ב״ה

ספר א׳, בתחלתו ד׳ דפים חסרים
ספר ג׳ אופן א׳ למור ה׳, ד׳ דפים חסרים
ספר ד׳, במתחלות, ד׳ דפים חסרים

אל
כשיאמר ש
...הוא מעשי׳ אין
...צונם בו הוא שאחד משני חלקי הרפואה
...חד החכמה והחלק האחר הוא ההתעסקות כמו
שיחשבו רבים מהחוקרים במקום הזה׳ אבל ראוי ע
עליך שתדע שהנרצה בזה דבר אחר ושאין אחד משני ח
חלקי הרפואה אלא חכמה׳ אך אחד מהם הוא ידיעת
השרשים והאחר הוא ידיעת איכות ההתעסקות׳ וייוחד
האחד מהם בשם החכמה או בשם העיון וייוחד האחר
בשם המעשה ונרצה לומר בעיוני כמנו מה שתהיה ה
הידיעה בו מקנה הסברה לבד מבלי שיטפל לבאר איכות
מעשה׳ כמו מה שיאמר ברפואה שמיני הקדחות שלשה׳
והמזגים תשעה׳ונרצה במעשי מנגה לא המעשה בפעל
ולא שמוש התנועות הגופיות׳ אבל החלק מחכמת ה
הרפואה אשר תקנה הידיעה בו עצה ואותה העצה היא ב
ביאור איכות מעשה׳ כמו מה שיאמר ברפואה שהמורסות
החמות ראוי שתקרב אליהן בהתחלה מה שירתיע ויקדר ו
ויקבץ החלקים ואחר זה תמזוג המרתיעים במרפים ובעת
ההעמדה תסתפק במרפים׳ ואחר התכלית עד הירידה ת
תסתפק במרפים המתיכים אלא במורסו׳ הנולדו׳ מחמרים
שדוחים אותם האיברים הראשיים׳ כי הלמוד הזה יהיה ב
מקנה אותך עצה ואותה העצה היא ביאור איכות המעשה
וכאשר תדע שני החלקים האלה הנה תגיע אליך חכמה
עיונית וחכמה מעשית ואף אם לא תעשה כלל׳

ואין לאומר שיאמר גם כן שעניני גוף האדם שלשה
הבריאות׳ והחולי׳ ועניין לא בריאות ולא חולי׳
ואתה הסתפקת בשני חלקים כי הנה האומר הזה אולי כ
כשיעיין לא ימצא אחד מהשני דברים מחוייב לא זה השל
השלוש ולא עזבנו אותו׳׳

ועוד אם יהיה השלוש הזה מחוייב הנה אמרנו ההסרה מ
מהבריאות יובן כמנו החולי והעניין השלישי אשר שמוהו
שאין לו גדר הבריאות והוא קנין או עניין יצאו כמנו הפ
הפעולות מנושאם שלימות׳׳ ואין לו מקביל זה הגדר
אלא אם יגדרו הבריאות כמו שירצו ויתנו בו תנאים אין ב
בהם צורך אליהם׳ ועוד אין ויכוח עם הרופאים בזה גם

...ר׳ ולא יביא
...עלת ברפואה׳
...יאות בשרשי
...לאכה אחרת׳׳
...מן הלמוד הרא
הראשון בנושאי
הרפואה׳׳
...צד שיהיה בריא ויכור
...א תגיע ולא תשלם כשיש
...ת סבותיו׳ הנה ראוי ש
...הבריאות והחולי׳ ולפי שהבריאות
...׳ לפעמים יהיו נראים׳ ולפעמים יהיו
...נעלמים לא יושגו בחוש כי אם בלקיחת הראיה
מן המקרים לכן ראוי גם כן שיודעו ברפואה המקרים
אשר יקרו בבריאות ובחולי׳ וכבר התבאר בחכמות
האמתיות כי הידיעה בדבר אמנם תגיע מצד הידיעה בסב
בסבותיו והתחלותיו׳ אם יהיו לו סבות והתחלות׳
ואמנם לא תשלם אם לא מצד הידיעה במקריו׳ והדברים
העצמיים המתחייבים לו׳ **אך** הסבות ארבעה מינים
חמריות׳פועלות צוריות ותכליתיות׳׳

והסבות החמריות ברפואה הם הנושאים אשר בהם
ישוער הבריאות והחולי׳ והנושא היותר
קרוב הוא אבר או רוח׳ והנושא היותר רחוק הן הליחות
ויותר רחוק מזה הם היסודות ׳ואלו השנים הם נושאים כפי
ההרכבה ׳ואעפ״ שהוא גב״ עם ההשתנות׳ וכל מה שהונח
כן הנה הוא יגיע בהרכבתו והשתנותו אל אחדות מה וא
ואותו האחדות במקום הזה אשר ישיג הרבוי ההוא אם כזג
ואם תכונה׳ והמזג כפי השנוי והתכונה כפי ההרכבה

והסבות הפועלות׳ הן הסבות המשנות והשמרות
לעניני גוף האדם מן האוירים ומה שיתחבר
בהם׳ והמאכלים והמיכות והמשקים ומה שיתחבר בהם׳
וההרקה וההעצר והארצות והמשכנים ומה שיתחבר בהם
והתנועות והמנוחות הנפשיות והגופיות׳ וממין השינה
והיקיצה וההשתנות בשנים וההתחלפות בהם׳ והסוגים
והמלאכות׳ והמנהגים׳ והדברים היורדים על הגוף הא
האנושי נוגעים בו או בלתי נוגעים בו׳ אם מתחלפים לט
לטבע או בלתי מתחלפים׳׳ **ואמנם** הסבות
הצוריות הם המזגים והכחות המתחדשים
אחריהם וההרכבות׳׳ **ואמנם** התכליתיות הן
הפעולות ובידיעת הפעולות ידיעת
הכחות בלי ספק׳ ויודעו הרוחות הנושאי הכחות כמו ש
שיתבאר׳ ואלה הם נושאי מלאכת הרפואה מצד שהיא
חוקרת על גוף האדם איך יהיה בריא ויחלה׳ **ואמנם**
מצד שלמות המחקר הזה והוא שתשמור הבריאות
ותסיר החולי הנה ראוי שיהיה לה גם כן סבות אחרות כפי
שני הענינים האלה וכליהם וכבות זה ההנהגה במאכל ו
ובמשתה ובחירת האויר ושעור התנועה והמנוחה ורפא
בתרופה ורפא ביד כל זה אצל הרופאים כפי שלשה מינים
מהבריאים ומין החולים ומין הממוצעים אשר נזכירם ונ
ונגזיר שהם ימנו ממוצעים בין שני חלקים אין אמצעי כי

בניהם באמת ׳
נתבאר לנו שהר
והאבר פשוט
הטבעים ה יוניים
מן הבריאות וההחולי ו
והמשתה והאוירים והמ
והנפשיות ׳והמנוחות והגופ
וההשתנות וההתחלפות בשנ
היורדים על הגוף הזרים ׳והז
והתרופות ומעשה היד לשמירת הב
וחולי והנה קצת א
ראוי על הרופא מצד מה שהו רופא שיצירהו ב
ציור ידיעי ׳ויאמן בישותו האמנה ע שהונח לו מקוב
מבעל החכמה הטבעית ׳ וקצתם יתחייב לו שיתן מופת
עליהם במלאכתו ׳והנה מה שיהיה מזה בהתחלות ׳
הנה יתחייב לו שיקבל ישותו ׳ כי התחלות החכמות הפ
הפרטיות מקובלות ויעשה מופת עליהן בחכמות אחרות
יותר קודמות מהן ׳ וכן עד שתגיעו התחלות החכמות כלן
עד הפילוסופיא הראשונה אשר יאמר לה חוכמת מה שא
שאחר הטבע ׳ וכאשר ישתדל קצת הרופאים ויתחיל
לדבר בקיום היסודות והנלוה לזה מבה שהוא נושא לחכ
לחכמה הטבעית ׳ הנה הוא יטעה מצד שישים במלאכת
הרפואה מה שאינו ממלאכת הרפואה ׳ ויטעה מצד שיח
שיחשוב שהוא ביאר דבר ולא ביארו כלל ׳ והנה מה שר
שראוי שיציירהו הרופא בכוזות ויקבל בקבלה מה שיהיה
ממנו בלתי מבואר המציאות בישות הוא זה הכלל ׳
היסודות האם הם וכמה הם והמזגים האם הם ׳ וכמה הם ׳
והליחות האם הן וכמה הן ׳ ואיך הן ׳ והכחות גם האם ה
הם וכמה הם ׳ והרוחות האם הם ׳ וכמה הם ואיך הם ׳ וש
ושלכל שנוי ענין ולקיומו סבה ׳ והסבות כמה הן ׳
ואמנם האיברים ותועלותם הנה ראוי שי
שיפגשם בחוש והנתוח ׳ ואשר ראוי שיציירהו ויתן מופ
עליו ׳ הם החוליים וסבותיהם הפרטיות ואותותיהם ׳ ואיך
יוסר החולי ׳ וישמר הבריאות כי הוא יתחייב לו לתת מו
מופת על מה שיהיה מזה נסתר המציאות בפירוקו והשע
והשערתו והשלמתו וגאלינוס כשישתדל להקים
המופת על החלק הראשון הנה אין ראוי לו שישתדל בזה
מצד מה שהוא רופא ׳ אך מצד שירצה להיות פילוסוף ׳
ואמנם בחכמה הטבעית ראוי לו לדבר כמו החכם בדת ׳
וכשישתדל לקיי׳ אמתת חיוב והמשך אחר ההסכמ׳ אנינו
יכול על זה מצד שהוא חכם בדת אך מצד שהוא מדבר ׳
ואך חרופא מצד שהוא רופא והחכם בדת מצד שהוא הכ
חכם בדת אי איפשר להם שיתנו מופת על זה ׳ ואם לאו
יפלו בסבוב

הלמוד הב׳ ביסודות והוא פרק אח׳

היסודות הם גשמים פשוטים ׳ והם חלקי׳
ראשונים לגוף האדם וזולתו ׳ אשר אי איפשר שיתחלקו
לגשמים מתחלפי הצורות ׳ ויתחדשו בהמזגתם המינים
המתחלפים מההוים ׳ ויקבל במסורת הרופא מן הטבעי
מחו
היותם בט קו
ולהתפשט ולקבל א א ישמרוה
ומציאותם בהוים לתקן התבונו אשר ירצה לתקן בחלק
בחלקיהן מן התיקון והציור וההשואה ׳ כי הרטוב אעפ
שהוא נקל לעזוב התבונו התכניתיו הנה הוא נקל לקבל
אותן כמו היבש אעפ שהוא קשה לקבל התבונות התכנ
התכניתיות הנה הוא קשה לעזוב אותן וכאשר יתערב
היבש ברטוב יקנה היבש מהרטוב קבול נקל למתיחה ו
ולתקון וקונה הרטו׳ מן היבש שמירה חזקה למה שיתחדש
בו מן התקון וההשואה ומתקבץ היבש ברטוב מהתפרר
ומהתפתת ונאחז הרטוב ביבש מהזלתו
ואמנם האויר הוא גרם פשוט מושבו הטבעי מעל המים ו
ותחת האש וזה קלותו והקשיי וטבעו חם ולח כפי הקש
מה שאמרנו ומציאותו בהוים כדי שיהיו ספוגיים ודקים
וקלים ומקבלים ההנעה ואמנם האש הוא גרם פ
פשוט מושבו הטבעי על הגרמים היסודיים כלם ומקומו
הטבעי הוא השטח המקוער מן הגלגל אשר יכלו אצלו ה
השמים וזה קלותו המוחלט וטבעו חם ויבש ומציאותו
בהוים לבשלם ולדקדקם ולמזגם ולהעבי׳ בנקיבתו העצם
האוירי ולשבר מהפלגת קור שני היסודות הכבדי הקדי
כדי שישובו מהיסודיות אל המזגיות והשנים הכבדים
הם יותר עוזרים בהוית האיברים ומנוחתם ושנים הקלים
יותר עוזרים בהוית הרוחות והנעתם ובהנעת האיברים א
אעפ שהמניע הראשון הוא הנפש אלה הם היסודות

הפרק הא׳ מן הלימוד הג׳ במזג

המזג הוא איכות מ
מתחדש מהפעלות איכיות הפכיים נמצאים ביסודות קט
קטני החלקים כדי שיגע רוב כל אחד מהם ברוב האחר
כשיתפעלו בכחותם קצתם בתוך קצת יתחדש מכללם א
איכות מתדמה בכולם והוא המזג ׳ ולפי שהכחו׳
הראשוני׳ ביסודות הנזכרי׳ הם ד׳ והם החום והקור והלחות
והיובש מבואר שהמזגים בגשמים ההוים הנפסדים יהיו מ
מהם וזה כפי מה שתחייב להם החלוקה השכלית בעיון
המוחלט בלתי מצטרף לדבר על שני פנים

החום מתקיים בלחות וניזון ממנו

ראשיים שלשה כמו שיתבאר · והקר מהם אחד
מוח · וקורו אינו מגיע שישוה חום הלב וחו הכבד
היבש מהם או הקרוב מהיובש אחד והוא הלב · ויבשו
אינו מגיע שישוה לחות המוח והכבד · ואין המוח גכ כל
כך קר · ולא הלב גכ כל כך יבש · אך הלב בהקש אל השנ
השנים האחרים יבש · והמוח בהקש אל השנים האחרים קר

אמנם החלק השלישי הוא יותר צר הרחב מן החלק
הראשון · רל השווי המגיי אלא שיש לו רחב רב · והוא ה
המזג הנאות לאומה מן האומות כפי ההקש אל אקלים מן
האקלימים · ופלך מן הפלכים · ואויר מן האוירים · כי יש
לאנשי הודו מזג יכללם יהיו בריאים בו · ולאשכנזים מזג
אחר יהיו בריאים בו · כל אחד מהם שוה בערך חלקו ·
ובלתי שוה בערך אל אחרים · כי הגוף ההודיי כאשר
יתאייך במזג האשכנזיי יחלה או ימות · וכן ענין הגוף
האשכנזיי כשיתאייך במזג ההודיי · אכ יהיה לכל אחד
ממיני שוכני היישוב מזג מיוחד נאות מאויר אקלימו ·
ויש לו רחב ולרחבו שני קצוות הפלגת רבוי ומיעוט ··

ואמנם החלק הרביעי הוא האמצעי בין שתי קצוות רחב
מזג האקלים והוא היותר שוה שבמזגי אתו החלק ··

ואמנם החלק החמישי הנה הוא יותר צר מן החלק
הראשון והשלישי · והוא המזג שראוי שיהיה לאיש אחד
מעויין עד שיהיה נמצא חי ובריא · ויש לו גכ רחב
יגדרוהו שתי קצוות הפלגת רבוי ומיעוט · וראוי שתדע
שיש לכל איש מזג נפרד מיוחד לו ואי איפשר שישתתף
עמו בו האחר ·· ואמנם החלק הששי הוא האמצעי
בין שני אלו הגבולים גכ · והוא המזג כשיגיע לאיש יהיה
על היותר נכון שראוי לו שיהיה עליו ·· ואמנם החלק
השביעי הוא המזג שראוי למין כל אבר מן האברים ·
דיתחלף בו מזולתו · כי השווי אשר לעצם הוא שיהיה
היובש בו יותר · ולמוח שיהיה הלחות בו יותר · וללב
שיהיה החום בו יותר · ולעצבים שיהיה הקור בהם יותר ··

ואמנם החלק השמיני הוא מזג האבר האישיי · אשר
כשיגיע לו יהיה על היותר חשוב שבעניני שצריך שיהי
עליהם · וכאשר יבחנו הבינים יהיה היותר
קרוב מהם אל השווי האמיתי הוא האדם ·· וכאשר
יבחנו החלקים כלם הנה נתאמת אצלינו כי כשיהיה במק
במקו הנכחיי למשוה היום ישוב ולא יקרה לו מן הסבות
הארציות דבר הפכי רל מההרים והימים הנה ראוי שיהיו
יושביו היותר קרובים אל השווי האמתי ·· ונתאמת
שהמחשבה הגוזרת שיש שם יציאה מן השווי בסבת קרב
השמש היא מחשבה נפסדת כי נכחיות השמש שם יש לה
פחות היזק ושנוי לאויר מקרבתה הנה או ליותר מרחב
ממה שהוא הנה · ואעפ שאינו נכחיי ועוד שאר עניניהם
משובחים מתדמים ולא יתהפך עליהם האויר התהפכות
מוחש · אבל יתדמה מזגם תמיד · והנה אנחנו עשינו
לאמת הסברה הזאת מאמר ·· ואחר אלו הנה
השוים בחלקים שוכני האקלים הרביעי כי לא ישרפו בהת
בהתמדת נכחיות השמש לראשיהם זמן אחר התרחקו מה
כשוכני רוב השני והשלישי · ולא יוקרחו בהתמדת רחוק

. א זה
. עי שהשוה
. ל · וכש שיהיה
. ע שהשוה אשר יעשוהו
הוא נגזר לא מן ההשואה אשר הוא
. כל מן השווי בחלוקה · והוא שיהיה ככר
נשפע בו אל הנמזג הן שיהיה גוף בשלמותו או אבר
מן היסודות בכמיותם ואיכיותיהם הקצב אשר ראוי לו ב
במזג האנושי על החלוקה והיחס היותר שוה · אך הנה
יקרה שתהיה החלוקה שתושפע אל האדם קרובה מאד מן
השווי האמתי הראשון · והשווי הזה הנבחן כפי גופות
בני אדם גכ אשר הוא בהקש אל זולתו ממה שאין לו השו
השווי ההוא · ואין לו קרבת האדם מן השווי הנזכר באופן
הראשון יקרה לו שמונה פנים מהבחינות · כי הוא אם
שיהיה כפי המין בערך אל מה שיתחלף ממה שהוא חוץ
ממנו ·· ואם שיהי כפי המין בערך אל מה שיתחלף ממה
שהוא בו שהוא חוץ ממנו ובמינו ·· ואם שיהיה כפי אומ
מהמין בערך אל מה שיתחלף ממה שהו חוץ ממנ ובמינ
ואם שיהיה כפי האומה מן המין · בערך אל מה
שיתחלף ממה שהוא באומתו ממינו · ואם שיהיה כפי
האיש מן האומה מן המין בערך אל מה שיתחלף ממה ש
שהוא חוץ ממנו באומתו ובמינו ·· ואם שיהיה כפי האיש
בערך אל עניניו בעצמו ·· ואם שיהיה כפי האבר בערך
אל מה שיתחלף ממה שהוא חוץ ממנו ובגופו ·
ואם שיהיה כפי האבר בערך אל עניניו בעצמו ··
והחלק הראשון הוא השווי שיש לאדם בהקש אל שאר ה
ההוים והוא דבר שיש לו רחב · ואינו נאחז בנגד ואין ז
זה גכ איך שיזדמן · אבל יש לו בהפלגת רבוי ומיעוט
שני גבולים שאם יצא מהם יבטל המזג מהיותו מזג אדם ·

ואמנם החלק השני הוא אמצעי בין שתי קצוות המזג
הרחב · וימצא באיש שהוא בתכלית השווי מאומה אשר
היא בתכלית השווי · בשנים אשר תגיע בהם הצמיחה לת
לתכלית הגידול וזה גכ אעפ שאינו השווי האמתי הנזכר
בתחלת הפרק עד שימנע מציאותו הנה יקשה מציאותו ·

והאדם הזה גכ לא יקרב מן השווי האמתי הנזכר כמו
שיזדמן · אבל בהיות איבריו חמים כלב · והקרים כמוח ·
והלחים ככבד · והיבשים כעצמות מספיקים זה אצל זה ·

וכאשר יהיו שקולים זו כנגד זו ומשוים זה כנגד זה יהיו
קרובים מן השווי האמתי · ואמנם בעצמו פלא שימצא
אלא אבר אחד והוא העור כפי מה שיתבאר אחר זה ··
ואמנם בהקש אל הרוחות והאיברים הראשיים · אי אפש
שיהיה קרוב אל השווי ההוא האמתי · אבל יוצא ממנו אל
החום והלחות · כי התחלת החיים הוא הלב והרוח · והם
חמים מאד נוטים אל ההפלגה · והחיים הוא בחום · והגדול

השמש מגבה ראשיהם · כשדכני או
שהוא יותר רחוק במרחב ה
נראה שהאיברים הראשיים אינם חזקי הק
האמתי אבל ראוי שתדע שהבשר יותר קרוב שבאיג
השווי הזה ויותר קרוב ממנו העור · כי כמעט
יחשב שיתפעל ממים מזוגים בהשואה חצי נקפים וחצי
רותחים · וכמעט שישתוו בו חמום העורקים והדם לקירו
העצבים · וכן לא יתפעל מגשם טוב העירוב מהיותר יבש
שבגשמים והיותר נזול שבהם בהיותם בו בשוה ואמנם
אנחנו נדע שלא תמצא סבה למה לא יתפעל ממנו · אלא
לפי שלא ירגישהו ואיננו כמוהו אלא לפי שלא יתפעל
ממנו כי אם לא יהיה כמוהו יהיה מתפעל ממנו · כי
הדברים המתדמים בחמר ההפכיים בטבעיים יתפעלו קצ
קצתם מקצת · ואבגם לא יתפעל הדבר משותפו באיכות
כשיהיה שותפו באיכות דומה לו בה · והיותר שוה שבעו
עור היד · והיותר שוה שבעור היד עור הכף והיותר שוה
שבו הוא עור שבתוך הכף הנקר בער ראחא והיותר שוה
שבו מה שהוא על האצבעות · והיותר שוה שבו מה שהו
על האצבע · והיותר שוה שבו מה שהוא על הקצה מבמנו
ועל כן הרגשו יותר חשוב · והוא וקצוות האצבעות
האחרים במעט הם השופטים בטבע בשעור המבושים
בטבע · כי השופט ראוי שיהיה שוה הנטייה אל שתי הק
הקצוות יחד כדי שיחוש ביציאת הקצה מהאמצע והשווי
וראוי שתדע עם מה שכבר ידעת כי
אנחנו באמרינו על התרופה שהיא שוה אין רצונינו בזה
שהיא שוה עד האמת כי זה בלתי אפשר ולא גב שהיא ש
שוה השווי האנושי במזגה כי אב תהיה מעצם האדם בע
בעצמו אך רצונינו לומר כי כשתתפעל מן החום הטבעי
בגוף האדם ותתאייך באיכותו לא יהיה אותו האיכות יוצ
מאיכות האדם לקצה משתי קצוות היוצאה מן השווי
ולא יעשה בו רושם נוטה מן השווי וכאלו היא שוה בהק
אל פעולתה בגוף האדם · וכן כאשר נאמר שהיא חמה או
קרה אין רל שהיא בעצמה בתכלית החום והקור · ולא שה
שהיא בעצמיותה יותר חמה מגוף האדם או יותר קרה מ
ממנו כי אב תהיה השוה אשר מזגה כמזג האדם
אך רצונינו לומר שהיא תתחדש ממנה בגוף האדם קור
או חום יותר על אותו שיש לו על כן יתכן שתהיה התרופ
קרה בהקש אל גוף האדם חמה בהקש אל גוף העקרב וח
וחמה בהקש אל גוף האדם קרה בהקש אל גוף הנחש ·
גם תהיה תרופה אחת חמה לגוף ראובן א
למעלה מהיותה חמה בהקש אל גוף שמעון ולכן והרופאי
מצווים שלא יעמדו על תרופה אחת בהחליף המזג כשלא
תועיל ואחר שכבר השלמנו הם
המאמר במזג השוה · נעתיק עתה אל זולת השוה · ונאמר
כי המזגים הבלתי שוים בין שתקח אותם בהקש אל המין
או החלק או האיש או האבר הם שמונה אחר ההשתתפות
שהם מקבילים לשוה · ואותם השמונה יתחדשו על זה ה
הצד והו שהיוצא מן השווי אם שיהיה פשוט ואמנ תהיה
יציאתו מן השווי בהפכי אחד ואם שיהיה מורכב ואמנם

הא
קר נ
זמן שי
ישים הגוף יו
ישים הגוף יותר רטוב מ
יבש ממה שראוי מהר ישימהו יותר
רטוב ממה שראוי אם שיהיה בהפלגה
לקרר מן היותר יבש בקרירותו · ואם יהיה בדי הפ
הנה ישמרהו זמן יותר אלא שהוא ישימהו באחרית הענ
הענין יותר קר ממה שראוי · ואתה תבין מזה כי השווי או
הבריאות יותר חזק היחס לחום מהיותו לקור · והנה אלו ה
הארבעה הנפרדים ואמנם המורכבים
אשר תהיה היציאה בהם אל שני ההפכים יחד הנה כמו שי
שיהיה המזג יותר חם ויותר לח ממה שראוי או יותר חם
ויותר יבש ממה שראוי · או יותר לח וקר יחד ממה שראוי
או יותר קר ויבש ממה שראוי ואי אפשר שיהיה
יותר חם ויותר קר יחד · ולא יותר לח ויותר יבש יחד
וכל אחד מאלו המזגים השמונה לא ימלט אם שי
שיהיה בלי חומר והוא שיתחדש בגוף אותו המזג איכות
לבדה מבלי שיתאייך הגוף בה לסבת עבור ליחה בו מת
מתאיב בו ישתנה הגוף אליה כמו החום המחומם וקור
המצונן והקרוח והמושלג ואם שתהיה עם חומר
והוא שיהיה הגוף אמנם נתאייך באיכות איכות אותו המזג
לשכונת ליחה עוברת בו גוברת עליה אותו האיכות כמו
קירור הגוף האנושי בסבת לבנה זכוכיית או חמומו בסבת
ליחה אדומה או כרתיית ועוד תמצא בספר השלישי
והרביעי משל לאחד אחד מן המזגים הששה עשר · ודע
כי המזג עם חומר יהיה על שני פנים וזה כי האבר לפעמי
יהיה טרוי בחומר ונטפח בתוכו · ולפעמים יהיה החומר
עצור במעבריו וחדרו · ולפעמים יהיה העצרו והכנסתו א
הוית מורסא בפנים ואולי לא יהיה · הנה זה המאמר במז
והנה יקבל הרופא מן הטבעי על דרך ההנחה מה שאינו
מבואר בעצמו

הפרק השני במזגי האיברים

הנה האל ית' נתן לכל בעל חי ולכל
אבר מן המזג מה שהוא יותר נאות לו ויותר

כבון לפעולותיו הענינים כפי השכל והאפשרות לו ונתאם
זה לפילוסוף זולת הרופא · ונתן לאדם כלא יותר שוה
באפשר שיהיה בזה העולם · עם יחסו לפעולותיו אשר בהם
יפעל ויתפעל · ונתן לכל אבר מה שראוי לו ממזגו · ושם
קצת האברים יותר חמים · וקצתם יותר קרים · וקצת יותר
יבשים · וקצתם יותר לחים · והאבר היותר
חם שבגוף הוא הרוח והלב אשר הוא מקורו · ואחריהם
האדום · האחרית הדם · כי אעפ שהדם נולד בכבד הנה
להתחברו בלב קנה מן החום מה שאין לכבד · ואחריו
הכבד שהוא כדם נקפא · ואחריו הבשר והוא פחות חם
מפני מה שנתערב בו מהתילי העצבים הקרים · ואחריו
העצלים והם פחות חמים במספר הגמדר לבה שנתערב
בו מן העצבים והקשורים · ואחריהם הטחול לבה שיש בו
מעכירות הדם · ואחריו הכליות כי הדם אשר בהם רב
ואחריהם קרומי העורקים והדופקים לא בעצביותם
העצבי · אבל לבה שיקבלו מחמום הדם והרוח אשר בהם
ואחריהם קרומי העורקים השקטי בעצמי מה שיקבלו מחד
לכור · ואחריהם עור הכף השוה · והאבר היותר קר
מבחן שבגוף הוא הלבנה ואחריה השער · ואחריו העצם
ואחריו הסחוסים · ואחריהם הקשורים · ואחריהם
המיתרים · ואחריהם הקרומות · ואחריהם העצבים ·
ואחריהם חוט השדרה · ואחריו המוח · ואחריו החלב
ואחריו השומן ואחריו העור · והאבר היותר
לח שבגוף הוא הלבנה · ואחריה הדם · ואחריו השומן ·
ואחריו החלב · ואחריו המוח · ואחריו חוט השדרה
ואחריו בשר השדים והאשכים · ואחריהם הריאה · ואחריה
הכבד · ואחריו הטחול · ואחריו הכליות · ואחריהם
העצלים · ואחריהם העור · וזהו הסדר אשר סדר אותו
גאליינוס · אך ראוי שתדע שהריאה בעצמותה
וטבעה איננה לחה חזקת הלחות כי כל אבר דומה במזגו
הטבעי לבה שניזון בו והדומה במזגו הטבעי לבה שישאר
בו והריאה ניזונת בהיותר חם שבדם והרבו בתער באדום
ולכולם זה מגלינו בעצמו אף מה שכ׳ בותר רב כהליחות
בבה שיעלה מאיד קנוף ובה שירד אליה מהנזלים · ואחר
שהענין כן הנה הכבד יותר לח מן הריאה הרבה בלחות
הטבעי · והריאה יותר חזקת הנפוח · ואעפ שהתגברות
הנפוח ישיבה יותר לחה בעצמה גב וכן ראוי שיובן
מענין הלבנה והר׳ כנ׳ד בה · והוא שהרטבת הלבנה ברוב
הענין הוא על דרך הנפוח · והרטבת הדם היא עד הת
והסקנה בעצם · אעפ שהלבנה הטבעית הטוביית יתכן
שתהיה בעצמה יותר חזקת הלחות · כי הדם בעת
שינבור חזקו מבשול יותר במזגו דבר רב מן הלחות אשר
יהיה בלבנה והטלייה הטבעית אשר בשתנתה אליו ועוד
תדע בבה שיבא שהלבנה הטבעית היא דם בלתי מבושל
והאבר בה שהוא יותר
יבש בגוף הוא השער כי הוא מאיד עשני נקר מה שהוא בו
ביקרוב האיד ובתקרשת העשניות ובמותקת · ואחריו
העצם כי היא יותר קשה שבאברים · אך הוא יותר רטוב

בן השער כי הוית העצם והוא בן הדם · ותחתיו דבריא
מנגבת לדוחות הטבעיות יבולה עליהם ולכן העצם הוא
קן הרבות מבעלי חיים · והשער לא יזון דבר מהם או אולי
יזון שירד מבולם מבני שכבר חשבו אנשים שהקטלפים יע
יעכלוהו ויבשלוהו אך אנחנו בשלק שני שעורי בשיעור
בן העצם ובן השער במשקלו ונשימם · בכלי התכשה יזול
בן העצם כים השבן יותר דישאר לו שטרים פחות · אב
העצם יותר לח בן השער · ואחר
העצם כוחכשו הסחוס · ואחריו הקשורים · ואחריהם
המיתרים · ואחריהם הקרום · ואחריו העורקים · ואחריהם
הורידים · ואחריהם עצבי התנועה ואחריהם עצבי החוש
כי עצבי התנועה יותר קרים ויותר יבשים יחד בן חסות
ועצבי החוש יותר קרי ואינו יותר יבשים הרבה בן השיח
אבל אולי יהיו קרובי במזגו ואינם גב׳ רחוקים הרבה במזגו
בכוד · ואחריהם העור

הפרק השלישי

במנוי
השנים
והאמזגים

השנים ארבעה בכללי שני
הגדול ונקראים שני החרוש והם עד קרוב בשלשים שנה
ואחריהם שני העמידה והם שני הבחרות והם עד חמשה
ושלשים שנה או ארבעים שנה · ושני הירידה עם השאר
הכח והם שני השיבה והם עד קרוב לששים שנה · ושני ה
הירידה עם הראות החולשה בכח והם שני הזקנה ואחרית
התולד · אך שני החרוש בתחלקם לשני הכפות והם
שיהיו אברי הנולד עדין בלתי מוכנים אל התנועה והחלוך
ואל שני צמיחות השינים והם אחר החלוך וקודם האמבן
והם שלא יהיו הלחיים מלאים בשינים ·
ואחריו שני התנערות והם אחר האמבן וצמיחות השינים
קודם הבחרות · ואחריהם שני הערלים והבחורים עד
שיצמחו זקנם · ואחריו שני הבחרות עד שיעמוד הגדל
והנערים אל שני הנפות עד הבחרות כמום בחום השוה
ובלחות במוסף · אחר זה הנה יש בין הרופאים הקדמונים
מחלוקת בחום הנער והבחור · כי קצתם יחשבו שחום
הנער יותר חזק ולזה יגדל יותר וישלמו פעולותיו הטבעיות
בן התאוה והעכול יותר ויותר בתמידות · כי החום
הטבעי הקנוי בהם בן הזרע מקובץ ויותר חזק · וקצתם
יחשבו שהחום הטבעי בבחורים יותר חזק הרבה כי דמם
יותר רב ועב ועל כן תבואם הרעיפות יותר חזקה ושכבתם
אל האדומה יותר נוטה ומזג הנערי אל הלבנה יותר נוטה
והתנועותיהם יותר חזקות והתנועה היא בחום · וגם יותר
חזק העכול ובשול והוא בחום · והאבנם התאוה לא
תהיה בחום אבל בקור ולזה תתחדש התאוה הכלבית בר
ברוב הענינים בן הקור והאות על שאלו יותר חזקי העכול
שהם לא יכבא התעוררו הקיא ואל תבא שיקיה לעזרו
להרע העכול · והאות שמזגם יותר נוטה אל האדומה
שתולדות הנים כלם במקרה השלישית · והקיא שלהם א
מרובי

אויזמיי ואמנם רוב החליים אשר יקרו לנערים הם קרים ולחים וקדחותיהם לבניות ורוב מה שימלטו בקוא לבנה· ואמנם הגידול בנערים איננו כחוזק חומם אך ברוב לחותם וגם כי רוב התאוה יורה על חסרון חומם גות היא כפרות שתי החסות וטענותיהם אמנם נצליי משיב על שתי הבתר יותר ויהוא שהוא ברים משהוה בשורש· אך חום הנערים יותר רב הכמות ומעט האיכות בלוב׳ חודת וחום הבחורי׳ יותר מעט הכמות ורב האיכות בלוב׳ חודת וביאור זה מה שנאמר והוא שנחשוב חום אחד בעצמו בשיעור או נכנס דק רם אחד כאיך והכמות יתפשט פעם בעצמו רטוב רב הכמות כמו המים ופעם אחרת בעצ׳ יבש מעט כאבן ואחר שזה כן נכוונה אז החום המגיע יותר רב הכמות ויותר רך האיכות והחום האבני יותר רם מעט הכמות ויותר חד האיכות וכפי זה החוקש כיציאו׳ החום בנערים ובבחורים אמנם הנערים לא נולדו כי אם בן הזרע רב החום והחום ההוא לא קרה לו בן הסבות מה שיכבהו כי הנער הולך וגדל בתוספת ובתורת בגדול ולא עבר עדין ואיך ישוב אחור

אמנם הבחורים לא נפלה בהם סבת תוספת כחומם הטבעי וגם לא נפלה בהם סבה תכבנו אבל אותו החום שמור בהם בלחות מדית כמות ואיכות חד עד שית שיתחיל בירידה· ואין במעט הלחות הזה נחשב כמעט ב בהקש אל שמירת החום אך בהקש אל הגדול· ובאלו הלחות יהיה תחלה בשיעור שיספיק אל שני הענינים ויהיה בשיעור שישמור החום וגם יותר נב׳ לגדול· ואחר ישוב באחרית כש בשיעור שלא יספיק אפילו לאחד משני הענינים· ולכן ר ראוי שיהיה באמצע בענין שיספיק לאחד משני הענינים ודלת ואחר הוא שיספיק לגדול ולא יספיק לשמור החום הטבעי כי איך יוסף על הדבר בה שאין לו יכולת שישמור העקר אב׳ נאמר שיהיה אבל יספיק לשמור החו׳ ולא יספי׳ לגדול וידוע שאלו השני הם שני הבחורו׳ אמנם כאשר הבת השנית שהגידול בנערים אמנם הוא בסבת ה הלחות ודלת החום הוא כאשר בטל· וזה כי הלחות הוא ח חומר לגידול והחומר לא יתפעל ולא יהיה נברא בעצמו אבל בפועל הכח הפועל בו· והכח הפועל הנה הוא נפש או טבע ברשות הבורא ית׳ ולא יפעל אלא בכלי והוא הח החום הטבעי ואמרם גם שחוזק התאוה בנערים אמנם הוא לקור המזג הוא כאשר בטל כי אותה התאוה הנגברת והיות לקור המזג לא יהיה עמה עכול והזנה והעכול בנערים ברוב העתים הוא יותר טוב שיהיה ולולא זה לא היו בו מדרדים בן התבורה שהוא המזון יותר במה שניתך עד שיגדלו אך לפעמים יקרה להם רוע עכול לזוללותם ורוע הנהגתם למאכלים ולקיחת הדברים הרעים והרטובים ... והרכים ותנועותיהם הנפסדות עליהם· ולכן יתקבצו בה בהם מותרי יותר ויצטרכו לנקוי יותר וכמו הראיה שלהם ולכן נשימתם יותר חזקת התנועה ובתדירות ואין לה גודל ב

כי כחם לא נשלם אמנה זה הוא המאמ׳ במזג הנער והבחו׳ כפי מה שהשתדל לבאר אותו גאלינו׳ והלשנו בעדו ואח זה ראוי שתדע שהחום אחר זמן שני הצמיחה בתחלת לח להסיר לגנוב האויר המקיף תמיד אשר הוא הלחות יעזר החום הטבעי אשר הוא כמכבים עוזר לזה ויעזר התנועות הטבעיות והנפשיות המתרדות. בחיים ולאות הטבע בחלקים זה תמיד כי כל הפעולות הטבעיות הם מגיעו׳ לתכלית וכבר התבאר זה בחכמה הטבעית אב׳ לא יהיה מקלו בזמנים תמיד ואמלו היה הכח הזה גב בלתי מגיע לתכלית והיה תמיד הירידה לחבור גם שנתך בשוה ובשעור אחד אך ההתכה איננה בשיעור אחד אבל נוספת תמיד בכל יום הלא היותה התמורה מקובצת ומתכה והיות והתכה בכלות הלחות וכמו שהצעי דברים יהר נראים על הכנת החסרון והתמורה לאחור· ואב׳ הנה ראוי בהכרח שיכלה החומר וי וכבה החום ובפרט בהיות כבוי מסבת חסרון החומר יעזור אותו סבה אחרת והוא הלחות הנכרי והמתחדש ... תמיד להעדר בן המזון העכול כי יעזור לכבויו משתי פנים האחד בחניקה והעכיבה והאחד בהפכיו לאיכות כי אותו הלחות יהיה לבגיי קך וזהו הכות הטבעי הקצוב לכל איש כפי כחו הראשון עד גבול יחייבהו כחו בשמירת הלחות ולכל אחד מהם יש קץ קצוב והוא מתחלף באישי להלו׳ המזגים ואמנה זהו ענין הקצי הטבעי ויש הנה קצים כרתי׳ זולתם והם אחרים והכל בגזרה אלהית· והמגיע מזה הוא שנפשות הנערים והבחורים חכים בשוה ונפשות הישישים והזקנים קרים אך נפשות הנערים יותר לחים מן השוה כמו כי הגידול יורה עליו הנסיון והוא כרכות עצם עצמותיהם ואטריהם והחקש והוא מקרבת זמנם מן הזרע והרוח האידי ואמנם הישישים והזקנים בחוור הנה עם היותם קרים והנה הם יותר יבשים ונודע זה בנסיון מקשי עצמותיהם ויובש עו׳ עורם ובהקש ברחוק זמנם מן הזרע ודם והרוח האידי והאשיות שיה בנערים ובבחורים והאדירות והמיבונות בנערים יותר והעצריות בישישי׳ ובזקני׳ יותר מהיותן בשניהם והוא בזקנים יותר והבחור שוה חכם למעלה בשווי הנער אך בהקש אל הנער יבש ה... ובהקש אל הזקן והישיש לח המזג והזקן יותר יבש מן הבחור והישיש במזג איבריו העפושים ויותר רטוב בהם בלחות הנכרי המשפיח ואמנם הזקנים בהתחלפות מזגיהם הנה הנקבות יותר קרות ומזג ולכן תקצרנה יותר מן הזכרים בי צורה ויותר לחות כי לקור בהיותן יותר בהתרחקן מלמעוט התעמלותם גם ועצם בשרן יותר רכה כי הוא לקבוץ חלקיו יותר חזק והנקבות כמה שיתכוו׳ בו מן העורקי ומתולי העצבים ואנשי הארץ הנגבי׳ יותר לחים ואנשי מלאכות הטובות יותר

ואמר הם בהתחלפים להם הם בחלוף   והאבנם אותות המונים עוד נזכרם בזכרנו האותות הכוללים והפרטיים׃

הפרק הא

בן הלמוד הרביעי בכתות הליחות וחלקיה

והליחות היא גשם רטוב נוזל שתנה אליו המזון תחלה ויש מבנה ליחה משובחת והיא אותה שהרכבת לשוב חלק בחיעצם הגזון לבריה או עם זולתה ובהתרכבה כן לבריה או עם זולתה ובכלל היא אשר כוונת להיות ם סותמת התמורת דבר מנה שניתק ממנה ויש מבנה נותר ליחה רעה והיא אותה שאין דרכה זה או כשתנה בפלא אל הליחה המשובחת ויהיה כשעמה קודם זה להדחות ם בחנוף להתגער ׃ ונאמר שלחיות הגוף יש טבם ראשוני ויש טבם שני ׃ והראשונים הם הליחות הארבעה אשר נ נזכרם   והשניים הם שני חלקים אם מותרים ואם בלתי מותרים ׃ והמותרים עוד נזכרם ׃ ואותם שאינם מותרים הם אותם שנשתנו בענין ההתחלה ועברו באיברים ׃ אלא שהם לא שבו עדין חלק אבר מן האיברים הנפרדים בפעל השלם ׃ והם ארבעה מינים אחד מהם הליחות העצור בחלל קצות העורקים הקטני המסכנים לאיברי השרשי ומשקים אותם ׃ והשני הליחות הנבלע באיברים השרשיי כמו הטל והוא מעותד להשתנות מזון אם יחסר אל הגוף מזון ושמטפיח האיברים כאשר הנגבם מכה בתנועה כבדה או זולתה ׃ והשלישי הליחות הקרובה להתקרש גת והוא מזון השתנה עצמו אל עצם האיברים מדרך הבונ להראות ולא ישתהם עדין מדרך המבטחות השלם והרביעי הליחות הנכנם באיברים השרשים מעת התחלת הצמיחה אשר בו יתחברו חלקיהם והתחלתו מן טפת הזרע והתחלת הטפה מן הליחות   ונאמר גם כי הליחות המשובחות והמותריות נבללות בארבעה סוגים סוג הדם והוא המשובח שבהם ׃ וסוג הלבנה ׃ וסוג האדומה וסוג השחורה   והדם הם חם ולח בטבע ׃ והוא ב׳ מינים טבעי ובלתי טבעי ׃ והטבעי אדום המראה אין לו באשה ומתוק מאד והבלתי טבעי ב׳ חלקים כי יש ממנו שנשתנה מן הטוב הנבון לא לדבר נתיגר בו אך שהרע מונו בעצמו שנתקדר על דרך משל או נתחמם ׃ ויש ממנו שאבנם נש כשתנה בשנכנסת בו ליחה רעה   וזה שני חלקים כי הוא אם שיהיה הליחה יורדת עליו מחוץ ועובר בו ונפסידתו ואם שתהיה הליחה נולדת בו בעצמו על דרך משל כש כשיהיה קצתו נתעפש ונשתנה הזק שבו בריה ארוכה והעב שבו בריה שחורה ונשארו שהוכן או אחת כוק בו והחלק הזה חלוקתו כתחלפת כפי מה שיתערב

בו וגם בין ממיני הלבנה וממיני השחורה   וממיני האדומה ומכיבין   והיה פעם עכור ופעם רקיק ופעם שחור שהרות הזק ׃ ופעם לבן וכן ישתנה בריחו ובטעמו׃ וישוב מר או בלוח או חמוץ   והאבנם הלבנה יש ממנה טבעית גב׳ ׃ וממנה בלתי טבעית ׃ והטבעית היא אותה שהמזן לשוב בעת מה דם ׃ כי הוא דם בלתי שלם הבישול והוא מין ממיני הלבנה   והאבנם הלבנה המתוקה ואינה חזקת החן אבל היא בחקש אל הגוף בעצם הקור בהקש אל הדם ואל האדומה קרה ׃ ולפעמים יהיה מן הלבנה המתוקה מה שאינה טבעית והיא הלבנה אשר אין לה טעם אשר בזכירה אם יזדמן שיתערב בה דם טבעי ופעמים רבות יורוש בגלים וברקיקתו   והאבנם המתוקה הטבעי הנה גאלינו חשב שהטבע לא הכין לה אבר כיוח נספך כמו שיש לשתי מרות כי הלבנה הזאת קריבה הד הרמון בן הדם ויצטרכו אליה כל האיברים כלם ׃ לכן כרצתה עם הדם   ונאמר אנחנו כי אותו הצורך הוא לשני דברים ׃ אחד מהם המרה ׃ והאחד תועלת   אבנם המרה הוא לשתי סבות ׃ האחת כמו כדי שתהיה קריבה מן האיברים ׃ וכשיחסר אליהם המזון הזורד אליהם הכוכן להיות דם טוב להעצר המטבע מן האצטו׳ והכבד לסבות קדרות וזכה מתים או בהתחיתם הטבעיים עליה ומבשלי ומעכלים אותה וזונים בה   ומטו שהחום הטבעי מבשל ומתקן אותה מן החום הנכרי מעפש ומפסיד אותה ׃ והחלק הזה מן המרה איננו לשתי המרות ׃   כי שתי המרות לא ישתתפו עם הלבנה בזה שיהיה החום הטבעי מתקנם ונגשים אותם דם   גם כי תשתתפנה בה כשהחום הנכרי כשנה אותן והחיינה מעופשות ונפסדות   והשני כדי שתתערב בדם ותכיננו לזון האיברים הלבנים כמו אשר ראוי שיהיה ברכם הזן אותם לבנה   בפעל קצב ידוע כמו המוח חזה נמצא לשתי המרות   והאבנם התועלת הוא שתטפיח הפרקים והאיברים   רבי התנועה שלא יקרה להם ניגוב מסבב חום התנועה וסבת התחככו קצתם בקצת ׃ וזה תועלת נופלת בגבולי המרה

והאבנם הלבנה בלתי טבעית ׃ יש ממנה מותר ׃ מ מתחלף המכשות גם אל החוש והיא הגעיית ׃ ויש ממנה שות המכשות בחוש מתחלפת באכות והיא הגאה ׃   ויש ממנה רקיקה מאד והיא המימיית מעטה ׃   וממנה העבה מאד הלבנה הנקראת אל גין כלומר החומסי ׃ והיא אותה שנעתק הדם ממנה לרוב העצירה בבעצרים ובפרקים והאת העבה שבכלן ויש מן הלבנה מין מלוח והיא היותר חמה שתהיה מן הלבנה ׃ והיותר יבשה שבה ׃ וסבת כל מלוח בתחדש כשתתערב לחו בשרי מעט הטע או ניקוד הטעם עם חלקים עפריים שרופים יבשי המונ   כדי הטעם עדו׳ שוה כי הם אם ירבו ימרירו ובזה יהלדו הבלתי ויגבלח המימות ופעמים יעשה הבליח מן האפר האל קלי

וסיד והולית זה   שיבושל במים ריצונן ויורידוהו
המים והם   עד שיתקרשו בכן כלוח אי יקובו בעצמם
ויתקרשו וכן הלבנה הדקיק אשר אין לה   טעם או טעמה
ברעש בלתי נזכר אם התערב בה כרה אדומה יבשה בטבע
שרופה עירוב שוה תמלח ותתלבן וזו היא לבנה אדמונית
האבנים מאליהן בכד אשר שתאת הלבנה נמלחת ם
מפני עפרוריה או לבנויות מתערבת בה ׃ ואמנם כאשר ש
שהתעפש אבנים ׃ ויש הלבנה מלוחה במה שנתחדש בה ב
בין השריפה והאפריות שיתערב בלחותה   ואמנם
המיכיות המתערבת בה לא תחדש המליחות לבדה אם לא
תפעל הסבה השנית ׃ ולי נראה שיהיה תחת או המחולקת
ואו רבה בקת ואז יהיה הדבור שלפרש בין הלבנה חמוצה
ובכו שהמתוקה היא על שני חלקים מתוקה לענין בעצמם
ומתוקה לענין נכרי מתערב בה בין   והמוצתה
חמיצותה על שני חלקים   אחת מהן בסבת ערוב דבר
נכרי והיא השחורה והחמוצה אשר נזכרה   והשני בסבת
ענין בעצמות והוא שיקרה ללבנה המתוקה הנזכרת או
מה שהוא בדרך המתיקות בה שיקרה לשאר העסיסים והם
המתוקים כשתחתה החלה וימרון שנית   ויש בין
הלבנה נכ׳ עפיצה ועניינה הענין הזה כי לפעמים תהיה ע
עפיצותה לערוב הגרה השחורה העפיצה ולפעמים תהיה
עפיצותה בסבת התקדר בעצמה קירור חזק   וישתנה מע
מעטה אל העפיצות לקצבת מימיותה והשתנותה לרוחב
או אל העפריו מעט מעט ולא יגיעה המתו׳ ה׳לש שיחמיצה
ויחמיצה ׃ ולא החזק שיבשלה   ויש בין הלבנה
בין ובחבי׳ עב גם דומה לגבוכית הנכם כדבקותו ובכבוד
ולפעמים תהיה הנרתה   ולפעמים תהיה טפלה
וידכה שתהיה העבה התפלה כבנה היא הנאה או נשתנה
אל הנאה ׃ והבין הזה שהוא בין הלבנה הוא שהוא כמשי
בתחולית הענין קר לא נתעפש ולא נתערב בו דבר אבל
נשאר עיגור עד שנתעבה ונוקף קר ׃ והנה נתבאר שחלקי
הלבנה הנאמרות בצד עבתה הם ארבע ׃ מלוח   חמוץ
עפיצי והתפל ׃ ובצד עצבה ארבע ׃ מימיית ׃ נעיית ׃
זכוכיית ׃ וחרסיתיית ׃ והנאה מכלל הנעיית
ואבנים האדומה יש מבנה נב׳ טבעית   ומבנה בלתי
טבעית ׃ והטבעי׳ מבנה הוא קצף הדם והוא אדום הבראה
מזהיר וקל יחד ׃ ומה שהוא יותר חבה היא יותר הזכת
האודם   וכשתולד בכבד תחלק לשני חלקים וילך חלק
מבנה עם הדם ׃ ומבתנן חלק מבנה אל המרה ׃   והחולך
מבנה עם הדם תעבור עמו להזכרת והועלת
ואבנים המרה שתתערב בדם ולון האיברים אשר ראוי שי
שיקרה בכבוד הלק נכון בין האדומה ממה שראוי לה בין
והלקה נכו מן הראה   ואבנים החועלת שתרקיק
הדם ויתקבידהו בכהלכים והבסתנן מבנה אל המרה יפגת
נב אל המרה והועלת   אבנים החמרה אם יהיה כמו
הגוף כלו והוא להצילו בין המותר   ואם יהיה כמו
אבר מבנו והוא הוצת כים המרה ואבנים התועלת הן שתי
תועלות   אחת מהן רחיצת המעים בן האיש והלבנה

הדבקה ׃   השנית עקיצה כמיעים ועקיצתה לעצלי
השבעת כדי שירגישו בצורך לצאת ויצריכנו להתעורר
ללכת אל נקבים ׃ ולכן לפעמי׳ יקרה קולנג בסבת סתימה
נופלת במעבר היורד בין המרה אל המעים   ואבנים
האדומה בלתי טבעית יש מבנה שיציאתה בין הטבע לד׳
לדבר נכרי מתערב בה ויש   מבנה שיציאתה בין הטבע
לסבה בעצמה שהוא בעצמותה בלתי טבעית ׃
והחלק הראשון מבנו הוא ידוע ומפורסם ׃ והוא
שיהיה הנכרי המתערב בה לבנה ׃ ותולדה ברוב העניינים
בכבד   ויש מבנה שהוא פחות מפורסמת   והוא
שיהיה הנכרי המתערב בה השחורה ׃ וזה ידוע המפורסם
הוא אם המרה הכרכומית או המרה החלמונית ׃   והנה כי
הלבנה המתערבת בה לפעמים תהיה רקיקה ותתחדש מ
מבנה הראשונה ׃ ולפעמים תהיה עבה   ותתחדש מבנה
השניה כלומר האדומה הדומה לחלמון ביצה
ואבנים אשר היא פחות מפורסמת היא אותה שנקראת אד
אדומה שרופה והתחדשותה על שני פנים ׃ האחד כדם ש
שתשרף האדומה בעצמה ותתחדש בה אפריות ולא
יתפרד הדק שבה באפריותה אבל נעצר האפריות בה וזה
יותר רע ׃   והשני שתהיה השחורה תרד עליה מחוץ ו
ותתערב בה וזה יותר בטוח ׃ ומראה המין הזה בין האדומה
הוא אדום   אך הוא בלתי בהירה ולא מבהיקה אבל דומה
לדם אלא שהיא רקיקה ׃   וגם תשתנה במראה שלה כפני
סבות   ואבנים היוצאת בין הטבע בעצמותה הנה
יש מבנה שרוב בה שיולד מבנה הוא בכבד ומבנה שרוב
בה שיולד מבנה באצטו׳ האותה שרוב בה שיולד מבנה
בכבד הוא בין אחד ׃ והוא היותר רק שבהם כשישרף ח
חדשה הנדעה בו איכות שחור   ואותה שרוב הולדה
באצטו׳ היא על שני חלקים כרתית וזנגריית ונראה שת
שתהיה הכרתית נולדת בין שרפת החלמונית כי כשתשר
תחדש בה השרפה שחרות ותתערב עם הכרכומיות ויולד
מזה הירקות   ואבנים הזנגאריית הנראה שתהיה גב
נולדת בין הכרתית כשתחזק שריפתה עד שתכלה לחותה
ותתחיל לנטות אל הלובן לגנוסה כי הדם כשתחדש תחלת
בו עם הרשוב שחרות ואח׳ שולל ממנו תשחרו׳ כשתתחיל
לכלות לחותו וכשיכלה כולו ילבנהו הכח זה בעצים כי
שיפסכו החלה ואחר ישובו אפר   וזה כי החום פועל ב
ברטוב שחרות ובהפכו לובן ׃ והקור פועל ברטוב לובן
ובהפכו שחרות אלה הם המשפטים הם באתי הכרתיי וה
והזנגאריי באופן וזה המין הזנגאריי הוא החום שבכולני
האדומה והרע שבהם והמכבית   ויאמר שהוא מיעם
הארסים   ואבנים השחורה יש מבנה טבעית ׃ ויש
מבנה מותר בלתי טבעי והטבעי הוא שמרי הדם ומשובח
והמסבלת והעבור שלו ומטעמו בין המתיקות והעפיצות ׃
וכשתולד בכבד תפרד לשני חלקים חלק יעבור מבנה עם
הדם וחלק יפנה מבנה אל הטחול ׃ והחלק העובר מבנה
עם הדם ילך עמו להזנת והועלת   אבנים המרה היא
שיתערב בה כשיעור הראוי בוחנת אבר אבר בין האיברים

אשר ראוי שיפול בבונים החלק נכון בשן כבו העצם
האבנם התולעת הוא שבחוקת הדם וכאשר אותו
וכיעבה אותו · והחלק העובר במבנה אל הטחול והוא אשר
יצטרך אליו הדם יעבור בו אליו ולהמרה ותולעת אבנם ה
והמרה אם כפי הנוף כלו והוא הנקרי בן המותר ואם כפי
אבר אחד והוא הנות הטחול האבנם התולעת הוא הנופלת
בעת המשכה אל פי האצטו והאתה התולעת היא על שני
פנים · אחד בדם שהוא מחזקת פי האצטו והאבנהו
ותקבץ חלקיו · והשנית שהיא תגרד פי האצטו בחבריצות
והעירנה על הרעב והגיע התאוה · ודע כי האדומה
הנמשכת אל המרה היא אשר לא יצטרך אליה הדם
והנמשכת בן המרה היא אשר לא תצטרך אליה המרה
ובן השחורה הנמשכת אל הטחול היא אשר לא תצטרך א
אליה הדם · והנמשכת בן הטחול היא אשר לא תצטרך א
אליה הטחול · וכמו שאותה האדומה האחרונה מקבצת
הכח הדוחה כל במה בן השחורה הזאת האחרונה תעיר ה
הכח המושך כל מעלה וה׳ הבורא כבוד היוצרים
האבנם השחורה כלי׳ טבעית היא כך שאינה על דרך הצ
הצלילה והשמריות אבל עד השריפה האפריות · כי
הדברים הלחים המתערבים בארציות תפרד הארציו׳ כתם
על שני פנים · אם על דרך הצלילה והשמריות וכמו זה
הדם היא השחורה הטבעית · ואם על דרך השריפה שיתך
הדק וישאר העב וכמו הדם הזה בן הליחות היא השחורה
המותריית ונקראת מרה שחורה ואבנם לא היה שקע
השמרים אלא לדם כי הלבנה לדבקותה לא ישקע דבר מ
במנה כשכן · והאדומה לדקותה ולמיעוט הארציות בה
ולהתגברות תנועתה ולמיעוט שיעוד מה שיתבודד במנה מ
בזמן הנוף לא ישקע במנה דבר כן נב ואם יתבודד לא
יתמוכבת להתעפש או ירחה וכאשר יתעפש יותך הדק ש
שבו וישאר העב שבו שחורה שרופיית לא שמריית ·
והשחורה המותריית יש במנה שהיא מה שיכלה הדק ש
שבה ונשאר העב שבה שחורה שרופיית לא שמריית
והשחורה המותריית ויש במנה שהיא אפר האדומה
והשריפתה והיא מרה במעכה · והתגרש בינה ובין האדומ׳
אשר קראנוה שרופה הוא שאותה היא אדומה מתערב בה
זה האפר ואבנם זאת היא אפר הלבנה נבדל בעצמו
נתך הדק שבו׳ ויש במנה שהיא אפר הלבנה ושריפתה
ואם תהיה הלבנה דקה מאד כבויית הנה אפריותה יהיה
מלוח · ואם לא יהיה נוטה אל החמיצות או אל העפיצות
ומבנה שהיא אפר הדם הדריפתו וזאת בלוחה נוטה אל ה
המתיקות במעט ומבנה שהיא אפר השחורה הטבעית והנה
אם תהיה דקיקה תהיה אפרה ושריפתה חזק החמיצות
כחומץ ירתח על פני הארץ הטרין הריח יברחו במנו הזב
הזבובים וכיוצא בהם ואם תהיה עבה תהיה פחות החריצ׳
ועם מעט מעפיצות ומרירות · והנה מיני המרה השחורה
הרעה שלשה · והאדומה כשתשרף ויותך הדק שבה · הלו
שני החלקים הנזכרים אחריה ואבנם השחורות הלבניית

הנה היא יותר באחרית ההזק והרע והיותר חזקת
ההזק והיותר בחירה להפסד היא האדומיית אך היא
יותר לקבלת הרפואה ואבנם שני החלקים האחרים
הנה אותו שהוא חזק החמיציות יותר רע אך אם יושב
בתחלתו יהיה יותר מקבל הרפואה ואבנם השלישי
הוא פחות רחיחה על הארץ ויותר מסתבך באיברים ויותר
שוה להגיע אל המות אך הוא יותר קשה להתיך לבטל הל
ולקבל הרפואה · אלו מיני הליחות הטבעיות והמותריות
אשר נאליי ולא עדקבי שחשב שהליחה הטבעית הוא
הדם אין עוד ושאר הליחות הם מותרים לא יצטרך אליהן
כלל וזה כי הדם אלו היה לבדו הוא הליחה אשר תזון הם׳
האיברים היו בתדמים בבונם ובמבשות ולא היה
העצם יות קשה בן הבשר ולא שוכנו בדם גבזג עבו עצם
רך לבניי ודם עצמו תמצאהו מעורב עם שאר הליחות
ויבדל כמו בעת הרצאתו והפרדו והסקבו בכלי לפני ה
החורט · אל החלק קצף הוא האדום והחלק בשמרין ועכירו׳
והוא השחורה והחלק כחלבון ביצה והוא הלבנה והחלק מ
מימי והוא המימות אשר ידחה מתה בשתן והמימי׳ בה
אינה בן הליחות הקיימות אבל היא בן המטחה אשר
לא יזון אבנם הצורך אליו לדקדק המזון והעברתו
ואבנם הליחה בן המאכל והמשתה הזן והל׳ זן הוא בכח ודו
דומה לגוף ובה שהוא בכח דומה לגוף האדם והוא נגש מ
במנו לא פשוט ודבר הם פשוטי׳ ויש אנשים חושבים שכח
האדם נמשך אחר רב הדם ומיעוטו נמשך אחר מיעוטו ז
ואינו כן אבל הנבחן לקחות הנקי ממנו ויש אנשים
שיחשבו שהליחות כאשר תרצנה ותוספנה אחד שתחיינה
על הדם אשר ירבהו הגופות האנשים כשיעודו קצת
אבל קצת · שהבריאו׳ שכור · ואינו כן · אבל ראוי שיהיה
הליחות עם זה שיעוד בכמות שבור לא בהקש אל ליחה א
אחרת · אבל בעצמה עם שמירת ההשערה אשר בהקשה
אל אלה והנה נשאר בענין הליחות מחקרים לא יאות ל
לרופא אבל לפילוסוף ועזבנום

הפרק הב

באיכות
הולד
הליחות

הנה המזון יש לו עכול מה בלעיסה וזה בכח שהשפת ת
הפה בחובר בשטח האצטו · אבל כאלו הוא שעת אחר
ויש בו במנו כח מעכל ובשיפגע הפה הלעם ישנהו שני
כמו שיעורהו בזה הרוק הקרי כבשול הנופל בו חום טבעי
הלבן יהיה שהחטה הלעוסה מועלת בבשול הדבאכיל וח
והציאות בה שלא תועיל החבושה ככים והמבושל בתם
אבריו והאות על שהלעיס הנה התחיל בו דבר בתבשל כ
כי לא ימצא בו טעמו הראשון ולא ריחו הראשון וכשירד
באצטו יתעכל עכול נשלם לא כחום האצטו לבדה אבל
גב׳ בחום מה שיקיף בה אבנם מנגד הימין הכבד וב
ומנגד שמאל הטחול כי הטחול כחמם לא בעצמותו

בעצמותו אבל בשרוינים והורידים והלבים אשר בו ואבנם
בלפנים הנכנסה והלבי׳ והמקבל החום כמורה בכבת הה״לב
הנביאו אל האצטו׳ אבנ׳ בלבעלה הה״לב באמצעי׳
חכומו הגרמסו ובשיתקבל הבו׳ תולה ישוב בעצמותו
טרנים כבת ובעוד קה שבתקר ב בו בן ומשותה ברובם
בלום הנקרא טישאגא והוא עצם נהול ודבה לכי נרישי
השיעורים הע״ב ואח זה נכסף הדק שבו בן האצטו׳ ובן
הביצים נב׳ ונראה בן דרך העורקים הנקראים משריקי וה
והם עורקים דקים קטים כמונברים בבעים כולם ובשידוה
ברם יגיע אל עורק אחד הנקרא טוקד הכבד במקירו
ויעבור הכבד בחלקים ושריגים דומים לשער נכנסים בת
בתקטנים ובשיתרנים בשלד פונים לפיות שרשי הה״לק
העורק העולה בנבנינות הכבד ׳ ולא יעבירהו באותם ה
הבישרים אלא יורון בדנה בן המים ומשתיים יותר על ה
הצריך אליו לגוף ׳ ובשיהפרד ויתפזר בפתילי אלו ויגר
העורקים שב הכבד בפרלו פונע בכלל הבלום ההוא ויהיה
פועלו בו יות׳ חזק ואבין ויותר מהיר ואז יתבשל ׳ ובכל
בשול לחות יבול׳ מבנו דבר בקצף ודבר כשמרים
ולפעמים יהיה עמו אם דבר והוא נוטה לשריפה אם יפליג
הבשול או דבר כפג אם יקצר הבשול והנה הקצף הוא
האדומה והשמרים הם השחורה והם הטבעיים ׳ והשולף ה
הדק שבו אדומה רעה ׳ והעב שבו שחורה רעה בלתי ט
טבעית ׳ והפג הוא הלבנה ואמנם הדבר המצוינן
בות הבליל והמבושל הוא הדם ׳ אלא שהוא בל׳ עוד שי
שיתמיד בכבד יהיה יותר רקיק מכמה שראוי ליתרון המימי׳
הצריך אליה לעלה הנזכרת אך זה אשר הוא הדם
כשיתפרד בן הכבד הנה בהתפרדו כמנו יתקן נב׳
בה׳מימיות המותרית אשר אמנם הוצרך אליה בסבה וכ
וכבר נסתלקה ועל בן המשך הוא כמנו בעורק יורד על
הכליות יונושאת עבה בן הדם כמה שיהיה הוא בכבנתו ו
וארבותו נכון לבזון הכליות ויזונו הכליות בדשנו ובכוית
אחד באותה המימיות ונדחת שאריתה אל הבקוה והאבה
ואמנם הדם הטוב העצם הנה בתבונתו נדחה ב
בעורק הגדול העולה בנבנינות הכבד והולך בורידים
המסתרנים ממנו ואחר בתעלות הורידים ואחר
במשקות התעלות ואחר בנקבי המשקות ואחר
בעורקים הפתילים השעריים ואחר שותת מפיותיהם
באיברים כגזרת העזון יתע וקד והנה סבת הדם
הפועלת הוא חום שוה וסבתו החומרית היא שוה שבמזונו׳
והמשקים הטובים וסבתו הצורית היא בשול השלם
וסבתו התכליתית הוא הזנת הגוף והאדומה
סבתה הפועלת החום האשר במופל״ג ובשו׳ בכבד וסבתה ה
החומרית הדק

הדם המתוק והדשני והחריף בן המזונות ׳ וסבתה הצורית
העברת הבשול והתפלגה וסבתה התכליתית והכרח והת
והתועלת הנזכרים הלבנה סבתה הפועלת חום
קצר וסבתה החומרית העב הלח הדבק הקר בן המזונות
וסבתה הצורית קצור הבשול וסבתה התכליתית ההכרח
והתועלת הנזכרי׳ והשחורה סבתה הפועלת אבנם
הנשקע בכבה הוא חום שוה אמנם הנשרפת בבנה הוא
חום עובר השווי ׳ וסבתה החמרית וחזק העבה בטעם הל׳
הלחות בן המזונות והחמים כדם יותר חזקים בזה וסבתה
הצורית המוכר השוקע על אחד משני פנים שלא יזול
ושלא יתך ׳ וסבתה התכליתית ההכרה והתועלת הנזכרי׳
והשחורה תתרבה לחום הכבד או לחלישות המחול
או לחוזק קור מקבצא או להתעברת הנגע או לחלים רבבי׳
הארכו ותתרשמת הליחה ליחה וכאשר תרבה השחורה
ותעבור בין הכב׳ והאצטו׳ יבטעם עצה הוליד הדם והליחות
הטובות וימעט הדם ׳ והאר׳ שתדע שהחום והקור
הם שתי סבות להוליד הליחות עם שאר הסבות אך החום
השוה בוליד הדם והמתלהט מוליד הלבנה והמופלג מוליד
האדומה ׳ והמופלג מוליד השחורה להפלגת השריפה וה
והקור בוליד הלבנה ׳ והמופלג מוליד השחורה להפלגת
הקפאון אך ראוי שתשגיח בכחות הנפעלים וכח בח
הפועלים ׳ ואין ראוי שתעבור הסברא על שכל מזג בוליד
הדומה לו ולא יוליד הפך במקרה ואעפ שלא יהיה בעצ׳
כי המזג יוכן לו הרבה שיוליד ההפך במקרה כי המזג ה
הקר היבש בוליד הליחות הנבריות ראו לדבון אך לחלישות
הקבו ונבנו האיש הזה יהיה בתור דף העורק ריק השיע לך
הלבב רך המשוש ׳ צר העורקים ׳ ודומה לזה כמה שמוליד
הזקנה בן הלבנה אעפ שמזג הזקנה האמתי קר ויבש
והאר׳ שתדע שלום וכמה מעובר עבו בעורקים עכול
שלישי ובשיתחלק לכל האיברים שימצא לכל אבר מזונו
הוא עכול רביעי ומותר העכול הראשון והוא באצטו׳
נדחה בדרך המעים ומותר העכול השני והוא בכבד
נדחה רובו בשתן ושאריתו מצד הטחול והמררה ׳ ומותר
שני עכולי הנשארי׳ נדחה בהתכה אשר לא תחוש ובזיעה
ותמובא היוצאת קצתה במעברים המוחשים באף ונקב
האזן או בלתי מוחשים כנקבי העור או יוצאים בן
טבע כמורסות הנרקבות או כמה שיצמח מתוספת ה
הגוף כשיער והצפרנים ודע כי כי שליחותיו דקות ת
תחלישהו הדקתן ויקבל היזק בהרחבת נקביו אם יהיו ר
רחבים בכתו לכח שימשך בהתכה בן החולשה הלפי
שהליחות הדקיקות קלות ההדקה וההתכה וכמה שיקל הד
הדקתו והתכתו יקל התחברו לרוח בהתכתו ויוקי עמו
ודע כי כמו שיש לאלו הליחות סבות בהולדן הנה כן יש
להן סבות בתנועתם כי התנועה והדברים החמים
בניעים הדם והאדומה הלפיכך

תניעי השחורה והתוקפת · אך המגוחה מחוקת הלבנה וה
ומונים בין השחורה · והמתפשטות עצבים בניעות הליזרת
כמו שהם יביעוהו העין אל הדברים הארוכיים   הלבן
יותר בעל הרעיפה שלא יעיין כמה שיש לו גיצוץ אדום
אל מה שנאמרהו כליהו וכחולים ואמנם מעות החולקים
במצותם הוא אל החכמים זולת הרופאים

הפרק

והגדר בין הלמוד החמישי
במהות האבר וחלקו

האיברים הם נשנים נולדים בראשית בכמ
הליזות כמו שהליחות הם נשנים נולדים בראשית בכח ה
המאונות כמו שהמזונות נשנים נולדים בראשית בכח הי
הסודות · והאיברים יש מהם נפרדים ויש מהם מורכבים
והנפרדים הם אשר איזה חלק בוחש לקחת מהם יהיה
כשות לכל בשם ובגדר כמו הבשר והלקו והעצ׳ בחלקו
והעצבי בחלקיה וכיוצא בזה ולכן נקראו מתדמי החלקי
והמורכבים הם אותם אשר כשלוקחת מהם יהיה אי זה
חלק שיהיה לא יהיה משתתף לכל בשם ובגדר כמו היד ו
והפנים כי חלק הפנים איננו פנים וחלק היד איננו יד ·
ונקראו איברים כליים   כי הם כלים לנפש בשלמות ה
הפעולות וההתנועות · והנה שבאיברים המתדמי החלקים ה
העצם ונברא קשה כי הוא יסוד הגוף ובשען התנועות ו
ואחריו הסחוס הנקר׳ קרטיל׳ איננו והוא יותר רך מן העצם
ליכנף · וכבר נברא יותר קשה מאשר האיברי · מתועלת
ביצירתו שיכון בו התחברות העצבות באיברים והרכיבה
שלא יתרכבו הרך והקשה בלא אמצעי · כי יזוק הרך מן
בקשה   וכמו בעת התבואת הלידה   אבל תהיה
ההרכבה מודרגת כמו שהוא בעצמו הכוף והכפלים הנ
הנקראים טרסוף רצליות האזהר · וכמו השחוז החנגר א
אשר תחת אמצע החזה · גם שיתכון בו סבובת האיברי
או הפרקים תשתחבבים שלא יתרצצו לקטים · וגם ביותר
קצת העצלים נשוחים אל האבר בלתי בעל עצם שישען
אליו ויתחזק בו כמו עצלי העפעפים   והיה גם מבך
לשותויים וגם יגנת יפריח הצורך במקומות רבים אל מבך
אל דבר חזק איננו בתכלית הקושי כמו בכובע הגרגרת
האחר העצבים והם נשנים בגופי העצבות   או חוטו
העצבות לבנים רכים רבים לכוף קשים להתפרק ונבראו
שיתגלו בהם לאברי החוש והתנועה ·   האחר אמנותי
והם נשנים עצמים מקצות העצלים דומים לעצבים ופו
ופוגעים האיברים המתנועעים · פעם יתפשטו בהתפשט ב
בביאת העצל והתקבצותו והחזירו לאחור ופעם ירפום
בהתרפות להתפשט העצל וחזור אל מקומו והנוחתו או
בוסף בו על שיעמוד בארכו ועלין הרוחב על הגחתו ו
והתטבעת לו כאי כה שנראה אנחנו בקצת העצלים וזם
מחוברים מרוב מן העצבים העומדים בעצל אשר כמנו ·
יצאו בצד האחר

ומן התפשכים שלות ממנם לגרון תמיותרים והם הנקראו׳
קשורים והם גב׳ עצבי הגראה והמשתש וכמו בין התיתרים
לצד העצלים והפרקים · ויתחלק הם והמיותרים בתוליה
ובה שלות כהם לעצל מתבלא בשר ובה שיתפרק במבנ
אל הפרק והאבר המתנועע מתקבץ בעצמו ונפתל כתוך
ואחר הקשורים אשר זכרנום והם גב׳ נשנים דומים לעצבי׳
וקצתם נקראים קשורים במוחלט · וקצתם מיוחדים בשם
עקב בערבי והנה כה שנמנת אל העצ לא יקרא אלא קשור
ובה שלא ימתח אל העצל אך מחבר בין שתי קצות שני
עצמות והפרק או בין איברים אחרים ויהוק קשירת דבר
אל דבר והנה עם היותו נקרא בשם קשור יוחד בשם עקב
בערבי   ואין לדבר מן הקשורים חוש וזה כדי שלא יכאב
ברוב מה שיתחייב לו מן התנועה והחיכוך   התועלת
הקשורים ידוע ממה שקדם   ואחר השריינים והם נ
נשנים עבותים מן הלב נמתחים והלים ארוכים עצביים
קשוריים ודק העצם יש להם תנועות מתקבצות ומתפשטות
ויבדלו במנוחות כי דין שתי תנועות יש ביניהם מנוחה ב
בהתפשט ונבראו להוליך על הלב ולנער איד הקשורי מכנו
ולחלק הרוח על איברי הגוף   ואחר הוורידים והם
דומים לשריינים אך הם מן הכבד ונחים ונבראו להעביר
המזון מן הכבד   ואחר הקרומות והם נשנים ארוגים
מפותלים עצביים בלתי מוחשים ודקי העצם מתרחבים מ
מכסים שטחי נשנים אחרים וכו: והם קלוים לתועלות ם
כהם לשמור כולם על תכניתם ותכונתם ומהם להתלותם מ
באיברים אחרים ולקשרם בהם באמצעות העצבים והחן
והקשורים אשר נתחלק אל פתליהם   ומהם שנרתבו בהם כמו
הבליות מן הגורה · ומהם שיתנה לאיברים בגופי החוש
בעצמיותם שמה מרגיש בעצם למה שיפגע ומרגיש למה
שמתחדש בגשם הכורך בו במקרה   ואלו האיברים הם
כמו הריאה והכבד והטחול ושתי הכליות כי הם אינם מ
מרגישים בעצמיות כלל   אך ידגישו העניני הפוגעי׳
אותם בכח שעליהם מן הקרומות · וכאשר יתחדש בהם ר
רוח או מורסא יחושו אם הרוח במרגישו הקרום במקרה ל
להיותה המתפשטת בו ואם המורסא תרגישנה והתחלת ה
הקרום ומקום תלייתו במקרה מהטרדת האבר למוכר הם
המורסא   ואחריו הבשר והוא מלוי מקומי הנחת אלו
האיברים בגוף ומהם אשר ישענו עליו וכל אבר יש לו כח
בעצמו כח טבעי בו ישלם עניני בהזנה והוא מורכבת מ
המזון והוזקו ודמותו והדבקתו   והחיות המעתק׳
ואחר זה הנה יתחלפו האיברים שקצת יש להם בגוף אל
הכח הזה כח הולך ממנו לזולתו וקצתם אין לו זה · וכנגד
אחר הנה קצתם יש לו מגוף אל הכח הזה כח הולך כח
מזולתו אליו וקצתם אין לו זה · וכשיורכבו יהיו חדש אבר
מקבל ונותן · האבר נותן בלתי מקבל · והאבר מקבל בלתי
נותן · והאבר לא מקבל ולא נותן   והאבנם
האבר המקבל והנותן לא נסתפק במציאותו כי המוח והכ
הכבד והכליות כי כל אחד מהם מקבל

כח החיים · והחום הטבעי והרוח מן הלב · וכל אחד מהם
גם התחלת כח יתנהג לזולתו · ואמנם המוח הוא
התחלת החוש אצל רבים בבוהלט · ואצל רבים בלתי
בוהלט והכבד התחלת ההזנה אצל רבי׳ בבוהל׳ ואצל רבי׳
לא בבוהלט ואמנם האבר המקבל בלתי נותן הנה הבשר
במציאותו יותר רחוק מכל הבשר המקבל כח החוש והתנוע׳
ואמנם התחלת כח שיתנהג לזולתו בשום פנים ·
ואמנם שני החלקים האחרים הם נותן בלתי מקבל · ולא
נותן ולא מקבל · הנה חלק באחד מהם הרופאים עם
גדול הפילוסופים · ואמר גדול הפילוסופים שזה האבר
הוא הלב והוא השורש הראשון לכל כח והוא נותן אל
שאר האברים כלם בבחוקיהם אשר יזונו ואשר יחיו ואשר
ידעו ואשר יניעו · ואמנם הרופאים ורבים מן הפילוסופי׳
הקדמונים הנה הבדילו אלו הכחות באיברי׳ שאם שהתחל׳
בכבד · והחיים בלב · והשגת החוש והתנועה במוח ·
והכבד נותן כחו לכח הלב והאיברים כלם · וכן המוח
והלב ואין דעתם שיש אבר נותן בלתי מקבל · ומאמרו א
אצל ההתאמתות והעיון הדק יותר אמתי ומאמר הרופאים
בתחלת העיון יותר נראה · ועוד שחלקו בחלק האחר
הרופאים והפילוסופים בינותם וחשבו כת מהם שהעצמות
והבשר ובלתי ברתיש וכיוצא בהם אמנם ישארו בכחותיה׳
מיוחדים לא יבואם לתוספות אחרות זולתם · אך
הם באים הכחות כשיגיע אליהם בזוגם יהיו מספיקים ל
לעצבם והנה אינם מקבלים לדבר אחר כח · ולא גם יקבם א
אבר אחר מן האברים כח אחר · וכת חשבה שאותם
הברתיש אינם בלתי צריכים אליהם · אך הם נשא עם עלידם מן
הכבד · אז מן הלב בתחלת ההויה האודר ינחו בהם · ואחר
ההויה אין עליו שיכנס בזה להרגיל האמת לאמתו מבני
הבתולקות בבנות האין ודרך אליו בזה · כמו כה שהוא רוב
רחוק ולא יתיקנו בדבר מבתקריו ומעשיו · אך האמת
עליו שידע ויסבור בבחלוקה הזאת ולא יחוש אם יהיה הלב
התחלה לחיים ולחוש ובתנועה והרגשות הכוח הלבות הן
הכבד או לא יהיה כי הכח אם כעצבו האב כאשר הוא הלב
הוא ההתחלה הפעולות הנפשיות בהקשו אל שאר האיברים
והכבד גם התחלת הפעולות הטבעיות הזנות בהקש
אל שאר האיברים · והאמת שידע ויסבור בבחלוקה הסבי כי
לא יחוש אם יהיה תנועת הכח הטבעי בכבוד העצם · בעת
התחלת התנועה מן הכבד · אז הוא האור לו בבנות עצבו
או שלא יהיה אפילו אחד במנהדם · אך האמת שיחשב ש
שאותו הכח אינו נשפע אליו ערוה אלא מן הכבד · בענין
שאלו נסים ההדך בינותם והיה אצל העצם מזון מוכן היה
בכל פעלו · כמו שיש להדשו והתנועה בשיסהם תעצב ה
הבא מן המוח יבטלו יחד · אבל אותו הכח שב טבעי
לעצם כל עוד שישאר על בתו · ואז יתבאר לו ענין זאת
החלוקה · ויקרו לו איברים ראשיים · האיברים עוזרים
לראשיים · והאיברים זולת הראשיים בלי עבודה והאיברי׳
הראשיים · הם אותם אשר יש להם ההתחלות לכחות
הראשונות בגוף הצריך אליה בהכרח בהשארות האיש או
המין · אם כפי

המשגל הנה הנה הראשיי׳ שלשה הלב והוא התחלת כח
החיים · והמוח והוא התחלת כח החוש והתנועה · והכבד
והוא התחלת כח ההזנה · ואם כפי השארות המין הנה
הראשיים הם אלו הג׳ גם כן · והביצי׳ שיוחד למין והוא ח
ואשכים שהם בוחרים למין ויקבל תועלת בהם לענין
ואמנם ההכרח בפני הולדת הזרע השומרת לזרע
ואמנם התועלת בפני קנית שלמות התכונה והטבע
הזכרי והנקבותי · אשר הם מן המקרים והמחויבים לבני
בה לא מן הדברים הנכנסים בעצם ההויות ·
ואמנם האיברים העוזרי׳ הנה קצת יעבדו עבודה מכינה
וקצתם יעבדו עבודה מובילה · והעבודה המכינה נקראת
תועלת והעבודה המובילה נקראת עבודה בבוהלט
והעבודה המכינה היא קודמת לפעולות השר · והעבודה
המובילה תתאחר לפעולות השר · ואמנם הלב
עוזרו · המכין הוא הריאה והמוביל הוא העורקים
ואמנם המוח עוזרו המכין הוא הכבד ושאר איברי
המזון ושמירת הרוח · והמוביל כמו העצבים · ואמנם
הכבד הנה עוזרו המכין הוא האסטומכא · והמוביל הם
הורידים · ואמנם האשכים הנה עוזרם המכין הוא כמו ה
האיברים המולידים הזרע קודם האשכים · ואמנם
המוביל בנשים הנה האמה והעורקים שבינה ובינהם
וכן בנשים עורקים דוחים הזרע אל מקום הדחין · הל
ולנשים תוספת הרחם אשר בה ישלם תועלת הזרע · וישאר
עם הזרע עד שתולידהו האשה · ונאמר אם כאלינו
שיש מן האיברים מה שיש לו פעל לבד · ויש בהם מה
שיש לו תועלת לבד · ויש מהם שיש לו תועלת ופועל
יחד · הראשון כלב · והשני כריאה · השלישי ככבד
ואומר אני שראוי שיובן בפעל מה שיהיה בדבר
לבדו מן הפעולות הנכנסות בחיי האיש או השארות המין
כמו שיש ללב בהוליד הרוח · ושיובן בתועלת מה
שיכין לקבל פעל אבר אחר ואז יהיה הפעל שלם בהקנות
חיי האיש והשארות המין כהכנת הריאה לאויר
ואמנם הכבד הנה הוא בעל תחלה עבודתו השני ויובן
לקבל השלישי והרביעי · והנה בכה שיקבל העכול
השני השלם עד שיגיע זה הדם להזנת עצמו יהיה שכבר
פעל פעולה · ובכה שכבר פעל פעולה עוזרת לפועל ש
שעתיד יהיה כבר הועיל · ונאמר גם כן שיש מן האיב
האיברים שיתהוו מן הזרע והם הדומים החלקים זולת הב
הבשר והחלב · ומהם מה שיתהוו מן הדם כמו הבשר והבשר
כי מה שהוא זולתם מתהוה משני זרעים זרע הזכר וזרע הנ
הנקבה אלא שהם כפי מאמר הכמת מן החכמים יתהוו
מזרע הזכר כמו שתתהוה הגבינה מן הקיבה · ומתהוים
מזרע הנקבה כמו שתתהוה הגבינה מן החלב · וכמו
שהתחלת הקרישה היא בקיבה מן הזרע התחלת קרישת
הצורה בזרע הזכר · וכמו שהתחלת הקרישה בחלב מן
התחלת הקרישה הצורה הכח והמתפעל הוא בזרע הנ
האשה · וכמו שכל אחד מן

וקיבוץ והתלב׳ בני החלקים כעצם והנבנה מהתחרשות בהם
בין כל אחד מבני צרעים הלק כעצם העובר והנאמר
הנה והלק כעט גב הרבה על כאשר באליונו כי הוא יראה
שבכל אחד משני הזרעים כח מקריש ומקבל הקרישה ועם
זה אינו נמנע שיאמר שהמקריש בזכרים יותר חזק והמקריש
בנקבות יותר חזק האמנם איכות המאמר הזה
הוא במפרינו בחכמות הטבעיות האמנם אחר
הדם אשר היה נגרד בין האשה בגדות ישוב במזון לעובר
כי יש ממנו שמשתנה אל דמיון עצם הזרע והאיברים
והיה ממנו ויהיה מזון בגדל אותם ויש ממנו שלא יהיה
מזון להם אך יכון להתקרש במבאי שלו ויפלא המקומות
אשר בינות האיברים הראשונים ויהיה בשר והלב ויש ממנו
מותר לא יאות לאחד משני הענינים ונשאר עד עת הלידה
ויוליה אותו הטבע כמותר וכשיולד העובר הנה הדם אשר
יולד בכבדו יעבור במקום אותו הדם ויולד ממנו מה ש
שיהיה נולד כאותו הדם והבשר נולד מעצם הדם העב ו
ויקרישהו החום והיובש ואמנם השלב הוא מימיות הדם ו
ודשנו ומקרישו הקור לכן יתיכהו החום ומה שיהיה בין
האיברים נוצר בין הזרע הנה הוא כשיתפרק לא יתדבק כ
כמובו אבותי אלא קצתו במעט בין הענינים ובשני הנעריות
כמו העצמות והשריגים קטנים בין הורידים בלעדי הגדולים
ובלעדי השריגים שאם יחסר מהם חלק לא יצמח תמורתו
דבר וזה כעצמות והעצבים ומה שיהיה נוצר בין הדם הנה
יצמח אשר הצמח ויתחבר במבוהו כבשר ומה שהיה נו
נולד מהם שיש בו כח מהזרע עדין הנה כל עוד שזה הזרע
קרוב הנה יחסר זה המאמר אם יחסר אפשר שיצמח פעם אח
אחרת כמו השנים בשני הנערות ואמנם כשיבשו על ה
הדם כמו אחר הנה לא יצמח פעם אחרת ונאמר גם כן ש
שהאיברים המורכבים המתנועעים בעם יהיה התחלות זה
החוש והתנועה להם יותר עצב אחד ולמקצים יובדל מה
שיהיה התחלת כל כח עצב אחד ונאמר גם כן כי
כל הקרבים המורכבים בקרבות צומח קרומים מאחד קרו
בקרומי החזה או הבטן המבדיל בפנים אם ברזה כשרשיות
והורידים והשריגים והריאה הנה צמיחות קרומיה
מן הקרום החוצה לצלעות מצלעות החזה בפנים ואמנם
מה שיש בחלל הקרב בין האיברים כמעים והמעיים צמחו
קרומיהם מן הקרום הנקרא צפאק המכסה לעצלי הבטן
גם הנה כל האיברים הבשריים אם פתליים כבשר אשר
בעצלי ואם שאין להם פתלי׳ כבשר ואין דבר מן התנועה
אם רצוניו׳ ואם טבעיו׳ כי אם בפתלי׳ אבל הרצוניו׳ כמס
פתלי העצלים ואמנם הטבעיות כתנועת הרחם
והעורקי׳ והמורכבות כתנועת הבליעה הנה להם פתלים
מיוחדים כתכונה כתכונת הארך והרחב והאלכסון ויתנא
למשיכה הפתיל ההולך באורך ולהדחיה הפתיל ההולך
ברוחב המעכה ולהחזקה הפתיל האלכסוני ומה שיהי
בין האיברים בעלי עור אחד כמו הורידים והמקפה הנה
מיני הפתילים שלהם

השלישה ארותים קצתם בקצתם אורך ורוחב ואלכסון הנה
שיהיה בעלי שתי עורות הנה הפתיל ההולך ברוחב יהיה כ
בעורו הזרעין והשני והאחרי בעורו הפנימי אלא מההולך
באורך יותר נוטה לשטחו הפנימי ואמנם נברא בין שלא
יהיו פתלי המשיכה והדחיה יחד אבל פתלי המשיכה וה
והחזקה יותר נכון שיהיו יחד אלא כבעים כי צריכים אל ה
החזקה לא יהיה חזק ואם אין הארוך והאלכסוני יחד אבל
אל המשיכה והדחייה ונאמר גם כן הנה האיברים העצביים
המקיפים הגשמים דרים כעצביותם יש מהם בעלי עור
אחד ומהם שהם בעלי שתי עורות ואמנם נברא מה
שנברא מהם בעלי שתי עורות לתועלות אחד מהם
הצורך אל חזק השמירה בחוזק נשמרו שלא יבקעו בסבת
בה תנועת מה שיש בהם כמו השריינים והשני הצורך
אל חזק השמירה בענין הגשם הנצור בתוכם שלא יתך ה
הרוח ויצא הדם אמנם חשש והתכה בסבת רצונם אם
היו בעלי עור אחד ואמנם חשש היציאה הנה בסבת
העבורים אל הבקיעה לזה גם כן והמשל הזה האצור הוא
כמו הרוח והדם האצור בשריינים אשר ראוי להזהר בשמ
בשמירתם ושיוחד אבודם שלא יאבד עם הרוח בהתכה
ואם הדם בבקיעה ויש בהם סכנה גדולה והשלישי
בשיהיה אחד יצטרך שיהיו כל אחד מן הדחיה והמשיכה כו
בתנועה חזקה הנפרד לו בלי בלי עירוב וזה בעצמו במעי
המעים והאצטומכא כי נמצא שיהיה כל עור מעורות האבר
לפעל מיוחד בו ויהיו שתי הפעולות מתחלפות כל אחת
מהן כמו שמתחלף לאחרת ויהיה והנרוד ביניהם יותר נכון
כמו האצטומכא כי צריכה היא שיהיה לה חוש ואז אמנם
יהיה כאשר עצביו והקבול אמנם יהיה באבר בשרי
התפרד לכל אחד משני הענינים עור עור עצבי לחוש
ועור בשריי לקבול והושם העור הפנימי עצבי
והחיצוני בשריי כי המקבל אמנם שיגיע אל המקבל בבח
בבלי פגישה ואמנם המרגיש אי אפשר שלא יפגוש
המוחש הל׳ בחוש המשוש ונאמר עוד כי האיברים יש
בהם קרומי׳ ואצטר בין הדם שלא יצטר הדם מהגבלת שימנהם
בשרשים רבים כמו הבשר הלבן לא הושם הגלים והורדים
יעבר טעם המזון המגיע אליו וכן כדי שיוחד בו הבשר
אך המזון כאשר יפגעו ישתנה אליו רוצה גם כן
שהוא רחוק הצורה ממנו ויצטרך הדם כשישתנה אליו ש
שישתנה הרבה שינויים בודדים אל דמיון עצמותו כמו ה
העצם הלבן הושם לו כליצירה אם חלל אחד שיקיף בו בו
זמן שישתנה כמידתא בו אל דמיונו כמו עצם הפוך והפוך
אל חללים מפוזרים בו כמו עצם הלחי התחתון
ומה שיהיה בין האיברים בין הנה יצטרך שיהיה לו בין
המזון יותר בין הצורך בעת ההיא בדי שישתנה אל דמיונו
דבר אחר דבר והאיברים המוחקים הנה הם בוחריים אל
שבינותם התולדים כדחיית הלב אל האצילים ונמשך
אל צדדי האזנים והכבד אל ארובות הרגלים

הפרק הא׳ מן הכלל הא׳ והוא מאמר כללי בעצמות והפרקים

מאמר שיש

בין העצמות כח שהקשו בגוף הקשה היסוד ועליו בנינו ב בהליות השדרה כי הם יסוד הגוף ועליהם יבנה׳ כמו שנבנית הספינה על הקורה אשר תרעב בהתחלה הנקר׳ בלעז קרינא ומהם מה שהקשו בגוף הקשה המגן ה המגן בעצם הקדקד׳ ומהם מה שהקשו בגוף הקשה הכלי זין אשר ידחה בהם הנגיעות וההזקים בעצמות הנקרא׳ בלע״ז מנאסון׳ והם על חליות השדרה בקרני׳ ויש מהם עדים מלוי מגאי בין ריוח הפרקים כמו העצמות הנקראים סליסאת׳ ומהם שהוא מתלה לגשמים הצריכים לתליות ב בעצם הוספה ללבוי לעבלי השפאי כובע והלשון וזולתם וכלל העצמות משען וכיעמוד לגוף׳ ומה שיהיה מאלו העצמות אמנם צורך אליו למשען ולמחסה לבד׳ הלא יצטרך אליו להגיע האברים הנה הוא נברא בקשי ו ואמנ׳ שיהיו בו הנקבים והחלל והריחות שאי אפשר בלתם ומה שיצטרך אליו מהם בשביל התנועה גכ׳ הנה נוסף ב בשיעור החלל והנקבים הללו באמצע אחד כדי שיהי׳ גרמו בלתי צריך אל כעברות הבוון והמפרקי׳ שיהיה רפה אבל נברא גרמו קשה וכיבד כומנג והוא הבוח בחללו והנה התועלת תוספת החלל כשיהיה יותר קל והתועלות אחרות ה והחלל שישאר גרמו יותר קשה ותועלת קשי גרמו שלא ישבר בעת התנועות הכבדות ותועלת הבוח ולזונו כמו שבארנו קודם ושיטישיבתהו תבוד שלא יתפתת כניעוב ו התנועה שיהיה החלל חזק במקשיו והחלל ימעט כשיזה המצורך אל השדבות יותר ויגדל החלל כשיהיה ה הצורך אל הקלות יותר והעצמות והספוגיים הנקראים אל באנאטסיאה נבראו כן לענין המזון הנזכר עם תוספה צ צורך בסבת דבר שיאור שיעבר בהם בריח הנשאף באצי׳ בעינים המסנן שבאף ולהותר הבוח הנרחים בו

העצמות כלם שבנים ומגעים זה בזה ואין בין דבר מן העצמות ובין העצם הנלוה אליו בריוק רחוק אבל בקצתם בריוק מעט ימלאוהו יתרות שחוסים או דומים לשחוסים נבראו לתועלת אשר לשחוסים ומה שאין ר ראוי בו להטנית בתועלת והוא נברא הפרק בינידם בלו יתרות כלתי התחתון והשכונות אשר בין העצמות ה הם על מינים כי יש מהם שמתחבר חבור פרק רפה׳

ויש מהם שמתחבר פרק חבור קשה בלתי מהודק׳ ויש מהם שמתחבר חבור פרק מהודק׳ ויש מהם שמתחבר חבור פרק מהודק נעוץ או בשולב או מדובק׳

והפרק הרפה הוא אותו שיש לאחד מעצמותיו שיתנועע תנועתו בנקלה׳ בבלי שיתנועע עמו העצם האחר׳ כמו הפרק הרחב עם האזרוע׳ והפרק הקשה בלתי מהודק הוא שיהיה תנועה אחת משני העצמות קשה ובעט השיעור׳

כמו הפרק אשר בין הרחב ומסרק הכף או פרק מה שבין ש שתי העצמות בעצמות הפרק׳ ואמנם הפרק המהודק הוא אשר אין לאחד מעצמיו שיתנועע לבדו כלל כמו ה הפרק עצם החזה׳ ואמנם הפרק הנעוץ הוא שיכנס לאחד משני העצמות תוספת כבורגא׳ ולשני חריץ כאסיתא׳ יתקע בה אותו התוספת כעיצה שלא יתנו יתנועע בה כמו השנים בבקקים עצמותם׳ ואמנם המשולב הוא אותו שיהיה לכל אחד מהעצמות פגימות ו ושנים׳ ויהיו שני ואחד הלוכים בפגימות ואחר׳ כמו שירכיבו האמנים קיעי׳ הנחשת׳ והמורכב הזה נק׳ שנון ושולב כמו שיש לפרק עצמות קדרת המוח׳ והמודבק כמו מה שהוא מדובק באורך כמו פרק מה שב שבין שני עצמות קני האזרוע׳ ויש מהם שהוא מדובק ב ברוחב כמו פרק החליות התחתונות מחליות השדרה׳ כי העליונות יש ביניהם פרקים בלתי מהודקים

הפרק הב׳

בנתוח עצמות הגלגלת

אמנם תועלת כל עצמות הגלגלת ר הנה היא שהם תיק המוח למחסה ולמסתור מן הנזקים׳

ואמנם התועלת ביצירתם בבנינים רבים ועצמות יותר מאחד׳ מתחלקת לשני חלקים׳ כלל נבחן בדברים אשר בוקשו העצם עצמו׳ וכלל נבחן בהקש אל מה שיקשהו העצם׳ ואמנם הכלל הראשון מתחלק ל לשני תועלות׳ אחד מהם שאם יזמן שיקרה לגלגלת פגע המוח בחלק מכמו משבר או עפוש׳ אין ראוי שיהיה זה מכלל לגלגלת כלה כמו שיהיה אלו היה העצם אחד׳ והשני שלא יהיה בעצם אחד התחלפות חלקים בקושי וה והרכות והמגוניות והבקשיות׳ והדקיקות והעובי והיתחלפות המחייב בהענין הנזכר בקרוב׳

אמנם הכלל השני הוא תועלת המשולבת בשלבים הנה ק קצתם בהקש אל המוח עצמו שיהיה למה שיתעבה מן ה האדים והמגונים מעצור בעצם עצמו לעוביו ודך ובם ובמלול יעבור בו כדי שיהפריד כמנו וינקה המוח בהתכה והתועלת בהיקש אל מה שיצא מן המוח עצמו במתחלי הע העצבים ומתפשטים מאחרי הראש כדי שיהיה להם דרך ושתי תועל׳ כשיתתפשת בין המוח ובין שני דברים אחרים אחת מהן בהקש אל העורקים והשריינים הנכנסים אל ת תוך הראש כדי שיהיה להם דרך׳ והאחרת תועלת בהקש אל המסך העב והנבדר כדי שיסתבכו חלקים כמנו בשלבי׳ ויקל בעל המוח ולא יכביד עליו והתכונה המבקית לעצם הזה הוא העגול לשני דברים ושתי תועלות׳ אחת מהן בהקש אל הגנים והוא שהתכבית העגול יותר גדול והמוח מכה שיקיף בו וזולתו מן התכביות׳ ישרי הקוים ב בשישתנה הקצן׳ והאחרת אל כח שחוץ והוא שהתכבית העגול אינו מתפעל אל הנגיפות כפי כח שמתפעל מהם ב בעל הזויות׳ ונברא נוטה אל האורך עם העגול כי מקומות צמיחת העצבים והמוחים מונחים באורך וכן ראוי כדי שלא ידחקו׳ ויש לו בליטה לפנים ולאחור להגן על העצבים היורדים משתי הבלטות

הלהבנית והוה שלבים שלשה אבודיים ושני שלבים כתבים ובן הראשונים שלב משותף עם הבנה קטני בן ונקר הבלילי ושלב ישר בחלק הראש באורך לשני חצאין יא יאבר לו לבדו חצי ונשיכתן מנגד הבנה עם הבלילי אז י יאבר לו שגודיי ותבניתו כדמות קשת עומד באמצעותו קו ישר נעמוד וזה תבניתו השלב השלישי הוא משוקף בין הראש מאחור ובין תחתיתו והוא על תבנית זוית מתחבר בנקודות קצה החצי ונקרא השלב הלמדיי להיותו באות למד יונית והוא כמו זה וכשיותחבר אל שני השלבים המוקדמי ישוב הבניתו כזה האבנם שני השלבי המתובי הנה הם הולכים באורך והראש על גבורות החצי משני הצדדים ואינם שוקעי בעצם שקועה שלישת אלו השנים נקראים קלעיים האבנם תבניות הראש הבלתי טבעיי הם ג' אחד מהם שיחסר הבליטה המוקדם וינקר מבנו השלב הבלילי והשני שיחסר לו הבליטה האחורית וינקר מבנו השלבי הלמדיי והשלישי שינקו מבנו שתי הבליטות כאחד ויהיה הראש כמדור ש טוה והרחב והאורך אמר גדול הרופאים גאליינוס כי זה התבנית לבד שנשתנו בו המוקדם חוייב מצד היושר ש שתשתנות בו הלוקת השלבי ובבר היתה חלוקת השלובים בתחלה לאורך שלשה שלובים ולרוחב שני שלובים אב יהיה הנה באורך שלוב אחד ולרוחב שלוב אחד ושידוי ה השלוב אשר לרוחב באמצע הרוחב בין האזן אל האזן כ כבי שהשלוב אשר לאורך באמצע האורך אמר גאליינוס ואי אפשר שיהיה לראש תבנית רביעי בלתי טבעי עד שי שיהיה האורך יותר חסר בין הרוחב אלא אם יחסר אחד מ כחודי הבוות או חלק כבנו וזה כנגד לחיי וטבע מבריא הדרכבה ואמת באמר מבחר הרופאים אבוקרט באמרו תבניות הראש ארבע לבד

הפרק הג'

בבתוח מה שהלת חגולגלת

ויש לראש אחר זה גב' חמשה עצמות ארבעה כגדרות האחד כמושב והשבו הגדרות האלה יותר קשות בן הקדקד כי הנגיפות והנפילות עליהם יותר הלפי שהגדר למפונות הקדקד והגולגלת יותר לשני ענינים אחד כדם שיעבור בו האיד הגיוק והשני שלא יעבר על הבות הוושם הקשה שבגדרות הבאורדו שבהם כי הם נבותרים בשכבות התורטים והנגד הא הוא עצם הבגה הגדר אותו כלמעלה והשלוב הבלילי ומלמטה שלוב נבתה מ בקנה הבלילי על העין אצל הגבות כדובק אחריותו בן בקנה השני בן הבלילי ושני גדרים אשר כימין ומשמאל וה העצמות אשר בהם האזנים ונקראים האבניים לקשיי ונגדר בל אחד בהם כלמעלה השלוב הקלעי ומלמטה ש שלוב יבא מקנה השלוב הלמדי וההולך ובלה אצל הבלילי ומלפנים יש חלק בן הבלילי והלמדיי ובאחור חלק בן הלמדיי האבנ' הגדר הד' הנה יגדר אותו כלמעלה השלו' הלמדיי ומלמטה השלוב המשוה בין הראש והיתר זיניע קצוות הלמדיי האבנם מושב הבוח הוא העצם אשר ישא שאר העצמות ויאמר לו היתדיי ונברא ק

קשה לש' י' ותולות אחד שהקר' י' עומד על הסבל מושני שהקבה בגות מקבל העפוש בן המותרים והעצם הזה מונח תחת בותרים נשענים הבי' על בן הקני הטבע בהקשותו הלמ' אחד כב' צדי הגדר' ב' עצבות קשים כסתירות העצבים העוברים כנגדעים נמגחים באורך הגדר באלכסון ונקראים הזוג

הפרק הד'

בבתוח הלחיים והאף

אבנם עצמות הגדר והלחיים הנה יתבאר בספרים ע עם באורנו לשלובי הלחי נשאמר הנה הלחי העליון יג יגדרהו מלמעלה שלוב כשותף בינו ובין המצח הולכת תחת אחת הגבות מצדע אל צדע ויגדרהו מלמטה מקום צמיחת השנים ובין שני הצדדים שלוב בא מצד האזן כש כשותף בינו ובין העצם היתרי אשר הוא אחורי הגותבו' ואחר זה הקנה האחר אשר הוא תבליתו הד' שהוא נטות ו ובסוף לצד צניבי מעט ויהיה שלוב יבדיל בין זה ובין ה השלוב אשר נגבותו והוא בתוך עליוני החך באורך וא האלו רק נבוליו ואבנם שלובי הגבנמי תוך גבוליו הנה כדם שלוב בתוך עליוני החך באורך ושלוב מתחיל מבח שבין שתי הגבות אל נבחיות בה שבין שתי השנים ושלוב מתחיל באצל התחלות השלוב הזה ונוטה מבנו יורד אל ג נבחיות מה שבין הרביעיו והמתלעות בין הימין ושלוב א אחר בבוחה מן השמאל אם בן יגיד בין שלשת השלובים האלו והאמצעיים ושני הן גוזים ובין נבחיות במקום צמיחות השינים הנה שם שני העצבים משולשים אך נגשבי שני המשולשי אינם אצל מקום צמיחת השינים אבל יקרה קודם זה שלוב חוזק קרוב במקום מושב הגזורים אך השלבים השלשה יעבריו זה וזוחך עד המקומות הגזורי ושניעים בלבד המשולשים שני עצבות מקומם בהם יותר מושב המשולשים רצמיחת השינים ושני חלקים נשכני השלובי הקצרים ובבדיל האחד משני העצבות בן האח מה שיורד בין השלוב האמצעי ויהי לכל עצם שתי זויות נ נעצבות אצל השלוב המבדיל וזוית חדה אצל המתלעות וזוית מרוחת אצל הבחירים ובשלובי הלחי העליון שלוב יורד בן השלוב המשתתף העליון ההולך לצד העין ובא וכאשר יתחבר חריץ העין בתחלק לשנים שלשה שרי' עובר תחת השלוב המשתתף עם המצח הלמעלה בחריץ העין עד שידבק באות הגבות והשלוב למטה מבנו פתח מתחבר בן מבלי שיכנס בחריץ העין והשלוב השלישי בתוח מתחבר בן אחר שנכנס לחריץ ובל מה שהוא בהם יותר ל' למטה בהקש אל השלוב אשר תחת הגבות הנה הוא יותר החוק בן המקו' שימעוד העליון אך העצם אשר יבדילהו השלוב העליון הוא בן השלישי יותר גדול ואחריו אשר יבדילהו השני ואבנם האף הנה תולדותיו נראות הן שלש אחת מהם שהוא עומד בחלל המקף עליו על הטא הבאמצה עד שיעצר בו האויר יותר וישאותו גב קודם עד עוברו אל הבוח כי האויר תנשאף האלף שעובר רובו אל הריאה הנה חלק מבנו נבון השעוד עובר גב אל הבוח ויש ויקבץ גב השאיפה אשר יבוקש בה ההרחה אויר נבון

הסעור במקום אחר אל כלי התרוה כדי שתהיה הרשנה יות רבה ויותר בטוחה · אלו הן ג׳ תועלות · בתועלת אחת ואבנם הבינית כי הוא יעזור בהתוך האותיות · ה הק׳ הרצאים בתוך · ושלא ידחק האויר בהלו אצל הנקובות אשר ישתתף בהם חיתוך האותיות בשיעור · הנה אלו שתי תועלות בתועלת אחת · ודמיון כח שיפעלהו האבם ב בהשקרת אויר האותיות האלה הוא כח שיעלהו הנקב ה הנקוב בכוחלט באחורי הכנור שלא יכבר · ואבנם ה השלישי שיהיה למותר׳ הצדדים בין הראש בסתור ובריאה בן הראות וגם הוא כלי יעזור לנערם בגניחה והרכבת ע עצבות האף מפני עצבות בשני בשולשים יגגנו בהם ש שתי זויותים כלבעלה · ושתי הבושבות נגעים זה רוח אצל זויות · ובתפרדים בשתי זויות · ושתי העצבות בל א אחת בהן רוכב על אחד בהשני השלגי הקצויים ו נובדי ועל שני קצותיהם התחתונים יש שני פתוטים רכים · וכ וגבוה שבינידם על אורך השלוב והאבצעי יש נחום ודק העליון יותר קשה בן התחתון והוא בבדי יותר קנה בכ בני השחוכים האחרי׳ · ונהנה תועלת השני גם האבצעי בגבו יל האף לפני נחירים עד שבשיר בן הצוה בותר גדול ונט׳ ברוב האחד בהם ולא יסתום ורק שאינה הכביד לו הבוח אויר בריחה לבה שיש בו בן הרוח · ותועלת שני הפחוסי׳ הקצויים ענינים שלשה · אחד בהם התועלת הבשהוף ל לשחוסים הנגלים על קצות העצבות כלם וכבר כלינו ל לדבר בהם · והשני כדי שיהרוח ויתרחב אם יצטרך לית ליהרון שאיפה או נפיחה · והשלישי שיעזרו לנער האיד בהדיעים בעת הנפיחה והתנעים והתריעם · ונבראו שתי עצבות האף דקים מפני כי הצורך הנה אל הקלות י יותר בהצורך אל החוזק ובפרט להיותם נקיי בהתחבר עם אינ רים בקבלים הנגעים ובונחים בבקי בנצפה אל הרוש ואבנם הלחי התחתון הנה צורת עצבו ותועלתו [illegible] כי הוא בשתי עצבות ויובר ביניה׳ תחת הזקן ורק ב[illegible] ושתי קצוים האחרים בודט בסוף כל אחד בהם בליבה עקובה בהרכבת עם הוספת הלובה לבה שיבא אליה בן העצם אשר יכלה אצלו קשור כל אחד עם האחר בקשורי׳

הפרק הה׳ בנתוח השינים

אבנם השינים הן שתים ושלשים שן · ואולי תעדרנה הטוחנו׳ הנקראות נואיד בערבי בקצת האנשים והן הארבע הקצויות · הנה תהיינה קצרים ושבונה · ובן ה השינים שתים נקראות שניות ושתים נקראות רביעיות ב בלבעלה ובנותן כלבנה לחתוך ושתי כתלעי׳ כלבעלה ושתי כתלעות כלבנה לשבר · וטוחנות לטחון בכל צד עליון ותחתון ארבע או חמש הנה כלם שתים ושלשים · או עשרים ושבונה ארבע שניות וארבע רביעיות וארבע כתלעות · ושבונה רחיים · וטוחנות בכל אחד בשני הצדדים · הארבע קצויות הנקראות נואיד וצובחות בר ברוב באבצע זבן הגדול · והוא אחר הגיע אל העבודה ק קרובה כל שנה · הלבן נקראים שני החליבה ובערבי א אבנאן אלחולם · ויש לשינים שרשים · והאשים בהודדים

נעוצים בנקבי העצמות הנושאים אותם בן הלחיים ותוכחה על שפת כל נקב · תוספת ענולה עליו גדולה בקצת הזקן ובהדקת אותו וגם קשורים חזקים ובה שבע עדי השר׳ות הנה יש לכל אחד בהם ראש אחד חוק · ואבנם הטוחנו׳ והנעוצות בלחי התחתון הנה הטחות שיהיה לכל אחד בהן בן הראשים ב ראשי׳ ואולי יהיו יותר · ובפרט הקצויות יש ג ראשים · אבל התקועות בלחי העליון הטוח שיהיו לכל אחת בהן בן הראשים שלשה · ואפשר שיהיו יותר · ובפרט לשתי הקצויו יש להן ד׳ ראשים · והנה רבו ראשי הטוחנות לגדלם ולתוספת בעשיהם ונוכחו לליות לעליונות בי הם נתלות · והכובד ישים נטייתם אל הת׳ צד הראשים · ואבנם התחתונות הנה בכוין אותנו הכבי דנעיצתן ואין לדבר בן העצבות חוש אלא לשינים · אבל גאליינוס הנה הגסיון יעיד שיש להן חוש בוין בו הכבע בבה יביאם בן הבוח להגדיל נגב בין החום ובין הקור ·

הפרק הו׳ בתועלת השדרה

השדרה נבראת לארבע תועלות · האחת שתהיה כמעבר לחוט השדרה המצטרכים אליו בהשארות החי כבו כמבב שנגזרה בתועלות חוט השדרה בבקובו בבואר · ו ואבנם הנה נזכיר בזה דבר כולל · והוא שהעצבים אלוה היו צומחים כלם בן הבוח היה צריך שיהיה הראש יותר נ גדול בבה שהוא עדיו ורבה · והכבד על הגוף בשאר · ות ועוד היה צריך העצב ללכת מהלך רחוק עד שיגיע אל ת תכלית הקצוות · והיה בוכן לפגעים ולהתוך · והיה ארכו בהלינו כמו כבשיכת האברים הכבדים אל התחתונים · וה והטיב הבורא ית׳ להוציא חלק בן הבוח והוא חוט השדרה והולך לשאר הגוף כבין כוכן להוריד בכנו חלק העצבות בשתי צדדיו והוציאם כבני נבחיותם ונגדיותם לאברים האחר עם השדרה נהלך ושבורה אליו · והב׳ שתהיה שבורה והגנה אל אברים הנכבדים והבונחים לפניה ועל כ כן נבראו לה קצים ובנכנים · והג׳ שהשדרה נב נבראת להיות התחלה לכל עצבות הגו בקורה אשר תבן בעשיית הספינה תחלה ואחר נועצים בה וקושרים בה שא שאר הקורות כנית ועל כן נבראת השדרה קשה · והד׳ שיהיה לקבות האדם יכולת וכבישות יעמוד בו ואפשרות להתנועע אל הצדדים · ועל כן נבראת השדרה בחוליות בחוברות לא בעצם אחד ולא בעצבות גדולי ה השיעור והשטבו הפרקים בין החוליות לא רכים שיחליהו הבעכבר · ולא בהודקים שיבנעו הבנעה ·

הפרק הז׳ בנתוח החוליות

החוליא היא עצם באמצעיתו נקב יעבור בו החוט · והחוליא פעמים תהיה לה ארבע תוספות יבין ושמאל ב בשני צדי הנקב ותקראנה כה שיש בהן למעלה בביטות למעלה · ובה שיש בהן למטה בביטות למטה והנוכחות ואפשר שתהיינה התוספות שש שתים בצד האחור ואפש שתהיינה שבונות · והתועלות בתוספות האלו הוא

שיוקנב בחק והחבור אשר בינן חבור פרקי בתריצן בקצתם · והאחרים בבלתי אם התריצין בקצתם · ויש בקצת החוליות תוספות הראשים עגולים בקצתם · ובקצת החוליות תוספות · לא בעבור התועלת הזאת אלא אל השמירה והגנה ולעבור בעבור העצבים והמאדרעים ובדי שיתשרנו עליהם קשרי התוספות האלו · והם עצבות רחבים קשים מונחים כאורך החוליות · ואמנם מה שיש כאלו מונחים לאחור נקראים קרנים ובאמת בלשון ערבי · ומה שיש מונחים יבין השמאל נקראים כנפים · ואמנם שבירתם לפנה שהונח לפנים מהם כאורך הגוף מהעצבים והגידים העגולים · ולקצת הכנפים והם אשר כנגד הצלעות בפרט יש תועלת והוא שנבראו בהם גומות ויתקשרו בהם ראשי הצלעות נגשים יחוברו בהם ובכל כנף בהם שתי גומות · ובכל צלע שתי תוספות בעלות גבנונית ומשתבנים בה שיש לו שתי ראשים ויחובר לכנף הכפול וזה בחוליות הצואר · ועוד אומר תועלתם · ואל החוליות אשר אצל עקב האמצעי נקב בעבור מה שיצא מהם מהעצבים · ומה שיכנס בהם מן הגידים · וקצת אותם הנקבים יכנסו בשמוליהם בשתי חליות בשיתוף · והיה מקומם הגבול המשותף ביניהם · ואפשר שיהיה זה משני צדדים מלמעלה ובבטות ביחד · ואפשר שיהיה זה מצד אחד · ואפשר שיהיה בכל אחת מחוליות חצי העגול · ואפשר שיהיה זה באחת מהן יותר גדול · ובאחת יותר קטן · ואמנם הרשם הנקב הזה על שני צדדי החוליא · ולא הרשם לאחור בעבור העוד ההגנה שם · למה שיכנס ויצא · ובעבור היותו מוכן אל ההבאות ולא הרשם לפנים כדי שלא תפולנה במקומות אשר עליהם נוטה הגוף בכבדותו ובטבעו · ובתנועותם הרצונית כמו כן · ויהיו סבה אל חלישותם ולא יתכן שתהיה חזקת הקשר החבורי · והיה הנטיה כמו כן על יציאת אותם העצבים שלוחצים וחלישותם · ואלו התוספות אשר הן לשמירה עוברים עליהם קשרים ועצבים · והם מתרכבים לבלתי יזיקו בנגיעתם בבשר · והתוספות הפרקיים כמו כן בנראם בזה שהם מחוזקים קצתם בקצת חוזק מאד בקשרים והקשר בכל הצדדים אלא שהחוזק לפניהם יותר חוזקם ומצדדיהם יותר רבים · לפי שהנחוץ אל הכפיפה והכפל לפניהם יותר במעט מהנטיה והחזרה לאחור · ולפי שאנו סנהרכבו הקשרים לאחור נתעסק ירקביות הנופל שם על כל פנים בלחיות ודביקות · ואמנם שימנעו קשרים רב דבקים חוליות השדרה ואחר כך יתחזקו בהם בקשריהם ים מצד חוזקם ברוב גודל העצם ואחרים נבראים אל העמידה והבנות · ופעמים שנהרכבו כצד רבות בהתנועה

הפרק הח׳ בתועלת הצואר ובתוך עצמו

והצואר נברא בעבור קנה הריאה · וקנה הריאה נברא לבעבור שאזכור עדין בתועלת בריאתה במקומה · למה שהיו החוליות הצואריות · ובכלל העליונות נשואות על מה שתחתיים מתחתיות · נתחייבו שיהיו יותר קטנות לפי שהנשוא ראוי שיהיה יותר קל מהנושא · כשרוצים שתהיינה התנועות על השלמות ובבורר ראוי · ולמה שהיה תחלת חוט השדרה נתחייבו שיהיו יותר רחבים ויותר גדולים כמו תחלתו · הנה לפי מה שיהיה מיוחד אל חלק הראשון מחלקי העצב יותר במה שהוא מיוחד אל תנועתן · נתחייב שיהיה הנקב בחוליות הצואר יותר רחב ולפי שהקשרות ורוחב החוליות מדקדק עליהם נתחייב שיהיה שם ענין מחוזק מה שיעזור אותו אל מה שתחלישוהו השני ענינים הנזכרים ונתחייב שיהיו נבראים יותר קשים שבחוליות · ולפי שהגוף כל חוליא מהם רקיקה נבראו העצמות הקצורים הנקראים סמאמן מהם קטנים הם ולא נבראו גדולים והוכנה לחוליא ולשדרה ואל המאדרעים בשלת הבנות האיברים החזקים בסמאמים שלה · ולמה שהוקטנו קרניהם הוסמו בכנפיהם גדולים להם בעלי ראשים כפולים · ולפי שהוא מצטרכת לחוזק שאין סבלים אל העצמות והרבים קלות במה שתחתיהם · ולכן נצטרכו פרקי תליותם בחוזקו אל הפרקים אשר תחתיהם · ולפי מה שהחליש אותה מהחוזק ישוב ודבוק במותו או יותר · מצד מה שמסבבב בהם ועובר עליהם מהעצבים והעגולים והגידים · ולא יצטרכו בזה לרוב החיזוק בפרקים · ולפי שנתמעט הצורך אל חיזוק הפרקי ההסגר השיעור והצריך אליו במה שימעט · לא נבראו תוספותם הפרקים המביטים למעלה ולמטה גדולים רבים והרוחב כמו אשר הם תחת הצואר · אבל הושמו ארכיהם יותר ארוכים וקצוריהם ויותר רבים · והושמו התוצאות העצב בהם משהתנין כמו שמרע שלא יוכל לסבול כל חוליא מהם מפני קטנותה הקשתה · והרחב מעבר חוט השדרה שבה שיהיה הנקב מיוחד אל המבסמן שבה ונתבאר עניינה · ובאשר עתה שפרקי חוליות הצואר שבעה פרקים במספר יהיה השיעור הזה ישר באורך · וזה המספר בכל אחד מהם עד הג׳ כל התוספות הנזכרים המבסמא אחת ושתי כנפים וארבע תוספות פרקיות מביטות למעלה · וארבע מביטות למטה · וכל כנף בכל שני שרשים · ותוספת יציאת העצב תחלק בין כל שתי החוליות בחצי · אבל אל החוליא הראשונה הושמה פעולתה אשר אין לבלעדיהם · וזאת שצריך שתנועת הראש יבין ושמאל תתחבר אשר בין הראש ובין החוליא הא׳ ותנועת פנים ואחור תתחבר עם הפרק אשר בינו ובין החוליא השני · וזאת שנזכר תולת בפרק הראש ונאמר שנבראה על כל הוספת הבנות החוליא הא׳ בשתי צדדיה למעלה שתי גומות · יכנס בהם שתי תוספות מעצם הראש ונשמשא אחת מהן או תשקע והאחרת נוטה הראש מצד השוקע · ולא שיהיה הפרק הב׳ על החוליא הזאת · והושם לה חוליא אחרת לבד והיא הב׳ והקים לה מצבה המוקם והוא בפנים תוספת ארוכה קשה עוברת והולכת בנקב הראשונה לפני חוט השדרה · והנשאר משתתף ביניהם ובינה · רצוני לומר והנשאר מלפניו עד לאחריו יותר ארוכה כאשר מה שבין והבין והשכל · וזה לפי מה שבין הפנים והאחור שני נקבים עוברים לקשרים בחוזקם

במקום הקוצר הצרי · האמנם שיעור הרחב הוא
בני גודל העצמות אחר בהם ותוספות הזאת תקרא כן ב
בערבי · ובעבור הזן בעד זווג השדרה בקצרים בשוערים
אר יצר הנקרא אלבן לבלתי ירבץ עצם הכן דוגמ השדרה
בהגעקר · ולא ירחק אותו · ואחר כך התוספת הזאת ת
העקרה בחוליא הוא והעשק בנוכח בעצם הראש · והסובב
עדיו התמונה אשר בעב׳ הראש נבי האחור · וזה העצ׳ הנקרא
בן אבגם צנה לבד בעבור שתי הגלות · ת
האחד בכן שיהיה יותר שומר אותה · וזה שיהיה הצד ם
בחוליא לא ירצא ויותר החוליא הראשונה לבלתי הכבוד
אותה ולבלתי הדבק בעבור אר וכאורעים לפי
שהתוספת הרודה בעד בה שהוא יותר הזק הוא בעצבה כ
בסבכת השבירה והבאורעים לכה שהוא יותר חולש ול
ולבלתי יתרצצו העצלים והעצב ם הגדולים הבונחם ם
סביבותם לפי שהוצרך הנה לקצרים בקוט · וזה שהחוליא
הזאת כפי התוקעת בינית בעד הדבק הבאורעים · ו
ובעד העניינים האלו הותרו הכנפים בהם ויותר בעדיו ת
העצב והעצ׳ בונחים בעצם השדרה צרה בעבור נרבחם
בהוותה · ועל כן אין לה כנפים · ובסגולות החוליא
הזאת שהעצב יוצא בכנה · הלא מצדדיה והוא בנקב
משתתף · רק בשני נקבים כנגד שני צדדיה והקדימנים
לאחור · לפי שאלו והיה יציאת העצב כאשר תתחברות
תוספות הראש וכאשר יהיו עבים בנגבי הגב בחוק הראש
והזק גדול · וכן אלו היה חבור הבנ בעבור התוספות אשר
בם נכנסים בהם ובנכבות הכנית נרק · בה בנגע כנים
ואחור הוא יבשר כבו כן שיהיו כנים האחור בנגבי העלות
דבוק׳ בבאור עניין שאר נרקי החוליות · הלא בשני הצדדי
בנגבי דבקות הנקבים שבהם · בעבור עצם הכן · ועל כל כנים
צריך שיהיה חרת נרק הראש מעט · ובאחור מפני הצודן
על בעבור זה במקום שיהיה אבגעי בין האחור והצד נתחייב
על כל כנים שיהיה העצב דק · האמנם נרקית
החוליא הב׳ לפי שלא היה אפשר שתהיה יציאת העצב
בלעלה בה כאשר במקום שיהבן ראות · לפי שכתורהאין
עליה אדרו ההיה יציאת העצב כבנה כאשר אל הראשון
שישבר ויהרצץ בהגעת החוליא הראשונה עליה היה
בנה הראש כנגד הגב כאו והוף כנגד האחור ואפשר
בלעגע הלא כלאחריו לוה ואי האפשר בשני צדדים · והם
לא היה כן במשתתף עם הראשון · והיה זה הנצבה דק על
כל כנים לא יתחבר בקשרי הראשון · והיה זה הנלוך בזה
זוגות הגלשים נאמנים יותר · והיה כבו כן במשתתף עם
הראשון · והראה כבת הראשון בותכר העניין לא נשארו
בב׳ צדדים · ויתחייב שיהיה הנקב המנית בשני צדי עצם
הסגבנה באי זה בקי שבנגד נקבי הראש ויוכל לסבול נוף
הראשון השהוף בהם ועצם אמן העצבה בין המנית בחוק
עם הראשון בקשר הזק · והפרק הנקרא בערבי רמאנ עם
הראשון יפרק עם הראשון יהוי בטנית יותר רך בכל פרק
והחוליה להזק הצורך · אל אשר הרצה לרום ואל הייתם
שליטות בראות · ובשיתגועע הראש נבי האחור ישוב עם
החוליא הראשונה בעצם האחד · ואם יתנועע על שני
הצדדין בלי אלכסון ישוב הוא והב׳ בעצם א וזה כה

שזכרנו בדבר חליות הצואר ותועלתם

פרק ט׳

בבנות חוליות השדרה והגות והועלותם

חליות השדרה והדו ז׳ · והם אשר יתרבעו בהם הצלעות
ומושבים איברי הנשימה והם אחד עשר הוליא · והחליות
השדרה והזוקה הם עצבות בעדי קוצים הקראים מכסים
ובכנפים והחוליא אחת אין לה כנפים · והם כנים עשר
חליות · והכנאסים קדרים אינם שוות לפי סבה שיש כהם
כנגד האיברים אשר להם בעלת יהיה הם יותר גדולים
ויותר הזקים · והכנפים ירקי חליות הוזה יותר קטים
בכל עת יהם כפני דביקות הצלעות בהם · והסבעה חליות
העליונות הכנאסים שלהם גדולים והכנפים גם כן
שיניבו בעד הלב הנה בעלה׳ וגם שיהוסר בנחם בהם
הושבו תוספותם הגדקות קצרות רחבות · ובזה מתחת
הקטורה הנה הוספותם הנרקיות והמכוכות למעלה הם
אשר בהם נמות החבור והמבוכות למטה יבושו כהם
והבינונית המגבלות בנובות והמנאכים שלהם נכשבים
למטה · האמנם העשירה הנג׳ סים שלהם ברסכות
ועגורה ונחוספות בפרקם מפני הגזרין נכות בלא
חבור · לפי שמחברים כלמטה וכלמעלה יחד · מאשר זה
בהעשירים והמנאכם שלהם נכשבים למעלה · ועוד
נמצא העלת כל זה אשר זה · והחוליא השתים עשרה אין
לה כנפים לפי הצורך בעבור סבת הצלעות האר
האמנם הזוזק כבר השבו שהזוק לו אחר באפי החוזק עם
העלת אחרת · ובאור זה כי החליות הבטן הנה צריך בהם
לפרק גדול ויהיו חזוק פרקם בעבור קלות כת
שלב עלה בהם והצורך שישבו הצד אשר כנגדו בהשיעים
עגלה רובה בהם והוכללו תוספות והנרקיות והסר
הדבר אשר היה ראוי שיהיה בכנף באותם התוספות
האחר כך הרחיבו רוב הרבה · ורבה כה שנרחב בהם
הכנף · ונתקבצו השני העגלות בהם ביחד בחוליא הזאת
תאה השתים עשרה הוא אשר יניעו בהם הקרים ·
האמנם לבעלת כנגת בעבור קבוניהם לא הוצרך אל
הכנסאן ברוב התוספות הנרקיות · אבל רוב כת שיצבח
בהם בהכנסכים והכנפים האחר בזה · ולפי שחולק ההם
יותר גדול בחוליות מפני הצואר לא הושבו הנקבים
הבמשתתפים בהתלקם בין שני החוליות בשנה · אבל
הודרנו מעט מעט שהושבו בעליונה והוסיפו בתחתונה
עד שנשאר הנקב בתחלתו כמות ובתכלית זה בחליא
העשירית · האמנם שאר חליות הזאת וחליות הבהגו
יכול לסבול נוגם לפי שבתעקק הטאת בהשלסים
והיה בחליות הבתנים השארה בקבן והעארה משמאל
ליציאת העצב

הפרק הי׳

בבתנת חוליות הבהגו

הנה על חליות הצוארים כשסא׳ וכנפים רחבים ותוספותם
והפרקות התחתונות והחבות ודוכות הכנפים הבינות
ומם חמשה החליות׳ והמתנים עם העצבות כמו האדנים
אל הגדל׳ והוא בשעות ונושא עצם מקום שער הרגלים
העמידות לעצבי הרגל׳

הפרק הי״א

בנתוח עצם פי הטבעת

עצמות פי הטבעת שלשה והם היותר חזקים שבחוליות
וחזקי הפרקים ויותר רחבים והעצבים יצאו אל נקב שבהם
לא על אמות צדדים לבלתי יהלכם פרק הדרך אבל נוטה
יותר הרבה ויותר נכנס פנים ואחור ועצמות פי הטבעת
דומים בעצמות המתנים

הפרק הי״ב

בנתוח העצה

העצה מחובר מחוליות שלשה גדולים אין תוספת בהם
ויצאת העצב בהם מנקבים משותפים כמו שאל והיותר
קטן בעצאר״ ואמנם השלישית יצאו בנקבות
עצמים נפרדים

הפרק הי״ג

בתועלת השדרה

כבר אמרנו כי דבר השדרה כאמר יקר ונאמר בדבר
השדרה כאמר כולל׳ ונאמר שכלל השדרה כענין אחד
באמר מיוחד במשובה שמתכונת והוא העגול שהתכונת
היותר חזקה שבה כוכב לקבל המאורעים המתחלפים
ועל כן חורים ראשי העליונות למטה והשפלות למעלה
ומתקבצות אל המצעית והוא עשירית שאינה נוטה
לאחד השני צדדים לעמוד עליהם הענים המתחברים יחד
והעשירית אמצעי המכונסים לא במספר רק בארך׳ ולפי
שהשדרה תצטרך אל תנועה הגדולה כנגד השני צדדים
והן כשתמשך והאמצעית להפך הצד נוטה מה שלמעלה
למטה ומה שתחתיה כנגד אותו הצד היו שני קצוי השדרה
בוטים ולא נברא לה חבור אלא נגמא והרשם החבור השפל
והעליון הולך כנגדה אמנם העליון יורד והתחתון עולה
לצד הסיום להפך הצד הנוטה ותהיה העליונה נכשבת
למטה והתחתונה תמשך למעלה׳

הפרק הי״ד

בנתוח הצלעות

הצלעות הם הגנה לכל שמסובבות בו מכלי זה שיכות
העליוני כלי המזון ולא חושמו עצם אחד לבלתי יכבדו
ולבלתי יהיו בהלות המאורעים אם יקרו ולמהר הבתיחה
כשיוסיף הצורך על כח שיש בטבע כשימלאו האיברים
הנכיבים בין המזון והנפה והצרך למקום רחב אל האויר
הנמשך ולהתיר עצלי החזה העוזרים במפעלי הנשימה
וכמה שדבק בה ולפי שהחזה מסבב הריאה והלב וכמה
שענינם נתחייב להזהר בשמירתם שמירה מעולה ושובה
לפי שמעשה המאורעים הגדולים בהם יותר גדולים ועם
זה חזקם בכל הצדדים לא יזיק עליהם ולא יזיקם ושבי
העליונות וכוללות על כח שבהם נפגשות אצל החזה
כמובבות כאמר המשתבר מכל הצדדים׳ ואמנם כה
שהם כלי המזון נבראו נבשמות במקום שלא ישיגם הרגש
הראות ואינם נדבקות בלגמות אבל הוהדנו מעט מתחתך
והיה העליון יותר קרוב במהלך כה שבין קצויה הבהלטר

והשפלות מהם יותר רחוקות במהלך ׳ וזה כדי שיאסף
שבירת המזון בין הכבד והטחול ובלעדי זה להרחיב על
מקום האצטומ׳ ולא יציק אותה בשעת כלואה מהמזון
והנפח׳ והצלעות השבעה העליונות נקראו צלעות החזה
והם מכל צד שבעה והאמצעיות מהם יותר גדולות ויותר
ארוכות והקצות יותר קצרות שהתכונה הזאת יותר
שומרת בהתקבצה מכל צד על אשר נכללו עליו והצלע׳
ואלו נוטות תחלה על אחת ותחלתם למטה ואחר כך
ינוחו באלו שבות למעלה ותדבקו עם החזה כמו שאני
זוכר אחר זה עד שיהיה קברם יותר רחב במקומם ויכנס
עם כל אחד מהם שתי תוספות בשתי נכות שוקעות בכל
כנף על החוליות ויהלך כאה פרק כפול וכמו כן השבעה
עליונות עם עצמות החזה׳ ואמנם החמשה הקצרים
הנשארים הם עצמות האחור וצלעות אמצע החזה נבראו
ראשיהם דקים נגדלים כדי להיות במחזים כהשבירה
בשעת התבואה ולבלתי יפגשו באברים הרכים והקרום
בקשים אבל יפגשו בהם בכנף במוצע בניהם והאברים
הרכים על הקושי והרפיון׳

הפרק הט״ו

בנתוח החזה

אמצע החזה מחובר משבעה עצמות ולא נברא עצם אחד
לכמו שנודע בכל הבקעות מהתועלת להיות יותר רך
בעד מה שמשוטט בהם מאברי הנשימה בפתיחה ועל
כן נבראו רכים מדובקים נגדלים עודים על התנועה
הנעלמת אשר להם׳ ועצם שפרקים נחזקים וכבר
נבראו שבעה כמספר הצלע הדבקים בהם ודבק בתחתי׳
החזה עצם כחלוי רחב ובקצתו השפל נוטה אל החזה
העגל הנקרא טרוני כפנו שדומה בטין והוא שמירה לפי
האסטומ׳ ואמצעי בין החזה והאברים הרכים ויקשר דבק
הקשה בנב כרכות כמו שאמרנו פעמי׳

הפרק הט״ז

בנתוח השכם

השכם עצם בונה על כל אחד משני צדי עליון החזה
והושם אצל מקום הנחירה בתחתיתו רוח נחצבים בהם
הגידים העולים אל המוח והעצב היורד בהם והנוטה הצד
החיצוני ודבק בראש הכתף ויקשר בהם הכתף ובהם יותר
קנה הזרוע הנקרא׳ עצד בערבי

הפרק הי״ז

בנתוח הכתף

הכתף נברא בעבור שתי תועלות האחד מהם להיות
ממנו קנה האזרוע הנקרא עצד בערבי והיה לא יהיה קנה
הזרוע דבק בחזה ויוליד רפיון הנועה כל אחת מהידים אל
האחרת ויציק אבל נברא נקי מהצלעות והרחיבו לו צדי
התנועות׳ והב׳ כדי שיהיה הגנה שומרת אל האברים
הנעצרים בחזה ויהיה תחת מ.אבן והחליות וכנגדיהם כאי
זה מקום שיהיה שם חוליות ויעמוד כנגד ההכאות
והשבירות ירגישו אותה והכתף יתרקק מהצד החיצוני
ומתעבה מהפנימי הוא צד הגב ויחודש על קצהו החיצוני
גומא שיקעת בו ויכנס בה קצה קנה הזרוע הקנ׳ הלו שתי
תוספות ואחת מהן למעלה ומהן לאחור ונקרא אגרסו ח
ורטום ומי העורב ובהם קשרי הכתף עם השכם והם אשר

חים אשר יכנעו להתפשט קנה הזרוע למעלה והאחרת בבנים ולמטה תגע כמו בן ראש קנה הזרוע בהתפשט והרב הולך ומתרחב כל מה שהולך צד הפנימי כדי שתהיה אסיפתה הבנינה יתירה ועל הנה תוספת כמו המטולשת תוספתו אל צד החיצוני והיתה הפנימי עד ש שלא יוסר בשטח הנה כי אלו היתה התוספת בן הצד הפ הפנימי היה בתנשא היתר ויסבב בעד ההבאו והתוספת ה הנה כמו הסנסן בתליה נבראת להניח ונקר עין הכתף ותכלית רוחב הכתף אצל הבדל הדבק בו וקצהו עגול ו ודבקותו בו בעמוד העליות הנזכרות בכל האיברים

הפרק הי״ח

בנתוח קנה הזרוע

הנקרא בערבי עצד׳ עצם קנה הזרוע נברא עגל כדי שי שיהיה יותר רחוק לקבל המאורעים וקצה העליון אבטני נכנס בגומות הכתף בפרק רפה בלעדי יד ודקק מאד וב ובספת רפיון הפרק הזה תקרה לו השמיטה הרבה׳ והתועלת ברפיון הרבה הזה כעד שני ענינים והם צורך ובטחון אבל הצורך רך והתנועה בצדדים בולם ואבל הבטחון שהאב אף שהוא מצטרך אל האפשרות התנועה הרבה ולצדדי הרבה אין התנועה הזאת הרבה עליו ותנבוד עד שיפרוד ועליו חתוך קשוריו והשכמו אבל ק קנה הזרוע ברוב הענינים נח וכל היד מתנענע ועל בן נ נתחזקו כל הפרקים ונרק קנה הזרוע מקבצים אותו ארבעה קשרים האחד בהם רוחב קרובי כמוכבב בפרקים כמו כשאר כל הפרקים ושני קשרים יורדים מהאחד האחד ראשו רוחב כולל על קצה קנה הזרוע׳ והשני יותר גדול ויותר קשה להיות עם ארבעה להיות כמו כן בהתוספת ה המתקרבת בחלק מבין להם והכונתם אל הרחב מה שהוא בפרט אל מטוש להגעת קנה הזרוע ולהדבק בעצלים הערובים עליהם כבבנים וקנה הזרוע מעוות מהצד הפ הפנימי בגוף מהצד החיצוני לאחוז כוח מה שנערך עליו מהעצלים והעצבים והצדדים ולהושיב אצילי הידים על ה האחרות ואבנם קצה קנה הזרוע התחתון הורכבו בו שתי תוספות דבקות ואשר מהם כנגד הפנימי הוא יותר ארוך ויותר דקיק ואין לו פרק עם דבר אחר אבל הוא מתרבק ע עם עצם ובידים ואבנם הנראה בחוץ יתהלם בו פרק ברפק הזרוע ויתחבר בו כמו שאני זוכר וביניהם על כל פנים׳ ובשני בסוי אנחנו חלק שתי גומות ולמעלה עד לפניו ולמטה עד לאחור והגומא הפנימית העליונה ש שוה חלקה אין עליה בבדיל והגומא החיצונית היא הגדולה מהם ובה שיש מהם כנגד הגומא החיצונית אינו חלק ולא עגול החפירה אבל כמו הגדר הישר עד כשיהנ׳ עם בו תוספת קנה הזרוע אל הצד החיצוני רניע אליו ויעמוד ועוד נזכור באור הצורך אליה מקרוב ואבוקרט קרא שתי הגומות האלו עינים

הפרק הי״ט

בנתוח הזרוע

הזרוע מחובר משתי עצמות דבקות ונקראים שתי עמודי׳ ובערבי זנדין והעליון אשר כנגד האצבע הבוהן הגדול יותר דק והשפל הגלוה ונקרא כנגד כהם יותר עבה לפי

שהוא סובל ונקרא עמוד התחתון ותועלת העמוד העליון שתהיה בו הזרוע יכולה על הגלילה והרחוב ותועלת העמוד התחתון שתהיה בו תנועת הזרוע אל הע העקום והפתיחה ולשכון באמצע ולכל אחד לפי שאינם צריכים כמה שדבק בם כן העצלים העבים אל ה העובי ועובי ישרי קצרים מפני צרכם אל רבוי העצמות וקשרים בהם מפני רוב מה שישנם כתגניפות וההבאות הנבררות בשעת תנועת הפרקים ובמני שהם הסרים מהבשר והעצלי׳ והעמוד העליון מעוקל כאלו לוקח מהצד הפנימי ונטה מעט אל החיצוני בעקום ובפלו זה תועלת בוה הבשר וההכנה אל תנועת הכפיפה והעמוד התחתון ישר לפי שזה יותר הנון אל הפתיחה והקבוץ

הפרק הכ״ב

בנתוח פרק כרפק הזרוע

ואבנם פרק הכרפק מתחבר כרפק העמוד העליון ופרק התחתון עם קנה הזרוע והעמוד העליון בקצתו גומא נח נחצב בו בגומא מתקצה החיצוני בקנה הזרוע ונקשר בה ובעגולה באותה גומא תולך התנועה ת הנרחבות והנגבלת ואבנם העמוד התחתון לו שתי תוספות ביניהם פנימה דומים אל השין היונית באת החלק הזה בעקום השטח אשר בתחתיתו כדי שיחצב ב בשתי החלקים הפנימי אשר הם על קצוי הזרוע אשר הוא עקום אלא שתבונת החוליא דומה מחטוטרת מבחוצב הפנימי אשר בין התוספת בעמוד התחתון בזה החלק ית יתחבר פרק כרפק הזרוע ובשיתנועע החלק על החלק לאחור ולמטה תפשט היד ובשיתרחב חלק הגומא הגדר מהגומא החיצונית והבכנא יעצור אותה ובכנענה ה הפשיטה ויעמוד קנה הזרוע והזרוע על היושר ובשיתנענע אחד החלק אל האחר הפנים למעלה ותקבץ היד עד שתגיע הזרוע אל צד הפנימי והפנים וקצוי שתי התוספו׳ כלמטה מקובצו׳ יחד כדבר אחד ויהל׳ בהם נגמא רחבה משתתפת לגדולה בעומק התחתון ובה שישאר בה מהגומות ישאר עקום החלק כדי שיתרה מהשמעת המאורעי׳ ויעכב באחרון הגומא מהעמוד התחתון תוספת האורך ם כהגבל שהוא ועוד נדבר בתועלתה

הפרק הכ״א

בנתוח החוליא אשר בין הזרוע וכף היד הנק׳ בע׳ רסג

החוליא הנקרא׳ רסג מחוברת בעצמות רבות לבלתי יבהל אותה דבר בה מהמאורעים אם יבואהו להתפשט בה תחתית הכף בשעת אחיזתה בנטמים ולהתבן לעצור הרסים והבותרים וה והעצמות האלו מחוקות הפרקים קשורות קצתם בקצת ל לבלתי יפרדו ויהרש עצירת הכף למה שמסובב עליו וי ויעצרו עד אלו פשטת בעור הכף כיצאת העצמות האלו כולם דבוקות בפרקיהם כדבש ועם זה שהקשר יקשר קצ קצתם בקצתם ורק גדול לפי שנוכה למעט קבון מוליד גומת התחתית שבפנים הכף והעצמות החוליא ונקרא ר רסג שבעה ואחד נוסף אבנם הראשיים הם שני שורות כנגד הזרוע ועצמיו ג׳ לפי שהוא כנגד בסוק הכף והאצבעות ויהיה ראוי שיהיה דק יותר׳ ועצמות העדיה ב׳ ארבעה לפי שהוא כנגד הבשר׳ הכף והאצבעות ויהיה

והיה ראוי שיהיה יותר רחב · ובבר יוחדו העצמות הב״ור וראשיהם אשר הם נכנסים לזרוע בנגד יותר דקים ויותר חוזק הקצב חצובים ודבקים וראשיה אשר נכנסו לשורת השנית יותר רחבים ופחות חצובים ודבקים ואמנם העצם השביעי אינו בין העומדים בשתי ערכות החוליא א אבל נברא לחזק על עצם אחד שבנגד הכף והערך השני יכנס בו קצת באסיפת העצבי ונגשנו לכף מהשורה הש השנית תגיע אל קצה כרכוד ראשי עצמותיו ותכנס בגומא אשר ושרנו בסוף קצר העמודי ויולד בזה המר הבתיחה והקברון והתוספת והתקיפה בעמוד התחתון תכנס בגומר עצמות החוליא ותהיה בה פרק עקום הנפילה והשתיחות

הפרק הכב

בנתוח מסרק כף היד

עצמות המסרק ארבעה לפי שהם דבקים באצבעו ארבעה והם מתקרבות בהצד אשר בנגד החוליא הנקראת רסג להטיב הדבוקים בעצמות נרחבות נראות · ובבר עמקו אותה מבבנים בבר שומליהי ופרק החוליא עם מסרק הכף מ מתחברים בגומות מקצה עצמות החוליא ויכנס ברם ב בגומא מעצמות מסלק הכף והם לברשים בבדלים

הפרק הכג

בנתוח האצבעות

האצבעות קלים עודים על קבוץ ואחוזת הדברים ולא נב נבראו בשריים ריקים בין העצמות אינם שאפשר להיות עם זה חלוף התנועות כמו שיש הרבה בין תחתליעם והדנים א אפשרות חלשה יהיו פעליהם רפים והלשים יותר כבה ש שיהיה הבתרעש ולא נבראו מעצם אחד לבלתי יקנו פ פעולתם כמו שיקרה אל המתרעש בעלי הרפיון ונקראו עליו אל ראוי והספיקו עצמות ג׳ לפי שאלו הוסיפו בבם בבם יולד בזה תוספת בבמס תנועתם והורישו בלי סם בנק הולשות והפיון באחזות בה שיעכרבו אליו באחזתו להוספת חוזק ובבר בן אלו נבראו פחות בשלשה כמו ש שנבראו משתי עצמות היה החוזק נוסף וזה ונתנועות חסרה להספיק והיה הצור בהם להשתדל בעזר התנועות המתחלפות ויהיה בזה החזוק העוזר תגבול יב ונבראו מעצמות שארניהם יותר רחבים וראשיהם יותר ד דקים והתחתוני בהם יותר גדולים על הבורג עד שהיותר דקים סבים קצור אצבעות וזה להטיב המסיבות אשר בין הגרושא והנשוא ונבראו עצמו עגולות לחזק כרבמאורעים ובחקתו ועקידה החללות ההכוה כדי שיהיו יותר חוקים לע לעמוד על התנועות והשחיקה והמשיכה ונבראו עמוקים מבפנים ומבגונים מבחוץ להטיב באחוזתם לכה שאוחזים אותו ומשיכתם ונשיאות לכה שימרחו ומשכו ולא הושמו לקצתם אל קצתם עמוק או נבטן להיטיב דבוקם כמו הד הדבר האחד בשיצטרך שיהיה כמנו תועלת עצל א׳ אך אל הקצוות היוצאים בהם כמו הבוהן והאצבע הקטן והוא אי בנצר יש נבנן בצד אשר פונה בה אצבע כדי שיהיו במלים כעת הקבו דמיון תבונות העגול תמני כמאורעים והושמו מבבנים בשריים לכניך אותה ולהתעכב תחת רב הנגנים באחיזה ולא הושמו מבחוץ לבלתי יכבדו ושיהיה

קבוץ כלי מלחמה בבאיב ונוסף עליהם בשר קצוי האצבעות כדי להתעצב יותר בשעת הפגישה כמו הדבקים ושמו האמצעי הנקרא אבה ויותר ארוך בפרקו האחרון הא האצבע אשר בצדו הנקרא בבצר · ואחריו האצבע הנקרא בבאבא ואחריו האצבע הקטן כדי שישוו קצותם בשעת אחיזתם ולא יעדיף אחד מהם כשום צד בעולם וע ועם זה להתעכב האצבעות הארבעה מבפנים ובף היד ע על המקובץ עליו העגול והבוהן ישוה כלל האצבעות הא הארבעה ואלו הונחו כבלעדי מקומם נתבטלו תועלותם וזה שאלו הושמו בבפנים בתוך הכף חסרנו רוב הפעלים הראויים לנו לעשות בכף ואלו הקשמו בצד האצבע הק הקטן לא היה כל אחד מהם מעקב על האחד בבה שנאספי עליו לאחר אותו ויותר ירחו בזה אלו הושמו כאחור ולא יקשרו המרגות כמסרק אלו הצר והרחקה בינידם ובין כל האצבעות וכשיתקבצו כצד אחד עד דבר ויעבר כנגד הבוהן מצד אחר לעזור יתבן שיכללו הכף דבר גדול והבוהן מצד אחד כמו המסגר על מה שאוחז עליו הכף וישלנה האצבע הקטן הנקרא בנצר · והאחר לצדו הנקר בנצר כמו המכסה בתחת וחבורי קצור העצמות בין כלם לחות רבך וכולל על פרקיהם קשרים חזקים ונרגשים קרו קרומים גדליים ידושם רוח הפרק והם לתוספת חוזק עצמות קטנות ונקראות ססמניות כלומ׳ קלות

הפרק הכד

בתועלת הצפרנים

הצפרנים נבראו לתועלת ארבעה להיות כשענים על קצ קצוי האצבעות ולא יחלשו בהתחזקם על דבר בזה והב כדי שיוכלו האצבעות ללקט הדברים הקטנים · והשלישי כדי שיוכלו להתיר כרם ולנקות · והרביעית כדי שיהיו כ כבלי מלחמה בקצת הבנים · והג׳ הראשונות יותר ראוי לבין האדם והד׳ לזולתם האחרים ונבראו הצפרני עגולים הקצוות לבה בעבור שקטנים ונבראו בעצמות רכות כ כדי שיעכבו תחת הדבר הנכוה אותם כדי שלא יבקעו וב ונבראו תמידי הגידול לפי שהם מוכנים להתעצב ולהטרף

הפרק הכה

בנתוח עצמות גב הערוה

הנה אל העצמות שתי עצמות אחד מימין ואחד משמאל מ מתדבקים באמצע הפרק חזק והם כמו היסודות לכל העצ העצמות העליונות ונושאים וסובלים וכל אחד מהם חלק לד׳ חלקי ואשר כנגד הצד החיצוני הוא רחב נקר׳ הרככה ועצם הכסל ואשר לפניו הוא עצם אל עצם כלומר גבי הערוה ומה שכלה לאחור נקרא עצם הירך אבל השפל ת התחתוני נקרא כף הירך לפי שבו העמק הנכנס בו קדום הירך העובק והוא כעין זכרות ונקבות ויעוד הגוף על עצ עצם האיברים מעובים כמו כים השתן והרחם וכלי הזרע ו והשתן והחלחלת

הפרק הכו

בא׳ כולל בתועלת הרגל הנה תועלתה בב׳

עינינים האחד מהם העמידה והקום וזה יהיה בכפי הרגל והשני תועלת הנסיעה בשוה ועלה וירד וזה יהיה במחבר הירך והשוק ובשיקרה לכף הרגל שום חולי יקשו העמידה והקום מבלי נסיעה כשי כשיעור בה שתצטרך אליה הנסיעה כי תרין קיום שיהיה לאחור שני הרגלים ובשיקרה לאיברי הירך והשוק חולי יתבן העמידה ותקנה הנסיעה

הפרק הכו

בנתוח הירך

תחלת עצמו׳ הרגל הוא הירך והוא היותר גדול שבעצמות הגוף לפי שהוא סובל מה שלמעלה ונושא לאשר תחתיו ונתעקם קנתו העליון כדי שיחצב בכף הירך והוא מוטבן אל צדי תיבני ונבלע ושוקע בין הצד הפניבי ובמאחור לפי שאלו הושם ביושר וכנגד הכף יולד ממנו מין מותרחבה באמצע השוקים כמו שיקרה לפי שבריאתו כך ולא תב תבשר הנגת העצלים הגדולים והעצב והגידים לא יולד מ מבלים דבר ישר ולא תוכשרה תבונת הישיבה ויקוד אלו הושם בולט בהצד הפניבי נולד בעדו והרחבה ממין אחד ולא היתה התכונה והבתירתה אליהם ודרשיה כותם ולא נת נתישרו ובקצרו התחתון תוספות בעבור פרק הארכובה ו ועתה נדבר תחלה על השוק ואחר כך על הפרק

הפרק הכח

בנתוח עצם השוק

השוק כמו קנה הזרוע כמחובר מב׳ עצמות האחד מהם יותר גדול ויותר ארוך והוא הפניבי ונקרא הקנה הגדול והב׳ יותר קצר ויותר קטן איננו מגיע לפחד הירך אבל הוא קצר ממנו אלא שהוא מלמטה יגיע אל מקום שיגיע אליו הגדול ויקרא הקנה הקטן ואל השוק כמו כן עומק בהצד החיצוני ואחב אצל הקנה השפל עומק אחר אל ה הצד הפניבי להוסיף לו התכונה ויושר הקנה הגדול והשוק באמת והנה נברא יותר קטן בהירך וזה לפי שנוסף לו הירך התוספת בגדולה והוא הקום והעמידה ונושא בה ש שלמעלה בכנגד והתוספת הקטן הוא קלות התנועה ונת והוא התועב הב׳ יותר ראוי לכונת המכוונת בשוק נברא יו יותר קטן והתועב הראשון יות׳ ראוי לכונת המכוונת בירך ונברא יותר גדול והושם אל השוק שיעור ויותר ישר עד ש שאלו נוסף בו גדול יקרה לו קושי התנועה כמו שי שיקרה לבעל הגדל והנפנים ואלו חסר יקרה לו קושי התנועה והלישות ונלאה ליצאת בה שלמעלה כמו כמו שנראה אל הנבראו׳ דקי השוקים ועם כל זה נשען ונתחזק בקנה הקטן ואל הקנ׳ הקטן תועלו׳ אחרת כמו הסת׳ העצב והגידים בינתים בשתוף הקנה הקטן בפרק הרגל לבעבור הל׳ ולהתחזק בכוונת הנפילה והנטיה

הפרק הכט

בנתוח הארכובה

ונתבן פרק בהרכבת השני תוספות אחד על קנה הירך וכ ובכר נתחזק בקשר סובב ובקשר סוגר בעומק וב׳ קשרים בהב׳ צדדים חזקים ונחצב בעצמם וקדמה באל רצפה והוא עין הארכובה והוא עצם תבונתו אל הקנ׳ כל שהוא והעלותה להגן בטעת הבריעה ולשבור מרתיצות

והתהכבנה והשען הפרק לבבד׳ הגוף בתנועתו והושם מקומו מלפניו לפי שיותר ששינו כבדות הנפילה הוא מ מלפניו לפי שאין לו לאחור נפילה כבדה ואבנם לאחר הצדדים הוא נפילתו דבר מועט אבל רוב נפילתו לפניו רשם ישיננו הגבורות בעת הילך והבריעה והכושם

הפרק הל

בנתוח הרגל

ואמנם כף הרגל כלי נברא אל הקום והעמידה והושמה ת תבונתו ארוכה לצד הפנים להסכך אל ההגבה בהשען ע עליו ונברא לו כף חלול כנגד הצד הפניבי ונקרא אוכן בעקבי להיות לבעל ההליכה והוא כמו הרגל בשעת הה ההגבה ויותר בשההולך הוא על הצד המתחלף מצד הרגל הנשוא לעמוד כמה שמתחייב להתמיד הסמיכה על צד קלות הנ׳ הנשוא ונתיישר התכונה וכמו כן שתהית הרדיב על הדברים החזקים קיימת מתחברת מבלי כאב ח חזק ולהשיב כלות העצב על מה שירמה לכודנות ונב ונברא הרגל מחובר מעצמות רבות התועלת כמו המשר והעצמו הלה כלל על הדריכה על הארץ בשיצטרך אלי׳ לפי שהרגל עוברת האחת וכשתהיה יתבן שיתנגנע בחלקו לתבונה אחת ויישב בה ענינים והוא יותר טוב לשיתבן בשיהיה חתיבה אחת ולא יתבן בתבונה אחר תבו תבונה ובמם התועלת המשתתפת לכל מה שיבשו עצמיו ועצמות כף הרגל ששה ועשרים הקרסול שבו נאחז הפרק עם השוק והעקב ובו משענת הקו׳ והעצם השוה בו הל׳ הרגל הארבע עצמות הזוליא הנקר׳ רסג בה ירבק הבסרק הרגל ואחד מהם עצם נקרא בורדי והוא במסורשה הל׳ בעל שש רוחות כונה אל הצד החיצוני ובה יבשר קום אותו הצד על הארץ וחבונה עצמות ואמנם העקום יותר חזק כשיקבי כל החיונים ובאלו הוא היותר בעולה שב שבעצמות כף הרגל המועיל בתנועה שהעקב יותר נכבד שבעצמות הרגל המועלים והעקב כונח בין שתי קצות הבולטים כשני הקנים יסיבבוהו עליו מצדדיו הל׳ למעלה כמו ועולהו לצדדיו השנים החיצוני והפניבי ויכנס קנה׳ בעקב כשני צדדים נקבי המנסה בעוצה והעקום אבצעי בין השוק והעקב ובו יבשר דבוקם ויחוק והפרק בינתים והונח עליו כמורעוץ והוא כונח באמצע באמת האנש׳ שהושבו בעצמו׳ חלל הרגל שהוא נוטה אל הצד החיצוני והעקום יקשר בו העצם השוה מלפניו והוא כמו ספינה ק קטנה מלפניו קשר פרקים והעצם הזה דבק בעצב מאחור ומלפניו בשלשה מעצמות הזוליא הנקרא רסג מהצד ת החיצוני והעצ׳ הנקר׳ בורדי אשר אם תרצ׳ תבנה אותו עצם נפרד ואם תרצה תשים אותו בארבע עצמו׳ הזוליא הנקר׳ רסג ואמנם העקב הוא מונח העקום קשה ענול לאחור לעמוד כנגד ההכאות והמאורעות חלק מלמטה להטיב בו יושר הדריכה דבוקת גוף הרגל על המקום א אשר יניחנו שם בשעת הקימה ונברא שיעור אל הגדל להיות נקל לסבול הגוף ונברא משולש אל האורך ויתרפה מעט כדי שיגיע ויכלה אצל חלל הרגל אל הצד החיצוני כדי שיהיו קערורית הרגל כורת מאחור עד האבצע ואמנם הזוליא הנקראת רסג מתחלפת מחוליות ב כף היד שהוא ערך אחר כי הראשונה אחת וזה שתי ערכות

ועצמותיו פחות במספר והרבה התועלת כזה שתצטרך בכ
בכף היד הוא התנועה וההקפה יותר משאר כף הרגל ור
ורב תועלת כף הרגל הוא הקום ולפי שרוב התלקים
הפרקים בו יקים בעצירות ובאספתו אל הקום וזה כמ
במה שא״י לו בותפוץ וההרחבה היתרה כמו שידבר
ותו׳ להל׳ כל עקר ויתחיק בזה במה שיתקרב בו מהבנייות
היסודות המתחברות ובבר נודע שהמוח׳ עם העוצר יהיו
במה שהוא יותר מספר ופחות שיעור יותר משובחים חזק
והקלות במה שהוא פחות כמספר וגדול בשיעור הוא יותר מ
משובח ואמנם מסרק הרגל נברא מחמשה עצמות
לדבק בכל אחד מהם אחד מהאצבעות לפי שהם חמשה ע
ערוכים בערך אחד לפי שהצורך בהם אל והחוזק יותר בה
מהצורך אל האחיזה וההקפה והכלל המכוון באצבעות כ
כף היד וכל אצבע לבד מהבוהן הוא משלשה עצמות קט
קטנות ונקראות סלמיאת ׳ וכבר אמרנו בעצמות בה שבו
די וכל העצמות כשתמנם יהיו במאתים וארבעים ושמונה
חוץ מהקלות הנקראים אלחמינאת וחוץ מהעצם הנקר׳
לאמי והכה אל הלכד חיונית

הכלל הב׳ הפרק הא׳

במנג מאמר כללי בעצב והעצל והיתר והקשרים לפי
שהיתה התנועה הרצונית אמנם תשלם אל האברים ב
בכח נאצל אליהם מהמוח במצוע העצב והיה העצב לא
יכשר באבר אשר הוא באבת צורך האברים המתנועעים
התנועה בכוונה הוא אונה לפי שהעצמות קשות והעצבים
רקים ועב חשב הבורא והנביח בהעצמות דבר דומה בע
בעצב נקרא חוין וקשרים והוא כאמף בין העצב ונסתבך
בו בדבר אחד ולפי שהיה הנוף המחובר מהעצב והקשרי׳
על ענין דק לפי שהעצב לא יגיע תוספת נוטה להדבק אל
האברים כבדי שיגיע אל גופו מהעצמות ועביו תאעה שי
שישען עליו והיה נוטה אצל העצמות בדי שיסבלנו נוף ח
המוח ויט השדרה והסרון הראש והרצאות ואליו נסבך א
אל העצב המשובח שבאברים והוא על גופו ואפשר ויות׳
בעצה שישר ויחלק וישתרג באברים וישוב חלק העצם
האחר יותר דק הרבה בין השרש וכשיתרחק מהתחלתו וה
והצמחתו היה כזה הנפסר מבואר ונראה ועב חשב הבורא
ית׳ במחשבתו להועילו עובי ומחיזה ויפתח הנסם המחובר
במגו ומהקשרים ליפות חיכולאו והריקניות שבו וקים אותו
בקרום ואבצעיתו עומד כאלו עומד בעצם העצם ויהיה כ
כולל אותו אבר מחובר וחזק ליפותם והבשר המכלא הק
הקרום המכסה והאב׳ הזה הוא העצל והוא אשר כשיתקבץ
יממך היתר המחובר מהקשרים והעצב העובר בהם לצד
האבר יתקבץ וימשך האבר ונשיטתו יתרצה היתר שבהם
ויתרחק האבר

הפרק הב׳

בנתוח עצלי הפנים ׳ מהידוע שעצלי הפנים הם על מספר האברים ה
המתנועעים בפנים והאיברים המתנועעים בפנים הם המ
המצח וגבת העינים והעפעפים העליונים והפנים בשתוף
השפתים

והוספתים לבדם ושתי קצות הארנביות והלחי התחתון ׳

הפרק הג׳

בנתוח עצלי המצח ׳ אמנם המצח מתנענע ב
בעצל דק רחב קרוש יס
יבוסה תחת גבול המצח ומתערב בו מאד עד שאפשר ש
שיהיה חלק מתכונת העור ויבנע הפשטתו ממנו ופגש
האבר המתנענע בעדו בלא מתר לפי שיהיה המתנענע מ
ממנו עוד רחב קל ולא יכשר להגיע אל הדומה בזה בית׳
אלו הגעתו העצל הזה ינשאו שתי גבות העינים ועוד ע
עודי העין לעסוק כרפיונו ופרישתו

הפרק הד׳

בנתוח עצלי בת העין ׳ העצל המנענע בת העין הוא עצלים ארבעה מהם
מצדדיו הארבעה למעלה ולמטה ושני גבות העין אשר ב
בקצה החוצה ונקראים אמה בע״בי שכל אחד מהם מהנ
מתנענע ושני עצלים באלכסון שהם מתנועעים אל התנו׳
ומאחורי בת העין עצל סומך העצל אשר נוכר ענינו אשר
אשר יצידם אותו ותועלתו שיכביד אותו וימנע ממנו הו
הרפיון המפיל בשעת הדירות והעצל הזה יולד
בקרומותיו הקשרים מהשדר׳ במה שנסתפקו בענינו והוא
על דעת קצת המנתחים עצל אחד ועל דעת קצתם שני ע
עצלים ועל דעת קצתם שלשה ובלא ספק ראשו אחד

הפרק הה׳

בנתוח עצלי העפעפים ׳ ואמנם העפעפים לפי שהתחתון ממנו ב
בלעדי בצטרך אל תנועה לפי שהכונה תשלם בתנועת
בתכונת העליון לבדו וישלמו בו לבדו הקמיצה והירידה
ומחשבת השם ית׳ בשתולה למעט הכלים בכל מה שאפשר
בשלא יאות ׳ ולפיכך נמצא בין המאורעים מה שהוא ידוע
ואעפ׳ שהיה אפשר שיהיה העפעף העליון נח והתחתון
מתנועע אבל במחשבת הבורא ית׳ בשתולת לקרב המועלי׳
בהתחלתם ולהכין הסבות אל תכליתם על הדרך היותר
ישר ובהנהגה המועילה ׳ והעפעף העליון יותר קרוב אל
צבירות העצבים והעצבים כשנגעים בו לא יצטרכו להם
למפלה והפיכה ולפי שהעפעף העליון מצטרך לשתי
תנועות העליה בשעת פתיחת העפעף והירידה כשיתעצם ו
והקמיצה מצטרכת אל עצל מושך למטה או אפשר מבלתי
שיביאהו עצב נוטה למטה כשנשא אליו ואז לא יכלה בא
באותו שני פנים אבנם שידבק בקצה העפעף ואמנם
באמצע העפעף אלו נדבק באמצע העפעף הסותם בית ה
עין העולה אליו ואלו נדבק בקצה העפעף ולא היה דבק
אלא בקצה אחד ולא יכשר מדידת העפעף על היושר רק ה
היה עקום ותתחזק הקמיצה בצד אשר יפגש היותר ותהלה
ויחלש בצד האחר ולא היה שוה בסגירתו אבל היה דומה
בסגירת החולי הנקרא לקוה הלבן לא נברא עצל אחד רק
שני עצלים עומדים כשני זנבות העין מושכים העפעף ל
למטה בשיכות דומה ׳ ואמנם פתיחת העפעף היה מ
מספיק אליו עצל אחד ובא באמצע העפעף ויתפשט
קצה היתר בו על צד העפעף וכשיתקבץ יפתח ונברא בע
בעמוד זה יורד על הדשר בין שתי הקרומים וידבק רחב

רחב בגוף דומה אל הבדלים שמוח תחת צמיחות שער ריסי העין ׳

הפרק הו׳

בנתוח עצלי הלחיים׳ הלחיים האחת בחק אחד תנועת הלחי התחתון וה והשני בשתוף השפה והתנועה שלו הולכת אחר תנועת א אבר אחד וסבתה עצל אותו האבר והתנועה אשר לו כמ בשתוף עצל אחר וסבתו עצל לאבר ההוא והעצל אחר ב בכל לחי רחב נקרא כל אחד מהם מורכב מארבעה הלקי׳ ראשי׳ שהליפות יבואם מארבע מקומות האחד מהם תולדתו מהשכם וידבק הבליטו בשני קצוי השפתים למט למטה ומושך השפה למטה בנטיה אלכסונית ׳ והשנית ת תולדתו מהגוה והשכם בשני צדדים עובר לו ליפות ב באלכסון ׳ והגדל מהוכין צור הגדל מהשמאל ועובר וי וידבק הגדל מימין בתחתית קצה השפה השמאלית ה הגדל מהשמאל וכשיתקבצו הליפות באלו מניק הפה וב ובולע אותו לחוץ כמו שעושי׳ מגידות הכוס והשלישי תולדתו מהמקום הנקרא אגרים בכתף וידבק למעלה כרוכק אותו עצל ומטה השפה אל שני הצדדים הטיה דו דומה והרביעי׳ כמאמן הצואר ועובר כנגד האזנים וידבק בחלקי הלחי ויתנועע הלחי התנועה נראי׳ הולכת אחריה השפה ואפשר שיקר כנגד עקר האזן בקצת אנשים וידבק בו ויתנועע האוזן ׳

הפרק הז׳

בנתוח עצלי השפה ׳ אבנם השפה ועצליות כמו שזכרנו שדים מש משותפים בה ובלחי בעצליה בה שביוחד אליהם והם ע עצלים מהם שיבאו מלמעלה נקרוהם והרוקות וידבקו ב בקרוב מקצותם ושני׳ מלמטה ובאלו די בנענוע השפה לב לבדה לפי שכל שפה מהם בשתתנועע לבדה הנענוע אותו לאותו הצד וכשתתנועע שתים מכני צדדים יתפשטו מצ מצדיהם ותשלם להם הנוטים אל הצדדים הארבעה ואין להם תנועה אחרת אלא זאת ובאלו הארבעה די ואלו הארבעה וקצוי העצל המיוחדים נתקרבו בגוף השפה העריבה לא יוכל המרגש להפריד בין העצל המיוחד אל הם השפה לפי שהשפה אבר רך בשר׳׳ אין עצבות בו

הפרק הח׳

בנתוח עצלי החוטם ׳ האבנם קצוי הארנבת יד ידבקו בה שני עצלים ק קטנים חזקים אבנם קטנותם לבטן יסודו על כל העצלים אשר הוצרך להם יותר לפי שתנועת אברי הלחי והשפה יותר בספר ויותר תהרה ותגבורה והצורך להם יותר כנג בהצרך להניעות הקצה לתנועת קצה הארנבת ונבראות וה חזקה לעזור הליפות לכה שיחוליסם נגבות הקצם ובאם ב בצד הרקה ומתערבים ליצות הרקה והולה ׳ ואבנם באים בצד הרקה לפי שתנועתם אליהם ׳

הפרק הט׳

בנתוח עצלי פרקי הלחיי׳ העליונים והתחתונים ׳ בכבר נתיחד פרקי הלחי ה התחתון בתנועה בלעדי פרק העליון בעבור תועלות כבם שיתנועה יותר קלה ובהם שהתנועה העליונה בוללת אב אברים משובחים ובהם יותר ראויים התנועות ויותר ש

שלמים ׳ ובהם שהפרק הלחי העליון אלו היו תנועותיו ב בדי לבחור תנועתם לא היה הפרק שלו ופרק הראש סובב לו בנכבות העין ׳ ועוד שתנועות פרק הלחי התחתון לא היו כנצטרכים שהיו למעלה משלש תנועות פתיחת ה הפה ותנועת הסגירה ותנועת הלעיסה והשוחקת והפותחת תכביד הלחי ותעגבנו כך והסוגרת תנשא אותו והשוחקת תסבבנו ותטה אותו אל השני צדדים ובבאר שתנועת פתיחה זאת שתהיה לעצל היורד מלמעלה ית יתקבץ למעלה והתחתונה בהפך והשוח באלכסון ונבראו אל הסגירה שני עצלים נקראים עצלי הצדע והמעט ש שיעורם כאשר לפי שהפרקים והתנועעי׳ בהם באשר לקני השעור רבים קלים במשקלם ועב׳ התנועה הנולדים לאלו ואברים הירצאים משתי העצלים ואלו יותר קלים ואבנם בכל החיונים פרק הלחי התחתון יותר גדול ויותר כבד מ מאשר לאדם בהתעסק בהם בכוני שריפתם ונשיכתם והח והחתוך והעקירה בהם יותר קשים ואלו שני העצלים ל להם לקרבם בהתחלה אשר הוא המוח שהוא גוף בת בתכלית הלחות ואין ביניהם ובין המוח גדול אחר ואבנם הלך שיתוף המוח בהם במאורעים אם יקרו והמאבים אם יארעו בה שישפוט הקרי להם מקרוב השכל הנקרא סב סבאסאם והדומה לו בהלחוי׳ שכן אותם הבורא ית׳ בבקס הצמחתן והשתלום מרבות בשני עצבות הרוח והאבנים במטר דומה לבית בחוטר מעצמות הרוח ומעוקן נקב הכ הבעב׳ ההולך עמהם הלבוש בבסגרותיו בינוח בהלך על שבגות הרוח כדי שיתקשה עצבם מעט מעט וכל אחד מ משני האלו יורד לה׳ יותר גדול על מסמר פרק לחי התחתון וכשיתקבץ ישא אותו ואלו שני העצלים כבר נתעסקו ב בשני עצלים עוברים בפנים הפה יורדים אל התחתון בם בבקעה לפי הצבות דבר בבד מטה שכמו שיתחייב להראות תו תוספות הכה יותר הצובה משני העצלי׳ נולד מאמצעיתם לא מקצוים וזה בעבור החוזק ואבנם אצל התולדות ויורד׳ פרק הלחי נולדים ליפותם בתוספות הנבראות אחרי הא האזן בדי שירד ירידת עצל אחד ואחד כך ישוב יותר יוכף חוזק ואחר כך נפשט פעם אחרת ויבוא כשר וישוב עצל לבלוי תקרה לו המתיחות כעד המאורעים ואחר כך פגש בבפילת פרק הלחי אל הזקן וכשתנשא נמשך הלחי לאחו׳ וישפל בלי ספק ולפי שהכבדות המבעי עוזר להשפיל יס יסתפק שני העצלים ולא הוצרך לעזר אחר ׳ ואבנם עוד ה הלעיסה הם שני עצלים מכל צד עצל משולש כשרוהם ר ראשו עם הזוית אשר כנגד והידים ברקות יכתח להם שני ש שוקים האחד בהם לירות אל הלחי והאחד מתנשא לצד הה הזוית וידבק אורך ישר ביניהם ובמשולש בל זויות בבה שב שבנגדו להיות לעצלים האלו עצלים מתחלפים בקצרון ול ולא תשוה תנועתם אבל ראוי להם שינכנו הטיה בעלת פ פנים רבים יתחברו ביניהם השוחקת והלעיסה ׳

הפרק הי׳

בנתוח עצלי הראש ׳ אל הראש תנועות מיוחדות ותנועות משתתפות עם חמשה חוליות מחוליות הצואר ב בהם יהיו כלם מחוברים בנטיות הראש ובשיית העורף בי ביחד וכל אחת משתי התנועות הל׳ המיוחדות והמשותפת אבנם שיהיו הפוכות ׳ ואבנם שיהיו נפולים לאחור ואב׳

שיהיו נוטים אל הימין · ואמנם שיהיו נוטים אל השמאל
ונבר יורו בזה התנועות ההפוכה על תנועות העצם ואמנ
העצלים המתהפכים הראש לבד הם עצלים כשני צדדים
לפי שהם שתי סמיכות פנאשרת בהם כאחורי האזנים
למעלה ובעצבות החזה למטה ובהנשאו באלו הם דבקים
והשבו בהם שהם עצל אחד ואפשר שחושבו בהם שהם ש
שלשה עצלים לפי ששני קצוי האחד בהם משותפים וי
וישובו שני ראשים ובשיתנענעו יתהפך הראש נוטה לצדו
התחתון ואם יתנועעו שניהם ביחד יתהפך לפניו ביותר
ואמנם העצלים המהפכים הראש והעורף ביחד אל הפנים
הם שנים מונחים תחת הושט בגדולה לצד החוליא הראשונה
והשני בשותפות בהם ואם יתקבץ החלק כמבני אשר כנגד הוש׳
יתהפך הראש לבדו וכשיתנענע על החלק המשותף על הש
השתי החוליות יתהפך העורף · ואמנ העצלים המהפכים
הראש לבדו לאחור הם ארבע זוגות באמצעים תחת הזוגות ש
שזכרנו והעצמות הזוגות האלו הוא למעלה בהפרק כרא ת
המגנים והנבדות אל האמצעי והם זוג שיבאו בשני כנפי
החוליא הראשונה למעלה בזוג שיבא לעצם והבאגא של
הפנים ובגבולתו שיעמיד נטית הראש בשעת הדפיכה אל
העמין השבעי באלכסונו ומה זוג רביעי יתחיל מלמעלה
ועובר תחת השליש באלכסון אל הצד השני וידבק בכנף ה
החולי הראשונה והב׳ זוג הראשוני כהפך הרא לאחו׳ בלא
נטיה או עם נטיה מעוטה · והשלישי יחזיק יגיעת ההפיכה
והרביעי בהם לאחור עם אלכסון נראה · והשלישי והרביעי
אי זה בהם נוטה לצדו וכשיתקבצו ביחד יתנענע הראש
ויתהפך לאחור בבלי נטיה · ואמנם העצלים המתהפכים
הראש עם הצואר הם שלשה זוגות שוקעות וזוג חלול בשוה
כל מנפרד ממנו משלש ואדניו עצם אחרית ומכוח ויורד
השמאר אל העורף · ואמנם זוג זוגות מתפשטים התחתיו זוג
יורד משני צדדי החוליות וזוג נוטה לאחור המנפים · וזוג
מבוצע בין שתי החוליות וקצוי המנפים · ואמנם העצלים
ואמנם הראש אל שני הצדדים הם שני זוגות דבקים הם
בפרק הראש הזה והאחד בהם במקומו הוא והוא הדבק בין
הראש והחוליא השניה מימין ונפרדת אחת משמאל יתהוג
והשני כמנו במקומו והוא המספר והוא בין החוליא הראשונה
ובין הראש והנפרד אחד כמבני מימין ונפרד משמאל · ואי
זה כאלו הארבעה יתקבצו נטו׳ הראש לבדו עם אלכסון ואי
זה משניהם לצד אחד מתקבצים נטית הראש אליהם נטיה
בלתי אלכסונית ואם יתנענעו המוקדמי׳ עוזרים אל ההפו׳
והאחרונים המהפכים הראש לאחור וכשיתנענעו הארבעה
ביחד ינטה הראש בשוה והעצלים האלו הארבעה הם הי
היותר קטנים שבעצלים כלם אבל הם נעדרים בירידת
מקומם ובירידות תחת העצל האחד ינשאגו בגדולה ונפרק
הראש מצטרך לשני ענינים מתנגדים האחד בהם החזוק
וזה תלוי בבטחוני הפרקים · ומיעוט רגילותו אל התנועות
והשני רוב במספר התנועות וזה תלוי בליחות הפרקים
ונרפין ועבר רפיון הפרק בצרכו אל החזוק המוכן ברוב
לפיפות העצב המסובבים בו ונשלבו שתי תבונות
שבח לבורא יתברך ·

הפרק הי״א

בנתוח עצלי הגרון ·

אמנם אשר בהליי נברא כלי אל הקול והוא בחוסר
כבודים שלשה האחד בהם הגדול אשר ישיגנו הרגש
לפי הגרון ותחת הזקן ונקרא צינה ובגן לפי שהוא עקום
כמגנים נבנון כתרין ודומה אל הצנה ואל קצת המגיני׳
והשני גדול מונח באחוריו כנגד הצואר אתה בו ונקרא
אשר אין לו שם · והשלישי כמונח אליה דבק כאבנ אשר אין לו
שם ופוגש בלי דב ובינירים ובין אשר אין לו שם פרק כגול
בשתי גומות יחצב בהם בשתי אשר אין לו שם קשורים
בהם בקשרים ונקרא אלגוני והרטאלי בערבי ובחובק
הצנה עם אשר אין לו שם וידבק האחד בהם בן והאחד יהיה
הרחבת הגרון הגרותו ובמשתתקל והרטאלי על הצנה וב
ונדבקו להתרחקו כמבנן יהיה פתיחת הגרון וסגירתו ואצ׳
הגרון ובלפניו עצם כמשולש נקר עצם לאמי שדומה ללכר
יונית שתכונתו כוח · והתועלת בבריאת העצם הזה שהוא
הגבוה וסמיכת יצמחו כמבנו ליפות עצלי הגרון צריך לע
לעצל המתקבץ הנה אשר אין לו שם ומקבץ הטרטאלי בה
וסוגר אותו ועצל שעובר הטרטאלי בזאחורים ויפתח הגרו׳
והעצלים המפתחים הגרון בהם שני צבורים מעצב הלאמי
להקרים הצנה ויתפשטו וישתרגו עליו וכשיתארכו הטרטאלי
לפניו ולמעלה יתרחב הגרון ושנים אחד זה בעצלי הגרון
מושכים למטה ואנחנו רואים שנמנה אותם במשתתפים
ביניה׳ והצמחים במנים לחוה עם הצנה ובהרבה מהחזוקי׳
יתחבר עמהם זוג אחד כשני זוגות האחד בהם שני עצלים
צומחים בהטרטאלי באחור ודבקים בו ובשיתקבצו ימשכו
הטרטאלי ובושבו אותו לאחו ויבצר נהבאת הצנה ויתרח׳
הגרון והזוג ויבאו שני עצלים בשני במגרות הטרטאלי ו
ובשיתקבצו יחזיקוהו בהצנה ו׳ · ויתחי׳ אותו ברח ועוזרי׳
בפתיחת הגרון · ואמנם העצלים המציקים הגרון בהם אנ
יבא מצד הלאמי וידבק עמו בצנה ואחד כך יתרחב ויתפ
אצל אשר אין לו שם עד שיתיחד צדו · ואמנם אשר אין לו
שם בשיתקבץ יצר · והם ארבעה עצלים אפשר שחושבו
בהם שני עצלים כגדולים דבקים בין שני קצוי הצנה ואשר
אין לו שם ובשיתקבצו יצורו התחתית הגרון ובבר חשבו
ששנים בהם מגיבים ושנים טראים · ואמנם העצל הסותר
ה׳ יותר בשובח להנחתו שיהיה נברא במבני הגרון בשיתקב׳
ימשך הטרטאלי למטה ויסגור אותו בעבודו ונבראו לזה
שנים צומחים בשרש הצנה ועולים כמבנים לשני במגרות
הטרטאלי ואשר אין לו שם ימין ושמאל ובשיתקבצו יחזקו
הפרק ויסגרו הגרון סגירה עוברת כנגד עצל החזה וחקרום
בעצירת הנשימה ונבראו קטנים לבלתי יצירו במנים
הגרון לעזור בכחם בהשתו לם בסגירה הגרון ובעצירת
הנשימה רוב כח שהוליד קטנותם במקוצר והלוכם הוא
בירס׳ עולים ונוטים במעט יורבן בזה הדבק בין הצינה ואשר
אין לו שם וכבר נמצאו שני עצלים מונחים תחת הטרטאלי
עוזרים הזוג הנזכר ·

הפרק הי״ב

בנתוח עצלי הקנה ·

ואמנ׳ הקנה בכללו יש לו
שתי זוגות מושכים אותו
למטה האחד זוג שזכרנו אותו בתועלת הגרון · והאחר
זוג צומח מהחזה

פתחו עולה ודבק עם הלאבי ואחר כך עם הגרון ומושך אותו למטה ואמנם הגרון עצליו הם בין עולת הגרון ונקנגלש בערבי והם שני עצלים בוטחים אצל הגרון עוזרים על הבליעה

הפרק הי"ג

בנתוח עצלי עצם הלאבי אמנם עצם הלאבי יש לו עצלים מיוחדים ועצלים

ישתתפו עם אבר אחר · ואמנם המיוחדים אלו הלאבי והם ג׳ זוגות מהם יבא זוג מצד הלחי ודבק בקו הישר אשר על העצם הזה והוא אשר ימשוך אותו לצד הלחי וזוג צומח תחת הזקן ואחר כך בתחת הלשון אל הלשון אל קצה העליון בהעצם הזה וזה כמו כן ימשוך העצם הזה לצד הלחי וזוג אחר הצמיחתו מהתוספות הקלות הנקראו סככניה בערבי אשר אצל האוזן וידבק בקצה התחתון בהקו הישר על העצם הזה · ואמנם אשר ישתתף בו זולתו כבר זכרנו אותו ועוד יזכר ·

הפרק הי"ד

בנתוח עצלי הלשון · ואמנם העצלי המניעים הלשון והם תשעה עצלים

שנים מתרחבים יבאו מהתוספות שהם כמו הזין ונדבקים בשני צדדיו ושני מתארכים תולדות מעליוני עצם הלאבי ודבקים בעצם באמצע הלשון ושנים מניעים באלכסון תולדותם בצלע השפל מהצלעות עצם הלאבי ועוברים בין הלשון בין המאריכין והמרחיבים ושנים מרחיבים הלשון והלשון מקומו מקום אלו הנזכרים כבר נפתחו ליפותיו תחתיו מרחב ודבקים בכל עצבות פרק הלחי וכבר נכנס בכלל עצלי הלשון עצל נפרד ידבק בין הלשון הלאבי הברים האת אל האת ולא ירחק שיהיו העצ הבנעני הלשון באורך בולט מניעים אותו לפי שיש לו להתנועע בעצמו בתחתיו כמו שראוי לו להתנועע בעצמו בקוצר והקבוץ

הפרק הט"ו

בנתוח עצלי הצואר העצלים המניעים העורף לבד שתי זוגות מיוחן ושתי

זוגות משתאל כאשר זה כמו שיתקבץ לבדו ימשוך העורף לצד אחד באלכסון ואם יתנענעו שני מצד אחד ויתקבצו שניהם ביחד יטה העורף לאותו הצד האלכסון בלא יתר ובשיהיה המפעל לארבעתם ביחד יתיצב העורף בבלי נטייה

הפרק הט"ז

בנתוח עצלי החזה · העצלים המניעים את החזה מהם מי שיפתחו

אותו לבד ולא יקבצו ובאלו עצלי הקרום המבדיל בין אברי הנשימה ואברי המזון אשר נזכור אותו אחר זה׳ וזוג בונה תחת השכם תולדותו בחלק נבטך אל הראש וראש הכתף נזכור אותו אחר כן והוא דבק בצלע הראשון ימין השמאל ומושך אותו זוג בלי נפרד ממנו ולו שני חלקים האחד מהם דבק בעורף וינענע אותו ותחתיו ינענע החזה ומתעד עם עצליו ועוד נזכור אותו בצלע החמישי והשלשי וזוג במלכה בבקן המשוסע מהכתף ידבק בו זוג אחר ויורד מהחליות אל הכתף ושם ישוב בצלע אחר וידבק בצלעו

האחור׳ וזוג שלישי תולדתו מהחוליא השביעית מחוליות הצואר והחוליא הראשונה והשנית מחוליות החזה ואלו הן העצלים הפותחים · ואמנם העצלים המקבצים החזה מהם מה שיקבץ החזה במקרה והוא הקרום כשינוח ומהם בה שיקבץ העצם ובאלה זוג בתוח תחת היותר ארוך שבצלעות העליונים ומפעלי החזוק והאמצעה ובמה זוג אצל קצותם דבק בתוח בין הגרון ויתמשכם וידבק בעצל היושר בעצלי הבטן ושני זוגות אחרים עוזרים אותו ואמנם העצל אשר בקבץ ובותח ביחד הם העצלי׳ אשר בין הצלעות אך החקירה והעיון יחייבו שיהיה הקובץ בהם בלעדי הפושט וזה שבין כל שני הצלעות באמת ארבע עצלים · ואם התחשוב עצל אחד והעצל המחושב על אחד ארוג בליפות באלכסון כמנו מיני ומבנו בה שיכסה והמכסה כמנו בה שהוא כנגד הקצה הבדולי ובהצלע בה שהוא כנגד האחר החזק והמניי כלו מתחלף במקום המכסה אשר על קצה הבדולי מתחלף כאלו בוגתה אשר על קצה האחר וכשיתדיינה הליפות ארבע בכמספ קל וחוב שיהיו העצלים ארבע במספר · ובה שהוא מהם בונה למעלה הוא בותח ובה שהוא מהם בונה למטה הוא קובץ ויגיע עם זה כלל עצלי החזה שמנים ושמנה עצלים · ועוד עוזרים עצלי החזה שני עצלים צומחים מהשכם עם הכתף וידבק בצלע הראשון ממנו ומנשאים אותו למעלה ועוזרים על פתיחת החזה ·

הפרק הי"ז

בנתוח עצלי תנועת הזרוע · והם המניעים פרק הכתף מהם שלשה

עצלים יביאום ומרטיבים אותו למטה ובאלו עצלי תולדתו תחת השדים ודבקים בה קדום קנה הזרוע אצל הקדום החזק קשר והגובא והם מקריבים קנה הזרוע אל החזה עם שתוף הכתף ועצל תולדתו בעליון החזה אצל קנה הזרוע והוא קרוב אל החזה ובדחות כמעט · ועצל בפאל גדול תולדתו על החזה דבק בתחתית הקרוב קנה הזרוע כשיפעל בלישון אשר ימשוך אותו העליון יביא קנה הזרוע אל החזה ועולה בו או בחלק האחד יביא אותו ואליו שכוד או בהם יחוד ויבא על היותר ושנים עצלים צומחים מצד הכסלים דבקו בגני יחת כרבו העצ הגדו העלי בתחו והאחת בה נרו יבא כאצ הכסלי ובצלעו האחור ומרטבי׳ האבר כנגד צלעו׳ האחור ביותר והב דק יבא בעו הכסלי לפי שגדולו יוחת אל האבצ כמנו ויבר ביתר העוד מצד השדי שוקע והוא אם יפיג מפע הראשון עד העור אלא שהוא ג ונה לאותו מעט וחמש עצלי תולדות בעצ הבת כמהם עצם תולדתו בעצם הכתף ומתעסק בין המבברי והצד העליון בהבת ועוב אל החל העליון מרא העצ הכתפי כוט מעט אל השמאלי ויחד עם נטיתו אל השמאלי ושני עצלים כאלו תולדותם הצד׳ העליון מהכתף האחד מהם יותר גדול ליפותיו אל החלקים התחתונים אשר במבדיל ומתעסק באלו בין הצלע התחתון וידבק ראש קנה הזרו מהצד הכתפי מאד וירחק עם נטיתו אל הכתפי והאחת דבק בה הראשו עד כאלו הוא חולק בבטו וידוק עמו ופועל כפעלו אבל זה אינו נתלה בעליון הבה הרחבה ודביקותו באלכסון בשטח קנה הזרוע ומטה אותו אל הכתפי והר ביעי אצ המתעסק במקום המשופע

בבקום המשותף בעצם הכתף   וידבקו יתריו בחלקים
הנכנסים מהצד השמאלי בראש קנה הזרוע לאחור ומצלעו
שבסבב קנה הזרוע לאחור   ועצל אחר תולדתו מהקצה
התחתון מהצלע התחתון אשר בכתף   ויתידיו רבקום
למעלה כדבוקם אל העולה מהכפלי ומפעלם משיב עליון
ראש קנה הזרוע למעלה חלקנה הזרוע עצל אחר בעל שני
ראשים פועל שני פעלים ופועל משותף ויבא מתחת השכם
ומתחבר ויתחבר בראש קנה הזרוע   ויקרב בבקום רבק
יתר העצל הגדול העולה מהחזה   וכבר אמרנו שאחד שני
ראשים מבפנים ונוטה כלפנים   באלבסון · והראש האחר
יוצא על ששת הכתף בתחתיתו ונוטה לחוץ לאלבסון בעט
וכשיפעל בשני חלקיו ינשא על היושר וכשאנשי שהוס
שני עצלים עצל קטון ויבא מתחת ואחד טמון בפרק הכת
ואפשר ששם פרק משותף עצמם ·

הפרק הי״ח

בנתוח עצלי הזרוע

העצלי׳ המניעים הזרוע מהם מה שיקבצו אותו ומהם מה
שיפתחו אותו ואלו מונחים על העצלים   ומהם מה
שמשפעי׳ אותו ומהם מה שמרחיבי׳ אותו ואג׳ על המותחי׳
זג נפרד יפתחו אותו עם נטיה כלפנים לפי שתולדתו מ
מתחת קרוס העצלים ומהצלע התחתון מהכתף   דבק עם
מרפק הזרוע בחלקיו הפנימיים   והנפרד השני פותח אותו
עם נטיה אל הנגד לפי שיבא מעורף העצל וידבק בחלקי
היוצאים מהמרפק וכשיתקבצו ביחד פותחים   על היושר
בלי ספק · והקובצים זוג והאחד   מהם והוא הגדול ויקבץ
אותו עם נטיה כלפנים וזה שתולדתו בחוזק הקשת התחתון
מהכתף ומתנועתו מיוחד לתולדות כל הראש ונוטה לפנים
בן העצל וידבק עם יתר עצבי מקום העמוד העליון הג׳
נגד בערבי · ובנפרד השני יקבץ   עם הנטיה לחוץ לפי
שתולדתו בשטח קנה הזרוע מאחור והוא עצל   לו שני
ראשים בשרים האחד מהם מאחורי   כתף הזרוע והאחר
לפניו ונכנס בהולדו במעט עד שעובר לפני העמוד התחתון
ובכר מה שמשה ומקבץ לחוץ בתחתון ומה שמשה כלפנים
בעליון ברי   המשבה יותר ונונה וכשיתקבצו שני העצלי
על מפעליהם יתקבצו על היושר בלי ספק · ועוד יכנם
בשני העצלים המותחים   עצל סובב בעצם קנה הזרוע
והיותר נכון שיהיה חלק מהעצל הקובץ והאחר · ואמנם
המרחיבי׳ הזרו׳ זוג והאחד מהם מונח מהזרוע בין שני העמודי׳
הנקראים זנדין ומגששים מיותר העליון   בלא יתר   והאחר
תולדתו דק ארוך מהחלק העליון מראש קנה הזרוע   כנגד
השטח מבפנים ואחר כן בזרוע ויעבור עד שיתקרב בפרק
החוליא הנקרא רסג ויבא בחלק הפנימי מקנה הזרו׳ העליון
וירחב בו עד קרובי׳ האבר המשפיעי׳ אותו מנג׳ בזרוע והאחד
מהם יתחיל מעליו השכא מרא׳ קנ׳ הזרו׳ וירחב בעצמו העליון
הנקרא אל זנד בערבי מבלי פרק החוליא הנקרא רסג והאחד
יותר קצר ממנו ליפתחיו אל הרחב וקצהו יותר   עצבי
ויתחיל בעצם העמוד העליון ורחב בקצהו העליון אצ׳ פרק
החוליא הנקרא רסג ·

הפרק הי״ט

בנתוח עצלי תנועת
החוליא הנקרא רסג

ואמנם   עצלי תנועת פרק החוליא הנקרא רסג מהם קובצי׳
ומהם פותחים ומהם משפיעים · ומהם מרחיבים על העור׳
והעצלים המותחים מהם עצל דבק עם האחר באלו הם ע
עצל אחר אלא ששה תולדתו   מאמצע העמוד התחתון וי
ויתידיו עם הבהן וגם ידוק עם האצבע אשר לצדו הנקרא
סבאבא והאחר תולדתו מעמוד העליון ודבקים יתידיו בע
בעצם הראשון בעצמות החוליא   לל׳ המונחת כנגד הבהן
וכשיתנענעו ביחד יפתחו החוליא פתיחה עם מעט שפוע
ואם יתנענע השני לבדו ירחיבנו׳   ואם יתנענע הראשון
ירחיק בין הבהן והאצבע אשר לצדו הנקרא סבאבא ועצל
שפונם על העמוד מהצד הרבני תולדתו למטה מראש קנה
הזרוע ושולח יתר בעל שני ראשים ודבק באמצע המסרק
לפני האצבעי והאצבע הנקרא סבאבא וראש יתידיו המוך
על העליון אצל החוליא הנקר׳ רסג ומונח החוליא פתיחה
עם שפוע ואמנם העצלים הקובצים הם שנים אל הרבני מ
מהזרוע התחתון מהם יתחיל בין הראש הנכנס בראש קנה
הזרוע ויגיע אל המסרק לפני האצבע הקטן הנקרא בנצר
והעליון ממנו יתחיל למעלה בזה ויגיע שם העצל עצמו ·
יתחיל מהחלקים התחתונים מקנה הזרוע במגיע מקום הש
השנים והגובהים הלו שתי קצוות מוצבות מהצד קנה ואחר
כן דבקים במקום אשר לימין והאצבע הנקרא   סבאבא
והאצבעי כשיתנועעו ביחד · יכפאו   ואלו הקובצים הם
בעצמם פועלי׳ השפוע והרחב · וכשיתנועעו מהם נכפשי׳
על האלבסון והעצל הדבק במסרק לפני האצבע   הנקרא
בנצר כשיתנועע לבדו ישפיענו מעט או הם   האצבע
הנקרא בנצר אשר נכיר ישפיענו שפוע שלם

הפרק הכ

בנתוח עצלי
תנועת האצבעות

ואמנם העצלים המניעים האצבעות   מהם שהם בכף
ומהם מה שהם בזרוע ואלו נוספו כלם על הכף והיה כבד
ברוב הבשר   ולפי שרוחקו השני חוליות הנקרא רסג
מהאצבעות ארכו היתרים על כל פנים ונתחזקו   בקרובם
יבאו אליהם מבלי צד והושכו יתריהם עולים והקם   לא
יותרחבו אלא אם כן יפגשו האבר   וגם יתרחבו להושיב
בכלם על האבר המניע וכל העצלי׳ המותחי׳ האצבעו׳
מונחים על הזרוע וכן המניעים אותם למטה   והמותחים
אצל מונח באמצע שטח הזרוע צומח   מחלק   הצומח
מהראש קנה הזרוע ושולח אל האצבעות ארבעה   יתרים
ומותחים אותם · האמנ׳ המשפיעי׳ למטה שלשה מהם דבקי׳
קצתם בקצתם כצד אלו׳ האחד יצמח מהחלק   האמצעי
מראש קנה הזרוע והמשכי׳ בין שתי תוספותיהם   וישלח שני
יתרים אל   האצבעות הנקרא בנצר   והאחד   מכל שני
עצלים כפולים הם מאלו השלשה תולדתם   מתחת שני
תוספות קנה הזרוע ולפנים ומכסכסת   העמוד

העמוד התחתון ותולדותם שני היתרים אל האמצעי והאצבע המסובבה ושלישיתם והם ושאר תולדותם כעליון העמוד העליון לשלוחים יותר אל הבוק ואצל העצל הזה עצל הוא אחד מבני העצלים הנזכרים בעצל נענע פרק החוליא הנקרא רסג ותולדתו ממקום האמצעי מהעמוד התחתון ויתריו וידוקו הבוק כאצבע המסובבה ואמנם ה הקובצים מהם כה שהם על הזרוע וכה שהם מבפנים הכף ואשר על הזרוע הם ג עצלים קצתם ערוכים זה למעלת בזה וקצתם מונחים כאמצע והזוהר מעצלים שמהם והם הת התחתונים למעלה דבקים בעצם העמוד הנקרא זנד לפי שמכלל עם יותר מטובה ויאצת שיורה מקומם יותר שמור התחלתם באצבע הראש הימני מהזרוע ולפנים ואחר כך יעבור וידובו יתריו ויהלכו ליתרים היבא כל יתר בבנים האצבע ואמנם אשר יבא אל ד כל אחד מהם קובץ והגר הראשון והשלישי אמנם הראשון קשור שם בקשר הלוי ואמנם השלישי ראשו יניע אליו והראשון ידבק בו ואמנם העומד אל הבוק הוא קובץ פרקי השני והשלישי לפי שהוא אמנם ידבק בהם והעצל השני אשר למעלה כמנו כאלו הוא יותר קטן שבראש ויתחיל מהראש ואמנם בראש העצ ודבק בעמוד התחתון במעט והולך על גבול המסתקף כנגד הימיני והשמאלי והוא השטח העליון מהעמוד העליון וכשיעמוד לצד הבוק נוטה בפנים ותולדה יתרים אל הפרקים האמצעי מהארבעה ליקבץ אותם ולא יבא אל הבוק אלא ענף אחד אינו מוהריה אינו במקום אחד ותולדת הראשון התחלה הנזכרת הוא בראש העמוד העליון ותולד השני בראש עמוד התחתון ומבר שבו הבוק כבו נגשר מתקבץ בעצל והר מתקבצים בשני עצלים לפי שיזוהר משובה בבעל הארבעה הוא הקברון והיות משוב במעט הבוק הוא המטירות והרחקה והאצבעות ובפרט באצבע המסובבה אשר לצדו ואמנם העצל השני אינו אל הקברון אבל עוברים יתריו לפנים בתוך ויתפשטו עליו ויחזקו להעביד הרגש ולמנוע הצמחת השער עליו ולהכוך פניבי הכף ויחזקו אותו על עשיית הדברים האלו הם אשר על החוליא הנקרא רסג ואמנם העצלים אשר בכף עצמו הם ערוכים קצתם על קצתם בשתי ערכות עוד התחתון בבבנים יעוד העליון בחוץ לעור ואשר בעוד התחתון במספרם ז ד מהם כנגד האצבעות למעלה ועצל הבוק יצמח מתחלתו עצם החוליא הנקרא רסג והשלישי קצר הרחוב ליצוהיו באלבסן והאסם הלוי בבפרק הכף באי זה מקום שכנגד האצבעי ויתרים דבקים בבוקן ימו אותו לבטה והשביעי אצל האצבע הקטן והנקרא בנצר ויתחיל מהעצם אשר ביניהם מהבפרק וימה אותו למטה ואין אחד מאלו הטבעה אל הקברון אבל ד להדים והטים להשפיל ואמנם אשר בעוד העליון תחת העצל המשו אל הכף ואל אשר הוריעם נאליטים לבדו והם יא עצלים והח מהם כל ב מהם ידבקו בפרק הראשון מפרקי אחד למעלה מאחד לקבין הפרק הזה אמנם התחתון מהם קבוצו הוא עם הירידה והמעלה ואמנם העליון הוא קבוצו עם מעט הרכות ונשיאה וכשיתקבצו ביושר יצמח מהם הרכה ונשיאה

ובשיתקבצו ביושר יצמח מהם דבר כיוחד אצל בתן תנת יקבין הפרק הראשון ושנים אל השני כאשר הורקתי במעא מאותו החמשה חמש והמשפילים בלעדי הבוק והאצבע ה קטן הנקרא בנצר יש לכל אחד ואחד ואל האצבע הקטן והבוק שנים שנים והקובצים לכל אצבע ד והמריכים לם ומעלת אצבע לכל אחד

הפרק כא

בניעת עצלי תנועת הגו

עצלי הגו מהם שיכפנו לאחוריו ומהם מה שיביאנו לפנו ובעד אלו תהיינה כל התנועות והשנים אשר לאחור הם המשוחרים שיקראו עצלי הגו והם שני עצלים המוצא שכל אחד מהם מחובר מכב ושלשה עצלים כל אחד יביאנו בכל חוליא עצב אחד לפי שיביאנו מכל חוליא וליפו באלכסן אל החוליא הראשונה והעצל הזה כשיכתח ביושר יצב הגו וכשיעדיף להכוח שלישיתו ישבו לאחור כשיתנענע אשר הוא בעד אחד יגטה הגו אליו ואמנם העצל הבבא הוא זגג בונה למעלה והוא מהעצלים הראש והוא הקב לחולי הראש וקצוו התחתון דבק בו חוליות כתוליו והות העליונים בקצה האגשים ובארבעה ברוב האגשים וקצם העליון יבא אל הראש והצוואר וזוג בונה ותח זה נקרא בע בם והוא מתחיל מהעשירי והאחד עשר מתחת ויורד למטה כנגף ואמצעיהו יספיקו אליו בתנועותיו כמציאות העצל הזה לפי שהולך אליו בבמיטה והמפלה והוזה תנועת השתי קנוות

הפרק כב

בנתוח עצלי הבטן

אמנם הבטן עצליו ח וישתתפו בתועלות מהם לעזור על סחיטת מה שבקרבים ותמתן והיעוברים ברוחם ומהם מה שהם מהללים הקרו ועוזרים אותו על הנציחה במעט הקבו בה שהן כהכבד והאצטום והמעי וכאלו זה ישר ויורד ביושר מהגבול הגרוני ויתפשטו ליצוהיו ביושר עד מקום שער הרגלי ויפשט קצתו ביניהם ועצם הזה מתחלתו ועד סוף בשריו ושני עצלים נגזרים ברוחב במקומם למעלה מהמקום המתוח עד הבטן כלו והות השנים הארוכי ותגור הגוף בין אלו השנים וליפות הראשונים על זוית עוברות ושתי זגני באלכסן אחד את כה בעד אחד בימין ושמאל וכל זה בהם בשני עצלים נגזרים נגד קשה מהגבלי עד מקום שער הרגלים ומהחומש עד הגרוני פונשי שנים נפרדים מהימין והשמאל אצל מקום שער הרגלים וקצה שנים אחרים אצל השנים הצריעים והם מונחים בעד על הזולקים הבשרים משני החלקי הרחבים ואלו השני זוגות לא יסורו בהיות בשריים עד שמגיעים אצל העצל הישר ביתרי וחתכו כלו והם קרומים ואלו השני זוגות מונחים למעלה מהשנים הרחבים

הפרק כג

בנתוח עצלי הביצים

אמנם אל האנשים יש להם עצלים לשמור שני הביצים וסובלים אותם לבלתי יתרפו ולכל ביצה אחת ראוי זה ואמנם הנשים יספיק להם אחד נפרד לכל

נגר׳ לכל ביצה לפי שאין ביציהן בהלשון ותלויין כמו ביצי האיש

הפרק כד

בנתוח עצלי בים השחן

ועצ׳ פי בים השחן עצל אחד סובב אותו ונרחבים הליפות על פיה ותועלתו עצירת השתן עד עת החפץ וכשרוצים להשתין יתרפה מקבוץ בלחיצת עצל הבטן לבים השתן ובקלה השוק בעד הריחה

הפרק כה

בנתוח עצלי האבה

העצל הבגבגע האבה שתי זונות יבתחו שני עצלים בשני צדי האבה וכשיבתחו ויחיבו המעבר ופושטים אותו ויתישר המעבר ותעבוד בו טבבת הזרע ותצא במהירות ויצבחו מעצם שער הרגלי וידבקו בשרש האבה באלכסון וכשיתישרו בבתיח יתיצב ובלי ויעמוד ביושר ואם יתוח ישני אותו לאחור ואם תקרה הבתיחה לאחד בה לאחו׳ לצדו

הפרק כו

בנתוח עצלי פי הטבעת

עצלי פי הטבעת ד׳ בה׳ עצל דבק בפי הטבעת ומתערב בבשר העגבות הערובות חוק דומה כתערובת עצל השפה והוא מקבץ להלאות הערוה ומחזק אותם ועוצר בסחיטת שאר הצואה טבה ועצל מונח יותר לפנים ממה ועליון כמגו בוקצה לראש האדם וחושבים שיש לו שני ראשים וידבק קנוהו בשרש האבה באבת חוג באלכסון למעלה בהבל ותועלתו כשיאת העגבות למעלה ואפשר שיקרה בעוז יציאת פי הטבעת לרצונה

הפרק כז

בנתוח עצלי — הירך

היותר גדולים שבעצלי הירך הם המותחים אותו ואחר כך אשר יקבצו אותו לפי שהיותר משובחים בכמעליהם הם שתי התנועות האלו והבתיחה יותר משובחת מהקבוץ לפי שהקימה אבא תהיה בבתיחה האחריה הענ׳ המרחיק האחריו המקרי האחריו המחזיר לאחו׳ והעצלי המותחים לפי הירך ובהם עצל הוא היותר גדול שבכל עצלי הגוף יבא מעצם מקום שער הרגלים והכף ויכרוך על הירך כלו מבפנים בחוק ובאחור עד שיגיע אל הארכובה והליפותם והתחלות בתחלפות ועל בן יחשבו מעליהם מינים מתחלפים שקנצ׳ והם תולדותם בתה׳ עצם שער הרגלים ויבתחו אותם והם נוטים אל הצד השמאלי הלפי שקצת ליפותם יותר עליונים מאלו במעט ידימו הירך למעלה ומטים אל הצד השמאלי הלפי שקצת ליפותיו תולדותם מעצם הכף והם כותשי היד בתיח על היות משובחת ׳ ומה עצל סובב פר׳ הירך כלו ובאחור הלו שלשה ראשים ושני קצוות ואלו שני ראשים תולדותם מהכסלים והכף והעצה שנים בשריים ואחד יד קרוסי ׳ ואמנם השתי קצוות דבקים בחלק האחרון מראש הירך ואם יבתחו בקצה אחד יבתח עם נטיה בנגדו ואם יבתחו השתי קצוות יבתחו על היושר ובהם עצל תולדתו בבל׳ שטח עצם הכסלים וידבק בעליון עצם העצמור הגדול ויבתח במעט לפניו ויתפשט עם נטיה אל השמאל האחר כמוהו וידבק תולדה בתחתית התוספת הקטנה ׳ האחר כך ילך ויפעל במעל׳ אלא שפשיטתו

והשיתו הרבה ותולדותו בתחת עצם הכסלים ׳ ובהם עצל עוטה בתחת עצם הכף בוטה לאחור ופושט אותו נטיה מרובה אל השמאל ׳ ואמנם העצלים המקבצים לכף הירך בהם עצל המקבץ עם הטיה מעוטה אל השמאל והוא עצל ישר בשתי תולדות האחד מהם דבק בחלק והשנים והאחר מעצם הכסלים והוא אשר ידבק תוספת בעצם הקטן השמאלי ועצם מעצם כמין שער הרגלי׳ והב׳ כאחד׳ תוספת הקטנה ועצל מונח לצדדיו על האלכסון ומאלו הוא חלק מתגדל וארבעה צומחים מהדבר העום המונח מעצם הכסלים והם מושכים השוק כמו כן עם קבוץ הירך ואמנ׳ העצלי׳ המשי׳ מלפני כב׳ הזוכרו קצת בשע הפטיש והקבוץ׳ ואל הבין בהתנועה על׳צומח מעצם מקום שער הרגלים ואחד הרבה עד שיגיע הארכובה ׳ ואמנם המטים לחוץ הם שני עצלים אחד מהם יבא מעצם רוחב ואמנ׳ השני המחזירי לאחו׳ שנים האחד מהם הוצאותיו ממין עצם מקום שער הרגלים והאחר הוצאות משמאל באלכסון פורשים ומתחברים אצל המקום והשוקע בקרום באחרית התוספת הגדולה ואין מקום מהם שימשך לבדו יטרד על הירך עם מעט מטיה

הפרק כח

בעצלים המניעים לפרק הארכובה

אמנם העצלים המניעים לפרק הארכובה מהם ג׳ מונחים לפני הירך והם היותר גדולים והמונחו׳ בירך עצמו ומפעל׳ הבתיחה והאחר מאלו הג׳ כאלו הוא כפול ולו שני ראשים יבתחו האחד הא׳ מהם מהתוספת הגדולה והאחר מהקדם הירך ולו שני ראשים ׳ האחד מהם עצם בשריי וידבק בחוליות הארכובה קודם שישוב יתר והאחר קרוטו׳ דבק בקצה השמאלי מקצוי הירך ׳ואמנם השנים האחרים האחד מהם אשר זכרנו בקבוצי ה׳ל מהמבדיל אשר בעצם החומש והאחר תולדתו מהתוספת היבבית אשר בירך ואלו השנים יתדבקו ויתבצעו יותר ויולדו מהם יתר אחד רחב חד סובב בחוליות הארכובה במתיחת השוק האל הפשיטה עצל תולדתו בנגד עצל שער מקום הרגלים ויורד עובר בצד השמאלי מהירך באלכסון וידבק בחלק אשר עליו הגידים מהעליון השוק ופושט השוק ונוטה אל הצד השמאלי מהירך באלכסון וידבק בחלק אשר עליו הגידים מהעליון השוק ופושט השוק ונוטה אל הצד השמאלי ׳ ועצל אחד כתוב בקצת ספרי הנתוח שיקל אותו בצד הימיני התת׳ יתר מעצם הירך והולך באלכסון בצד הימיני עד שיגיע למקו׳ הגידים ואין עצל אלכסוני יותר כמגו ופושט עם נטיה אל הצד הימני וכשיתפשטו שתיהם תהיה פשיטתם ישרה ואמנם המקבצים השוק מהם עצלים צרים ארוכים ההולכים מעצם מקום שער הרגלי׳ והחומש ויקרבו מתולדת הבותח תגבגם בחוץ אשר באמצע והחומש ואחר כך עוברים באלכסון מלפנים כמשני קנה הארכובה ואחר כך בולטים ויגיעו אל הצד אשר במקום הגידין מהארכובה וידבקו כו׳ וגם תהיה כשיכות השוק הנוטה כרגל׳ לצד הבשר הלבן הנקרא ארבית בעדרבי ג׳ עצלים שמאליים וימינים ואמצע השמאליים והאמצעיים יקבצו עם נטיה אל הימין והימיני יקב׳ עם נטיי׳ אל הצ׳ השמאלי והשמאלי תולד׳ מארני עצ׳

הכף האחר כך הולכים מתיחדים באחרון היד עד שפוגעים המקום המתנרד מהשוה בצד השמאלי וידבקו ונוגעם נוטה אל הירקות והתולדות האחרים כמו כן באמצעי עצם הכף אלא שהם נוטים אל הירקות בחלק אשר בו הגידים בצד הימני ופרק הארבעה עצל׳ באלו הוא מכון בכנגל הארבוב פרק כפרק האמצעי וכב השני שהחל מהעצל׳ הכנף הפשוט הגבדל אשר שמקבין הארכובה בבקרה ושהוא בשולה בתכליתו יתר אחו כף היד וידבקו כמו שכנגדו

הפרק הכט
בעצל׳ המנענע פרק הרגל

העצלים המנענעים פרק הרגל מהם מה שמדביקים הרגל ומהם שמשפילים אותו׳ ואמנם ה[illegible] מהם עצל גדול במנה לפי הקנה השמאלי ותולדתו החלק הימני מראש קנה השמאלי ובשמורו נוטה מהשוק והולך לצד הבטן ודבק בקרוב משרש הבוהן ויגה הרגל למעלה׳ ואח׳ צומח מראש הימני ה[illegible] מכנו יותר דבק בקרוב משרש האצבע הקטן הנקרא מנצר ויזרים הרגל למעלה׳ ויותר כשיתחברו שני המנענע הראשון יהיה על היושר והשנואה ואמנם המשפילים מהם זוג תולדתו מראש היריך האחד כך אחד ויכלא בטן השוק בשר ועובה יותר כנגדולי היתרים והוא יתר העצב הדבק בעצם העקב ומושך אותו לאחור באלכסון אל הימיני ויהיה זה סבה לקיום רגל על הארץ ועמד אותו עצל נולד מהראש הימיני ויורד עד שידבק בעצמו בבלעדי יתר שתולה אותו אבל ישאר בתוך ודבק באחרית העק׳ למעלה מהדבק אשר לפנים ובשיור אל שני העצלים אם יתרידם מאורע יתרצץ ועצל אחר ישרתו כמנו שני יתרים האחד בהם יקבץ הרגל והשני יפשט הבהן וזה העצל תולדתו מראש וקנה השמאלי בפני שם בלקים שהם העצמות הימיני ויולד בכני וישרות לשני יתרים האחד בהם ידבק בתחת הבוליא לפי הבהן וביותר היה תהיה המשפלת הרגל והיותר האחר יולד מהחלק העצל עובר בקום תולדת היתר הראשון ושולח יתר אל העקום הראשון כדבוק פשוט באלכסון אל השמאלי וכבר נולד מהראש הימיני מהירך עצל וידבק באחד משני עצלים המקרבים ואח כך יעדר מהם כשעובר בבטן השוק ויצבח יתר יכנס לבטנה מהרגל ויוציא כלי התחתיו כפי הקשת העצל הפשוט בבבנים הכף ומבותו עליו

הפרק הל
בנתוח עצלי אצבעות הרגל

ואמנם העצלים המנענעים האצבעות יש הקובצים מהם עצלים רבים ומהם עצל תולדתו מראש הקנה הימיני ויורד עליו וישלח יתר ויחלק לשני חלקי׳ יקבץ האצבע האמצעי והאצבע הנקרא בנצרי האחר יותר קטן במה תולדתו באחרון השוק ובשישלחו יחלקו חלקו לשני יתרים קובצי׳ האצבע הנקרא בנצר והאצבע הנקרא כבאגבה ואחר כך ישותרת בא בשני חלקים יתר ידבק בגישתרת מהאח וישוב יתר אחד נוטה אל הבהן ומקבץ אותו ועצל שלישי וכבר זכרנו אחו ותולדתו כיכון שני קנוי והעצב השמאלי וישוב וירד בשני עצלים וישלח יתר מכנו לקבץ הרגל

ועובר אל העיקום והראשון כהבוק׳ ואלו הן העצלים המניעים האצבעות אשר הגזוזים על השוק וכאחוד׳ ואמנם אשר הנחתם בכף הרגל מהם עשרה עצלים כבר זכרי אותם הבנתוי׳ והראשון שהודיע אותם הוא גאלינוס והם דבקים בה האצבעות לכל אצבע שני עצלים ימין השמאל ומנענע אל הקבוץ על היושר כשיתנועעו יחד והגשיה לתנועה אחת וכהם ד׳ על התוליא הנקרא רפג אחת לכל אצבע ושני עצלים מיוחדים אל הבהן והאצבע הנקרא כנצר אל הקבוץ והעצלים ואלו נכונים מאד עד שיקרה לקצתם כאורע יולד בזה שיהליכו בפעל השאר באשר מיוחד להם ושיקך להם בעד אלו קצת המקרים אשר הם מיוחדים לאלו ובעבור ישתנה קבוץ אצבעות הרגל לבד בלעדי קבוץ קצתם׳ ובעצל האצבעות ה׳ עצלים בוטחים למעלה מהרגל כבנהגם להאות אל המין והביאת בינחים ותחתם ידבק כל אחד מהם כאצבע אחר הדבר אשר כנגדו מהצד השמאלי ויטה בהניע אל הג׳ השמאלי ואלו המושכה עם אשר יתיחדו אל הבהן והאצבע הנקרא בנצר הם בשי הקשות הג׳ וכמו כן הראשונים ויהיו עצלי הגוף הקטנים עצלים

הכלל הג
הפרק הא כמבנו והוא כאמר כללי בעצב׳ תועלת העצב כמה מה

שהוא בעצם וכהם מה שהוא במקרה׳ ואשר בעצם הוא תועלת הכוח כמגיעם לכל האברים הרגש ותנועה ואשר במקרה הוא חזוק בשר וחזוק הגוף וכן הרגשה בבה שיקך כבאורעים אל האברים חסרי הרגש כמו הכבד והטחול והריאה שאלו האברים אעפ׳ שיחסרו הרגש הנה הרגש להם לפיפה עצבית והוקרבו בקרום עצבי׳ ואם יולד בהם כורכא או מתיחה ברוח יזק כובד הבורסא ונמצא הרוח בלפיפה ובהרישה יקרת לה מתבבדות כסיבת ובהרח שיקעה ירגישו בהם והעצבים התחלתם על הדרך הרוקה הוא המוח ותבלית פזורם הוא בשטח העור לפי שהעור מתערבים בו ליפים דקים צומחים בה עצבים מהאברים השכבים והיות המוח התחלת העצב הוא על שני פנים יש שהוא התחלה לקצת העצב בעצמו והתחלה לקצתם ב באמצע חוט השדרה העובר מכנו׳ והעצבים הבאולאים כן המוח אין להם תועלת מבנו הרגש והתנועה אלא הראש והפנים והקרבים הפנימיים׳ ואמנם כל האברים יש להם תועלת הזאת כהעצב חוט השדרה וכבר הורת טאלינוס על השתדלות גדול מיוחד למה שיורד מהמוח אל הקרבים מהעצב שהגד נוחר בשמירתם שמירה לא נתחייו במוה לכל האברים וזה לפי שרחקו מהתחלה ניתוחי׳ שיספ׳ אותם בעצלים או שיחזק אותם וקים אותם בגוף מנוענע בין העצב וחבדל בהבונתו במה שיורד בגוף העצלי וזה בשעת הבגילה משלשה מקומות האחד כמק אצל הנרון והשני בביעת הצלעות לשרש׳ והשלישי בשעוברים מקומות החזה והעצבים המתחיים האחרים׳ ובה שהוה כהם מקומות התועלת להועיל הרגש לפי שהם יותר רחוקים מהמשולחים אל

המצייר הוא האומן אשר יצמן כמגו כרצון בוראו תמונת האיברים ותמונותם ותלותם ונקביהם וחלקותם ושיעורותם והנחותיהם וחשתתפותם · ובכלל הפעולות התלויות ב בתכלית שיעורים והעוברים לאלו הכחות המשתמשות במזון לסבת שמירת וגזן ים הכח הזן והמגדל ·

פרק ג

בכחות הטבעים העובדים ·

אבנם העובדים

המשתמשים לבד בכחות הטבעיים הנה הם עובדי הכח ה הזן והם ד׳ כחות כמשך כחו במעל דוחה · והמושך נברא למשוך המזון הנועיל ומפעל זה בליפי האבר אשר הם כמו הולכים באורך · והמחזיק נברא להחזיק המזון המועיל כל עוד שישתמש בו הכח המשנה לו והמבדל במגע וזה יעשה בליף ההולך באלכסון ולפעמים יעזור ההולך ברחב · ואבנם המעכל הוא אשר ישנה מה שם שמשך המושך והחזיק המחזיק אל ענים מוכן לפעול הכח המגמה בו · ואל כת נבון להשתנות אל המנין כפעל והוא פעלו בפועל הנקרא עכול · ואבנם פעלו בנותרות שישנם אם אמשר אל זאת התמונה ונקרא גם כן עכול או יקל שבילם להדחות כמאוסרים והנעצרים כהם בדוחה ם מהדוחה בדקדוק עצמות אם היה המונע עובי · או עבורם אם היה המונע הדקיקות או החכם אם היה המונע הדבקות · והפועל הזה יקרא בישול · ולפעמים יאמר עכול ובישול על דרך ההרחבה ואבנם הדוחה הנה הוא דוחה המותר הנשאר כמזון אשר לא יכון להמנה או שטותר כן השיעור המספיק בתנגות ולא יצט רך לו ויתעורר להריק במקום מוכן כמו האזן במקות · והכח הזה דוחה אלו והמותרים אם כעודרים ומעצרים מוכנים להם או אם א אין שם מעצרים מוכנים הנה הוא ידחה מהאבר הנכבד אל האבר הנקלה ומהוקשה אל הרפה · ולפחיזה אל צ צד הדוחה נטיית חומר הבונה לא ידחה אותו הכח הדוחה במאותו הצד מה שאפשר · ואלו הכחות הטבעיים הארבעה יעבדום הארבעה הד׳ הראשונים ר״ל החום והקור והלחות והיובש · ואבנם החום עבודתו באמת משותפת הארבעה · ואבנם הקור הנה יעבוד קצתם עבודה במקרה לא בעצם כי הענין אשר בעצם לקור שיהיה האבי לכל ם הכחות כי מעולו כל הכחות הם בתנועות אבנם במסיבה ובדחייה והנה זאת נראה · אבנם בעכול כי העכול יעלם בפירוק חלק מה שהוא עב וגם וקיבוצם עם מה שהוא רקיק ודק ואלו התנועות פרקיות והמוניות · ואבנם המחזיק והנה הוא יפעל בהנעת הליף ההולך באלכסון אל תבונה כן הרקמה יגה והקור מבית ומרדים התחוש ומונע מכל אלו הפעולות אלא שהוא מועיל בחזקה במקרה שיעזור הליף על תבנית הרקמה התנבונה ויהיה כלתי נה נכנם בפעולות הכחות הנעצרות אבל במין הכלי הכנה שומר בה פעלו · ואבנם הדוחה הנה הוא דוחה במקרה ם במה שמונע מהתכת הרוחות העוזר לדחייה ובמה שיעזור לעבותו ובמה שמקבץ ומעבה הליף ההולך ברחב המגעם וזה גב הבנה לכלי לא עזר בעצם הפעולה · והקור אבנם

סה ל׳ דפים חסרים

הכף ואחר כך הולכים מוחדים באחרון היד עד שפוגעים המקום המתנגד מהשוה בעד השמאלי וידבקו ונוטים נוטה אל הירקות ותולדות האחרים כמו כן באחרי עצם הכף אלא שהם נוטים אל הדבקות בחלק אשר בו הגידים בחצר התיכני ופרק הארבעה עצל׳ באלו הוא טמון בכלל הארבע גוע מפוע׳ האצבעי׳ וכבר השכו׳ שהוה׳ מהעצל׳ הכפר הפשוט הכבדיל אמנם שמקבץ הארבוכה בבקיה השוא כשתלח מהגליתו יותר אותו כף היד וידבקו בבה שכנגדו

הפרק הכט

בעצל׳ המניעי׳ פרק הרגל

העצלים המניעים פרק הרגל מהם מה שמדיבים הרגל ומהם שמשפילים אותו׳ האמנם המרימים מהם עצל גדול בוטה לפי הקנה השמאלי ותולדתו הדלק היכני מראש קנה השמאלי ומשבדלש נוטה בהשוק ותולך דרך הבהן ודבק בקרוב משרש הבהן ויטה הרגל למעלה ׳ ואחר צומח מראש הימני העוכה שבוני יותר ודבק בקרוב כשרש האצבע הקטן הנקרא בנצר וירים הרגל למעלה ׳ ויותר כשיתחברו שני הבני׳ הראשון ויהיה על היושר ותהיה האצבע המשפילים בהם זוג תולדותי מראש הירך ואחר כך יורד ויכלא בטן השוק בשר העוכה יותר בגדולי היתרים והוא יתר העצב הדובק בעצם העקב ותוסף אותו לאחור באלכסון אל התיכני ויהיה זה סבה לקוצר רגל על הארץ ועשר אותו עצל נולד מהראש התיכני ויורד עד שידבק בעצבו בבלעדי יותר שתולת אותו אבל ישאר בשרי וידבק באחרית העק׳ למעלה כהדבק אשר לפניו וכשיה׳ אל שני העצלים או יהרידם באורע יתרצץ ויעצל אחר ישתרגו כמבנו שני יתרים האחד בהם יקבץ הרגל והשני ימשך הבהן וזה העצל תולדתו מראש הקנה השמאלי באו זה במקום שתולדת הדבוקי ויולד כמבנו ויעתיק לשני יתרים האחד בהם ידבק מתחת הבוליא לפני הבהן וביותר היה היתה השפלת הרגל והיתר האחר יולד בחלק העצל עובר מקום תולדת היתר הראשון ושולח יותר אל העקבים הראשון מורבק פשוט באלכסון אל השמאלי וכבר נולד מהראש הזבוני מהירך עצ׳ וידבק באחד בשני עצלים העקרבים ואם כך ישרד בהם בשעובר בבטן השוק ויצמח יותר יכנם לבטה מהרגל ויוצע כלו תחתיו בפני הקשת העצל הפשוט בכפנים הכף וכבמותו עליו

הפרק הל

בנתוח עצלי אצבעות הרגל

האמנם העצלים המניעים האצבעות יש הקובצים בהם עצלים רבים ומהם עצל׳ תולדתו מראש הקנה התיכוני ויורד עליו וישלח יותר יחלק לשני חלקי׳ יקבץ האצבע האבצעי והאצבע הנקרא בנצרי ואחר יותר קטן בזה תולדתו באחרון השוק וכשיגלו והולכו חולקו לשני יתרים קובצי׳ האצבע הנקרא בנצר והאצבע הנקרא כבאבה ואחר כך ישתרגו בא בשני חלקים יותר ידבק בבשרתו במאת וישוב יותר אחד נוטה אל הבהן ומקבץ אותו ועצל׳ שלישי וכבר זכרנו אותו ותולדתו ביבון שני קנוי העצב השמאלי וישוב ויורד בשני עצלים וישלח יותר מכנו לקבץ הרגל

כל עדיהם ויבואו באבריהם לקוחים מוקדמות מסתפקות בלתי הטבעיות אבנם ימשכו בהם אחר פשוטי הענינים ׳

אך זה הוא אין עליו בצד שהוא רוצה שידע בזה האבות בשני אלו הענינים אבל זה על הפלוסוף או על הטבעי והרופא כשיבים לו בקבלת שאלו האיברים הנזכרים התחלות לאלו הכחות אין עליו במה שיסתפק בו במנין והרופא אם היו אלו קודמים בהתחלה קודמת לדם או לא היו אך סבלו ידיעת זה הוא בכח שלא יגלה בו הפלוסוף

פרק ב בכחות הטבעיים הנעבדים

אבנם הכחות הטבעיים

יש בהם עובדים ומהם נעבדים׳ והנעבדים שני מינים מהם יתשמש במזון להשארת האיש ומתחלק לשני מינים אל הזן והמגדל ומהם ישתמש במזון להשארת המין והוא מתחלק לשני מינים אל המוליד והמצייר׳ ואבנם הכח הזן הוא אשר ישנה המזון לדמיון הניזון להחליף תמורת מה שניתך ואבנם המגדל הוא המוסיף בקצות הגשם כפי הדמים הטבעי בדי שיגיע בו אל שלימות הגידול בכח שיוסף בו מן המזון׳ הזן עובד המגדל והזן מוריד המזון פעם שוה למה שיתך ופעם פחות׳ ופעם יותר׳ והגידול לא יהיה אלא בשיהיה המוריד יותר ממה שיתך׳ אלא שאין כל כח שיהיה כן יהיה גידול כי השמן אחר הגידול הזן בשני העבודות והוא מוסיף המזון ואינו גידול אבנם הגידול הוא בכח שיהיה כפי החיים והטבעי בכל הקצוות בדי שיגיע אל שלימות הגידול׳ ואחר זה אין גידול כלל ואם יהיה שימן כמו שלא יהיה קודם העבודה שידפון ואינו שיהיה הזן וגם שוה יותר ויותר והזן כמו ... והזן ישלים פעלו בפעולות פרטיות שלש׳ אחת מהן הגעת עצם התמורה והוא הדם או הליחה אשר הוא בכח הקרוב מהדמות בהפועל ורוצה לאבר ופעמים יחטא בכמו זה בכמו מיקרה בעלי הנקראת דקות והוא העדר המזון׳ והשנית הדבוק והוא שישים המזון הזה המגיע הפועל תשלם כל מה שבא חלק אבר׳ ופעמים יחטא בכמו זה בכמו השקוי הבשריי׳

והשלישית ההדמות והוא שישים זה המגיע בעת שישוב חלק מהאבר דומה בו בכל צד גם בכמותו ומראהו׳ ופעמים יחטא בכמו זה כמו הצרעת והבוהק כי הקבוץ והדבוק נמצאים בשניהם וההדמות בלתי נמצא והפועל הזה לכח הנפשי אשר הוא אחד מכחות הזן והוא אחד בארם בכח או בהתחלה הראשונה ומתחלף בכח באיברים המתדמי החלקים אחר שכל אבר מהם בפי כמו יש בו מתנה המזון לדמיונו מתחלף לכח המשנה המזון לדמיון האבר האחר׳

אך והמשנה אשר בכבד פועל פעל משתתף לכל הגוף ואבנם הכח המוליד הוא שני מינים מין יוליד הזרע בזכרים והנקבות ומין יבדיל הכחות אשר בזרע ויתגו כוחות כפי אבר ויגיע לעצבים כח מיוחד ולעצמות כח מיוחד ולשריינים בכח מיוחד וזה כזרע מתדמה החלקים ומתדמה תבנית והכח הזה יקראוהו הכח המצייר הראשון ואבנם

המצייר הוא האומן אשר יצא ממנו כרצון ובוראו תבונת האיברים ותבניתם וחלליהם ונקביהם וחלקותם ודשיהם והתחותיהם והשתתפותם׳ ובכלל הפעולות התלויות בתכלית שיעוריו וזה עובדים לאלו הכחות המשתמשות בבזון לסבת ששירת המין הם הכח הזן והמגדל׳

פרק ג בכחות הטבעיים העובדים׳

אבנם העובדים

המשתמשים לבד בכחות הטבעיים הנה הם עובדי הכח הזן והם ד כחות מושך מחזיק מעכל דוחה׳ והמושך נברא למשוך המזון המועיל ויפעל זה בליפי האבר אשר הם בו הולכים באורך׳ והמחזיק נברא להחזיק המזון המועיל כל עוד שישתמש בו הכח המשנה לו המבדיל בכמו זה יעשה בליף ההולך באלכסון ולפעמים יעזרהו ההולך ברוחב׳ ואבנם המעכל הוא אשר ישנה מה שמשך המושך והחזיק המחזיק אל עצם מוכן לפעול הכח המשנה בו׳ ואל כמו נבון להתזנות אל המזון בפעל והוא פעלו במועיל הנקרא עכול׳ ואבנם פעלו בגוחות שישנם אם אפשר אל זאת התכונה ונקרא גם כן עכול או יקל שבילם להדחות כמו עכורים והנעצרים בהם בדחיה בהדחותו כמו דקדוק עצביה אם היה המונע עובי׳ או עבותם אם היה המונע הדקיקות או חתכם אם היה המונע הדבקות׳ והפועל הזה יקרא בישול׳ ולפעמים יאמר עכול ובישול על דרך ההרדפה׳ ואבנם הדוחה הנה הוא דוחה המותר הנשאר ממזון אשר לא יכון להזונה או שנהר בן השיעור המספיק בהזנה ולא יצם יד לו ויתעודד לדריקו במקום מוכן כמו השתן במקומו׳ והכח הזה דוחה אלו המותרים אם בנצדדים ומעברים מוכנים להם או אם אין שם מעברים מוכנים הנה הוא ידחה מהאבר הנכבד אל האבר הנקלה ומהקשה אל הרפה׳ ובשיהיה אל צד ההדחיה נטיית תוכר הבות לא ידחה אותו הכח הדוחה בשמתו הצד בה שאפשר׳ ואלו הכחות הטבעיים הארבעה יעבדום האיכיות הד' הראשונים ר"ל החום והקור והלחות והיובש׳ ואבנם החום עבודתו באבות משותפת לארבעה׳ ואבנם הקור הנה יעבור קצתם עבודה בנקרה לא בעצם כי הענין אשר בעצם לקור שיהיה הסבה לכל הכחות בי פעולו כל הכחות הם בתנועה אבנם בשביתה ובדחיה הנה זאת נראה׳ אבנם בעכול כי המעכל ישלים בפירוק וחלק מה שהוא עב וגם וקיבוצם עצם מה שהוא רקיק ודק ואלו התנועות פרקיות והבנויות׳ ואבנם המחזיק הנה הוא יפעל ברצעת הליף ההולך באלכסון אל תבונה בן ההקפה ... והקור מבית ומרדים החוש ומונע בכל אלו הפעולות אלא שהוא בעיקל בחזקה במקרה שיעזור הליף על תמונת ההקפה הנכונה ויהיה בלתי נח נבנם כפעולות הכחות העבות אבל כבין הבלי הבנת שומר כח פעלו׳ ואבנם הדוחה הנה הוא דוחה בקור בכבה שמונע בתחבת הרוחות העוזר לדחיה ובכח שעוזר לעבותו ובכח שמקבץ ומעבה הליף ההולך ברוחב המעם וזה גב תבנה לכלי לא עזר בעצם הפעולה׳ והקר אבנם

נכנס בעבודת הכחות האלו במקרה ואלו היה נכנס בעצ
פעלם היה בזיק והיה מחלים התנועה · ואמנם הרובש ה
הצורך אליו במעולו כחות שלשה · והם השנים
המעתיק והמחזיק והשנים המעתקים הם והכורך
והדוחה · למה שכתבם מיתרון אפשרות
והטענות אשר אי אפשר בלתו בתנועת כל תנועת הרוח
הנמצא הכחות האלה לצד פעלם בהיות חוזק יכנע בעצ
בה הרמזין הלוחות כשיהיה בעצם הרוח או בעצם הכלי ·
ואמנם המחזיק הנה בקורות · ואם גם המעכב הנה צרכו
אל הלחו יותר נראה אחר כן אם תקיש בין האיכות הפועלי
והנפעלים בצורך הכחות האלו אליהם תמצא המחזיק צ
צרכו הרובש יותר ויותר מוכרח כהצטרכו אל החום כי זמ
זמן השקט המחזיק יותר רב מזמן הנעתו ללוף ההולך כרו
כרוחב אל הקבוץ כי זמן הנעתו והוא הצריך בו אל החום
קצר ושאר זמן פעלו נתון אל החוזקה וההשקט הלפי שמגע
הנעדים יותר נגשה הרבה אל הלחות יחלש בהם הכח הזה
ואמנם המושך הנה צרכו אל החום יותר חזק מצרכו אל ה
הרובש כי החום יעזור במשיכה כי רב זמן פעלו הוא התנועה
וצרכו אל התנועה יותר מוכרח בצרכו אל השקט והלק ב
כליו וקבוצ׳ ביובש הלפי שהכח הזה אינו צריך אל תנועה
רבה לבד אבל גם יצטרך אל המעין החזק · והמשיכה
תשלם אם כפעל הכח המושך כמו כבמגנט׳ אשר בו ימשוך
הברזל ואם בהכרח הרקות כמשיכת המים במשאבת הז
הזריקה ואם בחום כמשיכת הנר בגן השמן והענין שההלק
השלישי הזה אצל המאבחים חוזר אל הכרח הרקות אבל
הוא בעצמו ואם כן כשיהיה עם הכח המושך עזר החום ת
תהיה המשיכה יותר חזקה · ואמנם הדוחה הנה צרכו אל
היובש פחות מצורך השנים כל המושך והמחזיק כי הוא ·
לא יצטרך לקבוץ המחזיק ולא לשקידת המושך וקבוצו ות
והקפו על הנמשך באחרות חלק כהשלי להשיג בו כמשיכת
החלק האחר ובכלל אין צריך לדוחה אל השקט כלל א
אבל אל התנועה ואל מעט קבוץ החלקים לעזור לעצור הל
הלדוחה במעצור כח שנשאר בו הכלי עוכר לתכונת תכני
העצור או הקבוץ לא כמו שיש למחזיק זמן ארוך ולמושך
זמן מועט שישיג כי כמשיכת החלקים ה לכן צרכו אל היובש
מעט והיותר צריך בכלם אל החום הוא המעכל ואין ל
לו צורך אל היובש אבנם יצטרך אל הלחות להזיל המזון
ולהכינו לעבור בצנורים ולקבל התכניות ואין לאומר ש
שיאמר שהלחות אלו היה עוזר לעכול הנה הנערים לא
היה נראה בהם בלעכל הדברים הקשים כי הנערים לא
לא ילאו בזה והבחורים יוכלו עליו בשביל זאת הסבה א
אבל לסבת החום והרחוק מעוכל כי כח שיהיה מהדברי
קשה לא ידמה כנגד הנערים ולא יפנו אליהם בזותם
המעכלים ולא יקבלום כדותם המחזיקים וידחום בנגזרה
כדותם הדוחים · ואמנם הבחורים הנה זה נאות למזגם נכ
נכון להונתם ויתחבר בזה שהמחזיק יצטרך לקבוץ
ולהעצרות תכונת קבוץ זמן ארוך ולעזר כמעט כהתנועה
והמושך יצטרך לקבוץ להעצרות קבוץ וזמן מועט כאשר כ
ועזר רב בתנועה והדוחה יצטרך לקבוץ לבד מבלי העצרה
נחשבת ולעזר על התנועה · והמעכל יצטרך להבטח וה
והכונה ולכן יתהלכו אלו הכחות בהשתמשם באיכיות ת

הארבעה והצטרכם אליהם

פרק ד׳ בכחות הדוחניים·

אמנם הכח הזרעי הנה רשמם כן אשר בזמנינו באיברים
יכינם לקבל כח החוש והתנועה ופעולות החיים ויערכו
אליהם הפחד והכעס למה שיכנס בהם מההתפשטות זה
וההתקבצות הקורה לרוח המגיע לכח הזה ונחלק הכלי
הזה ונאמר כי כמו שיולד מעוגי הליחו כפי כוג בה עצם
עצם הוא האבר או חלק בהאבר הנה יולד באדות הליחות
ודקותם כפי כוג כה עצם דק הוא הרוח · וכמו שהאבר א
אצל הרופאים הוא בכור התולדה הראשונה כן הלב הוא
בכור התולדה השנית זה הרוח כשיתחדש על ענין הראוי
להיות לו יוכן לקבל הכח ההוא ואחר יוכן האיברים כלם
לקבל הכחות האחרים הנפשיים וזולתם והכחות הנפשיים
לא יתחדשו ברוח ובאיברים אלא אחר חדוש הכח הזה או
ואם יבטל אבר מהכחות הנפשיות ולא יבטל עדיין מהכח
הזה הוא חי הלא תראה כי האבר הנרדם ובעל הפלג כל
אחד מהם נעדר כח החוש והתנועה לסבה ימנעהו מלקבל
אות או סתימה הקורה בין המוח וכיוני בעצבי והמתפשטי
אליו והוא עם כל זה חי · והאבר אשר יקרה לו המות נעדר
החוש והתנועה ויקרה לו שיתעפש ויפסד אם כן יש באבר
בעל הפלג כח שום זולתו עד כי בסבו המונע יחזור אליו
כח החוש והתנועה ויהיה מוכן לקבלם כסבב בריאות הכח
החיוני בו · ואמנם המגע בו הוא אחוז שימנעהו מלקבל
במעל ואין כן האבר המת ואין זה המכין הוא הכח הזן
וזולתו עד שבעוד היות הכח הזן נשאר שיהיה
וכשיתבטל יהיה מת כי הדבור הזה בעצמו יגיע לכח הזן
כי לפעמים יתבטל פעלו לקצת האיברים וישאר ח
הלפעמים ישאר פעלו והאבר נוטה למות ואלו היה כח הזן
בכח שהוא כח הזן מכין לחוש ולתנועה הנה העצה היה
מוכן לקבל החוש והתנועה אם כן נבאר שזהו המכין דב
דבר אחר נמשך לבונג מיוחד ונקרא כח החיוני והוא הכח ה
הראשון במתחדש ברוח כשיתחדש הרוח בדקות הליד
ואחר זה הנה הרוח יקבל בו אצל הפילוסוף ארסט
ההתחלה הראשונה והנפש הראשונה אשר ישתלחו בה
שאר הכחות אלא שפעולות הכחות ההם לא יצאו מה
בתחלת הענין כמו שלא יצאו גם כן החושים לפי כסוח
הרופאים בזרוח הנפשי אשר במוח אם לא יעבור אל ה
הקרחיי או אל הלשון או אל זולת זה ובשיגיע חלק מהרוח
בתחלה המוח כקבל כוג ואז יוכן שיבאו כבמו פעולות
הכח הנמצא בו תחלה וכן בכבד ובאשכים הלפי כברה
הרופאים כל עוד שלא ישתנה הרוח אצל המוח אל כב
אחר לא יוכן לקבל הנפשי אשר היא התחלת החוש והתנ
והתנועה וכן בכבד ואעפ׳ שהתכונה הראשונה כבר הי
קבול הכח הראשון החיוני בעת התחדש הרוח וכו׳ הא
שליטותו אך זה הכח לבדו לא יספיק לפי סברתם כיקו
הרוח בו שאר הכחו׳ האחרי׳ אם לא יתחדש בו כח

כנג כיוחד ׳ ואמרת הכח הזה עם היותו מכוין להיים הנה הוא גם כן התחלת תנועה עצם הרוח ׳ הרק אל האיברים והתחלת קבוצו ופשוטו לצטיבה הרפק בני האמור ׳ כי הוא כהקט אל החיים בקנה הפעולות ובהקט אל פעולות הנשימה והדפק בקנה פעל הכבה הזה דומה לכחות הטבעיות בהעדר הרצון בכה שיצא מכנו ודומה לכחות הנפשיות להיותו פעולותיו כי הוא יקבץ ויפשט יחד ויניע שתי תנועות הפכיות ׳ אלא ה שהתולד ומוסף באברים נפש לנפש והארציית רצונם בזה ש עלמות ראשון לנפש טבעי כליי ׳ ורצו בזה כל כח יצאו ב מכנו כי עצמו תנועות ופעולות שונות אב יהיה הכח הזה כפי סברת הפילוסופים כח נפשיי ׳ כמו שהכחות הטבעיי אשר ופרנוס בקרא אצלם כח נפשיי ואם לא ירצו בנפש הענין הזה אבל ירצו כו כח הוא התחלת התנועה והצעה ורצאת שהטנת פועל כח הרצון ׳ וירצו בטבעי כל כח יצא ממנו פעל בגוף על חלוף הצורה הזאת לא יהיה הכח הזה נפשיי אבל יהיה טבעי במדרגתו ויותר עליונה מהכח אשר יקראו אותו הרופאים טבעי ׳ אבנם אם נקרא בשם ה הטבע כח שישתבש בענין המזון וטצותו בין שיהיה לת להתפארות איש או להשארו בין לא יהיה זה טבעי וזה סוג שלישי ׳ ולפי שהגעם והפחד וכח שדומה אליהם הפעלו לכח הזה ואמנם שהתחלתם החוש והמחשבה והכחות הם המשיגים הם מיוחסים אל הכח הזה והתאבות באמר הכח הזה ושהוא אחד או יותר על אחד הוא החכמה והטבעית ה היא חלק מהפילוסופיא

פרק ה

בכחות הנפשיים המשיגי הכח הנפשיי יכלול שני כחות הוא כמנו לדום א

אחד מהם כח משיג והאחר כח מניע והכח המשיג כמנו לשני כחות ׳ כח משיג בחוץ וכח משיג בפנים ׳ והכח אם המשיג בחוץ הוא המרגיש והוא כמנו לכחות החמשה לפי סברת רבים ושמונה לפי סברת רבים ׳ ואם לוקחו חמשה יהיו אלו כח הראות ׳ כח השמע ׳ כח הריח ׳ וכח הטעם וכח המשוש ׳ ואם לוקחו שמונה הנה הסבה בזה ׳ כי רוב המתפלספים סוברים כי המשוש כחות רבים ׳ ר״ל כחות ארבעה ומיוחדים כל סוג במתנגדים הארבעה לכל אחד לבדו אעפ״ שהם משותפים באבר המרגיש בטעם והמשוש בלשון ׳ והראות והמשוש בעין ׳ והתאבות דבר זה הוא אל הפילוסופיא ׳ והכח המשיג בפנים כלתי המרגיש הוא כמנו לכחות חמשה ׳ אחד מהם הכח הנקרא החוש המשותף והמכוין והוא אצל הרופאים כח אחד ׳ ואצל המשכילים מהפילוסופיא שני כחות ׳ והחוש המשותף הוא אשר יובלו אליו המוחשים כלם ויפעל בצורתם ומתקבצי בו ׳ והמכוין הוא אותו אשר ישמרם אחר ההתקבצות ויחזיקם אחר הסתר מהחוש ׳ והכח המקבל משניהם פעולת השומר והתאבות בזה הוא אל הפילוסופי׳ האיך שיהיה הנה משכנם והתחלת פעלם הוא החוד המוקדם

מבחות והשני הכח אשר יקראוהו הרופאים מחשב והפילוסופים פעם יקראוהו מדמה ופעם מחשב ׳ כי אם ישתמש בו הכח השכלי המצוי אשר נזכירהו אחר זה או שיתעורר הוא בעצמו לפעלו נקראהו מדמה ׳ ואם יפנה אליו הכח השכלי וישתמש בו בכח שיקבל הוא תועלת כן יקרא מחשב ׳ והפרש בין הכח הזה ובין הראשון איך שיהיה שהראשון מקבל או שומר לכח שיובל אליו מהצורות המוחשות ׳ ואמנם זה מתחכם על המוחשים בדבקם והתחבמותו מהרכבה ופרוד ומשיג צורו כפי כח שיובל אליו מהחוש רצורות בתחלפות להם כאדם מעופף וחר כנעצף ׳ ואמנם הדמיון לא ימצא בו אלא המקבל מהחוש ׳ ומשכן הכח הזה הוא החדר האמצעי מהמוח והכח הזה הוא כלי לכח יוחא כאמת המשיג המגביל בכח והוא המחשבי והוא הכח אשר ישפוט בכח שהזאב אויב והבן אוהב ׳ והמורגל להביא המזון אוהב לא יברח ממנו עד בלתי שכלי ׳ והאיבה והאהבה בלתי מוחשים ולא ישיגם החוש מכח ׳ אבנם ישפוט בהם וישיגם כח אחר ׳ ואעפ״ שאיננה השגה שכלית אלא שהיא בלי ספק השגה בה בלתי שכלית ׳ והאדם גם כן הנה ישתמש בכח הזה ברבים ממשפטיו ויחנו כחו בפנוג הכח בלתי מורכבים והכח הזה גבול מהדמיון ׳ כי הדמיון מקני המוחשים וזה ידין במוחשים ענינים בלתי מוחשים ויובר כמה הנקרא מחשב ומדמה כי פעולות הכח הזה לא ימשך אחריו ׳ משפט כח ופעולות זה ימשך אחריהם במשפט כה אבל הם משפטים כח ופעולות אותו הכח הרכבה במוחשים ׳ ופעל זה הכח הוא משפט במוחש בענין חוץ מהמוחש ׳ וכמו שהחוש בכח הוא דן על צורה מוחשים כן המחשבי כמו דן על עניני אותם הצורות אשר יובלו אל המחשבי ולא יובלו אל החוש ׳ ויש אנשים כי שיעבור ויקרא הכח הזה הדמיון והרשות בידו כי אין ויכוח בשמות אבל ראוי שיובינו הענינים והפרשים ׳ והכח הזה לא יתעסק הרופא לדעתו וזה כי היזק פעולותיו נמשך אחר היזק פעולות כחות אחרים למבן כמו הדמיון והמרכבה והזוכר אשר נזכירהו עתה ׳ וחר הוא אב גם יעיין בכחות א אשר כשישגם היזק בפעלים יהיה זה חולי ׳ ואמנם היה הריזק כשיג פעלו בסבת היזק השיג פעל כח לבגיו היה החוזק והוא נמשך אחר ויש מוג אר הסבר הרכבת תכונ׳ אשר יספיק לו שידע השנת ההיזק ההוא בסבת רוע כונ האבר ההוא או האבר הרכבתו עד שישינהו מהבראת צר ישמר ממנו ׳ ואין עליו שידע ענין הכח אשר אבנם ישיגהו כח שישיגהו על יד אמצעי אחר שכב ידיע עני אשר ישיגהו כלי אמצעי ׳ והג כח שוברותו הרופאים הוא המבישי והביעי אצל הפילוסופים הוא כח השומר הזוכר והוא בית אוצר לכח שיובל אל המחשבי מענינים במוחשים כאות צורותיהם המוחשות כמו שהדמיון בית אוצר לכח שיובל אל החוש בהצורות המוחשות ׳

ובקומו החוד האחרון מהמוח ׳ ויש הגת

ריש ודנה במקום עיון פילוסופי · והוא אם הכח השומר והזוב
המיוחד לכח שנסתר בהשכילה כמאמר הבחושב · הוא כח
אחד או שני כחות · אך אין זה מכת שיתחייב לרופא · כי
הפעלים אשר יקרו לאיזה כח שיהיה · הם המתרפים והם
הענינים הקודים לחולי האחרון בהגוף אשר אם בסבת הכח
או בסבת הרכבה · ואמנם הכח הנשאר · בכחות הנפש
הבטיניים הוא המגדל והמדבר · ומבו שנפל עיון הרופאים
בהכח המחשבי לכח שביארנוהו בתחלה · הנה הוא יותר
בנפל בהכח הזה · אבל עיונם בקיצור · על פעולות הכחות
השלשה אין עוד

פרק ו

בכחות הנפשיים הטבעיי׳
אמנם הכח המניע הוא
אותו אשר יבוק המורים
ויתנם ויניע בהם האיברים והפרקים במשיכתם ובניפותם
ומניפתו בעצבים המחוברים בעצלים · והוא כח בחלק
למינים כפי חלוק כיני ההתחלות לתנועות · אם כן יהיה
בכל עצל טבע אחד · והוא נמשך · אחר משפט המחשבי
המחייב להסכמה

פרק ז

בהליכוד הזה והוא
בפעולות נאמר כי יש
בהפעלים הנפרדים · כח
שישלם בכח אחד כמו העכול הדך כמו · וכדמה כח שישלם
בשני כחות כמו התאוה והמאכל כי היא תשלם בכח מושך
כבעי ובכח כרתים כמו האצטו׳ · אמנם המושך בהניעו את
הליף ההולך באורך להשלים · משיכת כח שישבשהו גם
ובניעתו כח שינו בהלידויות · ואמנם המרגיש בארתישו
בפעולות הזה ובמקיצת השחורה המעירה לתאוה הנזכר
ענינה · ואמנם יהיה הפועל הזה בכח שישלם בשני כחות
כי המטרתים בשיקיה לו מגע יבטל הענין המקרא רעב ורק
והתאוה רא יותאות המאכל אעפ׳ שיהיה לגוף צורך אליו
ובן הבליעה תשלם בשתי כחות · אחד מהם המושך טבעי
והשני כרוצך רצוני · והוא׳ ישלים פעולו בליף ההולך בהרחב
אחר בני האצטו׳ והושט והב׳ ישלים פעלו · בליף עצלי
הבליעה · וכשיבטל אחד משני כחות הקשה הבליעה ותם
כשלא יהיו בטל · אלא שהוא לא ישלח עדין לפעלו
הקשה הבליעה הלא תראה כשתהיה התאוה בלתי צודקת
הקשה עלינו לבלוע כח שלא נתאוה לו · גם שאנחנו
שונאים דבר האחר רצינו לבלעו יהיה כבנו הכח המושך
התאוה ויקשה על הרצוני לבלעו · והעברת המזון ישלם
בכח הדוחה כן האבר הנגרד ממנו ובמושך · כשהאבר אשר
הוא פונה אליו · וכן הוצאת המותרים · בשני השכלים
ולפעמים יהיה הפועל התחלתו שני כחות נפשיי וטבעיי
ולפעמים יהיה כבתר כח האיכות כמו הקירור המונע ליהות
הלידות שהוא קור הרוחות לקיבם בלידות · הנשפכת אל
העבר ומונעו ודוחהו מעליו · האיכות הקר כונע · בשני
דברים בעצם כלומר בעבור · עצם כח שימשך ובצורה
הנקבים · והדבר השלישי הוא כח שבמקרה · והוא כבני
הזום הבושך האיכות החום המושך · לכח שמקביל לאלו
הענינים הגזורים · והאיכות החום · והמושך בהכרח הרקית
אבנם יבשוך יתלה כח שנתרקרק · ואחר כח שנתעבה

ואמנם הכח המושך הטבעי · אמנם ימשוך היותר ראוי
המיוחד לו בטבעו לבטנו · ולפעמים יהיה היותר עם
הוא היותר מיוחד והיותר נאות · נשלם האופן הא׳ מן
הספר הא׳ תה׳

אופן ב

בחלוקת החלאים והסבות והמקרים הכוליים והוא שלשה
למודים · הלמוד הא׳ בחלאים · הלימוד הב׳ בסבות ·
הלמוד הג׳ במקרים · הלימוד הראשון והוא שמונה פרקים

פרק א

בליכוד הסבה והחולי
והמקרה · נאמר כי הסבה
בספרי הרופאים היא בה
שיהיה תחלה ויתחייב מסבה כמציאות ענין בן הענינים
בגוף האדם או קיומו · והחולי הוא תכונה בלתי טבעית
בגוף האדם יתחייב מסבה בעצם פגע בפעולה חיוב ראשון
וזה אם כמו בלתי טבעי · ואם הרכבה בלתי טבעית · ואם
פרוק חבור · והמקרה הוא הדבר אשר ימשך אחר התכונה
הזאת והוא בלתי טבעי בין שיהיה הפכי לטבע כמו הכאב
בקולנג או בלתי הפכי כמו הפלגת אודם הדקה במוסנת
הריאה · וכמשל הסבה העפוש · וכמשל החולי הקדחת ·
וכמשל המקרה הצמא וכאב הראש · גם כמשל הסבה מלוי
בכלים הקרובים אל העינים · וכמשל החולי הסתים בענבית
והוא החולי כליי והרכבי וכמשל המקרה העדר הראות · וגם כמשל
הסבה מלוי הדים וכמשל החולי בגע בריאה וכמשל המקרה אודם
הדקות והבבינות והצפורנים · והמקרה יקרא מקרה בבחינת
עצמו או בהקש אל אשר קרה לו המקרה · ויקרא האות
בבחינת השקפת הרופא עליו והליכתו בכבו אל ידיעת
כחות החולי · ולפעמים ישוב החולי · סבת לחולי אחר
בקולנג לעליף או לפלג׳ · או לכפיה אבל לפעמים יהיה
המקרה סבה לחולי כמאמר החזק שישוב בקולנג סבה לחולי
העליף · או כבאב החזק שישוב סבה לבורסא · לחטיבת
החבורים במקום הכאב · ולפעמים ישוב המקרה עצמו חולי
כמאמר הראש הקרה מקדחות כי לפעמים יקבע ויתמיד
שישוב חולי · והנה יהיה הדבר בהקש אל עצמו ואל דבר
לפניו ואל דבר לאחריו חולי ומקרה וסבה · כמו הקדחת
הבאה מפלוריסי שהוא מקרה בנגעי הריאה וחולי בעצמו
וסבה לחלשת האצטו׳ על דרך משל · וכמו כאב הראש
המתפשט בהקדחות כשיקבע · כי הוא מקרה לקדחות וחולי
בעצמו · ולפעמים יבא השרסם וישוב סבה לו

פרק ב

בחלקי ענייני גוף האדם
וסבני החולים · ענייני גוף
האדם אצל הרופאים שלשה ·
הבריאות והוא תכונה יהיה בה גוף האדם במזגו והרכבתו
בענין שיצאו ממנו הפעולות כלם בריאות · והתכונות החולי
הוא תכונה בגוף האדם הפכיית · לזאת · וענין אצלו ם
שאינו לא בריאות ולא חולי אם להעדר הבריאות בתכלית
והחולי בתכלית בגופות הזקנים · והקטנים כחולי והנשי או
לחבור שני הענינים בעת אחד אם בשני איברים או באבר
אחר אך בשני קונים מרוחקים כמו

כמו שיהיה בריא וכמו חולה והרכבה או באברי אחד
משני סינים מתקרבים כמו שיהיה בריא בתבנית בלתי
בריא בשיעור והצורה · או בריא כשתי האיכיות הפעולות
ובלתי בריא בשתי האיכיות הפעולות · או לבא שני
הענינים בשני העתים זה תכף סדר זה כמו שיהיה בריא
בסתו וחולה בקיץ · והחולאים יש בהם נפרדים ויש בהם
מורכבים · והנפרדים הם אותם שיהיה מין אחד ממיני החלאי
ובזה יאמר מין אחד ממיני חלאי ההרכבה אשר נזכיר אחר זה
והמורכבים הם אותם שיתחברו בהם שני מינים ומעלה שיתאחד
מהם חולי אחד · ונעשה לתחלה בחליים הנפרדים · ונאמר
כי מיני החליי הנפרדי ג הם מיני החליי המיוחדי אל האברי
המתדמי החלקים והם מיני רוע המזג · ואבנם ייוחסו אל
האברי המתדמי החלקי כי הם תחלה וכעצם יקרו באברים
המתדמי החלקים ובאמצעות יקרו לאיברים המורכבים
עד שאם אשר שיגידו מיניים נמצאים באי זה אבר שהרצת
בין האיברים המתדמי החלקים לא זה במני רוע מזג ש
שיקרה · והמורכבים או אשר זה בהם · והשני סוג
החולאים הכליים והם חלאי ההרכבה הנופלים באיברים
מורכבים מאיברים המתדמי החלקים והם כלי הפעולות
והשלישי סוג החולאים המשותפים אשר יקרו למתדמי
החלקים ויקרו לכליים כאשר הם כליים מבלי שיקרו
לכליים לא שיקרו למתדמי החלקים והוא אשר יקראוהו
פרוק חבור והתרת האחדות · כי פרוק חבור פעמים יקרה
לפרק מבלי שיקרה למתדמי החלקים אשר יתרכב בהם
הפרק כולל ולפעמי יקרה לכמו העצבים והעצם והעורק
לבדם ובכלל החולאים שלשה מינים · החולאים נמשכים
אחר רוע מזג החולאים נמשכים אחר רוע תכונת ההרכבה
החולאים נמשכים אחר פרוק חבור · וכל חולי ימשך אחר מזג
אחד מאלו ויהיה מכמו ייוחס אליו · וחלאי המזג ידועים
הם שמנה עשר וכבר זכרנום

פרק ג

בחליי ההרכבה · חליי ההרכבה
נכללו בארבעה מינים · חליי
הצורה · וחליי השיעור וחליי
המספר · וחליי התנוחה · וחליי הצורה נכללים בארבעה
מינים · חליי התבנית · והוא שישתנה התבנית מטבעו
הטבעי ויחדש שנוי פגע במועל בעוות הישר ויושר ה
המעוות · והבוע העגול · ועגול המרובע · וכמ
ושהענין הוא צרות הראש כשיקרה כמו הזוק וחוזק עגול
העצמים והעגיר המרוח בעין · והשני חליי המעברים
והם שלשה מינים · כי הם אם שירחבו כהתרחבות העין
כמו הסבל והדליות · או שיצרו כצרות העין וצרות
מעברי הנשימה והושט · או שיסתמו כסתימות נקבי
הענביות ועורק הכבד וזולתם והשלישי חליי הכלים
והחללים והוא על ארבעה מינים כי הם אם שיגדלו
ויתרחבו כהתרחבות כים האשכים · או שיתקטנו ויצרו
כקטנות האצטו וצרות חדרי המוח בעת זקנתו · או
שיסתמו ויתמלאו כסתימות חדרי המוח בעת השתוק או
שיורקו ככל וכל ריקות חללי הלב מדם בעת חוזק ח
השמחה המבהילה או הזק החרדה המבהילה · והרביעי
חליי שטחי האברים · אם כשיהיה החלק מה שראוי לחיות
שעור כאצטומך והמעים שיחלק · או שיהיה שעור מה
שראוי לחיות חלק כמה הריאה כשיעור וחליי המספר
הם שני מינים · אם שיהיה מסוג התוספת כחולי הציל הנדל
ואשה והוא עלה הנקראת סרסינוש כמו שיקרה לאדם
אחד שסבו ניסוכאבים סגולו איבריו בלם עד שלא ה
מהתנועה · ואם שיהי מסוג החסרון כבכישת הלשון והאגון
והכרפון · וחליי המספר אם שיהיה מסוג התוספת ואלו
אם טבעיים כשן הנוספת והאצבע היתרה · או בלתי
טבעיים כמו סלע או לגפא והחצץ · ואם שיהיה מסוג
החסרון בין שיהיה החסרון בטבע כמו שלא נוצר לו
אצבע או חסרון בלתי טבעי כמו שנחתכה אצבעו · וחלי
חליי התנוחה · הנה התנוחה יובן כמנה אצל בחליים
והצמיח ויובן כמנה השתוף · וחליי ההנחה ארבעה
שסישת האבר ממקומו שלו או סרו ממקומו כלי השכבה
כמו שיהיה בבקע הנוזה אל הבעים או תנועתו בו לא על
הכונה הטבעי · או הרצוני כרעש · או שקידתו במקומו
שלא יתנועע מכמו כמו שיקרה בעת התאבנות הפרקים
כחולי הפודגרא וחליי השתוף הם בחליים כל ענין שיהיה
לאבר בהקשו אל אבר שכן לו שיקרה או ריחוק לתנאל הכטנ
הטבעי · והוא שני מינים אחד מהם שיקרה לו המנע
תנועתו אליו או שיתקצה אחר שהיתה אפשרי כמו האצבע
כשהבנע מהתנועע להתחבר בשכנתו · או יקרה לה ה
בניעה בתנועתה מכמה ותבדלה מכמה אחר שהיה זה
אפשר · או שיקרה בה סרצין התנועה ורצון הפרקים
בגאלינג או שיקשה המפשטות הכף ופתיחת העפעף

פרק ד

בחלאי פירוק החבור · אבנם פירוק
החבור יפול בעור ויקרא
גרידה או שרישה · ויפול בבשר
הקרוב כמו · ואשר לא יעשה מוגלא אז יקרא חבורה ·
ואשר יעשה מוגלא יקרא נגע · ותתחדש בו המוגלא להיות
חבורתו אליו ולהתלשתו ולאותו כהתעסקו במזונו ועכולו
וישתהנה גם כן אל מותר בו · ולפעמים יאמר חבורה ונגע
לפירוק חבור יקרה בעור זולת הבשר · ויפול בעצם
אם שבר לשני חלקים · או לחלקים גדולים · ואם פתות ·
ואם שיפול בארכו ויהיה סדוק · ואם יהיה כשחוטים על
החלקים השלשה · או יפול בעצבים · והנה אם יפול ברוחב
יקרא כתוך · ואם יפול באורך ואין מספרו רב יקרא שסוע
ואם יהיה מספרו רב יקרא כתיתה · ויפול בחלקי העצלים
והנה אם יפול על קצה העצל יקרא התיך בערבי בין ל
שיהיה בעצב שלה בין שיהיה בבשר · ואם יפול ברוחב
העצל יקרא פניכה · ואם יפול באורך וימעט ממספרו והרחבה
עומק יקרא ותוק ואם ירבו חלקיו ויתפשטו וישקעו יקרא
ריצוץ ונפשוח · ולפעמים יקרא מטוח והרצן והתוקל כל
בה שיארע באמצע העצל אך שיודבק · ואם יפול בעורקים
או בורידים יקרא בקוע · אחר זה אם שיהיה ברחבם ויקרא
חתך או פירוק או יעבור בארכם ויקרא צריק או יהיה על
דרך פתיחת פיותיהם ויקרא ביתוק · ואם יהיה בתעריינים
ולא יתדבק והדם יזל בהם אל החלל אשר יקיפם עד

עד שיבלא הזלזל ההוא ואם יקושה בזה ישנב אל תמרוק
יקר אם הדם · הרבים יקראו לכל קריעת שרין אם הדם ודע
כי לא כל אשר יסבול פרוק חבור כי הלב לא יסבלהו כי
יהיה עמו חבות · ואם יהיה בקרומות ובגרעשה יקרא בקע
ואם שיפול בין ב׳ חלקי האבר בדרך בגוד שישרף אחד מהם
מהאחר בבלי שינתק לאבר המתחובה הדלקים פגע פרוק
חבור ואז יקרא פרוק התחבורה וכאשר יהיה זה בעצם
סר במקומו יקרא נתק · ויקרא פירוק החבור
בשעצרים ויתחברו ויהיה בגלות מעצרים ויתחדש מעבר
בלא היה · ופרוק החבור והנגעים ומי יבא כדם כשיעלו
באבר כוב הבות יותק בגבורה ואם יצלו באבר
רע המזג יקשה זמן וכל שכן בנגעים אשר להם השקף
או רוע המזג הנקרא כלכבט או הנירם ודע כי הנגעים
הצרים כשיתארך זמנם יעלו אל האיכול · ועדין תבא
בספרי הפרוק השלמת הענין בפרוק החבור בקבור כמו ש״ב

פרק ה

בחליים המורכבים · אבל
החליים המורכבים הנה
באמר כהן גם כן כאמר
בחליי כאמר שאמרנו אין רצוננו באמרנו החליי המורכבים
אז זה חליים המורכבו מחוברים · אבל החליים אשר
כשנתחברו נתחדש מכללם דבר הוא חולי אחד וזה כמו
המורסא והצבחים כמית המורסא כי והצבחים הם מורסות
קטנות כמו שהמורסא הם צבחי גדולים · והמורסא ימצא
בה מיני החליים כולם כי ימצא בה חולי מרוע מזג כי אין
מורסא שלא תתחדש מרוע מזג עם חומר · וימצא בה חולי
התכונה והמורכבת כי אין מורסא מבלי שיהיה עם מגע
בתכונית ובשיעור · ולפעמים יהיה עמה חולי התנועה ·
וימצא בה החולי המשותף והוא פרוק החבור כי אין
מורסא שלא יהיה עם פרוק החבור · כי אין ספק שכבר
נתפרק החבור כשתשתפכנה הליחות המותריות אל האבר
בכל המורסא · ושכבר בין חלקיו בשרידים קטנים בקטנים
עד שיקשו לעצם בקיבות והנוחים הקרה לאברים הרבים
הלא עמים יקרה דבר והכה למורסא לעצבות שיתעצבו
בעבודה שיעורים ויתוסף לחותם · וארבנו זה שיהיה הבקב
ותוספת במאין שיקבל המותר כשיעבור בו או כשיתחדש
בו וכל מורסא שאין לה סבה מפורסמת עוד נכתה חמרית
תחייב העתק החומר כאבר א׳ אל בה שתחתיו תקרא גדולה
ולפעמים תהיה הסבה החמרית אשר תלדנה בבטנה ה
המורסות והצבחים מבוכה בליחות אחרות בלתי מוקות
באיכותן · וכאשר תודקנה הליחות הטובות בצדדים
מזרוקה אם טבעית כמו שיקרה לנשים כשבלשה או בלתי
טבעית כמו שיקרה לחבורה · יחול מבנה דבר כמוסבת
תשאין אותן הליחות ורעות מוקות נפרדות · והלאה
בזה הטבע יתחזק גם כן · ולפעמים יהיה צר דחויתם אל
העור ויתחדשו מורסות או צבחים · והמורסות תובדלן
מהצבחים מתולעים · אלא שהגבולים היותר ראויים
בבחינה הם הגבולים הדמים הבורים על סבותיהם והם ה
החרים אשר תתחן כהם המורסות והמבחים אשר תתחן
כהם המורסות הם ששה הליחות הד׳ והמימית והרוח
המורסא אם שתהיה חמה או שלא תהיה ואין ראוי שיחשב

שהמורסא החמה היא הדמה כדם או כמרה לבנה · אבל
בכל חומר יהיה הם בעצמו · או שיקרה לו השכנות
ואעפ שאלו השמות גם כן בתהליכם כפי החלוקות כמו
כל חומר · וזה כבאמרי הגיני במורסי יותר ראוי · והשם
שיקראו הנצרית המוחזקת פלגמוני׳ · והמרוחמים יבאיזקן
אל חמרה · והמורכבת כרם בשם מורכב ויקראו החומר
נוכרי ויאמרו פעם פלגמוני חמרית · ופעם חמרה פלגמונית
וכשיתהפך במוגלא תקרא יציאה · ובמתמגדל היציאה
בבשרים הרבים · ואמרי האגגים והרבה תגלים ויהיה
במין בנוסף נגבירוהו עדין במקנה ומרפה · אז יקרא אל
בעלן · ולמורסה החמות יש התחלה בה תהיה הליחה
וירבה גודל השיעור · ואחר התוספת ונוסף עצה הפיגור
ויגתה · ואחר העמידה בעת תכלית גודל השיעור · ואחר
תתחיל לרדת ותתבטל ותתך או תעשה מוגלא
· ויגתה קנינה אם להתבא ואם לקבץ מוגלא ואם
להתהפכות אל הקשי · ואבנם המורסות בלתי חמות הנה
אם שתהיין מחומר שחורי · או לבני או מימי או רוחי · והם
והמורות בחומר קחורי שלשה מינים · המורסא הקשה
והסרטן והתבם התגבורות · ומיני הנדרים הם גלא חולי
אשר בהם אושקירותי ותהליכה לנפאגט · והתפרש אשר
בין מיני הנדירים ובין שני המינים האחרים שמיני הנדרים
יהיו נקיים בכה שיקנם כמו הנדרים האנותיים · או שם
מסוכבים כהם בהיצמתם לבד כמו החזירים · ואבנם ה
האחרים כהם יהיו מעורבים נמכנסים בעצם האבר אשר בו
והתפרש אשר בין הסרטן והמורסא הקשה כי המורסא
הקשה היא מורסא נחה ושוקטת מבוטלת התרגש אין כאב
עמה · והסרטן מתנועע ונוסף ומזיק · ויש לו שרשים
מסובבים באבר אין ראוי שיבגל עמו החוש אלא יאבד
זמנו ואז יכית האבר ויבטל חושו · ואין רחוק שיהיה
ההבדל בין הסרטן ובין המורסא הקשה בבשרים שוקרים
לא בהבדלים עצבים · והמורסות הקשות המתחוית
לפעמים יתחילו בתחלת היותם קטנות · ולפעמים יעתיק
אל הקשי וכל שכן הרטיות · ולפעמים יקרה זה כן
בלבנות לעתים · ואבנם סוג המורסות הלבניות בתחלק
לשני מינים · המורסא הרכה · והאלעים הרכים · וינובהו
שיתאלעים הרכים נבדלים בכיסים והמורסא הרכה בערב
בלתי נבדלת · ורוב מורסות הסתו לבנות · עד שהרבות
מהן תהיינה לבנות המראה · ויובהלו הנדרים והאלעים וגה
שרובה להם בהתקשרות העצבים · כי ההתקשרות וגן
בבקיעה · ושרשי עצבי · ואם יפרד בעסוי יטוב · ואם
יפור מראה חזקה וזלת העסוי לא יטוב · וברוב יתחדש
בתעלה ויבטל כמבכורי מהעומר והליחות · ודע כי המורסה
הלבנות תתחלפנה כפי התחלף הלבנה ורפיונה ודקותה עד
שהרבן בעצם לשחוריית ופעם לדוחיית ופעמים רבות יהיה
הלבן הדקיק בגודל כחולי לימי העצבי · עד שתגיע אל כמו
עכלי שמן כמבע השעלים כמם ולמנות כמם · ואמנם
המורסות והכיבות הם כמקוי והורסות הכים התבליות
ונקרא קולא · והמורסא אשר תקרה בקדרת הבוח כן
הכיבות וגם שרובה להם · ואבנם המורסות הרוחיות הם גם
כן מתחלקות אל שני מינים · אחד מהם התפיחה והאחר

והאחר הנגיחות׳ וההבדל בין התפיחות והנפיחות בב׳ מינים
אחד שהם המששות׳ והשני היותה מתערבת׳ ובבאור זה כי
הרוח אשר בתפיחות מתערב בעצם האבר׳ והנפיחות
מקובצת ונמתחת בלתי מתערבת באבר׳ ושהתפיחה היא
רפה אצל החוש׳ והנפיחה תקימם הרוחיות המקובצות רב
או מעט׳ והעצמים גם כן במספר הגבורות כי יש בהם
ישרים מוזקקים כמו הגיד והאחרונים מוזקקים כמו השרא׳
הארוכיי והרוחבית׳ ומעוקלים כמו חצבה׳ והאלחת
והמספרים׳ והגרב והבלת חולת זה׳ ויהיו מעוטים כמו
אבעסיעית׳ ויהיו רוחבים כמו בוקות׳ ואתה תמצא במספר
הרביעי חלוק מספיק לעניני ההדרסות והעצמים ואת
במקום ההוא

פרק ו

בעניינים ימנו מהחלאים ואינם חוליים׳ יש הנה עניינים יוצאים מהחלאים
וימנו מהם׳ והם העניינים הנכנסים בקו ציש׳ אחד מהם
בשיער׳ והשני במראה׳ והשלישי בריח׳ והרביעי בצורת
זולת המראה׳ ומיני תלאי השיער הגשירה והמרישה׳
ומעשו וקצויר ומחקי והרקות והעגובי וצלנת והקביצות
והוא התלתלות והצלנת הנשישות והשיבה ושינוי המראה
איך שיהיה׳ ופגעי המראה נכנסים בארבעה סוגים׳ כמו
שנוי מרוע כגן בחומר לירקון או מבלי חומר הקירה
למראה משונקי כנרד׳ והמיבמו אשר לפעמים יהיה במבג
חם נגרד׳ ומגה השינגותו מסבות חיצוניות כמו שזוף
השמש והקור והרוח החזק׳ ומגה התפשטות נשסים זרי
המראה על העור הנושא המראה כבוהק השחור או התנער
בו כמו אל כמש וסוג הרשמים הקודים בה נתחברות
פירוק חבור במקוה כרשמי הגדרי מבתמי הנגעים ופגעי
הריח היא באשת הגוף והזיעה והרוק כיאוש היציאות והשתן
והריח׳ ומהם מיני האידי וכיאוש הגוף כמו אל צנן והלת
כרייחות הנתעבים אשר יורחו בין הצופות׳ ופגעי הנה
צלת המראה עם הרכן המבפלג או השוכן והמבפלג

פרק ז

בעיתות החולי׳ דע כי לרוב החולאי יש ארבעה עתים עת ההתחלה׳ ועת
התוספת׳ ועת התכלית׳ ועת הירידה׳ ומה שיצא מזה ח
הוא מעתות הבריאות׳ ואין רצוננו בעת ההתחלה ועת
התכלית שתי קצוות׳ לפי שלא יתבאר בהם ענין והחולי
אבל יש לכל אחד משניהם זמן מורגש יש לו משפט מידת
ועת ההתחלה הוא הזמן אשר יתראה בו החולי ויהיה ב
במתרבה בעניניו ולא יתבאר בו תוספתו׳ והתוספת הוא
עת שיתבאר בו התחזקו עת אחר עת׳ ועת התכלית הוא
העת אשר יעמוד בו החולי בכל חלקיו על ענין אחד
והירידה הוא הזמן אשר יתראה בו חסרונו׳ וכל עוד שילך
היה החסרון יותר נראה׳ ואלו העתים יהיו כפי החולי
בראשיתו ועד אחריתו בעונותיו ויקראו עתים כללים׳
ולפעמים יהיו כפי העונה נעונת ויקראו עתים פרטיים׳

פרק ח

בהשלמת המאמ׳ בעניני החולאים׳ הנה החולאים ישימם קריאת השם מכבת

פנים אם ההאיברים הנושאים אותם כאמרנו בעלת הצד
ובעלת הריאה׳ ואם במקריהם כבגיד׳ ואם מסבותיהם
כאמרנו חולי מחזריי׳ ואם במראיהן כאומרינו חולי הארי
חולי הפיל׳ ואם מיוחסים אל הראשון הנוסר שקרה לו זה
כאמרינו הנגעים הכלביים׳ ואם מיוחסים אל כה שהיה
במורסם כהצלחה כרפויים כנגע הטרוני׳ ואם מעצמיהם
ועצמיותם כמו וקרחות והמורסא׳ אמר
בעל׳ שהחולאים אם נראים נודעים בהרגש׳ ואם פנימיים
יקל לעמוד עליהם כמאבי האצטומכה והריאה׳ או בכבד
העמידה עליהם כפגעי הכבד ומעברי הריאה׳ ואם בלתי
מורשים כי אם באומר כפגעים הקודים למעברי השתן׳
והחולאים לפעמים יהיו מיוחדים׳ ולפעמים יהיו בשתוף
והאבר ישתתף לאבר בחוליו אם לפי שהם דבקים בטבע
ידבקו בניהם כלים כמו המוח והאצטומכה שיתחברו העצבי
בין שניהם והרחם והשד שמתחברים הורידים בין שניהם
ואם לפי שהאחד מהם דרך אל השני כארבות הרגלים ל
למורסת השוק׳ ואם לפי שהם שכנים כריאה וכמוח׳ וכל
אבר השכן לאחר וכמו בהיות אחד מהם שכן חלוש יקבל
המותר כחבירו כאצילים ללב׳ ואם לפי שאחד מהם הת
התחלה ושורש לפעל השני כמסך לריאה במשיכה׳ ואם
לפי שאחד מהם עובר השני כעצבים לשוח׳ ואם לנישה
משתתפים לאבר שלישי כמו המוח שמשתתף לגלגלא
בסבת שכל אחד מהם משתתף לכבד ואולי יחזור השתוף
חוליה כמו שיהיה המוח כשיחלה תשתתף לו האצטומכה
ויחלש עכולה ותשלח אליו אידים רעים ובזולת בלתי
מעוכל ותוסיף בחולי המוח עצמו׳ זה שתוף הולך כמו
במשפטי השרשים בהתבודה ובכבוד ובחרנות הנוטים בין
הבריאות והחולי ששה׳ נוף בתכלית הבריאות׳
ונוף בבריאות בזולת התכלית׳ ונוף לא בריא
ולא חולה כמו הנאמר אחר בין גוף העלול והמקבל במהרה
הנדרים׳ ואחריו הגוף החולה חולי במעט׳ ואחריו הגוף
החולה בתכלית׳ וכל חולי הוא אם בטוח אם בלתי בטוח
והבטוח הוא החולי אשר אין מעיק בו להצלתו בראוי׳
והבלתי בטוח הוא אותו שיתחבר בו מעיק׳ ולא יעזבנו
להתנהג בו כנכון הנהגתו כמו כאב הראש אם יתחבר בו
בו הנזילה׳ ודע כי החולי הדומה לכונן ולסכנים ולפרק׳
פחות מסכן כאותו שלא ידמה להם כי לא יתחדש אלא
בסבה גדולה׳ ודע כי החולי כל פרק יקוחו שיותנו ב
בהמכו מן הפרקים׳ ודע שיש מן החלאים חוליים יעתקו
לחולאים אחרים׳ והם יסתלקו ויהיה בהם טובה ויהיה
חולי אחד ארוכה והצלתה מחולי אחר כמו הרביעית
שפעמים רבות תרפא מהכפיה והמתקים והחליות ובאבי
הפרקים׳ וכמו הגרב והחכוך והמשמשים הקטנים בהקרון
וכן השלשול ירפא מהרבר והוא קצירה והדלקת הנכע
מבעלת הצד וכן פתיחת עורקי השת יועיל לכל חולי
שחורי ומכאבי הירך ומכאבי הכליות והרחמים ולפעמים
יעתקו החולאים אל חולאים אחרים׳ וישוב הענין לנה יותר
חזק והרע כהעתק בעלת הצד לבעלת הריאה׳ והעתק
הפרניטיש אל ליטרגיאה׳ ויש מהחולאים חולאים נדבקים
כמו הצרעת והגרב והנזרי והקדחות הדבריות ובש אם
הרוח המרשבות והמשפט וכן היושב קטום כשיהיה מטרת

מתות הרוח והגעגעים כמו הקנידה וכל שכן אל המביש אליו בעינו׳ כמו קהיית השנים עד שרחוב״ין המבורך ימעלהו וכמו השדפון וכמו הצרעת׳ ויש כמו הלאים הלאים ירושיים מהות כמו רגלק הטבעי והנקרים והשו אנ׳ והצרעת הנקי׳ גרב׳ ויש מתחלאים הלאים מוניים ביחוס במשפחה או ביושבי צד או שידמו בהם׳ ודע כל חלשת האיברים נמשך לרוע מזג או לחלשת המבנין׳

הלמוד השני מן האופן השני והוא שני כללים הכללא

בדברים אשר יתחדשו מבני סבה כן הסבות המכוללות והוא ב׳ פרקים׳ הכלל הג׳ מאמר כללי בסבות׳ סבות ענייני גוף האדם וכבר הקדמנו זכרונם׳ ר״ל הבריאות והחולי והענין הממוצע ביניהם והן שלשה׳ המקריבות המתחלות׳ והמבניעות׳ ותשתתף המביעות והמקריבות בשהם ענינים גופיים ר״ל לחיים׳ או כמצים׳ או הרכבים והסבות המתחלות הם ענינים יוצאים בעצם הגוף׳ אם מצד נפשים חיצונים כמו שיתחדש כמו מכאה וחום האויר והמאכל והם והקר היה וזה על הגוף׳ ואם מצד הנפש כי הנפש הוא דבר אחר זולת הגוף כמו מה שיתחדש כהכעס והפחד וכמה שדומה להם׳ ואמנם הסבות הקודמות והמתחלות במשתתפות בשל פעמים יהיה ביניהם ובין אלו הענינים אמצעיות כה׳ והסבות המתחלות והסבות המביעיות פעמים ישתתפו שלא יהיה ביניהם ובין הענין הנזכר אמצעי׳ אך הסבות הקודמות ואנה תבדלן מהסבות המביעיות שהסבות המקריבות לא ילוה אליהן הענין׳ אבל יש ביניהם סבות אחרות יותר קרובות אל הענין בהם מהמקריבות׳ והסבות המקריבות תובדלן מהמתחילות בשהם גופיות׳ ועוד שהסבות המקריבות יהיה ביניהן ובין הענין אמצעי בלי ספק׳ והסבות החיצוניות אין מחוייב זה בהן׳ אבל שני הענינים אפשריים בהן׳ והסבות הם המביעיות תבדלנה מהסבות המתחילות בשהן גופיות׳ ועוד שהסבות מבניעו לא יהיה ביניהן ובין הענין אמצעי והסבות המתחילות אין מחוייב זה בהן אבל שני הענינים אפשריים בהן והסבות המקריבות הן סבות גם גופיות ר״ל לחיות׳ או מוציות׳ או הרכבות׳ והם מחוייבו׳ לענין חיוב בלתי ראשון ר״ל באמצעי׳ והסבות המביעיות הן סבות גופיות מחייבות ענינים גופיים חיוב ראשון ר״ל בלי אמצעי׳ והסבות המתחילות הן סבות בלתי גופיות תחייבנה ענינים גופיים חיוב ראשון ובלתי ראשון׳ משל הסבות המקריבות המלוי לקדחת ומלוי כלי העין לירידת המים בה׳ ומשל הסבה המביעות העפוש לקדחת והלחות הנופל אל הנקב לכתום והסתימה לעוורון׳ ומשל הסבות המתחילות החום והנפש והנזק והבערה והזנון והתקנות

הלקוחות דבר מדוכם בשום כל זה סבה לקדחת והזכאה להתחלבות וירידת המים בעין׳ וכל סבה אם סבה בעצם בפלפל שיחמם והאופי שיקרר׳ ואם במקרה כמים הקרים שמחממים בעצבי וסתום הנקבים ועוצר החום׳ והמים החמים שמקררים ברתיחה והאשקמוניאה שמקררת בהרקת החליה המחממת׳ ואין כל סבה שהגיעה אל הגוף פועלת בו אבל יצטרך עם זה לענינים שלשה׳ אל חוזק כחו והגיע ויחוזק כבה הגוף ההכנה׳ ויכולת לפרש אחר כמו את האויר וכן בכבודו יצא הפעל ההוא׳ ויהכן שיתחלפו ענייני הסבות אצל מחוייביהם כי אלו והיה הסבה אחת והגיע בגופים רבים חלאים רבים׳ או בעתים מתחלפים חלאים מתחלפים׳ ויתכן שיתחלף פעלה בהחלש והחוזק כחוזק החוש והחלש החוש׳ ויש כן הסבות בה שהוא משאר וטוק בה שאינו בשאר׳ והמשאר הוא אשר בהכרחו ישאר רשומו׳ והבלתי משאר הוא אשר יהיה הבריאות בהכרחו׳ ונאמר שהסבות המשנות לעניני הגופים והשומרים אותם הם אם הכרחיות ולא יתכן לאדם לעבר בלתם בחייו׳ ואם בלתי הכרחיות׳ והכרחיות ש ששה מינים׳ מין האויר המקיף׳ ומין מה שיאכל וישתה ומין התנועה והמנוחה הגופיית׳ ומין התנועות והמנוחות הנפשיות׳ ומין השינה והיקיצה׳ ומין הרקה והעצר׳

פרק ב

ונאמר עתה במין האויר׳ ברושם האויר המקיף בגופים׳ האויר הוא יסוד לרוחותינו ולנשמותינו ועם היותו יסוד לרוחותינו ולנשמותינו הנה הוא כמו יגיע אל רוחותינו וזה ע׳ עלת לתקונם׳ ולא בימוד לבד אלא בפועל ר״ל המשוה׳ וכבר ביארנו במה שנרצה לומר בזה במה שקדם׳ ואין רצוננו לומר בה שיקרא זהו הצר׳ ושמים נפש׳ והתשואה הנה אשר תגיע בין האויר ברוחותינו היא תלויה בשני פעולות והם הנקוי והירות׳ והרוחות הוא תשואת מזג הרוח החם כשישלים בהעצר בלב וכוללתו׳ ר״ל בהשואה הצרופית אשר ידעת אותה׳ והתשואה הזאת תקנת אותה השאינה בן הריאה ומנקבי מעברי הדפק המדובקים בעורקים׳ והאויר המקיף כמו הוא קר באשר בערך אל מזג הרוח הטבעי וכמו בערך אל המזג המתחדש בהעצר וכשיגיע אליו ימגנהו האויר ויתערב בו וימנעהו מהשתנות אל האישיות הבא כמהעצר הטבא אל רוע מזג ויסור בו כמשגבת לקבל הרושם הנפשיי בו אשר הוא סבת החיים ומהתכות עצם עצמותו האוירי הה״ח׳ ואמנם הנקוי הוא בהתחברותו בעת חזרת הנשימה עם מה שיכנסהו אליו הכח והמבדיל בן האד העשני אשר יחסו אל הרוח יחס הליחה המותריית אל הגוף אב והתשואה היא בירידת האויר אל הרוח בעת התשאפה והנקוי ביציאתו כמו בעת חזרת הנשימה׳ וזה לפי שהאויר הנשאף אמנם יצטרך אליו בהשואתו בתחלת הכנסתו שיהיה קר בפועל׳ וכשיתחמם אל איכות הרוח כמשים לאורך עכובו תבטל תועלתו הוא יצטרך אליו ויצטרך אל האויר החדש שיכנס ויעמוד במקומו ויצטרך כהכרח להתציאו לפנות המקום לאשר יבא אחריו ושידחה עמו מותריות עצם הרוח׳ והאויר כל עוד שלא

שיעמוד שוה וקר ולא יתעלם כי עצם זה תפבי לשנג תיות והנה הוא פועל הבריאות השומר אותו · ולכן שתנה ישעל הפך פעולתו · והאויר יקרו לו שנויים טבעיים · ושנויים בלתי טבעיים · והשנויים יוצאים מטבעו הטבעי הפבים לו · והשנויים הטבעיים הם השנויים הפרקים כי הוא משתנה בכל פרק אל מזג אחר ·

פרק ג

בטבעי הפרקים דע כי אלו הפרקים אצל חכמי הכוכבים כי אצל חכמי הכוכבים הם זמני העתקת השמש ברובע רובע מגלגל המזלות מתחלים מנקודה האביבית · ואמנם הרופאים הנה האביב אצלם הוא הזמן שלא יצטרך בארצות השוות אל חימום נחשב בשביל הקור · או אל נשוב נחשב בשביל החום · ותהיה בו התחלת צמיחת האילנות ושיהיה אצנו זמן מה שבין השווי האביבי או לפניו או לאחריו מעט עד הגיע השמש לחצי שור · ויהיה החורף הוא מקביל לו בכבוד ארצותינו · ואמנם בארצות אחרות שיקדים האביב ויתאחר החורף · והקיץ הוא כל זמן החום והסתיו הוא כל זמן הקור אבל יהיה כל זמן האביב והחורף כל אחד משניהם יותר קצר אצל הרופאים בכל אחד מהסתיו והקיץ והסתיו הוא זמן מקביל לקיץ או פחות או יותר כמנו בפי הארצות · ודומה שיהיה האביב זמן הפרחים והתחלת הפירות · והחורף זמן שנגד בראה העלים והתחלת נפול העלים וכה שבלעדי שניהם סתיו וקיץ · ונאמר שהאביב הוא השוות המזג ואינו כמו שחשבו אנשים שהוא חם ולח · ואמתות זה על בוריו הוא אל החלק הטבעי · מהפילוסופי · אבל יקובל שהאביב שוה והקיץ הם לקיבת השמש מנכחיו הראש · וכח הגיעו הנמצא מכבו אשר יחשב התחממותו בקיץ אם על זוית חדות כאשר הם חוזר על עצמו בקוים אשר עבר כהם ויתעכב אצלם הגיעו ומכת זה באמת הוא כי יש למקום נפילת ניצוץ השמש מה שהוא כמדרגת מקום נפילת החץ מהאצטונא והמחוזר כאלו הוא עובר מהמרכז · גם השמש אל מה שיהיה נכחו · ויש ממנו מה שהוא במדרגת הנטה או המקף או הקרוב למקף והנה כחו אצל חצו · כי הרושם יפנה אליו כהקצוות כולם · אבגם מה שהוא בזול הקצוות הנה הוא יותר חלוש ואנחנו בקיץ נוצלים בחוץ או בקרוב ממנו ויתאמר זה עלינו בעלי שוכני הרחובים האלה ובסתו בענין שיקרב מהמקף · ולכן יהיה האור בקיץ יותר כזה ואעפ שהמהלך ממעמדנו אל מעמד השמש בקרבת גובהו דומה יותר רחוק · ואמנם ידוע הקרוב הזה והרחוק הג יתבאר בחלק הכוכבי בחלק הלימודי מהפילוסופיא · ואמנם התאמתות התחזקות החום והתחזקות האור והנה יתבאר בחלק הטבעי מהפילוסופיא והקר עם מזיגותו הם הנה הוא גם יבש להתכת הלחויות בו בחזק החום והרפין עצם האויר · ולהראותו לטבע הארציות · ולמעוט מה שימשל בו מהלחויות מהגשמים והסתיו קר ולח לא הגיע תילות האלה · ואמנם החורף הנה החום יהיה כבר נחסר בו והקור לא נקבע עדיין וכאלו אנחנו באמצע הרוחק שבין החום והגזור ובין המקף · ואם כן הוא קרוב מהשווי בחום ובקור אלא שהוא בלתי שוה בלחות וביובש · ואף

והשמש כבר יעבר האויר ולא נתחדש עדין כהעלות הארציות מה שיקביל נגוב העלה והנגבת · ואין הענין בקור כענין ברטיבה · כי ההשתנות אל הקור יהיה בנגוף וההשתנות אל הלחות לא יהיה כל כך בנקלה · ועוד אין ההשתנות אל הלחות בקור כהשתנות אל הנגוב בחום · כי ההשתנות אל הנגוב בחום יהיה בנקלה · כי הצחות ש שבחום כנגב ואין הצחות שבקור כרטיב · אבל למיעמים הצחות הם יותר חזק ברטיבה כשימצא החבר בהתהות שבקור בה כי החום הצחות יעלה איד ולא יתיך · ואין הצחות שבקור בעבה ומקבץ ועוצר · הלכן אין ענין הארציות האביב על לחות הסתו כענין הארציות תוסף על יבשות הקיץ · כי לחות האביב ישתוה בחום בזמן שלא ישתוה בו יבשות החורף בקור · ודומה שיהיה הרטיבה והנגוב האלה דומים לפעולת קיץ והעיד לא לפעולת שני המזגים · כי הנגוב במקום הזה איננו אלא העדר העצם הלח · והרטיבה איננה העדר העצם היבש אבל הגעת העצם הלח · כי אנחנו לא נאמר במקום הזה אויר לח האויר יבש ונרצה בו צורתו או איכותו הטבעי · אבל לא נתכוון לזה בזה המקום · ואם נתכוון נתכון לו מעט · אבנם רצוננו לומר באמרנו אויר לח כלומר אויר נתערבו בו אדים רבים מימיים או אויר נשתנה בעצמו אל רכון המזג המימיי ונאמר אויר יבש כלומר אויר שהותך ממנו מה שיתערב בו מן האדים המימיים · ונשתנה אל רכון עצם האש בחתוכה או שיתערבו בו עשנים ארציים יובלו לארץ בנגובם · והאביב יותר ממנו יתרון הלחות הסתוי עם חו מעט יתחדש בו בקרבת השמש לגבוהות הראש · והחורף לא יתחלחל עצמו בקור כמעט שיתחדש בו · ואם תרצה לדעת זה תעיין אם יוכנסו הדברים היבשים באויר הקר כנגוב הדברים הלחים באויר החם על תנאי שישם ה הקר בקרו כחום בחומו בקרוב · כי כשתביט זה תמצא הענין בזה מתחלף · וגם כי יש הנה סבה אחרת יותר גדולה מזאת והוא שהלחויות לא יתקימו באויר הקר ו והחם יותר בשוהו אלא בהתגבורת התלכת זמן ארוך · והנגוב אינו צריך אל זמן ארוך כלל · ואמנם נראה שהלחות ב בגשמים המגדלים לאויר או שבעצם האויר לא יתקיים אלא בזמן ארוך · כי האויר אבנם יאמר לו שהוא חזק הקור בהקש אל גשמותינו · ואינו מגיע קורו בארצות הנושבות לפנינו שלא יתיך כלל אבל הוא בענינים כלם מתיך לשה שיש בו מכח השמש והכוכבים ובאשר יפסק המתך ותתגבר התכתה ימהר הנגוב · ובאביב יהיה מה שנתך יותר ממה שיעלה מהאדים והסבה בזה שהעלאת האדים יעשות שני דברים חום רק מעט בחיצוני האויר · וחום ממון בארץ חזק · יובל ממנו דבר רק אל מה שיקרב מחיצוני הארץ · ובסתו יהיה בפנימי הארץ חם חזק החום כמו שנתבאר בחכמות הטבעיות הארציות · ויהיה חום האויר מעט ואם יתקבצו שני הדברים ברטיבה והם העלאת האדים העבים וכמו שהקור גב יחייב בעצם האויר עצמו עבוי · והשתנות אל האדיות · ואמנם באביב הנה האויר יהיה התכתו יותר חזקה מהעלאתו לאדים והחום הטבון בפנים יותר מאד ויראה בזה שנוטה לחיצוני הארץ בפתע

בפתע הכר שהוא חזק יותר בן המעלה אויר · או רב׳ שהוא
רק האדידות להחזק כותלו על החומר וידקקהו · והפגש
העלאתו לארים הדקים תוספת חום באויר ותסף בו הזהב
לפי כפי החום וכפי הקור הסבות האלה זולת סבות אחרות
בחיובות דברים אחרים זולת מה שזכרנו · עוד לא יהיה גם
חומר רב ישוב מה שיעלה וידקק · הלכן ראוי שיהיה טבע
האביב נוטה אל השווי בלחות וביובש · כמו שהוא בחום
ובקור אעפ׳ שאמרנו לא נכנע שיהיה ראשונו והאביב נוטים
אל הלחות נטייה מה · אלא שהוא בן השווי איננו
ברוחק בנג החורף ביובש על השווי · עוד החורף אם לא
נמין עליו בחוזק השווי בחום ובקור לא נתרחק בן האבת
כי המפרים בו קרצים · כי האויר החורפי חזק הרוכב כוכב
כאשר לקבל החבום ההשתנות · אל דמיון האישיות בהבין
אותי הקיץ לזה הלילה ובקריו קרים ולרוחק השבש בחורף
במבחירה הראש · ולרוחק קבלת החום והרטה לרושם בה
שיקרר יאצבם האביב הנה הוא יותר קרוב אל השווי בשתי
האיכיות · כי אויר איננו מקבל כמסבה הדומה לסבה ה
הנבובאת בחורף ל״ל מה שיקבלהו אויר · החורף בן הרבים
והקרור ואין לילו רחוק ביובש · ואם יאמר אומר בהנע
החורף יותר קר ליל״ו מליל האביב יהיה ראוי שיהיה אוירו
יותר חם כי הוא יותר דק · וכשיבתו ונאמר כי האויר הרחק
הרפוין בקבל החום והקור יותר מהר · וכן רבים הזכי ת
הדקין מקבלים החום והקור יותר מהר · הלכן כשתהחכם
החמים והניחם לקראת · יהיו נקפאים יותר מהרה בן הקרים
בעבור הקור · בתם לרתיחתם · וגם כי הגופים · לא יתרגשו
בקור האביב מה שירגישוהו בקור החורף כי הגופים כאשר
נעתקים מקור לחום מודבלים לקור ובחורף להפך · וגם כי
החורף פונה אל הסתיו והאביב עובר ממנו · ודע כי ת
התחלפות הפרקים יעודד בכל אקלים בן ההלאים · וראוי
לרוצה שידע זה בכל אקלים עד שתהיה השבירה וההתגרה ה
וההתנותה כנויים עליו · והנה יורכה הרום והאחד נב׳ לקצת
הפרקים זולת קצתם · כי יש מהימים מה שהוא סתוי · ויש
מהם שהוא קיצי · ומהם שהוא חורפי · והקור ויתחמם
ביום אחד

פרק ד

בהשתנות הפרקים השנויים
כל פרק הוא כאות לבני שיש
לו מזג בריא דומה לו · ויגבר
לבני שיש לו רוע מזג דומה לו · אלא כשיקרה לו יציאת
בן השווי כאשר או יגבר הדומה וההבלתי דומה בבה מבחול׳
בן הבח · וגם הנה כל פרק כאות למזג החולי הדומה לו ·
וכאשר יצאו שני פרקים כטבעיהם · והיה עם זה יציאים
בהשתפכת · ולא תפול הפלנה בהבורת בבו שיהיה הסתיו
דרומי ויורד עליו אביב צפוני · יהיה השנת השני לראשון
נאות לנופים בשוה אותם · כי צפוניות האביב בשוה
דרומיות הסתיו · וכן אם יהיה הסתיו יבש מאד והאביב
רטוב מאד · כי האביב בשוה יבש הסתיו · וכל וכן שלא
ישלים הלחות ולא יאריך ענן רב לא ישנה · פעלו השוה אל
הרטבה המזקת · ושנוי הזמן בפרק אחד פחות בבוא
הדבר כשנויו בפרקים רבים · ר״ל כשיהיה שנוי בבוא ל
לדבר ואינו שנוי · כבלא הסיון מה שיחייבהו השנוי
הראשון כמו מה שהורגלוהו · והיותר ראוי שבבנוי האויר

שישתנה אל העפוש הוא כמו האויר החם והלח ותוסכות
אשר יקרו בזה שנוי האויר ברוב אבנם והם העקיצות אשר
הגנתיעותם מישתלפות והמוקצים ויבעוני בזרים וחלבתם
ביתוד · וראוי שיהיו הפרקים באים כמו הראוי להם והנא
שיהיה הקרין דם והסתיו קר וכן כל פרק · ואם יצת בזה
הנה מעמים רבות יהיה כבה לחולאים רעים והשנ שהחלכם
פתקיה על איבות אחד הוא שנה רעה כמו שתהיה כל השנ׳
לחות או חמה או יבשה או קרה והנה כמו השנה הזאת יהיה
רבת החולאים הרעים ולאיבותה עוד יאריך וכנם כי הפרק
האחר מעודד התחולי הנאות · וכש׳ השנה כמו שהפתק והגד
בשימצא נוף לבריי יעורר הכבייה והולא והשתוק ויקרים
מפה והבריע וכירוע בזה יהגר הזה כאשר יבא גוף אחרת׳
יעודר המשגה והקרירות תחורות והמורשות הזרות וכש׳
בסיקרך כל השנה על טבע הפרק · וכאשר יבתר הסתו
יבחרו החולים הסתויים · וכאשר יבתר הקין יבחרו החולי
הקיציים וישתנו החולים · אשר היו לנגוים למשפט הפרק
וכשיאריך הפרק ירבו החליו וכש׳ הקין והחורף · ודע כי
יש להתחלבות הפרקים רושם איננו בסבת הזמן בצד שהוא
זמן אבל למה שישתנה עמו בן האיכות · יש רושם גדול
בשנוי הענינים · וכן אלו השתנה האויר ביום אחד בחום
לקור היו כשתנים נגרות בגופים · והיותר בריא שבשנוים
הוא שיהיה החורף גשמיי והסתו שוה בלתי נעדר הקור
אבל בלתי מופלג בו כמיקש אל הארץ · ואם יבא האביב
גשמיי ולא יבנע הקין כבמטר הנה הוא היותר בריא שיהיה

פרק ה

באויר הטוב · האויר
הטוב הנעם הוא האויר
אשר לא יתערב בו
מהאדים והעשנים דבר
גברי · והוא מגולה לשמים בלתי נסתר בן ההרים הת
והמעוצבות אלא בעת שיבא האויר המגר בהל בו · כי אז
יהיה המגולה יותר מקבל אותו בן העבים והמסתר ובגולה
זה הנה המגולת יותר מטובה · וזה האויר החטוב יאר ך
כשלא יתערב עמו איד יאורים · והאגמים · ונאות הארצות
עמרות ועשביות וכש׳ מה שיהיה בו כמו · הבריב והמתר
ואילנות כנוים האילנות רעי הבוג · כמו אילן הנקרא
בערבי שוחט האגוז ותאנה · הלא ריחות בקמפטות · וגם
זה יהיה בענין שלא יעצר כמנו הרוח הטוב והנשב · בי
בהרין עליונה או ישרה · ואין האויר הזה נעצר בקלי
שיתחבם עם עליית השמש ויתקרר בבואו בבהרה · והא
גב נעצר כגדרים ודשים במקראות ובירצא בהם שלא
עדין שלבנת עובבם · הלא קשה על הנשימה כאלו הוא
חומט הגרון · וכבר ידעת שהשנויי האויר יש בהם טבעים
ויש בהם הפכיים לטבע · ויש בהם שאינם טבעיים ולא
יוצאים בן הטבע · ודע כי שנויי האויר שאינם בן הטבע
יהיו הפכיים · או בלתי הפכיים לעקבים יהיו
בחקפים ולפעמים יהיו בלתי שומרים
להקפים · והיותר בריא שבענייני
הפרקים שיהיו על
טבעיהם כי שנוים
כבוא חוליים

פרק ו

במקרות איכות האוירים מטבעי הפרקים

ואויר היום כולו נכרף וכרסת · ואם יהיה זמבון שנת האויר המראה בבשבבת היום לחרף ואם יפליג וכרבם בהתכיתו לבא שימטוך · והוא כרבה הרעה ובמעט השתן וגמליים העכור ומצביא · וחאויר הקר כאבן וכחוק העכול וכרבת השתן להעצר הליחות וכעוט התכתם ברעה ונהלתת ומעט הפרש להתעכות עצלי הטבעת ולמעוט עדי המעי הישר לחם שלא יורד הפרש תן להעיד עוד המעבר וישאר הרבה ויותך במשיותו אל השתן והאויר הלח מרכך העור ומרטיב הגוף · היבש מקשה הגוף וכנגב העור והאויר העכור משבים הנפש ומבלבל הליחות · והאויר העכור הוא זולת האויר העב · כי האויר העב הוא המתדים בקובי עצבו והעכור הוא המתערב בחלקים עבים ויורח על שני הענינים מעוט הראות הכבבים הקטנים · ובמעוט בהיקות בה שיבהיק בין הכבבים העומדים בכתריקו וסבים רוב האידים והעשנים ומעוט הרוחות הנושבים · ועוד כחוזר לדבר בענין הזה בשנתחיל לדבר בשנויי האויר היוצאים בין הבנות הטבעי לבל פרק שידוד על הראוי לו משפטים ביוחדים · וישתתפו אחרית הפרק

וראשית הפרק הנלוה אליו בנושאי הפרקים והליותם · והאביב בשיהיה על מנו הוא המסלבת שבפרקים והוא דומה לבנג הרוח והדם ואעם שהוא על השוי אשר אמרנו בוטה בקרוב אל חום רק שביבוי הליחות טבעי והוא באוירים המראה כי הוא כנסך הדם בשווי ואיננו כבינע שיהיכתו התכת הקרן והנכור והאביב יתעוררו בו החלאים הנושנים כי הוא כריק הליחות השוקעות והדולים · ובמעכור הסבה הזאת תעורר בלנקוניאה לבעלי הבלאנקוניאה · וכי שתתרבן ליחותיו בסתו לוחלותו ומעוט תנועתו יעתור באביב לחלאים המתעוררים כאותם הנזכרים להתיך האביב אותם · וכאשר יאריך האביב וישנה יבעשו החלאי הקיציים והליי האביב הם שלשול דם ודקים · ו ותתעורר המלנקוניא אשר בטבע כרה השחורה והבוחס ודמאביל והמחנק ויחזו על הרוב בכיתי ושאר היציאות ותרבה בו בקיעת העורקים ורקיקת דם ושעול וכש' בסתוי כבנו וירעו עניני בי שיש לה אלו החלאי וכש' השדפון ולעורר בבעלי הלבנה וכמדי הלבנה תוחרש בו השתק והאל' וכאבי הפרק' וכבה שיפול בהם חכיעה מהתנועות הנפשיו והנגשיות מוצלעית הלקחת הבחתבכים גב' כי הם יעוררו טבע האויר · הלא יכלים טוליו האביב דבר כמו הזקות והריקה והמעוט כתמאכל והרכי מהשתיה ולשבר כח הכמוקה המשבר וכנלשו וכוזנתו · והאביב נאות לנערים ולבי שהוא קרוב אליהם · ואמנם ומתיו הנה הוא יותר כר טוב לעבור לעצור הקור עצם והחום הטבעי ויתחזק ולא יותך · הלבלום הצירות והתעסקות האנשים על המזונות האמתיים ומעוט תנועתם בו על המלוי ונטייתם בו אל המתכבים והוא היותר שוכר שבפרקים לטרה לקורו וקוצר יומו עם אורך לילו · והיותר עוצר שכרם לחמרים והיותר צריך אל לקיחת המתכים והמרקקים · והחליים ומתריים

רובם לבנים ותרבה בו הלבנה עד שרוב הקיא בו הוא הלבנת ונראה הבוחסית בו נוטה אל הלבן ברוב הענינים וירבה בו הזאב והוא קאטארו בלע ומתחיל עם התחלפו האויר והתחלפיו ואחר יבשבו אחריו בעלת הצד ובעלת הריאה וצרידות קול וכאיבי הגרון ואחר יתחדש באב הצד עצמו והגב ופגעי העצבים וכאב הראש ואנשן וגם ה אשתוק והנפיחה וכל זה להעצר הליחות הלבניות ור התרבותם והזקנים נזוקים בסתיו וכן מי שידמה להם · והממוצעים מקבלים תועלת בו וירבו השמרים בשתן כ בטנו בהקש אל הקרן ושיעורו גב' והיה יותר וימעט בו ה הדם והלבנה תרבה והשחורה הכרכומית תרבה בקרן וכ ובאחריתו השחורה השחורה בסבת התכת הדקיק והעצר ה העב והאסתו ותמצא הזקנים והחרופים להם יותר חזקים ב בקרן והקרן מתיך הליחות ומחליש הכחות והמעולות ה הטבעיות בסבת השלכת התכבה · ויתרסם המראה בבה ש שיתיך בן הדם אשר יבשבהו · ויקרו בו ובני החלאים · כי תכבת אם יהיה חזק יבצא האויר עוזר אותו על ההתכה ומכשל הנבר התולי ודוחה אותו · ואם יהיה חולש יוסיף לו הדום האוירי חולשה ויצין לפול וכח וחכות בעליו והקרן והגם הזכש כשר ויפריד החלאים והלח ימרוק והרי ומני החלאים · ולכן יעלו בו רוב המנוגים אל מאכול · ויקרה בו השטוי והלקות הגופים ודעה הבטן ויעזור בכל זה כולו רוב המסך הליחות כלמעלה אל מטה וכ וכש' בין הראש · ואמנם החלאים הקיציים כמו קדחת יו שלישית והדבקה והלקת וצבויק הגוף והמבגם בין הכאבים כאב האזן והרחוק ירבה בו ובפרש כשיהיה נעדר הרוחות ויתעוררו בו החוליים והם עצמיים נקראים בערבי נמר וח והמצמוים הדומים להם ואם יהיה הקרן אביבי תהיה ת ה הקדחות רעות כענינם בלתי בעלות שעירות וחדות יבשות ותרבה בו הזיעה ותהיה מבוקה בנבולים להאוחנת התם וח והלח וזה כי החום מתיך והליחות כרסה ונתחוזק הנקבים · ואם יהיה הקרן הרומי ירבה בו הדבר והלי הגורי וחצבת ואמנם הקרן הנשמי הנה הוא בריא אף ירבה בו חלי העיני חלי העסוי הם חלאים יתחדשו בתחלת התמרים כחום ח המלוי והחורף וכאשר יכה אותם קור נגלה יעכם חלו החלאים והם הגדלים ומה שיכסך אחריהם ואם יהיה הקרן צפוני יבש יקבלו תועל' בו בעלי הלבנה והנשי ויקרה לבעלי הארוכה רבוי יבש הוא קצירה וקדחות חדות וגם נרשנות ויקרה לשרפת המרוט והעצר תנבורת השחורה' ואמנם החורף הוא רב החלאים לרוב השתמש האנשים בו בשמש והיום האחב' ויוחס אל הקור בלילה ולרוב הגירות והעצר הליחו' כהם ולהתכת חבה בקרן והליחות נעסרות בחורף בסבת המאכלים הרעים ובסבת התכת הדק והס והשאר העב הסריוחו וכל עוד שיעור המבריות לרוחו' ולהתכה יתוירות הקור אל התעצר והרום יבעט כחור כאוי אבל הוא המבוי לחם בכמו ולא יעזור להוליד וכבר קרם לו התכת הקרן לחם ומעיטו אותו ותרבה בו כזה ליחות המרה הארוכה שארית מהקרן והשחורות לפי שהליחות ה כהרשמנת בקרן ולכן תרבה בו השחורות כי הקרן שהוא ה הליחות והחורף כרשמא · ותחלת החורף נצגת

החורף באות לדגים האותות בה תאדריתן ויקם החזק חום
הלוי החורף וחם הרב הבתקלף והבוכיי והבואציר דם
גרסטולים והסרינים וכנבי הערקם והקרחות בעודנות
וקרחות רגיעות לרוב השחורה לבה שבארנו בעלהה ·
ולכן יגדל בו הנחול ויקרה בו השפת השתן לבה שיקרה
למקוה בהלוף תמג בחום ובקור · ויקרה גב עוצר השתן
והוא יקר יותר כתמגת השתן · ויקרה בו תולקלקת הבנעים
וזה לרחיית הקור בו בה שהוא דק בחליות אל פניבי הגו
ויקרה בו חלי ציד הבנה גב ויקרה בו כתגקוד קוקן בודי
ובאביב לבני כי התחלת כל אחד בהם מן החליה אשר
העידה הפרק אשר לפניו · וירבת בו אליאום ה׳ כט · גב
יגדל בו השתוק וחלי הריאה ומאבי הגב והדרבים בסבת
תגועה הבוחרית לבין ואחר העצים בו · וירבו בו תולעים
בבטן להל גת הכח על העכול ועל הדחיה · וירבו בו
בפרס ביבש כבנו הגוזי וכש אם הקריבו קרן וחם וירבה
בו תשטות גב לרוע הליחות והבחריות וקרוב השחורה בה
והחורף והוא היותר בזיק שבפרקים לבעלי נגעי הריאה
אשר הם בעלי השרטן והוא כבלה החולי והבסונק בעניגו
בשהתחיל לפניו ולא נתבארו היט אותותיו והוא בהותר
בזיק שבפרקי לבעלי היקה והגרדת גב בסבת נגובו · וזה
והחורף הוא בפעל בעד הקרן לשאריה הליר · והטוב
שבחורף היותר לח שבו תשטי כבט והיבש הוא היותר
רע שבו

פרק ז

בבשטי הדבבת השנה
בשיבא אביב יצוניי על
מהיו והשי הבנך אחריו
קרן לה · וירבו הביבות וישכור האביב והחמרים אל הקרן
ירבה הבות בחורף בעלמים ותרבה הגריה ונגעי הבעים
והשלישית הבלתי נוקקת הערובה · ואם יהיה הסתיו חזק
הליחות תפילגה בן הרות אותן אשר יגיע בן לידתן ב
באביב בבינע כבה · ואם הלדנה יהלכו לדוקן או יכותו
תבף או יחלו · וירבה באנשים רבור והלשול דם ותחולים
ירבו או תכש באנקים וירדו באיבריה · דגגיבוי ולפגעי
יבותו בהם פתאם בהשתגב על בהלבי הרו פתאו עם רבוי
ואם יהיה האביב בשבוי דוזבוי · ובבר ירד אל סתיו צפוני
ירבו בקרן הקרחות והתגות היבור והבות הטבע ושלשול
הדם וירבה זה בלו בן הנזלים ובהיות הלבנה הבקובנת
בסתיו בהחולים הבגישים בשהגיע אותה היום · ובל שכן
לבעלי הבוגים והלחים בבו הנשים · וירבה העפוש וק
וקרחותיו · ואם יתחדש בקיץם בעת עלות הכוכב הנקרא
אל שערי ירידת כוכבו ונשבה רוח צפונית יקור טוב ויתגבר
ההליי וזה בה שהוא דוק והאם הזה אבל הוא לבבי הלנער
ובה שיכלטו כה יצו ברבייל לבב שרש הליחו והדרשנ
ואל שקרי אחרי הרביעית בסבת הביקה ובאיבי הנחול
ויהלט הבבדי בה ויגבם תחזקו באקים ונוף בה שיגחוד
אליו הקיוד · ובאשר ירד על קרן יבש צפוני חורף ובשבוי
דרוכי ותעודו הנגעי שיהיה להם באב הראש בסתיו
ויטעלו ויגתר בהם ויזהל בי יקרה להם הרבה זובאם · ובן
בהולד על קרן יבש דרומי חורף בשטוי צפוני ירבו בסתיו
כאב הראש והנזלה והנחירות · ואם ירד על קרן דרומי
חורף צפוני ירבו בו חליי העכור והעצר · ובבר ירדם
אותם ובאשר יסבבו הקרן והחורף בהיותם דרומיים ולחי
ירבו בו הליחות ובשיבא הסתו יבאו אחריו חליי הקטח
הגזורים ואינגו רחוק שיבא העצר והקבצת הדברים
זה על זה לרבויים והעדר בעברי התגשבות אל חליים
עפוסיים ולא ימלט הסתו בהיות בו חליים ילגעט הגרים
רעים נעצרים רבים · ובאשר יהיו יחד יבשים צפונים יקבל
הנערת כי שיתרעם במליחות · והנשים והדוהם ויקהלם
רבו יבש וגדל גוען וקרחות חדות ובאל לקוניאה והביזן
הגר והגשמי בחדש שרצת בשתן · ואם יהיה חום הקרן
מבשר יותחוטו בחנקם בצרותם או בליהי בביתם ם
בהבקקם ובליתי נתבקקים · והבתבקקים יהיו כבבנים
ובחוק ונגדי הצבה ועוצר השתן כולם בבוחם ודבר
הגבור דם ובצפקה והעצר גדות והקקה · והבתו היבש
בשיהיה אבי בו יבש הוא רע והדבר בבסיר האלונג
והצבחים ויגכרו הנאבסים בהם טהפקנה והלובה ו
והסכירו איבליהם בבני אדם

פרק ח

ברשבי השנויים האוחדים
המקריים אשר אנם
הגביים לבנה הטבעי

באר · ודאוי שנשלים עתה המאבר בשאר השנויים הבלתי
טבעיים לאחר הלא הגביים לטבע אשר יקרו בני קטנים
שביביב ועינים ארציים · ובבר הודינו אל הרבה פנים
בזוטרים הערקם · ואבנם הנמשבים לעינים והשמיבי הטן
בגוי בה שיקרה בם · תהכבבים בי לפיקבים יתוחטו רבים
בן טובבי לבת בגבגל אחר או שיתחברו עם השבש ויחיב
זה הגלגת חבום בבה שיהיו גבוהים לו בן הראשים או
שיקרבו אליו ובעם יתרחקו מגבהות הראש והקרב
ויוסף בהחבום · ואין רשם הגבהיות בחבום ברושם
והעמית הגבחיות והקרבה · והבנם העינים הארציים רגם
קצתם בסבת נוסה בקוי הארצות וקצתם בסבת
ההרים וקצתם בסבת הימים וקצתם בסבת הרוחות וקצתם
בסבת הקטר · ואבנם ההוה בסבת הבחיתבים בי כל ארץ
קרובה לקטב ראש הסרטן בצפון או למבוב ראש גדי
בדרום הוא יותר חבה באשה שיתרחק בדם אל קו השוה או
אל צפון · והראוי שיצדק באבר בו שרואה הבקקה בדרום
הוה עגול בשוה ורוב קרובה מן השוה וזה כי הכבה
השמיביי הבחובר עם הוא סבה אחת והוא גבהות השבש
לראש · והגבהיות הטת לבהו לא תרעום רוכב רב אבל
יעשה הרבב הרבבה הגבהיות · הלוה יהיה החום אשר
התגלה האבצעית יותר חזק בהיותו בעת השוות היום ו
ולכן יהיה החום בהיות השבש באחרית הסרטן ותחלת
אריה יותר חזק בהיותו בהיות השבש בתחלת הבתולה
ולכן יהיה השבש בשירד בראש הסרטן אל גבול בה שהוא
לבבה מבנר בנטיה יותר חזק החבום
בהיותו בשהוא בבבו ·
אותו הגבול בהנטיה · ולא הגיע
עדין אל ראש הסרטן · והבקקה הקרובה בנגד קו השוה
הנה השבש תהיה גבהות לראש בה יבים בעטים
ואחר תתרחק בבהרה

בבהירה כי תוספת חלקי הנטיה אצל שני הקטרים יותר
גדולה הרבה מתוספתם אצל שני ההפוכים · אבל אולי ל
לא תעשה אצל שני ההפוכים הנרגעת ימים שלשה או
ארבעה ויותר בזה רושם מוחש · והשמש כשאר שם בגבול
אחד מתקרב זמן ארוך ויהיה ההלך ונחנם וראוי שיחשב
בזה · כי הארצות אשר מרחקיהם קרובים לנטיה כולה הן
היותר חמות שבארצות ואחריהן מה שיהיה הרוחק מבנת
בשני הצדדים אל שני הקטבים קרוב לחמש עשרה מדרגו'
הלא יהיה החום בקו השוה כל כך מופלג כמו שיחייבהו ה
הגבהות בנכוחיות על ראש הסרטן בארץ הנושבת · אך
בקור בארצות המתרחקות בזה הענין אל הצפון יותר מה
מה שיחייבהו בחינת מרחבי המשכנים על תנאי שיהיו ב
השאר הענינים המתדמים · ואמנם ההויה בסבת
הגהות המקום בגובה מהארץ או עמקה · הנה הגובה
בעומק יותר חם לעולם והגבוה והרם יותר קר לעולם כי ה
מה שיקרב אל הארץ מן האויר · אשר אנחנו בו הם יותר
להתחזקות ניצוץ השמש בקרבת הארץ · ומה
שיתרחק ממנה אל גבול מה · הוא יותר קר והסבה כן הוא
בחלק הטבעי מן הפילוסופיא · וכאשר יהיה העומק עם זה
בתעלה שדומה לקערה יהיה הניצוץ יותר חזק והעצר ב
בו ויהיה הוא יותר חם · ואמנם ההויה בסבת ההרים הנה
מה שיהיה יחם ההר אליו יחם המושב · הנה הוא נכנס פה
בחלק אשר בארצותיו · ומה שיהיה יחס ההר אליו יחס ה
השכן הוא אשר נרצה עתה לדבר בו · ונאמר כי ההר
עשה רושם באויר על שני פנים · אחד מהם בצד שההר
על מקום ניצוץ השמש או הסתירו אותו ממנו · והאחר
בצד מנעו הרוח או עזרו לנשיבתה · אמנם הראשון
כמו שיהיה בארצות ואפילו בצפוניות מהן ההר בצד צפון
המקום ויורה עליו השמש מסביב
ויהפך השמש אל המקום ויתעכב האף כי יהיה צפוני ·
וכן אם יהיה ההר בצד המערב ונגלה מצד המזרח וכאשר
יהיה בצד המזרח יהיה פתוח מצד המערב הוא כי השמש ב
בנטותו וזרחו על ההר ההוא הנה הוא כל שעה מתרחק מ
ממנו ויחסר הניצוץ הזורח ממנו עליו ואינו כן כשיהיה
ההר בערבי והשמש יקרב אליו בכל שעה · אמנם בצד
מניעת הרוח שיהיה ההר מונע בעד המקום נשיבת הצפונית
אמקרית או תרבה עליו נשיבת הדרומית המחממת · או
שיהיה המקום בונה בין שני סלעי ההרים מגולה · לפני
הרוח ואז יהיה נשיבת הרוח ההוא שם יותר חזקה מרוחות
בארץ מישור · כי האויר כורכו כשימשך במעבר צר
שיתמיד בו התנועה ולא ישקוט · וכן הבים תולדתם וסבת זה
ידוע בטבעיות · והיותר שוה שבארצות מצד ההרים זה
ומסתרים ותגליתם שיהיה מגולה למזרח ולצפון מסותרת
במערב ובדרום · ואמנם הימים הנה הם מחייבים
תוספת הרטבת הארץ בשכונתם בכלל · ואם יהיו הימים
בצדדים אשר מול הצפון הנה זה עוזר על קרירות בהרחף ל
רוח הצפון על פני הימים אשר הוא בטבעו קר · ואם יהיה
מול הדרום יחייב תוספת בעובי הדרומי · וכש אם לא
ימנע בעבר לעמוד הר במפניו ואם יהיה בצד המזרח יהיה
הרטבתו לאויר יותר מהרטבתו כשיהיה בצד המערב · כי

השמש שוקד עליו בתחלה הנוספת עם קרבת השמש ואינו
שוקד על המערבי · ובכל שכונת הים מחייב הרטבת האויר
ואם ירבו הרוחות יהיו שפלים ולא ימנעום ההרים יהיה ה
האויר יותר בטוח מן העפוש · ואם אין יבדלק לרוחות על
הנשיבה יהיו מוכנים להתעפש ולעפש הליחות והיותר
נאות שברוחות לענין הנה הוא הצפוני · ואחריו המזרחי
ואחריו המערבי והיותר מזיק שבהם הוא הדרומי
ואמנם ההויה בסבת הרוחות הנה המאמר בו על שני
פנים כמאמר כללי מוחלט · ומאמר כפי ארץ וארץ ומה
שייחד בה · אמנם המאמר הכללי הנה הדרומית ברוב
הארצות חמה ולחה · אמנם החום כי היא תבוא מהצד הם
המתחמם לקרבת השמש · ואמנם הליחות כי הימים
רובם דרומיים אלינו · ועם היותם דרומיים הנה השמש
הפעל בהם בחוזק ותעלה אידים מהם מתערבים ברוחות
ולכן יהיו הרוחות הדרומיים [illegible] · ואמנם הצפונית
הנה היא קרה כי היא עוברת על הרים וארצות קרות רבות
השלגים ויבשה · כי היא לא יתחברו עמה אידים רבים כי
ההתכה בצד הצפון פתוחה · ואינה עוברת על מימות
גדולים וימים · אבל אמנם עוברת ברוב על מימות נקפאות
או על מדבריות · והרוחות המזרחיות הן שוות בקור
ובחום · אך הם יותר יבשות מהמערביות כי צפון המזרח
פחות יבשים בצפון המערב ואנחנו צפוניים בלי ספק
והמערביות יותר לחות מעט לפי שהן עוברות על ימים ו
ולפי שהשמש מתחלפת להן בתנועתו · כי כל אחת
מהמשכנים ומהן מתחבבים אחר מהם ולאחר בתנועתם על כן
לא יתיכן השמש התנועה לרוחות המזרחיות ובייחוד שרוב
נשיבת המזרחיות הוא בתחלת היום · ורוב נשיבת
המערביות הוא בסוף היום · ולכן יהיו המערביות פחות
חמות מהמזרחיות ויותר נוטות אל הקור והמזרחיות יותר
חמות · ואעפ שיהיו בהקש אל הרוחות הדרומיות
והצפוניות שוות · והנה ישתנו כמאמר הרוחות בארצות
כפי דברים אחרים · כי לפעמים יזדמן בקצת הארצות
שיהיו הרוחות הדרומיות בהם יותר קרות בהיות בקרוב מ
מהם הרים שלגיים ודומים · וישתנו הרוחות הדרומיות
לעברם עליהם אל הקור · ולפעמים יהיו הרוחות
הצפוניות יותר חמות מהדרומיות כשיהיו בקרבת מדבריות
מרותחות · ואמנם הקטב השידי הנקרא בערבי סמומים
הם גם רוחות עוברות במדבריות חמים מאד · ואם היו את
מכן הענינים המתעלים מאויר אותות בסגולות דומה ל
לאש · כי הם כשיהיו מברים יקרה להם שם כמבער
השלהבות · ונפרד בהם החלק ויורד המבער וכו שזרית
ההתלהבות האשיות · כי כל הרוחות החזקות כמו מה
שיזכרו חכמי הפילוסופי' אמנם מתחלת כל מעלה הועץ
שהתחלת הבריאה כלשונו · אך התחלת תנועותיהם
ונשיבתם ותנועותם הוא מלמעלה · וזה אם שיהיה במשפט
כללי או שיהיה על הרוב · והתאמתות זה הוא אל חלק
טבעי מהפילוסופיא · והאבנג עוד נזכר במשכנות
פרק זה · ואמנם התחלפות הארצות בעבור כי קצתם
יהיה בהם מרחק · וקצתם סלעיי וקצתם חוליי וקצתם
ביצי עפרי או בלוחי · ויש שנעשר על עפרה בה

עפרה כח מזעזע יעשה כל זה רוחם באוירה ומביכה ·

פרק ט

בחסם השנויים האוירים הרעים והתפכים לבנת הטבעי · אמנם השנויים היוצאים במנהג הטבעי הם אם לשנוי בעצם האויר ואם ל לשנוי באיכותו · ואמנם אותו שהוא בעצמו הוא שישתנה עצמו אל הרוע לא לפי שהאיכות ממנו מפליג להתחזק ו להפסד והוא הדבר והוא עפוש יקרה באויר דומה לעפוש כי המשרה המעופשים · כי אין רצוננו לומר באויר האויר הפשוט הנפרד כי זה איננו האויר המקיף בנו · ואם יהיה נמצא במוק אולי יהיה זולתו וזה שבל אחד ואם כמעט שר הנפרדים לא יתעפש אבל אם שישתנה באיכותו ואם שי שישתנה בעצמיותו אל הצמים האחר כמו שישתנו המים אל האויר רוצה בזה אבל רצוננו באויר הנמצא המתפש בחלל והוא גשם מות כאויר האמתי ומתחלקים הגמישים ה האדים ומתחלקים הארצים העולים כעשן ובאבק ומתחלקים אשיים ואמנם אמרנו לו אויר כאמרנו כים לכל הים והשיחין והאגמים ואעפ׳ שאינם מים פשוטים נפרדים אבל הם מזוגים באויר ועפר ואש אך הנגבר בהם הוא המים · וזה האויר יתעפש וישתנה עצמו אל הרוע כמו שמי האגמים והשיחין יתעפשו ש וישתנה עצמם אליו ורוב מה שיקרה הדבר ועפוש האויר הוא באחרית הקיץ והחורף ועדין נזכיר המקרים הקודם שנדבר בבקיעות אחרים · ואמנם אשר באיכותו הוא ש שיצא בחום או בקור אל איכות בלתי יוכל שאתו עד ש שיפסיד זרע הצמחים וזרע הבה׳ אם בשנוי רומה כלי ספק בחוזק הערב בקין או כשנוי הסבי כתפלגת חוזק ה הקור בקין למקרה קורה · והאויר כשישתנה יקרה במבנו מקרים כנופים כי הוא כשיתעפש יעפש הליחות והחל בעפוש הליחה הנעצרה בלב כי הוא יותר קרוב להגיע א אליה מהרוחה קרוב אל זולתה · ואם יתחמם בחוזק מרפה הגידים ומתיך הליחות ויוסף בצמא ומתיך הרוח ומפל הכחות ומונע העכול בהתכת החום הטבעי אשר בפנים אשר הוא כלי לטבע ויתרבם המראה בהתכתו הליחות ה והמסיות הבאדכות המראה ומהגבירו המרה על שאר ה הליחות ומחממם הלב חמום בלתי טבעי ומזל הליחות ו ומעפשם ומטה אותם אל החליים האל האיברים החלושי׳ ואינו טוב לנופים המשובחים אבל אולי יועיל לבעלי ה המקיי׳ ולבעלי הפלג הלבעלי׳ המנזה הקר והקויעה הלחה ועקום הפה הלח׳ · ואמנם האויר הקר הנה הוא עוצר ה החום הטבעי בפנים אלא אם יפליג הפלגה תסקיע אותו בפנים כי זה מצית · והאויר הקר בלתי מופלג מונע הזלת הליחות ועוצרם אך הוא מחדש נזלה ומחליש העצבים ומזיק לקנה הריאה נזק חזק וכאשר לא יפליג יחזק העכול ויחזק הפעולות הפנימיות כולם ויעורר התאוה · ובכלל הנה הוא יותר נאות לבריאים מהאויר המפליג בחום · וזה והזיקו הוא בנגד הפעולות התלויות בעצבים ומזיקתו ל לנקבים ובסתמו כלי העצבות · והאויר הרטוב טוב נ נאות לרוב הגופים ומיפה המראה והעור ומרככו · וכש ובמאיר הנקבים פתוחים והיבש הוא בהפך · אלא שהוא מכין לעפוש

פרק י

בטבעי הרוחות · כבר זכרנו ענין הרוחות בשער שנוי ה האויר זכרון מה אלא שאנחנו נרצה שנשים בהם מאמר כוללי על סדר אחר ונתחיל בע בענייני · הצפוניות בחזקות ומצבצבות ומניעה הזלות הח והתיצוצות ומחבת הנקבים ומחזקת העכול ועוצרת הבטן ומגיר השתן ומבריאה האויר המעופש הדבריי · וכאשר הקדים הדרומית לצפונית ויולדה לה הצפונית · יתחדש ם בתדרומית הזלה · ומהצפונית עסוי לנגים ולפעמים יביא אל המקוע לחורן ולבן ירבה או הזלות החמרים בין הראש ו ועלות החזה · והחליים הנמנגיים הם כאבי העצבים · ונהום המקות והדחם וקרתי והשטן והשעול ומכאבי הצ הצלעות והחזה והצד והמבוד · והדרומית מרפה הכח ופותחת הנקבים ומעוררת הליחות ומניעה אותן בבפנים לחוץ ומכבידה החושים והיא מפסידי הנגעים ומחזרתה החלאים ומחלישה ומחרישת על הנגעים והנקים חכך ומעוררת כאב הראש ומביאה השינה ומורישה הקדחות ה העפושיות אך אינה מעצרה הגרון · והמזרחית אם תבא ב באחרית הלילה ותחלת היום תבא באויר שכבר נשתנה בשמש ונזדקק ותמעט לחותו על כן הוא יותר יבש וז ודקה · ואם תבא באחרית היום ותחלת הלילה הנה הענין בהפך · והמזרחית בכלל טובה מן המערבית · המערבית אם תבא באחרית הלילה ותחלת היום תבא באויר שלא פ פעל בו השמש והנה הוא יותר עב ונם · ואם תבא ב באחרית היום ותחלת הלילה הנה הענין בהפך ·

פרק יא

בחזוקי המשכנות · כבר ז זכרנו בשער שנוי האויר ע ענינים למשכנות ואנחנו נ נרצה לדבר עוד בהם דבור קצר על סדר אחר ולא נחוש אם נשנה קצת מה שקדם · בתנאי המשכנים כבר ידעת כי המשכנות יתחלפו עניניהם בגופים כסבת הנשאם וה והשפלם בעצמם · ובענין מה שהוא במשכנותם מן ההרים ובענין עפרם האם הוא טיטי או מוזקק או ביצי או מים בהם כח מוצב · ובענין רוב המרכות ומיעוטם ובענין מה שיהיה בשכונתם מבנו האילנות והצמחים והקברים וה והמערות והמבולות ומה שדומה להם · וכבר ידעת איך יודעו כוני האוירים במרחבי הארצות ומעטם והמשכנות ה ההרים והחבים להם ומרחוקיהם · ומאבר בכלל שכל אויר ימהר להתקרר בבא השמש ויתחמם בעלותו הנה הוא דק · ומה שהוא הפך הוא בהפך · ואחר זה הרע שבאוירים הוא שיקבץ הלב ויצר הנשימה ועתה נחלק ענין כל משכן ומשכן · המשכנים החמים מטהרים בתחלים הסיעי׳ ומלשים העכול · וכאשר תרבה בהם ההתכה באר גם ההמעט הליחות תמהר הבליה כמו שהוא בכושים כי אנשי כוש יבלו ימיהם בארצם בשלשים שנה · ולבותם מפחדים להתכת הרוח באר ואנשי המשכנות החמות הם יותר רכי הגופים ·

במשכנים הקרים אנשיהם יותר חזקים
ויותר גבורים ויותר טובי העכול כמו שכבר ידעת
ואם יהיו לחים יהיו אנשיהם בעלי בשר וחלב שקועי
העורקים מסותרים הפרקים טריים מאדמים׳
המשכנים הרטובים אנשיהם יפי הנחות רכי העור ימהר
אליהם הרפיון בהגיעם ולא יום קדחתם בחוזק ולא יתקרר
כעסם בחוזק תרבה בהם הקדחות המושכות והשלשול והז
והזלת הדם מהנחירים והטחורים וירבו הנגעים והעפושים
ונפילי הגוה הנקרא קר״אע וירבה בהם הכפיה
המשכנים היבשים יקרה לבעליהם שייבש מזגם ויצטמק
עורם ויתנגב ויקרה אל מוחותיהם היובש ויהיה קדקדם חם
ונפתח קר׳ המשכנים הגבוהים טובי המשכנים
וגבוהים הם בריאים חזקים ואמיצים ארוכי החיים׳
המשכנים השוקעים טובי הבקעות השוקעות יהיו תמיד
בלחות האויר ועכירותו ומימותם בלתי קרים וכש׳ אם
יהיו שוקעים אצל ברכי שיחים או בלוחות ורע כי כמותם
בסבת אוירים רעים המשכנים האבניים ההרריי׳
יהיה אויריהם טהור בקיץ וקר בסתיו בחוזק׳
ויהיו גופותם קשים עבי האריגה רבי השער חזקי הבנין וח
הפרקים ויגבר עליהם היובש והם בעלי תעורה ובעלי מ
בריות רעות בלתי שומעים לעצת זולתם ויש להם גבורה ב
במלחמות ומזות וחדות במלאכות׳ המשכנים
המים השלגיים כמשפט שאר הארצות הקרות
ותהיה ארצם ארץ בעלת רוח וכל עוד שתהיה כבשר
יולדו כבני רוחות טובות ובשיכום השלג ויהיו ההרים ב
בענין שימנעו הרוחות תשוב הארץ לחה׳
המשכנים הימיים הארצות האלה ישתוה קורם וחומם
לקושי להיותם מתפעלות וקבול מה שיעבור בה אמנם
בלחות וכיובש הם הם נוטות אל הלחות בלי ספק׳ ואם
תהיין צפוניות יהיה קרבת הים ושקיעת המשכנות יותר
במוה להם׳ ואם תהיינה דרומיות וחמות אז תהיינה כהפך
המשכנים הצפוניים׳ אלו המשכנים הם במשפטי
הארצות והפרקים הקרים אשר ירבו בהם חלאי העצירה
והעפסיי והרבן הליחות בהם מתקבצות בפנימי הגוף׳
ומחייביהם טוב העכול ואורך החיים וירבה בהם רעיפת
הדם לרוב הגבול ומיעוט ההתכה על כן יבקעו העורקים׳
ואמנם הכפיה לא תקרה להם
לבריאות מניביהם ותגבורת חומם הטבעי׳ ואם
תקרה להם תהיה חזקה׳ כי לא תקרה להם אלא
בסבה חזקה ויתפור נגעי נשמותיהם לחולשא בשביל כחם
ועוב חומם לפי שאין סבה מזרון הרפאה אותה והרבך אותם
ולהתחזק חומם ולכם תהיה בהם כרות רובות לצורות חיות ח
המורה יקרה לנשיהם שלא תנקן יתרון נקוי בנדות כי
בדותן לא יוחל הולה בספק לך כרך העורקים והעדר בת
שיוהל והישה׳ ולכן תהיינה עקרות
כפי מה שאמרו כי הרחבים בהם בלתי נקיים וזה כדלוף
בת שנראה כארץ נעכר ונקרא תורך אומר אני
כי הרוק וחום הטבעי יקנם מה שיחסר מהעדר הסבות ה

המולדות והמרפאות בחוזק׳ אמרי ומיעט יקרה להן שתפילנה
וזה ראיה שהמשכנות בשוכני המולך הזה חזקים ותקוה
לידתן כי אמרי לידתן ערוכים חזקים ורוב מה שתפילנה
אמנם תפילנה בסבת הקור וימעט החלב ויהיה
עב מהמקור העוצר בהתקשר ההולה׳ ולפעמים יקרה
בארץ הזאת ובפרט להולדי הנחות כמו הנשים בפרט
השרפון ובפרט ליולדות׳ כי יקרה להן השרפון והנחות
הרבה לתוקף עצות עצמם בלידה ויבקעו העורקים אשר
בצדדי החזה או הלקים שיעצבים והליפים ויקרית
שראשון שדמון ומהשני בחזה׳ ויהיה הקדום אשר
על הבטן כמם כנכן להבקע בעת חוזק והעפסי׳ ולפעמים
יקרה לנערים בלי ביסם מים ויסור עם הגודל׳ ויקרה
לעלבות מים בבטן ובחוצי ויסור עם הגדול והרכב יקרה
להם בעתים רחוקות וכאשר יקרה יהיה חזק
הרוכבים משפטיהם כמשפטי הארצות והפרקים החובים
כי בותיהם יהיו בלחויים נבריתים וראשי ושבירם בלאים
חמרים לחים כי הרחום יעשה זה ובטניהם תמיד בשלשול
באשר בלי ספק יוחל אל אצטומכתם בראשיהם ויהיו איש
אבריהם טרפים והלושים והושיהם כבדים ותאותם
למאכל מלמשתה חלושה נב׳ וינגל בלבול שכרותם בן
היין חלשת ראשיהם ואצטומכתם ותקפה רעאת
נגעיהם ויתפתחו ותלבנה בנשים הלות דם הנדות ולא
תתעכרן כי אם בקושי ותפלן כרוב לרוב הליחות לא לם
לסבה אחרת והמצא לגברים שלשול דם והטחורים והכד
לה מהר ותתכה׳ ואמנם הישישים הנה כי שיעבר
בהם חמשים שנה הנה יקרה פלאג בגליהם ויקרה לגלגלם
בסבת מלוי הראש והלי הנקר׳ רכו ושתיחה וכפיה
ותמצאם קדחות יתחבר בהם חום וקור הקדחות הארוכות
הסגוריות והלילות והמעגן בהם הקדחות החזרות לרוב ם
שלשול והחכת חוק בלחותיהם המשכנים
המזרחיים המדינה הפתוחה אל המזרח והבנוחת נגדו היא
בריאה וטובת ואויר יעלה עליהם השמש בתחלת היום
ויזדכך אויים ואחר יסתלק מכנה וכבר נזדכך וירדו יע
עליהם רוחות דקות ישלחם אליהם השמש ויעשך אחריהם
בנשיבתו ויאותו תגרעותיהם׳ המשכנים
המערביים המדינה הגבולה אל המערב המסותר׳ במזרח
לא יפגרש אותה השמש עד עת ערב וכשיפנו׳ אותה יתחיל
להתרחק ממנה לא להתקרב אליה ולא ידקדק אוירה ולא
ינגבוהו אבל יעזבהו רשב ועב׳ ואם ישלחו אל
המדינה רוחות ישלחם בערביים ובלילות ויהיו
משפטית כמשפטי הארצות הלחות המוג השוות בחום וקר
העבות ולולי מה שיקרה בעובי האויר היתה דומה לטבע
האביב והקצר בבריאות אויר הארצות המזרחיות קצר
רב ואין ראוי לפנות למאמר מי שאמר שמח
הארצות האלה בה האביב כמאמר מוחלש אבל שהם
בהקש אל הארצות המזרחיות טובות מאד
ומהענין הבנונה מאד בזה כי השמש לא יפגשן אלא
כשהוא מושל על חבוש האקלים לגבהו׳ ד׳ ג

ריוח קליהם פתאום אחר קור הלילה והלחות כמו אורך
יקוץ קלות אבשיהם צרורים וכו' בחרף לגלידם
בבחינות המשכנים ובבנתם ראוי לכי שיבחר המשכנים ש
קידע עבר הארץ ועניניה גבוה והשפלו והגלוי והנסתר
ועצם מימיהם ועניניהם בבריאות והגלות
או בהסתר והשפל ואם יהיה חשופה לרוחות או סוקער
בארץ ורדיעת רוחותיה אם הם הבריאים הקרים ובזה שהוא
בשבונגוה כחכים והשירים והחרים והמעצבים · וידע
ענין אנשי הארץ בבריאות והחולי ואיזה מהחולאים ידגילו
בהם וידע כחם והאוהם ועכולם וטוב בזוונותיהם וידע ע
ענין בניהם האם הוא רחב ורוחה או צר המבואות חנוק ה
המעטרים · ואני שירשבו ההלוגות והפתחים מזרחיים צ
צפוניים ויהיה ההשענות על שיובלו הרוחות המזרחיות
ולבא במבואות ובגזי ושיוכל השמש להגיע בכל מקום
כי הוא המתקן לאויר וקרובת המימות והערבים המתוקים
והלים העמוקים והנקיים המתקדרים בסתיו והמתחממים ב
בקיץ זולת המכונים וזה ענין שוב יקובל תועלת בו נכבר
וכרנו באויר ובמשכנים דבור מבואר וראוי לכן שנדבר ב
שילוה לו בין השכות המבריות ענינם

פרק יב

במחייבי התנועה והמנוחה והתנועה והתחלף פעולתה בגוף והגרם כמו חוזקה ומיעוטה

וחולשתה וכמו כמעוטת ורביה וכמו כמה שיתערב בה מא
במנוחה וזה אצל החכמים חלוק כפני ענינו וכפי כמה
שיתחבר עמה בין ההשרים · התנועה החזקה והרבה
והמעורבת עם המנוחה תשית תמנה בחמירון החום · אלא
שהחזקה והבלתי רבה נבדלת מהרבה הבלתי חזקה
והמרובה המעורבת עם המנוחה כי היא תחמם הגוף דחום
רב ותתיך אם יתעך שחות · ואמנם הרבה הנה הוא תתיך
לאם למעלה ממה שתחמם · ואם תפליג כל אחת מהם
יקרי להפלגת התבהו לחום הטבעי ויתגנב נב ואם תהיה
במנוחה במוסר · אולי יהיה החסר פועל כמה שעור
לפעולתה · אולי יפעל כמה שיחסר בפעולתה כמו שאם ת
תהיה התנועה תנועת במלאכת ההרון כי יקרה לה שתקנה
קור הלחות · ואם תהיה התנועה תנועה במלאכת הנפחים ה
הנה יקרה לה שתקנה יתרון חום וגנגב · ואמנם המנוחה
הנה היא מקררת תמיד להעדר התעוררות החום והתעצר
החונק ומרטיבה להעדר ההתכה מן המותרות

פרק יג

במחייבי השינה והיקיצה השינה דומה מאד למנוחה ו

והיקיצה דומה מאד לתנועה אך יש לזה אחר זה סגולות ראוי
שתתבונה · ונאמר הנה השינה בחוזקת הכחות הטבעיות
כולם בהעצר והחום הטבעי ומרפה הכח הנפשי ומרטבת
בעצרי הרוח הנפשי ומרפה אותם ותעכירם עצם הרוח
במנוע מה שיותך · אך היא מסירה מיני התנועה ועצירת ה
והתלקות המבולבלות · כי התנועה מוסיפה למעותדים לגדול
הזלה · אלא כמה שיהיה בין המשרים בצד העוד כי אולי
תעוד השינה להיותה בעודר החום בפנים ובהולכה חום
המזון בגוף והתחות כמה שיקרב ובעצר כמה שיהוק אך

היקיצה כמה היא יותר מופלגת · אעפ"ש שהשינה יותר
מזיקה מן היקיצה · וזה כי העלות הוא על דרך המבלות
על החומר לא על דרך ההתכה והיקה והריקה וכמו שיודע
המנה בשנתו ואין לו סבה מסבבות אחרות הנה הוא מחל
מתמלא כן המזון כמה שאינו סובל ואם תפליג השינה חו
חמר מעותד לעכול ולבשול משנת אותו לטבע החום ומ
ונתפשטת אותו ויתפשט החום בגוף ויתקרר הגוף תכוב ש
כבעצי · ואם הפליג לחות חבות בזריזות ויאריך ובבה מ
התחמם הגוף וזמנו זר · ואם תפליג ריקות הגוף כמה ש
שתה · או ליחה קטה על הבה וכמעכול תקדר כמה שתהיב
לה בזמן התפשטות · והיקיצה פעולת הגוף כל זה ·
בשתפליג מכבידה מגע המוח או מין בין הדבש והחולי
ותערבב השכל והשליף הליחות ומתרשרשת החולאים החמים
והשינה המבולבלת משרשת הגף זה ומשרשת עצלות הכחות
הנפשיות ותכביד ... החולאים הקרים · וזה כמה
שמצנעת מההתכה ... מוסיפה בתאוה ומרעיבה ב
בזה שמתיכה בין החומר וכחסר בין העכור כמה שמתיכה
בין הסבה וההתהפכות כמצוי אלא צד בין תעורה ושינה הוא
הרע שבענינים כולם · והחומר מענין השינה שהחום בא
נכנס בפנים והקור יוצא לחוץ ולכן יצטרכו
המתעטפים בבגדים לאברים כולם אל מה שלא יצטרכו א
אליו ביקיצה ועוד תמצא בבשפטי השינה וכמה שיודע
בבכה ומעניניה דברים רבים בספרים הבאים אחר זה

פרק יד

במחייבי התנועות הנפשיות כל המקרים הנפשיים ימשך אחריה

ויתשוטר עצם תנועות הרוח אם לחוץ ואם לפנים וזה אם
בבת אחת ואם מעט מעט · וימשך אחר הנעתו לחוץ קור
הפנימי ולפעמים יפליג זה ויותך בבת אחת ויתקרר הפנימי
והחיצוני · וימשך אחריו עלוף או מות · וימשך אחר ש
תנועתו לפנים קור החיצוני והחום בפנים ולפעמים יחנק
לחוזק והתעצר ויתקרר החיצוני מהפנימי · וימשך אחריו
עלוף גדול או מות · והתנועה לחוץ אם בפתע כמו שהוא
בעת הכעס · ואם מעט מעט כמו שהוא בעת התענוג
ובעת השמחה השוה · והתנועה לפנים אם בבת אחת
כמו שהוא בעת היראה ואם מעט מעט כמו שהוא בעת
האבל · והחונק והתכה הנזכרים אמנם נמשכים ת
תמיד למה שיהיה בפתע · ואמנם ההפרון ובלות
החום הטבעי ימשך תמיד למה שיהיה מעט מעט וזה בא
בהפרון החונק בהדרגה ובהלך אחר הלק בבת אחת וזל
בכלות החום הטבעי וההתכה מעט מעט לא בפתע
ופעמים יקרה שיתנועע לשני הצדדים בעת אחת כשיהיה
המקרה יתחייבו לו שני מקרים כמו הגנן כי יקרה עמו ב
בעס ואבל ותתחלפו שתי התנועות · וכמו הבושת
כי הוא יקבץ תחלה לצד פנים ואחר ישוב השכל והדעת
ויתפשט המתקבץ ויעודר לחוץ ויאדים המראה

לפעמים יתפעל הגוף כתמונו נפשיו׳ וזולתי אשר זכרנום
כמו הציורי׳ האפשיים כי הם מעוררים לענינים טבעיים
בו כמו שלפעמים יקרה שיהיה הילד דומה לבני שתרומה
צורתו אצל המשגל ויקרב מראהו כמראה מה שידובק
בו בעת ההרגעה · ואלו הם דברים אולי יכחישום מקצת
אנשים שלא עמדו על ענינים עמוקים מעניני המציאות
ואמנם אותם אשר יש להם עומק בידיעה לא יכחישום
המוחשות כמו שלא יעבור בציאותו · ומזה המין המכסף מצמ
הגיעת הדם מן המוכה לו כשתרבה הבטתו ועיונו לדברי׳
האדומים · ומן המין הזה יקהו השנים באכילת זולתו
החמוצים · וממציא המאב באשר כאב כמוהו לזולתו
כשישגיחה בו · ומן המין הזה הרלוף המגע בלבת צירות
מה שינהיר שיפול בו

פרק טו

במזורייבי מה שיאכל
וישתה · מה שיאכל
וישתה יפעל בגוף האדם מפנים שלשה כי הוא יפעל בו פעל באיכותו לבד
ופעל ביסודו בכלל עצמותו · ואולי הקרבן הבנות הם
המלות האלה כפי בנתו הלשון אלא שאנחנו נסבים מה
כשתשתמשנו בהם על ענינים נרמוז אליהם · ואמנם
הפועל באיכותו הוא שיהיה כמו שיתחמם כשיגיע בגוף
האדם או יתקרר ויחום בחומו ויקרר בקורו מבלי שירשם
לו · ואמנם ביסודו הוא שיהיה בענין שישתנה מטבעו
ויקבל צורת חלק אבר מאיברי האדם אלא שיסודו עם מ
קבלו צורתו הנה יודבק שישאר לו מתחלת הענין עד ש
ישלם ההתקשרות וההדבקות שארית ישאר בו באיכותו
אשר היתה לו מה שהוא יותר חזק בענינו מן האיכות אשר
לגוף האדם כמו הדם הנולד מן החזרת כי יתחבר עמו מן
הקור מה שהוא יותר קר ממזג האדם ואע״פ שכבר נעשה דר
דם והוכן להיות חלק אבר אדם · והדם הנולד מן השום
כחמימו · ואמנם הפועל בעצמותו הוא הפועל בצורתו
המינית אשר בה הוא מה שהוא לא באיכותו מבלי הדמו׳
לגוף או עם הרבות לגוף · והו׳ באיכות אחת מבלי
האיכיות הארבעת · כי האיכות היא דבר זולת החמר
והנה הפועל באיכות אין מבוא לחמרו בפעל · והפועל
ביסודו הוא אשר כשישתנה חמרו מעצמיותו השתנות
יהיו׳ בה בגוף יעמד תמורת מה שנתך · ואשתנה
ומוסיף החום והטבעי בתוספת בדם שנית · ואולי יפעל גב
באיכות הנשארת שלישית · והפועל בעצם הוא אשר יפעל
בצורת מינו המגעת אחר המזג אשר בהמזג פשוטיו חודש
בהם דבר אחר הוכן לקבל מין הצור׳ יתירה על שבפשוטי׳
ואותה הצורה איננה לאיכיות הראשונית אשר ליסודות
ולא למזג ההוה מהם · אבל שלמות בגיע לימוד כפי
הכנה הגיע לו מן המזג כמו הכח המושך במגנט המגניטא
טבע וכמו טבע כל מין ומין ממיני הצמחים וכח הקנוי
אשר המזג בהכנת המזג ואינה מפשוטי המזג ולא המזג עצ
עצמו · כי איננה לא חם ולא קר ולא לחות ולא יובש ולא
כפשוטים ולא בהמזגים · אבל הוא כמו כמראה או ריח או נפש
או צורה אחרת נתנה מן המחשבים · והצורה ההוא
המתחדשת אחר המזג פעמים יקרה שיהיה פעולה בגוף
והפעולות בן הולה · אחר שזאת הצורה המשלת האות

לפעמים יקרה שיהיה שלמותה פעל בגולת אחר שזאת
הצורה היא כח על פעל בגולת
וכאשר תהיה פעולת בגולתה פעמים יקרה שיהיה פעלה
בגוף האדם ופעמים יקרה שלא יהיה · ואם תהיה בה
יפעל בגוף האדם פעמים שתפעל פעל נאות · ופעמים
יקרה שתפעל פעל בלתי נאות · ויהיה כל אותו הפעל פע
פעל שאי׳ כרצא ממזגו אבל מצורתו המיניית המתחדשת
אחר המזג ולכן יקרא זה פעל בכלל העצמיו׳ כלומר בצורת
המין לא באיכות כלומ׳ לא באיכו׳ הארבעה ומה שהוא מ
מזג מהם · אמנם הנאות הנה הוא כמו פעל הפראוניאה
שבבתולת הכפייה · ואמנם הבלתי נאות הוא כמו כח
הבריש המפסידו לעצם האדם · ונשוב עתה ונאמר כי
אנחנו כשנאמר לדברי הלקוח והמשוח
שהוא חם או קר · אמנם נרצה לומר כזה שהוא בכח לא ב
בפעל ונרצה לומר שהוא בכח יותר חם מגופותינו או
יותר קר מגופותינו ונרצה בכח הזה כח נבחן בפקוד חום
בגופותינו בו כשיהיה שיתפעל מושאר מחום הטבעי א
אשר כמו יתחדש אז בו זה הפעל · ואולי נרצה בכח הזה ד
דבר אחר והוא שיהיה הכח ענינו טוב והכנה כאמרנו
שהגפרית חם בכח ולפעמים נכוין שהדבר חם או קר אל
היותר נזכר במזגו מן היסודות הראשונים בלתי שנכוין א
אל צד פעל נפעל׳ בו · ולפעמים נאמר לחם שהוא בח
בין וכך בשיהיה הכח ענינו הקנין כמה המתוב העקבל
לכתיבה על הכתיבה · כמו אמרנו שהבריש בכח ממפסיד ה
ההפרש שמן זה ומן הראשון כי הראשון אם לא ישנהו
הגוף שני כמוחש לא יצא אל הפעל וזה אם שיפעל בעצם
המינית כשרש האפעה או כמעט השתגות באיכותו כמו
הבריש · ויש בין הכח הראשון והכח אשר זכרנוהו כח
ממוצע הוא כמו כח הרפואות הארסיו׳ ואחר שאמר כי גב
מדרגות הסמים הרשמו ארבע׳ · המדרגה הא׳ מהם שיהיה
פעל הלקוח או המשוח בגוף באיכותו פעל בלתי מוחש
כמו שיחממם הגוף או יקרר לא ירגשנו אליו ולא יוחש בו א
אלא אם כשנה וירבה · והמדרג׳ השנית שיהי׳ הפעל יותר
חזק ממנה אך איננו מגיע שיזיק היזק מבואר · ולא ישנה
הנהגת הטבע אלא בבקר אלא אם נשנה וירבה והמדרגה
השלישית שיהיה פעלו מגיע בעצם היזק מבואר
אך איננו מגיע אל שיבות והפסד ·
והמדרגה הרביעית שיהיה זה בענין שיגיע להבות
להמסיד וזה סגולה לרפואות הארסיות זה הוא מה שיהיה
פועל באיכות · ואמנם המזון בכלל עצמותו הוא סם ה
המות ונאמר בראש שכל מה שירד על הגוף כמה שיעבור
ביניהם פעל והפעולות אם שישתנה מן הגוף ולא ישנהו
ואם שישתנה מן הגוף וישנהו ואם שלא ישתנה מן הגוף
וישנהו · ואמנם אשר ישתנה מן הגוף ולא ישנהו שנוי כח
נחשב אם שיתדמה לגוף ואם שלא יתדמה · ואשר יתדמה
לו הוא המזון במוחלט · ואמנם אשר לא יתדמה לו הוא ה
הסם המות · ואמנם אשר ישתנה מן הגוף וישנהו לא יבלט
אם שיהיה בעת שישתנה מן הגוף ישנה הגוף ואחר ישתנה
מן הגוף באחרית הענין ויתבטל שנוני · או
שלא יהיה כן · אבל יהיה הוא

הוא אשר ישנה הגוף בסוף העניין ויפסידהו · והחלק
הראשון אם שיהיה כענין שיתרבה לגוף · או שלא יהיה
בענין שיתרבה לגוף · ואם יתרבה לו הוא המזון והרפואיי
ואם לא יתרבה לו הוא הסם · והחלק
השני הוא הסם הארסיי · ואמנם אשר לא ישתנה מן הגוף
כ״כ רי״ל שנתו · הנה הוא סם האיכות הבדולט · ואין רצוננו
לומר באמרנו שלא ישתנה מן הגוף שלא יתחמם מן הגוף
בפעול החום הטבעי בו · אבל רוב הארס אם לא יתחממו
מן הגוף בפעול החום הטבעי בם לא יעשו כן רושם ·
אבל נרצה לומר שהוא לא ישתנה בצורתו הטבעית אבל
לא יוסר כמנו פעלו והוא קיים הכח והצורה · עד שיפסיד
הגוף · ולפעמים יהיה טבע זה הסם ועכ״ב יעזור טבעו
למפלתו בהתכת הרוח כארס האפעה והכביש · ולפעמים
יהיה קר ויעזור טבעו למפלתו בהקפאת הרוח והתלישו כ
באיזה העקרב והטורף · וכל מה שיזון הנה ישנה הגוף
באחרית העניין שנוי טבעי והוא החמום כי הוא כשישתנה
אל הדם יוסיף בלי ספק בחום עד שהחמירות והחלשה
במרכבים והתכים הוה אלא שאמרנו לא נכון כשנוי זה
החמום אבל מה שיהיה יוצא באיכות הדבר ובעודנו עדיין
קיים · והנה המזוני משתנה מתנוף בעצמיותו ומשתנה
כמנו באיכותו אך הוא כשהנה תולה באיכותו ויש בכמו
שישתנה תחלה אל החום ויזבם בשום · ויש כמנו מה
שישתנה תחלה אל הקור ויקרר בחזרת · וכשישתנם
ההשתנות אל הדם יהיה רוב פעלת החמום להוספת הדם
ואיך לא יחמם וכבר נשתנה אל החום ונסתלק קורה · אך
הנה יתחבר גב׳ עם כל אחד מהם מן האיכות הטבעי דבר
אשר ההשתנות בעצם וישא · בדם המתחדש מן הזהרית ק
קריר כח · ובדם המתחדש מן השום חמום בה · אך עם זה מן
והרפואות המזוניות יש מהן שהן יותר קרובות אל הרפואות
הרפואיות ומהן שהן יותר קרובות אל המזוניות · כמו
המרכבות קצתם יש מהם מה שטבעו קרוב אל עצם הדם
כיין והלבן הביצים ומי הבשר · ומהם מה שהוא יותר
רחוק ממנו מעט · כמו הלחם והבשר · ויש מהם מה שהוא
יותר רחוק ממנו מאד · כמזונות הרפואיי · ובאשר שהמזון
משנה ענין הגוף באיכותו ובכמותו · אמנם באיכותו כבר
נודע זה · ואמנם בכמותו הנה זה אם כשיוסיף ויוריש
ההבלא והסתמים ואורך העפוש · ואם כשיחסר ויוריש
הצמק · ותוספת כמות המזון בקרר תמיד · אלא אם
יקרה ממנו עפוש יחמם · כי העפוש כמו שהוא אמנם
מתחדש מחום נכרי מן יתחדש ממנו גב׳ חום נכרי · ואם
גב׳ שהמזון ממנו דק וממנו עב וממנו שוה · והדק הוא
אשר יולד ממנו דם רקיק · והעב הוא
אשר יולד ממנו דם עב · וכל אחד מאלו חלקים אם שיהיה רב
ההזנה · ואם שיהיה מעט ההזנה · משל הדק הרב המזון
כי הבשר והיין וחלמוני הביצים המתחממים לרתום שלא
בקשו והנכרתה כי הם רבי המזון כי רוב עצמותן משתנה
אל המזון · ומשל העב המעט המזון הגבנה · ובשר היבש
המלוח והבדנגאן וכיוצא בהן · כי הדברים המשתנה מהן אל
הדם הוא מעט · ומשל הדק המעט המזון הגלב והירקות
השוות כמכמשות ובאיכות ומעצירות התפוחים והרמונים
ומה שדומה להם · ומשל העב הרב המזון הביצה השלוקה
ובשר הבקר · ועוד הנה כל אחד באלו החלקים · יתכן
שיהיה רע הכימוס · ויתכן שיהיה בטובת הכימוס · ומשל
הדק הרב המזון הטוב הכימוס חלמון הביצה · והיין ומי
הבשר · ומשל הדק המעט המזון הטוב הכימוס · החזרת
והתפוחים והרמונים · ומשל הדק המעט המזון הרע
הכימוס · הריאה ובשר אפרוחי היונים המתילדים לעוף
ומשל העב המזון והטוב הכימוס והביצה השלוקה ובשר ה
הצאן בני שנתן · ומשל העב המזון הרע הכימוס · בשר
הבקר ובשר האווז הקטן הבקר אגרא ובשר הסוס · ומשל
העב המעט המזון הרע הכימוס · הבשר היבש המלוח ·

פרק יז׳

והוא המצא בזה הכלל הטות
מן הכלל הראשון מן הלמוד
השני מן האופן השני
בעניני המימות · והנה המים

הם יסוד מהיסודות · ובייחוד בכלל היסודות שהוא לבדו
מהם נכנס בכלל מה שיושקה לא לפי שהוא מזון אבל לפי מה
שהוא מעביר המזון ומתקן מכשולתו · ואמנם אמרנו שהמים
אינם זנים כי הזן הוא אשר בכח דם ובכח יותר רחוק בזה
חלק באבר האדם · והמים הפשוט לא ישתנה אל קבול
צורת הדם ואל קבול צורת אבר האדם אם לא יתרכב · אך
המים עצם עוזר בהולכת המזון ודקיקתו ובבהירתו העבירו
אל הקורקים ואל המבצאות · ואין במים כעוזר זה בהשלמת
עניני המזון · והמימות מתחלפים לא בעצם המימות
לבד · אלא כפי מה שיתערב בהם וכפי האיכות הגובר
עליהם מן הארץ · והמימות היותר משובחים הם מימי
המעיינים · ולא כל המעיינים אך המעיינים בארץ חוזקת
אשר לא יגבר על עצמה דבר מן הענינים והאיכויות הזרים
או שיהיו אבניים כי או הם יותר נבונים שלא יתעפשו
עפוש הארציים · אך אותם שהם בטיט בוקק טובים מן
האבניים ולא כל מעין בעפר בוקק · אבל אותו שהוא
עם זה זוחל · ולא כל זוחל עבר המגדל המגולה לשמש
ולרוחות · כי זה כמה שיקנה בו הנזחל שבח · ואמנם הנה הם
אבנים יקנו בגלוי רוע אשר לא יקנהו בהעמקה ובהסתר ·
ולא כל הנחלים מגדלים אבל אשר מקבותם בריחי · ודע
כי המשובחות אשר במקום התחלתם שיצוי · יותר טובים מאותם
אשר הם נוזלים על האבנים כי הטיט מנקה המים ולוקח
מהם המוזגים הזרים ומזככם · והאבנים לא יעשו זה ויתכן
ראוי שיהיה טיט במקום התחלתם מזוקק אין ביצה בו ואין ב
בליחות ולא זולת זה · ואם יקרה שיהיו המים האלה
עמוקים וחזק · והתורה מעמקים ברבויים מה שיתערב בהם א
אל טבעם · פתים לעד השטם במהלכם והולכים אל
המזרח ובפרט אל הקיצי ממנו · הם יותר חשובים · ובפרט אם
ירחקו ותרבה ברחוקותם האורים מה שיפגע בהם אל הצ
הצפון · והפונים אל המערב ואל הדרום רעים · ובפרט בעת
נשיבת הדרומית · והיורדות ממקומות גבוהות עם שאר
המעלות הם יותר חשובי · ואשר בתאר הזה הם עריבי
ודומה שהם מתוקים · ולא יסבול היין מהם כשנמזג מהם
אלא מעט · ויהיו קלי המשקל · ממהרים להתקרר
ולהתחמם ולהמים · קרים בסתיו חמים בקיץ לא יגבר
עליהם טעם כלל ולא ריח · ורחו

ויותו בחדרי הדירה בין צדי הבטל' ויתבטל בה שיבטל
מהם טהרה והם בחנות הגלגלת הבשול בטהרה ודע כי
המבשל הוא מטבעים המועילים בידיעת ענין המים כי
המים היותר קלים מרוב הענינים יותר חשובים ולפעמים
יודע המשקל כבדה · וגם יודע שיוצאתו שתי התיכות ב
בגר בשני מינות מתחלפים או שני מינין שוין במשקל
ואחר ינגבו נגוב גמרין ואחר ישקלו והמים אשר הבוך
שלו יותר קל הם יותר חשובים והתעלאה והשטפה בכלי
השטפה הוא כבה שמתקן המים הרעים ואם אי אפשר זה
הנה הבשול כי המבושלים כפי בה שהורידו החכמים הם
פחות נפסדים ומטהרים לרדת · והמבולים בין הר ומצאם
יחשבו שהמים המבושלים יעלה הדק שבהם וישאר העב ו
ואין תועלת בבשול כי יוסף עבי במים · אך ראוי שתדע
שהמים בגדר ביכותם שזו החלקים בדקות ועובי כי הם
פשוטים · אך אמנם מתערבים אם בהתחזקות איכות הקור
עליהם ואם להתערבות חלק בין החלקים הארציים אשר
להפלגת קטנם אי אפשר להם שיבדלו בהם ויצללו בהם
כי אינם בשיעור שיוכלו להפריד חבור המים וישקעו בו
בהם לקטנם ויביאם זה אל שיתחדש להם בעצם המים המ
המזגה והבשול יסיר העבי המתחדש מן הקור תחלה ואחר
כך יהיה חלקי המים חוזק עד שישובו ונה ויקיק המבטאות
ואשר שיפרדו בהם החלקים הכבדים העפריים ·
הנערבים בעבים ויפרדו בהם בשקיעה ויתפרדו וישארו ה
בהם בחזקם קרובים בין הפשוט · והיה בה שיפרד ביותם
רומה לנשאר בלתי רחוק מבטנו כי המים כשיזוקקו בין ה
הערוב יתרחבו הלקיהם ברקות לא יהיה טרם יתרחן
גדול על הנשאר כי הבשול אבנם ידקדק המים בהסרת
עבוי הקור והשקיע הערוב המתרחק עמהם והאות על זה
כי אם תעזוב המים העכורים זמן רב לא ישקע בהם דבר גם
נחשב ואם תבשל ישקע בה בזוי דבר רב וישובו הבו' הנש
הנשארים קלי המשקל ונכים ויהיה סבת השקיעה בהם הוא
הדקדוק המגיע בבשול הלא תראה כי בימי הנהרות ה
הגדולים במו נהר ניחון וכל שכן בה שהוא נשאב מהם
באחריהם יהיו בעת השאיבה בתכלית העכירות ואחר
יזדככו באבן קצר בבת אחת וכוך גל כך חזק עד שאם ג
נחזיר פעם אחרת לא ישקע בהם דבר נחשב כלל ואבני
ישלים בשבת כי הגלים תכלינה הזקה ויתחבר עבותו ב
בארבעה ענינים רוחק כבי עד ועבקי ושוב במהלכו
והליכתו בין הצפון אל הדרום בהשקט לנה שיעבור בו בין
המכבות ואבנם עבקו הנה ישתתף עמו בזה
זולתו מהמבות הרע' אלו נבוין כל הים להרחיקם מבלי אל
כלי היו נראים השטרים נזים בכל יום בבטחונה ועם זה
לא ישקע בהם כה שדרכו שישקע אלא בשהות כבלתי
מוחרות · ועם זה לא יזדככו הזרכבות בזולת והלבנות בזה
שהמרובים הארציים יקל שקיעתם בין הדקדוק והעצם אשר
אין לו עובי הלא דבקות הלא שבניות הלא יקל שקיעתם ה
בין העב כל כך · והבשול מקנה אותם דקות העצם ואחר
הבשול השבשוך · ומן המים המשובחים מימי המטר וכל
שכן בה שיהיה קיצי ומעבים כרעיבים ואמנם אשר הם

מעבים כעלי רוח סערה יהיה עכור העיד והמי אשר יהיו ה
כמגו לעכירות העבים אשר ישפו בהם יהיה עצמו בעצ
מעורב בלתי בזוקק אלא שהמפרש בבהר אל כי המטר ד
ואפילו יהיו היותר חשובים שיהיו כי הם היותר והקי אש
הדקיקות וקושת בהם רושם המצמיד הארצי והמידיד ב
בבהרה וידוח עפושם סבה לעפוש הליחות ויזיקו לחזה ול
ולקול · אמרו אנשים הסבה בזה שהם נולדים באיד עולח
כלחויות בתחלפות ואלו היתה הסבה זו יהיו כי המטר מע
מגונים בלתי משובחים ואינו כך אך הוא לחוזק דקות עצ
עצמם כי כל דק העצם הנה משטרו מקבלת בהפעלות
ובשיקרים האדם אל כי המטר ודוחתם ימעט קבולם
לעפוש ולקיחת הדברים החשובים בשיכנא והסבה אל ש
שתיות מי המטר המקבלים לעפוש הבטיח מהם · וא
ואמנם מימי הבארות והקנקנות בהקש אל מי המעינים
הם רעים וזה כי הם מים נעצרים לארציות זמן ארוך אינם
ריקים מעפוש מה · והנה מרצאים ומה נרצעים
בכח מבריא לא בכח שטחם נוטה אל ההראות וההודעת
אבל בהתחבולה והבלאבה כי העק' להם הודך אל הדיהות
והרע סבתם בה שיושם להם בהלכי בעצת כי הם לוקחי
בכחו ומפילים ברוב בנגעי המים והמבצבצי יותר רע
כן מי הנא כי מי הבאר תחזק נביעת בחסרון ותתמיד
הנרעתם הלא יתעכבו העכוב הרב במעצר הלא יתבושתו
במעצרים זמן ארוך · ואמנם המים המבצבצים הנה יארך
ירידתם בנקבי הארץ המעופשים ויתנועעו אל הנביעת
והיציאה תנועה באוהרת איטה באת בכח הרוחות
אבל לרוב חמרים הלא יהיו אלא בארץ נעסרת בקופעת ·
ואמנם המשכות הקרחיים והשלגיים הם עבים והמיבות ה
הנחים האמיים וגברש המגילים רעים וכבדים · ואמנם יה
יהקרדו בסתיו בסבת השלגים ובולדו הלבנה ובהתחכמי
כ זך במבת השטש והעפוש ובמולידם הגיה ולעבים
ועירב הארצי המר בהם והתב הדוק מהם יולדו בשותיה
הליי הטחול ויהודקו קרום בטנ והנק סירק בעליבי ויתקשו
קרבותם ויכחשו קנותיהם ובתפידם ומפרקם וינבר ע'
עליהם התאות המאכל והצבא ויעצר בהם רכבד קיאם · ו
ולפעמים יפלו בשקוי להעצר המיבות בהם ולפעמים
יפלו בבעלת הריאה והשחול והלקות המיכים ויצטמקו
רגליהם וידיהם ויחלישו בבריות ויבעט בהם בסבת נפש
הטחול ויולד בהם השושת והטחורים והדליות והבורתות
הרבות וכל שכן בסתיו ויכבד על' נשיהם ההריון והלידה
יחד והלדה ילדות נפוחים וירבה בהם הרחים וההריון ה
הכוזב וירבה בנעריהם בלוי הכים הנקרא אדרא בעדבו ר
ובגרגליה הדליות ובנעי קשוק הלא יבריאו נעוריהם ויקרבה
האורים ויקפה שלשולים ותוית עם הרוק והשתנה בקרבי
ותרבה בהם הרביעית ובבחוריהם הדלקת ליובש ה
שבעם ובטנם והמיבות הנחים אך שיהיו הם בלתי מא
נאותים לאנשי ובמשפט הנשא בבן הענין קרוב למשפט ה
המים הנחים אך יש להם יתרון על הנחים שהשארם במ
במקום אחד בלתי זמן ארוך וגבל ובן שלא יעזו הנה יש
בהם כובד נה בלי ספק

ספק ולפעמים יש בתרבה מהם קביצות והם מהירי ה
ההשתנות אל החמום כפגי ואינם נאותי׳ לבעלי׳ הקדחות
ולאותם שיגברו עליהם המרות אבל הם יותר נאותים
בעלות הצריכות לעצירה או לבשול והגיכות אשר י
יתערב עמהם עצם מתצבי׳ או בה שירוק מרדנהו או חם
הגיכות העלוקים הם כלם רעים ׳ אך בקצתם יש תו
תועלת ׳ ובאותם שיגברו עליהם כח ברזל יש תועלת ם
בחזוק הקרבים ובמניעת השלשול הנקרא דרד ועוד מב
הבחות הראויות כלם ועדין כובד ענינם וענין כח
שירוק מרדנתם במה שאחר זה ׳ והקדח והשל׳ג כשיהיו
נקיים בלתי מעורבים עם כח רע בין שיהכם לטים או י
יקודו כן המים בחוץ או שיושבו במים הם טובים הלא י
יתחלפו לעניני חולקים התחלפות רב הורות אלא שהם
יותר עבים משאר הגיכות ויקבל הזק בהם בעל׳ באב העצ
העצבים וכאשר יבושלו וישובו אל הטוב ואם יהיה הקדח
במים רעים או קנה השל׳ג בח דר בבקום נפילתו הנה יותר
ראוי לקרר בהם המים נסתרים שתתערב בהם ׳
והמים הקרים השוים בשיעור הם היותר נאותים שבגיכות
לבריאים ואעפי׳ שמזיקי׳ לעצבים ומזיקים לבעלי׳ מורסות
הקרבים והם מבה שיעור התאוה ומאמץ האצטו׳ והמים
החמים מפסדים העכול ובציפים המאכל ואינם מסקיטי׳
הצמא מיד ׳ ולפעמים יביאו אל הפקי׳ והדקה ומטריפים ה
הגוף ׳ ואמנם המחוממים אם הם פושרי׳ יעוררו הפק והק
ואם יהיו יותר חמים מזה ויגבעעל הצום הנה פעמים ר
רבות ירחיצו האצטו׳ וישלשלו הטבע ׳ אך הרבות מהם ר
רע כהליט כח האצטו׳ והחזקים והחום לפעמים יתיכו הג
הקוליקא וישברו הרוחות בין השוה׳ ואשר יאות להם המים
החמים במלאכה הם בעלי הכפיה ובעלי המלנקוניאה וב
ובעלי כאב וראש הקר ובעלי הרמד ולאשר יש להם נג
צמחים קטנים בגרונם וכרסתות ובעלי מורסות אחורי ה
האזנים ובעלי הגלים ומי שיש לו נגע הטרפטא והרוק
החבור בצדדי החזה ובעורים הנרות והשיון וממקשים
המאיים ואמנם המים המלוחים הנה הם מרזים וממחשים
וממשלשלים התחלה בגרוק אשר בהם ובאחרונה יעצרו בג
בנגוב אשר יש להם בטבעם ובמפסידים הדם ובמולידי הח
החכוך והגרב ׳ והמים העכורים כמולידי החצץ והסתומים
ולכן יזקה אחריהם מה שיגיר אעפ׳ שמשלשלים פעמים
רבות יקבל התועלת בהם ׳ ומשאר הגיכות העכות הכבדות
להעצרים בבטנו ואשר ירידתן ומבריאקים הדסך וה
ומבתיקות ׳ והמים הנעורים משלשלים הטבע כשישתה ה
האדם מהם או ישב בהם או יחקן בהם ׳ והמים האלומיים
מועילים מהולת מחורות הנרות ומריקות הדם והאלת ה
המחורי אלא שהם מעוררי הקדחות בחזק בגופו׳ והבורכים
להם ׳ והמי׳ הברזליים מכחושים הטחול ועוזרים על תאות
המשגל ואמנם הנחושתיי טובים להפסד המזג וכשיתערבו
ביכות מחולפים טובים ודעי׳ יגבירו החזק׳ שבהם ואמנו
כבר בארנו הנהגת הגיכות הנפסדים בשער הנהגת
הנודדו׳ ׳ ועוד נגביר שאר משפטי המי׳ והאויר׳ ובחותיהם

ומינויהם בשער המים בספרים הנפרדים בעזה׳

פרק יז

בתוויבי ההעצ׳ והתריקה
והעצר בה שראוי שיורק
בטבע יהיה אם להחלשת
הבחות הדוחים אם לחזק הכחות המחזיקים כי הם יסתבבו
בו אם להחלשת הכחו המעכלי׳ שיצריך להתגבר בו והדבר
כבלי כי אחרו אותו הכחות הטבעיים עד השלים העכול
או לצרות המעברים או לסתימה בהם או לעובי החמר או
לדבקותו או לריבויו שלא יוכל לו הדוחה או להעד׳ ההרגש
בצורך לדחותו כי התריקה יעזור אותה כח רצוני כמו ש
שיקרה בקולנג הריקוני׳ או לפנות הכח הטבעי אל צד אח
אחר כמו שיקרה בגבהלים מיעוד השתן ועוצר היציאה
בסבת היות התריקה הגבוליית בצד אחר ׳ ובאשר יפול בה
העצר מה שראוי להריק יקרה בזה חלאים ׳ אם כבליי בה
חליי ההרכבה כמתיכה והרפיון והבריצה והלחה וכירצא ב
בזה ׳ ואמנם מבין חליי המזג והעפוש וגם העצר הזום וא
הטבעי והשתתנותו אל האסירות ׳ וגם כבוי החום הטבעי ב
באורך ההעצר או הזקו ויבסך לו הקור וגם תגבורת הל
הלחות על הגוף ׳ ואמנם מן החלאים המשותפים הנה פר
פריקת הבלים ובקיעתם והקבסה הוא מהמכבו היותר רע
לחלאים וכל שכן אם תקרה אחר הרגל הריקות כמו שיקר
שישבע האדם שובע מופלג כמן השובע אחר שיהיה רעב
במפלגה כמן הבצורת ׳ ואמנם מן החלאים המורכבים
המורסות והעצבויים והריקת מה שראוי להעצר יהיה אם
לחוזק הדוחה או לחלשת המחזיק או להרחבות החבר
בכוכר לדברו או במתיחה לדחוותו או בעקיצה לחדותו
ולחוריצותו או לדקקות החמר שיהיה כאלו הוא מזיל עצ
עצמו שיקל הדחותו ולפעמים יעזרהו רוחב המעברים
כמו שיקרה במורית הולע או שפתעם באורך או התוכם פר
ברוחב והפתת פיותיהם כמו שהוא ברעיפה ויתכן
שתתחדש זאת התריקה בסבה מתחדשת מחוץ או כבפנים
וכשיקרה שיורק מה שראוי שיעצר יקרה בזה קור בזג בזה
בהריקת החמר המבעיד אשר יזון ממנו החום הטבעי
ולפעמים יקרה מכזן חום בזג כשיהיה מה שיורק קר הבזג
כמו הלבנה או קרוב משוי הבזג כמו הדם ויבטל החום ה
המופלג כמו האדומה ויחמם וזאת יקרה מה הרובש תבירה
ובעצם ולפעמים יקרה בכמו הלחות על הזקש אשר
נגרגו מה שירות החום וזה בעת שווי מהרק הליחה הבנגב
או ללאות החום הטבעי כמעכול המזון עכול שלם ותתיכה
הלבנה אך הלחות הזאת איננו כרעל במזג הטבעי הלא
יהיה טבעי כמו שהחום ההוא לא יהיה טבעי אבל לכלה
תריקה מופלגת ימשך אחריה קור ויובש בעצמות האברים
וטבעם ואם ישיג קצתם חום נכרי הלחות כלתי נכון ׳
ולפעמים ימשך אחר התריקה המופלגת בן החלאים הכלי׳
הסתום נב׳ להפלגת יובש העורקים ומתחזקים וימשך
אחריה הבריצה והבורות ואבנ׳ העצר והריקה השרים הבאי
לעת הצורך אליהם הם מועילים שומרים לענין הבריאות
כבר זכרנו בסבות ההתרחות בסומיהם ואעפ שאין רב

רוב בניינם הבריאים · ועתה נתחיל בסבות הארוכות ·

פרק יח

דבור כולל בסבות יארע לגוף האדם בלתי הבריאות ובלתי מזיקות · ועתה נדבר בסבות הבלתי ה

הכרחיות ולא מזיקות והם אותם שאינם כמעלים בטבע ואינם הפכיים לטבע · ואלו הם הדברים המתנשים לגוף זולת האויר כי הוא הכרחי · אבל כמו המרחצאות ובכיני התנועה והלחם · ועתה נתחיל ונאמר כי הדברים המעלים בגוף האדם כחוץ בפגישה יפעלו על שני פנים · כי הם יפעלו בו אם בהעברת מה שנתדקק מהם בנקבים למה בהם שוקע ועובר או למשיכת האיברים אותם כנקביהם או לעלר משני דברים · ואם שיפעלו לא בערוב מעלה באיכותו כלל אבל באיכות מוחקק במשנה הגוף · וזה אם לפי שיש להם זה האיכות כפועל כמו הרשות תקרא בפועל שיתקרר או התחבושת הבחומם כפועל שיחמם ואם לפי שיש האיכות להם בכח · אך החום הטבעי כשיחד בהם כח פועל ובכריאם אל הפועל ואם בסגולה פועל בסגולתו · ויש בן הדברים מה שישנה בפגישה ולא ישנה בלקיחה כמו הבצל כי כשיחובש בו בחוץ ינגע ולא ינגע בפנים · ויש בן הדברים מה שהוא בהפך כמו האספידאג כי אם ישתת מכנו בשעת סמני גדול · ואם ידשה בו לא יפעל כמו דבר ויש מהם שיפעל בשני הפנים יחד · והסבה בחלק הא׳ אחת משש סבות · אחת מהם כי הזוחת לבצל כשידור אל תוך הגוף ישבר חבת המעכל ומשבר אותו ומשנה כמו לא יעזובהו בשליטתו · וכן שיהיה אפשר לו שיפעל פעלו כבשהוא שינגע מבפנים · והשנית שהוא ברוב הענינים לקיחה מעורב במאלצר · והג׳ שהוא בהערב גב׳ בכלי המזון בלחות כבסים אותו ומשברי כחו · והרביעית שהוא שוקד בכחוץ במקום אחד · ואמנם מבפנים לא יסור מהעתק ומהעשר שהוא בחוץ דבק דבוק מהודק · אמנם מבפנים הנה הוא ננגע כנגיעה בלתי דבוקה · והששית שכתנגע בפנים מתעסק בהנהגתו הכח הטבעי ולא יתבוסה המוהר מכנו שידחהו וטוב שישתנה להם · ואמנם שיתחלף מה בענין האספידאג · הנה הסבה בו שהוא עבה תחלקם ולא יעבור בנקבים מחוץ · ואם יעבור לא יוסף לעבור במעבר דרוה אל האברים הראשיים · ואמנם כשיאכל הנה הענין בהפך · וגם כי המבע הטרטי שבו לא יעשה רושם אלא בהפלגת עשיית רושם בן החום הטבעי אשר בנו בו · וזה מבה שלא יגיע בעצם הנגיעה מחוץ · ואולי נשנה עליך במאמר המבים המתפרדים דבור בענין הזה כעהי

פרק יט

במחויבי הרחיצה והמופעת בחום המים אמרו קצת החוקרים

הטיב שבמרחצאות אשר בבנינו קדום ואוירו רחב ומימיו ערבים · ואמרים הכמא שישלי הטבעי יקחהו בשיעור בכמו שירצה לבא בו · ודע כי הפועל הטבעי למרחץ

הוא החמום באויר והרטבה במימיו · והבית הא׳ מקרר ומרטיב · והב׳ מחמם ומרטיב והג׳ מחמם ומנגב ולא קטנית לכאם האום שהמים אינם מרטיבים האברים והעצבים ולא בשתיה ולא בנגיעה · אלא שהנה יקרה במרחץ אחר בה שתארכותו ברשותו וששנויו שנויים אחרים · קצתם כנגדים וקצתם בעצם · כי המרחץ הנה יקרה לו שיקדר באוירו ברוב ההתנה לחום הטבעי ושינגב גב׳ עצביות האברים להתנכתו וזרבת ללחיות הטבעיים · ואעפ שיקנה לחרית מים · וכאשר יהיה כיסוי המקן וחמום ישמר בממנו העור ויסתמו בעברת נקביו לא יוכל אל הגוף כלחותו דבר ולא היטב התבותו · ובשיבין הנה יחממו ויקררו · אמנם המבומם הנה בחמבם אם יהיו חמים נוטים אל החום · אבל לא פרטרים כי יהם יקררו וירטיבו · ובהעצר אם יהיו קרים כי הם עוברים והחום הקנוי באויר · ומקבצים אותו בקרבים כשידדו קרים על הגוף · ואמנם קרים הנה זה כשירבה בהם הטריה שיקרר בשני פנים · אחר מהם שהמים בטבע קרים ויקררו באחרית הענין · ואם יחממו הנה תחבם מקר׳ לא יתקיים אבל יסור וישאר הפעל הטבעי לכה שבכלע בגוף מן המים והוא הקירור · ועוד כי המים אעפ שהם קרים או חמים הנה הם רטובים · וכאשר יפלינו בהרטבה יעברו החום הטבעי בהרטיבם הלחות ויכבו אותו ויתקרר · וזה והמרחץ הנה מחמם בהתנה גב׳ כשימצא מזון שלא נתעכל והלחה קרה שלא נתבשלה · ויעכל האחד ויבשל האחר · והמרחץ לפעמים יעשה יבש ואז ינגב ויזעל לבעלי השקוי והתפיחה · ולפעמים יעשה לח הנה ירטיב · ולפעמים ישב בו האדם הרבה וינגב בהתכת הזיעה · ולפעמים ישב בו מעט ואז ירטיב במציצת הגוף מכנו קודם ההזיעה והמרחץ · ולפעמים יעשה על הגום הדייקות וינגב בחוזק ויבחום ויחליש ולפעמי יעש בקרו זבן כשוכע ואז משמין בכה שמושך לחריצני הגוף בן המוסר אלא שהוא בחוזק מעשם בכה שנמשך כם נתו אל האברים בן האצטומכא והגבר בן המזון הבלתי כבושל ולפעמים יעשה באחרית העכול הראשון קודם הדייקות וירעיל וישמין בשווי · ולפעמים יעשה בהרטבה כמו שיעשוהו בעלי הדיקה · והגי עליהם שישרו במים אם לא יחלישו · ואחר יסרחו בשבן להוסיף בהרטבה ושיעצר חמימות הנכנסים בנקבים ויאיר לפנים בן העור והלא יאחרו לעמד הרטבה במקום שוה · ושיראי לשכוך המים על קרקע והמרחץ כדי שירבה האויר וירטב האויר ושיעתג בן המרחץ כלי עכול ושורת יתחייב להם · אבל על מנת בתוקע להם · ושיבושמו בבשום הקר בצאתם · ושיעמבו במקום ופשטת הבגדים שעה עד שתשוב אליהם הנשימה המות · ושישקו אותם בן המרטיבים דבר כמו מי השעורי וכמו חלב האתון · ומי שצריך לעמד במרחץ ימהר עליו העלוף כשכבו הלב ובהתרשו תחלה העלוף ויש למרחץ עם רוב התועלתו היזקים · כי הוא יקל שפיכת המותרות אל האברים

האברים אשר יש להם חולשה · וכריצה הגוף ונזיק לעצבי'
ובהרך החום הטבעי ומבטל אותו לגמרי ומחליש כח המשגל
ויש לרחוץ הגדולים בנתר והמימות אשר יעברו בו כי אם
יהיו נתרניים וגפריתיים ומיים ואשריים ומלוחים בטבע
או במלאכה שיבשלו בהם דבר כן כיוצא וכמו הגב אל
בגר וכמו הגפרית וזולת זה הנה הם מיטיבים ומדקדקים
ומעבירים התפיחה והגבירה · ומנגעים שפיכת הליחות אל
הנגעים ומועילים לבעלי המורסא והנקרא הידרק המדיי
והבימות הגפרושתיים והבדוליים והמלוחים גכ' מועילים
בחלי הנגרדה לחות ומכאובי הפרקים והנקרס והדרפין
והחולי הנקרא בערבי רבו · ולחלי המליות ובתחלת ארוכ'
המסר ותועיל כן הרמאכול והנגעים · והגפרושתי' מועילי'
לפנן והלהאה והקין הגרשה לחיות האזנים · והבדוליים
מועיל כו לאצטומכא ולטחול · והבורקיים והמלוח מועילי'
לראשים המקבלים לדברים והחות אשר הם באותו הענין
ומועילים לאצטומכא הלחה ובעלי הנפח והסקי' · ואמנם
המים האלומיים והנחשיים הנה יקבל תועלת ברחיצה בהם
מקיקת הדם וזולת דם והטבעת והגרות ומהתהפכות ה
האצטומכא וכן והאפלה בלי סבה ומן התגירות והפלגת
הזיעה · ואמנם המימות הגפריתיים הנה הם כנגעים העצבים
ומשקעים כאבי המחודה והבריעה ומנקים חיצוני הגוף
מן הצבוחים והנגעים הרעים הנושנים והכתמים המגונים
ועורשי הפנים והבהק והצרעת ומזיקים הבורורי' המשפכי'
אל הפרקים ואל הטחול ואל הכבד · ומועילים מקושי
הרחם אך מרפים האצטומכא ומפילים התאוה · ואמנם מי
הים הנה הרחיצה בהם כבלאה הראש ולכן הראוי שלא
ימבל הרוחץ ראשו בהם · ויש בהם החטם בזמן ארוך וכל
שכן לרחם ולמבק ולקולון · אך הם רעים בברים ופני שירא'
לרחוץ במי המי סטריא הנה הראוי שירוחץ בים בבזות
ובהסקם ולאם ובטהרנה לא במתע' · והגולי אגמיר לך
בשמירת הבריאות בענין הרחיץ כה שראוי שתצטרף
העיון בו אל עיון במה שנאמר · וכן המאמר בשמירת
המים וקרים

פרק ב

במשמושי מנותי
העמידה בשמש והנתן
בחול והבריחה להתשרות
בשמנים והצאת המים על הפנים · העמידה בשמש החום ו
וכל שכן בתנועה תנועה חזקה בדלוג והקריצה כמה
שתתיך המותרים בחוזק ובזיע ותתיך הרוח ותתיך מורסת
הקמודה והסקי ותועיל מן החולי הנקרא בערבי רבו הוא
אסמא ובשיבת והתלצב ותתיך כאב הראש וקר הגרון
ותחזק הבוה אשר בזנו קר · וכאשר לא יתנפח מתחתיו
אבל יהיה מושב יבש יועיל לכאבי הירך והמליות וכאיבי
הגידים ומהנק הרחם ונבקה הרחם · ואם יעבור בנגד המכש
יעבה הגוף וינגבהו ויעשה כמו בריה על פאות הנקבים
ויכנע התמבה · והישיבה בשמש במקום אחד ויותר הזק ב

בשרפת העור מן החיצק כו והוא יותר בונע ההבן
החתול' ויותר חזק כנגוב הלחיות מצלדרי העור הוא הוכ
הים ולפעמים ישב האדם עליו במקוה והם ולפעמים יעבן
בו ויזורו על הגוף מעט מעט ויתיך הכאבים
החולים והנזכרים בשער המשמש ובבלי מנגב הגוף מרב
חזק · ואמנם הפריה בכבו המכן הנה יקבלו תועלת בו
בעלי הזיעה ובעלי הקרחות הארובות הקרות · ואשר יש
להם עם קרחותיהם כאב העצבים והפרקים ולבעלי הבגיר'
והבוזו והעצי השתן וראוי שיהיה השכן בחוטם מלחון
לכרחון · אמנם אם יבושל בו שועל או חיה הנקראת
בערבי צבע · כבר מה שהאריכו הנה הוא יותר משובח
שבתרותות לבעלי כאב הפרקים והנקרס · ואמנם נפיחת
הפנים והזאת המים עליהם · הנה הוא בעודד ומחזק הכח
הגרשה מן הצער והתלהבות הקרחות ובנעת העלוף וכמ'
עם מי הוורדים והתוכן · ואולי יאבן התאוה ויעירה ויחזק
לבעלי הגולים וכאב הראש

כלל ב
פרק א

בסגות סבה סבה לכל אחד
מהמקרים הגופיים והם כמ'
פרקים
במתחבים והמתחבים הם
מינים רבים כמו המזון
השוה בשעור והתנועה
השוות · ונכנס בהם השירולים השוים והתרציפה השוה ·
והנחת כוסות המציצה בלי שרט · כי אותם שהם עם שרט
בקרים בהרקה · וגם התנועה אשר היא נוטה אל החוזק
והרבוי מעט לא בהפלגה · והמזון החם והתרופה החמה
והמרחץ השוה כמו מה שידעת מתחובו באויר ומימיו
והמלאכה המחממת ופגישת המחממים הבלתי מופלגים
באורים והתחברות חתעורה השוה והשינה השוה על
תנאי הנזכר והכעס בכל ענין והדאגה כשלא תפליג כי
אז תקרר והמשתה השוה וגם העפוש · ובגלותו ליורש חום
נכרי לא נולדתו · ומעליתו זולת חום טבעי · וזולת השרפה
כי החמום זולת השרפה בלי ספק וינצל פעמים רבות ולא
יעפש · ולעפושים יתחדש החמום קודם העפוש כי
העפוש פעמים רבות יהיה כשישאר אחר הפרד המטה
המחממת החיצונית חום וחוצי ויבער בהמבי והרטוב וינפ'
לחומו בחוזקו ראוי לבונג העצם אשר הוא בו מבלי החזיר
אותו אל מזג אחד מן המזגים הבינוניים · כי לפעמים ישנה
החום הלחות כחותו ראוי למזג אל מזג אחד מן הבינים
הבינוניים · ולא יהיה זה עפוש אבל עכול · ואמנם השרפה
הוא שיבדיל העצם הלח מן העצם היבש בהעלותו לזה
והשקיעו לזה · ואמנם החמום המפשוש הוא המבואר
הלחויות כולם על טבעיהם הבינונים אלא שהם ישובו יותר
חמים · ומן המחממים קברון והחלקים בחיצוני הגוף כי הוא
כחמם בהעצר האד והדבקון בתוך הגוף כי הוא בחמם
בהתפשטות האד ובכבנה גאלינוס שיכלול כל אלו הסבות

וסבות כה׳סונים׳ התנועה בלתי מופלגת׳ ונפישת כח יש שיחמם לא בהפלגה׳ והחסר החום בכח שיוקח וקבוץ ה הזולקים והעפוש׳

פרק ב

במקרים אבנם המקררים הם נב׳ כיני התנועה המופלג׳ להפלגת התנחה ולחום החש הטבעי׳ והמנוחה המופלגת לעצרה החום הטבעי׳ ורוב המזון המופלג כאבל ושתי׳ ומיעוטו המופלג והמזון הקר והתרופה הקרה׳ ונפישת כח שיחמם בהפלגה כן האוירים והתחבושות ומשי הבריחצאות וחזוק רעיון הגוף שיתך מ במנו החום הטבעי ואורך פגישת כח שיחמם בשורי כ כאורך העמידה במרחץ שיתך החום הטבעי׳ ונפישת כח שיקרר בפועל ונפישת כח שיקרר בכח׳ ואף כי יהיה חם עכשו בעת ההוה׳ וההפלגת בהעצר כי זה חונק החום הטבעי׳ וההפלגה בהריקה כי היא בגבורת חסר החום ואש הטבעי ולכח שיש כח שהמשך אחריה הרוחי והמתנועים מ בן הטבעיות׳ ובשום חוזק קשירת האברים והתמדתו כי זה בקרר נב׳ במניעת דרך החום׳ והדאגה המופלגת והחרדה המופלגת והשמחה המופלגת והענג המופלג והמלאכה המקרית והתאוות והמפנית המקבילים לעפוש ובמבוע שר הדוצאים גליונים שיכלילם במבו׳ שמה התנועה המופלגת ו והמנוחה המופלגת ונפישת כח שיקרר או כח שיחמם מאד עד שיתך מאד׳ והחסר המקרר בעוש המזון בהפלגה׳

פרק ג

במרטיבים׳ סבות המרטיבים רבות כרם כמו המנוחה וגם השינה׳ וגם העצר כח שראוי שיורק׳ והרקת הליחה המגבבת׳ וריבוי המזון המופלג ׳ש והמזון המרטיב והתרופה המרטבת ונפישת המרטיבי וכל שכן המרחץ׳ וביחוד על המאכל׳ ונפישת כח שיקרר שיעצו הליחה ונפישת כח שיחמם חמום רק שיתיל הליחות והשמחה השוה

פרק ד

במנגבים׳ המנגבים נב׳ רבים כמו התנועה והתעורה ורוב הריקה וגם המשגל ומעוט המזון והמזונות והיותם יבשים׳ והתרופות המנגבות ותכיפת החת התנועות הנפשיות׳ ונפישת המנגבים׳ ומזה הרחיצה ב במים הקובצים ומזה הקור המקפיא בכח שיעצר ואבר כמטוך המזון אל עצמו ובכח שמקבץ ויתחדש בו מונעים׳ מונעים העברת המזון ובכח פגישת כח שהוא חונק החום שיפליג בהתכה ובזה רוב הרחיצה׳

פרק ה

בסבות המפסידות התכונה בסבות המפסד התכונה סבות נופלות ביצירה׳ הראשונה שקצות יד כח המציירד או המטנה אשר בזרע בסבים ש

בחולים פעלו׳ וסבות נופלות בעת ההגרר בן הרחם׳ וסבות נופלות בעת הלוד הילוד ובהחזיק בו ׳ וסבות אח חיצוניות נופלות בחוץ מטבאה או הגבילה׳ וסבות אח תלויות במהירות אל התנועה קודם התקשות האיברים וגם סבות החולים כברום והדלקן והמיצאת הרמין גם והפתיחה׳ ולפעמים יפול בסבב השומן המופלג ולפעמים יהיה לסבת הרזון המופלג ולפעמים יהיה בסבת המורסות ולפעמים יהיה בסבת הליי הרגתה ולפעמים יהיה לסבת רוע ארוכת הנגעים

פרק ו

בסבות המסיטה וצרות המ המעברים׳ הנה המסיטה תתחדש אם לנפילת דבר זר במעברי יהיה אם זר כבינו כחוץ או זר בשעורו כאבנים הרבים או זר באיכות וזה אם לעבוי׳ אם לדבקותו׳ ואם לקפיאתו׳ ב בתיבות הם נקפאות׳ אלו הם הליק׳ והחום בנצל כמ במעבר׳ ובכללם כח שהוא דבק במקומו במעבר ובכבון מה שהוא כמנועע בו הולך ובא׳ ולפעמים יקרו המוסים להתרבקות המעבר בסבת ארוכת הנגע שבו׳ ולצביחת ד דבר נוסף כצמיחת בשר תבלולי׳ סוחם׳ או לסבות הא המעבר לשבונת בודקא לדוחצת או להתקבצות מקור וח חוק או לדחוק׳ וכבו מתחדש מן המקבצים או לחוזק כח מן הכח המחזיק או לקשור חבל׳ חוזק הדוחק׳ והסיוני ירכו כן הסתומים לרוב העצר המותרים ולקביצת הקור׳

פרק ז

בסבות רוחב המעברים הנה המעבר יתרחב אם לחולשת ה המחזיק׳ או לתנועה חוקה בן הדוחה ומזה הבין פעולת עוצר הנשיכה או להרפות פותחות או לתרופות כרבות וכות הלחות׳ והמעברים יצ יצרו להבין אלו הסבות והסתומים׳

פרק ח

בסבות השעירות׳ השעירות יתחדש אם לסבת תרופת חזקת הפרוק בהתכבו כחומין והמותרי החכמתי או בהתכבו בקצף הים והמותרים החדים או לסבת קיבון מבעלי בי ביבשו כרברים הקצרים או קר שמשעיר בקברן הזולק או לצריות חלקים ארציים על האבר כאבק

פרק ט

בסבות החלקות׳ סבות החלקות הבאם רבר כח לד לדבקותו ואם בתוך רק ח חותכה יריקוק המוגר ומזולו ובעור העבוי והקשי משטח האבר׳

פרק י

בסבות ההקפה והמוספת התוספות הנדות

הכרת האבר אם בסבה מ כחות כמו שיכשוך אבר כמנו ו ויפתיח עד שיקע או תנועה כבדה על ההשענות שנכסדת האבר כמקומו כמו שיהגך רגלו או בסבה ברצה ומיטבת כמו שיקרה בבלוי הבים או בסב כמסרה לעצם הקטורים באבולה או בעששה או ברטיבות כמו שיקרה בגרום תיד הגשה׳

פרק י״א

בסבת רוע השכונה למניעת הקרוב כבהו אם עוכי ואם דבקות ואם קריצה׳ ואם רפיון ואם נגב ליוהה בפרק והתאבנותה ואם כליוה

פרק י״ב

בסבת רוע השכונה למניעת הרחוק׳ כבתר אם עוכי ואם ר דבוק רוקם נגע ואם כויצה ואם כליותי׳

פרק י״ג

בסבת התנועה בלתי טבעיו כבהם אם יוכש בחליש כבריא הרעש הבטש או יובש כבלין

בסבת הפקות היבשות וסבת הכויצה היבשה או מוטרים כבויצים או מיתרים וסבות מחבורות הדך וכבח בונעית מ כעצרו אל האבר בשתיכה או כותרי מזיק בקרו כמו שיש ברתת או בעקיצתם כמו שיש בסבוד או לשקיעה כתהום הטבעי ומעוטו רישוב וצנוני העצלים קר ויחדש רוח מ כבקעה והתכה והורד כמו שיש כרצרוף׳ ונאמר כי החבר הזה המזיק אם שיהיה אידיי כזיעו וכחורש ה כחזק או יותר חזק כבגו ויחדש הניעה העצלוית אם יהיה נח או יחדש בינים בין הניעה האחרים אשר נזכרים אם יהיה נע ואם יהיה יותר חזק יחדש הכזור׳ ואם יהיה יותר חזק יחדש תרתת והחובר הרוחי כשיעצר בעצל ם יחדש הרצרוף

פרק י״ד

סבות הגודל ומכאריותם׳ רוב החומר והחזק הכח המ׳ המושך בעצבו וחזק הכח המכסף בעצר והתאוה והחבמם בתחבושות כמו תחבושת הזפת והרוכה לזה וזה כיחוד בגודל וזולת הבספר

פרק ט״ו

בסבות הקטון׳ אלו אם נעתלות ב בעקר היצירה בחסרון החומר או חטא הכח המבדיל או חולשתו ואם פגעים נופלים פעמים בחורן בהתך והתבאה והפסד הקור והקבים כבבטני׳ בעפוש

פרק י״ו

בסבת פרוק חבור׳ אלו אם כבבנים ואם בבד רך׳ ואותם שהם מבפנים כמו ליחה מאבלת ושורפת או מרטיבה ומרינה או מרבטת פורקת או כמו בלוי רוחי מותח או רוחי נוקב או להוי בתחת להנועות ליחה מתגער או עוברת בגוף להבדלה בתנועת הזקה׳ או לחוי נוקב וכל זה אם כחוזק התנועה או לרבוי החומר או כמו חוזק התנועה בין הדוחה לא על הבנהג ה הטבעי וכמו תנועה על הבלוי וכבה שרוכה להם הצעקה והחזקה והדלוג וכמו בקיעת כורסות׳ ואמנם הסבות אשר בחוץ כמו נגסם מבתה בחבל וכנשקלים או בחותך כסף

או שורף כאש או מרצץ כאבן כי כמו זה אם יבצא ריקות יכתת או כלוי ישטע הכלים או כמו גשם נוקב כחוץ או נושך ככלב והאפעה והאדם׳

פרק י״ז

כמו הנגע הם אם כריסא נבקעות ואם חבורות ואם עצמות בהאבלים כסבות המורסא׳

פרק י״ח

אלו הסבות קצתם מן ה החומר וקצתם בתכונת האבר׳ ואמנם ההוות מצד החומר והבלוי מצד הדברים ה השסה הנזכרים ואמנ׳ ההוות מצד תכונת האיברים הם כמ האבר הדוחה וחלשות האבר המקבל והכנתו לקבל המות אם לטבע עצמותו ושהוא נברא כן כמו העור או לרפיונו כמו הבשר הרך כמוות הנ׳ אחרי ואזנים בן הצואר ותחת האצילים וארבות הרגלים או לרחבת הורכים אליו הרחק הדרכים כמנו או לאצותו כלכמה או לקטנו שיצר כמו שיבואתו בתחבר המזון׳ ואם להחלשתו בעכול כמו לצוע שיש בו׳ ואם להבאה העצוד הליחה בו׳ ואם להעדר התכת כח שהרגיל להתי כבמו בגידול ואם לחום מושל במ שמושך ואתו החום והוא גם טבעי כמו שיש לבשר או בלתי טבעי חורש אותו כאב או תנועה כבדה או דבר בהתחכבים ושטר מחדש המורסא לדבר מעולים אמנות הנזכרות כמו הרצון ולחרצת האבר והבתיחה אשר בה ירופא העצם הנשבר והעצם עצמו והתן יתבן שיהיה ברם מורסא כי הם מקבלים הגדול בן המון ומקבלים המפרח והעפוש ועל כן מקבלים המורסא׳

פרק י״ט

בסבות הכאב על התחלתו ולפי שהכאב הוא אחד מ מהעניינים הבלתי טבעים הקודים לגוף הכח על כן נזכר בסבותיו דבור כלוי׳ ונאמר כי הכאב הוא הורגש בכנגד בפתע וכלל סבות ה הכאב נכלל בשני מינים מין שנוי המזג בפתע והוא רוע המזג המתחלף ומין פרוק החבור׳ ורצוני ברוע ה המזג המתחלף שיהיה לאיברים בעצמיותם בזג בפתך אחר יקרות עדיותם מזג נכרי כנגד לו עד שיהיה יותר הכם באותו המזג או יותר קר וירגיש הכח הרגשי ביחודו וא המנגד ויכאיב כי הכאב איננו דבר אחר אלא הרגשת וא ההתנגדות במחדר הכנגד׳ ואמנם רוע המזג המאות הנה הוא לא יכאיב כלל ולא ירגש בו כמו שיהיה המזג הרע ב כבר נתהבך בעצם האברים ובטל המזג השרשי והיה בלו הוא המזג השרשי וזה לא יכאיב כי לא ירגש כי המרגיש ראוי שיתפעל מן המורגש והדבר לא יתפעל מן הענין הקבוע אשר לא ישנהו מענין בו׳ אבל אמנם יתפעל מן התפך היורד המשנה אותו אל זולתו מה שהוא עליו ועל כן לא ירגיש בעל הקדחת הדקה כמו שתרגיש בעל הקדחת שמרגיש בו בעל קדחת יום או בעל קדחת שלישית אע״פ שחום הדקה יותר חזק הרבה מחום בעל שלישית כי חום הדקה קבוע ומתיישב בעצם ובאיברים השרשיים וחום השלישית יורד משכונת הליחה על האיברים שמור בהם כונם המטבעי עדין בענין כי כשתמוד בהם הליחה יטער ם האבר בהם על מזגו ולא יתקיים בו החום אלא אם כן יהיה

בכר נסתבך ונעתק החולי אל הדקה · ודוע הכוג חמאות ה
המסתבך · אמנם יסתבך כאשר בו אודנה · והנה יבא
בעת הבריאות מה שיקרב זה אל השכל והוא כי אשר יעשו
יבריתהו פתאום לרוחן בתוך בבית חמים או משרים יקרה
בלו כמנו שיתקבץ בעצמו ויתקרר · כי איכות גופו יחזק
במנו האכילו · אחר יהגל בוים וגם יתענג בה בהתודרנו אל
ההתערבות בענין הה הקר העושה בו · אחר שישב שעה
במרחץ הפנימי · אולי יודבק שישוב גופו יותר חם באלו
הנים · וכאשר יסריהגהו בי צריכת החמים והראשונים בעצמם
עליו יסתפר בחם על שום יקרוהו חמים · וכאשר תדע זה
באמר בי אמת שאחד משני סוגי סבות הכאב · הוא רע
המזג המתחלף · הנה אין כל רוע מזג מתחלף מכאיב
אבל החם בעצם והקר בעצם והיבש במקרה · והרטוב לא
יכאיב כלל · כי החום והקר שתי איכיות פועלות · והיובש
והרטוב שתי איכיות נפעלות כדם אינו שיעשה ברם רושם
גם בעצם אבל שיקבל רושם גם במגנם · ואמנם היובש
הנה הוא מכאיב במקרה · כי ימשך אחריו כמו כן המזג
המגור והוא פרוק חבור כי היבש לחוזק הקבוץ · ולפעמים
יהיה סבה לפרוק החבור · ואמנם מאלינום הנה כשתתאבת
מסריה הנה תשוב אל שהסבה העצמית לכאב הוא פרוק
החבור אין עוד · כי החום אמנם יכאיב לפי שמפרק החבור
והקר אמנם יכאיב גם לפי שיתחייב לו פרוק החבור יותר
כי הוא לחוזק קבוצו ואספו החלקים יתחייב לו בלי ספק
שיכנסו החלקים אל המקום · אשר שם קבוץ החלקים וי
ויתפרקו מהצד שיכנסו ממנו · וכבר נבוך הוא בזה
הענין עד שדבה בקצת ספריו · שכל המוחשים יכאיבו ב
בכמו זה הכל שיבא בו בפרוק או בקבוץ · יתחייב לו פרוק
והנה השחור בראים מכאיב בחוזק קבוצו · והלבן בחוזק
פרוקו · והמר והמלוח והחריף מכאיבים במטעמים
בהם לגודל פרוקם · והעגון בתגלגלת קביצותו ויבמשך אחריו
הפרוק בלי ספק · וכן בריח · וכן בקולות החזקים הפרוק
לכבדות מן התנועה האוירית בעת נגיעת האזן · ואמנם
הבאור האמתי בזה הענין · הוא שאשים שנוי המזג סבה
מחייב בעצמו הכאב · ואע"פ שיקרה במנו פרוק החבור
הבאור האמתי בזה איננו ברפואה · אבל בחלק הטבעי
מן החכמה · אלא שאמרנו הנה מבוא אל קצת מה שבמנו
ונאמר שהכאב לפעמים יהיה בהרבה החלקים כמו הכאב
ופרוק החבור לא יהיה ברוב החלקים כלל · אבל בציאות
הכאבים במקומות המצויים מפרוק החבור לא יהיה בפרוק
החבור אבל יהיה מרוע מזג · ועוד כי הקר מכאיב במקום
שילבן ובמקום שיקרר בכלל · ופרוק החבור בהקור לא
יהיה במקום שיקרר אבל בקצוות המקובצות הבתקרים · ו
ועוד כי הכאב בלי ספק הוא הרגש בעושה רושם כנגד
במתע בצד שהוא כנגד · אבל המכאיב הוא המורגש הכנגד
במתע · והצד יתהפך שכל מורגש כנגד בצד מה שהוא
כנגד מכאיב · והתחייה כשירגיש הקור המפסיד למזג מצד
שהוא במפסיד המזג · ויהיה על דרך משל שלא יתחדש כמנו
פרוק החבור · הרוחות זה הרגש כמנגד ואם יהיה זה מכאיב
אב בזה תדע שבנוי המזג פתאום סבה לכאב בפרוק החבור
והכאב בעוד החום והוא יעיר הכאב · ולפעמים ישאר
אחר הכאב · דבר שיש לו חוש הכאב ואינו כאב אמתי
אבל הוא כבלל בה שיורך בעצמו · והכל מתעסק
ברפואתו ובחזק לוי

פרק ב

בסבות כאב ובאב מיני הכאבים אשר יש להם שמות והם אלו והדבוני

המשער העוקץ הלוחץ המבתת המתפשט המשבר הרפה
הנוקב המחטי המרדים הדופק הכבדי היגיעי המולד הנה
אלו חמשה עשר מינים · וסבת הכאב החכוכי ליחה חריפה
חדה או מלוחה · וסבת הכאב המשער ליחה שעירה · וסבת
הכאב העוקץ דבר מותח לקרום כרוחב · בהפרק לחבורו
לפעמים יהיה משתנה במוחש אם לפי שיבות עליו הקרום
או יבשתו בלתי המתרוכת החלקים בקושי והרכות · כמו
המרקה לקרום ותוספה בגבנים לעלות · בשתהיה הבורסא
בגעלת הצד מושכת אל עליונה · או לפי שהוא בלתי ב
מתרבה החלקים בהגיעתו כבורסא לאותו הקרום · או
לפי שחוש האבר בלתי בהרכבה אם בטבע · או לפי שנגע
קרה לקצת חלקיו זולת קצת · וסבת כאב המבתח הרוח או
ליחה כותחים העצבים והעצלים · כאלו הם מושכים אותם
אל שני קצותיהם · והכאב הלוחץ סבתו חומר יצר על האבר
או המקום או רוח תכפתהו ויהיה כאלו הוא המכש ועל בן
הלוחץ · וסבת הכאב המתפשט הוא חומר נכנס בין העצל
וקרומו ומותח הקרום ומפרק חבור הקרום בעצל · וסבת
הכאב המשבר הוא ליחה או רוח נכנס · כמה שבין העצם
והקרום המכסה אותו או קור · שמקבץ אותו הקרום ומפרק
קבוץ הקרום ביותר · וסבת הכאב הרפה הוא חומר כבתיה בשר
העצל בלתי מיתריו · ואמנם נקרא רפה כי הבשר הוא יותר
רפה מן העצבים והמיתרי הקרום · וסבת הכאב הנוקב הוא
ליחה עבה או רוח נעצרים · כמו שבין מחיצות אבר קשה
עב כמו מעי קולון שלא יסורו מלקרוע אותו ועוברים בו
ויונים כאלו הם נוקבים במקבת · וסבת הכאב המחטי הוא
אותו החומר בעצמו כמו האבר החזק · אלא שהוא יותר
נעצר בעת קריעתה · וסבת הכאב המרדים אם מזג חזק
הקר · או סתימת נקבי מעברי הרוח המרגיש העובר אל
האבר בקשירה או במלוי כלים · וסבת הכאב הדופק מורסא
חמה בלתי קרה כי הקרה אין שתהי' קשה או רפה הנה היא
אינה מכאיבה אלא אם נשתנה אל החום · ואמנם לא
יתחדש הכאב הדופק מן המורסא החמה · אלא על התנאי
הזה ר"ל כשיתחדש מורסא · ויהיה האבר השכן לה מרגיש
ויהיה בקרוב שריינים דופקים תמיד · אך כשיהיה האבר
ההוא ברוח ובריא · לא ירגיש תנועת השריין , בעצמו ·
ובשיכאב ויעשה בו מורסא תשוב דפיקתו מכאיבה · וסבת
הכאב הכבדי מורסא באבר בלתי מרגיש כריאה והכוליא
והטחול · כי המורסא הנה לכבדה נמשכת למטה ותמשוך
אל האבר עם הקרום המרגיש המקיף והמתלה אשר נכנר
צמיחת הקרום אשר הוא כמו כרוך · וירגיש הקרום והמתלה
בהמשכם למטה או מורסא באבר מרגיש · אלא שהכאב ע
עצמו הנה בטל חוש האבר כמו הסרטן במפי · האצטומכא
כי הוא יוחש כבדו ואינו מכאיב לפי שבטל החוש · וסבת
הכאב היגיעי הוא אם עמל · ונקרא הכאב ההוא יגיעה ע
עמלית · ואם ליחה כמותחת יקרא מה שיתחדש ממנה
היגיעה המתחיית · ואם רוח ונקרא מה שיתחדש ממנה
היגיעה הנפחית · ואם ליחה מלחית ונקרא מה שיתחדש
ממנה היגיעה והמגעיית והרכבה מזה הרכבות כמו שנבאר
במקום היותר ביאור בזה · ובכלל

המורכב׳ הניעה והדוקה הנקראת המורסיית והוא מורכב׳ מפתחיות ונגעיית והכאב המולד הוא מליוה שיש לה איכות חודי׳

פרק כא

בסבות השקט הכאב סבות השקט הכאב יהם אם מה שיפסיק הסבה המחייבת אותו כמו שידריק אותה ביתרופה הבגעית ללוואה ׳ ה ואם מה שינגדו בענורו האיברים להחזו כאות להם כ׳ בשכבת חולע פשתן אם יזאבש כאם במקום הכואב ואם גם מה שירשיב ומישן שישקע הכח המרגיש ויעזוב פעול׳ כמו המשכרים ואם מה שיקרר שיחדש תרדמה כמו כל׳ ה המרדימים ׳ והמשקיט האמתי הוא הראשון ׳

פרק כב

במה שיחייב אותו הכאב הכאב מתוך הכח ומונע האיברים מפעולותיהם ה

המיוחדות להם עד שיכנע איברי הנשימה מהתנשם ׳ או יבלבל עליה פעולתה ׳ או ישימה נפסקת לסרוגין או ת תכופה ׳ ובכלל כבנות הבלתי טבעי והנה מתנם האבר ת תהלה ואחר יקדחהו מאודות מבה שבתוך ובבה ש׳ שבהליש כן הרוח והחיים ׳

פרק כג

בסבות התענוג אלו גם נכנסים בשני מינים ׳ האחד מהם מי מה שמשנה אל המזג הטבעי פתאו׳ כדי שירגש והשני מה שמחזיר החבור הטבעי פתאום והדבר אשר לא יבא פת פתאום לא יחוש ולא יערב׳ והתענוג הוא הרגש בנאות ובל הרגש והוא בבת מרגיש ויהיה הרגש בפעלו וכאשר יהיה בנאות או בנגד יהיה תענוג או כאב בפי מה שיקבל הרושם ׳ ולפי שהבושש יותר גם שבחושים ויותר שומר לבה שיקבלהו מרשם מנגד או נאות יהיה הרגשו לנאות בעת פגישת הטבע בו יותר חזק התענוג ׳ והרגשו המנגד׳ יותר חזק והכאבה במשר הוא ביוחד בכחות אחרים

פרק כד

באיכות הכאבת התגיעה ׳ ההגרעה מכאיבה לבה שיתחדש עמה מבתיחות צרעך או מוזו

פרק כה

באיכות הכאבה הליחות הרעות ׳ הליחות הרעות מכאיבות אם באיכותם כמו שידקנו יאם ברבויים כמו שימתחו ואם בהתחבר שני הדברים יחד

פרק כו

באיכות הכאבת הרוחות ׳ הרוחות מכאיבים בבתיחה ׳ והרוח מבתח אם שיהיה בם בחללי האיברים והמתרים מבפח האמצעי או בבוריצות ה האיברים ובתחליהם כמו שהוא בקולנג הרוחי או בבוריצת המעגלים או תחת הקרומות הלמעלה מהעצבות ׳ או מביב המעגלים ביניהם ובין בשר הרפה ׳ או נכנס בפנימי האבר כמו שנכנס בעגלי התהה ומזידות התבתו או עבותו ה הוא בפי רב חמרו ולעוצר יעובי חמרו ודקותו וקבון והלק האבר והדיוגם

פרק כז

בסבות מה שיעצר ויחזק ׳ ההעצר והדוקה וקל העשות

עליהם בעיון מה שאמרנוהו בהעצר והדוקה ודאי ש שיעיינו שם ׳

פרק כח

בסבות התבבא והמולד אלו אם מתוך האם בכבני ומן החיצוניות הנה כמו

עשייה מה שתחזק הרעבתו שלא יצטרך הגוף אל הרטיב הבאכל והמשתה ׳ וכאשר יתחברו יחד ירבה החוסר בגוף ויספר התעסקו הטבע בו כמו הרביבות מן המרחץ ובפרט אחר המאכל ומגע ההתכה כמו השקט ועזיבת הטיול והדוקה והתרחב במאכל ובמשקה ורוע התבונה ׳ אם כבבנים כמו חולשת הכח המעכל שלא יעכל או בל חולשת הכח הדוחה או חזק המחזיק והעצרנה הליחות ולא הדוחה או לעצרות המעברים ׳

פרק כט

בסבת חולשת האיברים אם ש שתהיה סבת החולשה יורדת על גרם האבר ׳ או על הרוח

הנושא לכח המתעסק באבר או על הכח עצמו ׳ ואשר ת תהיה הסבה בה מיוחדת באבר אם שיהיה רוע מזג מתחבך ובפרט הקר ואעפ׳ שהלום יעשה זה מבה שמוליש בפועל הקור בתרדמה ולהמשיך בנג הרוח כמו שיקרה לבי שיצרך לעמד במרחץ גם לבי שיתעלף והיבש מונע הב הכחות מעבור בקבצי החולק׳ והרטוב בהרפותו וסתמו׳ ואם שיהיה חולי מתלוי התרכבה היותר מיוחד שבהם שיהיה האדם עמו בלתי נראה הדוק והחולי והכאב הוא רפיון ארגנת אותו אבר בעצביו ׳ בהיות הפעולות הטבעיות כלם והרצוניות נשלמות כפתליהם וחבוריהם והקבול גם יצטרך אל החוקה הנוכבה על התכונה הטובה וזה בפתלי׳ ובאש הזה׳ המבה בן מיוחד ברוח הנ׳ אבמו׳ רוע ואם התכה בדוקה תיחודהו ואם יהיה עד הובכך אחר הדקת גליהו ׳ ואשר הוא מיוחד בכח הוא רבוי הפעולות ג׳ והשגיחם כי הם מחלישות הכח אעפ׳ שיחבר לזה התכה הרוח על דרך חברית מבה לסבה ובאשר נבנה הסבה על צ׳ צד אחד ונכשים בהם והסבות הרחוקות אשר הם סבות לסבות הדבקית נמצא בהם סבות רוע כי קבלים הסבר האויר והמים והמאכל ׳ ומהם מה שבוזם ברוח התלה כמו והבאש וסיוד הבי והתפש והכח האוסר באויר או בגוף ׳ ומכלל סבות החולשה מה שהוא תולד בדוקה כמו חולת הדם והחולשה וכל שכן בבני שלוחותיו דקיקות והיוצא כי השקי דרך בורא בשישאר מהם דבר בבת אחת ׳ ובקיעת הצמח הנקר׳ דבילא הגדולה בשיהל מבנה מחלית רבה בבת אחת ׳ וכן כשתבקע מענבה חו׳ והזיעה הרבה מהטיול המופלג והכאבים גם כי הם מחלים הרוח ואעפ׳ שהם גם משנים המזג׳ ומכלל הכאבים מה שהוא יותר רב הרושם כמו כאב פי האצטו׳ יהיה בבוטה או סולד וכל כאב שיקרב לצודי הלב׳ והקדחות מבה שמחלי׳ בהתכות והדוקה מן הדם והרוח והחלוף המזג והרוע המעבים בהעודרים על חדוש החולשה והתבריית והרע הרב הוא מן ומבין הזה ׳ ולפעמים יהיה חולשת הגוף כלו נמשך אחר חולשת אבר כמו חולשת הגוף בעבור הדק יקרה בפי האצטו׳ עד שיודך בזה עד שיהיה לבו ומוחו הם הפעולות מן המזיקים המעצמים ׳ ויהיה זה האדם מזיד ה הנעצר והתכה מהמזיקות שבתמרים ׳ ולפעמים יהיה מבח החולשה רבה שאת החולאים ׳ ולפעמים יהיו קצת האיברים

יותר הלוטים ביצירה מקצת או יותר הלוטי׳ במולדתם י ב בריאה והנוח שיקבלו לכח שיהיה אותו החזק ביצירה בעצמו ולולי שנתיחד הכוח בתכונות מקומו היה נפגע בן הענין הזה בכח שלא תיה מבלי לא היה נשאר עמו כחו

למוד ג פרק א

במקרים ובראיות המקרים

והאותות הם ענינים מורים על אחד משלשה ענינים ת הנזכרים האותות משלש ראיות · אם על ענין ההוה · אבר נאלי׳ ומקבל תועלת בו החולה לבדו במה שהאות שיפעל ואם על ענין עבר אבר נאלי׳ ומקבל תועלת בו הרופא לבדו כי יקח ראיה בזה על קדימתו במלאכתו ויוסיף הבטחון בעצתו · ואם על ענין עתיד · אבר נאלי׳ ויקבלו בו תועלת שניהם יחד אם הרופא שיקח ראיה על קדימתו במלאכתו ואם החולה שיעמוד מכנו על נכון הנהגתו והאותות המורים על הבריאות מהם מה שיורה על שווי המזג ועוד נבורתו במקומו · ומהם שיורה על שווי ההרכב ובזה עצמים והם כגון שתהיה היצירה והרגחה והשיעור והמספר על מה שראוי · וכמו הגדלו אלה הענינים · ומם ומהם מקרים כמו היוצא והגוי ומהם שלמים והם כשליכות הפעולות הלכן על השלמות כי כל אבר שישלים פעלו הוא בריא · הנה לקיחת הראיה בן הפעולות על האברים הראשיים · אמנם על המוח הנה בעניני הפעולות ת ההרגשיות ופעולות המחשבה · ואמנם על הלב הנה הדפק והנשימה · ואמנם על הכבד הנה הצואה והשתן כי חולשתו במשך אחריה צואה ושתן דומה לרחיצת בשר בתוך הבשר הטרי · והמקרים המורים על החלאים ג׳ יש מהם מורים על עצמות החולי כהתחלפות הדפק בהתחלות בקדחות כי הוא מורה על עצם הקדחות · ומהם מורים על מקום החולי · כ כדפק המסורי כשיהיה הכאב בצדי החזה כי הוא מורה על שהמורסא בקרום והשרטטא · והדפק הגלי׳ והכיתנא ב בזה כי הם מורים על שהמורסא בגרם הריאה · ויש מהם גב מורים על סבת החולי כאותות הגלוי בהתחלפות ע ענינים הכוללה כל מין מהם מין בחבלו · והמקרים יש מהם קימו בתחילים ונפסקים עם החולי כמו הקדחות החדו׳ והכאב המוקף וצרות הנשימה והדפק המסורי עם בעלת הצד · ויש מהם שאין לו עת ידוע כי פעם יתמשך אחר ה החולי ופעם לא יתמשך כמו כאב הראש לקדחות · ומהם שיבא באחרית הענין · ומהם אותות הגבול · ומהם אותות הבשול ומהם אותות העדר הבשול ומהם אותות הגבורה · ואלה רובם בחלאים החדים

והאותות יש מהם מה שמורה בחיצוני האברים והם לקוחים מן המוחשים והמיוחדים · כמו עניני הבריאה וענני המשוש מקושי והרבות והחום והקור וזולת זה · א ואמנם המוחשי׳ המשותפים הם הלקוחים מיצירת האברי׳ ותכונותיהם ותנועותיהם ומנוחותיהם · ואולי יורה זה מהם על עניני האברים הפנימיים כמו הרצרוף בשפה על הקנה ושעוריהם או במספריהם אם נוספו או נחסרו · ואולי

יורה זה בהם על עניני האברים הפנימיים כמו קוצר האצבעות על קוטן הכבד והפנימיים ולקיחתם הראיה עליהם מן היציאה האם היא שחורה או כרכומית ועל מה זה תורה והוא משרש הראות · ומן המקרים על הנפח ודרך העכול מחוש הטבע · וכמו המין לקיחת הראיה מן הריח ומעמי הפה וזולתם · ולקיחת הראיה מכבניות ה הצפרנים על השרפן והדקה מחוש הראות אך הם משער המוחשים המשותפים · ולפעמים יורה המוחש הנראה על ענין פנימי כמו שיורה אודם הדקה על מורסת הריאה ומכבניות הצפרנים על נגע הריאה · ולקיחת הראיה מ מהתנועות והתכונות כמה שצריך שורש רחב ונפרשהו והאותות הלקוחים משער המנוחה הם כמו השתוק והכפי׳ והעלוף ונפלאג · והלקוחים משער התנועה הם כמו הנכור והרתת והפיקות והעטוש והפהוק והנהוק והשעול ו והרפף והבוריצה כשיהיה להתכוץ · והנה מנה כח שהוא מפעולת הטבע הגירוש במקות · ומזה מה שהוא מפעל פנימי מקרה כבוריצה והרעש · ומהם מה שהוא רצוני מזוקק בהתנועות והתחמבות כמצד אל צד · ומהם מה שהוא מורכב מטבעי ורצוני כמו השעול והשתן · ו ומהם מה שיקדים בו הרצון לטבע · כמו השעול · ומהם מה שיקדים בו הטבע לרצון כשלא יעמוד אליו הרצון כמו הצואה והשתן · והקריה מטבע בלי רצון · ומהם מה שיהיה מעורר עליהם החוש כמכור · ומהם מה שלא יעורר אליהם החוש כי לא יוחש כרפרוף · ואלה התנועות מתחלפות אם בהתחלפות עצמיהם כי השעול יותר חזק בעצמו מן ת הרפרוף · ואם בהתחלפות מספר התנועות כי עטוש מספר בניעיו יותר ממספר בניעי השעול כי השעול ישלם בתנועת אברי החזה · ואמנם העטוש הנה ישלם בהתחבר הנעת אברי החזה והראש יחד · ואם בשיעור ה הסבה מהם כי התנועות המוקות והחבשות יותר גדולות הסבה בתנועת השעול · ואעפ׳ שהשעול יותר חזק ואם למה שיעזור בו הטבע כי לפעמים יעזור בבלי עצמיו כמו שיעזור בהוצאת הנסחלת בעצלי הבטן · ולפעמים יעזור בבלי מי כמו שיעזור בשעול בצאיד · ואם בהתחלפות התחלותיהם מן האברים כמו השעול והתעוררות ה הקיא · ואם בהתחלפות הכוחות הפועלים כי הרפרוף התחלתו טבעית והשעול נפשיית · ואם בהתחלפות החמר כי השעול ברקיקה והרפרוף ברוח אלו הם אותות מורים בחיצוני האברים ורוב הוראותיהם על ענינים נ נראים · ולפעמים יורו על הפנימיים כאודם הדקה על בעלת הריאה · ומן המוחשות אותות יוקח ראיה מהם על החליים הפנימיים וראוי שיהיה הלוקח ראיה על החליים הפנימיים שיקדים לו כבר הידיעה בנתוח עד שיגיע לו מ מכנו ידיעת עצם כל אבר אם הוא בשרי או בלתי בשרי ואיך צורתו כדי שידע על דרך משל ואם המורסא הזאת בתבנית הזה בו או בזולתו בעבור שאם הוא דומה בתבניתו או בלתי דומה וידע האם אפשר שיעמד בו דבר או אי אפשר כי הוא מעמיד

מעיד לכח שיבא בי כמו המעי הצם · ואם אפשר שיעצר
בו דבר או יכעד מבנו דבר בה הדבר אשר אפשר שיעצר
בו או יכעד כבנו   הם שידע כקומו ויגזור בזה על כח
שיורגש כבאב או במרסא האם הוא עליו או על רחוק כבנו
ועוד שידע שהוא · עד שיגזור אם הכאב בו מעצמו או
בשיתוף ·   ואם התחבר בשולה בו מעצמו או ירד עליו
בשיתוף ·   ובה שנגדל מבנו האם הוא קוטר בו והגבול
כמולתו · ועוד שידע על מה זה יקיף כדי שידע האם אפש
שיהיה בו כמו זה הבורק כורק מבנו   ושידע פעל האבר
עד שיקח ראיה במוליו כביאה הפגע בפעלו; וזה כלל כבה
שיעבור עליו ואחר בנתוח ידע כי אי אפש לרופא המשוער
בהנתנת חולי האברים הפנימיים מבלי הנתוח · ובאשר
תמיע רז ידיעת הנתוח ראוי שיטען אחר זה בלקיחות הראי
על החולאים הפנימיים על כללים שש ·   האחד מרוק
הפעולות וכבר ידעה הפעולות באיכותן ובכמותן והוראתן
הוראה ראשונה הכוזית ·   והב מבה שיורק והוראתו
תמידית ואינה ראשונה · אבל גם תמידית   כי היא בפרת
ההנזק תמיד · ואבנם בלתי ראשונה כי היא תוה בבנין
הבשול והעדר הבשול · והג בין הכאב ·   והד בין המורסא
והה בין המצב · והששי בין המקרים והחיצוניים · והוראתם
הוראה אינה ראשונה ואינה תמידית · ועתה נבאר מאמר
בכל אחד ואחד מהם · ואבנם לקיחות הראיה בין הפעולות
הוא כשלא ילכו על הבריא הטבעי שלהם יורה שהבה מ
כבאתו פגע ופגע הנח יסמך אחריו חולי באבר אשר הבח
בו · והנזק הפעולות הוא על פנים ג   כי הפעולות אם
שיחסרו בעין שיחלש ראותו שיראה הדבר לא כבות שהוא
על השלמות ומרחוק יותר קרוב · והאצטום שיתעכל
יותר בקושי ויותר באחור ופחות מעוד ·   ואם שישתנו
באיכות שיראה בה שאינו · או שיראה הדבר על זולת מה
שהוא עליו · והאצטומכא   הבמפסדה הבאכל וירע עכולה
ואם שיבטלו בעין שלא תראה · והאצטומכא שלא תעכל
כלל · ואבנם אותות כח שיורק ויעצר הוא בפנים אם   ש
שיורה כדרך העצר בלתי טבעי   כמו העצר דבר מדרכו
שיורק כמו שיעצר שתנו או צואתו · או יורה בדרך הריקה
בלתי טבעית ·   וזה אם לפי שהוא מעצם האברים ואם
שאינו בן ·   ואבנם אשר יהיה מעצם האבר הנה מורה
בפנים ג׳ כי הוא אם שיורה בעצם עצבותו במטבעות
הרקיקות שיורו על אבול במקצת הריאה ·   ואם שיורה
בעיקרו   כקליפה היוצאת בגרידת המעים כי אם תהיה
עבה תורה שהנגע בבעים הגסים או דקה תורה על שהוא ב
בדקים   ואם יהיה מורה בבריאתו כבשרים האו וכיים כי זה
יורו על שהם באברים הבשריים כבוליא והלבנים כי הם
מורים על שהם באברים עצביים כבנקוה · ואשר יורה על
שאינו בעצם האברים הנה יורה אם לפי שהוא בלתי טבעי
היציאה כליחות הטובות והדם בשיצא ·   ואם לפי שהוא ב
בלתי טבע האיכות כדם הנעכר בין שיהיה מורגל היציאה
או לא והיה · ואם לפי שהוא בלתי טבעי העצם במוחלט,
והשתן המרובים   והמעושים ואם לפי שהו׳ בלתי טבעי
שהוא טבעי היציאה וזה אם בשר מעט   או ירקות ומגרש
כמו החצץ · ואם לפי שהוא בלתי טבעי השעור   אפא׳
האיכות ואעפ שהוא מורגל היציאה כצואה · והשתן
השחורים · ואם לפי שהוא בלתי טבעי צד היציאה אעפ׳
שהוא מורגל ליצאת כמו הצואה והשתן כשיצאו בחליי א
איליאוש בלמעלה · ואבנם אותות הכאב הנה הם נבללים
בשני פנים וזה שהכאב אם שיורה במקומו כי הוא דרך מ
משל אם שיהיה בימין הוא בכבד · ואם בשמאל הוא בטחו׳
ולפעמים יורה בבגינעל סבתו כמו שבארנו בלימוד הסבו׳
דרך משל כי אם יהיה בכבד יורה על מורסא   באבר בלתי
ברניש · או שנתקבץ ואשו ·   והמתוח נמורה מורה על
חומר רב · והמקלקל על חומר חד · ואבנם אותות המורסא
כב פנים אם בעצמותה במורה על ארותה   והקשה על
שחורית · ואם במקומה כאותה אשר תהיה בימין   כי הוא
מורה דרך משל על שהיא אצל הכבד · או בשמאל שהוא
תורה על שהיא בצד הטחול · ואם בתבניתה כי היא אם
תהיה אצל הכמן והיה ירחיות תורה על שהיא בעצם ה
הכבד ·   ואם תהיה ארוכה תורה על שהיא בעצל אשר
לכליה מבנו ואבנם אותות המצב הם אם במקבלות אם
בהשתתפים · אבנם במקבלות הנה ראוי ·   ואבנם
בהשתתף כמו שיוקח ראיה   על כאב באצבע מכסה
קודמת שהוא לפגע קרה בות השדי מגות עצבי השיר

פרק ב

באותות והגרש שבין החלאים
המיוחדי והמשותפי בהם ולפי
שהחלאים לפעמים יקרה תחלה
באבר · ולפעמים יהיו בשתוף כמו שמשתתף הראש ב
לאצטומכא כשהבה בחוליה ראוי שיגזור והגבול אשר בין
שני הדברים באות מבדיל ·   ונאמר ראוי שיעיין אי זה
מהם קרה תחלה ואז יאמר כי הוא שרשיי · והאחר בשתוף
ויעיין גם כן אי זה מהם ישאר אחר כלות הב׳ ואז יאמר נכ
שהוא השרשיי ושהאחר בשתוף · אך הנה יקרה בזה מעט
וזה שלפעמים יהיה התחלי השרשי בלתי מורגש ובלתי מכאיב
בהתחלתו ואחר יוחש הרוקן אחר הראות החולי והבשתוף
והוא כאבת קורת אחריו נלוה אליו · ויחשב שהבשתוף
והקורה הוא השרשי והחולי · ולפעמים לא   יורגש כי אם
הקורה לבדו ויושם הבלתי שרשי שרשי ·   והדרך הסבירה
בין הטעות הזה שיהיה הרופא חכם   בשתוף האברים וזה
בידיעתו הנתוח · ויודע בפגעים הנופלים באבר אבר בה
שיהיה בהם מוחש ובלתי מוחש ויעמוד על החולי ·   ולא
ידין בו שהוא שרשי   אלא אחר עיונו באשר אפשר שיהיה
זה קורה בעבורו ונבסך אליו וישאל את החולה על אותות
החולאים אשר אפשר שיהיו באברים המשותפים לאבר ההוא
תלויה אם יהיו בלתי מוחשים   ולא במאובים כאב נראה
ולא מעודדים במקרה קרוב מהם · אבל אבנם יפסך אחריהם
ענינים רחוקים מהם בלתי מוחשים ויסבל   החולה שיהיו
הם מקרים לכמו אחו השרט והירוק · אבל אבנם תתישר
על זה ידיעת הרופא וקרוב מה שיתישר

שיתחבר בו עיוני הלוקי הטעולות · וכאשר ימצאם קודמי ירדן שהתחלי בשיתוף להם · וגם כי יש מן האברים אברים שרוב ענייניהם שיהיו תלויהם בתאזרים בתלויי אברים אחרים כי הראש ברוב העניינים יהיה תלוי לשיתוף האצטו׳ ואמנם המך זה הנה הוא ברוע · ואנחנו נניח לפניך אותות הבנינים השרשיים · המבקרים כצד כללי · ואמנם ואבי הד לכל אבר ואבר הנה יעשר בשער שלו בעת · ואמנם אותות תלויי המרכבה והנה מה שיהיה מהם נראה הנה החוש ודיעני · ומה שיהי בלמני הנה בלעדי הכלי והסתיטה והכורסות והרוק החבור יקשה לכלול אותם במאמר כללי · וכן מה שיחד בהבלוי והסתיטה וה והכורסות והרוק והחבור באבר אבר הנה הנכון בכל זה ר שיאוחר אל המאמרים הפרטים ·

פרק ג

באותות המזגים מוני הראות א אשר בהם יודעו עניני המזגים ת הם עשרה · אחד מהם המשוש וגדר הדיעה ממנו שיעין האם הוא שוה למשוש הבריא בארצות השוות והאויר ה השוה · ואם ישוה לו מורה על השוה · ואם יתפעל ממנו המשוש הבריא המזג ויתקרר או יתחמם או יהיה אצלו יותר רך מן הטבעי או יותר קשה או יותר שעיר בהטבעי ואין שם סבה באויר או רחיצה במים קרים ותלחם ממה שם שבסיסה בו רבות או שעירות הנה הוא בלתי שוה המזג · א ולפעמים אפשר שיודע מזגי הגוף בענין מתראה כחיצוני הגוף בגפרנים ברב חם ויבש · אם לא יהיה זה לסבה אחרת וגם כי המשמש בין הרכות והקשי אשר במשמש אותו במעט על קרימת אמתת ראיות המזג בחום וכקור כי אם לא יהי יהיה בן אפשר שירכבו התחום המשוש הקשה והשעיר גב׳ השוה בהתכתו ויודע שהוא רך בטבע ולח ושיקשה הקור ומשוש הרך כש תשוה ביותרן הקפאתו ועבותו בם התלקם החיצונים ויתחצב שהוא יבש כמו השלג והשומן ואמנם השלג להקרשתו וקפאתו ואמנם השומן לעביו ורוב בו שהוא קר המזג הוא רך הגוף אעפ׳ שהוא כחוש כי המגע מקרבה כו הב׳ מג הראות הלקוחות מהבשר גם והחלב כי הבשר האדום כשיהיה רב יורה על הלחות והחום ויהיה שם מקשיות · ואם יהיה מועט ואין שם חלב רב מורה על היובש · ואמנם השומן והחלב הם מורים הם ומורה על קרירות ויהיה שם רפיון · ואם יהיה עם זה צרות בין העורקים ומיעוט מן הדם ויהיה בעליו כחלש בן הרעב להעדר הדם הטבעי המוכן לגדל האברים אל התחנה מ מורה על שוה המזג הוא יצירי טבעי · ואם לא יהיו אלו האותות האחרים מורה על שוה המזג הוא קנוי · ומעוט השומן והחלב מורה על החום · כי השומן והחלב חמרם דשנות הדם ופועלם הוא הקור ולכן ימעט על המבכ׳ ורבה על המינים והבריות · ואמנם ירבה על הלב יותר מעל ה הכבד בשביל החמר ולא למזג והגזרה ולהשגחה בהטבע הלוה בכבו אותו החמר · והשומן והחלב הנה קפיאתם על הגוף ימעט וירבה בבי מעוט החום ורבויו · והגוף ה הבשרי בלתי רכוי בין השומן והחלב הוא הגוף החם הלח ואם יהיה רב הבשר האדום ועם שומן וחלב מעט מורה על ההפלגה בלחות ואם ישלנו יותר מורה על ההפלגה בקור

ותלחות וששתוף קר ולח · והדק שבנטיים הוא הדך והיבש ואחריו החם והיבש · ואחריו היבש השוה בחום ובקור ואחריו החם השוה בלחות · והב׳ מין הראיות הלקוחות מן השער · ואמנם יוקחו מבלל האופנים האלה · והם מהירות צמיחתו ואחורו ורבויו ומיעוטו ודקותו ועביו ותלתלותו ופשיטותו · ואחד מן השרשים בזה מראהו · אמנם לקיחת הראיה במהירות צמיחתו ואחורו או העדר צמיחתו · ה הוא שהמאחר לצמוח או הנעדר הצמיחה כשלא יהיו שם אותות מורים אל שתוף בעדר הדם לגמרי · מורה שהמזג רטוב מאד · ואם יתבאר אין הגוף רטוב כל כך · אבל הוא נ נוטה אל היובש מעט · אך יוקח ראיה על חומו וקורו באותות אחרים במה שזכרנוהו · אך כשיתחברו החום והיובש המהיר צמיחת השער מאד · וירבה ויתעבה זה כי הרבוי מורה על החום והעובי מורה על רוב העשנות כמו שיש בבחורים זולת הנערים כי המרים אחרי לא עשנ׳ והמכם נבטך אחר המכם · ואמנם מצד התכונית כי ה התלתלות יורה על החום ועל היובש · וגם מורה על עקול הנקבים והמעברים · וזה לא ישתנה בהשתנות המזג ויסוד׳ הסבות הראשונות משתנות · והפשיטות מורה על הנגד זה ואמנם מצד המראה כי השחור מורה על החום · והצהוב מורה על הקור · והברונות והאדום יורה על השווי · ו והלובן מורה אם על לחות והקור · כמו מה שיקרה בצמח בעת שיבש שהעשלי שחור יותר והוא הירוקות הנוטה ללובן ואמנם זה יקרה באנשי · באוירות [illegible] והמנגבים · וסבת השיבה אצל ארסטו והוא השתנות אל הכרות הלבנה · וה ואצל גאלי הוא העפוש · אשר יתחייב לבוון ההולך אל השער אחר שהוא קר ומאחר זמן תנועת עברו בנקבים וכאשר תעיין שני הבאורים תמצאם קרובים באמת כי ה העלה בלובן בראה הלבנה · והעלה בלובן נקוד המזון היא א׳ · וזה הוא נכון אל חכמת הטבע · ואחר זה יש לאוירים וארצות רושם בענין השער ראוי להשגיח בזה שלא יקוחו מן המושי כרכובות בשערים שיוקח ממנו ראיה אל שווי מזגו אשר לו · ולא כשהשכנו שחרות שער עד שיקח ממנו ראיה אל חום מזגו · אשר בהיקש אליו · לשנים גב רושם בענין השער · כי הבחורים הם כרדומים והנערי כעצמי · והשישי במפוצעים ודבו השע בנגדי מורה על השתנות מזגו אל השחרות בשעדי · ובזקן ברה שהוא שחרו בטבע בהווה · ואמנם הד׳ הוא מז הראיות הלקוחות במראה הגוף · כי הלובן אות על העדר הדם · ומיעוטו עם קור · כי הוא אלו היה עם חום לא היה ארזבייית היה מבורכם · והאדום מורה על רוב הדם ועל החום · והכרכומות והצהובות מורים על החום · אך הב הכרכומות יותר ראויה כמראה על המרה והצהובות על הדם והחום המחודי · ופעמים יורה הכרכומות על העדר הדם ואעפ׳ שלא תמצא המרה בכי שיהיה בגוף הצלטים בן החולי · והשחורות מורה על חוזק הקור וימעט בו הדם ויהיה נקפא ארתו הבקם וישתנה אל השחרות ומזג מרא השחור · והמאודם מורה על חום ואותו שהוא במראה כב הבראגן מורה על קר והיובש כי הוא מבראה נמשך אחר

והחריפות הנקר נימי בער כנר על קור המשולו והלבנו
והעגרתי ראיה על הקור והלחות עם שחריות כה לפי
שהוא ללבן עם כעט ירוקות והנה יהיה הלובן נמשך ל
לבראה הכנה ובנגד הליחות · והירוקות נמשך לדם נקשא
נוטה אל השחורות כה שהוא כבר נתערבה כי הלבנה
והירוקה אותו · והדומה ללבן הגיד כורה על קור לבני עם
מרירות כעט · ועל הרוב הבראה משתנה בסבת הבבד
אל הברכובות והלובן · ובסבת הנחל אל הברכובות
השחורות · ובחולי השחורים נוטה אל הברכובות והירוק
ואף זה תמיד · אבל לפעמים יתחלף · ולקיחת ראיה מבראה
הלשון אל כנג האצטו׳ והמבעים והוא חזקה · ולקיחת הראיה
מבראה העין לכנג הגוית חזקה ולפעמים יקרה בחולי גם
התחלפות ב׳ בראים בב׳ אברים כמו שהלשון יתלבן
ובראה הפנים כשחור בחולי אחד כמו הירקון הקור לחות
הרופאת הנדה · והאבנם החמישי הנה הוא כנג הבראות
הלקוחות בתכונות האברים כי הכנג החם יכשו אחריו רוח
החזה וגודל הקצוות ושליבות בשעורם מבלי צרות וקוצר
וכש והרוב הדיים והרגלי והקצוות והרוב העורקי והראות
וגודל הדופק וחזקו · וגודל העצלים וקרבתם מן הפרק · כי
כל הפעלות הגדולות והחמנגו׳ והרכבות ישלכו בחום ·
והקר ימשך אחריו הנגד אלו לקצור ידי הבחות הטבעיות
בבבואה שיגדלים פעלו הגדול והיצירה והמזג היבש יכש
אחריו כחוש ועקום והראות הפרקי והראו השרשים כבאמו
בובע והאף והיות האף שוה · האבנם הו׳ הוא כנג האותות
הלקוחות כמהירות הפעלות האברים כי אם יהיה האב
בהתכם מהרה בלי קושי הנה הוא חם המזג כי ההשתנות
אל כנג הרוטב יהיה יותר נקל בהתהשתנו׳ אל הנגד ואם יהיה
בתקור משיה הנה הענין בהפך לזה בעצמו · ואם יאמר
אומר שהענין ראוי שיהיה בהפך כי אנחנו נדע בודאי כי
הדבר אבנם יתפעל כהפכו ולא בהדומה לו · והדברים
האלה אשר וקרבת אותם הם מחייבים שיהיה המפעלות
בהרוב יותר ראוי · הנה התשובה על זה שהרוב שלא
יתפעל כנגדו הוא אשר איכותו ואיכות כה שהוא דומה לו
אחד במין והטבע והיותר חם אינו דומה לפחות חם · אבל
השני הדברים ואחד מהם יותר חם משתולפים כי יהיה אבל
איננו יותר חם כהיקש אל היותר חם קר ויתפעל מצד שהוא
קר בהיקש אליו לא חם · ויתפעל גם כן היותר קר ממנו וכן
הקר אלא שאחד מהם יגדיל איכותו וישתנה ליותר חזק
שבו · והאחר כחוזר אל איכותו ויהיה בהשתנותו אל בח
שיגדיל איכותו וישתנה ליותר חזק שבו יותר נקל ואעפ
שיש הנה סבה אחר מיוחדת בקנת כה שישית באיכותו
ויגבר בכו שיתם הבוזן. כטבע אבנם יגובר קבולו לרושם
החום לבה שיבטל החום ברשם ההפך אשר הוא הקור ה
המגעיק לבה שיטה אליו הכוזן והחם כתוספת החתום ·
ובאשר יפגשו ויבטל הרכבנות יעזרו יחד על החתום ::
וימשך אל והעזר ההתוקת שלבה בשתי איכיו · והאבנם
השביעי הנה ם והיצוני לבטל השינוי הנה החום הטבעי
הנשיכו הוא בהדברים היותר הוקם לקיבום אותו עד
שהארסים והחבים לא יקובם אותם ולא ידחם ולא יכמיד
עצמותם אלא החום הטבעי · כי החום הטבעי כלי לטבע
דוחה היזק החום הבא מחוץ בהגיעו הרוח לדחותו ומסירו
אליו · וההבתו ושרפת חבריו דוחה גם היזק הקור הבא
מחוץ בהתנגדות · ואין הכבלה הזאת לקור כי הוא אבנם
חולק על החום הבא מחוץ ומעיק אותו בהפכיות לבד
ואיננו חולק על הקור הבא מחוץ · והחום הטבעי הוא אשר
ישמור הלחות הטבעיות אשר לא מעלו ברוב החכים
הגבריים כי החום הטבעי כשהוא חזק משחזק הטבע
באמצעותו להתעסק בלחות על דרך הבשול והעכור
ושבירתם על הבריאות ויחגיעו הלחות על כנגד
השתמשו לכנעו כשהגיעו על כנגד ישיבש החום הנכרי
ולא יתעפשו · ואבנם כשיהיה החום הזה חלוש ילאה הטבע
מהלחות להלשת הכלי הממוצע בינו ובין הלחות
ויעמוד ויפגש אותם החום הנכרי בלתי התעסקות ואחר
ברם ויבשל ברם וינעם ובניעה זרה ויתחדש עפוש והחום
הטבעי הוא כלי ללחות כלם והקור כנגד להם · ולא יועיל
אלא במקרה ולכן יאמר חום טבעי ולא יאמר קור טבעי
ולא יודהם אל הקור כערך הנגף בזה שיוחס אל החום הטבעי
והאבנם הז׳ הוא מין לקוח מהתשובות האדם ובהדברים
שיתאוה אליהם יותר כפי טבעי בפני שהטבע נוטה לדברי
הן וכים למגנו כי ברוחנה אנו מתגדלים כמו שנאמר זה
במזג הו׳ מן התולדות כי הנגף הוא
כלי לנפש · והמשל בזה כי הדבר ידבח
ויתאוה לאכל הלבבים וילך אחר המשכל · והמבריר יחשוב
בכל דבר קל כמו לעבור נגד האש ולרקוד ולשכב במחול
ובמכירות · והלחי יחשוב ויתאוה לעבור אצל המים ועל
הנהרות להרחין בהם · והשחורי יחשוב ויתאוה לעבור
ותור ויעבור בראות רגנן ובגחור והמכירות · והאבנם הח׳ הו׳
המנג הלקוח כראות הפעולות כי הפעולות כשהן
הולכות על המנהג הטבעי תמימות שלימות יורו על
שלמות שווי המזג ואם ישתנו מענינים אל תנועות ם
בוטלנות יורו על חום המזג · וכן כשישתנו הנה הם מהירות
על החום כמו מהירות הגדול ומהירות צמיחת השער
ומהירות צמיחת השנים · ואם יתעכבו או יחלשו ויתעצלו
ויתאחרו יורו על קור המזג אעפ שלפעמים יהיו חלשים
ועצלותם והמתנותם נופלות בסבת מזג חם אלא שהוא לא
יהיה רק עם זה כהשתנוי שישתנה מן המנהג הטבעי עם
החולשה ולפעמים יפסדו בסבת החום גם רבות מן ה
הפעולות הטבעיות ויחסרו כמו השינה כי לפעמים תבטל
בסבת המזג החם או תחסר · וכן לפעמים יוסיפו קצת
הענינים הטבעיים בקור כמו השינה אלא שהיא לא תהיה
בכלל הענינים הטבעיים כמו החולי אבל כהנאי ומכה כי
השינה אין אנו צריכין אליה בחיים והבריאות צורך כולל
אבל לסבת התבה מיוחדה לעסקים כמה שיקרה לו כן
העכול או לבה שיצטרך אליו כן התעסקות בעכול המזון
לבד ולא אותו כמספיק א׳ ב׳ דברים יאב הישנה אנו צריכים
אליה מצד לראות מה והוא יציאה מן הראוי הטבעי ואעפ
שהיציאה ההיא היא טבעית מצד מה שהוא הכרחית כי
הטבעי יאמר על ההכרחי בשתוף השם · והחולק הוא
יותר אמתי שבראיותיו אבנם הוא על המזג החם · והם
בשימתו והפעולות וישלכו אבל הוראתו על החום
והקור והרוב הלחות היא הוראה אמתית ובסבת האוכלות
הזוקות והצורות על חום החוזק והקל ועביו ובהירו והכבד
ודבקותו והבעם וסבירות התנועה והתכם אעפ שלפעמים
יבאו אלה לא לסבה כוללת אבל לסבה מיוחדת
באבר הפועל והסבה התשיעי דחיית הנוף
למוחרות או איכות בה סורח כי הדחיה כשתתמיד והיה
בה שיבא מחוץ והיציאה והיעה הולכת זו וזו ויהיה לו
ריח חזק ויצבע מה שיש לו כחם צבע רציה ובשול לבה
שיש לו צליה ובשול

שיש לו צליה וכשל׳ הוא דם וממה שהוא המך זה הוא קר האבנים העשירי לקיח מעניני כחות הנפש במעלותיהם והמעלותיהם כמו חכמים החוזק והצער והעיון והתעודה׳ והדיון והגלות דן הדברים לכף זכות ושוב התקון׳ והאבר׳ ז׳ ההריצות ואשירות הכדו ובמעוט העצלה ומעוט המעלל׳ בכל דבר מורה על החום והגבהים על הקור׳ וקיום האחד והרצון והבחינה והשומר תהלת זה מורה על היובש וכמו המעלות בבהרות מורה על הלחו׳ וכן המבין הזה החלוטו׳ והחזיונות כי מי שיגבר על מזגו החום יראה כאלו הוא מ בתחומים כאש ובשמש׳ ומי שיגבר על מזגו הקור יראה כאלו ישליג עליו או ישכהל במים קרים׳ ויראה בעל כל ליחה מה שדומה לליחתו כפי מה שאומרים׳ וזה אשר זכרנוהו כלו או רובו׳ אמנם הוא מטעה אותות הבונים הנופלים בעיקר הבנין׳ האבנם והבונים הורים המקרים הנה החום במים מורה על הבער שבגוף המזיק והחוזק ב ונפילת הבח בעת התנועות בהתעוררות החום ויצא בו מלנה להתלהבו בפי האצטו׳ וטרדות בפה ודפק נושה א׳ ההלשה ובהדרות החזק ותביעה והדיק במה שיושב בן המחכבים והתענג במקרים ודוע ענין בקרץ׳ ואבנם ראיות ה הנחק הבלתי טבעי במעט עמול ומעוש צמא ורצין פרקים והרב קרחות לבנית והזיק בנחלים ובלקיח המקרים׳ והתענג במה שיחמם ודוע ענין במתיר׳ האבנם ראיות הל״ח הבלתי טבעי הם דומים לראיות הקור ויהיו עם תגידה והולת רד בן הלסון וננע ושלשול טבע ודוע עכול והזיק בלקיחת מה שהוא לח ורוב שינה והנוחת המפעלים׳ ואבנם ראיות היובש הבלתי טבעי הם יובש העור והעידה ורזון קורה והזיק בלקיחת מה שיש בו יובש ודוע ענין בקרץ׳ והתענג במה שירטיב ונגב במים החמים והשמן הזיק כד והזוק קבול לחב׳

פרק ד

בהגעת אותות שוה הבנג אותותיו המחוברים ח׳ והמלוקטים כמה שאמתו הוא שווי המשוש בחום ובקור והיובש והלחות והרכות והקשי ושווי הבראות בלובן והאודם ושווי התאר הנראה כשומן והכחש ונטיה א אל השומן ועלוקו בין השוקים ובין הבולטים על הבשר והעקים כבגו לצד חוץ והשער בין הגסות והדקות וההתלות והסרטות נוטה לצהובות כמה שהוא בשני הנערות ואל המחורות מה שהוא בשני הבחורות ושווי ענין השינה והיקיצה והתנעת האיברים בתנועתם ובריאות וחוזק בהרפיון והמחשבה והזכרון ובמצוע בין הבורות בין ההצלנה והחסרון ודל המיצוע בין ההסתכנות ורבות הלב והכעס והקפאון והאכזריות והאר״ב הרחמנות והמתיגנות והבהירות והנוח והקלות ונשלמות המעלות כולם ובריאות וטוב הגדול ובהירתו והאורך העכירה ושיהיו הלומיתיו ערבים בוטחים בבעלי הריח הטובים והקלות הערבים והמשבים והחורים ושיהיה בעליו כאהב מקבל האדם בסבר פנים יפות תשביע שוה התאוה לשאכל ולמשתה טוב העכול באצטומכ׳ והכבר והעורקים ולמות המזון לאבר בכל הגוף שוה הענין בהתנעד המותרים מבנו דרך המעברים המורגלים׳

פרק ה

באותות כי שאינו טוב הענין ביצירה׳ מש

אבריו הראשים ביצירת אשר לא ותרכבת בצ בן המשוי שיצא אבר מים אל מנג והאיד אל המכו׳ ופ ובשיחה בעניט בלתי מתיח יהיה רע אף בבינתו ושכלו כמו האיש הגדול הכמן קצר האצבעות עגל הפנים׳ והגלגלת גדולה או קטן הגלגלת עב הפנים והמצח והצואר׳ והדגלים כרוב הבשר וכאלו פניו חצי עגלה׳ האם יהיו להיו גדולים הנה הוא משוגה באד׳ וכן אם יהיה עגול הראש והמצח אף פניו חוק הארך ומפרקיו הוקת העובי ובעיניו עגלות התנועה הוא גם כן הויתר ר ראוקים שבבני אדם כאשר ב

פרק ו

באותות המורים על מזג המלוח על ב פנים כלוח כפי הבלים וכלוח כפי הבת

כלוח כפי הבלים הוא כשתוישנה הליחות הדגחות אינם שיהיו נבונים באיכותם והם נוספים בכמותם עד שימלאו הבלים ויבתחום וב עליו יהיה על סכנה מתנועה כי אולי ישקע הכלוח במעורקים וילך אל המחנקים ויתחדש חניקה ונפיה ושיתוק ודומיו הוא המחידות אל הקוה׳ והכלוח כפי הבת הוא שלא יהיה הזיק מן הליחות בצד כמותם לבד אבל לרוע איכותם לבד שהם אינם ברוע איכותם האינם נשמעים לעכול הלבשול ויהיה בעליו בסכנה ם בחליי העפוש׳ אותות הכלוח בכליותם כוכר האברים והעצלה בהתנועת האדם המראה ונפה העורקים ומתיחת העור ומלוי הדפק ורבע המתן ועכיו ומעוט התאוה ובלבול הראות׳ והחלו׳ נות אשר יהיו על הכבד כמו שרא׳ בחלו׳ שלא יוכל להתנועע ולא ללכת׳ או שישא משא כבד או שלא יוכל לדבר כמו שחזיונות העופפות והדרות התנועה מורים על שהליחו׳ רקיקות ובמעיד שוה׳ האותות הכלוח כפי הבת וגם הכוב והעצלה ומעוט התאוה ובוה׳ כשיתוף עמו הכלוי הראשון אך כשיהיה הכלוי כפי הבת פשוט לא יהיו העורקים חוזק הנפח ולא העור חוק ומתיחה ולא הדפק חוק הגלוד והגדול ולא השוק רב העובי׳ ולא המראה חוק האודם והיה השברון והיגיעה׳ אמנם יתעוררו בו אחר התנועה וההתעסקות׳ ויהיו חלומותיו מראים אותו הכוך ועקיצה ושרפה וריחות נבאשים׳ ויורה גב על הליחה הגוברת המראה עוד נזכיר אותו׳ וברוב הענין הנה הכלוי כפי הב׳ בלי הד החולי קודם שיקבעו אותותיו

פרק ז

באותות תגבור ליחה ליחה׳ אבנם הדם כשיגבר הנה אותותיו הדומים לאותות הכלוי כפי הבלים יולכן יתחדש בן התגברותו כובד בשורש העינים ביחוד והראש והצדעים ופיהוק ומתיחה והזיק קיא והאך שינה שוקדת ועכירות בחושים ועצלה במחשבה ויגיעה בלי עמל קודם ומתיקות בפה בלתי מורגלת ואודם בלשון׳ ואולי יתראה בגוף הכאביל וכפת צמחים ויקיחת הולת הדם בן המקומו׳ המגולים לחסרים בגמודים והשבעת והלסתותי׳ ולפעמים יורה עליו הצבע והתולדה הקרובות והארץ והעתים והכבדות ורזוק המזון כהקוה והחלומות המורים עליו כמו הדברים האדומים יראה האדם בחלום וכמו הולת הדם ממנו וכמו השחייה בדם והדומה לה׳ ואבנם אותות תגבורת הליחה הלבנה הוא לובן נוסף בבראה והמיחה ורכות

והנו׳ כשרשו ולקרוי הרוב הדוק והדבקות וכיעוט הצבע אך
אם יהיה כלוחה ובל שכן כזקנה והולשה השכול והרוחות
הגדולה דרך ומה המצרף הלבן השחן ורוב השינה ועצלות
המזון העצבי ונבובד התנועה ודפק רך נוטה אל האחר
והקבוב ואחר זה השלים והמגמת והוהגהגת
הקודמת וה כלאבה והארץ והחלומות אשר יראה בהם
פימות ונטרים ושלגים ואגמים וקור ויציאה ׳ ואבנם
התגבורת אותות האדומה הנה טרכיבות המראה והעינים
וברירות המים רשעירות הלשון ונגובו וריבס הגהדים וה
והתענג בנשום הקר והזק הצבע ובזהירות הדפק וחולשת
תאות המאכל והפין הקיא והקיא האדומיי המרכובי הדוק
והשלשול הנקלד וסמור כעקיצת מחט ׳ ואחר זה ההנהגה
הקודמת והמזג והשנים והמנהג והארץ והעת והמלאכה
והחלומות אשר יראה בהם הגשים והמראות המרכובריות
ויראה הדברים אשר אין להם מרכובריות ויראה התלהבות
כחום המרחן או שמש וכיוצא בהם ׳ ואבנם ונבורת
השחורה הוא רזון הגוף ובהירו ושחרות הדם ועביו
ותוספת הבלבול והנכר והטאם ותוספת המחשבה ושרפת
האצטו׳ והתאוה הכוזבת ושחן בהה ושחור ואדום עב וס
ונראה הגוף שחוריי ובעל שעיר עבה כי מעט שהוריד
השחורה בגונים הלבנים מעטי השער ורב הדש והבהק
הסתור והנגעים הרעים וחליי השחול והשנים והמזג וה
המנהג והארץ והמלאכה והעת וההנהגה הקודמת
והחלומות והבהלים והחשך והענני והדברים והשחורים
והנפסדים

פרק ח

באותות המורים על
הסתומים ׳

כשיעצרו הדברים ויורה
הראות עליהם ויחוש כוידוה ולא יחושו אותות הבלוי ב
בגוף כולו הנה יש שם סתומים כלי ספק ואבנם הכובד
הנה יחוש בסתומים כשיהיו הסתומים במעברים שא
אשר כבלי שיעבור בהם חמרים רבים כמו כה שיקרה
בהסתומים בכבד ׳ כי בה שהולך בהמזון אל הכבד
כשיכנעוהו הסתומי׳ מעבור והקבין דבר רב ויעצר ויכביד
בכבד רב יותר מכובד המורסא ׳ ויובדל מהמורסא רבוי
חוק הכובד והעוד הקדחת ואבנם בשהיו הסתומים ב
כזולת אלו המעברים לא יוחש בכובד ויורגש בהעדר ה
העכירת הדם ובבחידה ורוב מה שיש לו סתומים בערקים
יהיה מראהו מרטוטי כי הדם אינו מגעתלה במעבריו אל
חיצוני הגוף

פרק ט

באותות המורים
על הרוחות
הרוחות ויוקח ראיה
עליהם מבות שיתחדש באברים המרגישים בין הכאבים
חה נמשך ולמה שיפעלהו מפרוק והחבור ויוקח ראיה ע
עליהם בתנועות יקרו לאברים ׳ ויוקח ראיה עליהם בה
בהקולות ויוקח ראיה עליהם בהמשוש ׳ ואבנם הבאבים
הנה הבאבים המבתיחים מורים על הרוחות וכש׳ כשיהיו
עם הקולות ׳ ואם יהיה שם העתק בין הכאב הנה כשלכה ח
הראיה והנה אבנם יהיה כשיהיה פרוק חבור באברים הם
המרגישים ׳ ואבנם כמו הבשר והעצבות והגידים הנה לא
יתבאר זה בכאב ׳ ולפעמים יהיה מרוחות כא
שישברו העצמות שבר ורצצם רצון ולא יהיה לו כאב
אלא נמשך לעקיצת השבר לבה שילוה אליו ׳ ואבנם לא
ולקחת הראיה בתנועות האברים על הרוחות כמו לקחת
הראיה בין הרעיוף והמתחדש מרוחות בתהום בתנועעם
אל ההתכה ׳ ואבנם הראיה עליו בהקולות ואם שיהיו
הקולות בהם עצמם בקרקורים וכיוצא בהם ובמו שיהיה
בטחול כשיהיה כאבו רוחיי ׳ ואם שיהיה הקול נעשה כו
בדפיקה כמו שיובדל בין השקי הנאדיי והתופי בהבאת
ואבנם לקיחת הראיה עליהם מדרך המשוש בגון
שהמשוש מבדיל בין הנפ׳ והמלע בנה שיהיה שם פתיחה
עם ולחיצה בזולת לחות נוזלת מסתכשבת או ליהה׳
דבקה כי החוש המשושי מבדיל בין זה ׳ והחושם בין נפח
הרוח אינו בעצם אבל בתכונת תנועת והשקט והנועה

פרק י

באותות המורים על
המורסות

אבנם החיצוניות הנה יורה
עליהם החוש והראות ׳ ואבנם הפנימיות מהם הנה החמות
מהן יורה עליהם הקדחת הדבקה והכובד אם לא יהיה חוש
לאבר אשר הוא בו או כובד עם הכאב העוקץ . אם יהיה
האבר בעל מורסא מרגיש ובה שיורה נב׳ או יעזור להורות
המנע הנכנס בפעולות האב׳ ההוא ובמה שכאבת ההוראה
הדרגש אותו והנות בעד אותו האבר אם יהיה לחוש אליו
דרך משל ואבנם הקרה הנה לא יכוש אחריה כלי מאק כאב
וקשה להורות אל אותותיה הכלליים ואם יקל יצטרך אל ה
דברים הרבה והנכון שנאמר הדברים בה אל האברים ה
הפרטיים כאבר אבר ובה שיאמר הנה הוא שכשיוחש בכב
ולא יוחש כאב ויהיה עצמה ראיות הגבורה הלבנה או יאמר
שהוא לבנית ׳ ואם יהיה עצמה אותות הגבורות השחורה
אז היא שחוריית וכש׳ כשתהיה קשה למשוש ׳ והקושי ה
הוא בין הראיות היותר חשובות עליה ׳ ובמאמר התנועה
המורסות החמות בעצבים יהיה הכאב חזק והקדחת חזק׳
ומהרו להפיל בפתידוה ובערבוב השכל ומתחדשות בה
בתנועות ההתקבצות והתפשטות מנע וכל מורסת הקרבים
בחורשות רקיקות ודקות ודלות בקרום הבטן והנכר כערבי
בחוק כאשר תתקבצן המורסות שבקרבי ותתחלן להיות
יציאות יתחזק הכאב מאד והקדחת ויתעורר הלשון שעירות
חזקה ותתחזק התעודה ויגדלו המקרי׳ ויגדל הכובד ואולי
יורגש הקושי והעקיצה ואולי יוראה בגוף כחש מבתר
ובעינים שקע מאמי וכשיתבשל והקבון ישקוט הרוח
הקדחות והכובד והדפיקה ויגיע תמורת הכאב דבר כחכוך
ואם יהיה שם אודם וקושי יקל האודם והרכבו והקושי
וישקטו המקרים והכאבים כלם ויגיע הכובד לתבליתו
וכשתבקע יקרה תחלה רתת נמשך לעקיצת הבוקא ואחר
תתראה קדחת בסבת יציאת החמר ויתרחב הדפק בצאי ה
הדפקה ויתרחב ויתחיל להיות חלוש וקטן ובמאמר אם
ומתעכב ותראה נפילה ׳ ופעמי׳ רבות יתחמטו לה הקצו׳
ואבנם החמר

נחמות הטוב אחר הבקיעה שלבות השקט הקרחות וקלות תנשימה והתעוררות הכח ובחורות רחיית החבר בצדו האלי יעתק החסר במורסות הפניביות באבר אל אבר ואיתו ההעתק לפעמים יהיה טוב ולפעמים יהיה רע החטוב שיעתק מאב נכבד אל אבר נקל כמו בה שתעתקנה במורסות חמות אל אחורי האזנים ובמורסות הבבר אל ארבות הרגלים והרע שיעתק מאבר נקלה אל אבר יותר נכבד ממנו ופחות מובל לכה שיקרה לו כמו שיעתק מצע בעלת הצד אל הלב או אל צד הריאה ויש להעתק המורסות הפניביות בבעלות היציאות הפניביות אל מטה ואל מעלה אותות כי הם כשיש בהעתקתם אל צד מטה יתראה תחת הצלעות כחיוה וכובד ואם ישב בהעתקת אל צד מעלה יורה עליהם ורע ענין הנשימה וצרות ועצירת וצירות החוות והתלהבות מתחיל מלמטה למעלה וכובד בצד התרקות ובאב הראש ואולי לא יתראה רשושה בקנה והזרוע והנגוטה אל מעלה אם האחז במות תחיה רעה ויש בה סכנה ואם תטה אל הבשר הרפה אשר אחורי האזנים והיה בה תקות ההצלה והרעיפה בכבו זה ראית טובה ובכל מורסות הקרבים וראוי לעיין בהשלכת מה שנאמרו אתב במקום שנשלים הדברי׳ במורסות ובמקום אשר נזכיר מורסות אבר אבר מהפניביות

פרק יא

באותות פרוק החבור׳

פרוק החבור אם יקרה באברים החיצוניים יש

יעמד עליו החוש ואם יפול באברים הפנימיים יורה עליון הכאב הנוקב והעוקץ והמאכל׳ וכש׳ אם לא יהיה עמו קד קרחות ופעמים רבות ימשך אחריו הולת ליחה עבה כרקיקת הדם או השמבו אל החולי ויציאת בחולא אם יהיה אחר אותות המורסות ובשולם ואשר יהיה אחר המורסות אולי יהיה מורה על הבקע בבשול ואולי לא יהיה ואם יהיה עם בשול תשקט הקדחות עם התבקע ותורק הבחולא וישקט הכובד ויקל ואם לא יהיה כן מתחזק הכאב ונוסף ולפעמים יוקח ראיה על פרוק החבור בהשמטה ה האברים ממקומם ובפוד האבר ממקומו ואעפ׳ שלא ישמט כבקיעת קרום הכנן ונקרא בער׳ פיריק ולפעמים יוקח ראיה עליו בהעצר המוקים מהמעברים כי אולי ישפכו א אל המעברים או חולל ויביא אליו פרוק החבור ולא יוכל ו דרך הבהלך הטבעי כמו שיקר לשי שיקרעו בעיו שתעבר צאתו ואולי יעלם פרו החבו ולא יוכל לעבר עליו באותו הכללים והאזורים ויצטרך בבאורו אל המאמרים החלקים כפי אבר אבר׳ וזה כשיהיה האבר אין חוש לו או שיקף ע על לחות׳ורול בה שיש בו ואין מגום לו שימור במקומו ו ואינו נשען על אבר שימור בהשמטו ולא יקבל ליחה את שתשפיע בכנו ודע כי המורסות אשר מקריהם יותר קשים ופרוק החבור אשר מקריו יותר קשים בה שהוא באברים עצביים חזקי׳ וזה וש כי הם אולי יהיו במותם׳ אבנם העלוף והמיינה והנה ישימם תכוד העלוף ולחזק הכאב והכוונת לעצבות האבר והאחרים אשר יורו על

הפרקים כי הם אבנם יאמר קבלם לתקן לרוב תנועת ה הפרק והחולי אשר יהיה אצל הפרק מכן להתפך וזכרו׳ אליו ולפי שהדפק והשתן והיציאות הם כן האותות הכוללים לעניני הגוף כאשר בהם

נשלם הלמוד הג׳ כן האופן הב׳ באותות ובראיות׳ והפלי׳ הא׳ כן הלמוד הג׳ כן האופן הב׳ והוא יא׳ פרקים׳

פרק א

מאמר כללי בדפק

הדפק הוא תנועה בכלי הרוח מחוברת מהתקבצות והתפשטות להנהיג הרוח בנשיבה׳ והעיון בדפק הוא אם כללי ואם פרטי כפי חולי וחולי והאחד נדבר הנה במאמרי׳ הכוללים מידיעת הדפק ונאחר החלקים עד אשר נדבר בחלים והחלקים׳ ונאמר כי כל דפיקה אשר היא מורכבת משתי תנועות ומשתי מנוחות כי כל דפיקה הנה היא מורכבת מהתפשטות והתקבצות ואי אפשר מבלתי שתכנס המנוחה בין כל שתי תנועות הפכיות להיות שקר דבקות התנועה עם התנועה אחרת אחר שיגיע לתכלית תבלית וקצת בפעל׳ וזה במה שהתבאר בחכמה הטבעי׳ ואחר שזה כן אי אפשר מבלתי שתהיה לכל דפיקה עד שתשיג האחרת חלקים ארבעה שתי תנועות ושתי מנוחות תנועת ההתפשטות ומנוחה בינה ובין ההתקבצות׳ ותנועות ההתקבצות ומנוחה בינה ובין ההתפשטות׳ והתנועת ההתקבצות אצל רבים בן הרופאים היא בלתי נר נרגשת כלל ואצל קצתם שההתקבצו׳ יתכן שירגש כרג׳ החזק לחזקו וכרפק הגדול לגדולתו׳ ובקשה להרגש קוטנותו ובבאור לאורך זמן תנועתו

אמר גאלינוס׳ הנה לא סרתי מ מהיו נעלם ממני ההתקבצות וזמן האחר לא סרתי מתעיל הבשוש עד שה שהבינותי דבר ממנו ואחר זמן ידעתיו על השלמות׳ ואחב נפתחו אלי שערים בן הדפק ומי שיתמיד בהתמדתי ישיג כהשגתי והנה אעפ׳ שיהיה הדבר כמו שאמרו הנה ההתקבצות ברב העניינים בלתי מוחש׳ והסבה בגבול הכ הבחירה על משוש עורק הגורע הוא קלות לקחתו ומ ומיעוט והטבע מלגלותו ויושר הנחתו בנכח הלב וקרבתו ממנו וראוי שיהיה המשוש והיד על צד כי היד והמפוחה על פנית תוסף ברוחב ותחסר מה מהתנבחה ותחסר בן האורך ובפרט במחושים׳ והיד הם המושלכת על גבה תוסף בהגבהה והאורך ותחסר בן הר הרוחב׳ וראוי שיהיה המשוש בעת שיהיה גבוי בעל הדפק כן הבעס והשמחה והגדול ומכל המעליות ומן השבע׳ המכביד ומהרעב ומענין עזיבת הרגלים וחדושם וראוי שתהיה הבחינה כדפק השוה והטוב עד שיוקש בו מלחו ונאמר כי האמנים אשר כהם ידעו הרופאים ענין הדפק כפי מה שלקחוהו הרופאים הם עשרה האנפי׳ שיהיה האן לוהם שיקיתום תשעה הסוג הלקוח משעור ההתפשטות והסוג הלקוח באיכות הליבות העורק

העודק לאצבעות · והסוג הלקיחה מובן כל תנועה וזמנה
הלקיחה במבשושת הכלי · והסוג הלקיחה מריקותו ומלואו
והסוג הלקיחה כחום במששו וקורו · והסוג הלקיחה מובן הזמ
המנוחה · והסוג הלקיחה משווי הדפק והתחלפותו · והסוג
הלקיחה בסדרו בהתחלפות או עזבו הסדר · והסוג הלקיחה
בין האוזן · ואמנם שעורי התפשטות הדפק הנה
יורה כשעורי מרחקיו השלש׳ אשר הם ארכו ורחבו ועמקו
ויהיו ענייני הדפק בו תנועה משולשים ומורכבים כי
והתשעה נפוטים הם הארוך והקצר והשוה והרחב והצר
והשוה והשפל והגבוה והשוה והנה הארוך הוא אשר יורגש
חלקו בארכו יותר בין הבוחן הטבעי במוחלט · והוא
הסוג השוה הלקבתי או בין הטבעי המיוחד לאותו האיש
שהוא קרוב לזה וזה הוא שוה המיוחד לו ובכבר ידעת ההפרש
בין שניהם קודם זה והקצר הפכו ובינים השוה ועל זה
והקש הדין בששה הנשארים · ואמנם המורכבים הנה
באלו הפשוטים הנה קצתם יש להם שם וקצתם אין להם ש
שם כי הנוסף בארך ורחב וגובה נקרא גדול והחסר
בשלשתם נקרא קטן ובינים השוה והנוסף רוחב וגובה נקרא
העב והחסר בהם נקרא הדק ובינים השוה · ואמנם הסוג
הלקיחה כאיכות הליכת העודק לאצבעות הנה מיניו שלש
החזק והוא אשר יקומם המשושש בעת ההתפשטות · וה
והחלש מקבילו והשוה בינים · ואמנם הסוג הלקיחה בין ז
זמן כל תנועה הנה מיניו שלשה · המהיר והוא אשר תש
תשלם התנועה בו בזמן קצר והמאוחר הפכו והשוה בינים
ואמנם הסוג הלקיחה במבשושת הכלי הנה מיניו שלשה הרך
הוא המקבל הדחייה אל פנימו כהמסמך בנקלה והקשה ה
הפכו ואחריו השוה · ואמנם הסוג הלקיחה מענין מה שיקיף
עליו הנה מיניו שלשה · המלא והוא אשר יורגש שיש בת
בחללו לחות מלא נחשב לא ריקות בו והריק הפכו ו
ואחריו השוה · ואמנם הסוג הלקיחה במששו הנה מיניו
שלשה החם והקר הפכו ואחריו השוה · ואמנם הסוג אל
הלקיחה מובן המנוחה הנה מיניו שלשה · והם התכוף ו
והוא הקצר הזמן המורגש בין שתי ההליכות ויאמר לו גב
המוסית והנראה והמתעכב הפכו · ויאמר לו גב הנתרפה וה
והשוה ואשר בינים השוה · וזה הזמן הנה הוא כפי מה
שיורגש בהתקבצות · והנה אם לא יורגש ההתקבצות כלל ·
הנה הוא הזמן המרביק בין כל שתי ההתפשטויות · ואם
יורגש יהיה בחינת שני זמני שתי הקבוצות · ואמנם הסוג ה
הלקיחה בין השווי וההתחלפות הנה הוא · אם משותו ואם
בהתחלף בלתי משותו ויהיה זה בבחינת ההכאות או בלתי
הכאותו בהפיקות או יתחלף הפיקות או חלקי הפיקות או
חלק אחד בין הפיקה בענינים הכבוה הגדול והקטן וה
והחזק והחלש והמהירות ואחור והעכוב והתכופה והקושי
והרכות עד שהדפק האחד יהיה חלקו התפשטותו יותר ם
בחינים הנהלים לחזק והחם או יותר חלושים להחלשתו
ואם הרגיש התחיב המאמר והבחין בין השווי וההתחלפות
בחלקי הנזכרים השלשה שאר החלקים האחרים אבל עקר
הבחינה בסוד האלו · והדפק השוה במוחלט הוא השוה ב

בכל אלו אם ישתוה בדבר אחד לבדו הנה הוא שוה בו לא
לבדו באלו אבל שוה בחזק או שוה במהירות · וכן ם
המתחלף והוא אשר איננו שוה · והנה הוא אם במוחלט ואם
במה שאיננו שוה בו · ואמנם הסוג הלקיחה בין הסדר והעדרו
הסדר הוא כעל שני מינים מתחלף המסודר ומתחלף בלתי
מסודר · והמסודר הוא אשר להתחלפותו סדר שמור יסוב
עליו והוא על ב׳ מינים אם מסודר במוחלט והוא אשר יהי׳
לשוה במבוא והלוף אחד לבד · והם כמסודר כסבוב והוא אשר
שיהיה להקף ב׳ חלופים או יותר כמו שיהיה שם הקף אח
והקף אחר בהתחלף לו אלא שיהיו חוזרים על רציפתם
בהקף אחד והבלתי מסודר הפכו · וכאשר תאמת המבוא
הסוג הזה התשיעי בבין בין הסוג השמיני נכנס תחת הב
הבלתי שוה והראוי שתדע שיש בדפק טבע מוסיקי נמצא
וכמו שמלאכת המוסיקה תתום בחבור הנעימות על היחס
ביניהם בחדות והכבד במקפים נעתיים בשעורי הזמנים
אשר בינות הבאותיהם כן ענין הדפק יחם זמניו בטהירות
והתכיפה יחס נעוני ויחס עניניו בחזק והלושה ובשעור
יחם ההכבד וכמו שזמני הנגון ושעורי הנעימות לפעמים
יהיו בסבבים ולפעמים בלתי מסבבים בין ההתחלפויות
לפעמים יהיו במסודרים ולפעמים יהיו בלתי במסודרים · וגם
יחם עניני הדפק בחזק והחולשה והשעור · ולפעמים
יהיו כסבבים ולפעמים יהיו בלתי במסבבים אבל בהתחלפי
וזה הדין כסוג בחינת הסדר · ובאלינוס יראה כי השעור
המוחש מיוחסי האוזן הוא כה שיהיה על אחד מאלו והם
היחסים המוסיקיים הנז׳ או הבלתי נזכרים אבנם הנזכרים אם
על יחס הכל והמשנה · והוא על יחם שלשה כפלים כי
הוא יחם הכפל כחומר ביחס הנוסף חצי · והוא אשר
יאמר לו יחס אשר בחמשה · ועל יחס אשר בכל והוא יחס
הכפל ועל יחס אשר בחמשה והוא הנוסף חצי ועל יחס א
אשר בארבעה · והוא הנוסף שליש ועל יחס הנוסף רובע
ואחריו לא יוחש והנה גדול בעיני לאחוז היחסים
האלה בחוש והוא קל בעיני על מי שהרגיל בהרגשת
הנגון ויחם הנעימות כמלאכה · ויהיה לו יכולת לדעת הם
המוסיקה מיקוש העשוי בידוע · והאיש הזה כשיכסוך ע
עיננו אל הדפק אפשר שיבין היחסים האלו בחוש · ואמנם הסוג
הלקיחה בין האוזן הוא הקש שעורי יחם הזמנים הד
אשר לשתי התנועות הלשתי העמידות ואם יקצר ודוש
בו כלהשיג זה · כולו הנה הקש שעורי יחם זמני ה
ההתפשטות אל הזמן אשר בין שתי ההתפשטויות ובולל
הזמן אשר בו התנועה אל הזמן אשר בו המנוחה והם ש
שיבניסו בשעור הזה הקטות זמן התנועה כזמן התנועה וה
והקטות זמן המנוחה בזמן המנוחה הם כבינים שעור כשע
בשעור אחד שאותה ההכנסה אפשרית גם בלתי שקר אלא
שאיננה טובה · והאוזן הוא אשר יפול בו היחסים
המוסיקיים · ומאמר שהדפק אם שיהיה טוב האוזן ו
ואם שיהיה רע האוזן · והרע האוזן מיניו שלשה
אחד בתם המשתנה האוזן ויעבור האוזן והוא אותו שיהיה
אוזנו אוזן שנים נמשכים לאולת שני בעליו

בעליו כמו שיהיה לבחורים אזן דפק הנערים · והשני
כבול האזן כמו שיהיה לנערים אזן דפק הזקנים ·
והשלישי יוצא מן האזן והוא שלא ידמה אזנו דפק מ
פרק האדם ויציאת הדפק מן האזן הרבה יורה על שנוי
מענין גדול ·

פרק שני

בדפק השוה והמתחלף אומרים ש

שהדפק המתחלף אם שיהיה התחלפותו בדפיקות רבות
או בדפיקה אחת · והמתחלף בדפיקה אחת אם שיתחלף
בחלקים רבים כלום במקומות לאצבעות נבדלים או בחלק
אחד כלומר מקום אצבע אחד · והמתחלף בדפיקות רבות
יש ממנו המתחלף המתדרג הנוהג על השווי והוא יתחיל
בדפיקה וינעתק אל מוסיפה עליה או חסרה ממנה וילך על
המנהג הזה עד שיגמור תכליתו בחסרון או תכליתו
בתוספת בהדרגה מתדרגה וילך שב אל הגדול הראשון או
יחזור בקטנו חזרה מתדרגת בשני ענינים יחד להתחלה אשר
הראשונה או מתחלפת אחר שיקיף פעמים מהתחלה בזה ה
התאר אל תכלית בזה התאר · ואולי יגיע אל תכלית ואולי
יפסק קודם התכלית ואולי יעבור אותו · ובעת
שיפסק אולי יפסק באמצעיתו במנוחה · ולפעמים יפעל
הנך זה והוא שיפול באמצעיתו בתנועה · ובעל המנוחה
מן הדפק הוא אותו המתחלף אשר יקח בו תנועה ותהיה
המנוחה · והנופל באמצע הוא המתחלף אשר במקום
שיקוה בו מנוחה תהיה תנועה · ואמנם התחלפות הדפק
בחלקים רבים בדפיקה אחת אם בתנועות חלקיה או בתנועה
חלקית · ואמנם התחלפות בתנועת החלקים הנה הוא
התחלפו ידום חלקי העורק אל הצדדין הד׳ · ולפי שהצדדי
שש · אורך ורוחב ועומק וגבר וקצר וגבוה · מן בה שיפול
בהם מן ההתחלפות שש · ואמנם ההתחלפות בתנועה אם
במהירות והתאחרות ואם במאוחר והקדימה ה״ל שיתנועע ח
חלק קודם עת תנועתו או אחר עתו · ואם ברחוק והחולש׳
ואם בגודל והקוטן · וזה אם נוהג על סדר שוה או מתחלף
בתוספת והחסרון · וזה אם בשני חלקים או שלשה
או ארבעה · ר״ל מקומות האצבעות ועליך ההרכבה
והחבור · ואמנם התחלפות הדפק בחלק אחד הנה ממנו
הנפסק · וממנו החוזר וממנו המדובק · והנפסק הוא אשר
יכול בחלק אחד במנוחה קלה · והחלק האחר הנבדל
ממנו במנוחה · יתכן שיתחלפו שני קצוותיו במהירות
והאיחור והחרפות · ואמנם החוזר הוא שיהיה דפק גדול
וחוזר קטן בחלק אחד ואחר יחזור חזרה דקה · ומן המין
הזה הוא הנכנס והוא שיהיה דפיקה בשתי דפיקות לסבת
התחלפות או שתי דפיקות בדפיקה אחת להכנס זו בזו
מפני ספיקת החלקים בזה · ואמנם המדובק הוא אשר
יהיה התחלפותו מודרג על דבקות בלתי מוחש והגבול
במה שיסתפה אליו במהירות אל אחור או בהפך או אל
השווי או מן השווי בינותם או אל גדול או מקטן או משווי
ביניהם אל דבר כמה שירחק אליו · וזה לפעמים ילך אל
ההדרגות · ולפעמים יהיה מן שיהיה עם דבקותו בקצת
החלקים יותר חזק התחלפות ובקצתם פחותי·

פרק ג

בשנוי הדפק המורכב
מבחוץ בשנוי הנה יש
ממנו צבי · והוא

המתחלף בחלק אחד בשרידה כאחור ואחר יפסק ויחזור ·
ויש ממנו גליי והוא המתחלף בגודל חלקי העורק
וקוטנם או בגבוה ורוחב ובאחור ובקדימה בהתחלת תנועת
הדפק עם רבות בו ואיננו קטן מאד ויש לו רוחב מה ובא לו
המגליי בים נמשכים קצתם אחר קצתם על היושר עם הא
התחלפות ביניהם בגבה והשפל והמהירות והאחור ויש
ממנו תולעי והוא דומה להם אלא שהוא קטן וחזק התכיפה
תרבה תכיפתו במהירות ואיננו מהיר · והנמלי יותר קטן
מאד ויותר חזק התכיפה והתולעי והנמלי התחלפותם
בגבה ובקדימה והאחור יותר נראה בחוש מהתחלפותם
ברוחב אבל אולי שזה לא יתראה · ויש ממנו המסרי דומה
לגליי בהתחלפות החלקי בגבה והרוחב והקדימה והאחור
אלא שהוא יותר קשה ועם קשיו מתחלף החלקים בקשי
והמסרי דפק מבואר הכוף קשה מתחלף החלקים בגודל ה
ההתפשטות והקושי והרכות · וממנו זנב העכבר והוא אשר
יתדרג בהתחלפות משתיל בחסרון אל תוספת או בתוספת
אל חסרון · וזנב העכבר לפעמים יהיה בדפיקות רבות
ולפעמים יהיה בדפיקה אחת בחלקים רבים ובחלק אחד ·
והתחלפותו היותר מיוחד הוא אשר יהיה בגודל ולפעמים
יהיה בבחינת האחור והמהירות והחוזק והחולשה · וממנו
המחטי והוא אשר יתחיל בחסרון אל גבול בתוספת ואחר
יוסף על הסדר עד שיגיע אל הגבול והוא שון בחסרון עד
שיהיה כשני זנבות העכבר דבק אצל הקטנה הגדול · וממנו
ויש ממנו בעל שתי ההליכות והרופאים חולקים בו כי יש
מהם מי שישימוהו דפיקה אחת מתחלפת בקדימה ואחור
ויש מהם מי שיאמר שהם שתי דפיקות משונות זו
לזו ובכלל אין הכון ביניהם רב בענין שיכול והתקבצות
ואחר ההתפשטות האין כל מה שיחוש ממנו שתי הליכו׳
יתחייב שיהיו שתי דפיקות שאם כן יהיה הנפסק
ההתפשטות החוזר שתי דפיקות · ואמנם ראוי שימנו שתי
דפיקות כשיתחיל ויתפשט ואחר כן ישוב אל העומק מה
מתקבץ ואחר כך ישוב פעם אחרת מתפשט · וממנו בעל ה
המנוחה והנופל באמצע הנזכרים · וההבדל בין הנופל
באמצע ובין הצבי כי הצבי תתחיל בו השנייה קודם גמר
הראשונה · ואמנם הנופל באמצע הנה תהיה הדפיקה
המתחדשת בו כמן המנוחה וגמר ההליכה הראשונה·
וכאלו השעורים הדפק המתמרך והם תרעש והמתעקש בא
כאלו והוא חוט יתעקש ויתפתל והוא מצד התחלפות ב
בקדימה והאחור והגבוה והרוחב והמסרי כמו מגלי ה
המתעקש דומה למתרעש אלא שההתפשטות במתעקש יו
יותר נגלית ומן היציאה מן השווי בגבה והגבה והוא ב
במתעקש יותר נגלית · ואמנם הנטיה הוא במתעקש
יותר מבואר · ואולי תהיה הנטיה ממנו לצד אחד ל
לבד והוא מה שיקרו הרופאים למרים והמתעקש והנוטה
אל צד אחד · ואמנם יקרו בהלאום הרכשים · והמורכב
הדפק ביניהם במעט אין להם תכלית ואין להם שבנת

פרק ד

בטבעי מיני הדפק · כל אחד בהמנים הנזכרים אשר יחייבו ההתחלפות בתוספת והחסרון הנה הטבעי בהם הוא השוה אלא שהוא כי הטבעי בו הוא הנוסף · ואם יהיה דבר בהבינים האחרים · אמנם נוסף לפי שנמשך לתוספת · בחוזק ושב יותר גדול על דרך הבטל הנה הוא טבעי במיני החוזק · ואמנם המינים אשר לא יסבלו התוספת והחסרון הנה הטבעי בהם הוא השוה והממוזג והטוב הזמן

פרק ה

בסבות מיני הדפק הנזכרים · סבות הדפק בקן סבות גדולות.

הכחות קצביות נכנסות בעצמות הדפק ונקראות המחזיקות וגם סבות בלתי נכנסות במהות הדפק ואלו בהם שוקדות לשנות בשנויים לשטפטי הדפק ונקראות סבות השוקדות · וגם בלתי שוקדות ונקראות המשנות במוחלט · והסבות המחזיקות שלש הכח המניע הדפק אשר בלב · וכבר ידעתו בשער הכחות הטבעיות · והשני הכלי והם העורקים הדופקים וכבר ידעתם בזכרון האברים · והשלישי הצורך אל הכבוי והוא המביא אל שעור · ידוע בין הכבוי ונכלל בנגד גבול ההום ברבעי הוא אל ככבוד או שויה · ואלו הסבות המחזיקות והנה פעולותיהן כפי כח שיתחבר עמהן בין והסבות השוקדות והמשנות במוחלט

פרק ו

בשחייבו הסבות המחזיקות לבדם · כשיהיה הכלי בטבע ברבויו והכח חזק והצורך חזק אל הכבוי יהיה הדפק גדול והצורך והכח יותר עזור שבשלשה על זה · ואם יהיה הכח חלוש ימשך אחריו קוטן הדפק בלי ספק · ואם יהיה הכלי קשה עם זה והצורך ברוצע יהיה יותר קטן והקושי לפעמים יפעל הקוטן גם כן אלא שהקוטן אשר סבתו הקושי יגדל מהקוטן אשר סבתו החולשה כשיהיה קשה ולא יהיה חלוש ולא יהיה בקוצר והטבעי כפי מה שיהיה אצל חולשת הכח וכמעט הצורך גם יפעל הקוטן אך לא יהיה עם חולשה · ואין דבר כאלו השלשה שיחייב הקוטן כמו שתחייבהו החולשה וקוטן הקושי עם הכח יותר נוסף · בקוטן העוד הצורך עם הכח כי הכח עם העוד הצורך לא יחסר בהוה דבר רב כי אין לו מונע בהתפשט · ואמנם השרש אל עדיבת ותוספת על השווי כבה אין צורך גדול אליה · ואם יהיה הצורך חזק והכח חזק והכלי בלתי נשמע לקושי ולב לגדול או על כל פנים יהיה מהיר בדי שישלים במהירות מה שיחסר בגודל · ואם יהיה הכח חלוש אז לא יתכן לא גודל הדפק ולא חוזק המהירות גם · ואז על כל פנים יהיה התכוף כדי שישלים כתכיפתו מה שיחסר בגודל ואם והמהירות ויתעכבו הפעמים הרבות במקום פעם אחת מספקת גודל או שתי פעמי במהיר · והנה יורה זה לענין כי שיצריך לשאת דבר כבד כי הוא אם יוכל לנשא כלו יפעל כן ואם לא יחלקהו לשני חלקים ויגבר ואם לא יחלקהו לחלקים רבים וישא כל חלק כאשר יוכל בנתון או

במהירות ויעמד לא ישוה בין שתי ההעתקות ואם יהיה כל באוחר כמו הגלדים אלא אם יהיה בתכלית החולשה כי או ישוה ויעתק כבובד וישוב באחור · ואם יהיה הכח חזק והכלי נשמע אך הצורך חזק יותר בין החזק והשוה הנה הכח יוסיף עם הגודל במהירות ואם יהיה הצורך יותר חזק יפעל עם הגודל והמהירות התכיפה · והצורך יפעלהו באמת בעצמו הנה סבות הגודל כשימנע מונע מההתרחב והתגברה בקושי הכלי על דרך משל המונע מההתרחב ובקבו חלקי הבשר והעוד הממונעים מהתרבסות ואמנם במבקיה הנה יעזור עליו הרון · והרחב יפעלהו אם ריקות עורקים שתנות חבורית העליונה על התחתונה ויתרחב · או חוזק רבות הכלי והתכבשה סבתה חולשה או רוב צורך אבהום · והעקוב סבתו כח כבר וציע לצורך בגדול או קור חזק המניע במהצורך או תבלית בנפילות הכח והשקעת הכות וסבת חולשת הדפק בהשטנו הרגנה והתעורה והחרבה והבהם התליחה הרעה והטריד הבוטל ותגרעת הליחות ונגיעתם לאברים חוזק החוש או שב שטלונם ללב וכל מה שיצריך יותר · וסבות קושי הדפק יובש גרם העורק או חוזק מתיחתו או חוזק קור בקפאו לפעמים יקשה הדפק בנבולים לחוזק הפליתה והצוה האיברים בעבורה לעצת צד דחיית הטבע · וסבות רכיות הם הסבות המרטיבות הטבעיות כבון או המרטיבות הם המרויות כשקוי והלישנאת או אותם שאינם לא טבעיות ולא בריות כרחיצת · ותבת התחלפות הדפק עם קיום הכח כובד החומר מבאכל או לליחה · ועם חולשת הכח במלוחטת העלה והחולי ימשכו ההתחלפות כלו העורק בין הדום ובכבו זה תפרחתו החקה והיותר חזק שבשבחוייבו ההתחלפות כשיהיה הדום דבק חנק לרוח המתנרעע בשריינו וכמו כשיהיה קבוץ הליחה בקרוב בין הלב · ומסבותיו אשר יחייבוהו כמון קצר כלו האצבע והדאגה והמחשבה כבדר · ואמנם כשיהיה באצעו לרוחה רעה לא יסור הגוף והתחלפות האלו ויבא אל המקרה הנקרא בער בבאן והוא רעש הלב ויסוב הדפק דפק כמבני וכבה הדפק הגשוריו · התחלפות התנר הגשנך בגרם העורק כעפרונו ופגותו ובשלו · והתחלפות עניני העורק בקשיו ורכותו ותרוצא באברים העצבים ובעל שתי החליבות סבתו חזק הכח והצורך וקושי הכלי שלא יהיה נשמע לבה שיגדל כי הכח כהתפשטו בבת אחת כבי שירצה להתנך דבר בהבאה אחת ולא יהיה נשמע וירבה אחריה הבאה אחרת וכל שכן כשיוסיף הצורך בנתע · וסבת הדפק העבבריי שיהיה הכח חלוש ומנה בהתריצות אל בקשת מנוחה בחורנה או מבקש במנוחה או מבקש במנוחה אל התריצות והקים על ענין אחד יותר בורה על חולשת הכח · והזנב העבבר וכירצא בו בורה על כח כח ועל שהחולשה אינה בתכלית והיותר רע שבו הזנב הכלה ואחריו הקים · ואחריו הזנב החוזר · וסבת בעל מנוחה יגיעת הכח ורצונו או מקרה פתע שישתלח אליו הנפש והטבע פתאום · וסבות הדפק הגשבורן תנועות בלתי טבעיות בחוזק ורוע בכמשות הכלי · והדפק הנרעד משולח מכח ומכלי קשה וצריך

חזק וטבלי זה לא יתחייב מדעידתו · והגלוי רבה יהיה
כב׳ ע׳ חולשת הכח כרב הענין שאי אפשר שיתפשט אלא
דבר אחר דבר · ורבות הכלי לפעמים יהיה סבה לו ואע״ג
שלא יהיה הכח רב החולשה כי הכלי הרטו והרך אינו מקב׳
הזעזוע והנענוע העובר בחלק חלק בקבול היבש והקשה
כי היבש מכין לזעזוע והעדה והקשה היבש יתנענע אחר
אחריתו בנענוע ראשיתו · ואמנם הרטוב והרך הנה אפשר
שיתנענע במבנו חלק ולא יתפעל מתנועתו חלק אחר בם
בבהירות קבולו להתפרק והתפעלו והתלוף כי נבונה וסבת
הדפק התלוי והגבלי חוזק החולשה עד שיתחבר אחור
ותכונה והתחלפות בגלוי הדפק כי הכח אינו יכול לפשט
הכלי בבת אחת אבל דבר אחר דבר · וסבת הדפק הרע
האגוז אם יהיה החסרון בעניני זמן המנוחה הנה הוא תו
תוספת הצורך · ואם יהיה בעניני זמן התנועה הנה הוא
תוספת החולשה או העדר הצורך אבל חסרון זמן התנוע׳
בסבת בהירות ההתפשטו׳ הוא ולית זה · וסבות הגלא
החום והקור והגבה והשפל נראה ·

פרק ז

בדפק השני הזכרי והנקבו׳ דפק הזכרים לחזק כחם וערכם יותר גדול ויותר ...

חזק הרכה · ולפי שערכם ישלם בגודל הנה הדפק יותר
באחור בדפק הנשים · ויותר חזק העכוב על הרוב וכל
דפק שיתקיים בו הכח ויהיה הבוף יתחייב שיתחר בלי ספ
ספק כי המהירות קודם התכיפה · ולכן כבו שהדפק
לאנשים יותר באחור כן הוא יותר חזק העכוב · ודפק
הנערים בסבת הלחות יותר רך ויותר חלוש ויותר חזק
התכיפה · כי החום חזק והכח איננו חזק כי הם בלתי
בשלמים עדיין ודפק הנערים בבני הקש שעורי גופיהם גד
גדול כי כליהם חוקי ורכות וצרכם חזק ואין כחם בערך
אל שעורי גופיהם קטן השעור אלא שדפקם בערך אל ד
דפק השלמים איננו גדול אך הוא יותר מהיר ויותר חזק
התכיפה לצורך כי הנערים ירבה כחם קבוץ ואיד והקטני
לרוב עכולים והתגבורתם בו · וירבה כחם צרכם אל הרצאת
האל ריות חומם וטבעי · ואמנם דפק הבחורים הוא נוסף
בגודל ואינו נוסף במהירות אבל הוא חסר בו מאד אב
ובתכיפה הולך אל העכוב אך דפק אותם שהם בתחלת ה
הבחרות יותר גדול ודפק אותם שהם באמצע הבחרות יו
יותר חזק · וכבר בארנו למעלה שהחום בנערים
ובבחורים קרוב במכמותו ועל כן יהיה הצורך קרוב
להיות שוה בשניהם · אך הכח בבחורים נוסף יגיע בגדל
אל גבול שלא יצטרך עמו אל המהירות והתכיפה ועיקר ה
הענין בחיוב הגודל הוא הכח · ואמנם הצורך הוא מביא
אותו · ואמנם הכלי הוא עוזר · ודפק הישישים נוטה
אל הקטן וזה לחולשה ונחות מהירות להם נב׳ ולהעדר
הצורך והוא בעבור זה יותר חזק העכוב ודפק הזקנים חב
הבאים בימים קטן מתעכב מאחר ואולי יהיה רך בסבת
הלחיות הנכריות לא הטבעיות

פרק ח

בדפק הבנים · המזג החם הוא יותר חזק

הצורך · ואם יעזור הכח והכלי יהיה הדפק גדול · ואם
יחלוק אחר כחם יהיה כפי מה שהתבאר במה שקדם ואם
החום אינו רע המזג אבל טבעי יהיה המזג חזק ובריא גם
והכח חזק מאד ולא תחשוב שהחום הטבעי תחייב חזקת
תוספתו חסרון בכח יגיע לבה שיגיע אבל מחייב חוזק ר
בענים הרוח וחוזק שאיפת הנשימה והחום הנמשך אחר
רוע המזג כל עוד שיוסיף חוזק יוסיף הכח חולשה · אמנם
המזג הקר יגנה מטה הדפק לצרדי החסרון כמו הקטן ב
ובחוזר האחור והעכוב · ואם יהיה הכלי רך יהיה
רחבו נוסף ובן אחורו ועכובו · ואם יהיה קשה יהיה פחות
בזה · והחולשה שיורישנה רוע המזג הקר הוא יותר
מהחולשה שיורישנה רוע מזג החום כי החום יותר נאות ל
לטבע · ואמנם המזג הרטוב הנה ימשכו אחריו הגליות
והתרחבות · והיבש ימשכו אחריו הצרות והקשי · ואם
יהיה הכח חזק והצורך חזק יתחדש בעל שתי הלישות בה
התכמורון והנרע · והראשות כדרך שתרגיב ובתנאי
שתעמוד העקרים · ולפעמים יקרה לאדם האחד שיתחלף
בנו חוצאו ושיהיה חציו האחד חם והאחר קר · ולכן יקרה
לו שיהיו דפקי צדדיו מתחלפים התחלפות שיחייבוהו
החום והקור ויהיה הצד הקר דפקו דפק המזג הקר
ויהיה צד החם דפקו המזג החם ·

ונמצא יודע שהתפשטות הדפק והתקבצותו אינו על דרך
בתנועה וקביצה בתולב אבל על דרך התפשטות
והתקבצות בגרם השרין עצמו

פרק ט

בדפק המעוברות · אמנם האביב לפעמים יהיה בו הדפק קטן אבל לא בכל

דבר ונוסף בכח ובקיץ יהיה מהיר ותכוף לצורך קטן וחלש
להתנבת הכח להתכבות הרוח והחוצוני הכרחי המפליג
אמנם בסתיו הנה הוא יותר חזק העכוב ויותר באחור ויות
חלש עם היותו קטן והכח יחלש ובקצת הגופים יחזק גם
שיעצור החום הטבעי בעומק ויתקבץ ויחזק הכח · ונה
כשיהיה המזג החם נעבר מקומם לקור ולא יתפעל מבנו אל
לא יעמיק הקור · ואמנם בחורף הדפק בתחלף ונוטה אל
חולשת בה · ואמנם התחלפותו הנה לסבת רוע השתנות
המזג המקרי בחורף פעם אל החום פעם אל הקור · ואמנם
חולשתו לזה גב כי המזג המתחלף בכל עת יותר חזק ה
המזיק מהמזג המשתוה ואע״פ שיהיה רע · ולפי כח
שהדרך זמן סותר לטבע החיים כי החום בו יחלש והיובש
יחזק · ואמנם דפק המרקים אשר בין המרקים הנה הוא
דומה אל המרקים אשר סביבותם

פרק י

בדפק הארצות · יש מן הארצות מה שהם שוות א אביביות ומהם חמות קיציו׳

ומהם קרות סתויות · ומהם יבשות והרצות על כן יהיו
משפטי הדפק בהקש בה שידעת בדפק המרקים

פרק יא

בדפק מה שיחייבוהו הדברים הלקוחים · הדבר הנלקח משנא

ענין הדפק באיכותו ובכמותו · אמנם באיכותו כשיטה אל הגוים אז אל קרוד וישנה בבשמם · אבבם בכמותו הנה אם יהיה שזה ישוב הדפק נוסף בגודל ובמהירות והתכיפה בהמשך הבה ההוא והתבוננה הרושם ההוא זמן · ואם יהיה רב השיעור מאד ישוב הדפק מתחלף בלי סדר לכובד חם והמאכל על הבה וכל כובד כדי כ התחלפות הדפק · והנה ישוב ארבעיניש שבמהירותו אז יהיה יותר חזק בתכיפתו · והשני הזה בתגבורה כי המכה קיימת · ואם יהיה כדבורי פרות בזה יהיה יותר ההתחלפות במכוחו · ואם יהיה במעט השיעור יהיה הדפק פחות ההתחלפות גדול ובמהירות ולא יתבונה שבוין הרבה כי התוכר כמעט יתעכל במהרה · ואם יחסר הבה והחלים בן הרבוי והכמעט איזה גורם שיהיה תא התרבנה הדפיקות בקוטן · והעכוב באחרית הענין · ואם יחזק חטבע על העכול והשני ישוב הדפק שוה · ויש ליין כנוה והוא שהרב כמנו אמם שיהיה דק יחייב ההתחלפות בדפק ולא יחייב כו שיעור נחשב ושיעור ינזור חייב יב כיוצא בו כתבונות וזה לרפין עצמותו הדקותו וקלותו ואמנם כשיהיה היין קר בטבע הנה יחייב בה שיחייבהו כן המכרי הבקודי בתוקשה וחיוב העכוב ואחר חיוב בכורה לגבורות עבורו · ואחר שיתחכם בגוף יקל כור בה שיחייבהו · והיין כשיעבור בגוף והוא דם לא יהיה רחוק מאד כן השבע ויקרה לו שיורך כוד · ואם יעבור קר יגיע בחזק לבה שלא יגיע חללתו במקדרים כי הם יום ושאירן עד שיתחממו ולא יעברו במהרה כעברו · וזה יש ימהר לעבור קודם שישלוה חבושו וחיזק זה גדול וכשפב בגופים המוכנים לקבל סתום · ואיננו בחזק המוכו כשיעבור דם כי הוא לא יגיע המכו · בתחלה הפגישה ישי עציק חזק גדול כפלית · אבל הטבע ינגשהו בחלוק נחרוק והתחבה · ואמנם הקר אולי יגל הטבע ויבבה בזו קודם שיתנוקע להחלוק ולטרוק · הנה זה כבה שיחייבהו היין ברוב השעור וביום ובקור · ואמנם כאשר יבחן בצד הזקן הנה יש לו משפטים אחרים כי הוא כענבמותו בחוק לבריאי מעורר הבה בבה שבנוסף כעצם ודרוח כבורית · ואמנם בקור ובחוטים ההוה מבנו הנה אומר שהוא מניק בדקתו אל רוב הגופים הנה כל אחד יום בוים לפעמים יאות לכמו כוה · ולפעמים לא יאות לו כי הדברים הקרים מעבים בחוקים ולאשר יש להם רוע בוג והסי בסוי שופר נאליונו כי כי ורבי נים בחוק המחובבים תבוד וכי הדבש בחוק המקודמים הבריד · והנה היין בצד בה שהוא חם בטבע או קר בטבע והוא בחוק כת אחת ובחלים אורות היין ובחודו בזה עוה · אבל בבחו אחר הוא ישתנה בחד אל הדוח כי הוא לזה בעצמו ובחוק המזה ואם יעזרהו אחד כב אליו בגוף נוסף החזק ואם יחלוק על ליו יחסר חוזק בפי זה ויהיה שנויו ודרנק בפי זה · אם יחזק נוסף הדפק חוזק · ואם יחכם נוסף בצורך · ואם יקרר גוסר בהצורך וברוב הענין בחוק וברוב הענין מים בוסף בבה ולא בכל ענין נוסף בצורך עד שיוסיף פפי במהירות · ואמנם הכים הנה הם בבה שבעבירים המזון בחוקים ויפעלו פעולה דומה לפעולת היין ולפי שאינם מם מחכבים אבל מקדרים לא יגיעו לבה שיגיע היין להוספת

פרק יב

הנ״ד

בבה שיחייבהו חש השינה והיקיצה בדפק אמנם

הדפק בשינה בתחלפים כמשפטי בפי חעת בתחלת ובפי ענין תעכל · כי הדפק בתחלת השינה קטן וחלוש כי החום הטבעי הנעתק בעת ההיא אל ההתקבצות והמקיף בעומק לא אל ההתפשטות וההראות כי הוא בעת ההיא פונה כבלו להגעת הנפש אותו אל צד פנים לעכל המזון ולבשל המותרות ויהיה אז באגום ועיור בלי פגן ויהיה יותר חזק האחור · והעכוב כי החום אעפ שתחדש בו בג תוספת בפי ההעצר והקבוץ · הנה נעוד כמנו ההוספה א אשר לו בעת היקיצה כפי התנועה המוסכמת והתנועה יו יותר כלהבה ונטוה אל רוע הבוג · והקבוץ והעצר הבינוניים הלהבתם והיציאתם החום אל ההתנועע פחות מאהה תרע זה כחות · בשיבות הניע ומציקתו יותר רבה בפ כנסיבות המעצר חומו ומציקתו בסבה דומה לשינה · המשל בזה חטובל במים קרים שרי הקוד והוא על כי אעפ שיש שר האבו ויכריח כמפי זה איננו מגיע · בטבריל״ו חם הנשובה · בזה שיניעהו העכול והגדיל החוק כמבנו ובאחר תעיין לא המצא דבר יותר מחודש ויותר · בחוזק החום מן העכל והתנועה ואין היקיצה מחייבת חוממו כתנועת הגוף עד שאם ינוה הגוף לא יתחייב זה · אבל אמנם כחויבת החמום כשלוח הרוח אל חוץ ובתנועתו אליו · על דבקת בתחלתו זה · וכשיה עכל המאכל כשינה ישוב הדפק ויחזק להתוספת הבה במזון והשתלח כח שכבר פנה אל העומק להנהגת המזון אל חוץ ואל התחלתו ולכן יגדל הדפק אז גב כי הבוג נוסף במזון תחום כמו שאמרנו · והמלי גב נוסף בבה שיעבור אליו מהמזון רבות אף איננו נוסף רב במהירות והתכיפה כי אין זה כסבה שיוסיף בצורך ולא גב יהיה שם בהשלמת הצריך אליו בגודל לבדו כי נע · וכאשר תמשך השינה בישן ישוב הדפק חלוש להעצר החום חם הטבעי · והלחות הנה כפי המפרזים אשר כמשפטם שירק במיני הדקות אשר יהיו ביקיצה אשר בהם השחור הם והדקות שלהן ויחשו · ואמנם כשהמגע השינה חקות בתחלה ולא תבוא בה שתשמכה אליו שתעכלהו הנה הוא מטה הבוג אל צד הקור ויחשיך הקוטן והאחור והעכוב ב בדפק ולא יסיר כהוסף · ויש ליקיצה גב כמשפטים חלוק כי כשיעור הישן מאליו ישוב הדפק אל הגודל והמהירות ב נטיה במדרגת וישוב אל ענינו הטבעי · ואמנם הנעור פתאום בסבה מגבשת הנה יקרהו לו שישתנה כמנו הדפק כשיעור כשנתו להיות הבה כנרעה כפני הפגש ואחר י ישוב לו דפק בחוד גדול תכוף מתחלף נוטה אל הרעשה ולפי שהתנועה הזאת דומה להטרחות הנה היא לא תת תתמהמה גב · ולפי שהבה והנועע בפתע אל רחוות בה שקרה לו בטבע ויחדש תנועות מתחלפות ויגל כן ירעש הדפק אך לא ישאר על זה זמן ארוך · אבל יכוד אל השוי כי סבתו אעפ שתחזה בחוזקה קובת במעט והרעש בבטלה מהר

פרק יג

כמשפטי הדפק החול אבנם בתחלת החול וכל עוד היותו שמה

הנה הדפק יגדל ויחזק וזה לתוצאת החום הטבעי והחזק ובן יכוין ויתכף מאד להפלגות הצורך אשר חייבה אותו התגעגעות ואם יתמיד ויאריך אז שיהיה חזק מאד אעפ שהוא קצר יבטל מה שחייבתו הכח וחלש הדפק ויקטן להרבות החום הטבעי אך ימשר ויתכף לשני דברים אחר כתם הא הדחיקות הצורך והשני קיצר יד הכח בחלשים הגדול ג האחר לא ימשר הטהרות לחסר והתכיפה נוספת על שעור מה שיחלש בהכח וכאחרית הענין אם יתמיד החול ויחליש ישוב הדפק במלוי לחלשה ולחזק התכיפה ואם ימלוג עד כאלו הקריב אל המות יפעל כל מה שיפעלהו ההתכות וישים הדפק אל התולעיות ואחר ישוהו אל העקב והאחור עם החולשה והקטן

פרק יד

במשפטי הדפק הם המתרחצים הרחיצה אם שיהיה במים הם

חמים אם במים קרים והחזה במים חמים הנה בתחלת הענין שחייבת משפטי הכח והצורך ואם תתוך בהפלגות יחליש הדפק אמר גאלינו ויהיה אז קטן מאוחר ומתעכב ונאמר הנה התולשה והקטנה הדפק הוא במה שיהיה בלי ספק אך הגיע החמים בשיעלו בפנימי הגוף חמום פע בעבור הגוף הגברי המקרי אולי לא והתשובה שיגבר עליו בה שתחייב מטבעו והוא הקרוד ולפעמים יתחממה חם גוף ואם יגבר בשפם האיכות המקרי ישוב הדפק הגוף ומתהר ואם יגבר מה שמחייב הטבע ישוב כאוזר ומעוכב ואם יגיע החמום המקרי בבטנו להפלגת ויתנה כרותה עד שיקריב העלוף ישיב גב הדפק מאוחר ומ מעוכב ואבנם הרחיצה תהיה במים קרים הנה אם ישקע קודם יחליש הדפק ויקטינהו ויחזיש עכוב ואחור ואם לא ישקע אבל שיקבין החום נוסף הכח חזק ויגדל במעט ויחסר הטהרות והתכיפה ואבנם המרחצות אשר יתוך בחמי טבריא והמבנכבים בהם הנה הם מוסיפים ברפק קו קושי ויוסר כגדלו והמתרכבים מוסיפים ברפק מהירות א אבל שיתוך הכח ואז יהיה כה שומיטוהו קודם זה

פרק טו

ברפק המיוחד בכבד והוא דפק ההרות הנה הצורך בהם יוח

יחזק בסבת שתוף הולד בנשימה הנשאפת באלו הוא שה שואפת לשני צריכים ושתי נשיבות ואבנם הכח איננו נוסף בלי ספק ולא גב נחסר חסרון רב אלא בשעור מה שיחייבהו מעט עמל המשא הנכבד ולכן יגברו דיני הכח המצטרע והצורך החזק ויגדל הדפק ומהר ויתכף

פרק יו

בדפק הכאבים הכאב משנה הדפק אם לחזקו ואם להיותו באבר ראשיי

ואם לאורך זמני והכאב בהיותו בתחלתו יעורר הכח ויניעהו לקומם ולדחות וכלהיב החום ולכן יהיה הדפק גדול במוד ומהר חזק והעכוב כי הצורך יחייב הגדל

והמהירות וכאשר יגיע הכאב להזיק הכח לפה שהזכרנו פ כהגנים יחהל לחסר הסוג אחר עד שיעדר הגדל והם והמהירות ויבא הוה קודם תחלה חזוק התכיפה ואחרית הקטן והתולעיות והנמליות אם נוסף יביא אל העכוב והמות

פרק יז

ברפק המורסות יש בהם מורסות הקדחת וזה ל לגדולם או לחשיבות

האבר אשר הם בו והם משנות הדפק בגוף כלו רל השנוי המיוחד לקדחת ועוד נבארהו במקומו ויש מהם מה ש שלא יחדשו הקדחת וישנו הדפק המיוחד באבר אשר הם בו במעט ואולי ישנוהו משאר הגוף במקרה כלו לא במה שהם מורסות אבל במה שהם כמאיבות והמורסא המשנה הדפק אם שישנהו במינה ואם שישנהו עתה ואם שישנהו בשעורה ואם שישנהו כעבור האבר אשר היא בו ואם שישנהו בעבור המקרה אשר היא בו ימשך אחריה ויתחייב לה ואבנם שנותה אותו במינה הנה במורסא החמה כי היא תחייב כמינה שנוי הדפק אל המשוריות והרעדה והרעשה והמהירות והתכיפות אם לא יקרהו סבה מרשבת תבטל המשוריות להשיבו אל הגליות ואבנם הרעדה המהירות והתכיפה הם דבקים בה תמיד וכמו שיש מהסבות מה שימנע משוריותו כן יש כהם שמוסיף משוריותו ומראה אותה והמורסא הרכה תש תשים הדפק גליי ואם תהיה קרה מאד תשימהו מאוחר ומעוכב וחזק זה תוסיף במשוריותו ואבנם המורסא הנקרא יציאה באשר תקבץ הנה היא מחלות הדפק כאם משוריות אל הגליות להרשבה והרכך שמשכבים אחריה ומוסיפה בהתחלפות לרבות ואבנם במהירות והתכיפה פעמים הרבה יקלו בהחזקת החום הקירות בסבת הבשול ואבנם שנותה כפי עתותיה כי כל עוד היות המורסא הה התחלה כתוספת והיה המשוריות ושאר מה שזכרנוהו אל הת התוספת ותוסיף תמיד בקושי לשתיהה התוספת וכהרעדה אל כאב ובשיקריב התכלית מוספים המקרים כולם אלא כ מה שימשך אשר הכח כי הוא יחליש הדפק ותוסיף כתג בתכיפה והמהירות ואם תארך תבטל מה המהירות וישוב ג גליי וכאשר תרד והתך או תבקע יחזק הדפק בעבור יש שמר המעבר מעל הכח ותקל הרעדהו במה שיחסר מהכאב והפתיחה ואבנם מצד שעורה כי הגדולה תחייב שיהיו אלו העניינים יותר גדולים והקטנה תחייב שיהיו פחותים ויהיו יותר קטנים ואבנם מצד האבר שהוא בו כי האברים העצביים מחייבים תוספת בקושי הדפק ומשריותו והעורקים מחייבים תוספת בגודל והחוזק וה ובהתחלפות וכשאז יהיה הנוסד כהם הוא השריינים כמו כמו שהוא בטחול ובריאה ולא יתקיים הגודל הזה אלא כל זמן שיתקיים הכח והאברים הרשונים הרכים ישימוהו גליי בכות והריאה ואבנם שנות המורסא לדפק באמצעי הנה כמו שמורסות הריאה תשים הדפק מתנקיי ומורסת הכבד בקושיו ומורסת הבוליה עצידיו ומורסת האבר חזק החוש כאצטו והשרשא כרציי עלנפיי

פרק יח

בכשפשט דפק הבקר״ הנפשיי׳ אמנם הבעם הנה הוא בנה שיעורר כהכות

דפשט כתרות פתאם ישים הדפק גדול וגבוה ומהיר בת והבוף ואין ראוי שיפול בו ההתחלפות כי ההפעלות כת בתרבה אלא כשיתקרב עמו פחד כי אז פעם יגבר זה ופע׳ זה · וכן אם יתקרב בו בושת או מחלוקת מן השכל׳ והחש וההתהלות לעצור התעוררתו והתנועעו׳ לפגוע · באשר כעס עליו · ואמנם התענוג הנה לפי שהוא ההנעקות אל חוץ לאט הנה לא יגיע לפה שיגיע הכעס בחייבו המהיר׳ ולא כחייבו התכיפה · אבל אולי יפסיק גדלו לצורך ויהיה במהיר ובעובב בו וכן דפק השמחה רנה יגדל על הרוב ע׳ עם רבות ויהיה נוטה למהר ועבוב · אמנם הדגן לפי שההום נחנק בו ושוקע בו והבה יחלש יתחייב שיהיה ח הדפק קטן וחלוש ומתעכב וכמהיר · ואמנם מה אחר הבה הפתאומי כבנו ישים הדפק מהיר בלתי בסודר כתחולף · ו׳ ויתמשך כבנו · והבוררת בשג ז הדפק שנוי הראגה

פרק יט

בכלל ג׳ נוי הענינים הדמבים לטבע חב תבונת הדפק הנגרי׳

יהיו אם בבת שיתורש כוזם מדוע הבג׳ · וכבר ידעת דגן כל בגע האם בשילחצו הבה ויהיה הדפק בהתחלף · ואם היה הלחיצה חזקה מאד יהיה בלי סדר ובלי אגון והלחין הוא כל רבוי המרי מין שיהיה כורסא או זולת מ בורסא · ואם בשיתיכב הבה וישוב הדפק חלוש וזה בלי ב כבאב החוק והצערים והנפשים חוקי התתכה

כלל ב

פרק א׳ באמר כללי בשתן

אין ראוי לבטוח בורך לקיחת הראיה בענינ׳ השתן אלא אחר השגחות תנאים · ראשון שיהיה השתן הראשון שהאיר עליו הבקר · ולא ישהה אותו זמן ארוך׳ ויהיה לן כהלילה ולא יהיה בכליו שסתה בים ולא אכל מאכל ולא לקח ד׳ דבר צובע כמאכל׳ או משתה כזעפרן וקסיא פישטולה כי הם צובעים השתן אל הכרכומות והאודם ומבו הירקות כי הם צובעים השתן אל הירקות · והמורים כי הוא צובע אל השחרות · והיין הבסבר מבנה השתן אל מראהו · ושלא נגע בשרו דבר צובע כמו אלחנה כי הכות בו אולי יצבע סהגי בכבו · ושלא לקח דבר יגיר ויהיה כבו שיגיר הארוכה או הלבנה · ושלא נתעסק בתנועות ועניניםים ובעסים יוצאים מן הכנות הטבעי בשנים השתן במראהו כמו הצום ותנועה והעמל׳ והפחד והכעס כי אלו כלם צובעים השתן אל הכרכומות והאודם · והבטל׳ בדסן השתן ושתן הזק · ומבן הקא והדרקה כי הם מחליפים ח׳ הראוי כמראה השתן למעצבותיו · וכן עבור השעות עליו · ולכן באמר שראוי שלא יעיין בשתן אחר שש שעות כי ההראות החלש ומראהו התנגה השתריו יכבנו ויהכנו אולש שיתקכנו יותר אעפ׳ שאני אומר ולא אצלו אחר שש שעות · וראוי שיוקח השתן כשליבותו באכישה רחבה ולא יתנכך בבני הדבר ויבין קנינו ולא תכף שיושתן אלא אחר

סינוה באשישה במקום שלא יכלאהו שמש ולא רוח כי יק יבלבלוהו או יקפיאוהו עד שיתפרדו השמרים ואז תשלם ההוראה · ולא ישקהו שהריין תכף שיושתן ואמ׳ לו כבו שבשולי׳ שלם באור ולא ישתן באשישה שלא רוחצה כבר מן השתן הראשון · ושתלי הנערים במעשי הראיות ובל׳ שבן שתן הטף לחלביות · ולפי שהחלב׳ הצובע גח ובכוס ויש בטבעם מן החולשה ומעשיית השינה הרבה מה שם שכבבטל׳ אותות הבשול׳ · ובלי לקיחת השתן הוא הכסם המצריי נקי העצם באבובית הוך והשותם הוא קדישטאלי׳ ודע כי השתן כל מה שהקדימהו אליך יוסיף עניו וכל עוד שתרחיקהו יוסיף זכות · ובזה יובדל כמבאר מ היוצן ובה שיובא אצל הרופא׳ לנסיונם וכשיוקח השתן באשישה ראוי שירשם במקום שישמר בו בשנות אותו ח הקוד והשמש והרוח · וכיעיין אליו באור כבלי שיפל ע׳ עליו הנצרה אבל ראוי להסתירו מן הנצרן ואז ישפט ע׳ עליו מן המבקר׳ אשר יראה בו · ודע כי ההוראה הא׳ לשתן היא אשר תורה על ענין הכבד ומהלכי הבימו׳ ועל ענני הדליקים · ובאמצעותם מורה על תלאים אחרים · והיותר אמתות שבראיותיו מה שיורה בו על הכבד וכש׳ על ע׳ עניני נבבינותו · והראיות הלקוחות מן השתן נלקחות בסינים שבשתן · סוג הבראה סוג הבבשות וסוג המבות והעבירות · סוג השמרים סוג השיעור בבעוים ודכרים הריח · סוג הקנף · ויש אנשים שמכביסים בסוגים האלה סוג המשוש וסוג הטעם ואנחנו עוזבים · ונראה במבאר סוג המראה מה שיורש אותו הראות כמראים ל׳ השחור הלובן ומה שבינימו׳ ונראה בסוג הבבשות ענינו במקנוי הדקות ונראה בסוג המכות והעכירות ענינו בקלות ענני הראות בו וקשיו · והמפרש אשר בין סוג זה וסוג הבבשות כי לפעמים יהיה עב הבבשות זך כלובן הביצה וכמו דנק הדגים הנמס ובמו השומן הלפע׳ יהיה דק המבשות ועכור במים המעכורים כי הם יותר דקים ועבות מלובן הביצה ומבה העבירות ערוב החלקים מי המראה המוכים או כל בעלי מראים אחרים בלתי בוחטים בפני עצמם כונים הספירות ולא יחושו הם לבדם · ויובדלו מן השמרים כי ח השמרים יבדילם החוש ויובדלו מן המראה כי הבראה מ בתפשט בעצם הלחות ויותר חוק הערוב במנו

פרק ב

באותות מראות השתן במראות השתן בדרכות הכרכמות כמו והתבני׳

האחרון האתרוגי · ואחריו הצהוב והקרוב ללבן הרעני הוא כראה טורנגי · ואחריו האשק׳ הדומה לצבע הזעפרן והוא הכרכומי הנכור ואחריו העמוקי הנה לשערות הזעפרן והוא שיאמר לו האודם הנכור וזה סאחר האחרוני הנה כולו כורה על החום ויתחלף לצים בדרגותיו · ולפעמים יחייבום התנועות והזקות והבאבים הרעב והמפסק חוסר המים השתעיים · ואחר אלו המורות הגומריות · מדרגת האודם בצהוב הנכור והורדי והאודם חוק המרכיכות · והאודם הנוטה לשחרות · וכולם מורים על הגבורה החום · וכל עוד שינטה אל השקעריות הנה המעבר הכרה הארוכה · וכל עוד שיטה אל הארוכות הנה

הנוטה לשחרות הנה הדם יגבר יותר והאשיי יורד
מורה על החום בין האדום והנוטה לשחרות כמו שהצפרה
בעצמות יותר חזקה מן הדם · ויהיה מראה השתן בחלאים
החדים המחודדים נוטה אל העפרוריות והאשיות · ואם יש
שם רקיקות יורה על ענין מהמבושל ושהוא התחיל ולא גבר
נראה במבשלות וכאשר יחזק הרתיחות ויטה אל גדר הא
האשיות ואל התכליות כי הנה החום כבר התחיל בתוספת
וזהו תכלית הרבצנות · ואם יוסיף ובזות או החום בחסרון
ולפעמים ישתן בחליי הזמר תרמיי שתן אדום עצמו כבלי
שיהיה שם פתיחות עורק ומורה על כליון מפולג וכאשר
ישתן מעט מעט ויהיה עם באשה הנה הוא מורה על כבד
ושחור מכבו שפיכת הדם אל המתנקים · והיותר רע שבו הוא
היותר רקיק על מראהו וקניני מכבו וכאשר ישתן הרבה
אולי יהיה זה ראיה טובה בקדחות החדות והמעורבות כי
פעמים רבות יהיה מורה על גבול והצלה אלא אם יתרקרק
בתחלה במגע קודם עת גבול ואז יהיה מורה על חזרת הח
החולי · וכן כשלא יתודע אל הרקיקות אשר הגבול ואמנם
בירקון הנה כל עוד שיהיה השתן יותר חזק האדום עד שי
נוטה אל השחרות ויצבע הבגד צבע בלתי סר · וכל עוד
שיהיה יותר רב יהיה יותר בטוח כי כשיהיה השתן בו לובן
או שיהיה אדום מעט האדום והירקון עדיין בעניננו ישחור
מירקון · והרע הוא מצד שירבה צבע השתן ומתחדד
כאשר · ואחריו מדרגות הרקות הנה כמו השתן הנוטה אל
המפתקות כלומר אל מראה הפסתק · ואחריו [illegible] כלומר
אל מראה הדיש והכרתי ונקרא כלומר מראה [illegible]
[illegible] והכרתי · ואמנם [illegible] הנה הוא מורה על
קור · וכן [illegible] כי [illegible]
שניהם מורים על שפיכת חזקה והכרתי יותר בטוח [illegible]
והנגרי · והנגרי אשר העגל מורה על מנוחה ובנערים יורה
השתן הירוק [illegible] על כויצה · ואמנם התכליתיי הנה הוא
מורה על קור וחוזק [illegible] שתן ירוק ובכר כאשר
כי הוא מורה על שתיית סם המות · ואם יהיה עמו שמרים
סקיעים יקוה שיחיה ואם לא יפחד על בעליו · והנגרי
חזק ההוראה על המות · ואמנם מדרגות השתן השחור יש
מכבו שתן שחור הולך אל השחרות דרך העפרוריות כמו
שהוא בירקון · ומורה על עובי הארוכות ושרפתה · ועל
התנועה המתעוררת בין הארוכה [illegible] על הירקון · ויש מכבו
שחור לוקח מן הארוכות הנקה [illegible] יורה על השחור
הרסיות המבוקעת ויש שחור אשר [illegible] מן הרקיקות [illegible]
והכליות ויורה על עבי השחורה המבוקעת · והשתן
השחור בכלל מורה אם על חוזק שרפה ואם על חוזק קור
ואם על מות החום הטבעי והחלשו ואם על גבול ודחיה [illegible]
בין הטבע למותרים השחורים ויוקח ראיה על ההוה [illegible]
בהדרגה כשיהיה שם שרפה חזקה ויהיה כבר קדמו שתן
כרכמי ואדום ויהיו השמרים בפזורים במעטי השחו
ואינו כל כך מקבץ ונכנס · ולא יהיו חזקי השחרות אבל
נוטים אל העפרוריות וכרכומות או אל ארגמנות הנוטה ל
לשחרות הנקרא קרמא ואם יטה אל הכרכומות מורה הרב
אל הירקון · ויוקח ראיה על הויה מהקור שיהיה כבר
קדמו שתן נוטה אל הרקות והלבנות ויהיו השמרים [illegible]

מקובצים באלו הם נסדרים ויהיה השחרות בו יותר מחוקה
והנה יובדל בין שני המינים בשיהיה עם שתן שחור חזק
כמו בין הריח יותר מורה על החום · ואז יהיה עמו העוד
הריח או החולשה מבחוץ יהיה מורה על הקור כי כשנחלש
הטבע מאד לא יהיה לו ריח ויוקח ראיה על המתחדש אל
לנפילת הטבע מה שיבא אחריו במפלת הכח והתכות ·
ויוקח ראיה על המתחדש על דרך הנקרי והגבול כמו
שיהיה באחרית הרביעית והתכת חליי הטחול ובמכי
הגב והרחם והקדחות השחוריות והנגעים הקודמים במעצר
הנדות והעצר המורגל והולכת כמו הטבעית וכמו כשתעזור
את הטבע המלאכה מתגרת וכמו שיקרה לנשים אשר נעצר
נעצר נדותן שלא יקבל הטבע מותר הדם כשיהיה כבר
קדמו שתן בלתי מבושל מימיי וימצא הגוף אחריו קלות
ויהיה לב השעור ושיפע · ואמנם אם לא יהיה כן הנה
השתן השחור אות רע ובפרט בחלאים החדים · ובפרט בשיהיה
שיעורו מעט כי יודע מפעולתו כי הלחות כבר כלתה הש
השרפה · וכל עוד שיהיה יותר עב יהיה יותר רע וכל עוד
שיהיה יותר רקיק יהיה פחות רע · ולפעמים יקרה שישתן
שתן שחור ואדום קשה בלום חוזק הארגמנות בסבת שתיית
שתיית היין בתאר זה שלא יעשה בו הטבע כלל ויצא כ
כמות שהוא ובזה אין בו סכנה · ואולי יהיה אות גבול ב
בלתי נבון בחלאים החדים גם כמו שיהיה והוהות
רקיק ויש בו תליה בעצרי הכלי מתחלפת כי הוא פעמים ר
רבות יורה על כאב הראש והעוה והרשות והערבוב שכל
וכמו אם ישתן מעט מעט ובעקה תליה במין ארוך וריח
ויהיה חד הריח ויהיה בקדחות כי אז הוא חזק ההוראה על
כאב הראש וערבוב השכל וכאשר יהיה שם תנועה וחד מות
וערבוב שכל וכאב הראש מורה על רעשה תמיד ואפשר
שתהיה סבה להצין בכליות ·

אמר רופוש

השתן השחור כאשר
בעלית הכליות [illegible]
והעלות המתעוררו
בין הליחות העבות והוא ראיה משובחת בחלאים החדים ·
וכאשר כי לפעמים יהיה השתן השחור גם רע בעלית
הכליות והשקוח כשיהיה שם שרפה חזקה אבל ענין שאר
ואותות · השתן השחור בזקנים איננו טוב לרוב סבות
שהוא רע ואיננו נופל אלא להפסד גדול וכן בנשים · והשתן
השחור אשר העגל מורה על כויצה · ובכלל השתן השחו
בתחלת הקדחות ממית · וכן אותו אשר בתכליתם כשלא
יתחבר עמו קלות ולא יהיה ראיה על גבול ואמנם השתן
הלבן הנה וכן מכבו שני ענינים אחד מהם שיהיה רקיק
מימיי כי האנשים יקראו המימיי לבן כמו שיקרא
המזוגית הזכה והשקוף חוץ הלבן · והשני לבן באמת זה
והוא אשר מראהו נראה כמו לראות כמו החלב והגיד
וזה איננו ספירי שיעבור בו הראות כי המימיות באמת זה
הוא העוד המראים כלם · והלבן שעניננו המימיי ראיה
על הקור בכלל ומיאוש מן הבשול · ואם יהיה עם עובי [illegible]
מורה על הלבנה · ואמנם הלבן האמתי הנה לא יהיה אלא
עם עובי ומנה מה שיהיה לכמו הלבן [illegible] על רוב [illegible]
לבנה ונמנות · ויש מכבו של כמו הלבן [illegible] ומורה [illegible]

המשה הה׳ל׳ב׳ · ויש כמבנו שלבנו דומה ללובן שומן האליה
הנתך ונקרא בערבי אהאלי כלובר נשבר שאינו כל כך
לבן ומורה על הבס הלבנה שמפל או שיתל · ויש כמבנו
שלבנו לובן שמרי הנקרא בערבי פקאע עם רקיקות ומו
וכוגלא ומורה על מעים בעלי בונלא בכלי השתן · ואם
לא יהיה עם בונלא הנה הוא לתגבורת הליחה הרבה הנאה
המנה ואולי יהיה עם חצץ המקוה · ויש כמבנו מה שדומה
לשכבת זרע · ולפעמים יהיה מגבול המורסות הלבניות
המפיחה בקרבים והלאים יקרה בן הלבנה הזמובית · ואבנם
כשיהיה השתן דומה לשכבת זרע לא על דרך גבול ולא לל
למורסות הלבניות · אבל אבנם יפול בהתחלה הנה הוא
במשי בשיתוק או בפאלג ובאשר יהיה השתן הלבן בעל
עתות · בפית הנה הוא נגל שתעתק אל הקדחת רביעית
ההעשויה לבא שמרים רע כאשר ותהיה כי נג׳ בחדות במית
ולובן השתן בקדחות החדות אך שיהיה הלובן אחר שי
שיעדר הצבע מורה על שהארוכה נכתה · אם אל אבר
תעצת בו מורסא או אל שלשול ורובו מורין על שהוא גר
נוטה אל צד הראש · ובן כשיהיה השתן אדום בקדחות
ואח׳ יהלבן בפתע יורה על ערבוב שכל יהיה ובאש יתמי
תשת בעני הבריאו על בראה הלוב יורה על העדר הבשו
והאהלי׳ הרוכה לשומן בקדחות הודות כבשר המות או
דקה · ודע שלפעמים יהיה השתן לבן והמזג חם ארומי
ושתן אדום והמזג קר לבני כי הארוכה בגטותה כמעברי
השתן ואינה מתערבת בשתן כשאר השתן לבן · ולבן ראוי
שיעיין במתן הלבן שאם לחותו מופלג בזוהר ושמריו נ׳
שוקעי׳ עכים ומבשאותו עם זה בונה אל העובי או תדע כי
הלובן מקור הלבנה · ואבנם אם יהיה הבראה אינינו בזוהר
ולא השמרים שוקעים ואינגו בולטם אלא הלובן נוטה א
אל הבהות או תדע כי הוא לשמינות הארוכה · ובאשר
יהיה השתן בחולי חד לבן ויהיה שם אותות השלוה לא
יפחד עמו השרסאם וכיוצא בו או תדע שהוא בדרך נ
נוטה אל הבעבר האחר והם המעים ויקרה להם הבריחה ·
ואבנם המבה בהיות השתן אדום והבראה בחלאים הקדים
הנה ירבות אחר כך עינים אם בחוזק הכאב והחיכו ·
הארוכה כמו מכת שיקרה בקולנג הקר · ואם מתיכה נמלת
בתגבורת הלבנה אשר במעבר בין הכורה והמעים ולא
תשפך המרה אל המעים והשפך הטבעי המורגל אבל הוא
תוכרת להתחבר עם השתן ולצאת עמו כמו שיקרה נב׳
בקולנג הקר · ואם לחולשת הכבד ולקצר כחו בהבדיל בין
המימיות והדם כמו שיהיה בשקוי הקר ובחולי חולשת ה
הכבד ברוב ויהיה השתן דומה לרחיצת הבשר הטרי ·
ואבנ׳ התעג׳ אשר יחייבהו הסתוכי הנה הוא כשנה בראה
השתן בעודקים לעשוש בה שיתנוהו · ואהתותיו שיהיה
טיבות השתן ושמריו על הפנים הגזורים · ואחר יהיה
צבעו צבע הלוש בלתי מוהר כי הארוכה יהיה צבעה ים
בזהיר · ולפעמים רבות יהיה השתן לבן בתחלת החליים ·
ואחר יהיה שחור ובבאים כמו שיקרה בירקון · והשתן
אחר הכאב יתלבן ולא יכור בהיות כן עד שיתחיל בעכו
ואז יתחיל בצבע ולבן יהיה שתן בעלי התעורה לבן וישי
רי עמד עליו התכת החום והטבעי · אך יהיה בלתי מוהר א
אבל אל העכירות להעדר הבשול · והצבע האדום בחליים

החדים יותר השוב בן הבימיי והלבן לבמשותו נב׳ ותר
השוב בן הבימיי · והאדום הרכיי יותר בשות בן האדום
הרכומי · והאדום הרכומי נב׳ אינגו כל כך כמוחר אם
תהיה הארוכה נוה ובמוחר אם תהיה נעדי והשתן האדום
בחולי הכליות רע כי הוא מורה ברוב על מורסא חמה גם
בכאבי הראש כבשר בערבוב · ובאשר יתהיל השתן בת
בחלאים החדים להתאדם וישאר בן ולא ישקוט בו שמרים
יפחד מכמנו המות ומורה על מורסת הכליות · ואם יהיה
עמד עם האודם וישאר בן מורה על מורסא בכבד והלשת
החום הטבעי · ויש במראות השתן מראים מורכבים וממה
המראה הדומה לרחיצת הבשר הטרי ודומה לדם בבוים
כמים · ולפעמים יהיה בחולשת הכבד ויהיה ברוב והדסד
ורובו בחולשת הכבד כאשר זה רע כמו שיעבר ויורה עליו ה
חולשת העכול והתכת הכח · ואם יהיה הכח חזק איננו
אלא ברוב הדם ותוספתו על שיעור הנכון עד שלא יספק
הכח המבדיל להבדילו בשלימותו · ועכירה הבראה הטבעי
והוא מרכובות מתקרבת עכה כקדקות וירבה לבראה הש
השתן לדבקות שיש בו ובספירות עם בהיקות דשני ושם
ובבשות הספירות נוטה אל העובי מעט · וברוב העני
מורה על הרע ואינגו מורה על הטוב והבשול והתקן ·
ולפעמים יורה על המעט על הדקות חמרים דשנים על
דרך הגבול · וזה אבנם כשיבא אחרון מרע · והמבנית
כמנו הוא מה שיהיה עם דשנותו מבאיש וכמו בה שישתן
כמנו מעט מעט · ובאשר יתערב עמו דבר כמו רחיצת ה
הבשר הטרי או הוא יותר רע וזה רובו בשקוי והשדפון נ
ובקולנג הרע · ואולי יבא השבני אחר שתן שחור שקום
ויהיה אות תקון · ופעמים רבות יורה השתן השבני
ברביעי על שתהולה יבות כז הל׳ בחלאים החדים · הבלו
הנה השתן השמני שלשת מינים כי הוא אם שיהיה כולו
דשן או שיהיה תחתיתו לבד או שיהיה עליונו דשן · ועוד
כי הוא אם שיהיה שמני בבראתו לבד כמו שהוא במש
וכמש בהתחלתו או בכבשותו לבד או בשניהם יחד · ואשר
כולו שמני יורה על התכת האברים כמו שיקרה בסוף ה
השדפון · ואשר יהיה תחתיתו לבד שמני יורה על חולי ה
הכליו׳ ואשר יהיה בעליונו יורה על התחלת השדפון לבד
או בשניהם כמו שהוא בעלת הכליות או בשליבות הם
השיטי ואחריתו · וכזה הארעבי והוא רע בבות כי הוא
מורה על שרפת שתי הבריות · ולפעמים יהיה מראה
אדום יעבור בו שחרות ויורה על הקדחות המורכבות מה
נהקדחות אשר בן הליחות העפבות ואם יהיה יותר קר יהיה
השחרות נוטה אל ראשו מורה על בעלת הנר

פרק ג

בראיות בבשות השתן וה
ואיכותו וכמותו ועכירתו
בבשות השתן אם שיהיה
רקיק או שיהיה עב ואם שיהיה שוה · והרקיק מאד מורה ע
על העדר הבשול בכל ענין או על הסתומים בעורקים או
על חולשת הכבד ומעברי השתן שלא יעבור בו אלא הרקיק
או שימשכו ולא ידחו אלא הרקיק הנשכע לדחייה או על
רוב שתיית רבים או על המזג החזק הקר עם יובש ויורה
בחלאים החדים על חולשת הכח המעכל והעדר הבשול

ולפעמים יורה על הליחות שאר הכחות עד שלא יתעסקו בהם כלל אבל בנערי בבו שנכנסים · והשתן הרקיק על התגבר החום הוא בנערים יותר רע מזולתו בבחורים כי הנערים שתגם יותר עב מששתן הבחורים כי חם יותר רטיבי לעבור שניפתחיהם יותר בו שמים ולחותיות כי חם יצטרכו אל המזון ותיכור במכת הגדול ובעיקר קין שהגם בקרחות החדות כי אר יותר · שגם ירחק בהעניינם התטבע כאל וה נוברת זה מהן סמך שיורה על הגברין כי כשיתמיד זה יורה על מות · אבל אם יסכימו עמו אותות טובים וקיום כח ואז מורה על יציאה תתחדש ובש תחת צד הכבד ובן באחריתמיד זה בבריאים שלא ישתנה בזה הנה מורה על פורסא תתחדש במקום אשר ירגישו הכאב · ודובם יקרית להם עם זה שירגישו כאב לסגלה בין הענה במקום הכיר ביקרבי אלקשין ובכליות · ומורה על היעדרותו לפורסא ואם לא יותר בכאב ההוא בוכר שום צד אבל הוא כולל יורה השתן ההוא · על צמחים ונגרים ופורסות כוללות הגוף · הדקיקות השתן אצל הגוף בלא הדרנה כבשרות חורה והחולי · ואבנים השתן הגב מאד הנה מורה ברוב הענינים על העיוד הבשול · ועל הכעס על בשול ליחות עבות הנשמות ויהיה בתכריות קיחות הלחויות או בקיעת פורסות · ורוב תוראותיו בחליים החדים על הרע · אך בתנות הדקיקות על הרע יותר במרה · כי העב מורה על גבול בה הוא אשר יקנת המכשות · והנה במה שתורה על גבול ויכולת בין הכח לרחות יש בו תקוה צמבה שיור על הגבר החותר ורבויו והגבעו בין הבשול הגבורל המפסיק מורה על רע · ויורקה הזאת על הגובר בין שני הענינים בבת שיבא אחריו בין המדרע או בבת טוב · אחריו במרסם החולי · והיותר בטוח בין השתן העב בקרחות בת שיורק כמנו רבר רב בבת אחת · ואבנם אותו שיורק כמעט מעט הוא מורה על רוב הליחות · והחלשת הכח · והגרעול כמנו יבא אחריו שתן שוה · כשהגבר אל כרעע · וכשישתנה הדקיק אל העובי בחלאים החדים ולא יבא אחריו כרעע מורה על המסתברייא ותמיד

לו השתן העב והרש כאב בצרדי הראש התכרין יגה הוא בבשרלו בקיחות · ואולי יקית לו זה ממכור שנחתה או בקיעה או נגעים בצרדי שלכי השתן ואבנם יורה אשר יקות הגבוי יותר מורים על העודר הבשול · כי הבשול ישתף אחריו שאר הבשטות · כי העב בשולו שיתעבל אל הדקיק יותר הדקיק בשולו שיתעבל אל העובי והשתן העב בבו שאמרתי בבוו שקום · לפעמים יהיה קדם שירי ולפעמים יהיה עבוד · והנבדש בין העב והשירי ובין הדקיק שהעב השירי כשישוב בך בתנעה לא יזוו הצלים הנעשים נחלקו קצנים אבל יתחדשו בו גלים בדולים ויהיה הנעשים בו כמאורות · ובאשר יעלה קצף יהיה בקצפו אבעבועות רבות ויתאחרו לתגבע · והוליד כמו זה הוא כלבנה בלתי מעובלת · או ארונת הלסוניות אם יהיה לו צבע נוטה אל המרכבות ואם לא יהיה לו צבע מורה על תכונת הלבנה הבוכית · וזה יהיה פעמים רבות כשתני הגבמים · והדקיק אשר ירבה בו הצבע יורה

שטבעו אינו מבשול · ואם לא תהיה הבשול פעל בו הבשטות תהלה יותר · אך הוא מקרבוב הבטח · כי התחלת פעולת הבשול תקון הבשטות ואחר הצבע · והבשול בבשטות יותר טוב שיהיה בבראת · ולכן השתן הדקיק הקרטבי אם יתמיד בזמן החולי יותר מורה על רוע געל עלה בין הבח השכל · וכאשר תראה שתן דקיק נגד יחית שם התחלפות חלקים כתאודם והסתכבות כאו תדין באומר על עכל כלוהב · ואם יהיה רקיק ויש בו דברים כסיבין כבלי עלה במקוה ונה הוא לטרפת הלבנה · והשתן העב כחלאים החדים יורה בכלל על רב הליחות ואולי יורה על העצם והוא אותו שאם ישאר שנה יקיא ויתעכב · ובכלל עכירות השתן הוא לארצות עם רוח בתערב בבישות ובשותקרב אלו ותתן עכירות · ובהתאר קרים במקצת ישל הזבות האחר ראוי שתעיין אל ענינים כי · כי הוא אם שישתן רקיק ואחר יתעבה יורה על שהטבע משתדל ונגה הוא כבשל · אך התנור עדיין אינו כשנע מבל צד והוא מעורבב · ואולי יורה על הכסת האברים · ואם שישתין עב ואחר יזדכך ויבדל ממנו העב שוקע יורה על שהטבע כבר נצח החומר ובשלו · וכל עד שיהיה הזכות יותר והשמרים יותר

בה עדפה · ומהתרים לשקוע הוא יותר מורה על הבשול · והענין המבוצע בין הראשון והאחרון אם יתמיד ויהיה הטבע חזק והכח קים תדין באומר שינוע ממנו הבשול השלם · ואם לא יהיה הכח קים ישחד שיוקים תשות לבשולו · ואם יארך ולא יהיה אות משחד כבשר בכאב הראש כי הוא מורה על בלבול ועל רוחות עשנים · וגותו אשר ילך בין הדקיקות אל העובי ויתמיד טוב בין העובר על העוני · בארכה בין העתים ולפעמים רבות יתעבה השתן ויעבר לגבולת הכח לא לדוחות הטבע · ואמנם השתן אשר ישתין מימי וישאר בימי הנה הוא מורה על העוד הבשול לנגרי · והשתן העב היותר מסובבת שכו בה שיהיה נקל לצאת · ונבול הרבה וכאשר יהיו השינויים עמם · אחר בין יתשולו רקיקים בהדרנה עם רנויהו · זה כטובת

ובנין והיה יא הב"ג וחרומה לו · ובאשר יבא השתן הרקיק אחר העבור המעט יהיה אות טוב וזה בשיבקע העב העבור · אשר בשיתן אותו מעט מעט ויעותיקהו בבת אחת שתן רב בבנקלה · כי זה פעמים רבות יתקר בו השתן · בין שיהיה התחלי דבר בין הקיחות ויורה או וחולים בין החליים המלאים · או שיהיה בלוי לא קרה עדיין כמנו תולי ברגה וזה הבין בין השתן שיריד יהתנת אשר בראתו טבעי כשיסלינה העובי יורה לפעמים על טוב נפוך חמרים רבים ויתחבר בו קלות היציאה · ולפעמים יורה על הגברון להוראתו על רוב הליחות וחולשת הכח וירוח עליו בוכר היציאה ומעיס · כמו שיצא · השתן העב הטוב אשר הוא גבול לחולי השחול והקרחות המעורבבות לא יקוה ממנו השוד כי הטבע יעשה בדחייה · השתן הבשול בכלל בריה על רוב הליחות עמה תקום ות השבע בהם ובכשולם · והשתן העב אשר יש בו שערים הוא תולים מורה על חצץ · השתן

השין הענף המורה על בקיעת הבוסית יוקח ראיה עליו בבה שיתערב בו ונסה שנבסר קדמו · אם בבה שיתערב בו הנה בבו הבונלא ויורה עליו הריות הנבאש והנרדות ‏ח
הבזרדות עבו בקיעים רבנים או ארוכים · או בסיבין או זולת זה בבה שיוקח ראיה עליהם · ואם בבה סקיבו שיהיה כבר בבה שעבר אות למורסא או נגע בבקעה או בבוליא או בבבר או עדרי והחה · ויורה זה על בקיעה ם בהמורסא · ואם יקדם לפניו שתן דומה לחתיצת בשר הבדי הנה הוא מצד נבגנות הבבד · ואם היציאה בן ההיה והמורסא בבקיעיו · ואם כבר קדם צרות הנשימה ושקול יבש ובאב באברי החזה עוקן · הנה הוא בעדית הצד שנבקעה ונדחת כצד העורק הגדול · ובאשר יהיה בבונלא בשול יהיה משובח ואולי ישתין הבריא הבוח ‏ח
העוחב השיול שתן הבונלא והתנקה נגמר והסור תמיהתו אשר בו לעיבות השיול · וגם כשיהיה בבבד ובגלוה אליו סתומים · אולי יהיה עובי השתן לפתיחתם והזחות ‏ח
חמרים · ולא יהיה העובי הזה עם בונלא · והוא שהוא מן הבקיעת ויהיה בגלוי · וכאשר יהיה העובי והוא נוטה אל השחרות ויהיה עבו באב בצד השכל הנה הוא מצד ‏ח
הטחול · ובפני ההקש הזה אם יהיה למעלה כתעבור מעליוני הבטן הנה הוא בצד האצטו · ורוב זה יהיה מצד הכבד ובעצמי השתן והשתן העכור פעמים רבות יורה על בטלת הכח ובשיפול הבח יבטול הקור ויהיה בקור והדיצן השתן העכור הדומה לבראה היין הרע או כי תורעים יהיה לבעבורות ולבעלי המורסות והתבות הנרסנות ‏ח
בקרבים · השתן הדומה לשתני החמורים ושתני הבהמות ובטלו הוא לבליך וחוזק בלבלו בורה על הנבסר ליחות הגוף ודובו על ליח : נאה עצה בה החום · פעל כח והעיד רוח · עב הלבן יורה על באב הראש וההוה · או הקרחנ לבא הפעמים יורה כשיתמיד על לישרינאה · והשתן הדומה למראה אבר בה הנה התבדרתו בורה על חולי באבר ההוא אבו קנת כן הרופאים כשיהיה בשפל השתן דומה לאבק או עשן יארך החולי · ואם יהיה כן בבל החולי בבסר הבות והלידה הגאה תנבדל מתבונלא בסרהון · והשתן המתחלה החלקם כל עוד שיהיו החלקים הגדולים כי יותר בורח על שבקעה הטבע יהר נגבר והטבע יותר יכול והנקבים יותר פתוחים והשתן אשר יראה בו כחוטים בקרבים קצתם בקצת יורה שנשתן כיד אחר השבל ·

פרק ד

בן הכלל השני בן הלמוד הג׳
בן האופן הב׳ בראיות ריח ‏ח
השתן · אמרו לא נראה שתן

חולה לעולם שיסכים ריחו עם ריח שתן הבריאים · ובאשר אם יהיה השתן אין לו ריח כלל בורה על קור בזג ובגות בונלנת · ואולי יורה בחלאים החדים על בית הטבע ואם יהיה לו ריח בסריה והוה סב ראיית הבשול יהיה בבחו נרב ובגעים בבלי השתן · ויוקח ראיה עליו בצחות אלו ואם לא יהיה בשול אמנם שיהיה בזה ואמנם שיהיה ל
לעפוש · ובאשר יהיה זה בקדחות החדות הלאוהה בבבת אברי השתן יהיא ראיה רעה · ואם יהיה נוטה אל החמיצו בורה שהעפוש הוא בליחות קרות והעצם נבר עליהם חום נברי · ואמנם אם יהיה החולי חד הנה הוא אות בות דל הוא בורה על בות החום הטבעי ובמשלת הקור בטבע עם חום נברי · והריח הנוטה אל המתיקות בורה על הגבורת הדם · והנבאש בחוזק הוא אדומיי · והנבאש הנוטה אל החמיצות שחוריי · והשתן הנבאש הריח בשיהיה בבריאים · בורה על קדחת התחדשן מעפוש או על התנער עפוש נעצר בדם · ויורה עליו מציאות הקדחת אחריו · ובחלאים החדים בשיפרד מן השתן ריח רע סחת רבק בו והיתה זאת ההסרה בפתע ולא בא אחריו כרגע הנה זה אות נפילת הכח ·

פרק ה

בן הכלל השני בן הלמוד השלישי · בן האופן השני בראיות הלקחות בן הקצף

הקצף בתחדש מן הלחות ובתרוח המפורדי או הגרק המתקבץ בא אישה בעת זריקת השתן ויש לרוח היוצא עם השתן בעצבורות השתן עזר בלי ספק ובשו בשיהיה הרוח נוסר בגוף בבו שיקרה בשתני בעלי הסתיבה ‏ם
בהתנפחויות הרבות · והקצף הנה בורה בסרהון מצד יורה שחרותו וצרבותו על הירקון · גם יורה בגדלו ובקטנו כי קטנו יורה על חלשת הרוח ומיעוט הדבקות וגדלו יורה על הדבקות · ואמנם במיעוטו ורבוי כי רבוי בורה על דבקות ורוח רב · ואמנם בקיעתו במהר ובקיעתו בכוחה הנה בקיעתו באחור יורה על הדבקות והגרגירים הנשארים בחולי הכליות בורים על הדחות והדבקות ובכלל הנה הליחה הדבקה בחולי הכליות רעה ויורה על ליחות רעות וקור ועליו יורו הגרגירים הנזכרים ·

פרק ו

בן הכלל השני בן הלמוד הג׳
בן האופן הב׳ בראיות בזיני המשקל באמר תחלה כי הסבבת הראשונה

בשתנים בולת שמרים דנה סר בהנבוהג הידוע וזה ביום ואמר שקע והשמרים לא לנה שישקע לבד אבל לכל עב הבבות יותר מן התכונות נבדל כבבו ואפלו יהיה נתלה או צף · ונאמר שהשמרים הנה יוקח ראיה בהם במצי רבים בעצמיותם כבבות · במיבות יבריחו בהנחות והלקה ובבקוסם · ובמנבם · ובאיבות עורבם · ואמנם היראים בעצמיותם בי הם אם יהיו שמרים טבעים משובחים בורים על העכול והבבול הטבעי והם לבנים שוקעים ·
בדובקים החלקים · משותים ובחהוכים בהם · והנה שיהיו עגלי התחתית · החלקים שוים דקים יהיה לשברי בי הורדים · ויהם הוראתם על בשול החמר בגוף כלו בידם הוראת הבונלא הלבנה החלקה והחורבה ‏ח
החלקים בבבשות על בשול המורסא אך הבונלא עבה ואלו דקים והשקיעה והבבר ראיה טובה · ואף בי יהיה הטבע והשווי ·

והשווי יותר משובח אצל הקדמונים בין הצבע כי השוה
אשר איננו כל כך לבן אבל הוא אדום יותר טוב בין הלבן
והשיער ורוב השערים הם כבריאת השתן · והיותר טוב מה
כרמוטרלנים הלבנים · ואחר האדומים · ואחר הכרכומים
ואחר הדונים · ושתחלת הרוע בין הקדמונים הוא השגיח אל
לבה שיאמרו האחרונים · כי הלובן פעמים יהיה לא
לבשול · והשווי איננו אלא לבשול · ויש כהלובן מה
שיהיה מעירוב רוח עירוב חזק · ואמנם השערים הרעים
הנה מוזים יותר טוב מנפוליים והשערים הרעים הם אשר
תרעם בקרוב · ואמנם השערים הטובים אשר דברנו בהם
הנה הם רומזים לבונלא והליחה וגאה הרקיקה · אך גם
הבונלא תגבול בהם כסרתון · והליחה וגאה מהדק
דולקת · והשברים מתחלפים לעניהם בדקות והקלות
והשערים האלה אמנם יעקשו בחולאים ולא יבוקעו
בענין הבריאות · וזה לפי שהיותה אין ספק בהעצ חברו
רעים במוטו ובעורקיו ובאשר לא יכרעלו מורה על הבכור
ואמנם הבריא לא יתחייב המעיד שיהיה בעורקיו ליחה את
תרגועד אבל היותר ראוי שיורה זה במים על מותרים
נותרים בהם בין המזון נעוריי הבשול ביותר מש
נשקע בשתן מבושל או בלתי מבושל · והרזים יעשו בהם
השברים השוקעים בענין הבריאות וכש׳ המגדלים בגדול
ובעלי המלאכות המגעות · ואמנם ירבו השערים האלה
בשתני השכנים הנחים · ולכן גם אין ראוי שיקווה בשתני
החולים הרזים בין השברים מה שיקווה בשתני וחולים
השכנים כי הם פעמים רבות יסתלקו חליים ולא
ישקעו בשתנם · ומעמים רבות לא יבינו
השערים בשתניהם אל שירדו · אבל אולי יהיה בהם דבר
מועט צף או נתלה · הלא כאשר ישתן כל מתן ישקע אלא
המבושל באור אבל הראוי שיונחו עליו מעט · ורוב בריאות
השערים ברוב הענינים יהיו על בריאת השתן · והטוב
באותם שיתחלפו הם הלבנים · ואחר האדומים · ואחר
הסרכומיים · ואמנם השערים הבלתי טבעיים יש מהם
ברידיים קלפיים אשר הם בין הסובים · או כרסנים כלובר
שדוכים לרקיעי כרסנא · או טוחנים · או דומים לגרגר
האדום הצבע במרכבינת · ומהם בשרים · ומהם דשניים
ומהם בניגים · ומהם לעיים · ומהם מעורקים · ומהם
שדוכים [illegible] ומהם חולים והתנצים
[illegible] ומהם דכיים עורקים · והגרידיים [illegible]
כרם [illegible] והחלקים לבנים או אדומים יורו על
הרוב על התפרקם באברים קרובים ממקום פרוד השתן
והלבני מורה על שה בין המקוה לנגעי שבה או נר או אכול
והאדומים הבשריים מורים על שהם בין הכליות · [illegible]
יהיו בין [illegible] שם הטוכי הבראה ובהים או דוכני
[illegible] ויותר רעים מכל מיני
השברים אשר נובים · מורים על נרות רקועי האברים
השורשיים · אמנם שתי המינים הראשונים כבני הרבה
פעמים יתרפאו · ואמנם שני המינים האחרונים כבני
הרבה פעמים לא יתרפאו בעליהן כלל · אבל אולי ינקבו

המקוה · והנה סגרו קצתם שגרם שהיה הבראה והשתן
קליפות ולבנות נקרים כיצה וכאשר היו בתיכים אותם
בלים היו נתכים ונוכעים צבע אדום ונתרפא וחיה · ויש
בין הגרידים מה שיהיה פחות רחב בין השני הגזרים ויותר
עבי הבבשות · והנה אם יהיו אדומים נקראים סרכנים
והסרטנים אם יהיו אדומים יהיו הלקים בין הכבד
שרופים · ולפעמים יהיה דם שרוף בו · ולפעמים יהיו בין
הכליות · אך ההווים בין הכליות יותר חזק הדבוק בשריים
והענים האחרים יותר רוכים לבה שאינו בשריי ויותר
מקבלים הפרוד · ואם יהיו חזק הנטיה אל הכרכמות הנה
הם בין הכליות בלי ספ׳ כי אותם שהם בין הכבד נוטים אל
הכהות ולפעמים ישתנו כמו אותם אשר הם בין הבוליא
ואמנם הטוריסים לפעמים יהיו מרוב המקוה ולעתים יהיו
מהבסת האברים · והשרש מיניהם כי הם כשיהיה שם
הגוף כשרש האבנה ושידון הנה הם בין המקוה וכש׳
בשיקום לו השתנת מתלא וכש׳ בשיורד שאר הראיות על
בשול השתן ויהיו העורקים הקליונים בריאו המוג אין
בחוש טרם אלא בבקוה · ואמנם אם יהיה עם התלהבות
ותולעת הנה ובריאות אברי השתן ויהיה הבראה נוטה
אל הכהות הנה הוא בהגבת האברים · ואמנם הברסנים
הדומים לגרים הקלי וגרים ים הנה רובם יהיה בגרעת
הדם והם נוטים אל האדום · ופעמים רבות יבאום מהבסת
האברים והגרידים יהיו נוטים אל הלובן · ולפעמים יהיו
גם בין המקוה בעלית הגרב על הבעט ואתה תוכל לדעת
אותן והבדל ביניהם במה שכבר ידעת · ואם גם אם הם נוטים
אל השחרות הנה הם מגרעת הדם וכש׳ בשחולי וכל׳ · ואם
השברים הרקיעים אשר לא יהיו בהבת במקוה ובכוליא
ובמעברי השתן הנה הם בחולאים החדים רעים מאותם
ובכבר ידעת בהבדל הזה ענין הבשריים והדומב יהיו בין
הבוליא · כשאותם אשר לא יהיו בין הבוליא · אמנם
יהיו בין הכבד · ואמנם לא יהיו בין הכוליא אלא בשתהיה
הבשר אבתי הבשרית ואין הגבה בגוף · והשתן בבושל
מורה על בריאות הגרידים כי עלוה הכוליא לא יתבנע
בשול השתן כי זה למעלה כבנו · ואמנם השברים
הדשניים הנה יורו על הכבסת השומן והחלב · והבשר גב
ויותר בשעלג הדומה לבי השיב · והנה היקה ראיה על
התחלתם בין המעט והרבוי ובין העירוב והתבדל · כי אם
יהיו רבים ונבדלים או הדין כאוכב שהם בין צד הכוליא אל
ולהבסת הלבה · ואם יהיו יותר בעטים וחזק העירוב ן נה
הם במקום יותר רחוק · וכאשר תראה בשתן והכבה לבנה
כבו נרניר הרבון הנה זה בחולב הכוליא · ואם גם הבוללים
הנה יורו על נגע גבבע ובפרט באברי השתן וכש׳ כשיהיו
שם שברים מעורבים שלקעים · והגעיים יורו על ליחה
עבה ונאה אם הרבה בגוף או גרחות בכלי השתן · או אל
לגבול גיד הנשה וכאב הורקים ויוקח ראיה עליהם בקרנ׳
שיבא אחריהם ואולי יתרקקו ויתרקקו ויותקב שום
שברים משובתים ·

לכן ראוי שלא ישעה אותך בחלאים מה שתראה בתכונת השערים המשובחים כשלא יהיה עת הבשול ולא ראייתו נמצאת · ולפעמים יורו על חוזק קור כמו הבולא יורו השר בין הגאים והשנליים כי הבוליים יהיו עם סרחון וקדירת ראיית כורסא והקל קבוץ חלקיהם ופריקתם ויהיה כמו מה שיתערב עם הכיבוית באור וכמו מה שיובדל · האבנים הליחה הגאה הנה הוא עכורה ועבה ולא תתקבץ בנקלה ולא תתפזר בנקלה · והשתן אשר בו שמרים נעיים רבים כשיהיה שופע ויהיה באחרית הנקרים ובאבי הנרקים מורה על טוב · ואבנם השעריים הם להתקשרות ליחה מתערבת בחום פועל בהם ואולי יהיו לבנים · ואולי יהיו ארוכים ויהיה התקשרותם בבולא · ואמרו שאולי יהיה בארכו שיהות · אבנם הדומים לחתיכות הבשר הגדולי הנה יורו על חולשת הפצמי והכליות ורוע העכול בהם ואולי יהיה מכתם לקיחת החלב הגבינה · ואבנם החוליי הנה יורו הכל על חצץ נקרש או בהתקשרות או אל חומכות והגרם מפני הוא כן הבולא · ואשר אינגר אדים הוא כן הבקיה · ואבנם האגריים הנה רוב הוראתם על לבנה או בולא קרה לה לאורך העכוב שער הבראה והתוך החלק ולפעמים יהיה לשרפה שקרה לה · ואבנם הדלוי העלוקי הנה אם יורו חזק הלבונה יורו על חולשת הכבד · ואם יהיו למטה כמה יורו על המרה בבעלי השתן ופרוק הבור בהם · ואם יהיו גדולים הנה רובם בבקה ובאבה · ועוד נגבורה בחלאים הארסים בשער שתן הדם · ובאשר יהיה בשתן כקליקה ארוכה והחולה כושל יצטמק מחולי רע כי לא יצא בעלות הבקה ודרב כי עורקיה בעורכים בכונסים בברכה צרים ובענינים · והאבנם הוראת השמרים בכבוהם אבנם ברובם ומיעוטם · הנה יורו על רוב המכה הפועלת להם ובעוצה · ואבנם בשעורם בגדלם ובקטנם כמו שזכרנו בשערים הגדיים · ואבנם הוראתם בטובם אבנם כבראידם הנה השחורים מהם ראיה רעה על החולי אשר וברנום · והיותר מובנות מה שיורו בהשערים ש שחורים והכיבית איננה שחורה · והאדומים מורים על הדביות ועל התכבא · והמדבוביים מורים על חוזק החום ורוע החולי · והלבנים מהם משובחים כפי מה שאמרנו ויש מהם נקיים בנינים או כוליים או קנפיים או הכלים לבשול · והירוקים נב׳ דרך אל השחורים · ואבנם הוראתם בריחם כפי מה מקר · ואבנם הראיתם בתגנות כפי כחו וקיום ופגורים · כי החלקות והשווי בשערים המשובחים יותר משובחי ובבנני יותר רעים והנמו׳ מורה על רוחו והולכו העכול · ואבנם הראיתם בבקיונם · כי רם אם שיהיו צלים ונקראים ענגנים · אם גדלים והם הקובדים באמצע · והם יותר מבטלים בין הראשונים · ושבים שבנתלים מה שהוא ציצירם ותדליהם נוטים אל מטה · ואבנם השוקעים למטה

הם יותר משובחים בבשול וה בשערים המשובחים · אמ׳ בבינונים הנה היותר קלים צפים הם היותר טובים כמו ב השחורים וזה כקו חות החורות · וכן כשיהיה הליחה לבנה׳ אן שהעריית · הנה העננים יותר טובים בין השוקעים כי הם יורו על דקיקה · צלא אם יהיה סבת הציפה הרוח הרב מאד וכאשר לא יהיה זה · הנה הצפים כהם יותר במוחים ואחריהם הנתלים והיותר רעים השוקעים · וסבת הצפים הום בעלה רוח · והשערים הגבדלים צפים בעב ובפרט כשיהיו קלים ושוקעים ברקיק ובפרט אם יכבדו · וכאשר יראו הנתלים והצפים בתחלת החולי ואחר יתמיד יהיה על שהנבול יהיה ביציאה · אך הנחשים הנה חוליים בשערים משובחים צפים או נתלים לנה שזכרנו כבה שקם · והצפים והנתלים והשוקעים כשיהיו דומים לארינ׳ העכביש או לחשך עב הם אות רע · ופעמים רבות יראו שערים צפים בלתי טובים ויפוחד כהם אך יהיה זה הבשול וישתנו אל השוב ואחר יתלו · ואחר ישקעו יהיה אות כלתי רע · אבל כשיבאו אחריהם שערים רעים הנה הפחד אשר נגל בהם בתחלת הענין ראוי · ואבנם הוראת השערים מטבנם כי כשיושתנו ויתבררו לשקוע הנה הוא אות טוב בבשול ואם יאחרו או לא ישקעו הוא ראיית העוד הבשול כשעוד ענינם · ואבנם הוראת בתכונת ערום הנה כמו שזכרנו בזכרנו שתן הדם והדרלבנית ·

פרק ז

בן הכלל השני כן הלמוד השלישי בן האופן השני בזכרון ראיית רוב השתן ומיעוטו ·

השתן המגעט השיעור מורה על חולשת הכח ואוריתו שהוא פחות מהנשתה יורה על התכה רבה וסלשול · והגבת הזקר · ואשר שיעודו רב הנתיק על הכסה ועל הרקת מותרים נכנסים בשתן · וחוקה ראיה על מציאות התפרש כמיהם בענין הכח · והשתן הרע הבריאה מורה על הרע כל עוד שיהיה יותר שופע והוא יותר בטוח · ואם יהיה במעט יורה על הרע · יותר בשחור והשתן המתחלף והענינים אשר ישתן מעט הרבה ופעם מעט ופעם נעצר · הוא אות השתדלות בין הטבע כעלת אותו · והוא אות רע · והשתן השופע בחליים החדים כשלא יבא אחריו ברתוע הוא ראוי על דקה או קריצה בתחלהבות וכן הזיעה · והשתן אשר ישפוך בחליים החדים שמטוף מבלי חסין מורה על פגע בכות הכל׳ אל העצבים והעצלים · ואם תהיה הקדחת נחה ושם אותה השלים מבשר ברעיפה · ואם לא יורה על ערבוב השכל והתמכר · וכאשר ימעט שתן הבריא ויתרקק ויתכבד זה ויראה כנכר וכאב בכליות · מורה על מורסא קשה בצדדי הכליות · ואם ירבה השתן בחולי הקולג אולי יבשר בשלום וכש׳ אם יהיה לבן וקל הוציאה ·

פרק ח

בן הכלל השני בן הלמוד הג׳ בן האופן הי״ב באם בשתן ומכשולי הבריא והחולה · וזה ראוי שיודה

שזה המכשולות דק הטבע נוטה אל האותרגנות משובח ·
השכרים אם יהיו כן על התאר הנזכר בן הלובן והקלות
המתלקות והשומן ועגול הכבנים ויהיה הריח שוה ולא סרוח
ולא נדעך וכמו השמן הזה אם יתראה בחולי בתחלת החולי
בפתע · מורה על פלוק יהיה ביום השני ·

פרק ט

בן הכלל הב׳ בן הלמוד הג׳ בן האופן הב׳ בשתני השנים והקף שינגיעו נוטים אל התולכות ·

מצד מוגם להיות במנה היה יותר נוטה אל הלובן
והנערים שתנם יותר עב מם בשתן הבחורים ויותר
מבולבל ובכבר שכרנו זה קודם · ושתן הבחורים נוטה אל
האשיות ושווי הבבשות · ושתן הישישים נוטה אל הלובן
והדקיקות ואולי יהיה על כפי בוחרים שיהיו בהם שתרבה
הדקים · ושתן הזקנים יותר חזק הלובן והדקיקות ויקרה
להם העכבו והנזכר על המעט · וכאשר יהיה שתנם חזק
העב כי הם כפי שיקרה ודוש הרצון מים ·

פרק י

בן הכלל הב׳ בן הלמוד הג׳ בן האופן הב׳ בשתן האנשים והנשים שתן הנשים בכל ענין יותר עב וחזק

הלובן ופחות בקיות משתן האנשים וזה להתהלכות עכורן
ורוב טותריהן וריוחב מעבורי בה שידחה משך הלבה שיתך
אל כלי שתנתן כירתתיהן · ושתן האנשי כשתגיעה ויתעבר
יותר עכירותו על מעלה וזה על הרוב · ושתן הנשים לא
העכירותו ותגיעה לבתחט הבדלו והיה ברוב על האנשי
קנף ענגל ואם יעכר יהיה בכבד העכירות · שתן האנשים
אחר המשגל יהיו בו חוטים ארוכים קבועים בקצה · שתן
המעוברות בפרחי ותצף עליו ענן בראשו · ולפעמים יהיה
בשתנה בו הגרעונים או כמראה מי הכרעים
כרכומי ויש בו כמראה התבלות
ועל ראשו ענן · ואחר שיהיה הנה יתראה באמצעותו כמוך
מגופן · ולפעמים רבות יהיה בו כמו גרגרים עולים ויורדים
וכאשר יהיה ההכל הויה הזק והוראות והוא תהלות ההריון
ואם תהיה הבתולה ארום אז הוא אתורייתו · ובפרט כשיעכב
בנעורתם · ושתן הילדות ברוב יהיה שחור ויש בו כדור
ובענין הקדות ·

פרק יא

בן הכלל השני בן הלמוד הג׳ בן האופן הב׳ בשתני בעלי חיים

החלוקים משתני בני אדם · אולי יקבל תולעת הרופא
בשיודמנו לו שתני בעלי חיים שינוסה בהם בשידמכן ·

שיצריך בהם וזה קשה · אמרו שתן החמור יהיה באמשתנו
כשמן הגמל עם עכירות ויקובי שומן · ושתן הסוסים
והפרדים דומה לו אך הוא יותר דק ידושה שהוציא אשישתו
העליון דק והציה התחתון עכור · ושתן הצאן הוא לבן בו
כרכמות קרוב מן שתן אדם · אך אין לו מבמצות · והשורין
כשמן או כשמני הלבן וכל עוד שיהיה מזונו יותר טוב
הוא יותר דק · שתן הצבי דומה לשתן הצאן והאדם אף אין
לו משכשות ולא שמרים והוא יותר דק כשתן הצאן ·

פרק יב

בן הכלל הב׳ בן הלמוד הג׳ בן האופן הב׳ בדברים נוגלים דומה לשתנים ומתפרש

ביניהם ובין השתנים · והטבנבון וכל הנוזלים כמו הדבש
וכי התאנים וזולת בן הזעפרן וכיוצא בו כל עוד שתקרב
אליו יוסף זכות והשתן כהנך · ומי חורבש כרכומי והקנף
ומי התאנים ישקע שמריהם מצד לא באמצע · ואינם
הלומים לל שאין תכונתם כתכונת הכלי · ואין להם תנועה
ויהיה הדבור הזה בעין ובטעם בענייני השתן ועוד
יבואך בספר הפרשי פרק אחר לשתן ·

פרק יג

בן הכלל השני בן הלמוד הג׳ בן האופן הב׳ בראיות הציאה הציאה יוקח ממנו ראיה

מכמותה בשיעורן אם הוא פחותה כמו באבל או יותר
ממנו או שוה לו · ומן הידוע שהוספתה היא בסבת לחות
רבות · ומיעוטה למיעוטם · או להעצר הרבה ממנו במעי
מעור והקולון או הכרוכים וזה בהקדמות הקולנג · או
לחלשת הדוחה · ויוקח ראיה ממכשוליה כי תורה תולתה
מכנה אם על כלומים ואם על רוע עכול · וגם תורה על
חולשה כנן המעברים הנקראים מישאריקי שלא ישלחו
הלחויות · ולפעמים יהיה לגדלים בן הראש או לקיחת דבר
מרטיב הוציאה · ואמנם הרבקות מן הלחות · הנה תורה
על הכסה וזה יהיה עם כרחון · ולפעמים יורה על רוב
לחות דבקות בקות וזה לא יהיה עם ירקון סרחון ·
ולפעמים יורה על פגנות דבקים לוקחו בוציאת בלתי
מעטים עם חום חוק בכנג לא הטיב בבכרם הבשול ·
ואמנם הקעפניות ככנה הנה תורה על רתיחה טחוזק חם
או על עירוב מרה רב · ואמנם היבשה מן הציאה תורה
על עמל והתפה ועל רוב הגרת שתן · או על חום שיפיי או
על יובש במזונות · או על אורך עכוב במעים כמו בה
שנבארהו בשעור שלו · וכאשר יתערב ביבשה הקשות
לחות · תורה שיבשה הוא לאורך העצרות בלחויות טונגס
אותה כלצאת · והעוד כמה עוקבות מבהירה וכאשר לא
יהיה שם אורך העצרות הלא אנחות לחות מן הכבד שם הנה
הכבה בה שפיכות כוחה בולי עיקן נשפך מן הכבד במה

שלוה אליו ולא יבחן בעקיצתו די שיהערב׳ ג ולפעמים יוקח ראיה כבראה הצואה׳ והבראה שלה הטבעי אשר על האכיות׳ ואם יוסיף יורה מכנה על רוב הטרה׳ ואם יחסר יורה על הנאות והעדר הבשול׳ ואם תהיה לבנה אולי תהיה לבניתה בסבת סתום מעברי ה הברה ויורה זה על ירקון׳ ואם יהיה עם הלובן מתלא שיש לה ריח׳ הנה מורה על בקיעת דבלא׳ ולפעמים יוציא הבריא השוקט העוזב הטיול יציאת מגלית ויהיה זה נקי הירקה כשוכחת יסור בה הצורה׳ והמתחדשת לו להעדר הטיול וכמו שאמרנו בשתן׳ ודע כי הבראה האשירית המופלגת מאד מן הביאה לפעמים רבות יורה בתכלית החולי על הבשול׳ ולפעמים רבות יורה על רוע הענין׳ והשחורת מורה על דמיון ראות השתן השחור׳ כי מורה על שרפה הירקה׳ או על מחודות כשור חולי שחורי׳ או על לקיחת דבר צובע׳ או על שתיית משקה כדי הפחורה׳ וזה והראשונה היא רעה׳ והוזה מן השחורה והמוקקת איכה כם נקה שיוקח עליה ראיה כבראה שלה אבל גם במבריצות ויקשרצה נגלית הארץ מבנת יהוא רעה ביציאה ובקרא כמבליחיה שיש לה ברק׳ ובכלל הנה הליחה השחורית המוקקת סביותה ברוב הקנינים ביציאתה ו״ד שהיא ראית על הבות׳ ואמנם הביכוס השחור הנה פעמים תועיל יציאתו וזה כי יציא השחור השרשיי מורה על הבלי סרע הגוף והליון להוותו׳ ואמנם היציאה הירוקה הנה מורה על כבוד הטבע והכוחה נכ׳ ולפעמים יוקח ראיה בתמונת היציאה נכ׳ בעבוק והגעיחה כי והמצירוה כוכל הכוק תורה על רוח׳ וגם יוקח ראיה מעותה׳ כי היציאה כשתסרד לצאת קודם המרגג היא ראיה רעה תורה על רוב מרה וחלשת כח המחזיק׳ ואם תאחר תורה על חולשת המעכל וקור המעים ורוב הליחות׳ והקור מורה על רוח נעבח והבראים הזרים והמתחלפים רעים׳ ועוד נאמרים בסבר השרשי יוה יציאה היותר משובחת היא המקובצת המחוזם החלקים׳ והרוקת ערוב המיבורות כייבש אשר עביו כעוכי הדבש׳ והיא נקלה לצאת איננה עוקצת ונראה שלה אל המרכובות בלתי חוקת הסירחון ולא נעדר מבנה׳ בלתי ב בעלת קולות ולא קרקורים׳ ובלתי בעלת קנף׳ ואשר יציאתה בעת המרגל ובשיעור קרוב מהנאכל בסבות יודע כי אין כל שוד יציאה משוכחת ולא כל חלקיה׳ כי אולי יהיה לבשול המופלג המתרכה בכל חלקיה׳ ואולי יהיה לשריפה והמסה מתרכה׳ ואז שניהם מודעים שבאותות ודע כי היציאה הטובה בבמשות אשר היא נוטה לדקיקות אמנם תהיה משובחת׳ בשלא יהיה עם קרקורים ורוחות ולא תהיה יציאתה נפסקת מעט מעט׳ ואם לאו אפשר שיהיה הדחותה למגולא בתערובת עבה חוצות אותה ולא העזבנה להתקבץ׳ ולפעמים יעריכו אותות יראו בדעת ובדברים אחרים אלא שהדברים בהם יותר מוחרים יב במאמרים החלקים ובן תמצא במאמרים החלקים יתרון פירוש לענין היציאה והשתן זולת זה׳

אם ירצה השם ית׳ שמו לעד אמן׳ תם ונשלם אופן שני הל׳

האופן השלישי בשמירת הבריאות

והוא פרק נפרד וחמשה למודים׳

הפרק הנפרד

בסבת הבריאות והחולי והבריח המות׳ הנה הרפואה נחלקת בחלוקה הראשונה לשני חלקים׳ חלק עיוני וחלק מעשי׳ ושניהם חכמה ועיון׳ אך המיוחד בשם העיוני אותו שמקנה ידיעת עצה לבד בלתי שיקנה ידיעת כונה כללי׳ כמו החלק אשר יודע בו ענין המזגים והליחות והכחות ומיני החליים והמקרים והסבות׳ והמיוחד בשם המעשי הוא המקנה ידיעת איכות המעשה והכונה במו החלק אשר יקנה אותך איך תשמור בריאות הגוף׳ בענין כך׳ ואיך יתרפא בו חולי כך׳ הלא תחשוב שהחלק המעשי הוא ההתעסקות והמעשה׳ אבל הוא החלק אשר יודע בו ידיעת איכות ההתעסקות והמעשה׳ וכבר הודענוך זה ב במה שקדם׳ וכבר הודענו מן האופן הראשון והשני החל׳ העיוני הכוללים מן הרפואה׳ ואנחנו נבנה ונשים בכוונתנו בשני האופנים הנשארים בחלק המעשי על דרך כללי׳ וזה והחלק המעשי כמבנו נחלק לשני חלקים׳ הא׳ בהם ידיעת הנהגת הגופים הבריאים איך ישארו על בריאותם׳ וזה נקרא ידיעת שמירת הבריאות׳ והחלק השני ידיעת הנהגת הגו׳ החולה איך ישוב על ענין הבריאות׳ ונקרא ידיעת הרפואה ואנחנו נתחיל לכתוב באופן הזה דבור קצר בשמירת ה הבריאות ונאמר הנה בהיות התחלה הראשונה להוויתנו ולמזיתנו שני דברים׳ האחד הזרע מן האדם והמבואר בענינו שהוא עומד במקום הצורה׳ והשני זרע האשה ודם הנדות והמבואר מענינו שהוא עומד במקום החומר׳ ואלו שני הזרעים משתתפים בזה שכל אחד בהם כח והמזג בו וגם כי יתחלפו זה בזה אחר כן והנה החמימות והעפריות ב בהם והזרע האשה יותר גובר והאוירות והאשיות בזרע הא׳ יותר גובר וראוי שיהיה ראשית התקרשות שני אלו קריש לזאת׳ ובהיות העפריות סבת במה שיש בה מן הקשי וה׳ והאשיות במה שיש בה מן הבשול׳ הנה עודרים ומקשים המתקרש ויקרשו אותו יתרון הקשאה והקרישה׳ אך אין זה נמרן כביע לנגד קרישת הנשמים והקשים׳ כמו האבן וזה והזכוכית עד שלא יותך כמבנו דבר׳ או שיותך ממנו דבר בלתי מוחש שיהיה בבטחון מן הפגעים הקודים׳ בסבת החתכה והתמידה׳ או הארכת הזמן מאד ואין הענין כן ולא כן הנה נמצאתינו מוכנים לשני מינים מן הפגעים וכל אחד מ מהם יש לו סבה מבפנים וסבה מבחוץ׳ ואחד מהם בי׳ הפגיעה היא התכת הליחות אשר מבנו מוצרגנ

פירנו וזה נופל בהדרגה · והשני עפוש הליחות והפסד נשמיו בהויות נכון להתעפשות חדים · והוא זולת הבין הראשון ואעפ שיוכל זה · מכלל הנגוב בשיפסד ת תהלה לחות הגוף ויהיה · חולק תכונת הקונו לגמורתינו האחר באחרית הענין ירחק מהעפוש · כי העפוש תהלה בהפסד הליחות ואחר כך ימות · וישאר הדבר היבש כאפר ושני הפגעים האלו יוצאים בכלל הפגעים היוצאים ממבוא אחרות · בקוד הבקפיא והארסים וסמי המות ושני פרוק הגוד הבכותים ושאר החליים · אך שני הבינים אשר הגזורים הם יותר מיוחדים בענייננו ובחקירתינו זאת · והיותר נכון שנחקור בהם בשמירת הבריאות · וכל אחד מהם נופל בסבות החיצוניות ובסבות טבעיות · ואמנם הסבות החיצוניות כמו האויר המתיך והמעפש · ואמנם את הסבות הפנימיות הנה כמו החום הטבעי אשר בנו המתיך ללחותנו והחומים הנכרים הנולדים בנו ממזונותינו וזולתם המעפשים ללחותנו · ואלו הסבות כלן עוזרות על נגובנו גם תחלת השלמתנו והגעתנו · והקבעתנו בפקודותינו יהיה בנגוב רב אשר יקרה לנו · ואחר ילך הלוך ונגוב עד שישלם הנגוב · והנגוב הזה אשר יקרה לנו הוא ענין הכרחי אי אפשר בלתו כי אנחנו בתחלת הויתנו בתכלית הלחות · והאי בלי ספק שיהיה חומנו מושל עליו כל על הלחות כי אם לא יהיה חומנו מושל עליו כל הלחות המשך יעצר עליו · והוא ימשל בו בלי ספק תמיד ונגבהו תמיד ויהיה תחלת כן שיתראה · בנגובו הוא אל השווי · ואחר כך יגיע נגובותינו אל הגדר השוה בין הנגוב והחום בענייננו הנה לא יהיה הנגוב בשוויו הנגוב הראשון אבל יותר חזק כי החומר פוחת · והוא יותר מקבל ומוכיל בלי ספק עד שנוסף הנגוב אל השווי · ולא יסור מהוסף בלי ספק עד סיבולו הלחות · ויהיה החום הטבעי בפקידת מכה לכבוי עצמו בהויתו מכה · לכלות חמרו כנר הנכבה בכלות חמר שמנו · וכל עוד שיוסף הנגוב בתוספת יקח החום לחסור ויקרה לאות תמידי הולך וגדל והוא לאות ח המחליף הלחות תמורת מה · שנתך נוסף תמיד ונוסף בנגוב משני פנים · האחד לחסרון השגת החמר · והאחר לחסרון הלחות כענבה בהחבת החום ונוסף חולשת החום לממשלת היובש על עצם האברים וחסרון הלחות הטבעי אשר הוא כחומר ונכסכן לנר והוספה הלחות הנכרי אשר הוא מחולשת העכול · אשר הוא כלחות המימי לנר וכאשר ישלם הנגוב יכבה החום הטבעי · ותהיה תכלית המות הטבעי · אמנם בשאר הגוף מבן השארותו לא יש על חות הטבעי הראשון יקובם התכבת היום · העולם והגם גופי במטבע וכה שיוחדש בתנועותיו ההתקבבות האריך הזה כי הוא יותר חולש מזה · אך אמנם קיבבותו בתחליף תמורת מה שנתך עכבו והוא המזון · וכבר באירנו יש שהמזון · אמנם יתעסק בו הכח ויעשה בו עד גבול מה

ומלאכת שמירת הבריאות איננה מלאכה שיתעריב לבטחו שתבטיח כך המות ולא לפלט הגוף מן הפגעים החיצונים ולא שיגיע לכל גוף תכלית · אורך ימים אשר כפי ואום מוחלט · אבל אמנם תגלול בשני ענינים כניעת העפוש בהוכן ושמירת הלחות שלא תמהר אליו והתפוה הבריאה בבטחו עד כן נגדר אליו כפי כחו והראשון יהיה זה כהנהגת יסודית · בהתחליף הגוף תמורת מה שנתך שיגור ויאשר והנהגה המונעת ממשול הסבות המעפשות · הנגוב זולת הסבות המחייבות הנגוב בהנהגה שומרת מהוליד העפוש בשמירת הגוף ושמירתו ממשול חום נכרי חיצוני או פ פנימי כי אין הגופים כלם משתוים בכח הלחות השרשיי והחום השרשיי הטבעי · אבל הגופים מתחלקים בזה ויש לכל גוף גבול לקיום הנגוב · יגיעהו כפי כחו הטבעי ושעור לחותו הטבעי לא יעברהו · אך הנה יקריתהו ב בנפילת סבות עוזרות על הנגוב או כמיתות כפגים אחרי ואנשים רבים יאמרו כי המולד והגבא הטבעי הוא זה · וזה והגבא המקרי הוא האחר והיה מלאכת שמירת הבריאות היא הגעת גוף האדם אל השעור הזה הנקראים המולד ת הטבעי על שמירה בעודה והנה תפקד כשמירה הזאת שני כחות · עבדם הוא אחד מהם טבעי · והוא המזון ומחליף תמורת מה שנתך כן הגוף אשר עצמותו העפריות · וזה ומימיות · והשני חיוני הוא זכח הדופק להחליף תמורת מה שנתך מהרוח אשר עצמותו אוירי אשיי · והנה בהיות כך שהמזון איננו דומה נכון בפועל · נברא הכח המשנה לשנות המזונות לדמיון הנזונים בפועל · גם להיותם כמזון בפועל ובאמת · ונבראו לזה הכלים והמעטרים הכלם לכשימום ולדחיה ולהחזיק ולקבל · ונאמר שעקר הענין במלאכת שמירת הבריאות הזאת · הסבות השוקרות ת הגזרות ורוב הכונה בהשואת · דברים שבעה · השואת המזג ובחירת מה שיאכל וישתה · ונקוי המותרים · ושמירת ההרכבה · ותקון הנשיפה · ותקון המלבושים · והשואת התנועות הגופניות והנפשיות · ונכנס בהם כפנים כה השינה והיקיצה · ואתה ידעת · כבה שקדם כי אין השווי גדר אחד הלא הבריאות הלא גב · כל אחד מהנזשים נכנס שיהיה בריאות בה השווי בה בעת מה · אבל הענינים בין שני הענינים · ונתחיל תחלה בלמוד · הנהגת הולד השוה המזג בתכלית ·

פרק א

בהנהגת הולד כאשר יולד עד שיגיע ללכת · ואתם הנהגת המינקות ואורך

שהקרובה ימהון ללדת הנה עוד נכתב בבאורי הפרטי' ואמנם הולד השוה המזג כשיולד · הנה אמרו רבים מן החכמים שראוי בתחלת כל דבר שיחתוך טבורו למעלה כד' אצבעות · ויקשרהו בצמר נקי שיתחיל שזרות רקו שלא יכאיב ויונח עליו

עליו בגד טבול בשמן ומכה שיצוה בזה בורחוק השטחי
שרוקה עוקץ כרכומי דם תנין וסרקולא וכיוצא בזה
הארסניקה חולקים שוים ישחק ויזרה על טבורו וישורו לבדו
נוטה בשני הבדלח הרקיק לחזק בשרו ולהקשות קודר והטוב
שבכלים בזה שיתערב בו רבק בהשואגני סומאק הולק
קשט סלורים ולא יבלח אפו ולא פיו · והסבה בהעידגו
בזה להקשות גופו כי הוא בתחלת הלידה רך · בכל נגע
ונתעי יגהירהו ושוי הלקתו ויקרהו יזה לדקיקות בשרו
והוסר וכל דבר אשר קר וקשה וגהור ואם בצורך לשנית
בליזהתו שנית וזה אם יהיה רב הזוהבא והלהות נפעלהו
ואחר גרוהצהו במים פושרים ונקה נחיריו תביר באצבע
עשיות הצפרנים · ויותף בעיניו דבר מן ה
השמן ותדגדג בפי טבעתו באצבע קרת שתפתח ותזהר
שלא ימצאהו קור ובשיפול טבורו · וזה יהיה אחר ג ימים
או ד יהיה הגבון שיזרה עליו אבר צרף · ואחר עקבה
העלים ועפרת שרוף ושחוק איזה מהם שיהיה בין
ואם נרצה להחלו אז ראוי שתתחיל הבולדות ותכבס אפריו
לאט ותרחיב בה שראוי להתרחב ותדקק מה שראוי ש
שיהו קוק ותתקן כל אבר על התבנית והוזהר נבון יותכל
במעיכה דקה בקצות האצבעות · וירצוף בזה הדות ר
הצופות ותתמיד לקנח עיניו בדבר רך כמשי ויספוג
ויעשה מקותו להקל הכבל תשתן מבטו ואחר תפשוט זרועו
ותחבר זרועותיו בארכובותיו ותמנגהו ותבעקהו בכנבע
הלגנה על ראשו ותים גרו בבית שתה והיר שאינגו קר
וראוי שיהיה הבית נוטה לצל ולחושך בבקום שלא יזרח בו
בעין השמש נגברי · וראוי שיהיה הראש בערשו יותר גבוה
משאר גופו · ויזהר שלא יעקם במשכבו דבר מהזיהרו ג
וקנותיו ושדרתו · וראוי שתהיה תוארתו במים הערבים
הגלים בקיץ ובנוטים לחום בלתי מכלרים בסתו · והעת
היותר נבון שירחץ וישכל בו אחר שינתו הארוכה ואפשר
שירחץ פעמים ביום או שלש · ויעקק בהורדגה אל מה ש
שהוא יותר גובה אל המוחרות וגם אם יהיה עת הקין
ואבנם בסתו הנה לא יצרך מבוים חמים הגיעים החום
אבנם ירחץ בבה שיחבם גולל ויתבורני והיזהר יוציאהו
ויעטור נקב אוזן בתגביד המים אליו · וראוי שילקח בעת
הרחיצה על התאר הזה יוקח ביד תוצבית על הדיע ת
השמאלית בשוק על החזה זולת במה והשתדל בעת
רחיצתו שישקיהו בבת רגליו ובנו ויעקיהו והנשר כר
בדקיק וצוות ואחר יעטב בסכינים רבים ויקנח ראש
וישכיבהו תחלה על במנו ואחר על גבו ולא יפשר עם זה
יקינת וימרוח ויתקן · ואחר יחזיר וישתלהו כבגד ויוסף
באמו שמן ערב כי זה רחוק עיניו ובמתגותיהם ·

פרק ב

בהנהגת היונק והגמול
אבנם איכות יניקהו וגם
והנגתו הנה ראוי שיונק

אם אפשר בחלב אמו כי הוא היותר דומה שבמזונו כעצם
מה שקדם במזונו בעודנו ברחם ר״ל הנדות כי הוא ב
בעצמו והבשתנה אל החלב והוא היותר נכון לזה ונאות
לו עד שכבר נתבאר בנסיון כי חליצת שד אבו נדול א
התועלת מאד לדחות מה שיזיקהו וראוי שתסחוב בהנקתו
ביום פעמים או ג ולא תתחיל בתחלת הענין בהנקתו
יניקה רבה · וגם כי ראוי שתהיה אותה שהניקתו זולת
אמו בהתחלה עד שיתחזה מזג אמו ושישם לו דבש בפיו
לדקקו ואחר יונק · וראוי שתחלב מן החלב אשר יינק
במנו הנשאר בתחלת היום ב דחות או ג · ואחר יקום
המניקת בפיו ובשו אם יהיה בחלב כום · והנסון בחלב
הרע והיותר שלא תניקהו המינקת והיא בריקות נפשה
ראוי שישקהו בילד מני דברים מועילים גב לחזק כמו
אחד מהם ובעגנוע ודיק · והאור הנגון והנעימות
שההונהו וכהרגלו ליישן הילד · וכשעור קבלתו לזה
יעמוד על הבכתו לתנועה · והנגונים אחד מהם לנפשו
והאחר לגופו · ואם יבנע כוכוע מהציקו החלב יולדתו
בהלשתה או הפסד חלבה · או נסייתה אל הדקקות · אז
ראוי שיובחר בו מינקת על התנאי על אשר נזכרם קצתם
בשנות ה וקצת בתארה וקצתם בגוית וקצתם בבדותה
ובתבונת נפשה ובאיכות חלבה · וקצתם בשעור זמן מה
שנינתה ובין לידתה · וקצתם במין הולדה · ובשתנבא
בו בשנות הנה ראוי שיקרב מבז גה ויהיה בזמנה הטה
וכנדרלום ובשר טלאים וגדיים והרע שאינגו כעופש הבשר
ולא קשה · וההזהרת בזון משובח והשקדים והלחם גב
והרע שבדיקות נרניר והדרדל והאהרג כי הם מפסידי החל
וכם יש בבנבנא דבר מזה · ואבנם הנאי המינקת הנה
נגבידם ונתחיל בתנאי שניותיה · ונאמר כי היותר טוב
שתהיה לה שכבן כון עד לה׳ שנה כי זה הוא שני הבחרות
ושני הבריאות והשלמות · ואבנם תנאיה בתארה והרכבת
הנה ראוי שתהיה יפת מראה וחזקת הזהה חזקת הצואר
עלייה קשה הבשר מבוצעת בשומן והרזון בשריית לא
שבגייה · ואגם בנדותיה שיהיה טובת הגדות ובמשובחה
באזורת בהתבעליות הנשיות הרעות כן הכעס והדאגה
והעון ודבות והלבב וזולת זה כי כל זה מפסיד הבגג ויאחר
יעבורו כי ינק ביניקה · ולכן היותר אויל הגבי בעשות כגון
שוטה וגם כי רוע בוה היה גב מבה שילך בו רוע הסבורה
וטובה עם להר ובעוט שעשועו · ואבנם בתכונת גופה
שיהיה גופה מקוני ונזיר שאיגו עם גדול רחה ואין ראוי גב
שיהיה בבעורת הגדל וראוי שיהיה גופה שוה בקוני ודכות
ואבג שדיה ראוי שתהיינה מקובצות גדולות אין עם גדלן
רגון ולא גדולות חרן כהראוי · ואבנם באיכות חלבה
שיהיה עבב שוה

שזה ושיעור שנה וכראותו אל החלב לא בזה ולא ירוק ולא
אדום וריחו טוב בלא חמיצות ובלא עפיצות וטעמו אל
המתיקות בלי מרירות בו ולא מליחות ולא חמיצות ולא
איכות רבוי ׳ וחלקיו מתדמים ואז לא יהיה
רקיק ולא כוזל ולא עב מאד ולא נגבני ולא מתחלף והם
החלקים ולא רב הקצף ׳ והנה ינוסה עצמותו שיוטף על
הצפרן ׳ ואם יזול הנה הוא רקיק ואם יעמוד בנטות ה
הצפרן הנה הוא עב ׳ וגם ינוסה בזכוכית שיוטם עליו
דבר מטפט רגע באצבע ואז יודע שיעור גבינותו ומימיותו
כי החלב המשובח הוא השוה בגבינות ומימיות ואם יהיה
הגבורה לבי שחלבו בתאר הזה ויונג כתא׳ המשתיה ובמצד
רפואת המינקת ׳ ואמנם אופני המשתיה הנה הוא במה
שיהיה בין החלבים עב נתעב הריון הנה הנכון שיושקה א
אחר שיחלב ויתראה לאויר ׳ ומה שיהיה חזק התוך הנה ה
הנכון שלא ישתה בריקות נפש כלל ׳ ואמנם רפואת
המינקת כי אם תהיה עבת החלב הנה שתושקה מן
סכנגבין עקעוני המבושל ׳ וגם המשקים כמו סגנשטרי
אישופו חשאת אזוב ודדי ואפידלה כמו הקליה הנקרא
אלטריק וכיוצא בו ורושם במאפלה דבר כעלפל בוער ות
ויתצוה שתשקה הסכנגבין חם ושתתגרר בתנועה שוה ואם
יהיה כונה חם תשוקה בסכנגבין פשוט חם עם יין רקיק
בהוכרים ונמרדים ׳ ואם יהיה חלבה נוטה אל הרקיקות ת
התעבנ ותמנע התנועה ותזון במה שמוליד דם עב ׳
ולמעכים המשקה אם לא ימנע מניע שום יין מתוק אז
תירוס מבושל עב ותצוה בתוספת השינה ׳ ואם יהיה
חלבה מועט יעוין הסבה בו ואם הוא רוע מזג ח
חם בנושה כלו או בשריה ׳ וירע זה מן האותות הנזכרים
בשערים העוברים במשוש השד ׳ ואם יודע שיש בה חום
תרון במי מים השעורים הנקרא כשך ואספינך וכיוצא בהם
ואם יודע שיש בה קור מזג או סגוליות או חלוט מן חבה ה
המותך תוסיף במזונה הדקה הנוטה לחום ויותלה עליה קר
קיני המציצה החזת השדים בלי הסברה ׳ ויועיל דרע
פסטינאגא ובפסטינאגא עצבה יש תועלת גדולה והוקה ׳
ואם תהיה הסבה מיעוט המזון תרון בבשמי הבין קודה הב
הנקראים אל חמו הלקוחים מן השעורים והסובין והגערים
וראוי שיושם בתבשילים והם ומזונותיה שורש שומר
וזרעו ושבת וקצח ׳ וגם נאמר כי אכילת העטים וביחוד
מן הצאן והעזים במה שיש בה מן החלב מועיל מאד לזה
הענין במה שיש בו מן הרבון והסגלה ׳ והנה נוסה שיוקח
משקל זוז מן אל ארנעא ואל מראטין הנמצאים במי השעורי
ומים רצופים ויועיל וכמצאנו זה והאכלת בתבלית ׳ ומן
סליקת ראשי דגים מלוחים במי אגימו ׳ וממה שמשפיע
החלב שיושקה אונקי משמן החלב הבקר ויוצק עליו דבר מ
מה מן היין הדק וישתהו או טחון שראטמין ויערב ביין ט
ויסנן וישתה וידשה השד במבלי המלוחים עם שמן והלב
אתון או יוקח אונקי ברנגאן שלוק ויכותש ביין כריסה ו
וישתה או יורתח סובין ויסנן ביין וישתה ׳
רפואה חזקה זרע סבה ג׳ אונקיו זרע הנרלוקא וזרע
ברוקי מא אונקי זרע אוינא לוה ומגנריג מא ב׳ אונקי יע
יערב בטין שומר והדבש ושמן החלב וישתה מכנו ואם

ישתה החלב די שיחק ומפר במרכבו להעצר והתעכבות
ויחסר במיעוט המזון ׳ ולקיחת מה שימעט מזונו ורתח
הזונה והמסד במכון והסובין או בטיט התמכן או בערשים מב
מבושלים בחומץ וישתה תבלות עליו ׳ וכן עשיית המגמ
הרטה והרבה בתפיפת השד כשפיע החלב ׳ ואמנם הנתק
הריח הנה ירפא בשתיית היין הריחני ולקיחת המזונות טו
טובי הריח ׳ ואמנם הנרצה הלקוחה בזמן לידת המינקת
ראוי שתהיה לידתה קרובה ולא כל כך קרוב מאד אבל ב
בינה ובין חדש וחצי ׳ או ב׳ חדשים ושתהא ילדה זכר וש
ושתהיה לידתה בעת הטבעי שלא תפילה ושלא הורגלה
להפיל ׳ וראוי שתצוה המינקת בתנועה שוה ותזון
במזונות טובי הכימוס ולא תשמש בה כלל כי זה יעורר
בה דם נדות ׳ ומפסד ריח החלב ומביא שיעורו גם כי
אולי תתעבר ויהיה מזה הזיק על שני הולדות יחד ׳ אמנם
ליונק כשתהלה והיותר דק מן הדם אל מזון העובר׳
ואמנם לעובר הנה למיעוט מה שיביאהו מן המזון ב
בהצטרך האחר אל החלב וראוי בכל עת שתניקהו ומש
בהניקה הראשונה שיחלב דבר מן החלב ויזול ויעזר אליו
במעשי שלא יטריחהו חוזק המציצה להמשיך כל המזון ת
הגרון והשטם ויעזר לו ׳ ושיחלק קודם היניקה כל פעם לק
לקיקה מדבש שהוא מועיל ואם ימזג במעט יין יהיה נכון
ואין ראוי להניק החלב רב בפעם אחת אבל הנכון שיונק מעט
מעט ברציפות כי להניקו די שבעו בפעם אחת יוליד
מתיחה ונפח ורוב רוחות ולובן השתן ׳ ואם יקרה זה הנה
ראוי שלא יינק וירעב מחוזק או תשתהו לישנו עד שי
שיתעכל זה ורוב מה שיונק ביום הראשון כמו שזכרנו יה
יהיה נכון ג׳ פעמים והנה אם תניקהו ביום הראשון זולת
אמו כמו שזכרנו יהיה נכון ׳ וכן אם יקרה למינקת רוע
מזג או עלה מכאבת או שלשול רב או עוצר מזיק ׳ והנה
הנכון שימשך להניק זולתה עד שיסור זה ׳ וכן אם יצטרך
להבריח להשקות תרופה שיש לה כח חזק ואיכות נגברת
ואם יתיסן אחר היניקה לא תניחנהו במהירות להגיע השרש
במה שישתמשך החלב כמעט אבל יתנועע לאט ׳ והבכי
המועט קודם היניקה מועיל לו והזמן הטבעי ליונק הוא ב׳
שנים ׳ ואם יתאוה הנער זולת זה החלב ינתן לו בהדרגה
ולא יעצר בו ׳ ואחר יתגדלו שני השניות להראוי יעתק
אל המזון אשר הוא יותר חזק בהדרגה מבלי שינתן דבר ק
קשה בלעיסה ותחלת זה לחם תלעיסנו לו המינקת ׳
ואחריו לחם במים ודבש או יין מזוג או בחלב וישונה אם
מעט מים ובעתים עם מעט יין מזוג בו ולא תעזבהו לם
למלאת ׳ ואם יקרה לו קיא ונפח בטן ולובן שתן ימנעוא
מכל דבר ׳ והטוב שיאוחר מזונו עד שימכרהו ויתאדם
ואח׳ כשיגמל יעתק אל מה שהוא מזון מעט קודח הנקר׳
אל חסו והבשרים הקלים ׳ וראוי שיגמל בהדרגה לא בפעם
אחת ויתעסק לבוך באלונים עשויים מלחם וסוכר ׳ ואם
יקשה על השד להניק ויבכה אז ראוי שיקח מדא
סגנשטרי מא׳ זה וישחק וירתח מזה על השד ונאמר
מכלל הנה הנהגת הנער והוא ההרשמה להרמזת כמו לה
ולהצטרכו אליה בהנהגתו וגדלו והתנועה השוה וזה במב׳
להם וכאלו הטבע ינזור להם כן ׳ ובמה אם יעברו שני

ורמשות עד הנערות וכשיתחיל להתנועע ולהניע און ראוי
שיבצא בין התנועות והכבדות · ואין ראוי שיונק ילכת
ולשבת קודם שישלח אליהם בטבע · פן יבצא עוקיו יש
ושדרותו נגע · והנכון בתחלת מה שישב וישחב על הארץ
שיושם תחת כנגבו שכה עור וזולת שלא יתגולל בגחירות
הארץ ויוסיף בלפניו העצים והסכינים ובמיצא בזה מבוה ש
שיעקץ או יהתוך וישבר מהשבט במקום גבוה · וכש
וכשיתחילו ניביו ובתחליתיו להראות ימנעוהו מכל דבר
קשה ללעוס שלא תחוך ובליחות אשר במגנה נבראו והנכון ב
בלעיסה אשר יאלץ בה ואם הברוח ניביו בבוא ארנבת יש
ושוכן הרגנלת כי זה יקל יציאתם · ובשישתק נוהם זה
הדבקים חברה ראשו וצואריו בשמן ורד ויין בעורב היטב
בבי' חכים ויוטף בין הטב באזניו וכשיתניע בעקין באצב'
לו לשוך בהם וגם יכחכן באצבעו בנכיבגב' · וכן ראוי
שינתן לו התיכת ריקליציאה בלוי יבשה והרבה עדיין כי
זה יועיל בעת ההיא ובעת השחיתים והכאבים ב
בלסתות וכן ראוי שיחוכך פיו במלח ודבש שלא יכנצחו
אלו הכאבים ואחר כשיתקע צמיחתם גב' ינתן לו דבר כם
במין ריקליציאה או שרשי שאינו חוק היטב · כדי שלא
שיאחזו בגיו · והנה לו מרירות צוארו בעת צמיחה דל
הנ' כי בשמן זית ערב עם שמן אחר ערב וכשיתחילו לדבר
הרגל לו להתבונן הטיפה ש' ניום ובשרשיהם ביחוד ··

פרק ג'

בן הלמוד הראשון בן האופן השלישי בהדרים אשר יקרו לנערים הבונה

הנזקירות ברפואה הנערים היא הנהגת המינקת עד שאם
האבר שיש בה בלוי הדם הזקן או הבית קרני הנציצה ·
או כלוי לזה תירק כבנות הריחה ואם הצטרך לעצור אפב
טבע או להתירו או לכנוע אחד בן הראש או הזקן כדי בג
הנסיכה או החליף רוע בזה הרפא בדבר ם והלקוחים בגג
ר מגעתים לה · והנה נזכיר חליים נרשים יקרו לנערים במ
ובזה מורסית הקרן בלסתו בעת צמיחת השינים וכורסו
הקרן להם בצד הלחי ובירצא בהם ואם יקרה זה הנה ראוי
שיכורעך עליהם באצבע לאט ויכרחו בסבנים הנזכרים ב
בטעך צמיחת השינים ובדבש בעורב בשמן קאמומילא
ובדבש עם עלך אלבנום ותקשנה על הראש יציקות בכו
ביינושל בהם קאמומילא ושבת · ומכה שיקרה
לנערים בהזרת בטן וכש' בעת צמיחת השינים והנה אפש
חבצ קצת הרופאים כי הוא מוטב מותר כלות בולייבל
בלסתותיו עם החלב ואפשר שאינו בן אבל טרדת הטבע
ב' צער אגר הבטיב העכול להקרו מאב והוא מכה שיכבע
העכול בגופו' החלושי והבקט בבטן הוא מכה שאין ראוי
שיעסק בו · ואם יתמיד מזה הצלנה יושב בו גזיה ויבה על
בטני בזרע ורדים או כמון ואניס או זרע כרפס ויחבוש ב
בטנו בסבון ורדים כרדים בחומץ ובורחן כמבושל כבעט
הירבן · ואם לא יצליחו ישחו ב' קיבת גדי זאנק או יותר פח
בזה בכיכ קרים ושכר או כמנון החרב באצבעו ויזין בבק
והוא מכה שיעבד בבקום החלב כורכן ברצה ודב לחם
במבושל ביצים או קבה קלי בבושל עם בים גם יקרה להם
העצר הבטן ואז יערה להם פתילה בזבל' העכבר או פח

פתילה כדבש קדוש לבד · או עם מעט מורנג ואודות שד
שושן תבלתי כמן שהוא או שרוף או יאבידוהו במעט דבש
או שעור זרעון כן עלך אלבנים וימרוח בטנו בשמן כי
ברוחה רקה ויונת טבורו בבורה בוך ובבטר בריש
ולפעמים יקרה עקיצת ברסיות ויחוכם בשמן ולג מנח
ותבשר תבליה הבינוניש ועולתו ·
ולפעם יקרה להם כש' בעת צמיחת שיניהם מורסה ורוסא
בבבת בה שיקרה להם כהצמר העכול עם חוזק תולשת ח
חומים וכש' בבני שנטו על לח ורתמא בשמן אוראנום א
או בשמן חנא או בשמן בידי ולפעמים יקרה רעין האכמי
וירפא במה שיבושל בו קשואי חמור או שמן ויאולש וזק
שמן בקשואי חמור · ואם יראה שהמורסא הקודח מבשג
רנ. ילחה באחרית הקרחנות והשלשול הבגד ·
ולהזהיר שוחד מעט בעט תבירת נרקו בשמן ויאולט לב
לבדו או מעורב עם מעט מורנג כסמן וידעך על מוחם ש
שמן זית רשמן ויאודר והולה זה יציקה רכה · וכן אם יקרה
להם רפיון אברים יבש' ובאב גם יקרה להם שעול ובאם
הנה יצוה בזה כבים חמים רבים · ישנך על מוח ·
כי שיבציאהו זה כבם ויושה לשוני בדבש רב ואחר יסיק
ויעוכה על שרש לשוני באצבע כדי שיקא לבנה רבה ח
וירפא · או יקח סרף ערבי בתריא מוך אל מים דרך
מגרגל ובאניד וישרה בבגו בכל יום בחלב ולוב גם יק
יקרה לילד רוע נשיבה ואז ראוי שימשח שרש אזנו ושרש
לשונו בשמן ויקיא גב' בנביטות לשונו כי זה מועיל בסו
ויגעפו חכים חכים במיהם ושילה ך דבר כורע למתן וזר
ברבו גם יקרה להם אל קאלץ חרגה ואם יגבה מוה ולשול
הוא רך כבד לא יסבלו למשש · וא ך יס. לו ברוק כמו
החלב והנה זה יזיק וידים בקאלץ · והקולע הזרע בש
בשי' המחור והיא התבות · והיות בעוה הלבן והאדם
ואז ראוי שידבארו כבת סיק' בן רפואות אל קאלץ הג'
בספר הפרטי ולפעמים יפגיקו ויאולס לבנים שוקות או
בעורבות כבעט טרבום וורדים וזרועים לכוסי ולפעמים
ויפגיקו הם כמו טחינת הזרית ועובי שועל ולנלונות ואם
והיה יותר חזק כמה אז מורש לילי שרוק · ולפעמים יקל
לצבחי הגה. וקרע שכו כורא עצצים קליפת לבונה
שחוקים באחר כגונים מעורבים בדבש · ולפעמים
ימגיקו הו עסים תותים קרוח ואקרא שאגא לבדו ותחינן
וטרין בוסי קדוש וגם יועיל בזה רחיצתו במבשקו הדבש או
כי הדבש האחר תבשח אדריו בדבר בבה שזכרנוהו בק' ה
הבנבבים · ואם יצטרך אל בה שהוא יותר חזק יוקח קלפת
שרשי רמונים בלאושיאש כמגאק בא' ו' וחים
עגעיב ד' זוד אלום וכינ' ב' ורים · יחדק וינתנה ·
ויזורח גם יקרה כאזניהם הולת לדות בנפותם ·
ובירוד כחוהם לח מאד · הלכן ראוי שיוטבל להם צמר
בדבש ויין מעורב בהם ב' עם באלו וכרכום או מעט
בנתרי ויותם באזניו · ולפעמים יסביק שיוטבל צמר ב
ביין עפיין ויעשה או עם מעט בן כרכום יותם באזהו ויין
הם כי יקרה לנערי הרבה באיבי האזן מורסה ולהות חדשא
בליציאום וטעור ובריח טרכות ועדנים ובוחא והנגד יש

קולוקינטידא ואבהל׳ ותרופות אחרות בתנאי שיהיה בשכן ויוסף בתוכם · ולפעמים יקרה בבטן הנערים מורסא חמה נקרא אל עשם · והנה יגיע כאבו אל העין והגרון ויתחדשו מראה הגנים ואז ראוי שיקחו בגוף ויורעב בקליפת הדר חולעת והקשואים ומי ענבי השועל ושחושת דלעת ב בטבלה · ושכן ורדים עם מעט חומץ ועם שכן ורדים וית ויתחליף אזה כמו שיהיה תמיד · וגם יקרה לנער בזה סר בראשו · וכבר זכרנו רפואתם בעלות הראש · ולפעמים ינפחו עיניהם וירפאה עליהם ליציאתם בחלב ואחר ירחצו בבשול קאמומילא וכיאלברגוני · ולפעמי יתחדש ברוב חכבי לובן באישונים וירפאו במיץ ענבי שועל · וגם יקרה לעפעף הנער הפשט מהכבי · והנה רפואתו מיץ ענבי שועל · וגם כן ימצאם הקרחות והגבון בזמן שתנוקתו הבינק והטוקה היא גב כמו כי רטונים עם סבנגנין ודבש וכמו מ מין כשות הנקרא כיאר עם מעט כבבמורא ופוקרי · ואחר ינשרהו עד שיגיע בו ושתו קנים הלחים ויושם סודעתם על הקודקד והרגל ויחזקם בבגדים חבבים כי זה יו ידוקם · ולפעמים יקרה להם כאב הבטן · ואז ראוי שיונח על הבטן הנחה בבים חמים ושמן רב כשעוה מעט · וגם יקרה להם עקוש הבטן · ולפעמים יהיה זה ממורסא בצדדי הבטן · ואם יהיה זה תרפא המורסא בקרור ובחימום והכרית במקררים מן הסחושות והמשבנים · ואם לא יהיה ממורסא תקרית להם אז ראוי שינפח בנחיריהם באדרג׳ שחוק · וגם יקרה להם צמחים בגוף · והנה מה שיהיה שחין קחוד הנה הוא מבית האפי יהיה קאלע לבר יהיה כבות · וכמ׳ אם יתפשט · ואמנם הלבן והאדום הנה הוא הבטוח ממנו · ולפעמים יהיה זה ביציאתו תולעת ובכל ענין הנה ירגא ככנגנים הקרים ויושם במקומו אשר ירחץ בהם כב מבושלים בורדים ועלי הדס ועלי עין משטרטי וחברים וש השכני · אלו הדברים כלם נכ׳ הצמחים הבטוחים יעזבו עד שיתבשלו ואחר ירפאו · ואם ישותתנו יעשו אספלנית בסדרוקא · ולפעמים יצטרך שירחצו במי הדבש עם מע בגנם נישרי וכן קאלע אם יתעפה יצטרך אל מה שהוא יות יותר חזק או ירחץ כמי בורק עצמו מזוג בחלב כדי שיש שיסבלהו · ואם יתבקע כשרם ירחצו כמי בשול הדס וורדים אסקננגטו ועלי עין משטרטי ותחל׳ זה כלו תקן בזמן הבינקת · ולפעמים יחדש רוב הבכי אליהם בלישה כטבר ויתחדש דבר מסבבת בקיעות ותציפק · והנה יצוה בזה ש שישחק אבאאם ויחלש בלובן ביצה ויושח עליו ויושם ע עליו כבר פשתן ורקק או יוטבל בריבת התורמוס מר בין ויוקשר עליו ויותר חזק מזה הקוצצים החוכים במורא · וק וקליפת סיפריש האגוזים ואלואי ואקציאה וכה שנאמר · בטעור והבקיעה · ולפעמים יקרה לנערים וכמו בעת הוציאת הטבור במורסא · ואז ראוי שיוקח אל שאכל והוא אל בגע זוז ועלי אלטנום ויגכסי בשמן שישבינו · וישוקן לילד בזה וירטה בו טבורו · וגם יקרה לילד שלא יישן הוא יסוד מבבות וזהנה הנה ואז יצטרך לישנו · ואם אפשר תישנהו בקליפת קשקש וזרעו ובשמן ניפרין כשבש וינתן על חוזו וקודקדו והנה זה טוב · ואם יצטרך יותר כזה הנה זה פראפאות יוקח גרגרי אפיסכיגא וגה הגרגרם מפאויר לבן ב

בזרע פשתן גרגרי אל גה כזר פחרג כזר לסן אל חמל בזר בקלה אל חבק כזר כר כזר אניסון ושונטי וכמון יקלה הכל מעט ויודק ויו״ם בו חלק מבזר קטונא קלוי בלתי שחוק ו ויעורב הכל במשתו סוכרי וישתה הנער שעור זוז · ואם תרצה שתהיה יותר חזק מזה ישים בו עם זה מעט מאופי שעור שליש חלק או פחות · וגם יקרה לנער פוקות ואז ראוי שישתה גת הגדי עם סוכרי · וגם יקרה לנער קיא חזק ואולי יועיל שישתה חצי דאנק קרנפל · ולפעמים יועיל ממנו חבוש האצטו׳ בדברים העוצרים הקיא והחלושים ת וגם תקרה לנער חלישות האצטו׳ הלבן ראוי שישתה האצטו׳ במי שושן או במי ורדים · או במי הדס וישתה מי חבושים במעט קרינפלא גאליאה מושקאטה · או קרואש מטוסטק עם מעט מן מיבא · וגם יקרה לנער פחד בשינתו והוכו במלוי לחוזק והלותו ובשיעפסד המאכל ותחוש האצטו׳ בו יוק בחזק החוא בין הכח המרגיש אל הכח המצייר והמרבה וידמו לו חלומות מפסידים ומרעידים · הלבן ראוי שלא יש יישן על מלוי קבסיתו ושיחלק הדבש כדי שיתעכל מה שב שבאצטו׳ ויורידהו · וגם יקרה לנער מורסא בין הרשט וה והמה · ולפעמים יתפשט זה עד העצלים ועד החוליות העורף · והנה ראוי שירוכך במתילה האוזן וירפא בממו עצים הנותנים קרוש ובירצא בו · וגם יקרה לו אנקת גרונג׳ גדולה הנקר׳ פינטינאר במקנו · ואז ראוי שיחלק זרע פשת שחוק ברבש וכמון שחוק מלוש ברבש · וגם יקרה לנער רוח הנערים וכבר בא רפואתו כשער החליי הראש · אך אנחנו נזכור בו דבר יצליחו בזמן הרבה והוא שיוקח אגוב וכמון וקסטור חלקים שוים ויחובר בשחיקה וישתה. וזם והשתייה משקל נ׳ גרגרי שעורה · וגם יקרה לנער יציאת הטבעת ואז ראוי שיוקח קליפת רמונים הדס לח וקליפת האלונים האגגעיים וורדים יבשים קרן איל שרוף ז בלאושטאש עפצים אלום סלפי עוים חלקים שוים בא זו יבושל במים בשול חזק עד שיצא כחו ואח יישב בבשול פרשר · וגם יקרה לנערים עסוי בקור יבנאם ויוקח זרע באבניא וכמון בא׳ נ׳ זוזים יודק ויגוש ויולש בשמן החלב בקר ישן וישוקה במטו במים קרים · וגם יוליד בבטני הנערים תולעים קטנים ויזיקום רובם בצדדי הטבעת ויוליד בהם מן הארוכים נכ׳ · ואמנם הרחבים ימעטו שיוליד בהם והארוכים ירפאו מבנן במי שיה ישתו ממנו דבר מועט כמ בחלב ובמי בשם · ולפעמים יצטרך שירשה בעגם באפסנתין וכאקיל ובשר קולוקנטידא ומרת בקר ואמנם הקטנים שיהיו בטבעת הנה ראוי שיוקח אינולא ועדוק אל צמר מא׳ וחלק מוטרי כשעור הכל ישתה במים · וגם יקרה המשא בזרכים ומחוריו ואז ראוי שיוריה עליו הדם שחוק ושורש לילי וורדים שחוקים או קמח עדשים וכמורי או ק קמח שעורים

פרק ד

בן הלמוד הוא בן ואמנם הנ׳ בהנהגת הילדים שיע שיעתקו אל הנערות · ראוי שתשים הזק מונהג לסבירת כוונת הנער שישתהו וזה שישמר שלא יקרה לו כעס חזק מאוד או פחד או דאגה או תעורות וזה שיתעיין בכל עת בח שיתאוה וישתוקק אליו ויוקרב ממנו או מה שיתעטא

ויוחק כל לבנין · ויש בזה שתי תועלות · אחת כהן בעצמו
שתגדל כשהוא ... וכן הבהלות ויתיתלו הבין ... שם
שוקד · והשניה לגופו כי בכבר שהפסדות הריקות נמשכות
אחר ביבני ורע בו · כן אם יתחדשו בן הגג כהג ימשכהו
אחריהם רוע המזג הדוגה כי והמעט מהם הרבה כאר ·
והינק כגבר ורבה באד והתעלה מפה הבהלות הנפשיות ה
רוממות הגבול אל הלבביות · ויש בזה ראה הבהלות שבידות ...
הבריאות לנפש ולגוף יחד · וכשיעור בזה גהו הנער הנכון
שילמדו המוד ימנה ביבו וכן הטעעין שעת · ואחר
יבקשו דבר מועט · ואחר יוהר בו השחוק הארוך · ואחר
ירחק · האחר יזון וירחיקהו מפני המגעדות שתיית המים
על כל המאכל שלא יעבורהו בגוף גא קודם המעכל וכשיב
עליו בשנותיו שש שנים או ואחר כוקרב אל מלמד בוסר
וזה גב יוחד נעלין שלא יכבידהו שקודה בית הספר בבת
אחת · וכשיגיעו שנותיהם אל ארבע עשר יחסר כורוצת
ויוסיפו בצחוקים קודם המאכל ויהחיקו היין · וכש אם
יהיה א׳ מהם הם הבת מולכו כי הרחק אשר השאר בין היין
והוא הולדת העדויות בשוהו כמה שיזכור אליהם בנקלה
והתעלת הגופות בשתיותו והוא הגרת השתן והרכבת
פרקיהם בלתי מבוקש מהם · כי כמידו והם לא הרכן עד
שיעור שתגם והנה פרקיהם בלתי צריכים כהרטבה ויותר
להם מן המים והקריב הערבים והנקים בהם והם ויהיה זה ת
הבהגה במגונתם עד שיגיע ליד שנים עם השבידה בבה
שהוא חבוד להם כל יום במרסון הכ׳ הוות והגנוב
ומתקשאה · ויתחדשו במוגעת והתנועה ויעזב הבינעת מ
במנה כה שבין הג׳ פרה ע׳ אצי התעודות ויעקבו חוש
השוה · ואת המני האלה הנהגת · נהגת הבריאות ושבירת
הבריאות ויעתקו אליה · ונקרים המאמר בדברים אשר עם
עקר הענין בהם בהנהגת הבגורים ונתחיל בתנועה

פרק א׳

בהנהגה המשותפת לבגורים והיא בלל

המאמר בתנועה · הנה בהיות בין הגדול שבהנהגת
שמירת הבריאות הוא שיתנועע
ואחר ינהג במזון · ואחר בשינה ראוי שנתחיל הדבור
בתנועה · ונאמר כי התנועה היא הנועה רצונית הצורך
אל הנשימה הגדולה התכופה והתאותה להקטותה על צד
שווה בעותה · והנה הסתפק כבר רפואה יצירות החליים
והאמריים והחליים הבאים הנמשכים אחריהם ושיהתרשם
כהם וזה בהיות שאר הנהגת נכונה · ובאור זה כי אנחנו
כבר שידעת צריכים למזון · ושמירת בריאותנו היא במזון
הנאות לנו והשוה בטיבותו ובכמותו · ואין דבר מן המזונות
בבח שישתנה בכללו אל הגוף בפעל אבל יותר ממנו בכל
עכול מותר · והטבע משתדל להריק · אך לא תהיה הריקת
הטבע לבדה הריקה שלימה אבל הנה ישאר ממנו כלי ספק
בבקיעות כל עכול שארית ורושם · וכשיהיה זה ברציפה
ונשנה · יתקבץ מהם דבר יש לו שיעור · ובטבע בהתקבצו
להיות מתהוות בזיקות הגוף בבמנים רבים · אחר כהם
שאם יהעגשו יחדו הולי העפוש ואם יחזק איבוחם
יחדשו רוע כגג · ואם ירבה בכמותם יחדשו במקרי הבלוי

הכג׳ ואם ישפכו אל אבר יחדשו המורסו׳ האוד ומשוה ב
מזג עצם הרוח ויצטרך כלי סבק להריקם · והריקם בכדי
אמנם השלם ותיטב במזונות מרשואות איטוה · ואין מנק
שתן מתישות הבח הטבעי ואפי׳ לא יהיו כבים איבוים ב
גב לא יבצע היות עשייה במשא על הטבע׳ כמו שהוא אבוקי
הרפואה המשלשלת במנקה ובמגעת ועם זה הנה היא מנקה
מהליחה הטובה והליחות הטבעיות · והרגות שהוא עם
החיים דבר נכון · וזה ממה שמחליש כח האברים הראשים
והעוטים · וזה והולתו היזק הכלוי בהעזבו על עניני מה
שיורק · ואחר זה הנה התנועה היא כמדברים היותר
מונעים לקבוץ ליחות הכלוי · אם תמצא בשאר התנועה ע
קבה וגם העזרה לחום והטבעי מתנועה · הגוף לקלות זה
כי הוא תעמיד חום דק ותתיך מה שיתקבץ מותר כל יום
ותהיה התנועה עוזרת בהבלקדה הג׳ גוותו אל בעסרו מ
ולא יתקבץ באורך הימים מותר יחשב בו · ועם זה הנה היא
כמו שאב מגדלת החום הטבעי ומקשה הפרקים והמיתרים
ומחזקם על הפעולות · ותבטיח מן ההפעלות ומכינה הא
האברים לקבול המזון במה שיחסר בהם מן המותר
ותתעורר הבח המושך והתיך ההפקדות מהאברים ותורק
הליחות ותרחיב המקבים · ופעמים רבות יפול עזוב מן
התנועה בוקה כי האברים יחלש כוחם לעזבם התנועה ·
הנביאה עליון והרוח והטבעי שהוא בלי ההרים בכל אבר ·

פרק ב׳

בן התלמוד וב׳ בן האתן הג׳ בבחיני התנועה היא

והתנועה יש במנה שהיא יבריח אליה ההתקקות מהבעשים האגורשים · ויש בבה מוזקקת · והיא אותה שיבורן להיות התנועה לבד והעזרי במנה תועלת התנועה · ויש לה הבדלים · כי יש תנועה ש שהיא מעיקה ויש כמנה רבה ומבנה חזקה אמיצה · ומבנה הלושה ורבה · ומבנה כמאחרות · ומבנה בתיה ומבנה שהיא חריצה בלומר מורכבת מחוזק ומהירות ומבנה שהיא נרפת · ובין כל מיני קצוות יש שוה גבוא ואמנם מיני התנועה היא המולקת והבעיטה והרוחה והמרוצה ומהירו׳ ההליך ורביית קשת והמדרשה והקפיצה לדבר יתלה בו והדלוג על אחת הרגלים · והתאבקות בחרב ורומח ורכיבה הסוסים וספיקת הידים שיעמד בן האדם על קצות כפות רגליו ויבתח ידיו פנים ואחור · ו ויניעם מהרה והיא מן התנועה המהירה · ומיני התנועה החזק הנה ההסרע מטריעו ועדמאו הילדי׳ עומד או יושב או רכיבו׳ סוסות דוגה ואני טיט ויותר חזקה בזה רכיבת הסוסים והגבל והסיבוי׳ והעגלות · ובין התנועות החזקות והתנועות המעורדות הוגנות והוא שיתחזק האדם בנגד כ בא׳ זה הוגנות עד תכלית · ואחר יבוא אחור וחוזר אחורני׳ ולא יסור הסר ומהלך כל פעם עד שיעמד באחריתו ע׳ אצבע · ומבנה התאבקן בצל ובחוק ידים ודקור והתחזק והתעטוע בצללי׳ והשחוק בכדור הגדול והקטן והגדו׳ במבראות קטנות והתאבקות והנבחת האבן וכים וחד ומרכבה מרקדה והבעיטה והוא בינים ומזה שיכבן בא׳ כ׳ בב׳ בני אדם ידיו על אבצע חבירו ויחזק בו ויטתול׳ כל א׳ מהם שישלט בו והוא יחזיק בו וג׳ שיכפף ידיו על הכח

ואכנם הישן על יבין הגיד · והשמאלו על שמאלו ופני אל
פניו והוא יגביהו והגיד יכנעהו וכש׳ אם יכפוף פעם ויי
ויזקוף פעם וכמו הדחייה בשתי חזאת וכמו כריכת הרגלים
תגקר קבריאטא והתחבולות להפרידו וכמו שקידות שיחזיק
בא כצואר חבירו ויכשהו למטה ופסוק הרגלים זה בזה ו
וכירצא בזה מהתכונות אשר יעשום המתאבקים וכן הרגב
הנגיעות המהירות חלוף ב׳ חברי מקובם במהירה ותכיפת
רקידות בסדר ובלי סדר · וכמו הנגיעות בב׳ מחטים גדולו׳
ותכיפות קפיצות לאחור והוא שיעמוד האדם עומד ואחר
יגעין משני צדדיו שני מחטים בארץ גדולי׳ בינים רוחת
ויקביל עליהם מעתיק המחוש ויכוין כמנו אל מקום הב
הנקיעה השמאלית · והשמאלית אל מקום הנקיעה הימני׳
וראוי שיהיה זה יותר מהיר שיוכל להיות והתנועות
החזקות והמהירות יעשו מעורבבות בבנוחו והפרשים או
בתנועות הפרשיות · וראוי שישתדל לעשות מיני תנועו׳
רבות בתחלפות ולא יעמוד על אחת ויש לכל אבר תנועה
אחת ומיוחדת לו · אבנם תנועת הידים והרגלים
היא כשנת ברם · ואבנם אברי החזה ואברי הנשימה פעם
ינגעו בקול הכבד והגדול · ופעם בקול החד מעורב ביניה׳
ויהיה זה תנועה לפה ולליהאה וללשון ולצואר וליפות ה
הבריאה ולנקה החזה ויונח בנפיחה עם יעצור הנשימה וי
ויהיה זה תנועת הגוף כלו ויורחב בעצוריו והרבות הקול
וכן ארוך מאד כבנה והתגבורות ויזקן מצריך למשיכת אויר
רב ויש בו סכנה והארכה הקול מצריך להוציא אויר רב וי
ויש בזה סכנה גדולה · וראוי שיתחיל בקריאה רפה ואחר
ירים בין קול ברוחה ואחר בשיחזק הקול ויגדל ויאריך ויב
ויהשם ובן זה שוה · ואז יועיל תועלת גדולות · ואם יאריך
אבנו ויהיה בו סכנה גדולה לשוים והבריאים ולבל׳ אדם כפי
בה שהוא יש תנועה · ודומה מה שיהיה בין התנועות הרבות
והשיבה כמו ההטריעה היא נאותות לבי שיתלישם קודות
ולאותם שיתלשו בין התנועות והשיבה בין הנכלשים בה
בחולי ולבי שיתחלשו שתיד אליבורו וכיוצא בו ולבי שיש
בו חולי בטרפשו ואם יתנהל לאט בו יטן ויותכו הרוחו׳
ויועיל במארית חליי הראש כמו השכחה והבהלה ותעורר
התאוות והעיר הטבע ואם יוכרע על הכמוה יהיה נאות ל
לבי שיש לו חצי שליטית והקדחות המורכבות והלבניות
הלבעלי שקוי הלבעלו כאבי הנקרס וחליי הכליות כי ותו
ההכרעה הזאת תכין הליחות אל הם זולק · והרבה לבי
שהוא רך · והחזקה לבי שהוא חזק · ואבנם רכיבת העגלו׳
הנה יפעלו הפעולות האלה · אך הם יותר מעוררות במאת
והנה ירכב העגלה והפנים לאחור ויועיל זה במחלשת הר
הראות ובחשבו תועלת גדולה וחזקה · ואבנם רכיבת
ספינות דונה והאניות מועיל בין ההטריעות הנרשות והשחוק
והשקי׳ ויקור והצמו וזה אם יהיה בקרוב בשפת הים · ואם
יתעודד בבטנו והתהפכות הנפש להקיא · ואחר ישקוט יוע
יועיל לאצטו׳ · ואבנם רכיבות ספינות להפליג במאות הים
הנה זה יותר חזק להסיר החליים הגון לבה שיתחלף על ה
הנפש מפחד ושמחה · אבנם אברי הבזון הנה תנועתם
נמשכת אחר תנועת הגוף · והראות יונע בעיון הדברים
הרקים ובהדרגה לעיון אל המבהירים לאט ·

והשמע יונע בהשמעת הקולות הקלים · ובפלא בשמע הק
הקולות הגדולים · הלשון אשר יש תנועה מיוחדת ואמנם
נאמרים זה בשמירת הבריאות אבר אבר מה שהקשה בספר
הפרטי · וראוי שישמור המתנועע הנעת שמירת התנועה
אל מה שהוא חלוש מאבריו שלא עד והשלמך בבשל כבר
בי שיארעהו כאב המליות הנה הראוי לו בתנועה כשר
כשיעשנה שלא ירבה הנעת רגליו אבל יניעם זה והנשא
תנועתו על עליוני גופו וכעצראו הראשו וידיו כפי בה שי
שיניע רושם התנועה אל רגליו ממעלות והגוף החלוש
תנועתו חלושה והגוף החזק תנועתו חזקה · ודע כי יש
לכל אבר בעצמות התנועה מיוחדת כמו שמיוחד לעין ב
בהבטת הדק · והגרון בהרמת הקול · אחר שיהיה
בהדרגה · ובן השן והאזן ובן הכל ·

פרק ג

בן הלמוד הב׳
בן האופן וזה בעת
התחלת התנועה

והפסקתה · עת התחלת התנועה כשיהיה הגוף ואין בצרדי
העורקים והקרבים מיבוסים רעים נאים תלוי התנועה
בגוף ויהיה הבאכל האמשי כבר נתעכל באצטו׳ ובכבד
ובעורקים · והגיע עת מזון אחר ויורה על זה בשתן השתן
בעצם ובנבראה · ויהיה תחלת עת העבול · כי המזון אם
הורות אצטו והטבע יהיה נגד וכן בהשתמש במזון ויתנע
האשרות כשתן ויעבור דרך והבריבות הטבעי ואז התנ
התנועה בוקת כי היא מרושה הבוי · ולבן נאמר כי הצעיר
אם יחייב תנועה חזקה הנה נגבון שלא תהיה האצטו׳ רי
ריקנית מאד אבל תהיה עם מזון מועט · אם בסתו הנה
עב · אם בקיץ הנה דק והנה יותר טוב שיתנועע בלא מש
בשיתנועע ריק וכשיתנועע זה בגוף הם אז לה טוב
בשיתנועע זה לגוף קר או יבש והנכון בעתותיו
בעונ׳ הסתו · ולפעמים תפיל התנועה לבי שבונו חם וי
ויבש בחליים החדים · ואם יעובה יבריא · וראוי לבי
שיתנועע שיתחיל להריק המותר בהמעים והמקוה ואחר
ישתדל בתנועה ויחסף תחלה להבין כיפופה שיעיר הש
הטבע ויחריב הנקבים · ותהיה המצוה בדבר שיעיר
ואחר יפרוח בשבן ערב ואחר יתחנך לפרוח עד שילחין ה
האבר בו לחריצה בלתי חזקת העומק ויהיה זה בידים רבות
ובתחלפות מקום התנועה כדי שיגיע זה לכל חלקי העצלי׳
הקטנים · ואחר יעזוב ואחר יתחיל · המתחזק
בתנועה אם בבבן ואביב ובנאות שבעתהיה בקרוב חצי ה
היום בבית שוה ויתקדם בקיץ · ואבנם בסתו הנה יהיה חם
וחזקם שתאחר עד עת ערב · אך המנועות האחרות
בונעות בבמה וראוי שיחזמם בשורי בסתו ובקיים וחם ע
עד שישתוה · ותעבה התנועה בעת היותר נכון כפי מה
שזברנו מעמל הבזון או תרקת המותר · ואבנם שיעיר את
התנועה הראוי שישמרנה שלשה דברים · אחד מהם ומניא׳
ובל עוד שנוסף טוב הנה הוא עדיין עת · והב׳ והתנועו׳
כי כל עוד שיהיה קלות הוא עדיין עת · והג׳ ענין האברים
ונפיחתם כי כל עוד שתוסיף נפיחתם הנה הוא עדיין עת
ואבנם כשיתחילו אלו הענינים להסר וישוב הזיעה הפו
האודיות התריות רוחות נוהל אז הראוי שהפסק · ובשתפסק

תמנה אליו בשכן הבריא וכש׳ בשנבר עצר נשימתו ·
ואם נפלת ביום הראשון על שמירת גדר הנ׳ עתו וזכת אותו
וידעת השעור אשר יסבלהו בן המזון ואז לא תשנה ביום
הב׳ כמבו הראשון תעצר במזגו והמעתו ביום הג׳ על גדר
גדריהם ביום הראשון ·

פרק ד

בן הלמוד הב׳ בן האופן הג׳ בחפיפה הדופ׳ כבג׳ קשה והיא האבן ומכבנה

רכה ונחיפה · ומכבנה רכה והבחירו ומכבנה שוה ויתפשין
ובשיחרבב זה יבינאו זנות הנ׳קה · ועוד בן החפיפה בה
שהיא סקילה כלומר בהתיבות בנר שעירות והיא תמשוך
הדם אל החוץ כהר · ומכבנת הלקה כלומר בנקי או
בהתיבות כנר רכות כי היא תקבץ הדם ותעצרהו באבר ·
והכונה בחפיפה קבוץ הולך תנופים המסגיים והקשות ה
הרבים ומה אשר הלקים כקבצים ורכך הקשים · ומן
החפיפה חפיפה הדבנה והיא קודם השי׳ל ותתחיל רכה ו
ואחר כשירצה לקום אל השיול תחוזק · ומכבנה הפיכת
החוזרה והיא אחר השיול ונקראת החפיפה המספקת גב׳
והכונה בה והתכת הבוחרים העצורים בעצלים כמה שלא
יוזיק בשיולים כדי שיחזבו הלא הנ׳ חדש היגיעה והחפיפ׳
הנגת הראוי שתהיה לאט ורכה ותיותר טובה במכנה ההוה
בשמן והין ראוי להתום אותה על גבית וקושי ושעירות כי
והקשו בה האברים ובונית בנערים והגדול והזקה בבוגרים
בה ת ומשיפול בחפיפה טעות בוטה אל הקושי יותר בנו
כן הטעות הנוטה אל הרכות כי הרחבה והחזקה יותר נקל
לבלאת חסרוטה מהבין הגוף בהחפיפה הרכה לקבל והוא
והמסבר אעם שההתנופה הקשה והשעירה בשימלינו גב׳ בא
בי בדי הנעדים תכנעם מהגדול · ועוד נגדור אחר זה על
החפיפה והתנאיה אך אנחנו נוסיף בעת הזה להחפיפה הח
החוזרה באור ונאמר כי היא כאשר באלו והוא הלק אחרון
כן השיול וראוי שיתחיל תחלה בשמן ובחזק ואחר ישחיר
אל השווי ולא תפסק בעת שהוא בברה והיותר נכון שיה
שיחובר עליה ידים רבות · וראוי שיפשוט הדלוף
אבריו והחופפים אחר החפיפה במעט חוק כדי שיתנערו מ
כירם הבחורים ויוקח בתהלית ויתכות על יצדדי האברים
כלם והם כ תפעמים ויעצור הנשימה אז כל מה שאפשר ו
ובט עם הרפות עגלי הבטן ותתיה עצלי החזה אם יקל
אחר יברתה עצלי הבטן באחרית הקצין גב׳ כעם כדי שוית
שיתכן ולקרבים בזה נדות רוח ובין זה וזה יתהלך וישכב מ
פרקין ויסבב רגליו ברגלי חבריו · והאנכנים בבעלי השיול
יעשו עיצר הנשימה בחוך שלם ואולי יבניסו החפיפה הח
החוזרה באמצע השיול ויפסיק זה ויחזרו בה אם ירצו לה
להאריך בשיול ואין צורך אל החפיפה הרכה בשמן לפני ש
שירצה החוזרה ואין טוב רע בעניני ולא ירצה לחזור בשי
בשיול אבל אם ימצא יגיעה יברח ברחיצה רבה כמו שנתבא׳
ואם ימצא ייבש יוסיף בחפיפה עד שיגיע בה השווי
ולעניים יקבל תועלת בחפיפה והבעיכה החזקה בעת ה
השינה כי היא כנגבת הגוף ומונעת הלידות בחזל אל ה
הפיקים

פרק ה

בן הלמוד הב׳ בן ה והאופן הג׳ ברחיצה ויכו׳ וזכרון הכרוחצאות ·

אבנם האדם הוא אשר דברנו בהנהגתו אין לו צורך אל ה
הרחיצה הבתכת כי גופו נקי ואבנם יצטרך אל המרחץ ע
כי שיצטרך אליו בחום כדי שיקנה כמבו הום רק והתכה
קוה ולכן ראוי על אלו שלא יאריכו להתעכב בו אבל אם
יען ו האבבנטי יעשוהו כבדי שיתאדם בו בשרם ויפתח א
ויצאו כמבו בעת שתתחיל ההתכה וירטיבו האויר ביציאת
המים העורכים כביבם וירחיצו בבחורה ויצאו וראוי שלא
יבחר המשיל אל המרחץ עד שינוח על השלמות · ואכנם
עניני הכרוחצאות והנאיה כבר התבארו בגדל זה והבנם
ואמר ראוי שנאמר אותו הנה שכל הרוחצים ראוי על
שיתהדגו בכניסתם · אל בתי המרחץ ולא יעמדו בביה הם
החום אלא שעור שלא יצערם ואז ידיגיע בהתכה הבוחרים
והכנת הגוף לבזון עם השמירה בתחלישה ומכבנת החזק׳ ב
בכבות קירוות העפרש · ומי שיבקש להיות שבן ראוי שם
שתהיה כניסתו למרחץ אחר המאכל אם היא כבוח כחול
הסתומים · ואם ירצה להתעבר ויהיו דם הכבד יקח
המנגבין כדי שיכניע המתוכי ואם יהיה קר יקח מתנאי
והמלעלי האבנם כי שירצה ההתכה והרזון ראוי שיזהק
על הרעב ויהרבה הרטיבה בו ואבנם אם ירצה שמירת הב
הבריאות לבר הנה ראוי שיבא במרחץ אחר עכול מה שב
שבאצטו והכבד · ואם יפחד התעוררות הבחרה אם
יענה זה שירחץ על הצמא ראוי שיקח קודם הרחיצה הנ
בה יאכלהו · והחום הכבד ובעל המרה הנה אי אפשר לו מ
מבלי זה ומכוחר אסור עליו להכנס לבית החם בן ה
המרחץ והיותר ראוי שיסעוד להם שרוי בבי הצירות אל ב
בבי הורדים · וראוי שיעצור במרבר קר במעל אחר ה
היציאה בן המרחץ או במרחץ כי העקבים יהיו פתוחים ול
ולא יאהרו לדחות הקור אל עצם האברים הראשים ויא
ויתעורו כחותם וישכור גב׳ בכל דבר הזק החום ובפרט הש
הבים כי הוא אם ישתם ימחר שיבוד עברם אל האברים
הראשים ויחרישו השתמן והרקה · וישבור של
כליצאת פתאום בן המרחץ וגלוי הראש אחריו והבוא הו
אל הקור אבל ראוי שיצא בן המרחץ אם הוא כתו והו
מכוסה בבגדיו · וראוי שישבול בן המרחץ כי שהוא בין
שוקרה בעוד קרחתו בו או כי שיש לו חבוד או מוחנא ״
ומבר ידיעת כנת שקדם שהמרחץ מוחכם מקדר כריס ב
ביבס ומעיל ומזיק · ותועלותיו שהוא מכן
ופורח ומבריק ומבשל ומוסיף הבזון אל החיצוני והגוף יות
קירות אבנם הוא כהתכה כי שירצה שיורד ויתנער בגוז
המבעי ועצרת הטלטול והסרת היגיעה והחזקיו הלים
הלב אם יוקל במבו והחרים הערוף והמק הקיא והגעה ה
המותרים השוקטים והכנתם לעפרם והטייתם אל פני הה
האברים החולשים ויתחרש בהם מוסות במגיני
האברים והאצטומים

פרק ו

בן הלמוד הב׳ בן האופן ה הג׳ ברחיצה בכים קרים · ואבנם יאות זה למי

שתהיה הנעתהו מכל צד כתכלית הטוב והיו שניו וכחו ונותו ונערכו באופים ולא יהיה בו תנבנא ולא קרא ולא אל סלשול ולא העורה ולא גלים ולא רגא נער ולא הוא זקן ובעת שיהיה נעשו בלתי עצל והתנועות באותות ולפעמים יעשה זה אחר עשיית הכוכב רב כיכר לחוק הבשר ולעצור את החום הטבעי ואם ידעה זה הנה ראוי שיהיו המים האלו ב בלתי חזק הקור אבל שוים ולפעמי יעשו אחר התנועה ואז ראוי שתהיה החפיפה אחריהם יותר חזקה כמהוראל׳

ואבנם ברחיצת הנכנן הנה תהיה על המנהג ויהיה הטיול אחר התפיפה והבריחה שוה ויותר כזהר כהמוחל מעם ואחר יבוא אחר הטיול כבים חקרים בפתע כדי שימצאו חמים ואחריו יחד ואחר יתעכב בהם שעור שיתענג בו ויסבולהו וקודם שיכנאו סכור ואחר כשיצא יחפפו גופו כבו שנזכור ויוסף בכבוד ויחסר כשתהיתו ויעיין בזבן טוב כראהו אליו והוכנו אם יהיה כזהר יודע שהעכוב בהם כבר היה שוה ואם יהיה באחר יודע שהעכוב בהם יותר בן הראוי ושעור ביום הנכי כשעור בה שיודע בזה ואולי ישנה להכנס במים אחר התפיפה ושוב הבראה והחום וכי שירצה לעשות זה ידריג בו ויתחיל בפעם הראשון במים היותר חם שבימי הקיץ עת הצהרים ויזהר שלא יהיה בו רוח׳ ולא יעשהו אחר המשגל ולא קודם שיתעכל המאכל ולא יעשהו אחר הקיא והריקה והשלשול והתעורה ולא על חלשה כתנוף ותאכצום ולא אחר הטיול אלא לכי שהוא חזק באד׳ ואז יעשה על הענין אשר אמרנו ועשיית הרחיצה במים הקרים ועל הצדדים הנז׳ הנה ידחוף החום הטבעי אל פנים בכח אחת ואחר יתחזקו לחזרות לחוץ ולצאת בפנים בכח שוה׳

פרק ז

בן הלמוד הב׳ בן האופן הג׳ בהנהגת המאכל׳ ראוי שישתדל שמבר הבריאות שלא יהיה עקם במזון דבר בן המזונות הרפואיים כמו הירקות והפירות כי הבקיקים שורפים הדם והעכבים מולידים הליחה והמכבידים הגוף ׳ אבל ראוי שיהיה המזון כמו הבשרים והפרט בשר הגדיים והעגלים הלבנים והגלאים והחטה הנבוקה בן הפסולת הלקוחה בזרע בריא לא כיצאו פגע והדבר המתוק הנאות לבזג והיין השוב הריחני ולא יובש אל זולת זה אלא על הרפוי והתקרבה לשמירה והפירות היותר דומים לבזון הם התאנים והענבים המבושלים כאד והתמרים בארצות והמזונות המורגלים בהם׳ ואם יעשו אלו והחורש בהם בותר יבחר להדיק המותר ההוא ׳ וראוי שלא יאכל אלא בעת התאוה ואין ראוי לדחות התאוה עד שתתעורר אם לא תהיה כוזבת כתאות השכורים ובעלי ההבנא כי סבול הרעב כבר לא ימצא לידות מותריות לא ואכל בסתר המאכל החם בטעם ובקין יתר והמעט החום ולא יניע החום ולא הקור אל בה שלא יוכל שאת ׳ ודע כי אין דבר יותר רע במשבע בזבן השבע ימשך לו רעב בזבן הבצורת ובהפך ׳ והתהפך יותר רע והנה ראינו עם רב הצר עליהם המזון בבצורת וכאשר נתרחב המזון נתמלאו ומתו כי תמלוי החזק כפי ענין רע מבית בין שיהיה במאכל או במשתה ׳ וכמה אנשים נתמלאו בהפלגה ונחנקו ומתו

וכאשר יפול התנועות ויוקח דבר בן המזונות ההם ולא ראוי שיתנהג בעבודו ובבטחו וראוי לו אשר ברוע והנוג הנפחד בבנו בעשיית בה שהוא הנכי לו אחר אחריו עד שיתעכל והנה בה שהוא קרוב במו הקטואים והרלועים ישתנה בבה שהוא הנכי לו כמו השוכים או הבריתי׳ ואם יהיה הם ישתנה כבו שהוא הנכי לו בגן בקטואים והדלועות ואל הבקא ואם יהיה טרם יעשה בה שימתח וידיק ואחר ירעב אחריו רעב נכון ולא יקח במאכל לא הוא ולא כל כבקש הבריאות כלל עד שהצריך התאוה ויהיה האצטו והבעים העליונים רקים בן המזון הראשון כי היותר בזיק שבדברים לגוף הבאת מזון על מזון שלא בנתעכל ואין דבר רע בן התבבא ובפרט כזיות ותתכבא בו מבזון רע כי התכבא בשתקיה בהבזונות העבים תוריש ב כאבי הפרקים והכליות ואל רבו ואל נקרים וקושי הטחול והכבד וחליי לבנים ושחורים ואבנם בשתקרה בהבזונו הדקים הנה יקרו כמנה קדחות חדות רעות ובהרסות הכבד ואולי יצטרך להבנים איזה מאכל או דבר דומה למאכל על מאכל שיהיה כאלו הוא רפואה לו כבו אותם שיקחום בבזונות הרפים ובולוזי וכאשר יקחו עליהם אחר זבן שלא נשלם בו העכול מרטיבים בן הבזונות התפלים יתיקן ב בזה כיכום בה שיזונו בו ואחר יספיקו התנועה הזאת ואין צורך להם אל הטיול ׳ ובהפך זה הענין שיאכל על הרעב אחר זבן בה שהוא כזהר העכול והריק והתנועה והנקלה על המאכל היסבוהו באצטו ובפרט לפי שירצה הניגה עליו׳ ומקרים הנפשיים המועלים והתנועות הנפיות המועלות בנעים העכול׳ וראוי שלא יאכל בסתו המזונות בעשר ה ההנגה כירקות אבל יאכל בה שהוא קר יותר בהגרדים וי ויותר חזק הבקשיות ובקין בהפך׳ וראוי שלא יתבלא בן בבנו עד שלא ישאר בקום פנוי אבל ראוי שימשך יד בבנו בעוד שיש בנפש קצת שארית התאוה כי אותה השארית משאריות הרעב הבטל אחר שעה וראוי שישבר דרך הרגל בזה והמאכל היותר רע בה שיכביד והאצטום והבטקה היותר רע בה שיעבור השיעור ויצוף באצטו׳ והם יפליג יום ירעיב עצבו ביום הב׳ ויאריך השינה במקום ש שנה אינחום בו ולא קור׳ וכאשר לא יוכלו לישן ילכו ה הליכה רבה דבקה אין הפסק בה ולא ברגע וישתו יין חי מעט

אמר רופוש

כשבח אני ההליך ה הזה ובפרט אחר א אכילת הבקר כי הוא מכין לטוב האיחות סעודת הערב וראוי שתהיה השינה ע על המאכל על הימין תחלה זבן מועט ואחר יישן על שמא ואחר יישן על הימין ודע כי הכסוי הרב בבגדים והגבהת הבראשות עוזר אל העכול ובכלל שתהיה הנחת האברים נוטה אל מטה לא אל מעלה׳ ושיעור המאכל הוא כפי המזון הורגל והכח ושיהיה שיעור כבריא הכח השעור אשר כ כשיקחוהו לא יכביד עליו ולא יכתח הבכלים ולא ינפח ולא יוליד קרקורים ולא יצוף ולא יקרה בבנו הפך קיא ולא תאוה כלבית ולא נפילת כח ולא ע עצלה בהבנה ולא תעורה ולא ימצא טעמו בפה אחר זבן

וכל עוד שיכוונא מיציו אחר שבן יותר ארוך הוא יותר רע
ודומה יותר שהמאכל שהות שלא יקרה בבטנו גודל ודפק עם
קוטן ונשימה כי הוא אבנם יקרה בסבת דחיקת האצטומכא
לנשימה ויעב׳ והקטן הנשימה ונתכפי ונוקף לזה יצטרך
הלב ויעב׳ יגדל הדפק כי אין חולשה בכח וכי שיקרהו על
המאכל וגם לא יאכל בבת אחת אבל מעט מעט כדי שלא
יקרה לו כן הכלוד ענין כרוזה והוא יצטרך אחריו חוזק
הקרחות חזק כשיתחמם המאכל וכי שלאה מעכול הבוזן
[illegible] יהיה מספר [illegible] והמעט שעור בוזנו זה
והשחורי יצטרך אל בוון כרטיב רב בחבם מעט והאדומיי
אל בה שיטיב ויקרר וכי שיהיה והדם אשר יולד בו חם
במטובה יצטרך לבוזנות קרים מעטי הבוזן וכי שיהיה בה
עוד [illegible] בו כן זה סלבני יצטרך למזונות מעטי הבוזן בוחם
חמים ודקים· ויש למזונות בעקשיתן פי׳ ראוי שישגיח
בו השומר לבריאות שישמר מלקחות בהן שהו׳ ידקיק בחוזק
ולכבול על כן זון הגוף יותר קשה כמבו׳ שיתעכל לפניו והוא
עודנו צף עליו ואין דרך לו לעבור ויתעפש ויפסיד מה ש
שיתערב עמו· וגם אין ראוי לקחת המאכ׳ הכבד ושישתה
בו אחריו מאכל חזק וקשה כי הוא יסעד עמו בשיעבור
אל המעים ולא ישלם הזקן בהתעכלו והוגים והדוברים להם
אין ראוי שיקחו אחר גודל מטע כי הם נפסדים ויפסידו·
הלחות· ובהאנבתיב כי כשאפשר ויולקחה בתשלם לו כח
שיכון קודם לקחת המאכל והוא בעל תנין האצטו׳ אחר
ובמהיר ירידת המאכל מהאצטו׳ ולא יתעכב כדי שיתעכל·
וראוי שיקדים תמיד ענין האצטו׳ ובזמנה כי יש כן האנשי׳
כי שה׳ כי באצטו׳ הכבד הזק כהור ותנבו ויתעכל בו החוזק
הב׳ אחר התעכל ונזה האדם, האנשי האצטו׳· ויש בהם כי
שי׳ בחוזק וכל אחד בה [illegible] ויש
לארצית פנלית שיטבים והבגים ויש לבנהגים ענינים
יוצאים חוץ כן המקום וראוי לשמור זה ושיתנבר בו הנשין ז
על הזקני כי הרבה באנשיי נוהגים יש [illegible]
יותר נאוהים בן החשובים [illegible] נוהגים· ויש לכל נהג ז
מבוון בזמן נאות [illegible] אבנם יתכן ב
בהנכד· ויש כן האנשים כי שיזיקים קצת המאכלים [illegible]
המשובחים [illegible] וראוי שיתחזקם· וכי שיעכל המזונות
הרעים לא יתפתה [illegible] באורך הימים לו
ליחות רעות בתולדות [illegible] נוהגים לכי ש
שים בנופו ליחות רעות שיתרחב במאכלים המשובחים ז
ובפרים כשלא יסבול [illegible] להתלשתו· וכי שיהיה
[illegible] ראוי שיגון ברטוב [illegible] העכול
[illegible] שהגונים [illegible] יותר [illegible] למזונות העבים
והנתולפים ויותר [illegible] לקבל [illegible] כן [illegible]
[illegible] ויותר [illegible] החיצוניות· וכי שהוא
ברכה לאכול הבשר והוא [illegible] ראוי שירגיל [illegible] ואם
יהיה נוטה אל [illegible] ראוי שיקח [illegible] והאסטריפלא
בה· ודרכו לנקות האצטו׳ והמעים והמעטרים הקרובים
מהם והרע שמכריחים קבוץ בזוגות כתולפי׳ [illegible] אחריו
הארך ובן האכילה שיש [illegible] והאחרון שכבר התחיל
הראשון להתעכל ולא יתרכו [illegible] בעכול והראוי
שתדע כי המזון היותר נאות הוא היותר ערב [illegible] הקבת

האצטו׳ והכח הקובן עליו בשיהיה טוב העצם והיו א
האברים הראשיים שלם חברי ושלכים [illegible] ואם לא
יהיו הבונים [illegible] או יתחלפו האברים בבחני שיהיה
הכבד מתחלף לאצטו׳ יותר מתחלוף [illegible] לא יובנו
אליו ומנזקי המאכל הערב כאשר שאפשר להרבות כבנול
לערבותו· והפעמים היותר נאותים מהאכילה [illegible]
ה׳ שיאכל יום פעמים [illegible] ובערב וראוי להשגיח בה
[illegible] כי מי שהרגיל לאכול פעם׳ והוא
ואכל פעם אחת ביום [illegible] אבל ראוי אם יהיה
כן הלשת העכול שיקח פעמים וימעט האכילה בכל פעם
וכי שהרגיל לאכול פעם אחת כשיחזור לאכול שתי פעמי׳
הנה יקרה לו חולשה ועצלה [illegible] ואם יעזוב המזון
יחלש [illegible] ואם יסעוד בערב לא יעכלהו ויקרה לו
[illegible] קצר רוח [illegible] ורבות כבן
להורידו על האצטומכא שלא הרגילהו ויקרה מה שקרה
לכי שלא [illegible] שידעת כן המקרים
[illegible] אם לא יסעוד בערב שיצטער [illegible]
האצטו׳ [illegible] ויחשוב שמעיו וקרבו [illegible] לירקה
האצטו׳ והתקבצותה אל עצמה ובריצתה [illegible]
[illegible] יקרה לו [illegible]
[illegible] אל האצטו׳ [illegible] ובעלי [illegible] האדומי
יותר וכן בבעלי האצטו׳ האדומיות [illegible]
[illegible] והגופים שיקבן [illegible]
באצטו׳ [illegible] ואל [illegible]
[illegible] קודם הרחיצה· ואבנם [illegible]
ראוי [illegible] ולא יקדימו המאכל על
הרחיצה· וכי שיצטרך להקדים המאכל על [illegible] הנה
יאכל בן ה׳ [illegible] שיעור שיחזיל בו העכול קודם בוא
בתנועותיו· [illegible] קודם המאכל ראוי שלא
תהיה [illegible] אחריו ראוי שלא תהיה אלא
דקיקה ורכה· ולא יאות [illegible] אל
[illegible] והטבעים [illegible]
[illegible] על [illegible] וראוי שלא יאכל [illegible] כן
האנשים [illegible] אבל [illegible] ויישן [illegible]
[illegible] יתכן לו עכה שלא יאכל כי אם פעם אחת ואין ראוי
לישן על המאכל והוא צף· [illegible] וכל [illegible]
[illegible] על המאכל כי יעבור קודם העכול או [illegible]
עכול או [illegible] בשכשוך ולא ישתה עליו [illegible]
[illegible] בינו ובין [illegible] האצטו׳ [illegible] אבל ראוי [illegible]
עד רדתו מהאצטו׳ ורוקה ראיה עליו [illegible] הבטן
ואם יצטרכו [illegible] או יבוא דבר בן המים הקרים [illegible]
[illegible] ובכל עוד שיהיו יותר קרים [illegible]
[illegible] האצטו׳ [illegible] ובעלי [illegible] על המאכל
אשר [illegible] בתוכן שיעור [illegible]
המאכל [illegible] על [illegible]
[illegible] וכן [illegible]
[illegible] אל האצטו׳ [illegible]
יקחו [illegible] מאכלים ויקרה להם· [illegible]
[illegible] באכלו· ויקרה [illegible]

ויקרה גם כן שתמסר תאות המאכל ואז ראוי שישתה מה
שירויר זה וירכך הטבע כמים שהוא קל בלתי מכביד כמו
אלאכון או דבר בע"ז משירבשת ובאשר תשוב היאוה
יאכל אעפ׳ שבעלי הגופים הלחים בלחות הטבעי כוכבים
לבחירה התחתונה ולא יסבלו הרעב כמו שסובלים בעלי
הגופים היבשים כי אשר הלחות אלא אם יהיו בראים
בלחויות והלהי אשר בעצם אבריהם כשהם טובים נאותי
מקבלים שישנם הטבע אל המזון השלם בפעל׳ והדין על
המאכל הוא שהדברים היותר כרוק כי הוא במהר להתעכ
ולעבור ׳ עכ׳ יעמיד המאכל בלתי מעוכל ויוריש הסתומי
והעפוש והמתעקלים יבחרו להוריש המתומים כי הטבע
יטשטש קודם העכול ׳ והמתעבים בפעלים בחליים רבים
כמים הטקור ועובי המים והאויר וכש׳ בקין מגה שיפסיד
המאכל עכ׳ אין היזק לשהות עליהם כוס יין מזוג או כוס
חמים יבטל במה עוד ומבטמי ׳ וכי שיהיו קרביו חמים
חוקים כשיקח מאכל עכ׳ פעמים רבות יקרה לו שיעשה לו
במאכלו רוחות כותשים לאצטו׳ והדרוקה והעליה הנקרא
בירא קאה הוא בזה וכי שאצטומ׳ רקה כשיקח מזון דק
הקיף האצטומ׳ עליו ואם יקח אחריו עכ׳ תבאם אותו
האצטומ׳ ולא תעכלהו ויפסד אלא יותן בינה הטר׳ והמכון
שיוקדמו במה הענין והוא העכים מעט כי האצטומ׳ לא
תלאה מן הרק וכאשר יצלינ המאכל בבי״ר או שלמטה בה
שבאצטו׳ תנועה או רוב שתיה ראוי שיבחר אל הקיא ׳ ו
ואם ימנע או יתעכב הקיא ישתה מים חמים מעט כי הם
מורידים המליו ומביאים הפק השינה ואז ישכב ויישן שינה
שירצה ׳ ואם לא יספיק זה ולא נתעכל אז תעיין אם יספיק
הטב׳ לרחות הרי טוב ואם לאו תעזור אותו במה שישלשל
לאם אמנם המשוכם כמו אלשריפרה ואלגלנגבין ה
המשלשל או מעורב בדבר מן אל כמוזר המליקה
ואמנם המקורר כמו דיאציטינו ואל שהרדאג ואל׳ תמרי
ושיתגבלא הארם מן הדין יותר טוב משיתמלא מן המאכל ׳
ומבה שהוא טוב שיקח מן אל צבר על׳ כמו זה המאכל
משור ג׳ אפונים או יקח במשקל חצי דר׳ צבר וחצי דר׳ ע
עלך אל נבט ודאנק כורק ׳ ומה שהוא קל שיעור ב׳ אפוני
אוג׳ מן אל עלך אל בטוס ׳ ואולי יושם עמו כמהו או
פחות מן הכורק ׳ ומבה שהוא טוב ומשובח מאד דבר מן
אל אפיטימון עם יין ׳ ואם לא יתכן דבר כזה ויישן שינה
ארוכה ׳ ויענוג המזון יום א׳ ׳ ואם הקל ירחץ ויהי כם
בתנועות המתוכנים ויוקיק המזון ׳ ואם לא יתעכל
עכו׳ והכביד ונשתה וכבוא עצלה או תדע כי נתמלאו ת
העורקים מן המותרים כי המזון הרב המפליג אעפ׳ שיקרה
לו שיתעכל באצטו׳ הנה על הכבש יתעכל בעורקים אבל
ישאר נא ׳ ויפתחם ואולי יסתמם ומוריש עצלה תעכל ע
מהוק ופתיחת הפה ׳ וירופא כמה שמשלשל מהעורקים
הגם לא ימצאהו זה אבל יוריש יגיעה לבד אז ישקוט ומן
ואחר ירדפהו המזון והוא מהיגיעה במה שנזכיר עדיין ׳ ז
והבא ביכר׳ ואין גופו מקבל מהמזון מה שהיה מקבל אותו
בהיותו בזמן נישב במזון בזמן הנה לא יאכל שעור ח

המנהג אבל פחות ׳ ומי שהרגיל כעיבי הרגהנה כשירקוק
ההנהגה הנה יכנס מן האויר בבעורים מה שהיה כמלא
אותו עובי ההנהגה ואין עובי ההנהגת מגה שימלא הר
אלא שאשר הנהגתו דקה כאשר ישוב לעבותה יתחדשו בו
הסתומים ׳ והמזונות החוסים יתוק היזקם במכנגבין וכש׳
העשור כחורעים כי הוא יותר מועיל שבמעי הסכנגבין אם
יהיה עשור במתוקה ׳ ואם יהיה דבשי הנה המוש במבנו ש
בספיק ׳ והקרים כשם יוקח אחריהם מן הדבש וכמוקא
והמבשלי ׳ והעבים יקח אחריהם בעל׳ הטבע החם והסכנגבין
המזון הרעים יקח אחריהם קר׳ והבים כמאלפלפל ואלפודנג
והמזונות הירקים יותר עוברים המריאות ופוולת עודים ל
לכת לאומן ׳ והעבים כהפך כי מי שיעשרך אל האוכן
ויעשרך אל הזמנות יעשרך אל המזונות חזק הכימוס
ובעת הרעב החזק שיקח כוס בלתי הרבה כדי שיתעכל
ובעלי השלולים והעבל׳ הרב יותר סובלים למזונות העבים
ואלו יעורים לבעל׳ אותם חזק שנתם והשקעם כמו אף יקר
להם לרוב מה שיזיעו ׳ ויתוך במנופותיהם שימשכו כבידום
המובחר שבמזון שלא נתעכל עדיין ויכינם לחליים בו
בשיתים באחרית התחי׳ או בראשיתו ובפרט כשהם בשעני
על עבולם אשר יש להם מצד שנתם אשר יבטל כשיקרה ל
להם תעורה תכיפה כשיזיעו ׳ והפירות הלחים אכנם הם
נאותים לשתעכלים והמשילים בעלי המרת בקרין
ושיאכלו קודם המאכל והם כמו אל כשמש ואלתות ואל
כשיך ואל בכך ואל גיז ושיתגרגו בזולתם יותר
טוב כי הם כשלאם הרם ביצוית ויהיתו כנוף הרוחות ם
ברושת הפירות שזוק ׳ ואעפ׳ שאלו יועילו בצואה שעה
הנה יכין לעשר וכן כמה שימלא הרם ליחה מאה ואעפ׳
שאפשר שיועיל לו כמו יקשואים ואל קשר ׳ ולכן הטרבי׳
באלו המזונות הם מוכנים לקדחות אעפ׳ שמקררים
בתחלת הענין ׳ ודע כי הליחה הבימיית לפעמים יקרה לה
שתשוב מגליית וזה כשלא תליך ותשאר בעורקים ׳ ואלו
כשיעשו השלולים קודם שהתקבן זאת הבימיות אבל כל
עוד שיקשו כמן הפירות יסילו נכ׳ ויתוך הבימיות ויכנעש
היזקם כמו ודע כי אם תהיה ליחה נאת או מיטיית מעורב
בדם תכנעהו כשתדבקו לגוף ותבנעש ההנהגה ׳ וראוי לשי
שיאכל פירות שיהלך אחריהם ומחר יאכל עליהם כדי
שיכנעו ׳ והמזונות כאשר יולידו הבימיות והליחה הנאה
והטרות הנה הם מביאים הקדחות לעצוש ומשיי בוטחו ם
ומתום העבים והדבקים כמו למעברים והמורידים הנה ב
במכם המים המדריי לנוף והידות הדם והגדל כמום והירקות
המרריות אולי יותרבה הר׳ הם כם זו כמו שהתעלים ירב׳
הרעולים בקרין ׳ וכי שיבא אל קחת המזונות הרעים יכעיט
הפעמים ולא יהבבם ויערב כהם מה שהוא הפכי להם ואם
יזוק במתוק ישתה עליו החמוץ כמו החומץ והרמון
והסכנגבין העשר מהחוכן ואל אמבר באל׳ וכיוצא בהם ו
ויתגל המריקה ׳ ומי שיוזק כמבזין ישתה עליו הדבש והרין
הרשן ׳ וכן יתוקן הדי הרשן בקצרין כמו אל שבלום ונרגרי
והדם והמרובן הכרחיים ואל גבקהם קרוניאל׳

ואל גערוד הם

רם כורכא ובשר כמו אל רסין והבליות והחריף והמבושלים
והשום והבצל ובהפך · ומי שיהיה נטור רק הליחות עם ר
רקיקות יותר טוב לו בזמן הבטחה · ומי שיהיה נטור נגל
ההתכה יזון ברטוב כמו העכול · אבל נאריגום
המזון הרטוב הוא הנבחר בבלי איכות בכלי הוא הצל
ואיננו מתוק ולא המרין ולא מר ולא חריף ולא קובץ ולא
כליח · והמשני יותר טוב למזון הנעב מן המקשיי והרכוי
מן המזונות הרבים מפני הכח ומפסיד הגראה ובנגב ה
הטבע · והדשנים כרבים ויעצילו ומסורים הרעה והקרים
מביאים עצלה ותרדמה ומרבים הרוק והחמוצים מתישים
הכח וכן החריפים וסרבליח בזיק לאצבים חוליה והבליות
בזיק לעין · והמזון הרטן ומזון הבצות כשילקח אחר בזיין
רע יפסידהו · והמזון הדבק יותר באוחר לירדת · והקשויי
הנקראים אל ביאר בקליתם · יותר מהירים לירדת
בהמקולפים וכן הליחם נכובין יותר בהחר לירדת מהמבונו
המתעכל כשידוק הגהגו ואחר יקח מאכל עב באורח
עם הלב אחר ורעב יתחיד והם ויעילהו לרתוח ויצטרך
להקיז אעפ שמבני הקיז בקרוב וכן המכנסן · ודע כי המזון
המתוק ימשכהו הטבע קודם המבושל והעכול ויפסיד הדם
ויהבן שיהיו לבזונות מצד חמרים כמשפטים · ואמרו בעלי
הנסיון מאנשי הודו וזולתם שאין ראוי לאכול החלב עם
החומיצי ולא דג עם החלב כי הם יורישו חלאים נושנים כמו
הנגעים · ואמרו גב שלא יאכל החלב עם צנון ולא עם בשר
העוף ולא קמח קלי עם אורז בחלב ולא יושב בבאבלים
שכן או שומן שיהיה בכלי נחושת ולא יאכל צלי שיצלה
על גחלי אל כרוע · והמאבלים המתחלפים בזיק ם מבני
פנים · אחר כרם להשתלפם במאכל וקרוב המעוכל ב
כזים הבלתי מעוכל · והשני שום אפשר שיקח כזים יותר
מן הכין ואחר · וכבר ברוהו בעלי הנסיון בזמן הקדמון
מזה בהיות מסתפקי על רבש בכך ועל הלח בצר יהיות
כרב שבעיתות האכילה בקרן העת אשר הוא יותר קר ד
ונדיית הרעב אולי יבלא העצמו בומלות רעות · ודע כי
הצלי והבצלה על המלים כשיתעכ הוא הזוהר זן שבמזונו
מוא בהאחר לרדת נשאר בבני העוף והמאכל — הנקרא
בערבי זורבאג הוא מזון טוב ואם יהיה בבצל ינריש
הרוחות ואם לא יהיה כבצל יעמיד הרוחות · ויש מן ה
האנשים כי שיתשוב שיתעכבים על הראשים הצליים טוב
דאלי כאשר יחשבו אבל הוא רע מאד וכן היין אבל ראוי
שיאכל עליו כמו נרגרי רמון בלתי חרצניהם · ודע כי
המתוק יבש יעמוד הבטן ואפרוחי התרנגולים רטובים
ישלשלו · והטוב שבתרנגולת הצליות בה שנצלה בתוך
גדי או טלה כי ישמור לחותם · ודע כי בשר התרנגול הקטן
חוק הם שואה ללחות יותר מבשר התרנגולת · אך בשר ה
התרנגולת יותר זן והגדי קר טוב יותר לעקשת ארו · וזה
והעגלה הם יותר טוב לחלחם ימחנהו · והמאכל הנקרא
זורבאג למחומם ראוי שיהיה בו ענין למקורר ראוי ש
שיקיה במעפין והמתיקות אם יהיה בם גר אלפודנג הנהר
רע לסתכו והעצריהו · ודע כי חזוק הלחם כשלא יתעכל רע
וחזוק הבשר כשלא יתעכל פחות מזה ·

פרק ח

בהנהגת המים והיין · המים היותר
טובים לבריאים השוי הם היותר
בחוזק הקיר ואין קורים בקרח
בזורן · והיותר בזיק ממנו בזה שקרורו בקרח מבוגנים
וכש אם יהיה הקרח רע וכן הענין בקרח השוב נב · בלי
הגיחך כמבנו בזיק לעצבים ולאברי הנשימה · ובכלל ח
הקרבי ולא יסבלהו אלא החביי מאד ואם לא יזיקה בזה
יזיקהו לאנת הימים ובבואו כימים ויאבדו בעלי הנסיון ח
תחבר כי המבאר עם מי הנהר טרם יורד הגחר כרפו · ואמנם
בתורה המים הנה כבר הורינו עליהם וכן הקנין הרעם
כחם והמזונה במזון המקגם · ודע כי השתיה על הנם
ועל השיול ועל הרוחצה ובפרט עם יקית הבטן וכן רוות
הצמא המתחדשת בלילה כבו שיקרה לשכורים והשתום
ובעת טרדת הטבע בעכול המזון אחר שכבר קרנה רוח
מפסקת בזיק מאד · אבל ראוי שאם אין צר בלתי זה
שיסתפק באויר הקר וישבכך בפיו המים הקרים · ואחר
אם לא יסתפק לו זה אז ימרץ מבלי שפיו צר אעפ שהמבא
אולי יקבל תועלת בזה · ואולי לא יזיקהו שתיה על הנ
ומי שלא יסבול התבע בלשתות על הצום · ובפרט אחר
השיעול ישתה לפניו יין מזוג במים חמים · וראוי שידע א
האגיע כצמא המוזכבת כי השינה ומבלו הצמא ישקטהו כי
הטבע אז יתיך החומר המצמיא ובפרט כשיחבר הגסל עם
השינה · וכאשר יכבה הטבע המבושל בשתיה בעבת ד
הזמבע אליו ישוב הצמא לקום והלוהו המבצעיאה יותר
לבעל הצמא המחזבת שלא ימנע המים גמיעה · אבל יכון
בזים מציצה ושתיית המים הקרים מאד רע · ואם אי א
אפשר בלתו הנה ישתהו אחר המאכל והמספיק · והמים
המופשרים מקוררים חפין הקיא והמחוממים יותר על זה
כשירבו כבנו יחלישו כח האצטו · וכאשר ישתו לעתים
ירחצו האצטו וישלשלו הטבע · ואמנם היין הנה הלבן
הרקיק יותר נאות למחוממים ואיננו מבאיב הראש אבל
אולי יחשב חקל כאב הראש היות מקהלהבות האצטו ו
ויעכיד כמקשה היין אשר יושם בו לחם יבש הנקרא כעך
בעך ובלעז ביסקוטו או לחם בלתי יבש כדי לזכבו ובפרט
כשיבגנ קודם השתיה כשתי שעות ואמנם היין העב ה
המתוק הנה יותר נאות לכי שירצה השוכן והבהו וראוי
להסבר כשתוכו · והרסן האדום יותר נאות לבעלי הכחו ח
הקר והלבניי הלקיחות יין על כל באכל כהכגבליות
כפי מה שנגרנו בהנהגת הסבה בזה · ועב

ויעקב׳ לא ישתה אלא אחר עכולו ודחייתו׳ האגבם המאכל
הרע חבים כי הנה שתיית היין עליו בעת לקיחתו קודם
אחר עכולו רע׳ כי הוא מעכיר הגשם הרע אל קצוי א׳
הגוף וכן על הפירות ובפרט האבטיחים׳ והתחל בכוס
הקטנים יותר ראוי מהתחל בגדולים אך אם ישתה על
המאכל כ׳ כוסות או ג׳ אין היזק למורגל וכן אחר הרקות
לבריא והיין מועיל לבעלי האדומה בגירוי הגרות
ולמורטבים בבטול הלחות וכל בה שניעקי בשוכב׳ נוסף
ויוגבותו הטוב וייטיב טעמו הוא יותר נאות׳ והיין הוא
טוב מאד להעביר המזון בכל הגוף והוא מחתך הלבנת
ומוליכה ומוציא האדומה בשתן והולתו ומבעד השחורה
שהצא בנקלה ומבקעו היזקה בהפכיות ומחתך כל קרוש
מבלי חכום רב גבורי׳ ויעיד גבורתו במקומו׳ ומי שיהיה
חזק החמות לא ישתכר במהרה ולא יקבל כוחו האדים
העולים הרעים ולא יגיע אליו מן היין אלא חומו הבאות
ויחוכך שבלו בית שלא יורכך כמוהו בעניים אחרים׳ ומי
שיהיה מוכן יהיה כדמך׳ ומי שיהיה בחזה חולשת הצר
כטיבתו לא יוכל להרבות מן היין דבר ומי שירצה להרבות
מן היין הנה לא יתגבר׳ המאכל וישים במאכלו מין
עינור׳ ואם יקרה לו כלוי מבאכלו יקיאנו וישתה מי דבש
ואחר יקיאנו ואחר ירחץ פיו בחומץ ודבש ופניו
במים קרים׳ ומי שיוזק מן היין לחמום הגוף וחום הכבד
הנה ישים מזונו כמו המאכל אשר יש בו בוסר ענבים
הנקרא בערבי חצרא ומרבא בו ויהיה קנוח סעודתו
במיני המונים והמוריך האתרוגים׳ ומי שיזיקהו בצד ראשו
ימעטנו וישתה המזג הבמזכך וקנוח סעודתו יהיה בכמו
אל אמברבל ואם יזיקהו באצטומכא לחוכה או
יקח גרגרי הדס קלויים ומתוך דבר בקצונות אל כפור׳ וכמו
פיס בו קטיצות ותבוצות ואם יהיה היזקה לשורה יקח ם
סעודתו באל סעוא ואל קר ונפל וקלפת האתרוג׳ ודע כי
דין היין הישן כדין התרופה אשר הנהגה בעוצמה׳ והיין
החדש מזיק לכבד כביא אל השלשול המבדיי בנפוחות׳ נ
ושלשולו׳ ודע כי הטוב שביין הוא הנאה בישן והחדש
הקר והלבן הנוטה אל האודם אשר ריחו טוב וטעמו שוה לא
חמוץ ולא מתוק׳ והיין הטוב הנקרא הדהרין הוא שיקחו ג׳
חלקים מתירוש וחלק מים וירתיח עד שיחסר רביעיתו
ומי שיצטער משתיית היין בלילה יבוא אחריו הרבון
והמים הקרים ומשקה האנגבתין בבקר ועשיית המרחץ
אחר לקיחת דבר מועט׳ ודע כי היין המזוג משטר יותר
מהרה להעברת הביבות וראוי למשכיל להרחיק משתיית
היין על הצום או קודם נקיון האבטים מהמים המורעבים
או אחר תנועה מופלגת כי שני אלו מזיקים לכוח ולעצבי׳
ומצילים במיצה ובערבוב שכל או בחולי או ירקון חזק׳
והשכרות התכופה רע מאד לכח הכבד והמוח ומחליש
העצבים ומביאים חליי העצבים והשתוק ומות פתאום׳

היין הרב משתנה לעורגות ויקח מקצת האצטומכא והרקון
גדול׳ וכבר ראו קצתם שהשכרות כשיפול פעם בחודש
או פעמים יועיל בבה שיקל הכוחות הנשמיות ומרגיע
ומביא השתן והזיעה ומתוך המותרים׳ ודע כי היין
היותר גובר בחוזק אגבם הוא בכוח ויעקב׳ ולא ישתהו הדור
הצוח אלא בזוג או מעט׳ והנכון למי שנתמלא מן היין
שיעור לחזקו אם יקל וגם לא ישתה עליו מים רבים
לגרום או עם דבש וירחץ אחר הקיא באבעבר וחבריה בשמן
רב וישן׳ והנזקים שהיו מן היין היא כתוספת אש על
אש בקצים החולפים׳ וכח טיבבה האוקר השקרו והחוות
המתחדשים בו׳ והארץ הקרה מעלת היין והחמה אינה
מעלתו׳ ומי שירצה להתגבר את מן היין לא יתמלא מן
המאכל ולא יאכל המתוק׳ אבל ימנע מהם הרטן
ויאכל פתים רטנים ובשר מבן השקט ולא יתעכל
ויקח סעודתו במקרים ובעצרים המלוחים וכבוש כן
בקר׳ וגם יאכל תבשיל הכרוב וזית המים ומוציא כוס
יין עליו ויעזור על שתיית היין׳ וכן כל מה שינגב ואם כבו
זרע כרוב נכתי ומרקחת כמוני ומאבר יבש ופודנג ומלח
נמש׳ ומאנומה ואמנת סיש כוס דבקות והשורה יעבור
מאד וזה כמו הדשנים והמתוקים הדבקים כי הם יכבעו מ
השכרות אעפ׳ שלא יקבלו יין רב בסבה שהם באחרים
לעכור ובהחדות השכרות יהיה לחולשת המוח או לרוב
הליחות בו ויהיה לחוזק היין ויהיה למיעוט המזון ודע ת
הזהנהגה כל בבה שיתחבר בו׳ ואשר יהיה לחולשת הראש
רמגיו רפוי הגלים הנוהגים במשתיית הנאנית בשעור ת
ההוא ולא ישתו מבנו אלא מעט׳ במשקה מ
מאוד השכרות יוקח כי מרוב לבן ומי רמון חמוץ כא חלק
וחומץ חצי חלק יורתחו רתיחות׳ והשתייה מבנו קודם
היין אונקי׳ וגם יקחו גרגרים במלח ושאב ובמון ויגנב
ויוקח גרעיר אחר גרעיר׳ וגם יוקח זרע כרוב נכשי והמון
ושקדים מרים ק׳ ופים ופודנג ואמבגתין ומלח נכשי מא
ומגורה ומאבר יבש וישתה מבנו כי שלא ישתוה הל׳ מחוכו
ב׳ דר׳ במים קרים על הצום ומכות שיסיר השכרות מהשכו
שישתה המים זה חומץ שתיות תכיפות או כי אל כצל ואל
ראיב החומץ ויריח אל צנדל ואל כפור וישים על ראשו ה
המקררים והמריחים כמו שמן ורדים בחומץ יין׳ ואגבם
רפוי השתוי הנה מכירתו בפרקים׳ ומי שירצה שישתכר
במהרה מבלי היזק ישרה ביין אזנה ואל עוד הנדי׳ ומי
שימשוך לשכרות הזק להצאה אכר רפוי בבאיב יושק ב
ביינו כי להליאו או יקח שחורג ואפיון ובנג כא׳ הצי
דר׳ אל עודנא גוז בומך׳ ובהליאה ביוסקאמה ואמרא כא
קודם וישתה מבנו ביין שעור הצריך או יבושל אל בנג
מוהר וקלפת יברוח במים עד שיתאדמו ויבוא בהם היין

פרק ט

בשינה והיקיצה׳ הדבור במב׳
השינה הטבעית והתרוכה
והנבם שהוקיצה והתעורה

והתקערות וכמה שראוי שתעשה להביא כל אחד מהם יותר להתחזו כשיהיה בחזק וכמה שיהיה עליו כאלו כוס תולת זה כבר נאמר כבני דבר במקומו · ועוד יאמר ברפואת הפרטית · ואם נם כמה שנאמר במקום הזה הוא שהשינה השוה מחזקת יכולת רבת הטבעי על פעולותיו וברניעה רבה רגשיי וברעה את עצמותו עד שאלו הוא תשוב כתרשיה בגיננת כמתוכת ורוח אי זה רוח שיהיה ולכן מעלת הכאבל העכולים רבו ותעשר בה החולשה ההוה בכוונ והתחבה כמ סוהה בנרעת ובה שיהיה מכבל המשגל והגבקם וכירפא בזה ·

והשינה השוה כשיתפגע התנועה והלידות בכמות לאיכות הטה והוא כתנוע ובהמכמה והוא הדבר היותר מועיל לזקנים · כי היא שומרת עליהם הלחות ובהתורה אותה · ולכן זכר גאליטם כי הוא יקח כל לילה תבשיל חזרת מתובלים · וזה כדי לישנו והתבלין כדי להסיר קרירותו · אמר ואני עתה זרוך על השינה כלומר אני היום זקן והועילני הרטבת השינה והנה המאכלה טובה מאד לכי שלא יוכל לישן · ואם יקוים עליה כרחין אחר השלמת עכול המזון הלקח והרבה ברציקת המים החמים על הראש והנה עוזר טוב מאד · ואמנם התנועה אשר היא יותר חזקה כמו הנה נכבדה ברצויים וראוי על הבריאים שישניחו בענין השינה ושתהיה כמם על השווי ובעתה ולא יפליגו וישימו כחוזקת העורה במוחותיהם ובכחות כלם · והענים רבות יתחדל האדם בהתעורה והוה כמכל השינה כבחוד העליון וכבכלית הכח · והשינה הטובה היא השוקעת · והשינה היותר משובחת היא שתהיה אחר ירידת המאכל כן הבטן העליון והשקט כה שנבשך אחריו והקרקורים כי השינה על זה כחקת כמנים רבים אבל ראת הגריב ולא תרבק ולא יכוד הרזון כמחפך מצד אל צד והי עוקת ועם וחזקה בצערה בעליית · וקב ראוי שיתהלך מעט אם תהאחר הירידון ואחר ויכין · והשינה על הריקות רעה בכחת הכח · ועל הבלוי קודם הירידה כן הבטן העליון רעה לא והשינה שוקעת אבל עם התרעבות · שבל עוד שבתעסק הטבע כבה שבתעסק בו בעת השינה כן העכול תקרה לו תעורה בבהילת מבלבלת ויצא קמה ידי הטבע העסר העכול · ושינת היום רעה מורישה החולאים הרטובים והנולים ומבכרירה המראה ומורישה הבחול ברעה העצבי ומעצלת ומחלשה התאוה ומורישה המורסות והקדחות בענים רבות · ומסבות זה בהיותה המסקנה ורצון ידי הטבע במעשהו · ומהשיבות שינת הלילה שהוא שינה נמשכת שוקעת · אעפ׳ שמי שהורגל לישן ביום אין ראוי לעזוב אותה בבת אחת בלי הדרגה · אמנם היותר משובח שבתכונות השינה שיתחיל לישן על הימין ואחר יתהפך על השמאל וכאשר יתחיל על הבטן יעזור על העכול עזר רב בבה שיעצור כחום הטבעי ואמותו יגיד בהן ואמנם השכיבה על הגב הנה היא שינה רעה כבינה לחליים הרעים כמו השתוק והבלאנ והכאיבים · וזה שהוא השב המותרים אל אחור ויעצרם במעברידם שהם אל פנים כמו הנחורים והחיך · והשינה על הגב במנוע החולשים בחוליים לכה שיקרה לעליהם בחולשה הלאברים ולא יכבדו לישן על הצד אבל יטהרו לשכב על הגב כי הגב יותר חזק כן הצד ועב׳ יישנו פתוחי העיות להלשת העצלים שבהם יתחברו החולים ולזה יש שעד נשרם בספרים החלקים ·

פרק י׳

בן הלמוד הב׳ במה שראוי שיאמר במקום הזה במה שודיכו שיאמר במקום הזה

והוא ענין המשגל והשואתו והסרת הזקן · ואמרנו גב׳ גם נאמר ובאמר בו אל המפרים החלקים · ובכה שיאמר הנה גב׳ בתרופות המשלשלות והסרת הזקם · ואמרנו גב׳ אחר הדברים בקצתו אל כאמרנו ברפוי ובקצתו אל דברינו בתרופות המשלשלות · אלא שאמרנו מאמר שראוי על כי שמבקש שמירת הבריאות שירגיל הרקה במשלשל והתגרה וההזעה והרקקה והגשים ירגילו הנדות במה שנבארהו ונדיקהו ·

פרק י״א

בן הלמוד הב׳ · בחוק האברים והחלשים והטבעם ובגדיל שעורם · האברים החלשים והקטנים יחזק׳ ויגדלו אם במי שהוא עדיין בשני הגדול ובתכלית הנה התשיבה הנוח · והגדול התבודדי המיוחד להם · ואחר יומשו בנפת ועצירת הנשימה נכנסת בשיעור הזה ובפרט בשירוץ האבר שבן להנה ולהא הכב׳ כי שהוא דל השוקים אמינו כצוהו בבריצה הבקום והתפיפה השוה ולשוהם בטירות הנפת ואחר כיום השני · ושכור גם כן התפיפה בענינה ויוסיף בתנועה אלא אם תראה ראיות הרחבת העורקים והשפך הליחות כי אז ימוחר בכל אבר התחדשות רבולסא והפגע הבלוי והכוח לו כמו שימחר הטן כתהליות והלי הפיל וכאשר יהיה דבר כזה רטב נהוסי מכה שהיינו פועלים בהקיול והתפיפה אבל נהול ונשכיבהו ונבשל באבר ההוא כמו כבי שהשוק שלו בחוש כרגלו ונדהמפהו המך התנועה הראשונה כלומר שנתחיל מקצתו אל קצהו ואם נרצה לחמם אבר קרוב לאבר הנשיבה כמו והוה יותר בה שהתהיו כחתול במרצע והחזק שוה והרחב בצוה שיעשה מולי הידים ועוזר הנשיבה והחזק והעלקה והקול הגדול והתפיפה הרקה · ועוד יבואך בספרים החלקים חלק שלם לזה הכלל ועיין בו בספר הקטום ·

פרק י״ב

בן האופן השלישי ב׳ בשינת

שני הנגיעה ג׳ ונוסיפו עליהם רביעי ואופני חדושות ב׳
פנים בינה הם הנגעיי והבהרתיות והבורסיות והנגעים
בהם הוא הנגיעה הנקר׳ הלבנ׳ וכוית והיבשיית והבהרתיי
והנגעיית היא נגיעה יוחש מכמה בחיצוני העור דומה
לכאב הנגעים או בעומק העור והיותר חזק שבהם והיותר
עמוק ולפעמים יוחש זה בבשרש ולפעמים ירגיש בה
בעליה בעת תנועתו ואולי ירגיש בעקיצת הקוצים
וכאמו התנועות ואפילו הנתוק ויעשה עוקץ בחולשת
וכאשר התחזק יתבצאו סבור ואם תוסיף יתבצאם רתת
ויוקדו ובכחות רוב בוחרים ורקיקם חמים והמסת הבשר
וההלב בחוזק התנועה ובבלל ל׳ היות רעות אלו התפשטו
בעורקים היו מצמידות הדם הטוב בהם וכשיתנעדו אל
צדדי העור ויתנערו בחוקקי החז ופתחת בה שיזיקו בו הוא
שיתחדשו הטין הזה בהנגיעה ואם יתנענעו מעט יתחדשו
הסמור ואם יתנענעו יותר יתחדשו הרתת ואולי יתנעדו
בהם הליחות והרות וימשאו בעורקים הנארת ואולי
תהיה גב הנאה כבשר והבהרתיות ירגיש בעליה באלו
נמצו הנצן וירגיש חום ונפיחות ותמצא בעליה התנועה
אפי׳ הנתוק ובפרט אם תהיה מעשל והיות מבוחרים גא
געצרים בעצלים אלא שהם טובי העצם אין עקיצה בהם
או בן רוח ויבדיל ביניהם ענין הקלות והכובד ופעמים
רבות הקרה בן הנגינה בלהי שליפה וכאשר תקרה אחר ש
שינה שלים הנה יש שם התולש׳ אחר והוא רע שכבינים
ונוזר רעה שבהם אשר תפתח פתחי העצלים כיושר יא
ואמנם ה נגיעה הבורסי ת הוא שיהיה הנוף יותר חם בן
המנהג ודומה לנפוח בשיקור ובבראה ובהנשר׳ בבשמים
והתנועה ירגיש עמה בפתיחה גב ואמנם הנגיעה א
הבחושיית הנה הוא ענין ירגיש בו האד׳ בגופו כאלו כבר
הפליג בו הנגב ההוכש ותתחדש אם כמהפלגת טיול עם
טוב הכיבום ועשיית ההזיה שעירה אחרון ולפעמים
תתחדש ביובש האויר והתמעטה בהמזון ועשיית הצום
ואמנם צר ודרש הנגיעה הוא שהנגיעה אם שתתחדש ב
בטיול והיא יותר בטוחות ודקה רפואה אופן יחודה ואם
שתתחדש בעצמה והיא הקרבת החולי ודרך רפואה אופן
יחודה ולפעמים הורכבו אלה קצתם עם קצת כפי ה
הרכבת הסריהם אם בעצמם אם בטיול וכאשר תדע א
תכונת הנפרדים העתיקו אל הנהגת המורכבים על
הסדר שאמר אותו והוא שראוי שתשים יתרון ההשגחה
בתחלת הדבר אל מה שהוא יותר נחשב עם הנהגת מה ש
שהוא למטה ממנו גב׳ והיותר נחשב יהיה יותר נחשב
לדברים שלשה אם בשביל הכח ואם בשביל החשיבות
ואם בשביל העצם וכאשר יתחבר כראוי כאלו שנים
או שלשה אז הוא יותר נחשב אלא אם יהיה האחד בן א
האחרון יותר חזק בן השנים בן הראשון שיעמד במקום
שנים בראשון והטיול כזה שהנגיעה הבורסית יותר
חזקה ויותר תשובה בן הנגעיית אמנם עצם הנגעיית אם
הוא רחוק מאד בן הטיול ובן המנהג הטבעי הנה יקדים
שני חיובי הנגיעה הבורסית בתשיבות והנח הע׳ תקדם
עליה ואם לא תהיה רחוקה מאד תוקדם עליה הבורסית

פרק יג

בפתיחות הפה והנתוק ש
הנתוק יהיה לטיטרי׳ מקובצי
בעצלים ולכן יקרה הרבה
פעמים אחר השינה וכאשר יהיו אותן הליחות יותר יהיה
כסור הרתת ואם יהיו יותר בזה יחדש קרחת ופתיחת הפה
הוא כמו בן הנתוק הקורה בשה שיקרה בעצלי הלחי נתהוה
וכשיקרה לבריא תחלה מבלי סבה ובזולת העת כשירבה
הוא רע והשיב ממנו פה שיהיה אצל העכול האחרון כי
יעיד להיות המותרים ולפעמים יקל פתיחות הפה
הנתוק הקור וקרון ההלקים ומעוט ההתכה והתעורת
בן השינה קודם השלכות נהוא דהיית בעשה והיין הבון ג
להצאים טוב לפתיחות הפה ולניתוק כשלא יהיה שם סבה
אחרת מונעת

פרק יד

ברפוי הנגיעה הטיולית
ונאמר כי ההשגחה ברפוי
הנגיעה מבטחות בתליים ר
רבים ומהם הקדחות ואמנם הנגיעה הנגעיית ראוי לחסר
בהראותה בן הטיול אם הוא סבתה ואם יתחבר עמו רוב
הליחות ינועדו או תבכא קרובת הזמן ויסדר הראותה ב
בירעב והריקה והתכת מה שהגיע מצד העור בהתעיפה הרב
והרבה בשמן אין בו קביצות ובימים הג׳ יעשה טיול הזורח
וזהו ביום הראשון מכח שיהיו בא׳ בות אלא שהוא יחבר
בכבות ובשני יזון בשרשובים ואם יהיו העורקים נקיים מא
הליחות המנפת בתולב הבעים הנה התעיפה תבשלה ובפרט
בשיעבור אליה בה הרוחות מחמבות והשמן אל ניב טועי
בזה כאד ושמני המצבת והבבנאג וכירצא בהם ובטיול ש
שרש הסלקא בשמן בבלי בתוך כלי השמן שרש אל כשמי
השמן שרש קשטאי החומר וא׳ פשרא ושמן אשנ׳ טוב ובל
מה שיפול בן השמנים בהם אשנא ואמנם הנגיעה ה
הבהרתיית הנה הכונה ברפואה להתיכות מה שנתקבצ ב
בחפיפה הרבה המתחממת בשמש והרחיצה במים המפושרי
ותתעכב בהם עכב׳ ארוך עד שאם הוא ישוב אל האמבטי
ביום פעם או פעמים או שלש טוב ומגבות אחר כל רחיצה
ואם יצטרך במבת חיוב נגוב הזיעה ונגוב השמן עשה
לחזור ולמשוח השמן עליו

עליו יעשה וירון במזון דטוב מעט הסעוד כי הוא יותר צ
צריך להמעטת המזון מהגנעית · והיניעה הזאת יתירה
הטיול ותתירה היניעה · ואם תהיה קודה בעצבה למותרי
עבים רעים אז אין צר כבלי הדקה · ואם תהיה בסבת ר
רוחות במתיחות יתיבוה כבטו במזון וכראוי ואניסין
ואמנם היניעה המורסית הנה הכונה בהנהגתה ענינים ג'
להרפות מה שנמתח ולקרר מה שנתחמם ולהרקת המותרי
והשלם זה בעבן הרב הפושר והמשיחה הרבה באר ואורך
העכוב במים הנוטים אל החמימות מעט והמרגוע · ואמ
ואמנם כל כלוכיית הנה לא נשנה בה בהנהגת הבריאות
אלא שהמים אשר ירחץ בהם ראוי שיהיו יותר חמים · כי
השום החומים באר מקבצים חלקי העור עם היותם אין נזק
בהם כנזק הקרים מהמבוכות כי הם אעפ' שיקבצו החלקים
הנה יש בהם סבה להכנסת קרום בגוף שבבר כתש · אל
ולפעמים יהיה סבת בחוש מ הגניה קורו אבל זה הוא הרל'
וביום הב' יעשה טיול ההורה בנחת ורכות והברחן ביום ה
הראשון ואחר יצטה שיקבץ במים הקרים במעט כדי ש
שיסתבו נקבי עורו ומבקישי התכתו ויסבר בו הלהות ר'
ויפנסם נוף ויש בו מה שיקבצם אותם מן החום · וכבר
נתקבצו חלקיו · ואלו ב' סבות ע' זרות לרחות רעות קודם
ובפרט כשיקפון בהם ויצא כיד ולא יאחר כי ה הוד אין
במזון עמו וירון בחום היום במזון מרטיב במעט כדי ש
שיוכל להתוסף בערב פעם אחרת ואז יאחר ס עודת הערב
ויטהול שיהיה כבר נער המיותרים בעצבו ויתוסף בשמן
ערב ולא ינעו בו במגע אלא אם הרגיש יניעה בעצלי
בטנו ואז ימשחם ראש וברכות ויתרחב במזונו ויוסף בו
עם שמירה שיהיה במזונו רב החום · וכל יגיעת סבתה והג
התנועה הנה עזיבתה בעת התחלת היגיע ימנע והתחדשות
ואחר יעשה טיול החורה כדי שתרחה התנועה הטוח ה
ומטריכ אל העור ותהלכם הצפיפה בבה שמן התנועות
בהם בנפילה · ויניסה עניני ברחיצה כי אם יורדש המרח
רחות הנה המזון עוכר המבול · ובפרט אם יורדש קרחת
ואז אין ראוי שירחץ אבל יורק ויתקן תכונו ואם לא יורדש
המרחץ דבר כזה הוא מקבל תועלת במבו כשיהיו מיבול
שוים כמשר יהיה בעורקי המעים ליהות נאית או ראוי
שיונהג תחלה היגיעה בבה שראוי · ואחר יתעסק בבה ש
שיבטל הליחות הנאות וידקדקם ויוציאם · ואם יהיו רבו
היעצמו או נבנבזהה רעזיבת הטיול · כי הכבזהה יותר
בקבלת ועזיבת ההקזה כי היא ברוב הגניא תבקן ותשאיר
הליחות הנאה ולא ישולשל גב קודם ההקזה כי זה לא יתפיק
ויזיק · ואין הזיק בהורה ולא ינתן לו במזבח חזק כי הוא יס
יפשט הליחה הנאה בגוף ויהיה עשייתו עליה ראש ובשעו
השוה · וראוי שירשם במזונו תו הפלפל ואל במזון והתגבי
והומץ אל כבר וחוב המזמי וזוב אסטראנאר ומרכיח' נב
והמריקאות הדרוע' בשעור ואחר הבשול והיא השמרי
בשמן ובשול הזהר נובר חן לו היין כדי שישלים הבשול
והגיר ויזה יהנו הזוק הדקיק ולא · עשה הקיא ·

פרק טו

בענינים אחרים
יכתבו אחר הטיול וזולתו מן
המורה המעט · הנה נדבר ת
תחלה על אלו הענינים ואחר נעתק אל הנהגת היגיעה
ההוה מצד עצמה · והנה מזה כפוניות יקרה לגוף מן
החמיפה המעוטה ומהמרחץ וידמה בחמיפה הדבשת
הנוטה אל קושי עם שמן קיבן ומזה לקבוץ החלקים ש
שיקרה בקיד או דבר קובן או רוב מותרים או עבים או
רבקותם יביא זה אל העצם בנקבי העור או יהיה קבוץ
החלקים בסבת טיול בשך אותם מהעומק כבלי שיהיה
מסבות קודמות או תהיה הסבה בזה המקום אבקי או ה
חמימה וזקה וקשה · אבנם מה שיהיה מקור וקביצות הנה
אותותיו לובן המראה וא' יד החמום והיגיעה והחת
המראה אל האדם בעת הטיול ואלו ראוי שיתרחצו ב
במרחצאות חמים ויתגוללו על מבלותיום השוות בהם
ועל מצעיהם עד שידיעו וימשחו בשמנים דקים וחמים מ
מתיבים · ואמנם הנופל ם בזה מן הטיול הנה אותם
העדר האות והוא חדות העור ורפוי והמלך אם יהיה שם
בותר ואחר יעשה בה שיתוך במרחץ ובמריחה · ואמנם
כשיקרה זה מאבק והדומה לו הנה הם אל הרחיצה יותר
צריכים ואל המריחה בשמנים ויתוספו בחמיפה רכה קו'
המרחץ ואחריו ולפעמים יקרה אחר ההתפלגה מהטיול עם
מעוט החמיפה חולשה עם כפוניות · ולפעמים יקרה
מרמישנל המופלג גב' וכן המרחץ והתבוף ואז ראוי שירחא
בטיול ההורה ובחמיפה יבשה נוטה אל הקושי עם שמן
קובן ויקחו מזונות מרטיבים מעט והבכות מים בחום
והקור או אל החום בה טוב מעט וכן יעשו אם יקרה רחם
חולשה והתעורה או יגון או שיקרה להם יובש מהביקם ואם
יקרה לאלו רוע עכול ראו יאות להם טיול ותחזרה הלא ודבר
במשולים כלל · ולפעמים יקרה מהפלגת הרחיצה והרבוי
בהתמנית והיין והתענג שירגיש האדם באבריו יתרון ל
רחות ובפרט בלשונו עד שהיא חזק בפעולת האברים
ואם תהיה כסבה קודמת הנה זה אל הרפואה המעיה
ואם יהיה כרבר בה שמפרנהו בקרוב כיון או הגלות
בגורה או חזק והכוך מהמרחץ אז ראוי שיתעסקו בטיול
דזק והחמיפה שעירה יבשה בלי שמן או עם דבר מעט מ
מהשמן המוחמם · ואמנם היובש המופלג שירגיש בעליו
הוא מסוג היגיעה הלכלוכיית ורפויו מרמזיה

פרק יו

ברפוי היגיעה המתחדשת ב
בעצמה · אמנם הנגעיית הנה
ראוי שיודע ענינה האם הליחה
המחייבת אותה בתוך העורקים או חוץ מהם והנה יורה
על היותה בעורקים השתן ועני כי המגונות

תמוונות הקודמים ומבואר כי כבר תה׳לחת המוזר׳ בעורקיו
אי כמעט ובהדירות התגפעם בבטנו או הצריכ׳ אותו אל רפוי
דענין משקהו האם היה קר או עבור ואם יורד האמת האל׳
הנה הם כעורקים ואם ראו הנה הם חוץ כהם ׳ ואם תהיה
הניעה ממורים חיצוניים ויהיות תוך העורקים נקי יספיק
בה טיול החוזה וכמו שזכרנו שהנהגה האבורה כשיעור
הנגעיית המתורשת בטיול׳ ׳ ואם יהיה החולק תאחר אין
נוקקין לו כטיול אבל עליך להדיעו הרישעו ולהרקיבו ׳אל
ולמשוהו בכל ערב בשמן ולרחצו במים חמים אם יסבול
ומרחוץ על התנאי אשר זכרנוהו ותזונהו כמה שבאם ממה
שביטוסו טוב ממנו והמאכלים הנקראים חסו הנעשין בם
בשתותו לחם כמה שלא תבנא בו רב דבקות ולא רוב
מזון והוא כמו שעורים וכנדרים ושאר העוף ובמהמשקים
המסכנבין הדבשיי ומי הדבש והיין הלבן הריקק ׳ ולא
הממעוסר היין בתאר הזה כי הוא מבשל ומגיר ׳ וראוי
שיתחיל תחלה במה שיש בו חמיצות מעט ואח׳ יורד
אל הלבן הריקק ואם לא הספיק ההנהגה הזאת ויש שם ל׳
ליחה או הריק התגבר ׳ ואם הגובר דם או קצו דם תקיז
גם לאו תשל׳של או שניהם יחד כפי מה שתראה מענין
הדם ׳ והשמר לך מעשות דבר מזה אם יראה לך שהבחת
הלוס הלקוחך הראיה במנה הליחה הוא מהשתן או בל
מזיעה ובענין השינה והקיצה ׳ ואם הב נע השינה עם
המתאחר השובה הנה היא הנהגה רעה ׳ ואם התחזוב
שיהוב כעורקים מומים מעט ושהליחות הנאות הגברית
הנה הרגישהו והגבילהו והשקהו מה שידקיק אחר שלא
תשקאל מה שיש בו חמום רב ׳ אבל המקה מה שיש בו
חתוך כמו הסכנגבין הדבשי ׳ואם תצטרך שתוסיף
במורקים חוזק תשים במאכל וכמי השעורים מה שקהו
דבר מפלפל ׳ ואם תצטרך אל הכמוני או אל הפלפלי
לעכנת הליחות השקהו כמו שתראה קודם המאכל ואחריו
בעת השינה והשיעור כף קטנה ולא יאות להם המוראגג
כי הוא יעכור הגבול כחטוס ׳ ואם נתגבת לך שהליחות
הנאות אינם בעורקים אך הם באמרים השרשיים החפפם
וכחוד בבקרים בשכבים המרפים ותשקם בהמתבכים מה
שיגיע חמוכו אל העור ותתמיד להם ההנהגה הארוכה ׳אל
ואחר זה המרחץ במים חמים ותשקם המודגני בלי פחד
וראוי שיהיה זה קודם המאכל וקרוב הטיול ואם תצטרך א׳
אחר המאכל אל מעכל לא תשקיה חזק מעביר כמו
המודגני אבל כמו הכמוני והפלפלי
והיה כאי זה שיהי בהם מגן או המטרגלני ותגב להשקותו
בן והמטרגלאני יותר ממה שתשקיו משניהם אחר שתכוש
שלא יהיה הגוף חזק החום והבקרי בשתשקהו זה ׳ ויועיל
לאלו המשיחה בשמן כמוגג וטבת ובהרוג חולת זה לברם
אי עם הדגג או בחוזק דאר נג עם יב׳ כפלים מהשמן ׳ואם
ידעת שהליחות בעורקים וחוץ מהם תכוין אל היותר גדול
ולא תעלים עיניך מהיותר קטן והם ישתוו הכאן תחלת
בוונת העבו כפלפלני ׳ ואם תרגנה תוסי׳ עליו מטרוסגילו
במשקל האניסון כדי שיהיה יותר חזק הטרחה ׳ ואם תרגנה
תערבבו דבר מהמודגג אחר שתחבר במשיחת הכמוני או
הפלפלני ותורת בזה עד שישאר באחרונה המודגאני ׳ הם

חמורקן כעת שיחיה טה שבעורקים כבר נתעכל ׳ ונחסר
ונשאר עליך לשום השגחתך במה שהוא חוץ מהעורקים
והמודגני כמו שידעת מועיל לזה ומוטוק לראשון ואמנם
אלו שיתחבר בהם שני הענינים הנה ראוי שתרחיקם אי כל
מה שיתחזק משיבתו אל חוץ או אל פנים ׳ ולכן לא תמיד
להקיאם הלשלשלם אם לא תקרים בו תחלת כרקרוק וב
ובה תוך וכשאול ולא תטיל גב׳ וכאשר תשקוש התניעה
ויטיב הבריאות ויתבשל השתן אז תתפפם תפיפה רכה
ותשלשלם טיול מעט ונשה זה והנה אם ישוב להם דבר
מתחולי אז תעזוב ואם לא ישוב להם אז תוליכם אל התנג׳
במודגנה ביום עד שיניעו אל הנכון אליהם מהחיצה
ומאמריות והתפיפה והטיול ׳ ובאחרית הענין תוסיף במה
שבניהם ׳ ואם ישוב לאחד מאלו יניעה עם הרגש נגעית
ותוזר להנהגתך ׳ ואם ישוב בלי הרגש נגעיי אז תנהיגה
בתורת ׳ ואם האותות יתערבבו ולא תתראה יניעה חזקה
אז תרגיעם׳ אמנם הניעה המתהוויית הנה סבתה פה בלוי
בלי רגע ליחות ורפויה כנוטים רעי המזג והקנה ורקרוק א׳
חיצוניות וכנוף אשר נדבר אגדנו בו ברקרוק והתהוך לכבד
היעדי אחר זה במה שראוי ׳ ואמנם המורסיות הנה רפואה
למגר להקות בהעורק תמיהם לאבר שבו רוב הניעה
ואשר יתראה בו תחלת היניעה ובן אל כחל אם אין הגרש
בה בין האברים ׳ ואולי תצטרך שתקיזהו ביום השני גם
ביום הג ותקיזהו ביום הראשון כשהתראה לא תאחרהו פן
יבקע בו ׳ וביום השני והג׳ תקיזהו בערב ׳ וראוי שיהיה
מזונו ביום הראשון כמי השעורי או חאסי או כנדרו פשל
אם לא תקרית קרחות ׳ ואם תקרה הנה מי השעורים לבדם
וביום הב יחוסף עם שמן קר או שוה לשמן שקדים וביום
הג׳ כמו תבשיל הזורת ותבשיל הדלעים ומלוביאה
והמיציאת וכמו הדג אלציראצי מבושל במי׳ ויבגעו אות
בימים האלה משתיית המים מה שאפשר אבל הם כשרצר
סבלם ביום הג׳ ולא יעשו מאכל ׳הם וישקם מי הדבש או
יין לבן רקיק ומוזג והשמר כלונגם תכף אלו הרקות ׳ב
במתע כי ימשך המזון בלתי מבושל לעורקים במנים נ׳ א
אחר מים שהמזון כשימעט תקציר בו האצטובא לעצור
ויחלוף ביה הבחוק על מה הכבד המושך ׳ ואמנם כאשר
ירבה לא תקציר בו אבל אולי תעזור משיכת הכבד מכחה
הנודה ובן כל בלי קודם מהקש אל מה שאחרנו ׳ והשני
שירב לא יישיב עבורו באצטו׳ ׳ והג׳ שהכבד ישלח אל
העורקים מזון רב ויראו העורקים נב׳ מ׳עכלי ׳

פרק יז

בן התלמוד הב׳ מן האופן
הג׳ בהנהגת הנופים ש׳
שמנם בלתי משובח

הנופים ואלו הם אם חוטאים בעצמם ׳ ואם במגעים
ביצירה ׳ והחוטאים בעצמם הם אותם שמנעיהם ביצירת
משובחים ׳ וכבר קנו מנים רעים בעת ההיא בחטא
ההנהגה הארוכ׳ עד שנבקנו כהם ׳ והמגיעים הם אות׳
שמנעם בשרש בלתי משובח ׳ ואמנם החוטאים הנה

באיברות וכבמות והרטאה בהפך ׳ הלעצמים יוקח ראיה על זה כענין נוות הגוף ׳ואמנם הבונגעים הנה הם אשר נפל בהם הספר ענינם מבוגל הראשון ומשגותיהם ׳ ונהוחיל בהם בתיקון הזקנים ׳

פרק א

במאמר כללי בהנהגת הזקנים כלל הנהגתם הוא עשית מה שירטיב וירטב יחד בהמזונות והרחיצות והמשקים ומהארכת השינה והתמהמה במטה יותר מהבחורים ומתהגברת הגרת שתנם והוצאת הלבנה באצמותבכם בדרך הבינוי והמקוה ושיתמיד רגות טבעם ויעירם מאר התנופה השוה באיברות ומכות עם שמן ואת הרכיבה או ההלוך אם יחלש בין הרכיבה והתהלוש בהם יותר עליהם התנופה והשינה ׳ ורוב שירגילו הבשמים אשר ריחם טוב מחוקים הרבה ׳ וכש הרחמים בשווי ושיבריתו בשמן אחר השינה כי זה יעיד הבח הזיוני ואחר יעשו הרכיבה וההלוך ׳

פרק ב

בהנהגת הזקנים ׳ ראוי שתפרי בזון הזקנים מעט מעט ויזונו בשתי פעמי ושלש בפי הסכול והזקן והחלשה ואבל בשעה הב׳ תליהם המתוקן הבלאב׳ עם הדבש ׳ ובשביעית אחר הרחיצה מה שירכך הבטן מ מה שנזכירהו אחר זה ׳ ומקרוב הלילה המאכל המשוב ההזנה ׳ ואם יהיה הזקן יוסיף בסעודת הערב מעט וירחיק כל בזון יוליד כבנו תשחורה והלבנה וכל חם מנגב כמו הבבריסים והתבלין אלא על דרך הרפואה ׳ ואם יעלו מה בת שאין ראוי להם שיקחו מהמין הראשון כמו הבלח זה והבראגן והבשר היבש ובשר הציד ובמו הדגים אשר בשרם קשה והאבטיח והנקרא זקן ואל כיאר או שיעלו שיאכלו הכבריסים ואל מחנא והחלב ירונאו בלקיחת הדגי׳ אבל אמנם ראוי שיעשו בהם הבוקיקים עם המזון בשיור׳ שיש בהם מותרים וכאשר ינקו יזונו במרטיבים ואחר יחזרו בדברים ומדקדקים עם המזון כפי מה שנאבידהו ואמנם החלב הנה יקבל התועלת בו מי שיסבלהו בהם ולא ימצא אחריו נתיחה בצד הכבד והבטן ולא הכוך ולא בטב כי החלב זך ומרטיב ׳ והטוב כבנו חלב העזים וחב והאתונות ׳ והחלב האתונות בסגולתיו שלא יתגבן הרבה ויחד מלח וכש׳ אם יהיה עמו מלח ודבש וראוי שתשניח במרעה שלא יהיה בו צמחים עפוצים ולא חריפים או המרצים או חוקי המליחות ואמנם הדקות והבאידות יש שיקחו אותם הזקנים הם כמו הכלקא והכרפס ומעט מהסרתי יקים בתובלים במוריים ושמן וכש׳ קודם מאכלם לעזור על רכוך הטבע ׳ וכאשר יעשו השום לעתים ויהיו מורגלים אליו יקבלו תועלת בו ׳ והמאכל המדוקח הוא בהתרופות הנאותות להם ורוב הרקחים החמים ׳ ויהיה זה בשיעור שירתיבו ויעמלו לא בשיעור שיגבנו הגו׳ וראוי שיהיו מזונותם מרטיבים ׳ ואמנם יתפעלו כאלו בדרך העכול והחמום ולא יתפעלו בנגוב ומה שיעשו לרכך טבעם וראוי לנותם אל כלב המבושל בבים והגלת

ההמתוקן במוריים והשמן ושרש אל בסבב בשישים בכר׳ והרנגולת או בבריק וכלקא או כמרק הכרוב ׳ ומכח שיאות לנותם בתפוחות התאנים ואל גין בקין והתאנים היבשים הכבושלים כמי הדבש אם יהיה העת כתוו וכל זה ראוי שיהיה קודם המאכל לרכך טבעם ׳ ואם יהיה שבע ברבות יום וללהיום לא יצטרך לכשלשל ולהחליק ׳ ואם יתרכך יום ויעצר יומים יספיקם כמו הלבלב וכרוב גלב אל קרטאם גריסי השעורים או שעור לוז אחד או שנים בסבב אל בשם והרוב נ׳ לוזים כי הם ירככו מיעם בכגולה ומדקי הקירבים בלי היזק ׳ ויוקלים נב׳ התרומה המורכבת כלב אל קרטאם עם עשורה בלים ת תאנים יבשים והשתייה כמו כאגוז ׳ ויועילם נב׳ החוקן כשמן כי יש בו עם הדרקה רכוך לקרבים ובנגרט כהסמן הערב וירחיק כהם המוקנים המושבים והדיים כי הם בנגבים בהם ׳ ואמנם המוקנים והרטובים השמנים הנה הם כהוסרים ויותר מועילים להם כשיעצר טבעם ימים ויש לה תרופות מורכבות לטבע נזכרים כאלקך בדין מיוחדים להם ׳ וראוי שיהיה הדרקה בישישים ובזקנים בלי הקת כל מה שאפשר כי השלשול השוה יותר נאות להם ׳

פרק ג

ביין הזקנים ׳ המוב שיביים הוא הישן האדום בריי שינער ויהם יותר ׳ וירחיקו הרורש והלבן אלא אם יכבנו לשרוך אחר הלקיחה מן המזון וימצאו כי צו׳ ישתו יין לבן רקיק במעט ההנבה על שהוא תמורת המים וירחיקו היין המתוק המוחם ממיינות

פרק ד

בן האופן הנ׳ במיוחדת מתוסי׳ הזקנים אם יקרו להם מתובים והיותר נקלים שבהם אשר יקרו משתיית היין ואז ראוי שישתהו לח׳ כפודנג ובנגלעלי ויורה הפלפל על היין ׳ ואם יהיה כינהגם כבר בקשה השום והבצל יקחום ותתראגן יועילם מאד ובפרט בעת חרוש הסתומים ׳ וכן אתאגמיאה ואגדוסיאה ׳ אך ראוי שירמכו אחריו בברדוק ובכרידה ובבזונות כמו מי הכבש באל כנדרום והשעורים ועשיית משקה הדבש יועילם והם בהתחדש הסתומים ובאב הפרקים אחר שנוסף עליו עם הרגש בסתום כאבר או הרגש התעתדו לו ׳ בה שיהיה בזרע הכרפס ושרשו לאברי המזון ׳ ואם תהיה החניה חצוניות יכרשל בה שהוא יותר חזק כמו פישרשילם ואם תהיה הסתימה בריאה כמו אל זופא ואל ברשאוש ואל כל כא וכרצג כוח

פרק ה

בן האופן הנ׳ בחפישת הזקנים הגריש שתהיה שוה ברבות ומכות בלתי נקיקה לאברים ההלושים בללי ׳

כל"ל והכאבים ואם תהיה בעלת פעמים אז יחובשו ב בעשרים באותם הפעמים בבגדים שעירים וידים כפו בנעצעות כי זה יועילם ומונע עונות עלות איבריהם

פרק ו

בן הלמוד הג' בן האופן הג' בטיול הזקנים · טיול הזקנים יתחלף ב כפי התחלפות ענייני נפשותיהם ו

וכפי מה שירגל בהם כן ההרגלים וכפי כנהגם בטיול ואם יהיה נפש בחבלית השווי יאותו להם הטיולים השוים · ב ואם יהיה אבר בהם לא על המשובח שבעניניו ישיבו ט טיול נמשך לשאר האברים בטיולם רמ' אם יהיה ראשו יקרה לו הסבוב והכפייה והמשך הליחות אל המפרקת וידוה שירבה פעמים יעלו בו אדים אל הראש והבוח לא יאות להם מטיולים מה שיכוף ראשם וישהו אבל ראוי שיטה אל הטיול בהלוך והמרוצה והרכיבה וכל טיול שישתמש בחצי התחתון ואם יהיה המגע אל צד הרגל יעשו הטיולים העליונים כמשיכת הרשת והשלכת האבני והגבהתם · ואם יהיה המגע לצד האמצע כמו הכבד והטחול והאמצע והבטנים יאות להם שני הטיולים והקצוים אם לא יגביע בגנע · ואמנם אם יהיה המגע אל צד ההדנה הנה לא יאות לו אלא הטיול התחתון · ואם יהיה בכוליא א או במקוה לא יאות לו אלא הטיול העליון · ואין הרך להם אל שירחיקו אותם האברים בטיול כדי שיתחזק בו · וזה לזקנים בחלוף מה שבשאר השנים ובחלוף הישישים א אשר יאות להם ויהיה בהם רוב מה שיאות לזקנים כי אותם ראוי שיחזקו אבריהם לפעמים ישוילו ולפעמים לאות יותר להם זה הל' כשיהיו חטים או יבשים נכתם הכר או ש · תנוחו יתהאות העפוש ואין בהם בסול

פרק א

בן הלמוד הד' בן האופן הג' ב בתקון כוח הנגופי חום · נאמר כי רוע הבוג החום אם עזרית ע

עם שווי כשני הנפעלים או הגבורית ויבש או לחות וכאש ישוהו הנפעלים ידענו שתוספת החום אל נבול איננו ט כוחלנ ואם לאו חיה כבנב · ואמנם החום עם היובש אפשר שישאר הבוג הזה בענינו זמן ארוך · ואמנם החום עם הל' הלחות הנה התחברותם לא יתארך כי פעם יגבר הלחות ע על החום ויכבהו ופעמים יגבר החום על הלחות ויגבהו ואם יגבר הלחות הנה בעליו יכון ענינו בעת תתכלית בבתרות הישוב שוה בה ובאש ירד יתחיל הלחות הנכברי להוסיף והחום להתחסר · וגאמר כי כלל הנהגת החום המזג נכלל בשתי כוונות · האחת כהם שירצה להחזירו אל השווי · והשנית שתשמור בקיאוהו על בה שהוא עליו והראשונה אמנם תקל על המקשים והשטבים עצמם על סבל ארוך בבדי שישובו בהנהגה אל השווי כי הנהגתם בבלי הדרגה יתהלא נגמס · והשנית אמנם אפשר להנהיגם בכוונות רחמים לכלום עד שישמור הבריאות הנמצא להם והנה כי שהוא כחוכי המזג שוה בשני הנפעלים הם יותר קרובי אל הבריאות כתחלת ענינם · והנה בונם ויותר כמו' לצבורות שעריהם ושנה והיו כעלי במאד הלטון ומהיר' אף בהלוך וכאשר יגיע אל הבורות ישליג עליהם החום ו ויוסיף היובש ויתחדש להם בוג עוקץ · והנים שהם יולד

בהם חסר' פעמי' רבות והנהגתם כשנ' הראשונ' הו' הנהגת הטיים וכאשר יעתקו יוען זקו אל הנהגת כי שישתדל להצי' שתבו והריקת שיתבו מן הצד אשר ישו אליו כותריהם מבני צל' כשלשול או הקיא · וכאשר לא ישלים הטבע להמות הליחה אל הריקה יעזר כדברים קלים בהקיא והשלשול אבנם הקיא הנה בכמו שתיית המים והחמים הרבים לבדם או עם יין · ואמנם השלשול הנה בכמו שתיית הכנבס ה המרוקק והשער הנגדי ואל שירכשת ואל תרנגבין · וראוי להקל שילם הלזום בבוזנם טוב הכימוס · ואולי יתחייב שירחצו פעמים ביום · וראוי שירחקו כל מבה בהתמבבת ו' והרחיצה אחר המאכל אם לא ימצאו בזיחה וכובד ע בצדי הכבד והבטן יעשוה על בשחוק אבל אם יקרה דבר בזה ראוי להם לעשות הפותחים במשרת ואפסנתין ו ודפואת אל צבר והל' אגיטון והמקרים המרוקקים כמ בסכנבין ויבנעו בלרחוץ אחר המאכל · וראוי שישתו אל' הפותחים אחר עכול המאכל הראשון · וקודם לקיחתם ה המאכל השני אבל בעת שיהיו ביניהם וכן לקיחת הא המאכל השני רוחב זמן וזה כמן אשר בין התעוררם כא בבקרים ורחיצתם וראוי שיתמידו המריחות בשמן ויסתו הרין הלבן הזיקק וירעילם הצבים הקרים ובעלי המזג הוב החום בתחלת הענין יותר ראויים בזה כלו · ואמנם בעלי המזג החום הרטוב אשר בהם יקרה העפוש והמשך התמבי' אל האברים יהיה שילם רב ההתנבה רך ולא יהיה שילם יותר אלא רך וקל כדי שלא יחמם עם סבירת בתנועה אם תראה בליחות התעוררות ומלאה אשר ראוי יותר שירחוק הטיול הנה הוא כי שלא הרגילו · והנבון שישילו אחר ה התריקה ויתרחצו קודם המאכל ושישגידו בנפרק המותרו' כלם וכאשר יכנסו כאביב יגילו בהקזה והתריקה ·

פרק ב

בן הלמוד הד' בן האופן הג' · בתקון כוח הנגופי קור · וממיני אלו נכ' שלשה · והנה

כי שיהיה בהם שוה שני הנפעלים יבוין כונת עודרות הנמו הטבעי במזגנות המים במרצעים כלחות והיובש וב ובשכבים המתחבבים הבריקות והגדולים והדריקות חם הבולדות כלחות והרחיצה המוזינה והטיולים הטובים ש שלהם כי הם אנש' שיהם שוי הלחות בעת ההיות הנה יקר' להם התלד הלחות בהם בעבוד הקור · ואמנם אותם שיש ל להם עם זה יובש הנה הנהגת היא בעצמה הנהגת הזקנים ·

פרק ג

בן הלמוד הד' בן האופן הג' · בהנהגת בהירי הקבול להלאים · אלו · אמנם יעזרו לזה אם אם

לכל' ואם ראוי להשוות בהם נבוית הליחות · ואם לליחות נאות בהם שראוי להשוות איכותם · וראוי שיובחו להם ב כוונות מה שיזון הנה במרצעת בין הרב והמעט · ונוש והשואת כמות הליחות בהמצאות כמות המזון · ותוספת ה הטיול והתחפיפת קודם הרחיצה אם יהיו מורגלים ובמותר מ קל כמנהיגם אם לא יהיו מורגלים ותחלק להם המזון ולא תכביד עליהם בסלמות הטוב ג כפעם אחת · ואם יהיה ה הגוף בהם בקל להזיק בהרגל אליהם יזונו לעתים · ואם לא יהיו כאזור כותב שתהמנע מזה באצטומכתן ויאחר אל'

אחר הברחץ ואם לא יוקדם והעת הראוי אם לא יהיה מ
בינע הוא אחר הרביעית בשעות היום השנות ואם יוחיב
הפנוך הבריה לאיצטו בה שאמרנוהו יוקדם המאכל · ואם
ירגיש באותו סהומים בכבד ירוצא בפתחים הנז המאוחר
לכונו ואם ימצא לזה היזק בראשו הסדור ברליך ואם יכ
ימסר כאכלו באצטו ויורד עצמו הנה זה טוב · ואם לאו ה
הורידהו במבוני והתאנים והברוקים בקארשנו הנזכר
תאריו

פרק ד

בן הלמוד הד׳ בן האופן הג׳ בה
בהשמנת הכחוש · מ
היותר חזקה שבסבות הרזון ב

כבר שנתארה עוד הוא יובש הבנג והמיסוריאקי ויובש
האויר וכאשר ייבשו המיסוריאקי לא יקבלו המזון ונוסף
היובש והרזון · וראוי שיחופף קודם והרחיץ המיצה בין ה
הרבות והשעירות עד שיתאדם העור ואחר תקשה והתפוח
ואחר ימרח במשיחות המפת ואחר ימשיל בשוקי ואחר
ירחוץ כלי אחור וינגב אחר זה במטפחות יבשות ואחר י
ימרוח בשמן מעט ואחר יקח המזון הנאות · ואם יסבלו ש
שניו ופרקיו וכנתנו הבים הקרים יציקם על עצמו והבלית
החמימה הקודמת על עשית מיחות המפת הוא שלא יתחיל
הנעיחה להכמש וזה קרוב במה שאמרנוהו בהגדיל האבר
הקטן ושלמו המאמר בזה ימצא בספר הקשוט כי הספר הד׳

פרק ה

בן הלמוד הד׳ בן האופן
הג׳ בהנהגות השמן
הנהגתו למדר חורדת ה

המאכל כראשו ומעט כדי שלא ישליטו המעברים
בעיצה ועשיות רב אבל הרב המכו ומעט ההזנה והרחיצ
התכופה וזה המאכל והטיול והבהור והשמנים המטיבים
והמרקיות האטריפאל הקטן ותרופות הלק ושתיית ה
החומץ הם המורייס על הצום · ועוד נזכירהו במאמר
הקשוט בגדת העור ·

פרק א

בן הלמוד הה׳ בן האופן
הג׳ בהנהגת הנרקם והוא
פרק נפרד בתקון האויר

אכנם האביב ראוי למהר בו בתחלתו בהקזה ובהשלשול במי
הראוי והמנהג ויעשה בו בפרט והקיא וירחיק כל כחכם
ומרטיב והרבה מהבשרים והיינות וידקדק המזון
ויטייל טיול שוה למעלה ממטולי הקיץ ולא יתמלא כמם
מהמאכל בפעם אחת אבל יחלקהו ויעשה המשקים ותע
העסיסים והמבושלים הרכבים · וירחיק הדברים וכל בר
וחריף · ואמנם בקיץ הנה ידרוש בו מהמזונות והמשקין
והטיול וישקוד המנוחה והשקט והמשכבים והקיא למי ש
שאפשר לו וישקוד לשבת בצל ובמסתור · אמנם בחורף
ובפרט החורף ובהתהלך האויר יסקוד בהנהגה מותר מא
טובה וירחיק גם המגבנים כלם וישבר בראשונה ובמשתיית
המים הקרים והרבה ובייציקתם על הראש ובלישן במקום
קר אשר יסתבר בו הגוף ולא יישן על המלוי וישבר כחום
הצהרים וקור הבקרים וישע שלא ימנעהו הקור
ויזהר בו בהתמידות העתיים והרבות בהם ולא ירחוץ כי א
אם בפרשים · ובשיתנו בו היום והליכו יזוק כדי שלא

יעצרו בו בסתו בוחרים אעפ״ שהרבה בהתגים היותר נא
נ ות להם בחורף שלא יעשו התעוררה הליחות ובלבולם
והנעיעם · אבל להגירם ולהשקיטם יותר נכון אליהם
ויבנע בהקזה בחורף כי הוא כבוא הקרחות · ואמנם היין
ראוי שיעשה בה שהוא רב המזג מבלי הפלגה · ודע כי
ברוב הבשר יש בטחון בדעהו · ואמנם בסתו ראוי להרבו
הטיול ולהתרחב במזון אלא אם יהיה הרובי ואז ראוי לה
להוסיף בטיול ולמעט המזון · וראוי שתהיה המת להם
הסתו יותר חזקה ויותר בקשיות בחשת להם הקיץ · ובן
והקש בבשרים וכיוצא בהם ושיהיו ירקותיו כמו כרוב וא
וסלקא וכיוצא בם לא אל קטף ולא מיאביאה ואל חמקא ואל
הנדבי · ופעמים מעטות יקרה רשום אחד מהשגים הם
הבריאים הולי בסתו · ואם יקרה או יכוחר ברפואה והרק
אם תהיה הראויה כי אי אפשר שיקרה בו חולי אלא בסבה
גדולה · ובפרט אם יהיה חם כי החום הטבעי והוא
ר בנהיג יחזק בסתו כאשר במה שיוכשח בבה שנתגלגל בהא
בהתהפכה ומתקבץ בהעצר וכל הכחות הטבעיות פעלים
פעולותיהם היטב · ואבוקרט ישבח בו השלשול והתחילה
ההקזה וינגת הקיא בו ומשבחו בקיץ כי הליחות
בקיץ צפות · ובסתו נוטות אל השקיעה וראוי להם
ל בבך אחריו · ואמנם האויר כשיפסד אי שיהיה דבריים
רעה ראוי לפנסו בנגוב הגוף והשואת המשכבות במדרים
הקרים והמשיבים בגום והוא היותר ראוי בו בדבר או ואל
וחופבו והעוד הנך בשוב הפסד האויר · והורידות הנוטי
בהורסיים היותר בו עלים בו ובפרט כשיעשה בהם המצי
הבוג · ובדבר ראוי למעט הצחיך אל שאיפת האויר וזה
בהתנשבות והחוחה · ופעמים רבות יהיה הפסד האויר א
בהארץ ואז ראוי לשבת על המגוות ולבקש המשכנות הת
העליונים כאשר · והמקומות שהרוחות ג בשבות בם ·
ופעמים רבות יהיה התחלת ההפסד בן האויר עצמו לסת
סיעזק אליו כהפסד אודים שנגניים או לענין שבימי גפ
בעולם כבני אדם איבותו ואז רא י במיצא בו רוחות אל ה
התתעוניות ואל הבתים מוקפים בכל צדדיהם בגדרי ואל
הגואיות · ואמנם העשונים והמתוקים עשויי האויר וזה א
אל צעדי ואל גדר והרס והרד והעגדלישי ועשיית ההוטך
בדבר הוא בבטיח בגבעיו · ועוד נזכיר בספרים החלקים
נבר כה שראוי לזאמר זה ·

פרק א

בן הגדל הא בן הלמוד
הה בן האופן הג בהנהגת
מקרים בבשרים נגלאי

כי שיתחדש בו רעש הלב המיד הנה יותהג ענינו מן יבות
פתאום כשירבה המאבום ואל הראוי ויותהג ענינו בהרקת
הליחות העבה פן יפול בעליו במבוה והשתוק · כשירבה
המרוף בכל הגוף יותהג ענינו בהרקת הלבנה · פן יפול
בעליו בבריצה והשתוק · ובן אם יארך עכירות הדומים
ותלשית התנועות עם בליו · וכאשר יתרכו האברים כלם
הרבה יותהג ענינם בהרקת הלבנה פן יפול בעליו בקרינג
וכאשר יתרשו הפנים הרבה יותהג בנקיי הבות פן יבוא
אל עקום הפה הנקר אל קווא · וכאשר יתאדמו הפנים
והעין הרבה ויתחילו הדמעות לנזול ויסרחו בן האור יח

מזוח כי כאב הראש יותר ענינו בהקיה ושלשול ובירצא
בו מן יפול בעליו באל שרסאם · וכאשר ירבה הינון בלי
סבת וירבת הפחד יותנג ענינו בהרקת הליחה השחורית
מן יפול בעליו כבר אנקטניא · ועוד שהפנים בשיתאדמו
ויתגבהו וישו אל הבהות ויתבודד זה בבשר בגרום · וכאשר
יכבד הגוף ויבלטו העורקים יותן מן יקיצה בקוע עורק וש
ושתוק וימות פתאום כשיתנטש התפיחה בפנים
והעפעפים והקצוות ראוי לתקן עניני הכבד פן יפול בע
בעליו בשקוי · וכאשר יתחזק סרחון הריציאה ותשתדל
להסיר העפוש בן העורקי פן יפול בעליו בקדחות וראוי
השתכן יותר חזקית בזה · וכאשר תראה יגיעה ושברון יורות
על קדחות תהיה · וכאשר תחסר תאות המאכל או שתוסף
בורה על חולי · ובכלל הנה כל דבר כשישתנה בן המנהג
בתאוה או יציאת או שתן או תאות המשגל · או שינה · או
זיעה או חוזק נוף או תרוד שכל או טעם לחוש הטעם או
משתנה תלונות שיוצאה מהות או יותר ונשתנה איבותו מב
מבשר חולי · וכן המנהגים הבלתי טבעיים כמו השחורים
או נדות או קיא או דליצה או בטנג תאות דבר או נמצר או
בלתי נמצר · כי המנהג כטבע ולכן לא יעזוב כי אם הרע
נאמר כתם ויעזב בהדרגה · והנה יורו ענינים פרטיים על
ענינים פרטיים כי התמורות כאב הראש והמיגראניאה מב
מבשרים בהתפשטות הנקר בער אנתשאר וירידת המים
בעין והמות העין לפני המים ביחוש חולתו כשיתקיים
ויסקע וישים הראות שיחלש עמו מבשר בירידת המים ב
בעין · והכובד והעקיצה בצד וימין כשיאריך מורה על
הכבד · והכובד והכתיתה בשפל הלב והמשל עם שנוי
ענין השתן בן יבריח מבשר עלה מבולית · והריציאת
הבעדרת הצביעה לטמה בן המנהג מבשר בירקון וכאשר
תאריך שיפת השתן ויכשר בכנעים יתחדשו בבקעת וכאם
השלשול השורף לטבעת מכש בגרידה בפילת ה תאות עם
הקיא והגשת והכובד בקצות מבשר בקולנג החומך כטב
בטבעת אם לא יהיה בה תולעים קטנים מבשר בטחורים
רוב יציאות ממאסיל והתולעים מבשר כרבולה גדולה תצא
ואל קוני מבשר בצרעת השחורה · והבהק הלבן מבשר ב
בצרעת הלבנה ·

פרק ב

בן הלמוד הזה בן האופן
הג מאמר כללי בהנהגת
האורח · הנה האורח נב

נבהל כדברים רבים שיהיה נוהג בהם בהיותו בביתו ומצ
וימצאוהו יגיעה ועמל ועל ראוי שישתדל להשגיח על עצ
עצמו מן ימצאוהו חליים רבים · ורוב מה שראוי שיסכור
בו עצמו הוא ענין המזון וענין היגיעה ולכן ראוי שיתקן
בו זמן וישים טוב הרבה קרוב השעור בלתי רב עד שימשי
משיכלו ולא יתקבצו המותרות בעורקיו · וראוי שלא ירכב
על המלאי כי יפסד מאכלו ויצטרך לשתות מים ויוסיף
ספוק ובתחתיו · אבל ראוי שיאחר המזון עד עת החנית
אלא אם הבאתהו סבה בזה · עוד נאמר אותה אחר זה · ואם
אם אפשר בלתו יקח שעור מעט עד יראה ובכדי שלא
יכריחהו לשתות מים בין שילך ביום או בלילה · וראוי ש
שינהג יגיעתו בזה קמאמר בשער היגיעה · וראוי שלא

שלא ישים להדך פניכו אם יש לו כלי כרם או עליתו ·
אבל ינקה נשפו ואחר ילך · ואם יש לו חכבא ירעב וישן
ותוך התכבא ואחר ילך · ובמה שראוי על האורח שידרוש ש
שישיל מעט יותר מהמנהג · ואם יצטרך לסבול העצרת
בדרכו ירגיל התעורה מעט מעט · וכן יאסור שיקרה לו
רעב רעבא או זולת זה ראוי שירגיל בהם וירגיל בהמזון
אשר ידיעה שיזון בדרכו וישים במזונו מעט הכמות רב הא
ההזנה וירחיק הירקות והפירות וכל מה שיוליד ליחה נאה
אלא להכריח ירופא בו כמו שנזכירה בזה שיבא ואולי יצ
יצטרך האורח שיוכל לסבול הרעב ואל שתמעט מכנגד ת
התאוה · ובמה שיעזור על זה המאכלים הלקוחים מהכב
כהכבדים הצליים ובירצא בהם · ואולי ילקח מהם כדורי
עם דבקות והחלבים ובסים וחזקים ושקדים ושמן שקדים
והחלבים יהיו כחלבי הבקר ובשיוקח אחד מהם יסבול הר
הרעב זמן שיש לו שעור · והנה כמבר כי אדם אחד שתה
לינת כשמן בנפסג והשים בו כמעט מהונג עד שנעשה ק
קירושי ולא התאוה עשרת ימים · וכן אולי יצטרכו אל
שיוכלו לסבול הצמא ולכן ראוי שיהיה עמהם התרופות ה
המשקיטות הצמא שזכרנום בספר השלישי בשער הצמא
ובפרט זרע אל בקלא אל חמקא ישתות מבנו נ זר בחומץ
וי חזק במזונות המבשיאים כדגים ואל כבר והמלוחים ונ
והמתוקים וימעט הדבור ויתהלך לאט · וכאשר ישתה ה
המים בחומץ יהיה מעט מהמים מספיק בהשקט הצמא במ
במקום שלא ימצאו מים רבים ·

פרק ג

בן הלמוד הזה בן האופן ה
הג בשמירת מהחום בש
בדרך והנהגת מי שילך ב

בחום · אלו גם כן כשלא ינהגו עצמם יביא אותם הענין
בשריפות אל שיחלשו ויתנו כחותם עד שלא יוכלו להת
להתנועע וינצר עליה הצמא ואולי יזיק השמש בחותיה
ולכן ראוי שישתדלו להסתיר הראש מהשמש סתר חזק ו
וכן ראוי שיסכור האורח חוזה ויטיח אותו בכמו ריר כזר קנ
קטינא ומוק אל בקלא אל חמקא והחולמים בהם אולי יצ
יצטרכו אל דבר יקחו קודם הנסיעה כמו כמאכל עשוי מק
מקמח שעורים ומשקה הפירות וזולת זה · והנה הם אם יר
ירכבו ואין דבר בקרביהם תעלינו התכבה להתלישם ולא
יהיה לה כרס תבורה · ולכן ראוי שיקחו מטה שזכרנו רב
דבר ואפ׳ יתמוסמו עד שירד מן הצמא ולא ישתבסך
וראוי שיוליכו עמהם בדרך שמן וורד ושמן בנלסג וינע
בהם במשיחה שעה אחר שעה על שדרתם · ורבים אשר ים
ימצאם פגע בדרך כהום ישובו אל עניניהם בשתותם בכים
קרים · אך הנכון שלא ימהר אבל ימתין מעט ואחר ירדנ
אליו · ומי שיפסד מתקנוב האטריו והם הרוחות הנקראות
בערבי אל סמום הנה ראוי שיעלף נחיריו ופיו בם נעיף ויש
ויסבול הצער בו · ויאכל קודם זה הבצל בחלב הנקרא ת
הנקרא אל דוג ובפרט כשיהיה הבצל כמוש כו או שרוי ב
בו לילה א׳ ואכל הבצל וינמע אל דוג ויעשה להם את ור
וראוי שיהיה הבצל קודם שישים באל דוג חוק החותך ויש
וישים במטהרו שמן ורדים ושמן נרטרי הלעת וינמע שמ
הלעת כי שמו בבה שיהיה הרק והקטב האטריו שיפחות

פרנו · וכאשר ידקדו הקטב ירצק על קנותיו בים קרים
נרחץ בהם נגיו ורגלים כנגנו בהדרקת הקרות ורוכם על
ראשו השכבנים הקרים כבני שבו ודדים הל׳ והרף ומסתכל
הקרות בכו כרושת ערבה חי אל עלם ואחר ירוחץ וישבר
בהבטל והדנ הבליה יועילהו בשישקט בה שבו והיין
הבזוג יועילהו נב׳ והחלב היותר טוב שבבזונות לו אם לא
יהיה לו קדחת · ואם יהיה לו קדחת שאינה בקדחות ויקם
הנפרשיות אבל הזוכונות יעשה אל דונג התבון ואם
יצמא על הקטב ישכבך בפיו הלא ישתה די רוחו כי אז ים
זנות בדר אבל ראוי שיסתפק בשכבוך · ואם אי אפשר ם
בבלי שתיה ישתה נגיעה אחר נגיעה וכאשר ישקוט בה
שבו וישקיט הבזיות צמאו ישתה · ואם יתחיל קודם שחו
שהותו לשתות שבן וחדד ובים בזוגים ואחר ישתה האנשים
יהיה יותר נכון ובכלל הנה כי שהוק בחום ראוי שישים ב
בושבו במקום קר וידוק הגליו בם ם קרים ואם יהיה צמא
ישתה הקרים במעט מעט וזה בכנון כחוד העגל

פרק ד

בן הלמוד הה׳ מן הא
האופן הג׳ בהנהגת מי ש
שילך בדרך בקור ובמקרהים

רואה אני שיהליכה בדרך בקור החזק גדולת הסכנה וגם
עם התאבר להבין הדברי הצריכי׳ וכש עם עיבת ההסתכר
בבה אחדים כבוכים בכל בה שאפשר כבר הביתם הקור
או שנבהלשר בביצה וכא׳ ושתוק ויכותו בכות כי שישות
אל פרן נאי יברוח ואם לא יגיע ענינם אל הבות הרכה פ
בעבים יפלו בריעב והגקר בחלבום · וכבר זכרנו בה שראוי
לעשות כו׳ ובחדים ואידים בבקומו · והדבר היותר
נכון אליהם שיסתבו הנקבים וישגרו האף והפה שלא יב
יכנס בהם אויר קר בפתע וישגרו קצותיו בבה שנזכירהו
ובשיתנו והולך בקור אין ראוי שיחגם עצמו מיד אבל
יודרגו מעט מעט בדרכו · ואין ראוי שימהר להתחמם
בקרוב מאור אבל שלא יקרב אליו יותר טוב ואם אי
אפשר ידרגו אל זה · והיותר ראוי שבעתים לו שיחזקו
אם תהיה בנתו שילך מיד ויצא אל הקור אז אם לא הגיע
הקור באחדה להחליש ולהפיל כחו אבל כשעשה בו חוזק
הקור בעצמות אז אין צר כבו׳ שיטוהו להחם בבגדים כח
בחוטבים והבדיזה בשבנים הבחוטבים וכש׳ בבה שיש ב
בהם שייאקות כשבן אל כוסן · ובשיהנה ההולך בקור
הוא רעב ויקח דבר זם יקרה לו חום בקרחות מופלא ·
ויש לאוחזים כנגה יקלו בעליהם ענין הקור והם הם
הבזונות שידבה בהם השום והאגוז והחרדל והתלתית
ואי לי יפול בהם הבצל והתובל בשום והאגוז והחבאה נב׳
כן גה לחם ובכרש אם ישתו עליה היין חי · ויצטרך ההולך
לקור שלא יצא לדרך ריק אבל יתמלא בבזונות וישתה
היין תבורת המים ואחר יבתין עד שינוח זה בבטנו ויה
ויתחמם ואחר ירכב · והחולתית היא בבה שבחמם הנקפא
בקור וכש׳ כשתיה ביין והשתיה השלישה דר׳ בחולתית ב
בליט ביין · ולההולך בקור יש משיחות יבנעו נזקי בקבלת
רושם הקור וכבוב האגת וחלה זה וחשום בהדברים היותר
בחבונחים לכי שהנה באויר קר ·

פרק ה

בן הלמוד הה׳ מן האופן
הג׳ בשמירת הקצוות בכ
בחזק הקור ראוי שיחפש

האזרה תהלה עד שיחפשם ואחר ישחום בשבן דם
בהשכבים והבשבשכים כבו שבן אל כוסן ושבן אל בן ושו
בסים שיחה טובה · ואם לא יבצא רנה השבן זית וכש׳
בשרוש כן הבלבל ואל עקר קרוחה ואל פורבין ואל הלת׳
או נזב אל דסקור · ובהתחבושת השוכרי הקצוות שיחם
עליהם שום ונאלבאגו כי הוא בבשרת וכבו הקטרן ואין
ראוי שיהיו המנעלים והבתי שוקים בענין שלא יהגועע
ברים האבר כי תגועהו אחת בהמסבות הרוחות לקור והאבר
ההנוק יבצאהו הקור בחוזק · וכאשר ידקף בגנים כגיד
ושעל׳ ואחר יכוסה בבגדים יהיה יותר בבנין עליו וכאשר
ישוב הרגל אז הוי דע׳ שלא ירגיש ברוב הקור בבלי שמע
שנעצר ובבלי שנוסף בהנהגתו בהגוה טובה · ודע
שהחוש בדרך הבכול והקור כבר עשה בו בנסיו הנ
תנהגהו בבה שתדעהו · ואבנם כשעשה הקור באבר
נתנית החום הטבעי אשר היה בו ועצר בה שהיה נוקב
כבנו בקצבו והכינו לעקוש אז אולי יצטרך שיעשה בו
בענינו בה שנאבר בשער הנגעים ובייחוד הגבול הרע
ואבנם כשהזיק בו הקור ולא עפש עדיין אבל הוא בחדש
הנה הראוי שישום הקצה בבי הלפת ביחוד או בבים שב
שבשל בהם התאנים וכי הכרוב וכי בעלי הדרח ובי הם
השבת ובי אל נבי נג ובהלם שיחה טובה ובי אל שיח וכש
אל נכבם והתחבושות בלפת תרופה טובה בועילה לו ור
וראוי שירחיק האש מכחו וראוי מיד שילך ויניע הרגל וה
והקצה ויעילהו ויחמבנהו נאח יבריחהו וישוה אותו וירצק
עליו כה שאבארנוהו · ודע כי עיבת הקצוות והדים
והוקשים בקור שלא יהגיעהו הוא בהיותר חזק שבסבות
לבגיע הקור בקצוות · ויש אנשים שיסבלום בבים קרים
ויבצאו בזה תועלת כאלו החוק ידחה בבנו כבו שיקדח
לפירות הנקפאים אם ישכבו בבים קרים ויהיה זה כאלו יצ
יצא הקפאון בהם ויצוף עליהם ויתעודד וישתנה ואלו הי
היו קרובים אל האש יפסדו · ואבנם איך הוא זה בבה שלא
יצטרך אליו הרפואה · וכאשר יתחיל הקצה להיות ראוי ש
שישורט וישולח כבגו הדם בהיות האבר מוכנו לכם הם
הדבים כדי שלא יקפא דבר מהם בפגרות השריטה ולא ·
יצא אבל יעזוב עד שיעצר מעצמו ואחר יומח בטין ארמ
ארמני והוכן בוזג כי זה יבנע הפסדו והקשין כועל בה
בתחלה ובאחרונה ואם יעבור הענין השחורות והירוקות
והגיע עד שיתעפש לא תתעסק אלא להציל בה שנתעפש
בסבירה פן יעפש נב׳ הבריא אשר בסביבתו ויתפשט הנ
הנעפש אבל יפול בה שנבררנוהו בשער שלו

פרק ו

בן הלמוד הה׳ מן האופן הג׳
בשמירת הבראה בדרך ·
ראוי שיזהר הנגים בדברי

הדבקים אשר בהם טומות כבו דיר אל כור קטינא וכבו ריח
אל פרגן וכבו אל בתירא הבורך כבו׳ ואל צבך וכבו לבן
והבצים וכבו הלחם הלבן הנעשה בהבשידי השדי ובבים
ועוגי׳ חבון קדישן · ואבנם כאשר תשתגם רוח או קור א

פרק ז

שמש בקשי הנותנו בדבור בקטוש

בין הלמוד הזה בין האופן הג' בשמירת האורח בחוזק הכחות המיכות הנה התחלפות הסיבות לפעמים יציל האו

האורח בהלאים יותר מהתחלפות המזונות ולכן ראוי שי שישמר במה ויתוקן ענין המים ותקנם רוב זבובם ורוב ריחם מן ההרס המתהריות ובשולים כמו שבארנו העלת בו הנה יזככם ויבדיל בין עצם המים המזוקקים ובין מה שית שיתערבו ויותר במה כלי להסינם בהעלאה ׳ ואולי לשזור פתילה בצמר וישם מבטה קצה אחד באחד בשני הכלים נהוא המלא ויעזוב הקצה האחר בכלי הריק ויהיה זה בין טוב ממיני הזכוך ובפרט כשיהיו עכורים ׳ וכן כשיבשלו המים הרעים והמרים ויושלך בהם כעודם רות הרתוחים טיט מזוכך והברורים בהצטבר ואחר ישקוט ויצ ויצאו בהם מים טובים בראשונים ׳ וכן שבשוך המים וכב׳ הרש׳ בהם טיט מזוקק אין איכו רע בו ובפרט הנשרף בשכים ואת׳ יזנבם הוא במה שישבר המסר ושתיית המי עם היין גב׳ מבה שירוה המטרם כשיוזה המטרם בסוג מ מעוט ההערכה ׳ וכן המים כשיבעטו ולא ימצאו אז ראוי מישיתו בזוני בחומץ או בסכנגבין וכש׳ בקיץ כי זה יספיק ולא יצטרך להרבות בהם ׳ והמים המלוחים ראוי שישתו בזונים בחומץ או בסכנגבין ׳ וראוי שישם בו חרובין ונר וגרגירי הדס ואל׳ ועדוד ׳ והמי׳ אשר בהם אלומי העפוצי׳ ראוי שישתה עליהם כל מה שירכך הטבע ׳ והיין נב׳ כמה שיועיל שתייתו עליהם ׳ והמים הבורים ראוי שיעשה ע עליהם הדברים הדשנים והמתוקים ויכונו בגאלב׳ ׳

ושתיית מי האגמים לפניהם ולפני כי שירבה להם הוא כמ במה שירחה הזקם ׳ וכן אכילת האגונים והמים העוכרי׳ הגנבים אשר יתחבר בהם עפוש ׳ הנה ראוי שיטעם לפ לפניהם המזונות החמים ושיעשה עליהם הקובצים בין הם הפירות הקרים וקנוה סעודתו באמטרנו׳ ותפוחים וא ואלריבש ׳ והסיבות העכים העכורים יוקח עליהם המ השומים ומבה שיזככום נב׳ אלום אליכני ׳ ומבת שדוחה המסר הסיבות המתחלפים והבצל כי הוא טריאק להם וכפ ובפרט בחומץ והשומים נב׳ ומהורדים הקרים והחזרת ׳

ומהנהגה הטובה לכל שיעתק לסיבות המתחלפים שיצ שיצטייד כמו ארצו ויכות בהם המים הנלוים אליה ויקח בסיבוי כל׳ מינה הנמשך אליו וימזג אותם בבישו וכן יעשה עד שיגיע למחוז חפצו ׳ וכן אם יצטייד טיט ארצו ויערבנו בכל׳ מים ירבנו לו וישקטם ואחר יעזבם עד שיזדככו ׳ וראוי שישתה המים מאחורי בסגנת מן הצא העלוקה ושלא יבלע הריק מהעורבים הרעים שבהם ׳ והצטייד העכוסים והמבושלים המוציצים למזוג אותם בכל׳ בים המתחלפים והנהגה טובה ׳

פרק ח

כן הלמוד הה׳ בן האופן הג׳ בהנהגת יורדי הים ה הנה יקרה ליורדי הים סב

מבוב ראש וערבובו ויתעורר בו חפץ קיא והוא בלבול ה האצטו׳ הכה לקיא כאגמן בה ובע׳ ארשטק וזה כי בים ה

הראשונים ואחר ישקוט וינוח ׳ והאור שלא תאלך לעצור חפץ קיאו אבל יעזב עד שיתנקה בו ׳ ואם יצל׳ כבו או יעכ יעצר ׳ ואבגם להתעתד שלא יקרה להם הקיא הנה אין בזה היזק וזה באכילת הגירנות כמו אל׳ אספרגל׳ והתפוח והרמון וכאשר ישתה זרע כרפס יכנע חפץ קיא שיתעורר להם וישקטהו כשנתעורר והאפסנתין גם כן ׳ ומהם שיכנעוהו גם כן שירון בחמוצים המחזקים לפי האצטומ׳ המונעים מעלות ואחר אל הראש וזה נב׳ כעדשים בחומץ והבוסר ובמעט פודנג׳ או חמא והלחם הפתות ביין הוחני או כבים קרים שכבר נשרה בהם חמא ׳ וראוי שיכבח אמי אספרואג תוך נחיריו

האופן הה׳

פרק א

בחלוקת אופני עשיי׳ הרפואים והם לא פר פרקים ׳

בין האופן הה׳ מאמר ב בלל׳ ברפוי ׳ כאמר ונא ענין הרפוי ישלם כאחד

משלשה דברים ׳ אחד מהם ההנהגה והמזונות ׳ והשני וההשתמש בתרופות ׳ והשלישי ההשתמש במלאכת היד ונרצה לומר בהנהגה ההשתמש בסבו׳ והסבות הכוגד׳ כפי הסבות והמזון הוא מכללם ׳ ומשפטי ההנהגה בצד איכותם דומים למשפטי התרופות אך יש למזון בכללם מ משפטים מיוחדים לו בצד הכמות ׳ כי המזון פעמים נמנעהו ופעמים נמעיטהו ופעמים נשוה אותו ופעמים נו נוסיף בו ׳ ואמנם ימנע המזון בעת שירצה הרופא ש שיתעסק הטבע בבשול הליחות ׳ ואמנם ימעט בהיות לו עם זה כונה לשמירת הכח כמה שיזון בו ׳ וישגיח אז על הכח ׳ ואולי יחזור וישגיח אז על החבור כדי שלא ישריד הטבע בעכול המזון הרב ׳ וראוי להשגיח תמיד אל היותר נותן שבהם והוא הכח אם יהיה חלוש מאד ׳ והמזון ימעט בשני צדדים אחד מהם בצד הכמות ׳ והאחד בצד האיכות ׳ ואתה תוכל להשים חבור שני הצדדים כאמר ש שלישי ׳ והפרש בין שני חלקי הכבוה והאיכות כי לפעמים יהיה מזון רב הכמות מעט ההזנה כמו הירקות והפירות כי המרבה מהם מרבה מכמות המזון כל בלתי איכותו ׳ ולפעמים יהיה מזון מעט הכמות רב ההזנ׳ כמו הביצים ואשכי התרנגולים ׳ ואנחנו אולי נצטרך שנמעיט האיכות ונרבה הכמות ׳ וזה כשתהיה התאוה יוצ נוברת והיו בעורקים ליחות גאות ונרצה שנשקיט את התאוה במלאת האצטו׳ ושנמנע מן העורקים מחבר הרב כדי שיבשלו ראשונה מה שבהם ולמנות אחרות וזולת זה ולפעמים נצטרך שנרבה האיכות ונמעיט הכמות וזה פש כשנרצה לחזק הכח ויהיה הטבע המכונה באצטומ׳ יחולש בהחזק בעכול דבר רב ודוב מה שנשתדל בהמעטת המ המזון ולמנעו כשאנחנו נרפא החולים החדים ׳ ואמנם בחליים הנרפאים הנה אנחנו נמעיט נב׳ אך המעטה פחותה מהמעיטנו בחליים החדים כי השגחתנו בכח כ

בחליים הגרועים יותר כי אנחנו נירא שנבולם ותבליתם
רחוק   וכאשר לא יגברו כח לא יספיק ללחם
להתקיים עד עת הגבול לא יספיק לבטל בה שיאריך זמן
בשולו   ואמנם החליים החדים הנה נגבה בם קרוב
ומקוה שלא יאמט ורבה קודם תכליתם·   וגם נמחר בזה
לא נמליץ ברוב עשת המזון· ובכל מה שיהיה החולי יותר קרוב
קרוב בן התכלית והמקרים יותר בזמם כזון אותו בכזה
הגבה· ובכל מה שהחולי בתמיד להוסיף ויתחילו המקרים
נב׳ בת כנת נבעים המזון להחזיקו במקרים כמה שתקרש
שוקרבו ולהתל בן המה בעת והמבקשהו ובעת הרחב
ההברית נדקדק והתנונה באר· ובל עוד שהחולי יותר חד
ומבולן יותר קרוב נדקדק הגנינה יותר בחוזק אלא אם יש
יקרו כב׳ ה ומבעיתו בו· כמו שנזכירהו בספר הפרטי ויש
לכאן מצד כח שיון שני מעלים אחרים· אחד מהם בחוזר
עבריו בענין הרין ואחור עברו בענין הצלי והקריות וגם יש
קבו במכונת בה שיוליד בבני ברגם והאחז כמו שיהיה
בבטן במר הגור והענרים או רקיקות ומשירות התבהו
כמו שיהיה בענין המאזן· והות בן היין והאנגים
ואכ׳ בו נצערך אל המזון המשיד לעבור כמ נרצה להקים
בו לה הכח ההוא נהעירו ולא תהיה האנשים או הכח
בשליכים עבור המזון המאמר העכול הנגוע נוהר כמזון
המעט ויקבל כשיהיה שיקים כזון במאמר העכול כי אז
יבנחר שיתקרב בו וישוב אל הצד אשר לקח כאשר ביא
באורו· ואמונו נ׳ ר׳ בהענה כשנפחד מהחוש והשתובים
אך נבוזר המזון חוק והזונה הבאור המעכל לכי שנרצה
שנתאמו ונבטרים לחולים הרחוקים ונבחר המזון הראשה
לם שיקרה לו שעינת המקבים בכר   ואמנם הרפוי
בתרופה יש לו ג׳ עקרים· אחד מהם בחירת איכותה כלו׳
בחירתה חם או קר או רטוב או יבש· והשני בחירת כמותה
והעקר הזה נחלק אל שיעור איכותה כלומר מדרגת חומה
או קרותה וחולה זה· והג׳ סדר עתה· ואמנם בחירת איכות
התרופה על המוחלט הנה אמנם יתישר אליו בעמוד על
מין החולי כי הוא כשידע איכותו וחולי ראוי שינגדר בן
התרופה בה שהוא הפך לו באיכותו·   כי החולי ירפא
בהפך והבריאות ישמר בדומה·   ואמנם שיעור כמותה
במעני התני יהיו יודע עד האומר ההלאכותו כטבע והאבר
ובשיעור החולי· ומן הדברים אשר יורו על זה בהאיתורים
אשר הם המונ והתבנה והמגרע והמרק והארץ והמלאכה ג׳
והבת והגוה והבראה וידיעת טבע האבר תהיה לך יגיעת
דברים ארבעה· מזג האבר ויצירתו והנחתו וכחו· אמנם
מזג האבר הנה כשיודע מזגו הטבעי ויודע שיעור מזגו
החולי יודע באומר כמה ירחק ממזגו הטבעי וידע שיעור
מה שיושב אליו· ובכב׳ אם יהיה הכונ הבריא קר והחולי
חם הנה בתרחק בכמו רוחק רב ויצטרך אל המונה רבה
ואם יהיו שניהם חמים יספיק הענין בו קירור מעט· ואמנם
מיצירת האבר כבר אמרנו היצירה על כמה ענינים תכלול
ויעיין בהם· וידע כי מן האברים מה שהוא ביצירתו נקל
המעברים ונתוכו וחוץ גם כמו כקום פני הדתה כמבו המט
המומר בתרופה רקה שוה· וזה כיום בה שאינו כן ואז יצ
יצטרך אל תרופה חזקה· ומן קצתם ספוגיו וקצתם מקשיי

והמפיני יספיק לו התרופה הדקה ומקשיי יצטרך אל ה
התרופה החזקה· והאברים אשר יש להם יו׳ ר צריך אל ה
התרופה החזקה הם אשר אין להם הה״ל אפי׳ באחד מפני ה
הצדדים הלא נבאר· והגדולו אשר יש לו רקם גד אחד
ואחרים אשר יש לו מבאר כמפני צדדים אף הוא בקשיי מן
מקום הרקם כמה״א והגדלו אשר יש לו הה״ל כמפני ב
צדדים והוא רפת נראה   ואמנם בתכונת האבר הנה
והתוה יובן כבנה כמו שידיעת אם מקום ואם שיתוף
וקבל התועלת בו כיד עת השיתוף הוא יותר בזוחר
בהתהפך צד נסיבת התרופה והגייתה אליו· והבב׳ מ
במיקיה החוטר נגבב נות הכבד שריקתו בשתן ובשיחא
במקערו שריקתו בשלשול· כי בכוננות הכבד בשתוף ל
לאברי השתן ובמקערו בשיתוף המעים·   ואמנם קבלת
התועלת בצד ידיעת המקום הוא המבנים שלכה· אחד מה
ברם קרבתו או ברחקו כי אם יהיה קרוב כמו הא... יש
יגיעו אליו התרופות השוות ...· ואם יהיה רחוק ב
בריאה הנה הרתעת השוות יפסר כחם קודם הגיעם אליו
ולכן יצטרך להוסיף בכחם· והאבר הקרוב אחד תמעד
התרופה ראוי שיהיה כח התרופה בשיעור המקבל להחלי
ואם יהיה בינוים רוחק והפרש עד שיצטרך בגעתו אליו
אל כח שוקע אז יצטרך שיוסיף כח התרופה יותר מן מה
הצריך אליו בענין בהתבוששת ... והוליד
· והמתוך הב׳ שיודע ...
שראוי שיקורב בתרופות כדי שיעשה ... האבר ב
כמו שיקורב בתרופות אברי השתן והכנירים וכתרופות ה
הלב והמעבר· והאופן הג׳ שיודע צד הגעת התרופה אליו
... שאנחנו כשנדע שהנב במקום התחותוני הגעגוה בזרון
ואם נ. כזר שיהיה בבעים העליונים הגעגוה בכח שיחת
ה... כל תועלת בשמירת המקום והשתוף יותר ...
כמה שראוי שנפעלהו בקוות הדבר נשוף בשלשול א
ואברי· ומכה שראוי שנפעלהו והחבר עדיין בתהאל ה
שאם יהיה בתוכו עדיין כשנשתהו ... כמו אחר השנה ה
הנאינב ל׳ האחד בוצה תוף הנד כבה שמשוך בן השן
אל השבאל ומבטה אל מעלה ובהפך והשני שמירה הת
השתוף כמו שיעור רבות בתנאות בוכות המציצה על ה
השדים לנמשך אל השתוף· והשלישי השעות הנבחרות ב
כמו שיוקי בעין הכבד הבאסליק ושתון ובעלות השחל
הבאסליק השמאל· והרביעי השנחה החוזקה כמה שלא
יהיה הנמשך אליו קרוב באר מן המשך כמבו׳ ואמנם
כשיהיה והאבר נמשך הנה יקובל תועלת בשני הדברים ה
מצד שאנחנו נקרהו כשהאבר עצמו או נעתיקהו אל האבר
הקרוב המשתתף ונרצאהו בכמו כמו שנקוו אל עצון ב
בערות הרדום והעורק אשר תחת הלשון בעלות כני הע
העקדים וכשירצה לכשוך אל התפך ותקנו החולי כב
האבר הנמשך כמנו ותקין שלא תהיה ההעתה׳ אל ה
אבר ראשיי   ואמנם קבלת
התועל׳ מצד כח האבר הנה כדרכים ג׳ האחד בחם השפר
הזות ראשיי והתחלה· כי אנחנו לא נסכן באברים הת
הראשיים בתרופות החזקות כפי האפשר כי נדוה כבר ...

כללנו תנוף בחזק · וכן לא נריק כן הכוח והכבד בזה שיע
שיצטרך להריק מבני בבת אחת ולא נקרר קירור החזק בלל
וכי אשר נחבוש הכבד בתרופות הטוביות לא נניחם מבלי
קובצות טובות הריח לשמירת הכח וכן בכה שנשקהו כש
בשבילו · והיותר ראוי שנאבריים בזאת ההשטחה הלב
ואחרין הכוח ואחרין הכבד · והודך הב׳ השגחת הפועלת
המשותף לאבר ראשי · ואם לא יהיה ראשי כמו
האצטו׳ והריאה ועב לא ישתו בקרחות עם חולשת האצטו׳
בים קרים וחזק הקור · ודע כי עשיית המרוי על הראשי׳
ומה שנלות אליהם מוזקים הוא סכנה גדולה בחיים ·
והדרך הג׳ השגחת זכות החוש ועבירתו בי האברים וכי
החוש העצבים ראוי שיזהר בהם מעשיית התרופות רעות
האיכות והעוקצות והמזיקות כמו אל׳ יתורעאת וזולתם
עליהם · והתרופות אשר ידחיקו מעצמותם הם ג׳ מינים
המתיכות והמקררות כבה ואשר יש להם איכויות כנגד
כמו אל׳ ונגר ואבצירא׳ והעצרת והנחשת השרוף
והדומה להם · והנה זה חלוק בחירת התרופה בסבת טבע
האבר · ואמנם שיעור החולי הנה אותו שיהיה רב׳ חום נופל
החולני חזק יצטרך אל כבוי בתרופה יותר חזקה והקירור
ואשר קררו המקרי חזק יצטרך אל שנחממהו בתרופה יותר
יותר חזקה החמים · וכאשר לא יהיו חזקים הספיק לנו
תרופה פחות חזקה · ואמנם מעת החולי שנדע החולי באי
זה עת מעתותיו הוא ואם הבורסא אם תהיה בהתחלה יש
יעשה מה שירתיע לבדו · ואם תהיה בתכלית נעשה מה
שיתיך לבדו · ואמנם מה שבין זה הנה נערבם יחד ואם
יהיה החולי חד והוא בהתחלה נדקדק והנהגה דקדוק ש
שוה · ואם יהיה אל התכלית בגלית בדקדוק · ואם יהיה
כיון לא נדקדק בהתחלה כב׳ ונדקדק דקדוק שוה אצל
התכלית אעפ׳ שהרבה מן החליים הנרשמים זולתי הקדחו׳
תתיכם ההנהגה המדוקדקת · וכן אם יהיה חוסר החולי רב
והגבה נריק בהתחלה ולא נבחין הבשול · ואם יהיה שוה
בבשול נריק · ואמנם לקיחת הראיה מן הרסים אשר יור
יורו במראותיהם הנה הוא נקל עליך לדעתם והאויר מב
בכללם · הראשון שראוי שיוסכח ענינו האם הוא עוזר ל
לתרופה או לחולי · ונאמר שהחוליים אשר יהיה בהם סכנ׳
לא יובטח מאפיסת הכח עם האחור הראוי והקל בו הנה
הראוי להתחיל בהם ברפוי החזק החולה · וכאשר אין סכנה
בהם תבא בהדרגה אל היותר חזק אם לא יספיק היותר קל
והשמר לך שלשיוח מן הראוי ואעפ׳ שהרשם מתאחר·
נמעכב על הטעות ואעפ׳ שהחזק לא יתבאר·
ועם זה אין ראוי שתעמד על רפוי אחד בתרופ׳ אחת אבל
רפוי אחר ותחליף התרופו׳ כי המורגל לא יתפעל מכנג
הגוף ולכל גוף גם לכל אבר גם לגוף ולאבר האחד בעת
זולת עת יש סגלה בהפעלות תרופה זולת תרופה · וכאשר
תסכל בחולי הגיזוהו עם הטבע ולא תבחר כי הטבע אם
שינצח החולי ואם ישיראנו · וכאשר יתחבר חולי עם כאב
או סבת כאב או כלייב כאב בהבאה והנפילה אז תתחיל
בהשקט הכאב · וכאשר תצטרך אל והרדמה הנה לא הע
ח עבור בכו אל בשכש כי הוא עם הרדמתו מרגל וכאשר
אנגע בחזק חום האבר עד נהו בכה שיעכב הדם מאד גח

כהריפות ואם לא תפחד מהקרור עד נהו במקררים בבו
חדות וכיוצא בה · ודע כי כן ורדים הטובים הבצליחו׳
העד בכה שבחזק הכחות הנגשים והחיוניים בשמחות
ומניסת מה שישתעשע בו והקידת מה שישיש בו · ואולי
ידעיל שקידת האנשים הנכבדים וכמו שיחבים מבני כי
יבגעו החולה מרבים יויקוהו · ומבה שיקרב בזה · המין
מן הרפוי ההעתק מארץ אל ארץ ומאויר אל אויר והעתק
מתנועה אל תנועות והשתדל בתנועות ותנועות ישות בהם
אבר או ישוב כמות מה כמו שיוסרח ונע כאשר עינו וחוש
לעין מן הצד אל דבר יופיע · וכמו שיוסרח בעל אל קוות
לעין כמראה הצנגית כי זה וכיוצא שישתדל להשוות פניו
ועיניו ואולי ישוב בהשתדלות אל התיקון · ומן העקרים
אשר ראוי שתשמור שתעזוב הרפויים החזקים בפרקים הם
החזקים כפי יכלתך וכמו השלשול החזק וה
הקיא ופתיחת הבורסות והכויה בקרן ובסתיו · ומן
הענין אשר יצטרך ברפויים אל עיון דק כשיתחבר בחולי
אחד שני חיובים הפכיים כשיתחייב לחולי דרך מצד דבר
הסבתו והמכו מקרה הלכניות כי הוא תחייב מצד חומת
קירור ובשביל החמר אשר הוא סבה לקיחת חם מהפך
וכן אם יתחייב החולי חכום ומקרהו קירור כמו שיתחייב חם
אל קולנג חכום או החוך או דקדוק ויתחייב החזק כאבו קרו
קירור והרדמה ובהפך · ודע כי אין כל כלוי ובל רוע בזג
כשרפאים בהפך מן ההריקה וההקבלה אבל פעמים רבות
יספיק טוב ההנהגה המכוונת אל הבלוי ורוע המזג

פרק ב

מן האופן הד׳ ברפוי חל
חולי רוע מזג · אמנם מה
שיהיה במזג בלי חומר

הנה אנחנו נחליף המזג לבד ואם יהיה עם חמר אנחנו נר
נריק ואולי יספיקו ההריקה לבדה אם לא ישאר כמנו רוע מ
מזג להקבעתו וקודם · ואולי לא יספיקו זה אם ישאר רוע
רוע מזג אבל יצטרך להחליף המזג אחר כלותנו מן המור
ההריקה · ונאב כי רפוי רוע המזג מינים · רוע המזג אם ש
שיהיה מסולבך ויהיה רפויו בהפך במוהלט · והוא הרפוי
המוחלט · ואם שיהיה בגבול ההויה ותקונו הרפוי עם ה
הקריבה במבוחה · כשל הרפוי המוחלט רפואת עפוש הם
וקדחות הרביעית בתריאקא · ושתיית מים הקר בשלישית
לכבות האדומה · ומשל הקריבה בשמירה ההריקה
כרביעית באלבורום · ובשלישית באסקנגיאה כשתרצה
בזה להגיע התחלת עונה הנוגלת · וכאשר יספק עליך ד
דבר מן החליים אם סבתו חום או קור ותרצה לנסות תנה
לא תנסה בנופלג והעיון שלא יטעך הרושם אשר במקרה
ודע כי הקירור והחמום ובנם שוה אך הסכנה בקירור יותר
כי החום ארוב והטבע · והסכנה בהרטבה והנגוב בשוה אך
מן ההרטבה יותר ארוך · והלחות והיובש כל אחד מהם
ישמר בחזק סבותיו ויתחלף בחזוק סבת האבן והחום ולא
בחזוק בסבות אשר כלינו ומרונם · ואחר זה במנקים ולא
לנקות השפרים והכלוי ולפתוח הסתומים · ואחר בבה
שישמרהו והוא הלחות השוה · והקור יחזק בחזוק סבותיו
ובחניקת החום ובבת שיפליג התכתו והוא הזובה בעצם
החום במקרה · והמרצא תצלת החום בפתיחות הסתומים

ראוי שיעשה בהקרור המופלג שלא יוסיף בהתאבנות .. הם ייכון וכההגבים המופלג כי יוסיף ברוע המזג והחם ׳ אבל ראוי שיעשה לאט וירפא החולה במה שיברק ואם .. יספיק המתקרר במי השעורים ומי הגרבי והיו טוב ׳ ואם לא יספיק זה אז במה שיהיה שוה ואם לא יספיק זה אז במה שיהיה בו חום דק ולא תחוש בזה כי

תועלת פתיחתו בקרור יותר מהחזק חמומו אשר בבויו יקל אחר הפתיחה ׳ ואמנם ימנע הצלנה הכבי בבשול הליחה החודות ואעפ שקצת האנשים חולקים על הסברא הזאת .. ולא ידעו שהסבבי החזק בגלל הכח וכש הנחלש בחולי .. ואעפ שיתקן החסר יתרון תקון והנה לפעמים ישאיר אחריו חלאים אם מרוע מזג קר נפרד ׳ ואם עם חבור הכבי למזג אשר תקנו ׳ ואמנם חמום המזג הקר הנה באלו הוא קנה כאשר יהיה כבר נשקע והוא בתכלית הקלות .. בהתחלה ׳ ובכלל הנה חמום הקר בתחלת הענין יותר נקל בקרור החם בתחלה ׳ אך קירור החם כאן והתכלית אעפ שהוא קנה הנה הוא יותר נקל בחמום הקר בתכלית כי .. הקור המופלג הוא המות בין הטבע ושוה לו ׳ ודע כי הקירור לפעמים יתחבר ביובש ׳ ולפעמים יתחבר .. בהרטבה ׳ ולפעמים יהיה חק בשניהם ׳ והנגוב יותר מקיים לקור אשר כבר נתרושם והרטבה יותר מביאה .. הקירור המתורש ׳ ולפעמים יעזרו ביובש כל סבות החום בשיפלינו ולפעמים יעזרו בהרטבה כל סבות הקור .. בשיפלינו ׳ והרחיצה הרבה הקלה והאבבשי ׳ וכבר הודענו זה במה שעבר ושתיית היין רבוג חזק והרטבה ׳ ודע כי הזקן כשיצטרך אל קירור והרטבה הנה לא יספיקהו כמו מה שיהיה דהו אל השוי אבל מה שיעבור זה אל מזגו הקר הרטוב אשר נגל בו כי הוא אעפ שהוא מקריר הנה הוא לו כמבעי וראוי שתדע כי פעמים רבות יצטרך בחלוף מזג אל עשיית מה שיחזק אותו המזג מעורב במה שהוא מבילו כמו מה שיצטרך לעשות הדומן עם .. התרופות המחממות לקצר ידם מהקרן אל אבר מה כדי שישקע בהם ׳ וכמו מה שיצטרך אל עשיית הטעמן .. בתרופות המקררות הלב להגיעם אליו והרבה פעמים .. תהיה התרופה הזקת הרושם לסבת המזג אלא שהוא .. לדקיקה לא יתעכב כדי שתפעל פעולה הנה יצטרך .. לערב בה דבר יעכבה אותה ויעצרה אעפ שהוא בחוי הפך פעולה כמו מה שיערב בשמן אל בלבבו הנג ונלחו כדי שיעצרוא אל האבר זמן שיפעל בו פעלו ׳

פרק ג

בן האופן רד בצרך ומש׳ ראוי שתעשה הריקה ׳ הדברים אשר יורד על ..

נבון המשפט בהריקה הם עשרה ׳ המלוי ׳ והכח ׳ והמזג והגורה והמבקרים הנמשכים כמו טיבת הטבע אשר .. והרצה לשלשול לא קיוה לו שלשול כי השלשול על .. השלשול כמנה .. והמדוק וענין האויר והארץ ובנתנ ה דקה והמלאכה ׳ ואלו כשיהיו על הנך הוראת חיובה הריקה ימנעו הריקה ׳ כי הריקה בלי ספק ימנע כהוריקה ובן חולשת אי זה מה שיהיה בין זה אלא שאמנם אולי גם בגבור חולשת מה מה יותר מחזק עדיכת ההריקה וזה בכחות

החוש והתנועה אם נקוה להתקן הענין המסוכן אם יפול .. וזה בכל הכחות ׳ והמזג החם והיבש ימנע ממנה והקף .. הלח הנעדר החום או החלוש החום ימנע ממנה גם ׳ והאמנם החום הלח יתיר אותה הרבה ׳ והאמנם הנה הנה והפלגה בכחישות והספוגיות ימנע ממנה הפחד בהתכת הגוף וכן הנה הראוי עליך בהנהגת החלוש הכחוש שיש לו ברה רבה בדם שתתן לו דברים מרבים השמן ולא .. תריקהו ותניחהו במה שמוליד הדם הטוב ותניעהו אל הקור והלחות כי אולי תתקן בזה בגג ליחתו ואולי תחזקהו ואז יסבול ההריקות וכן אין ראוי שתקפוץ להריק העלול הבינוט והאבילה בבינ״ג כל עוד שתמצא בנים בהריק .. והכבן המופלג ימנע ממנו במצור שיבשול הקור ובמשר שילחין הבשר הנעוקים ויכנים כאשר יריקם וידנק החום הטבעי או יסחופ ובהחרים אל הקרבים .. בקרים הרעים גם כמו ההתעוררות לשלשול הנבר בערבי הארב׳ ׳ והנויצה בוצעים במנה והגנים הרסרי בשליבית הגיול והעוברים אל גוד העבוק בוניים ׳ והעת הקיצי הקר מאד ימנע ממנה והארץ הדרומית והחמה מאד ויאבבה שיסחור שה כי רוב המשולים דבים והחריות עני .. הומים בלתי נסבל הלצי שהכחות חלושים דעים ׳ ולצ שרחו החיצו בנסך הליחה אליו תוך והתרוף .. אל פנים והפול בשיבה חזקה הביא אל הבלתמה והצפונית הקרה תמנע ממנה ׳ והבקום בנתנ והריקה מונע אותה והמלאכה והרבות הריקה בעבודת המרחץ ונוטא המסבל ימנע ממנה ובכלל כל מלאכה מיגעת הרגי שתדע כי הכוונה בכל הריקה אחד מענינים ה׳ הריקה מה שראוי להריק והשאיר אחריה מיגע בלי ספק ולא שימנע אחריה יציאת הבליב או התעוררות הרוח או קרדות יום או חולי אחר במה שיתחייב בבריאה בשלשול לפעמים ונגל והגריה למקוה כי זה אעפ שיועיל לא יוחש בהעלהו ׳ אם אבל אולי יזיק בלי עד שיסור המקרה .. כי עין ניחו כי הטן והקא ינוקה בקא ובמג הכבד בשלשול והשלשו אבר מוצאי בצד נטייהו כמו הבאסליקי והימנית בעלית הכבד לא הקיפאל הקבני כי הוא אם יוחבא בכבד זה אולי יביא הזק ׳ וראוי שיהיה אבר המוציא יותר נקלה בין החם השרק כמו כי חנה הלידה אל מה שהוא יותר מעלה וראוי שיהיה מוצאו כמו טבעי באבר השתן לנבב.. הכבד והמעי למקורו ואולי יהיה האב אשר ידוחה ממנו הוא האבר שראוי שיוחק בבני אך אם יש בו עלה יסתי זו חולי חדש יפוחד עליו בעבור הליחות ויצטרך להשתין אל זולת מה שהוא יותר נבון ׳ ואולי יפוחד עליו בהעבור הליחה חולי כמו שיהיה בן העין אל הנרק כי אולי יעזור כמו החנק ׳ הלבן ראוי שתשול לאם בבירצא בו והאבל לפעמים יפעל כמו זה ויריק בחולת צד הבניגה בשהיו הא ראב ההוא בעת חלוטתו ׳ ואולי יהיה מה שיריקו המבל בן הצד הרחוק המקביל ישאר עמו במקום ספק כמו מה שיהיה בין הראש אל הטבעת או אל השוק וכף הרגל ׳ כי לא יודע באמת אם הוה בין המות כלו או בוהד אחד הרביעי עת הריקה ׳ ובאלנים עוד אבר שיהוא אם .. הגושנים יומין בהם הבשול לא אלתו ׳ וכבר ידקו..

ונבר ידעת הבשול בזה · וקודם הריקה ואחר הבשול ראוי שיזכיר · כן הבחוקים כמו אל זופא ואל חנא והדומים · ואמנם
כהלאים והדומים הוא הנכון גם הכונה הבשול ובפרט אם יהיו סולקים · אבל אם יהיו מתנועעים הנה השתדלות להריק הדברים
יותר נכון · כי הזק תנועתו יותר רב מהזק הריקה קודם בשולו · ובפרט כשתהיה הליחה דקיקה ובפרט בתחלתה בתחלת
העוקים בלתי נכנסה באברים ואמנם אם תהיה הליחה עצורה באבר אחד לא הונע כלל עד שתתבשל ויגיע אליה הבשלות
השוה · כפי מה שידעת ממקומו · וכן אם לא נבטח שיתקיים הכח עד עת הבשול בייחוד אשר כאשר בידיעת דקיקות ועבות
ואם תהיה גסה ועבה אין ראוי שתגיע אלא אחר שנדקדקה ונחתכה ראיה על עביה בהקדמת תבא קודמת · ובמנב תחת צידי
הבשולים כוחה וחידוש בתוספות בקרבים · וכן הזוהר ראוי שנגיע בו כמו זה הענין ענין הבעכור שלא יהיו נכנסים ואחר זה
כולל אז תוכל שתשלשל קודם הבשול ודע כי הריקת החומר והעקרו במקומו יהיה על כ פנים אחד כמשיכה אל הצד הנגד
הרחוק · והאחד במשיכה אל הצד הצד הקרוב · והזוהר ראוי שבעתותיו שלא יהיה בגוף כלוי ולא דבר מן החומר בשום פני
ונגיוח איש שיבר בעליונו פיו דם רב · או אשה תפליג הגרת דם טחורי · הנה אמנם לא נבלט מהריק אם כהכותו אל הצד
הקרוב ויהיה אז נכון לחמות החומר בראשון אל הגוף בריעיפה ובשני אל הרחם בהגרת הנדות ואם נרצה שנמשך אל הצד
הצד הרחוק נריק הדם בראשון מהעורקים והמקומות אשר בשפלי הגוף · ובשני מהעורקים והמקומות אשר בעליוני הגוף
ובהתלוף הרחוק אין ראוי שירחוק בשני קטרים · אבל בקטר אחד והוא הקוטר היותר רחוק כי אם יהיה החומר בחלקים
העליונים כן הימין לא תמשכנו אל השפלים מהשמאל אבל אל השפלי מהימין עצמו והוא היותר ראוי ואם הוא כלי כן
העליון אם יהיו רחוקים בענין לא יהיו ענינו בענין ב׳ צדי הרא כי הוא כשיהיה החם בימין הרא תטה אותו
אל השפלים לא אל שמאל וראשו וכאשר תרצה שתמשוך חמר אל הרחוק השקט כאב המקום תחלה שיכנע רחוק במשיכה
כי הכאב מושך · וכאשר יקשה להמשך אל המקום אשר תמשכהו לא תכבה כי אולי הגיעה ההכבדה ותדקדקהו ולא ימשך
ויקחה יותר במושך לנעות אל המקום הכואב · ולפעמים יספיק שתמשוך ואעפי שלא תריק כי המשיכה עצמה תמנע מנוחה
אל האבר ואם לא התציאה והיה המשיכה עצמה בנעת לכוונה · ואעפי שלא תריק עצמה · אבל יספיק לך קשירת האברים
המקבילים וכוסות המציצה או התרופות המאדימות ובכלל מה שיכאב כאב בה והחמרים היותר קלים להריק בה שיהיה
בעולים · ואחר זה כמה שהוא באברים והמרקים כי הם תקשה הוצאתם והרקתם ואעפ״כ כלי שיצא בהרקתם עצמם וזה
המרק ראוי שלא ימהר לקחת כוונות רבים ונטים כי ימשכם הטבע בלתי מעופלים · ואם יתחייב דבר בזה הנה ראוי
שיהיה במעט מעט דבר אחר דבר עד שיהיה בהדרגה ויהיה הנכנס בנו בעוכל היטב והחקנה היא הריקה המיוחד לליחות
נוספות בשוה ואמנם הריקה המיוחדת הבזיתרת בליחה רבה לבדה בבמיתה או נפגרת באיכותה הוא זולת החקנה אבל
הריקה תפליג תהרס קדחת ברוב · וכי שירוסתו הגם שלשול הזה מהשל כי עלה הנה חזרת אות הריק תיצאהו על הרוב
כמו כי שהוריצותו המסק יצא זוהבת אותו או ניע אפר עיבוב ראש הנקר בעל כרר הנה חוריתיסירו אותו ודע כי המגיד
שארית מן החומר אשר יצטרך אל הריקהו · צחות הזק מהשלים ההריקה והגע בה עד שיחולש הכח כי פעמים רבות יונך
הטבע אותו הנאר תוכל עוד שתתכיר הליחות מן השנג אשר ראוי נהחולה יסבלהו לא המזוזר כן התפלנה · ואולי תצטרך
להריק עד העלוף ובי שיהיה כחו חזק וחמר ליחותיו הרעות רב כאשר או תריקהו הרב וכי שיהיה כחו חלוש וחמר ליחותיו
הרעות רב אז תריקהו מעט מעט · וכן כשיהיה החם חזק הזה לקרבנו או חזק הערוב ברם אי אפשר שירוק בבת אחת כמו
שיהיה בגיד הנשה ובבאבי הפרקים הגידים ובסרטן והרב ונגשן והרבאבל הנתונים וידע כי השלשול ובשל בלבלה
ויעקר בלשטה אם כן הוא נאות לב המשיכו הנאותה והכנעות ונאות גם אחר התישב החומרים · וכאשר יהיה החמרים
בלבלע ימשכם להפך ויעקרם גם כן ממקום שהם והקיא יפעל המשיכה והעקירה בהפך והחקנה תהיה קנית כפי הבקר אשר
יכלו בו וזהם כפי מה שידעת והאנשים אשר להם מחות צורך אל והדק כי שיהיה טוב המזון טוב העכול · ובעלי הרעות

והתבות כמעט הצורך אל הריקה ·

פרק ד

משיכת הבשלשל והבקא · ראוי לכי אשר יספיק לו ביום אחד ב׳ פעמים מן האמנם הד׳ בעקרים במשתפי לקיא והשלשול ואיבות שירצה שישתלשל או שיקיא · שיפריד באבר ויקח השעור ושישכם באכלים ותחולים ומשקים שונים גם כי האצטו

יקרה לה לזה הענין שתשתוקק לדחות מה שיש בה אל מעלה ואל מטה ואמנם המאכל הבלתי משתלף ואשר לא הובא על
מאכל אחר הנה האצטו בקערת עליו ותשבור אותו וקובצת עליו קביצה חזקה וכש אם יהיה מעט השעור · ואמנם יך
והשבע הנה אין ראוי שיפעל דבר בזה · ודע כי הצורך אל הקיא והשלשול וביוצא בהם לא וקרה לכי שהוא טוב הענג כי
טוב והנאותה יצטרך אל מה שהוא יותר קל מהם ואולי יספיק למשתדל בו והטגול והתנופה הברחץ · ואם יכלא גופו הנה
רוב כלויו כי שהוא כבוהו יהיה במשוב שבליחות הרעה לוסר מן הדם ואז החקנה היא היותר יצר אליה בנקיון זולת השלשל
וכאשר יחויב ההברחת הקיה והריקה כבכו אל ביבק והתרופות החזקות ראוי שיתחיל בחקנה · וזה מצוואת אבוקרט במאמר
אפידימיאה והוא האמתי · וכן כשתהיה הליחות הלבניות מעורבות כמו אך כשתהיה הליחה דבקות וקרות שאולי הוסיפם
החקן עובי ודבקות והנה ראוי להתחיל בשלשול ובכלל כשתהיה הליחות בשתות הקרי והחקנה תחלה נגמר הכי ואם תהיין
בלתי בשתות תריק תחלה המבותר עד שתשתוקן ואח תקן וכי שהקדים התרופה על החקנה והיה ראוי להקדים החקן יעבד
יבים מועטים וכי שיהיה קרוב הזמן בחקנה ויצטר אל הריקה הנה שתיית התרופה יותר נאותה לו · ופעמים רבות תפיד ש
שתיית התרופה אשר היה ראוי בין החקנה בקדחת ובלבול · ואם לא ישקט במשקשים אז תדע כי היה ראוי להקדים עליה
החקנה · ואכן כל הריקה יצטרך הגרם עליה להצלת הכלוי · אבל לפעמים יביא אליה גודל העלה והכלוי כפי האיכות לא
לפי הכמות · ופעמים רבות יביא הצורך אל הריקה ויכנעהו כונע ולא יהיה החבולה כי אלא הצום והשינה והחקן רוע
הכנג אשר יחייבהו הכלוי · ויש מן הריקה מה שהוא על דרך ההכבה כמו שיצטרך אליה כי שהרגיל בו נקיים והכבויות או
זולת זה בעת ידוע ובפרט באביב ואז יצטרך שיתעתד קודם עם וריק הריקה המיוחדת לזולתו החקוה הן שלשול ואולי ויקע
יהיה עקשיות המנגבים בחוץ והתרופות הכנגבות הריקה ככל מה שיעשה בבעלי הסקוי

בכילי השקוי · ולפעמים הצטרך לעשות תרופה דוכה
לליחה המריקת באיבות כמו סקמוניאה · כשתצטרך אל
הריקת הארוכה · ואז ראוי שיעורב בה מה שיהדוף לה ם
באיבות ויאות לה בשלשול · או לא יבנגעת הבשלשול
כאחד מג' ובתקון רוע הבג' · אם יוחדש כבכנה אחד מה
האמנם בכלי בורסות הקרבים הנה יקנה שלשולם וקיאם
ואם תצטרך אל מה עשה דום כמו אלבריאב ואליקרנם וכו'
אלכבנג הלשבר וכיוצא בזה · אמר אבוקרט כי
שיהיה בהוש הטבע קל להגעות אל הקיא הנה היותר ראוי
בנקיון שיקנה הקיא ושיהיה זה בקיץ או אביב · או החורף
זולת הסתו · וכי שיהיה שוה הבריאה הנה השלשול יותר ראוי
לו הם יבוא אל הריקה בקיא צורך · ראוי להאמין כי עד
הקיץ · ויסתר כבע בזולת מקום הצורך · וראוי שיקדים
קודם השלשול הקיא דקדוק הליחות · אשר ירצה להריקה
ה רחבת המעברים ופתיחות · כי זה מבה שיבטיח הגוף בן
הנפל · ודע כי ורגע לו הטבע אל תרכות והתעגעות אל מה
שירצה כהשלשול או הקיא בנקלה קודם עשיית התרופה
המקיא בין ההגהנות הבתלות והשלשול והקיא עם רזון ח
והבטן קשה בינוני ובמכון · והתרופה המקיאה השו' בשלשול
כשיהיה האצטו' הזקה או שהשיהה על הוצאת הרקב ושיהו'
השיתה כשהלש' רך הטבע · או כלתי כורהו' לקי' או שהוא'
התרופה כברית העצם מוהרה הרידות · והמשלשל יטוב ם
בקיא להרשת האצטו' או חזק יובבו המרש או להיות ם
התרופה באוסה או לוחות בעליה בעל תבבא · וכל תרופ
משלשלת בשלא תשלשל או שתשלשל כלתי כבנושל הנה
היא כגיעת הליחות אשר לשלשלה והמשאב בגוף ותכשת
על הגוף ויושתנו אליה ליחות אחרות ותרבה הליחה ההיא
בגוף · וכן הליחות מה שהוא יותר כבתר להטבע אל וכו'
כרוב ויגגן באחובה ויש כבנה שהיא קשה להקי' כשהוא'
ומבנה שיש לה ענין ועגית כלבנה · והמוקדח יותר ראוי
לשלשל מהקיא וכן שליחתו יורדת כמו בכלי בעירות
הגלים רנה והקאתם נבנעת יהרע שבוחה מ' המשלשלו
אותה שהוא כמורכבת בתרופות חזקות המתחלפות בזמן ח
השלשול כי יתבלבל השלשול · והשלשל הראשון קודם
שישלשל השני ואולי ישלשל הראשון עצם השני · וכי יש
שישגיאל השלשול והקיא ונבוער נקי · או אפשר לו בכלי
סבוב ראש והבלים בבטן וצער ישיגהו ויהיה בה שירוקם
בכבג יורק כקרטי באר ובכ"ל הנה התרופה כל עוד שהן'
המותרים הגו' לא יהיה עבה בלבול וכאשר יתזור ל'
להתבלבל אמנם מריקה זולת המותרי · ובאשר תשהנה
הליחה המריקת בקיא או כשלשול לליחה אחרת הנה יורה
על נקיון הגוף בן הליחה המריצה הריקתה · וכאשר תשהנה
אל נרידות ודבר שחור נבאב או הוא רע והשיגה בשתתאר
אחר השלשול והקיא בורה על שהריקתה בקנה הגוף נקיון
שלם והעידה ודע כי הצבא כשיהוק אחר השלשול · או
הקיא יורה על שלמות ותלות הבריאות וטוב נקיון ודע
שתרופה המשלשלת תשלשל מה שהשלשלהו בבת כוש
יבשך הליחה ההיא עצמה · ואולי תמשוך הליחה העבה
ותניח הרקיקה כמו שיעשה המשלשל לשחורה · ולא דבר
נבונה · כי שאבר כי היא מולידת · מה שממשוך אותו
או שהוא המשוך ויותר הקיק התלה · ואלינוס עם ם
סברתו מה כולים והמאמר במשלשל אש' אין אורסית בו
שהוא בשלא ישלשל ויתעכל ויוליד הליחה · אשר יבטיבה
ואין המאמר הזה גדיר · ונראה · בצד שיתוירד גאלינוס
שהוא יראה שיש בין המסך התרופיי והמשוך הלוחיי דמיון
בעצם ולכן ימשך זה בלתי אמתי · ואלו היתה המשיבה
בדמיון היה ראוי שיהיה כמסך הגדול כשיגבר עליו · והמגנ'
ימשוך הזהב כשיגבר עליו כשעורו אך תכלית החוקר בזה
הוא אל זולת הרופא · ודע כי המסך הליחות כשתיית ה
המשלשל והמקיא אמנם הוא בדרכים אשר גדור בהם עד
שיגיעו אל המעי והאצטו' ושם יתגיעו הטבע לדחות אל
חוץ ולפעמים במעטרת יורכן להם בעת שתיית המשלשל ש
שתעלן אל האצטו' ואם העלנה ישובו אל הקיא · ואמנם לא
תעלה אל האצטו' לשני דברים · האחד בעם כי התרופה
המשלשלת בהירות התעכרה אל המעים · והשני כי הטבע
בעת שתיית המשלשל יבחר לדחות כמורידי הבשגראתו'
למטה לא למעלה · כי זה יותר קרוב ויותר נקל' · ועוד כי
מה שאחריהם ידמקם גב' וזה כבנה שיגיע הטב' אל הדחוי
בין הדות קרוב שבו רבים · ואלו היה לתרופה כח כמו שם
דבק עם הליחה היה כח הטבע הדוחה יותר ראוי שיגבר
בביא החזק ועוד שהתרופה אמנם · כמוך אותה אל דרך
מיוחד · אך ענין התרופה המקיאה בהפך · כי זה בשהיה
באצטו' תעכב בה ותמשך הליחה · אל עצבה בן המעים
הגבר בכחה וקשבותה לכח השכלי · וראוי שתדע כי גב
המסך הליחות במשיכת התרופות אמנם הוא בעורקי א
אלא מה שיהיה חוק השבונה · כי אז ימשך כבנגד מעורקים
ובזולת העורקים כמו הליחות אשר בריאה כי הם יבשבו
מדרך השכונה אל האצטו' והמעים ואעפ' שלא לבי
בעורקים · ודע כי המשיכה דרך האף עם הרפואו הכבו'
כבה להריקה לחריות בן הגוף כמו שהוא בשקוי ·

פרק ה

בן ואופן הר' הרבור בשלשל
ועקריו · כב קים מאתנו הת
בחיוב הבן הגוף קודם השת
המשלשלת לקבל המשלשל כהרחבת הנקבים ודפו ועב
והפרט בעלות הקירות ובכ"ל רבות הטבע קודם השלשל
עקר טוב יש בו כשתון החזק · אלא כמו שהוא חזק והגנו
לשלשל כי זה אין ראוי שנפעל בו דבר כזה כי יהיה מכ
להפרנת יפול בה · וכמו זה ראוי שיעורב במשלשל של
מה שיש לו הקאה כדי שלא יבחר לרדת בן האצטו' קודם
שיפעל פעלו אבל ישהה בו כח ב' התרופות ויפעל ד
המשלשל פעלו ויפעל המקיא פעלו בהפך זה · והעולים ה
המעותרים לשלשל · ולכן לא יסבלו תרופה חזקה דוג
שלשלם בכלי ראשיהם וכן התרכבנות לשתות המשל
בהיות במעי' פרש יבש · אבל ראוי שיציאהו ואפי' בחוקן
או בפרק ממעיד ועשיית המרחץ קודם התרופה המשלשל'
יבים הוא כהסבבים הטובים א"א אם יבנע בונע' · וראוי
שיהיה בין המרחץ ובין שתיית התרופה זמן מעט ולא
יכנס במרחץ אחר התרופה כי הוא כוש' ודחו אל הדק הגב
וראוי לעצור השלשול אבל במה אין חזק להכנס בבית ה
תראשון בן המרחץ במקום שלא יזהה והמו יבול לבשך ב
כל' אבל לדכך · ובכ"ל הנה אויר כי שתיית התרופ ראוי
שיהיה נוטה אל חום מעט כדי שלא יזיע ולא יצנן כי זה
מבבבים · והתנפה והמריחה בשמן כמו בן מיבבמי
גב' וכו' שלא התרגל בתרופה ולא שיהיה אותה · הנה הראוי
לרופא שיהיה שהשקוהו המשלשלות בעלות החוק · ו
ואמנם בעלי הבלי והליחות הדבקות והמתיחה בבבו"ב
ומי שיש בקרביו התלהבות ופצעים · אין ראוי להשקותו
דבר עד שיתוקן זה ·

צה בבחינות המרכבי ובמשרחין ובמרגוע ועזיבת בה סריינ
ויהיו באו אותם שיש תכונות העומדים והבוטחו׳ הנה
הם ׳ בנרכוב אל תרופות חזקות ׳ ובמשיבתה ראוי המשלשל
הנה היותר ראוי לו אם היא תרופות חזקה שישן עליה קודם
שיהיה עשה בעצה כי אז תעשה מעשה יותר טוב ׳ ואם היה
בלתיה הנה היותר ראוי שלא ישן עליה כי הטבע יעבל
התרופה ׳ וכאשר התחיל התרופה לעשות הנה היותר ראוי
לו שלא ישן עליה אף שיהי׳ צ׳ ואין ראוי שיתנועע על
התרופה בעת שתיית׳ אבל ישוט עליה כדי שיקיף עליה
ויעשה בה כי הטבע אם לא יעשה בה לא תעש היא כטבע
אך ראוי שיריח הריחות המונעי׳ הקיא הנקיא כמו ריח הנענ
דאל סיב אלסטרג׳ ואריטין ואלסיבני ברוח כמו ורדי ובקצת
חומץ ואם יברח משתות התרופה ממני ריחו ישתו׳ בחוריו
ורע׳ שלעקים תחת כל התרופה ודבר בן אלטרבון כדי א
שיעריך בה מ׳ ׳ ואם יפחד שיקיאהו יקשרו הקצות וכאש
ישתהו יקח עליו דבר קובץ והדומים לפעמים ינעלו ולהם
הגודרים בדבש׳ ולפעמים יבכו עליהם הדבש בכרש׳
או כי בבהל עד שילגמום כמנו הדלוק ובכח שהוא
הדבר היה טובה שישאהו בקירותי׳ ונמשה שהוא תתבולה
נריח שלא ׳ הנה במים או דבר אחר ׳ ואחר ישתה עליו
גרעינים כמו שרים או עקשין בהם קצת התהבולות וכל׳ע
הכל כבלוי יתראה ירשם התרופה ׳ הראוי שישתה הבשול
פרחי רעשתו הגרגרים כמים מנתרים וראוי שתחבם אצנו
והמשיבה ובפות רגליו לא ישתה ובמקצר תשקיט נפשו ילך
ויתרתיעע מעט בעטו כי התנועה תעזור עזירות׳ ויתנבע עת
אחריקן בן הבים החמים׳ ביעוד בה שלא ישלש התרופ
ויתגשה ויעבר כחו׳ אלא לעת וצריך להפסיק השלשול
בשמיעת המשקדכים גב ויש שבירה בהזק התרופה יתבי
שיוצא לשתות והתרופה יהגא הם הכאב ולש הדרכב דול׳
התמצו הנה ראוי לו שיקרת וכמי שתה לבניה כמו כי ה
ההקודרים ולכמו כי הרכנים והניע נגצנו בכלל בוק דק
קל ומי שלא יהיה בן וגנה היותר ראוי שישתה על הצום׳
ולרוב כי שישלשל בקוץ ויקרהו ׳ וראוי על שתיה התרופה
שלה יאכל ולא ישתה עד שתעבור התרופה ושלא ישן על
השלשלה נכ׳ אלא אם ירב הרבש ואם לא הכבר אנטוכבחו
כלא יאכל לשי שהגנש׳ פרחה כוריות השפך ובירה אליה
אם לפי שבכר הארך להשכר הלריכב עצבו יתן לו ולדם
ומדי בין בעט על התרופה קודם השלשו׳ ואת מכה שאכלי
יקנה התרופה ׳ הראוי שלא יהיה הטבעת במים קיים
אבל כבים חמים ׳ אבל כתורתי שראוי שישוק בבשורי
ראוי שישוקו בבשל דוכות להם כי הגרגרים המשלשלים
בה נינוי ראוי שישקו בבשר כמו אל שחור דכ׳ והמשלשלי
הליחה כבשל כמו אל פיסטון ואלבסנג ׳ וכיוצא כהם
והמוציאים הלבנה בבשל כמו אלאנטריאון ׳ וכאשר
הצריך להריק גוף רב שיקצה הבשר בתרופה חזקה כמו א
אליביק וכיוצא בו תפיל קודם זה בתרעבסן בבחינות
הישבים ׳ ובכל יצת התרופה הנזכרת חזקות הסכנ׳ הל
כמו אלברבק כי הוא בכסין הגוף הנקי ובניע להיות הגוף
הכל הנקה במחרה וכיוצא אל הקרבי בה שיבי׳ לו חמין קיא
בבין אחת והחועים ראוי קיים כמאמרין כשאבריאן
יכל היום בשלשות ׳ והחל הנקרא אל פוסתי ועם עת
ולפעמים רבות תשאר התרופה אחריה ריח באצטו ויהיה

כאלו היא נשארת בה ויהיה תרופתו קצת קלו של שעורים
להוציאו כי הוא היותר בא׳ בזמנים ובמשקים וכאש
יארך הזמן ולא תתחיל התרופה לשלשל הנה אם אפשר לו
שיקיא הלא יגיע דבר יעשה ואם יחלק על זה דבר הנה כן
הראוי שיבנע כי הרבש או משקהו או כמו שיבתום בחם
נימרון או יעשה פתילה או חקן ׳ ובמכבות קוצר יד התרופ
צרות המעשר כיצירה או לבונג או לשכונת תאלי כי ג על
המרא והמתוק יעזרו בזה מעשר התרופות לתכריחם ו
והתיש שלשלם ואכנם חבור שני משלשלים כי ום
אחד סכנה ויוצא בן הראוי יוכל תרופה מוחזרת בליחה
הנה אם לא המצאה הבלבל והשלשל במקשי ובן
כשתמצאנה מבריה מתצבה יוכל ורגש הנה הי משלשל
תחלה הליחה המיוחדת בה ׳ ואחר הנמשכת אחריה כרבו
והדקיקות ועל זאת ההדרגה המאוחרת אלא הדם כי הטבע
באחר אותו ושומר אותו ׳ ומשיבת הליחה הדקיקה קשה
ומי שיפחד צער וחפן קיא שיקרה לו אחר שתיית התרופ
הנה הראוי שיקיא קודם עשיית התרופה שנים או שלשה
ימים במרק הצנון ואבילת הצנון ׳ וראוי שלא ירב הבלית
בבהכל כי שירצה המשלשל ופעמים רבות תביא התרופה
צער וחפן קיא ועלוף ורעש לב והבלים בשלא תשלש או
ויצא ׳ ופעמים רבות יצטרכו להקיאה ולפעמים יספיק בו
לקיחת הקבצים ושתיית מי השעורי אחר השלשול דרוח
הזקן יהודים בה שנערכן במשקה ומי שיהי׳ קר והבונ נוכרח
על ליחותיו הלבנה יקח אחר התרופה ומעלה דרך דחוק
בכים חבין עם שכן ׳ ואם יהיה חם וצבנו יעשה הריקוהבא
בבים קרים ושבן כנפסי וסוכר טברזנ ת לאבי ׳ והשוה ה
הבונ זרע פשתן ומי שיפחד בהגריה יקח טין ארמיני בבי
הרמנים וראוי שיהיה עשיית בה סובכנו אחר השלשול
אם לא הפסיקהו ׳ וכל שתהיה תרופה שיבא אחריה קדחת
הנה היותר נאות מתהרבים אליו כי השעורים ׳ ואבנם
והסכנגבין הנה הוא נורך והמים ראוי שיאחר עד יומים
או שלשה עד שישוב אל המים בחם ׳ וראוי שיכנם
המשלשל למרחץ ביום השני כי אם נשא מליחותיו שארי
יתיכם המרחץ ׳ ואם המצאהו שיעור לו המרחץ ויתענג בו
הנה זה ראיה על שהמרחץ ינקהו מן הנשאר והגירהו ואם
תמצאהו שלא יתענג בו ויקרן ממנו הוציאהו ׳ ודע כי כי
שאצטומכו ומקיו חלושים אולי יקנה כוכמשלשלים בה
במשלשל וארך עליו הענין ויצטרך אל רפויים רבים עד א
שיעבר ׳ וכן הקבוצת יתוחד עליהם בן השלשו׳ המזיקו ודע
כי שתיית מי הצרות אחר המשלשלי׳ כמו מ׳ קרחו ובלבנו
ופעמים רבות ישאר אחר השלשול הדקקה כאב כבבד
ויסורהו שתיית המים החמים ודע כי בעת עליות אל שערי
והקור החזק אין לנו עת לתרופה ויגב׳ ראוי שתשתה התרופ
באביב או בחורף והעת היותר טוב הוא החורף ׳ והסתו הוא
עת נפילת העלים בהרים ׳ והסב׳ הנה הקר בא אחריו על
לא יורקה בו אלא דבר דק ׳ אבל החורף הוא העת הטוב׳
ואין ראוי להרגיל הטבע אל שתיית התרופה בכל עת ם
שיצטרך אל רכוך כי יש זה הרגל ויצל בעליו בעסק רב
הנחרי היכל כי שכבנו ׳ יבש תתוך כמו התרופה החזקה
והתרופה החלושה ראוי שתטבע עליה התברעה כדי שלא
יזיק כחה ׳ ומן התרופות החלושות הבבדבות הם בנפבג

ופיכרי׳ ומי שיצטרך אל בשלשל כפיתו יכוין רוח הדוכני׳
ובקין רוח צפוני אבדו קיצים ביצך ויש בפת הלוקה למי ת
התגליבים׳ ההקזה יצטרך אל מפרשל הל׳ ולא יפעל בו
אין ראוי שיתנועע אבל יענה ונעצים רבות יעורר ההולי׳
השלשול וחדש קדחת ואולי ימשיכו ההקזה׳

פרק ו

בן האופן הד׳ בהגלגלות הבטל אל ועת הפסק. בן האותות אשר יודע בהם עת חיוב הפסק השלשול ה

הצבא ובאשר יתמיד השלשול ולא יחודש צמא אין ראוי
שיפסוק שישלשל אך הצמא הנה תקרית גב׳ לא לרוב שלשל
ותנועתו אבל בסבת עניין האצטו׳ כי היא אם תהיה
חמה או יבשה או שניהם תצמא בבירור ובסבת עניין ה
התרופה כשתהיה חמה טורדת ובסבת הליחה בעצמה
כשתהיה חמה בארוכת׳ ובאשר הסבות האלו אינני רחוק
שהבא הצמא בבירור כמו כי כשיודענו הסבות אלו הסבות
אינני רחוק שתבא הצמא כתאוות יועבם כשיקרא הצם
בפלגת והראה השלשול אינני כמקש או תעצור ובפרש
כשלא תהיה סבות בתמידות הצמא ותכונתיה גבואות הנה
כשיוצא בו אין ראוי שיאריך עם הרגשת הצמא׳ ואולי י
יציאת מה שיצא ראוי על עת הפסק כי המשלשל האדם
כמו ראוי השלשו׳ כב הגיע אל הלבב אז ידע כי הגיע וכמו
כשהגיע אל שלשול השחורה׳ ואבנם הדם הנה הוא גדול
הסכנה ועניינו נרו׳ ומי שנשארו לו חבלים בבטן יעיין ב
בבה שנאמר בשער החבלים

פרק ז

בן האופן הד׳ בתקון עניין מ ש שישלשל בו השלשול׳ השלשול ישליש אם לחלשות העורקים או

לרוב פיותיהם או לעקיצת המשלשל בפיותיהם או לקצת
הגוף רוע בית מבנו׳ ומבה שילחך שולפיו׳ ובאשר ישליש
השלשול או תקשה הקצוות בלכיעה וזה סבה בתחלה בן
האצילים והארבות יורד בריש והמשקה בן התוריאקה כעם
ובן אלפילוניאה והוראת אם אפשר לך בבטחו או באר בים
חמים ותח בגדיו ויוציא ראשו כחם ובאשר תרבה זיעתו
באר השקהו הדברים העוצרים ויגבו או יזומפו בקבוצים
ויעשה הלכלוכים והבשמים בכיסו׳ ובן השמורים בעלי
הריח והסגולי והבפור ומשיחת האדירות׳ וראוי שתקשר א
אברי החיצונים ותחבושם את׳ ואפי׳ בכוסות ובמציצה באש
ויונח תחת צלעותיו ובין הבוהמים׳ ואם הצטרך שתגיע
על האצטו׳ ועל קרביו תחבושות בן קבה קלי שעורים
ותמיכות הקובצים ותפעל ידו ובן השמני שמן אלסטרל
ושמן כבתכי וראוי שירתיק האויר הקר כי הוא יעשה
וישלשל והדם גב׳ כי הוא שונה כחם וראוי להקם ב
בחורתם׳ וכי היית יינגעו הקובצים והולים חובש הנקר׳
בערבי במעדר הוא ברקיעתו ביין הריחני וראוי שיהיה זה הם
ובמבחני הקרם עליו לזום גבי הרבות ובן מיני הקם הקלי׳
וקליפת אלבסבס שחוק וממה שנוסה שיוקח הב אלכשאר
במשקל ג׳ וזה׳ יקרלה האחר יברש׳ בחלב הנקר׳ אל דוג עד
שיתקרש וישוקה ליוא טוב בחבורית וראוי שיהיה במזונו
קובץ מעורר בשלג כמו מי בסר ענבים וכיוצא בו׳ וממה
שיעוזר לעצור שלשולים העוית הקרא בבים חמים ויושבו
והקצוות גב׳ בחם ולא תקרים ואם יתעלפו דב׳ המקם היין
ואם לא יועיל כל זה תקשה באחרית ותעבן המורידים
והאצרים והחזקים הרועם בשער בגיעת השלשול ובן ח

הראוי שיהיה הרופא מבין הקראק והאבקים והנשאבים
הקובצים ושיהיה מבין החוקנים ובליום׳

פרק ח

בן האופן הד׳ כבי שיתית התרופה ולא שלשלתו ובאשר לא השלשל התרופה והחדש

חבלים וצער וכבוב ראש וכאב הראש ונחוק ועקיה׳ הנה
הנה ראוי שתבנה אל החוקן והפתילות והדרעת וישתה בן
המסתכי ב׳ דרבמאש בבים פושרים ואולי יקוז לתרופה ל
לעטות פעלה שתיית הקובצים והקיות בבו אלמשר אל
והתפוחים עליה כעטותם לפי האצטו׳ ובה שתתיה
והשקיטה המין הקרא והחזוק התרופה בתנועתה אל בעד׳
לצד בשה והחוק לשבע האם לא יועיל הח׳ בן והתחדש
בקרים רעים בבטיחת הגוף ובריש העין וזוהו התנועה
אל בעד׳ הנה א׳ אפשר בבלי הקזה ואם לא תשלש הרום
ולא יבוססו אחריה בקרים רעים הנה ראוי גב׳ שיבטן א
אי היה בהקזה ואגדלו אחר יוכים או שלשה כי הוא אם לא
יפעל זה ישחור עליו תבניעת הליחות אל קצה הגרים
הראשים׳

פרק ט

בן האופן הד׳ בעניני התרופו׳ המשלשלות׳ יש בן התרופות המשלשלות שדעתם נהרה בבו

אלטרבק השחור ובמו הרבוד שאינו טוב אבל היה ב
כסוג הבירבוני ובמו אראנאריקן בשלא יהיה לבן בויקן
אבל יהיה נוטה לשחרות ובמו אלמפריאגן כי אלו הרבי
רעים׳ ובאשר יודבן שתיית דבר בהם יקרו בקרים רעים
אנהנבון לדחות התרופה בן התוף בה באשר בקיא אל
לתורידה מאוד שירפא בגרדאק ובצעבי רבות ידחה רעת
והפסדם ויגשיבם בשתיית הבר׳ הקרים כאשר התישבה בהם
כבו התרבוד הבירבוני והבעוצים׳ ובי׳ בה שישבר הזורח
גב׳ בנזירת היבוך והשנויות שיש בה ערבו׳ הנה יועיל בה
ולפעמים יהיה לקצת התרופות יחס עם קצת האברי׳ גבה
קצתם כי הסקאמוניאה לא תעשה בבכשי הארצות הקיח
אלא פעולה חלושה אם לא יוקח מבנו שעור רב כבנוגה
בארץ נוכר ובקר׳ תורק ואולי יצטרך בקצת הבטפת
והארצות שלא להשקות ביבי התרופות אבל בחוחם - ובן
הראוי שיעריב בתרופות המשלשלות התרופות המגינות
לשבור בחם בחות האברים׳ והתרופות הלביות טובות ב
במקום הזה כי הן מחזקות הרוח והחיוני מבל אבר ורבם
עוזרים בורקרוקם ובזולתם ולפעמים תתחבר שתי תרופו׳
את ב׳ בהן בשהורת השלשול הליחה׳ והאחרת באחרת
ותנבו הראשונה פעולתה ותבבר החזקה את הבניה הידחת
גב׳ ודחק בה ופעלה בה ושביה בחוה ובשתהיה השניה א
אחריה תהיה חלושה הבה כבניעה בלהי בגעה׳ וראוי
שירכב עמה מה שיורו כחו ויטהר אותה כמו בנגביל לתרבי׳
כי הוא לא יניחהו שיתעצל עד זמן׳ ובן אם תשיב רעקן
וראוי שתעיין שרשים בשרבו בטורת התרופו׳ המשלשלו׳
במקום שדברנו בשרשים כוללים לתרופות׳ הנפרדות
והתרכבות המשלשלות פעמים תשלשל בחתכה עם מגורה
כהרבוד ולפעמים תשלשל ביגסר עם מגורתה כשלשלת
ותשלשל ברבות כשירכבת׳ ולפעמים תשלשל במגעדה
כמו אלבור קטונא ואלנאין ורוב התרופו׳ והחוקן יש בהם
ארסיות מה׳ ותשלשלן עד הבריחת הטבע והלבן ראוי

ראוי שנתקנם במה שרש בהם בח באר והרי בלוב׳ והריאק׳
לפעמים רבות יעדו הנדירות והחריפות והקביצות ו
והעפיצות והחכיצות על פעל התרופה כשיסכימו עם
כנולתה · כי הנדירות והחריפות יעזרו על החתוב והעפיצו׳
על העצור והחכיצות על החתוך המכין להצעדה וראוי ש
שלא יחובר בין המעמיד והמגיסה על צד שיהיו שוים
בכחותם · אבל ראוי בכוונא כים שיתאחר ואח׳ כהם בן
האחר והיה דם אות משתי התרופות מרכבת תפעל פ
פעלה קודם פעולת המעטת ואחר יבא המעשה וישלשל
כח שרכבה אותו המרכך וכן על זה ההק׳

פרק י׳

מן האומן הד׳ במה שראוי שיבוק
מן הענין הזה במקום אחר · ראוי
שיבוקם בקרבנין שלנו תרופות
משלשלות ומורכבות עתירות ונוזיות וזולת זה וכפי ה
השנים ויבוקש בתרופות הנפרדות תקון כל תרופה מן
הנפרדות והשלבות הסריות ואיכות שיתיחתהודבריהם תמו
ראוי שיוקחו כיעור שלא יתאבנו כגנוב ולא יוקחו גב׳ והם
טריים רכים יסתבנו ויתרכבו אבל כשיתחילו להתנגב
ויהיו נכנסים תחת הצבעות

פרק י״א

מן האומן הד׳ בקיא · היותר א׳
ודוק שבאנשים בהיות ראוי
להקיאו התרופא אם בסבת
הטבע הנה כל צרי הזוה רע הנשימה מכן ולזיקת הדם
וכל דקי העצור והכוכבים להתחרש כורסו׳ בגרונ וחולושי
האצטומכא והמכנים כאו כי אלו אמנם יאות בהם ה׳
השלשול והמכוכים יותר ראוים להקיא לארכוזיתם ואם
בסבת המנהג הנה כל מי שיכבד עליו הקיא אז שלא ת
הרגילו כי אלו כשיקיאו במקיאים החזקים לא יתכרכו
עורקיהם כמפרק באברי הנשימה ויפלו כמזמן · ומי ש
שנסתפק בענינו ינוסה במקיאים הקלים ואם יקל עליו
יהיה רשאי אחר זה לעשות החזקים עליו — כאלברכק
וכיוצא בו · ואם יהיה כמי שאין ראוי להקיאו ואין צד ם
מבלי הקיאו אז תכונהו תחלה ותרגילהו ותרכך במזונותיו
ותדשנם ותטיבם והרגיעהו במשקלים ואחר תעשהו וגם
ותשקהו הדשנים והשמנים כיין והאכילהו קודם הקיא
מזונות טובים להקיא ובפרט אם יהיה קשה להקיא כי הוא
אולי לא יקיא ויקאיר הטבע בהם׳ והנה יותר טוב שיקנ׳
על הטוב מהקפידו על הרע׳ · וכאשר יקיא אחר מאכל ש
שאכלו להקיא ירוזה האכילה עד שיחזק הרעב ויתקשט
צמאו בכבו בממקה תפוחים זולת תאנים וזולת גלאב ם
ומכנבין כי הם מעוררים המן הקיא ומזונו הנאות נב׳
חוא תרנגול קטן מבושל בתבשיל הנקרא אדרבנג ושלש
כוסות אחריו · ומי שיקיא המון ולא הורגל בכיוצא בו ו
ויהיה כרפקו מעט קודם יאחר המזון עד חצי היום ויסתפק
לפניו כי הורדים וחבים · ומי שיקרה לו קו השחור ויתנו על
אצטומכתו ספת טבול בזומן ולם כחמם והטוב שיהיה
באכל מבעל הקיא מתולף כי האחר אולי יתקף האצטומכ׳
עליו והקטיר מהחזיר׳ · ואשר הקי׳ הכולטוב יקובל תועלת
בצפרים ואפרוחי ורוגלים המעופפים אחר שלא יאכלו ע
ענבות קצותיהם כי הם כבדים באחרי העכול באצטמ׳
ומביאהו בסרחון · ואמנם בעת שתית המכק׳ ראוי שירוצו

ויטיילו ויתעמלו ואחר יקיאו וזה בחצי היום · והאוי בעת
הקיא שישים על עיניו רטיות ואחר יקשר שוחה על בטו נ׳
כב׳ ואחר לך מאור שנה · והדברים המכינים להקיא הם הבר׳
והצנון הגלשריא והאלשרגנ והרדי השורי והבצל והמרית׳
ומי השעורים כשסריו עם הדבש ומימי הפולים בפתיקה
והזין המתוק והשקדים בדבש ומה שדומה לזה והמבל׳ם
בתלוים המצה העשוי בשמן והאבטיחים והקשואים והרע׳
או דבר במושם שרויים במים כתושים עם מתיקות ו
והמגרנבא תבריני ומי שישתה יין להקיא לא יקן על המע׳
בבנו · אבל ישתה הרבה · והמאכל הנגר׳ אל מקום אם שה
בדבש אחר הצירקן יקיא וישלשל · ומי שירצה להקיא אין
ראוי שילעים בקדוב מזה הלעיסה החזקה · וכאשר ישתה
אדם מקיא חזק כבו אל כרבך ראוי שישתה על הצים אם
לא יהיו כונע ואחר שתי שעות מן היום ואחר הוצא הפר׳
מן המעים · ואם יקיא בנגע הרי טוב · ואם לאו ישתהו בע׳
ואם לא יכנס במרחץ והנרצה אשר יקיא בה ראוי שתבטח
בכמו שמן חנא · ואם יקרה החתוך והצער ישתה מים חמים
ושמן זית · והנה אם שישלשל ואם שלא ישלשל · ונבטח
שיעור על זה התום הא׳צמ׳ והקנות כי זה מחדש חמן
קיא · וכאשר תעבור התרופה המקיאה ותתחיל לעשות
בטהרה ראוי שיושקט המקיא וישא הריחות הטובי׳ ויטבו׳
קלותם וישוקה דבר מן החומץ ויקח התפוחים ואל פפרנל
עם מעט מסתכי · ודע כי התנועה תשים הקיא יותר וזה
והמנוחה תשימהו פחות · והקיא היותר ראוי שבזמנים
לעשות בו הקיא · ואם ימשך אליו מי שלא תאות נתתו
לקיא · הנה הקיץ הוא היותר ראוי שבעתים שיותר לו מן
והתכלית היותר רחוקה לקי׳ אם עד הנקוי הראשון הנה מן
האצטו׳ לבדה ואף זולת המעים · ואם על דרך הנקוי השני
הנה מן הראש ושאר הגוף · ואמנם המבישה והעלקודה הנה
מן התחתונים ואתה תדע הקיא המועיל מן זולת המועיל
במה שימשך אליו אחריו מן הקלות והתאות הטובה
והנשימה והדפק הטובים וכן ענין שאר הכחות ויהיה
התחלתו המן קיא ורוב מה שידוק בשיהי׳ עמו עקיצה חזק׳
באצטו׳ השרפה אם תהיה התרופה חזקה מכן אל ברכק ומה
שילקה בבטן יתחיל בזולת ריר ואחר ימש׳ אחריו קי׳ לבב׳
רבה וחזיות ואחר ימשך אחריו קיא טוב׳ כמו רוק ויהיה
העקיצה והכאב קיימים מבלי שישתנו אל מקים אחרים
זולת המן הקיא וצערו · ואולי יותר הכמן · ואחר יתחיל
בשיעור הרביעית לשקוט וינוה אל המרגע · ואמנם הרע
שלא יענה הקיא ויגדיל הצער והתחדש בתיותה ובליעת
עינים וחנוק אודם ביום מופל׳ג ויעה רבה והפסק קול ומי
שקרה לו זה ולא יתוקן ילך אל המות · ותקנו ברוקן ו
והשקות מי הדבש והמים המבושלים והמבנים התריאקן ב
כשמן אל סוסן וישלשל עד שיקיא כי אם יקיא לא יחנק
והמגנה גב׳ אל חוקי מכן אצלך · והיותר ראוי לעש׳ זה ב
הקיא הם התלוים הגרשנים כמקוי והמפריה והמלנקוניאת
והגרום והנקרם וגיד הנשה והקיא עם תועלותיו הנה מביא
חליים כמו שיחרש כובד השמע · ואין ראוי שיחובר כי כ
והקיה אבל תאחר עד שלשת ימים וכיו׳ אם היות במי
האצטו׳ לחות · ופעמים רבות יקן זה הקיא להקיקת הליחה
וראוי לעכבתה בלקיחת קנה גרגרי הרמון קלוי ·

הלמון קלוי ׳ ודע כי היציאה הנפסדת אחר הקיא תורה
על היות תבא אל בטה ׳ והקיא אחר היציאה ראיה על
שהוא במליי היציאה ׳ והיותר חשוב שבעתים לקיא הקין
בסבת הספגיות והקיא מועיל להרדמות ואמרו ודע לראש
והרה לא הקיאה כי מותרת נופה אינם נדחים בזה והקיא
העקל מגדלים אותה כבלבול קב׳ ראוי להפסיקו ׳ ואמנם
כאשר כי שיקהו הקיא ראוי לעזרו ׳

פרק יב

בן האופן הד׳ בכה שיפעלהו
כי שיקיא ׳ כשיגמור הקיא
להקי יהוד פניו ופיו את הקיא
בחומץ מוג במים להסיר הבוכר אשר אולי יקרה לראש ו
וישתה דבר מן המטגיבי בכי התאוחם ויבנע בראבילה
ובשתיית המים וישקוד הבריוע ויכוח צדי בכליו ויבנם
למרחץ וירחץ במרחה ויצא ואם אין צר בבלי האבילה אז
יהיה דבר ערב טוב העצם כסדר העכול ׳

פרק יג

בן האופן הד׳ בתועלות הקיא
והנה אבוקר יתו בעשייתו בחור
שני ימים רצופים להתמיד בשני
בה שתקצר יד הראשון כבנו או יקשה בראשון ויצא כה
שנבקר אל האצטו ׳ ואחר כבכשיח עמו שבירת ח
הבריאות והרבות כזה ידע ונבו הקיא הזה יריק הלבנה
והאדומה ובנקה האצטו׳ כי היא אין לה בה שינקה אותה
במו שיש בכיליה בן דברת המשפכת אליהם והנסם ׳ ומס׳
בכבד הקורה בראש ובהזר הראות ודוחה והתבא ויועיל
לכי שנשפכת אל אצטו׳ כרה כמכרת באבליו ובאשר
יק יכוהו הקיא יהר באבליו על נקיון ויסור הדחקת האצטו׳
במדיעת ונגילה האותה ראביות והתאוותה לחריף ו
ההקין והעפיץ ובועיל במעפיות הגוף ובהנגעים הרעים
בכליות ובבקות והוא רפוי הוק לנגרים ולרוע הבראת
ולבציה האצבמבי׳ ולירקון ולהתעצבות הנשיבה והרעש
והפלג והוא בן הרפויים הטובים לבעלי אל קובא ׳ וראוי
שיעשה בחדש פעם או פעמים על הבלת בבלי שישמור
הקף ודוע ובמספר ימים ידועים ואשר יאמר לו הקיא יותר
הוא כי שמונו הראשון נגדי בואם

פרק יד

בן האופן הד׳ בנזק הקיא
המופלג ׳ הקיא המופלג מזיק
לאצטו׳ ומחלישה ויתיבה
ויושיבה מוכנת לנפות המותרים אליה ומזיק לחזה ולראות
ולשנים ולאבי הראש הנוטים אלא כה שיהיה בשתוף
ואצטו׳ ומזיק בכפיות הראשיית אבר אינה בסבת האברים ה
המשגלים והתפרנה במבנ מזיק לכבד ולריאה ולעין ׳ ואולי
יאמץ קנת העורקים׳ ויש בן האנשי כי שרוצ להתבלאות
בבהרה ואחר שלא יסבלהו ויפנה אל הקיא ׳ והמעשה הזה
ירציאהו אל חליים נושנים רעים והנה ראוי שיכנע בן
המלוי וישוה מאבלו ומשקהו

פרק טו

בן האופן הד׳ בתקון ענינים
יקרו למקיא ׳ אבנם המבנע הוי
הקי בבר דברנו בו כה שראוי
אבנם המתיחה והכאב אשר יקרו תחת צדי הבלים הוא
יועיל במנו החמים בו נתוח המבורים במי החמו והסבבי
המרכבים ובוסות הבצריצה באש ׳ ואמנם העקיצה והוקה
הנשארת באצטו׳ הנה דוחה אותה שתיית הברק הרבן
המהיר העבול ובריחת הבקים בבבו שמן בנפש בקרב
בשמן כיורי עם מעט דונג ׳ ואמנם המוקות בטיקרו עבור
ויתמידו הנה ישקיעם העשיש תמיעת חמום החבים במעט
במעט ׳ ואמנם קיא הדם כבר אמרנו בו כשער הזק הקיא
ואמנם הבאה והחליים הקרים והחרדבות והפסק הקול
ובקורה אחריו יקבל תועלת במנע בקשירות הקצוות והוקם
לחמם האצטו׳ בשמן זית שכבר בושל בו סראב וקשור
החמור ושתיית הדבש בבים חמים והגרים יעשה בו זה
ודומם באמור ׳

פרק טז

בן האופן הד׳ בכי שיפליג בו ת
הקיא ׳ ידשן ותובא אליו השינה
בבל התחבולה ויקשרו קצותיו ב
בקשירתם בעצור השלשול וירפאו האצטו׳ בהתחבושת
וקן בצים המתוקים ואם יפליג הקיא וידחה עד שיורק הדם
אז תבניקהו בשתיית החלב במזג בו היין ארבעת קגולים
כי זה במליש הזק התרופה המקיאה ויכנע הדם ומרכך
הטבע ׳ ואם תרצה לנקות צדדי והחזה והאצטומ׳ בן הדם
עם זה כדי שלא יתקרש בו השקהו סכנגבין בקודר בגל
בעם ׳ ולמעבים יועיל בזה שתיית סחוסות אלבקלא ואל׳ ח
חמקא ׳ עם הטין ארמני ואם תפחד מכי שהפליג עליו
הקיא תרופה שהקיאה אותו כוחר האצטו׳ והוא כבה שראוי
שיוקש בבקעות אחרים וראוי שיבוקש התרופה המקיאה
על מדרגותיהם ואיך ראוי שתשוק כל אחת בהם והארכב
ביחוד בן הקרבדין ובהתרופות הנפרדות ׳

פרק יז

בן האופן הד׳ בחוקן ׳ והחוקן הוא
רפוי חשוב בנקיון המותרים בן
המעים ותשקי במאבי הבריות
והאבקות ובורסותיהם ובחליי הקולנג ובשיבת המותרים
כהאברים הראשיים העליונים אלא שהחרים בהם בתוליה
הכבד ובוורידים הקרות ׳ והחוקנים יעמוד בהם בנפוקת
המארזות הנשארות אחר ההריקת ׳ ואמנם צורת החוק
הארכות החוקן כבר זכרנום בשער הקולנג ׳ ואולם ההנהה
היותר משובחת לבריקן שיהיה שוכב על גבו ואחר ישכב על
צד הכאב והעת היותר חשוב לחוקן קור האויר והוא על ש
שלא יוסף הכובד והיצער והבלבול והעלוף ׳ והמרחון ב
בדרכו שבעמוד היחות ובפרים ׳ והחוקן מורכב מעט
ומליחות הנעצרות ולזאת הסבה אינו טוב על הרוב כיס
הבריזין על החוקן ׳ וכי שיהיה בו מכה בבועים והוצרך אל
החוקן בסבת קדחת או חולי ויפחד שלא יעצר החוק ׳ י
ראוי שיחוז בם טבעתו וטבורו ומה שסביבותיהם
בדוחן בחומם ׳

פרק יח

בן האופן הד׳ בבריחות יתא
הבריחה בן הרפויים ובמינים
אל עצם החולי ואולי יהיה ל
לתרופה שני כחות דק ועב אך הצור אל הדק יותר בהגיע
אל העב ׳ והנה אם יהיה העוב בו שוה לדקותו והנה ב
כשיעשה התחבושת יעבור הדק שבו ויעצר העב שבו
ויקבל תועלת בעובר כבו שתעשה המבורא בקבה הקי
כשיעשה כבכה תחבושת לתוריי ׳ והתחבושות הם כבריח
אלא שהתחבושות עבים ׳

עלים באחרונים והחליות גדולות · ופעמים רבות יהיו הריצי׳ בחתיכות כבר וכאשר יהיה על אברים ראשיים בכבד והלב והטחול חתיכות כבר ובערכנות בלתי עוד הנה ונותנים לו לכחות החליות כשלם כפי כח שום

פרק יט

כן האופן הד׳ ביציקית · ה
הנה היציקות הם רפויים
טובים לכמה שיצטרך אליה
שיהיה כמראש חוליתו בהאברים וגבה שיצטרך להחליף
כמו והאברים הנצייבים ליציקה כחם ובקר אעפ״י שלא
יהיו שם כמותרים כשצרים מעשה החולה היציקה מעמבת
ואחר כבים הקרים ויתחזקו ואם יהיה הענין ברתך ותחזיק
כבים הקרים ·

פרק כ

כן האופן הד׳ בהקזות · ההקזה
היא הריקה כללית בריקה הרבוי
והרבוי הוא התולדות הליחות
על השווי בהם בעורקים · ואמנם ראוי שיזקן אחד משני
אנשים · האחד מי שהוא מוכן לחליים בעתידה והבו יפול ב
בהם · והאחר הנגמל בהם · וכל אחד מהם אם שיזקו לרוב
הדם ואם שיזקו לרוע הדם ואחד מהם · והמוכן לאלו ה
החליים הם המעותדים לניד הגאוו והנקרס הדמיים וכאב
הפרקים הדמיים וכאשר יארע לו ריקות הדם כבריקת ע
קורק כריאתו ורקק הרבוק שכל מה שירבה דמו יסרק
והמעותדים לכפיית ושהוק וכלאנק נאה עם שפע דם
ולשתנקם ובורסות הקרבים והרבור הדם והמבק מהם דם
המתחדים שהיה נהוג לגזור והבנים הנעצר מהם דם גרות
ואלו הנצים לא יורו כמראיהן על חיוב ההקזה לבחותן ו
לבנותם ויזקותם · ואשר יש בה חולשה כאברי הפנימי׳
עם מזג חם הנה אלו והיותר נכון להם שיקיזו כאבי ואעפ׳
שלא נפלו כבר באלו החליים · ואשר יקיזו להם הבאה או
נפילות יזקו לשמירה שלא יתחדש בהם מרסא · ואשר יש
להם כורסא ויפחד כקיעה קודם תבשל יזקו ואעפ׳ שלא
יצטרך אליה ואפי׳ לא היה שם רבוי · וראוי שתדע שאלו
החליים כל עוד שיצאו בהם ולא נפלו בהם · הנה ההזות
ההקזה בהם יותר רחבה · ואם נפלו בהם תעכב בהתחלתם
ההקזה לנצרי · כי היא תדקדק המותרים ותריצם בגוף ו
ותערבם בדם הבריא · ואולי לא הריק מהצרך אליו ודבר
והצריך אל הריות כוקית וכשיתראה ומבטול ויעבור · ה
ההתחלה והתכליתאו אם תחייב ההקזות ולא יבגע בינע
יזקו · ולא יזקו ולא יזקו ביום הגיעת החולי · כי הוא יום
ברגוע ויום בקשית השינה והתעוררות העלה · וכאשר יהי׳
החולי בעל גבולים ויש בזמנו אורך אין ראוי שיזוק דם
רב כלל · אבל אם אפשר שיושקט יעשו וכאשר אי אפשר
יזקו מעט ותחזי׳ בגוף העדר דם וההקזה אם תוכל ותשכל
הבה בהתקשמות הגבולים · וכאשר ותרעם כסלו כי
עוזא ורוק הכן כוהקזות משכרין יזקו ויחליף דם לכח
וההקזה כמשיבתה אל הרכך עוצרת הטבע הרבת · וכאש
יתלש הבה והקזה הרבה תחליף ליחות רבות רעות והעליו׳
יקיז בתחלת הזקות לעגיעת הבלתי בורגל · והקדמת הקז׳
הוא מכה שיבנבעו · וכן הקיא בעת נפילתו · ודע כי
כעורית הבלבול עד שישקיט והחוזה והחולי
פעמים מעטת יתחבר לחמשית והנגדה לא תוקתו כי אם

להכרות גדול כמו הצורך אל עצירת ריקת הדם והחוקה
אם יהיה הכח נאות · וראוי שתדע כי אין כל עוד שיתראו
אותות המלוי הנזכר תחייב ההקזות אבל אולי יהיה המלוי
בליחות נאות ותהיה אז ההקזה מזיקה מאד כי אם תקת
לא יבוטל ותאחר שיבות העלה · ואמנם מה שנזכר על ו
הכרה משחורה אין הזק אם יזקו ואחר יורק בשלשול אבל
עליך להשגיח בענין הבריאה על התנאי שנזכירהו ובחינת
הפתיחה כי התפשט הפתיחה בגוף יקנה האומר תוכב וא
ההקזה · אבל אם יהיה רפו והמשובח מעט ובגופו ליחות
רעות רבות הנה ההקזה תסיר מכמו הטוב · והגיה כו תדע
כמי שרשו מעט ורע והוא נוטה אל אב יגד הוק כנגידתו אליו
ואין צר כבלי הקזה אז ראוי שיזקו כורכו כמוגן ואחר יתן ב
במזון כמשובח · ואחר יזקו פעם אחרת ליבים להוציא כמכו
הדם הרע ויבא תחתיו הטוב · ואם תחזין הליחות הרעות
בו טריות יעצות תזובלה בהרקם · החולה בשלשול הדק
או קיא והשקטתם והתחיל להשקט התחלתו הרגיעו ואם
יהיו עבות הנה הקרטונים היו מצרים אותם לבא בבריחן
וללכת לצרכיהם ולפעמים ישקם קודם ההקזה ואחריה
קודם התשבות והמבמבין המדקדק והמבהל בכל שמא
נאל חשא · וכאשר יצטרך אל ההקזה עם חולשת כח לקיח
או לליחות אחרות רעות תפרוד ההקזות כמו שבארנו
וההקזה הצרה יותר צריכה לכח אבל יותר אולי תוציא הדם
הדקיק הקד ותעצור העב העכור · ואמנם הרחבה היא יות
במהרה אל העלוף ויותר פועלת בנקיי ויותר מהרה ל
לדבק · והוא יותר ראויה למי שיקיז להבנה ובמשבי אבל
הרחבה בסתיו יותר ראויה אם יצטרך אליה · וראוי שיזקו
המזקו והוא סובב על גבו כי זה יותר ראוי לשמור כחו ולא
יביא אליו העלוף · ואמנם בקרחות הנה ראוי שתחזקת
ההקזה בקרחות התזקות התהלהבות · ובכל הקרחות
בהתחלתם וביותר ההקזה והבמעט ההקזות בקרחות שיתחבר
בהם בריצה אעפ״י שיהיה הצורך אל ההקזה נופל כי הבריצ׳
כשתקיה תחדש תעור וגיעה והפי׳ הבח ולכן ראוי להשאי׳
לו דם כוכן לעת הצורך · וכן כי שיזקו והוא בקרחת ואין
קרחתו מעפש אז ראוי שימעט הקזתו שישאר להתבת
הקרחות דם כוכן ואם לא יהיה התחלהבו ותהיה עצמשיו׳
העין לעקרים העצלה ואחר העין השזק · וגם הוא עב ב
בוטה לאודם ויהיה הדפק גדול והנחת נפוחה ולא תעצור
הקרחת בתגליתה אז תקז׳ על עת תקות האצעד כמאבל
ואם יהיה השתן דקיק או אש׳ ויהיה הנה דקות כמו השתל׳
החולי השמר לך מההקזה · ואם יהיה שם הפרשי׳ והסכנים
לקרחות תזהה ההקזה בהם ועיין ענין הרינת אם יהיה הזגן
השמר לך פן תקיז · ותעיין מראה הדם שיצא כי אם יהיה
דקיק נוטה ללובן תעצור מיד · והשמר בכלל שלא תביא
על החולה אחד משני דברים התעוררות הליחות הפרויז׳
או פגות הליחות הקרות · וכאשר יתחייב שיזקו בקרחת ולא
תשכח לבו שיאמר כי אין דרך אליה אחר הרביעי׳ אבל יש
דרך אליה אם תחייב ואפי׳ אחר ארבעים יום זאת סברת
גאלינוס ואעפ״י שהקרירות והרוחות בשיתאבתו הראיות
יותר ראוים · ואם תקצר כמכלות הראוי והנה אי זה עת
שתשינה והיא ראויה תקיז אחר השגות התעגנים העשרה
ופעמים רבות תהיה ההקזה בקרחות ואעפ׳

ואעפ״ שלא יצטרך אליה כחוזקת הטבע על החבר
בי׳ בעצמו וזה בהיות הגבורה הטבעים והכח גולת זה יתרונה.
אבל הקדחות החזקות אין לה צער מבלי הריקה כתנוה בד׳ תי
כונלת בהתחלה וכוזמנת בעת הבשול ופעמים רבות ת
הבירלק אחר ההקזה ׳ וראוי להזהר כהרקה בבא החזק
הקרירות והרעדה חזקי הקרירות ובעת החזק הכאב ואחר
הבחרון המתוק והבשל ובנגיעת הזמן ים טוד׳ שנה כפי
האפשר ; ובשני ההקזה כל מה שאפשר אל״א אם יובטח ב
בגוה ובקניות העצלים ורוחב העורקים ומלויים ואגום
התרנה כי אלה כן הזקנים והילדים יש רשות להקים׳
והחלשים יוהדנו מעט מעט בהקזה בעוצמה וראוי להזהר
בהקזה בנערים הזקן המחישות וחזקי השוכן והמגנים ו
והלבנים והנפוחים והקטנים נקודי הורס כל מה שאפשר
ויזהר כבנה בנפים שעריהם עליהם החולי אלא אם יהיה
הנבר רבם בחייב לזה ׳ כי אז תקיזהו והעיין הדם אם יהיה
שחור עב הוציא ׳ ואם תראהו לבן רקיק פנור ביד כי יש
בו סכנה גדולה וראוי להשמר בהקזה על הגלוי כרבאב
פן הבטיך הנפר בלתי מבושל אל העורקים תבורת כה ש
שיורק וישתכור זה גב׳ על כליוי האצטו והמעיים ממפר
והבושל אי הקדוב כהבשול אבל ישהדל בהרקתו אם ש
בהאצטו וכח שכלוה אליה בקו ; ואם כן המקום השלים
בבה שאפשר ואפי׳ בחוקן ויזהר בעל התכנא מהזקות א
אבל יבחין עד שיתעכל התכנא שלו ׳ והקזת בעלי וכות
ה׳ ש פי האצטו או חלישה נוח והעלול בהולדת הכרה בה
הנה כמוהו ראוי שיזהר מהתכן בהקזתו ובפרט על הצום
בקמיו נזק בבליעת הקוקצל ובעלי חולש פי האצטו תרעוג
אב גם בעל זבות חד פי האצטו הרעהו בקבלו נזק מב
בבלעת הקוקזים ובעל חלשת פי האצטו הרעתו
בחלשות תאותו ובאבו׳ אצטומכוהו ׳ והאשר פי אצטומכתו
בקבל הכרה או תרבה להולד בו הדקות בו תגברת הגון
קיאו ומקיא הכרה בכל עת ומכוירוה פיו ׳ ואלו בשיוקזו
כבלי השגרה להקדים הקיא פי אצטומכתם יקרה בוח ם
סכנה גדולה ואולי ימותו מהם קצתם ׳ וכן ראוי שיקח
בעל זבות החוש ובעל הולשת והתיבות בלי ב נזק טבלו׳
בעצים מבושל תכוק טוב הריח ואם היה החולשה בגב זג
קי תריגה טבולות בבכו כי אל סך בבשמים או נבשקה
אל נגנע הבושם הנכנס כי בוסקן או אלנבא שיש בה
בכך האחר יוקז ׳ ואם גב בעלי הולדת הכרה ראוי שיקיא ב
בשתיית מים רבים עם סכנגבין אחר וטעם מעט
מי רנע מעט ואחר יוקז ׳ וצריך שיעסה לו דבר להחליף ת
תמורת מה שנתך בחום ושוב ׳ ואם יהיה חוקר גם בעלי
על הנחלים אעפ״ שהוא כבד כי הוא אם יתעכל יזון כזון
רב טוב עד וראוי שיהיה פחות כי האצטו חלושה בכבת
ההקזות והעצבים יוקזו העורקים לכנוע הולת הדם ם
בו רעיצה או הדם או הטבעת או החזה או קצת התבודר
שימשך הדם להפך אותו הצד וזה רפוי חזק מועיל והגוף
שיהיה הנקב צר מאד ושיהיו העצבים רבות ולא ביום
אחד אלא אם יבריח והבריח אבל יום אחר יום וכל פעם
ימעיט כפי היכולת ׳ ובכלל דנה הרבות כבסר ההקזה
יותר טבת כהרבות שיעוריה ׳ וההקזה שלא יהיה הולה צריך
תעודר הכרה ותשאר אחרית נגע הלשון וביוצא בו ׳ ג

וראוי שיהוקק כבי השעורים הסכר ׳ ומי שירצה לשנות
הלא קרה לו בהקזה הראשונה תוק פלא ובוצא בו ראוי
שיקיז העורק בן היד באורך לבנוע תנועת הפרק
בהתדבקו ושיעורוב וגם יפוחד עם זה הדבק כבורה ויונח
עליו בגד טבול בשמן זית ובמעט מלח ויקשור עליו ׳ ואם
ימשח האגד בעת ההקזה יבנע מהירות הדבק וימעט
הכאב והוא שימשח עליו השמן וכיוצא בו בשריה קלה
או יטבל בשמן ואחר יקנה כבגד ׳ והשינה בין ההקזה וה
וההשגנית תמהר דבוק הנקב וכבר כה שאמרנוהו בהוק
בסיו בתרופה שראוי בהמרח שיבוין להם יום דרומי ובן
ההקזה ׳ ודע כי הקזות טבה לבלי השכל והשוטים ואום ש
שיצטרכו להקיז בלידות בזמן השינה ראוי שיהיה הנקב צר
פן יחרוש הולה הדם וכן כל מי שלא יצטרך להשגנות ׳ ודע
כי ההשגנות יאוחר כפי שיעור החולשה ׳ ואם לא יהיה שם
חולשה הנה תכליתו שעה ואשר נרצה מהרצאת ודמי
ובשיכבת יום אחר וההקזה האל בטבנית יותר באמת לבי
שירצה והשגנות ביום ׳ ואשר ברוחב לבי שירצה והשגנות
ביד ׳ ואשר באורך לבי שלא ירצה להסתפק על השגנה א
אחד ׳ ומי שירצה שישלח דבו כמספר ימים כל יום ׳ וכל
עוד שתהיה ההקזה בכאיבה יותר באחורות להתדבק ׳ ות
והחריקה הרבה בהשגנות מביאה העלוף ׳ אלא אם יהיה
נופו נושה אל הבלוי או שבבר לקח השגנה דבר ׳ ושינה
בין ההקזה והשגנות מונעת בהחוחות בוים בהבוהרת בה
שיהיה נבססות בגב המשל והליחות בשינה אל עמק
הגוף ובתועלות ההשגנות שבירת בח המוקז עם השגנת
הרקתו הראויה לו והטוב שבהשגנות בה שיאחר בבינים
או שלשה ׳ והשינה קריב בהקזות תחדש שבירון באברי
ויבריחן קודם ההקזה אולי יקנה וההקזה כבה עבינכה ה
העור ובדבבו ומביגנדו ומעדה אלא אם יהיה המוקז חזק
עובי הדם והמוקז ראוי שלא יתבלא בבה ארה אבל י
יהיה בבזון וירקיקהו החולה וכן ראוי שלא ישיל אחרית
אבל יגנה לשכיבה על הגב ושלא יהזון אחריה רחיצה ונש
מתבת ומי שיוקז ונפתה ידו יקיז מהיד האחרית שיקוז הכבל
ויניח עליה אספלנית אספידג וירטה כביבה במקרים ה
ההוקזים ׳ ומי שיוקז ויהיה מבה שנוברים על נופו הליחות
תשוב ההקזה עליה להתעורר אותם הליחות ומרוצתם ות
ועקרובם ויצטרך אל ההקזה השנית ׳ והדם השחרורי צריך
אל הקזה תבושה ויקל ביד ומביא אחריו כזקנה ודליים בום
השתוק ׳ וההקזה פעמים רבות תעורר הקדחות ופעמים רבו׳
תחליף העפוש ׳ וכל בריא שיוקז הנה ראוי שיקח בה ת
שאמרנוהו בשער היין ׳ ודע כי העורקים המוקזים קצתם
הם ורידים וקצתם שריינים והשריינים יוקזו על הבעט ו
ויפוחד בבה שיפול כהם מרכבנה בהולת הדם ׳ והבנס
שבעניגת שתחדש מורסא וזה כשיהיה הבקיעה צרה מאד
אלא שהוא כשיובנח מהולת הדם בסכנה גדולת התועלת
בחולים בוחדים יוקזו הם בעצמם ׳ ורוב תועלת הקזת
השריין אבנם בשיהיה באבר השכן לו חלאים רעים בכחם דם
דק חם וכשיוקז השריין השכן לו ולא יהיה מבה שיש בו
סכנה יהיה גדול התועלת ׳ והעורקים המוקזים בזהר אם גם
הורידים הם ששה ׳ הקיפאל ואל כחל והבסליק והבל
הזרוע ואל סלם ׳ ואותו שיוחד בשם

בעים האצילי והוא שורש סתכם ליק · והיותר בנוח
שנותם הוא הקיפאל · וראוי בכל השלשה · לפתוח אותם
דבעוק בגיית פרק הזרוע ולא תחתיה ולא בנגרת כדי שיצ
הדם יצא טוב כאשר יזוקק דבנוח במעני העצבי והשריר
וכן הקיפאל · והקזתם אשר באורך יותר באחורית להתרכך
כי הם פרקים ובזורת הפרקים הנה הענין בהפך · ונגד
הנ״ה הא׳ סלם ועורקים אחרים תחתם נכון בהם שיוקזו
באורך · ועם זה הנה ראוי שיונעה בקיפאל בראש העצל
אל המקום ויורחב נקבו ולא יעשה נקב על נקב כי יעשה
מורסא · ורוב מה שיפול עליו הטעות במקום הקזת
הקיפאל לא יפול בהכאה אחת ואעני שתעד · אבל אכנם
יתחדש והוא בטעות ההכאות והקזתו אשר היא יותר כא
באחורית להתרכך היא אשר באורך ויורחב הנקב אם ירצה
ירצה להמנות · וכאשר לא יכוא יבוקש קצת שורשיו
שבחיצוני האזרוע והאכחול יש בו סכנה לעצב שתחתיו
ולפעמים יפול בין שני עצבים וראוי שיזהר להקזה בו
באורך ויהלה הקזתו האולי יהיה עליו עצב דקיק כחוט כ
בסתר וראוי לידע זה ולהזהר שבא המבצע והכאת כי יש
יתחדש כאשר הוא ארוך · ומי שיהיה עצבו יותר עבים
הנה השרי נזה בו יותר בבאור והטעות בו יותר ונזק ואם
והנזק ואם יפול הטעות והוכה אותו העצב אל תרבק מה
תוכנה והגיה עליה מה שיבנע יתרבקותה ורפואתו ברפוא
תבואתה העצבים אמרנו בהם במאמר הד׳ והכבד לך שלא
תקרב לה כקור כמכו בזיכות עגב אל תלב וסגר · אבל
ברח צרדיה והנוף מולו בשמן הדם והבל הזרוע היותר
נכון שיוקז באל כסון אלא אם יהיה ברוח אל שני הצדדי
ואז יוקז באורך והבסיליק גדול והכנה לנפילת השריין
והחיה לנפילת עצבים ועצלים גב תחתיו · והבסר
בהקזתו כי השריין כשיוקז לא יפסק הדם ואז יקשה הנפסק
ויש מן האנשים שיש לו סביב הבסליק שלו כשני צדדיו
שני שריינים וכאשר ישונן אחד מהם יחשב שכבר הבטיח
האצילי וגבה השני ועליך שתדע זה · וכאשר יקשור הנה
ברוב הענינים תראה שם נפיחה פעם בהשריין ופעם הנפיחה
בהבסליק ואוך שיהיה הנה ראוי להתיר הקשר ולבחוח
הנפיחה בריות נאה ואז יחזור לקשר ואם החזיר הנפיחה תחזור
ואם לא יספיק לא הנסיר דבר אם תקווב הבסליק והקז
השורש הנקרא אצילי והוא אותו שהוא על פנימי הזרוע אל
לצד מטה · ופעמים רבות יתעכב הנפח והעצבים רכות
תחת מקום הקשירה והלכות השריין ותגביהתו ותנשאהו ויוחש
תחת היד ויוקז · וכאשר הקשור אז זה עורק שיהיה ויתחדש
בהקשירה עליו כרבות העורקים והאצבעות אז תפיל בו ב
בה שאמרנו בבסליק והבסליק כל מה שתוחד בהקזתו ל
לזרוע הוא יותר בנוח וראוי שיהיה מהלך האזמל בהפך
צד השריין מן העורק ואין הטעות בבאסליק בנגד
השריין לבד אבל התחתיו עצל ועצב יפול הטעות בסבבם
גב ובכבר הזה ענף זה · ואות הטעות בבאסליק והכאת
השריין שיצא הדם דקיק הזהב ידלג ודלוג ויתרכך עמו הדם
הנשטף וישפל ואז תמהר להכניס במקב דבר כשיעד האור
הארנבת עם דבר מאבק אל כנדר ודם אל כוין ואל צנר
ואו׳ בר עם דבר מן אל קלאקנטור וה״ל שב ותנה עליו הם

המים הקרים כפי האפשר והקשור עליו למעלה בההקזה
קשירה חזקה עוצרת וכאשר יעצר לא תתיר הקשירה לם
לשלשת ימים · ואחר השלשה ראוי עליך גב שתשמור כפי
האפשר להבוש הצד בקוצצים והרבה מן המנשים יחתכו
השריין וזהו כדי שיתכוין העורק ויסגור עליו הבשר ויש
ויעצרוהו והרבה אנשים מתו בסבת הולת הדם · ויש שים
כי שבת בסבת הזיק כאב הקשירה אשר ירצה בהדוקה בג
במניעת דם השריין עד שגב ואבר אל הדך המות · ודע כי
הולת הדם לפעמים תפול בורידים גב ודע כי הקיפאל יר
יריק הדם יותר מה שנבאר ומה שלמעלה הימנו ודבר מעט
דומה ממה שלמטה מן הנזכר ולא יעבור גבול צד הכבד
וצדי הכלים ואינו מנקה השפלים מקצר שיחשב בו מאת
והאכחל דינו במוצע בין הקיפאל והבאסליק יריק מצדדי
תנור הגוף אל מטה · וחבל הזרוע דומה לקיפאל ולאלסלי
אומרים שיועיל הטין מכנו כמאבי הכבד · והאסבלי
במאבי הטחול · ושוהא יוקז עד שיפסק הדם בעצמו
ויצטרך שיונח היד שימוקו במים חמים שלא יעצר הדם
בנקלה אם יהיה הדם חלוש והולה כמו שהוא ברוב מם
מבוקים מאלסילם · וההקזה היותר מסוגלת באלסילם
היא אשר תהיה באורך · והאצילי במשפט משפט הבסליק
ואכנם השריין שיוקז ממה הוא אותו שעל גב הכף מה ש
שבין הבהן והאצבע והוא בשלא התועלת במאבי הכבד
והטרפשא הנושמים · וכבר ראה זה גאלינוס בחלום כאלו
איש צוה בו לעשות כן והיה כבברו ונעזר והבריא · ולפעמים
יוקז בשריין אחד יותר נוטה מכנו אל תוך הכף קרוב
תתועלת להתועלת זה ומי שירצה להקיז העורק בין היד בל
ולא יאות הנה לא יעצר כמו שבהקשירה החזקה והמגנו
והכאה באזמל אבל יעזבהו יום או יומי ואם יביא ההברה
אל השני התכא יעביה שהתכא הראשון ולא ישפל מבנת
והקשירה החזקה מביא מורסא וקרוב הרפידה והרטבתת
במי ורד או במים מקוררים נכון ונאות · וראוי שלא יסיר
הקשר את העור ממקומו קודם ההקזה באחריתו והנופים מ
המתלושי יהיה הדוק הקשירה עליהם סבה לריקות העורקים
והעצר הדם בהם והנופים השמנים הנה רפיון הקשירה לא
יראה העורקים בהם אם לא תדוק · ולפעמים יעצור
תתבולה קצת ומקרים בהעלמת הכאב וחרדתו היד בתור
הקשירה וכעזובה שעה ובהם כי שימשח להב האזמל כש
בשמן וזה כמו שאמרנו יקל באבה ויאחר דבוקה וכאשר
לא יראו העורקים ובו ביד ויראו שריניהם אז יבחר ביד ע
על השריין בדרך פריחה · ואם יהיה בעת הבדל הבריחה יה
נשפך אליהם במהרה והנפתם אז יוקז · ואם לאו ולא יוקז
וכאשר ירצה להדוק ימשיך העור מעט כדי שיסגור הנקב
והדחק ואחר ישיבנו למקומו ותהיה הרפידה הלוכה וחם
והטובה שבהם כרורית והמתולנה · וכאשר יכה אל פני
הנקב חלב ראוי שיושם בפנים כבות ואין ראוי שיחזוק
ואלו אין ראוי להשתדל לעשות בהם הקנות מבלי הכאה
ועוד מגבור הענין הזה באחרית מפרק בשלמות כי תכא
האמר הזה נכנס הנה בספיקה · ודע כי יש לעצירת הדם
ולקשירת והקזה עת מוגבל אעפי שהוא מתחלף כי מן
האנשים מי שיסבול ואפי בקרהתו להוציא חבשת או שש

ליט׳ כידוע׳ וכדום כי שלא יקבל כבריאתו והרצאה ליט׳
אותה ׳ ע״כ ראוי להטניה בזה כענינים שלשה ׳ אחד בזום
קלה הדם והפונו ׳ והשני בראה הדם ואולי ישקה הרבה
כשיצא הדולה כמו שיצא כמכמי רקיק הלבן ׳ וכאשר יהיה
עם אותות כלו והרוב ענין הדקיקה לא הכנעה בזה
והעקבים יתעיף בראה הדם בבעלי המורסות בי הברסם
בלתבת הדם אל עצמה והכלליות הדפק וראוי שלא תכבד
בכמו וכאשר יקל והפאין אל המתבה כראה והדם ׳ או
והשגה הדפק ובגרפו אל דלינה עצור ׳ וכן כשיקרה
בפתיחת הגה וגרוק והפק רקיא והנה אם יבחר שני הם
הבריאה אי התפלין תשען בו על הדפק והאגשים היותר כ
בהירים להגיע לעלוף הם חכי הבנו הכחושים אשר נפם
ספוני והיותר באודרים רגפול בו וגם הגופים הסוים אשר
בשרם בקשיר

אמרו

ראוי שיהיה לבקו אגבלים רבים ׳ בעלי להב רוב הולה בעלי להב ה
רחב ובעלי והלהב והרוב יותר ראוי

בעורקים הסרים הנוטים כבו אל הראש ושיהיה עמו ברוח
בכוך או בכשר ׳ ושיהיה עמו כלים להקיא מעץ או
כגיצה ושיהיה עמו שעד או גבה והרוחה אל עבר
ואלבגיר וכים בוכך הרקית הם ס׳ יקונית ובוכך עד
כף פי יקרה עלוף והוא אחד בהדברים שיפוחד כהם
בוהות האולי לא יצליות בעליו או הבהר לשים בפיו
הכברה הקיאו בפלי והריחם בבים והביאתו כברקות ה
רגלך או בעוג תוך דבר ויתקוהר בהם ׳ ואם יתחדש
הגולה הדם כתפרין כהר למראית הנקב בשער הארגבת
גרהות האלצבר ׳ ובבה הדוק שיקרה העלוף והדם עדין
בדרך היציאה ׳ אבל אבגבי יקרה ריבו אחר העצירה אלא
אם תפליג ׳ וגם אין להדם בקרבת העלוף בקרחות
הדבקית והחולות השחוק והדבקים והמורסות הגו הלות
הכריות ובאגגים והזקנים ולא יעשה זה אלא בורות רב
דכח והבהובה אריע לנו שהדבנו עם ובאאר בעורקי ה
ונר והרחבה בבגבים אחרים ועזבנו עורקי הרגל והעורקים
אחרים והאוי עליהו שנרביק דבורתו בית

ונאמר

אבנם ע דרך הרגל ובה בהם גיד הגבה ויוקח אל הצד החיצוני
בהינקב אם לבעלק הטנו והם

תחתיו ויקשר כמו שלבעל כבני כוחיך עד ה׳ לב ויבחיכה
בור בה הגה והיותר ראוי שירחק למגיה והיותר ראוי ש
שיוקו כאורך הם נגלים יוקו כשריגיו בה שבין הקביצה ה
והעורת והועקית ה זה גיד הגשה גדולה והם בגבים יבהליו
ובהליו הגיל והשגות גיד הגבה קשה ׳ וכבהם הצאפן והוא
על צד הגביבי בהיעקב והוא
יותר בראה בגיד הגבה ויוקח להרקת הדם כמאברים שת
תחת הכבד ולהגות הדם מהגדרים העליונים אל
התחתונים ולכן תגיר הגדה בחוזק ושלחה פתח השחורי
והרקם בחריב שיהי גיד הגבה והצאפן מהדמי התועלת
אך הגביק בפריעת הם התולה גיד הגבה כבאב גיד הנש
דבר רב ובאלו זה לנבדוות ׳ והיותר טובה שבהקות מא
הצאפן שתהיה באלבסן בטה להיות הרוב ׳ וכהם עורק

זוית הארובה והרלך בהלך והצאפן אלא בהוא יותר הזק
בהצאפן בירגרתו נגרות ובבאבי הגבעת והבהחורים
ובוכו העורק שאחורי העורק ובאלו הוא שרין בהצאפן
והדלך בהלבה והקות עורקי הרגל ובדך בועילה בהוראי
שיהיו כחבדים נוטים אל הראש ׳ ובהחולאים הכחורים
וההליכה לבה יותר הזק בהחוליש והקות עורקי היד ׳ ואבג
העורקים הבוקדים שבצדדי הראש רבה רגבן בהם כליעה
אל הראשיוקו באלבבן ואלו העורקי יש בהם ורידים
ויש בהם שריגים והורידים בעורק המצח והוא הבגב ב
בין שתי גבות העינים והקותו בועילה כבאב הראש וכב
באחוריהו ובוכוד העינים וכאב הראש והכבידות ובגן
והעורק אשר על הגרגלת ויוקח לאל סקיקה וגבעי הראש
ושני עורקי הצדעים והמקפלים על הצדעים ושני עורקי
והבאקן הם קצות העינים הדבקים עם תחתם והרוב לא
יקראו אלא בתניקה וראוי שלא יעמיק הגאגל בהם כי או
אוליים ב באצר בריבאת העצם ואבגם יוהל כהם בם
בעם והתועלת הבה הוא בבאב הראש ואל שקיקה וה
הרבוע הגוסן והרבע והבגדידים ורב העגעגים וצבות
ואל עמא ׳ ובלבה עורקים קבגים שבקשם ואחרי דבקם
אשר ישיג אל רקצה ואגן כשהדבק בשער והארך שבש
שבשלשה יותר גראה ויוקן בהתחלת הבים ההוד בגן מן
הקול הראש ראוי הצנו ׳ ויועיל לזה בבגעי האוזן
והעורף ובאחור הראש ׳ ומבריש באלינו בבה שיאמר
שיש שני עורקים אחרי האזן יקרום הפרישים בדי לבעל
תורע ׳ ובאורות הורידים אל והאזן גוב שגים ויוקח בעת
ההתחלת הגדום והמזינגק הדוק יצרות הבשיטות הגל רבו הם
הדם יצרירות הקל בבעלי הריאה והבוק ההוה ברטוב ד
ום הם עליות העראל והצדדים ׳ וראוי בפי בה במצרט
עליו קום שתהיה הקותו באוגל בעל להב רוב ׳ ואגם
קצירת והנה ראוי להטות בו הראש אל הגוף עד הקנה ׳
בו עיבות העורק ועיין הצד אשר הוא יותר חוק וגשי
ויוקח הך באותו הצד וראוי שיהיה הבטיבה גרחב לא
באך וכבו שיפעל ב. פאן וגיד הגבוה ועם זה הגה ראוי ש
שתגיל הקותו באורך ׳ ובהם העורק אשר בקצה החוטם
והוא הנקרא ארנבת בע ובמקום הקותו הבטוטע בקבה א
אשר בשיכותך באצבע יפריד לשנים וגם ינוקב והדם הא
הגאל בכבי ברעם ויועיל הקותו בהכליף והוא קדסי הא
ועכירות הבריאה והשחורים והצבתים שיהיו באף והבן
בו אבל אולי תחדש אודם בראה גרשן ירכה ובגה
ויתפשט בגבים וירוח והקה גדולה בתועלתה ׳ והעורקים
שתחת העצבות הבולטים אחורי האזנים מבהל העורף וה
העצבות והם גקראים בע אל בשבא בועילה וקיים
בהכבד ההות בהם והרק והבאבים והרטבים בראש ובהם
העורקים הגק בע אל בהאורך הם ארבעה עורקים על ש
שפה בהם זה יועילו בבגעי הפה ואל קלע ובגעי הלסתת
ורפויהם ובחסותיה ובגעיהם והשחורים והגבקעות שפה
ובהם העורקים שתחת הלשון על סגיבי הזקן ויוקחו
במתנקים ובמורסות השבי סקדי הבקר בע אל והזין ובהם
עורק תחת הלשון עצבו ויוקח לכובד הלשון וזה בהם
וראוי שיוקח באורך ׳ ואם יוקח ברוחב קשה הפסק דם

אופן ד׳

ונהם עורק אצל ענפקיהם יוקז לרוח רעה · ובהם עורק הלסתות ויוקז ברפוי פי האצטו׳ · ואמנם השריינים שבראש הנה בהם שריין הצדע ולפעמים יוקז ולפעמים י חותך ול ולפעמים יפשר ולפעמים יכוות ויפעל זה לעצור הגדולים והחדים הדקים והנשפכים· ולהתחלת התפשטות בעינן ושני השריינים אשר אחורי האזנים יוקזו לביצי אל רבור והתחלת תבים והסנוורים ואל עשא וכאב הראש הנושן ול ולא הבליט תקותם בסכנה ויתאחר עבה הרבוק · וכבר זכר גאלינו כי אדם הוכה בנרונו ונפער הטבה בשריינו ו ונהל ממנו דם כשעור גדול ותשיט גאלינו בתרופות אלכנדר ואל צבר ודם אל תנין ואל סר ונעצר הדם וסר ממנו כאב נושן היה לו בצד ירכו · ומהעורקים שיוקזו בגוף שני עורקים על הבטן אחד מהם מונח על הכבד והאחד מונח על הטחול יוקז הימני בסקי והשמאלי בעלות הטחול · ודע כי ההקזה יש לה שני עתים אחד מהם עת בחירה והאחד עת הכרח · והעת הנבחרת כי הוא כחום היום אחר שליבות העכול · והעת המוכרחת הוא העת המחויב שאי אפשר ל לאחרו ולא ישגח בו אל סבה מונעת · ודע כי האוכל הב הבלתי זר הוא רב החוזק כי הוא יחטיא ולא ישיג ויעשה כורסא ויכאיב · וכאשר תכניס האוכל לא תרויח אותו ביד דין דיסה אבל התולך לאט דרך העברה כדי שיגיע קצה האוכל בחלל העורק כי אם יכביד פעמים רבות יש ושבר ראש האוכל שביזה נסתרת ויעשהו נבעד ולא יק יקיע העורק ואם הצריך להקזו בו תוסיף ורוע · ועב ראוי שינוסה איכו תליית האוכל בעור קודם ההקזה בזריעת וזרית והבאה אם תרצה אותה · והשתדל שיבולא העורק ויגפרתו הדם ואז תהיה ההבערה והבסיה בחוה ואם יסתר העורק ולא יתראה בלתי תחת ה האצבע אז תתירהו ותקשרהו פעמים ותכהתהו ותרויד הל הלחוץ ות עלנה עד שתעירהו ותראהו ותחדש זה בויקר שתי אצבעות על מקום מהמקומות אשר תדע מהתפשט העורק בהם במפרש ופעם תעצור באחת מהם ותגבה הדם מהעורק באחרת עד שיתחם בעבות והדיקהו בעת התגבותו ותסטרהו בעת העויבה וראוי שיהיה בין ראש ה האוכל ובין ידו רחוק מעט כדי שלא יקביד אותו אל שר שריין או עצב · והיותר ראוי שיבולא במקום שיהיה העורק יותר רק · ואמנם לקיחת האוכל הנה ראוי שיהיה בבהן ובאמה ויעזוב האצבע למשוש ותהיה הלקיחה בח בחצי הברזל ולא יקוהו למעלה מזה כי תהיה האחיזה בו בתבלבלת · וכאשר יהיה העורק סר אל צד אחד תקבירהו בקשירה והאחרון כהפך הצד ואם יהיה סר אל שני הצדדין בשוה והחוק מתקיעו באורך · ודע כי הקשירה והמעיב ראוי שתהיה כשעור עניני העור בקשיו ועביו ובפי רוב הבשר והקשירה ראוי שתהיה קרובה · ובאשר תעלים הקשירה העורק העצה מכון עליו והמשר שלא יסור מנגב צנבח המיכן במגעת הקשירה ועם זה תחלה הקזה ואם י יקשה עליך מלוי העורק והגבהתו אז תסקע עליו בנופים הכחושים ביחוד ותעשה הרוח והיות הקשירה ותהדוק אצ אצל הפרק מונע מלוי העורקים וכאשר תרצה לרחוץ תמ

תמתח העור באצבעך כדי שיסתם מנבחיו והקב אחר תרחוץ ותנגב ותשים התפירה ותגביה העור שישוב ל מקומו · ודע כי כי שיזיע הרבה בסבת הכלי וגם הוא צריך אל ההקזות ופעמים רבות יפול למיקרה וחלשות הראוי בענינו וזה ההקזה שלשול טבעי ולא יצטרך אל ההקזה

פרק כא

בן האופן הד׳ ב בהנחת כוסות ההבצעה ושר

ושריפתם · והנחת הכוסות מקיים לצדדי העור יותר בנקוי ההקזה והרצאתם לדקיק יותר בהוצאתה לעב והועלתה בגופים הטובים אשר רבם עב מקושה כי היא לא הוציא דם כמו שראוי אבל תוציא הרקיק ממנו בקושי מאד ות ותחדש מאבר ומעשה בו חולשה ורצה בעשייתה לא בתחלת החודש כי הליחות עדיין לא התנועעו או התעוררו ולא באחריתו כי גם כבר חסרו אבל באמצע ה החודש בעת שיהיו הליחות מתעוררות נבטבות בתוספת לתוספות האור בעצם הירח ויוסיף המוח בגלגלת וגם והמיבות בטהרות בעלי הבהירה והקביצה ועתה היותר נכון ביום הוא השעה השנית והשלישית · וראוי שישכור הנחתם אחר המרחץ אלא במי שדמו עב ואז ראוי שי שירחוץ ואחר ימתין ואחר יניחו הכוסות ורוב האנשים ימאסו הנחתם במקום הראש וימצאו החזק מהם כחוש ו ובשכל והנחתם על הדין העורף היא תמורת אל כהל ומ ומועיל מכובד הגבות ותקל העפעפים ומועילה מנרב הע העין וריח הפה וקל אל באהל תמו אל בסאליק ומועילה מכאב הכתף והגרון ועל א מפני העורקים אשר בצואר חנק בע אל כרעין תמורת הקיפאל ומועיל מרעישות הרא הראש ומועיל לאברים שבראש כמו הפנים והשנים והמ והמתלעות והאזנים והעינים והגרון והאף אך הנחתם ע על הדין העורף מוריש השכחה כמו שאמרו קצת כי מאוחר המוח מקום השמירה וחלישות הכוחות · והנחתם על הכיהל מ מחלישה פי האצטומ ועל אל ברע אולי תחדש רעש הרג הראש והכן ראוי להשתמל מהוציית מעט ולהגביה אשר על הכאהל מעט אלא אם יכוון בה רפוי חלות הדם והש ומועיל ואז ראוי שיעזוב ולא יגביה · והנחתה תחת שיעל הכאהל ובין הכתפים מועילה מחליי החזה והמעים והל ר הכוון הדמי ואל אל רבו הדמי

אך תחליש האצטו׳ ומחדשת רעש הל הלב · והנחתם על השוק קרוב לדקות בצאגן ובנקה הדם ומכירה וגרות · ומי שתהיה בנגשים לבנה כפנויית רקיעת הדם הנה הנחתם על המוקם יותר נאות לה מהקזת הצ הצאגן · והנחתם על אל קטאריא ועל אמצע הגלגלת תו תועיל לפי מה שאמרו קצתם מערבוב השכל ומסבוב הר הראש ובאחרת כפי מה שאמר הסיכת · ויש בו עיון כי יהבן שתפעל זה בגופים זולת נופים וברוב הנופים תמורה הסיבה ומזיקת בשכל ומועילה מחליי העינים וזאת גדולה שבתועלותיה כי היא מועילה מגרב העפעפים רצ רצמחי העינים ומאל בושר גם אך מזיקה בשכל ומורישה שי שעטים וסבותם ודע כתשבה וחליי נרטבים ומזקת לבעלי

הכים בעין אלא אם ימנע העת אשר ראוי שתעשה בו
אולי לא תזיק והנחתם תחת הזקן מועילה כהשנים והפנים
והגרגרת ובנקה הראש והלחיים · והנחתם על הקטן
מועילה במראבולי——— הירך והגרב בו רצחו וכתנקים
והשחוזים והגלי חמור ורוח והנקה והירקם ומחבך
הגב ואם תהיה זאת ההנחה באש בשריטה יותר חזקה בא
בגלת הריח · והנחה שהיא בלי שרט יותר חזקה להתיך ה
הרוח הקר ולעקרי הנה ובכל מקום · והנחת על המחדים
מלפנים מועילה במורסות האסכים והיציאות אשר בם
במחדים ובשוקים והנחה שהיא על המחדים מאחור בגע
מועילה במורסות והיציאות המתחדשות בעקבות ועל ש
שפל הארכובה תועיל בדפיקת הארכובה ורחוה בליחות
חדוות ובהריציאות הרעות והנגעים הבעופסים בשוק וחד
הרגל · והנחה שהיא על העקבים מועילה מהעצר הגרות
בעיר הנדה ומתנקרים · ואמנם הנחה בלי שרט פעמים
תעשה לכשיבת החמר מצד תנועתו כמו הבהלה על חוש
השד לעצור גדלת המהגרות · ולפעמים ירצה בה הרצאת
המורסא השוקעת כדי שתגיע אליה הרפוי · ולפעמים ירצה
בה העתקת המורסא אל אבר יותר נקלה בסכנה
ולפעמים ירצה בה חמום האבר ומשיכת החמר
והחבת רוחותיה ולפעמים ירצה בה להחזירו אל מקומו וכו
הבוע אשר ירד ממנו כמו שהוא במלוי הבים · ולפעמים
ירצו להשקיט הכאב כמו שינחו על הטבור בסבות הכאב
הקולנג הקשה ורוחות הבטן וכאבי הרחם שיקרו בעת ת
תנועת הגרות ובפרט לעלמות · ועל הירך שבירך לניד וגם
הנשה והנה חד בהתקעה ונבה שבין הירכים מועיל לירכי
המחדים והמתחזים ולבעלי מלוי הבים ולנקרס והנחת
הכוסות על הטבעות תמשיך מכל הגוף ומהראש ומועילה
לבעים ולבריאם במחסר הגרות ויקר עצם הגוף ויאבר כם
כי להנחתם בשריטה תועלות שלשה——— האחת בהם
הריקה מהאבר עצמו · והשנית המורה עצם רבות מבלי
הריקה לו נמשכת להריקת מה שיורק כתחלה ·
והשלישית עוצם מהריק האברים הראשים · וראוי
להעמיק השרט כדי שימשוך בהעומק ואולי יתנפח מקום
דבקות הכוס ויקשה הסרתו ואז תקח בגד או ספוג שרויים
במים פושרים נוטים אל החום ויחומם בו סביבו תחלה וכו
רוח יקרה הרבה כשנשים הכוסות על צדי השד לבנ ע וכו
הזלת הגרות והרעיפה ולזה אין ראוי שינחהו על השד יען
עצמו וכשיכשח במקום הנחתם יוסיף להנחים ולא יאחר
אבל יוסיף בשריטה והנחה והראשונה נקלה בנחרה
להעקר ואחר ידרוג לאחר העקירה והרכתנה · ומזן מי
שהנחו לא יהיה אחר שקה · והנער יונחו לו אחר השנה
השלישית · ואחר ששים שנה לא יונחו כלל ובהנחתם וכו
הבעתה משפיכת והשרים אל מטה והגבלי אשר יונחו
לו ראוי שיקח אחר זה גרעיני הרמונים ומי הרמונים ואל
הנדבא עם סכר והורית חומן

פרק כב

בן האומן הדבר בעלוקה · אמרו חכמי הודו כי בן הע

העלוקות מה שבבטנן ארסיות ולכן תרחקן מהם כל אותן
שהן גדולות הראש · ובראיתן כמראה אל כחל שחורה או
מראיהן ירוק ואשר עליהן חוטין במראה לאזורד הדומי
במראיהן למין מנחשי הנה בכל אלו יש ארסיו ומוריש
במורסות או עלוף או הזלת הדם או קרחת או דפין או גג
נגעים רעים והמורקנה הנצודות במקומות הבריצים הר
הרעים אבל המבחרן הנצודות במקומות הטחלבים ובין
הצפרדעים · ולא תשגיח למאמר האומר שהמות במים
שיש בהם צפרדעים רעות וטוב שבמראיהן שיעלה עליה
ירוקות ויכתתו עליהם שני קוים כמראה הזרניך והמתבו
אשר גוונותיהן כעגולו ואשר מראיהן כמראה הכבד הדומ
לארנבה הקטן והדומה לזנב העכבר והוקות קטנות הרא
ולא תובחרן אלא אשר בשם אדמ' תבם ירוק כשם את תחן
בעיכות הגדולים ומשיכות העלוקות לדם יותר עמוקה מ
ממשיכת כוסות המציצה · וראוי שתוצדן קודם הנתן כ
ביום אחד ויקאו אותן בהפך אותן עד שיצא
מה שבבטנן אם אפשר זה ואחר יוצק להם דם מעט בום
טלה או זולתו שיזונו בו קודם שתשתלחן ואחר תקח
וינוקה דבקותן ותוחטן בבגד כפות ויחזון במקום ונערן
בבורק ויתאדם בחפיפה · ואחר תשלחן העלוקות בעת ש
שירצה להניחן בכים ערבים ותתנקן ואחר תשולחנה
ומכה שיגרו אותן להתלות לבשות הבקום בשרט או בתט
וכשתמלאנה ותרצה להפילן תזרוק עליהן דבר מבלה או אפר
או בורק או טרפת בגד פשתן או ספוג שרוף או צמר שר
שרוף ותפולן והנכון
אחר נפילתן לבוץ בכוסות המציצה ולקחת כוס המקום
דבר שיפרד עמו חזק רושם עקיצתן · ואם לא יעצר הדם
חודה עליו עפצים שרופים או סיד או אפר או הדם שחק
כאד או זולת זה מעוצרי הדם וראוי שיהיו אצלו מוכנים
בעת תליית העלוקות והנחת העלוקות טובה בחליי ה
העורים' כמו אל סעפא ואל קובא וכי רצא בהם

פרק כג

בן האומן הדבר בעצירת
והרקות · הריקה
תעצר אם בתנועה הח
החמר כמלוי הריקה אחרת · ואם בהריקה עם ההנה
ואם בעצור הריקה עצמה ואם בתרופות מקררות או
קובצות או טחות או בוות · ואם בקשירה אמנם עצירת
הריקה במשיכה מבלי הריקה והנה כמו הנחת כוסות הנ
המציצה על השד למנוע הזלת הדם מהרחם · והנובח
מכבשכות אותה אשר תהיה עם השקט כאב האבר וגם
הנמשך ממנו · ואמנם אשר תהיה במשיכה עם הריקה הנה
בהקז הבסאליק לזה ובעצירת הקיא בשלשול והשלשול
בקיא · ועצירת שניהם בהזעה · ואם בעצר הריקה הנה
כמו נקור האצטו' והמעים מהליחות הדבקות המעוררות
באליגרא והתשתוללות לנקות פי האצטו' בקיא להעתיק
חומר הקיא הקבוע · ואמנם התרופות המקררות הנה וכו
התקפאנה הגדול מהליבות הפיות ומצירת אותן · ואמנם
התרופות המקבצות קובצות החמר ומקבצות המעברים
ואמנם התרופות הטחות הן להדביק הסתומים בפיות וכו

המעפרים ׃ ואם תהיה חבות מגלגלות והם יותר מוצלעות ואמנם הבוות הנה בחרושות קליפה הנעבור על פני הם המעבר והמתו והמדק ויש לה חזק במאור ממנו ׃ והוא כי הקליפה אולי תעקר ויוסף והמעבר יוהב ׃ וכן הבוות מה שיש לה קביצות באל׳ זאג ׃ ומהם מה שאין לה קביצות כסיד הבלתי נכבה ׃ ונרצה הבוות הקוכנות במקום שנ שנרצה קליפה קיומת ׃ ונרצה האוורות במקום שנרצה שתנשל הקליפה במהרה ׃ ואמנם אשר בקשורה והנה ק. תו במהירת והמנגד והמרוזו להמנר בקשורה מה שעל המלטק בעת שיעקה המקון במפאליק בשיכה כשרון וקנע וקנתו במליר פי החבורה במה שיסתום ויחד והמדק בם במלאות פי החבורה בשער הארנבת ונאמר כי חוזלות הדם אם יהיה במפתחות פיות העורקים ירפא בקיבוצים וכבין פיותיהם ואם יהיה בקריעה הנה מקובצות השתות יותר ב בשיט החתום ׃ ואם יהיה מאכול הנה כמה שיעצור הבשר ומעורב במה שימרק ואכול

פרק כד

בן האופן הד׳ ברפוי ברפואת המתוכים המתושים ומם אם מלי

מליחה עבה או מליחות דבקות ואם מליחות רבות והמליחות הרבות כשלא תהיה יתקן סבה אחרית יסתיק במה בהחזק להוציאן בחזקה ובשלשול ׃ ואם תהיה עבות תצ תצטרכו לשתיכו המשלשל׃ ואם תהיה דבקה וכש׳ דקיקות אז תצטרכו אל המחתכות וכבר ידעת ההפרש שבין העב והדבק והוא כהפרש בין השיש ובין הדבק הנמס והעב ית יצטרך אל המחתך להדקיקו ויקל הרחקתו ׃ והדבק יצטרך אל המחליק להפריד בינו ובין מה שנדבק שינתקהו ממנו ויש ויפרק חלקיו ׃ וראוי שיהיה התכה העב מפני דברים הסבים ׃ אחד מהם שההתכה החולשת אשר תוסיף בפסניות החמר ותוספת שעורו מבלי שיגיע אל ההתכה ויוסיף הסתום ׃ והאחר שההתכה החזקה אשר תעלה הדק שבו בארים והאבן העב וכאשר תצטרך אל ההתכה חזקה ת תסמוך אותה כשנך הדק בחמר שאין עובי כי עם חום ש שות כדי שיעזור על ההתכה והסתום לגמרי והקשת שבפתומים סתומי העורק והקשה שבהם סתומי הטוריינים ׃ והקשה שבהם מה שיהיה באברים הראשיים ובאם יתחבר בפתחים קביצות והדקות יהיה יותר נצח כי הקביצות מתוק כבדות המריקים

פרק כה

בן האופן הד׳ ברפוי המורסות המורסות מהן חמות ומהן קרו קרות ׃ ומהן קרות קשות ׃ וכבר כנינו אותם ׃ וסבותיהם אם חיצוניות ואם מקריבות ׃ והמקריבות כמו המלוי והם והחיצוניות כמו המכה והנפילה והעקיצה והחוזה מסבות חיצוניות אם שתחדבן עם מלוי בגוף ׃ או עם שום מליחות והחוזה בסבות מקריבות והחיצוניות יחדבן עם מלוי בתנוף הנה לא יכלש אם שתהיה באברים שסבים לראשיים והם נשפכים אליהם ׃ או לא תהיה ׃ ואם לא תהיה אין הוא ראוי שיקרב אליהם מטבחונים דבר כלל בתחלה אבל ראוי שיתקן האבר והחוזה אם יהיה לה אבר וחוזה או ים

יתוקן הנוף כלו אם אין לה אבר נפרד כשיקרב אליה כל מה שירתיע ויסמוך אל הנף הצד ויקבץ ׃ ואולי יסמוך אל הנף הצד מאוחו והאבר המנה כצד והצבי כם כשוול אם ישא עליו מיבר כהוא כי הרבה פעמים יסמוך ב החמר מיוד אשר בה מורסא כשישא באורך כובך כשא ויגחוו בו שעה ואמנם הקבוצים והנה ראוי בהם לבחור ש שיהיו הקובצים מרתיעים במורסות החמות קרי הטבע מוקנים ובמורסות הקרות מעורבים כמו שיש לו כח חם עם קביצות כמו אל לבאר הא׳ נפר אל. טוב וכל מה שנו שיוסיף הבישול החסר והקביצות ויתחבר בו המתוך עד יש שיגיע אל התכלית ואז יעדבו במוה ׃ ובעת הירידה תסתלק בתוך ומצרפה והקרות הרפות ראוי שיהיה מה ש שיוסיפם מגב ושיבש ורוב מה שיהיה זה כושים ׃ ואמנם המתחדשת מסבה חיצונית ואין שם מלוי בליחות ראוי ש שירופא בתחלת הענין בורפה והתיך לא כבמו שרפאת בו הראשונה ׃ ואמנם כשיהיה האבר כעל המורסא שנף לאבר הראשי במקומות הגדיים מוהצואר וסביבות בא האזנים לבות והאצלים ללב ׃ וכמו הארבות לכבד אין ראוי ליקרב אליהם כלל כל מה שירתיע לא לפי שזה אינו רפוי למורסותיהם כי זה כבמה הוא הראוי למורסותיהם אלא שאנחנו נכזור שלא לרפאת כורסותיהם ונשתדל לב להוסיף בהם ולמשוך החמר אליהם ולא נחוש כתחזוקת החזק באבר כבקשנו להעתיל לאבר הראשי כי אנחנו נפ נפחד תמיד כי כשנרתיע החמר ילך אל האבר הראשי ו והיה מזה מה שאי אפשר לתקנו כי אנחנו כבור נצילת ה החזק באבר הנקלה במקום שיתעיל לאבר הראשי עד שא שאנחנו נשתדל במשיכת החמר אל האבר הנקלה והדש המורסא בו ואפי׳ בכוסות המציצה וההתחבושות והחכים ה המושכים וכאשר יקבצו מנלא כמו המורסות האל׳ ההולתם ונפרט במקומות הדקים ׃ אולי יתבקעו בעצמם או בעזר הבשול ׃ ואולי הנצרך אל הבשול ואל הבקיעה יותר והבשול ישלם במה שיש בו עם יחוס סתום ושית יעצר בהם החום ׃ ומי שירצה לבשל בכמו אלו המבשלים ראוי עליו שיעיין ואם ימצא חום והטבעי הלוש ויראה האבר נוטה אל המבר יסיר כמו המתוכים והמחים ויעשה המתחים והשרש החמוק ׃ ואחר ההרופות אשר אשר בהם התכה ונגוב וכמו מעשלים בו בספרי הפרטיים ׃ ופעמים רבות תהיה המורסא עמוקה ותצטרך למכתה אל צד העור אמ׳ בכוסות המצ והמציצה באש ואמנם המורסות הקשות העוברות גבול התכלית הנה תבקן ויבקד בהם שירוכבו פעם כמה פעם שימעט תבושו ונניבו כדי שלא יתאבן והעב שבהן להרחק התכה ׃ אבל תעוזר כולה להתכה ׃ ואחר החוזק עליה ההתכה ׃ ואחר אם יפוחד מהתכת מה שיתיך שיתאבן מה שישאר תשוב לרכבו שנית ולא תמר לעשות כן עד שיש שתכלה כולה בין הרכוך וההתכה והמורסות הנפחיות גם ירפאו במה שיתחבם עם דקות עצם להתיך הרוח הלהרחו׳ והנקבים כי הסבה במורסות הנפחיות עובי הרוח וסתימת הנקבים ׃ וראוי גכ׳ שיתכוין להסיר החמר המחייב הארת הרוחי ׃ ויש במורסות כמו רפות נגעות מגבלת ואז ראוי

שיקיריו בפלגמונות · אך אין ראוי שידחקבו ואעפ״ שת
שיהיה ובגורסא בחריכות הדרכבה אבל ראוי שינתנבו כי
הנקרה מה כבר נצה והכבה והנקרה הוא הנגוע המבוחר
בכבר שישתל או נפל והנגוע רפוי הנגב והיותר בזוק שכ
שם כרים לו הוא הדרכבה · אבנם הבורסות הפניניות
ראוי שישתסרו הבל כום בהקזה והשלשול וידחק בעליהם
הריחיצה והיין ומי נקוה התנועות הגפשיות המבוצלות כ
בכעס וכיוצא בו ואחר יקטה בתחלה הענין מה שיהיה
בכלי הגבורה וחזקה ובפרט אם תהיה בכבד ואעצו והכבד
ובשיהיה עת ההתבה אין ראוי שיתעכב בלתי תרופות קו
קבוצות טובות הריח כמו שרמזנו אליו במה שקדם ·
והכבד והאעצו יותר צריכים אל זה כהריאה וראוי שיהיו
המורכבים לטבע שיעשו בהם תרופות שיש בהם בשהל וזה
והאותות לבורסות כמו ענב אל תעלב ואלביאר שנבר ·
ועל ענב אל תעלב סגלה בהתכת הבורסות החבוית הפנ
הפנימיות · ואין ראוי שיקיזו בעליהם כרכוון אלא הדק גם
ובגלות העוגה אם תהיה בתחלה צריך לחלשה וחזקה ·
ומי שנגע בהתחבר בורסת הקרבים עם נפילת הכח הנה
הוא בדרך המות כי הכח אינו מתעורר אלא בכוון והכוון
הוא מהדברים היותר מזיקים · ואם יותכו הנה זה טוב
ואם יתבקעו ראוי שישתה כה שירחצו כמו מי הדבש ומי
המוסר ואחר יקח בה שיבשל לאט עם ננוב ואחר באחרי
הענין יסתפק אל הבנגבי · ועוד הדיע זה כן המסר המסקף
על החולים החולקי דייעה במורסות ולפעמים יטעה האדם
במורסות הפנימיות אבל תהיה הבגן שהם אולי לא יהיו בו
בורסות אבל אולי יהיו בקרב והיה פתיחתם סכנה ואולי
תהיה כורסא פנימית ואינה מזקת אבל במעי עצמו ותהיה
פתיחתם סכנה

פרק כו

בן האונן הד׳ בפתיחת
המורסות · כי שירצה
לפתוח יציאה ראוי שי
שיטשע אותה דרך הלמטים אשר באותו האבר · אלא
אם יהיה האבר כמו הבינה כי הפתיחה בשתפל עד
הנגשים והות ך יצלי תבוצו רפול גב העין וכאברים אם
אמר בהלך קבטיו בתוליו לבורך פרוזי הענל עשה ב
בנגד · וראוי שיהיה הפותח יודע בנתוח העצבים
והוורידים והשריינים מן יטעה וידחוך דבר בהם · וראוי
שיהיה כוכן אצלו כן התרופות הנעצרות לדם ·
ובהאסמרניות המשקעות הבאב והמלים הרוכים לנה־יה
ויהיה עמו כמו תרופות נטליני וכמו שעד ארנבת וקורי
עכביש ולובן הביצים והעשבים כלם מונעים הולת הדם א
אם יבואה בין שיהיה זה נעוה במנו או הביאו ההברה לזה
ויהיו עמו התרופות הברפות וכשיפתח היציאה ויציא מ
מה שיש בה ראוי שלא יקריב לה שמן ולא מים ולא
אספלנית שיש לה שמן ונזלב נוכר כמו אל בשליקון אבל
כמו אספלנית אקלקטור מעשה כשיצטרך אליה ותניח לם
לבעליה כב מה טפות מבול ביין קובץ

פרק כז

בן האונן הד׳ ברפוי ה
המסר האבר והתוך ה
האבר בשיעסר לבצ ר

רע בין עם חבור או בלתי חבור ולא תספיק כי השרשים ו
והטיוהו בבה שיתקן שהוא נזכר בספרים הפרטיים אין צר חו
כבלי ולקיחת הבשר הנפסד שעליו · והנכון שיהיה כבלי
ברזל אם אפשר כי הברזל אולי יגע פתולים במעצלים ו
ועורקים דנפקים פגיעה משחתת · ואם לא יספיק זה ויהי
והנפסד כבר עבר אל הבשר הנה אי אפשר מבלי התוכו ו
ותנוית והתוך במכון הרותח כי יובנה בזה חדות רעתו וגם
והנפסק ההולה ויצבה על התוך בשר ועוד צר בלתי בגן
מודעת ודומה כאך לבשר בקשיו וכאשר תרצה להתוך ר
ראוי להבגים הבבוק כו ולהוליכו סביב העצם והנה
במקום שימצא דביק בריא שגם יחזוק הבאב במצא
והמבוק הוא גבול הבריאות ובמקום שתבציצהו רטה וגם
והבוקנ הלוש הוא כבלול כה שראוי שיתוך · והנה פעמי
תנקוב פה שיקיף בעצם אשר תרצה לחתכו עד שיקשו
בו ובלבנות ויכשר ויתוך הנעצבים תחיד בגרה · וכמו
תרצה לעשות כמו זה תבדיל בין המתוך והמבקבה ובין הב
הבשר כדי שלא יכאיבו · ואם יהיה על העצם שירצה וח
לחתכו שרינים בורטים בלתי הדוכים ולא יקוות שיתקנ
רפוחר שיפסיד בה שסביבותיו נסיר הבשר מכנו אם מם
במסיע ואם בקשירה והבריחה להפך הצד · והם
בתחבולה אחרת תושיך אליה הראות הבדל בינו ובין ה
אבר מכבר אם יהיה שם כבסכים בחתיכות בנד כדי שלא
שנרחיקהו מכנו כהם ואחר נחתוך · ואם יהיה העצם בן
בין עצם הירך ויהיה גדול קרוב מהמעצלים והשריינים והו
והוורידים ויהיה המסוי הרבה ראוי לרופא לברוח
ממנו

פרק כח

בן האונן הד׳ סכמי
פרוק החבור ומניעת
הנגעי · פרוק החבור
במגורים הגדולים ירופא בתנועה והקשירה הגאותה
האמורא כבלאכת ארובות השברים ועוד יבואך במקומו
ואחר במנוחה ולהיותה הבוות הנות אשר יקוות שיהיו בם
במנו אבר שהוסר ויתוק שני החלקים השבר וידחק עליהם ב
בקועים אשר הריצום האגבנים על דביק ונחושה וחזק
שמיתנת השבר ויבלא אותם כי כן השקר שיתאחר העצם
ובפרט בנותיכ הבותרים אלא על זה התאר כי לא יעתכם
אל הדבוק כלל ועוד נדבר בארוכת האבר דבור שלם
בספרים הפרטים · ואבנם פרוק ותחבור הנופל באברים
הרכים הנה הבונה ברפוין השנת שרשים שלשה אם זה
תהיה הסבה קיימת והתלבה שראוי הוא והמסק מה שהל
והמסק חברו אם יהיה הופא מזיק · והשני דבוק הבליע ב
בתרופות ואבנים נות הבאותם · והשלישי בניעת התלש
מה שאמסר ואם יחסר מהשלשה אחד השים המתוך לש
לשנים הנשארים אך המסק מה שיקל בבר ודעת הפנים בו
ואבנם הדבוק הנה בחבור השפתות אם יהיו רוחקים והגנוב
ולקיחת הטוחים וראוי שתדע כי הכוונה ברפוי הנגעים ה
הוא הנגוב · והנה מה שיהיה בהם נקי יצטרך לבר זה ש
שיהיה כהם מקופש יעשה בו התרופות החזקות האוכלות
בקלקלטר והאלואנג והזרניך והסיד ואם לא יצליח אז
אין צר מבלי האש · והתרופה המורכבת מהאליונאר וה

והרוגע והשמן שתנקה באלגנואר ותמנע המלנת העקיצה בשמן והשעוה הוא הרופא ש׳ה בענין זה ונאמר כי כל נג׳ ב׳ע לא יעל׳ם אם שיהיה נמרכב ואם שיהיה נפרד והנפרד אם יהיה קטן לא נתאסף באסבגעיתו דבר הנה ראוי להדבי׳ שאותיו ולהתילו אחר הוכשר כנפול דבר ביניהם כשמן או אבן יווה כי הם לא יתרבקו ובן הגדול אשר לא יחסר בעצמו דבר ואפשר לדבק חלק מהם עם האחר ואמנם הגדול אשר אי אפשר לקבצו בין שיהיה סרק או גנאי בל׳ ב׳א כונלא שבשר אבד במבנו דבר מעצם האבר הנה הם ראוין הגנוב והנה אם יהיה האבר עור לבד יצטרך לבה סישלים וזה אם בעצם הנה מקובצים ואם במקרה הנה בונים בשיעשה מהם דבר בועט קלוי באלזנג וקלקנטר כי הם יוהר עוזרים אל הגנוב ויותר מורשים הקלפה ואם ירבו מהם יאכלו ויוסיפו בנגע ואם יהיה באבר בשר לפי כבגעים העמוקים אין ראוי שתמהר להתום אך ראוי שתכוין תחלה להצמיח הבשר ואמנם יצמיח הבשר בה ש׳א יעבור נגובו ומדרגה הראשונה הרבה אבל יש הנה הנגעים ראוי להשגיח בהם מהם בחינת ענין מזג האבר ה השרשיי ומזג הנגע והנה אם יהיה האבר במזגו חזק הלחות והנגע איננו חזק הלחות

ימספיק נגוב מעט במדרגה הראשונה כי תהלי׳ אינ׳ איננו רחוק מטבע האבר הרבה ואמנם בשיהיה האבר יבש והנגע חזק הלחות הנה יצטרך אל מה שינגב מם במדרגה השנייה והשלישית להחזירו למזגו וראוי להשגי׳ הענין בשוי וכה בחינת מזג הגוף כלו כי הגוף כשיהיה הגוף היובש ויהיה האבר הנוסף בלחות שוה בלחות כפי ה הגוף תשוה הנה ראוי שינגב בשוה וכן אם יהיה הגוף נג נוסף לחות והאבר נוטה אל היובש ואם יצא יותר אל ה תוספת אם תהיה היציאה אל לחות יגנב נגוב יותר או ליובש יגנב נגוב פחות וכמו כן בחינת כח המנגב כי המנגבים העצבתיים הבשר אעפ׳ שלא יבוקש מהם נגוב חזק שבשמהו ושגע החסר הנשפך אשר ממנו יתכן לאבר האגדה הבשר בנו שיבוקש במנגבים שלא נעשה לחצ להצמחת בשר אבל לסתום הנה יבוקש מהם שיהיו יותר מנקים ורחיצתם לבונלא יותר במנגבים הסותמים שלא ירצה מהם אלא לסתום ולדבק ונפל התרופות המנגבה כל ב׳א עקיצה הם נכנסות בהצמחת הבשר ואכל נגע במקן בנקים בלתי בשרי הוא בלתי נשבע בבהרה לעלות אם א׳רוכה וכן הענעל ואמנם הנגעים המגיפים ראוי שיעורב בתרופות המנגבות והקובצות העשויות בהם ת התרופות מנקות כדבש והתרופות כשהודוי בקום כבגידו׳ כרשוי נגע בלי הסוק וכאשר נראה בהם התבראה כשים ה התרופות עם הרוחם קובצות שתהיינה מנגבות קובצות ו דבקות כשוש התחתום ודע כי יש להתבראה הנגע מונעים רוע מזג האבר ויצ׳ ראוי להשגיח בתקונו ורוע מזג הדם הבנה אליו וראוי שיתוקן בהשגחה מתוליד הכימום הט׳ המבוכתו רע והדם שהול אליו שירטיבהו וראוי שיתוקן בתקון ודקדוק המזון ועשיית המשל׳ אם אפשר והאבר ה העצם שתחתיו כשורתו המבונלא ותהאין תרופה לו אלא לחתוך העצם התום והמבו ואם אפשר שיסיר החותך הנפסד

הלקיחתו והחבור ופעמים רבות יצטרך שיהיה ביד הרופא הנגע אספלניות מרשבות לשברי העצם וכלים להוציא׳ ואם לא יכנעו תקון הנגע והנגעים יצטרכו אל המזון לעצו׳ ואל המנעות המזון להפסיק חומר המונלא וכן ענני התיובים תלוף כי המונלא תחליש ותצטרך אל החזק והרב ותצטרך אל כניעות המזון ולכן ראוי שיהיה הרופא מנהיג בזה ואם יהיה הנגע בתחלה ובתוספת אין ראוי שיכנס במרחץ ולא שינקו בו מים חמים כי ימשכו אליו מה שיוסיף במורסא ובאשר ישקוט הנגע וגם נעשה מונלא אז אולי יותר לו וכל נגע יעבור בבהרה כל עוד שיבריא ם במעלה הנה הוא בדרך העשות הנאצור וראוי שתעיין תמיד מראה המונלא ומראה שפת הנגע וכאשר תרבה הם המונלא מבלי רפוי המזון הנה זה הוא הבטול ונרכסי עתה ברפוי המפוח ונאמר כי לפי שיהיה המפוח מרוק חבור עמוק אחורי העור הנה כבואר שהתרופותי ראוי ש שתהיינה חזקות מתרופות המונלא ולפי שהדם ירבק הספגו אליו צריך בהברה אל מה שיתיך וראוי שיהיה כח שיתיכהו איננו רב הנגוב כדי שלא יתיך הדק והאבן ה העב ובאשר ישלים הצורך בהתיך ראוי שיעשה הם המדביק כדי שלא יסתבך בין הרבוק והתבא התאבן ואחר יתעפש במעט מכה או יעקר וישוב פרוק החבור ובאשר יהיה המפוח יותר עמוק ראוי לשרוע המקום כדי שתהיה התרופה יותר שיקעת ואמנם המפוח והריצוף תחל׳ א אולי יספיק ברפוין הזקה ואם תהיה מפוח עם הבהיות הרופא הבתיות בתרופות והכותיות עד שיהיה אפשר הם רפוי המפוח ותכליתה אם תהיה גדולה תרופא במנגב׳ ואם תהיה בעשה בעקיצת השרש נשען בעגינה על הם הטבע עצמו אלא אם תהיה ארסיית מאבידה או שתהיה חזקה והמאכבה או שנגעה עצב שיפחד כבנו הולדת החמון המורסא והדפיקה ואמנם רסוק העצמות יספיק כו׳ קשירה נוחה בלתי מבאיבה ושיונח עליו התרופות הדבוקות ואמנם הגדולה והחבאה יצטרך כביוצא בהם אל הקצה מעבך הגר ודקדוק המזון ועדיכת הבשר וכיוצא בו ועשיית הטוחות ומשקים הנכתבים לזה בספרים הארכיים ואמנם פרוק החבור כאכרים העצביים והעצמות נאמר הדבור בהם עד שנדבר בדברים החלקים

פרק כט

בין האוצן הד׳ בכויה הכויה רפוי מונלא בועיל למגע

התפשטות הנפסד ולהחזק האבר אשר הגיע בו תקון כמו להתיך החומרים הנפסדים המשתרשים באבר ולעצור הם הזלת הדם והמסוכנת שיבוא בו הרב ולא יבריא מקום הכויה אם שיהיה נראה והפול הכויה עליו בחוש או ש שיהיה עמוק בתוך האבר באף והפה והמבעת וכיוצא בזה יצטרך אל רפוס יונח עליו כמו אל פלק האל כונרא ש שרויה בשמן ואחר יכרך עליו בגד וקודר כאשר כבי הדם או כקצת הסיטוחה ויכנס הדום באותו המעבר עד שיכנס בו מקום הכויה ואחר יכנס בו הכוהה כדי ש שיגיע אל מקומו ולא יזיקהו שסביבותיו וכש׳ בשיהיה

המבוה רקיק יותר רקיק בחלל הרפוס כדי שלא יגע כדמצי
הרפוס ׳ וישבר הראש המבוה שלא יעבור בכויתו אל ה
העצבים והמיתרים והקשרים ואם תהיה כויתו להוליך דם
הנה ראוי שתשימה חזקה כדי שיהיה לקלפתה עומק ועבי
ולא יפול במהרה כי נפילת קלפת כוילת הדם תביא פגע
גדול במה שיהיה ובאשר תכוה להפיל בשר נפרד ונרקב
לדעת גבול הבריא הנה הוא במקום שיכאיב ואולי
תצטרך שתכוה עם הבשר העצם אשר תחתיו והקבענו
עד שיבטל כל הפסד וכאשר יהיה בבר׳ הטלת הדקדק
שלא יהיה המבוה ולא יתבורצו הקרובות ובהזלתה לא חח
הדרש לכוות כשלמות

פרק ל

בן האומן הו׳ בהש
בהתקשת הכאבים ׳
בבר ידיעת סבות וא

הכאבים ושהן נכללות בשני חלקים שנוי המזג בפתע וה
פי׳ וק החבור ׳ וידעת שהחריפות והלוקח יגיע אל רוע כמ
דם או קר או יבש בלי חמר או עם חמר כימוסי או רוח
או מורסא ׳ והנה השקט הכאב יהיה בהפכיות אלה הסבו׳
ובבר ידעת הסבות כל אחד מהם איך יהיה וידעת רוע
המזג והמורס איך ירפא וכל כאב שיחזק יכליחק במנו
תחלה קור התוך ורחת ואחר יקבן הרפק ואחר יבטל ואחר
ימות וכל מה שישקט הכא אם כהלי לבא אם בחוך לדמ׳
ואם בורדים לחוש ׳ והברפי׳ הם כבלי מה שיחיך הכאב
בנחת בשבת ורע פשתן ואל כליל אל כלך והבאבונג
ורע כרפס והשקדי הגדים וכל דם בבורדנה הראשונה
ובפרט כשיהיה עם טוחה בה כבו שרף עין אל גין ואל פש
בשא וכחו אספידג והעפר ואל לדן ואל כתמי ואל חבצם
והכרוב והלפת ובטללם והחלבים ואלופא הלח
ושמנים במה שומנים באקאריברן והמשלשלים והבדיק
איך שיהיו בזה הכין ׳ וראוי לעשות הברפים אחר הדרקי
אם יצטרך להרקה גם כל מה שיבטל המורסות או יבקעם
והמרדיבי החוקים שכרם אל פיון והמבנדראגולא וזוא אל
לפח כע וקלפות שרשו ואל כשכש ואל בנג ואל שוכראן
ועגב אל תעלב השרדים וחורת ומבללים השלג והמים גם
הקרים והרבה פעמים יפול הטעות כבאבי׳ שיהיו כבותיה
עניינים בחרון כחום צו קור או בליעת בראשנה או הנכר
משכב או נגילה בשכרות וזולתו ׳ ויבוקש להם סבה
בתנוף ויטעה ולכן ראוי שיודע זה וידע אם יש שם בלוי
אם לאו וידע אם יהיו שם סבות הגלוי הידועות ׳
ואולי תהיה הסבה גב׳ בבר באה כדרך ופם
תבקעה בפגים כבר שישתה מים קרים ויחרשו בו כאב חז
חזק בבדי אצטומכתו ובכבדו ׳ ופעמים רבות יצטרך אל
ענין גדול מהרקה והלחת ופעמים יספיקנו
הרחיצה והשינה והבולגת בו וכבו כי שיקח
דבר חם ויכאיב ראשו כאב גדול ויספיקהו שתיית
מים קרים מקוררים ׳ ואולי יהיה הדבר שבעבורו נקוה הם
הסרת הכאב אם מאוחר הרושם ולא יסבול החולה הכאב
עד אותו הזמן כתרקית החבר המועיל לכאב הקולנג הע
הנעצר בפתילי המעים ׳ ואם בחיר הרושם אך הוא גדול
החזק בהרדמות ואבר הכואב בקולנג בהרדמות אשר כר

מורכבם לעשות זה ויפול הרופא במבוכה בזה על ראוי יש
שיהיה לו אומר חזק לדעת אי זה משני הזמנים יותר ארוך
ואם זמן קיום הכח או זמן קיום הכאב ועם אי זה
משני הענינים יותר בזיק כי הכאב או החזק והפחד מב
כמנג שיתחרש בהרדמה ויבחר להקדים מה שהוא יותר
נכון כי אולי יהיה הכאב אם ישאר ימית בחזקו וגדלו
מהרדמה אולי לא תמית אע״פ שתזיק מצד אחר ׳ ואולי
תוכל לתקן הזקה ותשוב ותרפא בזמן הראוי וגם זה ראוי
שתעיין בהרכבת המורדים ואיכותם כדי שתעשה היותר
נקל שבהם ונעשהו מורכב עם טריאק׳ אלא אם יהיה הב
הענין גדול מאד שיצטרך אל הרדמה חזקה ואולי יהיה
קצת האברים בלתי חושש בעשיית המורדים עליו כי הנה
לא יביא אל הזק גדול כשנים בשומת עליהם דבר מרדים
ואולי תהיה גב׳ השתייה בגודת בבמודו בשתיית המרדים
בשני כאב העין כי זה פחות הזק לעין מהסבולה בו ואולי
יקל להקן הזק שתייתו באברים האחרים ׳ ואמנם בבני
אל קולנג הנה יגדל החזק כי האבר יוסיף קור וקיצור
וקושי ׳ והמרדימים פעמים ישקיטו הכאב במה שמרפים [illegible]
כי השינה אחת מסבות השקט הכאב וכמו כשיעשה הדרך
עמו בכאב החזק ׳ והמרדימים המורכבים אשר יסבר [illegible]
בהיותם תרופות שוק בטריאק להן דין יותר בטוחים במו
הפילוניאו ובבי׳ עוגות ידועות משלשי׳ ובבו אל אקא[illegible]
הנקר׳ בשם משלש׳ אך הן יותר חלושות בהרדמה ומה[illegible]
ברם יותר החזקה בהרדמה והשמות במעט לא ידיחם
והמטעמים במנצעים ׳ ומהכאבים מה שהוא רב החוזק
קל הרפאי לעתים כמכאבים הרוחיים ולפעמים ישקטם [illegible]
ויספיקם יציקת ומים החמים עליהם ׳ אך בחיים סגה
אחת וזה כי אולי תהיה המכה מורסא ויחשב שיהיה רוח
ואם יעשה עליה ובפרט בהתחלתו יציקה במים החמים [illegible]
החזק והוא עם זה אולי יזיק בהריוי וזה בשיחול כמהשת
הרוח ויוסיף בהתפשטות שעורו והלבות הדברים המכ[illegible]
גב הוא בשפור הרוחיות והיותר חשוב שכהם בה שנגב
במו אל נאורש אלא באבר שלא יסבלוהו כעין כי הוא
החזקם בהגחת בגדיים חכים ׳ ומהתחלות בה שיהיה במין
כחותם ׳ ומההבדות והחזקות שיבטל קבה כיסטה בחיין
היגב ואחרי יעשה מכבו הנואו למטה מבנו שיבושל [illegible]
בובין גב׳ והבלה אחר עוקן האל נאורש יותר טוב כמבנו [illegible]
ויותר חלוש ופעמים תעשה המחבבים בבקיה והוא בנח
והבה אבל פעמים תעשה המעל׳ הנזכר כשלא יסבר ובכו
ומציצה באס בבלין זה והן החקות להשקיט הכאב הבוח[illegible]
ואם ישנה יבטל הכאב לגמרי אך הנה יקרה במבנו בה [illegible]
שיקרה בבה סנזבה ומשקיטי הכאב והלוך הזק הארו[illegible]
הזמן לבה שיש בו בהרדמות ובן החלבים החקים והדלים
והשבכים אשר זכרנום והבצן הערב ובפרט בשרין בו [illegible]
והדת עסקות במה שיעשה במקום החק המו[illegible]

פרק לא

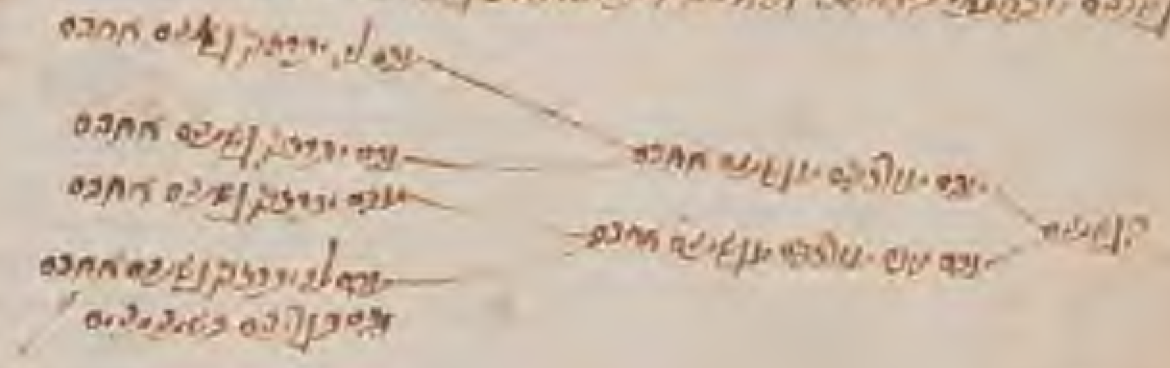
בן האומן הו׳ בצרן
בן הרפויים גמתו
כשיתחברו החלאים ה

הנה הראוי שנתחיל במה שיתחדשו אחת מאלו המלות ב
השלש אחת בזק באורתו שלא יבריא השני אם לא [illegible]

יבריא עצבו בטורסא והנגע כישתחברו כי אנחנו נרפא ה
המורסא ראשונה עד שיסור רוע הנגע אשר יתחבר בה אש
אשר אי אפשר שיבריא עצבו הנגע ואחר ירפא הנגע [illegible]
השנית כתך באותו שיהיה אחד בהן הוא הסבה כשני בבט
כי כשיקרה בהם וקדחת נרפא הסתום תחלה ואחר הקדח
הקדחת ולא נחוש אל הקדחת אם נרצה לפתוח הסתום ב
בפת שיש בו כח דבר בן החומוס ונרפא הסרפן בסמנכים
ולא נחוש אל הקדחת כי הקדחת אי אפשר שתסור והסבה
במעלה ורפוי סבת הנגוב והוא כמוך לקדחת והאלישית
באותו שיהיה אחד מהם יותר נחשב כמו שיתחבר שגגע
ותגלגל כי הנגהו כרפא הסיניכום כבכי והחלוה ולא נפסק
נשנית אל הפלאג כאשר כשיתחברו החולי והסבה והנה
אנחתנו נתחיל לרפואת החולי אלא אם יגבר עליו הסבה
כי אז נבוין כונת הסבה ולא נביט אל החולי כמו שנפסקה

הטרידנים

בקולנג החזק הבא בפסקה ואגם שיזיק בעצם הקולנג
ובן אהרי כאחר הראוי בן התקנה לחולשת היצנו והחלש
ולשלשול שקדם או הפך קיא בהיות החולי לא בגזור אך ב
נקז ולא בגלים להפסיק הסבה כלה כמו שאנחנו לא נב
גבור בה לי המגיעה לבני הליחה כלה אבל נעזוב מכנה
דבר התימנו הנגיעה המוציאות כדי שלא יזיק הליחה הא
הטבעי נראוי שיהיה זה השעור מרפוינו המקצרים כאשר
בגרשים הבלים לבלאכת הרפואה כמפסיק וקצה בתחיל
בחולק כערינו בתרופת המרדות בעה הם ולשלם תת
תהלה לאל עולם ברוך דטיין בריאם ועד כאן

אות הא

אות הבית

פרק צג בין ובלשון אוים
פרק צד בל ובלשון בולי
פרק צה בולת ובלשון כילוזיש
פרק צו באריננוטה ובלשון בירוריגנוס
פרק צז בוראגניין ובלשון שלמגינטה
פרק צח בהראבינ׳
פרק צט בוזראן ובלשון בוראידין
פרק ק בחך כשפלי
פרק קא בופוטא ובלשון בוקדה
פרק קב בזאר ובלשון ביטאר
פרק קג בציר ובלשון בוטירי
פרק קד בנג ובלשון טשקיאש
פרק קה בנקה ובלשון בחיש
פרק קו כש ובלשי אגאש
פרק קז ברשיושאן ובלשון ביטטינוראשטן
פרק קח באירונגי ובלשון בידארונגי
פרק קט ברענקי ובלשון כירטאניק
פרק קי בילרשון ובלשון בילושן
פרק קיא בקלא אלה בקאוכלשון פורטולאקה
פרק קיב בנדק ובלשון אוילאנגא
פרק קיג בנגנגשת ובלשון אנגוש קאסטוש
פרק קיד בוכטינ ובלשון פרים די
פרק קטו בסר ובלשון קורבויל
פרק קיו בגר ובלשון קרוגללו
פרק קיז ביש ובלשון נאפילדוש
פרק קיח ברזנו ובלשון גלאגרייש
פרק קיט בסבנה ובלשון כאטים
פרק קכ ברנתאן ובלשון שישטני
פרק קכא בורדי ובלשון גגטי
פרק קכב באגלי ובלשון אבזי
פרק קכג באמלס ובלשון ביבלושי
פרק קכד בול ובלשון אריגא
פרק קכה בזנק ובלשון שנליות
פרק קכו בער אליתגא ובלשי אינטודקים אפאגליגא
פרק קכז בצל אלהחר ובלשון שטי אויר
פרק קכח בנא הורדאן ובלשון בינק נוגרידין
פרק קכט בקלא אל יהודיה ובלשון הידגא יודאיקא
פרק קל בישבוש ובלשון באפלוש בואושי
פרק קלא באגבט ובלשון בישאר
פרק קלב בוהרי בבזי ובלשון ביאושר דבינדיאה
פרק קלג בבג

אות הגימל

פרק קלד גוז בלשון נוסים
פרק קלה גוז בוא ובלשון נוקס בורקארא
פרק קלו גבירבא רסתר ובלשון קוסטור
פרק קלז גואשה ובלשי אופרטובאקום
פרק קלח גלה ובלשי גלאאם
פרק קלט גנטיאנה ובלשי גנציאנה
פרק קם גוז הנדם ובלשי נוקס הינדין
פרק קמא גוז אלסרו ובלשי נוקס קופריסש
פרק קמב גלאדיך ובלשי גלבינק
פרק קמג גוז הגדי ובלשון גוז אנדריאה
פרק קמד גוז רומי ובלשי נוקס רומאנא
פרק קמה גוז אלטרפא ובלשי נוקס תמרין
פרק קמו גלנאר ובלשון בלאושטיאש
פרק קמז גפז אפריד ובלשי גופר ופריגדי
פרק קמח גבסין ובלשון גיפשין
פרק קמט גערה ובלשי פוליאום
פרק קנ גאשוד ובלשי יובאר
פרק קנא גמיז ובלשי יובאט
פרק קנב גם ובלשי גיפס
פרק קנג גלנר ובלשי פוליש
פרק קנד גבאה ובלשון אלא
פרק קנה גאר אלנהר ובלשי גאר פלוסיגש
פרק קנו גראד ובלשי לוקוסטי
פרק קנז גש בקוס ובלשי נ בשועיסי
פרק קנח גבן ובלשון קאשיאוש
פרק קנט גרזאר ובלשי זירזאריאה
פרק קס גר ובלשי גיזאר
פרק קסא גר גרציר ובלשי אירוקה
פרק קסב גיאורם ובלשי גיגראדיש
פרק קסג גוז מאתל ובלשי נוקס מיתיל
פרק קסד גאבים ובלשי גיסוש
פרק קסה גבורא ובלשי גבורא
פרק קסו גאריקון ובלשי אגאריקון
פרק קסז גאר ובלשי לאורום
פרק קסח גאפת ובלשי אופא טוריאום
פרק קסט גאגטי ובלשי גאגאטיש
פרק קע גרא ובלשי קולא
פרק קעא גאלינן ובלשי גאלים
פרק קעב גוסיאה ובלשי גוסופי
פרק קעג גרב ובלשי שאליקס
פרק קעד גאליה ובלשי גאלי אמושקאטו

אות הדלת

פרק קעה דארציני ובלשי סינאמומום
פרק קעו דרונג ובלשי דורוניקי
פרק קעז דאר שישעאן ובלשי דארסטישקאתן
פרק קעח דכן ובלשי מישקוש
פרק קעט דוד ובלשי וירמיש
פרק קפ דארי ובלשי דישראו
פרק קפא דאגגנדיך ובלשי גאלינא איט גאליש
פרק קפב דמאג ובלשי סריברום
פרק קפג דהאב ובלשי דהלב
פרק קפד דפלא ובלשי אוליאנדיר

פרק קפה דאר פולפל ובלשי לונגום פיפור
פרק קפו דהמסת ובלשי לאורנש
פרק קפז דוסר ובלשי דיאושיר
פרק קפח דאורדאר ובלשי דורדאר
פרק קפט דבודאר ובלשין דואינדאר
פרק קצ דרדי ובלשי פיקש
פרק קצא דבאן ובלשי פומוש
פרק קצב דוקו ובלשין דאאוקוש
פרק קצג דם לאכואה ובלשי שאנגואוש דראקוניש
פרק קצד דנר ובלשין דינרי
פרק קצה דם ובלשין שאנגואיש
פרק קצו דיאגרונה ובלשין דיגאלאגנאדי
פרק קצז דהאן ובלשי אוליאום
פרק קצח דראני ובלשין דוראנו
פרק קצט דארגמה ובלשי דירדיגישה
פרק ר דרומנרם ובלשי דורונאגאריש
פרק רא דהב ובלשי אאורום
פרק רב דנב אלביל ובלשי קאודה איקואי
פרק רג דאריח ובלשין קאנטארידיש
פרק רד דרירא ובלשין קלאמוש ארומאטיקום

אות ההא

פרק רה היפריקון ובלשי איפריקון
פרק רו הירילג ובלשי מקבלאנוש
פרק רז האלבוא ובלשי אלבואי
פרק רח חזאו חסאן ובלשי הוזריאסטן
פרק רט הנדבה ובלשי אינדיביאה
פרק רי היון ובלשי שפאראגוש
פרק ריא הרטמאן ובלשי הריאטמאן
פרק ריב הוספטראס ובלשי הונשישטריס
פרק ריג הרנוה ובלשי הירנואי
פרק ריד הופילום ובלשי היארפילו
פרק רטו הסנרתאן ובלשי היפטרויאן

אות הויו

פרק רין וסמה ובלשי גאסטיאו
פרק ריז ורד ובלשי רוסא
פרק ריח ורם ובלשי נאורדש
פרק ריט ונך ובלשי שורדיכראיש
פרק רכ ורשאן ובלשי גואריאסטן
פרק רכא ורל הלשור ובלשי גואריל
פרק רכב ורע ובלשין גואראי

אות הזין

פרק רכג זנגביל ובלשין זינזיביר
פרק רכד זופא ובלשי איסרצואוסידה
פרק רכה זופא יבש ובלשי אישופוש סיקקא
פרק רכו זנבאר ובלשי זורונביט
פרק רכז זנגביל אלכלב ובלשי זינזיביר קאנינום
פרק רכח זיבאק ובלשי ארגינטום ויום
פרק רכט זאג ובלשי אשיאשיגום
פרק רל זרניך ובלשי ארשניקום
פרק רלא זבדאל בחר ובלשי שפומא מאריש
פרק רלב זנגשר ובלשי ארמינור
פרק רלג זאג ובלשי ויטריום
פרק רלה זבד ובלשי בוטרום
פרק רלו זפת ובלשי פיקש
פרק רלז זעפראן ובלשי קרוקוש
פרק רלח זנגאר ובלשי זיניאר
פרק רלט זתאדי אלנחם ובלשי פלום ארידש
פרק רם זופרא ובלשי זופירו
פרק רמא זרין דרכת ובלשי זרידיראריש
פרק רמב זערור ובלשי זארור
פרק רמג זבל ובלשי שטירקוש
פרק רמד זיתים ובלשי אוליבה וואוליאום
פרק רמה זראונד ובלשי אריסטולוגיאה
פרק רמו זבאדה אלרעי ובלשי פישטורה פאשטורי
פרק רמז זביב ובלשי אובה פאשא
פרק רמח זערת ובלשי זהראש
פרק רמט זאון ובלשי זיגו אגיאה
פרק רנ זמרד

אות ההחית

פרק רנא חצץ ובלשי ליטיאום
פרק רנב חיאליעלם ובלשי סינפיר וינא
פרק רנג חבא ובלשי אלקבא
פרק רנד חמאבא ובלשי אטובוס
פרק רנה חרף ובלשי נאשטורטיאום
פרק רנו חאשטא ובלשי האשטי
פרק רנז חסך ובלשי האסק
פרק רנח חרמל ובלשי הרמיל
פרק רנט חלתית ובלשי אשש
פרק רס חנטל ובלשי קולוקאינטידא
פרק רסא חמץ ובלשי ציציר
פרק רסב חנטה ובלשי רומינטום
פרק רסג חלביב
פרק רסד חמאץ ובלשי אסיטוסא
פרק רסה חרקי ובלשי הרסאפום
פרק רסו חנדשקא ובלשי הנדאקוקא
פרק רסז חלבה ובלשי פינוגריקום
פרק רסח חרדון ובלשי לאצירטוש
פרק רסט חרזון ובלשי ליטאסיאה
פרק רע חור רומי ובלשי האודום רומאנום
פרק רעא חסך ובלשי הוסק

אות הטית

אות היוד

אות הכ׳

פרק שנח כמואנה ובלטין בומידינין
פרק שנט כורכנרס ובלטין כוזבנידין
פרק שס באודאן ובלטין כיאוזאפו נגאין
פרק שסא ביאר ובלטין באדין
פרק שסב כשאם ובלטין כיאיגים
פרק שסג כנאה ובלטין טוביזה
פרק שסד בצאר ובלטין קאפפאריש
פרק שסה כסתג ובלטין קיכינישקשינים
פרק שסו ברגם ובלטין אפיאום
פרק שסז כליה ובלטין ריגים
פרק שסח כרם ובלטין וינטיד
פרק שסט כבד ובלטין איפאר
פרק שע כרוב ובלטין קאוליש
פרק שעא כראת ובלטין פורום
פרק שעב כזברה ובלטין קוריאנדרום
פרק שעג כמתרי ובלטין פירו
פרק שעד בארע ובלטין פרדיש
פרק שעה כלב ובלטין קאניש
פרק שעו כרם ובלטין וישיש
פרק שעז כוכב ובלטין פאפאויר
פרק שעח כטמי ובלטין אלשיאה
פרק שעט כרדל ובלטין סינאפיש
פרק שפ כצא אלתעלב ובלט׳ טישטיקוליש וולפיש
פרק שפא כצי אלכלב ובלטין טישטיק לוש קאניש
פרק שפב כציה ובלטין טישטיקולוש
פרק שפג כרבק ובלטין הליבורוש
פרק שפד כשרואר ובלטין כאשטוראר
פרק שפה כרבק אבין ובלטין הליבורוש אלבוש
פרק שפו כיאר שנבר ובלטין קשיא פישטולא
פרק שפז כס ובלטין לאקטוקה
פרק שפח כנתי ובלטין אפודילוש
פרק שפט כארלגרן ובלטין גאלאנגא
פרק שצ כס אלחמאר ובלטין לאקטוקא אסינגו
פרק שצא כרנוב ובלטין כארנוב
פרק שצב כיף ובלטין טרשמא
פרק שצג כפס ובלטין וישפרטיליאו
פרק שצד בנאק אלריב ובלטין סטראנגולאטור אריב
פרק שצה בנאק אל נמשי ובלטין שטראנגולאטור ל
לואו פארדי
פרק שצו בלאף ובלטין שאליקש
פרק שצז כבאר ובלטין נוכיור
פרק שצח כביר ובלטין פירטינטום
פרק שצט כנך ובלטין פירטיקא
פרק ת בטאף ובלטין הירונדו
פרק תא כל ובלטין אסישום
פרק תב כגאם ובלטין סקוראביאוש
פרק תג כבז ובלטין פאניש
פרק תד כבת ובלטין שקוריאה
פרק תה באוקן ובלטין כאוקום

פרק תו כמסא אורק ובלטין פינטאפילון
פרק תז כנדרוס ובלטין כאנדירוש
פרק תח כמאלון ובלטין כאמיליאון
פרק תט ברן
פרק תי כראטין ובלטין כאראטין
פרק תיא כברכוא ובלטין כוכידבאנאי
פרק תיב כמאפיטאגש ובלטין קמאפיטיאוש

אות הלמד

פרק תיג לאדם ובלטין לאדאנגום
פרק תיד לפאח ובלטין יברול
פרק תטו לבע ובלטין לובאי
פרק תיו לאזוראר ובלטין אזול
פרק תיז לך ובלטין לאקא
פרק תיח לאנה ובלטין ליהיבאנק
פרק תיט לחיה אלתיס ובלטין בארבה אירסינא
פרק תכ לוף ובלטין לוף
פרק תכא לעבה כארברה ובלטין לוהאכאט כג
בארבאריקה
פרק תכב לסאן אלעצמור ובלטין ליננואה אבים
פרק תכג לסאן אל תור ובלטין ליננואה בוביש
פרק תכד לכאן אל חמאל ובלטין ליננואה אריאיטי ע
פרק תכה לסאן ובלטין ליננואה
פרק תכו לופסירוס ובלטין לוקארידוש
פרק תכז לוביא ובלטין פאסיאולי
פרק תכח לוז ובלטין אמינדאלי
פרק תכט ליסוניאים ובלטין ליסוניאום
פרק תל לאזק אל דהב ובלטין איאו קואר אאורום
אורידש
פרק תלא לבלב ובלטין והלובוליש
פרק תלב לעאב ובלטין שאליוה
פרק תלג לבן ובלטין לאק
פרק תלד לחם ובלטין קארו

אות המם

פרק תלה מסך ובלטין מושקוש
פרק תלו מצטכי ובלטין מאסטיק
פרק תלז מו ובלטין מו
פרק תלח מאזיון ובלטין מיזריאון
פרק תלט מרו ובלטין מארו
פרק תמ מזמארור ובלטין מארסאבורוז
פרק תמא מקל אל יהוד ומקל ארלכמי ובלטין
בריליאום נודאוקום ובידיליאום מיכיאום
פרק תמב מא ובלטין אקואה
פרק תמג מאלטב ובלטין אינג׳ פרק
פרק תמד מאזמר אולרעי ובלטין פישטולוזו מאסטאשאר

פרק תמה מנאת ובלטין מתאה
פרק תמו מרזנגוש ובלטין מירדיזלין
פרק תמז משכטר אמשיר ובלטי' מיסקיטראמשסיר
פרק תמח מרה ובלטין פל
פרק תמט מוס ובלטין מוס
פרק תנ מגנטיס ובלטין מאגנטיז
פרק תנא מרקשיתא ובלטין מארקאסיטא
פרק תנב מגניסיא ובלטין מגניסיאה
פרק תנג מראר ובלטין טינגוורה
פרק תנד מרונגש ובלטין מאיורנגא
פרק תנה מיונג ובלטין שמאסקיאגריאון
פרק תנו מומיא ובלטין מומיאה
פרק תנז מר ובלטין מירא
פרק תנח מראן ובלטין מוראן
פרק תנט מעביתא ובלטין מיביתי
פרק תס מיעה ובלטין איסטו ראק
פרק תסא מחלב ובלטין מאהאליב
פרק תסב מגרה ובלטין מאגרא
פרק תסג מהודאנה ובלטין מיזוונביטי
פרק תסד מחרות ובלטין פארות
פרק תסה מסמס ובלטין מיטסים
פרק תסו מלאח ובלטין מולגהאה
פרק תסז מורדסקין ובלטין מורידאסקין
פרק תסח מלח ובלטין סולהא
פרק תסט מאמירן ובלטין מאמירן
פרק תע מגרתהינג ובלטין מיניזוהירינג
פרק תעא מאש ובלטין מ' אשי
פרק תעב מן ובלטין מאנגה
פרק תעג מצטכאר ובלטין מישטוכלה
פרק תעד מלח ובלטין שאל
פרק תעה מלוכיא ובלטין מולקיאה
פרק תעו משמש ובלטין קריסומילה
פרק תעז מוז ובלטי מוזה
פרק תעח מך ובלטין מורדילה
פרק תעט מרי ובלטי מורי
פרק תפ מרבבות ובלטין רוב
פרק תפא מצל ובלטין מאשאל

אות הנון

פרק תפב נרגס ובלטין נארסיסוס
פרק תפג נרדין ובלטין נירדין
פרק תפד ניל ובלטין ניל
פרק תפה נבריין ובלטין ניפרין
פרק תפו נמאם ובלטין סיסימברום
פרק תפז נילופר ובלטין נינופר
פרק תפח נענע ובלטין מנטה
פרק תפט נרמשך ובלטין שריסינך
פרק תצ נכאלה ובלטין פורפור
פרק תצא נשארה ובלטין סירא מורה
פרק תצב נשא ובלטין אמידום
פרק תצג נרכעס ובלטין נאריבאש
פרק תצד נאנוכה ובלטין אמיארש
פרק תצה נטרון ובלטין ניטרום
פרק תצו נורא ובלטין קאלש
פרק תצז נרשיא' דארוא ובלטין נירשטשטערגון
פרק תצח נברא ובלטין פאלמה
פרק תצט נשאדר ובלטין שאל ארמוניאקום
פרק תק נחאס ובלטין אירש
פרק תקא נפט ובלטין פיטרוליאום
פרק תקב נבאק ובלטין נבאק
פרק תקג נע ובלטין נוקליאוש
פרק תקד נמם ובלטין נרהמין
פרק תקה נבטא ובלטין פ' נפת טולן
פרק תקו נעאם ובלטין נאהאם

אות הסמך

פרק תקז סעד ובלטין סיפירום
פרק תקח סנדרום ובלטין סאנדראקא
פרק תקט סרכס ובלטין שאראקא
פרק תקי סדאג ובלטין פוליאום
פרק תקיא סולאן ובלטי שולין
פרק תקיב סיד ובלטי קיפריסוס
פרק תקיג סקורדיון ובלטי סקורדיאון
פרק תקיד סך ובלטי ליאח
פרק תקטו סרטן נהרי ובלטי קאנסר פלובאליס
פרק תקטז סרטן בחרי ובלטין קאנסר מארינוס
פרק תקיז סור ובלטי סאדאר
פרק תקיח סראג אלקטרב ובלטי לאמפאדא אל קטרוב
פרק תקיט סורנגאן ובלטי הירמודאקטילוס
פרק תקכ סלך אלחיה ובלטי ספוליאום סירפנטיס
פרק תקכא סראג דאורן ובלטי סירינגאראן
פרק תקכב סוסן ובלטי ליליאום
פרק תקכג סעתר ובלטי אוריגאנום
פרק תקכד סאסאליוס ובלטי סיסיליאוס
פרק תקכה סום ובלטי ליקורישיאה
פרק תקכו סרנג ובלטי סירינגי
פרק תקכז סקמוניא ובלטי סקאמוניא
פרק תקכח סכבינג ובלטי סראפין
פרק תקכט סקולופנדריאון ובלטי סקולופנדריאה
פרק תקל סמאליו ובלטי שוהל
פרק תקלא סטאפרין ובלטין שאראפאגרין
פרק תקלב סבר ובלטי שוביאום
פרק תקלג סקטון ובלטי שקוטום

פרק תקלד כבאג ובלשין כנבואג
פרק תקלה סלק ובלשו׳ סיקלה
פרק תקלו כראב ובלשו׳ רוגות
פרק תקלז סאקור ובלשו׳ שטינקוש
פרק תקלח סרמק ובלשו׳ קרישה לקאננא
פרק תקלט טנטחן ובלשין שרישטן
פרק תקמ סאם אברץ ובלשו׳ סיבאכראש
פרק תקמא סלחפת ובלשו׳ טרטוגה
פרק תקמב סמאן ובלשו׳ קוטורניסיש
פרק תקמג סכר ובלשו׳ זוקארום
פרק תקמד סכר אלעשאר ובלשין זוקארו הנשאר
פרק תקמה סכאן ובלשו׳ בוטירום טן ריכם א
פרק תקמו סכבר ובלשו׳ טפיקא ינס
פרק תקמז סליכה ובלשו׳ קאסיאה
פרק תקמח כוזק ובלשו׳ סאוזק
פרק תקמט סמסם ובלשו׳ שישאמום
פרק תקנ סנך ובלשו׳ פיטסים
פרק תקנא סקנקור ובלשו׳ סאקונדוליאון
פרק תקנב סנרגל ובלשו׳ סירוניאום
פרק תקנג סנאר ובלשו׳ שאמיד
פרק תקנד סמודיון ובלשו׳ סימוריאון

אות העין

פרק תקנה עדעד ובלשו׳ ניטפירום
פרק תקנו עצי אלריעי ובלשו׳ וירגא פאסטוריש
פרק תקנז קיראן
פרק תקנח עלך ובלשו׳ גלוסן
פרק תקנט עלטניתא ובלשו׳ הרטאניתא
פרק תקס עצפור ובלשו׳ קרוקוש אורטולאנוש
פרק תקסא ענצל ובלשו׳ סקוללה
פרק תקסב עקאת קרחה ובלשו׳ פירטרום
פרק תקסג ענב אלתעלב ובלשין סולאטרום
פרק תקסד ענבר ולבטין אנברא
פרק תקסה עוד ובלשין סילו אלואיש
פרק תקסו ערוק אלצבאגן ובלשין ויני פונטוריש
פרק תקסז עגאב ובלשין גונבי
פרק תקסח עפץ ובלשין גאללי
פרק תקסט עליק ובלשין רובוש
פרק תקע עונב
פרק תקעא ענכבות ובלשין אראניאות
פרק תקעב ערס ובלשין לינש
פרק תקעג עסל ובלשין מיל
פרק תקעד עשר ובלשין האוטורן
פרק תקעה עקראב ובלשין שקורפיאוניש
פרק תקעו עטאם ובלשין אוסטה
פרק תקעז ענב ובלשין אובה
פרק תקעח ערק ובלשין סודור

אות הפא

פרק תקעט פצה ובלשין ארגינטום
פרק תקפ פלנגמשך ובלשין באלגאוטסקי
פרק תקפא פאגיד ובלשין פינידיאי
פרק תקפב פר ובלשין סר
פרק תקפג פרסל ובלשין פיפיל
פרק תקפד פוה אלסכאגן ובלשין רוביאה טינטורום
פרק תקפה פננסת ובלשין פאנבינקאש
פרק תקפו פל ובלשו׳ גאאהל
פרק תקפז בלבנה ובלשין פאל
פרק תקפח פאגרה ובלשין פאגארה
פרק תקפט פלפל ובלשין פיפיר
פרק תקצ פלנבונה ובלשין פולפולכיטאי
פרק תקצא פטרשידיקון ובלשין פרטורינו
פרק תקצב פלפל אלכה ובלשין פיפר אקואי
פרק תקצג פאטרה ובלשין פרטודי
פרק תקצד פאשור נסיר ובלשין פישדרישן
פרק תקצה פטרסיון ובלשין איאופודביאום
פרק תקצו פטראסליון ובלשין פיטרושילינום
פרק תקצז פאנכה ובלשין פאנאכא
פרק תקצח פלוקרנ ובלשין פילוזיהרבני
פרק תקצט פראסין ובלשין פראשיאום
פרק תר פודנג ובלשין קאלאבינטום
פרק תרא פאט ובלשין פאט
פרק תרב פאוניה ובלשין פיאוניאות
פרק תרג פרפח ובלשין פורפאג
פרק תרד פטר ובלשין פונגי
פרק תרה פגל ובלשין ראפאנוש
פרק תרו פסתק ובלשין פישטיקיש
פרק תרז פספסין ובלשין פיטינישיש
פרק תרח פאר ובלשין מוש
פרק תרט פרס ובלשין איקוש
פרק תרי פעולה סום ובלשין פאקו[illegible]ליסוש
פרק תריא פקאע ובלשין פוקא
פרק תריב פטוריקון ובלשין פאטטריקון

אות הצדי

פרק תריג צגרלש ובלשין שאגראלש
פרק תריד צרף ובלשין ארשטואקום
פרק תרטו צמג ובלשין גומי
פרק תרטז צאבון ובלשין שאפו
פרק תריז צחנא ובלשין שאהאבי
פרק תריח צנובר ובלשין פינוש
פרק תריט צבר ובלשין אלואי
פרק תרכ צוף ובלשין לאנה
פרק תרכא צרא אלהוריק

פרק תרכב צפרואין ובלשון סאנגידרוקום

פרק תרכג צרצר ובלשון שארשגאר

פרק תרכד צעצאף ובלשון שאשאף

שער צדי רפה

פרק תרכה צרו ובלשון לינטיסקוס

פרק תרכו צימראן ובלשון אמהלטאראן

פרק תרכז צרע ובלשון אוביר

פרק תרכח צפרדע ובלשון ראנה

פרק תרכט צב ובלשון ראב

פרק תרל צבט ובלשון דובגהא

אות הקו׳

פרק תרלא קרנפל ובלשון גריאופילוס

פרק תרלב קאקלה ובלשון קארדמומום

פרק תרלג קרפא אלטיב ובלשון קירשי ארומטיקום

פרק תרלד קרפא אלדרציני ובלשון קירשי סינאמומי

פרק תרלה קרדמאנה ובלשון קורדומני

פרק תרלו קצב ובלשון ארונדו

פרק תרלז קצב אלדרירה ובלשון קאלאמוס ארומאטיקוס

פרק תרלח קנטאריון ובלשון סינטאוריאה

פרק תרלט קרטאם ובלשון קארטאמוס

פרק תרמ קטרן ובלשון קיטרן

פרק תרמא קסט ובלשון קושטוס

פרק תרמב קר הומינא ובלשון קרוקומה

פרק תרמג קנה ובלשון גאלבאנום

פרק תרמד קנביל ובלשון קאמביל

פרק תרמה קפר אליהוד ובלשון ביטומין גודאיקום

פרק תרמו קלימיא אלדהב ובלשון קלימיא אאורי

פרק תרמז קלימיא אלפצא ובלשון קלימיא ארגינטי

פרק תרמח קלקאטר ובלשון קאלקאנטום

פרק תרמט קלקטאר ובלשון קולקוטאר

פרק תרנ קנאברי ובלשון קאניבארי

פרק תרנא קסוס ובלשון קיסוס

פרק תרנב קיקן ובלשון ביאיבין

פרק תרנג קוטן ובלשון כוטום

פרק תרנד קנב ובלשון קאנאבים

פרק תרנה קטאר ובלשון דיאגאנטום

פרק תרנו קלי ובלשון כאלי

פרק תרנז קטוליא ובלשון כיטוליאה

פרק תרנח קלקאטס ובלשון קולקאסיא

פרק תרנט קנבס ובלשון קאריא

פרק תרס קסוס ובלשון אברוטאנום

פרק תרסא קתאל אלריב ובלשון אינטי רפיקטור אריב

פרק תרסב קתאל אלכלב ובלשון אינטירפיקטור קאניש

פרק תרסג קטף ובלשון קוטאף

פרק תרסד קרה אלעין

פרק תרסה קרע ובלשון קוקורביטא

פרק תרסו קתא ובלשון קוקומיר

פרק תרסז קתא אל חמאר ובלשון קוקומיר אסינינום

פרק תרסח קרן ובלשון קורנו

פרק תרסט קרין ובלשון אורטיגה

פרק תרע קטאה ובלשון קאטאסו

פרק תרעא קראנין ובלשון חינגריש

פרק תרעב קקי ובלשון קוקאום

פרק תרעג קנפר ובלשון אוריטאריש

פרק תרעד קוח ובלשון קובוני

פרק תרעה קנברה ובלשון קאמברחו

פרק תרעו קצם קריש ובלשון קאטוםמקוריאיש

פרק תרעז קלב ובלשון קאלאב

פרק תרעח קיטור ובלשון קאוטור

פרק תרעט קת ובלשון קות

אות הריש

פרק תרפ ריחאן ובלשון ריחאן

פרק תרפא ריחאן ובלשון ריחאן ספלאסוניקה

פרק תרפב רעי אלויכאם ואל הבאל ובלשון פאסטורי קולומבארום איט פאגילורום

פרק תרפג רקה ובלשון רוגה

פרק תרפד ראונד ובלשון ראונטארבארום

פרק תרפה ראזיאנג ובלשון פיניקולום

פרק תרפו ראנד ובלשון ראגטה

פרק תרפז ראתינג ובלשון ראסינאטי

פרק תרפח ראסן ובלשון איגולה

פרק תרפט רכבר ובלשון סיניש

פרק תרצ רג׳ אל גראב ובלשון פיס לקוטשי

פרק תרצא רגל אלגרב ובלשון פיש קורוינש

פרק תרצב רבת ובלשון גראנאטום

פרק תרצג ריבאס ובלשון ריבאס

פרק תרצד רית ובלשון פולמו

פרק תרצה רבגת ובלשון ראב גאטו

פרק תרצו רצאץ ובלשון ראשאס

פרק תרצז רעארה ובלשון ראמאריאר

פרק תרצח רתינגא ובלשון ריאר אבן

פרק תרצט רובואן ובלשין רובואן

פרק תש רטבה ובלשין ראגאטוגה

פרק תשא רכיתא ובלשון ריבותי

אות השין

פרק תשב שקאקיק ובלשון שאקאיק
פרק תשג שוהראנג ובלשון שיחידיניפי
פרק תשד שאהתרג ובלשון פומרש טירדי
פרק תשה שיטרג ובלשון שיאיטאראנים
פרק תשו שילם ובלשון שביאוילים
פרק תשז שיוח ובלשון שמיחאן
פרק תשח שנגאר ובלשון שמינאר
פרק תשט של ובלשון ש..ל
פרק תשי שוביראן ובלשון שנקאראם
פרק תשיא שקאקל ובלשון שיקאקול
פרק תשיב שנרה ובלשון ארבור כאריאר
פרק תשיג שחבלג ובלשון שכיחוכינני
פרק תשיד טב ובלשון אלובין
פרק תשטו טראיני
פרק תשיו שוניז ובלשון ניגילולה
פרק תשיז שנת ובלשון אניטום
פרק תשיח שמע ובלשון סירא
פרק תשיט ש..רם ובלשון שטיבראן
פרק תשכ שלגם ובלשון שטילגין
פרק תשכא שארגג ובלשון היבאטיטיש
פרק תשכב שער אלגול ובלשון קאפיללוש אלגול
פרק תשכג שאבלמאז ובלשון שכינישקס
פרק תשכד שארבין ובלשון שטידבין
פרק תשכה שעיר ובלשון אורדיאו
פרק תשכו שדם ובלשון אדיפש
פרק תשכז שער ובלשון קאפילוש
פרק תשכח שקנראם ובלשון שוקוחרש
פרק תשכט שעוה אל בקר ובלשון ארבור סיטיקום
פרק תשל שבה ביצה ובלשון שפינה אלבא
פרק תשלא שובה יהודית ובלשון שפינה אינדיקה
פרק תשלב שובה מצרית ובלשון שפינא אגיפטיאה

אות התיו

פרק תשלג תבר הנדי ובלשון תבור אינדי
פרק תשלד תורדי ובלשון תודרי
פרק תשלה תגוב ובלשון תיגוב
פרק תשלו תרנגבין ובלשון תורינג אבין
פרק תשלז תותיא ובלשון תותיאח
פרק תשלח תנקאר ובלשון תנקאר
פרק תשלט תבסרג ובלשון תאשבסאראגן
פרק תשמ תרמוס ובלשון לופינוש
פרק תשמא תנין נהרי ובלשון דרקו ..רינוש
פרק תשמב תמסאח ובלשון תינסח
פרק תשמג תנבול ובלשון תינבול
פרק תשמד תפסיא ובלשון תופסיאי
פרק תשמה תפאח בלשון פינא
פרק תשמו תרביד ובלשון תורביש
פרק תשמז תין ובלשון פיקוש
פרק תשמח תות ובלשון מורום
פרק תשמט תורסי ובלשון תורסיאי
פרק תשן תובאל ובלשון תנביל
פרק תשנא תום ובלשון אלליאום
פרק תשנב תומן ובלשון תימום
פרק תשנג תיל ובלשון תיאיל
פרק תשנד תפל ובלשון פיס
פרא תשנה תלג ובלשון ניקס
פרק תשנו תעלב ובלשון וולפיש
פרק תשנז תפטיא ובלשון תופרשיאי

אמר הנכ' אבו על' אחר תשבחת לאל והתהלה ד
דוכות מחבו' על כל בביאור
הספר הזה אשר חברנו ברפואה הראשון
כללנו הוא במשפטים הכלליים ברפואה והב' כללנו הוא
בספר הזה והוא חובר בסמים הנפרדים וחלקנו הספר ה
הזה על שני מאמרים הראשון כללנו בעקרים הרפואיים
אשר ראוי שיודע מענין הכחות ברפואה והשנית
בידיעת כחות הסמים הפרטיים ואמנם המאמר הרא
הראשון חלקנו לששה פרקים

הפרק הראשון בבאור הסמים הנפרדים
הפרק הב בידיעת כחות מזגי הסמים הנפרדים בנסיון
הפרק הג בידיעת מזגי הסמים הנפרדים בהקש
הפרק הד בידיעת פעלות הסמים הנפרדים
הפרק הה במשפטי קצת הסמים מחוץ
הפרק הו בלקיטת הסמים ושמירתם ואמנם המאמ'

השני הנה סדרתי בו הסמים הנפרדים בלוחות ושמתי ה
הלוח הראשון לשמות הסמים הנפרדים וידיעת טבעיהם
והלוח הב' לבחירה הטוב מהם והלוח הג' לזכרון איכ
איכויותיהם וטבעיהם והלוח הד' לסגולות פעלותיהם
וקנינותם הכלליים כמו ההתכה ופתיחת הכשול ונתיחת דבק
דבקות והרדמה חוש וכיוצא בהם מן הפעל' אשר זכרנום
במאמר הראשון וסגולות אחרות שיהיו להם ושמתי לכל
אחד מהם בתיבה צבועה וקראתי לכל א' וזר שם כמו
אשר יעשה עד שיקל לקיחתם והלוח החמישי בפעול'
בפעולותיהם התלויות בקשוט אבנם בעור כמו הסרת הב
הבהק ונגע צרעת ויבלת או בשער כמו לשמרו ולהאריכו
ולהשחירו ומה שיכנס בקשוט וסמנתיו על כל דבר יפ
יפול בעור או בשער בסימן צבוע יקל מזה בקשתו בלוח
עד שילקטו כל הסמים הנפרדים אשר יפולו בהם בבחינה
והלוח הששי בפעולותיהם במורסות והנצחים ותם
והמצא וב' כל מין נזכר בו בצביעה מיוחדת בכל אחד מ
מהם והלוח השביעי בין לפתחים ולהבורות והשברי צבו
צבועים בצביעותיהם נב' והלוח השמיני לחלאי הפרקים ו
והעצבים צבועים בצביעותיה' נב' והלוח התשיעי לחליי
אברי הראש כלם צבועים בצבעיהם והלוח העשירי
בחליי אברי העין צבועים בצבעיהם והלוח הי"א לחל'
לחליי אברי הנשימה צבועים בצביעותיהם והלוח ה
השנים עשר לחליי אברי המזון צבועים בצביעותיהם וה
והלוח הי"ג לחליי אברי הנפוץ צבועים בצבעיהם והלוח
הי"ד בקדחות ומה שנמשך אחריהם והלוח הט"ו ביחוס ה
הסמים אל הארסים ומסמי המות והלוח הי"ו בתמורותיהם
ולפעמים ישתתפו בכם אחד כל הלוחות ולפעמים לא
ישתתפו ולפעמי' לא ימצאו קצת בקצת הלוחו' ובהשלימו
מן הלוחות הערוכות והמורות על כחות הרפואות הפר
הפרטיות אחתום המאמר הב' ובו ישלם הספר ונעתק ממנו
אל הספר השלישי

המאמר הא

הפרק א

כבר התבאר הוא' בבאור הסמים הנפרדים כבר באירנו הם
בספר הראשון כונת אמרנו הסם הזה חם והסם הזה קר
והסם הזה לח והסם הזה יבש ובארנו שם כי זה בהקש
אל גופותינו והצגנו שם שכל חמר הגשמים המתהוים והם
והנצחיים והיסודות היסודות הד' ואמנם
יכונו ויפעלו קצתם בקצתם עד שיונח על שוויוני על
נוגד בסה שבעיניהם ובשימור על : והוא המזג האמתי
והנה המזג בשיגיע במורכב יכינו לקבל הכחות והאיכות
אשר בענינם שיהיו לו ובארנו המזג בכלל על כמה חל
חלקים הוא נחלק והמזג השוה באדם מה זה ירצה בו וה
והמזג השוה בסמים מה זה ירצה בו ובארנו שירצה בו
שהגוף האנושי אם יפגשהו ויפעל בו בחומו הטבעי לא י
לא יטרב אחר' שיעשה רושם בגוף האדם קרור או חום
או חר טבת או יובש יתר על אשר שהוא במזג האדם ואין
רצוננו לומר שמזגו כמו מזג האדם כי מזג האדם לא יהיה
כי אם לאדם ודע כי המזג על שני מינים מזג ראשון ומזג
שני והמזג הראשון הוא המזג הראשון שיתחדש בין היסו'
היסודות והמזג השני הוא המזג המתחדש בדברים שיש
להם כעצם מזג המשל בזה מזג הרפואות המורכבות מה
בתריאקה כי יש לכל סם נפרד מהסמי התריאקה מזג שיתחדש
ואחר יתערבו ויתרכבו עד שיתאחדו ויגיע להם מזג שני י
וזה המזג השני איננו כלו מצד המלאכה לבד אבל גם יהי'
יהיה מצד הטבע נב' כי ההרכב מזג על האמת מסימותיה
ונבוכיו והמאירה וכל אחד מאלו השלשה בלתי פשוט יש
בטבע אבל הוא נב' מזג ויש לו מזג שיתחדש והמזג הזה חש
השני הוא מפעולת הטבע לא מפעלת המלאכה והמזג
השני לפעמים יהיה על שני פנים אם מזג חזק ואם מזג רפ
רפה והמזג החזק הוא כמו שיהיה כל אחד משני הפשוטים
נתאחד באחת התאחדות שיקשה התפרקו על הכבור חש
הטבעי גם לפעמי יהיה כמו מה שיקשה התפרקו אפי' על
רום האש כמו גרם הזהב כי המזג בין רטוב שבו ויבש שבו
הנה כבר הגיע גלאה והאש וה כשיפריד בה טביעות אבל
כשישלול הארציות הגמורות אשר בו להעלותו ויתנב בו
בכל חלקיו חלקים קשיים ולא יוכל האש להעלותם ויש
רשקע העפרות כמו שתשער על כיוצא בו בקן גם מבבי'
ובעופרת וכשיהיה מזגו בזה שקביעותו הוא הקביעות ח
וזה הנה איננו רחוק שיהיה בין המזג בזה שילאה הרום חטם
הטבעי אשר בנו בפרק משותו ומה שיהיה כן הלא הוא
מזג המהודק ואם יהיה שיתישאר בגוף עד שישנה בה עצ
צורתו ומה שיהיה נוטה להתגברות ישאר בגוף על תגבור
התגבורתו עד שתתפרד צורתו ובכלל אבנם לא נמצא מן
פועל אחד ואם שלא יהיה המזג מהודק אבל רפה ורך נכל
להתפרק אז יהיה אפשר שיתפרקו משוער כפועל טבעי
טובענו בו רסיות קצתם מקצת ויהיו מתחלפי התכונות
ויפעלו קצתם פו על אחר והאחרים הפך ובשאותן הרפ
הרפואים עם זה כחו מורכב מכחות מתנגדים אינו ראוי
שיגונו הבעצבם ולא אתם כרם שחלק אחד כהם והא

חם וקר יהיה יפעל בכל אחד מהם לבד כנפרדים כי זה א אי אפשר אבל הם בשני חלקים מבנו מתחלפים והוא מו מורכב מעניהם וגם אין ראוי שיחשב שזולת זה הבין כן הסבנים איננו מורכב מכחות מתנגדים כי כל הסמנים מורכבים מכחות מתנגדים אבל ראוי שיובן מזה שהם ירצו בזה שהוא בפועל בעל כחות מתנגדים או בכח קרוב מן הפועל שיש בו חלקים מתחלפים לא יפעלו קצתם מן בקצת פועל שלם שישים תכלית מתרסת ובכח ההרכבות שלים שלישת ולא כחורבקי ונתאחדו . עד שאם יגיע קצתו בחלק אבר דבוק שיגיע האחר עמו כי הוא. אם יהיה מתרבה ח הכח לא יתחלף פעלו בגוף כלל ואם יהיו מדובקי החלקים ומתחלפים הכחות אפשר שלא יתחלף גם כן רשומם בגוף אבל יהיה שאם יגיע חלק מפשוטיו באבר יפרוש עמו מה שנדבק בו מן הפשוט האחר ויגיע מהם הפועל והרושם א אשר יקבל אליו פועל שניהם בכל חלק אותו הזמן בשוה כי מחלקיו יש עמו כונע מהסולים פעלו שיקבץ מבנו הא האדרים אלא אם יהיה חלק אבר נוטל כאחד מסני פשוטיו מולתי האחר והטבע יתחזק באחד מהם ויגרש הא האחר וזה יהיה בו פעמים רבות אין דבורינו בזה אבל הוא כמון אשר הוא מתחלף הרושם לענין יש בעצמו לא לע לענין בזולתו וזה כי הענין הוא שפשוטיו המזגם בענין נקל שיקבל ההבדל ברושם ויחזק שבנו והסמנים הנפרדים אשר נזכיר שיש להם כחות מתנגדים הם שאותם שאין בהם איחוד התכונה הכללית ומזה מה שהוא יותר חזק התכונה שלא יוכל הבשול הרוחצה להבדיל בין כחו בהתחיות כמו הקנבוס לא שיש בו כח מתיך וכח קובץ ומש וכשהתבשל בהתחברות לא יפרדו מבנו שני המחות ויש יש מהם שיוכל הבשול להפריד ביניהם מפני הברוב כי עצמו מזגו מליחה עפריות קובצת ומליחות מפרקת מורקיות ומש נכשיבושל כמים יותך העצם הבורקי עמבנו מיד במים וי וישאר העצם העפריי הקובץ וישובו מיבשו משלשלים וע ועצמותו קובץ וכן העדשים וכן הכרויות וכן השומים שי שיש בהם כח מתיך שורף ולחות שוריות והבשול מפריד ביניהם וכן הבצל והענין בזולת זה לכן נאמר כי הענין מעבל ואינו מזעכ כי הוא מעבל לא בכל חלקיו אבל בעצם הדק הנותר רקיק אשר בו וכשיתך ממנו ישאר העצם הזעכ שבל דבק בלתי נכנע לכח המעכל ואיתו העצם האחר מתיך וה הדבקות וכן השעור הזה בה שיש יכולת ברחיצה להפריד בין פשוטיו כמו ההנדבי הרבים מהירקות כי עצמותיהם מ מורכב מחומר עפריי קר רב ומחומר דק בועש ויהיה קירוז בחומר הראשון ופתחו הסתימות ונקיבתו בגעברים יותר בחומר האחר ויהיה רוב החומר הדק הזה כתוע על שטחו ושטוח בעליונו ופרשו עליו וכשירוחץ במים נתק ו ואינו כשאר ממנו דבר יחשב בו ובשביל הסבה הזאת הוזהר מלרחצו בורחוי במשפט הרפואה ובסבה הזאת יש רבים מהסמנים שאם יאכלם האדם יקדו קירור חזק ואם יה יחמם שאם יתיכו ממנו הבוברה שהוא אם תאכל תחזק ק קירוה וכשיתאבש בה אולי תתיך החוזרים וכל שכן מעו מעורבת בקצת שעורים קלוי והחבי היא מורכבת מעצם ע עפריי מכוי חזק הקירור ומעצם דק מתיך וכשתאכל יתנה בה החום הטבעי ויתיך העצם חזק ולא יהיה רב השעור ע

עד שקצתו רושם במזג אבל עובר בנקבים ונשאר העצם הנפרד ממנו בתכלית הקירור וכשיתחבש בה ירחה שהעצם העפריי לא יעבור בנקבים ולא יפעל בו רושם כלל והעצם האשיי הדק עובר מהם ומבשל ואם יתחבר בו מרי עכרו דבר מהעצם הקר יועיל שירתיח ויאגנום יהיה מ השבעי וזה קרוב ממה שבארנו בספר הראשון מטריס: תב הבצל בהתחבשות והבטחון בזה כי כאשר ואם נבאים אות העלות בו קרובה בזה והנה ראוי שיהיה הענין הזה ידוע וש ושכור ויש מהרפואות שידמה שיהיה בו שני עצמים מתחלפים בטבע מבלי המזגה כלל ויש ממנו שהוא נראה להרגש בחלקי האיברים ויש ממנו שהוא יותר נסתר כי זרע שולי דומה שיהיה קליפתו ומה שעל קליפתו חזק ה הקירור והקמח שבו חזק החמום עד שיחשב שיהיה סם המו מאדם או משחין וקליפתו כמסך חוצץ ביניהם ואם ישתה ממנו בלתי שחוק מצד קושי קליפתו ויובש לא יוכל לעבור בה קמחו ומכישותו לחוץ אבל יפעל בחוצותיו וירידתו ואם ידוק אולי יהיה בה שרפים אבריו בו שהוא סם המות ארסי הוא בסבת הראות קמחו למכיבותו ויכנס שיהיה השחוק מבנו מבקע המורסות הנקראות היוצאות והשלם ממנו כל יפתח אותם אבל ירתיעם בסבה הזאת והשיעור הזה מספיק בהתגו השרשים האלו

פרק ב

כידיעת כחות מני הסם הסמנים בנסיון הסמנים יודע כחם מסני

דרכים אחד מהם דרך הנסיון והאחר דרך ההקש ונקדים הזכור בנסיון ונאמר הנה הנסיון מביא לידיעת כח הסם ב בשמת אחר שמירת התנאים ז אחד מהם שיהיה הסם ריק מ מאיכות קנויה מחום קור או קור קורה או איכות יקרה לו בהשתנות בעצמותו או בשכונת קרבת לזולתו כי המים אעפ׳ שהם קרים בטבע אם יחוממו ימם כל עוד שיהיו חמים והאבזרבי אעפ׳ שהוא חם בטבע אם יקורר יקרר כל עוד שיהיה קר והשקד אעפ׳ שהוא שוה חזק כשיתישן יחמם בחוזק וכבשר הדג אעפ׳ שהוא קר במבריח מחמם בחוזק והשני שיהיה המבחנה עליו עלה נפרדת כי א אם תהיה עלה מורכבת ויש בה שני ענינים נגזרים בדרך רפואות מתנגדות ונסה עליהם הסם ויועיל לא תודע הס הסבה בזה בדרך האמת והמשל בזה שאם יהיה באדם קדחת לבנית ונשקהו האגאריק והסיר קדחתו אין ראוי ש שתדין האגאריק קר כי הוא מועיל מעלת רבת והיא הקדחת אבל אמנם מועיל בהתיכו הליחה הלבנית והריקו אותה ובכלות החומר סרה הקדחת וזה באמת מועיל בעצם מעורב בתועלת במקרה אמנם בעצם בהקשו אל החומר ואמנם במקרה בהקשו אל הקדחת והשלישי שיהיה הסם כבר נוסה על ב׳ המתנגדים עד שאם יועיל משניהם יחד ל לא תדין שהוא מתנגד לבוא אחד מהם כי אולי יהיה תוע תועלתו באחד מהם בעצם ובהאחר במקרה כמו באסק האסקמוניאה שאם נסינוהו בחולי קר איננו רחוק שתועיל ותחמם ואם נסינוהו בחולי חם כמו בקדחת שלישית אינו רחוק שתועיל בהריקה האדומה ובהיות הדבר כן לא יקית אותנו הנסיון אמתות בחום או קור אלא אחר שנדע שה שהוא מעלה אחד מהם משני ענינים בעצם ומעלה האחר במקרה

בבקרה והדבר השני שיהיה כח הסם בקבל אליו מה שיפשוט
לו בכח חולה כי קצת הכסילים יקצר יד חכם מקור עלת
מה שלא יעשה רושם בו כלל ולפעמים יהיה בעת העשותו
בקור יותר קל ממנו יפעל בו החכם הלכן ראוי שינוסה
תחלה ביותר חלוש ויורד מעט עד שידע כח הסם ולא
יפול כפך השמיני שתעיין תוכן אשר יתראה בו רושמו
ופעלו כי אם יהיה הראותו בתחלת העשותו אז יודע פב
בבירור מפועל זה בעצם ואם יהיה בתחלת מה שיתראה
ממנו פועל כנגד לכה שיתראה באחרונה או שבתחלת
העניין לא יתראה ממנו פועל ואחר באחרית העניין יתראה
ממנו פועל אז הוא מקום להסתפק ולדמות כי אולי יהיה יש
שפעל בה שכבר פעל בבקרה כאלו פעל תחלה פועל נס
נסתר ורחק בבקרה הפעל ההוא האחד הנראה זה
ההסתפקות וההדמות וההטעאה בידיעת כח הסם והאומר
אני יתהקן שפעלו אמנם הוא בבקרה בהיות הפועל כתראה
אחר הפרדו בפגישה האבר כי אלו היה פועל בעצמו היה
פועל בעודו פוגש בה והוא נראה שתקצר יד פעלו בעוד
בעודנו פוגש הפעל בעודנו בלתי פוגש זה ממעט רוכיי
אכותי בספיק ולפעמים יזדמן שקצת הנטבים יפעלו פע
פעלים אשר בעצם ואחר פעלים אשר בבקרה וזה כאשר פב
כבר קרה כח נכריי יתגבר על ברוז הטבעי כמו המים החום
והזיבים כי הם בידי בחכמים באותו זמן שהם חמים ואמנם
ביום השני והעת השני אשר יקור כחם רושמם הבקרי הנ
הנה הם מודשים בגוף קור בלי ספק בהשתנות החלקים ה
הנכסאים אל העניין הטבעי מן הקור אשר להם : והשבי
שיעויין דרך פעלו בהתחברות או ברוב כי אם לא יהיה כן ה
הנה ימצא הפועל ממנו בבקרה כי הענינים הטבעיים יוצ
יוצאים מהתחלותיהם אם תמיד ואם על רוב הענינים
והז השביעי שיהיה הנסיון על גוף האדם כי אם ינוסה על
גוף זולתי גוף האדם אפשר שיתחלף מב' פנים אחד מהם
כי אפשר שיהיה הסם בהקש אל גוף האדם חם ובהקש אל
גוף הארי והסוס קר בהיות הסם הזה יותר חם בגוף האדם
ויותר קר מן הסוס והארי ודומה כפי מה שבארנו שיהיה אל
פירונג חזק הקור בהקש אל הסוס והוא בהקש אל האדם חם
והשני שיהיה לו בהקש אל אחד מכל הגופים סגולה איננה
לו בהקש אל הגוף השני כמו הביש שיש לו בהקש אל גוף
האדם סגולת הארסיות ואיננה בהקש אל גוף הזרזירים א
אלו הם הכללים הראוים שיעויינו בהוצאת כחות הסמים
בדרך הנסיון

פרק ג

בידיעת כחות הסמים הנ
הנפרדים בהקש אמנם יד
ידיעת כחות הסמים הנפר

הנפרדים בהקש הנה העקרים שבזה קצתם לקוחים ממהי
מהירות השתנותם אל האש ואל החמום ומאחור השתנ
השתנותם ובמהירות קפיאתם ובאיחור קפיאתם וקצתם ל
לקוחים מן הריח וקצתם לקוחים מן הטעם וקצתם לקוח
לקוחים מן המראים וקצתם לקוחים ממעלות וכחות ידוע
ידועים יקנה בהם הוראות מבוארות על כחות נעלמים ו
ואמנם הדרך הראשון כי הדברים המתדמים בתכונת העצ
העצמיות ורצה לומר ברפיון וקושי איזה מהם שיקבל הח
החמום יותר מהרה הנה הוא יותר חם ואיזה מהם שיקבל
הקור יותר מהרה הנה הוא יותר קר ומצאת הסבות בזה

היא כי הדבר שיתחמם יותר מהרה מן האחר והפועל יהיה
אחד הנה זה לפי שהוא בעצמו יותר חם מן האחר כי אם
אמנם היה קר מקרהו קודם : וכשימנעו החום הדבר שיתח
שיתחמם יותר מהרה מן האחר והפועל יהיה אחד הנה זה
לפי שהוא בעצמו יותר חם מן האחר כי אמנם היה קר כק
מקרה קודם ! וכשימנעו החום בחוזק חוצות אליו כח החום
הטבעי אשר בו ישוב לאחר בסבה התרעומה ויתגבר עליו
בכח אשר בו וישוב יותר חם ובפי זה יודע ענין אחר שי
שיתקרר יותר מהרה ואחר זה הנה יש בבחינת העולה בזה
דבור ארוך יאות אל המדבר בשרשיים הטבעיים בלעדי
הרופא ואמנם אם יהיה אחד מהם יותר חזק הרפיון והוא
והאחר יותר חזק קבוץ החלקים הנה אותו שהוא יותר רפ
חזק הרפיון ואעפ שיהיה בכמו קור האחר או חומו הנה יש
יתפעל יותר מהרה לתולדות גרמו ואמנם הדברים שדרכם
שדרכם לקפוא ואשר דרכם שיתולקו באש אם עד שיו
שילקטו קצתם אל קצת כי מה שיהיה יותר מהר לקפוא
לעצמו בעצם האחד הנה
הוא יותר קר כמו שאמרנו בתחלה ואמנם נאמר
לדבר שהוא יותר קר ויותר חם כי קשה לרושם החום המספר
הטבעי אשר בנו כי ואם יהיה יותר רחוק בהקפיה ויותר ב
מהר להתלקח ולהתבער נדין כי שהוא ברושם הפעולה
בחומו הטבעי בתאר ההוא ואלה הדרשים יצאו בנמה על
עדיים כראוי בחכמה הטבעית כמספרנו וכשיהיו שני
דברים ברפיון וקבוץ חלקים ואחר זה כשמצאנו הבלתי רפה
מהם יותר חזק ההתלקחות ויותר במאוחר הקפאון אז תדין
בלי ספק שהוא יותר חם בעצם וכן אם תמצא הרפה מהם
יותר מתעכב להתלקח דע שהוא יותר קר ואמנם אם תמ
תמצא הרפה מהם יותר מהיר להתלקח אז אין עליך לגזור
הדין שתשפוט בשביל הסב הוא יותר חזק החום כי אולי
יהיה הרפיון הוא הסבה במהירות התלקחו וכמו כן אם מצ
מצאת הדרך יותר במהר הקפיאה אין לך לדונו לזאת הסבה
יותר חזק הקור כי אולי יהיה הרפיון הוא הסבה במהירות
קפיאתו לתולדות גרמו ומהירות הפעלו כמו היין אעפ שה
שהוא חם הכנו במען הדליקה הנה הוא יקפא יותר מ
מהרה בקפיאת אותו השמן גם אותו השמן הנה יתעבה וג
ואינו נקפא והיין נקפא כי יש מן הדברים שנקפאים מבלי ע
עובי ויש מהם שיתעבו מבלי קפיאה וידיעת זה הוא ברחב
בחכמה הטבעית ואמנם הדברים המקבלים לעובי אם י
ישוהו בעצמיות העצם הנה היותר בקבל מהם לעובי מן
הקור הוא היותר קר מהם ויש דברים רבים שנקפאים ב
בחום והדברים שדרכם לקפיאה בחום כלם נפסדים בקור
כמו שהדברים הנקפאים בקור כלם נפסדים בחום והחו
מקפיא בנגוד הקור מקפיא בקבוץ החלקים כפי כברית גל
גלינוס ומסכת הצלוס ף הראשון חולק בו כדבר מוקש ואף
וידיעת זה בחכמה אחרת וכשיהיו הסמים קצתם יותר חם
חמים אך הם יותר עבים אפשר שיהיה קבלתם הקפיאה כ
בקבלת אותו שהוא יותר קר ממנו בשביל עבים
וכשיהיו קצת הסמים יותר קרים אך הם יותר רקיקים אם
אפשר שיהיה קבלתם להתלקחות והתבער בקבלת אותו ש
שהוא יותר חם ממנו לרקיקות גרמם והעבוי והקר
והקרישה אינם בורי על תוספת בחום ולא על תוספת בקור
כי לפעמים יקרה שיתעכבו לעפרוריות אשר בו ולרוב הבישות׳

יקרה לא־ירוו שיתקרר וישתנה אל ביכוי ויתרפה המורכב
ויהיה קר ופעמים תוחך הפשיטות הקר . ראשיות תרתית
בה ונכשנה אותה אל אווירות ובעבה ואותה כמו שיקרה לז
לזוע כן הקוכי וכ שיפרד כמנו הדום ואשיי מהרקע ולא
יכנע העפריות בתוזה עבה אשיות מופלגת ואפשר שיהיה
החלק הראשון חזק החום ולא יכנע הסיכוות מהגנם בה
אוויריות שלא תגרע כחה ויהי אז החלק השני חזק הקור או
אשיות או תבצה ויהיה אז חזק החום מאד ואמנם הבללים
האחרים ראוי שידעו הרפואים בהם דבר אחד והוא שאי
אפשר שיהיו אלו הטעמים המתוק והמר והחריף אלא לע
לעצם חם ולא העפוץ והחמוץ והקפוץ אלא לעצם קר
וכן הריחות הזכים והחדים לא יהיו אלא לעצ חם והמראות
הנה הלבן במשמשים הקרושים אשר יש בהם לחות
לא יהיו אלא לעצם קר ובמשמשים אשר יש בהם יובש ומ
ופירוק לא יהיו אלא לעצם חם והשחור בשני ענינים בת
בהפך כי הקור מלבן הרטוב ומשחיר היבש והחום משחיר
הרטוב ומלבן היבש ואעפ׳ שזה אבת מחוייב אך יש פה ט
סבה אחרת שבשבילה תתהרפנה אלו ההוראות ומל כן
בריח ובמראה ובפרט במראה וזה כי אנחנו כבר בארנו ש
שהמשמשים והרפואים לפעמים יבואו מיוחדים מתנגדים פ
פעם הכונה ראשונית ופעם הכונה שאינה ראשונית והנה
הזהר נבון שתקרא כע שני ואפשר שיהיה בכע השני הזה
א׳ כב׳ היסודות כבר הגיע לו כע שראוי להיות מכמו מרא
מראה או ריח או טעם והגיע לו הדבר הראוי אליו ושני
היסוד האחר כבר הגיע לו כע כנגד לאותו המזג ויהיה
אפשר שיתחייב בו מראה כנגד לאותו המראה או ריח או ט
טעם מנגדים לראשונים ויהיה אפשר שלא יתחייב בו כנג
כנגד לראשון ואעפ שכבר חוייב מראה מקביל לו ואחר
יהיו שוים בכמות בגיע בנכונת השני מראה מורכב משני
המראים ואם יהיו מתחלפים בגיע בגמונת השני מראה יו
יותר נוטה אל אחד משני המראי׳ ואעפ שאין ראוי לשני
מראה כלל וכן ריח או טעם ויהיו משתוים יהיה הנמצא
בהם המראה הראשון והריח הוא הראשון ואעפ׳ שכבר מ
נגרע מכמו הערוגת הירקים נעדרים והירקים מתנגדים ולא
יהיה למראה השני רושם כלל הנה זה גם כן יורשי ויגרע
בגרוע הבהיר המתערב מאיזה מראה ויהיה אותו הרשם מ
מראה במשל לבן ואפשר שיהיה כחו איננו בה הלבן באש
הבא לבן אבל הוא בה אחר מקביל לראשון וזה כי בהיות ה
הנמשך מתערב כי נעדר המראות ובמו שהוא משתוה בכבות
יהיה משתוה בכח יהיה הכח מאוחר בין שתי הכחות שוה
ואם יהיה יותר רחוק הרכבה בין המקבל המראה היה רושם
הפעל לכח המתנגד לכח הגרם המתחבר ויהי הלובן משל
מחייב שיהיה קר והוא חם רנכברי נמצא אם יהיה משתוה מ
הכבות ואמנם אם יהיה עדף אותו שאין לו מראה או
אותו שיש לו מראה כנגד כעס הכבות ברקע אל הגחור ר
רב והאיכות והכה לא יעשה רושם כלל במראה אותו הצמח
ראויר ינצחו בכח נצוח חזק עד שיהיה מראהו כאלו אין
בו כח נמצא כלל והעיון שני הענינים כלישראל מחלב
אם הקרבתו שני מספקים באותו עבוב שיהיו בו מראה
אחד לא יהיה המתחבר משניהם מהם כזרכות והחוש לא

ישיג ואמרבי כחם ולא מראהו ולא העדרו המראה אלו
יהיה נעדר המראה ואמנם יתראה לובן וגמור וצדקנו אם
נאמר שזה הלובן הוא לעצם קר על דרך משל אם נחייבה
הלבן קר ומכונו אם נאמר שהעצם הזה המעורב קר וזה
כי הלובן איננו מראה לעצם הזה המעורב המחובר מצד
מה שהוא מעורב ומחובר אבל הוא מראה לאח׳ מפשוטיו
הנוכר בשעור המנצח בכח אשר הוא המחוש מכנו וכן
ראוי שיצוייר הענין בלבן בטבע לחמות אשר היא במש
בזכלית החום והחשבתו שיהיה קר כמו האלגל הלבן וזה
כמו שזה הוא נכון מבלאכה הנה בן בשיבוע גבבע ויהיה
אותה הצורה היא הצורה הזאת אם שיש כאלו הטיכות ה
המוחשים הראשונים שיהיה מה שיתערב כחם כן והפך
יעשה רושם בבואר השום כל עוד שי תמידו איכותיהם
צודקות מחשבות לא יחוש המבוהם כחם כי הם נוטרים
חכיו וזהו כטעמים לא שזה מחויב אבל שהוא הרוב והאחר
הטעמים בריחות ואחרירם בבראים כאלו אינם עושים ה
רושם בו וכן המבוח אשר הוקרבו כהן הטעמים אל החוש
הריחות מה חשער היא הבינים אל זה החוש כפגישה וגם
ומותר ראויים להגביל בכל והלק הסם כה אבל הריחות
והמראים כמעט אל החוש מבלי פגיעה במרכיהם כי אפש
אפשר שיגיע אל החוש מחולקים בלי ריח איר בהדק ם
שבהחלקו ותלה האיר בהעב כי איננו כעלה איר והכן
שיגיע אליו מראה החיצון והוא הנוכר בלעדי המתנכר הפ
רגישתר והנה בהיות הריח מורה על הטעם כמו הריח הם
המתוק והחמוץ והחריף והשר נלוה הריח לטעם והטע
אחר מורה על אמתות האוויר והריח ואוויר המראה וגוד
אלו היו הטעמים גם כן לא יפול ברם זאת והרכבה הנמצ
הנמכרת לכה היה האופי בבריותנו עם קורו המותלג וחם
והטעמות הזה אשר יפול בטעמים נופל בצד הקור יותר מא
שאיננו בצד החום דל שיהיה אלם
הסם טעם יורה על החום והוא קר והנה זה ברוב יותרם
בהיות הסם יהיה לו טעם יורה על קור והוא חם כי החום ם
ברוב הענינים יותר חזק הרושם ויותר נראה הפעולה ויותר
נוקב ואלו יהיה כבר נחקרב הקר במות. שכיוצי הם שמגיע
כח הנעת שיש בו קור כה שיקבילהו והנה יהיה נכון שיחר
שיראה לו טעם ישבר טעמו בהיות בכל עניניו יותר ם
נוקב ויותר נוכר והנכון שיסבך בטעמים ובריח ונבונה
הזאת לא תמצא חברון או עפרון אין סוג בו כוחש שיהיה
חם ביותר נוכר במזגו כמו שלא תמצא כראוקוקן שיהיה
קר ביותר נוכר על מזגו וגם שזה על הרוב ויותר הרכה
רוכוי כן האחד ואינו מחוייב וכשידעת העקר הזה ראוי
עתה שנאציל אליך מה שיאמרו הרופאים במעטי הריחות
והמראים כי הם יחייבו הטעמים הפשוטים תשעה וגם כי
בלי ספק הם שמונה ואחר נעדר הטעם והוא התפל
והתפל הוא אותו שלא יושג ממנו טעם כלל בכים כי הם
יקראו טעם כל מה שיפסק עליו בטעימה במשפט שהוא ב
בפועל או כמי עם שהוא בכח שלא יפעל כלל והוא אותו
שאין טעם לו והוא על ב׳ פנים אם תפל בעדר הטעם מא
מאבות ואם תפל בעדר הטעם אצל החוש והתפל באמת

הוא שאין לו טעם כאכת והתפל אצל החוש הוא אותו ש
שיש לו טעם בעצמו אלא שהוא ליחות קבוץ ומתיכת חל
חלקיו לא יותך מפני דבר יתערב בלשון שתסינהו ועוד א
אם התחכם לו כיאת כת חלקיו נדקדוקים ידוש טעמו כמ
כמו הנחשת השרוף והברזל וזה כי הלשון לא תגיע בהם
טעם כי אינו ניתך מעצמותם דבר יגיע אל הלחות הנב
הנבלעת בלשון אשר היא אמצעית בחוש הטעם ואלו ת
התחכם ויתיך הנחשת השרוף או הברזל חלקים קטנים
אז יתראה להם טעם יותר חזק ואמנם הטעמים הנבונות
אשר זכרו הם כאכת טעמים אחר התפל והם המרירות הם
המתיקות החריפות המליחות העפיצות הקביצות הדשנו׳
ואמרו הנה העצם הנושא הטעמי׳ יהיה עב עפריי ואם דק
ואם שוה וכחו יהיה אם חם ואם קר ואם ממוצע והעב הע
העפריי אם יהיה חם הנה הוא מר ואם יהיה קר הנה הוא ע
עפוץ ואם יהיה שוה הכחו הוא מתוק והדק אם יהיה חם
הנה הוא חריף ואם יהיה קר הנה הוא חומץ ואם יהיה שוה
הנה הוא דשן והממוצע בין עבי ודקות אם יהיה חם הנ
הנה הוא מלוח ואם יהיה קר הנה הוא קובץ ואם יהיה ה
הוא שוה הנה אמרו שהוא התפל ויש בתפל דבור והחריף
יותר חם ואחריו המר כי החריף יותר חזק להתיך ולהתך
ולפרק מן המר ואחריו המלוח כי הוא כאלו הוא מר משו
משובר בתפל קר יורה עליו מה שזכרנוהו מענין ההתוה
ולכן אם יתחמם המלוח כשמש או אש תפרד ממנו המימיות ה
המשוברת בכח החום וישוב מר ולכן הבורק והמלח המר י
יותר חם מן המלח הנאכל והעפוץ יותר קר ואחריו הקובץ
ואחריו החומץ ולכן יהיה שהפירות אשר יבותקו יהיו בהם
תחלת עפיצה׳ חזק הקרור וכשיעבור בהם אויריות וכיבוש
עד שישתנה מעט באויריות ובחמום השמש והבשול ישו׳
אל החמיצות כמו בוסר הענבים ובמה שהוא כנזים נוט
נוטה לקביצות מעט אינו עפיצו׳ ואחר נעתק אל המתיקות
בהיעשה בחום המבשל ולפעמים יעתק העפיצות אל המ
המתיקות מבלי התחמצות כמו הזתי׳ אך החומץ אינו
שהוא פחות קר מן העפוץ והנה הוא ברוב יותר בקור מכנ
בשביל דקותו ונקיבתו והעפוץ והקובץ קרובים בטעם א
אך הקובץ אמנם מקבץ חיצוניות הלשון והעפוץ מקבץ ה
ומנתר מבית ומחוץ ונמה שעוד לו להנחירו שאינו מש
בחולף לחלקים קטנים בזרה מפני קבוץ חלקיו ולא יהיה
יתחבר קצתו בקצת בזרה ולשיהי הכדות האלה יקסר פני
פגישתו בלשון פזור מרגש ויתחלף קביצתו בחלקיו ויר
ויתחלף הכח ויורגש ויעזור על זה התחלפות חלקי האבר
בנקביו וחלליו והעפוץ יותר דק ויותר נכנס והחריף ו
והמר מגררים הלשון אך המר מגרר חיצוני הלשון והחרי׳
בשקע ירידתו ופירודו כי הוא דק והעצם כמוקע ואמנם
המר הוא כבד העצם יבש ולכן אינו מקבל המזוקק במבנו
עפו׳ שיולד כמבנו ולא יזון המזוקק כמבנו בוה ובשביל זה
יבש המר מה שמבורר אשר עם נהירנמה ומכה שבחוזק
חום החריף על החום המר נקיבתו ועברו ומתוך ובתיך
בחוזק עד שבאכל ובעפוש ומגיע עד שמבית והמתוק
והדשן שניהם מחליקים הלשון ומרככים אותו בחולת ת
מה שהחזיקו הקר וקרשו אותו וזה מבלי התכה ומסירים ג

נזירתו אך הדשן יפעל מבלי חמום מבואר והמתוק יהיו
יפעלהו עם חמום ולכן מבשל המתוק יותר אמרו הרופ
הרופאים לכן יהיה המתוק ערב כי הוא מפסיק העוני כרוק
שמתקנו ומחליקו ומזילו ומסיר חוזק קפיאתו מבלי חתוך
ופרוק חבור ופגישה בגבורה ובלי חמום מזיק אבל ערב
כמליחות המים השוים בחום אם יוצקו על הגמלים
ואמנם המאמ׳ המבדיל בזה הוא אצל מי שהוא בכודנת
הרופאים ואין ראוי שיהיה מה שהוא יותר מתוק יותר זן ול
ולא מה שהוא יותר ערב יותר זן וגם כי עכם׳ יש לכל זן ל
לפי סברת הרופאים מתיקות מה כי המזון יצטרך אל הנ
הנאים אחרים זולת המתוק הואת והדשן דומה למתוק
אך העב המשתנה אליהם בפועל חום הדוכה משתנה א
אל המתיקות עקר דקדוקו בסיבות ומעט אוירי׳
ומשתנה אל הדשניות בהיות עקר דקדוקו בסיבות הקפי
העריכה ומעורב בה אויריות רבה בחוזק הסבה למימיות
והמר והמלוח מגררים הלשון אך המלוח מגרר גרירה קלה
כהדין ואינו מסיר החלקות ועזרו בזה במוא ברוב פגיש
פגישתו באבר אל כל חלקיו בשוה לדקותו אך הוא מזיק מ
מי האצטומ׳ והמר מגרר בחוזק עד שמסיר החלקות ויעזר
ויעזרהו על זה התחלפות מקומותיו כפי מה שאמרנוהו
והחריף והחמוץ עוקצים הלשון אך החריף עוקץ אותו
בחוזק עם חמום והחומץ עוקץ עקיצה אמצעית בלי ח
חמום והמלוח מתחדש מתחכת המר בתפל המימי ופעמי
ולשיתקרח כמי האמר שישוב מלח והחומץ מתחדש מה
מהשתנות המתוק כחומץ והחום או בשול העפיצות כמו
בתוספת לחות וחום בעצמותו בכללי העכן הוא רטוב וכן
המתוק כי עצמותו נוטה ללחות ועצם המר והעפוץ
נוטה ליובש ופעלות המתוק נוטות לבשול ורכוך ורבוי
מזון והטבע ישמרהו והכח המושך ימשכהו ופעלות המר
המרוק והסרת החלקות ופעלות העפוץ הקביצ׳ אם יחלש
והעצמי׳ אם יחזק ופעלות הקובץ הקביצ׳ והעצמי׳ והדקוקא
והעוצר ופעלות הדשן הרכוך וההעבקה והבשול מעט
ופעלות החריף ההתכה והחתוך והעפוש ופעלות המלוח
המרוק והריצה והגוב ומניעת העפוש ופעלת החמוץ
הקירור והחתוך והנה יתחברו שני טעמים בגרם אחד כ
כמו התחברות המרירות והקביצות בליצאאם והוא טעם
נתעב נקרא בשאט׳ וכמו התחברות החריפות והמתיקות
בדבש המבושל וכמו התחברות המרירות והתפל בהנ
בהנדבי ולפעמים יעזור גזרת ב׳ טעמים על חוזק גזרת מ
טעם אחד כי החדות והחריפות הבשרים בחומץ בן היין
משימים אותו יותר חזק הקירור כי החדות והחריפות מ
פותחים המעברים ועוזרים לנקוב וגם כי אינם מניעים ב
בחומץ די שיתחמם החום ויחשב בו וישימהו קרו׳ החומץ
יותר שוקע ולפעמים יעזור גזרת שני טעמים כחם לש
לשבר גזרת טעם כמו החמיצות והעפיצות בבוסר הענבים
כי עפיצות הבוסר ימנע החמיצות מהקירור הנמרץ
ולפעמים יהיה העצם עוזר לאיכות ולפעמים יהיה כנגד
אמנם העוזר הוא כמו הרכות שעוזר לחומץ שישים קירו
קירורו יותר שוקע ואמנם המנגד כמו העובי המתחבר
בחלב ונקרא מצל שמשים קירורו יותר קצר

המוהלך גם יקרה שיהו קצת הטעמים בלתי ממוקקים ואחר
יתמתקו באורך הזמן כמו כוסר ענבי׳ כי הוא אם יאריך הזמן
יפסק חמיצותו לרוב מה שישקע בהעפוץ ומהלחו וגם יקר
יקרה שיהו קצת הטעמים ממותקים והזמן יעריבהו ומרירתו
כמו הדבש שמסררו אורך הזמן ובהטנהו ובחרתו תוספת
חריפות ומרירות וכמו שמחזק הזמן מרור חריפו׳ לתירוש
הענבים שמררו אותו הזמן תחלה מרירות נמוכת ואחר
בתחלה בה לזקנה וכשית על העפוץ והאמר יהיה מרון עם
קביצות ויתכן להבריא המחוכים אשר יש בהם הפירוה מעט
מעופשה ויאות לכל חתר ת׳ בטן סכתו מזיבה ומועיל לט
לטחור תועלת רזקה בהיות המרירות איננה כו חלושה ב
וכל מה שהוא בתאר הזה הנה הוא מועיל לאצטומ׳ הלב׳
כי המר המוחלש והחריף המוחלש מוקים בקרבים ואם יש
יתחבר בהם קביצות הנה הם במרירות׳ ימריקו ובמה שיש
בהם מן הקביצות שוכרים בה הדפיים ולטעמים יהיה ב
בקובץ המר גם בקובץ שאיננו מתראה בו רוב מרירות בה
כשלשל הבורה האדום או המטיר׳ כעשוי ולא יהיה בו כח
לשלשל הלבנה הדבקה וכש׳ אם יהיה הקביצות יותר והו
חזקה מן המרירו׳ וזה כמו האפסנתין וכל מתוק עם קביצו׳
הנה הוא אהוב אל הקרבים כי הוא ערב ומחזק גם כן וגם
ומועיל לנחירת הורסם כי הוא ידכת שיהיה השוה וכל מ
מנגב לעפיצותו או קביצותו כשיהיה בו דשנות או תפלות
או מתיקות ובכלל מה שמונע העקיצה הנה הוא בצמיח
הבשר ואם יהיה בו קביצות עם חריפות או מרירות והוא
המורכב בטעם אשי׳ ועפצי׳ הנה הוא נכון לשחינים אשר
יש בהם לחות רעה ויתכן גם כן מאד להבריא והנה יתחיב
יתורכבו כחות מאלו כי הרכבת חבריהם וטעמיהם על ה
והקש אשר הניננו אותו בבר׳ הנה זה הוא כח שנאמר ב
בטעמים ומה שיחוייב משרשיהם ואמנם הדבר המאמת
בענינים האלה הוא בחכמת הטבע והרופא יספיקהו חש
הספור הזה ואמנם הריח הנה שיתחדש בחום ובהתחדש
בקור אך הנחת בו ריח והעצם הוא הוא׳ כרוב העניני׳ כי
העלה שהוא כרוב להקריב הריח אל הכח הבריח הוא בע
בעצם דק אידיי ואעפ׳ שיתכן להיות על דרך הסתגית הח
כבלי התכת דבר כבעל הריח אלא שהראשון הוא ברב
וכל מיני הריח אשר יוחש בהם עקיצה או נוטים
לצד המתיקות בו או כלם הם חמים ואותם שיהיו חמצ
המוצים ובריות פריו הנה כלם נקרים ומיני הבוסם אלא
מה שיתחבר בו להל והיה משמושקט והתקנו בין הרוח וה
והנפש כמו הכבסורא וגילוסר כי נטוירם לא יבנעו מע
בעצם בקרר יתחבר בו הריח אל המות וכל בושם הוא ח
חם ובן כל הבשמים המתבוללים וה׳כ׳ הם כבאיבים וראש
ואמנם המראים הנה דברנו ברם וידעת שהם יתחלפו ב
ברוב הקנינים ואין כן בבעלי הריח ברוב הענינים אך ה
רם יוכולו הברה בקנין אחר הברה רובייה והוא שהמבין ה
האחר אם יתחלפו בגינו ויהיה קצתו נוטה אל הלובן וק
וקצתו אל הצבע האדום והשחור כי הנוטה אל הלובן אם
יהיה כטבע בבין קר הוא יותר קר והנוטה אל האחרים
בהוה קר ואם יהיה הטבע אל החום הנה הענין בהפך והנה
יתחלף זה בדברים אך הרוב׳ הוא אותו שאמרתי כבר וע
ועתה נדבר בפעלות הסמים הנפרדים בעה׳

פרק ד

במעלות הסמי׳ הנפרדים
כאמר שיש לסמים הנפ׳
הנפרדים פעלות כלליות
ופעלות פרטיות ופעלות דומות אל הכלליות והנה הפעל
הפעלות הכלליות כמו קרור וחמום והטיבה והתחנה וה
והבריאה וכיוצא בזה גם פעלות הפרטיות כמו
התועלת בסרטן והתועלת בטחורים והתועלת ב
בירקון וכיוצא בזה והפעלות הדומות אל הכלליות הם
כמו ההגרה והשלשול וכיוצא בזה כי אלו אעפ׳ שהם פרט
פרטיות בהיותם פעלות באברים מיוחדים ובכלים מיוח
מיוחדים הנה הם דומות אל הכלליות לפי שהם פעלות ב
בענינים יכלול תועלתם והזקם והתפעל׳ בהם הגוף כלו
בעצם לא במקרה ואנחנו אמנם נזכיר פה פעלותיהם ה
הכלליות והדומות לכלליות ואמנם הפעלות הכלליות יש
בהם ראשונות ויש בהם שניות והראשונות הם הפעלות
הארבע אשר הם הקרור והחמום וההרטבה והנגוב אמנם
השניות הנה יש בהם אלו הפעלות הארבע אשר הם הדמו
החמום והקרור בעצם אך הם משוקרות או מתקנות בנ
בגדר תוספת או הקץ כמו הטריפה וכמו העפוש וכמו ה
הקפיאה והגבות כי בעצמם חמומים וקרורים אך הם מש
משוערים או מוקשים ויש בהם שהם פעלות אחרות אך ה
הם יוצאות מאלו כמו הרפות החוש והנקראת בערבי א
תכדיר ופתיחת הנגעים והכעדה ופתיחת וכהות ודבקות ה
הנקרא גלוטינטי וכיוצא בהם ואמנם הדומות אל הכל
הכלליות הנה כמו השלשול והפרוק וקודם שנדבר בפעל
בפעלותיהם נדבר בתארים שיש להם בעצמם והנה נא
נאמר כי התארים אשר לסמים בעצמם קצתם באיכות הא
הארבע הידועות וקצתם הריחות והבריאים וקצתם תארים
אחרים והם: ורסמים שהם הם אלו הדקות והעובי ו
והדבקות והפרורה והקפיאה וההלות והדירות והטבעי
והנגוב והקלות והכובד והסם הדק הוא אותו שדרכו ש
שאם יתפעל מן הכח הטבעי אשר בנו שיתחלק בגופותנו
לחלקים קטנים מאד כמו הזעפראן והדארציני והסם הזה
הוא הדוחה כי עיל בכל רשומי הדעואית עד שנעבו אנפ
שלא יהיה בו עקיצה כניע לנגב כמו הדגר החזק העקץ
הרוצה לנבר בעקב מה שאין זה פעלו כמו הדלעת והראסו
הנקרא נבסן והל נדבק כל סם שדרכו בפועל או בכח א
אשר פעלו בעת פעלת רושם החום הטבעי בו שיקבל הם
המתיחה בתליה שלא יפסק כשיפתח והוא אותו שאם יחד
יתדבקו שני קצותיו בשני נגבים יתנועעו לבדק שיהיה
אפשר שיתנועע עמו בבלי שיפסק כמו עביניהם כמו הה
הדבש והנפרך הוא אותו שיתחלק לחלקים קטנים בלא
בלתי רצה כעוטה עם יבש או קפיאה כמו הארזאן והטוב
הקנבא הוא אותו שדרכו שישוב בעת שיתנועעו חלקיו
אל התפשטות מאיזה מקום יחוייב לו כשפגעו אותו ב
אלא שהוא עומד בפועל קיים על תכניתו והגיעתו בסבת ק
קרה מאד כמו הדונג גם כל הוא אותו שדרכו שיזול אלא
שהוא כי הי נזל בפועל והסם הנזל הוא אותו שדרכו ש
שלא יתקיים על תכניתו והנחתו אם יונח על גרם קשה
אבל יתנועעו חלקיו לפנות

בעדרים אשר לו לגלגל כרם בנק׳ה כמו מיני האפשו
הגצטורק הגוגל׳ והסב הרירי הוא אותו שדרכו שאם יערה
בטים או בנשים כיכוי יפרדו כבנו חלקים יתקרבו כאותו
הלחות ויגיע עצם רכ״ל מעניהם אל הדבקות כמו זרע ש
שילי ואלטיאה והזרעים הרירים מעלשלים בהמעדה א
אלא שאם יצלו אז יגרום רורם יותר פה כדבקות ואז יעצ
יעצרו והמבכ״י הוא אותו שיש לו בעצמותו דבר בין חוש
והסכן כמו הגרגרים השבניים והגנוביי הוא הסם היבש א
אשר בפועל בשבורים העפריו אשר בדרכו שאם יפגעו
הסים והלחויות הגדולים שישקעו הסים בתוכו ויעכרו גם
במעברים בהעלם בענין שלא יתראו כמו חסיד חבלתי מ
כבוכה ואמנם הקל והכבר הנה הענין כוים נגלה ואמנם
פעלות הסמנים הנה ראוי שיבנו המפורסמות על התנאים
הנעקרים ברם רבים ואחר זה נמשך אחריהם בחולקותם ו
ובהאגדיהם לסמנים על בת אחת נאמר כי סיבתם כפרק
בתוך בפרק בנחיר כ״ודבר בסור חלקית פותח כ״מפה כב
מכשר בקל׳ משבר הרוח מחוץ מושך עוקן כאדם כאב
בחכך בשוחן שורף אוכל בפתת מעפש כווה מקלף אלו ה
הם שתים ועשרים פעלות ובת אחרת מקרר מחזק מרתיע
מעבה כמנע מרדים החוש אלו הם שש פעלות ובת אחרת
מרטיב נגעת רחיץ מעפף הנגעים כמעיד מחליק אלו הם
שש פעלות ובת אחרת כגב קובץ בעצה מוהם טח
מדבקות והנקרא גלאסטיבי מבריאי החבורות מצמיח תבש
המגמר תוחם׳ אלו הן שמונה פעלות׳ ובין אחרים
בתארים אחרים מרכבים כפי פעלותיהם בסית ארסיי תר
תריאקי באד שורי תם כשלשל כנגד מגיע רבה אלו הם תש
תשעה וארבעים פעלות במה שכזרנום מכלל הפעלות ה
הבורוסית ואנחנו נזכור כל אחת באלו הפעלות במקות
בהקן תיוקן׳ הבחכם ידוע הבדקק הוא רכם אשר דרכו
שיסים בעצם הליחה ויותר רקיק בהוסשוה כמו איסוף נשר
וסורנטיאה וקמבוריא׳ הבתיך הוא אותו שדרכו לפרק
הליחה בחלקי אותה והוציא אותה במקומה אשר נסתבכה
בו חלק אחר חלק עד שהוא בהתפרדה חלק הפעלה הזאת׳
ינקה מה שישאר מסכה במחוק תוסו כמו הקשטור
והמברק הוא אותו שדרכו שמגיע הליחות הדבקות מהנק
והנקפאות ׳פיות הנקבים בשטח האבר עד שיסירם ושיר
ושירחיקם בבנו כמו מי הדבש וכל סם מברק הנה הוא
בעצמו מרכך המבע ואף שלא יהיה משלשל וכל מר
הוא מברק והמנהיר הוא אותו שישים שטח האבר מתחלף
החלקים בגובה ושפל׳ אם לחוק קבוצהיו עם עובי עצ
עצמו כפי מה שקדם ואם לחוק והריפותו עם דקות
עצמו והחוך ויבטל השוויי ואם לבירוקו משטח נחור ב
בסרס הרצירה החלק מבקרה כי הוא יברק האבר עב העצ
העצם שטחו נחור מתחלף הגות החלקים כלחות דבקה ב
נגלה עליו וחורשה סכה נברי חלק ותצא רבהוריות הסר
הסרטית ותבולם והסם הזה הוא כמו כלילוט ורוב חוזק ה
הראות פעלותיו בבהירות אמנם הוא בעצבות והשחוסים
והפותות סבו׳ הוא בעור והפותח הוא אשר דרכו שיגיע
הליחה העובה כתוך חלל הם עברים לחוק כדי שישאר

הקיעברים בתוחים וזה יותר חזק כן דבבדק כמו בגרתם
בטרבלין ואמנם ישעל זה כי ה״א דק בתוך או שהוא
דק ומחריף ועד הרע ענין הפי הך לענים וסהוא דק ור
ורחוק יעד הרע ענין הי מחוץ עדין וכל חורף פותח וכל
מר דק פותח וכל דק יותר פותח מהרת התחים שיח וכל דק
חמוץ פותח והכרפה הוא הסם אשר דרכו שישים עצם
האברים סתומי הנקבים יותר רך בחומר הלחות ויקרה בזה
שיהיו עצם הדברים סתומי הנקבים יותר רפים בתוכו גל
הלחות ויקרה כמו שישים הנקבי יותר רחבים ודיות מה
שברם בין הבותרים יותר נקל כמו התכבוסת בורק פשתן
ושכה והמבשל הוא הסם אשר דרכו לבגרות אל הליחה ב
בשול כי הוא מחמם בשווי ושוה בזה רש בו כח קובץ שע
שקוצר הליחות עד שתתבשל ואינו בתיך בגבורות שיגרש
לחותו כיבשו שהיא השריפה והמעכל הוא הסם אשר
דרכו להקבות אל המזון קב׳ וכבר ידעת בבית שקדם וה
והמשבר הרוח הוא הסם שדרכו לשים עצם הרוח דק אר
אוירי כחומו ונעובו ויותן ויחסר ממנה שאפשר בו כמו זרע
רודא והמחתך הוא הסם אשר דרכו שיעבור בדבקותו בין ש
שטח הליחה הדבקה ובין שטח אשר נתדבקה בו ויפריד א
אותה ממנה על כן והחריש לחלקות שטחים מוכנים לקבל
הפועל בחלקו אותה ויקל הדחייתה בין המקום אשר נסת
נסתבכה בו כמו החרדל והכסכנבין והמחתך הוא נגד הרב
הרבק והנעצר כמו שה׳ תוך נגד המעבה
והבדקק נגד המעבה במבוק הלסים ואחר זה כל
אחד מהם מונים אותו כפי כח שבאות אליו שהוא דומה לו
במגרון ואין מתנאי המחתך שיפעל בעצם הליחה אבל ב
במה שנסתבכה ולפעמים ידרש כמנה חלק כל אחת מהם
שהוא דומה על משל העצם הראשון והמושך הוא שדרכו
שיגיע הלחויות אל המקום אשר יפגע בו וזה לרקותו וחו
וחומו כמו קשטור והסם החזק המשיכה הוא אותו שדרכו
למשוך מהעמוקים והוא מועיל לגיד הנשה ולכאב הפרקים מ
המוקעים כשיעשו בכמו התחבושת אחר הנקוי ויש בו כח ל
למשוך הקוץ והחץ ממקום העצים והעוקץ הוא אותו שיש
לו איכות נוקבת באבר דק מתדש מחבור מרוק רב המספר ק
קרוב הדבקות קטן השיעור עם שלא יורגש כל אחד לבדו ו
ויורגש בכללו כבאב אחד כמו התחבושת החרדל כחומץ ונ
והחומץ עצמו והמאדם הוא הסם שדרכו לחמם האבר
אשר נגע בו חמום חזק עד שימשוך הדם אליו משיכה חז
חזקה בגיע לחיצוניו ויאדימו והוא כמו החרדל והכבש ו
והפולנג והכסים המאדמים יפעלו פועל קרוב לכויה והם
והמוכך הוא הסם שדרכו בחדותו וחמומו שימשיך אל הע
הנקבים ליחות עוקצות מחכבות ואינו מגיע שיסחין מלא
ולפעמים יקרהו על זה קיצים דקים קשי הנרכים כמוסים
כמו הטראפין והמשלשלין הוא הסם אשר דרכו שיכלה המו
מתוך הלחויות המגיעים בין חלקי העור והכמוס הליחות
הרעה אליו עד שישוב שחין כמו אנקרדי והחורף הוא הסם
הסם שדרכו להתיך הדק בין הליחות והאברים ויכלא הנצים
כמו האפורבי והכאב הוא הסם שדרכו שמגיע קרח בחו או
השחתו שיותר בעצם הבשר כמוה ונגואר והכלפות הוא
הסם שאם יפגש ליחה מתאבכת יקטין חלקיה וירצום כמו

אבן יהודי תולהו והמעפש הוא הסם שכשסיד כמג הרוח
ההולך אל האבר וכונ׳ לחותו בהתכה עד שלא יתכן להיות
חלק לאבר ההוא ואינו מגיע שישרפהו ושיאכלהו ושיתיך
לחותו אבל ישארו בו לחויות נפסדות יעשה בזום בלעדי
החום הטבעי ויתעפש כמו זרניך והנפסית. והכוה הוא. אשר
אותו שאוכל הבשר ושורף העור שריפה כנגבת ויצרהו
וישוב עצם אחד והעור כתום מעבר הלוחה הגולית או ת
העומדת בפנין קליפה יכסה ונקראת חשטרישה כלומר צ
צרבת ומשוכים אותו לעצור הדם כן וראש מכמו הזריני
וזולתם כמו דרנאננטום וקרלקטאר והמקלף הוא הסם ש
שדרכו להפליגה בחוזקו שיגרק חלק העור הנפטר כמו ק
קסט ואריסטלוניאה וכל מה שיועיל לבהק ולעדשי הפ
הפנים וכיוצא בהם והמבשר ידוע והמחזק הוא הסם שד
שדרכו להשוות עצם האבר וכונו עד שימנע בלקבל הם
המותרים הנשפכים אליו והפגעים אם בסגולתו כמו השין
החתום והריאק ואם להשואת מזגו שיקרר כה שהוא יותר
חם או שיזוכם כח שהוא יותר קר כמו בה שיראהו גלינום
בסמך זרד והבדולע הוא כנגד למוסך והוא הסם שדרכו
כעד קורה שמחדש באבר קור ויקבץ חלקיו ויסתום נקביו
ונשבר חומו המותך ויבקיא הנוזל אליו ומעכה אותו מ
ויכבעו כלהזיל אל האבר ויכבע האבר בלקבל כמו עצ
עפצי אל דיב בטורפות והמעכה הוא הפך המבקיק והוא
הסם שדרכו להטיב עצם הליחות יותר עב אם בהקפאתו
אם בהעלתו ואם בהתערבו בו והמבגג הוא הפך למעכל
והמבשל הוא הסם שדרכו לבטל בקורו פועל החום הטבעי
הגברי נב במזון והליחה עד שישאר בלתי מעוכל ובלתי
מבושל והמרדים החזק הוא הסם הקר שיגיע בקורו בלא
לאבר שישים עצם הרוח הנושא אליו כח התנועה והחוש
קר כמעט עב בעצמותו ולא יעשה בו הכחות הנפשיות ג
וכסטה כח האבר לזה ולא יקבל רושם הכחות הנפשיות פ
כמו האתני ונוסקיאמי והורת ומפויר שחור והרוח ופיל
וכיוצא בהם והמרטיב ידוע כמו הטיס וכל דבר שכו
רטיבה בזגיות כמו החלב והבכמכא והדילים והנפוח הוא
הסם אשר יש בעצמו להיות זרה עבה כשיפעל בה החום
הטבעי לא התיך בכררה אבל ישנה וישוב רוח כמו חל
הלובא וכל כה שיש בו נפח הנה הוא כבאוב הראש מזיק
לעין אך יש כן הסבים נאבוזונות בה שישנהו העכול הרא
דראשק להיות נוטה לרוח ויהיה נפח באנטוכבא וכחן בפ
נפחתו באנטוכבא ובבילים ויש כבנו שיהיה הלחות הם
המותרות אשר בו הוא הוכבר הנפח ולא יתפעל מן
האנטוכבא דבר עד שידד בעורקים לא יתפעל בבללו ב
באנטוכבא אבל קצתו נשאר בבנו כה שיתפעל מבנו ב
בעורקים ויש כבנו כה שיתפעל בכללו באנטוכבא יפד
ונשתנה רוח אבל אינו כתך הנס שבו באנטוכבא אבל א
עובר אל העורקים מלחותו נשארת בו ונכלל כל סם ש
שיש בו לחות מוהרות זרה מתערבת בו הנה יש עמו נפח
כמו הנגבל וכמו זרע נרגיד וכל סם שיש לו נפח בעורק
הנה הוא בקודר הקושי לתאוה והרוחן הוא כל סם שדרכו
למרק לא בכח מועל בו אבל בכח נפעל יעוררהו והנוע
חל באשרי הכח הנפעל הלחות הדל ההנועה ההולה כי הב
הנוזל הדק כעברו על פיות העורקים סריך בלחותו הם

המותרים ויסירם כהולתו כמו כי הסכיר ומי הדלעת הש
והמטלף השחינים הוא הסם הבורשיב המתעכל בלחויות
השחינים וישיכם יותר רבות ויבנע הנגיב והתבראה אש
והמבעיד הוא הסם שדרכו שיצמיח שטח בשם שיש שה
בסעבר נעצר בו עד שיפרוהו מבנו וישוב חלקיו יותר ב
נכונים לקבל ההולה ולשיבו שבהם הקגיה בהתערבו בו
ואשר יתנועעו מבקיקם בכבדם הטבעי ובכה הדוחה כמו
פרונט בשלשולים והמחליק הוא הסם הדבק שדרכו להם
להתפשט על שטח אבר התפשטו שמחליק השטח וישובו
חוצוני הגשם ההוא בו יותר חוק שוה הבחורות או שכוד
אליו ליחות בהתפשטות ההתפשטות הנצת והמבגב הוא סם
שכבלה הלחויות בהתכתו ודקדוקו והקובץ הוא הסם ש
שיחדש באבר הפלגת תנועה אחרת לצד ההקבצות שית
שיתאספו חלקיו בהנחתם ויסתום המעברים והמבקבה הוא
הסם ש בגיע מקבוצתו החלקים עד שכבריח הלחויות הד
הדקיקות העומדות בחללם להודיע ולהתפרק והכותב הם
הוא הסם היבש העוצר לקביצות חלקיו ויבשו או לשיחת
דנקתו במעברים ומודש בהם ובשיטה והטוח במכק
הנקרא גלוט אטיב הוא הסם היבש שיש בו לחות מעט
דביקה בודבק בה על הפיות ויסתם ויעצור הנוזל וכל נ
נוזל מעליך כשיפעל בו ראש ישוב טח בדביקות כותם מ
ועוצר המבליא והחבורות הוא הסם המבגב והמעכה כל
הלחות הנופלת בין שני ששתי החבורה הסבכים עד ש
שישוב אל עיוה רבקות והדבקות הנקרא וישקושיבאש
ולהדבק אחד בהם באחר כמו דם תנין ואלואין והמצמח
הבשר הוא אותו שמשנה הדם הוורד על החבורה בשר מ
בהשוותו למבנו וקרשו אותו בנגוב והרוחם הוא הסם מ
המנגב שמנגב שטח החבורה עד שישוב כצרבת עליות
וימנעהו בן הפגעים עד שיצמח העור הטבעי וכל סם שה
בשתי הפעולים מיבשים בלי עקיצה והסם המבמית הוא ה
הסם שמשנה המזג אל הפלגה בפטרת באבמודבי ואתו
והאודסי הוא אותו שמפסיד המזג לא בהתנגדות לבד אבל
בסגולה שיש בו כמו הביש והבגם והתריאק והמאודרי הו
הוא סם שדרכו לשמור על הרוח בריאותו וכחו שידחה בו
הדק הארסים וסמי המות מעצמו ונהיה שם התריאק בו
בדברים המורכבים כמעשה יותר נאות ושם באיזהור ב
בסמים הנפרדים הנופל בהם בטבע יותר נכון ונראה ש
שיהיה לצבחים ולמחצבים המלאכותיי יותר ראוי בסמה
התריאק והמחצבים כמם כאבו הרד ונראה שלא יהיה ב
ביניהם רב הפרש ואבנם הכשלשל והלבניר והמלערנה ה
הם ידועים והנה כל סם יהובר בו תשלשל עם קבוצת
כמו שיש בארשודקטול הנה הוא מועיל במאבי המרקים
כי הכח המשלשל מבהר ומרחיק הליחה והכח הקובץ מפח
מבהר ומצר מעבור הליחה שלא תשוב אליו הליחה ולא ת
תבא אחרת תמורתה אחריה וכל סם מהיך שיש בו קבוצת
הנה הוא שוה מועיל כרעיון המרקים וכיוצא בהם והבורכות
הלבניות והקביצות והרחבה כל אחד מהם עוזר לעניבת
וכשיתחבר הקביצות והרחבה יתחזק הרובש בים המ
המשלשלים והמבגירים מונעים המעלות זה לזה הת מחבן
שהמנגידים ברוב הענין מכשים בנדים השרש והסם א
אשר יתחבר בהם כח בהם

ובח בקור הנה הם מועילים במורסות החמות מעט .על עליהם עד תכליתם כי הם במה שהם קובצים מריחיקים ל ובמה שמחממים מתיכים והסמים אשר יתחבר בהם .באת התריאקות עם חום הנה הם מועילים מקור הלב יותר באו מועלתם ואמנם הבח המבדיל הנה מניח כל כח נגר .במ המקום הראוי לו עד שאינו מניח הבח המתיך בעד הליחה המסתבבת מכנו וזה שהטבע הוא חכם ומבין .ביש ביכולת הבורא וברצונו יתברך לעד

פרק ה

במספסי קצת הסמים בזה מחוץ הסמים הנה יקרה ל להם מספשים כסבת הע הענינים אשר יקרה להם בבלאנה וזה כמו הבשול והש והשחיקה והשריפה באש והרחיצה והקריאה בקור וזה והרגיחה בשכונת סמים אחרים וזה כי יש מן הסמים שי שישתנו מספשיהם במה שיקרה להם מאלו הענינים וגם ישתנו ממספטיהם בהבנותם לסמים אחרים ואע״פ שהדבור בזה יותר דומה במרכבת הרפואות ונאמר הנה יש מן הסם הסמים עבי הגרמים שלא ישלחו בחזותיהם כבשול אלא כי ביתרון הרבות כשול כמו כמו שורש הקפריש האריסטולוגיאה והדורוניאי וכיוצא בזה ויש מהם סמים שו שוים יספיקם הבשול השוה ואם תכביד לבשלם יתכבו בח כחותיהם ויפרדו כמו הזרעים הנכרים לשון וכמו איש אישטיקדוס וכיוצא בזה ומהם סמים לא יגיע בב בבשולם הבשול השוה אבל הבשול המועט יספיקם שא שאם יוסיף על רתיחה אחת יתכו בחזותיהם ויפרדו בבשול ולא ישאר להם רושם כמו האפיטימי כי הוא אם ייטיב ל לבשלו יבטל כחו לגמרי ויש מן הסמים שיבטל כחם בשח בשחיקה כמו האיסקמוניאה ולכן ראוי שתשחק בתכלית הנחת כדי שלא יגיע מן השחיקה חום כמפסיד לכחה והשרפים המנוטאש רובם חם כתאר הזה ותתכהם בלחות יותר נאות משחיקתן וכל הסמים אשר יופל״ג בשחיקתם ה הנה פעולותיהם יבטלו כי אין כל עוד שיקטן הגשם ישמר כחו כפי שעורו וכפי החלוקה קטנו אבל אפשר שיגיע הח החסרון בגשם לגדר שלא יפעל הגשם אחריו מבפעלו הם המיוחד לו דבר כי אין מותת כח הגשם כגיע התנועה ראוי שחצי הגשם ההוא יגיע אל התמונע כלל והמש קטרת אנשים יעתיקו וישאר כמשא אחד בזה אחד פרסה אין בח בחוייב שחצ וישאוהו ויעתיקוהו כלל וכש שיעתיקוהו חצי פרסה אלא כשיהיה חצי המשא ההוא כבר נפרד קדש קדשינוהו וזה נפרדים או יוכלו להעתיקו אבל אפשר שיח שיהיה המקבל למכבד לא יפעל בחצי הבח כלל בהיותו הב הנפרד הוא בכלל וזה כי בשהוא נחלק הוא בכלל החצי א אשר בו והחצי כבנו בלתי מקבל מהגיד כח שיקבלהו ב בענין ההפרד כי הוא מחובר בחצי האחר בלתי מוכן לגב להגיעו כבנו נפרד ולכן אין כל עוד שיקטן גרם הכם ונם ממעט כחו ימצא נפעל בקוטן כמוהו ואין ראוי נכ שיה שיהיה הוא כפי שעור החלוקה קטנו יפעל בגפעל בן היותר רב פועל כלל וגם כי רבים יחשבו כי ההבטה כנפשל .הצ הצורה והכח ובמאמרים בכורכבים יותר קרוב אל הרקות א אין להבחישו כל כך והסמים כשיהיה להם פועל בח בוגם

ויופל״ג בשחיקתם אמאשר שיעתקו בטינים אחרים מן הפועל ואם יהיה על דרך משל יחזק הסם על הרקת ליחה או מריש ילאה מיח וישוב מריק השיכיות לנפילת כחו ושהוא לקטנו ישוב יותר נוקב ויגיע במהירה כאמר וזלת האמר אשר יע יעמוד בו בהיותו רב ויצא פעלו כמנו כמו סמסר נלינום כי הדבן אם יפל״ג בשחיקת הערוכות מורקות הבמוני שי שיתהפך כמיר השתן אחר מה שהוא כטבעו מהיר הטבע ולכן ראוי שלא יטריח בשחיקת הסמים הדקים בעצם אבל אמנם ראוי שידבה להטריח בשחיקת הסמים עבי העצם ו וכש אם ירצה להעבירם לנקוב להבלי״ה רחוק ויתיר עכים כבדי התנועה כמו סמני הריאה והגאותיה כשיהיו עש עשויות מסמני אלטמנים ושרשים והבדולח ואבן הדם וכיו וכיוצא בזה ואמנם ממספטי השריפה כי יש מן הסמים שי שישרפו להסיר כחם וכחם שישרפו להוסיף בכחם וכל הם הסמי והחטים הדקים העצם או השוי הנה אם ישרפו יותר מחוכם והרותם למה שנתך מן העצם ואישיי הנסתר כו כמו כיני ושריאגולו וקלקטאר ואמנם הסמים אשר עצם עצמיהם עב וכחם בלתי חד ובלתי חם הנה השריפה בב מקנה אותם כח חם כמו הסיד כי הוא היה אבן שאין חרות בה ובהנשרפה שבה חדה והסם נשרף בשביל א אחד ממספרים חמשה אם שישובר מחדותו ואם שיקרה ח חדות ואם לדקדק עצמו העב ואם שיתבן לשחיקה ואם לבטל רוע שיש בעצמו משל הראשון השריאגלא וקל וקלקטאר ומשל השני הסיד ומשל השלישי ה הסרטאן משל הרביעי קרן איל אשר ישרף משל החם החמישי המשי כי הוא נעשה לחזק הלב ואם יהיה נעשה מקוצץ במספרים יהיה יותר נבון משיעשה שרוף אך איננ מגיע קציצתו שיקטנו חלקיו הנעה כמתקת אלא בקושי הל הלבן נשרף ומשל החמישי שריפת העקרבים כשי כשירצה להעשות ברפואת החצץ ואמנם הרחיצה הנה ת הוא שוללת בכל סם מה שיתערב בו מן העצם החד הדק ותשקיט מכנו ומשוה אותו ויש מכנו שמקררת אותו אחר החום המונפל״נ ולכן כל סם עפרי שקנה מן השריפה אש אשיות הנה הרחיצה תסירהו ממנו כמו הסיד הרחוץ כי הו הוא כנשאר שוה ובמסירה רחיצה שריפתו ומהם שאין ת הכונה לקררו לבד אבל הכונה ברחיצה להמציא הקטנת חלקיו ולהגיעם לתכלית תנועת הקטנה כמו שחיקת חמי המושיא בסים ומהם מה שירחוץ להפריד ממנו כח בלתי סמה כמו הגסריצה ברחיצה אבן ארמיני ולאזורד קל כל א אחד מהם שיפריד הכח המעורר חפץ הקיא ואמנם המבא הבאיה הנה כל סם נקפא הנה הכח הדק שבו בטל ונוסף ק קור ואם יהיה קר העצם ואמנם השכונה הנה רבי סמים קנים בשכונה איכות זרים עד שמשתנים מפעליהם וזה והנה יש רבים שהמבונים הקרים ישובו חמים כרושם פעו פעולותם לקנותם איכות הבח משכונת אשא פיטידא ואב ואבפורבי וקסטוריאא ומכך ורבים מהמבונים החמים ישו ישובו קרים לקנותם איכות קרה משכונת הכפורא ורצנ רצנדליש ולכן ראוי שתרע זה מענין הכבים והר והרחיק הטינים השונים קנתם משכונת קנתם והאבנם כש משפט ההכונה כי יש בהכבים שמעטים יחזק פעלם בהם

בהמונה וש עצמים יבטל פעלם בהמונת ופעם יכשרו ויש ויתוקנו ותשיר לעתם בשל הראשון מקצת הסמים יהיה כהם כח משלשל אלא שהוא כח צריך אל עזר כי אין לו כ בטבעו עזר חזק וכשיתחבר עמו העוזר יפעל בחוזק כמו התורביד כי יש לו כח משלשל אך הוא חלוש ואין בו כח להוכה חזקה ודיוק מה שימצא שולבנה הדקיקה וכשיח וכשיתחבר בו זנגביל ישלשל בעזר חדותו ליתוה דבקה רבה ונבוכות ויבהר שלשלו וכן האפיתימי מאוחר השל הלשול וכשיתחבר בו הפלפל הדקים משלשל בזרה כי הם עוזרים אותה הזה והנה ובן ריזוברברי יש לו כח קובץ חזק אלא שיש עמו כח פותח מסיר מן פעלו ואם יעורב בטין ארמיני או כאקציאה יקבוץ קביצה חזקה וגם יעורב להעכיר ולנקוב בנקבים כמו הזעפראן שמערבים אותו עם ורד וכבפורא ואלבתנים להעבירם אל הלב וגם יע ויעורב להפך וזה כמו זרע צנון שיעורב בטרקים הנוקבים לעצרם בכבד וכן שישלם בו הפועל המכוון אותם שאם ע עברו בכבד ברקיקם ישהרו לצאת קודם הזמן מפועל וזרע הצנון מגיע אל הקרא ויתאחר מה שיתגרע אל העורקים בהתנגדות ואמנם אותם שיבטל פעלם בהמונת כמו שיהיה שני סמים פ עלים פועל אחד אך בטעי בחות מתנ מתנגדים או כמו מתנגדים וכשיתחברו יחד הנה אפשר כן שהאחד מהם יקדים פעלו קודם השני ויפעל פועל ואם לא יקדים האחד לאחר כמעו זה לזה כמו ויאוליש ומירבולנש כי הויאוליש משלשלים ברטוב והמירבולנים משלשלים ב בעצמו וקביץ החלקים ובשירבה פועליהם אל הזומר יחד ויבטלו וגם יקדימו המירבולנים ואחר יורד עליו הויאו הויאוליש לא יהיה לאחד מהם פועל וכשיקדימו הויאוליש ירכבו ואחר ירדו עליהם מירבולניש ויעצרו אז יהיה הפועל הפועל יותר חזק ואמנם השלישי הנה משל בזה אלואן ודי נגאן ובדולי וזה כי האלואן משלשל ומנקה הטעים א אלא שהוא מפסיק המעי ופותח פיות העורקים וכשיתחבר בו דרנגאן ובדולי יפות הדראגנן בדבקות מה שיגרד הא האלואן ויחזק הבדולי פיות העורקים ויהיה במוהן אלו ה הם עקרים במשלשלים פועלים בידיעת טבעי הסמים וע ועשייתם

פרק ו

בלקיטת הסמים ופרחיהם ה הנה הסמים קצתם צמחיים וקצתם בעלי חיים והמוצ

והמוצביים היותר טובים שבהם מה שיהיה מהם בהמה בהמחצבים הידועים בהם כמו קל דו קברוס כלומר בארץ כתיים הנקרא קברום ושריאול בראבית ועוד שיהיו נכ נקיים מתערובת נבריה גם ראוי שיהיה הנלקט הוא העצם המוחק בענינו בלתי חסר בבאורו וטעמו המיוחדים לות ואמנם הצמחיים יש מהם עלים ומהם זרעים ומהם שרשים ומהם ענפים ומהם פרחים ומהם ציצים ומהם פירות וגם ומהם רפים ומהם הצמח בכללו כמו שהוא והנה העלים ראוי שילקטו אחר שליבות לקיחתם מהשעיר שלהם ונב ונשארות על הבניהם קודם שישתנה מראיהם ויחסר וכ

וכל שכן קודם שיבול העלה ויחסר ואמנם הזרעים הנה רא ראוי שילקטו אחר שישלם גרמם ויתך בהם רטבות וחזו ותביעות ואמנם השרשים ילקטו קודם שיתחילו הע העלים לנפול ואמנם הפרחים הנה ראוי שילקטו אחר הפרידה השלימה קודם שיכמשו ויבולו ואמנם הענפים ילקטו כשיבשלו ולא יתחילו לכמוש והאמנם הפירות ראוי שילקטו אחר תום בשולם קודם התעקרם לנ לנפול מן העץ ואמנם הלקוחים בכללם ראוי שילקחו בהיותם רעננים בעת בשול זרעם וכל עוד שיהיו השרשים פחות קוצים והקנפים פחות כמושים והזרעים יותר שמנים ומ ומלאים והפירות יותר בקשיים ויותר כבדים כי אז הם יו יותר טובים והגודל אינו מספיק עם צניפות השרשה אבל כשיהיה עם כבדות אז יהיה יותר משובח מאד והנלקט ב בזכות אויר יותר משובח מהנלקט בעת לחות האויר וכן ונקרוב זמן בהמטר והמדבריים כלם הם יותר חזקים בה בהגניים והשעורים יותר קטן ברוב וההרריים יותר חזקים ם מהמדבריים ואותם שמבקים צבורות בשיבת הרוחות וגם ומקומות גבוהים יותר חזקים מזולתם ואותם שנמצאם בג בעת גדולים יותר חזקים מאותם שיחטא כזמנם וכל זה ב ביותר נוכר יוזר וכל עוד שיהיה במראהו יותר צבע וטעמו יותר נראה וריחו יותר קד הנה הוא יותר חזק בענינו והעשבים יחלשו אחר כמתים או שלש אלא מה שיוצא כן הכלל מסמים בגוים כמו מי ביני אליבורוס כי הם נשא נשארים זמן יותר ארוך ואמנם השרפים הנה ראוי שילקטו אחר ההתקרשות וקודם הגמר הכבן להערך והנה הוכב א איננו נשאר אלא עד שלש שנים וכל שכן האיפורבי וכן ה היותר חזק בכל מין יארך זמן השארותו על טובתו וגם יע יעדור הלות החזק כמתפק אבי אם יעמד כמלים כן הכבש הרשן החלוש במקומו בכל דבר ואמנם בעלי החיים ה הנה ראוי שיקחו בעלי החיים עלי ימים כזמן האביב וח ויוכחר מהם היותר בריאים והעשבים והיותר שלמים באב באבריהם ושיזהר מה שראוי להסיר מהם אחר שיושחטו וינוקו ולא תפנה אל מה שלקח מבעלי החיים המתים ם בחליים יתחדשו להם אלו הם העקרים הכלליים שראוי ש שיהיו נכונים אצל הרופא בענין הסמים הנפרדים וקוה אנחנו נתחיל במאמר השני ורצוננו לדבר על טבעי הם הסמים הנפרדים הידועים אצלנו ואשר הם ק וכים שה שתמצא ידיעתם אם שהמשך אחר ידיעתם ותבדוק הטע הטעם ם האמתיים להם ונעזוב זכרון סמים שלא עמדו עליהם אלא על שמם לבד ונזכיר סדר הלוחות כמורה בנ בצבעותיהם ונורה תרלה על כמספר הלוח כל לנה ועל צב צביעת כל חולי בנה יתעלה אמן

המאמר השני

בהספר השני בסדר הרפואה אמר החכם הפילוסוף אבו עלי בן סיני כבר בארנו במאמר ראשון מערכת הלוחות אשר הערכנו אותם אבל אנו רוצים עתה לתת דע

מה שיורה על העניינים הנכנסים בכל לוח ועל הסמנים ה
המיוחדים להם ואולם הלוחות הד׳ הראשונים ענינם ידוע
האמנם מה שאחריהם כלומר מה שיצטרכו להחליף הממנים
והסמנים אל התחבר שאינו זוכרים מה שזכרנו אותו בכר
לפי שאין רצוננו זה אבל נבאר מה שמצאנו בספרי הסמ
הסמים הנפרדים אשר זכרנו במעלת משפטים מיוחדים ל
להם והלוח הראשון כהבדל הזה א״ר תבא בהם הצביעה ·

לוח המפעלים והסגולות רקיק עכה נדבק

כנגב מרקק בעבה פותח פיות הגידים שורף מבשל והרגש
בסבך הדם יחזק יוליד השחורות · נאות אל הזקנים · מדבק
מרפא מנקה מכסיר העצם מחזק הרפיון והרוך נאות אל
הארוכים בפעלו מאוד · מתיך מחתך משקיט הכאב מעפ
מעפש מארם מנגע נופח מזיע יוליד המרה יוליד הליחה ם
מפעלים ממונים · מבורק מתקר הדוחות מארים מוזה רו
רוחק עוצר הזיעה רוב התעורב יוצי המשלשל צופר מושך
מחמך מחזק מבעיד עוצר הדם דוחה חזק המאכל מועיל
מחליי המרה השחורה יורזק הזק יעצור המשלשל מוליד
נמות נושך מנגע מבשל מרחם משובח הליחה מרובת הח
והזונה יועיל מחליי הלבנה מחליק מרחיע אוכל מוליד ה
הפנות קובץ רע הליחה מעט הזונה מרבת הלבנה

לוח העקרי מנקה מתנופת יוליד בהם הנקרב

כלף בלשון ערבי יצוף ומהצרעת ומסימני השחין הנקרא
נרדי בער׳ ואדים הנגון יוליד הצרעת מסמני הנגעים ום
ומהעדשים הנקרא נמש יועיל מבקיעי הרגלים ר הרגון ם
מפספות הנקרא קובא יוליד העדשים הנקרא נמש מאוכלת
ויועיל מהבהק הנקרא כלף בער׳ מבקוע השפה והשער יסו
יסור העור הנקרא נשם בער׳ ישמור השדים ישחיר השער
יאריכהו ירכך רוח אצלי הידים והגוף יעקור השינים מריח
החוטם יוריש הבנים יועיל מהצפרני העוותים מהגרבות
הנקרא גרם בער׳ יבריק השנים משטון יועיל ממורסת רא
ראשי האצבעות הנקרא נחם בער׳ יוריש הגדמות מים
מי פוליפוש והוא ריח הפה מבחוש משני העכבר מהצם
מהצפרנים האטומים יכשיר הנגון יוריש הפוליפוש מהב
מהבנים מהצפרנים המנקות הלבנות שבהם ייטיב ישמור
הביצים שלא יגדלו הלבין השער יחזק יוליד הקרחת יאריך
אותו ימכך השער יגלח יכסיך הודיצים והקוצים · ריח הפה
ירבה אותו ימנע הקרחת יצמיח השער ·

לוח המורסות והסמנים מהמורסות החמות מהם

מהמורסות המגיפות המורסן מהדרכות הנקרא הרא ב
בער׳ בן הסמנים הנקראים דוחן ובער׳ נאנסא ממורסות ח
העגלים ממורסות תחת אצילי הידים ממורסות הככר מם
ממורסות הכליות יוליד הכרעאן מתפ׳ נגוני מאמורסא ח
הקשה מהדבלות בין האבקעות מהסבנים הנקראים המץ
בער׳ מאסך המים הנקראים אדרא בער׳ מכורסות המחול
ממורסת בים השתן · ממורסת העגבות ממורסא הרפה ם
מהדבלות הפניבות מהסמנים הנקרא שרא בער׳ מאסך
בני מעים ממורסות האצטומכא ממורסות השדים יוליד ה
המורסות החמות המורסות הקרות מרגפה מהחזירים מהא
מהאודם הנקרא חכסרא בער׳ ממורסות העצב
ממורסת תחת האזנים מאסך הרגות ממורסת האמה

ממורסת הבצים יוליד המורסות הקשות ·

לוח הבכות והנגעים והנגעים המתרחבים מהג

מהנגעים הישנים מהכאצורים יצמיח הבשר יועיל מהגרב
והחכוך משריפת אש יקפוש האברים ירכך הקליפה והיבשת
הנקרא השקרישא בער׳ מהנגעים הכשוננים יועיל מהאפר
הנקרא הפר בער׳ יסיר הבשר הנוסף בין הגרב המנגע מהא
מהאכול הנקרא אכלא בער׳ מהאשתפגסי מהנגעים והדפים
מהעצבות בין י מעים הרעים מנגף הנגעים יסגר יחתום ם
מהגרב השחור משחין רפה הנקרא בער׳ מהוצים ·

לוח הפרקים מכאיב הפרקים מהחוך מעוות הע

העצבים ינגב העצבים מקרוץ והשטחות מהשטכשה מם
ממכאובי הרגל מקושי העצלים מהבקיעה והרצוח מקושי
הפרקים מכאב הגב החניעה מתעות מנפח הרגלים הנקרא
נקרס בער׳ מקרוץ ההעצלה מחליי הפרקים הקרים מגיד ה
הגשה הנקרא בואז בער׳ · מהחתוך יוליד כאב בעצבים ם
מהנפילה והחבורה מהבטול הנקרא פלאג בער׳ מהחר הנ
הנקרא פסך בער׳ ויוציא קליפות העצמות מן הרקיעה מם
ממכאובי ההשכמה ·

לוח איברי הראש

מכאב הראש החם כאב המבוע הנקרא בער׳ בריצה יחזק הר
הראש יפתח אוטם המוח יישן והבבובה הנקרא סדר בער׳
יועיל מהפחד כפיהד השינה אל הנערים ובלעדיהם מהק
מהקפריאה יועיל מכאב האזן יועיל מהנגידות ומליי הראש
הנקרא זכאם בער׳ יועיל מכדוה הפה ומהמשתן הנקרא ק
קלאע יזיק אל המוח החולש יבריח המוח מלקות הפה הנק
הנקרא לקואה בער׳ וקווץ יועיל מהתרדמה יועיל מהגם
מהגמגמות יועיל בחליי מורסת הראש הנקרא תברנש יח
יחזק הזכרון יועיל מהשגעון והצלילה יועיל מרעיפת הדם
הנקרא ראעף בער׳ יועיל מחליי הפה יועיל מכאב השיני׳
מכאב הראש הקר יכאיב הראש ינקה המוח מהואת ק הנק
הנקרא סבתא בער׳ יעכב השכחה יועיל מקבלשנא יועיל
מהרסין יועיל מהברסם והדם יועיל מהשכחה יועיל מהע
מהעבול יקטש ירעיף יועיל מהגרת הוריד יבהר לעקור ה
השנים · כאב חצי הראש הנקרא שקיקא בער׳ יחיך הרו
הרוחות בזאר יכביד הראש י עיל מחנק הראש הנקרא ודאר
ינוע הרפיון מהתדרמה המקיצה והיא אל סבאת אל מהר
בערבי ומנע בלבול הרין יועיל ממוגר השמע הנקרא טרש
בער׳ יסיר העטוש יחזק השינים יועיל להצמיח שני הנער
ויפיל השינים יועיל מהצפרדע יועיל מקהות השינים יזיק
יועיל מנגעי בשר השיני׳ יועיל ממורסת הלשון ימנע הד
הדם מבשר השינים הדמוי והחום ·

לוח איברי העין מאפר החם מהלפוף מהלובן ים

ומשוך הדמע והצרות מנפת העין מהקרח הנקרא סלק בע
בער׳ האפר הישן מהמורסא מבליעת העניינים יחזק הרא
הראות מהכים ומבור בריאות העין מהשער וראשון הסב
הסביל הנקרא סבל בער׳ הסמנים הירוקים מעובי הקרנית
ומנע מהנגילות מהמורסא הנקרא נער׳ בזר מהגרב מהם
מהמורסות הנגעים מעין תכלית מהדמע מהפתיחה הנקרא
אבתסר בער׳ מהחכוך מנגעי העין ·

לוח איברי הקול והנשום יחזק איברי הנשימה יועיל מם
ממורסות שני הלחיים מצרות הנשימה הנקרא רבו בערבי

בבטול הקול מהשעול בחולי הריאה הנקרא דיאתריאת ב בער׳ בהב יין ונקרא מל׳ בער׳ בבכאובי הצלעות יבשיר ח הזכונה כהעליף הנקרא גם בער׳ בי מבעב הנשיבה הנקרא אבינצב בער׳ יכשר הקול ויזכבהו מהשעול תיבש בחולי הצלעות ות וא דאת אל׳ ניב ינגב כנקי הגרים כדם וקטרי בריאה שרוע בוג הלב והדם ברגיקת הלב הקר הנקרא נפק נם קאן בער׳ ירבה וחלב יזיק אברי הגשום מרחניקה והא והאסכרא הנקרא רבה בער׳ ממאורלי הנשום בנסות הת החזה רצליצול וקול בהשעול הישן בהטנולא וחזק החוסר ברוק הדם יחזק הלב ברוע בוג הלב הקר ברפק הלב והדם לזה אברי הבון יחליש האצטומכא

ויבשיר התאוה יועיל מהפוקה ונקרא פואם בער׳ בהדוות וה הירוצא אל׳ הגרון הנקרא נסא בער׳ מהגרשאן יועיל בכאב האצטומכא מכאב הכבד מורכות הכבד החבות ויחליש ח הכבד מהשקוי השרי ובער׳ אסתסקא בנפח הטחול יעכל י יפסיד התאוה מהגסתכנה יוליד הרוח היוצא בתגרון והא והאצטומכא ממורכת האצטומכא כאושם הכבד מורכת הכבד הקרה מהירקות המבורכם מהשקוי הבשרי מכאב ה הטחול יחזק האצטומכא מתתאוה הנפסדת יוליד האסט האסטמכות ירפה האצטומכא ירדה מהאצטומכא ישקט ה הצבא יחזק הכבד יוריש אוכם הכבד בקישי הכבד כוח מהדקין השחור בן השקוי הבשרי כמורסת הטחול יפסיד הטחול רע אל האצטומכא יוליד והלאה יפתח אוטם הכב הכבד מכעיכת האצטומכא יגפח האצטומכא יזיק הכבד מ מכורסות הכבד יוליד הדקין יוריש השקוי בקישי הטחול לזה אברי הנעירה ישלשל הרטבה ישלשל

הכיסיות יועיל מהשלשול ויריש השלשול והקיא יעכב ב במעים יוליד העקיצה מהדרוקן החם מגורסת המעים בס מבריחון הציאה ישלשל שניהם הולת הטחן מעט מעט ות ניוא כולס אל בער׳ חצן כים הטחן באב הכליות כא כאב כים הטחן כאב הרחם יועיל כמורסת הרחם יחמם ה הרחם ויוריש העצר יעזור אל הדרין ישלשל דם וסת ומע נמעט השמה יחזק הענבות כמחורי הענבות והוא שלכוד בער׳ ישלשל הרוח כשלשל הטחן במעדת המעים העצור הנקרא בער׳ סרג מבונבד פר הגבעת הנקרא הולנג בער׳ מ באלו׳ ימרי ח היוצאה בעוצר הטחן חזהחנה גם יזיק הכו הבוליא התיבן נגיעי כים הטחן הטין כים הטחן יעצור הג הגרת הרחב בקישי הרחם יציר הרחם ישכור העובר ויוציא השליה ויעצר גם הוסת יבעט הקרי יועיל מגורסות הענבות ישלשל דם יוליד העצור הנקרא סחג בער׳ ינגע ח המעים מהדרוקן הרקהי מרחוקים ישלשל הצואה כרית השחנת הכולא מחולי השחנה והוא ואבינייש מגורכת הבוליא נרב כים השחן ינקה הרחם צרות פי ורחם יועיל מיוזות הרחם ירלנ העובר יכהר הלידה יעזור תאוה המ המשגל ברוב הקרי בנגעי הענבות ישלשל הכגרה הארוכות והשחורה יעכב בהשלשול והקיא הנקרא היוצא מהעקיצה הנקרא וחיד בער׳ מהדרוקן המורסי כבאבי המעים ישל ישלשל הוסת הטפת השחן יחזק הבוליא הוצין הבוליא בג מורסה כים השחן והכובד חיק לגים השחן יעצור דם הוסת הוסת חניק׳ פי הרחם ויבנע הדרין יוציא העובר ינקה הדו

התולדות ירבה טפת הזרע יחזק העצה בבקיעי הענבות לזה הקדחות מהקדחות חרשרות תמידות בקדחת ה הדם והיא בטנוף בער׳ בקדחת יום הנולדת בער׳ סחונים רקם והוא אל חצף בער׳ מהקדחות המעורבות בקדחת ר רביעית מקדחת יום הנולדת בער׳ הגיניקה בקדחת שלישית כפולה נרה בקדחת שלישית בקדחת הלידה הלבנה והיא בכל יום בקדחת יום בער׳ המורסא מהכעידה הנקרא המן מהקדחות החבות מהשורפות מהשתפת הנקרא דק בקדם בקדחת ישנה בקדחת מולידה העלוף ובערבי אל נשי לזה הארסים תריאק יוציא הנדשים בם

מכוות האפעה מהמרטיני הוא ליערניר בארנבת הים מן בעקרב מבנוף הכלב השוטה מהוצים הארסים ארס סם מבית מהטונבריאן מהפטריות יהרוג העכבר מהרסם בם בולא בערביה ההקבביש הזרה הנקראת תנין הים מהל מהלאביל מהבים מהפיון מהצרעה הנקראת דאריח בער בערבי בנשיכת הסרף מהרמש ונקרא בערבי גוארא הת החיה הנקראת אבן ערם מהוצים הארבני יהרוג הארס בקרן האיל מהבוג מהנקר בנבר והזאב מהאפעה בבנת ח הנשר בנשיכת ארס החיה הנקראת עלי כסרית הגבר

אות האלף׳

פרק א

אבליל אל מלאך לזמנ נזר המלך ובלשון קרינא רימש אז מרלוט הסות

הוא ציון צמח קטן כתבונה הלבנה ויש בו עם דטהו קשי כוח ויש מבנו לבן ויש מבנו כרכומי והבחירה הוא הם טוב שבו והיותר קשה נשיחיה כראהו נוטה מעט אל הלבן ומעט יותר מר הריחו יותר נראה׳ אמר דיאסקורידיש ח היותר משובח מבנו הוא הכרכומי בל שהוא יותר דק הר הריח׳ ואמר שריח כימו בעקרו במעט החלוש ושיחה כי בראותו כגון התלדון הנקרא חלבא בערבי׳ הטבעה הוא גם בראשונה וייבש בה ובבלל הוא כור כב וחוטו יותר בקרה אמר דיאסקורידיש הוא כזוג בין קור וחום הספל והמבלה יש בו קביצות מעט עם התבה ונבכה זה ובכלי׳ אמר דיאסקורידיש שהוא בתוך הבוהריות והדרים אבריש שכיצו בעורב עם יין מבושל על משקיט הבבאובים הוא בתוך פרקק מהזק האברים׳ הל רבות והצמחים בועל מ מהצמחים הרבים והקשים וכל שכן עם היין המבושל ונק הנקרא בי בבתנ וגם בן מעורב בחלמון ביצה וקבח פנ פנירית וזרע פשתן והב שבש בתי הסקנבות התבות הנ והנגעים יועיל מהנגעים הלחים וכיוחנר הרבשרי והגעי אל שהוא שרוי בבים מעורב עם מעט בהדברים הבלבים כמו העפצים והסיט והעדשים אברי הראש יועיל במר מסירסות האזנים ובאבם עשוי תחבושת עם עקים הענבים הנקרא כי בבתנ ובשאר בה מבאבר ובן מטלטן מנוריוגא בא נים ויועיל מכאב וזהר בהר ועושים בבני יציקה הנ הנקרא נטול בערבי וישקט כאב הראש אברי העין יוע יועיל מטרטות העין תחבשת עם עסים ענבים ובנה שנ שנאמר אברי הנעירה יועיל במורסות הענבות והבוצים תחבושה עם עסים ענבים ובבה שנאמר עמו במטול כין

פרק ב

אגוסן וכלטין אנישום הטהות הוא זרע סומר דרוסי והוא פגוות הרי חריפות בתגבטי ויש בו מתיקות והוא יותר חם מהנגבטי הנבחר הוא הרומי והיותר כבד והטוחה מפני דרחם והצי הטבע אמר גליונים הוא חם במנית ויבש בשלישית ואמר דיסקור שבלים בשלישית הנפעלים והנבלות מפתח עם בקע קבוץ לשקוט הכאבים יבתך הרוחות וכל שכן כש כשהוא קלוי ויש בו הדוד קרוב מהסמים השורפים הכבות התנגעים יועיל מנפח הצבים ומירוס הקצות אברי הראש אם ועשו חריח עשנו ישקוט כאב הראש וחנג הראש ואם ישתוקתו ויערכהו עם שמן ורדים ויטפו ממנו באזן ירפא מכת שיארע בתוכה מתנקיעה בעד הכאה או נגיפה וכן יועיל מהנצבים אברי העין יועיל מהשיבול הישן הנקרא סבל בערבי אברי הנשום ותחות יניד החלב אברי המזון יסיר הצמא הגולד בעד הרשובות הבורקות יועיל מאומם הכבד והטחול הגולד מן הרשבות אברי הנעירה ישלשל השתן ונים ודם הוסת וינקה הרחם מהטרת הלחויות הלבנות ויעורר תאות המשגל הפעמים יעצור הבטן ויעצור לו על זה הבריתו ופתח אומם הכליות וכיס ה השתן והרחם עדחות יועיל מהקרחות הרשנה הארסים והשרצים

פרק ג

אפסנתין ובלשין אבשי אבשינשיאום הטהות הוא עשב דומה לעלי מעתר ת רוא אנב וכו מרירות עם קבוץ וחריפות אברי וחן הוא האפסנתין הוא מינים רבים יש ממנו כוראסיני וממנו בן מזרחי ומנוא מהרא נקרא לראם וסוסי ונבטי והרשישי ו ואמר בלעדיו מהקדמונים שמינו חבאה הרשישי סוסי וג ונבטי וסרסיני והנבטי ויש מנבטי ריח טוב ומבלליס בו עצ עצם עפרי וכו יקבץ ועצם דקיק וכו ישלשל ומתחה והוא כמו כן מביני השיח והוא סנטוריאה ולכן יקראוהו קצת החכמים שיח רומי ומיצו יותר חזק מעליו והוא מתקש כן האפרסין המבחר היותר משובח הוא הסוסי והתרשישי ומראתו יפה כמו השערות זנב בערבי וריחו בריח הצבאר המטבריכין אותו והחדש ממנו הטבריי התקן הוא עם שלשה זוזים מהרוסטני הטבע חם בראשונה ויבש בשנית ומיצו יותר חם ואמרו קצתם יבש בשלישית ובכדרוטה שה שהוא יותר נכון הנפעלים והמגלות כפתח קבוץ וקבוצו יותר חזק מבהירותו והנבטי יותר חזק הקבוץ ופתוח החום ולכן לא ישלשל הליחה הלבנה ואפי׳ כהאצטומכא ולא יועיל בה ומפעלו בלבנה ובשחורה וכו התוך ומכנהלותיו שהוא כונע הכנרים מאבילת העש ומהאסר השרצים ויט ויכבע הדיו והליר כהרקנן המרי יבשיר הנגון ויועיל מ מחולי השועל וחולי הנחש ובערבי דא אלחיה ויסיר הסמ הסמנים אשר בגוון הבגם כתחת העין ומבקומות אח אחרים ויועיל מעוכי העפעפים הפבות והחבורות יועיל מהקשי הפניכי כשיעשו ממנו תחבושת או ישתוהו אברי הראש ויבת הראש וסיונתו בכאב הראש והושב אני

סוף בהוזקו לאצטומכא ועשן כשולו יועיל מכאב האזן ו וכשטותין ממנו קודם שתיית היין יועיל מבלבול היין ו ואם יחובשו בו פנימי החיך יועיל מהחוקנים הנפנימיים ח ויועיל מכורסית אחורי האונים והולת לחורות האזן ויע ויועיל כן תשתוק שרוי בדבש אברי העין יועיל מחרכר אגלוסן וביחוד הנבטי ואם יחובש בו מה שתחת העין יועיל כן הכנריות ואם יעשו ממנו תחבושת עם עסים הנקרא מי בכתב בערבי ישקיש הרביקה והמורסא שבחם ומועיל כן תברואה החרקי שבהם המתחדש בתחת הכאה אברי הנשימה אם ישתו כמנו יועיל מהמתקיהו אשר תחת הבם הכסלים אברי המזון יחזיד התאוה והוא סם מופלא לזת כשישתו מבשולו או מכחישתו עשרה ימים בכל יום ג׳ א אוקיות והמשקה ממנו ובערבי שראב יחזק יראק האצטו׳ ויפעל הפעלים האחרים ויועיל מהירקון וכל שכן כשי כשישתהו מיצו עשרה ימים בכל יום שלשה אוקיות ויועיל מהשיקי ובערבי אסתסקא וכן תחבושת עם התאנים והנ והגיבורי וקמח כפר קשונא הוא שלוי והוא תחבושת אל הטחול כמו כן וכבר עושים אליו ממנו תחבושת עם התאנים וקמח האוסנים עם הניטרום וכל שכן כשיבשלוהו עם עדשים או אורז ויאכל ומיצו רע אל האצטומכא וג וערגריז מויק בכו כן לפי האצטומכא בבליחות הוץ מחצ מיכבשי וכשיערבוהו בשבולת נרד הוא מנבל יועיל מכ מכאב האצטומכא ואם יעשה ממנו תחבושת אל הכבד וא ואל הכסלים והאצטומכא יועיל ממכאובם אמנם אל הכב הכבד ואל הכסלים עושים ממנו תחבושת עם שמן חנא ע עם רונג ואל האצטומכא עם שמן ורדים או בורדים ויועיל מוקישי אשר בהם אברי הנעירה תגיר השתן ודם הוסת הגרה חוקת וגם כשיעשו ממנו תחבושת כלי או מוך ברחם עם מי דבש וישלשל המרה ולא יועיל אל הליחה הל׳ב הלבנה ואפי׳ אל העוברת באצטומכא או במעים והם והמשקים ממנו שרוי יהיה או מבושל מחמשה עד שבעה ז זוזים ואבקו מכל אחד זוז עד שני זוזים וחצי ועושים ממ ממנו משקה כמו כן והוא שרוב ויועיל מהשחורים וממב וממקיעי המטבעת וכאשר יבשלוהו לבדו או עם אורז וישת וישתוהו עם דבש יהרוג התולעים עם שלשול הבטן קל וכ וכן אם יבשלוהו עם העדשים ואם יעשו ממנו משקה יוע יועיל מכל זה וינקה העורקים מהתערוב המרה והמימיי ו וישלשלהו הקדחות יועיל בקדחת הישנה וכל שכן מיצו במו שעושה מין נאפת הוא פוליקריאה הארסים יועיל מעקיצת חנין הים ומהעקרב ומהחיה הנקראת מוגלי ומ וממשיית השוברגן כשישתוהו ביין ומחניקת הפטריות וב וביחוד כשישתוהו עם חומץ ואם יזלפו בו הבית יבריח ה הפשפשים והנקראים בק בערבי ואם יבשלו במימיו הדיו ל לכו לא יגע עכבר הספר חבורתו כמו משקלו נלויא או שיח ארמיני ובחוזק האצטומכא כמו משקל אשארום עם חצי משקל הלילג אכפר הוא מידבולנש מירינש

פרק ד

אם הוא הדס ובלשין פ בוראשוש הטהות ידוע ויש בו מרירות עם עפיצ

עפיצות ובתוקות וקרירות מצד העפיצות התוק שלו יו
יותר חזק ויוצע התוק שלו ביין עפוץ וכן עצם ארצי והוא
דק במעט והתוק שלו הוא דבר יהלך על השוק אשר עובר ע
עליו ונזוכר כגון השוק אשר עובר עליו וצורתו כמו צורת
כף האדם והבנייא ויש בשכבו כל חוילותיו אשר נזכר ע
עדין המבחר היותר חזק שכו הנוטה אל השחרות וכל שכן
אשר עליו עגולים ויותר ההדוי והמשובח בפרחיו הוא לב
לבן ומוץ פריו הוא יותר משובח ומיצו ובפיתושן והלש ו
וישוב כדבק ויאות לעשות קנונה הטבע יש בו חום דקיק
ונבר עליו הקור והקבוצ יותר חזק מקדירותו וידכה שיהיה
קר בראשונה ויבש בשנית הפעולים והסגולות יעצור
השלשול החזק והזיעה וכל שלשול דמוי וכל שפיכה וכל
הגרה שתשפך אל האבר ואם יחספו בו במרחץ יחזק הגוף
ויגנב הלחות אשר תחת העור ובישולו כתבשילו וישם
וישפכוהו על העצמות השכורים ימהר חבישתם ויוסרוף
מכנו הוא תבורת התוהוא כהוסיפו ריח הגוף ויועיל מכל
שלשול דמוי כשעול כלבים כו או עושים ממנו תחבושה א
או שותים ממנו וכן עפיצותי המבושל הנקרא רב בערבי
ויגסם פריו כמו כן וקבוצו יותר חזק מקירותו ומזוכר בע
מעוטה וכן בכל הבשקים הנקרא אשרב בערבי מה שעצ
שעוצר ויוע ל בכאובי הריאה והשעול כמשקה העצו
ממנו העדי שבנו ומיצו ותבשילו יחזק שרשי השער
וימנע נפולתו ויאריכנו וישחירהו וכל שכן כרגריו ותבשיל
כרגריו עם הובאה ימנע הזיעה ויבשיר והפסם הבא כן ה
הזיעה ועליו היבשים ימנע ריח אצילי הידים ואפרו תמ
תבורת התהוא וינקה הכתם הנקרא כלף בערבי הבוהקו
והנגעים ישקיט המורסות החמות והאודם הנקרא חמרא ב
בערבי וחולי הנמלה והשחינים והנגעים ומה שיש מהם ע
על הכפים ושריפת האש בשמן זית וכן יועילו משקהו ויע
ועליו כשיעשו מהם התחבושת אחר שמרוהו בשמן זית ויי
יין וכן בשידהו והאספלניה הנקרא ברחם העגלים כשם
כשמנו ויועיל היבש ממנו כשזורים ממנו על מורסת
האצבע דאחים בערבי וכן העשוי ממנו בדונג הנקרא
קו ואו בערבי ובשיבשלו פריו כמו כן ביין ויעשו
ממנו תחבושת ירפא נגעי הכפים והרגלים ומשריפת הא
האש ויבגבנה שלא תשוב ברעה וכן אפרו העשוי בדונג
כלי הפרקים תחבושת בפריו במבושל ביין הוא נאות לר
לרפוין הפרקים אברי הראש יעצור רעיפת דם
הנחירים וירק הולפת הרוצה בערבי
וייבש נגעי הראש ונגעי האזן והמוגלא אשר בה אם יום
הטפו בה מימיו ויועיל המשקה העשוי ממנו לרפיון בשר
השנים ועליו בשבשלו אותן ביין וישקו מהן הרבותת ו
ויסקיטו כאב הראש החזק אברי העין יועיל חולי
האפר הנקרא רמד ובליעת העין הנקרא נטו בערבי וכש
וכשיבשלוהו עם השעורים ירפא ממורסות העין ואפרו יע
יערבוהו נבנס בתרופת הצפורן הנקרא טרפא אברי
הנשימה והחזה יחזק הלב ויסיר דפיקת הלב הנקרא דפ
דפקאן בערבי ופריו יועיל מהסקול בכתבו ויעצור הבטן
אם הוא משולשל וזה בקבוצו ופריו יועיל מדקיקת הדם ו
ועוצר כמו כן אברי המזון יחזק האצטומכא וכל

שכן עפיצו וגרגריו ימנע שפיכת המורות אל האצטומכא
אברי הנעירה ביין פריו הוא מגיר והוא עצו
יועיל משריפת השתן ושריפת בים השתן והוא משובח לב
לבנגע שלשול דם הוסת ובישוליו יעצור הטבע ויעצור הי
השלשול המרר והשחורי וכשישתו כן אם יערבוהו עם
שמן שומשמין ישתוש הליחה הלבנה וישלשלה
ותבשיל פריו יועיל מנגרת לחות הרחם ויועיל בשיעשו מ
ממנו תחבושת בהמחורים ויועיל במורסות הגידים והב
ותבשילו יועיל מחבורות פי הרחם והטבעת הארכת
יועיל מגניבות השתן הנקרא ורשלא בערבי וכן יועיל פ
פריו כשישתו ממנו ביין וכן מעקיצת העקרבי

פרק ה

אקקיא ובלשון אקקלא
הוא ביין פר ונט בדברי
הוא ביין האגוז הנקרא ק

קרט בערבי ובישימוש אותו ואחב עושים ממנו עצו
ויש בו כשיבה והסור ברוחצה לפי שהוא מורכב בעצם א
ארצי קובץ ועצם רקיק ממנו הוא בשיכתו וחרודו יפין
ויקרר המבחר היותר משובח שבר הוא טוב הריח ה
והירוק הנוטה אל השחרות הוא המגד הקשה המזין
ור חוץ ממנו קר ויבש בשנית ובלעדי רחו קר בראשונה
ויבש בנבול השנית הפעול והכלל קובץ במגע הריח הש
העדי משחיר השער ויש ב הבראה יועיל בהבקעות ה
ההורות מקור המורסות והנגעים יועיל לכל מחסומי
שיועיל הדם ויועיל במורסתו האצבע דאחם בערבי
ואם יתערב עם לובן ביצה יועיל משריפת אש והמורסה
החבורות כלי הפרקים ימנע רפיון הפרקים אברי
הראש יועיל בנגעי הפה אברי העין יחזק העין
וירקיקהו דלא יועיל ממנו אל העין אלא המין הנקרא
אל בערי וישקטו חולי האבר הנקרא רמד והאודם אשר יש
ואריע כח הנכנס בתרופה הצפורן והוא סרפא בערבי
אברי הנעירה יעצור הטבע כששותין אותו כשיעשו בכ
כמו ן חוקן או השוטת כלי או התחבושת יועיל בנגעי הבן
המעים הנקרא פרנג בערבי והשלשול הדמוי וימעק הרת
הרחם ויסיר פליטת פי הטבעת ופליטה פי הרחם ויעלם
ברפיונם

פרק ו

ארכקיל ובלשוי אשקאלא
הוא סיבא מרינא הגיה
הוא בצל העכבר נקרא ן

כי יכולת העכבר והוא חזק חריף דוד ה בשול והגלית יב
ויעברו כחו וצורתו כשהוא צלוי הוא כמו צורת הבצלים
היבשים ונו נו מכורכם כותה דלובן ומכני מין אים
כמית וחשבו קצ זם כי הוא והבישו בעבור הוראות בנו ב
בו ואולי טעו המבחר המשובח ממנו הוא חזק הלבן
והמזוהר ובמעטו מתיקות עם חדות ובריחות המבע ומב
בשליפיין יבש בנבול השנית המפעלים והסגולות
בהיך כוסך הדם אל חיצוני הגוף בתוך המורות שיוף א
ונפגע בריקק באד הריחה הנכה בחתך כמו חוכו
ההואבין שלו חזק הגוף והדש ומנקהו והבריאות הפי
יבדות היבלות הנקראות תאליל ובשימשוהו עם שמן זית
מהרגשיבא עם דאתנג ויצבוח השער בחולי הפוצל ממא

הרות רא אל תעאלב והולי הנחש ברטית והוא רא אל הוא ובטינטחו בו או יבריחו בו ונקיעת העקבים ובזוהר האם האמצע הלב שבו ויועיל בבקיעי השפה והחומץ שלו ,ית ויתקן הבראה · הכבות והנגעים ייבש הנגעים הרוצנים וידק נגעי הקרבים כשיאכלו ממנו ויגנע כשיחבשו בו · כלי הפרקים יתיק אל העצב הבריא מעט ויועיל במכאובי העצבים והפרקים והצנק הנקרא פלאנ וכל שכן לנדי הנ הנשה וכן יעשה החומץ שלו והמשקה העשוי ממנו והוא טרב בעד · אברי הראש יועיל בחכפית והמלאנגניאה והחומץ העשוי ממנו יחזק בשר השנים המתנענעים וי ויחזקם ויועיל בשפוליטם והוא ריח הפה בנר בקרבי ·

אברי העין כשיאכלו ממנו יחדד הראות · אברי הנשימה והחזה יועיל מצרות הנשימה מאד והשעול הישן וקוני הקול ומשקינו ממנו שלש אבולסות עם דבש והח החומץ העשוי ממנו יחזק הגרון ויקשהו · אברי המזון יועיל מקשוי הטחול ויחזק האצטומכא והעכול ויועיל ש שלא יצעף המאכל וכן החומץ העשוי ממנו וכשיצו שותים אותו אל הטחול כ יום ואמרו שאם תלין אותו מ יום לב לבעל הטחול יתיכנו ויועיל מהשקוי הנקרא אסרשיקא גם ושוירקן · אברי העעידה ישלשל הבטן בכח וכן החומץ והמשקה העשוי ממנו הנקרא שרב ויועיל מעוצר הבטן וישלשל הוסת עד שהוא מפיל וכן החומץ העשוי מ ממנו ומשקיו ויועיל בכתנק הרחם וכן החומץ העשוי ממ ממנו וישלשל התערובים הנפיי וכל שכן הצלוי בעורבי עמת ספה במרור מלח וישקו ממנו שני שקלים על הצום וכן השלוק ממנו ותרעו שחוקים אותו היטב

וכשישימו אותו בכלי יבש ובערבים אותו ב בדבש והוכלים אותו וזר בני הטבע ויועיל מכאב העצבות הרחם ויועיל מקבלת המוסים · הקדחות החומץ העשוי ממנו יועיל מהעדירה הישנה הנקרא כאגם · הארסים כשהלים החומץ העשוי ממנו על השערים כמו שאמרנו ימנע תנועת השרצים בהם והוא הריאק השרצים ויהרוג ת העכבר · ותמורתו משקלו קרדמבא וכמו משקל ושליש אקרי וכמותו שליש חמאמא הוא אמומי ·

פרק ו

ארכר ופרחו כלומר ציציו ובלשון אטקינגט והוא הבן החמות ממנו נולד בארץ ת

הערב והוא טוב הריח וממנו נולד באגם והוא דק ויותר ק קשה והוא גם ועפריו ואין לו ריח ואמר דיסקורדים כי הוא שני מינים האחד אין לו פרי והאחר יש לו פרי שחור המבחר והמשובח ממנו הערבי האדום והיותר דק בריח א אבל פרחו הוא נושה לאודם מעט נושך הלשון וישרפנו ב בחוזרו · הטבע יש בנולד באגם כח מקשר וקל דעת בן נריד שהוא כלומר השרשו חזק בקבוץ וציציו וחממו ם בעט וקבוצו פחות מחמו ואפשר שיהיה בערבי וכח שב שבטבעו חם ויבש בשנית · המכות והנגעים שממנו תועיל מהתוך ואפי׳ על הבהמות · המפעלים והסגלות יש בו קבוץ ולכן יועילו ציציו מיציאת הדם מאי זה מקום שיהיה ויש בשבבו התוך וקבוץ ושרשו יותר חזק בזה כלו ויקבץ הטבע והוא מבשל ומרכך ומתח פיות הגידים ובש

ומשקים הכאבים הפנימיים וכל שכן כרחם ויתיך הרוחות הנורסות והשחינים יועיל מנורסות החבות והבשילו יז ויועיל מקשוי הפניטי או שותים ממנו או יושם ממנו תח תחבושת והבשילו יועיל מנורסות קרות אשר בקרבים · כלי הפרקים יועיל אל העצלים ויועיל מהקוץ ב כשישתו ממנו רובע שקל בפלפל ויועיל מהתיעת · אברי הראש יכביד הראש וכל שכן האגבי אך היותר דק מ מכאיב הראש והיותר גם ישן וזרעו מרדים הרוש ובלו ית יחזק הלסתות ויגנב להזהב וציציו ינקו הראש · אברי הנשום והחזה יועיל מכאב הריאה וציציו יועילו, מרקיקת הדם · אברי המזון עקרו יחזק האצטומכא ויוליד התאום וישקים האסטומכות ישקו ממנו שקל כמוהו בפלפל לכן וצ וציציו ישקנו מכאב האצטומכא ויועיל בנורסות הא האצטומכא ונורסות הכבד · אברי הנעירה יועיל מכאב הרחם לבד כשירחצים בתבשילו לנורסות הרחם החמים וכן אם יוסף בו או שיעשנו כשיבוא וימבר החצץ ויעצור הטבע וכל שכן הנולד ממנו באגם ויפסוק יציאת הדם מהרחם וכל שכן ציציו מ ויועיל מכאובי הכליות ז ויציאת הדם מהם וכשישתו מעקרו כמו שקל עם פלפל יז ויועיל מהשלשול וציציו יועילו מנורסות הטבעת · הארסים המין הגם ממנו כשיעשו החבושת מהעליון אשר בעקרו כשהם רעננים יועיל מנשיכת השרצים ·

פרק ח

אמארון ובלשון אמארין הוא ארזא בקרא מבואן אותו מארצות הצין

המבות הוא עשב שיש לו זרע הרבה ושרשו מקושר מעז מיוחס דומה לפלפל והוא טוב הריח נושך הלשון ויש לו ציצי בין העלים אצל עקרו וגזונו במראה הקשת דומה לצ הבנג ושרשו הוא יותר מועיל מה,שבו וכחו כבח אק אקרי אנא היותר חזק · המבחר היותר משובח שבו טוב גוריות · הטבע חם ויבש בשלישית ואמרו שיכבשו פ פחות מזמבו · המפעל והסגלות יפתח וישקיט הכאבים הפנימיים כלם וכל שכן המשחה העשוי ממנו אשר נגמר במעד השקוי וירקן ויתיך ויחמם האברים הקרים ויפרק · כלי הפרקים יועיל מגיד הנשה ומכאב הירכים הישן וכל שכן שריתו הנאסר בשעד השקוי הוא אמתמקא תולו העין יועיל מקובי המחרצה הסרניה · אברי המזון יועיל מאגום הכבד מאד ומהקושי הנולד בו ויועיל שריתו ליד לירקן והשקוי כאשר יקחו ממנו ג׳ שקלים כ״ב קוטרלים ת תירוס וטריקים אותו מכלי לכלי אחר שני חדשים · ויועיל לקדחת יותר ויועיל מקשי הטחול בסף · אברי העעידה ישלשלם ויחזק כים המחן והבוליא והוא משלשל כמו כרבק לבן כנקיי הבטן · והמשקה ממנו ו׳ שקלים כמי הדבש יוסף בזרע

פרק ט

אגורות ובלשון סרקא ק קולא או אגבילוש הבהמת הוא שרף אילן שיש לו ק

קוצים וגו מרירות · המבחר הטוב ממנו הנוטה אל ה הכרכמות וידמה הלבונה · הטבע אמרו קצתם הוא חם בשנית ויבש בראשונה · ואמר בן גרית שהוא חם מאד

המפעל הם צלות והוא מרביק כלו טח כרבקות הלבן מרביק ושצבית הבשר ויטיבודו כאסמלית הנקרא טרחה בערבי ויש בו כח מרביק טוחם ואחר כחלקו פר ולבן יש בו כש בשול והתוך הערי כשיושחו מבנו שתית תבונה תסיד וליד הקרחת בסער הראש לצניו וכל שכן לזקנים הנורסות והנבחים ישקיט הבורסות כלם כשיעשו מבנו החבנסת הבכות והגעים אוכל הבשר הבת ומנגוד הבבות הטריות ודביק השפרים ויעשוהו בוקר וסרשו ה המלובש מתוקים אתו בזה אברי הראש אם יעשו פתילה וישבלוה כדבש ולבלכוה באנגורות סחוק ויבניכה באזן אשר יוצא מבנו החומר והמגלא תתרפא בזמים מעט מעטים אברי העין יועיל מהרעד ובוהטנופת הנקרא רמן בערבי ומגלת העין וכל שכן הגילוש בחלב אתון ו ויוציא הליפלוף מהעין אברי הנעודה ישלשל הליחה הלבנה והנסה הנקרא אל באם וכל שכן מהרוך ומהפרקים

פרק י

אבהל ובלשון אביל הוא זרע שבינא או זרע קדי ובלשון גניפירוש ובער

הב אל עיער המהות הוא פרי הערער ד ומה אל הערוד אלא שהוא יותר חוק השחרות חד הריח ומיחו טוב ואולבר מני מינים מין שעליו בעלי האילן הנקרא סרו והוא מרובה הקוצים רחב ואינו ארך והאחר עליו כמו הנרפא ומקצו כמו טעם הכיוו והוא יותר יבש ופחות בחום וכשו ובשיותנו מבנו בפי בבשקל הדרציני יעמר במקומו אמר גאלינוס אבהל יש קטן גדול ופרי הקטן כמו הנבק ה האדום הוא קרליאור והגדול הוא בשעור אגוז קטן ובא ם ברוכא הטבע אמרו קצתם שהוא חם ויבש בשנית המפעל והסגלה חוק ההתוך ולא נגוב עם נשיכה ונבו קברין בעלם והוא נכנס בשבנים הרוסים והטובים ויותר כח קב טנכנס בבשיחות כשבן הנקרא אל קסיר אל עספור הוא ז זעפראן בערבי הבבות והנגעים יועיל כשיורו מבנו על האיבול הנקרא אבלא ועל הנגעים הישנים עם דבש וים והנגע מלהפרות השחינים המתרחבים והנגעים השחורים ויש שיעשו מבנו תחבושת ואינו מבריא הבשר מפני נש בסיבתו והחוק ומבו ויבשו אבל ינגב אברי הראש כשירתחו אגוז אבהל בשמן שושמן במבריפת הברזל עד שישחיר האגוז ושעיפו מבנו באזן יועיל מאד לחרשות

פרק יא

אשנא ובלשון אושני ה הוא בולשא דרובי אנ דלאנאי המהות הוא

קליפות דקות מוקפות על אילן הלוש הנקרא בלוט בערב ועלי הלוטם ונקרא צינובר בערב והאגוזים וכהם ריח ש טוב המבחר והמשובח מבנו הוא הלבן נתשחור הוא רע הטבע יש בו קור במעט נוטה אל הגושר ויש בו קבוץ ומר והישבו אבשים שהו חם בראשנה יבש בשנית ואבו אל בוץ והוא קר חוק והובש המפעלים והסגלות יש בו כח קיבוץ מתיך יותר ומרכך וכל שכן אשר על אילן הל הלוש הנקרא צינובר וקבוצו יותר ואשר הוא טוב הריח יש יפתח האוטם ויחזק הבשרים הרפים הבורסות והנגעי ימשחו בו הבורסות החבות ויעקיטם ויתך הבורסות ויח

ויותיר הקושי מהם ויעקיט הבורסות והבשריות הלועות בלו הפרקים השיבוהו בסשיחות אל העיעלה ובא הורקו ויתוך קושי הפרקים וכן תבשילו אברי הראש בשיערה בזין ישן השוהו יועיל אברי העין יחדד הראות אברי המזונות והחזות יועיל בורסות הלב הנקרא ולקאן אברי המזון ליעצור הקיא ויחזק הא טומכא ויסיר נפיחות וכל שבן שריתו אם ישרוהו ביין קובץ יועיל בבאבי הנב הכבד והלוש אברי הנעידה יפתח אוטם הדיב ובש ובשיושבים בבושלו יועיל מבאב הרחם ויש שיז הם הנת תבורתו בבנו במשקלו קרוכבא

פרק יב

אזמר אל טיב והוא בל בלאקטי בישבני הוא צפרן ותבוהם המהות

המתיבות דומות לצפרנים טובי הריח מבושמות נכנס בבעשנים אבר דיסקורידס הם במין קליפת הדג נקרא צדף בערבי יקחוהו באיו וים בהודו במקומות אשר בהם הסנבל ויש מבנו בים כוף בבלי שחור קטן ושניהם טובי הריח ובמרוכה לי כי אשר בים סוף וים הנק הנקראים קרשיא ואמנר שהם כדומבן הכשר והעד הם ואמר שמיוחסים במנר שם אדם לעבראן ויש בבנו הרבה שהוא סכו רל מארץ הנקרא גלפונם ביקשם ומביאים אותו מנרה הלו ינקאו וירפאו ויבשרו הרוח המבחר המשובח הוא הנוטה אל הלבן הבוהם אל ים סוף ואל ארץ תיבן ומשני הימים ואחרים הכן ואבנם הבבלי הוא שחור וקטן באשר צבעו העטרים המשובח מבנו הוא הביי ואתריו ה. קי ואחריו הגרי ב בלימר מארץ טרה ואמר שמיוחסים מבנו לעאבדאן ח הטבע חם ויבש בשנית ויבשו אמר שהוא קרוב אל הם השלישית המפעל והסגלה הוא כרקיק אברי הראש כשיעשנו בו יועיל בן אל צדעא אברי הנעידה בשיקשנו יעורר בו שיש בו ברבק הרחם ובשישתוהו בו בתוכין יגיע הבטן באיזה בין שיהיה

פרק יג

אפיא דם חק בית וגלא ובלטיך קואגולים המהות הקיבות ומשפטם

רבים ויעיד מזבור כל קיבה בשער זכר וזצי אמר הוא ג ת המבחר המשובח מבנו במין הוא קיבת הארנבת הבן כלם חבים ויבשים אשיים המפעל והסגלות והחוס בל דם קפוי והלב בתבן והערוב גם ויקפאו בל מה ול וכלם מתחבים ומגנו כל הגרה ומפיסה ברגשים ובלתם בדקים ואין ספק שאין על כל זה כיכנסים אבל בלינום לא יאות לשום פה שהוא מתקיבות במקום אחרי יצטרבו בו לקבוץ אברי הראש כים יולד כשישתו בום הנפיה וכל שכן קיבת הצבא והוא קיבת הגבל אברי הנשימה והחזות תתך הדם הקפוי ב בריאה אברי המזון התיך החלב המתגבן באצטומבא כשישתוהו בו ומן ותתיך הדם הקפוי באצטומבא והיותרו אל האצטומכא אברי הנעידה במסיבות ואחה ה האשה אחר שתטהר בזמן הוסת תעזר להריון ואם יבואה אותה אחר

ונתיחה הטבע ווחרין ותועיל בחיכוך מבחוץ והחום ובמ' קיבת הבאסקה והיא נבלת בניקה ותועיל במגעי החבורים ובמ' קיבת העיירים וכע' מוזר הארסים הם כלם באריוהארי תועיל בהטובראן והיותר מועיל לזה הוא קיבת הגדי והח מהזיר והאיל והחיה הנקראת אל חואר בער הגרת נכש ומסקים במגע אל הארסים כלם הנשיכות שקור ב' אבול אמגלובאת והמוהקל' כרם בשתיה ו' גרות עם יין מבושל וקי וקיבת הגדי הבא כאריוהאר אל האפורכיון

פרק יד

אסלג ובלשון מידבולגי המיגת ידוע והבעת מסנו הנקרא בע בערבי מרבא הוא יותר חלוש

מבמוק והלילג והוא קרוב ממנו ובמיטרודו בחלב נקרא מיר אסלג הטבע על דעת היהודי הוא חם ועל דעת רבי' ואנקר בשנית ועל דעת מין ההגרי יש בו חמום ואולי א חום אחר יבש במעשיהם המפק והמגלה יבכבת חום הדם הערי יחוק שרשי השער ויטהרנו הפרקים יועיל מאד צר העצב חליי העין הוא בחזוק העין אברי המפונות והחות יחזק הלב ויזכבתו ויוסיף בת..נון אברי המזון המזן האצטמכא ושוהה אותה וישקיט הצמא והקיא ויאוה ת המאכל אברי הנעירה יחזק פי הטבעת ויעורר תאות המ המשגל ועל דעת אנשים הוא קוצר הבטן אבל המוגנ ם ממנו ירפה הבטן כאין עסר ויועיל מהטחורים וישלשל את הלבנה והשחורה

פרק טו

אקחואן ובלשון פוליקריא הוא קבומילא פשירא

הבהות יש ממנו לבן וממנו מסוכם והלבן יותר חזק והוא ענפים דקים עליהם ציץ ל לבן וניון דומה לציץ הקשב הנק' ממנו והוא חד הריח והט המעם הטבע חם בשלישית ויבש בשנית המפעלים ומגלות ופתח האטמים והבשל ויש בארום ממנו קבוץ וח והנגע לביני היולה עם כח שבו מחתכה אבל קבוצו הוא בער יבשו והוא בניר התועה וכן שממנו כשמשתו בה וי רפתח פיות הגידים נהוא מתיך ומבריק המבחר המשובח ממנו הוא החודש הירוק המדרכות

חתסי ינים יתיך המורסות החזבות כא נטר והרם הקצרי כת ויועיל במורסות הקרות הכבות והגנעי

ויועיל בהנפצורים ויקלף הקלפות והכשורת הנקרא חטב תבריטא בערבי והנגעים יועיל מנגעי העצבים כלי הפרקים יועיל בריגוץ העצב כשיטבלוהו בתבשילו בוך ע של צמר וישים עליו אברי הראש הוא בריו' וכשיריחוהו כשהוא לח יישן ושממנו יועיל בכאב האזן אברי הנשימה והחזה יועיל במרות הנשימה הוא רפו וכשישתוהו יבש ב ככו שועשו המיתכון אברי המזון הוא רע לטי האצטמכא צרא שהוא מתיך ומגבב בה שיש..ך אריח ויתיך הרם הק מצרי בהובה אברי הנעירה ישלשל נבה ויתיך הדם הק והקפוי בבים המשתן מעורב עם בי הדבש וישבור החצץ וב ובטישההו עם ציציו ועליו ביין ישלשל דם הוסת ואם ת תסבול האשה שממנו ממנו בן יתיך קושי הרחם ויפתח עוקם הרחם ואם ישתוהו יבש עם סכנגבין כמו האפטים ישלשל וכרה השחורה והלבנה ויועיל ממורסות העצבות החוסות ויפתח התחתונים והוא ושממנו יועיל במרירת הכבים ולמקרבי אדרא צער שיבקעוהו ויועיל מהרוקן נקר' קולנג ומכאב כים החשתן וקושי המתחל

פרק יו

פרחיתא ובלשון אררובא ובלשון הרהגיתא ובניטה איור והוא שליר בומפנם

הוא אל עראניתא והוא סיגל מין השהות הוא ממנו אל ב כחור והוא אל רבנה והוא כף אל צאון והוא מגריהא הוא ערשריונא והוא מנרא כריס והוא בבור ברים והוא ארש ארשמידא הטבע חם ויבש בשלישית והכשר יהיה בא באנישון וישקו בממנו סלמת זהים העדי יועיל בהלי' א הטועל שחוק עם רומין כלי הפרקים וישבו אתרו מקורב עב הומץ על גיד הנשה אברי הנעירה אמר ריאסקורדים האררי ממנו כשתגע בו האשה ברחם המיל הנפי הארסים יועיל מהארסים כלם ובמ' כהנשיכות

פרק יז

אצטוריק והוא אצטורק קלביטא מ הבהות אמר דיאסקורדים שהוא כמין אל מיעא וחלתו אר שהוא

שרף הזתים ואמרו שעסנו תמורת הלבונה בכל דבר המבחר היותר משובח מה שהוא חד בריח הטבע חם בשלישית יבש בראשונה המפקל והמגלה והוא מרכך ב מאד כלי הפרקים יערבוהו עם תרופות הגינות אברי הראש יש בו תרדמה יכבד הראש ויבאיבהו ויועיל מגלוי הראש הנקרא זבאם והתגלים אברי הנשימה והחזה יועיל מהשעול וניחור הקול אברי הנעירה ממנו יועיל בקשי הרחם והלשל דם הוסת ויפתח הרחם וכשיד וכשיבלעוהו עם מעט רבק האלון ובע' ערך אל בפאם א הוא שריבינבריבא ירקך הבטן

פרק יח

אתגר ובלשון לאפיש אנטימוני ובלשונו כחול

הבהות הוא עצם העפרת חם חמת ובחזו דומה לכח העפרת השרוף המבחר המשובח ממנו הוא אשר לו רקיעי אשר כשיתפתתו יבהירו ויזהירו ולא יתערב עמו דבר זר ולא טנופת ויהיה נקל מאר' המבחר הטבע קר בראשונה יבש בשנית והוא יותר חזק היבש כשהוא הארום והוא הנקרא סוזי המפעל המגלה יקבץ וייבש בלא נשיכה ויפסק כל התגרות החולו' ברם חוליתו המכות והנגעים יועיל אל הנגעים ויסיר הבשר הנוסף ומבריא הבשר ואם ינתן עם שומן טרי על השרפה לא תנגע ואם היא מנגעת יסגר וכשיערבוהו בדונג ואסמורנג אברי הראש יסג.. רעיפת הדם בקרום בשיהיה מקרום המוח אברי העין ישבור בריאות העין ויסיר ענפי טנופת נגעיה אברי הנעירה כשתסכלנו האשה יועיל מגרית הרחם ומורתו כמו משקלו קטרת שרוף

פרק יט

אם תימון ובלשון אפיתימי הבהות הוא זרע וציץ וענפים קטנים כרינצים והוא חר וח

נוס וחריף הטעם אדום הזרע ובח צשרין בכח קשב א התאשא יותר חלוש ממנו ואמרו שהוא ממין החוםא המבחר המשובח ממנו הוא המובא מאי' צקריטם, ודובא מב' עבותלי בית המקדש הא נחנושה אל האולם וכה שהן אדום יותר וריחו יותר חד משובח ואומם האשבנטי יותר חזק ויותר משובח המובא מאקריטש והטוכה דזרע הכשר הטבע חם ויבש בשלישית על דעת גליינוס ואמר חנין ש שהוא חם בשלישית ויבש בסוף הראשונה המפעלים וה והמגלות ישקיט הנפח והוא נאות לישישים ולזקנים ויסיר חולי השחורה כלי הפרקים

ויועיל מהקוץ אברי הראש יועיל מכל נכוניאה ואל צרא צראע אברי המזון יועיל לאשר יתגבר על מעם הא הארוכות ויקיאם ויוליד הצמא אברי הנעירה המשקה בת בהאפתון סתרי ארבעה דרכמיאות בדבש ומלח ישלשל ה השחורה מכוו והלבנה כמו כן ואמרו קצתם שהמשקה מם מכנו עד שני זוזים והתבשי עד ד׳ דרכמיא וראוי לערב היותר מכנו כשכן שקדים ולא יאות להרבות בבשולו

פרק כ

אמטיבדום ובלטין אישטיקדוש הוא צמח שיש לו כפות כמו שב שבולת השעורים ועליו יותר אר

ארוכים ממנו ולו ענפים כהם כבראה אנגר כבו שיש ל לאפתיכון ואין לו זרע והוא דריף ויש כו טרידות מעט וח והוא בור בב כעצם קצרי עד ואמר רק הטבע חם בראשונה ויבש בשנית הפעל והסגלה יתוך ויריק ב בטרידות וכן המשקה ממנו הנקרא שראב בער ו פתח ה הגעם ויבריק וכן פבון מעט ורוק הגוף והקרבים ויכנע העפרש כלי הפרקים הבשולו ישקט כ כאב הפרקים והעצ והעצב ומשקהו הניתר מועיל שכבו בריב כחולאי הקיד בע בעצבים ויאות שיכתילהו כי שהוא חזיר העצב ומי שהוא הזוב בקרירות אברי הראש יועיל משלב וניא והכפיון אברי המזון יעצר למי שיתגבר על בזגו הארוכה ויק ויקיאנו והוא בכה שיוליד הצבות אברי הנעירה יחזק כלי השתן וישלשל הלידה והלבנה ומשחתות ולא זכרו על בליגם על התאר הזה והמשקה בו גו שנים עשר בכוסה עם יין עד אי עם סכנגבין ומעט מלח או שתית

פרק כא

אפק ובלטין ארפוניאק תבונת הוא שרף צבעו ואם ואפשר שיקרוהו דבק הזהב

לפי שהגיר והקונדרסים ידבקו בו הטבע חם בכסף בש בשלישית יבש בראשונה הפעל והסגלה הוא דזק ה ההתך והיובש ואין בשיבתו חזק ויניק בפתיחתו עד שיש שישלשל הדם בפיות הגידים והוא נכנס בהכשר הפצים המשלשלים וכן רפוך ומסיבה המורסות והצמחים יבפוון ויחבשו בו ויועיל לחזירים ולקושי ולכורמא הנק כלע הוא לרפואה המכות והנגעים יועיל במכות הרקות ויאכל הבשר הרע ויצמיח הטוב כלי הפרקים יועיל בכאב גיד הנשה והכסלים והפרקים עבישותהו בד בדבש או במי השעור ואם יחובש בדבש ושמן זית יתיך א אבן הפרקים וכשיערבוהו בחומץ וכורק של גשרי הרדים ושכן הוא יועיל בחזיר אברי העין ירכך עובי העפעפי ומערב ויברק הלבן ויועיל בלחות העין אברי הנשום והחזה יועיל מהצרות וקושי הנשום ומהנשימה העוצרת בשיל חבוהו בדבש או במי השעורים וינקה נגעי הבחיצת והוא הפרפשא הנקר תבדיל ויועיל כן הרעיקת אשר ב בלבנה ונמשחוה אברי המזון בשיאתו ממנו ויבכון יו יועיל מקושי הטחול וקושי הכבד וכן כשב ישחון בו מענ בעורב החובן יועיל מתשקוי אברי הנעירה ישי ישלשל השתן עד שישתין הדם ויהרג התולעים הם בגרג בגרגרי הדלע ובקרבי הבא אל פרק וישלשל ויוציא העובר חי או מת וישלשל דם הוסת ומשלשלים כו מע רב עם חו חומץ על קשי הבצים ויבכם נתנודתו ונבל הרגדים

פרק כב

אנגדאן והפיזי קלו והא אשא פיטידא הוא עלי הצמח החלתית ובלטין אנגאודין

המראות יש ממנו שחור והוא יותר חזק והשחור היה אין מערבין אותו בבזונות ושרשו קרוב הטעם מהעצב הנק אסתרגנאר ומכע אורדין הנקרא באוהר העכול ואין יה בכמנתו ובפי שהוא מאוהר העכול מארך ואבכם החלתית והוא הפרק שלו ניחר לו שער אחר וראות להגיל תבש׳ תבשילו או החם העשוי ממנו יותר לנפוי רטב ובו וכם בשלישית הפעל והסגלות מרקק ושרשו נופח ואם יש יברחו בו הגוף וכם מחלש ים סוף הדומים להקן בם ב תקוה יכ נה דיח הגוף ואם יעשו ממנו תחבושת עם שבני זית הרם הטבעת הדם בהדות העין הנקרא מגנא בערבי המורסות המכנים יועיל בותרבלות הפב מיו וכשיש בוה נסרשו עם אסצלניה ונקרא בירים בערבי יועיל בה וזה כלי הפרקים כשיערבוהו בשמן אירוס ובסבן צרתא יועיל בכאב הפרקים לבד אברי המזון שרשו בורש פו פיזאק ונקרא רוש ויעצר הבטן והוא מעכב העכול וחזם הא מכבא ויחזיק ויבעיר התאוה אברי הנעירה כשמבשלים אותו עם קליפת רמונים בחומץ ירפא התחורים אשר בטבעת ויסור ריח הפתן ובאשת הצואה והרוח ונו בפי הטבעת והוא בו ק לכיס המתן הארסים והוא בנגדו לכל הארסים

פרק כג

צסתרעאר ובלטין אישטירנאר והיתר ראוי לו להרגיל בזה הוא

חזובין העולה ממנו והוא קרוב כמאגדאן בטבעו והוא יותר רע ממנו ומשגן דם ויבגן בסוף השלישית אברי המזון החזובין העשוי ממנו טוב אל האצטומכא ויחזק בה ויבשיר התאוה ונופו יוליד אצטומכא בנשיכתו להעכב לשבת באצטו והתאחר העכול בה הקדחת יוליד במגלת הקדחת הרביעית ובגוסו אחר יועיל במגלת לקדחת הג

פרק כד

אסודברים ובלטין בירדביש הבהמות והוא ור רב דרעך ובכבד על צרוב

אדום נולד בבישור וממנו שחור נולד בחול ובנהרים והוא יותר חזק הטבע הוא ק ויבש בסוף השלישית הפעל ו והסגלה יועיל לארוכה מאד המורסות והטריאקליז כן המורסות החמות כשעשו מבנו תחבושת אברי המזון יחזק האצטו והכבד ויסיר הצמא מאד אברי הנעירה יעצור ויועיל כנגעי המעים ומהגרת הדם מלבטה

פרק כה

אמפנג ובלטין אית אישפנגא בארץ ג נקרא צבורים

חמהות הוא נשם יומי בחולחל כמו הלכדים ואמרי שהוא חיוגריה בו עין מכה שנדבק ולא יסור ממנו הטבע ה הוסת וריש ממנו הוא חזק ויותר ביבש בפני מה שבין הם הטבע חם בראשונה ויבש בשנית ואמרו קרובים כמו ו ומחולים בחום הפעל והסגלה חזק חוכם וכם והחום

ממנו פ"ש שרפיהו בשמן זית וכן אמרו יועיל ליציאת הדם
לחוץ א' לשם ע ויבער בו האש על המקום ההוא ויכוה ם
פיר וכמו כן משלשים ומבלאים פי"ת הגידים ויעצור הד
הדם ויציאתו ואבריו ירקקו ממלי חום ויבשות ויבריקו ת
המורסות והצמחים ייבש מורסת הלבנה המכות והנגעים
יבשלהו בתומך ויושב על המכות ויסגר ויבשלהו כרבש
ויסגור הנגעים העמוקים ויעפוהו יבש עליהם ושבול בם
במים א' בין ייבש הרטבה והעקומם ממנו ובנוסח אחר ת
הרטבה הישנה אברי הנשימה והזהות אם ישרף והסמי"ג
בשמן יהיה מצליח במדקקת מהדם אברי הנעירה המב
האבן שנמצא בו ישבר הצין במים חשתן על דעת בלעדי ג
נאלי' ונעלי' ירחיק שיעבור בחוז לבים השתן אלא לחצץ ת
הכליות

פרק כו

אלאנך ואל' אבו הל' הכדיל וה
והעופרה ובלשון אלאנך ואל
נאראהכאר הבהות הוא העופרת

השחור ויש מימיו ברומה מקריא אותו הקור ויש בו חלק
אוריר הקרי ואינם מרוכים כל כך תאות על לחותו כצד
מחשב נלינים מאורות הנוכו והאר ג ע"ל אורנו והלהודלו בי
בשק ג"ים אותו בקרקע השבל יוסף ויגפת והוא חוק הם
הקרור אל המורסות החמות הטבע קר משוב בשנית
המורסות והצמחים עינים ממנו מבתש כמו כוכבא ואמי
ואביתא ושוחקים בו קצת המשיחות המתיכות יועיל לפצ
לפורסות תומכות ויקרים החבורות והצמחים שחוקתו המב
הנזכרת והשרוף בה וביחוד תרו רץ יועיל בהתבודרות הא
המגנות והשחינים והסרטנים ושחיני הפרק' ואפי הרקים
בהם והוא הסירואן והקורים מכבו ירקע אחד ממבו על ת
החזיים והגברות ונגעי השה ואודהם יתיכם אברי העין
השרוף בכני יועיל מנגעי העין אחר שירחצום וכן מאמר
חיכש ונער' לנד אברי הנשימה והחוה משישרפוהו יועיל
לנגעי האדים וכן שחיקתו ושריפתו הנזכרים כלי
הפרקים יועיל השרוף והשחוק יועיל בשחוני הפרקים
אברי הנעירה שחיקתו ושריפתו הנזכרים יועיל מהאחורי'
וקושרים ממנו רקיעים על אברי הקטן וימנע ממנו המרי
התשמיש ויסקים תאות המשגל יועיל מנגעי האמה
הבצים והמורסות

פרק כו

אשנאן הוא זבל יונים ובל'
ובלשון ארששירקט קו
קולובארט הוא אלהבין א

אלחרין אצבע צפור המהות הוא מני כינים והוהר רקיק
מהם הוא הלבן ונקרא בדואל עצפור ול' הצפרים וה
והזהר הם שבהם הוא הירוק המע.ל והסגלה מפרק מב
בנקה ומפתח אברי הנעירה משקל זוז אחד ממנו יותיר ע
עוצר השתן ומשקל ת זוזים יוציא העובר חי או מת והצי
זוז כשישתה עד זוז אחד ישלשל דם הוסת ומשקל ג' זוזים י
ישלשל כימיות השקוי הארסים משקל י' זוזים ממנו כם
המות יועיל לארס המכמית ועשן הורג ממנו יבריח השרצי'

פרק כח

אצבע צפר הוא כר
כרכומי הוא אחד מ
ממיני סלירוניא ברב

בנסור זרעי ויהא צין ארסודקטיל כלומר אצבעות ממנו
מורכבים הסיגת תבניתו כתבנית כף היד והוא מנעשר
במדב במרפנות ולובן והוא קשה ובו מעט מתיקות ויפר
ממנו מבורכם ובוזה מאן לובן הטבע חם ויבש מבשלי

כשליסית בקירוב המפעלים והסגלה מתוך היותו גנים
ועבים מאד כלי הפרקים לו סגולה ינקה העור ויועיל
לאברים ולצבויים ממאוריעיהם אברי הראש מועיל מת
מיזמשמשית בסגלה לבד תמורתו לתועלת השפות מבמ
משקל וחצי הואו הכאן הוא רפנש עם שליש סעודת הוא
פ
פריאנגלי

פרק כט

א ומאלי ובלשון אאנסידלי
המהות הוא שמן חם מאד ע
עבה כמו הדבש ויותר חתוך

ויצר משוק אילן מתוך ועושים ממנו שמן אילבאן ומערבי
בו כמו כן שמן ציצו ונקרא אמגלי ודהן אל עצל בערבי
משיחת הדבש המבחר המשובח הוא מה שהוא יותר דק
ויותר עבה ויותר ישן הטבע הוא חם רטוב וחומו יותר
מרטבתו המכות והנגעים יועיל מהרב והמגנע כשמש
כשמשיחין בו כלי הפרקים יועיל ממכאובי הפרקים
אברי הראש יוליד תרדמה ועצלה אברי העין יכאיר לחשך
העין כשמושחין בו אברי הנעידה ישלשל ג' אוקיות מם
ממנו עם ז' אוקיות מים המרה האדומה והעירוכים נאם ו
ויוליד עצלה וירפיה לא ירגישו בו לא יפחד כי שהוא מש
משתלשל בו לפי שהוא נושה אל השלום אבל תאות שלא יש
ויישן עליו כלל

פרק ל

אעאלנו ובלשון אמגא
אמגאלים המהות הוא
עץ הנדי או ערבי מבוש'

מנ'כר העור ונכנס בבשמים אבו קבוץ עם מרירות מועט
אברי הראש בשרוחצים הפה במכשולו ויטיב הריח
אברי הנשום והחזה יועיל ממכאב הצלעות אברי
המזון יועיל ממכאב הכבד והטחול ומשקלו ממנו יועיל ב
מרבקות האצטומכא ותולעותיה אברי הנעירה כשישתו ם
ממנו במים יועיל מנגעי הכליות ועקיצת העקרבים ממכאב

פרק לא

אמגאזלין הבה ת
הוא אילן גדול בכפ
בכפרים והוא ידוע

הטבע קר ויבש המפעלים והסגלות הוא קיבוץ ומונע
הדם וכל מיני התורה אברי הנשום והחזות ימנע רקי
רקיקת הדם אברי הנעידה ימנע הגרת הדם

פרק

אדראקן ובלשון אם
אטראקים המהות
הוא סם חד לא ישתו

ממנו מפני חדודו אבל יעשו ממנו משיחה אחר שיסברו ת
חדודו הטבע הוא חם מאד המפעל והסגלה ישנה ממנו ת
הרע הסר לבונג משובח אבל אין אדם רשאי להר מילו אלא
במשיחה לבד העור יועיל מהכתם הנקרא כלף בערבי
המורסות יועיל מהשחינים הרעים המכות והנגעים מהג
מהגרב והמגונע ומהשחין הדק הנקרא קובא בער' כלי
הפרקים כשיעשו ממנו חחבושת יועיל בגיד הנשה

פרק לב

ארדאכת ובלשון בודראיש
אילנו ידוע ויש לו פרי דומה
לפרי נקרא נבק בער' וקורין

אותו בארץ הגליל גבכאר ובמרכסאן קורין אותו מרק
והוא אילן גדול מגדולי האדנות הטבע צינין חמים כמ
במשנית ויבשים כאורית הרשונה המפעל והסגלה ציצין
פרחו ואותו העור בין עליו יהרג הכנו' ויגרו השער וכש

השרוף ממנו כשיעשה בין   אברי הראש ציציו יפתחו
האוטם אשר בכח אברי הנשום   ויחזה פריו כח ירות
באר עבית   אברי המזון פריו רע לאצטו יוליד כח החל
התלאה והאסטניסות   הקרות אסרו כי תבשיל קליפותיו
עם השעהרת וההילינ תבל   כותך יועיל מהקרחות הלבנ
הלבנות הארסים כיון ענפיו עם דבש עוכר נגד הארס
כלם ופריו אמר שיהיה תמורתו להאריך השער עליו תבת

פרק לד

אוריסא פירוש נבון תכלת וא
ואירוס פירוש לבן   המהות
הוא השרש שלשן והכל והוא

בין מתקטבים אשר להם שוק ועליו צין עריליי מורכב ה
הנזכנים טלבן ומרכבות ועין התכלית והשמאל תאס ובע
פורטורי הוא אשיר ולבן נקרא אריסא ובע קורן קואת הל
הקשה אשר יהיה כעין השרשים האלה מקושרים ועליה
דקים וכאשר יתישנו יאבלם עש   הנבחר
הטוב ממנו   הוא היותר קשה   הטבע הנבוע הק
הקצר המגשת אל האדם כל כחוא ואשר הוא טוב הריח
שריחים בו בריח הגן ושיהדד הלשון ויגיע העטוש בכח
הטבע חם ויבש בסוף השנית ובפעל   והמגלות מבשל
מפתח כמריק בנשה ומיצו בחוך עם בו הדבש וינקה הלבנ
הנגה ויוציאה   העדי בעורב עם כבוה   ברבק הוא אל
אליבוריום לבן ינקה כתם הבלף והעדשים הנקרא נמש בע
יעשה לבדו   המגורסות והצבורים השלוק ממנו ירעב הק
הקשי והמגורסות הגסות והחזירים והצבורים הרטובים ה
המכות והנגעים יועיל מהנגעים המשונפים ויצמיח הב
הבשר בנאצורים ואפי אם זורים אותו עליהם ויכסה הע
העצמות מהבשר   כלי הפרקים ממנו יסיר היגיעה
כשימשחהו בשמן יועיל מהגרון וחתוך העליים ואם יע
יעשו ממנו קבוץ הנקרא הקנא בערבי יועיל מכיר הגסה א
אברי הראש יועיל ויסיר כאב הראש הנושן ויש שיערבוהו
בשמן ורדים והומץ יין ויבנע כאב הראש לבדו ויעטש ג
וישכך הפה בתבשילו ישקיט כאב השנים ושמנו עם החו
החומץ ישקיט צלצול האזנים ויבנע הגדלות היוצאות וש
ושמנו יסיר באושת הנחירים ותבשילו כמו כן יועיל מהח
מהקשרנה   אברי העין יוריד הדמעות   אברי הנשום
ישקיט כאב הצלעות ויועיל מהשעול וכש אם ירא כרטב
נפה ויועיל מחלי הריאה ועוצר הנשימה והחניקות וידיח
מ״ שקשה לדחות מותרונים העכורים והחזה ברוב
היקיקות אשר הוא בתבלית עם התפירוה וישתהו בחליו
התוה עם מי בכתע נקרא שמא ואם בשבשבים כו רפה יקצ
יקצר עירלת הגרון הנקרא להאה   אברי המזון ישקיט כאב
הכבד והטחול הקרים כשישתוהו בחומץ וכש המחול ויין
ויועיל מהשאקי בער אסתומכא   אברי העצירה יפתח פית
הגידים והטחורים ויסיר עקיצת המעים ויסיר יציאת הכסא
הנפה ודבוי הקרי וישלשל דם הוסת כשישתוהו ביין ונו
ובושיבים האשה בתבשילו לקשי הרחם בכאבים והקרים
ועשיית המוך ממנו בדבש בפיל השכנו מועיל ברחם וישל
וישלשל המים הדקים הנרבים ים והבדה והלכנה אבים
וישתה הרשן הפתנור טרפסטקא ממנו כחצי אוקי   עד ז ד
דירהם   הקרחות שממנו יסיר הקור והרחת   הארסים
בשיושתו ממנו בחומץ יועיל בין הארסים כלם

פרק לה

אנגיראולבליטון אודשינא
המהות ארגע דומה לעין ז ע
פירתי אלא שהוא יותר ק...

יותר דק ממנו ולא כארכו ונושן ממה שעכש ואמ׳ בבע
בטעים   הטבע היא ידעה חמים כראש השלישית ויבשי
בשנית והזרע פחות בירבו ממנו   הפעולות ...לח מרך
בננע בתוך בכח שורף ונכתם מי שאכל שאין   המגו חזקו
ובו כח פותח בו תמרוק תנק ואין בו נשיכה אך המעים וב
וכשיבשלוהו בבשר יחסר בן האגבריא כפעלה   המכות
והנמחים   אם יעשו ממנו תחבושת עם הזני יפתח
הדמלות ויועיל מתם ויועיל מתקושי ואם יעשו תחבושת
פודעו יועיל מתם   טאן ובן אפרת   המכות והנגעים אפיו
עם תמלה יועיל מרגעים הנולדים בנשיכת הכלבים וס
ובהנגעים תרבים והמרשן כלי הפרקים תחבושת הענגי
ממנו עם בלה יועיל מעוות העצבים   אברי הראש אפי
אם וכתשו עליו יסיר רעיפה דם הנחירים והרעי יועיל בפ
ב.. בהנחירים לנעדר חוש הריח   ויפתח בחוזק האט
האטמים הנולדים בעצב אשר בנחירים הנקרא מגפה ב
בער והרעו אם יעשו ממנו תחבושת ומגור עם רת הפנים
וכן אם מחבשים בו יועיל מפורכות אחורי האזנים והוא
מבוק אברי הנשימה והחזה כשישקו עם השעורים יחזב
החזה וכשיבשלו במי שעורים יוציא מה שם מה בחזה
בתוך ורבים הנמים והרעו יותר חזק ויהיר עצר הנשימה
והיח בהנשימה הנעבת ומחולי הכף אשר מחולי הצלעות
אברי הגעירות יעיד תאות המשגל ויותר זרעו המגורבה
עם יין מבושל   ויפתח פי הרחם לקבל הזרע וכן
אם יאכלוהו עם בצלים וביצה אם תסגלנו האשה עם ט
מורא יגיד הוסת ויפתח הרחם המולש לפנים   וכן אם יש
ישתה בשולו במורא ועליו הלחים יסבבו הדם המורע ב
בכח ... וישלשל הלבנה הגסה במרוקי לא בכח מהל
משלשל כי נשפטו יותר בשלשל הלבנה ממכן קרטם ה
רק אחר עם הצרף יוהנך הבשן ואם תרצה שיהיה שלשולו
בנחת תקח מגרגריו ותשקנו עם מריק ותשיבנו ביין ותשק
ותשקנו ויצטרך כי שישתהו שיעתה   אחריו כעס כמכן
וורדי מן ישרף גרונו ויש שיעשו ממנו פתילות עם דבש
ויסבי נתו ...

פרק לו

אגיין ובליטין אופיום הוא בין
הכשבש השחור הנצייר לאחם
ושיפול שתוח ממנו עד מזו ער

נרות ויש שיעשו מהחורת המרבוריא אופיון ... והוא בב
בבטל הזרגש והוא חלוש ודקיק והאופיון יצוהו על גר
ברזל מלובן ויתארם   המבחר האשובח ממנו הוא הרדת
הזר הריח והמבחר להנר הנקל להתיך בבים ולא יקשא וע
בעת שיתיכוהו מיהך בשמש ולא יכבה הנר כשידליקו
עד שיכלה האופי והמבחר מכם הצומע במים וחולש הריח
הך הגיון הוא המזויף במאמי גא ויש שיזייפוהו בחלב ה
החודת המריבריי והוא חלש הריח ויזייפוהו בדבש והוא כשה
ויהיה כמוחר רך מאד   הטבע קר ויבש ברביעית ס
המפעל ומפעלה יבכל

אחרים מפסקת לכל כאב אם ישתו או ימשחו בו המפסקים בבני שעור עדשה גדולה המורסות והצמחים ימנע חבור המורסות והצמחים ימנע המורסות וכש׳ התחבות הבכות הנגעים בו טוב לנגעים כלי הפרקים יערבוהו באודם ביצה צלויה וימשחו בו נכוות האולים הנקרא נקראין בע׳ ויפסקו הכאב וכש׳ בחלב חלוי הראש יישן אפי׳ אם ימשחוהו ממנו פתילה בנחירים ויפסקו כאמשיאן מהכתו׳ ממנו כשמן וורדים כאין הכאב עם סוד ועפראן ויפסקו כאב הראש הישן וריחו ממנו ובפטל התבונה והמחשבה אבר העין יפסקו כאבי האפר הנקרא רמד בערבי ומורת המורסותיה מיתוך עם חלב אשה והרכה מוקרטונים לא ה הן בתנילים אותו ברטוב כמני שמזיק לראות אבר הנשימה והריאה יפסקו השעול המתחלף ופעמים רבות וי יפסקו השעול החזק אבר המזון האצטו׳ אפשר שיזיקו ממנו ויתאנסף וזה כשיהיה רבה האצטומ׳ בחום ולחות ור מעטה ברוב הקנינים וכשישתוהו לבדו מבלי נגרבא דם ושר שהוא קטטור יבטל עכולו או יחכרנו מאד אבר הנעירה יעצור השלשול ויועיל מנגעי המעים הנקרא ם מאנג בער׳ ומשתיניהם הארסים יהרג מגני שנקפיא ה הבוות ומעבה החום העקרי והתריאק שלו הוא נגרבא ד ופתר הבדרתו של׳ מבותו מזרע בנג שהוא נרשקיאבי וב ובפלים בזרע דודאים

פרק לו

אתרוג ובלשון צישרום
המהות ידוע ושמנו העשוי מם
ממנו ובכוסה אחרוהמטירה ה

העשוי ממנו ומקליפותיו הוא חזק והעשוי מציציו יותר חלוש הטבע קליפת האתרוג חמה בראשונה ויבשה בסוף השנית ובשרו חם בראשונה לחה ואבריו רבים שהוא קר ו ולח בראשונה וקרתו יתירה וחומצתו קרה ויבשה בשלי בשלישית וזרעו חם בראשונה מגנב כטנית הפעלים והם החבלות בשרו נופח ועליו יפקינו הנפח וציציו יותר רק וקקים מזה וחומצתו קובצת מוסרת הארוכה וזרעו וכ וקליפתו בחיכים ובשריתיו קליפתו בבגדים ימנעו אכילת העש אל הבגדים וריחו יתקן האויר והדבר העדי וחומצת ישתק הגנון ויסיר עדשי הפנים ושריפת קליפתו טוב לבן לבוהק מזהבושת ובשולו ייטיב באשת הנשיכה והוא מטש כמשין הגוף וקליפתו ייטיב באשת הפה כשיעצרים אתג הנפח המורסות והצמחים חומצתו מועיל מהשחין הדרק הנקרא קובא בערבי כשימשחוהו כלי הפרקים משיחתו מועיל לרפיון העצב והמבנם עושים מקליפותיו ויועיל מה ההנגון הנקרא פלנ בערבי וחומצתו רע אל העצב אברי הראש יועיל מעודת הפה הנקרא אל קאוה בער׳ אברי העין אם כוחלים בחומצתו יסיר ירקון העין אברי הנשום והחזה חומצתו יפסקו דפיקת הלב והחבה הנקראת כפאגן בער׳ והברוקה ממנו נקרא מרבה הוא טוב לנרון והריאה אך חומצתו רעה אל החזה ועשוה האתרוג כשיבשלוהו בחומץ ויפקוהו ממנו חצי מכיתא יעקור ויכים המים הב ובלועות הנקראות עלק בער׳ ויוציאם אברי המזון בשר האתרוג רע לאצטומכא ונופח מעכב העכול ראוי ל לאכלו בבוחה הוא מרי בערבי וכן העשוי מעוג ברבש ת שהוא יותר צל׳ השלהוב וזהר מקבל העכול אלא אם ידכה

ועליו יחזקו האצטומכא והקרבים ואחריהם ציציו וכי ׳ וקליפותיו כשישימוהו במטעמי כמו התבלין יעזרו אל העכול והקליפה עצמה לא תתעכל מפני הקושי אשר כ הבשולו עצמו יפסקו הקיא והעצים העשוי מחומציו ובערבי רב אל תבין הוא מ׳יטה החמוץ שנוה האצט׳ ומי חומצתו יועיל אל הירקון ויפסקו הקיא כהארוכה ויוליד תאות המאכל וראוי לאכול האתרוג לבד מבלי שיערבוהו אל מאכל אחר לפניו ולאחריו אברי הנקיה בשרו יוריד ההדרקן הנקרא קולן בערבי וחומצתו ה העצור הבטן ויועיל בתשלשול הארסי חיצו יועיל מה מהשתונים ובורעו כח משלשל ומין וחומצתו יפקוהו תאות הנשים העלובות הארסים כשישתו ממנו שעור שני כ זהובים ביין מבושל ובדבש ומים חמים קושר נגד הארסים כלם וכל שכן ארס העקרב כשישתו ממנו ואז ימשחו בו וקליפתו קרובה ממנו מזה ומין קליפתו יועיל בנשיכת ה האפעים כאשר ישתו ממנו וכשיעשו תחבושת מ קליפתו יועיל בכמו כן

פרק לח

אסקוקור ובלשון א׳
אשטינקוש הוא ד׳ים
לטאת מימית בער׳ ורוצה

לומר אלמא המהות הוא הלטאה המימית וצדים אותם באגמי נילוס ואומרים שהוא מזרע החיה הנקראת תמס׳ח בער׳ וזה כי כשיניחוהו מחוץ המים יגדל מחוץ על צורת התמסאח המבחר המשובח שבו הנצוד בתקופת ניסן ו ובעת התעוררותו והגדול הוא היותר טוב ממנו והשמן יו יותר טוב והמבח׳ שבאבריו הוא השדר שבם כלי הפרק׳ יועיל בחליי העצב הקרים אברי הנעירה בלחו יעורר תאות המשגל וכש׳ בשרו ויותר בשר השדר ונח שכנגד ב כליותיו ויותר חלבם ולא ישקוט התאוה אלא בתבשיל

פרק לט

פרק החזרת והעדשים
אנאן ובלשון פרונ׳ה התחות
ידוע המבח׳ התבני הוא יותר
חזק מהשחור והמבורכם הוא

יותר חזק מן האדום והלבן הגדול הוא מעט השלשול והא והארכבים יותר טוב מאכל והיותר חזק לשלשול והיותר משובח ממנו הוא הגדול הענבה המבע הוא קר בתחלת השנית רטוב בסוף השלישית המפעלים והסגלות הוא פ שלו כמרקק סחתך כרביק והרטבקי הוא עוצר ושובן ע על דעת דיאסקורידום בלעדי גלינוס ולאשר לא נתבשל יש לו קבוץ והגוחו מעשה וראוי לאכול קודם המאכל ו ולשתות אחריו הכורשיב כמו מי הדבש והטיבי הוא נכוש בער׳ הבבות והנגע השרף שלו יחבר הנגעים וכשהוא ע עם חומץ יבריא השחין הרק הנקרא קובא וכש׳ כשיהיה ע עמו דבש או סוכרי וכש׳ לנערים אברי הראש עליו האב האגסים כאשר ישכשכו בפיהם ימנע הנזילות מ העקרים וערלת הגרון הנקרא לואק בע׳ וחליו העין השרף שלו יח יחזק הראות כשכוחלים בו אברי החזה והחמוץ ממנו י יפקים לחום הלב אברי המזון המתוק ממנו ירפה האצ׳ האצטו׳ בלחותו קרותו ובכלל איננו נאות אליה והחמוץ יותר משקיע הארוכה אברי הנעירה המתוק ממנו הוא יותר משלשל הארוכה והרשו׳ כמו כן יותר משלשל מן הח

ואלשילו הוא מפני הרב׳ אשר בו והדמשקי יקצו הכש׳ על דעת קצתם והכדורי כל ומן שאינו מתבשל יש בהם קת קבוץ כב׳ אמר גליגום כי דיסקורידס טעה באמרו כי הכשפי יקבץ דיקצור אכל באת ישלשל והורף שלו י ושבר העץ כים הסתן ובזמיו ישלשל דם הופח וכח שהו שהוא יותר קטן פרות כשלשל

פרק מ

אספידאג ובלשון סירושא הוא ב בלי נקוט המהות הוא אפר ה העצרת והאנך אכל הנעשה כת

מהאנך כשידנן לפרסי ישיב יותר חזק ויוליד בו רקיקות יותר והנה יעשו האספידכאג כלם כחובין והנה יע׳ זו ב בפלחים והנה יעשו על פנים רבים כמו שראיתי בספרי ה הבלאכות האלו הטבע קר ויבש כאנית המפעלים הסגולות העשוי כאחבץ הוא יותר חזק הדקיקות ויותר של טוקע ואין כאחד דקיקות חזק והוא צומד וכל שכן האכל האספדאג הבוי סות והנצרא ים ירכך חבורסות וחקרות הקסו המכות והנגעים ישימו אותם באספלנית הנקרא סרוהם וז ומלא הנגעים ויצמיח הבשר ויאכל הבשר הרע וכש׳ הא האספדאג והסרנאג כמו כן יותר חזק בהצמחת הבשר אברי העין יועיל בצבחי העין אברי הנעירה הוא כמבבים א אשר יבשר לבקיעי העגבות הארסים בראשים ופיד ופידושו ונזכר בשער הארסים

פרק מא

אבנגם ובלשון אבינגש המהות ידוע המבחר הם המשובח כמנו הוא השחור

השאה אמר אין לו חושי׳ ודוכה במשושו אל הקרן והדוש והוא כחולהל ובטעמו כשיבת וכשיניחוהו על הגחלים יד ירוח ריח טוב הטבע הוא חם ויבש בטנית ויסבנו אנשים שהוא עב חומו יכבה חום הדם המפעלים והסגולות כחבבים אותו בבים כמו הרבה מהאב בהאבנים והוא מדקדק כאד אברי העין ימרוק החסכה מהלובן והעושים כמנו ומאמחכך קלורין והעושן מ כמנו משיווח להרופות העין כפני שהוא נאות מאד וכש וכשיחמבב והנסורה שלה על סחבת והוב׳ רוחצים אותה תועיל בנגעים הישנים וכאפר הויבש הנקרא דכר בקר׳ ובקרב העין אברי הנעירה אמרו שהוא כשבר החוצץ אמר כבליות ואמרו שבו ותך לנפח הבטן

פרק מב

אדרן אלפאר ובלשון אאי אפודיקולא כוריס רוצה לומר אוני העכבר

רמיזות הוא עשב על דעת הרופאים ירוב כמח העשב א אשר יפרק׳ בו הזכוכית והשם הזה נאמר על שני עשבים האחד מהם הוא כח שוכר גליונים וכדורים כמנו ריח יהב הגבאוא הוא מין כבלבא ואין לו קושי והאחר מה שוכר דיסקורידס והשב שהעש׳ הזה דומה ללבלב הוא קוריגולא אלא שהוא רק העלים ברקקות אליו והוא עשב יתפשט על פ טיח ובקרקע והוא רק הנגעים מכריסי טוב מאין ריח ואין לו טעם כלל חזק ויציצו כמין הלואר דומה לציץ הבזבוד׳ והעשבתי׳ אב׳ וכמנו והוא חם וכל שכן מה שאינו צומח בקרקע טובים אמר בכיח תועלתו בתולעת האסכתין

והוא דבר בלתי נופל בשני צמחים יותר הטבע הידוע ש בכמו אצל גאלי׳ קר ורטוב בראשונה האבג׳ האחד הוא כח מהסמים החמים המפעלים והסגולות הראשונה אין לו קבוץ והאחר מיבש מאדים המכות והנגעים אשר זכ זכרם דיסקורידס יוציא הקוצים והחצים וידבק המכות א אברי הראש יועיל מהדפרין כשישימוהו ובמעורת הנה הנק׳ לנוקא בער׳ ואם יעשו מכמנו עשוש תרעלת הזכה והקשוש העשוי מכמו ינקה רבות

פרק מג

ארנב באחרי ובלשון ריפוש ש שלורסטרא ופירושו ארנבת בדנבריה קיבת זה ומין שיעל

כל הפעולות הנזכרות בסיכר הקיבה והוא יותר דק ויותר נ נכון ולו תוכפה פעל׳ העדי דמו ינקה הבה הנקרא כיף בערבי ואפר ראשו הרופה משונבות לחוליי הטועל וג׳ל ש שכן ארנבת הים וכשיקחו נמין הארנבת בכמו שהוא בקרב בקרבו וישרפוהו ויקלוהו במרחשת יצמיח שער הראש ב כשימשקוהו ויערבוהו עם שכן ורדים בלי המרקחים יאכלו מוחו צלוי יועיל מרעש ובערבי רעצה ונולד א אחרי החולי׳ אברי הראש כאשר ימרחו בנוחו ב בשר טוגי הנערים כודם צמיחת סיניהם יבדר להצמיחה השינים כסגרת כ בכו כלא כמב ומן בהיחיבותו בשכן הזלב זב ובקרבי זבאר או בריכאה או ברכש וכשישתו בקנטו ב בחוכין יועיל מתכמפין אברי הנעירה כ שישתו בקנטו שלשה ורוב עם הוכין אחר שתטהר האשה יבנע ההריון ו ויפסיק הרטבה הנשפכי בהרדב ורבה הארנבת קלוי ברום הוא טריאק ובארדאר ויועיל לדיסנטריאה ומורסה ובנ הבנעים וזה לשול הנרשן הארסים קיבת הארנבת בה בחומץ טריאק ובנרשר והם ארנבת הקלוי יועיל מארסות החוצים והארנבים

פרק מד

אבולאבא ובלשון לאספיגאו אשיני ופירושו ורצה תובב׳ ונכער׳ כמאל כמאר ורשות

כמו כן כמנאר וכבואר ולו שערות דקות ובערבי אגבו והוא נמשך הר כרובה העלים עם עקרו וכדומקם בו וקו ועקרו בעו כי אצבע והוא אדום מאד רטוק יצבע אם יבוש ימושש בקרין וכמנו מין סרב כי אדום המראה וכציד ד והוא אבולא בא ופיכאודם אריסטלויש אל סם כרפס המבחר המשובח היותר חזק שבכלם הם השני מינים הרא הראשונים הטבע אמר גאליגוס כי אבולסא יש מכמנו סוג דם ויבש רכפעלים והסגולות הנקרא כמנו אבולסא יש בו רקקות עם קבוץ ולבן הוא עקרין זכר והקבוץ יותר מ׳ נראה בנשארים מכמנו ואולם השני מינים האחרים הם יות יותר חריפים ויותר חזקי הדרוש והשורש יותר חזק הם פ מעלים העדי כשיכתחוהו כחובין יועיל עד שירפא וב הברק והוא קלוף היגד ועליו הם יותר דלויים בעקרית המורסות והצמחים שרש אבולסא עם לבח כין יבנע בח מאודם הנקרא חסרא וכן עקר אל שרף והוא בתוך הח השחורים מעורב עם הדלב המכות והנגעים ירפם עמח הדולג על הנגעים כלם וכש׳ גריפת הראש אברי השזן ש שרש אבולבא הוא מתקן העצבות והבשולם והקים הנרשין יועיל בהדקה וכאב הטחול אברי ו בעירה הב תבשילו כבי ורשאן יועיל ככאבי הכל ות והחצץ הגליה הם הסכור האשה בעקרו הגלי

תעליו קלוים בין עיצר הבטן אף אבולם יתיך התעירכים המריחים והשרש אשר עליו כבורכם מעורב עם זפא חרדל יהרג התולעים ויניעם וכן המגור הגושה לפר לכרבנות וכל עריו אף המבורכם תוא י. חר חזק נזה הקרוחות תבשיל שרש אכולבא עם מי קרטאן מועיל מחק מוקדוחה וישנות הארמים כשלועסים פרי אשר מכו בבורכם העלים האדום ויושם על השרצים יהרגם והשני מינים האחרים יועילו מנשיכת האפעה אם ישתו אותם או ימשחו בהם

פרק מה

אלטאש ובלשון אלטשו הוא קטנית יאכל כעבור ליום דומה לעדשים הבה ח אברי נזהיע

ויזהר נכון שנספרתו בשער הסם אלא שאנו זוכרים אותו בשער הזה כדי שיודע יזהר ויזהר כבואר הטבע אמרו אנשים שהוא קר ויבש ואמרו אחרים שהוא חם ויבש כבין המעלים והסגולה הוא חזק התשרש על דעת דיאסקורדים ה א שורף בעצם העדי יברוק השינים באר אברי הראש אמרו אנשים כי כשיעצרוהו כמה יש גיד השנים אבוין צבגם כבגלה לפי שארם האפעה יהיה במקום אשר הוא ש קם ודבר זה איננו אבותי אבל לוטה כהאבת הרבת ויותר יהיע מארם מפעל האפעה שאם יהיה להזיק לא יפעל הם המפעל הזה וכש כשיעבור עליו זמן אברי הנעירה א אמרו אנשים כי כשמדביקים ממנו גרגיר אחד בקצה הכלי הנזיק הנקרה זרקא בערבי ויהיה מורכב כרכק ורמי הנק עלך בערבי ויכניסהו כבים השתן ישבר האבן וזה מה שא שאני ברחוק הארסים הוא ארס הורג

פרק מו

ארמיך ובלשון ארמיך הוא קר קישא המהות הוא עץ יבצי מכוסם דומה לקנה הנקרא קר

קישא בערבי העדי מטיב ריח הפה המכות והנגעים ימנע מהתפשטות הנגעים וים נירם כשהוא יבש ובפני ת חובש אשר הוא בו כלא נשיכה וימנע עפוש האברים הבורפות והמכתים יועיל במבורקות וכם החבות בחבישת אברי הראש יחזק הבוח ויאמץ בשר השינים והוא נאות ל לחולי הפה אברי העין אם יאכלוהו יועיל ם חולי הא באשר הנקרא רסד אברי התזה יחזק הלב והקרבים ב כלם אברי הנעירה יעצור הטבע

פרק מז

אללנאג ובלשון אללאבוך המהות אומרים שהוא אל סוד ואני אומר אפי׳ לא יהיה אל

לנג או במיוחד׳ דינו לזכור אותו בשער הלבד והוא בגרלי האילנות ונבר העתיקוהו במצרים ונשתנה שם טעמו הם המפעלים והסגלות יטבע הולת הדם ואפי׳ אם הניחו על ה האבר יטבע ההגרה

פרק מח

אנסאן ובלשון אומו פי׳ א אדם העדי אמרו שם שצפת האדם יבריק והרוק

בן מלח שאני הנגעים הלוקח בנחשת והשריק הכתים הנק הנקרא כלף בערבי המפסר שהזבל שלו יועיל כן הש הסגופת ישורפות הנגעים והסכבים אומרים שבי עכיר

עליות שיני האדם ישקיט האודם ובערבי אל חמרא וכן הזבל שלו כשהוא חם ואפר שערו ירפא השחינים כש כשיערבוהו בחומצה יטבע המירפות הם נראובות והנבות והנגעים שתנו כעורב ברבאה יטבע הדרב המשתוין והח והחכוך ליטבע התוספת הנגעים הרעים והשחין הדק הנק קובא והבוסה היא מועילת מהקובא כלי הפרקים אם אכרו שרם תוכת ישקיט כאב הרגלים הנכאבות הנקרא נקרס בערבי וכן טפת האדם וחלב האשה עם אפיון וש ושמן זית ודונג אברי הראש חכבו שאפר שערו עם ש שמן ורדים אם ישים כבנו באזן והשן הנכאבת ישקיט ה הכאב ודיר הצם יוציא הולעת האזן ועצם הדם שרו שרוף ירפא הנכפה וטנופת אזן האדם יועיל מכאב הראש אברי העין שתן האדם כשיבשלוהו עם דבש בקדר׳ נחשת יברוק העין ויועיל משחולי הנקרא טרפא ואפר שערו עם ליטרנגי יועיל בתגרב והחכוך בעין אברי הנשימה והחזה אמרו כי שתן הנערים כשישתו ממנו יועי׳ מעוצר הנשיכות ומהתיצבותה ויועיל ומכור הרפוא וחלב האשה כמו כן יועיל בכליון הנקרא כל בערבי והוא רפואת ארב ארנבת הימיית אברי המזון אמרו שחלב האשה ישקיט בשיכת האצעים ואם ילקח השתן שלו יועי׳ מהדקון וכם׳ עם הדבש ומי הזרעונים וכן הזבל שלו אברי הנעירה חלב האשה ישלשל השתן וכן אם תסבול האשה כדם הז הוסת והשתן יטבע הדרין וחלב האשה יועיל מבגעי ה הרחם ומכותיה וכשירולמו בבנו או אם תסבול כמו כן ושתן האדם גברי שהוא מפסק תשלשול ובנקה הרחם ש שיעור שני שלישי ליטרא כבושל עם מרתי הקרחות הז הזבל הדבש עם דבש או עם יין כשישתוהו ממנו בקרחות ה המקופות יטבע הקמוזית הארסים חלב האשה היא ת תריאק לארנבת הים ושיני האדם שחוקים יזורוהו על עם עקיצת האפעה וזה אחר שישרטוהו והזבל יתיר אותו על נשיכת האדם וחידד על הצם יהרוג הנחשים והעקרבים

פרק מט

אכתברבאת ובלשון אתם אחבאריאט המהות הוא כם הנדי ימעל פרקל

הפאוניאה אברי הראש עליו ימשחו כדי כי שלא יעלה העשן על הראש ומונע הנפית

פרק נ

אסזאכר ובלשון אישפינאקא הטבע קר ורטוב בסוף הראשונה המפעלים והסגולה מרכך וכונר

יותר משובח מבשן הכ״ורך ואני אומר שיש בו כח מברק רוחץ ויבכה הארוטה ואפשר שיהבאם העצמים מריקן והא והאוי למבנו ואחר כן יאכלוהו אברי הנשימה והחזה יועיל לנשיכה ולחזה ולריאה הרוטה בן הפרקים יועיל מכאבי הפרקים הדמיים אברי הנעירה ירכך הבטן

פרק נא

אל נפאל ובלשון אלבריאני המהות הוא כדברי דומה אל העשב הנקרא אלקית והוא ס

שבולת שועל וצומח בין העשבים ודומה כמו כן אל הח החנוקסא ולו ענפים גדולים, וזרעו דומה לזרע הנאר

הוא פסטנכא אברי הבזין יועיל לשיהול אברי הנעירה ינקו הבליות יטלטל השחן

פרק נב

אלסמאני ובלטין איש
אישיפיני אני הושב ש
פהוא כרעה נסלים אב
אברי הנעירה ינקו הבליות הארסים הוא חזק התועלת בנ בנשיכת הכלב השוטה

פרק נג

אפסאן ובלטין אל׳ נו
ואשין המהות הוא
עשב דומה לאלהים
ולכן נקרא הרסיא הטבע חם יבש בראשונה הכפעלים והסגלות יסרק ויובש ביותר העדי יועיל מרכחם רנק הנקרא כרף והיך וכל זה בשנוי הארסים אבר גרינים מיועיל בסגלה בנשיכת הכלב השוטה וכבר נתרפאו בו רבים ולכן נקרא בלשון יון אלניאשין

פרק נד

אסטראטיקום ובלש
ובלטין אטראטיקו
המהות הוא ונקרא
באלהלאביל הטבע בו מעט קרירות ואין בו קבוץ הכפעלים והסגלות בתו בה מיוך עם הקור המורסות והעבוחים יועיל במורסות בעצרי השחן הנקרא חלבי בש כשיעשו כבנו תחבושת או אם חולין אותו

פרק נה

אדרקאני ובלטין אר
ארדיגריני
המהות הוא אילן בנ ו
הנבאר הוא קפריס חד הריח וכבד ולו פרי תוך קליפה ת הטבע אמר הנזיר בער׳ רל׳ בתגוד ד׳ שהוא יותר חזק הט הטבע בהכבנא׳ וענב השועל הוא בוסרילא המורסות והשחינים יועיל במורסות הפנימיות על דעת הנזיר ות והעשבה כב כי עד שתי אוק יות ויםטוהו על המורסות החיצוניות ויהיה כופלא מאד באיזה מקום שתהיה המור הנורסא הארסים בשיםשחהו על נשיכת הצרעית ירפא באיזה שקת

פרק נו

אנגילן המהות הוא איל
אילן באילני אלבריאת
ידוע הטבע קר ו בש ת
הכפעלים והסגלות יסבע בקביצותו מחלת הלחיות אב אברי ההזה טוב ברקיקת הדם

פרק נז

אפרסקן ובלטין אבר
אבריק המהות הוא סם
פרסי נקרא דבהא וארס
אברי הראש הוא טוב אל הזכרון

פרק נח

אומילין אבוטילן המהות
הוא דנהא פרסית צבחו
דומה אל הדלועים ואכר
אל בווי כי הוא ידוע בזה השם הכבות והנגעים אברו כ כי הוא הדבר הזוהר בועיל לנגעים הטריים או אל המכות שהוא בעצבים ובחברם בוד

פרק נט

אכנוס ובלטין אשי
אשיאר המהות הוא
האגן אשר יולד עליו

המלח והנקרא קרקף הפרח שלו דומה שיהי׳ תולדתו בכל הים אשר יחול הים עליו הכפעלים והסגלות כחו וכח פ פרחו אשר יעלה עליו הוא בפתח ומחבר ומקביא מעט ו ומזיך מעט הבשר המעופש בבלי נשיכה המורסות והשאיינים יתיך המורסות כשיעשו מבנו תחבושת עם כר שיף הלבן והוא אל כטם בערבי והוא זפת הכבות והנגעי יועיל מהנגעים הקשים והישנים הגדולים כלי הצר הפרקים יושם עם קמח השעורים נגחות הרגלים הנקרא נגרם בער׳ וכשישימו הקצוות בתבשילו ויועיל ודם אב אברי הנשימה והחזה אם ילחכו מבנו עם דבש יוע ל ל לנגעי הריאה אברי המזון יועיל כשישתו בו עם סיד וחומץ על הטחול

פרק ס

אטיט ובלטין אטואיט הוא שים
שיטרג הטבע חם בשלישית ל
לח בראשונה הכפעלים והסגלות
לו תמרוק מועיל והוא מופלא העדי ימרק ובזיק בכח

פרק סא

ארנב בארי ובלטין ריפונט ם
בריניש בי וברא׳ נבת הים
המהות הוא בה נולד תוך
קליפות ובע׳ ציוף והוא ביםה לאדם כל שהוא ויש בהל בחולקו דברים דומים לעלי האטבאן העדי רבן שהוא חם ינקה הבוחם הנקרא כלף בערבי והבהק וראשו טרוף יצמיח השער בחולי השועל ויותר עם חלב הדוב והנוח ונאטור וחבשותו כבו שהוא יצמיח השער אברי העין יכר ימרק הראות בשיבחלו ממנו הארסים הוא נחשב תמכים הארסים והוא קורב לפי שהוא כ נגע הריצה

פרק סב

אפסון ובלטין אבשיאוש
המהות הוא סם ברהבני א
פרסי הטבע הוא חם ויק

פרק סג

אננליס ובלטין אבאנאליס ה
הוא אנגליקא נבצא קי
קרדיל׳ נא ויא׳ אל׳ שהולא
המהות שני מינים האחד מהם ציצו הוא אדום ברנקשי מ והאחר תבלתי הכבות והנגעים הם נאותים אל הכבות ויבלעו כורסתם ומפזבים הקוצים והדומים להם והנגע המתפשטות רב עים אברי הראש אם עושים נרגר בםי בסיסים ובערבי גרגרא או אם עושים בו סעוט יוריד לי ליחה לבנה ברוכה בהראש וישקוט כאב השן אשר כנגד אותו הצד אברי הנעירה כשישתוהו בדין יועיל לכאבה הכליות והטבו אנשים כי אשר בעין התחברת הבוהה כע בעט יחזיר פי הטבעת הבולט ואשר ציצו אדום יוסיף בכ בבליעתו הארסים כשישתוהו ביין יועיל בעקיצת האפ האפעה

פרק סד

אברק ובלטין אבריך המהות
הוא כב פרסי אברי הראש
טוב רזכרון והשכל

פרק סה

אוסיר ובלטין אא וסיר
המהות הוא בין הגדלים הנדי
הטבע אם כן בתנאייא שהוא חם וביס

פרק סו

אודר כער׳ ובלטין ארדיאוד הכהות הוא סם דומה לבצלים המבוקעים

פרק סז

אנטיום הוא פי׳ קטונא הו׳ זרע שילי

פרק סח

אנפילו׳ ובלטין אריבו׳ הכהות הוא סם פרטי רו דומה אל האישוף הטבע אמר גאלינוס שהוא קר בשנית ב׳בש בראשונה ופריו רם ממנו בתחלה וראשונה ביבש בשנית העדי ישכור לחת הנקרים שלא יצמ׳ בו שער וכן אחר אברי המזון פריו יועיל מהירקון

פרק סט

אגוד ופילו׳ הו׳ גלאנדינל׳ ובלטי אדרופילון הכוח הוא הנקרא פאם בערבי ב׳לוכר קורדום לפי שהוא הב מנו הקרדום הטבע הוא חם ובו מרירות וע ועפיצות המפעלים והסגלות יפתח אוטם הקרבים בלי הפרקים יועיל בכאבי הפרקים

פרק ע

אצלאע הרטבו ובלטין אמי אם גנו הוא צין הסרגנאן

פרק עא

אצבע הבהרת הוא כם ה הנדי בבה הבהראן וא דואות ל׳שמרו ובבדי ש סלאיסוב אצבעו׳ הטבע חם ול׳ח אברי הנעירות יוסיף בתאוה המשגל

פרק עב

איצא ובלטין אטא הוא א אלון הערער ובערבי כי סינטה אלער הנזכר בשער העין

פרק עג

ארז ובלטין ריזום הוא אר ארז הכהות הוא ידוע הטבע חם ויבש ויבשו גר נראה יותר מחומו אך אמרו אנשים שהוא יותר חם מחמת המפעלי׳ והסגלות הארז כוחו משובח נוטה אל הוכש בל שהוא בבשר יבשלוהו בחלב ושמן שקדים יזון מזון מ מובה ויותר בסובה ויסיר מכנו יבשו ועצירתו ויותר כש כשיערבו ללה אחת כמי המורסן והוא מקרר בעכוב ובג מרוק אברי הנעירה מבשל כמבו בבים יעצור זכן אחד והמבושל בחלב יוסיף בשכבת הזרע ואמו עוצר אר׳א אם תרצה לקלהו בקליפתו ותשתדל לבטל מישותו וכל שכן השרוי במי מורסן יבטל יבשו

פרק עד

אטריגא פירוש פינלאש או הרבילכש הכהות יעשוהו מחטה ויבשלוהו בבים עם בשר ומבלי בשר ונקרא בארצנו ריציה הטבע הוא חנה הלהות נובר המפעלים והסגלות בלי ספק הם מעכבת העכול והירידה והאצטומכא לפי שהוא מצת בלא שאור והמבושלת בבלי בשר היא יותר קלה על דעת קצתם ואולי אין הדבר כמו שאומרים וכשיערבו בו כעט פלפל עם שמן שקדים יבשירו עניגה מעט ובשיתעכל ירבה מזונה מאד אברי המזון יועיל אל הריאה משתעל׳ בדקיקת הדם וכל שכן המבושל׳ת בחלב בלי הנעירה היא מרבבת הבטן

פרק עה

אסקאל ופוגרדיו׳ נזכרהו בשער הפכך

אות הבית

פרק עו

באן מוצלי האמת ובכניסת אחר מחישלי האמת והוא ז זרע נמצא במגדר נקרא פל פלפל לבן הכהות גרגריו גדולים כגרגירי תורעונים נוטה ללובן שהוא נלהם ולב רך שמני׳ הטבע חם בשלישית ויבש בשנית המפעלים והסגלות הוא מנקה ויותר לכו ויסיר הרטיבות הגסות והוא מפתח עם החומץ ומסיר אוטמים הקרבים ויש באילנו מרירות יותר וקבוץ והוא יוליד כח קובץ וקליפתו קובצת יותר ולא ימנע שם שמנו מקבוץ ובכלל יש חבורק וחוך העדי מגריד יועילו מהעדשים הנקראים נמש בערבי ומהבותם הנקרא כלף בערבי והבוהק בסבבי הנגעים וכן שמנו והמורסות וה והצמחים יועילו בהמורסות הקשות והגסות כלם בשיע כשיערבו אותו באסגלגיה הנקראים טרחם בערבי והיב והיבלות השבות והנגעים יועיל בהשליף נהגרב והבגע ויועיל מהסכבנים הרפים ובהספחת הנקראת סאעפא בשר בלי הפרקים יוהבם העצב וידכך הקווץ וקושי העצב ויותר שמנו הנקרא והוא ברצלי אברי הראש ופסק רעיפת דם הנהירי׳ בקביצותו והוא בפות לכאב האוזן ואל הצליצול אשר בה ויזה׳ עם שומן אווז קטן נקרא אגרא בלע׳ התכשי׳ עקרו יועיל מכאב השינים כשישכו שכו בו בלי המזון יועיל מקושי הכבד וקושי הטוחל כשישתו ממנו שני א זים מזות בחומץ ויש שיערבוהו בשאור וקבוה עם כדר קטנא ו וכי קרטאן זכנים אחד בי הדבש וקבות בממת ובערבי כר כרשינה ובקצבה פולים ועושים ממנו תחבושת אל הטוחל והוא רע לאצטומכא יוליד האסטנסות אם ישתו ממנו ש שקל אחד עם דבש יוליד אסטנסות בבה וישלשל וכן פר פריו אברי הנעירה סקור שקל בטרטר יו וישלשל הלבנה כשישתו ממנו בדבש וכן משיחתו וכן אם יבבלו ממנו פת פתילה לבטה טבולה בו תמורתו כשקלו פעם של צבעין הוא רובלא כמור וחצי במשקלו קשיאת ליניאה ועטירית מ משקלו כבאבא

פרק עז

באבונג ובלטין קמימ׳ילא הכהות ממנו הוא צין מב מכודכם וממנו כעין והוא החשמל וכערבי פורפיר והוא ידוע ויאמרו עליו והציציו ש שקושים טים עוגות כאשר ויבשו אותו ועל׳ דעה גאריגוס קרוב מכח הורדים ברקיקות אך הוא חם ממנו וכם שמן זית שהוא נאות הטבע חם ויבש בראשונה המפעלי׳ והסגלות הוא מפתח ומרקק העובי ברפה ומתיך העובי עם מעט מ משיכה גם ממבלי׳ משיכה ואת סגלתו בין תגבו׳ המורסא׳ והסבים ישקיט המורסות והחבורות וזה ברפיונו ומתכתו יר ירכך הקושי אשר אינו חזק מאד ושותים אותו למורסות ה הקרבים הגסים בלי הפרקים ירפא המתיחות ויחזק

האבריים העצביים כלם והוא יותר מועיל שבסמים לגניעת בכל עדיו לפי שחומו דומה לחום הגוף אברי הראש הוא כחוזק המוח ומועיל מן הכאב הקר להרקת ליחת הראש לפי שהוא מתיך בלא מאיכה ואת היא סגלתו ויועיל בנגעי השה הנקרא קל"ע כערבי אברי העין ידפא המורסא הפתוחה הנקראת גרב בערבי בשעורים ממנו ת תיבושת אברי הנשימה והחזה יבהיר הרוק אברי הנעירות ישלשל השתן ויוציא החוצן אשר כעין החשמל וב וכערבי פרפרי והבוכנג בתחילים בו כים האזן אל הכב המבאוכים הקרים וישלשל דם הוסת או שותים ממנו או אם יושבים במימיו ויוציא העובר והשליא ויועיל בוהא בהאליארש הקרחות ימרוחו בשמנו בקרחות המקפות ני וישקו ממנו בקדחות הישנות בפוסם ויועיל לבל קדחת ש שינה חזקת החרות שאין עמה מורסא וחם בקרבים ואם האמנם יועיל למרסית בשאינם המוח ויהין מבושלות רש ך אבסר נגמר הבשול התמורות כחוזק המוח והועלתו כמאבו כבבג אספי הוא הקסטם הוא קוריג לא בלע להופלי

פרק עח

באהרור ובלשון איש
ארשגרנא אלבא
הטהרת הוא קוץ לבן

ידמה אל החכך הוא מריבהלי בייני אלא שהוא יותר חזק הלובן וקוציו יותר ארוכים וידמו עליו לעלי חמצבא הוא אבובי אלא שהם יותר רקיקים ויותר לבנים ויש שנשעי ש רוקי כמו שתי אצבות וציצו כעין החשמל וכערבי פורפרי ך וזרעו כמו זרעי הקרטם אלא שהוא חזק העגול הטבע הוא כעקרו קר ויבש עם התוך כל שהוא ואמנם זר זרעו הוא חם ודקיק ואמנם קצתם אמרו שבכלם חום במאד המפעלים והסגלות בו בח מתוך מפתח ויותר בזרעו ובו קבוץ ליצ את הדם וקבוצו ישר המורסות והמסמנים יועיל ממורסת הליחה הלבנה ממני שבו התוך מה וקבוץ ובהכנסים בו ובעקרו ביחוד כלי הפרקים יועיל מהקוץ כמה שהוא מתקבוץ הישר עם התחתך וזרעו יועיל לנערים אם ישתו אותו להפסד שיש בתנועות העצלים אברי הראש אם כתכ שנים ממנו בשליקתו ישקוש כאב הש השנים אברי הנשימה והחזה יועיל ברקיקת הדם וכל שכן שרשו אברי המזון יועיל מחולשת האצטומכא ויפתח האצטומכא אשר בה אברי הנעירה יועיל מהשלשל הישן וכל שכן הלח והרך וכל שכן האצטומכא והזו אר שו טוב עקרו והוא כזיר הקדחות יועיל מקדחת לבנה הארוכה וכה שתקבה חולשת האצטומכא ובכל הקדחות הישנות הארסים תועיל הלעיסה כשיושם על נשיכת העקרב ומסוך הארס ויועיל מהשרצים אם ישתו זרעו הנולדות בקדחות שתתרג׳

פרק עט

בלסאן ובלשון כלש בלסמס הטהרת הוא אילן המצרי צו

צומח בארץ רעכסם ובערב עין השמש ועליו וריחו דומים אל הסאדב הוא נוטה אך הם נוטים אל הלובן וארכו אורך אילן הורעזלים ושמנו מורכב מורגרין נגרגרין יותר חז

וחזקים מעליו בכל עניניו ושמנו לוקחים איתו כי רוח שו שושרטו ואילן בברזל אחר עורות הגובב הנקרא כערבי ש שערי הוא הכלבי ומה שהוא נזול ממנו יאספוהו בכוך עם צמר גפן ואינו עובר בשוה יותר על לישרא הטבע יבש ממנו אם יקפא החלב כאשר נוטפים ממנו עליו וא ואם יתערב במים וישקע עכורים ימירו מתוך הטבל ב טרחוצה וכן משוב ריחו גזבותו ומשיפים אותו כמכן לישן ובערבי צינוב וכשמן מצמבי ודונג כרוך כשמן הנא והיותר משובח ממנו הוא החדש הלח ואמנם יענה הישן אין בו כח הטבע עצו הנקרא שהוא בלסמים חם ויבש בשלישית וגרגריו יותר חמים ממנו מעט ושמנו יותר חבה מהם והוא כמו כן בתחלת השלישית מחומם וא ואין בו מהחום כה שמושכים המפעלים והסגולות ופתח האוטם ו ויועיל מהקרבים רגסים המכות והנגעים יועיל לנגעים ויותר עם ארישו ויוציא קליפת העצבות כלי הפרקים יועיל כנגד הנשה במשיחתו אותו וכשישתו תבשילו יועיל אל הקרן אברי הראש יועיל לנגעי הראש וינקה הראש עצבו ויועיל מהסכון ומסבוב הראש אברי העין ימרוק כחוזק אישון העין הוא רשנו אברי הנשימה עציו וגרגריו יועילו ממאנ ה הצלעות ויועילו מצרות הנשימה ורגם ולקוצר הנשימה ובאב הריאה וגרגריו יועילו בחוליי הריאה הקר ובערכיא דאת אל ריאם ובהשעול וכן משיחתו ובכליו יועיל לקוצם אשר למעלה מבדק הבטן אברי המזון יועיל בחולשת האצטומכא ויסיר רוע העכול ויחזק הכבד וינקה האצטו אברי הנעירה יגיר ויועיל מעקיצת המעים ומכל כמי הרחם ויגבב רטיבותיה אם יעשנו בו ומכל נבשי הרחם ותבשילו יפתח פי הרחם והעשי כמו כן בהם רשכן נדים ובערבי ק רושי יועיל מקור הרחם ויוציא הע העובר והשליא בעשנו ויועיל בעצור השתן הקדחת שמנו יסיר הרתת הארסים עומד נגד הארסים ויועיל מעקיצת האפעה ומשיחתו תועיל מה שמביא כששותין בם בזרב ומהשרצים וכל שכן מעקרב׳

פרק פ

בנפסג ובלשון ויאולס הבהאות ידוע עדין קיב מבמעליו הטבע קר וח

בראשונה ואברו אנשי שהוא חם בראשונה ואין כמק בקר עליו המפעלים והסגלות מוליד דם ישר המורסות ויצבות ישקיט המורסות החמות כשיעשו ממנו תחבושת עם קמח השעורים וכן עליו המכות והנגעים בשימוש ארהו טוב אל הגרב אברי הראש ישקיט כאב הראש הדמי בשירחוהו ושמחון בו אברי העין יועיל כמאמר החם אברי הנשימה והחזה יועיל משעול החם ויכך החזה וכל שכן תשקוי ממנו מענג בסוכרי ובערבי פרגא ומשקהו הוא שרב יועיל בחולי הצרעת הנקרא ראה אל גרב בערבי ושריאה והוא יותר מועיל מהגרב כשע החם אברי המזון יועיל מלהבת האצטומכא אברי הנעירה משקהו יועיל מכאב הכליות וישלשל השתן והגב ממנו ישלשל האדומה ומשקהו כמו כן ירכך הטבע וגם

והוא כשם כן יועיל כבליעת מי הסבכת ׳

פרק פא

ובלשון בין הכחות הוא חתיכת עצים והוא עקרים מובחרים נכונים מוקצרים והוא שני מינים לבן ואדום הטבע הוא חם ויבש בשלישית העדי הוא מטבין אברי הנשימה והמזון וחזק הלב כאשר יועיל כדפיקת הלב הנקרא דפקאן כשר אברי הנעורה יוסיף בכחות הזרע תוספת בבואר תם תמורתו בכו במשקלו גובא בראנקא וחצי במשקלו לסין אל עצפיר הוא ליבא אויש ׳

פרק פב

בראנגאס ובלשון אירשם איסטיקדוס וא אברו אברוטנום והוא הקיסום הכחות הוא צמח דומה אל האפסנתין הלו רטבה חזקה ויש ממנו בין הענפים יותר קצרים ועליו יותר גדולים גלו ע עלים דקים לבנים ומורכבים והוא כיבות החטה אבר נגלינוס הם שני עשבים קרובים בטבע נקראים על השם הזה הטבע קר ולח בראשונה המפעלים והסגלות הוא מרקק כפתיח מאד ויבגע התחבושות ממנו משיכת הד׳ אליהוה אל האברים אברי הראש יועיל התחבושת ממנו כמכאב הראש הקר ובן השליף העשוי ממנו ויועיל ל לאסטנגוריא והלוי הראש הנקרא זכאם בערבי אברי הנעורה ישנר והחצין כבליעת ימושב מימיו ימגב החסת וין יועיל בנגעי הרחם ויפיל השליח והעובר ויועיל בצרות של הרחם ולבלוע ובמקושי שכב דרך שתיה או דרך תחב התחבושת וישקו ממנו עד המשקה זוזים ׳

פרק פג

בלאדאר ובלשון אנקרדו הכחות פריו דומה לגרעי לגרעיני התמרים ולבו כבו לב ואוזו בתוך אין בו חוק וקליפתו כמו קליפת ערמונים ועצי קסטאל והוא מתולד משובר ובריפוינו והלחוזי יש ובכם דבק בעל היות ויש אנשים שלוקסים אותו ואינו מוק יותר עם אגוזים הטבע הוא חם ויבש ברביעית והפעלים והסגלות הדבש העשוי ממנו בנגע כמלד כור בורא ישרף הדם ותתעורבות העדי ישקור והבלות ונגעי תאריך ויסור הצרעת ויעקור כתמי הפנים הנקרא אהם בערבי וירפא חלי השועל הבא מהלבנת המורסות הפנים יעזור והמורסות הרכות בפנים כלי הפרקים יועיל בקור העצב ורפיונו ומהרוקין הנקרא קהונג וגם ובלקוה הוא עוות הפה ומתפלג הנקרא לקוה בערבי אברי הראש יועיל מהמסר הזכרון אם יאכל המרקחת העשוי ממנו הנזכר בספר הרקוח אך יעור ר ערבוב הדעת והמלנכוניאה אברי הנעורה יעשו בו השחורים ויב ובכם הטרסים הוא מכל הארסים וישרף התערובים החריאק בלו תבאת בקר ושלן אגוזים ישברו כחו ותמורתו תכסה בנגד הם לודם עם רביע משקלו שמן ב בשמן ושליש משקלו שמן בלסאן ושליש משקלו נפט לב לבן ׳

פרק פד

בורק של ניבא הוא ה הראית הזכוכית והוא יות יותר חזק מהמלח והגם ממנו כזה אך אין בו קבוץ ויש שישרפוהו על עצם הגחלים עד שיצלה המובחר והיותר משובח ממנו הארמיני הקל אשר הוא רקועים ה שישבר מהר אשר הוא כמו האספות הל הלבן אשר בעין החסכל ובעיני צורפי והודו והנרבך ו והקש האפריקי על כל הבורקים הוא הקש הבורק אל הם המלח ואין אוכלים הבורק אם לא בעבור סבה גדולה וקצ וקצף הבורק הוא יותר דקיק מהבורק בכחו והיותר משובח שבו הוא הקוף העשוי המבורר להסבר הטבע הם ויבש בסוף השנית ויבש אפשר שיגיע לשליש ת המפעלים והסגלות יפרק בכח וירחוץ ויותר האפריקי ויק ויקלף ויחתך התערובים הגסים ויש בבורקים קבוץ מעט עם הבורק חוק חזק מהאפריקי ואין באפריקי קבוץ אלא ת הבורק יד טרובה ובמלח קבוץ ואין בו אלא הבורק מעט העדי ירקק השער בשורים ממנו עליו וכשיעצו בם ממנו התחבושת יוסיף הדם אל הגוף ויכשיר הגון אך לפעמים תאכילה הרבה ממנו משחור הבריאה המורסות והסכנים יועיל בתחבוך בתחבושת החלודה ויותר האפריקי עם חומץ ויועיל בכו בן מערב כלי הפרקים עושים ממנו מערב עם דונג הנקרא קירוטי בערבי ויועיל לצנון הנקרא רעונא פלאג ויועיל מקוות העצבים אברי הראש יועיל מהלפת הנקרא הזאב ובחוזק נקרא רעונא עם דב דבש ובשיטוטו ממנו כאזן ינקה ויפתח ויועיל כהתרשות עם יין ומשקה עם ושא ויועיל לגלילת האזן אברי הגרון רע לאצטומכא ובמסירות והאפריקי יעזור הקיא והולא ש שהוא כשיחבר הוא כחחך הרבה בחות ערובים אשר באצטו יותר בשאר הבורקים ועורקים ממנו עם תאנים תחבושת על הטחול הנקרא אסתסקא בערבי וחזרתו אברי הנעורה ישלשל כשיבשלוהו בבוך וכשיאכלוהו עם סראב ובמון או תבשיל הזאב ותזכה יסקים עקיצת הנמעים וב ובנות והורמה לו הוא למעלה במלח ואם ישתוהו עם קצ קצת הנסים תרגים התולעים יוציאם וכאשר ישחו תב הבטן או השדי בו וישב קרוב מאש יהדגם וכזה ותמורתו ת הוא הפרשי בינו ובין המלח הארסים יועיל כל בורק ויותר האפריקי מחניקת הפטריות כאשר יהיה שרוף או כל בלתי שרוף ובן הקצף שלו ויעירבום עם שומן חלב החמור וחזיר ויניחהו על נשיכת הכלב ושותים אותו בם במים קרים כאשר ישתהו לשתית הצרעות הם קנטרידש הנ הנקרא דסא בערבי והמקיא ממנו בורק נטרון ישתהו אותו עם אנגראן לרחות הוק דם השור ׳

פרק פה

בצל ובלשון סיפי הכחות הא ידוע וכו עם הרפואות המתחיך טרורות וקבוץ והנאכל ממנו הוא מה שהוא יותר ארוך והוא יותר חריף ו והאדום יותר חריף מהלבן והיבש יותר מהרטוב והחי יות יותר מהצלוי הטבע חם בשלישית ובו רטבה והותניות המפעל והסגלות מרקק ויותר הנאכל ובו עם קבוץ חבר הבורק ומחודו חוק ובו נפח ובו משיכת אל הדם לחוץ וגם ובאדים הקור הלא יולד משתבלתי יאכלהו ממנו בזון שנת שכחשב לבלום ואם יעשו דרבאגא רת בשיל עם הבצ הבצלים יהיה פחות נופח באין בצלים ומזון המבושל כם בן כי הוא תערוב גם הבצלים הנאכלים יועילו בחז

המים ויסירו חולי הגחש וכקרבי דאלחוה בשיכורו · המסו
המסולה שלהם · העדי יאדים הפנים ויעו יסיר הבהק
הכרתו בו סביבות החלי המעל ויועיל מאד ובבלח יכרית
חיכלות ובערבי תאליאל · המכות והנגעים מיכיו יועילו
בהנגעים המטונפים ויועילו עם שומן תרנגולת אל הנגע
הנולד בקד הבנעל · אברי הראש כשיעשו מעט בביכיו
יועיל אל הראש וינקהו ויטהו באף כמבו לכובד הראש ז
וצלול האזנים ולבתלא דנולדת בהם והבים והוא מבאיב
הראש ואם ירבו לאכול ממנו יוליד הזיבה ומזיק לשכל ם
מפני שמוליד תערוב רע והוא מרכה הרוק בפה · אברי
העין סיך הנכבד ממנו יועיל מגולת המים לעינים ויפרוק
הראות ויכהלו כדרעו עם דבש ללכלוך העין · אברי
הנשום והחזה המריק עם דבש יועיל מהמדנס · אברי
המזון המבריי הוא קשה העכול ויש ממנו שיעורר הקיא ו
והאכול ממנו יחזק חולשת האצטומכא כמדירותו ויועיל ם
בתאות המאכל והמבושל ממנו נעשים והוא מרכה התוגה ום
ומוליד הצמא ויועיל לירקון · אברי הנעירה יפתח פיות
הטחורים וכל מיני הבצלים יעוררו תאות המשגל ומי הב
הבצלים יגירו דם הוסת והשתן וירבבו הטבע · הארסים
יועיל בנשיכת הכלב השוטה בשיכשהו בו ובמיכין בבלח
ושראב והבצלים והאכלים יועילו בהזק רוע הארסים ·
אברי קצתם שיוליד באצטומכא הערוב · רשגב בדוכה ·
ושבר הזק הארסים ·

פרק פו

בקלא יבניא הוא אור
אורקאש או כלשש ר
רד ירק תימני · המהות

על דעת דיאסקורדים הוא ירק אין בו תרופה כלל והוא מי
מיבויי בטו והקטף הוא ארכוליין אין לו טעם והוא בזה ויותר
משובח בכל הירקות הנאכלות ויותר ברשיב מהחזרת והד
והדלעת ומזונו מועט ואינו קובר מהר מפני שהוא נעדר
הבזירקות בכל וכל · הטבע אמר גאלינוס שהוא קר ורטוב
בשנית · המורסות והסמנים יועיל כשיעשו ממנו תחב
תחבושת למורסות החמות · המכות והנגעים עושים
ממנו תחבושת ומעקרו אל המורסא הרכשיית · אברי
הראש באשר יערבו ביצו עם שמן ורדים רפא מכאב הר
הראש הנולד משריפת השמש · אברי הנשימה והחזה
יועיל בהשעול וישקיט וכל שכן מבושל בשמן שקדים וגם
ומי הרמון המתוק וישקיט הצמא והחום ·

פרק פז

בלבוס וכלטין בלבוש
הבהמה הוא בצל נאכל
קטן דומה לבצל העגם

הנקרא נרסיסי ועלהו דומה עלי הכרתי וציציו דומה רא
ראשמה ויש ממנו מין יעורר הקיא ואמרו אנשים שהוא רב
הנקרא רגג הוא קטמוביא ואמרו אחרים שאינו זה אבל ה
הוא בסוג הבצלים בחאר · ובדומה לי שהוא אנגלם
ועוה נרבר הנה בעניינו · הטבע הוא קרוב בטבע
הבצלים ואולי הוא יבש בראשונה עם רטבה יתרונית
המפעלים והסגלות הוא בנפח וחדיע וכיעכה הרשן
העדי יועיל כשמשחים אל הכחם הנקרא כלף בערבי ויג

ויותר בשמש וכן יועיל לרושם הנגעים והוא בעגה הזיך ו
והלשון וכשיחים בו עם אודם ביצה על היבלות וכערבי
תאלול ועם סמננין על הנגעים הרכים · המכות והנגעים
כאשר יצלוהו עם ראשי הדגים ויתפיר ונרדים אותו על גג
בגעי הזקן ויעקרם · כלי הפרקים אם יעשו ממנו תח
תחבושת עם חומץ ובשר לרצוץ אבעי העצלים ויעשו
ממנו תחבושת לנקרס ולכאב הפרקים עם חומץ והגבש ל
לבדו לבלישת העצבים והוא בתחבושת לבקיעת העצון
והאזן יחבש בו עם מבקלש · אברי הראש הוא תרופה
מועילה לבלת הנקרא תזאג ונגעי הראש וכשמשחים על ה
התחבורה אשר נתקבץ בו הבשר ומלכלכים בו בקורע עם א
אודם ביצה וכשמשחים בו · אברי העין יעורבו יצלבו
עם אודם ביצה אל הצפורן הנקרא טרפא בערבי · ואם
יערבו בו כן החומץ יהיה משובח אל החולי הנקרא טרב ז
ומורסת זנב העין הנקרא ארנק · אברי הבוק והמזון
והאדום ממנו הוא טוב אל האצטומכא ועושים ממנו הו
תחבושת עם הדבש ולמכאובי האצטומכא והכבד הוא היותר
משובח ויעכל המאכל וירבה מזונו בח ואעפ שאין בח בו
בגון משובח וכל שכן כשהוא נא · וגם אינו בתעל יהיד
עקרצה בנגעים ונפח · אברי הנעירה יעורר תאות המש
המשגל ·

פרק פח

פיר קטינא ובלטין פס
פשידי המהות הוא מיני
נוונים אחד נולד בבית

הרחמה ואחר נולד בכרמות הגפנים והמשקה כאיזה מים ם
שיחות משקל שני דרהם · המבחר המשובח ממנו הוא
המבכר המשקע במים · הטבע קר ולח בשניה · הסגל
והסגלות העליו ממנו כלול בשמן ורדים הוא קובץ והמ
וישקיט הכאבים ותחבושת העשבי ממנו בחומץ · המורסות
והצבועים מערבים אותו בחומץ אל המורסות החמות והר
והחולי הנבלא והאודם הנקרא חמרא בערבי והנקר צפרה
תרוה תחת האזנים ולאשר בליחה לבנה · כלי הפרקים
עושים ממנו תרופות תחבושת לעורות העצב ולקווצי הג
ולנכאות הרגלים הנקרא נקרס בערבי ולמכאובי הפרקים
החמים בחומץ ושמן ורדים · אברי הראש יחבש בו
הראש ויועיל בן הצרע הרים · אברי הנשימה והחזה
ירבך תחות · אברי המזון רירו עם שמן שקדים יועיל
לצמא החזק מכרה אדומה · אברי הנעירה אם יקלו ממנו
במשקל שני זוזים כלול בשמן ורדים ויעצור הבטן ויועיל ם
במנעי המעים הנקראת כואג בערבי ויועיל אל הנגעים א
אשר יהיה בו ריר ודיו עצבו עם שמן בגמעון וישלשל ה
הסריחות אם שותים ממנו וישקיט חבת הקרחות המנה ·

פרק פט

בואגם ובלטין כמוני זל
ויש אנברים שהוא הלקח
בדבריות שהוא בריאנו

בריאוניאת · המהות ויותר שמשתמשים ממנו הוא עקרו
ויש לו מבו כן שרף הנקרא צמג בערבי וסרן השרף שלו
הוא יותר החזק כבריצו ויש שיערבו בשמן זית וגל סכך ב
בכותח הנקרא מורים ומעט יין ויערבוהו עד שיתעבה הול

ובני עכיון הוא טובו   הטבע חם ויבש בשלישית
המשל הוא בתוך   הכבוד והנגעים ויוציא העצמות הח
הנשברים ברוב יבשותו ודקות הנגעים   כלי הפרקים
הוא נאות אל העצבים   אברי החזה יועיל מהחזרונים
הנפס אשר בחזה ונאות אל הריאה ונגעיה אם ישתו ממנו
או יעקצנו בו   אברי המזון יועיל מקושי הטחול ׃

פרק צ

בוסר ובלע׳ ובלטין בוס
בושירון הוא בוסר החם
התמרים   מהותם ידוע

מבין הם קרים ויבשים כאשות והבוסר יותר קובץ   בתח
מנקרא קסב   המפעל והסגולות יעצה ויותר בשישתו
צדרין הכים וכשתוא בתוך יוליד קרקורים יותר ויוליד הא
ואפנים בקרבים ותבשיל הבוסר ישקע הלהבה עם   שם
הגרין החום העקרי ואם ירבה ממנו יוליד בגוף תערובים
נסם   אברי הראש הבוסר הוא מכאיב הראש והרבות
ממנו ישכור והם טובים לכשר השנים   אברי הנשום
והחזה הם רקים להזה הריאה   אברי המזון הם מתעכבי
באצטומכא ויולידו אותם כנבד ועכולם מתעכב והקל ר
הוא פרות העכול ומוזכם מרעש   אברי הנעירה כל אחד
מהם יעצור הבטן וכל שכן כשישתוהו כיין עפוץ או   בחו
במוכן הבלית ירבה ההלב   וכשישתוהו בחומץ עפוץ
ישנע חולת הוסת והגרת הטחורים   הקרחות אם ישתמשו
ממנו הרבה יוליד הנלידה ומכור הבשר ׃

פרק צא

בגד ובלטין בונכו הוא
פרח ההדס   המהות
דמר שיביאוהו מארץ הי

הכן והברי קנתם שיהוא מעקרי אנגילן וכשיתנועע ישול
הפכתי המשובח שבו הוא המובחר מהל הערב הריח
ולק הכבד הוא הרע הטבע חם וי׳ ש בראשונה ועל דעת
קצת קר בראשונה   המפעל והסגולות יחזק האברים
ועדי יעקה העור ויגב מה שתחתין בתחשובות ויבשור רי
ריחו ויפסיק ריח הסיד הנקרא נורא בערבי   אברי
המזון הוא טוב לאצטומכא ׃

פרק צב

בנקד ובלטין נ טריקא הוא
אל בנריקא הוא מילין
המהות ידוע   הטבע

קר בתחלה והשנית לח במשפה ובשיבשון זרעו איננו ברטיב
אבל הוא מיבש בראשונה ועקרו מיבש   המפעל והסגולות
האבטיח המבושל בבגו הוא רק וחוא על כמנו והאבטיח
אשר איננו מבושל הוא בטבע הקשואים ובו פתוח איך שי
שוחה והצבוע ממנו הוא יותר משובח התערוב   על כלם
ונקרן מבשל ומבריק ויותר זרעו והמבושל ואשר איננו מב
מבושל הם מבריקים וזרעו יותר חזק התבריק והוא משחית
לאוה ערוב שיפגע באצטומכא והוא נוטה יותר אל הל
הלבנה מאדומה וכל שכן אל השחורה והצבוע רוכה לה
להליק הוא אמפרתי לא ימתנה בוהר   העני ינקה העור
ויותר זרעו ותוכו כמו כן יועיל מהכתם הנקרא כלף והבוע
חזגלת והדלפת וכל שכן כשילושו אותו עם כת שהוא כ
מתוכו כמו שהוא עם סובן חטה ומרבשים אותו בשמש ׃
אברי העין אם יחבשו קליפתו על המצח ימנע הנוזלות מ

כ׳ זולן   אברי המזון הוא מקיא ויותר עקרו וזה כי במשקל
שני זוזים ממני שתוי ביין יגיע הקיא מאין כובר אם ישתו
ממנו שעור אכוליש   והאבטיח אם איננו מבושל מאד
יוליד השלשול הנקרא הויצא בערבי והצבוע מקוזב הקב
העכול אלא אם יאכלוהו עם מה שמתוכו ונמוך יותר   משו
משובח ותערוכו יותר מאות וראוי שיבסף אחריו מזון לפי
שהאבטיחים כשלא יאכל אחריהם מאכל אחר יולידו   אם
אם אכלות וקיא וזאת שישתה אחריו הזום הכוס המסגנבין
והסיואב לבתח או רקוה ונגביל ויין   אברי הנעירה
המבושל ממנו יגיר השתן וכן אשר איננו מבושל יועיל בן
החצץ בכליות ובים השתן שהוא קטן, ויותר בחצץ   המו
הכליא והצבוע פרות והגרה יותר מבריק ויותר משחר ל
להרחת וכל שכן הרשה ממנו   הגרוכים כשימצר באצמו
ישתנה לטבע ארסי ולכן יאות בשיכבד שיוציאנו מהר ׃

פרק צג

בין ובלטין אומים הוא
ביצה   המהות הוא
ידוע   הנבחר

היותר משובח ממנו הוא הטרי מביצי התרנגולת והיותר
משובח שבו הלבנו והיותר משובח שכמלאכתו שלא ית
יתקדש ואחר ביצת התרנגולת ביצי העופות אשר הם   כמ
כמוהם כמו התרנג והאגס והשיחות אמנם ביצי האווזות הק
הקטנות הוא אצלם כלע   והחומה לו הוא רע הערוב
הטבע הוא נוטה ליותר והלבן ממנו נוטה לקור והאודם ש
שלו אל החום והם רעובים וכל שכן הלובן והיותר יבש ש
שבו ביצי האווזות והנעמה   המפעל והסגולות יש בו
קברן וכל שכן באודם הצלוי ממנו והלובן שלו יש קט הם
המכ ובים הישנים וזה כדבוק אשר בו הלפי שהוא מתדבק
במקום ועוצר ולא יסור משם מהר בכו הלב ואם יקפא
הוא יותר מתעכב העכול ויותר זן ויותר משובח ממנו הוא
המבושל במים והוא נגרשת והוא מהר לעכור   העדי
והלבן שלו יועיל משרפת השמש ויטרנו וכשיצלו האודם
וישתקהו בדבש יהיה משיחה לכתם הנקרא כ״ף בערבי ג
וכן לשחרות וביצי העוף הנקרא חבארי הם אמשיחה טובה
כמו שאומרים ויאות לנכותו אותו וכן הזהב אשר יכשר
לזה וזה בחוש צבר שמעבירים בו ויאות לעזבו עד שיראו
אם הוא שחור אם לא וכן ביצי העוף הנקרא אל קלאק בע
בערבי כמו שאות   המורסות והסמנים יערבו במורסות
האסצלכית ובחוקנים לנגעים והמורסות וימשחו אותו על
האודם הנקרא חמרא בערב   עם שמן ורד   הסכות
והנגעים יועילו ממכות הענבות ובקם שער הקריחה ושר
ושריפת האש ויניחוהו בתוך על צמר ויבגע הנגעים וכן ב
בשריפת האש והמים כמו כן   כלי הפרקים יועיל לעצב
ויועיל מכל מורסות הפרקים   אברי הראש יערבוהו
בסמים הנוגעים יציאת הדם מקרום המוח ויועיל כבולי ת
הראש הנקרא זכאם בערבי והאודם ביצת תרנגולת   יועיל
מהמורסות התכות באזן   ואמרו כי ביצי המלחאבא הם
המדברית הנקרא טרשונא יועיל מהכתמין   אברי העין
הטלוקן שלו ישקיט כאב העין והאודם ש״ל עם זעפרן ו״ז
ושמן ורדים יועיל מאד מרטיקת העין ותחבושת עם קמח
שעורים ימנע הנוזלות מן העין וכן ימשחו בו עם לבונה

שם החומץ לנגלית העין אברי הבשלם והחזה יועיל מעובי החזה והגרון והמבושל במים הנקרא נמרשות יועיל מהשקול ומבורסת הקדם הנקרא שכבא ומהבליון הנקרא מל בערב ונתור הגרון מחוהם ועצירת הנשימה ודקיקת הדם וחתר בשישתו האודם שלו כשהוא מושר ומוצית הדם המלחבא המדברי הנקרא סרטנא הוא מגנסה להעביר ש שעול הנערים אברי המזון המבושל במי שהוא בחומץ יועיל בשפיכת המסרים לאצטומכא והמעים ויבגע נתי בחירות הרשע והאצטומכא והצלוי ותהמך אל העפשנית אברי העצירה המבושל כמו שהוא בחומץ יבגע השלשול ו ונגעי המעים והאודם שלו ימנע נגעי הבליות וכים השתן וכל שכן אם ישתוהו כא והצלוי כמנו על האפר שאין לו ע עשן יועיל מרפיון הבטן ולנגעי המעים וכשיאכלוהו גם הרכרים הקרבצים ומין הבוסר יועיל מעובי המעים וכים השתן ועושים מבנו קנקן הנקרא חוקנא עם אכליל אל כל מלך לנגעי המעים וכים השתן ולעפושים ויועיל מחבורות הטבעת ומקום שער הערוה ועושים פתילה מבהלה בו וכ וכשמן ורדים למורסות הטבעת ודפיקתם ועושים פתי פתילות כמו כן מלוכן כיצה עם שמן רבא ויועיל מנגעי ה הרחם וירכך הרחם וכשישתוהו כא כמו שהוא יועיל מיצ ביציאת הדם ומשתן הדם ומכל האיצים ובכל שכן ביצי הצפרים ויסיפו בתאות המשגל ואמרו כי ביצי האודים כ כשיערבוהו בשמן זית ויטיפם ברחם פותרים יסלשלו ום הוסת אחר ד' ימים ׳

פרק צד

כל ובלשון בהלי הגמות אבר אלבני שהוא קש קשואי הדרן במו הקשואי'

הגדולים והוא כר רפה לנגבל הטבע חם ויבש בשנית ו ועל דעת קצתם בשלישית המפעל והסגלה קובץ יחזק הקרבים בלי הפרקים יועיל מקושי העצבים ולחוחם והליותם הקרים כמו הצנון הנקרא פלאג והלקות הנקרא לקוה בערבי אברי המזון יבער אשר באצטומכא ויועיל מהקרא והוא נכנס במרקחות הנקראים נואריש אברי הנעירה יעציר הבטן ויפור הרוח ׳

פרק צה

כלל ובלשון בולדרוסי הבהות הוא קרוב הטבע במשלג הלבו מתוק מצד מרוב מהבנרק הטבע קר בראשונה יבש בשנית ׳ המפעל והסגלה בו כח בריקע וכח קובץ אברי הבחן יחזק האצטומכא וזה שהוא שורף ומעבה אותה ומאסף א אותה ויועיל מרפיונה ורטיבותיה ואין דבר יותר מעבה מ ממנו אל האצטומכא אברי הנעירה אסור שיעצור הבטן ועל דעת קצתם ירכך הבטן והוא הנראה בעיני והוא מועיל למעי הישר והטבעת ׳

פרק צו

כארטנגריה ובלשון ביד בידירבזינו הוא תורנגני ת הוא מליסא

הטבע חם ויבש בשלישית המפעל והסגלות יועיל מכל המבאבים אשר מהלבנה ואשר מהשחורה העדי ימשיך ויזה ומה המכות והנגעים יועיל מהגרב אשר מהשחורה אברי הראש יועיל מעיפשם המוח והפי דפיקת הלב נקרא דשקין בערבי אברי הבחון הוא עוזר לבשול ויועיל מהפוקה ויגקרא פואק ובהוריתו אל הנעים משקלו מדרפנו מבושל ושני נ' משקלו קליפת השתית ׳

פרק צז

בארטנאן ובלשי טליעניגא הכראת והוא ידוע הבכור חושן כמנו הוא רע ושכי

כטבע הקשרי במחבת והחרש כמנו יזהר אל השלם הטבע על דעה אבן כמאכריא הוא קר אך באמת הוא מאכח המתגבר עליו הוא החום והיובש בשנית וזה כשריפתו חז וחריפותו המפעל והסגלה יוליד השחורה ויוליד העצמי' העדי יפסיד הבראה ומפסיד מבשר ויכרכם רגון והוא שוא קטן מהכרנגאן והוא מתקלף ויוליד הכתם ונקרא כלף בערבי המכות והנגעים יוליד הסרטנים ומקושי והגרבים אברי הראש יוליד כאב הראש וחסתום המוחי הריאגה אברי הבחון יוליד אוטם הכבד והטחול ולא המבושל בחומץ אם נר שיפתח סתומיו אברי הנעירה יוליד הטחורים אבל תשחוק מעוקצי מוכם בעל בשם כשיסמצוהו מכנו יועיל מהטחורים ואין לזה הכרנגאן עד אל העצירות ואל השלשול אך אם יבשלוהו כשמן זה י ישלשל ובחומץ יקשי

פרק צח

בוראבינו הבוח הוא כהדיראגם הורצי' יאמנון מדבר ריצחק

המפעל והסגלות יתיר הנפח בכל מקום אברי הראש ציצו הוא טוב לרחוצות המכות אשר בראש ונכן בשריהו ע עליו אברי הנעירה ישלשל הבטן ׳

פרק צט

כרזיראן ובלשון כרוא בחזיאדן הוא בן כסתי ביצי אל הקולב הוא עם

שעירין השעורה הוא כמו הנרי ויש כו כח חמה לכח הבחמאן והמבחר הוא הלבן הנם טרובה הקוים הגמור בלתי חולק אבנם החולק אשר עצו דק סיגוט הלבן הגר רע והם מזיפים בלשון הבריבראש הטבע חם בשנית יבש בראשונה המפעל והסגלות הוא מרקיק בלי הפרקים מועיל מכאב הפרקים ובכאות הרגלים הנקרא נ' נקרס בערבי אברי הנעירה יוסיף בתאות המשגל השרש ויועיל מהאוסם'

פרק ק

במדך בנפלים גרגים באים מהודו ל'מגרי ה והנרי התמוה מתרי

הגריו והוא שני מינים קטנים בלתי פתוחים וגדולים בפת מפותחים והיותר משובח הוא הקטן בלי הפרקים יקשי הלבנה מהפרקים אברי הנעירה ישלשל הלבנה מכל התולעים וגרגרי הדלעת ובערבי חבי אל קרע והוא בה משובה מאד ׳

פרק קא

בופוסא ובלשון בקוזא והוא בוקרצא הטבע קר המפעל והסגלות הוא מפסק ובו קבוץ ובקליפת גרעין יש רפכה' העדי

יחליק ויפנים הבכות והנגעים יעילהו שחוק על הנגעי הרע וידבק המכות כקיברנו והשרפים ויותר קליפת אילנו ובשרפים ומתולעים כיסון בתבשיל שרשו ועליו על העצמות השבורות אברי הנעירה קליפתו הנכה תשלשל הלבנה כאשר ישקו ממנו כמים קרים ב׳ שקלים עם יין

פרק קב

בהאר ובלטין כישאר הו הוא נגישטא הבחירות הוא נקרא באונקם רו׳ קן הכשר והיצר מבורכב הגוון אדום באמצע ויותר עבה מ בורר ובוכבת הטבע חם בשנית יבש בראשונה אברי הראש ריחו יועיל בהרותות הנכית בראש׳

פרק קג

כרציד ובלטין בנצידי הם המפעל והסגלות יתיך וב זכל טבן אשר ציצו זהבי ומתק ביותר הקדי המדברי כמנו ציצי זהבי ואדים השער המורסות והסמנים תבשיל עליו יועיל בהמורסות המכות והנגעים עושים ממנו תחבושת ברבש על המכות והנגעים כלי הפרקים תבשילו יועיל בבקיעת העקל אברי הראש ישכבו הפה תבשילו לכאב השינים אברי העין תבשילו יועיל בחולי הם הנקרא קנירא אברי הזה תבשילו יועיל משעול ישן אברי הנעירה יאות לשי שקליו לבנים ושקליו שחורים יועיל בתשלשל הגוכן

פרק קד

בגג ובלטין גרשקיאבי הבחירות היותר רע כבנו ו והיותר בזיק הוא השחור ואחריו האדום והלבן יותר בשוח משלום והוא אומר ואני לתמהתק בו ושנים והראשנים הנזכרים אין מסתפקים מהם ושבן השחור הוא כבו ארגמן ובערבי ארגנלי ושבן הא אדום כרכומי ושבן הלבן נוטה לכרכמות ואשר כסם מסתפקים כרפואה יש בו רטבות שבניות הבבחור הוא הלבן ואם לא ימצאהו יסתפקו בהאדום וראוי להרחיק ה השחור תמיד אך מין ענפיו אשר שישינתו תמורת הא האמין הטבע השחור קר ויבש בסוף השלישית והלבן בתחלתה המפעל והסגלות הוא במבל הדבש ויפסיק יציאת הדם וישקיט הכאובים חרפקים בכבה בטול הת הזום העדי יקרבוהו ברבורים ובשמנים במבני שהוא קרוש הדם ומקפיאו המורסות והסמנים ישקיט הכאבים ובתוך קישי הביצים ויועיל בהאודם הנקרא חמרא בערבי כלי הפרקים מתקים הכאב הגדול לנכאות הרגלים הנקרא נקרים כשיבשלהו בו ברטיה וישתהו ממנו שלשה גר גרות בכר הרבה אברי שאם ישתהו בעליו שלשה או ד׳ עם בלא ירפא מכבל העצבות אברי הראש המין באיזה מין שיהיה ישקיט כאב האזן ועם החמץ ושמן ורדים ישקיט כאב השינים וכן דיעו ועקרו בבושלים בחומץ ושבנו שו שוב מכל זה והוא בורדים ועושן ואם יאכלו מעליו דבר שי שים לו שעור יקרבב השכל וכן אם יעשו חוקנא מתבשל עליו והשבנו כותף כאן ישקיט כאבה אברי העין ימשחו על העין בדיעו או בטיצו ועליו וישקיט כבאבי העין הם הקפים ואם ימשחו בעסיסו או בעליו או בזרעו יבנעגו גלות העין אברי הנשום והחזן בשישתו בדיע חבג

שני אבולהים יועיל פרקית הדם הבעצור ויעשו תהב התחבושות מעליו למרסות השרים ומאשר שיערבוהו בתר בתרופה כבקעות השועל וכן ימשחו על מרלפת השרים א אחר התריון ויכנעו ויתיכם אברי הנעירה משיצו יועיל לבאב הרחם ויפסיק הריקת הדם ממנו ועושים התחבושות ב מעליו על מורסת הביצים הארסים הוא סם ארסי שבע שיעורב השכל ומבבל הזכרון ויוליד השטות והמשגעות׳

פרק קה

בנקה ובלטינ כוקיסו המהות כהו רוטת לכח ח העדשים ויותר קשה וה׳ העבה׳ ממנו הטבע הוא ישר נוטה ליובש המפעל והסגלות קובץ כמו העדשים ומוליד השחורה המורסות והנגעים הוא טוב ליחם ומחובשים בו בחנורת חלים בבים ל ולבקיעות הנערים אברי הנעירה קיצור הבטן׳

פרק קו

בש ובלטין אנאשר הוא אב אגירא בלען הטבע הוא חם יותר מכל העופות הגדלים בבתים ואשת קנתם שהוא מחמם הטיבן ומריש קריחת לחם חמץ המפעל והסגלות השומן שלו גדול התועלת בו שקש הכאב והשקט הגשיכת בקימק הגוף והוא היותר משובח שבשומן הע העופות וכ שאיו יכשר הרוחות וקרקבנו מרובת הגאון העדי השומן שלו יזכך המראה ובשרו ישמן אברי הנשום והחזה הוא מזכך הקול אברי המזון בשרו הוא מתעכב באצטומבא וכבר יותר בשר האווזות והיותר קל שבו והיותר משובח הם הכנפים וכשיתעכל בשר העופות האלו הוא יותר זן מכל בשר העופות אברי הנעירה יוסיף בתאות המשגל ויריבת הנפש׳

פרק קז

ברשונשאן ובלטין בישסי בישסיניאשטן הוא קפילו ן וינירים המהות הוא כנקרא אל כיר בלשון פרס כלומר כוכבית הבאר ובלשון א ארמי שער אל נראם כלומר שער הנדשות ובלשון ערב ש שער אל גלי הוא עשב דק צומח על שפת הנהרות ובאגמי המים תוך הבורות ודומה אל הכוסברת הלח אך ענפיו נוטים אל האודם ואין השחורות ואין לו קלח ולא ציץ ולא זרע ול ולא פרח ודאגם כחו כחר הטבע אם טליכוס שהוא ישר ואני אומר שאפשר שהוא נוטה אל החום והיובש מעט המפעל והסגלות מתיך ומרקיק ומפתח ובו קבוץ ויבנע הנגרה ובשיערבוהו בכאבי התרנגולת ונהלו הנקרא סם מבאן יחזק על הבלחמה זה עם זה ועל הקשות הקדי אפרו עם חומץ ושמן זית יועיל לחולי השועל וחולי הבחם ועם שמן ורדים והיין יאריך השער ויבניגו בליפולי המורסות והסמנים יועיל מחרבלות ויסור החזירים המכות והנגעים יועיל מתנצורים והנגעים הרעים הלחים אברי הראש אפרו יועיל מחלפת אברי העין ועיל מחולי הנקרא נרב בערבי אברי החזה יועילהו לנק לנקותו הריאה אברי המזון יועיל עם יין לשפיכת הרה היתרונים לבטן ולאצטומכא ויועיל מכאב הטחול והירקון אברי הנעירה ישל של המתן וישבר החצץ ויוציא הח׳

פרק קז

השליה ותנקה הילדות ותפסיק יציאת הדם ולפי סברת הר
הרוב עוצר הבטן ועל דעת בסוייא הוא מסלעל׳
הארסים עם יין יועיל בנשיכת הכלבים והנחשים השוטים
והשרצים האחרים   הבורחו בקיצור הנשיכה הוא אל
רבו מסקלו צרין בנפקי״ג עם חצי מסקלו רכבים

פרק קח

בדרונגי הוא בשילקן׳
לשי ארזיכוי   המהות הוא
חבק נהרי ואמו״ר כצחם

פהוא כאדמות והוא אל ערבא והוא ידוע וטבעו כבח שכן
אל בירי והברונגש אך הוא יותר חלוש ממנו וכן כחות ם
בנגדים   הטבע הוא חם בראשונה עד השלישית ויבש בר
בראשונה וכן רטבה יתרונית אמנם שתגיע רטבתו עד ה
השנית ולא בעצם   הפעלות והסגלות בו קביצות וש
מלטור הנה הוא יקבץ אלא אם יפגוש בו כוחר מוכן וא
ואכנם אם יפגוש לזהה ישלשל   ובו התכה ובטול ונפח
ובשרר אל העפוש וכועיל מליחות רעות שחורות והרעו
מועיל מהולדת השחורה מפני שנולד בו   המורסות
והמכנים יועיל כשמשחון בו עם חומץ ושכן ורדים על
המורסות החמות   אברי הראש כשמכשטם בטיצו יועיל
ברקיעת הנהרים וכל שכן כחומץ יין ובכפורא כשיעשו ם
ממנו פתילה ויפיד כוות השינים והוא מכה שיסיר העפוש
בכוג אי״ד ויניעהו בכוג אחר   אברי העין יועיל כרפיקת
העין כשילקטו ממנו התבושת ויוליד חשבת הראות כשהוא
נאכל מפני תערובת לחנתו והעלותו איד ומיצו יחזק הר
הראות בשיכחול בו   אברי הנשימה והחזה יחזק הלב
באר ריבש הריאה והחזה ומסרנא כמימיו יועיל מרוע הג
הנשיכה וביכוין יועיל לרקיקת הדם ובכיר החלב   אברי
המזון הוא קשה העכול ומסור להתעפש ורע לאצטומכא
וכל שכן עליו   אברי הנעירה יעציר הבטן ואם יפגע
בתוקף כוכן יכלכל מיעור הגרות וכוים לעצבות וירעו וי
ויועיל בעוצר השתן   הארסים יושם על נשיכת הצרעת
ותנין וים׳

פרק קט

כותנכי ובלטין ביד
ברטאניק   המהות
אמרו שהוא בוסתאן א

אקרוק אמרו שעליו ידמו אל החמאץ המדברי אך יותר קר
קרוב לשרורות והוא יותר חם   הפעל והסגלות עליו
חם קמבצים   המכות והנגעים יסגור המכות והנגעים
אברי הראש מיצו כעוכח מאד לנגעים הישנים אשר בפה
והשחין הנקרא קלאע ואות שיעשו ממנו עסים וידעיל ם
בהשחין הנקרא קלאע׳

פרק קי

בילטון והמהות אל פרפנג ה
המדברי והוא כמיני טים
פוטיכלש והעו אשר כמו
היתועים   אברי הנעירה הוא משלשל׳

פרק קיא

כקלא אל חמקא ובלטין
פרוטולקי ובלשוננו ל
לגלנות והוא עשב שו
ש.טה נבערבי רגלא   המהות ידוע   הטבע כיצו

המשובח הפעל יותר ממנו הטבע הוא קר בשלישית לח ב
בסוף השנית   הפעל והסגלות יש בו קבוץ ימנע יציאת
הדם והתרות חישטות והוכתו מעט ואינו רע והבכה רא
הארוכה תמיד   העדי יחנכו בו היכרות הנקרא האלול
רעוקרי בסגלה ולא באיכות   המורסות והמכנים אם יתוש
ממנו תחבושת למורסות החמות אשר המוך כתם שהמכף
יועילם וכן אל האו דם הנקרא חמרא בערבי   אברי
הראש יועיל למכנים אשר בראש אם רוחצים בו ממנו בין
ויסיר קהיות השנים מפני שהוא מחליק העובי ויגשים כא
כאב הראש החם והרופס   אברי העין יועיל באמר דים
הנקרא רמד בערבי ויערבוהו בפתילים והרבה ממנו יוליד
חשבת הראות   אברי המזון יועיל בלהבה ויאצטומכא
אם ישתו ממנו או עושים כמבן תחבושת יועיל לכבד הנ
הנלהב ומטבע הקיא המררי ויחליש התאוה   אברי
הנעירה עושים ממנו חוקנא לנגעי המעים ומשלשול דם
המררי ויועיל לכאבי הכליות וכים ההרת ונגעיהם ויפסק
ב״וב הפות המשגל וחשב בן מסוייה שהוא מוסיף בתאוה
המשגל וירבות שיותיה בבוגים החמים והיכשים וקוצר של
עלשול דם הוסת ויועיל משחין הרחם ומימיו יועיל גם
מתשחורים הרביים ומיצו יוציא גרעיני הדלעת הנקרא חב
אל קרעע וגם יצלוהו ויאכלו ממנו יפסיק השלשול
הקדומות יועיל מקרחות וזרות׳

פרק קיב

בגרס ובלטין א
אוי לאגא הואלהם ב
בערבי גלגן   המהות

ידוע ועפריותו יותר מעפריות האגוזים והוא יותר קן
האגוז אלא שהוא יותר חוק ואישיותו יותר פחות שמנונת
ויותר מעוכב העכול   הטבע הוא נוטה לחום כל מנגו
ולייבש מעט   הפעל והסגלה יוליד הארוכה וכן קשן
ויותר כשה שהוא באגוזים וכן נפח ויוליד רוחות בבטן ה
התחתון   העדי השרוף ממנו יגדל השער   אברי
הראש כבאיב הראש   ואם יאכלוהו קלוי עם פקס
פלפל יבטל כלוי הראש ובערבי זכאם ואמר אבוקרט מה
שהוא מוסיף בכוח   אברי העין חשבו אנשים שים
ימשחו בו על קדקד הנער אשר עיניו כעין הכחלה ישוב נוין
התכלת   אברי החזה כשיאכלוהו בדבש יועיל מהשעל
הישן ויעזור אל הרוק   אברי המזון הוא מעוכב העכל
ויעזור הקיא ויותר מעוכב העכול מהאגוזים   אברי
הנעירה קליפתו הוא קובצת ותעצור הבטן   הארסים
יועיל בנשיכת השרצים וכל שכן עם התאנים והפראגנא
ויועיל בנשיכות העקרבים׳

פרק קיג

בנגנבות ובלטין אגנוס
קסטוס וגרעיניו נקראים
חב אל מפר   המהות

הוא אשר צמח אפשר שסרוב גדלו ידמה אילן והוא צומח
בקרוב המים וענפיו קשים ועליו כמו עלי זיתים אלא שהם
רכים ולא יבא עצי כסמים אלא פרחו ועליו ריח בפרחו וב
ובכל מה שמסתפקים ממנו רקיקות וחריפות והוא זולת ם
מהפראגא היבש הטבע חם בראשונה יבש בשלישית
הפעל והסגלה יתיך ברקיק מתיר הרוחות אין בו נפח וגו

ובו פתוח עם קבוץ העדי והוא מנקה המזון בלי הפרקים ע
עקומים התכונות מעליו לעוות העצבים ויסיר היניקה
אברי הראש יכאיב הראש והדים בשתיה ואם יחובש בו
על מכאוב הראש והקלוי ממנו כשיאכל יכאיבהו אברי
הנשום והחזה הוא מרבה החלב וממעט ש כבת זרע ומשו
ונשקים ממנו עד זוז אחד אברי המזון בפתח אוטם הכב
הכבד והטחול ויועיל מאד לקטיים בשישתו ממנו עם מב
בממנין סיקור ב׳ זוזים ויועיל מתוקו׳ הנקרא אסתוקא
אברי הנעירה מושיבים בתבשילו לכאיבי הרחם ומורסותיו
כשישתה ממנו עם פודנג וכשיעשנו בו כיבם מיפת הורע
ובמשר יצאו תחת השדרה בענפיו יבטע הקרי והתאוה ו
ובשיעשנו בו הנשים בעת התאוה החזקה ומשלשל הומת ו
ויועיל כש׳ מבקיעי התשכה ואם יחובשו בו עם החומצא י
ויועיל לקושי הכיצים ומש׳ זרעו הארסים ויועיל במשיכת
הנחשים כשישתו ממנו זוז וכן מגשיכת הכלבים והאריה כ
באשר יעשו ממנו התחבושת או עשן יעשן ועליו יברחו
הרמשים

פרק קיד

באבסינ ובלשון פוליפודי ובנוסח אחר בסבאינ המהות הוא עץ ת תכליתו ויש קטרים נושים אל ה

השחרות והאודם מעט והוא דק ולו שריגים כמו התולעת רבת הרגלים ויש כמעט מתיקות עם קבוץ אבריו קצתם כיהוא צומח על אילן וקצתם צום
צומח על הסלעים והמובח הוא אשר לו נוטן מתוק מממנים הקטה כאצבע הקטן הנוטה אל האודם וכרכבות הממן ממבול א והטרי אשר בו מרירות כעלים ומתיקות עם עפיצ עפיצותו וטעמו טעם נוחפלי הטבע חם בשלישית יבש בנלית ומומלג ביובש המפעל והסגולות מחיר הנפוח וה הלחות בלי הפרקים והתחבושת שלו יועיל לעוות הע העצבים אברי הנעירה משלשל השחורה בלא עקיצה ו ומשלשל הלבנה וכיכום מימיי ובחאר המבשל בבשר התרנגולת או בבשר הורע המליח ויועיל להדרוקן הנקרא ק קלאנב או עם העגבים ואם יהיו עקרו על מי קרטאם הו הוא מי דבש ותשתהו ישלשל השחורה והלבנה והמשקה ממנו סט מרות עד שני זוזים ובנוסח אחר כרטאת והמרטאת ו׳ קירוטים ערב הדהם ואשת להשקותו במשקה הדבש המזוג במים ולפניו מעט פודנג ובתבשילו עד ד ז זוזי המורתו כמו משקל ו אפיתימו וחצי משקל מלח הנדי

פרק קטו

בסר נקרא בן אל סרנאן ובלשון קדאלו צומח בסלעים אשר בים אפריקיא ואומרי שאם ישחקוהו

ויבלאו המרות השנים הנבאבים ועקרם יחזק בשר השנ השנים ומפלג בזה וחשב נאלינוס כי השרוף הראשון בש כשיקחו ממנו משקל זוז וישתהו עמו ו׳ דאנק צמג ויהלש בלובן ביצה ושותים אותו במים קרים ויועיל ברקיקת הד הדם וכיציאתו תולעת גדולה ויותר הארום ויועיל בחליי העצבים ואם תולים אותו בנערה ואמר נאלינוס שהוא נים נסה ותלוהו בצואר מי שהיה לו כאב האצטו וזה שיהיה הסרטאן על פי האצטום נדיח שוקע הכאב ובטולה לנקה

בן הצואר ויהיה מחור כמו שנמצא בעץ התלוי שתי ועריב לב לבעלי הכפין ומי שתלה ביבי בריאותו ברנאן אדום והיה מוכט כבא האצטו ועל בן יתלוהו כנוא הילד׳ והנערי׳

פרק קטז

כסו ובלשון קוראלו המהות ידוע ונזכר למעלה ויש ממנו אד אדום ויש ממנו שחור ויש ממנו

לבן הטבע הוא קר בראשונה יבש בשנית המפעל והסגלה הוא קובץ ויעיל מיציאת הדם ויבשו ויותר מקבוצו וזה שיבשו חזק המכות והנגעים יברות הבשר הנוטף אברי העין יחזק העין בתמרוק ונגוב הלחות המשוחרים בה ויותר כשהוא רחוץ ושרוף וישחק סימני הנגעי ויבשר אל הרבע אברי הנשום עוצר רקיקת הדם ועוזר לרוק וכן השחור נכש׳ השרוף והרחוץ והוא מהמסממים מחזק הלב ו ויועיל לדפיקתו אברי המזון שותים אותו במים למוחסות הטחול אברי הנעירה ויועיל משחוני המעים

פרק קיז

כיש ובלשון נאפיללוש המהות הו הוא סם ממית הטבע הוא בתכלית החום והיובש העדי ים

יסיר הרבין מיסיה וכשישותים כהנוגא שלו והורע ממרק וכן יועיל בתגרבות הארסים הוא ארס והורג שותהו וה והמשקה ממנו הרוב הוא חצי זוז ולפי דעתי טפחות כזה הורג והתריאק שלו הוא עכבר הכיש והוא העכבר הנזון מ ממנה והשלו הנקרא סמאן בערבי הוא נזון ממנו ולא ים ימות והמוכך יועיל ממנו תוך העקיצות

פרק קיח

בלוט ובלשון גלאנדש נקרא אנ אגפת אל בלוט ושאת בלוט כלו כלומר מלך הערמונים כי שאה ה

הוא מלך ובלוט הוא ערמון המהות ידוע והוא קובץ וה והנקרא שאת בלוט הוא מחות הקבוץ והיותר חזק הקבוץ ש... בלוט הוא קליפתו הפנימית הטבע ומבלשין קר׳ קר יבש ויבשו בשנית וקרו בראשונה והשאהבלוט ועלי הבלוט יותר חזק קבוצו ויותר מחות נגוב המעלות והסגלות כשאהבלוט יש מרוק ובכלם נמח אל הבטן וה והתחתון וקבוץ ויבטע יציאת הדם ויותר קליפתו וכלם מת מזיקים האברים הנקרא שאה בלוט היא מצוכב העכול ויותר בשובח המזון וכשיערכוהו בסיבוי יכשר במזונו כא ואמר גלינוס שהוא זן יותר בכל הגרגרים עד שהוא יותר קרוב מגרעי הלחם יותר אך השאהבלוט במה שבו מן ה המתיקות הוא יותר זן ממנו אבל מזון כלם אינו משובח אל האבשים אבל אולי שהוא משובח אל החזירים המורסות והסמני יועיל עם חלב נדיוטחור הטליח מם מקושי ופרי הבלוט יועיל בתחלה למורסות החמות ה המכות והנגעים יטבע מלהגדיל שחין הפח הנקרא קלאנ בער והנגעי המוספים וזה כשיחבשו אותו ועלי הבלוט ידבק המכות כשישחקוהו ויזרוהו עליהם אברי הראש מ מכאיב הראש וזה מפני שסותם העשן ועוצר הטבע אברי החזה יועיל מרקיקת הדם אברי המזון יועיל מרש מרשיבות האצטומ אברי הנעירה עוצר הטבע ויועיל

בנגעי הפעלים ויציאת הדם ורבה השתן הארסים יועיל בארסי השרצים והבשיל קליפתו עם הדבש הבקר יועיל מ מגרים החוצים הארסניים והפרי אשר תוך הוא טוב אל הא הארסים

פרק קיט

בסכבה ובלשון כאפים המהות דומה לעלים כתושים יבשים נוט נוטים אל האודם ולגרגרות ויד

וירסה כמו קליפת עלים ועצים והוא עומק הלשון כמו כב בכאבא אבר כו כמיחה היא קליפת אגוז כיה ואבר כסוח ש שהוא דומה לבח הנרטאנך והוא יותר רקיק כמנו הטבע אשר בולוש שהוא ישר ואבר אחר שהוא חם יבש בשנית ואין ספק שהוא חם ויבש המפעל והסגלה יתיר הנפח וכו קבוץ המורסות והסמני יתיר המורסו הקשות כשיערבוהו בדונג הוא קרוטי בער העדי יכשיר ריח הפה אברי הר הראש יעשו ממנו סעוט עם סכן בנפט לכאב הראש הנו הנולד מרוחות הנפות בראש וכבאב חצי הראש אברי המזון יחזק הכבד והאצטומ׳ אברי הנעירה הוא עוצר ש שלשול הבטן ויועיל מנגעי המעים והוא טוב אל הרחם

פרק קכ

בזר כתאן ובלשון שיכון לינוש רל׳ זרע פשתן המהות הוא לרוב כב

כבה הלהן נקרא חלבא הטבע חם בראשונה והמבר בי ה הזרע המבושל הוא שוה ברטבה וביבשות וגו רסכה יתרו יתרונית המפעל והם לה הוא מבשל ומבריק ונוטה ברט ברטבתו היתרונית ואפי׳ הקלוי כמנו והוא יעד כאשר אי איננו קלוי בעירב כמוך הוא משקע כאבי מורסות הרחם פחות מהלבנה העדי עושים ממנו תחבושת עם השרש והתאנים על הכתם הנקרא כלף בער׳ והסמנים הרבים ויו ויועיל מקווץ הצפרנים ובקועם וקליפתם וכשיערבוהו ב בבמותו ודבש וישימוהו בדבש יועיל כמו כן המורסות וה והסמנים ידבק המורסות החמות במגנים ובחוץ והכור המורסא אשר אחורי האזנים בכל׳ הדשן והמורסו הקשות כמו כן בלי הפרקים ימנע מקווץ ויותר מקווץ הצפרנים כשיערבוהו בדבש ודונג אברי הראש עשנו יועיל בכלוי הנקרא ובאם בער׳ וכן עשן הפשתן עיגבו אברי הנשים ו והוזה ויועיל משקול הלבנה ויותר הקלוי כמנו אברי הם המזון רע לאצטו׳ מעבב העכול מעט ההזנה אברי הנע הנעיר הקלוי כמנו יעצר הבטן ואשר איננו קלוי הוא ישר ושלשול הוא חלש אבל כשהוא קלוי חזק וכשמבשלים ממנו עם דבש ופלפל יעורר המשגל ועושים בה רשודו ק מקן ומושיבין האשה בתבשילו ויועיל מנשיבת פי הרחם והמורסות החמות וכן לבעם ויועיל בנגעי בים השתן והכליות ותבשיל זרע הפשתה כשיעשו ממנו חוקנה עם שמן וורדים הוא גדול התועלת לנגעי המעים

פרק קכא

ברדא ובלשון הוא נוסא המהות הוא ידוע ובמנו עושים רביר והוא כבח הניר מתסרוף יותר כובש

הטבע קר ויבש המפעל והסגלה יכנע יציאת הדם ויכנע אותו אופנו המכות והנגעים יורוהו על המכות הטריות ו

ואסטרס וכן יועיל כשישימוהו בחומץ וירכש הנאנגד ובל ה הנגעים הרחבים והרצינות אברי הראש אפרו יועיל כא׳ באיכול הפה ובער׳ אכלת אברי החזה אפרו יעצור רקיק׳ הדם אברי הנעירה יקחוהו ויבשלוהו בפטוח ויקובוהו עד שייבש ויניחוהו על הטחורים

פרק קכב

באקלי ובלשון פאבי הוא פולים המהות הוא ידוע ויש במנו מצ מצרי ונבטי והנבטי יותר חזק

הקבוץ והמצרי יותר מרטיב ופחות הנפח הפול הוא יותר מרובח היתרונים ולולא שהוא מעורב העכול מרבוי נפ נפיחותו לא היה פחות במזון הרוטה ממרק השעורים אבל דמו יותר חזק ויותר עבה המבושר היותר משובח במזון הוא העבות הדשן הלבן אשר לא אכלו עש והיותר רע שכן הוא הפול והמבשרו לשרותו בארובה ויבשלוהו והטב וי ויאכלנו עם פלפל ומלח ותבלים

ועתר והורוסים להם עם הסו׳ הטבע הוא קר וב בחיצו ונוטה אל הקור והיובש ובו לחות יתרונית ויותר בלח אב אבל הפול ראוי לגזור עליו שהוא קר ורטוב והאבשים אם אשר ישימו קור רפולים בשנית מוליפים כו המפעל והסגלה הוא מבריק מעט ומנפח מאד ואם יבשלוהו הנג יהיה כמו מרק השעורים ואם שהבשול המרובה כשיתסרו לתת עליו מים פעם אחר פעם יסיר נפיחותו אבל הפול כ כשיקלפוהו וישחוקוהו ויבשלוהו בקדרה ולא יניעו גם תמעט נפיחותו והקלוי כמנו מועט הנפח אך הוא יותר מעוכב העכול והמבושל בקליפתו הוא מרובה הנפח אך הוא יותר מעוכב העכול ואולי קמחו הוא מריסות הנפח והנבטי הוא פחות הקבוץ וקליפתו יותר חזקה מן הקבוץ ואינו כמבוק והמצרי יותר קבוץ מכלם וכן בריקות גולד כמנו בסריפה ומסיר התעורות הנגסים וכבר הת אבוקרט הדין שהוא משובח הבוזן ושומר הבריאות וכשיאכלוהו יחלום חלומות מבולבלים והלח ממנו י יוליד החכוך ואם יקלפוהו וידלקוהו לשנים וישים על מן מקום יציאת הדם יפסיקנו ומבגלותיו שהוא מפסיק לידת הביצים בתרנגולות אם חשכילם או בהליה על צוארים העדי כשיחבשו השער בקליפותיו ירקיקם ואם יעשו מם ממנו תחבושת על ערות הנערים יכנע צמיחת השער וכן ישימוהו על המקום המגולח ומסיר הכתם הנקרא בלף וכ וכש׳ עם הקליפה והעדשים והגל׳ יאים כמש בער׳ והפשר ה הנוק המורסות והסמנים עושים כמנו תחבושת ביין לם למורסות ביצי הנגעים ויועיל לנגעי העצלי׳ בלי הפרקים יועיל מקווץ העצלים ועושים תחבושת כמנו במי מבושל עם חלב חזיר לנכאת הרגלים אברי הראש כמש׳ הראש ויוקדם והדב הירוק אשר כפול והמצרי אשר כעט כר אם יורק ויערב כשמן וישימו כמנו באזן יועיל מכב מבאובית אברי העין אם יעשו ממנו תחבושת עם דבש והלתן הנקרא חלבא יועיל בתשובת העינים ולחולי הנק טרפא ועם הלבונה ולובן ביצה והורדים אם יעשו ממנו תחבושת לבליטות העין וכש׳ לאשר הוא רע העפעף

אברי הנשימה והחזה הוא טוב אל החזה ויועיל ברקיקת הדם ובהשעול ואם יערבוהו עם דבש וקנה הלתן יועיל במורסות הצרון ה"ני הלחיים ותחבושת העשוי ממנו הוא טוב למורסות השדים ויקפיאו בו החלב אברי המזון הוא קשה העכול ואינו מעורב הירידה והיציאה ואינו מוליד ה השחורה והמבושל בחומץ בקליפתו ימנע הקיא אברי הנעורה המבושל ממנו עם החומץ ובים יועיל מהשעול ה הצריך ויותר כשהוא עם קליפתו ויועיל בנגעי המעי וכש' הנכפר והגרש העשוי ממנו כמו כן יועיל בזה כמו שהוא אם עשוים ממנו מרקיו עוד והתחבושת העשוי ממנו יוע יועיל ממורסות הביצים ויותר המבושלים ביין

פרק קכג

באבלים ובלטין בולונשי הוא ממא ממאביד בדברי המראות הוא רגם הנקרא באשכש בער שער ובער נברי הוא פועל כמו כפעל היחוּעים בשרשלג הטבע הוא הם מגר אברי הנעורה ישלשל כמו התועים

פרק קכד

בהל ובלטין אוריגא הוא שתן המראות ידוע המבאר שבטחנים הוא שהני ונבל העדכי נהוא הם המרבדי ושתן האנים הוא יותר חלש שבטחנים יותר חל חלש ממנו שתן החזירים והגדלים בבתים ואשר הם אנפשי הביצים הל' הטריס'ם ויותר חוץ שבהם הוא בעל ביצים ו ושתן הגדיים בכל דבר הוא יותר חלש והיותר מברק שבכש שבטחנים הוא שתן האדם הטבע חם ויבש המפעל והם והמבלה ב'ג הוא כברק וכאשר יערבו שתן האדם עם אבר נגנים וירטבו על מקום יציאת הדם יעצר ושתן הבהמות יועיל בה לצפת הנקראת חגאז אם ירחצום וכן שתן השור העוי הוא במברק הבהק הנכבות והנגעים שתן החמורים יועיל אל הנגעים חקרים הרטובים ושתן האדם כמו כן וכ וכש אשר אינו בשוא ויועיל מקלוף והחכוך והצרעת ו וכש כשהוא מעורב עם בורק וכי הכאן ושברי השתן עד עזים מספיהו על האורם הנקרא חברא ויועיל וכן אם ימשחוהו על הגרב ועל הספחת הנקרא סתפא רע והנגעים אשר בהם עגולים יועיל להם ונגעי כף הרגל משתינים ע על יהם ויתרפאו כלי הפרקים יועיל ממכאובים העצבי' וכש שתן העזים הגדלים בבתים ושתן הכוסים ויותר אל הקוץ וההשתעשות וכן יועיל אם יעשו ממנו סמוט להש והשתעשות אברי הראש שתן השור כשיערבו בו כופר ו ויטפו ממנו באזן הרקיק ממנו ישקט מכאוביה וכן שתן העזים לבדו עם כופר ושתן האדם הפרסי ימנע יציאת הם המלא באזן ושתן החמור הוא הזק התועלת מסריבת התיחים ויפרו אותם האזן המוזכן הנקרא מצנת בבח נ גדול אברי העין ובמרוה בבלי נחושת עד שיתעבה ויועי' ללובן והגרב וכן שיני הנערים וכן המבושל עם כרתי אברי הנשימה שתן הנערים יועיל ממצוקת הנשימה אברי המזון וכאשר ראה אדם בחולונו שהיה לו טחול גדול

ויצוהו בחלונו שישתה משתנו ג' פעמים בכל יום וכן עשה ונרפא ונסוהו ובמצאוהו בורפלג ושתן האדם ושתן הגמלים יועיל מהשקוי הנקרא אסתסקא בער ונשחוהו בו השתול עם הלב הודאים הנקראים לכאוו בער ושתן העזים המריס יועיל לשקוי בשרי ויותר מבורי וכש עם סנבו' וגם שתן החזירים בכים ושתן עם יין חזק ויועיל אברי הנעורה ש שתן החזורה ישבר הוצץ בכוליא וכים ושתן וישלשלה ו וכן שתן החמורים יועיל מכאב הכליות ושתן האד' מבושל עם כרתי יועיל מכאב הרחם כשישבו בו חמשה ימים פעם אחת בכל יום הארסים שתן האדם יועיל מנשיכת האפעה בשישפכו ממנו על הנשיך ובשישתהו ממנו כמו כן וכש' ה האפעים הסלעיים ויטיחוהו על נארן על נשיכת הכלב ה השוטה ולכל נשיכה ועקיצה ושתן הפרדי מועי' מהארסים כלם וארנבת הים

פרק קכה

בואק ולשון שליוא ול' הרוק הם המבחר והחזק הוא הרוק מתריעב והצם ויותר בעלי המזג הדם המחות ידוע הטבות והנגע' יועיל לשחין הדק הנק' קובא אברי העין יועיל מהחולי הנקרא טרפא והלובן הארסים הורג השרצים כלם והנחשים והעקרבים

פרק קכו

בער אלחיואן ובלשי ארשטורקו אנימליאום ול' צואת החיות צ צואת הצב ובלשין אריב יועיל מקערסים הנקראי' נכש בער ומהכתם הנקרא בולף בער' וזה בתמרוקי וצואת הגמלים ינקה ויבטל היבלות אברי הראש צואת הצבי יועיל מחזוניות למרוקי וצואת הגמל' ישסיק רעיפת דם הנחירים ושיצתהו עם התרופות המבורון יועיל אברי העין צואת הצב יבריק לובן העינים המגורשות והספנים צואת הגמלים יניר הנגעים וכן זבל א הצאן יועיל לאל הנגע ורבשי וכל העזים יותר החוזר' בכה וכן צואת הגמלים ישקיט מורסת הפרקי' וממכאוביה אברי הנעורה צואת העזים יובש בתוך של צמר ימנע זו זבות הרחם הארסים אם יבשלו אוקיא מצואת עזים עם חמשה סכרנת יין שחור ושתוי ממנו כמו כן ויעשו ממנו תחבושה לנשיכת האפעה יועי' וצואת הצאן הערוך וכש' הגללים בחומץ ישתחו בו לנשיכת הכלב השוטה

פרק קכז

בצל אל חזיר דומה האשקינלא ה המראות הוא דומה בצל העכבר וש ושעכבו וישיבותו תמורתו והוא יותר חלוש ממנו אברי הנעורה ישקיט כאב הרחם וקר הארסים יועיל מהארסים ומנשיכת העקרבים ובהש ובהשאר הנק רתגד' אם שותי ממנו או עושי ממנו תחבוש' מעור' בתאנים תמורתו כמוהו ורכב ושני שלישיו קרנפל,

פרק קכח

במאחורדן ובלטין כימים נארדין אברי הנעורה יועיל מכאב הרחם והכליות אחר

שישבר ויוחן בשמן ויתגדרגנ הגוף כיצה ולא יתקשה ומי שילשל השתן ודם הוסת ויגיל העובר ויועיל עם קראם קרדאמבא למחודים הארסים יועיל בארס הכרצים הכג חמוחנ כבמהו פולישריק א׳ אר׳ אגנור בריוסקון המהות הוא חבורת עץ זרע ילקח

פרק קכט בקלא אל יהודיא רוא פריקלט הטבע הוא חם ולבעלה בהתאפר

פרק קל אבדי בישמים והוא שהוא עשב צ צומח עם חבים וכל דבר שהוא שכן אליו לא ישלם אלינו והוא הריאק ג גדול אל חבים ולו כל התועלות אשר לבים בצרקת וחג והגרבות ואבנם ביש בוש הוא חזקי בכו שכבר עליו וה הוא עיכר בשרש חבוש כבל העגבר העדי יועיל בהצר בהצרעת כלי הפרקים יועיל לבאב העצלים הארסים ת הוא תריאק לכל ארם ולכל האפעים

פרק קלא בגבום ובלטין ביכר הוא וירגא פשטורדש המהות הוא עצא אל ר רקי בלוכר בטה הרועי ועוד ב נזכר כגולתנו בשער העין

פרק קלב כיסדאר באגרי ובלטין ביאהודר בינדיאג ואו קולוריאג בביאים מארבניאה המורסות וה והמכנים עושים אותו לבורסות הרכנה והמכנים הרכים כלי הפרקי אם יעשו כבנו תחבושת לנבאת הרגלים הנק נקרס יועיל. פרק קלג כמם נזכרהו בשער חב חב אל בצרת

אות הגימל

פרק קלד נוז ובלטין נוסיס בלומר אגוזים המהות ידוע והוא הם והתריאק ש שלו לחמי אבנו התאות אליו וגם המועיל כבנו הוא המכנבכין ולהולעי והאצטו׳ עם הכותת הנקרא ברי והחומץ הטבע חם בשלישית יבש בתחלת ה השניה ויבשו פחות בחומא וכו רטבה נסת תמור כשיתישן המפעלים והסגלות הקלוי כבנו יש קבוץ יותר ועלית נקלפ וקליפתו השריפה כיבשת בלא נשיכה והשמן הישן הע העשוי כבנו כמו שבן זית ויש תברוק חזק אל הישן העדי אם יסיבו הרטוב כבנו על ראשי הנבפה יועיל המורסות והמכנים בשלועס׳ הפרי אשר תוך האגוזים וישימוהו על המורים ת אשר בותקרוה יועיל המכות והנגעים הפרף שלו אם ילעסוהו וישימוהו על הנגעים הח החדים או באספלנית הנקרא ברהם יועיל כלי הפרקים יועיל ליגיעת העצבים אברי הראש כבאיב הראש ואם יש ישימו בין עליו פושרים באזן יועיל ויועיל מהליחה אשר באזן ואמרו כי האגוזים יכבידו הלשון ובולידים הצמחים בפה אברי העין שכבנו יועיל ג׳ המאוכל ובעד׳ אכילה

ובהאוד׳ הנקרא חמרא בעד׳ ובתנאצורים אשר בצדי הען אברי הנשום והחזה בין קליפתו ועשנו הקדוש ימצע הם המרלכן ויזיק לשעול ושמנו הישן יוליד כאב הגרון וכן כל מיני אגוזים ואומרים שעושים ממנו תחבושת אל השד עם אשר בו צורפא ויותר הגדול שבבנו אברי המזון הוא קשה העכול רע לאצטו והעשוי מבנו בעונ הדבש ובעד׳ מרבא כשהוא לח הוא יותר מועיל לאצטו׳ ומחזקת הזוק וזה כשי בשיקלפוהו מקליפתו והאגוזים העשוים בעת כרבש יוע יועיל לאצטו׳ הקרה ואני אומר כי האגוזים אינם נאותים ל לאצטו׳ החמה לבד אברי הנעירה מוליד הנפחים ויש ק וישקיט עקיצת הכלבים ועוצר ובש׳ וקלוי וקליפתו עוצרת הוסת והעשוי ממנו בעונ יועיל לכוליא הקרה כאו ואמר קליפתו יבנע הוסת ואם הסכלהו האשה או אם שתשתהו ב ביין וכן כשיאכלו המיקות העשוי ממנו בשלשל ואם יצליחו לאבול ממנו יוציא התולעים הקטנים ונרגרי הדלעת הנק׳ חב אל קרע ובועיל למיני הנקרא אעור בעד׳ הארס׳ הוא עם תאנים וחבר אב רפואה לכל הארסים ומכי הבות ועם בצל וכל הדברים על נשיכת כלב שוטה וזולתו

פרק קלה נוז בוא ובלטין נוסיס בושקש׳ המהות הוא אגוז בשיעור העפצים קל להשבר רקיק הקליפה שוב ור הריח חד הטבע אשר בשיח שיהיה חם ויבש בם ף הפליט׳ הבפעלים והסגלות יש בו קבוץ ח׳ רי הוא בנקה הנק׳ הנקראים נמש ומכסים ריח הפה אברי העין יועיל מחס מהשכיל הנקרא שכל בעד׳ ולחזק הראות אברי המזון בה מחזק הכבד והטחול והאצטום׳ ובית פי האצטו׳ אברי הה הנעירה עוצר ושלשול השתן ובשיעור כאבו בשבנו׳ יועיל מהמכאובים וכן בגתולות מושבות בלבנה הנק׳ פראג בעד׳ והטבע הקיא ואמרהו כבו משקלו וחצי משקלו מכל

פרק קלו נגדבא דסתר ובלטין קוסד המהות הוא כיצי היות ויש כם חלקיו שנים נתלים בוהרם בנודת הבקר יבשים ולו קליפת ורקה תשבר בהנצלים בו ב... המבחר הוא כשהם שני ביצים יחד דבקים בזוגים לאיש טות אינו בו זיף ויחשהו כנוף יש והדרוגג בלוסים כרים ובעט נכדבה דסתר ויבשום בבים השתן ומי שישתהו לל לקחת האבר הזה מהחיה הזאת יאות שיבקע העוד אשר ע עליו ושיציא הרטבה עם מה שהוא כנעצר בו הוא רטבה כמו הדבש וייבשם יחד הטבע יותר רקיק ויותר חזק מכל מה שיחובם וייבש ויאות שיהיה חם בסוף השלישית קר ה הרביעית ויבש בשנית הבפעל והסגלות יותר הנפח וכאשר יבשחו בו יחבם הגוף והמכבר הדומה אל הדונג אשר בו באמצעיותו נוסף חזק החמים המורסות והמכנים יועיל במורסות חמות המכות והנגעים יועיל מהנגעי׳ הבכשים כלי הפרקים יועיל לעצב וכאבם ויועיל כמהריים והעווית הרטוב ובהתנגדות אשר בכלי חוש הנקרא בגאז בעד׳ הנו הנולדת בעד׳ רטבא ומהבטול הנקרא ברד והזמן יגבקרא פלאג אברי הראש יועיל מהשכחה ובהתולי הנק׳ הברגנס בעורב עם שמן ורדים וחומץ וכן יועיל להרדמת בשר ב אם יהיה עמו קרחת מהקודג עם

עם רבש והלפל' יועיל ולא יזיק ומפסקים מבנו כנריפת את
את ריסור כיני כאב הראש הקר וכשיקעשו כבנו תחבושות
על קאן יועיל מהחרסות ואין דבר שיועיל יותר ממנו לר
לוח אשר כאזן וזה שיקחו שעור קדשה מבגרבא דסתר ו
ובתנים אותו בשמן ורדים ויטיפו ממנו באזן · אברי
הנשום והחזה כשיקעשו ממנו יועיל מכורפות הריאה וח
הל' · אברי המזון כשישקו ממנו עם חומץ יועיל מהמוקה
הנקרא פואק וזה שיעשו ומצביא · אברי העידה יסיר ע
עקיצת המעים שתוי בחומץ ויתיר הנפח וישלשל הוס ז
ויוציא השליה כששמשקים ממנו מני זוזים עם פודנג בר
נרכש וזה אחר שיקיז נידה והמצאן אשר אצל העקב ואז י
ושלשל באין הוק ויוציא העובר ויסיר ק ר הרחם וכל רו
רחוחיו וקור האסף · הארסים יועיל כנשיכת השרצים ו
והוא טריאקא להביקה הנולדת בעד אל נרבפי הבודה ם
ממנו הנוטה אל השחרות רבא אים כמית ואפשר שיהרג
באותו יום ויפול מי שנכנצל ממנו בחולי אל ברסם

פרק קל"ז

בואשיר ובלטין אפוהונכום הטתו'
הוא אילן שאינו עולה הרבה עד ח
הקרקע וזה ס"ה לעלי התאנים והוא

חום הורקית וכתורב באודם בוחך החלקים ותם על רים
והשוק העוכר עליו כמו שיק הקשואים ועליו שעיר דקות
כיות וכפר וגאב ועל ו קינים באד והקצתו בגור ענול רד
הבה לנדר השכת וציצו בכורכם והוא טוב הריח ונוריו ד
רנים בסוינים כעקר אחד עכה כעוכי ורת איזר ובריחו
כנגר ומוציאים השרף שלו כשמבקעים בעקרו בעת שיר
סיחת השוק העוכר עליו וכשיהכמו במקום הבקוע ישוב
כמו הקנבראן והדומה לשין נה הוא ממיני הבואשיר
ממנו השוק אשר עוכר עליו הוא יותר דק ועולה כמו אם
אמה ואחב ישתרע כמו עלי השוכר והוא יותר חלוש וכמו
בן קליפות וורין אשר עליו כעלי התבואה הלבן וציצו זהבי
הנבחר ממנו הוא עקרו הלבן אשר כשיפגשוהו הלשון אין
בו קמון והוא טוב הריח · והמשובח ממנו בשרין הוא כת
שלבקלה מתשוקי נכה שבאנצע · והעור מכובח מה אשר
שלו והבא המר באר אשר תוכו לבן ומראהו כמו העפר
הנבחר להסכר העקר בכים והשחור הרך הוא בזוף ויזוף
וזיצוחו באשק · הטבע חם ויבש בשלישית · המועיל כתוך
הרוחות ומכרק והוא חם · המורסות והסכנים ירכך הקושי
וציצו הוא כרכך באר הסכנים · המכות והנגעים עקרו יק
ינכר להוציא העצמות ועם הרבש יועיל לנגעים הישנים
ואם הקרש בער באור פראסי וציצו כמו כן יועיל למכות
המסכים ובכלל כל חלקיו יועילו מהנגעים הרעים · כלי
הפרקים יועתר כמו קרטאן ועם יין לריצץ העצלים והוא
הובאה אשר קצים שהוא רע לעצלים ויראה לי שזה יה
יהיה לעצב כריא זולת הולה ומועיל בניר הנפה ושוחין ם
כיצו כמו כן יועיל ממנו ויסיר העצלה ויועיל מממאבי
הפרקים כלם ולנכפת הרגלים כשיעשו ממנו תחבושת ח
אברי הראש יועיל לאכול השינים כאשר ממלאים בו נקב
הנגעים וישקט כאבה ויועיל בכאב הראש ובמאכפיון ו בו
ובכפיון הנערים ·
אברי העין יחדד הראות לאשר יכחלו בו אברי הנשום וה

והחזה יעשו תחבושת מעליו לכאבי הצלעות והנואשיר ב
כמו כן יועיל בכאב צדי הצלעות והשיעול כשהוא מקרי
מקרירות · אברי המזון כיצו יועיל מקשי הטחול כשיחבשו
בו אז ישתו אותו עם חומץ ישים ממנו הרחם בכלי ואדר
ב' הרסים יכננם ויועיל לטחול מאד והסין קנה יועיל מא
מהפסקי · אברי הנקיות ירכך קושי הרחם ויועיל בעצרת ה
השתן וישתה שעור לוזא' בטים חמים להעצרת השתן ורבה
הוסת והרחם הקר ופריו כמו כן יגיר הוסת ויותר עם האג
האפסנתין והורג העובר וכמו עקרו וזה שהוא כפול אם ל
תסבלהו או אם תשתה ממנו ויועיל מחנק הרחם ויתיר ח
הנפח וקשיו ויועיל מהרדוקן הנקרא קולון וישלשל התע
התערוב הבא ויועיל מחבוק בים השתן · הקדחות ישתהו
כמי קרטאן ויועיל מהרתת בקדחות הארסים יעשו ממנו
אנטוניגית עם ופת בערבי פרחם ויעשו ממנו רטיה לנשיכ'
הכלב השוטה ויועיל עם הראונג לנשיכות ואם ישתוהו הו
הוא הריאק וכן כיצו תמורתו התאני ואני חושב שהאסק
קרוב ממנו

פרק קל"ח

בלוז הם גרגרי העצבור הגדולי'
הכחות ירוע והוא יותר משובח ה
ההזנה בהאגוזים אך הוא יותר ב

בעוכב העכול ובעוכב העצם בשיטות הארצים ואוריחות
בג כעם וראוי בהתחפש בשריבות הדבור בו כשער הצי
הציטבר הטבע והוא ישר וכן וחם מעט והכפעל והכלו'
יזון כמון חזק ואינו רע ויבשר אל הרשיבות הנפסרות אש
אשר בכעים והוא מעוכב העכול ויבשר עליו למצונגים
כרכם ואבנם לחמי הבוג כשוכרי שבראור ויתם ף בוה ל
להגיב הזנתו והאורי כבים יהיה הרותו נתרישתו ועקרי
נעקיצתו וישוב בתכלית ההזנה עד שיאמן שאין בו הזנה
ישוב אל ההזנה בתחרותו ואלו גרגרי צנובר הקטנים הם
נמצאים בכל הארצות כלי הפרקים יבריאו כאבי העצבים
והבב וגיד הנשה והוא מועיל לרפיון אברי הנשום והחזה
ינקה הריאה מאד ויוציא כה שבו מהליחה העבה אברי ה
הנעירה יניע תאות המשגל וכמו הנרדוקה ממנו ויועיל ם
מתכתוליא והצין חמקות הארסי יועיל מתאוכרי ובנשיכת
העכברים ומהשרץ הנקרא רתילא אם ישתהו ממנו אוריע
ויעשו ממנו תחבושת מערב בתאני תמורתו כמו הו דנב
ודנבר ושני שלישי סינופלי

פרק קל"ט

נגטיאנא ובלטין ניצניאנו הכה'
ידעו העלים אשר כגר עקרו ל'
לעלי האגוז ובער לכאן אלהפגל

תוכו אדום והטבע קנהו גבוה והשוק אשר עובר עליו ח
חלול בעובי הכובע וארוך שתי אמות ועליו כנעות קנת
לקנהם ופריו בפרחו ושרשו ארוך דומה שרש הדנאור רצ
יצמח בהרים וכצל ובמים מהם ואמרו שנקרא קראה
ניגנטיאנא לפי שהראשון שהודיעה היה נגטון המלך ויצם'
בהרים גבוהים ויעשו ממנו כוין וזה שמורין אותו ה' ימים
ואחר כך שולים ואחר כך ממני אותו ואחר מבשלי הבין עד
שישוב בעובי הרבש המבחר היותר משובח שבו הדונה
הוא אדום ויותר קשה והוא עצום הגידים כעובי אצבע
ויש ממנו יותר עבה ויותר קטן

ועד כי מכוחם נוטה אל השחורות וכשישברוהו יהיה ית
יותר חזק הרכבות כבעלים קרוב מהר ונאנ השגע הם
בשלישית יבש בו המפעל והסגלה הוא כפתח ובו קב צ
קבוצות ועקרו המובחר בפתוח והרקיקות והתשרוק העדי
ע קרו יבש וק הבוהק וכש בצר הכבות והנגעים כבריא הם
הכבות והנגעים המתאכלים וכש מיצר בלי הפרקים יש
יפתו כמנו ב' זוזים עם יין לקוות העצב והוא יועיל לנשי ש
שנפל ממקום נכוח אברי העין ילקח ממנו טיהה לדכר א
אברי הרוח שיוציתו ב' דרהם כי"כ לבעלת הצד אברי הם
רמון כפתח האוטם בן הכבד והטחול ומשקל ב' זוזים ם
ממנו עם יין כבושל יועיל לכאב הכבד והטחול ולקיחם
ולכורכום ואם ישתו כעקרו וכבשר לחולי ראצטו הגר
אברי הצעירה כפיר השתן ודם הלוכת ואם חסגלהו האשה פ
כעקרו בבו פתילה יפיל העובר ויוציאהו הארסים הוא
יותר מועיל שכבשים לנשיכת העקרב ואם ישתהו ממנו מס
משקל ב' זוזים ביין ויועיל בנשיכת הערצים תבורתו בט
וחצי ממנו אסארון וחצי משקלו קלם שרש הקפריש

פרק קם

נוק דגרס ובלשון נוקים המזון א
הבהות היא עפרירות קנול כבו
הדעונים הוא טורניאקוש כא ם

מבריאא ומבכבאן ועושים ממנו שכר עם דבש הטבע
אבר רופיש שרוא בקדר נטיקין ומיבש מעט המפעל ויום
והסגלות יפסיק יציאת הדם והקטוש ישבר המכות והנגעי
ירפא כהשחור הרק רנק קובא אברי הנער יעיר המשגל

פרק קנא

נוז אל כנו ובלשון נוקא
קופרישש הוא אגוז כושריש
המכות והנגעים עושים ממנו ח
התבושת לחיך

פרק קנב

נלאמיך ובלשון נילבינך הוא
זרע שחור הבהות הוא קרוב דם
המפעל כמעל אל נרבק ואמרו א

אנשים שהוא זרע ההורביט השחור וקליפת עקרו הוא הת
ההרבית המכורב והוא צובה בצען כצרים ונער אל סע
סעיד אך המשובח ממנו הוא ההנדי והוא הרלם אל הגוט

פרק

אברי הרוח קצתם היו מבקשים למצוגן כח
מחולי אל פ"ג עם שני זוזים וממנו מחד
בהרפא אברי המזון יוליד הקיא עד שא

שאפשר שדורב בחוזק הקיא אבוי הנגע רה הוא בתבשל
והמשקה ממנו רצי זוז ותוד מכנה הארסים בו כח ארסי

פרק קנג

נוז הנדי הוא נרזי אינדיא המזון
הוא הגרעיל המובחר ממנו הוא ה
הלח חזקה הלבן ואשר בוטין בתוך

מתוקים וכשלא ימצא בו בוטין יורה שהוא ישן וראות ית
להסתפק ממנו בקליפת הפרי הפנימית הטבע הוא חם
בתחלת המעלה יבש בראשונה ובו רטבה יתרונית וזה ם
ממנו אבל הלח ממנו הוא רטוב בראשונה המפעל והם
הסגלה הוא כבר אבל אינו רק המזון בלי הפרקים שכן
הגרגיל הישן יועיל ממכאובי הגב והארכובות אברי הפגין
הוא כבד לאצטומכא ובו חזק מעט משובח הרוגה וקליפת
לנו רלא תתעכל הלבן ראוי לדוחה וראוי שלא יאכל עליו
באגל כי אם אחר שעה וכשיהיה ההדשה יוקר בעקבות

בתזובאה לפי שאינה נשכרת האצטו' ולא יותר אברי א
הנעירה יוסיף בתאות המשגל ובשיהיה טובה לפרורים ו
ויותר השבן הישן וכש עם שמן מבושל בשישתהו מים בס
במשקל כבל אחד וכשהוא ישן גרוד הה הלעת וכש הבאל
קרע ויעשלשל באשר יאכלו ממנו

פרק קנד

נוז רומי הוא נוז רומנים המהות
הוא הנקרא אגרופס הטבע והם
בחוזק בשלישית ומיבש בראשונה

והשירף שלו מופלג בחום אברי הראש פריו עם הונין יו
יועיל מהבטין

פרק קנה

נוז אל כרמא היא נוז תשרין
היא כבכיך הטבע הוא הם לב
ובאלו הוא יש אן בתחלת הרא

הראשונה או יותר ועל דעת אחרים הוא קר בראשונה ח
המפעל והסגלה משובח להספק הדם אברי הראש אם
ישנפכל בו הפה עם חונין יועיל לכאב השנים אברי
המזון באשר יבשלוהו בחומץ ויין יועיל לקשי הטחל

פרק קנו

נלבטר ובלטי בלושטיאש
המהות הוא ציץ רמון כבכרי טפי

או בצרי לבן ואדום ויעשים ממנו מין כמו שעושים מין
מן לחי אלטי בלוסר זקן התיש אבר פולש שבוהו נבת כל
קליפת הרמונים הפנימית הטבע הטבע קר בראשונה ויבש
בשנית המפעל והסגלה היא כמו דבק יועיל לכל

פרק קנז

נפת אפריד ובלשון נ' פירי פירינ'
המהות הוא דבר שהב בתר כזבנת
פרי הדלועים נקרא ציבובר בקיש

וראשו כמו שני קוצים או ברים כמו בן שהוא דומה אל
העקרים ואפשר שיתבקע ויתפתח אברי הנעירה יוסיף ב
בתאות המשגל מאד

פרק קנח

נבסן הוא כיף הוא גבסונית
המהות הוא אבן שעושים ממנו
הרסי והוא כעל רקיעים לבנים ו

והוא יבש וכשישרפוהו יוסיף רקיקות הטבע קר ויבש
המפעל והסגלה הוא עוצר ויושם על צדדי יציאת הדם ויבכ
הדבוק אשר בו והשרוף ידבק ויוסיף יבשו אברי הראש
יבשהו בו על המצח ויושם ממנו על הראש ויעצור רעי
רעיפת הדם והוא מוחד אליו בכמו כן וכש עם טין ארמיני
הקליי ועדשים ובמטיתים ממנו עם מי הדם ובעם חובן
אברי המזון יקרבוהו בלובן ביצה לבלתי יתאבן ויושם על
האבר הדומי הנקרא רכור בער ויועיל אליו והארסים הוא ם
כבצל הארסים הנבחתים

פרק קנט

נינדרא ובלשון פוליאום בומבי
המהות הוא כמין גוף ובו חום
הר כעש והצעתר הוא יותר חד
ממנו ויותר מר והוא ענפי חוטי

לו שקדיה רקות וכער זנב והוא לבן נוטה לברבנות ום
ובפרא זרע כמו שהוא וראשו כביור ובו כמו שערות וח
ה לבן הוא ככר הזרע הריח מבנוסם מעט והיותר גדול ם
וממנו הוא יותר חלש וכשר כמו בן ובן הריפות בעז
והגדרי הוא היותר

קטו הטבע הקטן ממנו הם בשנית ויבש בשלישית והג
הגדול הם ויבש בשנית
הפעל והסגלה פותח מדקדק ויותר הקש כפתיחת האטמי
המכות והנגעים ימנע הלח ממנו המכות
הנטיים
הרחות והיבש ממנו ימנע הנגעים הרעים וכש הקטן ות
הרבה אברי הראש הוא כבאוב הראש אברי המזון כי
כאשר נמצא בו עם חומץ יועיל למחלות הטחול והקושי א
אשר בו ויזיק לאצטומכא יועיל מהורקן השחור וכש חבשי
הגיד ממנו יועיל מהשקוי ובעד אסתסק ובכלל הוא רע
לאצטומכא אברי הנעירה ישלשל השתן ודם חוסת משלשל
הטבע ויועיל בגידורי המולדת כאשר ובעקיצות חב אל קרע
הקדחת יועיל מהקדחות הישנות הארסים יועיל
מעקיצת העקרב ובשול הגדול ממנו יועיל מנשיכת השור
המדיים כלם ויעשנו בו ואם עשני אותו בבית יוציא הש
השרצים התחתו בהרצאת החולעים ויגרש השתן ודם
הוסת ממנו משקלו קליפת עצי הרמוני ושני שלישי משקל
קליפת עלי כליבא

פרק

קכ נאמוד הוא נקרא פלכא והוא שרש
התחבר והוא הנצבי הוא חריפות דקל עוש
ערשים ממנו מחברות המהות ידוע
הטבע קר בשנית יבש בראשונה הפעל הוא קובץ
אברי הנשום והחזה יועיל מקובי הגרון אברי הנע יח י
ימנע השלשול ויציאת הדם הארסים הוא טוב לנשיכת
העקרות אם יעשו ממנו תחבושת או אם ישתו בו

פרק

קכא נמיז הוא פונן דפאראן המהות
הוא הסקטים וימצאו בארץ
מצרים ובארץ הצבי ודומה לתא
לתאנים עוד נאמרהו בשער תאנים

פרק

קכב נמת הזית הוא
כמו הנכסין

פרק

קכג נלוד ובלשון פילויש בלומי יוניית
המבחר השוב שבו הוא עור היונק
מפני רשנחו המפעל והסגלת בנינו בעצם
והוא נדבק ידבוק קרוב מדבוק הכרעים ונרירות עוד ת
העוף וכשי שימוהו על הגרת הדם יעצור העור עור ת
האפעה שרוף אם ימשחו בו לחולי השועל יועיל
המורסות והצמחים נאמר שעור הסום אשר יוחת במים כ
כשיונח על הצמחים יבריא הדבורות והשחינים וישם אם
אשר עוד וכיוצא בו על שריפת האש והם חיים הרטבים ות
הנגעים הרטים כשאין עמהם מורסא והוא תרופה לבק
לבקוע המולד בעד המנגל חצד ודוכים והנאצורים כשי
כשמשיחוהו מעל הדלקות וישים על הברדה יכבע כא
באודקה ושוב לנגעים הרעים והגרב והחכוך א ברי
המזון העור המגיבו אשר בקורקבן העופות והמפקית וכש
והתרנגולים כשיבשוהו וישחקו ממנו יועיל מבאב גבעי תא
האצטומכא הארס ם אבריו כי המקום אשר יפשיטו בו העורים
הוא הם כשיושיבו ממנו על נשיכת האפעה ישעול הארס

פרק

קכד נמאת ובלשון אלא דל כנף הגוה
המוב שבהם הוא כנף התרנגולים
וגם נפשי האווזים טובות העכול והח
והזונה ואמנם הם קלים בעבור רוב התנועה והעכל ג
ואמנם רבוי המזון הוא כעד רבוי הבשר בהם המגרסות
והמטבעים אבריו כי נתנת כנף העוף הנקרא ורישאן
כשיעשבוהו כבמותו כמו וישרפו וישחקוהו וירשם בלחם
כמו הלחה יתיר תוהוי מוציא מבלי כרזל וכן אם יקרוהו
על הלחם ויאכל ממנו אברי הנעירה אבריו כי אותו ת
אלחם העצמי כמה שובדתנו ישלשל

פרק

קכה נאר אל נור ובלשון נארים וכינוש
הוא דומה לפרח הגילופר שקוע במים
המהות הוא ציץ דומה הגילופר והוא ס
שוקע במים יראה ממנו מעט וכוון קרוב ממנו הבאבא
הוא עצי אל רע הטבע קר קובץ המכות והנגעים טוב
לנגעים רעים להחכוך

פרק

קכו נראר ובלשון לקשטי הוא חגב ה
המבחר ממנו הוא השמן אשר אין
לו כנפים ורגליו יעקרו הזבולת
ונקרא תאלהי אברי המזון יקחו ממנו שנים עשר ויסים
ויסירו ראשיהם וקצותיהם וישום עמם מעט הרס יבש וי
וישתה לחולי השקוי כמו שהם
אברי הנעירה יועיל לחולת השתן ואם יעשנו בו יועיל
מעצירת השתן ויותר לנשים ויעשנו בו אל השחורי ודעלב
הארסים השמן מהם אשר אין לו כנפים אם יצלוהו ויאכ
ויאכלוהו יועיל לנשיכת העקרב

פרק

קכז נש בקרש המהות כמו דומה לכ
לכח השיח עם ענב השועל הפעל
והסגלה יח ומתח ומספיק הנפח
ויותר הרוחות ביחוד אברי הנעירה יועיל לדוחות הרחם

פרק

קכח נבן ובלשון קאשיאוש הוא גבנת
המהות יעשאוה מחלב וים שהיא
שבע שוה מחלב שאיננו קפוי הרבה
והוא הנקרא דאיב בערבי והוא הגבינה הלחה הטבע המרי
ממנו קר הטוב בשלישית והמליח הישן חם ויבש בסוף
בשלישית ומי הגבנה כמפני המרקות אשר בו ונשאר בן א
חם הראשון ותחם המרי יש בו חום כל שהוא המכיר ש
שבגוה הוא המכוצע בין הרבק ואשר ישתכר בחית כי שניהם
הם רעים וכה שהוא אשם המטעם ונוטה אל המתיקות ויגע
ויערב אל החיך והישר אשר לא ישאר בקרבים הרבה ז
והעשוי מחלב החמוץ יותר משובח והמגרים הרקים יש
יותפודרע לפי שיעכירוהו ויוציאוהו מהר ונבינת העזים
אשר ירעו הדברים הרקיקים יותר משובחת מגבינת העזים
הרועים כמו הגלנאר ודומה לו הפעל והם לא יש לו
המרוק והלחה מזון משובח ויאכל אחריו הרבש והישן הם
מנקה ויזון מזון מרדי והמליחה אשר איננו ישן הוא מכרזע
קמי הגבנה יסכן הכלבים מאד ויזנבוות אשר יקרא אק
אקט והוא אשר איננו קפוי הרבה כן שאר הגבנה בו בת
בתוך העדי אם ישקו מי הגבנה עם הסמים המנקים המ
המהורה יועיל לבהם והנקרא כלף בער והמרי במבשל ב
בין בקליפת רמונים עד שלא יזכנע הקוץ כמפנים יח
והמליחה הישן יוליד הדרון המורסות והסמנים המרי שא
שאיננו מליח ישבע מורסות השחו כסם הגורות והחתכי
הישנה טובה לשחינים הרעים והמכות והמרי יועיל לגנ
לנגעים הקלים המריים ומן שהמריי ישרתחוק כמה ויסגע
מורסתם וכל שכן עם מלח והנקרא דלאב והגבנה הם
המבריו ושומע מביו

אל הנרב כלי הפרקים יאחוקנו הרזן מכנו עטלית או ב
כמו פרעי החוור הכלוח ויחובש לאבן המפיקים ויוציא
כחם כלי הזק והוא גדול התועלת מאד אברי העין ה
הכליה בלוח והכלוח ממנו יחובש לרמד הלשרפא אברי
תחזה כאשר יבשלהו בטים והשתה בהם הכנקת ירבת
החלב אברי המזון הכלוח ממנו הוא רע לאצטו' וכן א
אשר אינו בלוח לבל כטעם שיהיה כמנו הוא רע זה
ואמר דיאסקורידס שהטרי הוא טוב לאצטומכא ודבר
צריך עיון והכלית אשר איננו זען ממוצע בזה ויותר
כמותר לעכל ממנו / ואשר אינו קפוי והרבה הנקרא קטט
בערבי הוא פחות הזק לא טובכא כמאוחרת / אברי הנעי
הנעילה יולידו והוציא בכליות וכים הכתן ויותר קרטוב מ
ממנו ואשר אוכלין אותו עם תבלין אשר הם מעכבים כחר
ואשר אינו כלוח ירכך הטבע ומיטיב ישלשל האדומה וי
ויעורר התשוק אשר כו בעבור הבורקו אשר בו ויערבו
עם הדבש והגעיל ויותר והתרופה אשר ראוי להתהפך מם
ממנו הוא הנעשה מחלב העזים והוא ותכנכנת מועיל לנ
לנגעים אשר במעי ויותר הצלוי וכבר יודק הצלוי ויחקן
אם שמן ורד ושם זית ויועיל מחולים הארסים אמנם כי
עם הפודנג התררי כאשר ומשחו בו על הארסים ויועיל

פרק קנט

נרדאר וכלשון זר
זרואריאת
הבחור הוא וחתיכו

דומה אל הזרנבי שהוא אריסטולוציא ויותר דק ממנו וח
והוא היותר משובח שנעשה עם הבים ומחליש צמח הבים
שבינתו אמר בן נסויה שהוא נמפעלין יותר הלש ם
בתרדונג ואין זה רחוק ובצרוחות לי כי זה שחתך הדין ה
הלה אין זה ראיה ברורה כדי שיהיה מובטח כזה וכבר ידע
ידעני כי הגרואר עומד נגד הבים וכש שיהיה יותר חלש
מדורונג הערסי הוא טריאק לארסי לכם מאפעי והביש
חולתם תמורתו בתריאק שלש שקלים כמוהו דרנבאר

פרק קס

גוד וכלשון ניזאר הן
הוא פשטננא הכחות
ידוע והיותר חזק מב

שבידיעו זרע המדברי אמר דיאסקורידס יש ממנו בין ש
שעליו קטנים מכורכבים יותר בעלי טומר והוא בצורתו
ויש בשוק העומד עליו שעור זרת וציצו מכורכב והוא כם
כמו הכוכרת והשבכת ולו פרי לבן ועגב חריח ודק וצומח
בחציצי הסלעים והחמים ובבאלנים והפרדסי יש ממנו
דומה אל הטרפא הרומיי והוא חריף שורף טוב הריח והש
והעליו עליו כמו הכזברה וציצו לבן ולו יראה בו הפרי
ויש לו ממנו קלפת האגדים בלא זרע ובכון והתבונהו לב
לגדל הטבע הוא חם בסוף השנית רטוב בראשונה
המבות הנגעים אם ישחקו זרע בעליו וישפכו על הנגעים
האוכלים יועילו מהר אברי החזה ולשעול הארוך אברי
המזון הוא קשה העכול והקשוי מכ בו בעוט יותר ממהר ל
להתעכל ויועיל מהשקוי אברי הנעירה עריו יפקשו ה
המסכרים ויעוררו תאוה המשגל ויותר זרע הפרדסי לפי
שנוקה יותר ולא יעשה זה רע במדברי ואמנם האשקקל
והגור המדברי אם נדין שהוא בין גור הוא מעורר יותר ה
המשגל כהפידונו וישרש קוסת התחן וכש במדברי
כאשר ישתה ממנו או כפתילה באוכלי בו יעקרו ויועיל

פרק קסא

לכושי הארץ
גרניד וכלשון אירוק
הוא אירונא המחות
יש ממנו במדברי ופר

ופרדסי וזרע גרניד מורנים אותו בתבשילים והכודהו הח
החרדל הטבע חם בשנית יבש בראשונה ודלת ממנו הוא
רטוב בשני המפעל והסגלה כפת ומרכ חקדי כי הגריד
עם מררת הבקר יועיל לסמני הנגעים והרקו או כימוי יח
יועילו כשירחיצו בהם העקרבים והקראים נבש בערבי
אברי הראש יבאיב הראש וכל שכן אם אוכלין אותו לב
לבדו והחזרת ימנע ההזק ממנו וכן הגרבא והרעילא
אברי הגשום והחזה בניר החלב אברי המזון כו עכל ל
לאצטומכא אברי הנעירה המדברי משלשל השתן ויע
ויעורר המשגל ועמידתו תמיד וכל שכן זרעו הארסים
כשיאכלוהו וישתו עליו יין ורדוני הוא תריאק לנשיכת ה
החיה הנקראת אבן ע ם

פרק קסב

ניאורם נבלשון
נתאודיש הוא פנים
בעין הטול המהות

הוא שלשת מינים ודומה בבחו אל האפרו והוא יותר ק
והנאוד יותר משובח בכל עניין מהדוהן אלא שהוא יותר
חזק ואקנו תמבחר יבשלוהו בחלב או במי מרסן הלח
ושמן העקרים ויזון כמון מטובח הטבע הוא חם ויבש
בסוף השנית וא שהוא חם בראשונה ובראשון יותר נכון
המפעל והסגלה יש בו קבוץ ויובש בעין נשיכה ואם יח
יותלו בו ישקיטו הכאב ם ומשלא יבשלוהו יוליד רם רע
ומזוני פיחות מכל הזרעים ואחרים תפוחים ומזונו מעט ד
דבק בו ובו רקיקות כל שהוא על דעת קנחב אך כשיכם
כשיבשלוא בחלב או במי מרסן השלת יבשר מזונו וכל
שכן בחמאה ושמן שקדים אברי המזון והוא מעכב בא
באצטומכא הוא בעצבו או אפוי אברי הנעירה עושים
מבנו החבורות לעקיצת הבעים והוא משלשל

פרק קסג

נוז מאתל ובלשון נוקס
במתל המהות הוא
רפואה הורנש דומה לא לאגוז ועליו קוצים גסם
קצרים ודומה אגוז הקיא וזרעו כמו זרע אתרוג המפעל
והסגלה מרדים אברי הראש הוא מרדים רע אל המוח
אם ישתו ממנו שעור נרח ושברי הארסים הוא בצר הלב ו
ואם ישתו ממנו זה יהרג באותו יום

פרק

קסר נאמר ובלשון גישו כרוי ובגל
קרוב מטבע נלארוך והבשקת
ממנו חצי זה כל זה ויכלי וגת

פרק

קסה נבורה ובלשון ניכיר ובלשי אגנ
הטבע קר בראשונה ויבש בשנית
המפעל והסגלה עוצר ב והוא

ונחות הקבוץ והעצירה בהקודרון ובערבי עודר והוא
מבנה הארוכה והמפכת לקרבים ואם יאכלו ממנו על הב
המאכל בכל מרסראות יעכב האבירות אברי החזה יועיל
כשיעול החם אברי המזון קוצר הקיא אברי הנצירה יוע
יועיל כנגעי הארוכה הנקרא כחאג בערבי ויעצור הבטן
והקיא וכן הקודרון ו ועיל מ מי הפוק

פרק קסו

נטריקן ובלטין אנא
אנאר קין אמר בן בם
במ׳ יזה שהוא זכר וכ

תקבורים מאנטריקן שרומו לעקר האגגרן אבל בראשו
אתו הנסה לו ואמרו אנשים שהוא נולד באילן המתאבל ע
ל צר הנפתם וישוב טעמו חריפות וקבוץ ועצם שימיי עם
עגרי וקין הנבחר במבוא הלבן מהיר התפתחות חלק
וקצוות אשר ימצא עם פרידותו מתוקות התבארך בחר ות
ונפשות הנקבה והנבר אינו טוב מקשה והשיעור רעים מאד
הטבעים בראשונה יבש בשנית הפעל והסגולה בתוך
ובחוך התדובים וגסים ופותח האטמים והוא ברקקו וא
ואברי קנהם שבו כח קובץ ובתחלה שעני ימצא בתיקות
גגרוי פרידות המדשות והסכנים יועיל ולכל הבורסית
כי הפרקים ישקהו בסכנגבין ולבאב גיד הגשה והוא
מנקה יתרוני העצב בסגולה ויועיל ברצוץ העצלים והנפ
והגלה והמשקה לזה של שה גרות ואם יהיה עם קרחת י
ותקוה כמו טרטאם ולאב אברי הראש יועיל לבעלי
הצפון ויגקה יתרוני המות בסגולה שבו אברי הנשום
וקנה יועיל בקוצר הנשימה ונגעי הריאה משישותהו בו
בין מבושל והמשקה ממנו עד דרהם אם ישקה ממנו ג אב
אבלים עם מים יועיל ברקיקת הדם בקיחה אברי
המזון יועיל בירקון ויפתח בסכנגבין לצמח הטחול ואם
יאכל לבדו מועיל מכאב האצטומכא ומה טוב ויפתח שם
ממנו דרהם לכאב הכבד אברי הנעירה בשלשל
הליחות העבות המתחלפות בשחורות והלבנה והחברא מ
מיהם עד ב דרהם וכל שכן כמו הקרטם והנה עוזר לדם
ולפאות המשלשלות וכמניעם לפאות הגוף ויגיר השתן ות
ומתק והשקיט כאב הכליות והשתתו לזה דרהם ויועיל לם
למעקרתם הקרחות יועיל טהרתם ובהגרשנות העבות
בשתה כיין עד דרהם הארס שתות משקל בין עד דרהם
נהל התועלת בזה ויחובש לעקיצת הרמשים הקרים ׃

פרק קסז

נאר ובלטין לאורוש
הבהות הוא נרגיר בת
בתבואת הלית הקטן ע

עליו קליפה שחורות ודקה תתפרד בנקשרו ברגיר שת
שהוד נטשה לברכבות רוב הריח והטעם מבושם ועלהו כ
בעלי החום ופריו ארום ולצמח בגרים והגה בפריל ועלהו
הטבע ברגיר חטים וקליפתו פחות בחום והוא בכלל חם
יבש בשנית המעלות והסגלות הגרגרים בגלולם יחבסו
ומיותר בשעלים ויחבבן הלקיו ויגבו בחוזק והגרגיר בת
בתגלות נקליפתו יותר ויותר פחות חום ושבנו יותר חם מ
משמן האגוז הקטוט ידעה כיין הבורסית יועיל עם דום
וטיק בן חובום כאב הרקים יועיל בכאבים ושכנו
יוקך העינות אברי הראש יוקך כאב ושבנו בן וכן
לכאבי האזן הקרים ויועיל בהתושך הגדולים אברי
הנשום יועיל לקושי הנשום והתעצבות וגלוכה ברכבו א
או בשפה וכן להגלת הכותרות אל הריאה והדוכה ברכבו
לסוחני הריאה ודרוע הנשום וכל שכן גרגריו ׃ אברי
המזון שבנו יועיל מכאב הכבד בשתיה ביין וכן הקליפה א
אף כוה וגרגיו כשישתהו בן המצטומכא יציג הקא

אברי הנעירה ממנו יועד קבבא וקיא והציר השתן וה רזת
ובזהול עליה יועיל מחולי בים הבתן הקרום וכן יועיל אם
ישבו בתבשילה והמשקה ממנו אל השלשר שני זוזים עם
בירבש חם סכנגבין ואם ישתה מקליפתו דרהם ישבור הח
החצץ ויהרוג העובר בכוריות הזקור אשר בו על ברלעדיו
ואמשקה ממנו ם גרה וגרגריו ושברו החצץ הגרדות
מבשחתו תועיל משכור השער כשימרחו בו ובהקרחות וה
ותוציא העבות אם ישתה ממנו במשקל בין עד ו דרהם
השיסים אם ישקו ממנו משקל בין עד דרהם הוא גם כן והת
התועלת בזה לנשיכת העקרב כיין והוא טוב לנשיכת הצ
הצרעות והזבובים ובכלל הוא טריאק הארסים השותים
כלם תמורתו עליו כבאם ׃

פרק קסח

נאפת הוא אולי גר
ברדא ובלטין
איאופאטוריאו

הכחות הוא מיעשבים וקיצים הלו עלין כעלי חסחר כא ו
רציצו כמו הגלופר והוא אשר יתפקן בו בוצר הטבע
חם בראשונה יבש בשנית הפעל והסגולה הוא דקיק
כוחתך מברק מאין מסיכה ומאין חום נראה וגם מעט עם
עפיצות ושרירות חזק כמו גרידות הצבר הקוי הוא
טוב לתחלת חולי תשועל וחולי הגרוס ובעדשי דאה אל ת
חית המכות והמגעים יבשהו בטיצו כשומן ישן על
הנגעים הקשים להסגר ובציצו יועיל מהגרב והחכוך כש
כשישתוהו עם מי פום פורא אמבגב כין וכן פרוזו והבוק לו
יותר חזק אברי המזון יועיל למכאובי הכבד ובחוזק
ובחזקו ולקושי הטחול ובורשות הכבד והאצטומכא מי
ויועיל העשב והבוק כתוע הבחנה ומאורעי הפקי ובער
אסהם א אברי הנעירה ישקוהו כיין ויועיל מנגעי
הנגעים הקדחות יועיל מהקדחות הארוכות והישנות
ויגהר בוצו וכל שכן עם כין אפסנתין תמורתו משקל אבא
אסארון וחצי משקל אפסנתין ׃

פרק קסט

נגאטי ובלטין נאג
נאגאריט הכחות
הוא אקאקל ולו ריח

כמו ריח אל קפר הנקרא בלטין אישפלנום כלי הפרקים
יועיל בנבאות הרגלים ובעדכו נקרש אברי הראש אם
יתעשן בו הנכפה יועיל אליו אברי הנעירה יועיל
מחונק הרחם והארסים עשנו יוציא השרצים ׃

פרק קע

גרא ובלטין קלא והוא א
איינא קריטא הטבע
הנעשה מעור חם ויבש ב

בראשנה והצפור הנעשה מהדג הנקרא נרא בערבי הוא
פחות החום אבל הוא יבש הפעל והסגולה יש לו ל
צפור כח מבשל והצפור העדי צפור הדג יקרבוהו בתרופות
הצרעות ואם ישרפו צפור עור הבקר וירחיצוהו יעבנך
בבגדם התחזיא בתרופות העין וכורפות והמכבים צ
צפור העור ישימוהו בו על המפחת הנקרא סעפת בערבי וית
ויועיל וכן יועיל בכונת התורשה וכן צפור הדג הצפור עור
הבקר כשימשחו בו עם חומץ על השחין הרע הנקרא קובא
והגרב יועיל מהם ואם ירשה ברבש וחומץ על והחבורות יו

כהם וכן יערבו צמר הדג באספלנית ותרב המטחין ובערבי טרזם אברי רחוה צמר הדג ישקוהו עם חומץ לדקיקת הדם ויערבוהו כטרק כרקיקת הדם *

פרק פעא

נאלין וכלשי' באילים הנה ית הוא טוב הריח הפעלות והסגלות חו הוא מרכב ומקשא הה לב ובו מעט חדות ובונע יציאת הר הדם הסבות והנגעי' יועיל משריפת האש

פרק קנב

נסראה ובלשון נושאי הסתות ת פות כהכברין ופטריות יקבץ וי וייבש באלו הוא אליל הנקרא שר טרף ותכנית כתבנית כוס קטן רוחצין הצמח ואומלין א אהז ברברים החברצים ויערב לחיך כמו האביל ויותר הטבע איננו קר כבי' שאר הכמהין ואיננו רע התערוב כמו הכמהין וכאלו בטבעו כמו בשר *

פרק קנג

גרב ובלשון שאליקס הוא ערבה* הטרות יסתפקו בקליפתו וכן בס בטרף היוצא כמנו הוציאהו סר סרשום העץ יולד בו ברק משובח והוא כאוכה כבינו ת הבורקים לאכול הפעלות והסגלות ציציו ועליו וכרצו בננב ב"א נטיבה וכו עפיצות וקליפתו בכחו אך הוא יות יותר יבש ועושים מין מסלין סוחרים אותו וייבש בלא נש נשיכה העדי אמר אלינו עם החומץ ייבש הדבלות ויעקרם אם הם הפוכים או בלי הפוכים וקליפתו נכנס בטבע הש הסיעה הסבות והנגעי' קליפתו ועליו סהוסי' כשישתו על אבריהזת והסבות הרטיות יועיל בלי הפרקים חבשילו הוא בשובח באשר ילפו כמנו לנבאי' הרגלי' אבריהראש כשיטיפו כמין עליו עם שמן וורדי' רוחה בקליפת רמונים באזן יועיל בכאב האזן וכן קליפתו הלדה בשיעשו בו זה תבשילו ורוחצין בו אל החוזית אברי העין הטרף שלנ ומיצו יברוק חשכת הראות אברי הנשום והחזה פריו יועיל מרקיקת הדם וקליפתו כמו כן אברי המזון מיצו יוציא נימות הנקרא עלך בערבי *

פרק קנד

באליא ובלשון נאליאה מוסקרא ום רסות והסבנים ירכך הבורם ת הקשות אברי הראש היבורא בשמן באזן וכידי ודאה באזן כבאבת ויועיל ורוח אל נא נאריא; יועיל לנכפה וזה זקוהו וישקוס באב הראש הקר ו ובסיש;ותו בין ישכר אברי הנשום רוח אל נאליאה ישכח ולב אברי הנעידה יועיל בכאב הרחם הקר אם תמביאהו האשה ובמורסותיו הקשות מהלבנה ושלשל הוסת ויוריד הרחם הו גוק וינקהו ויכינהו להריון *

אות הדלת

פרק קנה

דארציני ובלשון סינמומום הנהות ידוע כמנו מין משובח נו נוטה לשחרות כה והוא הרזי' עכה קצר והם ממנו לבן רפה נפרך נוטה אל הריך וממנו מין שחור הקם עם העקשים וממנו מין שרחו כריח כר"בא נ נוטה לירקות וקליפתו דומה קליפות אל ס"ביא תה"ו דבר ב בריו זמן אחר וכל שכן אם ישחקוהו ויעשה עמנות מין זה ומהדרצני מין יקרא דרציני אל כרב הלו ריח פה והוא טוב ובחר חריש וילקת כמנו שמן ויעשו ממנו מפיחה המבחר שבו הוא טוב הריח והחר בטעמו מאין בשיכה ונ ונוטה זך ואלו מעורב ואמר דיאסק' ירדים המבחר שבו תשחור הנוטה אל האשירות ויראה דם הלק ענפיו קרובים זה לזה והם דקים ובם כתיקות ובריחות ונשיכה בטעמו ולא ישאר מקטה מאד והמשובח בו הוא המתנכר קל בל רוח אחר כלעדיו ולא ימרנש עמו ריח אחר והרע כמנו מה ש שריחו כמו ריח אל שונא

או הלבונה או מליחית או כאום הריח לום וגם הגרך כמו כן אשר אין לו טעם והחלק אשר עקרו עבה הוא רע המוברים כיון הוא ששורקים אותו ועושים ממנו עתנות ואם לא יהלס כחו אחר טו' שנה וראוי לקית ממנו מה שיבא על שרש אחר וקנים עשרה הטבע חם ויבש בסלישית הפעל והסגלה הוא בתכלית הדקות כותך פ בפתח ויבשיר כל עפוש וכל כח נפסר וכל מולא סיס נח בתערובים הנפטרים ומשיחתו דוכה מאד מחרת ובתוכה'

העדי אם ישתסלעל תנהם והעדיים מעורב עם החנן יועיל אל המכנים הרכים המבות ו' נגעים יועיל לשו ין תרק הנקרא קובא בערבי ולנגעים בלי הארקין שממנו מופל"ג לדיעות אברי הראש יועיל מכאבי' הנקרא זבאם בערבי ושמנו יכביד הראש והוא כבקה וראש כמו שבורסך בכבני הרטו; ת והוא מבלל מה שרמקש כאב ואוזן ולכן יערבוהו בחרוצות האזן אברי העין יועיל בכהת הראות והחשבה אם יאכל ממנו אם ביחולים בו ויסיר הרטבה הנסה מהעין אברי החזה והנשום משבח הלב וכן עלי' מהשעול וינקה מה שיש בחזה

אברי המזון יפתח אטמי הכבד ויחזקהו ויתקן המעטו' וייבש רטבותו ויועיל מהאוקוי הנקרא אסתסקא אברי הנעידה יועיל בכאבי הרחם והכליות ומורסם ועוד מה שתחסר התוכו במעט שמן ודונג ואורב כיצה לבלתי ית יתגבר והתוכו ו' קשה וישלשל השתן והוסת ויפיל העובר ו ועם קרדמבה יועיל לטחורים והמבנם משיחתו הועיל לכאבי הרחם כשיערבוהו בשמן זית ודונג ואם לא יתק יתקן זה ברוב התוכו יותר ממה שצריך הקדחת יועיל לנעידה ויותר כשיחתו באשו ובשתו בו הארסים בועיל מארסי השרצים ועושים ממנו חתבושת לנשיכת העקרבים תבו רתע קליפת סליכה הקובצת או בפלים ממנו בהנוכא או כפליג ממנו אבר'*

פרק קנו

דרונג ובלשון דרוניג: הוא החתיי' המיות והוא עשב כעל עלים ב בשעור נ' דל עד קנה חצפרן ום ומעט בזה ולבן מבפנים ובוהה בחוץ נוטה אל הקשי' חם והכבדו השבע חם ויבש בשלישות הפעל והסגלה פתי' הרוחות אברי הנשום בחוק הכבד ויועיל לחו לחולסתו מאד אברי הנעידה רוחה הרוח אמר בהם הארסים יועיל מהארסים ומנשיכת העקרבים והסרן הנק הנקרא רתילת בערבי אם ישתו ממנו או אם יעשו ממנו חח התחבושת עם התאנים הבורות ב. והם דנבר או ב נקשו'

פרק קנו דא״ר שיטעאן ובלטין דא״ר שיסט שיסטקאן הוא ארנרלא כבון יע יעדי הטהות הוא אילן עבה בעל קצורים יקבצו הנשרים שמנם והוא מורכב מחלקים ש מצמדיים וקליפתו חריפת הטעם חם ועצו עפרן וכו קירוה כל שהו לפי שהוא שרש מכל הגרה וזה מנס אר צל אסת המבחר ממנו הוא הדבר היוצא תחת קליפתו צמח וזהה לעין המשכל בערבי פרמודי נטוב הריח וחם ותטעם והלבן שהוא אפס הריח והוא רע הטבע חם בתכונה יבש בסוף השנית עד השלישית ונאמר שהוא ב בראשון והוא יותר חזק היבש בזה ואמר וקצתם שהוא קר המפעל והסגלה יש בו החך ונקבץ ויותר הרזות ויעזור התרות ויציאת הדם ויתקן העצבים המכות והב והגניס ויעיל מהנגעים הצרים ובה עפושים כלי הפרקי ויעיל ברפוץ העצבים אברי הראש יועיל לבאפת הנידים והעצבים כמנו מתילה ויועיל להם ואם ישכשכו הפה במבשלו יועיל לנגעי הפה הנקרא קלא״ע בערבי וי וחסר השנים מאד אברי הנשום והחזה תבשילו יועיל מקיקת הדם מהחזה אברי המזון יועיל כנפח האצטו׳ אברי הנידה יעצור משלו הבטן ויועיל בהנפת ומקוצר הטחן ואם תסבלהו האשה יוציא העובר ויועיל ע על נגעי הענבות והאמה ויועיל בקושי אשר בהם הדברים תמורתו פרי הגבבות שלישי משקלו ותועלת תעצב ם משקלו אברון וחצי משקלו דרואנג ׳

פרק קנח דבק ובלטין ויסקוס הוא ויסק ה חסיות ידוע ופריו כמו הרעובים השחורים ואינו עגל מאד והוא כל עצים יפגר וידבק בוד ויבצא באילן הלוש הנקרא ב נלוש בערבי וכן בתפוחים ואילן הנקרא הנפרישרש וכו בה מיפיי אירייי הרבה מאד המבחר ממנו הוא הטרי והלק ואשר מבפנים כמו הכרתי וירוק מחוץ וירח צוחו וא דער בין שכלותו הטבע לא יתחמם אלא אחר יתעכב בו אריך כמו התפסראה והוא חלש ממנו בזה ובו רטבה ית ירונית אינה מבושלת והוא חם ויבש בשלישית המפעל הסגלה מתיך ויתיך הרשומרת הגסות מעומק הגוף בחוזק וגם ומשיכה וידבק אברי קצתם שאין לו פועל ברשומר׳ והקיקות הנגדי ועקור הצפרנים הרעים כשישום עליהם עם הדבק הבריסות והסמנים יתיר המורסות הקרות חוזר כאשר יתחקו כסוד ויועיל מוושרי ונבאבת אל ליל בלומי צמח הלילה הנקרא שרח בערבי ובלטין כנות הל הלילה התבורות והשחינים סירכך השחינים דבר כים והחבורות הרעות כלי הפרקים ברכך הפרקים מעורב עם במוהו דונג וכמוהו ראתינג אברי הראש מועיל מהמורסות הקרות אשר אחורי האזנים מעורב ברתינג ור והנג אברי המזון יתיר קשי הטחול כשישום עליו עם קצת הדברים המחזקים כמו הסיד ׳

פרק קנט דוד ובלטין וירמיש הוא תולעת שני ובערבי דוד אל קרמז והוא תולעת הצבעים והוא פרפורי כמו כבת האמגרז אלא שה שהוא יותר רקיק ויותר עוקץ אברו קצתם כי התולעים ה האלו והקשים מילוש הנקרא בלוש בערבי ובמרסיק רבים הטבע תולעת מקירו וטובש יש לו שעור המפעל והסגלת מיבש מזי בשיבה ואמר גאליינוס שיש לו קבוץ י יתור הסבות והנגעים יועיל מהמכות אשר בעצבים ש מחוק עם יין או חומץ עם דבש אמרו שהתולעים מרובים הרגלים אשר רומשים תחות הארץ בשיבת שנאמר כשישתו בהם שקל יתיר הבריצה והבואו א׳ נר וזהו כחומר אברי הראש התולעים אשר יהיו תחת האבנים כשישחקוהו עם קליפת רמונים ועם שמן ורדים ויטיפו ממנו באוזן ישקיט ה הכאב אברי הנשום והחזה התולעים הארוכים יהיו הרומשים תחת האבנים אשר נמים ולהם רגלים רבים כש כשימרשו בחוזק כשיתבשלו בהם עם דבש יועיל לו מהכח מחטוונק וכן כשאכלו יועיל מחורבוי וקוצר הנשימה אברי הנידה התולעים אשר הם מרובים הרגלים הנכנ הנמצאים בבורות ובמקומות טבולים אם ישתו טוב ביין הם טובים לעוצר השתן הארסים תולעת תחת אבנים האחוק ועשכו בו לנשיכת השרצים ויועיל ׳

פרק קס דא״י ובלטין רוטיאג תבואת הוא בינייים כמו השעורים ויותר אר ארוכים דקים והם ירים הטבע אמר בן מסויה שהם קרים והאמת שהוא אל החום והוא נג נוטה ליובשות בשלישית המפעל והסגלת הוא עוצר ויעצור הבטן וכח שיש בו מהקבוץ ישכור שכר התמרים בהתחמצה המורסות והסמנים יש בו רכוך והנה לקשיים אברי הראש הוא מכבר אברי הנקידה קוצר ומועיל לכאב המבעיות והפיגנה אם ישבו בתבשילו ובמאשר לותחים ממנו שעור וזו עם שמן זית וישקוהו יועיל בהם מהשחורים הארסים יועיל בהנרשים כלו הממר תר בהיתך המורסות הקשות שני שלישי משקלו כמון וחצי ם משקלו אבהל אבל לא יגיע לשומן אל הירות האבהל

פרק קסא דאגא כאריך ובלטין גאליבא אים גאלינה״ הרנגולת והוא עגל ברק התרנגול ישן ובמפוטם יש לו מעלה ועוד אוכלנה והדורך שחבר גאלינוס בבשולים הוא שלא לזכרים אלא אחר שיאכילום ויוציא המטכל ממעיהם וים וימלא בטנם בחמלח ותופרים אותו ויבשלום בעשרים הין מים ובערבי קסט עד שישובו לשלש קוטלים ואחר ישתו הכל בפעם אחת ואחר כן יוסיפו בזה כמו שאני זוכר אותם בכל מקום המבחר אשר ופום הבבוחר בהתרנגולים הוא כמו שלא עלה על תרנגולת ונבחור הת התרנגולת שלא ילדה ביצה והזקן מהם הוא רע / הטבע שומן התרנגולים יותר חם משומן תרנגולת הגדולות המפעל והסגלה ביצי התרנגולים משובחים מסוררים להת להתעכל כלי הפרקים מרק התרנגולים הגזורים חם באוחים לרקישה ואל כאב הפרקים ויאות לבשלו בפט בבבנאג ושבת ום״ת וזה בעשרם קוטל מים עד ש שישוב לשלשה או לארבעה אברי הראש בשר התרנגולים הקטנים כמו שנחם יוסיף בשכל ומוח תרנגולת יועיל שכנג ברעיפת דם הנהרים הגדל בקרום של מוח אברי הנשום והחזה מרק התרנגולים הנגזרים יועיל מקוצר הנש

הנעישות ובשר התרנגולת יזכך הקול ומרק התרנגול
הזקן מאד מועיל בשבת וקרשאם יועיל מכל זה ואסתירנ
מהתרנגול הקטן משקיש תחלהבות האצטומכא אברי
המזון מרק התרנגול יועיל מכאב האצטומכא מרוחי
אברי הנעירה מרק התרנגולים הקטנים עם כסכיאג ישבת
יועיל בקולן כשר תרנגולת קטנות יוסיף בטפת הזרע
המרק הנבשר עם הכסכאג ישלשל השחורה ועם קרטם
ישלשל הלבנה ויש שיבשלוהו עם הסמנים הקובצים לב
לנגעי המעים ורוך הבטן הוא שלשול ובהלכ לנגעי כים
השתן הארסים התרנגולת אשר יבקעוה על לבה וכן הת
התרנגול וישם על נשיכת השרצים והולפום בשעה אחר
שעה יועיל והנכע הארס רב ובארסים הצחיים כמו כן כש
כשיחתו המרק כבושל עם שבת ׃

פרק קנב
דסאג ובלעין סיריברום כלומר
מוח הכבוד הוא כוחות
העוצמות ויותר הבריים והכשובת

שיש כמוחי התהלכים על ארבע הוא מוח השה ואחריו מוח
העגל הטבע הוא קר ורטוב הפעל והסגלה ילדיר
הלבנה ואתשירכום הבסים אברי הראש כתב כן זוהר
כתיר לו סגלה לחזק הכוח מוח התרנגולת יועיל בשריפת
דם כשתוא שרום הכוח וכוח ונבל כשיבשלוהו וישקוהו
כתובג יין יועיל כהכפיון אברי המזון יוליד האסכנגות
בעת העכול ויסיר התאוה ראוית לאכלו עם חבלין ושי שי
שירצה להקיא אחר האכילה יאכלנו אחר כאכלו והוא מ
מעובב העכול ויזיק האצטומכא אברי הנעירה ירבך
הטבע ומוח האוזים הקטנים נקרא אביט הוא בתרופות מ
מרפאת העוכות הארסים המוחות טובים ונכונים
בשתית הסמים הממיתים ועקיצת כח אם יאכלו ׃

פרק קנג
דלאב ובלעין דולב הוא פושטים
הטבע קליפתו ואגוזיו חוקי היו
היובש וקר בראשונה הפעל

והסגלה קליפתו ובשרו הוא הות התברוק והזכש וכיב
וכיבסת ההרנסות והעפלפים יסוהר בעלים שלו ובשרו וק
וקליפתו הזק הנגוב ואבק עלהו רע לחושים תולהו בנגב
מאד העדי בקליפתו יש כח ברוק ונגוב ואפשר שיועיל
בהערעות המורסות והסבנים עליו יועילו במורסת
הלבנה וכמו כן יועיל במכורסות הפרקים והארכובות הנג
הנגעים אברי יוסם על הקלוף והמכות המטנפות והרפאו
וקליפתו מבושלת בחומץ תועיל משריפת האש כלי
הפרקים עליהו טוב לכאבי הפרקים והמורסות תחתות א
אשר כם ויותר לארכובות אברי הראש המקולף בסמנו
מבושל בחומץ יועיל לכאב השינים ואבקו מזיק לשמע וא
האזן אברי העין אבקו וקליפתו יזיקו לעין אך עליו
והלחים בשרותנים אותם ומבשלים אותם ועושים כהם ת
תחבושת יעבור גלות העין ויועיל מהתעודרות האפר הג
הנקרא רכר בערבי אברי התזה קליפתו תועיל לדיאה
ולסול הארסים כשתוא לה שתוי עם יין יועיל לנשיכת
השרצים ואגוזיו מעורבים עם חלב עושים כמנו תחבושת
לנשיכות ועקיצות נכבר ומרצג שהוא סם המות לעקלפים

והכותו בעלית ובקליפתו ׃

פרק קנד
דפלא ובלעי צאליאנדיר הפרות
יש בטנו פרברי ומבטנו נהרי והם
הפרברי עליו כמו עלי בקלא אל

חבקא והוא רגלא אבל הם יותר דקים וענפיו מתפשטים א
אל הקרקע ותצל העלים שלו קצרים והוא צומח במקומות
החרבים והנהרי צומח על שפת הנהרות ועליו ענפיו
על קרקע והקציו נקלטים ועליו כמו עלי ערכה ועלי הש
השקדים רחבים כרים וטעם מאד והשוק העומד עליו עב
עבה מלטטה וביציו כמו התרדים הארוכים יפים מאד וע
ועליהם דבר יוצא כמו השערים ופריו קשה נפוח ממולא
הדבר כמו הצמר הטבע חם בשלישית יבש בשנית
הפעל והסגלה בתוך מאד ואם יהלשו על הכיס כהבשילו
יותר המורסות העצריים המורסות אם יושמו על
המורסות הקשות יועיל להם מאד המכות והנגעים טוב
לחכך והרב והקלוף וכל שכן טרין עליו כלי הפרקים
יועיל לכאב הישן שהשדרה והארכובה אם יעשו ממנו מ
תחבושת אברי הראש פרחו כמוסא ומעשם
הארסים הוא ארס מכות יש שיקריבוהו עם יין וגוראב ח
וישקוהו ויציל מארסי השרצים ואני אומר שהוא מבנה הס
וסהוא עצמו וניציו הם סם המות לאנשים ולבהמות המב
והכלבים אך יועילם בשירשתוהו ביין מבושל עם כראב כם
כמו שאמרנו ׃

פרק קנה
דאר פלפל והוא פלפל ארך
המהות הוא דמים קטנים כמו ר
ראשי האצבעות כזבנית צין ה

העדיכה הנופל אך הוא יותר קטן ויותר קשה ויש לו גוון נב
ובטעמו יותר קרוב מטעם הפלפל
הוא כמו ראשי פרי הפלפל ולכן הוא יותר
רטוב והוא נאכל מאינו נוסף בתחלת אכילתו המכוד
הוא כת שאינו מקושה ולא יתך כמים מועדים ואלו יעבר
כם כל היום ויצירפת לפלפל כשעסן הטבע חם בשלישית
יבש בשנית הפעל והסגלה מחוך מאד אם יהלפו
ובסיר החליים הקרים ׃ אברי העין אם יאכלוהו עם כבר
עו צלוי מהסמנים כעורכי קסה אברי המזון יעכל והדיר
המאכל ויחזק האצטומכא אברי הנעירה יוסיף בתאות
המשגל והוא כוח רבה להמבלי ׃

פרק קנו
דחבסה ובלעין לאורים הוא לב
לטרי המהות יסתפקו בנרגיו
ועליו והדרים הביאתי חקים מ

ממה שכתו אשר קליפת עקריו נזכר הנה ממפקליו כמו א
והשלבתו במשר שלשה אין כזכרון נלמצר הטבע חם
בשלישית יבש בשנית כלי הפרקים הוא טוב לחוץ
העצבים והמכון הנקרא פלאג בערבי ובלקות רפה ונקרא
לקא בערב אברי הראש כשהוא שרוק טוב לעשוס
אברי המזון יועיל מבורסות הכבד והטחול אברי
הנעירה יועיל מחדרקון הנקרא קולנג׳ ׃

פרק קנז
דוסיד ובלעין דיאוסיר הוא אוז
אריגא המהות הוא עשבים

עלי השת אך הוא יותר רך ולו פרי שיש לו כמו בחיצות א
מילפח ועליו דבנים הש עד ויש שעושים ממנו פרץ ויע
ותליעהו והוא בסיבה מהעשב הטבע יום בראשונה יבש
בשנית המפעל והסגלה בו יובש ויתיך הבורסות
והצמחים ויבקי הבורות המתחלות להתקשות ויבנע
קשים העדי כסגלתו שיסיר דולי השועל אברי העין
ויועיל מחולי הנולד בזנב העין הנקרא גרב כערבי ·

פרק קפח דרדאר ובלשון דרדאר הוא מרזין
התהוה והוא הנקרא אילן הבק ויע
תיגאר בו ציצים נפוחים כמו רס
הכנים ויש כמו רטבא שיוצא הרטש הנקרא בק ולא אשר
יבקע יצא הרטש הנקרא בק בערבי ובלשון
מטמים ועליו נאכלים כשרים ולחים כשאר העשבים
המפעל והסגלה שבו קבוץ והברוק וקליפת קובצה והעקר
קרוב בנות העדי רטבת העוקצים אשר בו יברקו
תאנים קליפתו עם חומץ כשהוא לה יברוק הצרעת
הכבות והנגעים ים יקשור קליפתו על הכבות והנגעים ים
ישרים וכן עליו וקליפתו וציציו טובים למכות וכן הנוזל
מקליפתו והדבר הנופל ממנו כמו הקמח יבקע הנגעים ל
להשרוה ובל שכן כשיש עמו כמוהו אניגון כלי הפרקים
תבשיל עקרו ועליו יותר בו העצבות הנפרדות אברי
הנעירה קליפת הנסה בשישתו כבנה מקל כמים קרים חם
תסיר הליחה ·

פרק קפט דיבודאר ובלשון דיאנדאר כין
צנובר ויש א׳ מים קר הבחות
הוא מכת האבהל ונקרא צינובר
זגבי ועציו דומים אל הדרבר ונהם חדוד מעט ויגיד כמו
הלב והוא חם ודרך ומצביא הטבע יבש בשלישית
והוא יותר בחיכו המפעל והסגלה הלב יש בו הריפות
ספוף ונצבו קבוץ כלי הפרקים הוא טוב לרפוין
ההוא והעגן הנקרא אל פראג והלקות הנקרא לקוה והוא
מועיל מאד דבר יותר מסובה ממנו אברי הראש יועיל
מהבורסות הקרות אשר בבוה ומחהשתקות הנקרא מכת
סכתא בערבי והמפין נקרא צרע אברי המזון הלבו
מעטא אברי הנעירה משבר החוצן אשר בכליות יגיד
המזון והוא קוצר הטבע ויסיר רפיון העצבות כאשר ישבו
בתבשילו ·

פרק קצ דרדי ובלשון פיקוש כלומר סם
שכרים המבחר שבהם והיותר נו
נוטה לשלום שמרי היין והרוכה א
גליהם ושמרי היין הישן הם חולי הבוח ויצטרכו לשרפם ח
וחטב אחר שיבשום וישרפם כמו שישרפים קנה הים ו
ובערבי זבר אל בדרד וזה בכלי חרס סתום בתוכו אנ בק
בקדרה והכלית שריפתם הוא עד שיהולבנו וכן כל השכרים
וראות להתחזק מכל השכרים בשרם שרים ואז יראות לש
לשרפם ויפתפתי כרם וזה שהוא [illegible] הם הוא חלש הכח ויא
וראות להצניעם בכלי סתום לא ישלוט בו אויר שירחצתו
כמו ש רוחצו התוחיא המפעל והסגלה שמרי החומץ
גם יותר חזקים שבשכרים וכח הברוקם קובץ ותשרף מ
פרסם והוא שורף ומעצמם כמה אחד העדי השורף ממנו
יחתוי אותו על הלובן על הצפרנים אשר בהם לובן עם רא
ראתיגנ ויתקנם הכבות והנגעים השחורים בלתי שרושים
שוקטים להתעוררות בפשתם לבדם ועם התרזב כמו כן
ויתיר המכנים אחד עמם גנעים אברי הנשימה והחזה
בלתי שרושים יכבו להבות הניף המעצר בו הדם אברי
המזון הבלתי שרף בונע הולת הליחות לאצטומכא
אברי הנעירה הבלתי שרופים אם ירשה בו הרחם מחוץ יו
יועיל מרבות דם הוסת ·

פרק קצא דכאן ובלשון פומרס הל׳ עשן
הכאות הוא עשר דקיק ויתחרשו
עצמו ושריו וכלם כעצמם כנ
כנגבים. והמצרי הוא מעט אשיי המבחר היותר
מסיבה וחזק שמי הוא עשן העשראן ובערבי קטראן ואח
ואחריו תפנת הרטוב ואחר ב׳ עשן תביעא ואחריו המור וא
ואחריו הלבונה ואחריו הצלן ובערבי כנס ויקבה שיהיית
עשן הנטע חזק כלים המפעל והסגלה העשן עצמו
עפרי דקיק מבטל מתוך אברי העין עשן הלבונה ועשן
האלן הנקרא אל בטום ימתפקי ממנו כנגעי העין
ויועיל כצבות השער ונוקף והתחרה והאבל והלפנה אש
אשר אין יבר בהם ומועי וגבות העין הנקרא אבאק ·

פרק קצב דוקו ובלשון דאוקוס הכאות
הוא זרע נגד כרבתרי עוד אזכור ח
חלוק כשער נגד כרבתרי הטבע
חם בשלישית יבש בתחלתה המפעל והסגלה פיתוח כאשר
אברי הנעירה שלשל השתן ודם הוסת ·

פרק קצג דם אלבוין ובלשון שנגואיש דר
דרקוניש הוא דם התנין הנקרא שי
שיאן הכאות הוא מין ארום
יודע הטבע איננו חם הרבה ואמרו קצתם שהוא קר
ואכבים יבשו הוא בשנית המפעל והסגלה עוצר ויטבע
יציאת הדם הכבות והנגעים מדביק המכות והנגעים
הלחים אברי המזון מחזק האצטומכא אברי הנעירה
עוצר ויטבע נגעי המעים ויועיל ממקיעי העגבות תמורתו
כמו שחשבו רבים שהוא חורת והוא בכל מפעליו ·

פרק קצד דנר ובלשון דינרי הכאות
הוא הציני כמו כמו הפלפל [illegible]
הנולד בסלעים הוא כמו אל ב
ברוע והוא קטן והאדום הוא נקוד בשחורות והנגרי יו
יותר קטן מן הציני ויותר גדול מן הנולד בחרלעים והוא כ
בורה נוטה לכרכמות ומסגלתו כי יקטן באורך הזמן עד ש
שיכלה והוא יותר נבחר בקצת ארצות המבחר הציני
הוא יותר משובח ויותר חזק ההנדי והנולד בסלעים רע כמ
מעיכב במפעליו בולד התלאה עוקץ המעים ויאות לקלף
אותו בברזל ולא יגעו בו השניים לאשר שיסיר צבעם וים
ויולד בהם כמו צרעת ובשקלפתו יצא מקליפתו כמו ל
לשון דק קרוב מחצי [illegible] ויאות להשליך אותו לשון הל
ולקחת הפרי הטבע הוא חם מאד העדי אם ינקו
בקסמסמאה מעורב בכי שירכך כו ים מוד שחורות השער

אברי רבגידה ישלשל הרבה והמשקל ממנו בשחות נרגיד וחצי ואבנם ישלשל הרטובות והשחורה והלבנה אשר כם בפרקים ולא יאות להשקותו אלא בארגנות קרות ולבונג הקר ולא יש קותו לבדו ואפשר שיובל האדם להשקות הפורגל ממנו עד דאנק אבל זה לבני שכחו מיבל וכח כמו סובל השלשל ויאות להדקו ול ולערבו קמו מעט אמירו ומעט זעפראן ואם יקרבוהו כם בסמים המשלשלים לא יאות לערב בו האופיון ולא בכל סם אבל יאות לערב אותו בבמו התרכד וחלב החאנים וכ״ק א אפסנתין ונרגרי אל כיל וכרכום ׃

פרק

קנ״ה דם ובלשון שאנגואיש הבהות הנה דם האדם ודם הזיר הם דו דומים זה לזה לכל דבר ובבשר ש סניהם קרובים לכל דבר עד בי אדם אוכל כבל בשר יודם בבקום בשר הזיר ולא הכירוהו עד שמצאו בו צלעות הם האדם ואמרו כי שרוצה לגבות דם האדם יגהל בדם חזיר וזה כי אפס שהוא חלוש בבחו בדם האדם הוא דומה בו ז ואנחנו בותבים הדברים הנאמרים בדם ודומם אין ראוי ל לסמוך עליהם וכו ם״ק המבחר ובעצות ממנו בתבום יאות רקחת אותם בריא ושלם לא יתגבר על גופו תערוב ו ולא עפוש המפעל והסגלה דם היונה הוא שורף ובקפש ובלו קנה העכול ובל שכן דם בלבנו העדי דם הארנבת אם יושב יחד על הבהן והכתם הנקרא בלף יועיל להם דם העטלפים כמו שאומרים יבנע רהצבית השער וזה ם בונע אך דם הצפרדע הירוק ודם גורי הכלבים הוא יותר בו בונע ואומרים כי דם העטלפים ישבור השדים על עם עגום ולא נתאבת הבורות והסבנים דם הארנבת יבטל הבורות החובות בוהר וכן דם התיש ומתפקם בם ממנו אחר שרפא ואומרים כי דם היונה אם ילבלבו בו על האודמות קרא הנרא בערבי ודם השור אם יושם חם על ה הבורות הקשות יועיל גמו כן וכן דם הארנבת אם יושם חם על בורות הביצים כלי הפרקים אמרו כי דם היונה אם יטיפו ממנו כשהוא חם על נבאות הרגלים יועיל אברי הראש דם היונים הנקרא טרשאן והתורים אם יטיפו בהם דבים על התבורות הבתרשות והבראצות יבנע הז תולדות הטירנא העולדת בער הנפילה בשער בהם בשבן ורדים פושרים אבר נארינים כי זה בער הנות אישו ולא בער דבר אחר ואלו היו עוהבים אותו והוא גות בהנים הבו הנ שבן ורדים פושרים יפעל כמעלין וכן אם אבל בדם הרנגולת ואברו דם החמור הוא המונע רעיפת דם הבא בנקרום ודם הסלחמא ובלעז טרטונא וה והבדברי ישקוהו עם יין אל הרפין וכן דם הטלה ואמרו כ בי דם הגבל יועיל בן הרבין וזה אין אמת אבר נאלינוס טאן זה דין וזה ך ואני אבר שאלם אם נתאמת זה בנסיון איננו לבחו הנראה אלא לסגלתו אברי העין דם האנקה הנקרא והל בערבי ודם הבח הנקרא הרדון יחזק הראות דם היונים הנקרא הרבה בערבי יבנע צביחות הזער בע בעפעפים וכן דם הצפרדע היה קאבל הנסיון לא נתאבה ודם היונים נהעף הנקרא ורשאן והיונים ויותר דם עודף הבנף יטיפו כבבה אל תחולי הנקרא טרפא בערבי וכן דם העופות הנקרא בובאם בקרב ׃ וכן אם יטיפו בהם פושי

הנוצות הדפיות בהעופות האלו ואמר גאלינוס שזה הבן ובלעדיהם שקר אברי הנשום והחזה דם הקפוח הנקרא כוס בערבי מועיל מאד מקשי הנשימה וכן הפרק שלו יב ובשרו אברו כי דם העטלפים ישבור השדים שלא יגדלו וישארו עגבים ואין לדבר הזה ריאה שראוי לסמוך עליו ואמנם דם הנגדי העצה כשיקיזו ממנה אוקיא ויערבוהו בח בחומץ וישתהו ממנו שלשה ימים והוא חם העידו אנשים ש שהוא מועיל לנה כמו כן אברי הגעירה אם המבול ה האשה כי שהיא יבנע הריון ודם התיש בשובש ישבר ה החצץ אשר בבליות הארסים דם העז והאיל והארנבן בנהם קלוים יועיל מחוק החצים הארכנים בשיעתו בין וכן דם הכלב השושה יועיל כנשיכתו כמו שהעיד עליהם דיאסקורידס ׃

פרק

קנ״ו דיארונא ובלשון וסורי הוא עם צבת נקרא אל נרה ווספרא ועד

פרק

קנ״ז דהן ובלשון אוליאום כלומר ש שמן הבדות שבן בלשון שרל ב בלשבוש ובבר זכרנו הג וכסשת

אל מירע הוא קיקיון ושמן צנגנות הם רנסים בבה בחרים [illegible] יותר חזק שבן ברוע ושמן צנובנת הוא יותר חם ורוב לשמן הזית הרשן ואובע חם ויבש בשלישית שמן אבינון דשמן ישבן הוא שרשן הוא לולי חמים ויבשים בם בשלישית שבן אנגרא ושמן קרטאם חמים בראשונה רטובים בשנית שמן גרגאם חם בשנית לח בראשונה שמן בזרי חם גלח בשנית וכן שמן באן הוא בבצילון ש שמן סקדים כרים ושמן זמורות הכרם והשקרים הרוזאם ובערבי לפאח קרוכים זה לזה בקבוץ וקור ושמן תפום כבו בן ושמן בבוגאג הוא אם כשווי ושמן שבת רוכה לזם ויותר חם בתקו ושבן גרעים קרוב הבח והמפעלים ושבן סבת אך הוא יותר חד הרבה לא יאות לאנשים האוחזים שם שמן השבת ושמן בנפטר אין בו קבוץ אך יש בו מעט ק קיררת השבן טראב הוא בתוך הנין אנו זוכרים בבאן בג בעשה השבנים אבל נזבירם בספר הרקוח ולא נזכור בבו בן המשיחות המורכבות בסמים רבים כמו שבן קוסט וש ושבן ראר שיסעאן ולא לקיחתם ותועלתם אלא בבנוח המפעל והסגלות שבן שקרים ובל שבן הבר פורחוטקן ח תפוח ומבריגיל הוא קובץ בבגלה ומקרר ושבן באבונג ה הוא כמקים הבבאובים ומסיר העובי ומסיר הקטורים שב שבן שושנים הוא ברבך ובחזק האברים ומקרר יותר בם בשבן חבושים ויבגע החברים וגשפכים ושבן אל סראב בחיר הנפח מאד והוא כמו שבן לבדי ויותר חם ם ממנו ובלם ישקטו הבאבים הנושנים ויחזיבו תרחות שמן הקוסט יועיל בעירוב ויבטם הרוח והאויר והגון העדי שבן לבריד יועיל מחלי השועל שבן הדם יחזק בקוב עם צמיחת השער ויחזקהו וישחירהו שבן קסט ישמור השער שבן שקדים עם דבש ובל שבן עם שבן שקדים הבדים מערב עם שבן שושנים ורובו מרוך יועיל בתולדת כתמים בם בפנים והכתם הנקרא כלף והמבנים והוסיהם יועיל בא כאשר ישים הו בו הולפת ובערבי והוא מערב עם בורקן ושבן ברוע הוא טוב לבנובר הנקרא ברק בערבי והבים [illegible] כל בם אבן חלב יועיל על הגוון והגוזר חייר

מנקף העין המורסות והכבכים שכן שקדים יועיל לגריסות הדרים שכן שושנים יועיל לקשוי הרחם הבכות ומצעים שכן כרוע אל רםכנים העצבוים הנסים והגרב וש הסבן תלבא אל הספחת הנקרא סעפה בערבי ושכן חדס יר יועיל מתגבעים שכן קרטם יכיד הגרב מהוב ך כמר בלי הסיקה שכן שקדים יועיל לעוות שכן קמבולא יועיל מהעלה שבן אלינס בן ושמן אגיש ונם בן לבני ש שוחקי הכוד אברי הראש שמן שקדים יועיל מתכבסית הבאת האזנים שמן שקדים כרים כרובת התולעת ודקים הוב תולעתו אל האזן והאפטים ושלצולה והתחלעים הבו ועולדים בה שכן נרדים טוב מאד ללהבת הכוח ותולת הראה המורסא ויוסיף בכח הכוח והוא נושה אל היסד הלבן יתקון כאלינם שהוא מחכם הגוף וחזק הקור ו וקור וחם מהאחר נראה אלי מרינו כי הנומות החבות א שר הוא בומן להם יותר בהנגמות הקרות אשר יחכמם ש שכן אלגרב ושכן סגרת הוא טוב למכאובי הראש הו והפנים שכן חלבא יועיל אל חולמת הנקרא חואז בערבי שכן כרוע יועיל למכאובי השועל והנגעים אשר בראש וח והסיסות התלדות בו וכאב האזנים אברי הכוון שכן שקים טוב אל הטחול והכבד והאצטומכא אברי הנעירה שכן הנינרא ושכן קרטאם ישלשלו הבטן ושכן וד הדים ישלשלו כמו כן בשימצא חומר שהוא צריך להע להמשיכו והוא עוצר השלשול הבריי ושכן כרוע ישלשל ויתניא כבדי הדלעת ונבערבי חב אל קרע שמן שקדים טוב למכאובי הכליו ועוצר השתן והחצץ והמכאובים אש שר בכים התון והרחם כשישתו ממנו או אם יעשו ממנו תקנה בערבי שכן שושן בכל הליחה וכבי וח טוב הרחם כשתיה או בתוקן ובכל זה יועיל שבן פיניגריג לקשי הרחם ודכילתו וקשי הלידה שכן כרוע יועיל מכורסות הענבות ועקיצת הרחם והעתקתו הקרחות שכן כ בבגו בקרחות היבנות יותר משובח כשכן ורדים ושבן ש שבת טוב אל הבעירה תכורותם תכורת שכן בלסאם מ מוא נגלת או במשקל ו שכן אטרידואי עם חצי במשקל ש שבן נתיל מרביע במשקלו שכן זית ישן ותמורת שכן אלנ פוסר המוזי הרטוב ותמורת שמן אננרא שבן קרטאם ו והוא יותר הלוס ממנו ותמורת שבן חנא שמן בנורנא ות ותמורת שכן נרדי שבן ניגופר ושכן בנפסינ ותכורת שכן קקו שכן צינוגלת ושבן זרע פשתת מבלי שיש בה הסרון בשכן זרע פשתה ·

פרק קצח׳

דראג ובלטי דוראגי הנה אמרוהו פרדיון הוא עוף והבהות ידוע וב ובשרו משובח מבשר האפרוח ו העוף הנקראים פרוכבת ויותר דקיק ויותר יבש מבשר הע העוף הנקרא אל תריג ופחות חם ממנה · אגרית־אש בשר הדראג יוסיף בכוח ובתבונה אברי הבעירה כשר הדראג יוסיף בנפת הזרע ·

פרק קצט׳

דארקיה ובלטין דיכיכיגא המהות הוא קריעת הגדי קיבצ ם מאד המפעל והסגלה הוא קבון אברי הגשם והחוה טוב ולדקיקת הדם מהחזה ול

לחולי הצלעות ויצליל הקול אברי הנעירה יועיל בנגיף המעים ·

פרק ר׳

דרוסטרס ובלטין דרוסטריש המהות הוא דבר כרוך על אילן הב הבלוס הישן הנקרא בלוט בערבי ו והוא דומה אל הסרכס ויותר קטן ממנו ופחות התפשטות ולו עלים מסובבים ולו חריפות עם קבוץ ומרירות וכח מעפש הטבע חם וחזק החום והיובש העדי ירקיק השער ויצליחנו ויסירנו מפני עפושו וחדודו בלי המרכים יועיל מהנגון הנקרא פלאג בערבי והלקוא ·

פרק רא׳

דהב ובלטין אאורום רל׳ זהב הוא י ישר ודקיק המפעל והסגלה שחיקת הזהב יקרבתו בסמי השחורה וח והיותר משובח בבריה והיותר מבור להתרפא הוא מה אש אשר הוא בנבוה של זהב העדי כאשר יעצרוהו בפה יסיר המליפוס והוא ריח הפה ומערבים שחיקתו בתרופת חלי השועל וחולי הנתש ונבערבי דא אל התיא אם יכבש ימשחוהו או אם ישתו ממנו אברי העין יחזק העין כשיכחלו בו אברי הגשם והחזה יועיל ממכאובי הלב ומדפיקתו ובערבי כפאן ומרוע הנפש ·

פרק רב׳

דנאב אל כיל ובלטין קאודא אי אוקאוי הוא זנב הסוס ויקרא גם כ בן קנשולידא כינור הבהות הוא צומח בהפירות ונאיות הם ענפים חלולים נוטים לאודם יפ יפים וקשים מתקשרי בתליות נכנסות זו בזו ואצל הקשרים כמו עלי הארבאר הוא אישך נטו דקים עבים ומתנגד כ בכח שימצא בהאלנות ואחב יצאו ממנו קצות רבות בם כמו זנב הסוס ולו עקר קשה הטבע קר בראשונה יבש בש בשנית המפעל והסגלה הוא קבוץ וכל שכן שחיקתו הוקת הנגוב בלי עקיצה טוב להגלת הדם המכות והנגעים יבריאם בהגלנה ואם יש בהם עצבים יסור בכו בן בלי המרקים יועיל כשימשחו בו ועושים ממנו תחבושת אל המעים אברי המזון יועיל ממורסות האצטו והכבד והמקרי הנקרא אסתסקא בערבי

פרק רג׳

דראים ובלטין טאנטאריזש הטבע אמרו קצתם שהוא בתגבר בחום ואמרו אחרים שהוא חם ה׳ מכם בשלישית והראשון יותר נכון המפעל והסגלה הוא חד חריף בעצם שורף העדי הוא קוקר היבלות כשימשחו בו ועושים ממנו משיחה בעודרת כרונג וים וימשחו בו על לובן הצפרנים ויועיל לצפרנים הרעים אם יעשו ממנו תחבושת ויסיר הבוהק והצרעת כאשר ימשח בו עם חומץ וכשימשחו בו שחוק עם חרגל יצמיח השער וכן אם יבשלוהו בשמן זית עד שיתעבה המורסות והסכנים ימשחו בו על השחין הנקרא אקובא בערבי ו ועל הגרב אברי העין אמר בן מסוה שהוא תותך הצ הצפורן הנקרא טרפה בהעין אברי המזון הנטע ממנו ישלשל השתן מאד עד שיועיל בן השקוי אברי הנעירה הנטע ממנו יעזור כמו כן על הסמים המגירים לשלשל כא מאין נזק וכן אל דם חוסת ויפיל העובר אמרו קצתם אם י

ישקו אותו כחם לפי שנתרעם מכים שתנו הלא ימצא אליו
רפואה יועיל באר ואם ישקו שלש בגמסת ממנו יגנע
כים השתן אמר גאליגוס כי נגעי כים השתן הוא בתוכי
שמטה החוסרים החדים שם אשר אין כנום שהם אל הגוף
וזה כסגלה שבו ׃

פרק רד׳

ודידא ובלטי קלונו ארוכטיקוש המהות נזכרהו בשער קצב אל ר דידא אברי הראש אמרו שאין

דבר יותר משובח ממנו מעורב עם שמן וורדים וחומץ ל לשריפת האש ויועיל במורסות האצטומכא והכבד ואל ה השקוי הנקרא אסתק בערבי ׃

אות ההא

פרק רה׳

היפריקון ובלשון איפריקון או איר אירבא שן גואן המהות קוראין אותו בערבי ענב ונקרא כארץ ית

הצבי ענב אלב והוא ענפים וציצים נערכים ונרגדיו כב מכורכבים ונוטים לאודם דומים בתבניתם אל הסמאק א אבל אינו אדום כמוהו המבחר גאליגוס אמר כי ראוי להשקות מפריו ולא יסתפקו בציצו לבדו הטבע הוא חם ויבש המפעל והסגלות מריק ומפתח מכסם כתיר המורסות והמכים יועיל מהמורסות וכל שכן הקרות ות והקשות המכות והנגעים הרעים יועיל התחבושה עלהו בן שריפת האש ויבריא החבורות הגדולות והשחינים הר הרעים וכשישחקוהו שכן ויזרוהו על הנגעים הרפים יועיל כאבי הפרקים יועיל מכאב הירכים וגיד הנשה מבושל ביין וכל שכן אם ישתוהו כ׳ ימים רצופים ירפא גי גיד הנשה אברי הנעירה מגיר השתן ודם הוסת ופריו ישלשל האדומה המורית כמו מעקיו אישקינגש ומשקלו שורש קפריש ׃

פרק רו׳

הלילג ובלשין מירבולנש המהות יש ממנו מבורכם פג ומם וממנו הגדי שחור והוא בתכלית

הבשול ויותר שמן וממנו הכיבולי והוא הה׳ חר מבולא שנבלם וממנו ציני הוא דק וקל המבחר המבורכם הרוזן מהארביבות הנוטה אל הירקות הכבד המבולא הקש הקשה והיותר משובח שבכיבולי הוא היותר שמן והיותר ב כבד ושוקע כמים ונוטה אל האודם והיותר משובח שבע שבציני הוא אשר לו קוקצים הטבע אמרו שהמבורכם יותר דם שבשחור ואמרו שההגדי הוא פחות הקור בהמי כ בולי וכלם קרים בראשונה יבשים בשניה המפעל והסגלות כלם מכבים האדומה ויועילו כהם העדי השחור יתכך הגוון המורסות והמכים והחלילים כלם מועילים בתגדמות אברי הראש הכיבולי יועיל מהחושים והזכרון והשכל ויועיל גם בן מכאב הראש אברי העין המבורכם יועיל לעין הרפה ויועיל להפרי השכיל הנקרא סבל כשמבוזלים בו אברי הנטום והחזה יועיל בדפיקת

הלב ובערבי דפקאן ובשהשתומפות בשלשתו ממני אברי המזון יועיל לכאב השחול ולכלי המזון כלם ויותר ה השחוק לפי שהם מחזקים האצטומכא ויותר המעוננים הק העשוים ממנו והם מחזקים בכלל האצטומכא וזה שירחה וינגבוה וינקוה והמבורכם שהם הוא הבש ובה לאצטו׳ ובן השחור והציני חלוש בבה שהוא מעל והביבול אמ׳ ובכיבולי יש כה מוליד אסטמכסית והכיבולי יועיל בהתקי הנקרא אסתסקא אברי הנעירה הכיבולי והנגדי הקליים ובגניסה אחר הכלולים בשמן ויח הם עוצרים והולת או אצפר ישלשל האדומה ומעט הלבנה והשחור ישלשל הש השחורה ואמרו שהכיבולי יועיל מהדרוקן הנקרא קלין והמשקה ממנה אל השלשול שרוי בחבשה מים עד ית ר דרהם ובלתי שרוי עד כ׳ דרהם ואני אומר יותר והשרטי עד עשרה דרהם ויותר שחוק שרוי במים הקרות הכיבולי יועיל בתקרחות ביגנת ׃

פרק רז׳

האלכואה ובלשין אלבואי הוא ק קרימוגי מינור נקרא גנסא

המהות הוא הנקרא ביבואר ולרציין ויותר רקיק מתקלה ר הטבע הם בראשונה יבש בשנית המפעל והסגלות רקיק אברי המזון יחזק הכבד והאצטומכא והרי ומבשל המזן ׃

פרק רח׳

הזאז חמאן ובלשין הדוריאנקה פריו רוכה אל האשכול ומנגים בו תעורות ואולי היה אצל הצירים כוס וכיכה שומה וזא אצל לעיסתו כוחם אחר יראה לו ברירות ועוד ענני בס כאמר שלם בבלת הגרא ׃

פרק רט׳

הנדבא ובלשין אינדאביאה ים ס ממנו ברברי ויש ממנו פרדסי וה והוא שני מינים יש ממנו רוב ה

חולים ורק העלים והוא עומד בסהלך החוזרת והנחם כו אחד בסן שאמרו אף אם הוא פחות בבדותו הלפי ועד נ כי ארוה שיהיה כהם הוא בתועלת אחר לפתח אותם ת הכבד אעפ׳ שהוא יותר חסר בנגוב וחוזק המבחר המועיל אל הכבד הוא המבר הטבע והגרבא קר בראשונה ויבש ממנו יבש בראשונה והלח רטוב בסוף הראשונה ה והפרדסי יותר קר ויותר רטוב ויש שיחזק מרירותו בעת החובה ויולד בו חום מעט שאין לו מפעל נראה והפרדסי הוא פחות רטבא והוא אל טרשקן המפעל והסגלות ויפתח אותם הקרבים והגידים ובו קבוץ משובח ואינו חק ומימצו עם אסמירג והוסף הוא מפלג כשירצו לקרו כל ברשיה כלי הפרקים עושים ממנו התחבושת לנבאח הרגלים אברי העין יועיל מואפר הדם ובקדני הם והלב והנדבא הברברי ושריק ממנו לובן העין מנר הנשום יעשו ממנו תחבושת עם קמח שעורים לדפיקת הלב ויחזק הלב ובשיתוכו כיאר שוכר במימיו וקושים ממ ממנו נרגיר יועיל למורסות הגרון אברי המזון יתקש האסטמכסות והתעוררות הארוכה ויחזק האצטומכא והמ המשובח לרפואה אל האצטומכא החמה והברברי הוא יותר טוב אל האצטומכא מהפרדסי אברי שלא באוח לכב

הכבד על פי מה כנגד שיראה אבנם אל התום הוא נאות באשר
אמנם אל הקר אינו בורק כשאר הירקות הקרות אברי
העצירה כשיאכלו ממנו ע״ש חומץ יעצור הבטן ויותר הם
האסבוי הקרחות יועיל לרביעית ואל הקרות הא׳ ריסים א
מ׳ יעצו ממנו החבושת עם עקרו יועיל לנטוב העקרבי׳
והפרעים והצרעה והתכשבת ובע׳ שכבר אבכאן וכן אם הוא
מעורב עם מויק

פרק

ר״י הליון ובלשון שפארגש או רונכיא קוניל הטהות הוא יפה בעיני ג נאלינוס אמר שאין בו חום ולא קר
קרירות נראה אך אני אומר ש׳ שנולד בכלעים לא ירחק ם
מם נגל מה שהוא יותר בתקשה יחזק מוחו ויו את אליו
בגעל הידועים והוא נוטף כ׳ נר הבמעל והמגלה כוח
בגלים בפוחה האשכים בקרבים ובכליות ובו התוך נראה
יותר אשר בבלעים בלי הפרקים אם ישתו תבשילו
לבאב הגב תמיד הנשה יועילהו אברי הראש תבשילו ע
עם חומץ עקרו הרעו הכל משובח לכאב השנים אברי
המזון יפתח סתומי הכבד מועיל כירקון ובו א׳ בטנסות
אברי העצירה חשב רושו שהוא עוצר מפני שהוא מבלש׳
המזון והקדמים או שהשלוק ממנו ירכך ורובם אומרים שיו
מועיל מהירוקון הלבנה הנקרא קרלנג בערבי ובן
מגירוקן הדוזי׳ ותבשיל עקרו ישלשל השתן ויועיל
מעצירתו ויוסיף בטפת הזרע ותאות המשגל וידועל לעו
לעצור ההריון וכן זרעו אם תסבול ממנו האשה ישלשל
ותוסיף ותפתח אושם השתול הגרכים כשיבשלוהו
עם מאב יועיל ש׳ שיכת הטרך הנקרא רתילא ותבשילו
כמו שאנב ימים יהרג הכלבים

פרק

רי״א הדשבא ובלשון הדיאומו חטוה הם נרגרים כחם כבית השעורים אבל הוא כם בנמי צע בין השעורים והחטים והגריש הע
הקמח ממנו ועקבו יותר קרוב בגרש השעורים ויצטבו ת
וטבע הוא ישר נוטה לרטיבה המבעל והמגלה הוא ם
סינם באין נשיבה ובו תמרוק וקיבץ כל שהו

פרק

רי״ב השצעירים ובלשון הינשישטידיש הטהות הוא מין צמח נקרא לחי אלהים כלומר זקן התיש ונדיצו
ש׳ וקיבץ קוד נוכיחו בשער לחי אל תיש

פרק

רי״ג הרנ ה ובלשון הדרנאי דומת אל הפלפל אלא שהוא נוטה אל הב הרכבות והוא מבושם דומת
לעק הבוסם בכיאם אותו כארצות אשכנו הטבע טוה א
אברי המזון כחוק האצטום והעכול

פרק

רי״ד הוספילום ובלשון הוארפילו הכהות הנ״ת החמור ובערבי בם בגאל חמר ועוד נוכירהו בשער הכף

פרק

רט״ו הטרהאן ובלשון הישטיריאן הכהות הוא עץ הנדי ידוע בלי הפרכן
סט׳ הא סיוע כבמאן הרעלי הנקרא נקים בערבי

אות הויו

פרק

רי״ז וסמא ובלשון נאשטיאו הטהות הוא עלי רגיל הטבע הם בגוף ויראשונה יבש בשניה המעל
והמגלה יש בו קבוץ ותמרוק העדי יעלה יגדיל השער

פרק

רי״ח וורד ובלשון רושא המהות הוא מורכב הכח מעצם מימי ועפרי וב ובו חריפות וקבוץ ומרירות עם ק
קבוץ ומעט מתיקות ושוכיותו בתכמעל חוכו והוא בעבור ת
הסבה אבר הוא כמריק ובו רקיקות מעביר קבוצו והוא כי
והעמים שימשך הכלוי הנקרא זכאם כער והכח כר
יעמוד בו כל זמן שהוא לח וכשייבש ממנו מעט מרירותו
ולכן ישלשל הלח ממנו כשישתו ממנו משקל עשרה וזים
אבל הנקרא ממנו ורד באום ובער ורד שבכאן הוא חם ג
ונעקרו כמו עקר פליטרי שורף הטבע אמר גאלינוס
כי הוורדים אינם חוקי הקוד בהקשה אלינו ואנו אומרים
שהוא קר בראשונה ויבש בתחלת השנית וכש בעת ש
שיבשום הכמעל והמגלה יבשותו יותר חזק מקבוץ
שבו כי מרירותו יותר חוק מקבוצותו טעמו ופיוח מאד ג
ישקים הנועת הארום הורעו יותר חוק מבת שיש בו קבוץ
קביצנת וכן הפרח אשר באמצעותו ובבלו יש חוזק אל
האברים הפנימיים ולא יעבור קבוצו עם התוכו והיבש הד
הוא יותר קובץ ויותר מק ר ויש שחושבים שכן כח מוסף
התצים והקוצים ושרצו כמונח הוא הנושה אל הו וכן וייב
ויבשהו בצל הערי הוא טוב לבאשת הזיעה כש
כשיסתפסו ממנו במרחץ ועושים ממנו קבוץ על התאר ת
הזה ואת מעשהו יקח מהוורדים שלא ירד עליה טל ויעובים
עד שיעובו מכושים ויקח מ׳ ם ד׳ שקלים ובהתנכל חמש
חמשים שקלים והמור ג׳ שקלים עושים ממנו עוגות ואם
ואמשר שמוסיפים בו קושט ולולי שני ג׳ ו׳ ם מבל אחד וא
ואמשר שנותנים ממנו הנשים בצוארים ורוחצים בו לר
לריח זיעת הם . סות והבגנים אבור אנשים שהוא
ברות תוכלות פלם כשיעשו אותו שחוק וכשיבשלוהו וייב
ויכתשוהו ולא ימשוהו ומתכשים בו הגרסות החמנות ג
יתודם וכן יועיל לאורם הנק׳ א חבראע בערבי
הסבות והנגעם יועיל ג׳ הנגעים וכל שכן להפשט הצחרים
הבעים ויצמיח הבשר בנגע עמוק והשבו אנשים שהוא
מוציא החצים והקוצים אברי הראש הלח ממנו
ישקיט כאב הראש ותבשילו ממנו ומשיחתו הוא מעשה ב
בעת שירחתו ואמרו אנשים כי עטושו הוא כתר
בתרניטו הקיטור העולה ממנו א׳ י׳ זה כעד כרו המבריק
הנכנס במוח הריקות המוחרי והוא עצמו הוא מעטש לסי
שהוא חם המוח הריעו יחזק בשר השנים והשלוק ממנו
והמבושל יועיל כן

לכאב האזנים   אברי העין ישקיט הכאב אשר בעין ה
הנולד מחום וכן תבשילו היבש מכנו הוא טוב לעקבי ת
העפעפים כשמחולים בו וכן משיחתו ומיצו האבנם יועי
מהאפר הנקרא רמד בערבי כאשר כודקים ממנו הלבנות
הנוסטות אשר בו   אברי הנשום והחזה כי הורדים ב
כאשר יצאו יועילו מהעליף הנקרא נשי בערבי ומי ענם
ענפיו יועילו לרקיקת הדם וכן העוקצים שלו   אברי ה
המזון כי ורדים הם טובים לכבד והמענה העשוי ממני ברב
כרבש יחזק האצטומ׳ והוא הנקרא גרנגבין   ועוד אל הע
העכול והורדים ומיצו כשעלים מרפיון האצטומ׳ וסמן ז
ורדים יכבה להכות האצטומ׳ וכן אם ימשחו האצטום כמו
כורדים עצבה והמשקה שלו מועיל לבי שיש לו רפיון הא
האצטומכא   אברי הנקידה יניח באב הבטן ופי המטבע
ובאב הרחם מחום וכן כשול היבש ממנו והוא מועיל ל
לכאבי המעים ויעשה תיקון לשלשולי המעים   וכן מש
משקתו ישחתו לזה   והשינה עליו ימשיך התאוה והתרי
ממנו אפשר שישלשל משקל עשרה דרהם
ים שבות   והיבש לא ישלשל וסמן הרד ישלש׳   הכם

פרק

ריח   וג הוא אקרוש   המבוה שרטן
צמח כמו אלבררי יצמח באפיקי
המים   ועל זה הצמח קשר
נטוח אל הלובן בו ריח מזהם ומעט מכוסם והוא חם חר
חריף ומלינים אבל לא יעשו אלא מלשנו ובזה קרוב כב
כבח וארסטוטולוגיאה והאיריאוס   ונכבסר היותר עב ו
והיותר מברק ומבוטם הריח הטבע חם יבש בתחלת הט
השניה עד האמצע   הפעולות מתוך הנפח והרוחות כמו
כקרקע יבוק כלי עקיצה פותח אצל נאל׳   וריחו בלתי
טוב הקשוט יוכך הבראה ויועיל מהבוק והברץ   כלי
הפרקים יועיל מהבוריצה ושטוח העצלים ובשולו גם   כיצי
ביציקה ושתיה   אברי הראש יועיל מכאבי השנים וכן
וכובד הלשון   אברי העין יועיל לעובי הקרנית ויועיל
מהלובן וכס׳ במיצו   אברי הנקידה יועיל מהמסגרים
ו בקיעה ובשולו יועיל לכאב הרחם ויניד השתן והנדות
ויועיל מסטפוף השתן כפי מה שזכרו אנשים ויוסיף כח
בתאוה המשגל ויעורר   תאות המשגל ויועיל מכאבי הם
המעים והפטנים   אברי הנשום בשולו טוב לכאב הצד
והחזה אברי המזון יועיל מכאב הכבד הקר ויחזקהו ויועי׳
לאצטו׳ ומעיין לקשי   אבל יבחיש השחור ויבקה האצטו׳
הארסים ויועיל מעקיצת הרבשים ותגורה נפסק הרוחות
והועלתו לכב והנחו כשקרו כבון עם שלי׳ במשקלו ורונד

פרק

ריט   ורס ובלשון נוארים   המהות
הוא ארום כאור דומה לשחיקת ה
הנעפראן ובביאן אותו מאלמאן ו
ובנוסח אחר בנאבון אבות שהוא נמצא תחת האילנות
הטבע חם ויבש בשנית   המפעל והסגולה הוא קובץ העדי
יועיל מהעדשים נקרא נמש ומהכהם והוא הנקרא כלף וב
ובשישתיהו יועיל מהעציר הנקרא וכח בער׳   המכנים
יועיל מהמכנים   המכות והנגעים יועיל מהחכוך והגרב
והספחות נקרא סעפה בער׳ והשוזן הרך הנקרא קובא בע׳

פרק

רכ   וכך ובלש׳ סורדיסאום והמות ה
המורדת   הטבע הוא חם כמוך ה
השנית והיותר משובח שבו הוא הירוק והנטפת אשר כן
בקדות הבריחץ יחמם ביותר ושנופת התוכלים העגלים
כמו כן קרוב מכונות הברחץ ושנופת העגלים שני מיע׳
האחד מהם הוא אשר יאסף על נופם שנופת   ונכפתח
כבר בשכן זית ויתערב עמו אבק והשני אשר יתקבץ על
המחולים מהאורדים ודיעום ואשר יתקבץ על הקרקע אם
אשר יאסף על הקרקע אשר הם משחקים בו   המבול׳ן
והסגלה שניהם מתיכים ומבשלים ביותר ושנופת הרונג ו
ימרוק ביותר וימשוך מאד וכלם מרשכים והחצי הקטנים
העדי מנופת האזנים יועיל מנגעי ראשי האצבעות הנקרא
דכך בערבי וימשחו בו על בקיעת   המורסות והמכנים
יתיר המורסות ושנופת העגלים טוב למורסת השדים וס
ושנופת הברחץ טוב אל הבועה   המכות והנגעים שנופת
כתלי האמבטים המתאבקים הוא טוב לנגעי הזקנים הל׳ה
הבקיעות שנופת הרונג הוא טוב לשחין הדק הנקר׳ קובא
בערבי   כלי הפרקים מנופת נופות העגלים והמתאבק׳
יועיל כנגד הנטיה כש ושם עבה כמו האספלית נקרא נר
כרחם ויועיל מאבן הדם

פרק

רכא   ורסאן ובלשון גיאורסטן
אברי העין דם הענף הנקרא ד
ורשאן הוא טוב לנגעי העין
אברי המזון כשרת קשה העכול   אברי הנעירה בשרוקנ
יעצר הבטן

פרק

רכב   וזול ולשמר ובלשון נאהיל   המהו
הוא האנקה והוא הגדול מתכונת הנגמנ
הנקרא זאב וסאם אבראץ בערבי והוא הנ
הקטן הראש והוא זולת הצב והצב אין לו מציאות ומוח
מה שימצא בספרים וראשו הנבן ונופו מתחלף מהנקרא
וזול ואפשר שהוא קרוב מטבעו   הטבע הוא חם
המשר מאד   העדי הזבל שלו יועיל מבהם הנקרא כלף
בער׳ ומהעדשים נקרא נמש והלבנ ובשרו ישמן בנה ו
ויותר לקצת מתות מהנשים   המפעל והסגלה יש בו כ
כח מושך החצים והקוצים   המורסות והמכנים יגלה ש
שחוק יעקור היבלות   אברי העין זבלו הוא כמו זבל
הצב יועיל מלובן העין

פרק

רכג   חיע ובלשון נואראי   המהות הוא
הרס   הסגלות ימשוך החצי׳ והקוצים
הקטוע שחיקתו יעקור היבלות
המוגרים אם הם תחת קרום

אות הז

פרק

רכד   ונגביל ובלשון זנגביר והמהות
ידועהוא דומה אל הפלפל׳ בטבע׳
אך אין

לו וקיקית ויאריע לו שהוא מתרכב בעד רטבתו היתרונית ולכן המבנו הוא יותר מתכיד כחום הפלפל וזה מפני עביר כמו בן טיט כחרדל ואל הרף והתמסיא הטבע הוא חם ב בסוף השלישית יבש בשנית וכבו רטבה יתרונית והמעוג הקנוי כבנו חם יבש אין בו רטבה יתרונית מרובה הפעל והסגלה הנמו הוא חזק והוא מרכך ומזיר ומצמח ובשיעשו מבנו מעוג בדבש יקח דבש קצת רטבתו היתר התרונית ויהיה יבש יותר אברי הראש יוסף כזברון הרוק הרטבה יתרונית בעד הצואר והראש אברי ה העין ויערק הרטבות העין הנולד בעד , הרטבת אם כוח בחולים בו או אם ישתו מבנו אברי המזון הוא מקבל ונגות לקור הכבד והאצטו׳ ויגנב טבילת האצטו׳ ומה שיז שהולד בהם כהרטבה בעד אכילת הפירות אברי הנעיד׳ יעויד תאוות המשגל ובן יפעל העשור ממנו מעט ייר ודנך הנכון רוך מעט אמר אלכנדי אבל הוא קוצר ואני אומר שזה תוא בעד רוע עכול והערוב צומר ונדבק הארסים יועיל מארסי השרצי׳

פרק רכה

מצא וכלשון אישופו אוסידא וה והוא צמר בלהי רחוק הכתות הוא זוהמת יתאסף על צמר הליו׳ החלים באיבינא והוא כתפור על העשבים הרועים ול לוקח בחם וחלכם ואפשר שהוא גזול ומבשלים אותו וגם מכניס אותו עד היות לעצם עב וזוהמת הצמר הנלקח בארמניאה בעל הצאן בעורם חיים ואינו נעשת בזה הג ולכן טעו הנוצרים שקראו השם הזה אישוף לח ואינו בן הטבע חם בשלישית ויטוב בראשונה הבפעל והסגלת הוא מבשל ומתיך המורסות והסבכים יתיר המורסות ה הקשות כשמתבשים בו ,

אברי המזון יועיל מקרירות הכבד אם חובשים בו או אם שותים ממנו אברי הנעירה יתיר קשוי העצמות אשר ב בגרבים השוקן ונודדים ובן יועיל מקרירותם וקרירות הכ הכליות

פרק רכו

זופא יבש וכלשון אישופו סקא הטובות יש ממנו הרדי וממנו פר פרדשי הטבע חם ויבש בשלי בשלישית ידקיק במו הצעתר העדי אם ישתו ממנו יב יעשיר הזקן ואם טיחו ם ממנו כתמרוק יתרוק סימני הפנים המורסות והסבכים יתיר המורסות הקשות אם ישתו אותו ב בין אברי הראש אם יבשלוהו בחומץ ובמנגבין יש שי סאבחשינים ועשן תבשילו עם תאנים יועיל מצליל האז ואזנים ומחולעיו כשילקח במשקה אם יעלה דרך נקב אברי העין מבשלים אותו ואחר כך מחבשים בו בחולית ונקרא שרפא והדם הכת תחת העפעף אברי הנשום החזה יועיל לחזה ולריאת מקוצר הנשימה והשעול הישן ובן תבשילו עם תאנים ודבש ויועיל כמו כן מהמורסות ה הקשות והנשימה הנצבת ואם מגרגרים בו בערבי גרגרת יועיל מהמבתק הפנימי אברי המזון יעשו ממנו תחב תחבושת ממנו עם התאנים והבורק או אם ישתו מת מבשילו יועיל בן הטשי הנקרא אם וסקא אברי הנ

הבע ירה ישולשל חליות הלבנה ותרטרי הדלקת והתולע׳ בשי ערכוזו בקרדמוניאה ואדיאוש יחוק שלשולו

פרק רכז

דרנכור הוא טיפואל הבהות הוא ע עץ דומה אל המעדה אך הוא יותר גדול ופחות בושם הטבע חם ויבש בשנית עד השלישית הבפעל והסגלה יתיר הרוח הרוחות העדי הוא משמן יפסיק ריח היין והשומים ו והבצלים אברי הנשימה הוא משמח הלב אברי הנעירה הוא עוצר השתן ויועיל מרוחות אברי המזון יפסיק הקיא הארסים יועיל בנשיכת השרצים מאד עד שהוא קרוב אל הבאדזור תמורתו אל הארסים כמו משקל וחצי ממנו דרוניצי ושני שלישי משקל טרשקון וחצי משקל גרנדי אתרית

פרק רכח

זנגביל אל כלב וכלשון זינזיברו קאניגום המהות הוא עשב ידי ידוע והוא כמו פלפל המים ועליו כמו עלי ערבת אלא שהוא יותר מכורכם ממנו וקנפיו אדומי׳ ולו טעם בטעם זנגביל והוא הורג הכלבים הטבע חם בשנית יבש בר בראשונה העדי אם יכתשו ממנו עם זרעו יברק הסמני׳ אשר בפנים והכתם הנקרא דלף בערבי ועדשי הפנים הי היסנים בערבי נמש המורסות והסבכים הלח ממנו יתיר ה המורסות הקשות כשיכתשו אותו וזרעו כשיכתשו אותו ב בתחבושת כמו כן

פרק רכט

דבק ובלשו׳ ארינכבו׳ ויום הוא כסף חי המהות יש ממנו שמולים אותו שמוציאים אותו מאבני מחצב באש כמו שמוציאים הזהב והכסף ואבן מחצבו כשהוא ז קר לא יתערב עמו עפרירו ולא אבן והוא בטון והנכנפור אבל הנכנפור בצבע ואינו משיני וחשב נאליניס והלתו כי הוא כרצא נעשת ביד כמרחך כי הוא מרצא כאש וראוי שיהיה הזהב עשוי ביד במרחך כי הוא מרצא באש ועצב אינו רומה לעצם הנגפור ויחשב כי הוא נעשה בנגפור ויושם בקדרה מתופה בטיט מוקרת עליו ואינו בן ת אבל הנגפור יעשת ממנו הנמרית אחר אשר שיצא ממנ כמו ש צא מהנגפור המחצבי אשר הוא מעצם הכסף החי הטבע קר ודשוב בשלישית המפעל והסגלה העולה ממנ הוא קובץ העדי הוא תרופה אל הכנים ולביצי הכ הכינים ובעד צבאן מעורב עם שמן ורדים המכות וה והנגעים העשוי ממנו לגרב עם שמן ורד או עם רפואות הגרב והשחינים הרעים יועיל להם כלי הפרקים קיטמרי ית צנון הנקרא פלאג והרעישה וקווץ האברים אברי הראש עשנו כם ר השמע ועשן הפה אם יברח בו א אברי העין עשנו יכיר הראות אברי הנעירה אמר פולוש כי יש מהאנשים שמשקים הכסף החי מבסות שנם טבעות לחולי אליאוש הארוכים החי העולה ממנו הוא כם במות וזה ברוב הנתוך אשר בו ורפואתו החזקה הוא שת שקית החלב והקיא וזכר גאלינוס שלא נסתו בזה ואבדנ קצתם כי הכמות ממנו הורג

לפי שהוא אוכל בה ספ׳נש בכבדותו והדבר הזה אינו אם אמת אבל הוא הורג העכברים ויבריחו מעשנו הרוצים וה והנחשים

פרק ל׳

זאג הוא ויטריאולא ובלשון אטרמינטום השמות הומפרש בין הזגים הלבנים והאדומים והמורכבים וה והירוקים ובין הקלקדיס והקלקטאר והקלקנ׳ והסורי הוא שהזאגים הם עצמיים יקבלו השנוי מעורב והלבנים לא י יקבלו השנוי ואלו הם עצמים יקבלו השנוי כשחוו נותלים ונקי׳של והקלקטר הוא במורכם והקלקרי הוא לב לבן והקלקוד הוא ירוק והסורי הוא אדום ואלו כלם יותכו כבים ויבשול הרץ מהסורי הוא חזק הקפיאת והירוק הויתר חזק הקפיאה מהמבורכם ויותר סתום וכל׳ זאג הוא דומה בטבעו לבה שנטה נותנו ונבר ח חשב גאלינוס כי הזאג האדום יולד מהקלקט׳ לפי שראה פעם אחת קלקטאר שנהרג זאג אדום ובזה צריך עיון המבח הירוק המצרי הוא יותר חזק מהקברוסי אבל בחלאי העין הקברוסי הוא יותר הזק ואשר אינו שרוף יותר חזק ד והשרוף יותר דקיק והיותר דקיק בהם הוא הקלקרי והדק הזוהר ישר שבהם הוא הקלקטר והיותר גם שבהם הוא ה הסורי ולבן יותך כמים ובה הזאג אשר בו בהרות להשים זהביים קרוב בבח הקלקטאר והזוהר בשלבח שבקלקטאר הוא הבמור להשבר הדומה אל הנחשת החזק אשר אינו ישן והזאג המושם בדיו הנקרא כתרא והיותר ם משובח שבו הוא הקשת המזוהר ובח בבח הקלקטא׳ והיות׳ משובח שבזאגים הוא הנובא במצרים והנראה שלא יהא בו שחור וה ונכנסים בו על פנים רבים אם הוא מוזהם בטעמו ובן ברחו וקובץ הטבע חם ויבש בשלישית הבפעל והסגלה כלם שורפים במולידים הקלוף והרוכש הג הנקרא חשכריטא בערבי ובן קוכצים והזאג האדום הוא פ פרות הנשיכה מהקלקטאר וזאג מעכרי העורות יותר לקב מקבץ מכלם והקלקטאר ישר הקבוץ המורסות וה והסכנים הקלקטאר יועיל מהאדום ומירסות הם ים הם המתרחבות המכות והנגעים כלם יועילו מתרב ח הרטוב והספחת הנקרא סעפא בערבי והקלקטאר וכלם ע עוקשים בהם פתילות בנאצורים ויסיר הדלדות הפרקים הסגרי קושים כבנו הוקנא עם היין ויועיל פניד הנשה אברי הראש נופחים אותו בחוטם לרעיפת הדם וכל שכן הקלקטאר ויועיל וכלם יועילו מהאכול ובערבי אכלא והמורכות בלסתות והי נבים ובשטר כלבים בן פתילה עם דבש ויבנישוהו באזן הועי בנגעיה והחומר הנגרד נה ובן בשנופחים אותה בשפופרת ובן ינבע איכול השינים והאדום הנקרא סורי יחזק השינים והמתלעות ה המתנענעי׳ והזאג השרוף כשיערבוהו עם הדבאן וישים תחת הלשון ויועיל בהצפרדע והמשיחה העשויה ממנו כר בר בג ויותר האדום תועיל בהאיכול בפה ובחוטם ובנגע ובנגעיה אברי העין הקלקטר לבדו יועיל מקושי

העפעפים והאדירים יועילו על הכל אברי הנשום והזאה הוא מיבש הריאה עד שאולי ימית הארסים בו כן ארטי מפני שהוא מיבש הריאה

פרק ל״א

דניך ובלשון ארטניקום הטוח יש ממנו לבן ויש ממנו כמורכ׳ ויש ממנו אדום׳ המבח שבו הוא הצבוע אדום׳ השחוק דומה לליח הנפרית והיותר משובח מכלם הוא המטורכם הזהבי והארטיני אשר רקועים רקיקי׳ מבורכמים הטבע חם בשלישית יבש בשנית הבפעל והסגלה כלם הם עוקצים מעפשים והאדום ממנו משובח מקאקאדיקים העדי ישיר השער ויועיל מה בחולי השועל המכות והנגעים יוסם מעורב עם החלב על המכות המורסות והסכנים אם יערבוהו עם ח חלב ושמן יועיל מהגרב והספחת הרטוב הנקרא סעפא ו והאגורה והוא מברק ושורף השער ויערבוהו עם הפירא לבנים וירשום הדם ועם הזפת לנגעי הצפרנים ויש שעוש שעושים עם שעת אל הבנים אברי הראש העשוי ממנו ברונג יועיל ובש׳ העשוי בן האדום אל האכול בפה וגא ובאף ובנגעיהם אברי הנשום והרזה ישקוהו לאחר ב בהם מוגלא עם אומלג ומי הדבש ויועיל ונותנים אותו ע עם ראתינג על השעול הישן ורקיקת הדם והמוגלא ויש שנותנים ממנו בברניר קוצר הנשימה אברי המזון הנעירות מלבלבים עם שמן וורדים אל המכים והשחוי אשר בענבות הארסים העשן העולה ממנו הוא ממית הלב הוא הורג

פרק ל״ב

זבד אל בחר ובלשון שמומא מאר באריש הוא קצף הים והמת מימיו יש שתכניותו במו האספוג וממנו מוהם ריחו כמו ריח המבך והוה עבה כמו שנמצא בשפת הים ויש ממנו אספוגי קל ארוך עבה רך הרי׳ וממנו והדי במו הפרביו דומה לצמר מטונף והוא קל והחמישי הוא עגול בתבניות חלק הנראה נחות׳ בפנים ואין לו ריח הטבע חם ויבש בשנית הבפעל והסגלה הוא מנקה ת המגונות ממרק ושורף והשלישי יותר דקיק מבלעדיו אברי הראש והחלק ממנו הוא יותר נאות לתמרוק הנשים הוא חזק לשינים העדי השרוף ממנו וכל שכן הש השלישי יועיל לשועל והעגול מתמפקים ממנו בהתרת ה השער והשנים האספוניים מערבים אותם במבושים וכל ובתרופות המבנים הרבים והאחם הנקרא כלף בערבי וה והרושם כמנים וה.בשארים ישירו השער המורסות וה והנכחי׳ ההולך על המורסות הבסמריות והורדי לחוזק׳ החבורות והנגעים יועיל במורסות הבנתעיות גלים בין חזק ובש׳ הראשון כלי הפרקים הורדי הוא טוב לגבאת הרגלים הנקרא נקרס מעורב עם דונג ושמן ורדי׳ אברי׳ המזון הורדי׳ יועי׳ לטחול והנקוי הנקרא אסיסקא בכר׳ איברי הנעירה הורדי יועיל מעוצר השתן והוא מנקה הה והצן מכים השתן ויועיל׳

פרק רל״ג

זנגפאר ובלשוי אחיפור הכחות אברי קנת שבחו.כבח ח האספידג ויש אומרים שכחו כבח השדנאג הטבע ויותר נב

נבין הוא חם ויבש ובאלו הוא בסוף השנית וכח שאבריג בלעדיו הוא סבלי ידיעה הפעל והסגלה על ד דעת אנשים קבוצו ויותר בחוזרו ועל דעת אחרים והרוד יותר חזק כקבוצו הכבות והנגעים הוא בסגר חנג נגעים ובצמיח הבשר בנגעים וימנע שריפת האש ויש מנגע השחין האדום הנקרא חמר אברי הראשים ימנע אכול השינים

פרק רל״ד

זגאג הוא זכוכית ובלשון ויצרום הזכוכית בין האבנים הוא כמו השושה בין האנשים וזה שו.וא גיטה לכל צבע ורצוצים א אחר והוא נשבר ובותשין אותו הטבע הם בראשונה יבש בשנית העדי יברוק השינים ויצם ויצמיח השער בשימשיתו בו עם שמן זנבק הפעל ו והסגלה יש בו רקיקות וקבוץ אברי הראש ינקה ם מכי הראש בשירוחצו בו וישרוק השנים אברי העין ישרוק העין ויסיר הלובן מעליה והשרוף הוא היו תר חזק אברי הנעירה והשיחוק והשרוף מסנו מאד יו יקל אל הוצע וכים השתן והבוליא כשישתוהו עם היין

פרק רל״ה

זרנב ובלשון זרנאם והוא פרח ת הקנילא הסחות ה א אילן גדול כאין לו פרי והוא כתר הלב

הלבן בארץ הצבי וכם המקים כרפואות סעליו וענפיו ע עניניו רקים עולים בין קוצו סיש עד עובי הקולמוס וכ ונתו כבתו נה כוסקרא כלא שהוא יותר חזק ורקיק סכבנו ו משנו שהור נוצה לגרבכות ואין לו טעם ברובה ואין לו רי רוח וריח הפקט הוא מבושם אחרוני הריח וכבר זכרנו שהוא תפורת הדרציני הטבע חם יבש בשנית הפעל והסגלה יש בו קבוץ והסבה לרוחות אברי והנש עושים כמו המשיחה בבי ורד ועם שמן ורדים ל לכוגג הקר אברי המזון מועיל לכבד והאצטומכא חק הקרים אברי הצלידה עוצר הבטן

פרק רל״ו

זבד ובלשון בוטירום הוא חמאת הטבע חם ורטוב בראשונה וכבר זכרנוהו בלחות יותר עליונה

הפעל והסגלה מבשל ומתיך בבריחתו ויתיך כנפות ת הגנוניות הבלתי קשים ובגופות המעורנים בבריחות נ וקושנו כיבש וקובץ בטוח והמקום הגאבים רגו די׳ בעד היוכים הנשגבים ראשים העדי ימשחו על השר השדים והבן יזון וישמין הכבות והנגעים יועיל לכבות העצב וימלא הנגעים וינקם אברי הראש ישקו בו תינוקות לכבות אשר בקרום המוח ולבורסות ראש האזני

וראשי הירכים ובעדיכי ארטיוק ולפת גלבורסות השינים הלבונה המה הנקרא קלאנע ויש שתו בו בשר שיני הנערים קודם צמיחתם וימהר צמיחתם השינים אברי החזה יוע יועיל בהשעול הקר היבש ויותר עם שקדים וסוכרי ויותר לבעל חולי הגלעית וחולי הריאה ומשאר הרוק קה וישבשל עם שבן שקים והיה בשולו יותר אבנם הוא לבדו נ נקיוגו פתוח כבשולו ועם הסוכר בהאך וימנע רקיקה וא הדם ויועיל בקיא הדם והחוכר כשיקחו כמנו שעו אוקיא והצי כיבש אברי הנעירה הוא מרכך והרבוי ממנו בשלשל ועושת במנו הקנא לבורסות הקשות והחמות ב במעים והרחם והביצים ויערבוהו בתרופות בים השתן הארסים הוא עוכר כנגד הארסים וכל שכן כשישתהו כש נשיכת האפעה

פרק רל״ו

זפת ובלשון פיקש הכחות הוא שני מינים יש ממנו יבש והוא שחור מגר ויערבוהו באספלנית ו והוא כהמין הנקרא קאר ויש ממנו תירר וכרבריו ו והתררי יש ממנו סוני והוא יוצא מהאילן הנקרא אל ירבוה ובוכיהם אחרים מאילני האלוני הנקרא צינובר ובראשון יש ממנו שהור לח וכיבשים אותו כבשול ורובו מהאילן נקרא קטם קדים ושמן הזפת הוא קרוב בתעשראן ולוקחים אותו על התאר הזה וזה שבשעים רש רשמנו עד שתיבש או שבשיבום עליו אמפית של צמר ע עד שיקבל עשנו וכשידיח מבול בקגורו ומוצהב בבלי אחר אמש שאפשר שבשיעים אותו בבלי שפוי צי הנקרא אנפק בער יותר הישב בגת ויהיה יותר שסר העולה כבבנ הפעל והסגלה בבשל והעזובים הנכים והוא סברק וס ומוסם והרטוב יותר חזק הבשול והיבש יותר חזק היובש ויערבוהו בבמיזות העדי יעקר לובן הצפרנים ומהפך הדם אל האברים וישמינם וישמן אותו וכש׳ כשיחזירוהו לדבקו פעמים ועוקרים אותו פתאום כבכרות ומשחי בנ על בקיעי העקב ושאר האברים ויפורם ואם יעשו ממנו תחבושת להולי השועל יצמח השער הבורסות המסגים ירכך והבחורות ויותר הלהות ועושים ממנו תחב תחבושות עם קמח מעורים על החזירים ויועיל ואם יער יערב.וא עם גפרית או עם קליפת האילן הנקרא ינבות ים ימנע כלהוסיף חולי הנבלה ויועיל למכות האגרות כלם הטב ית והנגעים יסור השחין הרק הנקרא קובא ויצמית הבשר בנגעים הנפסדים הרשוכים וכש עם אבק הלבונה ובדבש מנקה השורנים בנפסדים בלחות והיבש בזה על החבורות הוא יותר ביבש כלי הפרקים יועיל בם מכה סית העגלי אברי הראש היבש והרטוב הוא טוב לנגעי הראש אברי העין עשן הזפת הוא קוצר ה רבוי דמע העין ויצמיח בם השער וימנע הדמע ו כבין גג נגעי העין ויחזק הראות אברי הנשים והחזה יועיל בהשקול הקר והיבש ויותר עם פ.כרי והקרים וכן בחבלי הצלעות

וחולי הריאה ומבל' הרוק ויבשל וכן עם שכן שקדים יות
ויהיה בשולו יותר והמבט לבדו בקוונו הוא פחות כבשולו
ועם סוכרי הוא כהפך ויועיל לדקיקת הדם ויתבע קיא החם
הדבר בשלוחבים כבנו אוקיא וחצי והפנת הרשוב אם יש
ישיבו ממנו בגרון הוא טוב למתק אברי הנעירה הוא
טוב לך והד בוי מבגן ישלשל עושים ממנו חוקנא אל חבור
ה. ורסוו הדרות והק [illegible] אשר בבעים והדום והביצים ג
ולבניסים אותו כתרופות כבות כים השתן אם ילכלכו בק
בקום הענבות בזנת ירפאם הארסים הוא עומד נגד הא
הארסים כאשר ומשחו בו על נשיכת האפעה

פרק רלח

זעפראן ובלשון קרוקו המבריר
בכנו הוא הורדש אשר נותן ג
נאה והוא זך הריח ועל מפיתו מעט לובן ואינו ארוך הרבה
ולא צ.רן ולא מדובק ולא מידך הטבע חם בראשנה ויב
בה המפעל והסגלה הוא קבוץ ומתיך ומבשל מפני שבו מן
הקבוץ והוא צופר והומב ישר ופותח אבר נאלינים וחומו
יזהר החק כקבוצו ושכנו נחבם אבר הלנחי שהוא אינו מ
בשנה תקרוב כלל אבל ישגרהו על השנוי ויבשיר העפוש
ויחזק הקרבים העדי אם ישתו ממנו יבשיר הגוון הבורסו'
והם נים יתיר המורסות וימשחו בו ראודם הנקרא הנורא
בערבי אברי הראש הוא בכאיב הראש מפני שהוא [illegible]
שוחבו והותים אותו עם העצי הנקרא בכונא אל השכרות
הנולד בקד היין ובולי הבודם ומזק לריגיקו וכשישתוהו
ביין ישכר עד שיבלבל ויועיל כהבודם א החמה אשר בא
באזנים אברי העין יסיר הראות ויכנע הנזלים ויועיל בח
בחש כח העין והמחלים בו אל התולי הנקרא זרקא בערבי
הנולדת בעד הוליים אברי הנשים והזה הוא מחזק הלב
בשבה וריחהו לבגרסות וקרות הנקו טוסא בערב ולסי
שיש לו ברסם כדי שישן יותר ויקל ונשים ויחזק כלי הב
הנשיבה אברי המזון יוליד האסטנסות ויגיל התאוה וזה
מפני שהוא מבחיל בהרמנה אשר באצטו המוליד בהתאוה
וזו נבחה שבו בחתום והקבוץ ואברו קנהם עהזעפראן ת
הוא טוב לשהול אברי הנעירה יעיר המשגל ויריד השתן
ויועיל הוא בכנו מקושי הרחם ועצמותו והנגעים הרעים
בו בשיערבוהו ג רונג או באוזם בקקרות שמן זית והטבו
קצתם שישקיהו לעוצר הלידה והולד תבף הארסים אם
אכלו בי ג משקלים ממנו הוא מבית מפני שהוא כנגע ת
הבורחו בבו בשקלו קן שש ורביע כשקלו כנגל
וזה י במשקלו סליבא

פרק רלט

זנגבר ובלשון זינזאר והאודרי
המבהות ביגי עשייה הנעשר הוא
מעפוש הנחש בשברי החובך או
ביחלפ-ר על שחיקת הנחשת בחומץ או שישבהו כמקום
לח או שבותבים כלי נחשת על כלי שיש בו החומץ ויעזבוהו
קד שיעלה זנגאר עליו ואחב נורדים הנגאר בכבני
ויתר בנשואר והטבותו במקום לח ידוע ויש שעו
שעושין ביין רקיק כהזנגאר מאד וזה שלוקחים התח [illegible]
ובורחה וזושם בבבתי נחשת ויהיה ויעלו בגריסת ודא י
יסירו כלוחבבו אל המבתם כאשר עד שיעלה עליו הזנ
הזנגאר וארב ישימוהו מכולה בטיט ושוחקים אותו ע
עד שיגוש בשחיקה ויחנב ויתרף עליו חומץ ושתן הגע
הנערים ויזק ויעזב בחתוב ואחב אוספים אותו ויבשיו
אותו ויש שלוקחים הזנגאר כהנולד על האבנים אשר בם
במחצב הנחשת ויש שמוציאים אותו במחצב המבואר בם
ממנו הוא המחצבי והיותר חזק שבו הוא העשוי מסת הנ
הנחשת והרוס בם ה.ג והחומץ יותר רך מהנעשה המבק
חם יבש עד הרביעית הפעלות והסגלות ממרק ואוכל הב
הבשר הקשה והרך יחד והקירוטים והעשוי ממנו בעירב
בדונג הנקרא קירוטי הוא יסיר ויסימוהו כשיבא כלא נשל
המכות והנגעים יכנע הנגעים המתרחבים ויבטים בהוא
מעורב בדונג ויועיל אל הנגעים המטונפים ומרפא הצר
הצרעת מעורב עם נטרון ועולך אל אנבאט וכן יבריק הה
והערב אברי הראש הזנגאר העשוי בהנשרא ואלי והחומץ
כשישחקוהו ונופחים אותו כחוטם אחר שיבלא פיו במים
לבלתי יגיע לגרון יכנע באשות החוטם והנגעים הרעים
אשר בו והזנגאר הנדול עם חומץ יחזק בשר השינים ויש
ועושים ממנו דונג ומשיחות אל המורסות אשר בבשר
השינים וכן זנגאר הנחשת אברי העין יועיל משמי
העפעפים ונסוחם ויפרוק העין ויעריבוהו בתרופות נגד
העין ויגיר הדמע מאד וכשיעשה בו הזנגאר בבהולים יפג
להחד העין בספוג מבול במים חמים אברי הנעירה
יעריבוהו בתרופות הטחורים ועושים ממנו ועם האסק פט
פתילות ויכלאו בו הטחורים

פרק רמ

זהרה אל נחס ובלשון פלוס אר'
הוא בלור ראודים הבפעל' חם
והסגלה הוא קובץ אוכל ניתך הנ
המכות והנגעים אוכל הבשר הנוסף אברי הראש יועיל ב
כשיערבוהו בדברים המיבשים בנגעי האזן והלבן במנוב
כשישחקוהו וינפחוהו ממנו באופנים יסיר החורשות ושן
והלחבים אותו עם דבש למורסות הגרון הנקרא נגיד וכן
לעודלת הגרון ובעל האת אברי הנעירה אם ישתוהו ממנו
ד אבולוסים ישלשל הערוב עבה וישלש הבו הנביבסים
ויפסו ויערבוהו בדברי המיבשים הטחורים ויצא סל הטבע

פרק רמא

זופרא ובלשון זופירו והוא אלון ג
בגרגיר דובים אל האנגראן קורא
קוראים אותו גרא והוא חנה אל
הסראב וקורין אותו דינארדוכא הטבע יבש חם
הפעל והסגלה יחיד הבה אברי הנעירה שרשו והשור
רופים בבת הסראב ביבשות שפת הארץ הארסים יועיל
מנשיכת העקרב אם ישתו ממני או אם ימשחו בו

פרק רמב

זרב זרין ובלשון זידירו ראודש והנה
בלי הפרקים יועיל בגיד הנשה אברית
הנעירה ביכיו עם העשים הנקרא בזוג
יועיל לעוצר השתן ודם הים ת יוציאו הדם הקפוי במים הש
השתן הארסים יועיל מנשיכת השרצים

פרק רמג

זעירור ובלשון זורור והוא פרות
המבות ממני הדע נקרא בשולש
הזגים והוא הנקרא בשולש ויש
ממנו מין קורין אותו היונים האסלטון וגב בוין ואמר
שקורין אותו התפוח ריברברי ואולם דומה לתפוח ואמר
עליו אלא שהוא יותר קטן עפוץ רמטעם הבפעל והסגלה
קיבוץ וקבוצו יותר מאלנבים ונותר הארוכה ויעצור הה
ההגרות יותר מכל פרי אברי הראש הם יבין מכאיב הה
הראש אברי הנעירה עוצר הטבע ויעצור השתן

פרק רכד

זבל ובלשון שומריקיש
הזבלים מתחלפים כפי חלוף עני
עניני החיונים וכן יתחלפו כפי
חלוף מני בין אחד וזבל שכן בני אדם אבל האנוהים חנק
הנקראים אביש אין מסתפקים ממנו לפי שהם מתגברי׳
בחום מאד זבל אל כף ואל בקר ואל בשק ושארית
העזזות מעט בה שיעשו להתגלג הנגם הטבע אין
דבר מהזבל שהוא מקרר ומרשיב זבל היונים ויותר ת
ום שבזבלים שיעשו מן הכרעת המפעל והמגלת ז
זבל העז וזבל שכן והחרדי בושם ככלי הזלת הדם וזבלי
החמור בעודו חם טובים על כלי הזלת הדם זבל
היונים והאוחבים ועם קמח שעורים כתיך ויצואת חע
העזים השרוף ישוב יותר דקק ולא ישוב יותר חם
הקרי צואת הרחולים עם חובץ אם יושם על היבלות
התלויות והבפרסות התוחיות יועיל וזבל החנכים יועיל ל
לנחם הנקרא כלף בערבי והבהק וכן זבל הדרור האכום ב
באחרו וזבל הלטאה והאנקה ובערבי וזל ולכשירו הגיון
צואת העזים ויותר ההרדים שרוף יועיל על תולי
משקל וכן זבל העכברים יועיל יותר זבל היונים
יועיל מירברים בכשידי הון צואת העב יתרוק הכתם וז
והמגוסה הכודסות והסמבים רפת הבקר עם חומץ יושם
על הכבות החמות ויתקיעשם צואת העזים מהדורלי׳
עם חומץ יועיל על שריפת האש כשעוה ושמן ורד
זבל היונים עם דבש לקרוף העור והאש הפרסי ושריפת
אש ויצואת העזים יועיל אל הקליף זבל היונים וזבל
הקוף הנקרא באורי יועיל לשחין הרק הנקרא קיבא וכן זם
הדרור ובער׳ דיר המאכילים אותו האורז הממכות
והנגיפות זבל הכלב אוכל העצמות כשירכב עם דבש יועיל
לנגעים הרכנים כלי הפרקים רפת הבקר אם יעשן
בגבו מתכבושת לגיד הנשה יועיל צואת העזים ההררי
ושמן וההדר יועיל לנבפת הרגלים הנקרא נקרס וכן לגיד
הנשה צואת החזיר היבש עם הזבן ישקוהו לרצון העלי׳
ועדנתו כדונג יושם על קוות העצב ועל הנפחים חק
הקצות זבל היונים יועיל למכאובי הפרקים צואת
העזים הוא בנוסה לקשוי הפרקים ובחרסים ובש׳ המוגג ב
כחומץ והוא כנסונית נאלינים וכן אם יעריבוהו בקמח ה
השעורים לפי שבסרוז גם וקטות יותר נאות אברי
הראש זבל התמור אם ירוהו לרעיפת הדם תחזק או
שמחו ורטבתו בחומץ אז יעצרוהו זבל היונים יועיל ם
מסמפחת הנקרא מנפא אבר שהוא בית זבל היונים ת
המרוסים מעורב עם זרע חריף לכאב הראש הנקרא אכרנית
בער׳ רפת בקר יועיל מהטחורים אשר אחורי האזנים
אברי העין זבל האנקה והצב והתסכואה יועיל ללובן העין
העינים זבל הבגונית הנקרא בכף בער׳ הוא כוכל
בית וכבר נסיתיו אברי הנשום והחזה החמור מקו
מעורב עם מים ויין יועיל לרעיפת הדם לכאב הצלעות
זבל הכלב אוכל העצמות מלחכים אותו אל החניקה עד
שיגיעו יועיל מהתקות ונאות להאכיל הנער לחם
עם תרמוסים כדי להמעיט הבאוש רפת הבקר מעשנים
בזה הריאות כבלין הנקרא סל׳ בער׳ והרוחות לו אברי
המזון צואת העזים ויותר ההררי טוב לירקון ושותים כק
בקצת התבלין והוא כנוסה ויועיל מהאקוי הנקרא
אסתסקא בער׳ אם קושרים בבטן תחבושה ויאות לחבש כן
או למשוח בו נגד השמש אברי הנקבות זבל השור ות
ויתעשנו בו ליציאת פי הטבעת והרחם זבל העזים
ויותר ההררי כהם שותים אותו עם קצת התבלין וישלו ל
תוספת ושפיל העובר ויתיך קשי הטחול והיבש ממנו שוח
שוחקים אותו ותקבלהו האשה ליציאה הדם מהרחם וב
כל שכן עם לבונה והוא מנוסה צואת התרנגולת יוע
יועיל מהדרוקן הנקרא קולן בער׳ וצואת הזאב במו
כן יועיל להדרוקן כשאינו מורסא ושותו ועם שום או ם
מבושל או שולק עם הבלין ויותר המאכל בהקרצים או
מעצות לקיח בהקריקע והוא לבן וכן עצמות הזאב עם תבל
תבלין אותו בעוד תחוך שעור הזאב או כנגד של צמר רח
רחל שהרגה זאב או בעור הזאב כמו שעשה גאלינוס ש
שעשו בכלי ככף ויאות לתלות על החומש ויאות להדרוקן
ובשישתהו ויסתפקו בבטנו יסורני מכל וכל כמו שהעיד ג
גאלינוס או יקל אותו על מורנה עד שיבגעוהו זבל ח
הרחבה יפיל בשיעשנו בו זבל העכבר עם לבונה מ
ביין ויתוך החצץ ואם יעשו ממנו פתילה ישלשל בשן הנ
הנערים זבל היונים יועיל מהקולנג כשיכניסוהו בכג
בנגכן הנקרא חקן זבל הכלב אוכל העצמות יועיל ם
מהשלשול ומנגעי המעים אם יעשן במנו חומץ או ישתוהו
בחלב מבושל בברזל או בחולשי אבנים
ואמרו שאם תקבל האשה זבל הפיל יבכע הריון
הארסים צואת העזים מבושל עם חומץ ויין וזבל שכן וזה
ההרדי אם יושם על נשיכת השרצים יועיל כמו שהעיד
גאלינוס בנשיכת האפעה וזבל היונים הרועים כתיך
כשהוא יבש מעורב ביין הוא טוב מאד לנשיכת העקרב צ
צואת התרנגולת הוא תריאקה לפטריות אשר בי רון והוא
מנוסה ויריק העקרוב נרבק עבה וכיציאת העז בית מוסך
ימסוך הארסים ואפי׳ ארס הדבורים רפת השור כשגלת
ויוציא השרצים והאבק אשר יעשנו בו

פרק רכה

זיתים וזיתון ובלשון צוליוא ואול
ואוליאום הר׳ זיתים ושמן זית
המובחרות שבשן הזית יש שמחפים
אותו מהזתים המבושלים ויש שיסחטוהו מהזיתים הפגים ו
ושמן זית המסתפקים ממנו הוא מה שעצר מהזיתים הפגים
הנקר׳ בלשו׳ אונפנסינו ובלשוננו אנפקנן ויש שמעצרי׳
אותו מזיתים אדומים ממוצעים בין הפגים והמבושלים וגם
ומפעליו ממוצע בין שני הענינים ושמן הזית יש מבנו ש
שהוא מהזיתים הנגיים ויש שהוא מהמדבריים והשמן
הזית הישן כשיוסם בתחבושות הוא בכח שמן קיקיון והשם
ושמן צנונות ושמן שומשום אך הם יותר חמים ממנו וגם

קרוסים מפעליו וכשירצו לשרוף ענפי הזיתים ועליו יאות
ללכלכם ברבש המבהר באופן זית אל הבריאים ה
הוא השמן שמסתפקים מבנו והשרף המשובח מבנו הוא
שרף הזיתים המדבריים הנרשף הלשון ואם אינו נושך הל״ש
הלשון אין בו תועלת הטבע השמן חמם ומקרים מבנו
קר ויבש בראשונה אמר רופוס שהלחות ושמן ה
הזיתים המבושלים הם ביותר ונוטה אל הרטבה ואם רוחצ
רוחצים אותו הוא ישר ברטבה ומתבשות ופעולת בחום וב
וב כלל הזיתים המבושלים הם חמים והמבנה נוטה לרטבה
ישרה ועוקציהם ועליהם קרים ואם יתישן שמן
אנפקנין מאד ישוב בטבע שמן הזיתים המתיקים
המפעל והסגל״ה כל מיניו הם מחזקים הגוף ומעמידים א
אותה אל התנועה ומרבה אותה שמן זית המדבריים אם
יבשלוהו בכלי נחשת עד שיקפא ישוב קרוב בכח ומי
הזיתים המלוחים יותר חזקים כמי הזיתים וזה מנקיון הנגף
ויותר משובח שבשמנים הוא שמן אנפקנין ושמן זית הי
הישן לא יגיע לגבול הנשיכה והזיתים הם זגים מעט
העדי עלי הזיתים המדבריים טובים למורסות ראשי העצב
האצבעות הנקרא וזהאם כעור ויבנע הזיעה במשיחת שמן
הזיתים המדבריים הוא כמו שמן והדר בענינים רבים וישבות
השער ויבנע מתירות השיבה אם יעשו אותו בכל יום ועלי
הזיתים יבשלום כמו המוסר עד שישובו כמו הדבש וימשח
המשוחר בו על השנים האבולים ויעקרם המורסות וה
והסמנים המדבריי יועיל לאדום הנקרא חכרא ואל הנמלה
ואל הרקיעים הנקראים שרה בערבי ויתוך המורסות החם
החמות והרטבה המנרת מעציו יעשה לתועלת לערב וה
והמחין הרק הנקרא קבא ושמרי השמן הם תרופות לם
למורסות והחמות אשר באגרות וכל שכן עם עלהו ויותר
בשיעדמום עם עליו המכות והנגעים שמן הזית ה
המדבריי הטרי כזיתים הפנים יועיל לנגעים הרטובים
והיבשים והגרב ועלי הזיתים המדבריים יועילו אל האדום
הנקרא חכרא הגדולה והדעה ומן הנגפות והרקיעים הנ
הנקרא שרא בערבי ואמר בערבים שמרי השמן עם הם
הכלאין ירפאו הגרב ואפי׳ גרב הבהמות ויותר עם מי תור
תורמוסים הזיתים השרוים בכמים ומלח כשיחבשו בהם
שריפת האש לא תולד בו בועה וינקו הנגעים המטונפים
ושרף הזית המדבריי יועיל בגרב והנגעים והמחין הרק
הנקרא קבא בערבי ומקרבים אותו באסמלנית כלי
הפרקים כי הוא והמלח עושים מהם חוקנא ויועיל לגיד
הנשה ושמן הזית הרחוץ הוא נאות למכאובי העצב וגיד
הנשה ושמן זית הישן יועיל לנגעי הרגלים וכער נקרסן
ברטית אברי הראש שמן הזית המדבריי הוא כשמן
הורדים יועיל לכאב הראש כנגב ומיץ המדבריי ינגב
וישמר לרפואת חלות האזן שמן הז׳ המדבריי יועיל
לבשר השנים הרעי כשימשכו בפה ויחזקו השינים הם
המתנועעים ושרף המדבריי יועיל לכאב השינים
המתאכלים כשימלאו אותם ממנו ושמן העקרבים הוא מ
מהתרופות הנכבדות כשיטיפו ממנו לכאב האזן ועלי הז
הזיתים טובים לשחין הפת הנקרא קלע בערבי
בשילעסו בהם אברי העין אם כותלים בשמן הזית

חיטן ושבריו ועליו לחשכת העין ויש שיקריבו
בתרופת העין עליו וזית השרופים ויסיכוהו תבורות הזוית
התותיא והשרף שלו הישן הוא טוב לכסוי העין והלובן
ועוכי הקרנית ומיץ עליו טוב לבליעת העין ולנגעי הקר
הקרנית והגדלות והשרדמי יותר נאות אל העין מרבבים
והשרף שלו כמו כן יבריא העין והבורק מנופת נגעיה ו
ויסיר הכים והלובן אברי החזה הזתים המתוקים
עם ציציהם אם בכלל העשבים אשר יעשנו בו לקיצור הנ
הנשימה והליוי והריאה אברי המזון שמרי השמן אם
ומשכו על הבטן אשר להם שקוי וכער אסתסקא יועילו לת
להם והזיתים כמו כן ספם הם קשי הבשול והמלוחים י עורן
התאוה ויחזקו האצטומכא ויולידו לייחה קבצת
והצרויים בחומץ הם יותר קובצים לכל ענל וה
ויותר מבהרים ושמן המסתפקים טבנו הוא טוב
לאצטומכא אברי הנעירה אם יאכלו כמנו עם כו
כותח וכער מרי קודם האכילת ירכך ולוקחים כמנו ק׳
אוקיות עם מים חמים כמי השעורים וישלשל ויבשלהו ע
עם סראב לעקיצה המעים והתולעים ויועיל מהרוקן ה
הילד כהרות ויחקן לקולון הנולד מוכש הממולה והמ
והמכלהן האשה להריות
הרים ויציאת הדם מכמו ועושים ממנו תחבושה עם קמח
שעורים לשלשול חישן והשמן הישן עם מי בוסר יועיל
אם יקחו חוקן לנגעי העגבות המניביות וכן אל הרחם וה
והשרף שלו ישלשל דם הוסת ויוציא העובר הארסים
שמן הזית שותים אותו עם מים חמים וישבר כח הארסים
· שרף הזית המדבריי הוא מהסמים והמכיוס׳

פרק

דמו׳ דאונגר ובלשין אריסטלוגיא
המטות אמר דיאסקורידוס יש ממ
ממנה עגול וממנו ארוך ויש ממ
ממנו דומה לחתיכות חברם והעגול נקרא נקבה והוא כמו
כן כהארוך והעגול יקרא נקבה ויחשו עליו ועלי הצמח הנ
הנקרא קיסוס והוא מין מן הלבלב טוב הריח מעורב עם
חדות נוטה לעגול המאה והוא בעל שריגים רבים יוצאת
מעקר אחד ארוך ובמניכי פרחו אדום באוש הריח עגול ה
חצירת אמב הארו׳ והוא הזכ׳ הם עליו ארוכי׳ ות׳ וכל ענף
יש בו כמו זרע שרמודי הפרח מוסרח יראת עליו כפרח
הצרט ושרשו ארוך כמו זרת ועביו אצבע והעגול הנקבה
כהארוך ואשר הוא כמו ענפי הכרם ד״ל כהארוך ענפיו הם
דקים ועליו כמו עלי חי אר׳ עלים וציציו כמו ציץ ההדם ו
ועקרו ארוך מאד וקליפתו עבה והתמונים הכמפתקים מכ
ממנו בעשייה המסיחות הטבע כל מיניו הם חמים
בשלישית ויבשים בשניה והמעקר והמגלות מעורק כפתח
מעיק ומותך ימסוך החוצים והקרצים ראשון בצוהים וב
ובמחינים כי הוא יותר מברק ויותר רב ומכל המפעליפת
העגול יותר חזק הדקיקות ויותר מפתח ובזה הארוך כמו כח
העגול בחום אבל אולם שיתגבר עליו ברקיקות וזה שיע
שהעגול יותר רקיק ולכן ימקום כמכאובי הרוחות יותר וה
והמצליסי הוא והיותר חריש מכהם העדי יועיל מהבוה
ויברק השנים ויועיל בהטנופת אשר בהם ויותר העגל ו

מנקה הראש המכות והנגעים והוא מנקה הנגעים
המעופשים והרעים המעופשים העמוקים וכשיערבו בו א
שרשים יכלאם בשר בדי הגרקים ויועיל מבקיעת
הגלים ועושים ממנו משיחה לנפחות הרגלים הנקרא נק
קשובל שבו הקור ואם ישתו ממנו בעלי נפחות הרג
הגלים יועיל להם אברי הראש יוסר מטפת האזנים
וחזק השמע כשיקרבוהו עם דבש ויטיפו ממנו באזן ויש
המנעל להוליד בה החומר וכשיעשוהו עם פלפל ינקי י
ושיני הפה ויועיל בהרפון ויחזק בשר השנים אברי
הנפש והחזה הוא טוב לקוצר הנשימה ויותר העגול והוא
תקן החזה והריאה ויועיל ממאב הצלעות כשישתהו כ
בטינהעגול בכל אלו הוא יותר חזק אברי המזון אם
השקותממנו משקל זוז טוב אל המקות והוא פואק וכן ט
עבו לתועיל מעורב עם סבנגבין ויש שימשחו בו אל הטח
ושהוא מעורב עם תובך ויועיל מאוד והעגול בכל אלו ו
יותר חזק אברי הנעידה אם יקחו ממנו משקל דרהם
וישתהו וישתהו ישלשל תקרובי הליחות הלבנה והארך
מארוכה ויועיל אל האצטומכא וכשישתו העגול והארך
קמוזה ופלפל ינקה יתרוני הרחם מתולדות ויגיד הגד
אנות ויוציא העובר הקדחות טוב אל הנעידה הארסים
יועיל בנשיכת העקרבים ויותר הארוך אברו והארוך כש
כשישתהו שעור זוז ביין או אם יעשו התחבושת יועיל בכ
מכתי הרמשים הארסים תמורתו תמורת העגול
כמו משקלו זרנבאר וחצי משקלו כסנסאה וחצי משקלו
שיח ותמורת הארוך משקלו זרנבאר וחצי משקלו פלפל

פרק רסו

זבאודה אל דעי ובלשון פרסטולא
פסטורים הוא פריסטולגה אבגבא
דרעיא פסטורי הטבע חם ויבש ו
אולי הוא בתחלת השנית אבריו שהוא כמיד הנפח אברי
הנעידה נפה נאלינם שליקתו ממנו ואומר שהוא משבר ה
החצץ אשר בכליות ואמרו אחרים שהוא מועיל בנגעי ה
וגעים ועקיצת הסמים והליו הריחים, וישלשלם ויועיל מ
מבקיעות הארסים אם ישתו ממנו שקל או שני ש
שקלים יועיל למי ששתה ארנבת הים והאפיון ובלעדי זה

פרק רסח

זביב הוא פשולי עוד נזכרהו ב
בשער ענב

פרק רסט

זהרה ובלשון דזהאט המהות
הוא צמח יש ממנו ערפי דומים
עליו לערסים וענפיו עובדים ו
הליו רבים ושרשו דק והוא צומח בארץ הבלודה הנגלית
אל השמש ויש כמעט מליחות ומין אחר ממנו כמפשאים ו
והוד בחוזק המין ונוטה יותר לנטן הארבכן הנגעים והוא
הוא מבער הנגעים אברי הראש ידקיק היתרונים עם
שהוא מועיל בהכפיון אם ישתוהו עם סכנגבין ׃

פרק רע

זאן ובלשון דזנאביאה המהות
יקראוהו האנשים כן לשני דברים
האחד ברבם נרגרים דומים אל והח
אידה וקשים ממנו לחם והגברים שהוא הזאן הגדול הא
ואנשים אחרים יקראוהו לדבר מעבר רע המבחר שבו
והגל שבו כשתבר אבל הוא נדבק ואינו נופת אל הא

פרק רעא

האודם ובו עצירות בעופות
זכרד הוא מיקרי הזכרד הוא מבני
שני מינים נמצא בכתבני הם ׃ ב
והירוק כשוכח שרש)ובבני בנינו
חוא הנקרא זברגד והוא דומה לגוון הורם והירוק הבהיר מ
מאד והמעולה שהוא כבלה הארסים אם ישתו ממנו שעור מ
מאתים וגרגרי שעורים שחוקים הטבע הקר והיבשות
ואם יתלוהו על צואר הילוד קודם שיגיע על הארץ לא יא
יארעלו הכפיון וכן מי שישימהו בטבעת לא יארע לו מכ
הכפיון ויבנע בנופו העצלה ׃

אות החית

פרק רעב

חצן הוא ליציאום המהות
וקיזור קרוב אל הדעת שהוא בין
הבאזהרג ושהוא הנגדי ווזימנהו ו
הלא יבירוהו ואומרים בתחלת העיון ויזימנהו כבין עשב
הנקרא זארציני יבשלוהו כבוס עד שיקפא וכחו קרוב כע
מעשב אשר הוא דקיק ועצרו מר ואבנם חשבי הוא
דבר עשוי צבעו על דמיונו המבחר ההנדי הוא יותר
חזק מהמכי בענין השער וחוזק והמכי הוא יותר חזק בזה
פוהנדי במרוסות, והטבע הוא יבש בחום והקר יבש
בשנית המפעל והסגולות יש בהנדי התוך וקבוץ מעט ויז
ויועיל לכל יציאות הדם והתוכו יותר מקבוצו והוא בשנ
בשנית בהתוך וקבוצו פזות מיבשו ובו כח דקיק העדי
האדים השער ויחזקהו ויותר ההנדי ויפא הברים וכל חצן
הוא ברפא בבוריסות מראשי האצבעות הנקרא כאחם כע
בערבי המורסות והמכים יועיל למורסות הרפות הן
והאכלה התבורות והשורשים יועילו כלם לנגעים הרעים
בלי הפרקים החזק כל האברים אברי הראש ההנדי
יועיל מיציאת החבר מהאזן ובנגעים ויכסוהו בו הפה לנ
לנגעים הנקרא בערבי קלע ויתרפא וכן לשחין בסור הם
השינים והלחיים אברי העין יועיל בחולי האשר ויברוק
הקרנית ויסיר הבהות מעליהו וירפא ברוב גרב העין
אברי הנשום והחזה ישקו ההנדי ממנו לדקיקת הדם והש
והשיעול אברי המזון אם ישתו בהרגנדי יועיל מיהרקן
השחור והשחול וכן אם ימשחו בו ואלנו הוא מועיל
ממנו כן בהשלשול הנולד בעד והצטומכא אברי הנעידה
יועי מבקיעי הענבו אם ישתו ממנו או אם יסבלהו מלבנה
יועיל לשלשול הארוך הנולד בעד תולעת האצטו ו
ויפלסל דם תוסת ופריו כשהוא לח ישלשל הלבנה
המוכיות ויועיל מבגעי פי הטבעת ומכבע יציאת דם מהב
מהנסים ויועיל בהתחודים הארסים וההנדי ישקוהו
לנשיכת הכלב השוטה תמורתו משקלו מיל זהראג וממנ
משקלו פלפל והנדל בשוה ׃

פרק רעג

חי אל עלם הוא שיבמרי והוא
המהות ידוע הוא הנקרא מיקשין
ונזכירהו באות המכף ׃

פרק רנ״ד

חבא וכלטין אלקאנא המהות ידוע הטבע הוא קר בראשונה יבש בשנית המפעל והסגולה

יש בו התוך וקבוץ ויבש מאין הזן והוא בתוך ומתיר מורות הגידים ויש בבשיותו כח כחכם ומרכך המורסות והסכנים תבשילו יועיל כנגעי המורסית החמות ובמורסות ה׳ בנה והוא מיבש מורסת ראשי הדדים הנקרא ארבא בערבי ת המכות והנגעים אם יחלטו תבשילו על שריפת האש יועיל ואמר שהוא פועל במכות כמו פועל אלכוין ויועיל לשבר העצמות או אם יקרבוהו כדונג והוא קירוטי בערבי כלי הפרקים יועיל לכאבי העצבים ויערבוהו באספלנית אל ח הצגון הנקרא פרל והמהיותו וכערבי הנרד ובשיותו יחיד העצלות וירכך העצבים ויועיל משבר העצמות אברי הראש אם ימשחו בו עם חומץ על המצח יועיל לכאב הר הראש ובבו כן יועיל לנגעי הפה אברי החזה הוא נאות להחלי הצלעות ובערבי שיצא הדם באצפלניה הנקרא ם כרהם אברי הנעדרה הוא נאות לכאבי הרחם ׳

פרק רנ״ה

חאמא ובלטין אמומום הוא א אשוני המהות אילנו כמו אש אשכל עץ מסובך קצתו בקצתו

ולו ציץ קטן דומה בגוונו להודאנג ועליו כמו עלי אלם אלפשארא וגוונו כמו הזהב וגוון קצו כמו הכרכום ותגן הנקראת יאקית בערבי והוא טוב הריח ומכגי מין ירוק ע קבת יעצה בבקבוקות הלחות והריח כמו אסראב וממנו מע בין כצרי ואינו לא ארוך ולא רחב ולא חלוש ולא קשה ל להשבר אבל הוא בעל קשרים כמו האשכול וריחו נודף א אל הדדכים המובחר הוא הראשון הזהבי הלח והארמני חבר טוב הריח והשני הירק אשר הוא במו האשכול הוא רע והלום הריח יחד בבקבוקות הענקים והיותר מש מטוכח כמנו הוא השלישי הנוטה ללבן ואחר האודם ואל העגכי החלק המתפשט מאין קות ברכבה והוא נמשך נואר המטעם והנוחרים כמנו כה שענפיו מעקר אחד מן יותר ם בזוזף אמר דיסקורידוס הבמונבח שבו הוא הלבן הנוטה אל האודם אשר הוא ממולא זרע דומה אל האשכול בכבד הריח ואינו בוהם ובשיהה טעמו אחד ואינו בתחלף בב בנשיכת הלשון ואין בו קבוץ הטבע חם ויבש בשנית המפעל והסגולה פועל בנחת והוא מבשל ובו קבוץ ובזה כמה אקוריש אך יותר חזק העכול והבשול והאקוריש יותר חזק היובש ממנו המורסות מבשל המורסות החמות כלי הפרקים שוחים תבשילו לנקרם ויושבים בו כמו כן ויועיל לזה אברי הראש מכאיב הראש ויוליד כפית ורוא נגיון אברי קצתם כי בשימבתו בו על המצח יסיר ב כאב הראש והוא מהדברים המשכרים והמישנים אברי העין יוצק בשלדו על הרמד החם כלי הנשום יועיל לשיצא הקרה אברי המזון מפתח הכבד וישתו תבשילו לחולי הכבד והוא יותר מעכל מיאגריש אברי הנעדרה יבלבל המים והשתן ויועיל מכאבי הרחם ויערבוהו בפת בפתילות הרחם ויושבים בתבשילו לכאב הכליות וישתו ממנו לכאבי הרחם כלם הארכים אם יעשו ממנו תחבושת עם הדרדנג יועיל לנשיכת העקרב ׳

פרק רנ״ו

חרף ובלטין נשטורציאום המהות ידוע וכהו דומה אל זרע החרדל וזרע הצגון יחד ואמרו כי זרע החרדל וזרע הנרגיר כתאספים בכח אחד ועליו גם כבם עליהם פתוחים ממנו כעבור לחותם וכשייבשום הם פרוכים ממנו והאשר פיחיה שנה אליו הטבע חם ויבש בשלישית המפעל והסגולה מתיך ומבשל מעורב עם ד דונג ומגנב מוגלת הקרבים השרי מחזק השער הנופל כשישחוהו אי יבשחוהו המורסות והסכנים טוב למורסת הלבנה וממנו עושים תחבושת עם מים ומלח לצמחים ה הקטים הנקרא ם רשאמיל בערבי המכות והנגעים יועיל מתגרב הבנוגע כהטוחין הדק הנקרא עבא בערבי עם ד דבש ויועיל לדברים הרבשיים ובערבי שתריא וקיסר ואת ראש הארסי ובערבי גרפאסי כלי הפרקים אם ישתו ממנו יועיל בגיד הנשה או אם יעשו ממנו תחבושת עם ח חומץ וגרש השעורים ויש אשר יעשו ממנו חוקנא לגיד ה הנשה ויועיל כשיערבוהו עם דבש לכל רפיון העצב אברי הנשמה ההוה ממכה הריאה ויועיל בקוצר הנשימה ויערבוהו בתרופות קוצר הנשימה בפני שבו מהתוך ח והרקיקות אברי המזון הוא יחמם האצטומכא והכבד ויועיל מנפות השתול ויותר בשיעשו ממנו תחבושת עם ד דבש והוא רע לאצטומכא וירבה שיהיה זה כעד רוב גם בטיבתו ומאמה המאכל בשיםתו ממנו שלשה רבעי זה ק יקיא הארובה וישלשלה אברי הנעדרה מוסף במבול וישלשל התולעים וישלשל הוסת ויוציא העובר והקליי ב ממנו עוצר וכלכד שלא ישחוקהו לפי שהשוחקה המבל ו דבוקי ויועיל מהקודנג ואם ישתו ממנו שחוק ד׳ זוזים אי חמשה במים חמים ישלשל הטבע ויותיך הרוחות ומבח ק קצתם שהמבלי בשיגותה ישלשל הארוכה ויקיאה וכן יש יועיל זה אם ישתו ממנו עד שלשה רבעי ז׳ז׳ הארסים יועיל מנשיכת השרצים בשתיה אם יעשו ממנו תחבושת עם דבש ואם יעשנו בו ובריחו׳

פרק רנ״ז

האשא ובלטין ואאנש והוא של שדרינגיאה או טיבורא המהות הוא עשב שיש לו ציקלון נוטה

אל האודם ויש לו קנים דקים דומים לקני האשקלוגש אש וקלוכו ארגטמוקי וציצו עגול ועליו קנגים דקים רבים והקצותיו ראשים קטנים בעין החשטל ובערבי פורצרי אמר דיסקורידוס שהוא אילן בעל קוצים קטנים סביבו ע עלין קטנים דקים ורוב מה שימצא על הסלעים הטבע דם יבש בשלישית אמר רופוס שהוא יותר יבש כהודנג המפעל והסגולה מתיך ומחתך אפי הדם הקפוי ומחכם עד שאם ישתו אותו יכבה סמור השער הנולד כגד גיד הנשה העורי בתיר והגבלות בערבי תאליל המורסות והסכנים אם יעשו ממנו תחבושת עם החומץ יועיל לשבר למורסות כהלבנה התושות כלי הפרקים ישתוהו להולשת העצבים ועם נרש שעורים וזיין ואם יעשו ממנו תחבושת לגיד הנשה יועיל ואם ישתו ממנו יועיל כהבם בהמאבים ואשר תחת הכסלים אברי העין אם יערבוהו במאכל ישמר בריאות העין ויסיר חולשתו אברי הנשמה

חיות בנקת ותחזה והריאה ועוזר אל הדקיקות ויסקים כא בגני הכסילים והריאה בב׳ של ולהוף בדבש והכם מנקות נקות הדם אברי המזון עוזר העכול ומפשקת הקסף מפני יסיר רוע העכול במנעוש התאוה אברי הנעירה ישלשל המתן ורב הואכה ויוציא הרולעים וכשי ובזישתו מכנו עד שני ג׳ זים או ארבעה ישלשל הלבנה ש שלשור מכמיק׳

פרק

רנח׳ חכך ובלטין השק הוא מריכולי בריני המזות חכרבדי בכנו עפריוהו יתורה והשרשי כיבותו

ויד ובכלל הוא מעצם רטוב שאין קרירותו מרובה מעצם גם שאין קרירותו מעוטה הטבע שני מיני החכך על דעת ראסקורידים קרים ויבשים ואמר בלעדיו שהוא חם בגלה וראשונה והוא היותר רוכה הנמצא בארצותינו המפעל והסגולה מונע שריכת החשרים וזה בקבוץ אשר בו מכלל ומרכך המורסות והטבעים יכבע תולדת הבורסות החמות ושריכת החברים ומטובה לבורכה הגרון הסבגת המגעים מעורב עם דבש יועיל מנגעי הבשר הטובים אברי הראש טוב לנגעי בשר הטינים הבעופש אברי העין מיטו יועיל בכחולים אברי הנשום והחזה יועיל מתמרות ומיתבות עצלי הגרון אברי הנעירה יוסיף נחות הבטנל וישבר הצין הבליות ובים המשתן ובן יפעל מטו ויועיל בעיצור השתן והדרוקן הנקרא קולן הארסים אם ישתו שני זוזים בפריו הבדרי לנשיכת הא האפעה ושני זוזים מעורבים ביין אל הארסים המביתים יו יועל ואם ילושו על המקום בתבשולו יהרג הפרעושים א אשר בו׳

פרק

רנט׳ חרטל ובלטין הירטל הוא סיק סיקורא פליגי גרי אמר שיש מכם כבנה שני מינים לבנה ושחורה ו

התולדה הכחות ידוע המפעל והסגולה מתוך ומתק כלי הפרקים טוב לנכאות הרגלים וניד הגנאה בשמשתו בו לכאב הפרקים אברי הראש יש בו בת בגרקוב לשברות היין אברי העין אמר דיסקורדים שמדוק עם דבש ויין ונרה העוף הנקרא קיח ותת הרעגולה הוא נאות לחולשת הראות אברי המזון מוליד אסמנות בכח אברי הנעירה יניר השתן והנדות בכח נשוה ובישה ואם ישתו מכנו או ימשחו בו יועיל מוד מהדרוקן׳

פרק

רס׳ הלתית ולטין אשטא הוא אשא פ פיטידא הטבות הוא מני בינ ם באוש ונוב הריח ואינו חזק כרי

בריחו והיותר חם מהם הוא רבאוש והוא עשב יותר חזק אשר כבלדו הרב המין הזה הוא קירוני וה:א טרף העשב ה ונקרא טרורות בערבי הטבע חם בתחלת הרביעית יבש בשנית המפעל והסגולה משבר הרוחות ויוציאם מהתוכו ועם זה גומח יבחות ויתיך הדם המקפא בקרבים העדי יועיל מחולי השועל ואם יכחלוהו בחוסן שלל ובשישבו ממנו במעטים יעשיר המגן ויברות הו

הבלות והמסמרות המורסות והמכנים אם יכרשו הם המורסות הרעות הבארסות ויושם עליהם התלתית יועיל ו וטוב מרפאה הדבלות הסניבריות החיצוניות הסבנת ורב והנגעים יועיל בהשחין הרק הנקרא קיכא בערבי כלי הפרקים כשישתוהו כמוך רם נים יועיל מרצון העצלים ו ויועיל בכאבי העצלים כמו ההשתחות הנקרא תמיד כע בערבי והעגק הנקרא מלאג וזה שיקח ממנו אבלום איד ויערבוהו עם דונג ובולעים אותו ושותים אותו ביין וכל ופלפל וכראב אברי הראש אם ימלאו בו ש; האיכול ויערכוהו כלבונה וידביקוהו על השן יועיל ומועד מעל פאוניא כבפרין ואם יעשו ממנו טרטיד הנקרא גרגרא יעקיד עבות הטים הנקרא עלק בערבי מתרין אברי העין טוב להתחלת הטים אם יכחלוהו בדבש אברי הנשום והחזה אם יחיבוהו במים וידקו גרגיר ובולעים א אותו יצלול הקול הכפ׳ רי יעיל מעובי הגרון הישן ויועיל לנחירות תקנה הישן ויועיל לנחורנת הקנה הישן ואם ילק ילקו עם ביצה יועיל לשעול הגושן ולחולי הצד הקר ופ ופועל כמעל התלתן בערבי חלבא אברי המזון אם יאכלו ממנו עם תאני יבשים יועיל מהירקון ויזיק לאצבו הלבד אברי הנעירה יועיל מהשיחורים ויחזק המשגל וישלשל השתן ודם ואסת ויועיל מעקיצת המקים ויושב ב באולנים שיש בו כח משלשל מעם עם הקבוץ אשר לו וידוע אצל הרופאים שיועיל לשלשול הישן הקר הקרחות יועיל מאד לקדחת רביעית הארסים אם יושם על נשיכת הכלב השוטה והשרצים ויותר העקרב והשרץ הנקרא רת רתילא יועיל וכן יפעל כל זה אם ישתוהו או ימשחו בו כ במשמן זית וידחה היזק החיצים הארסיים׳

פרק

רסא׳ חנטל הוא קולוקינטידא המזות יש ממנו זכר וממנו נקבה והזכר הוא ליופי ויותר חזק והנקבה רם

רפה לבן חלק המבחר ממנו הוא הלבן חזק הרוכן והד והשחור ממנו והקשה הוא רע כשילקטוהו שלא יוציאו מ ממנו הלבן אבל יעזבוהו בתוכו כמו שהוא לפי שאם יוצ יוציאוהו יחלש פעולו וראוי שלא ילקטוהו כל זמן שא שאינו מתחיל להתאדם ולא ימשך ממנו הירקות בכל זמ ואם לא יהיה כך ורע אמרו וראוי להסיר קליפתו וגרגריו ובשלא ימצא באילן כי אם תפוח אחד הוא רע ם מבות והזכר הליפי יותר חזק מהנקבה הרפה וראוי שלא להרבות בשחיקתו מאד לפי שאם ישחקוהו מאד התחלק הקטן ממנו כשיפגע בשום רטובה יתגדל ויסתבך בפי הא האצטומכא ויגע הבעלים ויוליד כורסא ולכן יאות כאשר ישחקוהו לטבלו בפי הדבש והחב מיבשים אותו ושוחקים אותו ובכנו הגרגריות וראוי להרבות בשחיקתו מאד כלא י יחשוב שום אדם שהוא שחוק מאד המכנס יאות כאשר י ישחקוהו לטבלו בפי הדבש ואחר כן מיבשים אותו ויהב וחוכשר ויהיה נקי כשיערבוהו עם כתירא ועצב לפי שהע שהעצב יאגוס אותו בח החסם הטבע חם ויבש בשלישית וחשב אל כבדי שהוא קר רטוב וזה רחוק מאמת רחוק גד גדול המפעל והסגולה מתוך ומתיך ומרחק מרחוק ועלית

משוב להוים ימס קו יציאת הדם הנדיירגל׳ נו על הערבות ת׳ לי הפל המורסות והסמנים עליו בשהם ל רוים יתירו המורסות ויבשלום בלי הפרקים יועיל לכ לכאבי הפרקים והעצבים וגיד הנשה ונכאות הרגלים הנק הנקרא נקרס בערבי אברי הראש בנקה חמוח ואם יב יבשלוהו בחומץ חשכשבו בו הפה לכאב השינים יועיל א׳ג אם הופריס אותו ויוציאו מה שבתוכו וישימו בו החומץ וי ויבשלוהו על אפר חם יועיל ואם יבושל בשמן זית וישימו ממנו באזן יועיל לצלצל האזנים ובהתולעים ויבהיר קקירת השינים וכשמוציאים מה שבתוכו ויבשלוהו על האפר וי וימלאוהו חומץ קודם וישכשכו בו יועיל לכאב השינים אברי הנשום והחזה יועיל מרגשיכת ההרקה כו מרגשיכת הנצבת אברי המזון עקרו יועיל לשקוי והע לאצטומכא אברי הנעירה ישלשל הלבנה הנסת מהפרקים ויותר העצ העצבים וישלשל בכו ב׳ האדומה ויועיל בהרוקן הלח ג הרוחי כאב ובערבי קולון ואפשר שישלשל הדם ואם הם המשיתהו האשה יהרוג העובר ומוי מפני יציאתו מהר מתמשך אין בפתוחים בהכאודעים הנודרים בעד מרידותו ויועיל בחולי הכליות ובים השתן והמפסקה מפני שפה וזוים ויא ויאות לשתקו ואפשר שיוציאו תובו וימלאוהו מעסים הע העצבים המבושל שין כתיק ויסן ויעזבוהו יום ולילה גם אפשר שישים על וען דם עד שיתחמם הרוב ואויר ישתת הארסים הלקוש מכני כשיחו׳ לח ישלשל יותר ויוליד הת התלאה שאפשר שיתרת ומשקים אותו עם משקלו בתירא והצופה כאלנו והוא ביוהר ואין עמו אחר אולי יבית בם ככנו שני דאנקים ומקליפתו והרעינו דאנק ושרשו יועיל בנסיבת האפעה והוא מהסמים המועילים לנשיכת עקרב ו וכשר שפר אדם בי השקה בבנו שעור דרהם למי שנשכו ע עקרב כד מקומות ורפא הנף וכן יועיל אם יממסח בו.

פרק רסב

דבן ובלשון ציציד הוא זרעונים הבהות ידוע הוא לבן ושחור וב וכמו הבכבת בערבי גרבוני

ויש מתבונים האלו פרוס׳ ו׳ הנרי והבוגרי יותר שוב ות ויותר כו ויותר חזק היבום ומועל מעלת הגרדסי בבת ות והגרדסי יותר כשוגה הגזין הטבע הלבן חם ויבש בראשונה והשחור יותר חזק המפעל והסגולה שניהם בפתחים וכרכבים ובו חחיך ומוצגי יותר חזק מכזון המול המוגלים ויותר עבה ואין דבר יותר זן אל הריאה והלח יותר מוליד המותרות כהיבש העדי יברוק העדשים רנקרא נמש בערבי ויבשיד הב ון אם יכשתו בו או אם יאכלו כם בכנו העורמות והשכנים יועיל כהמורסות החמות והק והקשות ובל המורסות אשר הם באגורות ובערבי נדד המכות והנגעים שכנו תועיל בהשחון הרק הנקרא קיבא וקבוחו יועיל אל הנגעים הרעים והמרסנים והחכוך בלי הפרקים יועיל מכאב הגב אברי הראש יועיל לנגעים הרטובים אשר בראש והשרוי ממנו יועיל בכאב השן ויו ויועיל כן מורסת השינים והמכות והקשות ולמורסות אש אשר היה האזנים אברי הנשום והחזה יצלול הקול ויזון הריאה והוא יותר משובח מכל דבר ולבן עוסים בסבו בר ברקול בקבחו אברי המזון המבשלו יועיל לשקוי ובן

לירקון והשחור הנקרא ברסני בערבי רם יותר פותחים את אטמי הכבד והטחול וראות שלא לאכול הזרעונים בתחל המאכל ולא בסופו אלא כאמצעיתו אברי הנעירה תבשיל השחור בגנו ישבר חצץ כבים השתן והכליות בין בערוב עם שמן שקדים וצנון וכרס׳ ובלי יוציא הולד ו והוא רע לב׳ עי כיס השתן ויוסיף בהוצאת המשגל מאד על כן יאכלוהו גלוברי הבהמות הרובעים הנקבות וכל לוברי הגמלים וטבען מחסר בבח אם ישתוהו בצים וכלם כרי ברככים הבטן אם ישתו בצים ומשחח האטמים בכליות ו ויותר השחור והכרסני אברו קצים שאם ישתו בחמץ ויאכלו כשני על הצים ויפתן עליו ויצום עד חצי היום יח יהרוג התולעים בבטן ואמר אבוקרט כי יש בזרעונים שני עצמים יגרדו מכנו בבשול השחור בליותו והוא משלשל בטבע והאחר מחזקת ישלשל השתן ויש בו נגה יקוד ה המשלי

פרק רסג

חמשא ובלשון פורס נמוס ש׳ יש חשה והמבחר ממנה הוא הגם הממוצעת בין הקושי והרך וה

המסה השמנה החדשה הממוצע בין האדום והלבן והמה השחורה היא רעת המזון הטבע הוא חמה ושוה כלחה והיבשות ונרשה נוטה אל היובש המפעל והסגולה החמה והגדולה אשר היא אדומה היא יותר זנה והדומה המשלקב מעכבת העטול ונפחת אך בזונה אחר העטול וירידתה האצטומכא והוא מרכנה ולב החמה הוא קרוב בדמבא אך הוא יותר חם והקמח המדבק בטבעות אשר אינו נדבק בן בעד מלאכתו אינם רוטים זה לזה לפי שאין ינדבק אך בעד מלאכתו רוטה אל המדבק בטבעו ונרם חתמה מן מקוכב והירידה ברכנה הנפח אין לו כנים ממתיקתו שי שיורידהו במהירות וראוי לרחצו במים חמים עד שיסור ה הנפח והתערוב כהלד בעד הגרש הוא מעט והמבושלת המשא הוא סר ורשוב ונדבק העדי והחמה חגכה המגס ובן הקמח והמשא יותר אם יערבו בו דקפראן א׳ הכתם אברי המזון גרס חחטה והשיחור הוא כבוד אברי הנקיון החטה הנא ובן המבושלת והלוקה בשאינה לא נחונה ול בתשה ולא שחוקה והריפות כבו בן כשאוכלים מהם יו יולידו התולעים הארסים החטה המבושה אם תהם על נשיכות הכלב השוטה תועיל ואברו בי והחטה הל הלעוסה ברוק הצם והוא בחור יועיל לכל הנשיכות.

פרק רסד

חלביב הבהמות הוא כמו הנרי וח דומה אל הכמנאן הלבן

הטבע הוא חם ויבש בשלישית בלי הפרקים יועיל מהיותו לנכאות הרגלים הנקרא נקרס ו ולכאבי הפרקים אברי הנעירה ישלשל הלבנה והחלטב והתולעים מרצי התולעת ובערבי חב אל קרע והתוריגים הנסס׳

פרק רסה

המאן ובלשון אמיטיפא הוא ל לפיסיאום ויש אומרים אסטיפא המחות יש כמנו פרוס׳ ומבני ם.

טובריו ותבוריו ויותר חזק בכל הדברים הטבע קר בראשונה ויבש בשנית וזרעו קר בראשונה יבש בשנית

המבשל והמגולה יש בו קבוץ וכחפל כמנו יש חתוך מעט ו חמוץ ויותר קובץ ממנו ואינו חזק האודם והוא יותר זן ה וה שהוא רוסה אל התרבכא ובלו יבבה הארוכה ותערוכב מזונה העדי עקרו מעורב בחומץ יועיל לגרב המכונע בלקלוף המצרים ואם יבשלוהו ביין ויעשו ממנו תחבושת יועיל מתפרעת והשחין החזק המורסות והמכבים אם יעשו ממנו תחבושות אל החזירים יועיל ואמר אם יעשו מעקרו במאור בעל החזירים יועיל אליו הכבות והנגעים עקרו עם הדבק יועיל לגרב המכונע והשחין החזק והבשילו עם בית חכים יועיל אל החכוך והוא בעצמו יועיל אם ישימו ממנו במרחץ אברי הראש אם יטבטבו במיצו הפה יועיל אל השן הנכאבת וכן הבשילו ביין יועיל בהמורסות אבר גאץ אברי המזון יועיל מהירקון השחור ביין ויוקים האסטנכות ויסיר תאות אכילת הטיט אברי העיניה הוא וזרעו הם עוצרים ויותר זרע הגדול ממנו וכ וגני אברי כי קליו הם מרכבים וזרעו עוצר ויש אומרים כי זרעו חבאץ כשאינו קלוי הוא מעיד ומרכך ושרש הכ מבשט ממנו יועיל להגרת הדרים וישכור החוצץ כבליות ב בשישתהו ביין והרבוק אשר בו יועיל לנגעי המעים הב הגולדים בעת יוכש הפסולת וזה כי כמו שהוא מועיל לב לנגעי המקום הוא מעיד הארסים יועיל בנשיכת העק העקרבים ויותר הברברי ממנו אם יתפקו בטנו ומזרעו ק קודם נשיכת עקרב לא תזיק נשיכתו ׃

פרק

רסו׳ הרקף ובלעז הרשאנים הטהות הוא קצת כחמון הנקרא כנרף ש׳ במפר בכל דאים אמר שהוא קב נריעה ויש יקראוהו כבנר והוא אל חרקף והוא גלברנק ו מבר זרעו שהוא עפר עם גשאלקוא הטבע הוא ישר והוא רשוב עד השנית אמר אל גרוי שהוא קר ורטוב אמר כסיה שהוא כבו אל הליון בפעלו והוא חם ורטוב מאמנה ויש אומרים שהוא חם בראשונה רטוב בשנית ו ואמר נאלינוס שהוא חם בשנית ולפי דעתו כי בו רבים מחלטים הטבעים המפעל והמגלה מנקה מעט ומבנב הם בו וקשות העדי אמר אל גוזי שהוא מוליד השחורות וה שהדיקו הדבר הזה הקשוש משתתו תועיל בחולי המעל ואם ירחצו הראש יהרוג הכנים ויסיר באשות אצ אבלי ודרים וזה כשלשול השתן הנאיש וכבגלה טבו הפרשות יותר המורסות הקשות והגעים מימיו יועיל אל הנגעים והקטים היבשים אברי הראש הקלוי מבנו ימיר הלפת אברי המזון יולידו אסטנכות ויותר ההרגי כל שכן עקרו והטרף שלו הוא אל כברר והנה עוד נדבר באזה הכף אברי הנעידה יוסיף תאות המשגל ויוסיף זק באיש והגרת השתן ויהלהלת המבע ויוסיף הלבנה ולפעמים יעצור הבטן כשישתוהו ביין ׃

פרק

רסז׳ חנדקוקא ובלעז הוא רבדוקא הוא טריפולי ויא טריפלא הטהות יש ממנו מדברי וממנו בורי וממנו פרדסי ועושים לחם מזרעו הטבע אמר בן גין שהוא חם ויבש בסוף השני ואמר בן כסויא שהוא ח ויב באמצע השנית והפרדסי יראה שיהיה הנוב קרוב מסוף הראשונה המפעל והמגלה הפרדסי הוא ישר התמרוק והדבקות והמדברי יש קבוץ עם חום ושמנו יועיל להוהות הגבות העדי המדברי יועיל לכתם הנקרא כלף בערבי וכן הפרדסי המכות והנגעים מיץ הפרדסי יועיל עם דבש לנקות הנגעים כלי הפרקים משיחתו טובה לכ לכאבי הפרקים הגולדים בעד החום ובעת הראשות הוכן וכבר נרפאו אנשים בו אברי הראש יכאיב הראש כשיעשו במיצו מעוט יועיל לבעל הכפרן אברי העין מיץ הפרדסי יועיל ללובן העין והכבמי וכל שכן עם דבש אברי הנשום והחזה יועיל לכאב הצלעות הנולד מהלבנה וכל שכן הברברי ויוליד כאב הגרון והתניקות וי וירחיקו נזקו עם בנבורות וחזרת והנרבא אברי המזון יועיל מכאב האצטומכא הקרה ואשר בה רוחות ושמנו יו יועיל לחולי השקוי אברי הנעידה ישלשל השתן ודם הוסת המדברי המעורב עם יין וזרע של מלוביאה יוע יועיל לכאב כים השתן ומשיחתו תועיל לכאב תכריצים וכ וכאבי הרחם והמדברי יועיל כן הקרא והשלשול הנ הנקרא חיצא בערבי ויחזק הבטן והוא וזרעו יעורר תאות המשגל הקדחות אמרו כי בעד הקדחת השלישית ישקו מעליו שלשה עלין ומזרעו שלשה גרגרים ויבלבל הקדחת ברביעיה ואל הרביעית ארבעה מאיזה מקום שיהיה הארסים אם יהלפו מימיו על נשיכת העקרב ישקיט הכאב תכף ואם יהלפו מימיו על העצם כשהוא בריא יעורר בש נשיכה וכאב וזרעו יותר חזק ברפואה לנשיכת העקרבים

פרק

רסח׳ חלבא ובלעז פינג גריקום הוא פינגריג הטהות ידוע הטבע חם בסוף הראשונה ויבש ב בראשונה ולא יבלה פרטבה זרה המפעל והמגלה בו כח מבשל ומרכך וזה במגנה בה שנתאסף בו מהחום עם דבוק ו ודבוקו ימבע הנבורת ואמנו יפעל בכחת ולחותו דקה וא ואעפי שאינה רק מעט העדי המשיחה העשויה ממנו עם הדם תועיל לשער ולסימני הנגעים והמבקעים הקרים וזה ב בדירו ויותר עם שמן ורדים ויערבוהו בתרופת הכתם הנ הנקרא כלף ויכשיר הגוף וישנה ריח הפה ובאשת ריח ה הגוף והזיעה המורסות והמכבים יתיך הליחה הלבנת והגסה וקמחו יועיל למורסות החמות והפניסות אם אינם ו בלהבות אלא שיש בהם קושי כל שהוא ומרכך הדבלות ו והמכשלים המכות והנגעים יועיל עם שמן שקדים או ורדים לשריפת האש אברי הראש אם ירחצו בו הראש ינקה הלפת ובערבי חזאז ובמכאיב הראש וכל שכן עם כ בורה ואעפי שבוקו פחות לאצטומכא עמו אברי העין המבשיל חלבא ישקוהו אל החולי הנקרא טרפא בערבי אברי הנשום והחזה יצלהל הקול ויתן הריאה קצת וירכך החזות והגרון וישקיט השעול וקוצר הנשימה ואם יבשלוהו בדבש או עם תמרים והתאנים והיותר משובח שיחובר עם תמרים שמנים ויקח עסיסם ויעורב עם דבש רב ויחוסם על הגחלים ימה ויאכלם קודם אכילת זמן מרובה אברי המזון אם יעשו ממנו תחבושת עם המגרין יועיל לטחול ואם יבשלוהו בחומץ יועיל לחולשות האצטומכא ויותר ה הלח ממנו עם דבש ובערבי אל שק יוליד האסטנכות וכ ובחומץ ובבותה הנקרא בדי ירוזה נזק אכילתו אברי

הנערה תשב האשה בתבשילו למורסות הרחם ובמאוכית ויועיל ותבשילו עם חומץ יועיל לנגעי הבטנים ובן הלית מבנו בשאבלוהו כמו שהוא עם חומץ ותבשילו עם מים חמים טוב לעצור הנקרא זחיר בערבי ומשיחתו טובה למורסות אשר בטנבות ויעשו מבו בן חוקנא אל הע העציר הנקרא זחיר ולעקיצת המעים וכל שכן עם רב חבורת הנקרא כדי בערבי וזה קודם האכילת והכנם יתנגע לדחות המסילת בחריפותו וזה עם דבש מרובה ל לבלתי ישוך בכח ותבשילו עם דבש יוליד התערובות רב הנסות והרטובות מהמעים וישלשל השתן ודם וסת ואם יערבהו עם שומן אווז הקטן הנקרא אניד ויועיל מקשי הר הרחם ויטהר בלא נשיכה ובבא היוק לידת הרחם וקשת לל לידת בעד היובש והוא טוב לבעלי השחורים ו בשיר רי ריח הצואה ובאשת השתן והזיעה ואינו כשר לצואה כמו התרטוסים *

פרק רסט

הרדין ובלשון לצידרוש הוא לד לצידרש הבהות הוא הצף וטבעו קרוב בטבע האנקה וכע ובערבי וזהל והוא יותר מטובה מהאנקה וזה בעד הבמן שהוא נזון בו אברי העין ובלו טוב ללובן ולחמוך העין ובחדוד הראות *

פרק רע

חלזון ובלשון ליםציאח הוא דים ליםצא הבהות הוא בכלל ק קליפות הנקרא צדף בערבי הם המפעל והמבלה יבבה הדם אברי העין השרוף כבבו יז יועיל לנגעי העין *

פרק רעא

חור רומי ובלשון האורום רו רומנום הבהות הוא הנקרא אברום בערבי הטבע יחמם כיוקה בשלישית ויובש בראשון וזרעו יותר חזק תחום ו והטרף שלו כופל בח ם אברי הראש טריון עם חומץ יועיל כורפין *

פרק רעב

הכך ובלשו׳ תנסיק אברו קנחם שהוא אל נגוי כלי הפרקים יזיק לעצב ויוליד הקווין

פרק רעג

חשישא אל נאג ובלשון אירבא ל ויטרי רל׳ עשב הזכוכית והוא פא פארינאריאה העשב הזה יקרא בו הזכוכית המפעל והמבלה יש בו קבוץ עם רשנה ובדבק ובהבך ונקה ובורשית והסמנים הוא משקש הרוחות וי וימשו עליו אל האודם ובריפת האש ובל שכן למורסות ה הלבב ת ובין עליו עם אספירגב אל רצץ יועיל ד חולי הנבלה ואל האודם הנקרא חברא וקושיב כמבנו נגיד וב ובערבי נקרא למורבות שני הלוזים כלי הפרקים יעיבו אותו עם דובג ובערבי קירוני ויועיל לנבאות הרגלים הנק הנקרא נקרס בערבי אברי הראש טיונו עם שבן ורדים יועיל רבאב האוב ם ויל חבוהו למורכת שני הלוזים אברי הנשום ויחזה אם ישתו טיצו יועיל לשעול הישן אברי הנעירה יסיר השחורים *

פרק רעד

חרבה ובלשון הרבעוס רל׳ ברזין הבהות הוא הנקרא אר עסטס והוא זרע מטול כמו הגירון וקליום מטול שים דומים לעלי אסקולופנדרין הטבע הפרט מבנו חומו מעט והמדברי חומו בשנית הסמות והנגעים הלית מבני יתיר ובניעים אברי המזון אם ישימו קליו עם המזון קל השחול יועיל ועליו כשהם יבשים אם יתנו סתם ירפא הטחול אברי הנעירות הוא כנגד וכל שכן אשר ידמו עליו לעלי אסקולופנדרין *

פרק רעה

הלאבי ובלשון הליבאום הוא אוריגנום או בניקולום הבהות זהו צמח אין פרח לו הנקרא חל חלבה לפי שיש לו רפואה כרפואות מורסות צנורי הזקה הנקרא חלאבין אם יעשו ממנו החבושות או אם יתלו א אותו והוא מורכב מבחות כמו הירקים הטבע יש בו בח בקרר עם הריבות שבו המפעל והמבלה יש בו כח כויץ וכח בקירר מעבר תאנטובא המורסות והסמנים יעשו למורסות הגדולים בצנ׳ד הנקרא חולף בערבי בשיתלהו וכל שכן כשיעשו ממנו החבשה *

פרק רעו

הוא השאשים הבהות גמו כי הוא רפואת ארמניה ויאמר גם כן פרסית אבר כי אגוזיו יותר חוקים מהגרבין ואם יובישו לשתות ממנו יהר קל גוז יהרג הטבע חם ויבש ברביעית המפע׳ והמבלה שורף ותפל הטעם אברי המזון שורף התנו׳ ובנקה מוזי *

פרק רעז

חב אלולב ובלשון גראנום אי אילים הבהות נקרא בלל אל בוראן והוא טוב הריח וט והמטעם מעד והוא צומח בעדי המקום הקרא סחר והטבע הוא חם בשנית ורטוב בה הקשוט יסמין אבר הנעירה יוסיף בנפח הרוק *

פרק רעח

חב אל באן ובלשון גראנום גין בכר בארגן בפעלותיו בשומנו אל באן *

פרק רעט

חב אל כסם ובלשון גרנום אי אניסוסים הם נקרצים בשחור פלפל ובגוונו אלא שהוא יותר קל להשבר ותוכו חזק הלובן ומבוסים הטבע הוא חם ויבש בשנית אבר׳ המזון טוב לאצטומכא יקרה הרפ

פרק רפ

חב אלנאר ובלשון גראנום לאורי בלומר גרגרי ל.רי והוא גרעינית הרכבת כלוזים קטנים וקליפתו נוטה לשחרות רק ואם יקלפוהו לפני גרגרים קטנים נוטים לטריכות בהם מעט בשמיות ונזכור פעלותיו בשער גני

פרק רפא

חוב אלגיל ובלשון גרנוס ניל הבהות הוא קרטאם הנוי הבכור ממנו הוא הכבד החלק והרים הטבע יש אומרים שהוא חם ויבש בראשון והנכון שהוא חם ויבש עד השלישית העדי יועיל בהצרעת

והפוק הלבן אברי המזון יוליד החלאה והאסטנסות
גם ימבעידה ישלשל התערובים הנסים והלבנה בכח ובן
התולעים ונרערי הדלעת בקרבי חב אל קרע תבורתו בש
בשלשל חולעת התחורה חצי במשקל סום הנגל עם ש
שתית משקלו אבן ארמיני ׃

פרק רפב׳

חב אלמכנא ובלשון נרטום אש
אשומשי כלומר גרעינים הממש
המטבינים המהות הוא אילן
גדל במדבר כשעור אמה ועליו לבנים ואינם חזקי הלובן
ופריו כמו פלפל ונוטה זהבי רך ואמרו קצתם שהוא זרע צ
צמר נקאות הטבע הוא חם מעט הרטבה העדי
ישנן אברי המזון הוא מעורב העכול באצטומכא וכ
ונשתקפל ירבה מזונו אברי הנעירה יעודד המשגל
ויוסיף בזרע ׃

פרק רפג׳

חב אל צנובר ובלשון גראנום פ
פיני הוא זרע הצנובר המהות
הם גרעיני הלוזים הנקראים צי
צ׳ובר והם גרעינים דקים יותר בגרעיני אל פסתק וקליפתם
וקתורקיה אדומה ובתוכה פרי ארוך לבן דשן ערב לח
להך והלוזים גרעיני הלוזים הגדולים מהצנובר הנקראים
בנוס ואבנים הגרעינים הקטנים הם גרעינים משולשים וקל
וקליפתם יותר קשה ותוכם פרי יותר חד ובו חריפות וקצ
וקצעות הקטנים יותר ראוים לתרופה מהמזון הטבע
הגדולים באלו הם רטרים נוטים אל החום וגם רטבה וה
והקטנים חמים ולחים בשלישית המפעל והסגלה יש
בם בשול ודבוק וחתוך ונטיבה ויותר בדטוב בהם ואכור
נשוכים אם ישרו בהם ואז ישולם בם החלקות ותהונת
גלוהם עם נוטים בם קודם זה ועצבים עזרי בטוי ובם ם
ממש איזוח העדי ישנן כלי הפרקים הגרעינים
הגדולים כולם יועילו מתבפין וחולשת הגוף באשר יא
שכלו מים והם כיבשים הרטבה הנמכרת אשר בגוף
אברי הנשום החזה הגדול והקטן מהם יועילו לרטובות ה
הראה המעופשת והסגולה ויציאת הדם והשעול ובל שכן
שהקשים הנקרא כי כנתב בערבי הדרש וזה בברירות בע
קצם שמים ואם יבושל ביין מתוק והיה לנקות נגע הריאה
כמו וקן קליפתם ועציהם כשיערבום בדקות הנקרא לעוף
בקרבי אברי המזון כשיעשו ממנו תחבושת עם האפ
האסבנחין על האצטומכא יחזקוה והם קשים להתעכל רב
ובי המזון חוקם נוטבים מן האצטומכא אבל אם ישרוהו
במים חמים ויאכל בהם מחומם המזג עם כוסברי טברזאר
לקר עם דבש יתעכלו ויבערו ויהיו טובים לאצטומכא א
אבר והסקורדים שהם רעים לאצטומכא וירטבה שלא יהיה
כן אלא בעבור שישרפו או שיקורצו והשריינים יהיו טובים ו
ויכבד המכרים ויסורו הרוחות אשר בהם ואם ישתוהו עם
נקלא חמא תמיד בשיבתם ואעפ״ב ינשוך אברי
הנעירה יוסיפו הרבה בנפת הזרע תוספת מרובה כשא
כשיאכלום אותם עם שומשמין ועם בחרי טברזר ודבש ופנים
ויחבוש באבילת הגדולים או הקטנים יולידו עקיצת הבע
הבעלים והריאק להם גרעיני הרמונים החמוצים כשמוצ
כשמוצצים כהם אחר אכילתם והם הזקי התמרוק לרטבת
הבליה ובים השתן ויחזקו אותם לעוצר השתן ויסירו הם
גדלה השתן חם בע נגער בים השתן ויבנעו הולדת החצץ

מבורים והתחבושת העשוי מהם עם אסבנחין יועיל

פרק רפד׳

חב אל קלקל ובלשון אלקלקל
הוא אבן הרה פירא פנג׳ המהות
הוא כמו הפלפל הלבן ויותר גדו
גדול מהקרטם ואינו שלם העגול ונוטה פרי זהבי טוב וה
הטעם אמרו קצתם שהוא זרע הרמונים המדברים
והאומר זה אמר שעקרו הוא הנקרא כנאם כלי הפרקים
הוא מחזק התנועות הרפים המפעל והסגולות הקלוי מם
ממנו הוא יותר קל ויגנב העדי ישנן אברי הראש
הוא מכאיב הראש ויותר כשיסתפקו ממנו על היין אברי
המזון הרבוי ממנו יוליד אסטנסות ויוליד הקיא והשל
והשלשול הנקרא היצא וכשיאכלו ממנו עם סוכרי טבר
טברזד ודבש יהיה זה יותר משובח לעכול והקלוי ממנו אי
אינו טוב ואין התערוב הנולד ממנו רע והקטן הוא חזק ה
הנשיכה לאצטומכא

פרק רפה׳

חדיד ובלשון פירום והוא ברזל הם
המהות הוא נ׳ מיני מבורקאן וברזבאן
ונפלאר והמכורקאן הוא הפולד הטבעי והפולד העשוי הו
הוא שיוציאוהו מהברזבאן וסיג המבורקאן הוא קרוב מם
מסיג אל הנחושת ועוד נוטים אל הסמים שקר מוזהר בא
באות הכף המפעל והסגלה הזנגאר שלו הוא אוכל וקובץ
והסיג שלו יותר חלש מהזנגאר היוצא ממנו ויותר חזק הי
ה באות מכל הסמים העדי חלודת הברזל אם יושם על
בורסת האצבעות ובקרבי דאחס יועיל המורסות
והסכנים חלודת הברזל מקורב ביין יועיל אל האדום וב
ובערבי חברא ולצפרים הקטנים כלי הפרקים חלודת
הברזל עם יין יושם על נכאות הרגלים הוא נקרס ויועיל
אברי הראש כשישקותו כהומץ חזק ויבשלו ׳ו כן יהיה א
אותו חומץ תרופה לחולא ישנה היוצאת מהאזן אברי
העין טוב לבסוי העפעף והצפורן הנקרא טרפא אברי
המזון היין והמים אשר יכבו בו הברזל יועילו ממורסות ה
הטחול ורפיון האצטומכא וחולשתה אברי הנעירה
בשפוי הברזל כח מסלשל המים והוא יותר חלש מאשר ב
בשפוי הנחשת יונח למטה ויחתוך הזלת דם מהרחם והב
והנחורים ונחלודתו קובצת ומכבש הטחורים ומיין שיכבה
בו הברזל עוצר שלשול הגוסן והדיסנטריאה ויועיל מרפ
מרפיון הברכיא והטפת השתן ויציאת דם ויחזק המשגל

פרק רפו׳

חמאם ובלשון קולומבי רל׳ יונ
יונים המהות הגדולים יש בהם
חום עם רטבה והיונות והגדולים
מהם הם יותר קלים והכרוצים חמים מאד המפעל
והסגלה כשיאכלו מהם בנגעים יעכבו הרטבה החיצונית
אברי הראש דם היונים יפסיק רעיפת הדם היוצא מן
מקרום המוח אברי המזון הגדולים יותר קלים להתעכל
ויותר משובחי התערוב מהגדולים ויאות שיאכלום חמי המ
המזג עם תערוב הירקות ובוסר הענבים וכוסברה ולב קש
קשואים וביציהם בזוהמים ׃

פרק רפז׳

חור ובלשון האורום המהות הוא
אילן אגוזים שטרף הרוכי מכנן
והוא הבורבא עוד נוטים אל חב
הכתורבא שקר נפרד הטבע הוא יפור נוטה ליובש מן
בעט המפעל והסגלה הוא,

רק קודעי יותר ואינו דק הגוף. כלי הפרקים, שקל
פרי האילן הזה יועיל בצד הנשה ועלי הרוכו במנו אם ע
קושים במנו החבושת עד הוכן לכאב הנקרם אברי
הראש בדין עליו פרוריום אם יעיפו במנו באזן ישקיטו כא
באבה ופריו יועיל מרגפין אברי העין יבחלו העין
בפריו עם דבש ויחזקנה אברי הנעירה שקל בפריו יועיל ל
לתכפת השתן ושקל בפריו עם חומץ אחר שתשתה האשה
יכבע ההריון ובן עליו ׃

פרק

רפח׳ חבא אל בצרה ובלטין גראנום
ויריד הוא טרגנאטינא רכהות
יש בפריו קבוץ ותועלתו דוכה
לסגלה המעטק והשרף שלו הוא יותר משובח שבטרפים א
אחר המצטבי והגדול במנו נקרא כרנ בערבי ואילן נקרא
בשאם הטבע אברי קצתם שיש במטבע רוך וקטרן כמו שי
שוש בסבן ורדים והאבת בי חביבות חבא אל בצרה אינו
חום בועט ואכנם יבשותו כל זמן שהוא לח הוא בועט וב
ובמיבשו יוחת בשלישית ושרפו חם בשלישית יבש מעט
הממעל והסגלה הוא חם וכ״ב ובנק ׃ ובו קבו ושרפו יות׳
מתוך מהם נטרק לפי שהוא יותר טר ובו מעט קבוץ והוא
הזק והתבריק ובו מ׳זות ובשל ורוך והוא מושך בהעובק ו
ועובו בבקום רבצטבי ועשן אל בטם רחוק בהחזק כמו ע
עשן הלבונה ובמנו כורכב משלש בהות עם בת קובץ וה
והוכי קצתם שיש בטבעו קרירות כל שהו הערי
הברק הפנים והבחם והבהק ועלך אל בטם יועיל לבקעי
הפנים המכות והנגעים שרפו יבטל היציאות הקשות
והמרסות והסנגים יבריק הערב והשחין הו קתאקרא קובא ו
ר״רבו טרפו באספלנית ובערבי ברים לנקות המכות וינ
וינבב התובר וירפא הנגעים החיצונים ויועיל בחכוך הנ
הנגעים הערב המבנע הנולד סליחה הלבנה ויועיל לכב
לכאבי הלבנה כלי הפרקים יערבו שנגי בשמנים
ויועיל אל הענלה ועושים במנו אספלנית לשלג ולעוות ה
הפה אברי הראש שרף שלו בדבש ושמן זית כנב ללחות
האז אברי העין עשנו יבנס כבוהלים וישבוך השער
והוא מרפא באבול העפעף אברי הבשום והחות יועיל
במאבי הצלעות אם יעשו במנו תחבושת והוא דם ושרפו
טוב לנגעי הריאה והטעול חישן אם יעשו ממנו ברקות ה
הנק׳ א אל קוס לבדו או מעורב עם דבש או סוכרי אברי
המזון יועיל לטוחר בסגלה אך יכביד תאות הבאכל ובן ינל
הבגד אברי הנעירה ישלשל וי׳ עורר תאות המשגל וש
ושרפו בבו בן ישלשל השתן ודם הוסת ויורבך הבטן אם ל
לוקחים במנו שעור לוז או אגוז על הצום ויפעל באזן הנ
ונק׳ הקרבים ויבריק הכליות הארסים ישקו שרפו ופריו
עם יין לנשיכת השרץ הנ׳ א רתילא ׃

פרק

רפט׳ דרבא ובלטין הרבי הוא החובט
הכהות ידוע אברי העין
אברי שרפו יכבע צבוחות השער
והבריט בהעין הארסים אבדו שדם ביציו כם המות וע
ועוד נזכרהו בספר הד׳ ׃

פרק

רצ׳ חיה ובלטין שידטינם הכהות
מסתפקים בו מבטל עם בים ום
והבלה ושבת יש איברי שבוסיפים
בו שמן זית ויקחו פליחותו והוא מגח בשרו ומסתפקים ב
בקליפתו עוד נזכרהו בספר הרביעי המבחר ממנו הוא
בשר הנקבה והמשובח בעור הוא עור הזכר הטבע
יש בבשרו יובש חזק ואבנם חומו אינו חזק ועורו חזק וה
היובש כמו כן המעל והסגלה סגולת בשרו שה
בעביד היתרונים אל העור וכל שכן בשאין האדם נקי וא
ה׳ וירע לאדם אחד שאכל ממנו ויצא עצות נדול בעורו וה
והקרוה ויצא כל בשרו כנים בשבט ובק׳ ש בכנרת
יארך ימים ויחזק הבח וישבוך ההרגשות והבהירות העוי
בשיאכלוהו יוליד הכנים וזה מפני שדוחה היתרונים אל ה
העור ויועיל מהגרבות תועלת גדולה ובשינקו ממנו בה
בחולי השועל יועיל תועלת גדולה הבורות וננ׳
בשרו ובורק אחר שחותכים שני קצותיו יכבע תוספת הח
החזירים ובן יעשה עורו כלי הנרקים אחר שיחתכו
ראשו וזנבו קייב בארבע אצבעות ויבשלהו כמו שנותו
כשישתו ממנו ובן בשרו בשיאבלו ממנו יועיל מכאב יו
העצבים ובן עורו אברי הראש בשיבשלוהו ביין וישימ
ממנו באזן ישקיט כאבה ואם בחומץ ובשמן אותו ויגב
וישבשוכו בו הפה יועיל לכאב השנים והמשובח בעניו ה
הוא עור הזכר וחשב גאלינוס בי כשלוקחים חוטים ובכ
ובל שכן חוט הארגמן וחובל בו האפעה ובורכים אותו ע
על צואר בעל בורסת ערלת הגרון ובערבי להרה יועיל ב
בזה תועלת גדולה ואם תשים על אפעה נקבה עצות ל
לישרין יין והרוכה לו יניחוהו עד שימות וישאר בם יל
אחד משקים ממנו למצורע הגרוס מעט מעט בסני ימ
או שלשה יתקלף עורו אחר שינפח ויועיל בסיזות אך
לו עוד אברי העין כרך הנחש ובגרו ובגבו יחזק הר
הראות והכל מ״ם כי חלב האפעה יכבע ירידת המים א
העין אך כל אדם מנחד מעשיית הארסים הארסים
אם יבקעום וישם על נשיכת האפעה עצמו ישקיט הכאב

פרק

רצא׳ חמאר ובלטין אש נוס הוא הח
החמור העיר אמר בשהחמור
ובכבוד אם יושם עם שמן זית על
הבקיעות הנולדות בעור הקור יועיל המורסות והסבנים א
אמר כבר החמור עם שמן זית יועיל אל ההדרים הסכות
והנגעים ירפא הנרבות כלי הפרקים ירפא הקרן רי
המטונף בעד היבשות רוח כשישובהו בפרק בשת וגם
ובשרו במו כן יועיל אברי הראש מבוח כמו כן צלי
באכול על הצום יועיל מהמבסין וצפורן החמור שרוף כשי
בשישתו ממנו רביעי א׳ כל יום יועיל מיבמפין ממנו
אברי הנעירה שיתנו יועיל בכאב הכליות ושתן חסר הנ׳
הבר ישבר חצץ כים השתן כמו שאמר גאלינוס ׃

פרק

רצב׳ חנאר אל יהוד ובלטין לאפי
לאפיש גוראקוש המשבחתא
כמו אגוז קטן והארך מעט יש ק
קוים בקצתו באורך וקוים אחרים ברוחב בנגוד ומפסיק
וישארו בו כמו הנקודות הקטנות והם מוחזקות אברי
המזון מחליש האצטומכא ולא יאות אליה וחולים האוח
אברי הנעירה יועיל בחצץ הכליות ומוציאו משוח
ממנו עשרה אבלוכם בבים חמים ויחשב כי הוא יועיל ב
בחצץ המכוה ואין הדבר כך ונפסיק בם העגבות ׃

פרק

רצג׳ חנאר אל מתנה ובלטין לאפיש
ושימר הוא אבן הבקות אברי
הנעירה אברו טחונה בספר הת
חצץ הכליות ובים השתן ואמר גאלינוס שאין

זה אפ"ה

פרק רצד ונאר אל צפנך ובלטין לאפיס ש ספורנאי הוא אבן הנמצא בתוך האספוג אברי הנעירה ישבר חצץ הכליות

פרק רצה תנאר אל לבאן ובלטין לאפיס ל לאקטיאוס כלומר אבן החלב חם הבנות הוא אבן כשמתכבים אותו כשי יצא ממנו דבר כמו החלב והוא כונן האפר מתוק בטעמו וישחקוהו ב מים והותך ממנו וישקוהו כבדי עצרת השבע הוא י הר המורסות והסמבנים יועיל מתחלת המורסות החם מבנה הלא יועיל בעת התכלית בהפרנה ויפליג בה כת מתחלה אברי העין יכחלו באשר כתבנים ממנו במים ומנע הגרת הדמעות אל העין והנגעים הנולדים בה

פרק רצו תנאר אל ו הא הוא אבן הריחים המורסות והסבנים האור היוצא מ ממנו ימנע יציאת הדם וימנע המורסות החבות

פרק רצז תנאר א כבן ובלטין לאפיס אין ק קו אקואיטור כלומר אבן בהמות ויקיל המורכבים ממנו למורסות השדים והביצי' גידלו והוסיפו המורסות והסבנים המתחבבים ממנו י יועיל למורסות השדים החמים

פרק רצח תנאר אל עאני ובלטין לאפיס א אלאגיאוש המפעל והגלה ויבש ומרין ויעצור הדם המכות והנ והנגעים וימנע יציאת הדם מהמכות והנגעים

פרק רצט תנאר אל קרי ובלטין לאפיס א אלקארי הכהות והוא אבן שית שיתוכך ממנו הרבה והוא רקיק מר והוא כמו אבן הנקרא חגרה רכן בכל פעליו הטבע יש בו חום כל שהוא וכחו כבה וסדאנג

פרק ש תנאר אל קבאר ובלטין לאפיס לנגי כלומר אבן הירח הכהות עראין אוינ נזן אל קמר כלומר רוק ירח ועראין והוא זמאת הלבנה כלומר ובד אל קמר והוא נמצא בע בנה חוספת הירח ונמצא בארצות הערב והוא קל וכם מפעל ויצלות אומרים שאם יתרוהו על אילן יעשה פרי אברי הראש ורפא מהכאבין ואם תולין אותו על המכשה יועיל במגלה שבו

פרק שא תנאר אל כבריטן ובלטין לאפיש שיני איטוש הכהות האבן הזה כבפ במפעליו הוא דומה אל הבנאגא א אלא שהוא יותר קטן ממנו

פרק שב תנאר אל חבשי ובלטין לאפיש ניג ניגרורום הכהות הוא אבן יביאוהו מארץ כוש והוא אל חבשה בער וגוש הנה אל הרכבות ומתחבבים אותו ואשר יצא ממנו ה האניתך ודומה אל החלב אברי העין ינקה מכוי העין כהוא עם מורסא קם אשר הנקרא רטב בער ו ועיל ב מכמי הנגעים אשר בעין ויעקור מבבה הצפורן הרפה

פרק שג תנאר אל קרוחי ובלטין לאפיש א אפרגיאון המפעל והנגוה בכשך

ומקבץ ונרסך ובתוך

פרק שד תנאר אל חיה ובלטין לאפיס סיר סירפינטיש הוא אבן הנחש אברי ה הנעירה האדיר שהוא כשבר החצץ בכים השתן תאליגוס אינו מוחה בזה הארסים אמרו ש שאם יתלוהו יועיל מחלי הנחש ואמר גאליגוס שהנ מתגיד לי זה אדם נאמן

פרק שה תנרימפי באל זית ובלטין לאפיש קאי איקפטרינאיטור אין אוליאר כלומר אבן מטובה בשמן זית האבן הזאת יכבוה בשמן זית ויסתפקו ממנו במים הארסים האבן הזאת יברחו מ ממנה השרצים

פרק שו תנאר אל נכף ובלטין לאפיש אנ אניסוף אברי הכוון יועיל לאצטומ כאר תאריגו אמר כשיתלו ממנו בצואר בנגד האצטו' יועיל לוסוש והצטו'

פרק שז תנאר אל מאנפה ובלטין לאפיש א אלישיקופא כלומר הוא אבן האג הארטבפים אברי הגסוסה והחזה יועיל מהנגעים ומה ומהמורסות הנולדים בעלית הגרון מאד

פרק שח תנאר ארמני ובלטין לאפיש אר ארמינוש הכהות דומה מעט לאבן לאזורד אלא שהוא אינו כבד כמוהו וכן אינו דומה בגוונו אבל יש בו כמו חול אפשר שמסתפקים ממנו ה הצבעים והמציירים במקום הלאזורד והוא תלש הפש המשש אברי הכוון רע לאצטו' הרחוק לא יקיא והב והכלתי רחוק יקיא וברוב הענינים הוא רע לאצטומ' אברי הנעירה ישלשל השחורה שלשול יותר חזק מש משלשיל הלאזורד וכבר הרגילוהו ועזבו הרבק שחור מפני שהוא מתגבר על חליי השחורה

אות הטית

פרק שט טבאשיר ובלטין שפודאום הוא אספודיאום ב הכהות הוא שרשי הקנים הנשרפים ואמרו שהם נש נשרפים בעד חכוך קצתם בקצתם בעת נשיבת הר הרוחות שבהם והטבע הוא קר ויבש בשלישית ואמר סי סישא שהוא קר בשלישית ויבש בשנית אמר אל גזוי ש שהוא קר בשנית ויבש בשלישית המפעל והמעלות יש ב בו קבוץ ודחיה ומעט התוך וקרירותו יתירה ומתיך בם בטרירות שבו מעט ובחתוכו ובקבוצו יחזק יכשהו וא והוא מורכב הכחות כמו הורדים אברי הראש יועיל מ מנגעי הפה הנקרא קלאע בער ומהתחוכבות השכל הבא ברוב מחשבה אברי העין יועיל מהמורסות העין והחמים אברי הנשום והחזה יחזק הלב ויועיל מן הדפיקה נקרא דפקין וכן יועיל לעלוף בערבי גשי הנולד משיכת ה האדומה לאצטו' וזה כשישתו ממנו או כשיתבשו בו ר ויועיל מהשומטות ויגן ואבל אברי הכוון יועיל בה מהצמא ולהבת האצטו' וחלישתה ויועיל משיכת הא האדומה אליה ומהתלאה אברי הנעירה ימנע שלשול ה מאדומה הקרוצת יועיל

מהקוחת הזדות

פרק שי טרבון ובלשון מארכון עלי פליכרי הסגולות ידוע אברו שהוא עקר קרח קרחא והוא שרש טרכבון הזרדי ה

הטבע חם ויבש בשנית ואעפ״ שנו בח כרדים ואברו א אנשים שאין ראוי לכרוך עליהם שהוא קר ויבש הבא המבעל והסגלות הוא כיבש הלחות ומנגבו ובו קרירות כל שהו אברי הראש יועיל לנגע הפה כשל עשים אות אותו לעיצרים אותו כפה אברי התזה יחרש כאב גרון אברי המזון קהה העכול אברי הגעירה יסיר תאות המשגל

פרק שיא טרכשקון ובלשון מאראשאקון ה הוא מין דגינגשוש הסגולות ידוע ג

ידוע והוא מין הגדבא ככו שגבר הטבע קרירותו יו יותר בלחותו ואעפ שיש בו לחות המפעל והסגלה מק בקדר ובפתח אברי העין הלבו יבזוק הלובן אברי המ המזון מוצא יועיל בהסקרי באד ויפתה אפמי הכבד הא הארסים עובר נגד הארסים עושים ממנו ותחבושת לנש רג . וך ויועיל לנשיכת העקרב

פרק שיב טרפא ובלשון טמאריסקש והוא ט מבריך המפעל והסגלה יש בו קבוץ והברוק ונקיות באין יבשות הזק ג

ופימיו פרקים ומנקים וברוקו יותר רב בנגובו ויבשותו הוא עם קבוץ ואמנם פריו הוא חזק הקבוץ ויש בטרפא דקיקות ב .. ובכל אלה הענינים האחרים נותנים תם תבורותיו העצמים הירוק ם העדי יוסם בשולו על הבגד ויהדגם הבורנות והכבנים אם עושים תחבושת בעליו על הבורכות והרפות יועיל הכבות והגנעים עליהו ויבש הנגעים הרשובים ושחין האכעבועת הנקרא גרדי זא ואם יזרו אבקו ואפרו על נגעי הראש והגנעים הלחים יועיל ופרי שרו ואפרו ייבש הנגעים הקשים ויאכל הב הבשר הנוסף אברי הראש תבשיל עליו ביין יועיל בכ בכאב השינים אם ישבשבו בו והפה ויס.ע אבנים וכל שכן פריו אברי העין פריו עומד במקום הריציאו והעפצים בחולי העין אברי הנשום והחזה יועיל בהרוקין הירקן וכש׳ פריו אברי המזון ענפיו יועילו שרוים בחומץ בחומץ אל הטחול בשיעשו אותו תחבושת ושותים אותו אל הטחול ביין שנתבשלו בו עליו וענפיו ועושי מעציו כוס לשתות בו בעלי הטחול אברי הגעירה יועיל בו שלשול הנושן ותשב האשה בבשולו ויועיל הגרת הרחם והכבול גרגריו והשותה מפריו ויועיל רזה כמו בן הארסים יועיל פריו בנשיכת השרץ הנקרא רתילא

פרק שיג שראטית הוא אשוקשטושם הם הסגולות הוא חם כח עצים כקש בקושרים .. ם בעיבי אצבע וארגם בעשו רגבן הוא ק קבוץ הם טעם ונגוע הגריתיו וכחו כבח הגלגאר ואברו ביכיאהו בהכ.רים המפעל והסגלה קובץ ויבגע הגוע׳ הדם באברים כלם כלי הרקם יחזק ת המרעים הרכים אברי המזון יועיל בדפון האצטומכא והכבד אברי הגעירה הוא עוצר ועוצר יציאת הדם הול ונזוף הדם והעקיצה אם ישתוהו בחרב עו בבושר הם

חבורתו הציל משקלו מקליפות הבצים השרופים הרחוצים ושש׳ית משקלו קמצים ועשירית משקלו צמג גומא ארביא

פרק שיד מלך הסגולות אברו גוצים כי כש בשתיתו כמנה בפני שבר ושחנית בקמשי האצטו וכש׳ עם חומץ וצותח ואקרא כח בק בערבי וכשיצטרכו להתיכו יתיכוהו בחתיכות בורשים שיש בו בן חתיכות גדולות או חצץ וניעורו כבח עד שיותך ואם יהיה חצץ אין כנוס מלמטוו בכים ואם יד ירצה אדם ו קלוו בבגד ויגוררו בצלוחית אחת ואחר יקח בה סינקר במנו ויערבוהו בכי צמג ובלעדיו יהיה נאות אליו המבחר השרוף במנו יותר הזק ויותר רקיק הטבע קר בראש נה יבש בשנית המפעל והסגלה קובץ ועוצר הדם וקושים אותו עם הסיד נמו שחבב פיות ובלעדיו כדי שיהיה יבשותו יותר ולא ישר צרו ואם אל אלא בתחבולה המורסות והסכנים יבגע בורסות הם השדים והביצים ומאחורי האזנים והבשר הרפה כמו במתחיל אברי הנטום והחזה יעצור הרוקת הדם עם כיון לשון הטלה הוא פלנטני ובער לסאן אר הפאלאב אברי הגעירה יעצור הדם מהרחם והגבות אם יש בהרחון במנו ואם מושחים יועיל משרשור הגוף

פרק שטו טחלב ובלשון כושקש אקואש לינטיקולי א ,ואי ברוטר עזי הבים הסגולות הגחרי הוא מצי

עצריו והנולד על הים הוא היותר חזק הקבוץ ואמנם ה המחלב אשר על הסלע הוא הנקרא הוא אר צבראש אספיקא וכבר זכרנוהו הטבע קר המפעל והסגלה עוצר הדם בכל מקום אם ימשחו בו ומן הנולד על הים הם המורסות והכבנים יועיל אם ישמם עליו בורסות הרמה ועל האודם הנקרא חברא ותולי הגבהות ומן יקשה הטחלב העדשי מערב עם סוק כלי הפרקים אם ישמו על כבארת הרגלים וכ.רבי נקרס וכאבי הפרקים והוא יעיל ואם יחתיו והוא בשמן זית ישן ירבך העצבים אברי הגעירה עושים ממנו תחבושת לחבוך המעים ויחסמו

פרק שיו טחל ובלשון ספרין המבחר ממנו שבשחורים שחור הזוהר ועם ב כל זה הוא רע הגליחה והמפעל והסגלה יש בו קבוץ ויוליד שחורה אברי המזון מעכב העכול בפני קנאתו

פרק שיז טלישקר ובלשון טאלישפארזשוה הסגולות הוא קרפה הגריחה ויש בו קבוץ ..רוז כבושם בעט ובו עצם קפרי ברוטה נ ודקיקותו מעט הטבע לא נתבאר דגאלינוס בו לא חם ולא קור שראוי למשוך עליו ואברו קצתו שהוא חם וי ויבש בשנית המפעל והסגלה יש בו קבוץ ויוציא מקומו מהחוץ והוא מורכב מעצמים רבים והעשירית בו יותר אברי הגעירה יועיל לו גרת השתן בערב ודאב ויועיל לנגעי המעים ויציאת הדם בהרחם והקבוץ ויועילם במנחה רם

פרק שיח טריפא ובלשון פאראמירק הסגולות הוא צמח צומח באביב ונראה ל לונה אר העצפור

הארסים אם יולפו חבשילו על נשיכת האפעה ישקיש
בבאוכו ואם יולפוהו על אבר בריא יולד בו כבר טין
שיולד בעת נשיכת האפעה בן חבאב

פרק שיש טין מכתום ובלטין לוטום שאג
שאגולאטום הוא פירא שנלטא
הכהות החיבור הזה יביאוהו כתל

אדום נקרא בחירה ואבנים נקרא בן לפי שהוא ארץ ח
חלקה אין בה קשב כלל ולא סלע וכבר ספר די בעניינה
כי שראה אותה והכיס הזה יאמר לו טיש כהאני וזה ש
שנוא ראשון כבר שלקחו אשה נותנת דל בתחלת הימים
והחומר הזה נקרא כהאני כלומר צומח העתידות וזה
לפי שאשר הביא החומר הזה היתה אשה יודעת עתידו
ת בתחלת ונקרא כנרא לפי שבאתה כנרא היתה לוק
לוקחת אשה אחת היודעת העתידות שנשמה בארטשים
והיה כביאתו למדינה והיתה שחוקתו ששורה אותה בם
נסים והענגבו אחר שהיתה כניעתו תנועה חזקה וזה
ושתנ נח ושוקע והיתה שופכת אותו הבים והדבר הגם
מזה כסירתו ולוקחת הדבר הדשן מכנו הנדבק ועושה
מכנו חומר כמו הדונג על דעת דיסקורידים וזה חומר י
יובא בכבערה שיש באותו מקום ולשים אותו גרם תיש
גושים ויש שיופהו עד שלא יכירוהו כלל המבחר מכ
מכנו הוא אשר אין לו ריח האלום ויעצור הדם שיעור
בושה ויתדבק בלשון ויחלה בו הפעל והכללה אבר פ
גרם שאין שמפסיק הדם יותר ממנו והוא יותר חזק מ
מחומר טרטוס עד שלא יסבלו האברים כחו כשיש בה
גוים בורמא חמה וכש הגופים המעונגים לפי שירגישו
כנגו נחירות כל שהוא והוא מקרר וצומד הארוסות וה
הסמנים יועיל מתחלת המורסות החמות הסבות הרש
הרשות והנגעים הקשים ויכנע שריפת האש שלא תעל
תקלחסעי וירפא כל נגעיו כלי הפרקים ישמור הא
האברים בעת הנפילה ויחזור השבר ויכנע שציבת הח
הנסחם אל הודים והרגלים ויכנע האכול איברי
הראש יכנע הנזולות ויכנע הגרת הפה ובשר השינים א
אברי הנשום והחזה ישמור הקרבים בעת הנפילה ויכב
הבנע הכליון הנקרא סל בערבי ויפסק יציאת הדם בי
טנפוהו הוא כיבש נגעי הריאה אברי הנעירה יוע
יועיל בנגעי המעים אם ישתו ממנו יבש אחר שהושם
ת הוקת במי הדבש הקר ואחב במי המלח הארסים ער
עמר נגד הארסים והנשרפות אם ישקם ביין ואם יבש
יבשתהו כמזבן וה ד ממנו כשישתוהו לא יכור
בהוליד אסמכנות ובלוקא וכש אם ישתו ממנו קודם
הסבר נאל נגש ואם יעשו בו גרגור ובער גרגרה יועיל ו
והוא נמחתו לפי שזה ארגבת הדם והצרעה בערבי
אברסאם והקיאה אותה תכף ומכר נסרתיו בנשיכת הכ
הכלב השוטה ביין ורטיותיו על נשיכת האפעה תכף ויב
ויונח עליו אחר הנגשה בעלה אסקורדיון או קנטוריון

פרק שעב טין כטלק ובלטין לוטום אוב
אובטולוני הוא טין כוחלש ברומ

דבר מרוחש הטבע החומר בו הוג בקרר הבפעל ות
המנהג הוא מיבש ומבריק החומר והם מהעפר ששולט
עליו הדמם והוא מיבש הנופות והתבורות מבלי נשיכה ו
ומפני שהוא צומד כשלא יתערב עמו דבר שרוף נכון

התרמות וקירות נשרפות בששש לפי שמו כח מעקד ואם
ירחיצוהו פעם אחרת ישוב מיבש וישר בחום ובקור דק
והועיל ידבק הבשר החפות הצורכות והסמנים יערב ה
בדונג ובערבי קירוטי ויועיל לחורים והקשי אברים
הסיכן אם ימשחו בחומר העפרי ששולטת על והאמות
לבעלי תשקי הלגמה השחול ויועיל העלת ירוקה ויתוק
הבשר הרפה

פרק שבא טין ארמיני ובלטין לוטם ארם
ארמיניקו הוא כמו ארמיניקי המ

המחזה הוא חשראבום טוה מעט ותוא ידו לה והחור
והחומר הנקרא לבאלי הוא קרוב הפועל ממנו בעצירה
הטבע קר בראשונה יבש בשניה הפעל והמעלה עוצר
הדם כי נגובו הוא בתכלית המורסות והסמנים יועיל מ
מהטאעון בעד שאוכן אם ישתו ממנו או אם ימשחו ב
בו ויועיל בתוספת עפוש האברים המכות והנגעים מ
מוגלג בענין המכות אברי הראש יכנע הנזולה ויועיל
בנגעי הפה ובערבי קלאע אברי הנשום והחזה שיבלר
לרקיקת הדם ויכנע מחכליון הנקרא סל כפני שיבש
נגעי הריאה והוא רפואה צרות הנשימה הנולד מהנז
מהנזילות אברי הנעירה יועיל לנגעי המעים ולשלשול
ולקיקת הדם מהרחם הקרחות ויועיל בקרחת הכליון יב
ובערבי סל ומקדחות הדבר וכבר נמלטו רבים מהדבר
הגדול לפי שהיו שותים אותו ביין רקיק ואם ישקוהו ב
בקדחת הדבר אין לו כמוס כשישקוהו ביין כדי שיע
שיעבירנו אל הלב וראוי להמזיג אותו ביין כמו הורדים

פרק שבב טין סאמים ובלטין לוטום
שאמיאום הנבחר אבר גאלינוס א
אנו עושים מזה דבר יקרא בו מומס

סאמוס אומר אני כי יש מהאנשים שרואי שזהו הנקרא
טלק אכרו קרין שנופל בארצות היונים מאיקרוס הם
הפועל והמעלה אבר גאלינוס שהוא כמו החומר החמר
החתום בענין עצירת הדם ובעניינים אחרים וכבר אמר
יותר מהחתום ורוח הוא יותר קל אבל הוא יותר חזק נגוב
הטבע הוא צומד נדבק לא יצטרך לרחיצה ויקרר מעט
ובטקוטה הרבה המורסות והסמנים ימנע המורסות הה
החמות יותר משאר הטיטים ויועיל ממורסות השדים
ואם יועיל לא יורגש בו נחירות מורגש כמו מהחתום ה
המכות הנגעים מפני רוב דבקו לא יועיל לשריפת אש
כמו תועלת החתום כלי הפרקים יועיל בתחלת הנקרס
אם ימשחו בו אברי הראש יועיל ממורסות אחורי האז
האזנים אברי הנעירה יועיל מיציאת הדם מהרחם וגל
ותלוף הדם מהרחם ודלוף הדם

פרק שבג טין אל מאמוד ובלטין לוטום ש
סיד קשידימור כלומר חומר האב

האבילה אברי המזון מבטר ומפסיק הבוז אלא שהוא כח
החזק מפי האצטומכא ויסיר זוהמת המזון וגם זה ראוי ל
להסתפק ממנו ודלו טולה במנעית הקיא ואבנים מה שא
שאומרים שמסיר ריח הפה הוא כמו ערך אל השנ
הבוארים המשתוקקים או רואה כמה שירד רוב תגב
תגבורת התאות

פרק שכד טין כלל בלומר מעטנו ובלטין ל
לוטום שירו מששי צים בלוסר חומ

רפצעכי הוא כפרק נוהג בצמיחת הבשר

פרק שכה מין אקריסטשי ובלטין לינום קריטיקם המפעל והסגלת הו הוא כרובה האחר והדוה לשאר החמרים הנזכרים אבל הוא יותר הלוש מכלם והוא מם כפרק כאין נשיכה ויחלש ההרגשות אברי העין יועיל כנגעי העין וכנגדם אברי הנעירה יפזר הלידה כמו שא שאמרו וישבור הדרות כשיתלו אותו אליהם

פרק שכו מין קיטוליאה ובלטין לינום כי כיטוליאה טירא דישפניא הסא המפעל והסגלה הנה כמנו כרוב התועלת וכו קרור והתוך וכשרג הגים אותו תבטל הת התוכו הטורסית והמבנים יועיל לבורסות תחתית האצטו' מעורב עם חומץ והכבות והנגעים יכבע הגל הולדת הבועה בתחלת השריפה

פרק שכז מין אל כרם וגלטין לוטום ויטוס הבשוטה כמנו וייבש באין נשיכה וכו התבה פחותת

פרק שכח מין אל מגרה ובלטין לוטום ם מאגרה המשובח כמנו הוא הב הנק באין הערובת המזהר הגוש הנוטה אל האודם המפעל והסגלות הסב פולס שהוא יותר חזק הקטין והיבשות בהתחום הכבות והנגעים ים ימגר הכבות אברי הנעירה הורג התולעים ושותים או אותו עם הביצים המבושלי במים ויעצור הטבע כאד ויועיל

פרק שכט טלים ובלטין טאליאו הוענה ח הוא בן שטשרציאו עוד נגב נבזירהו כאשר נזכור געאנים

פרק של' טלף אם יבשהו באפר טלף יהע עם חומץ על תולי השועל יועיל

אות היוד

שלא יברוח ובלטין מאנדרגורא המהות שרש הרודאים ובערבי לפאם הברברי והוא עקר שרש בל"ה הרודאים שהם בצורות האנשים ועל כן נקרא יברוח כי היברוח הוא בצלם הטבעי בלזכר צלמים בצורת א אנשים יהיה ענין השם הזה נמצא או בלתי נמצא ויש הרבה מהספרות שיורה על ענינים שאינם נמצאים בצו בצורת היברוח הנמצא הוא ענין כוזה משתבר שבר גדול כמו הקטט הגדול הטבע הוא קר בשנית ויבש בה וכו ח חום מעט על דעת אנשים ואמנם העקר והוא חזק וכו ומיכש וקליפת העקר חלוש והעלים כסתמים מהם כש כשהם לחים ויבשים ויועיל ויש ברודאי עצבם רטבה המפעל והסגלות הוא מרדים ויש כמנו שיש לו דמע וי ויש כמנו שיש לו מין והוא יותר חזק ברמעתו וכו שרו שרוצים לכרות כמנו אבר ישקו לו שלש א' הלאות כם כמנו ביין וירדים ואמרו כי שרש כשיבשלו כו עצם ה הפיל ובער אלעאג שש שעות ירכך אותו ויתיר אבורנ השדי יכרחו בעליו האיש הבנזכר ובער' אברם שבוע אזות ויסור מבלי שיגע ובש' כשהם לחים והלב הרב הרודאים יעקר הקרשים בער' גבש והכתם בער' כלף

באין נשיכה הבורסות והסבנם ישימוהו על מורסי והמבנים הקשים ועל הדבלות והחזירים ויועיל כשמ כששוחקים העקר היטב וישם עם החומץ על החמרא ירפאה בלי הפרקים עקרו עם בורק יעשו כמנו תחבו' לכאבי הפרקים אברי הראש מרדים וכמו ואם יקר יערבוהו ביין יצבר בחוזק ויש שיבלוהו כמו הכבנה ויורדים וריחו ירדים בחוזק והוא אשר עליו לבנים אשר אין לו שוק שיעמו עליו ואמרו שהוא הזכר וכמו הרג הרודאים וריחו יוריש השתוק ויותר אשר עליו לבנים ושלוקתים כמנו כורי לדחות התקצה ולהביא השינה משקה ובערבי שרב שישכו בקליפה עקרו ביין מתוק וישקו כמנו שלש אבולוסות ויש שיבשלו הקליפה ביין עב שיקח היין כחם ונותנים כמנו להביא התרו בזמ זמן מרובה ולהביא השינה פחות יש מרופאים שכש שמשיבים בעליו במים חזק הקור וירפא ואני אומר ש שהבונה בזה לאסוף החום אברי העין ובעהו כשיע כמנו בתרופות העין ישקיט הכאב החזק ויושם הלב התחבושת בעליו כמו כ אברי הבזון לוקים מרכבת אוקיא עם קראטם הלבנה ובורה כמו הנרבא אברי הנ הנעירה אם יסבלו חצי אבולים ברמעתו ישלשל הוש ויוציא העובר והיברוח יציר ויניקה הרחם כשישתו כ כמנו ואם הסבלוהו האשה בעזרב עם גפרית שלא בן באש יפסיק יציאת הדם הלב היברוח ישלשל הלבנה והאדומה ואם יאכל הנער יברוח בטקות יארץ לוקי והשלשול ואפשר שיבות הארבים אם יערבוהו כמו ושמן זית ויושם על הנשיכות יועיל אברי הבלבי הלק אשר עליו תלושים ועליו קטנים והוא באמור לענבה השועל המבית כמנו יקרטו לו מקות הניקת הרות או נאדם הפנים ובליטת העין והתעוררות הפנים כמו בן כאלו הוא שבור ורפואתו בטובא ובו

פרק שלב ימתן ובלטין טפיטיאה הוא גוטא כרברית הוא הוא הסלא כלומר שרף הבראג הוא

פרק שלג יגבות הוא קרנבא ויש אומרי ש שבבוק הבהות הוא נוד הברק כמו שאמרים קצת הרופאים והוא חרובי נבטי ועוד נזכרהו באות הב' הטבע קרירותו וחומו מעטים יבש בינוני המפעל והסגלה הוא מקא באין נשיכה אברי הנעירה יכנע יציאת הדם בהשלשול הארטם בתגבו' הינבות יהיו הנוקשים

פרק שלד יאסמין יכולטין שבוקש הגבריה הטבעה בן מטנו הוא יותר חם כמהבורכם והמכורפם יותר חם כאשר כמו הארגן בער ארגוני ובכלל הוא חם ויבש בשלישית המפעל והסגלה כרקק הרטיבות ויועיל לזקנים שמנו הקדי' שמנו יסיר הכתם המ' וכן יעשה הדבש כמנו אם יד' ירחהו הרבה ויוליד התו' עם כלי הפרקים כשיתנו הועיל לחלאים הקרים הגוררים בעצבי הזקנים אברי הראש הוא כבאיב הראש ואעפ' יתיר כאב הראש הנולד מהלבנה כשיורחו כמנו ושבטו הזכה הו' רע' רעיפת דם הגידים למי שהוא חם הכבד בטריחה

פרק שלה יתרוג ובלטין לקמיטנאים הו הוא שישמש הבהות והעצב

שם לו חלב הר כשלשל תותך ושורף והידועים בכבנו מן ז והם אל עשרי ושברם ואל לאניאה ואל ערמנית גאל סודנא ואל ברזין ובעל עלים והוא צינגא פלון ובלם מטוהם ורוב הטונה מים הוא חלבם ובכר ימצ עכשו בינים הרבה סהיתועים חוץ מאלו הידועים כמו בן שהוא מעשב הנקרא אראן אל פאר ומין מהלבלב ו והקרא הערבוי ובלעדי זה וחלב היתוע האמתי הוא חלב אל לאניאת ויראה כמו כן שיהיה כמנו הריאק מן קיתאני והבריסתי ואבדן כמו כן כי היתוע ז חלקים וכ מל ואתוע הנקרא זכר שמו תרעילום והאחרים כלם נ נקבה והיותר חזק מהם הוא הדומה אל ההדס ונקרא ב גשמשם ואחריו האילן הגדול בין הסלעים ואחריו הד הדומה הבלאעגוה ובער ניאה ונקרא קורטאסיאש כל בלוטי ההרי ואחריו אל ים והוא על שפת הים והוא ונקרא כארי בלוכר ובייו לפי שהוא צומח בים ואברו מיניתועזהיותר חזק ממנו הוא הזכר הנזכר ואילנו יותר יותר ארוך מאמה נוטה אל האדם כמולא החלב וענפ ועפצו דומים לענפי האתים אם הם יותר דקים ויותר ארוכים והעקרי הוא ההררי דצומח ברכסים המגבים ה הדיים ואמנם הנקבה הנקרא כמו כן גוזי צמור כמו בן צנה אל פאר ובער חשבה אל פאר והוא יותר גדול דומהזק וראשי עליו כראשי קוצים יצאו מעקרו וענ ענפו באורך זרת ולעשו פרי שנה אחת ולא יעשו שנה אחר והפרי הזה כרשך הלשון דומה אל האגוז והוא פתו מראשן באיכות וצבעו כמו צמח הזכר ואמנם המ ומסורי הנקרא כמכשי הענפים נוטים אל האודם עו ענגים חבוה או ש ח ועליהם עלים קטנים ארוכים נמתוקים ושרים כמו הכוסבת ובערבי כרשינה דומים עלי הצמחה וראשיהם כפולים עגולים וצ צם לבן א אמן שיש יתוע נקרא מהמ כמו העשב הנוטה ובער נקרא תבקא ואמנם עליו יותר גדולי אך הם יותר דקי והדרעננים יצא מעקרו ענפי ארומים כמולאים חל חלב ומספרם ארבעה או חמשה ובענפיו כיפה דומה ל לציצת השבת וזה על הרוב ואמנם החורי הוא ענף בשע בשעור זרת והיותר גדול ועליו נוטים לעלי אילן אל צדר ופלן תולעים נקרא צינמבר אך הם יותר רקים ויותר ושם ואמנם הנולד בסלעים עליו כמו עלי ההדס הקטן קטן וכמו עלי היתוע הזכר והוא רטוב בתכלית והו הוא רב הענף ויש הנה מין אחר דומה אל הכלע גנות ו ועליו כאור ועליו יס ישלו כל היתועות המבחר היותר חזק שבהיתועים הוא חלבו ואחר זרעו ואחר עליהו וח החלבתיתוע העקרי האמתי הנזכר עליו על השלוחת הו הוא ולב אל לאניאה הטבע חלבו חם ויבש ברביעית ועליו הוא בחשטנית על השלישית המפעל והסגלה מכנ מכנן וכבית אם נגער מכנו באמת הבים יצוף הדג כלו על פני המים העדי יעקר הבהורות השחורות בערבי גנ גרגן ויעקר היבלות הנקרא האזיר והבשר הנוסף בצ בצד הצפרנים ולכן יגלה השער אם ילברכו בו ובכש על הכבס ומה שיצמח אחר כך יהיה חרגש ואם יתו ימרוחו פעם אחרת לא יצמח כלל ויש שיערבוהו בש בשמן זית ודוהר נזק ובפתפעלים בו ירגלה השער והסר השמן הרק הנקרא קובא הסבות והנגעים עקרו עם הומן יעלר הקושי אשר יהיה הסב בת הנאצורים ה ויוליד השמן הרק ושוב הנגעים והמעופשים הבתאגלו.

ובשיערבוהו עם דונג ובערבי קירוטי יועיל אל הגרב אשר בתשחורת והאש ופרסי ובערבי נור פוראסי הוא והאכול והחולי הנקרא ענקוריא בערבי אברי הראשי ישימו חלבו על השן המאב ית ויפול ואפשר שירשום עם עטרן כדי שיחסר כחו והיותר נכון לשמור המקום הב תבריא בדונג וישימו בו אח הת"ב בשמבשלים עקרו ב בתומן וישכשכו בו הפה ישקיט מאב השנים אברי הע העין וחלבו יעקור הצפורן ובערבי שרפא אברי הנקירה יעקור המחודים וישלשל הלבנה והמיבות ואם ישימו מחלבו שתי טפות או שלשה על תאנים ויבשום ואכ ואוכלים אותו ישלשלו שלשול מספיק ובן הגרש והלח ואם ישת ממנו יך מאין הערוכות היותר נכון ללקחו עם ד דונג או בדונג ודבש לבלתי יגע הפה והגרון ויש שלו שלוקחים ענפי יתוע הרטובים וקולים אותו על חרש כ כעט מעט וישחקוהו ונותנים ממנו שני כרמיות עם מי טריק מעורב במים וישתוהו וזה כשהענפים
הרבשים ממנו הם חלושים מאד והמין הזה הנקרא כרמין לוקחים ענפיו ויבשוהו בצל ולוקחי מקלפותיו שבעה כרמיות ושורין אותו ביין ישן יום ולילה אחר כ ימננו ויפשירוהו ואחר שותים אותו וישלשל מאין הזק והבוריוא בהרקת הביצות והליחה הלבנה שלשה כמו ארימא או שני שלישי משקל ממבינג בשק

כלל הב׳ פרק שלו

באמור ובלעז קמפוראה המהר שני מיני יש ממנו הב הנקרא קיצורי וריאחי ואזארי ואם ורק ואורק והוא ה המעורב בעציו ואמרו קצתם כי אילנו גדול ישבו בצ בצ"ו עם רב והנמרים ישבו תחתיו לא יוכל אדם להג להגיע תחתיו אלא בזמן ידוע בשנה והוא רשון אסכנ וים על דעת אנשים ואמנם עציו אני ראיתי בהם עין נגור והוא עין לבן רך מאד קל אפשר שיצאו ממנו ם מין הכפור והטבע קר ויבש בשלישית העדי ישור השינה אם ירגילוהו המורסות והסכנים ימנע המורסות החמות אברי הראש ימנע רעיפת דם הנחירי מעורב ע עם תימן או עם בוסר או עם מי הדם או עם ברונג וי ויועיל לכאב הראש החם ו ויליד התעורה ויחזק ההרגשות לחבי המינ ויועיל הרבה כמכות הפה הנקרא קלאע אברי העין יערבוהו להולי האמר הנקרא רמ רמד אברי הנגירה יפסיק תאות המשגל ויוליד הצין הב תכריות נבים השינן ויעצור השלשול מהארוסה
סלו גגדר ובלשון אוליכנום הוא אל
אולי"ונום או בוריש המהרת ידרע
או בוריש חטאת ירוק ודומהו בכמאג ורתינג הל
והל בונה יערה בה להבה
והראתינג יעיד עשן ולא להבה ובן כל
דבר בוער לא יעלה להבה

ריש מהלבנה שהוא הנדי נוטה לירקות ויש ממנו עגל נכשירקמה הוא מרובע וניתזהו כבדים עד שיזה כמו עוץ ויטוב עגל ונסיתישן ישוב אדום ויש ממנו רבן כ המצמכי ויש שערטים הלבונה מרב האילן ושחת ניבות הרוקות וקליפות והעשן ומתיק אינו כלם ונמש העלי המבחר הוך ממנו הוא הזכר הלבן העגל אשר הוא כמו הדבק ממנים והחתכה מבגלה.

בסודהוהב הנספר הטבע קליפתו מיבש בשנית והוא מק
בקררי יותר מעט מהלבונה והלבנה חמה בשנית מיבשת
בראשונה וקליפתו מיבשת בגבול השנית והמפעל והם
והסגולה ואין לו יבשות חזק ולא קבוץ אבל הוא הלוש ח
הזובש נבו בשול ואין בקליפותיו בבו כן החדוד ולא גש
נשיכה אל הבשר והוא עוצר הדם והרכוי מפנו ישרוף
הדם ויעשנו יותר חזק הזובש והקבוץ נאמרו קצתם שיה
שהגדום יותר מבריק מהלבן וכח הדק מפנו יותר חליש
מכח הלבונה. העדי אם ירשם מעורב בדבש על טורסת
הצפרן הנקרא דהאז יסירנו והוא משובח לסכני רגג
הנעים ויועיל מעורב עם חומץ ושמן זית כשימשחו בו
לכאב הנקרא מורכב והוא כאב שאריע מפני בגוף כמו
יכלת בעד האליל עם דבר שדומה לזה ודוך והגבלה הטר
הבורסות והסטנים יועיל מעורב עם קבוטולא ושמן ו
וורדים לבורסא חמה אשר בשדים ויערבוהו בתחבוש
המתומות המורסות אשר בקרבים הבבות והנגעים הו
הוא מסתר מאד ובש הבבות הטריות ויטנע הנגעים ה
הרעים מהוסיף ויש שישים על המחן הדק מעירים עם
שומן אגידא ויועיל ועם הלב חז ר יועיל לנגעי הש
השריפה והבקיעה הנולדות בעד הקור ויתקן ההווים מ
בהסדיקות אברי הראש יועיל הלבונה אל השכל
ויחזקנה ויש מהאנשים שיצוו לשתות הפרוי מפני על
הצרם והרכוי מפני מכאיב הראש ויוהיצו כי הראש וא
ואפשר שיערבו עם נישרי וינקה הילפה בערבי הזאז ו
ויובש נגעי הראש ואם יסיפו מפנו באזן הנגאבת עם
יין יועיל ואם יערבוהו בשמן זית או זפת או שכר יועיל
ברצון קליפה האזן ברטיה ויפסיק הגלת הדם ברעיפת
ומקרום הבות והוא מהרפואות הבועילות מרצון האזן
ובערבי מחארה אברי העין יסגור נגעי העין ויבראם וי
ויבטל הבורסא הישנה אשר בה ויעשה יועיל מן הטב
מורסא החמה ויפסיק הגרת הרעיבות מן העין ויסגור
הנגעים הרעים ויועיל מסרטן העין אברי הנשום והח
והחזה אם יערבוהו עם קבוטולא ושמן וורדים יועיל
למורסות החבות אשר בשדי הנשים ויערבוהו בתרופו
מני הריאה אברי המזון יעצור הקיא וקליפתו תחזק הא
האצטו הרפה יותר אברי הנעירה עוצר השלשול וה
והגרת הדם מהרחם והגרת השתן ויציאת הדם מפי הם
הטבעת וימנע שלשול הגוף וימנע תוספת הנגעים הרע
הרעים בעגבות אם יעשר מפנו פתילה הקדחות יועיל
לקדחות הלבנה הארסים אם ירבה לשתות ממנו עם היין
יהרוג וכן עם החומץ

פרק שלח

כהרבה הבלטין קאראבי הוא
שרף כמו הסנדרוס ומטרם חתוכו
נוטה לכרכמות והלובן והב

והבהירות ואפשר שיהיה נוטה אל האדם ומוסך התבן
והמיך מהוצבחים לעצמו ולכן קראוהו קרבי כלומר סו
שולל התבן וזה ברסמן פרס ומורכב מכיכוית ועפריות
מהדקדק והוא שרף האילן נקרא חאז רומי מורכב מע
מעפרירות רקיק וכיכוית יבש הטבע חם מעט יבש ב
בשנית המפעל והסגולה קובץ ויוהר הדם ובאיזה מקום
שיהיה וכחו דומה לכח אלבו כלומר פרחו אך הוא יותר
קד מפנו הבורסות והטבנים אברי קצתם שאם יתלוהו

על המורסות החבות יועיל אברי הראש יעצור רעיצת
הדם והגולה מהראש אל הריאה אברי הנשום והחות
ויועיל מפפיקת הלב אם ישתו מפנו חצי משקל כמים ק
קרים וימנע רעיקת הדם מאד אברי המזון יעצור הקיא
וימנע החטרים הר עים מהאצטו אברי הנעירה יעצור
יציאת דם הרחם והעגבות ושלשול כל הגוף ויועיל מה
מהעצור הנקרא זחיר

פרק שלט

בבפטיאוס ובוצרי בביפיסיאן
הוא נרכנדריאה מינור והמות
הוא ענפים ויציץ אדום נוטה אל

אל השחרות או אל הירקות והם דקים ויציצו מן המטע
עם קבוץ מעט וחריטותו פתות במרירותו ועליו הם ע
עסבים מתפשטים אל הארץ וידמו לעלי אל כהר אלא
שהם יותר דקים ויותר מהוצים ולום צינים יותר כם
מפנו והם מורכבים הטבע חם בשנית יבש בשלישית
המפעל והסגולה מפתח ומבריק האיברים הפנימיים יותר
מכח שיהם וכו כח מחתך ומשלשל המורסות והסטנים
והסטנים יושם על הקשי ובש קושי השדים וימנע הנגעים
תוספת הגבלה הבבות והנגעים יסגור הבבות עם הדבש
כשיעשו מפנו תחבושת וכן הנגעים המעופשים כי
הפרקים יועיל מגיד הנשה ובש כשישתוהו עם סירנא
אברו קצתם כי כשישתוהו עם אומלי מ ימים ירפא גיד
הנשה ויתיר קושי מבאות הרגלים הנקרא נקרס וקוים
ינפע פירושו לרכיע גדל אברי המזון יפתח אטמי הכבד
והטחול וכן אל הטחול ויועיל מהירקון החמרי
כשישתהו מפנו ז ימים רצופים אברי הנעירה יפתח אט
אטמי הרחם וישלשל השתן ודם הווסת ויסיר עצירהוי
ויועיל מכאבי הכליות ואם תקבלהו האשה עם דבש
ינקה הרחם ואם יקשו מפנו פתילה עם תאנים או עם
דבש ותסבלהו מלמטה יוריד ליהה לסכנה מרוסה
הארסים יועיל מהזק הארס הנקרא אופבטון חמירות
חצי משקל מבלין וחצי נרבינג בסקלו סליבא

פרק שמ

כמאדריאום ובלטין קונדריאום
זו שבה בראשנה גרכנדריאה א ב
במוניקא המרוה הם ענפים כתיפים

בעובי ההדס והם יותר נוטים לירקות ודומה אל הנקב
הנקרא כרשון יען לוש הקרקע בערבי בלוט אל ארנוי
ויש לו עלים קטנים ידבו עלי הלוט והם מרים ועקרם
נוטה אל הארנבן ובעד ארגמוני המבחר יאות ללקוט ב
בעת שיש לו זרע הטבע אבר גאלינום שהוא חם ועם
בשלישית והיבו יותר חזק מיבשותו המפעל והסגולה
הוא פותח ומחתך ומבריק והוא מחמם הגוף הבבות
והנגעים יועיל עם ובש מהנגעים והסטנים מלי הפרקים
הלה מפנו או תבשילו כשישתוהו יועיל לרצין הנגעי
והמשקה העשוי מפנו יועיל מן הקורץ ויותר מה שהוא
ישן הוא יותר משובח אברי העין עושים מפנו נותרים
ומיבשים אותו בתרופות נגעי העין וכן זה כבוסר מפנו
בשמן זית ואבקו יועיל לתולי אל גרב אברי הנשום וה
והחזה יועיל מהשעול הישן אברי המזון יחסר עובי הט
הטחול ויועיל מהירקון השחורי ועושים מפנו משקה
הנקרא שרב ויועיל מרוע העכול מאד

ויותר כח שהוא ישן הוא יותר משובח ויועיל בעת הת
התחלת הסקרי איברי הנעירה ישלשל השתן ודם הוסת
ויוציא העובר הארסים עושים ממנו תחבושת לנשיכת
השרצים תמורתו נירי גאת ואסקולופונדריון

פרק שמא ברמוך ובלשון קרמיניך
הוא זרע תמריץ הבהות הוא פ
פרי הטרפא וכבר זכרנוהו

בשער הטרפא הטבע קר בראשנה יבש בשנית

פרק שמב בנידוס ובלשון קונדיט הוא כב
כנדמי הוא זרע ינטל ויש או
מרים זרע לבריאולא הבחות והנהר שימתוק כמבנו
עקרו והוא ידוע הטבע חם ויבש בהשלישית עד הר
הביעית המפעל והסגולה מבריק ומנקה ומנגע חריף בו
נוגן יעורר הסיא מתוך והלבנה ו:שחורה העדי יתרוק
ובוק והצרעת וכש' השדור הכורסות והכבנים יועיל
בטיב אברי הראש הוא מקשש והוא בכלל הסמים ה
המנעים הארון המברקים המגפת אשר בה וכמילת: הו
ונא מסיר הרוחות בהנחירים ויועיל למלקוח ובער א
כישא וזה שהוא מיבש ארסם העצם המבנת בבת וב
ובער מפא אברי המזון הוא מקיא בכח ומתיר קרט
המתל אברי הנעירה משלשל ומגיר השתן ואם תם
תגליהו האשה ישלשל דם הוסת ויוציא העובר וישבר
השתן תמורתו אל הקיא האגוז הקיא הנקרא נויק מסק
בשקלו ועם שליש משקלו פלפל

פרק שמג כבאבא ובלשון קוביבי הוא
קוביבש הבהות נחו דומה לנ
לנידי העצבים הנקראים פרא
גוזה כעד'אלא שהוא יותר רקיק הטבע אברו שיש בה
עם החום כח מקרר ובאמת הוא חם יבשה עד השנית
המעל והסגלה מפתח ומריק נוטה אל חום עד שאג
האנשר שיהיה תמורתו הדארציני הבכות והנגעים מפי
שכאל והנגעים המצופשים באיברים ובשינים אברי
הראש ש"ב לשחון הפה הבעיפש ובערבי קלאע אברי
תשום והחזה כשיעצרוהו בפה יצלול הקול איברי הם
המזון חזק במפתח אשמי הכבד אברי הנעירה ינקה מע
מעברי השתן ויוציא חצץ המלות ובים השתן והלועסו ו
ומשח ברוקו האשה יוליד תאוה יתירה נהעוגג לאשה
הנזקקה עמו

פרק שמד כבריות ובלשון סולפור הוא גפ
גפרית הבהות ידוע הטבע חם
ויבש המפעל והסגלה כרקיק ו
ובותך הקדי הוא מהסמים יועילו לצרעת וכש' אם לא
יתן בו ראש ואם יערבוהו בטרף האילן ובערבי טבק א
אלכנם יעקור הסבנים אשר על הצפרנים ואם
יערבוהו בחומץ יעקור הבהק הבורסות והסבנים אם
יוסם על השחפה והנגע יועיל ומריק השתן הרק וכש'
עם הטרף הנקרא עלך אל גרבט וכש' עם חומץ ועם נ
ונשרון יועיל לחכוך ואם ירחצו בו הגוף כלי' הפרקים
אם יבשחו בו בנטרון וכים על הנקרס יועיל. איברי
הראש יעצור הנזלה הנקרא זכאם בעשן וראוי
ליעשתו בחומץ ודבש לרמוקתא

פרק שמה כסלא ובלשון כרסילי הבחוה
הוא נידים כמו נידי העצבים ב
בערבי גוה רעה: ים עליהם שיר
שחורות הטבע חם ורש"ב בגבול הראשנה המפעל ודם
והסגלה הוא צופד ומשבר כח וכמים החדי כמו הטבע

פרק שמו בתורא ובלשון דרגאנגטוס הו
הוא דרגנאן הבהות הוא שרף ה
העץ הנקרא כתאר הטבע הוא ק
קר נוטה אל היבשות המפעל והסגלה כחו כמו כח הצב
הצבע וכו יובש כמו שיש בצבע איברי העין יערבוהו בכ
בכחולים על הדרך אשר יערבו הצבע

פרק שמז כמליון ובלשון כיטליון הוא כ
מין מרבזריון והוא שחור ובים
ומבית והוא נקרא גב"חמליון וב
וכבר זכרנוהו באות החית

פרק שמח באבנג ובלשון באבאנגי הוא כ
מין מבריללא הבחות קרוב בבח
ענבי השועל ויותר בח עליו חם
הטבע קר ויבש עד השנית המכות והנגעים מיצו יפגע
הנגעים ויסיר קשי הנאצורים ונגעי האזן הישנים
אברי הנשום יועיל מהצרות ומהלהבה ועיצר הנשימה
אברי המזון יועיל מהירקון אברי הנעירה יועיל מעב
מעברי השתן

פרק שמט כבכנג ובלשון כביכנגי הבהות
מכנג ד' מינים אמר דיסקורדים
יש ממנו מין דומים עליו עלי ב
בזברת אך הם יותר רחבים כמנו ונוטים ללובן וציצו מ
מכורכם ויש כבנו כעין החשבל ובערבי פרפרי וארמנ
בשתי אבות והשוק אשר עומד עליו אינו גם ועקרו רבן
ודו פארת כפארת א.' נרבק צומח על שפת אבות המים
ויש מכבנג מין שהוא כוהה ויותר מזה והשוק אשר הוא ע
עליו יותר ארוך ועליו כתשטים נקרא תורמים מרבדי
ובער תרכם אל בר ויש מכנג מין אחד קטן מאד ונוטנ
זהבי ויש מכנג רביעי דומה לשלישי אלא שציציו לבני
כמו חלב הטבע חם ויבש בשלישית המפעל והסגלים
כלם המים חדים משחינים מבריקים ושקלים
הנגעים נשבים העור בחכבים העדי עליו וענפיו קור
קודם שייבשו יעקרו הצרעת הלבן הצפרנים הבורסות
והסבנים יעקור הגרב ויופא היבלות והסמרים
והאודות היבלות הנוקות בקור הבכות והנגעים יולפו
בימיו כשהם פורסים על השפחת ובער מפא ויועיל א
איברי הראש עקריו יקל העששים הטרובים ואם יכת
ישחקוהו יועיל בדפיקה השנים

פרק שנ כמדר ובלשון כינביאריד הבהות
הוא שרף אל חרשף וכבר זכרנו
במבנו שהוא מדבר הטבע חם ויבש

פרק שנא כרבסת ובלשון קומטבירושטי
הבהות הוא דומה לחושים ברך
כי וכים קצתם אל קצתם והם נ
נכרכים על עקר אחד ונוטים אל השחרות והכרכבות ו

ואין לו טעם מרובה ואמרו קצתם שהוא המרכבת וא
ואמר קצתם שכחו כח אל כרכבר והוא היותר נכון
הטבע חם ויבש בשנית המפעל והמגלה הוא מריקם

פרק שנב בידראורו הבהות הוא אל מרכם
עוד נזכרהו באות המם

פרק שנג בשות ובלטין קרשקרטוא הם
המהות הוא דרך כרוך על הקרע
והאילנות ידמה אל הלוף ואמר ו

ואין לו עלים ולו ציץ לבן קטן וגם פירות ועפיצות ו
והנזכר עליו הוא העצם המר הטבע חם בתחלת הרא
הראשנה יבש בסוף השנית אעפ שיש לו מרות מתחלפי
המפעל והמגלה ינקה ויוציא היתרונים הדקיקים מן הע
העורקים והוא כבד אל האצטו׳ כעכור קבוצו וינקה ה
הגידים ויוציא בה שברים מהיתרונים בנחת והוא בטע
מסעיד לכותרות הדקות איברי המזון יחזק האצטו׳ וכ
וכש הקלוי ואם ישתוהו עם ווזכן ישקיט הפוקה ויפתח
אטמי הכבד והאצטו׳ ויחזקם ומיכלו בוטלנים אל היד
הירקון והמדברי ממנו כשישתקוהו ויורהו ממנו כין
יחזק האצטו׳ החלושה אברי הנעירה הוא בנקה הטנופ
המנוגפת מבטן העובר לפי שהוא ינקה הגידים ויגיר הש
השתן ודם הוסת ויועיל לעקיצת המעים ויעצור יציאת
הדם והקלוי יעצור וינקה תגרת הרחם הקרחות יועיל ם
מאד מהקרחות השינות מיצו וזרעו

פרק שנד כמון וכלטין סמינום הבהות י
יש ממנו כראבני ויש ממנו פרס
פרסי וממנו שאמי וממנו נבטי

והכראבני הוא שחור הגוון והפרסי מורכב הגוון והם
והפראטי יותר חזק מהשאמי והנבטי הוא הנמצא בכל ה
הארצות ובכלל יש מדברי ופרסי והמדברי יש בו חד
חריפות יותר מהפר דסי ויש ממנו מין הדומה אל השנ
השושנים המבחר הכראבני הוא יותר חזק מהפרסי והם
והפראטי יותר חזק מכלעדיו הטבע חם בשלישית יבש
בשנית המפעל והמגלות יוציא הרוחות ויתירם ובחתך
ומרכב ויבש בו קבוץ הערי כשירחצו הפנים במימיו י
יוכם וכן אם יקחו ממנו ויסתפקו בו בשקוד יועיל ואם
ירבו לה כהתפק ממנו יכרכם הפנים הבורכות והמכנים
יעשו ממנו בדונג ובער קירוטי או בשמן זית וקמח פו
פולים ויושם על בורסות הביצים או עם שמן זית ודב
ודבש ויועיל המכות והנגעים יסמר המכה . ומש המד
המדבר רי אשר ידמה זרעו לזרע שושנים וזה באשר יבל
ובלא ממנו המכות איברי הראש אם ישחקו הכמון ויע
ויערבוהו עם חומץ יפסיק רעיפת דם הנחירים וכן אם
בסמו ממנו עתידה בה שם אברי העין ירקסהו ויע
ויערכוהו בשמן זית ויקשרו ממנו על הצפורן בערבי ט
טיזרא ועל המטבעת הדם תחת העין ובערבי ממנא ויע
ויועיל כשילקטו ממנו עם מלח ויש פ: דירו על רגרב וה
והטביל ובערבי סבל ועל הצ: ורן אשר קלפו אותה ם
מהעין וימנע הדבוק ומין המדברי מחיכתו יברק הר
הראות ניכ׳יר הדמע הנקרא בלשון יון רחאן והוא עה

העשן והוא כמו כן יועיל בכויה הנהלדת בעד מרשתה
השיער הנוסף מהעין ולא יצמח איברי הנשום הרוה א
אם ישקוהו עם חומץ בזוג במים יועיל מעוצר הנשיכה
כמו שאמר גאלינוס ומהנשימה הנשברת ודפיקת הלב ה
הקר הנקרא בער דקאן אברי הנעירה ישימוהו כמם
בשמן זית וקמח פולים ויעכב החזין ומש׳ המדברי ויוע
ויועיל מהטפת השתן ומשתן הדם ומעקיצת המעים וה
והנפח והמדברי מעורב עם מי דבש ישלשל הטבע
אברי רופום הכמון הנכשי ישלשל הבטן והמכנם
הכראבני אינו משלשל אבל עוצר ועשב מדברי ממנו
יציר האדומה בשתן הארטים ישקוהו ביין לנשיכת ים
השרצים וכש׳ המר ברי אשר ידמה זרעו לזרע שושנים

פרק שנה כרוויה ובלטין קרואי המות
עניינו קרוב כעניני אניסון
הטבע חם ויבש בשנית המפעל

והמגלה יוציא הרוחות אינו ברקיקות הכמון אברי ה
הנשום והחזה יועיל מן פיקת הלב אברי הנעירה יוזי
יורת התולעים

פרק שנו כרפסה ובלטין הירבו הוא
כרשינו לפי אירוני המרת אמי
קצתם שהם נרגרים קטנים כמו

העדשים ואינם רחבים אבל הם בעלי צלעות עגולים
מעט וגוונם כורה נוטה לכרכמות ושעמו במוצע בין
טעם ארנאס והעדשים והוא בלי׳ל המקרי ותשב אל נ
גנו כי גרגריו דומים לגרגרי חבושים ולפי דעתי שהוא
אל בוזן והמדברי ממנו לכן נוטה לכרכמות כמו שאמ
שאמרנו ויש ממנו שיהיה אדום אבל ויתקודרים שהוא
עשב קטן ועליו דקים וזרעו נולד כאלו הוא כנוחתך
קנפסא בער אקאבע הטבע חם בראשנה עד השנית יב
יבש בשלישית המפעל והמגלה מברק ובפתח ולו הקוז
תערוב רע והבשרו כמו הבשר התרמו והנוטה אל הל
הלוכן הוא פחות רע מהאדום ואם יבשלוהו שני פעמי
יתבטל המרוקו ותשאר עצירותו גיגן מזון יבש הע
העדי ימשחו בו על הבוקו והכתם הנקרא כלף והברש וה
והרמשים ומכשיר הגוון ועושים ממנו גרש ויתנו ממנו
אל המושים כמו אגוז ויסיר הרזון ויושם תבשילו על
בקועי הקור והבוכו ויועיל ושוב דבבר המורסות והם
והסכנים ירכך הקושי ובלבד קושי השדים תבכית
והנגעים ינקה הנגעים בעירב עם דבש ויועיל בהסמת
וירכך הקושי מן הנגעים אשר הם בזרוע הבשר וה
והאיברים ויתיר קושי קנה הזרוע ויועיל מהאש הפרסי
בערבי נאר פרסי ולנגע דבשי ובער שהריה אברי הנ
הנשום והחזה יועיל לקושי השדים ויסיר רקיקת הליח
העבה איברי הנעירה המדברי ממנו ישתין הדם בכח וה
הגרתו וישלשל הטבע ובשילהותו עם חומץ ויעשוהו
יועיל מעוצר השתן וישקיט העצור ובערבי יותיר וכן ע
עקיצת הבנים הארסים יעז ותתחבשת עם יין ויושם
על נשיכת האפעה ונשיכת הכלב השוטה ועל נשיכת
ארס ארם הצם ויועיל

פרק שנז כמאסר ובלטין כימפסור הבה
המהות הוא כבר ענן אל גרשיר א
אך הוא יותר חזק ממנו הרבה ה
הטבע חם ויבש בשלישית מאד המפעל והמגלה בת
מיד ומתיך איברי הנעירה ישלשל השתן ודם הוסת וי
ויעל העובר במה חזק אין לו בזה דמיון ולא בשלשול ה
המיכות

פרק שנח כירפדאנה ובלטין בומודינן ה
המהות הוא גרגרים ושבחוהו ה
הרופאים איברי הנעירה יחמם
פי הטבעת מאד וישלשל המים והבררה

פרק שנט מורגנדס ובלטין מובינרין ה
המהות הוא דבר קל כמו אצנא
והוא נבטו ויקראוהו כרג אל חם
ומאם כלומר צואת היונים ובכרנאר ובמצרים
יקראוהו מור כגדם המבחר ממנו הוא הרקק וחלש
הטבע הוא חם ורטוב בראשונה ואמרו כי הוא מקרר מ
מעט ואינו אבות המפעל והמגלה הוא מיבש ומכבה וא
ואמרו שהוא מפסיק הדם וממלוחיר כי כשיקחר ז וליט
ליטר דבש ומבנרל ליטר ויתנענעהו הרטב ויפתחו הכלי
ישוב חנף שכבר העדי הוא מטמין איברי הנעירה יוסף
בשפת הורע

פרק שם כאוראן ובלטין כי אואר נואן
הוא לינגא בוביס מגלושא חם
המהות הוא שם עשב ואני חושב
ניהוא לשון תאור בלשון פרס והוא לשאן אל תור
המפעל והמגלות משבח ובסיר היגון ב גלת

פרק שסא כיאר ובלטין כארון הוא ענה
הנדי יביאוהו הרבה בארצנו ו
ואינו רחוק שהוא אל כרנאת ה
נגדי כלי הפרקים הוא גדול התועלת בענין השבר ונתר
והרצון והשטשה

פרק שסב כשאם הוא לוישטיקום
הטבע וריעו ועקרו הוא כחמם
ומיבש בשנית המפעל והמגלה נ
וסר הרוח ויפתח ,
איברי המזון מבשל ומעכל
ומזיר הגמה וכש באצטו' ומחזקה איברי הנעירה מש
משקל שני זוזים ממנו יוציא התולעים ונרגרי התולעת
ומקי בי חב אל קרע ויניר דם חוסת במהו דל בזרעו ה
הארסים יועיל בנשיכת השרצים

פרק שסג כמאת הוא כמהון הבהית
רובו הוא בעצם עפרי והמימי'
בו פחות ויש בו אירות ודקית
מעט והוא ערב המטעם המבחר ממנו הוא הגדול בח
גדול והלבן אשר אין לו ריח והיבש ממנו הוא יותר ר
רע בהרשב והשלוק תחלה אחר שיקלפוהו ויבקעוהו ב
בסכין ויתנו בו מים ומלח ואחר יבשלוהו בשמן זית וב
ובמוריה ובעשבים פרי והבלין והלקית הוא יותר משמן בח
ומזור רע שבמיניו הוא וכש הציבה במים תחת
האלנות ובארץ ריעה המפעל והמגלה הוא גם מאד רז
ניזון מזון גם שחורי אין דבר מוליד השחורה כמוהו
התריאק עליו הוא היין המתוק כאין מים התבלין ועם
ישלקוהו ואחר יבושל בהם יולד ממנו מזון גם אך אינו
רע אבל לא ישאר לו מטעם כלי הפרקים יפחדו ממנו
שמא יוליד הצנן הנקרא פלאג איברי הראש יפחדו מ
ממנו שמא יוליד השתוק איברי העין המים היוצאים
ממנו יבריקו העין וזה על שם המשונע ועל דעת מסיח ה
הרופא ובלעדיו איברי המזון הוא מעוכב העכול ויזיק
לאצטומ' גם הכליות ואמר גאליינוס שאינו רע הכליות א
איברי הנעירה יוליד הקולון ויקשי השתן

פרק שסד כבר הוא קפרוש המהות הוא פ
פרי וכלו שר שולה פרי כמו הקש
הקשואים מכלי המבאר והוא ח
חריף חד וירשם בעסים הענבים וימנע מלהרתיח והוא
כמו החרדל ועקרו מר וחריף וממנו מין מים סוף ובע
ובער קלוסי והוא מוליד השחין בפה עד שיגלה ברעה
ויוליד מורסא בבשר השינים המשובח היותר מועיל ש
שבו הוא קליפת עקרו הטבע הגדול בקרקעות התשות ה
הוא יותר חם וחום כלו ויבשותו הוא בשנית המפעל
והמגלה מפתח ומתיך וממרק ועקרו מתיך ומרקק ומפ
ומפתח ובקליפותיו מרירות וקבוץ ומזון פריו מעט וכ
וכש כשיטחוהו הרטיב יותר רע ממנו מהמלוח המורסו'
והסמבים עקרו יתיך החזירים הקשים ויערבו עמו בה
ש חמר בתו וכבר נסו עליו לזה והועילו הנבות והנג
והנגעים אם ירשם קליפת עקרו על הנגעים הרעים וה
והמטונפים יועיל כלי הפרקים קליפת עקרו יועיל לג
לניד הנשה ובאיבי הירכים ויש שיעשו הקנא כמיצו ויו
ויועיל מאד ויועיל מהצנן הנקרא פלאג
והבטול הנקרא כרר ויחזק האיברים מפג
כפני שבו מהקבוץ וכן יועיל מתחתוך הגניד בראשי ה
העגלים ואמצעיתם איברי הראש אם ילעסו קליפת ע
עקרו יוריד הריטבה מהראש וישקיט הכאב הקר ממנו ו
ואם ישימו ממנו באזן יועיל אל התולעים הנולדים בה
ואם יסוך בעקרו בשן הכאבת יועיל וכש כשהוא רשו
רטוב וכן עליו אם יבושל בח מין יין וישכשכו הפה מ
וזה שיבושל פעם בחומץ פעם ביין איברי הגרום
והחזה הצלוח ממנו יועיל לבעלי קוצר הנשימה איברי
המזון הוא היותר מועיל אל הטחול והקושי הנולד בו כ
כשישתוהו או אם יעשו ממנו תחבושת עם קמח שע
שעורים והרוכה לו יותר קליפת עקרו ויש ממנו שירק
חמר שחורי מוטה ל איברי הנעירה ישלשל תערובנ
נא ונם ויניר דם הוסת ויהרוג החיותים והתולעים במ
במעים ויועיל מהמחורים ויוסף במשגל ואוכלים מם
ממנו קודם ואכילה שמעולה ממנו וישלשל הארסים ה
הארסים הוא תריאק

פרק שסה כסתג ובלשון קיבוניס ויפנים
המהות הוא דבר כמות הכמחם
כמלא מעונך בשער כנריא א
אלא שהוא יותר עולה ויורד ונמצא
כחול מו שצומחים המטים והמשרינות והוא ערב מא

פאר מרוכה כאריתי כמים ובנהרות ובריפאן ככו בן
ג״א ראינו שהוא יותר מזיק בהכנהון יהספריות והקס
טעמו לטעם הבהמים היה נוטה מעט אל המתיקות
הטבע הוא קר זולת קור שאר הכבזון והצפריות ולא
יפליט מלחות נכרית עם יובש עצבו הכפעל והמגלה
הוא כרקיקום

פרק שסז

כרפס ובלשון אפיאום
המיות יש ממנו הררי
וממנו פרדסי וממנו צ

צומח במים או קרוב מימים והוא יותר גדול כהפרדסי
ובחו בכח הגני וממנו מין יקרא כבריון יותר גדול מ
מהגני והפוך העיבר עליו חליל נוטה ללובן ויש ממנו
שמתהלך כפי הארצות כי יש ממנו רומי ובלעדי זה וא
ין כל כרפס הררי נקרא כשיסלין לפי שהכברסליין
נ. ד במלעים ומבחר הוותר הוק הוא הרובי מ הררי
הטבע הוא בחית החום והיובש בשנית אבר
רו אם כי הפרדסי כשב אלא שעקרו יבש הכפעל
והמגלה בתיר הנפח כפתח האכפים ונפריד ומשקיט ה
המכאובים והדברי בנגע ובמאיב העשוי בכבן בעינ
הוא יותר נאות לחופי הבא העדי הכדברי יועיל ל
לחולי השיעל ולבקיעי הצפרים ותובלות ובערבי תא
תאליר ויועיל לנגעי הקור והפרדסי יבשיר ר.ח הפה
באד הכורסות והכבני יותר בורסות הליחה הלבנה
בעת ההתחלה ובן הקשה ויותר החבה הנקרא כטרגיות
החבורות והשחינים הבוכרי ינגע כשמתכבשים בו ובן
יועיל כרגרב וכהשחין הרק הנקרא כגבא וכהכבות עד
שיימגרום אברי הראש רע אל הכפין ויעורר הגפ
הנכפים ואברון שאם יתלה בעקרו על הצואר יועיל מ
כבאב השן אלא שמשברה אברי העין הכרפס
הפרדסי כשיערבוהו בתחבושת מכאובי העין אברי
הנפש והחזה יועיל בחשעול ובן כפרנות ונשיכה וח
והכרפס יועיל לבורסות הגדים החמים כשיעשו כמנו
כי הפרקים כל תלקו הם נאותים לגיד הנשה
אברי המזון יועיל לכבד ולטחול ויניע הקרבים בת
ב׳ תוכו ואינו נבחר והעבול והירידה הרעו יולידהאס
השטנסי. ויוליד הקיא אלא אם ירקיחוהו ואברו קצ
קצתם שכל מניו מועילים ראצטו ואבר רופס שאין
הדבר בן אבל יביא אליה רשבא רעה חזה וינה כמנו
יהערב הרבה כאצטו אך הרומי יותר משובח לאצטו
ואבר גאלינוס ש.וא ראוי לאכלו עם חזרת לפי שם
שמשוה קור ההזרת וזה כשיאכלוהו אחר כאבל משובח
וחרע יועיל בהסקוי וינקה הכבד והאצטומכא ויתכבת
אברי העירה ינ ר השתן ודם הוסת והוא רע אל הזה
הזרות וינקה הכליות וטים השתן והרחם וכל מינ
מיניו והלקו יועילו והרע נעליו לא יועילו כן על הם
התיוטה ויש בעקרו של סול וההררי יעבר החצץ שבבר
והכרפס יועיל מקטי השתן ויוציא השליה והמין הנקרא
כמנו מליון ימלא הרחם ומבות חריפות באשר
הצירו לגבור ממנו ואברו קצתם, שהכרפס יעורר תא

תאות המשגל עד שאברו למניעי מן המניקות לבלתי יפ
יפגר הלבה ביתעורר תאות המשגל והרוצי, טוב אל ת
המעים ונקרא קולין ובים השתן ורבוליא והארטם
כשימגשל עם עדשים יקרא אחר שתית הארס וי כן
הנקרא כמרגיון הוא יותר נצות לזה וכשישתדו אל הנ
הנשיכות כהעקרב יחזק עניינו

פרק שסח

כליה ובלשון ריניש הוא כ ריא
הבהמות ידוע זה ויותר משובח שב
שבה הוא כוליות הגדי הזנק הם
הטבע שר אל הוכסות הכפעל והמגלה הוא מעט הה
ההזנה בווהם

פרק שסט

כרים ובלשון ויגשיר הוא כרים
הכפעל והמגלה רע תליה בעט
ההזנה ובן כל הרובה לו מקרבי

ואעפ״י שיושיב עכולם אך הם יותר זנים מהריאה אבל
קרבי העופות הם יותר משובחים המזון כשיתקבלו וזו
ויותר כרוכה וכש ההרגנלות והאווזות אברי המזון
הוא משובב העכול

פרק שע

כבד ובלשון איפאר המפעל וה
והמגלה התקרוב הנולד כבד כל
כבד עב והיותר משובח שבו הן

הוא הנולד בכבד האווזה הקטנות השמנות וכבד הזה
התרנגולות השמנות אברי הראש כבד העזים וגם בת
ותישים יגלה עניין הנכפים ואם יאכל ממנו ונבשה יפ
יפול מיד כבד התרנגולת וגעור. וגם אם יושם על הטן ה
הכאבה ישקיט כאבה אברי העין מי כבד העזים אם
יאכלו ממנו או יקבל עשנו יועיל לסנורים וכער קצת
אברי המזון כבד הזאב יועיל בכאבי הכבד כלם אבר ג
גאלינוס אני כתתי ממנו בתרופות אל נפאת ולא מצאתי
בכבד תועלת יתירה על התרופה אשר אין בה ממנו וכ
והכבד מעוכב הירידה חוץ מכבד האווזות הקטנות השמ
השמנות והארסים כבד כלב שוטה ישקוהו לנשוך ממנו
יועיל וכבר אברו שהוא מונע הפחד אשר נשוך מכלב
הכלב מרבים ונבר הוו בזה אנשים ונרפואות אחרות
והם כמו כן
שעשו

פרק שעא

כרוב ובלשון קאולים הכרות קצ
עצם הכרוב יותר כבד מקליו זה
והכדברי כנגד יותר חם ויותר יב

יבש וכלו חם בראשנה יבש בשנית והכרוב ים ממנו ג
פרדסי וממנו נולד כסלעים וממנו כרוב רומי ונקר נ
בררי וממנו כרוב הכים וו מברבר יותר מר ויותר הר
ויותר רחוק היות כמן וכשול ראש הכרוב עם כי רם
רבונים הוא שוב והקבוט נגד המזון ומעבה הדם כשאל
כשאינו נבוח ויוליד בצרורי המנור והצרעה גם וח
ויהדש כאב ולא יעתר מבקום רבו בבו ונפה הרוחו
הכפעל והמגרות הוא מבשל ומרכך ומיבש ומש
כשימבשלוהו ויבירו כי מי הראשנים ואמר עצמו יחקת
ויובש ולו מגלה בהשקט ובמאובים וממנו יותר רטב
מעט מבזון הקו טוב והדם הנולד ממנו רע ואם

ואם יבשלוהו בבשר שמן התרנגולת יכשר כמעט הכו
הבורסית והסמנים המרכבים מהושו והפרדסי יבשלו הכו
הבורסית הפלגמוניות והקושי הבכות והנגעים ימגור
הנגע תוספת הנגעים הרעים וידש עם לובן ביצה על
הפריטה ויועיל כלי הפרקים יועיל מהרעישות וידש ע
על הלחן הנקרא בערבי חלבא על הנקרם
ויחלפו תבשילו על כאי
כאבי הפרקים איברי הראש תבשילו וזרעו יעכבו הש
הנגרות ויועיל מהולכת וכשיעשו עשים כמוצי ינקה ה
הראש ומבגלותיו שהוא מיכש הלשון ומשן איברי הע
הנין יחשיך הראות ואמר כשיערבוהו בכחולים איברי
הנשום והחזה אם יעשו בתנור עם ביצה והבשילו עם
שמן שומשמין יועיל להניקות וכל מין כבנו יובך הקול
איברי המזון רע לאסטומכא ומיצו עם שכר יועיל בה
מהסחול והירקון ועבסיו הם מעכבי העכול איברי הנ
מגיוה ישלשל הוסת והשתן וזרעו עם מי תורבוס יהר
יגת התולעים ומיצו ישלשלו דם הוסת נכ' אם המכול
ואחה כבנו ומבישו עם קבח שונית ומציצריהר: העובר
נגם המכול האשה מזרעו אחר המשכבים ומסיר נפת ה
מרון ואפר עקרו ישבר חצץ והוסי מהכרוב. גושה לם
לסליות וטרירות ולכן ירבך הטבע ושלשל ויעש' עם
הנסי השמן ועליו כבו על הראונג צובח של שרש א
אור הטרסם כיצו עם יין יועיל מנשיכות ויועיל בנש
בנשיכות הכלב השוטה

פרק שעא כראת ובלשן פורדם הבהות
יש מכנו שאמר ומכנו גאבשי
ומכנו נקרא כראת במדברי הג

הוא ממוצע בין חברתי והשומים והוא יותר ראוי אל
הרפואה ממה שהוא אל המזון והנבטי יערבוהו ברפ
רפואות יותר בהשאמר הטבע חם בשלישית יבש בשנ
שנית והמדברי יותר חם ויותר יבש ולכן הוא רע הע
הקרי השאמר עם הסומאק יועיל ליבלות המורסות והם
הסמנים הטלוק יסוד האודם הנקרא טרא בערבי הכב
הסותו והנגעים השאמר עם המלח יועיל לנגעי המעים
הטרטרי כמו ינגע הגוף איברי הראש יעסיק רעיפת ר
רם העורים ואם יעשנו בזרעו השן הנבאכה עם עש
עשן יחרוג התולעים אשר בו ויפול השן ומי שיאכל
ממנו יבאיב ראשו ותרבה דמיונים רעים ואפרו בע
בעוגב עם שמן ורדים וחומץ יין יועיל לכאב האזן וכן
נסדים כשר השנים והשנים ויבקעם וכש השאמר א
איברי העין יזיק אל הראות איברי הנשום והחזה יועיל
עם מי שעורים אל התוסר ואם ויותר הנבטי עם דבש
יועיל במורסות הריאה ויבשלם וישקו מזרעו שני זוז
זוזים עם כמותו משקל זרע הרם ויועיל לדקיקת הדם א
איברי המזון רע לאצטו יותר מהפרדסי אלא שהוא יותר
מי יותר חד ויותר נושך והכרתי כלו הוא נופח ולכן יא
יאת ושלשל בעלי טחורות ויקל נפיחתו ויקל נמקן איברי ר
הרום שהוא מפסיק הרוח התמון הוצא מהגרון הנקרא
נשא בערבי ובכלל הוא מעוכב העכול איברי הנעירה ו
ישלשל השתן ודם הוסת וכש הנבטי והמדברי ום
ויקלכים השתן והבוליא המנותקים ויועיל אל המות
העורים כשישלקוהו ויאכלוהו או יעשו ממנו תחבושת
יקודו המפעל ומן זרעו קלוי לבדו

ומן זרעו קלוי עם הרם יועיל לעצור הנקרא זחיר בע
בערבי ודם העצבות ואם תשב האשה בתבשילו יועיל
לצרות הרחם והקושי אשר בו והבשיל עקרו אם יעשו
ממנו אספלנית עם שמן קרשאם או שמן קסדים או ש
שירת יועיל לקולנג ומין הוכ' ממנו מכל מסלסלת
הדם הארסים מיצו עם מי קרשם יועיל אל הנשיכות

פרק שעב כמבוא ובלשן קוריאנדרום ה
הבהות יש ממנו רטוב וממנו יב
יבש אמר גאלינוס וכח: מו

מורכב והנזכר עליו עפרורות מר ומימות פרטר ועם
רעמיצות מעט עם קבוץ מלשי דעתי כי הבישותו אשר ב
בו קר ואינו מופשט כלל אלא אם יהיה בעבור עצם רק
רקיק יתערב בו תמרובת שיפריד ממנו הכף ולא יעמד
וכבר אמר הכן כי גאלינוס הרחיק מהות קור הכזברה ו
ונחלק בזה עם דיאסקורידוס ואני אומר שכבר העיד ע
עליו רופס וארכגנס וכלעידים שהוא קר הטבע קר מם
מסוף הראשונה עד השנית יבש בשניה וכן דעת בן גרינ
שהוא בשלישית ולפי דעתי כי יבשותו נוטה להם מעם
ואמר גאלינוס שכלם נוטים אל החום ואולם זה בע
בעבור עצם רקיק יותך ולא ישאר בעת השקיה ואם א
אין הדבר כן לא היה ראוי להרג רבוי מיצו הקור
הבפעל והסגלה יש בו מכל הרגש וקבוץ ומיצו עם הח
החלב יעשה רפואה חזקה המורסות יועיל במורסות הח
החמות עם אספידג וחומץ ועם שמן ורדים ועם דבש
ושמן זית יועיל לאודם נקרא שרא והאש הפרסי ועם
קמח פולים או קמח זרעונים הכל מעורב במיצו יועיל
לחזירים אמר גאלינוס אחר שמתיך החזירים איך יהיה
קר יש להשיבו שזה בסגלה שבו עם עצם רקיק שוקע ו
יעבור וישקע ולא ישקע העצם אך כתישתו ממנו יתך
במהירות החום וישאר הבפעל הקר אמרו ולא היה כר
ברתא מהאודם הנקרא חמרא לולי שהוא קר או מעורב
בשחורה או לחה לבנה איברי הראש ועיל בחות הר
הראש הנולד מקיטור כרה או ליחה לבנה ויועיל טהב
מהכפין הנולד בזה ומגלותיו שהוא מונע הקיטור הע
העולה אל הראש ולכן יושם במאכל הנכפה בעד קיש
קיטור האצטו ותרבה לאכול ממנו בשהוא רטוב או
יבש יערבב השכל והרישוב ממנו יישן וימנע רעיפת ד
הנחירים ואם זורים מאבק היבש ממנו על טחן ודפה א
או אם ישכשכו בה הפה במין הרעשה ממנו יועיל מח
מהקלאע איברי העין יוליד חשכת הראות ומיצו ישקים
דפיקת העין ויותר עם חלב הנשים ואם יעשו תחבושת
עליו להגרת החברים אל העין ימנעם איברי הנשום וה
והחזה יועיל בדפיקת הלב החם ואם יש עוד בפי לשון
הפלגמוני בערבי ליצא אל המאל יעצור רקיקת הדם א
איברי המזון כסיב העכול ויחזק האצטו החמה והקלור
ממנו ימנע הקיא ואמרו שהוא מפסיק הרוח התמון ה
היוצא מהגרון וב ערבי נשא כשיאכלוהו אחר אכילה ו
ואם הדבר כן יהיה מפני שמונע הקיטורים ותנועתם א
איברי הנעירה כשקולים זרעו יעצור הטבע ואמרו שז
שזרעו מעורב עם עסים נקרא מי בבהג יוציא התולעים
והכזברה הרטובה עם דבש ושמן זית יועיל למורסות ה
הביצים החמים והרטוב והיבש ממנו יחסר כח התאוה ה
המשגל ותחבורת התשמיש מקרטי מין...

אנא עש וזה בנגובו טיפת הזיע הארסים אם ישחו בם
כבנג שעור ד׳ אוקיות יהרג וזה שיורים הינון והעלוף ג
נקרא אשי ולא יצות להרבות בבנג

פרק שעג

בכתרי ובלטין פירי הוא פירש
יש בו עפרירות ומימיות ויש בא
בארצנו מין הנקרא שאה אבלור והוא כרובה הגר
הגרעין חבשר חזק העגול רקיק הקליפה ותגנו באה וא
ואם הוא יבש באולו הוא כי סכר קפוי הרכה ואינו גם
העצם אך טוב הריח מאד כשנושל באילנו על הקרקע
וייבש ויתוק וזה כבינוני הבכתרי שאין בו חזק הטבע הג
הנקרא ציני קר בראשונה יבש בשנית והנקרא שאה אב
אבגור ישר ודשוב הבפעל והפגלה כל׳ מין כבנג הוא ק
קובץ ויערבוהו בתחבושת לעצור החבורים ויש שום
שיכרוק כעש והתערוב הצולד מבנג כרובה יותר ויותר
כשובח התערוב בתפוחים ועל דעת רופא ואבנם
הנקרא שאה אבדור הוא בארץ כרמאן לבד וכרבך הם
הטבע בטובה הליחה באר הבבות והנגעים יסגור הסב
הבבות וכש הצרבר׳ הבם אברי המזון שורה האצטום
ובעבר אותה והציני לבר יחזק האצט׳ ויסיר הצבא וי
וישקים הבריח האדוגה אברי הנעירה יעצור הבטן ויו
דיותר היבש מבנג ויש בו סגולה סהורא
בוליד תהרגין הנקרא קולון ולבן יאות לשתות אחריו
מי הדבש עם התכרין ועשים מבושל ובעד שרב יועיל
לשלשל האדומים הארסים אשר בין החזק הקבוצות ם
מטהר להוריד הצמרין ואם יבשלו המטרין עמה נזק

פרק שעד

בארע ובלטין פרדיש הוא בר
כריקים הבפעל והבגלה יוליד ל
ליחה דבקה שאינה גסה אך הוא
כשובחת ובעט היתרונים אברי הגשום והחזות יועיל ב
בהשעל החם ובש עם כרק שעורים איברי המזון הוא
בטובה המזון והעכול טוב הליחה דבקה ואינו גם וח
והאות על שבח בולו שהוא מבור והאסף ולהזות גם
נבוח בעת בשולו אך בוונו אינו מרובה איברי הנעירה
וישלשל במבוק אשר בו

פרק שעה

בלב ובלשון קאניש העדי שתן
הגלב ישיבו על היכירו ואשר א
אברו עד הלב חבלב סיגרת השער ו בנע הנגר לצם
ל בוח הוא שקר על דעת גאליגוס וגליגו כתב שרשים
נאם בהם טרם הבלב ינבע צמיחת השער הגברם איברי
ונעירה אשר גאליגוס כוב כי שאבר בדבו יוציא הע
העובר הארסים דם ובלב השושה יועיל לנשיכתו ול
וראש החצים הארסניים

פרק שעו

כרס ובלטין ריטיש הגהות אבר
נא יגוס הגרם הבגברי והדרי
יש לו ענפים ארוכים מנו שם
עסוגל הכרם ועליו כמו וגב השועל הפרדש אבל הם י
יותר רחבים וגצ צו כבו הא וב וצריו באשכול ותבא בע
בעת הבשול ונרגריו ענוגדים ואוכלים עליו בתחרה בש
בש צבחו הגשול והבגלה אשר ענפיו יערבוהו בבסוי ה
הנזיר ושכן הכרם כבר שכן ורד ואיגו בשלשל כבוחו
שבן עסיסו בשקים ונחובם הגרר הכרם הבדברי הוא

חזק המקבוץ הערי ודביעתו על הינלות הנבליות יועילות
הכרם הבדברי יבריק הבהם הנקרא בלף והעושים בנ
בעורבי גבס וכרם הישוב הוליש והבדברי אשר שרש
שרטעתו יגלה השער עם שמן זית וכש הנמצא בנגנת
להם בעת הצורך אליהם ושמנו יותר חזק בהשכנים ב
בלם הבבות והנגעים רבע הגרם אשר לגרב והשחין ח
הדק ופרי הכרם הבדברי יבנע הבורסות והבנות בליח
הפרקים אפר אלנו עם חומץ יועיל לעקות העצבים וא
ואפר ענפיו עם שמן זית יועיל לרמון הפרקים ויש
פישתו אפרו אל הנצ׳ה ובשיחות טובה אל העולים ו
ולעוותם אברי הראש חושי יעשו בהם התחבושת לב
לבאב הראש וזה שרש הכרם השחור והלבן הבדברי
מבלל הכמים הבברקים מנוגת האזן והוא מושכים הם
הבועלים מוחרשכת וקל פת הבדברי עם דבש ירפא ב
בשר השינים הנכיים אברי העין עלי הכרם עם גרש ם
שעורים עושים מהם תחבושת על העין ויבנע הגדול
מבנת אברי הנשום והזות מין עלי הכרם הפרדסי יו
יועיל לרקיקת הדם וכן פרי הבדברי כשישתו בבנג
אברי המזון עליו וחוטריו עם גרש השקודים עושים בם
בבנו תחבושת על צבח האצטומכא ויועיל אל הרבה
אשר בה מין עליו יועיל לכאב האצט׳ הנולד מחום
ויש שותים מבנו הבדברי עם יין ויועיל מהסקרי וי
וישלשל הביטות ופרי הכרם הבדברי טוב לאצטמכ
והאסטנם ת והחלאה אברי הנעירה מין עליו יועיל לד
לדסנטריא ולכאב העגבות הנולד בחום ודבעתו א
אשר הוא מבנו הסרף שותים אותו ביין וישבר החצץ א
ואפרו עם חומץ כאשר יושם על השחורים והוהזא
אשר בהם יגעילו ופריו טוב לאצטו וישלשל המקו רע
ויעצור הטבע הארסים הריאק לנשיכת האפעה
סעד קי יפה

פרק סעז

בנכש ובלטין פאמיר הבהמ
מבנו פרדסי ובדברי וכן השחור
מבנו מין בעל קרן והוא הוסי וב
ופריו תלש ויש מבנו מין נקרא זכרי הרסלי ובסתר ס
מבנו והיותר נבחה לשלום הוא הלבן ויאות לבהרה א
ראשם מבל מין ובין בבח א לח וחותכים אותו בבמ
במספרים ואחר יצניעוהו ויתבאו מבנו הטבע גמ
הפרדסי קר ויבש בשנית והשחור בשלישית ואברו שה
שהוא עד הרביעית המפעל והגלה בינו הגשבש בלם
בקרים ואינם צופרים כדי הראוי לסמוך עליהם והש
והשחור מבנו הוא כעטה ומיבש והבשבש הוש הגד
והבדברי אשר פריו ע גם בקרן התור והוא חזק הוא
התגריק ובחוזק ומין הבדברי מבנו ינקה מבניו הנגעים
בעיני הברבות והבורסות והסמנים ורע : במיניו חזק ב
שחיטו על האודם הנקרא חברא ורעד הנבות
ה נגעים עלי המקרן ירלידו בהנגעים הבטנים וא
ואוכלים הבשר הנוסף וזה בתבורקו והוא חזק הנח
ההתקרשות ויבש בעד חשבדישא ובן צינו הוא יבשל
אל הנגעים החצונים מבני רוב התגרוקו והבדברי עושי
מבנו תחבושת עם שמן זית על הנגעים ויקים בריח

הפרקים עושים כמנו משיחה עם חולב על הנקרים ויו
ויועיל כשיבשלים עקר אל בשבש ובורברי בבים עד
שיחסר החצי וישקו ממנו ויועיל לגיד הנשה אברי
הראש הוא בירון ובש השחור ויש בכמו שיבטל ההרגש
ומגלים אותו בפתילה והוא בירון ויבנע הגזלה ויועיל
אם יעשו בכמו תחבושת על מצח בעל התעורה וכן אם
ילוש כי בשולו והנקרא זבורי בשתיתו מבנו עם קרטא
יועיל לנגפים ומבנו עם שמן וורדים כשימשחו בם הר
הראש או יקיבב עליו יועיל לבאב הראש אבל כל זכן
שאפשר שיוכל לסבול מבנו הוא יותר משובח ויש שים
שימו בשולו באזן אשר באבה חזק וישקיט באבה
אברי הנשום והחזה יועיל מהשעול החם והגדולה הגז
הנולות אל החזה ומריקת הדם ועושים כמנו מרקחת
הנקרא אל עריק ויועיל באר מהשעול החם וכל שכן כש
נשיקדמוהו באקקיא ומיץ זקן התיש ובקרבי לחי אל ת
חיש והוא אמוקסטירוש אמר בן מסויא כי זרע הטחו׳
ינקה החזה ואמנם הקליפה היותר נראה מענינה שעוזר
אל הריקה ובכל זרעו יש נקיות אברי המזון יועיל טר
מטיבות האצטו והכרברי והיטי והבקרין כשיבשלו ע
קרו בבים עד שישוב אל החצי יועיל מחליי הכבד ול
הטי שיש בבטנו תערוב ליחות עבות וזרע הבית הנק
הנקרא צברי ינקה כמו כאשר יעשה אברי הנעירה הלבן
והשחור כשישחקוה היטב וישתוהו ביין שחור ועקרן י
ימתיק השלשול הישן ולא יכלה טבעו מכח מרש׳ עם זה
נקן נבים וחותך תבשילו והחזק המבשל כשישקו בכמו
והוא יועיל לשלשול חנוף וכשישתו זרעו ביין קרטאן
וכן הטבע ואם ישתה כהנקרא צברי שעור ישכר בכו
קטאם יקרא וישלשל והזרע היטי ישלשל הליחה הל׳
הלבנה הנאה והצברי כמנו עם דבש יוסף בכמות הזרע

פרק

שעה בכטי ובלטין אלטיאה הוא כיש
בלווא הכהות שכו ברשון יון כם
בסטוק כדוסר גדול התועלת הט

בטבע חם ביותר המפעל והסגלה יש בו רכוך וכש׳ ל ור
ורצין וחתוך וזרעו ועקרו הם יותר חזקים בכחם הר
הרטה וזה ויותר ביובש ויותר בריקות העדי יכשתו בו
על גבוק עם תומך על השטש ויועיל וזרעו יותר חזק
בהתבורות והמכנים ירכך המורסות ויבנעם ויתיר
המורסות הדפיות ויבטל הסבות ויועיל במורסות הנ
הנעורות מהחזירים ואם תסבלהו האשה עם שרף הא
האלון ובערבי צמג אל בטם יועיל לקושי הרחם
ושלשולו עם נפרית על החזירים ויועיל כרי הפרקים
ויקשט באב הפרקים
ויותר עם שמן אווזות הקטנות ויועיל כגיד הנשה ומה
ומהעיפה ורצוץ ואבצע העצלי והשתטחות העצבי׳
אברי הראש כשיחבשו בו יוליד המורסות הגדולות בא
באודות האזנים אברי העין יותיר התעוררות הפנים וה
ויגנה הגדל בעפעפים אברי הנשום והחזה זרעו יוע
יועיל מכשעול החם ויבאר הריקו ויבנע דקיקה הדם בכח
עקרו ועליו ויעזר בבורסות השדים ויערבוהו

בתחבושת מורסות הצלעות והריאה אברי המזון השרף
שלו ישקיט הצמא אברי הנעירה תבשיל עקרו כשי
כשישתוהו יועיל משריפת השתן ובשריפת המעים ומם
ומבמורסת העכבות וכן יועילו עריו ויועיל בהשלשול ה
הרע ואם תסבול האשה מזרעו עם שרף האלון ובערבי
צמג אל בטם יועיל לקושי הרחם וצרותו וכן תבשילו ל
לבדו ומנקה הולדת ותבשיל עקרו כשישקוהו ביין יוע
יועיל מעוצר השתן ומחצץ ובל שכן זרעו ושרשו יעצור
הבטן הארסים כשימשחו ממנו בחומץ ושמן זית ימנע
הזק השרצים ויועיל בשולו כזית עם חומץ ויין כשי
כשישתוהו לעקיצת הדבורים

פרק

סקט כרדל ובלטין סינאפיש הוא
חרדל הטבע חם ויבש ברב
ברביעית המפעל והסגלה יפם

יפסיק הליחה הלבנה ושמנו יותר חם משמן הצנון וכו
וגורחים מעשנו הרמשים והכדברי ממנו מוליד ליחות
רעות ובו מירוק וחתוך והאנשים אוכלים עליו ועקרו
כשהם מבושלים העדי ינקה הפנים ויסיר הכתם
ומבני הדם המת וכשיקשו תחבושת בהכדברי טוב לק
לקרחת הרביעית ומכאב הלשון ויוליד בחולי השועלית
המורסות והמכנים יתיר המורסות החמות וכל מורסא׳
ישנה ויושם על החזירים ויועיל מהגרב ומהשחין הדק
הנקרא קובא כלי הפרקים יועיל מכאב הפרקים ומגיד
הנשה אברי הראש ינקה הרטבה אשר בראש ועושים
ממנו תחבושת על הראש לחולי ליטרגיאה ואם ישפר
מבימו באזן יועיל מכאביה וכן יועיל שמנו וכש אם י
יבשלו עמו תלתית והוא מהסמכים המפתחים אטמי הע
המסננת אשר בחוטם ובערבי כינפא אמר קצתם שאם
ישתו ממנו על הצום שיוסף בבינה אברי העין יערבוהו
בכחולים למכוי העין והנחירות אברי החזה אם יורק
ישתה ממי הדבש מסיר נחירות הקול מקנה הריאה
אברי המזון מכביש התחול ומצביא אברי הנעירה יוע
יועיל מצוננת הרחם ויוסף בתאות המשגל הקדחות יו
יועיל כדומקפות והישנות

פרק

שפ בצא אל תעלב הוא אטבי השועל
ובלטין שיטטיקורוס וולפיש הו
הוא שעורין הכהות הוא דבר נ

נאה ומתוק הטבע חם ולח כראשונה ובו רטבה יתרונית
כלי הפרקים יועיל מהקורץ ומהשתטחות אשר אחורי ה
האזני בעד הצנון נקרא טלאג אברי הנעירה יוליד תאו׳
המשגל ועוזר אליו וכש׳ מעורב ביין ועוזר במקום הא
האסטגנור

פרק

שפא כנצי אל קלב ובלטין טישטיקולו׳
קאניש הוא שעורין מגור הכהות
הוא מבו העליון והוא שני מינים הא

האחד והוא יותר קטן והוא שני זוגות אחד מלמעלה ואח
ואחד לכשה האחד מהם רפה והאחר גדול ובמין הגדול
יש רטבה יתרונית המורסות והמכנים יתיר

מור כותהליחת הלבנה הכבות והנגעים ינקה הנגעים ו ויב גע ואכלה כלהוכיף ויפתח הנאצורים ויסגר הנג הנגעים הרעים והמתאכלים אברי הראש יועיל מסדית הפה והנקרא קלאע אברי הנעירה אם יקח הגדול בהם ה האדם יוליד הזכרים ואם תקח האשה החלוש כהם תול תוליד נקבות ואמרו כי הרטוב מכנו יוסיף בתאות הם המשגל והיבש יתנרהו וכל אחד יבטל פועל האחר וכ וכבר נאמר זה בקטן וגדול

פרק

שפב ביציה ובלטין טישטיקולוש הוא אשך הבהמות הוא ממין הבשר ה

הרפה המבחר מכנו הם הביצים הרקוחים מתעולים ר תל ביצי הקטנים וביצי הגדולים מהתישים והרנכות בה בהם מיבבשים והחורים לא יתעכל ואיגם כמו ביצי התרנגולים השמנים לפי שהם משובחי המזון הרבה ה המעט והסגלה אינו טוב המזון כמו השדים רק אשכי התרנגול השמן כי הוא טוב המא הרבה וכל מיני הב הביצים וכל שכן הקשים להתעכל אחר שיתעכל יזונו מזון הרבה אברי המזון רובם שני העכול וכל אשר הוא בהח ונים הגדולים במיני הבשר

פרק

שפג ברבק ובלטין הידיבורוש הוא לי ל גורום הבהמות יש במנו תהכונת פשוטות והנכו יותר חוק כחום הלבן ואשר ילקטוהו ה הם משברים נפסם כנזקו באכירת השוכים ושתית היי היין ועדי הצטו ידמו לעדי הלב והם יותר שהורים ם במנו ויש לו שוק קצר גוכה ועין ההככל ותבניתו בת כתבנית האשבול ונר גרים דקים שעורים והם מעקר מעקר אחד בטר ראש בצל ואשר יטפטו בורם הג הגידים שלו והם צומחים במקומות והכשים המבחר ה הוא המכוצע בין הישן והחדש ובין השמן והרזה ואשר מגזונו כמו האפר והמבחר לשבר אשר אין עגה ואשר בתוכו כמו ארינת עכביש וזו והם המעט מחדר הלש הלשון והמשונה בבת שיסתפקו ממנו הוא שיקח מהם העצים הקטנים אשר אצל עקרו וישבלום במעט מים ו ויעלפום ויקחו הקליפות והם וייבשום בצל ואחר ישח ישחקום ויגפו והמשקה בהם כרבית והיותר נכון להש להשקותו עם בשרסיון ודוקו ויש משקים ממנו עד דר דרכמון והטבע חם ויבש בשה יש ה בנער והמנרה בת בתוך ובדקיק התגרוק עד שאומר הבשר הכת ואם צו צומחת אצל שרש גפן ישוב מה יינו משרש ומסגרת אל ברבק שמשנה הגוף ויקנה מוג מטובה ויש הרבה שכר שבתרנגולים אל ברבק לבן אך הוא גא יקואם ולא ישל ישלשלם אך ימעט כארו והו בקא ומשלשר והוא גאות אל האנשים והזברניות יותר כלגשים והבחורים אשר גופם שכן ואשר בודם ברובה הוא יגות רסריטו ולטי שבשרו רפה ונאות בניסן ואחב בתשרי אך יאות לבון דלקדים קודם ניבים שישבר טוטאגביו והמשקים הג התכים ויעשה ביצי התוק ונשבחה והקרא וירוק אחר אבילת הערב ב שקנים ארג העדי ישחתו בו על הבהק עם חומץ יועיל וכן יעשה הלבן ויעקור ת ואגרה ואם יריקו בו יועיל בן הצרעת בן הרבן הכב הכבות והנגעים אם יבשחו בשחור והלבן מעורבים ב

בתלב על הנרב ועם חומץ יועיל לשחין ודק ולהתקלפות ברכיה ואם יריקו בו יועיל לנאצור וקפה ובן יועיל אם יקחו ממנו כמו דרהם ויכניסוהו בנאצור ו ויערבוהו שם ימים וכשיוציאוהו משם יעקרוהו במו ו ומו כלי הפרקים יועיל מהצגן נקרא פרג וככאב הפ הפרקים ואם ירוקו בו הוא חרלטה חזקה בכלם אברי הראש כשיבשלוהו בחומץ וישפו כמו באזן יסקט ת הצלצול ואם יגרגרו באותו המזן יסקט כאב השינים ובשישיפו תגשילו באזן התולעים הטבע יהוקתו ויועיל במבלכול השכל ובאב חצי הראש הישן ויועיל מכאב ה הראש וכל נכב כאה אברי העין יחזק הראות ב כשיערבוהו בבתולים אברי הנעירה יועיל במגבורות ב המחורה וישלשל כל הגוף באזן החקנה ויוציא ממנו הא האדומה והלבנה ויוציא כל יתרון שנתערב עם הדם ואפי בקצה הגוף ובהע ר ויאות לשרשלו כור ויש שי שיערבו עמו כמוניאה וכן במרסיון ודוקו ויש שבא שבמשקים כמו ששורין אותו במבגבן או ביין מתוק ויעזבוהו שם זמן אחד ואחר יבשלו היין זמן אחר עם עדשים או שעורים או עם תרנגולת וישתו המרקחת שיערבוהו עם שני משקים כמו כמו נ אגוז וכח מגב סקבוניאה ויש שיבשלוהו בעדשים וכבר נאמר בזה והגלות באהגת מה שראוי לעיין אותו במקום ההם כמו כן ויועיל לבורבות המעים וגים השחין ויקנה ה השחן והוכות חבורת השחור הצי מסקלו באורך הל ברישי משקלו באגאריקון ואמר בן מסויה שהוא נמס

פרק

שפד כמוזרא ובלטין באשוהוארה הבהמות אמר בן מסויה שהוא הנקרא פרשין גאראגני הגבן

הם ויבש ומפעל והסגלה מתיר ומתיך אברי הנעיה יועיל מקולון ובכאב הגידות ובוסף בארע ורוב מל ם ליתו בבאבובריות

פרק

שפה כרביק אבין ובלטין הלימוש אלגוש הוא ליבורום לבן ומכת

הלבן הוא קליפות קטנות כחורבי התבניה ומהם קצי הים הלבן ואין בו כבדות והוא דומה כמו בן לחיה בם בשני ומרירות חוק כבר רנות השחור הכחו במו צמח דשן כלה בער אל צאן אך חבאלא בעו מלקא הכו כרית אך הוא יותר קצר כמנו ארום הגון ואוך שוקו עד ד אצבעות והוא הלול וצר ולו גידים רבים מ מעקר אחד כמו הבצל והוא צומח במקומות ההרים ושלקטים אותו בזמן הקציר וכיבשים אותו המבחר מ ממנו אשר שטחו פשוט ביושר הלבן המבחר והאשר מ אשר נרקיניו כרובים ורקיקים ואינם נרשנים הרשך ו ואשר יביא הרוד אל הפה ואבנם אשר גא חוק האם הנשיכה חוק מיד ומפעל הנהגת הקוע יובר במעריה המרות הטבע חם ויבש באמצע השלישית המאלי ה והגלה הלבן הוא היותר חזק ובריר והשחור יותר הו חוק החום וכאשר יאכל ממנו העכבר יגות ומגוגים ב בזה שמאבידים ממנו אל העכברים מעורב עם שיקוד ודבש ובשיבשלוהו עם

הכשי ובמבסתו ויסיבנו רוח ובכשטורים ה ורהם בתח
מהותך כבנו בז אוקיות ממי התשמים ג׳ ימים ימונן וי
רמסר וישותה אחר כן המבושל בבנו ליטרא בשני הוצ
הנים מבי המשר בחותך אחר תשרייה ג׳ ימים ויבשלמהו
עד שישאר השליש וידציא כבנו אל כרבק ויסיבו עם
בכ״ש דבש טוב בסנן שעור שני ליטראו׳ ויבושל עד
שיוקפם ולוקחים כבנו כף אחת כלא כבו שהוא או
עם מים חמים אז יהיה נעשה אל השלום מוכסת מבכן
ואחריו המהותך התיכות והקלוף ואחריו העשוי גרש
נסכי שעורים מן ישאר כבנו דבר בגרון וכאצטו וא
ואחריו החוזק מבנו מבושל עם מי דבש והיותר ראוי
ולעשות בו כפני שישאר בעברי׳ שיזמין השותה מכנו
דברים שירפה בחם לפי שאפשר שיפול בחולי הקורן ו
הן שיכון פרק התרנגולת ובבשקה ההופא עם מורגג ו
והעשים והמבנים והבשמים כמו העשוי כמעדא
והוכנים ונרתם ויהיה מוומן אצלו המזון חד הרוח והת
המאוחים והמפרגל׳ ולחם ויין ריחני ושם כעטש וכסא
ומסכב ישר וכוסות שרישה כתחלפות ובערבי׳ כתנאם
ובשישלשל במהירות ישתה מים קר
קרים ויהיה ריח טוב ותזונהו בבה שתכשר ליתן ואם
אידעלו קורן והולשה יתן לו לחם פתות ביין או כמים
הבט ואפשר שירצה לשוב פעם אחרת ואז יתן לו לח
לחם ספוג במים קרים ואם יארע לו פוקה ובערבי פו
פואן כאבנע פעלתו יתן לו מי דבש שנתבש׳ עם צנון
ואם לא תפעל הרפואה אלא אחר זמן ארוך ויביעו כי ר
וכם נסים חמים מבושל בו הסראב או תשקהו מים וש
השכן והקיאהו בנוצה משוחה במשיחה סגרא רשוסני׳
והעקהו בקנה עץ אחר והעץ יעלה בו וירד והוא בער׳
ארוח ואם יארע לו כמו כחנק תשקהו תבשיל כרבק ש
סקורג אוקיות לפי שהוא יעורר הרפואה ויסיר הבקרח
ואם לא יצליח תשים כן ההוקנים החדים ותשקהו כם
בכם שלש אבולקאות לא כדי שיקיא אלא לרחות הבח
המחנק ותעטשהו בדברים המעטשים ואם לא תחיד ת
הנוקה בקיא שלש כוסות השרישה להוליא הגדולה אש
אשר בין הכתפים ועל שאר תולעות השרדה ות
כשפת השרישה ובער׳ בוזגר יישר העות הנולד אחר
הנוקה ויפתח האברים המתקוצצים בבשיחה חזקת הח
החם וכמו השרחן ובברהין הכלי וכער׳ אבן רוח שהו
נתנא מקל בענין הזה פעל השחור אברי הראש אם יר
ירוה אבק יעורר העטוש אברי העין יחדד הראות כם
כמו כן אברי הנעירה כרבק לבן יקיא כבח ובו סכנה לפ
לפי שהוא חונק ויש שיערבוהו עם פרק קמח חטה בע
בערבי קמין כדי שיקיא ובמי שמם חידים עליו שלא ית
יתנו חאות שלא להשקיתו והאצטומכא ריקנית ואלו
ום התלסים הארסים יהרג האנשים כשירבו מכנו לא
לאכול מהוא ארס אל הכלבים והחזירים וכל כשקהו יה
יהרג התרנגולים

פרק

שפו כיאר שנבר ובלטין קא׳׳א פיס
פישטולא הכחות יש כבנו באבלי

ממנו מצרי המבחר הוא הלקוח מתוך קנין ומה שהוא
יותר בגזיר ויותר דשן והיותר משובח בקנין כמו כן ה
הוא המבדק התולק הטבע חם וישר במגם וקור והוא ר

רטוב המפעל והמגלה מתוך ופרקך ה׳ ארכות והמבנים
יועיל מן המורסות החמות אשר בקרבים ובכל שכן בגר
בגרון כשיעשה מכנו גרגריסמי עם מי קנב המועל רוח
ויועיל לגרון ומשיחים בו מורסות קשות ויועילם בלי
הפרקים יכשחו בו על נכאות הרגלים ונקרא נקרס בע
בער׳ ועל הפרקים הנבאבים אברי הכשם והחזה כפי
כשישתהו והוא נבוח כפי בזכרת הרטובה כריר בזר
קטונא ואחר יעשו מכנו גרגרי שבו יועיל לתניקות א
אברי המזון ינקה הכבד ויועיל מהירקון וכאב הכבד א
אברי הנעירה מרכך הבטן ויוציא המרה השרופה ומש
ומשלשל מאין הזק ומאין נשיכה עד שיכשר בו ההרות
ורפאם המורחו חצי משקל׳ו תרנגבין ת׳ שקלים במוהר
במשר צמוקים ואחד משמונה ממשקלו ויש שישים תם

פרק

התורת צמוקים מין וקליציאה
שפו כם והוא חזרת ובלטין לאקטוקא
המהות המדברי מכנו הוא כבח

בשכאש שחור הטבע אמר גאליטס שאין הפרדסי כק
בקור בתכלית אבל קורו כמו קור מימי האפיקים ורט
ורטבתו יותר עם מרטבת אל סרקא והקטני׳ ויותר דקם
מרטבת אל כאז׳ ואמרו שהוא מרטבה ויכבות מין הב
הכרוב והקמוף והעשב היכוניאה שהוא קר בשלישית
לא ספק עליו שהוא רע המזון מעט ואין הדבר כן וכם
וכמרובה שיהיה בסגיה המפעל׳ והמגלה אין בו תמרוק
וקבוץ ושלשול וזה מפני שהוא ריק מטבליוני והעצירות
ושאר כל זה והדם הנולד מכנו הוא יותר קר שבעשבים
ויותר זך שבו הוא המבושל ומועיל בחלוף הבים ואשר
אינו רחוץ יזהר משופת והרחוץ מוסף בו נפח וכן כל
העשבים הקרים ומטהר להתעבר׳ וכשמסתפקים מכנו
באמצע היין יכנע אליו השכרות והמדברי מכנו הוא ב
בבח כשכאש שחור המורסות והסמנים יועיל במורסות
החמות והאודם ובערבי חמרא כשימשחו בו וזה אם א
אינם גדולים מאד הסבות והנגעים טוב אל הרצון אי
אברי הראש יישן יסור הקיצה אם יאכלוהו שלוק או נ
נא יועיל מהיות רל מן ערבוב השכל ושריפת השמש
לראש והוא כם יועיל לאותם המזירים אברי העין חל
חלב המדברי מכנו ימרוק נגעי הקרנית וחלב הפרדסי ק
קרוב מכנו ועושים התחבושת מכנו וחלב המדברי יועיל
בהאגדות ובערבי נדד ואם יתמידו לאכול מכנו יחשיך
הראות אברי החזה יוסיף בחלב אברי המזון יועיל מח
מהצמא וחום האצטומכא ולהבתה והפרדסי טוב אל הא
האצטו׳ מטהר להתעכל האוכל מכנו עם החומץ יוליד ב
תאות המאכל ויועיל מן הירקון אברי הנעירה זרעו יח
ייבש טפת הזרע וישקיט תאות המשגל ויועיל ברבוי ה
הקרי והעשב אשר לו יותר פחות ראוי לזה וחלב
החזרת אם ישקו מכנו חצי א׳ עם מים ישלשל ליחות
מימיות וחלב הפרדסי קרוב מהמדברי ועצם החזרת לא
יעצור ולא ישלשל לפי שאינו כליח ולא בברק אבל כב
בגזיר וחלב המדברי יגיר הוסת הארסים חלב המדברי ו
ושקו מכנו לנשיכת השרץ הנקרא רתילא והעקרב

פרק

שפח אנתי ובלטין אנדיביאש

המהות עליו כבו הבריחי הבינוני ולו שוק חלק וקל רא
ראשו צין ולו עקרים ארוכים עגולים כמו רוט ובער
בלוט והוא חריף הטבע חם יבש אמרו קצתם שהוא ק
קר ורטוב וזה ריוק ובפעל והסגלה כברק ובתיך וכש
עקרו וכשישחקוהו ישוב כמהם כיבש בתיך ועקרו יות
יותר בזה כמנו ובחר בכח הלוף העדי יועיל בחולי הש
השועל ונ׳ חו׳ והנחש וכש אמר עקרו וכשימשחו בו ב
בת ספת המחק הלבן וישבו על הסכס יועיל המכות וה
והנגעים כשיושם עקרו עם שמרי יין על הבורסות והנ
והבורים בים ועל הרכמיד ואם יחבש בקבח השעור
על התחלת הבורסות החמות והשחינים אם יושם שרשו
בשמרי יין על הנגעים הרעים המשתנים יועיל להם
כרי הפרעים יועיל כרצוץ העצל ובקיעתם אברי הרא
הראש אם ימשחו בין עריו לבד או עם דבונה ודבש ובן
ובור ויין יועיל בתחלת הגון וכשישתו מבנו באגן הם
הבחולה בעד כאב השן יועיל אברי העין בין עקרו יו
יועיל לעין אברי הנשום והחזה אם ישקו כבנו משקל
דרהם עם יין יועיל מכאב הצלעות והשעול ועקרו עם
שמרי יין טוב לבורסות השדים אברי המזון יועיל ליר
לירקון אברי הנעירה יגיר השתן והנדות ופריו הנרתו
אם ישתה ביין ישלשל ושרשו בשמרי היין תחבושת לם
לבורסות הביצים הארסים ישקו מבנו שליש דרהם לנ
לנשיכת השרצים וכשישקו פריו וצרצו ביין יועיל תוע
תועלת גדולה בנשיכת העקרב ובעל ארבעים וארבעה
רגלים וזה הוא משלשל

פרק

שצט באולגאן ובלטין גאלאנגא הוא
נ׳ נגאר המהות הוא חתיכות בוד
כרוכות ארוכות ושחורות אבר ב
בן טסייא הוא כמבאר בעצמו הטבע חם ויבש בשנית
הבפעל והסגלה הוא מריק ומתיך הרוחות העדי יבשיר
ריח הפה אברי המזון טוב לאצטו ומעכל המאכל אב
אברי הנעירה יועיל מהדרוקן בריעו קולונג ומכאב ת
הכליות ויעזור על תאות המשגל תבורהו קרנפיר

פרק

שצ בם אל חסר ובלטין דאקטוקא אשי
אשיני הוא חזרת החמור המהות הו
הוא עלים כבעל החזרת הדק מרובים במספרם ונוטה
אל השחורת ולו שערות בערבי ונא ועליו דבקים בע
בעקרו נפרדים מבנו תכף וגוון עקרו אל האודם והוא
צובע היד והארץ באדום והוא צומח בעפר טוב והוא
מעצם מימוי ועפרי הנקרא כנאר ועוד נזכרהו
המבחר הבראה המורכב הוא יותר חזק והלבן הוא מ
מימוי חלש הטבע חם ויבש בתחלת השניה הבפעל והם
והסגלה כברק ומנקה ומיבש ועצו כשהוא יבש הוא יו
יותר חזק בזה וטבע עקרו בטבע ירעו בקרוב והעקר
יותר חזק וכש הויבש הטבע חם ויבש בתחלת השנית א
אבר פרוש ובו כח מוסך כהעומק עד שימשך החצ ם
הבוסות והמכנים יועיל מבורסות קשות באיזה מקום
יתגור הבבות ובן יעשה בינו עם דונג כלי הפרקים ידו
ידוע כי כשיעשו ממנו תחבושת לנבאות הרגלים יועיל

ומעורב עם חומץ יועיל מגיד הנשה אברי הראש יעשה
שיהיו המכות והנגעים אם יערבוהו בדונג בער קירוטי
מעוט ממיצו וינקה הראש וימשחו בו עם דבש לשחין
הפה ובערבי קלאע אברי העין ינקה הרושם הנשאר ב
בעין ועגבי השועל הנקרא טרפא בערבי אברי המזון י
ינקה הכבד והמכבש בחומץ יועיל לטחול ויוך אבריה
או דרך תחבושת אברי הנעירה יגיר הוסת בכח ויהרג
העובר הבת ויועיל לבורסות הרחם הקשות אם יאכל
בו האשה או אם תשב במימיו וכנייר מאד הוסת יורם
מכל דבר והיותר מועיל וני׳ר מה שלוקחים ממנו הוא
שקל אם תשתהו או אם תסבלהו ומערבים אותו בו הנ
ויועיל לבקועי העכבוץ

פרק

שצא כרנוב ובלטין כארנוב הוא קר
קרוטא המבחר כמנו הוא הש
השאמי הנבטיי הטבע קר ויבש ועד מאד המעק׳ והם
והסגלה הבינוני מיבש וכן פריו אלא שיש בו מתיקות
ואעפב הוא עוצר והנבטי הוא יותר חזק היובש והנג
ואינו נרסך והנבטיי אוכרים אותו רטוב והיא כמה
ורעה העדי כשיגרחו תיבלת בגרשב נגטי מיתה וח
חוקה ישרנה מהכל אברי הראש אם יטבילו בתבשילו
הושב יועיל לכאב השינים אברי המזון השאמי הרשע
רע לאצטו ולא יתעכל והיבש כמו כן מעיבב הנ
העטול והרירה ואחר נאד כוס בריזן שלא יבואו בו
בהאילן הזה לארצות אחרות והיבשות טוב לירקון אב
אברי הנעירה אם ישבו בתבשילו יחוזק הנגבה ויש ב
בו תגרה וכש העשוי מבנו מעט בעצם ענבים בנוזל
והרטוב השאמי ישלשל וזה כבוי עצור ויועיל בהשלש
והנבטי יועיל מהגרת הוסת הבתגבר אם יאכלו כבנו א
או אם יסבלוהו והיבשות טוב לעקיצת הבעים והשלשו

פרק

שצב בנף ובלטין סישטא הוא חרש
הבגלות מיבש וממרק וכש חרש
התנור יותר רקיק שנגרשים ח
הוא חרש הפרטאן היבי וחרש לכני הנגים ובערבי קר
קראביד המבושלים בשהם נפרדים בזרע הנקרא הע׳
חרש הפרטאן היבי מיבש ומברוק הבתם הנקרא בנף ב
בער והעדשים בעד נבש הבורסות והסכנים עושים מ
מהחרש כשיחה עם הדונג הנקרא קירוטי יועיל בית
בהחזירים המכות והנגעים האכצריה העשוי מהחרש
הוא חזק והגירה ויועיל בהנגעים ומברוק הערב וכש חר
חרש הפרטאן היבי כלי הפרקים חרש התנור עושים מ
ממנו בשיחה לנבאות הרגלים אברי המזון יועיל עם מ
כלח לחצירות השינים אברי העין יועיל עם הכלח הם
הכחצכי והוא החצוי אר הצאון ובער סרטא

פרק

שצג בפש ובנ׳שי והצירקליאו הוא
ענף והמהות אמרו בי הוא הע
הנקרא שיר אזרק הוא תלכו וא
ואמרו שהוא שהנו הטבע בשיר אזרק שירוק חזק הכם
הבפעל והסגלה

המלה כפיחות העלף ויבנע שדי הבתולות כלהוצף
ויבנע צבורות השער שיר אזרק כמו שאמר ואין זה
אמת אברי העין אמרו כי מ חו קם דבש יועיל לח
לחלות יורדת מים אל העין ואמרו יחדד הראות ושיר
אזרק יועיל לצפורן והוא טרפא ואל הלובן

פרק סצד בנאק אל דיב ובלטין
שטראנגולאטור אדיב בלוטר הוא
חונק הזאבים הבהמות חונק
החזירים והזאבים והכלבים ובע
יאוקסמתפקים מכנו בחוץ ולא בפנים

פרק שצה בנאק אל נמר ובלטין
שטראנגולאטור ליאו פארדיב
בלוטר חונק הנמרים והחיות וה
הנקרא פהוד בערבי ובלטין לי
אופרדוס ובלעדיהם יאין כשתמקים ממנו בחוץ ולא בפנים
הורסים הורת הזאבים וכבר זכרנו זה

פרק שצו בלאף ובלטין שאליקס הוא עדב
ערבה וגבהות יצא בעליו בטב
בשבותשים אותם טרף ברוכה
המפעל נמבלה פריו ועליו קובץ
סמים בלא בשיבה נלו יובש ככפיק ואפרו הוא חם וזק
ומכס ואם יעשו ממנו תחבושת בשרגא רטוב יעצור
יציאות ויש שבותשים עליו ויוציא מהם טרף חוק
המשק מדקיק העדי אפרו יעקור היבלות כשים
כשימשהו בו עם חומץ המכות והנגעים תחבושת
עלו טוב למכות הגדולות וכל שכן פריו ועליו ועפרו יסי
שהוחמלה כשימשחו בו עם חומץ אברי הראש
עשו פריו ועליו ישקיטו כאב הראש ומיץ עליו אין דבר
יותר מועיל ממנו ברפואת התחבר היוצא בראש
אברי העין יוסם פריו ומיצו על הכאב כבת העין והטרף
עלו יועיל אל הראות התולש אברי הבטן מיצו י
יקלו כאשכה בבד ובחורסן אברי הנעירה פריו
יועיל לבעלי שלשול הדם

פרק שצז בבאוז ובלטין כוביז הבהות
הוא מין מלוא ואמרו כבאז מ ר
ברברי והמלוא הוא פרדסי ויש
מהמבאזי מין נקר׳ מלוביא והאלן
והוא הנקרא כמאבי והוא בלא אל יהוד הלא ירחק
שיהיה בבינוי והוא היותר כחוכבת המבחר והברברי
יותר רקיק ויותר יבש והמין המיבחות הטבע קר לח
בראשונה ובאמר הפרדסי חם ויבש והאזבר זה הו
הוא מלוים והכדמתה די כי בינתו היא בער אל בקלא אל י
והויאה לפי שהוא נקרא מלוביאה המפעל נחם
והעלות ברבך ויותר רקיק מהמרואק ויותר גם כמוריקא
והבברי ויותר רקיק ויותר יבש והאבר כי הפרדסי
יותם מעט ויורד מים בגוף רטבתו ודבוקו ובש׳ קם בוח נ
ובערבי כרי ושכן זית והוא ישר העכול ורטבתו בבת שם
משברנו יותר נטה בהחורת האבר רופש יקבץ וי

ויתיך בלא בשיבה ובכרובה לו שדר׳ בקר בקלא אל יתן
יהודיאה המורסות והממגים יועיל לנבלה והאודם
הנקרא חמרא ועלי המרכרי עם החוחים יועילו לסריפות ה
ראש וכן תבשילו כשילפו ממנו והפרדסי יועיל לחולת
תבורמא החכה ולהוצפתה ההכורון והשחיטים א
אם יבוץ עם בלה ויכוסם על המצור יועיל וכל שכן הק
הקטן ונעין אברי הראש עושים ממנו התחבושת
עם שרץ לנגעי הראש ויועיל במי׳ ואם ילעסוהו ויועיל לש
לשחין הפה ובערבי קלאע אברי העין בשלע
בשילעסוהו ויערבוהו עם מעט בלה ינקה נאצורי העין
ויצמיח הבשר אברי הנשום והוהות עליו וציצית יר
ירכך החזה ובשפיע החלב ובשקי השעל הנלד בוחום
והיובש והרעו הוהר בשרפה ממנו בהסרת נפות הזהה
אברי הכבן המרדכי רע לאצטומ׳ ומותח צמבי הכבד
אברי הנעירה ציצו יועיל לנגעי הכליות ובים השתן כאשר
כשישתוהו או אם ימשחו בו בשמן זית והרעו בלוביאה יו
יועיל לנגעי המקים ומוחיר הנקרא כתע בערבי ועלי
הכבאזי הפרדסי יועיל למקים ובים השתן וברכך הכטן ו
ובביגוניה כשישתו ממנו או אם יעשו ממנו משקה והוא
שרב בערבי ותבשילו יועיל לקושי הרחם אם ישבים בו
או אם יעשו ממנו חוקן ובו כח כגיר השתן ויש בהכבאזי
הברברי נקרא שולא מורנא סובב בשמקיף השבש ומקל
ובשלשל הערב בא והטבו אסור שיתנבר והשלשל הדם
הארסיב עליו ישקיטו בשיבת הצרעות כשיעשו מהם ה
התחבושת וכל שכן עם שמן זית ואם יש תו מורעו יקא ה
המיד ויעיל לנשיכת טרף הנקרא רתילא בערבי

פרק שצח כמיר ובלטין פירבינטום הוא ש
שאור הטבע יש בו חום
ואבכם רשבתו ויכשותו הם בבנ
שעור רבוי הבלח אשר בו והבן
והבורקיות והבקיעים המפעל והמבלה יש בו כח מ
מברק בער הבלח אשר בו והחוטה ובו כח ממרק בער הח
והחוביצה אשר בו וינדיר החברים לסמה הגוף והיך בלי
הפרקים עושים ממנו התחבושת אל הכאב אשר בתחתית
כף הרגל

פרק שצט כוך ובלטין פידסיקא הוא אפר
אפרסקים הטבע קר בסוף ה
השנית רטוב בראשונה ואינו קוטפת
המפעל והמבלה מבהר העפר ומרכך וכו קבוץ והיב יותר
מקבץ ומונע הנגרה והמב קובץ כמו כן העדי בשימשהו
בעליו ומשקו ריח הסיד והוא נורא בערבי אברי ה
הראש אם ימיצו מיץ עליו באזן יהרג התולעים אשר
בו והסמנו יועיל כנאב חצי הראש ומכאבי האזן נחמים
וחקרים אברי המזון המבושל ממנו טוב לאצטומכא ומ
ומאוה המאכל ויאוה שלא לאכול על מאכל אחר לפי
שימסר בו אבל יאות להקדימו קודם אבילה והיובש כמ
ממנו הוא מעוכב העכול ואינו טוב המזון ואעפ׳ שהוא ז
זן יותר אברי הנעירה עושים ממנו תחבושת ומעליו על
הטבור ויהרג התולעים וכן אם ישתו ו א

מעט רעיעו ועליו מבושלים ירבכו חכמן והפג הוא ערער ואמרו קצתם שהוא מוסיף בבטני ובמרוחה לי שזה בגו בגופו היבשות

פרק ת

כמוף ובלעז הירונדו הוא סוס ח הוא אידיגרולא כמו סוס ועגור אמרו הרופא אבר דיסקורידי כי ראש בשן יונים כשיבקעוהו יבצאו שני אבנים האחת בעל גו אחד והאחרת בעלת גוונים רבים וכשירסכו בעור עגל קודם שיגע בעפר וקושרים אותו בזרוע הנכפה אז צוארו יועיל אליו ובבר בנתיו ונתרפא בו הנכפה אמרו הלן בשאר כליל בהבטם יחדד הראות ויש שיבשלוהו וישקו בבנו בבל יום שקל והסריף כתאדום והלבן עם תרנגולת באשר יבחלו בו עם דבש יועיל בי ואמרו בוחו עם דבש יועיל באר בהתחלת חבים בעין ובן בוח העטלף אמרו הבשיצה יחבבו בו ובאמרו החניקות ויועיל ואם יבחן מתוך וייבשוהו וישרו מבגו שעור הרהם יועיל בת טוהניקות

פרק תא

כלהוא הכין ובלעז אם טום השבע מורכב מחום וקור ושני עצ עצביו ורקיקים והקור מתגבר יותר ב והאבר וריפית בו הוא יותר הם ואם אין בו הריפות הו והוא קר ורטוב והמבושל יותר מקריו המבעל וה והבליות והוא חזק הירבש ויבנע ספיבת החומרים בפנים ו דורקים וחדך וישפבוהו עם יציאת הדם אם הוא בחוץ ו ויקשרוהו ויבנע הורדת הבוסא באיזה מקום שירצה לה להוריד ויעזור העכול והוא בהוך מהליזה הלבנ ומועיל לערובה ובמיק לבעלי הסחורה העדי יכשהו בו עם דבש על רגשם הדם יועיל אך הרבה בבנו יבריבם התוין תגור. וה ורמבלים יבנע תולדת הבורסות והתחפפות הב הנקרא קנק ראות ורפא הוא דם הנקרא חבורא כש אכלוהו או אם ישתו ממנו או אם ימשחו בו ויבנע ת הזמנת בל פורסא ויועיל במורסות האצבע הנקרא דחאס בעדבי ויועיל בריגבלה והוא דם הנקרא חבורא בער באשר ימשחו בו וימנק שיולד מבנו המורסא מכבות המגנעים אם יושם על הבבות בוף של צבר נבול ימנעם מלהוליד בהם בורסא ויועיל מהגנעים המוסיפים והגרב והשחין הדק ויועיל לשריפת האש יותר מבל דבר בלי הפרקים יחזק לעצבים וכשיחלטו מבנו עם נפרית על נבאות הרגלים יועיל אמרו הראש כשיקרבוהו כש בשמן זית או בשמן ורדים ויקרבוהו היטב וישבלו בו בו בוף של צבר שאינו רחוק וירשם על הראש יועיל בכאב הראש הישן החזק ובן אם יולפו בו ובן אם ישבסו בו וכ וכל סבן עם אלום יועיל בנגעי השינים וקיטור הרוכן יועיל בבובד השבע והחדרו ויפתח אוטם העצם הבבן בבח ביטור הצלילה אמרו עקין ילכלכו בו עם רבש על הרולי הנקרא סינא אשר בעין ואם יחבירת עלין יוריש הראות אמרו הגשו והוזה יחסר עדלת הגרון מערבי להאת ואם יגרגרו בו יסיר הגרת הליחה וירפא עדלת הגרון הנופל ומגביעים אותו חם לגימות הסים בג בערבי עלק ולשעול הנשיבה הנצבת ויועיל אמרו המגן טוב לאצעות החמות הליחה ויעוררו התאוה ויעזור ל לבטול כל זה במבני שהוא מעביר החומר וקיטור והרכין יתיר השקוי ואם יתחבר עליו אפשר שידיק לשקוי אמרו הנעורה יקרר הרחם ועושים חוקנאל נגעי המסים ה המוסיפים וזה כשימין חם ובלה ויועיל אך אחר עשיית הח החוקנים הרפים והארבים שופבים בבנו על השרפות ו ויועיל ויבנע הוספת הזקן שתית האפיון ומשבראן והשמן העשוי מהעגב חברכרי מעורב בבזלה יועיל בנשיכת הכ הכלב השוטה ובלעזי זה ויש שישתו מבנו חם על הנשכ הנשוכים ויועיל

פרק תב

בנמאם הוא הפרסית אמרו ה הראש אם יורתח בשמן זה וזה וינסך בבנו באזן יועיל לבאב ובן הפרסית עצמו שוחק והב

פרק תג

בבו ובלעז פאבים והוא לחם הבכורי יאות שיהיה הלחם נקי ומלוח ונלוש היטב בשאר ומב המבשול באר בתנור ויעמד יום ו אחר ואחר יאבלוהו ולא יאכל חם כי הוא בלתי מקובל אל הטבע והשאור הוא רע והלחם הסלת יותר טוב בח מזונו וכל מה שהוא יותר נקי יאות לתת בו שאור עד שיתוקן יותר ויוטיבו ללוש יותר ויבשלוהו יותר ולחם הבוחתא אינו כבו לו מהתנור או בכון אחר שהא מבשל מזני הנ המצרים והלחם הבמונית הוא נא מבנגים וירחוק הם במקיר ומעט המזון ויצף על האצטומכא וטוב לשתות ולא יוליד אוטם ולא יחמם ובמעט רחיצתו בן שיקח לב הלחם אשר לן לילה ארבע ושתי יין אותו בבים הרבים ו ואחר שופבים הבית הצפים עליו ויורשו הבים ששו בח השאור במנה הוא יותר במעט רב ההונה אך הוא מתעבב לעבור והנקרא חואר והוא העשוי בולב קמח הה החטה ידבור בבנינו והלחם הרבש והנקרא בסגר אשר הוא טרוכה המורכן הוא מנור לענור אך הוא פתו ודוא יותר רע ואשר לא יתבשל היטב רב הבזון הדוחר רע בבנו הוא אשר נתבשל כאר והוא יותר בבחר המזון וכן אשר הוא במעט השאור אך מזונו הוא צומם צלא להרבת התנועה והלחם הבחבת מהבין הוה לצי ס שבעט שה בשל תוכו היטב והלחם הרקיק במעט הה ההונה רחוק בהסולת על הבשול ונעל המבשל והרחם והיש היפה ויתנו כדין הלחם הנקרא כסנאר והלחם העשוי בבין ספירית יוליד ריחה נסה ואשר הוא כפותת מעורב הקנה והיותר משובח בבנו הוא המעורב בשמן סקרים ויאות לו ליכשו בעד והלחם הנלוש עם חולב מרובה והבזון בחק בהתעבב לרדת אותם ונתחבושת העשוי במנו יותר חם בהתחבושה

החטה וזה כעכור המלח העדי לחם החטה ישטן בתן
מזר המורסות והמכנים לחם חטה עם מי קרטאן
והדברים הבאותים אליו טוב מאד למורסות החמות וזה ש
טובם ויקרים המכות אם יבשלו הלחם במים ומ
מלח ושבלו בו השמן הדק יועיל אברי המזון הלחם ה
ומנו יוליד הצם בחומו רצוף ברשבתו הקישורי ובעבור
ה ישביע מהר והלחם חם יותר מהר להתעכל ויותר מה
מהעכב לרדת אברי הנעירה לחם המוכן מרכך הטבע
והלחם הנקרא הואי עוצר והחמוץ מרכך והמצה עוצר ו
לחם המחובת עוצר והלחם הישן היבש יעצור אם איננו מ
מעורב בגולתו ולחם הצפיחית יעצור הבטן והלחם ארק
הרקיק יעצור הבטן יותר בהסולת

פרק כבת

הוא סינים ובלשון שקוריאה
הטבע סיג הברזל יבש בשלישית
וסי׳ הנחשת קרוב ממנו ושאר הם
הסינים פחות חם הסגולות היותר חזק והוכש אשר
בסוי הוא סיג הברזל וכלם שאמרים הרטבת המורסו׳
המכנים סיג הברזל יתיך המורסות החמות המכות ו
הנגעים סיג הנחשת יועיל בגרב והספחת ויסגור הנגעים ו
ויבנע יציאת דם הטחורים והנאצור אברי העין סיג הבר
הברזל יועיל במכות העפעפי וסיג העפרת יועיל במגעי
העין מסבר המורקח כודאסבנג אברי הבזון סיג הברזל
יחזק האצטומכא ויבגב היהרון ויסיר רפיונה אם ישתו ממנו
ממנה עם סבר ישן או ביין ישן אברי הנעירה סיג
הברזל ימנע יציאת דם הנחה רים וכל שכן כשיערבוהו ב
בשמרי ישן ואם ישבו בו ימנע ההריון ומפסיק דם
הנדות והוא בתכלית בו וכן בשתן ומחזק העצבות
בחוזבשת הארסים סיג הברזל עם סכנגבין יועיל בקף
בקצר הסם הנקרא קרעסנין

פרק תח

באוקין ובלשון קאוקים
המהות אברו קצתו הוא הנדידים
הנקראים מאסיראן ואברו
אחרים שהוא הקטן מהאסיראן והגדול ממנו נקרא
וידיכם הפעל והסגולות יש ממנו מין קטן חם מב
מטע המורסות והסמכים ירשם עם יין על חולי ת
המלה ויועיל המכות והנגעים הקטן ממנו יעקור הגרב
אברי הראש אם ילעים מעקרי ישקיט מאב השן
אברי העין כשיתחתוהו בקערה על הנחלים עד שישוב
אל החצי יחוד הראות וכשיתעור נהול הסום הוא
מיוחלא תביא אבני הצמח הזה ישוב ראותו ומוסיף כחו
על כן נקרא כאאמי

פרק תו

בבמא אורק ובלשון פינשא פילה
כלומר חמשה עלין ומבר נזכרוהו
בשער הגנן

פרק תז

בנדרוס ובלשון קאנדרוש המהות
הוא הנקרא רוביא כלומר ואפת רג
הביוח הטבע כמנו יותר קר ממזון החטה והוא פחות

והונה עם כל זה הוא משובח העכול ורן וכחו גם

פרק תח

כמאלין ובלשון כמוליאון
הפעל והסגולה אין שותים אותו
בדבר אלא מסתפקים בו מחוץ ב
בכלל הדברים המשרים ומרכבי
והמתיכים המוספים בהחבושת העדי ירעת על ה
הבהק המורסות והסמכים ימשחו על הגרב והחזין ה
הדק ויועיל המכות והנגעים עושים ממנו תחבושת
על הנגעים המתאבלים אברי המזון ישקו בעשר
הלבן ממנו ביין ויועיל אל השקוי אברי הנעירה עקר
הלבן ממנו יהרג התולעים הארסים והשחור ממנו מבית

פרק תט

כרו כלומר עדש מבר זכרנוהו ב
בשער הזכר הפעל והסגולה
כלומר מתיך ומחמם ומנגב

פרק תי

כראשן ובלשון סאראשין הטבע
יראה שהוא חם המורסות
והסמכים יעיין ממנו תחבושת והוא
כתוש על מכות העצבים ולא
יתירוהו עד שיעבר עליו שלשה ימים ויועיל מאד.
אברי הראש תבשילו עם שמן אורז י עול מכאב האזן ויש
שיגרגרוהו עם שמן זית על הצד המחולף מהאזן הכואבת
אברי המזון כשישתוהו ביין ירפא מן הירקון
אברי הנעירה אם יכתשוהו היטב וישקוהו ביין ישליך ה
השתן ויועיל מהחצץ ממנו כן

פרק תיא

כברבאה ובלשון כמוליבאגני
המהות הוא גרגרים קטנים כמו א
אל קלקלא הטבע חם ויבש ב
בשלישית הפעל והסגולות כחו מכח אל קרנפל ומרק
וירקוק ויותר רקיק מהקלקלא אברי המזון טוב לאצטו׳
והכבד והוא יותר טוב לאצטומ׳ מהקלקלא ויעצור הקיא

פרק תיב

בספיתארש הוא כמפאטוש ומבר
זכרנו אותו

אות הלמד

פרק תיג

לאדם ובלשון לאודנום המהות
הוא רטבה בשער העזים וזקנם
התולה כמם ומה כשירעו מהצמח
הנקרא כסוס יפול עליו טל ויתחבר עליו ויאסוף בו להן
אשל ויעורב עמו זה הטל והוא הצמח הזה כש
כשיתאחז בו שער העזים ויתלה יקח ממנו הלאדן והנקי
ממנו הוא אשר יתלה בזקנם ואשר איננו נוגע בקרקע וה
והרע הוא הנעצר בטלפיהם מפני שמתערב עם החול וה
והעצר המבחר היותר משובח ממנו הדשן הבא הב
הנקרא פרסי ואשר הוא טוב הריח והנוטה לירקות וא
ואשר אין בו חול והזך כלו כשמן ולא ישאר ממנו כלום
מהשחור מאד איננו טוב הטבע חם בבצף

חראמנה יבש בשנית הגדול באלעות דרומיו הוא יותר
חם ואבר אל נוזי כהוא קר יקבץ ואין הדבר כך
הספעל והסגלות הוא רקיק באר מעט קבוץ מבשל הרטב
הרטבות ונפות הדבקות ויתיכם ביושר וכן בח טורך גם
ובחכם ובצפתו פיות הנידים ומשריבים אותו במשקה הם
הבאאובים העדי יצמיח השער ויעבהו וידבהו וישכרהו
ובש׳ עם שמן הדם ועם יין והבגם הוא כן לפי שהוא ר
רקיק והקע ובתוך הלבן יבקה המכבר האוכל הבשר ובגם
הוא כתוך החוסר הבשנבח אל השער ויוכל להועיל להת
להתחלת הקרחת ובריעות השער ונפילתו אבל אינו בגיע
סירפא הגלי המועל לפי שחבורו אבגם יהיך בח שהוא לם
לבעלה בבחג ובהיך הבח שהוא יותר רקיק ויותר מבריק
בריקבוץ והבוא הבמות והנגעים יש אומרים כי ה
הלאגן יסגר הבכות הקשות והבגר אברי הראש ישיטו בם
בבנו באגן הנבאבת עם שמן ורדים ובערכים ברפאות כ
כאב הראש והדפיקה אברי הבשום יועיל מהשעל
אברי הבעידה יותר כורכת הרחם אם הסבלהו האשה כמ
בפתילה ויוציא העוב הבת והשלי בשיקשנו בו במפוצר
וכשישתהו בין ישן יעצור הבטן וישלשל השתן

פרק ויד

רפאוח הוא מנדרגורא הוא ידוע
ונבר הקרנו בעדו כמלת יברוח ו
גלמי ורקתי שהוא פרח בשולישית
הרטובה

פרק תטו

לבאען ובלטין רובק הבחות
הוא אילן הבוע הוא גדול ועלהו
דעצו ר ונה אילן חבושים הכפרתול
ולו פרי לבן רוטה אל העפצים ובו גרעין דשן והוא יותר
בקלה יטרוט מבבו שמן וקיבת זה האילן הוא הביעא
הרבסה והבוץ היוצא מבבו הוא שישרשו האילן עד שיצא
וישוב כבו דבש דך והיוצא בגרגריו נקרא סירג
הבועא הבוגרה והשרף של זה נקרא אל מיעא ורחבן
והוא שרף לבן הבחות הוא מיקא והבונר נקרא דבש
הלבני והצמורק והוא דבע בוחו כבו אילן החבושים וכ
ובגר וברנו בח שוברנו ואעפ שנחוזר הדבר
מעב אחרת ובאבר שהוא שמן אילן אחר הסבחר הין
חיותר מפנבח שבבו גרה א והבונר האדריו הוא אשר כבו
הדבש ואשר כבו השרף והטוב הריח והבוטח למרבבות ו
רסאינו שחור ויש בבנו בגנר רוטה אל החומר ויש
שי ויימותו בשמנים ודבש ובש״ שיבהו בשמש ואחר כך
מעצריב אותם והטבע הם בראשונה יבש בשנית
הבמעל הסגלות יש לו כח מבשל ומרכך מאד ומחכם ומ
ומתיך ויש בו קטן לבונה ובו הרכבה בטבע ובשיתחרה
העטור מבנו באגן ובציר ירכך הקדחת המורכות
והסבנים יועיל כקושי הבשר וכשתו בו על הסבנים הל
הלחות והדבשים ובכלל המשיתהו יועילו התחבורות והש
והשחינים וכשתו בו כמו בן על הגרב והדבש והרטוב וה
והוא בשיוח כופלת ם ר בלי הפרקים יחזק הא

האברים ויועיל להתכבות הפרקים בשישתהו או אם ים
ובישחו בו ויערבוהו במשחות העצלה אברי הראש ה
הרטוב והיבש בבנו יעצור הבוזלת בעשון והוא בתבלית
התוקלית אל השלוי הנקרא זכאם ובו בח מרדים ובלי שבן
בטבעו אברי הבשום והחזה יועיל מהשעל הנושן
והלבנה ובאב הגרון וירבך הקול הנחור וזה כרבך החק ש
שבו אברי הבעידה ישלשל השתן ויעיר תופת ויש
הטב אם ישתהו או אם יסבלו מבנו וירכך קושי הרחם
היבש מבנו יעצור הטבע וכשישתהו מתבוקע היבשה או
והמוגרת שיעור שקל עם בבוחו סרף מקרים ישלשל הלב
הלבנה בבלי היזק תמורתו כבו במשקלו גוד
נרדבא רסהור ובמלים כבנו שמן יאסמין

פרק היו

לאזוראד ובלטין אזל הוא לאשי
לגולי והוא בריריש הטבח ב
בחו כבח דבק הזהב והוא יותר ח
חלוש ממנו מעט הטבע הם בשנית יבש בשלישית
המפעל והסגלה כחו עוקר ובעפש ומבריק עם הרוד וקצ׳
מעט ובו שריפה ונגוע העדי יפיל היבלות
אברי העין יבשיר הקצעים וידבכם והוא בהבלית בב׳
שאבר כי זה בסגולה שבו ואמרו שזה הוא כפני מחוק סי
בריק דליהות רמינעית מלצבוה השער צמח טוב
אברי הבשום וחזה יועיל מקוצר הנשימה אברי הנ
הנקירה יגיר דם חוסת היטב כשישתוהו או יסבלו כבנו כ
ברדים וישלשל הבכה השחורה ובל דבר שבתערב עם ה
הדם ויש בו נפית ויועיל בכאב הבליות והשתיה מבנו ד׳
ברביות מעורב עם הסמים

פרק היג

לך ובלטין לאקא הבחות
אבר פולש הוא שרף עשב והוא
אל הבור ודאות לעשנתו בסטר׳
ואמרו אחרים שמעקה כי אברו שזהו קשאברי הצבוחקים
כי זהו אל לאך והוא ברעבה מהגרות בבח הבורבת
העדי יגליד הרזון בבח חזק אברי הבשום והחזה יועיל
במרפיסת הלב הוא רפקן בעדבי אברי המזון יועיל לכ
לכבד ויחזקנו ויועיל בהירקון והשקוי ומבמנובי הכבד

פרק היח

לאבירה ובלטין לה בסק הוא אלן
רך ולו ורד טוב הריח מעט רוקם
אותו הדבורים ובברזבה לי שהוא
אילן הנקרא קראדא אלא שאינו מגבה זה ובחו רובה לב
לבה פראסין ויך הוא יותר הלש ממנו והוא יתוע
הטבע חם ויבש בשנית ואמרו כי הוא חם ויבש עד הר
הרביעית המפעל והסגלות כשישתו מחלבו כאגם ת
הדנים מעט יציאם אברי המזון יקיא בכח
אברי הבעידה ישלשל הגים

פרק תיט

לרוות אל תים ובלטין ברבא
אורסיבא היא איפיקי מידום הל׳
בחיבות זקן התיש והוא כגרגאר
רודסקא הטבע יש בו חום מעט וקור והוא כברי שים
שיעסיד הנגם באלו איש

חזק יקור אבל קרתו בסוף הראשונה ויבשותו חזק עד הם
השלישית הפעל והסגלות קבוץ כל שהוא ועקרו יותר מ
חזק תקבוץ ומעריכים אותו בטריאק ויסגור האבר ומיצו
הוא קבוץ כמו מיץ הורדים   המכות והנגעים כשיחבשו
עליו יסגרו ויועיל לנגעים הישנים ומיצו יותר חזק בכל ז
זה   אברי הראש עקרו הוא מהסמים המבריקים מעונשת
הפקק המלבשים מנגיעת המועילים מהחרסות   אברי הג
הנשים והחזה הוא ועקרו אינו טהם כשישקוהו במי השע
השעורים יועיל לנגעי הריאה ומיצו יועיל לרקיקת הדם
אברי המזון מחזק ואצטו׳ ומונע שפיכת הליחות   אליא
וכל שכן מיצו לשפיכת הדם   אברי הנעירה הוא
חזק מאד לנגעי הנשים כשישקו אותו וכל שכן מיצו או
מיצו ביין כשיעשו ממנו התחבושת או אם ישתוהו יועיל
ליציאת הדם מהרדם

פרק תכ

לוף הוא שירפינטינא   המהות
יש ממנו חלק וממנו שאינו חלק
ואשר אינו חלק יותר הם מהנכר

לוף אל חיה יש בחלק עפרורית מורכת לכן ימנענו הם
המריק מהמריק אשר אינו חלק ואע״פ ששניהם מבריקים
אמר דיסקורידוס עליו דומים לעלי דיא קונטין ויותר קט
קטנים כפני הלוף הסגנים כן ושוקי קטן ועקרו כמו עק
עקר הדם הנזכר דומה ללוף המכתש ופריו יותר קטן ואש
ואשר אינו חלק הוא בארצו הוא וזה הטבע החלק חם ויבש
בסוף הראשונה ואשר אינו חלק בסוף השנית והיותר ח
חזק שבו הוא דיקו והיותר מועיל שבו עקרו   הפעל
והסגלות מפתח ואמטים מחתך הערובים ואמים הדבקים
חוץ יפר ומבו מבריק ואשר אינו חלק הוא יותר חזק בכל
זה ממנו וכל שכן החלק העפרי ממנו   העדיות רים
אשר אינו חלק יבריק תכתם והעדשים והמבוכר ובלעו
אגרס וכל שכן עם הדבש ובולך בו ביין על בקועי הם
זקוד   המורסות והמכבים יועיל למורסא הצריבות
לתבריק   המכות והנגעים יערבו עקרו וכל שכן עקר
אשר אינו חלק עם הסם הנקרא כתירא   ויעירבוהו
באספלנית לנגעים הרעים ואשר בו רטבה הוא   יותר
מכונה אל הנגעים כשיחבש כי הוא יותר הם מכל אשר יצ
ויערבו אל הנגעים רים שכוחשים אותו ועושים ממנו פ
פתילה במקום האספלנית אל הנאצרים והנגעים ועושים
בשרשו כמו לוט בערבי בלוט והמכל כים במאצורים ועליו
ישימו אל הנגעים הרעים   כלי הפרקים עקר הלוף
עם זבל הבקר יושב על נפאות הרגלים ועל רצון העצלי
יועיל   אברי הראש עסים אשבול הפרדסי ממנו יועיל
לכאב האזן ואם ישים בחוטם עם שמן ורדי ימנע הא כל
והרשמן הגרלדים בו ובו שלוקחים עסים אשבול לוף אל
חיה אשר יהיה בקנה ויערבוהו בשמן זית וישימו ממנו
באזן ישקיט הכאב ועקרו ה״א כהמבנים הבנקים שנראו
ואק והמכבים נגעה המועילים מהארסים הרע שלוף *
יתקו ממנו ויועיל לשחורים הגדלים בחוטם ואמי׳ הסר
אשישנים אבל והסרטאן עצמו ראוי לינקר בו והחוטם כם
בנוך של צמר   אברי העין עקרו יועיל בנגעי העין

אברי הנשום והחזה ועלקיהו מע עד ש פזמור כת הש
התרופה שבו ראכלהו אל הנשימה הנצבת ולקצר רכש
הנשום חי שן ועקרו יפעל הפעל הזה אלא שהבלתי חלק
הוא יותר חזק   אברי המזון יוליד ממנו תרוב גם
אברי הגע ידה אשר אינו חלק ממנו יניע התאוה ובאשר ו
ישתוהו ביין ויועיל לכליא הלשתורים   עקרו מבושל
ונעשה ממנו מרקחת במו מאודם קרצינא יועיל להפליא
בכאב השחורים   ואמרו כי פרין כאשר יקחו ממנו ל
במספר ויתנוהו ביין או בחומץ וישתוהו יפיל העובר נ
ופתילה לצורת אבלאן יפיל העובר   ואם ידידו הצמח
הזה כשיחבש ציצו ישלשל השתן הארסים אם ימשחו בו ה
הגוף בעקרו ויבריחוהו בו לא ישיך אותו האפעה *

פרק תכא

לעבה כרבריה ובלשון להבאש
כרבריקא הוא כמו ארמודקטל ן
ומביאים אותו מבלאל אפריקאת
ומדימם בו וארמודקטיל   הטבע חם בשנית   אברי
הנעירה יניע המשגל *

פרק תכב

לסאן אל עצפור ובלשון לינגואה
אויס הוא לינגא פשיר הטבע חם
בשלישית לח בראשונה   הפעל
והסגלה יש בעליו קבוץ ונקוי אל הליחה הנאה   המכות
והנגעים עליו יכבה ויחברו הנגעים הרטובים   כלי הנ
הפרקים ישימו קליפותיו עם חומץ על רצון העצלים יוע
יועיל   אברי הנשום והחזה יועיל מדפיקה הלב   אברי
הנעירה יוסיף במשגל תבודהו בהתעורר התאוה כמו מש
משקל אנה ם מקולפים עם תרדי ארוס *

פרק תכג

לסאן אל תור ובלשון לינגואה ב
בוביש הוא בוגלוסא   המהות
הוא עשב רחב העלים כמו העשב
הנקרא פרי ועצבו יותר חלק ועגפיו ועציו כמו רגלי הח
התרנגים ונוטו בין ירקות וכרכמות   המבחר ראות ל
להמתפק מחוברים גני אשר הוא העלים אשר על פניו נקבות
והם עסרי קרציי או שערות נפרדים ממנו ובערבי זב וא
האמנם הנמצא בארצות האלה ואשר מהמפקים הרופאים
ממנו הוא רובו סוג מהמהרו ואינו לשון שור הוא יועיל ב
בתועלתו   הטבע קרוב בהיושר בחום ונוטה אל החום
מעט והוא ברטבה בסוף הראשונה והיובש ממנו הוא פחות
רטבה ואמר אל גוזי שהוא קר ורטוב בסוף השלישית וה
רוחק   הפעל והסגלות כח השרוף ממנו יסיר פזון הפה
בנערים וישקיט שלהבת הפה וכן הוא עצמו אלא שהוא
יותר חלוש   אברי הנשום והחזה משמח מחזק הלב טוב
לחשתוממות ודפיקת הלב כיון והעלות שחורות ויש אנש
אנשים ישקוהו לדפיקת הלב והחם מעורב עם יין ארסיני
כמשקל שני דרהם ויועיל מהשעול ומהוראה וכל שכן כמ
מעורב בדבש או עם סוכרי *

פרק תכד

לסאן אל חמאל ובלשון לינגואה
אריאוטיש   המהות הוא ש׳
סוגים קטן, וגדול   ואמר ריאר
ריאסקורידוס נקרא מרונה הצלעות   ונקרא ת

גם כן בכל השבעה צלעות ועליו הגדולה יותר גדולים מ
בדקינה ועצמו מורכב ממימות ועפרוריות כמימון יקרד
ובעפרוריות יקבץ   המבודר הבעליל סבתם הוא ח
הגדול והמצרי והעקר הם קרובי הבעל מ תעולים אך הם י
יותר יבשים ופחות הקור בהם   הטבע עקרו יותר י
יבש פחות רטבה ושרזו פחותה בבטול הרגש ב ער כדר
ויבשו פחות הנשיכה ועל כן הוא מועיל לנגעים וכל שכן
הנפסים ואמר גאלינוס כי הוא קר ויבש כשלישי   הבעלי
והמגלות עליו קובצים ומדביקים בכיויות הקר אשר גדם
ומונעים הגרת הדם ויבשותו אינו נוטך לכן מועילים לס
לסגור הנגעים הישנים והחדשים ואין דבר יותר משובח
בהם ובהם פתוח והולים עקרו על צואר בעלי הזרים ו
ויועיל   המורסות והסכנים טוב לבורדנות חבות ו
ושריפת האש ולחולי הנבלה הנקרא שרא והאודם הנקר
הנקרא לבורדות עקר האוזנים והחדדים   המכות ו
והנגעים טוב לנגעים הרעים והאש הפרסי ובקרבי באר
פראטי ולנגעים הפרים והנגעים הישנים במכות הישנות
ויוחד נבדר ל'עיניט אלו ויועיל עם קטוניולא ואספידאג
כשישום על האודם   כלי הפרקים עושים ממנו תח
תחבושת לחולי הפיל ומכניסין בו הוסף ויחבר
אברי הראש יועיל בכאב האזן הנולד מחום ואם ישכנך
הנה בתבשיל עקרו   יועיל בכאב השנים ותבשיל
העדשים אשר בו לשון טלה תמורת הסלק יועיל במכפרין
ובשישימו כיך עליו באזן הנכאבת ימקי הכאב ובשילעוס
עקרו וישכנך פיו בסלק ממנו ישקיט כאב השינים וכן
כרין עליו ירפא סחין הפה   אברי העין יועיל בחולי
האפר הנקרא רמד וזה אם ישימו מיצו בעין   אברי
הנשום והחזה מיצו יועיל לדקיקת הדם ותבשיל העדשים
יושם בו תמורת סלק ויועיל במהמורסא   אברי המזון ע
עקרו וזרעו ועליו הם טובים לרפואת הכבד ותבחוליא ומ
ומבשלים אותו עם עדשים ויועיל במהמקר   אברי
הנעירה יועיל לנגעי המעים וכן שלשול המרה ואם עו
עושים ממנו חוקנה או שותים   בזרעו יעצור יציאת דם
הנחירים ואם ישתו עליו בשכר יועיל לכאב כים חסתן ות
והבליות   הקדחות אמרו שהוא מועיל מהשלישית
ואמרו שרצוי לשתות שלשה עקרים בד' אוקיות וחצי יין
ולקדחת רביעית עקרים ד' כמו כן   העיד דיאסקורידים
שזאת שהוא ביבורות השיבל ג פעמים קודם העונה ועלה
בנסיון   הארסים אם יושם עם מלח על נשיכת הכ
הכלב השוטה ויועיל

פרק תכד

למאן ובלשון ליגנואת הוא לשון
הוא עצם מורכב בבשר רפה ש
שעקרו בן גידים ונעולים ותערובת
רטוב

פרק תכה

לפאקרידאם ובלשון לוקרידים
הבהות הוא אבן מיני קשים א
אותו כוכבי הבנים כד ילדבם והוא רפה ונמוח בכים מ
מהר   הבעלי והמגלות צומד ומיבש מאין נשיכה

וקובץ ומונע הגרת החומר אל האבר   המכות וה
ו הנגעים מועיל לנגעים והמכות וכש' באברים הרטים
אברי יועיל ממורסות הנקרא גרב ומערבי' אותו בהרופין
ונגעי העין   אברי הנשום והחזה טוב לדקיקת הדם
אברי הנעירה יועיל בשלשול הישן ומכאב בים הסתן ו
וגם המבוכלתו האשה יפסק יציאת הדם

פרק תכו

לוביאה ובלשון פאסיאולי הוא מ
פישולש   הטבע הארומה
הוא יותר חם מכלם   ומן
באסריאה הארמה כים אמרו שהוא קר ויבש ולפי דעתי ש
עצמו הוא יבש ומו רטובה יתרונית והנוטה אל האודם יו
והאחר יותר חם   הבעלי והמגלות הוא יותר ממהר להית
להתעכל וממהר לצאת מאלבאש ואינו פחות הנפח ממנו
ואמרו שהוא פחות נפח וצריך עיון   והאמת שנופח יו
יותר מאלבאש אך הפולים יותר נופחים ממנו והליחות ה
הנולדת בן הלוביאה רטובה בלגמית ויוליד חלומות רעים
אברי הנשום והחזה טוב להזה הריאה   אברי הם
המזון יוליד הערובי' גסים והחרדל יבטל נזקו וכן החומץ
והמלח והפלפל והצעתר והוא אם ישתו עליו שכר יקח
והסרוי בחומץ הוא מעט הרטבה   אברי הנעירה י
ישלשל הרבה וכל שכן האדום ויותר עם שמן נרדין

פרק תכז

ל"ז ובלשון אמיגדאלי הוא שקד
הבאות ידוע והשמניותו פחות מ
בשמניות האגוזים והוא שמנוש
שמניות מרובה בתערובת והבה והאגוזים יותר ממהרים
להתעכל ממנו ויותר ממהרים להתהפך אל האדומות ו
ושרף הם זוק ממנו קרוב מגניני צבע על דעת קצתם
הטבע המתוק יותר נרטבה מעט והמר יבש' כמנית
הבעלי והמגלות שרף שקדים המרים יקבץ ויחמם והם
בכל מיני שקדים נקיות ותמרוק אך המתוקים יותר חלו
חלושים והרבה מהמרים וזה בגלל שהם בפתחים יותר מ
שהם מרקקים וממרקים והם נוטים כמקרה ואמר שאין
בהם קבוץ כלל ומזונם מעט והפסולת המרים שהם הרע
השועל והם תרופה ואינם מזון   ואכילם המתוקים ה
הופנו ממזון משובח וכן שקדים יותר קר במוף השקדים
העדי אם יושם מהשקדים המרים על הכתם וה גרשים וגם
והרושם ושדפת השמש והקור יועיל ויעורר הפנים
ושרש אלו שקדים מרים אם יבושל ויושם על הכתם הוא
תרופה חזקה   והשקדים המתוקים ישבנו המורסות ו
והמבנים אם ישתו בהם קרים המרים יועילו לאודם נקרא
שרא   המכות והנגעים יבאו בו מעורב בדבש ע
על הנגעים הפרים והולי הנבלה יועיל בעורב בחומץ ו
ויין יועיל לסחין הדק והמרים יותר מועלים בזה   אברי
הראש הוא טוב לכאב האזן והצליל הנ' ולך בה אבו'קחי
שמנו או אם שותים אותו ומריחים באזן   ובסדורש
בו הראש עם יין יועיל לנגעים הלחים והחלפת ומינן
ואוכלים מהשקדים המרים קודם שתיית היין יבנע

המרות וזה שיקחו ברום כמספר חמשים ואילן השקדים בפתחים מפני הטב ויקרבהו בחוטן ושמן ורדים וע וקדחים כמנו התחבושת על הצבח יועיל מכאב הראש וכן יועיל מפני שמן שקדים המריר אברי העין יחזק הראות אברי הנשמה והזזה השקדים המרים עם בשא החטות ונשנים לדקקות הדם ויועיל מהשעול חושן וצרות הנ השיבה וחולי החזה וכש׳ עם שמן שומשמין ונרש ה השקדים יועיל מהשעול ודקקות הדם אברי המזון פתח אוטם הכבד והטחול וכל שכן המרים לפי שהם מ פתחים האבנים הנולדים בקצרי הגידים ומשיאכלו ה השקדים הלחים בקליפותיהם הם ינקו בשבילת הא וכתם מם קשי העכול משובח ה׳ בנוער ב מעט המזון וכשיאכלום במערי יורדו מהר ונרש השקדים הוא כבר יעיד המרה ה ואותה בבריקותו אברי הנעירה השקדים המרים ישתו אותם הבליות ושמן השקדים המרים ינקה הבליות ומההחתן וישבר החצץ וכש׳ עם אורנא בשתיה ואגשר פעמים מפני החבושת ויועיל למכאובי הרחם ומרסותיו והכלים והקושי הנולד בו ומחנק הנולד ברחם ועיצר הש השתן וכאב הכליות ואם תסבלהו ראשת ישל של הוסת וה ומתוקים יועילהו מ׳ קולון וזה בתמריקן והמרים יותר מועילים ושמנו יותר קר מהשקדים נופס

פרק חכט ליבוניאום ובלשון ליבוניאום
המבעל והמבלת פרין קובן מכבש
אברי הנעירה יועיל מטלשול הב
ובנו תרים וסותים אותו בריין וכן יועיל להגרת הוסת

פרק תל לואך אל דהב כלומר דבק הזהב ה
הוא בחריפות המהות השם
הות קודמים אל הפסק ובבר זכר
בלוהו ויש שקוראין אותו על דבר שנעשה בשתן הנע הנערים שחוק במכתשת נחשת במתכים אותו על השם עד שיקפא ויש מפני בחוצבי ויוליד בפחיצב מקיטור סיין סיתך כבים חמים ואחר כך יקפא וזהו אשר נזכור ע עזה הבחר המשובח מפני הוא הדק והנקי וכל ש כן הגליפי והעשוי יותר חזק ויותר דקיק ואחריו המחצ המחצבי ואחריו המחצבי השרוף הטבע חם מא מאר הפעל והפעולה במרק וקובץ ומנפם ובעפש ובורק ומתך בינס ומתיך ומיבש יותר חזק מנסיכתו וכן יבשותו והדף מאין נסיכה מרובה והעשוי מפני פרות היבשות ופחות נסיכה וזה בעד רקיקות הנוקי וכשירפו המחצ המחצבי יוסיף רקיקות ובופלג בענינים אלו המכות הנגעים יתך הבשר והיא תרופה משובחת לנגעים קשים לחסר אברי המזון מנקה וקובץ

פרק תלא לאבלב ובלשון ולובוליש
הטבע הוא יושר ונוטה אל החום
כל שהוא ואינו מרכך הרבה ועל
רעת אל נוש הוא קר הפעל והפעולות הוא מתיך ומם ומתח והנקרא מפני חם אל מסמאן הוא מעט קובץ ום ומסותו מרכך היבשות ומבטל הכימיות מפני וכן נקוי אפוי וחלב החלב הגדול יגלח השער ויוריש הכנים

המכות הנגעים עליו אל מסבין עוב לנגעים הנלרים ו והמנרים בשיכרש בין ויועיל משערים כמנג החבושת ע על שריפות האש וכש׳ עם רונג ולזה אין לו ערך אברי הראש יעשו ממנו באזן הכאבת וזה כמו ך צמר גפן וכש׳ עם שמן הורדים ויותר עם מורסא החמה ויועיל מכוכאב הח הישי ומיצי יועיל מהחבורי הורד אל האזן אם יותישן ויו ויועיל לנגעים הישנים אשר בו אברי הנשום והחזה טוב לחזה לריאה ויסיר קושי הנשימה אברי המזון י ופתח אוטם הכבד ועליו בתוספין טובים אל הטחול אברי הנעירה הקלוי מפני ישלשל האדומה והשחורה וכש וכשאין בבשלים אותו הוא יותר חזק וישכון מתלבלב שת שהוא רע ויסלשל הדם

פרק תלב לעאב ובלשון שלוא הל דיר ית
ויתהלף כפי הטינים וכפי מזג ה
האישים ובכלל הוא כבשל ומתיך
העדי יבריק הכתם והעדשים והדם הכת המכות ו והנגעים יבריחו על השחין הדק בריר האדם הצם וכמאפור אברי הרא ו ריר הצם כשישפו שם בו באזן הנזקת בעד התולעי יהרגם ויוציאם התכי הארסים הריר עומד כנגד הארסים וכשירוק הם על העקרב פעמים רבות ימות

פרק תלג לבן ובלשון ראק הוא חלב
הבהמות מורכב מג עצמים מא
כי מימות ונבון ודשנות והדשנות
יותר בחלב הבקר וחלב האנשה פחות דשנות ונבון והוא דק מאד וחלב האתונות כמו כן הוא פחות דשנות דקיק וח וחלב העזים יותר והחלב הרחלים נכ׳ דשן והחלב הבקר יותר גם ביותר דשן וחלב הסוסיות כמו חלב הגמלים מיטיר המבחר והיותר משובח שבחלבים לאדם הוא חלב הנשים והטוב שבחלבים היונק מהשד או השיתוי כמו מהר החלבים אותו והמשובח מפני הוא חזק הלובן ש שוה התכונה העומד על הצפורן ואינו סותר נשח ושהחזוני יראה צבח משובח שאין בו טעם זר ולא נוטה אל החומצה או אל המשיו
המרירות או אל החריפות ואין לו ריח זר ובמאכב ויאות לה להתפקק מפני תכף שיוכא קודם שישתנה והחלב כל חותי כמאו יותר כבד כמשא האדם הלבן הנערך אל יו הוא הק הקרוב מפני והוא כמו הבקר הטבע המימיות הם והחמאה נוטה אל היו׳ שר ואינו שנוטה אל החום והחלב החומץ קר מיבש הפעל והפעולות הכימיות שלו מ׳ מרקיק ורוחץ ואין בו נשיכה והחלב העזים ישוה הליחות וי ויחזק הגוף ויריץ וכששותים אותו עם דבש ינקה הנגעים והפניסיים מהליחות והמאות ויכשלם וירוצם והוא טוב הלידה צינער מוסיף בטוח וכל שכן חלב האשה והוא קרוב לעכול כל כי ברחם אשר בתבליה מבשול עבור על עליו עכולים אחרים ואעפ׳ שהוא נוטה כאשר נוטה אל הק הקור אינו קן אותו עד שיטיב בענין המזגים הצריכים לא לעכול מרובה וכרבר אחר ברוך ים טול

עליהם הדם סוחרי רע עד שישוב לטבע הדם הישר ופמה בבהירות ובהקיב אבר רופס ואינו שלא כענ׳ עליו כי בפני שהוא נוטה אל קור בה מזיק לבעלי הלבנה וזה לפי שחוכם לא ישנה אותו אל הדם כמו שראוי והנל׳ חכמים פסק מעט כפני קריבתו כמנו ולכן יועיל לבעל המזג הדם ויב הוכש אשר אין באיצטו׳ ברה ערוכה אוד כי החלבים בת בתיחסים עם הנופים ולא יושב ערבם וכי שסותהו יאות סינוח כו פן יפסד ולא יתחבץ ולכן יאות ליסן עליו הלא ירגיל עליו כמאכלים אחרים עד שירד והוא בשוכה לאשר עברו עליו וכי הבחרות יותר בבה שהוא מסוכה לאשר הוא הם הבמג שהבה ריס וזה לפי שהוא כשהגה כהם אל האדוכה ויועיל כמו כן לזקנים בפני שהוא מרטיב ויסיר החכוך הראוי להם ולכן יאות לעצר אותם על העכול וזה להאכי׳ ברבש ורוב סיתוח והחלב למלס׳ ולהרצי בה שיש בצדדי המעים מותרונים ואחר כך יתחיל לזון ויתפשט בגוף ויעצור הטבע הוא נוטה אם יורתה והוא בעכב השלשול וזה כי רביות אשר בו נעצר והוא הגבון אשר בו והחלב הכנק׳ בקובב העכ׳ל מהתערוב בקובב הירידה הדבש יכשירהו ויזון כו הגוף בזון ברוכה והחבו׳ ליחהו נאה והכבל׳ כבבד יותר כבה שהוא עבה הוא עוצר וכל חלב יוריש האוכם וכש׳ בכבד הרץ ו חלב האנקה הכנקת והדובה כהם וזה׳ בבעט הגבין בו והכרו כיסויחיו ויועיל כהדברים בפנים ל אברים מגיסים וכו קם כחרוים ונשיכים לפי שירד ושם וזה שירחצם יותר ברחיצה הגים בתמרוק אשר בבים והו מבה שאין בו בים והוא מיסור א איכותם וזה כשיוגיד כבהם בראבר ויורד בך והנזירים אל אליו בין האבר ובין התערוב הרע ולא יפגע בו התערוב ה הרע לבדו והוא מזיק לבעלי הגרה והדם והחלב אינו טוב אל הקרבים והחלב עז יותר מזיק לקרבים בכל עדיו לפי פר שרוב ברעיהו הוא מבה שיקבץ והלב הדחלים החכורן הוא בחלופו אינו מסוכה וכו להכה והחלב בעצמו כבוהר ה תשנוי ריות׳ על החום ולכן אין דבר יותר מזיק לגוף כחלב רע והחלב האתונות מיטוי והלב החזירה טוטוי כליו טב כבושל והחלב אשר בתקופת ניסן טיבוי כהקשה לאשר ביכות החכה וכן הרועות באגנים ובעשבים לפי שצבחת האביב הוא כיטוי כהקש צבח יבות החכה ויותר בה שיק שירבו יבות החכה אל החורף יוסיף החלב נסות והיותר משובח בבני הוא בה שהוא באבצע יבות החכה אך כמחרים עליו שבא ישנה החום אחר ששתים אותו ו ואין בפחידים עליו בתקופת ניסן והחלב הבקר הוא ברוכה השובן והלב הרחלים ברוכה והבון והשמנונית וה והגובן בחלב הגמלים הוא מעט ואחריו הלבי המאכות ו ואחריו בהאתנו׳ ולכן יהגבן מעט באצטומכא ובעליוני הגוף פחות כבלעדיו ויש נחלב גמלים כליחות מפני ש שאהבו׳ התמצה וזה היותר משובח שבחלב ובבר אמרו שהוא חזק העכוב באצטו׳ ועליוני הגוף ודע כיח החלב יתחלף לפי מין החיוני ולפי טבעו אם הוא קטן או גדול או ישר ולפי התאר אם הוא רך הבשר או קשה או שם שמן או כחוש או לבן או בעל ב׳ גוונים אחרים׳ ואבר

בי היותר הלש שבחלבים הוא חלב הלבן והוא יותר כמ בבותר לרדת העדי רבוי החלב אמר שמהריש הגבנים ו וזה אינו רחוק אבל יכרוק הרוסם הרע אשר בעור אם ים יכשחו בו ויכשיר הגוף באור אם ישתוהו אבל הרבוי בבנג יוליד הזוהמה הרבה חוץ מחלב האנקה המינקת לפי שם שבפחידים בבנו טעם שיוליד הטנופת וכשישקהו עם סוברי יכשיר הגוף באור וכש׳ לנשים והוא בפמין של שבי הנגינה ישבין בעלי המזג הדם היבש כשישלשם ואכנם ישבינם לפי שהוא מרטיב ויוציא הלחה הדקה וזק ויכשיר המאכל והחלב הקפוי הנקרא ראיב בעד ישפין אלו בבהירות וכי הגבינה יוציא הכתם וכן הח הרוחם אם יכשחו בו וכן יועיל אם ישתו בכנו והמט׳ והסכנים יש הרבה שיה רפא מי שיארעו לו ומוסת וד הרעות הנקראות דכאמיל ובקרא כשארא וזר בוך והט גוה בששותה החלב אם אין בכז ו בה שיטודו וי׳ שיסבתו לאדוכה והחלב מזיק לבעלי המורסות הגנימי׳ הבכות והנגעים יכשיר הנגעים המניברי׳ בבני שהוא רח רוחץ ויגקה והוא צופר בפני שהוא בנקה וכשאין נבתם בה טיבסודו ויסיבתו גרה אדוכה יועיל לבעלי ונגעים וכי הגבנה עם הלילג יועיל רגיב בלי הפרסים והלבה הוא רע לבעלי חלי העצבים ולעצבים וכש׳ הקרים ואשר בכליתה לגבה אברי הראש והלב העזים יועיל בח בתגזודלות ויעצרים ויכשיר הריפותם יועיל כנגעי הטין והחלב הוא רפואה אל השכוח הגדולה בהיותו ולכלל הנקרא וסאם והחלב יזיק לשינים ויאכלם ויוסר אותם וכש׳ אם הוא קר המזג ונרפא בשר השנים אבל יותח לם לסבסך אחריו ברבש ויין וסכנגבין החלב יאתן אם ישבסך בו יחזק השנים ובן בשר השנים ואינו נאות לבנ לבעלי כאב הראש והוא והצליל וכש׳ אם יישן אחר שב שאכלו ובכלל מזיק לחלושי הראש אברי העין יהיה חבך הראות והסנורים ובעד׳ עצא אך כשיחלבו בבנו ג בעין יועיל בחולי האבר הנקרא רכד והזק המטרים הנ הנשפכים אל העין ובהעוכי וכן אם יערבוהו בלובן בי ביצה ושמן ורדים וישים על העין ויועיל בשיחלבו בבנו בעין לחורי הנקרא טרפא אברי רבשום והחלב החלב האתונות והעזים יועיל כהשעול והכלין בקרני כל ודקיקת הדם כפי בה שיורה בקובו והחלב הרחלים יות׳ בועיל לדקיקת הדם וכן החלב הוא בהתרותו נגעי הריאה והכליון הוא כל׳ ואם ישבסך בו או יעשה ברגיר יועיל בה בהניקות ואסכרה ובערבי נבאה ובורסת עולת והגרון וכ ובזיק לבעלי דפיקת הלב אם הוא בלחות או היא פיחה ברם או בלבנה והלב האנקה המנקת יועיל במתר הנטיבה והחלב יותר מועיל לחזה מבה שהוא אל הראש ואל האצטומכא אברי המזון החלב יוריש המגסים בבים תשתן וכי הגבנה יועיל בהחזקן והחלב העזים והלב האנקה יועיל בסקור הטחול והחלב האנקה הכנסת עם ש שמן ורע יועיל למורסות הפנימיות ויוליד נפח באצטו׳ ובאב וכש׳ חלב הבניקות ושניהם יעוררו התאוה והחלב תוצא בהגרון החכובי ובערבי נשא ובל שכן

החלב יזיק לנפח הטחול והכבד ואל הצריכים להניעת ר
הקיבה חוץ מחלב האנקה המניקה שהוא מועיל הרבה מח
בחליי הכבד והטחול ולחלת הכבד וחלב האנקה המניקת
יועיל מסקר מאד וכל שכן כשישתוהו עם מחלבה והח
הקיבה להניק תעורר תאות המשגל ויוליד הצמא והח
החלב החמוץ מעוכב הרידות מאד אך האצטומכא והחמ
מימה בטבע או במקרה תעכלהו וישוב להועיל ולא ישו
וישוב עשני כפני שסבורים והחמוצה מבנו אבדי הנעירות
מהובמין הנה ישלשל הארדמה השרופה ועם האפטימ
שלשל השחורה השרופה והחלב יוליד החצץ והחלב הם
המבושל עד שיסור מימיותו ועצור הבטן ויפסיק הדם וח
לב האנקה המניקת בציר רוסת ומין החלב טוב לשלשול
המורי ועושים תוקפה בחלב ויועיל לנגעי המעים והחלב ח
האנקה המניקת והעז יועיל במנעי כים השחן והחלב יכתר
להועיל מחוק המשגל ויחזק על תאות המשגל ויוליד נפח
המעים וכל חלב גם יעורר הקילון ויוליד החצץ וכל מבן
חלב מניקת והחלב יעורר המשגל ואפי' חלב החמוץ ומי
החמה יסכינו תגופים החמים במנג והוא במה שירטב וב
ומה שינפח והרבות במה שידבך הבטן וכל שכן חלב ח
אנוסה וחלב הגמלים ואחריו חלב הבקר ואחרין חלב העז
הקים וכל מה שאמרתי יעשי מי החלב ובבר ישלשל הב
הבטן הרבה במבנו ולא יתעכל ותסולח יעצור על שלשולו ו
השלשול כי הגבנה   ואמנם המבושל על האש או
ומבושל על הרסף או מחומם בחלוקי אבנים מלובנים ב
נאש או ברקיקי ברזל יעצור הבטן בלי ספק והחלב יועיל
לנגעי המעים והחלב החמוץ יעצור השלשול המרירי וח
והמי חלב האנקה המניקת יועיל למחורים והחלב כש
כשמשים על מורסות העננות ומגעים ומורסת כים השחן
עליהם ישקיטם ויועיל אל הגשיבה הנולדת באברים ה
הגלו והקדחות חלב האתונות וחלב העזים יועיל לקדחת ב
נקדט דק כמו שנאמר עליו במקומו והחלב הקבורין החמ
והמקים יש הרבה שיועיל לקדחות הדקות ובערבי דק כש
נמיסרו החמאה כמבנו כבדי שיתעכל   ואמנם החלב
וכלב אותו הזוב מן החולבים חושים יש הרבה שנותנים
ממנו בקדחות ולא יאות שיקרב אליו בעל הקדחת
ואמקים יועיל משתיית הסמים הממיתים ומשתיית אר
[illegible]נת הים והתפאסיה והטובראן והבנג ויותר משתיית ח
הרעות ובערבי דאריח וביחוד מקנטריד והליבור והע
הקשב הנקרא כבאק אל חבאר וכל האוכלים המעופשים
והוא מרפא לבני ששתה כנג ויש שישוב טבלן ·

פרק תלד

לחם ובלשון קארו הוא בשר
הבהמות הבשרים המשובחים הן
הוא בשר הכבשים וזה שהוא ע
ד חומו הוא רקיק וקטן בהעגלים והעזים ובשר הקטני
מוד שהם יותר מקבל העכול ויותר רקיק המזון והגדי הוא
יותר משובח היוצא מן הטלה ובשר היונק חלב משובח
הוא טוב והיונק החלב שאינו משובח הוא רע ובשר הזקן
מאוד הוא רע ומן הבשר הכחוש והבשר השחור יותר קל
[illegible] קרוב ומן בשר הזכר האדום וחוץ מהחיונים המרובה
השמן והלבן הוא יותר קל והמעורב הוא פחות המזון רע

ויצוף כאצטומכא   הבחור מהבשר היותר נקי הוא הב
הבשר הזן והצד הימין יותר קל ויותר משובח מהשמאל
ואמצע העגל יותר נקי הבשר בהעצבי   ואמנם הבשר
הרפה אשר אין בו עצב אפשר שהוא יותר עם הכל מכן ם
מן שהוא סבה בתולדת החלב במו בשר השדים וכה שהוא
סבת בתולדת הרדי כמו בשר הלשון ובשר ויתעכל מו גב
טוב וברוב המינים יהיה לבני האדם רבוי מזון והרב
מזון משאר הבשרים בשר העגל חוץ מבשר השדים ובשר
ביצי התרנגולים   והפחות משובח שבו הוא הנעצר ל
להיות מכך כמו שיתארג בין עורקי הכבד ובלעדיו
ובשר הלב ועקרו מזון משובח   ומזון השדים טוב ואם
היה בו חלב הוא עב ובשר הסריסים הוא יותר משובח מב
מבלעדיו   והיותר משובח שבבשר העופות הוא בשר
הדראגג והתרנגלת והוא יותר רקיק שבהם ואינו זך יותר מ
מבשר העוף הנקרא קגג והשיותג והדראגים   וכל חיוני
שהוא יבש המזון בשר הקטן בבטנו הוא יותר משובח כמו ב
בשר הגדי שהוא משובח ובשר העז אינו משובח מאד וא
ואפשר שיהיה תערובו רע ובשר התיש רע באמת ובשר ה
הזאבים רע   וכל העופות הגדולים הטובים! ובעלי הצ
הצוארים הארוכים והברבורים והוא טוש בערבי והיונים
הנקראים קטא הם יולידו השחורה הרבה והרושים בה וה
והצפרים כלם רעים ובנפי העופות הנכסים מתנועעים מא
מאד והם טובי הלידה והיותר משובח שבבשר הדרה הוא
בשר הצבי ועם כל זה נוטה לשחורה   ואמנם הארנבים
והדוסה כים בי תטשב שבבשר החיות המדבריות הוא בשר
החזיר המדברי לפי שהוא יותר קל מבשר החזיר הנגדל בע
בעירות והוא חזק המזון הרבה במהר להתעכל ונמצא יות
יותר משובח בימות הגשמים   והגוי לעיין ענייני החיונים
בטיביו ומראהו ותנועתו ובלעדיו זה כמו שאמר כחלב
הטבע בשר העופות בכלל יותר יבש מבשר ההולכים על
ארבע ובשר הבקר יותר יבש מבשר העז ובשר העז יותר
יבש ויותר קשה להתעכל מבשר הרחלים ובשר הגמלים ג
גם המזון יותר חזק   ובשר התרנגלת חם ויבש ובשר גדולי
העופות והאווזות והתחתם ובערבי נסים ואמנם האווזים
הקטנים ובלעז אניט ובשר העופות המימיות הם חזקי הר
הרטבה קרובים בזה מבשר הצאן   וחשבו קצתם כי בשר
הקפוד ובערבי קנפוד הוא רשיב והבשר רב השומן והאליה
חמים ולחים   הממוצע והמתולת הבשר הוא מזון מחזק
הלב ומזון יותר קרוב ויותר משובח אל הדם והמזון הסמ
המטוגן והצלוי ממנו יותר יבש ומזון השלוק ממנו ויותר
רטוב והמבושל בתבלין והדומה לו בחוזק כח התבלין אשר
אשר בו והשמן ממנו זה חלב רע המזון וממעט המזון מרבה
המאכל   ואמנם הבשר מים שעיר מעט כמו כזה אשר
יקרב אל החזיר והבשר שלוק ואעפ שיהיה תחלת מרטיב ו
ישוב ביבש יותר מיבשות כל בשר בזמנו מועט והבשר הש
השמן ירכך הטבע עם מעוט מזונו ובהירות שנגיון אל הע
העצביות והחתרת ויתעכל מהרה והאליה יותר רעים טוב
מהבשר השמן והיא רעת העכול והמזון והיא יותר חמה וד
ויותר גדולה מהחלב בשר הבקר מרובה המזון וגם יוליד
חליי המרה השחורה והיותר משובח שבו בשר העגלים וה

והבקר ויהיה נמוח בקליפות האבטיחים ומיותר משובח ש
שמוכנים לאכלו הוא תקופת ניסן ותחלת יבוא החמה אם
אבריו הארכבים והרוכה להם שאין לו עם נסות דבוק בזין
ההנירים ולא יעמד כל כך   ואבנם בשר קטני החזירים
הוא טעם המזון מפני רוב התוכו וחוזק לחותו ובשר החא
העוזות הקטנות מרובה המזון ואינו משובח כמו מזון הת
התרנגלת הדושה להם וקרקבנו גדול ובבדו קרב והם כשר
כשוכחו הליחה נתיותר רחוק שנבשר לה תעפש הפחות מ
חלב והוזר יבש תעטם   העדי בשר הבקר יוליד הבהק
חלב חמור ה:ר טוב אל הכתם כשימשחו בו ובן שומן הא
העזוזות הקטנות   ואם שורפים בשר הטלאים וימשחו
בו אל הבהק יועיל   ובשר הצפרדע השרוף יועיל לחולי
השועל המורכות והמבנים בשר הבקר יוליד הסרטאן ובן
הכשוים הנמים ובם יתיכו הכורסות הנכות הקשות
הכבות והנגעים בשר הבקר יוליד הגרב   והשדון הדק
הרין ובן הכשרים הנמים ובשר הטלאים שרוף ימשחו בו ע
על השדין הדק ויועיל   כלי המעקים בשר הבקר יוליד
הנרבות וחולי הנגובים   ובן הכשרים הנמים והבשר
השמן והאליות עושים מכפי התחבושת ויועיל אל העצב הא
העצוק   ומרק בשר הארנבת אם ישים בו על נכאות
הדרים ובעל כבאוב הפרקים יהיה בפעלו קרוב נכמעלי
מרק השועל בשר החיה הנקרא בן ערים עושים כבנה תחבו
תחבושת לכאובי הגב והרוח הנם ויועיל   בשר האפעה
ידעי׳ אל הנרכות כמו האבוד בשעירו ובשרו ובשר. הקפוד
טוב לצרעת אברי הראש בשר הבקר ובן הכשרים הרעים
הנמים יולידו בלבול ובערבוי ואם כפני היזבוב אשר כם ו
נבשר החיה הנקי את בן ערים יערבוהו ביין וישתהו הנכפה
ויועיל   אברי העין אמר בשר הטלאים יועילו ללובן ה
העין ובשר הזאבים וכליי הצפרנים יועיל לעין ויחזקנה
אברי הנשום והחזה   הסרטאן הנהרי יועיל לבעלי
הכליון ובערבי כל ובשר הגדולים יעזור הרניקת
אברי המזון הבשרים הנכים הנזכרים יעבו השחול ובשר ה
הבקר העשוי סכבא עם כוכרת יבש והזעפראן יבגע הגרת
הדמרים אל האצטו..בא   ובשר העוף הנקרא קטא אמרו
שהוא כבלל כת שיועי׳ כהמסר הבזג והשקוי אם עושים ה
התבשיל הנקרא קר ם כלתי יעורר הצמח ויש כתאנשים
שסכרו בשר הזאבי והארי ות לקור האצטומכא ורטבות
וזול שההוכחורות והעכול וקב כם והרדרה אינם כפי אש
עוכי המזון ורכי תו וזה כי כשר החזיר הנדל בבתים ומשר
המדנגרי כפי מה שאמרו הוא יותר כשר להתעכל ולרדת
והוא חזק הגזנות ודבק וגם נבשר האילים כמו שאמר אעם
שהוא גם הוא מסור לרדת ובשר הקפוד עם סכבג כין אשן
יועיל לשקוי ובשר הקטא יועיל בםזומי הכבד וחולשתו ד
והמכר הכוגים והשקוי גם כן ובשר הגבים ובעלי הכנ
הצפרנים המאסם האצטומכא   אברי הנעודה בשר
הבקר יכנס ירידת הארוכה אל המעים   ובשר האוזגבת
צלוי יועיל לנגעי המעים   בשר הקפוד עם סכנגבין
יועיל לכאב הכליות והתרנגול הזקן טוב להדריקן ולחולי
השותה   וחלב חמור הבר עם שכן [illegible] טוב לנקרם

הכילד טהרות הנם   ובשר הזאבים ובעלי הצפרנים טוב
לטחורים מרק בשר הבקר העשוי סכבג טוב לקולנ׳ ומ
מחיי ומפסיקנו ובן אם יקשו כבשרו התבשיל הנקרא קריש
עם כוכרת והוכן והחומצות הרזטות אליו עם הכוכרת
היבש עם טעם זעפראן ובן בשר העופות צלוי או בלי על
צלוי יעצור הטבע ובל שבן העוף הנקרא קנבג והנקרא ל
טהוג ויותר חזק מהם הנקרא קטא וקבכיר שלוקים הא
ונשופכים עליהם המים ובשר האיל יגלגל הטוך והבשר
השמן ירכך הבטן יותר מכל עדיו   הערות בשר הבקר
והאילים ובשר העגלים [illegible] העופות יוליד קרחת ר
הארסים בשר בן ערים כשובש ישקוהו ביין ויועיל מהארס׳
ובשר הטלאים השרוף יועיל לנשיכת הנחשים והעקרבים
והחולי עפר העם יין יועיל לנשיכת הכלב השוטה ובשר ה
הצפרדע יועיל בנשיכת השרגים ׃

אות המם

פרק תלח

בכך ובלטון מוסקוס והמוח
הוא עכור חיה כמו הצבי בעצמו
אלא שיש לו שני מלתעות לנג
לפנים מעוקמים כלפנים כמו הקרנים   המבחר בפי הכח
המתעבל הוא הדבתי ואחריו הציני ואחריו ההנדי והשי
ומצד המראה שיהיה רועה הכורכבים והמגבל ואחריו הם
הטור והיותר משובח מצד טעמו הוא התמוחי והבורתב
הטבע חם ויבש בשנית ובשלותו על דעת קצתם יותר
המפעל והמגלות הוא רקיק מחוק   העדי יוליד נשכן
כאה כשיקשם כבאכל   אברי הראש כשעושים מעט כבגן
עם זעפראן ומעט כאפור יועיל בכאב הראש הקר ובן יין
יועיל לנבו כמפני שבו טוות לך והכח והוא מחזק הנח ה
הישר   אברי העין יחזק העין   ויסיק
רטובותיו ויפריק הלובן הרקיק   אברי הנשום יחזק הלב
וישמחנו ויועיל מדפיקת הלב ומתחלשותו   הארסט

פרק תלט

הוא טריאק אל הארסים ובל שבן הבינ׳
מצטכי ובלטון מאסטיק ים
מכנו רואי לבן ומכנו נכשי נוטה
אל המרורות   והאלני מורכב
מכוחות מוקש ועפרירות והוא היותר רקיק ויותר מעלי
כסל בינה   המבחר היותר משובח שבו הוא הלבן הם
הנקי והמשורו הוא שיותך ויעזובהו בתוכן ימים ואח׳ בן
ויבשוהו   הטבע חם ויבש בשנית והוא פחות מהלבונה
ואין באלנו קרור וחום חזק ובו חום יותר רב ממנה   שבא
שבאילנו   המפעל והמגלות הוא קובץ ומחזק וכל מ
חלקיו ואילנו הם קובצים והרכבתו מעצם כליי מספר
ועצם עפרי וקליפות עקרי עוברים בפסק ם אקיא   ואם
האפוקיסטידס והוא הכוחו ובן ביין עליו וקוטים   כם
כפריו ומעליו שבן חוק הקרן ואבנם באליתם בכותונה
שהוא רואה כי יש בכל חלקיו עם הקבר רכו והנבטי נוטה
אל השחרות קבוצנו פחות ויבשתו יותר והוא נאות לשי מ

תריך להתיך חזק וכו׳ בח שבו מקבוץ ויתיך הוא באין גם גרתה ותת ורקיק בגר ומפני רקיקותו ותוכנו הרקיק יתיך לבנה והוא עם זה פתוח תרוד ועובי מבל׳ השרנים ועוי רתחו במצועים הוא סגון בערבי ולהרופות בשר הפנים וינקה אותם המורסות והמכבים יועיל במגינות ובמו מקבוץ ויתיך במורסות הקרבים והשחור הקבטי מה יותר אל הקשי התבלמיי והשחור יועיל למורסות הק הקשות המורסות והנגעים כויצו ותבשיל עקרו יועיל ב מרבקים ומוספים השמן אליגו יועיל מהרב ואפילו לב לחי נמפות והגלבים וישפכו תבשיל עליו ומיצוי על ה ענבים ויצמח הבשר וכן על העצמות אברי הראש עלים אותו יסבך הלבנה מהראש וינקהו וכן אם ישב ממנו צונו וחזק בשר השנים אברי העין ידבקו בו ילו הקן המתאבכים אברי הנשום והחזה יועיל בהם מבשל ויקיקת חזם וכל שכן תבשיל עקבו וקליפתו אברי המזון יחזק האצטומכא והכבד והמעים ומועיל בם המורסות ויעור התאוה ויבשיר האצטומכא ויגיע הרוח ותוא מתיקן והוא נשא בערבי ויתיך הלבנה מבנה ויוע יועיל למורסות האצטומכא והכבד אברי הנעירה יחזק אבני הכליות יועיל במורסותיהם ותבשיל עקרו וקליפתו יקלן התלשול ומשלשל כל הגוף ונגעי המעים וכן קלו עליו אל יציאת הדם מהעבורת וכן יועיל מחיחת א אליגו ורצינו •

פרק תל"ז

כרוכלטין מו קליפת שרשו מור בורגל המהות הוא התיבות מחולפי התבנית כמו גוון אשר שרשו יש לו אבק נושה אל הקברין והשירדות והוא טו בטרות עקין הלשון והוא טרש צמח ואמנם יתספקו ם ווהו היא טובת בארצות מקועאה הנבחר המסובת בו וכולן הבין ויהשגרו הוא המרצו ועוזבים אותו ב הבין שים ואחר כן מיבשים אותו הטבע חם ויבש בו והבזה שאינה מבושלת והוא נופח המפעל הלוח וקין בגר ומפתח דוסה אל הסנבל אך הוא יותר יועיל ומכבין כלי הפרקים אם שותים או אם יוכתחו יועיל במאב הפרקים אברי הראש הרבוי ממנו יכאיב הם וה מתרון רשבתו יקפא בו אברי המזון יועיל מרוקי ותלפה אשר בו אברי הנעירה יועיל בעוצר מן ובליסת צוחו אם ינעסל ממנו תחבושת וכן מבאב השתן והשכם והרונים בו ויגיר הנדות ויועיל מבא אבן והים אשר הושיבה בכיסיו וכן נמאוב המקוה ויח ים לשחרים ויועיל במעיצת המעים והדעסים והנפח

פרק תל"ח

באוריון ובלשון כ׳ דריאון הוא לבריאולא המהות הוא העץ גדול והוא שני מינים אחד הגדול העלים ודקים והאחר קטן העלים ועבים והוא ח הירק השאור הוא מבות הנבחר הוותר טוב גד עליו ועלים רושם לעלי הזתים והיותר רקיק והספר לו ושם ועבים הוא רע ויש שיותערו נוק כתאזרין כש והוא נומוקן הטבע חם ויבש בדרגעות הפעל הלוח הוא הד מבקת הקליף הריפנגע חזק מעני

משתפקים מבל׳ מיניו אל החאם יועיל וכן אל החריעות הר והבסטר בערבי אבראש וזה שישאתו בו בחוץ ויש שיערבו הכרוב בזה המבות והנגעים אם יתערבו מבל׳ מיניו ע עם דבש וישימו כמבו על השחין ודק הנגעים המספנשים יעקור הקליפות היבשות הוא החבורישא בערבי וזה בבה שבו בעצם המתיך האוכל ובן ייבש הערב אברי הראש אם יגבשבו בו וכל שכן בתבשיל השחור ישקיט כאב הש השן ויש שמדבקים ממנו עם מעט פלפל ויחבת ודבג על חשן הנאבלת ויועיל לכאב אברי המזון יזיק לככר מגד אברי הנעירה ישלשל הארובה וכל שכן הינאי רשוב בעת שבו הציצים ויחסרו חרוזו כשיבנות אותו בה בחומן ואחר מיבשים אותו ומשקים אותו שרוי ששה וד דרהם וזה שיבושל בלוטרא ותצי מים עד שישוב אל התצי והרכיע שותים אותו וישלשל התוליעים ומרנרי הרליעה ב בערבי הב אל קרע וכל שכן בשיותו ממנו בבשול פורנב תרדי ושותים ממנו כב זוזים בשני חלקים יין ועוזבים ש אותו שני חדשים אחר כן מסננים אותו ואחר יעמבוהו ש שני חדשים ושותים אותו אל השקי או אל העקור הנהלף אל האשה בעד הלידה ויועיל תבשילו כעוצר המזון החזק אשר קנתם שישלשל כמו כן השחורה והערוב הליחה הל הלבנה וכל שב בשיערבו בו כפלים ממנו אפסנתין וכש כי שלוקה ממנו שקל ומערב אותו עם אפסנתין וילוש כר כרבס בבושל ועושים ממנו פתילה ויושם כלמטה ויועיל ואות לכי שתרצה לשלשל המים הנתוכים שיערבו בו ם מבושלים אחרים הנאותים אליו ואם ישלשלו השחורה יש יועיל בו כמו זה ויערב עמו מה שישלשל השחורה הארסם המאוריין ישקוהו אל נשיכת השרצים עם יין וכל שכן הש השחור ממנו והוא אדם מבית וכשיערבוהו עם מויק הוא גרש וגם מים ואבן זה יהרוג העכברים והכלבים וזה והחזירים והגבות ממנו אל האנשים שיעור שני ערים והוא הדג כתלאה והקרא והשלמ״לי •

פרק תל"ט

טרו וכלטין מארו המהות אברי אנשי הודו שהוא מינים ויש ם ממנו טוב הריח והוא הנקרא ם בומדור והוא יותר חם ויותר יבש ויש מין אחר והוא פחות הריח ונקרא סימליא והוא חם ודק ויש מין שלישי נקרא ם מרו לבן והוא ישר ובו כח משבח וכבדות לו כי אחד בג כח משבח הוא לשון השור ויש מין אחר נקרא מרבבור וזה והוא חם ויבש מרקיק וכן נקרא משהאר וזה א קר על דעת אנשים הטבע חם ויבש בשנית ואחר כן יתחלף המפעל והסגולה כל מיניו הם מתירים רקיקים מחזקים הנ הנפח והלבנה פותחים הסתם בארזה מקום שיהיה אברי הראש יותף עם הזלב באזן הנכאבת והנקרא בס משתהאר יועיל וכל שכן בכאב הראש החם וכל מיני הם הטרו יועיל בכאב הקר אך המבושל ממנו יכאיב הראש וכ וכל שכן כשירחוהו עם יין אברי המזון יתיך הלבנה בהאצטומכא ויועיל מכאבה ויחזקנה אברי הנעירה יחזק המעים וכשיקלוהו כמו שו יועיל בנגעי המעים ומש ומשלשל כל הגוף ואם לא ישלוהו ישלשל הלבנה

פרק תמ׳ במאוזד ובלשון פרפבוראא
הסגולות ידוע וציצו נוטה אל הור
הדקות והוא טוב הריח ומבושם

הטבע המזגאבור הדומסקי יותר דם בתגרתגיש ויותר ח
חזק והוא חם בשלישית יבש בשנית המפעל והסגולות
רקיק פתיך ומשקיט הרוחות ופותח אטמי הליחה באיזה מ
מקום שיהיה אברי הראש יוסר כהר פח היין כשירשם
בו ויכתב ריחו והראש להיות ריחו מתוך והרבוי ממנו ים
ויבנע קיטור העולה וכאב הראש הקי וזה בשיקבל עשנו
במקום נבוה כאורך וחיסה בזה אל השיח אברי המזון
בחזק האצטומכא ופותח סתימת הקרבים ומגנב לחות ה
האצטו׳ אברי הנעידה כחזק הטעים *

פרק תפ׳ מקל אליהוד ומקל אלסבי וב
ובלשון ברילאום נודאיקום וב
ובדיליאום טיכיאום מקל

אל יהוד יש ממנו סקלי וממנו ערבי בלקדי אל מקל אל רם
ושניהם בהאהלנות הנקראים רום הסאבי והוא פרי ארץ אל
דים המבחר הזוהר מסובב ממנו ממני השורשים הוא
הצהוב הזך אטוי בו בדי המטעם והקי בתעצם והבות׳ ם
בהר וטוב הריח ועשנו כמו עשן הלבריד וכשיתישן מקל
אל יהוד יסוב בתרכך אל היובש הטבע הסאבי קר
ויבש והאחרון חם בראשונה ומרכך וכל שכן אשר הוא מן
סקלי והערבי ינגב כאורך הזמן הבמ׳ ול והמגלת מתיך
אטי הדם הקפוי ומרכך ומבשל ומשבר הרוחות והסקוי׳ת
הוא יותר חזק והזך והענבי יותר יבש ממנו חוץ בהלח
המורסות והסבנים יתיך המורסות הקשות וכל שכן בשת
בשהוא פתוך כריר הצם וכן יתיך שאר הדברים הקרים וכ
וכן הסאבי אשר איננו פרי נקרא רום והוא מ ול אליהוד ים
יסיר החזרים ושותים אותו מבושל למורסות קשות פנ
פנימיות המכות והנגעים ימשחו בו מעורב עם חומץ
על המפוחות הנקרא פינפא ויועיל כלי הפרקים יועיל
מבקיע העצל ומן הקודן והוא תמנג בערבי ומקשי הע
העצבים וקשרים אברי הנשום והזה יועיל במאבי
קנה הריאה ומורסותיה ויועיל בהשעול הישן ויועיל מם
מכאבי הכ׳ בחוערבי מיקיל ממכאבי הקנה והגרון
אברי הנעידה יועיל מהטחורים בשישתו כמוני או כשם
כי סובלים אותו או שיעשנו בו ויעצור הדם היורד מהם
וכל שכן מחיצן הכליות וכשיערבוהו בדברים משלשלים
ויבנעו הנגעים וישל׳ של השטן והנאת וכבר חשבו בו הם
הכאבי כמו כ׳ ישלשל ואין ספק שהוא עוזר וישבר הח
החצץ והמקל הערבי הזך והארכם כשישתהו ממנו שעור
שני סקלים וישתוהו כמי הדבש יוסר הרכנת ופני כיתי
אלו יתירו האסך הנהדר ברום ס וב ערבי אורא וישתהו פית
הרחם הצר וירציאו העיבר וינקו הרחם ויתירו מורסות ה
הענבות והכיצים הארסים יועיל בנשיכת הפרצים

פרק תפב כא בלווכר בים המבחר הטובים
והמשובחים מכר זכרנום בספר
הראשון יבשם הרעם והמים ור

הרעים הם האשקלים והמקמקים וכה שבהנגר עליהם טע
מעם זר והכעורים הנסים הכבדים הבישקל המבהרים להת
להתאבן ואשר יצוף עליהם אבק ויקפא עליהם דבר רע ׃

זר׳ ודע כי המים הבורקים יסיר נזקם מהלב והיין הם
והנשא והדונבה ליין ריחני והישן ובן הקשואין הענים וה
והירקות המשלשלות והמגירים והמים המים הנוטים רבעורים יב
יבשיהו אותם הדברים המדקקים כמו השומים והבצלים ו
והברתי וכששותים יין עליהם יסור נזקם וכל שכן בהיות
בו בת ברם ואבנם הנחדרים אבנם הם רגשים ואבנם החרים
המפריקים ויש שקוראים מים נחדרים לאשר יהיו הוצא הב
המבוס לבה שמתנגסים בם ואבנם רבים הברים
יבשים כדברים המתוקים אבנם המלוחים יבשים
המריבים ובערבי טיוב סאבי וכן נרגיל הגרס והעחרון
והוינטר הוך הנקי וכן הגרס בערבי סויק והמים הרעים
בכללם יבשים התוסין הטבע מימי הים הרעים הם
והמים המבורקים כחומצים וכיבשים והבורליים והנחת הים
יועיל אל הקרבים המפעל והם לוח המים הרים יז
יזיקו לבעלי האטמים אך יועילו לאשר להם היוך המח
מאיזה אבר שיהיה ומאיזה הגרה שתהיה ומי פיש וז הח
בעבור זה והמזיקים הכבד וכל הבחות על מעליהם
כ שיהיה מושל הל׳ הבח המהפך והמעכל והעוצר והוחה
העורי מימי הים יד על ז בהבקיעות הגדולים במוניחה
המקור קודם שינגעם ויהרגם הכבים ויתירו הרוםהמאי זה
תחת העור והמים הנפריתיים טובים לנתק ולצרעת וה
המורסות והסבנים והמים הנפריתיים יועילו במכאובי ה
הפרקים והקושי והיבלות המכות והנגעים בשיתקף
הם רעים לכל עים לפי שירשבו וזה בהתכן לפיהם הרע
לקרום הנגעים ומי הים יועילו כתהפך והנע המחן
הרק והמים הנפריתיים כמו כן טובים לגרב והחן
הרק כשירחצו בם וכן המכפחות בערבי בעצא מי
הפרקים מי הים והרוחצה להם יועילו במכאבי הפרקים אל
שכן כשירחצו בם לבטן הרעשה והנגע הנקרא פ׳ נ
בערבי נבטולי והרגש הוא כרד בערבי והרוחצה לו ומן ש
המים הנחשתים יועילו מכל מכאבי הפרקים המים
הקרים אברי הראש המים המפרשים יועילו התנ
ויזיקו להם המים החמים קיטור מי הים יועיל לכאב כ
הנחשת יועיל לפה ולאזן אברי העין מימי הנשר נ׳
כפרעים אל העין אברי הנשום והזה המים הרעים
רעים מאד לחזה וזה כי המים הם מזיקים מאד ומן הן
הריאה במפני הרטבות אשר בהם וקנה הריאה יצאו לה
המים המפרשים טובים למורסות הגרון והדלות והגרון ש
בערבי לוהאה וכן אל החזה ומי הים יועילו בהם על סוכת
החדרים ויועילו והמים הבורקים אשר שיועילו לריאה

פרק תפג כי אל מלכ יועיל בן ודקות הר
המים הם המים הנחשתים יועילו
לשחול הלאצטומכא והמים הנ

הנחשתיים קרובים מהם אברי המזון והמים הרעים
מאד יזיקו לבעלי האטמים כי היפ והמימיהם הם רעים אל
האצטומכא קיטור מי הים יועילו מהסתר ואם יש
המים הבורקים אם אר שיועילו אל הריאה והבצות וכן ב
מימי הביצה הקיבצות המים הנפריתים יועילו
למורסות הטחול ובבא כי הנכר
אברי הנעודה כי המים יעצרו בהם חוקנא ויועילו
לעקיצת המעים ויש שיש בהם ישלשלו ושווק פעמים

ביק תרנגולת וישקיט נשיכתם כי הטב ומנעו מלהפיל הא
גואה ומנעו דם הוסת הטים הנפרתיים יועילו גם
במאוני הרחם הטים הקרים שאר יזיקו לתאות המשגל
ויועילו הבטן וישקיטו תנועת טפת הזרע והגרתו והשלג
והבולמים ישלשלו ואחר כן יעצרו כיבשותם ובכל הטים ת
המתנגלים יעצרו הבטן והלידה וחוסת ורובם ישלשלו וי
ונבו וקנתם כמו אל שב יעצרו ויש שיהולידו הקולון כמו
בן המים הברזלים והנחשתיים הם טובים לבליות ו
הקולע והטים הכבוריים יולידו קצץ בבליות וכים השתן
ותבים אשר יכנו בהם הברזל יולידו כרקיקת הדם
הקיחות והטים הגפריתיים ומי ביצה והשלקטים הבאושים
ולהו קיחות נכות ושיהם קיח רביעית הארסים מי שנשכו
עקרב אם ישיבוהו בכמי הים יועיל לו וכן שאר השרצים
הנבזיקים׳

פרק

תמו׳ באגמאר אל דעי ובלטין פרשט
פרשטולא פשטוריש הבפעל והם
והתבלות יש בו כח במרק

ומלכות והבגלים יותר המורסות הרפות והכבדות אשר
בקנים אברי הנעידה יועיל בחצין הבליות וישבריוהו
ובשולו ועקרו יועיל לנגעי הפעים׳

פרק

תמה׳ בנאת ובלטין כותנת במצאתי כת
כתוב בספר אחר באגעד הבהות
אמרו קצתם שהוא ענפי הרבון

הנדמי הלא יאות המאמר הזה לכה שאמרו שורעו הוא ב
גאה לתאות המשגל ויגיעו בכח הטבע חם כש
נמליטה ושב בשנית הבפעל והתבלות בחזק האברים
הקר הוא בזמן כלי הארקים עושים ממנו התבושת
הקל אל הרעין והסבר ובקוע העצל והתשבטה ויועיל ם
נגקם התלים ויועיל בתקוין וטוב לדבק הגדור בעצמות
הטיתם הנקראים רשד ויועיל לקושי הפרקים אברי
עשבותיהן מרכך הקושי אשר בגרון והריאה אברי
הנעירה ויניע תאות המשגל וכל שכן זרעו׳

פרק

תמו׳ בארדכנן ובלטין טירדישן והוא
אל מרוקף הוא ליטרגירום
המהות האנך השרוף ויש שעו

מקיחים אותו מכל עדי האנך ויש שמרבין אותו להבטירו
וגם שמבשלים אותו בחומץ ויין או יב ישרפוהו פעם א
שני פעמים או שישרפוהו על הגחלים ויסירו ממנו כח
קלה עליו וכן יבושל במים עם השה ושעורה עד שיב
ותקנו ויסירו והחמה ואחם הבים יבושל במי ברזל עד
שתכנו וישקנו ויעשה בהם זה פעמים אחר וגם בכלת
בן שדעת פעמים אחרים וכן עושים אותו מכל עדי זה
הטבע אמר גאלינוס שהוא נוטה אל היובש אך הוא
הלש בחום וקר ויש אומרים שהוא אל הקור בלי שתו וזה
והזן קר בלי ספק הבפעל והתבלות הוא קובץ ומיבש
השוק הבשוק טעם עם קבוץ והוא צופר ומרקק ומגמה ו
הקרנה ומרוקי ביצט והוא חומר האספלנית כלם ובכל ת
המרוצות ויותר הפלגת ההוך והאבול והקברץ כמו כן
ועי יבשר ריח הגוף ואצלי הידים ויטבע בקעי הורכים

ויבורק והבהם וכן הסמנים השחורים ודם הכת ובכל שכן ה
הרזון ויסיר כמני השחין הנקרא גרוי ויבנע ההיגה
הגבות והנגעים יצבית בשר והנגעים במקרה ועבל באלינו
אמר שאינו מנקה ולא מחם ולא מצבית ולא קובץ אבל
הוא חומר האספלנית ויועילו לבקעי כמני הורכים ואל ה
הירכים עצמם אברי העין הרזון הלבן ממנו יפול כב
בכחלים ויברק העין אברי הנעירה אם ישתהו במגע
יבנע השחן והכשים ישקוהו בארצותם אל הנערים ויע
הועילם משלשול ונגעי המעים ויש שישימוהו בצלוחית
הבים ויותר נוקם האיסים הוא מם ח ועוצר השתן וכופה
הבטן ומעברי השתן הנקרא חלאבין והוא מקוץ חלשון
וישקיר הרחה׳

פרק

תמו׳ משכנר אמסיע ובלטין בטק
מקרשטשיד הוא כנטשרי א
או קלטיכע או פוליג ריאל והמהות

הוא ענפים דומים לטאה תרע הכבש ובעת שיטעמהו לא
ירגש בתחלה טעם ואחר ירגיש בו מרירות וחדוד וכש
וכשירעיהו הצאן יצא מהם הדם והוא עובד במקום אל פ
פודנג אבל הוא יותר חזק ממנו הרבה והוא שני מינים הא
האחד כתב שרא כאשר תאמתי והאחר הכתוב והוא הד
הדומה כי אלא שהוא יותר חלש הענינים מכנו הטבע
חם ויבש עד השלישית אברי הנשום והחזה מוציא
הדשבות הנדבקות בחשה והריאה אברי המזון המשקה
העשוי ממנו יוליד התלאות והאסטבבות אברי הנעידה
יגיד תוסת בכח וכן ישלשל השתן עד שיהיה הדם כשי
כשישתו ממנו יוציא העובר וכן אם יעשנו בו או אם
תסבלהו האשה והמשקה העשוי ממנו יוריד דם הלידה׳

פרק

תמח׳ מרירה ובלטין פלל המביר
שבמררות בהולכי ארבע הוא
מררת הבקר ואחריו מררת החית

הנקרא צבע בערבי והדוב ואחריו העז ואחריו הרחלים וא
ואשר יותר אל הדלים שבמררות העופות הוא מררת הת
התרנגלים ותרנגול נהוף הנקרא כגג ובכל מררות העו
העופות יותר חזקים מהולכי ארבע כשתקיש הרחוקים ב
בהם במקנה בתבה והצורה והעוף ויותר חזקים הדורסים
והמררה הרוקה מאד והדבקת הוא מרת העוף הדורס וכל
שכן הגדול ממנו והגבורר הוא כח שיהיה נוגנו טבעי ואם
ואבנם הונגארי והלודיאדי הם רעים וכן הכחול האדום וה
ונקוותר חלש שבמררות הוא מררת החזיר ומהדג הנקרא
שבוט והדג הנקרא עקרב ומררת הסלופא הוא טרקגא ה
הוא יותר חזק ממררות בהולכי ארבע אמר דיאסקורידס
וקשרו פה המררה היטב ויתלה בכים שעור שיצעד הא
האדם ארבע צעדים ואחר יוציאהו ויבשהו בצל במקום
שאינו סבול ויוצע הטבע כלו חם ויבש ברביעית
הפעל והתבלות המררות כלם חמות מברקות ויתחלפו ב
כפי הזכר והנקבה וכפי ענין הצבא והרעב וענין הטובע
וענין המנוחה וענין התנועה העוף מררת השור הבר
יעקוד היבלות הנקראות תנת וכשישיהו בו על מכני חם
המורסות יועילו ויקרבוהו באספלניה והאגדם הנקראה

חמרא ויועיל הסכות והנגעים אם יערבו הבריות: עם נשרון והרשינג ושין קימוליאה יועיל מחרב הבנתע וגיד ומררת הבקר באסצלנית המעולים אל הסכות ואל האודם בערבי חמרא ולמבאובים תיוזקים ומררת התיש יעקור ה חבפור הרע ויתהלפו הנגעים בערבם אל החוק והחולש ם בהם כפי זכבם ובפי נקיותם וטנופם ומררת הזאב טוב למכות העצבים וכמבן הקוד יכבע הקורץ בערבי תסגג וה התנועה מבלי חפץ הוא כואב כערבי המפחדים אליו ש שבא יולד כו כלי הפרקים מררת התיש יושם על חולי הפיל וחולי הדליות בערבי בואלי ויועיל וכן יועיל מררת חטור כערבי ביואר ומררת הזאב יועיל אל הקורץ וחת התנועה מבלי חפץ הגלדים אחר מכות העצבים וכל ש כבן כחקור אברי הראש מררת התיש והשור יועיל לנגעים השרים אשר באזן ומררת הרחבא בערבי רבאם כעורב עם שמן זית ויטפו כבנג באזן הכבדה ולכובד הש השמע ובערבי פרם ויועיל ומקורב עם מין הגרוב הג הגבסי יועיל לצליל האזנים והחרשות ומררת השור מעורב עם נשרון וקימוליאה אם יד׳צו בו הראש יועיל אל הרלשת בערבי הזאז אברי כי מררת הדוב כשלוחכים מכבן ויועיל אל הכפון כי מררת הכלחפא כשלוחכים יועיל מהש מהשחון הרע הנולד בפה הנערים ואם ירוחו הנבפה יוע יועיל והמררות כלם כו עולים באוטם הנחירים, והפתחים האטמים אשר בעצם המסנן ובערבי כצגא אברי העין המררות כלם יועילו בתוך הראות ומררת העופות הד הדורכים וכל שכן היבש יועילו בתחלת המים והפתיחה בערבי אנתשאר ולא יאות להתחזק בו אלא אחר שיתנקה הגוף והראש ויותר בועיל שבמררות אל העין אבנם כם מתהלכי ארבע הוא מררת הצבי ובהעופות מררת כהנקרא אל קבג ואבנם בהרג מררת הרג הנקרא שכישא ומררת ה העז יועיל בתסנורים הנקרא בערבי עשא וכל שכן תהררי אברי הנשום והזה מררת השור ילחוכוהו עם דבש כחני בחניקות וכן מררת הכלחפא אברי הנעירה מררת השור יפתח פיות השחורים בערבי בו אשיר וכל מררה ת היא מטלטלת ואם׳ מררת חזיר כשימשחו בו על הטבור א או אם יסבלוהו ומררת השור עם דבש כשימשחו בו על ה העגבות יועילם ואם ילכלכן בו יועיל לבאב הרחם ונחב והבריצים ויושם על המורסות ויועיל האורסים במררת התים מררי תריאק אל הבהק וכן מררת השור׳

פרק

המט פום וכלשין כום הוא זוהמת הדונג המרות וזוהמת הדונג הוך ה הוא כוחלי כתי הדבורים אשר יו

יולדו בו הביצים ויצאו הגוזים ויעשה בהם הדבש תוהבת הדונג השחור הוא הנבופת טבתיהם הטבע הוא ישר המפעל והסגולות הוא מרכך ויבלא הנגעים מנופת וידשיב בבקרה לפי שידביק ויבטר הנקבי והוא חובר לאספלנית הסקרים והמחממים כלם ואין ספק שהוא בשול מעט ום ומעט והוך וכדונג השחור אשר הוא מנופת כתיהם ויש בן מטיכה מתעיבק בחזקה ובתוך החצים והקוצים ומרקין ומנקה מעט ומרכך כרבלנו המורסות והסכנים ידכך

קישי המורסות הסכות והנגעים ידכך הקליפות הלבנ׳ הנקראות חשבריש בערבי ויבלא הנגעים טנופת וה והשחור ימשוך הקוצים והחצים כלי הפרקים ידכך העצבים אברי הראש הדונג השחור יעשה בבה רוח אברי הנשום והחזה יבגע מעוכי החזה כשמשחים אותו או אם כלחכים אותו וכל שכן כשיערבוהו כשמן נכמן ומבגע קפיאת החלב בשדי המיניקות אברי הנעירה ישקו מכנו בקצת טרק אלנואדי והאדם לנגעי המעים ויועיל הארסים אבנם שהוא כתוך הארסים ויושם על מכות ה החצים אשר בהם ארס ולא יזוק לזבי

פרק

תנ׳ מאגניטיש וכלשין מאגניס הוא א אריטאן הכוה ת הוא האבן הם המושך הברזל כשישרפוהו יפנו ם

סאדנא חזקה ויחזקנה המבור שבו הוא השחור המקרב באודם והקר א אר אין בו תערובת המפעל והסגולות הוא מ מפרק ומנקה אברי הנעירה ישקו מכנו למי שאכל שחוקת הברזל בשיתעצר בבטני סג הברזל ויעזבנו הח ויוציאנו ואמרו כי כשמשקים מכנו שלש אל מנות כמים פושרים ישלשל ליחה רעה מבני

פרק

תנא׳ מארקאטיוא הבוחות הוא אבני מינים יש כנגבן זהבי וכסף ונחשתי וברזלי וכלשון הם

אל העצם הנערך אליו כנוונו והפרסים קוראים אותו גם אבן רשתאני רל׳ האבן המאיר וזה כפני שיועיל לראות הטבע חם בשלישית ויבש כשנית המפעל והסגולות יש בו קבוץ והבום ובשול והחיך והמרוק וכשהם ונבלאי יכתשו אותו היטב לא תראה תועלתו הקדידל כשימשחו בו עם חמץ אל הבהק והצרעת והקדסיכה הא בתוך כמו כן תרטבות הנעצרות תחת השער ומרקן הם תשער וטיפה אותו הסכות והנגעים כשיערב עם הא האתגג יועיל למורסות הקשות ויתיכם ויפל במרחקן ז המתיכות למה שבו מן הבשול והתתכה התחבורת ה והשחינים עם האתגג יבריא השחורים ויבטר והנגעים ו ויסיר הבשר הנוכף כלי הפרקים יחוק כח שיאסף בחלקי העצלים כמחמר הרופה אל חבוגלא אבי הראש אמרו שאם יתלוהו על צואר הנער לא יפחד אבי העין ימרוק העין ויחזק כח הרוף או כלתי מרקי

פרק

תנב׳ מאגניסיא ובלשין מאגנישאה ה הטונית הוא קרוב במינוי שק ברקשיתא ויותר במלבנו מבני

פרק

תנג׳ מראר ובלשין טינטורא הוא דיו היבש המבור המובחר בכבנו ויותר קל משקל הטבע

חם ויבש ויזון מן הדגרי וזה כי הנחרים וגלים מנם אותו מן הדברים המעקרים המפעל והסגולות כלו הוא יבש המורסות והסכנים יחזכבו קניהם כי הנגרי המחש על המורסות החמות יועיל הסכות והנגעים הרין הנפי מעטן עצי הלוטם והנקרא צינובר בעורב עם צבע וכלים פותם על שריפת האש ויעזבוהו שם עד שיגבר ויפל

פרק תנו'

פרסנגוש ובלע"ז מאיוראנא הוא שנשוקוש   הטבע חם ויבש בשלישית   הפעל והסגולות

מקלקל ומחדד ומחמם בכח וכח שמני מחמם ומדקק   העדי ושמוהו בינו בטוב הסריעה מהנכב בערבו ווסם על ואבי אחר שמורשים אותו ויכבע המטכים הגרלים בעד פרישת והיבש ממנו יערבוהו בדבש ויסמוהו על חב חבורות הדם והירקות הנולד בו וכל שכן תחת העין ומכות והסבנים וימשחו בו על כורכות הלבנה ויועיל בה מפיקים יערבוהו עם דונג וימשחו בו על עות העצ הנגים ויועיל מבאר: והגב וראשי הדכים בערכי   ארכות נקרב עם דבש יועיל מהעלה ומשיחתו כמו כן הוא ת המצבעל הענין המטה הנבאר לאיזור וכן יועיל לשאר ה נפל   אברי הראש יפתח אוטם הסוח ויועיל מכאב ינוחרם נסהרסבה ומכאב הראש הנולד מהשחורה   וגם הכחורה נסת ומכאב האזן כשיולפר ו׳ אם בטיפים ממנו בגן ויוסם כה מוך של צמר נפן שכול בפשיתת סמן כר כרשנים ויועיל בהאוטם וגליד בו   אברי המזון תבשילן על שוקי   אברי הנעירה תבשילו ויועיל מעוצר האון והקקיצה ומשיחתו ותחמם ותרקיק ותועיל לצרות הנמסביר תניקתו   הארסים יעשו ממנו תחבושת עם המן לנשיכות העקרב ויועיל

פרק תנו'

פיוכנ: ובלשן שמאפיזאנריאת הבהית הוא צבוקי והר ובערבי נג כאל נביל   והוא הנקרא

ובאלות תמצא ותרבה כיר הלבנון והוא נתרים שהו שוחלכנו ירעונים   הטבע חם ויבש בשלישית

בעל הסגולות יגא שורף ואוכל וחריף   העדי יתהיוב ועם וכל סכן עם הדניך ומועיל בחולי השועל   הזמן כשמשין בו   המכות והנגעים מעורב עם דניך או לבדו יקל הרב והגלוף   אברי הראש ילעם ממנו ויסמוך לגנה הרעבה סהמות ויבשלהו בחומץ וישכשכו בו ת ונועיל לכאב השנים ודסכות בשר השנים עם דבש ויר ינע מן הפה ב׳רדי קלמע   אברי המזון אם ישקו ממנו מצרים כמו קראטון וינקה ליחה לבנה הנדבקת אברי הנעירה בשישתו ממנו יש בו סכנה לפי שינגע בקות מן ואם יערבוהו בדברים המבשלים ובשעור שוה ינקהו

פרק תנו'

מושיאה ובלשן מוסיאה הבהית הוא בכח הנפח והרוגנ מערכים ובטבעם אלא שהוא סומלנ גדול

והלת   הטבע חם בשנית   הפעל והסגולות הוא ינן ושריק   המורסות והסבנים יועיל ממורסות לבנה בלי המפיקים הוא טוב למכאב בי ההאסמה והשבר חנולה והחובה והבנין הנקרא גלאנג הלקות הפה   כ׳ ב נרתיהו ממנו או אם יבדהו בו   אברי הראש יועיל בכאב ראש הראש ובאב הראש הקר והבלגון ובכוב הראש מן הבלגון ומכוב הראש ובערבי דואר ועושים ממנו נר ניד כאן הנכאבת שעור ברגיר עם זנבק יועיל ויוסם ב ממנו סגיר נתיר שעור עם שמן הורדים ובין החומר ויב ישום בו ממנו עולה באזן ויועיל לחרות המנלא מכבת

ויוסם לבוכר הלשון ממנו חצי וזו ומעורב בתבשיל צינ צעתאר פרדבי ויועיל למוכב הראש והזמן ויוסם ממנו שיע שעור נרגיר עם נרגיר נגרבא דסיגר   ועם סמן של ב באן ועושים ממנו סעוט ויועיל אליו   אברי הנשימה וח והחזה יכגע רקיקות הדם מריאה וזה בשמורים ממנו שיע שעור שלשה שעורות עם שבר החמן הל' יין וכבר נמהו עם סכנגבין לחניקות ותועיל וזה שעור חצי זה עם עשים הזנות או תבשיל עדשים ולשעול כמי ענב וכמי שעורים וס ומבשתאן ישתו ממנו חצי זוז על הצום ויועיל וישתו ממנו חצי זוז לדפיקת הלב כערבי דפקאן מעורב כמי בבון וכ ובגרבא וכרונ:א   אברי המזון ישתו ממנו חצי זוז ל לתולשת האצטומכא מעורב במי בבון ואגאריש וכרוביא וכן לאצטנכות הנולד בעד הלבנה ואל הנטילה ולחמה ול הלאצטומכא ובכבד ישתו ממנו חצי זוז עם שתי גרות טין ארמיני וגרה וקפראן עם מי ענב השועל או כאשר שנכר ה׳ וישתו ממנו אל תפוחת שעור נריגר בתבשיל ודג כיפס ולכאב השוחל חצי זוז כמי סמרי   אברי הנעירה הוא טוב לנגעים אשר באמה וכים הפתן בשיתתו ממנו חצי זו זוז עם חלב ואם יערבו ממנו מעם עם קטח ויסבלהו יזע ויועיל למי שלא יוכל לעצור השתן   הארסים ישתו ממנו אל הארסים שעור שני גרגרים עם תבשיל אל הסך והאנגדאן ויועיל לעקרב שעור חצי זוז ביין כמוקק ולנ ולנשיכות חצי זוז עם תבואת בקר

פרק תנו'

בר ובלשון כוורא   המהות הוא שורף אילן בארץ אלבן ו׳ נר כמנו רעוגוהו עד שיקרא האחר   ואם

ואסמהו במו שמאספים אל קנה והנאשיר בארגנו וסם ומכנו זך ומכני כן כדיף   המשובח ממנו הוא הנוטה ללובן ושורם בלי מעורב בעצו ואילנו הוא טוב הריחות ויש שירסוהו בקנת חיתוכים המבחתים וישוב כסית והוזוע ה הזה נקרא קיאשים והוא אילן כסית   הטבע חם ויבש בשלישית   הפעל והסגולות במתח תרוחות ובו קבוץ ודעוק ודבוך ועצמו יועיל למה שיועיל עצמו אך הוא חזק הדבש ודקיק בלי נשיכה והוא כמנג עשן הלבונה וכפי ומעורבים אותו בתרופות הגדולה בעבור רבוי תועלתו ב וימנע הקפוש עד שיעזר הכת שלא יתעפש ולא יתנפח ומושך הותרונים הקפואים   והמובא מאקליטא הוא יותר חזק החום והכסול והרוך   העדי אם יערבוהו בשמן הדם ולאורן יעזור על חזוק שער ונמותו וירבוק ממני הג הנגעים ויכסיר ריח הפה כשיעצרוהו תחת הלשון ויסיר ה התלולים והוא ריח הפה ואם ילבלבו בו מע רב עם יין הא ואולם ויוסם באצילי הידים יסיר ריחם הרע וילבלבו בו ב מעורב עם דבש ונלינא על הגבלות יועילם   המורסות והסבנים יועיל במורסות הלבנה   המכות והנגעים ימנה הנגעים ויכסה העצבות המגולות וישיבם עם חומץ על ה השחין הרע ויועיל וידבק המכות המקומות   בלי הפ המפיקים ירבלבו עם כשר אל צרף על השלחה הנקרא בצ בצרוף המגע ככב האזן ובלקויו ויועיל   אברי הראש אמר גאלינוס ריח המבור יבאיב הראש בתבריאים וכל שכן עם כאבותא ואפיק ונגרבא דסתר אשר יועיל נרגין ה

האזן ויזיק ויושן ויצמיח כיין תבוקים וחזק השנים מ
כאב ויחזקם ויבנע אבולם רטבותיה ויזורוהו על נגעי הר
הראש וייבשם רושם על נגרבא ויטהר ובאשיתא ואפין וי
ויועיל לנגעי האזן והבונלא הורצאת כבנה וילכלכו בו רב
הנחרים אל הבילות השבנות ויועיל ויעצרם ויש סעושים
ככנו סעוס וינקה תבוה וזה השעור גרה כבנו אברי העין
יבריק סימני הנגעים בהעין וימלא נגעיה ויבריק כמו ב ח
הלובן בכנה ויועיל בקובי העפעפים ויחזק החמר בהעין
כבלי בשיכה ואפשר שיתיך חבים בתחלת ירידתם לעין כ
כשהם רקיקים ויותר חזק סבו אל הכחולים הוא הבזוף ס
כזיתונע אברי הנשום והזונה טוב לשעול הרטוב הל
ולצרות הנשימה והנשום הנצב ובמאגבי הצלעות וחבך ח
הקול וזה כהכרוקו הרקיק מבלי עובי ויעצירוהו תחת הל
הלשון ויבלעו כבנו לעובי הגרון אברי המזון יועיל
לרפאן האיצטומכא ולבים הצהובים ולנפח האצטומכא ו
ולבים הצהובים ולנפח האצטומכא אברי הנעירח
וציר השוזן ובל שבן כשיעשר כבנו חקנת עם טי סראב ופ
ובי אפסנתין ובי תורבוס ויוציא העובר והתולעים ונרגרי
הדלעת וזה כבדידוהו וירבך צרות טי הרחם וישתהו בבנו
שעור פול לשחיני המעים ולהשתטם ולשלשול הקדחות ש
שעור פול עם פלפל ובים להתחלת בעירת הקדחת ויבב
ויבנענו הארסים ישקוהו עם יין לנשיכת עקרב ויועיל
הבורחו הצי בשקל עם פלפל על דעת קצת ואינו נבון

פרק

תנח׳ בראן ובלטי׳ בוראן הוא קורניאת
המבות אבלים פרי אילנו ואם
ואפילו שהוא חזק הקליצות הם

הפעל והסגלה יש בו קבוץ ויבש הבכות והנגעים
טריפת קליפתו עם בים יועיל לגרב המנגע ובבלל שהוא
בגיע בתבלית הקבוץ עד שפריו יסגור המכות הנבות
הארסים בין אלטהאן עם יין ישתוהו או אם יחבשו בו יוע
ויועיל לנשיכת האפעה ואברו בי קליפות עציו יהרגו כש
כשישתו בן ׃

פרק

תנט׳ באבית״א ובלטי׳ ביטותי הבבות
היא כבות הפרי ונקרא הלוט ונב
ובערבי בלוט ומבורכם הנזון ב

נוטה אל הסחורות קלים להשבר ובהם טריות ועצם בים
ביטוי ועפריי וקור ביטיו שאינו חזק אלא כבנו שית טי הא
האפיקים ועקרו הוא עשב בחיד הרוח בר הריח ומיצו זע
זעפראני הטבע קר ויבש בראשנה הפעל והסגלות
קובץ מטיבה המורסות והסבבים יועיל מטורבות הבות
נסית וישקוהו אל האודם הגדול הנקרא הברא בערבי וזה
בנופם קטים אינם קטנים והנוטים הבנונעים מן ידבה ע
עליהם וייבש אברי העין יעקבוהו בתרופות ואמר כ
נקרא רבד ׃

פרק

חס׳ ביקא הוא אצטורק ליקרא
הבהוה אברו בי הביקא הרטו ח
יש מבנה שהיא נברת בקעבה ב

בטבע ויש מבנה שיוציאה בבשול והבוטרת בעצבה בי
ברבובי ואם יתוסן יטה לבראה הזהב והיא רבל והבוטרת
עם הקליפה הראשונה היא השוהרה וזה שיותך בבשול א

אותו האילן ובה שיותר בבנו הוא המליצא הרטובה ובה ס
שישער בו בבו המכולת היא הרבשה והסגלות נכי
דברנו בבחות הרטובה והיבשה ואברו שבה קבוץ ויבש י
ואברו קצתם שהוא חבוה ויבשה ויוריד הרטבה סיבוח וי
וזה בהלוף בה שנאמר בה לפי שהוא מבאבת מראש
אברי המזון והיבשה תועיל לנגעי האצטומכא אברי הנ
הנעידה הלחה הבוהרת תיקנור השבן י

פרק

תסא׳ בחלב ובלטין בחאליב התבור
מבנו הוא הלבן הנמן הרך
הטבע חם בראשנה חזק ויבש

הפעל והסגלה מריקין ומתיך מעקש הבאבים בל
הפרקים טוב למכאובי הבסלים והנב אברי הנשום
כנועל מעלוף הלב השותי בבי דבש אברי הנקיה
יועיל מרקולן ומחזק הבליות י

פרק

תסב׳ באטרא ובלטין מאגרא המבוד
כבנו הוא הבנין אשר יתנה וים
ויוסיף בבים הטבע

בראשנה יבש בשנית הפעל והסגלות צומר וקבן
אברי המזון יועיל במכאבי הכבד אברי הנעידה הד
חזק בעוצר הבטן בהשרון התחתום והורגת התולעים

פרק

תסג׳ בהודאנא ובלטין ביואבשני ז
הוא לאבאפוסטראה בינור
הבבות והוא הנקרא הבאל בל

ואילנו נקרא באריצנו כראב ועליו דוכים אל הות הס ג
באורך אצבע ופריו בבו הלוזים והגדולים ויש מיזה זר
בטן ולו זרע בבל פריו בבנו ויש שלשה גרגרים שחורים
הטבע חם בשלישית יבש בשנית בלו הפרקים יהל
בשלשולו במכאבי הפרקים ונבאות הדגלים וגיד הנה
אברי המזון יועיל בהשקוי ויקיא בבח אברי הנעי
ושלשל כמו היהודים ויבשלו עליו במרק תרנגול זקן ח
ויועיל לקולון ויגיד השתן ואם יקח בגרגריו ז או ז הם
בבנג גרגרים או ישתוהו בבו שהוו וישוקן אחריו בבקה
ישלשל האדומה או הלבנה ויותר בה שמוחם בבנו טו ז
גרגרים וזה מהגדולים ועשרים מהקטנים וכשרוצים שיל
שישלשל בהפלגה ילעטו אותו ובי שירנה שישלשל בתה
יבלעוהו בבו שהוא ׃

פרק

תסד׳ בזרוה ובלטין בארתתא הק
עקר הגנדראן ותרוה בהלוח
בבח והתועלת ובבר רבנו ל

עליו בשער אגנדראן בה סראוי לכבוך עליו בעין אל מח
בזרות הפעל והסגלות בדנך ובבשל אבוי המזון
יש בו קושי העבוד ויזיק לאצטומכא אבל אם הוא קד
תחוקהו ׃

פרק

תסה׳ בבסם ובלטין ביסטם המה
דנה לאילן הנקרא בבם הוא
במלט החחוך נוטה לתרנגולתי

וטוב הריח ויש באילנו פרדטי בבל שלש עלים ובתו בן
בדברי ובצרי ונעשים בבנו לחם ויראה שזה הנקרא אל ח
חרכא הטבע הפרדסי ישר בשנית בחום מחומם
הפעל והסגלה הפרדסי לאשר לו שלש עלים בחו כבה
כעט והמדברי יותר חזק ׃

פרק תסו סליאח ובלעז מולניאת הסחות הגא הם בנעני ונקרא על שם הזה והוא ע עצים כחותכים נישה נוטה לטוהר ית

בלי הפרקים אם ישתה ממנו משקל דרהם עם מי קרטאם ויועיל לריצון העצל

פרק תסז סורדסקן ובלעז כוורידוסיקן המהות הוא ציץ וענפים דקים נפרד נפרדים נושאים כמעט לסרכבות

אל בדיוג על דעת קצתם יש ממנו שיחיה יותר נוטה לש לספרות ובסרכבות אמר בן מסויא שהוא ממין אל בדרון אמר אל נשי שהוא במה אמפסגיון רומי ויותר חזק הקבוץ הטבע חם ויבש בשנית אברי הראש יועיל לכאב הראש ז הרטבה אשר בנות אברי המזון יחזק האצטומכא והכבד ויועיל מתגלה אשר בקרבים אברי הנעירה יסבלוהו ויועיל להוליד פי הטבע

פרק תסח סלוה ובלעז כוליארן המהות הו הוא כמו אל עכב וקלין כמו עלי התים ויותר רחבים ואוכלים אותו כמו ירקות המפעל והסגולות יש בו כליחות וקבוץ וד והנפח פנה ונופח בה אברי החזה אם ישתו ממנו כש משקל דרהם עם מי קרטאן יגיד החלב אברי המזון אם י ישתו ממנו דרהם עם מי קרטא ישקיט הקקיצה במעים

פרק תסט סאמבאן ובלעז סוכו בן הוא צילידוניא המהות הוא עצם כעל קשרים נוטים לשחרות וכחם ע צות מעט והם יותר חמים מגידי הצבעים הטבע חם ויב יבש בסוף השלישית המפעל והסגולות מסריק ומנקה אברי יסתק לובן העין והצפרנים אברי הראש ביצו יו יוציא הרטבה הנסה מהראש וינקה יותר כי המגהוקרן נ יעיל ממכאב השנים אברי העין

שי הלובן מעל העין ויחדד הראות כאשר כוחלין סבנו ח המתוק הרטבה הנסה וכש ביצו אברי המזון עקרו יועיל מהחקן אברי הנעירה יועיל בעקיצות המעים ויש בו שלשול

פרק תע סאמאחורג ובלעז כינרוהוריני המהות כאלו הוא אילן בשבראן אלא שהוא יותר ארוך ממנו ונוטה להם לסרכבות יש מי שכבה אותו בבלל היתגעים הטבע חם בשלישית יבש בה המפעל והסגולות אם ישליכו ממנו במשקה המים ישבר הדגים ויצוף אותם בלי הפרקים יו יועיל מכבות הרגלים וכאב גיד הנשה והפרקים והגב ונחיד וחורים ובשיעורבוהו בתרופות המשלשלות יפזר הרוחות אברי הנעירה ישלשל התערובים הנסיב

פרק תעא סאש ובלעז בוקסי הבהות הו הוא קרוב העצם מהקמולים וי ויותר משובח שיזכוכו להסתפק ממנו הוא יבוא הרובה הטבע סוה ברטבה והיובש המסו המקולף ממנו הוא יושר ואשר איננו מקולף נושה ליובש ל ולא שבקליפתו עוצצות המפעל והסגולות אין בו נפח ממנ מיש בגדלים ואצם שיש בו נפח כל שהוא אבל הוא פחות

ונפח מהם ואיננו מסריק כמו הפולים ואין בו קור כמו שיש בעדשים וכשישים בו כמש קירטאן יבשירהו בלי הפרקים עדשים ממנו תחבושת ויועיל לכאב האברים וכל שכן עם יין מבושל והיין מבושל עם זעפראן יועיל אל הרצין ו והבקוע אברי המזון הוא משובח הליחות וכש המקולף ואיננו מעוכב הירידה כמו הפולים ואם יבושל במים עם שמן עקרים מתוקים יהיה יותר משובח הליחות אברי הנעירה אם יבושל במים ואחר ישאבו מימיו יעצור הטבע וכש אם יחטיצוהו בגרגרי רמונים וסומאק ואגרוקצתם יש בו חוק ליתעות המשגל

פרק תעב סן ובלעז סנגא המהות הוא כל נופל על אבן אריעל אילן ז ויפתוק ויקטא ויסוב כדבש ני

ויחבש כמו ויבש שרפים מהתרנגבין הנקרא אלטוראבאש נ הרבש המובא מארצות קציץ והבר ומינו כל אחד בשעורו וילקח ממנו מה שנופל עליו בה ויעבירהו בבה שיחייב א אותו רכותו ונתיקותו

פרק תעג סאוסאר ובלעז פיסמלא המאת הם ענפים שיש להם שערות ובע זנב וזוכה אל הנקרא בערא אך ה הוא יותר משובח ומרובה השערות וכאלו הוא בלו שער וזירין ריח הנקרא סר והוא חם וטוב הריח מעט

פרק תעד סלח ובלעז שאל המהות יש במלח מרירות וקבוץ ומלח קרוב מהתבור ויש ממנו קד ויש ממנו קשה ויש ממנו הר הראני באלו הם השוים וממנו נפטי והוא המתהוה מצד הנפט אשר בו מעצמו ואם יעושן עד שיתה והמת ישא כמו הדראני וממנו הודי שהוא ואין שחרותו כמו הנפט אבל עצמו ומלח תים יעם בשיפול עליו מים ואיננו כן המדבריי הטבע חם ויבש בשנית ו ובשהוא מר הוא יותר חם המפעל והסגולות מסריק ומ מתיך וקובץ ומיבש בתחובו וקבוצו והוא יותר חזק מכל המפעלים אשר בו ומגרש הרוחות והשרוף ממנו יותר ח חזק היובש והתיך ומועיל מהעפוש ומבטל התערבים וקצפו יותר דקיק ממנו וכאשר שורפים אותו אבקו קרוב ממנו ויתיכו יותר מהמלח ויקבצו פחות ממנו ואשר הם הוגרים אותו פחות התיך ופחות הדקיקות אלא אם יהיה מעט המטעם כי יהיה יותר קובץ ומתיך והתבור אם ירחיצ רוחצים בו פעמים ייבש מאן בשיבה ובשיערבוהו במטע בשמעטים הקרים ישבה אותם והאגריגי יוציא הרוחות הא אשר הוא יותר כר הוא יותר חזק התיך ובל זה יתיך והליחות הקפואים והמר יותר חזק התיך והחום תעד המלח השרוף ינקה השינים שהתפרה ויסיר החבורות הרם באיזה מקום שיהיה בשילבישהו בו ואם יבתוהו בו כן עם ד דבש יבטל הנזן המורסות והסכנים עשים ממנו תחבושת למורסות הנקרא רמאטל עם דבש וצמוקים ויועיל למורסות הלבנה עם שומן ויבטע מלהוסיף חולי ה המלה חכוכות והנגעים אוכל הבשר הנוסף ויתבולע ו ויועיל מעקרב ומשחין הרק הנקרא קובא ואם ילבלב

בו עם שמן ׳ה והתובע כקרוב במאש כדי שיזיע השקיט
החכוך וכר שבן הגוד בחלבנ ואם ישיבוהו עם שמן זית
על שריפת האש יבניע ובועות כבנו וכל שבן הבורקי וה
והאפריקי והבורקי אין דבר בו שיגיע אל הפלה בקב״ן וי
ויובש נוה כהבלת יותר חזק המירוק לבה שיהיה בגוף ם
כהיסבה וקביצותו לבה שישאר בחלקי האבר כלי
המריקי יושם עם קמות ודבש על עמות העצב ויועיל ועושי
בכנו תחבושת לנכמות הרעים ויערבוהו בשמן זית וו
ויועיל וכן יבכחו בו על העצל אברי הראש אם
ישיחו בו עב שהם חנטל לשכבי הראש ויועיל נהר
והדראג יילקח השבן והבלה ויחזק בשר החגבים הגרפות
ובם האגדראני עם חמכין חזק עושים אותו הח
התבושת לכאב האזן ויועיל אברי העין אבל הב
הבשר הניסף בעפעפים והצפורן הנקרא טרפא ויועיל ב
כסנלה בכתור ולובן העין והכלח עם שבן
הזית ודבש עושים כבנו תחבושת על העין ויתך שחורית
הדם הנקפא בה אברי הנשימה ולחכו כבנו עם ה
הבבסי עם דבש וחומץ ויועיל בהחניקות ובורסת ערלת
הגרון ונפחה ובלה דראני תמשי וכל מיני ימסיקו הלבנה
והנבוכות רגרבקת אברי המזון יעזור על הקיא וכ
וכש הנבשי וכש הדראגי ויועיל ממכאובי האצטוכ הקרי
אברי הנעירה הבלה כלו ימהר יציאת השגלית והירדות הם
המאבר והמבמי יוציא לבנה מעופשת ומים וכרח שחורה
ויערבוהו בהוקנים והשחור חזק השחרות שאינו נפסי ישל
ישלשל הליחה הלבנה והכרה השחורה והבלה הבר כנו
בן ישלשל השחורה בבה והדראני ישלשל הלבנה הנאה
בבה וישלם השחורה ויועיל בהפלגה לשלשל כל הגוף ו
ויעזור התרופות המשלשלות לנקות השחורה והרטבה הד
הו במות כחלקי האבר ויושם עם פרטנ הדרי והבאח וש
תאור ויועיל לשרפות הגיצים אשר בליחה לבנה וכן ע
עם עוכב ודבש יועיל לנגעי האבה הארסים עושים ם
בכנו הדבושת עם זרע פשתה ויועיל לעקיצת עקרב עם
פודנג הררי ותופא ודבש לנשיכת הדוך על גחון ועם חו
הומץ ודבש לנשיכת בעלי הארבעים וארבע רגלים והצ
והצרעות עם סכנגבין להוק האפיון והשמריות המיכיות

פרק
תעה בדוליא ובלשין בולביאה הוא כי
בלוש המהות הוא אל באור ובבר
הקרנו עליו באות הפף הטבע קר
בראשונה וטוב בשריפת הבמע והבגלות יפתח אסבי הנבד

פרק
תעו בשטש ובלשין ארסטוכולא
המבחר המסוכנה הוא הארכיציי
רצי שלא בהר אליו הרפא ד והחוכצה והשאוכלים כבנו
יאות לקוות עליו ח מצעבי והאגיכון בשה וזה צור עד פ
שני אוים בין בחוקק או שכר של צמוקים או מעט דבש
הטבע קר ורטוב בשני והשמן העשוי בעיקריו חם ויבש
בשלישית הבמעד והבגלות העירוב הנגלד כבנו הוא
מברר העפרש אברי המזון השמן העשוי מבני ישקיט
הגסא והשטט יותר נאות לאצטום מן הארכלם והא
הארכיציאו נמסר באצטו ולא יתחמץ כמהירות ובבה
שירדתה הקו בהר שיקח אחריו אניסון ומצעבי במשקה ח
הפירות הנקרא כיבא בערבי או במשקה צמוקים

ויוסטרידטוס עם דבש וף והכים אברי הנעירה
השמן העשוי מתרעיו יועיל לטחורים הקדחות יחליף
הקיאות כבהדות עפושה אך הסמן העשוי מהלבן
מכנו יועיל לקדחות הדם

פרק
תעז בוז הוא פוטא דיאפאדורים
ובלשין בווא המהות ידוע
הבמעד והבגלות הוא יתן מעט ו
ושרבך והרבוי כבנו יוליד האטמים ויוליד האבוסה מכלו
הליחה הלבנה כפי המזג אברי הנשימה יועיל לאר
לשריפת הגרון והחזה אברי המזון כבנו על האצטומכא
והרבוי מכנו יכבד על האצטומכא כאשר יאות שיאכל א
אותו כי שהוא חם הבוג בסכנגבין עשוי בחומץ והמונה
המר ויגיל עליו דבש אברי הנעירה יוסיף בזאות הב
המשגל והוא נאות אל הבליות ויגיר השתן

פרק
תעח בך ובלשין בורהלא כלומר
בוח הקצבות היותר טבע
שבו הוא בוח העגל והאל
האירין השור ואחריו העז ואחריו הרחלים ומוחי הנתשי
השוורים הרחים יותר יבשים ומוח הקצבות יותר דשן
הבמעד והבגלות הם מחממים ומרככים רבי הם
המזון אם יתאכלו הבורכות וחמכנים טוב אל הקשיות
אל האבנן כה שיהיה כמנו כמו בוח העגל והאל אינו
כמוח התישים והאילים לפי שהם יבשים אין ביום רטבה
אברי המזון ידשן האצטומכא ויתיר התאוות ויאות לבנה
עם תבלין אברי הנעירה תסבול האשה מטונתה הב
המטוכזות פתוליה בר חם ויניע לבהקשי מבו העקש
אבוה כי כשמלכלכים בו וכל שבן בכוח האל יתניא הם
הפרק

פרק
תעט בדי ובלשין בודי כלומר בוח
הטבע חם ויבש בשלישית וגד
בן כאסיא כי העשוי בהתגבה
בחות החום והיובש כהעשוי בחטע ר ואינו כאבן בו
הבמעד והבגלות יבדוק התערובים הגסים וירבך ונו קו
קמוק ונקיות הלבנה העדי יכשיר ריח הפה המכה
והנגעים טוב לנגעים המעו פסי והעגבי בחרגו והבשי
המלוחים יבניע בלהוסיף הנגעים הרעים בדי השרק
תעיל לכאב הירכים ונגיד הנשת אברי העין יבחלו בו
בתחלת השוין הנקרא נרדי ויבניע המכנים מהעין אברי ה
המזון יועיל ברעו. הוא נאצטומכא ויבדוק הלבנו מוקרבים
אברי הנעירה יקריבהו בחוקנים אל הקלון ובוקנים הם
העשוים לנקות הבועים האדסים יועיל בנשיכת הבלגה
המושה

פרק
תפ בי בבתנ ובלשין רוב הוא הנקרא
שאפא או קרינב הוא העסיס המבו
המבושל אברי הנשום יעזור על הרוק ומערבים אות ב
במשקה אל כשבש הודוע והוא טוב בערבי אברי הנעירה
יועיל מכאב הבליות ונטו השתן

פרק
תפא בצל ובלשין באצל והוא צוף
הרכש הבגלות רע לבעלי השחורה
ובשיבשל והו עם בשר שמן ינשיהו מעט אברי המזון
יזיק לאצטומכא אברי הנעירה יזיק לגנבות

פרק תמב נרגס ובלעז נארקישוש

הכחות ידוע הפעל והסגלות ש שרשו בהפך מכמו שוקע ומבריק ויחתוך ומיבש ושכבנו כמו עניני שמן יסמין אך הוא יותר חלש העדי ימשוך הקוצים והמחטים וכש׳ עם קמח ש עליו ודבש והגרגס ימריק הקיא ביער בלף והכחק וב וכש׳ עקרו עם חומץ ויועיל מחולי העור׳ המורסות ו המכנים ילוש עקרו עם דבש ובוסמת והיא כרסנא ויפתח אכלות הקשים ויתבשל ועושים תחבושת מעקרו למורסות העצב המכות והנגעים ייבש המכות וידבקם ודבוק ח רוק ואחר כ׳יתת היתרים וכש׳ עם דבש וכן יועיל לש לשריפת האש ומכות העצם והנגעים המשוקעים ואם יש יקריכוהו עם בוסמת ודבש ינקה מגפת הנגעים כלי הפ הפרקים שמנו יועיל לעצם ועושים תחבושת מעקרו לש למורסות העצם וקשורים וכאיבי הפרקים ויועיל אברי הראש יפתח אטמי הכבות ויועיל מכאב הראש הרטב׳ והשחרי וכן יועיל שבני נהו הרתר טועיל ויכאיב הראשי ותמים אברי הנשום והחזה שמנו יתיך המורסות הקשות והקרות אשר בקרים כשימשחו בו החזה אברי המזון בא ונגלים שרשו כמות שהוא יעורר הקיא וכן יעשה מוכי בשולל אברי הנעירה יועיל למכאובי הרים ובים המתן וכשישתו ממנו ר זהים גבי הרב יפיל העובר חי והמת ושמנו פותח צרות הרחם ויועיל גבמטביו:

פרק תמג נרדין הוא אספיק כל תיקא ובל ובלעז נרדין והכרכומי כש כש עד המבל בפני שהוא מכבל רוט׳

פרק תמד ניל ובלעז ניל הוא אינדי הם הכחות יש מכבנו פרסי ומכ ושבנו ברברי ומפרל׳ ב כמו מפעל הפרסי השבע חם בראשונה יבש בשנית המפע׳ והסגלות הוא קובץ ומונע יציאת הדם והפרסי יובש יובש חזק מאין כאיבה ויש בגוברי חרוד הוא יותר חזק ויובש והמשוך היתרים מה מהעמק העדי ימריק הכתם והבהק ויועיל מחולי הע׳ העור׳ המורסות והמכבים יחסר המורסא בתחבושת ו ובכלל יועיל כל מורסא בעז התחלה והאודם וישם על עליו עם קמח שעורים המכות והנגעים ומגור המכות בג בגופים רחן בכת יבשותו וזה פרי הפרסי ודש בברברי וחר והוד והוא טוב לנגעים הבעומשים והוא בופלג להם ו והפרסי יותר משובח לרפואת הנגעים וזה בעבור מעט חדוד ויועיל מהנגעים הבועומשים ובמשיחקות עם דבש יועיל לשריפת האש ומכות העצב ויוציא הקוצים והחצי׳ וכש׳ עם קמח שילם אברי הנשום והחזה יועיל ל לשעול חזק ...עורים אשר יקיא בעוד ומיצו יועי׳ בכו כן לנגעי הריאה ומורסות הצלעות הוא שוכא הגד׳ מקשורה אברי המזון יועיל לשתול וכש׳ הברברי

פרק תמה נסרין ובלעז ניסרין הם הכחות כמו היסמין בכחו ויותר׳ חלש ממנו ושכבנו קרוב משמן ...

חיכמין כמוא אך הוא יותר חלש השבע חם בשלישית המפעל והסגלות כל כון כמו מנקה ומריק דצינו יותר ש כיוחד לזה כלי הפרקים יועיל מכאב הפרקים אברי הראש יהרוג התולעים ויועיל מהצלול אשר באזן ות והחרשות ויועיל לכאב השינים ולבלבו המצח בברכבי רישקט כאב הראש ובכיניו יפתח אטמי הנחירים אברי הנשוך יועיל למורסות הגרון נשני הלחים אברי המזון אם ישתו ד׳ דרהמים ישקיט הקיא והפוקא וכש׳ הם הכורכי ממנו

פרק תמו נמאם ובלעז שישינברום הוא אלסנבאר הוא כלשמשא הטבע חם בשנית ויבש בשלישית ו ועומד בנגד העפושים המפעל והסגלות יהרוג הכנים המורסות והנגעים יועיל במורסות הקרות וכח ומתפל׳ נכוני התחוק הקשי׳ אברי הראש אם יבושל בחומץ וכשמן נארדין יועיל מתשכחה כשיל כלבו בו הר הראש וכן יועיל מערבוב השכל ולישרגיאה וקראבי טומות היא מורסת הראש ויושם עם שמן ורדי וחומ׳ ויועי׳ לכאב הראש ויעשו תחבושת מעלי המכרבי על הראש עם ורדי ויועיל ועל המצח לכאב הראש אברי המזון יועיל מהשיקוץ כאשר ישתהו ביין ונדעו יותר חזק ויועיל כמ במורסות הכבד הקרות אברי הנעירה יועיל מות מהתולעים ומגר׳ רי הרלעת חב אל קרע כער ויוציא העובר המת ויניר דם ה סה וכש הגלעי׳ ואמכרבי כאשר ישתהו ביין יכבע השפה השתן ויוציא והוצן ויועיל מהק מהעקיצת כמ׳ים כמו כן כשישתהו ביין הארסים יועיל מנשיכות ועושים ממנו תחבושת לנשיכת הצרעה וכן לנש לנשיכתה ישתו ממנו שני זוזים עם ממכגבין ויועיל

פרק תמז נילופר ובלעז נינופר הם הכחות לפעמים אפשר שיק שיקיהו גאלינוס כרוב חכמים ונקרא חב אל ערוס כל בילופר גרעיני החתן על דעת אחרים ויש חלוף ביניהם ושרש הנילופר ההגדי כדין והבהו המכבד היותר ת חזק שבו והוא הלבן השרש ותרעו יותר חזק מגרגריו השבע ציננו קר ולח בשניה ומשקהו חזק הבבלי וטבע הם והגגרי כטבע הורדים המפעל והסגלות המשקה הע העשוי ממנו הוא מרטיק מאד העדי ישום שרשו על ה הבוהק עם המים וכש׳ השחור ויועיל ושרשו עם זפת לח לחולי השעל ויוש׳ כמו כן וכש השחור מ עקרו המורסות והממכים שרשו יועיל במורסות החמות ומורסת הטחול המכות והנגעים זרעו ועקרו טובים לנגעים אברי הראש בייגן ובמשקהו כאב הראש החם הנולד מצר מארוסה אך הוא בחלים אברי הנשום והחזה כש במשקה טוב לשעול ומורסת הצלעות הוא שוכא בער אברי המזון שרשו יועיל למורסת הטחול בשתיה או כרטי אברי הנעירה יועיל לחסר הקרי וחסר תאות המשגל או ת והמשגל וכשישתהו ממנו זרו עם משקה כמשכאש יקפיא טפת הזרע כמו כן לח ממנו וכש שרשו וכן יועיל לשלשול ישן ונגעי הבים ומכאובי כיס השתן כשישתהו ממנו התחב תחבושת וזרעו יותר חזק בכל דבר עד שיפגע באב כיס ה השתן כשישתהו ממנו תחב פת השרש המכורכם ממנו ה וזרעו כשישתהו ממנו משקל ב פעמים יועיל להגרת הרטבה

חיסנה מהרחם ומשקהו יוכך הבטן

הבטן הקדחות יועיל בקדחות החדה והוא הזק הכבד

פרק

תפח׳ נענע ובלטין מינטא הטבע ם
חם ויבש בשלישית ויש בו רטובת
הירונית הפעל והסגלות יש

בו כח מיחם קובץ טונע והוא היותר רקיק העצם שבירקות
האכל ם וכשישרו סבנו כחלב לא יתגבן וכשישתו מיצו
עם חומץ יפסיק יציאת הדם מהבטן הטורסות והסמנים
אם יעשו תחבושת מבנו עם גרש אל הדבלות יועיל ואינו
דומה אל המודגב לפי שהפודנג אין בו עפיצות ובו החוק
וחום ויבשות בתגבר מזיק אברי הראש יועיל בש
בשימם בבינה לכאב הראש וכש׳ עם גרש שעורים וים
וישקהו בו לנחירות הלשון ויטלהו ויערכנו מימיו כמו קר
קרנאן ויטיפו מבנו באזן הנבאבת ולמורסתו אברי
הנשום כונע הלית הדם נרקיקתו ומקריש החלב בשד ברש
בירותו וישקיט כאבו ומורסתו אברי המזון יחזקלת
האצטו׳ ויחממו וישקיט הפוקה ויעכל וימנע הקיא ונגול
מהלבנה והדם ויועיל כהודקן וכש׳ המשקה תקשור ם
מבנו אברי הנקירה יעזור לטשטל לנפח אשר בו
וברקבת הפרדסית אשר אינה כפודנג ויסגור כלי נפח ז
הזרע ויהרוג התולעים ואם תקבל מבנו האשה קודם ות
התשמיש ימנע ההריון וכשישתו מבנו עם גרגרי הרמוני׳
ישקיט הקיא והשלשול בעד הרצא הארסים יועיל לנשיכ׳
הכלב השוטה והוא מיוחד בזה

פרק

תפט נרבאסאך ובלטין נירימיסך ח
המהות הוא צצים וקליפות ן
ודומה אל הבאסבאסא אבל
הוא פחות הצודם מבנו נוטה לרכבו׳ והוא מבושל הריח
ובו עפיצות מעט קרוב כבח אל הברדין הטבע חם ויבש ב
בשלישית הפעל והסגלות והוא דקיק ומתיך
אברי המזון טוב לאצטו׳ ולכבד הקרים ויועיל׳ בתולעת ת
המכבד תמורתו רביע משקלו זנגביל וחצי משקלו מסתקי
ושתית משקלו סנבלי

פרק

תצ׳ כבאלא ובלטין פרופר והוא מורסן
הטבע חם ויבש בראשונה
הפעל׳ והסגלות מנרק ומרכך ו
ומנקה הרבה וכחו כמו הבוסמת ובעור׳ כרסנא ויתיך הר
הרוחות והלכה המורסות והסמנים יועיל עם החומץ ח
החזק כשירסם על התחלת המורסא החמה ואם יבשלוהו בין
ועשו בבנו תחבושת למורסות השדים ויועיל ויתיר מע
מורסת הליחה הלכנת הכבות והנגעים יושם עם הח
החומץ החזק על הגרב המגונה ויחובשו בו כשהוא חם
אברי הנשם וההצא ידבק ההזה בתמרוקו וכש׳ מימיו ע
עם סוכר ושמן שקדים ויגולהו בין ויועיל במורסת ה
השדים אברי הנעירה ינוע הטעים ידוות מה ש
שבמים אם יחתו במרקו ויררך הבטן הארסים יועיל בנ
בנשיכת העקרב והאפעה בשיחבשו בו

פרק

תצא׳ נשארא ובלטין שירגטורא הו׳
נסורת הטבע טבעו כמו טבעות
האילן אשר הוא ממנו הפעל
והסגלות נסורת האילן המתאכל יש בו תחוך ויובש
המכות והנגעים נסורת העץ המתאכל ימלא הכבות וכש
אם הוא מאילן קובץ מבנו קצת ביצי הקיצים ואם יערבוהו
כבבנו משקלו אניטון עם יין וישרפו והאור ישחקוהו

ירוהו על הנגעים המבולים ויועיל להם

פרק

הצב׳ כשא ובלטין אבולין הוא אג
אבידרא א׳ אנפאסי הטבע
חם ויבש בראשונה הפעל והסגלות בחזק ומרכך ואו׳
שיתבשל המשא אולם איננו בחלישות כמוהו ביום הגרי׳
ויועיל עם זעפו אך על הבתם הכבות והנגעים יסור ח
הכבות ויכשיר אותם אברי העין יגבע הברת הח
החמרים אל העין אברי הנשום ויחזק והמרק הע
העשוי ממנו ימנע הנוזלות בחזה אברי הנעירה
האבידו לבדו ובערשים יעצור מטבע וימנע שלשול ה
המררה

פרק

הצג׳ ארבקם ובלטין מארבנון
המהות הוא סם חד ביותר ולבני
ירוק קובץ ועם שמן זית יעיד הזיק׳
הפעל והסגלות כשנופחים ממנו נקירים יפסיק ועצק
הדם אברי הנשום וחזות תוכו כשהוא לוח יועיל
לרקיקת הדם המתאסף בחזה אברי הנעירה ימנע
ימנע השלשול הישן הארסים כשיכתהו בו עכין יועיל
בנשיכת האפעה

פרק

הצד׳ נמבא ובלטין אמבאשי ה
המהות יש בו מרירות מעט
והוא חמכה היותר מועיל ממנו הוא זרעו הטבע חם
ויבש בשנית הפעל והסגלות יפתח האטמים ויש בו
עם זה כח רכוך העדי אם ישתו ממנו או יבשלו
בו ישנה המזון למרכבות ויערבוהו במרושת הבקו
והצרעת ויורש בדבש ומחבשים בו המורסות הדם ובאו
בקום שתהיה גברי הנשימה והורסת יועיל ממנו וחהה
כלוח נשיכת הגידות בפתיחות החזה אברי המזון
יועיל מנגעי האצטו׳ וישקיט אצטמוכות ודעונה וטב
ראצטו והכבד מקרים קרים אברי הנעירה ישתו
ביין ויגיר וכשיאוכלים ממנו יסיר עצר השתן ויוציא מ
החצץ המתנפחת ובכלל ינקה הליחות ומסת ויועיל
מרוחות והע קיבה הוא כאב המעים ואם ישקום מ
הרחם עם ראשו ינקהו הקדחות יועיל הקדחות וח
הישנות הארסים נשוליו הצק על נשיבת עקרב ישקו׳
ויטיהו לעקיצת הרמשים

פרק

תצה׳ גטרו ובלטין נטרו והוא מל
ניטרי המהות הוא הבורקאו׳
ה ארבינו ויכבר זכרנוהו

פרק

תצו׳ גורא הוא טרי ובלשון קלסם
מהותו נרצה בו כל דבר שרוף ש
שישוב אפר מהנשרפים האבנים וח
וההרסים השבק אמנם אשר לא יגע בו בוים או אחד ג
נגע בו מים כשישאר בכוכה שני יבים או שלשה הנח א
רא יאות לשרפו אלא יחומם לבד והרחוץ יושם יבש
הפעל והסגל׳ יפסיק יציאת הדם והרחוץ מימיו מכק
נשיכה והנראה שכיר חצותו כשמנים ישוב מבשל הכ׳
המכות והנגעים או כל הבשר העודף והרחוץ יכנ ר ויועי׳
משריפת האש כאשר

פרק

תצז׳ מרישיאן והוא ובלטין לר
נירמנטבנטרארו המהות
חושב אני שהוא טעות והוא כבית לא נכון והוא עצה אל
רעי כלומר׳ בעת הרעה

פרק תצח

נבלא ובלטין פלבאר' וקל'ה הוא אילן התמרים הידוע וכל חלקיו הם קובצים וככר דברנו בענין התמרים

פרק תצט

נשאר ובלטין סאל ארמוניאקו' המהות הוא הדומה אל החן הנכבר רוב כמו השהם הטבע חם ויבש בסוף הש' השלישית הפעל' והסגולות מרקק ומתיך אברי העין יועיל מלובן העין אברי הראש יחזק ערלת החרון הנוצלת ויועיל אל החניקות

פרק תק

נחאס ובלטין אש הוא נחשת המהות יש מתנחשת מה שהוא א צהב נוטה לירקבות והוא הקברוסי והוא כמוכות ויש בכן בני אדום בהיר נוטה לשחרות ויש טוב מנחשת הנקרא טרנקן והשרוף הוא חריף ובן קבוץ כמו בן וכשירחצוהו נאכם כסוכח במגור הנגעים לכשאינו רחוץ והוא יותר ט כשנרח המבחר פרח הנחשת הוא יותר דקיק ממנו הטבע חם ויבש בשלישית הפעל' והסגולות הנחשת הש השרוף יש בו הרוד וקבוץ יכבור ואגרן עליו כי בשיבערטו השער בנסרים של פתליקון יבגע הצמיחה העדי י ישהיד השער הסבות והנגעים יכבור נגעים רעים ומוספים ומנקם בלהוסיף ויאכל הבשר הנוסף והריאון יסגור הם ומכות ואמרו כי כשימשחו בו ברבש יועיל אל הנגעים ה המתנקים מתרוממים וזה כנופים הקשים אברי ה העין יחדד הראות ויועיל בהתעפעפים אברי הנעירה ישלשל הכיס הירוקי כשישתוהו בבני הדבש ואם ילחכוהו יקיא הקיא שמטעה ממנו שקל והגי זה ויוציא חבוכיות באין הקץ הארסים יאות רוחר מלעשות מה שיש בו כ בהות או בריות או רשנות כמו הכשרים והמסכנים או מן שיש בו חמיצות בכלי נחשת שלא יסתרו ממנו שהם כליסקן ישלשלו ליחה זנבריות והנגשר הוא ארסיו

פרק תקא

נפטו ובלטין פרשטרוליאום הל' הלבן ידוע והשחור הוא כרכבות אל קשר הבבלי וכלעדיו הטבע חם ויבש עד הרביעית הפעל' והסגולות הוא דקיקבש הלבן ומתיך ומפתח האטמים כלי הפרקים יועיל כמאבי הירכים והפרקים ובש' מלבן אברי הראש הנפט אשר כעין החבלות יועיל ממכאובי האזן הג הקים אברי העין יועיל ללובן העין והסים ה והורדים והשחור כמו כן אברי הנשום והחזה יו יועיל בצרות הנשיבה והשעול הישן אם ישתה ממנו כעש נפים חמים אברי הנעירה יסקיט כאב המעים וה הרוחות ואם יקבול ממנו פתילה יהרוג התולעים ובש ה השיור ואם יאכל ממנו משקל ג' יוסר רוחות כים השתן קר הראש הארסים כשיכשוהו בו יועיל מהנשיכות

פרק תקב

נכאק וברטין גאבק הם אגרינו ובצינאנישט הם קורנאש הטבע הרטוב והיבש ממנו יש בו יובש וקקות וזה ככל חלקי אילנו ועשן אל כרד הוא חזק ה הקבוץ הפעל' והסגולות קבוץ וכש הגרש העשוי ממנו

חעדי ימנע נפילת השער ויאריכהו ויחבבהו ויחזקהו וה והסראי ישרפו יסיר הברות ומולפת ויאדים השער המורסות והמכנים עלת השער ירכך המורסא החמה וה ויתיכנה אברי הראש שרף הסדר יסיר חולפת כש כשירוחצו בו אברי הנשום עליו יועילו לצרות הנ הנשימה ולחלאי הריאה אברי המזון יחזק האצטו' אברי הנעירה עוצר הטבע ויבגע יציאת הדם והוסת ויועי' לנגעי המעים מהשלשול הנולד כער הלולות האצטו' וה והאטמים ועושים חוקן מתבשילו ושותי אותו על החליים האלו ולהגרת הרחם והולה ממנו דינר כעצירה כדין מה ש שרופה אליו מן היובישים והעורדין ותפוחים והכביתרא וזה כי כשלוקחים ממנו כיוסר יעצור הבטן והמרגה ממנו יעצור השלשול והקיא וזה מפני שאינו מתעכל ויר וידחהו הטבע

פרק תקג

נע ובלטין נוקליאו הוא גרעין הפעל' והסגולות קובץ ונוצר הטבע' והנגעים השר' ממנו יועיל לנגעים הרעים אברי העין אם ישרפוהו וירבוהו וידחצוהו ויושם בכחולים במקום התותיא ויעבור רוסי ה העינים ויצמיחהו וכשיערבוהו עם גרדין ושוב לנגעי העין והצמחות הריסים

פרק תקד

גנם ובלטין נראבן המבות והנגעים יו בק המכות הרכות א אברי הנעירה תבשילו יוציא הת החוצין הרעו יניר ויעצור

פרק תקה

נבטא ובלטין פינטא פילון המהות הוא הידוע הנקרא ה"ע עלין הפעל' והסגולות והוא חזק היובש מאין חדוד ולא תריסו ולא כשיבה ויחבשו בו ליציאת הדם ויפסיקהו המורסות והמכנים יעשו ממנו תחבושת אל המכלות והחזירים והקשי הנולדים מלבנה ו ומורסת ראשי האצבעות הנקרא ראגם כער ותבשיל עק עקרו יועיל לנגעים המוספים והמבשל ממנו בחומץ יוע יועיל להחלי הנמלה ומזאודם ומורסת ראשי האצבעות ג והגרב כלי הפרקים יועיל לכאבי הפרקים ונגד הנשת ו ויועיל לאשך הנקרא אדרא כער כשישתו ממנו או יעשו ממנו תחבושת אברי הראש תבשיל עקרו יועיל ל לשן המכאבת כשישכשכו בו הפה ויועיל מאזן הנקרא ק קלאע ועליו עם יין יועיל לבצון נסרים ממנו יום אברי הנשום והחזה יועיל לנמות החזה כשיעשו לגורם כתבשילו ומיץ עקרו יועיל לכאב הריאה אברי ה המזון מיץ עקרו יועיל לכאב הכבד והירקון כשישתו מם ממנו ימים עם מלח ודבש ג אנגוסלוס אברי ה הנעירה עקרו יועיל משלשל ונגעי המעים והטחורים ו ובן יועיל תבשיל עקרו וקדחות ישתו מעליו עם מי ה הדבש ויועיל לקדחת רביעית הארסים מיץ עקרו הוא כמזית

פרק תקו

נעאם ובלטין נאהאם הוא אצ אשטרוזי המהות קצת הרופאי' משבחים בשרו שבח גדול ו הטבע אמרו קצתם כי בשרו חם ורטן יפשיט המאכל ויח ויחזק הגוף ויכשירהו בשיתעכל אך הוא כמוהם לא יתעכל אברי הנעירה יוסיף בתאות המשגל

אות הסמ

פרק תקז סעד ובלטין סיפורים הוא
פריאגנלי חמור הוא שרש עוכה
ורובה לרחב ויותר ארוך בקצת מ
הארגנת אך המשובח ממנו הוא הרופי ואמרו כי הסעד ר
רופי עם זעפראן יגלה השער המבחר שבו הוא העבה
הכבד הקשה להכתש המבושם אשר עשבו קצר וחריפות
וחזק המפעל והסגלות בו קבוץ מעט ויבשות מאין נשיכה
ויפתח פיות הגידים ומהיר הרוחות ויטריף הדם ויערבות
באסטלנית העדי יבשיד הנזון ויטיב ריח הפה ואמרו כ
כי ההנדי יגלה השער המורסות והסמנים יסגור המכות
הקשים להסגר והבעלטיב המתאכלים וזה המעורב עם ת
חבא בצרא כלי הפרקים יועיל לכאב הכסלים וידחק
הכב והעצם והרבוי ממנו יוריש הגרמות הוא נאראב כער
איברי הראש יועיל עפוש החוטם והמזין בהפה ורמזין ב
בער השינים ויוסף בזמרין איברי המזון יחבם הא
האצטו והכבד איברי הנעירה יוציא החצץ ויש
וים כרנו ויועל בהספת השתן ולדולטית כים השתן מאד ו
ונקרית ותם התעלת חזקה וכן יועיל אל הבליות ויועיל ם
מקור הרחם מאד ויועיל לנחורים הקדחת יועיל בה
בהקדחות הישנות

פרק תקח סנדרוס ובלטין סנדאריקא ה
גלאטא הטבע חם ויבש כש
בשנית המפעל והסגלות יש
בו קבוץ וסגליתו עצירת הדם והשוא בקים יתחפקו בו ב
כדי שיפרדו עצבם ולא יתרצצו העדי בהו יוליד הרזון מ
מאד כשישתו ממנו בכל יום ג׳ זוזים כמו סכנגבין המכות
והנגעים יובש האצנורים כשיעשנו בו איברי הראש
עשנו יועיל אל הנזילות ואל הזכאם ולהשקים כאב הם גי׳
ותועלתו חזקה מאד אין דמיון ויבשיד בשר השינים
איברי הנשום והזה יועיל לדפיקת הלב בער דפקא כמו
הכהרבא ויועיל בדקיקת הדם ויכנע צרות הנשימה הרטן
ביבשות על כן יסתפקו בו רבהא בקים פן יתרוצצו
איברי המזון ישקיט ממנו לקשי המחול ויועיל אמר בן
מסויא עוקר כוחר הלכנה כן האצטומכא והמעים
איברי הנעירה שוב לשלשול הישן ועשנו יועיל
לנחורים

פרק תקט סרכס ובלטין שרקאש
הבהות נקרא בלשון פרס כנדבא
ובורותים שרשי מחוברים מחלקים
שים עליהם קליפות נפרדים ממנו סרך יש ממנו זכר ויש
ממנו נקבה והזכר יותר חזק הטבע חם ויבש בשנית ה
המפעל והסגלות ייבש מאין נשיכה ובו בדירות וקבוץ
המכות יסגור המכות איברי הנעירה יהרג התולעים
ונרגרי הדלעת כש׳ במשקה הדבש והשתיה מאמר שקלי׳
וכש עם סקמוניא וכרבק ויאות לאכול קודם שתותו בח
כהשמנים וכן יהרג העכבר

פרק תקי׳ כדאג ובלטין פוליאום הוא פולי
הבהות הוא קרוב הבח מהתגבל

אלא שהוא יותר דק והוא עלין וקנפים כמו האסקנברים ה׳ נ
ציץ חי נערך יצמח בארצות אל רנד בבקעם אגמו בים וב
ובביצה ויראו על פני המים כמו הנקרא עדשי המים בגלי׳ ש
שיהיה דבק בשרשו וקנורין אותו כהוא פשתן ומיבשים
אותו ואפשר שיחשבו אנשי שהוא נרדין הנדי במפני שהוא
ריבה בבחון ו׳ שעבו בח כמו כח שבן נרדין אסוקן ומבן א
זעפראן אך הוא יותר חזק המבחר המשובח ממנו הוא הי׳ד
ממנו הנוטה אל הלבן אשר לא ישבר ויהיה ריחו נודף כ
הנרדין ולא יהיה סובב ולא מליח ולא רסוץ הטבע ח
חם ויבש בשנית המפעל והסגל׳ כשיורוהו על הבשרים
ישברם בחשש העדי ובשיר ריח הפה כשיעצרו ממנו ת
תחת הלשון ושוב רטורכות העין והחמים המורסות ה
והסמנים ובושל בכי ורדים ועושים ממנו תחבושת לם
לקורסא החבה אחר ששוחקים אותו וחבב גם משונה
איברי המזון יועיל לאצטו והכבד הקרים מאלנרדין
א כרי הנעירה ישלשל השתן יותר מאלנרדין המזתן
כמו משקלו נואלשפרא

פרק תקיא כוראן ובלטין סליח
הבהות הוא כם רומי הטבע חם
ויבש עד הרביעית המפעל וה
והסגלות שורף העור
איברי הראש יועיל אל הלקוה וזה כשעושים בנרור מבע
טעוס עם מי סלק איברי העין יתיר מורסות הע
העפעפים ויעורים והמורסות הנגרות תחת העין

פרק תקיב כרנ ובלטין קוטריפולים הא
פים סיפריש נקרא בארץ התג׳ א
אידן הארז והרוכים קוטריפוליס
ושיתים בו וכטעמו רפוה וחריפות וקבוץ מעט ומריר
מרובה ועצירותו יותר מבחירותו והוא כבדי שיפסק כמן
באברים ויניע הקבוץ מאין נשיכה והוא כחלוף המרגעה
הבחמשים וזה שאינו מרחף הטבע חם נראשנה יבש ב
בשנית חשבו אנשים שהוא קר מאד ונראה להם כי כח
מורכב וחומו כבדי שיפסק קבוצו וילך באברים ומן
המפעל והסגלות עליו עצין ואגוזו קובצים ויש בו תתך
ויחזר הרטבת ואגוזו בכל דבר כמו עלין ויש ב׳ דבק מ
ויפסוק הדם על שיסיר העפוש בשם ורקעודים ואבן בסוא
אגוזת הס׳ו בעשון בגרש הבקים ועפיו ועליו הקדי ג
כשיבושל עם חומץ והורבום ויכמחו בו על המגרני יסיר
מכניהם ועליו יסורו הבהק המוכות נתעב עליו כמו
טריים ואגוזי יסגרו הנגעים אשר באיברים הקשים חזב
כשיאכפ הו והנגדרים ויכנע הולי הנכלה והאודם ובזה ע
קטה השקורים כלי הפרקים אגוזיו ועליו טובים לעפוש
כשיחבשו בהם ויועילו עם קמח שעורי׳ על האודם הנקר׳
חמרא כער ויחזק האיברים ויחבר האמך ה׳ג׳ וא׳ורא
כשיחבשו בו ויחזק הרפיון ויאמצנו אברי הראש
כשישתק

ומן על פרי הזטב עם האגים ויכניסו מכני פתילה בישוש׳ ועם הבזר הנום׳ והבשיל׳ו עם הלבן יזה קיש כאב השינים ויזרותו שם יסקו אותו׳ רטובים עם יין לדקיקת הדם ול לעוצר הגסיבה וללשים׳ הוצבה ושעל׳ יושן ובן תבשילו אבזי המזון אם יעורב בדונג ושכן עיב ויכוח על הא המגעי׳ והוקפה איברי הנעירה ישתהו עליו ביין כב בנטו׳ ויועיל לעוצר השחן והגרת ההתרונים לכים השתן ויועיל כמו כן לנגעי הכעים תמורתו חצי משקלו קריפתר ושנים וכמו כמשקלו אנטרין ארום

פרק

הקנ׳ סקורדיון ובלטין סקורדיאון הטבעות הוא שום הטרברי ויותר קטן בו פרדסי ולו עלין ושוק א אחד עומד עליו פרח והוא לבן כבר זכרנוהו באות הנון הטבע חם ויבש עד הרביעית המפעל׳ והסגולות בפתח ומוקה ומסיק הסבו׳ והנגעים יעזור המבות הגדולות הנעשה בלי הפרקים כשרבוהו לפתיות העצלים

פרק

תקיד כד ובלטין נאליאה הוא גמלא מוסקטא והיא מרכבת הבהות ואכד הוא הענין העשוי באסלג ונעת לפי שיקפת לע וקשותו מבנו עישים או הן בהענצי והנלח בבו שערשים והנע הטבע הפוצ׳ בגני חם בראשונה ויבש בשניה ומטשם חם בשלישית המפעל׳ והסגולות קובץ ומחזק האברים הסמבושם יש התוך ופתיחה בלי הפרקים טוב לנפשי העצבים איברי המזון עוצר הקיא המשכות רקיא הקירה מן הלחות איברי הנעירות ומי קנים כי המבושם י׳ טיף׳ במשגל ויעצור הבטן וי הקל מציאת הדם

פרק

תקטו׳ כרטן נחרי ובלטין קוסיד על פלוטיאליס הטבעות ידוע הם המפעל׳ והסגולות קובץ ומחזק ה הקנים קשה להתקבל כרונה המזון ויבשיותו כש מנוטל׳ עם כאב וכיען הם יותר רקיק העדי אגרן עם לנקיי הרגלים הגודלים מיקור ושריפתו מועלת ב נגוחות הבהק והכיום המודרנות והסבכים הנוריו ויתך נוסת עמוקות בסיוטם עליהם איברי הנשום ות השח בשרי ויועיל בחבלין בער כל וכש׳ עם חלב אתונו׳ שמן כמו כן איברי הנעירה טוב לנגעי העקבות האיסט ויועיל מבשיכת השרץ הנקרא רתילא או אם יעשו ממנו תחבשת או אם יאכלו ממנו ואחר עם דבש יו יועיל לנשיכת הכלב השוטה ויודע איכות רפואתו כשער ישתים והשכו כמו כן בשיוטם עם כרונג אל העקרבי ים

פרק

תקי׳ כרטן נהרי ובלטין קאנסיד מא מאריכוש כלומר כרטן הים הם הטבעות כסיאברו כרטן הימלא ידבר אסר כל מה שיהיה מים אב ל הוא מין מהכרטן ות המשיחור מאונן האטרים כלם המפעל והסגולה השרוף ממנו הוא יותר רקיק בכל הדברים הנשרפים העדי ש שיניו ינרוק השינים ויסיר הבהב והערבים הסבות הנגעים יועיל מן הגרב איברי העין יועיל מיוחדת מה יערב עם כוח יותך הצפורן בער עפרא וקשים בבנו

קלוד ויועיל לגרב אשר בעפעפים

פרק

הקיז׳ כזיר ובלטין שאדאר כבר זכרנו ענינו כזכרנו ענני הנבק

פרק

תקיח׳ מאק חבהות הוא צבח ש ק׳ וג׳ מהופא המבחר הם המתפקים בו הוא הורע הם הטבע חם בראשונה יבש בשנית המפעל׳ והסגולה מפתח והמתגבר עליו רקבון ויפסיק יציאת הדם מאיזה מקום ב שיהיה הסבות והנגעים יעזור הסבות איברי ה הראש עושים ממנו תחבושת ויפסיק רעיפת הדם איברי הנשום ואחזה יכבע רקיקת הדם איברי הג הנעירה ויועיל לנגעי המעים כשיעשו ממנו חקנה

פרק

תקיט׳ סורננאן ובלטין הירבודקטול הוא ארבודקטול הבהות הוא צ שריש צמח שיש לו זרד מלבנים ומכרכמים והוא הראשון שיפר׳ בכל הצמחים אשר ב׳ ימים הנבעות ועליו בתפשטים על הקרקע המבחר הם המשוכח שבו הוא הלבן כבפנים ומחוץ הנשבר מהר והוא והאדום והשחור הם רעים הטבע חם ויבש עד השני ובדעשבת יתרונית והשבו קצתם כי יש בלבן חום ורעיקי נבלעין בה חוק ואם לאו לא יהיה משלשל ואעפ״י שהוא מקבץ כאשר הסבות והנגעים הלבן טוב להבורות והיש הינגנות בלי הפרקים יועיל לנקים וישקים הכאב הכף בש כשעוטים ממנו תחבשת וכשירבו לעשות ממנו התחבשת וקשה המרפא ויאבנה והוא מיעל והוא תריאק לכל בב מכאובי הפרק וכש׳ בעוד הנוזלות איברי המזון רע לאצטו׳ ויחלישנה והאדום השחור עוצרים הרגלות וה והשלשול באצטו׳ ויוליד פניג רע גדול איברי הנעירה יש בו בה משלשל ומניף בתאות המשגל וכש׳ עם זנגביל ופודנג ובמזן הארטים האדום והשחור הוא כם ארסיו תמורתו במכאובי הפרקים במו משקלו עלי הנת וחצי משקלו אורק

פרק

תקכ׳ כלף א׳ חיח ובלטין שפוליאגב סידגנישים כלומר עור המשטת הנחש נבבר זכרנו בו בשער הנוש

פרק

הקכא׳ סרא דאורגן ובלטין ס סידינואן הטבע קר ב בשנית יבש בשלישית הם המפעל והסגולות עוצר הדם ועדי יבנע נפילת השער תמורתו עלי נהרג וכמו משקלו שרשי קנים

פרק

תקכב׳ סיסאן ובלטין לירליאום הם ס שושנים לירליאום או אילי הם הטבעות אמנם האירסא כבר ד דכרנו בו ויש בשושן הפרדסי עפירות שיוליד בו מרירות ובו מתיקות יסר המוב הטבע הלבן הפרדסי נקר׳ סיכן צר אבאר חם ויבש בשנית והאריסא הבדברי הוא יותר חזק וה החום והיובש המפעל׳ והסגולות שרשו ממרק ומיבש והוא ישר לעקרו יותר ממרק וסכנו יתיך ומרכך יותר והדהת בב מבושלת או כלי בבושמה האריסא יותר חזקה בכל זה ועם זה הוא קיבץ ובו מרפא לכל המכאבי והעצמים העדי יועיל

מרנתם ובהעדרם' ובל שכן שרשו ויגקה הפנים בשרוחצי
בו ויזהירם ויסיר קוצם המורסות והבכנים בשיגתשו ת
העלים והזרע ועושים בכנו החבושה עם יין על האודם
הנקרא חברג יועיל מאד וכן על מורסות הלבנות אשר א
עינה כבושלות והגרב הסגוגע והקלפות הנבשות בערכי
חש־יטא והספחת בעריבים עם א ובל שכן בשיערבו בו
ככים אחרים   הסבות והנגעים שרשו יועיל משריפת
הגים החמים לפי שהיה מיבש ומרפא ומברק ביושר וכן
עליו מבושלים והוא בסמר והיותר נכון שיעשוהו בשמן
וורדים ובין הארימא ובעליו מבושל עם חומץ ודבש ב
בבים ובבליו נחשת אל הנגעים הישנים והכבו והפרדסי
יותר משובח שנכנסים לשריפת המים החמים   בריהם
הפרקים טוב לבריות העצבים   אברי הראש ישם
ושנכבו הוה בחבשיל עקרו ובל שכן הברבורי ויועיל לב
לכאב האזנים ושטיפתו טובה לנגעי הראש אשר ברבים
כרבים וכאשר יש פו בכנו באזן ישקיט כאבה   אברי
הנשום והחזה עקרו יועיל אל הנשיבה הנעצבת ויותר שם
שמן   אברי המזון בניעל לפחול ורע ראצבום
ובש שבנו   אברי הנעירה שמנו תהיך ותפתח והרכך ם
קושי הרחם אם שותים בכנו או אם יבררנו בו וכן אם יבש
יכבשו עקרו עם שמן ורדים יועיל האזן ומוון בבורסות ח
הרחם ויל שבן הארימא ויוציא העובר ויועיל כח עלוצה ו
ואם יבושל זרעו בחומץ וקם זרע בנאג וקבח חנוח ישקי
הבורסא ודבה נודרת בביצים אם שותים במשיחתו ש
סיקורא קיא והוצי ישלשל ויועיל לב עלי אליאוט הנולד
בהגדוכה ושבן הארמא יפתח פיות המחודים וכן שרש הש
השושנים היאך שיהיה   הארסים יועיל בנשיכת השרצים
ובל שבן העקרב וכן יועיל כיצו והבשקה העשוי בכנו יז
יועיל לכל הנשיכות ובשיחתו הוא שריאק לבי הבגאג וכ
ובכורת ומבריות

פרק
תקכג   סעתר ובלשון אורגנו הוא אז
הבהות הוא בבה אל חוא ומם
בשקא דומה למסקה האשו

הבכחר החזק שבו הוא הברברי   הטבע חם ויבש ב
בשלישית   הבפעלים והסגלות   בחיך ברקיק ויחזק
החברוק ובו תרוד וזה מפני שבו כח שורף   העדי טוב
לחפידוה השנים כלי הפרקים יועיל בכאב הירכים
אברי הראש אם לעסוהו ישקיט כאב השינים וירפא בש
בשרים בהפוח זה בכחו השורף   אברי הנשום וח
והחזה שבנו יועיל להזה גלריאה   אברי המזון יג
יועיל לכבד ולאצטו   אברי הנעירה יניר ויוציא
התולעים ורגרי הדרעת

פרק
תקכד'   סאסליוס ובלשון שישיליאוש ה
הוא שיליד מינשאני השהות הוא
האנגרא׳ הרוסי והוא דומה בנ א

אלא שהוא יותר ארוך מקש בכנו ויותר חזק הקברוך השבע
חם ו בם בשנית   הפעל והסגלות מחיך גרשק בבחת
בחיד וכן יפעל עקרו וזרעו ישקיט הכאבים הנגימים ום
ומחיך ורבגה הקשואה ואם ישתו בכנו הבהמות הרבה ל
דיהן העקעם   ואם ישתו בכנו ביין יבנע הקור וגם

לפי שילך כחיך ובש׳ עם רגלמל   בלי הפרקים יועיל ל
לכאבי הנב   איברי הראש יועיל מאד בכאב הרא׳
איברי הנשום והחזה יועיל בצרו׳ הנשיבה ובעוצר הנשים
ובהנשימה הנצבת והשעול הישן ובש׳ עקרו וזרעו יחד ב
ובשיולש עקרו בדבש וילהבו   בכנו ינקה החזה גם בח
בהרש בות הנדבקות   איברי המזון יתיך הנפח ושקש
באיברי המעים ושרשו יעכל המאכל ושוב לאצטו׳
איברי הנעירה יתיר הע׳ריצה הנולדת בהרחו ויבור ולה
בל ההיונים ויסיר ע׳צר השתן ויחיך   בבאובי הרחם וחג
ודניקתו ויועיל בכאובי הפרקים ובין עגני הצמח וח
וזרעו במחר לח ויתו מבנו ג אבלבות יום גם ביבי
בבתפו ירפא כאב הכליות ויועיל בער אל הכליות

פרק
תקכה   ס״ם ובלשון ריקיריציאה הוא
רקליציאה   הטבע הוא יוש׳
ואם בישה לדבר הוא על הלחה

והחום   המורסות והסבבי' יושם כיצו על מורסת הפני
אצבעות ויועיל וכן יעשה שרשו   הסבות והנגעים ם
כיצו הוא טוב אל הנגעים   איברי העין יועיל עקרו
בהחולי הנקרא טרטא ובמיצו הוא יותר חזק   איברי
הנשום והחזה ירכך קני הריאה וינקה אותה ויועיל אל הר
הריאה והגרון ויוכך הקול   איברי המזון ישקיקם
הצמא וזה כל חונהו וכן יועיל בלהבת האצטו׳   א
איברי הנעירה יועיל בחום השתן ולנגעי הכליות והכפח
השתן וזהו נרם   הקרחות יועיל בקרחות הרטבות

פרק
תקכו'   טרנג ובלשון טירינגני המזה
בהן קרוב בתשרנג אבל יותר
חזק   הטבע קר ויבש   הפעל והסגלה יש לו בחת
האסטיפאג הקר׳ אלא שהוא יותר רקיק וטבע יציאת הדם
הסבות והנגעים יושם בותך עם דונג הנקרא קירוטי על ם
שריפת האש ויועיל   איברי הנעירה יבטל יציאת
הדם

פרק
תקכז׳   סקבינג אה ובלשון סוקבונאה
הבהות הוא מין בטין הלבנ
ובחו ישאר עד לי שנה

הבכחר היותר משובח הנותך מהר אשר הוא כעין תבלי ג
נוטה ללובן באריו הם התיכות הדם הנקרא צריף והוא ת
הנערך הבכחר לתתוך אשר הוא כעין תבל׳ ובשיותך בם
במים ישובו כבו החלב   והיותר משובח בעשיותה
שיצלוהו בהמוח ויעורב בבני הכרם׳ ויסיר ננקו והנרמגני
והוא רפליקטון הזק׳ הסקבונאה שיצלוהו, בהמוח נתון תך
הקצה ויערבנה באגיסון ודוקי או שילתתוהו בשמן שקרי׳
הטבע חם ויבש בשלישית והיבון יותר מיבשוהו   הבפעל׳
והסגלות יש בו תמרוק והתוך ובחוק לאצטו׳ והכבר   ה
העדי ינקה המרק והכתם והצרעת   הסבות והנגעים ב
בשיבושל בדבש ושמן זית קושים בכנו החבושה על הם
הסבות ויתיבם   המורסות והסבבים יושם בירוב עם חו
חומץ על הגרב הסגוגע ויועיל   בלי הפרקים יעורב עם
חומץ ועם מוחק ויושם על באובי הפרקים והורכם ועושים
מכנו

חיבורות ויועיל אברי הראש שרשו ומיצו כשימשם על
כאב הראש עם חומץ ושמן ורדים יועיל והסקוטומיאה עם
קנמה כשיעורב עם חומץ ושמן ורדים וימשח על הראש
כי שרשו לו כאב הראש ישן ירפאנו אברי הנשום מזיק
ללב אברי המזון יזיק לאצטומכא והכבד מאד ויחסר
העכלתו כשיעורב עלוי עם זרע כרפס ויוליד התולאה ו
והנפחות ויסיר תאות המאכל ויוליד הצמא אברי
הנעירה ישלשל הארוכה בכח והוא מתהלך כפי הארצות
הנה ראיתי בספרי הרופאים בשקה שנותנים ממנו שעור
גדול והוא מזיק בבני מעים ואם תסבול האשה תפילת
וקד אילנו כשישתהו ממנו כשקל דרהם ישלשל הארוכה ו
הלבנה ואמרו קצתם כי הסמם נאה כשישתה ממנו שעור
מועט ביותר והוא חצי דרהם יעור התולה ואחב יוליד תל
בלגה האמטיסות ויוליד דיעה קרוה ואחב אפשר שישלשל
ביותר והוא רע ואמרו קצתם כי הישן כשיקחו ממנו
ממנו שעור מועט יניד השתן ולא ישלשל וכשישתקנו עם
עבר יהיה פואות בבל זה וכן עם הרעים אשר הם טובי הר
ריח ואם תסבול ממנו האשה בתוך של צמר והרגו הע
העובר ושיתחד כפני נזק נכשידהו שולש כמיץ הבושים
הרכים והתפוחים ומי ורדים ויש ששורים בו סמאק כש
כשיעוד שולש ועושים ממנו ענות ונכבשים אותו בצל ו
ונותנים בו בשיעור הצורך הארסים יועיל בהעקרבים
באלישתהו או כשימשחו בו

פרק תקכח

סמכינג ובלשון שיראפין הוא
סגאפין המהות הוא אילן
שאינו מועיל אבל יש תועלת
בשרפו ואמרו כי יש מין מאשר נקרא קנא קד שכששתגת
ויש בכבינג הנבחר הוא המשובח שכבכני מיניו
והוא החזר קשה והיותר זך הנוטה בפנים לאודם ובחוץ לל
ללובן ויותר כחר במים באלו הוא במוזף בשרף הקנה
הנקרא קנה ואעם שהוא דומה לקנה הרכנה והמשובח
ממנו הוא האצבאני הטבע חם בשלישית יבש בשנית
הפעל והסגולות מת ך ומתיר ומדקיק ומחמם ומבריק
כלי הפרקים מועיל מכאבות הרגלים ומהתוך העצלים וס
ונבגיים וישלשל הדומבר אשר בירקים כשיעשה ממנו ח
חקנה וכשישתו ממנו וכן יועיל לכאבי הפרקים הרעים
אבר הראש יועיל כאב הראש הקר והרוחי ויועיל כיכב
סוגפין אברי העין יועיל לחשכת העין כשיכחלו בו
וכן יועיל לעוכי העפעפים הלבנים אשר בעין והוא כחם
כחמגים היותר משוכחים לכים יורדים אל העין ואם
ישתקהו עם חומץ וימשם על השערה הנקרא שעורת בין
בעפעפי ישיה אברי הנשום יועיל מכאב החזה והשעיל
הישן והפסקים ממנו עם מין הדוא נ רביעי זוז לרוע הנש
הנשימה ויועיל ובבקה החות בכח ויוציא הליחות הבאות
אברי המזון יועיל מהשקוי ויוציא המים הנתונים אברי
הנעירה יועיל מהקולנן כשיעשה ממנו חקנה או אם ישתו
ממנו יועיל מעקיצת הבטנים ויוציא מהם חצץ ויוסיף בת
ב' אוזנ' מהטפו' ויועיל מכאב הרחם וכשישתהו עם אר
ארומב' יניד תוסת ויהרוג העובר ויוציא השליא בבהות ויוצ
ויוציא הליחות הנדבקות והמים הנתונים הקרותות

ויועיל בהקודחות המקיפות הארסים אם ישקו ממנו עם
יין יועיל מנשיכת הרעים ומכל הארסים המביתים ובמס
ובמעלו ויהיה חזק במעלו השרף הנקרא קנה ויש שיועיל
כשיעשו משיחה בכל זה

פרק תקכט

סקולופונדריאון ובלשון שק
שקול ופונדריאה הוא שראק
המהות הוא צמח צומח בצ
בסלעים וצומח במקומות קרובי המים ואמרו קצתם ש
שהוא מין האסקיל ואמרו עליו כלעדי זה הטבע חם
בראשונה יבש בשנית הפעל והסגולות דקיק ובתוך אין
בו חום כרובה אברי המזון יועיל לטחול תועלת
גדולה כשיעשו ממנו עם סכנג בין ועם חומץ ויבשל בו ם
מעליו ב' יום ויסור השתיל אברי הנעירה ישבר החצץ
בכליות וכיס השתן ואמרו בו כשתולין ממנו ויבנע ההריון

פרק תקל

סינעלי ובלשון שוהל המהות
הוא בעצם חם ומישי הטבע
חם הוא וחריף ביותר התולעות והמכנים עליו יפתחו
הרגלים בזמן התחלתם ויחלו ממנו יסיר הדרב המנגע
אברי העין יערבוהו בתרופות המבשלים הדרגש בעין
אברי הנשום אמרו שהם היותר משוכח שבסמים לשעול וה
והנשימה הנצבת ואפי׳ הגודל בסלעים

פרק תקלא

סמאסרין ובלשון שיאישארון
המהות הם עצים יובאו מארץ
כום ויש בו כרירות וקבוץ
הטבע חם ויבש בשנית הפעל והסגולות יש בו התוך
וקבוץ מעט אברי המזון תבשיל עצרו יועיל מכאב
האצטומכא אברי הנעירה כאול שרשו יניד השתן

פרק תקלב

ובלשון שוקאם המהות
הוא הנקרא קרח אל עין ונולד
בבתים העומדים ויש בו מעט ריח
טוב ועוד נוכרהו בשער הקוף אברי הנעירה תוכל
יועיל כהוצץ מבושל ובלעדי מבושל ויניד השתן ויועיל
מהשלשול הנקרא דיסנטריאה

פרק תקלג

סקוטון ובלשון שקוקוטום הוא מ
מין משכפרד ויהי המהות אמרו
שהוא חי אל עלם ואמרו ש
שהוא מין מן הזרזראים הנקראים לפאח ביקרבי ואמרו
עליו כלעדיו וזה שהוא שני מינים סלקי ושאינו סלעי
הטבע היותר נגבר עליו הקור והיובש ובו רטבא חמה ו
ישרה ורקיקות והתוך ודבוק ואין לו ריח ויש לו מתיקות ב
כל שהו ומימיו יורידו הריר ויקבצו חלקי הבשר בקרחת ו
וישובוהו דבר אחד הפעל והסגולות רקיק מהתוך וכן
דבוק כמו דבוק כבשר החזיר יתיך בתחלה ואחר יאסוף ויח
ויקבץ כלי הפרקים תבשילו יתיך העצבים והעצלים
מאמצעם ולקצותיהם ויחבר הכבות השרוח אברי
הנשום ינקה עוגב הגרון ויועיל ברקיקת הדם ואם יעורב ב
במי הדבש ינקה הריאה אברי הנעירה יועיל בנגעי
הבטנים והקולנג ובכאב הכליות ויעצור יציאת דם וזוסת

פרק תקלד

סמאק ובלשון סומאק הוא סמ
סמאק ויש נרגא הגדול המהות

וממות יש ממנו כימעני ויש ממנו שאמי והוא יותר קטן מהסריבאני והוא ארום עגול פמו ערשים והוא יותר מצ בעליה לכל דבר שמצליח הקארא והדדים ובשיבושל ב בנים עד סישוב תבשילו כהבונת הדבש יועיל כח שי שיועיל התפך והטבע קר בשנית יבש בשלישית המפעל והסגלי הוא קובץ ומחזק וסגר והחזק יותר ויסק ממנו ויבנע יציאת הדם עד שאמרו .בשים בשתילים אותו יוע יועיל כזה ויבנע שפיכת האדומה אל הקרבים העדי בטול כמאק בעבד העודות והצבעים ישחיר השער תבורסות והמבנים אם יעשה ממנו תחבושת יבנע הורקות ויועיל מבורסות ראשי האצבעות הנקרא דאריס והבנעי ת הוספת המורסות והבכות והנגעים יועיל מתוספת והנגעים הרעים כלי הנרקים אם יולפו מתבשילו על הרציף לא תהלך בו מורסא אברי הראש יבנע ם בגלות הגנך ואיפו כשיושם בשינים שקעש באבם אברי המזון מעצר האצטומבא ובחוקה בהמיצותו וישקיט הצמא ותאות למאכל והמעצו וישקוט הקאם .בבות והוליד ם בהגדמנה אברי הנקיה מעכב וקוצר הוספת ויציאת הדם ויבנע קלוף הבעים הנקרא כחאג ועושים ממנו חק דקבא רטלשל דיסנטיריאה גל הגרת הרחם והמחורים

פרק

הקלה בלק ובלשין מיקלא הם בלידש הוא שני בינים שחור ו ורוק הירקות הידוע הטבע

בעיני כצהם הוא קר ויבש בראשונה ובאבת שהוא מורכב חבוצה ויש בו עת קצתם שהוא קר ואין ספק שיש בעקרו ד רעבה המפעל והסגולה הבלק יש בו בורקות מרקק ובו החוך ופתוח יותר חזק בתהוך ותדק הנקרא כמאק והוא בו כך יותר ובשחור קבוץ וכל שכן בשיבושל עם ערשים ויבוה הבו רקי אשר בו הוא מתוך והעפרי מקבץ' וכל מיני הסלקא הוא רע הליחה נקרא כימוס ובלו מעט ההזנה כש בשאר הירקות העדי יועיל מוצי ותבשיל עליו בבק בבקעי הקור ומחולי השועל ומהבלף כשעושים התב תחבושת בעליו וזה אחר שרוחצים המקום בעשראן וס ומיצו ותחוך היבלות ויורדו הבנים המורסות והמבנים עושים תחבושת לכרסות שלוק ויבשלם ויותיכם ואם עו עושים תחבושת אל הפחים ובערבי תות יועיל בתתבו הבבות והנגעים עליו בבושלים יועילו לשריפת האש ומהסחין הדקבשים עם דבש אברי הראש עושים ממנו כמעט עם טרות העצר ויסיר לקואה מן הפת ויסיר נגעי הראש ובשידקמו מימיו פושרים ויכיטו בזם החוטם ישקיט הכאב ואם ירחצו הראש במימיו יטהר ממנו ת הסרבין אברי המזון שרשו הוא רע לאצטומכא ויוליד האבעבועות וזה מפני כח הבורקי אשר בו העזף והוא רע הליחה ורויין כבה הבו רקו אשר בו עד שנשך האצטומ חגת הדרגם והוא כעופה ושרשו מועט ויסתום הכבד ויהר כשתהיה הנשב הנקרא טרוביאה וכל שכן עם החרדל גי חובין ובפר בן השחול ויאות לאכלו עם כותח הנקרא מור מוי בערבי ועם הבלין אברי הנעירה אמרו שהשתוף בבנו ערער וכל שכן עם ערשים בבנו שהאדד ירבך נאין ם כמגן בו השלק אשר ישעבו מימיו הרתגים כאשר עושים

אותו במחבת יקציר ועושים ממנו חקן להוציא תפמילת ובלים ולידו הנפח והרעבים והעקיצה והוא משוכה להר להוריקן כשיקרו ממנו עם הכלין ועם כותח מרי בערבי

פרק

הקלו' כראב ובלשין רוטא והוא רוחה הסיחות המדברי יותר חזק הם השחורות כאל חרטל והמנתי הוא הפרדסי הצומח אצל אילן התאנה והטבע בכנו חם ויבש בשנית והיבש חם ויבש בשלישית והמס המדברי חם ויבש ברביעית המפעל והסגלות בחוף ומריק ומתיר דוחה הרוח מאד ומנקה הגידים יבנע וק ב וקובץ העדי אם יושם עם הגורן על הבהקו לבן וה והיבלות והתותא ירפאם ויעיר ריח השומים והבצלים וזו ויועיל מחלי השועל המורסות והמבנים בשיעורן המדברי ועושים ממנו תחבושת עם מלח על אבר מקיז מורסא הנה יועיל וכשיושם על החורים שבגרון ומגלי הדוים והיבם ומשרף שינויות חק בכל זה המכות והנגעים אם יושם עם חבואה ודבש על השחין הדק יועיל ועם החמן ואספרגוס על ת לי הגבלה והאודם ופאם ואמ' ודיון ממנו כלי הפרקים יועיל בהתנון נקרא צרוב בערבי וגיד הנשה ובאבי הפרקים אם ישתהו עם החומץ ועושים ממנו תחבושת עם דבש אברי הראש ישו ריח הפה בהמלאכים והבצלים ויושם תחבושת ממנו עם ם סויק לכאב הראש הישן ויש שעושים ממנו תחבושת עם החומץ לרוע פת הם הנחירים ויעצרנו ואם יושם מיצו מיו מוגכם בקליפת רמון ושופו באזן יועיל וישקיט הכאב וה והצליל והשאון ויהרוג התולעים ואם ימשחו בו נקי הר הראש יועיל אברי העין מחדד הראות וכל שכן מיני עם סויק שמור ודבש כשיבשלו בו וגם יאכלו ממנו ויש ש שיטבשים בו עם סויק לדפיקת העין אברי הבהם וחזה תבשיל הרשב ממנו עם שבת יבש יועיל לכאב ה החזה וקצור הנשימה כפי שהעיד עליו רופוס אברי המזון עושים ממנו תחבושת עם תאנים על הסקי הכב הבשרי בערבי אסתסקא לחמי הבת ויתקן אותו יין שנ שנתבשל בו כראב כבוד בן ויועיל ובשישתו מזרעו מוז ק קר ב זוזים יועיל לפיקה הנולדת מהלבנה ומקימה ומ ומעבר למאות המאכל ומחזק האצטומכא ויועיל בהשהול אברי הנעירה מיבש שכבת זרע ומפסיקו ויסד תאות המשגל והצליחה ושני מיניו עוצרים ומפסיקים עקיצות הבעים ואם עושים ממנו חוקן עם שמן זית יועיל ממנא ממבאובי הקולנג ויושם עם דבש על נגעי העגבות וזו ויועילם ומתחיזים אותו עם שמן זית וישקו ממנו אל ה ת לעים ויועיד להם ושני מינים יוריקו יורדו הנפש בהלה ובן הם עוצרים ועושים ממנו תחבושת עם עליו אל' ל' דמורסות הכיצים ויועילם הקדחות ובן יועיל מתגפות ובערבי נפץ אם יאכלוהו או ישתהו בשבנו הארסים עובר נגד הארסים וישתה ממנו מי שמפחד שמא ישקהו א ארם וכשבא פרק ישכנו זה בזרעו שעור מז ומק'"ו עם יין ובלשבן כשישתוהו בערב עם אגוזים ותאנים וגב הכל שחוק והרבוי ממנו המדברי יכות

פרק תקל״ז סקנקור ובלשון שיטינקוש
המהות הוא אנקה בערבי והב
והכלי צדין אותו במצרים וחש
חשבו שהוא בתולדות התמסאם אשר ביבשת המובחר
המבונות ממנו הוא אשר סביב הכליות אברי הנעירה
הם שיעורר תאות המשגל עד שלא ישקוט אלא אם ישתה
מרק החזורת והעדשים ׃

פרק תקל״ח סכבתאן ובלשון שיטשטין גם
נקרא סכיתא הטבע באלו
הוא יסור הכפעל והסגולות
הוא שרבך אברי הנשום ירכך החזה והגרון אברי
המזון ישקיט הצמא וכל שכן ד״ע אברי הנעירה ירכך
הבטן ׃

פרק תקל״ט סיבק ובלשון קרישטראגנגא
הוא ארטוליך המהות הוא
אל קנף נבצא בארץ הצבי הר
הינה הטבע קר ורטוב בראשונה על דעת קצתם הוא
יסר ׃

פרק תקמ׳ סכסכרין ובלשון שיטברואם וה
והוא חבצלת העדי ערשים
ממנו תחברות על החצים וקו
קצים והבלות בתוש ויבשבם ועל הזבלות הכספריות וי
הקרים ואמרו כי הביבש ממנו מעורב בשמן זית יצמות
השער על הנגעים אברי הנעירה ממנו ודבו הוא
גדל התועלת להוציא הנולד בביצי הנערים בער גחך וזה
נמוסבים בתבשילו ויש שנותנו בשתנו ודבו מעט בוכך
חזם על אמת הגיד ויהיה גדול התועלת אל התר הגק
מקראפך אברי הראש אמרו כי כבדו ישקיט כאב
השינים הארסים אם ישתקוהו ויושם על נשיכת העקרב
יועיל ׃

פרק תקמ״א כלחפא ובלשון טרשטוד הוא
טרטוגא אברי הראש אמרו
בי רם כתכתו בו יועיל בתכפרון
בשיקשו ממנו אספלנית וברותו יועיל לנגעי הריאה הב
הנקרא קלאע ואם יטיפו ממנו באזן בהוקס הנכפים יותר
הרפאו אברי הנשום בריצתו תועיל לשעול הנערים
ומשמשין בבריחתו יועיל להניקה בערבי באנחק הארסי
הנולד כים עם הקיבה יועיל בנשיכת הזרעים הלבי שש
ששותה חלב העשבים הממיתים בערבי יתוע ׃

פרק תקמ״ב סכאן ובלשון קוטורניסיש הם
סלו כשיאכלו מבשרו כפ
בפחדים עליו שבא יוליד רבת
ובודה נקרא תבריא בערבי והקוץ בערבי תשנב וזה לפי
שמאכלו ברבק לבד טבעצמו הבת הזה ואני חושב כי אב
אבילות אל ברבק הוא מבני רמון הבש ׃

פרק תקמ״ג סוכר ובלשון סוקארום המהות
הוא קנה הסוכרי הקנה בטבע
הסוכרי עצמו ויותר חזק הרוך
ממנו הטבע היותר קר שבו הוא הנברור והוא יותר רך
וקק ונבחר הוא דם בסוף הראשונה והישן נוטה אל הח

והטבע בראשונה ורטוב בה וזותר מה שיתושן יחמם
הכפעל והסגולות מרכך מאד ורוחץ והכילבאני הוא יותר
חזק הרכך וכל שכן הנלוש הנקרא פניד אבל רכש הק
הקנה והסוכרי אינו פחות התמרוק והנקוי בתודבש וכל מה
שיתישן הסוכרי ישוב יותר רקיק אברי העין תעשיר ב
במי השרף בתקנים ימרוק העין אברי הנשום והחזה
ירכך החזה ויסיר נחירותם אברי המזון הוא טוב
לאצטומכא אשר לא יוליד בה האדומה כי הוא בזיקה ב
בהשתנותו לאדומה ופותח הסתימה ומוליד הצמא פחות
מצמאון הדבש ויותר הישן והישן ממנו יוליד דם עכור ו
ויסרוק הלבנה מהאצטומכא ויש בקנה הסוכרי עזר אל ה
הקיא אברי הנעירה מטלטל וכל שכן הנמצא על ה
הקנים בבית המלח והסולבאני והאדום יותר חזק הרכך ולפ
ולפעמים נופח ולפעמים משקיט הנפוח רע
ועם שמן שקדים יועיל לקולונג ׃

פרק תקמ״ד סכר אל עשר ובלשון זוקרום א
אתושאר המהות הוא מין
נופל על עשב נקרא עשר והוא
כמו חתיכות המלח ובו מתיקות ומעט עפיצות ובריחות ו
ויש ממנו ימאני לבן וממנו אבני נבוה לשירות
הכפעל והסגולות יש בו תמרוק עם עפיצות אברי העין
יחדד הראות אברי הנשום יועיל לריאה אברי
המזון יועיל לשקוי וזה עם חלב הנאקה ואינו מוליד הצ
הצמא כשאר מיני הסוכרים לפי שמתיקותו מעוטה וטוב ל
לאצטומ׳ ולכבד אברי הנעירה יועיל לכליות ולכים והשלפ

פרק תקמ״ה סמאן ובלשון בושירום נקר רי
רימינש הוא שמבן החלב
המהות יפעל כפעל התבואה וה
והוא יותר חזק המבשל והרפיון והרכוך והרצה לעבר
עליו ידיין כה שנאמר בו בהוכאה כאות היין ובעיבוי זכר
ויסמוך עליו הטבע חם בראשונה ורטוב בה הכפעל
והסגולות מבשל ומתיך אבנים יפעל זה בגופות דשנות וכם
ומפוצעות מבלי קושי המורסות והסמנים יבשל הם
המורסות וכל שכן אשר בשרש אזן הנערים והנשים ולא יז
יוכל לעשות כזה בגופות הקשות אברי הראש מבשל
המורסות מאחורי האזנים בגופים הרכים אברי הנשום
והחזה ירכך החזה ויבשל הגרונים שבו וכל שכן עם ד
דבש וסוכרי ושקדים מרים אברי הנעירה אפשר כי עם ה
השקדים יעצור הבטן וזה כקבוץ אשר בו ואם שר שישלשל
הארסים הוא טריאק לארסים השותים ׃

פרק תקמ״ו סנבל ובלשון שפיקא המהות
הוא שני מינים סנבל אל טוב ו
והוא סנבל אל עצפור ואל נר
נרדי והוא אספיק רומי והאקליטי הוא יותר הלוש בהח
בהנדי והשארי בכל מרוחיו חזק כהחתרה והאיקליטי ק
קרוב בכחו מההנדי ואילנו קטן עוקרים אותו בעקר ויצא
ומזייפים אותו בעשב שדומה בו והתפרש ביניהם הוא שה
שהצמח הזה מאוהם הריח ויש מהנרדי הרדי ועליו כמו ע
עלי אל עצפור אך הם יותר קטנים חלקים ואינם קוצים

המרובה העקרים טנים ויותר ואין לו שוק ולא פרי ולא צ
צין הנבחר אמר דיסקורידוס הטוב שבו בת מגדול
שערו ונוטה לצהיבות וטוב הריח, כמו הנקרא קנן עוקץ ה
הלשון וזהו השורי, והנגדי יותר חלש ויותר ארוך ויותר
גדול בכל בינוני האספיק כחובר במזוג הריח ונפרך כלו עם
כורך וזה שהוא כשתבר וילקח ממנו אבק שחור גדול ום
ומוספים אותו כשמבשלים אותו אחר שעורים אותו בבים
חבים ומערבים בו אגמטוני כדי שיכבד ואחר כוכרין א
אותו והודת עליו לבנותו ויבשותו וחולשת בחוטמים כע
עטנו וריחו והשחור והנגדי הר במשכה בהאדום והיותר
בטובה שבנרדין הוא החדש טוב ריח מרובה העקרים הם
הכבדים אשר אינו נפרך ואבנים אשר סדקו נוטה אל הל
הלובן וכל שכן באמצע אינו כלום ויותר הבוזהם הריח
הטבע חם בראשונה יבש בשנית המפעל והסגולות
בפחה ובתיר ויש בו נגדי קבוץ מרובה וחוכו פחות ונקלה
אבל הארכיני בטעמים ממנו ימצא התלה כחכם ואחב
ישתלה ממנו חום וחריפות ויש בהחבכבל אל טוב אבק
הנקרא דרדרא וימנע הזיעה המרובה וחומר המבגל ורחיץ
הגוף ומטיב הריח המורסות והסמנים אברי הראש
וימנע הנזילות ויחזק המוח אברי העין יצמיח רסי העין
כאשר טעבוים אותו במחולים ונותנים מאבקו בקצה הם
ובמרטה הנקרא שול בערבי על העפעפים והנרדין יותר חזק
חזק כמה כבי כה ם מגי חרטב אברי הנשום והחזה כלם
ויועילו במיפקת הדם וינקה החזה והריאה וימנע ספיבת ה
החמרים ממנו והנזילות אברי המזון ופתח אפטי
הכבד והאצטומכא ויחזקם וכלם יועילו בהירקון וימנע
שפיכת החמרים לאצטומכא וישקיטו נשיכתם וכשישתו
ממנו באיזה מין שיהיה ביין יועיל בהשחול אברי
הנעירה כלו הוא כביר והאקליטי הוא יותר חזק לפי שה
שהוא יותר חם ופחות הקבוץ ויועיל במורסות הרחם ב
כלם כשיושבים בבשולו ויועיל בכאבי הכליות וימנע ש
שפיכת החמרים אל הבטים ולו כגלה בעצירות יציאת הד
הדם המתגבר בהרחם ׃

פרק תקכז'

סליכא ובלטין קשיאה הבחות אמרו שהוא קליפת עקר התות השאמי והוא מינים יש ממנו מין
אדום טוב הטעם ויש ממנו שרוצה בטעמו לטעם הסדאנ
ומין שחור דומה לשרשרת דומה לריח הצנדיל ומין
שחור כאום הריח רקיק הקליפה ומבקע ומין נוטה
אל הלובן ריחו כבראתי ומין שחור רקיק המפוזרת הלול
מבצנים ואמרו כי ימצא דבר דומה לסליכא וישהנה לד
לדאריציני ואמרו קצתם כי ימצא על הדרציני סליכא שה
שהוא על התאר הזה ואפשר שהוא דבק עם הדראציני
הנבחר והיותר בטובה שבו הוא אשר נוטה אדום
הוך החלק אשר עצו ארוך אשר הוא גם המפוספרת אשר ה
הגלו רך והקשה חמצה לא אף הריח נושך הלשון והמקבצו ו
והשחור רע ואמר בכמהפקס ממנו הם קליפותיו ועציו ה
הם טובים הטבע חם ויבש בשלישית המפעל
והסגולה מתיך הרוחות הגסות ויש בו קבוץ ויתיך עם חד
חריפות רב גרעיקתו מרובה ויעסק החריפות אשר בו יו

ויעזור הקבוץ ובתוכו יעזור על השלשול ובפה שרש כו ב
בתחוך והקבוץ והדקות ידוק האברים המורסות והם
והסמנים יתיך מורסות חבות וקרות אשר בקרבם
החבות והנגעים מוסחים גו עם דבש על החבות ורפות
אברי העין יעבור בתרופות העין מפני מה שבו בן חק
הקבוץ וההתוך אברי הנשום יועיל אל החזה
אברי המזון המשקה העשוי ממנו הוא טוב אל הכבד והין
אשר נותנים בחוג סליבה יועיל לאצטומכא אברי
הנעירה יעיר הכבד והאצטומכא וכל שכן אם יהיה כבים
העירובים הנלכם ויועיל בכאבי הכליות וכים השתן ומן
ובאשר תמב האשה בתבשיל יועיל ברוחב הרחם וכן עם
עשנו ומשקיו ובסנותנים ביין ממנו יועיל לעצור השתן
והשבו קצתם שהוא כפיל הארסים ישקו ממנו על
ארס הזחוע וה...

פרק תקכח'

סויק ובלטין שאויק גבר גמי בשער החטה והשעורה אברי הנשום יועיל להזה וריאה

פרק תקכט'

סכסם ובלטין שישאמוס הוא שיסימאני הוא שומשמן והוא היותר דשן שבזרעים ולכן אין
יתטריח מהר ואמרו קצתם שאין תועלת בשמנו גם לכנע
לבעלי השחורה מפני שהוא משמן ומרטיב והמעטים
העקוים הנקרא אבריסטון נקשים בהשומשמן מהם בא
באוכלים ובטעם הנבחר עצבו הוא יותר חזק ממנו
הטבע חם באמצע הראשונה לח בשניה המעשים
והסגולות צופר ומרכך ויישר החום וכן שמני ובישולו וגם
כרפא ויש בשמנו גבות והקלוי ממנו הוא פחות הזק
הנעדי יתיך ירקות התבואה והדם המכה ומועיל לבקיעה ו
ולגבות בעל השחורה אם שותים אותו או אם מרפחים גו
ומשבין וכל שכן המקולף ובארך השער וגו' מקו מין א
אלני ועליו וירוקו ויגיד הבמבלים הם המנודים ושמנו א
שנה בכל בו הדם ישבור השער ויחזקו ויקחת אותו
המורסות והסמנים יתיך המורסות החמות הכות
והנגעים יושם על שריפת האש ואם ישתו ממנו לחקחה
הלבנה הדיכיון יועיל וכל שכן עם הצבר השורי ומי הגו
הגזוקים בלי הפרקים עושים ממנו תחבושת לכפי
העצבים אברי הראש שבבנו יועיל עם בח הדם
לכאב הראש הנולד מן השריפה ומין אילנו ירפא הכ
השיחנים הנקראים אבריאה בערבי אברי העין ושמנו
רפיקת העין ובורסותיה אברי הנשום מיבש ה
הנשימה ומגדל הנשימה אברי המזון רע לאצטומכא
בולד אמטטגות מוסר ההואה מבטיע בבחירות וכשא
וכשאוכלהו עם דבש יסור נזקו ויתקבב עמלו ויפתחנו
הקיבים והקלוי ממנו הוא פחות הזק במזונו ודין כאש
ומבניא ויבהר לרדת עם קליפתו וכשמקלפים אותו יתנ
יתעכב לרדת אברי הנעירה יועיל בבעי ובקיא שורין
ושרש הלבסם הוא חזק בהרת הוסת עד שהוא מפיל ה
העובר וכשיקלוהו ואגלוהו עם מרץ כשבכם הרע פשות
בפווי ודוכה בשבכת מרע והואת המבשל הסרטן על
בנשיכת הכלב השוטה ובתבונן תגרשר ׃

פרק תקנ

סנך ובלשון פישסיש הוא דג המובחר היותר משובח שבדגים א הוא מה שאינו גדול מאד ולא ק
קשה הבשר ולא יבש ושאין לו דשנות אלא הוא נערך ושמ
השמנו רפה ושאין בו זוהמא וטעמו ערב לפי שהערב הוא
אהוב ומה שהוא דשן דשנות שאינו יותר מאד ולא גם
לא בזוהם ולא חריף ושלא ימהר אליו העפוש כשיפריד מן
המים ונבחרים מהדג כשהוא קשה הבשר מה שהוא יותר
קטן ומה שהוא רפה הבשר אשר הוא יותר גדול כל שהו
וקשה הבשר המלוח מבני יותר משובח מחמרי ואמנם
מה המשובח המבושים הם יותר משובחים ואחריהם הל
בו בני המשוג הנקרא מארהמי אין רוע בהם והשוחות בים
אינו נחות בהם והרפה והשמן הם נפסים ואמנם הנקרא
בנג המבורבה והקיכחל טובים מאד ואמנם המקומות
אשר הוא טוב השוכן במקומות הסלעיות הוא טוב ואחריו
הגדל בחול והמים המתוקים המתגרים אשר אין בהם ב
בוצה ואינם עכורים הלא ואורים ואשר באגמים הקטנים א
אשר אין בהם מעבר הנהרות ושאין בהם מעינים והדג
המשובח ורקיק מאד והיותר משובח בטינין מה שהוא ב
בנה לבד והמקומות המתנענעים בים והגדל בים שמתנ
מתנענעים ביותר בלין הוא יותר משובח ויותר נושה אל
המשובח באשר מתגדל בים השקטים ודג הים שקט ממ
משובח ורקיק וכל שכן הגדל בסלעים אשר על שפת הים
או גדול ואשר במקומות הבצלות מהים הוא מרובה התנ
התנועה ואשר ישוב באם אל המים המתוקים יביצא ברוב
והוא שבני המים ויהיה רקיק הטבע מרובה התנועה
ואמנם כאינו משובח מבני הוא הגזון מהעשבים ושרשי ת
התולעים והוא יותר משובח מהגזון מתנועות המוסלך ם
מהגלות ובמדרשי עשבים חרעים ואעפ שהוא ערב להוך
היותר משובח באבות הדג הוא העשוי באסקירא האת
והיה המלוח במחבת ואמנם הקלוי בשמן הוא טוב לבע
דגעלי המצטמבכאה הוא קשה עם הבלין והצלוי יותר זן וזה
יותר בקבב הרירה והמבושל כוהפך והיותר משובח שב
שמבושל הוא מה שיבושל במים ויחסר תחלה ואחב ינתן
בנים ואמנם הגליה הטוב מבני הוא הגרי המלוח והיו
היותר משובח שבני השלוק בחומץ והגלין ואמנם
המים שטולקים בו הדג המלוח הוא חוק הנקוי ומעיריכים
אותו בריקמא הטובים הטבע כל הדגים קרים ורטובים
אך קצת הדג יותר חם בהקשה לבני הדג כמו המין הנקרא
בונג הנקרא מארהמי והמלוח חם ויבש ויותר מה שהוא
ישן יוסיף חום ויבשות ומי הדג המלוח ונסה לכוחח
נגל עיניו ובעריכו פרי הפועל והמגלות הילה מבני
הדיר ויותר מיצוות ודרפת העצבים ואינו נאות לאצבום
וחמה מאד ודבו מיטה לרקיקות עור הדג הנקרא סקנקור
והוא נגדל בנגלי בית המקדש כאשר נותנים מאמרו כע
בעני תבכות וסור לבנותם והמלוח מבני הדג יוציא ה
הדוקים הכבות והנגעים ראש הדג הנקרא סיבראם
שרוף יסיר הבשר הנוסף אשר במכות ומבנקם בו והוסיף
ויסיר הגבלה והערב והתות ומי הדגים המלוחים יועילו מ
מנגעים המתקלטים וירחצו אותם ותבשיל הדגים טובים
מנגעת הנגעים המתקלטים בוי הפרקים בשיעשו

חקן כבשול הדג המליח פעמי יועיל מכאב והרכי התורי
מבנו ירפא העצבים אברי הראש הדגים הקטנים ש
שיקראום בארץ חצבי צורי כשמשבצבים בו בקלי נגע
רפה הנקרא קלאע עם הכותח העשוי בהם בערבי מרי יו
יועילם והנקרא רעד בשהוא חי וכשיקרבוהו כמי שיש לו
כאב הראש יסיר מבנו הרגש הכאב אברי העין עוד
הנקרא סקנקראן מחככים בו העפעפים אשר בהם הגרב
יועיל ועור השרוף כמו כן מעריכים בתרופות הכחולים
יועיל ואם יבחלו בו עם מלח יסיר הצפורן הנקרא טרפא
בערבי ומי שאוכל מהדג הנקרא טהלהא יוליד כהוי העין
ובל הדגים גכ איברי הנשום הדג הנקרא נרי ואחרי ינקה
קנה הריאה ויזכך הקול ובן המלוח וראשי הדגים המלוחים
המבושים יועילו לעדלת הגרון ובתיבי להצות בשיש בו
ם רטות תצפר הדג ובער גרא יושם ברקים ויבנענו רקיקת
הדם אברי הנעירה ומק הדג הנקרא סקנקור ירבך המגמן
עם קשי העבול ובשר הדג הנקרא גרי ירבך
המגמן ובן כל פרק הדגים סרכך
המגמן וראשי הדגים המלוחים הם רפואה טובה מבקיעי ת
העגבות והדג הנקרא בומאב והנקרא כהול והסרטרת והנ
והנקרא עסג והנקרא גרי כלם יוסיפו תאות המשגל וכל דג
טרי בשנאכל חם יוסיף תאות המשגל הארסים ראש
המטאסם המלוח שרוף יושם על נשיכת הכלב השוטה וג
נשיכת העקרב ויועיל ומרק כל דג יועיל מהארסים חמ
החזקים ומנשיכות והדג הנקרא בותטראם אם ישתו בו
מרקו פעם אחר פעם יועיל מנשיכת השרף בעל הערסים
והכלב השוטה ׃

פרק תקנא

סקנדרילון ובלשון סקנגרולון
המוריסה והסמכים יושם עם יי
יין על חולי הנבלה המכות
והנגעים יושם עם המראב על הגנגרים אברי הראש
יעשו בו הגרדים וימשחו בו עם ריבאם לבעלי קראביטם
וליסרגיש ויטפו מין הרטוב מבני כאוזן שמה מולא ויו
יועיל והוא מועיל מאד מכאב הראש אברי הנשום
יועיל מקשי הנשימה אברי המזון עשוי יועיל מכאבי
הכבד וכן יועיל מהירקון אברי הנעירה ישלשל הליחה
הלבנה ויועיל מה ניקות הרחם

פרק תקנב

ספרגל ובלשון סיריניאום הוא
קודון המהות כשחוצים
אשר מיצו ועליו היה כמו הת
התותיא ועליו ישאירו קברנו וקשים התפוחים הנקרא חב
אל תפאח יתחובץ במה שבו ביכוי ותוקר המבחר הצלוי
יותר משובח ויותר מועיל וצולין אותו על הצד הזה ומן
שמוציאים תוכו וגרעיניו וימלא בו דבש וסותמים אותו וג
ונותנים אותו באפר הטבע קרב ממנה יבש בתחלת
המניח הפועל והסגולה קובץ ומחזק הוא ופריו קובץ
גם כן שמנו והמתוק פחות קובץ וגרעיניו מרככים אין בו
קבוץ והוא יבנע הגרת היתרונים אל הקרבים הקרי
ומבע הדעה ומסירתו המבע הנקי עות הנולדות מחמר ת
המורסות והסבנים משיחתו יועיל מחולי הנבלה המכות
והנגעים תועיל משיחתו לנגעים החי אים בלי הערנים
כשירגו לאכול ממנו יוליד כאב העצבים אברי

דנשים הקלות יכני וטבע דקיקת הדם ויועיל כרעיז במ
בחולי הגרון וידיך קנה הריאה והדיך כמו כן וישיבו קנה
הריאה   אברי המזון יועיל שהשטרין הוקא וישקיט
הצמא ויחזק האצ יבכא במקולת והחרונים וכן המשקה ה
העשוי ממנו והצרוי והמבושל איבלים ממנו על היין וגם
וימנע המסכרות ועושים ממנו משקה מחזק ותאוה   החל
בהלושה מאד והמשקה הנקרא טיבא ויחזק האצטומכא ו
ויועיל בקוא הליחה הלבנת   אברי הנעירה בציר השתן
ובכר אמרו שזה כדרך המקרה וזה מפני שהוא קובץ ומע
ומעבב והמבושל כדבר יותר חזק הגירה אך אפשר שי
שישלשל הבטן ואינו קובץ ומוליד הקולין ועקיצת המעים
ויעיר בן החולי הנקרא דיסנטריאה ויעצור יציאת הדם ו
ויועיל כשורפים הם יען שיקרשו כיצי או ממנו באבה וש
לטבנו יועיל לכליות ובים השתן וכשאוכלים ממנו אחר א
אכילה ישלשל עד שאפשר שאם ירבו ממנו יוציא המאכל
קודם העכול ועושה חקנה בתבשיל ולבריחת הענבות וה
והרים ׳

פרק

תקנג׳ כמנאר ובלעין שאפיד הוא שא שאבינא ויש ניניפיר   הטבע ח ויבש בשלישית   הפעל התמים יועיל מהארסים כלם

והסגלות חריף דם מאד

פרק

תקנד׳ כמ ריון ובלעין שיטורין הוא חברם המדברי ונזכר

אות הע׳

פרק

תקנה׳ עיקרי ובלעין ניניפורים המהות הוא הפרי הידוע ויש ממנו קטן ויש ממנו גדול
הטבע הוא נוטה לחום והיבשות וגרגרין חמים בראשונה ׳
ובטים בשנית   הפעל והסגלות מרכך ומתיך ומשיר
רוח ויש בפריו עם זה קבוץ ואף קבוץ בחלקי אילנו
כלי הפרקים הוא משובח לרציץ העצלים   אברי הנשום
הוא טוב לכאבי החזה והשעול   אברי המזון ינקה הא
האצטומכא והוא טוב לאצטומכא   כשישתו ממנו אל הנפח ה
הנולד בה   אברי הנעירה זרעו יועיל לכאבי הרחם וס
וכשישתו הארסים ירחה הזק נשיכת ה רמש והעטון וכו
ובאיות חלק מלקי אילנו ויציא התולעים

פרק

תקנו׳ עני אל רעי ובלעין וורנא פאש פיסטולריש הוא הנקרא כבאש וה והוא זבר ונקבה והזכר יותר חזק
הפעל והסגלות יש בו קבוץ אך חלקי הטיטיות יותר
רב הלחות הרית עמו והקרים הנמצאים חאוב שבש וכן
ימנע יציאת הדם   המורסות והסבכים עושים ממנו ת
תחבושת למורסה הפלגמוני ואל האודם הנקרא חמרא
בערבי ולחולי הנמלה ויועיל מאד   המכות והנגעים
המכות הטריות ומגר   אברי הראש מיצו יחרת הדלקת
האזן וייבש הנגעים   אברי הנשום מיצו יועילו מרקקת

חדם   אברי המזון עושים ממנו תחבושת לל הכות האצבע׳
והוא מקרר   אברי הנעירה ימנע יציאת הדם מורחם
וירפא נגעי המעים וחשב דיאסקורידים שהוא מציר השתן ו
וירפא בעל הדעת׳

פרק

תקנז׳ עידאן   הפעל והסגלות פ מתיך   אברי הראש יועיל פ מהחלאים הקרים אשר במוח ה

וימנע הריבכאס הקר   אברי העין מיבו יחדד הראות

פרק

תקנח׳ עלך ובלעין גלושן   המהות כבר דברנו בעלך אל נבאט וה והרתינג ובלעדי זה כמקומם
הטבע עלך אל נבט חם ואחריו עלך אל טרו ואחריו עלך
אל פרשינא   הפעל והסגלות הוא מתיך   ואין עלך
אל טרו והראסינג יותר מתיכים מעלך אל נבאט ואעני ס
שהם יותר רכים׳

פרק

תקנט׳ עירתניתא ובלעין הירתניתא הו הוא מקלאמין או פאן פירצי או בעלום שדי   המהות מ
שמם ונפקים ממנו מעקרו והוא הנקרא בכור מרים ובכר א
אמרנו בו   ואמר דיאסקורידים שיש לו קליפה כמו ק
קליפת הדלועים ועליו כמו עלי הכרוב ועקרו שחור כמו
עקר הלפתות והתואר הזה אינו על התואר הנודע עתה כמ
כשמבנו זה וזה שהנקרא עקר הגיתא כשמבנו זה הוא מגר
קוצים קשים קצר ויש לו עקר שרוחצים בו הצמר
הפעל והסגלות והוא מתיך ומרקק   בלי הפרקים הוא
טוב לכאבי הפרקים והירכים   אברי הראש הוא בקנה
חזק הפתות לנחירים ואמש העצם המצגן הנקרא שגא
בערבי   אברי המזון יועיל מהצפוקת ובערבי פואך
אברי הנעירה הוא מפיל העובר   הארסים ה
עם שרשיו יועילו וכן אם ישתו ממנו   המורסות והמכו
ממנו ולהפיל העובר ותועלת מהארסים משקלו   אינו
ארסטולוניאה דראנגר ארוך או גרגרי אגרוש ונודע

פרק

תקס׳ עצפור ובלעין שריקוס או אורטולנוש הוא ועצפור מיני
הטבע חם בראשונה ויבש בשני
הפעל והסגלות יש בו קבוץ יתר עם כשוף   הד
ינקה הכתם ובערבי כלף והבהק   המכות והנגעים
על השחין הדק הנקרא קובא ויועיל   אברי הפ
העצפור המדברי כשעושים ממנו משיחה ומשיחה עם ש
שיחות יועיל לנגעי צרות הנקרא

פרק

תקסא׳ עבעל ובלעין סקולופנדריא מינא מרינא   המהות הוא בצל התקבר ועליו כמו עלי הם
השושנים ויציא ממנו שמן נוטה לשחרות   הטבע חם
ויבש בשנית   הפעל והסגלות הוא מתיך ומו וכו
מורף   העדו תשם נלוש בדבש לחולי השועל לחולי
הנתש ובערבי דא אל חיה ויועיל   אברי ואשיב המזון
העשוי ממנו ינחיר הגרון ובניבה אחר וכשיר הגוון ויקח
בשרו והוא טוב לצירות ונשימה הלידות והגרון ובערבי ח
המכרישא והשעול הישן

פרק תקסב

עקאר קרחא ובלטין פרידורן הוא פליטרי תבואה יותר כח ש ממה שפקים בבנין הזה והוא הע

המבחר המשובח ממנו הוא החד השורף הלשון הטבע חשבנו אבשים שאין להם בקצות שהוא קר ודקיק ואינו כן ובכלם הוא חם ויבש בש בשלישית המפעל והסגלות יוציא הליחה הלבנה ב עליסה ובהו שורף יעיר הדיעה כשימשחו בו עם שמן זית וכן עם שמן זית וכרשחים בו יעיר הדיעה בלי הפקים בשימרחו בו ותבשילו ומכתיתו תועיל אל הבצון והטן בין העצבים ומבטול הרגשות ויפבע הנ תולדה הנטעה כאין תפין בערבי בואנ אברי הראש הוהק ופתח לאשבי העצם הנכנן ובערבי בנפא ול לאשבי הצוחרים ותבשילו יועיל לבאב השינים .וכל סבן יגולל במסד והחומץ שלו ידוק הסינים והמתנענעים כש בתבשלותו בחומץ או הם עוצרים אותו בפה הקדחות בשמירתו בו הגוף קודם הקף הבעודה עם שמן זית יועיל מבעידה ובערבי נפאץ התולדת עם קדחת ומבלי קדחת

פרק תקסג

ענב אל תעלב ובלשון סולאט סולאטרים הוא כברידלא הבב

המבחר היותר משובח ממנו והוא בהעלה ירוקים יפרח מבערכם והוא חמ׳ מינים הטבע קר באחנה יבש בבניה המפעל והסגלות הפרדסי מם מנו מקור וקובץ ויש ממנו מין שיבטל הרגש ונושן החומן ואינו בבדדותיו אלא שהוא יותר הלש ממנו ד׳ דרגותו סתם בית המורסות והבנים אם קושים שפופת ממנו על המורסות הרכות והנראות בלם ר״ל הודים ממנו לבורסות החמות המפליטות ויערבו בינו עם ומטורא ושמן ורדים ועושים ממנו תחבושת על הא הודם הנקרא חמרא בערבי ועל הודי הנמלת ויועיל ה בריאה עקרו היא חוקת חובשת אברי הראש אם ישתו מסור הוא בבמשקל שמבטל הרגש יותר כיב גרגרים יוליד הנשות ובשימבעו מימיו יועיל מבורסת הלשון ואם ישת ימו מקליפת עקרו שעור משקל ביין יביא השינה ויפני השועל בשישתקוהו ח״ט ועושים ממנו תחבושת על הראש ירפא בואב הראש ובערבי צדאע ויתיך מורסת ש ושי האזן ומורסת קרובי הבות ואם ישפו ממנו באזן יוע יועל בכאב האזן אברי העין ירפאו הגאצור הנקרא ניבגנערבי הפתוח ונכון טיחו ואפי הביטן בשיבחרו צ יחוד הראות אברי הנעירה ורע המבטל הרגש ם ממנו הוא בניר השתן ומנקה הבריות וביום השתן ובל מין ממנו בשתבול אותו ימסיק יציאת הדם שהוכת והוא מין מקור ויטבע השדי הרסם הטין בעבני השועל בלעדי נגע ובלעדי הפרסי ובלעדי מבטל הרגש כשיאבלו ם ממנו ארבעה שקלים יבות וסיטה יולידו הטפ־ות ואין כן דבר בהועלת ענבי השועל

פרק תקסד

ענבר ובדגשי אנברא הוא אנברי המחות כמי כח שאני הרטב הוא מעין נובע בים ובה שאברו ש שהוא בקצף הים או בצואת סוסית הים ולהתקבשב

המבחר המשובח ממנו הוא האדמים החזק והחריו אשר ב בנוין התבלת ואחריו השבורים והיותר רע שבו הוא הש השחור הכעור ויומצא בסיד והגנ והלאבן המין הנקרא כנדלי הוא כמין השחור הרע ויש הרבה שיקיאוהו בקרבי הדגים האוכלים מבני אחר שימותו והטבע חם ויבש ויראה לי שיהיה חומו בשנית ויבשותו בראשנה המפעל והסגלות יועיל אל הזקנים ברטיבת האבן העדי יש כחמין הנקרא בנדלי בה שירסן הגוף אברי הראש יועיל אל המוח והרגשות אברי החזה יועיל אל הלב

פרק תקסה

עוד ובלשון שילו אלואים הוא לינגא אלואין המבחר הט המשובח יותר בסוני עצי הבו

הברסם הוא הנקרא כנדלי ויביאוהו מאמצע ארצות ההדו על דעת אנשים והחריו הנקרא הנדי והוא הודי ומשבחים אותו על מין ובנדלי שאינו בולד בנים כאשר תולידוה בבגדים ויש כן מאנשים שאינם מבדילים בין המנדלי וה והנדי המשובח ויותר משובח שבעצי הברסם הוא הנקרא סבנדורי והוא כנסורת ההנדי ואחריו הסמרי והוא בנסורת ההנדי הנקרא צוטי והוא מין מהנסורת רבוה הנ הנקרא כנלי וניטורי וקטעי ונקרא קסמין והוא טוב ומתוק והו פחות כהנקרא נאלי ובהבטאני הנקרא וקי והנקרא הקנאף וכל ההנדי בבללו משובח ואחריו היותר משובח שיש בבנין הנקרא סבנדורי הוא בנגון התכלת הכבד כמ במשקלו והקשה הגדול והעבה שאין דו לוכן השוקע כמ במים והעוכר במש ויש אנשים שמשבחים השחור על א אשר בבנין התכלת והיותר משובח שבמין הנקרא קמארי הוא השחור הנקי מהלובן המתכוד על האש הנם הנה הם המרובה הסיטות ובכלל היותר משובח שבעצי הברסם ה הוא השוקע במים להכבד והוא אמם החיות מהרות הוא רע העצ הברסם אלו הם שרשי אילנות שכורתים אותם ועוז ושוכבים אותם בעפר עד שיתעפשו העץ והקליפה וישאר הברסם הנקי

הטבע חם ויבש בשנית במי כח שאני הוסב המפעל והסגלות הוא רקיק בפתח האשנים מספר הרוחות ומחני יתרון הרטבה ויחזק הקרבים ויטבע בעד האברים בכל כשלועסים אותו יבשיר ריח הפה הקשוש לעיסתו יטיב ריח הפה כלי השרקים יחזק הקרבים ויסיר מהם רטבה והרבוק אברי הראש יועיל אל המוח ויחזק ה הרגשות אברי הנשום יחזק הלב וישמחנו אברי המזון הם שותים בעצי הברסם משקל זוז והצי יסיר הרטבה המטה המקיפות בהאצטומכא ויחזקנה ויחזק הכבד אברי הנעירה יש בו כח עוצר הבטן ויועיל בהחולי הנקרא דיסנטיריאה הנולד מסרת השחורה

פרק תקסו

עורק אל כבאשון ובלשון ויצינגטורים כלומר ע עורקי העצבים הטבע חם וי ויבש עד השלישית אברי הראש אם לועסים מ ממנו יועיל בכאב השינים המפעל והסגלות יש בו תמרוק חזק אברי העין כשיצ יועיל מאד בחדוד הראות ומסרק בה שלפני בבת העין בהכוים הלובן אברי

חמון יועיל מחלקין הנולד מהאשמים וכל שכן עם אנס אניסון ויין לבן ׃

פרק תקמ״ז עטאב ובלטין נוטבי המבחר היותר בשובה מכנו הוא היותר גדול הטבע קר ברושנה

ויבש ביובש והרטבה והוא יותר נוטה ממנו למעט רטבה הפעל והסגולות יועיל בחדוד הדם ואני חושב זה כמו מפני שהוא העבה הדם ומדבק אותו ואשר חשבנו שהוא מזכך הדם ומרחיץ אותו לא חשבנו יפה ואיני מאמין אותו וכן מזונו ועכולו קשה והמאמר המשובח הוא בה שאמר גאלינוס ולא מצאתי אל העטאב בשבירת הבריאות והם והסרת החולי סיכן אבל מצאתיו קשה העכול מעט ההזנה אברי הנשום יועיל להזה ולריאה אברי המזון רע לאצטומכא קשה העכול אברי הנעורה השבו אנשים שיועיל ממאב הכליות וכים השתן ׃

פרק תקמ״ח עפץ ובלטין נאלי״ אם ינקב עפץ ויוציא מה שבתוכו ויסו ויבראוהו כיס ויכתבו בהטים ה

חום בה שידצה ויהיה לבן בלתי מורכש אחד ועבירו הג הנייר או הקלף בכים שרה בו הויטריאולא תהיה שחורה הכתיבה ונכרת המבחר היותר משובה ממנו הוא הפג אשר אינו מתבשל והכבד והקשה ואולם הממנו רכם ורפה הוא מעט תכוח לשורפים אותו על הגחלים הטבע קר בראשונה יבש בשנית הפעל והסגולות קב קבוצו הזק ויכנע הרטבה מהנגרה עצמו כבד קר העדי מיכיו ושחרו השער הכבות והנגעים עושים ממנו בשידה עם ויזכץ על השחין הרק הנקרא קנא בערבי רם ניטדם ואם יורד באבקו על הבשר הנוסף יהסירם אברי הראש יכנע הגרת הרטבות הנגברות אל הלשון וג ובשר השינים ויועיל מבחרי הפה ובערבי קלאע וכל שכן ע עם חומץ ויועיל כשיושם באיכול השינים אברי הנעורה אם יורד באבקו על נגעי המקים הא השלשול יועיל וכן א אם ישימו ממנו במאכלים יכשר לכמו זה

פרק תקמ״ט עליק ובלטין רובוס הוא מנת הוא רובוס הגהות אמרו קצתם שהוא אל עוסג ויש ממנו

מין שנקרא עליק הכלב ויש לו פרי כמו התות ותוכו כמו הצמר המבחר מיצו כשהוא קטוף ומיובש ביותר הוא משובח הטבע קר ויבש ופריו כשהוא מבושל יש בו חום כל שהו הפעל והסגולות הוא מיבש בכל חלקיו ועליו פותחים בזה מפני הבכיות שבם העדי הבשיל קצפיו עם עליו יצבע השער המורסות והבכנים אם עושים תחבושת מעליו יכנע תוספת הנגעים הרעים וזה חולי הנכלה ויועיל כמו כן כשיושם על האודם בערבי ח רברא והערובם קר ובשייבשו אותו יקבצו קבוץ נראה וכן יפעל מיצו ובעקר אל עליק רקיקות עם קבוץ ולכן יסבר הוצץ הנכות והנגעים יועיל בהנגעים שבראש והוא כמבר הבכות אברי הראש אם ילעסו מעליו יחזק ב בשר השינים וירפאו נגעי הפה ובערבי קלאע וכן יפעל פריו כשהוא מבושל יחזק באר השינים ומרק פריו מעל״

ויפאו ממאבי בשר השינים ועליו ירפאו הוס הפה ורא מכאובי נגעי הראש וחרבות מפרי הסנה יבא בראש אברי העין יועיל מסימני העין אברי הנשום יועיל חלקין מריקת הדם אברי המזון אם עושים תחבושת מעליו אל האצטומכא והלושה מקבלת החברים ויחזק אברי הנעורה הוא עוצר הבטן ועליק הכלב כשיקח פריו הצמר מגבו יבשלו כו יעצור הטבע ויפסיק הגרת ה הרטבה הנשפכת מהרחם ויועיל מהשחורים בעצמים בכ בענבות היוצא מהם והם כשעושים ממנו התחבושת וה ציצו יועילו ממגעי המעים והשלשול וישברו החצץ הרקק הארסים הוא נאות אל נשיכת החיוני נקרא הריטבו ׃

פרק תקנ׳ עוסג המורות הוא אל עליק וגם ומכיננו המורסות והמכחים על כל מינו מעילים כשיחבטו גם באודם הנקרא הורא ׃

פרק תקנ״א ענכבות ובלטין א אגואר הא עכביש המכות והנגעים א אריגתו ויפסוק יציאת הדם אם

יושם על החבורות המכות אם יושם באריגתו על הנגעים ובנגעים כלהוליד בהם המורסא וכן על המכות אברי הראש מאשר יבשלו בקכביש אשר אריגתו גסה והלבנה ממנו עם שמן ורדים ויטפו ממנו באזן ויפקים מאמה וקרחות אמרו קצתם כי אריגת העכביש כשיעציתו גם במקצת האסטלנית ויונם על הצדעים ירפא סקרות גם טליישית וחשבו קצתם כי אריגת המן אשר אריגתו גסה לבנה כשיקשרוהו בעוד יתהלהו על הגואר וקנה החום ׃ ירפא גם רחת טליאני׳

פרק תקנ״ב עדס ובלטין ליניש הוא הוא ערשים ויש ממנו מין שהוא מאכל והוא הידוע אצלנו וגם

ממנו מין מדברי רע ומדידתו מבוארת ויש בו יבשות ה וטעם קבוץ והוא ממנו מה שאמר דיאסקורידיס קטב מין רב הענפים ושרשיו גבוהים ונהגיו במוקן התבשיל ונו א ארוכים ויותר צרים וכיים נחירות והם נטשים אל הלבן המבחר היותר משובח ממנו הוא היותר ממתי לה להתבשל והוא הלבן הרחב ובשיתנחו במים לא יתחיד ו ויצא לבשלו מאד בעת הבשול הטבע אמר גאלינוס שה שהוא אמנם יתר בחום והיובש ואמנם נוטה מעט אל הח החום ולכן לא יצטנן בעת אכילתו וכאלו א כו באמצע ואינו יורד הפעל והסגולות הוא נופח ובחרב גם קובץ ומשריק ובראה חלומות רעים וקבוץ קליפתו מחו מאד ובבדלו הוא נופח הרבה ומעטה הדם ולא יעזור בגידים ויטקיט השיוץ ודם הוכת בזה והוליד ממנו ומחל שחור והליים שחורים ואמנם שיהיה מרק הערשים גם בישפכו וכאלו יתקבץ מבללם לם מזון משובח מל׳ ואפשר שיהיה בכל המאכלים המשובחים ויצא שהו מרק הערשים פתוח השער מהקדשים והערשים עם ה הסלקא כמו כן מאוכרים בטובם ואף שהם מתולעים בכ מבדרתם ויטעכב יתורים ויהם כו צעתר והוא ויצא טירוש בגברה

בחח קרנים שבעה כרוח בים ויבשל מאד חמורסות וח והבנים בשיבשלהו בחום ויעשו מבנו תחבושת יתיך הדדים המורסות הקשות ויש בו עם ההרחעה אסיפת וחח הקשר והרבוי מבנו יוליד המורסא הנקראת סרטן והמורסות הקשות הנקראות כקרום השבות והנגעים כש בשיבשלוהו כחומץ יבלא הנגעים העמוקים ויעקור הנגעים מבועש שגופם ואם יהיו הנגעים גדולים ם קרנים אותו בפת שהוא יותר קובץ כמו קלפת הרמונים וכשעורים ומערבים אותו עם כמו חוט אל האיכול וכע אכלה ובחולי הנמלה והאודם הנקרא חמרא בשר ובקיקות הנולדות מהקור כלי המרקים הוא רע אל הע הגלים ואם יעשה ממנו תחבושת עם סריק על הנקים יועיל והרבוי ממנו יוריד הנלפות אברי העין כי שירבה לאכול ממנו יחשיך הראות בשבנותו ובשעוריו ממנו תח תחבושת עם א בליל אל שרך ותחבושים ושמן ורדים ירפא מורסות העין החמות אברי החזה מבשלים א אותו במי הים ועושים ממנו תחבושת על מורסות השדים דתנות הנולדים מעוצר הדם והחלב בהם אברי המזון ח וגא קשה הקבול רע אל האצטומכא יוליד הנפח וכאשר יתק קרא ממנו שלשה מרטים ותבליעם יועיל כפי נח מאכרת מפתן האצטו׳ ולא יאות לעריב עם הקדשים בתיקות לש לשיפקא בישם מוריש אשכי הכב ומכה שראוי לעדשי שהוא מועיל אל השקוי ובעירבו אתם מא נראה שיהיה מת בשר יבמן אברי העירה כשר יב בלוהו מאין קלפ קלפתו יעצור הבטן או עם קליפותיו כאשר כבושלים כם במים ויבשבו מימיו הראשונים וזה שהבוב הראשונים יש ירשלו הבטן והמבושל בקלפתו כששופכים מימיו יעצ יעצור הבטן לפי שבקליפותיו כח קובץ חזק מאד והרבה קעירתו אל הבטן וכשיבשלוהו עם המורסא ולשון שלה הצלמן אל חמאל ועם רתילא ועם פלק הנקרא שחור כמ במי הכב ירקותיו ועם ורדים או דבר מהעניינים הקובצים אחר שילקו עוהם היטב קודם זה ואם לא מרכבים הבטן ועושים ממנו תחבושת עם אבליל אל מלך וחבושים ושמן ורדים למורסות העכבות ואם תהיה המורסא גדולה יערב עם נח שהוא יותר מכץ והעדש המרסבי הוא הטר מטלש מטלטל הדם והעדש יבטיע השתן והוסת ומפני שטעבת הדם ואינו מניר בלל על כן אל יתן ממנו לבני שיש להוא באורע בתן מצד העצרו ואבבנם הכור יוהרדם ויורים

פרק תקעג על נגלטין כיל השוות ח הוא דבש ויש ממנו על

נקלס נופל על הציצים ועל כליקרים ומלקטים אותו ת הוטרים והוא טעור עורה ויתבשל כחום ויש הגה בגוף ומקנה בלילה ויאור דבש ויש דבש שנופל כם שהוא נ וזה נהרי קנרזן ובפי האירנות יתחלף והאבנים הגולל ע עליהם נראה ממנו ה א בח שמלקטין אותו האנשים וה והערבו הוא בח שמלקטים אותו הדבורים ובסרונות ליב

כי ספעל עסק והדבורים כי אבנים הם מלקטים אותו כדי ש שיהיו נותנים בו ומצפינים אותו ומהדבש סוג הדישי ארסי המבחר שבורת ולא חמתוק ביותר וטוב הריח הבוטת אל הור הדריפות והאודם והעבה שאינו רקיק והדבק שאינו כת בחתוך והיותר בשובח שבו הוא אשר בתקופת ניסן וא׳ ר ואחריו הנולד בימות החמה והנולד בימות הגשמים רע הטבע דבש הדבורים חם ויבש ודבש השבירה והקנים חם ברמשנה ואני יבש והתבן שיהיה רטב בראשנה חמם המפעל והמפלות בחו כברק ובפתח פיות הגידים ומחיך הרטבות מעוסק הגוף ויבנע העפוש והמפסד מהבשר הנוי כשמלבלים בו יבנע הכנים ובריצי הכנים נבער צינון ויהיו ומלבלים כדבש וקבנו על כחס חרשון הנקר הנקרא בלף וכן לסימני המלח הנקרא בונטריאה הטב השבות והנגעים יבקה הנגעים המשונפי׳ שוקעים והמבושל ממנו עד שיהעבה ידבק השבות הטריות ובשיבשלוהו עם אינגט ירפא השחין הרק הנקר קובא אבריהראש יערב יערבו בו המלח האנדראני וישיחוהו פושר באזן וינקנ וינקנת ויבשנה ויחזק השמע ואם יריח הארסי ממנו תח תחריף יסיר השכל ובש אם יאכל ממנו אברי העין ים ימרוק הטף הראות אברי הנשום כהוליחבו ממנו או ם בגרגריז ינקה החניקות ושני תולחים אברי המזון כי ח הדבש יחזק האצטו והתאוה המאכל אברי העירה דבש הקנים ירכב הבטן ודבש השבירד לא ירכך והדבש שלא ת הוסר הקצף יוליד הנפח וישלשל הבטן ואם הוסר קצפו י ימעט ממנו כל זה והמבושל לא יניע הבטן אבל אפשר שיעצור בעל הליחה הלבנה ויזון הרבה והמבושל במ במים יגיר השתן ביותר ואני אומר שהדבש נמסיו אם שר כי כפני העברתו המזון יזון ואם יבצא תנועה ומעוש ת הזמנה מלעבור המזון ישלשל הארסים בשיסיהו הדבש בחומץ עם שמן ורדים יועיל בנשיכת השרצים ומשתית האפיון ונסילחבו ממנו יועיל מנשיכת כלב שוטה ומאכי ומאכילת שרש הפטריות המסיתות והדבש המבושל יועי יועיל כהארסים והירא כתם ינצל בו הרבשת צריך ת המעטש כשבריחים אותו או אכלין ממנו יוליד אפיסת ה השכל פתאום ותזיעה הקר ומצאתי שיאכל הדנים המלוחים וישתה אחריו ויקיא בו

פרק תקעד עוד הבלוטין האשרה הם השות הוא אילן ערבי יבא

ימצאני וה א אחד ממינו החתוי ואחרו כי יש במינו עשר שיהיה כשיטבון בבלו הטבע חם עד השלישית ויבש עד הרביעית המפעל והמכלות יש בו קבוץ יושר המורסות והסכנים יועיל מהכסות הנקרא סגא בעד ובשים ממ בו ומהשחין הרק הנקרא קובא בעד השבות והנגעים עו עושי ממנו כשיחות עם דבש על נגעי פיות הנערים ויסיר א ברי העירה ישלשל הבטן ויחליש המעים הארסים יש ממנו שאם ישב האדם אצלו יזיקנו ואפשר שיהרגנו ח ראות להמיד

מכנו והלבן הוא הורג כשיקחו ממנו ג זוזים וזה שכשתוך הכבד והריאה

פרק תקעח עקראב ובלשון שי שקורפיאונישן אברי הראש שכן העקרבים יועיל בכאב האזן כאשר

פרק תקעט עשאר ובל״ז אישטא הוא ע עצבות הפעל והסגלות העצבות הפרועות טיבשות ובתיבות העדי אברו כי עקב החיל כשיכשיהו בו על הצרעת יועיל כלי הפרקי וברו כ בי עצבות ראגו האדם יועיל שתיתם בכאב הפרקים או אברי הראש אברו כי עצבות הראש ירפא מחבפין אבר גאליגוס שחיה אדם אחד והיה משקה בזה בם ד ויסור הב חבפין מהם ובזה תמת אברי המזון אברו כי עקב והתיש חבפין עם סכנבין ישיר בליעת השתול אברי הנקיה אברו כי עקב התיש יעמיד תאות המשגל ומוקי הבשר הסרוגים ומטו קו יציאת הדם ורכוך הבטן

פרק תקפ תקעו ענב ובלשו׳ אובא הם ענב ענבים הלבן יותר משובח בהשחור כשהם סרים מכל התארים שהקוטו האדיקות וח והמתק ובלעדי זה והבעמב אחר שבוצרים אותו ב ימים או ג יותר משובח ממה שבוצרים באותו היום הטבע קליפת הענבים קרים ויבשים המפעל והסגלות הנלקט בע בעתו הוא כיפה ונתלה עד שתכבס קליפתו הוא משובח ה כזון לבחזק הגוף וכמוני דומה למזון היאנים בפעוט הר הרע ורבוי המזון ואפס שהוא פחות המזון מהתאנים והב והבגבול הוא פחות ההזק כאשר איננו מבושל ובשלא ית העכל הענב יהיה כו גר פג ומזון הענב כבות שהוא יות יותר רב המזון כען כו אך עסיסו יותר ממהר לעבור ולירד לרדת והענב הקבץ ירפא בשחורים אותו לפי שישתגת והחמרן איננו כן הצמוקים הם המאכבים לכבד ולאצטו׳ אברי הנעירה הצמוקים עם זגם ועם דבש טובים לכאבי המעים וכן יועילו אל הבריות ובים השתן והענבים הבצ הבצורים באותו יום יבינו הבטן ויולידו הנפח ובלהע הקבצים בוויקים לבים השתן

פרק תקפא תקעח עדק ובלשון שודור הוא זי זיעה הבהות הוא שים פיעות הדם מתערב בו מגלא מדיות ויאות להם הפק מבנו מבה שלא נתיבש עדין אלא מה שיש בו רטבה ו והוא יותר מבושל מן השתן לפי שהוא יותרן לחות נתוב נשבה אחר העכול האחרון והשתן הוא מיתרן המבשל השני המפעל והסגלות הוא מתהלך בפי החולני ויש בו החוך ואינו בועט המורסות והמכבים זיעת המתאבקים יועיל במורסות ראשי הדדים ובעל ארנית ויתיבה אברי הנשום הרבש בזיעת המתאבקים עם שמן תנא יושם על מורסות השורים יתיכם ועם שמן ורדים יושם רק לקניאת החרב ואמנם הגרוד מזיעת הקטן הם הקאשריון הקטן והקאשרין הגדול

אות הפא

פרק תקפב תקעט פצה ובלשון ארינטמו יו הוא כסף הטבע הוא מקרר ומיבש המפעל והסגלות מטי הכסף הם קוכנים מאד ויש בהם משיכה ויבשות ובשיעורבו שוחקת הכסף עם חר הרועות אחרות יועיל מהרשמות הנרוקנות המכות והנ והנגעים הוא טוב אל הגרב והחכוך אברי הראש יוק יועיל בריח הפה כשיערבוהו בתערובת אחר אברי הה ההזה שחוקתו בערב עם דברי אחרי יועילו בדפק הלב

פרק תקפג הקפ פלנג מסך ובלשון צלג פלאמכטשקי הוא אל הכבא וחיבום נירופלד הכרות אברו כי הפלנגמשך הוא תבן קרנפל לפי שריחו דומה לרי׳ קרנפל והוא יותר חזק מן הקרנפלים והנגאם והיות חי הירבעות אברי הראש במתיחת עצבים והגודרים בכח הנגהירים אם אוכליםד כבנו או אם מריחים ממנו אברי התזה יועיל בר יקת ה ב המה״ר מליחת לבגה אברי המזון יועיל לאצטומ׳ הקרה ומבגל ה אברי הנעירה ויועיל לכבד הלב ונשאר חלישות הלב וחזק אותו אברי הנעירה טוב אל השחורים

פרק תקפד תקפא פאניד ובלשון פניראוי ה הוא פאנים הטבעו חם ולח בראשונה ויותר הלבן הוא הרשוב המפעל והסגלות הוא יותר עבה מיטכר אברי הנשום טוב אל הצרורא אברי הנעירה מרכך הבטן

פרק תקפה תקפב פו ובלשון פו הוא ולאריאנ הלאריאנא יא לבריאה והו אספיק סים הבהות עליו כעלי כרפס גדול הערימ והענפים הדקים כאמה והוא חלק ה עגן ומלם עה בגבו הוא קרוב בעובי אצבע והוא ארגטאני וכעי ארוני וש לו קשרים ולו צרו בגבו גרנס ויותר גדול מהנת כפרש ברבנותו והוא בעין החשבל ובעל שרש רי ויעורנו ל לממה משרשו שריג ב ומשרשו במטיות אברי הנשם יועיל בכאב הצלעות אברי הנעירה יציר השתן כשי כשישתוהו יבש ותבשילו יציר דם הוסת והוא יותר מכמבל ההגדי מהרובו והוא כמו אל הכגסמא

פרק תקפו תקפג פנפל ובלשון פופל הם מין אכיבא אינדיאנה הם הבהות כמו קרוב כבה המנבל הטבע הוא מקר בבח קובן המורסות והמכבים טוב אליהם כשחם תבוה ש ונכות אברי העין הוא נאות לבי שעינו מתלהבות

תקפז פפא אל פגאון

בלסן רוביאה טינטורום הוא רוייא הבהות הוא עפיץ
הטעם המפעל והסגלות הוא מבריק בינשר העדי יו
יושם על השחין הדק הנקרא קובא בעד מעורב ויורפאם
ובלבלים בו מעורב עם חומץ כבר כן אל הבהק וירפ
ורפאהו וינקה חושך בכל הגשם ויבן בלי הפרקים ישק
ישק ממנו כבד קרטאן ויועיל בנוד הנשה והצנון הנק
הנקרא פלאג ואשר לו באור ע כאורנם וישקו ממנו זוז ע
עם מי זחים ראוגד ציני אל ההכאה ואל הנפילה עם
קיון סכר אברי המזון ישתה פרוד בסכנגבין לבורם
לבורסית הטחול וינקה הכבד והטחול ופותח שטכם ו
והסגלות אברי הנעירה יגיר השתן בכח עד שאפשר
שיוציא הדם וראות לבני משותהו שירחץ בכל יום בחם
בחמים ואם תסבלהו האשה יגיר דם חומת ויוציא העוב
הארסים עקצו ועליו יועילו בנשיכת השרצים

פרק

תקפה מגנסת ובלשון פינגישטש
כבר נזכר בשער חבית
תקפו פל ובלשין פאאיל הבהות

אל פאל הוא אילן שעליו קליפות דומים בגוונם
לקליפות הלוז והתבניתו בתבנית פסתק ובתוכו גרגרים
דעים דומים לגרגרי הציטבר הנקרא חב אלבלך וגו
וגוונם בין הלובן והשחרות והברקבות והוא שמוסיפי
גם ומביאים אותם מארצות אל הגד ופל כלם חמים
יבש מיפין העצבים ורוחות השחורים והיא רפואה
הגויה ובחו נודע כבה הדוראים הנקרא לפאח ועקרא
ועקרא יברוח אברי הראש אם יחבשו בו יועיל לכאב
הראש

פרק

תקפו פלנמא ובלשון פאל הטבע חם ב
בשנית

פרק

תקפח פאגרא ובלשין פאגארה הבות
הבורות הוא גרגרים דומים לזר
לזרעונים וגלו גרגרים כמו אלם
בחאלב ובתוכם גרגרים שחורים כבר לזרעונים ולו ג
גרגרים כמו אל כחאלב ובתוכם גרגרים שחורים כבר
הנקרא שהרגג יובא מארץ הנקרא הטבע חם ויבש ב
בשלישית המפעל והסגלה בו תרות וקבוצות אברי הב
המזון נכנס בסמים מתקני האצטומכא והכבד ויועיל ל
לחע והבטול הקר אברי הנעירה יועיל משלשול הקר
ויעצור הבטן

פרק

תקפט פל פל ובלשון פיפיר הבהות אם
אבר נאריגים תחלה כה פיעלה
פרין יהיה דאר פלפל אחר ית
יתחלף וישוב פלפלו הלבן והוא הדאר פלפל יותר רטוב
הלבן הוא אובל ונוסף בעט בתחרות שטועמים אותו וע
ועקרו דומה אל הקבט הנחור והוא יותר חזק התרופות
הלבן יותר חרש החום נהרעבה ואמנם יש אנשים שא
שאומרים שהשחור נתיבש כבר ונחסר חדודו ונשאר
בלבן שלא הגיע לרוב היבשות הטבע חם ויבש
ברביעית המפעל והסגלות יש בו כשיכה והתוך והברוק
אם ילעסוהו עם שמן זית יעקור הליחה הדבקה והוא מ
מחוברים משקשי הכאב ויחמם העצבים והוא נאות ל
לבריאים העדי אם יעורב עם הנטרון ימרוק הבהק הב
הבורסות אם יעורב עם שמן זית יתיך התודרים בלי הפ
הפרקים יחמם העצבים והעצלים חום שאין דבר אחר
בלעדיו דומה אליו אברי הראש יועיל עם חומץ אל הש
השינים אברי העין הפלפל הלבן יושם בכחולי ויועיל
לפי שהוא מבריק אברי הנשום אם יושם במרקחות חנק
הנקרא לעוק יהיה נאות אל השעול ומכאובי החזה אם
ילחכו ממנו ועם הדבש יועיל ולחניקה וינקה הריאה א
אברי המזון מעכל ומאוה ואם שותים ממנו עם עלי א
אל נאר השרי יועיל בן העקיצה והגפה ואם שותים ממ
ממנו עם חומץ או ימשחו בו יהיה משובח לבורסות גם
הטחול והלבן יותר משובח לאצטו' ויותר בתאוה נחר
ויהאר פלפל יוריד המאכל בטהירות אברי הנעירה ת
הו מכביר השתן ויוריד העובר ואחר המשגל יפסיד שב
שכבת הזרע בכח והמעט ממנו יגיר השתן והרבוי ממ
ממנו ישלשל הבטן בהלוף הסקמוניאה והוא מיבש ומ
ומאבד טפת הזרע ואמנם הפלפל הלבן יוסיף בתאוות ת
המשגל בדשנתו היתרונית וכשישתו ממנו עם דבש וע
ועלי אל נאיר הלח יועיל בהעקיצה הקרחת אם ימשחו
בו עם שמן פלפל יועיל בהעוירה ובערבי באפן האר
הארסים יעורב הלבן ממנו בהריאקים וכן יועיל בנש
בנשיכת השרצים כמו כן כשמרסחים בו עם שמן

פרק

תקצ פלפלמנא ובלשין פולפולמינאי
הבהות שרש הפלפל והוא היותר
משובח שבפלפל המפעלים והם
והסגלות אברו כי סגלתו שהוא מועיל בהבאובים הק
הקרים והקירץ תועלת גדולה בלי הפרקים יועיל בהנ
בהנקים אברי הנעירה יש לו סגלה בתועלת הקולון וה
והרוחות הקרות

פרק

תקצא פטוריקון ובלשין פיטורינו הם
הסגלות הוא יותר חזק והיבשות ב
בהקלקטאר אך הוא מורת הנש
הנשיכה ויותר רקיק הסבות והנגעים יסיר הגרב

פרק

תקצב פלפל אלבא ובלשין פיפיר אן
אקואי הבהות הוא עשב צומח ב
במים וקרוב שטועמים בו טעם
פלפל ואין דרכו בחדוד בדרך הפלפל המפעל והסגלות
יחמם חום במפיק

והוא פתוח בהפלפל

פרק תקנ פאשרה ובל׳ טין פיקורי הוא ב בריאוקא ויא דפרוס הבהות

הוא חזאן וחסאן והוא הנקרא כרמא לבנה כמו כן הטבע חם ויבש בשלישית המבעל והשגורות חם וחריף ויברוק וייבש ודקיקו וחכם חום יסור הקדי עקרו עם ברנגא והוא מכסכת ותלבה ינדוק הכתם ובער כלף והסבנים הם חורית הנשארים אחר הנגעים וכן אם יבושל עם ש שבן זית עד שיהיה נמוח יסיר הסכנת חרם תחת העין ה הבירסות והם גם עקרו יעקור תיבורות והסבנים חזק הרפים ומעורב עם יין ישקיש בורסת האצבעות ובער דאום ויתיך הקושי ויפתח הדבילה אם שותי כמכן בכל יום כרישלש אגולסות עם חומץ יתיך בורסת הטחול ואם עוסים כמכן תחת ושת עם תאנים יועיל כמו כן לטחול וישקט בורסת האצבעות ובער דאום כשיעשו כמכר התחבושת עם יין המבות והנגעים עושים מעקרו תחבושת עם מלח על הנגעים ויועיל ובערבים אותו באמפלגיות אוכלים הבשר ושרין משובח אל הערב ובנ הגנעו וב׳ עוד הבנגע כשיפתחו כו בלי׳ הפרקים כש נסיקוסים בעקרו תחבושת עם יין יוציא העצבות ואם ישקה בכמכר בכל יום דרהם יועיל בתבפיון והאסטים ו ולספקים יהליד עד ב׳ ב הסבל אברי הנשום יש נבר יל וילקח עם דבש כמכר אל הנחנקים להסכר הנשוכה והש והשעור וכאב הגלעות ונשימתהו במושל עם חמה יר ירב אולם אברי המזון אמר גאליגוס כי כשיאבלו מק מקצוי ענפיו בתחלה שיעדו ויועיל לאצטומכא ויקבצ אותו וחריפותו שבו הוא כין ב עם חריפות וברירות א אברי הנעירה דב הצבח חזה התרית כה שיעלה כשיאב כשיאכלו כמכר יגיר החתן וישלשל הבטן ואם ישתו מ בעקרו דרהם יהרג העובר וכשיסכרו הוציא העובר י וינקה הרחם כשירחצו בתבשילו ובראשי ישלשל הדבג והיא כהדרגות השיבות דטחול הארסים אם ויקחים ד דרהם בעקרו ויועיל בנשיכת האפעה וכנשיכת כל הש השרצים התכונה הפורחת כשעלו ורונג ושליש משק במשקל מאשים

פרק תקנד פאשיר נסיר ובלטין פישרישין הבהות הוא במקום האשרא וגם עלים כמו הרברב הגדול ועקרו

שחור כברוין מבורכם מ׳ פנים המפעל והתגרות הוא ב כ ר ג׳ פאטארה בכפעליו אך הוא יותר חלש והחוך בריי הפיקים יועיל כמו כן כהענין הנקרא עלג׳ אברי ה הראש לבן חורית כה שיעלה אם אוכלים כמכו יועיל מ בהכשון אברי הנגרם יועיל לחזה אברי הנעירה דב פ פאשיר גם רת חלה כה שיעלה אם יאכלוהו יגיר השתן

פרק תקנה פראבין ובלטין אישאורבין הוא רוא אבטורבי והבהות הוא שרף חם ישתנה כרע אחר ארבע או שרש שנ

שנים והישן מכמו נוטה לצחיבות וכרבות ואינו נכס כשמן זית הוא בקשי והחרש בחלוף זה אבלו קצתם ש

שלשמור כחו כשמטמינים אותו עם נרינין של פול הגב הבחור המשובח מכמו הוא החדש הזך המבורכם המט לצחיבות חד הריח התמ ס חזק החריפות וכלעדי זה הו הוא כעוף באצירות וצבע והמפעל והמגלה מבריק ולו כ כה רקק שורף והחזק מכמו יותר חזק וחום כלתו׳ ואעפ׳ שאין שרף דומה אל התלהות ברטיבות כדי הפ הפרקים יעורב בקצת המשקים העשרים כיבבין ויועיל בגיד הגסה ויוציא העצבות באותו יום אך יאות לשכור הנשר אסר סביבות העצבות בקירוטו כומבר בכמכן ד דיברותו בו אל הצנון הנקרא גלאג ובשול והרתם הנקי כדר בערבי ויועיל מאד אברי העין בכמותרים בו יע ובזרוק אך והיה נרסך בל היום כלו ולכן יעורב ברבשר ושאר הקלורים אברי המזון ימנע הכים יתן זבים למור הבריות ויועיל לקולונג ונסקים כמכו עם קנה הורעיס טהם טובי הריח ועם בי דבש ג אגולבות אמר אל בקן שהוא בצר פי הרחם וצרות הזקן אך שהוא כ נץ יפס׳ והנפילים כלהפיל העובר אברי וגע רה ישלשל הליחה הלבנה המסתבכת בירכים והגב ועם עים וארס׳ אברי קצתם כי כי שלטכו דבר כהשרים אם יבקעו עד ראשו ומה שכנגדו עד שתראה הגירגרת ומבו ראשם מה כהשרף הזה השחוק ותיפרים אותו לא יזיק וד׳ שרף הזק ואם ישתו כמכו של שת לגוים בשלשה ימים ימק לפי שינגע האצבו והנקי

פרק תקנו פסראבלין ובלטין פיטראלין ז מ זית כבר נזכר בשער ט פ

פרק תקנז פאגבא כבר נזכר באות הקו׳

פרק תקנח פלאהרג ובלטין פלודראתים הבהות הוא אילן החיצון בי׳ כמו הפלער יש עקרים בה

כהדרשן והעלבי בין אחר המפעל והמגלה בה שה ו הוא קרוב בכח החיצון הנעשה כמכו ויותר תם כעה העדי כשמשוחים בו יחזק השער אברי הנגן אם יברטלו שרינו בחומץ ושותים בהם אל השחור ויועיל הועלת גדולה וכן ירקון אברי הנעירה יזובלו ש שרינו יגיר הגסת וכן יעשה אם שותים כגריו בפק שני במשלין ישלשל הגדוב ריחה דבנה מרכבת

פרק תקנט פראטן ובלטין פראסיאום הם

באורבי הבהות הוא עשב מר הטעם המבע אמר דיסקורדיס חם ב׳ ו ב׳ ח חולים אמר ואחר אמר שהוא חם כמו יבשות יבש בשלישית המפעל והמגלה זה הוא גמלח ומברק ובכמכן ובחזק אברי הראש בזיצו יועיל בכאב האזן והישן נישתה וינקה באברי המבע יוסר מאב האוזן הישן אברי העין שיצג

עם דבש טוב לחדוד הראות אברי הנשום ינקה החזה הריאה ברקקה אברי המזון יפתח אטמי הכבד והטחול הכליות אברי העצירה יוריד דם הנדות וינקה הרחם האיסים אם עושים ממנו החבושת עם מלח יועיל לנ לנשיכת הכלב השוטה

פרק תי׳ פודנג ובלע״ז קאלאמינטום הוא בנטשטרי הפתוח יש ממנו הרר הרדי ונמצא נהרי וההררי דומה ועלים לא יתקף ונן עלהו ידבהו ומין נקרא פ פודנג אל׳ ב״ש וכחו ככח נזלתו חריף ומה המשקה הע ועקרי ממנו כמו כח משקה אל חטא והפודנג עצמו הו הוא עצם רקיק וההררי יותר חזק מהנהרי המפעל׳ והם והמעלות הוא מברק רקיקות חזק בחרדו ומרירתו וכש׳ ומשרפי הלבן הוא באדים והמגע וכשישתו ממנו לבדו י יתיר הזיעה ויחמם מאד מכח שיבשף מעומק הגוף העדי כשיבשל עם יין ובש׳ הלח במנו ועושי׳ ממנו החבושת יתיר הבנים השחורים מהגוף והטמנה הדבקית הב ונולדת תחת העין המכות והנגעים ההררי ויועיל מה מהנגרות והמקועה ובערבי פהוק ואם ירחצו במרחץ בתבשיל וההררי יועיל לחכוך ולגרב מלי הפרקים אם שותים תבשילו יועיל לרצוץ העצלים ומשרו וקצרין רי ריש׳ שכחבטים כו לנגד הנשה ויטרוף העור ויכיר מזג האבר ויבסוף מהעומק בשאיבלים בכו ואם ישתו את אחריו כי הנבנה ימים והגופים יועיל מחולי הפיל מער׳ דא אל׳ יל והנפנים ובערבי דואלי והנקרא עאר נגן כש כשישתו ממנו יועיל מהקורן ומשתים כו הנקרם ויועיל וכן אם יעשן בו ואם ישתו מהפודנג יועיל מהצרעת ונער נראם לא כהוהכו לכד אבר מהחוכו ורקקוהו ב כמו כן אברי הראש ביציאת התולעים אשר באזן וה והוא מכאיב הראש וההררי יועיל מנגעי הפה ויבסוף ה התרונים כרנהירים ושריפת על וגון וחזק בשר השינ השינים אברי הנשימה תבשילו יועיל מהעבת הנשימה והוא חזק כהוצאת הערובים הנסים הדבקים מהחזה וכש׳ כאשר יאכלוהו עם התאנים ויועיל מכאבי הצלע׳ וההררי יותר חזק בזה ועאל גנן יפעל כל זה ואם ילשו ילשו עליו החלבין וינקה ממנו מה שהוא קרוב הזמן לנ לנן וההכסה ויריח הגרום עליו וירפא והפודנג אל׳ כש יועיל מדציכת ה״ב אברי המזון יועיל ממעוט התאוה ו הולשה האצטו וכש׳ והמרכר ויועיל לבעלי הירקון נ וזה במני שהוא מברק ופותח ומרקיק הערובים הסח השחורים והאדומים וכן תבשילו ויוחקנו לוה בתב בתבשיל ההררי ויפריד הירקון ויועיל מהשקוי כשיאכלוהו עם התאנים וההררי הוא כאוה המאכל כל שהוא והשלוק ממנו יועיל כמו כן ועאל גנום יפקש ה האבנות ועושים ממנו החבושת עם קירושי על הט הטחור ויוסרהו וכן עושים החבושת מהפודנג לדפוקת הלב ועולך כעד האצטו בערבי דפקאן ואל הראה זה מה טנפות אברי העצירה תבשילו יגיר השתן ויועיל מ מעץ צתופעים והשלשול הנ׳ רא״ב צה בממותסים א אותו כמו שהוא אם יברשו עם דבש ושותים ממנו יוציא

העובר ויגיר השתן ויש יוליד קרא הל׳ חתולבנה ואמרי קצתם כי המין הנקרא אכיוי ומסך תאות המשגל וזרע ויחק שיובש המדברי ויסמע הקרי ויש לשל ה׳ שק׳ של שלשול בשובה ויועיל אל הריחם ויוצאת התולעים וכש ההררי והמדברי ממנו ישלשל מרה ש ומרה ריסק ממנו עשרים גרה עם גלאב וכבר יפעל זה כיין מהפודנג המ המדברי וכל זה יחוזק כשמעורבים בחומץ ומי בבתג מ מעט והנכון שישתקוהו ויוריהו על החומץ המזג במים ובורית ואחר ישתו אותו והנקרא עאל גגון יוציא היתרון השחורי על דרך השתן והפודנג המדברי יפעל כל זה הם הקרחות תבשילו ישתו אל והעצירה ובער נפאג וכן כש כשיפרתו בשמן שנתבשל בו פודנג הארסים כשישתו מ ממנו או אם יעשו ממנו החבושת יועיל בנשיכת השר השרצים ובשיבשהו כו קרוב מפעלו ממעל הבוית וכ וכשמקריבים ושותים ממנו כיין יודוח הארסים הממ הממיתי וכשיצענו בעליו יוציא השרצים וכשמצניעים כמו כן בכיה והמדברי כמו כן משובח לנשיכת העקרב ההררי וכשישלקוהו וישתו ממנו עם התבשיל ובערבי מאנך יועיל בנשיכות הזאבים

פרק תרא פאט ובלע״ז פאט הבעות היא ה הרושה כארץ הראך הארסים ה הוא משובח לשתות השבראן וב בנשיכת השרצים כשישקוהו במים קרים וכן יועיל לבי שתיה גה בואהל ושאר שרצים

פרק תרב פא ניאה ובלע״ז פיאוניאה הם המהות יש ממנו זכר וממנו׳ נק נקבה והזכר הוא עקרים לבנים עבים כמו האצבע והם קובצים בשעם והנקבה הוא גדול ממונך העקרים ועצמים הטבע חם ויבש חזק הכח המפעל והעצלות יש בו יובש קבוץ עם המתוך ופתוח והת המתוך והמריק וכשלועסים ממנו שעה וראה בו איזה ב בן חודד נוטה אל הקבוץ והעדי ימרוק המכנים השחורי׳ אשר בעור כלי הפרקים יועיל מן הנקרים אברי הראש י יועיל מהכפיון ואפי׳ בראש כשתולים אותו וכבר נמצא ונמצא שהוא מונע מהכפיון כשתולים ממנו כל זמן שהוא שהוא נשאר וכשיסירוהו יחזור הכפיון אמר המצרי כי כשיצענו בפרי הנכפים והטפשים ירפאם וכן כש כשדוקחים ערין ושותים ממנו עם גלנגין יועיל תוע תועלת חזקה ואני אומר אולי שיהיה זה ממין הפאוניאה הרומי כי הבא אלינו מארצות ההודיים אין לו מפעל ג גדול בשעור הזה וישתו מזרע טו גרגרים עם מי קדש קרשאן או יין ויועיל מהכסס אברי המזון יעצור הטבע כשיבשלוהו ביין עפרן וממנע והמעורים הנשמכים לאצ לאצטו והרעו יחזק האצטו מבא ויקשט מבאוכיה ונש תשיכתה ועקרה יועיל מהירקון ויפתח אטמי

חבורד אברי הנעירה בשישתהו ביין ודברים ה
הנגירים יגיע דם חוסת ואם שותים בכנו לכד יגיר ה
השתן ככו כן ובשקחו בורעי טי נתרים ביין או בכי
קרשאן יועיל כהניקת הרחם ואם ישתו בכנו ביין יב נר
נרדים יפסיק יציאת הדם ואם ישקו אל היולדת כשרש
שעור סכר ינקה כיתרוני הלידה וזה בהנרה והיתרונים
ואם יקחו סעקרו שיעור שקר יועיל בכאב הכליות ו
ובים השתן ותבשילו עם יין יעצור הבטן וכן זרעו

פרק

הרג פרפע הוא לנלונות והוא העשב
השונה ובער בקלא חבקא

פרק

תרד פטר ובלטין פונגי הוא סם
פטריות הבכתר ומין ה
הנקרא אל קלאעי לא יה

יהרת דאם אך יארע בכנו שלשול הנקרא הרצא בגר ו
והבזובס בכנו הוא פחות הרע תטבע קר בגוף הש
השלישית ריטוב כהתלהלהבפעל והעגלות יוציא תע
תעריב נם רע והכשרו הוא אשר ישחקוהו וירסם עמו ה
הכנתרי הרטוב והיבש והחבק ההררי ושותים עליו יין
חזק אברי הראש יגדיל בטול והרתם גרה בעד
והשתוק ובער הפתח אברי הנשום יארע טרמין
הכלהי כביה כחנק וכש מטביך שהוא בכית אברי
הבוין יארע כן הבלין הבלי בכית
קיא ושלשול יחד הרבוי בכנו והוא קשה
אעכול רעהבזון, וגם יקרה מרכבית נשי וזיעה קרה
אברי הנעירה יורש עוצר הבטן הארסים יש ככנו ם
בכית והוא ש צנה על הבהל שעלת חרונה ודברים ח
הבינעפשים ושיהיה קרוב בטבן קצת הגרצים או א
אצר קצת האלנות שמגלתם ליהפסד בה שציגכה אגלם
סופטריות ככו הזתים והאית הבורה עליהם הוא שיה
שיהיה עליהם רטבה ודבקה מעופשת ויהדר אליו הסנרי
והקפרם ויארע בכנו צרות הנשיבה ועלוף ובערבי נשי
ורפ אתו תהיה בדברים המזהבים והסגנבין העשר ע
עם פודנג ואפשר שיבות באותו יום

פרק

הרה פגל ובלטין ראפאנוש הוא צנון
הבבחר היותר כשנכה חזק סבו
בחלקי הצנן הוא זרעו ואחריו ק
קליפתו ואחריו עליו ואחריו בשרו ושכנו בכח שכן ב
ברוע אלא כי הוא חזק בכנו והמבדרי בבני הגינים ם
כשיתקף אך הוא יותר חזק והמבחר היותר חזק בכנו ה א
זרעו והיותר ישר הוא הטלוק הטבע עצבו הם בראסב
בראשנה ורטוב ויזער הם בשלישית הבפעל והסבירות
הוא בגליד הרוחות אך ורעו יחיכם וכו דקיקות הזק יו
יותר זרעו והכברי בכנו הוא כלהוב והשלוק יותר
וזה שהפרדן בה שהוא כרפא, והנתן לידה לבנה וזה סע
ב ם וכו עצם בכחר להתעפש וזה בסבת ההזק שבו רצ
ואוכלים בטבן ית וביתה ובערבי כרי יתן יותר כה
בהיעקר הערי כשיעורב עמו קבח שילם יצבות השער ב
כחוף השועל וכשיתבשוהו עם דבש יעקור המבנים ה
הגולדים הזת העין עם טמינת הדם וזרעו יועיל שהע

בהעדשים ובערבי נבש הנולד באברים וכן כשארצו
והגוונים הורים והסבנים והוא עם כנרם שיחה יסרה
פרבורק השחור וכברחין כלבד ומרבה הבנים בגוף יע
יקורב עם קבח שילים אל הסבנים הרעים ויגרקם הג
הפבות והנגעים בשיובשוהו עם דבש יעקור הנגעים
הרעים וזרעו עם חומץ יעקור הנגע הנקרא עקוריא
עקירה נכונה וכן על השחין הרק ובערבי קובא כליהם
דפרקים זרעו ידחה הדפיקה שבפרקים והוא כמו בחולב
לבאבי הפרקים מאר אברי הראש יזיק לראש ולשנים
ודחיך ובייצו ושכבו יועיל מאר ורוח הנולד באזן אנ
אברי העין והוא מזיק לעין אלא שהוא כבריק אותה כש
כשיצייר בכיביר בה ויסיר הסבנים שבעין תחת אב ה
העין הגדול ובערבי מאן אמר כן מאסויא כי עליו יה
יחדדו הראות אברי הנשום והמבשל הוא בשובה אל ה
השיעול וישן מוכן ארוך והלידה הנסה הנדרות בתוך
ויועיל אל המחנק הנולד מרפטר ות יבביתות ואם יש
יבושל עם סכנגבין ו גרגרו בו יועיל בהחניקה ובי והו
יש בו הזק אל הגרון והוא בוסף בחלב אברי המזון הו
הוא רע לאצטומכא יוליד הרוחות היוצאות מגרון בערבי
בשא ואחר המאכל ירכך הבטן ויעביר המזון וקודם הם
המאכל בהיפך הבאכל נוא יגרת ולכן יקל הקיא וכם ק
קליפתו עם סכנגבין והוא נאות לבחול ולצרעות בים
ברטיה וזרעו בתוכן יעורר חפץ קיא ואמר בן גטיט
כשיאכלהו אחר המאכל יעכלהו וכם עליו וכו עליו יש
יפתח אסתומי הכבד ויסירו הירקון ואבר וקנתם כי עקיו
יעכלו והצנון עצמו יעורר הקיא וזרעו יותר והגה ה
שבבטן ויטהר להוציא המאכל והוא כמוה ויפר בגה
הכבד ובכיליו מסומחים אל השקי בקרבי אסטוקא
הארסים יועיל בנשיכת השרצים ועם יין יועיל בנשיכת
השרף כעל קרנים וזרעו יועיל בהארסים והשרצים ה
ואם יושם מכנו על עקרב ימות ובנו כולים בזה וכנס
יותר הזקים ואם ינשוך העקרב לכי שיאכל הצנון לא
יזיקנו

פרק

הרו פנתוק ובלטין פרסטיקס הוא פיס
פ שושוקאש הטבע אברי שהוא
יותר חם כן האגוזים ויש בו הו
חום ורטבה ויחשב החום בשהוא קר ויבקה המגעל ויב
הבגלות יפתח אסתומי הכבד בבחירותו והכוחם שבו יע
ובו עפיצות והרטבתו ובגוסה אחר גרהנתו בעטה אב
אברי המזון הוא בשובה לאצטומכא וכל שכן הזאם
השאכו הדומה לגרגרי הלוקה הנקרא צנובר והוא בעל
בער כה שכו מבריחות עם עפיצות ויפתח אסתומי הכבד
בבחירותו ובשטו ובנקיו במרה ויפתח כעברי השתן
ואם יעשר כבנו בסיוחה יועיל מכאב הכבד הנולד כה
כהלחות והעיבי אברו קצתם לא נמצא לו באצגובבאן
הזק רב ולא תועלת ואני אומר שיבנע

הנפפסות והפוך האצטו' ויחזק פית אברי הנע
העירה לא ירכך הבטן ולא יקצור חארכים ויועיל
משיכת השרצים וכש בין חזק

פרק

תרז' פיסיפישין ובלטין פישינישיס
הוא פורניטא הסגולות אברו
הוא כח' כטו אל' קור ידוע בבנען ונולד במשות ויורכת
שקיקן אצלנו כאל' בנאל אברי הגשום כש
כשישתוהו יוציא ויבית עלוקת המים הנקרא עלוקת
בהגרון אברי הגעירה כשיריחוהו יועיל בחניק
הרחם יתיר קרוחות וכשישקוהו ויוסם בנקב האמה י
ורפא בעוצר השתן הקרחות כשיקחו ממנו ז' בכסס
השוים כפול אחד ויבלעם קודם שתק הקרח הרכיש'
יועיל הארסים אם יבלעום כאן פול, ויועילו כנ
בנשיכת השרצים

פרק

תרח' פאר הוא עכבר ובלשון קומיש
הערי רכו יעקור הזבלות וב
ובער' תאליל ונב' העכבר כשינש' על חולי הפועל
יועיל וכש' אם ילכלכו במקום החולי וכש אם יהיה שר
שרוף אברי הראש כ' יצלנהו וייבשוהו ויאכילו
ממנו ימסיק הגרת הריר כה אז אברי הגעירה אם
ישתו זבל העכבר עם לבונה ואנקומאלי רל' מי תרכש
ושבם התגין ואז יעשו ממנו פתיל ויסבלו אותה ישל"ש
בטן הנערים וכשינגשל במים וישב בו מי ששתנו קטנ
יועיל הארסים הודו כל האנשים שאם יבקעו רוש
והטו על נשיכת העקרב יועיל

פרק

תרט פים ובלשון איקיש הוא סוס ת
הסגולות שלו הזבל שלו ים
יועיל כמפגל' זבל החמור המורשות והסבנים עור י
ובכח הוא הסוס הקטן כשישרפוהו וימשיחו בו עד כמ
סבנים יקרר אותם אברי הראש אברו כי תת
הזוסה אשר בארכובות הסוס בשישחקוהו וישתוהו ב
בחמץ ירפא מהספיון אברי הגעירה קיבת הסו
הסוס בבגרה הוא נאות אל תשל שול ונגעי המעים ו
והמרה

פרק

תרי פעילה ובלשון פאקאילטוס
הנהות אברו שהוא בכור ם
קרים והוא טוב בהעריטניתא
המפעל והסגולות בו כח מברק בנגה בתוך בחכם גם
ובתוך והוא בזית נאד כשיתחו עקרו ג הוא בסגר
הערי אם ישתו ממנו נ' שקלים עם יין כבד של ושי קר
קיטאם כמו כמו' ירפא מן הירקון ויאות שיסכב, יכנס
בלבוטים רבים בדי שידע זיעה חזקה כנון גורה ארז
אחובה ועקרו ינקה הרחם בהאור ויטר יבתם בער ב
כלאן התבשילו יועיל בהבקעות הגלד בחקור וכן אם
ישלק עקרו בשמן זית ובמשירים אותו על אפר חם
הבורטות והנגנים שרשו יטיר הבטנים וכיצו יתיך הק
הקשי ויתיך בורסת השתל והחזירים והצמחים יתיה ל
לח או יבש ויסיר האודם הנקרא חנאפי בער' כמו כן הם
השורשות והנגעים אם יערבו עקרו בחומץ או בדבש א

או בדב"ש או לבדו וכשימשחו בו יריפא הנגע קרי'
שיתיסנו כשישפכו תבשילו על הרא' הוא נאות לנגעי
כלי הפרקים ויועיל מרצין העצבים ובנבאות הרגלים
וכל זה בהתבושה ואם יקרבהו ביין ישכר שברות חזק
ויש שעושים סעודים נבימיו כדי לחזק הראש וכשישפכו
תבשילו על הראש יהיה נאות לנגעי שבר וישקום באב
הראש הקר אברי העין אם יערבו מימיו עם דב
דבש יהיה נאות אל המים היורדין בעין ולחלישות הר
הראות וכן אם יעשו ממנו כיגוס אברי הגשום יש
מהאנשים שמשקים בעקרו לבעלי קצר הנשימה
אברי המזון עושים ממנו תחבושת לשחול עם חומץ
אברי הגעירה כשישתו עם אגרומאלי ישלשל ליחה לב
לבנה ניבריית ויציר דם הוסת כשישתו ממנו או אם
הסבלוהו האשה וחשבו קצתם כי בשמבניסים
ממנו הוא כפיל וכשיקטירוהו בזרוע או בירך יבנע הת
ההריון ויסבלוהו כמוך של צמר לשלשל הבטן וכן
בשילכלכו בו הטבור אל פרק הבטן או בבסלים ירכך
הבטן ויפיל העובר ויבות העובר בבת חזק וכיצו יותר
חזק בוח ואם יערבו מימיו בהוכין ילכלכו בו פי הטבע'
הבולט חוירנו לפנים ומיצו יפתח פיות הגידים שבפרין
הטבעת עקרו יגיר הוסת אם ישתו ממנו ואם ישתו
מעקרו ה' דרהם ישלשל מליחה הזק ומשקה ממנו ד' דר
דרהם הארסים אם ישתו ממנו ביין יועיל בלסמים
הממיתים הארסים וכש לארנבת הים

פרק

תריא פקאע ובלשון פיקא
הנבחר והיותר משובחת
סבו העשוי בלב החטה תענע וכרפם לפי שאין העשוי
מ' חם השאור המבושל כמו העשוי בלחם העסה שהוא
מצה המפעל והסגולות יוליד תערובים רעים והוא
רע אל התאוה ומוקר לאברי הבח' כי הראכשיטים על
העניין האנק ראן אל עג ירכך אחהו ויועיל לעשו בבלאכה
והעשוי מלחם לב החטה והכרפ' הוא מסרכת
הליחות ויועיל אל המתוטבים כלי הפרקים יזיק אל
העצבים מאד אברי הראש יזיק לקרום המוח
אברי המזון הע' וי בלחם לב החטה הוא טוב לאצטו
החטה אברי הגעירה העשוי מזה עם שעורים יגיר
השתן ויזיק לכליות ומים השתן

פרק

תריב פסוריקן ובלטין פסאוריקון
הסבות הוא הרואה לגיב עם
עשוי בהברוסנג ושני חלקים
קלקרים ושוחקים אותו בחום'
חזק היטב ויוסם בקדרה חדשה בחום בנים ושונים
אותו כובל בחבות ארבעים יום בימי הקי"ן

אות הצדיק

פרק

תריג צנדליש ובלטין סנדלוס הוא צ
צנדלש הנבחר אבור נאלינוס
וכן באשוויא כי האדום יותר חזק והאבר קצתם כי הלבן
יותר חזק הטבע קר

ויגשם בקירות חרשה כחום כטיט ושומנים אותו לאכול ברבות ארבעים יום בימי הקיץ

פרק תרית צנגלס ובלשון סנגוליס הוא צנר צנגליש הנבחר אשר נאליגום ובן כאם נאסיא בי ואדם יותר חוק ואמרו קצ

קנחם כי הל׳ן יותר חוק הטבע קר בסוף השנה עד ר ראש השלישית יבש בשניה הסגלות יבנק והגרה וכש ת האו נם הבורסות והסמנים יתיך הבורסות החמות וכש האדום וימשחו בו על האודם הנקרא הנרא בערבי ויו ריועיל אברי הראש יועיל מבאיבי הראש אברי הנשום יועיל בדמיקת הל׳ ובערבי רטקאן רפתיר בקירות ב ברשה ובסתיה אברי הבזן יועיל בחולשת האצטום החמה ברשה ובש ית הקדחות יועיל פוקדת ת החמות ויגהר תיבן

פרק תריד צרף ובלשון ארסטראקום הוא נ נקרא כביני הבח הסגלות כשר ת הצרף הכדברי כשישחקוהו רם

ימשחו בו הגוף ייבש בכח ושריפת הצרף אשר בעין ת החשכל ובערבי פארפארי יש לו כח כתיר ומברק ובכ ובכחו כח חריף והוא כמהר נגלים בנשיפת החצים וה והעצבות בשכשים אותו נבות שהוא הערי כל עצבות הצרף נקליפתו כשטורפים יבריק הבהק ובן השרף עצ עצמו יוציא החצים הגד לו והצרף אשר בעין החשכל כשיבשלוהו בשמן זית וימשח בו השער ימנע נפילתו ת הבורסות והסמנים ודבק החלזון הנקרא צרירא כלומר הלודה אם יערב עם לבונה וצבר והם רא עד שישוב בעובי הרבש ייבש הבורסות החרות אשר באזן ואם ים יבצא בה רטבה סוקית ירפא אותה הכבות והנגעים ש שריפת הצרף אשר בעין החשכל יבריק הנגעים ויטהרם וינקה אותם ני ועיל הסרוף קם מלח ושריפת ואם כש בשמרים אותם עליו נקובים אותם גם עד שיובם וב ובל שריפת הצרף יועיל אל הגרב והצרף עם בשרו יו יועיל לכבות וכש כשנותנים אותו על הכבות שהם על תעצב שחוק עם לבונה ימור ומרבקים אותו עליו ובן עם אבק הריחים וכבר נסה נאל גם החלזון כמו שהוא כלי הפרקים שקים כאב הנקרים ובורסותיהם אם חב הכבו כו כמו שהוא על בורסות הפרקים אברי הראש שריפה הצרף המדברי יבריק השנים ובש בה שיש עם המלח ואם ירק הצרף כמו שהוא עם תמין יפסק רע רעיפת דם הנחירים אברי העין כשירחצו שריפת הצרף שהוא שרוף עם בשרו וישם בברולים ית ך עובי העם העצעף ולובן העין והכבי אשר בו וכשישרפו בשר הצ הצרף הנקרא השלאן הישן ויערבוהו בעטראן והבאת וימשחו כמו על הצעף לא יעזוב השער שיצמח והדבק שיהיה על הברברי מנו ברביק השער בנהגך על העפ העפעף ודבק החלזון טוב אם ירפה כו על ונצחים ימנע החברים הנטפים על העי וידבק כמו כן השער על העפעף אברי הבזון בשר הצרף הנקרא פרוקס הוא

טוב לאצטו׳ ובשר הצרף שאינו מבושל ולא מלוק יש ישקיש באב האצטו והצרף אשר בעין החשכל כשישתהו בחובין יסיר המפתל ובשיחבשו השקוי ובן הנקרא בערבי אסתסקא בבשר הצרף לא יסיר עדשים שיבעישנו ויאות שלא יורידהו עד שיפול מעצמו והצ והצרף הכדברי יותר חזק בזה בפני חוזק ובשותו איברי הנעירה בשר הצרף אשר בעין החשכל לא ירכך הטבע כשר הצרף הנקרא

טלם בשהוא שרי ירכך ובש׳ כרקו ובן כרק הצרף הקטן והצרף אשר בעין החשכל כשיעשו בו לחוקת הרח יועיל והעשן הנו יוציא השליה והע׳ן סן הצרף טוב הריח והפראסי אשר על שפת הים כמו כן יועיל ב בכחנק הרחם ויועיל לנכפים כמו כן כשיש בו ריח נגף נכרבא דסתר מעירב אותו בריחו והצרף ימיר דם הוסת באשר תסבי׳ לא הקשה ואמרו כי הנקרא קונלא הוא מבריק כשישרפוהו כמו שהוא מערבוהו באשר עצים ירוקים ואלגל לכן יועיל בהגנגלים הגדלים בגנים כ כל זמן שאינם ישנים ולא נתעפשו וזה שיוקח באצרח אצרף ד חלקים עפץ ב חלקים פלפל חלק אחד תחק תגרהו על המאבל ותשתה ביין הארסים כשרו יועילם בנשיכת יבלע ההרסח

פרק תרטו צבג ובלשון גוני הוא נשא או ארגליקא המבחר הוחר בתונה שבו הוא הערבי הקי׳ שעצירכן

מעשים הטבע ביני הטרפים בלם תם וכים והמצוים והסגלות קובץ וצומד ומיבש רצבג האוקרא יותר חזקם באד ולכן יועיל בסבי החריאק אברי הנשום ובך הצ הסעול החם ויועיל בהזק נגעי הריאה ויזכך הקול אב אברי המזון יחזק האצט׳

פרק הריו צאבון ובלשון שאפו הוא טריח הוא שאבון הסגלות הוצ מנע והם בנ בעפש אברי הנעירה יהיר הקולך ח רישלשל הליחה הנצח

פרק תריז צרנא ובלשון שהאני הסגלות הוא כברק ומיבש וריע ו תרתיב הכות והנגעים יוריש הגרב והחכוך כלי הפרקים יועיל בכאב הליחה הלבנה הנולד בירכים אב אברי הראש יסיר הפוליפוס והוא ריח רעה הנולד בעך האצטומכא והפבוח ויברוק רטבת האצטו׳

פרק תריח צינגנר ובלשון פינגט הוא הפ הפיניא הבהות אבנים נצרין ב בכר רבורו בו בשער החזם ואם

ואבנם נוסף להזכיר שאר הדברים באילן צינוברום הנבחר בח קליפתו הגדולה יותר חזק נקליפתו הנקרא קופא יותר הלש הסגולות יש בקליפותיו קבוץ ברונה וח והתולעים שבו בכח הצריעות הנקרא ד אריח וכבות ו והנגעים קליפותיו יועילו משריפת הנדים וחם בהם כ בח בכנר ובקליפותיו יש בה קבוץ עד שירפאו בו בונק סוקוף הנקרא סמג בערבי בו חבושות או אבק ובן י

יקלו קליפותיו בשריפת המים והחמים ויקלין ידבקו ה
אנגעים הרעים ויסגרום ויועיל יותר כשהם לחים אב
אברי הראש כשיעשו כתבשיל קליפותיו שלוקחים בח
בחומץ הם טובים כשישכשכו בו לכאב השינים וכשי
ובשישם בו חומץ ועושים ממנו גרגור יבטוך הליחה
ולבנה ברובה אברי העין עשנו יועיל כנפילת ריסי הע
העינים ומאכל זנב העין הנקרא בערבי אבאק
אברי הנשום גרגריו יועילו כשיעיל הישן אברי
המזון כשישתו בקליפותיו יקלו כאב הכבד אברי ה
הנעירה גרגריו יעצרו דם הוסת ופריו עם זרע
קשואים ביין מבושל יגיר דם הוסת ויועיל כנגעי הב
הכליות ובית התחן וקליפותיו יעצרו הבטן כמו כן הא
הארסים התולעת הירוק אשר בצנובר הוא כבה הצרע
הנקרא ויאריח

פרק תריט צבר ובלטין אלואן הכחות הוא

בין קפוד בעורב בין אודם וכר
וברכבות ויש כמנו סיקוטרי ומ
ומנו ערבי וממנו סאבכי אברות אנשים כי צבחו כצמח
הסאן ואינו כן המבחר היותר משובח הוא אל סקוטרי ו
ושפיו כמו כי הזעפראן וריחו כריח הכר באיר ופרך ב
נן והערבי פחות בברכבות והכברות והזהר והגרבק
כמנו כה שהוא קשה והסאבאני הוא ביארש הריח
מקש הברכבות ואין לו זוהר וכשיתישן הצבר ישחיר
המבע הוא חם עד השלישית ויבש בה ואמרו שהוא חם וי
ויבש כשלישית ואינו כן הפעל והסגלות כחו קובץ ום
ומנגש הניפות ומינק והמגרי ברובה המועלת ומיבש ם
בגן נסיבה וכו קבוץ כועט ומבעיש נשיבתו שאינו נב
נוקד הנגעים הרעים היקרי אם יושם ברבש על סבבי ה
הנאה יועיל והוא בסנר כורסת האצבע ונקרא רהאס
בערבי והבנוע ואם יושם מעורב ביין על השער הנופל
ומנע נפילתו הבורסות והמבנים ומבנע בורסות הענבר
והשת וכם בורסת העצלים אשר בצרי הלשון וזה גם
כשיקרב ברבש או פן והוא משובח לנגעים הקשים ל
ולמטר ויותר למטבבת והאבה והוטם והגאשרים בלי
השוקים יועיל כמאבי הפרקים אברי הראש ינקה וכך
יכותו רבריה האדומה שבראש וכשימשחו בו לכאב ת
הראש על חמצה מעורב בשמן ורדים יועיל בממנו ויה
ויצאתו ויועיל בנגעי הפה ונחותם והפה נהוא סתם
מהסמים המועילים לריצו האזן ותחומש וכורסת הנא
הנאפי אמר בצרי הלשון כשימשחו בו מעורב עם טין
ודם ויש ברפואה הקדומה כי הצבר ישלשל הבריה הש
השחורה ויועיל כחמראנבוניא והצבר הפראסי ינקה ה
המעל ויחודי הבח ננה אברי העין יועיל בנגעי העין ום
ובורסותיו ומכאוביה הנולדים בחדוד זנב העין וישם
רטבותיו אברי המזון ינקה יתרונות רבות ואגר ובה חשב
והליחה הלבנה כמאמצו וכאשר ישתו כמנו כנני כור
סיי עם כנים פ שרים או קרים יקרר התאוה הבגובת

והנפפרית ויכשר אל השריפה והלהבה הנולדת כעקר קר
עולם תגרון כער לחאה הנולדים מהחום אשר מבריה
אדומה באצמו ויש שאוכלים ממנו גרגרים מעורבים
בכתביר ערב ובקר וישלשל הבטן ולא יפסיד המאכל
ואמר שיועיל במאבי האצטומכא ביום אחר ויפתח
אטמי הכבד אך הוא מזיק אל הכבד עצמו ויישר הירקון
בשלשולו אברי הנעירה אם לוקחים ממנו דרהם וחצי
ב מים חמים ישלשל ושלוש דרהם ינקה נקיות שלם וח
והממוצע הוא שיקח ב דרהם כבי דבש ישלשל ליחה ל
לבנה ומרה אדומה וכשיערבוהו בסמים המשלשלים י
יר תת נזקם מהאצטומכא והוא היותר משובח
שבסמים שלשולים אל האצטומכא והרחוץ ממנו יותר הלש
השלשול אך הוא יהיה מועיל אל האצטומכא ואם יעור
יעורב בדבש ויומר כחו עד שישלשל הרבה שלא יתחכב
שישלשל במשיבה אך ירגיא כח שהוא פוגש בו ונפי ה
הקר ממנו אינו עובר לכרחק הגוף ואינו עובר לכבד ב
ובשישתו הצבר תקריבי ישלשל ויוליד הנקרצה בבעים
ריש אר כחו בקירוטי האצטו יום אחד או ב ימים וש
ושתיית הצבר בימי תקור סכנה כי לפעמים אשר שי
שישלשל וקום ויאך שיהיה הצבר מלבוטס והרעת נ
נב לכל ואם זה צבר שזורק ויעורב ביין בתוך וי
רוסם על הטחורים המולשים ולבקע העגבות ויפסיק
הדם השותת מהם והוא מרפא בורסות העגבות והאבה
כאשר יפסחו בו מעורב עם יין התמורה המורתו בסקל
חצץ

פרק תרכ צוף ובלטין לאנא והוא צבר הכב

הכבות והנגעים הצבר השרוף
יועיל לנגעים והכשר הנרקף

פרק תרכא צרא אל חריד הוא תלודת הב

הברזל המפעל והסגלות ים בו ק
קירות וקבוץ אברי הנעירה יע
יועיל מיציאת דם הוסת

פרק תרכב צפראען ובלטין סאטרוהום ה

הטוצת הוא עוף נקרא בלשון
אפרניא

פרק תרכג צרצר ובלטין סארטר והטבות ה

הוא רוכיפת ובערבי נרתר אברי
הראש אם יבושל בשמן או אם
ישרוהו בו ויכרתו אחב ויטף באזן יסיר כאבה ורע
ודציקתה

פרק תרכד צפצאף ובלטין שאצאף הוא א

אלבראף ונזכר בבקיע

שער צדי רפה

פרק תרכה צר ובלטין לינטיסקוש הטבות

יורע ועצים אר צרו והוא שרפו

ויביאו אותו אל' בבא ונקרא בלשון זה הטבע חם בשלישית לח בראשונה המפעל' והאגלות הוא שמריק ו ומתיך ומפרק מעופש ודוחה ושרף שלו נולד באילן הנק הנקרא כמכאם והוא כמו הלאדן בכח טוב הריח יעורב בתמרוק הנשים אברי הראש רב לאלשרי יועיל מאד ל' לצרת הפה ונגעי אברי הנעורה יש בו כח עוצר כסן

פרק תרכו

צימראן ובלשון אוהלמאראן א הבהמות הוא שאה שכרם אל' נמצאים הטבע אמר בן מסויא ש

מים כי חום והוא יבש בשנית ויש הרבה מהאנשים שא שאמרו שהוא קר לפי שאינו בחומו שיזיק לפי שהוא ם בחומם אבל אמר הוא אל' נמא הוא קר בראשונה וח והיותר נכון הוא שכיחו מורכב בחום וקרירות ואפשר שיהיה הקר מתגבר עליו המפעל' והסגלות יועיל אל הנחיבנים ויותר בשילשי עליו טי ורדים המכות והנגעי' עושים ממנו תחבושת אל השרפה אברי הראש יועיל מאד בנגעי הפה והוא בפתח אטמי המוח אברי הנעורה זרע הצמאנוי והקליי יועיל לשלשול הישן טע בעורב בשמן ורדים ומים קרים

פרק תרכז

צרע ובלשון אוכיר הוא בחל הטבע קר ויבש בעמוד ר...וי הע

העצלים ה...בחר הוא הכחל מבולא החלב כאשר יתע יתעכל הוא קרוב המזון מהבשר והזהר משובח משולא החלב כתבלין לפי שיתהר ויריד תו ואשר בתחתונים הם המשובח הבשר הוא טוב התערוב חם וחזק

פרק תרכח

צפרדע ובלשון ראנא הסגלות אמר הצם הצפרדע בשישם על מקום י

ציאת הדם יעצרנו העדי בשיבושל במלח ושמן זית אמרו שהוא כאוזר אל הנרסות ולאכילת השרצים בלי הפרקים ברקע יועיל למרסות היתרונים בשישם בשישפכרהו עליהם אברי הראש אמרו כי צפרדע הנהרי אם ישבסבו במים שהוא שלגם ישקיט כאב השינים אד יש בו חבה ודם הצפרדע ויותר חלבו יעהר לעקור השינים ואני חושב שזהו המליקי הפרדע וזה שח שרמין החלי עידו עליו הרופאים כזה ובעלי הנסיון ם כהחמון מהם שהוא מפיל שני המתכות כשונגע במכפא או בפרעת הארסים כי טאכל כמנו או שאכל נרטו או רטו יוליד מורסא בגוף ובהרת ויוציא סבבת זרע ע עד טיפות ואמרו כי כשיבושל במלח ושמן זית יהיה בא באחד במנו' ויהיה בח כריתתו כבח פרחת הנפר

פרק תרכט

צב הבהמות הוא צב ובלשון ד ראב הצב הוא זרות האנקה הנקרא ורל בארצותינו ואף

שהוא דומה כו והוא קרוב בעינינו ונראה כי הצב הוא ם פינים בארצות הערב העדי עשים ממנו משיחה בצאתו על הבהם ונקרא מלאף בערבי ובעל הערשים וג ונקרא נבש ויועיל אברי העין ובי' שלו יועיל ללובן העין ויועיל בירידת המים,

פרק תרל

כבר זכרנו באות הבית הסגלות שיועיל בנבאות יהרג הרגלים ובמכאב הפרקים

אות ק

פרק תרלא

קרנפל ובלשון גאריאופילוש הוא גירופלי המהות הוא כמו היאסמין אך הוא יותר ש

שחור והזכר הוא כמו גרעיני הזיתים ויותר ארוך ויותר חוק השחרות והוא פרי אילן נמצא בארץ הודו והרבה ש שלו בדמות דבק האילן בערבי בנם המבחר היותר משובח שבו הוא הדומה לגרעיני הזיתים הרכים הם המתוק זך הריח הטבע חם ויבש בשלישית הסגלות יכשיר ריח הפה אברי העין יבריק הראות ויועיל מ מכסוי העין אברי המזון יחזק האצטומכא והכבד ו ויועיל מהקיא ומאצטומכא

פרק תרלב

קאקלה ובלשון קרדאמומום הוא קרדומני כנאר יש מכנים בכורי יש כמכנו גדול בגרעינים

שחורים נערך מגרעינים לבנים ביחוד הלשון כמו הג הכבבא ויש בו ריח בושם והקטנים הם כמו קרדום וג ובהם ריח בושם כמו כן הטבע חם ויבש בשלישית המפעל והסגלות יש בו עם חמום קבוץ ונל שבא אשר לו פרח וכל שכן הפרח עצמו אברי המזון יועיל מהקיא והאצטומכות כשישתה עם מצטכי ומים רמונים

פרק תרלג

קרפא אל' צוב ובלשון קיסי ארו באסיקום כלומר קנה הב ובושם הבהמות הוא קלופות ג

נותנם כגון ההשמאל ובערבי פרפרי לו טעם הקרנפל ואין לו מתיקות הקרנפל ואעפ שהוא יותר בלק מהן מהקרנפל והוא בגנוני יותר חלש כן הקרנפל הטבע חם ויבש בשנית

פרק תרלד

קרפה אל' דארצני ובלשון ק קורשי טינבוני הבהות אמר שהוא כדרצני עצמו

ואמרו שהוא ממין אחר והוא קשה כמו הדרציני חם גם כמו שאינו קשה והוא בעל חושים וכמו לכן מטוך ל להשבר והוא יותר חלש כדרציני וכבר זכרנו בו בס בשער הדרציני הטבע חם ויבש בשלי

פרק תרלה

קארדומאנה ובלשון קורחם קורדומוני הוא כרויא סל' סלוני הטבע חם ויבש בש

בשלישית הסגלות הוא מן המארסים ובו בה כח מחד ומגלחו שהוא בחזק האברים הפנימיים המכות והנגעים יועיל בעורב והשחין הנקרא קובא בערבי בש כשיבשחו בו עם חומץ בלי הפרקים יועיל מחולי העצב ומכאב ויורך הלבני ויועיל לרצון העצב אברי

הרפא יועיל מהכפיון בשישתהו במים אברי הנשום בנקה החזה ויסקיט השעול אברי הנעירה יועיל כהע מהעקיצה והתולעים ונרגרי הדלעת ובערבי חב אל קר קרע ועם יין יועיל לכאב הכליות ועוצר השתן וישקו בבנו הרחם עם קליפות שכש אל נאר אל החצן ויועיל ותקנו יהרוג העקבר הארסים יועיל בנשיכת העקרב גם ומכל הנשיכות התבורה תבורתו הרבל ואיסקינקס

פרק

תרלו קנב ובלשון ארונדו והוא קנה הטבע הוא חזק הקור ואמרו חם הנפעל והבגלות יש בעקרו הב

הפרוק במעט בלא חדוד ובעליו בבו בן העדי קליפת קן קנה יועיל בחולי השועל וקלי פתו ועקרו יפריק השג וקניפת ושרשו עם בצל פר. רי יכשוך הבחוטים הבו הקוצים והסבנים יוטבו עליו רשובים

עד האודם ויועיל בלי הפרקים ישקט עוות העצבים אברי הראש ציצו כשנגל באזן יוליד החרשות וירבק הא יצא אברי הנעירה יזיר השתן ודם הוסת הארסים יועיל בנשיכת העקרב

פרק

תרלז קנב אל דרירה ובלשון קאלומו ארומאטיקום המבחר היותר ם כשובה כבנו אשר נוגע במו ת

ואתלפה ובערבי יאקות אשר לו קשרים קרובים זה בזה ומתמשך לתחתית רבות מכולא כרבר דובה ל ארית העצבים ובטיל עמוהו יש בו רתיצו והוא מכתש נוטה אל הכרעכר והלובן הטבע חם ויבש עד השלישי הבגלות הוא כבריק ובו קבוץ מעט עם חריפות ובעצבו עדירות ואדירות בשובה הבוג נוטה לישר ויבשותו ויוזרובו קצם רקיק כבו שיש כשאר התבלין העדי יוע יועיל מהסכנת הכה המורסות הוא מתיך המורסות בלי הפרקים יועיל מרצון העצלים אברי העין יפריק וראו אברי הנשימה יעשנו בו בספופרת הגרון ויועיל לברו בשעול או בעורב עם סרף אל במאם אברי המזון יוע יועיל במורסות הכבד והאצטו מעורב עם דבש ורע ב ברעם יועיל בהשקוי אברי הנעירה יגירם והוא עם ורע ברעם יועיל אל הבריות ומחולת השתן ויועיל תבשילו בכאב הרחם אם ישתו ממנו או אם יושבים בתבשילו ו ואם ישתו ממנו עם דבש חרע כרעם יועיל למורסות ה הטחול

פרק

תרלח קנטריון ובלשון סינטאוריאה ת הוא כבסבריא השנות הוא שני מינים קטן וגדול יצמחו בסוף

וקמה ניקן ועליו כבו עלי האגל ובערבי טטריון והנ והגבמבנו שני מינים לבן ומכורכם ובראשו הם ירקות תבוחים גדולים כבו אגרא ובסק ם ממבנו אל ה ומכוכבים עד שני זרים קשב הקטן ממבנו רובה אל ה לדרום והדרי ובערבי עוסאג והוא פטריקון ועליו כמו עלי הגראב ועוטים ממבנו כרין מעם כהרכוב ונעם ם סוהפיסיבושל במים עד שיקח המים כחו אחר יקח עצ עם אלו כן המים הטבע הוא חם ויבש בשלישית הם הנפעל והנגרות בו ברירות וקביצה והריפות במעט ם שעית ומבש בלה נשיכה ואמר כי יבושל בבשר הם

הממותך מחבירו והבבות והגעים ינקה הבבות ויפתח הנגעים הישנים והרבש יעורב באמפלנית ובערבי מרהם ויסגר בתג מהנאצורים והנגעים העמוקים והבבות הרעים ויש ש שמבלאים הנאצורים קאסריון ליסגרם ויכשר עניינם בלי הפרקים יועיל מרצון העצלים והזהר אשר בהם ו ובש הקמח שלו הנה והחוכנה העשוי ממנו יועיל בנוד הג הנשת ובכאבם העצבים ורצוצם אבל הקמח שלו יוע יועיל לכל ובשיסלשל סלסול מרוצר בהדם יועיל אל אליו ויש שיעשו באפרו חקנה ויועיל בזה אברי הנשום יועיל ברקיקת הדם בקבוצו ויועיל הגם והארוך ממנו מקוצר הנשיבה ובבגע רקיקת הדם בקבוצו כאשר יקחו משקי שני זוזים בין לחולי הצלעות הגר ורקיקת הדם אברי המזון יועיל מאטבי הכבד ומקושי השעול אברי הנעירה יגיר דם הוסת ויוציא העובר ויהרוג התולעים ויגיר השתן וישקו ממנו משקל ב זוזים אל העקיצה וב ומאבי הרחם ובהקולון הקטן יועיל וישלשל תבשילו ה הליחה הלבנה אשר הוא כמרה אדומה וישקיהו בשי כשיתגבר סלסול הדם ויזהר קבחו לזה

פרק

תרלט קרטאם ובלשון קארטאמוש הוא זרע ז' פראן גניי הבהאת יש ממנו פרוסי ובמבוי הטבע המבבורי

יש ממנו חם בשנית יבש בשלישית והפרסי ידוע הם בראשנה יבש בשנית הנגרות שבו קרוב מסמן אל נג נברא אלא שהוא יותר חלוש והוא כמבן החלב המבבר ו ומזונו חזק המעט אברי הנשום ינקה החזה ויזכך הקול אברי המזון הוא רע לאצטו והוא מתקן באצטו אברי הנעירה יועיל בהקולון וישלשל הליחה הלבנה השורום כאשר יערבוהו בתאנים או ברבש יועיל לתאות המב המשגל ושמן הפרדסי ממנו ישלשל הבטן ומבש ישלשלו בו כשלושים לב גרעיניו בצרק ולוקחים ממנו ומהשקרי המורים והרבש גרעיד והשתיה ממנו ו' רהם בשילקח מ מלבן ומקושט ומהעקרים נ' אגלוגרת ומהאניסון ו והגיטרום כא דרהם עם תאנים יבשים ודבש ויוקח מ ממנו שעור אגוז או שני אגוזים וישלשל והביצות ויש שעושים ממנו מרקחת ויועיל לזה וזה כעשהו שיעורב בשקרים מקולפים ואניסון ודבש מקוף נוקף ולוקחים ממנו על הצום ויש שעושים מלבו רח עצרים זה ממנו בפורים בלי שר טים חמים עד עשרה זוזים פאניד לבן וי וישלשל הליחה הלבנה הארסים ועלין ממנו קלי הם הכרכרי או פריו או שניהם מאוספים יחד כשישתו בין לנשיכת העקרב וקצת אנשים חשבו כי הנשוך כשיחזר כפי קל המדברי או פריו לא ירגיש כאב וכשישתהו מ ממנו יחזור הכאב

פרק

תרם קטראם ובלשון קיטראן הברות הוא כאילן נקרא שראבין בער

ובה ושני כמה עשן הופת ועוטים ממנו משיותה יהב יתברר בצבר כמו המתברר בופת הטבע חם ויבש בר ברביעית הנפעל והנגלות ישבור גבלת הכת ויאדים ו ויבוה העדי יועיל בהכנים ומביצי הכנים ובער צבא והוא הורג ואפי בבהמות הבבות והנגעים יחזק הבש

תרמה ויועיל מערב ואפי׳ נרב הבהמה ויבש שמנו לכה
למהלכי ארבע ויבלים וינכלים כלי הפרקים יועיל
ברנין עצלים וסקברין הדם שהם והמוגלא והוא תר
הרופה לחולי הפיל והגכים וכער דואלי אם ילחכו במ
בסגר או אם ירחכו בו איברי הראש הוא הדבר במבלג
בהשקט כאב הראש הקר כשימשחו בו הראש ויוכף ם
כבנו באזן ויגרש הולעת האזן ויטיפו בכבו כבו זהפ
זופא לצריל האזן והשאון ויוכף סמנו כבו בן עם כי ז
זוא בשן הנכאבת וישקט הכאב אל השן המאכלת לא
אברי העין יחדד הראות ויברוק סימני הנגעים בעין א
איברי הנשום וכשתו בו על הגרון לשון הלוזים וכבא
וסבאוכם ואם ורתבו כבנו אוקיא וחצי יועיל לנגעי
הריאה וקריתו ויועיל בהטעיל הישן איברי המזון פרי
אידנן רע לאצטו איברי הנעירה יהרות התולעים אשר
במעים וכש כשיעשו בבגו חוקנה וגניר דם הוסת ויהרג
ויהרוג העובר ויפסיד השכבת זרע וכשילגרכו בו האשה
קונם התשכיש יבנע הוריון ופריו נקרא שראבין רע ל
לאצטו ויועיל מהמפת השתן הארסים עושים במבגו ת
התבושה לנשיכת השרף בעד הקרן ובשקם אותו ביין
בבוכל לשותה ארנבת הים ואם יותך מערב איל ויבש
וימשחו בו האיברים לא יקרבו אליו השרצים

פרק תרמא

קסט ובלטין קושטוס הוא ק
קוסט כיניו הוא שלשה האחד טעם
ערבי והוא לבן נקל כבושל והשני הנדי שחור בקלותו
בו ובזה המין כבד הרוח בטיקישוהו אי הקרנפל וטעם
ומהבונים האו בן האדום וריחו כבו ריח הלוטם ור
ונביר ציטובי והוא נגשה דשחרות והרוב הוא בחבינ
בינונים האלו ולו ריח גדול בהיר ויש שטרפים הקטש
המשובח כשרש הרסאן הלבן והקשה לא ינמוך הלשון
ואין לו ריח חזק מבהר היותר משובח כבנו הוא הלבן
ההרס מבולא אשר א נו אוכל ולא בטהם חישוך ויש
ויעקץ הלשון ואחריו הנגדי השחור הקל והשחור השא
השאבי והיותר בטובה מבנו הוא היותר דקיק חקליפה ח
הטבע חם בשלישית יבש בשנית הבמ על והמגלות יש ב
בו אנות כר דריף והמסו וחריפותו הוא עד
שהוא כנגע ויועיל לכל אבר שהוא צריך לחמם ויבש
ויבשוך התקרוב כהעוכק העין כשרק עורשי הפנים הנ
הנקרא כרף בהעוד בשיתה במים ודבש הבבות והנ
הנגעים בו הטחנה והכבר בבנר כנגב השחונים המריח
כלי הפרקים יועיל מרפיון העצבים ורצרן העצל כאר
ואם יעשן כבנו התחבושת יועיל לגיד הנשה בה חבושת
אברי הראש יועיל בן הלישרגיאה אברי החזה ויעיד ם
בכאבי החזה אברי הנעירה יגיר דם הוסת כשישתו מב
מבנו או כשיעשנו בו בשפופרת ויהרוג העובר ויגיר ה
השתן ויוציא גרגרי הדלעת וכן התולעים ויחזק תאות
המשגל וקושים כבנו דשום לכאבי הרחם לפי שיועיל
בן הרחם וקר אם ישתו מבנו או אם יושבים בתבשילו
והוא מגיע הטבע כשישתוהו ביין ואמנם יחזק תאות ה
המשגל בקבור הרטבה היתרה גית שבנו וקרחות יועיל מ
מהנעירה ובעקרבי נפאן כשימשחו בו בשמן זית הא

האוסים יועיל מן הניטבות בהאפעה ובליקדיהם כפי
כשישקוהו ביין או באגסנתין התמורה הבורה כהגא
קרחא חצי כסקל

פרק תרכב

קיקובעא ובלטין קרקמא המורת
אברו שהוא פגולת שכן הזעפרן
המבחר המשובח מבנו הוא טובה
הריח והכבד השחור שאין בו עצים ובשיתיכוהו יצבע
הבים כבו הזעפראן וכשילעסוהו יצבע השינים צבעת
חזק מאד המגלות הוא מחמם ומבטל אברי העין בתכ
בפרק העין ושמנו מסיר מחשכה אברי הנעירה הוא בג
כגיר המתן

פרק תרכג

קנה הוא נלבנים הבהות הוא ש
שני מינים מין כבו הקנה נקלה
ומבסקל יותר חזק הלבן והשתי
יותר קשה ויותר כבד המבחר והותר מטובה טים הם
היותר קשה הטבע חם בשנית יבש בשלישית המעלה
והמגלות בחו טרכך בתיר וחח הרוחות ומתוך הוא מ
מכה שיפסיר הבשר ובו חבים להובה ומשיבה התוך ה
העדי יעקור הנגעים והעדשים הבורסות והמבלים יג
יועיל מהחזירים הבבות ונגעים ימשחו בו על הנגע
הרפים מעורב עם הלבן ויועיל אברי הראש יועיל בנ
מכאב הראש ומן הרעזין ובשורית בו ונגבה יקנהו
ויועיל מהסבוב ובעד מראר ויועיל מכאב השן המגש
מעורב בתירן ויועיל מהבואובים הקרים באזן וחוך
בורסותיה ומכאבה ברי נגיבה כשיותך בשמן ורסנו
ויותך באזן פרשר איברי הנשום יועיל מקצר הנשימה
והשעול הישן אברי הנעירה יגיר דם הוסת בבח ויוציא
העובר ויגיל אותו כשיקבלהו האשה ויועיל מהעקת
הרחם כשישקוהו במים ויסיר עוצר השתן הארסים הו
הוא תריאק כארס הבושם על הקוצים כשימשחו בין
וכן אל הארסים והשרפים והעקרבים וכשו יוציא הם
השרצים עת משח בו לא יקרב השרץ אליו ואם ירבל
בו עם סמגדלין וכבן זית לא יקרב השרץ ממנו והוא
עומד כנגד כל נבר פתות מעקידת הסבבינג המבורה
תמורתה סכבינג או נאפיד

פרק תרכד

קנביל ובלטין קנביל המונזחא
זרעים נגדרים בחור עליהם אדם
לפחות כאודם אלו וטר השבעם
ויבש בשלישית המגלות אבר בן כסיא כי יש בו קטן
חזק אברי הנעירה הוא הורג התולעים ומוריה הפל
ויוציאם עמהם

פרק תרכה

קצר אל יהוד ובלטין ביקון ג
גידאיקום הוא איש יהודי אים גורקים הבהות אשה ש
קפר יש כבנו סנובע במקצת ההרים ויש מבנו שנמצא
על קצת כבגעי הבים נהשחור הרע חומה רוצו והאח
החיבות שתירות קלות כשלועסים אותו נמצא טעם ס
טעם הופת אך והוא נפרך המבחר הבשבה כבגרופא
כעין החטמי ובערבי פרפרי והוא מאיר כבר המבנשה
השחור המטונף הוא רע הטבע חם ויבש בשנית

המגלות בהו קרוב מבח הוצת והוא כחוק העצבים ויות
וחד הדם והגפרי כבכן כשישתוהו העדי יועיל כלובן
הצרנים כסימכתו בו הבורסות ואכבנים ויועיל ם
טחזיר ם הכבות והנגעים ימשחו בו על השוחן הדקוב
ועקרני קנא ועל כורסות הכבות וימגע בהם הבורסא
בי והצקים קוסים שמנו תחבושת למקרים ויועיל וש
ופוסים אותו וכושחים בו לגיד הנשה ויועיל אברי הב
רכשים והחזה יועיל כהשעיל ובמגעי הריאה ולעחר אל
הרוק ותציא הוכבר בהחזה ויועיל מבורסות השני לרח
לחים ומיבחנק אברי הגעירה יגעיל בקושי הרחם כש
בשיעשו מבנו חוקנה עם מי השעורים יועיל מטלטול
הגוף הנקרא דיסנטירא

פרק

תרגו קליטיא א׳ זהב ובלשון קלומיא
אמורי הוא אשקורי דאברי הם
הכבהר הנותר מטובח שבו הוא
הזהב שתבו האניבול ונודגר כגון האפר ואשר כבו הוק
הרקוקים הוא יותר נם הטבע הוא יכר נוטה אל הכ
הכבות עד השלישית העדי הוא מהרוץ כבנו יותר רק
מקליטיא אל פצה ובו יובש ותברוק הכבות והנגעים ה
הוא מבריא הנגעים ובנקה שבנפם ואוכל הבשר הגוף
נים ויפטר הנגעים הרעים אברי העין ויציל בלובן הע
העין והתחלת הכים הוא בחוק העין

פרק

תרגו קליטיאה אל סצו ובלשון קל
קליביאה ארגינטו הוא אשקורי
ארגינטו הבהות ולוקחים אותו
הקליביאה בי הזהב והכסף ויש שלוקחים בו נחושת וכ
הן הברקשיתא והיא נטולת קולה או הבצרף או עשן
מהשוקת הוא כבו הרקוקים הטבע קרוב בהאקליטיאה
ונבי ויותר קר הכבירות יש בו יבשות ותברוק בגרשות
הפחות אבל לא כאשר הם קשי הבשר הכבות והנגעי
ועל נהרב ובהנגעים והקשים והקדחים כשירשם באם
באנפרנית באנק

פרק

תרכח קלקנטום בין בנשאריאול
הטבע חם ויבש עד הרביעית וגם
הבנינות הוא מיבש ובקטה ובע
ומנסה ויבו קברן ושריפה הנגעים יועיל בהגאצורים ב
בחומש אחרי הראש כרנע הרעיפה ואם יוסף בו נפח
יצבגבים באף בנקה הראש ושרשו כגלל והמכבים ום
ובנקים האזן המעידים בבאובזו הקרים ויהרוג הת
התולעים אברי הגעירה ישקו כבנו דרחם מעירב בדבש
להתולעים ונגרעי הרלעת ובער הבא אל קרע הארטים יד
ונחה הזק הפשריות

פרק

תרכט קלקטאר הוא וטובית לבנה וב
ובלשון קולקטר הבהות אמר
נאליגוס כי הקלקרים ישתנה ה
יסוב קלקטאר הטבע חם ויבש בשרישית הנ פעמים ד
התגלה יש בו שריפה חזק ועברן אל ההגרוה הרביעית
מהבכות והברוך מבנו יש בו יבשות יותר ונשיכה פחו
מחזה ויש בו חום ברוחה הבורסות הע ר בחורי הנם
הגבלה והאודם ויש בושח ם בו כעורב כבי הנזכרת ר׳
על הנגעים הרעים והרעים והמתרחבים יועיל וישרוף

הבשר הנוסף ויוליד הקליפות היבשות וביזייבי
חספרישא אחרי הראש יועיל כרעיפת דם תנחירים ר
ויועיל בפורסות בשר השינים ונפח הורדן ובזרר ב רגא
אברי הגעירה בנע יציאת הדם

פרק

תרן קת אבר ובלשון קאנכיור הוא כס
סטרון והוא גל בוריכא חטבע

פרק

חם בראשונה והפעל ו
ויסגלות הוא לדק ובדקק ומח
ומתוך אמר פולוס שהוא מוליד הבחו והיוכל שבן היא
העשי בבולה העדי יברוק הכתם ובעירבי בלף והבהק ו
ובאמת הוא יותר בועיל אל המגו ת אם אובלים כבנו
או אם עושים כבנו התחבושת בשמני וזה בינים בעטי
והערבים יגדעים זה המבות והנגעים בעושים תח
תחבושת בנע יו יועיל בהנגעים הרעים בשדים אברית
הראש מטי שרשו בשיעשו כבנו סעוש יועיל בן הרש
הרטטה הנקלה בבוה אברי הנשים ופתח אשמי הריאה
ולנקה אותה אברי הבזון ופתח אשמי הכבר ורשחול אב
אברי הגעירה במים ישל פלו הטבע ועושים כבנו תח
תחבושת לטחורים ויועיל ויסיר עקיצת הנצים ויתיך
קושי הרחם ויוציא הליחות הגסות ויפתח אשמי הכבד
והשחול הפרסים הקשתא הטוברית עושים כמנו תחת
תחבושת לכל נשיכת השורצים ויועיל

פרק

תרנא קמום ובלשון קוסום הוא עשב ר
הרבעת הכהות מיניר שלשה שחור ולבן והאדום ובלו
הריף וקובן ומינו יש מהם דבר נקי אל הדרן והקסום י
יהוה בבזל לאדן או בליעדיו והם קרובים בעניניהם
הטבע טבעו לחום ואצטר טיש בקצת מוניו כח שהוא
קר והלאדן עצמו הוא בסוף השלישית הנ ות הוא
מויק לעצבים ובו קבוק ועליו וציצו יש שוער ואמבם ה
הנקרא מבנו לאדן הוא חמם ומשחו פיות הצירים וכ
וכרעך העדי רבעו הוא חורע הבנים והוא מפרק
ובשיערב ביין ומר ושבן הורס ימנע נפילת השער אך אי
אינו מניע שיפעל כמי זה לחולי השועל לפי שהתבר ם
בעע הבכוח הנגעים תבשלי ביין יגעיל הרבה בתג
בהנגעים ואם עושים מבנו תחבושת יועיל שלא יוס שו
הנגעים הרעים ולבן קושים כבנו בשיחה כרוגע ויועיל
לשריפת האש כלי הפרקים והוא מזיק אל העצבים
אחרי הראש כשיערבו ביינו בשמן אירסא ודבש ונתן
יתך באבהראש וכשיקחו ביין השחור מבנו ושוחקים
אותו בקליפת רמונים ויוסף באזן המתלפת והמבית מ
בצד השן הנבאבת יועיל ואם עושים ממנו סעוש יהיה
מטונה לנקות הראש וירפא הגרות הישנה באזן וייבש
גנעיה אברי המזון כשעושים התחבושת מן הטרי ממנו
עם חומץ על השחור יועיל ואם תושים ממנו סעוט יה
יהיה בטובה לנקות הראש וירפא אברי הגעירה בש
בשישקו שיש אנגוסות ככיצו ביין לבן יועיל מבלטול
הגוף הנקרא דישנטיריאה ויושתהו שני פעמים ביום וב
ובשעושים התחבושת מן הלת כבנו ובראשי עננו יתיר
דם הוסת ואם יהעשן בו האשה אחר שתטהר ימנע ה
ההריון ואם תכבלהו האשה בתקנר ממנו בצד הראשי
ינוהר דם כת רהרוג הנובר והלאדן

יעטנו בו הסליות והמפל ויצאו ויציאו עיצר הבטן הא
הארסים כשישקו עקרו בחומץ ויין יועיל במשיכת הש
השרץ הנקרא רתילא בער׳

פרק תרנב קיקן ובלשון כאיכן הטהות הוא טרף כאים הטעם יוכא מן ארצות מערב וחטבו קצתם כי

הוא הסנדרום ולא נתאכת זה וזה שמעטנים בו עם כר
ומיעא המפעל והמגלות הוא צומד מעט העדיו ונקה
כמני הנגעים בהר ובו כח מוליד הרזון בשטותים ממנו
בכל יום ג רביעי זוז עם סכנגבין או מים אברי הראש
לא יערכנו דבר בקסרת כאב השינים אברי העין הוא מ
מודד הראות אברי הנשימה יועיל מעורב עם דבש מן
בקוצר הנשימה והמתאבקים מטפקים ממנו אברי המ
המזון בשטותים ממנו ג׳ שים עם סכנגבין ירוה הטחול
באד אברי הנעירה יציר דם תוסת כרכש

פרק תרנג קיטון ובלשי׳ בוטם היא מבאסר ט הנגלות נטחת לשון הטבע גרגריו הם מחממי׳ ומרככים אברי הגשום

גרגריו הם טובים להזת ולשעול אברי המזון
גרגריו הם מרככים הבטן ומיצו ועליו יועילו משלשול
הנערים

פרק תרנד ובלשון קנאבשי הוא קנבורש זרעו יוציא הרוחות וייבש והוא קשה העכול רב התערוב חזק הח

החום הקלוי ממנו הוא מתות הזק והסכנגבין הסרברי
ירחה הזק המורסות יועיל למורסות החמות והאודם ת
הנקרא חמרא בער׳ אברי הראש מיצו וכשיוחתו יועיל ל
לכאב האזן ואם ירחצו במיץ עליו הראש יועיל מהסם
מעטנים הנולדים בו וזרעו מכאיב הראש מפני רוע
ואמו ועצמו אברי המזון גרגריו קשי העכול רעים לאצ
לאצטומכא אברי הנעירה כשמרבים לאכול מקליפתו
יפסיק השכבת זרע

פרק תרנה קתאר ובלשון דרג גטום הבהות דברנו בשרשו באות הכף ושרפו הוא אך בקירא הטבע קר ויבש

פרק תרנו קי ובלשון באלי תגלות שורף ובברק ואגור והוא יתר חזק מ מגלות העדי יועיל בהבהק הם

המורסות והמבכים יועיל מעורב ויאכל הבשר הנוסף

פרק תרנז קטוליאה הוא שירא דיספניא ו ובלשון קטוליאה והטהות הוא

רקיעים לבנים מזוהרים טובים בטבעם באפורים ויש
ממנו מה שאין לו זוהר וגלו מבחר והתפרק הטבות ומ
והנגעים יועיל מרפת הראש וכש עם מים וחומץ והש
השרוף הרחוץ ממנו יועיל לנגעים הקשים ולהמר

פרק תרנח קרקסם ובלשון קלקאטיאה הם הבהות הוא צמח שיש בו ריח ם מהאטנאן הטבע חם ויבש בר

בראגה המגלות יש בו מליחות עם קבוץ והליטין אינם

דוכים ובהם נפת מעט אברי הגשום עודים ממנו ג
נרגור עם החלב ובער גרגרא יועיל אברי המזון
ישלשל המים הצהובים ובמ׳ זרעו ומיצו ראוי לק
לקרחת ממנו מן יחליש אברי הנעירה יציר השתן ויוליד
שכבת זרע והוא משלשל הברה האדומה תיוכיות במת
והמשקה ממנו משליש לירא עד שני שלישי ל טרא

פרק תרנט וקנטמבלטן קארשא הוא קאנר הטבע חם כראשנה יבש בשנית המפעל והמגלות שריפתו יבגע

יציאת הדם והמורסות והמכבים השרוף יבגע המפחת וכ
ובערבי מאק אברי הראש שריפתו תמנע רעיפת הדם

פרק תרס הרס קיטום הוא קרינולא הטבע חם בראשונה יבש בשנית המגלות הו הוא י קיק וכר וכו עצירות וכך

קרידו׳ אמר גאליעום כי ציצו יותר מהגל כמאמגנון
והוא מפתח העדי השרוף ממנו יועיל לחולי השרול וכ
ובש וקיקין וכו׳ רבי נרדע או שמן צנגנות והקטם יז
יועיל בהצבוחת הזקן הבני וחרות כשיבושל במקנת בם
משיחות והוא מקבץ השינים המורסות והסבנים יתקם
מורסות הירחה הלבנה וכשיבושל עם הבושים יועיל מ
מהמורסות הקשות ולהתיך המכות והנגעים אינו נאות א
אל המכות הטריות מהנגעים אבל הוא גוטם אברי
הנשום תבשילו יועיל ליצרות הנשימה והטוב ממנו וכ
תבשילו וציצו כליו מרקים בשולו יור יד מרגון
העצלים וגיד הנשה והמטן הקשות אברי המזון כשלבשל
בשמן זית יחכם האצטו ויטור קרחה אברי הנעירה יר
יציר דם הוסת ויוציא העובר וישבר החצן וכיס הזק
והכליות ושכבנו כחכם יועיל ליצרות הרחם ולקשי הם
השתן וקרדתו יועיל בהנחירה ובערבי נפאן בסימנוא
בשמן הארסים כשישקו מר ביין יועיל מהארסים ומנ
וכשמבציעים אותם יהרג השרצים והנגש

פרק תרסא קתאל אל דיב ובלשון א אינגשירפי׳ שור יורוב המגלות כ כחו מכח באנק אל נמר בונו׳

חונק הנמר אלא שהוא מיוחד אל הזאב

פרק תרסב קתאל אל כלאב ובלשון אינשרפיקטור קאנש כלוכיה הורג הכלב אברי הראש יועילו מ

מרעיפת דם אברי הנשימה יוליד דקקת הדם והוסם
יהרוג הכלב בהר ויוליד רעיפת הדם באפנים

פרק תרסג קטף ובלשון קאבלי הבהות הוא הנקרא אל מרמק הטבע קר עד ה השלישית הפעל והמגלות יש

בח בו מרקיק לבעלי הברה האדומה

פרק תרסד קרה ארען הוא מרצם הסים הבהות הוא נרגור הטים הנקרא

נסוך ברסם הבים והוא כב שם ורצוצח בבים העומדים המצע והמגל הוא ברחבם ומתוך אברי הנעירה יציר דם הסנ ויעבר חצץ והבריות בשיאכלוהו נא או מבושל וינע ויעל כנגעי הבנעים

פרק

תרסז קרע ובלשון רביטא הוא הנקרא הטבע קר ולח בשנית המפעל ז

המגל הנרק יזון מעט והוא במר לחתעכל אם לא יעבר קודם הנטול בעבור סבה לא יולד מכנו הערוב רע אם יש יעבר באצטו יערבהו ליחה רעה ויזהר מאתר לעכור כש כנגד העדות והליחה המולדה בעצמו אלא אם יעבר ע לין ודבר יערבהו ואם יערב בספרגל תהיה ליחתו ש טבה לאחוטים וכן סי נוסר ענבים וסי רמון אך הזקו לק לשון יכפור ובמכלתו כי יתילד בכנו בזון רוכה לכת ש שהתבר בו אם יהיה בחרדל יתילד בכנו ליחה רעה חר חריפה או כבלח יתילד בכנו ליחה בלחה או עם הקרבים הולד מכנו הערוב קובץ והוא בכלל בזיק לבעלי השחורות ליחה הלבנה והוא כשוכה לבעלי הגברה האדומה והרובי בכנו אתו נכנס בכלל המשים ולא יפעל שום דבר לא ק קו לאדום אך אמנם שיאכלו מכנו בעבור ערבות טע טעמו אברי הראש מיצו ישקיט כאב האזן החם ובל שן עם שמן שקדים יועיל לטורפות הבוח והשרגאם והוא מקל לכאב הגרון אברי הגטום העשוי מכנו סויק יועיל בהשקד וכאב תחות הנולדים מחום אברי המזון המבשלין יועיל בהתדרמים החסים באצטומכא וים ומי בזן היין הנתון בתוכו ואחר כן במתפקים מכנו יד ויקל וקושים מעט בכוצרו באב חשיבים והוא מהרבורים השלדים חרי הא צטומכא ואפי אצטו המחוררים ואין קושה אל האצטו אלא בעוא ונוקב לבעלי הקדחון גדול צורי הנקידה בשיעכשבו מכיד בדבש ויעשם בחים כש עזק יובכו הטבע וכן בשמבנים אותו בחול ובושל ב נבי שהוא המתים ביצים במ ברי והוא הזק הזה אל הם ובעגוסבל שכן אל הקדן הקדחות יועיל בקדחות הגברת האדומה׃

פרק

תרסח קתא ובלשון קוקומיר הוא קונג קנזנברי אבר והם קשאים וז

הרקו זות במובה בקרע הבלפפונות והיותר משובח בכנג והדר רקיק הוא המבושל הטבע קר ורטוב בשלישית המעלים והמגלות ישקיט החמם והגרה והאדומה אך לו ליחתו רעה ומובנה אל העצמם במורות הקדחות הקבועות ו ואמנם יותר בכתר אל החמבר בכנג ויש בסבושל בכנג הדוק ויותר משובח ורע בורע הכרפפונות והכרעמות יותר מוכים להתעכל והוא עובר בנידים גם ויוליד קדחות ארוכות הכבע נקם אבראש או חוזק לחבת האצבע הכורסות והמכבים יקסם בורקע עם דבש על האודם הנקרא שאבעיבי הגדר בוריחה רכבה ויועיל מכבנו אברי הראש בכריחת הו רבי שיאריע לו עלוף ונבערבי נפש ישוב רוחו אליו אברי המזון ישקיט הצמא והוא טוב לאצטו׳ אלא שהוא מעט ה׳ בול ובמשנותים בעקרו שני אגגולסות עם ערובבאי יקיא ליחה דבבה ודקה אברי הב עירת

יש בו הגרה ורכוך ויועיל מכאבי הכליצים והאמת וה... נאות לכים השחן והוא פותח התגרה בהאבקיה הארסים יועילו כנשיכת הכלב השוטה׳

פרק

תרסט קתא אל חבואר ובלשון קוקומיר אסינינש הוא קנובי אמר

הכוחת הוא א לן שלוקחים מיצו וזה שיוקח הפרי בסוף ימ ימות החמה אחר שיתכרכם ותולין אותו בחתיכות בנגד כד כדי שיצאו מימיו ויצללו ובייבשים אותו בקערה על אפר חם ויושם על לוח בצל ואם תהיה משובח בכנג הוא המכורכם הישר בכמו וקשואים והזק הבריות והם המשובח כמיצו הוא הלבן החזק הקל הרוכות לבצל וזה החזיר והוא אל עצאל ושנתערב בו מכנו מעט והטבע חם ויבש בשלישית המפעל והסגלות הוא כתוך לעקר ועליו ופריו וכרקו ויותכו קליפותיו מיבשים יותר וטיק ש שרשו ועליו יועילו בן הירקן העדי האבק העשוי מכנו יטיל הסבנים השחורים אשר בתגבורות וינקה טנופת הם הפנים הכבות והנגעים כשעושים מעקרו תחבושת עם קמח שעורים ויתך המורסות אשר בריחה לבנה והוא בפתח המכות ובל שבן עם צבע אל נטם ויותר מיצו המורסות כשורים היבש מכנו על הגרב ועל השחין הרק הנקרא קובא בערבי יועיל בהם כלי הפרקים יועיל ם בכאב הפרקים ואם עושים חוקנה בבשולו יועיל בגיד ה הנשה ועושים מכנו התחבושת עם חומץ אל הנקרס יועיל אברי הראש מיצו יתיך כאב הראש הגם בערבי שקיקא וזה כשיעשו מכנו סעוט עם חלב ואם ידכרכו בו הנה הנתרים מעורב עם חלב ידיק והתרונים רבים ויועיל בב בכאב בובע הראש בער רא אל ניצא ובכאב הראש הי הרטן ומיץ עליו הוא יותר הולש ובשישו מכנו ישקיטם בכאביה אברי הנשום בשבשלים מיצו הוא נאות הרנה כי שיש לו רוע הנשיכה ובלכרכים בן הגרון אל ה החניקה הנגררת מהליחה רכנה וזה כשיצו מעורב עם דב דבש ושמן זית אברי המזון יועיל בן המקוי בערבי אסתסקא וזה שיוציא הסיבות ויועיל הועלה נרולה ם מאין הזק וזה כשישקו מעקרו שעור ב אכתלונות וחצי וכן כשיבשלו חצי ויטרא מכנו עם שני חכנין יין ויעותה מכנג בכל יום ב אגולוסות עד ה ובשישקו מעקרו אונגלוס וחצי או כקלפתו ורביע אנגולוס כים יקיא הר וזה הלבנה וסרוח ארוכות ושלושים טבימיו עם בו הרבש ויועיל הנעדת חוקה ויציאו הליחה הלבנה והאדומה בגר מאין הזק ומאין רע רוע אל האצטו ומבח שישב בשלשלו שיעורב כמיצו ב בגלים כלוח ואחרקושים מכנו נרגרים כמו הבוכבות וגם ויגביעותו בבים ואמנם אל הקיא יוקח מכנו מעט מוקד ב בסים ומלבלבים בן שרש הלשון ונה שכנגרה ואם תרצה שתהיה מבוהר יותר ויותר חזק שתעשה בו זה עם שבן זית ושמן שומשמין ואם ירבה הקיא ונשקה לשותה יין עם שמן זית וישקט הקיא באותה שעה ואם לא יספיק זה תשקנו כג כוס השעורים עם בים קרים והומן אברי הגעירה י שלשל הליחה הלבנה והדם ומיצו יחדיד הנתן ודם הנדות ויפגיד העובר באשר תקברוהו האשה׳

פרק תרסט קרן ובלטין קורנו המהות קרן האיל והעז יבדקו השינים בכח
ניהוקר בשר השינים וישק ס׳ כשר באב השנים ויאות לש לסרפם עד שיתלבנו אברי העין קרן האיל השרוף הלבן כבו הבלח ורחוץ יכניע והחבורים מן העין אברי הנשום קרן האיל השרוף יועיל ברקיקת הדם אברי המזון איננו מועיל לאצטו׳ ויועיל מהרקן אברי הנעירה חשרוף הרחוץ יועיל מהרש נטיריאה ׃

פרק תרסט קרן ובלשון ארטינא המהות הוא אגנרא

פרק תרע קטאה הטבע הוא חלש החום חז הזק והובש הפעל והסגלות יוליד השתורה אברי הנעירה יועיל מן השקוי ובערי אסתסקא וכהשלשול ׃

פרק תרעא קואגין ובלשון וינטריש הוא ק קורקבן הסגלות קורקבני ת העופות רני הכזון וכן התרנגולים לא יתעכלו כמהר אברי המזון השבן כי הכיס הפנימי אשר בקורקבן כיבש יועיל לפי האצטו׳ וכאבה אמר בן כם יא כם קורקבן התרנגלים

פרק תרעב קוקי ובלשון קוקואון המהות היא חיה תרלן הרבה ונבאת קרוב בכח החיה הנקרא בכביד אברי הראש בשרו יועיל ם בהכפיון אברי הנעירה יועיל בחניקת הרחם

פרק תרעג קנפר ובלשון אידריסיאוש הו הוא אריכון והוא קא קפוד המהות הברברי מבנו ידוע והררי הוא הנקרא דולדך בעל הקוצים ובעל החצים והוא קרוב הטבע מן הברברי ואבנם הימי הוא מין בהדג אמר לו קליפות ז ובערבי צרף הפעל והסגלות חלבו יכנע שפיכות הדם החמורים אל הקריכים וכן בכח הרגש וכאפר הברברי וה ואשר תמרוק והתיך ובטול הרגש והבשרות העדי הקפוד הברברי הידוע יועיל בחולי הפיל ובערבי דא אל פיל וב ובשר הברברי יועיל בהנרכות וזה ברוב התוכו ויבשו ושריפת עור הקפוד יועיל בחולי השועל כשיעורב בזפת הנגרסות הקפוד הברברי יעורב עורו בתרומנות הערב ויו ויועיל והבשר יועיל בתחזירים והגידות הקשות כלי הפרקים בשר הברברי יועיל בהפלא וכתקוון בערבי חש תשנג ובחולי העצבים כלם והפיל אברי הנשום יועיל בשר הקפוד הברברי בהפיל אברי המזון יועיל בשר ה הקפוד הברברי יועיל ברוע המזג והכלות כמנו עם סכב כבנובין הוא משובח אל השקוי וכן בכבדו מוכבש עם חרם על השמש אברי הנעירה והברברי משובח לאצטו ירכך הבטן ויגירו בשר הקפוד הברברי יועיל לבי שישתן כם במשכבו בהנערים עד כי ההבורות אכילתו אפשר שיעציר הבטן הקרחות בשר הברברי יועיל מהרשנות הארסים יועיל בנשיכות השרצים ׃

פרק תרעד קוח ובלשון קוכוני המהות הטיהה כשתתף עמו בכל הטבע בשרו יותר דק שבבשרים העדי בשרו ישמן אברי הנשום בשרו ימרוק הקרבים אברי הנעירה בשרו קל יעכור ויוסיף כח

פרק תרעה קנברה ובלשון קנבורא אברי המזון כאשר יתעכל יוזן הרבה אך הוא בעוכב העכול

פרק תרעו קום קריש ובלשון קנוסומט ו ריאיש נזכר בפקד הכנן אברי הנעירה משובח לנגעי הכליות וכים השתן

פרק תרעז קלב ובלשין קאלאב המהות הוא טליאגם שוליש או נרגו שוליש בלעז בליקא המהות הוא כאש הגרי והוא כנג זרע הפשתה ויותר גדול מעט נוטה אל המרות הטבע קר בראשונה רטוב בשנית אברי המזון ימור הפוקה ובערבי פואן אברי הנעירה ישבור הצץ הכליות וכים השתן והוא טוב לשלשול והבטן

פרק תרעח קישור ובלשו׳ קאשור ומן הוא אל עסד ונזכר באות הזן

פרק תרעט קת ובלשין קות והוא אספטרא והוא אספסתא בערב׳ רל׳ בסמו אבהמות כלי הפרקי׳ אל קאת תועיל אל הרעישה מתמיד

אות הריש

פרק תרפ ריוואן ובלשון ריוואן הוא ידם אברי הנעירה טוב אל הטחורי׳

פרק תרפא ריואן כליבאני ובלשון ריואן פלבוני קא כלומר חוסטלא המהות הוא הנמצא בסורי אצפהאן וידמה אל השבת וה הרטוב ועליו כבו עלי אל כ..בי והגבוהיו קטנים והם נ נכרכים על אילן כמו הלבלב ויראה שיש לו הלוף וחמ אלו כי המאמר נב׳ ה שהוא הנקרא המקום וכי הנמן הו הרטבים שהוא ריואן כליבאן הסגלות הוא מרכך המזון ומיבש המורסות והסמבנים יוסם עם חומץ על הפוס הנקרא חמרא ויועיל ויכשיחו בו על המורסות הלבנות ה ויועיל המכות והנגעים יועיל כשימשחו בו על הנגעי הנוסמים כלי הפרקים ימשחו בו על הנקרא ויועיל ה והוא סגלתו אברי הראש יועיל במקום הפה הוסטם ימשחו בו על מניבות הגעדב ויועיל

פרק תרפב ריקי אל המא ובלשו׳ פפאס קלוסבר ם איש קסלורח ה׳ מריעה הזונים והבהמות המהות הוא עשב שיש לו ש נרעים כגרעני הדם וקרוב מהם אך הם יותר חזק׳ הבהמ וחוכה חבה אל העדשים הנקודים כגון המטעם מפם קטנה

גריסה הטבע חם בראשונה לח בשלישית · הפועל הסגולות הוא רקק לא יזיק לבחבות הרעים כשנו העדי וכפלי יפחר השעו׳ הארסים הוא ארס אל השרצים

פרק תרפג רקה ובלעז רובא הוא אל בנדק הבדי והוא פרי גדל כגודל אל׳ ב

נגדק והוא כתקסקס ויבקע ויצא ממנו גרגרים כמו הגר גיר׳ הטבע חם ויבש הבורסות והסכנים ימשחו החז החרים עם חומץ ויועיל הסבות והנגעים יועיל כשערב תחכך כלי הפרקים ישבר הרוחות המזיקות אברי הראש עושים ממנו מנוש אל הלקיה והגדל תועלתו וכן יועיל ם בנגב חצי הראש והוא שקיקא בער׳ ומכאב הראש הוא ל צרע וכן יועיל המנוש בכנו כחכפין והפשטות הסלאנביניאה וכבר נכו המנוש העשוי ממנו ג ימים וח והוא בנגד בתגורים ליהה לבנה ם רוכה ומסד התולי ב מים ג יועיל בכן הרוחות אברי העין יועיל כשמי הוורדי בעין שמחולים בו וכשו כרין קטן ממנו וכן יועיל בריות הש הגבל ונקרא סגל בער׳ והמכרי סעל העין ועושי׳ ממנו כנוע עם בי כרונטש וכמהלים בו עם אתמר לעוות העי העינים בער׳ והל׳ אברי הגשום ישקו מעקרו משקל שני בני זהב גיין לחולי הכליות הקר וכע׳ דא אל נגב הלקוצר הנשימה ומועיל הישן ודקיקה הדם מתחתה וזה כבת שרש ה מקבוץ אברי הנעידה יועיל כחקוא והשל אהל וכע׳ הוא וישקו ממנו משקל כ׳ זוזים אל האצטום וכאב הרחם ויועיל גם עושים ממנו פתילה ונקרא פרזגא בער׳ וזה אחר שמחכמים אותו יעיר דם הוסת ויוציא העובר וכן יפעל ם בינו ויבלבל המרה האדומה והליחה הלבנה והבוסרית ב כמבן והמרה האדומה בכל הגוף מאין יניעת ומאום עד שהוא נגד מתגרעות ויסודות וכן הזקן ויכתם בערבי כלף גמוגא ויסיר הקולון והמשקה ממנו נ׳ דרהם והד הדרהם ומרית נעם יין מתוק כמשקל׳ם אותו עם כבמנגין ו והגהה מעורב עם בשרסלין ודוקו וגרגרים בו סם ונואת תועו סלשולו ויחזקנו ושעורו לכל דרהם ממנו שלשה א שלשית מסקמוניאה ואם שר שיקחו ממנו משקל זוז ויין וזק וישם בין מתוק והסקמונין וישב בו שעה אחת ואח ומב יבושל אותו היין או יושם היין בערשי׳ או כשעורים נבשר התרנגולת השותים מפרק ומערבים בו הסקמוניאה הקחות יועיל בקדחות הרביעית והוא תריאק לנשיכת הע עקרב והשרץ הנקרא רתילא וראוי שיקח בקליפתו הגל הקליפה כבו ערשה ועושים ממנו מעוט לאדם התנשמת

פרק תרפד רבונר ובלעז ריאובברבום הבמ הבראות יש שמזייפים אותו וזה ש

שבשל ויקח מימיה ואחר ייבשוהו ומוכרים אותו כמו ש שהוא אך יהיה צו עבה ויותר חזק הקברון והוך יותר חזק הת התוך ופתות הקברון והוא הזעפראן בצבעו הסגולות עצבו בתגבורות ואריך וכו עפרירות כתפעל בו האש וכן רותו הקברון יהיה מעפרירות ויש גם כן נמצא בקברונו עפרירות אצל יועיל בו כפעלו וישלם בנקות העפרירות ממנו והוך גוף הקברון העדי יועיל מהכתם והסכנים הנשארים על על העורות כשימשחו בו עם החומץ וידוקו בו המורסות ע

עושים ממנו החבשת עם קצת הדבורים הלחים אל המורסו המורסות הקבות והנגעי׳ יועיל כהשחין הדק וכער קובא כשיעשו תחבושת עם חומץ כלי הפרקים יועיל מאד כאגפילה והתבאה אסר אל נחיריהמשקה ממנו שני זוזים מ בזוג בין מבושל וישקו ממנו אל הרצון עם יין ריחני וכן בשומשמין כשמנו לרצין העצלים הלמכאובם ואל׳ השאג המחודשת ויועיל כהחותר בער׳ פתאק אברי הנשום יועיל בקוצר הנשימה ורקיקת הדם אברי המזון יועיל לכבד ו ולאצטו׳ ולחולי הכאבם ומכאב׳ הגמיסוי ומתפוקת ויעשו ממנו תחבושות אל הטחול אברי הנעירה יועיל כתגורת וע ועקיצת המים והדשנשריאה ובאב הכוליא וכים השתן ו וכאיבי הרחם ורקיקת הדם הקדחות יועיל כהרשמות וכאבו לחם הקצים הארסים יועיל בנשיכת השרצים ומן התורנים ושעור המשקה ממנו כשעור האגריקון

פרק תרפה ראוינפנ ובלעז פניקלום הוא פניוד׳ או טראגוד והוא

סומר בלעז פרס בר הלכא הבורות אשר יהיה זרעו לחוץ הבושרת וכחו קרוב בכח הדברי אך הוא יותר חלש ויותר חזק מן המדבר הגדול הטבע המדברי הוא יותר חזק החום והיובש ויותר ראוי לשלישית ואבנם הפרדיי יהיה חזק בשנית הפועל והסגולות יפתח אשי הכבר אברי העין י יחדד הראות וכש׳ שרפו ויועיל מתחלת המים וכעת יריד ירידתם וחשב דיאסקורידס כי השרצים רועים זרע רזיינ כשהוא לח כדי שיחזק ראותם והאפעים והחיונים כשחבבים בן עיניהם כשיצאו ממקומיהם אחר ימות הגשמים כדי להאיר עיניהם אברי המזון הלח ירבה החלב וכש׳ הפרדסי אברי המזון כשישקו ממנו במים קרים יועיל מהאסטנגנם ות ולת ולהבת האצטומ׳ ועקולה בת עכבו מזונו רע אברי הנעירה יעיר השתן ודם הוסת והמדברי ישבר החצץ ובמדברי ז והנהרי תועלת אל הכוליא וכים השתן ויועיל מההלת הש השתן וכש׳ המדברי ינקה הולדת וכשיאכלו עקרו עם זרעו זרעו יעצור הקדחות יועיל מהרשנות וישקוהו במים קר קרים ויועיל מהמשנסות בקדחות ובהלהבת האנשטמכא הנולד בער׳ הקרח הארסים תבשילו עם יין יועיל בנשיכת השרצים וכן עם המים ועקרו ירוק ויוש על נשיכת הכלב השוטה ויועיל

פרק תרפו ראצנך ובלעז ראביה והוא גם נקרא ברצרשא הטבע קר ויב

ויבש הפועל והסגולות קובץ ומיבש מזיק ועוצר ויבש ז שפיכות הדמים וישקוהו חומץ אברי המזון יחזק האצטומ׳ בסומקותו עם הדם אברי הנעירה יעצור הבטן

פרק תרפז ראזיגנ ובלעז ראתימני והוא הד הדירבאדפין ונקרא קרלופאציאה נ

והוא שרף הלוטם בער׳ עבאנ אל צנובר ואולני טורין בא בארץ הצבי ארז הטבע חם בשלישית יבש בראשונה הסגולות הוא כמעביר הבשר בנופות המעוגנות אך יעורר חולאים בנופות הדשנות ויש שמרפאים בו הנגעים עם גלג גלנור והתעורקים ומרוכה להם

פרק תרפח ראמן ובלעז אינולא הוא אינולא ם א

הפתות יש ככנו פרדסי וממנו מין בל עלין כמנו יש במו
זית ועד כיהפשטו על הארץ כמו הגאמס ועלי הערשים
רנתר בו ועיל טוב עקרו הנבחר שבו בה המשקה העשוים
ממנו חזק בפעליו והזהר מטובה ממנו המרוקה בחומץ מ
בשבר התום   הטבע חם ויבש בשלישית ובו רטבה יתר
יתרונית ולכן איננו נחתם והגוף כשיפגשתו המפעל והכב
והסבלות יועיל לכל החליים והכאבים הקרים והתעוררות
הרוחות והנפחה גנבו בה ממרי וכן התרוק כופלג בלי הפרק׳
יועל מגיר הנכה ונכאב הפרק׳ עצמו ועליו בתחבושת
יועיל מן הכאבים הקרים ורצון העצלים אברי הראש הו
הוא כבאיב וראש אך יותך באב חצי הראש אשר בליותו
לבנה ובער׳ שקוא וכש׳ כשמשלפין אותו   אברי הנשום כ
בשילפוהו בדבש יעמד על הדקקת והוא משובח
המפעל כשיערבוהו בשרקות הנקרא אל עוק המנקה הח
החזה והוא משובח הלב ומחזק ויש שעושים ממנו משקה ו
זה שיושקה ממנו חמשים שקלים ויושם בששה אגולטות ע
עסים ענבים ושירים ממנו אחר ג׳ חדשים וינקה החזה והר
והריאה · אברי הנעירה תבשיל עקרו ושלשל   איברי ה
הנעירה וכש המשקה העשוי ממנו וכש יקחו הראשון לא יצ
יוצרך להשתן בבל שעה הארסים ויעל בנשיכת השרצי׳
וכש חבוצרי

פרק תרפט

דבר הוא אפר הסנלו׳ בלו ממרק
ומיבש ואעפ׳ שהוא מתחלף וה

והרחוץ ימעיט התרוקי ויוליד בו יצפר ויוכש כאון נשיכה
ומי תאפר נכנס בכבים המעופשים והוזותר חזק שבו.ם שי
האפר כתאנים והזיתים והוא יותר בטרק מכל מיני הא
האפר וידכה נכהם פתוחים בזה ובאפר המוריון כמרק וכ
ומעפש ואפר העצים הקובצים כמו הלוש ובער׳ בלוט וכ
ובלעדיו יעצרו הדם המודבות והסבנים אפר הלש אה כע
בער נקרא עסרא הוא טוב לגרב והשחין הדק ובקר קוכא
בער׳ כשימשחו בו אברי העין אפר הבאזרין יחדד הראות
אברי הנשום אפר הבזרין יועיל מהאסברא כער׳ ומחא וכ
וכש׳ עם חרופת הציצים ובער׳ כי כש אטוף

פרק תרצ

רגל אל גראד   ובלשון פיש
לוקוטשי כלומר רגל התגבים

הפתות הוא הולך על דרך בקלא ימאגיאה אברי הנשיכה
החזה ממנו יועיל מהבלין ובער של הקרחות הבשילית
יועיל כמו תנעלת הטרסק ובלעדיו וזה בקרחות רביעית ו
וקרחה הדם בעיני מטבקא והגמולה והוא מטרשראום

פרק תרצא

רגל אל גרבי בלשון פיש
קודינגט הוא רגל עורב

פא קורבין אברי הנעירה פרש העצב כשיבושל יועיל
מן השלשול הישן ואמר פרוס ובלעדיו שהוא מגיד. מן
המולון כמו כן ועושה מעשה המכנגבין כאי הזק

פרק תרצב

רכא ובלשון גראגטום ופרטו
רכומים והטבע המתוק ממנו קר

בראשונה רטוב בה והחמוץ קר ויבש בסנית המעלות ה
החמוץ יוסר הגרה הארוכה ויסגע שפיכת המרות לקר
לקרבים וכש׳ המשקה העשוי ממנו וכל מין ממנו הוא קו

טבין הוא ממרק עם קבוצו   המורסות והסכנים נינוח
הרמונים עם דבש עושים מהם רטיה לנלאי התבורות ו
והשחינים גרגרי הרמונים עם דבש יעשו מהם רטיה לנ
לנגעים הרעים וכן פרחי הרמונים מובים לנגעים הרעים
וכש׳ כשהם שרופים והגלנגאר ידבק המכות בעודם הם
חמים והרמונים המתוקים הם מרכבים וכל הרמונים כנ
כעשי החוטה והוא משובח והרמונים אשר שהם מעילים
אל האצטו׳ כן התפוחים והחבושים אך גרגריהם הם רעים
והיותר קובץ שבתלקיהם הם פיות הרמונים ובלמרם טוב
קובצים גרגרי המתוק מהם ובלעדיו אברי הראש גרגרי ה
הרמונים סחוטים ומעורבים בדבש יועילו כנגד ופה כ
כשימשחו בו ואם יבושל רמון מתוק ביין ויוזק אחר כמ
שהוא ועושים תחבושת לאזן יועיל מהמודמא הנולד מ
מנעלת גדולה ויין רמונים ותוכם יועילו מתגבורת היין ו
ועסים המתוצים יועיל מהגדים אברי העין מין הרמונים
החמוצים יועילו מהצפורן בער׳ טי פא אברי הנשום הח
החמוצים ועכו החזה והמתוק ידבכחו ויחזקוהו ומשכה
בי הרמונים ממי הבשר יועילו בדקקת הדם וכל מיועילו
מדפיקת הלב   והם ממרקים הכבד והקרבים   אברי
המזון הרמונים החמוצים שכהם מתיקות ובקר מרי יוע
יועילו כלהבת האצטומ׳ והגרש העשוי ממים יגביד תאוו
התרות וכן עסיסם ויותר הרמונים ומיצם המתוקים אחרי
אכילה יםבע עליות העשן א׳ הראש ולח יותר ראוי כמ
שיקיימהו וישוב החוזרים לבשה אברי הנעירה החמוצי׳
יגירו השתן מהמתוקים ושניהם טיורים וגרגרי החמוצי׳
מעורבים בדבש יועילו כנגעי הענבות והחבולים יוקא
אל האצטומ׳ והמעים   והגרש העשוי מהם רל הקליד
יועיל משלשול הארוכה ויחזק האצטו׳ וקליפות עקר הר
הרמונים עם יין מבושל יוציא התולעים ונרגרי החלחן
ובער׳ אל קרע אם יאכלום כמו שהוא או שחיים התבשל
הקרחות הרמונים והחמוצים עבים מרוק ובער׳ מח יין
יועילו מהקרחות החדות ולהבת האצטו׳ והאלמ המתוקים
מעסים הרבה יתיקו לקרחות החדות

פרק תרצג

ריבאס ובלשון ריבים הוא הנ
ריבבואש אטנולא ה.הוה בו

בכה חמוצי האחרונים והגוכר הטבע קר בשלישית וב
ויבש בה המעלות ירוק ויכבה הדם ויפסיק הזוב ויועיל
מהמורסא הנקרא מעין העדי יועיל מהסבנים הנקראות
הצבא והבועלות הנקראות גדרי והבחורות הנקרא מאגו
והדבר אברי העין יחדד הראות כשיבחלו בו   אבר׳
הנעירה יועיל בשלשול הארוכה

פרק תרצד

ריח בלשון פולסי הוא ריאמ
הסגלה מוטה בקצת נוס׳ לליזה

לבנה וכוח צריך עיון   הגבוה והנגעים ריאה והבל ה
הרפא הקליף ה.ולד ברזל מלחין והבעל בשלשולים א
אותה חבה   אברי המזון הזה של העגול אברי הנעירה
בו עוצר השתן

פרק תרצה

רכסה הוא רחבה   ובל׳
ראבמבאש אברי הראש יועיל

ברדתו עם שמן בנפמת בצד המתחלף כמאב חצי הראש
והוא שקיק בער׳ ובצד המתחלף כאון הנכאב׳   ויועיל
ונעשי

במו סמים לנערים אם יוסף כמנו באנגם חויעיל לכח ס קהלר להם בהרוחות אברי הגין יקורב ברחתו בסים קר קים וכחולים בכללו בן העין ויועיל אברי הגעירה אם אברי כי ההבל שלו יצל העוכר כעשון והארסים אשר בן גלסריק בי ייבמו ברחתו בכלו וברכות בצל וכוחלים בן ב בגדנסיבת הגפעה ויועיל ואיני כאבינו ואמיד קנתם ב ביניסוה ולנשיכת העקרב ותשרף והדבורים ויהיה מנעיל ג מאבי חונב שנה במסירות

פרק

תרצו ובלשון ראסאש הוא עמרא הבהות ככר נוכר בגלת אם ב רו הוה הנקרא קלאני ואכפידאג ואולם האספידאג העשוי כ כמנו ויצר עשיתו וצריתיו באקינון השבע רקיק וקרו חם מכלות שריפתו ויוכך ורטיב ויותר חתכות הדם וזה והאספידג העשוי כמנו צינפר ברקיקות כח ודוחה לכח ה המתיא השרף והעוצרת המחתך הוא כבח העוצרת הש השרף הם רסות בשיחבבו באספידג ביין או בדבר אחר עם בחר המיצים הקרים ויועיל לנגעים המכות יועיל כה סמים ותחבושים והאספידג יכלא הנגעים ויצנרם וארסים בשירבבו בהספידאג העשוי כמנו על נשיכת הע העקרב הוא והתגין יועיל ואות להסכר ברחתו בשיסות גשיקהנו

פרק

תרצז רעאדה ובלשון רבאוארא הוא ב דמהרעש אברי הראש כי הנקרא רעה בשיוסם על ראש הגבפה יסיר הכפין אבר נאלי שהא יצול נר נח כל זמן שהוא חי וכבר נסיתיו לא פעל זה

פרק

תרצח רתיגא ובלשון ריאי אבן הבהות אבן כמו הסרטן השבע קר ולח בגנת המגלות מנגב ומבריע והוא בכחו קרוב מן הסרטן אברי העין יחדד הראות

פרק

תרצט רוביאן ובלשון רוביאן הוא לנגושטא והוא דג המגלות יבש יכשיר הבוון ומבליח הישן יוליד השחורה אברי הנעירה יוסיף בטפת הזרע

פרק

תש רעבות ובלשון ראוטובא הבהות ה הוא אלקמת וכבר זכרנוהו

פרק

תשא רכביה הוא דג ששמו קמבריש ובלשון רוביהו השבע אשר בן נסריא שהוא חם בתלנגרשא אברי הנעירה יעורר תאות המשגל

אות השין

פרק

תשב שקאקיק ובלשון שקאקן הוא רשילא ויא פסטרנא הבהות נקרא שקק אל נקבן והוא ורד אדום חזק הצבע השבע חם במנית רטוב בו המפעל המגרות הוא רקיק ומבריק ומ וחזק ומוסיף ומפתח ומחתיך העדי ישחור השער מעורב הבקעות אגודים ובשירקחו עליו ועגפיו כמו שהם יכשיר ה

העשר המורסות ומשחו מבשילו על המורסות מאשנם ק קשות ויועיל ויורקי כו בעבור הגפה הנקרא רמאסל והם והמכנים הרבים המכות והנגעים הרכם כמנו יועיל כן הנגעים המטונפים והמרים וכן בן הקלוקי והוא אנקה הנגע הנגעים אברי הראש עושים ממנו סמים לנקות הראש וחבות הלעסים עקרו למשוך רטבת הראש אברי העי ם כרצו יועיל לחדד הראות ולגבורה ומבני הנגעים בה יב ובשיבושל ביין מבושל ויעשים ממנו תחבושת ירפא המ המורסות והקשות בצדי העין אברי החזה כשיבושל עליו עם עגפיו ועם ברק השעורים ואוכלים ממנו יוציא החלב אברי הנעירה יגדיר דם הוסת

פרק

תשג שידראג ובלשון שיטרשיני הוא זרע אילן קנבורש המהות הוא ז זרע אילן אל קנאב ובכר דברנו כי הלבן יש לעין בשני ש שערים יותר חיש ממנו בין פרסי ירוק וממנו מרגרי אשר הגן המדברי וימצא אלנו בבד בר שאין בו ישוב והוא כמו שית ועליו יהבי עיזים הלובן וסרזו כבון הצלבר וגרעיני דומים של ת הגרים הנקראים הב אל סבנא והם גרגרים יע יעשה ברם שמן וכבר דברנו כגרגרי אל סבנא השבע ח חם ויבש בשלישית המפעל הקבב המדברי יתיך הרוחות ומכש בבטן ותעורבו בקמח ודע המולכות הקנב המדברי בשול עקרו כחובש במורסות והחמות במק במקוסות הדבקות שבגום ולנות שאינן מנות יסקיש החום וחתך הקושי אברי הראש יכאיב בחוטו ומיצו ימשו כמנו לכוב האוזן הנולד בעד מנורא שהוא מרסכת באוזן וכן ש שכמנו ועליו יעשו הדלפת בקראש אברי העין ויחשך הר הראות אברי הבוון לאצמו אברי הנעירה ייבש שכבת זרע וחלב חשרא המדברי ישלשל לגם ויושב וישרא ם במיצו עם חומץ אל העורר וישלשל העצירה הנולדת בה בהלבנה והאדומה ויעשה פעמיה אל ערבאם

פרק

תשד שפחתרג ובלשון פומיש טיר טירי הוא פרח טירא המבחר המטובח ממנו המבחר הוא הירוק והחדש החריף המרירי ה השבע קר בראשונה יבש בשנית המפעל יחזק הדם ומפ ומפתח ויש בו קור מפני שבו מטעם הקבוץ יחם מפני שב שבו כמטעם המרירות והרגע יותר חזק המבות והנגעים שוחים ממנו לחבוך והגרב אברי הראש יחזק בשר השנ השנים אברי הבוון יחזק האצטומכא ויפתח אסמי הכבד אברי הנעירה ירכך הטבע ויגיר השתן והמשקה ממנו שעו עשרה זוזים עד חצי ליטרא עד שני שלישי ליטרא עם מי סוכרי ומהרכב ממנו מעורב בבשול מרבבלס עד י זוזים ומחזק כמשו הוא כב עד ז הזמורות תבורחו בגרב וכן הבקרחות הרעות חצי משקלו שני כבו והוא שיני

פרק

תשה שיטרג ובלשון שיאטרני נק נקרא ביק ויא פוריא המהות הנטרי ממנו הוא חתיכות עצים קטנים ודקים ויש לו קליפה כמו הקרנפל ומחבור ממנו נוטה לאדום ומשחורות ותמי ומשיטרג יצמח בקירות הישנים ובכל מקום שלא ונפל שם סלג ויש לו עלין כמו עלי אל חרף יוליד ביצות החם החמה והוא בגודל העלין ויוסף פעם ויקטן עד שלא יוכל להראות האין

לו ריח והוא כמו אל חריף ופעמו וריחו דומה אל
ו קרדמוניאה וכרוי כבותו והטבע חם ויבש בסוף השניה
הכנלות דם כנגע ודומה כעשו ורידו לקרדמאנה וכן בח
העדי יעשו כטירוח אל הבהק הלבן והצרעת מעורב עם ח
חומץ ויועיל הב כות ימשחו בו אל הקלוף והגרב מעורב
עם הומץ ויעקרם כלי הפרקים אם ישתו ככנו ל׳ כאיבי ח
ו פרקים ויועיל אברי הבמן ימשחו על המחול ויהסרנו
אברי הנקיון ח אברו בי הליית עכרו על אין כעל באב בים
חשתן ישקיפנו תבורתו פוא

פרק תשו

סילם ובלעין שאבריאלים הוא ב ניאלא ויא נואל הטבע אמר
נאריניס כי ייחכן שיהיה חם בראשונה המגלו רקיק בפרק
וכהיך העדי יכסחו בו על הבהק עם גפרית ויועיל
רב ורכות יחיך הבורכות והחזירים מעורב עם זרע פשתן
ויפיה אותו עם צואת היונים ורע פשתה הכבות
יכשהו בהצמח בכנו בהחשה על הנגעים תורים אותה ע
עליהם ויועילו וימשחו בו כבו בן על השחין הדק הנקרא
קובא בקר ויועיל ויש שישים על הנגעי עם קליפת הצנון
ויעשו בכנו תחבושת וח עיל כלי הפרקים יבשל בבני קר
כרטאן ויעשו תחבושת לניר הגבה ויועי עם צעתר אברי
הראש ישקנו הכבוכה הנקרא כדאר אברי הנעירה כשית
כשתעשן בו האשה יעזור על ההריון וכש עם צעתר
ואכר אחד בכם ויסקורדים עם קבוה קרי ובורא ודרפראן
או לבונת

פרק תשז

סיח ובלעין שטיחא הוא כינטעריא תמוצת השיח שני כי
כיני האחד כדם סוריי עליו ועציו חלולים ואבנם יעשה
בעשן והאח עליו כבוקשרעא ונבע לו כמו כן מין שלישי
נקרא טריקן ארבטני כבורכם נקרא אפסנתין כחרי הטבע
חם בשנית יבש בג׳ הנבחר והיותר טוב הארבטני והאלות
כל מין כבנו בחוך ומויך הרוחות ובו קבוץ פתו מקבוץ
אפסנתין והוכן יותר כחוכו וטרידתו יתירה ובו כליחות
העדי אפרו מעורב עם שמן זית או בשמן שקדים יועיל ם
בהולי השועל ושמני יצמיח הזקן המתעכב להצמיח
הבורסות והנגעים ישקיט הבורסות והנפח הכבות יבנע
האכול ובער אבלא אברי הראש יכאיב הראש אברי
העין יכחלו בבניניו האשר הנקרא רמד בער ויתיכנו אברי
הגרום יועיל בקיצור הנשימה אברי המזון יזיק לאצטומ
וכס המין השריטי אברי הנעירה יוציא התולעי ונרגרי
הדלעת ויהרגם ויניר דם הוסת בו שתן והיא יותר חזק כזה
בהאפסנתין בזה הקדחות הבני יועיל בקדחה נעיר ובכ
נשאך הארסים יועיל בנשיכת השרצים והשרץ הנקרא
רתילא ובהארסים

פרק תשח

קרטאר ובלעין שטעיאת הוא פ פיש קולוכביט הוא רגל היונה ה
הכואת הוא בם אל חמר כלוכר הזרח החבור ועלית כ.ו
עוי הזהרת ולהם קוצים והוא נוטה לשחרות והוא אדום
ביבות הזהב וקצו כמו דם קר שהוא צובע היד הנבחר

עליו יותר אלוסים שכו הטבע קר בראשונה עד הנגיח ב
המפעל והמגלות הנקרא חברא בכנו אקוטיא קובץ יש
בו בריחות והנקרא פילוסי הוא יותר חזק הקבוץ והנקרא
אגלוס הוא יותר חזק בזה ויותר חריף ואשר אין לו שם
הוא קרוב בכנו ובגללו יש בו קבוץ דובש כשיעורבוהו
בשמן ויכרחו בו ידוע העדי אם ימשחו בו יועיל בחזקן
והבהק המורסות יעשו תחבושת על החזירים עם חלב
וימשחו בו על הקלוף ויועיל עם קבה שעורים וירשם על
האודם ויועיל וכש המין הנקרא אגלוס הכבות יפנו
הנגעים בכמיחות ערוב הדונג הנקרא קרוטי אברי
הראש הוא היותר מועיל לכאב האוזן אברי המזון כשישתו
בכנו יועיל לירקון וכש אקוטיא ויותר כבאבי המחול
וקליפותיי מעכרים האצטומ אברי הנעירה המשקה מבנו
וכש כאשר אין לו שם שקל וחצי עם קרדמונא או זנא ז
גירף יוציא התולעים ונרגרי הדלעת והנקרא אקוטיא י
יועיל לכאב הכליות הארסים המין הנקרא אלוסי יועיל
בנשיכת האפעה מאד בתחבושת או בשתיה ואשר אין לו
שם קרוב בזה

פרק תשט

שיל ובלעין שסיל הבמת הוא סם הנדי דומה אל הזנגביל
הטבע חם ויבש בשלישית הסגלות הוא בר וקיבוץ חריף
ישבר הרוחות עם דבש יש בו התוך טוב לכל ריקות בל
הפרקים ויועיל לעצבים והרצין הנקרא פרלי בער

פרק תשי

שיכראן ובלעין שוקראב הוא נושקראמוס הבחות אמר
דיאסקורדים סוק צמח זה כמו השומר הנקרא כמו אתו נ
ועליו כעלי הקשואים ולו ציץ לבן והזרע כמו אניס אבל
הוא דק ועליו כעלי הדודאים ובער יברוח והם יותר קט
קטנים ויותר חזקי הביכבוח ועליו דקים ואין לזרעו רח
והזרע כמו האגוכא ויותר גדולים ואין לו טעם ואין לו ר
ריח ויש לו ריר אמר כמיח שהוא מין כהכיט ולא טו
טוב ואני אומר שכבר נמצא בספרים שהוא פרבין בלשון
יון והעתיקו שמו שנבראן ויש שהעתיקו שמו ביש ויש
אומרים שהוא פרבין ונתחלפו בו הטבע קר ויבש בג
בשלישית עד הרביעית המפעל והסגלו יטבע יציאת הדם
ויקפיא ויוליד בטול ההרגש העדי כשימשחו בו הבשם
והמרט כבע בקריתו העצורת השער שנית ושים בו הח
תחבושת אל השדים ולא יגדלו המורסות מיצו ישקיט
האודם ובער חברא וכן ישקיט חולי הנמלה כלי הפרק
ימשחו בו הנקרס אברי הראש כ צו משוכב לדמבה ורע
אברי העין מיצו כרשם כבאבי העין ויועיל אברי החזה
יועיל בתחבושת על השדים ולא יוסיפו ומבע וצירה החלב
אברי הנעיר יעצר שם הדם ויועי כנגעי פי הרחם ומשי בו
תחבושת על הביצים ולא יוסיפו ויכרתו בו אברי הזרע ח
וימבע הקרי הארסים הוא ארס ממי ורפואתו החו ביין ק

פרק תשיא

ובלשון שיקאקול הוא שן שלב שלבה הטבע חם בשנית ובו ר
רטבה כל שהו הסגלות יש בו רבוך וכה המרקות הנע
העשוי מכנו הנקרא כרבא כבה אר נר אברי

פרק

תשיב שנדה טרים ובלטין ארכור
מאריאי הוא טנרידארל
אילן טרים וכבר דברנו בו והו ג
מינים ומין אחד בלא פרי ושני מינים יש לו פרי אברי
הראש יועיל לבלוי הראש ובער זבאם אברי העין יועיל
לחדות תכוים בעין

פרק

תשיג שהסלג ובלטין טרשיוהוסיניני הוא
נרה שנים הכורכרי הטבע חם
ויבש בשלישית המפעל והסגלות
מנקה ומריקה מאד בשכנות ויושם אותו ויושם תחת בראשות
הנערים יטבע הדיר בטנותיהם כלי הפרקים יועיל אל
הפלג כמשיחה ועושים ממנו סעוש בירן אברי הראש ה
העשים כביציו ינקה תשות ויועיל בן הלקות והכפיון בש
כחיה עם היין אברי המזון יועיל פליחות ואצטומכא
ויועיל מאד צרות הנערים אם יושם תחת בראשותיהם בא
במספר השכנו אברי הנקירה יועיל ברוחות הרחם

פרק

תשיד סב ובלשין עלומין הוא אלום ב
דפלומא הסרות אמר דיסקורדי
מיהגב מורכבים והנכבם ממנו ברפואות ג מינים הם
הנטבוק והדשוב והגעול והם
הנסבוק [illegible] יבוגלי והוא לבן נוטה לבבבבות הצבק ג
ובו נמצא [illegible] הוא צירך הטוב ונמצא ממנו כמו האבני
לא יהרגש בו קבוץ בעת שישתמשוהו וא גם מעוני טב
ומבן חם ויבש בשלישית הפעל והסגולות הוא כונע ו
ומנע ויטבע כל שפיכת הדם ויטבע הגרות הלחות רונים וס
השנים וקבוצו יותר בקבוץ הגאדוהר וכש בקליפותיו
הרסו וכן הוא יותר חזק בכל דבר ממנו הערי בעורב ע
עם שבן רת יהרג תכת הענר לים הנקרא קדואר וכן הכבים
הועיל לדחה הפה התכות והגעי מעורב עם שמרי יין יע
יועיל לנגעים הנאים והמתאכלים ומעורב עם כבותו ם
בלה אנדרני יועיל אל האכול הנקרא בער אכלא ולשרי
לשריפת האש אברי הראש תבשילו יועיל מבאב השינים
ושינהבשן בו

פרק

תשטו שראני הוא קלקא פריפא יועיל
הוא ועלוי ועקרו מבורכת ערלת הגרון איב
אברי המזון יועיל לאצטומכא ולכבד איברי הנקירה תו
תבשיל עקרו יועיל ליציאת דם הופש כשיוסבלו האשה
הם וישבים בתבשילו יועיל לב רפות הנבות הקרוחות
יועיל מחקרחות הישנות וכש לנערים

פרק

תשטז שונית ובלשין נינילל הוא נייט וזות
רק כגיל הריחו חד יותר והטבע חם ו
ויבש בשלישית הסגלות חריף ומחתך הליחה הרכבה בם
בטרק ומחתך הרוחות והגבח ומנקה נקיות כחפלג הערי
ימסיק הבלות המקצעות והרושם וכער והבהק והצרעת ב
נטלה הטו רסת יושם עם החובן על הסבנים והרעים
ומוך בנודסת הליחה הלבנה והבודרבות הקשות המכות ת
יושם עם החבן על נגעי הלבנה והגרב ויועיל אברי
הראש יועיל בבלוי הראש ובערני זבאם וכש בשקולים א
שיג ויושם בנחור בנר פתן ויושם על מצח כאב הראש
הקר ויועיל נשרוי בחומץ לילה ועשוי ממנו סעום ויושם

לפני החולה להריח בו יועיל מכאבים הישנים שבראש וס
ומהלקוה והוא בחוטמים פתרים מאד אם יעי העצם הבבן
ובערב במצא והבשילו עם המזון יועיל מכאב השינים
בטבטוך וכש עם עצי הלוסם ובער צינובר אברי העין
עשיית סעוש כהשחוק ממנו עם שמן אירים יטבע ההולת
חסים אברי הנשום יטבע הנשיכה והנצבת בשישתוהו עם
ניטרון אברי הנקירה יהרג התולעים ונרגרי הגדלות ואם
ואפי אם ישבו על השבור ויגיד דם הוסת עם הדבש יבים
רצופים וכן עם שמן הטוב יועיל להגין בים השתן והבוליא
הקדחות יתיך קדחת ליחה לבנה והשחורת בלבר ויסירם
והארסים עשנו יסיר השרצים והקבנו אנשים כי הרבה בם
בטנו הורג והוא כמה שיועיל כנשיכת השרץ ונקרא רתי
רתולא כשתיה ממנו דרהם

פרק

תשיז שבת ובלטין אניטום הוא אניס
הטבע הוכו הוא בין השנית וה
והשלישית ויבש בין הראשונה והשנית וכשישרפוהו,
ישוב יבשו בשנית הסגלות מבשל הליחות הקרי ומפסק ט
הכאבים ומתיך הרוחות וכן שבבני וכו רטבה בומלנת ובז
ובמנו קרוב בתם שול רכפתה וכש ממנו הוא יותר חזקה
המתך המרסות ובשל המורסות המכות אפרו יועיל ם
בנגעים הפוחים כלי הפרקים יועיל מכאבי העצבים
ודוטים אברי הראש בישן וכל שרף שמנו ומיצו יועיל
בכאב האזן השוחרי ויבש להות האזן אברי העין התבר
אגילתו יחסך הראות אברי הם והות הנכות הוריעו יניד החל
הרלב ובש בקרבים הרעים המרובים והחלב אברי המזון
יועיל בהפוקה הנולדת מהמליח הג דיר במעצפה המאכל ה
האצטו אבר גבליגום ויזיק לאצטו וש בזרעו נקי אברי
הנעירה יועיל בעקיצת המנים ומפסק הזרע ברקבא אב
בטיבה בתבשילו וזרעו ומפסק השחורים חבלים נ מרום
מטובה לנגעי הקנבות

פרק

תשיח שטע הוא דונג כבר נומר כאן הטב
אברי הנקירה יוסף בתאוות ה
המשגל ויגיד המטה

פרק

תשים שברים ובלשין בסיטריאן הוא א
אירטולא הטוחות הוא צבח יצם
יצבה בפרדס הלו קנים דקים ושערות דקות ובער דנב
ועליו כמו עלי השרבון כפי כח שאני חושב ויש לו חלב
הבכור והכשוכה ממנו הוא הקל תנועה לאוד באלו הוא
עוד ברוך רקיק העל יפה ואשר לו שני קנים הוא טיבש תב
הבשר והגם אשר הוא כעט האדם והקטה אשר לו הנשים
הוא רע והראשי רע כמו כן לא יצאת להבתם ממנו כלום
הטבע אם רבן שהוא חם בראש הראשונה יבש בסוף השל
השלישית ואבנם חלבו הוא בתכלית שניהם ואפי בבדר
בשבועה הרביעית המפעל יש בו קבוץ וחדוד ושרוח רפ
רפ ות והג דים ובעבור זה ברחוקים אותו ואם יבשירוהו נ
רא יועי נו והחבשר בזה והוא בבדר בזק וגם לטוגים הח
הקטנים אברי הראש

חלבו עוזר בעקירת השליא״ אברי המזון יזיק לאצטו׳ הלכבד ומשקים אותו בתרופות השקוי ויאות לטרוח אותו תחלה בביין הנרבא וראשון ועבי המוער ג׳ ימים ואחר מי כבשים אותו ועיש ם אותו ענות במשג מלח הנדי ותרבוד והל הדילג וצבר ויהיה חוק התולעת אברי הנעורה ישלשל ה השתורה והליחה ת׳ בנה והמים ובכר היו הקודש״ נותנים אותו בתרופות המשלשלות ואחר עזבו אותו בסבת הזקן ל לתאות המשגל ושכבת זרע ובפני עכבתה נידי פי הטבע׳ ובן בהכשרו לא יועיל כלום לפי שהכשרו הוא שישרוהו שלם בכלי שיזיקה בחלב יום ולילה והרוממ בזה פעמים רבות וזה כפה שיה יתנו ויכשל כפעלו לעצור הליחות ה הרעית וכי שאין לו כנגס שלהשקותו יערב עמו אניסון ור וראזינג והשתיק כמו שעור במשקל אחד וזה מעשנו אבל בחלבו אין טוב בו הלא ראיתי דרך להשקותו וכשיגדיל ה תשלשול כבנו ישקנו שישב במים קרים וכשישקהו אל האלונג ישקוהו עם אסק ובקלוס בבינג ומעש מצואה ה הזאב הנזכר בשער האלונג הקרחות מרחיקים אותו מפני שהוא פולין ד הקרחו הארס׳ אם ישתו ממנו שני זוזי ימית

פרק תשב

שלנם ובלשון שיסילנים הוא ל לפחות והכר נזכר בשער לכד

בחכור אב נאליש מבנה בדברית ונגית והיא חמה כמו בנדרגת השנית לחה בראשונג ויצא מזון רב ומולידה הזרע ומגיד השתן ואינה משלשלת ומאוה חמאכל אם תשלק פ פעמים ותבושם בחומץ והרדל וסומה יועיל מהירקון ויש בה עובי ונפח ואם יקרה מכנה זה יקח אחריה אחד מהם כהתמרקות הנקרא נואזות ואבן פב ם כתב שהוא חמה וי ויבשה בשני״

פרק תשבא

פרגאג ובלשון היבאטיטיס הוא אבן הדם לפי שגני הבהמות יוב

בארצות מדבר טוני ומכר ויש ממנו שה׳ ציאוחו מהמחצב ויש שם והחכמים לשרוף האבן השואבת כא נימום בקר ויטוב כשאדנג בכשעלו המבהר היותר משובח הבם הכהור להשבר השוה בכללו והקשה שלא יתערב בו טנר טגופת ונמצא בו גידים והטבע שאינו רחוץ חם בראשונה יבש בשנית ויורחוץ קר עד השלישית וכפי כח שירחיצוהו יהיה יבש בשלישית הבפעלים יש בו קברן חזק ויראה זה כשיתבשהו בבים עד שיוך בם וירחיצנו ובזו בונע ובריח חום נו קיקות ויובש כולג אברי קצתם שר וא בבה כרק ברקשיתם אך הוא יותר יבש ומחות בחוב מבלי רקיקות ו ו׳ ברוק הסבות עושים ממנו אבק על הכשר הנוסף ויח ויוסר בו אברי העין ויברוק בנגעי העין ויסכר׳ כשרעשוהו בלבן ביצה ויועיל לבדו כבוגד העפעף ואם יש שם כו בורכות חמות ישם ראשונה בבים ואח׳ יחובם על בודי בר נה ויושם עב אבק על הכשר הנוסף ונאמר מועיל ל לנגעי העין לבבד אברי הנעורה ישקוה עם יין לעצור הש השתן ועוצרת דם הוסת ויועיל רקיא השכבת זרע

פרק תשכב

שער אלנול ובלשון קאפילילוסאלנוש הוא ק

קצל ויגירוש הבהמות והוא צבח עוקרי אותו בגידיו ונמנכ בין האודים והשחרו׳ וגידיו ואשר למעלה מים מתנשמש והם כמוצי השב׳ חם ויבש אברי החזה ינק׳ החזה והריאה

פרק תשכג

שאבלסבאן ובלשון שיסנישקי׳ הבהמות הוא דומה נבחן אל הקנים הטבע חם ויבש בשנית אברי הרא׳ יועיל מהכפיון ומסוד הזק חורד וכש בפיות הנערים תאורתו בתולעת הבטן וב ובלעדיו בראשנה

פרק תשכד

סארבין ובלשון שסרבין ובל׳ ובלשון רבו טרבינא השבת

הוא אילן העטראן ובכבר זכרנוהו בשער העטראן אבנם נזכר בכפעלים המיוחדים ומאילן הזה הוא כמו הלוטם ויש לו פרי בפרי רסו׳ אך הוא יותר קטן ממנו ויש לו שני קוצים והוא שני מינים ארוך וקצר הטפעל יש בקליפות האילן והוא כח בקבוץ אברי הראש הזרם הבו ובאיב הראש בחוכו וכשהוא לנשיכת האצטו׳ והבכנו בבשולו עם חומץ ישקיט כאב השינים אברי הנשמש הו ויועיל מהשעל אברי המזון פריו רע לאצטו׳ יעכב הקו ויועיל לכבד אברי הנקירות פריו יועיל כמשמשף הטן גאם ישתו ממנו עם פלפל יגיד השתן ואם יעושן בקליפו יוציא העובר והשליא כשיותה עוזר הבטן ולפעמים עצי השתן הארסים שתיה פריו עם יין יועיל רסי שמחה עו ערנבת הים ואם יעורב עם חלב איל וישתוהו בו ולא יקני אריה הורה.

פרק תשכה

שעור ובלשון אגוריא הוא אבן שעורת הבהמות ידוע והשינוק גם

כמותו כשהוא קלוף והמעולה קרנות הטבע קר ויבש בראשונה והסגולות יש בו תמרוק והוצתו מחותם מבן החבוה וכי השעורים יותר זן כשמרש העשוי ממנו ומנזים יהבוהו הכיד הערוב וכישימן יותר לח וגבל כי המעשה מועלים נוקדי ימם ממנו על החם ומערבי כלף נמח חם המורסות יעשו כשולו בבים עם נגת והפשע ויחבשו על המורסות ויושם מרקיו לבדו על המורסות החמות הסבות הלכלוך עם חומץ חזק וירובש על הש הנגע ירפא בזאם גלי הפרקים יתובש בו עם חמוצים וחומץ על הנקרים ויגע התורות אל הפרקים אברי הבן הנשום סיקין יועילו לחלי החזה השמתה עם זרע שמר יגיר החלב ועושים מקמחו ומורידוד וקליפה מסביר החצ תחבושת לכאב הצלעות וכוסות דקים לאצטו׳ אגרי הנעירה גרשו יעצור הבטן ובן תבשילו ומרקו יגיר השתן וכי מרק החטה בשיעשוהו יגיר יותר הקרחות כושו בכי כקדים ברטיבים אבנם כיום ישתוהו לבדם ובקד עם כי כרפס וסנברי ושותר ויסקו נב׳ המבושל ממנו עם תאנים מות נבי קרשאן לקדחת הליחות הרבנת

פרק תשכו

שרנג ובלשון אריפיש הוא הל׳ אנ׳סמן הטבע הלב המאוחר הקטנות יותר חם ויותר יבש

האחרון שומן הברבור והוא יותר חלק וקל שומן האווז דק מאוד ויותר חם כשומן התרנגולת ושומן תרנגולת כמו כמו צע חלב האיל הוא חזק החום וחלב הבקר ממוצע בין חלב האריה והכבשים וחלב הרוב רקיק

חלב הזכרים ככל אלו יותר חזק והחלב הנפשר יותר קל חלב העזים יותר קיבץ מכלם וחלב התיש יותר חזק ההחך העדי חלב הדוב וחלב האווזות יועיל מחליי השיעול חלב החמור יועיל מסמני העור וחלב האווזות יועיל מכ בקיעי העגבים והשפתים המורסות חלב החזירים יועיל בחבורות וחלב האריה יתיר קשיים הסבות חלב החזירים יועיל משריפת האש אברי הראש חלב הא האווזות יסקט כאב האזן ובן חלב השועל יועיל לזה מאד חלב התרנגולת יועיל מעצבי הלשון אברי העין חלב הנשים יועיל מכאב העין יתחדד הראות עם דבש וחלב הא האתונה הטרי יועיל מכסוי העין וחטים החודדים בו נשלא יעבה העור הנבדש בו כהעשעים כלי הפרקים חלב האל יועיל מהקוץ אברי הנעירה חלב העזים יועיל לעקיצת הגעים ויועיל מנגעיהם וחלב העזים יותר זכן בהפואת נגעי הבעים בחלב החזירים והם בעכור ם בארות קצאונו אך החלב והחזיר יותר חזק והסקטו אל הנש תשיכה חלב הגבולים בעשן יועיל לשחורים וכל החלבים הרכים כמו התרנגולים וכלעדיו יועיל מכאבי הר רחם ודוחן יזקם וכן חלב האווז יועיל לדום האריסים חלב החזירים יועיל מנשיכת השרצים וחלב רפיל והאיל כשמבשל יוציא השרצים וחלב הקן יועיל בהתרעות בע בערבי דאריה׳

פרק תשכו

שער ובלטין קאפילוש הסגלות השרוף כחכם ומיבש ב בבח העדי יברוק השנים הימי יצמחו השער הנגעים השרוף ממנו ויבש רב הנגעים הרטובים המשונעים והתוענים בבח אברי הראש העדי הגלף יברוק השינים הארכים שער האדם עם האבן יעשו התוגרשת בלב הטושה׳

פרק תשכח

סקנדאם ובלטין שוקדוש הטבע כחו ת׳ הסגול׳ח שותים מימיו לכאבים ויועיל העדי תמרי כמנו עם יין וימשחו על הבהק ויועיל ת׳ כות ידבק הנגעים הטיעים ויזרוהו על הבשר הנוקף ויחסרנו כלי הפרקים יקשו בשתיה עם החומץ לנקרם ויועיל ויועיל ובשתיה עם דונג לכאב השדרה אברי הנשום יקשו כמנו רקוח בערבי לעואק ויועיל אל השיעול אברי המזון ישקו כמנו ב׳ דרהם עם אדרומאלי לעקיצת האצטומכא אברי הנעירה ישתו ממנו ב׳ זוזים עם או חוכרי לדיסנטריאה ועוצר השתן ואם תסבלהו האשה יגיר דם הוסת׳

פרק תשכט

שנרה אל בקר ובלטין ארבור ס סיטקום כלומר אילן הבקר הטבע קר בראשונה ויבש בח ה העדי ימשחו בו על הקלוף עם חומץ ויועיל הסבות יעצרו הנגעים הרטובים הסדריים וימשחו בו על הקלוף ע עם חומץ ורפאם ויגרבו קליפותיו על הסבות וימ׳ גרם

פרק תשל

שבת ביצה ובלטין שפינא אלבא כלומר קוץ לבן המהות הוא אל בראור הטבע קר ויבש בראשונה כלי הפרקים תבשילו יועיל לכאב הפרקים והנקרם אברי המזון יועיל לאצטומכא׳

פרק תשלא

שוכה אל יהודית ובלטין שפ שפינא אינריקא הטבע חם הסגלות הוא מאד רקיק כלי הפרקים יועיל בתנועה כ כלי חפץ כערבי כזאו אברי הראש ישבסכנו בתבשילו לכאב השינים ויועיל אברי החזה יועיל מרקיקת הדם

פרק תשלב

שוכה מצרית ובלטין שפינא א אניפטיאה הטבע קר בראשונה יבש בשנית המפעל טובע ומפסיד הבזילות הסבות עקרו ויותר זרעו הם חזקים בחבור הנגעים אברי הנשום יועיל מבורסמ׳ הגרון אברי המזון יועיל מבורסמ׳ האצטמ׳

פרק תשלג

תמר אינדי המבחר והותר משובח החדש הלח שאינו כב כמוש וחומצתו צודקת הטבע קר ויבש בשנית המפעל משלשל והוא יותר רקיק מ מהאגסים ופתות רטבח אברי המזון יועיל מרוב הקיא והצבא בקרחות ויקבץ האצטומכא בעד רבוי הקיא אברי הנעירה ישלשל האדומה והמפסקה מתבשילו קרוב מחצי ל ליטרא הקרחות יועיל מקדחות הנהרות כהעלוף ובער נטי ובחתולאה וכער נרב וכל שכן כשיצטר להפך הטבע

פרק תשלד

תודרי ובלטין תודרי המהות אבו דיסקורדים שהוא עשב ות ודומים עליו לעלי פראסיון ושוקו כרובע וכו חצי אמה ויש לו קליפות כהם זרע ארוך ושחור והוא התודרי שכם שמסתפקים בו ואבכם התודרי הוא זרע עגול הטבע חם ורטוב בשנית המפעל יש לו חריפות כמו חריפות אל הרף והוא כנגע המורסות יועיל מהסרטנים שאינם מ מטונעים כשימשחו בו מי דבש ויועיל מכל המורסות הק הקשות המתחבשים בו על הנגח כלי הפרקים עושים ב ממנו תחבושת לקשי הנקרס אברי הראש יועיל מבורסמ׳ אחורי האזנים אברי העין כשיכחלו בו עם דבש ינקה נגעי העין אברי החזה יועיל בצרקות הנקרא לעאק ב בערבי על רקיקת התערובים אחר שישרוהו ויורתח במים ויוגם בקערה ויגמלוהו אברי הנעירה יועיל לתאוות הם המשגל וכל שכן כיין מבושל׳

פרק תשלה

תרוב ובלשין תירוב המהות הוא אילן ידוע והקיקי מין סם ממנו והקצם שריש וזרע אילנו ועושים ממנו הזפת המרכבי הסגלות אבנם וזרעו הוא קנס קריש כחו קובץ רקיק הה היתום המורסות עלי האילן הזה עושים תחבושת אל הם הם והוסות הרכות הסבות עליו וזרעו בעירוב הדונג ושמן הורד יושם על נגעי הגופות המעוקבים ועל כל הנגעים הה החטים אלהים ויועיל והקליפות טובות אל הסבות כשיזרו ממנו עליו וכשיתנו עליו על המכוה הרעות יכבה המסרס אברי הראש ישבסכנו בתבשילו וכל שכן עם חומץ לכאב השינים יועיל ויש שכבות שים מעצו ומבשלים אותו בח בתומץ כמו כן ויועיל מזה אברי העין יושם עשנו בכחול העין ויועיל אברי הנשום זרעו הוא קנס קריש עוזר על הדקקות ושרשו גדול התגערת מהשעול הישן מאד והוא מ מין מתצפת אברי המזון משקל שקל מזרב עם דבש יו יועיל כמאדעי הכבד אברי הנעירה אם ישתו ממנו יע יעצור הבטן

פרק תשלו תרנגבין ובלשון תרנגאבין הו׳ כנא הבחירה הוא טל ויותר
מה שהוא נופל בכרסאן ויותר מה שהוא נופל בארצותינו
על האבנים הנבחר היותר משובח שבו והטרי הלבן
הטבע ישר נוטה לחום המפעל הוא מרכך וטוב אל חזה
התמרוק אברי הנשום יועיל מהשעיל ומרכך החזה ומפסיק
ויסקיט הצמא אברי הנעירה ישלשל האדומה בנחת ושי
ושלשולו הוא כמלת שבו והמעסקת ממנו י שקלים עד כ׳

פרק תשלז תותיא ובלשון תותיא הוא שורש
כושיא תולדות התותיא הוא ממ
מעשן עולה במקום שמצירפים הנחשת מהאבנים והמע
המעורבים בו והעופרת המתערב עמו ומהם מן אשר מי
שיעלה מהאקליסיה ויעלה תותיא ותשקע אקליכיא ונקרא
סקודורי ומהתותיא יש ממנו לבן וממנו מבורכם וממנו נו
נוטה לאודם והטרי והוא רחיצת התותיא מאקפי כמו הש
השערים תחת הים שרוחצים אותו בהם וזהו הנקרא סקו
סקודרי והחפרש שכן שקוראים התותיא שהתותיא עולה
למעלה וזה ישאר בתחתית הכלי שיצא מהם הנחשת וזה
כמו האקליכיא והשיעלה זה יעלה ממנו התותיא
הנבחר ממנו מה ממנו הוא הלבן הקל ואחריו הלבן המב
המבורכם ואחריו אשר כגוון אל פסתק הכראסני והטרי
מגלדם הוא היותר משובח הטבע קר בראשונה ויבש
בשנית הפעלות מיבש בלי נשיכה והוא היותר משובח
שבדברים המיבשים העדי יועיל כביצי הבנים ובערבי
צמאן המכות הרחוץ ממנו יועיל בתנועים הסרכניים
אברי העין יועיל מכאב העין וממנע הדמעות הרעים הם
המעים שים אשר בנידי העין מלעבור בקרומות העין ובל
שבן הרחוץ אברי הנעירה יועיל בנגעי העצבות והביצים
והאמה והמורסות •

פרק תשלח תנכאר ובלשון תינכאר הוא ב
בורייש המהות יש ממנו
יוצא בהבהצב וממנו עושים אותו ונקרא חבור הזהב וב
ובערבי לחם אל רהב אברי הראש יועיל מכאב השינים
ונאכולו וזה במגלחתו •

פרק תשלט תמרינון ובלשון תמראאנן
הטבע חם ויבש הפעל
קובץ בכח •

פרק תשם תודכום ובלשון לופינוש המהות
הם גרגרים שטוח כתבניתו וטע
וטעם מר נקוב באמצע והוא תפול הבצרי הנבחר הם
הכבריים ממנו הוא יותר חזק בכל מה שזוכרים ממעלה א
אך הוא יותר קטן הטבע חם בראשונה ויבש בשנית
הפעל הוא קובץ בכח והתודכום שבו ברירות ימרוק
ויוציא מאין נשיכה אשר נאליגוב כי התודכום שיטורו ממ
ממוצע הברירות הוא גם ולא ידחק שיותה צופר הוא יהיה
נשאר בו כתיקות ובכלל הנה רע קצת העכול יוליד הע
הערוב גם בגידים כשלא יתעכל היטב והמובשר טרובה ה
המתן ימכטי... ושל היטב ויתעכל יהיה בלתי רע התערוב ב
בו ימכת ודבק והוא שדי הכיר שידקתו ואחר יבושל בב
בכלל הוא קרוב להרופה יותר מהמזון העדי ימרוק הם
המעור וימרוק רכום והבהק והדכום והמכה ומשרוק הם
הפנים ובש בשיבושל בם המטר עד שיהיה גבוה ובמאס

וקחו ליום מתבשילו יועיל מהתריעת המורסות יועיל
מן המכלים אשר בפנים והנגעים והמורסות המגונות וזה
והחזירים והקושי כעורב עם חומץ ודבש ובכו שראוי לכל
גוף וגוף ותבשילו כשישפכוהו על המורסא הנקרא קנק
קנקריאה יועיל מאוד המכות יועיל כשנערב קר בו
אשר יעורב עם שרש ספודין תשחיר ישרי נרב הבאמות
ויועיל מהאיכול בערבי אכלא ומהנרעיתים הדקים ובקי
חיצף והנגעים הרעים המעודים וקבחו בעורב עם קמח ש
שעורים ישקיט כאיבי המכות ויועיל מהאש הפרסי כלו
והפרקים תחבושת ממנו על גיד הנשה יועיל אברי הראש
קמחו יועיל מנגעי הראש תולת אברי המזון יפתח אטמי
הכבד והטחול וכל שכן כשיבושל בחומץ ודבש ויותר עם
דבש ויין ופלפל ואמר אין לו סגולות ישקיט האסטומכא
ויבשיר התאוה אבל המתוק עד שיסור מרירותו הוא כב
כבד לעבור במעכרים אברי הנעירה יוציא התולעים
תגרתי הרלעת כשיבושל ויכרחובו על השבור והלח מ
בדבש ושתיה בחומץ המים יועיל מכאובי הנשים ויור
הגרות ויוציא העובר עם הדוא והפלפל בשתיה וכמו כן
פתילה עם דבש לזה ויוציא התולעים בשתיה עם דבש וח
וחומץ הלבן יגיר השתן והוא עוצר הבטן אך המתוק ממ
כמו שאמרו קצתם אינו משלשל ואינו עוצר

פרק תשמא הנין כמדי רל הנין הים אם א
נאריננום ויבוקע ויונשם עד ש
נשיכתו יועיל •

פרק תשמב תמכאה ובלשון תינכא צמח
העין זכרו יועיל מרוגן הזן
הארסיה הלכו על נשיכתו ישקיט תכף הכאב

פרק תשמג תגבול ובלשון תינגבול תנבון
קר בראשונה יבש בשנית
המפעל קובץ ומיבש אברי הראש יחזק נגבות השיער
והחדרים ולעשותו כעבור זה תמיד אברי המזון הוא
האצטומכא לה ולעשות התנורים גב

פרק תשמד תנסיא ובלשון תיאפסיאי
המהות הוא סראב הכבריי ומן
ונקרא תאפסיא בתוך רפה הנבחר לא יועיל ממנו אלא
הלח וכשיעבור עליו שנה יחלש ולא יועיל כלום כמני ש
שנתכים הלחות היתרוניות שבו הטבע הם מאד שורף
חזק החום והיובש וכן רטבה היתרונית זרה ובעבודה אינו נ
נוסף תכף המפעל מנקה ומשלשל וממסמל ופותח ומעבור
לחותו היתרונית אינו שורף אלא אחר שעה ממנו כמה ש
שימשוך בשיכה חזקה מעמק הגוף אבל זה א ר זמן כן
בעבור לחותו היתרונית ואין לו רשות במנוחת הבגד לחם
העדי יצמיח השער מתולדי השיער ובמקום שיבצע לו רטין
בזה וכמו זכרנו צד עשיתו במקומות שלו ויועיל מבחרות
הדם ואין ראוי להניחו עליו פחות משעה וכן יועיל ...
ממני הצרעת והמכות הנקרא כיף בערבי בריאותיפם
ומשחו בו על רצון הנגעים ועל הנקפים ועל הפרקים וק
הקרים ויועיל והוא מיוחד בגיד הנשה אברי הנשום
יועיל מרקיקת הדם וקצר הנשיכה ויועיל מכאב הצלעות
ובש אל הזקן כשכבאים ועושים ממנו התבואות וכש
וכשיותה והדקה ויעזור על דקיקת הראש וגם כשימשחו בו
גם שהכבנים להרכיבו בברקוח

הנקרא לאעוס   אברי הנעירה יש בעקרו וקליפותיו   וד
מבעצו שלשול   הארסים יקחו מקליפותיו ג' דרהם וט
השתילים ג' אנגלסות ומן הדסע ד' דרהם וכשיערבו יותר
חזק תבורתו שליש כבבותו מכתירא ושליש חרף

פרק תשעה
תפוח הוא תפוח   והטבעי
היותר משובח מבנו הוא   קש

השמנו והנפל הוא רע מעט התועלת לא יועיל כלום
והמבע השב אינגו מבושל הוא יותר קר טוב ויותר רטוב ם
מפני כח שבו בן הטיביות והעפוץ והקובץ והחמוץ קר ונם
המתוק מיטי נוטה יותר לחום מבלעדיו ואמנם שהעורף
קלה הקור ומיעט בתחלפים וכן קליהם וכן אילניהם וב
הכל המתחבר בעצמו הוא לחות יתרונית קרה ואולי אש
גבר הוא חזק הטהיקית והוא יסור או נוטה ליושר הנפעל
והבינוע היותרונים ויותר עליו ויש בתפוחים וכל שכן כ
בשאינו נבחק והעפוץ והקובץ מטע טיטוי ועפריו והמתוק
מפני מאר נוטה לצד רטבה יתרונית ולכן ירויח טיצו כם
גבורים והדבש מוסר טיצו ויוליד מעפרעיתו וקבוצו   תע
הקרוב עפרי   והחמוץ והמע יוליד ליוחה לבנה ועפושים
הרוחה וזה בכבלה הערובי ופנותו מפני שהוא מקבל הע
העפוש והערוב החמוץ יותר רקיק מהערוב הקובץ   והמש
הנפסקה העפוי משתובחים ובלעדיהם תיכן מהם יותר ם
בקונה מתחרש מפני שיתכו הקטורים הרעים מפני
הגוסות עליו ובריצו יועילו בהתחלות הגורנות החוכות
הגונות עליו וקליפותיו יסגרים וכן יעל המין הקובץ   מע
נמע   בלי המפרקים התמברת אבילהם יותר כאב העצבים
וכל שכן במקשת ניכן   אברי התנוה יחזק הלב ויותר חם
המבותם השנו והמבושם המתוק והחמוץ ואעפי שיש שם
חלק מהחום הוא נגד התועלת ונרשו במו כן   אברי המזון
נוזק המצור החלושה והקובץ מבנו יועיל אל האצטום
וזה מחמתאי מרטבה   וכן החמוץ והקפוץ יועילו בחוץ
בהלשות אם יש בית הערוב קר וגם באר מפני גסותו ואם
יעלהו בעצה יועיל לכ נוע התאות   ונרש התפוח יחזק
האצטו והמבע הקיא   אברי הנעירה המתוק והחמוץ   כש
כניסתו באצטו הערוב גם אם אמר שירידתו עם הציאת
אם יהיה ריקה יעצור והצלוי כעסה יועילו כן התולעים
ובשלשול הדיסנטריא והיותר כאות לדיסנטריאת הוא
הקוק והדבש העשוי מבנו כמו כן אלא אם יגברהו המוכרי
הגוהת ויוליד בתמציתו קרחות מרובות במלה   הערובו
ואותם יועיל מהארסים וכן טיצו

פרק תשעה
הרכיר ובלטין תורביש   הוא
תורביא   הנבחר והיותר משובח

ולכן המאור והחלול בשפופרת הקנים שהללו דק וכן   תת
החלק המבחר להשבר ואינו גם ויש מבנו שהאכל ויתולש
אל מאר והנקוב הוא התולש והבשרי שיחתכו קליפתו הב
אבנה עד שיש אר הלבן והשחוק מבנו יאומי במבן   שק
שקים ובגלות כשיש זמען בו יגליש יבשות הגוב בגוף ל
לעולם שיוציא הרטבות הרקיקות ולכן ינתן עם שבן   שקדים
נרי המפרקים יועיל מחולי העצב   אברי הנעירה ישלשל
ליחה לבנה מרובה וישלשל כל הערובים הגסים הדרושי
מקום וזה כשיקח שחוק ואמנם אם יקח מבושל יורוח בתנך
ואבר כן מבואה שישלשל הליחות העבות הנדבקות ואם

קצתם כי הוא מעלשל ליחה לבנה דביקה מהורכים והיותר
נכון שהוא אינו משלשל אלא הדקיק מהליחות הלבנה ואם
יחזק כונגביל ובה שלו והוא ישלשל התערוב הגס   והל
והליחה הלבנה הבאה ואמנם לבדו לא ישלשל הגס אלא א
ימנענו מסומך באצטו והטעים והמשקה ממנו עד שני   זו
גזוים והמשקה ממנו בבשול עד ד' גזוים

פרק תשעה
תין ובלטין פיקוש   הוא תאנים
התאנים עצמם יש להם טבע א

אחר ויש לעליהם ולחלבם כח יתגעו ובשלא ימצאו עלי
עליהם יבושלו ענפי התאנים הבוברים שבודים ובתלושים
ולוקחים מיניהם או יוקח מהם מין כשלוקחים מאר הע
העשבים ומין התאנים המבושל היטב העבה ידנית אל ה
חרבש במפעלו   היותר משובח מהם הם הלבנים ואחריהם
האדומים ואחריהם השחורים והיותר משובח המבושל הד
הרבה והקרוב שאינם בזקים והיבשים משובחים   במטע
בכם עליהם אלא שהדם הנולד מהם אינו משובח ולכן יג
יולידו הכנים אלא אם יאכלום עם האגוזים ואז תיטב ליח
ליחתם ואחר האגוזים השקדים והיותר קלים שבכלם הם ה
הרכנים הטבע הלח ממנו הם מעט והלח מרובה תבוכות
מעט התרופה והפנים הם מפרקים נגשים לקור כל שתי ח
חורן מחלבם והיבשים חמים בראשונה יבשים במופה   ור
ורקיקם   הפעלות מיבשים מהם וכל שכן הדיפים הם ח
חזקי התמרוק ומבשלים ומתירים והכרובי הבשר הם   ית
יותרי הבשול ובם צפור וחתוך וחריות והמבחרים הם הד
חריפים ויותר חזקים בחום והתאנים יותר זכים משאר הפ
הפירות והחזקים בבשול יותר קרוב שלא יזיקו בם נפח וא
ואפשר שיצא מהם מכח עד ההוצאה החריף והיבש בהת
בהתמרוק עד כי היבש מהם ועליו כשיבושלו עם שרש ם
במזורין המהור יהיה רפואה לגרב הבהמות ומין עליון   חז
חזק החום והתמרוק ובם רב ך כוזג ניזוח העששים אל
העור ויוליד החזקה ובאשר אוכלים מהם יעקשו החום וכ
וכן כפי מה שאני הושב כי היבש מהם ידחה לחוץ וידחו ו
ויולידו חזקה והלבם יקפיא הדם המהוך ויולידם ויסיר
הקפוי והרטובים מהם מסתירים לזון ולעבור באצטו ובגוף
ומזון התאנים ואעם שאינו במדרגת המזון הבשר והגרגרים
הם יותר מבראים ממזון כל הפירות ובו מין ענפיו קודם
שיצבתו העלים קרובים מכח הלבם ומשקים כאשר עציד
אל הלב הקפוי בבטן וכי אשר עצי הלוטם הנקרא בלוט
בערבי קרובו המין מהם מין התאני מהם רק רע
הערוב ונמצא בענפי ה תאנים מרקיקות עד שנמצאו בם ה
הבאר כשיבושל מהם ויש במקטים בה מרוך ממוכך הגוף
ויתיך לבת שימטוך   העלי התאנים הפנים ימשחו בהם
ויעשו תחבושת על הרושם השחור הנקרא קיראן בערבי ו
ועל היבלות הנקרא תאליל ומיניו יועילו וכן על הבהק
וכן יעשו עליהם וכשאוכלים מהם יבאיר הגוון הבשר ם
מפני מורסת החליים הרעים וגם מבשלים המורסות
והקשות הנקרא דמאטל בערב וכש כשיערבו עם אריטא
ונטרון והדד עם קליפת רמוני יועילו לנורתו ראשי האצבעו
הנקרא דחס בער והלב המקפי יועיל מתמורות הקשות
לבשל ולהתיך והחזירים הנקרא באגזיר ואל העצל גם כן
יועיל בשול

השלמים יועיל בעירוב הבותח ונבין עליהם יסיר כפני חר
חרסם ואם ישם בעורב ברונג על הבקעים הגולדים ב
כן הגאר יועיל והלבם יועיל בכל ה והם ספסים שומן
קל התאנה ויולידו הפגים וזה בעבור הפסד הערובם וא
ו..ברו שהם נו חים בלחץ כחו והוא כמזכבת התקרוב
המורס ת עושים מהם תחבושת על המורסות הקרות ועל
האודם הנקרא דבורה וזה כשיבשלו והו עם קמח שעורים
והתאנים הפגים עושים מהם תחבושת על הבהק ויועילו
והם מבשלים המורסות הקשות הנקראות דמאבל והרס
הרטובים כהם יולידו הנגע הנקרא חזף אם יעשה והב
והבשלים יועיל למורסות הגרון ומורסות
שורשי האזנים כשיעשה מהם נרגיד עם קליפת הרמונים ו
ועם הסכם הגליש הנקרא פנגיד יועיל במורסות האצב
האצבעות הנקרא דאחס והתאנים היבשים יזיקו למורסות
הכבד והטחול וזה בעד פתיחותם ואכבם בשתיה הבור
המורסה קשה לא יזיקו ולא יועילו אלא אם יעורבו ברב
בדברים המחתכים והמבריקים יועיל מאד והשקבים הם הז
חזקים לפתי המורסות הבכוה מיץ עלי התאנים יגנב
ובושרים בתבשילם מעורב עם קצף חרדל על החוך ז
ויועיל ועליו פיועילו בהשחין הנקרא קובא וישכבו על ה
המפחות הנקרא סאבג ועל הנגעים מהם נכו הרטבות והם
והבים שנתבשלו בהם אפרים הם אוכלים ומנקים הנגעים
היבנים ואם יערבו עם קליפת הרמונים ירפאו פורחת רא
ראשי האצבעות והערוב עם קלקנד יועילו לנגעי
השוקים הרעים והלב השקבים כדבניק המבות בלי הפרקי
יערבו התאנים ועליהם ועלי ראשבאם וישכבו על קליפ
קליפות האצבעות ויועיל והבים שנתבשל בהם אפר עצי
עציהם ישמם על העקבים והבאבם ויועילו ויש שמשק
שבשקים מהם שעור אוקיא וחצי יועיל איברי הראש
התאנים הלחים והיבשים יועילו כן הכפיון ויטופו כקב
כתבשילם עם קצף החרדל באזן הצוללת ויועיל והלבם
עם מיץ ענבים קודם שיצבחו כוכב העלים כשישם כש
בשן הנאכלת יועיל והתחבושת מהם על מרסת שרש הא
האזן יועיל והתאנים הפגים ירפאו נגעי הראש בתחבושות
איברי העין והלבם בעורב עם דבש יועיל כמגוורים הרטוב
הנקרא עשה ובהתחלה הטים ונעובי המחיצות ויבריאו בע
בעריהם על גבות העפעפים והעורב הנגלד בהם וינקה א
אותם איברי הנשום התאנים הרטובים והיבשים יועילו
בעובי הגרון והם נאותים לחזה וקנה הריאה והשקה הת
התאנים יגיר השתן וכן ייגע יועילו כהשעול הישן ובאבי
החזה ומבורסות קנה הריאה איברי המזון יפיחו אשבי ה
הכבד והטחול אמר גאליינוס ותולדות מהם הם רעות לאצ
לאצטומכא והיבשים אינם רעים וכשיאכלו בגוזח יעקי
יתרוני האצטומכא והם ממתיקים הצבא אשר בלבנה כל
בלוחה ובעורר הצבא הנגלד בתוכו בערבי אסתסקא וכש
עם אסקנתין וכן כשישתו יגם יועיל לאצטו ויפתיק תאות
המאכל והתאנים הם טובי הזירוה לבותרים לעבור וזה ב
בתבריקן והיבשים יזיקו לכבד ולטחול שבהם מורסא וזה
בפתיקותם ואם תהיה המורסא קשה לא יזיקו ולא יועילו ו
ואכילתם על הצום תועלת גדולה שיפתחו מעברי המזון ו
וכן עם האגוזים והשקדים אלא שהם זנים יותר עם האג
האגוזים בכה שהם זנים עם השקדים ואם אוכלים מהם עם
הרבה ים הבעבים יהיה נזקם גדול והשקבים הם רעים ל
לאצטו בעבי המזון אך יועילו לגסות הטחול וזה כשקוטי
בבגן התבאש ,וכל מיני התאנים אינם נאותים ל

לחצרת החמרים בתטעים   אברי הנעירה יועיל לבלית
ובים השתן הלחים והיבשים ויושבו לעצר השתן ואינם
נאותים לחצרת החמרים אל המעים ומיץ עליהם יפתח פ
פיות גדי העצבות והלחות ידבקו וישלשלו מעט וכל שכן
עם שקדים כתושים והלבם ידבקו קיבת הדחים וכן אם
יעורב עם גפרן וקרטן ויאכלו קודם האכילה ותכבל הת
הנשים הלבם מעורב עם אודם ביצה ינקה הרחם ויגיר ד
דם הנדה והתחבושת מהם על הרחם יועיל וישבו בו קא ע
עם סראב ויועיל וכל שכן חלבם ויוציאו הדם מכוריא
אם יורגלו ובשיקחו כן הנבנה מרבית אשר יתן במעט הם
התאנים ויושם כה מחלב התאנים מעט יהיו חזקים בן
בשלשול ה כן ובנקי הבריאות ויתכן כמאמר עצי התאנים
לפי שיש לו שלשול והחזק הנקרא דיסנטריא אקו
ותזגי נגעים והקבא בעבי השתן הנקרא חלבנן בשת
בשתן ויח ויין התאנים יגור והקבד והתאנים מבהרים לי
לרדת מהבטן ומבהרים לעבור האכלים והלבם יועיל ב
בנדיכות העקיב כשמורחים בם וכן לעצירת השתן הנ
ויח ה התאנים הלחים כהם ישכבו על נשיכות הכלב הש
השוטה ויועילו והתחבושת עם כמוניות על נשיכת התנ
נקרא אבן עדים יועיל ושתיות כד אפרים יועיל בנשיכת
הערץ ונקרא רתילא וכן אם ברושים והשקדים יקחו מ
מרבניבות בשתיה או במשיחה

פרק תאנה תות ובלעז מורום הם מינים ונמצא התות שני מינים הא

הטחור נקרא מרסים והוא מתוק והוא הולך בדרך הממוצע
בבשול אלא שהוא יותר רע המזון, והחמוץ והוא יעדר בם
במבע יותר רזה וזה תר רע אל האצטומכא ויש לו מי
עניני התאנים אך הוא פחות במבע ואו הפחות ממנו הוא
מאשר נמצאות הטב כשיר בשוהו יעכב במקום המזון
הטבע המתוק רם ולח והחמוץ נקרא שאמי והוא יסד הקר
והרטבות הפעולות יש בו קבוץ והקיטות הגרון והמתוק
ומל שאין כשל ושל בברי נחשת ונגע הגרות קהגושל
האברים ובש והגפ והוא בכבו הממוק הערי בשימטלו ע
עליון ועלי התאנים ועלי הגפן השחור עם מי הגשם י
וישרו הטעור המורסות הגרון עוצר מורסה הוה הגרן
ועוין כנולנים אל והאנכריא הנקרא דאבה והקיטת
הגנות הגרון כמני יסבע הנגעים הרעים והמתפשטים וכן ב
בינצר איברי הראש עשים הדבוק והבשול עורו יתליא
האזן הנאבכת איברי המזון התות רע לאצטו ויפסדו
וכט התות הנקרא בראסים והשולא יעבר כאצטו מהר אינ
בזיק תאוות לאכול כל ביצלו קודם האבל וער האנשים
שאין בה הנבר ואבבם הנקרא שאמי מוק רצטומכא וג
והגובר הארונות ואין בו בירוע הנקר לאצטו בה שיש בגן
הנקרא ב' צבשש אם יש בו רוע אינו בוליד אסטנסה והת
והתו כעיפוש והוא באגח הנאכל ומעידות ויועילו
משר ובכלל הוא יורד מהר מהאצטו אך הוא מעכב הר
היוצאת כמעים   איברי הנעירה התות המלוח הבוסר
יעצור הבטן כבת ויועיל בדסנטריא ודבע התות הוא ב
בשלשול קליפתו נקיה שלשול יותר והתות המתוק ירד
מהר אם בעבור רטבותו אם בעבור חריפות שיתערב בו אם
ארחותם שהוא מעוכב הרציאה והגרור המשתן ואני הוה ב
בעד התות אינם שיש בו מבע משלשל כבר יגע הל
השלשול הישן וגוי הטעים וכל שכן המנשש ובל מעי ה
קתות יש בם גרה השתן נהגתם הנקרא שאמי

אף שהוא כבדי לצאת מהאצטו הוא מתערב במעים הוסם קליפת אילן התנית הוא תריאק אל השכראן וכשי בשיסהו בבין עליו אוקיא וחצי יועיל בנשיכת הזרוע ריג ונקרא רתילא ודרכך הטבע בדבוקו ודבקה אשר כו

פרק תשסט תורמי ובלשון תורמיסאי הוא ליבא או אישקוף וכבר נזכר באות א

פרק תשן תובאל ובלשון תוכיל המתוית היותר חזק שבו התובאל הברזלי והרית הנחשת והוא הנגפל מכנו בעת שיכותו בפטיש ו וכלם מיכנשים וכבר זכרנו כלם

שער ה״ו רפה

פרק תשנא תום ובלשון אלליאום הוא שום שוטים הטתה יש בכנו שום פרסי והוא הידוע ומכנו סין בורתי ומכנו שום כדברי וב ומבירות וקבו והוא נקרא שום כחש ובער תום אל ויח ומדהי כהו מורכב מהשום והכרתי הטבע בחום וכיבש בשלישית עד הרביעית והכדברי יותר בזה הסגולות יתיך הנפח והוא מבנע ושורף העוד ויועיל כשבי הסים העור שיות תבשיל שום והדרי יהרג ביצי הכנים ויכוחו בו ו הבשיחה באפר מעורב עם דכש על הבהק וכהות העין י יועיל בחולי השועל הנולד מהחסרים ומעופשים והגו אמרו ויפתח הדברות המפושות ויושם אפרו על המכנים ויגל המכות הרגעים יבנע העור ויושם אפרו עם דבש ע על הגוזן הנקרא קובא ועל הגרב המבנע ויועיל נתוסום המדבי יסוד הנגעים הרעים כשיוסם עליהם בעודנו רח ביותריקים אם עשוים מכנו חוקנא יועיל לניד הגשה לפי שונא בשלשל דם ותקרובים אפריים אברי הראש מבאי מבנב הראש ותבשילו והצליה מכנו ישקיט כאב השיני המעט וחזר אם יבושל בו לבונה אברי העין יחליש הר הראות ויוליד מכנים בעין אברי הרוח והבך הקול כשהוא מבושל ויועיל. השעול הרטין וכאבי החזה הנגלדים מהם מוקר ויוציא ניעות הבים מהגרון וכער עליהם אברי הכב המזון יועיל מהשקוי וכש הבשול אשר יעשוהו הנוצרים בשום ואנה אברי הנעירה והשיכה בתבשיל עליו ו ושוקי יעיר השתן הוסת ויוציא השליא וכן אם יונח לשש למשה וישיבה וכן המאכל וגבי שיעשוהו הארמנים כוש מועיל מאד ובתוש מכנו כ׳ דרהם עם מי הדבש יוציא הל הלבנה והתולעים ומשלשל הטבע ואולם כמעלו בתאות ומסגל ים שישק כחוזק יבשותו והתוכו אם יבושל במים עד שיהיה הרוח לא ירחק שיהיה בה שישאר מסולק טם מכנו מעט החום ולא ייבש ויוליד מכנו חובר כפח הורע ו חסים ומצרים אשר שהלבנה בכוז אשר תתגבר הלבנה א גבר ולא יוכל להתידם ובשיותהו בנוזים וינשכו רנותנת ו הלא ירחק שיעור ומסגל הארסים יועיל מעקיצת תש הפרנים ונשיכתם בשתייתו עם יין וכבר נסינו זה וכן יו יועיל בנשיכת הכלב השוטה אם עשו תחבושת מהשומים קלי התאנים עם רשן ויושם על נשיכת הרמשי הנקרא ם בואל יועיל

פרק תשנב תוכן ובלשון תובנם הטבע זרע חזק החום אברי הנעיד

יעיד ויוציא הקובר הבת וישלשל דם והערוב הנם מרחים והמשקה מכנו וחצי זוז ויוציא התולעים

פרק תשנג תל ובלשון תאיל הוא נראם הטחות אברז שהוא הגבכסא וטבע קר ו ויכש ברמשבה וכש עקרו כשהוא לח המפעל מוז קיבץ ובו נשיכה וטבע מיצו שימסוך הרברים לקי בים, הם המכות יועיל מהטריות כשיושם עליהם וכש עקרו נכר ם בעט חבור אברי הראש יבנע הנזלת כלבד אברי העין מיצו ותבשילו מעורבים עם דבש כל אחד במשקל שוה יע יעורב בתרופה משובחת לעין ומעשה התרופה הזאת שי שיוקח המיץ וחצי כור השליש מלפל וכן לבונה הזאת ם משובחות מאד וראות להצניעה בקופסא של נחשת אברי המזון זרעו ועקרו יפסיק הקיא ויבנע הגרה לאצטו נ״ע בכלל משובח לאצטו אברי הנעירה זרעו בשיעשו כבבן רסיה הנקרא לעוק יציר וישבר הרצין וזה כבה שבו יובש עם מרירות וקבון ועקרו ותבשילו יבנעו נגעי כים השתן

פרק תשנד תפל ובלשי פוש רל שכרים המגבחר מכנו מכולת שכן העפראן והכבר הטבע מעולה בין הזתים חם בראשנת המעולת כבר וב זגר נתהו בכגלת שבן העפראן יצבע הלשון והשנים צבע ושאר נ שעות הכרות מכולת בין הזתים הוא בהדברים ם מנרי הנגעים הנגלדים בנפשים היבשים

פרק תשנה תלג ובלשון ניקס הוא שלג המעול בזיק לזקנים ולשי שיולדו בו הער הערובים קרים אברי הראש אבנם השלג ישקט כאב הש השינים החם בלי הפרקי השלג מזיק לעצב מפני עבירתו הקשורים החמים העוברים בהם ומפני שעצרים מלהתיך אברי הכבן מזיק לאצטו וכש אשר יולדו בו התערובים ק קרים וכו השלג שיולדו הצמא מפני שאוספים החום

פרק תשנו תעלב ובלשון מלפיס הוא שועל המגלות יש בו התוך והמלבוש הע העטוי בשלחיו הוא נכתר משובח שבשלחים ויועיל לם למתעבים וזה כח עכו בלי הפרקים כשיבושל השועל בשים וידפום על הפרקים הנכאבים יועיל תועלת גדולה וכן כשיבושל בשכן זית והוא חי וזה יותר נכון אבל זה יו יותר חזק מאד וראות להאריך הישיבה בתבשילו והיותר נכ נכון שיהיה אחר המרקה והנקוי לבלתי ימשוך בכח כש משיכתו והחזקו התערובים לפרקים ואם יריק הגוף אחר זה כמו כן לא ימשוך הפרקים דבר ואם יחזור יהיה בעט ו וכן חלב השועל גמור שימשוך יותר אברי הראש חלבו ישקיט כאב האזן כשיטיפו ממנו בה אברי הזה וזה ריאתו מיבשת יועיל לבעלי קוצר הנשימה והמשקה ממנו חצי זוז

פרק תשנז תפוח ובלשון תובשישאי המתוית ככר נאמר בשער תיו ונבר נזכר שם

עד הנה הגיע דברינו בסמים הנפרדים ובו נחתם הספר ב בספר הרפואה בעזר האחד על כל הנחוים

ותם ונשלם

אתן תודה לקוני אשר בדין ד אכות הנרעני פה נאפולי בית אדוני י ר עזריא בר יוסף גן ועד הנה עזרני ו והשלי בספר שני לחכם הרופא אבן סיני על ידי הצעיר אני אשר בחור הפרין סינגא מצד האמיתית היום ז לירח כסלו רנב לפק

[illegible]

[illegible]

מאשר ראיתי החכם המחבר הקאנון הגדול הזה הביא בראש הספר הראשון בספר הדברים הכל הכוללים בספר ההוא בהיות תועלת גדולה בבספר ההוא ההוא למען ירוץ קורא בו יבהר יחיש למיצוא דברי חפ הפצו אשר יבקש דרכתי בדרכו בספר השני ובספר הש השלישי הזה כי הוא אולי לרוב טרדתו בחבור שכח זה או אולי החכם המעתיק הניח זה לטרדתו בהעתקה וב ובאתי אני השוקד בדלתות הבנת הספר הזה למנות ה החסרון להוציא בבספר צבא החליים ועזרתם איש ע על דגלו באותות להועיל לי ולבאים לחקור בבכך הס הספר הזה הנכבד

זה הספר נחלק לעשרים ושנים אופנים

האופן הראשון

בעניני הראש והוא חמשה מאמרים

המאמר הראשון

המאמר השני

מאמ' כללי כוה

פרק לא בבוכר הראש

פרק לב בבאב הידוע בכובע ומגבעת ונקרא בער' בערב' ביצה וכובה

פרק לג בפלוח הראש הנק' שקיקא ובל' בקרניא

המאמר השלישי

במורסות הראש ופירוק חבורו

פרק א הדבור בפרניסאט הוא פרנשין והוא שרסם חם

פרק ב בפלגמוני אשר יקרה לעצמות המוח עצבור

פרק ג בחמרא ובקובא הוא ספחת אשר יקרו במוח

פרק ד בצאבר

פרק ה בנתרגס הוא הסרסם הקר ופי' השכחה

פרק ו במים בתוך קדרת המוח הנקר' קתף

פרק ז במורסו' היוצאו' בקדרת המוח והמים היוצ' היוצאים בהראש ועקושי הנערים

פרק ח בתרדמה התעוריות והוא השינה בעיני' פתוחו'

פרק ט בפצע וחתך עור הראש ובה שיהלך במשפ במשפט בהפירוק ההווה בראש

המאמר הרביעי

בחליי הראש והרוב הנזקים בפעולות החוש וההנהגת

פרק א בתרדמת והשינה

פרק ב ביקיצה והתעורה

פרק ג בפגעי השכל וכיני הנזקים הנופלים בפעו' בפעולות הרוחיות

פרק ד בערבוב השכל ותעתוע הדברים הנקרא ה הזיאן והוא הויה

פרק ה בשגעון ושטות

פרק ו בהפסד הזכרון

פרק ז בהפסד הדמיונות

פרק ח במאניא וחולי הכליבי

פרק ט במלאנכוניא

פרק י בעיפה ונק' בער' קטוב והוא כמו' כלגבוג'

פרק יא בחשק

המאמר החמישי

בחליים בוחיים שפגעיהם בפעולות הת' ועה חזקים ·:·

פרק א בסמוב הראש הנקרא בערב' דואר ובלשו' אשקטומיא

פרק ב בליו והוא בגדק והוא רבמא בל'ע' ובל' שנרונא

פרק ג בבאבוס ונקר' החנק ונקר' בער' אלכוהלאן · האלגאתום

פרק ד בכפיה ונקר' בער' אלצרע ובל' אפלפסיא

פרק ה המוכנים לכפיה

פרק ו בסבות המעוררות הכפיה

פרק ז הרפואות הכבפות

פרק ח השתוק הנק' בער' סכתא ובל' אפופליקסיא

פרק ט ההכנה לשתוק

האופן השני

בחליי העצבים והוא מאמר אחד

המאמר הראשון

בחליי העצבים

פרק א חליי העצבים

פרק ב בפלאג' והרפיון

פרק ג בקריצה הנקרא תשנג'

פרק ד בבאזאז ורמתיתה

פרק ה ברעש הוא טריימורי

פרק ו בתרדמת האברים הנקרא בדר

פרק ז בלקיה והוא עקום הפה

פרק ח ברפרוף הנקרא אבתלאג'

האופן השלישי

בנתוח העין ועניינה והוא ארבעה מאמרים

המאמר הראשון

בנתוח העין וידיעת עניניה ובזניה והמאמר הכללי בה בחלייה ורפואתה

פרק א בנתוח העין ועניניה

פרק ב בידיעת עניני העין ומזגיה והמאמר הכללי בחלייה

פרק ג באותות עניני העין

פרק ד בעקרים כלליים ברפואות העין

פרק ה בזכרון שמירת בריאות העין והכרוך בזה שיזיקה

פרק ו ברמד והעכירות

המאמר השני

בשאר חליי המקלה הוא כדור העין ורוב העלות ההרכ
ההרכביות והחבוריות

המאמר השלישי

בעניני העפעף והגלה אליהם

המאמר הרביעי

בכח הרואה ופעלותיו

האופן הרביעי

בעניני האזן והוא מאמר אחד

האופן החמישי

בעניני האף והוא שני מאמרים

המאמר הראשון

בריה ופגעיו והחולות

המאמר השני

בסבות עלות האף

האופן הששי

בעניני הפה והלשון והוא מאמר אחד

המאמר הראשון בנתוח הגוף

האופן השביעי

בעניני השנים והוא מאמר אחד

המאמר הראשון בשנים

האופן השמיני

בעניני החנכים והוא מאמר אחד

המאמר הראשון בחליי החנכים

האופן הט

בעניני הגרון והוא מאמר אחד

המאמר הראשון בנתוח הגרון

האופן הי

בעניני החזה והריאה והוא חמשה מאמרים

המאמר הראשון בשרשים והנשימה

המאמר השני בקול

המאמר הג בשעול ורקיקת הדם

המאמר הד

בשרשים עיונים בחכמת הרפואה במורסות אברי צר צרדי החזה ונגעיהם ומחליהם וזולתי הלב

המאמר החמישי

בשרשים כלליים בזה

האופן הי"א

בעניני הלב
והוא ג' מאמרים

המאמ' הראשו'

בהתחלת
השרשי' לזה

המאמר ב

בשרשים הכלליים
ברפואת הלב

המאמר השלישי

בפרטים המגולים בהם ברדפיקה וסבותיו

האופן י"ב

בשד ועניניו
והוא מאמר אחד

האופן הי"ג

בושט והאצטו' ועניני'
והוא חמשה מאמרים

המאמר הראשון

בעניני הושט והשרש בענין האצטומכ'

המאמר השני

בהנהגת כאבי האצטום׳ וחולשתו ועני׳ן התאוה

המאמר השלישי

בפגעי העכול

המאמר הרביעי

בחליים הכוליים והמשתתפים הקורים לאצטומכא

המאמר החמישי

בעניני האצטומכא מצד שיכלול אותה קליה ויצא מן
מבנה ודבר בעניני עצלי הכרם והגלוה אל׳ו

האופן הי״ד

בכבד ועניני
והוא ד מאמ״ם

המאמר הראשון בכללי עניני הכבד

המאמר השני

בחולשת הכבד וסתימתו וכאבו ונפיחתו

המאמר השלישי

בבורסות הכבד ופירוק הבורו

המאמר הרביעי

בלחויות אשר יקרה להם בסבת הכבד שידחו יוצאות לחוץ או שיאצרו טמונים בפנים

האופן הטו׳

בעניני המרה והטחול והוא שני מאמרים

המאמר הראשון

בכתות הכרה והטחול וביריקן

פרק א בכתות הכרה
פרק ב בכתות הטחול
פרק ג הירקון הכרב כיי ושחוריי
פרק ד באותות סבת הכרכומי
פרק ה באותות סבות הירקון השחור
פרק ו ברפואת הירקן, הכרכומי
פרק ז ברפוא׳ הירקן השחור והתחבר ב׳ הירקוני׳

המאמר השני

בעניני הטחול

פרק א מאמר כללי בחליי הטחול
פרק ב באות מיני הטחול
פרק ג בכורסות י טחול והכות ו׳הקרות הקשות וקשיו בלי מורסא
פרק ד ברפואת כורסות הטחול החמות
פרק ה ברפואת המורסות הקשות בטחול
פרק ו רפואה בעילה בן הקושי הגרען הקרוה ב בטחול
פרק ז רפואת המורסא הלבניית בטחול
פרק ח הרוח ודנפח בטחול
פרק ט בכאב בטחול

ראפן הי״ו

בעיני המעים והוא ויכשק כאברים

המאמר הראשון

בכתות המעים ותורת הבטן המוחלטת

פרק א בכתות המעים
פרק ב בשלשול הבטן מכל צד
פרק ג באותות השלשול
פרק ד ברפואת השלשול בכות׳ים

המאמר השני

ברפואות מיני השלשול המתחלפים הנזכרים אחר תת ההסדכה מהרפואה הכללית

פרק א ברפואת השלשול הכבדיי
פרק ב ברפוא׳ השלשו׳ האצטו׳ והמעי׳ בלי הפסט
פרק ג ברפואת השלשול המרריי
פרק ד ברפואת השלשול השחוריי והוא כהשחל אשר אין בו הפסט
פרק ה ברפואת שלשול הדם בבלי הפסט
פרק ו בר׳פ׳ו׳ והפסט והוא דסנטריי׳ ושחיני המע׳
פרק ז ברפואת השלשול והוה בסבת המזונ׳
פרק ח ברפואת השלשול המוחיי
פרק ט ברפואת השלשול דסקמיי
פרק י ברפואת השלשול והמכיי
פרק יא ברפואת השלשול מקובן
פרק יב רפו׳ היוצא והוא שלשו׳ וקיא ונק׳ לאגשיי
פרק יג בשלשול מצד הרפואות המשלשלות
פרק יד בהגרגת השלשול המחריגל׳ המבואר
פרק טו בעטיי הנקרא נחיר ובלשונם טנסמן והוא הנקרא בלעז פונין

המאמר השלישי

בהתחלת הדבור בבאבי המעים

פרק א בבשכרים
פרק ב בפיקורים והטיות המעים והרצאתהם בלי ריצון
פרק ג בקולנ׳ הוא הירוקן והוא חולי בקיי בכאב משהנה עמו יציאת הטבע
פרק ד באותות הקולנג בכוחלש
פרק ה באותות שלום הקולנג׳
פרק ו באותות הרע׳ים בקולנג
פרק ז בהפרש שבין הקולנג וחצן הכליות
פרק ח באותות הכדל הקולנג
פרק ט באותות הר וחוי
פרק י באותות המכחיי
פבק יא באותות הקולנג המורסיי
פרק יב באותות העקשויי והבקועיי
פרק יג באותו׳ המיני הנשארי׳ בן הקולנג הקר

המאמר הרביעי

ברפואת הקולנג והרבור באיליאוס ודברים נגע כחל׳ בחליי המעים וענינים

פרק א ברפואת הקולנג
פרק ב ברפואת הקולנג הקר
פרק ג והעקרי׳ המיוחדי׳ ברוחיי מבין הקולנג הקר׳
פרק ד תאר הקנים והתילות לבעלי קור המעים בל בלי ליחה

המאמר החמישי

בתולעים

האופן הי״ז

האופן הי״ח

בעניני הכליות והוא שני מאמרים

המאמר הראשון

המאמר השני

האופן הי"ט

בעניני המקוה והוא שני מאמרים

המאמר הראשון

בעניני המקוה

המאמר השני

בנגעים הקרים בשתן

האופן העשרים

בעניני אברי הזרע כמחברים · והוא שני מאמרים

המאמר הראשון

בכללים בזרע

המאמר השני

האופן הכא

באברי ההולדה בנשים · והוא ד׳ מאמרים

המאמר הראשון

המאמר השני

המאמר השלישי

בבאור חליי הרחם זולתי המוריסות ומה שילך במנהג ב במשפטי הנדות

המאמר הרביעי

בנגעי הבלת הרחם וכורסותיו ומיוצא בזה

האופן הכב

בחליי אברים נראים · והוא שני מאמרים

המאמר הראשון

ב בה טיקרה להם בנגעי השעור והדוח

המאמר השני

בכאבי האברים האלה

תכו ונשלמו הפתיחות בן שלישי מאבין צוני אחרלי לרענפת חליי התולים בעבותא בי והו רופא לכל בשר

[illegible]

ברתוי תכונות אשכות לבכי וכתם אשכת יתוני ודשי
ועד אלה בזם זה אבקש האחל בסעדן בספר שלישי

הספר השלישי

מספר הקאנון בירפואות בחליים הפרטיים הנופלים באבר א
אבר באברי האדם והוא שנים ועשרים אופנים

האופן הראשון
בעניני הראש והוא חמשה מאמרים

המאמר הא
בכללי חלאי הראש

De utilitate capitis z partibus eius

פרק א
בתועלת הראש וחלקיו

אמר גליינוס הנה הכונה ביצ
בירידת הראש אינה מפני ה
המוח והמבוע והרוח והעינים והכנוש כי אלו האברים וא
זולו תבחות נמצאים בבעלי חיים נעדרי הראש אך הכונת
בו טוב ענין העין כעסקיה אשר נבראת בשבילם ושיהיה
לעין מצפה ומסתר לאברים כלם בעדים כלם כי היקש ת
העין אל הגוף קרוב מהקש הצופה אל חיל המחנה והיות
טוב שמקומות למצפה והיותר נכון הוא המקום הגבוה
והסקף ׳ ונמצא אין צריך לבריאת הראש לכל בעל עין
כמולש אבל לבעלי חיים רך העיני שצריכה עינו ליותרון
שמירה ומקום כחסה כי רבים מבעלי חיים נעדרי הראש
נבראו להם שתי תוספות בולטות מן הגוף משוכבצים עינ
עיניהם עליהם להיות לכל אחד כצופה ובמקום גבוה לראות
והנה לא יצטרכו לשמור עיניהם לבריאת הראש מצד ק
קשי בחוד עיניהם ׳ ואמנם הצריך אל הראש לבעלי חיי
אשר יצטרכו עיניהם למחסה ויצטרכו שיבואום עצבים
לתנועות רבות בתנועות בחוד העין והעפעפים לא יאות
לכנות לאבר אחר בתרחק ויצא מן הדרך ׳ ואנחנו נזכור
זה במשער העין ׳ והלקי הראש העצבים ובה שנלוה אליהם
ונם השער ואחריו העור ואחריו הבשר ואחריו הקרום וא
ואחריו קורת הבוח ואחריו הקרום הקשה ׳ ואחריו הקרום
הדקק השלישי ׳ ואחריו הבו בעצמותו ואחריו ובה שבה
ואחריו שתי הקרומים תחתיו ׳ ואחריו השבכה ׳ ואחריו ה
העצם שהוא כסים ומושב למוח ׳

de anatomia

פרק ב
בנתוח המוח ׳ אמנם נתוח כוח האדם הנה שהמוח מתחלק לעצ

מפני הלעצם מוחיי ולהלים ש
שנו שהם בלא רוח ׳ ואמנם העצבים הם בענפים
בתחלתם במבנן לא שהם חלקי עצבותו המוחר כו ׳
כלל המוח נחלק בארכו חלוקה הולכת כנעת עד ק

קרומו ומוחותיו בחוריו למה שיש בחופת הרוח בן ה
התועלות הידועות הם שחוניות בחדר המוקדם
לבדו יותר נראה לחוש ׳ והנה נברא עצמות המוח קר
ורטוב ׳ אמנם קר שלא יבעירהו רוב מה שיובל אליו
בתוך התנועות העצביות והעליונות מחושים ותנועות
הרוח בנצחים הרבונים והמחשביים וההברגיה ושתשתנה
בו הרוח והוא מאד המחבר אליו בן הלב כשני העורקים
העולים מכנו אליו ׳ ונברא רטוב שלא ינגבוהו התנועה
ושיכון בזה תבניתו ׳ ונברא דשן רך ׳ אמנם הדשנות ב
כדי שיהיה בה שיצמח ממנו מן העצבים דלקי ׳ ואמנם
הרכות הנה אמר בו גאלינוס שהסבה בו שיהיה התרשמות
והשתנותו בדמיונים כי הרך יותר נקל לקבל לשנויים וה
מה שאמרו ׳ ואומר אני שנברא רך שיהיה דשן ושיתכן
בו גם לעצבים המתקשים בהודגה כי העצבים גם כן גם
נולדים בן המוח ובתוכם תשורה ׳ והעצם הקנה לא
יכחידהו הקשה כמו שיבחידהו הרך ושיהיה בה שיצמח
ממנו רך והרפה בחזו קצת מה שיצמח ממנו צריך שיתקשה
אצל קצוותיו למה שנזכירהו בתועלת העצבים ׳ ובהיות
זה הכונה צריך שיתקשה בהודגה ויהיה קצתו קשה רפת
ראוי שיהיה צמיחתו עצם רפה ודשן והדשן הדבק הוא
רך בלי ספק ׳ וגם שיהיה הרוח אשר יקשהו צריך לשוחרר
תנועה עוברת בולטות וגם שיקבל ברצונו כי הקשה בן ה
האברים יותר כבד מן הרפה ורוח הסמיכיי אך עצם המוח
גם כן בלתי בחומרה ברכות וקשוי וזה כי החלק המוקדם מ
ממנו יותר רך והחלק המאוחר ממנו יותר קשה ויש הבדל
בין שני החלקים בהודגת המסך הקשה אשר נזכור כו עדין
ואמנם נראה רך המוקדם בן המוח כי רוב עצבי החוש וכל
שכן אותם המיוחדים לראות ולשמע צומחים ממנו כו הח
החוש הוא כמצפה ונטיית המצפה היא לצד המוקדם יותר
במונה ׳ ועצבי התנועה רובם צומחים ממאוחרו ׳ ועוכת
ממנו והם הסדרה אשר הוא שלוחו ומשנהו במעבר הש
השדרה ׳ ובמקום שיצטרך שיצמחו ממנו עצבים חזקים
ועצבי התנועה יצטרכו ליתרון קושי ולא יצטרכו אליו
עצבי החוש אבל הרמות יותר נאות להם והוא במקום צ
צמיחתו יותר קשה ׳ ואמנם הודגת המסך בו כדי שיהיה מ
מבדיל והוצץ ׳ ונאמר כדי שיהיה הרך מובדל ממגע
הקשה ונפרך בה שטוקע ממנו מאד ׳ ויש לקצר המסך
הזה תועלות אחרות גם כן כי הורידים היורדים אל המוח
המתפרדים בו צריכים אל משען ואל דבר ישמכם והושם
קפול המקום הזה משען להם ותהיה זאת השיפה
הלאחוריה הוא הנה והוא אשר הרם לפאי מה שהוא בב
בבריבה נסבבה ויפרדו תועלת יפרד בהם הרם ומתרבה ב
בעצמות המוח ואחר ישאנוהו העורקים בפתיחתם
ויקבצוהו אל שני העורקים כמו שנזכור בנתוח זה ויקפול
המקום הזה יקבל תועלת בו שיהיה צמוה לקשורי הבת
המסך הדבק במוח בנסחיות הרוח הוא השלב וכן קיר
המוח הנלוה אליו ובמוקדם המוח יש צמיח ולשתי הום
תוספות הדומות לשתי פטמות השדים אשר בהם הוא וש
הריח נחנה והבדלו בריבות המוח מעט

לא הגיעהו קושי העצבים · והנה כוסה המוח כלו בשני
קרומים אחד מהם רקיק נלוה אליו · והאחר סמוך והחלקים
נלוה לעצם · ונבראו להיותם חוצצים בין המוח ובין ה
העצם שלא ינגע המוח עצביות העצם ושלא יובל אליו ה
המגיעים בין העצם · ואמנם תפול הנגיעה הזאת בעניני
תוספת המוח בעצמו או בהתפשטות אשר יקרה לו אחר
ההתקבצות · וגם מתנשא המוח אל עצם הקדרה בעת ע
ענינים בה כמו הצעקה החזקה והנה לכבר זה בין התועלו׳
הושם בין המוח ובין עצם הקדרה שני חוצצים אמצעיים
ביניהם ברכות וקושי והושמו שנים פן יהיה הדבר אשר
יהבן פגישתו למוח בלי אמצעי הוא בעצמו הדבר אשר
פגישתו לעצם בלי אמצעי אבל הוגבל ביניהם ונהיה ה
הקרוב בין המוח רקיק והקרוב בין העצם גם והנה הם יחד
כתוספת אחד · והקרום הזה עם היותו לכסות למוח הנה ה
הוא קשר לעורקים אשר במוח הדופקים והנחים שבו והוא
כשליא לשמירת המוח העורקים בארינתם בו וכן הוא גם
כן שנכנס הקרום בעצבות המוח בבקובות רבים משלביו
יובל אל הדריו וכלה אל המאוחר פוסק כי לא יצטרך בו
לקשיו · והקרום הגם העב בלתי מודבק במוח ולאברים
הרקיק דבוק שיקצב עליו בכל מקום אבל הוא נעתק
ממנו · ואמנם מחובר ביניהם עורקים עוברים כנסאל
הרקיק · והנם תקוע בקדרה בקשורים קרומיי צומחים מ
העב ומדבקים אותו אל השלבים שלא יכבד על המו׳ מא
ואלו הקשורים עולים בין מקום דבוק השלבים הנקר׳ שגנן
לחיצוני הקדרה ויצוכות שם עד שבתארג מהם הקרום ה
המכסה הקדר׳ וכזה הוא שנתחזו קשיר הקרו׳ העב בקדר׳ גם
כן · ויש למוח בארכו שלשה חדרים · ובהיות כל חדר
ברחבו בעל שני חלקים הנה החלק המוקד׳ מוחש השתר׳
לשני חלקים ימין ושמאל נראים גדל אחד והחלק הזה עוזר
על השאיפה ועל נפץ לחוץ המותר בעטוש ולחלק רוב הרוח
הנפשיי על החושים ועל הפעולות החזקות המצוירות
בכחות ההשגה הפנימית · ואמנם החדר המאוחר הוא גם כן
גדול כי הוא כבלא הלל אבר גדול ושהוא התחלת דבר
גדול לל הוט השדרה · ומכבנו מתחלק רוב הרוח המניע
והם פעולות הבה השוכר אך יותר קטן כן המוקדם גם ·
יותר מכל אחד משני חדרי המוקדם ועם זה הנה הוא מ
מתקטן והקבנה מודרגת עד חוט השדרה ושם מתקבצים
חלקיו קבוץ נוטה לקושי · ואמנם החדר האמצעי הנה הוא
כמעבר מפולש בין החלק המוקדם והמאוחר והוא כמו פ
פרוזדור מונח ביניהם ולכן גדל וארך כל הוא מוכל מ
כגדול לגדול וכן יתחבר הרוח המוקדם ברוח המאוחר
ויובלו גם כן הדברים שהורשמו בראות הנזכרים · ונעשה על
ותחלת החדר האמצעי הזה גג כדוריי במנים בקובה
ומתרחב בו כדי שיהיה מפולש ועובר וקם זה הוא מרוחק
בכדוריותו למבחון כהמנגים וידוע לסבול מה שישען עליו
בן המכסי המודרג ושם יתקבצו שני חדרי המוח המוקדמי׳
חבור שיתראו לנאות במעבר הזה ואותו המקו׳ נקרא חבור
שני החדרים והמעבר הזה עצמו הוא חדר · ובהיות מעב׳
מוביל בהצייר אל השמירה היה המקו׳ יותר נכון לחושב
ולדמיון כמו מה שידעת ויקובל כוסת שאלו החדרים

הם בקועות לכחות יוצאות מהם ׳
אלו הפעולות כצד מה שיקרה להם מהמגעים כי הנה כן
בהתבטל עם מגע בל החלק פעלו או יכנס בו מגע · והקרום
הרקיק נכנס בפני קצתו ומכסה חדרי המוח עד אל
קצה א״ש אצל החלון הנקרא אל כאק · ואמנם מה שהוא
אחר זה הנה הוא בקשיו יספיקהו מכסות אותו ומכך ·
ואמנם השריונות והקשיות אשר במוח הוא כדי שיהיה
לרוח הנפשיי מעבר בעצם המוח כמו שיש מהרחו כי ה
אין בכל עת יהיו החדרים רחבים ופתוחים ולא הרוח
הנפשיי מעט די שיכילוהו החדרים לבד · וגם כמעבר
סורות אמנם ישלם השתנותו בין המוג אשר לכל צ׳
המוג אשר למוח שיבם של בו בשול לוקח בו כמעטו והנה
ראשי׳ מה שיובל אל חמו יובל אל חללו הראשון שיכבס
בו ואחר יעבור אל החדר האמצעי ונוסף בו בשול ואחר
שלם בשולו בחדר המאוחר והבשול והמשיבה אמנם יהיה
בערוב והבינה והעברת חלקים מחלקי המבושל בחלק ה
המבושל בענין המזון בכבד כמו מה שנתארהו במה שיבא
אחר זה · אך שריונות המוקדם יותר גדול בשריונות מן
המאוחר כי יחם השריונות אל השריונות ביחס
האבר אל האבר בקרוב והסכה המקננת
למאוחר בין המוקדם נמצאת בשריונות · ויש בין החדר
הזה ובין החדר המאוחר ותחתיהם מקום והנה מחלקו
בו שני העורקים הגדולים העולים אל המוח אשר נמצים
עדין אל שריגיהם אשר יתארג מהם השליא תחת המוח מ
והנה נשענו אותם השריגי׳ כמהם כמין הגוד בלע נטולא
יכולא בה שביניהם וישענם כענין בשאר החלוקות מן
העורקיות כי כדרך הפנאי הנופל ביניהם שישרא כבח
נדרי והגדר הזה נבנה בתבנית ההשתרגות הנוסד על צ
תבונת החלוקה הנוכרת · והנה כמו שההשתרגות החלק
אנגבריים מתחילין ממקום צר ויתענפו לרחב והתפשט מ
והתפשטות כן יהיה הגדר הזה בענין כתבניתו ואחר של
התחלת החלוקה מלמעלה וצר פונה לצד המליחו עד ש
כישלם השתלשלות השריגים ויהיו מהם מתארגים כמו ה
המתארג כשליא ויונח בו · והחלק בין המוח המכלל על ה
החדר האמצעי בכללו וחלקו אשר לבקלה תהלי׳
התבנית והוא בשורין משריונות מונח בארכו קצר קצ
בקצת שיהיה אפשר להמתח ולהתקבץ כתולעת שנסו׳
עליונו מכוסה בקרום המכסה פנימי המוח עם גדר הבא
המאוחר והוא רכוב על שתי תוספות מתמוח נצולה מה
בהקפת האורך בשני פחרי חודך מתקרבים לפגע זה בזה
ומתרחקים אל הרוח רכובים בקשורים נקראים מיתרי׳
שלא יסודו כמם כמו שתתהלכת אם תמוח ויצר חומ׳ אל
תלחוץ שני התוספות האלה בהתקבצות ונסתם המעבר א
ואם תקרין אל הקצר ונוספת ברוחב מתרחקת אל המחד
ונפתח המעבר · ומה שילוה במבנה למאוחר המוח הוא י
יותר רך ונלוה אל גבינות מה ונכנס בקצב וגם כמו
במאוחר המוח בצמצום ירדות הקרש בארנים ומוקדמו
יותר רחב במאוחרו על התבונה אשר יקבלה המוח ושני
החוספות נקראות שני המשקטים ואין שריונות בהם כלל
אבל הם חלקים מדי שתוח סתימתם ובנייתם יותר חזק

להתניעע בסבת תנועת דבר אחר יותר דומה לשביעות ה
הבר תמיד בלהיות בותרי המוח יש שני מעברים אחד מ
פס נחור ומוקדם אצל הנחר הם מתוקף אשר בינו ובין מ
בה שאחריו · והאחד בחור האמצעי ואין לחור
המאוחר מעבר נפרד וזה כי הוא כונה בקצה וקטן גם כן
בקצו אל המוקדם לא יסבול נקב ומבשקל לו האמצעי מ
מעבר בשתוף ביניהם ובר כן שבסבר הנה והנם בוצא ל
להוט השורה יהיו קצת מותריו ונרחים מצרו וזה כי שני
המעברים אמנם יתחילו מבני החדרים ויעבור במוח עצ
קצמו באלכסון לצד התניעם אצל מעבר אחד עמוק ה
התולנו המבך הדקיק ואחריתו הוא למטה כנגד אצל הם
המבך הקשה והוא הולך וצר כמשפך בתחיל מרוחב מע
בקצהל נוטה אל צרות · הלבן נקרא במשפך ונקרא גם כן
בקפסבהרה · ובשיעבור בקרום הקשה יפגע שם במעבר
נגדי בגלו הוא והוא כדור בעוך כשני צדדים מקבילים ב
בגלה ומשה והוא בין הקרום הקשה ובין מעבר החך ואת
המבצ והמעבר אשר כפניכי הנוסבת בעי · בי החך

פרק ג

במאמר בללי בחליי הראש
הפועלים למקרים בו
ראוי שתדע שהחליים הנ
המוחים כלם יקרו לראש אך כונתנו פה במאמרנו הראש הנ
ם הוא המוח וקרומותיו ולא נקרב לחליי השער בעת הזאת
ונאמר הנה יקרה למוח מיני רוע המזג המשכנת
הנפרדים והמורכבים עם ליחה ובלי ליחה · והיותה עם לי
ליחה אם אדויות אם בעלת עצם ויהבו בו הליחות · והנה
נגל מוח יש במולה והיצורה לחית מותריו יצטרך אל מה
שלקח אם ברחם אם אחרון ואם לא ינקה יגדל מבני הסבנ
ובגלו הוא אם בגרם המוח אם בקרומיו ואם בבסביו ·
ויקרה לו חליי ההרכבה גם כן אם בשעור כמו שיהיה יותר
קטן מן הראוי או בתבנית כמו שיהיה תבניתו משתנה מ
מן התבנית הטבעי · ויקרה בזה פגע אם בפעולותיו שיהיו
בלו ובעקריו פחותים · והסתיכה תהיה אם בחדר המוקד
ואם בחדר המאוחר ואם באמצעי והחדרים יותר חסרים או של
שלמים או בורידים או בעורקים ואם בצמיחת
הענבים ואם שישטמו קשורי קרומותיו או שיתבל פרוק ב
בין קרומותיו וגרמו · ויקרה לו חליי פרוק החבורי בו בע
בעצמו או בעורקיו או בורידיו או בקרומיו או בקרדה א
ויקרה לו המורסות אם בעצם המוח עצמו · ואם ב
באחד מקרומיו הדקיק או העב · ואם בשבכה ואם בקרום
המוצק ובלם בלחות משתות הליחות החמות או הקרות ה
וזה אם מן הקרות המעופשות וישנן במורסות החמות · ו
ואם הקרות הנחות ויפעלו מורסות חן הנה הראויות להקן
להקרא קרות והנה זה הוא כאלו לא המבא מחליי המוח
אלא אם לא יהיה חוזר אל זה או קורה בזה · וחליי המוח
יהיו בוחוחים ויהיו משותפים · ולפעמים יגדל הצער בה
בחליי השתוף עד שישובו חליים מיוחדים מבוחים כי פ
פעמים רבות ידחו אליו בחליי בעלת הצד והמחנקים ל
ליחות הונקות מטיקות · ופעמים רבות ימצאהו שתוף
מבית בסבת היזק שהוא במאבר משותף אליו

פרק ד

באותות אשר ראוי
שיודעו מהם ענייני
המוח · והתחלות אשר ה
הלך מהם לידיעת עניני המוח הם מן הפעולות החושיות
והפעולות המנהיגות רל ההרכבה והתבונה והציור וכח ה
הנה טבה והאומר והפעולות התנועיות והם פעולות הכ
הכח המניע לאברים במצוע העצלים ומאיכות מה שיורק
כמנו כן הנותרים בעצמם ובראם ובקמם הל הריצותם
ושלילותם ובריריותם ותפלותם ובכבודם במעוטם וה
ורבוים או מרחוי העריתם או מוחעצים לנכרי · ומהאותות
האגידים המעשים אליו והתנגדים והתחלפותם והזיקם
בו · ומגודל הראש וקטנו ומטוב תבניתו הנזכר בשער ה
העצבות ורעתו וממוכר הראש וקלותו ומענין משוש הר
הראש ומענין מראהו וענין עורקיו · ומה שיקרה בן
המחונים והמורסות בעורו ומענין מראה הענין ועורקיה
ובריאותה וחליה ומשושה ביחוד ומעני השינה והיקיצה
ומענין השער במכמותו רל במעוטו ורבויו ועביו ודקותו
ואיכותו רל תבניתו בקלותו ופשיטותו · ומראיהו
בשחרותו וצהיבותו תנועם ונקרא רוש וצהיבותו הרבה ה
הנקרא רוג · ומהירות קבלתו לשיבה והתאחרותו ובקווצו
עד ענין הבריאות או השרתו כמנו בתריקתו או בנשירתו
או בריעותו ובמשאר עניניו · ומענין המערכה בעצבית
ודקותה ופתיאונה ורוב נפילת בה המורסות והחוירים מ
ובמעוטם · וכן מענין הלהאה ושני הנקיקים והשנים
ומענין הכוונת והפעולות באברים העצביים המשותפים
למוח והם כמו הרחם והאצטומכא והמקוה · וההוראה
תהיה על השתוף על שני פנים אחד מהם מענין האבר ה
המשתתף למוח במה שיקרה למוח · והשני בענין האבר
אשר יכאיב המוח בשתופו כמו זה אבר הוא ומה הוא כה
שים בו ואיך יובל אל המוח ואל ההוראות הנה יקבל בה
כהם מופת על מה שהוא היה עתה מן הענינים ועל מה
שיהיה לעתיד והוא נמצא עדין כמו מה שיקבל מופת
בו באורך האבל והמוסבות והשתוק ומחוזק האבל על ה
המלאנכוניא המתארכת ועל הנפה הנופלת מקרוב וכן
הבעם אשר אין ענין לו על פגית או על מלאנכוניא המה
או מניאה וכן הצחוק בלי סבה על שמחת או על ענין
באיכות קבלת ההוראה כאלו האותות על הענינים במוח
ופרוק אלו הפנים המבוים עד שיגיע אל אחרים · פרק

פרק ה

כפי המאור הזה
בהוראה הכוללת הלקוחה
מפעולות המוח · אמנם
ההוראה הלקוחה ממני ה
הפעולות הנה אם יהיו בריאות ושלימות יעזרו להורות על
שלום המוח · ואם יהיו עלולות מורות על פגע בו · ומבעל
הפעולות כמו שמכרנום והם שלשה והם התחלשה · ואחר

השני והבלבול ׳ ואחר הבטול ׳ והבאור הכלל׳ בהוראה
בן הפעולות אשר חסרונם ובטולם אמנם יהיה בן הקור
ולעובי הרוח בן הלחות ולא יהיה בן החום אלא אם יגדל
ויגיע עד שיפול הכח ׳ ואמנם הבלבול או כח שיורם
לתנועה לפעמים יהיה מחום ולפעמים יהיה מיובש

פרק ו

De significationibus ex operationibus an[imalibus] et moralibus et moris

בקבלת ההוראה הלקוחה
בן הפעולות הנפשיות
והחושיות והמנהיגיות וזה
מתחלוקות הם בכלל המנהיגיות ׳ אלו הפעולות לפעמים
יכנס בהם הפגע כמו שידיעת כבטול או חולשה או כלבול
המשל בזה אמנם בחושים ונתחיל בראות כי הראות יכנס
בו הפגע אם שיבטל ואם שיחלש ואם שיתבלבל פעלו ויש
ועישתנה מכונתו הטבעי ודומה כה שאין לו מציאות במ
כמחוץ כמו הדמיונים שיראה ביחוש השער וכדורה ועשן
וזולת זה כי אלו הפגעים אם לא יהיו מיוחדים בענין יקובל
בהם מופת על פגע במוח וגם יורו הדמיונים בבראדם
ולא מבר שיאמר הדמיון הלבן אך יורה על הלבנה הנעבר׳
הקרה והוא קרה ואחם יחסרם הבלבול אל החום ׳ אז
נאמר הנה זה כפי הבוע לא כפי התגברות הליחות לכח הב
הבריא שלם והחום הטבעי ׳ ואמנם בשמע הנה כמו
שיחלש שלא ישמע אלא הקרוב או הקול הרם או שיתבלבל
שישמע כה שאין לו מציאות מחוץ כמו ההמיה בהמיית ה
המים הרבים או כמכה במפיש עם הקורנס או כתפוף בת
בתופים או בעכם פעמונים או שירות על אילנות או קול
רוח סערה או זולת זה הנה יקובל מופת בזה אם על כנגי יב
יבש הוזה כצד ואבצע בן התכות ואם עד ההזות ואדים כ
נעצרים בו או עולים אליו וזולת זה מכה סיורה עליו
ואם שיבטל לגמרי מהחולשה והבטול הם לרוב הקור ואו
ואותו שישמע באלו הוא שומע מרחוק הנה זה בשביל לח
לחות ׳ ואמנם אותו שהוא בריה הוא אם שיעדר או
שיחלש או שיתבלבל עד שיחוש בריח שאין לו מציאות
מחוץ נבאש או בלתי נבאש הנה מורה ברוב על ליחות נע
נעצרת במוח תפעלהו אם לא יהיה דבר מיוחד בנוחר ׳
ואמנם הטעם והמשוש עוברים במהלך זה אלא ששנויים
מתכונתם הטבעי ברוב מורה על הפסד מיוחד בכליהם הק
הקרובים ובמוות על שיתוף בן המוח וכל שכן בכו שאם
יהיה כלל בהרדמת חוש הגוף כלו ׳ ולפעמים בשתתפים
החושים בבין בן החולשה והחוזק מורה על ענין במוח
המידי והוא העכירות והזכות ואין כל חולשה עם עכירות
כי לפעמים יהיה חולשה עם זכות כמו שיהיה האדם רואה
הדבר הקרוב זכה שהוא כנגש הבהירות ראיה טובה חכה
ויראה הדברים והקטנים בהם ׳ ואחר זה אם ירחוק או
שירבה כחידותם יראה להשיב כי העכירות והזכות לפ
לפעמי׳ יהיו יחד בחולשה והזכות הנה יהיה בלי ספק עם
החוזק ׳ אך העכירות המידי מורה על ליחה והזכות מורה
על יובש והעכירות לפעמי׳ יקבע מרחוק במתע ויהיה כמו
הסבות המתיכות והוא מורה על ליחה אדיית בעורקי הם

המוח והצחות ׳ והמשפט הזה בקבלת ההוראות אלו הפגעי׳
שמה שילך על דרך הבלבול הוא קרוב נמשך למזג חם ו
ויבש כדרך החסרון והחולשה הוא ברוב נמשך לקור אלא
אם יורה על חוזק הראות המפסד ונפילת הכח ולפעמי׳ הו׳
רוב זה בן החום אך החום גאות לבחות בחקש אל הקר
והוא נמה שלא יגדל קבל׳ היזק בו והפסדו איננו פריש ל
לכחות חסרון ובן ראוי שלא יסמוך אז באותות האלה אבל
יעמיד האותות האחרים הנזכרים לכל אחד ממני המנגים
והבטול הנה יורה על חוזק כבות החסרון אם יהיה בסבו
טוחיות ולא יהיה בסבת פגיעה בכלים כרטפוד והחוק ום
וסתום וכבלל הרסיה מתקון מצד היזק במוח או במכה
באבר המרגיש עצבו ׳ ויש בן האברים המרגישים מה
שהוא חזק הקרבה בן המוח ויבטע שלא יהיה הפגע בם
משתתף כמו הטבע והריח כי רוב פגעיהם אשר לא יסוו
בגלדי והשאת כמג יהיה בן המוח ולכן יהיו שאר החושים
אם יחזקו במוחשיהם יורו על פגע ברוב בחום או יובש לא
יגיעו די שיש לו הכח והטבע והטעם נהרוח ברוב מזון
שהמזג הזה הוא במוח ׳ ואמנם הפעלות המנהיגות הם
בין המחשב והזוכר מורין על חוזק מזג המוח בכללו ׳
וחולשתו מורה על פגע בו בכחו עד שיתבאר אתו בן הם
הפעלות האחרות נתעלה ׳ וסרים כח הדמיון יתנהר
ומגעיהם כי אלו הכוחות אם יהיו חזקות יעזרו להורות על
בריאות מוקדם המוח ׳ והכח הזה אמנם יהיה חזק כשיהיה
האדם יכול על טוב שמירת צורת המוחשי׳ כמו התבניו׳
והמתוכבים והקוים והנעצמים והקול והנגונים וזולתם כיש
בן האנשים כי שיש לו בענין הזה כח שלם עד
שהמשוכה בתכונת התשבורת יעיין בתבנית בעל קחו
הכנס׳ אחת ויחקק בלבבו ובנפשו דמיונו ואותותיו הם
האלה עד אחריתה שלא יצטרך לשוב ולהביט שנית
בתבנית ׳ וכן ענין רבים בוקש אל הנגון ועניינות
בוקש אל הנעצמים ׳ וזולת זה ובענין הזה הוא תלוי מבני
ידיעת הדפק כי יצטרך אל דמיון חזק יחקק בנפש בן הם
המשוששים ׳ והכח הזה אם יקרה לו פגע אם בטול הפעל
שלא ישאר בו צורת דמיון מוחש אחר סורו בן החוש אשר
בינו ובין המרגיש שיחוש בו ׳ ואם חולשה וחסרון הם
שנוי בן הכוונה הטבעי שידמה מה שאין לו מציאות והנה
מורה חולשתו ובטול פעלו ברוב על הפלגת קור או יובש
במוקדם המוח או לחות והקור הוא הסבה בעצם והפלגם
האחרים הם סבה במקרה כי הם מביאים אותו ומורה שכי
פעלו ועירבובו על יתרון חום וזה כלל כפי רוב הענין וכפי
מה שנאמר בכחות הכרתנישים ׳ וגם יקרה החולי הזה
לבריאי השכל עד שיהיה ידיעתם בבאה ובכמנה בריאה
ודבורם עם האנשים בריא אם שהם ידמו עם עופרים שם
ענינים אינם נמצאים מחוץ וידמו קולות תמהים וזולת זה
כמו שספר גאלינוס שקרה לבוקלים הרופא ׳ ומהם יאבד
בכח המחשבי והמדרכה אם בטול ויקרא זה מור שכל והם
חולשה ויקרא שטות ׳ וההחולתם עד מוקדם המוח

הבוח או יבשו או לחותו וזה כרוב כפי המאמר ׃ ואם שמי
וכל׳כל עד שיהיה כחושבת׃ במה שאינגנו אבות ונבון ויא
והאבות תגלות אבות ונבון ויקרא ערבוב שכל ׃ וגם יורה
גם על מורים ׃ אם על ליחה אדומיית חבה או ושטה והוא
המנין הטרי ויורה ערבובו כנם רוע לב האם על ליחה ש
שחורית והוא מלאנקוניא שיהיה קיבוצו עם רוע כביא ו
תם כחשובה בלי הנעה ׃ והנוטה באלו המורות אל רבות
הלבב יותר מורה על הקור ׃ והנוטה במבנה אל החרון
מבקם יותר מורה על חום וכפי התפרשים ארש ביניהם וא
ואנינו נודדים אחד וזה בפרש ׃ ולפעמים יהיה זה בשתוף
אבר אחר ויורע זה באותות הפרטים אשר גזכירם אחר זה
ובכלל אם יתנענעו ואמחשבות תנועות רבות ויתבלבלו
ויתחפכו ולבינים הנה יש שם חום ׃ ולפעמים יפול בלבול
המחשבה בחולאים קדים הליחות כי לא יסמנו כחום כמו
ערבוב השכל בליטרגיאון ׃ ובהם פגע במוח הזוכר
גם שחולש ואם שיבטל כמו שספר גליגו שדבר נתחדש
בעד ארץ מוס שקרה להם בסבות נכלות רבות מפגרים נש
נפגרת אותי מלהבה חזקה והגיע הדבר ההוא עד ארץ יון
וקרה להם שבטל בסבתו מן השכחה עד שהגיע בהם הענ
הענין עד שישכח האדם שמו בעצמו ושם אביו ׃ ורוב מה
שקרה ההולשה כזכרונות להפסד כמוחר ומוח מקור או
לחות או יובש ׃ ואם שיתבלבל ויודמן לו שיזכור כה
שאין לו והיתל כי יורה על מוג חם בלי ליחה או עם ליחות
והליחה היבשה היא יותר נכונה בזה אמנם כל
זה אם לא יפלו תנוג ויפול הבוח ונאם עוה שאם כחולי כי
בטל אלו הפעלות אולי יורה להגבורת הקור אם על
גרם המוח ויהיה כמה שיגבר עליו לאורך הזמן או על
הוליו ולפעמים יהיה לקור עם לחות ולפעמים יבאהו ה
היובש וכן חולשה ׃ ואמנם שגרים הוא למורסא או מוג א
אדומי או שחורי או נשם שרוף ׃ וקבלת ההוראות
בעניני החלומות הוא כמה שראות לצרוף אל הבקים הז
הה כי רוב חזיונות בחלומים הברבגטיים החכמים מורים
על הגבורות האדומה ׃ וכן רוב חזיון הדברים הזכים בוג
בוג אין צורך לבנותם וחלומות הבבולבלים מורים על
חום ויובש ולכן נכבדים בחולאים חדים מחיים וכן
בחלומות המפחדים ואשר לא יזכרו מורים על קור הלחו

פרק ז

ואמנם בקבלת הוראה בין הפעולות ההנעיות ובה שדומות להם בין השינה והיקיצה הוראה הלקוחות מכח הפעולות ה התנועיות ׃ אמנם כחולם וחולשתם מורים על לחות מו מוחי כבליו דקיק ורב ׃ וכמורה בארה אבר שיהיה על

פגע במוח אלא שהותר מיוחד בו מה שיהיה בכל הגוף
בשתוף או בפ׳ה אחר מן הגוף כפר׳ג ולקוה הרפה ׃
ולפעמים יורשנו שיהיה הל׳ הבפול והתחל זה בחום המוח
או יבשו בעצמו או כרכר מן העצבים הצובחים ממנו אך
זה יהיה אחר חליים רבים ומעט מעט ועל ארך הזמ׳ ואותו
שהוא כאבר אחד כרצוף וביוצא בזה הנה הוא ולפעמים
יהיה מפני חליים שיוחדים באותו אבר ׃ ולפעמים יהיה
לרחיות כותר מן המוח אליו ואמנם שנחיים הנה אם יהיה
פתאם מורה על לחות ׃ ואם יהיה מעט מעט או יורה על
יובש הל׳ בכלים ואותו שמיוחד לכוה הנה הוא כמו שנר
תנועות הנכפה כעת הכפיה אשר היא כוונה בכללות הלא
תהיה אלא מלחות כי הוא הווה בפתע או בשתוף אבר אח
אחד כפי מה שיתבאר ׃ והנה מורה על כתיבה כלתי
שליטה וכמו רעש וראש כי כל זה מורה על ליחה עבה
באותו הצד בין המוח או החולשה או יובש אם יהיה א
אחר חליים קודמים ויורה התחרשי מעט מעט ׃ ואמנם
מה שיהיה באברים יותר רחוקים מן המוח הנה המאמר
בו כפי מה שאמרנו פעמ׳ ואלו כלם תנועות יוצאות מן
הטבעיות הטבעי׳ ׃ ונאמרנם כן ואם יהיה האדם זריז
לתנועות הנה מוג כוחר בשרש חם ויבש ואם יהיה נוטה
לעצלה והעיון הנה מזגו קר ולח ׃ ואם יהיה כן חולי ויהיו
תנועותיו נוטות לרעש הוא חם ׃ ואם יהיו נוטות להשקט
ולא יהיה המוח חזק הנצולה הוא
נוטה אל הקור ׃ ובמה שדומה לענין הזה קבלת ההוראת
מענין השינה והיקיצה ׃ ודע כי השינה לקודם היא
נמשכת לרוע מזג רטוב כרצה או קור במקביא לתנועות ה
הכחות המרגישות או לחוזק והכבה כחרות הנפשיי
להפלגת התנועה או לדחיה מן הכחות לצד פנים לעכל
הליחה וירחה עכה הרוח הנפשיי בהתמשכה אחריה כמו ש
שיהיה אחר המאכל הנה מה שלא תאחר השינה על הכרח
הטבעי ולא תהפך אחד העצל׳ והתנועה הנה סבתה לחות
או קביאה והם לא יפלו הסבו׳ המקביאות הלא יורו ההוראו׳
על הפלגת קור מטה שנזכרתו הנה סבתה הליחות ׃ ואחר
זה אין כל לחות בחיוב שינה כי הזקנים עם לחות מגידים
האורך תעורתם ונאלינם יראה שסבת זה מצאיות
לחותיהם הבורקות כי הם יעלו בחוקם לטוח אלא
שהיובש על כל ענין מעיר
תעורה בלי ספק

פרק ח

באותות הלקוחים מכולת מנ הפעולות הטבעיות ממה שיתבער מן הגוף וממה שינשך מן השער ומה שיתראה

שיתראה בין הבורות והשחינים · ואמנם האותות הלקוחי׳
בזולת סוג הפעולות השבעיות הנה יראו כבכו הבותרים
בותהבקרם לחוץ בבכורים ואיבותם או בבניעתם והתגעד׳
יהיה בין העין והאף והאזן · ובבאו שיהראה על הראש בין
השחינים והצבחים והבורסית · ובבה שיצבה בין השער
כי השער יצבה כבותרי הבוח ויקובל מופת בין השער גם
בבהירות עביותו ואחורה ושאר מה שבבר מנינו בענין
הגבור דרך ההוראה בהתגעדו : הבותרים באשכולים ה
הגזורים ואלו הבותרים אם ירבו יורו על היחות הגזורה
ויורו על הסבה א אר ירבה בה · באבר הבותרי כבו שידונו
השהרותה אינו הלוש · ואמנם אם יבנעו ההתנגדות או
ימיעטו ויבצא עם זה אם כובד ואם עקיצה ואם סלוד ואם
בותהה ואם כבוב ראש וצלצול אזן בורה על סתכה וזה
וחולשה בין הכח הדוחה ושלוי ויקובל מופת על סינת כי
הם דרה העקיצת השורשת מעוטת הגובר הבורכב׳ בראה
הפנים והעין כי רה שולחה אדומיית · והדפיקה הכובדית
הבאדמת בראה הפנים והעינים והנפחת העורקים בורה
שהוא דבוית · והבינעלת והבדפה הבוטה הבראה אל העז
העפרותיות והיא כביאה השינה והוגבת בורה שהוא לי
ריותה לבנה ·   ואם ידעך הבראה באותו ענין ותסכר
הבתמגבה ויהיה הראש יותר קל הבוכבד ולא תהיה השינה
באותה הכבושלה ולא יהיו שאר האותות בורה על שהוא
עתודית · ואם יהיה דבר כזה עם צלצול אזן וכבוב ראש
והעתק בורה על שהולידה בולין תרוח והתנערות האיד או
שיש לה חום פועל בה ·   ואם יהיה העצר הבותרים עם
עלות ראש בורה על היובש הבוחלט והשער הזה אשר הוא
הורה גו בוותר בבבות ההתנערות להדיק והתבגע בבבה
ואמנם מה שהוא באיסותה והנה כמו הגוטה אל הרבוצות
חקיקות ובדירות ובליטת העורקים וחום ועקיצה בורה
שהוא אדומית · והגוטה לאודם ולבתיקות עם אודם הם
הפנים והעין והחום ובליטת העורקים בורה שהוא דביית
והבדלות והבתיקות עם העדר שאר האותו׳ והבוריקות והקר
הבטשוש או החום הבטשוש בורה על לבנה שפועל בה חום
והתפעל הקר העב הבטשוש בורה על לבנה פנה ·   ואלו
ההוראות באיבו הבתגער בורקה בבראתו ושנעטו ובשרשו
ועצבו · ואם בין הריח הנה עפוש הריח וחדותו בורה על
דם   והעדר הריח אולי יורה על הקור ולא בהוראת
הראשון על החום · ואמנם מה שהוא תלוי בדברים אשר
יתראו על עור הראש ומה שנלוה אליו בין השחינים והצ
והצבחים הקטנים והבורסות   כי הם ם
בורים ברוב על ליחות הוי ונתנערו לחוץ ולא יורו על ע
ענין הבוח בעת הוצאת הוראה ברורה האדרים אלא אם בן
יהיו בתוספת ואתה יודע סבות הבורסות והחבות והקרות
והקטאות בהם והבראשיות והשחונים המתרחבים והנחים
וזולת זה ולא יקנה עליך קבלת ההוראה בהם על ענין הר
הראש גם בן · והשער גם בן כבר ידעת בספר הראשון ם
סבת התחדשו וידעת הסבה בקווצתו ופשיטותו ודקותו
ועביו ובעוטו ורבויו ובהירו׳ צביחתו ואחורה ועוד תדע

סבות בורקתו והשרתו בשערים בוחודים והרעבתם וגב
איבות ההוראה בין השער ·   ואגרנו גניח כזה על אותו
המקום לכרחנו בהבנות הדבור והאריך אותו

פרק ט

באותות הלקוחות בין ה
ההאותות והתבונות ז
ובשירות הפעליות וא
אבנם האותות הלקוחות בבנת התמונה
ואחורה והתנגרות ובהדות ההפעלות ואחורי ·   כי הבמחים
והבתנגדים לא יבנעו אם שיבחנו בענין לא יתבשר הבר ב
בעליהם בבריאותו אבר יהדהו דבר או בענין יצאתו ם
בהבריאות ושני בונו בין והטבע והנה האותות בענין בי
בריאותו אבר יהדהו הוא הדוכה בבונו ובבו יודע בהו
וההבנדיתו באותו הענין והפך בונו · ואמנם בענין יציאתו
בבריאותו הנני בונו בוזם הנה הבטשט ברנק ובב אבדע
בבה שקדם בין הבאבריה הבלליים   שהבריאות אינה גב
בנוטים בלם על בונג אחד ושאפשר שיהיה בריאות גוף ע
על בונג יהיה בבותר בבה שבבא חולי לגוף אחר אלו יה
יהיה לו אותו הבונג אלא שראוי שנבחין בה שינדהו בן
בקנת האחר גם בן בבו שינגדהו זה בקצה והוא עד שידע
באותו השיעור אשר לו בין הבונג בי הפלגת שתי הקצוה ·
יזהר בתבנגרים בזיקון בלי ספק · ואמנם גאות בריאות בו
בין הדות א בין השוה בה שלא יצליח באר · והבוח אהרכ
רוע בונג חם בקל הדעלת בבשום הקר ובטעמים וברוח׳
הקרים בין יהיו בעלי הרוח טובים בבפורים וצגדליים בי
וגלופריים ובירצא בהם או ברוחים בלתי טובים בביצים
הה׳ בוני התבינה והשחלביים רה׳ בוני עדשי הצים וקבל׳
תועלת בבנגרה והשקט · ואותו שיש בו רוע בונג קר בקבל׳
תועלת בבה שינגדהו ובקבל תועלת באויר החם ובני
הריח החמי והבבאשי גם בין הבתיבי והבתחבבי והבוח
ההתנועות · ואותו שיש בו רוע בונג יבש בקבל הזק בבה
שיורק בבנו ויתנער בשתן · ואותו שיש בו רוע בונג לח ·
יתענג בבה שיורק בבנו ויתנער באותו ·   ואמנם קבלת
ההוראה בבוהדות הפעליות בבו שיהם בהרה   או קר
בהרה הנה אותו שיהם בהרה בורה על חום בונג על התנא
הנזכר בספר הבללי   ובין אותו שיקר בהרה   ובין שא
שיתנגב בהרה · ולפעמים יהיה זה לבועוט לחותו הפעל׳
יהיה לרקיקות לחותו או לחום בונו · ך והראשו׳ בונים
בהראשון יבוצאו עבו שאר אותות יובש הבוח בבו וזה
התעורה ותולתו בבה שנזכרהו בשערי אותות בונג הבוח
וזה השני אבנם יקרה לו היובש לעתים בעת התנועה בבה
או חום חזק או בה שילך בבנהו בסבות היובש ובוגרות
ועוד שלא יהיה לו בשאר העתים אותות היובש ·   ואם
שהחום נגבר על בונו הנה הוא עבו שאר אותות החום בב
בבונג ·   ואותו שיתרטב בהרה   ולפעמים יהיה לחום
עצמותו ·   ולפעמים יהיה לקור עצביות הפעבים
יהיה שבונו השרשי רטוב   ולפעמים יהיה שבונו
עצביותו השרשי יבש   ואם יהיה בחום

יהיו עם אותות החום ׳ ועוד שאותה ההרטבה אינה נכבה
שיהיה תמיד אך אחרית החום כמ״ש נפל בכחות וכשך אל״ר
תולדות וכו׳א אותו ׳ ואחר זה אם ישארו הגבע ׳החם נובר
ושאר אחריו הגובע והתמעיטות ׳ ואם יגברו הלהויות ישר
תמיד קר״ולח ׳ ואם ישתנו ויתחדש ברוב תענוגים העפוש
והחליים העפושיים והמורסות כי הלחות ההם אינו טבעי
שיתעסק בו החום הטבעי התעסקותו אבל אם יתעסק בו הות
התמעטות גבורי יהיה העפוש ׳ ואבל אם יהיה לקור הגוב
לא יהיה הדבר הלחות בפתע אבל במהלך הזמנים ואחר
השוב ההרטבה תתחדש בנכה זה ויהיו ארוכות קור כי הם
הכח נמצאים ואם יהיה זה כלחות הכח עצבו כן או יהיה
הנהרות בזה לאחור משני דברים אם שלחות יעל בן ה
הקור ומפסיד הקור והכח והמאכל המשנה לבה
קיעעאל הכח בין הכוון ויהיה ההרטבה
ואם יתחדש זה הקור בפתע אז ההרטבה
תמהר אחריו בפתע ובמהרה ׳ ואם יתחדש עם זה כתיבה
בנערים יקרה שיעצר והבוחר ועוד זה יהיה תמיד ובש
ובמקוה ואינו כבה שיהיה בפליאה ויהיה בפתע ואכנם
היזה לאיבש הכחות הנה סבתו הנגוב הנופל בפתע אם יפ
של יובש בכח אחת לבדו ויהיה עם אחרות היובש הקור
ויהיה דומה בכח שיפול בין החום ארא בכח שיתחלפו בו
באותות החום ואותות היובש ׳ אלו הם האותות הלקוחות
בכחירות הפעולות ׳ ואין ראוי שיבוקן מהירות הפעולות
מן תולדות הכחות הטבעיות וכל שכן בהרכבם כי חולש
הכחות הטבעיות נמשכת לאחת מאלו הסבות ואין כל זה
תאותים והכונ נרים לקוחים מצד האיכות אבל לפעמי
יוקחו מצד התכונה והתנועות כמו שהוראה בעלת הדופק
בגם טבע מקבל רושם בשביבה אירעקן על שאר הגדות
בעצמנו

פרק י׳

בקבלת ההוראה ההוה שם
מצד שעור הראש ׳ אבנם
ההוראה הלקוחה בפי קטנות
הראש וגדלו הנה ראוי שתדע שסבת קטנות הראש ביציר
הוא במעט החמר כמו שסבת גדלו הוא רוב החומר רל׳ ה
חומר הפרטי כלו מטפת הזרע המתחלקת בחלוקת הטב
הטבעית לראש ׳ ועוד אם יהיה במעוט החמר עם חוזק
מן הכח המצייר הראש קטן יהיה טוב התבנית ויהיה בחנת ר
העכאותו שיתחבר לקוטן הראש רוע התבנית ביצירה א
אשר יורה על חולשת הכח וגם כי לא יכבע מרוע תכונה
מכח החולש כחותיו ויצירות הדרך לכח המנהיגיי והטבעי
ולכן נראה בקצת ידיעת הכרת הפנים הנקראת אל׳ פראסה
והשעם באדם הזה שהוא מבל דק לבב בוחר הגעם גנוך
בנערים ׳ ואמר גאליגוס הנה קטן הראש לא יכבע כלל ם
מורות על רוע תבונת הכח וגדל הראש איננו בורח
ההוראה על טוב ענין הכח כשלא יתחבר בו טוב התבני
ועובי הצואר ורוחב החזה כי אלו נמשכים לגודל הצדרה
והצלעות נמשכים לגודל חום הנזירה וחוזק הנמשכים ל
לחוזק הכח כי רוב החומר אם יתחבר בו חוזק מן הכח ה
המצייר יהיה הראש על התכונה הזאת ׳ ומכח שבחוזק
אבות זה אם יהיה עם הכון יחום לשאר האברים ׳ ואם
יתחבר בו חור טה מהם יהיה רע התבנית וחלש והפרקת

קטן השדרה או על־לה שמפקיף בו ויצבח מכנו ׳ וגם כי
זה יקרה בתוספת הראש בגודל מה שאיננו ש׳ עד כמו הנ
והנערים שיקרה להם גבח הראש וגודל מה שאיננו כטבע
אבל על דרך החולי ויהיה סבה בו חוסר ועדה עליו ׳ וכן
יקרה לגדולים כבאבי הראש הקדמים ׳ וגם יקרה
שיקטן והקדקד וישקע הפדע כעת עלות אדים על הכח ו
והנה ידיעת עתה אותות קוטן הראש וגדלו ובאותות טוב
המצה שלא יתפעל מאדי היין וכה שגתאחז עצה ויפעל
בודקוקן והגבו ונרקף שכלו ׳

פרק יא

בקבלת ההוראה על תבנות הר
הראש ׳ אבנם האותות בתבניות
הנה הדיוקן ד זה כשעור עצבות
הראש התבנית הטבעי לראש או זה הוא התבנית הטבע אש
זה הוא והוה רוע התבנית אם יפול בחלק מחלקי הכח יו
יותר כויק בלי ספק כמעלות פעלוה אותו החלק בן הם
הכח כמו שאמר גאליניס כי הבינוך הנקרא פלאט והם
והטרובע כנתה תמיד והבולט בשתי קצות כנגית אלא א
אם תהיה דסבה בו חוזק מן הכח המצייר כלומר שה
שהפליג בפעלו ומורה על חוזק הכח זה תבנית הצואר ו
ושעורו והחזה

פרק יב

בקבלת ההוראה כמה שילניטהו
הכח מגובה הראש וקלותו וח
וחומו וקרתו ובאבינו ׳ אבנם
ההוראות הלקוחות בכובד הראש וקלותו כי כובד הראש
תמיד מורה על ליחה שהוא בו אך הליחה האדומית פועל
בובד פחות ושרפה יותר והשחורית פועלת כובד יותר
בזה ויובש יותר כזה ׳ והדמית פועלת כובד יותר חזק ם
בשתיקן ורפקה וכאב בשרשי העין לנקיבת חביבוס החם
האודם וגפח בעורקים יותר חזק ׳ והלבניית פועלת כובד
יותר מן הכל וכאב פחות מן הדמיי והאדומית ושנה יותר
מן השחורית ורפיון כשוכבה ועצלה ומעוט זריזות ואבנם
האותות הלקוחים מן החום והקור רל׳ מה שימששהו
הראש כתם בעצמו ומה שימששהו זולתו כחורן ומה לא יש
יעלם ממך ׳ אבנם החום מורה על החום ואם יתמיד והנה
הוא חום מצוי ואם יתחדש ויזיק אז הוא מקרי וכן כמשפט
הקר על הקוש וכן משפט היבש והנגוב על הקשו אם לא אז
יהיה קר׳ מחוץ מנחיר סמום והנקבים ׳ וכן הרטוב אם לא
יהיה חום כבונים מרוע ׳ והכאבים המאבלים אשר ידמה
טיש בראש בקצת אנשים שרון אבל והעקצים התולדים
הנה הם מורים על ליחה חבת מדגעקים מורי על מורסא
חבה ויחזק אותותיהם
בשקידת והקריות והככרים הלוחצים מורים על ליחה
כבדה קרה ׳ והמבתחים מורים על ליחה הרוחית ההעיקן
בחוזק ההוראה הזאת ׳ והכאב אשר הוא באלין יהלום
בשלומות זה יורה על כמו הכאב הנקרא כוכע ושלות א
הראש הנרשעים ׳ והכאב גם כן מורה מצדו כמו שהכאב
אשר בשתוף האצטומכא יהיה על פנים בה ואחר שיהיה ב
בשתוף והכבד יהיה על תבונה אחרת כמו שאזכרני ׳ וגם
יורה על זה התמדתו כי הכאב אם יתמיד כמו קדם הראש

וכאשר יהיו גם כן מורה בצדו על פרנשין

פרק יג

בקבלת ההוראו׳ הלקוחו׳ מעניני אברים הם בענפי׳ למוח כמו העין והלשון ו

והפנים ובעכרי הלהאה ושני השקרים והשנים והמפרקת והעצבים ·· אמנם קבלת ההוראה מן העין מגדלים הנה בענין עורקיה ומנענן בכבדה וקלותה ובענין מראה שלה במרכבותה ודעיכתה ועפריותה או אדמימותה וענין באור משוטה וכל זה הוא קרוב ההוראה למה שיחזור כמוח עצמו וגם יקובל מופת במה שיורו מכבנה מן הדמע והלעלוף ומה שיקרה לו מן העציבה והחבטה בפתיחת העין המוקר הנקרא אשיוגית ועניני העפעוף ודקיקה ובליטת גודל וקוטן ואגישת וכוכבים · ונגוב העין הנה יורה על א יובש המוח והזלת הלעלוף והדמע אם לא יהיה לעלה ב בענין עצבה מורה על להיות בוקרים המוח וגודל עודק פנע העין מורה על חטים וצמח בעצם · והזלת דמע בבלי מכה נראת מורה על תלוים חדים ועל הבער ומוח ומרים תיו וכל שכן אם יוזל מעין אחת ואם יחזל לבמות האישון לעלוף בארינת העצבים ואחר יתקבץ אז היא קרוב אל ח המות · והעין שנשארת פתוחה לא תעצעף כמו שיהיה בבעלי הפרנשין ולגעבים בליטרגיאה ואותה שהוא עצ עצובה והכבד בתחתה כמו שיהיה ברוב בליטרגיאה ויה גם כן בפרנשין בעת החכות הנה מורה על פגע גדול במו ורב העפעוף מורה על חום והבער ושטות · והמלקחת לעין במקום אחד והוא כבעל השרסאם ובריסאם מורה על קרוב התבל ובדאגבינוא · וגם יקובל מופת עליה ם ונגיעתה על מחשבות המוח במכבירה הבלם והענין והפח וחוזק והבליטה מורה על המורסות או בולי כלי המוח ו והמקיעה מורה על התנה רבות כיעצם המוח כמו שיקרה בחלירה והמבדין לב הנקרא קטוב והחוזק והנה כתחלפו הבוניותיהם בזה כמו שנבדיל זה במקומו · וכן לפעמים מורה על הברה במוח וסיבות בו · ואמנם הלקוחות בא מענין הלשון כמו כי הלשון מעבים רבות מורה כמראה ש שלה על ענין המוח כמו במורת המבראה הלבן אשר לה ע על ליטרגיאה · ובמרכבותה ראשונה ובשחרותה שנית על פרנשין וכמו שיורה בתגבורת והארוכה עליו או ידקו העורקים אשר תחתיו על הנבפה כמו ביחוד · ואין קבלת ההוראות במראת הלשון כהוראת במראה העין כי ה חוזק היחוד במוח ואמנם מראה הלשון הנה לפעמים יורה על ענין האצטומכא אף אם יודע שיש במוח פגע לא יב ידהק קבלת ההוראות בו · ואמנם הלקוחות בענין הפנים אמנם כמראיהם והנה ידעת הוראות המראים על המוח ואם משכבם ורוחם כי שכבם ואדמימותם מורים על יתגב תגבורת הדם · ורזונם עם המרכבות מורה על הגבורת ה הארוכה · ורזונם עם דעיכה וכמות מורה על הגבורת היובש השחורי · והתעוררות והתפיחות מורה על תגבורת המיבות כדם הנזכר כי יחד שיהיו אלו ענינים מקריים אינם שרשיים · ואשר תדע שאין עלה בגוף שהשתנה הוא אלא בצד המוח · ואמנם הלקוחות מענין המפרקת כי אם תהיה עבה וחזק הורה על חוזק מוחי המוח ושב עיוד ואם תהיה קצרה ודקה מורה מהנך · ואם תהיה מוננת

לקבל החוורים והבחורות הנה המבה בזה אינה להתלהה סבה · ולא אם תהיה מגריה כמה יהיה הסבה לזה להזק שבה אבל הסבה בזה חולש · הנה הדרוחה אשר כמה לך לדבר מבינוי הבוג אשר נוכרים · וחוזק מן הנה הרוחת בצרדי הצואר כי צרדי הצואר מקבלים למה שידרוה הנה בבשר הרפה הנדריי אשר בו · וכן ענין האותות הלקוחים מענין הלהאה ושני השקרים והשנים גם כן · והמנעם הלקוחות מענין האברים העצביים ואפניביים הנה זה פר מירך בשפוי השתוף כי מן הראוי שישתתה המוח והחזק כמו שאם יתמידו הפגעים עליהם יביאו אל הנה המין מן החולי אשר בהם · ולפעמים יתחדשו אשר בהם והנן המוח והנה מן העצבים אם חוזק והזע · ומה לבחותו אשר נבראים שרשיי מורים על חוזק המוח ומורה וכן זה על ח הגך זה

פרק יד

בקבלת ה ההוראה ב מניזוק ב

האברים שמשתתפים למוח ויקרבו בבינוי · אם יהיו האברים המשתתפים למוח חזקים הנה המוח חזק · הנה יהיו רבי הפגעים לא לסבות נראות כנייעות אליהם הנה ה המוח חלוש או עלול ופעמים יהיו אותן הפגעים באברים האחרים להשתתפות פגע במוח כמו בה שיורכן שלא ית תעורר העלול להסתין ולצאת בהצטרכו אליהם להגיה החרט כמו בה שיורכן בליטרגיאה ובתרדמה התעדירה או לכיבד התנועה עליו כמו שיש בשניה ובפרנשין וכן הלאות מן הבליעה והליטה והחבטה באלו החליים וכמו אותות הנשימה כי הנשימה במפסק ובתבטלות והמבנה בה פגע במוח בתעדרת אל הטרפשות ואברי הנשימה · וכמו שעורם הנשימה וגדלה יותר מורה על החלי הנקרא קטו׳ מן קטנה וצרות יותר מורה על התרדמה התעדירה הליטרגיא

פרק טו

בקבלת ההוראה על האבר הבכאיב המוח לשתתפו · הנה האבר היותר מזיק למוח בשתו הוא האצטומכא הלבן ראוי שיקובל מופת על זה מענין ה התאוה והעכול וענין הפיהוק והקרקורים וענין הגהוק והפין הקיא · וענין דפיקת הלב האצטומכאית והניין כ באיכות קבלת ההוראה מאלו על האצטומכ בעת ממנהג באצטומכא · ויקובל מופת גם כן בענין היקות והכלוי כי שיתופי המוח באצטומכ והוא בלאה אי בעלת נפח יתראה בענין מלואה · ואמנם שתופי המוח מם והוא בסבות חום ומרה אדומה ובאביה החוורים כמו ומתו׳ השרש יתראה בעת רקותה · כי לפעמים יהיה הכלוי מה להשורת תבוג הדם וסיחם בין האד הדם ובין המוח והזהר ביותר שיקובל בו מופת מקום הכאב בהתחלתו ומקום הנחתו כי חלוי המוח בשתוף האצטומכא הנה יהיה ע עליהם הכאב אם יתחיל מן הקדקד ואחר פונה אל מה ש שבין שני הכתפים ויתחזק בעת העכול · וגם יחולה הראש בשתוף הכבד ויהיה הכאבם אל הימין כמו שאם א יהיה בשתוף הטחול יהיה הנטיה אל השמאל וגם יכנו הח החליים למוח בסבת שתוף עצל הבטן הנקרא פרא.. והנה שבלות לצדי

צית הצלעות ואז יהיה הכאב נוטה לקדם כאשר ׳ וגם
ישתתף הרחם ויהיה כאב יצמח עם חליי הרחם ואותותיו
הגופים בשער המיוחד להם ויעמד הכאב בשפת הקדקד
ורוב שיתופי המוח לאברים נופלים בשביל אדים עולים
אליו ודרך עליהם אם מה שהוא בלוח לקדם והוא כצדי
חות הצלעות ואז יחוש תולדה כמו יחתום למעלה ותכיפ׳
והצקה בעלות הנולדים אליהם ויוחש התחלת הכאב במקום
ואם מה שנלוה לצד העורף ויחוש בהתחלת הכאב מאחור
ותתחו העורקים והשריינים המונחים כאחור ויוחש שם
דפיקה ואם שנרת מקרי האבר המשתתף כי אז ראוי שלא
יהיה המקרה מקרה לאותו אבר בעצמו אבל בסבת שהוסף
למוח ולא בסבת שתוף המוח אליו ׳ כי אתה אם תקבל מופ׳
מוצן הקיא שהעלת המוחיית היא בשתוף האצטו׳ אתכר
הוזק שיטעה האדם כי שתהיה העלה במוח תחלה ותהיה
נסתרת ׳ ואמנם יהראות הנזק הקיא באצטו׳ בהשתתפו׳ אל
המוח כעלה נסתרת בו ואז ראוי שתשוב אל השרשי׳ אשר
נתננו לך בספר הראשון אשר יבדלו בהם החליי׳ השרשי׳
מהחליים המשתתפים ׳

פרק יו

באותות מזג המוח השוה ׳ ה
המוח השוה במזגו הוא הזוק
בפעולות החושיות והצבאיות
והתנועיות השוה בהתלעריות בה שיתעצר כמו ממנו מהנקבי׳
הנצוח והזק כה שראוי להעצר לקבצה מקרים המאוסים
והצמח השער הנקרא רוש בעת הנעורות ואשיות
אדום השער בשני הנערות ׳ ונוטה
לשחרות בעת ההשלמה בין הירידה והגדול הממוצע בת
בלולות ופשיטות ועצמיותו ותכן כחרותו הכל בעינו ויש
ושכתו בלתי מבהרת ולא בתאחרת בין העת הטבעי ולא
יעמוד אליו הקירות ׳

פרק יז

באותות המזגים הרעים
הנופלים ביצירות יראה נ
מאלינוס שהחום מוליד ע
ירוב השכל והחיה וירשע באלו הגריעות והמהירות גם
עלה התחלות והעבעבות מיני והסכמות והקור מוליד
העצלה והשקט והגרעה ונצרף בזה אחור התבונה וכובד
המחשבה והעצלה ׳ והיובש יפעל התעורה וטורח עליו
התעורה ונתנה הנאי בזה שלא יהיה מלחות בורקים ולא
זה עם כובד בכוח והתכנית הריקה ומוחרות ותולת זה ב
באותות הלחות כי הלחות הנוליח והמבורקי׳ בערות
נגלים עצמו יפעל תעורה כמו שהוא זה בזקנים
ואמנם הלחות פועל השינה והשקעות והתנה בעצמך התב
התנאי הנזכר ׳ ואמר גאלינוס שהאות שירוע המזג נגבר ב
כליליות הוא הקור הולת המותרות עם הוראות רוע ה
המזג וההוראה שהוא נגבר בליחה הוא חולת המותרות ׳
הגיעני מזכר ונאמר אם לא יהיה פתיכה ו
ההלטה בין הבא והרוחה אותות זה שזכרנוהו ועכרנו ע
עליו ׳ הנה אותות המוח החם המזג בטהרה צמיחת הש
השער במעלות הלידה או כבטן והשחרותו בהתחלה ושח
שחרותו אחר היותו צהוב הנקרא רוש בוהר ותהלותו גם
ההירות הקרחות ומהירות גלוי הראש והכבדתו בין הסבל׳
הנופלות כמו בעלי הריח וכירצא בהם וקבלו היזק בבעלי
הליחה והגופים ובקוצר עשיית השינה עם קלותה והראות ע
עורק העין ופיתום ומהירות התאבותם בעצה והסכנה כ
כענין הנערים ויורה עליו ובמה יש ואודם ואודם בפנים
ובשול הבותרים הנשמבים והעורקים והשיעות בעצם ב
בחקש לוהלים ׳ ואמנם אותות המזג הקר הנה תוספת הת
התנגדות המותרים לחוץ בפי מה שזכרנו בין התנאי
ופשיטו׳ השער ומיעוט שחרותו ומהירות השיבה ומהדו׳
הפעולות בין הפגעים ורוב הגדלים והקרות הובאם הוא סם
קפרא בפחותה שבסבות והסתר העורקים בעניינם ורוב
השינה ויהיה צורתו כמו צורה המתנבנם מאחור תגיעת
הנפעלים והקיום על הקצה וההסכבה בענין בזקנים ת
ואמנם אותות המזג היבש הנה נקיון מענרי המותרים ורב
חבות החושים והוזק התעורה וחוזק השער ומהירות צמ
צמיחתו לעשיות והבגז בשנים הראשונים ומהירות הקר
הקרחות ותלתלות השער ׳ ואמנם אותות המזג הרטוב הוא
פשיטות השער ואחור הצמיחה ועבירות החושים ורוב
המותרים והנזלים והשקעת השינה ׳ ואמנם אותות המזג
החם היבש הוא העדר המותרים וזכות החושים וחוזק הת
התעורה ומיעוט השינה ומהרו׳ צמיחת השער בהתחלת
חוזקו ושחרותו וכריצתו ומהירות הקרחות מאד וחום הב
המשוש בראש ונגוב עם אודם מבואר בו ובענין העורק
ההסכמה ומהרו בה ותוזק ההבנה והזכרון ומהירות הפע
הפעולות הנפשיות ׳ ואמנם אותות המזג החם והלח הנה
אם יהיה המזג הזה בלתי רחוק מאד בין השוה יהיה הבריאת
יפה והעורקים מבוארים והמשוש חם ורך והמותרים
יותר מבשלים והשער יותר פשוט נוטה לצהובה והנקרא
רוש בלתי ממהר לקרחות ויהיה החכום והרעבה בהרים
אליו ׳ ואמנם אם יהיה החזק מבנו יהיה בעל מורים מקבל
הנזקים בין החום והקור והחליים העפושים בעצמם כהר
ויהיו חושי בעליו כבדים ועיניו חלושים ולא יוכלו לסב
לסבול בלי שינה ויראו החלומות המבהלים ׳ ואמנם
אותות המזג הקר היבש הוא שיהיה הראש קר המשוש כמ
בשיתגה הבריאה נסתרי העורקים כן ובעינים מאחור צמיח׳
השער הצהוב כאשר הנקרא רוש דק מאוחר הקרחות ובל ש
שכן אם לא יהיה יובשו יותר נגבר מקורו ויהיה מקבל הי
היזק במקרים על הדברים הנזכרים ויהיו החושים זכים ב
בבחרות ובשיבה בשנים יחלש במהרה ויתש כחו ויתראה
הבריצה והתקבצות בצדדי הראש ויהיה בריא בהוד הזק
הזקנה ויהיה בריאותו כתנעשת ופעם יהיה קל הראש פת
פתוח המבהלכים ופעם יהיה כהפך ׳ ואמנם המזג הקר
הלח הנה יהיה בעליו רב השינה ונשקע בה רע החושים
עגל נרפה רב הריקת המותרים בין הראש ויורה עליו אחר
הקרות ומהירות נפילת הגלים ׳ ואמנם אותות המורכבות
חולתם עוד נזכרם בפרוק פרקים

פרק יח

באותות חליו הראש
חולי חולי ׳ ומספר
בזה ואשר לפניו כמו
כחולה בין הפרשים אשר נתננו בקבלת הוראה על עניני

הראש וראוי שיסטרו ויזכרו אלו ואותות ואין צריך שנה שנשוב להזכירם בכל שער בין השערים אשר נדבר עליהם בחליי צדדי הראש ואנחנו אם נחזור כהם בשער בה אבנם נחזור להזכירם לזכות יה עומד על יו ידיעה אינות ה ההזורה אל אלו הכללים בשערים אחרים כבר קצרנו בים בכת שהודעו בשער האחר ההוא ׳ וכן ראוי שהפנים בע בעננך עליו להזור לעיין אל העקרים הכלליים בשערי הפרטיים בראש האלדים אלא כבון שכבר לא נזכר גם בכלליים והחייב יהוד זכרונו בפרטיים

פרק יט

אותות רוע המזג החם ב בלי ליחה ׳ יהיה עליו התלהבות עם העדר כובד והעודה וצער בתנועות ובלבול בדמיון ונעט ונהירות ב בכעס ואודם העינים ויקבל תועלת בנקררים והזק בנחממים

פרק כ

אותות רוע המזג הקר בלי ל ליחה ׳ קור כוחש עם העדר כובד ועצלה ונתון ללובן כר מראה הפנים והעין והיסרון בו ביונים ונפיחה לרבות לבב וקבלת תועלת בכוזמבים והזק בנקררים

פרק כא

אותות רוע המזג היבש ב בלי ליחה ׳ קלות והקיבות ה הזיקות וננוב הכוזורים ות והתגבורת הקעודה ׳

פרק כב

אותות רוע המזג הלח בלי ליחה ׳ עצלה ונתון עם ם בעוט כובד ובעוט הולת בה שיזהל או השואת והצלחת שכוחה ה התגבורת שינה ׳

פרק כג

אותות המזגים המורכבים א אשר יהיו בלי ליחה ׳ המזגות שני מיני האותות כהמזגים וי ויקבל כופת על תגברת החום עם יובש בתעודה וערבוב שכל ועל תגבורת הקר עמו בענין דומה לזולתי תירוע בק בקפיאה ולפעמים יוכל אליו ׳ ויקבל כופת על תגבורת ד הליחה עם החום בתגבור שינה איננו חזקת התרדמה ועל תגבורת הקור עם הליחות בשינה התרדמיות והצרף אל מ בה שהודענוהו שאר האותות המורכבים באותות הנפרדי ואותות תגבורת הליחות אבנם הארוביית הנה כבו כובד אין כובד גו נע גה והתלהבות ושרפה חזקה ויובש בנחירים וצמא והקעודה וכרכבות מראה העין והפנים ׳ והדמיית ב בהרה עליה תוספת כובד׳ ולפעמים יתחבר בו דפיקה ו יה ויהיות עבו נפח הפנים והעינים ואודם המראה ובליטה ל והו דבה ׳ ואותות הליחה והקרה קור כוחש ואורך והזיק כ ונמאה הזק קוב עוט אודם והפנים והעין ועצלה ונתון וד דומן כראה הפנים והעין ומעוט מרכיבותם עם כובד כו כוחש אך הכובד עם הליחה הלבנית יותר ועם עצלה ורפ ורפיון הנרעה והרדמה ושכחה ועצריתיות כראה הפנים ו והעין ׳ ואבנם בשחורייות יהיה הכובד פחות והיה הת התעודה יותר וערבוב שכל ומחשבה נפסדת וכהות מראה הפנים והעין ׳

אבנם אותות המורסות החמות הנה קדחת דבקה ונובד דפיקה וכובד כניע לשרש העין ׳ ולפעמים יבלטו עמו ש שני העינים וערבוב שכל ונהירות דפק וחום ׳ ואם תהיין בנוח עצבו יהיה הדפק נוטה לגליות ׳ ואם תהיין בקרומ יהיה הכאב יותר חזק ויהיה הדפק יותר נוטה אל המשרין ואבנם אותות המורסות הלבנות הנה שכרה ותרדמה וה כובד ודפק גלוי והפח ונפח ׳ ואבנם אותות המורסות השחוריות הנה העודה ובלבול דיעה וכובד כוחש וקור ד דפק יוכב עזבנו בה שראוי שיזכר הנה באותו חולי הבוז והזקן ואותות הליחה ונגברת עליו האותות והליון המוחי כי נכה שיהיה בשתוף באבר מונגד על בה שהודענוהו בה בשער באב הראש ויעיין שם כי הנה במקום ההוא ו ויעתק כבנו אל שאר השערים ׳ בכללי הרפואה אם גרצה שנריק אינו ליחה נעיין ואם יהיה האותות שיש עמה דם נמספיק ואין בדם הברון או זו ליחות שהזו אנחנו נכלל בהקזה בין המסרקת ובעורקי הראש הנזכרים בשער ה ההקזה כבו עורקי הכנה והאף ועורקי צדי האזנים והאף שיתפל הקזתם בהעבר צד הכאב ׳ ואם יהיה הענין גדול ו והדם גובר נקיו הראותם ׳ ואבנם נטה אל ההקזה אשר שינברו הליחות האחרות גם כן ונתחיל בה כי ההקזה הזו הריקה משותפת בליחות ואם תהיה הליחה דם לבד שפקו ההקזה השליכוה ׳ ואם יהיו ליחות אחרות נעיין אחר ג בשתוף הנקי כלו נריק הגוף כלו ד אחר נקיו הראש לנה ונעשה ההרקה המיוחדות לו ולא יקריב אליהם כלל בא אשר הריקת הגוף כלו אם יהיה בגוף כלו ליחה והם ויעתנו שהליחה בו בבושלת וזה בראיית בה שיודבקם שלא תהיה רקיקה מאד או עבה ׳ ואם יהיה החולי נכון הנגיע אל התגברות ואנחנו כבר הקזנו כבו כבשו עם ועמו והריקות והתחבקמות מבושלים נריקנו הראש בחוז נ בנרגרים אם לא ישוור במגע בריאה ולא יהיו ולא הנוזלים בצרוזים כמכין לזה הדה קיקצת ולא יהיה בפה בקבל להריי הריאה ויהיה לו אמנם להשבר בעהויש רע אל הריאה ׳ או יש תהיה ענין הראש יותר ראוי לו ל לאחרה בענין הריאה ונעשה גם כן הבורזים הפרחים והמקשטים ובה שיושם באף והציקה לנקות הליחה בן הראש ׳ ולפעמים יה ונכש הראש אחר התעלתו ברפואה משלשלות לבין הליחה אשר בו אם לא ישתוד באותן התחבושות והנכר תג זג השנבנות שהליחה בכסל ונקי הליחה ויעם זה ודבר כרקות בין הליחות וקרתב משלשל הרקיקות בהם ולעצור העפות והוך הניעת אל הכונה הזאת שנריק אחר הרכיך במרכבים המבשלים וכל עוד שנעשה הריקה מסבבות רסוך ׳ ונזכר בהריקה הליחה החודות אשר יצטרך בהם בלי ספק לרפואות תרות בקצת העתים כבו גירא וסקבונייא והורביד עם אגריקוס שלא ישאר א ויהם רוע כמו הם גם כן תשתדל שלא ישאר א אחריהם זה ׳ וזה שישנע תשלשל ההוות בהם והרקה המתעלת בעדעור והולת זה השנה בתחבושות המקרים ו ושנזכר בעשייהם שלא נעשם אלא אחר בטחון לקחו בכונתנו התחולה שנה שישתה בזה שישלשלהו ודיקתו כדי שלא יהיה השקיו כנו אותו כבה לכות או אגרון ׳ ואם יהי הליחה ברלהי מבושלת נבשלה התחלה בראוי לה כמו שנזכ

ואם תהיינה הליחות עולות מצד אחד או מן הגוף בלו
נבסק אותם להפך הצד כמו אם תהיינה בשפל הגוף בלו
נעשה החוקנות והפתילות ונקשור הקצוות וביחוד הרגלי'
ונריק האבר בבשול אם יהיה האבר האמצעי אז בגידא פ
מידא ואם יהיה הטחול אז בבה שיורדהו וכן כל אבר
תנחית הכל כפי הבוטנתו המיוחדת אליו · אלו הם עקרים
כוללים בענין הליחות · ואי זו ליחה הריקה ויתחדש ב
מסבה רוע מזג תרפאה בהפך ומבה שישותפו בו הליחו'
ומשולשות בראש מן הליחות כפי סבות בעלי הבריה ש
שיבוא מקום שיכלה אליו האצבע או הקבוצה מחוד מקצה
הגוף או מקום שיכלה אליו חצי חוט ארכו באן לאין
תכלית והראש תחלת · ובשוב עתה אל הפרק · אבגם הדם
אם יהיה בגוף בלו ויהיה שמבר הגיע לראש ליחה שמגעת
הקו והספואליקא ואם קרין רא הגיעה וזה בתחלת ווצאה
הקו הגבהל · ואם תפחד התנועה קודם שיתחיל להגיע ב
מפני סיגול סבה מסבבת לליחות סביב הרא' כחום חיצוני
צו הבאת או זולת זה הקו הבאסליקה · ואם תרצה למשוך
יותר מזה תקו הצאפן ותשרש השוקים לבעלה בהקרבת'
זית ותקו עורק הרגל · ואם יהיה לשתף אבר תקו העור
המשותף לשניהם אם תרצה להריק משניהם יחד ותהיה
הליחה מתפשטת · ואם תרצה למשוך לצד עם הריקת האבר
המשתתף הקו עורק האבר המשתתף
הקודם בעלה ותחל ביפך צד הראש ואחר
זה אם תבנה לצד הראש לבד או יהיה הדם בתחלת הענין
לבמו בו הנה כמו שיהיה נופל בסבך החיצוני בקדירת הצו
בשיכה שנזכירהו בחליים הטרשיים או שיהיות החולי בו
בוחש בקרוב לשלביש ותרצה רפואה נקלה אז קרני
המציצה אצל הבקיה · ואם יהיה סוקין הלא תהיה בוטח
לספוך אותו להרגן בהקדירה הקו עורק המצח וביחוד ו
אם יהיה הבאב בתאחור ואחר לקיחת הדם יקח המריקים
הלקוחים מבורא בולגש ומחשת הפירות אם ישאר צורך
ריקאה החוקן · ואם תהיה העלה קשה כמו המתוק הרמי
כבשל הקו מהאוראנ' · ואבגם המבשלים אם תהיה ליחה
לבניות או שחוריות הנה אבות הסמים אשר יעסו בבשול
הם מה שיש בו דקדוק וחתוך והתב כמו מנוראנ' ועל לב
השיח וארטמסיא האשקינגט וקמומילא ובוליוס ואבינג
ואליפודי ואפיהימי ונטויום יותר ביוחדים לשחוריות
השדרינאה ואשוף וקלמינט ודורא ואברוטנוס וכל מה
שמתבנו בלחות והתכה והבשול כהסמנים החמו' וגם
כי יש הבדל והתכ' בלבני והשחורי כתחו' למה שנזכרהו
נגלו הסבים ראוי שתעלה במורנתם כשיעור הליחה שאם
תהיה רבת הסבות חזקת האיכות · נשים הרפואות ה
חמשת חזקות עד בבודנה הרביעי' בבו פלישרי והבפורבי
ותלת זה הגלוים אלא אם יפוחד כרתיחות הליחות · וזה ב
מזוהה רבה מאד שנפחד מבמה שאם התחכם תוסף
סיעלה נתחייב בתיוה מבאיבה ומורסא הנה אין ראוי ש
שתחול שנריק מבנת דבר ואחר נתחיל בבשול לנשאר
ומכן בבשול הליחות הנאות הגנות שתהיה הרפואה ות
והמבישה ברפואות שוות החמום ויעשה ההנקט והקטיר'
לבשל הליחות הנאות הפנות שתהיה הרפואה והמבישה

ברפואות שוות החמום ויעשה ההשקט והקטירה לבשל ה
הליחה לאט · ואם תהיה מיעוט הסבות או תהיה הלושנ
האיכות נסתפק באוהן שאין רוב חבום בהם על חזקות
אשר במדרגה הרא' ונכח' · וגם תהיה במיצעת תפעל
במבוצעים · ואבגם אם תהיינה הליחות שחוריות לא ת
תסתפק על אלה הרפואות להוסיף על הנגוב ובמו אם
תהיה ההתחות בלתי טבעית אבר היא שרופיות גם יצטרך
לבשל הליחות השחוריות אל הבוך והרטבה בלי ספק · וא
ואחר תבא אחריהם בבשולים המתיכים וזה התכה אשר
במדרגה השנית והשלישית והיות נבון שיהוברו הרכבי'
המרשיבים עם חבים ועם מתיבים · ואבגם הליחה התכה
וגה בעולה כבה שיתחבר גה שני בחוזקה · ויפתח עם זה
ויחתוך ואלו הם המקורים המרשיבים אשר יש בהם טרוק
היציאה כמו מי השעור והלב עם הדובש וחזיק הלב כי
שיהיה בו חולשת הבוח עם כאב הראש · וכן המבשלים
אשר בהבאי הזה שיעשו הכיבות אשר כבר בושבו בהם
עלי התלצי ניאולים ונילופר וסיושת בבה הרועה והירקו'
הקרות כלם מנבתבים כלמהו היום כן והסבים המגפרים מ
בעורבים בדבר בן החומץ כדי שיעשו עם יביר בחוזיהם
ואם יהיה בה או זה עובי הוסף קמ: מולא וארטיאה · ואם
תהיה בבעל העלה תעורה ותרצה שלא יעורר תשים בו ק
קלנת פאפורי · ואבגם אני כי זה וכן מפתקי לכל הליחו'
בי קו זה' אפשר שישוב כפו וזה שבסבות ואחר יש ער
שקיעתו ברפואות והנחבו זה אם יעשה בליחות הקרות
ואבגם בבשול הליחות החוצות הנה אין רז גם בו והסמנים
החמים כלם הנגבים ברקוח הלקוחים כבעלי הרי והסרחי
והעצמים נבנסים בבשול הקרות · ואם תהיה הליחה חזק
הקור או רבת הסבות או כבדת והתכה אז השבנים החמי'
הלקוחים בשרבים החמים והבשמים החזקים ושמן באין
ונבק ונרגם ושמן ואקוזאן הלברין ובנורא בא ונארדין
או שמן שיבושל בו רודא לחה ופודנג לח או שבת לחה או ו
קמומילא לחה וכיוצא בהם ממה שנזכר ברקוח ושם ת
הלקחם · ואבגם שמן כל שכן הנה נדקוקו נחך בזה ולא
יקבל תועלת גרגרות ובבריאות התועלת רב התועלת
כפי בחו · ואבגם נקביל הליחה בודקה או כבשיכה להפך
הצד או בשניהם יחד · והמשיכה להפך הצד היא המשיכה
אל הידים והרגלים · ויעזר עליו הפירגם בבליח והשמן
ואולים או שמן קמומילא כפי הבוג · והבכה שיעשה כבה
שאגדתו בו התגורה השמנות הראש עד שלא יתנועע גם
הגוף · ואבגם יגיע האברים הסמוכים בליל גנרם והיא ת
תנודות שיהיה והאדם תהיה עצבו בן הבל או משתדל
כברית יאחז עליו ניפר · הלא יכור כהגיע הרגלים ויענלם
וזה אחר ההריקה והצפת הקצוות וקשירתם בלמעלה לבנה
מזה הבין ובל שבן בעת ההאות הלעטים ינקה הראש
בתנודה נקלה כתנופה ובעירה עד המפרק ועשיית
ההברעות הנקרא טרנשילין והוא כהבגק ם המיוחדים כמו
שיפעל באחרית נתרנגם · ואבגם הענין המועיל לשת
התנועות יחד הנה המוקנים והפתיל זה והבמורים והגמיעי
כפי הליחה מוכנה כלם הם מבויים ברקוח · ואבגם

האבנים המשלשלים אשר ירייקו הראש בשתוף הנה נרגרי
גירא ונרגרי קוניאש ונרגרי אשטיקדוש ואלו הם סותר ג
באותים ללחות השרופות אשר גובר עליהם המרירות וכה
וכהם עם זה עובי אבל הם במשותפים למרירות וללבניות
והיותר חזק בזה כלו משרת אלואין הלקוח בפי הנדבא ו
וכל שכן אותה שהוא חזקה בבנה והוא המתובה ברקוח ·
או משרת גירא וקיא בסכנגבין עם זרע סרטק · ואבנם
בשול בזרא בולבש ופרנש ואם שירא בבשקה הפירות ו
ומשקה ויאולש ובשול קשיא פישטולא וכיוצא בהם בזה
בחוקים באשקמוניא והלתה כפי ענין הגוף והיותר רק
מקרחות והיותה כי וכפי הפנים והכח · הנה אלה וכיוצא
בהם נאותים ללחות המרירות והדקות · האבנם גירא
ארכיגניס וגירא רופין וגירא לתודיאון וגירא גאלינוס וח
והנרגרים הלקוחים באבן לאזורד והליגוריום כפי כח שז
שנזכרו הם מאותים ללחות העבות והשחוריות וכן
כל מה שיבא בו אשטיקדוש ויאות להב גם כן הקיא בסכנ
הסכנגבין הרע צנון ובשר קרולקונטיד עם שאר הרפואו׳
המגיעות הלחות המרכבות בבה שנזכרנו ושאר המורכבי׳
המובדלים מרקחת וגם כי יש להם כוחות הראשונות מה שיהי׳
כגירא רחוכו ואפיתימי ואגאריק וקסטור וכיוצא בהם
ואחר הנרגרים הגדולים ואחר מיני גיראש ואחר שני מי
מיני אליבורוס השחור לשחורה והלבן ללבנה עם אזהרה
ושמירה ואבן לאזורד ואבן ארמני לשחורה
בלי אזהרה ובלי שמירה · וראוי שיתחיל מן היותר הלש
ויהדוג עד שידע כענין העלה שהוא כבר נפסקה · ואבנם
הבשולים המוקים לנקות הראש הם מיני נרגרי
אלסטאריש אשר ילקח מהם נרגרים גדולים כדי שיפעל
המשקל ז בעת הפעל המספיק בעבור הלא יזיק למעוטו
השנותו ויושן עליו שלא יבטל התנועה ויקיצה מעלם והנ
והנה העקר והיסוד בהם הוא האלואין וגירא · ועוד כי
יבאו בהם במספיק לחזק האצטומכא ויבאו בהם מיראבולנש
למניעת האדים והחכים אשר יולדו באצטמכא ויזיקו בראש
ואם תרצה בהם הלחויות המרירות יעזור בהם באשקמוני׳
וכיוצא בזה · ולפעמים יהיה עשיית השקמוניא עם רפואו׳
ואלואין העקריות במבת נטרי הגביה עצמו או האצטומכא
אם יהיה חולי המוח בשתופה כמו לחבוטה והמוצלג לי
ליתרון עצבים והתעוררותם והמקרה בהבלים הנקוי ולב
ולבן ראוי שתחזק בבה שיעזור אל הנקוי · ואם נרצה לע
לעזור בה ביצאת הלחות הלבניות נעזור בבשר קרולקונטידא
עם זנגביל ותורביד ואשטיקדוש · ואם נרצה הרצאת
הלחות השחוריות נעזור באליבורוס כמו האפיתימי ופ
ופוליפודי וכיוצא בהם והם נרגרים רבים בנשואות כמו
מתחלפות הנמצאים ברקוח ויודע תועלתם ובהזיתם שם
ואבנם המנקים המיוחדים בראש הנה מזה העריעורים ויה
ויהיה המבורים בעשה ככלם · ואם יהיו הלחות מרירות מז
מזוקקות לא יעשה בנקיים העריעור מאחר גוליהם אל המ
המוח. ובכבר קנו יתרון הרות מן הרפואות המנקות החדות
כי המדקדקות לבעלי האדומה לאט ובחת והמואת מזג
לא יעשה הרשם בעריעור רושם רב · ואם יהיה הדבר מזה
מועיל הנה הסכנגבין הרעוני עם מי הנדבא או לבדו נח

והסכנגבין השקוליטיק והסכנגבי׳ הלקוח באשקמוניא ומ
קורינה׳ ובמי פרנש ומשקה ויאולש ותגבר אדים עם מנא
אשקמוניא וכה שיעבור בגרונו · האבנ׳ אם יהיו הלחות
מרירות עם עובי הנה הרגור יהיה במורים האלואין או ג
גירא או סכנגבין ורעוני או אשקוליטיק עם גירא וגם יח
יחוזק זה באשקמוניא ומעט תורביד לא יוסף עליו
ואבנם אם תהיינה הלחות העבות לבניות תוסיף עליו ב
בשר קרולקונטידא וזנגביל ואשטיקדוש ותורביד וגירא
ארקגיניס וקששום ולפעמים יצטרך לעשות עמם
חרדל ופוליטרי ופלפל עם משטיק ותוסיף בזה הרוק גל
הרפואות אם יהיו הלחות חזקות הבח · וכן לפעמים
ילעום פוליטרי ופלפל וזנגביל ואקורי עם אשטוכ פסטרא
וכיוצא בהם · וגם יעורב באלו המדקדקים במו אוסף
ודארצני וקשיא ליגניאה ואזוב וקלפת שרש קפריש ות
ותורמוס ומה שילך במשפטם · ואבנם העטישים הנה לל
ללחות המרירות במו איד החומץ והבכורים כי בהם אם
אשקמוניא והרות השער החמוץ והחד · וללבניות הנה ב
כונדירי ופלפל ובצל ושומ׳ וחרף וחרדל והרעים הח׳
ומה שיעבור בכשפטם · וגם ילקח מאלו הרפואו׳ התחבשת
וילקח מהם תחבושת על הצדעים · ואבנם ההגחות במ
הנה יש מהם שירצה בהם הקידר והריעטה ומהם שירצה
בהם החתכה ומהם שירצה בהם החזוק · והמיוחד
ההגחות באף המתיכות והחזקות אז הוריג בעשייתם מן
בתחלת הענין בשמן ורדים או בחלב ומה שילך כמשפט
ובמפקם השנית בשחיטת השלקא וכיוצא בהם · והנגם
השלישית הנה כי במרזבא וכיוצא בהם · ואם היה
ההתחלת הלחות והאידים אבנם הוא מן האצטומ׳ או הגן
עצם הלחות המגיעה באצטום׳ והרעגב במה שידקה ה
בשער חוליו האצטומ׳ ותריקה · ואבנם אם תהיה הלחות
הראשית אדים או רוח מעצרים או ראוי שתתיכם בבה ש
שיבושל בו שיח ואפיתימי ישדרניאה והסמנים הנזכרים
במעשה שלו · ותוסיף גם כן שמן יאסמין הלברין ומהנאה
באזן · ואבנם אם תרצה לחזק גרם המוח להמניע הלחות
המרירות במעלו אליו מן האצטומכא ומה שעולה אליה הנה
ראוי שתאכילהו הצירות החוב רצ׳ וכל שכן הרמון החמוץ
והתפוח ותרישים ובוסר וכל שכן אחר המאכל · ואבנם
רפואתך הסחיבה הנה ביציקות הפושרות תמיד · וראו
שתהיה כל שפיכת יציקה שתעשה בכל פונה כמקום נגוה
שיהיה שקיעת גרם יותר והראש נצב שיפול על הקדקד
למעלה על מאוחר המוח והעצבות הקטים ויהיה גם כן
הלקיפות ונרגרי אל שיבואר והסמנים המתיכים · ואם
יהיה סבת הכאב רוח באצטומ׳ ינקה ואחר יתן שמן ש
סקי כר ומתוק בשים שיבושלו בהם השרשים ומגרע [illegible]
וכרא או מרבי וכיוצא בזה ויתן שמן ברוע עם משרת
אלואין · ואבנם רפואתך המורכבות החמות הנה ראוי שלא
שתתחיל בהם תחלה במה שבריע מן המקררים ונגברים
מעורבים בחומץ ומי ורדים אלא אם יהיה שם כאב חזק
ואז תרחיק החומץ ומועיל בהם עשיית שמן ורדי מקורים
סעור נבון בלתי מוצלג מעורב בחומץ רב או מעט בבגה

בניח והראש ומי עצבי השועל והעפרן ורצנד׳ ושואף מאמית וכן ארבוני ועדשים קלופים וכיוצא בזה ומים שיבשל נהם הקובצים הקרים וכן החמים הקובצי השורש׳ שיש בהם ורצבה גם כן

בטינוהם כן הקור כמו המבדיל׳ ויודיק הרפואות החזקות הקור הסקוות כן פאמיר ואנפי והלת וזה אלא בעת הצורך החזק וכאב חזק וקמבידלא הנה היא משברת כחדו׳ המורגשים החוש בריכלות׳ והקוא הוא כמה שלא יקובל שעלת בני כרפואת חלי הראש אלא אם יהיה בשתוף לזה׳ במצמוכ כי אז אופני הרוחיה היותר גכונים הם בקוא׳ א אמר גאליגוס אין ענין כאב הראש בחוזק הצורך אל המורגשים תורם כמו וקוליקא כי כאב הקוליקא הנה מ כמעט שכבית וכאב הראש אינגו כן ברוב הענינים׳ ואם ומן הלחות החזקות החורית העשה מי הצירות הנזכרים גטור התעסק בכבשלים הנזכרים לליחות החודות׳ ואחר יעשה במה שיש בו מעט והתכ׳ כמו הצי׳ שיבוש׳ בהם בסך הורשי הדם׳ וכן השכבים שכן קמבידלא טרי לבדו אז מ בערב בשמן ורד כמי הדות הנזולי ועצת הליחות וקרוב ומן כן הזכ׳ יה׳ ואחרון כימות שיבולל בהם שרשי ב כרפס ושומר והעם ושרבין ומגריב והאלטיאה ומלילוש והקוחן לבן׳ וכן השכבים שכן אגוט וכיוצא בהם גם כן קר שיבלה ואז יהך בזה׳ וגם התחבושות וקוחות כאלו ואין המגנים והחזקות המחוברות והנה תקרב אליהם כפי הליחות ויעשה בחוזק בכל המורסא האורובית ביותר המגונות ה הקרים והלחים׳ ואמנת המורסות הקרות הנה התחיל גם תחלה כמו שבזרלהם בזריקה ותעשה ברם פה ש שיש בו שמן כזוע והשמן שקד מר וגירא פוירא וכיוצא בה בהמור המעקים הידועים בביטי השרשים׳ והתנפך שמרתיקים כשמן ורדים בתחלת הענין ויעורב בהם ה המיקים כמו שורניוה ופודנג וקסטור׳ ואחר יעשה אסקורא וכל שכן חומץ שלה תתבושת או עדעוד אם אשר זה׳ ולפעמים ישקו כן הקסטור שני טלישי משקל וכל שכן לבעלי נתרנם׳ ואחר יעשה המבשלים שיש בהם הצון ומעט והטה כמה שנזכר האחרון אחר זה ואצל ה התכלית אז יעשה בכל הקרים והחמים והמרפים ויעשה מקרים המרפים המלבים והמתיכים החזקים כן התחבושת המסות והשכבים׳ ודע כי כל מה שיודעם כעלה שחבר בראשו הנה הוא מקבל החזק בין וביחוד כמרח׳ וכל מי שהוה זה במרומי בזוי והנה יקבל החזק פנים הקרים כאשר שכבם ורפואות רוע הבזג הוהם לבדו במה שיש בו קדר מחוקות והשכבים בקרים המקוררים בשמן ורדים ונחלני עלוגר ויאגרש׳ ושוב בזה גלו שמן ורדים ושמן נרגשי הלעה ושמן זרע הדרת ושמן זרע פאפיור׳ ולפעמים יעשה שמן זרע גושקיאמי עם חומץ הכאב׳ וטוב מאלו ה השכבים מה שישרשו שמן זית הנעשה כזיתים שנכתשו בעודם פנים בלתי בלולים וגם שידבה בו עלים מה ש שילשר בו וזהו טרים ויעכרו בבקום הירקות הקרן ומת שהוא במשמשם ואחם ידעתם כלם והם כמו הדרת והלגלוגת וכיתת הדלעת וכיוצא בזה וגם עלי נלופר וענבי השועל ומטה הרועה וחי אל עולם ומי קשואים והדלעת וקנה קלי עקרים עם חומץ ומי ורדים וקמפורא וצנדל ואכסיס

הלכלוך בשמן ורד וחומץ ולא יעבור זה אל מה שיש כמו ה הרומות חוש וקטאה לרוח אלא להסרה ועת צר׳ ואין ר ראוי שיהיה החומץ חזק החזק כי יש בו הזק ובזה רוור רע שלום בחומץ ומי כוסבר עליה׳ וראוי שירוחקו אלו ה התחבושות והרטיות במאוחר המוח אשר הוא צמיחת העצבים כי אלו הדברים אמנם מקבל תועלת בהם המוח מדרך השלוב אשר בקדקד והשלוב הכלילי׳ ואמנם בדרך האחור הנה אינם מגיעים אל גרם המוח ומפסידים צמיחות העצבים וגם במה שירפאו בו החות בעלי הריח הקרים ויניחו באפיהם אלו השכבים והמסיכות ותשים ה המזונות כן העדשים וכן אלבאגה הוא פירמוטיש וכבך ואטריגיקט וארמולין ובריטי העדשים בחומץ וכיוצא בזה ומיצוי הירקות והעלים הקרים בשמן כוסבר עד שיהיה במית קור כרצע בו הענפים המקוררים ויש בהם שיצאו ב בהם לשים שאה שכרם ומאנה והוא פרח אל חנן׳ והרוטב אני שיהיה נבון שיהיה המקרר במגו ול׳ בן השאה שבו׳ מוהלת בבים קרים וכן יועילו קירוב הפירות הקרים והנקשאים והמים הזורמים׳ ואם לא ימצא עם החום יובש אבל לחות בלי חוסר וזה נמצא במעט מאד בחוליי המוח או תשים הרטיות מכיבי הפירות אשר יש בהם קבוצות כמו שזכרנו וכל שכן בהתחלת המורסות החמות וכל אלו ראוי שיסמכו התנועות הנפשיות הגופניות והעמיד ה

העיקר הדק באישון במבריקים

ויחזיק הענין במבריקים המשכבות וכן יכל על שמע אותם׳ ואמנם אם יהיה ורע כמו קר אז יעשו ה התחבושות והמסיכות הלקוחות כן הרפואות החמות הנזכרות והשכבים הנזכרים ביחוד ושמן רודא בחומץ׳ ואם יצטר׳ בו ליותרן החזק יעורב בו אבפורבי וכן שמן לאכרין ומנוראגה ואם יהיה עם זה שהוריי ונתיה הגוחרה שבעיי או לבניית או יעשה חבוש עם הרטבה׳ ואמנם אם תהיה סרוכה או תרחיק כל מה שמנגב אז שיתחמם׳ ותסתפק על המרטיבים כן החלבים והשכבים והיציקות והתחבושות והמזונות׳ ואם יהיה עם הקור יובש תחבר גם כן הרטב׳ והחמים׳ ואם יהיה עם הקור ליחות תעשה יציאורים ה הנזכרים׳ והרפואות אשר יש בהם נגוב עם חום וגם מנה שזכרנוהו רק בלחות׳ וראוי שתדע שהתחלות שבעשיות על הראש שמטוף כמו שזכרנו הנה יעשו במסגרת לבד או עיסה או צמר טבול יעוטר בו הראש וזה שצריכים מה שהוא גוף מוקרם הראש כן הקודקד ומה שיהיה בחם כך הנה ראוי שלא יעורב עליו הטיחה פתם אבל והגזזן ולא יעצר עצמם במסגרת הוריית וכן רב אבל יתגרש כי הוא כהיר העפוש והמצרי ויותר טוב בזה שיעשה אחר התגלחת וכן כל התחבושות והמריחות׳ ואחר שהוזן בעלי חלי הראש המשרים או תחתם הקצוות וגם יצר ה הראש והזקתו בפרתיעים׳׳ נשלם המאמר הראשון תה׳

מאמר ב

בכאבי הראש והם שני אל׳ צראע׳

פרק א

מאמר כללי בכאב הראש׳ אל׳ צדאע והוא כאב הראש והוא א

אבישורו בכאב באברי הראש וכל׳ כאב סבתו שנוי כנג הרלפרתו או פרוק חבור או התחברים יחד׳ ושנוי הבינ הוה אחד כהשתנות עשר הידועים׳ ואם יהיה לח הוא בלתי עיד באב אולם אם יהיה עם ליחה והמנע שיתפרק ח ... כור׳ ופרוק חוש ... ידוע ומבינו כפי סבותיו ידועים והתחברות שתי סבות הכאב יחד יהיה במרים׳ והמגוסר עשר שידיעת בה ... ספורים והם ששה׳ וכל זה יהיה בעצם וגוזח עצבו׳ וגם יהיה במקרים ובקף אותו ולפעמים יהיה כשני הקדמות המקיפים בו׳ ולפעמים יהיה בעורק וגם יהיה בקרומים הנכנסים הרוצאי כהבדלת בבה שיש ביניהם בתבלחים הנזכרים בנתוח הנזכר׳ והנה יהיה ה רמבת הבדיקה לאי זה מאלו האברים יהיה סבה קיבת באבר בעצמו וגם יהיה בשתוף זולתו אם באבר מחובר בינו ובין אברי הראש כהשתרגות העצבים בין הצעצום והרחם והכבד הנבדל הוא תשרפצא׳ ואברים אחרים או אבר שיתחבר ביניהם ובין הנות בהשתרגות העורקים ה מתורדים ומהעורקים השוריגים כמו הלב והכבד והטחול או אבר שבן אליו שכונה אחרת כמו הריאה המונחת תחתיו וגבולה אליו נכנים הם אבר משתתף לאבר מצד אחר והבוח מצד אחר כמו שתוף הכליות בבאביהם ואם לשתוף הגוף כמו שיהיה בקדחות׳ וכמו שיהיה בשתו הגוף הנה יהיה בהקפים וכתות כפי הקפים ומשתות המסבה אחד הוא באבר המשתתף כמו שיהיה בהשתתפות ה ראצעום אם יהיה שיבת הליחות השחורות או ילתם אדית בהקפים כמו שיהיה עם הקפים תוספת ביני הקדחו וכאב הראש בתחלק מצד אחר כי יש מכנו שסבתו בין ה בביני הב תחלת כבו כאב הראש משתיית היין שיתמיד הכאב כל עוד שיעבור היין ולא יסור כסור הסבה כי ית יתמיד זה הנזכר בזה׳ וכמו כאב הראש מאכולת דבר דם במו השום וגולתו׳ ויש מכנו שסבתו קודמת שבבר הניעת והוא עבודות ויעבר הוא כבבילתו׳ ולפעמים יהיה במקרה ואחר ישוב חולי ואם ישאר חולי אחר הקדחות ההרות יעבר על עלות מחות ומורה על לאות הטבע בלחות הליחות בבליבות ברעיפת דם או זולת זה ומהעלות אשר יעבר בהם הם הרדבה ושתוק או שטות או רגיון או הרשג כפי עצם הליחות וכפי תנועתה׳ וכאב הראש ב בתחלק מצד מקומו כי לפעמים באחד מגלוהי הראש ומה שיהיה בזה מהל ושיקר נקרא מלוח הראש כער שקיקה ובלע סק ... ולפעמים יהיה במוקדם הראש׳ ולפעמים יהיה במאוחר שבו׳ ולפעמים יהיה בקף הראש כלו׳ ומה שיהיה בזה בודל ושיקר יקרא כובע ומגבע בחתכותו אל כובע כבלי הזין שבודל הראש כלו ונקרא בערבי ביצה ובוחה׳ וכאב הראש מתחלק גם כן בחוזק וחולשה ומגיע׳ כי יש מכנו שהוא חזק מאד עד שאם קרה לקדקד הנער ירכך העצם שלבעלה כמנו ויבאב שלביו הנקראי בערבי דוזז׳ ויש ממנו שהוא חלוש כמו שיהיה ברוב בחולי נקרנם הוא לערנאה׳ ויש שהחלוש בה שיהיה רבק ושוקר ויש מכנו בלתי רבק׳ ולפעמים יהיה כאב הראש אשר סבתו חלושה יקרה לקצת בלתי קצת ויקרה למי שהוא בוהו וחזק ולא יקרה לבי שיהיה הגש מוחו ח

חלוש ובבלל הנה כי שיהיה חזק חוש המוח יהיה עלול בכאב הראש בכל סבה כמאינה וגם כי היה חולה הוא לא הנה המוח יהיה מוכן לקבל התמאבות אם לחולשתו׳ ובבר ידעת בכללים שהחולשת נמשכת לרוע מזג׳ ואם לחוזק החוש שימוש מכל סבה וגם כי תקל׳ ועוד יש ממכ הראש מה שאין לו בקרים׳ ויש ממנו שיולך אל מקרים מיוחדים בצדדי הראש כמו שיתחדש בחוזק הכאב במוח בצדדי הראש׳ ויש ממנו שיולך אל מקרים יתעדבו אל מקרים אחרים כמו שיתעכר הזקו ודעתו אל שרשי העצבים ויחדש בין הצ אשמנמי׳ או שיהיה עבר כמה דבר אל האצמו׳ ויחדש נפל הראות והפוקות והאסטנגסות והנך קיא ונחולשה על וכיוצא בזה׳ ודע כי כאב הראש והאוזן אמנם יהיה גם ללבנה או לשיורה או לחולשת הראש או כמו תשנ קטן בתחלה או חבה שבבר נתקפחה והוא בזבי׳ וכא הראש וכל החליים הנה יתהלפו כי לפעמים יהיה החולי בטוח כלומר בעל שלום׳ והבטוח הוא אינו שאין לו ב מונע כלתהותו בבה שראוי לו בעצמו׳ ויש ממנו שאי בטוח אבל הוא בעל חברה שלפעמים ימנע כלהות כראוי כמו שיהיה כאב הראש וגלים כי יעיקו הגלים על הכאב מהנהגתו כפי הראוי לו׳ וכאב הראש גם כן מחזק בחקירה אורית כי יש מהכאב שיקרה לעתים לבעלו ישים לכו בו ויש ממנו שיקרה לבעל מוחשת ובחוזק כהנגם נוגים מקותדים לכאב הראש והם נגצבו לה הראש והלושי אברי העכול וילדו בים אדים רבם כ בהשתנגך אל אצטומכא ים ליחות שרדות ויכאיבו יבין בנתרים רבאבלים דכרים כבאיבים והראש מנסרו מח הרפואה הנפרדות וכל הב. בית המבאיבים וחלק קטיא לינגיאה וקרטס ועפרן והכנאבותי ואבוזי וכ׳ ה המעלים אדים הם מבאיבים אם יהיו חמים או קרים בהיותם אחרי אדים קרבו אז ידחו האדים לל גם כן מקפ בה שיזיק בחום אידו יעזוב אחריו בה שיעלה אדים קרים או בהפך ואם ההיזק לא יהיה באיכות לבדו אבל גם בכמ לא יועיל העצם באחרונה אבל יזיק׳ והנה ירבה כאב ה הראש הקר המשוטה בסתו׳ ואם יהיה הקין צפוני כמ הנשבים ויהיה החורף דרומי גשמי ולכה כאב הראש בסתו ולפעמים יהיה הכאב בסבת חולשת התגרים השרייניים והאדים הרעים אל הראש׳

פרק ב

בסיני כאב הראש החוח נ... מזג׳ ונביא דבור בבלל על אחד מהבלל הזה והוא הפרש והבבול הראשון׳ ונאמר כי הבנים בכללם ה החום והמזג הקר והמזג היבש יחדשו כאב הראש כמו הלחן אשר ידעת בשרשים הכלליים ואעפי שהענין בכם הבש כפי בה שידעת הנה הוא במעט הרושם והזהירה לסנ והמזג הלח כאשר הוא מזג לח איננו מבאיב אלא אם יהי שם ליחה רעה מבאיבה מצד העלות אדים והחם הח פעל פרוק חבור והחם היבש והקר והיבש מבאיבים בשתי האיכיות ומבאיבים גם כן בתנועה המפרקת החבור ואמנם החם והלח והקר והלח אינם מבאיבים אלא אם

אחרים יקר לא כמבר שהם לוים אלא על הצד הנזכר
מזגם חם אמנם יהיה אם שיהיה סבתו לידה חמה דמיו׳
או אדומיית או מורכבת מחודדת נלהבת תעשה באיכותה
הרשם · ואם שיהיה סבתו רוח או אד חם ואם שיהיה סבת
ינוקה מחממת נופיית או נפשיית כפי מה שידעת בחלקי׳
מכריים הכוללים · ואם שיהיה סבתו כמו פגישת אש או
שיפת שמש או לקיחת מזון מחמם או רפואה מחממת או
במלונה אבר שנתחמם ובשיחזור · וסבות המזג הקר ת
המבואר הם הפך אלו שזכרתים לך במספר · וסבות היובש
הם מנגבים מחוץ כתותכה ושרפה וקטב מרירי והתחברות׳
התבות · או בקפיאים טבעיים או מקריי פתאם או בלתי
פתאם שימנעו המזון מעבור אל הראש ויתנגבו אבריך
נחלה או כהפסק המשתה והתכת הליחויות השרשיים או
מנגבים מבפנים כהתכתם או בנקיים או שטחם כח מנגב
המזון ההוה כמים יבש או מעם הליחות או בסכונת ת
אבר שכבר נגנב ונתייבשתפותו · והה נגעות הנפשיות
הנעות הנופלות מנגבות בדרך ההרקה וההתכה וכן
המשל והתגרה והולת דם ותגישה חזקה · וההרקות יש
מהם שהם הריקות באברים בלתי אברי הראש ישתתף בהם
הראש כמו ההרקות הכלליות בגוף כלו · וההרקה הפרטיו׳
מאבר זולת אבר · ויש מהם הריקות באברי הראש כמו ה
מגלים והמבאים הוא קטרא הרעיפה וכמו ההזלה והנקוי׳
בקטשים ושאיפות ונרנורים · ומסבות היובש הפסק חבורי
הליחות אעפי׳ שאינו בהרקה כמו הצום ועזיבת
המאכל או מעודיו ·

פרק ג

במיני כאב הראש ההוה בסבת פרק החבור · פרוק החבור יקרה בקרומי המוח · ולפעמים יקרה ב
עצמותיו · ולפעמים יקרה בעורקים שיבקעו · ולפעמים
יהיה כמו שידעת מתנועות האדים והרוחות בסבת
חהולה או לסתימה · ולפעמים יהיה כליחות באבלת · ו
לפעמים יהיה מהבאה או בנפילה או חחך מחוץ ואחרו ש
שחה כמנגנים אולי לא יתדבק ויישאר נגע בזיק לראש
ויכביד להכאיב · והנפילה וההכאה לפעמים יהיו נוחים ול
להרפא ולפעמים יגיעו עד שיתקשקש העצם ויתרסק והמו׳
מנה וכבר קצת רופאי הודו כי לפעמים יהיה הסבה בכאב
הראש תולעת תולד בצדדי הראש בתנועתה · ואבילתה
ונשיכתה · והנה הרחיקו רבים זה ואין ראוי להרחיק כי ה
התולעים פעמים רבות יולדו כקרב במקום הרא או
בעליוני הנחירים ואפשר שיולד אצל הקרום הסבוכי׳ ול
ונם כי יהיה זה בפליאת

פרק ד

במיני כאב הראש ההוה מ
מהמורסות · המורסא אשר
במבנה ויחודש הכאב לפעמים
יהיה בקרומי המוח ולפעמים תהיה חמה ותקרא סרסאם
והוא פרנטין · ולפעמים תהיה קרה ותקרא גתרגם כלומר
המבוה ונקרא לטרגיאה · ולפעמים תהיה מורכבת ויקרא
עין גמליה הרדומת והתעוררות · ולפעמים תהיה קשה וי
ולפעמים תהיה בעצם המוח ועצמותיו ותהיה אם חמה ה
ונקראת צלעבוניא או חמרה · ואם קרה · ואמנם תגדל זה
יבואך בקרוב · ולפעמים רבות יהיה שתרוך ותצא כן הרא׳
ויבא באזן או בתלותה כותל׳א או הלוזה או לוחה כוסיית

פרק ה

באיכות הקרות · כאב הראש
מהליחות · נאמר כי הליחות
יהיו סבה לכאב הראש אם בעצם
ואם במקרה · ואחת שהוא בעצם השנה הכנג בעצ או
תפרק התחבור בעצם · ואמנם ישתנה המזג בעצם על שני
פנים אם בשכונה אם בקביעות אם בשכונה כמו שיהיה
הליחה המתעכבת חמה או קרה ותחמם או תקרר חמם או
קרור וכשתפרד הליחה ככה שתערב בה יכלה וימור הרב׳
הלא ישאר דבר נחשב בו · ואמנם אותו שהוא כקביעות א
אמנם הוא שתהיה הליחה כבר השקיעה הרושם והעצמו
מאפילו תפרד בהרקה או בהתכה ישאר האיכות סוקע
ואמנם היותם סבה לכאב הראש בעצם על דרך פרוק חבו׳
בתנועתם ונקיבתם בעצמם ועקיצתם ואכולם · ורוב מה
שיכאיבו בתנועה הוא בעורים רוחות ורוב מה שיקשה
זה ליחות קרות יבצאם האם יתדבק במקרה או כוונות בעלי
רוח מתערבים בשביל חום · ואמנם המושכות המאכלות ת
הם הליחות הזורות · וכאב הראש ההוה בהם במקרה הוא
אם יתרשם כתיבה כורסית · או בלתי מורסית
והסתיכות יכשך אחריה שנוי
מזג כמו שידעת ויכשך אחריה פרוק החבור · וזה כי הליחו׳
אשר יניעם הטבע בגוף אם על דרך נעירה ונקוי אם על ד
דרך ברירה וחלוקת המזון וזה שהוא יניעהו כמעברים ט
טבעיים ואם יסתמו יכב׳ נו ואם יכבע ויעצרו · והעצירה
מחויבת המתיחה והכת יזה מחויבת פרוק חבור · והסתימ׳
הקרה בעצם המוח ותתחדש בורידים אשר בו וגם תתחדש
בגידיו השריינים · ותתחדש בחדרי קרומותיו · והסתימה
תקרה מהליחות אם בשביל דבוקם ואם בשביל רבויים
והדבוק לא ימצא כי אם בלבנה והעובי ימצא כלבנה
ובשחורה · והלבנה מותכת בדבקות וברבוי ובעובי ת
והשחורה בעובי ורבוי · והאדומה מותכת ברבוי וכן הדם
וכאב הראש המחראני כלומר המבלליי יהיה כמין כאב ה
הראש אשר סבתו תנועה טבעית על דרך הנקוי · וכאב
הראש ההוה באחרית עכול המאכל הוא כמין כאב הראש
אשר סבתו התנועה טבעית על דרך הברור · ואמנם תנעת
הליחה הנזקת באבר ראוי שנגרהו מהגרשים הכלליים א
אחר שתדע שהם יהיו אם קרובות הרגעה והעצר · ואם
שיהיו מוגניות כלומר שנולדו מיד מהמזון המוליד כימוס
רע בעצמו או באיכותו בהפסד שהוא בעצם המזון או ב
בסדורו או בשעורו או בעתו או בשאר אופני ההפסד
הנזכרים בשעורו · וכזה תבין כאב הראש מאכילת השום
והבצל והחרדל · וכאב הראש משתיית היין וכאב הראש
כן לקיחות הקרים · ותנועת הליחות באברים ראוי שיאמרו
בהגרשים הכלליים והרוח הוא כמבלי הליחות המכאיבות
ומכאיב בפתיחתו · וזה כשיצר למעבר טבעי שנברא
יותר צר ממה שראוי לו בעצמו או שיבקש לחדש מעבר
בלתי טבעי · והאדים גם כן הם מכלל אלו ויפעלו זה ב
באיכותם או בלחצם הליחות בבקעות ויניעם · והרוחות
והאדים יולדו בגוף ובמוח עצמו וגם יאספו מחוץ אל

שיבאו מצד הנקבים ואחר יעצרו בכוח ויכאיבו ובין הבין
הזאת כאב הראש בין הכאסה וכאב הראש בין הגרשם · ודע
כי הרוחות הלבניות והאדים הלבניים כבדים כאחרים
בתנועת ונעצרים · והשחורים מאטימים ועוכרים פחות
בסבות ויותר רעים באיכות · והלחר הרקות אינ בעודרי
רוחות אבל אדים והאדים הרכיים ערבים ופחות מזיקים
באיכותם אבל גור היזקם בכמותם · והארוכיים
הם הדים נלהבים ·

פרק ו

בכאב כאב הראש והוא בשתוף
כאב הראש ההוה בשתוף יש
בכלל שהוא בשתוף מוחלט ויש
מכנו שהוא בשתוף בלתי מוחלט · והמשותף המוחלט ה
הוא שלא יוכל אל צד הכוח בין האבר המשתתף וכבר גם
בשמי כלל אלא תזיק עצמו · ואבגם השיתוף בלתי מוחלט
שיוכל אל עצם הכוח בין האבר ההוא חסר מה לחיי או א
אחר · ובין החלק הראשון מיני כאב הראש ההוה בכריצה
ורפיון והבתיחה והוב מהבבינות הנקרא אפרסא וכאבי
הפרקים כמו שיהיה בנקרים ונגיד הגשה החזקים · ולפעמים
יהיה המקובל בין האיכות המשותפות איכות פגומה
בין הא כיוה הטבעיות או איכות זרה לא
תוזהם לחום ולקור כמו האכיות הארסים כי לפעמים
יהיה בקצת האברים ליחה ארסיה רעת העצם ותזיק ב
באיכותה · ולפעמים יהיה המקובל מהליחות ליחות בלתי
נכריות בטבע ולא יזיקו רק בהתחזקות איכותם או תוספ
כמותם · ולפעמים יהיה המקובל ליחה נכרית תולד בקצת
האברים תולדה זרה נכרית כמו שיהיה במחנק הרחם או
לבי שארך זמן כלי משגל או שנשתרש בבטנו ליחה רעה
או כדמי מקצותיו · ולפעמים יהיו האיכיות המזיקות ה
המקובלות כמה לתנועת החומר מזיק גם כן וזה על שני פנים
ואחד מהם שיפסיד האיכות ההוא מה שיבואו כצדדי ה
הכוח מהליחות השני אי מה שיקבל אליו בין המזון הטוב
והשני שיטים הכוח נכונה לליחות רעות · וקבול המזיק
הזה על שני פנים · אחד מהם קבול בבשיכה כמו כמו
שיהיו כמו הכוח שימשוך החום הליחות אליו · והשני
קבול כהורקה בקומות · וכמו ידיעת בנערים כי האבר
אם וחליש יקבל מה שיגיע אליו מהליחות · והשתוף אשר
יהיה עם הגוף כלו אם בשביל איכות מתפשטת בגוף כלו
או לחומר אשר יהיה מתפשט בגוף כלו כמו שיהיה בק
בקדחות וכאב הראש הנבהלי הוא מפעולתו · וכשיתחד
הכאב בקדחות החדות יהיה זה וזה [illegible] אות רע גם כבית
אם יסכימו בו שאר האותות הרעים · ואם יהיה נפרד יהיה
על גבול ברעיפת דם ולפעמים יורה על גבול בקא · ו
והאברים המשתתפים לראש הראשון שבהם והיותר מוכן
האצטו כי לפעמים ישארו באצטו ליחות או יולדו בה או
ישפכו אליה ליחות מרירות מוקפים או בבלי חוקפים · או
שיהיה יצירה הכרות כמוכה כל כך שישפכו המרות מ
מכליה הקב ולא הוקק אל האצטו כפי מה שבארנו
בשער שלו · או שיעצרו בה ליחות ויעלו מהם אדים ויהיה
כאב הראש ושתיית היין מכאב הראש בעלותו אדים
ולבור אליו הקור לרפיון חלקיו · והרוח הוא סבה שישתתף

לכוח שתוף חזק ועדרי הבטן גם כן והאבר הגדול
והמסך המבדיל והצלעות ומקצות כלם ועדרי הגב
והראשון המשתתף בכוח מה שיקיף בו מהקרום הממח
קורות המוח · ופעמים רבות יהיה כאב הראש המשותף ב
בעת העתק הליחה במחוזות האברים הנגישים
המשתתפים אם הגיעה לכל

פרק ז

באבר כללי באותות המורים על
מיני הכאבים וחלוקים · אבל
כאב הראש ההוה מסבה חיצונה מיו
כמו הכאה או נפילה או פגישת דברים חמים או קרים או
קטב שיורי בכך או ריחו ברצחנו או כמשכות או נבהה
או העצר רוחות באף והאזן · וההוראה עליהם כמציאה
ואם יעלמו תשוב לרושם פעלם והשיתוף מורה כמו
כמו שנתבאר · ואותו שיהיה מתולשת הכוח הבן יורה ע
עליו התעוררותו עם הפתחות שכסבות ועם עמידת
החושים ומציאות הטבע בפעולות המבוזיות · ואותו שיהי
כחוזק הרגש תמות יורה עליו בהירות והשקלות במ
בהתחותה שבסבות מוחשת כמות שמקולות והוחם
ההרחות וחליים אך הראש יהיה ך והמעצר [illegible]
ופעולות המוח בלתי עלולות · ואבגם ההוה מקצת ה
הליחות כלם הנה ישתתף בכובד הנמצא ובלחץ ותלוי
ואם תהיה הליחה חמה עבה יהיה עם כובד אודם ותולד
שכן כמה שהוא בן הליחות יותר עב ולפעמים יתחי
עמו הדפיקה ואבגם לרוחות הנוחריים יבינם לפעמים
בשיהליחות יהיו עבות ויובש ארות האף כמו הגביו
אינגו מופת על העדר הליחות אם יתחבר בו כובד ·
והאדומי יוחד בעקיצה ושרפה חזקה ונביבה והם
בו יורד הזק כמה שהוא בגדלתו עם יובש הנחירים ו
והתעורה וברבות המראה ויהיה הרבות בו [illegible]
הקר יורה עליו הקור והלבנים והמראה · ואם יהיה [illegible]
מקבסא יורה עליו הסרת התאוה והעצלה · הליחות ה
הלחות בין שיהיו קרות בין שיהיו
חמות יורה עליהם התרדמה · הלבני
והשחורי אינם מכאיבים מאד · והליחות הכבשות כמו
עמוס הכובד והרבה התעורה · והקרה העדר ההלהבות
והרבה עצת המחשבה חנפסדת וירעד המראה · והקבל
מופת על בל ליחה במראה הפנים והעין ולפעמים יתלש
במעוט והסבת כוח אם ודות כשליחה הנלהבת על הקומ
והעצר בו · ואם כשיבה בין הליחות החורות וליח
הליחות המבאיכות הקודות לצד העינים והחנים במסה ה
הכאב · כשיחול באבר ימשוך אליו ואל מה שיתחבר ב
ב שכונתו · ורוב מה שימשוך לכמו הענין הזה אל האבר
אשר בו הכאב הוא הדם · וגם ימשך לפעמים וחלתו · וגם
ההוה מן הרגועת הנה יתמיטם עמו המובור וליתו עמו ה
המטיחה · ולפעמים יהיה עם עקיצה · ולפעמים יהיה
בהתאכלות ולא יהיה רוח כובד · והנה יורה על הרוח
והאדי הנעלצל והרביה · ולפעמים יבלשו עמו כאב ה
העורקים הנקראים בער אדראג · ולפעמים ירבה עמו הק
הכאב במקום לנקום ובשירבה ואז תחזק דפיקת הכאב
וירבה דבורים נאמרים ויתחבר עמו סבוב הראש והבבנה

שבמוחו הנקראים אשקוטומיא ודרטינינזי ואמנם ההווה
מהמים המעופשים הנה אותותיו הורגש באותן המינים
עם המדר הכובד ויובש הנחירים · והנה יובש הנחירים ם
בעת מיוחם ל'ח · ואמנם החמים יחוש העו'ל' עצמו ולא
יחוש המעופש ראשו בראשו חום והתלהבות ויהיה שם א
אדום עינים ויקבל תועלת במקררים ובקור · ואמנ' הקרים
ויהיה הענין בהפך ולא יהיה בפניהם דלות גרון ולא אודם
ומראה · ולא יהיה הכאב מטלטל אעפ' שיהיה נושן · ו
ואמנם היובש הנה יורה עליו הקרחת והדקות ונקיום או
נקיות או העדרה רבה או מעט או דאגה · ויהיה דרבו ש
שיהיה נוסף בהשגות דבר כאלו · ואמנם ההווה בהשתתפו
יתחדש ויתבטל והתחזק ויחלש כפי מה שיתחדש באבר ת
המשתתף מן הכאב או שיתבטל ויתחזק ויחלש ואם לא
יהיה בשתוף יהיה כשאר פעולות המוח מגע במתמשך בענין
ותחתנה ובוכבר הכויד עם היות שאר האברים נכונים · ואם
היה המגע בקרום המוח עצמו ויהיה חזק יורה עליו הול'ב'
הכאב אל שרשי העינים · ואם יהיה המגע בקרום החיצוני
או במקום אחר לא יוכל הכאב אל העיני' ויבא משוש עוד
הכאב · והחווה בשתוף האצטו' הנה יורה
עליו מציאות צער ואסטנכות או מעוט תאוה או בטולה
ותנע עב'ל או מעוטו או בטולו אחר מציאות האותות ה
קודמים · ואם יהיה בסבת שפיכת המרירות אליו יתחזק
מקית נפש וכלות השינה ובינום · ולפעמים יהיה כאב ה
הראש בסבה במוח ויחייב האצטו' כפי אלו הענינים
השנים על דרך השתוף מהאצטו' למוח לא על דרך ה
התחלה מהאצטו' ושתוף במוח · וראוי שתחקור בכבו'
הענין הזה וידע ענין כל אחד משני האברים בעצמו
המנוד הקודם מן המאוחר · וסבה שיורה על זה שהוא ב
במנוע' ובחוזר התחלפות הענין בעצמו' הולת העכול
ההתלפות הענין בריקות ובמלוי · כי כאב האצטו' אם
היה מהאצטמכה יתעורר בריקות נפש · ואם יהיה בליחה ק
קדה יהיה בריקות נפש פחות וישקיטהו הרעב · ולפעמים
יוסיף הרעב בסבה אדים ויזיקו כך עם כל זה לא ישקיטה
האכילה בשלמות ההשקט · ברוב הענינים · ולפעמים
ישקיטהו כצד המלוא · אך ההתלהבות והשרפה והנשא ת
הנקרא ווג יבדיל ביניהם · ואתה עוד תדע אותות הנשא
נכונה · וכן יבדיל ביניהם שאר האותות אשר נזכיר
בעני' האצטו' והנה יורה על זה מה שיצא בקיא ויורה עליו
התלפות ענין כאב הראש כפי התחלפות ענין מה שירד
אל האצטו' ולאנשים רבים ישפך באצטו' מרירות
מתקפים ובשיתעורר כאב הראש ויאכלו דבר ישקוט ויורו
המבאר שהוא בשתוף האצטו' וגם ישקוט אם יקיאו מרי
ואותו הנה יורה עליו · ולפעמים יקובל כוונת עליו מצד
הכאב כי אותו שהוא בשתוף האצטו' רובו מתחיל בחלק
הקודם מהקדקד ולפעמים יהיה נוטה עד אמצע הקדקד
ואחר ידי · ואותו שיהיה מן הכבד יהיה נוטה אל הצד ה
הימני · ואותו שיהיה מן הטחול יהיה נוטה אל הצד
השמאלי · ואותו שיהיה בסבת הבטן יהיה נוטה לפנים ב
בגוף · ואותו שיהיה בסבת הרחם באמצע הקדקד ויהיה
ויוגן אחר הלידה או ההתפל'ה או העצר נדות או מעוטו

ואמנם אותות מה שיספר מכאב הראש כחולעים · א
אמר ההנדי אותות כאב הראש שמסבת הולעת שיהיה
אכול חזק ובאשת ריח ותחתוקות הכאב עם התן ועת
והשקטו כשישקט הוא ואותו שיהי' מן הגלי' ואברי הגוד'
יהיה נוטה לאחור מאד · ואותו שהוא משתוף הכאבים ת
המתחדשים באברים אחרים יהיה עם התעוררותם וה
והתחזקותם · ואותו שיהיה עם הקדחות והגבולים שיהיה
עמהם ישקוט ויחלש בהשקטם וחולשתם · וגם יורה עליו
התלבנו השתן עם חוזק הקדח' כמנו הליחו' המרירי' לכמעל'
ופעמים יהיו הדברים המדקדקים מכה לכאב הראש כי הם
פותחים דרכי האדים אל המוח ואעפ' שיהיו בלתי חמים
כמו סכנגבין וכן ענין פלוח הראש הוא כקרניאה יחזונות'
הדקה מוזקת לפי שמאבו יחייב הרפואה והנהגת העצא
בסבת המבין המוליד למרירות · ולפעמים יגדל הכאב ב
בעצמו ויחזק כאבו כי יחדש בחוזק כאבו תוספת מגע ·

פרק ח

באותות האותות ח
המבשרים כאב הראש
בחליים · השתן
הדומה לשתני החמורים מורה לכאב הראש היה והתך או
שהוא הווה או שיהיה · וכן התלבנות השתן ודקותו ב
בקדחות ועתות ונבול כי יורה על העתק הליחה אל הראש
וזה ממה שיכאיב בלי ספק ·

פרק ט

הנהגה כללית בכאב ת
הראש · אתה ידעת כי
יש לכאב הראש סבות
ישנוהו כשאר תעלות בחויב והפסק והסבה לנגדה בהפך
ואחר זה הנה מן הדברים המועילים להסיר כאב הראש מ
מעוט האכילה והשתיה וכל שכן מן היין ורוב השינה
וגם כי ההפלגה במעוט האכילה מזיק בכאב הראש

פרק י

החם בחוזק והעקמת בו
בכאב הראש הנושן כאב
הראש הנושן אין דבר מ
מועיל לכאב הראש כמו
המרגוע ועזיבת כל מה שיניע מהמשגל ומחשבה וחרון
והולת זה · וראוי שישתדל לרפאת המשתתפים במנג
במשיכת הליחות לצד מטה ואעפ' בחוזק וחוד וראוי ש
שיתחזק עד שיהי' אפשר להם שינקו מצד הכבד והאצטו'
ומהדברים היותר חזקים במשיכת ליחות כאב הראש למטה
המבחון מכאב הראש חגירת הרגלים כי פעמים
רבות יתן עליה הכאב בראשו · ולפעמים תאלץ להמף
הרגלים עד שיתקן הכא' · ואם הרצה לעשות רשיות ושיחות
ותהיה העלה חזקה נרשנת תהיה חמה או קרה או ראוי ש
שתגלח הראש וזה יותר עוזר לעבור כח הרפוא' בו · ומכת
שיעזור לזה לעטר הקדקד אם במספרת עיסה אם בצמר
בדי שיעצר כח שיוצק על הרא' מהדברים הדקים לבלתי
יזולו וישלם אז המוח לשאוף כחם ולא ישלה' האויר כחם
במהרה · אמר קוליקוס כי הקזת העורק
שבמצח ושקידת קרני המציצה בראש ותפיסת הקצוות
לצד מטה ולהניחם במים החמים והתלהבות במעט
ועזיבת המזונות המנפחים והמעלים אדים והמאוחרים

להתקבל מועילים מאד לפי שידוע שיכור באבנ
הלא ישוב לו יאומר לפעמים בעוק המים החמים על קצוו׳
הנגאב בראשו ונתמיד והלימוש שהגאב יורד בראשו
לקצותיו וירידה שיתוך עמה׳ ודע כי הבמצאות החמר יש
לא יאותו לנגאבי הראש אלא הבאב ההווה בשתוף
האצטו׳ ויהיה הבזון הוא כבין שיעבור פי האצטו ויחזקה
וימנע שפיכת המררות אליו׳ ואם יתחבר בכאב הראש
הגוחן בשביל וכאב ואנטו בקדה כזיק נשה בהתנהוך
כפי שהוא כי לפעמים יהיה המקרה ההוא סבה לתוספת ה
השרש אשר הקרה לו המקרה כמו התקירה שאם תקרה
בסבת כאב הראש אם אחר זה יתהוק תהיה היא כסבות
תוספת הכאב ויצטרך אז שתצוק עליו כמו שמן ודלעת
ושמן גילופר ושמן תלפי ובמו הזה׳בים כמבושלים ב
בכבמורא והלתו ולפעמים יצטרך להורידם החוש מעט
ליקנו׳ וכל כאב הראש יתחבר בו גודלה לא תמנה לקדר ה
הראש ולהרטיבו בשמנים וכיוצא בהם אבל מנה לנקוי
ולקשור הקצוות ולהתחמם ולהניחם בכוסים וכמים׳ ואם נרצ׳
שתשים על הראש בה שיעבור בהו אל מגיבי הראש הנה
אין צריך לך כמו שידעת לזולת צד במקום והראש במקום
השלב הכללי ואצל הקדקד כי הנה אצים יפול העברת
מה שירצה להעביר׳ ואמנם מאחור המוח הנה התתיכה
המקומה כי יותר קשה בזה ולא יעבור בה שיצטרך ל
להעבירו אל המוח׳ ואם התחזק בזה ולא יקבל תועלת
שתוסיף על מקבל התועלת בהם ולא תספיק בצד ה
המוקדם ושפת הקדקד ועם זה אם תהיה הרפואה מקדית
הזיק בהתחלת מעצבים ושרש חוט השדרה חזק תסתפק
בלתו׳ וכאב הראש הדפקי הנה יתחבר עם הזוטה והקרה
כהאמורסות והוא אותו שהוא באלו דופק׳ ואם תהיה ה
הסבה חבת עצות המקדרים אשר יש בהם רכות והרדמה
מעטה ועשה התולה גם כן קרן הבציצה בנקרת הערף ו
ותשלש העלוקה על הצדעים וקצוות הקצוות׳ ואם
תהיה קרה נוית אל בה שיהיה ותעריב עמו גם כן מה שיש
בו חוזק ואיזה קר כמו שיעורב בשמן׳ והר רודא ולמיגנטה
ובשיתחזק כמו הכאב הזה בנערים נמיין עד שיגיע שיפרק
השלבים אשר במוחם הנקראים דרות הנה שכתו בזה עדוק
שיחוקם היטב בעורבים בשמן ורד והומין רטיה אחר
שיהוק הראש במים כלוחים׳ ואם תעשה הקטושים ה
המתיכים החזקים תעסם בהרתה כפי ראמור בכלל ותשם
לך מן הטה אל ברדיכים והוש כפי יכולתך אך אבחנך
נזכיר כאם רדיכין בשערי המסקטים הכאב בהרדכת ותו׳
ודע כי הקיא איננו ברפואת כאב הראש והוא חזק החזק
בבעליו אלא אם יהיה בסבת האצטו ושתוצה ואז יקבל ה
תועלת בקיא׳ וכאב הראש ההווה במאחר הראש אם לא
יהיה עם קדחת יהיה רפואתו בנקוי גם כן בבשולים תחלת
כפי שעור הכח׳ ואחר הקזה׳ וכי שיכנצאהו כאב ראש ג
געוק בראשו במקום למקום וישקיטהו הקור אחר אז
אשר בלתי הקזה או קרני הבציצה כן ימשוך התגברת
הכאב מוחרות אל הראש

פרק י״א

רפואת כאב הראש
הנוס בלי ליחה כמו ה

השריפה בשמש תולתו או בליחה אדומית או זמינ
הכונה ברפואת הכאב הזה הקרור ואותו שהוא כהתלת
צין דבר יותר מועיל משמן הורד הטוב הבקור יוצק על
הראש׳ ואמנם היותר נכון בזה שתקוף סביב הקדקד הבר
המכסרת הבקעת הראש הנזכרת׳ ואין ראוי כמו שיקדי
שתתעסק במאחור הראש׳ ואם לא יספיק שמן ורד לבד
תעריב בו טויסת הירקות הקרות ומימי הזבחים הקרים
ולפעמים יחשב שיהיה יותר מועיל מבני שיעורב בשל׳
בשמן ויאולם ושמן ורד מקוררים בשלג׳ ויאות שיקדר
שמן ורד בחומץ כי החומץ עוזר להעבירו בגבים על ו
התנאי הנזכר בכלל׳ ולפעמים יועיל שתיית החומץ המקורר
במים רבים תועלת גדולה׳ ואמנם ההווה מכלל הזה ב
בשרפת השמש הנה רפואתו הרפואה הזאת גם כן
בתוספת השכיבה בהשואת האויר וקרורו ושלא ישכב
אל בתשמכנים הקרים ועשיית הרטיות והציקות הקרי
כהשמכנים הקרים כולם כשבע מקוררים בשלג׳ ה
השאיפות והאמבטות וההרחות והנה ידעת זה׳ ויאות לך
שתדהיק בזה ובתולתו כל מה שיגיע במבוחות מקרה
והרכבות מחשבה ומשעל הדעת׳ ואותו שהוא בקודם׳
השמש אם יוסב בהתחלתו יקל השגחתו ואז תעלים עד
ותכחין איננו רחוק שלא הכבד רפואתו ותקנה חיים
יותרון עניך׳ ופעמים רבות יקרה כמושמש כאב הראש ה
מצד שיושם לכר אבל מצד מעוד אדם ויגיע להם גם
ובזה לא תסתפק בלתי הנקיים על תכנים הנזכרים לפי
יצטרך גם כן במה שלא יעורר אדים ולא יגיע להם
ההרקה׳ וזה כשיאמר שיש שם׳ כלו׳ והחום מתנה ד
הליחה בו אל המקום הכאב כמו שידעת זה ההרה
ושים רביש׳ ואם תעלים עינך מענין נקוי הליחה שם
לא יוכבח כלמוד הפגע׳ ואם יתלהב הראש מסבת
כאב הראש חום וחום מאד שיעבור הדק הקזקה ה
שעורים קלים ושילי׳ ו הלושם כמו מטה הרקה הקר
והרשה בו הראש׳ ואמנם ההווה בליחה הכה ובריח חרה
שיעכור בו להקז ולהוציא הדם כפי הצורך ובלב
ואם לא תספיק הקזה מצד הרוע ולא תגיע בו הכונה
הרצויה וישאר הכאב כענינו והעורקים בולטים כפי
נראית במבים ובראש ובעין כלו׳ כמבואר רא׳ שתכה
העורקים אשר תנקה הקזים הבוח בהקזת ה עורקים א
באף מכל צד והקזת העורק אשר במצח כי הוא ה
השרש הקזתו רבים מעלות כאב הראש׳ והאר שלא
בין צד הכאב כי אם יהיה מהצד המאוחר ויקז העורק
בהצ׳ המאחר׳ ואם יהיה בהצ׳ הגוח יקז העור׳ אשר יקבי
כצד׳ ואם העורקים נשקעים בצד אשר יקבילהו יקז
על קרני הבציצ׳ בלי הקזה וכבר אמר ארשיג׳ אם ה
יספיק הנה ראוי שיגיע קרן המציצה על אל בגד לה
כמו וסרב ורפואה מקום הקרן בבולח שחזק והדבק בו
צמר טבול בשמן ויונח עליו אחר זה רפואת הכ׳
ואין זה בזה לבדו אבל בכל מיני כאב הראש הנוסן בלי
רעה אי בליחה שתהיה׳ והנה יועיל הרבה כמו ה
הזה מכאב הראש ומה שהולך במנהגו׳ אם יוקז הא
ויעשו שרימות בשוקים הנה זה הנהגתם מצד הקזה

ואם יהיה עם זה התעוררות פליחה ארומיית אין היזק נקיה בבה שירכך והטבע השעיר הליחה בבה שנוטרחו בעקר כאב הראש הארוטיי ׳ וראוי שתתמיד לרכך הטבע כמו הפרק שלניסוקיא ובטעם הפרוגנו או מרק עדשים תמיד באש וקלת נרתו ושיזון הטוב במזונו מקריי שלידי ותקד עשה ליובש ולאי זה עיני ויטה אל קביצות בבן

נדיד סמאק ובזיד רבונים

ונזיד עדשים בחומץ והתבשיל הנקרא בערבי מצול אלא אם תחוש ליובש הטב׳ והנה לך ברפוא׳ תליוי וראוי צורך רב ברבות הטבע ׳ ובכמו הענין הזה עליך ל׳ להניח הקובצים האלו במגנא ושירכשות ובכל מה ש שלשל עם רכוך ׳ וראוי שיהיו המזונות האלו טובי הכימוס ומעט שעורים ולא ימלאו מהם ׳ ואם תעשה התיקות והשריחות תעשה בוה שיש בו קירור ואין בו להלו׳ ומכל שיש בו אי זו הרגעה ואיזו קביצות כמו מי רמון המשחות הקרות והקובצות בוהגירות והעלים והשרשים ואר שלי בחומץ ומי מטה הרועה ׳ ואמנם רפואת הקזה כליחה ארומה הנה אם ראית עם זה הגרעה מזרחה לם תנה הרפואה שתנקה הדם מעט מעט ואם לא תתחיל בתחלה לנקות בכמו הכיראבולניש אם לא יהיה שם קיחה ואם יהיה או בתולקלקי אש׳ אין בהם נחירות ועסוי הק כמו שירכש׳ ומי הפירו׳ ומי הלבלא וגם ינוקה בחוקני וכמהשום טירא ׳ ואם יהיו הליחות ארומיות או עבות וחזקבליות בבהמנות עורות האצטו׳ ולא יפלטו בקיא לא יתנקו ברפואות המשלשלות הנחולקלקית יצטרך ש שתקנם במיא פיקרא עם אשקמוניא כפי הנסח הנזכר או שתוסיף בהם או שתשימם עם המחולקלקים או ינוקה בגשל מיראבולניש כפי מה שתראהו בספר הרקחת ׳ ו ואחר תחליף המזון בבה שיש בו קירור ולחלוח אם כן הגוף במנות המשקים ׳ ואם מהראש אם תהיה הסבה בו לבדו מצאות הנוכרות בורכים העקריים ובכל מה שירפא בו הו המזג החם היבש וכפי הסבות הכוללות לחום והבולולות להם והמשיחות המועילות בן באב הראש והם עוגות הקצראן והועילו מזהעורית גם כן ׳ יוקח זעפראן שבעה מקלים מיראבולניש שני משקלים מחישת בוטר קלקרים ומן כבל אחר משקל אלום היטבי ח׳ משקלים ויטריאולית ו׳ משקלים יודק הכל הדק היטב וילוש ביין עפוץ ויועג עוגה ובשתצטרך אליהם תקרם אחת מהם בחומץ מזוג כמם קרים ותושה על הצדעים ובאב הראש החם בקרחו יחד עשיית הרשיות הקצרנית האדים עדיו וירפאהו שאיפת החומץ ומי הורדים ׳

פרק יב

רפואת כאב הראש ה הקר בבלי ליחה או בליחה לבניית או ש

משות יועיל בזה הנחת הדברים המחוממים בפעל עליו כמו הבגדים המחוממים והדוחן מחוממם ומלח מחומם הדוחן יותר דק ויותר שוה ׳ וגם יועיל לכלם וכל שכן לבעלי הסדר בערבי אם יהיו נפוחים נקיים אם לא תחוש מהם לתנועה הליחות שתגלה ראש בטמש ויעמדו בנגיבשו היה והרשה ויותך כאב הראשם ׳ ובעלי הסדר ראוי שימשמש משנו וישלשל טבעו ואפי׳ בחוקן ׳ ויזהיקו מהם

ואתגרעות הנוצות והנפשיות והמחשביות ויתבע שתיית היין והקר ואסור עליהם הרעים הקרים ׳ ויועיל לכל מי שיש בו כאב הראש מקור אחר הנקיי אם יצטרך אליהם הבריחות והעטושים והשאיפות וההזרות והריציקות והרטיות המחוממות הנזכרות ׳ ובכמה שיועילם שתית היין הריחני הרקיק החזק עם הרעים ה״ל כמו זרע כרפס וזרע סיסר וזרע פשטננא ואנים וכמון והורמי ופטראסליון וכמה שהוא כבמשפט ׳ וזה בעת שיובטח מתנוע הליחות באצטו׳ מוכנות לבלבל בעת שלא יהיה שם קדחת בכלל מצפתד שיתחזק ׳ ותועילם רטיית החרדל וכל הרטיות ה המחממות והבאדימות וכל שכן אם יפול בהם חרדל ותפסיא ׳ והנה כמו האפר בחומץ רטיה ׳ וכן למרוח בשמן שקדים מרים בריחה וכל זה אחר הגלוח ואבולת השום גם כן מועילה מכאב הרוש ׳ ואמנם רפואת כאב הראש הקר עם ליחה לבניית הוא שתנקה הגוף אם תהיה הליחה משתתפ׳ בגוף ואחר עשה מעוש המזון ודקדוקו ותעשה הרעים המתבלים אותם שאינם מבאיבי והעשה המבשלים הנזכרים והנקיים הנדרים והתחיל מומטעט ׳ ואחר כן הרפואות האחרות הנזכרות בעקר ותעשה גם כן מה שישקיט כאבו וכל מה שראוי שיעשה ברפואת הקר והלח ונעשיית מיני התריאק והמריקות פעם אחת בשבוע מועיל ׳

ואמנם

רפואת כאב הראש הקר עם ליחה שחורית הנה הראוי בו גם כן שיעשה כפי מה שנאמר בספר הכללי מזקות אם יצטרך אליו אם יהיה הדם עבר או נפסד ׳ והנקיים ברפואות כמדרגותיהם אחר המבשלים המבדילים ׳ ואחר להחליף המזג ברורבים הנזכרים ׳ ועשיית מה שמוליד דם דק מטובה ולח ורקיק ו והנה נשלם הדבור בו ומבה שמועיל ממנו נרגרים גירופלי ונזכיר גם כן שם מה שמוהו ארבינאגים בשער הקות אל כאחל וכבר נזכרוא ׳

תאר רטיות מועילות

לכאב הראש הקר אחר גלוח הראש תחלה ׳ יוקח אסבורבי משקל בורק משקל זרע סיקוטא משקל לורא מדבריית ב׳ משקלים חרדל ב׳ משקלים יודק וילוש במי מוראנה ויורש בו הראש ׳ ומהרטיות הטובות פלפל משקל שמרי שכן זעפראן משקל ושליש אבפורבי חדש משקל זבל יונים ב׳ משקלים יחובר הכל אחר השחיקה בחומץ החזק וירטש בו אחר התאורבות ׳ ועוד רטיה מירא אבפורבי ושלח ב׳ ובורק ׳ ועוד אבפורבי מירא אלואין נמצא ארביקא קשטו׳ זעפראן ואנים וסרקאקולא וקסט ולבונה יעשה מזה ר רטיה כמו רודא ׳ ומן הרטיות הטובות לכל המתמיד מ מפליח הראש והכאב הנקרא כובע הקר שירטש באבן המצרי כי הנה חזק התועלת ׳ ועוד פלפל לבן ועקפרן כא׳ ב׳ דרה׳ אבפורבי דרה׳ וכל הזותים הבוסמיים הרחם ומצי וילוש בחומץ וירטה בו המצח ׳ ועוד אלואין מירא

מירא אבפורבי קשטור אפיתמי פלפל שרי קשט פלפל ירוק
בזין ישן · ועוד רפואה טובה והוא זבל יונים כי הוא חזק
מאד · ועוד פלפל ועוזות הועפראן הנזכרים מא׳ שני מ
משקלים אבפורבי חצי משקל זבל היונים משקל וחצי יחלש
בחומץ שעור הצריך · ואלו הרפואות מעט יעשו עם מה
ששבר כחם מצבק או מונים כחלב או כלובן ביצה · ו
ולפעמים יעשו מזוקקים בלתי מעורבים ומריחות זה
מתחלפות · האר עטושיים מועילים לכאב
הראש הקר · מהם שרש הסוסנו הנזכר ברוחות והמכים ה
הנפרדים · ומהם שרש הצוכיא עם הקשטור ומכך יחשבו
קצתם כי אם יעוטש בשבעה עלים אזוב ושבעה גרגרים
חרדל שחוק בשמן ויאוליט והיה מועיל · ומכת שנוסה מ
מכך אשנוריק עכברי יוקח מבני בקרשה ויעוטש בו בכל
עת · ומכה שיעוטש בו לוז והחבם ויבקה שכן לב קו
קלוקנטידא או שמן פולש ימורם בו מחיצת קשואי
החמור · ומכה מחשבו אנשים שהוא חזק התועלת בזה
שיקח מחיצת עלי אל נגאח שהוא איכולה נכתש בלי מים
ויעוטש כמבני בנחרים שלש טפות כחיקות נפש · ואחר
ימכח אחר זה בשמן ויאוליט אחר שעה ויאבל חסו
באמצידבאג רב הדשנות · ומכה שיטוכח בנה הענין ש
שיקח מבורית השור הצהוב משקל שלשה דרהם ומן
הבוביא משקל דרהם מכך דרהם קנפורא · חצי דרהם
ויעוטש בו · ועוד הפשרא משקל וחצי שרש לולי משקל
וחצי דבש כמונן משקל וחצי
יקובין תבל במחיצת הכולקא ויעוטש בו בנרגיר דר
דוחן · ועוד אבפורבי ושליפיהו ליציאום אנדי יחלש ב
במחיצת הסלקא ויוכף באף · ועוד עטוש מועיל בבור
כרים יבש שלשה משקלים בורק וסיסאבק מא׳ ארבעה מ
משקלים ישחק ודק היטב וינפח באף בשפופרת ויגביה
העלול ראשו ויאפהו בחוזק · ועוד קצח ד׳ משקלים כוין
קשואי החמור ד׳ משקלים מלח ארמוניאק ב׳ משקלים
יחלש בשמן על הבא או בשמן קשואי החמור וירטוב כו מ
פנימי האף וישאף העלול ריחו בחוזק · ואם ירד בשעתו
דבר רב מראשו מיד ירחוץ האף במים חמים ·
האר שמנים יבורח בהם ראש מי שיש בו כאב ראש קר
יועילו מאד כל השמנים החדים והצננים אשר יבושל בהם
שבת וכוזבראבא ופרזנג ונבאם ושיח והוא ועלי לבר וכ
ומוצא בהם וזכרנם בעקר · ואמנם שמן בלשבו הנה
עניננו בה שכבר ידעתו שם · והנה יאותו עטושים והנפל
באזן · האר נפוח מועיל לכאב הראש ה
הנושן · כרין קשואי החמור בבור ברים ונוטרי יצא טר
וינופח באף · או שוניז ושחיטת קשואי החמור

או שוניז וכיוצא והגשיא
רפואת כאב הראש ה
היבשי · אמנם היבש עם
ליחה אדומית או ש

פרק יג

שחורית הנה עבר הדבור בזה · אמנם נשאר הדבור
בכאב הראש היבש בלי ליחה · ותחלת רפואתו הנהגת
העלול במזונות המלחלחים טובי הכימוס וכל שכן רבי
המזון כמו חלמון ביצה וכמו מרק אפרוחי התרנגולות ה
המפוטמים וקיה ותרוג ומוני חמי השמנים בשמנים

המרטיבים · ואחר תשה מבלל החם והקר אל כח שהוא
יותר נאו ומכה שיועיל גם כן עשיית העטושי המלחלחים
בשמנים המרטיבים והטובים כשמן שקדים מתוקים ושמן
דלעת הדלת זה ואם יצטרך בדבר מזה להשורה המזג ב
בחמום או קרור שיתנות בו כמו השמנים מן שיעור
ולפעמים יפיל היובש חסרון מבואר בעצם המוח ויגיע
לכאבים · וראוי אז שתעשה העטושים במוח עצמו
בריעי הצאן והעגלים ושמן התרנגולת ושוחג ודומה להם
וחמאת בקר וצאן · ומכה שיועילם לורשות המזג בקצת
הנקראת פאו והגג ריקה העשויה מקמח חטים ושקדים
הנעיך ומסיבה לבן ושמן שקדים או דלעת
והקוקוי היריק מכנו ויעשה כתר ובמנוית כמסה שיעור
כמו שישכין על הראש ·

רפואה כאב הראש ה
המורסיי · אבל ימשך
כאב הראש החם

פרק יד

ממורסות הנה נזכירם כל אחד בשעור מצרך ·

רפואה כאב יהיה
הבאוה בממשכות ה
אמנם כאב הראש ה

פרק טו

ההוות כמו שימצא הנה רפואתו שתבשל במה שידעת יוה
הנקי ועשיית המשקים · ואחר התחבה ביציקות הח
והדיחות והערעורים הם מרטיבים · ואחר זה יבאל
ואחרון הנקי ואחריו היציקות עד שיספור · ומבריק
איכות זה במקומו · ואם יהיה כאב הראש חם והתופש ה
ויכבדו עליו הרפואות אז ראוי שיעשה המאחד
אם יתעורר הכאב או שיעשה סבוב הראש בכבל
התמונות תשיג זה במקדדים אשר יש בהם רצון והנג
קביצות · ואחר זה אם ישקיט יחזור הלילה לא תבוא
מיעוטות עד שיפתח הסתיכה וכבר פירקנו כל זה ·

רפואת כאב הוא
ההוויה ברוחות
בעצרים ברחות

פרק יו

מחוץ · אמנם ההוה ברוחות עבות ירפא תחלת ברחצה
כל מה שמעלה אדים ונופח כמו החברים והשבה
והחרדל בין שיהיה חם או קר ויעשו היציקות והרקות ה
הנזכרות והריחות והעטושים הנזכרים במלאכתי
ויריח קשטור ומכך במעלחי והחבבם במרחון בריקה מה
יש תועלת גדולה בענין הזה ואם יהיה התחלתו מאנט
תעשה ברפואתו הנקיים הנזכרים ובהוד התוחה אבל
יבא בו שיבין ברוע ותמורתו השבן הישן והתלי בקהה
המבין ומה שהולך במבנפטו מבה שנזכר בשער
האצטו · ההזק הראש אחר הרפואה בשמן ורד ולאדנם
ושמן לולי ומחיצת עלי סעתריש ואתלוסביר ובורשים
חמום וקביצת · ויעשה גם כן התחבושה בקצות לבסך ל
להאף הצד · ואמנם ההוה באדים אם יהיה הדלים באם
עצמו והעלול לא ימצא באצטו נפח וקיקור אך הנגש
ונחסר כפי הבלוי והחריקה וכפי הכו ונגה המקלים איכ ב
מעט או הרבה · והנה רפואתו ביציקות המתישות הח
והאדים הדרועות נתחזק הראש בלשות המוזיות וה ג

בהם קביצית מעט ׳ והדרדות הבדוקוקות ויש בהם די גם יהיה מן האצטומ׳ יועילם מה שיחוק והאצטו׳ במצטכי ברים הרמאט הנקרא גלנגבין דבשיי ׳ ואחריו ברקחת הבגון וכיוצא בהם ׳ ואם לקח בזון ויתחיל להעלות ארים ויבטיב יקח אחריו ריר שילי ובזוגה יבשה עם סוכרי ואם תצחר בקרידות האצטומ׳ בשביל ריר משילי תעשה הריתק פניתן עם בסברה יבשה ותחזק הראש במה שכבר ידעת ׳ ואחר שתרצהו במה שראוי להשקיש בהיציקות והדחות הגוברות וכל שכן המגוראנה ׳ ולפעמים יהיה זה לבדו סבה לרפואה שלמה ויעשה המשיכה להפך הצד אם הרגשת שיש בליחות המעלה אדים יהרון חום במה ש שתמצא באותות החום תרחיק המתיכים רבי התחום כגבגורבי חולתו הרחקה חוקם ׳ אבל התחיל תחלת במשיכה להפך הצד והנקוי בערעורים ׳ ואחר תעשה

היציקות השוות בפרחון

פרק יז

ברפואת כאב הראש המתחדש מרוח שנכנס ב בנקבי פניתי הראש מחוץ

אמנם כאב הראש מהרוח הנכנס מחוץ תעין אם יהיה רוח חם קיציי או רוח קר סתויי ׳ ואחר תעין במקום הנכנסו ואם הוא חם וכיאתו דרך האזן יוטף בה שמן קמבילא פושר או שמן בידר או שמן טבת שטבר בו מעט שמן ורד וכן אם יכנס דרך האף יוטף זה באף ויעשה יציקה במה שיתיך ממה לאש שזכרנוהו ׳ ואם יבא אחריו ריע כוב חם ירפא לאש והתחיל במה שהוא פחות קר מגבולא יועיל תוסף ׳ ואם יהיה קר השים המבנים המים במי זה הדרכים שיהיה ראוי לעשותם ויהיה בהם ק קשטור ומסקי ומעט וירבה כפי שיעור הצריך ׳ ויעשר היציקות והדרשיות הגוברות כמו זה מהמתוכים חמים

ויריתוק כל מה שטפח וירכך הטבע

פרק יח

ברפואת כאב הראש ׳ ההוה מאדים רעים שי שימצאו הראש מתוך

וכן תמצא האדים הרעי׳ המגיעי׳ בחרון ואמנם ברוב איגם קרים כמו אדים יוצאים שהמקומות המעופשי׳ הביציים ואמנם ברוב יהיו חמים והתוכם ביציקות שוות ׳ אם יעצי מהם דבר רב ויעשו כאב ראש ומבוכתו הנקרא א אפקינוסיא ורעיני אז ידיח בעלי הריח הטוב השוים ב כמו הורד והשמן ונילופר וויאולש ׳ ואם יהיו בהם חזק או יהיה בקמפורא וצנדל׳ ויעשה רחיצת הראש בפרחון במים חמים ואלטיאה ׳ ואמנם הקר יועיל במו הרחות המסק וקשטור וזה מספיק ׳ ואם יהיו האדים יבשים עשני׳ יצטרך להרטבה חזקה בשמנים הנזכרים ובמרטיבים הנזכרים ויתחיל לרחרון האף במו אלו השמנים וישאף בהם שאיפה חזקה כרשבת למעלה שומרת אותם בו

ואחר יניחם שישפכו ׳ ואחר תכביד שיעשה זה תמיד ׳ ולפעמים יהיה זה במי ורדים ובמי הלפר ובמי הדלעת ויקבב ראשו על אדים מ מאלו הבושות קבוב רב ׳ ואם יולד מהם מגע וידע כוב במו שיהיה זה מעשן הגפרית והורניך ומה שדומה להם אז תע תעשה קמפורא בשמן דלעת שירשיב האחר בהם ׳ ויקרר

האחר ׳ וכן עשיית הקמפורא בשמן הורד ושמן ויאולש והציע המקום כלו בעלי החלפי ובעלי הריח הלחים

פרק יט

ברפואת כאב הראש מריח בעלי הריח אמנם ההוה מהריח הטוב

אם יהיה חם ויזיק בחומו לבד לא כיבשו ירפא בבעלי הריח הטובי הקרים כמו הזיק המגיע מהרחות המסך והזעפראן ירפא על דרך משל בקמפורא וצנדיל ׳ והמגיע מהקמפור ירפא במסך והזעפראן ׳ ואם יזיק עם זה במגוב וייבש תהיה הרפואה על דרך משל שלא יסתפק ברפואת היזק המסך בקמפורא אבל אם איפשר שירטב בעטרשים בשמנים ה המרטיבים מקוררים וזה יספיק ׳ ואם לא יזיק עם הקמפורא

מבורסות מהם וכן בהפך

פרק כ

ברפואת כאב הראש הבא מהריח הנבאש אמנם ההוה מבעלי

הריחות הנבאשות רפואתו בבעלי הריח הטוב המבושם המנגדים במוג ׳ ואם יהיה באותם בעלי הריח המריחים גנוב תשתדל שיהיו בעלי הריח המנגדים לו מרטיבי׳ כמו ריח נילופר וויאולש הזכים ושמן הלפי הדך וכן בכל בעלי הריח המנגדים לבעלי הריח הנגובים והמוסרחים המוסיפ׳

בהום בהשרפה והרשבת

פרק כא

ברפואת כאב הר הראש המתחדש בשתיית היין ׳

אמנם רפואת כאב הראש המתחדש בשתיית היין תחלת מה שראוי בו שיעשה נקוי האצטומ׳ ׳ אם בקיא בסכנגבין ודרע פוגלא או בסכנגבין ומחישת פוגלא או סכנגבין במים פושרים ובמקאם הרמים והמבוצעים מ ממה שתדע בספר הרקוח ׳ ואם לא יקל הקיא או שלא יקיא בהעשותו תשלשל במיני גירא מחוזקת באשקמוניא שלא יאריך התאחרו ׳ ואם יהיה שם מגע מעשות מה שהוא חם מתולי חם תשלשל בבשול מיראבולנש או ב בבקשה הפירות המוזרים ׳ ואם תתעב נפשם בכמו הדברים האלה המוזרים תחזרוא במי שני מיני הראשונים עם הבשר שלהם כפי מה שנזכרהו בספר הרקוח ׳ ויחזק באשקמוניא במעט ממנה ואל תחוש לחוכמה ׳ ואם יגבע בונע מהנקיים כמו זה פנים ׳ תפקיד להם השינה עד שיתעכל מה שהוא באצטומ׳ מן היין ׳ ויראה זה בקבול השתן בבריאה רצבועהו ותתפף הרגלים במלח בשמן ויאגל׳ ויוצק על קצותיה יציקת הקמבילא ׳ ואחר יכנס׳ בפרחון ותמרח ראשם בשמן ורד מקורר בלתי חזק הקירור ויחנו בערשים ובבוסר וכיוצא בהם ובברוב במגלה שיש בו ס שמונע מה שאר מן הראש

אמר

גלינוס אם תוטהו בבני יונה לא תחטא ׳ ונראה שיהיה הסבה בזה רקיקות הדם הנ הנגלי מהם ובזה להתיך האדים ׳ וראוי שיתן להם הפירות הקובצים וישתו חמים לא דבר אחר אלא אם תהיה האצטומ׳ חלושה ותאחר ברפואתה ׳ ותבגעה בהרבות

שתיה המים הקרים · והשקהו מי רמוני׳ חמוצים והריבאם ביחוד ומשיחות הקרושה הנקראת שאפה והמוריין האתרוג ביחוד עסיסי הקרוש והכרש והתפוח · ולקיחות אבק הכזברה היבשה עם סוכר נד בבד ויועיל לו · ואחר תישנהו ותשקהו והוא השורש ברפואתו ·

ואם לא ישקוט בזה תחזור בזה כיוצא

ובבקר ושים כוונו בה שיקרר והלהלה וידקדק בכמו הלבון בינה · ויציקת המים החמים עליו הוא רב התהכה וליטגר השישול כמו וכלהך · ואחר זה אם יסור האצטנכות אם היה שם ונשאר כאב הראש הפסיק הטבן ורד כנגד כי ה הוא כדקדק לו אחר זה אם היה הצורך אליו תחלה להחזק ה הראש ומניעת האדים וכבר כר עתות וראוי שתעשה עתת שבן קבוטלא בהיותו עוזר להתכה · ואם לא יסור בזה או תעשה בשמן לילי כי הוא טוב בקבוליה ובכוכה · ואחר זה כשיתחיל היין להקל וירד הצום ללכת כעט כי עש יתב והבריעם לביני הברייעות הנקראים טרנטיילין וזוגם אז ברנים הנקראים רצאצי ואצב׳ והתרנגולים ואגרוזי והת והתרנגולים בירקות הקרות · וראוי שלא יהי לכו אחר המאכל אבל אחר שלש שעות · ובכלל והזהר נכון שיאבתין העכול כשינה או בכגוזה ארכה עד שתקל אצ אצטומכיו בעט כעט · ואחר יעשה והכבנבין הכוכריי אם היה כזוכבם · או הרבשיי אם יהיה כורסב · ושים כנגדך לחופף כפות רגליו ואחר ילך הלוך בלתי כיוגע או יהגוע הגיעה ב בלתי ביגעת · וגם כי ראוי שידחיק החוכין הפשוט והכבורי ואבאי אפס׳ כלחם ישכול באותו שהוא בלתי חזק ואם התהלך מעט עשה לו אכבטי וכרויץ גם כן ואחר רא ראוי באחרית סני הדברים ליצוק עליו כציקות השוות בהתכה וזוגתו בכה שיקל מהבשרים · ותאר רפואה לשתויי היין · יקח זרע הבדבי הריע כרוב וכרכריש בבוקה בנרגריו וכמואק ועדשים קלופים וורדים ואשפודי בשוה יחוברו הסכנים וישחקו · וישתה כמגן משקל שלשה דרה׳ עם קוראש קמפורא ואוקיא מימים רמון · או מי הריבאם ומי המוך האתרוג ועסיסי הקרוש והנקרא שאפא

פרק כב

ברפואת כאב הראש הם המתחדש בהכבמל׳ · הב הכאב הזה יתחדש אם ב

בכבת בה שיורידהו זה כן הזובש והנראהו כרפו את כח ש שזכרנו בשער כאב הראש היבש אחר ימה אל הכוללחי׳ בבת שיש בו חבנים · ואם בכבת בלוי בגוף שיארע עליו הגועה בפבליית שהוא כורכבת מהגוניות והנפשיית · ות והעורר האדים הרעים ואז ראוי שאוהו שיקרה לו זה בא באחרית המשגל בבה שיש בו בלוי שיתחיל תחלה בהקזת ואחר בשלשול אם יתחייב זה כל אחד מטניהם או אחד מ משניהם ואחר יחזק המוח בשכנים המחזקים כשמן ורד ושמן הדס וכביבות שיבושל בהם ורד והדס · ויזון בבה שימהר להתעכל וייטב בימוסו וידחיק המשגל ואם אי א אפשר בלתו לא יסגיל בריקות נפש ·

פרק כג

ברפוא׳ כאב הראש התווה מהכאה או נפילה והנהגת

כי שיקרה לו מצע חעוות הכוח

ראוי שתהיה כנגדך והכליה עיניך וכתיך בש שיש בו כאב ראש מתחדש כנבלה או הכאה שתשקט הכאב בפי יכלתך ותדחיק הליחה כפי האפשר ממקום הכאב אם כהתקיים בבטיכה לחופף הגוף שלא יקלהם בורסא ותרפא החבורה ואם תתחדש בה שהבריא הרא אפשר שהבריא ורוע המכה עודנו קיים אבל ראוי שתמשח בהבריאך אותה כמו צרדיה · ודע כי אם יחזק כבל ה הפגע הזה קרחת וערבוב שכל הנה והתחלה להעלות בן ברסא · ותחלת בה שראוי שתעשה ברפואתו הוא שהקין הבאסיליקא או האכחל להבגע המורסא ואם יהיה גם כן ראוי שיעשה והחוקנים החדים · ואגלה כבר קולוקינטידא אלא אם יהיה הקדחת · ואו עשה החוקנים הקלים ואם יביא והחוקן דבר ראוי שתנקה בבמו נינצי מ קוקא אם לא יהיה בו קדחת · ואם יהיה בו וההפשה למטה בחום קדחת רא התיאש בלהשקותו כי על כל פנים יענש ך יהדק לבשיח מרתמורסא · ואחר ראוי שתקן שאם יהיה עם חבורה קרפה וגלה · ועל כל פנים יתקן לווסוות והנקים כבזנו עד שיקבל הרפואה · ואבלא יהיה הרטה המקום בכה שיחזקהו כמו רטיות מימות המים והלפי ושכביהם ושמן הוס ושמן עוזן והורד ועדשים בה שיש בו קבוץ רק והתכה מעושה כמו הורד ובלוט וקלוריס ארוכטיק וקבטולא ושין ארבימי האלום ותב ב בין ריזוני ולפעמים ישתמש מהם בשכנים לכתם · והב נבצאו הכבים שיעשם פושרים לכתם ואלו וחימתמע וגתוי ואגורסא ולכן ראוי שלקודרו כעט וראוי שישחם בהטריתין ומהיין ושתכעם וכהבעלים אדים ושבמעש בטפזזנות ואם יתחיל המקו להעלות מורסא ואי יתה כבלי עשות הקובצים החזקים בקביצות ובקרום כל קלפת רמון ובולסטיאש ועדשים וורדים והצק על הראש במטבישם והרטה בשכביהם · ואחר זה והקל בה שיש בו עם זה או זה ודקדוק בכמו ספרים והצרין חב חבושים ולבונה · ואם ההכאה בוצעות הראש ואר לכתו להשקהו אשגיקרוש בכים או משקה הדבש כי הם ובלו בו · ודע כי הכאב אם יגיע לקרום המוח יהיה בו סכנה · ואם יצא בכבת הכאה דם מהמוח אז ראוי שישקהו כל כוונות התרנגולים בפי יכלתו ואחר ישיחה עליו שמן חמוין · ואם תתקף הכורסא תרבה משתייה המים עד אחר היום השלישי ואחר התקה׳

פרק כד

ברפואת כאב הראש ההווה בחולשת הר הראש · ורפואו

להחליף רוע המזג אשר בו · ולחזק בחזקים הרא ברכבנות המבורשמים אשר יש בהם דקדוק וקביצה ולהט׳ והמבות המניעות · ופעמים רבות תהיה הסבה המעילה לו לסבה הנפעלת השור ושיית התקבצות הליחות הרעות הה והחוכות באצטוכם או בלתי חכות · וראוי שינקה בכה סיאות בהם ושנתן להם כזון שיתחבר בו בה בחזק בה ש שיתיך ממנו בח וקבול

לעכול וגם לא ימצאו שקי הכוחות האחרונות הנה תבוין הראשונות כהם · והעצת היותר טוב שידבר בו אחר הכנסת המרחץ · וראוי שתקל סעודתם בערב וישליטו מאכלם בב בכמו אל קסב והזיתים עם הלחם שיתחזק פי אצטומכתם מבוקש יתיר להם שתיית היין בבוהלו אך באליגים יהגת בדברי שיהיה בוגג או רקיק ריחני או שישתברו שניהם וש

פרק כה

ושיקחוהו בלחם · ברפוא כאב הראש התוות בזורק חוש המוח · רפואתו

בכה שיעצל החוש מעט ובכה שיעכה בגוף הפות ב מתבונות כמו הריסא הלקוחה באחונה והטעורה ובשר הכסף אם יהיה העכול חזק והשמוגנות הלקוחות בחורת הל הללוות ובשר הדגים ולפעמים יעשה דבר במגרדיבים התוש כמו משקה פאוריר וכמו זרע חזרת וגם יעשה רשת מים

פרק כו

ברפואת כאב הראש · שהוא במקרה בקרחות ובחליים התורים מכנו

שיקרה עם התחזקות החולי או בעונה ואח יסור ויש מכנו שישאר אחר הסרת החולי או הסתלק העונה ואותו שיקרה בקרחות הוא בעצר החולה עד שמוסיף במכתו אשר הוא הקרחות וגם יהיה עליו גם כן התלבנות השתן פתאם ותמונתו אל שיתני השבורים · אך ברפואתו לשתן המסדרים פעמים יהיה על היותו עמו · ולפעמים יורה על הנפתו ואז ראוי שתשוב אל שאר האחות · ואכבם הנכון ברפואתו שימשח הראש בשמן אנפקנן שיעשה בכמו ש שמן ורד או בשמן ורד המבורגל מטורף בחומץ ויהיה פגם ביאור כמתו ומקורר בקרן ובהחזק הקרחות יועיל מכנו והציקה כבשול השעורים והאפוריר ויאולש והורדים אם יהיה האדי יחזק כתוזות ואם יזוקו כרכויים לא יעשה בזה דבר אבל תריק ותעשה כה שיוהך לאט כמו שמן שיתבש בו נכאם ובכח הרועה ובנוראגה עם כמה הרועה אם ר ראית שיוהך עד שקצת כמוקדמנים אברו שיעשה יציקת בי הקמבילא · ואם תצטרך בחברה בשביל חזק הכאב צל המדרים החוש ומשינים תעשה עם סבירה ואחר הכה יכנע המתלקות הליחות אליו במריק ודע שילי בת בתחלה או שרשתו שכוהם גם כן · וגם יכנעם והכוברה השבן ורד וגם יגיח קרני הכציצה בשריטה · ואכבם קשיר וקנות ותפיסתם ועשיית הכחבת השתוי כל זה נכון בו וב נמאת כאר · וכשתעשה קשירת תקצוות אז ראוי שתשים בבים חבים אחר, שתתירם · ואם לא ישקוט עם כל זה תגלח הראש ורחצה בקבבולא ואלטיא ויאולש וטריבולי פריני בודלשים בעיסה וזה אחר גלוח הראש · ולפעמים ישרבו אל קרני הכציצה העליוקה · ולפעמים ישאר הכאב אחר הקרחות ואחר החליים החדי · ורפואתו בערול הכוונות והרשכבים ותחזק הראש בשבן ורד עם שבן קמ קמומילא ושירבק על הידים והרגלים במים חמים ביום פע פעמים בבקר וערב ויבריח בשמן ויאולט ואחר יעזר בבורקים אם תתראה הרידה בבאור

פרק כז

ברפוא כאב הראש והבולו אכבם כאב הראש והבולו אם תעין ימצא העולה אסטנסות

והתהפכות נפש ורפרוף השפה וסבוב הראש ובכלל או אותות נטיית הטבע למעלה בליחה ויעזר בקיא כמכנבי המחומם ובבקיאים הקרים · ואם ימצאוהו קיקוריים ונפוח כצדדי ובכלל נטיית הליחה לצד מטה אז יעזר בשלשל ורכוך הטבע בחלקלקים כמו משקה פרנגש נפ ופרנגש סרויות כגלאב אחר שיתכסו בו עד שיתפחו או במשקה ויאולש ומשקה תמר אנדי השירכשות משקל בלתי רב אלא משקל ה זוזים ובה שילך בבשפט הזה · ואם ימצא כובד בשני צדדי הבליות ותחת הצלעות האחור ל לצד האחור ובכלל נטיית אותה הליחה לצד דרך השתן אז ירפא בעצרה בסכנגבין שיושם עליו משקל ד דרהם מ בזרע אבטיחים וזרע קשואים בשוה ויאכל התכוש כי כוגע ההרים ומגיר או אם ימצא ניצוצים ואודם גבה ע עינו ודמיונות כרמוניות יבשר ברעיפה ואם יאריך ולא · ידעוף הדם תעשהו בחומץ ועשני ונפח באפו הלחולת א אפו בקצת הדברי השעירים או שיקביל גבה עינו ניצוץ השמש אם אפשר לו להוביע ויקבל בו ואחר יעזרהו ואם ימצא דפק מליו וימצא רכות בעור יעשה המזיעים בשתיה והמיפה על הראש וראוי שתהיה שוה · ואם ימצא דוכה לעקיצה וכאב יניעי תחת אזנו או אצליו או באורבות רגליו תעשה עליו הדרשות החזות המוסכות כמו שעכה וברפם עם שומן החלב הישן ולפעמים יצטרך להגיח קרני הכציצה בלי שריטה לדחות הליחה כמות להטות אל כה שנטתה אליו שיעשה בורסא

פרק כח

ברפואת כאב הראש המסופר שהוא בסבת תולעת · ראוי שתנקה

המוח והגוף ואחר יעשו בגירא פיקרא מעט ויהיה זה ב בשבוע פעם · ויעשה כל הרפואות הנזכרות בשעד בא באשת האף וכל בה שימות התולעים בבטן כמו סחיטת עלי אפרסקים וסחיטת עלי החוחים ואלואן ויסך תמיד אחריו בעשבים הכנקים המוח

פרק כט

ברפואת כאב הרא שיתעורר אחר הש השינה והתנומה · ר

ראוי שינקה עמו הגוף והראש בבה שכבר ידעת ויועיל מכנו שהרשת שני הגידים והמצח באפיו וחומץ ואחר

פרק ל

היותר טוב ונכון הוא אפר עץ הגפן בהנהגה לבעלי כאב הראש בשתוף כאמר כללי כוח ראוי שתכוין בכל כוני כאב הראש אשר הוא בשתוף

אברים שתנקה האברים ההם בבה שהוא מיוחד להם ז ושתחליף כוחם ועם כל זה תחזק הראש במחזקים שלא יקבל בוהלתו ואם יהיה בהתחלה ונה הקר כמו שמן ורדי וחומץ ואכבם אחר זה אם תהיה הליחה חמה או האיכות חם עשיית המעשה ההוא בעצבו · ואם תהיה קרה הערק לשמן קמבילא עם

שמן הורד או שמן ימורם בו שורף המפריש או שיעשה בע
בעלי מפריש ומחושתו או האחר הוא המריך וכשיתמיד מן
האבר תפנה על השתנות הבקרה חולי בעצמו או אם יהיה
מכת הכאב מוקעת בראש וחדע הליחה והאיכות ואז תפ
תפעל בה שידעת ׳ ואם יהיה בשתוף השוק וירגיש בעלית
באלו דבר עולה משוקו אז ראוי אם יהיה שם כלוי נראה
שתקיז הצפאן ויקיז השוק בשריטה וינוקה גופו ב
באצטומטיקון ׳ ואם לא יהיה שם כלוי נראה תקשור הש
השוקים עד האורכות ותתקף כפות תרליו בכלות ושמן ב
בירי ׳ ואם יודע המקום אשר יתחיל מכנו יכוה ויעשה
עליו רפואה משתנת שישתחן ויפתח ואכנם רפואת המין
ההווה במכת אדים עולים מאברי הגוף אל הראש אם יהיה
הסבה אדים עולים יקח קודם היקף העונה הנ
הפירות הקרים ׳ ואם לא יכיצאו לו אז ישתה המים הקרים
ואפי׳ בריקות נפש והיותר מועיל שבפירות הוא ההכוסים
והכוכרה הוא מכה שיקבל בו תועלת ומועילה מעלות
האדים ׳ וכן ענין כל מה שיהיה בשתוף הכבד ׳ ויועיל
בזה במגדלה הרטבת ודשות הכבד בישות אשר יעצרו הל
הליחה ׳ ואכנם רפואת המין ההווה בשתוף האצטומכא הנה
מה שיהיה מכנו במכת חולשת האצטומכא וכל שכן חולשת
פיה עד שתקבל הליחות ויאבדו בהם הכימוסים וזה
אכנם יתעורר ברוב בריקות נפש והנה יושם בפיו לגימא
אחת מלחם טבול במי בוסר ענבים ומי ריבאס ובירצא בזה
או בעסיסי הפירות הקרושים מתקובצים טובי הריח ויעשו
חסו מלחם או קמח ואת הכרצה במכנו גרגרי הרמון וכ
וכירצא בו כי אם ירבה מזה יזוק פי האצטומכא ותמאן לקבל
זה ׳ ואם ימצאוהו אסטנכות וקיא עד שיפלוט האוכמה
הנשפכת וירגע ׳ ואם תהיה האצטומכא עם זה קרת עשה הד
הדברים האלו מתובלים בבשמים טובים בריחם המים או
שתעשה להם גלאב בבשמים ויטבול לגימתו במה שילקח
לו ממנה ׳ ואם ההכיצות והעקיצה לא יאותו לו ויעורר לו
חוזק המתמנן לבר בלגימה טבולה בגלאב אם פשוט ואם ב
בבשמים כפי הצורך אליו ׳ והאיש הזה יקבל תועלת מאד
שישתר קודם כאב הראש שילגום לגימה או שיעשה לו
המו ויקחנו וכשירגיש בירידות מאלו ועכולו יקח דבר מ
ממה שיש לו קביצות וילגום לגימה מלחם טבולה בעסיסי
הפירות עצלם כפי הצורך אליו או לחם בקסב או בזתים
ואכנם מה שיהיה במכת ליחות שבה היותר נכון שראוי בו
שתבודר לנקות ואחר זה תחבירהו שיזון במזונות הדקים
המשובחים הקלים להתעכל טובי הכימוס ואחר תנוח בא
באיכות אל הראוי שיהיה בו עם זה התבה ועכול והתרית
ואם לא הבטא השבח והוליד הדם הטוב מתחבר לשני הם
המכינים תאחרי הנה השוב רושם השבח ויוליד הדם הטוב
עליהם והיותר כשיבח בזה שיהיה אחר הכנסת המרחץ ׳
וראוי לאלו שהנגב לחותם ואידים ׳ ואם יהיו הליחות
בירידות או רפא במה שהודיענוך בכללים מהרפואות עם
חזק המוח בשמן הורד או כשמן הדים ׳ ואם יהיו הליחות
לבניות קרות יתעוררו מהם רוחות חזקות הנה המשלשלי׳
היותר חזקים הם המדקדקים ׳ ואם לא יסור אז במיני
הגירא״ס הגדולות בבשול אפותימי ויועיל בזה חתוך שני

גידים שריינים שבצדעים או שתי כויות קלות על הצדעי׳
כדי שלא ישרוף הראש אך שיצרו על השריינים ׳ ופעמים
רבות יצלף השריין או יחתך ואחר יכוה ׳ והכויה היא
נכונה שתגלה השריין ואחר הכוהו כדי שלא יפול הרוכה
על העור ׳ ויהיו המכוים בכחושים מלוכנים באש ׳ ואכנם
אם אפשר שירדה ירידה וכל שכן בקיץ וראוי שתשים מ
מזונו מיני שריתא הנקרא חסי בעור ולא ירעים דבר עד ע
עשרה ימים ׳ ויהיה עת מזונו בקיץ בעת קור היום ואם
שלא ירבה לדבר ׳ וכן ראוי שיתמיד הקוכבים על השריין
ויערב בהם סרקאקולא והעפראן ואנחנו נזכירם במפ
הרקות ׳ וגם יונח עליהם הצפרת וקשור בעקף שלא יד
ידבק כי יבאיב וכן עץ ׳ ואמנם הכויות החזקות הנפח׳
לזה הם שלשה באמצע הראש ואחת על נקרת העורף אצ
אצל מאחור הראש ושנים אל שני הצדעים ׳ וראוי שתהי׳
היין על כל פנים ׳ ואם היתה הסבה אדים עולים מל
המוח מהאצטומכא הנה זה הוא כפי מה שזכרנו ברפואת
כאב הראש ההווה מאדים עולים אל המוח מן האברים
האחרים ׳ וכן המין הזה הוא כאב הראש
המתעורר משתיית המים כי זה גם כן יקרה מחולשת הא
האצטומכא והרפואה היותר טובה שישתה בעליו יין ויחסו
בעט וימזוג בו מימיו אשר ישתה שלא יחלש פי האצטומכא׳
ואכנם ההווה בשתוף הכליות והבטן והרחם ותלה הנ
יספיק בהנהגתו מה שהקדמנו בתחלת הספר ׳ וכא

פרק לא

הראש מתקרחות כבד ונתינו
בבוכר והראש יהי׳
מכנו הנקיי הקרו
הפתילות למשרש

יהיה דמיי הנה רפואתו התקיה ׳ ואחר זה הקזה מן
המצח וכל שכן אם יהיה הבוכר לאחור ׳ וכן הקזה מן
אל בשטא והעורק אשר אחורי האזנים וכל שכן אם יה
הבוכר לא׳

פרק לב

בכא׳ הודק נמנגן
והמבעת ׳ והוא
בערבי ביצה וכיה ׳

המין הזה מכאב הראש יקרא כובע בשביל שהוא כולל הר
הראש כלו והוא כאב ראש כולל קבוע עומד מזמן והמ
קשיו בכל עת ובפתותה שכסבות מתנועה או מהדיבין
או מלקיחת דבר מעלה אדים ויעוררוהו קולות חזקים ׳
ולפעמים יעוררוהו הקול הממוצע עד שבעליו יבואו הקו
והאור ויתערב עם אנשים והגבה חתך ה
והתבודדות והמרגע והשכיבה ׳ ויתחלפו במה שיקף
מהמבות והמברות ׳ כי קצתם יזיקם דבר מזה וקצתם וכל
בזה וקצתם דבר אחר וירגיש בכל עת כאלו ראשו הלם
במהלומות ויכשך כבשיטה או שמפלת בפלות ויגל כא
כאבו עד שרשי העינים
ונאלינוס אמר שהמביא הסבה הזאת הוא חולשת המח
או חוזק חושו והסבה המולידה אותו ליחה רעה או מרא
חמה

צרקית וגם כי פעמי רבות יהיה בורסא שתוליית או קשה
ונתוכ יהיה באמצע הרחם אם היוצן מקרית המוח או
הפניני · וכבר ידעת כי אם תהיה הסבה בורסא או זולתה
מבת שהוא בקרום הפגימי ירגיש הכאב עובר עד העין כי
הקרום ההוא כולל העצב החלול ומתפשט חלק ממנו אל
העיטן · ואם יהיה בקרום החיצון ירגיש הכאב כמשוש
חוד הבאם בעליו נגיעת המשוש עליו בכבדות וברוב ית
יתחדש בחליים קרטו שיתהלשו עצם המוח וקרומיו הפנ
הפנימים עד שיוזקו בתנועות הטועטות בתנועות הגוף
המוניו והאדיו והתגרעו והויצונוי ויקבל המותרי המזיק
ויש מהרופאים שלא יקראו כאב הראש הנקרא כובע באלו
התנאים אבל יאמרו כובע לכל כאב ימלול הראש כלו כמו
מחון לקרית המוח או כתוכה שיהיה סבתו מאדי הא
ואמנם או אדי הראש או ליחות או מורסות פלגמוניות
בעצם המוח או בקרומיו ויהיה עם כובד ודפיקה או מורס
הברא שתהיה עם התלהבות ועקיצה בלי כובד ראש או
בליחות אחרות אם לא תהיה הברא ויהיה טם אותות הל
הליחות הקרות וירפא כל אחד כפי ענינו אלא שטם כובע
סבות יאמר בהסכמת הרופאים על מה שהוא בתנאים ה
הזכרים · רפואת זה אם ידעת שיהיה עם דם רב
הסבתו הראשונה או סבתו המגיעה הוא הדם אז תקח יד
ואמנם אם יעבור האותות שהליחות הם קרות והסבן כבר
אך על הגלה ואתה כבר עשית המיתיעים תחלה גם בן
אויקשה הרעקית כבה שיהיה בן כיתוכי מעט ובחומצי
עם סקינה וקביצה כבו הרח אפקינגט וקנטולא
סינגא ושאר מה שידעת בכללים ותדריג אל החזקים
והתן בנה שיאות לו ויקצה ברגרי אלואן ומצטכי ותת
מעלים מאד וירגילם בכל שלשה ימים או שלשה לילו
הנעל גרגרי קוקיא הם קוגיאש בהרקתו אם יצטרך אל
יותר חזק מהם וישיתה בשל קטיא פסטולא עם ארבעה
מתקלים משכן כרוע · ודע כי אלו ההרקות הנה נשאר
לך שתחזק המוח וקרומותיו בדברים אשר יחזקוהו את
אשר ידעת ומזה הרוחה מסכך ויעבר ואגבר וגם קמפור
העיב עמים · ולפעמים נעריב עם זה אלואין שיתחבר
עם חוזק ההתכת · והשקידהו הרטיות החבות והמדריכו
אשר ידעת · וכשירד עשה המרחץ והרעשיות המזקות
ואמנם כל עוד שיתחיל שיתמיד בהתחלה וידעת ב
שהליחות חבות תנהיג כבה שנתבאר לך וידעת אותו ת
בכללים בהנהגת המוח · ותן לו תמיד ברציפה לשתות
לב קטיא פיסטולא עם שמן שקדים ימים רצופים ·
ויעלים העשוש גם כן במומיא עם שמן ויאולש · ודע
כי זה הכאב הנקרא כובע אם יאריך ישתנה למגן קר ואו
האגש שיהיה כסבה חבה · ודע כי הכובע הישן לא
שלקו אלא במה שהוא חזק ההתכה והחומים ויעלים שי
שיעושו בקונות אל כובב ואל סילתא ורפואות הבכר ומ
ומה שמהלך כמנהגו ימרוחם אי זה מהם בחולב מינקת בת
ובל שכן בעת התחזקות הכאב והנבורת התקורה ואמנם
הזקה ובחית שרייגים והחיכתם בן המצח בכאב הנכר

כובע יהיה כפי מה שהוא בכאב הראש הישן · ואמנם
המזון יהיה כמה שלא יעלה אדים כמה שידעת כמו גזיר
העדשים בשמן שקד מתוק וכן בירק הירקות · ואין היזק א
אם יזון המקורר כחם כמו זה בכבת מקום אחד · ואמנם
הרטיות הנה ראוי שתושם פעם אל מה שיורדים מעט ותהיה
הבוטה היותר גדולה בהתכה · ומכלל הרפואות אותי ורם
הגין הזעפראן ונוכא ורטה בצדע אל צדע בעת ההכרח
המצריך להרדמה · ושום הזעפראן ועמצים ועוגות אל
כוכב כי אם ירטה בזה כל המצח יהיה מועיל ותשוב אל ס
ספר הרקוח ואל לוחות הרפואות המשותפות

פרק לג.

בצלוח הראש הנקרא
שקיקא ובלשון
מקרניאה · וצלוח הוא

באב יתעורר באחד מצלעי הראש וגדר אותו גליגוס שו
שהוא ההולך בשנן האמצעי · ולפעמים תהיה הסבה מתוך
קרות המוח · ולפעמים יהיה מקרום המתפח קרות המוח
וברוב יהיה בעצלי הצדע · ומה שיהיה מחוץ הוא בכניע
לענין שלא יסבול המשוש ויהיו הליחות מגיעות אל מק
בקומו אם מן הורידים והשריינים החיצונים ואם מהמוח
עצמו וקרומיו ויעלה וזה ברוב בדרך תחרות · ולפעמים
יהיה מאדים יעלו מהגוף כלו או אבר מצד הצלח ההוא ·
וברוב יהיה הצלוח בעלי הקנים ואמנם יהיה מהיותר גיב
גובר שבליחות · ולא יהיה צלוח שיהיה לו שיעור כרוע
כמו בגרד · והחוזק בתליחה לפעמים יהיה מליחות
חבות או בליחות קרות ומיוחות ובאדים ומכר ידעת
האותות · וימצא בקי שגרוע המשקע במקום ומנוחת ק
קרובה · ובזום דפיקה בצדדים ומרגיע במכלים · וגם
כי הקר ירגיש עמו קור ומים ירגיש עמו החום וזה בעת
התחזק הכאב · ורפואה ראשונה החקיה כפי מה
שקרים וידעת בכובע והלוח ובל שכן בעורק המצח
והצדע והשלשול והחוקן והמשיפה הכל כפי מה שנזכר
בכלל הנזכר ומזה שמועיל להם בשרת האלואין כמו ח
הנדבא הנזכר ברקוח והשקיה בכבני מאיקי עד שמה א
אוקיי והועיל בו מאד הקית המצח ועורק האף · ואם יבא
מהקף ראוי שתנקה הגוף כלו למניו והתליף ומג אחר זה
הנקי ואם תהיה הליחה חמה תשים המרחמי על הצדעים
כמו אותי וקליפת שרש יברוח ושבת תרוסקאמי וקמפורא
ותקדד המקום באשר ידעת בכללים · וגם יקבלו תועלת
ברוזשל מפיים שירטת על הצדע באותו הצלח אשר בו
באב הצלוח · ומהרטיות המשובות לבעלי הצלוח הזעפראן
ויועיל להם רטיה לקוחה ברודא ובונג ויולש בשמן ור
וורד · וכן רטיה בקונות צלוח זכורים בענין הזה בספר
הרקוח · וכן רטיה עשויה בתאר הזה · תאר יוקח
גרגרי לבר עלי רודא חלק חרדל חצי חלק יחובר הכל
במים ויעשה · ויותר נכרן בזה קיהואי לקיח שהודיך
והאראיטה עד שיעלה במקום אבעבועות או שתפסרא אך
הוא משחין · ויותר תועלתו בתועלת הבויה · ואם תהיה
הליחה הגרה חזקת הקור כמו

תרקה כאשבורבי חרדל ופליטרי וכיוצא בזה · ואמנם
הגרון שארך יצנו הנה הוא קר על כל פנים ויצטרך על ב
כל פנים להתנה ולזה שיחבם בחוזק וכבר זכרנו רשות
ויציקוה כשתתפרח וביחוד בפלוח ושם תמיצאם ברקוח גע
בעשה זה · ואם עשות הרשות והריקות הגוף ונקיות אותו
אז תקרב לסרוח עצליו הצדע אשר בצד הכאב באצבעך
או כבגד שעיר אצל עת ההקף ואחר זה
הרשה · ואם תצטרך להרשות ויתחזק הכאב והרפקי הנה
יועיל שירשה על השריון כצדע אשר בגד המקום אוגי עם
סרקאקולא והקובצים ושהדק עופרית או עץ קצוב וזה
חלים עליו להבנע בהרפיקה החזקה ובמודעת הכאב הר
הרפקי כבר שבארנוהו בבה שקים מהגלילים בכויה · וזה
והנה זכרו קצת הקדמונים רפואה לפלוח הגרון לקוחה מ
באשה מנוסה ומועילה וזה שבטולת שרש קשואי החמור ו
ואמכנתין כשבן ובים עד שנבוהו ואחר יצקה על הפלוח
הכאב אותו העצן והבים חמים ורשתה בשמרים ובל עוד
שתעשה הענין הזה ירפא הפלוח בקדחות או בבלי קדחת
ואין בריטות כרשות החרדל ואם תארך העלה תרשה בזה
בינפסא וקלפת שרש קפריש ואשקיטלא ואשבורבי שח
שחוקים בדלעים ביין רותני כי הוא רפואה גדולת התועלת
בזה · ומכה שיועיל לזה שיתחילו להבנס במרחץ ויאריכו ל
להקרב אל המים החמים · ואחר יעוטשו כשמן פסתק כי
זה יוריד הכאב בשעתו · ואחר זה תלקוט הרפואות הא
הכתובות בספר הדקוח ובלוחות הרפואות הפשוטות ·

המאמר הג̇ במורסות הראש ופרוק חבורו

הדבור הא̇ בפראניטס הא̇ הוא פרנשין וזה והוא שרסם חם

הנה החכמים יאמרו פרנשין למורסא החמה בקרומי המ
המוח הרקיק והעב זולת נרסם ואעפ̇ שנרסו לפעמים
יקרה לו כמורסא · ואין כמו שחשבו קצת הרופאים שהמוח
בעצמו לא יעשה בו מורסא וטענתם היא שבמה שיהיה רך
במוח או קשה בעצם הנה הוא לא יבתח ומה שלא יבתח ל
לא יעלה מורסא · והנה הדבור הזה שקר וזה כי ודרך הרבק
יבתח והעצם גם כן יעשה בו מורס̇ הנה הורה בזה גאלינו̇
ונעוד כבאר המאמר בו בשער העצים · ואמנם נאמר כי ב
בל בה שנזון הנה הוא נבתח ונוסף בבזון וכן אפשר
שנבתח ונוסף בבוחר הזה המורסא · אך אעפ̇ שיבוה מן
מקבל מורסא הנה פרנשין ושרסם הוא שם מיוחד למורס
בקרומי המוח אם היתה חמה · והעפ̇ שבקצת המקומו̇
מותר גם כן זה השם על מורסת עצם המוח והוא העשיה
המיוחדת לשם הזה אלא שהוא מרעתק משם המקרים הנ
הנרבקים בו והוא ההויה וערבוב השכל עם חום שורף ·
חוש̇ הבללי נעצל על המקרה הזה והמלאבותי על המורסא
הזאת וזאת והעתקה דומה להעתקה שם מקרה ההולי זה
והוא השכחה אל חולי יחייבהו ויעזרהו והוא השרסם הקר
ואם ישתמשו השרסאם העשיה הגלוית יכנס בו השרסם
המוחי והוא זה · ויש אנשים שלא ידעו הלשונות ויחשבו
שהברסאם הוא שם למורסא הזאת ושהשרסאם יורה אם
אבתי מבני ואין זה דבר כי ברסם הוא מלה פרסית כי בר
הוא החזה וסאם הוא מורסא · ושרסאם גם כן מלה פרסית
כי שר הוא ראש וסאם הוא מורסא · והחולי והשרסם
ההווה בקדחות או השרסאם וההווה בליחות בפי האצטומ̇
שרופות או אשר לפעמים יהיה מסורסות בצדדי הראש ח
והיצוניות או בקרום הדרצן והשרסאם ההווה עם מורסא
הוא אחר שיהיה בשתוף ובמקר המבדיל ומורסיתו הש
עצליו והווה וההווה במורסות המכות והדום והאצטמ̇
והתרבונות הנזכר בשם אחד יקשה דברי המחברים כי בנ
שיתחלפו דברי המחברים בנה תרגום אשר הוא השרסם הק
הקר ואשר יקרה בו השכחה · אך השרסאם האמתי מאין
עסיית המלאבותי הוא כה שאמרנוהו · והמעתקה
עבר מורסא בעצם המוח גם כן כשתוף ובהעתקה זו א
חזק הרוע מסות ברביעי ואם יעבירנו ימלט · והתנשי
שימות בהשרסאם ימות בפגע הנשיבה · הלמורסא הזו
יש מקומות שונים בפי חלק המוח השונים ולפעמים
ויתחתפו בה שני חלקים או שתכלול המקומות כלם הנ
בה שיהיה אמנם ינוח עבודתו אל בה שהוא מל החלי
המוקדם ואל האבצעי · ולחתותיו דם או אדומה אדו
או שרופה הנוטה אל השחורות והוא רעה מאד ובכלו לא
יהיה ברוב אלא כדם טהורי זולת חום הלבני או במוחה
ובאלו הוא לא יבלה אלא ברעיפת דם או דעה · ומנם
שיעלה מורסא בקרומים והעורקים היוצאים מהראש על
שיותב שיפתחו השלבים שבו דבקראים שכן · וזה
שיהיה ממנו ערבוב שכל מורכב בבכיה ושחוק שקם פוד
שעם הנה הוא רע · וכן אם יהיה נעתק במורסות והיא לו
הוא יורה על חוזק חום הליחה · וכן אם יעתק לבליו לא
אמתי · ואם יקרה שיתמיד חכוכר בצדדי הראש והיא
ואחר יקרה בריצה וקיא אבאר יבות העלה בד ובזו ס
שיהיה יום או יומים אם יהיה חבה חזק · ואמנם עם ג
הגדולת על כל מיני הפרנשין הוא שיתמיד העלה כבשא
שיתעורע ברבורו אחר שתקל קדחתו · ואם יקרה לים
שחורים יהיה מופת טוב ואם ידהם בעל השרסאם ועגיו
פתוחות ויקיא טרירות אדומות והוא הולש ונה הנה ימות
ביומו ואם הוא חוק אחר יומים · ולא יראה אחר שיהיה מ
מורסא בצדדי המוח ויהיה שתהנו בושי

הבלט התהלה׳ ופעמים רבות יותך המרנשין בטחורים אם יהלו · ולפעמים יהקרד ויעתק אל ליטרניאה ולפעמים יהלם מכנו ויפול בשטות ושגעון · ולפעמים יעתק האין אשר לאבחי ויטעט שיבולטו הזקני מעלת המרנשין וכב׳ השמי קצת הרופאים כי לפעמים יקרה חולי דומה לפרנסין מבלי קדחת וזה אות שהוא בלי כורסא · אבל אך הוא חזק הצער ותנועה בלתי מסודרת שלא יתאפק ב בעליו לסבול מרגע ויחשב לחבק הכותלים ויתחזק צד עיניו ויקצר נשימתו ויצמא וכשישתה המים ישאפם ויש תפלשם · אבדו והוא מכות ביומו ברוב · ולפעמים יתארך עד ארבע׳ ולא יפלט אחד מהם במלא אבל יקרה שיטחרו גניהם ולשונם ותהיה עינם קפואה ועניניהם כענין המבטלים ואחר תתרכך תנועתם ויפול כחם ודפקם ומהר וברוב ימותו כמוינק ותראהו ילך ואחר תראהו ל לאחור שיפול וימות · אמר שאינגו רחוק שיהיה הסבה בה מתוק׳ מאבות לאבר אחר נכבר כמו עצל הנשימה א או יקרה לו כויצה גדולה או המכר אחר כמו הבהנק שי מוכל אל המוח ויבלבלהו ומפסידהו ויערבב השכל ויצא ויבא בשביל נגוב צדדי הראש והגרון והחזה

אותותיו

אבנם ראותה המשתתפות למיניו והאבותיים הם העתעוף דברים פעם יפליגו ופעם ימוך ותקוב הדבור והעצלה כבנו ויתערבב השכל ורובו מקרב לרביעי ותנועות בלתי מסודרות וקור הקצוות וג נכם ונשימה מתנועעת בלתי ב מסודרת אך היא גדולה וכ בוחות בה מתוות המבטלים למעלה ברוב ורפרוף אברים עם ולפניו שיבושר בו · ולפעמים יהיה עמו שינה מתנועעת ויתעורר מכמה ויצעק פעם ישכב ופעם יעורר והוה ברוב פניהם מבולבלת ומתעוררות עם הזונות וזה הלומות נפסדים מבהילים · ויעורו מבהלה עם צעקה ויהיה עמו זדון חעף וכעס ויותר על המורגל ויבאמר גיצ ניתך השכט וימו כבנו והתנועע ראשונם הגרעה חוקה מותה ותתכוד ולעכר אותו ולפעמים הנמת ן · ופעמים רבות יפסק קולם ויתאוו המים וישתו כהם מעט ולא ירבו ונם כן אין תאותם רבה · ולפעמים יתקררו קצוותיהם מבלי שיחויבהו קור בחוק · ואבנם שהגם נוטה לדקיקות ודקות · ואבנם דפקם יהיה קצת בכבות והיות המורסא בוסי עצבי ולקטי העורקים והולשת הכח להיותם גל לחוצים בליחה וחולש בדפקם או זה בה עד שיקדבו אל הסבה כי היובש מקבץ ובהדק ויהיה אחרית הקריצה וב ובחולת ההתפשטות יותר בהיר ולא יבלט משוריותו מאד זה עליות כי הכוח הוא עצם להו · ולפעמים יקרה לדפקם שיקפן פעם ושיבטל לצורך ושיהיה חבוף ושיתחלף נולקי המקום וידעו וזה כבה שבבשר התעלמות האלדי אם לא יהיה בן מהרעש והרטוף והוא הרעש אשר יחויבהו קוי העורק וחוזק הכח ולא יבשר בו · וגם יקרה לרפק שיהיה כורן ויבשר במויצה · ואם ראית אותות הליים הדים הקרירות קשות והעצר הטבע הנה זה כבשר מ פרנסין מצלו והוא מהבבשרים החוקים · ויקרים לפרנטין הגש רב ומובר

שכחת הדבר הקרוב ואבל בלי סבה והלושית רעים וכאב ומלוי · ויקרם לו ברוב מרגבות הפנים והעורה ארוכה ושינה מתנעשה בצער · ויתחזק המקרים האלו בכל עת כל עוד שיתמידו הלירות לפנות אל הראש ויסבו · ומי בעורקיו וישושו וכשיקרבו ממנו וישוקה הגוח בליחות ויבצאו ותהלת הכאב מאחור הראש ויסור אצל העורף וב וכל שכן באדומי׳ וכשיניעו כבוח ותעשה המורסא במוח יתיבשו עיניהם תחלה ומבש חוק ואחר זה יתחילו לזכרע וכל שכן מאותת העינים · ופעמים רבות יקרה שיתאדמו עורקי עיניהם אודם חזק · ולפעמים יבא באחרונה טפטוף דם מן האף ופעמים רבות יחמצו עיניהם ויטו לנות ולסקוט ברוב רצוף לבר הזרים כי לפעמים יניעם בלי סדר וילקוט שערות הבגדים · ותבור ותהיה זה עם עציפות העינים ולפעמים יהיה עם עין אישוני ותרדה · ולפעמים יעצלו בלדבר בהתוך הלשון כי לא ירצו להניע הלשון ולפעמים ויתחדש בהם השפת השתן בידיעתם ובלי ידיעתם והוא ב בקדחות מאבופתים החוקים על פרנשין נמצא עתה ויעליכו לבם מהכאב אם יהיה באבריה פי גם אם תמשש דבר באבריהם הכואבים כבבדות לא יחושו בזה ונוסף לדבר ונאמר אם תפול המורסא בצד המוקדם תק המסיד הדמיון · ואם יהיה זה יתחילו ללקט השערות מהבגד והתבן וכיוצא בהם מהכותלים וידברו דברים שאין להם מציאות · ואם יהיה באמצע תפסיד המחשבה ויתנעו בבה שיעשוהו וידברו בתעתועים רבים · ואם תהיה בבה שהוא בהל׳ באחור המוח ישכח ביד מה שיראהו ויפעלהו עד שלפעמים יבקש דבר ויקיינו אותו אליו ולא יזכור שהוא בקשו · ולפעמים יבקש בורק להשתין בו ויקריבוהו אליו וישכחהו · ואם תכליל המורסא כל׳ הצדדים יראו האותות האלו כלם · ואם תהיה המורסא בולה עצמה והמוח יתאדמו העינים והפנים ויבלטו הע העינים בליטה חוקה ויתאדמו אם תהיה הליחה המעלה ה המורסא דם או יתכרכמו אם תהיה הליחה אדומה מזוקקת ואבנם הזהוה מהליחות כשיתוף הנה יורה עליו נפלו מק פתאום ומבוכך אחר רוע ענין אבר אחד ויסוב עם עונות ה הקפו ויחסר בחסרון ענין ורלתו ונוסף בתוספתו · והיות בהשרשם הבוחיי יתחדש מעט בעט וישקוד · ואותות ההשרשם האפתי יתאדמו ואחר יקרה החולי · ואבנם הבלתי אבתי וקריבותו הלוי אברים אחרים ואחר יראו אז אותותיו · ואבנם ההוה מצד המבך והגדיל ויעצלי החוה יקדם לו אותות ברסאם ובעלית הצד עם כאב נושך בעת הנשימה וקוצר הנשימה ודפק משורי ושעול יבש ת תחלה ואחר ילהט ברוב וירוק ויהיה עם קדחות ודבקה רוב ומתה נוטה לצדדי החוה יותר ובאבותי בצדדי הראש ורוב ורגש בתוחת בה שעל המבלים למעלה ובייחוד בו הרגש באב למעלה בהתגלגלות בלתי בולל ולא תהיינה האותות הנזכרות בו כמה שקדם חוקת הרבות וכשישנו תהיה בת בתחלפת ותחלש פעם ותהיה תכופה ותגדל פעם ויהיה ב נשייתה אל הקטנות והחולשה יותר · ותהיה פעם כמו אל זמבארה · ואבנם פרנשין אמתי תהיה נשימתו בו יותר עד

גם גדולה בלי הקש · וישתתפו שני מיני שרסאם בחוזק
הערבוב אך יובדל השרסאם הנכתך אחר הברסאם
בהקורסא האבתי כי הוא נמשך בחוזק לחוזק הקדחת ויקל
עם קלותה ואבנם ההווה כליות בפי האצטומכא הנה יהיה
עמו בעקיצה בפי האצטומכא ואצטנסות וצמא וטרידות ה
הנה · והתהוה כסבת כורכות אברים אחרים יודע כבה שי
טיראה מעניננם כי אותם שלא היו נראים רובם לא יובלו
לערבוב שכל השרסאם כמבואר ונזכיר עתה אותות מיני
האבתי בהשרסאם · ונאמר כי ההווה כרם הנה הדלת
אותותיו כי כלל מקריו הנזכרים המשתתפים יקרו עם צח
צחוק ויקרה לו כמפוף דם האף ותגדל בשיבתו ותרמע על
עינו ויהיה בה לעלוף ולא יהיה בו התעורה אשר תקרה ב
בטובלג ההוא ויהיה בו בהירות הלשון לאודם כמה לא
לשדורות ואחר תמהר ותהיה הלשון בו כבורה הלפעמים
יתעצל לדבר בעבור כובד הלשון ויהיו דבוריו אשר ידי
יראה ארוכים ויהיו עורקי פניו ועיניו כלאים ויש
ויקרה לו הכיפות עמידה לבלי צריך אליהם ואבנם ההווה
כארגמה אבהית הנה הוא יהיה לו תעורה רבה ויתגנבו
עמו העיני בחוזק ויגמר הלשון באר ויתערב תהלה ואחר
יסודר ותתחזק הקדחת וירבו תמיד לקנח העין וירבו
דברי נופים לדבבות ויכנם במראותיהם כרות גוהם כאחר
וירע סברא והתעוררות כרכים כאלו הוא בתכנית כי ש
שירצה להלחם ויהיו לאבם ובכל שכן קצהו ויקרה להם בבצ
במצוב כשיבה חזקה למעלה ואבנם ההווה מארוכה
שרופה והוא הרע והכבית ראשית אותותיו כי כלל מקריו
יקרה להם עם שטות וקצות נפש וכשיבה גדולה ותגורה
רעה ויהיו עיניהם עכורים דומים לצבאת והוא הגשות ה
והגבורה כאלו הוא כעצבו ואבנם אותות העתקו אם יש
יעתק ללישרגיאה הנה יותר תודלת להם תראה העין שוקע
ועציבות העין ותתמיד והיר יוהל והדפק יתאחר ויתרכך
האבנם אותות העתקו אל סקאקלאם והוא המורסא
הבוחיית הוא אם יראו אותות סקאקלום ויתור שדורות העין
העין ויראה הלובן לעתים ויכון לשכב אלא פרקין ויגפה
בטנו ויבתהו צדי כסליו למעלה ויכבה ורפוף אבריו
אבנם אותות העתקו אל קודחת דקה הוא שקיעת העינים
והשלם הקדחות ודלות הגוף וקוטן הדפק וקשיו אבנם
אותות העתקו אל הבריצה הוא אפשטי הנה נזכיר זה ב
בשער הבריצה הרפואה לכל מיניו · אבנם
הרפואה המשותפת למיניו והאבתיים הוא ההקזה מהכף
כהספליקה ולהרציא הדם הרצאה נכונה גם רבה מאד · את
ובמהר לחפף באשר יתחיל הבלבול אם לא ימנע מונע ה
חזק מזה ויראו שתהיה הקזתו כשטורה כידיעת ענינו ש
בהעלוף אם נפל בו או קרב כבנו ותעצור הדם בעת שי
שיקרב להתעלף ותעירים לרעת זה כי אלו לא יראה בהם ע
ענין זה הבטות בענין העלוף והראות רב · אך הדופק יורה
עליו כי הוא אם ישפל או ירעש או יתחלף בלי סדר עד ש
שתמצא דפיקה אחת גדולה ואחת קטנה יורה על קרבת ה
העלוף · וראוי שיזהר בקשירת הצעיף על זרועו שיהיה
בהודע לא יהירוהו הנרעתיו והתעוררותו כי אין לו דעת
בהם כי לפעמים יותירהו וישלח הדם בעצבו בדמון

בנמטר יכבריתהו לנה · ואחר זה תקח עורק הכבה אם הכח
יהיה חזק ויחייבהו הענין וכח החולה · ואם לא יהיה עזר
אכח והענינים על ההקזה הכוללית מזרועו או שלא יהיה
אפשר לך בזרועו ורצית להרציאו ותבחר עליו כנעשה
הנרעת צרתו החזקה אז הקדחה גם
בהמצנה ושם על ראשו בהתחלה שמן ורד עם חומץ
מקורר בשלג ושאר מה שספרנו לך בהחדשות הקדחות
ויועיל גם כן לבעלי הארוכה לרשנת ראשם בעלי הכנים
בחור והשכיבהו בבית שוה באויר פשוט אין כסמות בו
ולא תמונות כי דמיונו יאלצהו להביט בהם וזה כמה שם
שמניק למורה ולקירושו · וראוי שתרבה בבית כשנו
ובערוב כשנו בעלי הריח והקרים כמו נינופר והאלש
והורדים וקנפורא ואותם שזכרנו בכללים · והכן לו חברת
אוהבים ונכבדים נאהבים אליו וחומלים עליו ומי שי
שיתביישו ממנו כי בעבור יעצור עצמו מהתנועות
והערבוב המזיקים אליו והשתדל לישנו ואם להקריב
אליו מעט באופי החת צדעיו ובאפו אם יהיה הכח חזק
ואם לא השמר לך כי זה כמית אבל תעזור צדעך ש
בזולת האופי ועשה כמו משקה פאאויר ורוח כאחד מ
בחורת והשקהו ורע וזרית במי השעורה כי גמר
שירותם וחזוקה אם יסבול העת ולא יהיה בפתוח מנע
ויעשה זה בהתחלת יומים או שלש · ואחר זה אם יעק לא
הצריך בהקזה אם אפשר עד שישאר בגוף דם יחזק
הטבע ויוכל להתאבק במי הבבולים · וגם לא תבין
בהעדר המזון אם יחייבהו העת ואחר הקיק אותו קהב
הנבון שיעשה חזקי רך מאד כמו בשמן ורד עם מי הגן
השעור או שמן וכוס · ואם תצטרך אל מה שהוא יחזק
מזה אחר שהוא במדרגת הרכות תעשה ובשוך הלחם
למטה מכל צד בהמפות הרגלים והולכה או יציקת מה
החמים עליהם וגם בקשירה וחתול ותלית קרני ובגה
עליהם ובכל שכן בעת ירידת הקדחת וקודם התחזקות ה
הקדחות אם יהיה להם זה · ולפעמים יחייב בהתחלת
העלה שיודבק קרן המציצה על אל באמצע לכד ההיה
תחלה בתכלית דקדוק המזון עד שיסתפק בסכנגבין
סוכריי ואחר זה יום או יומים תעתיקהו אל מי השעורה
הדקוק עם סכנגבין · ואחר העב השכור בזה הכח ויעלה
וכל עוד שתראה במקרי העלה יותר חוקם תתחיל בהחל
להקריב המזון כאשר אלא אם יאחור נפילת הכח כי אז ת
והרחיקם טרמים חזקי הקור וכל שכן אם יהיה בכך זה
המבדיל בורסא או בקבלת הקריבים וכשתראה העלה יהיה
תחייב במזון · והוסיף בו רסים כמוני הדלעת והחצירות
הקרות וכאש ונרבעים קרים אם אספנאנג אם בסקנים
ממיצים במין המירות הקרים · ובעת הזאת יקבלו העלה
בלחם סלת שרוי במים קרים וטלאב מקור כשלגמתך
שתעשה בהתחלת המרתיעים הנזכרים אלא אם יהיה ה
בחבון הגדול אשר חבלול המורסא העורקים והידית מ
בתראש בהמתחלפות הקרים כי אז הצטרך להתחיל במ
שיש בו מעט רפיון והשקט המכאב ואחריו המבשלים
אל החוקנים נטיה חזקה · ואחר תעשה ברוב יציקת
מקררות שאינם מובצות ורוים ברוב מעט מאפאיר לליהן
ומעט באבוגו גם כן לקשר כנגד הצאפור ויתך המגה

בקשות ואם תחסר העלה ברפואות האלו ושאר תעתוע הדברים או תולו כי חלב כן הטוד אם יהוי הבת כו תוק חלב הגז · ואם יהיה חלוש או חלב הנשים · וכל תוליכת ש פסחלב עליו הרחץ אחריות אחר שיעה ביציקות השוות אשר יבא בהם ויאולש וכדש לולי וקמצילא עם שאר המקרים כבר שתראה זה ברקוח ואם תאריך העלה ולא תסר ברפואות האלה או שתהיה העלה בבדה הרדבויות תעבור גדר ההתחלה ויהיה התשקט יותר רב בהתנועות או הרחיקו המקרים חזקי הקדוד וכל שכן כמו פפאויד והוסיף לו ביציקות אז אחר השביעי נבאם ומדנג ורודא ושחשת מינטא וכלילוט ושים על הראש ריר זרע פשתן ו וריר שלו בשמן זית ומרח הגוף בשמן מחומם תמיד ואם תרצה לעכור הכח אחר אורך העלה ועבור השביעי והלא או עליך להשקותו מעט יין מזוג ופעמים רבות יקרה להם הקיא ויקבלו תועלת בו · ולפעמים חשיקה לקצתם כים בונים כשמן ורד לח ויקל פליטום וקאם ורטיבם ואם לא יעזרנו בשביל העדר השכל וחולשת ההרגשים תכרת בקרים בשמן פרשי ויותר בעולה שכן זית ואחר תצוק עליה במים חמים או במים שיבושל בהם קמצילא · ואחר תכסה אותה בידך עד שתגיר השתן והקיבותו כאז בכל עת ותסה מקרים תמיד לעורר בהם השתן · ואם לא יבא בזה עשה היציקות שזכרנו וראוי שתחזק קשירתם אם תמצאם יובו להתהפך ולהתנועע בלי סדר ויקבלו אז זה ח החוקו כל שכן אם הקות אותם ולא כרבק הנקב עדין ואם תתחיל העלה לרדת ותצא יציאה גדולה בהעצמות העלה מיוחם ברתיחות הנכלטים מחולי והשקוים התבריעות ת הקלות הם טרנטילש · והרחיקם האורים והרוחות הרעו' והמים והקטב ברירי והמכש שלא ישוב להליו · ואם ת תרצה להוציאם רחצם במים ערבים והוצאה קלה ליישנם ומיסנם יש תועלות רבות והאכילם הבשרים הקלים · ת הנה זה המאמר כללי ברפואתם · ואמנם בבה שיתחלף בו הארומי והדמוי כי הארומי יצטרך ברפואתו לשלשל הארוכה יותר ופחות יצורך בתקוה ויהיה שלשול הארוכה בו כבה שישלשל שתהיה מתבוטלקלקם הדקים הנזכרים ו המנקים הדקים וזה שתשים בהם פים טירא ואם ידעת שהטבע יבואהו לצאת על כל פנים · ולפעמים תשים בהם אשקמוניא אם יהיו על בטחון שיותר הטבע כפי כנגע העלול · ולא המדיך לארומי בהקזה עד שיעלף אך יוקז שעור נכון עם שמירה מזה ואחר ינוקה בשלשול · וגם יקח בזונות קרים ולחים ואמנם בזונות הדמוי יהיו קרים יותר להם שיהיו קובצים אם גמרנו השלשול והחוקן ויותן כמטעם הבוסר וכטעם רימאס וכמטעם הרמונים וכתבושי' ומתפוחים · אך הארומי לא יאות לו זה אך בשול הדלעת והנך ול פריתא לקחה כשעור קלוף וגויד אשפידכאג ותויד ארבולין ותויד בגס ויהיה חבוצותם בחומ וסכר או בקמח קלי או בפרונש וכיוצא ·

בנז' · ודע כי הארומי יצטרך לכבוי יותר והדמוי להתרה יותר תוזר בארומי כל קדר בזהורת אשר תשר בדמוי ולא תרחיק הגוים הקרים והרחקה מכל וכל וראוי שתבון בו ליסן יותר וזה ביציקות המרשיבות בקשוש השבנים כמו שמן חריע ודלעת וכיוצא בהם כ

ביגשוש · ומה שיהיה בהם ארומי כלומר ארופה שרופא הרבה בונתך להרשיב ועשיית החוקנים המקררים או המרשיבים בהם כפי יכלתך

פרק ב

בפלגמוני אשר יקרה ל לעצמות המוח עצמו ברוב כשו קרה זה יקרה

בהם ביקופש עושה בורסא במוח כפרק הטלבים במריד השכבת ויחשב שהראש יסורק ויפרלח ויתחזק עמו הכאב ויתארכו העינים ויכלכו מאד ויתארכו הרקות מאוד ול ולפעמים יקרה עמו רעיון אברים · ולפעמים יקרה קיא ואסטנסות בשתוף האצטו וישה לשכב מאד בחלוף כח שוהה מתגלגל בהשכיבה ובלי סדר והוא כמות כרו בשלישי ואם יעבורהו יש תקוה ואז תדע כי העלה איננה קשה מאד ואם לא כן לא יסבלנו אבר בזה הענין ובאבר נבבר כח ורפואתו רפואת השרסאם ויותר חזק ויועיל בכנו הקות ה העורקים אשר תחת הלשון הגלה גדולה וזה אחר הקות העורק המשותף והעורק האחורי

פרק ג

בחמרא ובקובא הוא פזחת אשר יקרו במוח הנה לפעמים יקרה במוח

עצמו חמרא ופתחת ויהיה הכאב חזק והתחלהבות חזק אך הפנים לפעמים יהיה להם קור בטבעת החום וכרובות א בשביל זה וכל שכן בעינים ואחר יחם פתאום ויתאדם ואמנם ביותר נגבר יהיה נוטה לברבבות הלקור ויהיה ת היובש חזק כפה ולא יהיה עמו בהתרדמה כמו שיקרה בפלגמוני אך המקרים בו יותר מבחולים והקדחת יותר חזקה ורפואתו צבאר ורובו כמית בשלישי · ואם לא ימות בשלישי יכלט · ולפעמים יקרה לנערים חמרא במוח וישקע עמו הקדקד והעינים ויקטן הפן וייבש הגוף כלו והרפאתו כחלבון ביצה עם שמן ורד מקורר שיחלי כפו בכל עת ובמשיחות הגוסרות וחורקות הקרות הלחות על הרא וביחוד בכבו גירות הדלעת וקלפת אבטיח וקשואים ·

פרק ד

בצאבר ובלטר שיבארי יאמר צאבר לשטות ת המוטלג קרה עם ח

השרסאם הם ארומי עד שיהיה האדם עם כל זה שיהיה בו שרסאם יתעתע בדבורו משתטה משתגע · ופרנטין פשוט יהיה עמו תעתוע דברים וערבוב שכל ולא יהיה ע עמו שטות ואם יהיה עמו שטות או יקרא צאבר וגם הוא ם בניא מורכבת עם פרנטין כמו שהפרנשין הוא כאלו הוא מלאנבוניא מורכבת עם מורסא חמה וקדחת · ופעמים רבות יקדם השטות ואחרין יבא המורסא והקדחת · ואבנ יהיה צאבר אם יהיה פרנטין מחמרא מזוקקת והשרפה כי אם היא תרחה אל המוח ותחדש השטות בהתחלת תנועתה תחדש עמה או אחריה מורסא ותהיה סבה לצאבר · וב ובפרנטין יהיה השטות מקרה במורסא ובצאבר המורסא והשטות מתחדשים יחד מהליחה ואין אחד מהם סבה לאחר שיהיה מבנו במציאות האחר · ואנשי שלפעמים יהיה כל אחד מהם סבה לתוספת האחר · וכשיתחיל הצ הצאבר להראות יהיה העורה ארוכה ושינה מתנועעת ומהר

יתחדר כשינה ודלג ונשיבה גדולה והכוסה ושבחה וכינסה בלתי דובה ושאלה והתאדמות העינים והתגעשם וכוכב ברם כאלו הם נסים ׳ ולפעמים יהיה ברב בצי כה שיסבר בברבוסר ויחי׳ שם הרגש בתיות אצל העורף ובא לעליי ואחר ויהיה כאם גם כן הפלת והרגעה בבלי רצון כענין אחת ו האחר שנה בו והחל תקשה גם הקרחת ויתור הלשון וייבש ואחר זה באחרונה ישקטו תנועות העפעפים בשביל ה החולשה והכבד התנועה עד שלא יתנועעו העפעפים וישאר כן השתוה תקוע הדברים הנגמב עם ליאות ה הדבור ובעוטו ויתחיל ברוב ללקט שערות הבגד ויתבן ונוסף הדופק חולשה וקטנות וקוטר נוטה לרובצו׳ והנה יבא עבאר שלא יהיה אבתו ובוזקן ויתחלף עינו כהדבור והוסרין והתגועות כי יהיו פעם כבודדים ופעם כלתי ם בעודדים ורפואתו רפואת הסרסאם האדומיי עם תוספת בהרטבה הרבה ׳ וראוי שתתמיד לקשור קצוותיו ׳

פרקה

בנהרג ובלטו ליטרגיא׳ הוא הסרסאם הקר ופירוש הסבות ׳ ואמר

בתרגם ליטרגיא הלבנית והוא בבנים קדחת המוח והוא הסרסאם הלבני והוא יהיה בבעמבי עצם המוח זולתי הקרום והחודים ונרם המוח כי הלבנה ימעט בה זה ש שתתקבץ מעבור בפנימי והקימות בשביל קשים ולא בעצם המוח בשביל דבקותו בבני שבעלת הצד גם כן ברוב ארופיית ויבעט שיהיו הלבנית לבעוט עבור הלבנ בעצם קרומי עצבי קשה אעפ׳ שאפשר שיהיה זה על דרך הבקט בשנים יחד ׳ ואפשר שתבא הבירסא הזאת ב בעצם המוח ובקרומיו ׳ והעלה הזאת נקראת בשם בקרת שלה כי פי׳ נהרגם היא השכחה כי העלה הזאת יתחייב בה השכחה ׳ ובשמה גם כן טעו בה רבים בהרופאים ולא ידעו שהבקרה בה הוא הדולי ההוה מבורסא קרה ׳ גם חשבו שהעלה הזאת היא השכחה עצמה ׳ וגם כי קצת הרופאים יקראו כתרגם כל׳ בורסא קרה במוח שחורית תהיה אך לבנית אלא שרוב הרופאים והקדמונים ייחדו בשם הזה הלבניה ׳ ועליך לקרא בו שנירם ׳ וחמר העלה הזאת ק קיוב בחסר כבוב הראש הנקרא סיר אך שהוא יותר חזק הקביעות ׳ והעלה הזאת תוליד בכל כה שתוליד הליתה ה הלבנית ויש בה העלאת אדים ׳ ולכן פעמים רבות תוליד מאבילת הבעל ותוליד כהקבסא הרבה ורוב שהיית היין ורוב אבילת הפירות

אותותיו

באב ראשקל וקדחת רבה כי אי אפשר בלי קדחת בכל בורסא ם

בליחה בקופשת וכוח יוכל מהתרוממה אך היא רבה כי הליחה היא לבנית ׳ והקדחת הזאת לפעמים לא תורגש ותהיה קטנה והרדמה כבדה וכאשר יפתח בעליו עינו ׳ יעצום אותו ויהיה עמה שכחה ונשיבה רבה באוחרת מאד חולשה והוא עם צרות בעט ודוק ורוב פהוק הנקרא בדליר ופתיחות פה וסתימתו ׳ ולפעמים ישאר הפה פתוח אחר ב כדליר בשבחו ולכן ראוי שיסתבוהו או כיעליהו כזה לרצונו ׳ ויהיה בו פוקות בהשתהות האצטו׳ הלובן ב

בלשון רעצלה כהמענה ותתנועת העפעפי׳ ועירבוב שבלי ויהיה היציאה ברוב ליחה ׳ ואם תהיה נגובה הנגב באחר ויתן בשתן התבודים ׳ ולפעמים יקרה להם הרעש והעת הקצוות והם כהאף בעלי פרנשין כי הם נשפטים ויחדים מעדיצם ובעלי פרנשי יעלו ויהיה הדפק גדול ובקוצב מאוחר רך ונליי ודובה לדפק בעלת הריאה אך יהיה פחות רחב וארוך ויותר מאוחר ויותר חוק העכוב ופחות כתוך כי היזק הלב בו פחות ויפול בדפיקתו הנופלת בעבין יותר כי הכה השיוני בו יותר בנוח והקדחת בו פחותה ברחוק מהלב והרדמתו יותר כי הליחה שם בנוח עצמו בבעלת הריאה עולה בבורסת הריאה ׳ ואבנם אם יאמר הלשחור יהיה נהרגם הנה אותותיו שהכאב יהיה יותר חזק ו ויהיה עמו צער ותעהוע דברים ויהיה עין פתוחה ונרכבת ואם יהיה נהרגם בעצם הבוח תהיה ההרדמה יותר חזקה ובכבד התנועות יותר והלובן הלשון בו חזק מאד והנה ב בולעת וכובד התנועה והכאב נוטה לרצון ׳ ואם יהיה בקרום המוח יהיה הכאב יותר חזק והתנועות יותר קלה ויפול בו רוב עתר השתן לשבחה ולתולעת העצל הנמשך ולאיחות נטיית האדם אל נהרגם רוב רצרוף האה עם עצלה וכובד ׳ ואם יתחזקו מקרי נהרגם והריעה יתנה באר הנה הוא כבות בהגדיל הריעה הכח ׳ ואם התחזק הנשיבה והיטב וירדו וירפו המקרים בו הנה הוא נוטה לשלום וכל שכן אם תתראה בורסא אחורי האזנים פ רבים כנגבהלין יהיו כח ׳

רפואתו

אם לא יבנע בונג ה תקית תחלה מיר העבה החזקים ׳

החזיים ותמשוך הליחה למטה ותקיאה בנגיפה שתמצת בהרדל ודבש ואחר תשכיבהו בבית שאורו רב ותבקח מחזקין בהרדמה שתאריך עליו להעירו והבגעלה בתחילה הענין בשמן ורד וחומץ ׳ ואחר יום או יום בתחלתו תערבבנו קשטור ויהיה החומץ והחזק אשקלימיק ולא תשקהו הבוים הקרים אלא במעט ובתחלה בלבד ׳ ואצל התכלית וביחוד באחריתו תבנעהו בה כניעה האח׳ הבר׳ והנ׳ כשמן זית וניטרו והרע אורטת הלש לבריאולה ונלפל ופלישרי ונזה שדובת להם ׳ והצי הוציקות והזוקות והחכבת והקדחות והעטישים ועקירים במקיקים שיהיה בהם האשא ואפוף ופודנג האזוב ׳ ו תערערים כרכש ואסקיטלא ושאר בה שירעה נבלים ואם השים האסקיטלא על ראשו וכל שכן הליחה יקבל תועלת בה באר ויעבות גם כן שאר הבאורטים על ראשו ותיחת הדורל ותחפף קצוותיו ותמסם עד שהתקבצו רפאבו כי זה גדול התועלת והתמיד זה ׳ ואם ישקט בהרדמה תמשוך סגר ראשם ותמרוט קצותם ׳ ויונח גם כן על ערפם אצל נקרת העורף קרני הבמציצה גדולים בגם ם בבלי שריטה ׳ ולפעמים יצטרך לשריטה בעת שיהיה צריך להרקת הדם ובשיהוועיחו והניחו כבמי ביחודים ובמי הדרעונים עם כשף הוא קבה נרים שעורים או חמים ואחר שתאוטנו תשים בבנתך להפף בעבמי קצוותיו שהוא אחת שלא יבנשך ואחר לבעלה ׳ ואם יצטרך בבבל אחד

הקלה שתשקהו משלשל וכל שכן אם יתראה בו רעש
ומקיז שני שלישי בשקל קסטור עם מעט אשקמוניא
פתוח בדאנק ואם תפחד להגליג בקדחת הדחוק הסקמוני
והמחובן עם קסטור ובחלוף הגמג בבלי הדקה והגבן ש
שבדקות בה שיהיה בחזק · ואם תצטרך להולתם תשקהו
בשק והדם נדא פיקרא עם רבע ודהם כשר קולוקונטיד
ושלשה ודהם ביראגבדלגש ובמשקי דאנק אם לא תהיה ה
הקדחת חזקת והזום ותהיה בגוה שישלשל ואם לא תהיה
בגוה בזה תניח לו לפנה פתילה או הצנה אחרת שיעדיר
שני הדברים על זה ואת תעירהו והדידהו שישתדל לצא
וגם יקרה לו שבתת השתן והיציאה ותצוק על עדדי הערוה
והבטן המימות שיבושל בהם קמומלא ובלילוש ודיאהלש
והדש ולולי והעסה הבקה כדי שישתין · ואחר זה כשתגיע
העלה לתכלית תעצה ההכרעות והמשאות תחלת ואחריע
התנועה הבינונית והנחת הגבלטים בתגלי ·

פרק ו

בבים בתוך קדר הכוח והנקר קקי הנה יתקבצו להיות מוסתת בתוך הקדרה ובחוץ מבנה

אם יהיו בחוץ לקדחה יורה עליו מה שנזכרהו בקרוב · ואם
יהיו בתוך הקדרה ומקומם למעלה מהקדום הקשה ידגיש
מבר בתוך הקדרה ויקשה עבו עציבות העינים גם לפעמי
לא יוכל והשיבות העין רבה באור ותרגיש תמיד וישארו ה
העינים פתוחות ואין תחבולה בהוצא בזה ·

פרק ז

בבורמות היוצאות בקדר הכוח והבים היוצאים ם בראש ועשושי הנערים

הנה יקרה להם בקדום אשר בחוץ לראש בורמות
ובות וקרות · וגם יקרה וכל שכן לנערים עלה היא ה
התקבצות הבים בראש · וגם יקרה לגדולים · והעלה הזאת
הוא להיות יעצרו בין העור ובין קדרת הכוח ובין שני
הקרומות המבדילים בו · ויקרה הצפלה במקום והוא
בראש ובבי והעורק אם לנערים הנה יקרה להם זה ברוב
העניניס אם תחטא המילדת שעשתה ראש הנער ופרקתם
אותו ופתחה פיות העורקים ונגול אל מה שתחת העור דם
ביצי ולפעמים יהיו ליחות אחרות אצל הלחויות הבימות
ואם יהיה בראה העור בענינו ויהיה העור גבוה ובתעסה
ונדחה למטה בעצמי הוא הבים בראש ואם יהיה הבראה
בקתנה או הבטנה בתהלף ויש בו חוזק ובניעה בהדחות
בעת העצמי או ירגיש בנסיבה וכאב והנה שם בורמא חוץ
הקדרה · ואמנם הנערים וזולתם יהיה בראשם מים כי ב
ברוב יהיו לנערים ראוי שידע אם הם רבים ואם הם
נחים בעצמי לפנים ואם יהיה כן לא ירפא ואם יהיו בעצמי
ועומדים נאחזים בין העור ועצם הקדרה אז תעשה נחיה א
אחת ואם יהיו רבים שני נחות בשתי ונערב או שלשה אם
יהיו יותר כמה ותריק בה שבו ואחר יחזק ויקשר וישים
היין והשמן ותעבבהו עד שלשה ואחר התיר הקשירה וירפא
באספלניות ופתילות אם יצטרך אליהם או בתפורה ואבקו
יזרון שם · ואם יספיק זה לא יצטרך לאספלניות ופתילות
וגם יאחר צמחות הבשר צוה שיגרר החוץ נידרה קלה כדי
שיצמח הבשר · ואם יהיו המים מעטים יספיק שתחוך הלבנ

הליחה הנוזלת בראשות · ואמנם המרסית והרצאות יודע
חוטם וקרום במשרט ובמראה ובאותות מה שיגיע אליו
ויגיש בכלם כאב לרחץ הקדחה · ואם תמשש יבצאהו ה
הכאב והרפואתו ביותר קל מרפואות השרסאם וגם כי
לפעמים יהיה בעשיית הדוק כמרחק · וקרני המצוצה יועיל
בו יותר בין המקוה · ואמנם עטוש והנעדים הנה ראוי ש
שתשיתה הבינקת מי השועד או מי הקבה הקלוי כמנו
ואם יהיה כנער שלשול ישתה הנער מעט מאטפודי קלוי
וזרע לגלוגת קלוי והנה
השלשול בעלה הזאת רע ותמנע המינקת המרחץ ם
המבשל וישם על קדקדו ואולש מקודרות

פרק ח

בהדרכות התקודיות ובלעי שוכים אשרי ויקראוה קצת הרופאים

אל שברן בלוטר והכונה בעינים פתוחות ואיננו כי שברן
הוא בין מביני הכפיות ותעלה הזאת הוא עלה שרם עבוית
מורכבת מתערשאם הקר והדם כי היא בורסא מתוחה ם
משתי הליחות יודר לו מהלבנה והאדומה ומבתה מלוי
הליחה הראנה ורוב מאכל משתה ועשרות ולפעמים
יהיו הליחות מזות · ולפעמים נוברת האזות מתנה ואז
יבברו אותותיה · ואם תגבר הלבנה תקרה תרדמה תעודיית
ואם תגבר האדומה תקרה העוחה הדרכיית · ולפעמים
יזדמן בתגלי אחד במצבר שיהיה לכל אחד רבוי על האחר
שפעם תגבר הלבנה הדרכה וכובד ועצלה ועציבות העיני
ובעפל יענה לבי שידבר בו ויהיה פגעו מענה מתניו שי
שיחשב בבינגנו · ופעם תגבר האדומה ותפעל בו תעתועי
דברים ושגעון רבק ושוקד והבטה אישונית ולא תגיעהו
שישקע בתרדמה אבל יהיה הרדמתו תרדמה שעור מבנה
אם יעירוהו יבעת שתגבר הלבנה הדרמה ותרדמה ויעצמו
העפעפים אם יפתחום · ובעת שתגבר האדומה יעור אם
יעירוהו בבהרה ויתעתע בדברים ויכון להתנועע ויפתח
העין בלי עפעוף ועציבות אבל יסבך העפעפים העליונים
כמו שיקרה לבעלי השראב ויתאוה לשכב והנה שכיבתו
בלתי טבעית ויתעורר עבו לנפוח ונטים לירוקות האדם
וגם כי ביותר נעור יסבבו עפעפיו למעלה ויזקף וכשיפתח
עיניו ישתום פתוחה כפתיחת בעלי אל שברן והכפיות בלי
עפעוף · וכשידבר לא יהיה סדר בדבוריו וישרוק כבים עד
שאם ישתהו יצא הבים בנחיריו · ובן ישרוק בשאיפת
מיני המזון וזה אות רעתו · ולפעמים רבות יקרה בו עוצר ה
השתן ויציאה ומקושם ויקרת להם קוצר הנשימה והנמת
ברוב העניינים למתנק הרחם · אך שהנשים יהיו במתנק ה
הרחם בעניינם ויהיו בו שאר האותות במתנק הרחם
הנזכרים בשעתו ובזה אפשר להוציא העלול או זה יזכור
בדבר מה ושישתדל להבין · והמתחנקת ברחמה אי אפשר
לה זה כל עוד שיתמיד המתנק והעלה הזאת דומה לבתרג
גם כן אך יובדל ממנו כי הפנים לא יהיו בעניינם כמו
שיהיה בבעלי בתרגם וגם כן יש להם העור ופתיחת עינים
בלי עפעוף והקדחת בו יותר חזקה ודומה לברסמין אך
יובדל ממנו כי התרדמה בו יותר והתנועע דברים פחות
ונפסק הנה הוא מסדר ותכוף בסבת הבורסא והעדבוב ם
בתקפיא והתהלף בדפק בתרגם ברוחב וקוצר בסבת הלבנ

ומרסחה ויתחלף כפרנשין בקצרו ורחבו · ואחר זה יותר
חזק כרפק הגהרגס ויותר הלוש כרפק פרנשין · ויהיה
הרפק בלתי נתוח ומעורב כתבריץ כמו שהוא בפתנק ה
הרחם ולא יהיה הכח כן כשאר הגיגו יוצא במוסדר כליץ
יציאה הזאת כמו שיהיה בפתנק הרחם אבל יהיה הכח נופל
והרפק תכוף

הרפואה

אמנם הרפואה המשותפת
הוא החקנה כמו שידעת וא
ואחר בחוקנים והוסף ב
בחדותם ורכותם בשעור מה שתמצא הליחה באותות הנ
הנזכרים בעת שתדע אי זהו · נוטר ליחה לבנה או מרה ו
ויתבונן המזון כפי מה שהוא בפרנשין וכל שכן אם היה ם
סבתו רוב המאכל וכן אם תהיה סבתו רבוי המאכל והקא
החולה והנקה מבנו האצטומ׳ ואם יהיה סבתו השברות ל
לא ירפא כלל עד שיפסק השכרות · ואחר יספיק לך במ
בברשיבי הראש ובאחרונה ירפא במה שירפא בו אחר הש
השתיה ובשתתף במיניו ביציקות וכרשיה ובעטושים מ
הנזכרים והנקיים הדקים כמה שישתה ויחקן בו כמו שי
שידעת · ואלו הרפואות בו אינם בנגד מה שיתכן בו במ
בצינשין מאקד ולא בנדר מה שיתכן בו בנהרגם מחדשים
אבל יהיו מורכבים מהם ויהיה נוטר בו כפי מה שיראה מ
מאי זה משתי הליחות יותר נוטר והנה קדם לך בכלל כל מ
מה שראוי שתדקנו ביוצא בזה · וראוי שיושם ביציקותיו
אם יהיה הנובר בו מרה עלי תלפי ואורש ושרש לילי
ושעור עם קמומילא ובלילוט ואניש · ולפעמים תשקהו
משקה פפאויר אם לא תפחד עליו בהגבורות הלבנה וזה
הכונה ברפאיך אותו הוא ליטור · ואם יהיו שתי הל
הליחות שוות תוסיף בהם שיח ואישוף ובבוראנה ואם ת
תהיה הלבנה נגברת תוסיף בו מעלי לבר ורודא ופודנג ו
ואיזוף וקיצור ואזוב · וכן הענין ברשיות והחוקנים כ
כפי הדרך הזה · ותוכל ללקט זה בספר הרקחים · ואמנם
באחרית החולי אחר שתרד העלה או תדחיקהו הציקות ה
הקרות ויספיק לך המרקקים אשר ידעתם ואחר תרחצהו
ותטינהו הנהגת הנמלטים מחולי ·

פרק ט

בפצע ותחך עור הראש ומה
שתולך במשפטם בהמרוק והנח
בראש אם בעור ובבשר ואם בעצם או
בפסיק או כרם או בעקיק או שערות אכמחאק ער ו
ונמחאביזאק יעשה פטרה והוא שיצא הקרום לחוץ ויגפח
וישטן וישוב כמו פטרה בהפטריות · ויש מכנה הנקרא א
אבוחות ובער אל אבה והבנה הנגובה ושיש בה סכנה · ווי
ויתחדש בחבורות הגגיעות אל קרום המוח ורפין בצד ה
החבורה ובוציצה כמה שהוא נכחו ואם לא יגיע ההתך אל
הקרומים אבל אל נדר הקרום הדק יהיה יותר בטוח ואם י
יגיע ההתך אל המוח יראה קדחת ונקרא ברדי ואין בהם ש
שיצליח אלא מעט · והיותר קרוב שבהם אל השלום מה ש
שיפול מההתך הנה משני המרורים המוקרכים ואם ישנ׳
פטרה יחובר · והרעין הנקרא כאז בשני המרורים הק
הבאחרים יותר קשה ואותו שהוא באבצעי יותר קשה מא
באותו שהוא במאוחר ויותר רחוק באותו שישוב אל הע

הענין הטבעי אלא שאם יהיה מעט ומוער ויבא כבהירות
להברו ולהתקנו בהרה ואמנם הרפואה כבהירות למנה
המוריסא במה שיסבול · ואמנם המדל׳ הנה נגבר וראת
החבורה הפצעיית אשר בעור ובבשר בוברנו השהנכב
בספר הרביעי ובוזכרנו רפואת השבר נזחכישה · ויש ל
לרופאים בשבירות העצם במקרות המוח הנקרי והאמ
המעוק שתי סברות מסרא נוטה אל הרפואות המבקשות
המרטיעות במוק החוקתו לנאב · ויש בהם מסכימים לן
לעשות הרפואות החזקות לנגב ויעשו שאר החך הנבעד ו
ועקירות הנעקר ובמרנה השוברים ברפואות המיבשים
מאספלניות הנקראות בוראים תחלתם על הבקום כל מקו
בחוץ שיהיה בחוטין ורבש נהיה תשלום על ידי אלו הש
האחרונים יותר שלא היה על ידי ואין בונים ואין מ־ל
פליאה · אמר נאלינוס וזה לפי שבהם העצבות והקרו׳ מ

המאמר הרביעי

בחלי
הרב
ותכה

היוקש בסעולות חוש והנהגת
בתרדמה והשינה ובלש׳
שובים והגנבים

פרק א

יאמר לשינה הכורת
הכבדה תרדמה ולא לכל כבדה כוללת אבל לכל מין
שיהיה כבדותה כזמן ואיכות יותר עד שיהיה זמנה זה
ארוך ותכביותה יותר חזק ויקשה להעיר במנה ואם
שיעור · והשינה יש במנה טבעית בשעירה ואחרת
במנה כבדה ויש במנה תרדמה נשקעת · והשינה
הוא תנועת הרוח הנפשי מכלי החושים והתנועה אל
הפתחילה ויבטלו עמה כליהם כהנהגת הרוח במעלם
אלא מה שאי אפשר בלתי בהשארות החיים וזה במל׳
הנשיבה · והשינה הטבעית היא במותלם מה שיהיה
הרוח הרכה תדחוני עם שקיעה ובפנים לבשל המזון
ונמשך אחריו כוח הרוח הנפשי כמו שיגל בתנועות
הגשמים הדקים הנבונים להפריח הרקות · ומה שיהיה
כן למנוחה ושיתקבץ הרוח לקצבו ויחזק ויתל יהיה
נוסף עצביוהו ויצא תבורית מה שנתך ממנו בתקופה זו
וקרוב מנבה כי שיקרה לפי שישקף להתקרב למנוח
בחוליו כי יקרה לו שינה נשקעת ויהיה על השקט חליה
אך זה איננו מורה על טוב בבריאים · וגם יקרה במזון
לפי שימוק הרבה ברפואה בשלשלת והשינה ההגנה
ברעילה להם מוסיפה בכחם · וגם יקרה שינה מאשר מ
טבעית בבחולש וזה אם יהיה החורה אל התחלתה
להפלגת החבה ברוח לא יסבול עצביותו והתפשטות מה
בהעדר תוספתו כפי מה שיספיק למרשים במנה
והתבין ונופלת בתהנועה ויטקע כמו שיהיה בענין ה
היציעה והתנועה החזקה וזה להפלגת הרקה שקרה ה
לרוח הנפשי ויגזר הטבע לאחוז מה שיהיה באתמכנה
עד שיגיעה כרבונן די · והרפרש בינו ובין אשר לפני ב
במפרש בין בקשת הנוף הבריא למזון שיתמכר תמורת
וההבה הטבעית כבנו ובקשת הגוף הנכם בשלשול והח
דומם למזון כי הראשונה בשתי השינות תבקש תמורת

הכבד הקיבה והוא ענין טבעי והשניה תבקש תמורת ה
הכבת עכל ויניקה וזה בלתי טבעי · וגם יקרה שינה בלתי
טבעית במחלים גם כן והוא שיהיה הוות הכח הנפשיי ם
מכלים נספת מקור בנגב לעצם הרוח הנפשיי אם מחוץ
אם מכח הרפואות המקררות שיקנו הכלים קור בנגר הע
העצה הרוח החיוני בהם על אפניו · או בדרים התחוש הב
הנשך והמניע בהם מהרוח הנפשיי שיצמיד הבונג אשר יק
יקבל הכח הנפשיי בהתחלה וישוב הנשאר שוקע בשביל
המגר ויסגע מהתפשט בשביל קור המוג וזה הוא החולי ה
הנקרא אל כרי · ולפעמים יקרה גם כן ליסבה מלהלחות ה
אכלים עוברות הרוח מהצות ומולך ברטה לעצם הע
העצבי ההעצלים ריפון שימשך אחריו הם זוטה והבוקו
והיה מונעת לעבור הרוח כי עצם הרוח עצנו כבר נת
נתעבה ונעכר והנה כלו כבר נפסדו מלחות בהרפותה ה
הכלים יחד והוו שינת השכרות וקרוב מזה מה שיקרה ב
נכסת והקבסא ואורך עכול המאכל באצטום הלאלי יסור
הרוחות בקרא אלו שתי סבות וגם בעצמם סבה לרוב מ
מה שיקרה במתרדמה אם תקבע והנה ויתחברו הקור וה
הלחות יחד בסבת השינה אלא שהסבה המוקדמת מבנת
הגא הקור ועזרהו הלחות כמו שיתחבר בתעורה החום
והחכש והיה הסבה האמתית והוא החום ועזרה היובש ו
ויש להרדמה סבות רבות ומזה היקף עצנות הקדחות ומנות
המכע ולבן בעד העלה והליהצר תחת הליהה וימשך את
אחריו הרוח הנפשיי כמו שנאמר וכל שכן אם יהיה חסר
הקדחת לבני קר · ואמנם יחסם בעפוש וגם תהיה בשביל
חם הליהות והאדים העולים אל מוקדם המוח כהאצטום
והריאה בעלותיה או שאר האברים · וגם תהיה מרוב ה
הזולים הדלועיים · וגם תהיה מלחיצת המוח ועצמו ת
ותת עצמות הקדחת כמכות או חבטה כמצו או קלפה א
אם יקרה למוח הבאה והיותר חזק שבברורים להרדמה ב
בעת החוק הוא היותר חזקה שבתרדמה בעת הלהרצה · ו
וגם יהיה למאב חזק כהובאה המצא עצלי ויצריע או על
שתוף החוק בפני הרחם ויתקבץ המוח ויסתום כהולכי הר
הרוח הדברים סתימה שיקשה עמה תנועת הרוח לחוץ · ו
וגם יקרה לחוזק חולשת הרוח והיותו ויקשה התפשטותו
עם מהראשון שמחושים שיבטל כשינה ובתרדמה הוא
הראות והשמע ולכן ראוי שיהיה המגיע בתרדמה במוקדם
המוח בשתוף הפסד הבורמה כי הוא אלו ישלם לא יבלול
מוקדם המוח · ואמנם אם יקרה הפסד למאחור המוח לא
יחזא השמע והראות בטול ולא יהיה שינה אבל יהיה בה
בטול תנועה או משוש לבדו ויהיו החושים האחרים בע
בעניינם כמו שיקרה זה בחלי הקפאון והדהיבה הנקרא
שכן ולא יהיה חזק התרדמה בחוש למעלה מחזקו ב
בתנועה כי הוא יבטל החוש לגמרי ולא יבטל התנועה לג
לגמרי כי היא נשארת בנשימה שלימה · וראוי שתהיה הם
והנשימה הנופלת בתרדמה אינה שלימה ולא עבה באר כי
אם כן היתה משוקה לנשימה וכל תרדמה תתליית במוג הנת
הנא קור תהלה ולחות שנית ולפעמים יעתק אל התרדמה
מבעלת הצד ובעלת הריאה ומוציא בהם · ויש אנשים מי
שלוחותיו יהיו נחות בלתי מורקות כל עוד שיהיה יושב יב

ויכסהו התנומה ומהשכבו עצמו ויסקק החום השבעי
ויתבלבלו ויתגורו האדים אל המוח ולא יכבמהו התנומה ו
וכל שכן ביוכש המזג וכ שרוכת כסי השינה במבאר החולי
ונאמר כי מציאת כי הרכון הוא סבה שנשאר באצטום ו
ויעצור האדים ויבלש מתעורות · ובכר גם כי אין ראוי
שתואת תכונת השוכב אחרי המזון · ונאמר עתה כי הם
השכיבה אפרקן הרבה מתליש הגב ומרעתו והפואתו לע
לעצור כהשינה ולהתיצב הרבה · והשינה הארוכה בשמש
ימחזר סבנה על הראש וכירח מורישה התקבצות הדם במ
בנות שמגיע הירח מהלחות · והקרקור הנקרא הנקאר סב
סבתו התרבקות מי הקנה שלא תצאה בשימה אלא בקול
לחות

אותות

מיני התרדמה אם תהיה המכה
מקור פשוט מחוץ הנה אותותיו
שתהיה אחרי קור חזק ימצא הר
הראש מחוץ או קור מתוך הגוף והמוח ולא תמצא בפנים
ובעפעפים התקודרות תפיחה ניכה הבואה לירוקות וה
והדפק לבתיחות נוטה לקושי עם עכוב החזק ואם תהיה ה
התרדמת משתית דבר מקור מהוסרים המרדימים והוא אר
אופי ונשקיאמי ושרש יברוח והרע הדראים ואנון מאחל ו
והמשריות והולב המבנן באצטום והכזורה הרדה ושיל
רב ויורו על זה האותות אשר נזכרים לכל אחר מהם כש
בשער הארסים וסמי המות · וגם תהיה התרדמה עם מקרים
אחרים משגת ירוקות הקצוות וקורים ומורסת הלשון וה
ושנוי ריח ויהיה הדפק נופל וכלא והחולש אינו מעוכב אב
אבל תכוף בתכיפת החולי והבטלי ואינם שיהיה בעוכב
לא יהיה לו סדר ולא קיום אבל ישוב כמעוכב להכוף
ומתכוף למעוכב ואז תדע כי הוא שותה באלו הדברים דבר
או השקה בהם וירפא כפי מה שזכרנו בשער סמי המות
ויש אנשים שאמרו שהתרדמה מהקור הפשוט יותר קלה מ
מתרדמת תולדת הקרה ואין זה כאמר חזק האמתתה כי לא
לפעמים תהיה חזקה מאד · וכל מיני התרדמת ההווים מק
מקור המוח בעצמו או כרפואה שתוית ימשך אחריהם הפ
הפסד כמחשבה וכזכרון · ואמנם אם תהיה התרדמה מלחות
מ שרשה הנה אותותיה לא תראה אדמות הרים בה ולא כובד
הלבנה · ואמנם החוה מהלבנת הנה יודע זה מהקודמת ה
השלוי והמסים הקודמים ורוב שתיה ורכות הדפק ונלותו
עם רוחב ויודע בשקיעת התרדמה וכבדותה ולובן מראה
הפנים והעין והלשון וכובד הראש ושהתעוררות נפח ב
בעפעפי וקור המשוש והתנהגה הקודמת והמנים והארץ
והלות זה · ואמנם הנהוה מדם יודע זה בנפח הגידים וא
ואודם הירקות ושתי הצדעים ואודם הלשון והרגש החום ב
בראש וכיוצא בזה מבה שידעתו · ואם יהיה הדם והלבנה
עם זה מחוברים מחבור הבוחנות תראה אותות פרנשין וה
הליטרגיאה והתרדמה העתודית ואם תהיה המכה כה אשר
אדים עולים מהגוף בקדחות וכל שכן בעת כאבי הריאה
והמורסא הנקראת בעלת הריאה והאדים מהאצטום ידעת
גם כן מאותותיה כי אם יהיה מהאצטום יקדימהו סבוב ה
הראש ומכאובו רעלילה והמניה והשוונות ויקל הכאב והי
ברעב וינצל בעת הבולמי · ואם תהיה מצד הריאה

הנחות יקרימהו ויבאב בבכר או הכאב כצדדי הראש וקוצר
רגשיבת השעול ומקרי בעלת הריאה ובעלת הצד ובן א
אם יהיה מהבכר יקדימהו אותות הכלי הבכר ואם תהיה מ
מחום יקדימהו עלית הרחם ובלוי ׳ ואם תהיה כרבאת
על הגלגלת או על הצדע יודע באותותיו ׳ והתפרש בין
התרדמה והטחוק הוא אפופלקסיא כי המרודים אפשר לו
להבין ולהעיד ותהיה הנשימה יותר קלה מחוששו והמשותק
כבטל החוש והתנועה ׳ ובכלל הפרש בין המורדים ו
המתעלף מחולשת הלב כי דפק המורדים יותר חזק ויותר
דומה לדפק הבריאים ודפק המתעלף יותר קשה ויותר חל
הלוש ׳ והעלוף נופל מעט מעט עם שנוי הבריאה אל הב
הפרכונות ווזר דמיון בריאה הבחום ויתקררו הקצוות ׳ וא
האבנם המורדים לא ישתנה בו בריאה הפנים אלא למה שיה
שהוא יותר יפה ולא יהל בו רקבת הפנים והאף ולא ישו
ישתנה כמהות הדפק אלא במעט התעורות נפח ותנפח ׳ ות
והתפרש בין האשה המרודנת וכן במחנקת הרחם כי הם
המרודנת יכולה להבין מנקלה ולדבר במורה והמחונקת
תבין בקושי ולא תדבר כלל ׳ ותהיה התנועה ובחוזר ת
תנועת הצואר והראש והרגלים יותר נקלה על המרודנת ו
והחוש ופתיחת העפעפים יותר נקלה על המחונקת וגם כ
כי מחנק הרחם הוא דבר נופל פתאם ויבלה תגבורתו
ויתבר או שיבית כהר ׳ והתרדמה מתפשטת ויהיה ביאתה
להשקיע בה במדרגות ובתחלה כשינה כבדת אלא אם ת
תהיה בסבת קור ימצאהו פתאם או שדית רפואה מ
מרדמת ואתה דע לך

ברפואת

התרדמה הגבורה והוות
בקרחות ׳ אמנם הת
התרדמה שהוא מקרה מ
מחולי בקצת האברים הנה דרך רפואתו לכוין כאשר הת
ההוא כהנהגת סינקה ויכוד כה שיש בו להחזק הכוח עד
שמא יקבל המאמר ותת בכמו שמן ורד והובן רב שלא
וישן המשכן ובכל שמן אם היה ל..ור ׳ או במשיחת הפירות ה
המחוקים ואחר זה הציקות המקררות ואחר יעתק אל הם
המתיכים אם ...יה נעצר במוח כאונה וכבר ידעת כל זה
בכללים ׳ ואחר שיהיה בקרחות ובתחלת הזקנים ראוי
שתבחר לקטור הקצות הלעולי העשב תבור הריחם הם
התרבין ועם גו ותמרח הראש בשמן ורד והחבין רב או פי
הבוסר והרבין הקובצים ׳ ואחת שתהיה השתיית הם
המדיקים החוש אז ירפא כפי אותו המרודים וישתה הת
התריאק המיוחד לו כפי שנזכיר בספר הרכיבי ׳ ואמנם
התרדמה ההוה בקור יגיע מחוץ הנה רפואתו שיהיה הר
היתריאק ומשרידטוס ורפואת הבכרי ויצק על הראש מים
שיתבשל בהם רודא וקסטור ופליושי וימרח הראש בשמן
באן ושמן נרדין עם קסטור ושמן קוסט עם קסטור ושמן
בכך עם הבכר עצמו ׳ וכן הרטיות הלקוחות בקסטור ש
שני הלק׳ אסקילא חלק ומכך שיעור מעט ויהיו הבכך
המרי... נת סמאמר בחמים מעט הבוח אך בחוזק בל
בלתי הנהל לאטם ׳ ואמנם ההוה לתגבורת הדם אז ראוי
שתבחר להקיז בין הכתפליקה ושריות השוק או הקות ה
הצפאן ויעשה החוקנים החדים והוקיק הבור ויעשה בו

הריעונים ׳ ואמנם ההוה לתגבורת הלחות
הפשוטות אשר אינם עם חמר או ראוי שירפא בתעוה ל
הלקוחות בקסטור ואסקנגו וקושט ואגוז מוסרים ורוח
גיניבר ואבפורבי ופליושי ותעוב המזון ויורחיק הפגים
והרציקות אלא באחרה רבה כי הרטבות אשר כאלה א
אולי תגבר על כח הרפואות אלא אם יהיו חוקים מאד ו
וראוי שיעשה מרוח הראש והאדיבי הריחות המכך ׳ ואם
תהיה הלחות עם חמר לבני אז ראוי שיריק במחוקנות
החזקים תחלה והשתדל בן שיקיא ׳ וברוב שיהיה החל
כל היה לבנה באצטומכא גם כן וראוי שיושקו בה שיחוך
הלבנה כמה שנזכיר במקומו ׳ ותעשה הרציקה והחוקנה
המבטלות והעטושים והשאופות והערעורים ושאר מה ש
שידעת בכללים כמה שקדם לך ׳ ומהרפואות הטובות מן
שתשקיע לבעליו או תראהו ענינים מה שירגזו ...
וירבו יגונו כי היגון כבמו החוליים האלה אשר יחליפם
המחשבה והדאגה הוא כמה שיניע הנפש ויחזקה אל ת
הגבון ׳ ומהרפואות המעורות הרטיות הלקוחה בקלקנוס
הלמטות הפגים בחוטין וקשירת הקצוות התחתונים ...
נעשיית המעצשים כי זה טוב

פרק ב

בקיצה והתעורה ׳
אמנם הקיצה והאמן
בבעלי חיים כמה שמ
החום הנפשיי אל כלי החוש והתנועה לעשותם ׳ ותכב
התעורה היא הפלגת הקיצה ויציאתה מהענין הטבעי ו
וסבתה המתחלית היא החום והיובש כשכל אשר יה
שיתנועע המאיר לחוץ ׳ והחום יותר חזק להביא הקיצה
ויותר מקרי להביאה וגם תהיה התעורה מבוקרות מו
האצורה כמות או לכאב או למחשבה כראית מה
ויש מהתעורה שתהיה סבתה רוע העכול ויסתבלות
מהתעורה שתהיה סבתה האויר והזוהר והמקום והחלק
אם יבא כביצא בו המעורר לקבל התעורה ׳ והם
מה עורה שתהיה סבתה כח שנופח ובכלל הלחות
והתולכות וכמה שנמחיד בשינת כמו תאליס ולחות גם
ויש מהתעורה שתהיה בקרחות בעליית אדים ענק
קוקולים אל המוח ׳ והכאב אשר יקרה לזקנים בהתליזה
הוא לבמדקות לחותיהם ומליחותם ויובש ענם כמוס...
ויש מהתעורה שתהיה לסבת מורסא מחוייבת או סרטה
בקרומי המוח וכבר נאמר כי מי שתתחזק בו התעורה
האורך יקרה לו שעול יעבות ׳ וכבר זכרנו בשער המוסר מה
שראוי שיוסר בשער הזה ושם יעבוהו

האותות

אמנם אותות מה שיהיה
ביובש פשוט בלי לחות
ובלי חבור חום וסלחר
ראש וחרוסים ונגוב העינים והלשון והנחירים ולא שוב
בראש לא חום ולא קור ׳ ואמנם מה שיהיה מהלחות ...
ויובש הנה אותותיו במציאות אותות היובש עם ...
ושרפה ׳ ולפעמים יהיה עם צמא ושריפה כשריפה ...
העינים ׳ ומה שיהיה מבורקות הליחות הנה אותותיו ...
מציאות לחות במחודים הלאלוף בעינים והרגש מסוך ...
מעט ומדרות העורון מתשינה וקפיצת הנוף ויקבלם

מנה עליו בהנהגה שעברה והמנים · ומה שיהיה באור
מים משכבו או מן המזון כבטל הנה אותותיו גם כן מ
מכוה · ואבל מה שיהיה ממורסא שחורייה הנה אותותיו
מאותות הנזכרים פעמים רבות · ואמנם מה שיהיה מכאב
או מכאבים כראשית או קדחות חבות הנה אותותיו גם
כן סבותיו

רפואת

זה אמנם מה שיהיה סבתו
היובש או ראוי שיעשה בעליו
כמו מרטיב והמרחצים הצחים
ביחוד ואם לא יישנהו המרחץ הנה הוא בלתי שוה הגוף ו
לא טוב המזג ואלו אינם אלא כתגבורת היובש או
הגבורה להיות ריקות והבל כלם המרחץ · וראוי שירחיק ה
החשבה והעמל והמשגל והיגיעה ויעשה ההשקט וה
והמנוחה והתבונות מרוח הראש בשמנים מרטיבים ול
והחלב בראש והיציקות המרטיבות הנזכרות וש
הואת השמנים והתעטש בהם ולהטיפם באזן וכל של
שק שבן נילופר וכל שכן משאיפה והטיפות שמן בפות ה
והלים · ואמנם מה שיהיה בחום עם זה הנה הנהגתו הת
הוספת לקרר באלו הרפואות ולעשות ככו גרידת הד
הדלעת הלבנות והורד שולי ומטה הרועה וחי לעולם ו
ונותנו בים ומהמרטבים הם המנהג הערב לאט אשר אין ח
הרה בו ודעיקותיו דבקות או שוות אלא כחורג ושוה הל
לכן יהיה שיחת הגלונה והבון מים מרטנים · ואמנם מ
מה שיהיה מכאב הנה הנהגתו להשקיט הכאב
הנהגתו במה שהוא מיוחד לכל אחד ממיני הכאבים כש
הקודם · ואמנם מה שיהיה בקדחות פעמים רבות יר
הא בעליו בדיאקודיאון או במשקה מפאויר הפשוט ו
היין · וראוי שיעשה בעליו רחיצת הפנים והיציקה הל
המשח הנזרעים והמבצה כשמן מפאויר והגרת · ושתאים ב
במי החמו שתתן להם זרע מפאויר לבן · ולפעמים יע
יעשן בשרשים אשר הם בתוכים ברקות · ועוגות דעש
המן הנתוכות בשעור כאב הראש והחם אם יכרוח בם
במוכת המפאויר או מי ורדים שיבטל בהם מפאויר או
בי הורן ודושה בוה על המצח ויגעיל · ואם תהיה יותר מ
מאד והקרהו ברחוץ המקום במים חמין וחומץ והוא כנ
כנקל מאד ·
ומכה שנגסה בזה שיוקח ק
קמה ליגניאה ואגוזי ועפראן ויבוזה כשמן הדר וימשח ב
בו הגוף ובן ורשיה הליקוזה בקלפת מפאויר ושרשי יב
יברוח על הצדעים ותודוזה בהם גם כן ומי שיקח כוה ש
שקר נרנור בדשיגה ויישן שינה שוה · ואם תהיה הליותה
הגולה אליו עבה ודנה הבצח כפלילום עם קמומילא ו
ויין נבוסל · ומכח מכישן בעלי הקדחות והקרובים אל
אליהם שתקשור קצוות הנעור קשירה במאיכה ויוסם ל
לאניגר ויצוו העומדים לפניו שישפיעו לספר דברים וס
וספורים · ואחר יוחרד קצוין פתאום ויוסר הנר ויצוו הא
האנשים לשתוק פתאום ויישן · ואמנם תהוה כליחות ב
בזקיות כליחות ראוי שירחיק מלאכול כל מליח וחריף וי
וחנו בדגים הנקראי אל רצארצי · ותבשלים ודקים בם
במטגם ודבאג בעיגש מלח ויורקי בורנרי אל צבארי · וי
ויעביד לסרה הראש והאף בשמנים ערבים פושרים ואם

יקרה הבין הזה בהתעורה בשני הזקנה חהיה רפואתו קשה
אך ראוי שיעשה בעליו היציקה במים שיבושל בהם שע
שעורי וקמומילא ואקחואן בכל לילה הלא עוד כי זהם
מישן שינה טובה · וכן לשאוף בחוטם משמן אקחואן וש
ומשמן אדיאנטס ושמן זעפרן · ולפעמים יצטרך להשקות
בעל התעורה המופלגת אשר יפחד בו החבת הנה כמש
במשקל קוראט או קרוב לו מהאופי לישנו · ומה שאינה ת
התעורה מופלגת אולי יספיק שינע ויתנועע וידבר ומר
ישתה קודם המאכל קצת ממה שמישן ויאכל מאכלו כי ו

פרק ג

זה מישן קודם העת
במגעי השכל ומיני
הזיקים הנופלים ב
בפעולות המוחות · הנה
מיני הזיקים
הנופלים בשכל המזיקים א
בפעולותיו הם יתבארו ויודעו במנים שלשה כי אם
יהיה חיש האדם בריא וירמה הסתכלות הדברים בשינה ו
וביקיצה בריאה ואשר יהיו הדברים והענינים אשר יראם
ביקיצתו ושינתו ממה שאפשר שיהיה בעולם כאשר יכוהו
כמנו ואם ישבעם והאם לא ישארו אצלו הנה זה נגע בז
בזכרון ובבאחור המוח · ואם לא יהיה כזה נגע אך ש
שיאכר מה שראוי שלא יאמר וישכוד מה שראוי שלא יש
ישמור ויישב בעיניו מה שראוי שלא יישב ויקוה מה שראוי
שלא לקוות ויבקש מה שאין ראוי לבקש ויעשה מה שאין
ראוי שיעשה ושלא יוכל לסבול שירפא במה שראוי לה
להרפא בו מהדברים הנה הנגע במחשבה ובחלק האם
האמצעי מן המוח · ואם יהיה זכרונו ודבורו במו שהיה הל
ולא יתחדש במה שיעשהו ויאמרהו שום חלוף חוק וית
ויתחדשו לו דברים מוחשים וילקט שערות הבגדים ויראה
אישים וכוכבים מפוזרות ומשוטות תולות גם מהדברים הב
הבולטים או שיהיה הלש הדמיון לראות הדברים בשינה
וביקיצה הנה הנגע בשיטה ובכרוד המוקדם במוח · ואם
יתחברו שנים מזה או שלשה הנה הנגע בשני המבורים א
או השלשה ובשתחלה המחשבה ויפול בה קיצר בשתוף
פגע שקדם בזכרון תחלה יותר בקל באותו שתחלה הם
המחשבה ויכסף אחריו הגלוי החסרון ומה שיהיה גם כן נו
נוטה אל החסרון הנה הוא מהקור · ומה שיהיה נוטה אל
ערבוב ונעט הנה הוא מחום · וחשבו קצתם כי יטה לח
החסרון בחסרון עצם המוח ואין זה רחוק · וכל זה אם שת
שתהיה סבתו רוע מזג במוח עצמו או באבר אחר הל
ולפעמים יהיה מחוץ כמכאה ונפילה · ואמנם הרפואות ח
הנה ראוי שתכוין בהם כפי השרשים אשר זכרנו בכללים
ולקוח אותם מלוחות הגלי אברי הראש בספר השני כי יש
שם רפואות מועילות מכל זה אם תעשם ותעיין שם וה
והמזונות שיזיקם ירחקו בהם

פרק ד

בערבוב השכל ותעתוע
הדברים הנקרא הדיאן
הוא הזה · אמנם ער
ערבוב השכל ותעתוע הדברים הנה ההוה מסבה מסבות
המוח עצמו או מכרה שחורה או מרום חם נלהב או מכרה
כרכוכית או

sione sensus

mixtione sensus

natione

מכה אחר
המות כו
וגלת ז
בכט
אי

.ה או בחום פשוט או אד חם וזה במה שיצחיר
.יוצא בו ׳ ואם יובש לקריבת תעירה או בחשבה
.הבמה שינגב ויעדיד בהאוה חמר רוח טבעי בב
.תו אפשר לו שיטמור הדך השכל וההווה בסבת אב
.ר אחד או הגוף האחד והאבר הוא באצבע או פיה או ת
הבטן והרחם או הגוף כלו כמה שיש בקדחות וכל זה אם
לאיכות פשוטה יובל אליו במו שיעלה כאצבע שבדתל
או מהיר אם יהיה בהם בורסא וכהאברים הנפסדים בם
בכוכב בעלי בורסא ׳ ואם כאדים חדים מברה או לבנה ש
שנתעפשו ונתחדדו והיותר בפוח שבבני ערבוב השכל
בה שיהיה עם צחוק ובה שיהיה מבגו עם השקט והיותר
רע שבו בה שיהיה עם התנועות והתעשרות וקנות נפש
והקדמה לבריבה

האותות

דע כי כל כי שיהיה בו כאב
חזק ולא יתרעם ממנו ולא
יחוש כי יש בו ערבוב והשקן

השכני בורח בקדחות על ערבוב השכל ׳ ואמנם ההווה
מהשחורה יהיה עם יגונים ודאגה בדבר או עם אותות כל
מלאנכוניא אשר נזכירם בשער שלה ׳ ואם תהיה השחורה
ארוכית יהיה עמו בשאגת אריה וגבורת כצחון ׳ ואם יהיה
תהיה השחורה דמית יהיה שם צחוק ושמחה עם בלישת ה
העורק ואמנ ההווה מכרכוכות יהיה עם התלהבות וחום
וקנות נפש ורוע מדות והתנעשות וחדכות אש ומריבות ו
ועדיפת קנות העין וכרכוכות בראה והתלהבות ראש וגם
ובתיחות עוד המצח ושקיעת העין וקפיצה להלחם ׳ והה
וההווה בהארוכה יהיו בו אלו המקרים אך יהיו יותר הג
חזקים וקשים ׳ ובתמון וזה ערבוב השכל אשר בקדחות
וברוב יהיה בבחריות ׳ ואמנם ההווה בחום ויובש פש
פשוטים לא יהיה עמו כובד ולא האותות הנזכרים לל
ללחות בבלים ובשערים הקודמים וההווה בהלבנה שב
שבבר נתעפשה ונתחדדה וקרה לבעליו שיהיה בו עם ע
ערבוב השכל כובד ונפל אם יעביהו ערביהם בידיהם בבל
עת ויכבד ראשם ויהדמו בעצם הקור כמו שיתערבב שב
שכלם בבקדיה החום ׳ ואלו לא יעקבו מה שיאחזו בו ׳
ולפעמים ידמו בעצמם שהם חיות ועופות ׳ ובכלל הנה
ערבוב השכל אם יקרה מחום יבש הנה יורה עליו הת
התעורה ואם מחום לח כרס או מעפוש לבנה הנה יורה
עליו התרדמה ׳ ואמנם אותו שסבתו כאדים עולים מאי
זה אבר ידוע בענין האבר ההוא הבואב אם היה אבר או ה
הגוף כלו אם חיה כולל כמו שיש בקדחות הכוללות ׳
ודע האם הוא פשוט או עם ליחה ואד ואותות כל זה שכ
נזכרים בשער כאב הראש ׳

הרפואות

אמנם הרפואה ב
במלאנכוניא עוד נזכירה
בשער מלאנכוניא ׳

ואמנם רפואות הערבוב ההווה מחום אז ראוי למהר בו ל
להקיז ואל כל מה שישוה הדם ויקרהו ויתקן עצבותו ׳
ואמנם ההווה מהארוכה הכרכוכית הנה רפואתו למהר
להריק ולהחליף המזג אם מהגוף כלו ואם מתוך הראש ל
לבד ויעשו המקררים והמרטיבים הנזכרים בבללים ויעשה

רפיות אחר גלוח הראש ׳ ואם יתחזק ויגבר יונח במטה
בנויאה ומה שיתקן ערבוב השכל החם קרוש בקוד
בשמן ורד והונבן על הקדקד או שמן ויאולש וחלב גם לא
יהיה שם קרות או שמן ורדים ופאריד עם שמירת הסבוב
האדים ׳ ואם יהיה בו תעורה הנה כל הרטיות בלחם
בועילות בו ׳ ולפעמים יורידו הענבר חום ולא יהיה
בדבר כי אולי יוסיף בחום אבל תמשך אחריו בחוקן
ואמנם ההווה בסבת שיתוף או זה אבר אז תעשה החוקן
הראש ולקררו ולמשוך אל הצד הצר ׳ וכבר נודע כל
בבללים הקודמים ובפרטים ואם לא יהיה עם ערבוב
השכל חולשה ואותות בורסית ראוי שיושח בעליו בחוק
חוקה ולפעמים יתחייב להכות שישוב עליו שכלו ולפעמי
יצטרך שימכה ראשו בריח שתי וערב אם לא יועילו הד
הדברים המועילים ושירצק על ראשו תבשיל המרקחה
והראשים ׳ ופעמים רבות ירפאם פאשרא אז יפתח מכ
או יאבליה ימים כמו שהוא או בדבר שמאדיהו ותבוקק
במה שיעלים ויסחד עם

פרק ה

בענין השטות ׳ והפרש
בין השגעון הנקרא בך
ריעונה השטות בין ך

ערבוב השכל אמנם שהם הפסד השכל והדינה ובשבוע
ובמחרשות אותם יותר שטות והם נופלים בכדור הבטן
מהמוח אלא כי ערבוב השכל הוא מגע בפעולות המחשבה
כפי השנוי ׳ והשגעון והשטות הוא מגע כפי החסרון ובמ
עין דומה לנענוע ולנערות וכבר ידעת שמיני מגעים
הפעולות שלשה ׳ ואמנם סבות החולי הזה אם קר בעצמו
או עם יובש בהלל על הבחור והאמצעי מהמוח ממקום
היושים ׳ ואם קר עם לבנה כהחלי בלי הבחה והם
תהיה הסבה בחזקה הוה בקור ולא יהיה מחום כי הם בג
בטול וחסרון כי החום פועל המחשבה שהוא יפקח בו
בתנועות הרוח ויתנועע בה במקומים הנוה אל מחוז
או בהפך והאם במעדד התנועה וירחה והקשיא לבו
לכן הושם כמו החלק הזה בהבות נתה לחום וה
באמצע שיהיה לו חורה כהמחשב אל החמר ותנע
המחשב והזוכר במקומו ׳ והעלה הזאת הרפואה בה
תמוח והרשבתו אם היה עם יבשותו או מתחבת בה אשה
וההריקה ברפואות הגדולות והוא בסמגמלן אשקילון
או מרע פונלא אם יהיה בליחה ועם זה ראוי שתפנה ל
הלב ברפואות מיוחדות בו כמו הנאת הבן
ובהרודיכום והמריקות המשובח ומיצא בהם ׳ אין ראוי
שמצריך ומבאר בשער הזה וכבר ידעת אמנם זמן
ההנהגה הזאת בבללים שקדמו ׳ וראוי שיהיה במלונו
בבית מלא אורה ובכלל כי הקיצה והתעורה והקרה
המזון ומעוטו והגשיה אל מזג יותר יבש ואל הקרקוע ו
והשאתו ונעשתו ונהבוכו כדי שלא יהיה חזק והחלה
והעלאת אדים אבל יהיה דם רק בלתי רוחה הוא מכה ב
שיגבר השכל ויצלילהו ׳ ואין יותר אויב לשכל מגוף
מתמזגות והלחויות והחוכם מזיק לשכל אבל לא מצד
החסרון אבל מצד ההצלחה במחירות התנועה ומצד בקו
הרוח מאד והתחבותו עם המחוזה שבהנועה

בהפסד

De corruptione

הזכרון הוא דומה לשכחה אך הנקרא רעיונה אלא שהוא יקרה באחרית המוח כי הוא הסיק בפעל כפעולות מאחור המוח או מכבול כלם ומנהו הראשונה לפי סברת גלינו הוא הקור אם פשוט ואם עם יובש ולא יוטבע בו הדמיון או עם לחות שלא ישמר מה שנטבע בו · ואם יהיה עם יובש יורה עליו התעוררות והוא ישמר הדברים שעברו כבר ולא יוכל לשמר הדברים ההווים עתה בעת ההיא · ואם יהיה עם לחות יורה עליו התרדמה ושלא ישמר ויזכור הדברים שעברו כלל · ואולי הוא ישמור הדברים ההווים בעת ההיא וכן יקר מאותן שעברו · ואם יהיה שכקר פשוט יהיה שם כובדות הראש וכבוב ראשו · ולפעמים יורה ביובש עם חום ויהיה עמו ערבוב שכל וזה אם באותו החלק כן המוח עצמו ואם בבדור אחר כמנו ואם בכלו · ולפעמים זה בשביל לחות או רוע מזג בצדדי הצדעים ויכול אל המוח וכבר זכרו זה קצת הקדמונים והוא ממה שנראה ונ נסה · וברוב שיקרה השכחה והפסד הזכרונות מקור לחות · ולפעמים יהיה ממרומה המוח וכש׳ הקרות · ודע כי השכחות אם נתחדש עם בריאות הבשר בחליו המוח בחזקים כמו הכפיה והשתוק והנתרנם ·

אותות

סבותיו וגבוליו · וראוי שיודע זה בהכללים הנזכרים ולא כמנה ז זכרונם בכל עת כי כבר ידעתם ·

ורפואתם · ואמנם המתחבר בחום ויובש הוא יותר בקל להרפא ורפואתו הוא כמו שנאמר פעמים רבות · ואמנם מזה היובש נפרד ואה ראוי כו שכון העולל בכמונית ברטיבים תשדו ורעשה הנוגעת צד הראש כחופפה ועסוי ויהיה בכברוטט קצת והגעת הידים והרגלים ובכלל תג נועה אשר אינה חזקה אבל כשעור מה שיצטרך ויגזור והוספת כמכון ורברנע והשמטה והמריחין ויתחכום בהמשחות המחממים וורעים אשר לא נכפל וברוננם גם נקרני המציצה על הראש בלי שרש · וברפואות המורכבות · ולפעמים יצטרך שימה שתי בריות אחורי הערף ויעשה מיבות שיבושל בהם קסטולא וכלילות וכ וכ׳ע העשים · ומהסבנים שכן לילי ושבן נינם ובירי ואמנם מה שיהיה מליחה בעלת קור לחות תנקהו אחר הבשול במה שידעת וישיבו אותו בבית בלא אור רב והתחל תחלה מהמרקות אשר הם יותר קלות כמו מיני נ נא ובשר קלו קונטרא ארקסטור

אחר הדרין אל הגראש והגרגרות · ואחר תעשה אם מזה ברוע מזג חם כרקות הבלאדור כי הוא מהדברים בזהר ווקם לחזק השכל ולהקנות השכירה והזכרונות וכש גם כן שאר המורכבים המבוארים והערעורים ההוחות אשר ידעת ולא תמהר לגנבו אבל בהדרגה ויגמר שלא יניע נבוכך עד שיכלה הלחויות השרשיות ויק ויקנה קור המזג וזה ממה שמוסיף בטבעה וראוי שידחיק הסבות ועטיבת הרוח והכלו וירחיקו הרחיצה · במים ל לשרי · אמנם החמים במה שיש ברם כן הרפיון · ואמנם יקרט בכה שירדיבן ויזיקו בכה התמריש · ואם יזיקה להם בלוי ויזקיקו והנגעה אחריו · וראוי שירחיקו המונות המשתקים המכבידים והמעלים אדים והמרדימים · והחש ואמנם היין הנה הכלוי ממנו מזיק מאד · ואמנם המעט הנה הוא מעיר הנפ׳ ומחזק הרוח ומזכנו ובו יש אך שלא יצטרך להרבות מהמים פי הרבוי ממנו הוא הדבר היותר מזיק להם והתולחות הרבה ובכלל השינה הרבה מ מזקת להם מאד וכל שכן עם הכלוי הרב והתמלאה כן ות התעורה גם כן מוליטה הרוח ותתיבהו ועם זה שמבלאה המות אדים · והנה נוטה להם האקורי המרוקח ופלפל ארוך מרוקח מוסטין בשמירת תוספת מבוארת · וגם נוטה כזה זאת הרפואה וזה תארה · לבונה סוברי פלפל לבן זעפרן מרא חלקים שוים והלם ויוקח ממנו בכל יום מ משקל זה · ונוסה גם כן בכל יום ברקות נפש פלפל שני חלקים כמון כמוהו סוברי מבדור שלשה חלקים · ונוסה גב בכל יום ברקות נפש לבונה שלשה רבעי חלק פלפל ר רובע וגם כמון הכבשה פלפל אחר עקורי שני מיראבולנס סחורים שנים סיפרי שנים דבש אנקרדי חלק יולש ברבש כפל הכל · וראוי שתפנה אל הרפואות הנפרדות הכתובות בספר השני ומקומם בלחות חליי הראש · וראוי שיהיה משכנו בית בעל אוירה רבה · ואמנם ההווה ממרוסות המוח ירפא במה שנאמר בשער פרנסין ונתרנם ומתהרדם ה עקוריות

פרק ו

בהפסד הדמיונות · והוא בעצמו מוסבות והאותות המצוירים בשערים אחרי

אלא שזה הוא במוקו׳ המוח והפסדו אם שירמה בה שאינו ורואה דברים שאין להם מציאות וזה להנבורה הבריות ע על מוקים המוח או להגבורת רוע מזג חם בלי לחות ואם שיחסר התדמות והנל״ש כלרכות הדברים המתרשמים הלא ידאה חדבו והלוכו אלא מעט ויטכה וישכח המוחשי איך שיחזו ולא ידעם ויהיה סבתו ביבבבה סבת חסרון הזכרונות אלא שהפסד הזכרונות ברוב יהיה מקור ולחות ומעט הוא שיהיה ביובש והענין בזה בהפך כי הכלי הזה נברא אך ש שימוטר להטבע מה שירמה ואותו נברא קשה שיקשה ל להתיר מה שיטבע בו אם כן והענינים נופלים בו בהפך · והפסד הזכרונות נופל בענין המוחשים ויחס הרכבתם וה והפסד הדמיון נופל בכמו המוחשים והסתכלותם · וזה יודע בכלאכה אחרת · והדבר היותר מורה שהעלה בלחו׳ או יובש הוא עלין השינה והתעורה וענין נגוב העין והאף ולחותם וענין מראה הלשון ורטיבותו ונגובו · ואם תהיה העלה הפסד הדמיון לא חסרונו הנה אפשר לך שתדע גם כן שהוא כשחוחה או מאורכת או ברוע מזג חם נפרד כמו שנאמר ונודע בכר · ואמנם רפואת זה הוא כמו הרפואות בעלות הקדמות · אלא שהרפואה הראויה שתהיה בצד התחלת החוש אם יצטרך לזה או שינתנו קרני המציצה ע על מוקים המוח

פרק ה

במאניא והלי הכלבי פי׳ במאניא הוא השטות

corruptione ymaginationis

mania canina

חולי דכ״לב הוא מין ממנו ויהיה עם כעס מעורב בשחוק ותענוג נמסר כעורב בבריכה כלומר שיהיה צריך אוריו כמו שהוא כטבע הכ״לב · ודע כי הליחה הפועלת לשטות הארי הוא כעצב הליחה הפועלת מל״אנכוניא כי שניהם שחורית אך עוכבה הפועלת לשטות הארי הוא שחורה שרופה באדומה או מהשחורה והיא היותר רעה והפועלת למל״אנכוניא היא שחורה טבעי רבה או שרופה אם מלבנה או דם ערב ובעט תהיה מלבנה שתשרף שטות · ואמנם יהיה מננה מל״אנכוניא וברוב תהיה המל״אנכוניא בתנקת הליחה השחורה בכלים · וברוב תהיה כניא בתנועת בטוקים המוח בעצבו כי הגעתה אל המוח היא כתנעת ל׳ ליחת פרנשין · ותהיה המל״אנכוניא עם רוע במחשבה וסברא נפסדת ופחד והשקט שלא יהיה בה התעשות חזקה · ואמנם כניא בלה התעשות וקפיצה ותנועת ונבחת הארי ועין שלא ידמה לעין האנשים אבל דומה לעין הארי · ויוכל תמין הוה כן הפרנשין אעפ״ שדומה לשטות בעליו כי העלה הואת לא יהיה עמה קדחת ברוב הענינים ופרנשין ולא יכלה מננה · וחולי הכ״לב הוא מין ממאניא יש בו מקשי ענין הוזן וכובד עם התרדקות וזה האותות יחד ואין בו מחשבה לרע בה שיש במאניא במו שהוא נוטה לרעיות יותר קרוב · וברוב בה שיקרה העלה הואת בחורף לרוע הליחות · ולפעמים תרבה באביב ובקיץ ותהיה לה בעת נשיבת הצפון הנעזרות בגבה ה הצפוני · והעלה הואת פעמים רבות תתירות ותיכבות השחורים והדליות · ואם יקרה לבעליו השקוי יתגרא בלחותו וכל שכן אם יהיה סבתו חום והכבד ויתבשל ולפעמים התחדש העלה הואת בשתוף האצטוכ׳ ורפואתה הקא׳ ·

האותות

במאניא · יש למאניא כלל האותות ולמיניו יש אותות ואותותיו שישתנו פעולותיו התהגיות והתנועות השנוי הנזכר · והאותות המבשרים אותה כמו כאבים עם חום הבוח וכמו שיכלאו כפות הד הרגלים דם ויתאדמו או שיתקרש הדם בשדי האשה כי הב הנה זה כהוראה על תנועות הפסד הדם · והראשונה שורה על זה שיהיה סבה להפסד הדם באבר שאין חום טבעו חזק בו שינהיג הדם הנהגה טובה אבל יפסד הדם בו בעני הפסד שיזיק למוח · וכשיתראו האותות האחרים באחרית במאניא לפעמים יורה על התכוונה אותות הדליות ופעמים רבות יקרה במאניא בחליים החדים ויהיה כמפת לנבול · ואם יעידו האותות האחרים עדות טוב יורה על נבול שיהיה טוב ולפעמים יהיה התחזקות המאניא כופת על נבול המאניא עצמה · ואותות ההוה משחורה שרופה הוא שטותו ואריותו יהיה עם מחשבה ושוק ובכוחה · תמיד שאם יעיר לדבר יתנהל ויעלם כמו ויתהטב בו · ואחר זה אם ישנה על דבורו לא יוכל להמלט כמנו ולא ישליכהו ויהיה דלות הגוף בו חזקה והמראה אל השחורות יותר גוטה והחלומות יותר רעים ולפעמים יקרא דברים ומוצאים תחתיו מהם הארץ · ואמנם אותה שתהיה מהשחורה הארוכית יהיה ההתעתקות בם

מבנה אל הרע יותר מבחד והמנוחה מהם ויתר מהוה ה ולא יתבור מהרע והטוב בה שיזכרהו הראשון ויתעשקם מנוחתו וירבה תנועהו וקצות גלמי התעשותו ·

רפואתה

אם ראית מלוי מהליחות ה הקיז ואם ראית הגבורת מי מחזות בגוף וכשיק וגבשי האותות או תריק בבשול אפיתימו או בבשול מיראבולנש אם תהיה אדומה שחורית · ואם תהיה שחורה מוקקת אולי יצטרך להריק באפיתימו הגשוט שממנה זה עם סכמוניא ובגרגרים העשויים מל״אפריש לאולי ואחר כן תפנה אל הראש ותנקהו אם יהיה בו מלוי דמיי או שחורי ורבית תקיזתו מהעורק אשר תחת הלשון והכבד להריק בגרגרים אלו ·

זה תארם

גירא פיקרא אפתימון א אסטיקודוס מא חלק סקמוניא חצי חלק מיראבולנש קבולש חצי חלק יעשה ממנו גרגרים שוקל יעור אחד הנקיי ה"כ״לי שתי לילות בלתי רציפות בלילה מה משקל כ׳ גרים · ומבנה שיועיל ממנו גרגרים מאסר הדם אפיתימו מל״יפנדי מא ה׳ גרים אבן ארמני זה מיראבולנש קבולש וזה אסטיקדוס עשרה גרים בלתי קולוקנטידא ד׳ גרים בלידקש אבליבסי ואפא אליאחי שחור מא נ׳ גרים תורביד עשרים גרים יהלש בסכנגבין דבשיי ויעשה ויקרא כסכנגבין כעור עם סקמוניא ולא תפליג בעשיית גרגרי אל שנבאר אבל תקנה כל כן שיתמיד למנוא בו קלות ואם חרני רוע מזג וחום חזק בו ואחר הנקוי תפנה להרטיב ולקרר ביניקות ורוטב · ולפעמים יצטרך שיוצק עליהם ביום וצאות והצוק על ראשם בבשול הביצים והראש ויהלוב עליו הדולב ירוחה עליו החטאה ותהיה כנגין הדרטבה הדם הקריר אלא שלא תמצא רפואות חזקות אלא ונקהה הם עמהם קטוטילא · ולפעמים יצטרך ליתני למקה דיאוקרין והשקהו עם מי רמון מתוק ללהלה או עם תהן פרנש להקר או עם מי השקדים ותעשה יציקות מן המים שיבושל בהם מפאריך לירטן אף היותר נכון שהמ בו מעט מקבוטילא · והולב על הראש והולב והמנעי הם מעולים מאד · ואם תעשה היציקות והמשיחות המלחלחות והשמנים השתדל בהם שייטך אחריהם ל כל פנים במה שמיישן כן היציקות והשמנים הכרדים ובייחוד שכן תורת והשקהו במשקים מאותן המשכה כמי השעורים ולא תשקהו מה שהולך בשמש מגנבין הוא שיש בו דקדוק וגנב וחתוך וכל עוד שתראה הבנ תחקון והעלה שלא יעלו אל הראש אדים כמקם מהמשי ויאני שישתו בגימום שרש שוטר מרבויי הוני ושה כרמה לבנה והיא הנקרא פאשרא כי היא מועלת מבנה כל יום משקל ואם לא יוכלו לשתותה תערבה לחן במאכלו ויתערבו לפני העלה כי שיתבשיש כמנו ויראגו וו והקשור ידיהם ושוקיהם תמיד שיכבגו האדם תמיד למטה · ואם יפחד שימנעו בעצבם יקשרו קשירה חזקה והכניסם במסגר ובלוב ותתלם בתליות גבוהות מה מהבריעות הנקרא

גרגטליין׳ והנה שיהיה כחונם רטוב בכל ענין אלא שה
שים עם להוחם אין ראוי שיהיה במה שנדרש מזיכות כ
כנו אטודום ובירצא בהם כי זה מזיק להם מאד ולא יתנו
בה שיעיד השתן מאד כי זה יזיקם ׳ ושאר רפואתם כמה
שראוי שיתפרו ויזכרו והוא רפואת בלאנבוניא ונזכירהו כ
בשער שלה ׳ וכשירד הליום אין הרוק שישתו היין
רב הגוג כי זה ירטיבם ויזיקם ׳

פרק ט

במלאנבוניא ׳ יאמר מלאנבוניא לשנוי המחשבות והסברא מ

מהטבע הטבעי ואל הפחד והשחור והרע בשכל כמו ט
שחורי ישבים רוח המוח מבפנים ותפחידהו בחשיכה כמו
שיפחיד החשך החיצון וגם כי כמו הקור והיובש
בנגד לרוח כחליש אותו בנגד שכנג החום והלחות כמנג ה
היין נאות לרוח ומחזקו ׳ ואם תתרכב בלאנבוניא עם
קצות נפש וקפיצה ומריבה תעתק ותשוב מניא ׳ ואמנם
יאמר מלאנבוניא לכח שיהיה חדושו משחורה בלתי שרופה
ומכת מלאנבוניא אמנם תהיה במוח עצמו ואם מחוץ
המוח ׳ ואותה שהיא במוח עצמו אם שתהיה מרוע מזג קר
ויבש בלי ליחה כבבודה עצם המוח ומזג הרוח אשר בו
נטה לחושך ואם שתהיה עם ליחה ׳ ואותה שהיא עם
ליחה אם שתהיה הליחה בעורקים הולכת אליהם ממקומו
אחרים ומשתנה בהם אל השחורה בשריפה כה שיש בו
או שתעכריה והוא ברוב ׳ או שתהיה הליחה נבלעת בתוך
גרם המוח ותזיק למוח באיכותה ועצמותה ותשתפך במ
נגודים ׳ ולפעמים תהיה הנעתקה כהתפעה ואותה שתהיה
מכחה הדין בין המוח בשתוף דבר אחר יעלה מממנו אל המ
המוח ליחות או אדים מחשיכים או שיהיה זה הדבר כגוף כ
כלו אם ישלוט עליו מזג שחורי או הטחול אם תעצר בו
השחורה ולא יוכל לנקותה או שיראה ולא יוכל למשוך ה
השחורה מן הדם ׳ או שכבר נתחדשה בו בורסא או שלא
נתחדשה אבל פגע אחר או לסבת הרוק חום הכבד ׳ ואם
שיהיה הדבר והוא בעצלי הבטן הנקרא מראק כי
כשישתרגו בו מותרות מהמזון ומאדי הבעים או שנשרפו
להוליהם ונשתנו לבין השחורה ויחדשו בורסא או שלא
יחדשו ויעלו מהם אדי מחשיכים אל הראש ויקרא זה נפח
מראקי ומלאנבוניא או מלאנבוניא מראקית ׳ ולפעמים
רבות יעלו בבורסות שער הכבד ותשרוף דם עצלי הבטן
הנקרא מראק והוא אשר ישימרו באלינוס סבה
במלאנבוניא המראקית ׳ והיא מלקהלאם יראה שבבטן
הרוק חום הכבד והביצי ׳ ואנשים אחרים ישיבו הסבה
בהתחסיבה הנופלה במסריקס ואם לא תהיה בורסא
והביא ראיה כי שישים הסבה בה החסיבה הנופלת
במסריקס כי כוונם לא יעבור אל העורקים ויקרה לו
תחור ׳ והביא ראיה כי שאבר שזה במורסא באורך העצר
המאכל בו בא בענינו וברוב לא היה המורסא הזאת חבה
שלא יהיה שם קרחת ולא צבא ולא קיא בזמנו ולפעמים
יהיה סבת הולדו הוא בחוץ המוח והתחלת הולדו הוא
במוח כמו שאם יהיה באצטומ׳ מורסא חמה שישרוף
במזיו לחוות המוח או שיהיה ברחם או בשאר האברים
המשותפים לראש ואותו שיהיה במקור ויובש בלי ליחה וס

וסבתו רוע מזג בלב שחורי בליחה או בלי ליחה ישתתף
בו המוח כי הרוח הנפשי מתנב׳ ברוח החיוני ומעצמיותו
ויפסיד מזגו ונפסד השחורי כמו המוח
וישתנה אל השחוריות וגם יהיה לסבות אחרות במקריות
המפשטות לא מן הלב לבדו וגם כי אי אפשר שיהיה בלי ש
שתוף מן הלב אבל עד שיהיה הגדולה שבסבות מן הלב
הלכן אי אפשר כבלי שיתחבר רפואת הלב עם רפואת המוח
בחולי זה ׳ ודע כי דם הלב אם יהיה בהיר ודק ודך נופל
יעמד כנגד הפסד המוח ויתקנהו כי אין בפליאה אם יהיה
התחלת זה ברוב העניינים מן הלב וגם שיעורין הקבע
אעלה הזאת במוח כי אינו רחוק שמזג הלב כבר יהיה
נפסד תחלה וימשך אחריו המוח או שיהיה המוח כבר
נפסד מזגו וימשך אחריו הלב ויפסד מזג הרוח אשר
בלב וישתוכם ויפסיד מה שיעבור ממנו אל המוח העוזר
למוח להפסדו ׳ וגם יקרה באחרית החליים בעלי ליחה
וכל שכן בליחה חדה המלאנבוניא ויהיה אות מות ואו
יקרה לאדם ההוא שיומר והמות והמתים כאד
ובכלל הנה השחורה תוליד ותרבה פעם בסבת האבר
הפועל למזון והוא הכבד אם ישרוף הדם או יחליש
ברחות הכוחר השחורי והוא הטחול ׳ ופעם בסבת האבר
אשר הוא נרחיק לשחורה והוא הטחול אם יחליש מטעני דב
דברים אחד מהם מסיבת שמרי הדם ודרדריותו ואפריותו
מן הכבד והאחר דחיית מותר מה שימשך אליו ממנה אל
המרה אשר לו ׳ וגם תוליד השחורה באבר אחר אם
בסבת חוזק שריפתו למזגו או בסבת לאותו כדורית מ
מותר בזונו ויודך הדק שבו ויעצר העב שבו ויהיה שחור
או בסבת חוזק קרורו ומזגו לבוה שיגיע אליו ׳ וגם תהיה
הסבה להולדה המזוגנת המולידים השחורה ׳
והנה חשבו קצת הרופאים שהמלאנבוניא אמנם תפול כיצ
מצד השד ׳ ואנחנו לא נחוש אחרי ידיעתנו המלאכת
הרפואה אם זה יפול מן השד או לא אחרי אשר נאמר כי
אם תפול מן השד הנה יקרה שישתנה המזג אל השחורה ות
ותהיה סבתו היותר קרובה השחורה ואחר כן תהיה סבת ה
השחורה הזאת שד או זולת שד ׳ ומהסבות הגדולות
החזקות להוליד המלאנבוניא הפלגת הדאגה והפחד וראוי
שתדע כי השחורה הפועלת מלאנבוניא אמנם תהיה או
שחורה טבעית או לבנה אם תשתנה אל השחורה שיתעב׳
בשריפה פחותה ואמנם עזה על דרך הטעם והפלא ואמנם
הדם ישתנה כבשול כבלי שריפה חזקה ׳ ואמנם המרה
האדומה אם יגיע השריפה בה לתכלית תעשה מניא ולא
תקצר ידה מעשות מלאנבוניא ׳ וכל אחד ממיני השחורה
אם יפול במוח ומגולה הנזכרת יעשה מלאנבוניא אך
קצתם יפעלו עם המלאנבוניא מניא ׳ והיותר בטוח
שממיני מלאנבוניא מה שיהיה כעכירות הדם
ומה שיהיה עמה שמחה ׳׳ ופעמים
רבות תתך המלאנבוניא בשחורים ובמיליות ויתמעט הולד
העלה הזאת באנשים הלבנים והשמנים ותרבה באדמונים
המצומקים והדלים ׳ ותרבה הולדה כמו שיהיה לבו חם
מאד ומוחו רטוב ויהיה חום לבו מוליך השחורה בו ולחו׳
מוחו מקבל רשם מה שיוליד מלבו ׳ והיותר מעותדים
אליה הם

העלנים החדים הקלים הדים והבונים השריים נגובי הלשון והמבישים בלי עפעוף והיותר חזקים באודם הפנים · והארכונים היותר כעולקים וכל שכן אם יהיה בחוזים השער השחור העב הרחבים עורקיהם העבי השפה כי אלו האותות הם אותות חום הלב · וקצתם אותות לחות המוח · ופעמים רבות יהיה בראה מבעלי ליחה לבנה · והעלה תמצא יקרה לאנשים מאד ולנשים פחות · ותרבה בזקנים ובישישים ותבוא בסתו ותרבה בקיץ ובחורף ותתעורר פעמים רבות באביבים כן כי האביב בבלבול וליחות כבלבול הדם כהתערבם בו ולפעמים יהיה התעוררותה בהקצים כמה שיתעורר השחורה ויבלבל גם כן · המעותדים אל המלאנגוניא ישובו אליה במהרה אם ימצאם פחד או יגון או תעורה או העבר הלות דם הנהוגה או קיא שחורי או זולת זה

אותות

מינית · אבנם אותות התחלת מלאנגוניא היא מחשבה רעה ופחד וארבת המריבה בלי סבה ומהירות כעס ואהבת ההתבודדות ורפרוף חום וצלצול והמיה וכל שכן במלאנגוניא המראקיית וכשתקבע אז הפחד ורוע המחשבה הדגין והשכבון והצער ותנועות הדבור וקושי לתאוה בשביל רוע הרוח ובני הפחד כדבר שהוא או שאינו ורוב פחדו מבה שאין לו לפחד כבנו בפי הפגע והנה המינים האלה בלתי נגדרים קצתם יפחדו שהשמים יפלו עליהם וקצתם יפחדו שיבלעם הארץ · וקצתם מהשדים · וקצתם יפחדו מהשלטון · וקצתם יראו מהגנבים · וקצתם נראה להם שיכנס עליהם הארי · ולפעמים יהיה לדברים שעברו כבר הושם בזה · ועם כל זה ידמו ענינים שהיו בין עיניהם ואינם אמת · ולפעמים ידמו בעצמם שהם כלים או אריות או עופות או קצת כב מכלי המלאכות · ועוד יש מהם שיצחק וכל שכן אותו שהמלאנגוניא שלו היא דמית כי הוא ידמה דבר ישבחהו ויגילהו · ויש מהם שיבכה וכל שכן אותו שהמלאנגוניא שלו היא שחורית אמתית · ויש מהם שיתאוו המות ומהם שימאסוהו · ואותות אותה שהיא במוח לבד הפלגת המחשבה והתמדת הערבוב השחוריי ועיון תמידי אל דבר אחד או אל הארץ · ויהיה קליו מראה הראש והפנים והעין ושחרות שער הראש ועביו והקרבות במחשבה והעורה והקרית לשכבו וביוצא בהם והחלאים המוחיים שיגברו ושלא יהיו האותות אשר נזכרים לאברים המשותפים למוח פב מגיעים ולא יראה התועלת אם ידמה האבר ההוא ויגיעה ושיהיו המקרים גדולים מאד · ואמנם ההוה בשתוף הגוף כלו הוא שחרות מראה הגוף ועביו ושער בה שיהיה מת מתנקה מהטחול והאצטומכא · ומה שיהיה מתנקה מהקפים ועונות בין השתן או הגיד ומחות שער הגוף וחזק שחרות והקרבות עשית ובזונות הרעים השחוריים מכה שידעת בספר השני · והחלאים המשאירים אחריהם המלאנגוניא הם כמו הקדחות הנושנות והמעורבבות · ואותות אותה שהיא מן הטחול רוב התאוה למזון בשפיכת השחורה אל האצטומכא · ועם מעוט העכול בשביל קור הבטן והבטן קרקורים והגשיות הבאים בצד שמאל ונפח הטחול והיא פב מכה שלא יפרד ממים ומירוק הבטן והנפח · ולפעמים יהיה עמה קדחת רביעית ולפעמים יהיה טבע והתעצות רק וקושי התאוה חזק בשביל הנפח · ולפעמים יחייב קרחה השחורה כאב · ומה שיהיה כהאצטומכא הנה אותות מציאות אותות שרשית האצטומכא הגזברים במקור הלחי ה האצטומכא ותוספת העלה עם קבסא ומלוי ובעת העכול ויש רבים שיתעוררו להם כאבים בעת האכילה ואחר ישקט בעת העכול ואם תהי חבה יהיה עליה והשלשה בבטן וביציאה ובצבא · ורוב אותם שיש בהם מלאנגוניא הנה הם בעלי טחול · ואותות המראקיית מבי שהוא בבטן מכבד הבטן ומשיכתו למעלה והמבן קיא שוקד ורוק נגע והפכר עכול ונשא החברין הוא רוע ורוק רטוב והקרקרים ויציאת רוח והתלהבות ושיכנסו כאב באצטומכא או בבקרב המתנים וכל שכן אחר המאכל עד שיתעכל במלאכה · ולפעמים יקיא ויצלוט לבנה מרירית · ולפעמים יצלוט החמוץ המסקה · ויקרו והמקרים האלו בעת לקיחת המאכל וגם אחריו בשעות · ותהיה יציאתו לבנה מרירית והל בטוב העכול ותרבה בחסרונו · ולפעמים תקריבם [illegible] בבראקאו שיהי עבות ויביצאחו [illegible] רב במראק לעלה והוסיף זאת העלה עם הקבסא ורוע העכול והגברי השחורה המגעת במלאנגוניא אם תהיה עם דם יהיה קה שמחה וצחוק ולא יתחייב מבנה הדגן והחזק · ואם היה עם לבנה תהיה עם עצלה ומעוט התנועה ובבהמה · ואם תהיה באדומה תהיה עם התגעשי רע והיזק השטות והיה כמו בניא · ואם תהיה עם שחורה מזוקקת הנה השטות תהיה בה יותר והשבה פחות אלא שאם יעירהו וקכי ויצאם דבר מאום שלא ישבחהו והשפעליה שיתכוין ברפואתה קודם שתקבע כי זה נקל מהסרתה קודם בשתקבע · והראוי על כל פנים שרשעהו בעליה והוא אותו ושישב בבקעות השדים ורטב אויר במשגעת [illegible] בהצנעה בעלי הריח · ובכלל ראוי שיהיה המזון בק הריח המבושם · ויקח המאכלות שהם טובי [illegible] המרשים מאד ויחרג לשתות נקבי נפו במנעת התאוה והמרחיק אחר המזון ויוצקו המים המשורשים על הצבי ה ונכשיל שהיה · ויש גם כמעט צבא אין היזק שישקוה [illegible] מים ויעשה החפיפה והבשמינה [illegible] בשער שבינה ה הבריאות ויהיה בוניף שרטבו יתירה כמנהג להם כמו יכלהך · וירחיק המטבל והדיעה החזקה וירחיק [illegible] ועדשים ובשר כליה ומרוב ויין עב והדש וכל מליח והי[illegible] זהר וכל חזק החמיציות והמברשות אבל ראוי שישקה היין והמתיק ובשתרצה לישנם עליך שתגמע על הראש ש השפאניר וקטשילא ואקחואן כי השינה הוא היותר גאה שברפאותם ויוסד במה שיקנה אותם מתקן מה שיחרד הפפאויר מהחזק ואמנם אם יהיה מלאנגוניא [illegible] נמרד קר או יבש יספיק שיעשה חמום הלב במכבות

ורפואת הבכך והתריאק ומתרידיטום וכיוצא בהן וירפא ה
הראש בכח שצוה ונזכר בשער הענין ׳ והחוקה
מכנת הקיה באחרית חולי אחד חד והקל רפואתו עד שה
שיוא תכוד בריקות׳ וגם כן כח שיהיה בליחה
שחורית שנקבעה בכוח רפואותיה בשלשה דברים
הראשון שכהם הריקת הליחה ולפעמים יהיה בחוקנים
ובקיא אלא כי שתהיה איצטומכתו חלושה כי אז לא
תקיאהו בעלה הזאת בלי ולא גם כבלאנכוניא והבראקים
נכבן׳ והשני שיעשה עם הריקה
הרטבה תביד בריקות השמנים והחמים
הסים בהם כמו השמנים האלה קמומילא ושבת ומליליוט
הרים שושן שלא התעבה הליחה בהתכה פשוטה שאין
רפין בה ולא התעבה בכח שירשיב ולא יתיך׳ ואם תהיה
ההרדה החזקה מאום עליך שתוסיף שוח ועלי לבר וה
פורנג עם הרטבה ולא תחוש בזה׳ ועשה המזונות
המולידים דם המשובח כמו הדג הרצראצי והבשרים הק
הקלים הנזכרים׳ ולפרקים היין הלבן ואמות זולת היושן
החזק׳ והשלישי שיעשה חזוק הלב אם ירגש בכוח קר כמ
במשכחים והחמים׳ ואם ירגש בכח נוטה לחום במשכחי
הקרים ואם יהיה החום חזק באר יעשה המשכחי הקרים
בלתי כמצלני הקור ויודע זה מן הדפק׳ ונתחיל בהתכתה
האת הגדולה׳ ונאמר אמנם הריקה שאם ראית העורקים
בלאם איך שיהיו או נמצאה הוא דבריית הקרן הסבהל גם
ראוי עליך על כל פנים להתחיל בהקזה אלא אם ימנע ח
חולשה חזקה או שתדע שהליחות הם מעטות והם בכוח
לבד ושחיובש גובר על הכוח׳ ועוד אם תקיז ותמצא דם
רקיק אל תעצרנו מיד כשתכל זה כי לפעמים רבות יקדם
כזה הרקיק הלבן ראוי שתרוחב נקב ההקזה שלא יורק
הרקיק ויעצר העב ויוסיף רוע׳ ותעיין באי זה בהצדדים
מהראש יותר כבד ואז תקיז הבאסליקא אשר מהצד ההוא
ולפעמים יצטרך להקיז הבאסליקא אם נמצאת האותות כי
בהלים וקודם הקזת עורק המצח כי אז יגיע יותר׳ ואחר
כן אם נמצאת הליחה שחורית באמת נוטה לקור אז תנקה
בגרגרים הלקוחים באפיתימי ואלואין ואליבורוס והתחיל
בבשול ואחר זה תנקה בתחלת הענין ברפואות קלות
שיבא בהם אפיתמי וקלולקונכדרא ואשקמוניא מעט וא
ואחר בבשול אפיתימי ואגאריק׳ ועוד אם זה לא יצליח
עשה בבטני הגיראש הגדולות׳ ואחר זה אם תצטרך אחר
זה לנקוי עשה האליבורוס עם פחד השמירה ואחריה ואבן
ראל זורד ואבן ארמיני והגרגרים הלקוחים מהם בלי פחד
ובלי שמירה׳ ופעמים רבות יועילם עשיית הסמנים
האלה הנזכרים במיץ החלב על ההתבורה ובמעט הנעה מ
מהרפואה׳ ואם לא יצליח תחזור תחלה ויהיה בכל שבוע
בנקה פעם בגרגרים דקים אמצעיים ויעשה פעם נקוי תפ
ופעם אחרת תעבור ותרקיק ויעשה בין זה וזה האטריפל
האפיתימוני׳ והנה נוסח האטריפל ואפיתימוני על התאר
הזה׳ יוקח אטריפל ג׳ זוזים ואפיתימי אז גירא חצי זוז

ובכל הרים יעוקה בחוזק כמיני הגירא הגדולות והגרגרים
הגדולים עד שתמצא שהעלה כבר סרה ותעשה גב׳ הקיא
וכל שכן אם תראה באצטומכה דבר יוסיף בעלה אם לא הת
היה האצטומכה הזקת התחלשה׳ וראוי שיהיה הקיא
במיטות שיבשל בהם פורגנ׳ ובזוביות וזרע צנון ויקח סה
סחיטת הצנון שיבנין בו אליבורו׳ ויעזוב ימים בקרקע עד
שיבשך בחוץ ותשקהו שנית בסכנגבין או יוקח מי הצנון או
הצנון עצמו שרוי בסכנגבין ויהיה שעור הסכנגבין שלש
אסתידין ושעור כחושתו אסתירא ותוסיף ותגרע כפי הכח
ואמנם אם תפחד מחולשת הכח הרחק האליבורום׳
ואחר שיקיא תבין בלב כמו שזכרנו פעמים רבות׳ וא
האטריפל האפיתימוני כנוסח בענין הזה׳ ואם תתירשן
העלה תעשה הקיא באליבור ותעשה הלעיסות והערערי
הידועים׳ ועשה ההרחות המבושמות והבכך והנגבר
והמשמים ולינגא אלואין׳ ואם תהיה הליחה נוטה לצרה
ארוכה תנקה בבשול תאפיתימי ובגרגרי האצטומטיקון ה
השוות וכמה שמנקה הארוכה השרופה ומה שנאמר בשער
שלה׳ והוסף בהרטבה והמניע מהחכמים אעפ׳ שאי אפשר
בלעדי קמומילא ומה שהוא בכוחה׳ וכשתעשה הריקות
אין דרך לעשות המוקסים על הראש׳ ומפני שבחו קצת
מהרופאים הקדמונים בכמו המקום הזה שיוקח בהזיאון
בכל יום בריקות נפש דבר מועט ויגבא בכל יום מן שכב
בושל בו אפסנתין נ׳ אוקיות או עשרה קיראטים מסחיטת
אפסנתין כשורם במים׳ וגם שבחו לנטוע בכל לילה חזבק
הזק וכל שכן הזבק אסקלישיק׳ אך אני מפחד מרעת
החזבק בעלה הזאת אלא אם תהיה על אבות בטחון שה
שהליחה נולדת כארוכה שרופה ושהיא חכה כי אז זה
הזומן כהדברים היותר מועילים וכל שכן האסקלישיק
והסכנגבין הלקוח בזומן אסקוטלא וכן הזומן שיושם
בו נערה או ארישטולוניאה׳ וגם יועיל הזומן אם יהיה
ואחולי בשתוף השתול ושהליחה היא בו׳ וראוי שתכבס
בה שיריה בהתרכבות השוות אשר יבא בהם קכפורא ומ
ובכך וגם שכן ואולש רב שיגבר כרשבות על יובש הק
הקכפורא והבכך ורדיה והבכך ושאר בעלי הריח הקרים ה
הרטובים וכל שכן נילופר׳ ואמנם אם תהיה הסבה
בסבלאנכוניא מורסא באצטומ׳ ובקרבים או כמו דם שרוף
תטינ זה בבה שיקרר הראש וירטיבהו ויחזקהו ושלא יקבל
בה שיחבל אליו מהלחו׳ ואם תהיה הסבה במראק ומצאת
רוחות וקיקורים וכיוצא בהם והנה יש במראק מורסא חם
הכה והרפאהו ותתיבהו בכה שראוי כפי האבור בשער ה
המורסות והחזק הראש והגבירהו בשכבים מחזקים
ומרטיבים׳ ותעשה קרני המציצה בשריעה שיתנקה הדם
ולא תתחמם בכבו הענין הזה כבכר אבל ראוי עליך
שתקריחהו אם מצאתו חם שורף הדם בתוכו וחזק הטחול
נשים על הבכן קרני המציצה ורפואת הטחול וכיוצא בה
בזה שלא ישלח הטחול הליחה אל הבות׳ ואם יהיה
והבכן קר

המזון נפרח ולא יהיה שם מורסא ולא התלהבות השקדם בה שיבושל בו האפסנתין וסחיטתו כפי מה שזכרנו ותצו׳ על אצטומכתו כיציקות הנזכרי׳ ותחבש אותה בתחבוש׳ הנזכרים ויעשה בהם זרע פרגנכסת וזרע רודא ושרש שו שושן ושגרת פרי כלומר באילן פרים ותחזיק התחבושות הנזכרים עליך זמן ארוך וכשתסירם תניח בוך טבול בכים ושמן או צמר כנופין או ספוג ויועיל התחבושת והורד׳ ע עליו ועל כח שהוא כין הכתפים והתחבושות אשר נזכרו ב בספר הקוח׳ ויועיל קרני המציצה בלי שריטה אלא אם יהיה שם מורסא או כאב שיכנע זה׳ ורבים יצטרכו להשקות בבלאנכוניא אבסאוש וזרע כרפס ובבק האנים ו ומשקים שיבושלו בהם הזרעים האלה ורודא ושבת׳ ולפעמים יצטרך לעשות גם זרע רודא ופנגנכסת ופעמי׳ רבות יצטרך לבלאנכוניא הבראקיה הנושנת להקיא ב בליבורים לבן׳ וראוי מאד זאת גם כן להקן הכבד שלא יולד מבנה השחורה׳ ופעמים רבות יועיל לבעלי בלאנכוניא בראקיות גם כן לעשות הדברים המקררים כדי שיהיו מרטיבים שינגדו ליובש השחורה ושהם יכנעו הלוד הרוחות והאדים המזיקים בעלייתם אל המוח והראש ואם יהיה התועלת בכך אינו תועלת אבתי כבטול ההולי א אך שתחקר אם יהיה כדשלב לא יולד מבנה השחורה ותחסר׳ ליחתה ולא תעלה אדים הליחה הנושאת גם כן ונקתה שי שישלוט עליה הטבע ויתקנה׳ ודע כי ההנהגה העבה הם המולידה הלבנה ולפעמים תעמוד כנגד השחורה וההנהגה המדקדקת בכה שתפעל בהשרפה בנקלות תזיק ולפעמים יעזרה׳ ולא יספיק קבול התועלת לקצתם בנקוי הלבנה ונקיא ובציאה כי זה אינו שנקוי הלבנה יועילהו אלא שה מהרכוי ולחיצת הליחות קצת בקצת יסור כהם׳ ואבכם התועלת בענין שתנקה השחורה׳ ודרך בלל רפואת בלאנכוניא שיצריך ברטיבה ועם זה לא תקצר ידך בנקוי השחורה וכל עוד שיפכר המאכל כבטני בעלי הבלאנכוניא תכינס לפלטו וכל שכן בעת שיהושד בח בהתרצות כמה כי אז ראוי שתקיאם בלי ספק והאכור ע עליהם שלא יאכלו עליו כאכל אחר ויעשו אז הבדיקות המחזקות פי האצטומכ׳ הנקרא גוראש בקר וישמרו שלא יב יכנסו למרחץ ומשכנים מאכל על מאכל שכבר נפסד׳ וראוי שתטריד בעלי בלאנכוניא בדברים אף שיהיו ויע ויעבדו לפניו כי שיתבייש בבטנו ויקרב לו וישכבו לבו ב ביין השוה והלבן המזגות מעט ויתעסק גם כן בשכיע המשכבים ואין דבר יותר מזיק לו כמרוד והדרה׳ ורבים וקבלו תועלת בבקרים יבואו אליהם או שיפחדו בדברים ו ויתעסקו בהם בלי כחשבה וירפאו כי המנות בקריהם עצ עצבם הם מרכושבת רפואה מעולה להם ואם היתה הסבה הגרה שנעצרה כב ות או טחורים או זולת זה אז תב תגירם׳ ואם יתחדש נפילת התאוה הנה העלה רעה ודגוב גובר׳ ואם יקרה בנופם שחינים מורה על כות קרובה וש שיהיה בגופו השחורה מתנועעת הנה הוא יותר מקבל הר הרפואה מאותו שלא יהיה שחורתו מתנועעת׳ ואותו שתהיה שחורתו מתנועעת הוא אותו שתחראה שחורתו בציאה ובקיא ובשתן או בבראה העור והבהק ועדשי הם הפנים הנקרא בלאף והשחינים והגרב והדליות והולי תם

הפיל והחולה כחשת תנה זה יהיה שהוא מקבלת להתבור מהרם׳ ואם יתראה בהם דבר כזה הנה זה אות טוב׳ ואם יקרה לקצתם בריצה אחר השלשול והנקוי כי הוא הותר נכון להם בזה בזולתם ליבשם׳ וראוי שתחזיקם בכמו פרשרים ותאכילם לחם הארוז בבלאב ומעט יין כמו ותשקם מים מזוגים ואחר יישנו וירחצו אחר השינה ויזונו בבשר יצעי׳

פרק י

בזעפה ונקרא בער׳ קטב וזה מין מבלאנכוניא׳ רוב מה שיקרה זה החולי ב בחודש שבט וישים האנשים בורחים מן האנשים ותהיה מאהבו שכונת המתים והקברות עם היות בונות יבהלם׳ ויהיה בציאת בעליו בלילה ויסתרו ויתחבאו ביום וכל זה מאהבתו ההתבודדות ורחוק מבני אדם ועם כל זה לא יתן ישקוט במקום אחד יותר על שעה אחת אבל ילך ויליך הו ושוב והליכות בתחלפות לא ידע אנה יפנה עם שמירה מ מבני אדם גם לפעמים לא יעברו קצתם בהעלמו כמה ומעוט הכמה למה שיראה וביט ועם כל זה יהיה בגלו והוסקט והזעיפה והדאגה והאבל יבדכתו וכן בעגבים והלשון מיבשאים ועל שוק בעליו שהמים לא יבריאו וסבתם הנסר ליחות שחורות ורוב הנגיעו הנלק׳ וירדו הליחות אליהם וכל שכן אם יהיו בהם ונבל׳ עם יבשלו ויגנפו רגליהם כאי זה דבר או בנשיכת כלב וזה זה מכה לרוב שפיכת הליחות אל שוקיו ויהיה סם שחינים ובהשארם על ענינ׳ ועל ענין סבותיהם לא ישו ויהיה הראות יבש לא ידבע ראותו ויהיה ראותו חלוש ושוקע וכל זה ליובש בזג עונו׳ ואבנם נקרא החולי הזה קטוב בבריחת בעליו בריחה בלי כדרך לה ובטבול הנה הליכותיו בתחלפות שלא ידע אנה יפנה כי יברח כמו יתראה אליו והנה הוא במעוט שמירתו וברותו הקוד נכון סבותו ישוב לצד אחר וכשיפנ׳ איש אחר יברח הל׳ לצד אחר והקטוב הוא חיה שהיא על פני המים בתנוע׳ עליהם תנועות בתחלפות בלי סדר ובכל שעה תסתכל והבריה מבי שיוכן לה ואחר הראה׳ ונאמר פעמים אחרות ולא תנוח׳ ואמרו שהוא חובר מן הסקאלי׳ ואמ׳ כי הוא הזאב אל אסבעאם ואל אסבאע והזהר הכה בם בנקיבנו שני המאברים הראשונים׳ וסבת העלה הזאת האדומה השרופה והשחורה רפואה זה בלאנכוניא בעצבה אם תהיה באדומה ושחורה שרופה וראוי שתבהר להקיזו עד שיצא בבטנו דם רב ויקרב לו להתעלף ויזונו במזונות המשובחים והמרטיבים הטובים וישקהו בין חלב שלשה ימים׳ ותהיה הנוקה הליחה בנירא ארכיגאנס ואחר הגרים לחם׳ ואחר תחזק לכבו אחר הדרקה כתריאק וכה שדומה לו ועם כל זה יורטב מאד וירצקו עליו יציקות בישנו שלא יתחבר חכום אותם הרפואות אשר אפשר בלעדיהם עם הנו תנועתו וגם צריך שתחזק לבו בכה שיחזקהו ויהיה מט ויישן שישתהו כמו והשלכת רפואתו השינה הרכה׳ ואם תשקהו לפעמים אופי או ישקום טבעו ונפסק מהסבה׳ ואם לא תצליח בו הרפואה תייסרנו

והבטיבנו ותכה ראשו ופניו וכזה קיקיו כי או יתרפא ואם ישוב תחזור החולה

פרק יא

בחשק וזה חולי בלבול דומה למלאנכוניא שזה שהאדם הביא לעצמו בהליט במחשבתו על מי שמצא חן בעיניו וישבו לו קצת הצורות והעטופים אשר להם ואחר זה יעזרוהו לזה תאותו או לא יעזרהו

אותותיו

שקיעת העינים ויבשו והעדר הדמעה אלא בעת הבכיון ותנועת תכופה ועפעפים צו׳ צוחקות כאלו יביט אל דבר ערב או שישמע ממרי שמחה או גילה ותהיה נשמתו רבת ההפסק והחזרה ותהיה רבת הקליה או שתשתנה ענינו לשמחה ולצחוק או אל היגון ובכי בעת שישמע חשק ושיר׳ וכל שכן בעת שיזכור הפרוד בים או בלותו ויהיו כל אבריו נמקים זולתי הע׳ העינים עם היותם שוקעים יהיה הכיור שלהם כבוד נו׳ גדולת העפעפים שמכבידים לתעורתו בעליית האדים ליד׳ האפו ולא יהיה לעטישתו סדר ויהיה דפקו דפק מתחלף בלי סדר כלל כדפק בעלי הדאגות וישתנה דפקו ונפשו בעת שיזכור החשוקה ביחוד ובעת שיפגעו פתאם ואפשר בזה לקבל בופת החשוק איזהו אם לא יודע בי הוא כי ידיעת החשוק אליו אחר מדרכי רפואתו והתחבול׳ בה שתזכור שמות רבי׳ פעמי׳ רבות ותהיה ידך על דפקו אם יתחלף חלוף גדול וישוב דומה לנפסק ואחר ישוב ותנסה זה פעמי׳ רבו׳ או תדע כי הוא זה שם החשוק וכו׳ ואחר תזכיר בזה התבנית והדרכי׳ והאותות והמשכן המקומות והיחס והעיירות והארצות ותגיע בהם אל שם החשוק ותשכור ותזכור ענין הדפק עד שאם ישתנה בעת זכרון דבר אחד פעמי׳ רבות תתקבץ מזה סגולות החשוק בין השם והארצות והתבנית ותדעהו ואנחנו כבר נסינו זה והועלנו לאור מה שיהיה העבודה על נכון והת׳ והתועלת׳ ואחר זה אם לא תמצא רפואה אלא הנתינה לחבר שניהם על דרך היתר התורה והדת תעשה וכו׳ והנה ראינו מי שחזר אל השלום והכח ושב אליו בשרו והוא כבר הגיע לצמוק ולדלות וסבל החליים הקשים הנושנים ו׳ הקדחות הארוכות בסבת חולשת הכח בחוזק החשק וכ׳ וכאשר הרגיש הגעת חשוקו בהגבול בה שהיה כן חזר לע׳ לענינו בזמן יותר קצר שלא יאבן בפלא׳ והרגנו זה שהטבע נשמע אל הכחשבות והרפואה הענין אם תביא ענינו זה לשריפת ליחה באותות אשר ידעת ותריקם ואחר תתעסק לישנם ולהרטיבם ולזונם במזוני הביכוס ותרחצם על הנאי ההרטבה תודיע ותפיל׳ בעריבות ונרדות ונפלאות ובכלל בענינים מטרידים כי הם אולי ישכחום בה שחשבו בו׳ והשתדל שיחשקו זולת החשוק ההוא כפי שהוא מותר בתורה׳ ואחר תפסיק מחשבתם מחשבי קודם שיקבע ואחר שישבה הראשון הם יהיה החושק באנשי הדעת הנה הוכוח והשענה הלה׳ ולהקלות בו וכמעשהו ולציור לו שבה שהיה בו כבר והוא בלבול סכל ובן כהשענת הנה זה יועיל מאד כי הדבור מועיל בכמו הענין הזה׳ וגם תשליט הזקנות אליו שתבא שתבאוסנת החשוק לו ותוכירנה מכמר ענינים מגונים והם והתפרסמה לו כמנו דברים ימחו דעתו והספרנה לו כמנו ב׳ גבלה רבה כי זה מצה שישקיעני באר ואעפ׳ שזה כבה יש שהוא הנכרת לאחרים ׳ ומצה שבועיל לזה שתספרנה הז׳ הזקנות הללו צורת החשוק ברכיונים בגונים ותדבקן א׳ אברי בנין ברסים בעורים וספורים נמאסים ואחבודנה זה ותבשלנה כמלים בו ויהיה זה בעשייתן כי הנשים הן מ׳ מכוכלות בזה יותר בין האנשים לבד הליצים כי יש להם ג׳ גם כן כזה אומנות לא יקצר כאומנה באומנות הזקנות׳ הל׳ הלכן אפשר להם שישתדלו שיתקלקל ויעתק אהבת החוש׳ לזול׳ זה החשוק כמותו׳ ואח יפציקו כלאבתם קוד׳ שתקבע האהבה השנית ׳ובהתרדות והגזרות קניית העלמות ורבוי המשגל עמהן כזה והתענג מזה ולשמוח עמהם׳ ויש אנ׳ אנשים שיסיר מהם החשק השמחה והשעשוע בהם׳ ויש מהם שיוסיף זה בחשקם ואמנם שיודע זה׳ ואמנם מיני הצידה ומיני הצחוק ומיני הכבוד המתחדש מצד הבלבים וכן מיני הנגונים הגדולים כל אלה יסירוהו ׳ ולפעמים יצטר׳ להגהיג אלו בהנהגות בעלי המלאנכוניא והביא הקיפ׳ שיגעו ליחותיהם הנזכרים במיני מראש הגדולות והדרכנו בכה שנזכר במורשכים וזה אם יעזקו בעשייתם ותשאר הנהגת נופם אל ענין תנועת אלו׳

המאמר החמישי

בחולים בחוליים שפגעיהם בפעולה התנועה חוקים׳

פרק א

בסבוב הראש הנקרא ב׳ בער׳ דואר׳ ובלשונם אשקוטומיא׳ סב׳

סבוב הראש הוא שידמה בעליו שהדברים סובבים עליו ו׳ ושמוחו וגופו יסוב ולא יתאמץ לעמוד אבל יפול ולרבים יקשה להם הקולות ויתעכבום׳ ויקרה לו שיפגע עצבן כמו מה שיקרה למי שיסוב בעצמו הרבה ושיהיה שלא י׳ יוכל לעמוד על רגליו ולא לשבת ולא יוכל לפתוח עיניו ו׳ זה כמה שיקרה לרוח במורדי׳ מוחו ובורידיו וכשריניו ב׳ כמו שיפגע עצבו מה שיקרהו לו בעת שיסוב סבוב ויצוף׳ והפרש בין סבוב הראש והכפיה שהסבוב יעמד בעליו זמן והכפיה תהיה פתאום ויפול בעליו ג׳ נפילה וישקוט ואמנם המבוכה הנקרא סדיר ובלשונם ורטיגו׳ הוא שהאדם אם יעמוד על רגליו יחשבו עיניו ובטעמו יובן לנפול׳ החזק בכמו דומה לכפיה אלא שהוא ל׳ לא יהיה עם בריצה כמו שיהיה הכפיה׳ והסבוב הזה יפול באדם מסבוב שהוא סבב עצבו ויסובו האדים זה והרוחות בו כמו שיסוב אופן הדיק הבלל׳ והסבב זמן וי׳ וישקוט ואחר שישקוט ישאר בה שיש בו מסבב זמן וכן ב׳ כשיסובב הרוח ירבה האדם שהדברים יסובבו כי סוף הוא א׳ אם יתחלף יחס חלקי הרוח לחלקי העולם המקיף בו מצד הרוח או יתחלף זה מצד העולם בהיות החושש בו והוא מ׳ סובב ויהיה לפי הנכחיות ואם יהגוע המרגיש יסוד העומדים נכחו כמו שאם יתנועע הכוח שיסוד העומדים נכחו׳ ולפעמים יהיה הסבוב הזה גם כן

ג ג

בן כהעין אל הדברים המסובבים   עד שהשקע והכונה
והיא המוחשה בנפש ולכן נאמר שהפעלים הרושיים ב
כלם תלוים בכלים גופים נפעלים בראשון שבהם
והראשון שבהם זהו הרוח המרגיש ויתבאר כן מכל מוחש תבנ׳
אחר הגרדה אם היה המוחש חזק כי כל מוחש אמנם יפעל
בכלי המרגיש תבונה שהוא כמוהו ואחר התקיים ותעמד
התבונה ההיא או תבטל בשעור קבול הכלי ונח המורגש
וכאשר זה בחזקה הטבעית׳   ובעל זכן שיהיה הגוף יותר
חלוש יהיה ההפעלות הזה בו יותר חזק כבר שיש בחולי כי
יגיע החולי בזה התנועה נמרצת דחוקה עד שהם יסובבו
בפרוחה שבתנועות כי הם ישרכו בתנועה שהיא בעסק
ומורח חזק   שיתאפקו ויבינו עצמם לתנועה בשביל
חולשתם ויקרת לרוחם היזק והפעליה העניע׳   ולפעמים
יהיה הסבוב בסבות נוטות אם נמצאות יתה בעצם המוח
מהניעו בו ואם מאדים שהם בעורקים אשר בו ובעצבים
ואם מליחות נעצרות בו מכל מין   ויעלו אדים בתנועת
מקומה או חום בועט ובשיתנועעו אותם האדים יתנועע
בתנועתם הרוח הנפשי אשר יתבאר ויתברר באותם הע
העורקים   ואחרונות בעצם המוח׳ ואחר יפרד בעצבים
אל הנקף׳   ואמנם מסבת רוב אדים שנעצרו בו עולים
אליו ממקומות אחרים ואחר יגודו בו הנשארים כחולי דם
פקרים או חולי קר ורוח רוחות נאות יגיעם הבת המבשל
והמוליך׳   ולא יהיה להגיעת אדים במוח אך לרוע במג
בתוקף פתאום יתחייב ממנו התעוררות תנועה בתנועת
ברוח ולא לבגיע שרביי יתעורבו בו כאשר או זולתו כמו שי
שיקרה זה בתנועה המתחלפת המתחברת בבים ואם ב
כשיתחברו׳ ולפעמים יהיה במגיע הרוח בחוץ כמו הכאת
הראש והכרית עצבית המנות עד שילחץ המוח והרוח הש
השוכן בו וימשכו אחריו תנועות בתחלתם מסבות גליות
כמו שיתחדש כבים בעת שיפול דבר כבד עליהם או גם
נפילת דבר בכובד על הגבות שיסובב גליותו   וכמו
גליות זה הוא באויר ובגרם האוירי יותר נבין   אך שלא
יורגש׳   ולפעמים יהיה באדים עולים אל המוח בעת
עליהם ואעפי שלא יהיו גדולים בגרם המוח ולא יהיו גע
נעצרים בו בקודם ובעלותם יגיעם ויהיה עליהם אליו אם
במעברי העצבים ויהיה בהאצטומכא והכורה   אך במצוע
האצטומ׳ והמסקה והרחם והמסך   אם יבואם חליים
ויתנועעו הלחות אשר יש בהם ורוב זה יהיה בהאצטומ׳
ואחריו בחורים המקבל המותרות או בורידים השריינים
אם השוקעים ואם הנראים הגדולים׳ וחמר ההוא יהיה אם
ארוכה או לבנה׳ והסבוב הלבני דומה לכפייה׳ ופעמים
רבו יהיה השתוף הכבכב והמקרבב לא כמנו ליוהה מנעת
אבל בשביל בחק באיכותו יגיע אל המוח ויוריש הערבוב
והסבוב כמו שיקרה בעת הרעב וריקות נפש לקצת אנשי
וכל שכן לבו שלא יסבול הרעב כי פי האצטומ׳ יקבל היזק
וישתתף בו המוח׳   ולפעמים יהיה הסבוב והערבוב על
דרך הגבול   והסבוב התכוף וכל שכן בזקנים כבשר
שתוק׳ וכן הסבוב המתחדש באחרית האברים הנקר בדרך
דבק לאבר׳   ולפעמים יתחיד הסבוב באב ראש שיקרה
לפעמים יוחך כאב הראש בסבוב הראש שיקרה

אותותיו

אמנם ההורה בסבוב האדם
בעצמו   או כהבוגיל אל
הדברים המסובבים   או
הבעקים הנה זהו ידוע בעצמו   וכן מה שיהיה בהבנה
ונפילת׳ ואמנם מה שיהיה מהעצר אדים קרובים במוח או
עצלולי ב עצ׳ המוח או תהיה העלה המידית ובלתי נמשך
אחר חולי בקצת האברים ובלתי מתעוררת עם הבלי
שוקעת עם הריקות ושקרובה באבי הראש ועצל הע׳
ומובד בראש וימצא כחושך בראות תמיד וימצא כחושם
קיצר יד אמי בטעם ובריח׳   וימצא כגידים הפריונים
המקרסים דפיקה חזקה וימצא כובד בשמע׳ ואם יהיה
הליחה אשר במוח או בזולתו אשר יתעוררו מבנה האדים
לבניית יהיה כובד ורוב שינה ואותות הלבנה הנוסדים ב
בכוליים׳   ואם תהיה ארוכה יהיה בו העירה והחלומו
בלי רוב כובד ורוב שינה ובובד   והמוזן
ברעובוזת זהבוית׳ ואם ההיה דם יהיו העורקים נפוחים
ותפנים והראש והעין אדומים וחמים ויהיה שם כובד ה
ושינה ויגיעה ודפיקה׳   ואם תהיה שחורה יהיה כמו
בקורה ותעורה ורדפת רקיעים ושעירות שחורים ועקן ה
והדמיונה נפסדת ושאר האותות הנוסדים׳   ואמנם מ
סבתו מהאצטומ׳   יהיה עם בטול מתאוה   או מכ
בה והמכו בעטל ודפיקת לב ומתרגות בשינה והראמ׳
האצטומ׳ וכאב יובל אל מקום המוח ואבצלקו   ואם
רחוק שלא יובל אל כמגדרו   והתחלפות ענין הכאב
פעם ושוקט   ופעם יגיע כפי המלוי והריקות ויהיה כמו
קבסא קדימה וימצא גם כאב באצטומ׳ ונפח בצדדי הח
בדרך השתוף בעצבים ונמצא לפניו   ובעת ההיה
באחוריתו כאב אחורי הקדקד אצל צמיחת הזנב המסך ב
ובצדדי העורף׳   ואם יהיה בהרחם יקרישהו מעקיתו
והעצר ידע ונדות או בורסות בו׳   וכן אם יהיה מהמסך
ואם יהיה התחלה בהאברים כלם או מהמקור והבמעיו
הבוזן וההוא הכבד או כן מבוע הרוח ההוא הלב הנה יהי
עברו בעורקים ובשריינים העצומים בהם אם איתם שום
אחורי האזנים או אותם שהם בעורף׳ ואותות זה שיה׳
עם הדפיקה חזקה ותכופה בהעורקים אשר אחורי הא׳
ואעפ׳ שלא ימצא כאב ויחשב בו כבואר ואפריון ולא בנאר
העצבים׳   ואם תראה השריינים החיצונים מתוחים אצל
העורף ויהיה אם תמנע הדפיקה בידך או בקשורה הולך
או בעצרת או שירטו בדברים הקובצים הנובים או ל׳
יכנע הרע שהתעבר בהם ואם לא דנה הוא כאחרים ו׳
אם הכשכוה באחרונה׳   ואם לא המצאת הנה הו׳
בשוקעים׳ ואמנם אותו שיהיה ברוע כאב מתהלך הרו׳
בקלות הראש והעמד והמכות הנוזרות ונפילת קר או ח׳
בפתח ברזן או כהמאבלים המקררים והמתכבים מהו׳
וימשך אחריהם הסבוב׳ ובעל הסבוב והמבכה הנגר׳
בערבו כדר לא יקבל תועלת בשתיית היין ויקבל תועל׳
בשתיית המים׳   ודע כי הסבוב והסדר אם ארכו הנ׳
העלה קרה ואותות הגבול נראים   הנו׳
זה   אמנם ההוראה מסבוב האדם בעצמו הבינותו אל
המסובבים או בהשקיפו

מסכת נבוה הנה ירפא בהשקט זה ובמנוחה ובשינה אם לא ישקוט בזה ויקח הדברים הקובצים החמוצים וישבר בהם כתוכם ראוי להם · ואמנם תהיה בהם או ליחות נעצרת בגוף אז ירפא בהקזת מהם צליקא ואחרי העורק אשר אחורי האזנים כי זאת הרפואה היא התועלת היותר מ מעולה לכל מיני הסבוב החמורי · ולפעמים תכוהו פר ביחוד וכל שכן באותו שיהיה סבתו עלית האדים בתנוף ב באי זה דרך שיעלו וגם יועיל קרני המציצה על הראש ועל נקרת העורף ואם יהיו עם הדם ליחות מתחלפות אם שי שיהיה כבאם ליחות בלי דם אז תמהר לנקות בנרגרי נר נראש או בשרת אלואן אם יהיו הליחות חמות או בשול המראבולנש או בשול האפיתימי ונרגרי אצטומטיקון אם הוא במתחלפות · ואחר הריקות תעשה חוקן בבי מנוריאה וקלוקינטידא · ואחר יעשה שישות על הראש ונקרת העורף · ואחר תפנה אל הערעורים והנקבים והתרחות אשר בהם מסך וקסטור ושונז ונזר נגוש · ובשתתעורר המונה תעזר בתפיפת הקצות והמלים · ואם יהיה הסבה בתוא צנוב הליחות שבה אז יעשה הקיא במה שכבר נתבאר בו שבת ונענן ויושם בו ם גלה ודבש כורף ושאר הבקיאים השרים · ואחר תנקהו במנגים הבקיאים קנואש אם יהיה הכח חזק או נרגרי נר נראש ושרת אלואן אם יהיה הכח פחות חזק · ודע כי הליחות אם יהיו כרוה פשוטה אז בבשול מיראבולנש ע עם טוב נרא ותדע זה בהוראות הנזכרות בשער הזה וב ובשער האצטומכא · ואם יהיה הסבה בזה אבר אחר הרפ הרפאהו במה שראוי לו והחזק הראש בהתחלתו בשמן ורד עם מעט שמן קנובולא ואחר שיקבע בשמן קנומולא בנקודי · ואם ידעת שהליחות בראש לבדו אז תעשה קרני המציצה על הראש ונקרת העורף ותקיז העורקים א אשר אחורי האזנים או תעשה המשקים והערעורים וה והציקות והתרחות והעטושים והשאיפות הנזכרים וב ימוצא בהם כפי הליחות וכפי מה שידעת בכללים · ואם יהיה הסבה רוע מזג מתחלף ראוי שתדע סבתו ומתהגד במה שתדע וירפא בהפך שישתוה מזג מבעי · ואם תהיה הסבה הכאה או נפילה תרפאם תחלה במה שנאמר בם במקומם · ואם יבריא וישאר הסבוב הרפא הסבוב במה שנאמר · וראוי שירחיק בעל סבוב הראש מלהביט לכל דבר סובב בסבוב מהרה · וירחיק מהשקיף המגדלים והנהרות והגבעות והנגות הנבוהות · ואמנם סבוב הראש והנופלים · והוא בסבה ריקות האצטומכא ישקטהו לקיחת לחם טבול בעסיסי פירות הקרישים והקובצים וגם ובציהם וכל שכן הבוסר

פרק ב

בלוי והוא בינידק ב בערבי · והוא רטפא בלע ובלשונם

אפלפיטאסו יקרה זה בגוף כצד הדשם מבלי הרצון ועולה אח בעצלים והעורקים והוא ענין בגיעה יסתחו אליהם ה העורקים וירבה הנחוק והפתוק הם בדליר ואסטוליאר לרוב הרוחות והאדים ויתאדמו בו הפנים והעין ויצטרך להפתח הליחות עמם · ואם ירבה זה באדם פורה על בלוי וראוי שתנוקה הליחה הדמית והאדמית ויקח הם

הטים האדים כי זה מכה שיסקשהו מיד במה שמפסיד מ מיהרותח · ויש לאקורי סגולה להסיר אם ילעס או ילעט וישתה ואולי זה במה שמתיך הרוחות ומריתיהם וכן התמכרי בבוביה ואמנם חמה ירפאו בעליו בקשירת הי היד על העורק אל מבואי כלום והגדילו עד שיקרה לאדם כעליף ואולי זה במה שיורד כהרוח העולה אל המוח בנמשא בבר שולם על הליהות בהתכה ויש בו סכנת וראוי שלא תעצור היד על העורק ההוא בשיעור שלא יוכל הא

פרק ג

האדם שיחזיק עמו הבריטה בבאבום ונקרא החונק וב ונקרא בערבי אל ניזלגן ואל גאתום ובלטי נ

אינקובו הבאבום הוא חולי שיחוש האדם בו בעת ביאתו בשינה רעיון כובד נופל עליו ויעשהו ויתצר נפשו ויפסק קולו ותנועתו ויחשוב שיחנק בעבור סתימת הנקבים וב ובסיסור כמעט יעור בפתע פתאום והוא הקרבה לאחד מ משלשה חליים או לשתוק או לכפיה או לכבוא ודת אם ה יהיה מליחות להוציא ולא יהיה כסבות אחרות בלתי לח ליחות · אך סבתו ברוב אדו כזוק עב דמיי או לבניי או שחוריי ויעלה אל המוח פתאום בעת בנוחת הגיעת ת היקיצה הכח ומתיך האדים ותתחדש כל ליחה כמראה נאו ואותות כל ליחה נגלים בכללים הקודמים · ולפעמים יהיה מקור חזק ימצא האדם פתאום בעת השינה ויעסוהו וי ויסתום נקביו ויקבצהו וידומה כמעט אותן הדפינות בע בעצמם ולא יהיה זה אלא לחלשה גם כן כסבות לחום או לרוע מזג בו ·

הרפואה

רפואתו הקזה ושלשול במה שיוציא כל ליחה ואם יהיו הליחות רבות עבות יק יקבל תועלת במשלשל הזה אשר נגידהו · יוקח אליבורוס וגם עם שליש זה סקמוניא ורביע זה כשר קו קולוקינטידא ושני דנאקים אניסון אם יהיה הכח חזק ואם לא יקח נרגרי לאפרש לאוזלי או נרגרי אצטומאטיקון אם אפיתימוני או בבמני נראש הגדולים ונירא קשואי וחמור נ ונירא רופוש ביחוד · ואחר תחזק הראש במה שידעת בכללים · וכמה שיקבל תועלת בו שתיית נרגרי פאוניא ישים רצופים · ואם תהיה הסבה קור בעצם בראש ויעשה רושם בו הדשון הזה אז ראוי שישים השמנים החמים המחממים והקובצים והתחבושות המעורבים וזולת זה וגו וראוי שלא נצריך לדבר בזה כי כבר קדם מה שרצוננו בו

פרק ד

בכפיה ונקרא בער׳ אל צראע ובלשונם אפ אפיליפסיא · הכפית

היא עלה מונעת האברים הנפשיים בפעולות ההרגש והת והתנועה והתיצבו מניעה בלתי שלמה וזה לסתימה נופל ברוב מבריצה בלתית והקרה בפנע ימצא הבחור המוקדם כן המוח ותחדש סתימה בלתי שלימה ותמנע עבור כח ה החוש בהם באברים מעברה שלמה מבלי שיפסק בכלליות ותמנע מהתאפק לעמוד ולא יוכל האדם להשאר עמד נצ נצב ועומד על רגליו כי כל בריצה במו שבארתי תהיה אם מבלי אם מורכב אם קבריצה בסבה מזקת וכן הכפיה אלא

שהיא לא תהיה כולכש   כי הכפיה תהיה פתאם והבריצה
הדבקות לא תהיה פתאם והתנבות לא יגיע הענין כולכשו ש
שיב: רק הרבה כי יאבד הגוף קודם   ויעתה כשאר שסבת
הכפיה אם בכויצת הבוח לדחיית דבר מזיק אם אדים או א
איכות עוקצת או לחות רקות העצם׳   ואם ליחה
כחדשת סתימה ונבדע׳ בלתי שליכה בצורדי המות ושרשי
צמיחות העצבים׳   ולפעמים יהיה זה כן הליחה להגיעת
בליות נגפלת כליחות ולחת יהיה כחום כוגלת בבה שיפול׳ ם
כהשתיכה   לא יעבר גם כח החוש והתנועה הדעסרה הם
הטבעית ובבה שלא נשלם לסתום   יעבר בהם דבר כש
כשיקר בה ולא יעדרו האברים   החוש וכח התנועה כש
בשלבות׳   ואם לרוח עבה תעצר בבעברי הבוח כפי
כה שיראהו גדול הפילוסופים ארסטו ויראה שהאת אחת
בסבות הכפיה   ואם יהיה עם ליחה סותבת הנה הבוח
עם זה גם כן יקרן לדחות המזיק כמו מה שיקרה לאצטומ׳
בהפוקה והמין קיא הנקרא אבולקאר׳   וכמו כה שיקרה
בהרשרוף אם יהיה הקבוץ והעסוי לגמרי בדחיית האברי
כה שידחוהו׳   ושיקרן הבוח יתהלכו תנועותיו
ויסמך אחריו כויצת העצבים שבפנים ותלחם והתחלפות
תנועותיהם   ואמנם המתלקחת הוא אם שיפול לדחיית
הליחה או להתכת הרוח או לדחיית המזיק׳   ואמנם
הכויצה והירידה אל האברים אשר יתחברו בכפיה וסבה
שהליחה המכבה הבוח או המזיק אשר ישיגהו   ישית הע
העצבים גם כן ויהיה ענינם ענין אחד וזה לעלות שלבת
המשכם אחרי עצם הבוח והולם בבה שיזוק בו והבלאם מ
מהליחות הגדחות אליהם בהתחלתם ונוקי יחבם ונכוסר
ארבם׳   ואמנם הכפיה תלך בדרך הכויצה לא בדרך
הרפיון   ויעשה התקבצות כן הבוח וכויצה ולא יעשה רפ
רפיון והתפשטות   כי הבוח בזה ישתדל לדחות דבר בע
בעצבו והדחות אמנם תשלם ותאות בקבוצה ועסוי
וכל כויצה חשריית תקבל תועלת בקדחות׳   והכפית
כויצה חשריית הנה היא תקבל תועלת בקדחות ובמורסות
ואם תתראן בו אחר יקיבתה ויהסרו הכוח׳   ולפעמים
רבות תעתק כלאנבוניא לכפיה   ולפעמים רבות תעתק
הכפיה אל המלאנבוניא׳   והנה השבנו קצת אנשים כי
יהיה בהכפיה כה שאינו מזומר׳   ורצו בזה שהסבה
בה אדים או איכות מוקת בבוח ויעשו בה הכויצה הנזכרת
והנה למכבדים יש ענין וגם כן אם ירצו שסבת זה הוא עצ
עצם הבוח המשוש אם יהיה בבוח ויעשה הכפיה וזה דבר
שאין לו שער כי האיכות ההוא אם נתאייך כי הבוח ראוי
שיהיה הכפיה דבקה בו ואינה נמנה שיסוד ביד אבל סבת
הכפיה הוא כן שיהיה פתאום ויסור ביד או שיגבר ויבות
ובכי זה   לא יהיה איכותו מגעת בעצם הבוח   אבל
ליחה או איכות יובל אליו ויפסק וזה כאבר אחד כלו כפק
וקיצף הפה יקרה בכפיה להתנועעות תנועת הנשיכה לא
לאגיקתה׳   וזה התנועעות הזה הוא להתנועעות הכויצה
ויהיה בשתוק המחנק ובתעוב הנפש   ויהיה הכפיה כויצת
תחזור התחלה הבוח והכויצה בכיה בזוחרת הזר״ה באי זה א
אבר׳   ויהיה תנועת העטוש׳   וגם ספר גאלינוס
והולתו כמו שראינו אחריו כי פעמים רבות יגוש והכפיה ד

agitatione

דבר יעלה מן רגליו קר ומתחיל לעלות אל מוחו והגיע
הגיעת כפיה קלה׳   ויהיה הכפיה עטוש גדול וחזק אלא
שרוב דחיית העטוש הוא אל מוקדם המוח לחזק וכח ו
ותולשת הליחה ודחיית הכפיה אל אי זה גנים שהוא יהיה
יותר נקל ויותר אפשר   ואשר שיגיע לנו מזה שנאמר
שהכפיה אם תהיה במוח עצמו הנה הסבה בה ליחה בלם
פפק תעשה רוח יעצר בבעברי החוש והתנועה   או ש
שיבלאו שני המוחות המוקדמים כהבוח קצת בלוי׳
והליחה הזאת אם דם נעבר ואם לבנת ואם שחורה ואם אד
אדומה והוא כמעט מאד שיקרה מבנו האדום בכעוס הדם
המפשוט׳   ואמנם הדם אשר ישה בזה אל כוב השחורה
והלבנה הנה זה יהיה פעמים רבות מזה׳   עד שכמה
שהוא ברוב הוא הליחות לבדה או הנוטה אל השחורה כי
היותר ניכר מזה שיקרה מבנו הכפיה יקרה שהלבנה׳
וכבר אמר אבוקרט כי רוב הצאן אשר יכפו אם ינותחו
מוחם ימצא בהם לחות רעה מסרחת׳   וכל שכן
שהיות לכפיה הנה תחזק ברוע העכול כי הוא יתגנב
אם בעצם הבוח ובמחיצתו   והוא היותר רע ואם שיהיה
בקרומותיו וזה יהיה יותר נקל׳   והכפיה החזקה
השחורית היא יותר רעה מהלבנית   ואעפ״ שהלבנית
היא ברוב הנה השחורית יותר סותבת המעברים מהזה
והמשיחור אצל קצתם בשם אם הנערים הוא מבות כאר
וכשיתחברו הבריאות עונות הכפיה היא מכשיחתו׳   ואמנם
הכפיה שהוא בסבת חולי אבר אחר הנה זה אם שיעלה מ
מכנה אל המוח אדים והוות מוזקות במבות עד שיקבן
כמבו על דרך העליה ואחר התעבה לירדה אחריו כלין
עם תעשה כעצבה או בבה שיתהוה ממנה מוחה או מ
שיעלה אליו אדים או רוח   מזיק לא מבבות אבל בצמו
אם במקפיאה ואם כשרפה ואם בארסיות ויגע במקום
ואם שיעלה אליו איכות פשוטה לבד׳   והמשיעלה
אליו בה שיהיה משני הצדדים׳   ואמנם האבר אשר
יעלה ממנו אל המוח   אדים כמאיבים הראש ליכויצה
והוא אם כל הגוף או האצטומ׳ או הטחול ואם עצלי הבטן
ויפול זה גם כן בשאר האברים ואמנם המזיק כשבל אדים
ריעי העצם והאיכות הנה הוא בבל הגוף גם כן עד אצבע
היד והרגל׳   ויהיה זה בסבת עצירת דם או ליחה במבור
שבבר קרה לו סתימה שתפסיק ממנו הדם   והנגלה זאת
בו ויתעצם וישתנה לאיכותו הרע וישתלח בבטן מקומו
התחלה ליה צדדי או איבר ארסיי או שנפל עליו קצת מיני
ועשה רושם בעצבים כמו שעושה רושם עקיצת העקרב
על העצבים   ויראה ארסיותם כשלוח העצבים אל המוח
ודוקקו ויקבץ ממנו ויכוין ויתנענעו תנועותיו כמו שיקרה
לאצטומ׳ בקת אבילת מה שיש לו נשיכה   בריקות ב
בתפוקות ובעת שפי האצטומ׳ חוק הראש׳   והעקיצה
בין מהכויצה ואם יקרה למוח   כמו הסבה הזאת יכרן זה
והתקבץ ואז יכוין אחריו התקבצות כל העצבים ובריצתם
וספר גאלינוס מעצמו שהיה   ברצאו מצא בעת לקחו כרק
בריקות הפלפלין ואחר שתית היין אחריו והיה מזיק בזה
האצטומ׳ בחדות׳   וכבר ראינו אנחנו גם כן קרוב מזה
להולתו׳   וגם ספר גאלינוס והולתו וגם ראינו זה אחריו

כי פעמים רבות יחוש הנכפה דבר יעלה מבוהני רגליו ברוח קר ומתחיל לעלות אצל מוחו וכשיגיע אל מוחו הל לבו יפול אמר גאלינוס ויהיה זה אם יקשר שוקי קשרים חזקים קודם היגיעה ימנע זה או יקל · וכבר ראינו גם כן בשער הזה ענינים נפלאים · והרבים יכוו על בוהניהם וקצתם על אצבעות אחרים שהיה האד כוצים ונתרפאו ומהענין הזה הוא הכפיה שהיא בסבת התולעים והארוכים והשלשולים ויש כן מין הכפיה מורכב בעלוף ויחשבו הרופאים להוציאו משער הכפיה והוא נמנו וכין מבנה ומבינה יקרה מחנק הרחם והוא שהאשה אם יקרה לה והעצר נדות בלי עתו או שנעצר זר זרעה בעזיבת התשמיש וישתנה זה בריחות לאיכות ארסיי ויהיה לה תנועות והעלות אדים אם בהקפים ואם בלי הקפים ויקרה לה שיעלו אדים כן והרחם אל המוח והלב ותכפה האשה וכן יקרה לאיש אם יתקבץ בכליו זרע שיעור רב ממנו ויסתבך ויתקרר וישתנה לאיכות ארסיי ויבואהו כמו זה וכן יקרה לאשה ההרה כפיה בעת הריונה וכשתפלט ותנקה הלידה הרעה הנרנתיית יקור זה והנה ספר לנו כפית בתחלה בתולות הצב וכפיה בתחלה כן הבקף ותלת זה · ואמנם אותה שהיא כן הבטן וכן האצטומ׳ ובסבת קבסא תוריש סתימת בעורקים ולא תקבל המזון המשובח והפסד בה הליחה אנ שישאר המזון המבושב בעצר לסתימה שבה ויפסד · ולפעמים ישוב אחור באצטומ׳ נפסד ויפסיד המזון הטוב המשובח ופעמים רבות יקרה בסבת זה הקיא לסבכל בלתי מעוכל · על כל פנים בין שתהיה הכפיה בשתוף או בלי שתוף הנה התחלת הכפיה הקרובה הוא מהמוח ות והמדור המוקדם כן המוח או המדורים האחרים עמו אלא שהמבנע הראשון שיפול יהיה בהרש הראות והשבע ובת ובתנועות בעלי הפנים והעפעפים ואעפ׳ ששאר החושים והאברים הנעים משותפים במבנע · ולולי השתוף במבנע לשאר המדורים לא תתבטל התבונה ולא יקבל הזק כנש בנשימה והכפיה ברוב הענינים תקדם לה בויצה אחריה כפיה · וזה כי כשתקבע הבויצה תהיה הכפיה ומשתהיה הסבה המזיקה או שתתך הרוח ישובו הפעלות החושיות והתנועות · ולפעמים תהיה הליחה ונכרתת יוצאת בחושם ובגרון ופעמים רבות תהיה הכפיה בלי כוי כויצה מורגשת וזה כי הליחה הפועלת אותו תהיה רקיקה ותפעל במהרה לא ברוע חזק · והכפיה תקרה לנערים בסבת לחותם · ולפעמים תתראה בהם בתחלת הולדם וגם אחר התהנערות ואם תיטב הנהגתם ירפאו ואם לא תשאר · והשתדל שיסור זה מהם קודם צמיחת זקנם · הנערים היותר רחוקים מזה הם אותם שיקרה להם בצד ראשם שחינים ומורסות ונחיריהם יזלו · ואמנם המוח שיהיה בו להיות ביציאת משרש כהראוי לו שינוקה הל לפעמים ינוקה ברחם ולפעמים ישאר אחר הלידה · ואם לא ינוקה אי אפשר מבלי כפיה · ורוב הכפיה שתקרה לנערי הנה תקל רפואתם ותסור בהגיעם לאישות אם לא יכנעה רוע ההנהגה ועזיבת הרפואה · והכפיה הנמצא בבחורים ואם תהיה אחר חמשה ועשרים כשבילי ע

עלת שיש במוח וכל שכן בעצמו תהיה דבקה בלתי נפ נפרדת ותהיה תכלית פעל הרפואה בה להקל טריחתה ולא ו לאחר עונותיה · וכבר אמר אבוקרט כי הכפיה תשאר בו עד מיתתו ואמנם הזקנים ימעט שיקרה להם הכפיה התחוטיית · ולפעמים יעורר הסבות המעוררות הכפיה סבות מחוץ כמו ההכברה במאכל ובמשתה וחזק והקבסא וכמו הנראות לשמש והרבה במה שימשוך כן הל הליחות אל הראש וזה מבה שיכנע מהתפשט הליחות בצ בצדדי הראש בהתנועעם למעלה והמשגל הרב הוא גם מסבותיה · וכן סבותיה החדים והגעים והבהלות ומעוט התנועה · ומסבותיה התנועה על הפלוי בהגיעה הליחה אל התכה בלתי סליכה ויקרא החללים · ומסבותיה מה שיחליש הלב כפחד או כנפילת דבר או צע צעקה פתאומית · ומסבותיה הצום לבעל האצטומ החלושה · ושתיית היין והוי גם כן הוא מבה שמזיק לאצטומ׳ ואלו הסבות הרחוקות בהייבות סבות קרובות · ואמנם נשים לסבות האלו שער נפרד · ואמר שהנכפה אם ילבש עור עז באשר יפשט ויטבל ב בנים יכפה · וכן עשון קרן העז ומורא והאשי · ופעמים רבות תתיך הכפיה בקריאת יסבלום בעלי הכפיה וכל שכן הארוכות והרביעית ביחוד להחזק ארכה ובבשלה הליחה השחורית עד שתתך · והרתת המצער החזק כי הרתת יתריד בה שידבק במוח כמהתקרי והזיקה המכשכת אחריו יתכרם וכמו שתשתוק יותך אל ה הפלג כן פעמים רבות הכפיה תותך בפלאג · והנה חשבו קצתם שהלבניות יתחבר בה רעש ונעש כי הלבנה לא תגיע בשביל עביה שתסתום הנקבים סתימה שלימה · ואמנם השחורה תסתום סתימה שלימה ויקרה בה מעוט הנעש · וחשבו קצתה שאותה שירבה עמה הנעש הנה היותר נכון שיהיה מבתה הליחה קטנת השעור ומהות גו נוקבת ועוברת במעברים ושכו הענין כהפך ואין אחד מ משני המאמרים הנגזר בו אמר רופס אם יתראה נגע צירעת בצדדי הראש בהנכפה מורה על התכת חמר הכ הכפיה ועל רפואתו ופעמים רבות תותך הכפיה בפלאג׳ ום וכל אנבונא ·

פרק ה

המוכנים לכפיה · ותקרה הכפיה למורשכים בשנותם כנערים והילדים והמורשכים בהנהגתם כבעלי הקבסא והשוכנים בארצות רוחות דרומיות כי הם ימלאו הראש לחות · והכפית בנשים ובנערים ובכל מי שהוא מעט הדם צר העורקים יו יותר מבות ·

אותות

מיניה · באמר כי האותות הם המשתתפי׳ לרוב מיני הכפיה הוא בדמוכות לשנג׳ ודרוקות העורקי׳ אסר תחתיו · ופעמים רבות יקדימוה שנוי הגוף כמזון וכובד הראש וכל שכן אם יכעוס או יתחדש בו נפח בב בבטן ויקדימה חולשה בתנועת הלשון וחלומות רעים ושו ושכחה או פחד ומורא ומוך לב ורוע נפש וצרות חזה וכ וכעס וחרדות · ולא כל מינות מקבלים הרפואות ·

ויתחדש עמה שריג כחמרלאנכוניא ורוך לבב ורוע נפש ופ
ושתר לטחוף הליחה ויקרה כמו איבת הבות או שישנארו
בבטן הוא אשר יקרישה הביצה החזקה ונעש רב בנפש
חזק ואחר ימשך אחריה כבוחה חזקה וארוכה והמזיק
בתוספת חזקה הדוק בנפש והיה על ליחה רבה והחלשת
הכח ואם תרצה לדעת אם העלה בפוח או באברי אחרי
תוקד ואם ימצא תמיד כובד הראש וסבוב ובהשך בעין
וכובד בלשון ובחושים ונעם בתנועותיו ומרכבות בפני
ואם תמצא בזה ערבוב בשכל או שכחה תמידית או עצלה
או שגעון ולא ימעט ויחסר בריקות נפש ובבטן שתחדש ב
מרכבות הטבע ובהדקא אז תדין שהוא בן הכוח לבדו׳
ואחר זה אם לא תמצא באברים העצביים ולא במחול ולא
בכבד ולא באחד מהקצות והמריקים שם פגע ולא י
ירגיש העליה בדבר שיעלה אל הראש ממקום או יתחבר ל
לך שתפגע בכוח׳ ואותות הכפיה הנקלה שיהיו
המקרים יותר במוחים ושישוב דעת בעליה אליו מהרה ו
ויבוש כאשר ינוח ושיטוד אליו מנוחתו וכל שכן בעת
בעמדים ובהודות ובכה שיעודר הקיא בכה שישיבתו ב
בטרנו שיקיא בו או שלא יקיא׳ ואותות הקשה מכבה
קיצר הנשימה ואורך הנעש ואחר אורך הכפיה אחריה ומ
ומעוט התוסס שבבה בהרחה ויגרש וזולת זה מה שיאריך
בו הנעש ולא תאריך הקפיאה או שתאריך הקפיאה ולא יאר
יאריך הנעש׳ ואותות מה שיהיה סבתה ברוח עב יולד
בו שלא ימצא עמה ולא קרוב ממנה כובד אבל תמצא
ובזה הצלצול ומתירה ולא תהיה כריצתו וזקה׳ ואותות
בה שיהיה סבתה הלבנה שיהיה הרוק קצפי עב רב וי
ויהיה בשתן דבר דומה לזגוגית הנכם וירבה גם רוך הלב
והפחד והעצלה והכבדות והשכחה׳ וגם יודע מענין
הקיא ומראה הקצף וגם במראה הדם׳ וגם יודע
בהשנים והארץ והסבות שעברו במאכלות והנהגה ובמ
ובמה שיורה עליו הבנוחה והמרגע ומראה הפנים והעין ו
ושאר מה שידעת בכללים׳ ואם תהיה הלבנה עם זה
באה וקרה יהיה הנכיה והעצלה וכובד הראש והגוף מה
והתרדמה יותר ותהיה הכפיה יותר חזקת הרצון ויותר ח
החלשה והמין הזה רע מאד׳ ואמנם ההווה מלבנה
מלוחה הנה יהיה התרדמה בה פחות וקוד הכוח יותר קל ו
והתנועות יותר שלמות׳ ואמנם מה שיהיה סבתה
השחורה אותותיה אמנם אותות השחורה והוא קיא ידמה
דם שחור ואם השריפה שרופה ואם התמרמרה אשר תרוויח
כמטה הארץ ויהיה טבע בעליה נוטה לערבוב בשכלו ו
ולענין כמו מלאנכוניא ולא יודבק דעתו בעת ובמנוחה
מורה על השחורה גם כן מראה הפנים והעין ונגיבות הב
הגהרים והלשון והמהנהגה המולידה השחורה ואם תהיה
השחורות עבירות הדם והטבעי תהיה הכפיה עם רצון ומ
ומעוט דבור ועם מנוחה ויהיה בעליו בעל מחשבות עו
שלקטות ובחות׳ ואם תהיה השחורה בבין הארוכה
השרופה והיא השריפה והנה ערבובו יהיה עם שבות ועם
דבור רב וצעקה ותהיה הכפיה מתנועעת וקלה לסור׳
ולפעמים תהיה עם קוחות וכל שכן בהיות השחורה שלה
רקיקה׳ ואם תהיה השחורה דבוית יהיו ענינים עם

צחוק ואחר והיתהל שתדע עצם השחורה גם והוא כי אם
הוא דומה לשמרי הדם והוא שחורה טבעית ואם הוא דומה
לשמרי היין והוא שחורה שרופה או נטה בשחורה והוא עם
עצם עליצות במחיר והרון ויורה על תכלית קריחה וזן
ודובאה או חשיצות רקיקה עם קצף וירתיח על הארץ או
עבה אין קצף לה׳ ואמנם אותותיה מפה שיהיה במכה
הדם הנה אומר כי הדם אם יעשה הכפיה בריחותי׳
והתנועה וזולת הסבות לא יראה לו פועל רב במראה וכל
ובריעות האודאג ואין שם ענין במחנק בעתים קודם רב
הכפיה׳ אך יראה כמגג כובד ועצלה נרמין ורב יהק
וניע כמו שיראה במהלבנה ויראה עמה חום ואודם בקנה
ואריס על הראש רמים ואם יפעל בסבות יהיה עם הט
האותות בלישת מאודאג ויקדם ענין במחנק ואיתה גם
שיהיה ברכפיה בסבת ליחה ארוכיית והוא על דרך המש
שיהוה הרוק והצער מכבו יותר חזק והצריצה במכה יותר
בחוות ונופו יותר כמוש אך התנועות יהיו כי יותר הקשה
ההתנענשות ויורה עליו הקיא וההתלהבות והרוק עיטב ה
השכל ומרכבות המראה והעין׳ ואמנם מה שיהי
סבתה כמאצטו אותותיה הוא רשרוף פי האצטומ הל
שכן בעת לקיחת המזון והרעה והרעש והכוטו בקת המי
וצעקה וכל שכן במתחלה׳ ויהיה עמה התח
והצרות השוק וקרי וריר ודפיקת לב וכאב ראש וזק
הכפיה וצעקת וכט׳ בהתחלה או הסרתה בעתה הקיא
הענינים יורו על המסר האצטו׳ והסותה הנגחה
והסרונה כמי שחת האצטומ׳ בליחה ונקוותה׳ ולפעמים
תמית בהביעת הקינו ובמה שיעשה הליחה אשר נגבר
ברבויה ורוב אודיה וזו היא הליחה הלבנית ברוב׳
ולפעמים יתקרב בה וזולתה׳ ואותותיה שתקדה הפר
בעתות הבולמי והקבסא והקל בריקות ובעת חזק שלה
הבטן במאכל ויהיו הקבבות נרדפות והמסמות ואם יהיה
עם זה כתערב לליחה הארכבית ימצא צמא והתלהבות
ועקיצה ושריפה׳ ואם יהיה עם זה שלוחו הרבי
התאוה ברוב הענינים ויחוש במאכל המזון יולד מכה
מחשבות וערבובים וגם כי הליחות הלבנית יהיו יותר גו
נוצרים׳ ומזה שיעשה הליחות אשר בה פרעה לא
ברבויה ואותותיה שימצא בעתות ריקות נפש מבעיתה ל
הליחה פי האצטו׳ ריקה והפסק הכפיה עם הבטן המלא
המשמנת׳ ואם תהיה הליחה הנה בבטן ותהיה
הרעה באותות אשר נכרנום׳ ואמנם אם יהיה
מעגלי הבטן הנקרא בראגן אותותיה פתק וחוך עצריה
וקרקורים כבאבים כאחרים לנוח והתלהבות בבטן
ולפעמים יתעורר עמה כאב בין הכתפים אחר לקיחת המ
המאכל מעט ולא ישקוט אלא עד שיתעכל ואחר יתנב ב
בלקיחות מאכל אחר׳ ואם תקרה על ריקות נפש אמנם
תקרה עם קשי הטבע ותבטל ברכוך הטבע וכל שכן אם
ימצא בתחילה בבטן למעלה ורעדה׳ ויקרה לאלו קיא
מאכלם שאינו מעוכל לבה שבארנוהו ב
בתורת המאכל לאחור בשביל הגבהו וסתום מהלכי ומה
בה שיהיה עד הבראגן המועל הכפיה ארוכיי וידוע זה ב
בהתלהבות המתחדש ומהמראה וערבוב השכל והגיעה אל
קצות נפש ועצבונה׳ ומזה בה שתהיה אדיית שחורית

ותחר ושאר כח שמאמר בכל הגבינא · ואמנם כח
שתהיה סבתה והתחלתה כהכבד או מכל הגוף הנה יורה ע
קלות הבריאה והשער ויכבש העור ובחוסו או תפיחתו וס
ושמנו או רזונו ורוב הנפחתו באדיות הדם ויורה עליה
הרפק והשתן ועניין המוגלות הקודמים והתנועה הקודמת ·
ויורה עליה גם כן והעצר כח שיהיה מתנקה מהרחם וגם
ומהעצמות והעורקים וזולת זה · ואם תהיה דמיית
נוטה לשריפה תראה אודם הבריאה ויחייבתו זיעה ורצחון ב
בעת הודמנות העונה · ואם תהיה ארגמיית או לבנית
או שחורית תרעה באותם הנזכרים · ואמנם כח
שתהיה סבתה מהרחם ותהיה בלי ספק עם עוצר נדות או ז
רע או לחיות בשפכים אל הרחם ויקיכוח כאב בצדדי גב
הערוה ואורבות חרגלים וצדדי הגב ובוכר ברחם ·
ואמנם כח שתהיה סבתה הטחול יורע זה שתעלת הש
השחוריות ויודניש הכאב בצד הטחול ויהיה עם נפיחת הט
הטחול או קשיו עם קרקורים בצדדיו עם שתוף הגוף לו ב
ברוב · ואמנם כח שיהיה מליחות ארסיית עולה מקצת
האברים באמצעות העצבים הנה כח שתהיה התחלה כח
בתוך אותות זה נגלים כמו עקיצת עקרב או ספבית או צ
צריעה אם יפול דבר כוח על העצבים · ואם שיהיה
כפספנים אז ירגיש בעליית אדים בכנגד אל הראש ויחשך לו
הראות ויפול · וזה האבר אם הרגל ואם היד ואם הגב
ואם גב הערוה ואם באי זה אבר מהקרבי והאצטו והרחם
ואמנם אותות כח שיהיה בתולעים הוא הליכת הרור וגם
ונפילת התולעים הארוכי והדלועים

פרק ו

בסבות המעורדות הכפיה ·
בסבית זה והעתק אל אויר
עוזר לעורר הכפיה כמו ש
שברוסבות המסודות והעתק א׳ אויר עוזר עליה להסירה
וכל חום מופלג שמשייר או אשייו וכל קור והמשגל הרב ·
והכפיה יעוררוה רוב הכטרים ורוח הדרומית והצפונית
יותר · אמנם הצפונית בעצרה הליחות וכבעה אותם
שתתנכה · ואמנם הדרומית והארץ הדרומית בהריצם
הליחות ותיקם אותם ובלבלם אתם ותתעורר בפתע כמף
כמו שתתעורר בצפונית ובהרף להספר הליחות ותפעט
בארץ הצפונית אך היא בכיות כי אם לא תהיה סבה גדל
גדולה וחזקה לא תקרה · ובעלי הריה השוכים לפעסים
יניעות והתנועה והשקפת התנועות המהירות והגלגלים נ
להביט במקומות הגבוהים והגוד העכוב במרחץ וה
והמרחץ קודם העכל ושפיכת המים החמים על הראש וכ
וכל קחת כה שמוליד דם אדיי עכור והמוך כמו היין הע
העכור · והשום גם כן יזיקה · והחרש שלא יודקד
לא יורק והחזי בעלותו אל המוח · והכרפס כסגולה בו
והעדשים בהולידם דם שחור שלא אם יעורב כבנף הש
השעורים · והפולים גם כן · והשום הוא ממלא
הראש אדים והבצל גם כן כי עצמו משתנה אל לחות ר
רעות · והחלב גם כן · והכתיקה ורוב הרשנות
במאכל וכל עב נופח וקובץ וכד וכל חם והריף ·
והחיצא מכה שיניע הכפיה בבלבלה הליחות והניעה א

אותם והקכמא וריע העכול והתעורה והכאב והנפשיי
החוק כשיראנה הדין והכעם והפחד והתפעליות והדברים
התורשיים החזקים כששמעו הקולות הגדולים כמו קול הרעם
וקול התופים ונהמת אריה והקולות הבצלצלים כמו צל
צלצלי שמע וצלצלי תרועה וכמו הכרת מתחות והשערים
החזקים · וכן בראית במראות בנהרים כמו הברק
והחוטף וראות האור ניצוץ השמש ובמבגישת תנועות הו
חזקות בתנועות רוח סערה ודומיהם · וגם יעורר
הכפיה התנועה על המליי שתביא והרחבה או שלא יב
יביאהו המשגל ·

פרק ז

הרפואות המכפות · כבר
זכרנו הרפואות אשר יצלו ה
הכפיה בליחות כחליי הר
הראש באותותיהם כמו העשן כמירא ולבנה וקרן העז
ואבילת כבדי התיישים והרחת ריחו וכן אם ינתן המירא
באפי

הרפואה

אמנם כפיית הנערים ראוי
שתרפאה שיחזק מזון המ
המינקת וישים כח שיהיה
נוטה לחום דק עם טוב הכימוס ותרחיק המינקת כל מה
שמוליד הלב מוכרי או נפסר או עב ותמנע המשגל והת
והתרין · וראוי שתרחיק מהנער כל דבר שיהיה בפתע
כתריד ומרעיד כמו הקולות הגדולים בחוש כמו קול הת
התוף והרעם והחצוצרות וקול שופר וצלצלי תרועה וקול
הצועקים ותרחיק התעורה והכעס והפחד והקור החזק וה
והחום החזק ורוע העכול וישתדל התנועה קודם המאכל
לאט ותמנע כמו התנועה אחר המאכל · ואם יסבול
ה׳ קחת מרפואות המריקות הלבנה הרקה הקיקה תעשה זה
ותועילם אם יקיאו לעתים כמו הדבש ושירשקו והסוכב נבין
הם מריי והדבשיי והותו ורוא ושאר המדקדקים כי התרחה
בבריאותם אשר נסכים אלי הפסיק להם · ואחר זה
יגלול לנכפים כלם שיעשו המזונות המשובחים אשר יש ל
להם הרטבה משובחת בלתי מופלגת ויעברו מן המלוי וי
וישמרו מרוע עכול והם שיסתפקו ולא ישלינו בשליבות ה
השובע · ואם לא יהיה מנהגו במעט יסלק מזונו אשר
הוא למנה משבעו לשלשה חלקים ויקחו שני שלישים ב
בקר ושליש ערב אחר התנועה הקלה ולא ירבו מן היין כי ה
הוא חוזק לכלאת המוח · ואחר זה אם לא יהיה אפשר
מבלי שיעשה מהיין יעשה כמו דבר מועט ישן דק וצלול
ונוטה לעפיצות והדבר היותר מזיק להם היין אחר הר
הרחיצה וגם הקור בפתע אבל ראוי שיגבירו הראש כמ
כמגינות כל חום מופלג או קור מופלג ולא יאחרו במרחץ
וראוי לנכפה שירחיק הבשרים העבים כלם והמזון ו
הרתים כלם וגם בשר כל ההולך על ארבע הגדולים · וים
ויסתפק באפרוחים והראש ושרונ והצפרים המדבריים וה
והדררים והקנאבר וגם קופארס והדגים הקטנים והע
והצפרים והארנבת · וגם כאמר כי בשר התורים
המדבריים חזק התועלת להם וישבחו להם בשר עז כאשר
יש בו מתנגב ומעוט הלחות כמו שנהגו להם המחיקה ו

והדברים הדשנים וכיוצא בהם׳ והרחיק הדקות כלם עד הארטולץ והבלייטין וכל שכן בחולתם וביחוד הבושם כי יש לו סגולה לעורר הכפיה ואם אי אפשר כי להם יונק להם כבו פעם עירא והגדבי הרבים ותחדו להם והזורע וא ואני לא אשבחנו להם באד׳ וגם התחרו להם הגוברת בבנעת האד בן הראש ואני באשוה להרבותה להם א׳לא ברבריות ואדמיית׳ ואכנם הסלקא השלוקה בבים ואחר היא מחוקנת בשמן ובמרים ובזה שהולך בבטעמה א אם יקרים לקחתה על המזון ולרבך הטבע אפשר להיות טו כנב׳ והדא היא כבלל הדקות המועילות להם להריח ריחה, ואם יבא שבת והוא שבאכלם יהיו מועילים׳ וראוי שירחיקו הפירות הרטובים כלם וכל הפירות הע תענבים אלא קצת הקובצים על המאכל בשיעור מעט וק וקל מאד לחזק פי האצטו׳ שתוריד המזון וירכך הבטן י ימנע האדים׳ וראוי שירחיקו כל המזונות מעשבי הארמה כהם בבטעם הלפת וסרוב רצנון ופטנרגיש וראוי שירחיקו כל חריף בעלה אד׳ והרחל פטה שמזיק בהעלותו אדים ובשלחו המותרות אל המוח ובהגנתו אותם לצד המוח בחריפותו׳ וירחיקו השכרות ושיבת הרחצות מהבלי וירחיקו הזריעה בבים לנכרי׳ אבנם החמים בבה שיש להם כוח מפזר ואבנם הקרים כבה שמרדיכים וחושו ויזיקו ברוח הברנים׳ ואם יקרה לנכפת כלוי כמאכל הקאתו וידקין אחנאה א אחריו׳ וראוי שירחיקו המזונות והיבנים המכבידים והברדיבים והרוש והמעלים אדים׳ ואבנם היין והגה חבלוי בבנו בזיק באד׳ ואבנם הבעט כבנו והנה הוא בעורר הנפש ובחזקה הרוח ובזכבו ובבנק שלא יצטרך לה להרבות בו ושים ותרבוי כבנו והוא הרבר היותר בזיק׳ ובבלל השינה הרבה מזיקה וכל שכן על המלוי הרב והה והתפלגה ביקיצה גם בן בחליש הרוח ומתיש ועם זה ם בבלא המוח אדים׳ מראשית הנהגת הנכפה הרחקת הסבות המעוררות הכפיה אשר זכרנום והמנוחה והשקט והיותר נכון לו אם יצטרך לבנוחה אחר הפרקה ונקוי הג הגוף שקדם וזכרנום ראוי שלא יעשה תנועה על המלוי ות ושלא יגיע ליגיעה ואחר תנועתו אחריה וישתדל שיהיה ר ראשו גבוה בצב ולא ישפילהו כפי יכלתו ולא יניקהו בא באר כי ימשכו אליו ליחות רבות׳ וראוי שיגיע האברים השפלים בהגיעו העליונים ובבה שימשוך הל הלידה לבטה חניפת הגוף בהדרגה כלמעלה לבטה תחת תתחיל בן התוה אל בה שבעדו ותחפפהו בבגד שעיר עד שיואדם ואחר יורד בהדרגה אל השוק ויהיה כל החפיפה שב שנית יותר חזקה בתחפפה הראשונה ויהיה הראש בוב בעניגים בצב ואחר תפרידהו להלך ונראי שתרניעהו בבקום התנועה כדי שישוב אליו נפשו ויבקש נעשו ויפרד בבקומו אחר זה׳ וכשתמשוך הליחות כלם לצד מטה אז אפשר לו לנקות הלשלשל ותחפף הר הראש והסריקהו כדי שיהיה כזה ויתחנה בזה׳ ושבה שיעלה קרני הבציצה על הראש והבויה עליו לחבם ה הבוה ואחר הנקוי והשלשול והמרגע יבים אין הזק אם י ויכנם בבדחק׳ ושינגנו קרני הבציצה אל בה שתחת

הבסלים בזים ותחתם ראשם כבו שירעה׳ ויהם בוה העוגה כדור יבבנם בין שניו וכל שכן בשיעור שישאר פה פתוח׳: וראוי שיתחיל בנקיים לליחות כפי שהוא ואחר יבין לנקות הראש בערעורים והבותשים אם יקרה זה בהקנים והרבה עם רבוי הליחות וינקה באביב להשוד ושתמצא הליחה הגוברת עליו כפי בה שזכרנו ואם אין לו כונע בן התוקה יזקו והקתוא באביב וכל שכן מהעלים י יועילהו אם לא יכרון כזה קרר בחו כפי בה שנכבה׳ ובשיעבור זבן העונה ואפשר לך תקיאהו בגרגרה בשמן שרשן שתבניסהו בגרו וכל שכן אם יהיה לאגנו ב בזה כבא כדי שיפליטו הליחות ויקבלו תועלת סד׳ וגם כי יעשה הקיא הרב היזק כבפה המוחיית׳ ובאלעיטות בענין הכפיה ותלותה אשא פגירא וקאלו י וסכנגבין דבשיי ישתמשורות באני לבפה קליקטיה וקסואי החבור ובלח ארבוניאק ושוניז והוא ניש ונותא ב בהם ואליבורום לבן ובגרם ובירא ופלפל הנבבל מ ומרבין וקסטור ואשטיקדוס לנפרדים או מרכבים א ואשא פגירא והפת וקטראן ובהעשונים פעמים׳ ובמשריחות והוא בעת הכפיה ובעת הבריא׳ וגם שבוזר בו חנין תפסא בולשת בקבח שעורים והמן ויעשה בזה בתפוח ויתבור הרחתם ומשנגבין אסקלישיק ביחוד וישתהו כל היום׳ בן בפקה ואגסטין ובשול האישוף כסכנגבין ונעד הם וחסכנגבין והלקוח כבנו׳ הסכנגבין האסקלסכם בן ישתה בפתי בבים חמים ובקין בבים קרים׳ ומתמריחות המובות להם כפי האבור בות שתקנה בן חדי על הנרעים והשלבים והנקראו שנק והתלית וח ואבנם לתלות הצגוניא הנה גבי והקרפונים תועלת ל לכפיה ונראה שיהיה זה ברומני הלח ויותר בזוזי׳ ומתרפואות הראויות להשקות בהתחלה אגאריק וה וסיסליאום והרש אריסטולוגיאה עגולה ופאתא יהיה כל יום בבים׳ ואות לו שישתה כל יום במשקל שק בן ההיאגדיטום פעמים בקר וערב בעת השינה בזה מ מבה שנתרפאו בו רבים׳ וראוי לקצתם שישתו משק היום כל יום פעמים ובן פוליג׳ ויאל במנת שיש בו ובל באצטומכא והחטא והאפרודיליס גם בן׳ ובבה שיועילם רפואת האסקוטלא כתאר הזה׳ הס אסקיטלא ותתם בצלוחית שבבר היה בה דבש ותפתח בצבור פתיל ודק ואחר תשים עליה עור טב והתקנם ים היום הראשון קודם עליית השערים בעשרים יום ותנגד הצלוחית כשמש בגלית לצד דרום ותנער בכל יום נבי פ שבה שיניע כי בזהום יהיה בשוה התעלר ואחר תצוה הג הצלוחית ותבצא האסקוטלא במבושלת נמוחה ותפתח י ויזקה במשיטתה ותעורב בדבש ותשתה בבנו כל יום מ שיעור כף ואם תרצה לבחר העת תבשל האסקוטלא בם בבים והחבין ויעשה בבנו סכנגבין דבשי והתרכובה המובות להם שיזקה סיסליאום ג׳ משקלים ובמשרי הלבי כבותו ואריסטולוגיאה עגולה שני משקלים ושים מפונת שני משקלים וקסטור ועיצות אסקיטלא בג׳ משקל יהיה הכל בדבש בוסר קנבו ויעשה כל יום עם סכנגבין׳

ממכה שיועילם והתעקק בו והתקתק בארצות טובות עד ש
שיגיע אחר נאות כנגב בדקדק טוב כמו שהעתק בשנים
מתנערות אל הבחירות חזק התועלת לנכפים   וגם יקרה
לנכפים נכפת אבר וכויצתו   תשוהו בתפופה כשמן וכ
ונבים פושרים ותעסוי החזק בבשוש ·   ואם תהיה
הנפית בוחיית ואכן שינקה באליבורום ומה שהולך כם
כבנותו וקולוקנטידא וסקמוניא וגיראש ובשול אגאריק
שלשול אחר שלשול כשוה ואם התקוה ראוי כאשר ליותר
מתחיה ראוי שלא תקצר בזה אבל הקיז בשתי הספליקש
יחד ויימשך אחריו הקזת העורקים שתחת הלשון ·   וגם
יעשה קרני המציצה על העורף למשוך הליחה בזרקה מה
מהבוחו   אם לא יהיה עם מכונג הכוח וחולשתו כח
שיסבלהו ·   ולפעמים יצטרך שתשנה ההקזה ואם
תעשה זה הנה ראוי שתרגיע שבוע ואחר תשלשל בשתיית
הזקנים חוקים מכבשוריאה וקולוקנטידא וכדומה וזולת ז
זה ·   ואחר יורגע ואחר יעשה קרני המציצה אצל
המוחו׳ והראש ונקרת העורף ועל השוק ואחר יורגע וא
ואחר תשלשל ולא תמיש מעשות כך להרגיעו ותחזור חל
חלילה עד שינקה ·   ואחר זה עשה עריעורים ועטושים
במה שמנקה הראש לבדו במה שידעת ·   ואם יעטשו
במפליאום או בשבאנך ובמי במרזנגוש יהיה מועיל וראוי
שיקדים לפני העטוש במה שינקה האצטומכא ·   וגם
אפשר שיקיא אחר המאכל וכל שכן אחר הרנים   הכל
המליחים וזולתם יהיה נאות ·   ואחר זה הכל בזה רנת
הזליף כנגד הכוח במחוקים והמוטבים כמתחברות כן מ
המוח וכה שילך בכוונו במה שידעתו והריחותו ברודא
וראוי שלא תשים עליו המוטבים והמחליפים הטוב פת
פתאום אבל בהדרגה כמה   ואם יקרה בזה היזק
במעלותיו תרגיעהו ·   ומה שיהיה מכתה הלבנה הנה
היותר ראוי שינקה בה הוא גירא ובשר קולוקנטידא וגי
וגירא הרמס כי אם יקחו מגירא הרמס בכל יום משקל חצי
זוז בקרב ינצל להם בזה התועלת ·   ואם יהיה עם לבנה
בלי בללי הנה ההקזה כמו מה שתארנו מועילה להם וכן
ונקוי בתרביד ואגאריק ואשטיקדוש וגירא רופין ביחוד ·
ואמנם השחוריות   תשלשל בכמו בשול אפיתימון וא
ואליבורום ואבן לאזורד ואבן ארמיני ואשטיקדוש ו
ובפליפודי ובוראבגלש ·   ובחבריחות כמו שוק נבל
כשמן ודר על התליות והצדעים והמוח ·   ואמנם הנפיה
האדומית ראוי שתכוין בה לקרר ולהרטיב וכל שכן במה
בזוקן ·   ואם תהיה האדומה שורפה הוא כמשפט
השחוריות או בין האדומית והשחורית ·   והנקיאת
אם הנערים אולי הוא במין האדומית לפי קצתם   ולכן
יצוה ברפואתה האבבטי והחרשבה והמעטשים הקרים והל
והלחים והוליכת החלב על הראש ויעשה החרטבה הדוקת
ואם יהיה נער הנה תצוה מיניקתו במה שיקרר חלבה
וראוי שישכיבוהו במקום קר סתומי ·   ונראה שתהיה זאת
כפית צבאריית או באביית ואין שבוש השם הזה כורגל וגם
ובפורסם אצל המכבים בהרופאים ·   ואם יקרה לקצת
אברי הנכפים כפוצה וכויצה יועילם התפיפה בשמן וכום

פושרים ושתבא עליו בבשוש מעשה ·   ואמנם אם תהיה
הנפיה אצטומכאית   היותר נאות שינוקו בו בשר
קולוקנטידא ואשטיקדוש ויעשה זה בשנה פעמים רב
רבות וראוי אחר נקוי האצטו׳ שירגילו בה להזיק ולא תו
תוריד עליהם אלא המזיגות מחודי המבול טוב הכימוס
ותתנם לו כפי מה שבארנו במקומו ושתשתדל לו להגיע ט
טוב העכול ·   וראוי שעזבו האצטו׳ רקה וכן צריך
ומה שיתעורר מכמה על הדעב ראוי שיושב כפי מה שנא
שנאמר בשיער הנפיה וזולתו ·   ואמנם הנפיה שתהיה
עם עליית דבר באי זה אבר ראוי שתקשור למעלה מהא
מהאבר ההוא בעת תנועה ולפעמים תמנע התנועה בזה ·
ותנקה הליחה אשר באבר אם בנקרים הידועים אם יגיע
אליהם כח הנקוי או בהשחנה או בהחבושת בעת המנוחה
ברפואות המשחיניות והמדולות הכינלא בשרפת הליחה
כמו דטית תפסיא ופרבינן וזולתם ·   ואלו הרפואות
תדעם באלוחות הספר השני ·   ולפעמים ראוי שנבריך
בהם לכדרנה עשות הקנטרידש וסרפין ומבל הבן ומבל ת
הנסרים ובלאדור וזולת זה ·   ואמנם העולה בהגוף כי ר
אברו קצתם כי לולי סכנת הקזת השריינים הנקראים אל
סבאת לא שלא יוכלו לעצור הדם   אך במה שתחדש
קרור במוח והפסק הרוח ויימשך אחריו השתוק אך היה ב
בבריאת גדולה לפי שיש בו כפית בשתוף הנוף ·
ולפעמים יעלה אל המוח מבנו ·   ונאמר שאם לא יהיה
אפשר זה   הנה מה שיהיה מהשריינים העלים אין כח
בתותב וסכנה הוא ואין הזק שלא ירבה התועלת בהם

פרק ח

בשתוק ונקרא בער׳ בע
סכתה ובלשונם אפו
אפופליקסיא   השתוק

יבטל האברים מהחוש והתנועה לסתימה חזקה נופלת במ
במרחבי המוח ובמעברי הרוח הכר ניש והמניע ·   ואם
יבטל עמו כלי התנועה והנשימה או שיתבלבו לא יוקל ה
הנשימה אבל יהיה שם קצב ויהיה בעל הפרקים כמהנק ו
וכמו אל עטיש והוא יותר קשה ויורה על לאות כח המניע
לאברי הנשימה   והיותר קשה שלא יתראה הנשימה
ולא הקצף ולא העטיש   ואם לא ינצל המגע בנשימה
ויעבור בגרונו מה שינביע ולא יצא מן האף הנה אעפ שה
שהוא יותר מהולך כן ואחרים הנה לא יבטיע מסכנה גד
גדולה ·   וכבר אמר אבוקרט השתוק אם יהיה חזק לא
יבריא בעליו ואם יהיה חלוש לא יקל בריאתו ·
והסתום הזה יהיה אם להתדבקות או לבלוי   וההתדבקות
הוא שיגיע אל המוח מה שיכאיבהו או שיזיקהו ויהבנע
תנועות התקבצות מכבנו או שיהיה האיבות המגיע אליו
קיבון ויעבוהו בטבעו בקור חזק ·   ואמנם הבלוי שיהיה
הבלוי מביא בורסא או בלתי מביא בורסא ·   והבלוי
המביא הבורסא   הוא שיגיע שם ליחה ותסתום מצד רע
הבתיחה והוא כמכי השתוק הקשים כן שתהיה הליחה ח
חמה או תהיה קרה ·   ואותו שיהיה בלי בורסא והוא
אותו שיהיה ברוב אם שיהיה בעצם המוח ואם שיהיה במ
במעברי הרוח מן המוח ואם שיהי׳ במעברי הרוח אל המוח

ואשר יהיה במעברי הרוח כגון וגבוה אם ליחה רמיית נמסך נמשכת לבחרי הגבוה פתאם · ואם ליחה לבנית והוא הנזכר ברוב · ואמנם אותו שיהיה במעברי הרוח אל הגבוה זה יהיה בעת שיסתמו השריינים והעורקים שהוזק המיליי והרב הדם ולא יהיה לרוח מעבר ולא יתערב שירגן ויקרה כמה מה שיקרה בעת הקשירה על שני העורקים הנקר' הגרדים ונכערב אל סבאירין כב בנגלית ונראש והתנועה כי כי יצא בזה אם יפול בסכנה ע נפיית ימער בנו זה הפעל' · אלו הם מיני השתוק ומסכותם · ולפעמים יאבדו שתוק וחיצ בזה הפלאג הכוליל לשני צדדים ואעפ' שיהיו אברי הפנים בטוחים · ולפעמים יאמרו לרפיון חצי הגוף שיהוק נשאר הצד וכבר בא זה בדברי אבוקרט · וגם יקרה שישותק האדם ויא ויבדל בינו ובין הבית ולא יראה במבנו בנשימה ולא דבר יום יוכר כי שהוא חי ואחר זה יהיה ניצול · וכבר ראינו כיים אנשים רבים שהיה זה ענינם ולא היתה נראת בהם הנ הנשימה והדפק לא יפול שליטות נפילתו בהם ויהמה ש שיהיה והדם הטבעי בהם אינו חזק מגיד לרוף הרוח ול ולחות העשן הדם במבנו אל נשימה רבה בשה שיקדה לו כן הקור ·

ולכן

הצד שיאחרו מלקבור הדומים למתים עד שיתברר ענינם ולא פחות משתים ושבעים שעות · והשתוק יהיה ברוב הענינים לפלאג' וזה שהטבע אם ילאה מלדחות ול הליחה משני הצדדים יחד ידחה אל הצד היותר מקבל ל לשיבות והיותר חלוש שבשניהם · ויעבירם בחולי טבע המעברים להחזיקם כן המוח ונגידיו · וגם יורה שהסיבה בשתוק כוללת על הגדורים · כי אלו היתה בגרור ה האחורן לבדו לבה היה ראוי שיתבטל · וחוש במקום ה הראש והפנים · אמר אבוקרט כי שיקרה לו בעוור בריא כאב פתאם בראשו ואחר ישותק הנה הוא ימות קי קודם השביעי אלא אם יקרה לו קדחת כי אז תגוקה באיזה קדחת שיהיה שיתך הבוחר · ודע כי רוב מה שיהיה השתוק יקרה לבעלי השנים והזקנים והנהגות הליחות ו וכל שכן אם יהיה שם עם הלחות קור · ואם יקרה לחום הבוע היובש שבו והנה העין קטנה כי והחולי הבנגר למוג לא יקרה אלא לנודל הסבה ויהיה הבוע רחוק ממנו ובלתי כו סובל לו · ודע שיקרה שתוק בחום · ובעתהמשש לחוה הפלאג' בשני הצדדים תחדש שיתוק כמו שאם תק תקבן ליחה השתוק לצד אחד תחדש פלאג' ורוב סבת הש השתוק הוא בשני הגדורים האחרונים · ואם יהיה עם השתוק קדחת הנה יש שם כורנא ברוב · ואותם שיצטרכו להקזה רבה לטהרה דכי יקבלו תועלת בר ברב ההקזה ואבדו באחרונה ויפלו בשתוק ובריצא בהם ·

פרק ט

והונגנה לשתוק המורכב ה הוא לקיחת רפואות ה חדות החבות בבוחרת לבס לשהירות הליחות המחליאות וכבר זכרנו בבבשרים הקמ הקנים בהשתק ושם תמצאם ·

האותות

האפרש בין השתוק ה והתרדמה שהשתוק ב כשיתוק יאנק והוא הנעקר ו ויכנס פגע בנשימתו והמורדים אינו כן · והמורדים ילך במורדנות מתשינה הגבורה אל התרדמה והשתוק יקרה לו זה בפתע · והשתוק יקדימהו ברב כאב הראש ובת האחראש וסבוב ועירבוב והחשך הראות ורעדת בגוף כלו וחוריקת הפנים בשינה וכובד ועצלה · ופעמים רבים יהיה שתנו זנבאי ושחור ויהיו בו שמרים בנבורת ומכן ואם שיהיה בריוק והבאה או נפילה והשתוק אחר תרעם מתמרמרים אשר שניהם וכרונם לך · ואמנם מה שיהיה כמורמא לא יבלה כאי זו קדחת · ונמוקסות הת האותות אשר זכרנום לטורסות · ומה שיהיה מדם הנה יורה עליו אותות הדם הנזכרים פעמים רבות · והיו הפנים אדומים והעינים אדומים מאד · והיו ומאוב ועורקי העוף מלאים ושיהיה זכן והקום רחוק ללקח בב בשר כת שבמליד הדם · ואמנם מה שיהיה מהלבנה הנה יורה עליו הנוה ומראה העין הליחות הנזכרים והולה הב כבה שנאמר · ואם יתחדש בזקנים סבוב ראש הבן ו תמידי הנה זה מורה שי

הרפואה

אמנם רפואת הזה נח מחוץ הנה היא והנהגה ב הסבה המגורה והשי

כשתוק הנה הוא בתכונת האבר אשר יפתחנו בה ב שנבר קדם בכלל ונודע לך בשערים אחרים · שיהיה כדם הנה הנהגתו והקזה מיד ולהוציא הם הוא יתרפא מיד · ואחר ההקזה או בחוקן בבה שיחו בחוקנים כדי שתורד הליחות מהראש והריקות הגבו והספק בו על הפלאג וכו השעורים והדק ומקוללת ה ותריחם במה שיריק הבוחר ולא יחכם כבה שידעת · ואם גם והיתה מהלבנה הנה אם המבא עמו אותות הבן הקוי גם כן · ואחר יחקן בחוקן חזק וישימו לבטה מלח חזקות יפול בהם השרפים ובריחת השור · ואחר כן בבת שי מלטל שיעבור בו · וכן הגרגרים והמכבים להשקותם נרגרי אבפורבי וקבב על ראשי אבריו מכה הרבה מהם החבים המתובבים והריציקות ולקחות מלה שינטולו בהם העשבים והמחבבים כמו שבת והח ומגוראנה ועלי איזרג והורדנג' והאשר ואזוב וגר והגד נאסוף וקיצום כשמנים שיש בהם בזה העשבים והעש ושמן רודא · ושיבורים בו צליחי וקשטר ושמנה ונלבנום ויכשח בו נטפו בלן ויוסף בו שרית · הם יהיו והנהחות החבות המרכבות כמבו נירדאלי וקילא וקרדוכוני ומאסרש ואנה סוסנר' והקוי יהיה נבן והנע תליז כשמן וחם מחזמם וסים חבים ומלה ויברה והליז בנצטורק וזנבק ויוסף על שרש חום הפרחה הרדל' וה השאפן וקשטור ואבפורבי · ומהמשכנים השוני להביא קמאי החבור ושכן רודא ושמן אסקיטלא לקח בשמן ישן אם שתשרה בו האשקטלא והליחה ב' יום ואם שימשר בו שיוקח משמן הישן ומהאשקטלא שני אוקיות ומסי בו עד שתמחו · וכן שמן פליושי על שני הבגדים

הנזכרים ׳ ואי זה שכן יעשה להם יותר ויותר נכון כאשר
שיהענה בדוגע שיתקיים ולא ישמט ׳ וראוי שתתחיל
ביותר הלחשות בתבריחות ואם יצליחו טוב ואם לא הו
סיף והעתק אל היותר חזקים ואין הזק אחר והזריקות ב
טוקים ותלים שתקריב לאפי הכנפים ביחוד והעטושים
החזקים והשכבים החזקים ושיותחם הבדול והעטירתו כנ
בנגד ראשיתם ׳ ושירטה ראשם כרטיות המתיכות
אשר ידעתם ׳ ואם אפשר שתקיאהו כנוצה תכניסה
בגרונו כשהיא כלולת בשמן לילי או שמן זית וכל שכן אם תא
תמיד שיהיה באצבעו או בפיה כלוי ויהיה כבר קרבה קב
קבסא יקבל בו תועלת גדולה ויש בקיא תועלת אחרת כי
התעוררות הקיא ושרדת הקיא מחכם מנג ראש מי שיש בו
שתוק קר או לח ׳ וראוי שתשלשל רוחותיהם במה
שיתקיאם וימצאו בזה כרגע וקלות והכרה לשום בפיהם
מתשקים וזכרינו שלא יעפשו שניהם קצתם בקצת וראוי
שאם יקיאו כעס שישתו שמן כרוע המבושל ברודא כל ׳
יום ב׳ זוזים עם מי השרשים ותודיע עד שישתו בכל יום
ה׳ זוזים ׳ ואם אפשר אחר הנקוי שילעטו שיעור לח
מהתריאק ומתרידטוס ומן שאלתא ואנקרדי ומסוזרניא
אם ימצא בה ׳ ומן המשיכות קשטור שיעור משקל כמי
הדבש וסכנגבין דבשיי גם כן יפעל וזה אם ישתה כמנו בש
בשיעור פול ושתייתם כן מי הדבש הפשוט או כבשמים
כמו הצורך ׳ ואם ראית קלות תמיד והקשש והגיח קרני
המציצה על נקרת הערף והעיף בשרישת ובלתי שריטה
כמי הליחה ותבריעם בהכרעה הנקרא טרגמטל ׳ ואחר
מהצם אחר שלשה שבועות ותמרחם יום הברחן
בשמנים כתובים ׳ ומן הרעיורים המועילים להם אחר
הנקוי הבלוי בשול אישוף ואסטא ופודנג ואזוב ומיוצא
בזה בתומן ויערב מי הדבש וגם מה שישלק בו פליטרי וא
ואשטא פיטגריא ואושה וסוסנק ויותר חזק בזה שיוקח
פלפל שחור וארוך וזנגביל ואשטא פיסטריא ובורק
וורדים וסוסנאק ויבושם ויולש ביין מבושל ויוקח
מכמו פתילה ׳ ואחר יעשה לעיסות ועריעורים בבשול
אישוף במעטבי ׳ ומכה שיקריב אליו אם יפעל בזה פלפל
שחור וארוך וחרדל ופודנג ׳ ומתלעיסות פודנג ואסטא
פסטריא ופלפל ומבוראגה וחרדל נפרדים או מחוברים מ
יעורב בהם כמו ורדים והסוסנאק אני אומר בלתו
והאקורי ׳ וממה שיועיל בענין הזה ויחזק רשמו ויועיל ה
המשיחה בשמנים החמים המחזק הרוח אשר בעצבי ועצם
העצבים המתיכים למותרים אשר אין כבדות בהם כמו ש
שמן לילי ואחריו שמן כבוראגה ושמן קסוסלא ואניט וש
ושמן אסטקוגנט וכל שכן על הראש כי הוא הראוי שישען
עליו בענין הראש וכל שכן אם לקח כזה כן ואישוף
ואזוב ומכמשטרי ואסטא ומיוצא בזה ומזון בעלי השתוק
יותר רק במזון בעלי הכפיה ׳ והמזון שיסתפק בבקרים
על הלחם לבדו ׳ ולחם בתאנים יבשים טוב להם ׳ והשתיה
על המאכל הוא הדבר היותר מזיק אליהם וכשירצו לסעוד
בערב אין תוקן שיקריבו לפניו תנועה קלה ויניעו האברים
הגרמים תנועה ׳ וכשיאכלו לא יישנו עליו במהרה אבל
יבחנו כדי שירד עליו המאכל ויתעכל עכול מה ׳ ולא
יעזרו גם כן הרכה כי זה מחליש הנוח ומתיך מהמזונות
אדים בלתי מקובלים במבנע העצבי ׳ ורבים ייטב להם
אזוב בערשי וצמוק ושכר ותאני הם והוצקו לאמיקבן
היותר נאותים והיין החדש לא יאות להם במה שיש בו
מהמותרות והישן בלתי טוב להם לכה שיש בו במהירות ה
ההעברה אל המוח ומלואו ׳ אבל היותר נאות שביינות
אליהם מה שהוא בינוים ׳ ומשיקרה המשותק העטוש
בענינו עד שיתגלה כי אולי יהיה נבהל והמתין עד שנים
ושבעים שעות ׳ ואם אינו כן אבל הקרחות מצד טרסא
ועפוש חנה הוא ממית ׳ ודע כי השתוק והפלאנ יעזרו
המעברים בהם ולא יחשב שהרפואות המריקות יריקו
מהליחה הפועלת אותם ביחד

נשלם האופן הראשון תהלה לאל׳

האופן השני

בחליי העצבים והוא מאמר אחד

פרק א

בחליי העצבים׳ אמנם העצבים עצמם כבר ידיעת צמיחתם וחלוקם ו
ותכניתם ותפרידתם׳ ואמנם חלייהם הם מיני החליים
השלשה רל׳ המבניים והכליים ומרוק החבור ויראת המנע
במעלותם הטבעית והמרגשת והמניעה ׳ ויש לתנועות
הנכבדות לחורש עלות העצבים מבוא גדול יותר על זולתם
כי הם כלי התנועות והתנועות הנכבדות כמו מתיחות
החבלי והנבהת הרסי הנכבדים וכל מה שיהיה כמו מתיחות
חזקה ועסוי וקביצה ׳ ותקח ההוראה בעניניהם ממקור
החוש והתנועה ומהמשוש ברוך וקושי ומהם תפזות הגמ
המוח ונוטה השדרה בהם ומהמאכל והליחות המיוחדים
בעצבים ׳ ורוב האותות אשר תגיע מהם לידיעת עניני
העצבים רובם בזיזק פעולות המוח ומאמצעו ׳ ואם
תסתפק בחלי מחליי העצבים אם הוא לח או יבש תעין
לזה איכות מקרהו כי אם יקרה בפתע לא יסופק שהוא לח
גם במניבות האבר תלוי כי אם יתגנב בזיות לא תסתפק
שהוא יבש אחר שלא יהיה האבר כבר נתחמם חמום זר ׳
והתנועה גם כן אחר הזריקה יותר משובחת להחליף כמו
הלכי אבר כפי שהוא וראוי שתתחיל תחלה ביותר נאות
ותודיע אל מה שיש בו כח שוה ואמנם אופני הרפואות
לנקות העצבים ולהחליף מזגיהם הנה היותר מה שצריך
שתנקה בכלל מהליחות אמנם הם הקרות ׳ והמריקים
אותם הם הרפואות החזקות כמו כשר קולוקנטידא
ואליסמרום וכל שכן הלבן אם יקיא בו ואנבאדבי
וארמניאק ושגאפין ושאר השרפים החזקים ומיני גראש
הגדולים והמ קם

ומהבנקים להם הדקים הם המדרך הריבש והתנועה והשוה
ואבנם המהליפים ומהם הם הנזכרים בשער הכוח וכל שכ
שכן מה שיהיה בהם שמניות או שיהיה שמני ואם תעשה
המכנים הנה שוכן הארי׳ ואם תעשה עמירות ועכירות
המכנים החכים כמו עכירות שכן זית ועכירות שכן פישתן
יהיה נאות לחולי העצבי הקרי ונאות לקשי׳ ושכן קושט
ושכן הנרקיקא חזק היחוד בעצבי ואחר הרשיו והסתרש׳
כמו המונים אך צריכין שיהיו בתקון בוני העצבים יותר ח
חזקים מאד׳ ושתמרדין ברגיונת בהעברותם ברפיון האברי
ובפתחי הנקבים ובריצה יותר חזקה ׳ ודע כי רוב חולי
העצבים יכון ברפואתם כונה במוחר הראש אלא בה שי
שיהיה במבנים׳ ואחר זה בתחלת העצבים אשר יגיעו
עצב האבר ההוא החולה׳ והעצבים כבר יזיקום דברים
ויועילום דברים וכבר זכרנו רבים מהם בלוחות הרפואו׳
המשרשות׳ ואבנם יזוקך זה בענינין וחליין אשר הם יותר
מיוחדים בו והדברים המזיקים העצבים כהשתיות אקורי
פרוקה וקסטור ולב נרעיי ענבר הגדולים ומוח ארנבת
צלי ואסטיקדוס ביחוד׳ והשתיה ממנו כל יום בשקל עז
בנרטרים או בממשקה הדבש והמים היותר נאותים להם כי
המכר ויועילם התנועה השוה והסטנים הרכים׳ והדברי׳
המזיקים בעצבים המשגל הרב והמולג והשינה על המלוי
ושתיית המים הקרים מקוררים בשלג רב ומכרי׳ והרבות
השכרות והיין הרב לחוזק עקיצת היין וכהשתגותו אל הח
החמיצות מקיד ועם זה יזיקם כל חכרן ונופח ומקרר
בחוזק׳ והרקות הרבה יזיקם ורצוננו שנזכיר במאמר הזה
מה שיהיה מחליי העצבים מוגיים או כתובים׳ ואבנם
מרכותיהים ושדוניהם אנחנו נאחרים אל הספר
אשר ילוה אל הספר הזה׳ ודע כי המים הקרים מזיקים
בעצבים בבה שילאים מלעכל הלהויות וידמבו נאות
כי אגאריק מחזק העצבים כהכבם מחוזק מאד בנקה ודעהו

פרק ב

בפלאג׳ והרפוק הפלאג׳ לעקמים יאמר במאמר כוהלט וגם יאמר במאמר

ביוחד אבחי׳ ואבנם כולת פלאג׳ על הכונה המתחלפת
הנה תורה על מה שיורה עליו הרפיון באי זה אבר שיהיה
ושם הפלאג׳ המיוחד הנה הוא מה שיהי בולל לאחד משני
פלחי הגוף באורך׳ ויש ממנו שיהיה כצד הפלח ומתחיל
מתצואר ויהיו הפנים והראש עם זה בריאים׳ וממנו
שישתנה בכל הצד כלו מהראש עד כף הרגל׳ ומלשון
הערב יורה כפלאג׳ על הענין הזה כי הפלאג׳ יפול בלשונם
פלוח בחצי׳ ואם ילקח הפלאג׳ כבונת הרפיון במוחלט
למעקים יהיה מה שיפול משני הפלוחים יחד לבד אברי
הראש כי אלו היה כולם היה אז שחוק כמו שיהיה ממנו
מה שיוחד כאצבע אחד׳ וידוע הוא שמבטל החוש
והתנועה׳ יהיה שהרוח הבריה׳ והמגיע אם נעצר מעבור אל
האברים׳ או שהוא עובר׳ אך שהאברים לא יקבלו רושם
כהם להמסר מנע והמוע המכבר אם חם ואם קר ואם לח ואם
יבש׳ ונראה שיהיה והם לא יבטע רושם התנועה והחוש
בהם מה שלא יצריך התכליות כמו שתראה בבעלי הכווץ
ובבעלי הרקה כי הם עם חוזקם לא יבטל החוש והתנועה

והיבש גם כן קרוב המשפט ממנו׳ אבל הבטן אשר ימנע
מהחוש והתנועה ברוב הוא הקור והלחות׳ ואין היובש
כי הקור הנך הרוח והוא ירדימה והלחות אינו רחוק מה
ישים האבר מוכן לעצלה כי בסבות כטול התנועה קור או
לחות בלי ליחה׳ אך זה ככה שיקל לעבור בנגוד במוח
וכאלו הוא לא יהיה נבזה שיבלבל רוב הגוף אשר פלח
אחד ממנו ולא פלח אחר׳ וגם אפשר בלי סגוקה
לאבר אחד נראה שיהיה הפלאג׳

דרך הרוב יהיה בסבת העצר הרוח וסבת העצר הסתימה
ופרוק הנקבים והמעברים המוליכים אל האברים במוח
והם זום אם על דרך קביצת הנקבים ואם על דרך בניה
בליחה סותמת׳ ואם על דרך ענין בתחברים בו מן
הענינים יחד והוא האבורסא החושה ויהיה סבת הרפיון
והפלאג׳ המועל להפסק הרוח בין האברים ואם קבוץ
הנקבים אם בלוי או בורסא או החרות מרוד׳ והקבוץ
בהנקבים הנה יקרה לקשירה קושרת מחוץ והסגר
שאמר שיסור ויהיה זה הרפיון ובטל החוש והתנועה
וזה דבר במקרי יסוד בהתרת הקשירה׳ ולמעבירה
בלחיצה חוקה כמו שיקרה מהבאה ונפילה וכמו שיקרה
אם ישנו התליות או שישברו אל אחד העדדים יתנבו
שמאל וידחו העצב ההוא היוצא מהם בצד ההוא
לפנים אם לאחור ויקרה ממנו ברוב מהיותה בלי חקו
פגישת התלויות בשני הצדדי׳ פנים ואחור אינה על בתי
העצבים כי מוצאי העצבים במיני זה
אינם משני הצדדים פנים ואחור
ולעצבים יקבצו הנקבים אם בסבת עיבי עצם יקבוץ
ואם בסבת מלוי מהם ויהיה בתליות והמהתולהו
אשר יפרה בן האבר ויולו בחולי האברי כלם או ההו
בהתולות העצבים או שריג העצבים ויסתבן הין
העובר שם׳ ואבנם המורסא הנה זה יקרה גם יקרה
בצבורות העצבי׳ ושרשיהם מורסא סותמת המעברי
החוזק אשר יקרה לעצבים אבנם אם יהיה בארך לא
בחוש ובתנועה ומה שיהיה מרוחב ממנע החוש והתנו
מהאברים אשר הם מושקים מהמעברים אשר המסו
בהם ובין הליפים המשותבים עימה׳ ודע כי המוח הוא
הוא כמו המוח בהלקחו אל מני חלקים ואנו שהוא
לא יבירהו ואיך לא יהיה בין הם צומחים בן בתי
חלקי המוח ואין רחוק שישמור האבע אחד משני התוית
וידחה הליחה אל הצד אשר הוא יותר חלוש לאחר שהוא
יותר נכון לקבל הליחה או לאותו אשר יקרה בו התנוע׳
והתבאה או שנדחה אליו במותר מהצד אשר גלחתה
במוח׳ ואין ראוי שתפלא במי שיוחד הגלה כנד
האחד ואלתי הצד האחר כי הטבע מרצון מרחו מכר מ
ומבדיל יותר בזה המרק זה הוא מהמוסרים ובינינם במסד
ראשון׳ ודע כי רוב מה שתדחה הליחה המוביל אל
הקצות הוא להתגבורות החום על הגוף או לתנועה מאבר
כמו הנער׳ ונערה או כעס או תענית או יגון׳ ודע כי אם יהיה
הטבע והליחה המועלת הפלאג׳ בצד אחד במוחרי המח
יבלבל הגוף כלו לצד הפנים

עמו · וכן אם יהיה במעברי הצד ואחור כמו שאלו יהיה ב
בשני צדי בדודי הכות או במעבריהם יהיה אז שתוק ואם
יהיה אצל צמיחת חוט השדרה יהיה הגוף כלו בעל פלאג
זולת אברי הפנים · ולפעמים יפול בזה הרדמת חוש בצוד
הראש אם ימנע עבור החוש כי עוד הראש יביאהו העצבי
המוניים מהמבואר כמו שבארנו · ואם יהיה בצד אחד
בצמיחת חוט השדרה יכלול הצד כלו זולת הפנים · ואם
יהיה יורד מהצמיחה שוקע בעומק או בצד אחד ירפה ויע
ויעשה פלאג מה שיבואהו מהעצבים אל האברים הים ו
ואם לא יהיה בחוט השדרה אבל בין העצבים ירפה בה שא
שהוא מיוחד לעצב ההוא אם יהיה בעצב כלו או בחציו א
או יהיה בקצתו ויקרה רפיון מה שיתנועע כמה שיבואהו
באותות והנפגע בסבת ליחה או פרק וחבור או מורסא
ידע פלאג שהוא גבול לק דגו ולרבים ישאר עמו החוש כ
כי הליחה תהיה עמו בעצבי התנועה זולת עצבי החוש ו
ומרו קצת הקדמונים שהקולנג מולל קצת הטכים להיות
הרוב ומי שמבלט נבלט בפלאג נותן שמבואו שהטבע ב
נמין והחה הליחה ההיא שהיתה באה אל המעים והיה ל
להמין והיא היתה עבה כל כך שלא תוכל לעבור בודעה גם
התרבק בעצבים ושעלת הפלאג · ובהרוב מה שיפול מות
שיהיה עם קיום החוש בענינו · ויש מהפלאג שיהיה גבול
בחליים והחדים שתעתק הליחה אל העצבים · ונה אם
הטבע לא יוכל בשבול הטכים · או החולשה · לנקיות
במלבות וישאר שארית מהליחה בצד חנות וישאר אחר
התכלית באב ומבר בראש ואחר ויהיה הטבע החזית ישן
העתקת לא רחוקת ורקה שליטת והחדש פלאג ובירצא בו
ברוב שיקרה הפלאג יקרה בחורף קור ובסתו · וגם יקרה
באביב בתנועות הליחות · וגם יקרה כארצות הדרומיות
ולבי שתגיע לחבשים שנה וכיוצא בזה על דרך גדלים · פי
גדוזים בראשיהם לרוב בזה שישלא הרוח הדרומיי הראש
ורפק בעל הפלאג כאחור ותולש להעוכב · ואם העלה
התיש הכה ותולש הדפק ויהיה תכוף ויפלו בו מתונים כליו
שריו והשתק יהיה גם על הרוב לבן ולפעמים יתאדם כאשר
בהולשת הכבד מהבדיל הדם בין הכבדיות או להולשת והע
העורקים מלמשוך הדם או לכאב שלפעמים יהיה עמו או
להולי אחר הוגה לו · ולפעמי יהיה הצד הבריא בהפלאג
כועד באש והצד הבעל הפלאג קר כשלג ויהיה דפק שני
הצדדים מתחלף כי יהיה דפק הצד הקר נופל כפי מה שי
שיוויבהו כשטפו הקור · ולפעמים יביא שיקטן עין הצד
ההוא · ולפעמים יהיו האברים הנרפים ובעלי הפלאג על
בריאת שאר אברי הגוף שלא יקטנו ולא יצטמקו וזה יותר
תוחלת מכמה שכבנדו · ויעתק אל הפלאג מהשתוק
ומהכפיה ומהקולנג ומהתנק הרחם ומהקדחות הנשנות
על דרך הגבול גם כן · והפלאג המתחדש מהסרת התליות
מכה ברוב · ואותו שיקרה לנגיפה שלא יכתשו העצבים
כתישה תזקת ירפא · ואם יפליג לא תקות שירפא ואותו
שתקוה בו שירפא ראוי להתחיל בו בתקוה וכבר זכרנו א
איך יתמשט חומר הפלאג אל השיתוק ובהפך

האותות

אבנם מה שיקרה בעקום או
נגיפה או הכאה או נפילה
הנה הסבה מורה עליו ·

ולפעמים הסתר הסבה בחוקם

יהיו העצבים סוקקים והורח עליו שהוא יפול פתאם ולא
ידעילהו הנתגה · ואבנם אותו שהוא מקבל רפואה הוא
אותו שאינו מתחק אבל עם מורסא וכיוצא בה · ואם יהיה
עם מורסא חמת הנה המתיחות והקדחת והכאב יורה עליו
ואם יהיה כמורם קשה הנה יורה עליו המשוש והתקשרות
גרנט יקרה בעצבים וכאב קודם כי הוא ברוב יקרה אחר
הכאה או עקום או מורסא חמה · ואם יהיה ממורסא רפה
הנה התורה עליו בלית אלא שהוא על רוב העניים לא
ימנע מכאב מועט ומתרדמ החוש ומקדחת רפה ומתוספת
הכאב וחסרונו כפי התנועו והמנוע ולא יהיה התחדשותו
פתאם אבל לאורך הימים ומכל זה ירגיש העלול בעת ה
הרצון להתנועע שיהיה נמנע במקום ההוא בעצמו
ואבנם הפלאג ההוה מליחה מתפשטת הנה ירגיש בעליו
סבה מתפשטת בכל האבר בעל הפלאג · ואבנם ההוה מ
מעובי העצב הנה יורה עליו קושי הקפת האבר מקביצה
שישתדל בה העלול אם יוכל בזה · או יפעלהו וזולתו אל
ההתפשטות והרפיון ולא יהיו האברים רפים · כמו שהם
בפלאג המוחלט · ואם היתה הליחה עם דם יורה עליו נפח
האודאג והעורקים והעין ומלוי הדפק והאותות הנאמרים
פעמים רבות · ואם יהיה בלחות לבדו יורה עליו הלובן
והמרידה · ואם יהיה באחרית קולנג וקדחות חדות יורה
עליו הקולנג והקדחות החדות · ואם יהיו סבתו רוע מזג
נפרד קר או לח או אותיו שלא יפול פתאם ולא יהיו ש
שם אותות אחרים ותדין עליו במשוש והדברים העושים
רושם באבר וכבר נאמר שאם יהיה שתן הנער ירוק יבשר
פלאג או קיוצה

הרפואה

ראוי שתהיה מונקך בחולי
העצבים והחמשה הל
תרדמת האברים ותנק כדר
והקיוצה והנקראת תטנג ובלטינם אסמשמי · והרעש
והפלאג והרפיוף בונת באותו הכוח ולא תמהר בצויה
הרפואות החזקות בתחלת הענין · אבל תאחר עד יום
הרביעי ועד השביעי · ואם תהיה העלה חזקה אז עד
הארבעה עשר ובעת ההיא תסתפק בדברים הרקים · כמה
שמרכך ומבשל וישלשל · ובחוקנים אין הזק בעת וזאת
ואחר זה תריק בהריקות החזקות · ואבנם הנהגת מזונם
הנה ראוי שיסתפק בעל הפלאג בתחלת הראותו בו במי ה
השעורים ובמי הדבש יומים או שלש ואם הכח יסבול עד
הארבעה עשר · ואם לא יסבול יזון בבשר העופות
הקלים והשתדל להרעיבו והאכילהו המזונות המבשלות על
הרעב · ואחר הבריאהו צמאון ארוך · ויועילהו התעתקה
לאפיקומן נהרי והצנוברי הגדולים בסגלה שבו · ודע כי
המים טובים להם כמן היין כי היין יעביר הליחה בעצבים ו
והרב מכמו לפעמי יתחמץ באצטוכו ויטוב חומץ והחומץ
הוא מהדברים היותר מזיקים לעצבים · ואבנם מה שיהיה
מעקום או לחיצה ירפא · במה שנזכירהו בשער העקום וה
והלחיצה עדין · ואבנ מה שיהיה מהכאה ונפילה רפואתו
קשה וגם כי על כל פנים ירפא שיעיין האם חדש זה עקום
עצב או מורסא או משיבת ליחה וירפא הכל במה שראוי
לו · והראוי שתניח הרפואות ברפואת זה באי זה מקום
שיהיה על מקום ההכאה ועל ההתחלה אשר יצאו ממנו ה

האבר בעל הפ״לאג׳ ואמנם הנחת הרפואות על אבר בעל הפ״לאג׳ עצמו הוא כמה שלא יועיל תועלת נחשבת אבל ע עליך לשום בצמידות העצבים   כן שתהיה המונה ברפואה ההיא מניעת הנורסא   או שתהיה המונה בה תועלת הרפיון   או שתהיה מכוונה בה החמום והליך בזג ולפעמים יצטרך להגיע קרוב האבר והכובה ובעל המורס׳ שתתחיל להרפא קרני המציצה שימשכו הדם כמבנו אל׳ צ צד אחר או להרצוני הנוף ׳ ואמנם אם תהיה העלה היא פ״לאג׳ האבתי והוה ברפיון העצבים והנה הראוי אחר יום התנועה המשותפת היא הרקת לירות העצבי׳ כמה שנדרגו והקקנו בהרקת הליחות הרקיקות בעצמם בלי תוספת וב ובלי חסרון והיותר מועיל שיגוקיבו גרגרי אכמירבי וגרגרים המחוברים הנקרא׳ תבראסתנים וגרגרי שיטרג׳ וגרגרים כירחים ונירא הרבוס והקיא באליבורום ולכן בע בענינו או בסחיטת פולא שיותך בה בחו כבנו וכן טאר המקאים והמועילים להם ׳   ולפעמים תהיינה עליהם כוח והשקהו תריאק שעור דאנק ואחר תוסיף מעט מעט ולא תוסיף על משקל וזה וגם יעורב בשובשמין קליפים ומיברי וגם יקח סנאפין כמו שהוא ואפופנק כמו שהוא בכמשקה ה הדבש והשתיה כמבנו שעור פול והם מועילים להם מאד וראוי שיחקנו בחוקנים החזקים   ויועילו להם למטה הפתילות החזקות והמטה לחוזקית לבטה ויגררתו הליותירם כסכנים החזקים ויועילו המרוחים החמים במשכנים וזה והרשיות המארכות אשר הוכבל זכרונם פעמים רבות וכל שכן אם יבכל התוש ׳ ושרש לילי הוא כהרפואות הטובו׳ לאדם שיחכך חכוך בסחון כו׳   ויועילם הנחת קרני המציצה על ראשי העצלים בלי שריטה אך אחר הנקי׳ כב בעד בה שיחכם העצלים ׳ ולפעמים יצטרך אל זה שרט וראוי שיהיו קרני המציצה צדי המה וידבקו באש רב וגם ובציצה חזקה כבדה ותעקרם בגודה ואם עשית הקרנים ראוי שתעשם במפרידים על מקומות רבים אם יהיה הרפיון רב ומפוזר ׳ ואם יהיה בלתי רב או יונחו מקובצים ויעשה אחר זה על הנקי׳ הפת ושרף הצנוב ויעש׳ שם התחבושת׳ החמים המארכים כמו התחבושת קמח שיולם הלילי כדבש והתחבושת החרדל גם כן כמה שיועילם והגדרנו בכל עת שיחלש עד שיאדם או עד שיבקבע ׳   והתחבושת שישרג גדול התועלת לפ״לאג׳ והוא לפי סברת קצתם כמספיק בבלי המכוא חרדל ׳   והתחבושת הזאת גם כן מועיל להם וכל שכן בניטרי ונפרית והמציצה כשמן זית וניטרי ׳ והטיפות הנפריתיות ובמי הים והריציקות הבורקיקות ואם יהיה החזוק החלוש לפעמים ידיק התחבושת החזק ולא יחוש בו ויוכל זה לפגע והשחנה חזקה ׳   וראוי שתשכור בזה הטבורה הגדולה והעיין רושם התחבושת ואם יתאדם ויגפח נפח ג האודם לא יעבור העור ויתפרר בעסיתו   באצבעות עסוי דק והלבן בקיבו הנה הרושם לא יעבור העור ׳   ואם האודם יעבור והחום נראה בתוך ירך ואופני ידיעת זה הוא שתכיר התחבושת בכל עת והשקיף הענין   ואם ראוי להבנע בנע ואם ראוי להזור החוזר ׳ ודע כי נפיחות הבגדים כאשם מועיל להם מאד ׳   וכן מה שילך במגרגו כי הוא מנקה המוח ושואף הליחות המרעלות העלה מצד העלה ׳

והיין הישן המעט מועיל להם מאד ומהלוי העצבים כלם והרב הוא מהדברים היותר מזיקים לעצבים ׳ והרגל אחרי המרוקה הוא כמה שיועילם ׳   וכן הדרדום להשקות נרא כי ערכת בבבוחת קשטור עד שיגיעו לשמנה מכונה שמה זרים זה אחר זה וכן שיחיות שכן כרוע במי השרש׳ מועיל להם מאד ׳   ויש אנשים שמרפאים הפ״לאג׳ שישקו בכל יום משקל נרא במשקל פלפל וראוי שאם ישתו כמה שלא ישתו מים כדי שיארך להאור כאצעטם ולפעמים יתקבב ימים ואחר יעשה פעולתו ׳ ולפעמים ישתו כלילה כמשקל פלפל עם משקל קשטור ׳   והיין דבר מועיל להם כמו התריאק ומתרידיטום ושאליתא והאנקרדי במנלח והחולתית גם כן חזק התועלת להם בשתיה ובריחה׳ וכל שכן אם ילקחו פעמים ביום ובכגדק הנדי גם כן מועיל להם ואם יתחיל האבר לקבל תועלת אז ראוי שתניחהו אחר זה והשקהו עד שישוב לשליבות הבריאות ׳   וגם יקבלו תועלת בקדחת וגם בצעקה כבה וגם הקריאה בקול רם ואחר הרקה׳ תועלת במרחץ וחבוש באוך ובמי המים כמים ונולתם כאחרית הענין אחר ההרקות ׳ ובעת שראוי להחזיר ראוי שלא יהיו התחבות במרכבים הנשושים אך שם ראוי קביצות ׳ ולכן ראוי שתהיה התחבה בכמו אגים והטמרי וקשטור ואטקינגנט וכדורא בזה כרמצי׳ הקובצי׳ ואבן זהב אחר הקאלנב׳ הנה יועילם הרפואה הלקוחה כראמו׳ חכ המכתובה בספר הרקוח   ויועילם הסכנים אשר אם הן הכה והרבי התרבבה אך כמו שמן לילי ושמן גארדן וכן נרגס ושמן סיוע ושמן זנבק ונוסה שמן אגוז הודי וכן נרגס והלקוח בשרף אל בלוט   והנמצא הכל בכל בסנלחיו ׳   והנה קבלו תועלת רבים מהם בזה הבן כמה שמקרר ומחזק ומונע הליחה ובשיהיו גרעאתה נוספת העלה וזה כי הליחה הרקיקה היתה במצבה יותר והיה כשיקרר האבר יחוק האבר במקרר ויסה אל הליחות והלך זה אחר זה דבר אחר דבר ואין ראוי שיהיו כחכימם אך יצטרך שיהיו הרפואות כחזקות כמו קשטו׳ ומלילוס ומכנראבא והדרנג׳ ויעורב בהם זולתם ׳

וגם כה שיש לו קצת קרור כמו כרן ויוליתא הדרע והמנבי תולתו כי אלו הדברי׳ אם תחילם יועילו מאד ואמנם הזולה כשתתך אין לו רפואה ׳   ואמנם התחתית קר אז במחסמים היודועים ׳   ובי שיהיה סבה כמו זה שתיית המים הרבים אז יעשה רפיון הכבס ׳ ותכנית ויתחברו הפ״לאג׳ והקדח ראוי אז שיאחר המגל׳ הסכנין עם גלנגבין מועיל להם כמו היום

פרק ג

בקריצה והנקראה הנג ובלשו׳ ארש׳ ... עלה עצבית יתנועע העצלים בה אל התחלתם ויקשו להתפשט ויש מהם שיתפשו על ענינם ולא יתפשטו ויש מהם שיקל הדחם להתפשט כמו כמהוק הנקר׳ בדליוד והפוקן והסבה בה אם ליחה או כמה זולת ליחה כמו חום ויובש ולירות הקיא׳ ברוב והוה לגבי ולפעמים תהיה שחורית   ולפעמים תהיה רביית וזה בנודסות העצלים כשתתך הליחה המורסית תחזה לפי העצבים ונוספים ברחבם ומחסרים בארכם ׳ וכל בריחה בעלת ליחה אבמם אם שתהיה הליחה המשלת בעלה על

העצלים כלם וזה אם היה קויצה בלי מורסא ואם שתהיה בנעת במקום אחד ויתפשט אחריה שאר החלקים כמו שי בהיות הקויצה ההוה במורסא בליחה נשפכת בשביל הב יתבאה או החך או לסבה אחרית מסבות המורסא ׃ ואינו רחוק שיתחדש קויצה ברוח עב נופח והראה אני כי זה מן סבה שיקרה הרבה ויכור בהרה ׃ והקויצה בעלת הליחה תקרה תמיד על דרך העקן הליחה כמו שיקרה באחרית המתקים ואחרית בקלת הצד ואחרית שרסאם ׃ ואמנם הקויצה שתהיה למעדר הליחה והלחות והגבורת היובש הנה יקרה בזאת שיתקבץ באורך ורחב בשוה ויתקבץ לעצ לעצבי כענין אל סידאני הקרב אל הא״ש ׃ ואתה ידעת ענין המיתרים שהם מתארכים בפתח בשביל הרטיבות וכ ומתקצרים בקיץ בשביל הנגוב וכן קבין העצבים ולפעמי יהיה בהקויצה שלא תיוחם אל ליחה והוא שתפול בסבת דבר בזיק יברח בפני העצב ויתקבץ להתייחד הסבה הזאת אם באב מסבה כמכאבה ופעמים רבות יהיה בליחה חזקה עוקצת ׃ ואם איכות ארסית תובל אל המוח והעצבים כמו שיקרה לנו שנעקו עקרב על עצביו ׃ ואם איכות בלתי ארסית כמו מה שתקרה הקויצה בהקדח חזק יקבץ העצבים והעצלים ויתעבו ויתקויצו לעצמם ׃ וכמו שירפון מתחלף באברים כמו התולעת העצבי בן הקויצה ׃ ותזיקו בשניהם אחר כמה שיהיה למעלה בהצואר ולפנים ואחור ובצד כמה שיהיה תחת הצואר ׃ והקויצה התלויית סבתה העצבית אם להיות יקור עוד לכ לקנ״אותם ועבורים ולא יתפשטו ׃ ואם ליובש וזולם עוד להתפריך והרבת הלחות והליחה המועלת לקויצה ׃ ואמנם והקויצה לא יתרפא לעניים וזהם בלתי נכנסים בעצם וג הלוף נכנסים מסוקים שרויים בהם אך הם לווצים בריחה והנה הקויצה הוא כפיית אבר אחד כמו שהכפיית קויצת כ הגוף בכלו והתפרש בניהם הכלל והיחוד ׃ וגם שירוב הכפיה הוהך בבחרות וגם תהיה בזקני וזולת זה בהפרשי ידעתם ויש בהקויצה הליחה שיקרה לתינוקות בסבכות השדים והרטבת החלב למזרחים וקנאת החלב בהם ׃ ויש מבנה שתקרה לשבורים ויש מבנה שתקרה לנערים בשביל לחותם ׃ והעצבים רבות יקרה להם בקדחותיהם החדות ובעת העצר בטנם ובתעורתם ׃ ויש שתקרה להם בבכיותם ׃ ויתקויצו גם כן בקדחותיהם ואעפ שיהיו קדחותיהם קלות ובגלל הנה הנערי תקל נפילתם בקויצה להולשת כח מוחם ואבריהם וחולשת עצליהם והקל יציאתם כמו להחזק בה בגרם הלבם ושליחותיהם אינם עבות וחזקות העקבי ולכן יתרפאו בהקויצה היבשה והלחם בגמרה בשביל רטיבות מזגם ורטיבות בזונם ׃ ואמנם הבוגרים לא יקל לשני הקנינים אעפ״י כי יקרה לנערים קן קויצה רעה אחר קדחותיהם החדות ויהיו עמה האותות א אשר נזכירם ויגיענו אותם שיפלטו בבטנה ׃ אמנם כי שעבר שבע שנים לא יקרין אלא בקדחות קשה באר ׃ ויש קויצה מתחדשת בפחד והסבה בה כי הרוח המתפשט פש נשקע פתאם ויתמשכו אחריו העצלים להתנועע אל התחלותיהם על תכונתם ׃ ויש קויצה נופלת בסבת התקכדה על קצת האברים והם מקובצים וישפכו אליהם אליהות ויעצרו בהם ובתכונתם ועל הלנסות

קבוצתם ׃ ולפעמים תהיה מהבאה תעשה זאת או כשאת בשרא כבר או שינה על דבר תלול וקשה ותאת הכור כמעצמת תהיה בהרחבת תבצא האבר בשביל כלי בליחה בנפש כח להוציא הרוח המתנועע ומונעת עבור ואי אפשר שיתנועע אל ההתפשטות ׃ ואם ישלב הכח ויעצר הליחה יתפשט האבר ׃ וגם תהיה בהתמתיחה כמו זה וזה פעמים רבות יהיה אחר השינה בעת המלוי אם ישארו האברים המקובצים לא ישתחו כי הרוח גם כן בשינה יותר על כל הלא יפצר להשתדל להתפשט בבטותו להכנס בפנים ואמנם הקויצה היבשה יש מבנה שתהיה באחרית הרפואה המשלשלת והיא רעה מאד וכן באחרית כל הרקה ׃ ויש שתהיה באחרית הקדחות השורפות וכל שכן באחריות הם הסרסאם ואחרית התנועה הגבורה והנופלית והנפצאיות בין בתעורה ויגון ופחד וזה מבה שימעט להמלט ממנה ׃ ויש בהקויצה שתקרה בקדחות ועם זה אינה רעה מאד והיא אותה שהיא מהולות הליחות בעצלים ובעצבים וכל שכן אם יהיה הגוף מלא ׃ ולפעמים יקרה זה בשתוף פי האצטומכא ויסורה הקיא וכמו הקויצה הזאת בקדחות אינה בזה הקושי והרוע ואמנם הרעה והקשה אותה שתהיה בקדחות השורפות והסרסאם אשר נגב העצבים והעצלים והלבי המוח הנקרא שנק ומה שתהיה בקדחות הנושכות המנגבות העצבים והעצלים וגם המוח ומכלוה הליחות הטבעי ויקוצו ׃ ולפעמים תהיה מהענין הזה ותסור בהרה והסבה בה יבשות המוח בשביל חולשה וימשך א אחריו יובש העצבים כי אם יבצא המוח המהותה שנמשכו המיבשות ישובו אחור הלחות אשר בעצבים ובהם הם הנהרה ויקבצו העצבים ׃ ואחר זה כשימשך הכבע להקן המוח להיות במפקת ישובו העצבים נכנסים להתפשט ב בלי טורח וכמו שיקרה במוחן תקוד כי פעמים רבות יהיה שתפול קויצה לקרירות המוח ושתוף העצלי בו והקויצה המוקת בזה ההוה מוכש וכן הקויצה ההוה מוכש גם שיהיה בבין קפיאות הליחות ומיעט שיעורם ויתעבו וי ויתמו כאר ויקורין האבר שיקרה בחזק הקור ׃ ובמו שיקרה לבני שישתה הרפאות המדרכות במפי והלטו ׃ ואמנם הקויצה ההוה בסבת הרזק בקויצה הקורה לשות אליבורום כי הוא יתקורין אחר תשלשל ביובש ויקורין גם בן לפניו בהתנגרות ואדסותו שי עצבים הוזק חזק וי ויתקבצו עמו האברים וכן המין הזה קויצת מי שיקיא קיא נגאר מחליש פי האצטומכא אם ירחו אליו בחריותי והקוה ההוה בקצת ההוק כה חוש האצטומכא אם ירחו אליו בחיות ׃ והקויצה ההוה בשתוף המוח לרחם בתלי והמקוה ומה שאצליהם ׃ והקויצה ההוה מעקיצת עקרב והסבכית ונחש על העצבים או החך שיקצא העצבים או אבול ׃ ההוה מעלה שהיא בפי האצטומכא והרחם והאברים העצביים וקרוב בזה הקויצה הקורה בסבת התולעים ובהקויצה הרעה בזה שיהיה מיוחד בשפה והפנים והל הלשון ויודע סבתו מימוח עצמו ואם יטה הגוף בקויצה לפנים הנה הקויצה בעצלים המוקדמי או לאחור הקויצה בעצלי האחור ואם לשניהם יחד התולעת בשניהם יחד כמו שהיא בפלאג ׃ ולפעמים תחזק הקויצה עד שיתעקם הצואר ויתקשטו השנים

וכל מי שיכות במקיצה כשיכות יהיה נופו עדין חם חה מכה שיכות במחנק׳ ואמנם ימות במחנק כי עצ״ל הנשימה יתקוצצו ויבטל תנועתם׳ וכל קיצת שנמשכת אחר התחברה היא כבריתה והיא ממיתות המות ברוב׳

האותות

דפק בעלי הקיצה כתוח ו ומתחלף במנוחה יעלה וירד בחון ימלט מקשת הדפק ויה ויתחלפו התנועות רעיקחיו בבהירות האחור ויהיה העורק קהר חם בשאר האברים ויהיה גרם העורק מתקבץ׳ ולא כיתקבצות המורק סוחת ולא מכלזין כמו שיהיה בעת ק קצי העורקים באורך החולי או היהיה עם כאב הקרבים אך כיתקבצות חלקים מתנגדים יכחה משתי קצותיו וע ועדין נזכיר אותות הכאב בקיצה אחר זה מעט׳ ואמנם הקיצה ההווה מבעלי דבה אוחותיה שתתחדש פתאם ולא תבלע מהרה מה שיושם עליה משכן או משיחה אלא אם יהיה שכבר מצאה חום מקרוב ואמנם ההווה מיובש ההיה מעט מעט ואחרי חליים שיתם כהרקה מאז זה מין ש שיהיה או הרקה מראוה מטלטלות או הרקה היוצא מה שהוא שלשול וקיא יתיר או הרקה בעצמה׳ ואמנם ההווה מריאה החיצוני יודע בסבה חיצונית או בהשתויות אשר שת שתה כמו האופי ואליבורום וזולתם וכמו שיהיה הרוק ב בהאצטומכו׳ וישתתפו המוח ואחריו העצבים והרגיש קו קודם זה באסטמכסית וצער ועקצי פי האצטומכו׳ ולעצבים יבוצא זה מכן הקיצה׳ ולפעמים תהיה הקיצה ההיא אחרית קיא בריחי או זנבאריי ובן אותה שיהיה להתק כח חוש פי האצטומכו׳ וכל עוד שיטענו אליה ריחות יקוין בע בעליה אך יקריבה חיזק פי האצטומכו ועקיצה׳ והנה יפול כמבו זה בחליי הרחם והמקוה וזולתם אם יתחזק׳ ויהיה עם כאב חזק ונגע ברור באבר והוא כמקומת הקיצה׳ ואמנם שאר מיני הקיצה אמנם יהיו או עם כאב או שיתחדש הכאב מהקיצה לא שהקיצה תת תתחדש מהכאב׳ ואמנם ההווה ממורסא יודע בבות שאמרנו ומהאותות המורים על חדוש הקיצה קטנות הד הדפק ועכובו תחלה ואחר כן יעתק אל מה שנאמר ופעמים רבות יתאדמו הפנים ויראה בעינים עוות ונטיה ובנשימה הפסק וקוצר ונקרא אסמא׳ ולפעמים יקרה לו שהוקרא משורש ויעצר טבע ההוצאות ויתגברו והשתן פעמים רבות יעצר ופעמים רבות לא יעצר ויצא כבמו דם ויהיה כו כמו אבעבועות ויקרה להם פוקות ותעורה וכאב ראש ורעש וכאב תחת הפרקים וכל פרק הצואר וב ובין הכתפים ואצל פרק הקצה והחותיו הנקרא קטן הלבטן כמה׳ ויורה על הקיצה הנופלת בסבת קרחות וכבשר אותה בקורחות עקום העין ואודם בקצהו ועוות ע עין וזוריקת השנים ושחרות הלשון ונזיחות עוד הראש וזה והתארכות השתן ותחלה ואחריו התלבנו בעלות הליחה אל הראש ודפיקה העורקים ועורקי הראש׳ ולפעמים יתגבר עמה הכבן או יקורין׳ וכבר אמר אבוקרט אם תקרה הקדחת אחר הקיצה יותר טוב משיקרה הקיצה אחר הק הקדחה בונתו שהקדחת אם תקרה על הקיצה הליחה ההיכה ואמנם הקיצה המתחדשת מהקדחת והיא הדבשה אשר לא תקבל תקון יקרה לו לעגיה פחד בשינה ותנוי ות התראה נוטה לאודם ולירוקות ולכהות ויעצר המבק בו ביציאה והשתן מורסיי מונליי בקדחת והסבור אם תהוי מו דיעה בראש ובליטה בעין והיה על קיצה סבה זה הנקרא דבילה בקרבים׳ ואם תהיה הקיצה עם קדח ולא תהיה בתוק הקדחת והוא ואורך זמנה שהוא הליחות או שיהתיכם הגה ואת מהבין האצטו׳ כך יש בכל וכל׳ ומהאותות הרעים בקיצה הלחי שיהיה הוה באברים וכל סכן אם יתנפח עם זה הבטן וכל סכן אם יהיה מההתחלה׳ והשתן החור בקיצה ובמלוה רע יהיו שהסבה בריה נבלעת׳ ואם יהיה עם הקיצה נפיחה בקרבים או הצרוף הנה זה הוראה רעה כי תורינק הור על איחר משני הדברים אם מורסא בקרבים רבת הקוה או כחש ברם ויראה הדפק גדול ברוב עית גדולה הבטן אם ישוב ליחותיהם אל העצבים בעיקרם אליהם ליהם הקיצה ויורה עליה הראש׳ והקיצה ברטן ובנחלת הבי ם תגה ליחתם לנח יורה עליה קוצר ובה ולא יהיה הקדחת חזקה מאד׳ ובשיעתקו ליחות הפרסם יתחיל ברוב עפעוף והריקה שנים ואחר יתעקמו העינים ויתעקם הצואר ואחר תתפשט הקיצה

הרפואה

אמנם ההווה מרבוה ר שתעשה בה הנקה׳ הכרנות חלקות בבני העשוי משעורי׳ וקנבורא ואלטראה וקנה מצרי ודו כה׳ וכבר בארנו כבלליים מקום עשייתם׳ וכב ההווה מההחנק והחיצוני אם תהיה הסבה מעותית ותר כמה שידעת משעורי סמי המות׳ ואם תהיה בקדחת ואו מהרכבה החזקה ליבוח ולעצבים ולעצלים בבריחה הקקות ההרשבה כבה שידעת ויעקוד בבית קו׳ ומ התהיה מכאב השקיט הכאב אחר שתדע מה הואה ותבטל מכתו׳ ואם תהיה מנשיכה תרשאה במה שחק מ מצער הנשיכות׳ ואם תהיה בעורסות רעה במה שאו ברפוא מורסות העצבי׳ ואם תהיה מיובש הנה התחל קטה ורפואתה דהותר נאגותית מאמבטי והמשיחה בשמ' הלחים אחריו ולשנותו פעמים רבות׳ וזה אם לא יהיה שם קדחת כדי שלא יהא הגרם כלל והרגיל לעמי הרק כלם׳ ואם אפשר שיטבול אמבטי בן חולב העשוי בן מם לא מבים שיתבשל בהם עלי ערבה ואולם נלוער תרס שעורים וחלעת וקשואים או יעשה האמבטי כלו מסחי החלעת או סחיטת קשואים או יהיה כל זה בבני הורדים אשר יבושל בהם דבר כזה או כאבטיח תגרי או בו הל ובויתצא בזה׳ ואם לקחת דם חוקן מאלו התבשילים והמ והשליקות המרטיבות הרשנית יהיה חזק התעלה ויעל על הפרקים ועל צמיחות העצלים השמנים שיהיה אחר כ בריחה עם שבירה כמוח עצמו והיטב מה שהותך מורכבת הכוח וישתה העלל החולב הלב שיעור נבון אם לא יהיה שם קדחת ומי השעורי ומי החלעת ומי האבטיח התגרי ונלאב אם יהיה שם קדחת או לא ואם לא תהיה שם קדחת ואם יזונו בדברי

מזה מעט יין לבן ודקיק להעביר יהיה נכון וכן ימנע מטבוח בטבע יין · והראוי שתתמיד עליו הרפואה הזאת מבלי שיהנועע או שישקוד תנועה ואם אפשר שישכל נגור ב כלו בשמן ורד גושר יעשה · ויושם בנחיריו שאופת במושיבים מהסמנים והכחישות השורשב ראשו במה ש שרינהו בן המרטיבים וראוי שיסמכו על שולי ושמן וורד ומנה שיועילם שרשתו התרנגבין וכמו הילדים · ואם אי אפשר להם אז הבניקות יקחוהו · ובעל הקריצה הלוחה אם יהיה חלוש הכח לא יפסקו ממנו המבושלים אך ראוי שיהיו בשרם מהמבושרים היבשים כמו בשר הצפרי וקוח וקנאבר ומהלג · ואם לא יהיה הכח חלוש שים מזונו הלחם ברבש ומי הזרעונים בשבת וחרדל ושים במה שיאכלו הפלפל ואמנם מזון בעלי הקריצה היבשה יהיה בכל מה שילחלח וירכך וכל מיני חמי הדשנים והרכים · הלקוחים ממי הטעורי ושמן שקדים וסוכר עד ומי הבשר הלקוח מבשר הטלאים והגדיים ויושם בהם מהירקות המרטיבות מה שי שישבר החזק הבשר אם יהיה שם חום ואם ימזג היין מועט במה להעבירם לא יהיה רחוק מתבכון וכל שכן אם לא יהיה שם חום מופלג · וכן אם ימזג היין במה שישתה מן המים ואמנם הרפואה · הנה הלחה · ראוי שתרפאה בנקיים והמריקים החזקים והעוברים בעת שזכרנו וריקת הלחות ה העבה מהעצבים במשלשלים והחזקים החדים · ואם ראית איכות הגברת הדם מבוררים באר אז הקז תחלה וכ וכל שכן אם יהיה סבות המלוי ושתיית היין רב ולא תוציא כל מה שיצטרך אליו להוציא מן הדם בחזות הוצאתו כמ בסבת הקריצה או בשביל עלה אחרת נוטה להוציאו אבל השאיר כמעט דבר לעמד כנגד הקריצה ותוחך בחלבת חב הנוגעות הקריצה · ומרפואותיה הטובות במי חמי טבריא והולתה והשיבה בשמן השועל והצפרדעים אשר נזכר ב בשער רפואת כאב הפרקים כי הוא מועיל · וכן המרוח בשמן הצבועים ובשמן ללי אם לא יהיה שם קדחת וכן בשול צואת הכלבים והי שיבה במים שיבושל בוזם ה הסמנים המדקדקים כמו קיצום ועלי סיפריש וקלמוש אר ארומאטיק ועלי לבר והשיחות הלקוחות מן שרש הקיק ה המצרי וזרע הקיק הלבן והוא הכארואדר וזרע הקיק הם המצרי וסחטת סנטוריא במדרים או בורכבים · ודע כי אורך העמידה באמבטי מה שיהיה מבנו או מוחלתו במה שיזיק בסבת רפיון הכח הלבן שים רוב מספר החזורות תם הטורות וכן אורך העמידה · והרטיבהו בהם ביום פעמים ומנה שיועיל לכי שיש בו הקריצה הכוללת הנקראת טם טטאגום והכתיתה והרוח כליחה תפילהו פתאם במים ק קרים כפי מה שזכר אבוקרט כי הצוני הגוף יסתתמו ויח ויחבא החום הטבעי בפנים ויחזק ויתיך הליחה · הלא כל גוף יסבול זה בבטחון מסכנה אבל הגוף החזק הבחור בע בעל בשר אשר אין בו שחינים ובקיץ וכבר נרפאו בזה א אנשים רבים · ועשית קרני המציצה על המקום אשר יכתח אליו אחרית הבוהר בלי שריטה אם יהיה הענין קל ואם לא יהיה כן יצטרך לשרט כי אם לא תשרט או אולי ת הזיק במשיכת הליחה ומקום הקרנים הוא העורף והוליות אגב משני צדדים ולחולקי העצלים מהחזה ולפני המקות

ועל מקום הכליות · ואמנם יעשה בו זה בעת שנפתח ונחמול כהוציא דם · והאור שלא תעשה קרני המציצה רבים ולא בבת אחת ועם זה שמור מקומות קרני המציצה והשמר שלא יתקרר בקור הגוף ומרפואותיו גם כן שתעשה מה שנכון לאש · ומרפואתה הנופלת בטבע הקדחת הקדחות הזורה וכן אמר אבוקרט כי הקדחת הקדחת אחר ה הקריצה טוב מאשר הקדחה והקריצה אחר הקדחת · והרביעית מועילה מזה לעונע הרתת הלרוב הגיעה ולמי שיועיל בו הרביעית ימנע שתקרהו הכויצה · והנה היא בטחון מבנה · ומהרפואות הנפלאות והמנוסות לקריצה שתדבק על האבר הנכון האליה ואחר תעזוב עליו עד שתיבש והחליף בזולתה · והבויה הכוללת הגוף כלו הנה מועיל לה גם כן · בונת הכוח להריקן גם כן בעטושים תועלת גדולה · והנה נוסה עליהם שיותרן אחד מצמר גדול וירד ויוז עליו בכל עת שמן חם · והמדחין היבש יועיל תועלת גדול ואם יכסו עצב על אבני פרוכני באש יתן עליו היין ושיזיעו בחול החום · ומרפואותיהם הטובות אספלנית עשויה באצטורק ליקרוא ואבפורבי וקשטור וג ודונג ברטומי ושמן סוסן · ואספלניות זכרונים ברקוח והשמני מהם והבריחה בעצירות שמן שובשמן ושמן זרע פשתן וורד פגריג · ומההגחות החמות הטובות תפלה המתומם על מוצא העצבים · ומנה שישתו ויביא עליהם הקדחת · קסטור ואשאפטירא מולשים ברבש ש שעור אגוז כי זה יביא הקדחות ויתיך הכויצה וכן שמן כר כרוע ומי הרבש באשפיכרא ובשול נרטרי בלשטו · ומנה שיועילם מאד שתיית התריאק והמרקחות הגדולים · וגם יועיל לקחת המבנידים וכבר נוסתה הרפואה הזאת תאריה · יוקח שרש קטר עשרים זוזים ויבושל בשני לי כים עד שישאר השליש · וישתה מזה ארבעה אוקות בשני זוזים שמן שקדים כי זה מועיל וכל שכן ם בקריצה לאחור · וגם יבושל תמורת שרש קטר נרטרי בלשטו עשרים זוזים והשתיה שלש אוקות · וכן פודנג מדברים · ומנה שהוא חזק התועלת בתועלת שתיית האפופנק ישתה החזק משקל אחד והאמצעי זוז אחד והחלש עד רובע זוז והחזק אז האצטו · כי החלש בו האצטום חולשה חזקה · והאשא פטירא גם כן שעור נרניד ברשינה בשעור ארבע אוקות וחצי דכש והארטוניאק גם כן והנה זה ישתה כלו בבשול אישוף וא ואגנראן · ואמנם הקסטור הוא יותר מועיל ומהות בזיק והשתיה ממנו שעור שני כלאעק כלומר שתי בפות עד שליש וישתה פעמים רבות ויהיה המרצת השתיה השעור הנזכר · ויותר פחות יזיק אם יהיה אחר המאכל · ואיך שיהיה אין סכנה בו ומהרפואות שהמרחו בשמנים הנזכרי החזקי להתיך בשמן קשוא החמור ושמן כרוע ושמן רומא ושמן קוסט עם קסטור והליטורי כי זה מועיל מאד · והאליה הנכסת ושמן נרגס · ושמן כתאר הזה שמן נראדין הין אחד ודונג ב אוקי שמן ליציאום הין נעדה אבוסמי אצ אצטורק כמעט מכל אחד אוקי גרופלי אבפורבי כא

ארבעה

מסקלים אשפיק א׳קיא שמן כל׳ שכו ארקי׳ ויחובר הכל יח
יחד ׳ ומכה שיועילם שיעשה עליהם תחבושת ואנפוריכי
כי הוא מועיל מאד ׳ ואמנם מה שיקרה מהקיצה לכניקו
ומפיקן שתחבש מרקיקן כדבש שיולש בו זעפרן ושרש ל
לילי ואגים אך שיהיה שרש לילי יותר מהם ׳ ואחריו
האניסון ויהיה מן הזעפראן דבר מועט ויחבור לשים ד
אבריהם פנים שיבושל בהם קמבילא ומליליטו ופנגרינג ׳
ולפעמים יועילם שמן קמבירא לבדו והיין המעט מועיל
לבעלי הקיצה הלחה ויהיה כמו שיתיכה הקדחת ׳
ואמנם הרב הוא אחד מסבותיה ׳ מראוי שישתה העלול
מהיין הישן על המזון מעט ׳ ודע כי הקיצה אם תהיה
בולדת הגוף זולתי אברי הפנים הנה הרומאים יכונו ב
ברשיות והמריחות לחוליות הצואר ׳ ואם תהיה הקיצה
באברי הפנים גם כן יכונו במוח עם זה ׳ ואם תהיה
הקיצה בשתוף האצטומ׳ וראית האותות הנזכרים הכרל
להקיא האיש וההוא בי אולי יקיא מרה חדה או ליחה
בקומצות ותתרפא כיד

פרק ד

בבואו ובבתירה ובלט׳
שיתאנוש הבתירה הוא
חולי אשר כונע הבה הבניע
בקבוצת האברי׳ שדרכם להתקבץ כמו כל פגע בעצלים
ובעצבים ׳ ואמנם כלת בואו ירגילוה בענינים מתחלפים
כי פעם יאמרו בואו וירצו לומר בו מה שיהיה מתחיל כוע
בעצלי התראקה שימשהו לאחור או לפנים ׳ ואם בשני
הצדדים יחד ׳ ולפעמים יאמרו בואו לכל כוצה
ולפעמים יאמרו בואו לקיצה עצבה ׳
ולפעמים יאמרו בואו לקיצה הצואר ביחוד ׳ ולפעמים
יכונו בבואו הבתירה אשר תהיה משתי קיצות או שתי כת
בתיחות פנים ואחור ׳ ולפעמים ייחדו בשם בואו מה
שיהיה מבתירה בסבת קור בקניא ׳ והבתירה באמת היא
הגך הקיצה הנכנסת כמו הקיצה והנכנסת המפכים בסינ
אחד והקריהם בסבה אחת תפול נפילה מתנגדת אלא ש
מהקיצה תהיה לצד אחד ובשיתחברו שתי קיצות בשני
צדדים מתנגדים ישוב בהיותה כמו שיקרה לו הקיצה פנ
פנים ואחור יחד ויקרה לו משתי התנועות המתנגדות בא
באבריו שימשתו ובחיות הבתירה הזאת קיצה מכפלת ר
ראוי שתהיה יותר חדה מהקיצה הפשוטה ויהיה נבהלה
יותר מהר ומכבר תהיה המכפלת הזאת אינה משתי קיצות
אבל שתי בתיחות ולא תכנע הקיצה ברוב הענינים כב
כבאב הזק׳ ׳ וסבות הבואו דומות לסבות הקיצה מצד
אחד ומתנגדים אליהם כצד אחר ׳ אמנם התדמותם אליה
כי הבואו יהיה ממלוי ויהיה גם כן מיובש ׳ ולפעמים יהיה
מחזק ישיג האברים העצבים ׳ ולפעמים יהיה מכורכות
ואמנם מתנגדים אליהם כי הקיצה כפלא תהיה מרוח מ
מבחוץ ׳ והבואו פעמים רבות תהיה מרוח מבחוץ אבל
הבואו שהוא מורכב משתי קיצות פעמים רבות יהיה
מהרוח אם יבשל על הגוף ויהיה עם זה עלה קשה ׳ ואם
תהיה הקיצה הנפרדת הקודה באבר אחד מרוח הנה לא ת
תהיה קשה חזק כי זה יהיה לחגברת מהרוח על הגוף כלו
ולפעמים תהיה הקיצה הנפרדת אם תגבר עצמה הרוח יהיה
עם סכנה ואות כזות האיך לא הכפולה ותגרה מצד אחר זה

והוא שהסבה בקיצה החבורית שיפול במקום העצב גם
נפילה בתכונה מונעת התפשטות ׳ כי תמיה הליף
ברוחב או שתקבצה אל שרשו ויתקוץ ׳ ואמנם הסבה
בבואו הזכרי באחר נפילתו כמאך כי תהיה הלדות הנופל
הבואו עוברת בהלל הליף ואחר נקפית ונשארת בקושי ר
ויקשת הודיעה אל ההתקבצות או שתפול בפתע חש
הליפים במלוי שיתחלף ותוסם סיחם הליפים אבל נפלה
על בתיחות הליפים ויתרחבו במלוי שיחסר ארכם הכרן
אך הם סובבים האורך בהמלאות החלל ׳ ואמנם הקיצה
הנה הליחה הפועלת אותה מתחלפת הבתירה בחלל
העצבים בלתי עוברת בהם העברה מחזקה הלא תעבירה ו
רבה ׳ ונראה שיהיה העברת ליחת הבואו אשר על התאר
הזה חזקה להעברת ליחת הרפיון אלא שהליחה ההיא
רקיקה ונרפת והאת היא נקפת וקשה אינה כניחה הכבי
שיבטף ויקבן ׳ ואם הליחה בבואו אינה נופלת במכון
העצל והמבותר או העצב אך מהשתלתו ישוך העצב או ח
המבותר באורך והוא לא יוכל שיתקבן ׳ ואם שיהיה מרחק
שם ׳ ואם שיהיה הליחה נופלת בחלל הליפים נפלה שם
יקבצו יצטרכו שיל׳חצו בה הליפים נפילה רוחק ויתקצו
ואם שתהיה הסבה מהבואו המזיקה ליחה או ברוח לזה
נפלה בהתחלות העצבים והבריתים וגם יברחו במבה ב
באורך כמו שיפול כן מהבואו ׳ באחורית הקוא כמו
והתראקה רבת והחזק מאל העצבים והמיתרים זק
מהאצטומ׳ מתגעשם ׳ ואם תהיה הסבה בבואו וחם
הנה יהיה העצלים מתקבצים ברוחב בתוספת הליחה ני
נוספים באורך ויתקבצו המעברים ויקשה עבור הנה הנ
המגיע בהם ויחלשו מהעתיק האברים להתקבץ וכל זה ו
אם יעזור הקושי המבחודש כמנגנו להכביד זה ׳ וגם
כיבואו כן מהקיצה היבשה הנה יקבן באורך ונרוחביו
על דרך השווי ׳ ולכן תהיה הקיצה היבשה יותר יקף
מהבואו ׳ ונמצו מהרפיון לפעמים יפול בעבור החזק
המבתירה לפעמים תפול בעבור המבורות אם יקרו שיחד
העצלים מהתקבן ׳ והבואו הנה יפול במבו דבר גדול הח
בסבה חזקה וליחה רבה וחזקה ׳ ולפעמים תפול גם
נפילת הקיצה להרדמת אברים כליית מתמבת מגפה
הרוח וישארו האברים הנמתחים שלא יקבצו בבו שיראה
האברים הקבוצים שלא ימתחו עד שימצא הרוח זק
ומעבר וזה פעמים רבות והיה אחר השינה כי הרוח בה ד
יותר סר לפנים כמו שאמרנו בקיצה וגם תפול בעבור ב
תבונה בלתי טבעית ובלתי נאותית שתקרה לעצלים יח
וימעט מהם וישוב כאב בלתי סובל להתגועע והראוי על
התבנית הזה כמו שאם ימתח ברוחב או אם הגביה הסר כמו
או שנשא על גבו משא ככד או שיישן על הארץ והחזקה
הארץ לעצליו ותריצם או שהמצאם נפלה או הבאת מ
מריצת העצלי׳ או חונק או שרפה אם מבאיהם וגם מלא
להקבן ׳ ולפעמים יהיה עם זה ליחה נשפכת אליהם או ר
רוח עב נולדת בהם או נוטה אליהם מבחוץ ׳ וגם
שהקיצה המיוחדת באברי הפנים רעה כן המזיקה אם ח
חטיב העצמים או הלשון או השפה לבדה ׳ ולפעמי׳ יפל
מהבואו מין רע יכם

קרמתו קשיחות ודבקות עם צער ובכי וזיזה ויתכרכם חם המראה וייבש הפה והשפה ותשחר הלשון ויעצר הטבע ויסתום העור ויסרח והוא רע · וכל כואז שרבאה שיתחבר עמו פוקות וכאב מעים וערבוב והעדר השכל הוא ממית · ויתחבר בגנוב העצלים ורחיות לחותם עד שיפתחו באורך · ואחר ישפור זה בעניינו עליהם בגנוב הנכרין השוכר לתכונות ההם · והכואז לפעמים רבות יקרה לנערים ויקל עליהם כל עוד שיגדלו וכמשיכה מה שנאמר בקויצה · ולפעמים רבות יקדם לכואז השרוף הגוף וכבדותו וכובד הדבור ופושי בעצלים ובצדדי החליות עד העצה וקושי הבליעה והחכך ואם יחכבותו לא יערב לו · ואם יהיה בשתן כבנהלא ובליחת ויהיה בו סכור וסגור בראות וזיעה בראש ובצואר ויהיה על פתיחה כפני הצדדים עוד תהיה בו כבו הנמולא הזאת ירבה בו אלא אם יתנקה בלשטשת בשלמות גם יעלה מכנה דבר בנתים אל המוח ויזיקהו וישבר הגוף · וכשיתחיל הכואז הבולל יסמר הפה ויתאדמו הפנים ויתחזק הכאב וישוב שלא ישאף מה שינביעהו וירבה לעין בלי עפעוף ותדמע העין · ויתפרש בין הפתיחה והכויצה בהתחלתם כי הכויצה מתחלת בעצלים בתנועה והפתיחה תהיה התחלתה בעצלים בכבדות · ולפעמים תהיה ההעתקה אל הפתיחה מהמתנקים ובעלות הצד והשרסאם כמו מה שיהיה בקויצה · ולפעמים תרבה בארץ הדרומית למלוי ותנועות הליחות וכל שכן בבעלי הלבנה · ולפעמים יקרה בארץ הצפונית בהעצר המוהרות וכל שכן לנשים כי הם יותר חלושות העצבים ·

האותות

אבנם אותות הפתיחה בם במוחלט שלא יכנעו העצלים אל התקבצות ·

ואבנם אותות הכואז אם יהיה לפנים שיהיה האדם בחנוק ישה הפנים והעין · ולפעמים יתראה שהוא צוחק כמתוח עצלי הפנים מסגר ויהיה ראשו כפוף לפנים בבלש או עם פתיחות הצואר ולא יוכל לפנות הנה והנה · ולפעמים לא יוכל להשתין בפתיחות עצלי הבטן והחלשת הכח · ולפעמים ישתין בלי רצון כי עצלי המקוה יהיו מתוחים בלתי נקבצים · ולפעמים ישתין הדם בהבקע העורקים לחוזק הלחיצה · ולפעמים יקרו להם התפקות · ואם יהיה הכואז לאחור תמצא הראש והכתפים והעצלים נמשכים לאחור וגם יקרה זה לפתיחת עצלי הבטן לאחור כהשתתפות וגם יהיה עצלי הטבעת ולא יוכל להעצר מה שבטבעו השר ולא יוכל שיריד מה שבטבעו הדק וישתתפו בחנקים ובהעדרה הדבר וסיבות השתן ורוב האבעבועות בו בשביל רוחות שבו וקנפולה מן הטבעות · ואבנם אותות הלה היבש והמורסיי והוות בחוזק חיצוני אז הוא בהיקש מה שנאמר בקויצה · ופעמים רבות יפצאם הקולנג בשביל קור אם תהיה העלה קרה ·

הרפואה

רפואתו כרפואת הקויצה ויעשה הנה בקרני המציצה יותר ממה שיעשה בקויצה וזה להחויד החום ושיהיה ביחוד עם שריטה על עצמי הצואר והחליות ותחת הצלעות · וממה שראוי שיזכור בבעל כואז שאם יזיע גופו להזיק הכאב או מן הרפואה לא תעזבנו להתקרר עליה כי זה יזיקהו אך ראוי שיגונב בבגדי מנופץ בידים · ולפעמים הושיבהו בשמן זית מחומם כי הוא חזק ההתכה · וישתה מן האנפואנק עד זה כפי הכח ואשא פטידא גם כן · והכואז יותר נכון לבהר ברפואתו מהכויצה כי הכואז מזיק חונק ממית · וממה שכבר שפועל מאד ברפואת הכואז והכויצה שירתיח שלוקת השבת וישים בו זבל צבי צבעתא צבוע אלו צואת כלבים או צואת שועלים מחוששם ויבושל עד שימוח ואחר ישרה העלול בו פעמים וממעולים הבריחות בשומן חמור הבר ושומן ארי ושומן איל ודוב וצבע גם נפרדים או מורכבים עם הרפואות ויועילם החוקן בשמן רודא עם קסטור וסגטוריאה ומן הפתילות העוקצות החמות אשר יש בהם ביטרי וקולוקנטידא וכיוצא בזה ואם ישרפו ברגלנה יזקן אותריהם בחלב אתון או חמאה או שומן אליה נבסה נפרדים או עם השומנים הנזכרים · ומהמרים היותר מועילים לפתיחה הקרה והליחה הקסטור כי הוא ראוי שיורגל · וכשיזונו בעלי הכואז ראוי שלא תאכילם לגימא גדולה משמאכל אלא קטנה מאד ושילעסו בחוזק רקיק כי הבליעה קשה עליהם ויוסף זה צרות בנחרים ויתנגשו ויוסף זה בעליהם וכבר זכרנו רפואות ישתום וישחו בהם אבריהם וטבעתם ושאר מה שזכרנו בקויצה · ומן הבריחות המועילות להם כמו שמן חנא חולת זה כמה שנאמר · ומן העטושים והשאיפות באף והיותר טוב שבעטושים להם האצשרואק והבורבוא ובקצת השמנים · והקרחת הנוטלת בטבע רפואה טובה אליהם לבה שיהיה מבנו לחיי

פרק ה

ברעש והוא שיבור בלטי ואותותיו ורפואותיו · הרעש

הוא עלה בליית ותחדש לליאות הכח המניע מהמביע העצלים בשקידה מקומם לנובר השקוע הגבוהי בתנועתו להנעת הרצון ויתערבו תנועות רצוניות בתנועות בלתי רצוניות או העמידה רצונית בתנועות בלתי רצוניות והוא פגע בכח המניע כמו שתרדרכת האברים הוא פגע בכח המרגיש · והסבה הזאת אם בכח ואם בכלים ואם בשניהם יחד כי הכח אם יחלש בהקרות מפחד או בהגיע דבר מחריד ומרעיד כעיון במקום גבוה או הלוך על כותל צר או לדבור עם מי שיתבייש או ירא ממנו או יחלה זה ממה שיקבץ הכח הנפשיי או יגון או אבל או שמחה כבלכלת סדר תנועות הכח יקרה הרעש · והכעס הנה יעשה כן כי הוא מחודש התחלפות בתנועות הרוח · ומסבותיו על דרך בחון הכח רוב המשגל על השבע והשכרות · ואבנם ההוות מצד הכלים כי יהיה בהרטות העצבים קצת רפיון ולא יצטרך בו הגלאנ ולא יכנעו בעת התנועה לנוע בכבד בעת השתיה הרבה והשכרות התכוף ורוב שתיית המים הקרים או שתייתו בבלי עתו או שיפול בעצבים טחיבה למלוי מרבוי מתחדש בהסכות

הזיעיות כמו הקבסא ועקיבת החניקה ולכן לא יעבור הכ
הכח כשלמות׳ והלוה המוחבת אם כהפעלת
כחבי עורים בהנועעת בהם מעט בדרך העברה ופעם תכ
תבנע ואם בלתי מהפעלת כלל׳ ופעמים יהיה שיתגנב
הכלי נגנב שלא יבנע לכפוף הכבעה משולחת ואבנם
המשותף שיכיצא הכלי חזק ויוביל אל חזק בכח כאשר ים
ימציאהו קור חזק בחוץ או כבשיבת בעלי חיים או כליחה
או כרים חזק כמו שהוא בעת המרבק חוליהו וימצא עבה ה
הכח נגע או שימצא הכח לבדו פגעו אשר יהודהו וימצא
האבר לבדו פגע ויהודהו ויליח והחוקים יחד׳ והרעש
לפעמים יהיה בכל האברים׳ ולפעמים יהיה בגוף׳
ולפעמים יהיה בראש לבדו כפי הנעת המגע לעלי והלת
עצל׳ ולפעמים יהיה הרעש בידים זולת הרגלים אם
הסבה איננה בשורש חוט השדרה אלא שהיא בשריג בה
כהעצבים העובר אל הידים ואם שהסבה בשרש חוט השו
השדרה לא שהיא עוברת אל היותר קרוב שבבקוצות וה
והיותר קרוב שבצדדים והשבע שיכור חוט השדרה כע
כעבור בו הסבה ההיא והגיע לקצותיו׳ ואם שדרה
תבניע בכפל רגוף יותר חזק ואבין לצורך אותם האברים
לביוצא בו ולא יפעל כהסבות אשר אינם חזקות באר הם
מפעלות חזק׳ וכשיפעל הכלי יוכל לאנסו והוי איננה
כן׳ והסבה הנזכרת בי רוס הרעש הגיים קור יהליש
העצבים ההרוה יחד או לחות בכלי כרסה רפיון הלחות הם
המועל לפלאג׳ והנה אמר אבוקרט כי שיקרת לו
בקדחת שורפת רעש הנה ערבוב השכל יתיכהו כמנו׳
ולא יתרצה גאלינוס בפרק הזה אחר אשר פנים אין לו׳
ודע כי היותר הלוש שברעשים בה שירגיל בהשכבל׳
והרעש בזקנים לא יסור ברפואה׳

האותות

הם וסבות שקדם זכרונם ב
בתחלת השער והעיין בהם ו
והמצאם׳ והרפואה

תעשה מה שנאמר בשאר השקרים בפתיחות הסתום ול
ולבטל הרפיון בהרקה ולחזק העצבים והההרטבה אם יצטרך
עליה ברעש אם תהיה להחולשה מחולי׳ והרבום אם
היה עם קור פותע מחוץ או שתוי ואז בי רענת בשמש ועבור
וחפופה והרקה אם תהיה ראויה כפי מה שיתבאר בכללים
והרחיצה בביצות חים וחמי קבריא ופולים כמו כי הג
ונגושרי וכי הורתך וכי הנפרית או אל קסאר וכי חים כו
מועילים גם כן׳ ואם יהיה סבתו המים הקרים יעשה
הנדוח חבות בניטרי והרדל ופריוח בשמן קוסט ואם
יהיה סבתו שתיית היין הרב ינוקה ויעשה שבן קשואים כר
כורבריים והוא קשואי החמור וכה שילך בכנרגם והתמיד ל
לעדה ויש סגלה נפלאה בזה לשמן קנבוס ולשמן
הנרקיקה וכן אם ירשה בארטבה לבדה ואם יהיה
בליחות עבות נבלעות או שוקעות בבקובות העלה יקשת
הנחת קרני ובציעה על החליות הראשונות וישב באמבטי
שמן בחומם או במרק בעלי חיים הנזכרים בשער פלאג ו
וכורצת יבואו ובאחרי העניין ישתה קסטור במשקה הדבש
או בגיראש הגדולות וישתה הנרדים והלקוחים ברודא וא
ואמקלונבדריא ויקבלו תועלת בכוח הארנבת ואבלו כם

מכני עלי׳ והסבה שהועיל לרעש שישתה בבוך
הרכש בכוח שיבטל בו זרע אלשאה ועלי האמיקן הו
אוקי׳ וכן ישתו בין פוליקריא עם מים רעש ושתו
הרפיון בעצמות׳ ואם יהיה הרעש בראש בלבד יתן
להם עשיית האשטיקדוש משקל שני זוזים לבדו או עם
נירא פיקרא אם עשוי בנרטרים או במשקה הדבש׳ והם
ניסה להם שתיית נרטרים קוניאש עד ב׳ זוזים והוי כל עם
עבודה ימים רצופים פעם׳ והראוי שיהיה המזון מה שהוא
בזיר הנכול והיין יזיקם וכן המים הקרים והמים החמ
בסוחים להם והפתוחת בזיקם הם כי המגר וכן לכל הר
עצבי יזוקו ברב המקו

פרק ו

בתורדמת האברי הנק
כבד ובלשו׳ אסקנטר
בלת כבד מורגלת בבורית

הרגלי בתחלף כי לפעמים ישיבו בלת כבד נרתעה ולה
פלאג׳ ואבנם אנחנו ואנשים רבים ירגילוה על האין
הזה והוא שכבדו הוא עלה כליות בחורשת בחוס ובמאו
פגע אם בטול אם הסרון עם רעש אם יהיה חלום או רק
אם יהיה נקבע כי הכח הבטושי לא יבנע בעבור אלם
כשהוא נרעה תבנע כמו שבארנו פעמים רבות והמי
שימצא לעתים כבד בלי קושי התנועה להתחלפות קס א
הרחש והתנועה וסבת הכבד היא אם בעדות
שיחולש כמו שיש בקדחות הוהרות והחזקות והסבות אל
הכבד וכמו אותו שירצה להתעלף עליו ובעת קרבת ה
המות׳ ואבנם כצד הכלי שיסכר כמו נקרץ
ממאיות סם או עקיצת בעל חיים כמו העקרב המכ
נגיעת הרעדה הנקרא ברקיא או שתיית כמו האפ
שמתחדש וזה עובי כרוח אשר הוא בלי הכח או שהיא
או שיפסיד כמו חום חזק כמי שנשכו נחש או מנחות
בבריין חזק החום או בקדחות השורפות או לעבי על
עצם העצבים ולא יעבור בו הרוח העברה מוחשת ולכ
מה שירדש במשוש והרגל בורקש אל המוש יחד נגמר
ויהיה לפי יכח כליחה עבה אם דם ואם לבנה או שחור׳
והנה אפשר שיהיה בהארוכה או לסתימה בליחות כ
מורסא ויציאות או לחיצה חזקה וקשירה או לחוצה תה
תעקם העצבים או להוני חזק או כסבל הגיה וכן קוה
אל האבר דם או ליחה ולהן רבה סיבות המנעורים ה
והדבר הזה הוא כדם ולאו הוא אם יהלך וגותני יסד ה
וישוב כמנו לה שנשפך אליו וישוב החוש׳ ולפעמים
יקרה זה בחובש ונגרב ויסתבו הבעצרים כהתגלגליהם
והמטרים וזה רע והנה תקרית הסתימה לרפיון ההוה בלוח
בוגיי בלתי לידה ימשך אותה הרפיון ולהמגר הבעצרים׳
וסבות הכבד לפעמים יהיו בכוח עצבו ואם יהיה בלי
יהיה בולל הגוף בלי והוא בבית ביובי׳ ולפעמים
יהיה בחוץ השדרה ולפעמים יהיה התחלתו מהלא׳
ולפעמים יהיה בשרית עצב׳ ואם יאחד הכבד והחזק
יהליך אל הרפיון והכבד הנזכר כבשר שיתק או כפה או כ
ברוצה׳ וכבד שהוא בכל אבר אם יאבד והחזק
כבשר בפלאג וקריצה יבצירו והפלאג או הכבד שכבשו
הפנים כבשר לקוה הוא עקום הפה׳ ופעמים רבות

יבא הכויד אחר בעלת הריאה ובעלת הצד והורסאם קר׳
ודע כי הכויד אם יתמיד ולא יסירהו הזריקה ואחרין יבא
סבוב ראש כמבשר שיתוק׳ ודע כי קרטם בבאר

האותות

בחוקנים בחוסם העצבים׳
האותות הם הסבות בעצבם
כמו שנאמר ברעש ויורה ע
על זה תוספת כויד בתוספתם
או הסרונו בחסרונם׳

רפואה

כפי האמור ברעש עצמו א
אלא שאם יהיה נזם ויע
ויעכור האותות כמו׳ הע
המורקים ונפח הפורא׳ וכבר בגוף רשינה ואורם הפנים
והעינים וזולת זה אז ראוי שיתקן הקוה נבריצת כי הוא בר
ברוב תסיר הכויד לבדה ועם תקון ההשתנה ונגב המזון׳
ואם יתראה הכויד לבדו באבר מהאברים לסבה קודמת או
מתחלה כמו קור או זולת זה שהגיע לתחלת העצב אין ד
ראוי שיתסתפק על רפואת המקום אבל תהיה כל הרפואה
על התחלת העצב ההולך אליו׳ ונמהרפואות המועילות
לכויד תנועת האבר ההוא והנגורת תנועתו׳

פרק ז

בלקוה הוא עקום הפה
הוא עלה כלויות בפנים ים
יכהך צד הפנים אל צד בל
בלתי טבעי והשתנה התכונה הטבעית ויסור טוב פגישת
השפתים והעפעפים מצד אחד׳ וכבר אם רפיון אם
קריצת עצלי הפנים והעפעפים וכבר ידעתם וידעת צב
צמיחתם׳ ואמנם ההוה מן הרפיון הנה הוא אם ישה
צד אחד ויכאיך הצד הב׳ הבריא וירפהו וישנהו בתכונתו
אם יהיה חוק ואם יהיה הלרש ירפהו לבדו׳ הלפי
סברית קצתם אם יהיה הרפיון מצד הבריא הנה הוא כש
בהיבה הוא עקום ואין לסבוך בזה ויש בהם בשם בולש׳
וזה ההוה מרפיון יוחה לכבות הרפיון הגבורות׳ ואמנם
ההוה מקריצה והוא ברוב הנה אם יקווץ צד אחד ימשך ה
הצד השני הנלוה אליו והסבה בו הוא הסבה בקריצה וכה
שנאמר בשער הקריצה היבשה בכו זההוה כמיינת הזח
הרמות ונקרעים בשלישול וקיא ורעיפה וזולת זה הנה הוא
מכות ורע׳ וכבר אמרו קצתם כי הצד הזולה באלקוה
הוא הצד אשר יתראה בריא׳ והסבה בזה הוא שהצד
הבריא ישתדל למשכו להשוותו וזה בלתי חוק העיון ברוב
והבחות ובה שידעת מענין עצלי הפנים יודיעך הפסרו ד
ונעלת זה מולת כי החוש יבטל בו מהם מצד הלקוה׳
ואנשים רבים יקרה להם כורסא בעצלי הצואר והעורף וא
ויהיה בכלל המיונקים ויבצאתו כמה לקוה ויקרה גם בן פ
פלאג׳ ויפתח אל הידים כי העצבים אשר יטאבו כבנו עצ
עצלי צואר העורף הנה הבעיע גם כן צמיחתם בתחלות
צואר העורף׳ וכל עקום פה ימשך ששה חדשים על
נכון לא תקוה תקנו לעולם׳ ודע כי עקום הפה
כמשר פלאג׳ גם פעמים רבות יבשר שיתוק ותעיין האם ית
יתחברו בו הקרבות הכפיה וה שתוק ואז תבחר בנקוי חזק
וכבר חשבו קצתם כי בעל הלקוה ימהר עליו מיתה. בם
עד ארבעה ימים ואם יעברם ימלט ונראה שיהיה הם

הסבה בזה שתוק חזק שיהיה העקום מהצה מבשר אותו׳

האותות

הוא שיפול הנפיחה מרקיקה
בצד אחר ולא יחזק הנשיכה
והרוק בצד אחר׳ ופעמים
רבות ישיג עבר כאב ראשו וכל שכן בלקוה בעלת הקריצה
ודיקת העלול משני צדדים הוא אותו שאם יפתח ויתקן ו
ויסוח ביד יקל חזרת הצד האחד בטבע אל תכניתו׳
ואמנם האותות בלקוה הרפיונית שהתנועה תהלת והח
והחושים יעדרו וירגש בעצר רבות ובעצלים ולא יותר ב
כתיבה ויהיה העפעף התחתון יורד ויראה חצי הקרן אשר
יושב החוק הנבחי לעצמי והוא נראה גם כן ברטוב והפוח ו
ויראה זה בשתעשה הלשון למטה ותביט אז׳ והסבה
בזה גם כן שתוף זה הקרום בקרום החיצון בחוץ אל שאן
המפסיק היך באורך והוא ישתפהו ויהיה העור נוטה בע
מצדדי צואר הערף להתרחק ממנו ויקשה לשוב אליו׳
ואמנם אותות הקריצה שיהיו החושים שמורים ברבוי והיה
העור נמתח מתוח יבטל עבה התנועת האבר ועצלי הפ
הפנים קשים וימעט הרוק והרקיקה׳ ויהיה נטיית
העור אל צדדי צואר הערף יותר והרתו יותר קשה׳
ואמנם אותות הלקוה המורכבת מהקריצה מכת שידעת׳
ובאותות חדוש הלקוה שימצא האדם כאב בעצמות מבל
והרדמה בעורים ורוב מצרפתו׳

הרפואה

הרפואה הנבונה הוא שלא
תגיע העלול עד הרביעי וה
והשביעי ויזון גם כן בכה ש
שיורקיק כמי הדעונים בשטן ושלא יגב נגוב חזק והרכש
ושרור יונים׳ ואם יהיה הטבע יבש יגע ביום השני
בחוקן חזק והרבות כי יאות לו׳ ולכוהר לעדעור
בהתחלה מזיק כי אולי יטשפו הקרוב ולא יותך הפנ׳
והקריצה יבוהר תחלה שיחזק ולא ינקה להתחלשתה נקוי פ
מספיק עד שתתבשל הליחה מאמזירות לרפואה החמה בב
מנגב הליחה וימעיטה ומכאו העצבים והחולים ירשם הר
הרפואה בה אבל הטחן כמתן וראוי שירמא ברפואה הפ
הפלג׳ והקריצה כמה שידעת בכה שקדם׳ וכבר נוסה
שבעל לקוה שותה בכל יום במשקל שני זוזים בגירא הרבים
חדש רצוף ועשה רושם חזק׳ ומבה שנוסה שישתה בכל
יום זנגביל ופליטרי ואקורי מולפים בדבש בקר וערב שי
שעור אגוז׳ וראוי שלא תפסיק מהם מי הדבש׳
וכבר ובחו קצת רופאי הודו כי הדבר הזוהר נמרין לרפאות
בו הלקוה שתשים על האבר הכואב זהראש בשר וזית הש
הטוה מבושל׳ ונראה הזוהר נכון שמחות כוה
הארנבת והצבוע והשועל והזעל ואיל וחמור הבר וזולת ה
והנמי ומה שילך בכבתו שאין חבום כבשרו׳ וראוי
שאם יהיה התחלי לח שיקטור הצד אשר בו העלה על הת
התכונה הטבעית ואם יהיה קריצה תתחיל לרבנו
תחלה ואחר זה להתיכו׳ ואם תמצא אותות דם חקי
והעורקים אשר תחת הלשון והגיוו והקרנים על התולדות ה
הראשונות כלי שרושן׳ ואין ספק שהליחה הגרעת
הלקוה עומדת בהתחלת העצבים ועצלי הפנים׳ ולכן
ראוי שתעשה הרפואות המבוארות על הליות הצואר ועל

הלוי גם כן לפי שליפים רבים יבאו כבנו אל העצלים א
אסר בפנים   אבנם עצלי הלוי אינם מכלל אותם
והגעתם נקי החלק הבודקים בין המוח וכן הגעת הדברים
המחובבים נגמרים על הדוליות והלוי וחפיפתם והציפת
הראש גם כן וכל שכן על רעב חזק׳   ומבה שיועיל
לבעל הלקוה גם כן התמרת ריוחת הפנים בחוכן ושיחת
המשקבות המזברים בחוכן   וכל שכן אם יבושלו בו הם
הבודקים או שיהיה הוכן שישחק בו הורדל והוא נשלא׳
ושיטוף עצמו על עטן בשול טיה וקימום וסקמא ולבר׳ ו
ובודא בהם העקר תתחיים כמו הבריין ואכל ואם לא יו
יועילוהו הרפאות יבוה על העורקים אשר אחורי אזנו וד
וראוי שישתדל לעדור יותר מכל דבר ויגנה הלעיסות וכ
וכל שכן אגוזי ופליוני ולעס שיראבה לכש שוחים וד
וראוי שיחזיקו הלעיסה בצד הכואב ויהיו בבית אפל ויע
ויעשנו במרדה קטר או ארטוניאק ושכן זית או שבוט א
או בין עלי קנבוס וכברואנה או ע״י כלקא או שנאפין בש
בשמן לולו או אבפורבי שיעור כקרטה בחלב אשה׳
ויחפא הראש בבית טינקוז כמה שזכרנו בבל וליו הראש
בכל צד׳   ובהעטושים הנמשכים אליו הכנדק והנדי
וכר שכן קלפתו העליונה ועשב אבריקוליבורש כלו אזני
העכבר וסחיטת קשואי החמור ועלכביתא והנה יעורב זה
כבה שיחבם עם העטוש כמו קסטור ושוניז ודולתו והי
היותר נכון שיעוטש בו עם עשב אזני העכבר אם יעוטש
במשקל ב׳ דרהם כמימיו עם דונק שנאפין וחצי דרה ש
שמן זית יועיל וגם יחפא בה׳ ימים׳   והנה יצוו להביט
בבראה שישתדלו תמיד להשוות הפנים והיותר נאות הם
המראה המפורסמת להראות הפגים והוא הצינית׳
והנערים אם יקרה להם הלקוה באחרית הגביב ישתו הא
האגריגל הקטן ימים עד שבעה ימים והזמן כי תוי עצים

פרק ח

ברפרוף הנקרא אבתיאג ובלעז שאלבוש׳ היא הנגעה עצליית והנה ית

והנגוע עכה בה שיתחבר עכה בין העור והוא כרוח עב נ
נופח׳   ואבנם הנות שהוא כרוח בחולית והתגה
והלא תהיה אלא בגופים הקרים ויחבבות הקרות ושתיית ה
הדברים הקרים והשקינם המחמבים׳   ואבנם הנות
שהם עבים שהם לא יותכו אלא בתנועות האבר׳
והנה כהוא עצליית במחיית עכות כי בה שירך מאד כמו
המוח הנה הרוח לא יעצר בו וכן כה שיהיה קשה כמו העצ
העצם אבל יקרה ברוב לבה שהוא אמצעי בקושי ורוך׳
ומבות הרפרוף בה בקור וליחה לחה ותם יקרה הרפרוף
בבקרים הנמשכים הרבה וכל שכן בשמחה׳   ופעמים
רבות יקרה בשומן ורבעם והולת זה כי הנגעה כן חיזוח ב
בתוך   וליחה להוחית ודע כי הרפרוף אם יבלול הגוף
בבשר שתוק או כתו ואם יתמיד בבראק הבטן בבשר בב
בניא ומלגבוניא ובפיק׳   ואם יתמיד בפנים יבשר
עקוב פת׳   והרפרוף בין שיחות הצלעות בבשר בורסא
בבקר הבבדיל כי הוא כבאיבו׳

הרפואה

יונהו עליו הדברים הנח המחוכבים המחמבים כי זה

יסורהו ואם לא תפשה השמנים המחוכבים ותשוהל בן יו
היותר תלוש אל היותר חזק ואם יקוד טוב ואם לא תשוה
המשלשלים   ותתמיד אחר זה כרוח הגמר ברפואת
המתמבות   וקשטור עם ונבק יש לו סגלה בעניין זה׳
ולא יקחו בים נקפאים ולא היין הרב ומה שיש לו נפח ק
הקרור ויקרב רפואתו ברפואת אחיו׳   ונחתום הזכר
בחלי העצבים הנה ונקצר בהתוספות והתנועות וה
והנגחות בהם׳   ואבנם הכורסות ופרקן הפנים
והליתם נאמר ונזכר בו עד הספר הרביעי׳

נשלם האופן השני   תהלה לאל׳ [illegible]

האופן השלישי

בנתוח העין ועניניה והוא ארבעה מאמרים׳

המאמר הא

בנתוח העין וידיעת [illegible] ובנעיו׳

והמאמר הכללי בחליה ורפואתה׳

פרק א

בנתוח העין [illegible] הראות [illegible] הרואה [illegible]

מורך שני העצבים החלולים   אשר ידעתם [illegible]
ובשירד העצב והקרומות אשר יתחברו בו אל [illegible]
יתרחב קצת כל אחד מהם   ויכלא ויתפשט [illegible]
התרחבות מקיף בלחויות אשר כאישון אשר [illegible]
שבהם היא הקרחויות׳   והיא לחות [illegible]
והקרחויות היא עגולה והסר עגולה לפנים [illegible]
ונברי נמרחות כדי שיהיה המגת הדברים [illegible]
השיעור הל׳ שיעור שישיג הדברים גדולי [illegible]
עליונות ויהיה לקטנים כהדברים הנראים [illegible]
בו׳   ולבן יהיה באחוריה שהורקוק [illegible]
הסורת בנשמים הבודקים בתוכה [illegible]
דקות כדי שיטון להקף אותם׳   [illegible]
הזאת באמצע כי היא היותר נכון [illegible]
והושם אחוריה לחות אחרת יבואה כן [illegible]
וכן הדם הבוזק הדרגה והלחות הזאת הנה [illegible]
הנבסה ולבראה הזכוכית הנבסה וזה [illegible]
אבנם הלכות כי הוא זנת הקד׳   ואבנם [illegible]
בעצם הדם ולא ישתנה אל דכוך בה [illegible]
הענני׳   ואבנם יתחדש והלחות הזאת נבנה [illegible]
בבשלחת הבוח אליה באמצעות הנבסה [illegible]
לצדדי׳   והלחות הזאת נבבה על [illegible]
בהקרחויות עד העגול היותר גדול שבה   [illegible]
לחות אחרת דומה להלבן ביצה ונקראת [illegible]
כבוהר בעצם הקרחוית ובוחר הזכה [illegible]
לסבה קודמת ולסבה היא כהבליחוית׳   [illegible]
היא שצד הבותר נבח צד הבטן׳   [illegible]
הוא שיודות

נסיאת האור על הקרניות ועל החלבוניית והיה כנרגנה אליה ועוד שקצה הענבי בקף על הזכוכית והקרניית אל הגדר אשר בין הקרניית והחלבוניית והגדר אשר תכ תבלה אצלה הזכוכיית אצל הבליל תקיף הקף סבבית הר הרשה על הציד הלבן תקרא השבכיית · ויצמח בקצה שלה בקורי עכבים יולד בתבנה קרום דק יעבור עמה הו הונים מתחלק השליי אשר עוד בזכירתו · והקרום הזה חוצץ בין הקרניית ובין החלבוניית כדי שיהיה בין הדק ו מעב הנעך ושי בוארו מון כאשר נכחו עובר אליו מה מהשבכיית והשליית · ואמנם הוא רקיקה בקורי עכביש כי אלו היתה עבה תהיה נשארת בפני הקרניית וא האינו רחוק שיקרה מבנו להשתנותה שים תיר האור בן ה הקרניית בדרך החלבוניית · ואמנם קצה הקרום הדק הנה הוא נטשה ונארג אריגת עורקים בשליה כי הוא מע כעבר הגזין באמת ואינו צריך שיהיו כל חלקיו מובנים ל לשקולת התהנה אלא החולק המאוחר ויקרא שליו · ואמנם מה שיעבור זה הגדר לפנים הוא קרום נטשה לאי זה עובי ו והוא בעל בראה תכלתיי בין לובן השחורות לקבץ הראות ולהזהות האור · והושם לקבץ הראות בעת התכבשה אל החושך או אל המורכב באור והחשך ושיתחל בין הלחויות ו ובין הבחות חוקי הקרשי ויעבר באמצע תשוה ושיהן הק הקרניית בבת שיובל אליו בן השליית · ולא ישלם הקפתו כו כלפניו שלא יפגע הולכת הנגרך מהשיגה הדברים הנראים אבל ישאר לפניו ריוח פנוי ונקב כדי שישאר על הענב בעת שתפסד העורק מבנו ובנקב ההוא תפול ההולכה וכשיפסם יפגע הראות · ובתוך הבתונת הזאת הקובית אין נבאר במקום שיפגע הקרניית כדי שי שיהיות יותר רוכת לרשה הדרך ושיקבל הפתוחה שבנגיעות והקנה שבחלקיה מוקרבות במקום שיפגע הבתונת הקר הקרניית הקשה ובמקום ששם נקבת כדי שיהיה מה שיקף בנקב יותר קשה והנקב בלא להיות בשביל התועלת הגב הנזברת ורוח ויורה על זה כבישת מה שהוא נכח הנקב א אצל קורבת הזכות · ואמנם המסך השני הוא סתום כאד כדי שיושיב לאחת ויקרא אחריתו בתונה קשה ומן ומוקיפו מקף בכל הראשון והוא בהיר כדי שלא יפגע הר הראות ולכן יהיה כנראה הקרן המרוקק בקצוע ונרידה וי ויקרא בשביל זה הקרניית והמותר סתום שבחלקיו מה שה שהוא כבל המוקדם והיא באמת במחוברת במורכבת כב כבתונות דקיקות ארבע בקלפות מסובבות שאם יקלף מ מהם אחת לא יבלבל הפגע והוקצה משנה מה שהוא נכח ה הנקב כי זה המקום הוא יותר צריך לבטוחה ולבסתור · ואמנם השלישית היא מקפת בעלי תנועת הראשון והולא בלו בשר לבן דשני שירך העין והעפעף ובנקם בהתגב ונקראת כבללה הצלחתה בלום הנרוקמת · ואמנם העגלים המגיעים לבחור העין כבר וכרנום בב בפתוח · ואמנם שפת העפעף העליון הנקרא אל הדב והוא מה שבהלט מעצם העין בכר נברא ולהיות מה שיעוף בן העין וירד אליה מן הראש ושישוה האור בסתרותו וה והושם עכן כבו קרום דומה לשחום ושייטב והתיצבו ע עליה שלא ישכב לחולשת המגע ושיהיה לעזר המנוחה

העין משען בעצם כדי שיבין הנעתו · וחלקי הקפעף הם אלו · עוד ואחריו אחת משתי כתנות הקרום · ואחריו שמנו · ואחריו עצליו ואחריו הכתנת האחרת והו העליון · ואמנם התחתון עובר מחלקי העצל והמקום אשר בשפתו עור והוא מכה שהוא מהל עליונו א אצל התחלת העצל

פרק ב

בידיעת עניני העין ומ ומונות והמאמר הכללי בחולייה · ידיע זה ממשושה ומתנועתה ומיורקתה ומתבניתה ומשראה ומ ומשיעורה ומפעולתה המיוחדת ועגין מה שיחול ממנה וענין הפעולתה · ואמנם ידיעת זה ממשושה שתמצאה במשוש חמה או קרה או יבשה או רבה ורטובה · ואמנם ידיעת זה מצד תנועתה שתעיין אם תנועתה נקלה כי יורה על חום או יובש ויבדיל זה ממשושה או מבריה ויו ויורה על קור הלחות · ואמנם ידיעת זה מעורקיה שיודע האם הם עבים ורחבים ויורה על יבשה או כלאים ויורה על רבב הלחות במום · ואמנם ידיעת זה ממראיה שכל מראה מורה על ליחה נגברת הדומה לו האדום והברכובי והעפריותיו והבהיו · ואמנם ידיעת זה מתבניתה כי טוב תבניתה יורה על טוב הבריאות ורע תבניתה יורה על ה הפך זה · ואמנם ענין שיעורה בגדלה וקטנה כפי מה שנאם בראש · ואמנם ידיעת זה מפעולתה המיוחדת לה הוא כי אם תראה ונסתר מרחוק ומקרוב יחד הלא תק תקבל הזק מהמשמשים החזקים הנה היא חזקת הבע שוה ואם תהיה חלושת הראות יהיה בהפך זה כי יש במנה וכ וביציתה הפסד ואם שלא תקצר להשיג הקרוב ואם שירחק ותקצר בהשגת הרחוק ונה רוחה דק ובריא מעט · וחשבו הרופאים שלא יתפשט ההשגשות הזן בשביל ר רקיקתו · ורצונם בזה הניצרן אשר יספרו שהוא מבלל הרוח ושהוא יוצא נתון בנראה · ואם לא תושג בהשגת הרחוק ואם התקרב אליה הרקיק לא תראהו ואם יצ יצא ממנה אל שיעור בין הרחוק תראהו והנה הרוח עב עב עבור בלתי דק ורק וגם רטוב ולחותיות רשומים · וחשבו הרופאים שלא יתרקק ולא יזדכך אלא בתנועה ה המתרחקת · וכשיבוש הנצרך בתנועה יתרקק ויתרקק · ואם תחלש בשני הענינים הנה הרוח שלה מעט ועכור · ואמנם ידיע זה בענין מה שיחול ממנה כי אם תהיה נגובה לא תרטוך כלל ותהיה יבשה · ואם היא רומצת כרמלנה הנה היא לחה מאד · ואמנם מענין הפעולות כי אם היא תקבל הזק מחום ותרמא בקור הנה יש בה רוע מזג חם ואם תקבל הזק בקור והוא בהפך ורע כי הממוצע בכל ענין מאלו המנין שוה אלא המקבל בטוב הראות כי זה הוא השוה · והעין יקרה לה כל מיני החליים החבריים והפשוטים והמורכבים והחליים והם המשותפים · ויש לעין בענינה מתכונת העין השוקר והעצימה והפתיחה והמראה והרבע מהמשפטים תליים כן בחליים החורים ודאור שהתבקשם שם · וחליי העין לפעמים יהיו מיוחדים ולפעמים יהיו משותפים והיותר ק קרוב שישתתף עמה הוא המוח והראש והמסך החוצץ וה

ואור האצטו' וכל חולי שיהיה לעין בצד המכך החיצון הוא יותר בטוח ׳

פרק ג

באותות ענייני העין ׳ אותות היות התולי בם בשתוף המוח והוא שיהיה

במוח קצת אותות מענין הנזכרים ואם יהיה באמצעות ה המכך הענבי הראה הבאב והגבישה בתחולים במעמקי הע העין ׳ ואם תהיה הליחה חמה ימצא עטוש וחכוך באף ואם תהיה הליחה קרה יחוש בעליו הולה קרה ׳ ומעט שיהיה השתוף הזה ברוע בוב נפרד ׳ ואם יהיה השתוף עם המכך החיצון והליחה פונה בפנו יחוש בתיוחות ותגדל בבכך ובעורקים החיצונים ויתראה החזק כמה שהוא כול העטף יותר ׳ ואם יהיה בשתוף האצטו' יהיו האותות הנזכרים בשער שתוף המוח והאצטו' ואם יהיה סם דם ויכונות בסבת האצטו' ובעטו בדיקות נפש וירבו במלוי ואמנם אותות החולי החברי בצד שהוא בעין עצמו והנה הדמוי יורה עליו הכובד והאודם והדמע והנפח ובליטות ה העורקים ודפיקת הצדעים והדבוק והלפלוף והרמץ והם המשוש וכל שכן אם יתחברו בו אותות רכיות בראש ׳ ואמנם הלבניי יורה עליו כובד וחזק והאודם נסתר עם אי זה עפריהיות ודבוק הלפלוף והתעוררות נפח ומעט דמע ׳ ואמנם הארוביי הנה יורה עליו העקיצה וההתלהבות עם אודם נוטה לסרכבות ואיננו כאודם הדמויי ורקיקות דם דמע חד ומעוט דבוק והוא משוש ׳ ואמנם השחוריי יורה עליו הכובד והבהות ומעוט הדבוק ׳ ואמנם המיני ם המפשטים יורה עליהם העדר הכבדות עם הגנוב ומעוט הדבוק ועם בציאות אותות מה שזכרנום בשער ה היודעה ׳ ואמנם החליים הכוליים והמשותפים הנה נפריד לכל אחד מהם שער ׳

פרק ד

עקרים כוליים ברפואות העין ׳ רפואות העין מקבולות חליי העין ׳

והנה בהיות חליי העין אם חמריים ואם פשוטים ואם כו מורכבים ואם פרוק חבור אם בן רפואות העין היא אם ב נקוי ויכנס בו הנתנה המורסות ואם חלוף מזג ואם תקון ו תכונה כמו שהוא בבליטה ואם הנראה נגע ודבוק ׳ והעין ינוקו הליחות ממנה אם על דרך והבעור ממנה ואם על דרך ההתכה ממנה ׳ והבעור ממנה הוא יותר נכון בין הגוף אם יהיה מלא ׳ והאור מהמות כמה שידעת מהמנקים המוח ואחר והעתק ממנה כדרך האף ובין הע העורקים הקרובים ממנה כמו שני עורקי אל מאקן והוא שני קצוות העין אצל החוטם ׳ ואם בהתכה ממנה שיהיה ברפואות המבריעות ׳ ואמנם חלוף המזג הנה יפול ברפואות פיוחדות גם כן ׳ ואמנם פרוק החבור ואנופל בה ידפא ברפואות אשר יש בהם נגוב בלתי רב וה וחם רחוקות מעקיצה ׳ ואתה עוד תגיע אל הרפואות האלו ממה שנאמר ברכוך ושאר העלות בעין ׳ וראוי שתדע כי החליים החמריים בעין ראוי שיעשה בהם מעוט המזון ולקיחת מה שמוליד הליחה המטובחת והדקות כל בעלת אודים וכל מה שידע עכולו ׳ ואם תהיה הליחה

במשלשלת מאבר תשים כנטוך מאבר ההוא ואם תהיה הליחה פונה בין המכך החיצון תעשה קרני הבנינה ח ותעשה המרחיעים על המצח ׳ ומבלים קלה האבטיח לחם ולקר הקלקרים ׳ והעורקים המכ לעין הם כמו הספאליקא ואחריו העורקים אשר בצדי ה הראש ומה שיהיה במוקדם יהיה יותר מועיל למוקדם בין המקום ומה שיהיה באחור יהיה יותר מועיל לאחור ׳ ודע כי מה שיתחדש בעין בין הליחות ותמשך להעתיקה ממנה אל אבר אחר והיותר נכון שיעתק אליו התמבי מהמוחרים וזה אם לא יהיה החולי בדרך המצוה אל בין העין ׳ וההעתקה הזאת היא בקשישים המאצ הנעצרות במקומות אחרים במקום שזכרנו יעתקו מבני הראש ׳ ורפואות העין יש מהם טלפות ובהם בקירות כמו מוטות ענבי השועל ומי הענבי ומבני הרועה וחזרת ומי הורדים וסחיטתם ודיד שלי ׳ מורכבות כמו בכך וקלפל ואקורי ושאפראן וכותג מי ומהם מנגבות כמו תותיא ואנטימוני ואקליפא ׳ ומב המקובצים כמו שיאף כאגיתא הגלאן וכל זה העפראן וורד ׳ ומהם מרכבות כמו החלב וחכך הגל שרה והלבן ביצה והדיד ׳ ויש מהם מבליבם ערוק כמי פנגריג העפראן ויין מבושל וכל שכן בהם קטשור ׳ ויש מהם כהיבים כמו סרקולא שוטר ׳ ויש מהם מרדימים והוא כמו כבדרגולא ופאפור ואפי ׳ ודע כי אם יהיה העין כאב הראש תתחיל ברפואת כאב הראש לא עד שיעבירהו ׳ ואם לא יסבול החקה ממנה בכונה דע כי יש בעין מוג רע או ליחה רעה בבהגית ממסידה המזון העובר אליהם או שיש מבן המוח או במקום שיפרלנו מבני הגולים אל העין ׳

פרק ה

במברון שמוח כי העין המרוק בו יותר ראוי תתחלהלו שכן לשמר בריאות העין ׳ שישמרה מאבק ועשן והאחד היוצאים בין תשוני בחום וקור והרבחות העגות והקה והשרפיות גמלא יהכביד עיון חזק לדבר אחד מלא מבנו ׳ וראוי שתשמרהו שכורה והקה מהכנו ׳ וראוי שימעט מהביט בדבר הדק אלא לעתים על דרך התגרעה ׳ הלא יאריך הנבטתו על הדוף יותר והרבוי בין המשגל הוא מהדברים היותר מזיקים לעין והרבוי בין השכרות והמלוי במאכל והשינה על המלוי והמזונות והמפסקים העבים וכל המבעלים אדים אליהם ונבדלים כל מה שיש לו הרעפות כמו כרתי והעתקה וכל מה שינגב כחלבנה ומבלים המלח והרב וכל מה שיוליד מבנו אד רב כמו כרוב וקדשים וכל מה שיש בלחות והרפואות הנפרדות שיזהם שיזיק לעין ׳ וה כי תשינה והרבה והתעוררה כל אחד מהם מזיק בחוק לעין ויותר נאות להם השוה בכל אחד מהם ׳ ומבנה הדברים אשר יועיל עשייתם בעין וישמרו בחה הם הדברים הלקוחים כאנטימוני ותותיא כמו מיני התותיא הבלולה בנגוראנה או כמי השוטר והבחולה בכל קת גמי

הסוכר טוב"א גדול התועלת וקילור הנקרא כרוך הנעשה
מרמון מתוק טוב"א גם כן ׃ וגם כרוך הנעשה משני
מיני הרמון כבשרים מבושלים בתנור עם דבש ועל כלם
תעמד כפי מה שנזכר במקומו ׃ וכמה שיפרק העין
ויורה השקעת העין במים זכים ופתיחות העין כתוכם ׃
ואמנם הדברים המזיקים בראות יש מהם פעולות ויש מ
מהם תנועות ומהם ענין ההשתמשות במזונות ׃ ואמנם
הפעולות והתנועות כמו כל מה שייבש בתשמיש הרב וא
ואורך העיון על המאורים וקריאת המכתב הדקיק בהתמדת
והנוח המסורע מועיל וכן המלאכות הדקות והאיצה על ה
המלוי ועל סגירת הלילה ׃ אבל ראוי כי שיש לו
חולשה בראות שיכוון עד שיתעכל ואחר יישן וכל מלוי
יזיק וכל מה שייבש הטבע יזיקה וכל מה שיעכור הדם מה
מהדברים המלוחים והחריפים הולכם יזיקה והשכרות ׃
יזיקה ׃ ואמנם הקיא יועילה מצד נקוי האצטו' ויזיקה
מצד שמגיע ליחות המוח נידתם אליה ואם אי אפשר בל
בלתו ראוי שיהיה אחר המאכל ולאט ומבחוץ יזיקה וחש
והשינה המופלגת מזיקה והבכי הרב וכן רוב התקוה וכל
שכן קרני המציצה רצופים תמיד יזיקה ׃ ואמנם
המזונות המלוחים והחריפי' והמעלים אדים ומה שיזיק לפי
האצטו' גם כן כמו הבצל והכרתי והשומים והאורז' בא
באכילה והזיתים המבושלים והשבת והכרוב והעדשים ׃
ואמנם ההשתמשות המזונות הוא שיקחם בעת שלא יעצפו
עכולם ושלא ירבו להעלות אדים כפי מה שיתבאר במק
במקומו והתעשר במאמרים בספר הזה ׃

פרק ו

בדבר העכירות ׃ רמד הוא קנידא ובלשו' אומ אופטאלמיא ויש מכנו
אמתי ויש ממנו שדומה לו ויקרא עכירות והערבוב והוא
בשותם ומרטיב ויקרה לעין מסבות חיצוניות יעורהוא לי
ויאדימו העין כמו השמש וכאב הראש שהוא משריפה
וכמו קדחת יום שהוא משרפה ואבק ועשן והקור ל
לפעמים בקבוצתו והתבאה בבריצתה והרוח העזה וכל זה
התעוררות נקלה מתחברת בסבה ולא ישאר אחרות שא
שארית וכן נחשב כן ואם לא ירפא
הנה תסור בסור הסבה ברוב הענינים ויקרא בלשון
יון טארשיש ׃ ואם העירוהו סבה גופיית או מתחלה
יהוד מבנית לכתחלה הראשונה
או עוזרת לכתחלה הראשון אפשר שיכהי לה
להעתק מורסא נראית אבוזית כהעתק קדחת יום
אל קדחות אחרות וכשיעתק הנה הוא בתחלת מה
שיעתק יקרא בלשון יונית אפריאין ׃ ויש מסימני הרמד
שיסבך אחר גרב בעין והיה הסבה בה גרירות בעין והוא
הולך בתחלה בדרך העכירות ואמנם יאות רפואתו אחר
חכוך הגרב ׃ ואמנם הרמד בכלל הנה הוא מורסא
בלובן העין הנקרא אל מלתחמה ויש ממנו שהוא מורסא
מקבלתחמה פשוטה בלתי עוברת הנגד ורוב מה שיש בה
כלישת העורקים והמולה והכאב ׃ ויש ממנה שהוא
גדולה עוברת הנגד בגודל יפתח בו הלובן עד השחור ו
ויכסנו ותמנע עצימת העין ויקרא כימוסיס ונגרע אצלנו

כיורדינגי ׃ ופעמים רבות יקרה לנערים בסבת רוב
לחותיהם וחולשת עיניהם ׃ ולא יהיה מליחות חמה לבד
אבל גם מהלבנה והשחורה והרוח ובהיות הרמד
האמתי מורסא באישון גם בלובן והנה כל מורסא היא או מ
מדם או אדומה או לבנה או שחורה או רוח כן הרמד לא י
ימנע סבתו מאחת מהסבות האלו ׃ ולפעמים תהיה
הליחה המעלה מורסא מולדת בה ׃ ולפעמים תבא
אליה מן המוח על דרך הגידים מדרך המסך החיצון הם
המכסה הראש או מדרך המסך הפנימי ובכלל מן המוח וצ
וצדדיו כי אם יתקבצו במוח ליחות רבות ומלוי יורידו בע
בעין ויעשו רמד אלא אם תהיה חזקה מאד ׃ ולפעמים
יהיו העורקים השריינים הם אשר ישפכו מותריהם אליה
אם המותרות ירבו בהם בין שיהיו השריינים הפנימים או
החיצונים ׃ ולפעמים לא תהיה הליחה הולכת אליה
מצד המוח והראש אבל תהיה הולכת אליה מן האברים הא
האחרים וכל שכן אם כבר העין השיגה אותה רוע מזג וח
וחולשה ושבה מקבל הפגעים כאותם שישפכו אליהם ה
המותרות ׃ ויש מסימני הרמד שיש לו הקדים רעינות
בפי היקף שעריכת הליחה וחוזק עת הלידה ׃ והתחזקות
הכאב מרמד הוא אם לליחה עוקצת מאכלת המבוגרת ואם
לליחה רבה מטעת ואם לאדים עבים ובפי החפסקם כות
יהיה החפסק בכאב הליחות זה כפי שידעת אם מן הגוף וא
ואם מן הראש עצמו ואם מן העורקים שמ
שמוליכים ליחה רעה ומה צו קרה אל העין ׃ ולפעמים
יהיה מן העין עצמה וזה שיקרה לכונת העין הפסד מזג ב
בשביל ליחה נעצרת בה או שנגע בה דבר שישנה כל מז
שיבואה מן המזון אל ההפסד ׃ ומי שיהיו עיניו בולטות
הנה הוא יותר מקבל הרמד ובליטתו והוקו בשביל לחות ע
עיניו והרחב נקבות ׃ והנה ירבו הדמעות הקרות במיני
הרמד להעדר העכול ׃ ופעמים רבות יותך הרמד
בהתחלפות הטבעי ׃ ודע כי רוע הרמד יהיה כפי איכות
הליחה וגדלו כפי כמותה ׃ ודע כי הארצות הדרומיות
ילכת בהם הרמד ויסור מהרה ׃ אמנם התחדשותו בהם
מהרה הוא מהות ליחותיהם ורוב אדיהם ׃
ואמנם הרפואה מהרה הוא לרפיון פתיחות הנקבים כאב
באבריהם והתרת טבעם ׃ ואם יפגשם קור יקשה
רמד שלהם בהזדמן ענין מונע קובץ על תנועה מחלת כל
כליחה פרשת ויבוא הליחה אדיהם ׃ ואמנם
הארץ הקרה והזמנים הקרים כי הרמד ימעט בהם אך יק
יקשה אמנם בהם כשהוקוו הליחות בהם וקפיאתם
ואמנם קשיו כי הוא אם יגיע באבר לא יתך מהרה בם
בסתימת המעברים וימצא ממנה מולת עד שיקרה שיב
שיבקע מכנו הקרום ׃ ואם יוקדם סתו צפוני ודלוה
אליו אביב דרומי גשמי וקיץ בלתי נשיבת הרוחות ירבה
הרמד וכן אם יהיה הסתו חם דרומי במלא הגוף ליחות ו
ואחר גלוה אליו אביב צפוני וגנבם ׃ והקיץ הצפוני
רב הרמד וכל שכן אחר סתו דרומי והנה ירבה גם כן בק
בקיץ שהוא דרומי האביב נגוב והסתו צפוני ׃ והקיש
הגופים הקשים אל הארצות הצפוניות והגופים הרכים הר
הרפים אל הארצות הדרומיות ׃ וכמו שהארץ החמה

תעשה רכוד בן המרחץ והם כאשר אם יכנס בו האדם אין ספק שיעשה רכוד · ודע כי אם הרכוד ישנה ענין העין הנה ראוי שתהיה הרפואה הנכונה ונקוי הנמרץ והסבה בו ליחה רעה מקובצת בעין מפסולת הבוקר או נוזלים בן תמוה והראש כמו כח שתמצא בבה שמארגותו כבת שקד

האותות

דע כי הבאבים אשר יתחדשו בעין יש מהם יפקן אוכל כי ויש מהם בותח · והיוקן בורה על הפסד איכות הליחה והדרכנה · והבותח בורה על רכות או על רוח · והיותר בוהר שבבוני הרכוד להניע והתכלית הוא היותר גדול בבת אות והיותר חד בע בעקיצה · והיותר במוחר והיותר יבש שבו · והמלוף הזה אות אבותי על הבטול או על עובי הליחה · ואותו שיבתר מהלפלוף עם היותר מבכוד הענין הנה הוא יורה על עובי הליחה ואשר יתחבר לבטול ויתגבב עמו העין ב בראשונה מעט או יותך ביורה הוא הבטובח · ואשר נרעוני יותר קטן פחות בורה על הטוב · ואם יקנן הנרעיר יורה על אחור הבטול · ואם הפעמים יתדבק כבר הניע הבטול כמו סכל עוד שיתבר הול'ת ב כיסיות הוא יותר חזק המתחלה עדין או אחר זה · ונאמר כי הענירות יודע בקלותי ויבשו ובשעור סבתו הבטחולת ומה שיהיה בן הרכוד בשתוף הראש יהיה עליו באב הראש ובוכד הראש · ואם יהיה כודך הגדלים בן הבוח אל העין אבנם מה שהוא כהמבך החיצון התאנה והראש יהיה הבינה בתנות והעורקים היוצאים בהלשים והגפח יבהר א אל הפעמים ותהיה בבנצה אודם ודפיקה · ואם יהיה כהמבך הפנימי לא יתראה זה ויראה עטוש והבוך באף ו ובתוך · ואם יהיה זה בשתוף האצטו יהיה עמו המין קרא רגקר אבהלקאר רצער · ואותות הליחה ההיא באצטו · ואבנם הרכוד הדמי הנה יורה עליו מראה העין ובליטת העורקים ודפיקת הצדעים ושאר אותות הדם בצדדי הבוח ולא תרמע הרבה אבל תהלפלף ותתדבק ב בעת השינה · ואבנם הארגמני הנה יהיה עליו עקיצה יותר חזקה ובאב שורף ונדוק והתלהבות האודם פחות ור ודמע רקיק חד שלפעמים ישרוף · ולפעמים יבנע כדמע כמניקת הדמי ולא יתדבק בעת השינה · וגם יהיה כרבון הזה מה שהוא עם אודם רופק בעין והוא כבלל ה הבוגים הרעים · ולפעמים יבוה העין ויתחמם שחין בתורחב ומתפשט · ויש רכוד ארגמני בשון מתוכך נגלב עם מעט אודם ומעוט רכון ולא יראה למודמא מבנה סיע שיעור נושב ולא הולה והוא עם ליחה מעוטה חדה · ואבנם הלבני הנה יורה עליו כובד חזק וחום מעט וא האודם הלוט אבל המבטלה יהיה ללובן ויהיה בו רכון וד ודבוק בעת השינה · ויהיה עם התעוררות תפח והתוף הפנים בבראשו · ואם יהיה בלחות האצטו יבצא בעליו המין קיא · ולפעמים יניע הלבני שיבולט בו הלובן על ה השחור יותר גדול כרבוזמא · אלא שהוא לא יהיה כבואר האודם חזק שבו ולא יהיה עמו דמע אבל רמץ · ואבנם השחורי הנה יורה עליו כובד עם בוחות ונגוב ודעש · וגם

ובעוט הדבוק · ואבנם השחורי יהיה עמו בתוחה לגד בלי כובד ובלי חולה · ולפעמים הוריש הפתיחה אודם ·

הרפואה

רפואת העכירות ובה יש שילך בבונעו ככובד הק לפעמים יספיק בו בבל הסבה ואם יהיו עם הסבה עוד כבלוי דם או זולתו הרקי · ולפעמים ישקיט תנועתו שמסוף החלב או לובן ביצה או זולת זה בעין · ואם יהיה העכירות בהכאה הקף כבך ום יוגה דם או זולתו או כרם עצמו · ולפעמים יעך להוציא כפות או צמר טבול בבבושל או שבן ורד והכור ה העדשים או שישוף חלב אשה בן השד זם ואם לא יה זה או יועיל בשול סבוריג ושיאף לבן ואותו שיקה כבו ויעילהו המרחץ אם לא יהיה כבר שב כורסגו או יהי יהיו הראש והגוף בלאים · ויועיל בזה התח בבשול קבומדלא ונפנת · והיין הדק אחר שלא יקחק המאכל והשינה הארוכה על היין · ומפעמיו העשילות אם יהיה בן השמש או בן הקור או מזה בן שיהיה ברכוך סבתו הרב ואחר יהיה על הבך תחת הל ואחר ירפא הרכוד · ולפעמים יסור אחר הבך הב בעצמו ואם יהיה גדול ולא יסבול המין והתנה הכן עשה הדקדוק והרכך והנקוי עד שיתנקה ויסבל הכן בינו ובין התחתון

פרק ז

ברפואה הבטוחה בו הרכוד ושביבה תחלק ע העין · ומתחלת המשותפת בראשונה הרכוד החמרי ושאר הלי בגן יש החמריים מעוט מזון וקלותו והסורת מה שהלינו בשוכבות והרחקת כל כחכם ובל רע המעי · ההחק חתשברים ונהתנועה והיין ובסירות הראש והרחק ובח הוצמוצים והאבל לחום ההריפים והקבירה והתקנת ה והזקה, בתמאליקא כי זה נאות לכל מינו · ומ שלא ישים ראשו על הלובן ועל הניצרן אבל יהיה ז סיוציע לו ויקפבר שחור וירוק ויהלה כנד מ שר יביט בעיניו והשחור בעת החולי גם כן והתמלאי בק הבריאות ויהיה הבית אשר ישכון בו נוטה להחשך · ומ שיביא אליו השינה כי היא רפואה טובה · ותור של יעזב השער שיתצרך כי הוא כזק ברכוד כאשר אלא ב יהיה כגודל הפרע כעודר · הלבן יועיל כמו כו הלחיות בכשיכה לבוזתו · ואם יהיה הגוף מ הפועלת לרכוד מתפשטת בעורקים כמין דם יע ויין ד וישתה יין חזק וכל שבן באחרית הרכוד · כי חריפ בורקת הליחה ושתיית היין חזק בהריה שמעי טב במבריצה · והמרחץ אחר הנקוי הוא הרפואה הד מועילה לרכוד וכל שכן אם יהיה תנחת המחוסבים להשקיט הכאב · ובבה שראוי שיונת בו בבור וש החליים בעליונה הליחה בעין שיהיה שוכב על מרגשה גב גבוהים והסבירה לבלתי השפלה · וראוי שיהיה מנשוח ראש בעל הרכוד כי הוא רב הרוזן · ומכם הבפת השכן ואצם שיהיה שבן ורד באמגש ומ ומ

ויחזק מאד · ולפעמים יגדל הרמד עד שיצר על הכתנות
ואם תהיה הליחה משתלחת מאבר ראוי שינוקה האבר ה
ההוא ויצטרך להגך הצד באי זה פנים שיהיה בחוקן או בה
בתקוה או זולת זה · ולפעמים לא יספיק ההקזה בהמבזליקא
ויצטרך להקזות השרין כמצדע או האזן שיפסק הדרך א
אשר ממנו תבא הליחה · וזה אם הליחה תבא לעין
מהשריינים החיצונים · ואם רצית לשלוף דבר מאלו
השריינים ראוי שיגלח הראש ותבים אי זה מאלו הקטנים
מהשריינים יותר גדול ויותר דופק ויותר חם ויחתך ויצריך
לשרשו אם יהיה ממה שישלף והם הקטנים זולת הגדולים
ולפעמים ישלוף אותו שהוא על הצדע · וראוי שיקשר
תחלה האחר יחתך אחר שיובחר מה שכבר קדם זכרונו ש
שיהיה שיבחר או יחתך היותר גדול שבקטנים והיותר ח
חם שבהם · וראוי קודם הבתור שיקשר בחוזק מה שלמטה
הסבר בחוט בשתי קשירה ארוכה חזקה ותעזב הקשירה ע
עליו האחר יחתך מה שיצא אחריו · ואם תתעפש אפשר ש
שתתיר הקשירה ויצטרך אליה אותו שהוא יותר גדול
האבנים הקטנים יספיק שידרשם שרישה עמוקה שיזול מה
שבתם מן הדם · ויקרב זה בהוקעת קרני המציצה על
נקרת הערף ושלוח העלוקות על המצח ואם לא יספיק מה
שעשה יעשה הקזת מן המאק ומעורקי המצח וגם כי קרני
המציצה על הנקר גדול התועלת ואם תארך העלת תעשה
השיאפים אשר יבא בהם נחות טרוף הנגריאלה שרופה
ולפעמים יספיק בו המחולה באודאן לבדו · ואם יארך
הרבד ולא יקבל תועלת בדבר רע אז כי יש בכתנות העין
ליחה רעה במפסרת הבוגן והודי עליה ואז כנה אל כמו
ההותיא הרומיצה מעורבת במורכבי כמו סרוטא ואקלימיא
מוזהב ויהוצה ואבידרום ומעט גבא ארביקא · ולפעמים
יבריח העין על הבויה על הקדקד כדי שיעצר הנזל כי
לפעמים תהיה התבודדם להתבודת כולים · ואם יהיה
ההתחלה בהקרה הגיבי הנה הרפואה קשה אלא בהתגברות
הנקיים והוזקם עם עשיית מה שיחזק הראש כמו רשיות ה
הרועות לענין הזה כמו רטיה לקיוה מאשפיק גדרי וורד
ואבאסיא כמו המבוארת הולה והמבוארה הלחה בעצמה
המבטח עם מעט זעפראן שינוח על המקום שעה אחת או
שתים ואחר יוכר ואחר יעשה המשוחים כדבקות והכשור
הליחות החמות והתלבים הם מבללים · ואין נכון שיעזב
המותף כהם בעין זמן ארוך אבל ראוי שיודק ויחובש בכל
עת ונכהם לובן ביצה ואין ראוי שיחודש בה אבל אם ב
יעזב שעות לא
יזיק והוא יותר משובח מן החלב ואעפ שהחלב יג · ר
כבריק הנה הלבון הביצה כשהוא עם רכוכו וחלקותו שא
שאינו מתדבק ואינו סותם הנקבים · ובשול הגינריג
כשהוא מחובר עם התכתו ובשולו שמחליק וממתיק הכאב ז
ושמן הורד מן המין הנה · ובכלל ראוי שיהיה רפואתה
הנעזרות בעין וכל שכן כרשר בלי עזרות ולא אכות שעם
בכר או הרוף · וראוי שתשתק מאד שיסור המזרחות כמו
תאפסרות ושתסתפק בתפלים נעדרי הטעם כי זה יותר
טוב · ויעשה בו העמלשים לנקות ומה שהולך כמנהגם
מה שמרצא מן האף קצת הליחה וזולת זה מבה שלא יש

ויפוחד משיכהם אל העין וזמד אחד · והנה יעשה בה
הערעורים ובהרפואות המועילו' הזכנות הזכות בבים
הפרשים כמסוג או צמר מבול בהם · ולפעמים יסוק
עשותו פעם או פעמים פאק רב · ולפעמים הצטרך לשנות
זה פעמים רבות כמו הרוקח כר והולשתו ואם יהיו הגים
הפרשים שיבושל בהם בלולגו ונגוריג יהיה יותר נכרין
בתועלת · וגם ירטה על המבצה המריחיעים וכל שכן אם
היה הדרך לשפיכת הליחות הוא המכך החיצון · ואלו הם
המריחיעים כמו קליפת אבטיח ביחוד וכמו שיאף כאבית
וכמו מללוהרג ואלואן גרע וורדים וזעפראן ומיקא קלא
והבירות כמו כי ענבי השועל ומי מבקה הרועה וכן האמר
וקבה שעור קלי וענבי השועל והבושים ואם יהיה הכותר
חזק הרורות והריקות תעשה השיחות התחקנה הקבצת
כבלרשטיאוש וטריבולי כריני ולתחבוש' במעכרי הבגל'
יש בזה רושם תועלת גדול וזה אם תהיה הליחה חמה ואם
תהיה קרה כמה שיגנב ויקבן ויחזק האבר עם חמום כמו
השיחה במגבק ונפריית · וראוי שיתמיד לנקות העין מן
הרבן מחלב שינבף בו ויהצנה בו או בלובן ביצה ואם
יצטרך לנגוע בה יהיה זה ראש · וראוי שאם יהיה הרבד
חזק שינקז עד שיפחד מהעלוף ואם ישתלח הדם הרב יד
ויתמא כרר וראוי מתאחר לעשות השיאפי' עד שלשה ימים
ושיסתפק על ההנהגה הגוברת מההקות ובשיבת הליחות
אל הקצוות ושקודת מה שזכרנו בהמשכות והענינים
האחר יעשה השיאף אחר זה כי אין בו היזק · ופעמים
יתרפא הרבד בדברים האלה מבלתי רפואה אחרת · ואמנ'
רוך הטבע הוא ענין אי אפשר בלתו גם אי אפשר בלתי ל
לשלשל הליחה המושלת על הדם אחר ההקזה ואין טו
טובה כמנות הדברים החבים עליו קודם הנקוי ולא כמ
במרוזין כי לפעמים יהיה זה סבת לשפיכת ליחה רבה אל
המבט בתנות העין · וראוי שלא יעשה בתחלת זה
הפעמים הסותמים והחזקים וההוקם בקביצה · כי יעכב
הכתנה וימנעו ההזובה ויגדל הכאב וכל שכן אם יהיה ה
הכאב חזק · וההולשים בקביצות גם כן בתחלה לא
יספיקו לבנוע הליחה ויזיק בעבוי הכתנה ועצירתם בה
הליחה · ואם יקרה דבר מזה יושג כונחות המים החמים בם
במסוג מבול בהם תמיד והתסתפקות בשיאף הלבן בתוך
מי בלולגו הוא הנכון כי יותר חזק מזה לבי שיהית בלוי
בראשו לפעמים יזיקהו · ואמנם המתיכים נרוחקם בתחלת
הענין רחוק רב · ולפעמים יצטרך אחר עשיית אליו
המקבצים וכל שכן אם יתערב בהם המרחיצים להוסיף מי
הפסכרי ומי הדבש בעין · ואם יתחדש בזה והעורות
העלה תקרח בכה שלא יעשה כדי שיושג בו · והגר
שיתנוין כמו שאמרנו קודם ותה לנקות העין מהרבן לאט
שלא יזיק העין כי בנקיי הרבן יש קלות לכאב ושוק ל
לעין והכנה לרפואות לפעלו · ולפעמים יצטרך בעת הת
התחזקות הכאב לעשות המשקיטים כמו מיטות בנגרותיא
וחזרת ואפיור ודבר כמעש מי הסומאק ורוחה בזה כמי
יבליחך · ואם תעשה דבר בזה להבריח העצם במשורה כמי
יבליחך ואם יכולת להסתפק בלובן ביצה טרוף במים
שיבושל בהם שמאיור והסתפק · ולפעמי יתחייב שיושם מן

פניטריג לעזור להשקיט הכאב מצד ההתכה ויתיך גם כן ו
ויפיד היזק המרירים ׃ ואמנם מה שתהיה הליחה רקיקה
אוכלת אין היזק לפי דעתי בעשיית האופי ועשיית
המרירים כי הם ארוכה ולזה ולא ישארו אחריהם כאב וא
ואמנם שראוי שיהשב שבין שהוא בזיק לראות שיהיה נת
נתעב אמנם האופי במה שמתחדש מהכאבים בליחות
אוכלות אין היזק לפי דעתי בעשיית האופי ׃ והמרירים
הנה הוא בסבת התכתו והנה הרפואה המורגלת ארוכה
ורפואות הקליעה הוא כרבים שיש בהם שיות דבקות ו
וקרור ודקדוק ׃ ונמצאת הבחירה ברפואת העין והתחבולה
במה שאמרנו בבקובו והעתקת הליחה ׃ ואם תתיכן
ותסלה הקיא אז המאקום ׃ וחוקת השריינים אשר אחורי
האזנים וראוי שירחיקו בעלי הרמד וכעלי ובגלים
אל העין כמו שאמרנו פעמים רבות במשוח הראש והם
והטפת השמן כאן ׃ ובכלל רפואת הרמד בכלל ורפואות
שאר המורסות כמו תקעה תגולה וההתכה שנית אלא שצ
שצריך בשביל הגבר עצבו יתרון בזות והוא שיהיה בה
שיבמע ויותיע או ידהדק או יתיך ויברק שלא יהיה בכובד
הבמים כבאיב החוש בחדוש הגחירות וזה לא ישלם אלא
כשיהיה קביצות כח שרתיע שוח ועקיצה בה שיתיך גם
מקלות ׃ אבל היותר נכון שיהיה בזה נגוב בלי עקיצה
ושיהיה כמצבר דבזק ושגברו במה שיעורב בו כמו הלבן
ביצה וחלב אשה בחוכך על מקום שיחוכך הקלור אשר
יכחל בו ׃ ואם כבר נקית הליחה ולא יהיה הכאב בחוזק
כבדות עשה השיאף הנקרא אל ברמי מעורב בכמו חלבון
ביצה ואיננו רחוק שירפא העלול בזכו וינם לבריה לערב
ויהיה ברחוץ בה אשר יכלה שארית הליחה כהתכה כמו ש
שיאף כנבל ׃ ולפעמים יחייב העת שתשפהו בשיאף
אצטוטהשיקון ביום הראשון דבר מועט ותוסיף ביום הש
השני מכנו ויהיה עם זה הבריאות ׃ ואם תגאון הליחה
בימי הבושן כלקבל ההפגה אז אולי יצטרך לכמו סיטית
קבואי הזכור ׃

פרק ח

ברפואת רמד הם האדומיי ו
והדמיי והתבורתי ׃ והנהגה
המשותפת למה שיהיה ם

והרמד כבהו ליחה אדומית או דבוית הדקה והוריקה ׃
ואם יהיה הדם הם אדומי או שומכבה זהביה אומנת לבריה
ויועיל עם התקיה והריקה בבשול סירא כרלכס ולפעמים
תשים בו תורביד ׃ ואם יהיה ברמן או זה עובי וידעת
שהליחה מתפשטת בו בקרומי הכות החזקהו בנירא
פיקרא ׃ ולפעמים תסתפק בהיוצא בו במעדת אלואין
ואם יהיה עם הם יהיו הבים אשר ישרה בו בו ההנדבי או
בי המטר וכל זה ראוי שתתחיל בו ברחיצת העין במקררים
בהמחוברת כמו כחושת לנון הכות וסחוטת עלי חלפי
נהרדיא ויותף בו חלבון ביצה וחלב אתון נפרד ואוזריו
והשיאף הלבן ושאר השיאפים אשר נזכרים במרוחיים ׃
ולא תבריח בהם המריצה שתעבה ותסתום בהם הבוהגות
ויעצרו הליחות ויתחזק הכאב ׃ ואם הרתעת הליחה
בהריקה ובכשיבה והרתעה אז תרדיג אל המבשלים ושיהו

תולה מעורבים במרתועים וצריך תעשם במוקים ו
תולה מדקים ומעורבים ובאותם כמכו כי ורדים
והחלבים יש בהם כח הבשול ׃ וכדיד שילו יש עם וריגא
או זה בשול וריד ורע הכושים יותר מבשל כמנו ׃ כו
הפניטריג טוב לבשל מקקום הכאב והוא ראשית שיהל
בו מהמבשלים האון בו משיכה ׃ ואם יצטרך לעשות דבר
כזה או הוורדים והיותר נכון לקרוו הוא בבחישות ׃ ואם
בשיתי כחישות עין נקרא בלשון יוני אטאנא וכמיש אך
בהתחלת הרמד והום ותכליתו והוא נשרת בסגלה הכח
שבו ׃ ולפעמים תבושל הכחושה תנח עד שיגבר
והרתגע האחר תרד לכמו זה כמו בשול כלילוש מבים מ
סיקא קולא ׃ ואם יתחיל לרדת תוסיף בעשיית הרחם
במה שהוא יותר חזק כמו סיקא קולא כמו פניטרית הומי
והנחות המבחולכות במה שיבושל הכעראן ומרא ויהזן
מרחוץ אם ידעת שהגוה נקי ותשקנו אחר הבאל וכ
כן היין החוק הישן מעט העצור ואם ירחיץ אחרי בים
חמים או שיוטל עליו יהיה זה מועיל ועשיית המשכות
הנגמרים מיקות לעת ירידת הרמד ואחריתו ׃ וכב
הליחה דמיית תגיח הקרנים אחר הרקות ותהבד ק
הקצוות להקשרם יותר במה שנולדו ׃ וחקנו הלין
העגין המחושות הנזכרות ואז תערב בה לבולת
תשרה בין מבושל קרוש ותערבהו בו ׃ ולפ
יצטרך שתערב בה מעט אשר אם יחזיק רפגי
תהיה הליחה אדומית תריק אחר התקות במה שיהיה
הארוכות ותעשה הרחיצה במים הערבים ׃ ולפעמים
יצאת שפיכת המים הקרים בבת אחת על הראש הס
ולפעמים ירחוץ הפני במים קרים עם מעט מהמבקיל
וראוי שתהיה בארומי יותר משתדל לעשות הקנה ג
בראשונה במפליטה גם כן ויעשה השיאפים הקובצים
בותכים במהרשית ׃ ותהם
והתבורה היא בכלל זהי וראוי שתעשה עליו צער קים
במבשלים ותחוקן ורשות לקחת בקלעת ובן משלה
על נתלים או שחוקה ביין מבושל עם או כרכם הכוז
להחם כסבת דם ורשה בקנח סרשנה או יהי
כבתולה במפקה הדבש עד במו שריש ולולי שחוק וחלים
וראוי שיתמיד רחיצת העין בחלב ויתמיד לקרוח
להרתיבה אך התפקות במקררים לכמו הוא כמו
שמאחר המעצל ובשתוחך העלה ושאר הגומם וכן ג
כחלבון ביצה צלויה בזעפרן ושאר מה שכתבתי לחם

פרק ט

ברפואת הרמד הח׳
אמנם הרמד הקר הוה
כן הליחות הקרות הפ

שתנקה הליחות הקרה ׃ ולפעמים יצטרך לשנות הרחצה
הוזקן או שעורים או זה בהם שיהיו ואם יהיה הצורה
הרפואה במרחיצים אשר אינם קרים באר אך אותם
יש בהם דקדוק כמו בירא וסיקא קולא ׃ ואם תקח
שיאף המבל עם הטיפות הטוות יהיה.

נמן׳ ואם לא יהיה בכתנות הראשון פגע תכחול בסמים שיורתח בהם זעפראן וקלקדים ודבש׳ וראוי שיונח הכצח כתחלת בקלקדים וכו׳ שכן אם יהיה דרך הליחה מן הקרום החיצון׳ וכן אין היזק כהוצאת הגבים בכח שיעורים בהם קלקדים׳ ואם תנוח העפצים בתחלת בתריאק נפרית ויצטרך יהיה טוב או שתיה והתריאק גם כן מועיל׳ והנה נוסה בזה עלי כרוע שחוק מעורב בדבש ו ועלי אלשאה מבושלים ביין׳ ואגוז נזכיר ברקות עונות נכונות לטוח העפצים בהם׳ ובפי פנינרינ וריר ז ציע סשתן הוא בכח שיועיל הטפתו בגולת הרעד הקר ואחר זה השיאפים הארוכים הרכים והשיאפים הארומי׳ הגדולים׃ ושיאף אל אבר הגגא ופיקא קולא כמורם בכחישות עלי קפריס והרשה בעלי הקפריש לבדו ויועיל לאלו כלם ההנהגה הדקה ועשיית המרחץ והיין החזק הלבן

פרק י׳

ברפואת הוורדינג׳ מה שיהיה בהרבד וישוב וורדינג׳ הנה רפואתו הדקה והקזה וקו׳ גי הכציצה ולפעמים יצטרך לשלוף השריין ואם יהיה נרבד דם הדיק בכל הגוף ובכל עורקי הראש והגיח קרני הם הכציצה׳ וראוי שתעשה השיאף הלבן כהמתחילים וכמו המחישה הריבות הקרות׳ ואמנם התחבושות בחוץ כמו הזעפרן ועלי כזבארה ושילוט בלובן ביצה ולחם שרוי ביין מבושל קרוש במגד׳ ולפעמים יצטרך לערב גם כהמתרדימים דבר׳ והרטיות גם כן כמו זה כמו אבות הליציאום והאלואן׳ ומכות סנוסה לו הלבן ביצה עם שמן הורד יתעצח בזה כמו אספלנית ויוסם על כנד ויוסם על העין ואם יתחזק הכאב או יועיל בזה תירוש׳ קרוש יפתק עם הלבון ביצה ויונח על העין ואם יתחזק הכאב יועיל זעפראן שחוק בחלב ופתילות כזכרת תוקף בעין׳ וראוי בוורדינג לעשות הרפואות החיצונות ויתחפן בטפטוף החלב בעין שלשה ימים אם יסבול העין׳ וכבר נמו הכחולים בוורדינג לכאב המופלג שיכחלו בסרקא קולא וה הזעפראן ושיאף כאבות ואפיון׳ ואם יהיה הוורדינג אחר הרעד העב הקר הדיק בגיראש בחברה ותעשה הירדים הר הרבים לקוחים בכחישת כרוב או שליקתו ולפעמי׳ יצטרך שתבשם בכן עבי השועל ולפעמים יצטרך שתבשם כם בכבירא והזעפראן

פרק יא

ברפואת הרעד סרוח׳ ואמנם הרעד הרוחי ירפא ברטיות והנחות חבות וכו׳ ומחוצאו׳ והרגות הזכה ברוחן היותר מועילה שבהנהגו׳ החבות׳ ולפעמים יקדמו המסכנים לעשות המרדימים בעת חוזק הכאב וזה כי אם ישקוט בעת ההוא הנה יקדימהו אחר שקט ההתעוררות והזקה יותר על מה שיהיה בבגוע המרדים הרוח מיתוך

פרק יב

דבור ברפואות הרבוד הם המודבלות׳ אמנם השיאף הלבן הנה הוא בטוח בר ברבקות מקרד ממקום הכאב כמקן הליחה העוקצת ...ים עם המשיח בדבקות יקורב בו ואנפי ניזוה יותר

מ מקום הכאב אף לפעמי׳ יזיק לראות ויאריך העלה בסבב׳ ההרדמה וההגנת׳ ומה שהולך כבכות העונות ההודיות ג כי הוא גדול התועלת בההולהבות והכאב׳ ויש בהם הגדולות והקטנות׳ ותמצא ברקות עונות ושיאפים כתבין הוה והמצא בלחות העין בהרפואות הנפרדות הם הבריעות כמו לישרניד והרגאנן הליציאום ווורד ואגשיכוני אסבהני ואקאסיא ובאבותא וצבגל ועפצים וס ושין תתנם ושאר הסוימות וגומא וזולת זה׳ ובהנפרדות המתחדות לליחות העכות כמו בורא וזעפראן הלבנה וק וקשטור ואשפיק נרדי ומעט בוצאת אדום ואלואן בחוזק ואמנם וקרן אל פילי׳ ואמנם השיעור במה שיעורב במה שהוא יותר קר ובמה שהוא יותר חם הנה זה תלוי בא באומר המלאכה׳ בפרטים׳ ואמנם שאר התערובות המנומות נזכירם ברקות׳ ומהמתחילים המגיסים לחוזק הכאב והליחה העבה דיו הארשכנים בדבש מוזקק ובפי פנינריג ישים במאקם במכחול׳ ואמנם המורכבות כמו שיאף אצטפטיקון והאדום הרך ושיאף אבן הדם הגדול ועונות הדעים מבלם טובים ונבחרים

המאמר השני

בשאר חליי המקלה הוא בדוד העין ורוב העלות המרכבו׳ והתחבורות

פרק א

באבעבועות המתחדשות ב בעין׳ הנה יתחדש אבעבועות מסוית בקצת ק קלפה הקרניית אשר הם ארבעה עורות ויעצר בהם והם המסויות בין שתי הקלפות באלו הארבעה׳ ובזה יתחלף בלי ספק מקומם והנה היותר עמוקות הם היותר רעות ום ומתחלפות כפי חסרונם ורעותם בהשעור׳ והנה יתחלפו מצד מראיהם ועצמותם וגם יתחלפו מצד חרותם ואכולם וערכנות׳ ומה שיהיה מהם יותר נוטה לקלפה הראשונה הוא יותר שחור כי זה לא יעזק הראות כהשגת הענביית׳ והשוקע מונע כהשגות כי הוא יותר רחוק מן בהירות הג הגיצון אליו והראה לבן׳ והרב המסוית יותר ויותר רע כי הוא מכאיב במתיחתו ואכולו יותר׳ ובל עוד שיהיה יותר שוקע והוא יותר כותה ויותר מתפשט ומאכל׳ ובה שיהיה נכח הענביית בזק הראות ובל שכן אם יאכל השיתן ורפואת אלו כל עוד שיהיו קטנים ברפואות המגנבות וכמו רפואת הנין המורחם א׳ פאגים והוא שיוקה מין פאגים רחוץ ג׳ אוקי׳ תותיא אוקי׳ אחת אקלימיא רחוצה וכחול רחוץ מא ב׳ אוקי׳ תובאל הנחושת רחוץ ג׳ אוקיות׳ ויש נוסח שכתוב אוקיא אחת׳ אמר ג׳ אוקיות נוצא ד׳ אוקיות ישוחק בפי מטר ויעשה כמו שי שיאף ויעשה בפי פנינריג ואם יגדל יעשה ברפואת ברול

פרק ב

בשחיני העין ובקיע הקרניית שחיני העין ברוב הענינים נולדים מליחות חדות

שרופות והם שבעה מינים ארבעה בשכבת הקרניית ויקרא נאלינוס שחין ויקרה כפני הנחורות ראשיתו שחין דומה לעשן על שחורות העין כתפשט בו לוקח במקום רב ונקרא הנפתור׳ ולפעמים יקרא קתאם׳ והשני בין אודם והוא יותר עמוק וחזק הלובן ויותר קטן מהשיעור ויקרא אל סחאב כלומר הענן׳ ולפעמים יקרא גם כן קתאם והשלישי יקרא המלילי ויהיה על כליל השחור׳ ולפעמים יקח בלובן המלתחמת או זה דבר ויראה בה שהוא על הראשון לבן וכה שהו׳ על המלתחמ׳ יהיה אדום והד׳ יקרא השרופי׳ ויקרא גב׳ העבריי ויהיה בחיצוני הראשון כאלו הוא צרף קטן מלא ושלשה שוקעים אחד בהם ויקרא לכולן הקטוק ה השוקע והוא שחין עמוק צר ונקי והשני יקרא קולוגא ב כלומר החופר והוא פחות עמוק ויותר רחב להתפשט ות והשלישי יקרא פיקרא כלומר השרופי׳

והוא גם כן שחין בוורם בעל השכרישה והוא צרכת ויש בנקיה סכנה כי הליחות יוכל להתאכלות הקרומות ויצאו עכבי העין׳ והשחינים יתחדשו בעין אם באחורית הרבד ואם באחורית צמחים קטנים ואם בסבת הכאה׳ ופעמים רבות יהיה התחלת השחין מלפנים ויבקע לחוץ או בתוך

האותות

אותות השחין בכלל נקוד לבנה אם תהיה על הראשון והתאדם אם תהיה על המלתחמה ויהיה עכה כאב חזק ודפיקה׳ ואם תהיה הליחה אשר תמצא כרפידה לבנה בורה על כאב וחלוש ודפיקה חזקה׳ ואם תהיה כרכומיית או כהה או רקיקה יהיה בה יותר קל ואם תהיה ארוכה הנה והכאב יותר חזק

הרפואה

כשיהיה השחין בעין הימנית יישן על השמאלי וכן בהפך וראוי שתדקדק הנהגתו וכשיבקע השחין תעזוב והגבהה אל אכילת הקצוות והמרחצים כדי שלא יחלש כחו ולא יתרפא שחין העין כל עוד שירבו מותרות גופו וראוי שלא יתמלא ולא יזעק ולא יעטש כפי יכלתו ולא יכנס למרחץ אלא אחר ב בשול העלה ואם יכנס אין ראוי לו שיתעכב ויכוין במכוי הראש והעצמות בנקרים המושכים לכתף וכן יועיל לו השורשית על השוק רבות והקזת הצפאן או התכבדות השלשול כל ארבעה ימים במה שמוציא המותר החד ה הדקק במבשולים ובמשדרות׳ ואם יהיה שם רבד ירפא תחלה ברוקה והגזרות בשערי ברפאות׳ ויתחבר עם הש השקעת הכאב במה שיבריא השחינים כבו שיאף אבירום ושיאף הכאפור ושיאף סירושא ובפטוף חלב האשה בע בעין ואם יהיה שם חולה תקריב במה שיש לו כח כונע ובכלל הנה כלל בהורת רפואות בזה ראוי שתבחור מה שם שכנגב מלי עקיצה׳ ואם יחזק החום ותעשה שיאף אבן הדם הרך והשיאף כתלבונה יהיה בעל בגוד והמשיאפים המועילים בזה שיאף סהלקן וערבים׳ ואם יהיה עם חולה או שיאף דיורים ואבאר והכודים׳ ואם יהיה הזה עם חדות או שיאף סלונארין ואם יהיה בלי חדה גם השיאף שיהיה בו ברא ונארדין׳ ואם יהיה במחוים זוהמא הנוקה במשקה הרבש או במי מגיעין או עם מקום כאלו השיאפי׳ הנזכרים או כריר שלי או כריר זרע פשתן או בחלב אשה׳ ואם יהיה באכול חזק הצטרך לעשות תרכמטיקן ובשינקה השחין הצבה אל המגנים בלי עקיצה כמו שיאף הלבונה וכמו הלבינה עשמה ואבירום וסירושא ועופרת שרוף ורחוץ ושיאף לבן ושיאף האבר ב ביחוד וכן אפר הצדף הרחוץ בחלבון ביצה או אפר צדף הגדול הרחוץ וכבבותו כראנ׳

נסח שיאף לניאנים והוא חזק׳ אקלימיא ז׳ מסקל שרוש רחוצה אוקי׳ אבירום אופי׳ דרגאגן כא׳ שני מסקל ויולות במי מטר ויולש בלובן ביצה נסח רפוא אחר חזקה אקלימיא שרופה רחוצה וסירושא רחוצה בכל אחד׳ כחול שרוף רחוץ זוז׳ אבירום ועופרת רחוץ ושולק מא׳ זוז דרגאגן ח׳ זוזים ויולש במים

פרק ג

בקרע הקרניית ונה יהיה כשחין שקדם ויהיה מכנו ב בחוץ כמו רבלא או

החיצונית ואז תראה הענבי׳ ואם יהיה בה שיראה כמו ראש זבוב יקרא המבליי והמוסרג והזבובי ואם יהיה נוסף על זה עד שיראה הגרגיר הענבי יקרא הענבי ואם יהיה יותר גדול יקרא האבעבועי והאבעבוע עד שיחול בין שני הקשתים ונקרא הכיסברי׳ ואם תהלכן הענבית ארוכה אין לה׳ הקרניית אם הקרע באורך לא תראה לבנה אף יראה כל כאלו הרואה כבר נתארך ואפשר שיתבאר זה בפני במבוארים ואמר כי הקרע כבר יהיה בכל חלק הקרניית וקלפותיו והיתה הבליטה מעצם הענביית׳ ולפעמים יהיה בקצת חלקי הקרניית ויהיה הבולט מכנה ויהיה זה בעת איכול קצת קלפותיו והוכה לאבעבועיו ונפיחות ויש הבדל בינו ובין האבעבועית והנפיחה כי האבעבועות והנפיחות יהיה כתם בלובן העין ורכיעה ודפיקה ונכבש תחת המכחול בנקל ואכנם הבליטה והיוה בסבת קריעת הקרניית בכל קלפותיה ובליטת הענביית כלה או קצתה הנה מלה אר ארבעה הקטן הזבובי והמבליי והיוכה אם תהיה קטנה ה האבעבועית והנפיחות תתגדל כתם שהוא יהיה קל כר כראה הענבית בשחרות וירקות והוא כלא ושלישית קלא׳ ואם ישתנה מראה הכתנת הענביית הנה הוא אבעבוע וזה יתאמת באומר בעינה שיראה בסוף כשרשה דבר לבן כמו זה הנקרא אל סראז׳ ואמנם זה שנת קרע הקרניית ונדלכן בעת התרפאה והשני אשר זכרנוהו וקראנוהו הענבי׳ והשלישי יותר גדול כמו וכונע רבות

העטלשים ויאמר לו האכיענבעי והמסמרי · והרביעי כאלו הוא כמין ואבענבעי א"ג שהוא נרטן נעמר כמה שיצא מן הקרניה יוצא כמנה ויאמר לו הצרבי והוא הדבקה לגלגל הפולך הנעצר בתוך הנקרא וידשל בל"ע ·

הרפואה

כל עוד שיתמיד להיות בו בורך להוויתו הנה רפואתו רפואת השחינים והעצמותם הקטנים כפי מה שאמרנו שהוא יצטרך לנקות הגוף איך שתהיה הערה הריקה בתקנה והשלשול ואחר הריקה יעשה עשיית הטרחון כבים ערבו וכל שכן אם יהיה כמנת חדות כבלי שיהיה ברטש באויר המרחן אלא במעט וגם שלא ירבה לטבול הראש במי האמבטי בין שיהיו חמים בין שיהיו קרים ולא יעשו השמני על הראש כי קצת זה שולח הליחה אל העין בהתכבת הליחה הנמצאת במוח ומוסף בו בה שאין בו וקצתו סותם נקבי ההתכה בעצמו ואם לא ימצא ההתכה דרך הזול הליחות אל קצוות הגוף וראוי שי שיהיו המזונות טובי הכימוס שוים קרים ורשונים ושאר ההנהגה כן וכל עוד שיתחיל להתבשל ירפא ברפואת הש השחינים ואם ישתחן אז יעשה עליו התחבושות הקובצים עם המבריקים כמו ספרגל ועדשים מבושלים בדבש וכמו ורמון המבושל במטעו והזיתים והחלבון ביצה והעפראן או רמון המתוק ומתוק כרפגל ברבר מעט מחוטן או כי המבושר ואחר יעשה התחבושת ואם יסבול ישף בעין עם חלב אשה וכיוצא בו ואם ישוב קרע ירפא ברפואו הקרע האבנם הגבולי ירפא בשרפים גדולים הקובצים ויעשה הב הגריה הנה עליו בכים וחזבין ויין עפרן או בבים שיוריתח בהם ורדים ויכחול בשיאפים הקובצים ובהמבועל בו סח כרוכות עלי זתים וסחיטה בעת הרעה · ובהרפואות הנפרדות הקובצות אצטיק ברדי וורד ועופרת שרוף וקימוליא ועין התום וכרושא · ומן הבחולים הטובים עפצים שני חלקים כחול עשרה חלקים · ומן השיאפים שיאף הכיד או כבודרים ובאדוקיאן וריאבלבאם ושי ושיאף ערבי · ואכנם בה שהוא חזק שיאף בטראבלי ואם יוסף בו שיאף עצבי יקמר בענבת ויותן פרקן שיאף הזק לזה · ויקח אמר הבית אשר יצוק בו הבזושת העפראן ואבירום והדרגאן יו"לש בחלבון ביצה בתרנגולת בה יוכה · ולפעמים ישים בו האבן הארמני שיאף טוב והוא שיאף באדריקן

· ויועיל מכל מיני הנבחים הקטנים יוקח כחול שרוף רחרון ארבעה משקלים סרושא שרופה רחוצה שנה משקלים ליציאום אנדי י"ג משקלים · אשפיק"ח משקלים נערה ב' משקלים אקליטיא שרופה רחוצה ח' מ משקלים אקאסיא כרכומית עשרים משקלים קשטור ששה משקלים אלואן כמוהו טמא ארביקא עשרים משקלים יש ישוחק הכל במי מטר ויעשה שיאף · ודע כי הראוי עליך אם המחוץ יתחיל לבלוע שישקד על העין והרפידה וה והשכיבה · ואמנם המסמרי הנה אין לו רפואה · ויש אנשים שבשביל הזוי יותכו הבליטה מין כמשני הנוסף

והוותר נכון שלא יתבועע כי לפעמים ישפכו הליחות ויע ויעתקו אל העין האחרת ·

פרק ד

בנטיים קטנים בעין וכה שיהיה על הקרניה יהיה ב גוטה אל הלובן כה שיהיה על המלתחבה יהיה נוטה לאודם ·

רפואתו

ההקזה והטפת הדם בעין כפ כפי מה שנזכר בשער טרשה ורטה העין בנצר טפרי כת כחלבן ביצה כטורף בחומין ושמן שקדים וורדים והטפת חלב יועיל בו זרע ברותי ושיאף אבר ושיאף חגרקין

פרק ה

ברוחה בקרום · ליחה תעצר תחת הקרניה אם כעיבוק א אם בקרום שירטה מקום הק הקרניית הטרפה ואם יתאכל קלפה עפי יקרא בלקאגום

רפואתו

אבר פאולוש ירפא בבבו משקה הדבש ומיץ פניטרינ ושיאף ל לבונה או העמוד הבנגלא בר ברור זרע פשתן או כמלילוט ופוגלא ליחה מבושלת אם לא יבנע רבר וינקה כבבו שיאף מרוכי ופים טירא · ואם לא יהיה שחין תעשה השיאף הזה קאליקדי והעפראן כמו אנקי כורא אז וחצי דבש ליטו · ועוד רפואת מנביטם הלקוחה לצפון וגם רפואת סין מאטום הנזכרת בשער אבענבועות

פרק ו

בסרטן בעין הזבו יקרה ב בקרום הקרניי · ואורות זה כאב חזק ומתיחה בעורק העין ועקרצה חזקה תוכל אל הצדעי וכל שכן כשיתנגע בעליו ואודם בקרומי העין וכאב ראש ונפילת תאות כמ כאכל והכאבה כמה שיש בו חום והוא מכה שלא הקדיד בארוכתו · והמנם תשתדל בהשקטו · והסרטן אינו מבאיב בסום אבר כן האברים כהכאיבו כשיקרה בעין וע ועשיית הרפואה התורנת הוא מכה שיזיק לבעליו ומעוררת כאב לא יוכל שאת ·

רפואתו

אם אי אפשר לרפאתו תהית הכונה להשקיט הכאב שת שתנקה הגוף בצד הראש מן הליחה העכורה ויזונו במזונות טובי הכימוס ודקים שאין בהם רבים ושיהיות החלב כמעול שמנו והשים בו חלבון ביצה עם נר הבלך ומעט ועפראן והשיאף הלבן וכל שי שיאף ילקח מכבי אבירום וכרושא ותומא ואנזי וכל מיני השיאפים אשר יבאו בהם שאר המורכבים ושיאף סבירידין ושיאף כורון והקורטשי הלקוח מחלבון ביצה ושמן ורד

פרק ז

באל גרב ומורסת המוק וכ ובליטי אפרטסטא לאקריטאליש לפעמים יצא במוק העין יציאה לגעמים

תהיה קשה התנועע במשוש ולא תבקע ותהיה כבין הגידים וברוב היא רגילה להראות בגליטה בבוק ותזיק בעצבי והשוב עבויה ברוב ויהבה קשה הדבר׳ ולפעמים תהיה יציאה החיצונית תקבל מורסא ותבקע וכשתבקע הנה תעשה נאצור ברוב ומשתהפרת בזה שבל אחת מהם מורסות תחת המשוש ויסתרו בעצמי ויבלישו בהעוכם׳ ולפעמים יהיה עצם תצבה ובליטהו בעומק שלא יראה בליטתו מחוץ אך יורה עליו החוכך ולפעמי המצאתו היד בעצמי הגבורין׳ והגרב הוא נאצור מתחדש בקצה העין הפנימי הנקרא בוק ורובו יה׳ מ אחרית יציאה וצבח יוצאה בבקים ההוא ואחר יבקע וישוב נאצור והיציאה הזאת קו קודם שיתבקע תקרא אבילום ובעבור שואבר הזה תקיק ה העצם יראה כפניפו אל החיצונו כבגעה נגורה כצד עצם האף ובצד אחר עצם המקלה ובשתבקע יעוב אחר זה או יקבות להתחבר כי האבר רטוב ועד להווה מתנועע תביד הלבן ישוב נאצור ׳ ולפעמים יהיה הבקעה לחוץ ופעמים יהיה הבקעה לפנים ימין ושמאל׳ ולפעמים יהיה הבקעת על שני הגדדים יחד׳ ולפעמים יהיה הבקעה אל האף ויז ויזול הלחות אליו׳ ולפעמים יגיע זה הלחות אל העצם ותפסדהו ותשחירהו ואחר יאבלהו ויפסיד שהוסי העפעף ויפלא העין במלא ותצא בעם׳׳

רפואתו אל גרב הוא חולי גרשן וה והקל שבו הוא התחדש ואבל החדש ידפא ברפיאו נקלות

נזכירם אבנם הגרשן הנה רפואתו האבתיות היא הבוית אבר נתארח או כה שיעמד בנקומה כמו הבוחדיד וידין ת תהחיל החולה תחכך הנצוד בבגד ואחכן הגולל המתחלה בדרך פורדיך ותבראהו׳ והשבו קוהם שאם ינוקה ויוסר מבנו הבשר הבת ויעבל בוך בבי הורוב הגבשי ויושם בו יועיל תועלת גדולה׳ ואם תרצה לעשות דבר זולת הבוית הויתר נכון שתעשה ותרציא בה שיש כו ואחר ירחיץ ביין קובין יוסף בו ואם יהיה מעט לא יצא דבר יעזב יומים או שלש מיותל עד שיקובין דבר בו שיש לו שיעור ואחר יקוטה ואחר ירחיץ׳ ואחר יוסף בו שיאף אל גרב אשר יותמו ראוי לעשבו ובל שבן המבוחרים מבנו במי העפצים ובוק המכופף שיהיה כפה אחר טפת ויושם בין כל שתי טפות שעה ומורגנה היותר טובה שתבחון עבקו בבמסזול ואחר יולט על המבוזול בוך יוסבל ברפואת ויושם בו בין שתהיה הרפואה נזולת או פמור א בקי׳ הראוי בזה עבה והרפואה שיהדק בהתול וישקיד לשקוס׳ ובן הטיאפים הכנוסים שיקח זרניך ושריאולה ארובה וקנטרידש וסיד ושל בבניאק ואלום הולקים שוים יחוברו א אחר השחקם בשתן נער ויגובב ויעשה יבש והנה בועיל בבל החולה קודם הבקוע שיושם עליו וסריאולה ויושם עליו ארבוניאק ואשטא פרשנריא ובן הגמה הנבוחן ובל כוה שהוא חזק והתהבה ואם ישחק עליו רושא פרדסית בבי אשר על המורסא והנקראת בילום קודם שיצטר לגדל ואחר הגדלתו ויתקן הבשר אך עוקן בתחלת הענין ואחר לא יעקרו׳ ואם ישוב גרב דע כי העקר בו שינקה תחלה ואחר ירפא׳ ומבה שבנקהו שיוקח עורקי הקנה הנמצאי בפנימו כל שכן הקרוב משרשו אשר יש לו אי זה עוכי ויטבל בד בדבש ותשקוד לנקות אל גרב ואחר הרחון המקום בטפת כבול בבי הדבש ואולי אם תמוך אחר זה לרחת עליו עורקי הקנה יבשים כלי רפואה אחרת בנגבת ויועיל ושפי ומי הכנוסים לגרב שיאף באם הוא העצראן במי שרבסקן ולא יבריש מתחליף׳ ובוהם שישחק הולטן בקרקני ויקרב בו מורא ואלהאן ויעשה והוא מכה שיועיל בו בגלה הנ והוא אחר קלנפר ולא יקבין במלא והנה יועיל מכנו בעדו שחין׳ ויש מהם זרע שריף זעפראן שלבסקן יבש במי הסובאק ובשבש׳ ומתחבולא עלי רודא בבי הרבן והם עליו׳ ובמבגולהיו שיטבע מהשאר הרושם בגונו׳ ויפה שלא תחוש בעקיצתו׳ ומכה שמבקע היציאה תה מקשטור עם זרע כרובי או לבונה בחלב אשה או זעפרן בבי הגריר או בבוהו נגוא ארביקא ישחק בבורק הנך וידבק עליו ולא יוגע עד שיבריאהו׳ וברפואות ולגרב שיקת פתילה מונגשר קידם עם לבונה וארבוניאק והבש הגודים שהבאש הלעום ילפגנו וחושבו קציםכי והבוא לבדה ירפאהו אם יונח עליו׳ ומהאבקם שיהו עליו והכנוסים שיוקח מעורקים וזלק אבואש שני שלישיהן ישחקו לאבק ויוזרו בו׳ ומם רפואה מורכבת נמצאי נוגעת ואלום ושל ארבוניאק הנה יועיל לו ויתצאו ומהרפואות הנבריצות שיוקח ויטריאולה ארמן סוס ע קולא קליפת לבונה סרוטה ובאשותא וחלקים שוים והם בבואק׳ והאלואן לבדו ועם קליפת לבונה ובן כל התעין הרפואות הנגברות ברקות ובל שבן הרפואה הזה ירוקה׳ והעיין גם כן הרפואות בלותות והרפואות יתשרו ואם יגיע לגדל נמרץ ולא יקבל התעלת ברפואו אי אפשר כבלי שביע ולגלות פניבו הלקחת הבשר הבת אם יהיה ש מגיע עד הגודל הגמרין׳ והגמגמר אחר יהיה לו פנים אם יהיה העצם בריא תחוך המחור שבו ובלא אש ברפואה מרפואות המבריאה ויקשר ויעזב זמן׳ ואם יהיה הענין יותר גדול בזה אי אפשר בזולת הכויה ולפעמי יצטרך לנקוב העצם המפסד נקב כשלם וריק בזה לכויה ביותר עמוק שיהיה כשפל הבועה שלא יפתח אל האף ולא אל העין נתכות הבלי לצד ואף בקטן עד שב בקבות המקום נקב אחד או נקבים קטנים שלשה ויעברו ויזול הדם לצד הפה והאף או תכוה כויה גבורת עם שמירה שלא תפגע צד המקלה או ראוי שתאחזהו בקלה אחויה גבוריצת ואחר יכוה ותהיה בו הרפואות ה ולפעמים יספיק בכויה שלא יצטרך לנקוב ויסתפק עליו אם אפשר׳ והראשון הוא מהרפואות הטובות בזה ענין והראוי שאם יכוה ויזרה עליו הרפואות הבוזרות או הם שתושים על העין עצמה ספת נבוב בבוים בקוורים או עיסה ויקה בקודרות בשלג ובל עוד שתחחזב שיתפשט תחלישנו׳

פרק ח

בהתפשה בשר ה חבוק והמוז ינהל הבשר זה

לפעמים עד שיכגע הראות ובו יוסר מצד עד שיסתר עד שלא ים יבגע הדבעה ורובו בעת הוא בהוך הצאורן׳ ואבנם התוספת ירפא ברפואות אל שתורו ולא תשרשהו כי תח תחודש המכוסה׳ ואבנם החסרון המחרים בהוך אין לו רפואה׳ ואם יהיה כנגד אחר אולי אפשר שירפא ברפואות המבצוחות

הבשר אשר בהם קיצות ונגוב ברפואות הלקוחות באלואן ומאמיתא העפראן כיין · והרפואות באלואן בנושקיאבי ויין · ואלואן לבדו אם יורה על הספק יועיל והיין עצמו מועיל באשר וכל שכן אם יבושל בו מה שיש לו כח קובץ

פרק ט

בלובן שבעין · דע כי הלובן בעין יש ממנו רקיק מתחדש בשטח החיצון ויקרא הענן וי ויש ממנו עב יקרא לובן במוחלט אמנם הרקיק ממנו המתחד בנופים הבינונים ראוי שי שיתמיד לעשנו במים חמים

רפואתו

והרחיצה במים הקרים ואחר יעשה להרוש תמיד · והנה יועיל לו סחיטת שקאיק אל נעמאן וסחיטת סנטוריאת ד דקה וגם עורק חלק אביאוש שני שלישי חלק ויעשה מזה אבק לנזור · ויותר חזק ממנו טרקא קולא סוכר טברזד קצף הים ארישטול וניאה ובורק חלק חלק יודק ויוכחל בו ומכה שיועיל גם כן כחול אצטובאבן ובחול האבר החזק ואגשפאקאן ושרבמאטמן · ואמנם הלובן העב והנהוה בגופים העבים ראוי שיעשה רכוך זה הלובן בעשונים וס ומרוחצות הנזכרים · ויהיו השיאפים הנזכרים שיבחל בהם מטורסים בבי ושריאגלה או במים שיותך בהם המלח האגדרני ויכחול בו בברזוק ואם לא יצליח הברזון תעשה הבחילה בקטאן עם נחושת שרוף ויעשה מזה כמו שיאף · וגם שיאף קרן האיל וגם הבחילה בזבל הצב לבדו או עם בסקוקניא או עם נחושת שרוף או עם בולה אנדראני קלוי ויותר חזק מזה זבל והמגנוית ביערות הדבש או בדבש ובזבל סאם אבריאן יכחול בו ערב ובקר · ומכה שהוא סוה כבך טרף וסיגאן יבזי שרוף אקליטיא כזהב · ואם הלובן כבר נתקשה תעשה כאבריאן הארמוניאן וכזרא ובזבל הצב כש בשוה · ורפואת מנסים בשער הצפורן · והנה יעשה צביעות יצבע הלובן ומהם הנזבל בפרחי הרמון הקטן וא ואקאסיא וקלקדים ונוטא מא אוקיא אנטימוני ונאטלא מ מא ג זוזים יבורם במים · ואם לא ימצא פרח הרמון אז בקלפתו או פטוטרותיו או הקליפה המכסה אשר בין גרגריו וקלפתו העליונה · וגם עפצים ואקאסיא מא שני זוזים · קלקדים וזה אחר יעשה ממנו צביעה · ומהצביעות כחולה בתאר הנה עפרת רזוין שרוף והעפראן נוטא מא שני משקלים אפר בור רציקה והנחשת רזוין במי המשר ש שני משקלים · תובאל בנחשת רזוין חצי משקל יעשה מזה כחולה · תאר אחר בתכלית הטוב · קלקנאר עפצים רטובים ירוקים מא ארבעה משקלים יותך במים וי ויעשה פעמים רבות · תאר אחר עפצים אקאסיא מא חלק קלקדים חצי חלק ישחק במי שקאיק אל נעמן ·

פרק י

בטבל · ובלשון שיבול הסבל הוא מכסה יקרה לעין מנצוות העורקים הנראים בשטח הכל חמה והקרניית ואריגת דבר בניהם דומה לעשן וס ומבתו בגלוי באותן העורקים או שליחות נחלות אליהם ם בדרך הקרום הזרצון או בתוך הקרום המניסי לגלוי הראש ולחלשת העין · וגם יקרה בן הסבל חכוך ודמעה וסגור נתוק כאור השמש וא

ואור הנר ויתהלש הראות כח כי ההאמיק ומויק ומצער יזיקהו בת שינשא עליו · וגם יקרה לעין בן הסבל שיהיה א יותר קטן ויחסר גרם ראשון והסבל הוא מתחילים

האותות

העורקים והנרבקים והגושכים אותות הסבל אשר התחלתו המסך החזרגי כח שזכרנוהו פעמים רבות סבליסת העורקים החיצונים ואודם הפנים ודפיקה חזקה בגרעים ובעורקי הקרניית · ואותות האחר תרענו מכח שהוא בחלף זה מכח שנתבאר לך בכללים

רפואתו

השיב שברפואתו הגרירה ב בכחל ביחוד וראוי שירחק בו כל שירחיק ממנו בעלה הנגלים אל העין ממה שזכרנוהו תחלה הלא כבנת דברינו עתה · ושיעשה מן הרקות והמנקים ממה שזכרנוהו ושתהרוק המכני והרשיות על הראש מהעטוסי גם כן זכרנום ואני איני רואה הרוק בעת שיהם אם יהיה הר הראש נקי והנה זכר גאליגום שתתיר להשקותו יין ולישכן אחריו אם יהיה נקי ואין ליחה בגופו וראשו ודומה שיהיה זה נאות במבל הקל והחזק שבו לא ימנע זולת הלקוט וה והלקוט היותר נכון שתבנים חוטים רבים תחת העורקים ובשתגמור הכל תמשוך למעלה ותגביה הסבל ואחר ילקט במספרים חדי הראש לקיטה שלא ישאר דבר · ואחר יעשה תנותנת מניעת הרביק הנזכר בשער הצפורן הנקרא אל טרפה · ואם תכאב העין מזרוק הלקישה לא תפסיק כב ממנה הלבן ביצה כי הנה זה רפואתה · ואחר זה יעשה השיאף האודם הירוק להתיך שארית הסבל ומנקה העין והעת היותר טוב ללקט האביב והתרף אך אחר הנקוי וה והזרוק כדי שלא יצא הכאב המותרות אל העין · ואמנם הרפואות המועילות מן הסבל הם מועילות לחכם ביוב · וממה שנוסה קלפת הביצה הלחה כמו שהאיל כשתרגנל שישרה בחומץ עשרה ימים ואחר יסנן ויתנגב בצל ביחסת וישחק ויכחול בו · וממה שנוסה גם כן לכחול העין באפר סיצורף עליו כמותו טרקשיתא · וממה שנוסה גם כן לכחול העין בשמן שיעורב בו שמוו הנחשת הקרוסי יום אחר · ומן המורכבות גם כן שיאף אנשאשיקאן והאודם הארך והאודם השחור והירוק ושרבמאטיכאן ושיאף רוסיכתא ורפואת מנסיושים הנזכרים וכל זה כמצאי הרקוח ושיאף א אלום ובולשיאש · ואם יתחבר בסבל גרב הנה נוסה לו שיאף הסומאק לבדו ולפעמים יושם בו מעט נוטא ארביקא וסרקא קולא ויכחול בו כי הוא מבטל הסבל ומסיר הגרב

פרק יא

בצפורן הנקרא טרפה ובלשון אנגנולה הצפורן הוא תוספת בלובן העין הנקרא מלתחמה א או בקרומות המקיפים בעין ומתחיל כרוב מן המוק הוא קנת העין לצד האף ועובר תמיד על המלתחמה · ולפעמים יכסה הקרניית ועובר עליה עד שמכסה הנקב · ויש ממנו שהוא קשה ויש ממנו שהוא רך · ולפעמים יהיה כרכומי המראה ולפעמים יהיה אודם המראה · ויש מן הצפורן שהוא שכן במלתחמה שכונת דבוק ואז תגרר בוסרה ובתחלה במעוטה · ויש ממנו ש שכונתו שכונת התאחדות ואז יצטרך להפשט

רפואתו

היותר נכון שברפואותיו הגרידה בברזל׳ וכל שכן אם ירך׳ ואמנם הקשה הנה הגרידה אם לא תהיה לאט מביא להזיק׳ וראוי שתגבירהו בתחלה כי אם יתחלה כהם אז יקל להסירו ואם יבנע יופשט בשער או ברוח משי ישנבירהו בו תחתיו בבחט או בשרש גרגה דקה׳ ואמנם יצטרך לזה במקום אחד או בשני מקומות׳ ואם לא יספיק יצטרך להפשט דק בברזל בלתי חד׳ וראוי שתשרש אותו כאשר יבלהך מבלי שתחתך בשר העמוק כי יסבב זה הדמעה להזיל׳ והמראה יבדיל ביניהם ובשיחתך הצפרן יזכף בעין כבון לקום במלח ואחר השקיט בשריפתו בחלמון ביצה וסכן ורדים וויאולש כי א אם לא יעשה השקט הכבון הלעום במלח יתדבק המחתכה בעטף לכן ראוי שיהפך העלול הראשון בכל עת׳ ואחר זה שלשה ימים יעקשו השאמים החדים לשרש הנשאר׳ ואמנם עשיית הרפואות עליו הוא דבר שאין צריך אליו באותו הצפרן שהוא עב ועם זה כי לא יבנע כחוזק האישון בחדותם כי אי אפשר להם שלא יהיו חזקות הגריק או בעירבות בפעפטים׳ ומן הבחולים הכנוסים שיאף הבאטיקון הקלקטארין ושיאף קסר ובאסליקון וחוד ידוסאני ודטארדון האלה כלם כתובים ברקוח׳ והנה נוסה להם שיוקח בנחשת שרוף וקלקדים ומררה התיש חלקים שוים וילקח מכנו שיאף השילקה ק קלקדים ומלח אנדרני כא׳ חלק נוטא חצי חלק ואחר כן יעשה שיאף בוין׳ או נחשת שרוף וקלקדים ושרש קלפת קפריס ושלארמוניאק ומררה התיש או הבקר ולא יעורב עם הדבש או עם דבש לבדו עם טרית עז׳ או כנגיטים וחנוזאר ובול הארמוניאק מא׳ שני חלקים וזעפראן חלק לאוקיא מזה קוטלי בדבש׳ וגם קלקנת ושל ארמוניאק וילקח מכנו כוחול והוא כוגלא׳ וממה שנוסה לצפורן והוא קרוב לפעולת הגרידה שיוקח ודם הקערות ויקדף מכנו הטוחה הנקראת וורנים וישחק בשוקת הישב ואחר זה יעורב בשכן גרגרי הדלעת וישוקו יחד ואחר תבכה המבוחול בעור והבנים אחר ברפואה והחכך בו הצפורן ת תמיד בכל יום פעמים רבות כי זה ירקקהו ויסירהו׳ וראוי שתקבב העין קודם עשיית הרפואות על אוד מים חמים עד שיתחמם העין ויתאדמו הפנים ויכנם למרחץ׳ וגם יועיל לצפורן האמתי שישחק לבונה וישרה במים חמים עד שיעכור שעה ואחר ישוף ויבדל בו הצפורן

פרק ׳יב

בשרפה ובלתי׳ אל׳ שרפטי שרפה הוא נקודת דם לח או ישן אדום או צהוב או כהה או שחור שכבר נפל מקצת העורקים שנתבקעו בעין בעבור הכאה על דרך כגל או לסבה אחרת בבקיעת הע העורקים ממלוי או ממרמא עד שיקרעו ויבקעו ומכלל ה הסבות הצעקה והתנועה הכבדה׳ ולפעמים יהיה ברתיחת דם בעורקים׳ ולפעמים יתחדש מתנגפה קרע דק כאישון והקרע אשר בלובן העין הוא יותר כנוח

רפואתו

יוסף עליה דם היונה או התור או אפרוחי יונה ודשאן ובש׳ בתחת הגרגה׳ ואם יהיה בתחלה יתערב בו מעט מהמחזיקים כמו שין קמוליא וטין ארמיני ואמנם באחריתו אז יעורב במחממים עד הדרגך עם טין חתום׳ והנה ירפא בחלב אשה עם לבונה ומי המלח ובש׳ שיבוח בהם מלח אנדרני ושלארמוניאק וכל שכן אם יותם עם זה לבונה ויוסף כיוצא בזה הריא׳ דשרסון כי הוא מועיל מכנו מאד והפראה ולקחה בלאומי לאוגלי ופלעפל וסריקא קרוא חלקים שוים או דרגך במבעל כלם׳ וגם יעורב עם זה מלח אנדרני ויעשה בו שיאף וגם ירעשה בו מהון כקלי שרוף בחוכן או ביין וקן ובלי יונים בחומץ או ביין או צמוקים במקום כמים ויהיה ל לבום או בחומץ ושאר בה שנאמר וכל שכן אם יהיה עם כורסא וכן הנבינה החדשה במעצת המלח

והגבינה החדשה וקליפת פולא ומלוחים עם דם תנין ושרש ללי וזעפראן ועדשים כחומץ כשמן ו ורדים וחלמון ביצה וקבוב על מים שיתבשל בהם אזוב ואזוב והתגבוה החמה בו לבדו או חומץ ויבושל בו עשבי בשורת הלבונה עם אלואן או מי עצפור כרכרי או ביין הזעפראן או בשול קבומילא או מלילוט או כזיתם שליקת עלי הכרוב או הרשית בעלי כרוב כבושל מהם ולחוק הנגרטן חלק חרדל שחוק מעורב בבשלים בריתה רטיה או דרגך בחוכך בחלב אשה או מבושל בין יהי בו או אבטאוש או איסוף בחלב בקר׳ ואם יוחזה השרפה קרע הבלתחבה הלעום כבון ומלח וזאק יהי כזה בו ועלי חלפי מועיל מאד אם יהיה

פרק ׳יג

ברמעה ורפואותה׳ העלה הגנת הדמעה העין תמיד לזה מלה מימיו ולפעמים תחל ברמע׳ ויש מכנה ותולדת מבנ מקרית׳ שהיא דביקה לבריאות ויש מכנה נכסבת מה ובמורו חסור מכנו כמו שיהיה בקרחות׳ והמבה בקרח חולשת הכח המחזיק או המעמל או המכבל אושין מכזוק בטבע או מכת עשיית רפואה הרה׳ או אחריה חותך הצפרן והותל׳ ואת הלחות במכח ותל מכנו צליהן באחד משני הדרכים השני זכרנם פעמי רבות ועם יה בלידה כן או עם הסדשה החתך עד הנה לא ירפאהו ה תרמע שיהיה בקרחות ובחליים החדים ויהיה בלי לח הנה יהיה לפנעים מוחיים ומורסות נוהות וגם יקרה בקרחות התעודיות בקרחות ים תמם הקרחות העפרשיות והרטיות ירבמוהריכע בקור והמה ב מבין בה שהוא קרה וכהוד לכד וברוב נבסבה אד ה הדלי ויקר ענו נכוח

רפואתה

הכלל ברפואתה עצות ה הרפואות השוות וקבוצו ואמנם החוזה שאחרית חך הצפורן או אכולה ברפואה או בסם או רפואות האנק הצרכומי הנקרא כוזר וקנות הזעפראן ושיאף הלבן במושקאטי וישוחם על המאק עצמו לבונה או כקסוטל ביהוד ובאלואן וכאבותא הזעפראן ואם כמי כלה ההשרש הנה לא יצבח כלל׳ והיה לא כחתך הצפורן במוהא והבחולים החזקים וכל שכן הבחול

התותיני הנזכר בשער הלבן וכל השיאפים הדבקים כמו השיאף הלבן הנורותי · ושיאף אצטבאטיקון ושאר מה שזכרנו בכלל בספר הרקוח · ומכת סנוסה הרפואה הלקוחה עם מי הרמון החמוץ ברפואות · ותארה שיבושל הליט׳ במגו עד שישוב לחציו ואחר הש תשים בו כבן האלואן והסקוטרי הליציאום והלוזרג׳ והעפרץ ושיאף מאמיתא בא׳ שני משקלים וכמך שני האנקים ויו וישם לשבש ארבעים יום בכלי זכוכית מנוקה · ומכת שנוסה בו והכנסה למרחץ ברקות נפש והתעכב בו וה והשפחת בחמין גרמים הרבה · ואמנם הגדולות עמו תקוה ולא תקבל רפואה ·

פרק יד

בחבטת המעוזות הנ הנקרא בערבי ואול וב ובלע׳ גרש׳ ובלט׳ ד ויאישטרא ברשיטטי · רבת העוות הזה יהיה אם לרפיון קצת העצלים המניעים המקלה ונוטים מאותו ה הצד אל הצד הנגד להם · ולפעמים יהיה מקיצת קצתם שמשים המקלה לצדם ואיך שיהיה הנה יהיה כל מלחות · ולפעמים יהיה מיובש כמו שיקרה בחליים החדים · והנה תהיה המכה בו קיצת העצלים ואמנם יהיה מקיצת העצלים המניעים כי קיצתם הוא המחדש עוות בחבטת העין ומגע · ואמנם קיצת העצלים המחזיקים בשרש הנה לא יראה בזה פגע אבל יועיל מאד ולפעמים יקרה עוות החבטה אחר עלות מחזות כמו הב הבגיח ופרנשין וערכוב הראש הנקרא ורטיני׳ ובירצא ב בו בשביל שריפה ויובש או הבליו גם כן · ודע כי נטיית העין למעלה ולמטה הוא אותו שיראה הדבר שני דברים · ואמנם אל הצדדים הנה לא יראה בראות היזק יחשב בו ·

רפואתו

אמנם אותו שהוא מלידה ל לא ירפא הגלרים אלא בעת הטפות הלח מאד · ואז לפעמים תקוה שירפא וכל שכן אם היה מחודש ואז ראוי במירצא במה שתשוה עיניו ויונח הנר בצד המקביל לצד העוות כדי שישתדל להביט תמיד לצדו · וכן ראוי שיקשר חוט אדום או דבר אדום שיקבל צד העוות או ש שידבק דבר אדום לצד הצד המקביל או האזן המקבילה וכל זה ראוי שישוהו עיניו ושיראהו במעט השתדלות וא ואולי יועיל זה התשתדלות להשוות העין ושלוח העין ואם מכה שישים העין כמישור · ואמנם אותם שיקרה להם זה אחר הגדול והזקנה ויהיה סבתו רפיון או קיצה ל לחה אז ראוי שיעשו נקוי המוח בנקיים ובהריקות אשר ז זכרנו בגיראש הגדולות ובירצא בהם וידקדקו והתנהגות ויעשו המרחץ המתוך · ושהרפואות המועילות מהעוות שיקוטטו בהמודות עליו הותים · ואם יהיה הקרותו בקיצת מיובש אז ראוי שיעשו היציקות המרטיבות · ואם לא יהיה שם קרות תשקם הלב האתון עם השמנים ה המרטיבים מאד ובכלל ראוי שתרטיב הנהגתם · וראוי שיטפי בעין דם התורים ושירטה כחלבון ביצה ושמן ור ורד ומעט יין ויקטר ויעשה זה ימים שלשה או יותר ·

פרק טו

בבליטה ואותותיה ור רפואותיה · ובלט׳ דיאישיטו · הנה תפול הבליטה אם לחוזק נפיחות המקלה ולכבדותה ומל ומלואה · ואם לחוזק הלחיצה לחוץ · ואם לחוזק רפיון תליותה והעצלים השומרים לתליות הנזכרות · והנטפל לחוזק נפיחות המקלה ומלואה הוא אם שיהיה הח החומר בעין עצמה רוחיי · ולפעמים יהיה המלוי בו וחד בה · ולפעמים יהיה בשתוף המוח והגוף כמו מה שיקרה בעת העצר הנדות בנשים · ואותו שיקרה שיהיה לחוזק הלחיצה לחוץ · אמנם יהיה בעת הנחנק וכמו שיהיה בעת הכפיה החזקה וכמו שיהיה בעת הקיא ו והצעקה · ולנשים אחר הבליטה החזקה והעטוש החזק ולפעמים יהיה זה מלידה נגלה אל העין אעפ׳ שלא תהיה ה הלידה קשה · ולפעמים יהיה כמספר כמו העוברים אצ מיתתם או התעטשם · ואמנם ההוה לרפיון העצלים כי העצלים המקיפים בעצבים החוללים אם ירפו לא יח יחזיקו המקלה ותטה אל החוץ · והבליטה ההוה מרפיון העצלים המקיפים בעצבים לבד ולא יבטל הראות · ולפעמים בבליטתם ואז יבטל הראות · ולפעמים הבליט העין כמו המחנקים ובהרשות קרושי המוח וב ובעלית הריאה ותהיה המכה בזה הלחיצה · ולפעמים תהיה המכה בזה מלואה וקרב יהיה עם רבות חזקה והת והתעוררות כורסא בקרניית ·

אותותיה

מה שיהיה מלידה רבה ב בקיבצת בארטון אז יהיה שם עם הבליטה גודל ובה שיהיה מלחיצה לפעמים יהיה שם גודל אם יעזרהו לחות · ולפעמים לא יהיה בה גודל בשני העינים ויחוש בתיחה נ נופלת מאחור וידוע מסבתה · ומה שיהיה לרפיון העצלים הנה האישון לא יגדל עמו · ולא יחוש בתיחה חזקה בפנים ויהיה האמון עם זה מותר ·

רפואתה

אמנם הבליטה המקלה ים יבמוקה קשירה ורוחה לפ לפנים ושיטה על הגב וק וקלות מזון ומעוט התנועה והתגברות עצירת העינים ואם יצטרך לעזר הרפואות אז טוב שיאף הסומאק · ואמנם החזקה אם יהיה שם לידה יצטרך לנקיה מן התוף והראש כמה שידעת מן המשלשלים והזקוה וקרני המציצה על ש שני האברעים והזוקקים החדים · ובכלל הנה השלשול הוא מהדברים היותר מועילים לכל מיניה וכן ת הנחת קרני המציצה על העורף · וראוי שתתמיד לחבש בתחלה בצמר טבול בחומץ ויצק על הפנים מ מים קרים ושלג וכל שכן אם יבושל בהם הקובצים כמו קלפת רמון וכבה וכמו פפאויר והגרבי ומכה הרועה · ואם לא יהיה במלוי תקבל תועלת בהנהגה הזאת בכל עת ואם יהיה שם מלוי ראוי שתתיך הליחות · ואם היה ברפיון ראוי שתעשה הגיראש הגדולות והעריעורים והת והדרחות והעשונים הידועים · ואחר זה תעשה הקובצים המחוקים · ואמנם אותה שהוא בעת בליטת

exitu oculi

רז

הליחה אם תהיה במעוט הלחת דם הליחה או הצפור העובר
אז תגיד הנדות או הרצא העובר׳ ואם תהיה בן הלחצות
לבד או הקיבצים׳ ובהרפואה המועילות בבלישה
וביאה לחרן קמח פולין בורד ולבונה וחלבן כיצת ירס
וישה בו׳ וגם גרעיני תמרה שרופים עם אספיק נרדי
טוב לבלישה׳

פרק יו

בטקיעת העין וקטנה
ובלש׳ די פרופונדיטאטי
אוקולי איט ארגוש פא

פארויטאטי והנקיים והדאגה והיגון׳ וההלקיות יהיה
לעין בה תנועה כבדה קשת התנועה בעצעף זולת הא
האשון והיגון במחת האישון׳ והנה סופר שקצת
אנשים קרה להם התחלפות שני הנרדים כקוד חזק וחום
חזק ויקרה לעין אשר בצד הקור שקיעה וקוטן׳

פרק יז

בזרקת הוא בלבנה ובלש׳
וירידיטאטי׳ הזרקות
הוא בלבה תקרה אם לס

לסבה בכתנות ואם לסבה בלחויות ואבנם הסבה
בלחויות כי אם תהיה הקרחיות בה רבת השיעור זה
והביציית זכה וקרבה הנוחה לחוץ נשוה בשיעור או ם
מעוטה תהיה העין במראה אזרק בסבתה אם לא תהיה רב
הכתנת חולקת׳ ואם הלחות הכוכבית תהיה עכורה
והקרחיות מעוטה והביציית רבה תחשך כחשך הטיט ת
העמוקים אע׳ שתהיה הקרחיות שוקעת ותהיה העין כ
בדמות כחול או הסבה בבהגות והוא העגביית הנה אם
תהיה שחורה תהיה העין בסבתה בחליות ואם תהיה
זרקה תהיה העין זרקה׳ והענבית כשימה העין זרקה
אם בסבת היעדר הבשול כמו הצמח כי בתחלת צמיחתו ל
לא יהיה נראה הצביעה אבל יהיה נוטה ללובן׳ ואחר
זה עם הבשול ישוב ירוק׳ ובשביל הסבה הזאת יהיו
עיני הנערים זרקים במראה תשהל הוא קלאר והזרקות הזו
הזה יהיה כלחות נבריצת ואם להתכת הלחות הנמשך אח
אחרי הצבע אם יהיה מבושל מאד כמו הצמח בעת סו
שיוהך לחוותו שמתחיל להתלבן׳ והזרקות הזה עם
יובש נגבר׳ והתולים יהיו עיניהם אשהלים והזקנים
לסבה הזאת הזאת כי הזקנים ירבה בהם הלחות הצמונייו וג
ונתך הטבע ואם שיהיה זה במראה נפל ביצירה לא שה
שהענבית ישוב אליו אחרי אשר לא היה כן׳ ולפעמים
יהיה להכרת הלחות אשר מבמד נברא׳ ולפעמים יהיה
לאחד משתי הצבעים אם יקרו בשרש היצירה ויודע ברוע
הראות ושובתו׳ והזרקות ישמבנה טבעית ויש בבכה
מקרית׳ והשהלות בתחרשת כהתקבין סבות הכחלות
וסבת הזרקות ויתרכב כהם בראה שהוא בין הכחלות וה
והזרקות והוא השהלות ואלו היה השהלות בשביל
אשיות כמו שחשב זה אבדוקלים אז היתה העין הזרקה כמ
מוחקת כהעדרי האשיות אשר הוא כלי הראות׳ וקצת
הכחלות יקצר בהזרקות בראות אם לא תהיה הזרקות בש
בשביל נגע׳ והסבה בזה כי הכחול והואזהוא בסבת
הביציית כנגע העכירת הבראות בבאור לה הנגדיהו בבב
בבבחורים׳ וכמו אותה שתהיה לעכירות הלחות׳

וכן אם תהיה הסבה לרוב הלחות כי אם תהיה רבה גם כן
אין רצוי להגיעת התבטה האישונית והיציאה לפנים הב
הכשה כחושבת ואם תהיה הזרקה בסבת מעוט הלחות
הביציית יהיה יותר רואה בלילה ובחשך מהיום לבה כי
שיקרה בתנועה האור לליחה המעוטה וישרפה כן הכח
כי כמו התנועה הזאת תלאה מלבאר הדברי׳ כמו שלא
מלבאר מה שיש בחשך אחר האור׳ ואמנם הכחלות
הוא בסבת הלחות ויהיה ראותו בלילה פחות בסבה שהי
יאסף לעין שוקד והנעת הליחות לחוץ והליחה הרבה
תהיה יותר כנאצת כמעוטה׳ ואמנם הכחלות נסבת
הכתונת תקבן יראות בחוקי

רפואתו

הזה גם הכחולים סולה ב
בכבג׳ מנוגב יבושל גם ׳ק
שישוב כדבש ויכחל ם׳

או יוקח אנטימוני אצבהאני כשקל ג׳ זהים פולאס גם
כבך זוז כבפורא כשקל האנך׳ עשן נר שמן זית ושבך
וזה זעפראן זה יקובץ יחבל כשחיקה ויעשה׳ והשמן
עצמו וטבעו הוא כמה שהשחיר האישון וכן מחשת קם
השמל׳ או יוקח ענבי השועל ומסיטת טרי
טריני כשקל שני זהים עפצים שחוקים כשקל זה גם
זהים שנצחרו באילן ושכן שיבשמן בלתי קלופים גם
בשקל זה ואחר יבושל על אש רבה עד שישחיר ויכל
ומכה שנוסה שישרפו הלוזים ויעורב בשמן ויכחל קרן
הנער האזרק בו׳ וגם הבנים המכחול כמשיחת
ויכחל בה עד שנאמר שוה ישחיר אישון הזהולים׳
וכן קלפת הלוזים שחוקים׳ או יוקח אקאקא קי
קשית חלק מעפצים יחובר זה בבי סקאיק אל נעכן זה
נמהיעתו ויוקח ממנו תטפה׳ וכן מחוסת עיגרם
ומחוסת קליפת רמון סכל זה

המאמר השלישי

בעניני העפעפים וגלות אליהם

פרק א

בבנים בעלקי׳
חובר הבנים הוא לוחה ב
מעפעפי יהיהו הנבג אל

העוד והכח הטבעי המבין הולדם הוא חום בלתי טבעי
ובריב יקרה זה למי שיהיה רב הלחות כבאבלים מאז הח
התנועה בלתי בתנקה ולא יתיל הבחרן׳

רפואתו

תתחיל לנקות הראש והגוף
ונגד העין בכה שירקה וב׳ם
שכן בערעורים ולקחים מה

מחומן התהל ויעשה רחיצת העין ויציקה כמו חם זה
וחומים ותבלוחים הנפריהיים וחרשה שער העין ברפואה ל
לקוחה מאלום וחצי משקלו אסטא פיסטריאה׳ ולפעמים
תוסיף עליו אלואן ובורק מא׳ חצי חלק והחוזר נכן
שיהיה בה שתלש אתו בו חומן אשקטולא׳ ומכנם
אסטא פיסטריאה עם ניטרי הוא רפואה טובה לזה׳

פרק ב

בסלאק והוא בלשון יונ׳
אנטיבא אמנ׳ הסלאק הוא עובי

בלפעמים יתחדש בליחה עבה רעת העין בורקית ית
התמדתו כמנה העפעפים ויישר שערים ומוביל להשחתת
במקום צמיחת השער ויםמך אחריו המספר בעין
ופעמים רבות יתחדש אחרית הדבר ויש ממנו חדש
ויש ממנו ישן רע

רפואתו

אמנם ויתחדש הנה יועיל מם
ממנו רעיה מעדשים ממן
מבושלים במי וורדים ורשית
לבלונות והגדבי עם שמן וורדים והלבן ביצה ויעשה זה ב
בלילה ויכנס למרחץ אחריו או יוקח עדשים קלופים
ומסמאק ובשר תרמון וורדים וילוש זה ביין מבושל ויונח
בלילה וירחץ בבקר והתמדת המרחץ הוא מהדברים
היותר מועילים לו ואמנם הישן והגושן הראוי
שיתחדש תשוקים ותקה עורק המצח ויתמיד עשיית הם
המרחץ ואמנם הרפואות המנוחות יש מהם שיוקח
חצי זוז נחושת שרוף ויטריאולה ג׳ זוזים עפצין ופלפל ם
מא׳ זוז ישחק ביין עפצין עד שישוב כדבש דק ויעשה בוה
בחוץ לעפעף ואמנם הנוחה אחרית הדבר כבר נוסה
בו שיאף על התאר הזה וטריאולה מהיוו ועפצין
אספיק נרדי מא׳ חלק כראג׳ עשרה חלקים יעשה
שיאף ויחוכך בו העפעף

פרק ג׳

קושי העפעפים הנקרא ג
גבה והוא שיקרה לעפ
לעפעפים מוכד תנועה ל
לעצום בעת הפתיחה ולפתוח בעת העצום עם כאב ואודם
בלי להיות כרב ושקוד כרוב שלא יוכל לפתחם בעת שנ
שיעיר משנתו ופרוב לא יגרע מפרוק רבין קשה יבש
ולא יהיה קשה תולה אלא במקרה כי הוא מיובש או ליחה
דבקית נוטה ליובש כאשר אך לפעמים יהיה עם כאב ואודם
ואמנם ההווה מחכוך בלי ליחה ישפך אליה אז יקרא יובש
ופעמים רבות יהיה שם כונ׳ חם וליחה רבה ועבה ואז י
יצטרך להריקה

רפואתו

ראוי שיתמיד לחמם העין
במזגת טבול במים פושרים
ויתמיד הרחיצה במים ערבים
מים ויונח על העין בעת השינה הלבן ביצה מטורף בש
בשמן ורד ויתמיד למשוח הראש במרטיבים והשכבים וזה
והיציקות והעמושים המרטיבים בשמן ויאולט ונילופר נ
וחלבה ואם יגרו הענינים שיהיה עם היובש ליחה
ארוכה תשלשל בקרניאולה כי יש בו מגלה ואם
יוחסב שיהיה שם ליחה עבה מגינבת יצטרך שתותך ברור
מגינרינ ורע מפתן הלקוחים בחלב כי אלו השנים אם יוש
ישמו על העין יסירו הקושי והגבות וידיקו הליחות
ומכת שנכנסו לו שמן תרנגולת וחיר שלי וחיר ורע מפתן
ודונג ושמן ורד וישם עליו תמיד ולפעמים יעשה בוה שם
שמכא הרפועה בכו שיאף ארטישטראטיש כי הוא בועל
בבעל הליחה והגושן ועשית המחולים המדמיעים כי
הם מחריבים הליחה העבה ויזילוה ומורידים מן הלחויות
הדקות והרכבים ויתיכום התנה

פרק ד׳

בגיבו העפעפים הוא הו
תולי נמשך אחר הגרב ו
ולפעמים יורישהו הר
הרטיזות הקדות על העפעף ורפואתו המחולים
הלקוחים מן אבן לאזורד ואבן ארמני והצרקוני הממים
שרופים ונארדין ועצית המרחץ המיד ויחתיך היין וגם י
יחוכך הרבה בבכחל ושיאף האיום הרך ואמנם
תחכוך בטוכזי לפעמים יתעזר ויםמוך

פרק ה׳

התעזרות תצמיחה בעפעפים
תפול התצמיחה כשביל ליחות רקיק
ואדים ולחולשת העצל ורעתו כמו ש
שיהיה בקרחות התעזרות ובתעזרה וגם יהיה
בהתחלת השקוי ורע הנגה ובשביל מורשות לחות במו כע
בעלת הראה ולינטריאה ואם יתחדש לנבלשים
מחולי יכשר הרבה בחזרת החולי וכל שכן אם יהיה כת
כת שיקיף בהם משאר האברים בשרשים וישארו תם תפו
תפוחים

הרפואה

להפסיק המכה ולהניח הד
הדברים המחוממים על
עליהם

פרק ו׳

בכובד העפעפים לפעמים
יהיה בשביל התצמיחה וסבותיה
ולפעמים יהיה לחולשת הכח ל
נפילתו כמו שיש בקרחות דקה ויהיה בשביל עיבו והש
והשרנאק וחולתו ולפעמים יקרה בובד ורפיון בהתחלת
עונות הקדחות

פרק ז׳

ברבוק העפעפים אצל המוק
וזולתו לפעמים יקרה
לעפעפים דבוק אם במקריה ואם
במלהתמה הוא הלובן ואם בקרניית ואם בכולם
ולפעמים יהיה באחד צדדי המוק ולפעמים יהיה באמצעי
ולפעמים יהיה כולל והסבה בו אם שתהגים חושים
ואם הוית עקיצות המחולים ואם ידבקו מן המקלה וכל
ככו שמסרנו או נרידת צפורן או חבוך או גרב מן העפעף
ושלא יכוה אחר זה בבכמן ויטלח בויה במספקת ככו שזכרנו
ושלא שמרו בו כח שראוי להשמר בו עד שיתדבק

פרק ח׳

התוית ובלט׳ בורג והוא כשר שתולי
נוסף במקלה ואם יהיה
אצל המוק יגה הנבון שיסוה
ואז ירפא ברפואת הגרב או יכול באמליקון ברפואה הב
הבגמסניית וברפואת הצפורן וכל שכן בשיאף הורניכוי
ואם יהיה עם הלובן והשחרות הנה רפואתו רפואת הצפורן

פרק ט׳

התהפכות העפעף הוא
הנקרא אל שתרה ומיגיו של
כלשה אחד מהם שיקוץ
ולא יכסה הלובן וזה אם ביצירה ואם בחתוך מצא העפעף
ויקרא בבוצא כנה העין הארנבוני והשני המין
האמצעי והוא שלא יכסה קצת הלובן ויקרא קוצר העפעף
ומכתו כמכת הראשון אלא שהוא פחות בזה והשלישי

שלא ידבק העפעף העליון על התחתון וזה יהיה אם לבגד הוא גרגרולא ואם בעבורות בשר נ׳ קי היה או שהתחיל או קריצה חסרה לעפעף מבחוץ שכבר תבריא עליו לא יצוח איזה כמים שיהיה לחדבק העפעף העליון על התחתון ולפעמים יהיה כל זה מקריצת העצלים הנדבקים הן העפעפים ׳

פרק י׳

הברד ובלטי גראנדו והוא להיות עבה מתאבנת בתוך העפעף דומה לברד ׳

רפואתו

יעשה עליו טיחה מזוהבת ה הבורה וחולהו ׳ ולפעמים הוסף עליו שכן ורד ושרף הבטם וסרקא קולא או ירושה בטרבנטיאק שחוק בחומץ ונ הלבנם ואפי׳ או חלתית ורטיה ארמעליבום הנזכר׳ בש בשער השעורה ׳

פרק י״א

השעורה הוא א ארדיאולו והוא בורכא ארוכה נראית ע על שפת העפעף דומה לשעורת בתבניתה ולהיותה ברב הוא דם נ׳ בר׳ ׳

רפואתו

ירפא בהקזה והשלשול בבירא בפי בית שרדעת׳ ואחר תקיה ויבר מן סנאפין ויתך ב במים ויונח בו המקום כי הוא טוב מאד ׳ ויועילהו היגחות הדבות בחלב הנסם וקבות שעורים ולבנים או נ נבותה סרוקה יוסף עליו והגחות וחלבות בבמן בזבובים קריצי וראש או בבי שיהיה בו השעור או דם יונים או ד דם אל ורשאן או דם תורים ׳ או יוקח בורק כעט הלבנים הרבה ויחוברו יחד ויונחו על השעורה ורטיית א אאוריייטיש׳ והארו יוקח לבונה ובירא בא׳ חלק לאדנום ורבע חלק דונג ואלום ובורק ארמיני ב בא׳ וחצי חלק יחובר בעבורות שמן לילי וירשה עליו ׳

פרק י״ב

אל שראנק השראנק הוא תוספת בליחה כת בתקבצת לדבר בשריי

בתחרים בעפעף העליון ויכביד התנועה בהפתחה ויטיבהו בנרפה ויהיה שוקר בלתי בתנועע בתנועת הפלע והוא ל לופא׳ וברוב יקרה לנערים ולבעלי הבונה הרטוב ולאותם שירבה להם הדמעה והרכור׳ ובאותהיו שאם תכבוש הנפח בשתי אצבעות האחד תפריד בין שניהם יב יבלוע כה שיהיה באצבעותם

רפואתו

רפואת הרד׳ והארה שיש העליול ואותו ראשו בטרבת לאחוריו ותפתח בכנו עור הם המבצח אצל העין ויתגבה העפעף וישים אותו הרופא בין ה האבה והגבינה ויעופא בנעט ואם תתקבץ הליחה בלחצת בין שתי האצבעות ומבחוץ ויאחז ראש העור מאבצע א אחת הנבות וכשתתראה הבלוטה ויחתוך העור עליו החוך במצק ורק בלתי שוקע כי השבירה בזה ראויה ובשינתור גוזיה אחר גוזרה יותר בזהר שאם יקבץ בבת אחת ואם יד

ודאה בגוזרה הראשונת שהגבה ודאי טוב הם לא [illegible] לנוזר עוד שדאה ׳ ואם תבצאנו נ׳ בטן להם [illegible] בבגד פשתן ויקח הסרנאק נפ״ד יבין יתבשל [illegible] בבנו שארית הורה עליו דבר כבלה לגבלו ואם יהיה בכים חוק הדבקות תתחל להפרידה בבנו והשרל [illegible] תקרב אליו והסופק בעניטו להתיבו בבלה אשר [illegible] עליה בנה יונח עליו בגד טבול בחומץ ובמלח [illegible] השני ותהיה בטוח ברכד ׳ עד הרפאו שתלאות [illegible] חוזה בהם ליציאם ודאף כאביתא והקראן׳ [illegible] תקרא לחלק אשר לא יפרד מכנו בגרירתו והבגבן ב בשערה ובהעביר החוטים תחזרו והנעיבן [illegible] פישרד או יעשה זה בתחתיה הנבצת׳ והאדש [illegible] בתוך פן תעמיק כי החותך אם תמזי העין בחוקש שיתעקיע החותך עד שיחתוך העור במקום אשר [illegible] וזיקנו ויעלה הבשר שכנו במקום והחותך ואם ילוהו באצבעות א׳ נר יקיטהו סביב העור הנגחת או [illegible] חזק או בורסא חבות וישאר שארית בעפעף [illegible] יותר חזקה מן הסרנאק׳ ולפעמים [illegible] המגבוה העין דבר גבון שיחולים העפעף בהפקיים [illegible] התולעים הזרים והנה פעמים רבות ירפא ברפואת [illegible] המבירונו בבלי [illegible]

פרק י״ג

התות ובלטי [illegible] הוא בשר רעבה [illegible] בבבשי והעפעף [illegible] יבים בגודל דם אדום ובחור וירוק ׳

רפואתו

לנקיתו בבגבנים [illegible] והשיאף החוד [illegible] תחזה הנעשה או [illegible]

חמיים והשיאבם המצמידים הבשר בבות עב [illegible] העפעפים ובבלל ירפא ברפואת הטיב והחתך [illegible]

פרק י״ד

והתאבנות [illegible] [illegible] בירתה קבה [illegible] דם ובהאבנת ויבלע בבנו ברפואת הוד ואחר [illegible] הרפואות בשחוקי [illegible]

פרק ט״ו

שחין העפעף [illegible] הרשואה [illegible] דטיה בקדמי [illegible] ואם [illegible] וקלפת רמון מבושלים בחומץ׳ הנקראת השכרינה ויבטל האבול תעשה עליו [illegible] ביצה עם יעשראן כי זה מבריא ׳ ואם הרדו [illegible] עליו שיאף הלבונה ושיאף האבר אם שרוף [illegible] והאדום היד׳ ואבנם שריפת העפעף הנה [illegible] וירפא ברפואת שריפת העור הנזכר בשער [illegible]

פרק י״ו

הטוב והחסך [illegible] בליחה בורקיה בדם [illegible] או לירה אחרת וזה [illegible]

בתרישת הבכף ואחר יעשה גרב וברוב יהיה אחרת [illegible] העין ובתחילה העלה תחלה בחוכך מועט ואחר ישוב [illegible] בנוזר ויקפיא העפעף ואחר ישוב יבש ובהחוק ואחר [illegible]

מורש הגרב בגרגרים קשים בעת התחזק הקרום כחכוך וג ונפיחות הבורסא ׃

הרפואה

אם יתחבר עם הגרב וכבד רפא הרכבד תחילה ואחר הפנה לגרב אחר שלא תע תעלים עיניך מענין הדבר וכן המשפט והענין אם יהיה תחלי אחר הנה ראוי שתבין לחשב ביותר חזק שבהם ׃ ואם ראית השחינה וביאת בורסא הסבר לך מעשות הר הרפואות החדות וכירצא בהם אלא אחר שתגיע לאש כל בה שאפשר כי תהיה בביא ברפואות החדות כאב חזק ׃ ואבנם השני והשלישי מן המינים הנזכרים או אפשר ם מבלי לחכך אם בכרזל אם ברפואות ילקחו מחכבות כמו קצף הים וכל שכן המין הדוע כמנו שהוא קלפה או בעלי תאנים ׃ או שילק ו בחכך בן טארנג׳ וזעפראן ומיקשיתא יעשה כמה שיאף ויחכך בו האבנם אותו שיקבל הרפואה ברפואות והוא לא יגיע למדרגת השני ו השלישי רנה תחלת רפואתו התכדות הריקה והקזה ואפי׳ בחדש פעמים והקזת שני המאקים ואחר ההקזה הכלליות ו והתכרות הרחיצה והרחקת האבק והעשן והצעקה והש והשטורה בהרוק צניפת המצנפות הגרות הבנבקות וה והכעס והרי אף ורב הדבור והצעת הבראשות ואורך ה המגורה וכל מה שיעלה הליחות למעלה וימשכם אל הפ הפנים ובעיקל בהתחלתם השיאף האדום הדך והשיאף ה הירוק הרך ׃ ואם יהיה יותר חזק מה תקח מכל אחד משניהם חלק ומרכבשיקון וכחול ארשישטראטיש ושיאף הזעפראן ׃ וגם ירפא במררת העזים ומררת החזיר ושל ארטניאק והותיא ונחושת שרוף וקלקדיס מחוברים ונגררים או בפליקון ׃ ושיאף הרמון טוב ורפואת ארשישטראטיש טובה מאד ׃ ומהרפואות המועילות יותר רפואה בתאר הזה ׃ קקנדי חלק קלפת נחשת שני חלקים יולש ברבש ויעשה ׃ או ארלאן חצי חלק של ארמניאק חצי חלק יולש בדבש ויעשה ׃

רפואה

אחרת ׃ נחשת שרוף יז׳ משקלים ׃ פלפל ה׳ משקלים אקלימיא ד׳ משקלים ׃ בורא ב׳ משקלים ׃ זעפראן ב׳ משקלים ׃ וגנאר ה׳ משקלים ׃ נוטא ב׳ משקלים יודק הכל ויחובר במי מטר כמו שידעת ׃

פרק יז

הנפיחה היא בורסא קרה עם חכוך ולפעמים יהיה ה היותר נזכר עליה הרוח ׃ ולפעמים תהיה מן כותר בלחות ׃ ולפעמים מבותר כיטוי ׃ ולפעמים מבותר שחורה ׃

האותות

הרוחיית תקרה במצה הכות פתאם ונוטה אל המשק ויהיה כאלו נשכו זבוב במקום הה הרוא ׃ ולפעמים תקרה בקיץ ולחכים ולא יהיה בה כובד ׃ והלבניית תהיה יותר קרה ויותר כבדה ושחורית רושם העסוי כאצבע שעה והכיטויית לא ישאר רושם הע העסוי בו ואין כאב נחשב עמו ויהיה בראה כרה וברוב ק תקרה אחר הרסר ואחר הנדוי ׃

רפואתה

ראוי שתתחיל תחלה בג בהרקת הגוף ונקוי הו אש וכה שיהיה כבגנת יותר נו נוטה אל הלבנה ועשה הרטיה באלטיאה ויותר חזק כבכג עלי ברוע שחוקים מעורבים בדבש ׃ והגרה הכה בספות טבול במים חמים והומץ ׃ וגם ילקח שיהיה באלואן ופוליוג ושיאף באגוזתא ופופל וזעפראן במי ענבי השועל ׃

פרק יח

רוב העפעוף בלום ת הנועת עפעוף ונקרא ב בער׳ אל טרף ובלעז׳ פ פאלפיטאסיו׳ והעפעוף הזה יהיה מהולאת בעין קלה ויהיה מובש וירבה בבעלי המתיחה והמוכנים אליה וגם ובבשר בחלים החדים בם זיעה וכוירצה ׃

פרק יט

בהשרת שער העפעף ובלעז׳ דיקאסו פירורום ויישר שער עפעפי העין אם בסבת הליחות ואם בסבת הבקים ׃ וסבת הליחה אם שתמעט כמו שיהיה באחרית החליים החדים והקשים ׃ ואם שתספר כסבת מה שיתערב בו בעת הצמיחה כמו כמה שיפול בחולי השועל והוא שיהיה בתוך העפעוף ליחות ח חדה או מלוחה או בורקית ולא יתראה בעפעף פגע בוחש אך שהיא תזיק בשער ׃ ואמנם אותה שהיא כפי המקום שיהיה שם פגע נראה אם קושי ועובי שלא ימצא האיד ת הנולד מסבת השער מעבר ואם בורסא ואם אכול ויחיה עליו אודם ויקיצה הזקה ׃

רפואתו

בה שיהיה מזה בסבת הבגוף הנה ירפא הפגע אשר בבגוף כפי מה שנזכר ברפואה כל שע שער מכנו במקומו ׃ ומה שיהיה בבנו מבהו הגדד הליחות אז ירפא הגוף בבחיה ובבזונות ויעשו רפואות ה המרטבות והליחה המקריית אל העפעפים נבמה שנזכירהו והוא נזכר ברקות ובלחות הרפואות הנזכרות ׃ ומה שיהיה בסבת לחות נפסדות תעשה נקוי הראש ונקוי האבר ואחר תרפא רפואת השער ואמנם הכחולים המועילים מזה ואבן הארמיני ואבן הלאזורד ׃ וכן המורכבת כחול גרעיני התמרה בלאדנום הנזכר בספר הרקוח ׃ או יוקח גרעיני בוסר התמרים שרופים משקל ג׳ זרזים וג ונארדין זה ילקח מכנו כחול ׃ ומבה שנוסה שישחק האספיק השחור והכחול הוא אנטימוני ויעשה בו כבכחול וגם הכחולה כנגל עגבר שרוף ובלתי שרוף בדבש וכל ש שכן כשהוא עם עוב׳ ונחירות העטלפים ׃ או יוקח העפר שצומחת בו הגפן עם זעפראן רומי והוא אם אקליטי חלקים שוים ויעשה מכנו כחול ׃ ומבה שנוסה למה שיהיה מזה עם חכוך ואודם ואבל שיבושל ר רמון בבלל והלקו בחומץ עד שימוח או שידוכק על הם המקום כל הדבקים המועילים וגם לזה בעצמו אקלימיא קלקטאר ומטריאולה חלקים שוים ישחק ויעשה ׃

פרק כ

השער הנהפך והנוסף ומבה שנוסה בזה שיוקח

זכ״ל הארנבת השרופה ששה זחים ועצאות הה״ש נ׳ דרהם י
ישחק ויעשה כחול ויכחול בכוכבים שיוסר ראשם במנבי
או ישרוף הג׳ זוים וישחק והל״ש בשומן עזים או בשומן ד
דוב וירטה בו המקום כי הוא עם זה מסחיר ומצמיח הש
השער ׳ ועוד יוקח בכחול צלוי חלק וגלפל חלק
עשרית שרוף החוגן ד׳ חלקים זעפראן ד׳ חלקים נארדין ג׳
חלקים גרעיני תמרה שרופים ב׳ חלקים ישחק ויעשה ב
כחול ׳ ובכלל הנה רפואת השער הזה אחר כתבשת
פנים הדבוק להבריא והחתך בבחט ולקצר העפעף בחתך
והליכת השער הבולע הצמיחה ׳ ואמנם הדבוק
שתעבירהו והצורהו במצבטי ושרוף הצנובר ונוטא ודבק
וארמוניא והדבק ונקרא נירא הירצא כמשן הצרף ואלואן
וסרקא קולא ודרטאגן הלבונה והנטוח בחלבון ביצה ׳
ומהדבוקים הטובים שידובק כדבק ציני ויותר טוב במנו
דבק הנבינה ונקרא אנינה וכבר זכרנו ברקוח ׳ ואמנם
רפואת הבחט שתעביר הבחט מתוך העפעף לחוץ תחת ה
השער ויושם השער בנקב והבחט ותוציאהו לצד האחר וי
ויהדק ואם יקשה להכנים השער בנקב הבחט תשים כב
בנקב קנה שער אשה והוציא הבחט מאחור הצד האחר ת
תשים השער בנקב הבחט ותוציא מן הצד האחר ותקשור
היטב השער עד שישאר כמו עניבה מן הצד הפנימי ות
ותשים השער בה והוציא ׳ ואם יצטרך להחזיר הבחט
בקם מקום אחר כי השנית הנעיצה ברחיב הנקב ואינו א
אוחז השער ואמנם החתך שתחתוך מקום צמיחתו מהעפעף
והנה צוו קצתם שרשום המקום הדריע אל אנאקה והוא
אצל הרות העין ואחר תכריחהו ויצמח בלי כפק עליו כש
בשר נוסף וישתנה השער ולא יניחהו להתהפך ואמנם
הכויה ויותר נכון שיהיה במחט עקום הראש לבן ראשו ו
והתהפך העפעף ותכוה מקום השער בו ולא ישוב עוד יהי׳
ולפעמים יצטרך להחזיר הבחט פעמים או שלש ולא יש
ישוב אחר זה כלל ׳ ואמנם הבריתת והתלישת
הבולעת הוא שתתלוש השער ואחר תשים על מקומו הוא
הרפואות המונעות מהצמיח השער וכל שכן על העפעף
במה שנאמר בלוחות והרפואות הפשוטות ועוד באמר זה ב
בשער הנוסף אחר זה ׳

פרק כא

השער הנוסף יולד מ
מרוב לחות בעופפות
התקבץ בעפעפי הע
העין ורפואתו נקוי הראש והגוף והעין במה שידעת ׳
ואחר תעשה הכחולים ההדים ומהכחולים המנקים ח
העפעפים כמו הבאסליקון והרשונגי והשיאף האדום והחד
הירוק החד ׳ והשיאף הבורא בולגם וכל שכן אם יהיה
שם דמעה או מקרה במקרי הלחות ׳ ואם לא יספיק
ירפא בהלישה שיתלש וירטה עליו על מקום צמיחתו ודם
קפוד ומרירות חמאלאון ומרירת הנשרים ומרירת העזים ׳
ולפעמים תערב אלו המרירות והרבים בקטטר ויולקח ב
כדם שיצא בקטקטת הדגים ויעשה בעת הצורך מוהכים
ברוק האדם וימתין לסבול העלול חצי שעה ׳
ומהרפואות הטובות שתקח מרירת קפוד ומרירת חמאלאון
קטנור בשוה יחובר בדם הונים ויעשה עוצת ׳

ומכמה שסופר דם הספוף וכל שכן קוף הכלבי והם הטרין
אך הזכרי לא תולול ׳ וכן הנמן כמו גם שימצי
שיעורב בזעפראן ומכמה שסופר גם כן שיעשה ברוק
הפר באפר או בשל ארמוניאק ובפרוסות הברזי׳ וכל
שכן אם יושם בחרוסות על האש עד שיכבה הרטה ׳
ואם יהיה אחר הצרוף יהיה יותר נכון ׳ ושפרי הסד
המכוכן ברוק האדם בתכלית הטוב ואקל׳ שימצאו
ומכמה שנוסה העפר בשל ארמוניאק וכל שכן עם שלש ׳
הזכור שרועים בחומץ החזק ׳ וכן קוף הים כמו
האיספיום כי הוא אם ירטה בו המקום לא יצמח בו עוד ׳

פרק כב

דבק השער מן
בפעמים ׳ וזה
זה ברוב אחר השער ׳
וראוי שיעשה לזה סרקא קולא וסוכרי לבן חלקים שוים
קנף הים רובע חלק ישחק ויונרה על המקום ׳

המאמר הרביעי

בכח הראות ועלותיו

פרק א

תלושת הראות פה
הוא אם שיחלש כ
בולל בגוף כמו בני
בעל ליחה או מבלי בבלי ליחה או אחרי עליה במקן ׳
והאצטר ביחוד או קור בעל ליחה או בלתי בעל ליחה
ואם שיהיה נמשך לסבה במוח עצמו בן הדליסורה
הדועים שיהיו בעצמו או בבדור המקום כלו כמו
לחוצת יקרה לו ולא הראות העין או בחלק המקום
ורוב זה לחות נוכרית או יובש יקרה כאוריר מרים ׳
וההגרעות המופלגות הנופית והנפשיות המקום
המופלגות שיפל שם הכח ותתגבב הליחה ׳ ופעמים
להולי שיזוהר בכח הראות עצמו וכח שליחה ולכן גם
האברים כמו הענכיי הנבוב ומכתי הלחות ותכונת ה
מהרות הראות לפעמים יקרה לו שיתרקק ויקח לו
שיתעבה ויקרה לו שישוב ריתקבץ גם כן ויקרה
ואמנם הרבוי הוא הדבר היותר בעולה ויותר סכל
וברוב כמה שיחסרש הדקיקות יהיה כן יוכש
ולפעמים יהיה בחוזק הכבה מוקרה תקרה בעת הבה
אל השמש וכיוצא בו בהבורידים ומהבחקים ולפעמים
יובל התקבצות המשולנות מאד אל עציה בהם ח
ויתעבה בו תולה ואחר יתרקק מאד כמה וזה כמו
בעת אורך העמידה בחשך ׳ והעובי יהיה במבלי ליחה
ויהיה בהתקבצות חוקת שאינו די שיבוא להצטרפות
ברקק ׳ ולפעמים יהיה הכבה בה נשלל כבחו
הרציות ׳ והמעוט יהיה בסרש הרצידה ׳ ולפעמים
יהיה לחוזק היובש ורוב הדקה או לחולשת המקום ב
בתכונות מאד או קושי החוליים ובקורבה הבה בחתך ה
הרוח ׳ ואמנם החולשה והמגע תהיה בסבת הכבות
הנה יהיה בסבת התכונות החיצונות ולחי הנפשות ׳
ואם שיהיה בסבת עצם הכבות או יהיה בסבת המעצר גם

והוא שיהיה בסבת המתני עצמה יהיה בשביל מגרע וד
רובה העצר אדים בה או יתלון להיות יתערב בה או נגוב
ובהם וזובש יקרה לה וכל שכן לענבית ולקרניית ׃
או תפסר שטחם ברושם שחיטם נראים או נסתרים או ש
מסבלורכו רב הסיר בהודרום או מראה זר יכנס בהם כמו
שיקרה לקרניית בירקון מסריםבות ׃ או בחולי הנרפא
באדים או הפסם בראה טבעי במו בה שיקרה לענביית ו
השסך בהודות והקבעה לבאור האוד בין הראות ובמות
בהתפסדות הרוח הרואה ׃ ולפעמים תחדש כנגב ותבום
בהקבע האויר והאור בין הלחויות או שנתרקקו כבם
בסבת אבול שקיה ולא יתרדנ האור לעבור אבל יעבור
בבת אחת העברה שלמה על הקרחיות או לצביות קרים
עליה כמו שהוא בצבורן או נפיחות ועובי בעודקיה
במו שהוא בבבל ׃ ואם לבוקרה שיקרה לנקב
לפעמים במו אם יצר יותר מהראוי בטבע לבה שניכיר ם
מאסבות בשעד שלו ׃ ואם שיתרחב
ואם שיתחם כתיבה שלמה או בלתי שלמה כמו שתראה ב
בעת ירידת המים ואנחנו נזכיר השערים האלו כלם שער
שער ׃ ואמנם התווה בסבת הלחויות אמנם הקרחיות
שתשתנה מעצמה תשוה ותתעבה או שתחוק להתרקק ות
ותבוב שתוחק בקרוב אליה והאור והמאירים הבהירים ׃
ואמנם הביציית אם שתרבה מאד או שתתעבה ויהיה זה ם
סבה לפקוע בהירותה או ללחויות האדים יתערבו בה י
ויטנו בהירותה כי האדים והקשורים והענים הקרובים ח
והחיצונים חוקה וכל שכן המפנימיים וכל הנגררים הג
תנופחים המעלים אדים מכבידים הראות ׃ ואם בין
הזכוכיות הנה היוקה בראות בלתי אישונית אבל אמנם ת
תוק בראות בין שיזיק בקרחיות ותשנה עצמה בין השויר
בבה שתוריד עליה מבזין בלתי שוה ׃ ואמנם הנגע
ההווה בסבת העצב הנה יקרה לו סתימה ויקרה לו מורסא
מרצרן ׃

אותותיו

אמנם ואותות בשתוף מן הג
הגוף הנה אותותיו בו מה ש
שנתנגום בהאותות הנבדים
על מנו כלל הגוף ׃ ואיתו שיהיה בשתוף המוח הנה
שיהיה שם אמתות מן האותות הנורים על פגע במוח עם ש
שיהיו שאר החושים רעועים עם זה כי זה בקנה הנער ב
בשתוף המוח ׃ ולפעמים יוחד בראות ויוגד יותר
ובריה עלותי השמע כמו ההכאה הלחצת אם תפול בס
בחלק המוקדם מן המוח מאד ׃ ולפעמים יהיה השמע
בענינו ונשאר העין פתוחה ולא יוכל לקפוץ העפעף ע
עליה אף לא הראה ׃ ואותות מה שיתויוד בריח
עצמו כי אם יהיה הריח דקיק ויהיה מעט יראה הדבר ה
הקרוב בתכליות ולא יראה מרחוק בתכלית ׃ אך אם
יהיה רקיקותו במופלג לא יאמת הדבר המאד מאד אבל ב
בהירות האור המתפשט ובדיקותו ׃ ואם יהיה עב
הרבה לא יראה מהשיג להביט הרחוק בתכלית ולא ישיג
ראות הקרוב בתכלית ׃ והוכחה בזה לפי סברת בעלי
המאמר בניצוץ כי הראות אמנם יהיה ביציאת הניצוץ ופ
ופגישות הנראה ושתהנועה המפנה אל מקום רחוק בני

בדיקות עבוו ומטוה עצמותו כמו שכיוצא בתנועה
הזאת תהיך הרוח הדקיק עד שלא יתחשב שרעשה דבר ׃
ולפי ואומרו בההולכת המבדיק להנגת הנראה הוא זולתי
זה והוא שהקרחיות החזק הנגעתה בעת הראות לבה שי
שירחק וזה בסבת שירקק הרוח העב הנסתר בה והתיך וה
הרוח הדקיק וכל שכן המבעש ׃ והתאמתות זה על האמת
משני המאמרים אל הפילוסופים וזולתי הרופאים ׃
ואמנם ידיעת זה מענין המתנות והלחויות המשקעות ב
בהם זה יקשה אם לא יהיה דבר אחר זולתם אך שתעיין לע
לענין מראה המתנות ולענין נפיחתם ושטיחתם והש
והשפלתם ובמשישתם ולענין קוטן העין ולקטנה ולענין בת
שימור אליה בלחות השירבה דמיון ראש שוזן או שיראה
בה דבר כן הדובש והעכירות שיתראה בחוץ ושיחשב ש
שלא יראה עמם אדם העין והוא צורת הרואה בה ולפעמי
יורה על ענין הקרניית ׃ ולפעמים יורה על ענין
הביציית ובעליוה יראה תמיד בין עיניו בענן ׃ והאם
ראית העכירות במצא במקרה לבד ולא יהיו שאר חלקי הע
הקרניית עכורים בורה שהעכירות בביציית ושהוא בלתי
זכה ׃ ואם יכלול העכירות חלקי הקרניית עכורים בורה
שהעכירות לא תסתפק כי היא הקרניית ונשאר הספק האם
היא בין בביציית אם לא ׃ וגם יקרה לביציית יובש
ולפעמים יקרה בזה היובש אם יתקבצו קצת חלקיה שלא
יבהיק וידאה נכחו כרור או הלון ולפעמים יהיה זה
לדרום נסתר יהיה בקרניית ירבה השונות ׃ ולפעמים
יטעו בהם שיחשב שהם רכונות המים ואינם ׃ ואמנם
הצריות והרחוב והמים וענייני העצב הנה באור הדבור ב
בהם ׃ ודע כי כל המסור יהיה מיובש הנה יתחזק בעת
הרעם ובעת התנועה המתנות ובעת הדרקות בשעה הב
הבקר אל נראה ׃ והרעוב בהתך ׃

רפואתו

אם יהיה סבת החולשה יובש
יקבל תועלת במי הגבינה וה
והמרטיבים ותליבת החלב
ושתיתו הלשים והשמנים והמרטיבים על הראש וכל שכן ב
בהיות זה בנמלטים מחולי ויועילהו השינה והמנוחה והש
והשאיפות המרטיבות וכל שכן משמן נילופר ׃ ובמת
שיהיה כזה בכתנות הנה יקשה רפואתו ׃ ואם יהיה
מלחות יעשה מה שיתיך אחר הדרקות ׃ ואמנם הקיא
במחת יועיל וכל שכן לזקנים והבבר יזיקם מאד וה ערעורי
והמעוררים הגיע והשאיפות מועילים ומחרקות
המועילות בזה כמו מגרע במטרת הגלואן ׃ ותעשה
בה שיבנע האדים מן הראש כמו האטריפל וכל שכן בעת
השינה הנה הוא מועיל ויקבל תועלת בתנועת הקנות ת
התחתונים וגם ראוי שיתחממם ׃ ואם תהיה הסבה עובי
ידפא במה שינרק מן הרפואות הנזכרות בלחות העין ׃
וראוי שתעשה הרפואות החזקות ושתעשה עמם הרפאות
הקובצות ׃ ומהרטים המועילים בזה התנותיא
הרהרגה בלולה במי מגרגה או במי השומר או במי
המאדרוג וסחיטת מראשר ותתכורת המחילה בליציאום בו
מועיל לעין מאד ׃ וישמר בזה עד זמן ארוך ׃
והמהולה בחנוך מיהא בולנס במו ורדים יועיל מאד אם

אם והיות הלחות רקיקה עם חום וחכוך ·· והבחילות
הבועילות בכמו הענין הזה הגרירות אם היותה בגרירות או
במורכבות כמו גרידה וקא ומררת הדק והטיבוט ורחבות
ההפר והצוב והחיש והארנבת והכרכי והכבנגית והצפרים
והסועל והזאב והתנור והכלב הרע והתיש ההררי ·
ומררת התבאריי בזה סגולה נגלית באד · וכן השמנים
הבועילים שמן פניגריג ושמן כרוע תרנס ושמן גרעיני הל
הלבר ושמן הצמן ושמן לילי ושמן בנתראנה ושמן קמס
קמבולא ושמן אקחואן · והבחילות בכמו הבאזירונג׳
בועיל · וכן הרפואות הטובות השוות לו שיקרעו טנים
ושלשים גרעינים בגרעיני הבדיאבה גש סוטריטם ויטח
וישחקו ויושם עליו בפסק פרגל בלתי טרוף ויבהל בו ·
וכן הרפואות הטובות שיוקח כרוכת ורמון בין בת
בת וק והמתוק הנקרא בן ויבושל עד חצי היום ויוחם בעל
האש ויעורב בו בחציו דבש ויושם לשמש די כמכו ויעשה
וכן אם יוקח ביין שני הרמונים ויושם כשבש ש בי ודשים
בקין ויסוכן ויושם בו בן האלואן ופלפל ארוך ושל ארם
ארמוניאקן וישרף האלארמוניאק וישחק הכל ויכב ויושם
על הליש׳ כמנו שלשה זוזים וכל עוד שיהיה יותר ישן הו
הוא יותר טוב · וכן הבועיל בזה אקודי עם באביזאן
אם ישחק כבחולים · והבחילות בכי הבצלים עם דבש
בועיל · ובאף הגרורות המורכבות כבו בורדה וגן
ותבין וכשרי או יוקח רקוע נחשת ומזוכה בנחשת
ויחוכך בו הנחשת ויחכך עליו בפות בהומן ונטפות בחרם
וטפות כרבש ואחר ישוזן עד שישחר ויבהל בו · ודע
כי ליקחת הלשתות אם יאכלו צלויות או מבושלות הם ב
בבה שיחזק הראות מאד עד כמו כסדים הזולתה הג
הנושנת · ויש מי שאמר שאכילת בשר האפעה בבושל
על הפנים אשר יבושל בתריאק או על כה שפרס בשער
הצרעת ישבר בראות העין שבורה נגמרת · וכן
הרפואות הטובות לזקנים ולמי שיחלש ראותו כן התש
התשבוש ונלית נה תותיא בלתי רחוצה טשה ולקוט יין ש
שיעור הצורך שמן בלשבוו יותר בן והתותיא בשעור שיצוף
תשחק התותיא ואחר יושם עליה שמן בלשבו ואחר היין ו
וישחק וירצנע ·

רפואה

שזכרנו שהיא נרגלת התועלת
קד שהיא תמים העין כענין ש
שלא יזיק והבבה בגרם הש

הטבעי · אבן בסקה אבן נגנאטים ואבן אגת ואבנים ו
והוא האלום הלבן ואבן הדם הנקרא שאדנת ופודנג׳ ום
ומרין כגרם בא׳ חלק · כרית הנשר ומררת האפעה בא׳
הדק ולקח כמנו כחול · ועשיית הכפרק על הראש
בועיל וכל שכן לזקנים וראוי שיעשה פעמים רבות כי זה
בושך האדים לבעלה ויניעם מצד העין ולחכים כנסים ה
האבים האדיקים ולהשקיע העינים בהם ולפתחם בתוכם
שיעור האפשר זה כמה שישמור בראות העין ויחזקה וב
וכל שכן בבחורים · וראוי למי שיתרעם באדי האצטו׳
מיד... שיעשה קודם המאכל בשול האסנתין ו
והכבנבין אפשר לישק וכל כה שירכך ויחתוך הכותרות א
אשר באצטומכא ·

פרק ב׳ בזכרון

הדברים אשר
המזיקים לח׳
לראות ·

אמנם הדברים המזיקים לראות יש בהם פעולה ויש בהם
תנועות ויש בהם במזונות ויש שום ענין העסק במזונות ·
אמנם הפעולות והתנועות הנה כל מה שיתנגב בבו השכל
הרב ואורך העיון על הדברים הדקים וקריאת הכתיבה הדקה
בהפלגה אך האמצעית הקריאה בה מועילה · וכן
המלאכות הדקות והשינה על המלא ומניעות הלילה ·
אבל ראוי למי שיש לו חולשה בראותו שימנע מן [illegible]
שיתעכל וכל בזה יזיקהו וכל מה שיתנגב הטבע וכל [illegible]
מיעבור הדם · והדברים הגלוחים [illegible]
והשכרות · וקיא · והאכיל הקא [illegible]
שכבקה האצטו׳ ויזיקהו כבד שבעוד [illegible]
הבגות והחבם אליו · ואם או אבכל בלתי [illegible]
שיהיה אחר המאכל ובנחת · [illegible]
· והשינה המופלגת · והבכיה והזעקה · והנוזק
ביחוד והנחות קרני המציצה חבור כרעכה · ואבן
המזונות הנה המלוחים והחריפים והמעלים אדים
טיוקל לפי האצטו׳ ותיין העב העכור [illegible]
והבצורות׳ באבילה · והזחים [illegible]
והכרתי [illegible]

פרק ג׳

אל עקא וכיבר [illegible]
להצא ב׳ ב קרן [illegible]
והוא שיבטל הראות כל

בלילה וירבה ביום ויחלש באחריתו · [illegible]
העבים או להיות הרוח ועבוי יתגבר בה [illegible]
המחולים זולתי הפרק הלקטני הראשון [illegible]
הבראים והעקומים בעינו כי זה יורה על [illegible]
הרואה ביצירתו · ולפעמים תהיה חולה [illegible]
זולי בקין בעבעה ותהיה בשתוף האצטו׳ [illegible]
זה באחרית [illegible]

רפואתו

אם יהיה שם [illegible]
המפאליקא [illegible]
ויעשו שני המזיקים [illegible]

והטנה אותם · ולפעמים יורק באאקבוניאה [illegible]
ויקבלו תועלת בו וישתו קודם המאכל יין [illegible]
או ישתו אחר העכול השלם · [illegible]
הבנוסות להם שידלקו בכבד העזים [illegible]
הנילים ובשיהל תקח בה שיחל ותזרה עליו [illegible]
ופלפל ארוך ויכחל בו · ולפעמים יזרה עליו [illegible]
בעת הקבוב ולקבב על האד שלו · והאכילה [illegible]
צלוי כי זה מועיל מאד · ולפעמים [illegible]
רחבות ויוקח בהם שורה ובהפלפל ארוך [illegible]
השורה התחתונה והעליונה בן ובכבד ויעלה [illegible]
ובריין · ואחר יוקח ויסוכן בכמו [illegible]
ובן כבד הארנבת · וכן הציאף הלקח [illegible]
ואשר יש עליו [illegible]
פלפל ארוך קנבול אשפרק [illegible]
והגרירה נב׳ מועילות וכל שכן מררות התישים [illegible]

הקרחיים ׳ וכן הבחולת כשבן בלשונו שנשבר כחו במעט אותו ׳ והבחולה בצלעלים השלשה שחוקים באבק בועיל מאד ׳ וכן האהלים המצרי והבחולה בדבש וכי השובר שיעשם עליו העין וכן ארוך בועיל מאד
ויותר חזק מזה אם יהיה בדבש כח באהלים ומלח ארמניאק ודמי בעלי הקרחים חמי הבנג ובועיל הבחולה ב כוס ׳ ובועיל הבחולה בסחיטת קשואי חמור משובר בזה בזרע לבלונית ׳ והבחולה בצירוף אל קלי בועיל והצירוף הנגזר יועיל מבני הכל אל הדל ואשטינקוס ׳ או יקח בורית הגרי חלק פלפל שני חלקי ארמניאק שלשה חלקי׳ ירפס בדבש ויועיל מבני הקות שני הבאהים

פרק ד

באור שהאור בלוזכר קודן יום והוא שלא יראה כיום ושבתו רקיקות הרוח ום

ומעוטו וכריך עם אור היום והשמש ומתקבץ בחשך ולפעמים יהיה סבה אל שאר כעוטה ויראה בחשך והצל בלילה וביום ויחלש באור ׳ ורפואתו התוספת בורטבה ו ועכוי הדם

פרק ה

הדמיונות והתחלת המים הדמיונות והם בראים יר ודניש נגד הראות באלו

רם בוטחים באויר ׳ והסבה בזה דבר בלתי מבאיק בין המן הקרחיות ובין הדברים הנראים נהדבר ההוא יהיה אם מפני שלא יושב במותו בבנות בלל אך שישינהו החוזק הראות ׳ והיוצא מן הבנות בחשוה ׳ ואם שישינהו הראות אם יהיות בבינוע אעפ׳ שלא יהיה בתכלית הזכות אבל שיהיה כפי מ בנהג הבהת ׳ ופירוש הראשון שהראות אם יהיה חזק ישיג החלוש הנסתר כהדברים הבעופפים באויר קרוב לראות בהדברים המתגשמים שלא יבנע כהם האויר והולתו ויצטרך בים ובקורבתם בין האויר ולא יאבהם ׳ וכן אם יהיו בפנים כרושם האורי המעטים אשר לא יבנע בהם שום מגע וטבע לנברי אלא שאלו הפסים יסתרו כהראות אשר אינו ב בתכלית הזכות ׳ ואבנם יתרכו לבי שהוא חזק התורות בראות ואלו הם כבה שלא ייוחם להזיק ׳ ואבנם החלק האחר אם שיהיה בבתנות ואם שיהיה בלחיות ׳ ואותו שיהיה בבתנות הוא שיהיה על הכתנות הקרנית רושם ב נסתר מאד שנשאר מגרדי הגע והדיאהלה או מרבמי או צמות או זולת זה ׳ ולא יתראה בעין בזורן ויתראה כעין נכפנים בדרך שלא יהיה מבהיק המקום אשר הוא בו ויסתיר כפי שהוא כבמוחש וכן האויר המבהיק חלקים יראו גדולים ב בשעור בה אלו היו באבת נכנסאים בחורן היה אותו החלק הקטן בקצב שיהיתו מהנקב הענבייי ׳ ואבנם אותו שיהיה בן הלחותו יהיה על שני חלקי אם שיהיה כבר נשתנה אליו עצם הלחות עצבו או שירד על עצם הלחות במה שהוא חוץ מבנו ׳ והדבר שכבר נשתנה אליו עצם הלחות עצבו

ואם שיקרה לחלק מבני רוע מגג ישנה מראהו ויקיר בחיקותו ולא יבהיק אותו השיעור כבנו בשביל קיהו או לל ללחותו או לחומו וכפי אותו השיעור כבנו יתבאר בו איכיותיו ׳ ובדרך האורחיות הוא שאם יתערב בו הלחות הרקיקה המבהיקה שישים אותה כמראה החלב ותמצאית עכה בלתי מבהיקה או כשביל יובש מעבה ומקבץ מאד א אך אם יהיה היורד עליה מבה שהוא בזולתו לא יבנע אם שיהיה מקרה בלתי נקבע והוא מבין האדים העולים מן הגוף כלו או מן האצטומ׳ או מן המוח אם יהיו דקים ויותכו ויכלו כבנו שיהיה בגבולים ואחר הקיא ואחר הבינם ואם שיקבע בה ויבשר בכוס ׳ והנה יתחלפו הדמיונים האלו בשעוריהם כי יהיו קטני׳ או גדולים ויתחלפו בעצמם כי יהיו עכים או רקיקים נסתרים ׳ ויתחלפו בהנחתם כי יהיו רעים ׳ ולפעמים יהיו סזובים ועכים ׳ ויתחלפו בתכניתם כי לפעמים יהיו נצריים ויהיו יתושים ויהיו ז זבובים ויהיו חוטים ויהיו שעריים בארך

פרק ו

בהבדלים והאותות אותות כח שיהיה בנבית החרש שיהיה לש כשאר על בנגע אחד והתבנית א

אחד ויתחבר לאדם ארך עם בריאות ראותו כבלי שיבסך אחריו בלבול ׳ ואותו שיהיה בסבת הקרנית יורה עליו סבותיו הנזכרות ושיחקים וכן ולא יוסף ולא יוליך להזק בראות זולתו ׳ ואותו שיהיה מסבת בביציה הנה יהיה מצוי ארוך ואעפ׳ שלא יוליך אל פגע גדולי ׳ ויהיה אם אחרית רבד הם ואם אחרית מבה מקרית או מתמבבת וזה כבה שידוע באומר וכל שכן אם המנע הקרנית ברוטה בהורה הכבה אין נהירות בה משום צד מן האופנים ׳ ואחר שיהיה דבר קיים אינו נוסף ואינו בוגבל להזיק גדול ואבנם אותו שיהיה בסבת אדים מהאצטומ׳ ומתצוף יודע זה בסבת שיתעורר עם המעלים אדים ובעת המלוי ודוע העכול והדראה ובעת התנועות ומבוב הראש וערבובו ולא יתקיים על ענין אחד אבל בוסף ונחסר ואינו מיוחד בעין אחת אבל יהיה בשתי עינים ואם יהיה עכו הפך קיא ואם ואסטניסות נתבדדו אותותיו ׳ וגם יהיה שהקיא והדרקה בגוראשו ורקיק המזון ותקון העכול יסירוהו או יחסירהו ׳ וכבר ידעת בשעור הרלשת הראות אותות מה שסבתו יובש הביצייה או זולתה ואם ראית בריאות העין ושלומה כבעל הדמיונות ששה חדשים הנה הוא ברוב מיובש ואותו שהוא בהדמיונות הקרובה לבים הנה לא יסור בהדרגה כעכור ת הראות עד שירדו המים בבת אחת ויכנס בה שיעבור ש ששה חדשים ׳ ואם ראית הדמיונות יסורו וישובו ונוספים ונחסרים דע כי הם מיבשים ׳ ואם ראיתם קיימים יאריך זמנם ושאינם הולכים להחליש הראות דע שהם אינם מיבשים הרפואה רפואת הדמיונות והתחלת המים והותר ראוי שבדמיונות להשתדל לרפאתו הוא ת אותו שיבשר בכוס ׳ ואבנם השאר זולת זה הנה בה

שיהיה מבנו מורכב אולי יועיל מבנו המורכבים הידועים
ואם יהיה מלחות נוזלה זה מכה שאינו מורכב יועיל מבנו
כל מה שיסתיק כן המחולים · ואמנם המבושלים במים ראוי
שהיוחיל לנקות הגוף וכל שכן האיצטומכא · ואחר השתדל
לנקות הראש בגרגורים ושאיפות ולעיסות · ואמנם
העטושים הנה בעבר מה שמנקי יקוה מהם התועלת ובעבר
שמנקים במגורות המגלים הנה יפחד מהם הגיעת המים
וכל שכן אם יהיו נופלים למטה מהעצב ובקורבתו · ודע
כי גירא פיגרא הוא נגיד התועלת בזה מאד · וכן גרגרי
הזהב · ומאותן הרפואות שיפול מהם סינגוריאה וקשואי
מרים · וכבר ידעת בשערי הראש נקוי הראש מה שראוי
שיסמך עליו וראוי שיהיה המנקי בגירא פיגרא וגרגרי הזהב
על דרך שתהיה רצופות מאד ותכופות ולא יעשו הרפואו׳
המרקיקות והמבשלים והמשקים אלא אחר הנקוי · ומועיל
בהתחלת המים הקזת הגיד השריריי אשר מאחורי האזנים
ודאי שתתחיל תחלה ברפואות הרכות כמו שומר ברבש
ושבן ומכן מה שנאמר כי הרחות המבוראנה מועיל למי ש
שיפחד מירידת המים לעיניו · וכן מאיזה שכנה · וכבר
נאמר כי שלות העלוקה על הצדעים מועיל בהתחלת המים
המים · וגם יועיל המחולה בדיע אלבותם וגזכר שהוא
כסדר המים ובתוכם ושהוא בתגלית · ואחר הדריג אל
הרפואות המורכבות משראפין וחולתו וכיוצא בו · ומית
שנאפין שלשה חלקים אשא בטידא אליכודום לבן מא׳ עש
עשרה חלקים רבש שמנה קשוליס · ומכה שהוא מנוסה
מא׳ ראש המגנונית השרוף ברבש ויכחל בו · ושיאף
אצטעאטיקון וכל מיני המררות הנזכרות בשער חולשת
הראות והיותר חזק שבהם שיאף המררות נסחת אל
מארסקן וגם כחול אנטליאכו והכחול הנזכר ברקוח בבריר
מיתאגה או רפואת ארביאבום בבי ראודנא׳ או שיאף
בנוראגה וסרוסאן ומרשאכור ושבן בלשבו מועיל בו
ומכה שמועיל בהתחלת המי׳ שיוקח מררת פר עגל ויבוש
בריא הגוף ויושם בכלי נחשת ויעזב קרוב לעשרה ימים
עד עשרים ואחר יוקח ממנו בורא וזעפראן שחוק ומררת
הסלהאגה המדבריית ושבן בלשבו מא׳ שנים שוים ויערב
הכל ויחובר המור גמרין ויכחל בו · וגם יוקח אליבורום
חלק אשא פטידא חלק שנאפין מה׳ חלקים בורא שלשה ע
עשיריות חלק ויעשה שיאף ויכחל בו · וגם יוקח אליבורו
לבן ופלפל מא׳ חלק ארמוניאק ג׳ חלקים יעשה ממנו שיאף
בסיועת הצנון ויעשה · וראוי שירחיקו הדגים והמזונות
העבים והמעפים אדים והשתיה הרבה מן המים וגם היין
ויעזבו גם כן הזקנות וקרני המציצה אבל ימאחר זה בכל ת
האפשר אלא אם יחזק חברת הצורך לזה והתאבת שיהדם
וסרב

פרק ז

בהתפשטו׳ והתרחבו׳ הנקרא בערבי אל אנתשאר · והוא שיהיה הנקב הענבי יותר רחב ממה שראו׳ בטבע ולפעמי׳ יהיה זה אחרית מאב ראש ומכה
בתחלה מחבואה או נגיפה ולפעמים יהיה מסבה ראשון
עצמו וזה אם מבריצות האם בענביית כי המציצ׳ אם יהיה
ותרבה הלחות הענביית ותגיעה להתרחב והמבריצות
היציית לא יחייב התרחבות בעצם אבל במקרה כמו
שיסמך אחריו ויבא הענביית והענבי׳ קצתו אם יהיה
או תמנתה לצד קצותיה במחיצות העורות המנקבי׳ ויבא
המלבוש יקרה לה שתתרחב כמו שירחבו נקבי העורות המ
וכל שכן אם מלחיצה מהלחות · ולפעמים יקרה זה מן
מלחו נכנס ז׳ בעצמותיה ותוסיף בעביה ותגבהות ולפעמ
ויקרה לנקב שיתרחב · וגם יקרה זה לנערים בבחירן
מתחדשות בה ולפעמים יהיה רוחב הענביית טבעי ויזק
בראות כי או תראה הדברים יותר קטני׳ ממה שהם בהן
ולפעמים יהיה מנדרה גם כן ולפעמים יהיה מגרן ק
וראה דבר כי פעמים רבות יתרחב הענביית עד שתקף
ההתרחבות עד האכליל כלובר ונגד ולא ישאר מהמם
דבר נחשב · ומה שיהיה מחבואה או נגיפה אין רפוא
אותיותיו כבר זכרנום בשער חולשת הראות · ומה
הנה מה שיהיה מזה טבעי אין לו רפואה ומה שיהי׳ מיבש
יועיל בו הרטבת העין בדשנים וגזכרים · ומה שיהיה
מלחות יועיל בו המנקות אם יהיה בגוף רבוי ומהן
העורקים משני המאקים שמבמקה בן המקום עצמו וה
במבנו · וכן הקזת עורקי הצדעים ושליחתם והחזק ע
ידעתם ויציקת המים המלוחים והמבושלים על התבל
שכן כמינים במוכך · ואין ראוי שתרחבה התורה במבלי
כי החולשה הבה הלא ינוקה והמבוקש אבל אולי יועיל
הוריקה בכל עשרה ימים בזה וחצי מגרגרים קטנים
והמזון יהיה מן זרעונים בשמן שומשמין · והמחלקן
האחרת בהתחיא שלא השתתף באחרת · והאיזורת
המחולים הנזכרים בשער הרמונות והמים · והחולה
קרני המציצה על העורף במה שיש בהם ממתיצה והנ
הצד ואם היה אחרית מבאה והנה מה שתתחיל ברפואו
שתקח האחר תניח קרני המציצה על הראש ואחר תבא
המשקדים וירשה בקבות סתלי׳ בלי קליפה או בקבה וגרים
בכי עליו ופלפי או בבי המגרבי ובצמר בחול בחולבן ב
בשמן ורד ומעט יין ויוסף בעין דם תורים וגגויר
השלישי יוסף בה החלב והמחולים שהמ׳ יותר חזקים
ובכלל הנה רוב רפואת זה הוא מטין רפואת המורסות
ואחר זה שיאף לקיחה מלכונה העשראן וכיוצא בו חלק ם
ובוהרכך חצי חלק תאר רפואה מגלה
בן אבזרות אסבין והוא ההתרחבות · יוקח מרה הר׳
ומררת המורכבי ב׳ מסקלי׳ ועשראן וזה גלפלין מא׳ הכל
שיאף מאשיית אל אסבנדי יולס במררה האפעה ויעשה רב
ויכחל בו כי זה טוב מאד · וכבר נמו אנסים מנסים מררת
האפעה שאינה ערומה מעלת הארסים כלל והנסיון והמ
הוא במה שמחמת חיוב השמירה ממנו אחרת במשה
ושובה יוקח

כמשקל כולן ויקליצאה חמשה משקלים ושליש ארמוניאק ב משקלים דבש די מספי יעשה ממנו כחול וישחק ממי השומר ויערב עם דבש · והמשוה כתבאה יוקח ממנו חצי משקל ישחק במסיכת הענין עד שיהנגב ויעשה ממנו כחול וגם כרית חתיש שני משקלים וכל הצב או אל והל י יכתש משקל וחצי גיטרי וחצי משקל פלפל ומרית הבורכים בא שני משקלים ועפרן משקל ארמוניאק חצי משקל א אליבורוס לבן משקל ישחק הכל בכי מומר ויערב בדבש

פרק ח

בצרות והוא שיהיה נקב הע הענביי יותר צר מהרגיל ואם יהיה טבעי הנה הוא משובח ואם יהיה חולי כלומר מקרי הנה הוא יותר רע מהתרחבות ולפעמים יוליך אל הסתום · וסבותיו אם יובש כורץ בקבוצר ויתקבץ הנקב ויחדש הצרות או הסתיבה ואם לחות מבתחת הענביית בין העורדים אל הא הענביע ויצר הנקב כמו מה שיקרה לנפח כשתטבל במים ונרצית נתפתח בצודדים · ואם יובש חזק בביצייה וימעט התעווה הבונת למבשה ולהתקבצו המבנר לענין הבליט ובחרב מה שיקרה זה בסבת היובש אותותיו כבר זכרנום בחולשת העין רפואתו היבשי רפואתו המרטיבים בהחגשות והשאיפות והיציקות כהמרוחיות המרטיבות וז וזולתם כמו שידעת והבונות הרכים והדשנים ולעתים על כל פנים יתגלגל דבר שיש כו אור וזה הוא להמשיך הליחות דעוםה אל העין · וראוי שיעשה הפיפות הראש והעין והפנים חפיפה חזקה נמשכת זו אחר זו במקוצר זמן וכל זה לכשיך והנה עשיית הבריטים לבדם בזוקים גם כן · ואם עשיית בחולים הבוכבים או התחיד המרטיבים · ואמנם הרגוב ממנו או בבחולים הנזכרים בשער חולשת הראות והבים והדמיונים · ויש בהם שיאסף על התאר הזה · יוקח בנאר וארמוניאק בא חלק ועפרן חלק ושליש אלואן חמשה חלקים בכך וחצי חלק ויעשה שיאף · ומם ארמוניאק שני משקלי ונבאר ארבעה משקלים וכל אל והל שלשה משקלי ועפרן שני משקלי נומא משקל אחד יולש כדבש הם גלמל הארמוניאק כמו שני חלקי שכן בלשנו ט חלקי ועפראן חלק · יותך הארמוניאק בבי שומר ויוצק עליו שכן בלשנו וילוש בדבש וזו רפואה טובה מאד

פרק ט

בטים · ירידת המים הוא חו החולי סהומיי והוא לחות זרה עומדת בנקב בין הענביית ב בין הלחויות הביציית והקרום הקרניי ומונעת כח הגעת ה הנראים אל הראות ומתחלפת בכמות ובתחולפת באיכות · וההתחלפו׳ בכמות כי לפעמי׳ תהיה רבה בהיקש אל הנקב ותכסה׳ כל הנקב ולא תראה העין דבר ולפעמי׳ תהיה מעטה בהיקש אליו ותסתום צד אחד וישאר צד אחד פנוי ובגולות ובה שיהיה כהדברים הבוראים נגד הצד הבסיהר לא יש הרגשתו הראות · ובה שיהיה נגד הצד המגולה יראהו ולפעמים ישיג הראות דבר בין הדברים קצתו ולא ישיגהו הנשאר אלא בהעתק האישון · ולפעמים ישיגהו בשלימותו פעם ולא ישיגהו בשלמותו פעם וזה במי שקבו כי אם יונח נגד הסתיבה בשלמותו ל

לא ישיג ממנו באוכה · ואם ישיג בשלימות נכח המגולה ישיגהו כולו והסתיבה הזאת המחסרת לפעמים נופלת לצד מעלה ולצד מטה · ולפעמים יורגן שיהיה זה כעצם אמצע הנקב ובה שיקשהו יהיה מגולה ואז יראה ככל דבר צודדיו ולא יראה מה שבאמצעיתו אבל יראה בו כמבור או כצל ובאור זה כי הוא לא יראה ויראה לו חסך · ואמנם התחלפותה באיכות הנה פעם בעצם כי יהיה קצתו רקיק וזך לא יסתיר האור והשמש · וקצתו עב מאד · וגם במראה כי קצתו יהיה אוירי המראה וקצתו במראה הגן וקצתו לבן בהלהי המראה וקצתו לבן נוטה לירוקות ובמראה פירוז ולהבי וקצתו ברכובי וקצתו שחור וקצת אנבר והיותר מקבל הרפוא מצד המראה הוא האוירי במראה והלבן הבדולחי הנוטה אל הירוקות במעט ואל המנבר ובמראה פירוזג המנב ובין הנציי והירוק והעבור החזק והשחרות והברבומי לא יקבל הרפואה בקדיחה ויש במוציו העבים בין שלפעמים ישוב קשה מאד עד שיצא כנגד הבים ואין לו רפואה · והיותר מקבל לרפואה כצד העצם הוא הרקיק ושאם הביט בו ותעשה עליו באצבעך המצאהו כתפזר מה בהירה ואחר ישוב להתקבץ ובזה תקוה להסרתו בקדיחה א אעפ שהתחברת המנסין הזה והוא ממה שיבלבל המים ויקשם הקדיחה · ולפעמים תנסה אותו בפנים אחרים והוא שתניח על העין כוך ותנפח בו נפיחה חזקה ואחר תסירהו ותביט בחדה ואם יראה בבר התנועה ואם ראית אז יקדח וכן אם יהיה הענביה לאחת העינים בוספה הרחבת האחרת ובה שיהיה אחר נפילה או חולי בוחיי ויתחדש אחריו יק יקשה רפואתו אותותיו והאותות המבשרים במים הם הדמיונות הנזכרים אשר אינם בסבות אחרות וכבר בארנו ענינם בשער הדמיונות ושיתחדש עמו עבידות נרגשת וב ובכל שכן אם יהיה באחת העינים אם תעצם תתרחב הא האחרת במים ולא התרחב האחרת בסתימה חת כי הסבה הוא בהתרחבות חזה והיות הרוח אשר היה בעין העצומה אל האחרת בחוזק ואם תמצאהו סתימה מאחור לא יעבור וזה הוא ברוב העננים וברוב מעניינים תתרחב העין הא האחרת אלא אם יהיו המים חזק והגובי ואם לא תהיה סתי סתימה ובהתפשטות לא יהיה דבר בזה רפואתו הנה כבר ראיתי אדם ממי שהגיע להכלית והבין כי כבר נתחדש בו המים ולא יעצבו בירוקות ושמירת מיז בטיוע המזון והדוקה המרקים והמרטיבים ותתחזק בצ בצלרים והמלוגסים ועשיית האיחולי המראי המוקרקו׳ והתחיל אליו ראותו לחוזר בנכונה ובאמת כי אם ישג הז הוך בתחלתו יועיל בו ההנהגה ואמנם אם יקבע אין בו תק תקנה כי אם הקדיחה וראוי שירחיק בעל המי הבלוי והיין והתשמיש ויסתפק במעט חצי היום וירחיק השני והפירות והבשרים העבים ביחוד · ואמנם הקיא הנה הוא מועיל כי הוא מנקה האצטומ והוא מזיק ביחוד למים וכבר ידענו כלל רפואתו ברפואות בשער הדמיונות ונזכיר עוד דברים נבוסים · והם שיוקח נרטרי לבר קלופים עשרה חלקים נומא חלק ישחקהו בשומן הנערים כלתי בוגרים וי ויועיל למים ולחולשת הראות בבים פשוטים · ויעשה

סחוטת גרגרים המיוחסים לאל כחים הנקרא קבריום כמרדיום וקולל כא׳ בשקל יולש כבו השומר ואכנם ההנהגה בקריחה ראוי שתקדם אליה נקור ועוף והראש בי ביחוד ויוקז אם יצטרך אליה וישמר שלא יהיה בעל הקריחה כבאב והראש כי יפחד שיתחדש מורסא בכהנות ושלא יהיה יולל בשעול או שלא יהיה חזק ובהוזר הכעם כי התחיי והבקעם כל זה בכה שיגיע המים לשוב · וראוי שירחיק היין והתבשיש ועם זה ראוי שלא תעשה הקריחה אלא אחר שיעמדו המים וירד כה שירצה להיות כהם וי ויתעכה עצבם מעט והוא הנקרא השלכות והתעקות בהם כפתע והתקוה מוקת · ומצאנו כי המעלים ישקוד המקום אשר יגיעם אליו המקדח כמעט העין וליה הנה יוקח זה כמהתחלה וכשתרצה לקרוח והקשים בעל ה המים לזונו בדנים הטריים והבהגות הברשבים המבכידי המים ויגיל דברים כמה שהוא חוכר לבים ואחר יוקרח ובכלל כי המים אם יהיו דקיקים מאד או עבים מאד ולא יש ישכבו לקריחה וכשתרצה לקרוח ישקוד הגלגל העין לצד הבוגן המכניס הלצד האף ויסמר על התכנית ההוא ולא יה יהיה נגד החולון ולא מקום השמש אבל במקום חזק והאור כאור ואחר תקרוח והחול שתנקוב במקדח ויעמוד בין ש שתי הכהנות עד שיגיע גבה הנקב ויכוצ׳ שם כמעבר והוד ויש כן האבנים שיוציא המקדח ויבנים בו זנב הבוחן הנ הנקרא אלבוקה והוא אל קאליל עד פגישת הנקב להבין אל הקצה והוד בן הבוחן מעבר וישוב העולל יוהד מכל ואחר הכנים הבוחן אל הגדר

הגדר ויכבוש ויעשה בו המים ולא יסוד מהלירים עד שיזור כך העין ויעצרו המים באחד מהמקומו׳ הבלתי פנויים כן העין כלמטה ואחר תתמיד הבוחן במקומו זמן ארוך כדי שיחולו המים במקום ההוא ואחר תוציא הבוחן מכבו ותעיין אם סכו ואם שכו תחזור ההנהגה עד שתתבטח · ואם המים לא ישכבו אל צד משפט׳ ונטייהם לצד אחור הוחם לצדדי׳ אשר יטו אליהם ותפאר׳ בהם · ואם ראית המים ישוכו כימים אשר יתעסק ברפואת׳ תוזור הבוחן בנקב ההוא בעצמו כי הוא ישאר כן שלא יתדבק · ואם יהול אל הנקב דם ראוי שתעשהו ולא תעזבהו עם נשאר ויקפא גם ולא יהיה לו רפואה · ואם קרחת א׳ תגיה אל העין הקרוחה חלבון ביצה מעורבת בשמן ויאולם בכוך וראוי שתחזיק ותקשור העין הבריאה גם כן ושלא תתנועע כי יעירה הגלגלה וישקוד לישן על העורף שלשה יכים בהפך · ולפעמים יצטרך להחזיר פעמים רבות התחבושת הזה ושמירת העמידה והמצב הזה וזה שב והשכיבה שבוע וזה אם יהיה שם מורסא או כאב ראש או זולת זה אף המורסא היא מחייבת ענין הקשירה החזקה ור והחוזה ובכלל הנה הנכון שיעמוד הענין על המצב הנזכר עד שיסור הכאב ולא יותר הקשר אלא בכל שלשת ימים והתחדש הרפואה · וראוי שיונח עליו אחר התרת הקשר כו ורדים חמים או מי חלמי או חלעת או כי בשה ה הרועה וכיוצא בזה · ויש לאנשים ידך לקריחה עד שיש כהם שיפתח לכפה כקרניות ויצאו המים מכנה וזהו סכנת

פרק י׳

כי המים אם יהיו עבים תצא קשים מביציה בבטול הראות · הנה כב הראות נופל כבכות חלושת הראות אם יפלינו ושם תעין ·

אך אנחנו נאמר בראש ונעזוב כה שיהיה בשתוף המוח ה וזולתו כי זה מובן בשם · הנה בטול הראות יהיה אם שיהיה זה נחלק העין והנראי׳ בריאי׳ בעצמיהם או יהיה הנה כיצאם פגע נרגש או סתימה או דבר כסכב הפכל זה ובזה שיצרך כבנינתם · ודבורי בראשונה שאם יהיו הלקי העין החיצונים בריאים בעצמיהם אך שמצאם פגע אחר מצד אחר בלתי נראה להבין ולעם הנה יהיה אם שהתכבן על ענינו בברי אותו ואם שיהיה שם סתימה במעיין או ה הפתיחה איננה שם אבל בעצב הנבוב אם לדבר יעבר ב בחוליו ואם לדבוק יקרה לו כנגוב או רפיון או מורסא כן בעצליה לוחצת בעצבה או נכנך ללחיצה הקרח לבמוך הכות כפי שאר כה שבארנוהו בכות שקדם או שיקרה לו נתישות או שיקרה לקרניות שיתסור מגסיות הנקב או ש׳ שנעבר בובה שלא יהיה אפשר לה להיות כלי לראות · ופעמים רבות יקרה ללחות נגברה עליו כמר או ליובש נגבר עליו ויתקבן

לעצמו ויסתכו ויתקבצו חלקיו ונקרא הקרח הזאת עלבוקא ואין לה רפואה ותשוב העין בכבלה ב בכראה אשהל הוא קלאר · ואם לא יהיה הנקב בראות אם שהגיע כבר ההתרחבות בקצה והתכלית או שהגרין מ הכצר הסבירה אותיותיו אבנם אותות המים וההתרחבות והצרות וזולת זה כבר זכרנום בשעריהם · ואכנם המכ׳ בכה שיהיה בעצב החלול זה כמה שיקל להקיף ולהתג באותות הנזכרים בשער המים · ואכנם הבהל העין ב׳ הנה יקשה ולא יחשב שיושג ידיעתו ואם יהיה שם ותפקי׳ ואודם או תאמר שיש בעצב מורסא חבה ואם יהיה צ׳ כובד ומיעוט חום כמו שקדם או תאמר שיש שם ב׳ קרה ואם יהיה הכובד חזק והעין רטובה מאד ונחלה היא רטובה מאד · ואם תהיה העין יבשה ונחלה שחורית · ואם תקרה לראש הכאה או נפילה שתבטל ה העין תחלה ואחר תבוא אחריה שקיעתה ובטול העין ב׳ האמור שהעצב שבעין נפרד

פרק י״א

בתנועת העין לנענוע · ו׳ בכה שיורה על תמונות הוחכו והבקעו וזרותו ובטול ג׳

פעמים רבות כפרנשין אלא אם יהיה בכבת נרב הקלל׳ ורפואת זה כה שידע׳

פרק י״ב

העין אם עשתה ו׳ החלבן ונזכר עליה לפעמים ויחדש בכמור

הנזכר והלובן אם יתמיד האדם לעיין כשלג שלא יראה הד הדברים או שיראם בקרוב ולא יראה ברחוק ולהלשה הר הרוח ובשיעיין אל הדברים ירבה שיש עליהם לבן רפואת ראוי שיתמיד העיון אל הבראים הירוקים והתכלתיים ולתלות הבראים השחורים

לעוכתו ׳ ואם יתחבר עם פגע הצלג ולבנו פגע בקירו יוסף בעין כים שנתבשל בהם תבן החטים פעמים ולא יז יזיק וגם יבחל בדבש ובמשיחת התותים וגם סיפתח העין על אדי היין יוסף על אבן החום כל ובנות או שתניח על העין בגד טבול ביין יטן חם או שיקבב על אדי בת שיבושלו בו העשבים המתיכים הם המדקדקים הידועים באישוף ומלילוט וקמומילא וכיוצא בהם ׳ נשלם האופן השלישי תל׳

האופן הרביעי

פרק א

בעניני האזן והוא מאמר אחד ׳ בנתוח האזן ׳ האזן הוא אבר נברא לשמע והושם לה בלי עקלקל כמו צדף הנק הנקרא קבקילה כדי שידרש כל הקולות ויחייב צלצולם ונקב מתחיל בעצב ואבני עקלקל ומעוקש באופן הנקרא ויש כדי שיהיה על תנועתו כאריך מהלך האויר לפ לפנים עם קיצר בזה שתחתיו כי אלו הושם הנקב כמעלש ביושר יקצר המהלך ׳ ואמנם התעגב כן כדי שיאריך המהלך אליו כן יפתע פגיעת החום והקור המפולגים אבל יורדים קליה מודרגים ׳ ונקב האזן הולך עד חדר שיש בו אויר נח ונגה הפנימי מרצע בליפים לובשים ליפי העצב השומע היורד כן חוגג החמישי בזוגות העצבים המוחיים ׳ ונתקשה יתרון קושי שלא תהיה חלושה מתפעלת מהליכות האויר ורבותו ובשיובל הרוח והקולות אל כח שיש שם ישיגו׳ ה השמע ׳ והעצב הזה בעניני השמע כמו הקרחיות בעניני הראות ושאר אברי האזן כשאר בה שיקיף בקרחיות והב והכיות והלחויות אשר נבראו בשביל הקרחיות לעבדה ולעזרה ׳ ואל סמאך בנקב העגבי ׳ ונבראת האזן סחוסית כי לו נבראת בשרית או קרומית לא תשמור תב תבנית הקערורית והמעוקש אשר בה ואלו נבראת עצמית היתה מזיקה ומוקת בעת כל נגיעה אבל ואשמה שחוסית שיהיה בה עם שמירת התבנית רוך וכפיפה ׳ ונבראת האזן בין הצדדים כי המוקדם יותר נבון לראות כמו שידעת בצרכי העין ׳ ונבראת למטה מקווצת השער באדם כדי שלא תהיה תחת מסתור השער ומסתור הלבוש והאבר הזה יקרו לו מיני חליים ולפעמים יהיו באבוז מבוזים ׳ ופעמים רבות יקרו לו מיני המורסא ויקרו במינים קרחות קטות

פרק ב

בשמירת בריאות האזן ראוי שתשים במכתך באזן לשמרת בחום וקור ורוח והדברים הז הזרים ולא יכנס בה דבר מהמים ובעלי החיים ושנוקה והמתה ׳ ואחר ראוי שתתמיד להוסיף בה שמן מקורים מר מרים בכל שבוע פעם כי הוא מועיל וראוי שתשמור שלא יולד בה מורסות ועבותים ושחינים כי הם מפסידים האזן ואם הצריך שתתודש בה צבחים העושה בה ותפה משאף מאסיתא בחוטין ׳ ויש בהוטפת שיאף מאסיתא בה בכל שבוע פעם אחת במוחין מחגולים אם ירדו אליה ומב

מבה שבחיק לאזן ושאר החושים הקבמא והבלוי ובל טבן השינה על הבלוי

פרק ג

במגעי השמע ׳ פגע השמע הוא כמו פגע שאר הפעולות

וזה כי פגע כל פעל הוא שיבטל הפעל היהא ויהיה כדמיונו הנה בטול השמע ׳ או שיחלש הפעל הוא ויהיה כדמיונו הנה שיחלש השמע ולא יאפס בעבליתו ולא יש ישמע מרחוק או שישתנה הפעל וילך בדרך רע ויהיה ד דמיונו הנה באזן שישמע מה שאינו נמצא כמו מה שיקרה באזן כצלצול והמיה ושריקה ׳ ודע כי פגע השמע אם שיהיה שרשיי ויהיה חרשות או אטימת השמע או כובד ת תולדי ואם שיהיה מקרי ׳ וענין החרשות הוא זולת ענין אטימת השמע כי החרשות הוא שיהיה אל סמאך כבר נב נברא פגימתו יותר סתום אין בו החללים הפנימיים אשר ז זכרנום אשר הם בעגביות המקיף על האויר הנח שישמע הקול בגליותו ׳ ואמנם אטימת השמע והכובד הוא אשר לא יגיע הפגע לדאביד החוש כמבנה ואיננו רחוק שיהיה ת תכובד כבטול הגדול לחרשות ולא יהיה שם חולי אך הע העצב אינו מוליך בה כח החוש ׳ והאטימה הוא כחסרון בלי בטול או יאמר כהקצעה על התפך בהוראה והאטימה פעמים רבות תקרה באחריות הקיא וזה נקל להסיר והעדר השמע יש מבנות תולדי טבעי ואין לו רפואה וכן שאר מיני הכובד ׳ והאטימה יש מבנו תולדי טבעי גם כן אין לו רפואה ׳ ויש מבנו מתחדש אך אם יאריך זמנו והוא נושן ש כן קרוב כן היאוש בקושי הרפואה ׳ ואמנם המתחדש בקרוב הזמן כן והאטימה הנה היא יקבל רפואה ׳ ואמנם סבת זה לפעמים תהיה משתתף אבר כמו שיהיה במשתתף המוח או קצת האברים השכנים כמו שיבא בעת ההחלת צמיחת השינים ׳ וכמו שיבא בעת שיכאבו השינים ולפעמים יהיה לפגע מיוחד בשמע אם בעצב ואם בנקב אמנם הפגע בעצב השמע הנה יקרה בכל סבות חולי המתדרסים החלקים והכליים ורחוק חבור ׳ ואמנם תלוי המתדרסים החלקים וגם כל אחד ממיני רוע המזג הנפרד א או המורכב ומרוב הוא מקור ׳ וגם יהיה כל אחד מאלו בלי ליח ועם ליחה שחוריי או אדומיית או לבנית לבנה פנה אל רוחות ׳ ופעמים רבות יעצר שלשול כדרי ויבא אחריו חרשות ואינו רחוק שיהיה כן בשלשולים אחרים שיפלו בטבע ויעצרו ויבנעו כבלי קים ואמנם הפגע הב הבליי בעצב כמו כיוצה שיהיה כן ליח או מולא או בורם פרטילה או מורסא חמה או קשה או כמו מוהמא או נפח או תפיחות ופרוק חבור יהיה מבחוץ או בן אבול ואמנם החולה בסבת המעצר ברוב הוא בסבה טבעיית או ב בסבה מחוץ ׳ והטבעיית כמו יבלת או מורסא או בשר נוסף או תולעת או רוב הבא או ליחה עבה ותלאה בצ בעצבית או קפיאת מורסא מתבקעה או תולעת ׳ ואמנם החיצונית כמו חול או חצץ או גרעינים יכנסו בה א או קפיאת דם כזה כן האזן שנפל קנתו ונשאר קנתו וזה לפעמים יפול פתאום ולפעמי יקרה מעט מעט ׳ ולפעמים יקרה פגע בשמע על דרך העתק

תליחה באחורית החוליים החדים ובעת שישאר כובד
הראש אחר סור הקדחת · ולפעמים יהיה המגע שהוא כן
הבין הזה אם על דרך בקרה שיסור בעת תנועת הגבולים
ואם על דרך מקרה קיים שיהיה הוא כעצמו ויהיה הגבול
עצמו רל שהגבול כבר דחה הליחה לצד האזן והניח אותו
שם ואמנם נגבולו והוא על דרך השכונה · ופעמים רבות
הבשר והבקיה הזה בקיא או רעיפה · ופעמי רבות יבטלהו
הגלגול אותותיו אמנם מה שיהיה בשתוף המוח
הנה יורה עליו הענין בהוראים האחרים והשתתפם השמע
בו והשתתפותם בחות התנועה גם כן והזוהר בורה עליו
בהוראות שתוף הלמין וכל שכן אם יהיה כאחורית הש
הפרים אם ואחורית ערבוב השכל והדר מגעים בוחיים
בינעיים חולתם כמה שנאמר בספר המוח ומגעיו ושלום
מעברי השמע וקדחה הזמן מעבורי שלהם והשמע בקודם
ואם תהיה הסבה רבילה או כורסא חבה בעצב עצמו יורה
עליה קדחות שיהיו עמה והות וסבור ושקידת קריאה
וערבוב שכל והיה ויש בה סכנה עד שתפתח · ואם לא
תהיה המורס בעצב עצמו אין ראוי שיהיו בו קדחות אלא
על משפט קדחת יום ויהיה בה כתיחה וכאב וכובד
ודפיקה · ואמנם הכאב מהכובד הנה ישתתף בו כל מה
שיהיה מבורסא ומוגלא באזן מקום שיהיה · ואם תהיה
הסבה רוח יורה עליו צלצול והכיה בלתי נפרדי כן הכובד
ואם יהיה שחין צובת יורה עליו חכוך עם כאב · ואמנם
הסתימה פעמים רבות תהיה בלי כובד ולפעמים תהיה
עם כובד ואם לא תהיה כובד ויהיה פגע ולא יהיה שם רוע
מזג אומנם הנה היא מן הסתימה והדגרגה הקודמת בורה ע
עליה · ואם תהיה הסתימה כתפיחה וכי׳ צא בה יורה עליה
הדפיקה · ואם תהיה מרם יורה עליה הולת דם קודמת
בראזן · ומה שתהיה ברוע מזג נפרד יורה עליה כאב
בעזאר בלי כובד ובלי כתיחה · ואם תהיה קרה יוזק בקור
ויתחזק בעתים ויותר קרים ביום ואם תהיה חבה
יהיה בהפך ויחוש והלהבות ועקיצה · ואם יהיה שם
מוגלא יחוש עם זה כובד וכל שכן בעת המגירה · ומה
שיהיה מיובש אותותיו שיהיה אחר התעורה והעם ועם
צבוק הפנים והעין · ומה שיהיה מבחו תולעים יורה עליה
החבורת הרגרוג עם יציאת תולעים לעתים
רפואתו באמר תחלה שראוי שידוה כל מה שיותך באזן פ
פושר בלתי קר ולא חם וזה הוא מאמר כללי · ואחר נבדיל
הענין · אמנם הברוי ראוי שיריק הבררות מבגע בבשלשל
כי פעמים רבות יפול בו התלשול בטבע ויסור עמו
ההרגשות כמו שפעמים רבות יקרה שלשול בגרדי ויעצר
ויקרה ההרגשות · ואם יהיה שם חום בוחל לבד או
במקרים מהשכנים חולהם · או שישים רכון ותחזיר
עסיסו בקלפתו עם מעט כרומין הלבוג ושמן ורדי ויבושל
עד שיהיה לו עצם או שיוסף בה מי הורת או מי ענבי הש
השועל · ואמנם ההוה מקור הליחה קרה יועיל בו כל
השכנים החומים ושיבורם כתם קשטור · ובייחוד שמן
כלשמו ושמן קיסט ושמן שקד בר וסויסת אפסנתין ושמן
קמבילא עם שומן בקר או כורדת הפר או שמן חל מבושל
בבשר קולוקנטידא או שרשת · וגם יועיל לזה שמן הפרי

אם יבורם כו בורא ויותך בו סויסת קשואי החמור וזה
כלו אחר הריקת הליחה הקרה אם היתה נעצרת כמה שן
שנודע מההרקות הכוללות לגוף והבהורות לצד הראש
ואחר עשיית הרעיקות אשר ידעתם ובייחוד מה שיעשה בו
עלי לבר ונרברין · והתנרעה היא חוקת התועלת בזה · וכן
הצעקה החוקה באזן וקולות החצוצרות וחולה · ולפעמים
תשים המשכך באזן כדי שיגיע אליה האיד כמבשולים
המתיכי ויועיל מכל זה כתושת רודא עם דבש או עם
קסטור ושמן שבת ושומן עזים ושרדים וכל שכן עם
נרגנוס · ומבה שנוסה מזה שיוקח קשטור משקל שלשה
ז׳ זוזים ניטרי וזה וחצי אליבורום וזה וחצי ויעשה בנעטח ח
ויעשה מזה הנפות · ובנוסחא אחר יש אליבורום שלשה
רביעי וזה ונטרי שלשה זוזים · וגם יוקח מגרידי הקשט
וקסטור במוה חלק חלק ניטרי ואליבורום כא׳ ארבעה חי
חלקים יבולל ביין ויעשה · או יוקח אלואין וקסטור וגש
קולוקנטידא ואבפורבי וכורדת הפר · והנה נוסה שמן
צנון ושמן אשטא פישטריא והנה גדול התועלת או סויס
ואפסנתין או כשולן או סויסת הצנון בגלה וכל שכן עם
יהיה עם הנפורות וסתימה · וכבר נוסה בזה שיוקח
כחרדל שוחק במאנים ואולי הוסיף בזה ניטרי והנמן מ
הים בה כועיל · והאליבורום השחור והכורדת בחזה
וכל שכן כורדת העזים בשמן ורדים והנה השכוקם
כי אם יורה ניטרי נעפרי בשמן חל בכפי כרל בטקה
שישאר הרע יהיה הטפה כועילה מן החרשות · ומה
שמועיל מזה שמן שבת או לבר או לילי או אבטיקא
סלתיקא בקשטור או קוף האפסנתין או סויסת רודא
ההוה בסבת יובש רפואתו שקידת הגרדין והבצן הוה
המרטיבים ויציקת השמן השומה והאבים המשורים על הראש
והשאיפה כמבנו שמן גיל ומר וחלמי ושמן נרגרי הר׳ עם
הלחם והאוות בסבת הסתימה ירפא במה שזכרנו
בשער הסתימה ויועיל מבגה סויסת הקנבוס וסויסת ק
קולוקנטידא הליחה תועלת גדולה · ואם ישאר החרשות
פראם הנה יועיל לו בים שיתבשל בהם אפסנתין או מה
כתישתו שיערב בה כורדת הפר וכורדת עזים או כורדת ס
סלואפה או כורדת הפר ושמן ורד או אליבורום יב
ובושל בחנבין או עור הנחש · וההוה באחורית כאב ת
הנה יועיל או מי הצנון ושמן ורד או קשטור עם מטריו לבד
בשמן ורד וההוה באחורית הסרסאם הנה ראוי שיתחיל
בו להריק כנירא פיקרא ואחר יותך בו קשטור בשמן קטא
לבדו או שמן צנון או שמן שקד מתוק ושמן ורד והני בו
קשטור עם לבר בשמן ורד · ומן הנרגרים והנטוף בייחו
שיהיה בסתימה וליחה ורוח שיוקח הורביוד קשרים והיו
קולוקנטידא עשרה זוזים סריקא קולא שני זוזים וחצי א
אלואין תשקה זוזים וכורא כולגש עשרה זוזים ילקח מה
חב שבאר והשקיה כמני משקל זה הרבוד מראש מי כל
מה שהוא הוה מכובד המגע ומאביו והוהותו והליחה ו
והביאתו בסבת ליחה קרה וקור הנה מן הרפואה המוחלט
לכל זה אחר נקיי המוח שיותך באזן ניטרי במוגן והרב
ומרדת צאן עם שמן זיין או עם שמן שקד מר או מי בירו
או מי הבצלים בדבש או חלב אשה והרפואת הסתומה מ
שזכרנו בשער הכאבים

ושתי צפורת כן קטראן ערב ובקר או אליבוריום שחור או ל
לבן בקצת השמנים וכל שכן בשמן לילי ומי האפסנתין ו
ומי קליפת צנון ׳ וכן שמן ינטול בו קור נחש או ברגרי ל
לבר או אבפורבי וקסטור בשמן לולי או שמן כלשטו או
פיטרולי׳ואם הוא נפט ׳ או יוקח עליך אל אגבא אוקי׳ ושמן
ברי׳ שתי אוקיות ושמן שקד מר וחצי אוקי׳ ויורתח הכל ויע
ריע׳ יוחה בזה שליש הטפות בקר וערב וכן דבש ליבני כשמן
כדי ׳ וכן מי עלי קלוקינטידא לחה וכתיכת הלוף והג׳
הם מן הזקן ואבה בזה באף ורפואות מכותשות נזכרו בשער
הנאכים ׳ ואם יקרה כמו זה לנערים יקבלו תרעלת בשמן
דארי שיבושל בו רודא וכנוראגה ׳ וגם רוק לעיסה השעור
בכרוח ומלח אנדרני לבדו ומתהנה הזה החמר הכנעלות כים
חמים בבשול קמבילא האניט ונעלי לבר וכנוראגה
ואדוזר׳ יבש ופליכרי יונח זה חם על הצואר ושפל האזני׳
וכן הציקות הגזכרות בשער הראש ויושכו בקדרה וישי׳
נגד נקב הנסוי האזן שיכנס מכנה בה אדים ׳ וההרקה
לבעלי החרשות היותר נאות בהם שירבו מספריה בבעט
שיעידה כל פעם וישמור הבה שילים הבשול ׳ אבנם
ההוגה בסבת הגורסות ידבאר הבורפות החמות ויקרות
בהם בבת שידעת

פרק ד

בבאב האזן ׳ כאב האזן אבנם
יהיה כרוע מזג או יהיה בסבת
בורסא או צמח או יהיה בסבת
פרוק חבור הרוע כמז אם שיהיה חם כ״א לידה אבל שיהיה
בסבת אויר חם או רוח חם וכל שכן אם יעתק אליו מקור
פתאם או שיחין גבים חכים ונכנס׳
באזן ואם כן הסיבות הנזכרות עליהם כח חם ׳ ואם יהיה
בריחות דמיית או אדומיית ואם קור בלי ליחה גם לסבה ש
כן הסבות הנזכרות מאויר או רוח קרים וכל שכן אם
יעתק אליו כאויר חם פתאם ואם במים קרים או בה שינבר
עליו דבר קר או הוכד רוחיי קר או ליחה פגה בצבורת ׳
אבנם ההווה בסבת בורסא או צמח אם שיהיה בורסא חם
וחגה או קרה ׳ אבנם ההווה בסבת פרוק החבור מכן רוח בו
בוהנה או שחין או יציאה ׳ ובכלל סבות כאבי האזן
והפרידות החבור רוח יוליד בה או כח שיכנס אליה או בע
בעלי חיים שנבלעו עד כקום הנקרא ממאך או תולעה יוליד
בה ולפעמים יהיה אחרית הכאה או נפילה והיותר קשה ש
שבכאבים באזן כה שיהיה כבורסא חמה שוקעת חה יהיה
עם קדחת שוקרת וכל שכן אם יוליד בערבוב שכל ואם
יהיה בבחורים היוצאים הנה לא יהיה שם חוזק כאב ולא
חוזק הסכנה אבנם הנזכרים תחלה הם חזקים ויותר
ממיתים פתאום כמו שיבית השחוק והוא יותר ממית ל
לבחורים מן הזקנים ויותר מהרה ממיתים ולפעמים ימית
בשבועי אבנם רוב הזקנים הנה תתכל בהם הבורסא
ותצאת אך הבחורים ימיתם הרבה קודם התחבולות
ואם הבורסא תעכה בזולא ויהיו עכה אותות בשובחים ת
הקוה ההבלם וכאב האזן לפעמים יהיה עם חבוך ולפעמי׳
בלי חבוך וכבר זכרנו לחבוך שער בשערי האזן בונה גם
במקומו אותותיו ׳ אבנם האותות הם האותות

הנזכרים בשער הזרשות והמקום שם והמצאם
רשואתו ראוי שתשמור בהגפה מה שתשוף ב
באזן והוא שיהיה בלתי חזק הקור והחום ׳ ואבנם אם תהיה
הסבה בליד בראש או ראוי שתנקה בעליו הראש כמן הב
הבליד והוא שאם יהיה חם אז בה זה והראוית והוולת הב
הנקות והראש בהליחה תרבה בלי מה שידעת ואם תהיה
הליחה ליחה דבקה במנפעת אז ברגרי שבאר הדרועים וה
והערערים ואם היה דבקה ובסתרת בצד האזן או ראוי
שתחזק אחרי הטלטול גם כן במעשני המרכבים והמבנות
המרבבות ׳ ואחר יבוין כקם אחות לטה שדיקה מן האזן
ואם היה הסבה חום בוזג או ראוי שיקרר חבות בבבי
ואזברים הידועים בשער הבוח ושיושף באזן שמן ורד פ
פרשד וחלבון ביצה ואם יהיה הכאב חזק יעורב בקמפורא
ולפעמים יהיה שמן ויאולם עם קמפורא ויותר בשקיט הב
הכאב כשמן ורד בראשון שבני ׳ וגם יוסף באזן השאפים
המשקטים הכאבים בעין כחלבון ביצה וכיוצא בו כיוס
לחלבון ביצה לבדו מעורה נפלאה ׳ והחלב כבי עזבי
השועל ומי הבזברה ׳ והחלב יותר טוב מה שיחלב מן
השד בעודנו חם כי הוא מעיל ׳ או יורתחו אל בראשון
בשמן ורד ויוטף באזן או יבושלו ויבאמאי בשמן שקדים
ויוטף בו או יבושל שמן ורד בשלשה כיוצא בו תוכין יין
עד שיסור התוכין וישאר השמן ויקטה זה הטפה כי זה
מועיל מאד מן הדפיקה ׳ וכן שמן נרגרי הדלעת ושמן
חלבי וכיוצא בזה ׳ וכן המיצות הדומות להם כמו סחיטת
הדלעת בכבכה ומעליה וכן התחבושות המקררות בחוץ ׳
והנה זכרו קצתם כי מי הלבאב טוב מאד בבכבו הקנין ה
חזה וסחיטת הקגבים הלח ׳ ובשיהחזק הכאב והדפיקה
ויפוחר כמו הקודצה או ראוי שתערב זרע הכרפים ואג בש
בשמן חלב בקר והחזק הם ׳ ולפעמים יספיק ושה הדלות
בו והכנים שפורת הלכה באזן קנוע במקום מים חמי׳
שיכנס האיד אל האזן ׳ ולפעמים ישקיט שלא יצטרך
לזולתו ולא יצטרך למרדימים וזולתו וכל שכן אם יהיה ב
מבושל כמים מה שירצא לאש ׳ ושיהיה גם כן מעורב
בדבש כמה שירדים התרש ואם יצטרך אל מרדימים תחוש
המנה הבהה שתרבב שיאף באפיוקא עם מעט כאפיון וישחק
ויעורב בחלב אשה ויוטף באזן ׳ ואם יהיה הסבה בה
הכנסת המים ירפא כמה שנזכר בשער שלו ׳ ואם הסבה
קרירות נקבית בעומק או בחוץ או ראוי שיהיה הטפות
מהשמנים ׳ חמים כמו שמן רודא ושמן שבת ושמן
אנטיקא סלחיקא ושמן לברי השמן אקרואן ושמן כלשטו
ושמן סרוע וכיוצא בזה כמו שמן שיבושל בו שום וישתן
או שמן שיבושל בו אבפורבי וערגל וקסטור או נפליה ש
שיעור דאנק בכשקל שמן כאן או שמן אחד מהשמנים הח
החמים והבבדים ׳ ולפעמים ישתה בכל הכאב הזה יין
חזק חי ויישן ויעור ואין לבו בו ׳ ואם היה הסבה בו רוח
קר יועיל בו מה שנזכר בשער צלצול והביה ׳ ומה
ש זכרנוהו בשער מה שיהיה סבתו ליחה דבקה
ומה שיהיה סבתו קור ׳ או כמה שנעשית
ליה שתמלא

ערן כביציצה מים חמים וידבק סביבות האזן ושיוסף בה
רודא ואבוטי בדבש או קרטום ובמיראגה משמן לילי או ק
קאסטור עצם אחר שיבושל בו ויסונן · או ניטרי ותוכן וש
ושמן ורד או סויכת לוף · ואם יצטרך אל מה שהוא יותר
חזק · אז כמו אבגרדי וקאסטור בשמן קרטש או קרטע
ומי הדריש הלנייאה או גם יועיל בזה הנחת הדוחן והלבר
המחומם · ואם תהיה הסבה בו עצמות הנה נזכיר זה
ערן כשנעד הבחינה · ואם תהיה הסבה בו תולעים
נולדו בסבות אז מה שיזכר כשנזכר התולעים הנולדים באזן ·
ואם תהיה הסבה דבר שנכנס באזן כבכ או חצץ אז מה
שנזכר שם · ואם תהיה הסבה מורסא חמה שלקעת והיא
כבטן הקדרכה בגבורה אלא אם יתקבץ מורסא ותתבקע ו
ואז אור האקוה והדרקה האור שיעשה הרפואה המרכבות
חוריה והמבריחות וכו׳ שמן והלב אשה פעם אחר פעם עד
היותם הליצי · וכן שמן ורדים מבושל בחומץ ותחבושת
מרוחצים והדרין ... ואחר ורד ארע צמחן ורד
שילי ומי הלב ומי הלב גם הוא במה שיועיל בבטו העת
תואתי · והנה נוסח נגד ושטפטי ין ... ואחר יעשה ת
מבוד התחבושת הדומות בשמן נושה לא בו הים · ... ·
שיהיה השמן ערב ויהיה עם זה מעט והתבשל בו בוך בי
ברוך בקנה מבח דל רקע וירתם באזן פעם אחר פעם ויר
ויותה כחוין במרכבים המבשלים · ואם לא יהיה הכיח ח
חזק אם יעבור התחלה אז הגו׳ שיוסף באזן שומן שועל
או שמן אל והל או באסטיקון בשמן ורד או בשמן תבא או
שמן צגרא או שמן הדועה או אבוליטיית כשומן תרנגול
ואגרא · ואם לא יהיה המורסא חזקה החום יעשה בו
רפואה להוות כשמן עים נבס ...ירב בחולקים שום ם
בדבש ויין מבושל וארטוף בא נותם במשקל וירתח המלבן
ויושם באזן · ומבת שהוא יותר חזק בזה ומבשל בחולק
ליתרגיר סרתא בא אוקי לבונה ואבק רוזים ומבא רמון ם
בא שלש אוקיות שמן לוט שומן חזיר או שומן עזים לח
ב ליטרין סויכת זרע פשתן מעור הנספק
ויקח כמו אספלנית · ולפעמים
יצטרך אל המרדיכוס החדש ואז יעשה על הדרך אשר נזכיר
ואם התחננה אל המורסא אז תעשה ויר ארע פשתן עם שש
שמן ורדים או שמן קמבירא ושאר מה שנאמר בשעירו ·
ואמנם אם תהיה המורסא בחוץ האזן אז הוא מעשת
המבנה ותרפא בקנה שעורים והתחבושת הלקוח מקמח
פולים טוב מאד תארו · קבה פולים קמבירא
ושאריש קבה שעורים ... ויוצק ...
... בכים ... והוא ... ולפעמים יספיק ...
... שמן זיל וקמח חטים · ואמנם הצמחים הקטנים
והנוים באזן לפעמים יספיק הענין ברוב בשל התאנים
בחשים אם יוגף באזן או שתשים כמנו בו פתילה ·
ולפעמים ישקיט הכאב השפוכת על אותו הדרך אשר זכ
זכרנו · ולפעמים יספיק בהרדמה והשקטת הכאב בה
שזכרנוהו אשר זכרנו התנצפלו כפרק הזה · וכן הרפואות
המשותפות לכאבי האזן וכל שמן ונוטים אל הקור שמן א
אנפקנן ירתח בו כמאם או כרטין או התולעים הנמצא
תחת הלבנים או טרית דג כשמן אנפקנן או שמן זיל או
שועל או רוחמה או בורטי או שמן עקרב כי הוא מועיל מ
מאד או כי מנוראגנת לוזה או שליקת עלי הערבה וקליפת
או שליקה ברשין במשול שיובם בו שמן אגרא ואם יהיה
נוטה אל הקור נטיה חזקה אז יבושל בו מרירת השור בשמן
בירי עד שיתשב שמבריה נבסה וכ״ה ואחר יוחן ויו...
ויעשה המפה כי הוא מועלא · ולפעמים יקובל תועלת
ברפואות הכאבים החזקים באזן בעשיית המרדיכוס והוב
כדגר כן פלוניא בתלב חלוב וכן עושת קסטריון ומוח
כוכב ואופי וקאסטור בזעפראן בחלב אשה והאני שאזכור
זה אלא אם יפוחד העלוף וכל שכן · אם יהיה לוחות קרית
כי זה יזיק להם מאד · ואם יפוחד הזק עליית המרדיכוס
הזה · אז תעשה הקסטור אחר זה לבדו · וגם ילקח קוגו
כו השעור ישוחק הדק היטב ואחר יושם עליו האופי ...
ואחר יעשה מזה קונות בירן חזק חד · ואם יהיה שם שמן
בכאיב מאד אז תעשה ליציאום ואופי בחלב או יוקח עם
עצרים שקרים קלופים ואופי ומורק ר׳ בוגה בא זה והנ
זעפראן נלבנים בירא בא זה וחוצי זורק וישוחק כמשקן ...
רגגב ובעת הצורך יבדל בשמן ורד ויוסף · ואם יהיה ש
עם מגולא אז תוסיף התוכן ביין או דבש או ...

פרק ה

בצלצול והמיה והשריקה · ובלש
שונעים שנינעש שיבלוהו הקן
הזה הוא קול לא יסור והאדם בבטן
מחוץ והיקשר בטבע מיק

הדמיונות והחושך אשר יראם האדם בבלי סבה בחוץ ל
העין ובהוות הקול סבתו גליות יקרה באחד ויוכל אל זה
הדרוש הנה ראוי שיהיה בפרק הזה אשר נזכר מן מ
צלצול והמיה תנועה כן האויר הנלוד שאין הגל
הוזק אויר הייצני והנה הוא האויר הנגבר והוא האד
המנעך בחללים · והגליות הזה אם שיהיה נסתר לא יתהל
שיתעולל בבני האור הנסמך בפנים או שיהיה יותר כח ·
ואם יהיה נסתר ובן המין אשר יקשה ליתבלט מפנו תרא
אם יהיה קורה בקצת העתים שיהיה נמנע מפוצא בו
צלצול והמיה ולא יקרה בקצתם הנה זה · אם בסבת זכ
וחוש בקצתם וזולת קצתם ובפי הקש בה שאמרנו בסל
הדמיונות · או להחולשתו שיפעל בפחות שמפליה נכב
שיקרת להחולשי קור כהרבעם שמבקורים וחום בחמיית אג
שבחושים · ונשני התחלשתהם בה שדעתם בבני היעה
הבונג · ואם יהיה יותר בן הנסתר ולמעלה מבה שיוחק ב
בו בן החזק והחלוש הנה סבתו ביציאה בגיע ואדים זה
הנעוררם לגליות למעלה בהתנועה והגליות המרתים זה
והמעורר גליות האדים אם רוח גדול בצד הראש מטה
בו או הנורה הנקראת אשקלאסיר בן המורה המורה גו
ויתירוה בהטנגלא בצדדיו או תנועה בן החולין המרדים
הרגמת בבעטריה כמו שיהיה בקדחות · ואם בלו בוגע
בגוף וכל שכן בראש כמו שיהיה בטורית המטרות ה...
ואם נעש יעלה אדים לצד הבוח כמו שיהיה בטורית זה
הקרא החזק · ואם רבצה או כניפה · ולפעמים יהיה
לסבות התנגעות התנועה גם לסבות התנקעות ליותר רב
רבכו יורך כבכת רוח בעש ויתבסר זה · ולפעמים יהיה
לחוזק הריקות וזה גם בן להתנעות יפול בהיותו ...
הנבדקות בגוף

הנחית כי האם לא יתבאר הטבע מזון פרנת אליהם ומטיבם הגיעם · ולפעמים יתחדש הצלצול באחרית הבראות כי רבם לעמוד הליות והדחות בצדדי והבוח · וסבת הצלצול הזה לפעמים תהיה מן היין עצמו ולפעמים תה יהיה בשתוף אברים שהלחים הדוחות האלה אליה ·

האותות

אמנם התנועות התמידיות ם בהם הנה הסבה בו במותר בראש עצמו ואם יתבקש וא שאר העוד כבי כלי או רקות או הבריעה או בינה הת התחלת חום או קור הנה הוא לשתוף ואחר זה תוכן הק ואקל הרה עליו כי פעם יהיה כאלו הוא קול דבר יעלה ל למעלה ורובו בשתוף הגוף או הוצעו או באלו הוא קול דבר יסוב על עצמו · או כקול שיחות האלנות כי זה יורה על הסתר רוחות · ואם יהיה שם קוחות ובאב יובל אל מכור הנה יורה על קבוץ במגלא · ואם יהיה היותו על דרך הנולד אחר הנולד נסתר ויצוף אז הוא בשביל ליחה ד דבקה · ואמנם אותו שהוא לזכות החוש הנה יורה עליו העדר סבות וריות מהכלי ונקיון השבע והתעוררותו בעת הריקות והרעב · ואמנם הנוזות בהם הנה יהיה באירית ההריקות והקדחות · והדוה בחולשה תרענו בהבלגות שקדמו · ולפעמים יהיה במנע תם ויהיה פתאם ועם התלונות · והקור בהפך ·

הרפואה

כי אלה ראוי שירחיקו הש השמש והבריחן והתגרעו המכבוד והקיא והצעקה וה ורבלי ושרכבי טבעם · אמנם ההווה בם הגף ראוי כי יכון בו כונת האבר המרגל אותו וכל שכן האצטו גת והנגה ויכון הבוה והאזן שיוחקו · אמנם התוות כמו שכון הדם אמנם האזן כמו שכן פקרים ובדרצא בו ויעוין בוה אל הכנג הראשון ויכוין לחוקו בפי הכלים הידועים וכן ההוות מבלי ראוי שיגורת הראש והנוף בבה שידעתו והדקיק והלזנת ואמנם הנבלי הוא הבחראני אין ראוי שיונע כי הוא יתיר נסוך הקרחת · ואמנם ההוה לבותרית החוש רש מהאגשים שיצוו בן המדריכים כמו ש שכן ורדים המבושל בחומץ הנזכר ענינו עם מעט אופי א או כומג בשמן גרטקיאבי וסיטראן שיווקים בקמנור בשמן והיותר טוב שצוו בו שיוקח נרגרי צנובר וקסטור בשמן וישוחקו בחומץ ויוטף · ואמנם ההוות מבגלא ירפא ברפואות הכורסא והמגלא · ואמנם ההוה בבבלעים במולי לבו שיוכם בנגו אם תהיה הסבה בו יובש אז התוגה והתרכבה בשמנים השלים הנוטים לקור וחום כפי הצורך ואם תהיה הסבה בשביל הולשה אז תעשה בה שישוה הם המנג והקורת כן התנועות הגבירות · ואמנם ההוה בסבת ליחה נרחת אליה בעת השרסם או ליחה עבה דבקה ח הנה אז כל הדברים הנזכרים בשער הכאב והתרעות · וסבת כהוא ביותר לאותו שהוא אחרית הטרסם והקדרו ביחוד הנה סחוטת האפסנתין בשמן ורדים או בחומץ וש וקבן לילי כי הם רפואות נכונת · ואמנם אותו שהוא נליחה דבקה קרה הנה יועילהו עצות בבישים · והוא שיקח אליבורוס לבן שלשה חלקים ועטראן חמשה חלקים ביטרי עשרה חלקים ילקח עצות ויעשה · ומן הרפואות המשותפות המבוללות הבבגות · לבה שיהיה בחולשה או ל לבה שיהיה בסבסבה או ליחה שיוקח גירופלי וזרע כרתי כא וחצי זה וסקר דאנג ויוטף במי כמוראגה והוא או כרין וכן בטול עלי צנובר וכן בשול עלי אליואר ובטול עלי ל לבר · והאוי שירחיק בכלם או בקצתם מנוחת הלילה אמרו קצת החכמים הקדומים כי אין דבר יותר מועיל לם לשריקה מרפואת המורגא המתיאר לשברית וההראות בי ה הוא כי דברים היותר מועילים לזה ויועיל בזה המגפה הל תלקח במישוף בקלי צנובר ונרגרי לבר ויעוין בזה שנ שנאמר בשער התרעות והכבב מהרפואות המשותפות הכל שכן הקרחת ·

פרק ו

ברפואה המגלא והליחות באזן · תחלת מה שראוי שתבין הוא דקדוק הבזן ר ועשיית מה שילך בבנו ליחה טובה עריבה ומשובחת כן הבשרים והירקות ונטיית הנהגה אל מה שראוי כן הש היציאות התאות וגם יחייב הבנג לקחת בי השעור וכרונא בזה השמן והקל הדגועה ותבוא המגלא אל המה והואף ב בעקשושים ועדעודים · ואחר זה לא ימנעו השחונים בחותם נראים לדוש או שיהיו עמוקים לא יגיע אליהם החוש · והנראים ירחיצו במים ובחומץ בסבכנתין ובמים או יין או בבשול הדבש עם הורדים והדם ואחר זה אז יב ינופח באזן מה שינגב כמו וטראגולת שרופה · וגם יועיל למגלא ולזוהמה שכן קנבים והכמון שלא הרתיח ולא תגבע מה שלא יפליג אבל ראוי שתרתיח והבררק כב כמעט כי פרוכי ושמן ורדים · וגם סחוטת עלי הותים ברבש יעשה הנכה · ואמנם העמוקים יש מהם שהם בקרוב זמן ויש בהם נושנים · אמנם החדשים ירפאו בכבו שיאסף באבינא בחומץ וישאף והדים ומירא והורדים והלואן כרבש ויין יושם באזן · ולפעמים יועיל הכמון בי ובוסר בה וכל שכן אם יוטם בה דבש · וכל סחוטת עלי ה הלפי או בשולו או אלים חיבני סרוף ומירא בא זה ישחק הרפואות ברבש וידעת כמעט כצמר או דם תנין וקנקי הי וסיקא קנלא ובורק ארמיני ומירא ולבאן ושאף באמיתא תלקים שוים יוחו על פתילה כרוכה על בבחול שבולה ב ברבש ויושם באזן · ואם יהיה מה באב תורפא בסיג הברזל שחוק שחיקה רבה או שיעורב במה שינגב ומה שישקיש הכאב וזה כמו עשיית שכן שקר עם מירא ואלואן וזע ועטראן ולפעמים יצטרך שיעורב בו מעט אופי ועשיית רפואה הנקראת אל ראסיה בלו ברפואה ראשית מועיל מאד גם כן והנה היא במוסח ועם מה שיש בה מנגוב תח יתחבר בה מה בשקיט הכאב ומועיל גם כן בזה הרכבות ז זמרגים בקוח · וגם יועיל בזה עצות אגרדן ויועיל שיוקח גרעיני מירא בולוס ועפצים ופרוים מקובצים בש בשמן כורי ומשרי היין ויועילם אסתלנית לבנה ואספלנית באספלין בעורבים שיושמו באזן · ואמנם הנושנים העמוקים והנותים ויעים בואר ולפעמים יובילו לנלוד הע העצם ויהיה עליהם תואר המעברים ורוב התלוחת הם השרותות ויצטרך לכמו הקטראן בעורב ברבש ובכמו בורית

והעורב והטרטונה בחלב אשה או קורכמא ונוטרי · בח מחוטרים בהאנים שיוסר גרעיניהם וילקח בזה פתילה ויע ויעשו אחר נקיון הזהבא ובין שאר הרפואות · ובהרפואות והחזקות בענין הזה פתולת הנחשת הנקרא חונאל עם זר דנגך ודכש והחבין או חלודת הברזל או סנו עצמו קליו ר וטרו כמבק אחר שיקלה בחומץ ויין ענבים רגופות עד שיגיעו בדבש רוטף באזן · ולפעמים יצטרך אל עפציצית הנשאר וזה אם יתיישן ויביא זוהמא ומכה שהוא בבוטע בענין הזה צרים טרוף וכמוהו דבש · ולפעמים רוסף בו בורא ויותר חזק בזה מורכב במאמר הזה · ונשאר קיפת נחשת כא ארבעה וחים כחיטה הברותי אוקי דבש לבן אוקי ויעשה ואם הרבה הכונלא מאד על כל פני צריך לעשות פתילת מבולה בבורית הגור או הגפת כיותן הגע ו נערים · ויותר חזק בכנד סנ הברזל והחזין הקלוי על כהבת פעמים רבות אם יבושל בחומץ ויעשה ואם יודת עם הבונלא הנרסנת בזוב הצוף באזן יין קצת בתוף ב בשמן ורד או בבני רבדתו או בבי הזגים הב דבלוחים · ולפעמים יצטרך הגאב לארואן והוצי חעפץ יורליט בדבש ויהכם בה · ובהראית הרוחות נעצרת ברנקות הבונקות הנגבבות או תשפך באזן בשמן ורד שהחפול הצרבה הנקראת חיפבריקה ואחר תשים בה בה שיצבח ודבשר · וראוי בכלל שלא תעצור הזהלות אבל הבנק הזלוה ותנגב שיוינו · ורבים מהרופאים והמחברים יצלאו האזן בעלת הבונלא בגרים לבנוע הזי הזלת הבונלא ולבנע העלול מייסן על אותו הצד שלא יבצא מונלא בקום להוזות שתצא עד שתמוט אצל הבשר וזרך זה ר בשרש האגים והחרט שם בורסא ויבריאו ע עליה אחר זה כל אחד ובשול והמאוד ויבריאו הזלת הם דמונלא במחוז בן ·

פרק ז

בנקיעת הים בן האזן · לפעמים יהיה בה שירך פם כנ גרנ רעיצת וים שיהיה נ נבולי · ולפעמים יהיה בבלוי יהיך לבקוע עורק והדהכו והפתחו · ולפעמים יהיה כבניסה או הבאה ·

רפואתו

רפואה הבקוע הגבולי אין ר ראוי שיעצר אם לא יוליך א אל החולשה ועלוף · והאבנם בעת הזות יעצר אב בקוטצים ואם בכוויים ואם בבמקדים אבנם הקובצים כמו כמוד העפצים כבים או בחומץ או ב בטול האטד ולפעמים יעורב עמו יין יושן או חומץ ובן ש שיאף בגביוהא וליצואם ולפעמים יעורב עמו בטול קלי עין בעפצי או רבון בבושל בחומץ ויסחו · והאבנם המקדים כמו טחישה מכה הדוקה ולשון השה עם יין או ביאף באבוהא ואגוצי · והאבנם הכוויים כמו טחישת באורדג · ומכה שהוא מונלא מאד קיבת הארנבת בחומץ או בחיטת הבורו בחומץ · ומכה שהוא כנוסת לנה שיוקה כלוה פר ומקם בשוכן ויבולחו ואחר יצלו ת ויצי צליה ויפתח מיניהם באזן ·

פרק ח

ורפואת הזוהמא ודם והסטיכה ההווה מכנה ב באזן · אבנם הרפואה הנגלה לזה שיוסף באזן שמן שקד מר הדריי בבנו בטנלה בליה ויכנס בטרוק החם האזן על האורין התכה שהכם הזוהמא · ולפעמים יוטיל בזה נפיזות ויטריאולה בה · ותם קורכמא בשקל כורק ארמיני וחצי בשקל האנים לכנס ד' ורדים ברים וילקח בזה פתילה או תצוק בה בורית יעים קם שבן או פראסין שחוק או בי פראסין או יכם הבורק בייין ויעצב עד שתשקוט רתיחתו ויוטב בשמן ורד ויוקף וי ויעורב בורק בתאנים כוסרים וגרגרים ויעשה מזה נגרים קנבים ויונחו באזן ויוסרו ביום השלישי ויוהבו בו נרבא רבה ויבא אחריה קרות ·

ולפעמים תשים בה קורכמא ואורכתא · ומכה שהוא יותר חזק בזה שיושנת עלי קולוקונטידא בישפה או והסח ניטרי ודנגך בסוה ויושם בדבש ויבולם בשמן ויוקף ב באזן ויכתין עליו שעה ואחר יודיוק המקום בבני ירוכא או בבשם דבים · והפתילות החלקה לא תעשם ולא אחר הזריקה · ובום פתילה קבולה בענין הזה קמשולא ושמן נארדין · והשטי רבים כי התבואת הגבת הזפילה בהחרשית והוטת לו מה יזה בשחרי · ובכה שנוסה שבון העקיבי כי הוא יבריא הזרתות והם ובכה שבועיל בי הסתיכה הזוהבית פתולה לקחה גל באריסטולוכיא וניטרי ויוקף באזן שלשה ימים ותוצי ותצא הזוהבה ובין הפתולות בה

פרק ט

הסתיכה הקורה באזן לפעמים תהיה הסתיכה הזאת בכמו שיהיה לקוח נברא על הנקב · ולפעמים תהיה לזוהמא · ולפעמים יהיה לדם נקפא · ולפעמים יהיה לבשר נוסף או יתרון ולפעמים יהיה לחיצון או גרעינה יפול בה או בעל חי יכנס בה שיכות · ולפעמים יהיה בליחה הבקוה שתוח הנקב ובעברי העצב ויחוש האדם באלו אנשי סתמה ובה ולפעמים יתחדש זה או רוח דוח

רפואתו

אבנם בה שיהיה בורים ר בשר סותם העצר ביוהי ויצטידה רבת הווקע בבמי יהל קשה להרפאת והנגלה יותר נקל · ואבנם המעי יקו ותבולה בבלי רקוק והתכהו אחר תבין ההתלקח גם בה שנשבר בקרוב · ואם יהיה נגלה או ראוי שיתחן בסכין הקוצי אשר יקרצין בו התחורים שבסוף תור הב הכבים שם פתילה תזרח עליה קלקבאר ומה שהוא בבה בשפבו שמבנע צמיחת הבשר · ואבנם הקוה הסתיכה בדבר נוקע בה או ראוי שיוסף באזן שמן שמן ורד ולילי וכיורי · ואם יהיה הגנקע בעל רתבה בתוכה או תצוק בה הסמנים אשר יורידוהו ונוד רתו תוציאהו בבנקה ואין לאגו · ואבנם ההווה בבחוי בספת בשר נוסף או יבלות או ראוי שירוחן בבליותים ניטרי ויוסף בה נחשת שרוף ודנגך ארס טרוף שיוקם באר בחומץ עד שישרוף הבשר ואו ירפא החזין · ובבר זכרו כי התכרית שפיכה בורית הזזיר יועיל באר · ובכה שיחרבה לאדם שאזנו בתוכה ויקל הנפת שבן ורד או

בורית חצר כמשיחות ומלקא · ויש לשמירות הקנבוס
ומשיחת המלקא ומשיחת קליקונטידא כמלה בסתימת ה
האזן · ואם תהיה הסתימה זוהמא תרפא בכה שנזכר
במעי הסתימה הזוהמית · ומכה שיועיל מכנה
וחלתה פתילה לקוחה בניטרי ואליבורום וישקוד זה באזן
שרשת ימים ואחר תוציאנה · ומכה שיועיל מהוא יותר
חזק כזה ומנקה העצם עונות אליבורום · ותארם יוקח
אליבורום שחור שני משקלים ניטרי שתה עשר משקלים
ועפרון שלשה משקלים ידוק וישחק ויגובל בנפת ויולש
בתחבין וייעג וכשתצטרך לזה תחוך עונה בחומץ ותטיף
באזן והוא מועיל מאד · ואמנם הסתימה ההוה מיצירה
והוא שהאזן נוצרה בלתי נקובה או סתומה מבפנים · ביצ
ביצירה הנה נוסח כמלאכת היד עד שאם יקציע וידריך ע
עד שיגיע אל הנקב הפנימי יועיל כמבנו · ולפעמים
לא יועיל ·

פרק י

בריצין ומהבאת שיקרו ל
לאזן · אמנם אבוקראט
יחשוב שלא ירפא בדבר אך
אותם שאחריו יחשבו זה שירפא · ומכה שירפא בו
שיוקח אקאסיאת כירא הלבונה וילקח מזה שרוה בחומץ ו
וחלבון ביצה או לב הלחם כדבש ·

פרק יא

החבוך באזן · יוקח
בו אפסנתין ויותך בו ק
קצת הסבנים ויוטף בה
או שיורתח האפסנתין בשמן ויוטף באזן ·

פרק יב

הכנסת המים באזן ·
הנה יכנסו המים באזן
אם לא יצטבה הרוחץ
והכריחו וחזק ויכאיב כאב חזק ויבשו שרש האזן ·

רפואתו

כמה שמועיל מזה שתבוך
אותם כשפופרת מביצה שת
שתמשכם מכת אחת ואחר ת
תצוק בה שמן מקר בתוך ולפעמים יוציאם הפעל ותע
והעקרש או שיוקח קלח שבת או חצי פלח קנה סוף שעור
זרת ויקשור על אחת מקצוותיו שעור שלישיתו בוך ויט
ויטבול כשמן ויהלום הקצה האחר באזן במה שיהיה הלום
ויסבב בעליה ותדליק אש בקצה בעל הבוך עד שיבער ע
עד שיתפשט החום אל פנימי האזן ואז תמשוך ותוציא פ
פתאם ויצאו עמו המים אשר באזן · ומכה שמועיל
בזה וכל שכן בהתחלה שיוקח כרק בים רניטאל והגלא
בו האזן ואחר יהפך עצמו בעליו והוא ידלג דלוגים עד ש
שיצאו המים כלם · וגם יוציאם כמורק שתכנים ראשו
ותמשוך העמוד שבתוכו שימשכו המים עמו · ולפעמים
יספיק במים הנעשים יציקת השמנים ויציקת החלבים ה
המפושרים תמיד וכל שכן אם נשאר הכאב והעלה כויה ·
ואם יכאיב זה באשר תרטה האזן בקלפת המאמיר ובליולוס
וקמבילא וויאולש ואלטיאה וזרע פשתן וקמח שעורים ב
בחלב אשה ·

פרק יג

הכנסת בעלי חיים ב
באזן והולד התולעת בה
הנה יבחן הכנסת הבעלי חיים באזן מחוזק הכאב עם שרש
ותנועה לפי שיעור הבעל חיים · ואמנם התולע הנה
יוחש עמו דגדוג ·

רפואתו

מכה שמועיל בכל זה הטפת
קטראן בה כי הוא משקיש ם
כיד תנועת בעל החיים ויש
ויניחהו בקרוב וכל שכן הקטן · וכן הטפת משיחת
קטואי החמור לברה עם סקמוניא וכן נטרית ואצטוראס
ואריסטולוגיאה וקלקריס וכן הטוב שיוטף בה הוא בש
בשר שור עליו · והנה יועיל זה שיוקח שמן ויושם באזן
ויטב בשבש ומשמשות וכל שכן להתלע כמו משיחות ש
שרש קפריש ומשיחת שרש אל פרצאד ומשיחת פאגניא וס
ומשיחת עלי פרנגש ואפרסקים ומשיחת אפסנתין · ומכמ
ומכטוריאה ושראשי ומשיחת עלי בשאם לחיים או אל ש
שנשאר והוא אל בקאם או עלי צנובר · וכל שכן אם
יבותל בחומץ · ומשיחת קטואי החמור ומשיחת
אליבורום לבן או כשולו או אפשישטי או משיחת פודנג׳ בם
בסקמוניא או משיחת שיח או משיחת ברמאמור או בי הד
הדבש בקצת אלו · וכן משיחת הצנון ומשיחת הבצל
וכל שכן אלשאלכשאר או זרע או זרע בצל נבי הדבש וק
וקצת הברדות וכל שכן אם יוחמו בתוך רמון כבשרו וכן
בשאל קפריש לח או פורוטתו או משיחת תורמוס או אל אזן
בבים פושרים או קושט שתוק הינב או פליטרי וכל זה ב
בתולע יותר מעליות ויותר חזק · ומכה שנוסה לתולע
שיוקח מן היין ב׳ זוזים ודבש שלשה זוזים ושמן ורד זוג
ויעורב בחלבון שני ביצים ויעשה פושר ויושם באזן בצ
בצמר או בבוך טבול וימלא בזה האזן וישקוש עליה הע
העליל ולא יישן ואחר תחטיף ותסיר פתאם ויצאו התו
התולעים רבים · וגם יועיל מהזק התולעים יציקת
משיחת התורת והאטר והאפסנתין ובשולם או בשול קל
קלפת שרש קפריש או ברמאמור או כנוראנה או תשתן ה
הישן

פרק יד

במורסות המתחדשות
באזן · אלו
המורסות הם מבין הם
המורסות המתחדשות בבשרים הרכים וכל שכן בבשרים
הנגדיים הם נראגדולש ונקרא באדישום ונקרא צמח האזן
ולפעמים יגיע בחוזק בה שיכאיב שיביאהו לעתים וכמו זה
יקרימהו רוב ערבוב · השכל הוא המורסא המתחדשת בנ
בנקב הפנימי הנקרא אל צמאך והיא יותר ממיתה · לבח
לבחורים שאינה ממיתה לזקנים כי תהיה בזקנים יותר רכ
רכה · ואמנם הבחורים הם יותר חבי הבוגו והובר
מורסתם המכאיב יותר חם ויותר האיבות ויותר חזק · וזה
הכאבה ופחות ממתין עד שיתקבץ מוגלא · והמורסות
החצות תחת שרש האזן הם יותר בשרות מה שיהיה מקן ע
על דרך בחראן טוב · אותותיהם אמנם
אם תהיה המורסא כמגבל אין עמו אותות בשול או שיה
שיהיה מקרים לעת הבשול הנה היא רעה · ואלו
המורסות בכלל יקרו מליחות חבות ברירות ואחכויות ו
ויהיו משחורה או מלבנה ויהיה על הרשית פתם אנדום וכ

ובוכר והרחות לבעלה במקום העצור הגרות במעברים וי
רורה על האדומיות והתוה בן הדם הרקיק כאב עוקץ בא
באצודי בלי כובד ולא יצרו המעברים אף עם התלהבות ח
חזק · והלבניית תהיה עם תפיחה ורבות ומעוט אודם
והשחוריות עם קטוי ומעוט כאב · ומבין בה שראוי
שיבנון ברוב קרירה וכתיבתה לא בהתיעתה אם תהיה הל
הליחה הנשפכת מותר אבר הראשי · וכל שכן כנבולי
חליים כמו מה שיתחדש בנבול ליטרגיאה פעמים רבות
וכבר רמזנו זה בספר הכללי · וראוי שלא תתחיל
ברפואתה כמו שראוי הרפואה המודשית, בקפיצת ודחיקה
בהתחלה ואחר בשרכבת ההנהגה ואחר בהתבה מוזקקת א
אבל ראוי שתתחיל וכל שכן אם יקרה כקרחות כאבי הר
הראש שתעזור למשוך הליחות אל הבורקא בכל תחבולת
ואפי' בקרני המציצה אם לא היתה נמשכת בשחורות והמש
המשיכה · וראוי שתטעים הליחות בהקזה אם ייצרך
אליה · ואם תהיה חזקת המשיכה וההולה נעוכה על
העקין שהוא כי שלא נכתב כאב חזק וה כפל הקרחות
אבל ראוי שנסתפק אם יהיה שם כאב חזק בכה שירפה וי
ויפקיע הכאב בכה שהוא חם הלח · ואם יהיה התחלתה
בכאב חזק הסתפק בגרגחת בגד טבול במים הפושרים
ואם יהיה קל הסתפק ברבצת תפלת החם או ברפואת אבן
אקחוחן או דיאכילון ואספלנית מאותם · ואם לא יהיה
חזק הקליח וירצה לבורקא ראש או תעשה בה שהוא בין ט
טריח דבקות ובין התורה לכלל ובמו זה הוא קמח חטים ו'
ולמהן עם משקה הדבש או בי פניגרג ואלשואה וקמבילא
ואם תאבוד שהבורקא לא תורך אבל התבגל ועת הראוי
עליך או שתוציא המוגלא כהתכה דקה אם אפשר או כב
כבורה ואפי' בשרש ומציצה · ומבת שיוציא המוגלא
מכבנה אחר הבריחה או הפשיע רפואה סליכון · ומבה
שבושל בעלה הנאת במשיכתו והתבה' כסגלה שבו וכל
הצאן בשוכן אורז ותרנגלת · ומזה מיד ורקעים ושוכן
שור בלתי פלוח · ואכבם הגוטבת רגה הצטרך אל אפר
הגעף והדרע עם דבש או שובן ישן · או יוקח תאנים וב
דיבוסלו במי הים או יעשה איבנתיאק לבדו או עם זולתו
וכן המלח הלח ודולי בנוחות הבורים ואצטורק ליקודא ומ
ומזה האיל · ואם ישובו ודוחים ונתקיבו יוקח אספלניות
באלו השרשים עליך אל בטאם ושת נרנרי לבר ואשנא פ
פרשוניא ונובא ומבוך ופלפל ושרש ליף וכל בנום ובוברא
וקרדמנא ואפר קלפה שרש קנדיש ופליטרי וכל הצאן ו
והעזים והשוכבים וכל שכן שובן הדר ועזים ותישים הר
הרדיים וכל שכן לשחוריות · וכן מוחות התרנגלים
וקוח ובקר ומוח עצמות שור וכל שכן המדברי והשמנים
אכבם לכה שהוא יותר חם הליחה או שבן ורד ונוגאלש ·
ולמה שהוא יותר קר הליח הנה שבן ריולי ושבת וקמבילא
ומריע ונרדלש ויועילם מאמורסית האלו · אם יוקחו

פרק טו

אספלנית משדף הצנובר
בבריחה והגזן בין הקולות הג
הגדולים · יהיה המכה
בזה הולשת הכה הנפשיי
בנוח או הנאצל אל הטבע ואז אי אפשר מבלי רפואת ומ
הטוח בכה שיחזקהו כמו בין שידעת ·
נשלם האופן הרביעי תהל' ·

האופן החמישי

בעניני האף והוא שני מאמרים · המאמר הראשון בכם
בריחו וענייני התולדתי

פרק א

בנתוח האף נתוח האף בכלל
על נתוח עצמותיו והחוט
והעצלים הבכללים והקטנים
וזה מכה שנגמרנותו ושני בעברו משולשים אל הבכב
הפונות תחת שני הנשבים הרוסם לשתי פעמות הפיס
והבכף הבוחיי שם נקוב נגוח נקב כמשכנת שרקני מן
הרוח וילך · ויש לכל בעבר ובעבר עובר אל הח
ונתוח הבלי אשר יפול בו הריח וזה הם שתי התוספות הד
הדומות לשתי פטמות הסד אשר הם במוקשים הח
וההולכים משני הבדורים המוקרסים בן הבוח ולא ינוקו
המוחרות וירוכבו באותם הנקבים ובורדם עוקצו על הח
הלשתי התוספות העצבורות מבבו הריח כשנגשת הריח
והמוח עצבו יוגשם לשמור החום הטבעי בכבוד ·
ודנה טובח בעת הצעקה ובעת שיתנק האויר הח
והרנוח למעלה · ויש בקצה האף שני כנפים ו
שני הכאקים הם קצוות העצים שאצל האף ולכן יהיה
טעם הבחול בלשון · ואכבם איכות הריח כמו נכ
בשער הבחות · ואבנם הריח יהיה באויר כמו הל
מכבני או הולכה או לסבת איד נ"ך וזה ראוי לשלוח ה
ויקבל הרופא שהריח יהיה בשורש בהתהוות כמו שהוא נ
באויר על דרך ההולכה ואחר יקרה והתפשטותו כ
מבעלי הריח · באף בכבי וכרנו נתוח האף והל
והעצל הבניע שבקצתו בכה שקדם · ובראוי לה
שנזכיר חליו וסבותיו ואותותיו ורפואותיו ·

פרק ב

באיכות דרך קשתה
הרפואות לאף · כן
בי רפואות האף הם כבו
כה שלא יזוהר שיהיה דרך האף כמו הערעורים והפתוח
על הראש · ויש כהם בה שיזוהר בו כמו התח
והרחות וכבמו מיני התוספות הנקראות סעוט והם נ
רטובים יגעפו כאף · ובהם שאצמות הם ובח
רטובים יכתבו אל האף בבחוכות האויר · והם נ
הגו דברים יבשים מכבנים להגביה כאף והוא שנ'
כאבוב · וכל מי שתריק בגחוריו דבר שיוכן
שיתבלא פיו מים ויצוחון שיטבב ויעקם ראשו לאחור וא
האויר יוטפו באפו התוספות הנקראות סעוט · ורא
שישאף כל מה שירום באף למעלה שמגמה בלי עד
שיגיע מעליו · ולפעמים יניח אחריהם הרפואה
והחבות המשפות באף והנפחות בני נפיטה הקה ב
לפעמים תשקיט בעצבה ולפעמים יצטרך לרפואה בכה
שישקיט והיגזור בגון שיהיה על הראש בעת שישקיט וי
ויוטף בדבר חם וריף בבגד טבול במים חמים והמגריח

יהיה אם בחלב חלוב או שכן וירצץ עליו שמן כמו שמן
ורד ודלעת ושמן חלפי ׳ וכשתפעל החטפה פעולה יקובל ת
תועלת מהטפת החלב באף עם מעט מהשמנים הקרים ׳

פרק ג

בפגעי הריח׳ הריח יבא בו פגע
כמו שיבא פגע בשאר
הפעולות כי הריח לא ימ
ימנע אם שיבטל ואם שיחלש ואם שישתנה ויפסד ובפעולו
וחלישותו על שני פנים אם שיבטל ואם שיחלש
בהרגיש הבושם והבאשה יחד או שיבטל ויחלש באחד
מהם ׳ והפסדו והשתנותו גם כן על שני פנים אחד מהם
שיריח ריח רע ואינו שיהיה בלתי נמצא ׳ והשני שיערב
לו ריח בלתי טוב ומבושם כמו מי שיתענג בריח הדלאה
ויתעב המבושם והטוב ׳ וסבת זה הפגע אם רוע מזג
נפסד ואם ליחה רעה תהיה במוקדם המוח ובשני הבדורים
אשר בו או בעצם שני הנטפים הדומים לפטמות השד ׳
ואם סתימה בעצם האספוגי הנקרא אל משש מליחה או מ
צריח או מבורסא או מסרטן או מצמיחות בשר נוסף או מ
סתימה בקיום אשר למעלה ממנו ׳ ופעמים רבות יהיה
ההווה מרוע מזג נפרד מתחדש מרפואות גלקור והטפת
הנמשי שתשכן הבגג או הקפיאוהו וקררוהו או שפעל אחד
מאלו סמים חזקים מפעלי האיבוד ולפעמים יהיה מהכאה
או נפילה יבא כחה על העצם פגע ׳ אותותיו אם
יקרה לאדם שלא ירגיש הריח בבעלי הריח ויתחדש שם הח
הולת מותרות על המורגל הנה אין סתימה במסננת ׳
ואם תמצא מניעת הנשימה באף ובעת הדבור הנ
הנה יש שם סתימה בעצם הנחירים ׳ ואם תעצר
ההולה ולא יהיה זה לרוע מזג כמוח ומעוט מותריו ויוזח
מה שלפטה במסננת מהוח הנה יש שם סתימה שוקעת ׳
ואם ההולה תזול על הבנת ולא יש שם סתימה תחת הנ
הנחירים ומה שבעצם הנה הפגע במוח אז תדע מצוי ונ
ופעולותיו ועניניו במה שכבר ידעתו ׳ וכן אם יהיה
חולשה בריח וחסרון ׳ ואמנם אם ימצא ריח עפוש
וישאף באפשה הנה הסבה בזה ליחה מעופשת בקצת, הבק
המקומות תקבל מופת עליה במה שידעתו ׳ ואם ירית
האדם בקצת החליים החדים ריחות בלתי מורגלות ובלתי
נאותות ולא מרכר נמצא אצלו בעל ריח ועם זה יחוש ריח
כמו ריח הדגים או טיט מגובל או חמאה או זולת זה ויהיו
שם אותות רעים הנה המות קרובה ׳ רפואתו
אם יהיה מבתו רוע מזג אז ראוי שירפא בהפך ויכוין גם
במוקדם המוח ביציקות והרחות ושאיפות מרשיות ות
התחבושות הנזכרים בשער רפואות הראש ׳ וברוב
שיקרה מרוע מזג הוא שיהיה המזג קר אם בשני הבדורים
המוקדמים בכללם או בעצם שתי הפטמות והרפואות הי
היותר מועילות לזה הטפות הלקוחות משמנים חמים שי
שיבושלו בהם אבמורבי וקושט ונבך ׳ ואם תהיה
הסבה בו ליחה בבדורי המוח יקובל מופת עליו במה שנ
שנזכר בשער עלות המוח והריק הגוף כלו אם תהיה הל
הליחה גוברת על כל הגוף או המוח עצמו במה שמוציא
הליחה ממנו כשותיות ועיטורים והטפות ושאיפות והרדו
בוקקסה ׳ ואם יצטרך אל הקזה תפעל ותטה בזה אל
השרשים והכללים הנתונים ברפואת המוח ׳ ואם תהיה
הסבה סתימה בעצם האספוגי הידוע במסננת אז תעשה ה
היציקות הפותחות הנזכרות בשער רפואות הראש וירצץ
בהם ויקבל על אידיהם וישאף מהם שיבושלו בהם בגרם
ופלפל ואפרפיון ׳ וראוי שתתמיד על הראש קרני
המציצה אחרונה ויעורר בדברים הפותחים החמים ומכת
שנוסה בזה קנה שרוי בחומץ ימים ואחר ישחק היטב וי
ויעורב בשמן ויוטף באף וישאף בכל יכלתו למעלה ׳
ולפעמים ישחק כאבק ואחר יעורב בשמן ישן ואחר יש
ישחק פעם אחרת עד שישוב בלי רושם ומכת שנוסה
שיוקח זרניך אדום ופודנג וישחקו היטב וירצץ עליהם ש
שמן נמל עשבי די שיכסם וישים בשמש כל זה ויסתכך כל
יום פעמים ׳ ואם הרפואה הנגב השתן הוסף עליה
שמן חדש ואחר יעושן האף במשקל זה כזה ואחר יעורה
בשמן הורד ׳ ולפעמים ישובח לסתימה הרוחיית
השאיפה בשמן שקד מר ורדי או שינפח שיקונא ופלפל ל
לבן שחוקים בה ׳ והנה זכרנו קצתם כזה שקלפת אל
רתה אם תנגב ותשחק ותנפח אבקתה באף יהיה מועיל ׳
ואם יהיה סבתו טחורים ירפא ברפואת הטחורים ׳
ואמנם אותו שיחדש הבשום ולא יחוש באשה הנה לא יע
יסור משאוף בקסטור פעמים רבות עד שיתוקן ענינו זה
ואמנם אותו אשר יחדש באשה ולא יחוש בבושם לא יבוש
משאוף המסך עד שיתוקן ענינו ׳

פרק ד

ברעיפה הרעיפה לפעמי
תהיה טפה טפה ׳
ולפעמים יהיה הדם בת
בתעורר נחפז פתח חזק ובסבת הגבורה דם רונה בחוזק ו
ולפעמים יהיה לבקיעת סבכת עורקי המוח ושריגיו וזה
והוא ברוב בלתי מקבל הרפואה ׳ האותות ברוב
יהיה אחרית כאב ראש והתלהבות והולי חד או אחרית נג
נפילה או הכאה וימשכו אחריו מקרי הצבר פעולות המוח
בלי ספק ולפעמים יהיו לאדם חבים עולים אל המוח ׳
ואותו שיהיה בתשריינים יובדל באותו שיהיה מן הורידים
בדקיקותו ואדמימותו וחומו ׳ ולפעמים יהיה חוזר
בזקנים ולפעמים יהיה נופל פתאם ׳ ותולת הרעיפה
היא מהענינים המוקים והמועילים ומי שימצא אחריה ק
קלות ראשו מכלוי ושווי בריאה מאודם חזק ושווי מזה אחר
היותה נפוחה הנה יקבל תועלת בה וכל שכן בחליים הה
החדים ובמורסות הפניסות וכל שכן הרעות והארסיות
במוח ואחר כבכר ואחר כמסך המבדיל ואחר בריאה כי
תועלת הרעיפה בבעלת הצד יותר שאינו בבעלת הריאה
הרעיפה הוא גבול גדול בחליים חדים לבים וכל שכן כ
כמו הנגרי והחצבה ׳ ואמנם אם תפליג תשאיר אחריה
מכאובות שלא היתה רגילה או עפריותית או בטות בין מרכ
מרכבות ושתיות ובחט עובר הגיד וקור הקצוות כי הוא
אם יעצר הנה אחריתו בלתי טוב ומי שישתנה מראהו אל
המרכבות הנה הנזכר עליו המורדות והמרבוכיות והוזק ב
ביציאת הדם פחות ׳ ומי שישתנה מראהו אל
העפריתיות הנה נזכר עליו הלבנה ׳ ומי שישתנה
מראהו אל הכמות הנה נזכר עליו המורדות השחורות הג

ואלו הענינים הזקי הדחק במה שכדור הדם · ובלם כמו
שיתפלינג עליו והרעיפה הם על סבנה כחולשת בכבד וסקוי רו
חולת זה · והנערים היותר חזקים להכנה לרעיפה הם
אותם שעבר עליהם הנרוה הברסמיות והקקי הדם ויש
ויקבלו הוקלת ברעיפה השוה · ויש לרעיפה אות כמו
הברק אשר יבריק העין והשרטוטים הלבנים והברכובים
והאדומים וכל שכן אדירות כאב הראש השאר כת שאם
שאברנו במקום שדברנו בחליים והויים ונבוליהם והנה
יקובל מוסת בין הרעיפה ועניניה על קטני החליים הם
החוים ונבוליהם ובבר זכרנו זה במקום היותר מיוחד בזה

רפואות אבנים הנבוליות וכזירוא בת הנוזלת

בעצמה היותר נכון שלא התעסק לרפאה עד שתעצר אל
עד שירגיש נפילת הכח · ולנערים יגיע עד ארבע
ליט' וראוי שתעצר בעת שתפלינג תפלגה חזקה · ואבנם
זולתה תרפא ברפואות העוצרות לרעיפה · ואבנם
ההוות בסבת הכאת הגוף אליה ומרדותו וראוי שתתביד ל'
להריק הגוף בין הבריחות להשוות הכו במזונות והמשקים
והרגוה היא כהדברים היותר כשנבחים לעצור הרעיפה
אם יוקו תקות צרה בין הצד הנכחיי הכסותף וכל שכן אם
כל העליון · ואבנם הרפואות העוצרות הרעיפה הנה
הם אב חוקי הקביצות ואם חוקי הקריר והעבוי והקפיאה
ואם חוקי הנתוח ברביקות הנקרא גלוראטיבש ואם חכים
כוזים הם רפואות שיש להם סגולות ואם רפואות יתחבר
בהם שני ענינים או שלשה · ואבנם הקובצים כבר
סחוטת זקן התיש ואקאסיא ובלוסטיאם ועדשים ועפצים
וכמו סחוטת עלי האטד ועלי פרש ועלי החבושים ובטה
והרועה · ואבנם המקררים כמו אוסי וקמפורא הרע
גושקיאמי וחזרת הרע חזרת וסחיטתו וחלפי וכמו בוסר הת
ההברים ואל קאקלי ולשון השה כולם בלתי מבושלים ·
ואבנם הנסחים בדביקות כמו אבק הרחים ואבק לבונה
ואבנם הבווים כמו מיני הווטריאלש וקלקטאר ואלו כש
כשתעשה בהן ראוי שתעשה בשבירה ואזהרה כי הם לפ
לפעמים יוהישו צרבת הנקרא חשכרישה ואם תגול הבוא
רעיפה יותר חזקה בין הראשונה · ואבנם אותם שיש להם
סגולה הם כמו צואת החמור וכמו כאורדנג וכמו טינטח ·
רפואה לרעיפה הקלה אבנם התספות שיוקח כי בוסר הת
התברים ואקאסיא כא' חצי אוקיא קמפורא גר' לא יפ
יבחש בחוטף באף · וגדם סחיטת בוסר התמרים עם
זקן התיש וקמפורא וגם כי הבוסר עם כרישה והסיה וגם
הגים הבלוחים הבוגלים יומפו באף וכמו הבוגרת · וגם
סחיטת אל קאקלי כמו שהיא בלתי מבושלת · וגם כי
הקטואים וקמפורא וגם סחיטת באורדנג בקמפורא או ם
סחיטת לשון השה עם טין החתום בקמפורא או סחיטת כס
כסה והרועה עמהם · וכמו שהוא נכרך בקנין הצן
סחיטת צואת החמור הלחה ואם תרגיש רבוי הדם בו הוג
הנגאר הבותך בחומץ יותך מעט מעט · וגם עשיית
התספות מבלוסטיא ש שחוקות היטב במי לשון השה · וגם
מה שיבחים כמו אוסי ואין ראוי שתפליג לשפוך עליו המים
חוזק הקור כי לפעמים יקרישו הדם ויקפיאוהו בקריבות מ
בין הנבות · ויש הנה התספות הנקראות סעוט נכתבות

ברקוח מועילות מאד · ואבנם הפתילות שיוקח
פתילה ותוטבל בדיו ואחר יזרה עליו השריאולה עד ש
שיקורב ואחר תתקע באף · וגם יוקח סחיטת עלי
אורטיגה וקלקטאר ושער הארנבת ובל החבור יבשם [illegible]
רטוב וסחיטת הבריתי הלבונה ולקח בזה פתילה · וגם
שניכה פתילה ולקחה בליציאום והגרי שרוף וכי הב
הברורג' · וגם הפתילה הלקוחה באבק הרחים ולבונה [illegible]
דקה ואלואין בחומץ וחלבון ביצה · וגם פתילה [illegible]
בויטריאולה וקרטאם שרוף וקלפת לבונה וכי הבגורת'
וגם פתילה טבולה בכי ורדים בנהלה בקלקטאר ואלואין
או פתילה בכמו הבריתי שזורה עליה מינטה שחוקה [illegible]
פתילה בספוג ותפת נכס טבול בחומץ · ולוקח פתילה
בן ארינת סמביות הנקראת סראג אל עקרב או קורי עכביש
בקלקטאר וויטריאולה והנבאר · או פתילה [illegible]
כשער הארנבת בנופק טבול בלבונה · [illegible]
בולש בחלבון ביצה · וגם פתילה [illegible]
שזורה שני חלקים אופי חלק יחובר הבל וישחק בחומץ
או פתילה בקלפת הביצה יעורב בחומץ [illegible]
ואבנם הנפיחות יש בהם ליציאום והגרי שרוף [illegible]
צפרדעים שרופים יגרו באף · וגם אבק רחים
שזורה חרס לבן או סיד באף · וגם [illegible]
וקרטאם וויטריאולה כשוה ינפח באף · וגם כי
אל דלב בטגנב ושחוק וראוי שיוקח זה בהרבה [illegible]
ויושח שעירותו הנקרא בורא וחותם [illegible]
בעצרם ואם יהיה בהם עפר וזורם [illegible]
ויכתם ויקטר פיהם עד שיתגנב בצל וישחק בעת [illegible]
אליהם כאבק וינפח באף והעצר הרעיפה לאחר [illegible]
קלפת הביצים שחוקה · וגם [illegible]
וזרע ורדים וגירופלי כא' זה בורא עצמים [illegible]
ומעט בכך וקמפורא ינפח באף [illegible]
הנפח הנפיחות תעצור האף שעה והזקנה [illegible]
הפה · וראוי שתהיה הנפיחה [illegible]
והרעיפה · ואבנם הרשיות והמשיכות יש כמו [illegible]
המציצה בתאר הזה · ויוקח סחיטת עלי החלפי ועלי [illegible]
ועלי הדס וכי ורדים יקרר הכל וידבק בבצה כנגד [illegible]
ובן ילקח בכל הרפואות הקובצות הקרות [illegible]
החוטם הדוקעות כבורסים בטליקות והסחיטות [illegible]
הקובצות כמו סחיטת קצוות קנטי התלפי [illegible]
הנפנים ועלי הערש והחבושים וסחיטת [illegible]
רטיות והתחבושות · ואבנם [illegible]
הלת ואבנם הבלהאים שימלא האף בראשי [illegible]
ובראשי בכבדות והגברים ובעבר [illegible]
כשאר העבוחים · ואבנם [illegible]
חום חוזק או בקיעת הוריינים [illegible]
ההקוה כהקיפאל אשר כל הנחור [illegible]
וקרני המציצה בכאוחר הראש [illegible]
בולו תליה בלי שרט ולפעמים יצטרך [illegible]
בהקות עד העלוף כמספליקא [illegible]
באחור כי הוא יותר נכרך שהוא מונע הדם [illegible]
הראש כי הוא אם יוכל עד העלוף [illegible]

החוקה הפותחות אבל ראוי שתמהר מיד בשיחוש בחוזק ה
הריעפה ובהפתחות קודם שיפול הכח ואם לא יהיה שם חס
חפזה חזקה אך בשיהיה שפה מטה והיה בקצורת אז ראוי
שיהיה התקות מעט מעט פעמים רצופות וכשתגיע והקן
ההקוה הגיעה כמס :ת ראוי שתפנה לעצבות הדם במכה ש
שיקיזהו ובכה שיעכבהו ושיקרר כמו גנוכיש · ואמנם
קרני המציצה אינם יכולים לעכב בנגד תגבורת הדם א
אבל ראוי שתתחבר תחלה להוציא בחקנה ואחר יונחו ק
קרני המציצה על הכבד אם היתה הריעפה מן הימין ועל
הטחול אם תהיה הריעפה מן השמאל ועל שניהם יחד אם
היתה משני הצדדים וזה מן הנכבורת שברפואות וראוי
שתקשור הקצוות עד האשכים והשדים בנגישים וקפיאת
האגנים כתבלית הטובה בזה · וראוי שתעשה יציקות
רבות במים הקרים · ולפעמים יצטרך להושיב העלול
במים המקוררים בשלג עד שיוריקו אבריו · ולפעמים
יצטרך שיוטח ראשו בנין סריכך או בנין שוחק בחומץ וש
ושיתנוק על ראשו המים המקוררים בשלג עד שידום ·
ולפעמים יצטרך על כל פנים לפתילות החוקות הזג
וזונגאריות ומבי הכאודרנג בקמפורא וכן הכוביא
האפתות יוסף בו במשקל זה הלא פתות ושיאחוה בפרו חבים
המקוררים בשלג · ודע כי יחיה האדם כרע פתו עד
שיצא ממנו יותר על עשרים ליט עד כה ליט ואחר יבות
ולפעמים יהיה העלוף אשר יפול בה סבה להפסק הריעפה
ואמנם המזונות הנה מיד עדשים וסימאק בחומץ או בב
בבוסר · ענבים וכיוצא בזה והגבינה הישנה היא כרם
ממזונות הנאותים לבעלי הריעפה · וכן החלבים
המבושלים עד שיתעכבו · והביצה השלוקה לפי שהוא
מיוחד לריעפה לטריות דמו וגם כי החמוצים מאיקים לב
לבעלי ריעפה כמה שיש בהם מרתוך ודקדוק · והנה השכבו
רבים מהמטנפים שכוחות התרנגולות הם מהמזונות היותר
טובים להם · גם הרפואה היותר טובה לפי שיש בו
ריעפה בנפילה או הכאה אך ראוי שירבה מהם או יקח מ
מים פעמים רצופות · ואמנם היין הנה הוא מעול
מצד שהוא מחזק אך מזיק מצד שמעורר הדם ואם ינטרך
אליו מצד שהוא מחזק או תמונתו מעט ואם לא יצטרך א
אליו ולא תהיה הריעפה ולא קרבה עדין להפיל הכח אז ל
לא תשקהו וראוי שתשמור שלא יפול מהדם אל הבטן כי
יגפח האצטומ׳ ויחליש הדפק ויעורר העלוף · ואם ירד
רבר מן הדם אל האצטומ׳ או ראוי כל עוד שיהיה באצטומ׳
שיקיא ויסודר לזה כאשר ירגיש בירידתו אל האצטומ׳ ואם
יעכרהו או ראוי שיחוקן כדי שיצא בטהרה ולא ישאר בע
באצטומכא ·

פרק ה

בהנהגת המריעפים
לפעמים החכרה יצריך
על נכון הריעפה וכל ש

שכן בחולים המוחיים ולכן היו מקדמונים שיהיה נמצא
אתם כלי מריעף לקנה האף וירפאו בזה רבים מהחולים
הצריכים לבריאתם לריעפה גדולה · וכן ההנהגה
להריעף והדנדנות בקצוות צבח רך כמשוש וכל שכן הצו
העגבה על הקן אל אדבירי בצרה ויהיה בעכביש והשיאף

הלקוח משריחו או מפודנג מכברי או מרפואות החמות
מבגדים והשטא פרטוריא באפורבי כולשים במדת בקר

פרק ו

בנבאם והגזילה וכלשון ק
קורייזה וקטוארש הוא קר
קרארן וכל שונם קטראן ·

אלו שתי הנפלות הם משתתפות שכל אחד מהם הוא מזלת
הליחה מן המוח אך יש מן האנשים שייחדו בשם נזילה מ
מה שירד אל הגרון ובשם זכאם מה שירד דרך האף
הרקק ויש אנשים שקראו כל זה בשם נזילה ויקראו זאבם
מה שיהיה יורד מדרך האף הקיק
נפילות הכוף ובנגע הריח נשפך אל העין ועוד הפנים וב
ובכלל אל מוקים אברי הפנים · והגזילה בשפכת אל
הגרון ומריאות ותחרש והאצטו׳ ולפעמים תשחינה ופעמים
הכות תעורר מה התאו׳ הכלבית ולפעמים תגער בעצבים
אל קצת האברים והרחוק שבאברים · ולפעמים יולדו
ממנה המחנקים ובעלת הריאה ותצר ושישי ביחוד וכל
שכן אם תהיה הגזילה חדה וחמה ומאבי האצטו׳ ושלשול
או הפגשש מעים אם תהיה שלוחה או חמוצה ויולד גם כן
ממנה קוליקא וכל שכן הקולנג׳ הנכעה מליחות הגאה וס
וסבת כל זה אם חום מגיע מחוץ או חום חיצוני משמש א
או קטב מרודי או הרחות רפואות מחממות כמכף חעפרן ו
ובצל ואם קור מגיע מחוץ או קור חיצוני מחוץ מאויר ק
קר או צפוני וכל שכן אם גלה ראשו אליו וכל שכן בעת
שיהיה הלה המוח מבריק או תנועה או כעס או מחשבה או
גולת זה ולפעמים יתחדש מן הנוקה ראשון וחולת יבין ת
הנוף לקבל חום וקור ותחדש הגזילה וכל שכן אחר תקות
רבה וכן מריק מזג חם והזן ויוקר הסמגי אם יחזק ויקבץ ב
במו שיהיה בזקנים יאסר שהם לא יבשלו אלא אם יבריענו
בתכלית בבריאות המזג וחוזו כי המוח הקר כשיגיע אליו
המזון יחליש בזקנים ובגולו׳ המוח ולא יתעכל מה שי
שיעכור אליו להחלשתו ותרד הגזילה והזהות מן הקור
הוא יותר מן החזה מן החום ובעלי המזג החמים יותר חוזק
הכנה לקבל הסכות החיצונות הפועלות הכאם מבעלי
המזג הקר · ובעלי המזגים החמים בעצמם הם יותר גם
נמנעים מהקירות זה להם מהמסכות המיפויות לבעלי המזגים
הקרים כי המוח הקר לא יבשל מה שיגיע אליו מהמזון ולא
יזיק מה שיעלה אליו מן האדים ונכבשים
מרתות המזון ויסתבבו האדים ככביסות
והסתבכות כלי המוצה הנקרא אלנביק לפה
שיעלה אליו מן המזור הנקרא קריעה ויתחברו עליו הנגלים
והגזילה לפעמים תהיה עבה · ולפעמים תהיה דקיקה כמו
מימיית ולפעמים תהיה הנה מרה ובכל זמן או רעת המעם ו
ולפעמים תהיה חמה נוסכת ולפעמים תהיה קרה ·
והגזילה הקרה תבשל בקירות ואמנם החמה לא תקבל תו
תועלת בקרות · והגזלים והחלים הנגליים ירבו בעת
נשיבת רוח צפונית וכל שכן אחר הדרומית וירבו גם כן
בסתו וכל שכן בתוך הקרן לפני צפוני מעט חם ותחריף
דרומי מעריד · וגם ירבו הנגלים בארצות הדרומיות
לבלוי ראשיתם · אמר אבוקרט ברוב כי שיצטאש
הגזולה לא יבצאהו האחול · אמר גאליגוס הנה רוב מי

שיהיה בו אולי באבר אחר הנה אבריו האחרים במקום
האבר כי הבובן לגלים ליחותיו הם יותר דקיקות ומי שי
שיהיו ליחותיו עבות לא יובן לגלי׳ הרבה וכאב הראש
אם יגע הגזילה יוסף בה כבשיבה ׳ אותותיהם
אותות הגזילה החדה בחזותה ובאמיתת הוא אודם הפנים ו
והעין ועקיצת הגזול ודקיקותו וחום כמאשו ולפעמים יק
יקרה עבו קרחות ולא יקבל תועלת בה ואם תהיה
נרתיית יורה אז חדות מה שירד אל הגרון וחוזק סריפתו
וחדותו ודקיקותו עם התלהבות יחוש אם ירצא ריחו ויהיה
עליו דקיקה נוטה לכרכבות ואודם ויהיה שם סתימה גם ב
בן ותרעור ורגרוג הדוף ׳ ואמנם אותות הגזילה הקרה
הוא קור הגזול אם יהיה באף ורגרוג באף עם כתיחת הם
הבינה וחוזק הסתימה ותרעור ולפעמים יהיה עליו עובי הל
הליחה ׳ ואם יהיה בגרון או יורה קור מה שיוציא
בריחו ולבנו וקבלת התועלת בקרחות אם תקרה לו ׳

רפואותם רפואת הגזילה הליחה בכונת הוסרון
בן הליחה ולנגד הסבה המועלת להפסיק הגזילה ולהש
ולהשוותה או להניעה לצד אחר ולהקרים בבניעת מה ש
שירבו לתוליד הנזילה כמו הסתימה באף ושחונים על ה
הגידים או במו בתחרות הגרון ושעול ושחוני הריאה וכמה
שנלוה אליה ומרפא וכלם צריכים להרחיק הקבסא וע
ועזיבת הבלוי במאכל ומכמשתה ׳ והעצ׳ם כזיק
בתחלת התחדשות הגלים והזבאם כי הוא מונע בשול ה
הליחות והבניעות כבוח אשר לא יתבשלו אלא בבניחות ו
ועם זה והנה הוא מושך אליו בותרות אחרים והוא אשר הב
הבשול מועיל מאד במה שמבנה בהכותרות והמבושלים ׳
והעלול בגזלים והבאם ראוי שלא ילין מלא הבטן באכל ב
כי או יבלא ראשו ושיתמיד לחמם ראשו ולהרחיק בן ה
הקור ולשמרו מהצפוני וכל שכן אחר הדרובי כי הדרובי
ממלא ומרפה ומלהלה והצפוני מקבץ ומעסה ׳
ולפעמים שתית המים המקוררים בשלג ולא יישן בזום ויש
ויסבול צמא ורעב ויעודרו כפי יכלתם כי זה שרש רפ
רפואותם ׳ והשלשול והרצאת הדם תועלת בהם ויעיד
בשלשול אחריה אם יכ׳ יח הצריך אליהם ולא תמהר להק
להקיז וכל שכן בהתחלה אלא לרבוי שלא יקבול ׳
והגזילה היותר נכונה שלא יוקז בה היא התחדשות מהצ
מהצפוני ואם יהיה עם שיעול מועט הדקיקה על כל פנים
צריך מעט הקיה בחלינה מספיק לפעמים רבות כי אולי
יצטרך לשנות פעמים רבות ויותיל ממסקה המצאויר אם
חיה בו תעורה ואם לא הסיכר אם לא יהיה שם העוזה ׳
והחוקן המושך כורך המותרות ומרכך והרך לבמו כי הש
השעורים כעברים ׳ ואם יבצא עם גזילה עקיצה בצדו
מורה שהליחה נוטה אל הצד ותבהר להקיא בכוני הסבב
הסבנגבין ׳ ולפעמים תוריש קרחות ותנועת שעול
לנחירות הזוזת לא לליחות הראש ודאוי גם כן שיסבול הצ
הצמא וישברחו בבוינה אחת כמשקה מפאויר ומים ואם
נרצה שוחת דבקות אז יקח כי השעורים וקבת קלי שעורים
ואם תהיה עם הגזילה קרחות לא ירזון ומי שיתמידו בו ה
הגזלים בקרן ובסתו הנה הנרגרים קוניאש הם מרפואות
ויותר מועילות להם ׳ והנועת האברים השפלים

מועילה מאד מגזלים למשיכת הליחות למטה ׳
ואחר העצה מה שיספר כן התגרות והתנות והנגשתם
עם שמירה שלא יעשה על הבלוי ׳ יתמוכן לגזילה ו
ימנע החרישה כברו להזיע במרחץ קודם החלת הגזילה
וראוי על כל פנים שיתמיד לאבניע הראש ולהשפל הד
הבראשות ולא ישכב גבוה כשינה ׳ ואמנם הדסרן
מהליחה הוא כעשיית נקיי הגוף אם בחמה אם בנקיון
ושלשול כרצוא הליחות והחוקן ואחר החוקן המושך הל
הליחות לצד מטה ׳ ואמנם בקרה או כתחתית
המשלשלות הלבנה כן הראש כשיהיה וחוזק ׳ ובכל
ראוי שימעט המאכל והמשתה כן הבים והחזקתו לשני
יום בלילה ותסור ׳ ואמנם לנגד הסבה המועלת אותו
אבנב החמה שתשתדל לקרר הראש כמה שהוא מקרר כמו
כמו הכנסת המרחץ בערב ובנקי בריקות נגם דקיק
אמם על הקנות ומשיחות הקצוות והזבר ותבנה ה
והאבח ומה שלוה אליה בשמן ויאולט ורעיקה ב
הליחות מהשעורים ומאויר ויאולט וקבול ודקק
המקררים החוקים בפעל על הראש ומנחה כמו כל
מה שהוא קל וקר ורטוב ועשייה הגלגבין כל זה
ואמנם הקרה אותה תרל כשיתחיל בנרות והקל
הראש ולהניח עליו בגדים מחוממים עד שיתחמם
שיגיע אל הבוה ותשמר הראש על הענין ההוא ולכן
יצטרך עד שיהיה בכלה ודוחן ולפעמים יוסף
מבגדים והבולים כמים חומים בהבלית כפי המפסר ש
שיסבול ויעשה בהם הציקות המבשלות והמלוכות ה
הקצוות במבנים החמים כשמן שבת וקמומילא ובמה
יותר חזק מזה שמן רודא ושמן באן והשמן ולזה ש
לבד יבנות בוחם ואמה ומה שבצודה והבבכת התגבר
והקצוות ויורחץ הראש כבאבן קרטמנטני
ואמנם השמנים כפי יכלתך לא יגמו הראש ואם תגר
על כל פנים לקרור קים או חמום או תנועה ויהיה
המרקה ושיעשו על הראש והבצת השיחות מהדל קים
ומוציא כהם והרחצות כבי הבאבן ׳ והנה מבר
אל מה שהוא קל ודק ויחמם ויגנב עם רבק שהוא בו
לחה ׳ ולפעמים יצטרך בה לעשות ה
המארגלות ואותם שיבא בהם צפות התנים עם החלב
והגבים ופודנג ותפיא גם עשיית הבוית ׳ ובכל
חמום הראש ובנובי מועיל לכה עם שוחם ומתג
בהתחדש ׳ וראוי בגזילה הזאת שלא יגעו מרחץ
קודם הבשול אבל יעשה ההגרות והבחוטבות המשיל ׳
ומכה שיועיל מבנה הרחות המסך וכן להקיז בזה אל ב
כשמן הם מחוכם עד גרר בה ׳ ואמנם הנה הנזילה
הנה העדעורים המשובחים כמו עוזר בפים קרם
ודרים ומי העדשים ומי הכנ׳ ארה ומה שנחבל בו קלית
המאויר ומי רבון גם כן אבנים קריבה להמים ותבי לדרים
ובן הנחת הגרון בין סשוחק בו מורא ׳ ואל הבן בשר
ובן לאחות בפה גרגרים בלוים עשוים ׳ אוני והחוק ול
הלבנה ועפרן כבלי שיבלע בה שיבשך אחרים ׳
ובבו המשק׳ אשר יש להם סגלה לזה כמו כמקה

שמוש להגה׳ ובשקה המבאור הלקוח בשליקה שישים בו כמו בירא וזעפראן והלתם כמה שנזכיר ברקוה לקרה מאין ראוי שינתן בשקה המבאר אלא בתחלה שיבנע הגודלה מן הזוית ׳ ואמנם מה שנבאר בעצר ויצטרך לרקוק לא יאות והמשקה הזאת ׳ וכמו העשבים העוצרים יעשה בעת שתדבק בנחירי או מה שיעצר הזירדה והם העשבי כמו הסנדרוס לקרה ולהגה יחד וכמו הקצה לקרה כעשן או ברהרה והקושט גם כן ׳ והקצה הקלוי אם יהיה כבגד צרור יהיה מועיל וכן עשן אל גובר הנקרא קיקי וכן עשן היין או הדבש על אבן הרחים הגלול כן ׳ ומכמה שיועיל בזה העשן כילבנה וליגנא אלואין וסנדרוס וכן הקושט הלבני ׳ ואמנם התטריין והורדים הם להגה טובים וכן הסוכר הנברוד והפולים והשעורים הסדורים בחלב בקר כמובסק הנקרא מבין ביחוד והסובר והקמבורא וסובין שרויים בחומץ יעושן בו להגה

וכן עשן החוכן על אבן הרחים מלובן והחוץ ומטובת האבנים השואת העצם כמו עשיית הלקיקות והלקוחות דרגאגאן ודרע חבושים בפה שיתערב עמם ברקיקות כמה שידד ויתעכב כהם ויטוב דבק ולא ירד לעומק ויקל כהם להיות טריקן ועשיית במה שירקק זה עד שלא יזיק בעמבו וד והתקנתו ׳ ואם תהיה הגדולה קרה לא יאות להבנם לבורין קודם הבשול ׳ ואם תהיה חמה לא יהיה בה היזק אבל יקבל

הועלת כן ׳ ואמנם להגיעה לצד אחר כמו שאם תפנה הגדולה אל הגרון שתמשכה אל האף בעטושים ובכל מה שירקון הנחירים וכמו שהנגר כל גדולה גדולת למטה מע בקיבותי קרני והמציצה על נקיית העורף וכן התקנות על הזי הוציאת הלקוחות כבעלי הריח הטושבים הוליכה לצד ה האף ׳ ואמנם הרקוהת כמו שישבר הגרון הריאה כמנעית ומרוב זה במזוג אם כחום הנה מרוח החזה בשמן ויאולש הלקוחות כי השעורים בכר ויאולש ׳ וכמו הדגן והמתוק ועשיית החוכו הלקות כאבירום וקבח שעורים ופולים בח בחלב החלוב אם לא יהיה קרוה והחלב יזיק אם יהיה שם קרוה ׳ ועשיית הלקיקות המרכבות הקרות והמשקים האיטופיים הקרים ׳ ואמנם בקרה כמו מרוח החזה בשמן ויאולש והחלבים ׳ ועשיית החומר והתם המרנך כמו האטריה בדבש וכמו סוכן החטה בשמן שקדים ודבש וכ וכמו הקסטור כיין מבושל ועשיית הלקיקות המרכבות ת החומות והמשקי וכל שכן האיטופיים החמים וגם האישוף עמנו עם אצטורק ושתיית המים החמים מועיל בגדלים כבשלם או ידחו כמה שבעדו מאברי הנשימה ובשול רם לפה שירד המוך והיין איננו נאות להם ׳ ולפעמים יחזכן שיועילם זה בתחלה ואמנם אחר הבשול הנה השוות כמנו נאות הראוי שיהיה בענין הזה גם כן להגה המדריית בזוב ומוותבות כמעות הבשול ברקיקה בתחלה

המאמר השני

פרק א

בבאור עלות האף ׳

בבאשה באף ׳ סבות הבאשה באף אם אדים מעופשים עולים מעצדי החזה והריאה והאצטומכא ואם ליחה מעופשת בעצבות הנחירים אלו היתה זורה היתה מתחדשת שוחן אך היא מעופשת בבאשת הריח ׳ ולפעמים יגבל ריחה למעלה ויוחש בסרתנה או ליחות מעופשת בבטן המוח או בבות מלו או במוקדמו או בבה שהוא כנגדו מהאף או עפוש וה והמבר יקרה לעצבות ההם כעצם יקשה רפואתם או כש בשביל נאצור שיהיה באף מעופש ׳ ורפואתו ראוי שינקרים לנקות בה שנבאר נוקבין מהליחה הרעה אם הוא תהיה בגולת הנחירים וקערורותם גם באצטומכא והמוח ואחר יעשו הרפואות המקומיות מהפתילות והתכפות והנפיחות הולת זה ׳ והפתילות המוטבות בזה והוזהר גם כן שירוחץ האף קודם ביין ואחר יעשו באלו הפתילות פתילה בסירא ואגוזי וקאקלי לקוחה בדבש או אבוטון וגם נסירא וורדים ושמן נרדין ופתילות רבות שונות ולקוחות ברפואות האלו על התחלפות במשקלים והם ספרי ואספיק נרדי ופרח נסרין וקלמו ארמניק ואגוזי ונירופלי והרם ואלואין וורד ובעט במלח מחוברים או נ נפרדים ׳ או פתילה טבולה ביין בשולש רקיק יותר עליו אבל לקוח בנירופלי וספרי ואבך ולארגנום וחלקים שוים וגם תרים וקלמו ארמאטיק ונסרין וורד ונירופלי בשוה כא זה בירא ועפצים כא וזה כסף ארבעה גרגרים קמ קמפורא ד׳ גרגרים אקליטיא ומלח אנדראני כא ד׳ קיראטי ויעשה פתילה ׳ וכן התכפות והשטה גם כן בסריגת בגטשטרי והוזהר מעילה שבהשפות והוזהר מעילה שתגיע החמרים כי הוא לא תחזרא ׳ וכן המגעשה השוב שיותך קנות אדרזהרון הבאים בתריאק ביין ויותך באף ויבריא ׳ ובשול דאר שישען ביין ריחני טוב באף יעשה ימים לשאוף בכבנו ׳ וכן הטרחות שיומשח האף בתוכו ב ילקנאר וגם עלי יאסמין ישחקו במים וירטת מים האף וגם רפואת קירטאן והוא בירא ארבעה זוזים ושני שלישי קטיא ליגנאה זה ושתיית זה אבוטי במוהו ישחק בדבש ׳ ובהנפיחות שינפח בו פרדנג עצבו או אליבורום לבן ית ועצף שרוף ׳ ומהרפואה הנגברת באחרית האקראנברין ב באחרית הפתילות ושינעה מעין בלשפי באף ובהשאיפו מה שנוסה בשול דאר שישען במים חמים או יין ויעשה ימים ׳ ומה שנוסה ברפואתו וכל שכן בהיות במוח או ב במוקדמו עפוש שתי כויות ימין הקדקד ושמאל ונגד האזנים מה שהגא כול הצדעים או כויה על אמצע הראש

פרק ב

בשחינים באף ׳ הנה הולדת שחינים באף אם מצרים חמים או רעים או מגלים חמים והם אם טרוחים מעופשים ואם בעלי

צריבת היא חשכרישה ואם שחינים צמחיים ׳ ואם שחינים פשוטים והם אם נגיעים ואם חיצוניים רפואתם האף הוא אבר יותר רטוב בן האזן ויותר יבש בן העין ולכן ראוי שיהיה רפואת שחיניו בין רפואת שחיני האזן ובין ר רפואת שחיני העין וראוי שיהיו הרפואו׳ המגנבות לשחיני האף פחות מנגבים מהרפואות המנגבות לשחיני האזן ויו ויותר חזקי הנגוב מהרפואות המנגבות שחיני העין כי שח שחיני האף יצטרכו אל דבר בתחלה נדרי הנגוב ואחר זה אם תהיה המכה ליזהות גדולות או אדים עולים בו אז יר ירפא מהרקים ומסיכתם לצד אחד כמי בה שידעת ובכלל יצטרך בתחלה הדבר שינגב הראש וידוק בכה שידעת ואחר תבון בנחירים עצמם ׳ ודע כי כל הרפואות המועילות מהשחינים והארנבת בכה שנזכיר עדין הם בו מועילות גם כן בשחינים אם יהיו חזקים ואם היותם בר ברירים ובורצא כרם עד שיתרכבו ׳ ואוהו לכל השחינים גם כן אם יהיו קלים ואבנם השחינים היבשים ירפאו בבטיחות ולקוחות כרוגנ מערב בו חציו בוח שוק ב בקף בלול בכבו שכן נילופר ובנבמג ושירג׳ והיותר טוב אצלי בשמן ורד וכל שכן הלקוח כשמן אנפקגון ׳ וגם ירפאו ברפואות לקוחות כשמן ויאולט עם דרגאגאן או ם בעט קנף ריר שירי או אלטיאה ׳ וגם פתילה טבולה באיסוף ושומן אגרא וחלב ודונג כרכומי ושומן אל וש ושמן הרגגלת ודבש ושומן ושמן ומיראבולנש סישרינגו ועפצים ׳ ולפעמים יועיל הקוה בקצה החוטם אחר הקות הספאליקא והגהת קרן הבציצה בנקית הערף והשעשול ׳ ואבנם השחינים אשר יזול אליהם ליחה חריפה או רעה סרוחה הנה רפואתם קשה ואי אפשר כבלי הרקה ׳ ולפעמים יצטרך לשלשל בכיני נראש הגדולים בהם ׳ וראוי שתתחבר לרוחצם כנשרי וצאבון וכל שכן המיוחדים אל אסקלינאס והצאבון המיוחדים אל קוסטנטין ואחר יעשו הרפואות הזקות הנגוב וברם שיוקח קלפת נ נחשת וקלקדיס ורניך אדום וכרכומי ואליבורוס כא הלק ישחק וישרה בכרירת הצר ימים עד שיתפח בו ויעשה ׳ ולפעמים הוסיף בו אמוני ומירא ופודנג ופראסיון והעטראן ושבת ורפואת רומוש והיא כנוכה והיא שיוקח כפרי אלום ועפצים מירא והעטראן והרניך ויעשה ואבנם השחינים תחת הבאב ירפאו בעפרת השרוף הרזין וסרינא יעשה מהם אספלנית בשמן ורדים ודונג ואבנם השחינים הצמחיים ירפאו בשמן ורד ושמן הדס ול ולטרגיר וני ורדים ומעט הומין ילקח בזה אספלנית ואבנם השחינים החיצוניים ירפאו באספלנית הזאת כרוסאל כ׳ ליט׳ נ׳ של״ס אוקיות סיג תבריל שרוף מכובד ועורב ביין ושמן הדס ׳ ובן הרפוי ו׳׳ו השטותפות שיוקח בי רשנן תמרין ויבושל בבלי נחשת עד שישוב לחצי ותגלד בזה הפתילה ואחר העצות ׳ ובכה שירפאו בו עו עונות אנדרלנבורון פעם כוחבות ביין ופעם כוחבות בחומץ וכים כמי אשר תראה ׳ ומהאספלנית הטובות שיוקח סיג קפרת ויין ישן ושמן הדס יחובר בש

בטחיקה על אש פחם רכה ותניר עד שיתעבה ויתחבר נ בבלי נחשת והעפרת השרוף הוא כבשמט סנ העפרת וראוי שיקטה סחישת הבולקא לבדה או עם רפואה אחרת כי זה מועיל מאד רפואת השחינים הנקרה בלוה ׳ אבנם בהתחלה יספיק שמן ורדים לבדו או עם ושומן תרנגולת ׳ ויותר חזק בזה אספלנית כסריקא וכל שכן בעורבת בריר זרע חבושים ׳ ואם תרצה תוספת נגוב תשים בה סיג הבקי ומגולעיל לבדו שמן הדס ׳ ואבנם אם תחזק העלה במעט אז יעשה האספלנית הזאת ׳ וזה תארה סרוסא ליט׳ ליטרגיר של״ס אוקיות קנרת שרוף ס שחוק מרחוק ביין ד׳ אוקיות ׳ יעשה מכבר אספלנית בשמן הדם והומץ ויעשה ׳ ואם תתישן העלה ותחזק כמי הלקח אספלנית וזה תארה יוקח ליטרגיר ד׳ ושר אלום ב׳ וד יקח בזה אספלנית בשמן הדס והומץ ׳ ויותר חזק בזה הנוסח הזה ויטריאולה וקלקנת רחון ובורא כא שבקה תלקטן קלקדים ששה חלקים אלום תוגני ועפצים וקלנת הנגא תוכאל כא׳ ד׳ חלקים לבונה חלק וחצי חוכן לט ה׳ אוקיות יבושל בבלי נחשת עד שישוב לעצם הדבש

פרק ג

ולקח בזה מוחלת במליצה נקב תורין ר הנב כי רנקרא כלם ׳ והסוובת בבינוני

לדבר נעצר כמעייניו עד שימנע העובר בן הגרון או אם או כן האף אל הגרון ׳ ולפעמים יהיה לוחה ו בקרושה ולפעמים יהיה בטר בגרט ולפעמים יהיה צינת

אותותיו

והסיבה הזאת מבלת ובריות הגרון ונקרא טרטנגט בריע עד הגן יתרונה הנפח מעבור בביסוס או יבנע הבלגר הוי בגן

רפואתו

עדשים מרים וזקשר הגוד אופי קדאש ועטראן קדאש בכך קדאש בירא חצי זרו ויעשה בכבו סרים ויקי במי כטראגנה לחה ולפעמים רבה יצר ד הגרן לתלנא היד ודנגד האף בכבחול הבוחד בכף אשר אגם בגרגר ולא יסור כגרגר עד שיתנקה ולפעמים יצא כנדיה יגר רב יפלא ואם שיחשוב שיגיע עד חצי ליט׳ ואם הו יספיק העשה גה כנזכר בשער השחים

פרק ד

ברפואת אלגמן הוא הבולאר ומראשם ברפואות שיוקן בגף

ויעדעד ברפואה זה תארה ויבושלו העצים הנזקים במי הרמון בתוך די שילכם עד שיכלם האדך קן ועגב ויעורב בחצי ליט׳ לבונה או סריקא קרא והלם פעם פחות במי הרכון אשר בושל בהם העצים ויעשה התפח ועדעור ימים ובכה שירפא שירפם באף הגבאל במעק השמן ולא יבוש

פרק ה

מעשות זה עד שיבריא · ברצון האף הזהר נכון הזוהר במוכה שיברא ב בפנים ואחר ישתות בפחון ותוציא הבלוח במעט מעט עד שישתוה · ואמנם הרטיות המועילות בזה הראויות שישכבו על השבר הוא ם מעט אלואן והעפראן ומאש ובירא ורמאך וכך ובולארמיני וטין רוטי ואלטיאה ולאדנום ירשה בבי אתל או כבי התבריין ואולי אנו נחזור ונזכור הענין הזה בספר ה השבר והתחבירות

פרק ו

בנחורים והארנבת באף · אמנם השחור הוא בשר נג נוסף צומח · ולפעמים יהיה בשר רך לבן אין בו כאב וזה רפואתו יותר נקלה · ולפעמים יהיה אדום או מטה חזק הכ והכאב וזה יותר קשה לרפוא וכל שכן אם יזול ממנו תולדה סרוחה ולפעמים יהיה מהם מה שהוא סרטן במסוד הבנית האף ובמכאיב בפתיחתו החוקה והוא צריך שיהיה כוח הנבראה רע ותולדת מאד כעומק גדול ודרכו הרפואה זולתי החתוך והבריתה · והנה יובדל בין הסרטן ובין המתקרים והדעים כי הבשר הצומח בחזקתו באחרית עלות הראש ומגבלים הנה הוא נחורים ואם לא יהיה בזה אבל יותר בנקיון האף והעדר הדולה הנה הוא סרטן וכל שכן בהיות קודם התחדשותו בזה תליים שחורים והית התחלתו כגרעין או כלוה ומתחיל להוסיף ומשרש בתוך ק קושי · והסרטן ברוב הענינים הוא בלתי בעל תולדה והולך אל הטרן אבל הוא יבש וקשה · והנחורים לפעמים יאריכו וישובו נחורים תלויים · ולפעמים יארבו עד שיצאו מן האף והחך · וכל הרפואות אשר יועילו מן הארנבת יועילו מן הנחורים · ולפעמים יצטרך שישובר כדם רפואתו כה שיהיה בזה מן החלק הראשון יחתך במכין דק ואחר ינדרד במגרד היטב ובה שיהיה מן החלק השני הנה הנכון שיכוה אם ב ברפואות אשר זכרנום ואם באש בכבשים קטנים דקים או יחתך במגרד ויציא מה שיש באף מהתוספות והמותרות · והטוב שכמגרדים מה שיהיה שפופרת ואחר יוצק בנחורים אחר זה חומץ ומים וגם היטב הנצינה אחרית תמור המתיכה · ואם לא הנה נשאר ממנה שארית בעומק · ואז יצטרך שיעשה הבגירה החוטית · והארה שיקח קוצת שער או תקות במי ותקשרה קשרים קשרים שיטוב כדם בבגירה בעלת שינים ותכניסה בנחש כשפופרת מעוקבת ו ותכנים אותה כמוכחיד עד שיצא מן החך ואחר תגרד בה ש שארית הבשר בשינה משני הצדדי במו שתעשה בבגירה ואחר תקח שפופרת בעופרת או כברצה ותמרוך עליה בגר ותורה עליה רפואת הנחורים כמו רפואת הקרנאם ורפואת אגרדון ורפואת מה שנזכיר עדין ותכנס מזה באף שישאר מקום הבגיטה פתוח · ואם יעשה בגרד כמו הכלי הנקרא אל בבגרד הנקרא כלע ליבא אך שיהיה כשפופרת אפשר שיגיע בו הרצוי אליך בנקוי · ואם יעשה על הנחורים בלי חוך והגרידה והסבנים המאכלים אז ראוי שיעשו אחר זה עד שישאר בלי עפוש וגרידה · ואמנם הרפואות אשר ירפא בהם מי שיגהר בזה הנה פתילה עש עשויה מקלפת רמון שחוקה במים עד שתולש ולא יסור מעשות זה כי הוא מביצה אך הוא מאוחר התועלת או פת פתילה באשנאן לח משוח או בשר קולוקינטידא או מאגון סיטריש עם דבר מתאנים יעשה ימים או פתילה טבולה ב בחומצות אורישם לבדה או טבולה בחומשנו ואחר יזרה עליה הדבש מבנה או ביין ויזורה עליה אבק האוריבום או בי הרבון הקרוש הכתוש עם הקלפה והבשר · או פתילה בדבש וורדים תשנה ביום פעמים · או נטיחה מן הדרנך וקלפת שוחקים כתוכן כמנגבים · ואמנם הרפואות אשר ירפאו בהם כשיתישבו הם פתילות ואבקים ואספלניות יל ילקחו ממנו אלום ובירא ונחושת שרופה וקלפת נחושת ושרש רילי לבן וקלקנת וקלקאטר ושריאולה ונשרי יל ילקח מהם פתילות ביין או במי החלב או במי שני הרמוני בבשר וקלפה או יעשה נפיחות ואם לא יצליח תקח פתילה ממנו המוטו האלו שיזורה עליו דבר רב מקלקרים וקלקטאר וקלי ושריאולות ונגאר ואלום בשוה · והיזהר נכון שיעשה אחר השריטה · ואם לא יצליח זה או קלקדיקן · וכבר נאמר שירע לוקף ברפא פתורי האף ואם יהיו סרטניים תרפאה בפחיטות והאשבול אשר על קצה ל לוקף הנחש ותטבול בו צמר ותבנים בנחירים יסיר הבשר הנוקף והסרטן · ואמנם הארנבת הנה הנכון שתרפא בגלגבת היד וזה אחר הריקת הבלוי מן הגוף והראש · ואם תהיה נגרת תעשה הרפואות החזקות ברפואות השחינים כמו נטיחות ילקחו מאלום ובירא חלק חלק קלקטאר רע ועפצים חצי חלק יגבח או יעשה פתילה · והרפואה אשר בחרה גאלינוס והוא שתקח מי שני הרמונים הנכתשים ב בקליפותיהם ובשרם ויבושלו בטול מעט ואחר יוצגע בכלי עפרת ואחר תקח השברים ותכתשם עד שישוב כע כמעט ותשקו במחשיה שעור מה שירכך ואחר ילקח ממנו פתילות ארוכו ותכניסם באף ותעזבם בו והרגיעהו קצת העתים ותוציאם משם ודרשה האף והחך או במי ה המחישות ותתמיד על ההנהגה הזאת חח מועיל לשחינים ולנחורים · ומתועלותיהם שהוא בלתי מכאיב לכה שיקרהו · ולפעמים יקובן זה מגרשה רמונים עפוצים וחמוצים ומתוקים · ואם יהיה הנחור קשה תוסיף בהחומן ואם יהיה רב הלחות תוסיף בה העפרצים · ורבים שבאו אחרי גאלינוס לפעמים יוסיפו בו מעט קלקטאר ום ומלח ארמוניאק ונגאר · ומכה שיעקים הרפואה הבורנשית והרפואות החדות והמאכלות כלם יגמהו בו · ואם יעלה בורשא חול עד שתשקט · ואחר תעשה דונג רשמן ודבש ואחר תחזיר הנפיחה ותשוב לדוחל ולא תסור מעשות בו עד שיפולו · וכבר נוסה החרוב הנבטי הלח ואם יבלא בצמר ויכנס באף יאבל הארנבת ויאכל הבלת ואגוז כפריש מועיל גם כן · ומכה שנוסה שישחק ושריאולה ידוקה בכחול ויגפח באף בקר ויערב כי הוא יב ויבריא · ואם תחתך הארנבת הנה בין הרפואות העוצרות הדם הטין הבלור במים קרים עד שישוב עבשים ויקוד מאד וירשה בו האף

פרק ז

בעטוש העטוש היא תנועה מיוחדת בן הגוף לדחות ל לידה או חברים אחרים כע בעד בן האויר הנשאף פתאם בדרך האף והפה · והעטוש למוח כשעול לריאה ובה שילוח אליה · והנה חשבו קצתם כי המוח לא יעבור לעטוש אלא בהשתנות הלידה המזקת אויר ויוציאהו באויר הנשאף ואיננו זה כדראוי א אבל אמנם יצטרך אל האויר בזה שיהיה הגוף כלא אויר מחובר באויר ימשכהו בעד הלידה ומידיע האויר כל׳ בהגעת עצלי החוה והמבקר הנוקה כבדה ויתנער כבפני׳ להרך נרפה לכח שהוא יותר רחוק בן הדוחה במלקי׳ תפיסת לצאת יהיה עזר להתנער ולהעקר · כי זה ימשך אחריו תנועת האויר אשר נלוה אליו וישוב הכח הדוחה לבער הל׳ הלידה ולנערת · והעטוש מזיק באור בחולת הנגולה וז׳ זבאם לצורך הלידה המבוקש בה הבשול להשקט

ולפעמים ירבה בקדחות ובירצא בהם וירבה עד שיפול הכח ויבלא הראש מוהרת · ויש עטוש שיעורר בקדחות כחיבה ואז ראוי שתבדר לעצרו אך הוא כתוך המזקת הבזיקות בזמן עו׳ · וים עטוש שיקרה בהתחלת עונות הקדחות · והנה השבו אנשי הודו ולא נתפשו בזה כי העטוש היותר נאות שבמחות ראשו שיהיה נבח הזהו ב בלתי פונה לפנים ולא הפוך לאחור ואז לא ישיטהו רעה והעטוש הוא מהדברים היותר מועילים לנגוב הראש אם תהיה הלידה · אם מעוטה יכולה להתנער אעפ׳ שלא תתבשל או תהיה רוחית ואם תהיה רבה או שתהיה א אידיית · כי העטוש מהדברים היותר מועילים ו׳בלי׳ ראדים בראש או שתהיה עבה ולא מוהרה כבושלת · ואם תהיה יותר בזה הנה יורה על כח הכוח הלכן כי שיקרב למות אינו יוכל להתעטש ומי שיעטו לו המעטשים ולא יתעטש לא תקוה בריאותו כלל · והוא מבה שיעמוד לנער המותרות הנעצרים וטקל הלידה ויציאת השליא ובמקום כובד הראש אך הוא מזיק לכי שיש בראשו לידה הצריך שתשקוט להתבשל ואם לא כן ירחם מה שילוה אליה ולא יניעהו כדאגה שימשך אליה זולתה והוא מזיק גם כן לכי שיש בחוזו לידה רבה או פנח

פרק ח

ברפואות המונעות הע העטוש · מבה שמונע העטוש המפת שמן ורד ואבוקם ושמן הולפי דוק והחקנו לו · ומכבעם שיעשה רסי חם ויקדהו או שירחין הראש במים חמים ושפיכת ש שמן חם באזן ושכיבה על בר בחומם ויונח תחת הערף ות והדחה התפוח וסויק ובן ברחה הספוג הכוי והוא מבה שי שימנעהו והמחשבה והטרדה לפעמים יפסיקוהו · ואמנם הנערים יקבלו תועלת בחולת הכלוה הבריאה שתושם ע על הא׳ והצלה והוקה קודם שיתבשל רוקח הדלהא

ויסאף או יוסף באף · ולפעמים יבנקהו כשיבבל אדן ויעצרהו והוא רפואה כבנקת לחולש · ובמבה שיבנקא חמיטה העין והאזן והקצוות והרך והוק קצרה ואבנה ו והפתוק הוא רוש ועין אישוני למעלה ובבנים התאבכ ונרוח העצלים בטבנים המרכיבים ובל שבן עלי הל׳ הלחיים ובל׳ שבן וההשקפה בשינה ולהתעורר בבנעה ·

פרק ט

והטבורה בענן הרי׳ במעטשים · כמ ראליבורים הלבן והקסטור ובמוריש ו ופלפל והרדל מהונרים או נפרדים וידוקק בבריצה באף או יוקח גלישי וסך כע בעושן ודוא כדברית הל׳ ואזן ויוחה גב בן · ואמנם המעטשים הקלים הם אומי · אם יורה בינעשו באדין והוורבי וורד עם צירצי האבוצעי והוא במה שמעטש בגלי׳ הבנע החום ושותח נגיבי האף ברפואות המעטש יותר נכון בבינה בו

פרק י

בדבר שינול באף יעימכשו בעליו בקבן הרפואות ויוקח על ורוח ונהירו הבריא ובהשקט יצא במבני הדבר ויהיה זה בבה שקים מעשן ·

פרק יא

בנגוב האף · לפעמים יהיה מחום ולפעמים יהיה מיכוב חזק ולפעמים בלידה נתעבה בו ורפואת כל אחד מהם נראה · והיותר מועילים בזה הם השמנים והמשכחות וקרה והרטובות ולהוציא כל הלידה · אם היה אחרי כמה בשמן או כתוכה עד שיצא בה שלא היה נקל להוציא

פרק יב

בחכוך האף · לפעמים יהיה מורים רבים או נזילה חדה או שתנוזלה חזקה ויהיה מיעט׳ מהיא קרה · ולפעמים יהיה בעצבוחים קטנים · ולפעמים יהיה מתנועה הרעיפה והוא באותות הנגל׳ ומבאותות הנזרי והחוצבה כפי מה שהודענו במקומו ורפואת כל אחד מהם נקל כפי מה שתדע מן השרשים ,

נשלם האופן החמישי הל׳

האופן הששי

בעניני השפה והלשון והוא מאמר אחד

פרק א

בכוונת השפה והלשון השפה הוא אבר הכרחי להניע המזון אל הקריב השכל
ומשתתף בהגעת האויר אל הקריב העליון ומועיל לפלוט הנזירות המתקבצים בפי האצטומכא אם יכבדו ויקשו ל
להוציאם דרך מטה והוא הכלי הבלתי לאברי הדבור באדם
והולדת הקול בשאר בעלי חיים המשמיעים קול כמו הנפח
והלשון אבר מכנו והוא בהבלים ובמטעמים הבליעם והתוך
הקול ולבאר האותיות וכלי מבדיל הטעם ויעיד שמזה תת
התחתון מעורב בעור הושט הפנימי האצטומכא ועור קצהו
הפנימי מתולק לחצאין נכח הורה החציי והוא תשלב ובין
בניהם יש שתוף בקצורים וחבור וכבר ידעת עליו הם
המגיעים והמרגישים והלשון הזהיר בעולות לפצוח טוב
הדבר והוא השוה בארכו וברחבו והמתוקק אצל שישו׳
ובשיהיה הלשון הגדול רחב מאד או קטן בכמותו לא יהיה
בעליו יכול לפצוח הדבור׳ ועצם הלשון הוא בשר רך
לבן נסתבכו בו עורקים קטנים בפנימיו ורבים ארוכיים
כמראה ובהם ורידים ובהם שריינים ובהם עצבים רבים מ
בשורשים מעצבים ארבעה עוברים בבר ומרגיש בכחות
העצבים׳ ויש בו כמו העצבים והעורקים יותר על מה
שיחויב במידא בו ויש תחתיו שתי פיות יכנס בהם
המבחול הם כבוע הריד לעוברים כבכנו אל הבשר הנזירי
אשר בשרשו הנקרא כהליד והריד הלו שני המבועים
נקראים שאבי הריד שומרים לחלות הלשון והקרום
המקיף מחובר בקרום כל הפה והושט והאצטומכא׳ ויש
תחת הלשון שני עורקים גדולים ירוקים יפרדו מהם
העורקים הרבים ונקראים שני הצפרדעים

פרק ב

בחולי הלשון׳ והנה יקרית ללשון החליים והורשו בג
פגע בתנועתו אם
שתבטל ואם שתחלש ואם שתשתנה ולפעמים יקרה
לו בקדים יתורשו פגע בו בחוש המשוש והטעם שבו ש
שיבטל או יחלש או ישתנה׳
ולפעמים יבטל אחד מחושיו זולתי האחר
בטעם זולת המשוש בהתגבר החולי לחולי הפגע בחלוש
שבשתי הכחות׳ ולפעמים יהיה החולי רוע מזג ולפעמים
יהיה בליו בגודל או קוטן או הפסד תכונת או הפסד הנחת
שלא יתפשט או שלא יתקבץ או בפרוד חבור מורכב
ולפעמים יהיה החולי מורכב באחת המורכבות ולפעמים
יהיה הפגע בשריג העצב המיוחד לו בעצמו ולפעמים
יבאב גם כן בשתוף האצטומכא ולפעמים בשתוף החזות
הריאה׳ ולפעמים יקובל מופת על מוגי הלשון מצד הט

הטעם הנזכר עליו מהדרישון כרמוץ חמיצות או מתיקות
או תפלות או מרירות או טעם נתעב הנקרא בטאעה
שיולד במפרש או עפיצות וקריצות וגם כי והוראה במ
כמראהו ומה שימצאהו כמו הטעם הנה יעבור מכנו אל א
אברים אחרים כי ארוכיבותו וכל שכן עם נזירות מורה ע
על מורסית ודמיות בבדי הראש והאצטומכא ולבני מורה ע
על קור האצטומכא והכבד ולבנית הראש׳ ולפעמים יורה
על הירקון ואפס שבמראה הניף יהיה כהפך ושבעבו יורה על
הנזכר מחליות בגוף כלו או באצטומכא והראש וגם יקובל
מופת עליו מצד לחותו ויבשותו והיובש יורה על שני מכ
פנים אחד מהם עם זכות טשח הלשון והוא היובש האמתי
והשני עם הלות לחה וזה דבקה עליו ושיסבר נגבה החום
וזה אינו מורה על יובש בעצמו אבל על לחות דבקה מה
מתקבצת אליו אם מגולים אם מאדים עבים ונסים והוא ב
במה שיטעו בו הרופאים בשידעו מצד החולה ענין נגוב
הפה ולא יבדילו בין הבין אשר לפניו וביני׳ והצחורות
נמשך אחר הנגוב והחלקות נמשך אחר הלחות׳ וגם
יקובל מופת על הלשון מענין תנועתו בעת הדבור ומענין
כובדו וקלותו ומענין עביו בעת שיחסר כל עת ותכבד
תנועתו והנה יורה על כלוי מרם או לחות׳ והנה יקובל
מופת עליו מצמורסות והנצחים הקטנים אשר יקרו בו׳
ואפשר לך שתוציא באור אופני ההוראות מה הנזכר את
אחר לבודך ועיונך בשרשים כלליים שכבר קדמו וזכרתים
בכר
רפואתו הנה רפואתו יהיה ב
בשתוף עם הראש והאצטומכא במה שיתקנם במה שידעת
כל אחד במקומו׳ ולפעמים תהיה רפואתו רפואה
מיוחדת כמשקים המריקים בשלשול והם יותר מועילים מ
מן המקיאים והמחליטים המנע אי הקיבצים או המתיכים
המתחכים והמדקדקים אשר אם ישגו יוכל בחם אליו
והיותר כאות שיטתו ביוצא במים הוא שיושם על המאכל
וגם ירפא בדברים יסבבם הנקראים כצבורצים והתפוחות
ועריעורים ובשכנים ובגרגרים ויאחזו בפה הלקוחים
מוסכנים שיש להם הכחות הנזכרים כפי הצורך והיותר ט
טוב שיהיו נגרדים כלומר פלטס וראוי שיזהר בעשיית
רפואות השפה והלשון בהיותם מבין מה שיודק לגרון ולריאה
כל יעכור וירד מה דבר בגדולם אליהם

פרק ג

בהפסד הטעם׳ הפגע
נכנס בטעם בפני שלשה
הירועים וכל זה יהיה לפ
לפעמים בשתוף ולפעמים יהיה בחולי מיוחד ובידוע מוג
או חולי כליי או בשתוף ויקובל מופת על זה במה שיכרנו

רפואתו

אם יהיה בשתוף ראוי שתדע
ענין הכוח ותקנהו במה שיי
שיודיענו בו כשער עלות
הכוח או ענין האצטומ׳ ואם תהיה סבתו כלוי ולא יהיה רעה
ראוי שיורק׳ ואם תהיה חמה תורק בכמו גירא פיגרא
וגרגרים קנאש וגרגרים לקוחים כמאסק מוניא ובשר
קוליקינטידא וכלה כמשר׳ ואם תהיה עבה ראוי שתורק ב
בבני הגראש ויעשו הערעורים

המוכרים בשער רפוין הלשון ויוכעס בעליו ביחוד הנאנות החריפים כשום ובצל וחרדל וחובין ובה מדוכת לזה

פרק ד

ברפוין הלשון וכבדותו והבלבול הבא בדבור רפיון הלשון הוא בכלל

מיני פגעי הלשון הנזכרים במה שקדם · והסבה המביאה לפעמים תהיה בלחות רבויית או מימיית · ולפעמים יהיה לסבה ראשונית במוח ולפעמים יהיה לסבה בעצב המגיע או בשיניע הבא אליו מכנגד ואתה תדע בזה שיהיות בשתוף המוח · ומה שיהיה בלי שתוף במה שתמצא עליו הענין ב בשאר האברים הקטנים בכן המוח חוש ותנועה ולפעמים יורה על שהלחות היא רבויית אודם הלשון ורוחבו והנה יו יורה על שהלחות רקיקה דבויית רוב הזלת ריר רקיק ובעוס קבלת התעלת במתיקים וקבלת התועלת במה ש שיש בו קביצות ולפעמים יגיע הרפיון בלשון עד שיעדר הדבור או שיכבד או שישתנה · ויש כפגעיו העלגות ובוכד הלשון הנקרא בלע ובליש · ויש כרבגרים שיארך ברם נען שילאו כלדברי · והעלג בדבריו אם יקרה לו חולי דב יפתח לשונו בהכם הלחות הנסקע כלשון הנעשה בש בשרשי עצביו ורבין זה יהיה שהנער יהיה עלג ובשיגיע לבחרות יפתח להותר ויפתח לשונו בדבור יצח

רגעאה ורפיון הנוטן הגוי שתנקה הגוף בבוני הנראש ה ורקטנית מאחר בבדלות ואחר הבין צד הראש בהגוגות הביחודוית בו ואם הסבת שיהיה עם הלחות תגבורת דם הקז עורקי הלשון והשים קרני המציצה בזקן ואחר ירפא בערעורים וחשיפות הלשוניות ויתמיד להגיעו אחר ההריקה ושני העניים הראשונים בבר עבדה עליהם בהטנגת הליי הראש · ואמנם הרפואות המיוחדות במקום וזה אותם שהם ברוב הקנינים הוא והנגונה במתיבות זת המתוכנות והמודקות והמקדה לעורר בביתים ולביצין בתן והם כבו הגזוב והאשא והרדל ופליכרי וק הקלפת פרש קפריש גם כמו הודרל ופליכרי ובנדם כל זה כבבו בורים וחובין האסקטולא · וגם יקובל תועלת בחפיפת הלשון בשל ארכוניאק עם זנגביל עד שי שיזול ממנו ריר רב · והמבגבנין האסקליכין יקובל תועלת בו מאד אם יעורר ויבצבין מאד בו · והאקרי טוב לרפיון הלשון ולכבודתו ואם יחזק הרפיון ויכבד הד הדבור יוקח באשרבי ובונדם ותתמיד לחפף הלשון ושרשו בזה · והאי שיוכזו אלו והסכנים ויוצא בהם על הצואר גם כן · וגם ילקח מאלו הסכנים ויוצא בהם גרגרים וילעו בבה שיבנו במהירות ההתבה בבו לאודנום ופאניד ונובא מין וה השרשים הרבקים בוסח גרגרים יאחזו כפה תחת הלשון ומועיל ברפיונו וש ושלבובו · ערך צל אגבאנם שני זוזים אשא פישדא זוז וילכה כמת גרגרים בשיקונים יאחזו תחת הלשון · וסבה שניסה בענין הזה עיעור בבלח ארכוניאק ופלפל ופליכרי והרדל ובורק וזנגביל ואנטא פישטריא ואזוב וס ובנוראגה ובלח בנמי ינחוק ריניפה יעורר בהם בבים ח חמים יבים רצופים · וכן ההריקות הנקראים גיראש אנף

נזכרים המועילים לענין הזה גיראש ח נסיתנו · במין שחור ובמין ברמאני וקנלא ובלח אגר בא וחצי משקל · פלפל ארוך כמה בכסכר · שחור כאתם בכסכר · סוכרי שכבה אסתידים והאסתר הוא ו זוזים והני ישאף בזה במת בכל יום · ואם לא יועיל ויצליח והניך לבדו סהלחות רקיקה גזולת תסתפק כמתיקים וקובצים בבו דאר שישעאן כערב בורדים וכבו ערח אפקענג נא באספנדי · ופעמים רבות יועילם הפיפה הלשון במתוקים וקובצים כי הם מחזקים ומחזקים עם התבת הריק הזלת כני הרביצות כמו אל בצל וכמו סירוה מיסר הערוה בל בלחי כבושלים ואם יאחר הבער בדבר ראוי שיתמיד לו להגיע לשונו ולהשפטר ולהזיל הרירים בו ונו וטיעל בזוב וביחוד אם יעש בחפיפתו הדבש והבלח האנדרואני ובל כה שנאמר בשער רפואת הלחות בלשון וכמה שיעזר ל לסותם ויפתחו לדבר ולאכם ולני

פרק ה

בבריצת הלשון · לפעמים יהיה בריצת הלשון בלחות דבקה

מנחות עליו ברוחב · ולפעמים תהיה בהזורה במקום ולפעמים תהיה בחליים הרדים אם יתרתני בגיתן בעצלי הלשון על דרך הגנוב והוגבס והכריצה גכן בראה הזק גבורי

רפואתה

איננה רחוקה ושאה בוריצת הלשון גבלב ברפואות הבריצות

הבהלה הנזכרית בשער האופן הראשון בכן הספר הזה ואמנם על הדרך היותר ביחוד רנה רפואתה כפי מה ש שנעזר בכלל וזה התגחות והמחשבות לשרש הנאר כבוז הקבמילא וגלילוש וסבה ובנוראגה ושמת נגדים ומתובכים וכן הערעורים בשכנינים ולאחם במה הם פוסרים להחזיק בו זמן ארוך ולעשות הביציקה הנקר כבין משכנים חמים ומחזיקות בתיבות הרגים כמו מגרש ובירגא בהם · ואם תהיה בנקדחות או תרתה הגבה הבורגליב כמו שכן ויאולש והכבן דלעת והלצי מסר גד דאוי שירתק על הבקיבות והגזוברים הטיבה הפורלים ושם והבחיקות המרטיבה נפרית

פרק ו

בגודל הלשון כמטעט · לפעמים יהיה גודל הלשון בהם נזכר ולפעמים יהיה

כלחות רבה לבביית ברשה משעורת נח לפעמים יגדל הרבה עד שיצא בכן הפה ולא יכילהו הפה והגודל הזה הנה הגרדנו לו שער יכריזנו בשער בחיבה ג במה שהוא ביחוד בו כמהירותם ·

רפואתו

אבנם הדגעיה וזה בריחת דרה הנה יהא שיתמיד ל לחפפו בכתוצים והבחי

ורקובצים בכו ריבאס וחומץ והתרוג · והראה בכן הלחוד שתתמיד לחפף אותו בבלח ארכוניאק ובלח עם בכל זה והובין אחר ההריקות · או יוקח

תנכיל וצלצל ארוך ושחור ומלח אנדראני יורק זה במף ויוסף בו הלשון וישוב לשים קרני הבצירה וכבנים וג׳ הורצא בבטנו ׳ ורפיון הלשון אם יקרה לנערים יספיק הנהשב בו השמירה והשמנות בצארים ובני יונה הנדרים והנה אנשים רבים הוכו באוכל המקוה בליף עצביו כנגד הקרום הנזכר בלשון ותרפה הלשון

פרק ז

בקיצר הלשון ׳ ולפעמים יקרה כרצועה הקשור אשר תחתיו בראש הלשון בקצהו

ולא יניח הלשון להתפשט ולפעמים יקרה על דרך הקורץ רפואתו אמנם ההוה בסבת הקורץ כבר נאמר בו ׳ ואמנם ההוה בסבת קיצר הקשור הנה רפואתו חתוך הקשור ההוא מצד קצתו מעט ויושב המקום בסוריאולה שרופה ושחוקה שיפסק הדם והשגעה שיצטרך אליה להחבר לפתח הלשון שיתנף לעליוני החוך ושיצא בן הפה ׳ ואם תדאג מלוחתו בגרול במחבלה ובפחד משיתות דם רב אפשר שיתכנס תחת הקשור כחוט בחוט כפי בא ויקשר בלי חתוך ויוסף על האבר כח שיתבע כהתו בקו והם הרפואות הכוות החוך גם הנה רואת בהתישה עם שבורת העורקים אשר תחת הלשון מן ימצאם חתוך שלא יקרם הלת דם מוצלנת

פרק ח

בסורסות הלשון ׳ הנה יקרה ללשון בורסות חם חמות ומורסות לבנות ר

ומורסות רוחיות ומורסות קשות וסרטן ואותות כל זה נראים אם תשוב אל מה שנאמר באותות המורסות ולפעמים תתחדש מורסא בלשון בשתיית סמי חבות כמו הפטריות והאופי ׳ רפואתו אמנם הנזכר החבו ירצא הולת בהקזה ושלשול וזה יותר טוב במורסו הלשון כן הקיא ׳ ולפעמים לא יתחסק זולתי הקזת העורק אשר תחת הלשון ואחר יאחוז בפה עליה בהתחלות סחיטת הגרבי וסחיטת ההורות ביחוד וסחיטת ענבי השועל ביחוד והולב החזרין ומי ורדים ומה שיבושל בו הורדים וסחיטת בטה ורגיעה ויתוסף באפרסקן להיום כי הוא חזק התועלת בזה ׳ ואם לא תוחך או לא תפתח יצטרך אז בוא אל המבשלים המתיכים יעיר בהם כמו הדבש ב בהולב וכמו בשול שרש לולי וכמו בשול תאנים ומגריס ד ובשול צמוקים ואוכר ושתיית גירא פיקרא להקל הליחות בפי האצטומכא וינתנו המזונות כמו מה שיבושל ויתוך כמו בורי הגרוב והארטולי״ש בשמן והל׳ ׳ וכשתפתח תעצות הקיבצים בפה כמו בשול סומאק והרס ועדשים ועלי זתים ויין עפוץ ׳ ולפעמים יועיל בזה אספלנית לקחות במורסות ענבי השועל ושמן ורדים ועדשים ק קלופים וורדים ואם תהיה מורסה רפה ולבניית הנה יועיל לה הלפורים הרבה כמו שיתגעה לתבליתה שישרפו שרשי שוכר וירבק עליה וגם יוסף כאשם בכמו קנת הבורסות

הוכות אשר יש בהם עוכי בריצאה הזאת אשר זה תאריח יורק ועפרן ונירא פיגרא בא חלק ומן הקבפורא ומכסך מ בא שליש חלק וסוכרי לבן חלק וחצי יותך מהכלל משקל ב׳ דאנקים בחלב סונקת בת ויוסף באף ׳ ואמר גאלינוס שעשה בו כורסא בלשון אדם אשר מורסא גדולה והיה בן ששים שנה ולא עבר זמן ארוך בין ההקזה ולא הקזתיו והשקיתיו גרגרים קוניאש ורציתי לרשות לשתו ברטיית הקרות והיה עשיר וחלק עמי בזה הרופא שלו והגה בלילה ההוא בחלום שיצוה בו לאחוז בפיו סחיטת החזרת וגהרמא בריאות שליטה והיה זה באות לעצתו ׳ ואמנם אם תהיה המורסא קשה אז ראוי ש׳ ירקיק ההגבהת ותשיב המזון ות והגפת הליחות כמו כי ניראש הנזכרות בשעורים הקרובים ויעשו העקצורים המתיכים ויאחז בפה משחת מגריס וכ ובשולו בתאנים ושתרי לבר עם צמוקים בנוקים ויאחז בם בפה הלב אשה ואתון לעד ׳ וגם בשול תמרים ותאנים ביין המתוק ומשקה הענב ומכון קניא פשטולא ויתמיד לרבק השבע כמו בינו ניראש הקטנות וקשיא פשטולא

פרק ט

בבלבול בדבור בבר זכ זכרנו קצת מה שראוי ש שיאמר בשער הרפיון בל

בלשון ואמנם עוד נאמר כי הבלבות וזולתו מפגע הדבור לפעמים יהיה מפגע בלשון ולפעמים יהיה מפגע במוח ומיצודים העצבים הבאים אל הלשון המביעי אותו ולפעמים יהיה בשרש עצמו ולפעמים יהיה בעצל עצבו ׳ וזה כי הבלבול יהיה אם קורץ ואם מרוחה ואם הקשות ואם רפיון ואם קיצר קשור ואם התקשרות בחבורה הצלידית או מורסא קטנה ׳ ולפעמים יהיה זה כמו שירעה בלחות ברוב ולפעמים יהיה מיובש ולפעמים יהיה המגע בדבור מצד מורסות ושחינים יקרו בלשון וצרדיו ׳ ולפעמים יקרה אחר השרסאם להרדות הנותר מן המוח אל העצבים בקדחות החדות להורק גנובם ולפעמים יהיה הלשון כוח כמו שורק וזה מעט יקרה שיהיה כן מפני כי המגעים המקריים משרשיים ׳

ולפעמים יהיה המגע בדבור לסבה בעצל החבורי אם יה יהיה בו מתיחה או רפיון ׳ ולפעמים יהיה האדם שיקשה עליו תוצאת הקול בתחלת הענין כי הוא ב בכובד בתנועת עליו הוה ושפיו סביבו כבדות לא יוכלו שאת אותם תעגלים ויכבד עליו ואם יתחיל בנחת בתחלת דבורו וידבר ישתלם הדבור אחר זה וכמו האדם הזה אין ראוי שיכין עצמו לדבר בנשימה גדולה ותנועת הרוח גד גדולה אבל ישמר בו האויר כי אם יגדל זה יקל עליו הדבור ויגדל וקלות בו ׳ ואמנם שאר ענייניו ואופניו הנה כבר זכרנו רפואתם בשעריהם ׳ וההוה אחר הברסאם הנה יועיל בו באור הקזת שני העורקים אשר תחת הלשון

פרק י׳

בצפרדע והוא דומה לנויר קשה יהיה תחת הלשון דומה לבהוה המחובר בם

בבוראה שטח הלשון ותלוקים אשר בו דומים לצפרדע וי׳ ויש בו לזות דבקה רפואתו ינוסה עליו הרפואות הבאגליות המתחבות הבתיבות אשר יש בהם יתרון גגוב ב כמו בליח ארמוניאק והזכין וכליח הפומה בזנגאר וגם וטריאגה · ואם לא יצליח הנכה והרפואות החזבות כמו רפואת אדקרדון וכמו רפואת הסקרין ורפואת הבינצים ה הלוחם הנעצרי ברקוה ועשייה התקוה תחת הלשון רפואת חוקה בזה · ואם לא יצליח אי אפשר לך בלי בדאגה הד ובמרפאות המשבכחות בזה שיוקח אגב פרטי וקלפת הר הרמון ויחנך בו הלשון בכל הצפרדע כי זה יבריאהו ובה שנוסה בזה ויעדריאגה שרופה והרמדקסיל יחובר בה בון בינה ויונח תחת הלשון

פרק י״א

בשרפת הלשון לפעמי יהיה זה לסבת חום בפי האצטומכא והמוח כולא יג

יגיע שיהיה שם קדחות או בסבת לקיחת דברים חריפים ו ומלוחים ובריםו ובתוקים וכיוצא חזק · ולפעמים יהיה לסבות גדולות כאלו כמו הקדחות החזבות והבורסות המניכיות ורפואה זה בכלל הוא שיבע בי שיהרעם בזה וכל שכן בן החולים בלשון על הערף או בלפעור פיו הם תמיד ויתמיד להרגיל הנרעים הלקוחים מזרע אבטיח וק וקשואי ודלע ובלפפון וכאגא ואבידו וכיוצ׳ בזה ויאחו בפה גרעיני הפרוגבש והמר הגרי וסוכרי קשה והרירים ה תעשויים ה׳ פתיחות המקדרות המרטיבות ויכבשה עי״ז וג וגם כי יהיה שם ליחה דבקה ואחר ימשח בשמן והבצעין ב בשמנים והרירים המרטיבות ושומן העוף ויש אנשים שי׳ מאוהו בחפיפת בינכה

פרק י״ב

בירפאות הבקיקה בל בלשון · יאחז בפה דוד שילי ויאכל הברעי׳ והביצה הבגולגלה הנקראת נמרשת · ובסבת בטובה בזה הקנה חטטחורים ביותר הקשואים והסבבתאן

פרק י״ג

בשרגוב הלשון לפעמי יהיה למורסותיו הגדולו׳ ולפעמים יהיה כן הם המתנקים ויתרגב הטבע מרצון הלשון להרחיב בעבור ה הגשיטה

פרק י״ד

בנבוחים בפה ובלשון ברוב שיקלו צמחים ק קטנים בפה יהיה לחום

בנדוי האצטומ׳ והראש ואדים · ולפעמים יהיה בקדחות וכ״ר נאמר שאם יתראה בקדחות חדות צמחים קטנים ש שהורים בלשון יבות הגליל ביום השני · ואבנים הסבבים הם ירים המועילים בצמחים הקטנים בתחלת הענין אם יצטרך לקירור ונגוב הם כמו מראסבולגש ועצצים וזרע נ נרד ואבידים ופרי תבריין ושיאף בימיטא ודרטגאן

וכבו׳ ופשיאש ושני הגדולים ורד ואספרדי ופומאק וז ועדשים וטין ארמיני ופסת הרמון וקלפת האלונים הפבנצעית ואקליסיא ופוצי והפתיחות הקרות כמו פיחת החזרת ועבי השועל ונטת הרוקה הלבנות וקנצות צמ הנפנים · ורבים מנערים יתרפאו צמחי פיהם והבנים במוכר עכרור ובאפוד · ואבנים וסמים הנריך אליהם בהתחלת הענין כמו כאבידאן ווהר שיסען כזהר וק וקלפת אגוז מוסקדא וסיארי ועמראן ואגוז פארים ול ולשון השור ופליטרי ונרדופלי ופודנג ומיכרי · וכן הרפואות הבזהופות וכל הבלב׳ · ולפעמים יצטרך כשיתדרגים אל הורנך ובבר נאסת בזה הרפואה האה כב בגודל ה״ר שישען אונך והליציאה הצי אוק׳ שלדועאר רובע אוק׳ אלואן שני זוים ועפ״אן משקל׳ · וכן כה כיפרטל בן נרדופלי ואגוז מוסקאדה וזאר שישען חלק שוים או בלתי שוים · ואם יהחולו הצמחים להתבל רצו שתקרב אליהם הרירים והלקוחים בזרע פשתן וזרע ברבאבור וזרע פוסטריא וזרע אלטיאה וגם הדרע עגבים וקמח שעורים וחלב אתון לבדו או עם הראשון באלו · ולפעמים יצטרך לבשל זקנין בתאנים ושומן החלב וקמח חטים ושינטא ובנגלה הם קצת הרופאים הבנסים אחד בי אין דבר יותר נכרין כרטנא צבחי הפה כמו אחיזת בפה שמן אשקנגש פרגר

פרק ט״ו

בבנעים ושחיפים יהי בפה הנקרא בערבי אך קלאע · וקמן

הוא שם לנגע רטוק יהיה בעור הפה והלשון עם התפשטו והתרחבות · והנה יקרה רב׳ דים הרע וגל׳ וכו בה שיקרה להם זה וגם לרעה ווחרב והקנלה באצטומ׳ והנה יקרה לבן ויוחת בבראשו הלבן והוא לבני וחהר ליר ברוה לבנהבותם ברוב העניינים והרבוכו׳ ארוסי וזהו אשר יהק התלהבות בזולתו והשחור שהוא ירוק הוא ההגדם והרע שבכלן הוא השחורי · ולפעמים יהיה נמה ולפעמים יהיה עם בורסא · וכל טחון ותודים בנוסה הם הנה הוא מבורר להתפשטו כי לא יפרד במנו הם שקל ועור רשוב וזך · ונבנהג הגליונים לקרותם קלאנל עד שיתביר בשטח ואם יתעשטו ויטמעו לא יקראו קלאע אבל שחינים רעים והם הצריכים לרפואות בזה ולפעמים ירבה הקלאע בהרבות הנשכים וירבה בקדחות הרבריגת · ותמוה ראוי שנבין תחלה בליחה המעלת הקלאע ואנוקלבן הם הגוף כלו אם וחיתה גבורת האדר בן הערוקים אשר והח ה הזקן ומן העורקים הנקראים שוארך בוחד כי חוקה בם כועלה בכל הליי הפה והוסים · ואחר ינקו הרפואת הצמחיות הנזכרות אך תרפא ותוקרב הלחות הביבלא ו ההלודה בחוקות והולש והטוה בהלשות ואם הסדן

יתר׳ אז יצטרך אל׳ ההנהגות כאשר במו קלקאדין באצבעות ר
רבה׳ ונראוי שתהיה תחבושת כ״ם אפי׳ שמן הזית׳
ואמנם הרפואות תולקום בהתנהגות הקרות העצמיות הזה
והחמות אשר זכרנו׳ בשער הראשון כמה שיש בו קביצות
מעט וקרור׳ ואחר זה מה שיתיך ומה שיהיה בהם
נוטה לשחיקות וכרכמות אז ראוי שתוסיף בקרור והרפואה
ואמנם זולת זה הנה יצטרך תחלה במה שינגב ויבריק ב
באיכות שוה בתחלת הענין׳ ואחר כמה שינגב ויתיך
בחוזק ותשמור השינים בכל זה׳ אמנם הנערים צריך
שיהיו רפואותיהם יותר חלושות ושתתקן הלב יניקתם ו
אמנם הגדולים ראוי שיהיו יותר חזקות׳ ולפעמים
הנערים יועילום הכוונות לכרם ואם לא יאכלו ראוי שת
שהאכיל המינקת זה׳ ואמנם הרפואות הנכונות
לקלאען החם הוא כמו לעיסת עלי האטד וכמו ערשים כוח
בחומץ וכל מיני כוחות העצבות אם יעורבו בתכרשים׳
יהיו מועילים וכל שכן מוח איל ועגל׳ ותפוח קיבץ
ואגם קיבץ ועורדין והכרשים וטוטבש וקנות שרינו הב
חצפן וכלורם גניות יבשות וקצת ערשים וקצת אחרת׳
ויותר חזק כוח אבק לכוזר הלקוח בעפצים ואשפודי וורד
ואקאסיא וכיוצא בזה׳ ויש לכילודינא עם הקבצים
כח מופלא בקלאע והכנפור חזק והוא עלה בקלאע׳
ואמנם הקר תספיק עליו כברקי ינגב וכל שכן הלבני
ובבתיכים חזקי הח׳ כה יהגניב וכל שכן השחורי כמו קט
קצת ברשינה ודבש עם עפצים שחוקים ומורית אל דק חז
חזקת והתולעת כוח וכל שכן לנערים אם תעורב בחומץ׳
ולקלאע הרע ואטריאהלה בחומץ׳ ואם יהיה בהתאכל
והרע או אפשר בלתי עשייה הנבאר עם קלקטר ועפצים
ביין מבושל עם או קפצים או אלום או בלושטיאש בשוה
ועשיית עינות אל הרסגן או סחוק כרמאניקן בסחיטות
ק בנות במו סחיטת בוסר ענבים ובמו הרפואות והכשר
המשותפות וכמו אלום ועפצים שחוקים באבק וכדר יה
יחוסף בו הפה היטב׳ והעפצים מועילים לכל קלאע
רע וכל שכן אם יבושל בחומץ ומלח׳ ומעצין בוים גם
בקלאע שבנערים׳ ויש לאמר לבריאהלת מבלת
במופלאת בקלאע הרע והוא מן הרפואות המשתתפות לם
למיני הקלאע השחוריי ומן מלח ארמוניאק אבק יוגדת ע
עלות והגבים הנחשתיים והשמנים השרופים בו טובים׳
ואמנם הקלאע השחוריי יועיל בו שירחצו בדבש שיהלט
בו עפוקים מבוקים בחרצנים׳ ואם יהיה שם מורסא
גם כן אז תעשה האספלנית הזאת׳ זה הארה בני
באדרג׳ סטרנה שכן הרד חצי סטרנה זעפראן חצי משקל
משקלים יעשה אספלנית׳

פרק יו

רוב הרוק והגולתו בשינה לפעמים יקרה זה מרובה
החום והלחות וכל שכן באצטו׳ ולפעמים יהיה בתגבורת החום לבדו כמו שיקרה למתיעפות או למוכרי המוזן או הצפרו מן הצום התמיד עד שיאכל כי אז יתקנם זה במבנו ולפעמים יהיה מקור ולבנת רפואתו אם יהיה בחום׳ ראוי שירוק עורק הב

הבאסליקא תחלה ויהנל העססים והמכתצים הקרושים ה
הנקראים שאפש והפרות הקיבצים והיין בלתי ישן מבוג
רב וישים במזגו רנים וכשיים קלים כמו בקר גדי ועופות
ויתמיד למצנין בשליקות הקיבצות הלקוחות בערשים וח
וסימאק כהם׳ ואם יהיה בקור ולבנת העצה הוא שמה
שידעתו בכל שבוע פעמים או שלש ויהיה בכל שבוע בע
פעם הרפואה הזאת׳ יוקח גירא פיקרא שני זוזים מלח
הנדי שני דאנקים אגים אביאוש נא׳ דאנק ויתנה במב
במבנגבין הדבשי והבורוני׳ ויעשה אחר זה הגראק והר
והטיקיות הרוצים הנקראים גיארש׳ אמנם מוגו ושם
אפרהוי יונה משוגנים בבשמים והרדל ושום ויקח בערבין
בענין במדים נכתי׳ ואחר ינבוע הכוס וחמים ויעשה
חמוך השינים כמו שבארנו׳ ומן הרפואות המשותפות
הטובות שיוקח כל יום משקל זוז מלח גם יהגרבי לח ואח
יעשה האטריפל ויתמיד עשיית המצפת השינים המקרא סו
סיאך׳ וכבר נוטה העכבר הצלי ונמצא מועיל וכל
שכן לנערים׳

פרק יז

להפסיק חריקת השנים בין המאכלים׳ מועיל כזה לעיסת חרוג ולעיסת ע
עלי הגפנה ושתמצמץ אחריו בחומץ אסקיטלא ועשיית ח
המפרי וסיטואל כפת יועיל בזה׳

פרק יח

הזלת הדם מהפה׳ אם יהיה יציאת הדם מעצם הפה ועורו הנה רפואו
בקובצים הנוסרים בשער הצבחים וזולתם׳ ויש
לבשל ענפי הנפנים ולולבים תועלת גדולה׳ ואם
יהיה במקום אחר הנה אנחנו נגיד לו שער לכל מקום ו
ומקום׳

פרק יט

בבאשת הפה׳ אמנם יהיה התחלתה מן הרב השנכים לעמים שבום
או לרפון יקרה לרום או לעצים בשרשי השינים או בש
בשינים עצמם או שיהיה התחלתה מעור הפה בסבל כמ
רע שבו שישנה הליחות ורוב זה המנע הוא חם׳ ואם
שיהיה התחלתו מהאצטו׳ לליחה מעפשת בפי האצטו׳
אם אדומיי ואם לבני׳ ולפעמים יהיה מצדדי הריאה
כמו שיקרה לבעלי הטרפון הנקרא טישי׳ רפואתו
אמנם כי שיהיה מהחנכים והלסתות ראוי שתבורן בנקיי ה
השינים תמיד והרחצתם תמיד בחומץ ומים ואם יצליח ז
זה ויתוקן טוב ואם לא יצליח
אבל שיהיה שם יתרון עפוש אז ראוי שילעום אחר זה גרי
תמבריין ופליטרי ורודא וסראג הלבנא אלואין ומצטכי וק
וקלפת אתרוג וגירופלי ושיושם על החנכים אלואין זם
ומירא וכיוצא בהם ושימצמץ בחומץ אסקיליטק וגם
ושיתוסף באבנים ויין מבושל בשול מועט ויין בחוק ואם י
יהיה יותר חזק כוח אז ילעום אשטא פרשטריא ותפרום הר
הרוק׳ ואם לא יצליח וירצה העפוש הראות בבואר
קח מן הויטריאולה חלק ומשרש לולי נעפראן במ׳ הצי ח

חלק יה״ל ש ברבש ויקשה עתות ויצטבך אחריו בדובך חי או כמונו כבי ורדים או יוקח רפואה יותר חזקה כזאת והוא קרטאם טרוף שלשה זוזי׳ ורנך שני זוזים וחצי כף כראבק צנביל ופלפל שרוף וקונות קלקדין בא׳ שני זוזים יעשה רפיפה הלעיקה והנח עליו בגד הפשתן וקלי לבדו אם יעשה על העפוש יפירה ויצבירה בשר טוב ׃ וכבות כנוסה אקאקיה ורניך כרכובי ואדום ואלים יסוד ולקח בזה עונות בחוכין ואחר ישרק בבי הדבש או בטול נרדי נגפרי ׃ ואם יהיה העפוש בעצם השנים הנה רפואתו הכוכב׃ ואם יהיה בקצותם ישפב בכשפה או העקור השן אם יהיה העפוש בשרש השן ׃ ואם יהיה שם רצון הרגבים ויהיה הסבה בחדוש העפוש הנה רפואתו בה ש צנזביל בשער רצון הדנכים ׃ ואם תהיה הליחה ארוכיית מקופפת באצטו׳ או בכל הפה אין דבר יותר כו מועיל כן הבשמים האפרסקים לחים יותר נכון בריקות נפ נפש וכן אבטיחים וכלפפונות והאפרסקים׃ ואם לא ימצאו האפרסקים והמשמש הלחים העשה משרתם פרם בהצמוקים בהם ברעב וכל שכן צמוק הבשמש׃ וכבות שיועיל בזה עשיית הסריק בם׳ ברי וכי בוסר התמרים ועש ועשיית נרגרי אלואין ונבבר זכי גום ברקוח ׃ ויוסם כמונו כל רחוץ בקרר בלתי בשרנו אל הארוכות ואם תהיה הליחה׃ בגיית תעשה מיני הגיראש והנקים לפי הא האצטו׳ והנזכרים בשער האצטו׳ ועשיית האטריפל הקטן והנגביל ברוקה וכיני תיר הנקרא צרבא וביהוד ויוסם כמונו המטמנים ויעש שתיית הבים והדק הטרות והי והריקות הלחים ויוקח חבוכי השינים כהאידגית הברים המתחכים כמו ארן החים׃ ומבה שיועיל כן הרפואות שיקח כל בקר בעלי הדם עם בטוחו צמוקים בנוקים בז בזוזים באגות או כמו זה מאגות סישריש ונרנרי נגפרי בצ בצמוקים ויועילום נרנרי צנובר ונב נרנרי הציר ופלי וזה תארם ג ירועלי חצי זוז כבך וכמפורא בא׳ ראגק פל פליעיי ג׳ג אלואין שלשה זוזים הדל זה יעשה נרגרים בי ביין מבושל בעט׃ והרפואות המשוקות הבנוסות הם כמו לבונה ולינב״ג אלואין הנדי וקגירא וקלפת אתרוג וג וזרד וכמפורא וצנדל ודרופלי וקובבנס ומצטכי ובאסש ואגוז בוסקאדה ושרש אשקינגט ואיבאל ואבנה רצפרן ח הברוש וקרדמוני ופנגבת ועלי אתרוג ואספיק נרדי ופו ופולי וזנגביל ושאר מה שתמצאהו בלוחות הרפואות הנ הנפרדות ומה שיולש בהם הרפואות הביבה ובי סים ונמ ונקיות האתרוג׃

פרק ב

בהיסאר הפה פתוח׃ לפעמים ישאר הפה פת פתוח אם לחוזק הצורך

אל הבטיכה הגדולה להתלהבות הבלחיב או לגרות הביע המעברים או להלאות עצלי הפה שלא יעשו כעסיהם בש בשינה ולכן הוא בחליים החדים רע׃ ואבנם כראות השינים הנה הנכון בהגדולם מקצות אחרים בז בזכרנו החליים הרפים׃

בשלם האופן השש׳ תל׳

האופן השביעי

בעניני השינים׃ והוא במאמר אחד׃

פרק א

באמר כללי בשינים כגר ידיעת טבעם כן בשינים ובתחיים והג

והנקלותיה והנה ראוי שתעין זה ובה שנאמר שם השינים כי השינים הם מכללי העצמות שיש להם חוש בכח ניש שיבואם כעצבים כחוים רבים ובסיוכאבו יחושו גבה שיקרה בהם דפיקה ורפרוף ולעצבי יחושו וגך והמתנ ולפעמים יקרה בהם חליים ברצון ונדנוד ועקירה וחזק רגגי בראה בעצבים ובחר ודה ובה בעת הרכב אריכ ויקרה להם האכול והעפוש ושבירה

ויקרה להם הכאבים ההזקים והרבוך ויקרה להם הכוון הנא מין בכאבים ויקרה להם לאות בלעים ובהוק והחמיון וקבלת חזק בהם ובקר ובקפה הסבל לפגוע אחד מהם או שניהם ולפעמים יקרה להם שנוי בשיעורם בטבע שיארכו ויגדלו ויתחזקו ויקטני׃ ולפעמים יקרה בהם מין כהמורמא ואין פלא בזה בהלב בה שמקבל גדול בבזון או בהיזה איננו רחוק שתקבל בהידה כן רבוהר וכי אלו לא יקבלו לכת זה הנקבן כ בהם הבוטפת אותם לא יהיו כודקים ומטוחרים ויגו ה הוא בעבור המותר בהם׃ והנה נבראו השינים נבבי הגדול והתוספה תמיד שיעבר להם זה במקום תמורה כן שישחק עד שהשן שהוא נגד השן הנופלת והעמידה כנגד ארכו בהיות התוספת יורד עליה ולא יקבלה השחיקה׃ ודע כי השינים הנה יורו על טבעיהם המזגים ובהאם ראם הוא אדם כרדי או לובן לבני או אדם חמי הם הם אל הכהות או שחורות שחוריי׃

בשמירת השינים כי כשרצה שישמרו שיניו ראוי שישמ שימנע דברים ובהם שיהיה בתכונת המבי המאכל הל והמשיחה באצטו׳ לעניין שהוא בעצם המאכל והוא שיזה בקבל להשבר כמו כחולב ודג מליח והציד והקיא בדומה א או לרוע הנהגת לקיחתו כמה שידעת במקומו׃ ומהם שלא יבצר להתמיד הקיא וכל שכן אם יהיה בקא חמוץ ובהם שירחיק לעיכת כל דבר דבק בהדבק נכבך והקיא עליך וכל שכן אם יהיה בחוק כמו הנטף הוא כמשמש הו והתאנים הדבקים׃ ובהם והרחקה שבר כל קשה וג והם הדוקה מרלכקים׃ ובהם הרחקה כל הקור וכל שכן גדר הדם וכל דוק החום וכל שכן אחר הקר וב ובהם לנקות בה שיבא בין השינים בלי הצלנה חוזק של שלא יזיק הלסתות ובבשר אשר בין השינים כי יניעם או יזנע השינים ובהם הרחקה כל מה שיפסוד השינים בסגולתו כמו הס הכריתי כי הוא הזק הרזק בשינים ובהכ׳ ים והשאר מה שׁ שזכרנוהו בשער הנפרדות׃ ואבנם מבך השינים בכואך הנה ראוי שינעט כמוחו ולא תפליג בזה הפלגה כי שיסור צו נה השיני והדורים כי יבינם לקבל הגדולות יח והאדים העולים כן האצטו׳ ויהיה מבה להעיהבואם יש

ועשה זה בשווי ימרק השינים ויחזקם ויחזק בשרם׳ והנקרא עבור ויפגע הפירה ויבשם הריח׳ והיותר נכון לחפיפה הוא בת שיש בו קביצות ובורידות וראוי שיצטלל לבשמת השינים בעת השינה ויהיה השכן והוא כבו שבן ו ורד אם יצטרך לקרור׳ ואם כבו שבן באן ואורדין אם יצטרך לחמום׳ ולפעמים יצטרך אל מרטיב והנכון שיתחפף הזולת בדבש אם יהיה שם קור וכי המפור אם יהיה נוטה לקור או נוטה לבטעם חום וכל אחד בהם יחובר בו ברות בלשונות המרוק והשיחה בדבקות והרטבה והב והנקי׳ והמוסרי בכל זה לטמת מן הדבש׳ ואם ישוחק מוסרי עם ויערב בדבש ימרק וינקה ויחזק והת החנכים והוא יותר יוחיל בזמן׳ ובבת שישבור בריאות השינים בכל ביון שיתבשל בו שרש ויגע בו יחזק עד שלא ימצא בע בעליו טוב שינים׳ וכן הנה הארנבת השרוף אם יתחפף בו השינים׳ וכן הזולת הבולש בדבש אם ישרף או לא ישרף להשרוף יותר נכון׳ וראוי שילקח מכבר כלוחים ויהם מכבר ותוזף בו השינים וכן חפיפה בת בתורמוס׳ וכן אלום תימני במעט בורא וכל שכן אלום שרוף בחומץ ואם יקבלו הועלת השינים ברפואות האלו ראוי שיעשה אחריהם בי הדבש או הדבש ושיחומכן בי או בסוסרי ואחר דנשא הפיאת בשמנים בפי בה במשא שספרנו׳ ואם תהיה השן כובבת לגלים ראוי שיאחז בפה בשול הדברים המעצים אחיזה ארוכה ויתמיד רפו רפואת אלום ובלה שרופים׳

פרק ב׳

במאמר כללי ברפואות ה השינים והרפואות הם השיניות׳ והרפואות

השיניות יש מהן שמובחרות ויש מהן ברפואות והנה עצם ויש השינים יבש והרפואות המבעיות השומרות בריאות הבב השינים והחזירות אותן אל וראוי ברוב העניינים הם הר הרפואות המגבבות׳ ואמנם החמות והקרות והנה יצטרכו אליהם בעת שיקרה סבות משתי האיכיות כבר פי כוונת הטבעי והכרח רבה׳ ואמנם הרפואות המשותפות לכונת השינים הם המגבבות השוות בשתי הכב האיכיות האחרות׳ וכל רפואה שינית מגבבת בלי ספק אלא בה שאין לשן בבה שהוא שן אלא לבקרה שיקרה לה׳ וכן המגבבים יש חמים וקרים והמעולה שברפואות השינים בה שיתחבר בה עם היובש והגגוב בם ברוק והדק בותר אם ירחה אל השן התכה בשווי ובמניעת ליחה יורדת אליהם והמגבבים הקרים הם אותם אשר קודם לא יקחה בחומציותם או עפיצותם קהיית הבוסר וחומץ ת האתרוג והסבך וקמפורא וצנדל וורד הרעו ובלוסטיאש והם תנין ופרי התבריין ועפצים וקקברי ופרוליש ופופל׳ ו וקנה שעורים וקליפת שרש עץ הזיתים ועלי תבריך רו ושרש אסינשא׳ והחמים או הנוטים אל החום כמו מתוכם חום בעצם ושרם שחוכם קנה ואותם שנוטים לחו לחום בעצמם כמו כלת שרוף ושיח שרוף וספרי נא וש השרוף וסינאבימי האיזוף ופרח אשקיננט ופרי קפריש ני ויותר חזק בהם קליפת שרשו הלינגא אלואין ומכך וקם

וקפליש וגידיש נא ושרוף וקלי סמפריש וגרגיר נינפרי ופם ושדאג׳ והחזק בהם קרן איל שרוף ובלוטי שרוף ופודנג ואפרין ומצטכי והכוסית שרופה ואפר בורק הא האריסטולוגיה שרופה ואפר קליפת הגבנים ואפר ראש ה הארנבת והתמרים השרופים׳ והחמים בבה קנוי באפר העפצים ואם יבובה בחומץ יהיה אל השווי יותר קרוב הא ואפר ענפי הגפנים ואפר הקנים וכיוצא בזה׳ והאבנים השוים הם כמו קרן האיל השרוף אם ירוחץ וכמו אגוז הר הדלב וכמו קליפת שרש הצנובר׳ ומהם רפואות חמות בורוך והרכבה והם כמו קנה שעורים אם ידלש בם במלח וכמו סוס או שישרף והתמרים השרופים והמולשים ב בקטראן שרוף עד שישוב גחלת ואחר תזה עליו בו מכן ומהמטנים והנגוסים קרן איל שרוף עשרה זוזים קלי סמפריש עשרה זוזים אגוז הדלב כמו שהוא חמשה שרש פיגנא פילון עשרה קפליש וגידיש שרוף חמשה זוזים יום וורד שיהיה עוקצי שלשה אספיק גרדי שלשה ישחק והגב ויעשה בזה שבן טוב׳ ועוד קרן איל שרוף פרי טמרין פירמו הורד ואספיק גרדי בא וזו כלה אנדראגי הובע זוז ויעשה ממנו שבן ועוד נזכיר שנים בשערים בספורים הם ושני אחר בקיות׳ ונתקיזל ונאמר בי הרפואה בבמבמ רפואה דומה כבו שידעת ובבהמבים ובמקרים הרפואה יצטרך אליה בעת חוזק התפרה והניטין מן השווי וחבורות והרפואות השיניות יש בהם שיניים ויש בהם לעים׳ ויש בהם בריחות ויש בהם טיהות על השינים או על הדך ומהם ב מבעיצים ומהם חפיפות ומהם כלואים ויש בהם הבחות בחומבות ומהם כוות ומהם עוקרות ומהם קשנים ובהם העפות ומהם שבנותים באזן ומהם הריקות לליחה ברקות או קיני המציצה שהקרוב שבבקיעות׳ ויש ברפואות לשינים שהם מתיכות ומהם שהם בקרדות ומהם שהם ומר ברדיבות התרש׳ והברדיבות אם העשה אותם בשינים יהיה דבר יותר רחוק בהסכנה אך והרבות בהם א אולי יפסידו עצם השינים׳ וכן הרפואות החזקות התתכה והזקות החמים ראוי שלא יעשו אלא בעת ההכרחת והם כמו קולוקינטידא ואליבורום וקסטאי והחמור וזולת ז זה ויקטור בהגיע דבר בזה וכן המרדידים אל הגוף ופע ופעמים רבות יצטרך לנקוב השן במקבת דק לעשות ריוח ובעבור ליצאת ממנו הליחה המזיקה ושימיצאו הרפואות ם בעבור לחלוף לעמקה׳ והחומץ עם היותו מזיק לשינים הנה יבא ברפואות השינים המקררות והמורכבות יחד אם בקרות שהוא מקרר בעצמו ושהוא נוקב ומעביר׳ ואם בחמות כי הוא נוקב ועוזר בהתוך והתכה׳ ואמנם הזיקו יהיה נשבר ברפואות השיניות המעורבות בו׳

פרק ג׳

בכאבי השינים׳ דע כי השינים יכאבו לסבה כב בכאיבת בעצבם בפי כח

שספרנו בהם כבר וגם יהיה לסבה מכאיבה ההיה בעצב בעצבים אשר בשרשם׳ ולפעמים יהיה לסבת כאב יהיה בחנכים ובורמם ותוספת בשר צומח בהם כך בקבל הליחה או לרפיונם ונתיחתם שיקבלו הליחות וגב

הדיקות ויתעפשו בהם וידיקו השינים וגם ישובו השינים מ
בתנועעות · ולפעמים לא יגעו רבים הנגאבים
כאשר ידם הכואבות יקצה ויגבר בינהם · ומיני
רפואותיהם מתחלפות · וסבות כאבי השינים אם רוע
מזג פשוט בחום וקור ויבקש להעדיר המזג במו שהוא בזק
בזקנים זה הוא הלח כפי מה שנודע במקומו או עם ליחה א
אי רוח · והליחה לכאיבה אם ברבויה או בעכות
או בחדותה · ולפעמים תהיה הליחה כנפוחת במורסא
לשן עצמה · ולפעמים תהיה באבלה והיא היותר
בזקה ולפעמים תהיה הליחה מיורדת מורסא ולפעמים תו
תוליד תולעים ומתחלת הליחה אם בין ואצנו ואם
בין הראש ואם משני המקומות יחד · ואם יהיה הגוף
כלו מלא כאות הליחות הנה תעבר כן הגוף אל השינים
הוא כשני הדרכים האלו · ומ יבאבו השינים בקרחות
מהודה על דרך השתוף ברוע מזג · ואם יתחדש תחת
הבהאבלה כשיגים כאב ודקיקה הנה כשרשה כותר כל
בלתי בברזל ואז תרפא המורסא והכאב ואחר העקר ·
אוחזת רצוני שתעיין ותסתכל ואם עם כאב השן
יש מורסא בחניכים או בצדדיהם ואם נמצאת בו הסא בצדדי ·
החניכים אז האבור הדין שהסבה אינה בעצם השן אלא א
אם תהיה המורסא בעצם החניכים · ואם לא תמצא
מורסא בעצם החניכים הנה הסבה אם בעצם השן ואם בע
בעצבים אשר נכרכים · ואם תרגיש מורסא כשן או
אבול הנה הסבה בעצביות · וכן אם ירגיש הכאב
נכותה כשן כי והיה ואכנם אם לא ירגיש הכאב אלא
בעומק או הסבה בעצב אשר בשרשה וכל שכן אם ימצא
כאב מתנעטט בלסתות ובלחיים וירגיש בקרוין · והנה
תקבל הוראה על הבונים הו בים והקרים בבה שידעת ועל
והוכב במכיכות השן ותנועתו · והקבל בופת קל
ברוח בי יעתק הכאב הכאב הכבות ועל הליחות הענה בש
בי קינה הכאב בבלי חום וקור כראים כאשר · ועל
הליחה והסבה הדבריית והארגמנית בבוהורות והחזק בבה ש
שיבויב בסקיה שיהיה ככאב ה נוי בראה לדמיון הליחה
הליחה ודום הד בעת הבבוט ויודע שהתחלת הליחה בין
הבוח והאצנו בבה שיביצא באחד מהם או משניהם כן ה
הבלו ואם יהיה סבת הכאב בחניכים לא יספיק עקירתה
ולא יעצרבו אליה ואם יהיה בשן יסיר הכאב בעקירה ואם
יהיה בעצבים לפעמים יסור בעקירה ולפעמים לא יסור
אבנם יסור לסבה אחת והיא שהליחה אשר יבקש המבע
או הרפואה להתכתה תמצא מקום רחב הרחה בו אחר הז
הרוחה דבוקה ונעצרת בשן · הרפואה אבנם אם
יהיה הכאב בשתוף אבר אז תתחיל לנקות האבר המש
המשתתף בהקזה או בשלשול בבו הגיראש ובמר קולוק
קולוקינטידא או בבו אסקמוניא או במו המשרות או בע
בעקעורים המנקים הראש אם תהיה הסבה בראש ·
ה מבה אם תהיה עם מורסא בודקות בחניכים ובלסתות א
אז ראוי שתתחיל בהקזה ובשלשול כפי הכח והבאים ה
ויודעים והתאר בבה בהתחלה בכלם המקררים בהם
בהכירנות והשליכות ובירא בים בחזקים כבאגפור גם
בבוריה נת הנה בקבוצות ופעמים רבות יספיק בהסתפק על

שכן הוורד ובצפצפי או שמן אגנקנון או כבו שכן הדס או
וינעיל בזה שיוקח יין עבוקים ישן ושמן ורד גא הנגל
יין העבוקים בו חיטב ויארוז בפה ואחר זה תודיע אל הם
המחיכים והמבשלים והמכבר שלא יהן בחזקים שמ מר
אל הגוף ותודיע גם כן להריק כשאכבר בעצמו שהולך על
שרשי השינים העלוקה או בהגות הקורק אשר [illegible]
או קרני המכיצנה ותחת הלחי בשרש והאם [illegible]
ראוי שידובק על שרשי השן גליצרי עם כאצו [illegible]
כל עת שיוחבו · ואם יוסף הכאב לה [illegible]
פעמים רבות לעשיית המאוצי עם שכן ורד ובל
שימצא נגלת זה צד תחול אך עודבתו יותר גמ
שיעשה הבשול ואכנם אם הורה הבנה בכן [illegible]
בעצם ולא תהיה ליחה אבל רוע מזג יראה כ
כן הרפואות השיטנות הידועות · ואם תהיה
כמו והלסתו · שנסמך על דבר [illegible]
הבוז פרשר ואחר יסוך על דבר קר ב [illegible]
ברוע מזג נשיבה על דבר קר יעשהו [illegible]
החומים כמו שמן באן ושכן ורדי ויסוך על [illegible]
שליקה חבה או על לחם חם ויגה ויעל [illegible]
אחר כביני רוע הכות הנזכרים ·
הסבה המפשטת יובש יועיל בזה שי [illegible]
רשכן אנדה · ואם תהיה עם ל [illegible]
חזה או עבה או רבה ראוי שתורק [illegible] ·
שתתחיל בהתחלה התלה בבה שי [illegible]
וגם כי יזה זה בליחה החבה יהיד [illegible]
פחות · ובהוד [illegible] רים חזקי הר [illegible]
הקרות האלום השרוף המבושת ב [illegible]
שחוק וישחוקו באר ואחר יעשו · [illegible]
ובכה שיאות להרתיע העצמים · [illegible]
הרפא בשרשות המקררות נתגרות [illegible] ·
יצליח זה יגהיג אם להתיכה אם [illegible] ·
הליחה עבה או רבה תנהיג אחרי בה שוסדנו בהתחלה
והתחולה בהחבה גם כן והאבן שיהיה המעבין נחקם
בשמן ורד כי זה לפעמים יעסוך הליחות הרשים או
הבותרים · ולפעמים יצטרך שיחובר אל הבותש
רפואות קובצות בי האבר יבש · אבנם אם היה חם
רוח הנה הרפואות הבהיכים אשר זכרנום וכל שכן [illegible]
שנאפין ותלבנום ויין שלפם ·

פרק ד

ברפואות המחיכות
הנה הקדרות במבות
השינים ועצירות [illegible]

יש כחים בעצמיים ויאות בכלם שיחזו בפה זכן ארך [illegible]
כבר חומץ יבושל בו כתנת הנחוש או חומץ יבושל בו [illegible]
קולוקינטידא וזה חזק בועל מאד · ואם יהיה [illegible]
בראה או יחיה בין או כיטואל או פליטרי או והיות [illegible]
חרדל או קליפת קפריש או קליפה צנובר או פרגנ או [illegible]
עלי הלב או נעדה וקלפתו בחומץ או כים ובן עלי [illegible]
תשלי ולכן שוקי השיבים עם גליטרי או חומץ [illegible]
בנדים יאחז בפה או גליטרי ופרי החמרין בחומץ [illegible]
ובנעראנה יבשוח או שרש קטנאי החבור או [illegible]

בחומץ או עם סקושא בבושלים בחומץ או עם בבונג׳ ׃
הלכאב הדופק כשול עצים פנים בחומץ או ענבי השועל
בחומץ או בשול גרשקיאבי בחומץ ׃ וקרן איל שרוף
בחומץ אשקילא החזקה והכנגבין ׃ ומהם ערעורים
בבמו בה שזכרנו בין המצמצים ׃ ומהם שיבושלו
צמוקים הרריים בבים עם שקמים ויעקיר בהם ויעזוב הם
הנה פתות שיהיו כבבי ריר רב ׃ ומהם לעיטות ילקחו
בהרפואות הנזכרות וכיוצא בהם ומזה שיוקח פורנג׳ הד
הררי ופליטרי ופלפל לבן ומורא דיהל׳ש כבשר הנמוקים
ויעשה כלחים וילקם מהם כל יום לח אחד ׃ ויש מהם
שיחות נרשיות רצוצציוזים ותחובושות ילקחו מהרפואות ה
המתיכות הידועה ויושבו בבת שיש לו עצם מעמיד כבו
הדבש או קטראן או דבר בותך במים ויתך בו ויולש בבים
חכים לבדם או יוקח נמרית בליציאם ויזרשה בו או יוקח
לרעיקה חרדל שיחוק יונח על שרש השינים ׃ ומכה
שמ סה שיוקח לב גרעינת אפרסק וחלק אקריש וחלק פלפל
וחצי חלק יולש בקטראן ויחופף בו השן או ירשה עליה או
הונח בתריאק לבדו או באשא פשרדא או השבאזג׳א או ר
רוסני ואן או בארתיהאן או קצת שיתוק יולש בשמן וירשה
בו ׃ ומכה שנוסה פלפל ופליטרי ואשטא פרשנריא
ותנבייל במא׳ וחלק בורק ארשיני חלק וחצי ישתוק היטב ויח
ויחופף בו השינים והחנכים כי זה חזק התועלת ׃ וגם
יוכות הלחי כבמו אלטיאה וקמומילא ושבת וזרע פשתן ו
ובשול השבת ושמנו ויעשה ׃ והטב גאליגוס כבר
שסס אברן אם יונח על השן המאבת המזאכלת ישקש
בא בתי ׃ ומהם הנחות בחומכות בחוץ ׃ וראוי
שיקשנו אם קודם המאכל בשתי שעות ואחריו בארבע שע
שעות וזה יצטרך אליו בעת חוזק הכאב כמו שיונח הדו
הדודן והמלח בחוממים או בשמן מחומם או ברונג בכם
והנה יונחו הנחות האלו הנחה אחר הנחה להמשך אליו
הליחה ובשינגמה הלחי ישקש הכאב וכל שכן אם הכאב ה
השן בשמן רותח בעת ההיא ׃ ויש מהם כיות בהגהגות
הב ית כמו שיבושל השמן בקצת הרפואות המתיכות הנ
הנזכרות או לבדו ויוקח מחט וידלקן וישבר בשמן ההוא
העבירהו בהלל כמו פית הלוכה קצובה על השן הכאבת
עד שיגיע אל השן והכוהו ושיושם סביבותיה דונג או ע
עיסה או דבר אחר יבדיל בין השן ובין מה שסביבותיה מ
בין השינים ובשרם ויעשה זה לבה שיהיה הליחה בשן עצ
עצבה וגם יוסף בשפופרת נב׳ השמן המורתח אחר השם
השפירה הנגמרת השמן וזית יותר נאות משאר השמנים ה
האחרים ׃ ולפעמים יצטרך בבוים שתנקב השן
בבקבת דק שיעבור בה הכח הבוחה ׃ ואם לא יצליחו
הרפואות הבות השן בבוהט הבלובן פעמים רבות עד שית
שתגיע הכויה שישקיש הכאב מת תחת השן ׃ ומהם
הרפואות ילקחו כמו שקרם זכרו ׃ והגנביל כדבש
חמיצה מגילה וגם חומץ ומלח ׃ וגם חומץ
הקרלוקנטודא ופליטרי ׃ ומהם עשונים וקטורים והיותר
טוב שיהיה במעשך ׃ וגם ילקח בין המתיכים כמו
עוקרי שרש קרלוקנטודא או גרבריה או זרע חרדל או טל
טלאי חמור או זרע בצלים וכל שכן להעלים או עלי הד
הדס או נקרה או עלי רודה או פליטרי ׃ ומהם המטפות
בתיכות כמו כי קשואי החמור ומחיטת שרש כלקא או רש
רטבה וכי במוראנה ׃ ומהם טפטופים באזן אשר כצד
הכאב כמו שיעשו אלו המטפות מוטפות באזן או מחיטת
קפריש רטוב ׃ ומהם כליי למקום האכל אם יהיה סבת
הכאב בין האבל ׃ וראוי שתעשה זה לאט ולא תכלא
בכבדות וחוזק כי יוסיף בכאב כמו קך עם סיפריש או עם
מצמכי ריד הר חזק מזה אשא פרשדא עם באבאנג׳ או שו
שוניז שחוק בשמן או פלפל או שומים שרופים או באב
באבפורבי או פליטרי ׃ או יבלא ברפואות לב גרעינת
האפרסק הנזכרת ובלא היום נקי והקר בהם ׃ ומהם
עקירות ונפריד להם שער ואין ראוי עשייתם אלא בהיות
הכאב בעצם השן לא בזולתו ׃

פרק ה

ברפואות הטרדיבות ׃ הנה יעשו על הפנים הנ הנזכרים בהתכה אך

היותר נכון שיהיו מושחים או מרובקים או מבוראים על ה
הנקב ׃ והנה יעשו במצוצים ועשונים ומהם שיוקח
זרע גרשקיאבי ואופי ואצבורק ולבנים מא׳ שני זוזים פ
פלפל ואשא פישדא כנגנית מא׳ זוז יעשה מזה טיאף כ
ביין קירש ויונח על השן הכואבת או יוקח אופי וקשטור
בשוה ויוסף מזה גרגיר אחד או שנים בשמן ורד באזן כע
בעת הכאב או יוקח הדבקה משרש יברוח ׃ ולפעמים
ישקיטהו או יעשן בו כמו שנתבאר משאר העשון מזרע נ
נרשקיאבי ׃ או יבושל שרש יברוח לבדו או עם
נרשקיאבי ביין ויאחז בפה ׃ וגם ישתה גם בין המרדיבים
החזוש כמו פלוניא כי היא מרדיבה והבת יעם כמשני שיוקח
מבנה בפה ויישן ויתבטל הליזו וישקוט כאבו ׃ ומבלי
בה שיודים והחוש בבלי היזק הבים הקרים בקוררים בש
בשלג קרור נמרץ ויאחז בפה לקחה אחר לקחה עד ש
שיודים החוש וישקוט הכאב לגמרי גם עם׳ שיוסיפנו בה
בתחלה ׃

פרק ו

בשן הנעה ׃ הנה יתנענעו השינים בסבה מ מתחלה במפילה או הבאה

וגם יקרית מלחות מרפה העצב המדק ׃ ולפעמים תהיה
השן עם זה שמנה בלתי כחושה ׃ ולפעמים לאכול
יקרה לצמיחת השינים וירחוב מקומם ׃ או שתרקק
השן לבה שחסר מבנה תחלה ויבאבו הדרדים ׃ ולפעמים
יקרה לבבישה תקרה בשינים לירוב עובר עליהם כמו ש
שיקרה לגמלשים משולי הזקנים ולאותם שסבלו רעב ר
רעוף וחסרי להם מזון ׃ ולפעמים יקרה לחסרון בשר
הדרגבים ׃

רפואתה

ראוי שידוק מלקים בש בסן ההוא וימעט הדבור ולא יאלץ בה כלל ולא בל

בלשון ובכללי תעוזב הלעיסה עד שיקח חסר כמו יבליתו ׃
ואם תהיה הסבה אבול ירפא האבול והולת זה ׃ ואם
תהיה הסבה כבישה תרטו בבזונות וגם שפה מכת שיקשה
להשיג בה ואחר תרפא בבשישים הדבקה והמפשה

כרפואה באין כבר שכן וורד והלפי וסדיפת עלי ענבי השועל גם הקובצים ואם יהיה לכבישת הסן לא יצליחו הרפואות כי לא יחשב שתוספן בהרה אבל ראוי שתרפא בקובצים הקיים וכן אם יתחדש כתבואה ואם יתחדש בליחות טרפה ראוי שיתוקן בקובצים המחממים ותעשה הקובצים המדוקים כהרפואות השיניות כעכורצים וחם וחפיפות כחמבות כבינצוך בבה שיבושל בו כרר בעט וע ועלי סינרי ויין צבוקים יבושל בו אלום כחציו כרח או ב בנים שיבושל בו סגנבין והדהדבקות אלום שני זוזים כלה זה וידבק על שרשה או קלפת נחשת עם שכן אי שרש ליליו וקלפת ספריש בא ארבעה ואלום חלק אי יוקח אפר תבריך וכלה אגדראגי בשוה או קרן איל ש שרוף וכלה בולס בדבש ובירא שרופה בא עשרה זוזים או כבירא ועפראן ואשפיק נרדי ומצטכי בא שני חלקים רודא יבשה פונק וכלושטיארש בא שלשה חלקים ויעשה כבנו שנינים והדבקות וגם הקובצים כעורבים באלראון וקלקטאר ואקליבריא תאר נכון נבון לענין הזה חולתו יוקח סגרי וורד ואשפיק נרדי וכלה אגדראגי ופרי תמריך וקרן איל שרוף חלקים שוים ואיתו שהוא בסכת וסרון כבר הדנבים תקח אלום תימני וליגנא א אלראון שרוף וסגרי וכותאק וכלושטיאש

פרק ז

בנקינת השינים ואבולם יקרה זה בלחות בתעפשת בהם והרפואה

הכונה ברפואת האכול במניעת התוספת וזה בנקוי העצם הנפסד ומתבה הליחה המזיקה לזה ולכנוע הסן שלא הק הקבל הליחות והם הלחות המוחרות והם בכנה בריק בהוקות אם יצטרך אליהם והרפואות המונעות האכול הם המגנבות ואם יהיה הזק יצטרך אל ברות הזקי הנגוב והדבום ואם יהיה הלוש יספיק כי הנגוב והקביצות כבו הדם הליציאום ואשפיקא סלתיקא ועשייתם יהיה כם במין מה שזכרנו והוכם מענין המלוי לנקב ומזה שיבלא קף וספרי או קף לבדו כי הוא מונע האכול ומסקיט הכאב או יבלא בכמשיק וסיפרי וכוירא ואצטורק או בעפצים ור ורוקי או בליציאום או באצטורק או בעפצי או בגלבאנום או נפרית כרבובי הליציאום או בעלך אל בטם ופלפל או בקף והבטם ופודנג או בקצח שחוק בולס בדבש ודונק או בנפרית יבלא או ירקות או בינגביל בבושל בדבש וזה ודומין כי זה בתבלית או באשא פטירא או בקטראן או ב באשא פיטירא ושיח או כאשא פטירא לבדה וישם עליה דונג שלא יזוק כי את ישקיט הכאב בדונק או ענבר לבדו או עם הרפואות או בליציאום ומריאולה וכבר ניסה בפטורא בבלוי ויהיה בועילה בו בתבלית ומונעת תוספת האכול ומסקישה הכאב וראוי שיעשר כבה שיקדם בטער כאב השינים והנה יעשה בזה רטיות כגן קשטור ופליטרי ואופי וגלבנום חלקים שוים ופלפל וקרדמוני בר בדבש או פליטרי וכודא בדבש ותרעים ירוקים הנקראים הב אל כצרה בדבש או יין טוב יוצק עליו ומוכן טורחה א או כבר ולסטה או נפרית עם כבוהו ליציאום או פלפל וח חלב ושיבל הוא יתוע או בורק ופליטרי או גלבנום וח

וירכך או אצטורק ואופי תאר רפואה טובה בוחק נוקיאבי בא שני חלקים בירא פלפל פליטרי בא חלק אופי שלשה חלקים יונח על המקום וגם שבכת הרמון ופלפל ותרתרי ניגארי בא חצי וחצי וגם יקח בלוי ורשיה וגם ירתח על המקום קלקדיסון וכן או סיססגן או כיר שני חלקים וכלה ארבע... ועפצים ואקאסיא ואדרכא בא חלק או אגוב שרוף וקוף הדם ולפעמים תוסיף בו גלבנום ... הבאודזים בטה העלית גדולה ויבושל שרש ... בחומץ עד שיכלה חצי החומץ ויאחז בפה ... האכול כבו הרטיך ועפצים בשמן ירתח ... הבאוכל ומכה שיעלה שיוקף בצד השן ... וזה

פרק ח

בנקיות השן ... והסבה בזה ... אל הלחות ...

תהיה והסבה בזה שתחיבש ויבש השן ... הכבישה והסבה ואם יהיה שם איך ... אכול יורה על כח רשוב רע בעד ליחה והסבה דראשונה בגיעת הליחה להזיק השן בקובצים ... הנעורים והאלוב תזק הדרשם ... מחבבים לא יזיק כבו אליבורוס שחור בולס ... האבנם בה שיהיה בולבס או ...

פרק ט

בשנוי מראה ... לפעמים יהיה ... מה שיורכב עליהם ...

החלאה ויתחדש הלודה ונקראת טיגרי ולפעמים יתאבן כשרש השן ותתאבנות יקשה לעקרו ולפעמים יהיה לליחה רעה עוברת בעצם השן ... בראה שלה לבראה הבאדנגאן וביוצא גרם בבלי ... עליהם הלודה ורפואתו אבנם ... שינקה וימרק כבו קנף הדם וכלה ... ואפר צרף ואפר שרש קנים ... שרוף וכלה אגדראגי חלקים שוים וגם ... כזה כגן החלזון והוא הצרף שלו שרוף ... קיסום שרוף חלק ופלפל חלק אבוכבי שלשה חלקים כאדג שני חלקים ליציאום שרוף עשרה ... ואם יהיה כופל נא הונאר בדבש ... אבן הרם ישן שחוק או אבן הזכוכית או ... וסנבאדק ואבן כאם ... הליחה והרציאה או יבריקה כבו ... האריסטול ונראה שעלה ... וכבו הסמנים אשר זכרנום קודם זה תאר נכון טוב שרש אריסטול ונראה חלק קרן איל שרוף שני חלקים מצטכי שלשה חלקים וורד חמשה חלקים ... תאר אחר קיצום וכלה צלי הלי בא ארבעה ... חמשה אשפיק אחד פלפל שטה תאר אחר יוקח בלח שחור בשריפה בגחלת שלשה ... שני חלקים ... אשפיק נרדי חלק אחד וגם אפר צרף ארבעה וורד ... חמשה סגרי שלשה פרח אשקענט אחד

פרק י׳

להקל צמיחת השינים · הנה יקרה לנערים שיקשה צמיחת שיניהם · ולפעמים ישתתף עם זה הרות הבטן ויצטרך שיתשמו זו ברשיונות א׳ על הבטן והסחיטות הפנימיות אם יאחוז בטה. ויצטרך שידעו בשיאפים הנזכרים בספר הכללי · וסבה שיקל צמיחת השינים התפשה בשלבנים ובמרוחות וכל ש׳ שכן מוח הארנבת שתגיצאם בראשה אחר שיתבשל או ב׳ ברגא ושומן והחלב ושמן לילי · והנה נאמר כי חלב כלבא מועיל בזה תועלת גדולה בסגולה · ואם יתחזק הבאב ידשה בסחיטות ענבי השועל ושמן וורדים מחוכם · וראוי שהבנע הלעיסה על דבר שיש לו עצם אבל ראוי ש׳ שתבנים המובנת אצבעה בפיו בעת שיתחיל כאב צמיחת השינים ויתחפף החניכי חפיפה טובה כדי שתזול הלחות מ׳ בדרך החנכים ואחר ימשחו ברפואות הנזכרות · ואם יראו השינים מעט ראוי שירכה הראש והצואר והלחיים ב׳ בעבור טבול בשמן ויוסף באזניו השמן והנה אנחנו זכרנו כבר הענין הזה בספר הכללי ·

פרק י״א

הגרצת עקירת השינים · הנה יגיע בהשן הב׳ המבאבת לפעמים שלא תקבל רפואה כלל ויהיה כל עוד שישקוט בה שידיקה מן הפגע ישוב בקרוב והנה יהיה שמנונה לשאר השינים ה׳ הרוק יתעכר אלידם ולא יבצא לתקנה דרך ויהיה רפואתה העקידה · והנה תעקר השן בכלקוים אחר גרידת בון שיקיף בשרשיה מבנה · וראוי שתבוש קודם העקירה ותעיין האם העלה בשן עצבה כי אם לא תהיה ראוי שלא ת׳ תעקר הלא תעקר עד שתהיה הסבה בה בעצבה · ואם תהיה הסבה בתגבים או היה בעצבים אשר תחת השן לא תעקר כי זה אפס שיקל כבנו מעט והנה לא יבטלהו אבל ישוב · ואבגם יגעבהו בבה שיתירהו בן הלידה כיד ובבה שיגיע אליו מן הרפואות ובעקירת שן בלתי נגה יש סבנה ונגעים רבים כי לפעמים יתגלה הלחי ויה עצם קצת עצמיותו ויעורר באב חזק · ולפעמים יעורר באב צואר וקדחת · ואם ידעה שהעקירה וקשה או שלא יסבלה העלול אינו בן תגבון שתגיע בחוזק כי זה כבה ש׳ סבוסף בבאב וגם כי יקרה לפעמים שהעלה אותה בשן ו׳ וכשתזדעזע תתך הלידה אשר תחתיה וישקוט הכאב · וגם תעקר ברפואות · והיותר נבון שישרט סביב השן באזמל ויעשה עליו הרפואה בזה · יוקח קלפת שרש תות ופליטרי ויתחק בשמש בחומץ חזק עד שישוב בדבש ואחר ירשה בו שרש השן ביום שלשה פעמים · או ישחק פליטרי בחומץ ויונח בשמן ארבעים יום · ואחר יכף על הסדיטות ויעזב שעה או שתים ונבר בסית הב׳ הבריאות ברונג ואחר תבסוך ואז תעקר · או יושם הבורית פליטרי שרש קשוט והכבוד או ירטה בורנץ בחלש בחומץ כי זה ירפם · או יוקח זרע אורטיגא ולבנים בשוה או אורטיגא ולבונג הבצלים ויונח על שרש הג׳ ולתע ולפעמים יספיק בעדי האבה כי זה ירצם ויעקרם בג׳ בגקלה ושברי החומץ עצמם נפלאים בזה · וגם יוקח קלפת תותים וקלפת קאפריש ורנך ברבוסי ופליטרי ועדוק ושרש קולוקינטידא ושברים ויהל״ש בכוי טבת או ב׳ חומץ חזק ויעזב שלשה ימים ואחר תרטה · או יוקח ערוק ברבוסים וקלפת תותים בא׳ חלק ורנך ברבוסי ש׳ שני חלקים ויהל״ש בדבש ויושם סביב הבלתות כלה כי זה יעקרה · או יוקח קיצום וחלב יתוע בא׳ חלק יהל״ש בדבש ויונח עליה · ואם תהיה השן חלושה תבים הדונג עם דבש בשמן ויוסף עליו שמן רצוף שילעסנו ·

פרק י״ב

לפתח השן המתאכלת והוא כעקירה בלי כאב יוקח קבה בחלב יתוע ו׳ ויונח עליה שעות ותתגלגל · וראוי שיונח בה עלי׳ קורנאלה גדולה החכה ושומן צפרדע האילני עוקר ה׳ בפתח והוא הצפרדע הירוק והדברי אשר מעונו בעצמים והאילנות ומדלג מאלן לאלן ·

פרק י״ג

בתולעת בשינים · יוקח זרע גושקיאבי וזרע כרתי בא׳ ארבעה זרע ב׳ בצל שנים וחצי יהל״ש בשומן עז ויעשה גרגרים כל גרגיר כזית ויעשן בגרגיר אחד שיתכסה הראש והמסמך ·

פרק י״ד

בסבת חריקת השינים בשינה · סבת חריקת השינים בשינה הוא לתולעת עצלי הלחיים והוא כמוצא אליהם ויקרה לנערים הרבה ויסור כשיגדלו ואם ירבה חריקת השינים וקשקשם בשינה כבשר בשתוק או כפה או בוצה או א׳ יורה על תולעים בבטן והזווה בתולעים יהיה בעלת בא׳ הפרשים · וראוי שירפא זה בנקוי הראש ובשידות הצואר בשבנים החמים והמבושבים אשר יש בהם בה ש׳ קובן ·

פרק ט״ו

בשן הארוכת · ראוי שתוקח בשתי אצבעות או בבלי קובן ואחר הש׳ תשפה בסטיפה ואחר יוקח גרגרי לבר ושבת [illegible] ואריסטולוניאה ארוכה ויעשה שנון בו ·

פרק ט״ז

בקהיון · קהיון השינים הוא הרדבת חוש בה ש׳ שיקרה לשן וזה בבבה בנחידה והוא אם חמיצות ואם עפיצות ולפעמים יהיה ב׳ בבה שיפגע השן מרוץ או קומר בה · ולפעמים יהיה בבה שיעלה אליה בן האצטומכא אם יהיה עם לידה ב׳ חמוצה · ולפעמים כמשך הקהיון אחר הציור המוחשב בעת שיראה האדם כי שילעים החמוץ ליעסה בהשתלחות רפואה יועיל במבו לע פת הלגלונת במאר או זרע לגלונת שחוק בלהל במים או עלך אל אנבס או סקר או א׳ אגוז פרלובי ואגוז הנדי בסגלה הלוזים ושמן אגפקטן בא׳ בחפיפה או עבידות השמן שנתקבה בבלי נחושת ברבש בשמש או על האש והנצברין בחלב האתון והשמן המושך או קרדמאנא בוין או גרגרי לבר או אריסטולוניאה ארוכה או הלחות או חלב יונע או אשקילא והבלח בתתגבורהו

פרק יז

להסיר מה שיהיה בשינים שלא יסבלו דבר קר ולא חם ולא קשה וברוב הוא להמיצות מועיל מאד מתקדין ׳

בקר והוא הקדמה למאב השינים אם יהיה הסבה בזה קור יעשה גרגרי׳ לבר ושבת ואריסטולוניאה ארוכה והגחה ח חבה בחולמן ביצה ואם לא יתקשש בזה כלו אז קח גירא פיקרא ואם לא יצליח אז התריאק ושמן חרדל מועיל מאד והקסטראן המחומם אם יבשח בו פעמים רבות רעה הוא מ מועיל מאד ׳ ואם היתה הסבה מזג חם והוא מעט יורה עליו בראה החנכים ומשומם וכשרש השינים ׳ ואז ראוי שתתמיד לבחה השינים בשמן ורדים שיפתשר בו קמ קמפורא ואנגדיל ויעשה עליה דיר ורע שולי׳ ולעיסת לג לגלוגות ודעב בסגולה ׳

פרק יח

בחולשת השינים ויעיל בזה הקובצים ה הנזכרים והעפצים והש

השרופים והכתובים בחומץ ונרגרי החרוב לבן ובו״ח אגר אגר אני קלוי ובכיבה בשמן ודאוך ויין קבוץ ושאינים קובצים ׳ שנון טוב סיגרי שלשה זוזים מיראבולנש סיגרי מנוקים חמשה זוזים קגילא חמשה עשר זוזים סי כינאבוסי שלשה זוזים אלום שני זוזים פרישרי ז׳ זוזים ש של ארמוניא׳ וזו פלפל ארוך וזו בך צה וקסראן זה מלח ה׳ סומאק בו עברלים שני זוזים סרי החבריך שלשה קרדמוני ד׳ סימואל יר׳ בלושטיאש ד׳ זוזים ישחק הכל ויעשה שנ שנון׳ האר שנון גם כן לזה הענין ׳ צנדיל אדום וכבאבה ופופל כא׳ טו׳ זוזים קגילא חמשה זוזים אשטיק ג גרגרי ארבעה יולש באבידלם כחשה ׳ האר שנון גם כן לזה הענין טוב ׳ יוקח כשך שעורים ודר ורצך וילודות ברכש או קסטראן בנעני מכש ויעשה עוגות ויגרצך ויבריבו אותו בקרטאם וינח על׳ לבנה מרצפת כתנור וב ובשיש יר בראתו תרציא והקח בבנו החלק ׳ ומפתיחות ליגנא אלואן ובלושטיארש וסיגרי וקליפת רמון ובו״ח בא׳ החלק ישחק ויולש ויוקח בבנו שנון ׳ ולפעמים תקח שעור שרוף מלובן עפרים חלק סיפרי ופופל ופרי מכרין בא׳ ארבעה זוזים והנגביל חלק יעשה שנון ׳

נשלם האופן השמיני תל׳ ׳

האופן השמיני

בעניני החנכים והוא מאמר אחד

פרק א

בחליי החנכים ׳ הנה יקרה להם מורסות בסבת ליחה יורדת אליהם ברוב

הענינים בין הראש ולפעמים יהיה בשיתוף האצטו׳ ׳ ולפעמים יקרה להם המורסות בתחלת השקוי ׳ ומהם רוע הקגין הנקרא סואל קניה כלום רוע הקניה לבה שיע שיעלה אליהם בין האדם והנגסרים ׳ ויקובל מופת על בין הליחות בבראה ובשרש ׳ ולפעמים יהיה מהם נראה

קרוב מאד לקבל הרפואה ויש מהם שהוא מאחר לקבל הרפואה ולפעמים יהיה עם קדחת ׳ ורפואתם אם תהיה הליחה מחמר חם אז תעשה הרקות והקזת על גיא גראוך ורפא החולה במעצרים המקררים ושרש גם קביצות כמו מי ורדים והלב חמוץ ומי הדס וסמוק הלי׳ הקובצים הקרים ושליקת בלושטיאש ומי לשון השה ים ובשורת האלונים ושחיטת לגלוגות ׳ ואחר זה ימצמץ ב בשמן אגפקנין ושמן אלון מעשבי ושמן הדס בכל׳ פקע בבנו יהיה זה אשפיק נרד וורד יבש ובעשבי ושמן ורדים יורחה בו אשפיק נרד וורד יבש ׳ ויש לשמן עץ במעמי ג בה חזק להשקיט כאבי החנכים ובל שכן וחדש כי הוא מ מריך לסמה ואינו עוצר ותועלתו היותר מוחה והוא בן בענין הבאב ׳ ואחר זה יעשה כמו שחיטת האלוסא להו׳ כי היא מזילה הדם וירדתה או שחיטת עלי וזרו׳ או עפח׳ היין או שחיטת רנדא או שמן חב אלכשה כלומר גרגי ירוקים ויורתה בבשם שיש בהם עלוי או שליקת הפי האריסטולוניאה ואם תהיה המורסא חמה שקמה הקים במרונם ולא תתיך ברפואות אבל יתבשל ולפעמים יתיך דרפואות היד ולפעמים יבשיל עצמו לצביחה גם חם ג ובשיתחבשל יעשה עליו ונבאר ועפצים או קליפת רמן שחוקה בחומץ ימים או מורי עם עפצים ׳ ואם החנכים לא יבושו בהתבשל מה׳ הדם ולא יבריאו יצטרכו לכריתה והיותר טוב שיוקח מן בורית בנאמר סרוך על קנה הבבי׳ל פעמים עד ש שיכבסו ויתקבצו ׳ ואם תהיה המורסא בליה בשרש ראוי בתחלה שימצמץ בשמנים החמים וברגם ואך ה רשפא ׳ ואחר יעשו המתיכים החזקים ומשים הם׳ רבות ׳ החנכים הרבים יועיל מהם עלה מבו בו ומגן עם בצלים בליה נאכל ובמוהו וחוצי סוני׳ יוש ׳ עליהם ׳ וגם ישרף מרבך בלוח עד שישחנבוה ויוקח כאפרו חלק ורד יבש שני חלקים ׳ וגם יקחהו ועדשים שרופים חלק החלק וסומאק וסורי שני חלקים ואת אשקינגט שלשה חלקים ויעלו ויתן׳

פרק ב

בבקיעות החנכים ׳ התנה בתוצאתם בכיאתם בנו... ואת בקיעת הסר׳

פרק ג

בשחוני החנכים ואבות ונאצורים סבים ׳ שחוני החנכים קוקולא

פסוקים בלי עפוש ובקצתם יתחיל העפוש ובקצתם יתחיל האכול ׳ רפואתם אבנם ופעמים רפואתם רפואת הקל׳ איע ואבגם אותם שהתחילו להתעפש ראוי שירפאו בבבנו השכנים הירוקים וגרגרי גנגרי פר הם ויועיל טוב ואם לא יוקח כפעפצים חלק מרוה וחצי חלק יקבץ בשמן ורדים ויעשה ׳ ומיני המבעסים המועילים מצמרין בחומץ אשקוטלא ובמשמן בחלב הא האתוק ובמצמרין שליקת עלי זיתים ושליקת וורדים והדסים ועפצים ומטושלות הורד והרמון ׳ ואם יהיו כראבלים אם יהיה האכול נקבע בהם אז ראוי שירפאו בגלקרקין ם

מטוחר כחם הנזכר ברקות וכן המצורים · ואחר יהיה עליו הרפואות הקוכצות · וממה שנוסה בזה חכך פרי תמרין ופלישרי מא׳ שלשה זוזים מאמידאן זוז מדראבלג׳ פישרין שני זוזי׳ וורד יבש חצי זוזי׳ קרמזוני ומלח ארמוניא׳ כבאבה וקנף הים מא׳ חצי זוז בלוסטיאוס ועפראן מא׳ זוז כמפורא רובע זוז ויעשה כמו שנן · וגם שנונים הבאים בהם ארישטולוניאה וקלקטאר ומיני תובאל והרכיבים ואבנים המבורצעי׳ יוקח פלישרי ושרש לילי׳ מא׳ זוז סומאק ועפצים בלתי נקובים ובלוסטיאוס ואלום מא׳ שני זוזים ישחק וילקח בזה שנון ויעשה על המתאכל המגיע ועל הנאצור וכן בלוסטיאוס וסיג ברזל ויכסה כי הלסתות אחר ימצמץ בחומץ אסקלישיק או בחומץ יבושל בו ע עלי זתים · וגם עשיית פלוניא על המקום המתאכל יהיה טוב · ובורקות פורפג והמרקחות המונעים העפוש והמתיבים נח שתגיע במכנו׳ ומהם מרקות שיקוטא ואם לא ימצאוה או אפשר בלי קלקריקון · וממה שיועיל גם כן שיוקח אלום וסיד ועפצים ושני זרניכים חלקים שוים ויוקח מזה ויגע אחר השחיקה החזקה ויותך כי חנינה זו טובה וזה ימשל שעה ואחר ימצמץ בשמן ורד ולפעמים יושם בו אקאסיא ויאות להלקח מזה עננות וינתנבו וינגעו לעת הצורך · ולפעמים יסתפק בשני הזרניכים וסיד ואקאסיא · וגם תועיל הסויה הנזכרת והוא מבת שיפיל המאוכל ומצמיח הבשר הבריא ואחר יעשה שנון טוב מעפצים עם שלישיתם כורא כי זה מצמיח הבשר וגם ושחוק החנכים והקות אל נחראך מועיל בזה

פרק ד

באכות הרגכים רפואתה נזכרת כמע באכות הפה

פרק ה

בחסרון בשר החנכים · יוקח לבונה זכה וארישטולוניאה עגולה וזרע תנין וקמח כרשינה ושרש לילי חלקים שוים ויולש אחר השחיקה בדבש ובחומץ אסקילא והנה יעשה חם חתיפה מקמח כרשינה עשרה זוזים ויולש בדבש ויעשה על ענין ויונח על לבינ׳ או חרם כלובן בשפל התנור ויתעכב עד שיגיע שישרף ויחטב שישרף וישחק ויושם עליו בזם תנין ארבעה ולבונה זכה כמוהו ארישטולוניאה עגולה ואירסא מא׳ שני זוזים ויושם על המקום הנזכר

פרק ו

ברפיון החנכים · אם יהיה מע׳ יספיק בו המצמוץ ב בבה שיבושל בהם הקובצי׳ החמים והקרים כפי המזג · וממה שהוא חזק התועלת בזה אלום מבושל בחומץ · ואם יהיה רב הנה הנכון כי שישרש ויעזב הדם שיזול וימעט מה שיזול במבנו ואחריו ימצמץ בבה שיבושל בהם הקובצים החמים והקרים כפי המזג וממה שהוא חזק התועלת ונאות לזה מבשליקות שיוקח פרי תמרין שלשה זוזים עלי הדס שני זוזים יבושל ויעשה או יוקח בלוסטיאוס וקלפת רמון שורש תורמוס ג׳ זוז׳ ואלום תימני שלשה זוזים וורד וסומאק מא׳ שמנה אשפיק נרדי ואסקננט עשרה עשרה ילקח מזה שיחה והדבקה והקות א אל נחראך מועיל ממנו תאר הדבקה נכונה לזה תעשה אחר המצמוץ · וורד בעיקציו פלפל מא׳ שבעה כונת אמצעית מאלונים בלוסטיאוס וגרגרי הדם להדם מא׳ ארבעה חרובין נבטיים סומאק מנוקה פרי התמרין מא׳ חמשה או תמורות פרי התמרין הדם שמנה · וגם יועיל תבוך החנך בנוראש הקטנות וימצמץ בחומץ אסקלישיש ויעשו האבקים החוזקים

פרק ז

בבשר הנוסף בחנכים · יושם בו קלקנת ומירא כי זה ינקה

פרק ח

בשפתים ותליותם השפתים נבראו מכסה ל לפה ולשינים וליופי ול הלבוש ולעזור הדבר ולעזור לאדם בדבור והנה נבראו בשר ועצבים והם נשרשות העצבים המקיפים

פרק ט

בבקיעת השפתים והרפואות הצריכות א אליהם ברפואות הבקיעה׃

הם אותם אשר יתחבר בהם עם הנגוב והמריצה רב ך רפואתם מהרפואות המועילות מזה הא׳ בתורא אם יאתח כפת ויגעיוה בלשון · ומהתנינה המועילה בזה משיחות המבור והשבעת בשמן חל ושירשה עליהם הקנף המחודש מבריחות וחכך אחר הקטואים על אחר · או שירשה עליהם בי שבכסתאן או מי השיעורים עם שילי · ומהדשנים המצאות ומוח העצמות ושמן על האגוז בדבש או בשמן גירגרים ירוקים הנקראים חב אל כצרה · או בשמן ורד ושיהיה בו חלבון ביצה והקטה טוב ובל שמן קטה בורשינה וקירושי ולפעמים יושם בו לישרניר ומן הרפואות המנגנות עפצים שחוקים וסרוטא ואבידום ודרגאנאן ושמן הרגנולת וגם עפצים שחוקים בחומץ · וגם מעטכי ילך אל בטאם ואשוף ודבש ילקח מזה אספלנית · וגם לישרניר ומארג׳ ועדוק אל כרכם מא׳ חצי חלק ותבבנ׳ חצי חלק ולפי העזים שרופים ועפראן מא׳ שליש חלק · כמפורא ששית ח חלק · קאפר ששה חלקים שמן ורד ממנו הכל · וגם ענבר נמס בשמן כלשבו ושמן באן או שמן אתרוג רובע חלק ויעשה קירושי ויושם בזונו המריעים ת׳ בנים וביצה ם מגולגלת הנקראת גמרשת

פרק י

במורסות השפתים · ראוי שתתחיל להריק הליחה הנ הנזכרת ואחר יעשו הרפואות המקומיות אמנם המורסות הנה הם קרובות המשפטם במשפטי המורסות בחנכים וצריכם אל הרפואות

הבקועות לשחיקים ולקור כהקובצים כמו בוראבוליש וליציאום גורע נרדים ואגוז ספריש ושרש הגפנים ולפעמים יבא בהם דהבנג וכלפי העצים נשרפים ושער ש פרוף ועטן מקנבין ואסנה · ואבנם השבבים אשר יעשו כים הם שבן מטמש ושבן אגוז הנרי

פרק יא

בשחורים בשפתים אם יהיה בהם שחורי יועיל בהם טיג ברזל ולישרני · ומריפא העפראן ואלום חלקים שוים ילקח בזה אסטלנית בדונג דשבן אגוז הנרי או שבן שקדים ·

פרק יב

ברמריף השפה · ברוב שיקרה זה בשתוף פיח האצטום וכל שכן אם יהיה אסטנגנות עכו או תנועה כמו דחיית דבר להקיא ול ר'פלוט וכל שכן בהליים החדים וקדחות הגבולים ולפעמי' יהיה בשתוף העצבים הבאים אליהם מן המוח וחוש העדרה בשתוף המוח ·

נשלם האופן השמיני תל'

האופן התשיעי

בעניני הגרון · והוא מאמר אחד

פרק א

בניתוח הגרון · רצוננו לומר בגרון החלל אשר בו כעבור הנשימה והבלוע ובו ההוספות הנקראות הלהאה וקני הסקרים ואל גלצמה ובכר ידעת בתוח הושט · ונתוח המעי כובע אבנם הלהאה היא עצם בשריי תלוי על עליוני המשוך כובע בם בבכך ופעולתו הדרגת האויר פן יכנס בקורו והריאה פת פתאם וסיבנע האבק והעשן ושיהיה בגבולים לקול שיח שיזוק בו ויגדל באלו ו וא סוער סגר על מוצא הקול גם ישעירהו ולכן יזיק חתיכתה לקול ובבינה הריאה לקבל הקור וההזק בה מהשקול מבנו · ואבנם שני הסקרים הם הבשרים הצומחים בשרש הלשון למעלה כאלו הם א אזנים קטנים והם בשריים עצביים כדי שיהיו יותר חזקים והם כצד אחד בבני שרשים לאזנים ויהדוך אל הושט בי בינידם ותועלתם שבששערים האויר אצל ראש הקנה כא כאוצר פן ידחה האויר יותר הבל בעת שאיפת הלב ויחנק בעל חיים · ואבנם אל גלצמה הוא בשר קרומי דבק בתוך תחת הלהאה יורד ונדבק על ראש הקנה ולמעלה בגלצמה הוא פאיק והוא עצם בעל ארבע צלעות שנים מלמעלה ושנים מלמטה · ואבנם קנה הושט עוד נזכיר בתוחו

פרק ב

בתליי אברי הגרון יקרה בכל אחד מהם תליי זבות והכורסות וכן כל מה שיעבור ופרוק חבור בבאבל יעבור בו במעברו ואם יתקע דבר בתוך דבר שיש לו שעור ראוי שיתחיל לחבוש הנאצר ומה שבין דבהמים הבאה עד הב הבאה ואם לא יספיק תעצור בקיא ולפעמים יהיה בה סבנה

פרק ג

בקרון ומה שהוא כמו אבנם והקרן ומסלות ועצבות ובייצא בה או ראה שתעיין שאם החורש ישיגהו או נגיעה או קלם מכמו או ביתר הקשות נגיעה שישיגהו והנה יהיה בו או יכמוך הם הכלי הבוסך הקרן ישיגהו הנה החותר נכון להוציא כמו בוה שנשאר ואם יקצר החורש בחמת או יאר ... טיני חסי ממעידים · ואם לא יועיל העוזר והאקה ... באצבע ונרצה ורפואה · ונבנה שניסה שיהיה ... אחד בבטן ודש שחוק בבים חמים ויקא בי ... הנחקע בגרונו והיוהר נכון שיקא אחר כאלו ... יקשור בחוט דבר עגול ויבלע ואחר ימשך ... ונחקע בגרונו וכן התאנים היבשים ... אם יבלעו אחר לעיסה מעט וכן יעירו ... שיבוטל בו תאנים ויבדיל הנתקע ממקומו ... וירטה והגרון בחוץ ברטיות טרש ברם בשהל והנח ... לאש לבבל המקום ולהוציא הקרן או כח שלך ... בעצבו ובכנ הרטיה הזאת הלקוחה במקום ... וכים ...

פרק ד

בעלוהה ... יורבן שיהיה בגבה הכבות ... קבנות נכתרות ימנע הסתרים מהבבר ברם ותל' ולפעמים נתלים בגב הגרון ולפעמים נתלים בתוך ... ולפעמים יתקו ...

ולפעמים תהיה קטנה לא יראה המעיין התליה ... על זה עת יתישב בו ותכויץ בן הדם שעור נכון ... ויראה שיעורה הפותות יקרה לבד ... ראגה וצער ודקיקה דם

ואם ראית הבריא ידוק דם רקיק או שירק ... או תעיין ענין גרונו אולי תהיה בו עלוקה ... ידפא הבוטע בראות בלקיחה וחברה כמו ... וגם ירפא ברפואות בערעורים אם יהיה בקוה ... והעטוני וכחום הכפית באף אם נפתה אל התף ... ובבשלשלים החולעים ויבוצא ברם אם נגלה ... ובאצטום וגם יעשה תתבולה אליה בתחבולה ... שיטבול האדם בבים חמים או ישב במרחץ ... אחר לקיחת השום ואחר לא יסור בלקיחה ... המשלשלים בפני עת אחר עת עד שיחד העלוקה ... בבריאה בן החום ונטוחה לצד הקור ואם יעדד ... החום והוא עד שיפרד בהתעלף ישבלר כי זה

הטנינה שיבה מאד להוציאו · ולפעמים יועיל בו התפספקו׳
על אכילת השום והשיבה לשבש פרער הפה נגד הסים
הקרים כושלגים · ויש אנשים שישקו לבעל העלוקה
הנתלית בגרוה בין התום ונשיחה כנגד הקור ואם יצטרך
שיסבול החום הפסטם ופן כרכא והארוכה הרכיית
הרוצה לפסטטים חלושי העור אשר יהוב שיבללו במ
במסוט לבד · ואם יהיה בנחת ישתה בחומץ או ביין או
יקוזין בו ויגרון במספך ההלי הוא אשר יקראו אותו במ
בארצנו אל אבדל · ונחומץ לבדו ינבע ולפעמים יוציאה
בן הגרון ובל שכן עם המלח · ואמנם העשעורים יש
מהם עדעורים כוזומין ויש מהם עדעורים בחרדל עם
כפליים בן בורק או חרדל עם בבוחו של ארטוניאק
ועדעורים בשיח עם הציו נפרית · ואספנתין עם במותו
שונית או בחומץ יין ובושל בו שום ושיח ותודמים
וקלוקנטידא ורסכם או חומץ יין שעור ב׳ אוקיות ובמד
הוסם בו בין הבורקנ׳ דוהא ובן הנשאדר ובן השום חלקים
שוים · ועדעור בבחושת הערבה כסגלה להוציאה ובן
העדעור בחומץ עם הלתית או קלקנאר ומים · ואם כבר
הגיע אל האסטומכא ראוי שיתנה בהרפאה הנית שיח
וקיסום ואספנתין וקנה ותודמים וקסט ובשישורש וברגנ׳
כללי ורסכם בא׳ שני חלקים בחומץ מזג · וגם יאכל
בעליה שום ובצל וברתי ופודגנ׳ הנדי לח או חרדל בתובל
וכל זה הם הריף האוור וקיא אחריהם אם יכל הקיא עליו וא
ואם לא יוכל אז הדבר הכולה תחד ואם יהיה תריינה באף
ותרציה להצילה ינטף באף חומץ וקנה וסחיות קשואי ה
החמור האליבורים · ואם יקרה שהספק או ישכור בעליו
בגעקה ודבור ואם בולל הדם או שיקיאהו או דרך שלשול
או תרפא הכל כמו שתדע כקטור והרבודקגליש לו סגולה
ברחייה אז · ואמנם איכות לקחתי בדפום שיעמוד הבולע
העלוקה בשמש ויפתח פיו ויעשה לבטה בקנה הבבחול א
אשר הוא בכף וכשתשקף העלוקה הנית הדפום אשר ים
יטירו בו השחורים בשרש צוארה שלא תפסק · והדפום
הזה הוא אשר יטירו בו השחורים

פרק ה׳

בבחנקים הזביחה הוא אסכרה · הבחנק הוא בניעת העברת הנשימה אל הריאה והלב והוא דבר יקרה
בסבות רבות כמו שתיית סמים חונקים והמצאת ארסיות
וכמו קפיאת הדם בקצת הקרבים · ואותו אשר דברנו בו
עזה הוא כה שיהיה בסבה תקרה בעצם כלי הנשימה בן
השפוי כובע בן הבורסא ודבוק וכגידה או לאות כח
מגניע כלי הנשימה · ואתה תדע כי הבורסא כותבת ואם
ילחוץ האבר השכן יאסם מעברי שכנו · ודע כי העצלים
המניעים האברים המתנועעים המושכים אליהם האויר זה
והוא עצלי השפוי כובע כמו שנזכיר ענינם בשער
הנשימה אם ילאו מהניעם או מפעלם ליובש כושל על
אלו העצלים אשר בתוך השפוי כובע ובה שבעדו או
להפין או קויצה או למנע אחר שלא יוכל בעל החיים
להתנשם וגם אם יהיה המעבר בלתי אטום · ואמנם

ההתרבקות כסבת להוציא השכן הנה נופל בסבת חולשת
השכן · ולפעמים יפול בסבת יסרת והחליות אשר בתחלת
הצואר לפנים בסבת הכאה או נפילה וזה אין לו רפואה או
לבורסת עצלי פרקי החליות וקשוריהם או בעצלי השש
וקשוריו בשתוף הדבר בן הסבות אשר יגבכם לפנים או
לבורצה תקרה ומטבם · וידע שברים אובש או לפגע את
אחר במגעי העצב וכן לזה וברוב כה שיקרה זה
לנערים בסבת רוך קשוריהם והיותר גדול שבהם׳ סכנה בה
שיהיה בחוליא השנית ובה שלבעלה תמנה ואם יהיה
למטה הנה הוא יותר בטוח והיותר חזק שבו כה שיהיה בה
בחוליא הראשונה כי הוא יותר בינע ויותר חזק בענין הש
השבונה ובה שיהיה בסבת התולעים וכבר זכרנוהו בשער
בוגר הבליעה · ואמנם חלקי הבורסא באו בעלי הבורסא
הם ארבעה כי הבורסא תהיה אם בעצלים היוצאים בן הש
השפוי כובע והנוטים לפנים ולבטה עד שתראה ויראה א
אדמימותה במוקדם הצואר או התחת או והגרון או יהיה ב
בעצלים היוצאים מהם או אותה שהיא לאחור ובעצלי הש
הושט עד שתהיה הבורסא האדמימותה נבראה יתראה בה
בתוך הפה ולפעמים תוכל אל החליות וחוש השדרה בש
בשתוף או תהיה בעצלים המגיעים בן הושט ובה שבלות
אליו ותקצר הנשימה בשבונתה ולא תראה לחוש ותהיה ב
בעצלים הפנימיים בשפוי כובע ובקרום המכסה בפנים א
אליו וזה הרע שבאר בעצם וזה לא יראה לחוש גם בן
ולפעמים יתקבצו באלו הבורסות מספר שתים או שלש
וסבות הבורסות האלו סבות שאר הבורסות · ולפעמים
יהיה לקצת הבטנות סגולה בחדוש הבורסות האלו במו ח
הנרקוקא · ונאמר כי הטריאק שלו הוא החדות והדגדבי ני
רועיל בכבו · ולפעמים לא תהיה הסבה המלואית בבל הת
הצוף אבל יהיה הצוף נקי · ואמנם נפל החומר באברים
השכנים לאברי הגרון ויחדש הבורסא · והבורסא הזאת
בתחלקת · ונאמר כי יש מבנה נראית לחוש בחוץ ומבנה
נראית לחוש אם תעיין בתוך הגרון בפנים ומבנה שלא
תתראה לחוש · ומבנה בושט ומבנה בתוך השפוי כובע
ואמנם תעיין זה שתשרבב הלשון אחר שיפער פיו בחוזק
עם כבישת הלשון למטה · ולפעמים יקרו הבורסות האלו
בן הדם ולפעמים בן המרה הארוכה ולפעמים בן הלבנה
ורוב מבניקתה בהתרבקות כבגירת העצלים בן הגרון
והלבני הוא יותר בטוח ורפואתו כתורה ונקלה ולפעמים
יאריך עד כ׳ יום · ויש בן הלבני שהולדו בן לבנה דבקה ע
עבה ומבנה שהולדו מלבנה רקה זכה וכמו הלבנה הזאת
אם תרד בן הראש והוא ברוב תהיה בן הראש כי היא
מוכנת לרדת אל העצלים השפלים בשפוי כובע · ואותו
שיהיה בן הלידה הלבנה יהיה בעצלי עליוני השפוי כובע
לכבדותה ומעט נקיבותה ועבירתו · ומעט שיהיה בן
השחורה ואמרו קצתם שלא יקרה מבנה כלל כי השחורה
ימעט צמיכתה מאבר לאבר בבת אחת · אך אינו רחוק עם
פליאת זה שיקרה בבת אחת או מעט מעט ואויר הדבוק
הלפעמים

יהיה העתק בין הבורסא והחבה ובכל ענין הוא רע והנה
כל בורסא בחנקית אבגם או תמיה או העתק לידותה או ת
הקבוץ ליחה ותהבבל׳ ולפעמים תולד הבורסא בתוך
הקנה אך איננה בגעת שתחנק׳ והבורסקית הרעה היא הם
הצריכה להתבודד לשהוה הפה הלשרבב הלשון ונקרא ת
המינק הבלבור׳ ולפעמים יאבד זה להוה בעצלים
הנגיבים בשפוי בובע ופעם לנופל בשני בוני העצליסי
יחד׳ ונקם לאותם שיקרה בהסרות התולדות׳ ולפעמים
יעתק המחנק לבעלת הריאה אם תרדת הליחה אל הריאה
ולפעמים ינתק אל הקריאה כשתרדהן הלידה אל העצבים
ולפעמים העתק לצד הלב ויבית ולפעמים נטסך אל
האצטוב׳ ובכל בעל בחנק שיבות הנה הוא בהכחין תחלה
ובחנק הבלבור ולפעמים יבית בין היום הראשון והרביעי
ולפעמים ירבו המחנקים והדוכה להם באביב והסתו
הנה כשיתחזק המינק ישים הנשיבה נגרירות
יקצר בהם נעקות הריאה ויותר יצריך הריכה לתנועת הח
החזה עם הריאה הגל יותר בהירה והבופה אם יקצור הכח
ולא יהיה לנשיבתם נפח׳ ולפעמים יקרה המחנק בקירות
והתנה הדבקות ולפעמים יבדבר כהם בגדרי הוא וירולת
וכן כאב הב׳ בן שים אלא שלא יהיה כמנק והקרות הכרנק
בקרות הדדות רע באור כי הצריך אל הוחנ׳ גבוה הוק
בצד׳ ואם יקרה ביום נבול יהיה במנוד נכבית כי הנבול
בנשיבות הרונקית נכבית בלי ספק ארהוהיר
הבהלים לכל בוני המחנקים קיצר הנשיבה והשאר ופת
פתוח וקושי הבליעה עד שלפעמים יניע בעליו עד שב
שבשתהם המים יצאו בנחיריו ובליטת העינים ויציאת ה
הלשון בחוזק כחם עם חולשת הנגיעה ולפעמים
תשתרבב הרבה ויהיה דבורו בן הכן אשר יאבד על
פרוני כדבר בנחירין והוא באבת הנף זה כי אותו שיהיה
אל זה להתנון העם הוא אבגם כתוס בנזירים והנה זה
באבות לא ידבר בנחירים׳ ואבגם הבאב לא יחזק כלבני
והקשה ויחזק בחם ובשיחזק הבאב לפעמים יפח הצואר
כיו והצנים ויהללו הלשון׳ והוביוה היותר בטוחה
בה שלא תקשה הנשיבה עמו׳ ודפק בעלי המחנק
כי הלהו תכוף ומתחלף ואח ישוב קטן כתעבב ובשתרף
בל הגורים ת שירגישו אם בראות אם בבשוש שירגישו א
אבור הוסט באבור השנוי בובע קנים ונפתחים ויהיה בע
בעליו באלו יהאוה ו קא והבליעה אשר יהיה עמהם בש
בשינה בין הצואר לפנים ויתפעד עד בור החולי׳ ואם יש
יפוטש יבאב ואם יישן על עדמו לא יוכל לבלוע דבר כלל
והנפרש בין קוצר הנשיבה ההויה בסבת הוביחה וההויה
בסבת בעלת הריאה כי אותו שהוא בבעלת הריאה לא יח
יחנוק פתאום וזה יחנוק פתאום׳ והנפרש בין הבורסא
שבשפוי בובע והבורסא בושט כי אם תהיה הבליעה א
אסורה והנשיבה נבגעת הנה הבורסא בשפוי בובע הא
ואם בהפך הנה הבורסא בושט׳ ולפעמים תגדל בורסת
השפוי בובע עד שתבנע הבליעה ולפעמים תגדל בורסת

הושט עד שתבנע הנשיבה וגם תצר הנשיבה בבורסות ה
הושט בה שיהו׳ בעליו נוו ואבג בה שלבנות בוה לא יבנין
הנשיבה ואם תקשה או תצר איננה בגעת שיתן הקנה ש
שלא יכנס בו אויר כלל׳ ואם תהיה הבורסא בושט
ובעצלים הפנימיים לא תתבאר לחוש ואם שתבאר
הלשון בתוך השפלת הזקה׳ והנפרש בין המוס גרירה
אשר לא תראה והבורסא אשר איננה בל בן רקה וב
אבל היא באחרית עצלי הושט ואם שלא תראה בי הוא
לא תצר עמה הנשיבה אלא בעת הבליעה והרעה איזה
שיתחיה תוך השפוי בובע ולא יראה לחוש כוחן במנהג
דבר ולא בבגנים אם תעיין בגרונו אבל היא שקועה ואיר
אותה שלא תראה בבפנים ותראה בחוץ׳ ואבגם המחנק
הרע הנה הוא בשיור לבנוע הנשיבה ואם יהבב בעליו ת
תמנע נשיבתו ואם לא ישכב תקשה הנשיבה וגם יבבד
לנשנח הצואר להשתדל להתנשם והאבגם הרב
ההתיצבות ויתעב הנשיבה ואם יבליע ותצר הנשיבה
והצריך להרבות האד העשני עד שיוריד הכח והנבגם ה
הלהות לחוץ בנשיבה ויראה הקצף ואין לו תקנה
ואין ראוי לו ת עסק ברפואתו׳ וגם שיקרה שיצא
קצף בעל המחנק לפעמים ונדר יבריא׳ וזה אם יהיה
בה נתאוה לבאן ואבגם אם יוריקו פניו וישחירו שפתיו
עיניו החתונים הנה הוא מת׳ וכן אם יקרה
ויתקדרו קצותיו ויתעבה לשונו וישחיר הנה זה מן המס
הרעים׳ ואם יהיה עם המחנקים הרעים קרירות
הבות במתרה כי הקרירות צריכות לנשיבה רבה׳ כני
באגד באותות הבות המבוררת כי בר שיהיו בני חנק
ויתשנה נראה באגד צוארו במדביבותו והמותר
או לובן או אל ירקות ויזיעו אצילין ואורבות ותלה
זיעה קרה הנה היא יבות באחרית היום קטנו׳ וגם
אותות התחולת שיעתק האודם לחוץ ופעם
יפתחו עיניהם וינהר׳ וכן גם
תשתנה נשיבתם ויתחלו ויתנשמו בענין יסתור
קצרה׳ וזה כי הם לא יצטרכו בעת החזק הנשיבה אל
נדי שיכנס בעט בעט׳ ואם הקצור הנה כבר שיהיה המבח
הבצריבה להאריך הנשיבה וישובו האברים אל המנוחה
השבעי׳ וכן אם יתרדש בורסא בצד הבלבול ונקח בבל
ותכה בה בקרוב׳ ואבגם אותות העתק המחנקים הנה הם
שיראה בבורסא בשיטה וזה בה בבלי בקיעה לחוץ עם
רפואן׳ ואחר ראוי שתעיין הדפק ואם יהיה נרי ונדל
ויתחדש בו בעולי הנה הוא יעתק אל בעלת הריאה׳ ואם
יהיה המחנק בחוץ הנה הוא יעתק אל הבריאה׳ ואם יחלש
המחנק באור ויקטן ויתעורר רפיקה והחום והבבלבול
ויתחדש עליף הנה הליחה נשפכת ונתך הלב׳ וגם
יתחדש כאב בעצמות ואצטביות הנה הוא נשפך
אל העצמות ואבגם אותות קשין הבלבול שיבא
ולפעמים
מעט אחרי עובר הרביעי

יקרה לבתנק אשר יתראה בו אודם בצואר וצד הזה טיפ סיבתו הארסיבות וזה יהיה על שני פנים אם בשוב ה הליחה לפנימי הגוף ואם לחזקת הליחה ואם יהיה הסבה והחזקה הנה הוא בעל תוחלת והקל עמו הנשימה ו האחר רע · ואותות הדמיי הם אותות הדם הידועים והאדם הלשון והפנים והעינים וימצא טעם הדם בפיו אם בחזקות אם טעם היין החזק המתיקות והכאב החזק והבתיחות וקו וקוצר הנשימה החזק · ואותות הארוסי הוא התלהבות וחום ודאגה חזקה רצבא חזקה וכאב חזק נושך וכרירות ול רובש ותקורה ואינו כגיעה צרותם לנשימה והדגעה הנופלת בין הדם והנה יורה עליו כראה הלשון והריפת הן המקום וחדותו כאלו יהיה במקום דבר עוקץ נושך וכאב והארוסי פחות בכאב הדמיי ואותות הלבניי בליחות או בווקיות עם חום ודבקות כי זאת הלבנה תהיה נפסדת וג נתעפשת · והנה יורה עליו לובן כראה הלשון והפנים ובינים הצבא ומעוט ההתלהבות · ולפעמים ישתרכב הלשון בדיצון וימעט שיקרה עמו בורסא בנדר והיה עמו כאב מעט או בנדר הלא יהיה עמו קדחת הארך ונבו עד ארבעים יום · ואם ישתדל בעליו יוכל לבלוע זה כי הוא יעכור הבלוע ברפיונת · ואותות השחורי הקושי וטעם החמיצות והעפיצות ושיקרה בעט בעט ולפעמים יהיה העתק הבורסא החמת · ואותות והוות ביוכש האברים ההבעשכים אי זה ברם שיהיה בעט והלהות כפה וקבלת התועלת בכים החמים כיד בכה שבדשינים נשפים ודע כי יקרת לאנשים כאב שוקד שנה או שנתים בגרונו ויורת על התאבנות כמוסר בצרדי הגרון

פרק ו

באמר כללי ברפואת המורסות הקודות בצרדי ה הגרון ושפוי בובע והגדים

המקיפים בהם והלואה ואל גלצבה וסתי המקרים · ראוי שירוק בתחלת כל דבר בהליחה הפועלת לזה בהקזה גם ובלשול ושיתמשך הליחה לצד ההפך ואפי׳ בקרני הכציצ׳ שיונתו על המקומות הרחוקים המקבילי׳ וקשירת הקצוות קשירה בכאיבה ושתחול בהם ברפואות הקובצות מזונות בכה שיש בו מעט ברוק בדבש והמסובת שבהם קלפת האגוז ואחר עסים תותים והקרוש ודע כי המורית לעיער בחומץ בשיתחל בלראה או כתנק הוא כה שם מבריתיע ומונע ובזול להות רב ויהיה עם זה בניקה בכה שיתקורש · ובאלו הרפואות הם בכו השבת והקפצים ובדלוסטיאס ושני מיני רמונים בבושלים עד שיכוחו וילקח בהם לקיקות · ובכה שכועיל בזה גם זה הקרקר וש תשירטה בבזיות אקאקיא זהו בהתחלה · ואחר יהדיג בבבשלים · ואחר ידריג אל המתיחים והחזקים עד ם בורנת שלבתיאק ומלישרי ובה שנזכר בכה שכועיל בזה העטוש בבבו בגרם וקושט ועלי דפלי ובגוראגה והדברים הנכנסים הפועלים במגלהם תועלת גדולה בם בבורסות הבתנקים והלהגה והשקרים ובגלל לאבד׳ הגרון שיוקח חוטים וכל שכן הצבועים כא נארגבן ימיו ותחנק בהם האפקה ואחר האזור כענק צו

צואר בעל הבתנק והמורסות בגרון שזה יועילהו תועלת נפלאת כאר עורות השעור הנופל במחבוצה · והחלב הוא בן הרפואות הנכבדות בהתחלה ובתכלית בכה שמריע ומרכך ומסקים הכאב · וראוי שתעיין בעצירות מה שיקבץ או יתיך ויבשל ויעיין לענין הגוף ברוכו וקשיו ותחזק הר הרפואות בקשה והרך ברכה · וכן תשמור ענין השנים והכנג והזמן והמנהג והנה ניחור למורסות והלהאה והשקרי׳ ורעינם לחתך ונפריד להם שער שער · וממני הרפואת המשוש בעסוי על המקום ומקומותם שלשה אחד בהם אצל הסרת התחליות והשני במורסות והלהאה המצריכות להבחירה בנפלאת ולמעלה והשלישי בין המורסות הל הלבניות אם יצרו שני המעברים ויספק להם בעסוי על נקיים ודקדקם

פרק ז

ברפואת הבתנקים והמבחירה וכל בתנק מבר סבה צבנם החבה הנה ראוי שיתחיל

בו להקזה ולא תוציא דם רב בבת אחת וכל שכן אם התחיל הבה להולש · אבל יוקח עשרה משקלים בבל שעה עד ה היום השלישי בהפרשים רצופים · ואם הבה לא התחיל להולש שלא תסור בהוציא הדם עד שיקרה עלוף חזק · הראוי שתפנה בהפרשים רי שישמר הבה והחייה העלוף כי העלוף אם יקרה יציל בהם ויתחבר קשי הנשימה ונפילת הבה וכל שכן אם הם התחיל למעט תמון במברח או ברצונו וכל שכן אם יהיה שם קדחת הראוי שישמר בענין ההקזה דבר אחר כי לפעמים יהיה סבת הבתנק דם נעצר וכל שכן המורגל בוס הנדות ומחורים ובהוציא בזה ואז ר ראוי שתהיה ההקזה בצד ימשוך אל הצד אשר נפל בעצבו ההעצר כמו שראוי הנה בההקזה לצפון ובריחת השוקים כי אז אם יצא דם רב אולי ישקוט המקרה בשעתו ולפעמים יצטרך לשנות פעם אחרת בבקר · ובכמות כי אם יסבול הענין להראות ההקזה עד הבשול והנה זה יותר נכון שנשאר הבה בגוף ויתמול ההריקה שליחת החולי עצבה וי ויסתפק בשלוח הדם ברפיפה ימים בעשרה משקלים דם או חמשה משקלים ותקל הנשימה וכן גם העריעורים יא יאותו אם יהיה גם בלי כי העריעורים יבאיבו בתמור ם בנשימה אבל יעשו העריעורים אחר הנקוי · ויש כן המבחירה מין יהיה בקצה אל גלצבה ואם יוקח הדידה מגולת ירד אל מקום הבתנק · ורוב מה שיודע בו עת הם הבתנק בהתחלה ותוספת ותכלית וירידה הוא מענין הבליעה והוספת קשיו או קשודתו או ירידתו וכל עוד שי שיתכיר בתוספת ולא יקרה ההכרח לא יוקח והקזה הנכריצת אבל הסתפק בכה שאמרנו · ואם יהיה הבתנק אינגו בשתוף מבלי בין הגוף בלו אבל שיהיה המותר בצ בצד הגרון לבד הלא יורגש פתיחה יהיה בראוי שלא יוקז אבל ידוחק בתוסף סבות התחבה המצריכות אל ההבחירה הרבה ויבגע רבוון בדי שיהיה גופו עושה ברכו בהוצאת א ושלהגו מצד המורסה כאלו יחסרנה דם ואחר יפנה אל התתבה והבשול · ואם תזיק אולי לא יסבול זה הלא יהיה אפשר צלת המזון · ויש בהתנה עמי

וכל שכן בעת שלא יתבשע ולא יאחר הקזת העורק אשר תחת הלשון אבל ישתדל לזה ואפי׳ ביום הראשון ואפי׳ בעת הפרשים הנזכרים

וכל שכן אם יהיו העורקים אשר תחת הלשון בתוחים ולפעמים יצטרך להקזת האודאג ולפעמים יצטרך לשריטת הלשון עצמו ואל שריטת השוק כי זה מועיל בא מאד ׳ ומי שרגילים כן המדבקים הנה ראוי שיזקי קודם שיקרו לו כשיראה בלו אצל הרכב ׳ ומבה שהוא חזק ההעלה דבור לע׳ וזה הדוקנים החזקים מאד אלא אם תמנע הקדחה כי אז ראוי שתסתפק בהוקנים הרכים ולזוקנים החזקים ובהתחלות יש תועלת גדולה בזה וראוי שתצוק על הקצוות ומגוטי הצואר וכל שכן צמר זה ואסוף לזה טפול כזבד או בשבן זית או בשבן קמומילא כי זה כרכך משקיט הכאב ׳ ואחר באחריתו יערב בו הכרסני בעת שלא יועיל זה והם כמו חרדל ובורק וקושט וקסטור ונגרית והאספלגירת הדוקות המאדבות וגם דבש אנאקרדי ׳ וראוי שיסתפק בבואם עד היום השלישי בסכנגבין או במשקה הדבש עם קצת כוני סוק הקדבים או ואחר עם הלבן כיצה ׳ ואחר זה אם תקן הבליעה תעשה סוני רפוי כזנגרום ובאחריתם יהיו כוני הרפוי בסבסולים ואחר הבזיכים ואם הקשת הבליעה הנח קרני הכציצה על צואר העורף אצל התליא השנית בכציצה או באש ש שיותחבו הבעברים מעט ויבלע בת שיתמעט בן המאכלים ואם נבית זה הסיר הקרנים ׳ ואכנם האשיב הנה הם יפלו בעצבם ואין היזק שתשרוט בלמונם וינא אוריגאנא גם כן ותוציא הדם כמם ומשני אל ברעין ברוע וינא אוריגאנא ואחר יונח קרן אחד על הראש ויונחו גם כן וקרנים על הזקן תחת הגרון וזה אחר שתפסיק הליחה כי ב כל זה יכשוך הליחה ויהפך הצד וימעיטה ואותו הראשון גם כן הניחהו תחת חשד ונעל אל בוואל ואין היזק בהבנים בה שינקה כן המוי ונקרא אל חוריאן וחולהרש ט הברוך עליו בוך כי הגקי מרחוב ולפעמים תבנים בגרון שפופרת עשויה בכסף או בזהב וביוצא בהם שת שתעזור להנשים ׳ וכן אם יחזק הצרות יצטרך על כל פנ פנים להניח הקרנים על צואר העורף והנה יועיל להרחיב הבליעה והנשימה עטוי ובתפים בחוזק ׳ ואכנם הרפואות בהתחלה יהיו הקובצים וכל שכן לדמוי ׳ והקובצים וזוהר טובים הם אותם שיש להם עת קביצותם עצם דק ישקעו בו ׳ ובהדברים אשר הרצינם הנסיון שהקובצים ה הבעורבים והמורכבים יותר מועילים בהנפרדים הפשוטי׳ ולפעמים יתחזק הכאב בהתחלת הענין ויצטרך לערב ב בקובצים בה שישקיט הכאב וירכך כמו משקה ויאולש ופ ופאניד והחלב החם וריר זרע פשתן ויין מבושל ולפעמי׳ תרבה השפיכה ויצטרך על כל פנים שתבחיכים לערב בהם ׳ ולפעמים לא תהיה הליחה רבת השפיכה והבורכא לא תהיה חזקה מאד ואז תעשה העפצים וכל ארמוניאק כ זה המונע בחוזק ומתיך בחוזק ׳ ואכנם האדומיי ראוי שתהיה הזקות בו מכוונת אל הקדור עם הקביצה וגם יע

יעשה טיחות ובכל מין והם ממנו עדעורים ויעשה גפיחות בבפורה ואבקים יחורו עליו וכוה עדעור בסכנגבין ומים חובין כי זה גדול התועלת בהתחלה והם והקר ויש לעפיים אחות המדברי הקרוש הנקרא שנפא סלה ׳ ואחר זה אותו שאין בו סוכרי או דבש ויעשה בהתחלה ופ וירוק בקובצים ממין שחיעת סומאק ומימי ענבים בנוגבים כמו קדם וכלהשיאש ׳ ואולם יעשה בפיוגא בו הדבש לנקות לא לחוק וכן בשול הענבים כדבש או בשול סומאק בתירוש ענבים קרוש ׳ ויותר חזק ממי סחיטת האגוז הלח וזה ממדרפואות היותר משובחות בפורסה וא האלו ׳ וסחיטת הוורדים הלחים וסחיטת פצפור קרחה הנקרא שנפא אם תערב בקובצים יהיה חזק ותועלה גם בתחלה ׳ ויותר חזק בזה בשול הדם והאלונים ומי הגנות וסומאק ומי קליפת האגוז ומי ההדם ומי נגיד עוסים גם מאד והתבוש הקובן עוב מאד ׳ ויש לעצראן סגלה בז לאלום תובני יש סגלה בזה ׳ וגם יעשה תרון עגרה בזרע וורדים וסומק וכלהשטיאש והלקם שוים והרסמקי מכבפרא ולאדומיי סחיכות הדוקות הקרות בקומה בו בזה שיש לו או זה קביצות וסחיטת כשה הרועה הותה ענבי השועל וסחיטת ענבי הגפן ובכמשוחותפות׳ בהתחלה זרע וורדים וזרע לעלונות וריר זרע מליתחו׳ ואשפודי וסומאק ודרגאגון וקבפרא יעשה בפרקו הר נבמתחים ויונחו תחת הלשון ובשתפסק הגזלה אחר׳ ש שתערב בעסים התגותים והקרוש בודרא והעצראן מי יבחו שוקעת בבה קביצתה והחבותה ובשקיע הזעפרן ומתקבצים יחד על הבשול ואם ראית שגושה אל קצי העורב בתוח כמעט כבורק וכשיקרב להבלית או שתן אליו אז ראוי שיעשה גם כן בה שיש בו המסק והכן בו בחלב והחלב שימורם בו קטיקוי קרא גמפורא ורה בעין תוחים קרוש או בשול פניטרינ והתאנים או עבה ההדם הקרוש הנקרא שפא עם יין מבושל או סחיטת ה הכרוב בדבש או יין מבושל או דילי ערבי מוק גודה במבושל וקרוש כי זה מועיל מאד או מי השרשים המבשל עכרם עבוקים ופניטרינ והמרים והתאנים וסחיטקהן וסינאבוסי עדעור בסכנגבין או מי הדבש ׳ ורקה הרשיות גם כן לבשל כמו רשיות אל מאד והמאות סקי׳ מקרים באגן מועיל בעת הזאת ואם ראית שתה תבשל וראית קושי ראוי שתעשה ברפואות והמרוג אז ראוית שכבר נתבשל השיחול לפתוח המרסא בערקי׳ אשר יתחבר כינידם והבקוע והרכך בקצת הרפואות החה בחלב שיעזר בו ואם יהיה נגלה ונאד נכן כה יבקע און היזק בעקשיית הברזל וכן הרפואות והתחלת עם מהירות הבקוע בשול התאנים ופניטרינ המרים וגבל ערטי בורדים ושין רקליצאה וזרע כרוני במום טלה עזים ׳ ואחר זה בהדרגה אל מה שהוא יותר חזק ויערב ב בעסים תוחים קרוש בורק כורא דרגאגון עם זרע כרו ב מבורם בחלב עזים והתאנים הרחבים וכל שכן עם דבש או סוכרי ויערער בבמי מים ודבש שיבושל בהם

תאנים ובנפשאדרי ובגורנאות או שבת ומינטה ונבאם ושרש לילי בתאגרים או נפרדים ויש לקנס וכל שכן לימי תועלת גדולה בעת הזאת ובעת התכלית אחר הברוק השלם ואחר הבשול השלם והבקוע בבטן גימדרי ובורק ואשא פישירא בירא ופלפל וקשטור וצואת הסגני' וחבל האגב יערער בו עצים תותים קרוש ׳ גם בשל א ארמוניאק ופליטרי וזרע סיקוטא וחרדל וזרע פונ'לא ב בסי' וסכנגבין ויעשה אלו הנפיחות והפחות של ארמוניאק הוא בתריע וכשתוריד העלה אז תעשה היין והמרחץ והי' וחיציקות ואח' נרבים בועלים בתחלה שרש לילי ארבעה חלקים אשא פישירא חצי חלק ויחובר בפשושת הב הברוב או תירוש ענבים קרוש ואמנם רפואת הלבניית

הנה כזה שינבנים בגרון שבש מעוך ועקים תכריך עליו בגד ותליכהו על הבורים והנקה בו הלחו' ולישן טה אשא פישירא וסינאבורי ויטליטל בקנאטו וסיני נראם וכיוצא בהם ויחקן בחוקנים החזקים מאד ואמנם רפואת השוהדיז הנה בהרפואות היותר מועלות היא רפואת ה הסיקוטא לערער או לטוח מבית ומרחץ ואמנם ה הרפואות אשר יש להם סגלות והאותות בכל עת הוא צ צואת הכלב לבנה ואב שירעב הכלב ויאכילהו עצמות לבנים עד שיוציא צואה לבנה ותהיה בגעות הסרחון וכן ז זבל האדם וכל שכן כן הנער ויאוי שישתדל שיהיה . ם מה שיזון בו הנער בשעור שיתעכל בו והיותר מבוגח הוא לחם התרבוטם בשעור מועט וישתה אחריו יין ישן ולא יאחר הנקה צואתו ותנגב כי היא פתות כסרחת ואם יתאוה עם הלחם דבר אחר הנה תבנ:נות הטובים בעגול טובי הביבוסים חסר הבג כשוויי כמו בשר התרנגולו והקור' הקצוות ויבו כי זה עם טוב העגול מוציאים שמרים מועטי במרחון ומהרפואות המועלות בסגלה סגונית השרופה שיזוטה תחלה ויגל הדם על הכנפים ואחר יזורה עליו כל' ויוסם בבור חתום בטיט ויסתם פיו ויורש בתנור ואם יונח ביצוביה הסתום בטיט הנקרא טיט אל חכמה הוא יותר כ נכון אצלי וכן זבל הסגונית השרופי בכח וגם יחובך הדך ב בעל המחנק בסלח ודבש והוסך ושמן וכן המורסות כל בלהאה ויחובך הוך בבדירת המר בדבש וברדת סלחפה ו וגרה הנחושת ואשר דנים בלוחים וכל שכן הלהאה וכן ע עיקור בבדרת סלחפה בסכנגבין שיבושל בו זרע פונרא ו וקלקטאר וקלקדי טובי' למורסות הול גנאגג ושמורכבי רפואות ותותים בבירא והעפראן ורפואת סגונית ורפואת סיקוטא ורפואת אנוזלה ועוטות אגבורין ׳ והרפואה בתאר הזה יוקח צואת הכלב לבנה שרופה בחרס או בזולתו אוקיא ׳ פלפל ב' זוזים עפצים שרופים וקלפת רמון וחבל השוף או החזיר או אל' צבע כא אוקי בירא וקושט כא חצי אוקי ונפח או יונקף בדבש ׳ וגם באחריתו ובעת החזוק צואת הנער שבוזן בלחם הורמוס וצואת כלב וצואת סגונית שרופות וכלה ארמוניאק תשנה זה ביום ארבעה פעמים ׳ ולפעמים תתנפח בבורים ולשון בעל המחנק ויצטרך לרפואה וכבר דברנו במורסות הלשון ומה שהוא

טוחר למקו' ההוא שתשוב אל מה שנאמ' שם שתעיים אחר הזקנה למשוך הליחות למטה וגם יעשה במקום ההוא גירא פיקרא גם כן כי יש לו סגלה להוריד הליחות הנלוזת לעליונו פי ואצטום והושט והגרון ואחר יעשה עליה המקרירים המחזיקים כשחיטת הזונות והיא רפואה בעלת הסגלת ויהיה עליה ראיה מועילה ׳ ואחר זה אם תצטרך אל התכה דקה תעשה ׳ ואמנם אשר תבא בתחליות הנקרא תולייתליות הנה מבה שיועיל בהנהגתו שתעיים לעשות ה המקום לאט לאחור ולפעמים תסיג אחור התוליא ותנספי ותהא יהיה בכלי או באצבע והנה ימצא בזה כרמע והכלי הוא דבר כמתג יכנס בגרון וידחה מה שהוא בתוך הגרון לחוץ ׳ והעטרי מזיק מאד במורסות ואם יחזקו החונקים ולא יצליחו הרפואות ונתברר שימות יחיה בו תחלת ל להמלט בשסוע הקנה וזה בשסוע הקשרים אשר בין שתי טבעות הקנה בבלי שיגיע השחוס ודבר עד שיתנשם בבטנו דבר ואחר יתפר בשיגבר כהנהיג המורסא ותעסק ברפואתו ואם יבריא ׳ ודרך רפואתו כך שתשתה הראש לאחור ויאחזו ויזקף העור וישסע והיותר טוב שיזקיף העור בחוט וירחק מן הקנה ותגלה ותפשיטהו בעל הקנה וישסע מה שהוא בין שתי הטבעות מן האמצע כמה שסוע העור ואחר יתפר ויושם עליו האבק הנקרא כוור מרכובי' וראוי שיקפל שפתי מבקע העור ויתפרו לבדם בבלי של שיפגוש הסחוס והקרומות דבר ׳ וזה משפט השסוע בזה ואם לא יועיל לבונה הזאת כי יחשב שיש בגרון הקשורים עצמם מורסות ופגע אז אין ראוי לעשות השסוע ׳ ואם תפחד על העלוף ותחוש פן ישלים המחנק תשור אל הזז התוקנים החזקים ובחתוך העורק אשר תחת הלשון והקזת עורק המבוצת ולתלו : קרני הממציצה אל תחליות בשרט וב ובבלי שרט ׳ ואם יהיה סבת כחנק ועלופי התשוקה לשעול הנה יתהפך ויכסה על פניו שיזלו המים ואחר יעוסן כמה שיש בו חזק וגשום עד שיתעורר ׳ ואמנם המתמלט מן המחנק החזק ראוי שיזקו ויחזן ויקח חסי טן במקפה זרעוני' והחלב או מי הבשר שימוח בו לחם הלבנן ביצה ׳ ודע כי כל מה שיהיה בו באב גרון והמכן בו ש שירחיק הדבור באי זה פנים שיהיה ׳

פרק ח

בלהאה ומשקרים ׳ הגה יקרה בהם נזלים יחרשו ב בהם מורסא עד שיגנע הנשימה ולפעמים תרפה הליחה הלהאה בבלי מורסא ויצטרך אל מה שיקבצה ויעבה בהליחה ׳ ולפעמים יצטרך להתכה ורפואתה קרובה מרפואת המחנקים ותרפא בתחלה בשיחות יוטכנו בה ויעשה בגרגרה כי האצבע כבליעתו אולי יכביד והגדולה מעט והתחלהבות יעשה עליו העפצים והגלהבת יאות לו למה שהוא יותר חזק הקרור במו מי ע ענבי השועל ובמו זרע ורדים ועליהב כי יש להם פעולה חזקה

וכמו שהוא יותר חזק בענין הזה נמצא ארשביקא
ודרנאג אן וסורקא קורא ואבירום נרוה · וגם בלוסטיאיש
שני חלקים אלום תיכני חלק שחוקים ומנופי׳ בבשי ויעשו
בכף כקריצת הראש ברחב ולפעמים תוסיף בהם זעפרן
וקכפורא ויעשה טיחה וגם עפצים שחוקים בחומץ ויונח
בגרגרת וגם כי רמון הכוין והקובצים · וגם אבן כראגג׳ וא
אותו הנקרא אקרוטים ואבן אל קרוחי ואטשודי וטין זות
חתום וטין ארמיני וטין כסף ענבים קרוש ומי הקרן הם
הכצרי ואלום תיכני וזרע ורדים ילקח בזה כמו זה
והקטנים בענפי השבת הוא כבה טיקבן והלהאה מאד
וגם טריטה ודבנן המתוק דבהוס עם קליפתו עם שליתו
דבש ויבושל עד שיהיה לו עצם בענבי כי זו היא טיחה טו
טובה · וראוי עם הערעורים בקובצים שיתבוד לערער ב
בבים חמים כי זה יכינהו כפעולת הקובצים בו וירככהו
ויבבע הקשאת הקובצים אותו · ואם יורישהו הקובצים
קשי והחיצה כוספלת אז תעשה ברם הורדים ונינא
ודרנאגן ואבירום וסרקא קורא וזרע אלשיאה ומי המוכן
והערעורים אר שריטת קנות ענפי האטד בחמישיתה דבש
ויין בבשל עב כי זו טיחה טובה וראוי עם הערעורים ב
בקובצים שתתמיד הערעור בבים חמים קודם זה או שא
שמצא או כשול הורדים וסומאק ושתיהו דבש יבושל עד
שיהעבה עצבו וירטה מחרין בבת שיש לו נגוב וקביצה ח
חזקה כמו בה שילקח בעפצים והלום תיכני ובלה והוא ה
המוקדם על כל זה לפנים · ולשתהדי כמו הוארי ועפצים
בנים והטריאגדה ארוכה וסומאק בא׳ שלשה חלקים ושליש
בורה עלי עשרים חלקים ויעשה · תאר
רפואה טובה בעניים ובערים · אלום תיכני שלשה
חלקים חדר שני חלקים קושט חלק יחובר ויעשה רטיה בב
בגיצה הגביה הלהאה תאר רפואה אחרת כנבה ל
לטעיה · שריטת הרבנן כקליפתו יבושל בחמישיתו דבש
עד שישוב לעצם מעבר ויטח בו וגם אלום חלק מלח א
ארמיניאק שני חלקים וחצי עפצים פנים שליש חלק ויט
ודטריאולה שלשה חלקים · ובטיניע הזבלית או שיקרב
תעשה מירא זעפרן ומפרי וכורכם בזה · ויש לדאר
טיסקא מבולה פרח אטקינגם ועץ בלשמו ואטנה יעשה
טיחה וטיבהם ערעורים וכל שכן אם יעשה בהם
ערעורים יבושל בהם טרש לילי וזרע ורד עם דבש ויוסף
שמן עקרים באגוזי בכל עת כי זה הוא מועיל ואם יתקבצו
הגוללות במקרים ותבלות אליהם תעשה השליקות
הנזכרות בשער המתק · ואם יתמיד הכאב ולא ישקוט
החזיר לשלשל ואם לא ישלם בזה תעשה החזקות להתיך
כמו שריטת קטואי המבור ובנטוריאה ונטרי הארום כד
בורבש · ואם תתקשה ו מורסא ויהארך ובנה אין לה דבר
בזה כמו האשא פיטירא וכשתתחיל להתרקק במקום הל
הלהעבות במקום אז תחיך וכפי שתוכל לרחות והדעת
אותם בכלה ארמוניאק והדחהו אליה בכף כרכן חזה יותר
נכון ואין ראוי שתחרך אלא אם יגיעו המורים בשרשה כי
זה יהיה בה סכנה תאר ערעור מנגב שוהני מורסות
אל גנאנג׳ ובבקם · ערטים בלוסטיאש כא חבמה שיאף
כאבותא וזעפרן וקשט כא חלק יבושל בבים ויוקח כן

שליקים חלק ויבע בחציו עפיס תחותים קרוש ודביקים
דבש ויערער בו · נפלה הלהאה לפעמים תפל׳ הלהאה
בשביל קדחת ולפעמים בבלי קדחת ושלילה והא ע
שנכתחת לכטה עד שלא תשוב אל מקומה ולפעמים
יצטרך לדבר המבליע שידוהו באצבע עד שיוכל להבליע
רפואה אם יהיה ימים חום והגוף נקי הנה רפואה
הערעורים הנזכרים בשערים הקודמים כמו הערעורים ב
בחומץ ומי ורדים ואחר יחוכך בורדים וטמד וברוטנא
וכבפורא ועפצים תוחים קרוש בבלי החזקה למטה וראוי ש
שיהיה זה לאט בפי המצמר ואם לא יהיה שם חום ואם
תעשה ערעורים בסכנבין וחרדל ובורים נגבי והכן נב
בבלי הנזכר ומרפואה אשר יחוכך בה העפצים הנשאר
שחוקים · והרפואה היותר חזקה שתבברה והנשה נבי
למעלה שיונח לדורן ברפואות הקובצות והרפואות
במיוחכות בכי בה שראוי · ולפעמים יעושה באצבע נמה
בבמו עפים תוחים קרוש ועשים אגוז הולית זה ושדפנא
המזוכות לכבוש הלעסית ברוסטיאש אלום קבפית ובן
המזוכות להגביה הלהאה כך בשל ארמניאק והעפצים
ושלארמוניאק ודכך יותר דק אחרי שלא יהיה שם מגן מ
מורסא ובלוי · ואם יעבר יערער בבים ובלה קיקואר
ערעור · ומבה כנוסה לה שיולקח ורע נרד ועירים מ
בחיטת זקן התיש שלש אוקיות יבושל בדבש אמגן ר
במשל כמעט הנקרא אל בורא והוא יותר חזק הנה
התגבה והלאה שהם בעפצים שרופים בחומץ וכי שכן
אם ידעה בהם עד קומה ·

פרק ט

ברכור נשר ניחוך
והלהאה והאסורים תא
שיעשה בלהאה וקנת

ובמישותה וכל שכן בהתחתית ואם קנה שלא יהיה עם ה
ויאזד כבבר כבונרא הנה רגא הדלת העץ החזר נבון ש
תחיך בברזל ובדרפואה הבוחה והשבר להקדים המכלי
החזק ולנקות הגוף כן הבלי אם יהיה בו כובא ולכן ני
החתך עם הבלי אם יהיה הוא סכנה והקצה החזק הארך
כזנב העכבר ובהרכב על הלשון בבלי כרזי או א ש
שורות הנה ההיכתו במעט וסכנה התור חתיכה הלאה
שי בבוש הלשון לצד מטה והבין להוציא הלהאה בידם
והכסוך לצד מטה ולא תפרש בהחיכתה אבל יעוה גם
כגנית דבר כי אם הקרב בן החיך לא יהיה הדם נקשר כל
וגם כי אין ראוי שיחותך מכנה דבר מועט כי אחזהו הם
המבע ויבאר בענינו אבל ראוי שתחותך כפי שקדה גם
על הטבע ואגב גם אם תהיה ארוכה או נפוחה גם יש
בהחיכתה סכנה כי לפעמים ישתלח הדם ולא יעמד ב
בנקלה וכן תרפואות
הזוחבות אותה אשא פיטירא ואלום לא תסר כלשום ל
שרשה כי אז יתחנה ויפילה · וכן הם עשאות ונפילת
אותה בגניה של ארמוניאק עם אשא פיטירא ובלי יתר
ויטריאולש · וראוי שרוכהו הרפואות האלו על הלהאה
בבלי המתואר הכתר והאחר שיקה בלי עקירה עד שתקש
בה כמעשה ואחר התחורים עד שתקשור ובשתהתר ואחר א
אחר שלשה ימים ברגב וראוי שיהיה הגדר נמק

פיו עד שיגול רירו ולא יעצר בו׳ ואמנם שני הסקרים הנקראים חטים תחלם ברוחים והכשכם לחרון כפי הארם האפטר כבלי שלכשכו עכם הקרובות ויחתכו בסבוב פיע כיקל השרש אצל רוכע הארך כבלי והוזך כבלי שהתנך הבלי ונתחך האחר אחר והאחר אחר כבירת התבאים הג המגברים בבראיהם ושעורם׳ וכשיפול כרם כח שנהוך העוזב הדם שיהל שעור נכון והגלגל הפיך על פ פניו שלא יכנס הדם בגרונו ואחר יבצבן בבים וחומץ כמו מקורים ויפלום וישתדל לנקות בטנו ואחר ישים ע עליהם כה שיעצור הדם כמו קלקטאר ואלום והטריאודלה ויקרע בבטול הכבה ועלי הורדים ויהיה פרטר׳

פרק י׳

דבור במגעי התוך כחם וה׳ היזק בקול ובמה חבנת הר הריאה לקבל חום וקור וית

ויתחדש שעול מכל חום וקור ולא יוכל לסבול צנא ובות הבנת האנטר׳ לקבל רוע כגון מסכה כתחלה כרוח ואבן נעטן ברם יתקרו באויר השוה׳ ורבים מהם יקבע בהם הקור בחזיהם וריאתם עד שימותו׳ ולפעמים יקרה הולת דם שלא יעצר׳

פרק י״א

ברפואת הולת דם חוך הלהאה והסקרים׳ ראוי שיונחו קרני הם המציצה על הצואר והשדים וינתן בין העורקים השפלים ה המשותפים בעורק הגצילי וביוצא בו לבוין לבטוך׳ ואמנם הרפואות הנגרדות העוצרות הדם ומשיחות הם הבורגריות לזה הם כמו והטריאודלה ונוטה בו או יעורה הו היכריאודלה עליו׳ והמבקרים במעל בבי השל״נ והמשיחות והקבוצות הקרות הידועות כמו שושת כסרי ע קנבים ולהבי נפגים וריטאם וענבי השועל ומי הבושים הכותנים׳ והדברים הכנוסים אשר יש להם סגלה בענין הזה מאוד שיעשה מיד רפואה העיד בה החכם וה הורע ריגנינים והוא פרי החבריק וגם טושת לשון הטה אם הענה וביחוד בעונות הקקאברי ומין החום׳ ואין ראוי שיעשה אחד ברם חמים אלא קרים כמעל כי הדם ה הוא בכח שבכה פעולת הרפואות ויבטל פעולתם גם כן׳ נשלם האופן והשיעי תל׳

האופן העשירי

בעניני החזה והריאה׳ והוא ה״ מאמרים׳

המאמר הראשון

בשרשים הנשימה׳

פרק א׳

בנתוח שפוי הכובע וה והקנה והריאה׳ אמנם קנה הריאה הוא אבר כח

כחובר מסחוסים רבים טבעות וחלקי טבעות קרובים קצ

קצוותם על קצותם׳ והנה כה שנוגע מהם כמעבר המאכל והוא השטה אשר אחריו והושם חסר וקרניו בחצי הטבעת והושם פני התוך שלהם אל הושט ונתינת הושם כמנו נשם קרובי לא סחוסי אבלה עצם השחוס הוא לפנים׳ וחוברו השחוסים האלו בקשורים יבלולם קרום ומכוסף על כל זה מכפנים קרום וחלק נוטה לינבש ולא זה קשי וכן נ גם כשרצונו ועל ראשו העליון הנלוה אל הפה והמפיר ט כובע וקצהו התחתון נחלק לשני חלקים ואחר נחלק לח לחלקים עוברים בריאה בשכונת שריגים כהעורקים הד הדופקים והשוכנים ויכלה התחלקם לפנות דם צרים כפ כפנות כח שיתחבר להם ועוברים עמם׳ והאמנם בריאתו בשחוסים כדי שתמצא בו הפתיחה הנזכרת ושלא יכריחהו הדוך להתרכך ושיהיה קשיו מנין לו בהותו הב הנחתו לפנים ושיהיה קשיו סבה לדרוש הקול ועתה לנ נ וחבורו משחוסים רבים קשורים בקרומים כדי שיהיה אפ אפשר בו הפתיחה והקבוץ בעת השאיפה והנשום׳ ולא יכאב בנגיפות אשר יקרה להם מלמעלה ולמטה׳ ובהמשיכות אשר יקרה לו לקצוא וכדי שאם המגע יקרה לו לקצהו לא יתרחב ולא יעתק והושם ענגל עד שיהיה יו יותר נשבר ובטוח׳ ואמנם נחסר העגול כמה שנגע בושט שלא תדחק ולגימה העוברת אבל תרחה מעל פניו בהפתח כמעל הושט אל הרוחב ויהיה הלדו כאלו הוא עז עוזר לושט כי הושט נוטה להתפשט אליו ותעכוד בו׳ וביחוד שהבליעה לא תתחבר לנשום כי הבליעה מצריכה אל התרבקות בקנה הריאה כלמעלה שלא יכנס בו המאכל העובר עליו ויהיה התדבקותו בהתרכב השחוס הבצור על המעבר וכן הנקרא כלי שם׳ ובהיות הבליעה והקנא מצריכים להתדבק המע נר הזה אי אפשר שיהיו בעת ש שיתנשם׳ ונברא בשביל הולדת הקול והדבר והוטת ללשון המזמרת הנר אל קצה הקנה ואחר כמרחב אצרת השפוי כובע ומתחיל מרחב לצרות ואחר לחלל ויחב גם כמו שהוא במזמר׳ ועל כל פנים צריך לקול צרות להעצר׳ והגרם הזה הדומה ללשון המזמר ברכן שיסבר ויפתח שיהיה בזה הליכת הקול׳ ואמנם קשי הקרום והבתאה כבפנים כדי שיקיימם חדות הדקיקה והנג והגדולים הדעים והאד והקשני הברחע בין הלב ושלא יתרפ בהליכות הקול׳ ואמנם התחלקו תחלה לשני חלקים הוא כי הריאה בעלת שני חלקים׳ ואמנם המתכבן והשתדגו לעורקים השוכנים כדי שיקח מהם המזון׳ ואמנם צרות פיותין שיהיה משוער בהם הנשום אל הש השריינים המובילים אל הלב ולא יעבור בהם אליהם איזה דם כי לו יעבור יחדש רקיקת דם הנה זה צורת קנה הריאה׳ ואמנם השפוי כובע הנה הוא כלי לשלמות הקול ולעצור הנשימה כהכנס בו הגרם הדומה ללשון המזמר מן המזמר והנה וסרנהו׳ ומה שיקבילהו כן התוך והוא כמו התוספת אשר יתהדק בה ראשו המזמר וי וישלם ויתם בה הקול׳ והשפוי כובע מהודק עם הקנה בושט מאד וכשיחשוב הושט לבליע תנוטה למטה והמושך הלגימה נדבק השפוי כובע ונגבה למעלה ויתחזק הת התדבקות קצת שחוסיו על קצת ויפתחו הקרובות ונהעצ מקצרים׳ וכשיגיע המאכל נופח כמעבר הושט יהיה

פי השפוי בטבע והקנה כדובקים בחוך כלמעלה ואינו יכ
יכול שיכנס בו כן המגיע אצל הושט דבר ויעבור אליו הם
המאכל והמשקה מבלי שיפול אל הקנה דבר אלא בעתים
שיסור בו הבליעה קודם שלכות התנועה הזאת או שיקרה
למאכל תנועה בושט מבהלה ולא יכוין הטבע כלמעלה
בדחייתו כשעל · וכבר זכרנו בתוה שהוכי הטפוי
בטבע ותעליו בספר הראשון · ואמנם הריאה הוא
מחוברת מחלקים אחד מהם הקנה והשני שריגי השריין ה
הורידי ונשלישי שריגי הוריד הטריינ׳ והברום בלי ספק
בשר רפה ורך אוריי נברא מן הדם היותר רקיק ודק סבב
וכן הוא מזונה גם כן והוא רבת הבעקרים מראה נוטה אל
הלובן וכל שכן בריאות כי שכלם צורתו כבעלי חיים ·
ונבראת רפה כדי שתשאוף האויר ויתבשל בו וידחה כו
בזורתו כפנו כמו שנברא הכבד כערך אל המזון והוא בע
בעלת שני חלקים אחד מהם אל הימין ואחד מהם אל הש
השמאל · והחלק השמאלי כעל שני שריגים והימני
בעל שלשה שריגים · והתעלת הריאה בכלל השאיפה
והכנת אויר הלב יותר מן הצריך אליו בדפיקה אחת ·
ותועלת ההכנה הזאת שיהיה לבעל החיים הזה בעת שי
שיסבול בבים ובעת שירים קול ארוך בלתי רצוף שבט
שכטרידו מלקבל אויר · או שיעיקו שאיפתו עניינים
בסבות כבריתות אותו כבאשה וסרחון ונולים שיבצא א
אויר בוכן יקחהו הלב ותועלת האויר הזה שישוה בנש
בנשיבתו הדם הלב ושיתגשם הרוח בעצם אשר הוא יותר
נעבר בבונו מבלי שיהיה האויר לבדו · כמו שחשבו
קצתם שהוא כשינה לרוח כמו שחבים לבדם לא יזונו
אבל אך כל אחד מהם אם חלק זן ואם בעביר ומוביל ·
אבנם המים לבזון הגוף ואמנם האויר לבזון הרוח וכל אח
אחד מהם רל׳ בזון הגוף ובזון הרוח הוא גשם מורכב בלי
פשוט · אמנם תועלת הוצאת החום והוא הוצאת העשן
השריף מן הרוח והוא עשנותו כן הריאה והבנסת האויר
הקר כי זה הנשאף יהיה בלי ספק בכר כשינתנה אל הדם ול
הלא יועיל להשמנת הרוח ואמנם השורשות העורקים ותק
והכנה בריאה הוא כי הקנה והשריין הורידי משותפים לה
להשלים פעל הנשיבה · והשריין הורידי והוריד
השריני משתתפים בהזנת הריאה כן הדם המבושל הזך ה
הבא מן הלב · ואמנם תועלת הבשר הוא שיסתום המגאר
העריקות ויחבר השריגים · ואמנם רפיונות כדי שיגרן
רשאוף כי לא יעבור האויר לקנה לבדו אבל גם הוא פונה
אל גרם הריאה כמנו ובזה נראה בהרבות כן ושיועיד גם
כן בהתקבצות לדחות ויהיה נבון לשתי התנועות והלבן ת
הנטת הריאה בנפיחה · ואמנם לבנה הוא לתגבורת
האויר על מה שנזונת בו ולהזרתו הרב מבנו · ואמנם
התחלקה לשנים שלא תבטל הנשיבה מצד פגע שיקרה
לאחד החלקי וכל שריג שישתדע יחתרת לכן לפני שריגים
ואמנם החמישי אשר כצד הבבני הוא ערש מוצע לעורק
הנקרא הנבוב ואין תועלתו לנשיבה רבת · ובהיות
הלב יותר נוטה מעט אל השמאל נמצא בצד השמאל טר
צרדות כלוי לחלל החזה שאינו בימין ויאות שיהיה לריאה
בצד הימין תוספת יהיה העצה לעורקים והנה זכרתי קנין

ערבית · והריאה יתחלה קרום שנבחי ולהיות לה לחם
שידעת חוש כמה שראוי לה ואינם שאינו נמצא בקרום הם
מכסה אותה · וגם כי הריאה כעצמה היא בגעול
ברכותה ומבן לה · והנחין נחלק לשני החלקים מבאר
בינהם קרום צומח כנגח התרצבות החזה ואינו ממלאת
החלל האחד אל האחר · והקרום הזה באמת כי
קרומים והוא מחובר באורייו בחוליות ומלמעלה בחלה
שתי התרקות · והכונה בבריאתם שיהיה החזה כעל
שני חדרים אם ימצא אחד מהם פגע ישאר האחר ולכן
לפעולות הנשימה ומקריה · ומתועלתו קשירה החזה
והריאה ואברי החזה קצתם בקצת · וגם מהם הוא
השריפשא · הנה זכרנו צורתו ותועלתו בנוחות והבנה
והוא בבאבת אחד העצלים · והוא כמלשה וזה
האמצעי מהם הוא המיותר אשר ישלם בו בעלוי · והחד
העליון הוא ביסוד ומעמד לקרומי החזה המחזק אותם
כבפנים · והעור התחתון כמו זה גם כן לקרום
המכסה הקרב הנקרא צפאק · ויש גם כן שני נקבים
הגדול מהם עובר אל הושט ולשריין הגדול והקטן עבר
בו הוריד הנקרא אל אבהר והוא הזק הגליה ו מכך וה
להזקם ·

פרק ב

בבונו הריאה וכו׳ בר
אותה עניניה
באבר אבנם הגרום

הנה יורה עליו רוחב החזה וגודל הגוף ולפעמים
הגפת והקול וכבדו ומיעוט קבלו והחזק באויר הק
קבלו אותו בהום ובקרי צבא ישקטם אויר קר בליחו
ם תיה ורבים יבינאום התלהבות ושעול · ואמנם
הקר הנה יורה עליו קוטן החזה וקוטן הנשימה וק
הקול וחדותו וקבלה החזק בכל קור ורע ירידת לחות
הלבנה בה · לכן תכבל בו ונשימה התדירה שמות
והשעול · ואמנם רבונו הלח הנה יורה עליו
הבנהרים הנדירות הקול והרצור ונקרא השלאר כל
אם תהיה עם לחות והיה נוטה לבעלת והלמה
הקול לא ולהתולסות הגוף · ואמנם רבונו היבש
עליו מקוט המותרות ונדירותו הקול והרכותו
הענור · ולפעמים יהיה גם נגיחה לחזק מן
החלקים וכל אחד מאלו הבונים יהיה לריאה במבע
ולפעמים יהיה במקרה ומשתהצם בדיבר ונגדלים
ואמנם מה שישתתף בו הם האותות ובוניים
שעברו אחד זה · ואמנם מה שנבדלים בו
דברים האחד מהם שהטבע אם יהיה טבעי יהיו
נופלים בטבע ואם יהיה מקרי יהיו האותות
וכבר נתחדשו בו אלא אם יהיו האותות כבין
אלא בטבע לבד · ויהיו האותות הטבעי
החזה וקטנו · ודע כי הוראות היותר מוחדות
החזה הם הנשימה בחומה וקורה וגדלה וקטנה
ובבדותה ובאשות רידה וטוב רידה ותלה
וכן הקול גם כן כמו העניין הזה וכמו מה שיורה עליו
הבחק כבנו שהמגע בעצרים הנושים היותר שרוי
שהוא בעצלים הקוב בים אם יהיה המגע בעצלים

והריקקי והרפיקה והנה התבאר לך איכות זה ואיכות ה
ההוראות הנשימה ואיכות הוראות הקול ואיכות הוראות ה
השיעול ואיכות הוראות הריקיקה ואמנם הדפק וכמה שי
שיחייב הוא כפי הכונים והחליים וכבר ידעת זה והריאה
שכבת הלב להורות מעניינת עליו יותר חזק והדפק יורה
מורה על מה שנלוה לשריני הקנה מן הריאה והשיעול יותר
מורה על מה שנלוה לקנה ולצד הריאה והרגש המצרי
הריאה מיוחדת שתהיה בקרומים והעצלים ואם תהיה
הריקיקה בשיעול קל הנה הליחה קרובה מעליוני הקנה וה
והנלוה אליו ואם לא ירוק כי אם בשיעול רב הנה הליחה
שוקעת והנה יתחברו לפנעי אברי החזה אותות במא
מאברי הרחוקים כמו סבוב הראש במורסות הגרפשא וכמו
אותם האנים במורסות הריאה ׃

פרק ג

במורסות הקרות לריאה
יקרה לה המורסות הכוז
המיוחדות במתרשי הח

הדלקים והמורסות בכליות וכל שכן הסתישה בעורקים ו
והלקי קניה וכל שכן בעורקים הגסים וברפעון נרבה ׃
ולפעמים יהיה לסבות הסתישות בלם עד הסגירה והדבוק
החליים והמשותפים ׃ והנה ירבו חליי הריאה בפתו
ובחרף לרוב הנזלים וכל שכן בחרף בשני אחר קיץ יב
יבש צפוני ׃ והאויר הקר מזיק לריאה אלא אם תהיה
בוקעת בחום החזק ולפעמים רבות יקבילו חליי הריאה אל
חליי הכבד כמו שמקביל חוזק קורה וחוזק חובה אל הש
השקיי וכן הכבד ׃ רפואת הריאה עיין מה שנאמר
בשער הנגיחה והגסום והעתק מזולתו מכות שישתתפו בם
בכבה מן החליים ולפעמים תחכם להגיע הריאה כבכו ה
הרים קול ובכבו הנשיבה המועילה בדי שיתרקקו במת
בוהריה ׃ ולא יוקחו הרפואות החזות בזה לבד אבל
ראוי שיעשו נרגרים ולקיקות יאחזו בפה ויבלע מה שיותך
מהם מעט מעט שיארך בזה עומם בשכונת הקנה וישקדו
וישובו ויובלו אל הקנה והריאה וכל שכן אם יותן אפורקין
ויתרפו העצלים כלם הנלוים אל הריאה והקנה והצד
היותר קרוב לנטות בותרות הריאה הוא הצד הגלות אל ה
הרשט ולכן תקבל תועלת בקיא באד אם לא יהיה שם מו
מונע ׃

פרק ד

בליחות הנבלעות והנ
והנקבעות בריאה ובמ
ובמשפטיהם ורפואתם ׃

הליחות הנבלעות בריאה לפעמים יהיו ממין הדם ולפע
ולפעמים יהיו ממין הלחות ולפעמים יהיו ממין המתולא נ
והליחות החמות ומרקיקות ׃ והליחות הנבלעות
בריאה לפעמים יכבד רקיקתם אם לעבים ודבקותם ולא יו
יוכלו לצאת בריקיקה ואם ירקיקום לא ישקוד בהם הרוח
הרוחה אותם בשיעול אבל תתפזר הליחות על הרוח ויבואם
הרוח בלתי עיקר ואם לחוזק הבריים ׃ וכשיהיו ליחות
החזה עבות לא תמרין בגנוב אבל השתדל ברכוך והתוך
עם התכת הליחות ׃ ולפעמים יהיה היותר צריך משני
העניינים החתוך או יהיה היותר צריך שמשני העניינים הח
והחכה ׃ או יהיה המונה יותר בחתוך

שאינו בותכה ועשה בכל אותם הרפואות כי הדבש כי ה
הוא מעבירים ומרכבם ומבורק ׃

פרק ה

ברפואות החזיות הנפ
הנפרדות והמורכבות וא
ואופני עשייתם ׃

הרפואות החזיות הם הרפואות המנקות החזה והם על סד
מודרגות ׃ המדרגה הראשונה כמו קמח פולים ומי
הדבש וזרע פשתן קלוי ושקד ויין מתוק כי הוא חזק המ
המהירות לפתיחת הריאה כמו שהוא חזק להוליד סתימה ב
בכבד כמו שזרע עודין בשער הכבד ׃ ומהמקררים
זרע הקשואים וזרע האבטיחים והדלועים ׃ ואמנם שמן
הלב אם יסתפק בו לבדו יהיה בשולו יותר בנקיו ואם י
ילקח עם דבש ושקד מר יהיה בשולו פחות ונקיו רב יותר
ויותר חזק מזה הוא עלך אל כמם ושקד מר וסכנגבין אש
אשקליטיק ופנגריג ולבונה ונרצלת תאנה יש
לו כח כענין הזה ׃ ויותר חזק מזה כמון ופלפל
וכרסנה ושרש לילי ושרש אפופנק וקשטור בדבש ואש
ואשקישלא צלויה שחוקה ולושה בדבש וסנטוריאה גדו
גדולה ואריסטולוניאה עגולה וקצח והתולעים הנמ
הנמצאים תחת הלבנים אם ינתנו קל ודרם על הגחלים או
בתגיד עד שיתלבן ויעורב בדבש ׃ וכן אינו לא אם
תבא ברפואות ומשיו חזקי התועלת ׃ והתמאה היא
טובה ומבלל מה שיקל הריקיקה והאספליום מועיל מאד וכ
וכל שכן נא ואחריו אותו שלא ישלק אלא שליקה אחת ׃
והעפרון מחזק בלי הנשיבה ומקל הנשימה מאד ׃ ואלו
הרפואות יאותו בשיהיה שתויות או ברשיות ׃ ויש
מהרפואות המורכבות נרגרי אפלאטון והם נרגרי אצט
אצטורק ומשקה הפילוסוף בנברואות שונות ׃ ורפואת
אבדרוכאכס ורפואת אסקליבאדם ורפואת גאלינוס ומש
ומשקים כמאפביר בנברואות שונות ׃ ורפואת מקגאוס
ורפואת האנקרדי בכוני כיראבהלבס ׃ וממה שמוציא
בריקיקה הליחות העבות והמתולא שיוקח שגאפין וכורא ם
מא משקל קרוב בדברי משקל אפי משקל קשטור משקל
יהלס ביין מתוק והשתיה מזה חצי משקל ׃ ונמצות
שנוסה לבונת ארבעה מורא שנים יין מבושל שלשה אוק
אוקי׳ יבושל בדבש וילקק או שוחט הברוב ומבותה דבש
או שליקתו כמותו יבושלו עד שיתקרש על אש רכה וגם
מורא פלפל וזרע ארושינה שנאפין וחרדל ילקח מזה נרג
נרגרים ויוקחו בקר וערב בעת השינה ׃ וגם חרדל וח
בורק השועה קוראטין סחישת קשואי החמור קוראט וחצי
וזה שתיה אחת תרצא מותרים רבים ומנקה בלי היזק ׃
וכן הרפואות החזקות שיוקח אל כחות וחרדל וזרע אור
ארושינה וסחישת קשואי החמור ואגים יחובר כל זה בדבש
ויהלש בו ׃ וכן הליחות הנוטות אל החום פנינריג
אוק׳ זרע פשתן אוק׳ כרסנה אוק׳ לב נרגרי בוך חצי א
אוק׳ מין רקליצאה שתי אוקיות ילותת הכל בשמן שקד
שקדים ויחובר בדבש ׃ וגם מסמאן והאגים לנים
המבוקקים בנקים ושרש לילי וקפיליש וכירים יבושל הכל
במים בשול טוב ויעשה ממנו ׃ ואם יבושל במים
האלו פוליפודי וזרע פשתן יהיה מועיל ׃ וזרע כי

בפעמים רבות יעצר הדבר בחזה ויהיה מקבל והיציאה כי ברקיקה אלא שהנה יחלש כחו והו ראוי שתשתדל בע בעטש׳

פרק ו

באמר כללי בנשום׳ הנשום ישלם בשתי תנו תנועות ושתי בנוחות ביג

ביניהם על המשל אשר הענין הוא כן בדפק אלא שהנועת הנשום היא רצונית אפשר שתשתנה ברצון מבכונה הש הטבעי׳ והדפק טבעי גמור׳ והכונה בנשום שתבלא הריאה נשיבה קרה כדי שישיבה לדפיקת הלב ולא ימיש וחל ולב כקחת בכנ האויר הקר ובתחזר אליו האד העשני עד שיקרה לאותו האויר המשאף שני דברים אחד בהם הש השהנותו מקירותו בחמום בה שהוא כשכונתו ובה שי שיתערב בו׳ והשני השתנותו מאיכותו בהתערב בו האיד העשני ואז יכור טבעו והענין אשר בו יאות לפתיחת הדפק בכנו ויצטרך אז להוציאו ולהחליפו ובין שני הדב הדברים יש הפרשים והמנוחה והוא המאוחה יהיה בהת בהתפשטות בין הריאה נכנבת אחר תנועת נרבים בקי בקיפים אותה׳ והנשום אצל הרבון הוא ההוצאת ואצל הרופאים התרכבה בין שניהם פעם ההוצאה כמו ש שאצל הרבון ופעם זה הבלל כמו שהדפק אצל הרבון הוא הוא התנועה הפרשטת ואצל הרופאים הוא הכב נת מורכבת כפי הענין הידוע׳ ותנועת הנשום השוה הטבעי הפנוי בפגע השלם בתנועת הכבד ואם יצטרך ל לתוספת חוזק לכח שלא יכנס אלא בעמל אז שתחזק הנש הנשיבה להוציא הנפח ישתתף לכבד כעור הזה עצלי וגח החזה כלם עד עליונו אזאי אפשר כבלתי שישתתף הת התחתון כבנגדר׳ ואם יצטרך לדחוק אותיות שידובר בהם דבור לא יהיה אפשר בבלי עצלי הלשון׳

ולפעמים יצטרך לעשיית עצלי השפה׳ ובכמו שיש לדפק גדול וקטן ארוך וקצר מהיר ובאחור חם וקר הבוף ומעוכב חזק וחלוש פוסק ומצוף שוה ומתחלף בזין וגר וסדיש ומעט גמות העורקים ורטיו ועניניםבטובחים וע ועניניםבנונים ויש לכל זה סבות ובל זה אות על ענין ם בה ויש לאלו ההחלפות בפי הבונים והשכים והביעים והם המקרים הנופים והנפשיים׳ כן לנשום אלו הענינים הספורים ומה שדומה להם׳ ויש לכל ענין בהם סבה ולכל ענין מהם אות כי יש נשום גדול ויש נשום קטן ויש ארוך ויש קצר ויש מהיר ויש באחור ויש תבוף ויש מעוכב ויש צר ויש רחב ויש קל ויש כבד ויש חזק ויש חלוש ויש חם ויש קר ויש שוה ויש מתחלף׳ ויש בבני הנשום שיש לו שמות מיוחדים כמו הנשיבה המעמקת

והנשיבה הנצבת והנשיבה המבלה והנשיבה ה הנדבקת והנשיבה המסובבת ובעלת הפרשים כמו שיהיה בשתוק ובירצא בהם׳ והפניקה אשר יקרו כאברי הנשיבה וכהתחלותיהם ובבה שישתתף עמהם בשכונה׳ ואברי הנשיבה הם השמי כובע והריאה והקנה והעורקים הנסים והשריינים והכבד ועצלי החזה והחזה עצמו כי הם הפגע לפעמים יהיה בחזה עצמו אם יהיה חלוש וקטן ויש ויסבוך זה אליו בנשום נגע׳ ואבנם התחלותיהם הוא הכוח עצמו וחום הטורדה גם כן כי הוא מקום צמיחת הכבד כי הוא צומח הרבו בן הזה והדביק מקצבי החוש ו מתחבר בו שריג בן החוטי והשני והעצבים המגיעים אליו׳ ואבנם האברים המשתתפים בשכונה הוא העצמו׳ והכבד והירחם והטבעים ושאר הקרבים׳ והש הסבות הם אם רוע כוג בחולי אם חם אם קר אם לח אם יבש או זה ברם שיהיה מסוט או בליחה כליחה נקשרה נ נשפכת אליו הרבה או דבקה או עבה והמבלא והדם הש בכללם או ברוח או באיד ואם חולי כליי בפאלג או בכ בכויצה או פרוק חבור כבקיעה או קשוש או התהוה או אבול או בבורסא קרח או חבת או קשה או כבוג׳ ואתה דע לך במה שנגיד לך כי הנשיבה הוא הוקח הה ההוראה ונוהגת לבנהג הדפק אחר שהשבור הבנב נו כ כמו שראוי עליך שתשבור הענין הנהוג בדפקים בן׳

פרק ז

הנשיבה הגדולה והקטנה׳ ומסבותיהם ואותותיהם׳ הנשיבה הגדולה היא יום

הנשיבה אשר תשית איד רב באר לבעלה כן והוא הו אותה אשר יתפשטו עמה אברי הנשיבה בגדרים לכם התפשטות שלימה לגודל בה שישאף׳ והקטנה יהיה ענינה כזה בהפך לקטן בה שישאף וכן בבני הן ההוצאה׳ וסבות הנשיבה הגדולה הם בנחתן וגודל הל׳ השלשה הגזורים׳ והבוחש שיש הוא אותה שתשלם בתנועת הכבד לבד וזה אינו אבן בב בבחולם כי לפעמים אעפ״ שתהיה בה שתשלם בתנועת הכבד לבדו קטנה הנה לפעמים תהיה גם כן כי הת הנה לא תצטרך אל התנועה זולת הכבד אם יהיה הכבד חזק והבח׳ ולפעמים תהיה הנשיבה קטנה ואעפ״ שהאברים הנחים יתנועעו כלם בהיות כלם חלושים לא יספיק הכבד לבדו בנשיבה הצריכה אליו ולא אעפ״ שיהיה הצורך אל הבוח אבל יצטרך שיעזר וזה הכל׳ ועוד לא יחדל כספיקים בשאיפת האויר והוצאתו הגדולה כתנא כלכ הכבד לבדו אם יהיה בריא השלם וחזק כי אין גם אחד בם באלו האברים בספיקים בהתפשטות שלם ולא בשיעור שאם יתחבר אליו עזר וזולתו יגיע כרבל הגפשות גם בספקת ושוה לריאה׳ וזה להחליפה בין הבח או לנרת בתמעברים כבו שיקרה בבעלת הריאה אין ראוי שיהיה גודל הנשיבה נחקר בשיעור בה שיתחבט בן האד בקיבל ובושב׳ ולא ישלם זה אלא בתנועה ממבת בהעצלים החזיים והגלוה אליהם ואחר לא יהיה עד שיהיה כל עוד שיתנועעו העצלים כלם יהיה נשימה גדולה אבל אם יתנועעו כלם התנועה אשר תצריך גם בהתפשטות ויתקבצות שישבשו איד רב והקטנה הוא בנגד זה בהפך׳ ולפעמים יקרה בחוזק התנשמות לשאיפה שיהיה נגעע בהתפשטותו לפנים עד שתי הדרעות ובאחוריו עד עצם הכתפים בבני הצדדים עד עצם כבד הכוף׳ ולפעמים תעזר בבה רים גם תגזור בהם בחב הענינים׳ והנה יתחלף הענין בהתקבצות והתפשטות בעד הגדול והקטן שלפעמים יהיה ההתפשטות יותר . בע

גדו' ולפעמים יהיה ההתקבצות יותר גדול וזה בפני הלויה
אשר יצטרך שתצא בהתקבצות והגיבות אשר יצטרך ל
להשואה כהכנסה וההתפשטות ואי זה בהם שיהיה הצורך
אליו יותר צריך שתהיה התנועה להתגבר ומהר יותר נושפת
ואם יצטרך להיות האויר העשני יותר לרוב כמות או חד
חדות איכות יהיה ההתקבצות גדול ונופח ׃ ואם
יצטרך לכבות אש ההלהבה יהיה ההתפשטות יותר גדול ׃
ואם יזדמן כאשר שיהיה בלתי גדול השאיפה גם קטן ואחר
זה יהיה גדול ההוצאה לנשיבה יהיה זה אות שהחום הטב
הטבעי חסר והגברי הנכנס נוסף והסבות בהתנשבות הא
האברים ואלו כלם התנועה הנבררת ארבעה כי היא אם שת
שתהיה לסבת גדול הצורך להתלהבות חום בצדדי הכבד
והריאה ואם לסבת בעצרים המגיעים מהולשה בעצמם ו
ואם בשתוף הסרשים כמו שיוא בתחזים הקדחת הדקה
והשישי ובקבוץ המוגלא כי כהם יחלש הכח או לעלת כ
כליית כחם כיחוד או בשתופם הנזכר כמה שקדם מכ
כבריצה יקרה להם או רוע כונ או כורסא או כאב או נזלת
זה או לכונע יקרה לעצלים שהתפשט כמו תמולי כאצטו'
כמגנות או רוחות בנקבים הגדר ויחולו בין הכבד והא
וההתפשטות ולא יתפשט הוא לבדו ׃ ואם לצרות
המעברים אשר הם השפר בוכע וסבת צפונית תקנה והגור
והשדריגים ומה שיתחבר בהם מבעברי הנשיבה כמו הר
הרגון אשר בריאה כי היא אם שתשלא להיות או שתרבה
בה המוליכה או יקרה בה המורסא ואלו כמו בעלי הגניחה
ובעלי הב כלא ובעלי בעלת הריאה ׃ ואם לוארש עם
צורך או מעוט צורך עד שיארך הזמן בין שתי הנשיבות
והצורך אל נשיבה גדולה תשלם בה שנגל בין הקיצר כמ
כמו בנשימת בעלי הסבל אם לא יהיה הזק קור הלב כי
הוא יוכרד כמבני ואחר ינא' בו ומצד הצורך והת תגדל נ
נשימתו כי ירבה בו תאר העשוני בלי ספק ויתיאש הם
הבחג גם שיצן הוצאת הנשיבה עד שירבה אליו הגבריות
והגא בלא ספק גדולה ׃ וכן כי שהוגג לבו איבו כאגתר
החום הגזור לנשיבות והרחה יציאתה עד עת התוכרת ומש
ומשליכה לגדל כמו שחסרה גדולה ׃ באותות
האותות אשר יובדל בהם בין סבות הגרעת התאת כלו כי ב
בהיות זה בסבת הצורך יהיה הכח חזק ותהיה הנשיבה רב
רבה בכניסתה ובנפיחתה ויהיה משוש הנשיבה חם ונל
ונלהב גם בן וגדולה מורה על החום ויהיו אותות והתל
ההתלהבות נמצאים בחזה והמגים והעינים והלשון כמר
במראהו ובמישושו והולת זה ׃ ואם לא יהיה זה ולא
יהיה הכח נפל וכלו היה אי אפשר לה להתפשט בשל
בשליכות הנה בסבת הצרות בדבר דבר מנה שם ארגותו
ואם האברים כלם ירצו להתנועע ואחר זה לא יתנועעו ה
הנועה ויחשב בה שלא יתפשט התפשטות שלימה כמו מי
שיתמיד בה שלא יהיה ויכוין כל הכונה על הנחירים ולא
יהיה שם אצל הנשיבה נפח הנה הכח הכניע אשר לעצ
לעצלים הוא עלול ׃ ואם יהיה הצרות מלוחות בקנה
ומה שנלוה אליו יהיה עם האותות בנשיבה נרגור ויצטרך
אל אנקה הנקרא רומילאר והוא תוספת אות על אות הצ
הצרות הכלל ׃ ואם לא יהיה זה תהיה הסבה יותר

שוקעת כמא ואם יתחדש הצרות הנרגור פתאם הנה נגלם
אל הריאה ליחה בין הנגלים או שנזלה ונחלה אל הריאה ו
וצחר אל הקנה שבית ליחה ומוגלא כאבר בין האברים פת
פתאם ׃

פרק ח

הנשיבה החזקה היא א
אותה שתהיה עם גדולה כ
כאלו הכח יתעסק שם ית
יתרון עסק והרדה להכנסה ונפח בהוצאה ויהיה עם גדול
הכח ׃

פרק ט

הנשיבה הרכה הנבוהה
הוא בין מהנשיבה הגד
הגדולה אשר יצטרך בה
לתנועת עליוני עצלי החזה ולא יגיע הצורך בה בהגעת ת
התנוך ושפל עצלי החזה ופעמים רבות תתחדש הנשיבה
הזאת בקדחות הדבריות ׃

פרק י

הנשיבה הקטנה יודעו סב
סבותיה בידיעת סבות הגד
הגדולה על דרך ההתנגדות
והנה הקטון הנשיבה בסבת הכאב כהכנס הכאב בין אברי
הנשיבה ובין תנועותיה והנה הקטון הנשיבה בשביל צרו
צרות ׃ ואם יתחבר בה העכוב מורה על מות הטבע ׃
ואם יתחבר בה והתכיפה מורה על כאב באברי הנשיבה וגם
ומה שילוה אליהם בין האנצטו' וכיוצא בה כמו שחוניה וגם
ובורסותיה האותות אותות סבות הנשיבה הקטנה
המקבלים לסבות הנשיבה הגדולה ידועים כפי התקבלות ו
והתנגדותי ואמנם אותה שתהיה קטנה כבאב לא מצ
מצרות הנה יורה עליה מציאות הכאב כי בעל הכאב אם
יסבול הכאב ויוכל שאחר אפשר לו שתגדל נשימתו ועם
זה הנה יפול בכלל נשימתו נשימה גדולה וכריות הצורך א
אליה ואל סבל הכאב או ימצא הצורך בו העלטה ויאגש
בין הכאב והחום בין הצרות הוא כהנך זה ׃

פרק יא

הנשיבה הארוכה היא א
אותה שיארך בה הזמן הנ
הנעת האויר הרב כש
כשאיפתה וחזרתה בהיות לאל יד הכח להתפשט באויר ה
הרב ׃ ולפעמים ימנע הגדולה המוהירה כאב או צרות
ויעמיד הארוכה בהשלמה והנועה הנשאפת במקום הגד
הגדולה והמהירה ׃

פרק יב

הנשיבה הקצרה היא מ
מתנגדת לארוכה ואם
תתחבר בה התכיפה יה
יהיה מבתה כאב בכלי הנשיבה ומה שילוה לה וגם יתחבר
בה העכוב מורה על מות הטבע ׃

פרק יג

הנשיבה המהירה היא א
אותה שתהיה התנועה ב
בה בזמנים קצרים עם ה
המרצת הצורך לא בקצרה וקטנה וסבתה בה חזוק הצורך
כאשר לא יגיע הספק בה בגוד אם שהצור הור על המגיע
מבטה בגודל ואם קדש לגודל מגנע כמו שנאמר בדפק ז
וזה המונע הוא אם בכלי ואם בכח ׃ ולפעמים יהיה

מטוהרות באחת שתי התנועות יותר שאינו באחרת כמו את הסבה הנזכרת בנשימה הגדולה ׳

פרק יד

הנשימה המאוחרת היא הפך הנשימה המהירה ו ומסגותיה הפך סבותיה ׳ ולפעמים תשאר בשביל כאב אם יהיה האבר המתנשם צריך שיתנועע בנחת ולאט ׳

פרק טו

הנשימה התכופה היא הנשימה שיקצר הזמן בינה ובין שלפניה וס וכסבותיה חוזק הצורך אם לא יספיק הגודל והמהירות וס ובפני שהוא יותר מן המגיע אליה או שחלשת הד׳ או כב כמכאב או מורסא או צרות הלחות ותרבות או ראי זה לוחץ או שליכת מגלא בחלל החזה או דבר אחר מסבות הצרות ׳ ואתה תבדיל בין הנגמל בסבת הצורך והנגמל בסבת הכאב וחולה זה כמה שקדם בספר הגדולה ׳ והנשימה התכופה כפי מה שהעיד אבוקרט נמשכת אחר גנוב הריאה ויגיעת כלי הנשימה ומה שנלוה אליהם ׳

פרק יז

הנשימה הקרה בורה על מות בין הכח וכבוי החום הטבעי והשתנות כח הל הלב אל הקור והוא להאותות היותר רעים בחליים וחדים וכל שכן אם היה עמה דיות ושגוח כי אז תגלם הראיה ע על הארת הטבע ׳

פרק יז

הנשימה הסרוחה היא נב נכנסת בגדול באשת הפה הנקרא בכר ותוכדל בש בשאר מיני באשת הפה כי אותם הבינים ו נה תרחת הב הבאשה כבליעה הנשום וכורה על לחות מעופשות באב באברי הנשימה אם בקנה אם בריאה אם תתעפש בהם ל לחות או כונרא ׳

פרק יח

בהעתקות והולכות בין הנשימה הגדולה והכשי ונשימה הבהירה ורצ והנשימה התכופה והצביחם ׳ כבר ידעת כי הצורך אם הל הוא נוסף ולא יהיה שם כונע תגדל הנשימה אם יוסף יות יותר תבהר יותר ואם תוסיף יותר תתכף ואם ישוב לאחור הצורך תוסר תחלה התכיפה ואחר המהירות ואחר הגודל וכן אם קרבת המניעה והתחול ׳ ואם ימצא הקורה לאחור בקנינים השלשה ימצא העכוב יותר ׳ ואחר האחור ואחר הקטן והיה היציאה מן הטבע אל הקטן פ פזות שאינה אל האחור והם פחות שאינה אל העכוב וזה והעקירה זה בהתקבצות והתפשטות יותר כפי התחלפות שב ושני הצרכים והזכרים בין ההתחלפות שערי התוספת וזה והחסרון ׳ ואם יהיו הסבות בהתפשטות יותר בבדידות אל התוספת יהיה הזמן למנוחה אשר קודם ההתפשטות יו יותר קצר ׳ ואם תהיה כבר הסבה הזאת בהתקבצות הנה הזמן למנוחה אשר קודם ההתפשטות יותר קצר ׳ והנשימה הראשונה הבהירה נמשכת אחר מורסא וכח או צ

פרק יט

צרות בכלותי בנשימה הגדולה ב בלום הנשימה בהקף הנשימה הזאת בורה על לאות הכח או צרות חוזק חונק כבויות או קבוץ מגלא ש שלינה לחוי

פרק כ

באבר כלי ברוק ובנת רוע הנשום יכלל הם העניינים היוצאים קודם הטבע בנשום אשר לא יסמך אחר מקרים כי אם אבלים יסמך אחר מקרים הליים קדמו והם כמו כובד הנשימה וצרות הנשימה וחסבל הנשימה והנפק הנשימה והעגתי ולפעמים יקרה למיני רוע הנוב והמלוי הסרוסה ובנק לחוצים ומורסות ושאבים בינעים כהתנועה הנרחנ בכבד וצדדי החזה ונפילת הכח בחליים המזיקים וכו וקרושת הדלת דברית וספי פוה שחוים וכל העינים וצירוה וכיבוד הבנעה הנה נוסף בעת הנכבה ארקן ו והיית אבעי בשכיבה על הצד ויקל בעת התחבר ב וכמתקים תהגניביים הנגע בעת השכיבה ארקניני ׳

פרק כא

בצרות הנהי׳ צרות הנשימה שלא ימצא הם

המשתמש בנשום כי מעכר כצד תנועתו אלא צר יהי׳ ישוקה כו ארא מעט מעט ׳ וכבותיה או מורסות כח הבעצרים אשר הם כיפוי בונע וקנה ושריונים ותריכ ובקצם רפיון הריאה תרבה ׳ והבנו כמה החזר הקנה מ להצר הנשימה הם התקשות או אותם שיש בהם לחות ו רבות עבות דבקות או מיצות מתקבצות בריאה אית ודבוק יקרה לה כן דבר לוחץ שכן כמורסא כבכד שוע באצטן או כמחול או לחות כמעבות בחלל בכקי הל וזולתו כמו שיהיה בקוע מורסות בחלל הבף הסכל הנ כה הפשט או התקבצות חלקים מיובש או קנינים קר׳ ק יקרה ללחה הלכך או מיובש בקנלים ובכן יהיה ב בכן סיקרא כובד הנשימה ומארים עבתים יהיו כמו הנשימה בבקיעות הצדים ׳ ולפעמים יהתבטח שית בריה שלא ימצאו האברים המתפשטים ל׳ וזה יהי׳ ולפעמים יהיה בסבת הבטל והותות זה אם ש הליחות למעלה ׳ ולפעמים יהיה בבריה וצריה בכמו הגלת הליחות בין המורסות המגיבות נעתקות אל צדדי ה הראש ומבשר במורסות אחרי האזנים אם יהיה העניין יותר בשפות או בכוח אם יהיה העניין יותר קשה

האותות אותות המורסות הבתנקיות המפסי

זכרונם ׳ ואבגם אותות המורסא החזות בריאה ע׳ הוא הכאב הכבד בעצלים והכבר שבריחו והכאב הקטן אשר בשבים והוא יותר חזק ואמין והיבגני והוא יותר הל חלוש ובשחוסי הריאה והכאב אשר בו בחולי אש וה ולפעמים יוביל אל השעול אם תהיה חכה או קוחה ׳ ואותות הבתנקיות ידועים שיתחזק בעת השכיבה אשר ארקן ׳ ואבגם אותות הליחות אם יהיו בקנה הוא

הרקיקה והתשוקה לשיעור וקבלת התועלת בו עם הרקיקה
בשיעור מועט ועם נרגור · ואם יהיו בריאה יהיו אותות
הענין כן אלא שהם קול לוקח ממקום יותר שוקע ולא יהיה
יהיה נרגור אלא בשיעור מה שיסתלק מן הורקרק · ואם
יהיה מזולל הנה נשמבות כנגד אל צד עם שנוי בשכיבה וא
נאשר יהזול ברקיקה ולא יהיה כן עם קיצור הנשימה שיעור
יחסב בו ·

פרק כב

בנשימה המתחלפת
הנשימה תתחלף כב
כבמו סבות התח
תחולפות הדפק ויהיה התחלפותה מסודרת ובלתי כמו
מסודרת

פרק כג

הנשימה המוכפלת ·
היא כמיני המתחלפת
והיא הנשימה אשר לא
תשלם ההתפשטות וההתקבצות בה אלא בשתי תנועות ב
ביניהם הפסק בנשימת הנער כשיבכה כי יהיה בו עצלה א
אם התפשט ובגיפה אם התקבץ · וסבתה אם חום רב
לא יקבל תועלת במה שנשאף אבל יחייב מיהרה ותוספת
ואם חולשה בכלי הנשימה הרועים יצטרך לרצונם בנש
בנשימה ואם לרוע כמו מפיל הבה או בג ב או מקפח הב
הכלי והוא ברוב · ואם ללב בה או כמבני הריאה או
כורסא · והשכבים כמו השרפשא והמבר והשיחול ·
והכבר יותר חזק השתוף מהשיחול · ואם לחולי בלי
במה שמספר פעמים רבות או כריצה ההווה או תהיה ·
והנשים וזה צות דע בחליים הודים והקדחות ואמנם
אם יקרה מקור הנה הוא כמה שתרעצו הקדחות ·

פרק כד

הנשימה החצויה ב
כלומ׳ בעלת חצאין
היא הנשימה בשיהיה
הנגע בחצי הריצת ויהיה החצי האחר בריא ושלם ויהיה ח
חצי הנשימה בריא ושלם ·

פרק כה

הנשימה הקשה והב
הכבדה · היא גם
כן בשיהיה ההשת
והתפשטות באויר במורח תהיה צרה או כלתי צרה ·
והסבה בזה פגע באבר הנשימה כפי האמר בגלתו ·
ולפעמים תהיה ללהבה אשית תגבר על הלב ותהיה לקור
מנית לכח הבניע או לכליו כמו שיקרה כעת קור הכבך ב
בסבת קר והנה תהיה לסתימה · ולפעמים תהיה לרוע
מזג יהיה בכבך כמו כאויר קר או קור התחבושת יונה עליו
לסבה שיש בעצמו · והסבה כאצטומכא או בכבר ויפול
הקור בשכונת התחברות והוא ויקרר ולא ייטיב התפש
התפשטותו · ולפעמים תהיה לסתימה תעצר אצל
ריאת השואף ויצטרך להשתדלות חזק עד שינפח וזה גם
כן בנגר לצרות ולפעמים יהיה בסתימת כורסא ·
ולפעמים יהיה לרפואה מטלטלת שלא תטלטל או לחוזק
הר שלא יטלטל וכן אם לא יגיע החקוה בבעלת הריאה ח
מצורך והאוי שיעיין מה שכתבנוהו באורות כאמרנו ·

פרק כו

הנשימות הנשימה ·
כלומ׳ הנשימה המעכבת
היא הנשימה אשר לא י
יאות לבעלית שיתנשם אלא אם יתיצב ויזקף עצמו ויש
ויפתח ערפו כתיחה למעלה ויפתח בסבתה המעבר ולא י
יוכל לכוף הצואר כי אז תיקל תעצר עליו הנשימה כמו ש
שיצר על משיכת העורף לצד אחוריו וכן לא יוכל לכוף ה
תחתות והגב לאחור ואם יסור מהמצב הזה וכל שכן אם י
ישכב פרקדן יקרה לו שידבקו חלקי הריאה קצתם על קצ
קצת ויסתם המעבר כי הם כשרש כמוצא בזה הם סתומים
ברוב ואמנם יש בו פתיחה מקצה הבשלנה נטית התל
התחלקים קצתם על קצת ויסתמו המעברים · ולפעמים
תהיה הסתימה הזאת קורה בקווזות ובמוצא בהם לאדים נ
נוטים ולחות גדולים · ולפעמים תהיה באבת ללחות
נוטות ומתנבות ומורסות אי שהעצלים נרפים ואם לא יח
יחלו לצד הדגל אבל נחלים לצד הגב והחזות ילחצו ·

פרק כו

מאמר כללי בנשימות
הטבעים והקנינים בג
בנשימות השינים ·
אמנם הנערים הנה הם יצטרכו להוצאת המותר העשני יצ
צורך גדול כי העכול בהם יותר ויותר תמידי ואין צרכם ל
לבכוי מועט · וכחם איננו חזק מאד כי הם לא נשלמו
בגופותיהם ובחומותיהם ובלי ספק תפול בנשימתם תכיפה ו
ומהירות חוקה עם גודל איננו כל כך חזק ואמנם הבחורים
הנה נשימתם יותר גדולה אך היא פחות מהירה ותכופה וה
והצורך נסרך בהם אל הגודל · ואמנם הזקנים הנה
נשימתם פחותה בענינים השלשה בנשימת הבחורים ואב
ואיננה במועט נשימת הישישים · ואמנם הישישים
הנה נשימתם יותר קטנה ומאוחרת ויותר חוזקת העכוב וה
וההפסק לבה שלא נעלם מכך ·

פרק כח

נשימות הנולא מהם
מהמבון או בהריון א
או משקוי ובמוצא ב
בהם · נשימתם אל הקטן או הכבד גלתין מתהנעת
ההפשיטה והמהירות דנקם קטן אי אפשר מבלי היות בה מ
מהירות ותכיפות אם יהיה הנה שלם או תכיפה לבדה אם
יהיה הבה חסר ·

פרק כט

נשימת הרחוץ ·
אמנם הרחוץ במים
חמים הנה יגדל בנ
נשימתו לצורך ולרך הכלי ותמהר ותיכף לצורך ואמנם
הרחוץ במים קרים הוא בהפך ·

פרק ל

נשימת הישן בהיות הכח
בו חזק הנה נשימתו תב
תגדל ותתעכב בהפסק ל
לעלה הנגברת בשער הדפק · ולפעמים יהיה והתקבצותה
יותר גדול ויותר מהיר מהתפשטותה כי העכול בשינה יה
יותר ·

פרק לא

נשימת הכאב באברי
החזה · כמכאבי הריאה

חם כמו שידעת במה שקדם לך באורו אל הקטן והקוצר ו
ולפעמים תכפול ולפעמים תכבד ותקשה ולפעמים תאחר
גם לא יהיה שם התלהבות והכיפה כמו שידעת ויהיה קט
קטנה וקצרה יותר באחורה כי המכריחות אל העצירה ומע
ומניע והתפשטות יותר מן המגריחות אל הנחת ׳
והחזק בגודל ההתפשטות יותר גדול מן הנזק בטחורות ב
כי אם התלהב הלב ונתחמם אז אפשר מבלתי טחור
טחורות ואם יזוק בזה נשימות כי שתקצר נשימתו לאו א
סבה שתהיה ׳ ונשימת בעל הגניחה הנקרא רבו
תצטרך שישלים בה שיחסר בצרות התלכה מצד הכח
הבהרות והתכיפה ברוב העניינים ותהיה נשימתו צרה ו
וקטנה והכונה ונשימת בעל הגניחה היא כמה שיכבד א
ב׳ עד שלו ׳

פרק לב

בנשימת בעלי הכות
הבונלא הנה יהיה
ויתעסקו בהתפשטות
החזה כלו עם נצער נגפח אם לא יהיה שם חום ולא ברו
בהוכים להזק כי בעל העלה הזאת יהיה כבר הגאל בה
בחולשה והכח בבעלי ׳ בעלת הריאה והגניחה גשאר

פרק לג

בנשימת בעלי הגניחה
ד׳ זכירה והמחנק וגו
שתיכבת להם ׳ יהיה
עם התפשטות גדולה ועם בהירות והכיפה לצורך והסך
ושקיעת הליחות בעוטם ולא יהיה סב נפח ׳

פרק לד

בגניחה הנקראת רבו
הגניחה היא עלה ש
שלא יוציא העלול ע
עטה צר מבלי נשימה תכפה כמו הנשימה אשר תמצאהו
בעל המחנק או הינע ׳ והעלה הזאת אם הקרה לזקנים
לא יחשב שידפאו ולא תתבטל ואיך כי גם בבחורים היא
קשה גם כן וברוב נופסת בעת השקיצה אפרקן ׳
והעלה הזאת היא כהעלות המתארכות ויש לה עם כל זה
עונות בקיפות כמו עונת הכפיה והקביצה ׳ ולפעמים
תהיה לפגע בעצם הריאה וכה כי יתחבר בה בהתדבק ליח
ליחות עבות בשריינים ובשרינ׳ הם הקטנים ומנקותיהם ו
ולפעמים יהיו בקנה הריאה ׳ ולפעמים יהיה בדפנות
הריאה והמקומות הפנויים והליחות האלו לפעמים יהיו ג
בשופכים אליה מן הראש ובל שכן בארצות הדרומיות עם
רוב נשיבת הרוח הדרומי ׳ ולפעמים יהיו נוחים
אליה במקומות אחרים ׳ ולפעמים תהיה בסבת הולד
קור בה ותנפח לחות במעט מעט ׳ ולפעמים יהיה
בסבת ליחה שאינה בריאה והשריינים אבל באצטו׳ כש
נשפכת אליה מן הראש או מן הכבד או נולדת באצטו׳ ׳
ומן הגניחה הנקראת אל בהר המתחדש מן האברים הוא ל
להוציא האצטו׳ המכך ולהוציא המכך הריאה ׳ ולפעמים
יהיה הכבד אם יתקרר ויתעבה עוזר על הגניחה ׳
והליחות האלו לפעמים יזיקו באיכות ויזיקו בכמות ברוב
ולפעמים יהיה בפליאה כגנוב הריאה ויכבה התורה להת
להתקבצותה לעצבה ׳ ולפעמים יהיה מקרירותה ׳
ולפעמים יהיה עם נגע יובל אל אברי הנשימה ׳ כן העצ

העצבים וחוט השדרה והמוח או נגלים נוחים אליהם
ולפעמים יהיה בשתוף אברים שכנים ללחוץ אברי הכן
הנשימה ולא יתפשטו כמו האצטו׳ הכולאה אם תלחץ אם
המסך ׳ ולפעמים יכרח בסבת רוב האד הנקבץ אם
יעצר בריאה ויהיה בה ׳ ולפעמים יהיה בסבה חם
בעצר באברי הנשימה ללחוץ אברי הנשימה ׳ ולפעמים
יהיה בסבה קוטן החזה שלא יגביע הצורך בהנשמה וה
והיה זה לפגע נעצר בנשימה כגון שקרה לבון מקוף הא
האצטו׳ ׳ ולפעמים יתחזק הרבו ויטוב וגשמן
המיצבת ופעמים נעתק לבעלת הריאה ׳

הגוריות אם יהיו סבות הגניחה ליחות לחות בקנה הנ
עצבו יהיה שם צרות בתולדת הנשימה עם אנקה ונקשת
ומבעליר ועבור הרנש בליחה עוכרת ובוכרים יקיץ
דבר במקום קרוב ׳ אם יהיו הליחות בנולדות בגו
אחת או במעט מעט ׳ ואם יהיו בעורקים והורית
יתמיד ההתחלפות והדפק גם כן דפקי ׳ ולפעמים יל
אל דפיקת הלב ותבקע וחכמות הרוב דפק בבעלי החזה
היא כמו בעל דפיקת הלב הנקרא קרדיאקה ׳ פה
חוץ הרגל איך שיהיה לא יהיה שעל ׳ ולפעמים
בשתוף ההתחלות יורה על בה שעבר ואם תהיה נמשך
השכנים יורה עליו והוספת בסבת הת׳ ויהיה השתנות
בלי יפול כחם ׳ ואם התחמם
יורה עליהם עניינם ׳ ואם תהיה מבקעת בהלנגאל
אל אברי הנשימה יורה עליה בה שקדם כמו ראש ובג
ואם תהיה כתכבש יורה עליו הצבא והקדר והקשה הנ׳
ושתמעט בעת שיוקה בת שירטיב ועשיית בה מתנ׳
ואם תהיה בסבת רוח יורה עליו קלות צורו והריגע ל
צרות בהלפת כפי לקחות הנשימים ומה שאין בכוס׳
ואם תהיה בסבת קור מצ הריאה כמו שיהיה נוקע יו
היא בתחילה כמו בעם ונבח

פרק לה

רפואת הגניחה
לקצרי הנשימה ול
והדרמנות ׳
אב גם תהיה בלחויות ונה הדרך והרצואתי יש שתגאל
לבלות הלחויות אשר בריאה לאט ובשאר אם יהיה כח
שהפגע הקורה בה הוא בדבר אז הריק הגוף בליפוק בה
בבחלשל והיה ברפואות ברקוקות מבשרות בבדי יבם
חזק שיביא לגנב הליחה ולעכותה ׳ ולפעמים
הקוטונים בברקוקות רפואת הגניחה אוכי לא והקאמ׳
הרא יברוח האלדים אם לא תהיה הכונה בה בנקיה הלא
אב ידנה גם לא ירע שילו אלא בה שרצה הפנ׳ ולכן
ראוי שידגיל להרטיב הליחה ולבפלה בהיותה קשה או ז
דבקה ולא סיפק לבד ברקוק או רחוק משם בלא
לפעמים יגדיל הכבדתו ואצת הליחה אל הבדל בריאה
וכן אם יחוסר בה שיגיר כנגד לעלה הזאת בגיר סתיר ב
בהוציאו הרקיק מהליחות ׳ ואם הרתנות עמיבגוח
בעוטי מן הכבד אז ראוי שהעריב ברפואות עוזרות רפא
רפואות כמו פוליקריא ואפסנתין ומה שיזכר מן סניה
העניינים יחד חבור חזק הוא הגורובא בן הנקים ואל
ואריסטוטל לנראה גם כן ׳ ואם יהיה הבלבל והמאוס

כער אז ראוי שיעדרב ברפואות חולב אמנ ויספיקם הרפ
הפואות השוות כמו שוכר לח עם חולב · ונכוה שהוא
עוזר לבשל ולרקק כרק התרנגול הזקן · וכן ההנהגה
המועילה להם שתעשה חפיפת הזוה ונח שנלה אליו כי
בידים וכריעים שעירים וכל שכן אם יהיה שם נשימת הת
התיעבות חפיפה שוה יבשה בבלי שמן אלא אם יפול שם
יגיעה ואז יעשה בשמן · וראוי שיעשה כחפיפה בקצת הע
העקים הקיצום וניטרי ויתוסף בהם חפיפה חזקה או אם
תהיה הליחה רבה אי אפשר מבלי נקוי במשלשל שותקה
במבו זרע אורטיגש ופוליפודי וקשואי החמור
וקלוקונטידא · וכן ההנהגה בזה אחר הנקוי והחפיפה וה
והקיא והמשלשל עשית הקול שירימהו בהדרגה אל חוזק
ואורך · וכן ההנהגה בזה עשיית הקיא הרצוף וכל שכן
אחר אכילת הפולא או שתיית ארבעה זוזים מניטרי ועם
חבשה אוקיות מסקנה ודבש וזה אם תחזק העלה ויקשה
הענין והאליבורוס הלבן מועיל מאד והוא בחלי הזה ב
היותו בלתי מפוחד ויותר נכון שתוקח התיבה מהא
מהאליבורוס ותכניס בפולא ויעזוב בן יום ולילה ואחר תו
תוסר ויאכל הפולא ההוא · וגם יוקח שחרדל ומלח מא ד
זוז ומבורק ארמיני חצי זוז וניטרי דאנק ישתה כחמשה א
אסתאריים מים ודבש שעור הדבש אוקיא וכן ההנהגה
הטובה בזה התמדת רכוך הטבע · ויעזרם לזה לקיחת
הקצרים תבלות קודם המאכל ואל שרית הישן · ובורק הת
התרנגול הזקן עם לב הקרטאם וקוריאגלה ומלקא ואם
לא יהיה רכוך בזה ישתה כי השעור החזק הבשל שיהיה
בו כמו אבפורבי ואפתימון חזק התועלת בעלה הזאת ·
ואם ילקח במים שיבושל בהם אפתימון עם דבש יהיה ח
חזק התועלת · וכן לקיחת משקל מבנו נ' יין מבושל וכן ב
בשול התאני ומגטשטורי וזוזו א במים ולקח מהם ברבש
וגם בשול פגריות בת..נים השכבים עם דבש דב יעשה קוד
קודם המזון בזמן ארוך וישנה אחריו · וכן בשול הענבקי
המפורגת כבד כשר · וכן ההנהגה בזה תנועה יותרת כח
באחור לטהרות פן יורש המרהות להם מתנק כהני עת
הליחה בריבוה · ואמנם כבר ראוי שיהיה בהדרגה כמו
שזכרנוה מן התנועה ויהיה לחמם אפוי היטב מתובל בע
בעיסת חמץ והמתוקה המדוקדקים אשר יפול בהם זרע כש
כשטורש ואישופ ואזוב ופודנג ושמן ודשן מאבלי מהמין
המנבות הואל והעפרי וכל שכן השועל וכל שכן ריאת
כי ריאת השועל רפואה לעלה
הזאת אם תנגב וישתה ממנה משקל
שני זוזים · וכן ריאת הקפוד המדברי ואמנם בשריהם
כמו הדת הסלעי והנדרי וזולת האנגבי וכ..ז הצפרי והקורא
ואפרוחי הקורא ובורק התרנגול יועילם והנה יפול לשון
חטה כמו נית בעלי ההגירה ואמנם יין משתיהם יהיה
היין הריחני הישן הדק המעט השעור ואמנם אם ירצו
שירכו הב..ל ולעזור על הרקיקה קח כמו הרקיק מאד ·
ונסו..ה הרבש יועילם לפעמים · ובייצות המתוקים
העד בדברים וקים וקרוק יצורף אליו תועלת להם כמו

שיש טעם מפריק ורכוך וחמום שוה וראוי שירחיקו בין הם
המאכל והמשתה ולא ירחו, כן רמים ככות אחת אבל ברם
בהפסקים ואמנם הדברים אשר ראוי שירחיקו הנה בזה ח
הוא המרחץ כפי יכלתם וכל שכן על המאכל ורוב השינ'
וכל שכן שינת חום ותשינה על המאכל מהדברים היותר
מזיקים להם הנולדים אלא אם ימצאם פשירת חזקה ויגיעה
ורגם ואז יישנו שינה מעוטה וראוי שירחיקו אכילת הנ
הגרגרים שיש בהם נפח וירחיקו המאכל על המשתה חן מ
מים הן יין ואמנם הרפואות המשלשלות הנה הגרגרים ה
החזקים אשר יאות להם כמו שישוקו מאפופנק ובשר קו
קולוקונטידא מבלי אחר וחצי זוז בבמי הדבש וקסטור עם
ארכוניאק וגרגרי אגאריק על כל פרי יעשו בחודש פעמי'
אם תחזק העלה תאר נסחא לזה בשר אגאריק
שלשה שרש ליליי אחד פראשי אחד תורביד חמשה גירא
פקרא ארבעה קלוקונטידא סרקלקולא כא' ונו טרא ג ז
יולש ביין מבושל השותה שני זוזים וגם קלוקונטידא
חצי משקל אנים שישית כמשקל יולש בבסם ויעשה
גרגרים ויעשה אחר עשיית החוקן הפשוט קודם יום
אחד והוא אותו שיהיה כמבו הסלקא ושם ש. משמן וכ
ונטר ומה שהו' כמשם : וגם בשר קלוקונטידא ב דנאק
זרע ארטיגה, גג אמפי חצי נג יולש בבמי הדבש והוא
שיהיה תמותין נ שעות ואחר ישתו ב' אוקיות או של ג
במי הדבש וגם קלוקונטידא נשיח בטות בורק חצי חלק
שרש ליליי חלק אי פיטונק חלק והשותיה מ
מזה מנה וחצי עד שנים שיותן אקה וישתה עליו הב ק
קשלי מי הדבש · וגם חרדל משקל שלה תיעשה חצי
משקל סחטת קשואי החמור חצי משקל ולקח מזה שבעה
עונות וישתה יום עונה ויום לא ישתה והשתיה במי
הדבש כי זה ירכך הטבע ומשקל הרקיקה · ואמנם שאר ה
הרפואות הנה ראוי שיעזוב בהם ולא תגיע הרפואה האחת
האחת בהם תמיד פן ירגילה הטבע וגם כי יש בין הרפ
הרפואות והנפשות יחוסים לא ידענו אלא בנסיון ואם נסית
תשקיד ביותר מועילת · וראוי שתשמור צד שפיכת הליחה
כי אם תהיה כן הראש תנהיג הראש ברפואות הנזלים עם
הנהגת נקוי כן הליחה · ולפעמים יפול בהם כן המורי
השקוש ושין ארמיני בפולא כבמו הנזלים ואמנם המור'
הרפואות הנה כמו רפוא דיאס קורידוס וכמו אריש..לוגיא
ענגלה ישתה ממנה כל יום חצי זוז עם מים וכמו מגגנין
עם יין האבהל ואגוז סיפריש וגם נאשורה ארבעה דאנקים
וחצי במי השרשים · וגם המבין שישרה בו זרע שילי וא
ואוריטנאש פעמים רבות במשקל ב זוזים וזרע גשטורש יו
יוסף עליו שמן שקדים מתוקים ושרש רונא חצי רוב . זוז
עם אקסימל אסקילטיק כי האוקסימל האסקיליטיק
מועיל מאד · והאסקילא הצלויה בעצמה וכל שכן עם ד
דבש האריסטולוגיאה עגולה ופודנג ושיח הליליי גם כן וכ
וכמפיטוס וקשטור וגם בשול כנטוריאה · ושני טיני מכ
כנטוריאה מועילים להם כשני הענינים הנפח בעת התנועה
בהתחלה והרקיקה בעת

בעת הבכיה ובאדרית ילקחו כרם לסקות בדבש · וגם
עלין אל בטבו לבד או עם מעט פלוסרי ומי ורדים וזה
הואפופינק חזק מועיל גם כן מן העלה הזאת אלא שהוא
בבה שיראוי שיחוזקו רעתו הגדולה בעצבים ורפואת
הנעריות חזקת התועלת בן העלה הזאת וגם יוקח נסטורטש
ושינטאבני כא׳ מלשים צוים איסוף יבש סבעה זוזים וזה
מושתיה כשיעור הנראה · וגם ריאת השועל יבשה הכושה
פורגנ׳ יבש ארבעה זרע כרפס כאדע הגדי כא׳ סמגון
אבוכי פלפל כא׳ ארבע זרע גרגיר קאבי שנים · או יוקח
סח טת בצל בבמוהו דבש יוסר קצפו ויעלה על פתם וי
רשותה בכבו בסטרון קודם המאכל ובכוהו אחריו · וגם
יוקח פורגנ׳ רצגדיניאה ופלפל ואנים יולש בדבש ויעשה
מכבו שיעור לח בקר וערב · וגם נקודה וטוח ארבינו
ובפפיטיאום וקסטור הלבונה ואישוף בא׳ במשקל יעורב וי
ויעשה והוא שתי שתיות או יוקח בורק ארבעה פלפל לבן
שנים אנגראן סלסה ארבוניאק ג׳ נים יולש בדין בבושל
ומשתיה מכבו בשיעור פול אחד במי הדבש · או קסטור
ואריסטולוניאה עגולה וארכוניאק כא׳ במשקל פלפל עש
עשרה גרגרים יעורב בתירוש ענבים קרוש ומשתיה בכבו
בשיעור פול אחד בסכנגבין · וגם פראסי וקוסט ואצטורק
וגרגרי צנובר כא׳ משקל נערי וקסטור כא׳ במשקל פלפל
לבן ומוחיטת קשואי החמור כא׳ וחצי משקל יולש בדבש ו
והשתיה מכבו בפול במי הדבש בחומם · וגם ורדל ובורק
כא׳ שני חלקים פורגנ׳ נערי ומוחיטת קשואי החמור כא׳ ח
חלק יולש בחומץ אסקלישי ומשתיה שיעור כרטיגה במי
יערת הדבש בריקות נפש או שיח ואפסנתין וזרוא בולש
בדבש או קרוש בבשול הורבא והנכון שישתה בסכנגבין
או בבשול פורגנ׳ בולב וכל שכן אם יהיה שם חום ידוע כי
בי אנולא והאנולא עצמה היא בנגוסת וחזקת התועלת בן
העלה הזאת וכן הרפואות החזקות הדומך בשרף הצגוגף
ויוקח מכבו גרגרים לנגיחה וישוה זרנך במי הדבש ·
והנגריות בביצה בגלגלת · וכן הרפואות הטובות
הקרובות בן השוי הכבן בחומץ מזג והוא מועיל מאד
לנשיכה הביצנבת · וגם דיר הרדל לבן בבמוהו דבש
יבושל לקיקה ויקטף · ובעת חוזק הבוהק וקוצר הנשיכה
יוקח כן בורק ארבעה זוזים עם שני זוזים נסטורטש עם ח
רכשה אוקיות כמים ודבש כי הוא מועיל בן העלה הזאת
בבי שתהיה בו כיר בשעתו והוא מועיל מניד הנשה ·
והשכגים אשר יוטפו במקיותם וביחוד שמן שקר כתו׳
ומי ושמן צנובר והבריחות במו שמן לילי ושמן לבוין
ימרח בו הזה · וכן שמן שבת · ואבנם
העשין בבמו הזרנך והנפריות יעשן בהם כבשר
קלוקונסריא · וגם בורא וקוסט וקסיא ליצגיא והעפראן
האריסטולוניאה · וגם אצטורק והלבנים ואלואין מקוטרי
וגם זרנך ואריסטולוניאה עגולה יעשן ויולשו בשמן בק
בקר וילקח במנו כרכות לזוזים ויעושן בו בזה כבו עט
עשרה ימים כל יום פעם מעצבים · ואבנם הנגיחה וקוצר
הנשימה ההוה כסבת אדים עשנים ימשלו על הלב וכל
וכליות יהיו בנידי הלב והשריינים הנה יקובל תועלת ב
בזם ברוקה ויותר נכון כן הצד השמאלי ואבנם
ההוה בסבת הרוח הנה הכונה ברפואתם שני דברים א
אחד מהם התכת הרוח לאט וזה במורקס הידועים

והשני פתיחת הסתימה שיבנא הכבד להזק מהם
ומה שיועיל בזה הכרוח במשן נרדין ושמן לבוין ושמן
רודא · וכן התחבושות הטובות המועילות
וקמומילא ובבוראנה כל זה מבושל ויונח הם על
והצדדים · והשתיות השבוניאה והאבורוטא וגם
האפופינק והשתיה מאוד כרם שיהיה במשקל · ואבנם
הנגיחה וקוצר הנשימה ההוה בסבת בלים
שיעשה ברפואות כניעות הגדלים ולהרניא מבה
ברקיקה · ואבנם בעל הצלצול בצרות הנשימה
מסבתו העצבים והוא באבת כין בסבת הנשימה
והתכשבות ואינו כמען צרות הנשימה
ומצאתו בשער מוכר הנשימה · ואבנם ההוה
וקבל תועלת בשתיית הלב האתן והנה
הלחות והנכן שקדים ומשני חמי · והיין
ביאורשיבים · והדוקת המתכבים
והנגנים במה שידעת · וראוה להם הרטיות
והאספלניות והבריחות הבעגנות · ואבנם צרות
ההוה בסבת חום ויבנאו במו התלהבות או
בו המשיחות הבקרות וגרגרי הקורוטין
באבת כין כרוע התכשבות לא צרות הנשימה
מי פרי ויאולט ומי השעור מועיל ממנו · ו
מקור הנה במרכבים השתיים והרטיים ובבשל
בצנוקים
ברפואות
התכשבות
והסבה
הלב

פרק לו

הרפואות הבקרות במשתיה ולשה · ואם
האנים אשר בלב עצבו או בריאה ובאו
אחרים הקנת הבאסיליקא ועל ה והדיקה
וילקחו באוקסימל וגם בורא פיקרא
מהגלים ואם תהיה הסבה לחות דקיקה
עצבותה בעצבו · ואם תהיה הסבה לחות
מיהבת תעשה בה שישוח עצבותו בעצבי
הסבה בה שיכרק במו גרגרי צנובר
ברוע והתכשטות הלח כחז שני סטרנה כן
בי רודא ואם תהיה הסבה לחות עבה
הנזכרים הזקו המרוק כמו אסקילא
ותסוב אל מה שנאמ׳ בשער הנגיחה ובה
התזוות · ואם הלחות והאדים יבאו
ירפא והבורווים כהם ברפואות הנגלים
אם יהיה הגל כאולמת עצם הכבח ואין לו
בה שיבא ממ׳ עמו׳ אחרי׳ במשיכ׳ הליחה אל
הרקה והדרקה ותגבה לו זה וההוה במבו
וסקנרדיין והשטיקרים והיאקור פמוט והבורק
להם מאד לחזק הראש · ואם תהיה הסבה
בה שיחזקם ויחזק הרוח כרב ויעדהו בבמי השמנים
והבושמים ואם תהיה הסבה המורסא
ירפא זה כמה שנאמר בשעוד ואם יהיה
הנקה האסטום ותחזקה בכה שנאמר בשערו
מקור העצה בבו

ויסבלניא ואבורוסיא ואנקרדיא ׳ ואם יהיה מורכב תעשה
כמו פאניד כחלב הלוב ומה שנאמר בשקרים אחרים
ואם יהיה מרוח תעשה ההנחות החמות הנזכרות בשער ה
הנבדה מהרעיות תולהם ודע כי הזעפראן בכלל
הרפואות המועילות מרוע הנשימה וכבדותה לחזק כלי ה
הנשימה ולהקל אותם ׳

פרק לו

ברפואת כובד הנשימה
היא כבלל אלו אם יה
יהיה זה מלחות כי נא
גאליגוס יעצה לקחות אריסטלוגיאה לושה כדבש בכל חד
חדש פעמים וישתיה שנה ושלשים קראט והיום אשר יו
יוקח בו הרפואה לא ידבר בו ולא יתנועע קודם זה
כוסים ׳ ובשעה השביעית יקח לב לחם בין נאון וב
ובסעודת הלילה הלבן ביצה עם לב הקטנאים
הנקרא כיאר ובסעודת היום תרנגול קטן יעשה כמו סר
ברק וירחוץ בערב המרחצות ואם לא תסור העלה בזה תע
תעשה מרקחת קודאל ורפואת אגדרוסאגב וכל שכן אם
תארך העלה ׳ ואם תהיה הסבה מן הראש תעשה רחיצת ה
הראש כל שבוע פעמים בבורית ובורק ותעשה העשושים
ויערער בעשים תותים קרוב עם ארהאן ומורא ויעשה תג
תגועת המריחה על הגב ויעשה קשירת השוקים כתחלם
בלטנלה למטה ויעשו המנקים הנזכרים ויעשו הגרגרים
אשר זה תארם ׳ יוקח שיח ויגנסר והדא ועשב אפסנתין ב
בשוה כי יום יעשה גרגרים כורעונים ואחר המסננין וא
וכל שכן האסקולוטיק וגם קנטור ארבונדאק כא הלק א
אפסנתין ושקל כר כא חצי חלק יעשה גרגרים כורעונים
וד קיקת הנשרית וזה פרית טוב להם ׳ וגם אמר התור עים
הנשים הנמצאים תחת האבנים סרופים וגם אם
תארק בביוד הום עד שישוב אפר ויעורב בדבש ויוקח מ
מנו בכל יום כף מלאה ׳ והמנים האלה כרם מועילים
בחוזת המכה עצבית ׳ ואבנם אם תהיה כחום הגה
הרגשה הזאת מועילה מאד ׳ והוא שיוקח ורד שטה שר
לילי ארבעה עשר בדבריש שנים ואקא ואריסטולוגי גם
ומעצבי ופוליקריאה ושחיקת אפסנתין ואשפיק ט
ואנים חריע כוסבר כא שלשה נרים זעפראן וחצי זה זרע ק
קשואים ובקראים ביאר וחרע בדפננות ודלעת ואבטיח
נא זה נכא ארביקא ודרנאגאן ומין רקליציא כא זה ׳
נראה שיורק בכה שיוציא הליחות הנעשות ׳ ואמנם
ההווה בסבת הולשה מצאת העצבים או פגע אז ראוי של
שירצא בכה שיחזק הרוח אשר בעצבים כשמנים והחמים
המבושלים כמו שמן נרדים ושמן לילי ושמן שטאבוסי וה
והשמנים הלקוחים בבהמות ומיני הקירוטים הלקוחים מ
מאותן השמנים ושמן זעפראן והזעפראן
עצמו הוא בתכלית התועלת ׳ וא
ואם תהיה העלה בסבת
הכאה מצאת עם
צפיחת ה
העצבים ירפא
מבא שראוי מקום הבודק

המאמר השני

בקול

פרק א

בקול מעלו העגלים א
אשר אצל המפרי כובע
בהשתנות האיחות וב
ובהחוית האויר המוצא ז
ובהריקתו וכליו המפרי כובע והנטם הרוכה אל לשון הם
המוסר והוא הכלי הראשון באמת ושאר הכלים הם שלוחי
ועוזרים ׳ ושולח חבורו הכבך והמבדיל ועגלי ההות
במכילים הגבלת האויר כהתרפפות אשר יעורר הכלים א
אשר אצל המפרי כובע ׳ ובהיות זה כן הנה הנגע יקרה א
אם כן הסבות הפועלות ואם כן הסבה השולחת החומר וש
ומנעו אם בטול ואם חסרון ואם שנוי בצדורה או חדות
או כובדא או גחור או הרעשה או מלות זה ׳ וכל אחת מאלו
וסבן אבנ העולל ברוע מזג נפרד או עם ליחה וביחוד עם
נוזלה ומאב יקרה למפרי כובע או לבת שיקרה לו מהתכת
פרוד וחתך או כתי סם או הכאה או נפילה ׳ ולפעמים יהיה
המגע בו בעצמו ׳ ולפעמים יהיה בו בשתוף ההתחלת
ואך ובה בעצבים המתפשטים אל אותם העצי והתחלתם
והדוקה בבות ׳ ולפעמים יהיה בשתוף האבר השכן בא
באברי הגמון או אברי הנשימה או המקיף בהם כן החמון
והגושה ומה שיתחבר בהם מפרקי החוליות גם כן והתך כש
כשישתנו אל הלחות או אל הרבטות והנחדרות כי או יש
ישתנה הקול ׳ ומן המכן הנה והחך הלהאה ושני השקרים ב
כי בעל החותך הזה אם ירים קול יחוש דנרת חוק הבכרית
אל אגנקה הנקראת רונקסרי ׳ ולפעמים ישים גרונם בעת ק
קול זעקה ׳ ואבנם מצד המוביל הנה הקול ישתנה לחוז ק
חום הריאה וקורה או לחותם או להורות המובלא אליה כן
המורס ת או להולית והורד אליה או ליבשות ׳ והנה החום
בגדיל הקול מה מדי יגדילהו ויקשיחהו והיובש ישור הולקתו
וידבתו לקול העגור ׳ והלחות יעדידהו והחלקות ישוה
הקול ויחליקהו ובשיתבלא הד וא לראות ולא יהיה הקנה נקי
לא יוכל האדם שירים קול גדול והם רוך כי זה מאחם זבות
הריאה והמפרי כובע ויגנד צמתם ׳ ולפעמים יתחלף הק
הקול בבבי וחזותו בפי רוחב קני הריאה ורוחב מפרי כו
כובע ורבנתם ׳ ואם יקחוק המגעים הנזכרים באברים הש
השולחים והמובילים יבטל הקול ואין ראוי שיבטל הדבור
כי הדבור הנה ישלם בנשימה השוה כאדם אחד שנמצא קו
עצבו החוזר לאחור והצריך לגלותו בברזל וסר קולו
ועוד אדם אחד היה שנהרפא כחזירים ונחתך אחד מן הע
העצבים החוזרים לאחור ונפסק חצי קול שני העצבים ׳
ואם יהיה הנגע בעגלים המתפשטים ישוב הקול יו
יותר צרור ׳ ואם יהיה בעגלים המניעים הם
המפרסטים יהיה הקול מונקף ׳ גם לפעמים י
יתחדש כמו כמתנק ׳ ואם יהיה בעגלים והמניעים
הקרבים יהיה הקול מנפחי ואם יבטל פעמים יבטל הקול ׳
ואם יתחדש בהם

רפיון בלתי שלם והחול ושון הריעו ירעט הקול · ואם
לא יגיע הלחות עד שירפה יצרד הקול והצרידות אם יה
יהיה בלחיות יקרה מלחות מעט ואם ירבה מעט ירעט וא
ואם ירבה הרבה יבטל הלפעמי יצרד הקול לרוח המלי רל
בלי הקול שיתחדש בהם יציעה או נפיחות מורסא ובהיותה
והיותר רע שבהם מה שיהיה על המאכל · ולפעמים יצרד
הקול בקור הנכסיר והחולקות והחום והמפלג כבה שמיבט
המתג · וכן התעורה והמזונות הבטחיים · ולפעמים יהיה
צרידות הקול לרוב צעקה או הזלת לחות כשפכת אל הע
ועקר הבטיפה הגרון והשטף כובע וצרידות הקול הקורה
לזקנים לא יתרפא · ובשיהיה הקיץ צפוני יבש והחורף
דרומי ומטריי הנה הצרידות ירבה בו והזלות · אם יראו ·
השו הרבה ממבות תקון הקול · ודע כי הגבלשים מחולי
והחולשים והמעונים הרהסים לחולשים לפעמים בחום כא
באלו הם הלאו להשתמש באויר רב הנה יצר שפוי כובעם
עד שיתחדד קולם · וכשישתדל החולש שיתרחב השפוי ב
בובע ויכבר קולו לא יתרחב כלל
רפואתו רפואת הפסק הקול · אם יהיה לרוע מזג בקצת
העגלים או פ״ע · ירפא במה שראוי השער שלו במה ש
שידעת · ומי שיחוש בהתחלת הפסק הקול ראוי שתסיר
אל הרפואה קודם שיחזק והנה ילקח כהלבון ביצה שלוקה
ופושמטן קלועים וחלב חלוב כא״כלא כף ונקרא · כל
בליקה וישתה בכוס כל יום שלשה ימים וראוי שילעט ם
בה שיבושל בתוך והרכון החלק הבתוק ותבנושל טגון בא
באשר דב וילקח מכנו בשיתרכך ויעקר עליונו רוגע בה
שים בו כבוש ויודק בו כיעט בן טוסרי ריבתה · ואם יהיה
בלחות כעצל הקרוב בן השפוי כובע או שתספוי כובע ח
הגיע ברפיון נגרון אם יהיה שם הכאבה ויהיה עכירות וכ
וכובד אז ראוי שילקח תאנים יבשים וכ כשטשרי יבושלו ו
ואחר יעורב ב.ושא ארביקא שחוקה יעורב בו עד שישוב
ברבש וילקח · או יקח בירא ועפראן בתירוש
ענבים קרוש · או יקח זעפראן שלשה זוזים וחצי בירא אז
בירן רגליציאה לבונה מכל אחד זוז יקובן בתירוש ענבים
קרוש או ברבש ויקרש · או יוקח זעפראן חלק אטא
פיטידה חצי חלק דבש שלשה חלקים · יבושל עד שיתקש
ויעשה גרגרים וישים תחת הלשון · ולקיקת הכרוב מועיל
להם גם כן · ולעיסת ענפי הכרוב הלח ולגמוע מ
במימו מעט מעט ואם לא יועיל לקיקת הכרוב שים עליו ם
מעט ולקיח וקבה בדרשינה ומנרינ וסיתי מארץ כנען וכ
וכרתי נבטי ובצל וקליפות השום ומתוק מבושל בע
בעצו · וגם יקח רקוח זנגביל ונקרא גינגיבראט כר.קח
בחלב הנכרין ונר״ל ידוק עד שישוב כמוח וישים עליו כם
בפיציתו · בלבל ארוך שחוק נכחול ורביעיתו זעפראן ו
וגם כמו הבל אבידתם וישחק כסוכרי לבן מותך וכבושל
ברבש עב עצם בעצר וזה יצלח מאד · ומן המזונות בת
שיתיח ברבקות ויחליק נחירות כמו הברעים וכל שכן כ
כרעי הבקר · אבל כהם וראוי דמה שיהיה מיובש העגבים
לבד וכל שכן ברבש · ואם יהיה מיובש במתקי הלשט וא
ואגתיו שלא יהיה קם הצרידות גדול אבל קטן וחדות ח
ומבות ויהיה עם נחירות ונאב שיקח בעת השינה כף כש

משכן והאולד הלח הערב כסוכרי שאבאריש והולדת
ריר זרע · שילי כמו סוכרי הרכה והבועט
ובריטיבים המרכבים ומרק התרנגולת כבוני בסוכרי אגן
אספיד כאג הוא גדול ומרק הדורקות הדועות והתאנים
מועילים להפסק הקול הן שיהיה מלחות או יובש ותמצא
התאנים הלקוחה מבנטשטרי מועילה לחולשת הקול ומן
הצרידות

פרק ב

ברפואת צרידות הקול
ונחירותו · כבר ידעת ש
סבות הצרידות · ודע
כי מי שיצרד קולו ראוי
שירחיק כל חבוק ומליחה ונחור וזור וחריף אלא אם
ירצה בו כו״נה החתוך כי אז תקחם מעורבים ברפואה ם
מרכבות · ואם יקרה צרידות הקול ברוב צעקה יקח
תאנים וסיבסטא ואלו״אן חלקים שוים · ואלהבן
מבושל עם ויעשה חבוק קורא · ונקרא חצי כלב החצא
ומרקן המעורים בשמן שקדים ועפראן ויעשה בתירוש
ענבים קרוש ויועיל מאד מה שנאמר בשער הפסק הקול
וביחוד רפואת הלחות בשער כן · ואם יהיה כן
חום אז במרק הארגולט והכלוש ומי השעורים תבי
קמואים ואם דם ושקרים · ואם יהיה הסבה קור ובל״ח
הערלית גם כן ברפואת הלחות בזעפראן ודבונים
ושיוקח כן התרדל הקלוי שלשה זוזים פלפל שחור
הלארני ונרבני מכל אחד ארבעה ילקח בזה גרגרים תחת
תחת הלשון · או יוקח בירא במשקל נ׳ זוזים ו׳
לבונה עצרה זה יחובר בתירוש ענבים מבושל · ואם
יהיה מצעקה והגיעה ויקבל הועלה במרחץ בתחלתו אם
מיני התיעות והעילום המשונות הבשמים והגרות עצמם
בחלב וחדבון ביצה · נריטכנה בלי מלח ושהפצי
הוא כגרידין ומיני מעשה קדירה ונקראים חמי הגדולי
ומרק ארגולט ומלוזש · וכ רגא כמים הלוקות
באבירים · וחרמאגן ומין רקליציאה וגם מלח
והגרגרים המבושלים ואם יהיה כן המורסא ת.יפסק כן
העלעורים והלקיקות המרכבות וכל מה שתמצא מהם
המתוקים הגדרים · וכן בתי חמר אשר יהוסר בהם
עם שיחות המדבקות ברוק בלי נטיבה כמו הלקח מהמורה
פולים ורע פשתן · והיותר חזק בזה שרף האלה הקלוע
בעו״אל כמם וראוי לבעל הצרידות הזה שירחיק היין לגמרי
וכל שכן בהתחלה · ואם יהיה שם מורסא חמה ימנע היין
המתוק והעגבן המבושל והמשחים יועילו ואם יהיה הזלות
או אמנם מבלי אל נאולי הנגזרים כשער הפסק הקול ול
אותם הרפואות יועילוהו · והיותר תלקח מקבת
פולים ומים בשול הברשינה מועיל בעגין הזה · וקבת
הברשינה והדברים אשר הם בגדרגה הראשונה כן הם
הגרוק וכן אטריאה והלב · ועוד המגירא והאגן נלא
ומה שיהלוך במשמשם · ואם יהיה הצרידות
הזאת חלוה בתנורים תן לבעליו מפאאיר וכצי הקוש
ובכח שמזכך הקול הנחור העבור ולעיסת הקובבים ·
ושהרפאות המסירות הצרידות כן רבן מורה · ואחרון
יוסף בו שמן

ויאולש ויבושל עד שיהיה לו עצם עב ׳ ועוד שוכן הה״לב ותירוש ענבים קרוש ושרש לילי וכיצי הקרוש ׳ ועוד הפולים בדבש ובשול התאנים

פרק ג

בפריאות השומרות אל הלעות החזה והרשיבות הלקו גם הפולים ונרגרי הצ הצינובר העפוקים ותאנים

תומא ארביקא ופנגרינ וזרע פשתן ותמרים ושרש לילי לש רשטרים וכל שכן הברים וקני הסוכר ובבשיאן ובמשקה ה הדבש והיין המבושל העב הגובר אחר זה ׳ ובהרפואות החבות בירא ואשא פיטידה וגלעל וגלבנום ולבונה ועלך ערלבנם ובנבשטרי ושרף הצינובר הדאגי וחוכן אש אטקוקולא אם לא יהיה כחום ודבש ושרש אפרסונאק ובהרפואות הקרות גרגרי הדלעת וקשואים דראגנן גב וניכא ארביקא ווריד זרע שילי וגול״ב ופיון דקליציאה והלבון ביצה כן המתקים והלחות להרכיב שאר הרפואות בו וכן החל״ב החלוב ׳

פרק ד

בקול הסוגר ורפואתו יקרה נחירות הקול כן ה הקור ומבתירות עצלי ה החזה ומיבין הבריצה גם רפואתו

ובריחך הלחות והמשתל והתעירה הבירה כן הו כרים אשר זכרנו פעמים ועדות הצרדות הגנן ויקח המרכבים הנזכרים בשער הצרידות ׳ והמאכל המוב ם הלחים והיבשים והעמוקים וכל שכן השדיים בם בשמן ססר חורלת גדולה ׳ ואותם שיקרה להם בהחוץ הל הלואה רבה תבכן להם שיבושל הירוש ענבים קרוש בב בבגותו דבש בשול שעור שיוסר מבנו קצפו ׳ ואחר יבוזת בבים חמים ויעדער בו ויגשתה בעליו כבנו והרטן ם כבני כזב כן התירש ׳

פרק ה

בקול הקצר סבת קוצר הקול הוא קוצר הנשיבה וראוי שיתדרג להאריך הב

הנשיבה גם יתגל לעצור הנשיבה ויתדיג כהנועה בעליה ג וירידה בסוסים ובמדרגות והמעכרות המצריכים להתגאם שיתדרג להאריך הנשיבה והאריך העכוב גם כן במרוץ והחם וכל מה שיצריך הנשום ליתורהו ויעצור נש נשימו ויעשה זה כלו והתנועע וירוחן ואחר היציאת בן המרחץ ראוי שישתה היין כרהיין יותר ען לרוח וכן אחר המאכל ויהיה הרבה בנשימה אחת והסיבה מועילה להם בקול העב

פרק ו

הנה יקרה מסבות הנחירות הרפואת המרהיבות הם המעברים ויקרה ברוב הצעקה ורפואתו יותר קש

קשה ׳ וגם יקרה למי שישלח נפח רב במוכרות ונהוצרר״ כיחוד למה שיקרה בהגדיל משיכתם והעצרה בריאה ויא ויורדתבו המעברים

פרק ו

בקול הרקק זה רפך העצור ומבוחיו הפך זה במ בהתעורה והניעה והשינת וכל שכן אחר המאכל והת

והתנועה המיצעת והרקות ׳ והמזאתו שיתקש הבל וישקוד והתנועה השוה הליחות והצמורות השוים והנכנסת המרחץ כל בקר ורחוק הקוכצים והמנגנים והקרים

פרק ח

בקול החשוך העכור ׳ הוא דומה לקול הער והעפרת אם יקשקש קצ קצתו על קצתו וסבתו ל

לחות עבה מאד והועיל מבנו התנועה והתאבקות ועיצור הנשימה והתפיצה היבשה בבגד פשתן והכנס המרחץ ו ועשית המגורות הבוקרקים והתחבים ברג הבריות והיין הישן

פרק ט

בקול הנריעש יצוח בעליו שלא ינק ולא יר וירים קולו פעם בחורש ו ומשקש רבהו כפי יכלתו

רגוחקו ׳ והתנועה והאיבה והעליה והירידה והבעם ויגיית כפי יכלתו פשוט הידים ויגעתם ואחר ישכב וישתדל בד בדבור ומבי ורכביד הזקי בבטן העגרת שיכתהו על חז הזה כשעור שיסבול והמשובה שבכה נות לבה שיוחיק בוחרותו ובהברעים והעצלים וגבה שרש בן שחת רבקות וקריצות

המאמר השלישי

פרק א

בשעל ורקיקת הדם ׳ השעל הוא תנועה ידחת בה הטבע אם יעזור אבר בה והאבר הזה בשעול ה

הוא הריאה והאברים המחוברים בה בשתף והשעל בריאה כעמוש לכוח וישלם בהתפשטות ה זו והתקבצות ותנועת הנרפשות והוא אם בסבה מיוחדת בריאה ואם ע על דרך השתוף ׳ והסבה המחייבת השעול אם מתוהלת ואם מגעת או קודמת וסבות השעל המתחלות דבר כן ת ו סבות המתחלות יעים אברי הריאה עלולים במוניתם ז ותבניתם כמו קור יבצא הריאה והעצלים אשר בחזה או ז אלת זה יתנועע הטבע אל דוחיה

המזיק או לדבר כאלו הסבות המתחילות יבואה ויחבבה
או דבר מיבש או כנחיר כמו עשן או אבק
או כאכל המרן או עפוץ או חריף או דבר זר יפול בבעבר
אשר לא יקבל כי אם תגשיבה כמו שיקרה השעול בסבת
נפילת דבר מן המאכל והמשתה כבעבר ההוא בפתע
לשרדת הדבור · ואמנם סבות השעול המגיעות כמו מה
שיקרה מן הסבות הנפשיות המתחכבות המזג או המקריות
או הכרשיבות או המגנבות בבלי ליחה או בליחה דבוית
או אדומיות או לבניית רקיקה או עבה או שחוריית וזה
ברחוק מעט · ואם תהיה הליחה נשפכת כלמעלה הנה
הוא כל עוד שתתמיד להעצר על הקנה כמו שיעמד הדבר
על המכוף לא יתעורר שעול גדול וכשתרצה להשתפך בת
בחלל הקנה תעורר השעול · וכן אם תעקוץ וכן אם
תגוח בריאה וירצה הטבע לדחותה או גדות מן
האצטומ׳ או הכבד או מקצת האברים והחזיים אל קצתם או
נלדה בהם אם יהיה בסבת התכת הגח או בסבת המורסו׳
והשעיכה בשרפשות או בריאה או בגרון וכל המקשות ה
המקבלים לאלו הליחות והמגעים מן הריאה והמכך
המבדיל והמכך אשר בין הלב והריאה · ואמנם הסבות
הקודמות הנה הוא חבלו ויקדבו הסבות הנפשיות לסבות
המגיעות הנזכרות · והשעול ההוה בשתוף הגוף כלו
בקדחות וכל שכן בקדחות שורפות או קדחתי בית
יוניעיות או דבריות או בשתוף הגוף כלו בקדחות והשעול
יש כמנו יבש ויש כמנו לח · והיבש הוא אותו שאין
רקיקה עמו ויהיה אם לרוע מזג חם או קר או יבש נפרד
ולפעמים יהיה בהתחלת המורסות החמות בצדדי החזה ע
עד שיתבשלו · ולפעמים יהיה עם המורסא הקשה שעול
יבש מאד ויהיה למורסא בכבד ובצדדי האליות · ולפעמי׳
למורסות המחול · ולפעמים יהיה בליחה מנלאת
חלל החזה שלא תדחה בשעול · ודע כי לפעמים יצא
בשעול דבר אבני כגרעין או ברד ומבתו ליחה עבה
יאבנה החום · וכבר העיד אל סכנדר כזה · וכן העיד בזה
ברלש · וזכר כי הוא הוציא כזה הבין ברקיקה ואנחנו
כבר ראינו זה גם כן · והשעול המצמיד הרבה אמנם יובל
אל רקיקת הדם · והנה ירבה השעול בסתו ובאביב הסתוי
ולפעמים ירבה באביב תשוה וירבה בעת נשיבת הצפוני
וכשיהיה הקיץ צפוני במעט הבטר ויהיה החורף נשמי יד
ירבה השעול בסתו

אותותיו אמנם אותות השעול הקר הוא הוספתו בזמן הקור
וחסרונו בחסרון הקור ועם החום ועמריהות הפנים ומעוט
הצמא ולפעמים יהיה עם הקור נזלה וימשש כירוד דבר אל
החזה ומתחתיו אל הגרון ויקל עם משיכת הליחה אל האף
ויפגע מה שירד אל האף בנחירה הנקרא שופלאר ותראה
אותות הנזלה כדרגות במעברי הנזילה ומתחזה כבה
שהוא פול המנה ותחזכה בנחירים וזולת זה ושלא ירגש
בתחלת הענין בנחירה ואחר ירגש דבר לבניי או נוטה
אל המרכובות והירוקות · ולפעמים יהיה עם זה קדחת
ואותות החום התלהבות וצמא והשקיטו באויר הקר יותר
מהשקטו בחום ואודם הפנים וגודל הדפק ואותות הלח
לחות עצם הריאה והקרותו לזקנים ולבעלי המזג הלח מד

ורוב הנרגור הוא רומאליד וכל שכן בשנה הקריא
ואותות היבש הוספתו עם התנועה והרעב ומלותו בעת
המנוחה והשבע והרחיצה ושתיית המרטיבים · ואותות
הפסוס בכל זה שלא יהיה שם רקיקה כלל ואותותיו עם ה
הליחה הרקיקה ויורה על מין הרקיקה ואותות מה
שיהיה מן המורסות וכירצא בהם כמציאות אותות בקלות
הצר ובעלת הריאה החמים הקרים וזולת זה מבה בנכבי
בשערם · ואותות מה שיהיה מן הנפח אותות הנפח אשר
נזכירם וכאב ורובש ופעמים רבות יהיה לח ·
ואותות מה שיהיה מן השחינים אותות שנזכרו בשער
שחיני הריאה מרקיקה צרבתיית או מוגלא או ממין
מעצם הריאה או מן טבעות הקנה והזהו אחר נזלים
מאברים ואחר רקיקת הדם והמורסות וכן רוב היותם
אם יהיה שם ליחה לחולשת הרוחות להגיעתו כמו שיורה
בשער שלו · ואותות מה שיהיה בשתוף א
אם שיתוף האצטומ׳ הנה מה שידיעת כאותותיו
האצטומ׳ ונוסף השעול עם תוספת הענין ומחריב אותו ב
באצטומ׳ יהיה מלוי או ריקות וכפי המזונות וזה מ
יתעורר מן המלוי ובעת העכול והזהרה בשתוף הכבד ע
וידע באותות בעלת הכבד · ואם תהיה המורסא ומנוס
אפשר בבלי קדחת ואם לא תהיה חבה או אפשר בבלי ב
כובד · ואחר תלין שאר והוי אות אשר ידעתם · והקט
הדברים המוטים מרקיקים הליחות ואמנם עוזרים לרקיקה
והקרים כמו משקה מאפאויר וקטה כבושל הנקרא האויה פ
בקבצים הליחה לרקיקה אלא שהם אם יפליגו יקפיאו
ומשקה הזופא אמנם יאות אם ירצה מרוק המושל הק
ויושיב לבריק · ואמנם הרקיק ואם לא יהיה שם
רקיקה לא דקה ולא עבה הנה האות נחירות ותחזה
והרפואה הלקיקות · וגם יקרה למוקדח שעול ואם לא ת
ישקוש השעול תשוב הקדחת אל ההתחלה והקנם
באשר יצרו מעברי הרקיקה ואמנם כי השעד הו
והיותר טוב לקבץ ורקיקה ואם תעצר הרקיקה ויקח הנפ
הנה תתעפש הליחה ונפלה בקדחת עפוש או דקה וזהו
אתיקא רפואתו אמנם רפואת הכנ הק
כשיהיה קל והנבדעה ויהיה בסבה חיצונית יהגה עתד
הנשיכה כי זה יחבם הריאה בנקלה מיד · ואם יצטרך
לרפואה יותר חזקה לפת או לזולתו מן המזג הקר והנאי
ארוכתו שיאחח תחת לשונו כלונים בני בירא או מעלק
לקחים כדבש או יקח מעטרי אל קטראן כלא בני הנקרא
כלעקה או מן עלק אל כטם עם דבש או יקח מן
בלעכו עם מכנגבין עד משקל ומן נגרית כביצים הרכים
ולקיקות כשרידים החמים וברסטה בדבש ומיוהמן
המתוק מבושל עד עצם מעכד וישם עליו דבש או מנלי
ויעשה הבריתות על החזה כמו שמן לולי והמן נרם
ברונג אדום והדאגאמן ויועיל דבש ואשם הנקרא
נלנגבין דבשיי כמי התאנים ועמוקים ושרש לולי ובוסרים
הבאר ושמן שקדים עם משקל נלבטים מבורם בו ויועיל
גם כן בו בשול איסוף האטרי עם התאנים וזולת זה
ובזוגותיו חביצי קרוה הנקראים חמי מותם במנתרין זה
ושומן החלב והתאנים הנבתרי ושרש כרתי במגני ההפסגש

ויין שכבר פסקו ושכן גרגרי הצנובר ואגוריא הוא בגדריטין בפאניד מועיל להם בכל זה · ואמנם הבשרים הם בשרי אפרוחי התרנגולות והתרנגולים ומטעמים לבנים הנקראים אמצדיאבג' ובשר הצאן בני שנה ואפיקוסן לו הפסת' וגרגרי צנובר ועמוקים עם פניגרינג וקנה המתוק · והאגוזים וקטנים ומה הם פוסגא ודרדיש · ואבילת התאנים יבשים עם שקדי' ואגוזים ויפסיק הנגשן · והיין הישן הרידוני הדקיק ומי הדבש · ואמנם רפואת השעול הרם הנה במרכבים הידועי' כמן המשחות והשמנים והרטיות והמשיחות ונלאב גם כן מועיל להם וישתה הדיאקוד הפשוט הוא משקת פאפאויר בקר וערב כפי הנסתא אשר נזכיר · וכן לקיחת הפאפאויר נכח טוב זה תאריו יוקח טו ראשי פאפאויר שאינם לחים מאד וישרה יום ולילה בהין ממי הגשם או מי הבט' והוא היותר טוב ואחר ינטחו בבשול ויסנן ויושם עליו על כל חלק מן המים גם חצי חלק מדבש וסוכר ויתוקן לקיחת וישתיה ממנו מלא כף בבקר ובערב · ומכמה שמועיל להם מי השעורי' במשכאן ומשקה ריאולט וסוכרי ויאולט יבש ובשול הפישוף הקר וכל' שכן אם יבושל או באחריתו ומי הרבון המתוק במעמד שיושם עליו סוכרי גם כן הלקיחתים מריר שלי' וגרגרי חבושים ואמידום ונמצא אה ארביקא והגרגרים והלבבות אשר נזכירם בשעל' גרגרי הס השעול והמעכים יושם בהם בהמורדינים ובמנעותיהם כמו מהרדיקות הקרות הלבבות כמו לב קשואים ודלעת ומלפפונות בשמן שקדים והאלים המיוסים והמשחים ב בבשול בשמן ורד או בשמן דלעת ומי השעורים והמריצי קריה הרכים הנקראים המן הלקוחים במשעורים ופולין ו ותריקות ואמידום ומי המוכן · ואם יהיה השבע קרוב לחתך הנה קנה קלי' שעורים במוכרי ואגוריא ואם יתחזק הענין אז מי השעורי' ים בסרטנים שיוסרו קצותיהם רחוצים בבי אפר ושלח ניסה דיאקודי ויהרצין הפאפאויר הל'ח בקלפתו ויבושל במים עד שינבוח ויסנן ויושם עליו סוכרי לבן ויבושל עד שישוב עצמו במעמד הנלאב · ואם לא ימצא הל'ח ישרה היבש מורק במים יום ולילה ואחר יבושל כמים · ואם יצטרך אל מה שהוא חזק יח יחובר עמו מן הקלפה' וכל שכן מן השחור · ואם יתחזק הענין יושם עמו דבר מועט מורע גוש קאמי שיבורים בג מעט אמצי · ואמנם רפואת הבות הל'ח והלחות בקצם הריאה אז המנגבים המיבשים מקורבים במטריקם · וכזה מורכב על התאר הזה · טין ארמיני ודראגנן ניטא ארביקא בא' חלק פורנג אישוף סדרניאה מינאבומי אידיאוס קפליש רגריש כא' חצי חלק יודל'ש ויעשה · ואמנם רפואת הבות היבש הנה לא יבצר בהיות או עם קדחת או בלי קדחת · ואם לא יהיה עם קדחת הנה הנותר מאות שמרכבי' להם לקיחת הלבי האתון וזולתם עם שאר ההנהגות ואם יהיה עם קדחת אז תעשה הדברים המרטיבים הסתוי' ותעשה הקירוטים המקררים הידועים ועשיית מי השעורים והרטבת חוזר תמיד בשמנים וינבע החביצים השקדיים המרטיבים · ואם יהיה מזג מורכב אז הרכיב ההנהגה אם יהיה שם ליחה דקיקה במים נגבלה בבינוני דיאקודיון

הטלוטים והלקיקות בפאפאויר והרידות אשר זכרנו מהם הרבה בריקוח · ואם תהיה עבה תהיבה ותמריקה על התגאי הנזכר במה שקדם מהחוטם בשורי · גם תשתדל שתרכך ותחתך ותמעיד והעשה המנקים והגוזרים · ומכמה שהוא יותר מיוחד במקום הזה על' אל אנגבאש מרכשו וקשם מרכש או ספרי בבבותו דבש או מין ריקליציא ודראגנן תלבנים ושקר מתוק בשוה והאלואין יאחוז בפה עם דב דבש ויגעיל מאד או יוקח שלשה מינים תלתים ומרואים ובשליהם דבש ובמחציתם שומן חולב ופלפל ארבעים גרגרים ישחק ויחובר יחד זה הכל בלי בשול וילקק מהמג בקר וערב · וגם יוקח שבעה ראשי מיתי כנעני הנקרא ש טאמי ויבושלו בשלשה ליטרין מים עד שישאר השליש ויסנן ויקורב בנשאר מחיטת קלפתו ודבש ויבושל וגם יוקח ורד לח שבנת גרגרי צנובר שריף השלה הנקרא בשם אחד צבוקים ארבעה דבש די ספקו ילקח ממנו לקיקה וגם רפואה טובה מנשאשרי מרדי חמשה אוק' גרגרי צנוב' וריע אנרישינא כא' אוקיא ורע פשתן ופלפל כא' שלשה אוקיות יודל'ש בדבש ויעשה או יוקח בשר תמרים חמשה חלקים ליליו שבנת חלקים זעפראן ופלפל כא' שני חלקים מרסינה עשרים חלקים יודל'ש בדבש מוסר קצפו א או יוקח זעפר ואשפיק נרדי כא' חלק מראשי ואישוף כא' שלשה חלקים ליליו ומרא שני חלקים יודל'ש בדבש מסונן · וישתה לגשון אל קטריאגן

בדבש לקיקה או קושט אינדי כמו השנת מבושל בו שער ספרנה עם מלא כף שמן חל וגם זרע פשתן קלוי בדבש או לבדו או עם פלפל לכל' עשרה אחד מדרגנ · וגם יולק דבש אל לבני עם דבש דבורים ואפופונקס וגם חרדל ושקדים מרים וגם מי תרידישים והגערים ימפיקם ואשא מבושלת כחלב אשה עד שיהיה כעצם ה הדבש או ש היה כמו השומר הל'ח · ואם תהיה הכבת גזילת תרפא הגזילה · ואם יצטרך לכנעה לעשיית תחבושות התאנים לעשותו על הראש ולאחוז תחת הלשון בכל עת ובלילה כתוך גרגרי ואמידום · ויעדער בקובצים אשר אין להם טעם חמוץ ולא עפוץ · ובריאקוד הפשוט אם תהיה חמה או עם סירא ועצראן וזולתם אם תהיה קרה · ואמנם תהיה מחברסות והמטחנים בריאה והחזה הנה ישוב לרפואתם אל כה שנזכיר בשער בעלית הצד והריאה ובעלית הבכד ומהרהוד הוא שרשי · וגם ילקח לשעול גרגרים יאחז בפה ויש מהם גרגרים לשעול החם ויאחוז בפה ומזה גרגרי השעול הידועים ונזה גרגרים מחוברים מן מין ריקליציאה ומשא ארביקא ודראגנן ואמידום ורע שלי' וגרגרי חבושים ולבות הגרגרים גרגרי קשואים ודלעת ומלפפונות הוא כאשר זא ואשפרדי זרע פאפאויר וכיוצא בזה · וגם ילקח כתאר הזה אמידום ודראגנן מין ריקליציאת יעשה גרגרים במחישת החורת · ומזה גרגרים לשעול הקר יוקח מין ריקליציאה ותמר הגרי במרקה ולב החטות ודראגנן וגרגרי צנובר וגרגרי כוך הוא קוטן וגרגרי הרם זרע פאפאויר וקלפתו ואניסון ושבת ומורא

ועפראן ופאניד · וכמות גרגרים ירקות בחם ואדרכת
חהישנה ויהיה הכונה בהם המרידיטום ויערב בהם
רפואות צריות חמות הנה בין הגרגרים הכנוסים לזה והם
בטקיטרים השעול הישן המזיק גרגרי אשטורק וקנטור וא
ואשארי ואופי הולקים שרים ילקח בהם גרגרים ויאהו בפת
וגם זרע נועקיאבי עשה גרגרי צנובר שלשה ועפראן אחד
יולש ביין מבושל עב ויעשה גרגרים · וגם אצטורק בורא ו
ואופי בא חצי אוקי שכן בלסמו ועפרן בא דרכבון
יעשה גרגרים כברשינה · וגם יעשה לשעול הישן הלח
העשן הנזכר בספר הנהגה ואם יהיה הלחות אל שעור
יעשה עשן עם סרף הצנובר האדום וחבל הארנבת וקבח
השעורים וקלפת פסתק מולש בחלמון ביצה מועג עונות
כל עונה זוז ינתנו בשמש ויעשן בו שלשה פעמים ביום
וגם ארישטוליגיאה בירא ואצטורק וגלגנום בשוה סרף
צנובר במשקל הכל יולש בדבש וכמו כן חלב בקר ויעשה
כל זים ויעשה במבנו עשן · ואבנ השעול והוה בקרחת
הנה נצריד לו בהנהגתו שיער בעת שנזכיר הקרחות

פרק ב

ברקיקת הדם · ודם הנה
יצא דם ברקיקה ויהיה
בחלקי הפה ולפעמים
יצא בנחירה בניע כלומר שובפלאר ויהיה מצד הגרון
ולפעמים יצא בכביה ויהיה בין הקנה · ולפעמים יהיה
יציאתו בקיא ויהיה בין הוסט וכי האצטומ׳ ובין האצטומ׳
והכבד · ולפעמים יצא בשעול ויהיה בצדי החזה וו ריאה
ואותו שהוא בין החזה אין בו כן הפחד בה שיש באותו שה
שהוא בין הריאה · ואכנם אותו שיהיה בין החזה יבריא
בהירה ואם לא יבריא לא יהיה לו רקת נגעי הריאה ופעמים
רבות ישוב נגע וכאצור ישוב בו בכל עת רקיקת דם
והסבות הקרובות לכ׳ זה חבורה נפכה מתחלה כהכאה
או נפילה על החזה או על הכבד או הטרפשות או דבר בת
בוהק או שעול במציד או צעקה או הודוד קול בלי הדרגת
או כעס ולכן ירבה בשוטים ובאותם שיכעסו מכל דבר
ולפעמים ישתלח בין הקיא והכבד וכל שכן במעותדים
ולפעמים ישתלח בלקיחת המשלשלים החדים או בשאנות
זרים כשום ובצל או חרף הוא נשמרש או יצנן בחדוד הד
הדם או שינה בבלי בצע או עלוקה נעצרה בגרון או ככה
בנעת והוא אם בעורקים ואם בורהם · ואמר בעורקים
אם בחתוכם או בדוק או בקיע או קריעה ברוחב כהרגת
או רפיון ואם אבול להרות בליחה או רפיון הכלים
שידיעו והדייתו והוב בה שיתחברו המעברים בין חלקי ה
הקנה והורידים השריינים יותר על כה שהוא כטבע והיע
רדיית הדם אל הקנה ואותו שהוא בזולת העורקים אמת
ד כביה ואם שחין בחבורה או אבול ועפוש אם יעקר בין
האבר דבר · ולפעמים יהיה כבורסא דביית בריאה יתדיית
בכנה הדם ובכו הבורסא הואת בטוחה כי הוא דבית ת
רשהוא בדייתת הליחה בלתי נעצרת בה
· ולפעמים ימצאו בריאה כל אלו
דסבות לבד העלוקה ולאלו הסבות המניעות יש סבות יז
יותר קודמות בהם והם אם רוב הליחה חזו אם לרוב
הבזונות ועזיבת התנועה ואם שהם יתרות מתכונות הטבע

כמו שיקרה במת שבארנוהו בספר ד בכלל בעת עזיבת
התנועה או העצר ונוסתות או דם טחורים או חתך אבר
ואם להזדהם ואם להורק תנועתם · ואם להוח בעורקים
יקרעם וכל שכן כבעלי קרני הבציצה כי פעמים רבות
ירבה זה בהם ואם להתעתדות הכלים המקבלים הליחה
לקור יקבצם ויקשה התמשכותם ולא יוכל הכח הנבחר
באה לבתוח אבל יקרעם או להוח חיצוני או סמי · או ז
יובש יביגם להקרע או זה שיהיה בקבוץ חלקים ומגב
בשחותה כמסבות או ללחות ירקם והרווב נקבים או ב
פגישת חום כאבל או כחרך או כעפש · וכשיקרה הכלי
הדמיי ופנה הטבע על דחיית הליחה אל או זה צד שיכל
בו בהיותו יותר הזק והתעתדות לזה או יותר קרוב במקום
המותר וידחהו ברקיקה או יזולתו בטחורים או בנחיר או
בקיעת דם הנחירים · ואם יהיו העורקים חזקים לא יחק
בין הדם יקרה הכנת פתאם כשיסתנך הדם אל הדלי
העורקים · וכי שיקרה לו רקיקת דם הנה האמנם
שיקרה לו שחין ונגע בריאה כי הרקיקה כמס ברוב הח
בחבורה נוטה להיות בנע ושחין · וכשהניע או רוח רקיקת
דם הנעצרת רקיקת דם יעודד עליו שיהיה והרקיקה הוא
הטעות קורה בנגע כשהנטה אלו החבורה והאצטומ
ופעמים רבות יהיה הדם ו ורקק רקיקת דם הנחירים מגל
בין הראש אל הריאה · ואם יהיה רקיקת הדם בעדי וה
תלויים באה שני פחדים פחד כהפלגתו ופחד בהתהוות
תשוב נגע ושחין · ואין כל רקיקת דם בחוד אבל אחר ז
שלא העצר או שיהיה עם קדחת ופעמים תהיה
רקיקת הדם למבת ההורדת בורס בכבד או בטחול
[illegible] בעל בזמן
והרקיקה בשעול רב [illegible]
שיהיה יותר הזוק הרקק בשעול יותר חזק ומשתנן על ה
הצד אשר בו העלה נוטה רקיקת בה שירוקן · ודאי
שתעין תחלה קודם שלא יהיה בה שירוקן ברקעה דם הנ
ד בנחירים ויודע זה בכבדות ה עיפוש והקרות ולקלות ה
דראש אחר כבדות · ואותות הרקיקה שהיתה במורדו
הפנים והעינים והבריקה נגד העינים ולא יהיה קצפי
ויהיה פתאם ואותות הדם הרקק במ
בגר [illegible] יאה כחבורה או נגע שיהיה קצפי ויהיה בכמך
בבדי כאב לו והוא נראות הלאה בין העורקים והוא יותר
גדול ומכנה ואחריתו יותר רעה · וגם יהיה קצפי
בבעלת הצד ובבעלת הריאה אם יהיה בראשם הכנסי
בותיח · וגם יהיה הקצפי מקנה הריאה ובכב
יבא בכביה הוא רונקאר ובשעול במעט ויהיה בה שינא
במעט גם כן ויהיה שם הרגש בה בכאב · והרקק
בעורקים לא יהיה קצפי ויהיה יותר הם ויותר חזק הקצף
באותו שהוא בין הריאה · ויותר רובה לום ואינו שלא
יהיה בעובי אותו שהוא בין החזה והדיוק
הרקוק בין החזה שורות בראשו ועביו והביאו לאורך
המהלך עם המציאות בה וקצף עם כאב החזה יורה על כי
במקום העלה ויחוק הוכפתו תמינה עליו וסבת זה הכאב ע
עצבית אברי החזה ויהיה העיקר כעט במעט לא בבת אח
אחת ויהיה רקיקתו בשעול הזק קודם שירוק · ואותו

ההוות מהפסק העורקים הוא זרבת הדם • ואותות
האכול הקודמת אחת סבות האכול בלקיחת דברים חדים
חריפים והזלת נזלים חריפים ושתהיה הקדחת ורקיקת כמו
מוגלא או מן קליפתה או חלק מן הריאה ולפעמים תהיה
הרקיקה כמו מי הבשר ותתחיל רקיקת הדם מעט מעט ואחר
ישתלח ויצא בבת אחת ויורק דבר נכון ומראהו רע • וא
ואותות פתיחות פיות העורקים הם הבלתי ולא יהיה כאב ב
כלל ויכוצא בחות ותענוג ויצא בראשונה פחות מן היוצא ב
בסבת ההפסק והחתך והסרק בתחלת הענין והוא יותר מ
מאותו שיוצא מהאכול בריב העתים • ואותות
המתרדיית במורסא הוא מעט וכל שכן אותות בעלת ה
הריאה והולתה • ורפואתו העלולים ברקיקת הדם
בכל עת ראוי שישמרו ענין הבלתי בהם וכל עוד שיחדש ב
בו בבלתי ימהרו להקיז וכל שכן בהיות הדם ביצירה צר
ויהיה השקול עוצר בהם והנכון שימעט הדם בהם אל הצ
הצד השפל בהקזת הצאפן ואחריו הקזת הבאסליק והגרת
הגדות מן הנשים במוסתן וכפי המספיק ויסור בזה רקיקת
הדם כמו שיתחדש בהם בהעצרו וראוי שישמרו בכל הם
הסבות המעוררות הדם כמו המזונות המחממים וכמו הר
הדלוג והצעקה והתשמיש והנשימה הגבוהה והדבור הר
הרב והעיון אל הדברים האדומים ושתיית היין הרב ורוב
הרחיצה ויורחקו הרפואות המשלשלות כמו כרכם ואלואי נ
ונו משמן ורודא והבינה ישנה כי זה מזיק להם ואמנם
הלהה תועיל להם • והמזונות הנאותים להם כל מטית
בדבקות ושתיה וכל מרביק וכל מקרר הדם וגם
ומונע רתיחתו • ומזה החלב המבושל בבה שיש בו
מטיות דבקות והחלב בקר המסורסף הנקרא כ כיון בבת שי
שיש בו מקביצות והלחם והתבואה והגבינה הלחה הבלתי
מלוחה והפירות הקובצות וכן מבשולים הקטנות בהם ונכון
אכנקנן הלח הבנ הנה יועיל לדשן כי כמזונותיהם והם
והביצים האלופיות בלחם שרם בטוהב האלום חזקת הת
התועלת להם • ואמנם החוזה מעצם נרם הריאה הנה
ראוי שתשקה בעליו הרפואות המרביקות חזבשות כמו ו
ושאר כמו לשון השה והחמץ מזג כבים • ואמנם
רפואתו אחר הגעת כמגע שימהר להקיז הבאסליק מהצד
אשר תאבוד סותרת והפריד כי הקזה רקיקה ויורקו הדם ב
בתאם גם יהיה בינתם שלש שעות וכיוצא בזה עם שמי
שמירת הכח כי ההקזה מרשבת להחליף המקום ומונע נב ת
התחדשות הבורסות בחבורות והחנף קצותיהם והקש
הקשרם כשתתחיל מלמעלה למטה ויכנעו במדברים הג
הנזכרים ותשוה איזים ויהיה במשכבם על צד ועל תבנית
כהתיצבות מן יפלו קצת חלקי החזה על קצת והנה יאות
להם שישתו החומץ מזג כבים כי הוא מונע הזלת הדם וגם
ומנקה צד החזה והריאה מדם אם יעצר שלא יקפא וחש
וישתו הרפואות הקרות הטחות בדבקות כי אלו המוחות ב
בדבקות הנה הם היותר ראויות ונכונות פה להתעסק בהם
ואם ימצא עם טיחת הדבקות הנקזי יהיה אז תכלית המב
המבוקש • והרע שלו עם קירור ונעת שיהיה הנמצא
חזק התועלת • ולפעמים יצטרך שיעורב באלו
המדיבים לשני דברים אחד מהם להשקיט הדם ולבטל ר

רקיקתו והטני לישן ולהסיר התנועה ועוד נזכיר הרפ
הרפואות המשותפות למיני רקיקת הדם באחרית השער ה
הזה • ואם יקרה רקיקת דם מגוילה ולא תהיה הגוילה
חריפה חדה כמו אדומיית הקיז טרד כמעט ותתמיד לק
לקשור קצוותיו יורד מלמעלה למטה ולחפפם כשמן זית
מחוכם או כמי זה שמן חם כמו שמן קשואי החמור וכיוצא
בו ולא ימשח הראש כלל ויהיה מזונם חושה בדבר מהעפ
מהעפרצים על דרך חביץ הקודה הנקרא חסו ויהיה העפ
העפרץ הזה מהתמרים וכיוצא בהם ובעת החולשה תא
תאכילם ולחם שרוי בחומץ מזג במים קרים ותעשה להם
החוקנים החדים למשוך הליחות מצד הראש וכל שכן אם
אי אפשר והקזות כשביל מונע • וראוי שישתדל לקיר
הראש כפי האפשר ולא ישתדל השתדלות רב ברפואתו •
ומכה שיעלוהו שתיית עוגות הקאבורי • ואם לא יועיל
בה שזכרנו אי אפשר מבלי רפואת הגזילה ולעצרה כמו ל
לגלח הראש ועשיית התחבושת הלקוח מצואת היונים וי
ויתחבש ויוסר כפי הצורך • ומפר גליגוס כי אשה אחת
מצאה אותה הזלת דם מן גזילה והקן אותה שושן הד וכל
שכן כי לא הקזה אותה כי הוא נשארה ארבעה ימים ולא ל
לקחה מזון ותחלשה וקן אותה בקצת מבושל הנקרא הריזה
ובגזרות שיש בהם קביצות כי הזה ימנה במזון רחוק ורפא
רפאה ברפואת וכל היונים והגיד לה המרחץ כשביל הר
הרפואה ולא משח ראשה מן יתרטב והשקה אותה התריאק
החדש לישן אותה כי התריאק הזה חזק כי האופי מישן ו
ומונע דנרות השיעול ומשקיט הזלת הליחות בעבור •
ואמנם ביום השני מן הרפואה לא הקרה להניעה אבל עז
עזבה מעט ונתנה על צורך בה לנקוי הריאה והרב בה ש
שהנהיגנה שצוה להתנף קצותיה והשקה אותה כשיעור פול
מן התריאק החדש פחות מאמש והיה כבינתו להרדימה אל
הרבש להתנקות בו הריאה ואחר עזבה כזה ואחר חנף ק
קצותיה ונתן לה אחר זה כי השיעור עם מעט יין להעיר ה
הכח • וביום הרביעי נתן לה תריאק ישן עם דבש רב
לנקות הריאה נקוי חזק ורחץ אותה בשאר הימים על הראוי ו
והנהיגנה המזונות הנבלעים כהולי • ועם זה היה במים
על הראוי עת אחר עת מן קידונט תאמסיא ואחר עליה ה
המרחץ וזה הנהגת טובה • וראוי שיהיה התריאק משני
חדשים עד ארבעה חדשים כי הוא מישן ועוצר הנזלים ו
ולא תקרב לראשי אלו כשמן ועל כל פנים תגלח הראש
לעשות עליו הבאדרכים ואפילו הנשים ועל כל פנים התש
התשלשל בכמו פיל להש קנגאש אם יהיה שם רבוי ואחר זה
ההקזות ואחר ישקוד הרפואות המארכות • ומה שיהיה
ברקיקת העורק והנפסק ויהיה סבתו הבלתי הנה ראוי שלא
יוזן כפי האפשר אבל ירעב שלשה ימים יסתפק בהם כל י
יום על מזון מעט כרבר דבק • ואם לא יתראה נפילת
הכח יהיה המזון כפי האפשר עד הרביעי ואם יפחד נפ
נפילת הכח מהר נכון ראוי שיזון ימים כבה שילך כמנו ל
ליחה שוה או נוטה אל הקור ויהיה בו טיחות דבקות והם
והמעדה וקניצה ושסגולתו לעבות הדם כדייסא בבריע
כברעים והראשים וכיצים מגדלנלות הנקראים גנרשות ו
וכמו אמרינא וביחוד מה שנתבשל במי הערשים ונתבשי

המפסד שלא יזון. כחזק יעשה ויסתפק בכוי השקוד וכל ש
שכן המבושל גם כן עם העדשים או נגובש או חבושים ו
והרמון המבושל במים הקרים או דבר חמוץ כמו יוזה או ב
בלתי כמו בלוט מקורר בפעל · ומבוץ חלב הבקר אם
תאודך העלה מועיל לקביצתו וקרירותו · והחלבים
הטוים דטירות הבקיהם והעברם ואם לא יספיק והוסיפו
בדם תקון · והדין הדרצריע חזק התועלת וראוי שיהיה
כזון אלו וארום שרם אחריהם קרים בפעל · והגבינת
הלחה בלתי מלוחה חזקת התועלת להם מאד · וכשהזון
אלו והדומים להם כבשר תבחר מהבשרים מה שיהיה כע
בעט הדם יבש וקל כבשר אל קטא והתורים ואגרודי פרד
פרדיץ מבושלים בקובצים ועפוצים · ומהדברים
המונעים להפסיק הביפה ההולה לעיכת לגלונות ולבלוע
מימיהם ואולי יעצר כיד · וכן העדות והכושים
והשוחים קובצים ונגנבש להוות ומרגרי הדם והרוכין כ
כנענים וכה שהולך במשפט הזה · והנה ילקח להם
בן טין התיתום והארמיני בגובא ארביקא ובעט באגוד ו
ובשיעצור הדם וישוב אל הרביעי ראוי שיזון ויחזק ויהיה
ויתחיל כבון הלחם הטבול במים ודיסא וכו הטעורים
והבריעים והמוחות ואם היה הבקיעה וההפסק בסבת דוד
דוחת הדם אז תעשה מה שראוי בהטיה הדם אל הקצוות
ואל הפך הצד ונקוי האדומה ואחר קרר בתוקן והרטיב וע
ועשה הקובצים גם כן והנחים בדבקות וכו השעור והם
והסרטנים והדלעת והרפואות אגדרובאבים ורפואת גאלי
גאליניום · ואם גם והוה בפתיחת העורקים הנה
הרפואות אשר ראוי לעשות בהם הם הקובצים המעפיצים
עם טיחות דבקות כמו שיהיו הרפואות הצריכות אליהם ב
בכה סקרם והם הטיחות בדבקות הב רביקות עם קביצות ·
ואלו הם בלושטיאש ופטוטרות הרמון ום באק וסחיכות
זקן התיש וסחיכות זלזלי הגפנים וארונים ועלי האטד וקקן
ונקבורי ואקאסיא וליציאום וסחיטת הורדים וסחיטת כמה
הדלעת והבאעה וסחיטת בשר גנבים ואפקיטידוס וגם
החזק אלו וכה שילקח בהם גאלום וכנרא ואלואין ואפ
ואנכבגיתין וילקח בהם רפואות מורכבות ועונות ידועות ל
לענין הזה שהורכבו בין הרפואות הנזכרות · ולפעמים
יבושלו הרפואות האלו בטיבות הפחושים או בקצת רם
הסחיטות הנזכרות וישתה בשלם · ולפעמים ילקח
בהם רשיות וגם יעורב בהם ויחובר רפואות הרקיקה הנז
הנזכרת · והרפואות הדויות הם כמו הכרפס ואביאוש
ואניסון ואשטיק נרדי ורבאד · וגם יעורב בהם
המו דיימים גם כן כמו קלפת שרש היברוח ונושקיאמי וג
ומאטוד וגם יעורב בהם הנחים בדבקות בגובא וקלפת
לבונה וכוכב סאמוס ואנפודי וזרע לשון שה והדר שולי
וסחיכת לגלונות נדיד גרגרי הבוטים · ואם יהיה ריות
מבורסא הנה רפואתו הרקיקה וההורקה ואחריהם הבטול ו
ולא ירפא בקובצים כי זה יוביל פגע גדול אבל ראוי שירפא
בכמו רפואת כערלת הריאה · ואכנם תהוה בין האכול
הנה הוא קשה להרפא וכבר נביארש מכנו שלא יבריאו או
שלא יתדבק אלא עם ו סרת רוע המזג וזה מה שלא יהיה
אלא בזמן בכבותו אם שיתקנה המחין ואם שיתעפש אף

אולי יועיל שלא יעזוב האבול להתקבע בדקקת הלויה אח
ההודה · ולפעמים תשלשל הארוכה והלויה הנ[illegible]
יחוד בכמו גרגרי אגאריק · ואם יצטרך אל הורק הום
בזה התנקרא והעירים להשקים ודעוג השעל בדמאה הד
הרעים כי אז תהיה תקוה שיועיל תועלת גדולה · ובכלל
הנה רפואתם הנקר מההרקה בקקותה והלוהה · והמגעין
הטובים הכיסום ובמה שמנקה המאבל החלבים ומרת ור
ודם תבין חויע לגלונות ושרש אלטיאה ועונת נובב מן
שתוסיף בהם אופי חצי חלק ורפואות מורכבות וכים כל
בולש ונזכירם ברקח · והרפואותיו המועילות בזה הם
מה שיפול בהם שארגה ודם תנין וקקבורי והגרדיום וטין ח
חתום ובכלל כל מצב מנקה בשיח בדבקות ברקק ·
ואכנם התהוה בן ההזה הנה ירפא בתחבושות ומרענות א
אשר יש בהם עצם דק או שיש עמם עצם רק שיניעו ב
בהם והם אותם אשר זכרנו שיגיעו אל הריאה · ש
באדרות בעצבו יחוברו בו שני הענינים · ואם תאמר
שסבות דקקת הדם חום הנה רפואתו הרפואות הנזכרות
כלם · ואם תאמר שהסבה קור הוריש רקקה הנבל
הגנים הנזכרים הנה רפואתו בכמו שוכר נאריגינם כמא
זה בבחוד ורפא אותו שתקחו ביום הראשון והשני [illegible]
קצוהיו וקשרם ויטב כראוי בכל עצירות הדם [illegible]
אותו בחום והניח על החזו קרוטי מן הדפאסאוהרי מ
מכמו בעת ערב שלא יוסיף ובכמו יותר על המסקי [illegible]
המבוקש וזן אותו בדמי והשקהו הוריעים וזה ביום הש
השלישי עשה אותו הקירוטי שלש שעות ואחר יקחו וקא
אותו בכמו השעור ובטים אסטרדכג בבשר העגל וכמ
וכשהשגה בזה ריאתו וסר המחד כמחוים וברא וגם
הריאה כתריאק ויען שלם והדרינו אל שהיה חלב [illegible]
ולשעור הגרגת רקקת הדם · ומהב נפלהנו כל ש
שהשיג הוא במלו כיבון הבריא ואחרים הלוים בנגבי
וכבר ראינו כאלו גם כן בעדות מי שרועל להביך [illegible]
ובירנא בו · ואם האמור שהסבה לחות [illegible]
שיש בו נגיב וקביצה והכות כמו שרש אספתום [illegible]
וכמו קלוד וכמששטרי הירד והקלקרים והגספור והארן
וארבנג והנה יעורב בהם קובצים שהם כמו עוספנת
הנה ילקחו כאלו מורכבים ובכבר נזכיר ברקח ·
ואכנם אם האמור שהסבה יובש וזה יקרה בנגע עד הל
הלוחים הידועים בין החלבים והשבנים והכחותת אל הב
ההנחתה המשותפת בבנית הלוה אל הפך הצד · ויהיה
בה שיאות בבקום הזה בחקו · והליתה מחותה ויותר הל
הלוטה בכה שיאות בזולתו · ואם תהיה הסבה נגוח
על הכבד הנה רפואתו כאבק הזה · ומראוי ויטפי
עשרה לאקא המכסה טין ארמיני חמשה ושתיק זה [illegible]
ואכנם הרפואות המשותפות הנה הנזכרות בהם נגינות
בספר השני בלוחות הידועות ואשר יאות בהם בבקום הז
הזה הוא האשר [illegible] כי הוא אם ישחק דק כאבק וישתה כמ
כמו משקל בקצת הקובצים או הסחיטות יועיל [illegible]
נכברת · ואם ילעום לגלונות ויבלע [illegible] אולי
יעצר כיד · והאבנים המלטפונות הנקראים כשר הרגם
וכל שכן עם קצת הנחים בדבקות הקובצים כגראס של

ויבלעו מעט מעט · וקרן האיל השרוף אם יתערב ברפואות יהיה רב התועלת וכן מי כנטא וגם פרי הערבה משקל ב׳ זוזים וגם פרות אספנגנט ומוכרה כבים קרים של שלשה ימים שני זוזים בקר וערב וגם מין אלמונים הנקר הנקראים בסר כי הוא חזק התועלת ועץ סאבום ואמר גאלינוס כי יקרא בלשון יון כוכב הארץ ויקרא בשמות רב רבים זולת זה ונראה שהוא דבר זולתי אל טלק · וגם יוקח דם הגדי קודם שיקפא וישתה כמנו חצי אוקי׳ שלשה ימים · וגם גרגרי ההדס וזרע לשון חשה משקל ב׳ זוזים בכמי לשון השה או סחיטת הורדים כי הוא בתכלית התועלת · והחכושים גם כן מועילים וכל שכן הצליים וגם קיבת הארנבת במים קרים והלוחה מן הקיבות בבשול התפוחים או במי הבאדרוג וכל שכן החזיז או טין חתום או חמדתו טין סאבום במעט מן החומץ · וגם סוקוסוטון והוא חי לעולם · ואמר איש אחר בקצת מה שזכר שהוא מין מטיני הפרדג׳ צומח בין הסלעים ומאכל בבליח ונקרא בארץ אשור הורות המדברי ויש בזה עיון ·

והרפואה הזאת ישתה עם כמותה אבודום · וגם מכח שיועילהו שישתה אלום תימני כי הוא בתכלית התועלת וכל שכן בחלמון ביצה פושר שלא יתקשה לגמרי · וגם דבק הדנים מועיל אם ישתה מכנו · ואם יוקחה העכין לעצבים ישוקה זרע נרשקאמי כמי הדבש · וראוי שישתה הרפואות העוצרות לדקיקה ביין עפרן שיעבור ויתקיב בבשר אלא אם יהיה שם קדחת ואז ישתה עם מי ישה אחרת · ולשון הכותן זרע כרתי נכמי גרגרי הדם חולקים שוים ישתה מהם עד שני זוזים בכמי ם בטה והלועה או יוקח סחיטת הכרתי השאמי כלו הכנגני אוקי בחומץ חצי אוקי׳ ישתה בבקר וישתה שריפת הספר ואספנת כדבר בירן · וגאליגום היה מרפא הולת הדם בתריאק ובתרודיטום וברפואות טובות הריח כי הם כח בחזקים הטבע שיקפיד על הדם ולדבק החבורות · וכן עונות כוכב ורפואת אבדו ובאבום וכנטוריאה יתחבר עם עצירת הדם הנקרי וישתה כמנו הבוקר בכים תולתו ביין והיא שבננים ונקראים אל סקולכה יתרשאן בבשול שרשים בנטוריאה הגדולה · ומן המבוקים סחיטת לשון השה משקל ב׳ זוזים וסחיטת לשון השור משקל ב׳ זוזים וכח וסחיטת לנלונות וסחיטת ענפי הורד הרכים אוקי׳ יודיק ויוזת הכים עליהם וישנן ולא יבושל אבל ימורס בו דבר בטין חתום וישתה · או יוקח סחיטת ענפי הורדים וימורס בו סחיטת אפוקיסטידוש ואל׳ סארנג וקרן אול שרוף וישתה · ומן העונה עונות בתאר הזה · יוקח אקאסיא בלוסטיאש וורד אדום סחיטת התיש קלפת הוא האמצעית מן האלונים וקלפת לבונה חלקים שוים וגם ז זרע נושקיאמי וקלפת שרש יברוח טין אל בחירה לבנת אקאסיא זרע לבלונות זרע באדרונג׳ בלוסטיאש קמפורא יעשה עונות השתיה משקל ב׳ זוזים בחצי אוקי׳ מים או י יין עפרן או כי הבאדרונג׳ וגם זרע פאפיר טין חתום אפ איפוקיסטידוס לבונה קנפורא ישתה כמי באדרונג׳ · וגם עונות זכרים אבן סראפיון והם הלקוחים בשרף התק השקדים · ומן המשכים העשוים על החזה אם בקרן

הגה שכן החבושים ואם בחורף הנה שכן אטפיק נרדי · תאר עונות מוכות · טין אל בחירה ובסר וכוכב סאבום וורדים יבשים מא׳ שני חלקים קקבירי גומא אדביקא אבודום מא׳ חלק יעורב ויעשה עונות · והשתיה ארבעה משקלים לטוקרח במחושה קובצית · הלבלתי כוקרח ביין קובץ · וכן התחבושות המשות תפוח קמח שעורים וקלפת לבונה ואקאסיא בלובן ביצה · ואם יעצר הדם תפנה להדביק החבורה · ובגיעת המורסא ודבק החבורה הוא מנה שידעת מן העודים ברפיקות הם הקיבצים ובגיעת המורסא הוא בבגיעת המזון או במש במשיבת הליחה אל הקצוות וקירור החזה · וראוי שינטע החומץ המזוג פעמים רבות וראוי שישמר אחר הע העצירה והעונות גם כן מהעניינים הנזכרים · והמים אשר ישתו אותם ראוי שיהיו מי המטר או מים שיבא בהם טין ארמיני וורדים ומי הברזל ואשר יכובה בהם הברזל מועיל להם מאד לקביצותם · ואם יפוחד קפיאת הדם בריאה הנה ראוי שישתה בתחלה חומץ מזוג במים אלא אם יהיה בו שעל ואז ראוי שישמר מן החומץ · והנת צוה לדם הנקפא חצי זוז לצואת הכרכם הנקרא ריאה קר קוקרמא במעט דבר ממי הכרתי וכף בלאה סכנגבין · ומי מדבבי ליה פניטרינג ובבושל שני נזי׳ אריסטוליכיאה זה מיאג זוזים שמן לולי וזה פלפל אחד גרשקאמי אחד ורד ב׳ זוזים יועב קינות ויעגב בצל וישתה בכר האמר וכרפס · וגם קיבת הארנבת בכמי אפר עץ תאנה עם שודניאה ואזוב עם דבש · או ישולשל הבטן בכח שיריק וסמים נפרדים זכרנום בספר השני והמורכבות גם נזכירם גם כן בספר הרקוח · ונשלים דברינו בהתכת הדם הנקפא בספר הרביעי ·

המאמר הרביעי

בשרשים עיונים בהכבת הרפואה במורסות אברי צדדי החזה ובגעיהם ושחיניהם זולתי הלב · מאמר כללי בכאבי צדדי החזה והריאה והצד ·

פרק א

בעלת הצד · הנה יקרא בצד ובקרומות ובעצלים אשר בחזה והצלעות · ויש הצדדיהם מורסות מזיקות מאד יקראו שוים ; ובדם זה ובע ובעלת הצד · ולפעמים יהיה גם כן באבים באברים האלה ואינם ממורסא אך מרוח שיתעבה ויחשב שהוא מן העלה הזאת · ולא יהיה בעלת הצד אלא ממורסא חמה בצדדי החזה אם בעצלים הפנימיים ובמבך המחפה את החזה ואם במבך המבדיל והוא האמתי או בעצלים התח והחיצונים הנראים או המבך החיצוני בשתוף העור או בלי שתוף ויותר גדול כח ויותר רע כח שיהיה במבך המבדיל עצמו והוא היותר קשה ולית המורסא הזאת מרוב מרוב מרידות ודם מררי כי האברים הקרומיים לא יעבר ויבא בהם כי אם הדם המררי ואחריו הדם המזוקק ולכן יהיו עם עונות התוספות קרהתה כולל בשלישית מרוב הלבן

יש עם שיקרה לבני שיעשה הפהוק ונקרא ריט ברוב חבוק
כי הוא לבני הבז ועם זה לפעמים יהיה בדם שרוף חלפ
ולפעמים יהיה בלבנה מעופשת ולפעמים יהיה בפליאה ם
בשחורה כעופשת בלהבת · וכבר בארנו בספר הכללי
כי אין בתנאי הבורסא החמה שלא תהיה בלבנה ובשחורה
אבל לפעמים תהיה בלבנה ושחורה על תאר שהוא לא תה
תהיה חרה אלא אם תהיה מבורדה או דם ואם יהיה בגבל
בוולות תהיה נושבת והזכר הזה לא יגיעוהו רבים מבני א
אדם · ובחוזות בל בורסא אם שתותך ואם שתתקשה
ואם שתקבץ מוגלא כן ענין בעלת הצד אלא שהקושי בב
בבעלת הצד הוא מעט שימעט ואם כן הוא אם שתותך וא
ואם שתקבץ מוגלא כנזכר שבעניינים ובעלת הצד אם הו
תותך תהנה לריאה ברוב גם יותך בכבנה ותרותהו ותוצ
ותוציאהו · ולפעמים יותך אל צד אחר · ואם תקבץ
ליותה יצטרך במסרת שתבושל להבקע · ולפעמים
תפנה לריאה המוגלא ולפעמים יקבץ גם העורק הנבוב ויר
ויוציאנה אל השתן · ולפעמים תשתפך אל בעמרי
שמרי היציאה ותורק בשלשול · ולפעמים רבות תפול
אל חבצעות הפנים והבשרים הצדדיים ותתריש בורסות
בבמי אורבות הידים והרגלים הנקראים אנגינש ואחורי הא
האזנים · ופעמים רבות תדוחה הליחה אל המוח
ואברים אחרים כמו שנזכירם ויפול סכנה בזה ויבות ·
ולפעמים תדבק המוגלא הריאה בתכויצה והנקה מעכרי
הנשימה · ולפעמים לא יהיה רגויה הרבוי הזה ולא
תהיה מבושלה רק תהיה מוגלא רק תהיה רקיקה כמו מוגלא
אלא שהכח נגפל שילאה מלנקות ברקיקה ולכן ראוי שיח
שיחזק הכח בעתים האלו עד שיוכל אל התקבצות הכח
ויחזק בפעל הדוקה כי הרקיקה היא מפעל ישלם בשני כ
כחות אחד טבעי מבשל ודוחה ואחר רצוני דוחה ואם ל
לא יחזקו יחד אפשר שילאה בלנקות · ודע כי קושי
הרקיקה אמנם יהיה מן הכח אם יהיה חלוש או מן הכלי אם
היות כלי יוזק בתנועת עצמו או בתנועת ש[illegible] או כן
המוגלא אם תהיה רקיקה מאד או תהיה עבה או דבקה
ובבשל העניינים האלו הנה יקרה לריאה בהיותה בהתערב
האויר במוגלא המבאלת הנשפכת אל הריאה והחזה וכי יש
שלא ינוקה ברקיקה בבעלת הצד עד ארבעה עשר יום הנ
הנה כבר נתקבצה ובשלא ינקה בהתחברה אחר ארבעים
הנה נפל בבעלת הריאה נתהרהור הוא שישי · ולפעמים
התבקע המוגלא בשביעי ואמנם ברוב יהיה בעשרים ואר
וארבעים ובששים · ולפעמים תפול הבקיעה קודם
הבשול לדחיית הטבע הליחה המזיקה לרבויה או לחוזק
לתנועתה או לחום הטבע והמנים והמרק והמרוק ולקיחת הם
המבקעים כשבתשקים קודם עתו מצד שגגת הרופא ועוד כ
בזכיר המבקעים אחר זה · או תגולה בן העלול
בגולגלת וקשה או צעקה וזה סכנה · ולפעמים יקרה
שיעתק בעלת הצד לבעלת הריאה שתקבל הריאה מוגלת
המורסא ואחר לא יחשוב לירקה אך תעצר בה ותעשה בור
בורסא · ולפעמים תעתק בעלת הצד אל הרהור הוא
עושי פעם באבעבועות בעלת הריאה על הדרך אשר נזכ
נזכירהו · ולפעמים בבלי אבעבועות בעלת הריאה אבל

שתסחין המוגלא או המוגלא הנתך מבנה עצם הריאה ג
בחוצה ורעתה · ולפעמים יקרה שתנתק אל כוח
התרעין שתהיה המוגלא בעצבים והמיתרים במבר אבר
בו הבורסא כי האבר עצבי והעתק הזה בכות · [illegible]
אם לא יכסכו עקת שאר ואותות הטובים · ולפעמים
יבא באחרית בעלת הצד הריאה הרזכת והחום באחד צ
ורגע בעליו ומניבוי קני ירדעו עד קצות המנבקות ·
ולפעמים ישה לצד הלב ויקרת כות דפיקה הלב ובכן [illegible]
אחריו העלוף ועד צד הבוח גם כן בענין ההתבהקות [illegible]
קבוץ המוגלא ובעת הקבוץ · ולפעמים תעתק המוגלא
אל האברים החיצוניים ויתהוו המורסות הנקראות [illegible]
[illegible] יהיה והעתק הזה בעבורה בעצם העצבים הפנימיים
גם אל העצבות ובשיתשה אל המקיבות השמאלים אשר גם
הנפתח והטוב באצור הוא [illegible] יהיה זה סבנה הה
התבלט ולא יהיו המצוירים ואלה רעים ובתעגרים [illegible]
תנה אל הפרקים ותשוב כאצור ומלם העלול גם כן קרא
לפעמים ישוב באבר בכאות ובל שכן אם לא יהיה בון
בקוי אחר ביציאה או בשתן קב רב הסבל או רקיקה
מבושלת ואם יהיה דבר בזה יהיה יותר באחר כי זה הן
על מיעוט הליחות המחודשת היציאה ואפשר הקרוב
בבסתל · ואלו היציאות אם ימשיך ויסקנו ידרעיגן
וירכה ביחוד אם תשוב הליחה אל הריאה ולפעמים קי
בחוזק הקדחת הביאת הנשימה ובתכביצת הנשימה הקי
הרקיקה גם הרקיקה התגנב בסבת רב שרפה והבשן
ולפעמים יקרה בדבקות הרקיקה חוזק ההתנגות המה
היתל הבנת ובתוספה הדתל הבות הביצת ונשימה יש
ובתכיצת הנשימה הדבקות ולא ימות שני אלו במוד ל
רסבנה · ואמנם איזה מבוני בעלת הצד והריאה
יותר רע הוא אותו שהוא בצד השמאלי השכן לכו או
אותו שיהיה בצד הימני כי קצתם ישפטו יותר רע
וקצתם האחר יותר רע אלא שמאמת בה הרקיקה קול
הלב הוא והוא יותר רע אך הוא היותר נבון להתבטל הלב
ההתבה אם יהיה בענינו שיקבל זה והחזר והלוק מל
הוא היותר בטוח אלא שהוא בצד המבשל והדבם יור
בנאץ · ולפעמים יפול בבעלת הצד הבליון ויהיה
אם יקרה בצד הראש או בצד החזה או בקצת הצלעות
רבתפכים אל צדדי החזה · ולפעמים ישבות הב
שתיה הבים הקרים העוצרים הליחות ותאיר ותבף בזו
שיותר שתו המים התחמץ ושתיית היין והדי המעורר הרחן
המיתרדות איתה · והמעט שיתעתק בעלת הריאה אל
בעלת הצד אך הענין יהיה ברכך ועם זה כבר יהיה יקל
ענה צורת הנשימה קורת כח · ובעלת הצד והריאה
בהורף ובסתו ובל שכן אחר אביב סתוי והרבה בגנת
והסתוי ובשיבת הצפוני בהרבות המטרות או בנגיעה
המחרות והרבו קבו באבני הצד והעלעות ובל שכן
באחרית הקיץ ובעת בשיבת הדרומי יבוא כמו אך גם
יהיה הקיץ ורבי כשריו ובן הזה הרבו כאחד
ובבעלי האסטמה בעלת הצד · והגם על עדה [illegible]
והזה הנה בעלת הצד תבלוט באברים והארצות החמות
הרלוחות והמעט גם כן בנשים הרות כי בעם [illegible]

הליאות וזולת הכרריות ואם תקרה למעוברות תהיה עם בטיתה · ולפעמים כזקנים ואם תקרה תמית לחולשת כחם על הדקיקה והנקוי · ובעלת הצד לפעמים תתחבר בבעלת הכבד כי התליאות אם ימשכו כשביל מורסות הכבד יובלו זה אל המבך והקרום ויולכו כהם כבאב ויוב ויוביל זה לצרות הנשימה · ויצטרך שיודיע ההפרש בין שניהם · ולפעמים תתחבר ברסאם ובעלת הצד לפעמים תמית בעוצם בקריה ולפעמים תמית בהעתק ולפעמים תמית בהעתק לבעלת הריאה והרהור ועלוף אז זולת זה ממה שנאמר · ודע כי בעלת הצד אם יתחבר עמה רקיקת דם יהיה כמו השקוי כשיתחבר עמה הקדחת כי יצטרך הראשון והוא רקיקת הדם לרפואה קובצת כפי רקיקת הדם ומרכבת כפי בעלת הצד כמו שיצטרך השנית לרפואה מחממת או מנגבת שוה בסבת השקוי, וגם ומקררת ומרטיבה כסבת הקדחת · ולפעמים יהיה מבת בעלת הצד ובעלת הריאה לקיחת מינקות עבי הבטן בפעמים הבטן כמו הנגביס וידווה לצד החזה והצדדים · ולפרגת בעלי הליחה הדקיקה בנרוזן ויצטרך מבנו אלם מבנגבין במי הדות והדוק הבריוה כשם, כי הוא מורכבת ולפעמים יש ריק בזה בתקוה ·

פרק ב

באותות בעלת הצד · יש לבעלת הצד אותות חמשה · והם קדחת תמידה לסבוך הלב · והשני כאב עוקץ תחת הצלעות כי הכאב קרובי ופעמים רבות לא יתראה אלא בעת אחת התנשמות · ולפעמים יהיה עם העקיצה מתיחה ואולי תהיה רבות והמתיחה תהיה על הרב

והעקיצה על הדוחק לעבור ולנקוב הלב אך בהיות והשלישי צרות בנשימה להחיצות הבורות ובקטן ותכיפת בבנה · והרביעי הדפק בנידוי מסור והתחלפות ותכיפת התחלפתו ויוצא בין המסור בעת תכלית העצירתו לחולשת מנת הרוב הליחה · והחמישי השעול כי לפעמים יקרה בהתחלת הענין לעלות תוגת שעול יבש ואחר ירוקי ולפעמים יהיה השעול הזה עם רקיקה בהתחלת הענין וזה והוא במוסבת מאד · ואמנם יקרה השעול בחוזקה וזה בשכונה ועוד בהיעזר ודיות ממה שיתחדשו אליה בדווות ה הוולי ויצטרך אל רקיקתה וכשתוחק בלה ויתחדשו הנה ל לא יצטרך להתקבץ מתלא · ובעלת הצד האמתית לא יהיה עמה רפיקה כי האבר נגזר לרוב העורקים והעורקים · ובהיות דומה בעלת הצד לבעלת הכבד בסבת השעול וה והקדחת וצרות הנשימה ולמתיחות התליאות ולדחיית הכ הכאב אל הקרום המחפה בכנים ראוי שנשים הפרש בין שניהם וגם דומה לבעלת הריאה בסבת זה ונסבת הרק הרקיקה וראוי שנפריש ביניהם ואמנם ההפרש בין בעלת הצד ובעלת הכבד כי הדפק בבעלת הכבד גליי והכאב כ כבד איננו עוקץ והפנים משתנים אל הירקות הרע וה והשעול בלתי רוקק אבל יהיה השעול שבה יבש ובאחור ולפעמים תשחר הלשון אחר התגרבמו והשתן יהיה עב ו דשן וזה יהיה הציאה כבדיות והחש כאב כנגד הימין ולא ישינון והמשש ויכאיב · ולפעמים יהיה בבעלת הכבד כלסול רוטה לרחיצת הבשר הלח לחולשת הכח · ואם תהיה הבורסא בנבגעות יוחש כח כבשר הרבה ואם תהיה בקערירות יגלה עליו הגשום המבאין בהיות מוהת על אבר כבד תלוי · וצרות הנשימה בבעלת הכבד מתרסת בעתים ובלתי חזקה מאד · ואמנם בעל בעלת הצד הנה שעולו רוקק ובאבו עוקץ ושתנו יותר נאה העצם ובראשו יותר יפה שיווות וצרות כשימתו יותר חזקה והיא הולכת ו ונוספת והרבה כרציפה עד שיתכבא לה ככל נ׳ שעו אוירי תוספת הרבה · וההפרש ביניהם ובין בעלת הריאה גם כן הוא שהדפק בבעלת הריאה גליי וכאבו כבד וצרות וכ כשימתו יותר חזקה וכשוטו חם ואותות אחרים יכור ת בע בעלת הצד שלפעמים יקרה עמה מקרי השרים גם התנג התנגברים כמו ערבוב שכל והויה ותכיפת נשימה ורפ ודפיקת לב ועלוף ומה שהוא זולת זה וקושי הצרה ודוחק הצער ודוחק הצבא והתנות מראות הפנים אל מראים אש שונים ודוחק הקדחה וקוא המורות ומכבה במקרים האלו השתתפות החזה עם האברים הראשיים ושכונתם ולכן רא ראוי שנבדיל בין שני הענינים ל׳ השרים גם והכרים גם ומן ההפרשים שערבוב השכל יקרה בשרסאם תחלה ואח ואחר יתחזק בו שאר המקרים ויהיה הכאב בו יותר כב בטוח ויתאחר הצבר הכאב בן הערבוב וגם יהיו עמו מן מקרים מיוחדים באותם הענינים והמשכם לטעיתו ·

ואמנם בכרים גם הנה יתאחר ערבוב השכל הפעמים לא יהיה עד קרוב המות אבל יהיה רעת בראשונה קרים בו סבוי הגשים ורעתו ויהיה בראשונה מזיתה במס׳ הבטן הנקרא שראק בא לו ישוך אל הצורים ובאברים עוקצים · ומן ההפרש כמה שהדפק בשרים גם גדול נוטה לעטוב ולהפסק ובבעלת הצד קטן נוטה לתכיפה לעבר כנגד הקטן · ובבעלת הצד אם יתחזק המקרים הנזכרים עמה תיבש הלשון ותשחר וכשיזכה זה יקיז אחר אותם כפנים וכעין רגער חזק ותנסר כנשום רצב ב הש השכל וההדמה והנפסקת לפעמים תוביל לרע ·

פרק ג

באותות בעלת הצד האמתית כתן ובלתי האמתית · אם לא תהיה בעלת הצ׳ אמתית אך תהיה בקרום המכסה הצלעות והעצלים יהיה לה אותות ויהיה הכאב בה והנגע עד גדר כי אותה שבש שתהיה בקרום החיצוני ושינת המשוש ולפעמים ישתתף בה הטור ויראה לעין ולפעמים ימקע מתוך ולא תחייב ל רקיקה ומבקיע הוא יהיה בטבע · ולפעמים יהיה במלאכת היד · ואותה שתהיה בעצלים הפנימים יהיה עמה דפיקה ואם יהיה ההרגש בה עם הכאב בה ילגע בעצלים הפרשים ואם יהיה ההרגש בה בחוזה ויונה בית בעצרים הקובצים · ובכבר ידעת שהעוקץ יותר בהצאות כשתי המעלות יותר החיצונה והפנימית · והמשוש המעטה גם כן ישינה המין הזה מבעלת הצד אשר איננה אמתית וזה המין הבלתי אמתי לא יעשה בו הכאב ת העוקץ ומצרות הנשימה והשעול ונקשי הדם; ומשחורות והדוחק הקדחת ומקריה כמו שיהיה במין האמתי ·

ולפעמים יהיה הדפק רך ולפעמים יהיה קדחת כסבת פוי

פרסא בזולת המקומות הנזכרים או בסבה אחרת כמו בסף רקיקת כבתלא או זולתה ולא יהיה בעלת הצד אם לא יהיה שם כאב עוקץ ודפק כמריו וזולת זה׳ ובזולת האבחות יהיה הכאב כשגל כפרק הכתף׳ וכמה שיהיה בין האבחות בכסך החוצץ יהיה הכאב תחת הצלעות ויהיה בו ערבוב השכל יותר ויתחזקו המקרים והכאב וקשי הנשימה ולא יהיה בה טהירות חוזק הקדחת כמו שיהיה בזולתה אבל לפעמים תתאחר עד שיתעפש הכותר ואז תחזק הקדחת מאד׳ ואם תהיה בקרום המכסה הצלעות בפנים יהיה הכאב נוטה לתרקוה ויתחלף הכאב בהתחלפות נגיעת החלק הקרום לתרקוה ולהתחלפות החלקים בחוש ולא יהיה עמה דפיקה כלל׳ והכאב הנוטה לצדדי הצלעות יהיה בסבת המורסא בכסך החוצץ׳ ולפעמים יהיה לחדוש המורסא בכלי האברים הנשרים אשר בצלעות ואין בה סכנה רבה׳

פרק ד

באותות הרעה בבעלת הצד והבטוחה׳ יורה על בטוחה הרקיקה

הגלה הטהורה להתבשל והוא הרוק הלבן החלק השוה והדפק שלא יהיה בחוזק הקושי והנצרי נת ומיעוט הכאב ושאר המקרים וטובת השינה והאכילה וקבלת הרפואה וסבול החולה אותה ושהורות החום כנוף עם רכות ומיעוט צמא וצער וכן הזיעה והשתן והיציאה על הענין המשובח ובשול השתן אות טוב כמו שרעתו אות רע מאד׳ ורעת היציאה וסרחונה וחוזק ברכותה אות רע והראות רעיפת דם הנחירים הוא בין האותות הטובים הנבריצים׳ והרע שיהיו אותותיה ומקריה חזקים ואטיציים והרוק נעצר או מאוחר והוא בלתי מבושל אם אדום כוזקן או כהה או שחור או נוקף דבקות והעצר והניקה ויורה על הנך כה שספרנו לטובה׳ וכן האותות הרעים שיהיה עם שתן עכור ועב בלתי משתנה והוא רכיי כי זה רע יורה על התלהבות שבילי הכבוד׳ וכן האותות הרעים שיהיה עם הדם חזק וכל שכן אם יהיה עם קור בקצוות והכאב יברח לאחור ותוספת הכאב אם יישן על הצד העליון׳ ואם יחדש בעלול או בבעל בעלת הצד השעול באחריתה יורה שהכבד נחלש והוא רע מאד והוא בהתחלתה אות טוב גם הוא ענין בועל׳ ואכנם השלשול אשר יבא אחר זה ולא יעצור בו כוכד הנשימה והצער הנה לפעמים ימית ברביעי או לפניו׳ והשריף בה שתחת הצלעות בבעלת הצד ורכה בה שיורה על ערבוב השכל בשתוף הכבך׳ ולפעמים תהיה ההנעה הזאת בליחות הכבך והגיעתו ברוב בכבד העלה והזאת הנגיעה עוררת ובין האותות הרעים שמשתקנו היציאות היוצאות בבעלת הצד בבלי השקט הקדחת ובלי רקיקה טובה כי זה יורה על מות בבה שיהיה עמו בלי ספק בחוזרת הליחה אל העוכבן׳ ואכנם האותות הטובים והרעים אשר יהיו אחר ההתבנלות הנה נצריך לו שער׳ ודע כי בעלת הצד אם לא יהיה בה רקיקה הנה היא אם הלוסה כאר ואם רעה מאד ונכבדה כי היא אם שלא יהיה עמה רוב ליחה יחשב

בה ואם שתהיה כנאצת להשתלח ורעה׳ אבוקרט כי פעמים רבות תהיה הרקיקה טובה ונקלה והנשימה ויהיו שם אותות רעים מבוקעים כמו הבין שיהיה בו הכאב לאחור ויהיה גב בעליו כגב כמכה ויהיה שרפי דמי בועליו ומיעט כי שידפא אבל ימות בה סכן הששיי והשביעי ומעט בה שיבנק עד ארבעה עשר וברוב אם יעבור השביעי יבלט׳ ופעמים יהיה כתפוח בעליו אדם ויתחבבו כתפיו ולא יוכל לשבב ובשיתחכם בפני ויצא כמנו צואה ברכבות ימות ולא אם יעבור השביעי וזה אם יבוד אליו רקיקה ובהתחלפת והוא אם יתחזק הכאב ימות בשלישי ולא יבריא׳ וכן אחר יחוש עמו רקיקה התרקות אל הקרום הבגרא צאק יהוה והרוק בו והשתן נקי אין שברים והוא כבות לנטיית הליחה אל הראש ואם יעבור השביעי יחי׳

פרק ה

באותות עתידה ויהיה רקיקה הרקיקה

כעשה או בה שיקרא רוק אבוהי כמו כה שטגניהו הוא בהתחלה ובשנוספים המקרים ונוספה הרקיקה ותתחיל לנטות בהרקיקות ונוספת בעובי ההקרה וכהתחילה לבריאות בין האודם׳ ואם היה נוטה בסימנות הקרוב לאודם או הוא העליה ועוד כשיקה העלול הקים נקלה והבושלת כמו כה שספרנו קלבור נתהית רבה ויהיה הכאב קל או הוא הה המכה הוא חבשול השלם׳ ועוד כשתתחיל הרקיקה הסר צה העצם ותורה באותות הקלות׳ ועם והרוק המקרים והנה הוא אז הוירדה ובשתעצר הרקיקה בלתי רפרית המקרים לנבוד כבר בא הבלית החולי׳

פרק ו

באותות בעת נפיכה והדברים אשר יקבל כמו כל הכבי הבקדה

לבעלת הצד הרקיקה ונראה אם יהיה בטוחה ותראה בטנת הנראה ובבקוס הכאב ובהקדחת וחוזק ובנת כי הרקיקה אם היא נוטה לאודם מורה על הדם ואם יהיה נוטה אל הכרכבות מורה על האדומה והאדומה יהיה על ההתחבר שניהם יחד׳ ואם תהיה נוטה ללובן רע יהיה כבושלת מורה על לבנה ואם יהיה נוטה לשחורה ולא יהיה בסבה צובעת כהיו כענין וזולת זה מורה על הטחורה׳ ועוד שהכאב בלבני ובשחורי ברוב יהיה יורד לכטה ונוטה לרכות ובאדומים עולה למעלה וגם כי הקדחת אם תהיה חזקה תהיה בליחה חדה וגם תהיה בלתי חזקה תהיה בליחה נוטות לאיזה קר ולפעמים יורו בעצמות הראה סטרי׳

פרק ז

באותות רעת בבעלת ירקין רקיקה טובה בהיה ולא התנקה כמו יבנתה

נעתק להתקבץ בה כנתלא׳ ויורה על התחלת לעלות חוזק הכאב ותחלה ובובד הנשימה וצרחות הנגלה בבת והתפשטות עם קוטן וחוזק קדחת ונחירות ורפק נחוד

ויבטו שיעול בעקיצת הליחה ומקום נקבי המסך חולשת
הכח ונפילת התאוה והמרכב והתעורה וכובד יותש גם
במקום הזה וכשהתקבץ המורסא ויושלם הקבוץ תשקוט ה
הקדחת והכאב והערבוב והתעורה ונוסף הכובד ׃
וכשיבקע יקרה רתת
בתחלף והתרחבות הדפק עם התחלפות ויפול
הכח ויתבלבל הנשימה ופעמים רבות יקרה קדחת חזקה ולא
לנשיבת ליחות האברים ונשיבת המורסא וכשיבקע אם לא
ינקה ביום הבקיעה עד ארבעים יום יוביל אל החרחור א
הוא טיסי ׃ ובקיעת המתמגלת ביום השביעי הוא כבת
שיטבא כפתות מעט והרוב אחר זה עד עשרים יום הסף
הארבעים וששים ׃ וכל עוד שיהיו מקרי הקבוץ יותר
חזקים יהיה הבקוע יותר ברור וכל עוד שיהיו יותר רכים
יהיה הבקוע יותר מאוחר וכל שכן הקדחות מכלל המקרים
וכשיראו המקרים המשחררים וכבר ראית אותות בשנבוטים
ברקיקה חולתה אז לא תפחד פחד כלל כי בקריה כסבת ה
קבוץ המורסא לא בסבה אחרת ׃ וכל בעלת הצד לא
השקוט כסבה ברקיקה ולא ברקוה ולא בשלשול ולא מלת
זה הנה יפול בה התבלות או בורה שלשול לפניו כפי שואר ה
האותות ׃ ואם ראית הדפק יתחזק בתחתיו וכל שכן אם
יתחזק תכיפתו כי זה יבשר אם יהיה הכח חזק שהוא יעתק
לבעלת הריאה והתבלות והרחור ובכלל אם יהיו שם א
אותות חזקים ובטחון ואחר זה לא ישקוט הכאב ברקיקה
או שלשול והקיה והנחת הדברים המחוכמים הנה הוא גר
נוטה להתבלל ׃ ואם לא יהיו אותות הבטחון מקיום הכח ו
קיום התאוה ותולת זה הנה זה מבשר שהוא מבות ומבשר
בעלוף ויתולת על שהתאות תפול ברוב הענינים בעת הב
הבקיעה ויתארכו הדקות לסבה שיעלה אליהם מן האדים ו
ויתחכמו האצבעות בעת הזאת גם כן ׃ וכשתבקע
לחלל החזה יחשוב בקלות יבוש ואחר ירע ענינו ׃
וכשיבקע תראה הדפק על מה שספרנוהו שכבר חלש גם
ונתרחב ונתאחר ונתעכב להתכת הכח בהרק וכבר התח
המבעי כמו שקדם זכרונו ׃ וגם יקרה גם כן כמו
שזכרנוהו רתת ויתמשך אחריו קדחת בסבת נשיבת הליחות
ואם תהיה הליחה שתתבקע רבה והכח חלוש יוביל אל גם
המיתה ׃ ודע כי אם יהיה הכח חלוש ותתחזק ותתירה
והתכיפת הנה זה כמו שידעת יבשר בעלוף ׃ ואם
תהיה התכיפה לכסה כסבה שתתחייבהו נשימת בעלת הצד
לפעמים יבשר בהרדמה הנקראת ליטרגיאה ובוריצה הגם
הנקראת אצטיצי או באחור הבשול ׃ אמנם התחדש
ההרדמה לקבוץ הכח האדים והלחים אשר הם כלי כפ ק
אינם כאותם הדורות ולא יתכף הדפק מאד ואז יקבלם טב
קבול עם חולשתו פרחותם בענבים ויורה על אחור בת
התבלות לעובי הליחה ושהיא לא תעתק כשתבוה נגע
והענבים חזקים ולא יקבלם ׃ הלפעמים יבשר בבריצה
וזה אם הנשימה תחזק בצרות בתכלית החוזק ומקדחת או
אינגנה חזקה ׃ ואם ראית העלה כבר סקבה מעט והקלה
לא תהיה שם רקיקה הנה לפעמים יקרה התנפצות הרקת
הליחה כשתן או בצואה או הראות שלשול מדי וקיא או
מראות שתן עב ואם לא יהיה זה תראה יציאת מורסא ׃

ואם ראית כליחה אצל הכסלים ותחת צדי הצלעות והעור
וכובד יבשר זה מורסא אצל ארכות הרגלים הם אבנים או
השוקים ונטייתה אל השוקים חזקת התוראת על השלום ׃
ובביוצא בזה יצוה אבוקרט לשלשל באליבורום ׃
ואם ראית עם זה כובד נשימה וצרות חזה וכאב ראש וכ
וכובד בתרקות והאדים והזרע וחום למעלה מבשר זה ב
בנטיית הליחה לצד האזנים והראש ואם יהיה הענין הזה ו
ולא תראה מורסא ולא יציאה בצד הזה הנה הליחה נוטה
אל המוח עצמו והמית ׃

פרק ח

במאמר כללי ברקיקה ׃
הרקיקה שתחלת כמני א
או בשלישי והמשובחת
שהרקיקה היא יותר קלה ויותר טהורה ויותר רבה והיותר
מבושלת היא אשר רקה הוא הרוק הלבן היותר חלק וה
התמונה אשר אין בה דבקות אבל הוא שוה העצם או כה ש
שיהיה קרוב מן הבשול הזה ואין בו ערבוב ולא או כה
שיאה לפניו העורה או מקרה אחר רע וילוה אליו הנושא
בתחלת הימים אל האדום והנוטה אל הכרכומות ואחר זה
הקצפי והוא שיהיה מן הליחה דבר כועט רקיק יתערב בו
אויר רב ויהיה מעורב חזק מאד וגם כי הקצפי איננו בא
באותו הטוב אבל הוא נוטה אל הרע ׃ והיותר רע
בתחלת הענין הנוטה אל האודם המובהק והכרכומי הם
המובהק האמתי ׃ ומן הרע מאד הלבן הדבק המעוגל
והרע שבכלם השחור וכל שכן המסריח ׃ והכרכומי
טוב מן השחור והעב הדבק והעגול טוב מן האדום ׃
וגם כי יהיה רע כי הנה זה מורה על עובי הליחה ותגבורת
החום ומבשר אורך מן החולי נוטה אל התרתור ׃ והאדום
טוב מן הכרכומי כי הצבע שיש בו מן הדם הוא
מהלבנוי השוה יותר רך ותחת רע מן הכרכומי והאוכמי והם
השורף ׃ והירוק מורה על הקפיאה או שריפה חזקה
ולא יעבור משפט רוע הירוק כעצמו בקלות יציאתו ׃
והאסמינג רע ׃ והשתלחות כיוצא באלו הרעים יהיה
לרבוי לא לבשול ׃ וכל רוק שלא ישקוט עמו
החולי איננו טוב ׃ ומנהגם שיקראו הפשוט אותו
שלא יתערב בו דבר זר מבושל או דבר מן הדם או דבר מן
הארומה או דבר מן התחורה והקורא יקראוהו הרקיקה וכ
וכיוצא בזה אם יתמיד ולא יתערב בו דבר ולא יקרה לו צ
ענין יורה זה שהליחה עזה ותתבשל הנה זה יורה על אורך
העלה ואם יהיה זה עם העדר הבשול רע מורה על הכות
ובכלל הנה הרקיקה אשר לא יתערב בו דבר ולא יקרה לו
ענין יורה שוה לליחה עתה ותתבשל הנה יורה על הכות לב
ובכלל הנה הרקיקה תורה בבריאה ותורה בעצמה בעבית
ורקיקתה ותורה בתכונתה בעגולה ובלתי עגולה ותורה
בסקירה מרכבה ובמנוחה ׃ והרקיקה המלוחה מורה
על נגלה באכלות ורקיקת הליחה הענבה גם המכולא לפע
לפעמים תהיה לא לסבת שחיני הריאה אבל לסבת לחות
הלחיות יורדות כמעט שיעברו בשלשים ועד חמשים
שנה ועדיבות התנועה ויתקבצו בחלל החזה ויצאו ברקי
ברקיקה ויפול בהם הספק בזמן ארבעים יום עד ששים
ולא יהיה בו רע הרבה ׃

פרק ט

בנכולים הנקראים בת בחראנים לבעלת הצד׳ אם תבא הרקיקה ביום ה

והראשון דבר רקיק בלתי מבושל הנה יצטרך שיתבשל בר ביעי ויהיה הגבול בשביעי׳ ואם לא יתבשל עד הרביעי או שיהיה התחלת הרקיקה איננה בין היום הראשון הנה נגבלה כאחד עשר או ארבעה עשר ואם לא ירקוק ע עד אחר השביעי ואחר ירקוק ויש בו בשול הנה הענין ב טבעי׳ ואם לא יהיה בו בשול הנה העלה תאריך עם תוחלת וכל שכן אם יהיו שם אותות טובים כמו הכח והתאוה והשנים ואם לא תבא הרקיקה עד השביעי ותהיה הרקיקה נקיה בלי בשול כלל׳ אבל אמנם היא ליחה פשוטה׳ ואם מצאת הכח חלוש ידעת שהוא לא התבשל אלא אחר זמן ושהוא יצא קודם זה ולא יעב יעבור עד ארבעה עשר׳ ולפעמים יבות לפניו כי גבול זה עד ארבעים וששים׳ והטבע החלוש לא ימשך בשלוב עד העת הזאת׳ ואם מצאת הכח חזק וראית שתי התאוות שוות משובחות וראית השינה והנשימה במ כפי מה שראוי וראית המזון מבושל וטוב תקוה שיעבור ה הארבעה עשר ואחר ימות ברוב אחריו׳ וכל זה אם תהיה הליחה המחייבת העלה חדה ובבלל ו נה אורך גבול העלה במנה ארבעה עשר יום ולפעמים ימשך עד עשרים יום׳ והנה תשב נאלינוס ולפעמים תתגשה ברקיקה עד ש שלשים יום או ימנע בה גבול שלם׳ וכבר אמרנו שהרקיקה הפשוטה הבורקית תורה על אורך העלה ולפעמים יקרה שיחייב גבול עת מה ויקרה אות שישיכהו יותר קרוב או יותר רחוק׳ המשל בזה אם תהיה הרקיקה והעכנים בורים שהגבול יהיה בארבעה עשר וי ותראה אחר השביעי רקיקה שחורה וכל שכן ביום רע במ בשטני יורה שהגבול הרע יקדם׳ ואם יראה הפך זה אות טוב יורה על הבשול הטוב ומורה שהגבול הרע יתא ויתאחר והטוב יקדם׳

פרק י

בעלת הריאה׳ בעלת הריאה היא מורסא חמה בר בריאה ולפעמים תבא בהת בהתחלה ולפעמים תמשך אחר התהדשות נזלים וירדו אל הוזה והריאה או מיונקים נתבים אל הריאה או בעלת הצ הצד ותשתנה לבעלת הריאה ורוב אלה ימותו בשביעי וא ואם לא יחזק הטבע לרקוק הליחה הנה ברוב יפול בחור בהרהור ובעלת הריאה תהיה בכל ליחה אך רובה תהיה מ מן הלבנה כי האבר רפה ימעט שתעצור בו הליחה הרקיק׳ מבו שרוב בעלת הצד מרירית בהפך הענין הזה כי האבר קינוני סתום החלקים ומדובק ימעט שיעבור בתוכו כי אם הדק והחד וגם כי לפעמים תהיה מן הדם ולפעמים תהיה מ מן המורסא הנקראת הברה והוא מביתה ברוב לרפותה וש ושבונתה מן הרב ומעוט קבלו והתועלת בדבר השתוי וה והמחובש כי השתוי לא יגיע אליה והוא שומר מבה קרוב מה שינגדה והמחובש לא יוביל אליה קרור שיהיה נראה ו ובעלת הריאה ו נה הסור בהתנגבותה ולפעמים תסור בהת בהתמגלות ולפעמים התקשה ופעמים רבות תעתק אל יצ

יציאות ולפעמים תעתק אל פרנשין והוא רע ולפעמים תעתק לבעלת הצד וזה מעט בפליאה׳ ולפעמים תעתק להרדמת האברים והנקרא מור מבין הנזכר בבעלת הצד והוא היותר בא אחריה ולא תועיל ויציאת דם וה והמודים בבעלת הריאה בתוקפה כבעלת הצד והול להוחלפות שתי הליחות והנשימה מן הריאה יותר רחוק במנה שאינה מן המבר וקרובי הזה והעלו׳

אותות בעלת הריאה׳ כל האותות האלה מ וקדחת חדה כי היא מורסא חמה בקרבים ונשימה נחפזת חזקה כמחנק ומצייב המכאם בשביל המורסא והמלו והמתלכים וחזק חום בה וכובד לרוב הליחה כאבר בלי פרשים כיעצם בריש וקרום המכסה אותה והיותה בה בלי בסבת זה וכאב נטיתו מן החזה ומן הצואר לפי הב השיבבים ונתפרדה׳ וגם יוחש בו בין הכתפי׳ ויחוש ברפיקה תחת הבחפים ונחיקות והפך אם במקום ... בעת טישעול ולא יסבול שישכב אלא על הגב׳ ואמנם על הצד הנה יחנק׳ ובקל בעלת הריאה יקשה לשנע הדלה ואחר יעתר ויהיה לשתו בקח שיחנק מי אם תבנשה עם עובי׳ ולפעמים יסיוף מבנית ונלוי הפנים ויראה אודם ברקות ונפח לבה שקיל או מן האדים ולבשרותם ותפיוגם ואינה במנה בקריתו ולפעמים יתחזק האודם עד שירשה צבע ולפעמים יורגש בעליית האד כאלו הוא אש יעלה וראה נמיכן ונשימה גבוהה ומהירה לגודל הקדחת ועגמת הקודח חמין קיא ותכבד הגיעתה ומבלאי עוקה ונגוי הקן הענעצים ותכבה בזה גם מן האד ויראה נקרניה המ למורסא ובאשון רומה לבליטה עם רטיבה החוק הלק ויתעבה הצואר׳ ולפעמים יהיה הרוחה והמאר הרטוב ולפעמים יהיה עבה קר הקצות׳ וגם הדפק הנה יהיה גליי ורך כי המורסא באבר רך והליחה רטובה והצריך במתחלף בלי ספק בהתפסקות אחת ה ולפעמים יהיה זה כפי התפס כוונה רבות תם יפול מה בהתפשטויות רבות ומתקן וגם יפול בו ונפול במבה והדפק ברוב גדול ליחזק הצורך ורבות ובלי אבוב ה יחלש הכח באר׳ ואמנם המכתה היא יותר ... כפי הקדחת והצורך כפי ספק הכח אותו הגדול אליה ממנו׳ וכבר זכר אבוקרט כי כתרים בהם תפח אצל הידים ומת שעלות אליהם ויפתחו למעלה וכלי וזה ידוע המכה׳ וכן אם יתהדשו יציאות בהתחלת אותות טובים׳ ואם יעתק בפליאה לבעלת הצד יה צרות הנשימה והצעקה ויתחדש עקיצה ורקיקים והחדה תהיה גם כן אל הטראים כמו בראות בעלת הצד הנו לבנייו׳ ואמנם בעלת הריאה והנוטה מבין והמתו הנוטה אל הזכרות ויהיה עבה קרוח הנשימה והמכבד הל המורגש בונות נחות אך ההתחלבות זה בעלת הזו ואותות העתקה אל התכבלות קרוב כאותות בעלת הצו ומוצא בה והוא שיהיה הקדחת לא תוסר ולא תכאב וה יראה המרין יתעב בו ברקיקה או בשתן על גבול טמרים או בצואה׳ ואם ראית הדלה עם זה והיא בלים חוקים הנה הוא מנה אל ההתמגלות או אל התנשה אם

פ׳לכעלה או לסטה כפי האותות הנזכרים בבעלת הצד ׳
ואם לא יהיה שם כח נשלם יפול האברון ׳ ועם השוב
טבה ובתוקה הנה בתכבלה ותתנקה בארבעים יום ואם לא
יארך הזמן ׳ ואם יארך הזמן כבעלת הריאה תודיע נפיחת
הרגלים לחולשת כח הזן וכל שכן בקצוות ׳ ובשתטה
הליחה אל הנקות תחייב השלום

פרק יא

בבורסא הקטה בריאה הנה
יקרה בריאה בורסא קטה
ויורה עליה צרות הנשימה
עם שהוא כנפי עם אורך הזמים והיות עם כובד בריאה
ומעוט רקיקה וחוזק יבש מן השעול ותכיפתו ולפעמים
תקל לעתים עם מעוט חום כיוזה

פרק יב

בבורסא הרפה בריאה
הנה יקרה בריאה בור
בורסא רפה ויורה ע
עליה צרות הנשימה עם רוק רב ולחות בחזה בבלי חום ר
רב ולא אודם בפנים אבל עפריות ׳

פרק יג

בעבחים הנקראים בתור
בריאה ׳ הנה יקרה
הבתור בריאה ואותותם
שיודש בכובד וצרות הנשימה עם בהרות ותכיפת וחום
בחזה ותתלהבות בבלי קרחת כעלפת קבוץ הבים
בריאה לפעמים יתקבצו הבים בריאה ויורה על זה כלבנול
וקרחת רבה ונפח וקצוות ורוע הנשימה ורקיקה דקה ום
ומימיות וענין כענין בעל השקי׳

פרק יד

בבורסא והריאה מקו
בקנה יקרה לקנה
והריאה בורסא ׳ ואותות
זה קרחת וחלוסת ורקיקה באצבע הגב וכאב כי הקנה אינ
איננו בריאה בורגש אך הוא כאב קל ויקרה עם זה חתוך
בגוף וצרירות בקול ואם ישתהו יהיה ריח הפה נאלח וה
והרקיקה נבאשת ׳

פרק טו

במגלא וכליחה
המעופשת בריאה ׳
המוגלא כדברי הר
הרופאים תובן בשני ענינים האחד בהם נעשה בכל מקום
והוא קבוץ המורסא לליחה ׳ והשני הוא בח שיעשה
ביחוד בחללי החזה ודיצה בזה כחלי החלל אשר בין
החזה והריאה עם מוגלא שנתבקעה אליו אם משני הצ
הצדדים יחד אם מצד אחד ׳ וסבת החלי הזה אם נזילת
טופבת הליחה בבת אחת או שחינים מן הריאה יפול בהם
ליחה והולידה ותתבשל אחר עשרים יום ברוב ואחר כך ת
תצא ברקיקה ׳ ואמנם בקיעת בורסא בצדדי החזה והוא
ברוב הנה יהיה זה אם לליחה מבושלת או דבר כשמרי יין
וענין זה הוא ארבעה ענינים כי הוא אם שיחנק ברוב ויכית
והריאה זה כשיתחול נשימתו הנקלה תצר ולא ירקוק ואם
שתתעפש הריאה ויפול בהרהור ׳ ואם שיתנקה ברקיקה
המספקת הנקלה ׳ ואם שיתנקה בדרוה בדרך העורק
הגדול והגיד והסדין הגדול אל הכקוה בשמן עב ויוחח ם
בהלכו תהלה מן הגיד אל הכבד ואחר אל הכוליא

ופעמים אל המעים ביציאה ושני אלה תנקיים בשיבחים
ובכבר קדם כאתנו בגמרין לאותת הבקיעה וידע זה כפי כח
האותות והשנים והפרקים והמזג ׳ והזקנים ימותו
בהמוגלא יותר מהבחורים לחולשת צד לבבותיהם
והבחורים ימותו מהשבבים יותר מהזקנים לחוזק החום ׳
וכבר זכרנו אותות המוגלא
בטיער אותות העתקות בעלת הצד וכן אותות הבקיעה ׳
ואמנם אותות כלוי חלל החזה מהמוגלא הוא כובד ושקל
יבש עם סתימות דנשימה הנקרא בהר וכאב ׳ ולפעמים
יהיה ברבים כחם שעולוח וימצא קלות עם רקיקה והיות
נשימתם נמשכת בתביאה ׳ הלכן יהיה דבחם בהיר
ותראה אפם קרוב להתקבן בעת התנשמות ותשקור קר
קרחת דקה נוטה לשקוי ואמנם אותות הצד אשר בו הם
המוגלא הנה יודעו שישכב העלול פעם על צד אחד ופעם
על צד אחד והנה הצד אשר יתלה בו כובד לחוץ הוא הצד
המקבל לסקי הליחה ותסכסכהו ותגיעהו ויש מן האנשי
שינית על החזה דעדריו כגר פשוט שבהל בשין אדום כם
מבורם בבים ויבדק במקום אשר יר׳ נגב בו הבגד תוחלת
רבה הוא בקום המוגלא ׳ ואמנם אותות הבקיעה הבטוחות
בשיבא אחר הבקיעה הקטן רקיחות והתעוררות התאוות
וקלות הרקיקה והנשימה או שיתחדשו עמה יציאות בצד
וסביבותיו וישובו נאצורים ׳ וכן אותו שיהיה בהם יותר א
אמצעי שיצא ממנו מוגלא נקיה לבנה ׳ ואמנם אותות
הרע שיראו אותות הסיחנק או העלוף או הרקיקה הרעה א
או הרהור ׳ וכשיבוה או יחתך יצא ממנו מוגלא ביציאות
נבאשת ׳ ואמנם האותות המבדילים בין המוגלא ובין הל
הלבנה ברקיקה הוא שקיעת מוגלת הרקיקה במים ובאשת
על האש ׳ והלבנה צפה על המים בלתי מבאישה על האש
ונ׳ כי המוגלא הנה תרקק בזולת ההרהור כפי מה שבארנו
במקום קדם והנה יסתלח מן המוגלא דבר רב מאד והנה
ראיתי מי שירקק בשעה אחת קרוב משני מינים בקנן או ם
כנה ויותר מחצי מן ׳ ובאליטם העיר סראה שפלט בעל
המוגלא בכל יום קרוב משבנים אוקיות והוא קרוב
בתשעה קושטאלאות ׳ וכבר ידעת ההפרש אשר בין המוגלא
ובין הלחויות האחרות כי המוגלא תבאש בעת הרקיקה וב
ובעת שתושם על האש ותשקע במים ולא תצוף והלחות
תצוף ׳ ואמנם אותות תעתק רקיקת המוגלא אל ההרהור
ברעיכת המראה ומשיכת הגבות והעין ויתחדבו
האצבעות כאלו הוא הום לא יפרד ׳ גם כאותם שכבותם ק
קנותם להתנקד בקרוחות וקרחות נוספת בלילה בסבת ה
חמון ויקצום הצפרנים וחמם הבשר שתחתיהם עם נטית
ללובן ולרבמות ואותות אחרים עוד נזכרים בהרהור

פרק יז

בשחיני החזה והריאה וה
ומהם ההרהור הוא שרשי
אלו השחינים והנגעים אמנם יהיו
אם בחזה אם בבכר אם בריאה ׳ והחלק הזה האחרון הוא
ההרהור ואם שיהיו בקנה ובכבד ובדעם ׳ והיותר בטוח
שבנגעים נגעי החזה וזה כי עורק החזה יותר קטנים וה
וחלקיהם יותר קשים ולא תגדל בהם הרעה ושהתולדה לא
תעזור אבל נזולת להחלל החזה ואין כך ענין

הריאה להתגיקתו בלתי חזקה מחוזקת בתנועת הריאה אב
אבל יותר שיהיה נוה ושהוא בשריו והבשר יותר מקבל
הדבוק׳ ופעמים רבות יקרה לשחיני תחות ההורים
כיציאות מתעפשות שיפסידו העצבות עד שיצטרך לח
לחתוך העצמים כדי שישלם ויתרפא בה שהוא כשבונתו
ולפעמים יובל העפוש אל מה שילוה לו מן המסך ואמנם
שחיני המסך הנה המפולשים לא ידבקו כלל והוא שהם
בלתי מפולשים אמנם אם יפלו בחלקים העצבים הנה ל
לא יתדבקו ואם יפלו בחלקים הבשריים הנה יתדבקו קו
קודם אם ושב בהתחלה לא יעזבו שתתחוה המורסא וא
ואם תתחוה המורסא ויעשה ומצאה לא תתרפא׳ ואמנם
שחיני הריאה הנה הרופאים נחלקו בהם כי מהם אמרו
כי יבריאו ואמרו מהם שהם לא יבריאו או ישובו ומצאות ש
שהדבוק צריך להפסק ואין שם הפסק ונאלינם
חלק עליהם ויחשב שהתנועה לבדה לא תמנע הדבוק א
אם לא יצטרף אליה שאר המונעים. והאות על זה
שהמסך גם כן מתנועע והנה יבריאו גם כן שחיניו ואמנם
נאלינם עצמו הנה כמאמרו בשחיני הריאה אמר שאם יק
יקרו בהתחלת הפירוד אינם מכורסא או מאכול מליחה ם
מאכלת אך מעלה אחרת כל עוד שיתמידו להיות חבורה נ
לא יתבטלו עדין ולא יעשו מורסא הנה הם מקבלים
הבריאות וכן מה שיהיה מן השחינים אשר יתחדש כאמור
ויקיקה ולא יתבטלו׳ ומה שיהיה מכורסא או אכול לא יק
יקבל הבריאות כי השחין המתבטל אז אי אפשר שיבריא א
אלא בנקוי המוגלא וזה הוא בשעול והשעול מוסיף
להרחיב השחין ולקרעו והרגרת החוזרת בו מוסיף הכאב
והכאב מוסיף כמשיכת הליחה אל הצד ההוא׳ והרפואות
המעכבות מונעות הרקיקה והמנקות מרבבות השחין
והחולי מליחות מאכלת לא יבריאו בלתי שתתוקן והם לא
יהיה אלא כמו כן יתחייב בו אם השחנת השחין ישובו נאצו׳
שלא יתדבק לעולם ואם שיתרחב עד שיתאכל החלק מן
הריאה והחולים אותו מורסא הנה יתחברו בהם שני הענינ׳
האלו׳ וגם בהעורים על קשי הדבוק הוא התנועה׳ וגם
ואות העורקים אשר בריאה גדולים רחבים וקשים כי זה
מכה שימסור דבוק הקרעים וגם כי רוחק הדרך אשר בין ם
מכוא הרפואות השתויות ובין הריאה יחוייב החלשת כחה ע
עד שיגיע אל השחין כן העוד על זה׳ ומה
שיהיה מן הרפואות קר הנה הוא עצל בלתי נוקב ועובר
ומה שיהיה חם מוסיף כקדחות המתחייבות שחיני הריאה
והמעכבות מזיקות בקדחת החדה אשר יחייבוה׳
והמרטיבות מונעות מהתדבק השחינים כי רפואת הש׳
השחינים כלם הוא הנגוב וכל שכן כמו השחין הזה אשר
יבאו אליו הליחויות מלמעלה ולמטה והנה יקבל האכול
הזה ארוכה אם יהיה בהתחלה והיה על הקרום המכסה
קנה הריאה מבפנים׳ ואין בעצם המפרי מן הריאה קבול
ארוכה מהר׳ ואמנם בשחוסים עצבים הנה לא יקבלו הא
הארוכה והעצבים היותר מקבלים לרפואת ההרחור הם
הנערים׳ והיותר בטוח שבשחיני הריאה מה שיהיה מכן

הערבת הנקרא חסמרישה אם לא יהיה שם כמה מן המ
או בעצם הליחות ישים השחין הרבש מכין ורפאות המ
יקרה לבעלי התרחור שיפסוק בהם ההרחור מן כשטן
בן הזמן מן הזרר הלכן יפסק מן הבחרות עד הזקנה והמ
ראיתי אשה שהיתה בתחרחור קרוב משלש ועשרים שנים
או יותר מעט׳ ובעלי שחיני הריאה יקבלו התקבצו
בחורף׳ ואם יהיה ענין ההרחור שתמשה להיות ולא
בבעליו ביאת החורף עליו׳ והנה יהלט שם ההרחור מן
הנקרא אל ס׳ עלה אחרת ולא יהיה עמה קדחה אך יהיה
הריאה מקבלת הליחות העבות הדבקה כגדולים נשפכים
אליה תמיד ויצרו מעבריה ויפלו בצרות נשימה ושע׳
מצעיר ויביל זה אל השות כהם ונמצא הם באמת הולך
במשפט בעלי הנגיחה הנקרא רבו׳ ואם יהיה הנשק
מקושה ראוי שיעורב רפואתם ברפואת בעלי הנגיחה

פרק י״ז

במכות שחיני הריאה׳
כי ראמנם מכות שחיני הריאה הם גלוי׳ מקנה אבלת
מעפשת לשמפוניה או מעבריה אשר לא יהלם גם מ
הריאה עד שתתבטל או ליחה כזה הבין נגלה אל הריאה
מאבר אחר או הקרבת בקלת הריאה
שבבר נתגלת או השתנה שהבלת
מבעלת הצר שנתבקעת או מכה מכות קנה
הדם הנגוברת מפתיחת עורק או חתוכו או סתום מה
המכה מפנים כמו רתיחת הדם או עלה זה מבחוץ
או מחוץ כמו נפילה או הכאה׳ ולפעמים יהיה מבוהם
עפוש ואכול יקרים בגרם הריאה בעצמה כמו שקרה לא
לאברים׳ והנה הרחור אם יבא אחר הקרן המגני יהם
הורך מצרי

פרק י״ח

במעתים ההרחור ב
בעבנית החל יגבו ה
מ... רפנים ואין אחר מ
ופרק אלו הם בעלי הכנפים קצרי הח
החזה אשר כתפיהם ערומים מבשר וכל שכן מאחר ה
הנושים הכתפים לפנים ויהיה לאחד מהם שני כנפ׳
ויהיו כתפיו נפסקות מן הזרוע מלפנים ומאחר
הצואר והמשים ארוכו לפנים ושריגם כולו רחב הא
ירבה הרוח בחזיהם הלמה שנראה אליו והנה כולו
הרוזה כמו׳ ואם יהיה עם זה חולשת המורה
הגורת ולא יבטלו המזונות יהנה תמי התנאים בחזי
אם יהיו לתולדותיהם חבות מריות׳ והדור המקבל
ההרחור כמוהו עם תבנית הכנפים ובזמן הוא אל הח
הלבן נוטה לצהיבות ואם הנשים הקצים סתור המקים
למה שיקרה להם מקריעת העורקים׳ והבנו המקבל הח
ההנים אשר כי שיהיה יותר קר הבא׳
ירבה בהם ההרחור הם אותם שהם במשנה עשר שנה ע
עד גדר השלשים והוא בארץ הקרה יותר למה שיקרה
בבקיעת העורקים ורקיקת הדם יותר והשק אשר
ירבה בו זה הוא החורף

פרק יט

בכה שראוי שישברו
אלו · ראוי שישברו אלו
בכל הבוזונות והרפוא׳
החזרות והרדיפות ונכבל מה שיבתיה ההזה מצעקה
או זעקה או דלת

פרק כ

באותות החרחור הם כש
בשיראו אותות רקיקת ה
הנופל׳ באותות הבונל׳א
כן מה שבארנוהו כנ
בציורות בטראה ועשות ואולת זה וקיחת דבקה לשבונת
הלב במקום העלה והחזק עם הבוזן ובלילה על הענין אש
אשר תחזק עבת קרחת חרה בהרשבת הגוף בין הבוזן כפי
מה שנזכירהו במקומו וגם כי לפעמים יתרכבו עם הרקה
קרוחות אחרות שלישית הרביעיה וחמשית · והדיעה שבגן
החמישית ואחריה הצי השלישית הנקרא אמטריט
האחריה התמידית בכל יום · וכשיתחדש החרחור יתראו גם
בן האורות אשר ספרנום באחרית שער ההתכבלות והש
והסתעת הזיעה בהם בכל עת כי בהם יחלש משאת הבוזן
והבהוגר · והדחם מתוך ובזול׳ · ואם ישתלח ברקיקה
צריבת הבקר השכרישה לא ישאר ספק ברשין שהוא הוא
ובל שכן בהיות הסבות המבוכלות אל החרחור הנגברות
כבר קדמו · ובשיתחיל הגוף להצטבק והנערנים להבנע
והשעור ליברוע להעדר הבוזן והמספר המותרות הנה
נראת וגם יודיעך המראה בהתחלה בין החרחור אך
יתאדם בעת עלית האדים ופתוח העין והגבות וכל שכן
אם נקבע ונגמר קצותיהם וכל שכן רגליהם באחרית הו
הימים ונגמר שאריתם להמספר הולידות ומות השבע
בקצות בין הגוף לדוע הבהג ואדם שמבת החרחורים ליהוה
כאבלת הבה יפלטו רוק בטעם כי הים מלוח מאד ויהיה
דפקם קים פושר בתהירות קטן · וגם תקרה להם השרה אל
הצדדים · ועוד אחר זה יתחדשו בבטן קרקורים ויבטש צ
צדי הכבלים למעלה והתחזק הגבא ותבטל התאוה
לבאבל להולשת הכה והשבעו · ולפעמים ישתלשל בבטנ
לנבלת הכה · ולפעמים ירקוק מבטן ובבלעת ונרטי הע
העורקים וזה בעת קודמת המות · והעורקים המרוקקים
אם הם גדולי׳ הנה הם בין הריאה ואם יהיו קטנים הנה הם
בין הקנה · ורבים כי שירוקו העץ ושיפלטו טבעת בין הקב
הקנה ולא יהיה אלא אחר שחוך גדול ובאחריתו התענה
הרקיקה והרוק ואחר ופסקו הולשת הכח ולפעמים יבנו הר
בבחנק · ולפעמים לא תתאחר בבו הרקיקה הזאת אבל
תפול בהתחלה אם יהיה החרחור בין הבוזן הרע · והוזה ב
בליחות עבות לא יתעכלו ואם תפסק הרקיקה באחרית ה
החרחור הנה לא יוסיפו על ארבעה ימים · ולפעמים יהיה
הפסק הרקיקה בסבת חולשת הכח ואז לפעמים תצר
הנשימה בהם עד שתסוב בכלי מוחנת ולרבים יתחזק
ברום השעול ויובל אל רקיקת הדם והרגופה ואם ירפא
שיעלם במוגעים הרקיקה יבותו עם שלשול ובטאם ואם
יעזבו שישעלו יבותו בהולת דם ובאותות הבות השחורה
לבי שיהיה בו החרחור כשיתראה על כתפו גרגרים באלו
הם פולים אחר חמשים ושנים ימים

המאמר החמשי

פרק א

בשרשים כלליים בזה
ברפואות המשתתפות ל
למורסות צדדי החזה
בין הדברים המשתתפים ה
הרקה אם בהתחלה בין הצד המנגד היותר בהיות בין הצ
הצפאן הנכחיי כארך האחריו בין חבאסליקא המנגדת כר
ברוחב׳ ואם לא תתראה אין ראוי שיעזב הקות חבאסליקא
האעפ׳ שיהיה תועלתה פחות ויותר במאחרת ואחר זה
בימים הנה בין הצד ההוא תבאות ברוחב · ולפעמים גם בין
ונגהו קרני המציצה בשרש על החזה עד שיטבו הליחה
לחוץ והטעיקות וביחוד אם קרשה הרקה אבר
נאליגגם אם תהיה הקרחת חזקה מאד ונסמר כלשלשל וה
והספק ברקות כי אין בה סכנה או סכנתה מעוטת
ובשלשול יש סכנה גדולה כי לפעמים יגיע ולא ישלשל
ולפעמים יפלינ בשלשול וראוי שלא הקרב אליהם
במרדיבים הרגש כפי יכלתך כי הם יבנעו הבשול והר
הרקיקה · ואבנם הבזונות הם מי השעור ומי החטה ומי
בשול הבליים ובליטש או כרוביא והלקת ומי פלין
וקטבש אם לא יהיה שם חום מופלג והצמוקים באחרונה
טובים ביחוד · ונבטת כחולך בבנתג הרפואה הנה בל מה
שינקה ויסיר הנחירות והרכך במדרגה הראשונה כמו מי
נטבש וראולש ופאפויר ושרש לילי ולב קשואים
ובלפטנות וחלת זה הרע והדבי ומבמזאן ולפעמים ישים
קבהם ריר זרע חבושים ונובא ארביקא והרגאגן וזרע פאם
פאפויר זה כלו קודם הבקיעה · והטוב שבמבשלים
המנקים הוא כי הדבש אם לא יהיה
מורסא כשאר הקרבים ואם יהיה שם מורסא והתלהבות
ראוי אז שישיב במים ברוב המזג · והבאלאב ומי הסוכר יותר
נאות בבטן ואחריו כי השעור האחריו היין המתוק והוא ב
כמתוקים הנאותים לבעל העלה הזאת וכל שכן הלבן וזה
והוא יותר עוזר לרקיקה אך אין ראוי שישתה בבעלת הצ
הצד והריאה אלא אחר הבשול אעפ׳ שסבות שזכרנו יש ה
המום והצמאה בתחלת היסוד ואין ראוי שישתה זה בפי ש
שבבדו או שחולי עלול · ואחר היין המתוק היין הבינוני
והוא בשוזק הבח יותר בין הבים ויש בו תהול׳ ודקדוק
ואבנם שתיית הסכנגבין העשוי בדבש והסוכרי ומעט חו
חומץ אם ימזג במים הנה הוא יקבץ כונות רבות הכבוד
והנקי כי אם יתחמץ הרבה אבנם זה שיסבב רקיקה באר
ואם שיקרר מאד או יעשה דבקות ויהיה
אמנן עם מה שיתחבר גם כן לפעמים יצטרך אל כח חזק
עד שירוקק · ואם אי אפשר בבלתי אז ראוי שישתה פושר
אז מזוג במים חמים מעט מעט · ואמנם האות בהוציאות
הנה יבטח מהרעה

הזאת ויהיה מונע להתיק המתיקות וכהתעצמות ונעזרות
הנזירה והולידו אותה וכמי הדבש יותר נכון בהרטבה וכמי
השעור בחוזק ולפעמים יצטרך להשוות הטבע שישתה
עסב אסיטורנא עם שמן שקדים · ואמנם מה שישתהו מן
המים אמנם כמים רבה המי החמים ומי וסוכרי ומי הדבש
וירקיק ואמנם בקיץ המים השוים ויהועב להם המים הקרים
ואם יחזק צמאם ישתהו מעט והוא במזג בגלאב וסכנגבין
בקודרים אמנם הסכנגבין מעכירים במרה ומטיר היוקם ו
חשיתו בעת הלידה ביין מבושל הנקרא שאפא · ואמנם
מה שיצטרך אליו בעת הקבוץ והבשול והבקוע ואחריו ת
הנה ראוי שנזכיר לזה שער ·

פרק ב

ברפואת בעלת הצד
הראוי שתבנע הלידה הם
המונה אל המורסא בה

בהרקה ומה שימשך להפך הצד ותעשה מה שספרנו בש
בשער הקודם לזה ואולי נחזור לזכרו · ונאמר כי רפואות
ההקזה אם יהיה הדם נטבר על הצד הנזכר בשער אשר לפ
לפנים ויצא עד שישתנה מראהו כי זה יורה שהמזיק מן
הדם כבר הורק · ודע כי הדם שכמוף היותר חזק השחורית
הוא מה שיהיה קרוב ממקום המורסא הזאת וגם כי סבירות
הכח כמה ראוה · ולפעמים לא יזיר הכח להוציא הדם עד
הגדר הזה · ואם תהיה לידה אחרת לא תנקה בכמו
בירסאבולנס ומה שיש בו קביצות אבל במה שיש בו עם ת
התלשול רכוך כמו הדברים הלקוחים במיאולש ושירבשת
וכמא וסוכרי קשה ותולשלו גדולה · ובכר אמרו עם
בבעלי הידיעה שהכנבין כמו האפשר שינגעו בחקנות כפרוד
תנועת צעל אשר לפעמים תגלה הרפואה המשלשלת וכ
ובכר וסרינה וכל שכן אם יהיה הרקה בחדיות וביחוד כ
כפי מה שאמר גאליינוס אם תהיה הקדחת חזקה מאד וכן
גם כן כי גאליינוס יזהיר מן האשקמוניא ולא יזהיר מן ה
הבידאש והאליכורום יחד ושבח פעולת מי השעורים א
אחר עשיית המשלשל והנזכר כמנו ואמנם עמו הנה יבטל
פעלו וגם כי ראוי שתשכור צד נטיית הכאב והאגישה כי
אם תהיה הנטיה עולה למעלה לצד ההרקה ועליונה החזה
ומה שלמעלה ממנו הנה ההקזה יותר נכונה ואם הכאב
ינטה לצד צדי הכסלים אז על כל פנים המשלשל לבדו או
עם ההקזה כמו מה שיחייבהו העיון וזה כי ההקזה לבדה
מן הבאסליק לא ימשוך ממקום הזה דבר יחשב בו ומה ש
שיורה על חוזק הצורך אל ההרקה אם תמצא שהנחת הת
התחבושת והנחת הדברים המרוככים לא ישקטו הכאב א
או שתמצא כי יוסיפו בו ויורה זה על מלוי בגוף כלו אז על
כל פנים ההרקה וביחוד בהקזה · ואם הקזת והריקות ולא
ישקטו המקרים אז תדע כי מה שתבקשהו ממניעת הקבוץ
זה יבצר ולא תחזור להקזה מן ותתעצל הלידה אשר היא רא
ראויה להתקבץ וזה במה שלא יבושל עם המרוץ המה
הועיד בשול הרפיית ללידה ובשתתבשל ראוי שתבנע ה
הלוכה מן ותשתדל שתנקה לפניה ברקיקה · ובכלל אם
לא תוקן ויתבשל וירקק בבשול ורקיקה נכונה ואחר
ראית חולשה בכח אז לא תקוו כלל כי כבר חל חולשת
הכח בלתי תקוה ושלשול ואם על כל פנים תעשה החוקן

המטרנע והחד וכפי שיחייבהו העיון וכל שכן אם היה הכ
הכאב נוטה אל מקום צדי הכסלים · ומהנדרים ויעד בר
ברפואת בעלת הצד אשר לא יהיה בה כאב כי [illegible]
הנטיה אל צדי הכסלים שיורק אם באליבורים [illegible]
ובמקלין ובגפרא האחרת והעקב המורכב והוא [illegible]
הלגלונות ויש בה רבוה והוא במין החותע ואם [illegible]
ובמצאת הכאב יותר על המתנק על פי המנצח [illegible]
הקלוף והמבושל במים רבים בשול חזק · [illegible]
יצטרך לחוזק ואבטיח הנדי ומי טנוכם ומי [illegible]
וסוכרי ויאולש וזרע פאפויר והשמן [illegible]
דבר כאלו שמן שקדים · והנה הזהרו רבים מן [illegible]
בשביל קרירותו ואין אצלי במתוק ריעה · והנה יעשה [illegible]
הרפואות בשלי יעשה להרקיק חוזק שעור קלוף [illegible]
ומכבתאן וויאולש וזרע פאפויר ובמקה [illegible]
ובשקה ויאולש והם יותר טובים מן התלאב
והנה גאליינוס כונת בתחלה [illegible]
ויאקר כי מקבין הלידה ומבשלה ומוקן לה [illegible]
כי יצטרך אליו אם אי אפשר בלתו להוזק ההקזה [illegible]
לא יהיה זה אולי יעצל המאפויר הלידה [illegible]
האלדים אלא אם יהיה הסוכרי המורכב עמו כמו [illegible]
תראה שיהיה הזרעוני יותר נאות מן הקליפה [illegible]
שיורס מה שיעצר ברקיקה והמון ולא [illegible]
ידוקר · כמו מה שינגדו רוב הדות הגלה [illegible]
ובקייה כי אם תהיה מרקצת קלה ונוחה [illegible]
שעור הקלוף מבושל מאד כי זה מרקק [illegible]
רציה להמתיקו ולהמתיקו בסוכר או דבש [illegible]
בצערית והמתנק במי השעור עד שישחית [illegible]
כפי הרקיקה כי אם הרבה תמכח ברוב הלידה [illegible]
הצורך אל הכח והמון במי השעור קלוף [illegible]
העצר הרקיק והמנתנה ותמתנק במי השעור [illegible]
כפי האפשר ואם יתחדש בבעלת הצד [illegible]
בעלת הצד אחר המתנק הנקרא וכויה [illegible]
יכניע זה כל רפואה מרקקה ורכוך טבע [illegible]
בהמתקתו על מי השעור · ואם יצטרך [illegible]
בכוני בעלת הצד ולא יהיה בשול הנה [illegible]
שני שלישי משקלו ויעיהד להשגנית בגלה [illegible]
על החבורה · ופעמים רבות יספיק [illegible]
מושב אחד או שנים בבלי הקזה · [illegible]
ההקזה עלוף או רחק כבורות [illegible]
שהקזה לא הריק חומר החולי [illegible]

פרק ג

ברפואת [illegible]
[illegible]
[illegible]

ובהתפשטה הגדולה השקות המקרים חוזק הקור [illegible]
בהוה מן האורכה והשקות המקרים [illegible]
להאבילים כמו עדשים בחמצים [illegible]
שחיית המים הקרים בלתי [illegible]
המורכבות הגמיכיות והבקועם [illegible]
הצמא תמזג המים בסכנגבין [illegible]
השארתם נקיונם אבל שיתפוח [illegible]

בגוף ושיקבל התולעת בתוך הכלכלבין והקרוקו ודע כי
בעלת הצד אם ירבה בה ההתלהבות ותצטרך לקרר לא ת
תקרר אלא במה שיש בו מירוק והרטבה   כמו מי
הגרמפיונית ומי האבטיח הנזרי ואמנם מי הדלעת אע״פ
שיועילו מצד אחד יזיקו מהחלישן בתגרת   ואמנם מה
שיחזיק כמו הלבלבנות ומי הנדבי וכל מה שיש בו קירור
וסתום נקבים   וראוי שתהיה בתוך הגדולה לדלקת
בבעלה ומכה שירבה הדלקה השוכנה על הצד העליון
ולפעמים יצטרך להכנס במעט ולהמקות הכים הנוטים ל
לחום נביעה אחר נביעה כדלעפה כי זה מועיל מאד
ולפעמים יצטרך עוצר הדלקה המיצר הנשפכה ללוק וה
הנקרא כלעקא כמבואר ודבש ולפעמים יצטרך תוגק הכ
הכאב לשתות שיעור פול סולקית בדבש והגבין ומי וו
זרדים וזה בעת חוזק הכאב והבאגים ואם יגיעם רעת הג
הנשימה עד שיהיה נוחר וקיקור הנקרא   רוכי לאור תקח
נטרי יצליר בה שהוקה בשלש אצבעות ונבאר שיעור פול
ומעט שמן וטים פרורים ודבש מעט   ואם לא יצליח
הוסיף עליו פרח הגפן ופלפל עם דבש   והומץ הכל פושר
או איסוף והרדל וחרף בצי ודבש פושרין וזה יותר חזק מן
הראשון ויטבע אם ירקק הלבן ביציה שיסיר רעת זה
ואם יצטרך לכמון בבעלי בעלת הצד יותר חזק במולתו א
אז דע הרצראצי וזה בעת התחסר הנקרות   ומן הלחם
בסיבריי והמאה   כי זה יעזור על הבשול והרקקה וזה
והדג הסלון כבריתי ושבת ומלח הקשתל לגנב צדדי הב
הבטן שלא ילחצו הרוח וזה כריכך והטבע והוצאת הכמ
השמרים אם נעצרו בחוקן רך כמו מי הסובין במעט מי ה
המלקא וראוי שתבלע כתחתבלות ודע כי אר הסברים
ו...נה בזיק מאד בעלה הזאת   ומן המתחייבת החזקת
שיכתחשנו שתבשל העלה קודם מבלי התחזות והבגולא כי
אם תהיה בגולא הנה ראוי שתכוה לנקותה קודם שתתאכל
ודע כי אי אפשר מבלתי הרטבה תכוין בו להקל הרקקה
ותסתר ואם תתחיל הרקקה בעליה ויעבור הרביעי ותח
החוזק הבשול וזה בשרש לילי וקפליונירש   ואם תהיה הל
הליחה עבה והכח חזק ולא יהיה בעצבים פגע לא יהיה ר
רע בשתיית סכנגבין בזוג להתך   ואם הרכך הטבע בכ
בכבו קסיא פיסטולא עם סוכר וכאגא   ושתרבושת יהיה ב
נכון   והנה תעזור בתחבושות ובריחות וראשית במה
שיתעשה קדוטי יוקח בשמן ויאולש ודונג בסינן   ואחר
הדריג אל מיני השוכן והרירים ואבק הרחים   ואחר תדריג
אל מה שהוא יותר חזק כבו התחבושת קטופילא   ושרש א
אלטיאה בשרש לילי ויאולש ובשול כאלויש נגיות   ואם
תצטרך אל מה שהוא יותר חוזק התחבוש בתחבושת הלקוח
בבירוב שלוק ומפניל שלוק   ועוד תחבושת יעשה   כאם
כאפסכנוין ושרש לילי עם מעט כרבש עם שמן נרדין
ודע כי אם תהיה הליחה רבה הנה התחבושת והריעיות ת
הקרות בוזקות ואם תהיה מעטה לא יזיקו   וכן אם תהית
הכורסא התוך או קרר הליחה בשיעור   ואם נפלה הרקקה ב
בוזקות בעולה אפשר גם כן הרטיה להעשות
תאר תחבושת טוב עלי ויאולש ואלטיאה כא׳ חלק שרש
לילי שני חלקים קמח פולים קמח שעורים כא׳ חלק וחצי
קמטוליאה ודנאגן כא׳ שני חלקים   ואם תהיה הליחה
עבה ויצטרך לתוספת והגבה תוסיף בזה זרע פשתן ותשים
לישתו ביין בבושל הנקרא שאפא עם דונג ושמן ויאולש
ואם יהיה החום פחות   תשים תמורת שמן ויאולש שמן
לילי או שמן נרד   ואם יהיה החום חזק תשים תמורת
הדברים התכבויתוספותים אשר זכרנום עלי ניגפר וורדים
ודלעת   נסה כרוחו טוב יוקח שמן אגרא והרגלת דונג
ושומן חלב עזאן ואיסוף לח ילקח כמה כרוח כי הוא טוב
מאד   ומן הרפואות המתחבשות אשר יתחבר בהם תבשול
זה עם הכאב התחבושת ילקח מקמח שעורים ומרילוס
וקליפת טאפיר ונם יעזר גם כן בתחבושות לחים ויבשים
והלחים יותר נאותים לבה שיטה להבורה   והיבשים לבה
שנוטה אל הפלגמוני אך הלח אם לא יועיל לא יזיק
והיבש אם לא יועיל יזיק היזק גדול וזה יותר ראשון להקדים
ספגת סבול כבים חמים ויותר חזק מזה כמי זים חמים ת
הבטולחים   ואחר יעבור זה אם יצטרך אליו ויחמם
באגדים וכמוכן ובבים חמים   ויותר חזק כמה מה שילקח
בחומץ וכרסינה וכרוב על הצער הבשמת שמן   ומן
היבשים המוקקים הסוכין ואחריו הדוחן   ואחריו המלח
והגרות הדוחה מתיכה כל כאב בהמקומות העליונים   אך
התחתונים אם לא יהיה המונע מבלוי יבססהו והגבוה הרכה
ואמנם הרקקה לרוב הכאבים העליונים   ואם הכשות
והגבה הצחות הכות השתדל שתעצור אותם מבני העליון
מן יעורוהו עצר הצרה נשיכה   ולפעמים תהיה העלה
הזקת היבש ויועיל אז התחבושת ושמחה הלחים הנוטים
אם ...לה לפנים ויסור בשאיפה ונם יעזור בלקיקות יעשום
מהמתר רבה ומאותה לו חומצים הדונג הלבן והמבושל הרח
הרוחך בשמן ויאולש וכל שכן אם יהיה שם כאב חזק וגם
הנכור בקרני הסציצה אחר נקוי הגוף בוקה זו לזה
והבעזון שכבר נוקה סקרני המציצה אם יונחו על המקו׳
הכאב אולי יתרחה כדם תועלת גדול ואולי ישקוט הכאב
לגמרי ואולי ישכבוהו אל המקומות החיצונים ותחבושת
החרדל אם יעשה בכבו המקום הזה יעשה מעשה כבו קר
קרני המציצה בכיסית   ואם יעבור השביעי הנה
הקדמונים היו מצוים בלקיקה לגוזה מן שקדים וגרגרי א
אל קדון ודבש ושומן החלב   והלקיקות הלקוחות בשומן
החלב והלך אל בטם   ולפעמים יעשו הגרשיות הגדולים
דאיתנגסיא והוא דרך טוב שעשו עליו הבאמתים המלאכה
המבטוחים מעצבם בתבינה להשיגו אם יגזרוהו והגבהה ה
הזאת בהשעורה עליו ויסיגו בהסריצה מן הנקוי התגעה ה
השלישה   ואמנם המתחדשים תדים זולת הבטוחים בעצם
בזה אפה יראו מן הדבש ושיבו המורתו סוכרי   והנה
הקדמונים היו מספרים ברפואות הזקות הנקר׳ מזוקנות
בדבש נרטים נאהזים בפה תחת הלשון ויצאו בעת הזאת
בתחבושות והרפואות הנקראות בעלות הריח   והלקוחות
בבנוראנה ואספרנית סראביית כלוטר סרודא ובבלל כי
שילך לדרך הזה

אשר לקדמונים הנה ראוי שילך בו בשמירה ואזהרה וכו
ומהרא בלבקע בורסא או לעורר חום רב ואחר יש לו שי
שיבכח אחר זה בהצלחה מהירה · ואם תשאר העלה עד
ארבעה עשר אי אפשר מבלי הנחת קרני המציצה ודקוק
ההנהגה אז · ואם יתחזק בהם התעורה אי אפשר
מבלי שתיה במשקה המאמיר ·

ואם תתחזק הנשיכה בהם אז השנת הזקה אמנם
יהיה בתרטבה כמבו ריר שילי שינמס ממנו דבר אחר דבר
וכמו גלאב · ואם יקבל תועלת ביציקת המים החמים על
הצד להקל הכאב ולהמעיט תכיפת הנשיכה הנה הוא כמו
בזיק כפי מה שידעת ואי[..] ירידה הנראת העשת
המרחץ וירחיק הקרור אלא במו[..] יהיה כמון החמרה וכן
ירחיק ההנהגה העבה ויעשה גם כן המדקדקת ויבטל
בכימות ובמשקים הנזכרים המרתי והמנגשטרי באחריתו
וילוקו זרע אורטינש עם דבש · ואם תרנו המורסא ויפנת
לצד הכאב ינהיג בהנהגה הנזכרת בשער זה ביחוד
וראוי שיסבר הגמליש כחולי מבעלי בעלת הצד הבלוחים
ההורשים והשובע והשכש והריח והעשן והקול הרם
והנפח והמשגל כי הוא אם יחזור כחולי יבות · זה
באמרנו אם תהיה בעלת הצד חמה אמתית · ואמנם אם
לא תהיה כן אבל תהיה בלתי אמתית ובלתי חזקת החום
עליך להוסף להחבוש בכמו פניגריג ונפת וקרני המציצה
התחבושת נצרך לזה · ויקח מאמר שרש הכרוב ויולש בזיו
בדונג ויחבוש בו · והלבניית יתוחל ברפואתה בחוזק החם
החד והשלשול ולא יקיז ויעשה המתיכים מהתחבושות ו
וההנחות החמות הנזכרות אשר יש בהם חוזק · ויאכל
סלקא ומי הכרוב ומי ערעונים ושמן זית או שמן שקדים
מתוקים ומרים ויעשה התחבושות והנחות החמות
הנזכרות וישקה בשול נוכף אל מטרד אשר היה משקהו
בשמן ברוע · ואמנם השחוריית הנה תמן בעליה במיני ח
חביצים הנקראים חסו הלקוחים מחטה בנעשה עם דבש
ושמן שקדים והלקיקות הרבות והחמות ויגמע השמנים הד
הרכים כמו שמן שקד מתוק · והחביצים הרבים הלקוחים
מפולים ומעט פניגריג והלב והלוב ובכל שמן חלב האתון כ
כי הוא מועיל להם · וכבר שיקובל תועלת בו שיקובל קו
קיסט זה וישתה כבים שיבושל בהם שבת ושמן בלסמו
או משקה הדבש וזה גם כן מועיל לשעול הרע · ואמנם
המים המקובצים בריאה הנה רפואתם יותר נקלת כמה שנ
שנזכיר ברפואת בעלי המגולא ולפעמים יצטרך להחק

פרק ד

ברפואת בעלת הריאה ·
בעלת הריאה הולכת כד
ברפואתה כמשפט בעלת
הצד אלא שתחבושתיה יותר חזקים ויכנס בהם כה שהוא
מבקיע · וראוי שתהיה השכירה לנקות ברקיקה יותר
חזקה · ויהיה כח תבורת השכיבה על הצד המריק
השכיבה הנוטה לאותו הצד · ואם יהיה הטבע נעצר רצ
שישתה בכל יום פעם מזה המשקה אשר זה תארו · יוקח
קשיא פישטולא וצמוקים מנוקים מגרעיניהם כא שלשה
אסתרים וישים עליו ארבע מטראות מים עד שישוב יב
למחציתו רוקח וישים עליו מטרנה בן סר ענבי שועל ו
וזה שתיה להחק ולדלוש וחציו · ואם יהיה הטבע רך ורכן
מופלגת ישקה עסים הרם קרוש ומי תבוסים מוקם על
צלויים והרמון המתוק · ומה שיהיה כמין אל במיני
חמרה הנה רפאותו כמו שתארנו קצת והמועיל דבריו
הנה המבנוי ההזק בסחיטות וחזוקות ואבר הדועת
מחיקות ומבשלים · והפירות ושתה המסקורים ומרבנך
כמו סחיטת הנדבי וכיוצא בהם · ואם נקית הרוחה במי
האירבשית ותמר אינדי ובנא וכיוצא בזה הנה ישקהו ·
וכן לפעמים יצטרך בו להקזה אם יהיה שבלי

פרק ה

בהתאבלות · אם
יתראה בבורות בעלת
הצד והריאה אותה הן
הקבון יתנוכים ויחזק
בעליה הנה הנכון שתעמוד על הבשול אחר ונקוף [..]
והעצר יהיה בתחבושות והנחות הרכות כמו הלקוחים
מקמח שעורים ועליך אל נבאבוש [..] הלבן ומצמק תמ
והאנים יבשים ויותר חזק בזה שישים עמו גם הזנים ת
וגרשי והוא יבין באחריתו בעת המבקיע וראוי שיתכנה
העילול קודם עת הבקוע על הצד העלול כי זה קורב
לרקיקה ולבקוע · ואם יהיה החום רב ישתה מים הנב
במי השעורים או כי הרבש הרקיק לכמס וגם וחזה לא
יהיה חזק הנה אז ראוי שישתה בשול האיסוף המבושל
עם אישוף שדרניאה ופראשי והאנים ודבש וישתה מ
השקור המבושל בשרש לידי · ולפעמים
יצטרך לכמו בתרודישום ותריאק לבל והנה ויותר מ
נאות להשקותו אחר הבשול השלם להבקוע שפוח בכן מ
החום הטבעי · והתמרים בתכלית הטוב בעת המח
ואחריו ובמשקה פראשי בתכלית התועלת לזה

עזנית מבשלות

יוקח זרע אלטיאה ומלפפונות ובלוש המבשל חלגה
ומין ריקליציאה ותרח אצקנגט ומליליש חיתוליש
והרמאגן חלקים שוים יעשה עגנה בריר זרע מפוך יהיה
במי התאנים · ואמנם מזון בעליה הוא לחם סמד נפש
או במי הדבש והביצים והמגולגלות הנקראים נמרשות ו
וכיוצא בהם ואגריקון נרטוי צנובר גדולים וקצת מ
השקד מתוק והביצי קדרה הלקוחים מקמח שעורים
והרעונים ופולים בשמן שקדים וסוכרי ודבש · ואם יקבל
עת הבקוע וישלם הבשול הנה ראוי שיעמוד על
הבקוע כי אם יעזובהו יותן לחולה קשוי ונגון רע ויגיע
צרנם בלבני וישתה משקה האיסוף הזוק אשר צריכנו
ובתחבושות החזקים אשר זכרנו וישתה מתרודיטוס

והריאגן כי בעת ההיא מועיל להם אם לא תהיה קרחות ול
לא רקות כשר ולא רזון ויאכל הרג המליח ויקח כעתו בת
בעת השינה גרגרים לקודם כגירא וקול וקונשידא וגרגרי
הנקראים פילוליש קוניאש גם כן ישיתו בעת השינה ויעשן
גרגרים בלבני וגם יניע מכנו הכוש הכסא אשר הוא יושב
עליו ויקיחנו אדם בבתפיו ויועיל במנו שתיית החרדל גם
במי הדבש ושתיית אשא פטידא במי החלב ותועיל השכ
השכיבה על הצד הבריא אם ירצה הבקוע · וכבר יצווה
בקוא אחר סעודה הלילה במכמי אלו העניים וכזה עיון כי
לפעמים יהרים בקוע גדול בבת אחת ולפעמים יחנוק וא
ואם לא יבקע על כל פנים יצטרך הבויה מאחר העיון אם
הצא בונלא לבנה נקיה יש תקוה ואם לא אין תקוה · ואם
תבקע המונלא והזול ואבדית שיהיא מעטה ושוה וכדי שא
שאפשר להנקו ברקיק ארבעי יום או ראוי שתעשה אחר
המרוק הרוחצים המנקים תשקהו כשיחזור לו לרקוק כח ש
שכבר נבקע ברקיקה וזה כמו בשול אישוף בשרש ליליו
תבליתי במשקה הדבש וכרוב וחביצי הקרחה והגזרים הל
הלקוחים במכה זרעונים וכיוצא בהם מן הרפואות וישים
בהם גם כן קנה כרשינה ויועיל לקיחת אסקיטלא ולקיחת
הכרסינה · ואמנם הרפואות הנפרדות אשר הם
אבות רפואת הענין הזה כמו קמח כרשינה ואבק לילו תב
תבליתי ושרשו ואל וראונד ושרשת הפלפלין והרדל וח
וחרף הוא כשישרטי עם אפתונק גם כן וקשט וקשיא לי
ליזגיא ואנפיק נרדי ולפעמים יצטרך שיערב עמהם מעט
מברדיכי וחוש בשעור · ובאלו הרפואות סקרדיאון
והנה הוא חזק התועלת בענין הזה והרפואות האלה הם א
אבות הרפואות המועילות בעת הזאת אשר לגרור בהם
במשקים והתחבושות והיניקות במפת שכבים · ולפעמים
תשים השכן אשר יעשה אליו בהם כמו שמן לילי ונרגס וק
וקנובילא והנא ואשטיקא סליתיקא ובמו שמן לבד וכל ש
שמן בעת הזירה · ולפעמים ישים שמן ואודלא כפי
הענין והעת · ולפעמים ישים בשמנים האלה כמו שרף ת
הצנובר ובמי התומן ונלבנה ופרח אסקננט ואיסופ לח
ופגיטריג ועלי לבר ודילי ומה שדומה לזה · ואם תהיה
הקרחות חזקה או לא תפליג בחמום כי תחליש הכח ברוע
הטבע והלאה ברקיק · וראוי שתשמור בהנהגת הרצאת
המונלא אחר הבקיעה אל תהיה כימים אשר ידמש העלול
בהם קלות · ואבנם אם תאבוד בבעלת הצד הליחה הרבה
ולא תנקה בארבעים יום או פחות מהם אבל יפול בהרחו
הנה על כל פנים צריך כויה במכוה דק ינקוב בו והוזה לב
לנגב הליחה ולהוציאה מעט מעט ותגרדין במי הדבש ות
ויעזור למשנה להרוץ ואם הנקה תפנה אל המרביקים
וראוי שיודע הצד אשר בו המונלא מן הפנים הגזורים מק
מקבל המונלא וקול סבסוכה בו · ויש מן האנשים מי
סיניח על החזה בגד טבול בטין אדום ויעיין באי זה מקום
יתנגב יותר מהרה והנה שם מקום המונלא ויעשה רושם ע
עליו ויכוה וחתוך שם · ולפעמים לא יכוה אבל יחתוך הצ
הצד באיזמל ויזוב העלול בהתרצבות שופכת יצא עמו

המונלא ויקח ממנה כל יום מעט מעט מבלי הוצאה רבה
בבת אחת · ובמכוה העת הזה על כל פנים צריך לשמור
הכח במשר ובמזון השוה ולא הפנה אל הקרחות כי היא לא
תרפא כל עוד תתמיד המונלא נשארת ואם נקית ארוחה ת
תמיד · ואם יחזק העלול לרקוק המונלא או על מה שתת
שתתעסק ברפואתה מבריה תסור הקרחות בלי ספק
ופעמים יארע שתבקע המורסא קודם הבשול ויהיה כח ש
שיבקע כמכו דם ואז על כל פנים יצטרך הקיה ועשיית ח
התחבושות הרוחים וכן המשותפים התחבושת להם והרוב
ומי הדבש כמי נסות אורן · והתחבושת כתאר הזה פלפל
וקלוגריש ואישוף יבש ואורטיגש ואריסטולניאה ענ
ענגלה ילקח התחבושות בדבש ·

פרק ו

ברפואת שחיני צדדי החזה
ורפואה התחתוד · אמנם
השחין אם יהיה בקצה הר
הריאה הנה הרפואה יבחר אליה · וראוי שישכב העלול
על עורפו ויאחז הרפואה בפיו ויבלע רוקו מעט מעט
מבלי שישלח הרבה בבת אחת כי זה יעורר שעול וראוי ש
שיהיו עצלי גרוגו נישים עד שירד אל גרוני מבלי
העוררות בשעול · והרפואות הם המחים ברכקות
המנגבים אשר נזכרים גם כן בהרואר ואמנם השחינים
אשר בחזה ובריאה אשר נזכרים יצטרכו שתדיק כמורק
בה הרפואות הרוחצות המרוקות ויצוה העלול שישכב
על הצד העלול ויטעול ויונע הנגעה · ולפעמים תוציא
המונלא במכת אחר השתלח מי הדבש בשחין כלי הכוש
המונלא וכשיתנקה המונלא וקיינו שלא ישאר במכה דבר
או תקעה הרפואות המבריאות ואין במקום המבריקים ב
כמו מי הדבש כי הוא מנקה וכאין דביב אל הטבע ולא יז
יזיק לשחינים · ואמנם שתי הריאה הנה הנהגתה שני דברי
אחד מהם רפואה אבתית ואחרת סבוב כלומר הארבה ·
אמנם הרפואה האבתית הנה אפשר כשיעלה תקבל בגוף
הרפואה ובכר תארנה וזה בנקוי השחין ונגובו ודחיית ח
המותרות ובניעת הנזלים ולעזור להדביק והנה קדם זה ב
בהנהגת כניעת הנזלים · וזה השרש לך ברפואה הזאת וכ
וכללה נקוי הגוף · ובסיבת הליחה מן הראש אל
המקומות השפלי׳ ולחזק הראש שלא ירבו בו
המותרות ובניע מכה שנשפך מן הראש אל הריא׳ ולמשכן
לעולת אותו הצד · וראוי שיהיו הנקוי ברקוה וברפואות
ויציאו המותרות המתחלפים כמו גרגרים והקראים קוניאש
וכל שכן עם דילי ונוסא ארביקא נוקני בהם · ולפעמים
יצטרך לבה שיוציא הליחות השחורות כמו אפיתימי וכ
וכיוצא בהם · ולפעמים יצטרך להוזר הלילה בחוקה לה
להכניעם המותרות בה ליורקו ברפואות ובחוקה ואחר יורע
וכל שכן בגופים החזקים ובמחוררים ומועילים לדחות הה
היזק הנזלים עשיית הדיאקוד וכל שכן והגיעה מן המא
המאפיד המבורים וכבר נזכר ברקוה תחלת זה · במצא
שיעזור לקבל הטבע והנהגה שיעתק לארץ

שיש בה אויר יותר קר וירפא שם חיטת החלב בה · וראוי
שיהיה התיצבותו כיצבה עומדת בזוית העואר לכעלה ול
ולפנים להנהתות נפולת הלבן הריאה קצתם על קצת ולא
יבורר הולכי השחין בהתדבק בנבוחיות הטבעי · וראוי
שלא יפציר עליו בהשקט השיעול כמו עים הדקיקה כי יש
בו סכנה גדולה ואעפי שיחשב קלות · ואמנם המכוב
כלומר ההארכה היא ההנהגה להקשיתו ולנגבו עד שלא י
יפשה ולא יתרחב ואעפ' שלא יהיה תקוה עם זה שיתדבק
ויבריא · ובזה יקוה בעליו הארכה והבהגה ברצון
השם ית ואעפ' שחייו לא יעלו לרצון ויקבל היזק בסכנת
פחותה · ואלו הנגבים קיבצים הריאה ומכבבין אותה
ומרכיכין השחין ואעפ' שלא יבריאוהו ואם ילך הדרך הזה
אין ראוי שיעשה החלב כלל והדבש הוא מרכבת לרפואו'
המרוחד ואין היזק בו לשחינים · ואמנם נקוי השחין הנה
בבנקים הנזכרים ובבשול האישוף הנזכר בחרחור ברקות
ויותר חזק בזה לקיקת הברסינה בזרע כנך הוא קטון וה
הנזכר ברקות · ויותר חזק ממנו לקיקת האסקילא
ולפעמים יצטרך שיחובר אליהם העושות דבקות הוא ויש
ויינקושיקאו השחות בדבקות · ולפעמים תעורם
במדיסים והחוש לכבוע השיעול והקבע והרפואה
במעולתה או יצטרך לרבינה ריוה והנה זכרנו לך יתר ב
הבנקים האלה בפתיחת הצערים וזרנו גם כן בשער
התתבולות והמורגל בהם חכין קורה בברסינה והביצי
קרות שיבא בהם ברחי שאבי כלום בכני הלקוח מבמה
זרעונים והנדרים ובחוי עצבו שלוק ובימי הדבש
המבושל בהם המנקים והמדביקים כל זה כבר עבר לך
זכרונו · והמרקחות התריאקים והנגבים כמו הכבוני וא
ואנאנסיא וזרע פשתן · ואמנם הבתרדיטוס והתריאק א
אם יעשה בעתים וכל שכן בהתחלה ובעת שלא יהיה רזון
חזק אז הוא מועיל ועת שהקדחת לא הבריצה בצמוק ושין
חחום הוא מהדברים היותר מועילי בכל עת ושין ארמיני
וכן כל מה שזכרנו בהתחברשות והנהגות התחמות
והמריחות הממרקות · ואם יתעצמו השחינים בחזה
והריאה יועיל שילוק העלול כף אחת כטראן בבקר לבדה
או בדבש או בדבר כן וביצה הנגולת בדבש · ואם יהיה
שם חום ותפיר מהבנקים החמים ולא יקבל תועלת בקרי'
אז תקח ריאת השועל וזרע סוסר ומין ריקליציאה
המנוקה ומין קפליונריש תקבץ בכי המוכרי העבים כי זה
בתגלית · וגם יעשה בעלה הזאת מינים מן העשונים
ב נבים ובנקים בעטונם במשנך ובזה זרנך ופלפל יעשת
כלוהם עם הלבן ביצה · ובזה עלי זיתים מתוקים תלוי
בשר הדרי והלב כליות תישים והנך ורצואת הארנבת חל
חלקים שוים · ובזה קליפת נבק הוא קורנאה והנך והלב
בליות תישים · ובזה זרנך והלב הצאן · ובזה זרנך
רצואת הארנבת והרישולניאה וקלפת שרש קפריש בש
בשוה יקבץ בדבש ושמן החלב · וגם צנובר שיש בו
שמרי וקשרגן · וגם זרנך מרבושי בשידנ · וכל עוד
שיותחם מזה יהרון חטים ירפא בעונת הכספורא וכים
ותחזור הלילה אחריהם בגנוב · ואמנם כן

המוזנת הנה הדרג' הם אפרוחי פרדין מתובלים בזרע
ובשמים ולא יבנע היין הלבן הדי בתחלה ויורה תגד
בעליו הריח הטוב וישקוד בשינה ובמרגוע ובמנוחה ויר
הכעס והחמה ולא יורד עליו מה שידאגו ויראגו · וכמו
שנסיתיו פעמים רבות בנופים בתחלואים הארגות בחולשן
שיתמידו בשקידה בכל העלה הזאת בלגבין נסורי הוא מ
מוטרי דושאר הלה בשתיתו כל יום כפי אשר יוכל עליו
עד שירבה וגם בלחם · ואחר ישכור קנינו שאם יקרה
נשימתו בגנב תורד ישתה ממקר האישוף בשקוי הענין
ואם תבער קדחתו ישתה עיניות הקבטורא ולא יוהל בו
בהנהגת הרפואה הזאת כי הוא יבריא · ואולי פרדין
יגברו הענינים האלה בענין הזה ההיר במקר מלאה מ
ואגיד המלנת בה שעשיתי באשה בעלת חות ר הענין
קנינה שהעלה ארבת בה עד שנטתה למות · ונודע להם
שיכין אליה צרכי רפואות וקם אזיה בראשה והנשמה
ברפואתה בהנהגה הזאת זמן ארוך והיתה ויבריאה הזמן
ולא אוכל לספר הבריאת מה שאבלו מן הלבנין · והנה
יצריך היובש והצבוק לקחת החלב או כן והלב תקות
דוב · ויש מה הונה הרעבה והם את הריאה הנצמדת מן
נמידות דבקות בשחין בגביניותו ונקיין במרקמו החלב
לחולי וזה הלמוגלא · גם רבים הבריאו בהנהגה הזאת
הריאה אם לא יכוון בהנהגתה ההקשאה והנה שחלב
חלב האשה לינק מן השדים ואחר חלב האתון והלבנה
ובייחוד לקביצת שיש בחלב העז ובחלב הרכבים ומ
המנוסיות גם כן נבה שינקה ויקל הדקיקה אך אין בו מה
דבקות כאלו כפי מחשבתי · ואמנם חלב בקר וצאן וגם
יש בהם עובי ואם אפשר שיבין אותו מן השדים יותר
יותר נאות · וראוי שישמרו הבעל חיים שמבנו החלב
להאכילו העשבים הצריכים אל פעלו ואמנם הבריאה
כמו מנתה הדעת האטד ומין קורינולא הנקרא תולי הגי
ובייוצא בהם · ואמנם המנקים המדקיקים כמו
שודרניאה ולעבה אל נגיל והנדוקא גם כמו מים היין
וכי שירגיל שתיית החלב הנה ראוי שיבמי' שאר התנהג
כי הוא אם יתמצא בדבר אחד ישוב המניג אליו הנה הנח
קצת מאותן שיהם מונחים ברפואה איכות הנקות והלב
ואברו בעניננו עם המכבתנו שראוי שיגביר האזון
שיהיה אחר ארבעה או חמשה חדשים חבון לאכם
אותו ותרחץ במים ואם כבר נחלבה קודם הרחצה גם
חמים ותעזוב עד שיבוס דבר אם יהיה בא בנה
ואחר הרוחץ במים חמים —

ואחר בקרים · ואחר הנה הענין והוא שמחבולי שם
שמשימין בו החלב בלשון קטינור בלאו החלב במים ובים
ו החלב בה חצי מבורות והוא שיעור שישתה ממנו ביום הר
הראשון אם תהיה העלה במורה וגם לא הרבה בה והם
השיעור שיתאכוד ות נער וישתה ביום השני מפליג בה
החלב בחליבה ההיא ואם יהיה הטבע נעצר ביום הראשון
שים ביום השני בבה שישתה מעט מסוכרי והמפל ביום
השלישי בה שפעלתו ביום הראשון ואם לא יתרכך הטבע
ביום השני וכל שכן אם לא יתרכך עד השלישי והקלקה

הנקראות סכרנה מן הח״לב עם שני דאנקים מבול״ח הנדי ו
ופוליאודי במוצי זוז עד זוז וחצי ול״א יוסיף ישתה כל יום מ
כשקל וחצי מכרנה ואם הגיע הששי ול״א יביא הטבע דבר
תקח שלשת סכרניות ותערב בו סיברי ומל״ח ושמן שקד ו
ופוליאודי · ואם יביא הטבע יותר על שלשה כרשבנות
אז ל״א תערב אחריו עם הח״לב דבר ותחסר מן הח״לב ובכ
ובכלל ראוי של״א יוסיף הטבע כיום ובלילה על שלשה הל
ול״א יחסר כפעמים · ואם יקבל התועלת בזה השקהו
שלשה שבועות · וכבר זכרו קצת הבקיאים הטובים
שתיית הח״לב בסוכית תרעה כקובות שיש בה עשבים כד
ברקיקים כנקים עם קביצות ונטב כמו האפסנתין חורלתו
ושיח וקיסום ונערה וכמא · ואמנם ח״לב העז הנה הנכון
בו שתבשלנו הח״לב כמעט כמים והלבן והאבן באש ותשליך
בו פעמים עד שיתבשל ויסור מימיותו וזה יותר נכון להת
להתעכל מהמבושל על חמש · ותשמור גם כן רבות
הטבע האלדים אל״א אם יהיה שם שלשול הנקרא חולקות ה
המעים ואז ראוי שתשים בו טראגית · או שעול רב
ואז תשים בו נוכא דרנאגן שיעור הדרם · ואם היית
האיצטו׳ חלושה אז תשים בו כמון וכרויא · והח״לב
המבושל אם יעכלהו בעל הרחוח הנה הוא לו מזון כם
כמפיק ואם יקרה בעבורו העלול בהרחוד אז ראוי שאפש
שתבשלהו מבנו · ואמנם הדוג הנה יצטרך אליו בעת
חוזק הקדחת ובעת השלשול והוא מועיל להם מאד ·
והגורר טוב שיעזב הח״לב הנקפא לילה אחד שיוקח הם
חמאתו כלה במקום שוה ואחר ישלבך מן הבחרת כבקר
סכסוך חזק עד שיבוא קצתו בקצתו הכונה וזוקה ·
ואחר יוקח עזנות כקבוה חטים סלת טובות הלחם במאן
במוקרות במוקדים עד שיהיו העזנות הנקראות בארץ מרם
זיאגרה כלומר לטיבות · ויצק על משקל עשרה זוזים כמם
שלשים זוז דוג ויחלק · וביום השני תוסיף מן הדוג
עשרה ותחסר מן הלחם זוז ותעשה זה כמותו תמיד עד ש
שישאר הסב״ץ לבדו ואחר תהפך נגרת הסדר · ואם
יסתפק כגלות הרע ויתראה הבריאות וירד החולי ל״א תסיר
בלחם׳ מן הדוג ותוסיף מן העזנות בכונה עד שיספק הח״ל
הח״לב · ואם יהיה לקצתם שלשול הנקרא דיאריא ל״א
יהיה רעה בכינת הבריא׳ הכלוכן בדוג פעמים רבות נמאס
ותשוב פה אל דבר נזכר ברקוח · ואמנם מן גם הנה
המוחים בדבקות כמו לחם הסלת ואטריא ודוחן מבושל ו
והאורז גם כן במנקה ובמצות הבשר ומי בורסן השעורים
המוב המבושל בטיח בדבקות ובמנקה · ומכן בעת
חוזק הקדחת וכל שכן כסרטנים והמקוצצים והקצוות הד
הדוראגים פעמים רבות כבים ואפר וכל שכן בירקות הק
הקרות והקרסים גם כן · ובמבות שילקח בקשואים
ושלפפונות ואבטיח ובכל הרקיקה · ואם תהיה הקדחת
קלה הנה אין כמו הכרוב והאספרג והבנקים · ואמנם
הדג המליח אם יאכל פעם או פעמים יועיל בנקיי ·
ואם יהיו הטוחנים רעים או תרחיקהו כל מליח · ואם
תהיה גם בבשר יהיה כמו בשר השחוט הוא אביצטרדה ות
והתרנגלות והפרוחי פרדין וקנאביה הם קפאדש וצפרי׳
כלם בלתי משומנים · והנבן שיאכלו צלי שיהיו ונוסד

חוקי הנגוב והדבוק · והגרעים הם טובים בשביל
דבקותם · ודג הסקנבב ואם יתאוו כמרק יערבוהו
בדבש ויותר להם להכניסם בגרון קודם המזון ואחריו א
אם ל״א יהיה בכבדם סתימה כי זה ישביעם ויחזקם ·
ואמנם המרכבות אשר ישתו יהיו כ״י בשר ובעל הרחוח פע
פעמים רבות יקרה להם רקיקת הדם כפי מה שקדם וזכרנו
ומן העזנות הטובות לזה יוקח טין חתום שלשה זוזים טין
ארמיני ורד אדום כמ״א ארבעה וזרם קקבוי וזרע הדם מ
כמ״א ששה זוזים סרטן שרוף זרע סרגם כמ״א וחמשה עשר זו
זוזים קוראל ודרגאגן ואשטורי וסארג כמ״א ה׳ זוזים נוכא ו
ושמרים ומחושת ויקליציאה כמ״א ז׳ זוזים יול״ש כמי לגלו
לנלונות או כמי חדים לחים ויוגע עזנות ויטחת כמי קש
קשואים או כמי נמר · ופעמים רבות יוזק בעל
הרחוח בנפילת הלאה ויפול בצריבות ונרגח בשבילת
ולפעמים יצטרך לחתכה ·

נשלם האופן העשירי תה׳ ·

האופן האחד עשר

בעניני הל״ב · והוא שלשה מאמרים ·

המאמר הראשון

במנו בתחלת הפרשים לזה ·

פרק א

בנתוח הל״ב אמנם הל״ב הנה הוא נרצר מבשר חז
חזק שיהיה יותר רחוק מן
הפגעים ארוגים כי מיני החושים הנקראים ליפים אטיצים
חוקי התחלפות הארוך הבוסך והרחוב הרוחה בהאל
והאלכסוני המחזק להיות לו מינים מן התנועות והנה מן
שיערה ויעדהו בשיעור המספיק מן יהיה לו יתרון אבר וג
גודל כי מפני צמיחת הגידים השריינים ותלאת הקטורי׳
נתחרב שיהיה במרצת פגישה בצומח ותרשם זה החלק
מפני יותר עליון שבחלקו שיהיה רחוק מהשיגן על עצם
עצמות החזה ול״א יזיקהו נגיעתם ונתרחקו מפני הקצה הא
האחרון בכל״ה צל נקודה שיהיה כה שינגע בפגישת העצ
העצמות פחות שבחלקו · והוקשה זה החלק מפני
יתרון קושי שיהיה הנגרע באותה הפגיעה יותר חזק ·
והודע התכונות לרמות אצטרובל כדי שיכון הליבת הש
השפל והעליון ול״א יהיה כן בחדר והונח בתיך סתום והח
החלקים באר נתוא אמצ׳ שיהיה כמו הקרובות הנה ל״א י
יסמא כרוס יגיע אליו בסתימת התלעם שיהיה לו כמן וגם
ומסתור ונברא נרצו רחוק מן התיק הזה כשעור אלא אצ
אצל שורשו ואצל מקום יצמח תגיד השריין כדי שיהיה לו
מקום שיתפשט בו מבלי מדחק ואצל שרשו אבר ביסוד דג
דומה לשחום מעט שיהיה לו מושב במנוח ביצירתו ·
ויש בו שלשה בתים שני בתים גדולים ובית כממוצע יחש
יחשבו מלינים שרות׳ד או ל״ל ל״א בית כדי שיהיה לו גם

נפקר כמון יזון בו בתים ונקבים חזק דומה לעצמותו ובק
ובקור רוח יולד בו בדם דק ומעבר ביניהם ואותו המעבר
יתרחב בהתרחב הל״ב ויתקבץ בהארכו ותחתית הבית הש
השמאלי יותר גבוה מתחתית הבית הימני ותחתית הבית ה
הימני יותר יורד הרבה׃ והעורקים הדופקים והם
השריינים נבראו כלם לבד אחד מהם בעל שני קרומות וה
והיותר קשה הפנימי כי הוא הפוגש לדפיקה׳ ובעבור
התנועה עצם הרוח החזק המכוון שמירתו ולצירתו וחזוקו׳
וצמיחות השריינים הם מן החלל השמאלי מפני החלל הל״ב
כי הימין יותר קרוב מן הכבד וראוי שיהיו שרודים במש
במשיכת המזון ועשייתו׳ ובהיות הבית הימני מן הל״ב
בקוף ליחה עבה בגורה והשמאלי בקוף ליחה רקיקה׃ קל״ה
הוסיפו שני הצדדים ברקיקות הבית אשר יקיף העב ובל ש
שכן כי יכנוח מהחך כרוות ודיעה לעומת המוסף הלעצמי ה
הבית אשר יקיף הרקיק אבל הוסם כי היותר דקיק יותר צ
צר והיותר שוה והם שבו באמצע ויש לו שתי יותרת
על שתי פיות בבוא שני הבדים הדם והנשימה׳
ויש ללב כשני אזני׳ עצבים מתקבצים ומתרפים כל עוד
שיתחבר הל״ב מתקבץ ואם יתפשט יכתהו ויעזרו לעשות
מה שיקיף עליו אל פנים והם כשני כלים מקבלים מן ה
הכלים אשר ישלחוהו אל הל״ב בשיעור ונתרקקו כדי שי
שיהיו יותר נבונים ומאותם לענית אל התקבצות ובת
ונהקה׳ כדי שיהיו יותר רחוקים מהתפעלות׳ והל״ב
נזון עם כחו השכלי בהתפשטות ויטען הדם אל פנימיותו
כמו שישמוך האויר׳ והנה הונח הל״ב באמצע מן החזה
כי הוא המקום היותר שוה והיותר נוטה מעט אל השמאל ש
שירחק מן הכבד שיהיה לכבד מקום רחב מן החזה׳
ואמנם הטחול הוא יותר יורד מכנו כרחוק ובירידתו יותר
יש תועלת עוד גבורות והרחבת הל״ב המקום לכבד יותר
נכון מהרחיבו לטחול כי הכבד יותר נכבד ובמה שנתכוון
בבנות הל״ב מן הכבד שלא יתקבץ החום כלו בצד האחד
ושישתוה הצד השמאלי כי הטחול בעצמו בלתי ח
חם מאד׳ ושיעשה לחיצתו לעורק והחלול הבא אליו
להמציא אליו קצת קביעות מקום ובמה שיהיה לבעלי חיי׳
גדול הל״ב ויהיה עם זה מורן דרך לבב כארנבת והאיל וה
והצבי הנה המכה בהם שחומם מעט ויתפזר מכנו ד
דבר רב ולא יחמם׳ בשלימות ובמה שיהיה קטן הל״ב ועם
זה יהיה רך הנה החום בו רב ונעצר ונסתם אך רוב בי שי
שיהיה רך הוא גדול הל״ב ולא יסבול הל״ב כאב ולא מורסא
ולכן לא ישחט בעל חיים שימצא בלבו מן המגעים מה ש
שימצא בשאר האברים׳ וגם ימצא בל״ב קצת הבעלי
חיים גדולי הגוית עצם וכל שכן בפרים׳ והעצם הזה
נוטה אל השתוסיות והיותר גדול ועצים עם תוספת קשי
הוא מה שימצא בל״ב הפיל׳ וגם ימצא בקצת הקופים
לב בעל שני ראשים׳ ובחוזק חיות הל״ב שהוא
בשוסר מבעל חיים ימצא דופק עד שעה׳ והנה טעות
מי שחשב שהל״ב עצל ואעפ׳ שדומה לו על כל דבר כי הב
תנועתו בלתי רצונית׳

פרק ב

בחליי הל״ב׳ הנה
יקרה ללב במלתו מוג
החליים כלם כמו מיני רוע המזג ולפעמים יהיו בעלי ל
ליחה ולפעמים יהיו פשוטים׳ ובעלי הליחה לפעמים
יהיו בעורקיו ולפעמים יהיו בקרב גרמו ובין כסותו וכל שכ
שכן הלחות׳ ולפעמים רבות ימצא במקום ההוא
לחויות ומן הידוע שאם הרבה הלחות הל״ב מתפשט ...
ותנועות׳ וגם יקרה לו מורסות ונימים גם יקרה ה
דבר מחליי התנועה גם כן כמו כמה שיקרה בהתעצר לחות ד
לחות מונעתו מהתפשטות ותנועת׳ ופרק החבורי
ואשר יקרה הוא אם כן ואם כפשוט׳ ואם יקבץ רוע מזג
בל״ב לא יקבל הרפואה ואם יהיה בלתי נקבץ אינו נכל ...
לקבל הרפואה׳ והמורסא הריכה מפיתה בזד הוק
הוא כמה שירחק ויבשר הדם במורסא קשה וראה כלב ...
אבל רובה מכים הל״ב ואם יודבן שתהיה בו הנה לא ...
הבית בזד בביאת המורסא ודיכה ועם כל זה הנה ...
ולפעמים תתפרץ ותקשה הקורה בבים בין הליחה והמ ...
והבלתי קשה הקורה בליחה מיבית בבקיעה ובן בנקן
במורסא חיתה בבים לב הקוף ספר גאלינוס ובבר הת ...
הקוף והוא בעל הרדור והיה כמעט וכשמותת אחר במון ...
נודע כה שהיה בחיין שהיה מתכחש נוגע ובהל״ש׳ ...
הל״ב עצמו לא יסבול שיעשה בו נפח כורסא אך יכל
שיתקבץ בו ליחה ויתבלבל׳ ואם יקרה שם ...
כסבלים צמחים הנה הם יביתו אחר רקיצת דם והחוש
שיוזר כמו האבור׳ וגם יקרה בעורקי הל״ב ...
בפעולת הל״ב׳ ואמנם פרוק החבור הנקראת ...
פרוד הנה הל״ב יותר רחוק מלסבול מהמורסא אם יקרה
לגרכו ויגיע עד פנימו יבות כרד ואם לא יגיע ויעצר ...
ואחר בתתו עד תום הבצי גם יקרה לל״ב חליים
בסתוף ביסוי ושתוף הבוח והצד והריאה והכבד והמקום
ושאר הקרבים וביחוד האצטו׳ וגם יקרה לל״ב חליים כב
בשתוף הליים אחרים רעים בגוף כחליים כמו שיקרה ...
בקדחות עד שיתחבר בעונותיהם ובתראשיהם ובסוף ה
האברים האחרים לפעמים יהיה בסבת מה שיתאחו ...
בשתוף לכבד כי אם יחולש כלו הנוגע אליו ובמקן והבח
אם יחולש הנה יתחלשו העצלים והמרגשים בהתנם ...
ולפעמים יהיה לסבת מה שיובל אליו כסם אמנם והבח
הנה כמו שאם הרבה הליחה השחורית בו שתעשה בכתם
הצות ותעבור בדרך העורקים השריינים עד הל״ב ...
אעורר דפיקת לב ונפילת כח ויגון עם פחד והרהור ...
מחשבה ודאגה וכמו מה שיובל אליו כמו מן הליחה ה
הראשונה בדרך הזה שיתחדש עצלה והתרון והריקה׳
ואמנם הכבד הנה כמה שמשלח בדם רם או סר ...
וגם יהיה מחשתתפו בחזוק על דרך המשכה כמו שיחזק ב
במורסא הכבד או קרה תחתיה בבים והבקיף בו כחוש ובשאר
הקרבים ובאו זה אבר וקבלו חיזוק בחזק פי האצטו׳ בליחה
דבקה או נרשבת או תולעים וארוכים או חרבים לתהי
הדלעת או קיא נוסף שיחדש מכנו דפיקת לב׳ וגם
יהיה בסבת שתוף לבאב אם יחזק ויגיע אליו ולפעמים ...
רבות יסית ולפעמים יהיה בסבות ויזיק הליחה מכנו ...
בחנק או בעלת הצד או בעלת הריאה והנה הליחה אל ה
הל״ב נתוצעק ותנוית׳ והחשב הנוית התעל מן הל״ב

וכיסו אין ראוי שיגיע אל הכות אלא אם יהיה כורסא ואם
לא תהיה חבטה כי אז הוא ממית · וגם יתחדש בפי
האצטומכא עצמו רפרוף ודפק בלב ·
האותות הפנים אשר יקובל בהם כוונת על ענייני הלב הם
שכנה · חום הדפק · והתחכמות · ויצירת החזה · וכח
שיצבוח על החזה · ומשוש הגוף וכח שיקרה בו · והמדות
החזק הגוף וחולשתו · והמחשבות · אמנם הדפק הנה מהיר
מהירותו וגדלו ותכיפתו יורה על חומו והפכם על קורו ·
ורכותו על לחותו וקשיו על יבשו · והשתוותו וסדורו יור
יורה על בריאותו והפכם על חילוף בריאותו · והנשימה
הגדולה והמהירות והתכופה והחזקה מורים על חומו והפכם
על קורו · והחזה הרחב והמרחב אם לא יהיה בסבת
רבוי הבשר אשר יורה עליו גודל הראש המחייב רבוי הם
הכוח המחייב גודל חוט השדרה המחייב לגודל והגלגלות ה
המחייב לגודל הגלעות והצומחות מהם אבל שיהיה שם
קטון ראש או מגרעו · יחזק הדפק יורה על חומו והפך
זה לא יחייבהו קטון ראשו יורה על קורו · והשער הרב
הצומח על החזה וכל שכן הקורץ ממנו יורה על חומו והל
והלקות החזה ומיעוט שערו יורה על קורו להעדר הפך
הפעל העשן או יבשותו להעדר החומר לעשן אם לא יהי
יהיה להיות בזה הגוף מאד · ומגעת האויר והארץ
והאנשים וחום הגוף כלו יורה על חומו אם לא יקומם הכ
הכבד והטחול הקרים בקרות · וקרירות הגוף מורה
על קורו אם לא יקומם הכבד איזה התקוממות ·
ורכותו מורה על לחותו אם לא יקומם הכבד באופן התחזק
התקוממות פחות · וקשיו יורה על יבשו אם לא יקומם
הכבד · והקרירות העצמיות עם בריאות הכבד מורה
על חום טבעו ולחותו · ואמנם מהרך העזרות הכעס
הטבעי אשר איננו כבנות החורי והגבורה וקלות הרגע
מורה על חומו והפכם אם לא יהיו קנויים מן המחשבות ות
והמנהגים מורה על קור · ואמנם כח הגוף הנה יורה על
כחו וחולשתו אם לא יהיה מונע בגוף ובעצבים על הח
החלישו וחולשתו מורה על רוע מזג וחוזקו מורה על שווי
הטבעי והוא היות החום הטבעי מתרם והרוח החיוני רב
בו בלתי כלהב ומעושן אבל בהיר וזך · ואמנם המקרי
מן החום הנה יורה עליו חוזק הזה והלהבות וקצות נפש ולפ
ולפעמים יוכל לפגע בנפש · ואמנם המחשבות הנה
הנוטות אל השמחה בבטחון טוב וטוב התקוה מורה על
חוזק ושווי כמו עניננו בחומו ולחותו · והנוטות אל
ירושת והשתוממות והמרירות מורות על חומו ·
והנוטות לצד הנגן והפחד מורות על קורו ויבשו ·
והענינים אשר יוחסו בלב עצמו כמו התלהבות יקרה בו
וכמו דפיקת לב יוחס ממנו הנה קצתם יורו בהפרדתם על
מזג כמו ההתלהבות · וקצתם לא יורו כי אם בהתחברם
לזולתם כמו דפיקת הלב כי הדפיקה נמצאת אחר כל מיני
מיני חולשות הלב ורוע מזגו ולא יורה על דבר מיוחד בו כ
כי לפעמים יהיה דפיקת לב בסבת חוזק החוש אשר בלב
ותקרה הדפיקה בהצטרחות שבסבות מחשבת או איד וכ
וביוצא בזה מסבה שיגיע אליו · ולפעמים יהיו חליי
ההשתתפות וזולתו וכל שכן הראש ופי האצטומכא ולא

ימנעו חליי המוח המולנקוליא והכפיה משתתף המוח ללב
וגם יעתיקו אל הלב ליחות כרוחות כבנות בעלית הנגד וב
ובעלית הריאה ויהיה סבה לסכנה גדולה הלב ת וד וריע ·
ואם יקרה לליחות חסרון כמו שעור הראוי יהיה התחזק וה
הראשון בלב וישתנה מזגו וכשיפנה זה ום המזיק או הח
הקור המזיק אל הלב ימות בעליו · ולפעמים אשר
שבעודני מדבר ימות בדיעה או בלתי דיעה · ולפעמים
ראיתי אל מצרור והוא האדם ח שוח ידבר וכבד מת בודעת
ובבלתי דיעה ·

פרק ג

באותות מזגי הלב הטבעיים · אמנם המזג החם הטבעי הנה יורה ע
עליו רוחב החזה ביצירה אלא אם יביאהו לזה רוחב ההכות
ביצירה אלא אם יביאהו לזה המוח וגודל הדפק והטבעי וג
ונשימתו אל החכישה והמהירות וגודל ההתכשות הטבעי
ונשייתו אל התכישה ואל המהירות ורבוי השער בחזה וכל
שכן על הצד השמאלי מעט אם לא יקיר לזה חרשנות אב
אבר אחד יורכן הרשכת אשר הורכנות חזקת מאד או הג
האויר והארץ ויחזק הכעס והגבורה ושוב התגבה ומבחירת
הירק · והנה יורה עליו גודל הקוות אם לא יהיה בסבת
המורה כמו שזה שבארנו · אמנם המזג הקר הטבעי הנה
יורה עליו צרות החזה אלא להבאי הנזכר בקוטן הדפק הט
הטבעי ונשייתו אל העכוב או אל המתאחר אלא אם תהיה ג
ש ז סבת תחייב המהירות וקוטן הנשימה הטבעי ונשייתה
אל העכוב או האחור וחולשת ועצלה ותלות לא בנצחון
ההנרעה ומדות יורמו מדות הנשים כמו חולשת הלב ובע
ובעתה ומבוכה ועצלה וחמדלות ם זבוזונות וקור הגוף ·
ואמנם המזג הלח הנה יורה עליו רכות הדפק ומהירות הג
ההפעלות מן המקרים הטורדים הטבעיים והם אמתיים וג
ומהירות התעצור מהם ללחות היגיד אם לא יקומם הכבד
ואמנם המזג היבש הנה יורה עליו קשי הדפק ואחור הה
ההפעלות ואחור המנוחה והריות המדות רוב ש הגוף אם
לא יקומם הכבד · ואמנם המזג החם והיבש הנה יורה
עליו הדפק הגדול כשעור וזה כי גדלו יהיה לצורך וחסר
וחסרונו ליובש בכליו · והמהיר וכל שכן להתקבצות
התכישה להגישה הגדולה והמהירה וכל שכן בהוצאת ה
האויר והתכישה ומנית המדות והחרון והקלות בתנועות מה
והמריצות והמהירות הכעס בשביל החום וקשות לרצות כמ
בשביל היובש והלב שער החזה ועכוב ליובש לחותו ול
ולהתלהבותו וחום המשוש ויבשו · ואמנם החם והלח
הנה יהיה השער בו פחות והחזה יותר רחב והדפק יותר גד
גדול אלא שהוא יותר רך ומהירותו ותכיפתו פחות מסבה
שהוא כמזג יבש אם שוה אליו בחום ויהיה הכעס בו מעור
בלתי חזק · והמשוש והגוף חם ולח אם לא יקומם בו
הכבד התקוממות חזקה ובליחות אם תהיה פחות מתחזקת
תם ירבו חליי העפוש · ואמנם הקר והלח הנה יורה
עליו הדפק אם לא יהיה גדול אבל אל הקוטן ויהיה רך כל
בלתי מהיר ולא תכוף אבל נוטה אל הפכם כמו הנגת חם
המזג ויהיה בעליו עצל רך לבב כלאה כבת בחריצות חלק
בלתי מעיד בלתי רגוז ולא כועס · ויהיה הגוף קר ולח

אם לא יקיבם הכבד בחמום רב וייבוש וגם כי איננו רב
האבנים קר׳ והיבש הנה יהיה הדפק בעליו איננו באותו הא
האירוד כל״נ ויהיה בעליו באותו לכיום ויהקרים בו תרונו
חלק הגוף קר׳ ויבש אם לא יקיבמהו הכבד בחמום רב וה
והרעבה וגם כי ימעט׳

פרק ד

באותות חליי הלב׳ כמו איתות הבנינים בלתי טבעיים הם יורה על רוע

מזג הלב חולשה והתנה כח ורפיקת הלב בלתי מיוחסת לם
לסבה מתחילה או קודמת או המתהוות אבר׳ ואם תעזור
הדמיית באותות האלו הנה נשלמו האותות ואם הוביל אל
העלוף הנה נקבע הענין ואם יחזק על הלב רוע הבנג וחם
או קר או יבש בלי לחות ישה הגוף לדרך היותר והתבת
ניזיה הקרחות מבני דקה מתלגת היא אלטיקא׳ והדך
נבנו כן מהרקה יורם אל הוקצים והנטים׳ והיבש
בין בן הורדוור והרקה יתחלף זה בההורדוור ההיה בן הר
הראה כי הריאה בזה לא תהיה עליו בנצבה ולא יהיה
בבעליו שעל ומתחלף בורקה הוא הלוויגר והום׳
ואבנם איתות רוע מזג הלב והחם הנה הוא תוספת הדפק ב
בסהירות ותכיפה בלתי טבעית ויציאת הנשימה אל הם
והסהירות והגודל והתכיפה בלתי טבעית וחוזק הצמא שי
שיסקום באויר הקר ויבדרנוע בקר וגלוי הלבם והחך מ
מגלי סבה אחרת ונוטן והנער מהערבה בותולתנת׳
ואבנם אותות רוע הבנג הקר הוא נטיית הדפק אל הקטן
והאוחור והעכוב בלתי טבעי אלא אם יפול הבח כי אז יצ
יצטרך אל התכיפה כי יושב בה שיבקר מהצורך בזולתו ויה
ויהיה עם חולשת הנשימה והתבת הבח והברנוע בבה שי
שיחבם מבני המבושים והבוחרים והנעצבים והפחד
והרוך הלבב והתפלגה ברוחמנות והעיגה׳ ואבנם
איתות רוע מזג הלב הלח הוא נטיית הדפק אל הרכות בל
בלתי טבעי ובהירות והתעלות מהדברים העושים רוגם
נשימה עם כהירות הסבנה ורוב התחדשות אקרחות הם
הענוהיות׳ ואבנם איתות רוע מזג היבש הנה בכל
הדפק היבש בלתי טבעי וקשה להתעלות עם קיומם הן׳
והיו הקם או תלשים חוזק הגוף׳ ואבנם אותות
המורסא הנה מהם איתות המורסות והחמות כי הם ב
בהתחלתם מראות כרפק התחלפות נפלאת גדולה בלתי נ
נהוג ויגדל התחלהבות בגוף ובכל שכן בצד אברי הנשימה
ויהיה הבהנבם אם ישאף היותר אויר גדול והקר שבו בנ
בנעדר הנשימה ואחר ימשך אחריו עלוף בפית רצוף מא
ראוי ויפול בידיעת קנין מורסות הלב וחבות מה שיהי
בן אוה קושי הדפק כפי מה שהולך והבנית בהפלה בזולתי
בבה שהוא כמוהו כי המורסא לא הגיע בלב עד שתקשה
לו הדפק אבל תבית קודם זה׳ ואבנם פרוק והחבור
הנה נעבד עליו מן הסבות המשתילות יבכר אמרו קצ
קצתם כי אם יקרה ללב שחין ויזול מן הבתור השמאלי דם
שחורי יכות בעליו ואותותיו כאב תחת הנד השמאלי׳

פרק ה

בסבות העושות רושם בלב׳ והסבות הרושמות בלב יש מהם

שהם מיוחדות בו ומהם שהם משותפות לו לזולתו ...
בסבות הפעלות לכונים והסבות הפעלות לכרסת וזה
הפעלות לפרק החבור ושאר מה שזכרנו לזה כבר שנ
שספרנו בספר הכללי׳ אך הלב ייוחדו סבות יקרו מפני
הנשימה וסבות יקרו מפני ההפעליות הנפשיות׳ אבנם
הנשימה אם תעצר או החום בצד או הקר כמו שהודענו בה
שיגיע ללב מגע׳ ואבנם ההפעליות הנפשיות ו...
ראוי שנשוב בהם אל דברינו בכללים ובבר בארנו ...
רשימתם בלב באמצעיות הרוח ובל עוד שיפולו בשמות ב
ברושם חוזק החום והטבעי אל פנים או לצדדו לחוץ ...
יגיע שיתחדש עלוף גם יבריק שימות והבנס בכלים ...
פחוה כבל אלה בזה כי הבעס ימעט שיבות ואבנם ...
ההכנעה והתעירה וכיוצא בזה הנה יזליזו הלב מהם

המאמר השני

בהדשים הכללים׳

פרק א

ברפואת הלב׳ ... יש לנו ברפואת הלב ... כאשר נעיר את חנינו

האדם בין ידיעתו בחכמת הרפואה וידיעתו בכללים ...
אשר הם יותר כוללים בחכמת הרפואה יקבל ...
ואבנם מה הנה ארכנו אל מה שראוי שנאמר במה ...
הרפואי ... כי ברוות הלב אבר ראוי ...
ראש והיותר נכבד ראוי שיהיה התשובה לרפואה בה
ברפואות בפחות נבהרת כבון בשבילה נורצה ...
שנדרצה להריק מבני להיות או מתהלך זה ...
הריקה הכוללת במשפט הרקות הנה נקרב אליה ...
לא נצטרך לערב בה הנהגות אחרות בנקות ולאות בה
שיתרחב בה שלא יפלג מן ויפול הבח והתנער ...
חולש מעט ובל שכן בדברים הנעדרים ... אם ...
בבוג קר או חם׳ וזה ענין שאינו ... הבח
לבד בי נב בל הרקות וגם כי ההצאת הם ...
תרוב לשבירות הזאת והסבה אשר לא ...
בינים בן ההנהגה זולת זה כי ההצאת הם ...
יורה את אל הלב וגם כי רוב ... הלב הם ...
ומבלי מהרין שאירם בהקות׳ אבנם ...
בן הבבליקא והכבנית ואבנם ...
הנבליקא השמאלית׳ ואבנם שאר הרקות ...
ברפאו זה הנה ראוי שיקריב בהתרבו ...
איירות׳ וזה כי רוב הרפואות ההרקות ...
ולבן ראוי שיחבר בהם רפואות ... וגם הרפואות ...
הפעליות בלב בח וחוזק ... עד שיהיה ...
הרפואה העשויה להריק הליחה ... בעיר ...
רפואות תיריקאות בבה בארוי ... עזרי ...
ללב׳ וגם יקבל התועלת ... והרפואות ...
רובם יועילו בצד אחד וזה כי הם נם כן ... הרפואות ...
המריקות אל הלב בברים ... ואבנם
הלוף חבגג הוא שאם ... [illegible]

חם או חליף לח או יבש ואם רצינו להחליף מזג קר חמת השתדלנו בזה ברפואות החמות מעורבות ברפואות הל׳ הלביות החמות עם שמירתנו שלא יגיע הנעה כבדה לל׳ לליחות אשר בל״ב עד שיטתח גרם הל״ב לא בהדרגה או בתיחת ליחה מעלה מורסא ותלית זה ׳ ואמנם אם רצינו שנחליף מזג חם לא נכוין להסתפק במקררים כי ה העצם אשר נברא הל״ב בשבילו והוא הרוח הנשפך בו הוא עצם חם חום טבעי מלתי תחום ומזיק בגוף כי יקרה לו כר טרוע מזג הל״ב אם יהיה חם שיטעש ויהך ושיתעשן ושיתע ושיתעבה ואם יורד על גרם הל״ב מה שיכבהו ולא יהיה מ מעורב ברפואות החמות אשר דרכם לחזק החום הטבעי מ לא כל זה בחולם אבל במנהלם המתחברת לחומם יזיקו נ ואם יעזרו בהם אפשר שלא יזיקו בשרש הל׳ הרוח ושיש השיועילו העצם הוא גרם הל״ב בבה שיפול בו השואת חום הל״ב אם יחדש עמו חום הרוח ולכן לא נמצא החכמים הק הקדמונים יכליטו ברפואת רוע המזג החם אשר בל״ב ומה שיקרה לו מקרוב הרפואות הקרות בלביות חמות בטחון כי הטבע אם יהיה חזק יבדיל בין המקרר והמחמם וישא ה המקרר אל הל״ב וישא החמים הלביים אל הרוח וישוה זה את זה ׳ ואם מצאנו רפואה סוה תפעל בחוזק המוח בסגולה או קרובה בין האוזי כמו לשון השור נסתפק בו וא ואמנם אם יהיה הטבע חלוש לא יועיל ההגרנה ׳ והנה יצריכם לעשות הרפואות הלביות והחמות מה שידעוהו בכ בכותבר ענבי רוב הרפואות הקרות הלביות וכעוש חנג תנועתם ותשייתם בטבע אל הקיום בבקום בלתי נוקבים ויצריכם זה לערוך הרפואות החמות הלביות הנוקבות בים להעדר הטבע להובילם אל הל״ב כמו שיעורב הזעפרן בם בשאר התערובות מעונות הכבפורא כי שאר הערובים יוב יובלו כן אל הל״ב ואחר יש לבית הטבע שירצואהו בין הל״ב ויטרידוהו ברוח בין הל״ב ויעזור לעצמו במקררים לה השואת המזג והנה זה יותר נכון באשר יעשו המבקרים במקום וא ואחר יעטרו בתחלת המחלכים והבינם שיעכרו ואותם ש שיפילו הזעפראן מעונות הכבפורא להשיג על הראשונים ם הנה שמו עקנות הכבפורא מעטי הצורך והם לא שערו ׳ ועוד המזג החם ירוצא בשתיית קסיסי הפירות וכל שכן מ כי התפוח והשאבי בלומ׳ הבנעני והתבושים כי זה בורש בהרפואות הטובות נטה שהוטה לו כבה שנזכירהו ׳ ובראשית התובשת בין המבאכים מעורבים במחזקים ה הל״ב ואולם שתהיה הסבה ליחה שהוריקה ׳ ואמנם רפואת המזג הקר הוא במרקחות הגדולים אשר נזכירם וב ובין הריוזני ובתגריקה השוח ובתחבושות ובבריות החום החמות המשכיות הלביות ובמזונות החמים בשעור שיתע שיתעכלו והעם שיהיה לסבת ליחה שהוריקה ׳ ואמנם רפואת רוע המזג היבש הנה יצטרך בו לכוון רב מלחלות ו ולהבנסת המרחץ אחריו ואל עשיית האמבטי עם חוזק ום וכיעוס הנרעה והמרגע ושתיית המים הקרים חזקן הקור ׳ ואם יהיה שם קור ורחיקו המים הקרים וחזק הקור וישתו במזונות ובמשקים וירבו השינה קל כמאכל ודם ׳ וגם כי הסבה תהיה הליחה שהוריקה ׳ ועוד תרע הבדל זה בעת שנדבר ברפואת הדפיקה והצמוק ׳ ואמנם רפואת המזג

הל״ח הוא דקדוק המזונות ועשיית הרפואות המכנבות ויות ותתנועה השוה עם הכיפה והבוי ׳ וגם יהיה הסבה ליחה תוריקה ׳ ואמנם רפואת המזג הקר הל״ח הוא רוב התנועה והמרחץ קודם המאכל וכל שכן בבי חמה והתשוית הרבה בבוים וחחבים ׳ ועשיית המשלשלים והמגבירים ועשיית היין החזק והתתבה המברסם ועשיית המזונות הט הטובים והבישים בשעור אך לא הרבה ׳ ואם יהיה עם חום ידחוק המרחץ ויעטו המשגל ואם תהיה הסבה ליחה לעובה או חמה רטובה תריקה ׳

פרק ב

ברפואות הלביות ׳
אמנם הרפואות הלביות בשלמותם הנה ראוי עת שתלקטם כלוחות הרפואות הנפרדות ובלוח אברי הנש הנשימה ׳ ואמנם כפי הצורך בעת הזאת הנה אנחנו נזכיר מה הם בראשים ושרשים ׳ ונאמר כי הקרובות בן השוה בהם הם הנוכך הנקרא יאקות וכלנגסוף והאבן הנקרא אל גירות הזהב וכסף ולשון השור ׳ ואמנם החמות הם דרונג וכבך ועגבר נרואה ומשיאל והבנוי ב בסגלה והזעפראן ושני בוני באן כבודים התיעלת והב והגירונפלי מפלא מאד והעקר הוא לינגא לאון ומלישא ונ הרעה וגם באזרת והרעו ושאה שכרם והרעו וקרנפלי ב גרול וקובוני ופלנבכך וביחוד הרעו ועלי אתרוג וספוג התגדי ואיטלא בנפלאת ׳ ואמנם הקרות הם פירליש והכבפורא והלבונים רענדאל וקקברי וורדים ואספודי גם נטין החום והתפוח והבושרת לחות ויבשה ׳

המאמר השלישי

פרק א

בפרשים הנכללים בהם
בדפיקה ובסבותיה ׳
הדפיקה היא תנועת רתור רפואיית הקרה ללב ום וסבותה כל מה שיזיק ללב ממה שיהיה בעצמות או בכיסו א או בבה שיתחבר בו בין האברים השכנים המשתתפים בו נ ולפעמים יהיה בחובר ליחה ׳ ולפעמים ברוע מזג פשוט ׳ ולפעמים יהיה במורסא ׳ ולפעמים יהיה בפרוק חבור ׳ ולפעמים יהיה מסבה זרה ׳ ולפעמים יהיה בתרש חזק והחובר הלוחי ולפעמים יהיה טרם דמוי וגם יהיה לחות וגם יהיה סחורי וגם יהיה ארסי וגם יהיה רוחיי והוא היותר קל ונקל שב שיבתם ׳ והדויה ברוע מזג פשוט הנה כל מזג נגבר יחייב חולשה וכל חולשה בחדשת בל״ב כל עוד יתמיד בו שארית בכחו המזונות והנעת צער כאלו הוא דוחה מעצ מעצמו הזק פתות ותהיה הדפיקה ׳ ואם הפליג תעתק אל העלוף ואם יפליג יעתק אל המות ׳ והנה יעשה אותה מרבות הפשוט כל מזג כרבונים ׳ ואמנם המורסא החמה כל עוד שתתחיל תראה הדפיקה ואחר עלוף ואחר מות ׳ והקרה תקרב מענינה אך שהוא אולי תאריך בקרוב וכן פרוק החבור וכן הסתימה תהיה בטע

במעבר הדם והרוח בלב ושה שנלות אליו ובעורקים הנ
רגשים כחלק הריאה · האבנם ההוה מסבה זאת כמו
החזה המאבים מצרים והעתק לירות הפורסית השכנות
הנזכרות ומשתיה סבי הבות והוה מעקיצה בעלי חיים
מהונה בה נחשים בלוט׳ התולעים המתחרשים בבטן וכל
שכן אם ימנחו לעליוני כרס הבטן והמצרים · ואבנם
הוה פוקות חוש הלב הגה בעליו יקרה לו דפיקה כרוח
היותר מעט שיולד בזולל אשר בינו ובין כיסו או בגרם כ
כיסו או בעורקיו וכן איכות קרה המתחזה או חמה שיובל
אליו אחרית שתיית המים בבלי שיובל זה לחולשה במע
בפעולותיו · האבנם ההוות בשתוף אבנם בשתוף הגוף
כלו כמו סיקרה בקדחות וכל שכן קדחות הדבר או בת
בשתוף בינו שיקרה בו כורסא רפה או קשה כמו שקרה ל
לקף ולתרגנול הנזברים או בשתוף האצטו שתהיה בבית
ליחה רבקה אכיביות או ליחה נשכת ארומיות או שתהיה
מסוך בה המזון או בשתוף כל האברים אשר יכאבו בה
ברוע גם תקרה בשתוף האצטוב בליחה שיש בה או צב
צבחום קטנים בפיה או בהין אחרית חולי עד שלא
יחשב שיובל בינו ובין הלבי ·

ולפעמים תקרה ולתרוף כמו האצטוס׳
רצוף בוה ויהיה הדבר היותר דוכה בדפיקה הלבי · וגם
תהיה בשתוף הריאה אם תרבה המתיבה בצד הגלות אל ה
הלב ולא תעבור הנשימה על פניו וזה יעבור בצרות גם
נשימה בלתי כונסות ולפעמים תהיה בסבת הנגבול ותגו
ותנועה יקרה לליחות אצל הנגבול וקור כבאר זה בבקומו ·
ובי שיתרעם בהדפיקה אחרית אוהלי ויהיה בו המן קיא
וצלום קיא אותמי רב ולא יעבור המן הקיא הנה הוא רע ו
ובבשר בבריצה באצטו ·

פרק ב

באותות הדפיקה · כל
זה יורה עליה הדפק הם
המתחלף העובר לגדר ב

בהתחלפות המוחש בגדול וקטון והמהירות והאחור והע
ועקוב והתכיפה ולפעמים רבות דוכה דפק בעלי הנגיחה
הנקרא רבו ויורה על תלוהו בכבה תוזק רבות הדפק וש
ושיוחש כעליו כאלו לבבו יתהפך בלחות ויורה על הרש
הרעיית בסבה אותות החום והתלהבות ומהירות הדפק ו
וגדלו בבלי עת הדפיקה ויקבלו תועלת בבטגל ובקרה בת
נהגף ויורה על הארומיות שיהיה בעלה חליים ארוכים
ובשבו אחריה ואיזה קושי ברע׳ והוזק התלהבות ויורה על
השחורית ומתן והשתוקבות וקושי ברפק ויורה על הר
הרוח המפושט בחירות התכבה וקלות המאכתו ובעוט הם
התחלפות דפקי ויורה על המורסות בעצמו או בכיסו א
אותות המורסא הנבזרית ועל התחבות בסבת · ועל
החונות כבסי המות והעקיצות סבתם עם העדר שאר הסב
הסבות וכן התנוה בין התולעים והאוות כבנ דם נפרד הנ
התלהבות חוקה בבלי הרגש לחות ויתחוק בו הלב ומהי
ומהירות דפק והכיפה הנמי בבלי עת התקודרותה וגם
נשתהיה באחרית סבות הקיצה הנקרא אטטמסי בליליות
ליחה וברקה ותולהה וכן התנוה בין הקר המפושט יורה עליה
בבותיו בהחריקות הכבבות החום הטבעי והחליים הדפק

המבקרים והאחרים והלהם הדפק ובאחור במעבב בבלי
עת הדפיקה · ואבנם ההוה בין המסיבה תהיה
עליה ההתחלפות הדפק בקטן והגדול והתחלפות והחוזק
העדר תבלוי · ואבנם ההוה בין יקות החם הה
בפתוחה בתוספות רוח שיולד בו או הוזק יובל אליו ו
יודע זה בחזק הדפק ובריאות הנשימה ושלום שאר הא
האברים והוזק הדפק וגדלו הוא היותר מורה עליו שמה
אותה אם יהיה הגוף עם תביפת הדפיקה שלם והנה נבר
והמנהג בפעולתו בריא ורוב מה שיקרה זה לאותם
שיתראה על פניהם רושם הפעליות הנפשיות וגם ייתן
יבקשו כבו כעס או פחד או יגון וחולה זה · ואבנם
ההוה בשתוף הגוף כלו בקדחות והנה זה נראה · וכן
הגבוליות · ואבנם ההוה בסבת האצטו תהיה
עליה אותות ענייני האצטו וההאות וכן שיפלם במבני
ההרגשות המגין קיא והחבלים ויקלו ברקות וגם אלא
יהיה בסבה ארומיות נשכבת לפי האצטו בקה והקיא
ושיחזק עד שעה שיתחיל המזון להתעכל והנה שיהיה נ
בשתוף הריאה שיהיה בהליה מוכן לטקרה הנגיה בן
נמצאים בו האותות המורים על ליחות הריאה ועפשן וכן
המעברים שבה אשר נזכירם בבקומו · האבנם ההוה
בסבת התולעים הנקראים נחשים הנה יורה עליה ה
אותותיהם הנזכרים במקומם בסבה שיורה עליו התולעי
ובאב כמספר הנגוען יפול בפתע בפי האצטו ·

פרק ג

ברפואות הכוללות הנ
לדפיקה · אבנם
הדפיקות הנעלות התולים

כלם הנה יקבלו תועלת בהדקה · אבנם הדפיקה הנ
בהקזה והוצאת הדם הגבריות והרפואות המגן במצה וב
ובבבות ואם יהיה לה וכתות או פרק הקזה בו והנה נכי נ
האביב בבטל הנה כן הרגזי שיקרים קודם תוספת הקזה
ודקדוק המזון ולקיחות בה שיחזק הלב · אבנם ההוה
בסבת ליחה לבנייה הנה ראוי שיתריק בתחלה ויתן יר
ורשבתם בלב והיותר באותות בזה מיני התריאק הגדולות
והמבריקים הלחות הדבקות · ואבנם ההוה בסבת הה
שחוריי במקום רחוק הנה ראשית והקזה והוצאות הב
עד שלא יהליך השחורה במו שנאמר במקומו · וגם
יהיה ליחות שחורה לבדה הנה רפואתה בה הדקה בזו ש
גירא רופין ואלתוריאון וכל מה שינקה הליחה השחורי
במקום רחוק ואחר ישאר אחר זה התואנה בבני · אבנם
הקר בבהתבבים והחום במקררים וכל שכן בה שיתנו גם
בהרפואות הלביות · ואבנם מה שיהיה בשתוף האצט
הנה אם יהיה בליחה עבה תרפא בקיא אחר המאכל
ואחר לקיחה המרקקים הידועים כמו לקיחת מ
סירות הפונטא בסכנגבין והשלשול אחריו במיני הנא
הגדולות כמו לונדיאון והיאודריטוס וגירא פיקרא בחומץ
בבשר קולקנטידא ואנטריק ואמיתוביי · ואם יהיה
הסבה ארוכה נושכת תרפא בחזור האצטו בעלים והר
המבנטשים והקרוסים והנקראים סמס כמו התמר הגאם
בזיהוד והחבוש וכל כבן אחר המאכל והאגסים ושרי
שרופה לפה · ובכתייה הטבע הרפואות והתולים

שישתנה לליחות בריחה וד נעות התשואה ראצמו • וכן
אם יהיה המאכל נעכר בה הנה ראוי שתכוין במה שיחזקה
לקבל מה שנעכר בה במה שנזכיר בשער האצטומכא
וכמו שתבטל חככה כהנהגה הזאת הנה כן ראוי שתחזק ה
הנפעל והוא הלב עד שלא יקבל הרושם הלא תסתפק בב
בבטול הסבה לבד בלתי חזק הנפעל אבל ראוי עם זה שיר
שירגיל ללב הרפואות הלביות ומכה שיגדיל תועלתו ב
ברפיקה שישר במשקל מלשון השור בעת הסיבה לילות רב
רצופות • ומכה שנוסה לזה שתיית סקור גרעינה
בנירוצלי קי כיב משקל כולב הלוב ברקות נפש או שת
שתיית במשקל במנורנא יבשה בבים קרים אם יהיה שם ח
חום או יין אם לא יהיה שם חום ביבים רצופים • ומכה
שיקבל תועלת בעל הדפיקה שיהיה עמו לעולם בשם מן
המין הנאות ויתמיד הקטון בו ויעשה מורחים כמנו ואם
יהיה אותו שיהיה בו הדפיקה חום יגבר על בשמו ורד וקם
וקמפורא וצנדל והסממנים הקרים עם מעט עדוב מן הרפ
הרפואות האחרות הדקות החמות במעט כמך ועפראן וכן
וקרנפל ואלקים אלא אם יכריח הענין להסתפק על הקרים
ואם יהיה בו כוח מוג קר כמכך ויעגבר ושמן באן ושמן את
אתרוג ומי הכמפורא ודליא וכירצא בהם ויקריב אליו בכיני
העשבים והריחות הנאותות כפי המזג ולא ברבה עליך הד
הרכור בהשנות הרפואות הלביות החמות והקרות כי את
אתה המצאם כלם כתובות בלוחות אברי ואנשימה ברפ
ברפואות הנפרדות ובכלל כל סם כשמי הנה הוא לבי
ועם זה והנה אנחנו נזכיר מה שיהיה מהרפואות האלו כוון
מוקדם בכוונה הזאת • ובעל הדפיקה עם הצין קיא וקיא
אשר זכרנו שרפיקתו רפואתו וביחוד אם יהיה שארית קר
קרחות השקית קבת קלי שעורים רחוץ בבים רבים ואחר
נקרר במשקל • והים טוכרי כי הוא אעפ שיקאהו יקבל
תועלת בו ואם יתעכב הסוכרי בראשטו ברפץ הקיא יוקח ת
תמורתו גרגרי הרמון ויוקטרו המוקים היטב וישאף ריח
הכמפורא והרוכה לה עם חומץ ויונח על החזה בגד מבול
במי הצנדלים והכמפורא תולתה ומעסים רבות יעורר הד
הדפיקה ואחר יהיה דבר למטה יכון וישמאל ואז תשקט ה
הדפיקה •

פרק ד

ברפואת הדפיקה הרבה
אם תהיה הדפיקה
הזאת עם ליחה הריקות א

אותה ומטאר הרשבתה או שתהיה דפיקה חמה בלי ל
ליחה אז ראוי שיהיה תונת בעליה כבה שיעצור ויז על בל
בלוחם השרוי במי ורדים במעט יין ריחני והיין המטקה ה
היום ח ובריק התפוח והחלב הנקרא רוב טבת
שנתמכך בקרוב זמן או בלתי חמוץ מאד • והדלעת
וארבולין והפירות הקרים ואם יש מול הבשר או כמעם אל
קריץ ואל הלם נעשה כאפרוחי התרנגולת ומקיה בכבלת
כי יש לו מבלה בענין הזה הקר הבוג ושני כמעם אל כמ
מצוק הלקוחים כרים כל זה במחיטות הפירות ומבוסר וה
והתפוח החמוץ והחומץ הרק שיהיה עליו מי ורדים ומי כל
נראב ואם יהיה חמוץ האתרוג ולימון הנה הוא דבר היו
אותר מבעל לחם ואם יתחזק הענין והתתלהבות ותכו

תנמיעהו המים הקרים ומי הש״לג מותנים במי ורדים גמיעה
אחר גמיעה ותגמיעהו מנקה הפירות ומשקה התפוח הנ
תשאמי כלוט כנעני ומה שדומה לזה ודבר אחר דבר •
ואם תצטרך שימורים בו והכמפורא תעשה • ולפעמים
יצטרך שישקוד בו קל שתיית החלב הנקרא בלישר אחה
עד ב ויושם מוגו ואם תצטרכת לחזק כדבר מרב הלחם
והגלשדים העשה • ואם תמצא חכה הלוש ותאחר כן
הכברי אז על כל פנים תערב בזה ובכה שתולך ברך
הזה כן כבאבא וקרדמומי ועלי אתרוג וגם כוסרה ואם
וכמפורא עם אשפודי הורדים גב לחשוותו ואמנם לשן
תשור הנה הקרים עליו ולא תירא ריקתו ועשה אותו בכל פ
מה שתשקהו ותאכילהו כי כבר נתפשט הגבאת בשהיתו ו
וכן מימיו המשופשפים בכלי המשוף וגם יועיל לזה שת
שתית או ריברברי ציני במים קרים ישים רצופים •
והתהל שיהיה האויר מקורר בתכלית הקירור ויהיה הקל
חק לוחים והריחות המשפיות המשוריות והצנדליות גם
נמצאות אותו ביחוד ואין חוק אם תהיה עליהם דבר מן ה
היין כמעוד שיגקב בשמוחם אל הלב • ומכה שיקבל
תועלת בו בעל הדפיקה החמה והמתוק מאודה לאוד קר ב
כי זה יתחזרה לבריאות וראוי שלא תעשה התחבושות הם
המקררים על הלב הלקוחים בצנדל ומי הורדים ומי חתם
התפוחים וקמפורא וורדים ואשפודי ועדשים יותכם בהם
בגדי הלבן וביחוד בקרחות • ואמנם המורכבים
המועילים בזה שישוקה עונת קמפורא בזעפראן ומשקה
חמוץ האתרוג והנה יושם בו עלי האתרוג ורפואת הכבך
המתוקה ומשטחת המקיד • תאר נוסח בנוסח לזה
למי שאין בו בן החום החזק והחכישות ויקח אשפודי ד׳ ח
חלקים לינגא אלואן קר כא׳ זוז
קרדמומי נירופלא מכל אחד זוז קמפורא חצי זוז דרנגאן
נ׳ זוזים יעשה עונות במי הדרנגכין כל עונה משקל חצי ז
זוז • תאר נוסח אחר דרונגי חלק קמפורא רובע
חלק צנדל שליש חלק קמליש קקבורי אלמונים לינגא א
אלואן אשפודי ורדים בא׳ חצי חלק לשון השור שני חל
חלקים יולש במי התפוח ויעשה עונות והשתיה כמנן בות
עד משקל • ותאר רפואה אחרת חזקה מאד בבבמי
זרע חרת זרע הגרבי אשפודי וורדים צנדל זרע לגלונות
לשון שור כוסרה יבשה אלמונים קקאברי בדולח בא׳ חל
חלק כבפורא רובע חלק וישאף כמאבק הזה כמשקל ב׳ ד
זוזים כי זה שוב מאד • ואם יתחזק הצורך ויקח
אשפודי וצנדל כרכומי וורדים בא׳ חצי חלק כמפורא רו
רובע חלק והשתיה משקל שני זוזים • תאר נסח
אחר • אבירום קקאברי בדולח בלישא פלנגמשך כמך
אלום חיבני בעלה ככלי והמספה שלשה שלשה שקן אדום
ארמיני כנברה המכסה חמשה והשתיה משקל כמי בלישא •
ואם יצליג הענין ונוסף התחלהבות ויפוחד שיהיה תחת
התחלת מורסא הנה יצטרך להשקות זרע חורבה ואשפי ך
מהיותר טוב שישוקה בזה יברוח עד רובע זה ואשפי עד ח
חצי זה כמעורבים ברפואה מבושמת בכמך הלינגא אלואן
וכמפורא חעפרן כמי הכוח והעת והצורך •

פרק ה

ברפואת הדפיקה הקרה •
אמנם הדרקות אם תהיה

שם לידה או יקשה הדרך אשר כארנוהו׳ ובמה
שניסה לילבניית הלחה מות בין שתהיה בצד הלב או באצ
באצטו׳ שיוקח מאגריק משקל חצי זוז ומבשר
קודוקנשידה משקל דאנק ותורביד משקל חצי זוז ודילי מ
משקל דאנק כמך ועפראן משקל טסו׳ ומן לינגא אלואן
הנדי משקל דאנק בולח בבמי משקל רובע זוז והוא שיהיה
המכה שנכסה לשחוריות מיראבול נ״ש שחורים וקיבולין מ
מא׳ משקל זוז אפיתימי חצי זוז ואבן ארמיני רובע זוז רפ
רפואת המסך הבורה ג׳ זוזים ישתה ביין ריחני שיעור מה ש
שיכורים בו׳ ולפעמים ישתמש כהתמורת עשיית נירא
פיקרא שיעור משקל קם אפיתימי משקל דאנק וישתה מם
מסכנגבין ומאופלי׳ ואמנם הרפואות והתחליפות המוג
הנה התריאק ומתרידיטו״ס ורפואת המסך המתוקה והבורה
ורפואת הקיסר ושאליתא ומרקחת העגבר ורפואת קבאד
והשבחה הגדול ומרקחת המצליח ועתות המסך׳ ואם
חזק הקור יצטרך אל מה אנאקרדי והשתיה ממנו׳ וגם
יקבל תועלת בלקיחת שעור זרעון בן אל קארמיני בשל
ב׳ אלפים משקל בן סך היין הנקרא טלא וגם יועיל בו לש
לשון השור ויזון במי הארנבים ובשר הצפרים
ובשר קנאביד ואפרוחי יונים׳ ומן המורכבים
האחרים תאר רפואה מנוסה לשון השור זוז ציעבר וחדונג
מא׳ ארבעה זוזים והשתיה ממנו במשקל זוז בתחלת החדש
ובאמצעיתו ובאחריתו וראוי שיהיה ביין הריחני׳

תאר רפואה אחרת׳ קקאברי קשטור מא׳ ז׳ ז
קליפה אתרוג יבשה וזרע פולנגמשך מא׳ חצי חלק קקב
קקאברי קוראל מא׳ דרהם פרלנגמשך נירופלי מסך מא׳ הל
חלק והשתיה ממנו חצי זוז ביין התפוח בלתי מסונן
ובלתי מורתח ויש בו רפואות טובות גם ייצות ארוכות
הנכה נזכרות בירקות׳

פרק ו

בסימני העלוף וסבותיו ורע
וסכנות המות פתאום

העלוף הוא בטול רוב הכח
המניע והמרגיש לחולשת הלב והאסף הרוח כלו אליו גם
בסבה יניעהו לפנים או סבה יחניקהו בפנים ולא ימצא גם
ג׳ לישת ורוח לצאת או למעוטו או לדקיקותו ולא יותר על
הנמצא במסקד׳ ואתה עוד תדע במה שאמרתיו עד
העת הזאת שסבת זה לא יכנע אם שיהיה בלוי מליחת חו
חונקת מרבית או למחלסת או לדרקה בחיבה הרוח או ה
העדר לתמורת מה שילך ורעב חזק והאנשים היותר חלש
חלושים לסבל הם המיוחסים שהם אינם לא חולים ולא
בריאים כנערים ומה שיקרב אליהם והזקנים והנמלטים
מחולי׳ ואמנם המגיעים בשנים הם יסבלוהו וסבלו מ
במתו הוא יותר מן הקיץ או רוע מזג שכבר נקבע או שק
שקרה הגדול ממנו בפתע או כאב חזק או חולשת מבחוץ
ההתחלות הראשון ומש הלב ואחריו המוח ואחריו הכבד
או חולשת המשתתף במו פי האצט׳ ללב או החולשה מן
הגוף כלו ורזון מכרם ומכשלת מורד נפשיי כפי מה שנא
שנזכיר לך מ׳ קמות אחרים ורובו לזקנים ולחלושים והנ
והנמלטים מחולי או הגעת מה מנגד בעצם מכוח הלב וה
והרוח אליו כמו הרוח בור הקופרת ודבר האויר ומבו שי

שיקרה בקדחות הדבריות ובאמת הבכליות והגעת מה
הארסים אל הלב׳ ולפעמים יהיה במשתף שריק
שריינוי ומזה מה שיקרה בסבת התולעים שיעלו אל פי הא
האצטו׳ וראוי שנגדיל אחר זה הגדול יותר ונמני
אמנם הליחות הנה הם יחדשו העלוף אם לרמי
לם יימשו מעברי הרוח והעצים כלם מלב על שיחנק מא
שיחנק ומזה הבין שפיכת הליחות הרבה או רמ רב או רא
האצטו׳ והחזה וכיוצא בהם או העתק ליחות מורסה זכ
המחנק ומעלית הצד ומעלית הריאה לצד הלב מפתאומ
כהדבק אבר מהם בנקבים ויפתחו המעברים ומל מקום
באברים הנפשיים׳ ולפעמים יהיה מהלל מכל קדם
הגוף הצע׳ שלא יפעל זה כרמי ואם להחזק יהיה מג
באיכות הרוח מאד או הנטוכת מאד והמורסות מסי
והעליו הניבל בהתחלת עונות הקדחת הנה מהלך מ
ומכתו לליחות עבות דבקות או נעטכות שורפות או מה
שרופות ולפעמים יהיה זה בקורבת הלב ולפעמים יהיה
בא׳ רים אחרים מסורפים לו כמוח כי אם יתרפש מים
המתמכה השלכה ראו חוזית השחוק יהיה העלוף בלי ספ
ולפעמים יהיה באצטו׳ לסבה נעבה או להלאה מן
בתחרשת תשיכה מקבלת לירידת הליחות אל שיהיה
קרות או המות׳ ולפעמים יהיה כמכה לזה והמחם
בעורקי הגוף באיזה מקום שיהיו מלו מליחות המבינה
הנה יקרו הרבה כתמפלגת האכילה והשתיה והבנה יתן
הרציפה לרוע העכול עד שיתפשט ממנו מעט מה
שיכלא העורקים ויסתום מהלכי הנשימה אלו וליחות
המביחות הרבות הנה יעידו על העלוף בזה ממנו
המזון גם כן כי הם יסתמו דרך המזון המגיע אליהם
ישתנה בעצמם אל המזון כי הם כרמים יותר אל המזון
ולא יפעלו כמנו ועם זה הנה מה הגוף עצמם ואל הד
הליחות אשר יעשו העלוף ברבוים או בריקותם גורי
יפעלו הצער והעלוף אם יפעלו באצטו׳ ויהיה סבת מכת
או רוע ואמנם ההוות בסבת הריקות כשלשול הרע
הוא והיה להמסך אחריה הרוח מורק עמה עד שירף מ
תמוני וזה אם כתוכת מכן ברפיון הנקרא ראריא גב
מבשלשול רציף או מעודת חלקלקות האצטומכא או יכו
או המשם מעים או קיא רב או רעיפה או הלח ומאמ
אחר מכרות עורקי הגות או לחבורה או להוצאת ממי
בנקב או לחתל פתירת מורסא הנקרא דבילה מהל מבז
דבר רב פתע או הולת בדרות או לירה או להם המקזה או ע
עבירה בבורחן הם חזק המוזקה או לסבה ממנה התהו מ
כופלגת קורה ושהוא פרעלת הזיעה בעצמה מתמא׳ מב
מבינה מרפיון רגוף המבופלג או הקיסות בן הליחות מב
בעצם ושבעם׳ ואם יקרה העלוף בחזקה ראשת
הבה הוזוני עדיין חזק לא יהיה מאד וזה מכו הלוף אשר
יקרה אחר התקוה׳ ואמנם הכאב הנה יחדש העלוף
להפלגת התנבתו הרוח במו שיהיה בקוליקא ואליאוס וב
ובעקיצה המופלגת הקורה באברים הנרגשים כמו פי הא
האצטו׳ והמעים וכיוצא בהם ומבו כאב הבחרות התפרי
ושחיניהם והעקיצה אשר יקרה אליהם בעקרב תרגיהו
ובשחיני הפרקים המוכים בחטן ואל בדיוקה עלום

אליו לשפיכת הליחות המזיקות וכמו כאשר חשודינים
המתרחבים המעלפים בהוזק המאבהם לרוחותם ואם ולפ
והתורש כמים ובפני האברים עד שיובל אל הכות כי הם ׳
יעלפו תהלה במאב ובאחרונה בחוזק קרור הלב או
בהורדת איד אריסי נסמר אל הלב ימשך אחריו נגוב הלב
והתהגיתו אל תוך המנע המיוחד לאנשים ואמנם פקרי
רנפש כבר דברנו מהם וידענו המכה בהמתרם בלב
ואמנם המורסא הנה תחדש העלוף אם במכת נמיתה עד
שתהיה חיצונית או פנימית והצמיד מונ הלב במצוע הו
הובלת השריינים או במכת האבר אשר הוא בו אם יהיה ב
במו כים הלב או יהיה אבר קרוב מן הלב אעפ׳ שלא תהיה
המורסא גדולה באור הנה הפעל בה שתפעלהו הגדולה הר
הדתוקה או לסבת המאב אם יחזק עצמה ואמנם האצטום׳
איך שתהיה סבה לעלוף הנה הוא רע כי האצטום קרובת
המקום מן הלב והוא עם זה חזקת החוש והוא בקור צביטת
הליחות המתעפשות ולכן תחדש העלוף אם שתקרה כא
באור כמו שיהיה בבולמוס ואם שתחמם מאד והם
שתכאיב מאד ואם שיהיה בה ליחה עבה רעה קרה או
נושכת חריפה ושחינם ומכיום בפית ואמנם האברים
האחרים איך שיהיו סבה לעלוף הנה הוא רע כי האברים
האחרים יהיו סבה לעלוף אם במאב יגיע מהם בלב או ב
באד אריסי ישלחהו אל הלב כמו שיקרה זה בהחנק הרחם
ואם להדקה חמול כים בתיכה הרוח בין הלב כמו חולשה
הוזה כפי האצטום ואם לסתיכה תחייב צרות בעברי ה
הרוח במה שסביב בעברי הלב

ואם לפעמים נפסדים רעים הטוב נגברים עליהם כמו
שיהיה בקדחות השורפות והדבריות וזה מכה שיהיה בש
בשתוף כל האברים ודע כי העלוף המקבע אין לו רפואה
וכל שכן אם יובל לירקות הצבים והשיבת הצואר כי ה
הנה לא יתחבב שיעתק ומי שיגיע ענינו עד הלום הנה הוא
כאשר ירים ראשו ינגה׳ ודע כי מי שיזקן בחיוב שיתעלף
עליו לא לרוב ההריקה ולא לכמות בהתקוה הוטנת הנה יש
בגופו חולי או באצטומכתו חורשה ליעצבה או לשפיכת
דבר אליה ׳ והזקן המגורח אם תרד ליחה באצטומכתו ת
תחדש העלוף ׳ נאותו שיתעלף עליו בחולשת הקותו הנה
זה לפתאומות מה שלא הורגל ׳ ולפעמים יקרה בנבורים
עלוף להתקבץ הליחות החכות אל האצטום ופעמים רבות
תהיה ההקוה סבה לעלוף בקרור

פרק ז

באותותיו האותות הבוריים על סבות העלוף וסימניו דו דומים לאותות הגוברים ל

לדפיקה כי אם יהיו חלושים יהיו לדפיקה ואם יתחזקו יהיו
לעלוף ואם יתעקו יותר יהיה הכות פתאום ׳ והדפק הוא
הדוהר מורה עליו ויורה בהחולצו עם קוים הכה על ליחות
לוחצת וכוחות ולפותו החוקה עם הפסקים וקוטן על הת
התוכה הכח ואמנם שאר אותותיו על שאר הענינים כבר
ידעתם ׳ ובכלל הנה העלוף אם לא יהיה פתאם רבה יקטן
בו הדפק החולה ואחר מתחיל לנטות הדם ונסתר בפנים ו
ימטנה הבראה בעניני ויחשב העפוף שלא יעתק ויתבאר
כענין הולכת הנגיעה ושנוי מראה ויהדכו לראות דמיונות
יוצאות כמן המציאה ויתקררו הקצוות ויראה בגוף

פסוק קד ולפעמים יקרה עלוף

ולפעמים יתקרר כל הגוף ואם יתחיל דבר כאלו הוא
האותות אחרית הקוה או שלשול או הסרה רבה או אפשר
כבלי המאיכו ויבנע ממנו ותשתתף המכה במכות שיוביל
אל העלוף אם לא יפסק ׳ ואם לא יהיה לעלוף סבה נראית
בתחולת או קודמת ויהיה עבה דפיקה רצופה ותכופה ולא
יהיה בפני האצטומ׳ סבה יחייבהו ויחזורו הנה הוא לב׳ בן
נקבע ׳ ואמנם אותו שהוא עם חפץ קיא וצער הנה הוא
יהיה אצטומכתיו ׳ ואם ינבר העלוף ויחזק ולא יהיה סבה
נראית תחייבהו אבל יהיה לבי הנה בעליו ימות פתאם

פרק ח

ברפואה החזק כבכן יח וההווה בסבת רוע מזג נקבע אין לו רפואה וכה

שאיננו כן אבל הוא יותר קל או נמשך לסבות יוצאות מן
הלב הנה ירפא ׳ וכעל העלוף הנה יהיה בתוך העלוף וגם
יהיה בין העלוף והפרנגע ולפעמים יהיה בעוצמת הקלות
בין העלוף ואם גם אם יהיה בענין עם העלוף לא נוכל הם
המיר שנתעסק בבטול הסבה אבל נצטרך שתקביל הם
המקרה הקורה בראוי לו כן ורפואה ׳ ולפעמים יתחבר
לנו שני צדדים מתנגדים כמו שני הלקים בחולפים שנצ
שנצטרך בקצת אברים לחסרון והרקה לבה שיש בה מן ה
הליחות ובדרותות אל תוספת מזון ולחשים בבה שיקרה
להם מן ההתכה ׳ וברוב מה שיקרה העלוף הנה ראוי מכנג
שיתחיל ויתעסק במה שיזון והרוח מן בעלי הריח הטובים
והמבושמים אלא בחונק הרחם כי העלוף התולה כמנו ד
ראוי שנקרב אל אפם בעלי הריח הנבאשים וביחוד והוא
הנאותים עם זה כפי האצטומ׳ ובהרחה הקשה לזה מ
סגורה וסגולתם בו כנטה וביחוד ברפואת החום האדומי
ומן התורת אבל ירם אבשתיה ונביעה בהמעדת הכח
נאם יהיה שם רעב והריקות נפש אין ראוי שיקרב אליהם ה
היין החי אבל יעורב במי ובבשר הרב או ימזג במים ואם
לא אולי יקרה בממנו העירבוב והקיוצה ׳ ומה שאי אפשר
בלהו ברוב שיני העלוף סתום בגבי הגוף כחוזק לעצור ה
הרוח והצרך האלדים אם לא יהיה שם שלשול חזק מאד או
שתהיה המכה קור חזק ואם לא יהיה שם סבת קור נראה
על כל פנים הזה המים הקרים ותנטב אותם ותגביהם הב
המים הקרים ומי ורדים ביחוד ולבושים במגודלים עם
הרוחות בעלי הריח והמי המים הקרים ורבים יתרפאו ב
בזה ׳ ואם יהיה יותר חזק בזה ולא יהיה אחריה קטן מתוך
הם מאד או ראוי שינפח המסך באפו ויריח הנאליה ויעו
ויעושן כמו ולינבא אלואין הנקרא אל עוד ויגמע הראת
המסך אם אפשר ׳ ואם יהיה המכה חום או תעשה הבשמים
הקרים וחזות המים הקרים על פני החולה ואין היזק אם יע
יעורב מעט מסך במה שיעשה בזה עם התבורות כמכו הב
הכספורא וצנדיל ובסבת שהוא חזק הקרור באור שיהיה
הקר בנגד החם הבהיק והנכון לחזוק החום הטבעי
ושימנעו המים הקרים ואם יסבור הענין שיהיה מוגב מיין
בקורר רקיק דק הנה יהיה טוב וראוי עם זה שיחופף פי
האצטום חפיפה רצופה וראוי שיהיה במשכבו באויר קר
ומן ראוי שיהיה כל משכבו בעלי העלוף אם לא יהיה כמו
כסבה קרה וכל שכן עלוף בעלי הרקה וראוי יחם א׳

להתמיד יציקה על קצותיהם וצדדי אבריהם הראשיים ב בני ורדים וו טחינות וקרות והרקות ועל כל פנים ביין בקירד ישתו ׳ ואם יהיה שם פוקית והפין קיא אז ראוי שתעיר חום העלול ותעזור הטבע ברנדיגו הרזון בנוצה ות ותעורהו להקיא ולעורר הרוח להרין וראוי שתתמיד זה ולהרגיע עליו ולזעוק בתרועה וזעקה והיותר גדולה שיהיה ותעמדו אפי׳ בבגדים ואם לא יצלית ולא יתעטש הנה הוא הוחלה בת וראוי וביחוד בעלוף הרקי שתקריב אליו הוא ריח הנאכלים הנתאבים אלא בעלי הפין הקיא והעלוף הנופל בסבת ליחה בפי האצטומ׳ כי אז אין ראוי שתקריב אליהם זה וראוי שתשקם היין וינגבו הבום הקרים או בות כחובבים כפי שני הענינים והדלעים ויהיה היין היותר נו נוגב ויותר דקיק והיותר טוב במעטו מבה שיהיה בו שא שארית קביצות ואם יהיה הכח חזק אז העב החזק לאסוף הרוח ולחזקו וראוי שלא יהיה בו כרידות רז זה כי יהנע ותעכתו הטבע ולא עוזבי כי לא ינקוב בו כחרה ׳ וראוי שיהיה בראתו אל הבריכוכות אלא אם יהיה העלוף בסבת הרקה וכל שכן בן הנקבים לרפיונם והלת זה כי אז ראוית דיין השחור העב כי הוא יותר זך ויותר נוטה בליהות לת להגך בה שבו יותך ויותר ויותר אל הרוח בעצבותו ואבנם כי שלא יהיה בו העלה הזאת הנה היין היותר

באות לו היותר בהיר לעבור

ולנקוב ואתה תוכל לנסותו שיזרק בבגי בעט ואם ראית הנצוק עובר בחירותו כעבר אל עבר בבהרה עם עצם נא באה טוב שנו התאות והמבוקש ׳ ולפעמים נשים בו כן הבבך קרוב לפני נערים או כרפואת הבכך שעור השתיה או חציה או שלישיתה ׳ וזה בעלוף החזק וכן עוגות הבכך ונגברות ברקות והיין היותר מאות בכיוצא בו הם הבחובבים כבי שאין בו עלוף בחום כי הוא יותר נוקב ואם יחזק כבה בן הלחם יהיה יותר רחוק להעיר ׳ ובבה שיועילם הביבא הבודדה בעלוף ובתיכה ברקות ונאגשים היותר צריכים לשתיית היין הבחובבם היותר באוחרים להרגע כי אין ראוי לאלו שיתאוהקר ׳ וכן כי שיתקרר כל נפשו ואלו הם הצריבים אל הדמיפה ובריחות הקצוות והאצטומ׳ בשכנים החמים והמבושמים ואם יהיה העלוף בסבת ליחה אם אפשר שתדסר הליחה תהיא בקיא הקנה שיקל או בחוקן או בחקנות או תעשה זה ׳ ואם יהיה זה בסבת הרקה ברצדרים הפניבים היום הקצוות והנח ותחוף והטריח בשכנים והחנים המבושמים ולפעמים יצ יצטרך לשים בחוזק והנהג בכל מין הרקה בבה שנאמר בשער מקומו והנהג להעיר הכח בבה שידעת ובה שיהיה בן הענין הזה אחרית היוצא הוא לאאגפריא יכון לבעליו ש שיקה בך מבכך ביין ובחוטות התבושים בבני הבשר חזק ה הבשול ביין ויועילהו לעיסת הלבונה ונוין נוסאבדי רבולש בבגפרא ׳ ואם יהיה סבת הרקה בהצדדים הוריצנים בזיעה ובדיצא בה הקרר הקצוות והוריח על הא העור הדם וכין קיבוליא הנקרא נחר וקליפת רמון ושאר הקובצים ולא הרוח והליחה להרין כלל ולא תעשה בבנת רבורים האלה בעלוף הרקי מבפנים אבל ראוי שתחזק הכח בכל הרקה וכל שכן בנקיבת ריחי הבוונות והנתאבים וביוצא בהם בבה שנזכר ׳ ואם

והיה סבת כאב הרדים הבאב אם לא תוכל בגל סבתו כבו שירפא הקולנג בפלוניא וביוצא בה וגם תהיה ובבה הארסים יגבע בימי הפריים הנקראים באדרויות הבנקים ורפואת הבכך והרפואות וגזרות בשער הארסים וגם אם יהיה בעת הפטירה ובבר רגע כינס הנה הרגשת בבן כבו ההנהגה הראשונה עם תוספת כי שיקבע בו כם הן הענין הזה ולכבו בה שישתהו כי פרא כבוזקי ׳ והא שיבביע הרפואות המועילות כפי קוי והענין בבה שיזכר ונזכר בשער הדפיקה ותחבר בזה ארוז שנקבע בו בן הן התוספת כבו אם יהיה שם כלי כפי האסטום והפירוד ש שיקרא כי זה ארוכתו וכן אם יהיה שם כלי ראוי שירק ויוכיעש כזונו ויתגיע הגונה שוה כבבלת בפיות והרביצה לכל האברים עד הבקוה והאצטומ׳ ולא יתגלג עליו בכזון אלא היין הנזכר בענין העלוף אבר אי אבי בליזו ׳ ורבים בן הרופאים והסכלים יתעסקו בתנו בחוטבם בזה שיהיה תקונו והערת כחו ויגעו חבי הם הטבעי ויביתוהו ׳ ואלו יקבלו תועלת בבגגנן ועל אם אותו שיגבל בו כה שיש בו ורקון ותוך כבו הארן ו וביוצא בו ׳ ואם תהיה הסבה טובה באברים הראשים וגם שבלות אליהם יגביע הבגבנב וחבי פולקי הרקה והו עבק בבבנו אלו להגיר שהגם ויטשו בן היין בו שם שיהיה רקיק וכן אם יהיה שם חום ׳ ואם יהיה בחוקה וחולשה יגבע כי הבשר והטופקף ויהין הלחם השרי ב ביין ריחני ובעורב בו מי ורדים ׳ ולפעמים יגבו הקלה בשתיית החולב הנקרא רונ בקורד וזה אם יהיה שם וכן עם הדוקה וכן מי בוסרי ענבים ׳ ויותר מבונה בחו ענב חמוץ האחרונ הקרוש והובב בו קלתו ׳ ובבלבי שיה בו עלוף עם צער והתלהבות או שיהיה בתקותו גו ראוי שינתן לו בה שינתן לו בקורר ואצ בה שישקה בו החמו ובבה שיועיל שישתה כי הבשר ובן הנשל בך בעטריותו ביין ריחני ובעט בחלבון ביצה ובעטשים התפוח המתוק או החבוץ או הבמוצע בן מנים ונקרא בית כפי בה שיהיה הענין ׳ ואם היות נגר סיבים הא תעות ראוי שתשקהו היין השקוה החלב הנקרא שיקה בו לחם כלת וראבילו גם כן בבני הגשמים הנקראים כציין העצויים בעטיטי המידה הנקראים שבני ׳ וגם בעל העלוף יבוצצה קור עבו או אחריו או בקה שדיה ה המטודדים וכל שכן בבקבים תשקהו או ברקה הגאון והפלפל עצבו והאגבנתין ולפעמים תשקהו והרות ׳ וגם יצטרך ברפואתו הנקוי ויגיע בונוק ראוי או שתחזק זה ה האם גם נתחיל בזה כבבו בבקה האגבנתין ובטשל ב בבי הדבש ויעשה התחברשות הבדוקים והגנטם התבי דישתה היין הריחני אחר זה ויניגו בבנן התפוחה וגם הגאוה בתחלת והקרחות וסבת הבורסיה קור נגבי וצאה בוכרגו בקרי הקרחות ובכל ראוי שתחגף קצותם ה ותחבבם ותהדקם מן ישקע הבה והריוה ויגעו בבגבל ובטשתה וירויקו השינה והאלדים אלא אם אבטיחה בהתחלתם להחולשה ובי שיהיה טובותלצים שיצטרך ל לבזון אז ראוי שיניין לו קודם התינה בבתי שקית או ש שרש בזון ויהיה הבזון קבה קלי שעורים בקור או לחם עם טם עם הנקרא במורה וישאף הבושם

ואם יהיה שם יעבור הדם כמו המזון בזה שירבך כמו כמ
כמעט לבנים הנקראים אספידכנאת וכוצא בהם
וכשקה תפוחים עם כמכנבין מועיל כנגד זה ואם יהיה
הצורך אל מזון רך אז כמו מי הבשר והלבן ביצה ומיני ת
וכיוצא קרוה הנקרא דמו בלב הלחם ומי הבשר ולפעמי
יצטרך לערב בו מעט מיין ואם יצטרך עם זה להחזק
האצטומ אז ראוי שיערב בו מיני העשבים הנקראים שפש
וסחיטת הורדות המבושלים אשר יש בהם קביצות
ואמנם בעת העונה על כל פנים אי אפשר להסתפק
בלעדי היין ואמנם העלוף ההווה מן המקרים הנפשיים
ירפא גם כן כמו כה שנאמר מבעלי הרוח המבושטים ואם
ויבוא אפו ופיו ויתפזר הקצות ויזונו בבני הבשר ויהיה ב
בו נקודים ויין מקוררים או מחוממים כפי כח שידעת
ואם יהיה העלוף בסבלת חבורה הארוכה ראוי שיהיה ש
היין כוזג נכן עלוף הבאב ועוד נזכיר בזה שיזהיר
לקרנב בשער מקומו והעלוף אשר יקרה באחרית הה
ההקזה הנה רובו יקרה לבעלי האסטומ' והמורקים הצרים
והאסטומ' החלושה או הגופים אשר יגבר עליהם הבורה הח
הארוכה או לבד שלא הרגיל ההקזה ואלו הנה ראוי
שיקזו קודם ההקזה וישתו דבר מהעבים המחזקים הא
האצטומ' והלב ואם יפלו בעלוף הפעל בזה שנזכר
וישתו יין כוזג בקודר יחזק אצטומכתם וישברה וכל שכן
עם כחיכה אחרת וראוי שנאמר כראשו כי הנה הכוון
הרמזה בעלוף לקביצות לבנוע הרקות ויחזקו ואסרי
הגרמים הע זרים על ההתכה ושיחזק קודם פי האצטומ'
ולא תקביל בה שיגיע אליה ואל כי נוקב סהיר התעברות
דזן הרוח כמו היין והם מונעים הפעל כן ראוי שתבדיל
בין שני עניני עשיותם ותעשה המקבצים בעת התנועה
או אחר עשיית האויר בקורר עד שיעור הכח וכבר
הרכבת בו והתירותיו ותעשה השני בעת הצורך החוזק
להעיר הכח ולא תקדים הקן כן עד זה כי יבנע העברתו
ולפעמים יפול הצורך אל כח שהוא יותר חזק ההעברה מן
היין וכל שכן אם יהיה העלוף מן הרעב או התכה רבה
ואם היין המפסד אם ירד על נופש יותך בהם ויורש
קיבוב וקריצה אין להם כמו מי הבשר הנגבר כעורב ביין
ובסחיטות התפוח אם המתוק ואם החמוץ כפי שני הגוני
ואם לא יהיה בונע הנה היותר טוב שיתכם בו כמו גידופלי
ומכך כי והאצטומ' מקבלתו יותר וכח האסטומ' בו יותר וזה
הגק הההסך אחרין והלב יותר כשבו ולפעמים יצטרך
שהכרים להם סלת בכה שתגביעהו אם יהיה המזון החוזק
במזון וחפיפת הקצות וקשירתם וכן התעוררות הקיא מ
מועיל בכל עלוף אלא אם יהיה מזיקה וכיוצא בה בכח ש
שיתנועע בו הרוח לחוץ וזה אל ההסכם יותר צריך ואין ר
ראוי שיניקו או יקאו או יכוסו ובמה שיקאם הבים המ
המשרי כשכן או שכן בזוג ביין וראוי שתחסם האצטומ'
בזה שנלוה אליה קודם חפיפת הקצות גם כן ויקל הקיא
וזיע כי חפיפת הקצות והשכבם ולכשכם כבריחות ובשום
פי האצטומ' בפריחון המבושלו כמו שכן גרדין והמחומכי'
בכו מלושרי והורד' באות רחם מאד לפי שיהיה עלופו מ
בהרקת דם או ליחה או כליו גם לרוב מי שיתעלף עליו
אם לא יהיה תנועת הליחות לחוץ וראוי שתקשור שוקים

הורקותם פעמים רצופות ותניר והנעות זה כמה שיהיה בו
תקבלת צר ויאורקה ואלו יקבלו תועלת בקשירת הקצות ו
והזאת המים הקרים וחפיפת פי האסטומ' וכן כל עלוף יה
יהיה כודרקה ובזין הכות אלא אם יכנע כונע כן היין כמו
מורסא או ליחה כלתי מבושלת או שלשול או כאב ראש
ומי שיגדל הצורך לחזק השקאת היין גם כן ולא תורש וזה
בעלוף ההולשיי והכרחין כאות לפי שיקרהו עלוף כרצין
והיוצא הנקראים דיאריא ולאנגטריא ואם יקרה העלוף
לתולדת דם הנה הוא מזיק מאד וכן אם יקרה לדיעה רבה
והמורחין גם כן כאות לפי שיוצא מן הכח עלפים התלהבות
כפי האצטומ' ואמנם אם יהיה לתולדת פי האצטומ' אז
ראוי שתעשה עליה התרגישות המחזקים כמו בזה שילקח
מן מצטכי וחבושים וצנדל ועפרן ולולי ביין וכן
והחברות הלקוח מן כף הלולי ביין וגם כי יקבל תועלת
מאד בחפיפת הקצות וקשירתם והעלוף ההווה מרעב
אלו ישקוהו כשקל נו לחם או עלוף המוגש כלום יוכש
המכנע מליצאת ראוי שתפגוש עינתו כלנמה לחם כמו ר
רמון או ביין או במשקה התפוח ולפעמים יצטרך כולים
הורים כסבת העלוף להשקות היין והיותר נכון המשל
ובעלי העלוף ישתדלו בהעירה ובעיכת הרבור·

פרק ט

בנפילת הכח פתאום רוב
מה שיקרה זה בעת שלא
יהיה כאב ולא שלשול ול

לא מורסא גדולה ולא הריקה גדולה ואמנם יהיה ללידות
גדולות ובדרך המעט יהיו הליחות רבות בי חדם בזה שלא
יחודש תחלה מקרים אותיב לא יוגל ברוב סמו עד שיחדש
נפילת הכח בפתע פתאום ואמנם הנעבר ברוב הוא
שיהיה הסבה להיות עבות באסטומ' או בעורקים או בריאת
ישתבו מעברי הנשימה ודע כי נפילת הכח לפעמים תגיע
הכרעת העלוף ולפעמים יהיה לבטח בין העלוף בעת שי
שיהיה הכח אמנם יבטל בין העצבים או העצירים מיוחך ם
כים ויטוב האדם אין בבניע גו ולא יסור משגבו ושכבו
אלא כשרה בסבת זה קצת כח שוכרנו ואם יחזק יפול הב
כשליכות ואם לא יתחזק יפול הכח בין העצלים והעצבים
ולפעמים יהיה לריקות הליחות כעצבותם וקבולם
והתכה וכל שכן ברחות ואלו לפעמים יהיו פעולותיהם
המבדינות בלתי נגועות ואף שיהיו בלתי נקבלות אם יר
ירכו ויתערבבו

פרק י

ברפואתו ורפואת אלו קרובה
מרפואת בעלי העלוף והנה
מה שיהיה מן המלוי הרבוי

הנה רפואתו ההקזה ומה שיהיה בסבת ליחות אחרות מן ה
הליחו' העבו או ראוי שיטור בעליו בעת הברצע להרקו'
בכמו הגירא ולפעמים ישפק בגירא שיקרא מורכבת מ
מתורביט וכלות הגדי ואגאריק ואנטימוני וכיוצא בזה
ולפעמים תקבילהו בכמו האסקבוניא כי האסקמוניא היא
בכח שיעור סעודה הרפואות האחרות וראוי שתעשה
כן הקיא אחר השלשול ויתמיד לקחת המחזקים הלב
והדחיים וחפיפת הקצות שיעור החום הטבעי כפי כח של
שנכנא ובריגו ויעשה אחר זה הנועה שוה ואמנם המזון
ההוה כה שידקוק ויחותך כמו מי הדרעגים בחרדל ותכן
צית וסכן שקדים ויעשה

כן היין הדקיק והישן ויעשה הכרוזן אחר ההרקה ומשחה במשמנים הנ̇ עד יב̇ הימים ומטבעי הבדקרקים ואחר יעשה אחר הכרוזן היין החי ומשקה רדבש ומשקה אסכנחין וכיוצא בהם ואם יתחיל להתעורר אז ראוי שיונתן בכוון בחיר ויעבור הבחוק ואתה תדע זה כבה ש כנזכר לך · ודע כי הכאה נוכף בכוון והיין הדקיק הבאות וגבשים וכשכחות וכבנודה והודחקה מן האכל ומן הבתאכלים ולכפר כדברים הנאים והמון האוהבים

פרק יא

בהנהגת מי שיהיו בו אותות חרוש המורסא אהבה בלב̇ · אם שנ ת

הנגה כורכא כבר הכיתה אות כות · ואכנם קודם זה אם הראה הדפיקה הגדולה והתתלהבות החזקה והארות הנזכרים הנה הוא על שליכות אבדן ואם יצילהו דבר הנ̇ הנה ההקזה בו באסליקא ; ולפעמים תקפיד כי בראתו כה בדיקות עורקי שריני בשפל הגוף וקרוד חזרו בשלג̇ וכמ וכבשרא ויצגדיל וכוכר̇ לדה והבמיעוד כי השלג בכמנור בריקות נפש

כשלם האופן האחד עשר הל̇

האופן השנים עשר

בשד ועניניו · והוא מאמר אחד

פרק א

בנהות השד השד הוא אבר אשר נברא להתהוות בו החלב לזון בו הילוד

בשני אשכלות יולידוהו עד שיגבל ויגדל בחו ויאות לע לעבל הבזון החזק הנם והוא נכם מורכב בעורקים וש ושריינים ועצבים נבמלא הלל בה שביניהם בשר נדרי א אין חוש לו לבן המראה והלבנו אבל נהפך הדם בו ויהלבן בה ביונהו והלבן כה שטוהר כמנו חלב והיקשו אל החלב הנולד מן הדם כהקש הכבד אל הדם הנולד בן הבילים כלומר דשון בן השעור כי כל אחד מהם ישנה הלחות אל דמיונו בבראה ובטבע · והכבד כאדם אבילוס והלבן דם והשד בלבן הדם ואדום החלב · והעורק̇ והשריינים והעצבים הארוכים בעצם השד ישתרגו בו אל שריינים ליפיים בלום̇ פתוליים ויש להם בו בריכות וגם וסבובים רבים · ואמנם שיתוף השד לרחם הוא בעורקים ארוכים ביניהם וזה ענין כבר עברת עליו בנהות העורקים

פרק ב

ביתרבות החלב · דע כי החלב ירבה עם רוב הדם הטוב ואם יבועט הנה ם

סבתו קנה סבות מיעוט הדם או העדר נוכחו · והסבה במיעוט הדם אם בצד הלידה ואם בצד המזג ואשר יהיה בסבת הלידה אמנם יהיה כהבוון יהיה מעט או יהיה בנגד להולדת הדם כמנו ליבשו וקורו הם הבוצלג̇ או שכבר בשתלח ממקום אחר כהזלת או מורסא או נזלת זה ואמנם מצד רכות שיהיה מוג הגוף או חסד כנגב ללחות הזוגה הלא יולד כמנו הדם או להפלגת ם ביביותו ורחקו מן השוה ונכון הדשיי או נזלת זה · ואמנם הסבה אשר תהיה עם הדם והגסיד בה שיולד כמנו ש

שלא יהיה נכון להולד כמנו דם החלב במזג החלב גם יולד מן הדם והטוב הוא התגברות אחת הליחות השלשה המרה הארוכה או הלבנה או השחורה ויתבאר הפרכת בכרובות בראה החלב ודקותו והדהוו והלבנה כמו לבנותו וגביותו ונטייתו אל הרבבנות בריחו ובטעמו והשחורה בחוזק עביו ובמיעוטו ורוב חדותו · ואינו ראוי שיהיה הדם להיזק רבויו ויתנוגע על פעולת הטבע לא ים יפעל כמנו ויקרה לטבע לאות בלשנותו בלחתו אותו גם בבה שלא יעלבו אותותיו · וגם יקרה כמוב החלב והדע שיצאו כדוט והטא הדם אלא שיהיה גם יהיה בלתי גם משובח העצם ובלתי נבון כי יולד כמנו החלב המגלה ויהיה אשר יולד כמנו כן החלב בלתי בשובה ובאשר יא ידיעת הסבה הנה אתה רואה באלגני בשלח · ודע כי כה שישפיע הדע הנה הוא מהפיע ברוב המשפט החלב נ כמו חנדרים ודע מנאויר ושדי העזים והצאן ומינע ג בהם כמו שכל כה שינגב הדע ויבעיטו הכבן המרוח הנה הוא מביעט החלב גם כן כמו הקבים · ואם זה הסבה במיעוט החלב מעוט הכוון תרבה המזון ותתענג בו ותשימהו בכון והם הלת הבמונה וב חביבים ואם תהיה בו הסבה המסר המזון המגר והמזרזו אל המזון הנזכר · ואם תהיה הסבה הם שמו תבעיטה ותתענג ואם תהיה הסבה מעוט הדם והחלב זגלתה תעצרה · ואם יהיה גדול בשפל הגוף תקנה לעליו ואם יהיה גדול לעליונו תטהו לשפליו · ואמנם אם יהי סבתו הגסר בינ פשוט השים הג̇ זנית במקדים לכנה והוא עם היותם טופקי רבים ואב הזה ובנה יהיה גם בנפסית נגברית הדיק בבה שראוי לבר ליהן והחלב בנק הנחים אדומיות הבונג בה שינוה לקור הלחות והבה פיועלים כי השעור בגלאב והם זרע כלשמות הנקרא ב באר ביתוד ודע קטואים ויקה הבוחות ושתה החלב מן בקר ויקו ודג ראשרי וכשר גדי והדגלת מצונה ותבינ קדירה הלקוחים בבורסן השעורים בחלב ומקהב לשו הגגיות ותשים הטונת הלכניות הבנג כמוצות הרפאות אשר יש בהם חמום בראשונג ובשניה עם חתבגאו במנ נגוב ובזית המין הפסטנגניש ונרגיר הזבר ושנה יגום ל לח ובאיסוש בייחוד הל̇ח וגלוי היבש כי הוא בחם ויבש וחכין קדירה לקה בקבה דשים עם בגגריגיוהר ושם החלב יצא בדוגים כעבוי והכשו הנה הרמאה וחתיק ב בבה שירמיב באד ויקה הבדגיבים ומן בדע והסל בשדרויית הבנג על הבוצות והרפאות אבריש בה יהרון והכום קרוב בבה שזכרנו והרפנה בגרגה והתק בן בין השחורה הנגרית ויטהג כפי שהוא וכן משמות השות המשפיעות החלב מן פאל הרבורים שלשים זה ועלי שוכר עשרים זה וכן אל רעבה שו׳ זוזים ומהשורה הבושטה בה זה ם וכן הרקונים הקלופים והשעור הלבן הכרתין כא זה זה ובתאנים גדולים עשרה בבים ויותהה בבים שלשים ל ליט̇ עד שישוב אל שבנה ליט̇ או פחות כמו והשכיי חכבה אוקו עם חצי אוקר שבן סכר בתוק ואוכ̇ והמי ם בוכרי והות הוא כבה שמשפיע החלב וכן הרפאות המשפיעות החלב שיוקה שובבבן מחונים ומשבגין וזה ויטנן ויחבש השד בטבריהם גם

יוקח כל״ב הבאדנגאן שיעור חצי אוקי׳ ויושלקו במים עד שילקה חזקה עד שימוחו ואחר יוכתש הכרסה טובה ויוניח היום ויוקח מסננו ויותן עליו אוקי׳ מן שומן הח הולב וישתה׳ או יוקח כשרת הזרעונים וישתה בריקות נפש עם אוקיא משומן החל״ב ימים רצופים וכל שכן שיהיה בול״ב וכי השעיר עם דבש או גלאב׳ או יקח זרע רעבה הלק גלבאן שני חלקים השתיה כבנו פיחה במים חמים או ישתה עם שכן נרדי ב׳ זוזים ביין ומן הרפואות המבנכות שיוקח כשומן חל״ב בקך אוקי׳ ומן היין גביע גדול ותשיה בריקות נפש ועגפי שקאיק ועליהו מבושלים עם בריס השעיר חבין קורה׳ או יוקח פונלא וסובין ויורתחו ביין וישכן היין הזה וישתה או יוקח ז״ע ספאויר קליו עם קנה קלי חלקים שוים בסבנגבין או יין מבושל אחר שי שיסותה באיזר כהם שלשה ימים וזה יותר טוב׳ ולפעמים תשוקה קנה והוא שלניז במי הסבת או יוקח ז״ע שבת וזרע כרתי וזרע הכרסקא בא׳ אוקיא ובזרע פנגריג וזרע רטבת חלקים שוים יעורב בכוזית השוכר ותשתה ואם יבנג כש בשומן חל״ב ודבש הוא יותר משובח

פרק ג

להמעיט החל״ב ובניעת התגרה המופלגת׳ כי החל״ב אם ישליג ורבת יב

יבאיב ויעשה כורסא ויביא הלים וגם יתקבץ החל״ב בש בשר בבלי הדין וכל שכן אם יעצר הצורות ות ויתעתלח ולוחח אשר לא תבצא כח דהיה מן הרחם לם לבעוטת ותגיע בשר ויתוב חל״ב ולפעמים יתקבץ החל״ב בגופי האנשים וכל שכן במעונגים עד שיבקעו סדיהם׳ ובכר ויעת כמה שקים זכרון סבות מעוט החל״ב והתנגנות בכל כח שינגב בחוזק לחוזק יכבשו או לחוזק החכתו ותמובן וכל שכן בת שיקיד גם כן׳ והמישכים חזקי ואורכה גם כן יבקישו ה הדם בבעלית הלבנה וכל הרפואות חמם ישות הז״ע גם במעיטות החל״ב׳ אבנם הקרית מהם כמו זרע זרית וקרשים תמיד ערשים בחומץ דנקרא טפילי׳ ומן הרטיות בחוטת ז״ע שילי וזירו והגזיר ויבשוף והכבה פו פולים כשמן ורד והגבין׳ ואבנם התבות כמו רודא ורקיק וכל שכן הרודא והדרית׳ וכבר פגנבנסת וזרעו והשתיה הנבררצת עד שני זוזים׳ והיותר אבת במעין בדרות שהוא ממעיט כן החל״ב ויעצ׳ שאמרו קצים שהוא כמעיטו׳ והכמון וביחוד ההררי ממעיט גם כן החל״ב וגם אם יוסה בו בחומץ׳ ומהרטיות ארבנינאק ניין תאר ושיה טובה יקח שרש כרוב וימוק וירטה בו או קמח עד עדשים ופולים וזעפראן ואגוז אגום ומלח וירטה במים קרים וגם ירטה בסרוכת פנגריג כלאקא או כי הלאקא בו או הלישרניר ושמן וורדים ובזה שינוג בנהג המגולה שי שירטה השד בסריטן יבשי שחוק או בסרטן בידי שרוף

פרק ד

בחל״ב המתגבן בשד ויגה החל״ב מתגבן בשר להוס מגנב וגם יתגבן ל

לסיר מקפיא ואתה ידעת מבת שכבר קדם לך וזכרנו אות כל אחד בשמי הענינים והרפואות המונעות מהתגבנות הרשיה בדונג בקצת השמנים הדקים כמו שמן בידי השמן בנמא וביוצא בהם והרטיה בבנגא שחוקה כדומבנת וזו והרטיה על המגבן הדם בקירוטי׳

ומן הדרידים הקרים ותשמנם הקרים והדונג המסינן והבוברה הלחה והלבלובות ותקן הזול״ת בזה ברשיה ומן הרפואות המתיבות להתגבנות הדם חים המבין יין מעורב בשמן ורדים מחוממים ירטה עליו או ע עלי ענבי השועל שחוקים ירטה בו או עלי כאבנג׳ ועלי ע ענבי השועל ועלי הכרוב או סח ישתו ילקח בזה רטיה וב וביחוד אם יעורב בו בורא חעפראן וגם המבין יין והמבן ויאולט ומעט מנגריג ילקח בזה רטיה ומן הרפואות המתיבות להתגבנות והר התמרח הציקה במים חמים ז״ז דויעל כמנו בשול ותגאזאנג׳ ולקיחת ז״ע וראזינג׳ והשבת וכל תבשבים המגירים החל״ב במים יבושל בהם קנופילא ושבת וכן בנטשטרי הנקרא כאבם ופנגריג וקיצים וקסבור ומן השמנים שמן שושן ושמן נרגם ושמן קציעה והוא קרסט ומן הרפואות השוות השובית שיוקח לחם וחו חורי וקמח שעורים ומנגריג ואלטיאה וזרע פשתן כחוק בא׳ כלא חומץ וילקח בזה רטיה ומפה שיועיל להתחלת המורסא אחר רהתגבנ ת שיונח עליו מצת טבול במים ויחובן פושר או תבורח עם לחם ויחובר במים ויחובן ומינטה בחובן והיין טוב והסריק ויתא שהוקה באנק ושמן ורדים ולבן ביצה ומבה שיפיח מ עזת החל״ב בשד שירטה בבראסין או בבורא במי כסשברי ואגיסין ולבות זרעונים ועלי לפר וזרע כרשם וכן גבנוי וקרדמוני במי כמה הרועה וכן במי הסלקא והשה ושוניז וגם לבונה בכ בטרירת השד או יוקח דבש אל לבני ויעורב בשמן ורא ויאולט ויעשה בו השד ויורך בו והתגבנות המורסא ויעשה חסו במי הכרוב כי הוא מועיל מגד בזה

פרק ה

בקפיאת הדם בשד ויעצ ויעצמו והמשיחה אשר יקרה לו והחולי אשר ימ

ומצאהו יוקח סלקא ויבושל עד שישוח ואחר יקבץ ע עם לב לחם וקמח פולים ושמן שורד או ירטה בעשב הנק הנקרא כרסון יין בורדיק באמן לה עם דונג ושמן ורד וזרע ויעשה קירוטי או דונג וחבים והשמן ודבש ויין או יין מבושל ויהיה התחבושת באי זה מהם שיהיה בחום פעמים או מלט וכן שובשטין עם דבש או שובשמין ושומן חל״ב ודבש ואם יעורב בו המורבן או קמח פולין יהיה מועיל והנחת המבושלים במים חמים וקבוב השד על אירם וכל שכן אם יבושל בהם ז״ע פשתן וחלבה הוא פנגריג ואלטיאה וזרע קשואים וקמומילא והציסה גם כן בהם גם מועיל לבי שלא יסבול כובד התחבושת ואם יקרה עם זה חבלים יקבל תועלת בתחבושת הזאת יוקח מאש ותרגני הצפוקים ודקי וילושו במי אל סור גבי אל תל׳ הוא נרם ואם התגבן הדם בשד ישקיד מריחתו בשמן ויאולט וא ואחר יצוק עליו מים רבים ואחר ירטה ברטיות הנזכרות בתחילת השער הזה

פרק ו

בגודמות השד התבות ובסבין ובמבי הדד

אבנם בהתחלתו אז תעשה המרחיצים הידועים והוא הר
הרפואה והשיעריב כום מעט בדקדוקים וזה כבו והנהגה ם
בדברים שבולים באופן עם כים חמים ומעט שמן ורד ו
וקבה מוחים במבננבין ועלי ענבי השועל עם שמן ורדים
ואם יעבור ההתחלה במעט אז ירפא בההבנות נזכור ב
בשער ההתירה וקפיאת הדם ובבה שהוא טוב שנרין קנח
פורים ובולוש שהוצים ושמן טוטשכון ילקח מבנו רט
רטיה בפי ענבי השועל וגם יוקח לחם מודק וקמח שע
שעורים ופולים והלהית ואלטיאה והלטון ביצה וקפראן
ומירא יחובש בו ׳ וגם יקח רטיה מזרע פשתן שחוק רטיה
בחומץ ׳ ופעמים רבות יותך השרסאם למורסת הדד ויה
ויהיה מקום בעפיהד מבעלת הצד והערים שתשים זרע ש
שילי ונמצא על ראש המורסא כלתי סביבותיה ותגיח סב
סביבות תחתיתה המרחיצים ולא תניח ההנהגות החבות
בהדלת המאב כי יותך הרקק וישאר העב וזה שנבח ואם
יכאב המטבת אז יוקח וירצק עליה בבבו הצמרל ואגאבריא
מן יולד סרטן ׳

פרק ז

במורסות הצד הלבניות ׳
יועיל כוס שידק הכרפס
ויונח עליהם או קבוטולא

פרק ח

בקשי הצד והסלע הנזר
בו ובבה שיקרה בקשי וז ו
גדול בעת הבגרות אם ׳
יטה הדם החיצוני בשד אל הקשי הנה כבה שיועיל מבנ
מבני בהתחלה שיחובש בארז שרוי ביין או יכרח בקירוטי
בשמן ויאולש והלכון ביצה ודרגאנן ׳ ואם ישוב המורסא
קשה ירצה בקירוטי בדונג ושמן ורדים וקטראן וטו
הכמפורא ׳ ולפעמים ישיבו בו ברדית סוד ׳ וגם יקפא בע
בעלי עפצים ושמן ׳ ומבה שיועיל שמרי היין המבושל הי
הישן או שמרי השבץ ירצה בו ׳ ואבנם הסלע הוא לופיא
והנדר היא גינגולא הרפואה היותר טובה להם שיוקח ע
עלי אצ־טקים לחים ועלי הדרא לחה יודקו יחד וירצה בה
בהם ואם יהיה זה שארית בקשי הבגרות או שנתחדש אח
אחר זה ולא יענה בהנהגת הרפואות בו אז ראוי שתגזור
עד שתגיע בשד והסלע ואחר תרציא ויתפור

פרק ט

במורסות הנקראות דב
דבילה בשד ׳ אם יקרה ל
לשד כורסא מקבצת בו
בונלא הנה מן הרפואות הטובות לבשלה שיוקח זרע פשתן
ושומשמין ושרש לילי ואצטורק ומבל הצאן רגאות היונים
ונישרי ושרף צנובר הלטם שוים וכפי כח שיחויבהו הע
העיון שיתה בשירג ושמן בירי ומוח שוק בקר ׳ ואם תרצה
תשים בו היין המבושל ׳ ואם יצטרך לגזור תפעל

פרק י

בשחיני השד והאכול בו ׳
יוקח היין העפוץ משקל עש
עשרים ליט׳ וישים בו מן סמ
סמוק כמו כרכים ליט׳ ומעפצים כלתי מבושלים חצי ל
ליט׳ וקשיא ליגנא חצי ליט׳ אגוז כפריש ליט׳ ישרה זה ב
בלו ביין ויעזב עשרים יום ואחר יבושל ויגער בען כם
במפריש עד שיסור החצי ׳ ואחר ישמרם בחוזק ויסנן ויו
וירשב על ראש ויחומם והוא ראש רכה מאד ויסמר
במוכית כי זה טוב מאד לכל השחינים והקרים המבריט
הרעים כמה והלשון וגם להם ומונע האכול והנגע

פרק יא

במה שישמר השד ק
קטן בל יגדל או יקשה
או שיתכנפו בל יע
ויתמע גם כן אמצי הנערים בל יגדלו ׳ כי שהרצה לכב
טריב מקורים תבעט רבנם בכדהן וכן הנערים וזה
כן סירושא ושן קכוליא כמ ב׳ וחים יולש בבמי זיין
גוה קיאבי ויעזרב בדכר כן שכן מעטני וירצה בו ויחבי
עליו בבגד פשתן טבול בבים עפצים מקורים וכל כן
אם נתרפה ׳ וגם נמרין לנשים ילשה בטן השרן ודבג
ואם ישים בו אצפי הלחם בחומץ יהיה יותר וכן צריך
טין חורין במשקל עשרים זוז וכו תראן ב׳ והם ילקה ירצה
בחומץ ׳ או יוקח טין מאכום ואקבוא וסירשא ירצה
במחיסת אילן בגג ׳ או יוקח לבונה וזרע וקנה שלש
ויולש בחומץ והוא מאד וירצה בו ויהבד שלשה ימים
בחיצי אל קיוה וורדים ואצטורק ואקליביא וירצה בבי
מילי ׳ או ירצה בעטב כוכראן כבו שהוא והן וחיי
בחומץ ויעזב שלשה ימים ואם ירצה שישוב שם לה
פשית טבול בבים וחומץ ׳ או יוקח שישה שעוה
ושליפת רמון וקליפה פוריק בנבריה כא שלשה גם ו
אלום חיבני ברושא ערשים שרופים כא׳ זוז והלון שרין
קיצום כא שלשה זוזים יולש בבי לשון השה ותגם אי
ויקח כמון לבן עם בצל הלולי ודבש ומים ויתבלו ויחד
שלשה ימים או יוקח א־בוניאם וכוסבראן ויונה עליו שלשה
ימים והם יבראן לבדו שבעה ימים ׳ וכן הסנדליתאסי
בשער הזה שירצה בדם נבר החזיר או בדם צפרדע או כם
הטרסינגא ׳ או יוקח שמן ואלום שרוקים נבזל והם
במכתש בקופרת עד שיותך בו העופרת וחובד ויניחוש
וכן טין חורין ועפצים פנים יחובר בדבש ויושה ט

נשלם האופן השנים עשר תל׳

האופן השלשה עשר

בראש והצטומכא ועניניה ׳ והוא חמשה מאמרים

המאמר הראשון

בעניני הראש והאצטומ׳ והדרשים בעניני האצטומכא

פרק א

בנתוח הושט והאצטומ׳
אכנם הושט
הנה הוא מחובר מבשר

ועורות קרומים פשוטים ארוכי הליפים כלומר פתילים ש
שיקל בהם המשיכה בבליעה כי כבר ידעת כי המשיכה ת
תאות בפתילי׳ המונחי׳ באורך אם תכונן ועליו קרום כמה
בפתילים מונחים ברוחב שיקל בהם הדחייה למטה כי יד
ידעת שהדחיה אמנם תאות בפתילים אשר ברוחב ויש
בו כשריות נראות ובביקעות שני העורות תשלם הבליעה
הל׳ כמה שימשכו פתוליו ובמה שיעשו והנה תקנות הב
הבליעה לפי שיבורק ושטו באורך עד שתעזור המשיכה הע
העזורת לבלוע הליחה והוא ישלם בעור החיצון לבדו
הלכן הוא יותר קשה ובקוטו על החוליות אשר בצואר ביו
בו ישר כשמירה ובחוסן ויורדים עמו זוג עצבים מן המ
המוח וכשיגיע נכח החוליא הרביעית מחוליות השדרה ת
תם והטה לחזה עם יעברם נוטה מעט לצד הימין להרחיב
המקום לעורק הבא מן הלב ואחר ירד על החוליות השם
השמנה הנשארות עד כשיגיע המכך המבדיל נקשר בו
בקשירה ונביהתו מעט של׳א ולחצהו מה שנעבר בו מן ת
העורק הגדול ושיהיה ירידת העצב על דרך העקום
להבטיח. מפגע הבטיחה הישרה בעת שימצא כובד לאצ
לאצטומ׳ ובשיעבור המסך ישה מעט בשמאל בפי אשר
נטה לימין והנטיה הנגה לשמאל תהיה אם עשר החוליא ה
העשירית עד האחת עשרה ושתים עשרה ואחר יתרחב
אחר עברו במסך ויתפשט במציע מצד פי האצטומ׳ ואת
הושט נרם האצטומ׳ המכורן ג׳ רא פנימי הושט יותר רחב
ויותר גם כן מבעי הראשון כי הוא בעבור ליותר קשה
ועור פנימי האצטומ׳ במוצע והיותר רך ממנו תוחית ת
האצטומ׳ ואחוריו במעי הוא יותר רך ואבנ הדלבש פניכת
קרום נמתח עד אחורית ראצטומ׳ מן הקרום המכסה המת׳ל
ליות המשיכה שלקחה ושיחזור להגביה השפוי כובע בע
בעת הבליעה במתיחה הושט לצד מטה ואם תאמר הע
העמן הנה הושט הוא חלק מן האצטומ׳ מחובר בהדרגה מ
ושני עורותיו כשני עורות האצטומ׳ פנימיתם יותר ומה
בקרומות ואל האורך והיצונותם כשריי עם פתוליהם כרי
ברוחב אך הוא יותר בשריי מן האצטומ אך הוא כבמו וב
ובנטתו ובהבדלו ואבנם המעי הראשון איננו חלק מן
האצטומ׳ אבל דבר מחובר בו בקרוב הלכן לא יורדנ א
אליו הדרגת ולא עורותיו כמו עורות האצטומ׳ כא

כי עצם המעי יותר דומה לעצבים ועצם האצ
האצטומ׳ יותר דומה לעצבים ויתחדד החלק מן האצטומ׳
במקום יתחבר בו הושט ונוגע במסך ומתרחב מלמטה כי
מנוח המאכל הוא בתחתיתו הלכן ראוי שיהיה יותר רחב
וזה שמה עולה למטה לפי שידעת מן התועלת בזמשה מ
מארית שתכון פנימותה לגב השדרה והיא כשני עורות ה
הפנימי סבה פתיליו באורך לפי שידעת מצורך המשיכה
ולכן תעוסת האצטומ׳ בעת הבליעה ויגבה השפוי כובע
והחיצוני פתיליו ברוחב לפי שידעת מצורך הדחיה
ואמנם הושבו הפתילים חם הליפים הדוחים בתוך כי הם
המשיכה היא תחלה פעולותיה והיותר קרובה ואחר
הדוחית יורדת אשר זה ותשלם בנסיי המבהלש על הנלי
לדחות מה שבו ומתערבים בעור הפנימי פתילים

אל כפונים לעזור על האחיזה והחזקה ותושבו במוסף ו
עורותי הדוחה ולא יתערבו בעור החיצוני ולא הושם בה
בהם בושם כי איננו צריך להחזיק ובל העור החיצון ב
בשריו כי הוא פגש נגעים נכים ואבנם הפנימי הנה
עפרירותו יותר בשרי ויותר הם שיהיה יותר מעבל וגם
יותר עצביי שיהיה יותר מרגיש ויבואהו מעצבי המוח ש
שרינ יקנהו החוש שירגיש ברעב והוסרון ולא יצטרך לו
דזה בה שאחר פי האצטומ׳ ואמנם הצורך האצטומ׳ להרג
כי הוא צריכה שתתעורר אם תורק מן המזון ובחות
המקצה הראשון מרגיש קונה מזון לעצמו ולזולתו לא
יצטרך מה שאחריו לזה כי הוא ים יספק כמשא זולתו
והעצב הזה יורד מן מעלה כרוך על הושט ויכרך עליו כר
כריכה אחת אצל קרוב האצטומ׳ ואחר יתחבר באצטומ׳
ויתרכב במקום היותר חזק שבאצטומ׳ מחודש נגיעת לע
לעורק הגדול יסיר בארבו ומשלח אליו שריגים רבים מה
מתקשרים בו ישתרג שריגים דקים מתנגדים בצורה אחת
ונדבק בו שריין גם כן ויצמחו מן השריין כמו זה ונשען כל
אחד מהם על כריכות הקרום המכסה הנקרא צפאק
ויתארג בכלל זה ההלב המכסה כאשר בה מנתאריו
והאצטומ׳ בא תקבל מחום טבעי בבשרות ובגשמים אחרים
קנויים מתנשמים השכנים אליה כי הכבד רובב וכונה מל
מלמעלה וזה כי יש שם הקצעה ייטב הנחתו והטחול כנ
כמוצע תחתיה מהשמאל מתחיל בה להתרחק מעט מן המ
המסך כי אלו נרכבו הטחול והכבד יחד נבחה אחת היה מ
מכביד זה על האצטומ׳ ונבחר שירכב הכבד רכיבה כן
כוללת עוטפת עליו כיתרות נמתחות באצבעות וירצע
הטחול בלמטה ועם זה כי הכבד גדול מאד בערך אל
הטחול לצורך אל גדלו ואיך לא יהיה כן אחר שהטחול
הוא כלי לקבלת מותריו והוייב שיטה ראש האצטומ׳ אל ה
השמאל לפנות מקום אל הכבד והמצר השמאל והוא זה תא
תחתיתה לחלל יניחהו הכבד מצ׳ וב תחת לפנות מקום גם
כן לטחול מן השמאל ומתחת נתוסם היותר נכבד שבשני
הצדדין והוא המעלה והימין לכבד והיותר פחות המקבל
אליו לטחול והנה נוסף אליה במקום ההלב הבתוח עליה
ועל כל המעים מן בני אדם כיוזור ברוחם יותר צריכין
לעזר לעכול לחולשת כחם המעכל בערך לאלום ותו שם
כתום הנקבים לעור החום והושם חלביי שיהיה שומר
החום מקרם כי התלביות מקבלת החום מאד ושומרת א
אותה לדבקותה הדשנית ועל ההלב המכסה הקרום
הנקרא בלשון יון ברישונך ועליו הגרים החיצון הנקרא ם
בראק ועצלי הבטן השנינה כלם ושני אלו הקרומות כה
בהחוברים מעליונים אצל המסך מתבארים מתחתיתם ומ
ומאחורי השדרה נבתח עליו עורק דופק גדול הם בסבת
חום רב רוחיי נדביי ומתחבר בו וריד גדול חם בסבת הום
רב דמיי והקרום הנקרא צפאק בכלל אלו הוא הקרום הר
הראשון המקיף הקרבים והמעיים כלם כי הוא יכסם ת
ונוטה אל פני ומתקבץ אצל השדרה כשני צדדיה ומתחב׳
במסך מלמעלה ומתחבר בשפל המקוה ושני הכסלים מת
מתחתיהו ושם יגיעו לו שני נקבים אצל אורבות הרגלים
הגות שני מעברים יעבור בהם עורקים נתליות וכשיתרוכו
ירד שהם המעי

ותועלתו כיסות אותן הקרבים והמחיצה בין המעים ועצ
ועצלי הברים החיצון פן יבלבלם ויערבב פעולתם
וישתתף בו גם כן אותו שהוא במניני הבטן הידוע
ובקרום הזיפון אשר יראו אל מראקיש תועלות כי הוא מ
מעשה האצטומכא בתנועת העצלים עמו והניעם אותו ויש
ויבתת הכלל על כליים יש כהם נשבים אשר במראקם הוא ש
שירתו כקבורי כמה שיעזור על דחיית השמרים וכן יעשה
המקות ויעזור על פריקת קלוח השתן ויעשה הרוחות הנ
הנופחות שיצאו שלא ילאו המעים ויעזור על הלידה ·
והצפאק קשר כל הקרבים קצתם בקצתם ובשדרה שיה
שיהיה התחברם [illegible] הם והשדרה כדבר אחד · ואם
התחבר במכך ויפגעו שתי קצותיו אצל השדרה והנה נתקש
שם ומשם התחלתו כי התחלתו עצלים יורדים בין הככר א
אל פי האצטומכא ויתפשטו עצל העליה ממנו אל השדרה
נפגשים · ויתחזה כשם הצפאק גרם קרומי בלתי מתחלק
לעצלים נרגשים אבל הוא פשוט בתחש ונמקף על
האצטומכא אחורי שני הקרומים אשר בעצם האצטומכא וי
ויהיה כמו [illegible] לצפאק המשרדי אשר לה ומתחבר באצטומכא
ובקשרה בגרבים הגלדים לשדרה · וגם יקנה לה בריכה וע
ועליה וירידה והיותר על שכרם היותר שמאל שכרם וזה
והיותר שמאלי ולה עוד בין המרקקת עצל הבטן במכה ו
והתחתון הרקיק ממנו אשר הוא באמת הצפאק והוא חוק ה
הרקיקות · וממנו יצמח הקרום המכסה והזה כבפנים וצ
וצומח בן הצפאק מיותר כשני צדדין ויורד בו משרגי
שני עורקים דופקים ובלתי דופקים נמתחים אל
האצטומכא כמו עצם החלב ארגות כשני עורות א
בעורות כפי המקומות המורכבים הלבים בתפים
האצטומכא והמעים והטחול ומשריקות בתעקמים אל חצ
הצד הפנימי · וזה החלב עם צאתו לחוץ יתוסף כמה שיפ
שיפול בין האצטומכא הקרירות השחול ומקומות ענינו והג
הנגדר אשר בין העורקים המרוצים הנקראים כאסריקא ו
ומן המעי הנקרא שנים עשר אך עסיפתו מקיפה ו
והלדשה ואולי יתחבר בככר ובצלעות תלויות האחור קב
קבול קר · ואלו העסיפות הם הצטבחים לחלב והראשון
שבהם האצטומכא והחלב הזה כאלו הוא בבריה שאם ירשם
בו דבר לא יכילנו ואם תאמת שהעור והקרום אשר אחריו
הוא בשריי והעצלים המונחים בעור העליון
בעורות עצלי הבטן הידועים כנויים כלם בכלל המראק
והעור התחתון מעצלי הבטן עם הקרום הדק אשר הוא ב
באמת אל צפאק בכלל הצפוקים והחלב בחפאי פניבו לצ
לצפאק והרצוני לאצטומכא ואלו הנשבים כלם עוזרים לחמ
לחמום האצטומכא ויעזרהו לעכולה · ובשפל האצטומכא נקב
והתחבר בו חכיעי השנים עשר והנקב הזה נקרא השוער וה
והוא יותר צר מהנקב העליון כי הוא מעבר למעוכל הר
הרקיק וזה מעבר להפכו · והמעבר הזה נסתם עד שישלם
העכול ואחר יפתח עד שתשלם הדחיה ודע כי האצטומכא
בזוכת כאחד מג' פנים אחד מהם כמה שיספח בא בעור ש
שהוא אבל עדין בתוכה ותמצי כמה שיבואה בין הבזון בע
בעורק הנגרים בבתיה העורקים · והשלישי שנספך
אליה בעת הרעב החזק מן הככר דם אדום נקי וזון אותה ·

ודע כי הקדמונים כאמרים פי האצטומכא ירצו בזה פעם מב
מבוא האצטומכא והוא המקום הצר והדחוק אשר לא יתחב
עדין מחולק מבוא האצטומכא אשר הוא עדין והושט · ופעם
על המבוא אשר הוא החלק האחר המשתתף בין הושט א
והאצטומכא · ויש אנשים שיקראו פואד הלב כמו שיש א
אנשים שנהגו בדבורם פי האצטומכא והם ירמזו אל הלב ב
בהשתתפות כחם או לחולשת המבדל ואלו הם הקרבת
באר בין הרופאים · ואמנם אבוקרט הנה פעמים רבות יא
יאמר פואד וירצה לומר פי האצטומכא כמו פרחנו

פרק ב

בתליי הושט והנה יקרה לושט כיני רוע כמו הח
וחולישור כנלל הנ
הבליעה וגם יפול בו התליים הכליים כלם והמשותפים
וגם יפול בו המורסות והחבות והקריה והקוות ומנ
שיפול בו התליים והכליים בו הוא המיוחד [illegible]
לנחיצת מחוץ מחולי צרה או מורסא לאבר שכן הם
לטורסא בעצליו אשר יאחוזהו · ומכלל התליים אשר
יקרו על הרחב בו והרבה מן התליים המשתתפים [illegible]
ובקרו

פרק ג

באיכות הבליעה · וקנ
הבליעה תהיה בחוש גם
בדרך [illegible]

בפתילים ההולכים באורך ויעזרוה הפתילים ההולכים ב
ברוחב כמה שיאחזו אחורי הבלוע ויעשוהו [illegible]
ישלים גם כן כושט אך הבליעה יותר נקלה כי הוא [illegible]
במנהג הטבע ותהיה בעזרת שני העזרות [illegible]
הפתילים ושני כבכת אותו הרחב והפתילים · ואמנם [illegible]
הוא תנועה אונה על הנהג הטבעי ואמנם ישלם [illegible]
בעזר המבטה [illegible]

פרק ד

בצרות בית הבליעה
ובמבוי הבליעה [illegible]
הבליעה אמנם יהיה [illegible]

בכבה בעצם הושט או בסבת שכנו · והסבה [illegible]
עצמו אם מורסא ואם יובש [illegible]
נגוב להיות בו בסבת קדחת [illegible] או בין [illegible]
המזג [illegible] או בסבת הכה [illegible] וכל שכן [illegible]
התליים החדים הרעים [illegible] ואמנם [illegible]
שכנו לו חוץ [illegible] אם מורסא · בעצמי [illegible]
שיהיה [illegible]
גם כן או אברי [illegible] ואם נטיית החליות לפנים · [illegible]
ריח [illegible] בו לוחץ ואם
בריצה ורפיון [illegible] להיות או שכבר התחיל כי [illegible]
באר כה שיקדם אל הרפיון והמורסא · והנה [illegible]
ממה שידענו [illegible] הבליעה להוציא דבר בבליעה [illegible]
יוכיל [illegible] הפחנק [illegible]
העלעים [illegible]
ונודע כי [illegible] שם [illegible] אמנם
בא שיהיה בסבת [illegible] כמו שיהיה בסבת [illegible]
הסיה במקומה [illegible] בעת [illegible]

ותהיה ההבלעה מכאיבה אצל החולא ויוסרה כמקומה ·
ובת שיהיה בסבת רוע מזג מתליש הנה יורה עליו אודך זם
נכון יעבור הבליע ויהיה עם מתון ומעט ששירה בכל׳ תם
המהלך כבלי כאב תאולדים אלא אם יהיה זה כחלק מן הר
הושט עוקר שיצר שם וידגיש בהעצר הבליע אצלו ·
ובת שיהיה בסבת מורסא יצר בקרוב כמצח והכאיב שם ·
ולא יכצר הענין ברוב הנזכר מקרחות ואף על פי כי ברוב
לא תהיה חוקת הכח · ואם תהיה המורסא חמה יורה
עליה גם כן חום וצמא · ואם לא תהיה חמה לא תהיה
קירחת · ולפעמים תהיה יציאה שאינה באותו חום
ויהיה עם כאב מועט יתחדש עמו בעתים רחת וקרחת ·
ולפעמים יתקבץ בה מגלא ויתבקע ותצא המוגלא וישקים
מה שיקרא כמנה ותשוב הצלת סוחן · ואותו שיהיה
בהקריבת הרעון והקפיאה הנה יורו עליכם עצת שאר הא
האותות · הרפואה אם תהיה הסבה מורסא
או יוסרה · הנה רפואתו רפואת זה · ואם תהיה הסבה רוע
המזג הנה אם יהיה שם התלהבות ושרפה וחום בשנח הפ
הפה אז ראוי שתעשה השיחות בין הכתפים מהסחוסות וזה
והרפואות הקרות וישתה מן החלב המסיכי הנחורן וכ
וכיוצא בזה · ואם יהיה מקור והוא ההוה ברוב אז
ראוי שירפא בהתחבושות המחממים אשר נעשו ברפואות
האצטו׳ הקרות וכשמנים המבריחות המחממות הנזכרות
בהם וכשמן ברוסמו ושמן פונלא ושמן טריבולי וכיוצא ב
בזה · ובהתחבושות מן קשטו וארטמיזאק וסירא ופרא
ופיראשי הולית וזה · ואם יהיה המזג לח תפוח כאר ויורע
בהתחבושת שטוח הפה והלשון לזה וירפא במה שיש בו ק
קביצות וחמום מן הרפואות המבושלות ואחר כך האצ
האצטו׳ ותקונת אם יצטרך לזה · ואלו הרפואות כמו
תאנים שלו ושני מיני באן ואשפק נרדי ופליקא וסארג ת
הנדי ולבונה הדקה מכנה ומירא ואם יצטרך שיערוב ב
בים בחומצים מחוזקים הוקים עם קובצים קרים ישבר בם
בכחמצים קוד וקובצים הקרים חוץ הנגיב כמו הורד וב
ובלוסטיאוש וכיוצא במה תעשה · ומרקחי כי
היגראן הזק התועלת בזה · ואם תהיה הסבה יובש
תעשה הפך זה ותעשה הלקוחות המשיבות שוות המזג ובצ
וביצים מגולגלות והשומנים והחמאה והמוחות והגרתת הג
הגוף והאצטו׳ כי הושט ברוב החולים נמשך במזגו למזג
פי האצטומכא ·

פרק ה

במורסות הושט לפעמ׳
יהיו חמות פלגמוניות ומ
ומאשראיה וקרות לבנ
לבניות וקשות · וברוב יקשה בשולו ויתאחר ·
האותות ויורה עליהם כאב בעת הבליעה ובבלי
בליעה יזוקו לאחורי הערף עם צרות הבליעה · והחמה
בים לפעמים תהיה עמה קדחת בלתי חזקה · ולפעמים
תהיה שתקדה עת אחר עת כאלו היא קדחת יום בלתי חז
חזקה ולפעמים יהיה עמה רחת אך יהיה עמה צמא חזק וח
וחום · וכשתתבשל יסור הרוחה וכשתתבקע יהול מוגלא
ואמנם אם תהיה המורסא בלתי חמה יהיה צרות כפי צרות
המורסא החמה אך כבלי חום ולא קדחת ולא צמא ·

רפואתו רפואת זה יש בהם שתיות וכהם כתנחות
מחוץ והרפואות המונחות מחוץ ראוי שיניחו בין הכת
הכתפים וראוי שיהיו הרפואות כרחיעות קובצות לקוח
לקוחות מבעל׳ הדיח והצירות כפי וקמ מה שבררפואות ס
מורסות האצטו׳ ואחר תוסיף בי כם כמו אר כ׳ נ׳ אך וחדלי וע
ועלך אל אגבאם ותאנים כבלי הכבע בחוק ביצים ומן הש
השמנים גם כן · ואם לא יעלה זה ויצטרך אל החכה
יותר ותהיה המורסא בשרש קשה אז ראוי שתעריב עמהם
המיוקים בהחכה כנרגרי לבר ופולשרי וקרדמנה ואוריש ד
ונרשטו ואריסטולוניאה · ולפעמים יצטרך לעשות
המבקעים בהתחבושות כמו חרדל ותפסיא והולית זה כמת
שנזכר ברכילאת החוה והריאה עד לנדר צואת היונים ·
ואמנם הרפואות השתויות אז ראוי שילקח בחמות כהם ל
לקיסות ויהיה העברתם על המעמות הע ירה רצואה מעט
מעט · ויהיו הלקיחות בהתחלות לקיחות מבבו
הערשים והאשפרדי ודיר כמו מורע שילי ודע לנלונות
ומי הדלעת וכיוצא בהם · ואחר יעתק לעריב
בהבריתיעים ומתיכים וגם יושם בים מעט מן התאנים וכ
ומן מי השעורה וקבוסולא · ואחר תוסיף בהם ותשים
תמרים ופג ענבים ויקחו מיני חבירן קדרה הנקראים חסי ·
אמנם החביצים בראשונה מהבריתיעים כמו הלקוחים מן
בקמח שעורים ועדשים מחוכצים בכמו שידעת או בלתי
בחומצים · ואם יתחילו להתבשל ישים החביצים
מחלב הסיכין בשמן שקדים וסוכר · ואחר תשים בהם
כמו זרע פשתן וכיוצא בו ואחר ישים בהם כמו קמח · כר
כרסינה והרעונים · ואם יגיע הבקוע יצטרך שיקח
כח משרש לילי תבלתי השקדים מרים ופראשי ומעט מהר
מחרדל והתאנים והתמרים ·

פרק ו

ברפואת המורסות הקרות
תחקור מה שנאמר במור
במורסות האצטו׳ הקרות
ותעשה עליון המרככים המבשלים אם מבגנים כמו הל
הלקיחות והחביצים אשר זכרנום לבשול כמו קמח כרס
כרסינה וקמח שעורים ועם דבש ובמה במבמר שרש לילי ת
תבלתי ושרש לילי והולית זה · ואמנם מחוץ הנה
התחבושות המבשלים אשר זכרנום ומהם פנינריג וקמ
וקבוסולא ובלילום וחלבי ושרף הגלה בשרא בטם וארם
וארטמיזאק ואירסא ומה מן הבשמים · ואם ישה אל
בשול וחמום תעשה מה שנאמר בשער הראשון ותחקור
בזה מה שנאמר בשער מורסות האצטו׳ ·

פרק ז

בבקיעת הדם מן הושט ·
כבר ידעת סבותיה והאות
ואותותיה בשער בקיעת הד
הדם מן האצטו׳ וראוי שתבקש שם · ובמה שיבדיל
ביניהם מה שנאמר באותות בקיעת הדם מן האצטו׳ כי ת
הרפואות בבקיעה הזאת יצטרך רפואת בעלות דבקות רצ
רצמודות שלא ירדו אל האצטו׳ פתאום גם תגרות על מק
מקום הבקיעה בבטחון שיהיה אפשר להם שיפעלו בו וזה ב
בבטחון פעולה חזקה ואם יהיה שישוב בדרך העורקים אז
תפעל בו ואף בכה נשוב לאורך המעברים ·

פרק ח

בשחינים בווסת הנה יקרה בווסת שחינים כע מעשחים קטנים יקרו בה או מורסות יבקעו כו או ליחות חדות יעברו בה בקת הקיא וכיוצא כן ואיננו רחוק שיתחדשו בעת הגזלים׳ האותות כבר בארנו בשער שחיני האצטו׳ והפרש בין שחיני האצטו׳ ושחיני הווסת ותעיין שם׳ ואמנם האותות שיש בווסת שחין ואיננו מורסא כי הבליעה בם במורסא תכאיב בגודל הלעיטה והתעוררותה יותר כהב כהכאבתה באיכותה בחריפות או הבוערת או קביצות׳ ואמנם השחינים רגה להתחלפות ההאיכות בהם יתחלף ה דהכאבה ויחשב שהחזין שזה השיעור לא יכאיב׳ והמעט אשר יש לו איכות עבר מכ טב עד שתהיה הקוצר אין דוחק כי ינדדהו אך הוא כתאריך באיכות חזקה כאב ואניטו׳ ומי שיתחדש בו השחין אחר יציאה סקיבת יקשה רפואתו ויהיה כהשקפת הכות ברוב העניינים׳ הרפואה אם יהיה בווסת שחינים הנה אנחנו לא נשקה הרפואות המתקנות לאותם השחינים בבת אחת כם כמו שנעשה אם רצינו להשקות רפואות השחינים באצ באצטו׳ וזולתה אבל נחתכם באותן הרפואות והשקותן ם מעט מעט והנכבחים רבקוה ועצבות או יעורב כהם דבקות ועוכי להסבה בזה כי הרפואות לא יעברו על הווסת ולא יסקדו כו אבל יעברו וירדו מכנו׳ ואם תשים הפרש בשחייהם ולא תנקם בבת אחת יהיה בגיקה אחר פגיעה ורק הפעולה או רפעולה ואם יהיה בהם דבקו׳ יהדבקו בגרם ויעברו ולא ירדו בבת אחת׳ ואמנם עצמי הרפואות ההם עוד נזכרים בשער שחיני האצטו׳ כי הנה הם בעצמם

פרק ט

במזוני האצטומכא הסב הטבעיים איתות מזג הא האצטו׳ חום הטבעי טו טוב עכולה למזונות החזקים כמו בשר הבקר ואווז וזולתו ומפסד המאכלים הדקים כה והקלים כמו בשר האפרוחים וחלב ושיהיה קבלה למה שהוא יותר חם ומזג יותר נכ נכון ושיחזק העכול והתאוה׳

פרק י

באותות המזג הקר הטבעי הוא שלא יהיה בתאוה הסר חסרון ויהיה בעכול חסרון ולא תעכל כי אם המזונות הקלים הדקים ושיהיה קבולה למה שהוא יותר קר והמזג יותר נכון׳

פרק יא

באותות המזג היבש ה הטבעי הוא שתצמא יב ויגדל בהרגל ויפסק כש בשיעור מעט משתיה ויתחדש הכיצות והמקרא אל כנא בן השתיה רבת השיקור ושיהיה קבל האצט׳ למה שהוא יבש יותר׳

פרק יב

באותות המזג הלח הם הטבעי הוא שיהיה הצ הצמא מעט עם סבל תשתיה הרבה והנזק בן אלכט׳ ובלע אגרורא ויהיה קבל

האצטו׳ למה שהוא יותר לח ויהיה נכון׳

פרק יג

בחליי האצטומכא הנה יקרה לה חליי חיצוניים השתה עשר האופנים ההווים עם ליחות רביית או ארוסיית בכירת או לבניה זכוכיית או ירקוקה צפה או בעלת רתיחה או לבניית הבין המוצאת או בלגדה או ליחות שהוריות הבונה או עפרה׳ ויקרה לה המורסות וגם השחינים וגם פרוק התבור הם שהולך בכנעם ממכות פנימיות או חיצוניות ממניעה יז והכאה׳ ולפעמים הסבול הקריעה ולא תבוא בגד גם יגיע הפרוק עד שיקרע גרם האצטו׳ הנה בעלית ישוב אמר אבוקרט כל כי שיקרע אצטומכתו ימות׳ וגם יקרה לה רפיון ארינה בפתיליה׳ וגם יקרה לה חוזק פתוח והלעות׳ ויקרה לה מחליי הרציה כשיעור תהיה גדולה כאשר או קטנה׳ ומחליי והמבה כמו שתהיה בבטל חוקת הקבול׳ ומחליי החלקות חלקות כמו שתהיה דוקה והחלקות מבעידה׳ ומגנה והגנחה כמו שיהיה הגנחה בבטל חוקת הבליעה והגן׳ גם יקרה סתימה בפתיליה וסתימה במעטריה אל הכבד גם ואל הטוחול ויתחדש רפיון מעים רגבא הראיה אם יהיה זה במעברי הכבד והמעט התאוה אם יהיה זה במעברי הטחול׳ וגם יקרה באצטו׳ הרחוק מאשר מבני הכוונות ובסבת הול שחם בעצבם׳׳ וגם בנזם לא שער נפרד׳ מרע כוח באצטו׳ וכן יתחלף תכונת הריצנות בחום וקור וזולתם׳ וגם יתחלף בנות הפניצות ובחליי האצטו׳ כה שית יורד כחום ורוק כל לעדו ולירידת הליחות הריעות אליה ועדו לחמה לבוד ליחה שכבה עוד רב בליחי טבעי ישנת להבונה בלתי נכון טבעית׳ ואם יהיה עם ליחה לא שנענה הליחה אם נכלעת בגרבה שוקעת או נדבקת על גרמה או נשפכת בחללה הליחות הנבלעת בה נולדת בה לפעמים נאהבה צרה באופן אחר כמו שישפך כן המוח בגלית הבא אליה ויתרכם בעגרים בגג האצטו׳ או יתקדר או ישתכל בגם כה שירד צליה׳ וכן לפעמים ישפך צליה כן המוח ויותות מריריות וזה בקצת מי שנבראו בו כעמים ולה כן הבירה אל האצטו׳ תבורה ביא הם ברוב כן ופחד כל הטעים וישפכו אל האצטו כה שיהיה ראוי להשפך אל ה המעים ואם יארכו ויחדשו הבליחות כרם שתהליב נאנ באצטו׳ והקרות כהם והתעלות חולקות ורבגוה׳ ולפעמים יתעבר רשימים לכעי הראשון מפתחה אליה׳ ואמנם המפסידים ההשיה והקבול ובה התאוה הדבר׳ ויש גן האנשים שנבראו להם זה והן מגיב כפי מה שבארנו בנתוח ואשר עליו מרוב בנייה הגן העורקים הבאים כן הטחול אל האצטו׳ ונשפך אליה כן הכבד׳ מכן המרה נכנסת׳ שנברא בו כן הבריח בעניים הבל בא האצטו׳ וישפך בה כה שיהיה ראוי להשפך בגבם׳ וגם ישפך אליה השחורה כן הטחול כמו שזה עלו עוד׳ ורוב מה שישפך אליה הוא האדומה כן הכבד׳ וגם

יעמיד לזה סבות יהיו באצטו׳ כמו הכאב החזק והחנק והת
דרזק ואחור המאכל׳ ותולשות כחות הדוחות ולפעמים יהיה
הסבה ברכעס או דאגה או המעליות נפשיות כמה שיעוזר
הלחות וישפכה אל האצטומ׳ ויחדש עקיצה ולא תסור אלא
בקיא ונם ישפך אליה כמו אלו התנועות וכל שכן הרעב
ליחות הלודיות וכל שכן אם יהיו שם באותם הצדדים פח
טחונים • ועם זה לפעמים נשפך אליה השחורה גם כן וזה
והסבה בשפיכת השחורה אליה רוב השחורה ותולשת הא
האצטו׳ וסבות רבות לשחורה מה שזכרנו • וסבות
שפיכת הדם אליה רוב הדם והתעוררותו באבר יותר נכב
נכבד מכמה שכן אליה בצדה בכבד או למעלה הימנו כמ
כמות אם ישפך מכמו רס אל הגרון והורשו ויעבור אל הא
האצטו׳ ותולשות כחות הדוחות יעמוד על קבול כל מה שנש
שנשפך אליה • וכן הסבות החזקות בשפיכת הדם אליה
ואל זולתה העצר הנרות או דם טחורים או שלשול או עצ
עצירת התנודה פריקה או חתוך אבר שיתקבץ מה שהיה בטב
בטבע מכין לו בן הליחה ויצטרך להריק הלנער •
ולפעמים יתנער כורך והאצטו׳ וקיא הדם •
ודע כי תולשות האצטו׳ סבה חזקה בשפיכת מה שישפך א
אליה • ורוב מה שימצא באצטו׳ שישפך אליה או
שיולד בה מן הליחות הוא הלבנה • והסבה בזה כי
הכימוס הוא קרוב הטבע מן הלבנה שאם לא יתעכל על
קבול שלם לא ישוב דם והאדומה והשחורה • וגם כי
האצטו׳ לא ישפך אליה ברב הענינים תגבור אדומה היה
הדחיצה כי נ שרחוצת המעים • ואמנם והאדומה הנא
היא נגלית בקצה האצטומכאות וברוב נשפכה אליה בן ה
הכבד וגם כי תולד באצטו׳ החמה אם תפגע מזון מקבל ה
השנוי בחירה אל העשנות • וגם יקרה לאצטו׳ ההכנ
אם ביציאה ואם בסבלה חליים ובאבים ורוע הנהגה שי
שישוב ניכוח רפה הארינה פתוח הלקי העצם רקיק העוזר ו
ויוביל זה לתולשה בכל פעולותיה ויצטרך לרפואות הש
המיוחדות • וסבות חלוי האצטו׳ כל סבות החליים
הנזכרים ופנימיות והחיצוניות ומיוחד לה שיהיו המזונות
בענין יגזור רוע העכול • ואם לא תהיה האצטו׳
העליונית יותר בריא טבעונים והוא נזכר בשער בקוטו
שיהיו בעצים כאשר עד שיוכלו האצטו׳ שתתנגב ויהיה
ההאסף או ברוב עשיית הרפואות והדלה האצטו׳ להעזר
ברפואות בפעולתה או שנגעה הרבה בקיא ושלשול וכל ש
שכן הקיא כי יצטרך להנעה בכוח בלתי טבעית וחזקה ש
שיתרפה ארינתה ויתחלחל • והאצטו׳ חזקת הרגש
נגועה כרוק והמאבה בכל אבר אחר בפתוחה בהמכות •
וכל מנג כחליש בהפלגה הנה הוא בהרגש בכל פעל הסרך
עד הרום הפשוט כי לפעמים יהיה סבה להבעדות האצטו׳
למה שיתחדש בתולשת הבחזיק • ואמנם החום עם
ליחה אדומיית הנה היא הרבה להיות סבה לזה •
והפגעים אשר יתחדשו בפעולותיה אם שיתחדש בכח המ
המאוה והמוסך שלא תתאוה דבר או שתבקש תאוה או
סתר בה מאד או שתחסר התאוה וזה אם למזון ואם למים •
ואם בכח המעכל שיחזק אחיזתו או שיחלש או שיבטל אח
אחיזתו ותהזקתו ויצוף המאכל • ואמנם בכח המעכל

שיבטל עכולה או יחלש או יפסד וישנה הדבר אל הע
העשניות או החמיצות • ואמנם בכח הדוחה שיחזק
פעלו בה אם לדרך הטבעי ואם למעלה או שיחלש דחייתה
או שיבטל וכל דבר שיאחר עכובו באצטו׳ ויאחר יקרה מ
מפני הפרידות המוליד ללחות הלא מעלה אדים בפרידות
וגם יקרו מה המכאבי המתיחסי והעוקצי והולות והנה נכס
אחר חולשת הכחות האלו צפות המאכל ואחור ירידתו
ומהירות ירידתו וחולשת קבולו או בטולו או הפסד
נפול התאוה או התאוה הכלבית או התאוה הנפסד ויכס
ארתוות הקרקורים והרוק המגין הנקרא רוט ונפח ועקיצת
הולות זה • ולפעמים יובל מה שיתחדש בזה לשתוף
באברים אחרים וכל שכן הכות בשתוף שיש ביניהם בעצ
בעצבים רבים ויחדש צרה או כוויצה או מלאנכוניא או ש
שיפול ברעית התוק • ולפעמים יתחדשו לעין כאלו יתחש
או זבוב או קורי עכבים ועשן וענן • ופעמים רבות
ישתתף בזה הלב לאצטו׳ ויחדש עלוף אם לחזק הכאב ו
וכל שכן בפורסותיה הגדולות • ואם לאיכות בוערת
בחום או קר או נהפכות לארסיות ואם תשלש הליחה כל
כלחדש עלוף וחדש צער ובצוק וניהוק הוא אסטריולי ו
וסכור • וכבר אלו אמר אבוקרט כי השקיה היין המזג
כמאוד יבריאם בזה וזה למה שיש לו במקור והוציאה עם חו
חוזק • והאצטו׳ הנה תתיחד לפעלות בסבת בעקיצה
בסבת חוזק הרגשה ויוביל זה אל כויה או כויצה והאדם הז
הזה יחוקהו הפחות שבבעסים ועם והאגה וענן וכבה כב
בניעה הליחות • ואם ישפך אליה כחום ליחה בחרית
עוקצת לפי האצטו׳ הוזק בה לחזק חושה ויכפה ויתעלף
עליה ויצעה בויצה לשתוף הכות לפי האצטו׳ וזה האיש י
יקרה לו כמו כן שיקרה בתולשת פי האצטו׳ כי הוא אם
יעשה כר קבס או יצלית במהירות היין או התשמיש יכפה
או יכורך • ופעמים רבות יקרה לו שיפלט בבאת בבנה
הקיא ליחה ברתית או זנגבריית • ולפעמים יהיה
הכלוי הרב שירדימם הרדמה ארוכה עד שיקוץ ואז יקיצר
ולפעמים יהיה זה סבה לנפילת כלמאנכוניא לדרית ובם
ומחשבות ובהלוכות הנפסדים • ודע כי חליי האצטו׳
אם יארכו יובילו אל רפיון ארינת פתיליה וקשה להשיב הל
הלרפא • וכן המגלים והרגלים ביציאה שיהיה הראש קר
מוכן לחדוש הנזלים ותהיה האצטו׳ הכוח והוא הסבול מה
שינקה אותם הנזלים כמו פרקות הפלפלים ופרקות כב
בגעשעשי ופרקות הכמון •

פרק יד

באפני ההוראה על קנ
קניני האצטו׳ הענינים
אשר יקובל מהם בופת

על עניני האצטומכא הוא מקניני המאכל במבול האצטו׳
אותו וחיקור סבלה אותו ומעלה אותו ומדחיות אותו ו
ונתאות למאכל ובטחה • ומתנגעיה והתנועות
בדפיקת הלב האצטומכתית והמוקות הם שנולטש • וכן
ענין הנה והלשון וטעמו ומיבשם ולחותם וחלקתם ונה
ונזודזהם וריחם ומה שיצא מן האצטו׳ בקיא וציאה והר
והרוח הנעצר לבטה בקול או בבלי קול • והעולה
לבטה הוא הפיהוק הנקרא רוש • והנעצרים אשר רבו

הקרקורים במעים · ובריאה הצלים ופנימי הגוף · ובין
המאכלים והאגישות וכשתוסף לאבן ים אחרים · ובצד
בה ש׳ שיב לה או יזיקה במכאובים והבפקים והרפואות ·
ואמנם ההוראה מסבל המאכ׳ והעוד׳ סבלה הוא כי אם ת
תהיה האצטו׳ לא הסבול א״א כמעט בלתי מבורגל הנה יש
בה חולשה בסבה מסבות החולשה ואם תסבול הנה כח ע
על עכולו · ואמנם ההוראה מן היציאה ובמה שיצא מן
הבטן · אמנם היציאה כי הנה שתהיה בטבע ורכות
יורה על טוב העכול וטוב העכו׳ מורה על חוזק האצטו׳
ועל טוב בונה · ואמנם מה שלא יתעכל בסבה הנה
יורה על חולשת האצט׳ ועל רוע מזג בה · ואחר זה
הטבע מורה על הליחה שטה ואם יהיה שם רכות ובאשת
במרה סירד בהאצט׳ המזון קודם עתו · לרוע מזג
האצטו׳ ורוע הקבת האצט׳ לחולשת הכח המחזיק ·
ואם לא יהיה בה רכות לא יורה על זה אבל יורה על חול׳
חולשת המעכל · ואמנם ההוראה מן הקול הנה באגר
כי נאקה ידעת כי ירידתו מורה על כח האצטו׳ וגודל קולו
מורה על טוב העכול והנה גם כן · וכן מעוט באשת
והנבון במה שירידתו איננה מורה על חוזק הנה אבל על א
איזו חולשה אך הוא חולשה לבטה במה שיחרש הבצה קת
הוא רוע · ואמנם היותו גדול הקול אם יהיה בעצם
רבה הוא לעכין · ואם יהיה סבהו הבח הדוחה הבי זה
יורה על איזה חוזק · ואמנם הרוח הזיק הרקק אשר
אין לו קול הנה הוא מורה על החוזק יותר מן העב המוליד
קול וכל שכן איננו שאין יציאת קולו ברצון משולח ·
ואמנם הקול היוצא מעצמו הנה יורה על ערבוב השכל ·
ואמנם מעוט הבאשה הנה יורה בלי ספק על טוב העכול
והבאשה יורה על הגסיר ואם לא יהיה באשה בלי מורה ע
על פגות · ואמנם ההוראה מן רך הרוקות כי אם בעליו
יחרש בנשיכה הנה יש שם ליחה חמוצה או חריפה או ברוח
ואם ירגיש עמו בבחירה הנה יש שמרה ואעפ׳ שלא ירגיש
בו ולא יצבא הנה יש שם ליחה לבנית ואם יהיה אחרית
הרקות והקרהות הנה יש שם יובש · ואמנם ההוראה מן
הצמא כי הצמא יורה על מזג חם ואם יהיה עם עליף בורח
על ליחה בורית או מלוחה לבני ית · ואם יתקיים
בסתיית המים החמים הנה הליחה ברוב העניינים לבניית
או ליחה בורקיית ואם יוסיף הנה הליחה בורריית ·
ואמנם ההוראה מעקין הפה והלשון הנה אם יהיה הלשון
בבאבי האצטו׳ חזק הנחירות והאדום הנה יורה על תג
הגבורת דם או כורסא ובה בה דביית · ואם יהיה אל
ברכובות הנה המבע אחוביו · ואם יהיה אל השחרות
הנה המבה קח ריית · ואם יהיה אל לובן ואל רכות הנה
המבה לחות · ואם יהיה אל יובש בושלג הנה הסבת
יובש · ואמנם ההוראה מודך העכול הנה העכול הטוב
ואמנם יהיה כשיהיה המאכל הנקל עליו שלא יתחדש את
גררי בובר בפי האצט׳ ולא קרקורים ולא נפח ולא פיח
מיהוק הוא רוע ולא כעס עכבי או הבוזן ולא פוקות ולא ר
הפרוף ונפיחה · ושיהיה מן המבריו המאכל באצטו׳
זמן שוה וירידתו בסבה בעת ראוי לפניו ולא לאחריו ·
ותאוה הבינה שוה ויעוד בהרה ובנקיות · והעין לא

ינפח והראש אין כובד בו וביאת הטבע לצאת נקלה ויהיה
הבטן קודם היציאה נפוח הנה זה יורה על טוב [illegible]
האצטו׳ על המזון ושתב בלילה וקטיפה עליו וזה יורה
על כח האצטומכא והגרות המאכל בטובות ובנוח ·
ואם לא תתעטף האצטו׳ קטיפה טובה ולא תהיה טובת ה
העכול תחרש קרקורים ושיהוק הגוף וישאר המאכל זמן [illegible]
ארוך באצטו׳ או שירד קודם עתו הראוי · והאדם
אין דרכה לכנוע העכול בציעה בבגלת או בחסרה או במ
כמשנה אבל הנה תמסידהו · ואמנם החמרה [illegible]
מקנינה לכנוע העכול ולהפסידו יחד · ולבנה יהי
נושה בסבה להפסד · ודע כי האצט׳ אם לא יהיה בה
בורסא ולא שחין ולא יהיה בבזון הגבר ואחר לא ישובה
העכול הנה הסבה רוע מזג או רוב בקרירות ולחות ואחר
הדם ואחריו היובש · ואמנם ההוראה מבאבי האצט׳
חנה כמו רכאב הבותח הנה יורה על רוח · והכאב
הנה מורה על בלוי [illegible] הנה מורה על ליחה הבצה או
חריפה או קפוצה או בורת · ואמנם ההוראה מן התאוה
הנה יוכל מופת [illegible] כי אם בהיפסקתה ואם בריבויה ואם
בבטלתה · ואם כבר תהיה שישנה אליו כמו שהם
לפעמים יהיה צמא ושוקק אל הקר · ולפעמים יהיה
שוקק אל החמוץ · ולפעמים יהיה שוקק אל מטב המלח
והחריף · ולפעמים יתחבר בתשוקה אל החריף המלח
והחמוץ יחד כמצר שאלו משתתפים לה [illegible] והחמוץ
הבזיקה ויהיה מורה על חולשת האצט׳ כי האצטומכא
החזקה נוטה אל השמנות · ולפעמים תהיה תשוקה
אל דברים רעים כמו שתאוה המבין כבר [illegible]
והטיט ואבן [illegible] וזה והסבה בזה ליחה נפסדת [illegible]
בלתי דומה לליחות המשובחות · ואמנם אם יהיה
הטעם בריא לא תרשום התאוה טעם על המזון ·
ואם תמנע התאוה אבל [illegible] וירוקין בו [illegible] שם מגע ·
ואם יתאוה הדגנים הנה יש שם קביצות ועוני [illegible]
בקנים ויובשי · ואם יתעב הטבע והמאכלים [illegible]
[illegible] אל הקרים לקודם הגוף יש שם חם · ואם יתאוה
המתוקים הנה יש שם קר ואם יתאוה המתחבים [illegible]
והמצוקים והחריפים [illegible] הנה יש שם ליחה רבקה [illegible]
באצטו׳ החמה לבים יותר שאינה למזון · ולפעמים
תהיה חזק החום להתבה ובקצת הגוף [illegible]
והתשיבה [illegible] · ודע כי המזון [illegible]
שלא יסבל עליו כלל ויתחבר בו העלוף וכל שכן אם [illegible]
[illegible] המזון והתאוה באצטו׳ [illegible]
[illegible] הרבה אם יהיה שיעורה למטה [illegible]
המזון הצריך להתחות · ואמנם הרבה [illegible]
[illegible] בלבית כפי בה שנעבר כשער התאוה [illegible]
ודע כי תאות המזון בחולה והאנשים כולם אך [illegible]
המדולת תהיה כבעית והוה [illegible]
האחר כיוהיד באצטו׳ תאוה נפסדת [illegible]
יארע לקצת אנשים שירעבו הרבה או יאכלו [illegible] ולא
ומצאתו כאב ולא יצא ביציאתם [illegible]
עם זה · ובכבת העניין [illegible]
בריאות המעכל [illegible] והתאוה · ואמנם ההוראה

מדרך טעם הפה כי ריבר יורה על חום ואדמה׳ והמרין
מורה על קור האצטו׳ אך למטה מן הקור באופן שלא יתן
יתעכל עמו המאכל כלל׳ ולפעמים יורה על חום
חלוש עם לחות מרירות הלחות מעט ואחר יפרד ממנה כל
כלבון כבשול ויקרה המציצות במו התירוש אמנם יתכן
אם יתעפש ויתחמץ אם יהיה מחום חל
חלוש׳ ויהיה המציצות מסבבת ליחה חמוצה מן
רטחול אל האצטו׳ והמלוח בסבת השתוק יצריך
הכרת התאוה וירבה הגפה וקרקורי׳ ויגע העכול ויתחמץ
העיכול הוא רוע׳ וטעם הפה התפל מורה על לבנה
תפלה׳ והמלוח על לבנה מלוחה׳ והטעמים הזרים
המכוססים מורים על ליחות זרות מעופשות ורעות׳
ואמנם ההוראה מן הקיא הנה אם יהיה שם חפץ קיא לבד
הנקרא אבולקאר הנה הליחה מסובבת תבלעת׳ ואם
יהיה קיא נקל מורה שהוא נשפכת בחלל ואם יהיה קיא וח
והפץ קיא לא יעקור מורה על חבור שני הענ
הענינים או על התחבקות הליחה׳ וחפץ הקיא לא
יהיה בליחה נבלעת אלא אם תהיה רבה תעקוץ פי האצ
האצטו׳ או יהיה מקימה נתפרדה בקירובה עם המאכל ו
ועלתה בתחתית האצטו׳ אל פיה וקוקצתו׳ ולכן יקל
פריסת הליחות אחר המאכל ולא יקל לכניו אלא אם הח
תהיה רבה אך אם יהיה התחדשות חפץ קיא והתעוררותו
בהיקף הנה הליחה נשפכת ואם יהיה כסדר הנה הליחה נו
נולדת באצטו׳ בריצונת׳ והקיא גם כן מורה בכו את
מה שיצא בו על הליחות ויורה על האדומה והשחורה כבר
בפראהה ועל לבנה המטבורית כבראה ועל הלבנה החם
החמוצות והמלוחה כבראת וטעם ועל הלבנה הנגולה ם
בראש בבראה הניקיי ומה שיתחבר בו מן הנגדלים אל אב
אברים אחרים׳ ויש אנשים שאם יקחו מאכל יחושו
בעצבם שאם יתנענעו יתרון התנועה יפלטו מאכלם בריק
בריקות נפש וזה מורה על רחות באצטו׳ או על חולשה ב
באצטו׳ ואותו שיהיה בלחות הנה יקרה גם כן בריקות
נפש׳ ואותו שיהיה בחולשה הנה אמנם יקרה על הבלוי
לבד׳ ואמנם ההוראה בדרך שראה הגוף הנה הבראת
גוף ההוראה על ענין האצטו׳ והכבד ברוב הענינים כי ב
ברוב חליי האצטו׳ קרים ובראה בעלית עפריתו׳ ואם
יהיה בהם אדומה יהיה מרכבות בוטה ללובן׳ ואמנם
ההוראה מהטקירים מורים על חולשת האצטו׳
ורוע עמיפתה על המאכל ועל הליחה רטיבה׳ ואמנם
ההוראה מן הרוק הנה רבויו ורציפותו מורה על לחות הא
האצטו׳ המשלחת הרירית ונגוב הפה ומיעוט הרוק מורה
על יובש האצטו׳ ומורה על החום׳ ואם יהיו שם
אותות אחרים יעזור זה על ההוראה בחום׳ ודע כי
יובש הפה יהיה כרוע כא משני פנים אחד מהם היובש הא
האמתי והוא שלא יהיה רוק׳ והשני היובש הכוזב והוא
שיהיה הריר דבקי צמיגיי כי נתנגב בסבת חום אידיו יוב
יובל אליו׳ ואז ראוי שיבדל בין היובש ונגוב הרוק
הדבק על הפה כי אז מורה על יובש וזה מורה על לחות דב
דבקה אם כמולחת מן האצטו׳ ואם יורדת מן הראש׳

ואמנם ההוראה מן הפיהוק כי הפיהוק לפעמים יהיה חמוץ
ולפעמים כבאש ואם עשני ואם מוחם ואם ביציי ואם ע
עפושיי ואם צחניי ואם דומה במה שכבר לקח בעליו מם
ממזון ואם מותק שלא יהיה בו איכות אחרות והוא הבריא
שבפיהוק כי אם יהיה עשני ולא יהיה הסבה בו עצם מא
מאכל ממהר ההשתנות אל העשניות כמו הלשון ביצה מם
מטוגן והצנון או מאכל כבד ועב במעשה תקונו ולקחו א
איכות עשני כמו המתוק הנכנס עליו האש תולה זה יצאת ה
הסבה בו אשיות האצטו׳ בעלת ליחה או רוע מזג משולש וא
ואם יהיה עם ליחה יהיה על אחד מהמינים הנזכרים׳
ולפעמים רבות יהיה זה בליחה אדומית נשפכת אל האצ
האצטו׳ מן המררה על הדרך הנזכר כבר ואם כבזלים מן
הראש חמים וכל שכן אם יהיה האדם ארוכיי במזגו ויורה
גם כן שהסבת חום בעל ליחה או מפשט מצד קריכת וה
התנועה בבזון רחוק מן העשניות במו לחם שעורים כי במ
במוהר אם יפלוק פיהוק עשני הנה הסבת חום האצטו׳
וגם כן יעיין הציאה האם בורית ואם תהיה בורית תורה
שהסבה חום האצטו׳ ואם לא תהיה בורית אז לא
יתחייב שיהיה הסבה חום באצטו׳ כי אולי לפעמים יהיה
רוע מזג נפרד׳ והקיא גם כן ההוראה יותר מורה בבת
שיצא בו עליו׳ והנה יורה הפיהוק החמוץ הגשני על
תעורה שלא תמצא האצטו׳ מבאר כמספיק לעכול ותתלהב
ותתחכם׳ ואמנם אם יהיה הפיהוק חמוץ אינני מכוון
חמוץ ולא מכוון שאם יפליג ישתנה אל החמיצות הנה זה ל
לקור האצטו׳ וכל שכן אם יתחדש מהמזונות הרחוקים מ
מהתחמץ כמו הדבש אם יבא שיתחמץ אז הדין כי הסבת
בזה קור האצטו׳ בלי ליחה או בליחה׳ ויתחבר באותו
שהוא בליחה כיכבד בפי האצטו׳ תמיד וברוב מה שיקרה ל
לבעלי השחורה ולבעלי הטחול הלבי ש
שיפול באצטומכתו נזלים קרים׳ וגם יתחמץ הפיהוק
בחום אם ישגיע ליחה מתוקה והרתיח אותה והכין אותה׳
ויורה על זה שיהיה פיהוק החמוץ עם אותות חום והגלת
והתלהבות ומרירות פה וצמא וקבלת תועלת במה שיקרר
ובמה שיורה שהחום רב ובמועלנ הנה מחמיץ המאכל וה
והפיהוק כי החום מחמיץ החלב יותר מהרה מן הקור׳
והנה יורה הקיא גם כן על הליחה׳ ואם יהיה הפיהוק
כבאש הנה יורה על עפוש באצטו׳ תוראת באשות הפה׳
וגם יורה על שחיני האצטו׳ והצחניי והביציי מורה על ל
לחות מתעפשת׳ והמגאיי מורה על חום וחדות עם
עפוש והוא הוראה יותר חזקה על החום מן העשני׳
ואמנם אם יהיה הפיהוק בלתי עשני ולא חמוץ אך שהוא מ
מותק לטעם המאכל אחר זמן עבר על לקיחת המאכל וזה י
יורה על חולשת האצטו׳ בלשנות המאכל׳ ואמנם
ההוראה במה שיאות או בלתי נאות צו מותק הוא שיעיין
האם הדברים המקררים יאותו לה או הדברים המחממים או
הדברים המנגבים או המרטיבים יאותו לה אחר שיעוין ד
דבר אחד או רבים כי זה במה שיפול בו הטעות בסבת הע
העלבון אם לא יעיין והוא שהדברים המקררים
פעמים רבות יסבבו רתיחת הליחה הדקיקה השמשית הרם

תרשנבה או כליחות הליחה הלבניית ויחשב שהוא כ[illegible] נ
נפל בו קבלת תנועלת ושיהיה שם חום והדבר המחכם מע
פעמים רבות ירדה הליחה הזכה ויגנב אותה ויחשב סב
שכבר נפל בו חוקלת ושיש שם קור אבל ראוי שיעיין עם
שתי אלו ההוראות אל שאר ההוראות ׃ ואמנם
ההוראה בכה שימצא עליו חרש האצטו כי הוא אם לא ת
תהרש בעקיצה אבל הכבד
הנה הליחה לבניית זכוכיית ׃ ואם יחוש
בעקיצה עם התלהבות הנה הליחה היא מרה או בלוחה א
או אם תעקיץ בבלי ההתלהבות הנה הליחה חמוצה ׃ ואם
היה שם עקיצה עם קלות הנה הליחה דקה או מעוטה הא
ואם יהיה עם כובד הנה הליחה עבה או רבה ׃ ואמנם
ההוראה בענינים משותפים שיעיין בסשל האם הבוח ם
בהפעל בן סבה הגזלים כשולח הגזלים אל האצטו או ח
ואם הכבד בוליד האדוכה משלח אותה אליה או האם ת
המחול ולאה כלדיות ה[illegible]חודה ורבה הוא גפוה רב והח
ה[illegible]חודה וזה יודע מסבה והעיין האם יתרשה נגד העין דב
דבר בליתי בהתל ובליתי קיים או האם יתחדש כאב ראש א
או כלבול עם שלוי ויבטע עם ריקות וכן סבות הראש ב ת
ביחוד או האם ימצא דפיקת לב על השלוי או על הריקות
או יקרה עלוף או כויצה וזה יודע בבקרה ואם יהיה יבלוה
בחריש דם נגות וכאב ראש או בלבול או הלוכות בתחלפי'
או דפיקת לב או הדיכה גדולה הנה האצטו' כלאה והל
והלכה או יש בה רוע כגג ׃ ואם תהיה הדפיקה וכאב
הראש והעלוף והבלבול יתחדשו בעת הריקות אמנם היא
בעלת קבול הליחות עוקצות או מרות ילכו אל פיה בעת
הריקות או ליחה שחורה ויודע הבבול בזה בשאר מה שת
שהודעתך בן הצתות או ליחה קרה גסה שיורה כאלו הם
הסבות בספר האצטו' הנה לא יגדל מה שיוליד בהם כבאב
ראש וכפיה ועלוף וכויצה ׃ והבקיים הבורים על
עניניה בהשתתפות ׃ יש בהם טוחיים כמו ערבוב
השכל והרדמה וקציאה ובלבול ׃ ושהם לגבורים בעלוף
ודפיקת לב ורוע דפק ׃ ושהם בשותפים כמו בכל
הגשיבה וכבדותה ורעתה ׃

פרק טו

באותות הבואים
אותות רוע הבוג החום
הנה יורה עליו צמא א

אלא שאם יפליג זה יפול הכח ׃ ופיוק עשני וציחנג
הריה וקבלת התועלת בכה שיקרר על התנאי שקדם בה
בהוראות השריפת הבוגרה הדקים אשר כמותם לא ישרפו
בענין הטבעי ׃ והתעב יתעכל יותר על מה שרואת
בו העבר אלא אם יפליג רוע הבוג כי אז יחלש הכח ׃ ורוב
הצמא ומעוט התאוה למאכל ברוב הענינים וכל טכן אם
יהיה רוע בזג עם ליחה אדומיות כי היא הפיל הכח לגבורי
אך העבר יהיה חזק אלא אם יפליג רוע הבוג עד יחלישו ה
הכחות ׃ ולפעמים יתחבר כבוג הזה קדחת דקה ׃
ולפעמים יהיה הבוג הזה להפלגתו קודם שיפול הכח בע
בעורר לרעב הזק בכה שיהיך ולפעמים יכסיך בנסיבתו
והביעו הליחות אל התוכה במציצה ׃ ולפעמים יהיה
הרעב הזה עלופיי אם תאחר עמו המזון יפול בעלוף ואם

יארך זמנו מעט תבטל התאוה לגמרי ׃ ואם ירבה [illegible]
בן במכתו הלית הרוד על הרעב וירבה עם השובע [illegible]
המתוך הליחה ׃ ואם המצא לחות יהיה זה [illegible]
יסגיתהו תבנית העבים ודע כי מי שיהיה אצטומכ[illegible]
קרה יהיה דמו מועט ורע נבאש חריף ותעבתו [illegible]
בנגדים לו בבזג הטבעי ולא יזונו בו ויהיה מעט [illegible]
ויהיו עליקו כהלשים כי דמו מפוזר מפני שלא יעשה [illegible]
הטבע והדקה הנפיא ממנו רם [illegible]

פרק יו

באותות רוע בזג קר יור[illegible]
על קור האצטו' א[illegible]
מנוי המאכל עד שלא [illegible]

ירד ויצלש בקיא אחר שעה ולא ישתנה שנוי יחשב בו
ואם יפליג לא ישתנה בה המאכל כלל ולא יהבסד ׃ [illegible]
יורה עליו רוב התאוה ומעוט הצמא המתוק והלבן [illegible]
מבה במאכל כפי מה שזכרנוהו ׃ והזה יורה על [illegible]
מנוה הקר ׃ ובן התאוה הזה שלא יהיה הנגר אלא [illegible]
שיקל בן המזונות עלותי הענינים אשר היו כבר מ[illegible]
בקודם ׃ ולפעמים יגיע רוע הבוג הקר לבגלי [illegible]
בן המאכל הנאכל אחר שקות רבות בתיוהו וכבגמדי [illegible]
לא ישקוע אלא אחר בליות להוה ווכבציית כליו [illegible]
ולפעמים יובל אל תשקיי ודעין הבעים ונקרא [illegible]
ההקר האצטומכא יראה על כר וגו' סרטנות ולבן [illegible]
ויכהר בן הבכסה והוא אותו שהבריאים [illegible]
שבריאותיו ׃ וגם ישתתף הבוח בבלי [illegible]
ויהיה כאב ראש ודוחי וצלצול אזנים וכיוצא בה ׃ [illegible]
יקרה ורע בוג קר עם בוג שרשיי הם יורו קקות[illegible]
ובגיב דנמא ונוכף המכר בל מה שיצטרך [illegible]
תיבטהו ויובל אל הדקה נרפאהו הקרסת [illegible]
שיטפיה הלואה על המאכל ויהיה בגנו וגנונים [illegible]
האדום עלותי הסריתות הם פתיחות שרשים ׃

פרק יז

באותות רוע בוג יבש [illegible]
יורה עליו צמא [illegible]
הלשון והמפל על [illegible]

ויתמאי רגובר בשער ההוראה ורזון הגוף וכמהו [illegible]
אותו שהוא בטבע וקבלת התועלה בגבונות הלחים ׃

פרק יח

באותות רוע בזג [illegible]
יורה עליו כמה התנאי
והתחזק בתבונות [illegible]

הלחים וקבלת ה[illegible] בהם וקבלת התועלת במבושלים [illegible]
המזונות או ביבש כמבנו ויורה עליו הריר והרוק [illegible]
על הרעב בורח על חום עם לחות ברוב ׃ [illegible]
יהיה כחום לבדו ׃ ופעמים רבות יהיה על [illegible]
בן האדם להיות כמצפיתו ויזה בעליו כל עוד שיאכל [illegible]
ויחשב שאם יתנועע יפליט והב יהיה זה גם בן [illegible]
האצטו' אך יתחברו בו האותות הרופסה הענינים [illegible]
זה נריקות ואם לא יאכל ואשתו יהיה בעת [illegible]

פרק יט

באותות ליחות [illegible]
וזה שפעמים תבא [illegible]
יהיה עם ליחה יורה [illegible]

עליו הקיא והפיהוק והאדומיי ביחוד במראות ובכה [illegible]

שיתערב בו ריח ערב בשתן אלא אם תהיה דבקה עוברת ו
הנדי׳ והדק והרם והתלדיו בורה עליו עם קלות האצטו׳
התעלפות ועקיצה רבא והתלהבות ׳ ואם יוקח המאכל
העב בו יתעורר אצטניסות ׳ ובכלל אם יהיה רב יהיה
עמו קלוף תמידי ואם יהיה מעט יעורר חפץ קיא בעת ה
המאכל וכן אם תהיה בלתי נבלעת אך עצורה בתחתית ה
האצטו׳ ולא תעורר חפץ קיא ואם יתערב במאכל יעבר ב
באצטו׳ ויתעפש ויגיע אל פיה ויעורר חפץ קיא ׳ והנה
יורה על רבשפכת בוללי האצטו׳ אשר לא יתבלע כה שאם
יקח בעליה דבר מתוק כמי הדבש וסוכרי ויוציאהו אל חוץ
החוץ והנבלעת לא תודע מצד כח שיצא בקיא ובצואה א
אבל משאר האותות הנזכרים והשורש שבהם חפץ הקיא
כי זה מורה על הליחה בלי ספק ואם יהיה חפץ קיא לבד ה
הנה יש שם דבקות והשוקת בין הליחה ויורה על בין הל
הליחה הצמא ׳ והצמא מורה אם על חומה או על
מליחותה או על בורקיותה ואם ישקט בחום הנה הוא לב
לבנת מליחה ׳ ואם לא ישקט בו הנה הליחה אדומית
ויודע גם כן בטעם הפה או בכח שיפלוש ואם יתחבר חפץ
קיא והצמא מורה על זה ואם לא יהיה צמא מורה על מה
שהליחה קרה ׳ ומן אותות קבוץ ליחה לבניית רבה ודקה
מיתעול התאוה ולא יפתח הרוח לבאכל ורב הממון אבל נ
נושה לבה שיש בו הדות והריפות ואם יקח זה יראה נפח
ומתיחה וחפץ קיא לא ינוח אלא בפיהוק ׳ ומן האותות
על קבוץ ליחה רקה באצטו׳ ומה שנלוה אליה רפרוף הב
הבריא ולפעמים יוביל אל המפיה ומאלנכוניא ׳ ומן
האותות שהליחה רב מפנת שחויית התאוה והרבה עם הל
הלשת המכול ועם רוב הנפח ועם כלכול ושפכון ׳
ומן האותות שהליחה מרירה שילשול וסבוב ראש עם רוב
נזלים בין הראש אל פי האצטו׳ וגם כח שיצא בקיא ויציאת
מן הליחה המתערבת ׳ ומן האותות שהליחה רטובה
תזיק ברתיחתה צמא חזק עם העדר מרירות או מליחות ב
בפה והעצר דבר כאלו הוא יעלה וירד עם לרות בוהל ב
בפה וראש האצטו׳ והתלהבות ׳

פרק כ

באותות פגעי האצטומכ׳
בלתי בינוניים ׳ אמנם
אותות גודל האצטו׳ שה
שהאצטו׳ מיבלת מאכל רב
וכשתמלא תחוש ב
כובד בהתדבקות הקרבים
והתקשרות קצרים בקצותם
ובשתהיה ריקה תחסר ותעזב הקרבים כאלו הם תלואים ו
ויתנענעו ׳ ואמנם אותות הקוטן שלא תסבול מאכל
רב קודם השובע ׳

פרק כא

באותות הפתיחה ה
הנופלת בין הכבד זה
והאצטו׳ לחות הצי
הציפה הרבויה והצמא ומיעוט הדם ושנוי הבריאה אל הש
השקוי יותר והתחלת רוע העניין אשר לפעמים יהיה הוז
היותר כי רע שבשבותיו רוע העכול או רוע הקנין ׳
ואמנם אותות הפתיחה הנופלת בין האצטו׳ והטחול הוא
מיעוט התאוה עם גודל הטחול ׳ ואמנם אותות הפתיחה
הנופלת בין האצטו׳ והמעים הוא מקרי אלאוס וקוליקא

ואמנם אותות הפתיחה הנופלת בין האצטו׳ והמרה הוא פ
מיעוט התאוה עם תקון המזג והשאר העכול בעניינו אם ל
לא יהיה מונע אחר ומיעוט הדם ׳ בבלעים העוקצים ה
החריפים מאד ושלא יפול שיהוק אחר שתית מרקחות הם
הפלפלין ושתיית היין בריקות ׳ ואמנם אותות הרוחות
והמתיחה באצטומכא ובצדדים ו[illegible] הבטלים ורפות ה
המאכל ורוב הרוחות היורדו׳ והפיהוק קורות ורע כי אם ימצא
המשמש כח שבין האצטו׳ והכבד קושי עם כחש הנה זה א
אות יורה בהתפכת הטבע ׳

פרק כב

הרפואה בפגים
כוליים הנה האצטו׳
תרפא במשקים ובת
ובתחבושות ובדביקות במים ומבשל בהם הרפואות והר
והרשיות והמבריחות כן הזמנים והאספלניות הלקוחות ב
במוכנים יבושל בהם הרפואות והרשיות והמבריחות והת
והתחבושות יותר טובים מהדביקות כי הדביקות הלושות
רושם הפעולה ׳ ודע כי רפואת מה שיקרה לאצטו׳
מרוע מזג בשתי האיכיות הפועלות יותר נקלה בסבת ק
קלות הגיענו אל רפואות מנגדות להתחזקות הבת ׳
ואמנם רפואת מה שיקרה לה מרוע מזג בשתי האיכיות ה
הנפעלות הנה היא יותר קשה וכל שכן המזג היבש כי רק
תקבלה כל אחד מהם יהיה כבה חלוש הרטבה ׳ והנן
חמום הקר כזמן קרור החם והסבבה בקרור יותר גדולה ו
וכל שכן אם יהיה בקצת האברים והסבבים אל האצטו׳ מהם
רוע מזג קר או חולשה ׳ והם נוה בהרטבה ונגיב
מטרדנה אלא שמבן הרטבה יותר ארוך ׳ ודע כי חולי
האצטו׳ אם יהיו בליחה ואות כמספק איזו ליחה הוא אין י
יותר מועיל לה מטוני רבידט כי הם היותר יותרים סבר
סברפואות על הקין האצטו׳ ושליכות פעולותיו הבוי
המיוחדות בה וראוי שלא תתעסק בהם אם יהיה רוע מזג
בלי ליחה כי הם מזיקים לחם וליבש ויבצא לקר מה שהוא
יותר הזק התועלת בהם ואם הדביקות האצטומכא מליחות נ
נשפכת אליה מזולתה תחזק האצטומכא אחר זה שלא תק
תקבל הליחה ההוא וקשירת הקצוות ותמוכם עזר לעצור
מה שנשפך אליה ממנה ׳ ומשקה הצאמייר גדול התועל
התועלת לשפיכת הליחות המנות ׳ ואם תהיה הליחה קר
קרה הנה המחוקים אשר יצטרך אליה אחר הגירוש הם מ
משקשק ועוגות וורדים הקטנות ומינטא יבשה ולינבא א
אלואין ונירופלי וכירנא בזה ׳ ואם תהיה הליחה
חמה הנה מיני העסיטים הנקראים טאפאש היקונות הק
הקרית הלקוחות מן וורד ואפסנתי וכירנא בזה ׳ ומי
שימצא קושי וכובד בבה שבין האצטו׳ והכבד בפי מה שנ
שזכרנו או ישים מזגו ורפואתו כי המשעורים ושידריג במ
בשתייתו יום ויום כמעט זה עד עשרים עד מאה כל הז׳ ע
עד שיחזק לשתותו בבת אחת או בשתי פעמים ולא יקיבנו
רפואה בריקה ולא הקיה ׳ עוגות מורכבות לזה׳
יוקח מצטיק קוצית וורדים מכל אחד ג׳ זוזים קארני בינ
מינטא יבשה מרמבור ולינבא אלואין נא בא שני זוזים
ישתה ביין ישן או במיבה וראוי שתעשה כנקרי האצטומ׳
ומה שיקבן בחולה או יתרכב בה נבלע בה הרפואות לא יע

לא יעברו האצטו׳ והמעברים הקרובים בין האצטו׳ וזולתי העורקים והחנקים מבנה ואם לא יצליחו בכת אחת תשתשנה כי זה יותר מטוכח מצד שאין לעורקים בו צורך לרוקה׃ וראוי שיעיין ענין השתן והציאה בחולי האצטו׳ שאם תראה אותם כבר פגו אל התקון כבר פנתה האצטו׳ אל התקון ואז ראוי שלא תוריד ברפואות האצטו׳ לחוטה דבר חזק הקרור כבוים והאף הקור וכל שכן כי יש שלא הרגילם ולא יבכיו הרפואות המתיכות לכח שיש בו בן המותרות בין הקובצים הטובים הבת לכה שידעת׃

פרק כג

ברפואת רוע המזג החם הקר הלח באצטו׳ אם יהיה שם ליחה אז תר

תרק כפי מה שנודע בכלל ואם לא יהיה רע הליחה הנה לבעלי הנסיון יש דרך מפורסם אם בהזנה אם לא יהיה בו ליחה שהזנהו בבה שיש בו קביצה ומרירה שינגב בקבי בקביצתו ויחמם כבמרירותו ובזה הבין היין העפיץ׃ ומרפואות השתויות הרפואות האפסנתניות ומשקה ואם האפסנתין עצבו והרפואות הלקוחות כחבושים׃ ואמנם מן התחבושות והרשיות והמרחיות הנה התחב התחבושות אשר יפול בהם הרפואות הקובצות כמו הת התחבושת אשר יבא בהם אבוסי וקל׳ וכי׳ ארוכאמיק וא ואספיק נרדי וסראנ׳ נלארנום ודילי ופרש לילי ועין בל בלסמו וסככו ותרנריו ואצטורק ואמנם המרידות הנה המ[illegible]ורוטים הלקוחים כמבן מצטיק ושמן זית ושמן חבושים ואם לא יצליחו תועלת גבורץ יעשו התחבושות הכאורכים ורפואות הנמיא׃ ומן התחבושות המהוגים שיוקח זעפרן ואספיק נרדי ומצטכי ושמן בלסמו בא׳ חלק ומה׳ נכרכם שלשה חלקים ומירא בובאה כבורינת פריקולין ג׳ חלקים שרף האלה הוא כמם חלק וחצי צרבין חלק ילקח בכנו החבושות ואם יתה כמבו מעט אמבר שיועיל וגם אשטורק ארבעה דרנג שלשה שוה איל שני חלקים שרף האלה חלק שמן בלסמו חלק וחצי שמן נרדי שני חלקים וגם אשטורק שלשה בוה איל שלשה חלקים אלואן אורם שלשה במצטכי שנים שמן נרדין שבונה שמן בלסמו של שלשה דרנג ודבשת ילקח כבנו קירוטי׃ ואמנם בעלי החזקים יתחילו בראשונה בתגורה השוה ויעשו כגון טוב הכיבום בקל להתעכל שוה השיעור נוטה למיעוט כמה כמו בשיעור שיקבלהו׃ ואחר ידרינו בזה לעשות הרפואות הנגברות ומה שילך כמנהגם מן הברקחות המפורסמים ה הדומים אם בשוה בכמו גורדת הקבלת העלה עד שישתוהו א אל הכזג ובאלו הברקחות כרקחת מהפלפלין והבבון׃

רפואה טובה יוקח נרדי קרער ושרף

האלה ונפלפל מכל אחד וחלק כידא כובאה כבורינת פריק פריקולין ואני הרטב שראוי שיהיה עמו אצטורק ואמם ואספיקא סלתיקא בא׳ ב׳ חלקים פשראסליון כלוכר זרע כ ברגס כרכרי וגאשם כא׳ חצי חלק יולש בשיעור הכספיק בדבש׃ ואם יהיה הקור יותר חזק כזה אז ראוי שיעתה אבירוסיא או שכוניאה׃ ומן הרפואות הטובות לכל החליים בעלי ליחה הרטובה והליחות העבה משקה האש ואסקיטרא׃ גם תארו יוקח אפקשלא כנוקח

כמוחכה שלשה כנים יושם בכלי זכוכית וחבוסה בי הכלי ויעזב ו׳ חדשים׃ אמר המעתיק כמאחר נמצאין חסר כהנוסח הזה הדבש כי זה מעבר המשקה ונקרא שר שראב עכ׳׃ ובנת החם יוקיל בותלהבות האצטו׳ שתיית החלב החבון והתזכן ובימוך כמוכלה והחלב נקי נקפא הלב המלפפינות ונקרא כיאר [illegible] הל״ח [illegible] גם כשקיט ההתלהבות באצטו׳ והבים הקרים והפירות הקרים והגרבי וקשואים ואגרסקים אשר אינם חזקי הקבוץ [illegible] אז ישתנו אל האגרוסיות והחזרת והעדשים ובשרה להם החומץ והלעת וכיוצא בהם מקררים בבבמיא תמרי הורדים אם יצטרך לזה ויסתת גם בן עוניה אשר [illegible] שבן אם יהיה שם שלשול מרדי מהביצים הלוקט מבן והעדשים כגדיד רבונים וגדיד כוהק וגדיד בשר [illegible] והבשר אשר יותר לוב בו הוא בשר [illegible] ובשר [illegible] פרדין ואגרוזי הרגגולות׃ ואם לא יניע והמים החם הבה אז קוזם בקרים העבים כמו [illegible] קריין נעשה כרנים להם וקריין נעשה בבגבי המסמה של בת שיש בו קביצות גם כן׃ ומן [illegible] ומשקה שלו מועיל להם מאד׃ [illegible] והתחבושות בבקררים׃ ולפעמים תחבש האצטו׳ בכלי נפגה שנתמלאה מים קרים׃ ואם תחבש האצטו׳ בתחבושות במקררים אז תזהר שלא תקרר [illegible] הכבד קירור יזיק במקולתם רטבעית כי [illegible] יקרה בזה פגע בנשימה וקרבבבד׃ [illegible] סיקה דבר בזה [illegible] המקום ויתחבש בו ותשים תמורת התחבושת [illegible] שרסי

פרק כד

ברפואת רוע המזג הקר [illegible] בה קרישפוקן ג׳

ברפואתו על עונות ורדים אשר בהם אפסנתין [illegible] במשקל הכבון ואבאורש בברשלים בכלי זכוכית [illegible] להם ולמבואים יש תועלת גדולה בזה׃ ואם [illegible] בזה אז על כל פנים יעשה המרקחות החמים [illegible] והמועים החמים ומרקחת פלפלין והריכין ומורושונין ושכונאיא ומבון נאבירוסיא ואל קגראליקן ורפואות [illegible] המורה ואצטומאטיקון׃ ויש ללבונה תועלת [illegible] בעת שיהיה הטבע יך׃ וראוי [illegible] סליקת האמפי׳ קומבשיק ואסקנגט ובוא בזה [illegible] שרוקה הנקרא בוגדיש מועיל להם׃ וגם [illegible] עם כבותם לינגא אלואן׃ וגם מרקחת [illegible] הוא חזק החמום לאצטו׳ והלוקה הראה [illegible] בפוקת וראוי שתקעה אצא פנדא [illegible] כי הם רבוי התועלת בזה והשום גם בן [illegible] מועילים רחם׃ [illegible] האצטו׳ שמן קמוכילא ושמן [illegible] סושים בו טוב תר נגולת׃ ואסיצעך [illegible] חשים בו ארבוניאן ודילי׃ ואם יצטרך [illegible] אז כרב שמן קוסט ושמן באן ושמן צבן׃ [illegible] שמן דילי עם לינגא אלואן ושמן [illegible]

מבינריע ודרע כרפס ודרע אלטיאה ולפעמים יועיל הנחת
קרני הבציצה על האצטומכא כבאבים וקרים הועלת נד
גדולה ודע כי חבוש הקצוה מוביל לחתום האצטומכא
בקרוב

פרק כה

ברפואת המזג הלח באם
באצטומכא ירפא במי
במגנים והמחממים וה
ובמה שיש בו חום ובדירות אחר שיעורב בהם דברים ע
עפוצי׳ וראוי שיקחו יין חזק כמעט ויהיו המאכלות הכנבי׳
המטוגנים והצלוים וימעטו שתיית המים ועונות הורדים
בורדים לחים מועילים לטבע הלח באצטומכא ובמה שיש
שיכור לחות האצטומכא שירתח עז צבים לח חזו ודע ׳׳
שומר נמים ויכנן על חמנה וזים רבש מבורש כו

פרק כו

ברפואת חמוג היבש
באצטומכא אלו יקרב ר
רפואתם ברפואת הדקה כי זאת
העלה היא כוסה לאצטומ׳ ואם יקבע לא יקבל הרפואה
כלל ואין ראוי שיקרב להרטיבה לבריה אבל הרטבתה לא
יפלאלא במחוץ הגוף ובהרטב אלו לרחצם חלה שיכם
באכבשי והשנותם בבורהן תמיד כפי המרצה והובש ול
לפעמים יצריך הפלגת היובש שלא יותר להם ללכת במי
כבריהן וללכת בשבנו אבל יעתקו אליו ויעתקו
מבני בערש בוצע מן ת
התוכם החמנעה ולא ידיע ויצא בה שיתרטבו בן והבריך
בי המרחץ כרכת הכח ולבן ראוי שלא יתחבר לאשה כח
שיהיך כי יכפל זה וראוי שיהיה רחיצתם שריצו בנים
באבבשי ואיך להם צורך לאויר המרחץ וראוי שיהיה בי
המרחץ שוים בין המחמם ובין המקלר ובכלל ראוי שלא
יפקל בשמנו אבל יתענג בו ואז ירטוב והרחיב המקנים
וראוי שיהיה זמן רחיצתם כל עוד שיתעכל לגמרה הלחם
נופו קודם שיתחיל להכנס וראוי כשיצא מן המרחץ ש
שידנע במעט ואח׳ ישתה מן החלב הדק׳ אם חלב נשי׳ ואם
חלב אתון ואם חלב עז והיות טוב שיהיה בוצע אותו בן
השד ושישתה החלב תכף שיחלב קודם שיפעל בן האויר
בו׳ ושיהיה השתיה כמו די שיוון כשעור שיעכלהו ויח
ויתגודד לפניו תגורח שוה ושלא יינק שום בעל חיים זול
זולתי האדם ותדע טוב שכולו מרעית ביציאה ובהעדר מ
מבנה הבאה ושווית ולחותה ונגובה והפלגת באחד כהם
או בהשתורתה או לנפוח או לרחיות שכח ושירחש ושיותר
תנודה לו ואחר יעיין בחולה שכול בה ששתה בחלב אז
כי השעורים וידע בן מתוקין וקלות קיבתו ואחר יחזור
וחולה השינה אחר הרביעית או החמישית ואחר ירחץ
ואחר תבורה אבריו לאט לנגב הטיפות הנטשבת בהם וא
ואם היה מורגל למרחץ ירחצהו פעם שלישית ואעפי ש
שיותר נבון שיספיק לו בשתי פעמים ותוסף בשעית הם
המבדילות בין שתי הרחיצות כפי מה שנזכר באורו כנו
כנודא פעם שנית ואם ישה אל החלב תשקהו שנית וא
ואם לא תשקהו מי השעורים המתוקין המלאכה היטב והוא
אותו שירבו בכיו ואחר יבושל בשול רב עד שימעטו מי
מימיו והאכילהו לחם תגוד רדוי הלקוח משאור נשלח א
אצוי היטב ודג רק׳ ואחי ובנפי העופות הקלים רכי חב

הבשר ואגלי התרנגולים קלי׳ רבשר המפוטמים בחלב וח
והרחיצתו הרבק והקשית וחו׳ב׳ ואם יהיה רב המזון הבהי׳
מה שיהיה עם רב בו נו מחיי המכביד רק חביבים וחלח
והמבריך בה שיעור של׳ יכביד ולא ימיתה מאד ׳ ואבנם
המעט והנה כמה שאי אפשר בלתו בבוצא בו ועל כל פ
פנים תשקהו היין הדקיק הנוטה אל קביצות המעט הסו
הסובל הבות לכיסותו כי הוא מעביר המזון ובמעיר הכח ו
ובמפרק שלא יצטרך לשתיית המים הקרים הבריעים בק
בקרירותם ושיהיה בשיעור שלא יכביד על האצטומכא ו
ולא יקרע׳ ויש שיות לקיחת במזונו השני הסבכר נתעכל ת
הראשון בשלימות העכול והבדל בין מזונם כפי ואפשר
ושיהיה המאכל ׳ שלא ישית מאכלו מאכל כלתי מקו׳ כל
… ויה זה הנהג ם ימים ׳ ואם יפקדו בערב מעט תוסיף
ב׳ … והבת…פת המזון וכ… יקרבו לבריאות המבנעם כי
ה… עוד ה… ורח השיעור יום או יומים חבין קריחה לק
לקוח בן סנדרוס שני זוים לגדל הכח והתחל בבריעים נ
והקצודה ובבשר העופות הרכים

פרק כז

ברפואת הקר והיבש
אם יהיה המזג קר רבש
אז תנהיג הקור כמו שת
שהנהגת היובש ובהיות הנתצהר אינה אלא בבחמבים הנא
תרחיק מהם מה שיוסיף ביובש להתבונו או לקיבצות מה
שבו ׳ והנהגות החמות כלם בחוץ יזיקוה׳ ולא יועילוהו
וראוי שתרחיק הרבות החזק והשמיר כי זה מגנב ומוסיף ת
היובש אבל ראוי שתחמם במעט מעט ויורטב בין זה
ויוסיף בעצם החום הטבעי רלא באיכותו׳ ובמה
שיפעלהו היין המרעט המזג והחלב או מי השעורים תם
המחוצים במעט רבש בוסר הקנף שירבה מזונו וחימום בו
בותרו טוב להם ושיהיה האגוזו בשבנים המבושלים אש
אשר ירטיבו יותר כשיחממו בבסל כמו שמן בלשנו וש
ושמן נרדי ושמן מעשיק טוב להם ולפעמים יעורב בהם
שמן כלשנו ולפעמים יספיק שמן בלסמו כי זה מועיל
והיותר טוב שיעורב בהם מעט ודנג שיהיה העבוב על ת
האצטומכא ומבה שיועיל הועלת חזקה שתשתיק במעכבי
ויעורב בשמן ורדין ויונח על האצטומכא ותחבר מן הם
המבשבי היותר רבן ׳ ואם יוחזק ויקיר על כל פנים צ׳ יד
שתרטה האצטומכא בבמו הגפה שתדביקנו בה כל יום
ויוסר קודם שיחקר׳ ולפעמים יעשה זה ביום פעמים כי
זה מרוסך אל האצטומכא וכו׳ ׳ וראוי שידע צורת עש
עשיית הגפת כמה שנאמר בשער הגפת ׳ ומבה שיועיל
תועלת גדולה חבוק נער בשריו בריא המזג כי זה יקנה הא
האצטו׳ חום טבעי תעכל הבאכל עכול חזק ואם לא ימצא
נער אז חר אי כלב סבן או החתול זכר שמן או מה שילך כ
כמנהגם וראוי שלא ידע הנער המחובק כי יגרד בדיעה ו
ואמנם שירפה במני כמה שיבנין הריעה
וראוי שלא יפליג עליה בביצ הקרים כי הם מה
מהרסים ויותר נזיקים לו

פרק כח

ברפואת חמוג היבש
עם חום רפואת זה ש
שהחבר בין שתי הה
הרפואות אשר זכרנו ואם יהיה החום מעט יספיק שיונהג

הרגנת בעלי הזובש · ויושם במשקהו המים הקרים וראוי שישתו במקררים בקיץ ופושרים בסתו ומן שאר מאכליהם ויהיה בריחת אצטומכתם כמשמן חברתים וכשמן אנפקנון ולפעמים יבריאו בשתיית המים הקרים והרבים שלומות הב הבריאות וכל שכן אם לא יהיה הזובש יותר מפליג

פרק כט

ברפואת חכוג החם הלח ויועיל המקררים הכנגבים ויחבר בין

שיהי הבחונות רוע בזג הדם והלח ויועיל בזה עונות וורדים והלקוחות מן וורדים ולהם · ואם יהיה שם שלשול תעשה

פרק ל

קירוטי בשמן חבושים ברפואת רוע בזג הא האצטו עם לידה וה ורפואת פתיחתה

ראוי שיודע ענין הלידה ואם היא כנגבת נגוב והפוג לם או נבלעת שיקצה כבליעת הכגר לצבע הגרגר ובשקע ב בו או נעכרת או שפוכה בזלזל ויקרא אצל קצתם הצנת ושיודע והתחלתה ומקום הלידה ועד שפיכתה · ואם יהיה זה זה בה חכוון ברפואה אליה ולתקן כח הכבה המולידה אותה · ואם הדיה שופעת אליה מאבר אחר כמו הפוח או המרה או הכבד או הטחול תריק כח שכבר הגיע ותקן ה האבר המשלח הלידה והחזק האצטומכא שלא תקבל לכה ש שנשפך אליה · ולפעמים יהיה שפיכתה בעת ורעב בעת התנועה הכה הכח ך מן האצטו ובבזיזות הרוחה ותקבל מן הליחות כח שלא היתה מקבלת אותם בעת אחר ואלו הם אותם אשר לא יקבלו הרעב ולפעמים יתעלפו עליו וראוי שתקדים לשפיכת הליחות שתאכלוהו כמאכל ושיהיו הם המזיגות כחוקים האצטו׳ ולפעמים יהיו הליחות ישופכו ב בעת העליות נפשיות כמו כעס וזק או יגון או זולת זה · ולא תמקט העקיצה הקורה אליהם אלא בקיא · ואותה היורדת מן הכוחי נה יועיל בכנת הגלפל הלבן תשחוק ב בבים והאבגכתין והאלואין הוא בתועלת בזה ואמנם בינגי ניראט ונה יעבור על זה לכה שיש בהם מהרפואות ד זקות החתכה והמרוק · והנה קדם באורנו מההרכבת ר נכרנת לרפואה כשיהיה האצטומכא חכה והראש קר ש שיצטרך כה שירד מן הראש אל כמו מרקחת הפלפלין וכם ומרקחת פודנג׳ ולעצם האצטו׳ יחיק זה כו · והנשפכת מן הכבד הנה רפואתה הצריך לכה שירכך הט רבבע ויריק הלידה הרקיקה המרירית כמו מי החלב בכיראבולנש ומקמוניא · ולפעמים יהיה טרם הבונה בכת שיחוק האצטומ׳ וראוי שנקדים המרככים על המאכל והנשך אחריהם בקובציים כפי כח שנאברהו במקומות ם בי והרים כו · ואמנם הנשפכת מן הטחול הנה ירפא בכת שאברנו בשער התאוה הכלבית · וכבר ידעת כי לפעמי׳ ושפכו לפי האצטומ׳ ליחות חדות עוקצות וידרשו עליף ובויצה שלפעמים הוביל שיביבו לבטול הרפק ולפעמי׳ תהיה מחוריית · וראוי עליך שתחזק פי האצטומכא שלא תקבל הליחות היורדת אליה בהתבושות אשר כהם קביצ קביצות ובשבויות · אמנם הקרים בענין רפואת החום בקרוות ואל קסב והבושים נרנים ומי הבוסר וסרושת עג

ענפי הגפנ׳ והשבנים כמו שמן וורדים · המבע והובנת הוא הפך הענין הנזכר בבירא והעשן · והלואן ומצטכי ואשכנתין ולבונה והנגביל ואשפיק נרדי והמב השכבים כמו שמן נארדין ושמן שושן ופעמים רבות יה יהיה סבת קטרן הלידה באצטומ׳ והעצ׳ הרקות כניה או אותה אין שפיכה אליה וכמו זה וראוי שתריקם שיתקן ויפתח פני הגלדה ויוסח מן האצטומ׳ אליה ולא יצא מן ה האצטומ׳ לידה אלא לצד נטייתה בדרקה ואם יהיה זה ש תרצ׳ תצפה והנוטה אל פי האצטומ׳ כקיא ואשר אל ש בשלשול · ואם הדיה הליחה נבלעת כשוקה ולא מ אם רקיקה בעצמותה · הנה האויר טוב להתחזק ברפואית הוא אלואין והרחון יותר נכון להחזק ולדק הרגן לנקות כי הוא אם ירוחן יהלם מקוה והיקה והבירש יותר נאות מכליהם לכה שיש כים מן הכבוש הבתקכים והנחרים והבינעים מן החזק וכל שכן ופני בלתי מעורב נרכס כי המעורב נרכש אינו שחזי שלשולו יותר מעדרים כתחלשים כי הנה הוא יותר נמו בפי האצטומ׳ ונה החזקי פותח כי והרבה נעשר מסה בתוקן ובנקוי הנבין יותר וראוי שאם שתה אותו שישלך אחריו בכוון ולא יתעכך לשמירת בענודו הנעבו׳ ולפעמים תפיר העלה כשראיה אחת כבירא ואם יהיה נפלת התאוה ורפין קיא יוסם תמרות העשן במרוחו אדום · ואם ימצא חום נלהב לא תעשה זה כי לבבי ומוסף ברוע הכזג וכל שכן אם יחשב שיש שליחה לא יהיה שם ליחה וככלל כי הנירא הוא תרצ אחזיתו׳ בתעלה לליחות המרריות באצטומכא וכל שכן בנזלי׳ האצבוע

נוסח נירש לענין הזה קלח׳ · יוקח צרח אשקמוניא כל שמו והשארי ורור צ״נ כא חלק אלואן שבר הלנ׳ ואם לא תרצה כן כח והרקה חוק אבל בנגור השוה משקל כל רפואה חלק וחצי · מן התרפים הגלי׳ המועילים בזה שיוקח אלואן זה טורא בולנש בנבטי׳ וורד׳ כא חצי זה יולש במחינת הנרבי המקרה וטו׳ המשלשל הלקוח מן החבושים וסוכרי וסקמוניא ולפעמים · סומק כמשקל ראגם אשקבונא ישחה בחלב אקו׳ בחלב כשוכבך בטגן בהבאתו חמשה שקלי ד׳ שייטב רבנתו · וסיטרי רוטם ותבשיל שהיה אותו בזה וכן פום טירא וכל שכן למרוי · ובשול אפסנתין ופריזנש וחטר הנרי ומסקת וורדים והשלשל מן של שמן בקיץ · וכן בי החלב בטיראבולנש ובקט אשקמוניא או אלואין אם ירצה להריק כרה ארוס׳ רפואה לנאל׳ נ״ם טיבה · יוקח אפסנתין וחמי ה׳ דר ארים שלם ב׳ ורים ויבושל בב׳ לגם כים עד ששיש החצי ליט׳ ואחר ישתה ככל שהוא או עם טבר׳ · והאלואין נאות בהרקות האצטומכא ואשקמוניא ברקי לאצטומכא ושונאה לה ולא נקריבה עליה אלא אחר מרית וכבו אלו הליחות יקבל תועלת בתקנה אם יהיה שם בלי להתנועע הלידה אל המרקים ורקנויו והיה הליחות אשר ג אצטומכא מעבר יהיה כו והנה נוסח שזהרת בדא בבשול אפסנתין והוא

כתבלית המבוקש · והנה נוסח ברקחת חבושים בתאר הזה יוקח חבושים צלויים בעיסה שיעור ג׳ אוקיות וקט״ן ואפסנתין בא׳ שני זוזים וחצי ושמן עין מצטכי ושמן חבושים ח׳ ודבשאת יולש בזין ריחני ויעשה כי יותן האצטומ׳ אשר בתאר הזה ויגע קבולה לליחות הזכות · ומכה שנוסה גם כן שיוקח אפסנתין עצרה זוזים דארציני ומצטכי ג׳ זים עין כלשמו שלש זוזים אשפיק שלשה זוזים עלי ורד לה שני זוזים ליתנא אלואין זה מצטכי זה יבושל במים רבים עד שישוב אל המעט אל שיעור ליט ומחות וי וסונן וישרה בה אלואין השתיה שיעור אוקי׳ בכל יום עד שיתראה הבריאות · ואם תהיה הליחה נמשכת אין דביקות לה ולא עוכי יקבל תועלת בקיא במי הפוטלא והסכנגבין גם ומי הדבש ובי השיעור כעורבין הסכנגבין החם ובזה שתה שהולך בכספסו בהנקיאים הקלים · ולפעמים יהיו המים רותחים לבדם או בים בשמן או בשמן זית וסולבדו או ם סכנגבין עם מים חמין לבדו והמים החמים עם דבש רוחצים האצטומ׳ ולנקעי׳ ופלטהו הבאכל בקיא ולפעמי׳ יורידת . משה · והנה הרפא בבו הליחה הזאת בשלשול גם בן בכמו שזכרנוהו אם הקיא לא יניע ממנו הנרצת בו וכשתהיה לתחתית האצטומ׳ יותר נוטה · ואם תרצה לשלשל בגירא בכמו הליחה הזאת תשקה אחר המרחץ כי ביום הקודם כי השיעור ולפעמים תהיה הליחה הזאת הקצת מעושה ויהיה לקחת קבח קלי שעורים בבמי רם רבגן ישור הזקה בנגלבו ויבשו וזחזק טו האצטו בבמי הר הכון שלא הקבלנה · ואם תהיה הליחה עבה הנה הנבון שתוחק והדקדק בגנקים והבדקדק המחתכים והרפואות המחתכות ובמו אוקסימל והבכבים והרדל וקפריש וזתים בבושים · ובתחברשות הבדקקים ואחר תשלשל בבת שיוציא בבוה ואם יעשה רקא ואחר יעשה השלשול יהיה יותר נכון ואם תהיה כמאצת שלא תעצת להעקר אז ראוי שהקיא בבת ס שהוא יותר חזק כבו בסעו׳ אגוז הקיא והחרדל והלפל

פרק לא

ברפואת בקיאה הל הלבנה · לב זריע קרטם יכורם במי הש

הטבת סחוק ויוצק עליו שמן לבר וישתה העלול או יטבול בו נוצה ו קיא בה · וכשתבקש האצטו׳ אז תעשה בה שישוה הטוב · ויחבטהו בדקדוק מן הלד פעם אחרת ואם רצית לשלשל בכמו הליחה הזאת תשקה יום לפני אחר המרחץ כי הארקונים וראוי שיעשה להם הטפה רב רבה · ונרתחיצה בבי החבה בלו חמי טבריא והליכת הארחות והתנועות בועילים להם · ופעמים רבות יהית כבנהג האדם שיתקבץ הרבה באצטומכתו ליחה לבנה ר רבה ויקח הברחי בה בן החרדל ויבריא בתהוך זה כליחה הריא ושלשל יקיה לבעליה · ואם תהיה הלבנה המוצה ישתו גירא בסכנגבין ויקחו רפואת הפודנג והרפואות המשלשלות המתקנות הליחות העבות בתאר הזה והם גרגרי הכסכים וגרגרי אלואין הגדולים וגרגרי א אצטמאטיקון כאלואין וסכנגבין וזרעוני החזק בורקים הל הלקוח בדבש · גירא ליעבה יוקח זרע כרפס שתת קנבי אפסנתין אנים זרע שומר בא׳ שלשה פלפל לבן אם

אשארי בא׳ הלק וחצי קרשם ואפ: פיק גרדי כאשם כא׳ שב שני חלקים כמצטכי ועקרן בא׳ הלק אלואין ח׳ וחלקי׳ יעשה עותות וישתה בכל יום עותה שיעור כל עותה במשקל והנקי׳ האצטו׳ לאט · ולפעמים יצטרך אל הגירש הגדולות ומכה שיועיל ביחוד אחר שתהיה קודמת כוראבולנש קן קינרלש ברוקחים ו נקראים כונדיט ומשקה האפסנתין וה והנגביל כרוקח · והמזונות היותר נאותים להם פרק הקנאבר והצפרים ופרק בני יונה כי בני יונה כאוחרים ל להתעכל ארוכים העכוב באצטומ׳ · ודע כי הציר הנקרא צחנה במגפת האצטו׳ כנגבת המוחרים והטובים בלם ובו הגרה׳ המחצבי׳ או שיסובה בחם הגדול הטלוכן פעמים רבות מועיל לכל אצטומ׳ רטיבה · ואוקסימל איסקוליטי בתמיד התועלת ומשקה חבושי׳ פשוט טוב לליחות התבות ואותו שהוא בפלפל ונגביל לליחות העבות הקרות תארו יוקח כחיטות חבושים הטובים מעט ולקריצות הלקוח דבש ל למקוררים או מבורי׳ למתוכבים הלק ומבין יין חזק טוב הגי חלק יבושל על אש רבה ויוצגע · ואם נרצה שיהיה י יותר חזק למקוררים תשים בו זנגביל ופלפל ומכה שיועיל בהתכת הליחות העבות מן האצטומ׳ המבוק כשר לא הגיע לאיש אבל בושר גם גדל · ולפעמים יתקבץ באצטומ׳ שתי ליחות כמנגדות ויהיה במשל הבגלעת ורקיקה הברדית ואוחה טרא בורל בהקצת · ואז ראוי שתכוין היותר גדולה והנגע ואם תהיה הליחה הבזיקה חזה עוקצת יקירה בבנה עלוף זבויצה ואחר הגזיצהו בבה שזכרנוהו בשקל העלוף ותרלת בה שראוי שתכוד אליו להנביקו כים פושרים כי אם יקיא בו ליחות ישקוט בה שיש כרם · ואם תהיה הליחה הבזיקה והנשבבה שתורדיה יועיל בבנה בשול פודנג עם דבש ובשול אבריתימי ופודנג ברטרי · ומכה שיועיל בשול פוד נג עם דבש שורש אלים וקלקרים ונהגית שרוף בורבש ויונח על האצטומ׳ וראוי שתאבס על אצטומכתם בעת קושי העלה ספוג טבול ב בחומץ חד מאד · ואם תהיה הליחה קרה ולחה הסתפק במתכבים ומתיכים · ולא יכנס בים בה שינגבהו בקיצור כי זה סכנה גדולה כן שיהיה נאון או רפואה ולפעמים תרוה הליחה בו בזיקת כרכויה לא תפסידה ונה יעשה בתחבצת הזוקת המזונות והרפואות הקובצות בבלי האותות ריע ואבנים רפואה במרסות האצטו׳ הנה הערגו אליהם שע שעירים אחר זה ובן רפואת הרוה והגבח והאבנים ר רפיון חלקי האצטומכא תעשה עליה הרפואות המורכבות הקובצות אשר זכרנו וביחוד המבושלות אשר יש בהם הא האותות ללב הלרוח · ויעשה המשקאות המורכבים ה הקובצים באגוז מוסקארה ומרקחת הקרדמוני ומוצא בן בזה כמה שזכרנו ברפואה קור האצטומכא ולחותת · וקיי נגב המזונות והדקדקם וילקחו במעטים רבות שלא יב יכבידו על האצטומכא ולא יבלא בן היין בבת אחת ולא יה נוגע על המאכל והמשקה לא ישתה על המאכל ויהיה בה שישתה יין הזקן ישן נוטה לעקיצות בה · ויקחו מעט מעט · ואבנים רפואת המחיבה הנופלת בבעברים הקרובים במאצטו׳ אשר אליה · וסתם כמו

יב ב

המעברים אשר כהם אל המחול ובהם אל הכבד והנה המאהה המפתחים כבו נירש ואנגבתין · ואמנם רפואת נגירה והבאה תפלה על האצטו יש כהם התועלות הנזכרות בריקות אשר יש כהם קאקברי ובורליט ·
תחבושת מועיל לזה · יוקח תמרות שאבי כבושל נביוח כב כבשול כוזק תיטב המטים וזרים יעורב בעשרה זוזים לאר גוס ורדים שכנה זוזים אלואין ששה זוזים יולש הכל כסהימת לסנן השור ועלי סטריש ויעורב בשבן לי לי ויעשה מושר ויקטר על האצטום יבים

פרק ל״ב

ברפואת בי שיחזק בחוזק חוש אצטומכתו אם יחליש

אפשר כבלי עשיית המדיכי׳ החוש לאט וראוי שתעשה מזונו בה שיעכה הדם בריסא ובטר הבקר עד שיצטרך אל הבדיבים ואם יהיה הבזק חום אז ראוי שתנקה צדדי האצטו בנירש פעמים רבות ולא יאחר באכלו אבל ראוי בכבו אלו שיאכילם בתולת רעבונו לחם בעסיסי הפ הפירות הנקראים שפש או טבול בנים קרים וכו׳ ורדים · ולפעמים יטבל ביין כזונו כקורר כי זה מחזק פי האצטו גם כן · ואם יהיה הבזק קרו נה רוב מה שיקרה להם אמנם יקרה רעם ובוריצה ואז ראוי שהחזק אצטומכתו ביין סונך וברפואות המבושלות הקובצות הבורקות ותרק הליזה אשר בה ·

פרק ל״ג

בהנהגת בי שזוטיה אצטומכתו קטנה ראוי שיהיה בזונו בכח

שהוא כקט הכבוד רב המזון כ הדברים הנאותים לאצטומכתא · ואמנם הרפואות היותר מועילות אליה כח שיש בו קביצות וכרירות גם עקיצה וחדות והבריאים יקב ויקבלו תועלת כחזוק אצטומכתם בקובצים · ואמנם החולים אין ראוי שתפליג עליהם בזה כבה שקביצתו חזקה כי זה כננב פיות אצטומכתם ננגב בזיק ולכן ראוי שתתהלך לאט עליהם אם אי אפשר בלתי זה · וכן הרפואות הנאותות לאצטומכ׳ העקורות ולהחלישה כפי מה שהקיד גאלינוס עורות הפניביים בקורקבני התרנגולת רע ועזיבת רכסנל בועיל להם לחזק האצטו כאד · וכן ההנהגה הנאותית לרוב האצטומכאר עשיית הקיא בחדש פעמים עד שלא יתקבץ באצטום ליחה לבניית ויקל הקיא ההוא בצנון ודגים עד שאם יצטא כאד יניחו עליהם אוקשיביל ואוקני זקרא או שירופו אבסינטוש כמים רבים ויקיא · ואין ראוי שתרגיל בזה כי זה ירגיל הטבע לפלוט המותרות אל האצטומ׳ ודע כי הקיא הקל הנקל בלתי כב כבר ולא תכוף בקת הצורך גדול התועלת ומחזק הנה את הבאותית לרוב האצטומכאות דרסיגק מן המזון על פעם אוזה כבלי גלוי באותה הפעם · ואמנם המטלטלים הוא הוא חד נאות להב אלואין ואנגבחין העקב לא המחוששת כי הכחישה נגררת בקביצה ונעצרת בעקב · ומנאות לאצטומ׳ העקצת האניקון הבוקים הנ חוקיב לבה שיש בהם כח המברוק השוה והוא בבה שיש בה העקיצה הבינונית הק

הקירה לאצטומ׳ בבוריקס · ואמנם העקיצה וחבר הנא יעצו ך אל יחסר וזק בזה ותרצה הרם מועילים לאצטו׳ והכבד והכבישים גם כן · וכן הזרקות החדות לאצטו׳ אשר נותנה לחום וכן פרס טירא ומרצם גדול התועלת וכן כינטא ואשלא כמלשים בחומץ · וכמה שיקור ראוי לאצטום בבגולת יבאות לרושם גם כן הגבן הדחק כנגד והוא מין האלטנים אם יתה עד שיעיע לאצטום אי לק כבני ואז כלי בפק יועיל וכל שבן אם יכנס בזרקות של

פרק ל״ד

שהיה כבני העוין הוצרם אשר יש בן בקשרים חזק לאצטומכא הבהר

דע כי רוב תחליים באצטומ׳ נמשכים אחר וקבגם ההזיקה והרחק סבותיה כן הבו גות נאינותם וכבי והוזהם בלתי מועל׳ים וכן האוירים וכן הסיבות הנ הקכול הטוב והאריבים רגולי לאצטומ׳ וכו׳ וכן גוף הזולל כי באכלו לא יתעכל ו׳ וכו׳ כבני · ואמנם הכותך עצמו מן המאכל ויש שארית מן התאוה אז ישכן נפשו כי עכל במהירות כי רבמאכל שאינו נאות לאצטום בעצמו לא נמנע התיבו עם צלתו אמנם אינו נאות לה לכמות לאיכותו וכל אדם כמנהגו אם יהיה אל הקלות יותר נוח יצוף ויצטרך להרחות בקיא ואם יהיה יותר נוטה לכבד ויקע ויצטרך להרחות בשלשול · ובפיקתו שבקע חזה ויפקע קצתו להתחולפותו בקלות ובכבוד והתרשלה התנועות הרוחות יתיושבו בהם ויצטרך לקיא והשלשול ודע כי כניעת הפרש והרוחות גדולה הנזק · והנה ישוב הפרש כליף אל ליף עד שישובנו אל המקום היזק גדול ויתעורר בכני כבו אילאוס ויתהפך מתבו ונגידת תאות · והרוח גב כן למעבים ישוב אל המקום ויעלה אידו אל המוח ויזיק היזק חזק והעבור מה שהעתם ודע כי כל מה שאין בו קביצות כן הכחשות בחזק ובוורתם בכלל הנה הוא רע לאצטום וכל שהמבות האצטומ׳ הוא יאותו לה · והיותר בטוח שבן זה הבן אנה ושבן פסוק · ובהרפואות והבוניות המזיקות באצטו׳ ברוב ערטרי צנובר וסלקא ובאורות מה שממנו בחם כבשר ואסיפונשא וארכמלין ובלסק אלא כהוגן ובוש ושכן וכוח בכניריע ושומשמי · והנה ומבשרי שמנים הרוב כזיק לאצטום׳ וכן בחות העצמות והוה וחים וכן היין מה שיהיה עב חרש · וכן הרפואות מרטרי פר וגרטרי מכר · ודע כי כל הרפואות ובשלשולות הל בהם שיבוסכם רע לאצטום׳ מכבטל בהרבים התר מזיקים לאצטום ועזיבתו כהדברים היותר מועילים אליה · והקיא הבבר והעם שם שבועל בצד הנקוי הנה בזק כאד בתחלפת

המאמר השני

מן המענף הזה בהתנהגות כאבי האצטומ׳ וחולשתה וענין תא
תאותה

פרק א

בכאב האצטומ׳
כאב האצטו׳
יהיה מתחדש אם לרוע
מזג מבלי ליחה וכל שכן החד העוקץ או עם ליחה וכל ש
שכן חדה ועוקצת או פרק חבור מסבת רוח מנפחת או עו
עיקץ שורף או מקבץ שני הענינים יחד כמו שיהיה כמו
בפורסית החדות · ולפעמים יהיה כמתחונים מאכלים ויש
אנשים שיקרה להם כאב האצטומ׳ בעת האכילה וישקוט
אחר העכול ורוב אלו הם בעלי השחורה ובעלי
בלאנכוניא המראקיית בלומר הבאה מן המארק הוא רב
רבים · ויש אנשים שיקרה להם הכאב באחרית זמן הגיע
המאכל באצטומ׳ ובעת השעה העשירית וסמוך לה והנה י
יש מהם שלא ישקוט כאבו עד שיקיא כחומץ שיהיה על
הפרק ואחר ישקוט כאבו · ויש מהם שישקוט כאבו
בירידת המאכל לא בקיא · וממוצע ביניהם שישאר
בענינו זמן ארוך וסבת הראשון הוא שאיכת שחורה
כמתחולל אל האצטומ׳ וסבת השני שפיכת אדומה אליה מן
הכבד · ואמנם לא יכאבו בתחלת הענין כי הנה נופלות
בתחתית האצטומ׳ ובהתערב בהם המאכל ותפתח כבאכל
וישובו אל פי האצטומ׳ · ויש אנשי שיתחדש לאצטומכתם
כאב אי שריפה חזקה ואם יאכל ישקוט · וסבתו שפיכת
ליחות עוקצות אל האצטומ׳ אם תהיה ריקה במאכל אם ח
חמוצות שחורות והם במעט או חדות אדומיות והם ברוב
ויש אנשים שיתחדש בהם לרוב המאכל והשנותו לא כ...ת
אכות רעבון ולבלוי גופו מן הקבסא שריפה באצטומכתו
לא יוכל שאת · וגם היה כאב האצטומ׳ מרוח או כאב חז
חזק ואם כאב מפשר · ויש אנשים שיהיה זה לחוזק הרגש
אצטומכתם ושארע בה טובריגיהו מליחות המרירות הנ
הנשפכות אליה סבה לכאב גדול מתחדש באצטומכתו ב
בלתי נסבל · ולפעמים יחדש עלוף · ולפעמים יתחדש
במשתיית המים הקרים כאב באצטומ׳ בעבור מעודד
ולפעמים יכית פתאום בתובלת הכאב אל הלב · ולפעמים
ירד הכאב ויתחדש קוליקא ומי שיארך עליו כאב האצטומ׳
יפחוד שיבא עליו בורס · ומבואר במעוברות בבחנק הר
הרחם וגם כי כאב האצטומ׳ ירבה במעוברות · ובכר
כאם בשער המות הבהירה כי אם יתראה עם כאב האצטו׳
על הרגל הימני דומה לאצבעות הנה בעליו ימות כשבע
עשרים · ומאותות זה שיתאוה הדברים המתוקים · ובר
שיהיה בו כאב הבטן ויתראה בגבות עיניו כתמים וצפורני
שחורים דומים לפולים ואחר ישובו שחין הנה זה ימות
או יקרה לו התרדמה ורוב השינה לקור חולה

האותות אותות המזגים הפשוטים הם האותות הנזכרים ו
אותות מה שיהיה מן המזגים עם ליחות הם האותות הנ
הנזכרים גם כן והעקיצה עם התלהבות מופת על הליחה
חמת האיבות חדה או מלוחה · ואם העקיצה איננה קיימת
אבל בהתרשת מורה על שפיכת הליחה האדומה מן הכ

הכבד · ולפעמים תוריש עקיצת האצטומ׳ קרחות וכ
והעקיצה המסורית בחרישה קורחות שלישית ודקה ובאבה
בעד הזמן הנה יורה על שיתוף הקרום המכסה הכבד
ואם תשקוט הקרחות והעקיצה תאמר הנה זה לשפיכת לי
ליחה ממותרי הכבד או רוע מזג חם או ליחה דקיקה
באצטומ׳ · ובבלי התלהבות מורה על ליחה חמוצה
ואותות מה שתהיה מבלי זה התחדשות הכאב בה אחר שע
שעה עמדו על המאכל בסבת השחורה הוא שיקרה הקיא
כחומץ חמוץ וישקוט בו הכאב ושתהיה התאוה עלול
והעכול רע · ואותות מה שיהיה מזה בסבת אדומה שלא
תהיה קיא חמוץ ואם יהיה בו יהיה מרה ושלא יהיה העכול
חסר ויהיו אותות האדומה נראות והכבד חם כלהב ואותות
מה שיהיה מרוח פרוק הוא רוש וקרקורים ונפוחות ונתיחה
תחת הצלעות · רפואתו אמנם רפואת מה שיהיה
מרוע מזג חם שישתה חלב בקר נקבא והחלב במונבך
חמוץ והמים הקרים ויאכל אפריגוי תרנגולות וקיה
ואפרוחי הקורא בבשש וחלעת הלגלונות ודגים קטנים של
שלוקים בחומץ · ומן המשקים אוקשי וקרא וסחיטת בוסר
ענבים קרושה · ומן הרפואות ענבות אשפורי ויעשו
התחבושות המקררים ואם ראית כחש ורזון תעשה הא
האטבשי והשקהו היין הדקיק המזג וקח לו · בינני קרירה
המתמתים והוקום השוים · ואם יהיה הכאב מן ליחה
מרירה חמה דקיקה ותעשה אוקשי וקיא בחומץ שרוי בו
אפסנתין וזמן · ובכאבי האצטומ׳ הקרים ובעלי הרוח אם
יהיו קלים ישקוטם הנצחה החמה בחוץ וקרני המצנה ב
באש וכל שכן אם יונח קרן גדול על המקום האמצעי מן
החבוש עד שיקיף על הטבור בכל צד ויעזוב מן שעה מבלי
שרט כי הוא ישקוט הכאב מיד הדקט בגולא וישתה היין
החי והגרגרה בשבנים המתמתמים וזה גם כן מחוץ הכאבי
הקשים ואריסטוטלונאה ענולה גדולה התועלת בהתבת ה
הכאבים חוקי תיית ומן קסטור אם ישתה בחומץ מזג או
יונח חם על הבטן בחוץ כשמן ישן · והדרות יתוטהו שתיית
היין החוק והשינה ותנועות בריקות נפש ועשיית מה
שהכרנוהו כשער הנפח · ואם יתחזק הצריך אל יותר
חוקה שכרפואות אם יהיה הכאב מרוח נעצר באצטומ׳ ומ
ומה שכלולה אליה יועיל ממנו גרגירי לכר ובמון קלוי ·
ואם יהיה משחורית נפחת או ראוי שיעשה הנחה בחומצות
בתמעט כאלים ושריאולה שחוקים בחומץ חמוץ והנחה
חמה גם כן במגפי שבת שחוקים · ואם הכאב ממודשא
הנה רפואתו הרפואה אשר נזכיר בשער בורמות האצטומ׳
ואם לא ישקוט הכאב תרפא בשומנים והיציקות הלקוחו׳
מסבת וכיוצא בו · ורפואת הכאב המתעורר אחר זמן אר
ארוך המצריך לפליטת ליחה חומציית הוא חוזק
האצטומכא בחמום וההתחבושות החמים עם היין והיין ה
החי והמרקחות הגדולים ומגבלין יהיו הממשנים ומה
שזכרנו שיתעסק באצטומ׳ החמות כמו הביצה הצלויה וה
והדבש · ורפואת אותו שיתחדש בה הכאב עד שיאכל לנ
לנקות האדומה והכבד אם יהיה מן אדומה והדקת השחור׳
אם יהיה משחורה או הטית שתי הליחות לזולת מקום חלל
האצטומ׳ כמו שזכרנוהו בשער חבלל ושתחזק פי
האצטומכא

וראוי אחר זה שתבדיל בבוזן בהפרשי׳ ובשיאכל כמה כל בזון מעט תשיעור רב והזונה ולא ישתה עליו כים אלא גם נכיעה והדוה עד השלכת עת הכאב ואם ישלם ישתה א מאבנם הכאב אשר יקרה אחר המאכל הנה לא ישקוט אלא בקיא והוא כאב רע׳ והנכון שישתה כל יום מעט בדבש קודם המאכל׳ ואם תשורש סבת זה מצד הקיא ויורק בבת שראוי להריק במשרת אלואן ובמוצא בה איר יעשה עד עתות הכוכב׳ ובכה שיועיל כזה שיוקח לבונה ומצטכי והציח ואביארש וקליפה פסתק רכוב ולינגא אלואן בא חל חלקים שוים יודק ויגופה ויולש בדבש האמלג הוא אם אבליסיש׳ ויוקח מכנו קודם המאכל שיעור ב׳ זוזים עד ש שני משקלים ויועיל לו לקיחת הבורה ומשקה הרבון בם בסינגה ושאר מה שנאמר בשער הקיא׳ ומכה שיועיל לכאיבי האצטומכא בסגולה כפי מה שהקיד גאלינוס העורל׳ הפניכיים בקרקבני התרנגולות ויש עקיצות רבות כואצטומ׳ ישקטוהו הדברים הקרים כמו החלב הנקפא ו וכיוצא בו

פרק ב

בחולשת האצטומכא ח חולשת האצטומכא הוא ש שם לענין האצטומ׳ אם לא יתעכל קבול טוב ותהיה כתעכבת המאכל תעוב החזק מבלי סבה במאכל מוסבות הנזכרות בשער השבר העכול וגם יתחבר בה רוב ערבוב בתאוה ומעוט אך אין זה הכרח אבל לפעמים תהיה התאוה רבה והעכול מועט ולא יורה זה על חוזק האצטומ׳ ואם יהיה נוסף כסבתה חוזק יהיה ש כם קרקורים ונפיחה בשהונה והפגן קיא וכל שכן על הא המאכל עד שהוא אם יקח מאכל יכנע שלא יתגרע או יק יקיאהו ותהיה עקיצה וכאב כין הכתפים׳ ואם הסבה נוספת בה מאד לא יהיה פירוק ולא תקל יציאת הצואה או שלא י יהיה עכוב בה ויותר הבטן מהר ויהיה בקליו דפקו נופל בהר אל העליף ויבקש מאכל ובשיקרב אליו יביאהו או יק יקח כמנו מעט או ימצאהו קדחות בפרותה כמסבות ויראו בקרי מאלנ:: ובא הבראקיית כלום הפרטיי ודע כי חולש׳ האצטומ׳ יחשב שיהיה סבה לכל חליי הגוף׳ וההחולשת הזאת לפעמים תהיה בעליוני האצטומ׳ ולפעמים תהית בתחתיתה ולפעמי׳ בכלה׳ ואם תהיה בעליוני האצטומ׳ יהיה היזק בבת שיאכל בתחלת מה שיאכל ובעת שהמאכל הוא בעליוני האצטומ׳ ואם יהיה בתחתיתה יהיה ההיזק בעת שינוח המאכל בה ויראה רשמה ביציאה וסבו׳ חולשת האצטומ׳ החליים הנופלים בה הנזכרים׳ ואם הקבסא הרגופה וגם יפעל אותה רוב עשיית הקיא ובעלי הנסיון יסתפקו ברפואתה על הגנוב והזכש ועל מה שרמזנו אותו בשער השנת הכבד הקר והלח אשר יקרה לא לאצטומ׳ ואבנם האמת הוא כי חולשת האצטומכא נמשך אחר כל רוע כזג׳ וראוי שיודע הכזג ואחר יקביל ברפואת ולפעמים תהית החולשה ליובש האצטומ׳ ואם ירפא ברפ ברפואה הנזכרת אשר הסתפקו עליו בעלי הנסיון יזיק ם כבה לאבדרין׳ ולפעמים יזיק הבריאות כבריחת הסם הקרים ושתיה בון החלב כקר כמוכנך סקדר על השלג ול ולקידות האידות הקרים׳ ולפעמים יזיק שיחלשו חוזק חולשת האצטומ׳ בבחמשים ויגבר עליו הצמא ויתהלך וים המים הקרים ויבריא כיד ולפעמים תהיה החולה ב הבוויקה כסבת המלוי בון הבים׳ וגם יהיה שם ליחה הצא בשולי מל ויבולט העלול מבה שים כו׳ והחולש׳ מבה שבחולש האצטומ׳ ויהיה קבו כאב ראש׳ ויען׳ חוזק האצטומ׳ אבנם יובן בחוזק כי בתחיה האצטומכא הוי זה בהם יחלש תחלש בה האצטומ׳ אך האצטומ יהיה לתלות זה על המאכל וכי כה בהם אבנם יחלש בכל רוע כזג אך המכסך יחלש בקור ולחות ברוב לכן ראוי שיסבר ברפואות החמות והיבשות אלא אם יהיה חו חולשתה בסבה אחרת׳ והבחוזק ראוי שיסבר נרב העניגים ביבשים עם נטיה אל הקור׳ והחוזה בלחה בי קור׳ והמעכל בחום עם לחות׳ ודע כי חולשת האצטומ׳ ויותר רעה בה שתפול ברצון שלינת פתחיות והדבק לה שלא תכיצא שם אותות רוע כזג ולא בחוסר ולא יקל כם ו סבת הכזון בה ודע כי האצטומ׳ הנגע בפגעים לי הכה הבחזק אם שלא העטוף האצטומ׳ על המאכל׳ או שהעטוף קשיפה רעה מרעיפה או יחק הלב או כוויצת וכן זה מה שיחוש בו העלול ותם כמו כבויצה ודפיקת לב ואבנם הרעש אולי לא יתיחס והם מבואר אך יקבל הוראה עליו בכה שיחוש בוניה והם האצטומ׳ ועבלה להבהיר המאכל מבנה כבלי שיחוש כב כבריחת ליה קרקורים ונפיחה ונפח׳ ואם על׳ הרעש ישוב רעד גדול ויוחש מבנו כמו שיחוש מרקי גם שאר האיברים ויבא על הבת ך שלא יסמך כלי ויתם יקראו זה רפיון האצטומ׳ או שהכסך בקבי שם יהיה בהתחלת העדה הנקראת רפיון האצטומ׳ או שיחה כניבתה בכולכלת כמלל היא כבויצת או טריפה וחולשת ורסח הכגבה המביל אל הספקי הבשרי ודע כי האצטומ׳ אם החולש חולשה לא הוכל לעשות המון לגמרי מבלי סבה ולהי חולשת האצטומ׳ בכמה אשר יבוזנו בעלי הנסיון כוונה פוגשת מבלי שלא יתנשו ולכן לא יקבל תועלת במנהגה הרשומה בהם ברוב הקליפס וראוי שיהיו התחברשות והבריחות הנזכרות במכם אם ירצה בהם חזוק האצטומכא כי המוסר בהם בי האצ האצטומ׳ והנה יעשה גאלינוס בשער הזה קורש על התואר הזה׳ יוקח דונג שכוטה משקלים שכן שרץ או אוקיא ויערב בהם אם תהיה האצטומ׳ חזקה והחולשה שלא תחזיק המאכל כאלואן ובצטכי בכל אחד משקל וחצי או משקל אחד וכבוחשת כוסר ענבים משקל ויתנ עליה׳ והנה התערב גאלינוס כי עלות האצטומ׳ אשר יין עמם חום החזק או יובש החזק הנה הם ירפאו מבמקה והם החבושים הנקרא סעתלי על ה:והר הזה

יוקה כחישת חבושים שני ליטרין חומץ חזק ליטרא ודבש שיעור המספיק יבושל עד שיטוב בבעבור הדבש ויורה ע עליו ונגביל אוקיא ושליש או שני אוקיות ויעשה ׳ אחר קרוב בזה ׳ יוקח חבושים צלויים שלשה ליטרין דבש שלשה ליטרין יקודבו וירמס עליהם פלפל שלשה א אוקיות זרע כרפס והדי אוקיא ׳ ובכמה שתועיל לאצטו׳ התולשות עשיה והצעקה וכל מה שיניע הקרים הם המכמה הנקרא צפאק ׳ ומן הרפואות הטובות לאצטו׳ החלושה הנרעית האטריפל׳ ורפואת הפרים ׳ ותארין טיוקה כחאבולכש שחורים שלופים בשומן חלב בקר ע עשרה זוזים ומן כשטרצי קלוי חבאות זוזים אניארש ואזוב פרסי מכל אחד שלשה זוזים סנג בריל עשרה זוזים השליח שני זוזים ביין חזק ׳ תיבוש ותטב לחולשת האצטו׳ עם קביה קשיא ליציאת חצי אוקיא טוחן שבנה ברסאת זרע טנבברי שבנה עשר ברטה אטפיק שנים ושלשים ברטה אטפיק כליותקא ששה אוקיות אגרש שבנה אוקיות אלואן אוקיא שבן בלשבו שני אוקיות קב קצילא אוקיא ׳ ובמשקה נתרי הדם במעיל להם מאד ויש בסבנה תועלת נרגשת ופרח במקים בעת שיבא בתח בהתבושת האצטומכא החבה והקיה והזעת כתחברשות הקרים הלושים ודע כי חולשת האצטו׳ בהיותה סבה לאחור ירידת המאכל אם יהיה הדוחה חלוש אז ראוי שיה שיורה חלום החבן מאלו רב השאור ולפעמים יהיה בבה למהרות ירידת המאכל לחולשה המעצירה אז חלשת כוח המחזיק ואז ראוי שיורה חלום האפוי לאלו נוטה לב לקבצה או נטיה ׳

פרק ג

באותות הקבסא ובטול ה העכול יש באותותיה נפח הפנים וצרות הב הנשימה וכובד הראש וכ

נכאב באצטו׳ ומוקות ואחור התנועות וברכבות הבראת ונפח בבטן ובמעים ותחת הבסלים ופיהוק הבורן או הריף עשני אצבטיסות וקיא והתרה בזולנת ועצירה בופלנת

פרק ד

ברפואת הקבסא ראוי שיעשה הקיא ברגוף הט הטבע כשלשול וגם נעז ועזיבת המאכל כפי

האפשר והסתפקות במעט אם לא יוכל להתגודד תגודת והמרחץ והזיעה אם לא יהיה כלוי ופחד תנועתו בתנועת ואם יפחד עשית המגורה והשינה הארוכה ואחר יורידנ א אל המאכל והמרחץ ויחקך שבירת מה שיטב עכולו ובה ובחינת אותות טוב העכול הנזכרים בשער בקטנו ׳ ולפעמים תהיה הקבסא לרוב השינה והבגורה כי השינה אעפ׳ שתועיל מצד שתעכל הנה התנועה תועיל מצד שר שדוחה המותרות והשינה כוזקה מצד שיצטרך המותר ל להדחות והיקיצה מזיקה מצד שיצטרך הליחה להתעכל ולפעמים תוביל הקבסא והגבילה אלא על אבחת הרעב ש

שיחזור באצטומ׳ שריפה וחדות לא תסבול ואלו יקבלו ת תועלת ברפואת הקבסא בדבר מן מרקחת שרא ׳ ואלו לפעמים יוכלו לסלוט הלוקיא מה שיאכלו

פרק ה

בבטול התאות והחלשתה הנה יהיה סבתו הם פ מ פשוטו או עם ליחה רעת ויש חוקק אל תלוח הקר א

אשר הוא במשקה זולתי החם הרבש אשר הוא כמבל׳ ׳ ואותו שהוא בליחה הוא יותר חזק ויותר מסיר התאות והם ציחות יותר חזקת הרשין בתאוה ׳ ולכן נמצא הרוח הצפוני ופרק חסתו יותר חזק התעוררות לתאוה ׳ ומי שיצא לדרך בשלג תחזק תאותו מאד ׳ והסבה בזה כי החום כרסה מאל הליחות מטה המקים בהם והקור בהפך תם כי ההיות הסבה המזיקת בתאוה רוע מזג קר נפרד ובשיבותו הבחות תפריטיסים והחום אז תחלש התאוה וזה על ויך ה המעט אבל יהיה סבתו כל מזג מעלג ואם יקבע רוע הם הבא וחליש הבוחות כלם ותפל התאוה בקריחות לרוע הם המזג ובסבבם הצבא ובלו מן הליחות והמזיקות הסת המתעוררות ובה מאד חזקה בנפילת התאוה בקריחות הדבריות ׳ ובשיחזק השלשול תחזק התאות בהפלגת והתאוה תפל במוסות האצטו׳ והכבד בחוזן ואם לא ימצא חזק התאוה בגסלטים בחולי ונפילה יורה על ח חזרת חולי האלקים אלא אם יהיה לבעוט הדם וחולשת ה הגוף קודם וזה ולפעמים תהיה סבתה לבני רבת דבקת בנעת כפי האצטומכא ומרח הטבע שהמאכל אלא מה שיש כי חום וחדות ואחר יקרה כלקחת זה נפח נפחיות וחפץ קיא ולא ינוח אלא בפיהוק ולפעמים יהיה בסבת התמרת הגדלים תנוזלי מן הראש אל האצטומ׳ ולפעמים יהיה בסבת מלוי מן הגוף ובמעוט מן ההתכה וטרדת הטבע בתקון ליחה רעה כמו שיהיה בק בקדחות אשר יוכחן בהם על עזיבת המאכל זמן ארוך בי הטבע לא יטרך מן העורקים מן האצטומ׳ בפנות הטבע א אל הדחיה והפנות מן הבשיכה כמו שיסתפקו הצב והקפ והקאיד ובעלי חיים רבים בבלי מזון כמו זמן ארוך כי מה שיש בגופם מן הליחה הפנה די שיתעסק הט הטבע בתקונה ולבשלה ולעשותה תמורת מה שיתך ובבל הנה הצורך אל המזון הוא ׳ החזיר כי תמורת מה שיתך ואם לא יהיה התכה או שתהיה ההתכה מזער לא יצטרך למזון בחוץ ולפעמים תה ה הסבה כי העורקים בבשר ובעצלים ושאר האברים הנה יקרה להם מן החולשה שלא ימצו ולא תגיע המציצה על דרך ההדחות לפי האצטומ׳ שתצטרך האצטומ׳ למזון כמו שאם יפול הדם זעקית בתמורת מה שיתך הנה לא יגיע מציצת העורקים אל פי האצטו׳ ולפעמים תהיה לסבה המסך השחורה הנ הנשפכת על התברה מן הטחול אל פי האצטו׳ ולא ידגדג אותה לתת תאוה ולא ידחה אותה לנקות ואם ישאר על

על שטח פי האצטומכא דבר זר ואעפ״ שיבטע תהיה באין צריכ׳ לליחה והבת נוגעת אל הזהיה בבשתוקקת אריה לא הבשנוגעת אל הבמיכה ולפעמים יהיה סבתו בטול הכח המרגיש בפי האצטומכא ולא יוחש בציצת העירקים בכב כבנה אעפ״ שיסיצו · ולפעמים יהיה זה לסבה מיוחדת ב באצטומכא · ולפעמים יהיה בשתוף המוח ולפעמים יהי׳ בשתוף העצב השני לבדו ולפעמים יהיה סבתו חולשת הכבד ותחליש הכח המאוה · גם יהיה סבתו בות ה הכח התאותי והבורך מן הנוף כלו כמו שיהיה אחרית שלשול הדם הרב והוא יותר רע וקשה להרפא ויוביל זה שיתקרב עליו הבזוגות ויתאוה כבנה דבר ובהקרב אליו יתעב ויקוץ כמו שלא יתאוה דבר והבה המאוה אבגם לא יחליש באחרית הדוקת לבד אבל בעת כל רוע מזג מופלג ולפעמים יהיה סבתו התולעים אם ידקו לבעים ויתעוף בה האצטומכא ובמתחזק האצטומכא הנה יעלם אריה · ולפעמים יהיה סבתו שחורה רבה בוזקה לאצטומכא כמו בניקה אותה לפלוט ולרחוות זולתי ואבילה והטטיב · וגם יקרה בטול התאוה בסבת הריון ועצירת הנדות בחולת ה הצרין רוב מה שיקרה להן הכבד העכול · ולפעמים יהיה סבתו הבלגת בחום האויר וקורו עד שיתיך הבח בה בחומו או ידדיכהו בקורו או יכבע התהבה וההחזקות הום האצטומ׳ כן וכן כי שיהיה מורגל לשתיה ורחוק כבמו וגם ישתנה ענין התאוה ותחליש ברוע ענין השינה · ולפעמים יהיה נפילת התאוה בסבת מיעוט הדם אשר יבסך אחריו חולשת הכחות כמו שיקרה לנבלטים בחולי עם הנקיון ה התאוה וזאת תשיב כהערית והחזרה הדם מעט מעט וזות והתנגודה גם כן תבטל התאוה לבאכל ובצריכה שתיית הם הבים הרבים · ולפעמים יהיה סבתו הראגה והינון והכעם וכיוצא בזה · ולפעמים תהיה התאוה חסרה וכשיתחיל ה האדם לאכול תתעורר התאוה בו אם בהערה כן הבאכל ל לבח הבורך ואם בטנוי כן האיכות הנמצא בו בפועל לם למזג המבטל התאוה כמו שיהיה המזג הזה חם ונכנס הם הבאכל והוא קר בפועל בערך אל המזג ההוא וישקוט ובן לפעמים ישתה בריקות נפש בים המזג ההוא וישקיט נ התאוה ולבוקרה תשוב התאוה אליו לקוות לחם טבול ב במים קרים ואם תתחדש סיבאות משתית היין על ליחה בתעוררת תעור התאוה אל הבקררים וכן אם יהיה זה הם הבבטל התאוה קור ויכנס באכל חם בפועל ונתיכם מכנו בפועל ונפילת התאוה בחליים היסנים אות רע באד ודע כי סבות בטול התאוה הם בעצם סבות חולשת התאוה אך הם יותר בעצם והחלושות האותות אותות מה שיהיה בסבת המזג׳ הנה כבר ידעת׳ ואותות מה שיהיה במיעוט והתהבה סיובת העוף והר נראה הבינונית בבה שקדם ובוזנו ורוב הציאה והתעוררות התאוה מעט באחרית התגודה והורקה וא האותות מה שיהיה בחולשת פי האצטומ׳ מה שזכרנוהו ב בשער החולשה · ובהם הוריקות הרבות · ואותות מה שיהיה בסבה האויר מה שידוע מענין החולה כמה שקדם האם מגער אויר חזק הקור או חזק החום · ואותות מה שיהיה בשתוני הכאב הנזכר בשער השתיגים ויציאת דבר

בזום ביציאה והותרת הבטן ומיעוט עכוב המאכל כאמצעי ועקיצות בה שיש לו איכות חריפות או חריצה או בוזן ואותות מה שיקרה למעוברות ההריון ואותות הליחה הבעופשת חבין הקיא והתהפכות הנפש או בגסות הפה ב בעתים והיציאה הרעה · ואותות מה שיהיה בסבת הנפק הבחורת הבבטבת כן השתוף אל האצטומכ׳ כי האדם אם יקוה התבוצים המשוך אצטומכתו ותורות ויסוב בליה התאוה כאלו היא תפעל פועל הסבה המחבטלת אם לא הבפעל ובוסיף ההוראה הזאת גודל השתוף להקצר כ׳ שיתחייב שישבר · ואותות מה שיהיה בסבת השחורה הבסיבה בוזקה לאצטומכ׳ קיא השחורה או עם הבטן ה ובלכול ושנוי מראה הלשון אל השחורות ואותות מה ש שיהיה בסבת התולעים ואותות התולעים והתעוררות ה התאוה הזאת אם יעשה האלהין במשקה המצחם ו והתבוססות יסור התולעים בקליפי הבטן ואותות מה שיהי׳ למיעוט הדם שיקרה לנבלטי בחולי או לבי שהרוק והקי רבה ואותות מה שיהיה בסבת השינה רוע ענין השינה ג עם העדר שאר האותות ואותות מה שיהיה הסבה מבח התאוה אותות רוע בוצ נקבע או הרקי׳ עברה בחלושים כלו ושיהיה החולה בעת שיתאוה דבר ויקרב לפניו בבנו ויסוב אחור ויותר גדולה במו שלא יתאוה כלל ואותות מה שיהיה לבטול חוש האצטומ׳ וחולשתו שאר הפעולות בריאות ושהדברים החריפים לא יעקצוהו יעוררו חבין קיא ולא יחדשו פיהוק בטריקות המלכוב יוכה בריקות וישוחה עליו הרפואה בתנועה הטובה לבי שלא יתאוה המאכל לא בחום גבר ויתן המאכל זבן או ימעט במבנו עד שיתעורר בהו ויעד בשמירה והצורך אל נקוי האצטומ׳ והחזרו לבאכל מה שיקרה לבעל תעורה או יטבע השינה זמן ישוב לקן גם נשקע בשינה ובבה שיקבל תועלת כי שנגלה הצורך להחליש בנבלטים בחולי או לליחה רטובה ונסה שיאכל זיתי הבים ובעט בורת מליח ושיטבעו הבן ואכאלא בעט מעט והאוי שירחוק בבמאכלו המעשטן לעמי ואבנם הצלוח המתוקן הוא יותר טוב במאו גם רב בריש המארים קפריש המכבושים ובגגה ובגל והם ופלפל ובריאופילי ונלגנאר והומץ והדברים ובמשמש בתיבין והומין פולחם ובפרים וקליפה וציר הגם וקיים ופלפלים ולבנים וזנגביל ומעט אוסרנאק ומש מאל ו משרא בציר דגים גם כן בשלה התאוה ומנקי עבה פי האצטומ׳ ובורפואות הפותחות התאוה לבי שיש בו בה או קדוות מרקחת חברשים

ובן הרפואות המפתחות התאוה הרעפתהלקה במרקחת החברשים הלקוחה כיפתרים תאוות בריקות · ובה שיפתח התאוה ובונע ההתעבמות האבולי במי שלא תקבל אצטומכתו מאכל כרן בגשה קחה לי ב התאר הזה יודק רמון חבוץ עם קליפתו וזוקח נפרדו הל׳ ומברין בגשת חצי הל׳ דבש קך או סוכר ותני בל וחום על האש עד שיגיע למעמד הדבש והשתה מקה נפש שיעור מלא כף הנקרא כליעקה · ואמנם הזאת נסבת הם אלו יתקנת שתית המים הקרים בשיעור שלא הבית והם

הטבעי׳ ויועיל מכנה העסיסים הקרושים והיפוצים
הנקרא שאפש׳ ומכה שכיפה שיתית כי רמון עם סמן
ורדים וכל שכן אם יהיה שם ליחה ויגבר הצמא׳ והלב
הדעים הקרים עם העסיסים הנזכרי המקררי והתחבושות
המקררים ואם יהיה שם ליחה הריקה תחלה ובכלל אלו
הם הנבלעים בתולדי היוצאים מן הקרחות ויש להם שא
שארית הדות ורפואתם היא ורפואה היא אלא שהם לא
יובא עליהם המים הקרים הרבים מן יפול כח אצטומכם
וראוי שישתו הרפואה הזאת והרדים עשרה מכאן שני ש
זוזים קרדמוני זה יעשה עוצות והשתיה משקל שני זוזים
כי זה כמעורר תאוה ומפסיק הצמא׳ ומכה שיעורר תאותם
קנה עלי בלול במים חומץ ויועילם הקיא כהכנסת האצ
האצבע כי זה יניע הנה׳ ואמנם היתה מסבת הקור כי
בשול המשפים כמועיל להם׳ וכן היין הישן ומרקחת הפ
הפלפלין והזיאן ביחוד והשמנים גדולי התועלת בזה וכ
ומרקחת כמטשרי הוא מורגע רב התועלת להם וכל הם
המרקחות החמים וכן אתריג מריקה ומיראבולנס מ
מרקחים וסקאקל מרקחים וזנגביל מרוקה כלומר בת
בינרידס׳ ויועילם המים הרכיים המתחממים כרוחן כ
כי הוא יותר מועיל מן השלח׳ ואמנם היתה מסבת
לבנה רכה דבקה יועיל מכנס הקיא במנן והמאכל השתוי
עליו אוקסימל הנעשה כפי מה שנתבאר ברפואה הכללית
ומכה שיועיל האוקסימל הדיקעי אשר ישפם כו על כל מ
מין אחר מן הדבש שלשה אוקיא כאלואן וישתה כל יום ג׳
כמות הנקרא מלעקה׳ וגם שיתחברו עם אנים וקפריש
בחומץ ודבש׳ וגם יועיל התבורה הדוצת משני החמה הם
קברכש וחליכת הארחות והתנועות׳ וירפא אחר הנקוי
בכה שזכרנוהו כשער נפילת התאוה במסבת קור׳ והיתה
במסבת ליחה בהיה או ליחה רקיקה ויורק במה שידעת מן
מיראבולנש ואוקסימל באלואן יותר טוב באוקסימל ב
באשקבוניא כי השקמוניא אריבת לאצטום וירפא גם כן
בקיא הבורקיא הליחות הרקיקות׳ ובכלל אספנתין גם
כן הנה הוא בתכלית׳ ואמנם היה בשתוף העצבים
המגיעים לחוש או בשתוף המוח עצמו אז ראוי שתטה לצ
לצד רפואת המוח ולחזק׳ ואמנם היה במסבת סתום הנ
הנקבים ומעום כיציאת העורקים כן הכבד אז ראוי שית
שתרפה הנוף בשריף הנגורה שוה ורפיסה במותחים׳
ואמנם היה במסבת הליחות השחוריות אז ראוי שתריק ה
השחורה ואחר יקח המכבים והמתחממים לחתך בה שנ
שנשאר ממנה׳ ואחר יקח המזונות טובי הכימוס
המבושלים׳ ואמנם היה בהפסק השחורה הנה רפואתה
רפואת הטחול וחזקו׳ ופתיחת המחלכים בין הטחול
והאצטומכא בתאוות אשר יש להם תנועה לנד הטחול כמו
אפיתימי וקלפת שרש קפריש באוקסימל׳ וכן קפריש ה
המכובן בחומץ׳ ואמנם המיגורות הנה יעורר תאותן
אם נגלה התהלכות בשוה והתנודה השוה והמזון בם
במאכל ומשתה׳ והיין הישן הרידבי ומחזק הכח הדוחה ה
המתיך הליחה הרעה וקרוב המזונות הערבים ויש בהם
חום וחוך והיה לנפילת הכח אז ראוי שתכאר לת
לתקן הנזק המפיל אותה אז זה כמו שיהיה להשבתו אל הם

הפכו וכן אם יהיה אחרית השלשולים והצפשי התמים
הנה זה לכיתת הכח׳ ואמנם היתה לחולשת הכח כהם רב
הנה ראוי שיעורר הקיא באצבע כי הם אעפ שלא יקיאו
הנה יכיצאו הנדה מן הכח המתאוה׳ ולפעמים יצטרכו
להשקות התריאק בקצת המקומות המתוקים כמשקת
אספנתין או משקה מרירי הדם כמו הנאות׳ ואמנם היתה
במסבת חולשת חוש האצטומכא אז ראוי שירפא המוח
ותתחיל במסבה אשר הכניסה הנזק כפעלו׳ ודע
כי הקיא המביא לאט רפואה נפלאת למי שיפול מ
ממנו התאוה אל המתוק והדשן ויסתפק על החומץ
והחריף ומכה שיועיל רוב שני הסרת התאוה לבונית
מצטכי ליגנא אלואן מכף קנה כושם כלושטאש ומי התח
התבושים כיין ריחני אם יחובש בו אם לא יהיה כיוכש
ומכה שיועיל משקה אספנתין ושיוקח כל יום משקל זוזי
משורט אשקינגנט וחצי זוז אנפיק נרדי ישתה בריקות ב
נפש כמים והמרקחת המוחות לבן עכאד הנזכר בריקות מ
מועיל גם כן׳ וגם נאמר כי כרסינה שחוקה אם ילקח
ממנה משקל כמי רמון ממוצע במתיקות וחמיצות יהיה
מועיל לעורר התאוה׳ ואם יוכל נפילת התאוה אל עלוף
הנה רפואתה להקריב המורחים הערבים מן המזונות אל
והודלת כמו הבשרים בגדי יונק והרננלת צלויות וזולת ז
זה והמנעו השינה ויאכלו בעת הברגוע להם מבול ביין
ויאכלו חביצי קורה כמוזי המזון ודע כי רוב המשבנים
וכל שכן שוכן והחלב הנה הם מפילים התאוה או יחלישות
במה שכרפים ובמה שמותחים פיות העורקים׳ ותזהר
נאותית שישתם במה שיהיה בו קביצות כשמן אנפקין ושמן
אגוז ושמן מבתק

פרק ו

בהפסד התאוה׳ הנה אם
יתקבץ באצטומכא ליחה ר
רעה חולקת המורגל באו
באוכות ישתוקק הטבע אל דבר ינגדהו׳ והמכנה לחולק
המורגל חולק המורגל׳ כי הבלתי נאותים הם המיצות וכ
בומגר׳ ולכן יקרה לרבים תאות הטין גם הפחם והעפר ו
והחרסית ודברים רבים מן המין הזה לכח שיש בהם
באיכות מנגדת או בתכלית תנגד איכות הליחה׳ וגם
יקרה למעוברות ההעבר הנדות תאוה נפסדת יותר שלא׳
יקרה לתת בטול התאוה והסבה בזה כמו שזכרנוהו׳ וזה
עד קרוב משני חדשים או שלשה׳ וזה כי הנדות כמו גע
נעצר למזון העובר עד שגב יגדל ויחזק עליהן שיפלו וה
והנה אין צורך לעובר בתחלת הדיון למזון רב לקטון גש
גשם׳ ונותר כמה שנעצר מן הנדות בעת הצורך ויפסד ויר
וירבו המותרות ברחם ובאצטומכא ובשישוב יצטרך
העובר ליותר מזון וזה בחדש הרביעי יכנעם המותר הזה
ותמנע התאוה הזאת וזה נקרא בערבי אלוחם או אלוחאם
ובלשוננו ויחום והנכון כה שתשנה התאוה הזאת שיהיה נ
נוטה אל החמוץ והחריף והיותר נפסדת כה שיהיה אל
הננוב והדבש כמו טין והפחם והחרס׳ וגם יקרה לאנשים
כמו זה במסבת בחרות

פרק ז

ברפואת הפסד התאוה
ראוי שתריק הליחה הנה

המשיבת ונכר התאוה בבת שנכרנוהו
בתאוות אשר ראוי לקשותם   וכן ההנהגה
המבוססת לזה שיוקח רב בלוח וצנון שרוי באוקסיכל ויא
ויאכלו ואחר ישתה עליהם מה שיבושל בו רובא אדומה
ופם פיסטולש וטבת והרף וחרע נרגיר וישתה שתיה׳
ולפעמים יושם בו חטין הנבנא בזעפראן שיעור שלשה ז
זוזים׳   ויקיא כן בחודש פעם או פעמים׳   ואחר יעשה
בריקות כרבולנש באגוז הנדי ומפת שיועיל בזה
כמו כרנאבי ואביאורש ילעסו בריקות נפש ואחר הבאכל
ויאכל בשאיפת אבק או יוקח משקל זוז כרדמוני קטן וגם
וכמוהו כבאבה וכמו חבל סוכרי ויוקח כל יום׳   וכן
הרפואות המורכבות קלפת האלונים והאמצעית שטנה זו
גזים אלואן טשה עשר זוזים עטב פוליגריאה שטה זוזים
שרש אשקיננט ארבעה זוזים בירא שני זוזים וירצין הכל
ויבושל בכ״ב ליטרין מים עד שישאר החצי וישתה כל יו
יום שלשי ליטרא שלשה ימים רצופים׳   וגם קלפת
האלונים הריקה שני זוזים אניש שלשה זוזים ביראבולנש
אינדים וכלידיקש ואבליסיש ופוליפודי מכל אחד חמשה
זוזים כינ הברזל ערוי בחומץ זמן פעמים רבות וטיסלה ע
על נתבת כל פעם עשרה זוזים יבושל בשמנה אוקיות יי
יין עפוץ וכמוהו מים עד שישוב לבחציתו וינתן בריקות
נפש שבעה זוזים׳   ואמנם תאות העין ראוי
ברפואות להדיק הלודה המבריחה לזה בקיא הידוע לכ
למיצ ג בזמן כמו אותו אשר יהיה אחר אכילת הדג המליח
כמו רוביא וטבת וצנון ומה שיקיא ויותר חזק ממנו׳
ואם יצטרך לשלשל גם כן תעשה׳   ומזה הריקה
בהודביד וזרע אררונג ומלח נפטי כי זה מועיל׳   וכל
שכן אם יהיו שם פיקות ותעצות אחר זה הרפואות הסג
המחזקות הזולתם המזכירות בריקות׳   וראוי שתקח כן
אביאורש ומצטכי וכמון ילעסם ברבק ויוקח כן שני מיני מ
קרדמוני מכל אחד זוז׳   וסוכרי לבן כמו הכל בריקות
נפש וינביע עליו מים פושרים פעמים רבות מעט מעט׳
ומבות שנופות להם הבריקות הזה מיראבולנש כיטרינש וב
ובלידיקש ואמליסיש האגוז הנדים כמצטכי קרדמוני גדול
אביאורש ענביל יולם ברבש וישתה קודם המאכל ואחריו
שיעור אגוז׳   וכן ההנהגה הטובה כי שתנקה
אצטומכת בעליו ותתקן בזמה ואחר תקח טין הדין ותתקן
בבים וישים בו מהרפואות המקוארות בה שאין לו טעם ב
בראה ואחר תשים בו כן הבליח מה שיטיבהו ואחר ימנע ב
בשמנו ויצוה המתאוה הטין שיקח כמנו מעט יהיה בו כן
הרפואה מה שלא יוסף על שיעור שתיה או שעור שתיה ו
והצי כי זה יקיאהו מה שיאכל וביחוד אם יהיה שם ינגה ת
הקיא כמו הטרוב וכיוצא בו ואז ישנא הטין׳   והנה
חשבו קצתם כי היותר מועיל לדחות תאות הטין שיאכל
בריקות נפש אפרוחים צלויים ויאכל באפיקומן במבנו אח
אחר המאכל מעט מעט׳   והועתק באפיקומן אביאורש
בופלא מאד וכן שקר כר   וכבר זכרו קצתם כי שתית
כברנה בן שיצ יבטל התאוה ההיא׳   וראוי שתכבוד
שזה על הנסיון לא על ההקש׳   ומבת שיועילם אעפ

טחוא כן וטין אגוז הנדים ומבניצת המליחים ואגלו כן וא
האבן׳   והבה נוסה אבידום וכל שכן כבליח   והנה
מנוסה להם שיקחו יין עפוץ המונה אוקיות ויבושל עד
שישאר חצי ליטרא וישתה בריקות נפש שבוע׳   והנה
שראוי שיעשו העקוקה האפיקומן עפוץ ועבוקים   וכ
ויערמונים וקסטש׳   והנה נוסה לקצתם שיקחו כמ
חרבאג הצטור כבמון ויהיה בו היום קצתם ויבשל ובהם
ישכן הדרון ובשמים כמו פלפל ומכבלי׳   וכבר נאמר
כי היין גדול התועלת וכבר זכרנו ההנהגה כי שיקאה זה
החמרין והחריף [illegible]

פרק ח

[illegible]

הכלבית אחר והריקות והקרחות ואריכות התחולה הם
וגם יקרה בתולשת הבח המחזיק בגוף והכיר והחבות
המיפלג לגוף ויתכויד התשוקה אל הזק תמורין׳   וגם
יקרה התאוה הכלבית לחום מופלג בפי האצטו בקצב
בבריות התבורה או יהיה פי האצטו תמיד כלו הנה
הוא ברוב העניינים בעצמו ובהעת העניינים ידקו בו
ישלים התבחר׳   ואמנם הריקה ברוב הנה שיתחב
בגוף כלו ובפי האצטו׳ כי החום וחקו׳ שיהיה בפי
האצטו יתאוה תכים ויהדלו ההם והכאה ובהם
בגוף יהיה ויצטרך העורקים אל כעינה אחר בכעינה זה
שתגיע אל פי האצטו בהגעה במוברת׳   והנה
יהיה הלחום יורד בחוץ וכל שכן בהקף האור מכבד ה
הגוף כלו אם יפגע בגוף דצין והקונו אל ההמה החוף
עובד אל התבורה׳   ולפעמים יהיה יקרן ומקום
לבדו כבה כזה אם יהיה שם חום גנוי בגבול רק ו
שכן אם יהיה שם חום היצון או עור בן [illegible]
וגם יקרה גם כן כן ובגלים כן הראש וזה [illegible]
ולפעמים יהיה מבת התולעים והתולעים [illegible]
יבהרו אל המאכלים ויקרבו אליו [illegible]
ריקים׳   ולפעמים יהיה [illegible]
לבנה חבורצה תרגרת פי האצטו [illegible]
ביציאת העורקים תבת עפקים [illegible]
הדם ויתקבץ ויקפא בפיות העורקים [illegible]
וגם כי התבורך בהתופי והיותו בסוד [illegible]
יחיו בפי האצטו אשר יעבור התאוה [illegible]
הגיע אלו הליחות יהיה ברב אל הרוחה [illegible]
אל המטיבה׳   וגם כי [illegible]
אל העבוי והקבון אשר יקרה [illegible]
העורקים ותגו ת הבח המוסך׳ [illegible]
הכלבי להולבי אדומה בסוד והגה [illegible]
ההגה וביוצא בה׳   וכן המבות [illegible]
ההזקה התעודה המופלגת [illegible]
לחין נכמטבות אשר תחת [illegible]
התאוה הכלבית פעמים רבות [illegible]
ומות׳   הארינות [illegible]
נהחליים המתובים הוא שקרבוה [illegible]

ברוב כי הגוף כולו לחות רבות אל עצמו והתנגבו הש
השכרים ואותות מה שיהיה בקור מקוה הצמא ורוב חש
השכרים והנפח ושאר אותות הכבד הזה וכמו קור האויר ה
המקיף · ואותות מה שיהיה מחום חוזק הצמא ולא
יהיה קיא המוץ ויהיה הטבע ברוב הענינים נעצר ושאר א
אותות זה הכבד · ואותות מה שיהיה מחולשת כח
המחזיק בגוף כלו ובאצטומכא רוב יציאת הציאה הפנה ו
וימכר הענין אל הענין הנקרא דיאריא ושאר האותות הם
המיוחסים הידועים · ואותות מה שיהיה מרוב ההתכה
מה שקדם זכרנו מסבות ההתכה הנזכרות בספר הראשון
ושלא יהיה בעכול פגע · ומכלל האותות מסבבים חום
האויר המקיף והעוסק בו והתעורה וכיוצא בה ·
ואותות מה שיהיה בלבנת חמוצה או שחורה מעוט האות
תבים והמיצות הפוחק ושאר האותות המיוחסים הי
הידועים · ואותות הגדולים מן הראש מה שזכרנוהו
בשער מקומו · ואותות התולעים מה שנודע במקומו
ומה שיוזכר בשערו · הרפואה אמנם מה שיהיה
מקור ויתרון לבנה הנה ראוי שנרפא בנקוי הידוע וכמ
ובמחשבים הידועים הנזכרים והיין הרב אשר אין בו עפ
עפיצות ולא חמיצות כלל וישתה מה שישתה מסמני בח
כחומם בריקות נפש כי זה רפואה יותר מועילה להם הא
האלהים אלא אם יהיה בהם שלשול כי אז ראוי שיחזק ה
היין כלו כי הענין מוסף בבליעתם · והגבר יוסיף
בשלשולם וראוי שיהיה מה שיזונו בו דשן חם הכבד כמו מ
מה שירודשן בשומן הגבל והמבן מועיל להם אם לא יהיה
בו עפיצות וחמיצות והמטעם הנקרא גרדבאת מועיל לה
להם · ומכה שראוי להאכילם הלבון כי רנה צלויה מאד
אחר המאכל · וראוי שירחיק מהחמוץ והעפיצן ויעשו
להם המרקחות המבושמים כמו בוסר ומרקחת נארנשך ג
וכש׳ אם יהיה אחר השלשול · וכן המשיחות
המועילות להם מכך הלארדנום והנה נסיתי להם חב אל בצ
בצרה בריקות נפש יכים ואמנם מה שיהיה מחולשת הכח
המחזיק הנה הם וגם כי ברוב יחליש במסבת הקור והנה גם
יחליש הוא וכל כח בסבת רוע מזג · הלא תפנה אל
מאמר כי שינבראו וישערו אבל ראוי שיודיע המזג ויקביל
כהגך בהרפואה והיותר נזכר מה שיהיה עם לחות ואלו יז
יועילם הכמון מאד · ואם יהיה טבעם חוק ויתחבת אז
תעצרם כי יש בעצירתם רפואה חזקה לחולי הזה ·
ואמנם כי שיקרה לו זה אחרית הקדחות וההארכות אז
ראוי שיזונו במה שינקה פי האצטו׳ הדברים הדשנים אש
אשר אינם רעי העצם כמו שמן שקדים במוכרי ושימום
נקבי חיצוני הגוף · וכן רפואת מה שיקרה בסבת
התתבת הרבה · וראוי שלא יקרב בעל המין הזה
בהרעב הכלבי אל המתחכים והיינות · אבל יותר
בהמאכלים הקרים וירטו כחוץ במה שימחום והנקבים מ
מחוץ כמו שמן הורד וכש׳ קרוטי וכמו אלום מורק בחומץ
ושירחצו במים הקרים אלא אם יהיה מנגע · וראוי
שיהיה מה גם קר ודבק ועב כפרסים והמטעמים המבוצים
העפוצים בחומץ והמקרישים ולחם כצה · וכמו שימצא

בן והתנוצה הזאת תועלת הנה עליו שירחוקה במעט במעט ו
ויצבע לקראת רעתה · וכן מה שיהיה מסבת רעבונו
רפיון הגוף · ואמנם מה שיהיה מסבת התולעים והנחשים
ראוי שהמיתם והוציאם במה שזכרנוהו בשער התולעים ו
ושיזונו במזונות העבים הקרים והלחם השרוי במים קרים
ומי ורדים · ומה שימוח במבשל מבשר התרנגולים
והתרנגלות והזנים ויקח האורזות הקובצים · ואמנם מה
מה שיהיה מסבת מלבנה חמוצה אז ראוי שיוקח בעליו מי
משרת האזוב והרדל ופלפל ויאכל דבש ושומים ובצל וא
ואגוז ושקד והדשנים והשומנים כשומן תרנגולת וכיוצא
בהם והמונה בקצתם החמים וזה הקצת הוא הרפואות הח
החזבות הנזכרות · ובקצתם התואת החמיצות הח
הקצת הוא המזונות הדשנים הנזכרים ומי שיהיה חזק יס
יסבול השלשול ישולשל אחר עשיית המדקדקים בנידא ב
מחוקה · ואחר תתן הדשנים · ואמנם הנערים אם
ידקדקו הנה בכמו הבצל והשום והמזונות המדקדקים וית
ויתמיד לשתותם במים חמים אחר ההנהגה המדקדקים כי
זה תרוחן ליותרתם · ואמנם מה שיהיה מסבת שחורה
נשפכת תמיד הנה לפעמים יצטרכו להקזת הבאסליקא ה
הסבאלית אם יהיה הדם ברוב הרבה · ואמנם מה
שיהיה מסבת שחורה רבה ויהיה הטחול נפוח אז תרעסק
במרוקים מה שנזכר בעקר הכלל · וירחיקו החמוצים
והקובצים · ולפעמים יועילם רפואת קרני המציצה על
הטחול · ואמנם המין שיהיה מחום הנה ירפא במה
שידעת ויתן המזונות הדקים וקשואים ודלועים ואב
ואבטיח · וכיוצא בזה וירחיק האויר החם ·

פרק ט

ברעב הנקרא בהלמוס זה
המין הידוע ברעב הבקרי
וברוב יקדימהו הרעב הכ
הכלבי והכפל התאוה אחריו ופעמים לא יהיה אבל הכפל
התאוה לנצרי לעולם והוא רעב האברים עם שובע האצ
האצטו׳ ויהיו האברים רעבים מאד מוכרחים אל המזון וה
והאצטומכא מעיקה מכמו ולפעמים יוביל הענין בו אל ה
העלוף ויהיו העורקים ריקים אך האצטומכא תעיק למזון
כאלו הוא רוה · וגם יקרה הרבה להולכי ארחות בקור
ואל המפרשים אשר הכהם אצטומכתם בקור החזק ובכחו
רוע מזג כפית כח הדוש וכח המשיכה ויהיה מליחות ככ
מכסות פי האצטו׳ ומדופות אתה ומתפשטות בפתיליה הב
הגיע לרחות ריגיה המשיכה נתודע האותות במה שכטנה
עליך ונזכר בעקר ובכלל · הרפואה היא רפואת
נפילת התאוה לנצרי ובכלל ראוי שיהיו המאכלים המאוים
המעוררים חטרה ותאוה והפירות המבושלים והבשמים
המתחזים אשר יש בהם סגולות לחזק האצטומכא ולח
ולחזק הכח שלא יותך וישם בפיו הלחם השרוי ביין הם
המבושם וישתהו או ינביע מן היין הריחני וכש׳ אם יערב
בו כבפורא כחם המזג או ריגבא אלואין וכך חולהו ויועיל
מכנו בשקה שומן אם לא יהיה כנגדו החום וראוי שתקשור
ידיהם ורגליהם קשירה חזקה ויכבגו השינה ושיכאבו אם
ינכבו בעקיצה ופצוע ונהבות כשבט רקיק רק להביא ו

בל״א ויצן אם יהיה כבתו החום ׳ ומבה שיו עולם
עיוכה נקובים ויבשים כבי כום או במבולים המבושלים ח
וידובש בו האצטו׳ וכש׳ בעת העלוף והחובש גב׳ בגם
באספלניות המבושלות כמו אספלנית הצנובר וכמו אל
באטרידיטום ׳ והנה יועיל שיעשה על האצטומכא
הרפואות הלקוחות כמורפאות הלבבות המבושלות כר
בריום ושיעורנו בעשונים שיש בהם קנבר וכחבש פר
בריקום בתחבושות לקח כבי ורדים ובמי ורדים ובמי כ״ם ו
וקמפורא ומבך ושפר הלינגא אל אגן ובך וורדים ויוסיף
בחבום נופם אם תהיה הסבה הקור וקרורה אם תהיה ה
הסבה חמה ואם יתעלפו תמעל בהם מה שזכרנוהו גב׳ ב
בשער העלוף יזורה על פניהם המים הקרים ותקשור ידיה
ידיהם ורגליהם ותעקץ כף רגליהם ותבתח שערם ואפם וא
ואם יגוהו יאכלו להם שרוי ביין ריחני ׳ ואם היה
באצטומכתם ליחה כרוית רקיקה ישתו סקור שתי כמות
הנקרא פולעקא בסכנגבין במשקל בגירא או פרות אם י
יהיה דלוש ׳ ואם יהיה קור בופלג ישתו התריאק
ההטריגא והרוסרתא ומריקות אצטומטיקון ומריקות זר
זרעים ׳

פרק י

ברעב הכתעלף הוא שיח
שיהיה בעל הרעב לא יוכל
כלכל עצמו כשירעב ואם
תאחר מכנו מזונו יתעלף ויפול כחו וסבתו חום והולשת
באצטו׳ ׳ הרפואה זה החולי קרוב הרפואה
מבולבום והנה קדם לך כלל רוב הנתנו בכאבי האצטו׳
ובולבום ובכלל הנה רפואתו בתחלתה לרפואת בעליו בע
בענין העלוף ותכרח בשער העלוף ורפואתו בשיגיה והוא
שיאכילנו לחם בק דר ביין ומשקה הפירות ואחר שאר ה
המאכלים והמקדרת הגזכרת בבולמום ואל מה שירפא בו קו
קורב זה והוא שיבנעוהו מהשינה הרבה ולא יאחר כהם
המאכל ושיושעמו הקר בפועל ושיופעל בהם שאר מה ש
שנאמר בשער כאבי האצטומכא ׳

פרק יא

בצבא רוב הצבא וחזקו
לפעמים יהיה בסבת ה
האצטומכא אם לחום
בנג האצטו׳ וביחוד פיה וגם יקרה זה החום בהתלהבות ה
הקדחות עד שקצתם לא ימישו בלשחות ולא ירוו עד שים
שימיתו מזה בקרוב ׳ וגם יקרה זה החום לשתיית יין
הזק ישן כאשר רב או במאכל חם מאד בפעל או בכח כאשא
פוטידא ותום ׳ ופעמים רבות יקנה החום משתיית היין
הישן התלהבות הצער וצמא ׳ וגם יקרה החום הרוא
משתיית המים המלוחים ומימי הים והנה ימישו בצמא תו
תוספת שלא יושב ׳ ולפעמים יהיה בסבת רטיאות
ובוזנות יצמאו בהרחצה או בהתחלות הנה והרחצה כבם
כמו הדבר המלוח ישלח הטבע שירחצהו ברוחץ או בם
בבוחך ׳ והתנגדות כמו הדבק שיצריך הטבע על
שירקקהו כאשר עד שיעבור ולא ידבק ׳ והנה בצבא
הדבר העב בהשגות החום אליו ׳ ותהיה המליחה מסבך זה
בלי ׳ ואם ליובש האצטו׳ ולפעמים יהיה ללבנת פלוחה ש
שדש כה או פתוקה או אדומה ׳ ולפעמים יהיה ללחיות

סרחות ׳ ולפעמים יהיה לשתוף אברים אחרים כמו
שיהיה בריאה בגוים והוא בעלות הכליה ובוכדה כמו
ובליות ׳ ולפעמים יהיה כמו הסן הצמא בסבה שיהי
יהיה בין האצטומכא והכבד ותבדיל בין המים ויהיה ב
בגוף ולא ישקיט הצמא ואף שישתה המים הרבים ויהיה
כמו מה שיקרה במשקי ובקולנג ׳ ולפעמים יהיה
בשתוף הכבד אם חם או יתחמם כמו סרסא או יתחמם
שלא ימשוך ובשתוף הריאה אם תחם והלב גב׳ אם יחם ה
והמעי הצם גב׳ והושט והראש והטרפה וכה שעולה אליהם
כמפשטה עליהם הלחות והתיכו או אם תחמימם בחום
ולפעמים יהיה לחולי המוח כמו הברסם וזהם הצבא ה
והבלבול הנקרא קטוב ׳ והצבא יהיה חזק יהיה
בסבת אלו האברים ובשתוף כמו שהתעורר כמו האצטו׳
ואחר יתעורר במקשש ואחר יתעורר בהיות
האצטומכא ואחר מה שיהיה בשתוף
הריאה ואחר כן שיהיה בשתוף הכבד ׳ ואחר כן
שיהיה בשתוף המעי הצם ׳ ולפעמים יהיה בשתוף
הגוף כלו כמו שיהיה בקדחו׳ הצמא בבבל ובאחרים
והשרשן הנקרא טרסי וכמו שיקרה לקצירת האשה בי
המצטוחה כי אם יעקרן לא יסור הענין שיהיה לא יח
עד שיכות ׳ וכן בשתיית יין ובנת בו האופה או אל
וכמו שיקרה אחר ההרקה בשלשל והרחיק המשלש׳
ובעל שתיית מים הם בשלשל ברוב הענינים יקרה להם
אצל פעולת הרפואה יהיה אחרי שהוא כרוב הקודם לו
שהרפואה עדין במעשה ׳ וגם יקרה שתאחר מקום
יקדם ויבוהר קודם מעשה הרפואה ׳ והאומן ה
שיהיה אם לחום הרפואה או לחום האצטומכא הגבוהית
ויתאחר להגיד זה ׳ ולכן הצמא כמו שהוא הם
האצטומכא ויבש ושיהיה רפואה רפה
לא יהיה שירפאה עשתה פעולתה ׳ וכמו שהוא
הגך זה יהיה שעשתה מעשה מבן ׳ וכמה שיהיה
הצבא רוב הדבור והתנועה ומניעה השינה על המנהג
החמימם ׳ ואמנם אם לא יהיה על מנהגו הכמו
השינה משקיטה הצבא ׳ ואם יתחבר בחלים חזק
צבא חזק ויבש ומקהות זה רע מאד ׳
האותות אמנם האותות ההוים בסבת המבנים הוא יהיה ה
בסה שנאמר בזה בשער שמחברים זה יהיה כליה או כב
בבלי ליחה ׳ תהיה הליחה מרה או מלוחה מתוקה
או מתוקה או מוקה מרעתה ׳ והאותות ההיה בסבת
הטיטה יורה עליו רבות הטבע כמו שהיתה בסבה רע
ריאבימים שיהיה צבא חזק לא ישקיטהו שתיית המים ב
כמו שיגבע המים יצטרך להוציאם בפסק החוד הצמא ה
חלילה ויחזור הצבא והתגרה עצורים בשורים ׳ ואמנם
אותות ההוים בסבת הבמציאות הגזכרות ואם הקדחות
הבבות התם ׳ ואותות מה שיהיה בשתוף אם מה שיהיה
בשתוף הריאה והלב והנה ישקיטהו האויר הקר מאד
והעיר התועיל יותר מבבו והשינה במספה גו׳ ׳
ולפעמים יהיה בציצת המים במקום במקום יותר נשתן להם
להשקיטו יותר בזה׳ לעשתו הרב כי לפעמים יהיה הלעג ה
הרבה בבת אחת יקפוא המזוהר ואחר יתגבר ויוסף בו

בצבא כמו בגלים׳ והרחיה מלשתות מוסיף בצמא לא יועיל כמו שהיה עושה בתחלה׳ וכה שיהיה טובם הוסט רגה יהיה מעט והלוש ויועילהו השינה בהרשכה בפנים והגבורה ועזיבת הדבור׳ ואם יהיה חמום חנה התעורה תועילה׳ והתוות במשתוף הכבד יורה עליו ידיעת ענין הכבד במגע התם והיבש ובמורסתו הוהכה וכלתי הכה׳ הרפואה כל

הנה מכבה מוגית ירפא בהפך רמצא והריאה ירפא בשאיפת האויר ולפעמים רבות ישליט הצבא שלוח המים הקרים על הלשון׳ וכי שיפחד מהצבא בצום יקריב אליו מקום הפולים והדרעונים והבן בצמוקים וירוק כי הפולים נהו הדרעונים כי הם מצטראים ושיסבול הכגוקה בהרקה על הצבא אשר הורישה אותה הרקה עד שיחזק עבולו ולא ישתה הצבא דבר רב פתאום ולא מים קרים מאד כי אז יבות החום השבעי והלוש אשר הטלישלהצבא׳ והקיא הנה מצמא ומעקשו במשקה התפוחים עם מי ורדים והא והאצטו הדוחה והיבשת יוסיף בה צמא חבים הק הקרים ובן האצטומכא שיש בה לחות מלוחות׳ והמי החמים ישקיטו הצבא הרבה ואם יתחזק הצבא ול ולא יקרח יכנס במים במעט כלאב שיוכל הביס א אל פאתי הגוף׳

פרק יב

ברכאה ונגיחה ונפיחה על האצטומכא׳

החבושות טוב לזה יוק יוקח תפוח שאמי ימושל בבשול טוב הריח עד שיפוח בב בבשול ואחר ידוק היטב ואחר יוקח ממנו כשקל זהובים ז זוזים ויעורב בעטרה מלארגום ושמנה ורדים ושסה א אלואין ויחובר הכל בשתי מחיצות מלשון השה ועלי סמ סיפריט ויעורב בו ושמן שוש׳ ויעשה פרפר ויקושר על ה הבטן וצד האצטו׳ ימים׳

המאמר השלישי

בן הענף הזה במנעי העכול׳

פרק א

מנעי העכול כמספר אחר מנעי שפל האצט׳ או לם לסבה בבזון או לסבה בע

בענין בנוחת הגוף ותגרעתו והתוות בסבת ענין האצטום אם רוע כזג חם או קר והיותר הוק בזה הקר והיותר הל חלוש הדם כי הקר יותר מזיק בעכול בן הדם׳ ואמנם היבש והלח אינם מגיעים ברוב הענינים שיתראה בהם ל לכדם עם שווי שתי האיכות האחרים שום היזק בעכול א אלא אם כבר חרשו או היבש צפוק ואם הלח שקוי׳ ואמנם הענין אשר בין הבגוחה והשינה והפכם וכזה שים שימשך אחריהם במשפטי המזון כזה הנה המזון יעזור הם הבנוחה והשינה עד שייטב העכול ואם תהיה תבורתם תנועה או הערה לא ישלל העכול והמזון רכבד נשאר באצטומכא זבן ארוך הנז יתעכל או ישאר בלתי מע

מעוכל או במעט העכול׳ ואמנם המזון הקל הנה אם לא יתעכל לא יאריך זבן השארותו בלתי מעוכל אבל אם לא י יהיה באצטו׳ בה שיעכלהו יפסד במהרה׳ והמזון או ישתהנה אל הראוי בבזון השלם או שישתהנה אל הראוי בכ שנוי מה ויתעכל אותו עכול בלתי שלם ולא ימצא הגוף מ בן השיעור האפשר שיקרהו בן המאכל השעור הצריך א אליו בן המזון ויהיה שם רזון ואם שלא יתעכל כלל וזה ע על שני פנים כי הוא או או שישאר בענינו ואם ש שישתנה אל ענם זר נפסד׳ ולפעמים יהיה זה בכל עכול וגם בשלישי עד הרביעי׳ ובסבת זה יקרה השקוי וסרטאן ונמלה וחבורה ובהק ונגע צרעת וגרב וזה כי הדם יהיה בלתי מבושל בשול נאות לטבע ולא יכמ יכמכותו האברים להזון בו ויתעפשו ויבאם ולא יתדבק ב בהם ולא יתבן הדבוההן בהם׳ ואם יהיה שם הבוכר והחום ישחר ולפעמים ישוב השחורי כבנו בבו אל שאר האצטו׳ גב אם לא תעכל המזון כלל ויגביל הענין אל הם ואבידת הלקלקות המגים או אל השקוי אך אמנם יוביל א אל השקוי התפוי בהיות לא נכוסבא בו רוטם בשקוד זה ה תולאת אדים בן המזון מכלי בה די שיתעכל׳ ודע כי רפסד העכול והודשהו ובכלל אם יקרה פגיעה כאיתה ל ליתה שוטוה הנה הוא יותר מקבל לרפואה כאשר יקרה ל לחולשת כח ורוע כוג נקבע׳

פרק ב

בהפסד העכול המאכל ימסר באצטו׳ לסבות ה הם הפכי סבות הקנור וג ונבונתו׳ ובכלל הנה המכה בזה אם שיהיה בבאכל ואם במקבל המאכל ואם כ ענינים קרים יארעו לה׳ המאכל נפסד באצטומכא אם לסבות וגם לאיכות א או לכמות שיהיה יותר מכמות הראוי ויפעל בן הענב העכול למטה מהראוי או פחות מהראוי או שיפעל בן הקבול יותר על הראוי ויצטרף ויחורך ובקירוב בזה יפסד המזון הדק באצטומכא האסטירה ההכת׳ ואמנם האיכות שיהיה בעצמו מהיר לקבל התפסד בחלב הו לוב והאבטיח והאפרסקים או מאוחר לקבל התקון כב בבשרון ופטריות ובשר היחמור והוא כנפלא או יהיה מו מופלג האיכות לחומו כרכש או לקרירותו כחלעת או שי שיהיה מבריח תאות המאכל במגולתו כטעם או בטעם כ כמו שיבריח טבעו מאוח מאכל ואינם שיהיה משובח או שיהיה לתאות לזולתו׳ ואם לעת לקחתו וזה כי אם יוקח ויש באצטו׳ מלוי או מארית מזולתו או שיוקח קודם הת התנועה מורגלת אחר מאכל הראשון והרצאתו ואמנ׳ הוהא במדרו שיטריד הבהיר להתעכל על המאוחר להת להתעכל וישאר צף עליו ויפסד ויפסיד במה שיתערב בו והראוי כסדר שיקדים הקל על הכבד והרך על הקשה אלא אם יהיה שם מבריח מזולתו שיחייב הקדמת המוכן לעצור הטבע׳ ואם לרבוי מינין ויערוב קצתם בקצתם ויכונו בהיות העכול במאוחרי העכול׳ ואם התולה בסבת המקבל אם בעצמותו׳ ואם בסבת עולתו וכה שיוסף בן וחרש בו׳ ואותו שהוא בעצמותו הנה במו

שאם יהיה באצטומכא רוע מזג כליחות או בבליליות והוא ויתחלים מלעכל או שיעבור העכול כמו שכבר ידעת בהם בחום ובקרה או שיהיה בעצבה רפה ופתיחות הנקבים רע נעורה ורקון או שיהיה הקצפתה עליו בלתי מתדמה ולא טו טובה או שיהיה טובה אלא שכבדו יותר כזיק לאצטומ' ו והוא כמתוקנת להוריד מה שיש בה ושלא יתחדשו קרק קרקורים ונפח ושתי אלו רב מסבות דולשת האצטומכא ובבולה · ואמנם איננו שיהיה בסבת זולתה כמו שיהיה באצטומכא רוחות יפרידו בינה ובין הקטיפה הנבראת על המאכל ואם כשים מסבות המספר העכול רוב המהוק אין ז זה מצד שהוא מהוק אבל מצד שהוא רוח מכות האצטו' ובציף המאכל שלא יכון עטיפת תחתית האצטומכא על המאכל · וכל בציף המאכל הנה הוא מעיק בהעכול וכמו שתהיה האצטומכא יזיל אליה כן הראש או כן הכבד או כחשתול או משאר האברים מה שיפסיד גם המאכל בהתערבו בו ולא תוכל האצטו' להגריתו · ופעמים רבות ישפך אליה אחד · ופעמים רבות יהפך אליה לפניו · ויש פעם שיהיה בה שיקוף בה כן הכבד והטחול קר או רע המזג ואם שיהיה לסבות קדות על המאכל ולפניו מתעדד המאכל בת שיצטרך אליו כן השינה העמידה המסכלית או כמיצא כן ההנעה עליו בה שלא יצטרך אליה ויפסכהו ויפסד או שי שיתכן שתהיה עליו יותר על הראוי או פחות או שארע ה המסבים עליו או שירבו והמעקמים על הטבע המאכל או ר החוצה או הראות לאויר חזק הקור או רע העצם והרוח וג הנעצר בבטן מונע העכול ומפסידו בהפסדו הבזונות ות והנגרעת בו · והמאכל יפסד באצטומכא אם שיתעכם ואם שישרף · ואם שיתחמץ ואם שיקנה איכות בלתי מיוחסת לדבר מן האיכיות הנודעות · וכל זה אם שהמאכל השתנה עליו ואם שהליחה בצורה הזאת מתערבת בבטן ויפסידהו · ולפעמים יהיה הליחות הזאת צפה ולפעמים תהיה מונחת מוקעת לספל האצטומ' ולא תתפשט ולא תוכל לפי האצטומכא וכשהמאכל נוסף תתפשט על אל פי האצטומכא ותתערב בבליליות רב המאכל · ולפעמים יהיה כמו הליחה הזאת עוברת בעורקים ואחר תשוב אחר כאשם בעת יקבילה סתום פו פתגש כפני המעברים לא יאות ותאעברה בהם · ואם האצטומכא תהיה חמה כליחה או כבליליחה ארוכות כש כסבת כן הכבד אליה לרוב הלדה בה כדרך הטריה הנ הנזכר יפסדו בה המאכלים הקלים ותעכל החזקים והעבים כבשר יבכור והטרזול סבה להפסד המאכל · והדע כי הפסד העכול הנה מוביל אל חליים רבים ורעים כמו הב הכפיה והלכונוא והסיאקיות וכיוצא בזה גם יסור החליים ובחן הבריים ואם יפסד עכול הנפלטים מחוליי ותגבר כן הסיבות יבשר בחזרת חולי בנה שיתשם כן העפרש ופעמים רבות כחדש הפסד העכול חסך ·

פרק ג

בחולשת העכול · סבות חולשת העכול הם כל הם הסבות אשר זכרנום בהם כהפסד העכול ואותותיה באותותיו אלא ששפיכת האד האדישה היא כבולל אותם ולא תחלים והעכול אך והא הא המסידהו ואמנם שעיכת השחורה והא חבבן שני הענינים ובן נב חומש והליח באותו הכלל לא ימיע כובל כם ש כיכשול ותנה הליח מוביל אל העלוף והחבש מובל אל הן העצוק ובסבות חולשת העכול רצין נקי [illegible] הגביס החיצון ובעיש בשרים · ולפעמים יהיה הסבה בחולשת העכול במורות יורדת מן המאכל אם בסבת הקלקות רמעים במו שהדעת כמוך המעדת הקלקות האצטומכא ואין זה בסבות הפסד הן העכול ולא יבנס בורם אבל יכנס בסבת חולשת העכול והירידה הזאת קורב העת ולפעמים תהיה כמו בהוקים כן האצטומכא על המאכל ואם יבגר הדוחה ואנקו והם הזמן · ולפעמים יהיה להולשת מן המחוק ולא יתמן ולא תכוף כמו שראוי עד שיתעכל שלא יכוח הנבל הבקבים יהיה זה לכורסות המות לבניית או שהחותם ש שריניב וביוצא בזה ולא ייטוב ולפעמים והוף לפעם לא יושב הרוקף כסבת בן המאכל אם יהיה כבד או כן בורי או יהיה חד או שיש לאצטומכא בה בטתא ש שיהיה בעליה ויש בו מזג חם מונע לשוב העכול והים בונע העכול וברוב יפסידהו ולא יבנעה הלחם ראדם הנה כמו שידעת אולי יבריאהו ורשות קטלנן קדים · וכן אם יהיה באצטומכא ליחות רעה ותהון עוקצות כמו ירות בינה ובין המבונות ולא ייטב המאכל והתנקה ותהיה התשוקה אל הדחייה יותר חזקה · ואם שיהיה בסבת טוב ודקות כי התקשה בן האצטומכא על המאכל אם יהיה שליכה ויהיה בלתי בזוקה לעכל אם ה תהיה שליכות אלא שהוא בכביד ותהיה האצטומכא מן בחזיקה המאכל אחריו כמו שבג רקש לנון המנוחה והיא בתאוה שיפרדו מבנו יהיה העכול לסבה בלתי יהיה שם סרהוק וקרקורים · ואם לא יהיה כמו יהיה זולשת עכול המקות ומדוק ולפעמים יובילו חולשת האצטומכא והתנועה ומבן אל הלנה וקרים המצאות באלו היא קינת טריחה אד גדגק לא יהיה ינקה תהילה בתחלת עונות הקדחת ולפעמים יהיה חולשת מן העכול בסבת קבסא ובולי מקום וכבר נאמר כעדים המשה בטהרות כי כו שיהיה בו סבסא ויאיד קטה הו ויראת על עינו צמחים קטנים שחורים וחמים ורומים וקנתם יתאדמו ויתרקו הנה מוחיל בזה עיכוב של ר רעות בטבעה עשר · ומסבות חולשת העכול ומסבות והוא הרעב במו שתסבות טוב העכול הוא המבוא ·

פרק ד

באותות חולשה העכול אבנם הוא חולשת העכול הנה יהיה עליו מגד וז ומתיחה ותשארות בן המאכל באצטומ' זמן יותר ארוך מ כרגיל · ואמנם היותר חזק הנה יהיה עליה אחרו אשר יביא טעם המאכל אחר זמן וקרקורים ועוד קא הם ובמתיחות והיותר מבות נפש · ואמנם הסבות שלא ישתנה המאכל כנו יחשב בו כלל כמו שיהיה העכל בעל כפליג מאד והמאכל אם לא יתעכל אלא כאחר יורד אלא אם יהיה בסבת תנועת הכח הרוחה בעלימה או כסבורא

איכות אחרת מנגרת · ואותות מה שיהיה בסבת חבוג
יהיה מה שכבר ידעתו · ואם יהיה הרגשה רעשיות בלתי
חזקת ההשוקה אל ירידת המאכל ותתשוקה אל הפיהוק ם
מבלי הרוש קרקורים ופיהוק תכוף ונוקית ונפח יבריחנו
זה או שיהיה בתחרש עדין אחריו · ואותות פת שיהיה
הסבת בו ירידה קודם כעת רבות הציאה ובאשתה ובמעוט
נקין הכבד והגוף כבנו · ולפעמים יתחדש עמו עקיצת
ונפח ואותו שיהיה בליחות חבות הנה אותותיו הצבא זם
ומקום התאות והפיהוק הנבאש הענ׳ני · ואותו שיהיה
בליחות קרות הנה בה שיצא כהם בקיא חומציות ונפילת
התאות או עם צורות הקור והליחות הנזכרים במאמר הר
הראשון · ואותו שיהיה מבורסות או כיוצא בהם הנה
יורה עליו אותותיהם · הרפואה אם יהיה חולשת העכול
קירה בסבת קרה או בלוי קרם בלתי גדול הנה יספיק רכין
תשינה ועדיבת התנהגות והצעקה והמרחץ ועשיית הקיא ב
בנים פושרים ודקדוק ההנהגה · ואם יהיה יותר נמרץ
בזה ויותר גדול ויהיה אחרית לקיחת המאכל עקיצה וחמץ
קיא ופיהוק יביא שעם המאכל לפה אז ראוי שיהיה שתיית
המים הפושרים פעמים רבא תמיש לשנות הלשלש עד שי
שיקיא כל מה כבפסר · ואחר ירצק על ראשו שמן ויונח
על במכי הקרביו כגר מחוסם ותתמף קנותיו בשמן זית ו
רשמן ורד וירצק עליהם שים פוערים וישים חלו אריך שי
שינה ויכנע כמאכל אריו הוים · ואם ישכים בבקר
עי״ז וחזק יכנם למרחץ · ואם לא תחזור הלילה אל הש
השינה וההנהגה המדקדקת · והצבנים המעט וחקל שלשת
ומים רעותים עד שתשוב אצטומכתו לענינה ולפעמים יצ
יצטורך אל השלשול · והפלפל הוא מהרמ׳ אות הוותר עזר
עוזרות על העכול · והשינה כולה עוזרת על העכול · אך
השינה על השמאל יותר עוזר לזה בסבת היות עליו הכבד
ואמנם השינה על הימין הוא סבה למהירות ירידת המאכל
כי התיצבות האצטומכא יחייב זה · ודע כי חבוק כער
שיחשב שיבכיר כל הלילה הוא מן הדברים היותר עוזרים ע
על העכול · וראוי שלא ינוע עליו כי הזיעה הקרר
ויכנע תועלת החמום בחומר הטבעי וראוי שלא יהיה עכל
בכשיטה נינחת כי הגבורה והתנועת התאות תבלבל תנועת
המבוה הזן · ויש אבנים שיתנקו נוד בלב או תתגל שחור
זכר · ואמנם חולשת העכול ההוה בסבת חום עם
ליחה הנה מה שיועיל מבנו הסתנבין המפרגלי כלומר מה
בחבושים והבזונות התמורים והקוכצים כמטעם הלחם
והריק ובירצא בהם מהבקרדים ויועילהו משקל שני זוזים
מאבק נשאף לקוח מורדים אצפודי שלשה בזכרה יבבח
חמשה ישתה כמי רמון או סבב בין בחבושים ·

פרק ה

באותות הספר העכול · אמנם האות אשר יודע ם
ממנו הפ.ד העכול הנה
בבואר · ואמנם האות אשר לפעמים יתחבר ולפעמים
לא יתחבר הנה הקרקורים והפיהוק והעקיצה ואותות מה
שיהיה בסבת עניני ההזונות הנזכרים לדעת עניניהם רא
ואם הוו רבים ומקבלים העפוש או האם חטא בסדר לק

לקיחתם או בעתם · והתנועה עליהם מן מהחטא בכמ
שקרם וגם שיהיו כלם או מקצתם · ויעשה זה יקרה
הפסד העכול · וכל קור שיכבר ויתרחק ישלם העכול
ואמנם אותות הנופל בסבת מזג האצטומכא ועלותיה הנ
הנה יודע מן האותות הנזכרים בשער הגדול · ואם
תהיה הליחה הנפסדת באצטומכא עצמה יהיה חמץ הקיא
והמקרים אחר אשר יהיו בהפסד האצטו׳ הכוספים אין כח
מתן בינינום · ואם יהיה מתן בינירם הנה הליחות
באות כמעבות · ואמנם ההוות בסבת פתיחות נקבי הא
האצטו׳ ודפיק ארינת פתיליה הנה הקרות ענין לה בפגע
בהתארך באני האצטומכא והליחה והולשת עכול עם הג
חולשת תאוה ודרין נוף · וזה הנה יפול בו החלשת
העכול ובשולו בלתי הפכרו · ואמנם ההוות בסבת
הרוח הנה יורה עליו אותות הרוח הנזכרים · ואמנם
אותות השפיכה מן האברים המשתתפים הנה מה שזב
שזכרנוהו במקומו ושתעיין ענין זה האבר בעצמו ·
ושידע האם ילכה בו השפיכות אל אברים אחרים בדרך
אחרת · כמו האם יג ישב בו שאצטומכתו הכגב בכ
בג׳ים כעל גלים אל הגרון והריאה וזולת זה · ואמנם
אותות הרות הפסד העכול בסבת שפיכת האדומה שיהיה ה
המזג אינגו כאותו האדומיי ואחר ימצא עקיצה באצטומ׳
ותציף באצטומכא ·

פרק ו

ברפואת הפסד העכול ·
תחלת זה שתצוא מה סב
שנפסד כאפשר מן המאכל
עד אחריתו בקיא או בשלשול ויתוקן הנהגת המאכל וה
והשתיה וישב בכל הענינים אל ה״אוי וירדתה המאכל עד
שיצדיק רעבונו ותנקה האצטומכא תחלה וישוחה מי ורדים
ואם יהיה הפסד המאכל לחום האצטומכא או לאדומה נש
כשפכת אליה הענה כמום ותשת בהם ולצר הקר עד שיה
שיהיה כמו בשר הבקר המתוקן ביומן ולא תשים במנם
קר ודקיק כי הדקיק ישבר באצטומכתם בטהרה ובעל הא
האדומה מהם ראוי שיקיאו קודם המאכל ואם יהיה זה כש
בעבור קור ירפא הקור ההוא כמה שזכרנו במקומו ·
ואם ההיה הסבה רפיון האצטומכא ירפא ברפואות הסב
המבושמות הקובצות הנזכרות ובמשחות הטובי הכיסים
מהירי העכול ושישו לנגוב וקביצות במלאכה והקן וגב
הנזריעים המתובלים ושאר מה שזכרנו בשער הגדול
ומי שיהיה הסבה בהפסד עכולו שפיכת האדומה מן הבע
המעבר הנזכר הנופל בפליאה הנה ראוי שתרגיל הקיא קר
קודם המאכל פעמים רבות · ואם יעזור הבח אחר זה
ויקח המאכל הפסיק מכנו הצערה הזה מן התחלת האצטומ׳
ועם כל זה ראוי שיקיאו אחר הקיא העפסים הקרומים הנ
הנקראים ספס המתוקים והאצטומכא המריחים לטה סב
שנשפך אליה · ואחר תשים לה הקיפוים יקיף בהם קודם
המאכל על התקש הנזכר · ואמנם אותם שיהיה מן כאכלם
באצטומכתם הנה אם יהיה חמיצתו מעוטה מקרית הנתי
יקבל תועלת במציצת הרמון המתוק ויקבלו תועלת בב
בגבורה אם ישתהו קודם המאכל במים ומן מעשבי אם

ישתו ממנו · ואם יהיה חזקה הנה ממה שיועיל תועלת
גדולה נבריצת פרה אסקינגט עם כרויא וכן כל המרקחות
החמים ומרקחת מין הגדול · ולפעמים יקבל תועלת
בדבש ודונש סד״י בשתם חמים · וממה שיועילם כמון
מין שבת במבל אחד חלק ורד אדום בוסר המטוכרות שני
חלקים ינופה אחר השחיקה במשי והשתיה חצי זוז ביין כם
נתון · ואם יצטרך אל מה שהוא יותר חזק מזה אז ראוי
שתעשה הקיא על אכילת הבלות והחריף והחבורן מכון ח
השכר הנקרא פקאע ויבתן עליו שעה ואחר יקיא באג
באוקסימל המחומם ומושחה המנולא ומה שידך בבנרגו
וכן כי הדבש וכיוצא בו · ואחר ירפא בעננות הורדים
הגדולות ובאטריפל ופעמים רבות לא יצטרך אל הקיא בע
בעת שתהיה המכה בו קרירות בלי ליחה כשבילה ידבין ה
המאכל · ואם המאכל יתמיק מהר הנה הוא נפסד וראוי
לבעליו שידחיק הטריתא והוא פת שרוי והברק ויזון בב
בנגובים ובקליות והמטוגנים והבשר הארום וראוי שית
שתהליך המזג בהם לבד וכל מאכל יפסד כאצטומכא הנ
הנה בודינו שינופץ ברומר שינקה ואם יהיה הטבע בם
מספיק לו בזה יסתפק בזה · ואם הטבע לא יסתפק בזה
יקח מרקחת כמון בשעור הצורך ואם לא יספיק ואם יעזר
בשאר המרקחות המשלשלים יקח מהם בשעור מועט בש
בשעור מה שיוציא המרש · והמפרגלי הוא מבלל
המרקחות הנבחרים בזה · והוא טוב הכפה האצטמ׳
על המאכל ושוב העכול אשר בתכלית והמכידם הם אשר
זכרנום בשערי ההוראות · ואם לא יהיו הדברים
הנזכרים אך יהוש בצער וכובד ותשוקה להוריד פרש עם
צירות יתחדש הנה יודע כי האצטומכא חזקת ההקפה אלא
שהוא בקפדת בהנעת המאכל בכבנתו · ודע כי העכול
הוא בתחלית האצטומכא ותתאוה בפי האצטומכא ·

פרק ז

באיזור ירידת המאכל בין האצטומכא ומהירות ירידתו בין הבטן הנה ישאר

באצטומכא דבר מן המאכל קרוב בחמשה עשר שעה בע
בענין הבריאות או שנים עשר שעות וזה כפי המזון בקל
בקלותו · ויורה עליו ביציאות עצמו בפה ובפהוק ואם
יעצר המאכל באצטומכא אכנם הוא במכת אחור העכול
עד שיתעכל ודחייתו במכת דחיית הדוחה בעת הגיע הע
העכול והתנועע בתנועת הדוחות בכמו עקיצה ארוכה או
שורה ביחוד או דבר כמה שנזכירהו ואינו כמו שחסבו
קצת עם שהמכה כהעצרו צרות המעבר התחתון ואלו הי
היה כן לא היה אפשר לצאת הזון והדינר הנבלעים ולמה
יהיה היין והחלב נשארים באצטומכא · ולא יהיו הם
שניהם צפים באצטומ׳ החלושה ומקרקרים ונופחים ובל
המכה בירידת המאכל והטבעי הוא העכול וכח האצטומ׳
על הדחיה אינה תלויה הרבה בדבר זולתו מענין המאכל
אם לא יקרה לאצטומכא היזק ועד שיתעכל המאכל כי הא
האצטומכא הבריאה הכלול עליו וקצרה מעברה בתחתון
ובשיגיע עת הדחיה יתרחב ותדחה האצטומכא כח שיש
בפתחיה המונחים ברוחב · וכל עוד שיטור
העכול תכבד הירידה ואם יאחר יאחר אלא אם יקדו קצת
המכות המבדרות המאכל בין האצטומכא לא יתעכל ע
עדיין במה שידעתו והשעור הזה להשארות המאכל בא
באצטומכא ויציאתו והוא בין שנים עשר [illegible]
שנים ועשרים · והמאכל [illegible]
ואותו שאיכותו רעה גכ׳ הנה [illegible]
באצטומכא הבריאה חזקת [illegible]
במהרה · ולפעמים ישאר [illegible]
ליאנשי יאה אם תהיה האצטומכא [illegible]
או בעלת שחין או צבורות או [illegible]
במעודה לא יתעכב המאכל בה אלא [illegible]
המחזיק הלש או המקבל · [illegible]
אוהות מה שראוי שהודענו במכות [illegible]
בשערים קודמי׳

פרק ח

ברפואת מי שאינו [illegible] ירידת המאכל [illegible]

אצטומכהו ברפואה זה השיבה על המבין כי [illegible]
בירידות ירידת המאכל בהאצטומכא [illegible]
העוזר על העכול ויעזור עליו [illegible]
והשבר והדוחות במה שנודע בשערי׳

פרק ט

ברפואת מי [illegible] ירידת המאכל [illegible]

וקראו אלו אצטומכיים והמבם בארחותם [illegible]
האצטומכיים על זולת זה · וממה [illegible]
להם תחבושת מקבה פינגריג [illegible]
בזה נב׳ · ומזה שיקחו הלבן [illegible]
דבש ושני ראגקים בעשבי ושחק [illegible]
הביצה ויצלה על אפר חם ולא יבשר [illegible]
ויאכל וישתה זה שלשה ימים · וראוי [illegible]
המאכל בין הקובצים הקרים אם יהיה [illegible]
המעורב בדם אם יהיה שם [illegible]
בל אלו הרפואות וראוי [illegible]
ולא יתנגח [illegible]

פרק י

בנסות האצטומכא [illegible] הנה יחודש [illegible]

בורסא ויהיה סבתה קור [illegible] או שתהיה [illegible]
בו קר הדולקים מה שלא יעשה בורסא ·
שיודע סבתו ולא תבוא אוחות בורסא ·
הרפואות ירשה בבלילות [illegible]
[illegible] וקרדמנא [illegible]
הרפואות הנזכרות לבורסות הקשות [illegible]
חולשת האצטומכא והקושי ·
לבונה זכה דונג שכבה אוקיות [illegible]
אוקיות זנגביל ואופופונק [illegible]
ונלבנום כא׳ שלשה אוקיות [illegible]
[illegible]

פרק יא

בנה [illegible] אם יחודש [illegible]

כמו שיורקו המותרות הרפים בקיא ואם לא יפסידו אותם העכול ויציאו הבאבל · האלדים אלא אם יתחדש רוב לחויות הלבנית מעורדות להשתנות רוחות ואז אי אפשר מבלי שיהיה ההפלגה בהתעוררות הפיהוק · ממה שיניע הליים · ומבת שיעורר הפיהוק אזוב קלי רודא ואנים וכרויה ופודנג וכינמא ואביאוש ונריאופלי ומעצבי

פרק יב

בלבונה לעיסה ושתית ברפואת הפיהוק והמפ המופלג אמנם מברת הפיהוק והוראותיו על

הענינים הנה זכרנוהו בשער ההוראות אמנם החבורין הנה יועיל בעליו שתית מרקחת הפלפלין ביין ולפעמים וקבלו תועלת שישתו קודם סעודת ערב ובכר כגברה יבי יבשה ממשל ואחר ישתה אחריו יין זך ומבת שישקט הכ הכאב כפי מה שאמרו קצתם שתטיח האצטומכא בסדר וז וזכל התרנגולת · ואמנם העטשי אם יהיה מליחה הנה יוע יועיל מכנו אפסנתין ונירא ואם יהיה בלי ליחה הנה מה ש שיקרר ויבבה ויחזק כמו עסיסי הפירות הקרים הקרושים הנקראים שפאש והמצונת הקרים

המאמר הרביעי

פרק א

בחליים הבליים והמשותפים הקורים לאצטומכא במורסות החמות האצטומכא וקרה לה הם המורסות החמות בשביל

הסבות הידועות בחדוש המורסות החמות ומאותם הסבות הכאבים המתארכים ולפעמים יהיו מורסותיהם החמות דמיות ולפעמים אדומות האותות אם יארך כאב באצטומכא כאב לא יסור ואעפ׳ שיישב כתנועה או תאמר שיש שם מורסא ואמנם המורסא החמה בין הכו המורסות הנה יורה עליה עם זה התלהבות חזקה ושריפה חזקה וצמא וקדחת דבקה וכאב עוקץ · ולפעמים יובל לערכוב שכל ואל שרסאם ואל בארגנוניא ואם יכחש הנוף והעינים ישקעו והטבע נשר וירכה השלשול והקיא ותעקר הקדחת והמעט השתן ותשוב האצטומכא לקשי די שלא תעוסה כמשפט האצטעות הנה שב המורסא הנק הנקראת יציאה אם יתחדש עם כאב באצטום קרירות הק הקצוות והנה זה אות רע הרפואה אם חמבת שמורסא חמה תראה ויתראה לחוזק השריפה וההתלהבות הנה היותר נכון בהתחלה שתמרח אל המרחיע והמרח הא האצטומכא בסמו שמן חברשים והחבש אותה בחברשים וקליפת הריעת ולטלנות וקמח שעורים ומת שירך בבנת הה וגם כי המעצר והקרוק המנון והרבינה יותר מועילת להם · והם רפאת מורסות האצטומכא החמות השמר לך פן תשקה משלשל חזק או מקיא כי עשית הקיא סכנה ואמנם החקנת אי אפשר בלתה ברוב העתים והרוק הט

השלשול והקיא בכברות והסתפק על הרפואות המזונות המרכבים כמו מי השעורים ומאש ודלעת וארטוליך ורוב הרפואות המרכבות כמו קשיא פיסטולא כי בזה אין רוע אם יורק בקשיא פיסטולא כי היא מועילה למורסא ום ומנבת הליחה · ולפעמים יתערב בה מן נירא ואלואן משקל שני דאנקים להוצי זה והיותר משובח בזה שישתה קשיא פיסטולא במי הנדבי · ולפעמים ישים בו מאפסנתין מעט כי הוא מועיל במקיצותו ולפעמים ישימו רבים הם המירבולאנש · ואמנם אני איני נושה אליו אלא אם תהית המורסא החמה בדרך ההתמדות ואני תקעתיו · ואם תתראה אין ראוי שיעשה · ולפעמים תשקם רסקמוניא במבננבין ואני תקעתיו ואם אי אפשר גלתי מבורה אז הם האלואן משקל כמבננבין וגם כי עזיכתו יותר נבונה ומהמשלשלים המועילים בהתחלת שיושקה מי ענבי השאב במי הנדבי שתי אוקיות ול״ב קשיא פיסטולא שלשה זוזים הסמן דלעת ושמן שקדים מכל אחד שני זוזים וישתה ולא יסור כלל כך השבע כזה אם יהיה יבש עד היום השביעי וראוי שלא יקריבו לשתות המים הקרים הרבים ולא הדם והחמים אבל תשברם בגלאב או בעסיסי הפירות והמעצו׳ כמאבל והוא כמה שיועילם מאד · ואם יחזק הכאב תשקם משקל שלשה זוזים זרע קשואים במים קרים או במי בלח וישתה כי סוכרי לבן כי זה מועיל מאד ומי טרכשקון נב׳ והתחבושות הלקוחים בן רבלח ואל קעב ובלוסטיאש וא האפיקסטו יורש ואפסנתין אם יוחבש בהם בנקיים הבגדים׳ שלא תתפשט בבל חלק האצטומכא · ובל עוד שיתמיד החום בשאר ואפילו אחר השביעי לא תפסיק מי הנדבי ומ ומי ענבי השועל ומי כאבנג ומי טרכשקון והערב אם יע יעבור השביעי קנות ורדים חצי זוז ומעט מקישות אפ אפסנתין ומצעבי ותערב בו גם מי השומר והכרפס ויהיה המזון עד השביעי בן כאשי קליף כארכנו ין ובלעון והלע׳ במשן שקדים או שמן אנפקנון ושיהיה בה שתשקם גלאב ומי פרונש ומחושת הנדבי וטרכשקון ובאחריתו יעורב ב במצעבי ומחושת אפסנתין ואמנם אחר השביעי יעורב בו מה שיגרון ויבשל מעט כמו המלקא וקריניאולא וישתו אז סכנגבין · ופעמים ישתו קודם זה כימים · ולפעמים ישתו עם סוכרי ויאכלו אם לא יהיה בו חמין קיא חזק בו בזיק וזה עד הארבעה עשר · וכשישקוט ההתלהבות ונתרככה המורסא הגיע עת ההתבה וכשירד מעט הבנים בהתחבושות במי מצעבי ואפסנתין ותשים השתיה בהסכנגבין מבלי אזהרה · ולפעמים יספיק שתית קשיא פי פיסטולא בבי שומר וכרפס ושכן שקר בתוך עד אחריתו ונבון אליך שאם יגיע רפואת עת הרמון והזהרת שלא תקריב עליהם שום אחד מהם נפרד אבל תערב הרפואות המרפות בקובצות כי יש ברם זמנש׳ על המרפות סכנה גד גדולה׳ ולפעמים יובל בעליו אל המות בין שיהיו הרפואות שתיות או מונחות עליהם בחוץ והאצטומכא יותר נבונה

בזה כן הכבד ׳ והקיבצים הכבונים לענין הזה הם כמה שיהיה בו בשכיות כמו בצעטבי וורדים וגם עצצים וכך וכ ובלושטראש וקצוות ענפי האילנות וכן השכנים כמו שם שמן הברושים ושכן בצעטבי ושכן תפוח ושכן נארדין ושם ושכן אנפקנין אבל ראוי בקיץ ובתחלה שיעשה באכספלניתם שכן ורדים ושכן אנפקנין ושכן הברושים ו השכן תפוח ובטחו ובעת ההתכה שכן נרדין ושכן שבת ו ושכן קמומילא ושכן שושן ושכן בצעטבי הוא כיעזים תאר התחבושות טובים בהתחלה והתוכפת והתעצרה יוקח קנה שעורים וטופל ונילופר בכל אחד חצי אוקיא וורדים אוקיא וחצי זעפראן חצי אוקיא ויאורלש חמשה פאשרי דר דראגנאן חמשה ארטיאה קטוסילא בכל אחד עשרה צנד צנדיל חמשה קשר מצעטבי אקסיא בלושטיאש חמשה ע עשר דונג ושכן ורדים כמה שיתחברו ׳ וכן התחבושות הש הטובים בהתחלה ומורסות שורש לילי בלילוט דונג שכן ויאורלש ואין ראוי שיחובש עם התכה הזאת כן הבטן אבל ישוה הבטן תחלה ואחר יעשה התחבושת ׳ ומן התחבושות הטובים בעת ההעצרה עד הירידה ׳ יוקח פרח אסקיננם קמומילא בלילוט אנמאתין רוטי אשפיק נרדי ושרש א אלטיאה וצנדיל ופ׳ פל׳ וזעפראן וגרגרי לבר וכיוצא בזה יוסף בקצתם בהתכה ובמתיכים באחרונה וכן הרפואות הטובות לבשל כה שירצה לבשלו כן הם רכא התכה ואל באטרא שיוקח ענפי הורדים וענפי האפסנתין ועלי חז אל עלאם וקליפת ארונג החיצונה ומצעטבי ולבונה בכל אחד חלק וחצי והברושים ובוסר תמרים וזעפראן ואלואן וכורא בכל אחד חלק דונג ושכן קמומילא ושכן נארדין כא׳ עשרה חלקים ׳ ואם תהיה הסבה בחדוש המורסא הכ הכאבים הקודמים אשר משפטם שירפאו בכרקים ואם יבלו אל המורסות אז ראוי שיורדו המרקדים מהם ות ותתפק בשעקטים הבאבים כמו שומן אנדרא ושמן הרג הרנגולת ׳ ואם התישן המורסא ישתה עוגות אשפיק נארדי ויחובש בתחבושת דולי בנורטי כאן הנזכר ברקיח ומכה שיועיל מזה קירוטי כשמן בלשמו ואלואן ודונג ל לבן ׳ וראוי שיעשה קירוטי לנרינים הנזכר בשער חולשת האצטומ׳ והחבושת נזר הכרך מועיל בזה מאד ׳ ומנות קמומילא ובלושטראש חריע פשתן ובלילוט ואלטיאה יחש יושם כמנו התחבושת ויונח הם ויעשה יציקת כבשולו ומכה שיבריא בזה ורדים עשרה זוזים לינגא אלואין כ׳ זו זוזים בצמיק שלשה זוזים זרע הנדבי וק שקושא בכל אח אחד שלשה ישתה במורסא הנלהבת עם כמפורא או יוקח שלשה אכתאריס קסיא מישטולא יבושל בליטרא מים עד שישאר החצי ואחר יסונן ויושם עליו עם מי ענבי השועל הזבר והנקבה סטרנא ׳ ויושם עליו חצי זוז גירא פיגרא ׳ וישתה החזק בזה בשליבותו והחלש חציו ׳ ואם יצטרך אל יותר חזק כזה תוסף בו מזרע כרפס וזרע כרוב וארטומיאן ומוח איל ושומן תרנגולת ׳ ולפעמים יצטרך אל התכנסות בגליבם והתחבושת הברבוסי ובעת הזאת

לפעמים יצטרך שישתה עוגות דולי וכן האבסלנתין המועילות כשער הזה אבסלנתין בתאר רוח ושכן נארדין אוקיא כא בצעטבי ומפרי אשקינגם ואלואן כא׳ כשקל דולי ונלבנום שלשה זוזי יותך כיין ותחבש בין שתי אלו ורפואות בהתאחרות האבסלנתין ׳ ותהיה שם שלשול הנה לפעמים יצטרך שתהיה עם אלו מחושת בוסר ענבים או מחושת אבסנתין או מחושר בינירים ׳ וכן התכא והגדול כשיארך וכן מבל ומוס ולא ימיש מלרפאת כבטן ויהיה רכא ורכיכא בדרך לתת יציאה שוה ויכנע כן הבשול ולכן ראוי שתחזור כה נאמר כי התרוב העפויים מאבן האלבנתין מכולה שיניפו באצבעו יועילו תועלת גדולה לכאיבה ובמורסה ואם גם אם תמוב המורסא דבילא ויציאה הנה הפרתו להם שער ׳ ואבנים אם תהיה אדומיית אז ראוי שתקודר באר בתחבושות ימקרדים וזרעים וכקורים בצנדיל וכבפורא וורדים וכיוצא בהם וישתה בבי הזמן הכמוצע כטעמי הבשול כסרטנים ׳ זה בימים יקח מי ענבי השועל ומי הנדבי ׳ שיקרב כן והעצרה יבא בכי ענבי השועל

פרק ב

במורסה הקרה של הלבנות אלו ומנה ילדו בלדה

ומיעוט התנודה וכשאר המכות הנולדות ללידה תבנה שעצרנות אותם בחוליים ובקריבות כמה שקנה בינ׳ וידיעתם ׳ האותות כשתמצא אותם הבהם כנאב שוקע בכל ענין ובליטה ולא יהיה קשה ולא מה התלהבות ולא בלבול אבל תהיה להיות משבנ בנהודות בראה ומיעוט צמא וחיע עכל הנה זה במורסא לבניית יקבל הוראה כבאר התחלת הנזכרות ללחות שע האצטומכא הכלל כוח נכ׳ ש׳ א יבצרו המתיכים והמקבצים המתיכים אשר יצטרך אליהם בזה הם שיסורו התה ותתחיל ברפואות אלו שישתו כי הכימס וני שתי אוקיות בבשקל שלשה זוזים שכן שקדים במתוק שעור המספיק ׳ ואחר זה ישתו שני זוזים בשכן קיקיון עם שלשה זוזים בשכן שקד מתוק ובבול בליט ותארו בלילוט עשרה שרש שונר עשרה לישרין יבושל עד שישאר לישרא וישתה אוקיות ויועיל לאלו בסול איסוף אגר ובבול בוליט ויושם על השתיה כבני שלשה אוזים בשכן זוזים שכן שקדים מתוקים ׳ הנה כן זה רפואה בנוסה יוקח נערה ונער השרך ומבי וקמומילא ושבת כא׳ עשרה זוזים אפסנתין כא׳ שבעה זוזים אלואן שבולת וזה בצעטבי לבונה

ששה זוזים שרש אלטיאה חמשה עשר זוזים ארמוניאק ו
ראפונטק ואצטורק מא עשרה זוזים שומן תרנגולת בא
פתי אוקיות דונג אדום חצי ליטרא ׳ ומתמשיחות המע
המעולות שמן נארדין הוא שמן אשפיק נארדי ושיתם בו
בירא וקרדמנה ויעשה גב אשפרני וקריניאולא בשמן שק
שקד מתוק ושלקא והכרוב בשמן מכה שיגנב הדם מן הם
המשונ׳ ויקל עבודו וראוי שירחיק׳ הקיא לגמרי כי הוא ב
בכמו זה רע

פרק ג

המורסות הקשות העבות
לפעמים יהיו בתחלה גל
ולפעמים יהיו בהעתק מ

בהמורסות החמות כפי מה שזכרנוהו בשרשים ובפלאת
לפעמים יהיו במורסא לבניית יקרא לה שתתקשה ויורה ע
עליה עם הוראות המורסות הקשות המשמש ורוב התפיחות
וכחש הגוף הרפואה הכולל בזה גם כן שלא
יבצרו המתיבים מהמקיבצים אשר הם החזק והמתבה באחת
באחרית המורסות החמות כי הם מועילים פה מאד וראוי
שיהיו הלב המבלה תמיד ׳ ומכה שיועילם שיוקח שלשת
משקלים משמן ורדע בבשול קשיא משטולא והוא שתגרם
במי השרשים ואם יצטרך אל מה שהוא יותר חזק יושם ב
במי השרשים אשקננט ומצטכי ומוגרת המאר עם שאר
הרפואות חלק חלק ואם יושם עם שמן כרוע משמן נר
נרדין שעור זה ושמן שקד מתוק שעור שני זוזים יהיה מו
מועיל וכן אם יפתח אלו המשכנים כמי הדבש וראוי
שתעשה בתרבושותיה כוח עץ בות איל ומוח שוק בקר ו
ושומן ועשורת הנכל וכן הרפואות המועילות בזה
ובדבלות נזר הבלך והולבה וקמומילא וגרגרי לבר ואלט
ואלטיאה ואפסנתין מא חלק ארמוניאק לבונה בכל אחד
חלק שלשה חלקים יותכו המרגים בבשול בעשרים תאנ
תאנים בשמן וחין הנקרא טלא ותשחקם בדבש ואחר יחו
יחוברו בו הרפואות האלו ויקח כמני תחבושה כי זה מופ
מופלא ׳ תחבושת אחר וזהבת המורים ששה חלקים אשט
אשטורק שני חלקים מצטכי חלק עלך אל בטם חלק שמ
שמרי שמן נארדין שעור שיחובר בו הרפואות ׳
אחר ארמוניאק שמונה דונג שמונה מלילוט שנים עשר ז
זעפראן מירא ד׳ לי יהודי מכל אחד שמונה שמן בלסמי ל
ליטרא ומכה שיועילם מאד שמן שחיטת הנפן ׳ ומכה
שיועילם מאד בשול אירוש בקשיא משטולא ותתחבושות
אשר זכרנו בשער חולשת האצטומכא עם קושי נוסח
תחבושת טוב מצטכי לבונה אפסנתין מא חלק ארמוניאק
זעפראן מא שני חלקים סופרי שלשה ילקח קירוטי בשמן
נארדין בשעור שיצטרך ׳ ואם ידע מה שהוא מורכב ביעט
בהעתק המורסא הלבניית אל המורסא הקשה ׳ הנה
הרפואה היותר באותות התחבושת ארמוניאק דילי ירע בר
ברוב שקר מר אשטורק מהל במצטכי אשפיק נרדי אשק
אשקננט סופרי יותכו השרפים וישחק השאר ויעשה ות
תחבושת ומהם ככמו אשפרני וקריניאולא ושמן שקדים ו
ושמ׳ לבי שבעתק מבורסא החמה

פרק ד

ברגילה באצטומכא פע
פעמים ישגו הרופאים
בהתנהגות המורסא

באצטומכא ויעתק יציאה ופעמים רבות תתחיל
האותות כבר זכרנו אותות התחלתה בשער מורסות
האצטומכא החמות והרפואה ראוי שתמהר שתתחיל ל
להקיז ואל הנהגות האצטו׳ שהועלתה מורסא חמה מבית גם
ומורין במה שאפשר שימנע התהפכותה ׳ ואם תשוב
ותתהפך רגילה ותטה לדרך הבשול אז ראוי שיהיה הענין
קל ותשוב כשול קרוב אז תשקה החלב פעם עם המים
החמים והמשקה קשיה ותעיין האם היציאה כמפורש ותעודר
התעוררות נפח וממור העמוד מורסא הנה לא יספיק זה ואז
ראוי שתשקה בעליו טרכשקן כמי פיניגרין ושריבולי גם
כרעני ושמן שקדים מרים ואם תצטרך אל יותר חזק בזה
ותהיה מתחלה לדרך הבשול הנה נוסף על הראשון תש׳
בו שמן כרוע ׳ ומכה שהוא בכונה בזה שישתה בעליו
טרכשקן יבש שעור זוז וחצי זרע מרובי ופניגרין מכל א
אחד זוז וישתה בקצת החלבים החלובים החמים כמו חלב
אתון ועז ושעור החלב שלשה אוקיות ויערב עמו סוכרי
שלשה זוזים ׳ ומכה שהוא כנוסה שיוקח טרכשקן יבש
אוקיא ופיניגרין שתי אוקיות זרע מרובי ארבע אוקיות יוד
ירוק וינופה והלוש בחלב עז וחלב שומשמין ויע
ויעשה תחבושת וראוי שיחובר בשום המשמרים וין
וירוש על הדבלה דבר ולקח מתאנים וקמומילא ופניגרי׳
במבושלים ושיוזה בהם אפסנתין שיחזק ׳ והכונה בכל זה
שתתבשל המורסא ותבקע ׳ ואם תאמר בשול תעשה הר
הרחיצות הנזכרות ותחבושות הגזכרות נחשים באחרונ׳
עליהם בתחבושת התאנים ותציע לו מצע כפול בהצעות
הרבידה ותצוהו שישן עליו משוה עד שתבקע ותחת הל
הלחיצה מורסא ואת ׳ תדע הנקיע בכמישה ובצבוק וב
ובנמה שישלוט או יש הלשל בו מבתלא ודם ׳ ואז ראוי
שיוקח אלואן כמי הגרבי ואם תבקע ישתה המרכיקים גם
גם כי בי שיקיא המגולא באצטומכתו יהיה אל הראש יו
יותר קרוב משהוחולה ׳ ואם תאמר שיש באצטומכא
מגולא הרציאה בשלשול ולא הגיעהו להקיא ׳ ואם לא
יצליח בכמו אלו הדברים תעשה הרפואות הנזכרות בשער
המורסות הקשות ׳ ואבנם ימוננות הבאותים להם
בתחלת הענין הנה חביתי קורח הלקוחים באמרום ומע
ושעור קלוף והלבון ביצה ׳ ובאחרית מה שיבא בו איזה
דבר משכת ופיניגרין בשעור

פרק ה

בשחינים באצטומ׳ הנה
האצטומכא יקרו לה חש
השחינים והנגחים

הקטנים לרחות מה שיבלע בנרכה מן הליחות ומן שים
שישנעה מהם ׳ ופעמים רבות יהיו בסבת מה שיבואה בזו
בגלות כי פעמים תשתן האצטומכא כגדולים יהלו ארית
מן הראש חדים עוקצים או מבע ים העלוש ותתעפש
ותתאכל אם תארך וגודלה

האותות והדבדלים פעמים רבות יוכלו לשחוני
האצטומכא וכש׳ בהתחיתה לך מן הנשיכה והנדית הזיעות
ועליף וקור הקצוות׳ והנה יורה על השריגים באצטומכ׳
באשת הפיהוק ועלית אדים יורישו ויבש הלשון ונגובר
וז׳ יחה בעליף פעמים רבות׳ ואם יהיה באצטומכא צם
צ׳חים קטנים ירבה הפיהוק מאד׳ והנה יובדל בין הש
השחין והאות בושט ובין התוה באצטו׳ כי ההוה בושט
ירגיש הכאב בין לאחור בין הכ׳פים וב׳אר קד התחלת
ההוה׳ ויאכות ענינו הדבר הבולע כי הוא יורה על מקום
הכאב כדי עברו ובעברו המקום ההוא מעט יקל הכאב׳
ואבנם ההוה בפי האצטו׳ רבה יורה על׳ה שהכאב יהיה ב
ב׳ פל ההוה ועליוני הבטן ויהיה יותר חזק והמבלע יורה
עליו בדי עברו בחוה ורובו נוטה אל עצלי הכרס והקטן
בכנו הנשיבה והסיר הגוף ויוביל אל העליף ברוב
ואבנם ההוה בתחתית האצטומכא רבה יורה עליו יציאת
קליפת הו חין כציאה מבלי הפסק בבעים ובציאות כאב
אחר שינוח הלקוח במעל האצטו׳ ויהיה הכאב מעט ויו
ויובדל בין השחין באצטומכא והשחין בבעים במקום רב
הכאב בעת ב׳ את המאכל על הגוף ויהיה יציאת הקליפות
אשר יצאו בציאה בפליאה ויהיו קליפות רקיקות מבין בת
קיבא בין הבעים העליונים ויקבל צורת שהם בין האצ
האצטומכא כהכאב איני בצדדי הבעים אבל למעלה א
אלא שום דבים בה שיתכסה וירבה דשנגדיא ואבנם
ההוה בבעים העליונים רבה ראוי שתפריש בו כאר אם ב
נקיא כי הקליפות אם יצאו לא יהיה השחין אלא בושט
או הא׳ טומכא וראוי אם תרצה להבחין זה שתאכיל רע
העלול דבר שרש בו חומץ וחרדל רפואה השחין
באצטומכא התבודה הטריה הנופלת בה ראוי שתרפא בו
ברפואת הקובצות וישכבו המזונות מסוררי העכול ויקחו
הרפואות השחוניות אשר יבא בהם ענבר וסרוסא ול
וליטרגיר ותוחיא ובורצא בזה נמרא׳ שירפאו שחוני הא
האצטו׳ והמאכל שבה החלה בנקוי בכבוי כי הוי כש
ונלאב׳ ואין ראוי נב׳ שיהיה בנקוה בזו בתקאה ויזיק
וישחין יותר בבה שינקה ורא׳ שיהיה ברוקם ודרדותם ל
לכנה ואם יהיה שם התאכלות או בשר מת אז ראוי שי
שירפא כרפואה בנקה בשר המת וידביק ויצמיח ומה
באות גירא פיקרא וזה ואם ינוקה ראוי שישתה חלב בקר
במרכך בוסר היבאה ובשקה חבושים ודמון ובורצא בו
וישתה נב׳ כי השעור ברמון ומשקים כהצירות הקובצים
ולשבים יצנרכו שיהיו בכבשי העגלים ונדיים המתוקנים
בי׳ ובק׳ ודע כי בה שלא ינקה החלאה בולה אין תועלת
ברפ׳ אם אחרת ולא בעשיית המבריאים ואם תעשה
המצבידים ותהיה העלה בצדדי הושט ופי האצטומכא
אז תשים בה בין השדים ברבקות הנבריאים ולודשיבש רב
דבר נבון כמו נוצא ודרגאן׳ ואם יועיל לשחוני האצ

האצטומכא פלוניא ויועיל מכוה נב׳ עינות קמרי ונש׳
אם יהיה שם קיא דם ויועיל מכני כל עצמי הפירות
והנה יועיל טליקריאה ובמין אפסנתין קריש ואם יהיה
באצטומכא שחינים ולא יהיה אפשר מבלי שלשול ולכב
לבבריח בין הבבריחו׳ אז ראוי שישולשל בבבו קשיא פם
פסטולא׳ ואם יקרה בין השחינים שלשול רבה ירפא
בעינות אספודי ועסיסם קרושים קובצים כמו קבח קלי
ואקיא שתותא ואם יהיה ג׳ם בכול או ירפא בבה
שזכרנוה כרפואה רקקות הום

פרק ו

והצמחים הקטנים
באצטומכא יועיל בהם רע
רנקוי בהתמורה בה שיתנו
בשלשול בו בשחוני האצטומכא ויוק בטרשי ומן
בצמוקים ותחלב המבושל בברזל בלובן בוק

פרק ז

בקרע האצטומכא בי שין
שיקרע אצטומ׳ בהלא וח
וחושב שישלים מבני אליה
המקום נקרע בוק

המאמר החמישי

בעמלי האצטומכא מצד מה שיכלול אחת עליה ויהיו גם
מכנה ודבר מעני עצלי הכרס וימלוח עליו הבאי׳ ומן
יהיה בסבת המאכל אם יהיה בן ליוות זרה בשחנה ויה׳
ואי אפשר לחום אם יהיה שוה שיתיכאו בבלי והשתנות׳
לרוח׳ ולפעמים יהיה בסבת החום המעכל אם יהיה יותר
כי המזון אעפ׳ שיהיה בלתי נ׳ פח בטבעו אם יולך בכח
החום יסתוך ויחדש רוח כי הלידה אשר אין בקצתה נ
נפח רב הנה לא תחדש בבטנים נפח אלא אם יהיה החום
קצר יעכל כמו שיעיד החום לנגבר לא יוחבר בו נפיא
ואפילו בן דנופה וכל מה שלא יחדש כלנו נפח אבם
לא יתחדש בבנו נפח כי אם בקצנו ול׳ כבנו בקצתו׳
ואם לשתי סבות כחולתו אחת בוזן הגבורת החום עליה
והאחרת הקור אשר לא יניע דבר ולפעמים יהיה החום גו
באות כעכול והליחה נענת אליו ויקרה בבה שיקרי בו ב
בבנו משתית מים רבים עליו או תניעה בסבסבת ה׳
ולפעמים יהיה מזג הבזון נופח כמו הפולים ונדשים
ובורצא בהם ולא יועיל חוזק הכח והרחקת מעני העכול
אלא אם החו׳ חזק הכח והליחה חזקה הבעים וכן המשק
הנופחים הין העכב והמתוק אלא אם יהיה דקק והלוי בם
בבנו רוח דק אינגו עם

ולפעמים יהיה בסבת הנפח חיות המאכל חם כטבעו
ואם ישגע בענין כה שיתחמם בעת העכול ויצא מרוחו ח
חם נבח להדיהו חם בעקל ליהה רטובה ותיכה ויאכנה נ
ולפעמים יהיה הנפח והקיקורים בריקות הבנין עם לחות
פוה אכוכיית באצטומכא ובמעים ואם יעשה החום הט
הטבעי מבבה בבזונות יהיה נח ואם נגבר לה החום יתך
רוח ולפעמים תהיה הסבה בזה שהטבע אם ימצא ריקות
ויתנועעו הכחות ויניעו ואויד הנשפך בחללים ויתנועע
עמו השארית באדי הלחויות ויהיו ברוחות ׳ ולפעמים
תהיה הסבה בו רוב השחורה וחולי השחול ולפעמים
רבות ישוב הקור היורד על הנקי מחוץ סבת הנפח ורוח ו
ימלא כרם הגוף לכה שיתליש בן החום העושה
בליתה וישים עליו חצי המעשה ומעשהו המבטל לל
לדחיות וחצי המעשה העלאת האדים ואם ירבה הנפח
בבטני ונבלטים כתולי יבשר בחורת החולי ותעלת
הבראקיה כלומר הבאה מעצלי הברם והוציק רוב הרוחות
לחוץ חום האצטומכא וכחום ודכי המזון אל הגוף וישוב
ויעצר מצדדי האצטומכא ויחבוץ המיתוק ויחדש קיא כק
בקרה ונכש אם ישתקף הנחול ותהיה הציאה רש כה ויה
ויתעבה הדם ולפעמים יהיה אסכונדריא
תעלה אדים שחוריים ויחדשו מלנכוניא
האותות כה שיהיה ההלד הרוח בו והנפח עם המאכל רג
הנה יורה עליו שתשוב לו עת עצם כה שיאכל והנפח לא
יהיה ודרבה מאד ולא בעתים רבים ולא בעתים טובי המזון
המיתוק אם ישנה פעמים או שלש ישקיט רעהו וכן אם
יהיה הסבה בו נגנה נחמא יקובל כופת עליו בלקוחות הם
חמים ומכנסך ונבול כה שיהיה לכח המעכל כי כל זה
יודע בבציאות הסבה והסרת הנפח עם שנוי ההנהגה
ותהפרש בין הנפח השחוריי ואשר בליחות רטובות פגעת
כי הנפח השחוריי יהיה יבש והאחר יהיה עם לחויות
והוראות כן סבות אחרות אותות בציאות אותם הסבות
הרפואה אם יהיה סבת הנפח מאכל ירחק כמו אל והלתן
וייטיב ההנהגה העתידה ולא יקרה תעכול וקודם שיעשה
זה ראוי שיישן בעליו על בטנו על כר מלא בטה שיחמם
בטן ואם יהיה סבתו קור האצטו והחלשתה ירפא בטה
שראוי במה שזכרנו בשער ענינו ויסרח בשמן יבושל בו
המוקדקים המשברים הרוח באניסון ובאשם ומריקות
הכמון ואם יצטרך אל יותר חזק ממנו אז הרודא ודרעה ו
ועדעדי לבר ואגודאן וסקליום ויהיה שמנו שמן לכרין ו
ושמן כרוע וכיוצא בזה ולפעמים יספיק כרוח האבר
בשמן ימזג בו טבת ובה שירך כבטנו ואחר באספלנית ח
חוקת התחבה כמו אספלנית לקיחה באיש וטבת ומר
אשר וכיוצא בהם ולפעמים יצטרך אל הזוגים בבטן ח
השכבים האלו ולפעמים ישים בו ה פת ואם יהיה
הקור בליה עצה לא תשקה הרפואות האלו כי לפעמים
הנה יוסיפו בהתעוררות הרוח אבל ראוי שיבקש הרפואות
תחלה ואחר תשקה אותה ואם יהיה הקור

בקיע ותחיה הליחה מעופשת ולא תחוש בזה אבל נשקט · וכבה שבשקה לנדל הועלתו אגודת מנערה יבושל בנים בשול חזק · ואחר ימתה בבנר או יעורב בשול פורגנה נירי בדבש וישתה כבנו ובשול טרגנאן מועיל באד או אז טרגנאן הוא גלנגאר כמו שהוא ונם גלנגאר בולש בקבננבין הלקוח גרגרים בגרעינים גושתיה משקל בנים חבים והוא מבה שיקל חרות באד והליחות בגעש ובבנת שהוא גדול התועלת בנפת הקרה קפטור אם ימיחת בחובן בשנה בנים יין קרוש עם שבן ישן וכם חובין הגבראן או במאסקינוא ובבר נאמר כי עקב והן הוזיר הטריף טוב רזה ולפעמים ימצא ך כבה שיקל בנח שתשקו והיין והרי על באבל מועט שישתהו ויישן עליו נ וקיבם יהלה מזיקו מרוח מבנו מאד יבושל קנים ונרדי לבר והוא ביין בושל הישב ויסונן ואחר יבושל בן שבן זה ביין עד שיבאר השבן ואחר יברח בו ובן שבן קצה אברו קצתם כי כשגרם הוא ברובו מועיל באד לנערים אשר ינפח בבטנם והנצח השוקד השחורי · ירפא נ כמו שבונגיא וקנדאריקון ואסיארש ואם יצטרך ל להחקה הזקה יקה גרגרים טרוחים הנקרא גידולאש רף פוקידאש ויונה קיין סמנ טבול בחובין חזק מאד ויוחר טוב חובין אנגריאן

פרק ב

בקרקורים בל׳ והסבות הנ׳ והנפחות הם סבות הקרקורים בעצבם יח

אם יחרשו אותם הסבות נפח ויתגדל השבע לדחותו ולא יוכל ולא ידוהו לבעלה ולא לבטה אבל יהג יהנועע בבלי הבעים ויהיה קרקורים וכש׳ אם יהיה בבנעים הדקים הצרים המעברים וכשיעתק מהם אל רוחב הם הבעים הגסים ישקטו וימעטו אך קולם או יהיה יותר כבד אעפ׳ שהוא נחות ואמנם בדקים הנה הוא יותר חד אעפ״ש שהוא רב יותר ואם יתערבו אותם הרוחות בליחות לא · יהיו זכים ואם יבצאו הלל מפני רחב ויהיו נופחים בכב בסבבים יחרשו תוך ונבות הנל׳ יורה על נקיון הם הבעים או נגוב הפרש ורפואת הקרקורים קרובה ברפואת הנפח ומי שימצא רוח בבטן עם קרות בקושה ישתה כי הבמון עם בנא חבורת פאניד

פרק ג

בהרקקות האצטומכא והמעדתה הנה יהיה סבת זה בחג · האצטומכא וב

ובפליאה יהיה בחג דם פשוט אם יגיע שיתחשם הבתויש ולפעמים יהיה לרוע בחג קר עם ליחה במעידה או מבבלי ליחה ולפעמים יהיה לסבת שוחנים באצטו׳ חוזק בבה שיגיע אליה ונתעורר לרחותם ולפעמי׳ יהיה מבחג חולשת אם ימצא הבחזק ואם

יתחדש אחר הבעדת הבעים והולקלוחם פתוק חבורץ יהיה כמו כאמר אבוקרט אות טוב כי יורה על התעוררות הבים ברגעך כי לולי אי זה הוכ לא יהיו רוחו ולא ניהגק האותות בפורסמים ולא יצטרך לשנותם הרפואה

אם יהיה סבתו רוע בחג חם עם ליחה יגה ראוי שתקרא הליחה ויעש ותעשה אחר זה אם עצם תהיה יוק בלא הקרירים יום שפני ואם קוית קלי שעורים מבושל עם מי הזון ואם יארך זה יצטרך לשתיית במו הלב כמו כבובן המבושל או שישתה בו כרתל או אבנים מלוזנגת בקלב בו הרפואות הקובצות כמו אצטפודי ורדים ועפצי וכליוסוטיאש וטראגתית וגם על הצי לישרא בן הלב הנגבר תעשה זורים מן הרפאות ותעשה על האצטומכא ותהיה גושת הגורים בי קוה וישים חבון מהנגדות יק הלפים ואורז והזון בסחיטת הגרות הקובצים נגם כ כופר ומי רכון חבון גמי המנשים הם עצים ואם א׳ יש בכלי האבילים בשר האבילים המשר כה שיחה מבשר הע האפרוחים וקיה ושיהג הם אבטטרים עליהם בשר הבתרעים ובנשרים ובקרוב בזה ילא כה שיהיה בגליאת יהמנעו מבמולת העלה הזאת בסבת בחג חם נם כ ביו ליחה מבה שידעתו בשער הבהל ואם יהיה מקר יר ירפא בבחבבים מפתחים והתחבושות אליה בבר הנ׳ בבבוטו · וישם בזונו בשר קנאבי הצים וליש והאפרוחים נב׳ כי דם באורים להשאר כאצטומכא וית ויתחבלם בתברים ובטטיים החבים הקובצים או החם מעורבים בקובצים ואם יה יש שם ליחה תריקה במה שנ באוריד ותעשה תקרא כבל שבוע ויקח מיקה העשויה וברקות גרגרי הרים ובריקה זו כמו הגרגל׳ וישתה חין הקשה הישן ואבנם בה שיחזה כח לשת ובאצטומ הנה הרפואה שיעשו המשקים הקובצים עם המבחבים המכושכים בשותיה ותחבורת · ומבה שיקל בה מבון המודבין בבי אבר לה או רפואה מאק כמו הרומן אבק נ׳ אף בגרגרי רמון בבוין הנ׳ ים קרוש ומן מ בחתבוצים והבוזי בבוין הרב קרוש והגקרא · שיועיל תועלת גדולה עינ ית

איפר׳ יקרים רעננת ב׳ זשבאש והחמצות שמבן עם הקבצים ואז גם הבזונה ובקרובים במה כשר ; בשע חבנע החם הליח והצל׳ ויבקלו׳ והמסומני׳ בבל׳ הקרושים ונדע כי בי הבעוד בהגדוי גרים על בחין הזה

פרק ד

בקיא וחנק וקיא והנקרא אבו אלקשר והאצטבכת והבה יא

האצטומכא ביי הקיא והוא התעוררות הם הנועה בן האצטו׳ בבו לדחות הדבר שבה מדרך הפה והתעוררות הנ׳ הנקרא אבו אלקשר תנועה בן הדוחה ולא יתחבר בה בחוז מרגרחו והקיא מבנה שיתחבר בתנועה בן הדוחה ואמנם בן הנרחו לדחק והאצטמנים ת הנקרא גועו הם עקן יב תנועה לאצטומכא כאלו ולא תשוחד לאלו התעוררות וכאלו הוא נטיה בבנה אל והתעוררות הזה מאוד בן אם בבעט זמן כפי התשתדלות בן הדוחה אלו הם על׳ מצורים להוציא כבל הצדדים והחבגה

מנגס הוא האצטומכות השוקר הנקרא בוליאן וגם יאמר ל
להסרת התאוה והקיא יש כמנו דוד מצער כמו שהוא בת
בהיצה הוא דואריא וכמו שיקרה למי ששותה רפואות בק
בקיאה ׳ ויש כמנו דוד גם כמו שיקרה לבעלי חולשת
האצטומכא ׳ וגם יצטרך דבר שיצריך פי האצטומכא
לפלוט דבר אל הדרך היותר קרוב ׳ וזה אם איכות פעולת
מה שיפעל בפנים בלי ליחה מחזק בה או האבר הנשתתף
בה כמות אם ימצאהו הכאה ואם הוכר לזוחי נבלע בה ג
גשתף בה מפסיד המאכל אם ארוכיי ואם לחות רעה
מתעורת כמו שיקרה למעוברות או ליחות בלתי רעה אך
שהיא מתעורת ומתמלאת פי האצטו׳ מבלי רוע סבה או ל
לחות עבה נעצרת או רעה בגבורה ואעפ שלא יהיה סבה
אחרת ואם יהיה בטשל דם או לבנה בתוכה שתהיה תקוה
בביצה בהם שיהוני הגוף ויזונו האצטומכא גכ׳ כי הדם
זן האצטו׳ והלבנה הנתוקה הטבעית תתהפך גכ׳ דם ות
ותזון האצטומכא אך היא לא תזון אותה כאשר יזדמן ובא
ובאשר תגיע אליה אך היא לפעמים תזון אותה אם יודית
ונגיעתו אליה בין העורקים הנשנים והמשאל בגג האצטומכ׳
תגדוכה אותה כה ובין העורקים הנזכרים בכוונת האלדים
אלא אם יקרה סבה שלא תמצא האצטומ׳ עבות מזון בלל ג
ולא יוכילו אליה העורקים כה שישאבוהו שתקביל עליו
ויעכליה לדם כמו שפעמים רבות ישפך אליה הכבד לא
בדרך העורקים הורקים הדם אבל בדרך העורקים אשר י
יעצרו בהם הכילוס דם טוב ונכון בלתי רב במכביד על ד
דרך שאיפתם ממנו ושניהם אותו כעצמותם אל הרבנתם
והנה טעה מי שחשב שהדם לא יזון באצטומכא ונגד כו
נגדה תרעה מוחלשת ׳ ויש אנשים שיהיו להם עונות בק
בקיא כהרגל אלו ובהם הקונם ׳ ולפעמים יוכיר שרישה
בורמש ובטרון גם שהן ויש אצטמכות הנקרא נתיאן שת
שהוא אות נפול ׳ ולפעמים יהיה אות רע כמו הקדחות
הרגדיות ואם ירכת בנגלשים בחולי יכוער בחזרת החולי
ויש קיא נבול מועיל לקדחות הדרות ומורסות הכבד אשר
בצד המקיער ׳ ויש בין הקיא מה שיהיה בעליית הקדחות
ואם יהיה באצטו׳ ט׳ ומקרבים הממשי׳ מורסות וכט׳ חבות
שתהיה מחודשת הקיא במה שינטה אל הדחיה ׳ ולפעמים
תקבל הזק בבעט חוש יקרה לה מהזק מזון או ליחה או א
אבר פוגע והאצטכות לפעמים ישאר ולא יעתק אל הקיא
והסבה חוזק הכח המדזיק או חולשת איכות מה שיעשה ה
האצטומכות או מקומו עד שאם יתחזק עליו יקל הקיא בלי
בגיע לקיא ׳ ומי שיהיה אצטומכתו חולשת יקרה שיהיה ל
לו אצטמכות בעצמו ולא יוכל להקיא לריקות אצטומכתו
ומעוט הליחה המיוקה לה תאוה נגלעת מה או בלתי נב
נבלעת אשר אלו היא חבורת האצטומכא הזאת ואף האצ
האצטו׳ יותר חזקה ונפיה יותר חזק לא תעשה אצטנסות ב
בעצמה ולא תפעל כמנה אך זאת לחולשתה המעד נמנה
הוחלשתה ולמעוט הליחה לא תוכל לדחותה ׳ ואם יאכל
יהיה אפשר לפלטה בשני דברים האחד כמום שהליחה לפ

לפעמים תהיה חזקה מעט בלתי מגיעה ולא מכבידה כי
היא בתחתית האצטומכא ואם יאכל יעלהו המאכל אליה
ויורטה ׳ והשני שתעור כשעור המאכל לפלטה ולעקרה
והנה תתהפך הנפש ויתעורר האצטמכות חום וחבש יקרה
לפי האצטומכא ויפעל באיכותו ותחנת כת שיפעלהו ל
ליחה שבנה באיכות ותחנת גכ׳ בעשיית הקיא כשזה תוע
תועלת גדולה כי התגברתו אולי ימזיק האצטומכ׳ ותשובה
בקבלת המותרות ׳ והקיא הגבולי מבלם ׳ ולפעמים
רבות יהיה המתקרח שיקרה לו מגיעה או כפיה או הכה ל
לבבית פתאום ויפרוש ליחה זנגריות או גלניית ויבלט ואם
ואם יבולט גכ׳ מה שתרדפה והדחיפה המלוית בקדחות והלם
ומולתם ולפעמים רבות יבולט בקיא בין תאוקיה החזקות וכו
שיעשהו בשנוי ירדוה בו הזק בליותיו ויוצא בו פסיקתם ו
ומגעי הרגל ונבריא בקיע העורקי בין הורידים ובין חסר
השריגים ׳ וראוי שיעשה בחדש פעמים ׳ ותוקחים
היותר מסוגלים לקיא מה שיהיה אחר המרחץ ואחר שיא
שיאכל לפגוז ויכל׳א ׳ והנה נכרתי תכלית המאמר בזה
בספר הראשון והאצטומכא החלשה כל עוד שתזון יקרת
לה רפון קיא והתהפכות נפש ואם תהיה חלושה מעט לא
תוכל להחזיק מה שיאכל אבל תדחהו למעלה ולמטה ׳
וחולשת האצטומכא תהיה מבעי רוע מזג ׳ ואתה ידעת
כי כמבות קצת מיני רוע מזג יש שיתחבר אליו התכת הר
הרוח הדחוני כמו השלשול הרב וביחוד בין הדם וכבר
ידעת כי בין המתלישים הבאים החזקים והיינים והצום
והרעב והחוק והם גכ׳ מסבות הקיא על דרך הכנסת חולשה
על האצטומכא והאצט׳

הטואבת גכ׳ הנה היא מבשרת מה שתקיא
המאכל ותדחהו ומי שתכף עליו הקבסא והגלילה מבלי א
איכות רעב צודק הנה יקרה לו תחלה כשיאכל שריפה וחז
חזקה מאד לא תוכל שאת והאחר ילוה זה אחר זה עניתו עד
שיפלוט כל מה שיאכל והקיא היותר רע מה שיהיה בין ה
הדם אלא על הפנים אשר מוכירים ואז יהיה מורה על חוזק
הטבע ונגלות אחוריו קיא השחורה והסבה ברוע הזה כי שג
כני אלו לא יהלכו באצטומכא אבל נדחים אליה ממקום ר
רחוק ומאברים אחרים ויורה על נגע באחד האברים ועל
שיתוף בין האצטו׳ טוב ורם כבריתם אותה שתחלש
ומורה גם ביחוד על הנגעת ממנו יוצאת בין הראוי ות
ותנגעת הדם אם תצא מן הראוי כבשורת צברון והקיא
המורק רע אכנם הארוכיי הנה יורה על הפלגת רחום
ואכנם הלבניי הנה יורה על הפלגת קור פשוט מזוקק ות
והקיא המתחלף הבראים רע שבעים מן משחור והזנגרי
והכרתי רע לבה שיורה מתקבצות ליחות רע ומשורכב
הרעה שתהיה פי האצטו׳ מתהפכת מהצן קיא משיהיה הט
הטבע נעצר כי מה שיקט הקיא וגף בעצר הטבע ומ
ומה שיתיר הטבע בתוסף בקיא אלא אם יהיה
הבעורר חפץ קיא ליחה רקיקה או ברירית ואז ירפא הקי
ועין בספר פרגנס ותכר אינרי

וכיורא כתם כי זה יועיל מטעי הענינים יחד · ויש אנשים
שלא יסורו כתאוות המאכל וכל עוד שיאכלו ככנו יפ
ישלשו או ידחהו או יביעדהו לכטה ואחר יחזור הלילה
ולא יסור מזה משפטו והוא יהיה חיי הבריאים באלו הוא ז
זה ענין טבעי אליו · ורם אתם עוף יצור והנגבים לא יסור
באכול והצבים ומעלידים דרך כנה ולא ישבע כדי צבאו
כל עת ימצאו ובעל חיים אוזרים בתאר הזה · ויש
אנשים כי שאם יקחו כזון יתטוב שהוא אם יתנועע
יפריטנו ואם יבעוס או ידבר יתנועע התנועה נפשית
יקיאנו והסבה בו מה שידעת · והקיא הרותי בטוח הוא
ומעורב המכורע בעובי ודקות · ומהוליות אשר רם לו
מותלות באדמה ולבנה אבנם הכרתיי כהוליים הנה הוא
אות רע · והירוק הכרתי לשתרות כל זורדי וגילני כרוב ת
רענינים מורה על דעיכת החום ומנידם מלתי הכרתיי וה
והזנגריי מורים שהם רבה יורבן שיהיו בסבת השריפה נב
אשר איננה כחשורת הקור וכהותו הוא אל הבהירות רוב
וחבות יותר · וכי תיותו ומיתת הבה מורים על שהקיא
הנר כושי והכרתיי והזנגריי יותר כמי שכברן יש בו בזו דם
באדי · ויקרה לבעלי המורכא החטה בכבד קיא אדומי
ואחריו קיא כרתיי ואחריו זנגריי ויהיה עם פוקות
ואנגניסות · ואבנם השחור הנה לא יהיה אלא בבאושות
השחור ובאדרית האביב הוא רע והנבאש הנה הוא רע וכ
וביחוד אם זה כתם שיהיה בקדחות הרביעית · ואם ימצא
התקורות חבין קיא ביום הרביעי ב החליים ויקיא הנה ה
הוא מועיל האותות המבשרים א צטניסות
דמין קיא והתהפכו הםכבוליבים הקיא · ואם הוא פ
ושפת ויתחדש בתיחה מצדי הכסלים לבעלת או הדין ב
בו · ואבנם אות הליחה הרעה המבקשת המועלת
לאצטנסות והקיא אם יהיה דם הנה תמצא והטעם הרע ב
בפה והעשים הנראה · ואותות מה שיהיה בזה בסבל
ליחה וזלודיית העכירה עליו כצד הקיא והוזק קבלת הוק
האצטו כו עם קלותה כי הוא אבנם תזיק באיכותה לא כב
בכמותה · ואותות הליחה המובה בלתי רעה אשר תעשה
זה בכמותה שלא יהיה שם אדים ועפוש וטעם רע ונקיא ר
רע וישקיטהו אם יהיה רקיק הרפואות העפוצות ואם
יהיה עב הרפואות המדקדקות ויורה על רוב הליחות רוב ה
הקיא בלתי רע ורוב הציאה ורוב הריר וכש
אם הקבוצה כבר קרבה · ואותות מה שיהיה סבתו רוע
בנע פי האצטו שהוא לא תסבול מה שיורד אליה אבל תת
התנועע לדחותו אחר כרוע המזגים והנזכרים · ואותות
שיהיה בסבת השתתפות המוח או הכבד או הרחם רבה א
אותות חליי הכבד וגלות זה

פרק ה

בקיא הדם · הדם אם יצ
יצא בקיא הנה הוא מן ה
האצטומכא או הוושט וה
ו סבה בו אם בקיעת עורק או פריקתו או חתוכו · ופעמים
רבות יהיה זה אחרית הקיא הרב והשלשול בבטלת הם
המזג ובקיעה מורכא בלתי כ בוטלת או לדעיפת דם נת
נחירים שנגל אל האצטו בדרך שלא ירגש בו או לספיקת
דם אליה מן הכבד וזולתם מן האברים ובש אם יעצר בה
מה שיהיה ראוי שינוק מן הדם או שקרה חתוך אבר ונתל

במזגו על הענין אשר קדם סבה שזכרנוהו כבריאות א
שקרה עזיבת תנועה מורגלת או שהיה עלוקה נתלה מ
בוושט או באצטומכא או שקרו נאצורים באצטומכא · והנה
בקיעת העורקים ופריקתם מה שידעת גמר הבלוי מ
שזכרנוהו בתחלת המאמר הזה · וראוי שתדע שמה מ
שיהיה לרפיון העורקים ברקיקותם והצוחוב ומה שיהי
בחוזק נערכם ותלות זה בעבים · ופעמים רבות יהיה קיא
הדם מבריאות הנה שיהיה הדם לבד שיבא כמקון ויהיה
אליו יותר באותית · ולכן פעמים רבות יהיה קיא הדם מ
בשני ליטרין מן הדם כמו שיגיע והולת והאם יתקן מ
מהר השחול או הכבד אל האצטומכא יקיא דם · ומה
שיהיה מן הטחול יהיה שחור ועכור והעצבים יהיה מן
ולא יהיה עם שני אליו כאב · ופעמים רבות יקיא האדם
דתיכת בשר וסבה בזה בכבד נוקי יבלתי או גמורים
יצנח באצטו ונזיהך בעבה או שדחהו הטבע לבקלת על
קיא דם עם קדחת הוא רע · ואבנם אם לא יהיה עם
קדחת אולי לא יהיה רע · ואותות אבנם אותו שהוא מן ה
ראצטומכא יבדל באותו שהיה כהושט במקום כאב וחבי
אלא אם יהיה בפתיחת העורקים לא מן האכול והנחשי
שלא יהיה אז כאב · ואותו שהוא כאצל הגי והוא יהי
מרוז קדם ושהדם יצא כבנו בתחלה במקום מה אי
לפעמים ושולח דבר רב ואותו שהוא בבריאות ה
יעלם מבעליו מענינו דבר ויבצא קלות אחר כמו הרי
חרם בריא אצנו חיר כאכל או בעפש או מחזי ומה
שהוא בעלוקה הנה הדם כבנו ורקיק הלורי והמגירים
מכים עורקים · ואותו שהוא בבחורים שיהיה עם צד
עת ויקבלו תועלת בו ויהיה בראה בגליון לתרכה וכ
יבדיל בין ההוה בסבת הכבד ושטיכתו במבוא האכל
וההוה בסבת הטחול וההווה בסבת האצטו עכורו
אותם אין עמהם כאב ואותו שהוא מן האצטומכא לא מ
במאב ואותו שהוא מן הטחול יהיה שחור ועכור ולפו
יהיה ו ביין ופעמים רבות יקיא האדם חתיכת בשר והו
זכרנוה קודם רפואת הקיא במופלט · אבנם ה
הבדלי ברפואת הקיא הנה מה שיהיה מן הקיא נגד מ
מהכסף עשית המזון יתקן המזון והטבור וה
שנזכיר במה זקן האצטומכא המבושלים והמזם א
בעי הראותות · ומה שיהיה סבתו ליחה רקה מ
הריק הליחה ההוא על ה רכים וגנרים ומבושלים
ונבוקנים והמעט המזון נדקדקו ותפקד הנפש והשגת
הרקה · והוקנים המבוחסים כמי תעלה מועילים כמו זה
שמשו הליחה לבנה ופעם מרבות יספיק וקנה הוא
הרדים והקיא גם מן כמפסיק הקיא אם יהיה בליחה מ
תבריא מן הקיא אם הקיא אותה הליחה שהמציאה בנק ב
בפים לכרם או עם אוקסימל או עם שכנגבין אבל הב
הצנון והדבש ובירוצא בזה מפתים דעת במן כי אם יהיה
בה שהרצה להריקו בקיא או בחוקן ליחה עבה ודבקה וה
והנה דקדקנה והתכנות ואחר נריקה מ
האצטמכיות וגם הקיא גם מן כרוק כמו יקצא בבא ש
שיחליפהו ואם יעצר להרדים האבר ההוא מה מ
בקרוב · והכלית מה שנבון בו ברפואת האצטומכא והיה
הליחה

והפועלת או לדקיקה או לחתכה אם יהיה עבה דביקה ות
ותקן אותה אם תהיה מעופשת חלודיית בבשמים בבת ש
שנמסכה כי הבשמים חוזק הראויות לאצטומכא וביחוד
אם יהיו בזוגיים והשלשול מבבה אם יהיה החוש בה גב
בכאב או משיכת הליחה המתעוררת אל הקצוות מועיל ם
מאד בעצירת הקיא · וכל שכן אם יהיה בדחיית ליחות
בין האברים המקיפים האצטומכא אליה וזה שתקשור היט
היטב הקצוות וכל שכן השוקים כמו השוקים ופנות הר
הרגלים קשירה חזקה וירידה מלמעלה למטה · וגם
יעזור לזה חכוכם ונתינתם במים חמים ולפעמים יצטרך
שיונח על האבר וישים סם מאדם מטחין · ורפ"א כי
חשום הקצוות מועיל להשקיט הקיא בבת שימשך וקיר
וקירורם מועיל להשקיט הקיא המהיר החם בבטה שיעדר
ובן קרור האצטומכא · ויחשבו קצתם כי השקדים אם
יורקו וימרסו במים וימסכן וישתה יהיה הרפואה היחוד גד
גדולה לקיא רגובר המתעורר · והפולים המבושלים
בקליפתם בחומץ כמו יועיל הרבה כמנו והערשים המב
המבושלים שנשפך מימם שנשלקו בחם או יבושלו בת
בחומץ · והנה נוסה להם רפואה · יוקח כך הלינגא
אלואן נא תריאופולי הולשם שוים יעשה במי התפוח וש
ושרף התריאופולי הנקרא עלך טוב כמנו ומשקלו כמשקלו
ואם יושם בו בעת שלא ימצא עלך התריאופולי וישם עם
התריאופולי משטבראשטיר כמו התריאופולי יהיה בתב
בתבלית ויעמוד במקומו ויתהלל בפי יכלתך לישנם כי ז
זה העקר · ומנה שיועילם בזה הרעיבם ירצו או לא
ירצו ויהיה בזוגם כי תבשיר הרב בתבלין ויהיה כזברה יב
יבשה וירצק בו יין רידוני ואם יהיה עם זה קפוץ יהיה יותר
טוב ושדידה בו נקודים או לחם בלת כי זה ויש
וישנם וכשיקיפו ינוחו · ואם יהיה הטבע יבש הנה לא
תעצור הקיא בבה שיתגב בין הקובצים אלא בשיעור מבלי
הרבות ועשה חוקן ותתיר הטבע ואחר תקריב העססים ה
הקרושים הם שמש · ופעמים רבות יקל הקיא
והאצטניסות הדוקה · ואם יקיא הרפואה המחזקת
המעוררת הקיא תחזירה לו ואם יתחזק העכוב לה אז תסבב
לו דבר בריחה או מטעמה · ודע כי האצטניסות אם
יתמיד ולא יתחבר עמו קיא תעזרהו במקיאים הרכים עד
שיקיא עמו או ליחתו · ואם תצטרך לשלשל בבחת
חמעל ואחר תחזק האצטומכא בשמנים הנזכרים וביחוד
שמן נרדין פשוט או מעורב בשמן ורד כמו שתראה בח
בחתום האצטומכא · ולפעמים יהיה האצטניסות לא
אחר המאכל אבל בריקות נפש גם כן ולא יוכל להיות קיא
בשביל מעוט הליחה · ואז ראוי שיאכל בעליו מאכל
כי אם ימלא יקל עליו הקיא ותצא עמו הליחה ורוב הטצ
האצטניסות הקורה מחום ויובש הנה יוסר בתחבושות הם
המקררים המרטיבים המקוררים בשלג וישתה המים הק
הקרים המשולגים וישים בהם כמו עסים מוסרי ענבים
או רימונים · והנה האצטניסות בליחה או אפשר
מבלי נקיה בבת שיאות ואחר תרשא והאיכות הנשארה בם
כמה שינגדה בהרפואות המבושמות עם העססים הק

הקרושים החמים או הקרים לכל אחד כפי שהוא ומל בת
שרפאת בו ויתעסק במאכליו והאכילהו המעט עד שלא י
יתעורר בו פעם אחרת · והמעורר להקיא אחר המאכל
שלא ינוח המאכל באצטומכתו ראוי שיחובש אצטומכתו
בתחבושת המקובצים הנזכרים בכלל ואם לא יהיה בהם חו
חום ויעורב בהם כמו פליוטרי ואשפיק נרדי ולבונה ומירא
ויקבלו תועלת מאד בעונות אשאר אשר שבח גאליינוס וי
וישתה אם יהיה שם חום ותבא העססים בעסשי הרמון ו
וכל שכן אשר יבא בהם כנענה וימשך אחר זה יין מזוג אם
יתמיד זה תמגנ שלא יהיה שם חום או שישתהו במים ויועילם
עונות אספאלים מאד ויועילם אם יהיה בהם קור עונות ב
בתער הזה נזכר ניראופולי אשנה מיגאבומי בצטכי
לכונה משל אחד דאנק אגפי קראט קשטור קראש אלואן
רביע זוז · ומנה שראות לכי יקיא מאכלו שידבק
במאכלו בזכרות ולוק דבש בזר בולנש אמלישיש · וגם
יאכל קליפת פסתק לח או יבש ולעוס לבונה ומצטכי ול
ולינגא אלואן וקליפת אתרוג וכמונה וראות לו שיקיא וא
ואחר יאכל · והזר הקרבונים המבושלים ברפואות והז
שרפאים הנטבע בקיא אם יהיה כחור חזק כלא האצטומ
בלחיות בעצירות רקיקות והוא רב הדיור שיקה גלו הערק
בשורי מן ינוע לנוד העלף אם יסבל מכעו ואחר יורגע
ימים ואחר יוקח לו העורק אשר תחת הלשון ואחר ישתה ה
הפנירים ואחר יעורר המחתכים ואחר ירגע ואחר ישתה
נירא לקוחה בקוליקנטירה ושהערב שישאר הנירא באצ
באצטומכתו זמן מועט ואחר שבעה ימים יקיא ואחר י
ישקוד בבשנו קרני המצינה בלי שרט וירוכם ומקום בח
ברנית שמן חם ובבקר יחבש עליו במגיניריג שהוא בולס
ברכש וזרע כלוס בולש בשמן יעשה זה שלשה ימים ·
ואם לא יספיק זה תשקה נירא בקוליקנטירא ותרטה האצ
האצטומכא בתפסיא והרפואות המאדמות עד שיראה על
המקום צמחים קטנים ואבעבועות וישתה נירא פיקרא וא
ואחר בשול אפסנתין והרפואה הלקוחה בקשטור וכים ·
ואחר תחזור להאדים בבה שהיא יותר קל ואחר
יעשה נרגרים ואחר המעשנים זה הוא דרך קרוב ברפואת
מבהלבל אינו על דרך המבהג הפשוט וכבר זכרנו ברפואת
הקיא מה שילך בבהגת הכולל ועתה נוסיף אנחנו הנכדל ב
בפרט ·

פרק ו

הקיא ההוה בבבת חום יוע
יועילהו לקיחת הקסב ביו
ביחוד והרמון והסומאק ואג
ואגרש והבושים ומה שילקה בהם בין המשקים ·
ונגזרים בתאר הזה יוקח זרע גושקאבי זרע בבציא וזרע
ורד אדום וסמאק וקסב מכל אחד ארבעה זוזים ויחובר בע
בעססים המבושמים קורש כמודר ויתן · מן המחובר בהם
מתוקיות ממוצע משקל עד משקל כפי הכח כי זה מיסן ו
ומשקט הבין הקיא · ואם לא יהיה שם עצירה מהטבע
אז עליך לתת לו העססים הקרושים המבושמים הלקוחים מ
מבוסר ענבים ורימון ומתבון האתרג ביחוד · ויש
לבסמורא מגלה לשבוע הקיא החם שתוי בעססים ובר

ובהרחה ובריטה על המצטו׳ · ואותו אשר ירבה שאם
יתמיעט על מאכלו ועל שתיו הנה המשובח שברפואתו הל
למי שיקיא מאכלו לא עם מרה אדומה אבל יהיה קיאו בם
כבבת שחורה או לחה קרה הוא בה שוהיה בן הרפואה בם
במחממים ממבבים · ומהם דיק כרפס ואניסון ואספנחין
וחלקים שוים ילקח מזה עונות ישתה בהם משקה בכוס ק
קרים · גם ילקח להם טבל כמכון וגלפל ומעט רותא
ויערב זה בחומץ ומגורים · ואשר יקיא מאכלו מכאב
אצטומכתו יוקח לו קסב וישחק ויתמקה עליו מעט משקה
גינגרי ודם שיעור שקל ט׳ כי ואחר יערב זה עם יין מעט ו
ודבש מעט וישתה וגם הלבן ביצה צלויה ויערב כרכש י
וחמשה עשר גרגרים ממצמכי שחוק יאכל ויעשה זה של
שלשה ימים · ויועיל תעונות הנזכרים בשער כאב
האצטומכא אשר יבא בהם אספנחין וגירא וראוי שיתן
לאלו ולמי שהולך כמשפטם אם אחר המאכל או הקובצים
ואם לפניו או המעמידים כמו קורינאדלה · ויועילהו שי
שיוקח על המאכל זה ואבק רנטוף לבונה ואלון וסמאק ·
רפואה טובה מועילה מאצטניסית · בוסרה
וכבשה רורא יבשה בשלית ישתה אם ביין מוזג אם יחוש ב
בחמיצות או במים קרים פשוטים אם יחוש בעקיצה ·
רפואה מועילה בן וקיא הקורה בסבת הקור
והליחות הקרות · סיסאל׳ ודונגי קסטור סכרי כשעור
הכל המשתיה עד כ׳ ג׳ זום יעשה ימים ואם לא יספיק תחב
הרפתנה הזאת עם העונות הנזכרות ישתו שמן כיזע כמי
הזרעים · ואבנם הקורה אחר הקבסא או ירפא ברפואת
הקבסא ומרקיות סורא · ואבנם הקורה בסבת ליחת
הלודיות הנה רפואתו להדיקו בקיא ולנקות האצטומכא ם
כמו הלהשותת באיכיות המובבת הריח ומפול בהם מן הז
הזרעים כמו אניסון וזרע כרפס וסליום וכמון ודוקו וראוי
שיוניח כמו שזכרנו שיקח קודם המאכל כהמוזנות מזונות
מעמידים מרכבים ואחריו מזונות קובצים מבושמים כמו
דבושים וכיוצא בהם להוריד המאכל מפי האצטומכא ם
לתחתיתה ותמנע הליחה לבנות לא למעלה · ולפעמים
יצטרך כהתחם שישתה כמון וסמאק · וגם יצטרכו
לרבר קל׳ אחר המאכל · ורפואת הכבד בו עילה להם
מאד ועונות הכוכב טוב להם כתבלית ביין שיסורם בו גר
ביצור כמך · ואבנם הקיא הנופל מן השחורה אין ראוי
שיתעורר במי תיבולת · ואם יהיה בבעליו מלוי דם יוקח
הבאסליקא וינחו קרני ומציצה באצבעיין שיקל בלוי וקע
העליונים מן הדם והשחורה ולפעמים יספיק הרקת התולוי
ואם יפלג הפלגה בלתי נסבל׳ ויסמך למטה בחוקנים ש
שיש בהם רפואות חדות לקוחות מן קרטם ופוליפודי וטר
וטריבולי כריני האפיתימי ושדריגאה וקסוכולא בסבין ש
שוכשכין ודבש ויחבש הטחול בחתכושות כנגד הכלך וח
והדם ולאדום יאסנה עם יין עפרן · וישתה גם כן
בשפה כנגה כרמון בבשמים ואם יהיה שם שארית בלוי
וקיז בעורק הרגל ושרט השוקים · ואם ישקוט הקיא
תהיה ההזהרה ברפואות כמו מיראבולנש שחור ואפיתימי
ואגאריק ומלח הנדי · ואם יבריח הענין לשתיית שמן
כרוע עם גירא פרקרא והאפיתימי תעטה · ואם יהיה

בטחול עלה ידצא השחול · ואשר יהיה בסבת [illegible]
רקיקה עוקצת מתערבת במאכל׳ יתעורר אצטניסות יהי׳
כמה עונות הכוכב בעינות העונה והרקה והכמון בירא
בכלי עינות העונה והשלשול כסכנבין פשוט מעט בכל
באלואן ומסכנבין לקוח בסקמוניא לשלשל ומי שרגבו
וחמר הנדי כי הם מכים הליחה לבטה ובמשקים וכו׳
במוציאים · וראוי בכיוצא בזה שיסמוך הלוחצל׳ מ
בחוקן רך כואולש ונגוכש ומעור קליף וטריבולי וכ
וקסוכולא ובכמואן ויתורכב כמכון וראו׳ ט ומסחר אחד
וברוק · ויעשה משקה ואבאבור אחר הרתן וכל
משקה אלכבנור · בתאר רופי · ודבשת עמר
וקורינאש ובריניר רמון ותבד הנדי ויבשל ואחר יסנן מ
לבונה ומעט לגנא אלואן · ודע כי אם יהיה הכבד עם
עם בגוב ובכל אותם אשר יש בהם קיא הליחה יקבלו ה
תועלת כמו שיקום הלחם נכתב בתנור ואשור בפריאה
ובכל עוד שידבק באותה הליחות ויגנבה הנה יועיל טוב
ויצטרך מאד שיונחו קרני המציצה על הגב בין הכתפי׳
ויצטרך ליישנו להרבי יעו בעיש כבריות וגם יהיה הליח
הלודיית או הנגבים המבושלים המקשים לשמו׳ זה
הרלודית ובאשית וקובצים המנגבים וכזה אותה
במישבים וגם אם יהיו מוזגים · ואם תהיה
הליחה הזאת שוקעת ובליעה ראוי שיהיו שם ובכן גם
פרקיקים מחתכים כסכנבין ובבשמים והחזקים כן גם
ההיות דביקה עבה או כמה שהוא יותר חזק כמו או רתם
בסכנכבין מהותפיב לרוב ואלו אחר זה יועיל הרפואה
המשקעות הקיא עם אי זה הגם כמו משקה כנגה הל
הלוקח כרמון והנה ויסם בו ליגנא אלואן גם או כמשקה
חמאין ושתשים בו הבשמים החמים וליגנא אלואן ל
אתרוג · וגם רפואת הכבד המה המקהלי מ
בבשול הבשמים · וגם רפואת הכבד כמו [illegible]
אספנחין מועיל להם בכל עת · נסח של הק
רמון חמוץ ומנשה ועבאם מכל אחד אוקיא יבשל בכל
ליטרי׳ מים עד שישאר בו החצי ויוקח בו כן המסך ויב
ופלגא אלואן רובע וזה שחוק כל זה ויוכל שקל אחד
שעה · וכן הרפואה המעמידה לכן הרב
הקיא עמים האתרוג השריש כליגנא אלואן וחפל׳ ם
ומשקת כנשת הרמונים וכל שכן אם יבשל בו למניק ח
וקליפת פסתק וסכך וליגנא אלואן והביצה [illegible]
הלבניות מאד · ואם תפריד תכיעות הקיא ודבוק [illegible]
זה בזולתי הקרחות וחזקות והתם בנפילות יבה [illegible]
העלול כי הבשר הלקוח כמאפרוחים וקנים [illegible]
והטלאים עם כבכן שחוקים כמו הבחול כי התפוח [illegible]
והריחות כאפרוחים הצליים המשוטקים במני הם [illegible]
הריחות הלחם החם וכמו שתתלה האטרה במולי [illegible]
במים ויוסר מהם ויבושל במים אחרים והם [illegible]
במכתש ויסחט ממנו מימיו ויותבל [illegible]
פלת ויתנו במעט יין וישתם כי שימוח [illegible]
והמו ממנו [illegible] שימוח כבשל ואחריו יהיה [illegible]
שאם יורק ואחר יבושל כי זה [illegible]
ויוקר באודים וזה יעצר בו · ולפעמים יוהל׳ במאצמכת

והתהפכות הנפש כשלישה מזונות ילקחו בן קיח והפרוחי
תרנגולת מחומצים כמו בוסר ומזון אתרוג וסמאק ומי ת
תפוח חמוץ טלוהם כשומן אנפקנין עם זה ואין רוע בוא
בהאכילם קמח קלי שעורים במים קרים וביחוד אם יהיה
בן הקיא שארית והאוי שתשנה זה עליהם ואם יפלט ו
ותעצבתו אז תחליף הבונתו אם יעיקר הכונה

פרק ז

רפואות נפרדות ומורכבות מועילות מן האצטניסות ו והקיא דע כי לעיסת מצטכי
לבונה ומפריש הנה יועיל בזה וכן חב אל בצרת
ודודא יבשה ישתה בזה מלעקה ויה כמולא ונריאופילי
אם ישחק הדק היטב בכתיל ויגוריה על חבין קורה הגש
העשוי מנקדים והמחיטית הנה הוא יקשש כיד וכן
אם ישתה במים קרים או יבושל במים וישתה שלוקתו וכ
וכל שכן לנערים ויותר טוב שיזורה עליו מצטכי וכן
הרפואה המסקטות הקיא והאצ.גבות עקים אתרוג קר
קרוש ישתה אותו שיקיא טחום כקטינו ואותו שלא בם
פסנות קרות מעורב ולינגא אל ואן גם תריאופלי וגם
בשול קליפת פסתק אם פשוט ואם כבשים ויותר חזק ם
כמבו מי עצי הגפן נפרד ובבשמים עם ברוניא וקיבא מנה
שיצטרך אליו הרכבה מנוסה וזה גם בפנת שיעור
על העכול ורע פסתן אירגאם מצטכי כמון מכל אחד חלק
יבושל במי הדבש ויעשה ואם תראה הרפואה אז אין
צר מבלי הברדיטים החדש אשר אין כמבעם שיעוררו הק
הקיא כמו שהוא כבשול נרשקאצי ואנה בשל האלדים א
אלא אם יתחבר בהם רפואות בשמיות ישמרו הרדתם וי
ויתקנו הבאתם או שיקוסמו ארטיהם אבל היותר חולש ם
כרם זרע נפאביר וזרע הדית ויותר חזק כזה קליפתו וב
וביחוד השחור ומטה שגליה אליו קליפת שרש יברוח
כורכוי ויותר חזק כזה הגצפי עם היותו בשוח וכל שכן אם
יהיה עמו כן הרפואות התריאקיות כמו שיקוסם ארטטוס
וכן המורכבים הטובים לו כזה שיוקח קליפת פסתק וסו
וסנברי ורדים וזרע ורדים חלק חלק בארטואר חצי חלק ו
ואם לא ימצא יוקח מן סיטואל חלק וכאוטי שני שלישי ח
חלק ולינגא אלואן גם חצי חלק יעשה עוגות והשתיה עד
משקל וכן המשקים הטובים לזה לגו שיוקח התבושי
וקסב מכל אחד חלק וזרע מפביר וקליפת שרש יברוח ש
שלשה עשר ולינגא אלואן גם ארבעה עשר חלקים ומשי ת
תבנמא מה שיכבה הכל ומי ורדים די שיכסהו יותר כאצ
כאצבע וכן הבים הקרים כאשר שלשה פעמים משני הם
הטיפות ואחר שיבושל לאט היטב עד שיסבח
הקסב והתבושים ואחר ישנגנו הבים ואחר יקרשו
לאט וישתה כבנו וכשישקה הבורדיטים אז ראוי
שיריבון בזריות הבושמים ויישן ולא ירחק הבורשם הערב
אצלו ואם יתעטשו יש נחת להולתו ודעות
אבטריקות כפי מה שהעיד גאלינוס מועיל בזה כי כחם ם
מתקבצים כל הדברים הדגולים ברפואת הקיא וכל שכן א
אם תהיה הליחה הלכודיות כי אותם העוגות הם הראש ש
שלו והם כפי מה שהם כתובים ברקחת

אמר גאלינוס הנה יבא בו אגים וזרע כרפס לבשמי ומוניר
האפסנתין לבריק והוריד הליחה ולחזק פי האצטומכא ול
ולאבטי והארציני כנגדו בשמיותו אל התולדה
ושנתנו אותה לא זה תקון והתכונו אותה ויש בו כן הכש
הבשמיות די שנאות לכל אבר עצבי והאנפי לרשן והור
להורדים החדש וקשור לעבור בנגד הסבר האנפי והזיקו
וארסיותו ואמנם עוגות הכוכב הנה הם חזקי התועלת
בכמו הענין הזה הלל האצטניסות ואם יהיה האצטניסות
לחולשת האצטומכא לא
ישקטהו הפליטה לא תשתדל בזה אבל אם תתעורר יבלה
מעצמה או אולי תועיל וגם ישקיטהו קמח קלי ש
שעורים אל גלאלי ומי שיבצא התעוררות הפה והקיא
הבקיא או חולקאר שיקר באביב חיה מועיל להקיא וביחוד
בפרק הזה או יאכל עם לחם מעט שיעור מבצל הנרגס וא
ואחר ישתה מים חמים ולא ירבה מבצל הנרגס כי הוא מח
מחדש הכויצה

פרק ח

רפואת קיא הדם אם הרגשת בשחונים או הר הרפאם בכח שידעת ואם
תרגיש רעיפת דם מחודים פותר או תבנע ההתרחבות
ואם הרגשת מלוי אז תריקהו ולפעמים תצטרך אחר הרקת
שני לישין מן הדם להקזות אחרית יצירה ואם יפצר אז
תקשור הקצוות קשירה חזקה וכל שכן במה שיחזיק סבתו
שתית רפואה חמה ולפעמים תספק בהזה במכה הרפואות
יין מאנש כחלב נמכר עד ארבעה קשטלין מעט אחר מעט ו
ואחר ישתה מכנבין מקודר כשלג ואמנם הרפואות
המטוכות במניעת הדם יש מהם מורכבים במניעת קיא ה
הדם וחזק ויקח אקאסיא זרע ורדים כמן החתום
בלוסטיאטש אטוזרע גרשקיאטי גרשקא גומא ארבקא כח
סחישה לשון השה או מחימת כנה תרעה וישתה בחומץ י
יין רב הכוח או כמו לשון השה אם תהיה הירידה אל האצ
האצטומכא רבה והשתיה מחצי משקל עד זה ויועיל בזה
שתיית העססים והעפצים ומהם מין האגוז הקדוש ומו
ומורכבים נזכרו ברקחת ומן הרפואה המקלה סיקה
עפצים ובלוסטיאוש בכל אחד חלק וישתה כזה מני כש
כשקלים עם קורטם אוטי בכמו לשון השה

פרק ט

בצער והבצוק האצ האצטומכא והנה יקרה מן האצטומכא צער ומצוק
ימצא כמנו העולל יען ויצא מהעתקת הכונה אל חכונה
ולפעמים יצמד בו דפיקת לב או תקורה עמו ואי אפשר לב
לבעליו שידע העלה בו ולפעמים ימשך אחריו סבוב ראש
ומבוכתו ולפעמים ישתנה בו המראה והוא כאנת
התולדה האצטניסות ולפעמים יהיה עמו האצטניסות
ולפעמים יעתק אל אסטניסות והסבה בו ליחות
אצטניסות וכל שכן הנבלעת כי היא כל עוד שתתמיד לה
להיות נבלעת תחדש צער וכו׳ והקבץ כפי האצטומכא תת
תחדש אצטניסות על האצטומכא כמו היה ללידה אחר ם
סבוכ׳ תשבע נה והנה יצערו שארית רוח הליחות כמו

שהרפואות המקיאות והמשלשלות ואז יקחו עסים חבושים קרוש ומיץ בוסר ענבים קרוש וכורצא בזה וכל מה שיע שיקלה בפי האצטומכא כמו הפירות כמו התפוח המתוק וה חבוש הוא כנעץ׳ · והמים הקרים אשר ישתו בגדיעתם יצעירו ופעמים רבות ישובו בקדחת מכת לרוע הקדחת · ואז אין ראוי שישתו בקדחת אלא המים החמים · הרפואות אבנם המעט כמו הנה ישיוהו היין המוב בכים כד כבד והמים המזונים כמה שיחזק או שיגדר בגוף שי שירחוק או במה שישוה הליחה · ורב ממנו יצטרך אל יציאת אצטניסות · ואם יהיה מחום או בליחה הנה וזרא תהיה ברוב הנה ישקיטוהו הבקרים המרעיבים וה והדשיות הלקוחות כהם וכן הצנדר וכבפירא וורדים · וכמה שנמסה בזה תתחברש מקליפת דלעת ודלועות וקם וקמח קלי שעורים בחמוץ ומים ותחבש בו האצטומכא וה והכבד · ואם יכבד יחובש בצנדיל וזרע ורדים ארוכים וכורצא כהם · ומה שישתה לצער האצטומכא קמח קלי השעורים גרש ובייחוד בגרגרי הרמון והגי שיהיה ם בלתי רחוץ ותשכר הנעשת בגרגרי רמון בלי תבלין ועסים חבושים קרוש · ואם לא יהיה שם אצטומכות והרורש היין לגברי ויהיה כמו מימון חבר הגרי ומשקה תפוח ישן א אשר יותכו בנחריו · וגם ינתן להם מי טלפפון מרכוסי קליף עם גלאב מטפורי לכן מעט וזות אשפודי ·

פרק י

הדם הנעצר באצטומכא וה והמעים · ויקח משקל שני זוזים אליבודום לכן ק קרוכוני משקל שלשה זוזים וישתהו במים חמים · ואם הדם בקקוא ישתה השלשל כי שהרגיאה וכן קיבת ארנבת ·

פרק יא

קציאת הדם באצטומכא רפואתו שתית קיבת ה הארנבת או כי כב.ה ש שיעור שני אוקי׳ וגם יושם כן משקל שני זוזים כלה גם ·

פרק יב

בפוקית וים שנגלוש · תנועת הפוקה והוא חנו התנועה שמתהלפת מורכ מורכבת בבריצה קבוצית עם בתיחה והפשטותיית תהיה בחלק בהאצטומכא או בכל חלקי נרטה או הורשט מבנה ותתקבץ לעצמה בבריצה להבריחה כמו המחזיק אם יהיה פו בזיק או התקוררות לתנועה חזקה דוחה שתלוה לה כמו ש מה שיקרה לפי שירצה לדלג וגם דומה לאותני הגיעת חש השיעור ההוה בריאה וככבך לרחות הליחות · ואם שלא תהיה מזיקה אבל תהיה על דרך הפלגה כמו החובש יגיע ל לאי זה צד כאלו יבהון · והטבע יתעורר אל התפשטות נדבה לא יענה וישמע לזה יקום לקראתו · ורוב מה שיקרה ראוף לפי האצטומכא הוא בסבת בזיק ומה שכן אם תהיה האצטומכא יבשה שלא יסבול פי האצטומכא ע עקיצה אפי׳ פחותה · והנה תקרה בשתוף וגם תתחדש הפוקה אחרית הקיא ולריעת הקיא לפי האצטומכא ובעזבו ליחה מעושה בה אינה נרחית בקיא כמו שתהיה הפוקה ב בסבת הנעצר הקיא ובאחוז במעצר באופנם בתנועה בזה מחוייית כלום רצונית · ורוב תנועת חלקי האצטומכא

האצטומכא בשביל תנועה צריך לחזק הושה דוקן קל חוזק בליחה המתעודדת · ואמרו קצתם כי העק הפוקות יותר חזקות מתנועת הקיא כי הקיא דוחה דבר מ בשכך בחלל והפוקה דוחה דבר נקבץ ואין כל קיא הוא התעוררות ושאין קיא יהיה מסבה נקבצת ולא גם כן מ מתחיות דבר ראוי שתהיה יותר הלום מה שלא יהיה ה ומטה שירבה לדחות לא יוכל גם הפוקה הנעקרת יותר מ הלחה מתנועת הקיא · ובאלו רוא תנועה אל הק הלחה וכן ברוב הענינים ולפעמים תתחיל הפוקה הפ וישוב קיא באלו חוש האצטומכא בעת פתיחת פה ומן יהיה פתיחת כי הסבה מתחזה כאלו היא אם ישוב המין התנועה והתנועת וישוב קיא · והסבות הגד׳ כו שיהיה הפוקה בסבת ריק ישיג פי האצטומכא · והנגע רע לפעמים יהיה זה אם כדבר מזיק לפי האצטומכא בקרה כ כמו שיקרה כן הפוקה בריחה ובאיד הכף ובליחות וכן המקררות ומקור אשר נקבע במנג האצטומכא יקבלה ה דיבוקה · ופעמים רבות תתחדש הפוקה ללד הלנערים · ומקור כתרש הפוקה כשלשה מנפני בהם בעצר שקרית ליחתה · והנני מספר זוקנה ה התכנרותה באר כוחה העוגרת הדוה · והשלש מ קביצותה וכתכה העקבים ותעצר בסתוה והמם מ שיתוך ממנו · ואם בדבר מזיק בחוסכם יהיה בקדחות השורפות כן הנרצה בפי האצטומכא · גם בדבר מזיק בעקיצתו כמו כמו שיקרה מסתיית ותחלה חם לפלין והליחות החלודיות ותמאות העקבות על בפלפלין עם יין וכל שכן עם בריאות הזנה ואנטנגו או תולעה מעצם פי האצטומכא · וכן ומן והאס׳ הנכסי הבשתנה לאיבות קיקצת · והנערים שת זה הרבה וכן יקרית מטשרבת הפירות בפי האצטומכא ובמו שיפול בעת תנועת הפירות · בעדרי הם לאו האצטומכא שידחהו הטבע בפליגה · ותנה נעצר בפי האצטומכא בעקרותה וכוחם נגלרשה מעלת אדים לא יוכל להתיך · ואם כדבר בתוב בכבדותו כמו שיהיה במלוי · אלו הם הסבות מה כסבות מזיקות · והסבה התמה בתנם אבנבירה מה חוק יבירנן כמו שיקרה באחרית הקדחות התגרה וזר נהרקות הנגגנות והרקב הארוך והוא אין מבני ולפעמים יהיה כינוכש אינטר נקבע וגו יקבל הה בעט סבה רפבה ויסור · והמבנב החזה נדבק תמ כמו שיקרה למי שיתחרש בכברו או אצטומכתו פרש גדולה ויחוד בעצר המקי׳ עד אי בקרובי מתי אז הם בבנה העוזקים בקרובי מוחו כמו שיקרה בעת האבי׳ והמבה ו והתבאות הבב גיבה יתרוצץ בה הראש כמו שיקרה בקדחות בעליהם ובאותות הגבול כי זה כסבה שיחוף הפי׳ והנה השתדלו להוציא הסבה הקרובה ליזהם ושקה בם בטורסת הכבד · ואמרו קצתם כי ימצא סבה בריחה אל המעי ששה עשר ואחר אל האצטומכא ואחר אל פחי׳ וגם נאמר כי הסבה בה שתוף הכבד לאצטומכא בקבב הן בתחבר ביניהם · ואם יהיה בכבד מקה בריחה והיה לו מעצבו קשוש תורך פוקתו וכן גם יקיא ושלא תהיה

ואם יקרא ולא יותך הפוחה מורה על מורסא באצטומכא
או בשרש העצב תבא אליה מן המוח או יהיה בה זורה ו
ונמשך אחר כל אלו אודם עינים ויגדל בעיניהם במקרי
מורסות המוח ובמקרי מורסות פי האצטומכא והפוקה אשר
תבנם כאורות הנבול לפעמים תהיה אות טוב ולפעמים
תהיה אות רע בפי מה שנבארהו במקומו בשער הפרקים
ונאמר כי אם הקיא לא השקיט הפוקה ויהיה עמה אודם ב
בעינים הנה הוא רע מורה על מורסת האצטומכא או הם
המוח · וגם נאמר בשער אותות המות המהירות כי אם
יקרה לבעל הפוקה מורסת הצד חיצון יוצאת מן הטבע מב
מבלי סבה ידועת ותהיה הפוקה חזקה תצא נפשו מן הפוקה
קודם עלות השמש · והנה כי שיהיה בו עם פוקה
חבלים בבטן וקיא והפיכן אחריו ויסור שכלו ימות ·
ואותות כל פוקה ישקיטה הקיא הנה סבתה דבר מזיק בכב
בכבדותו או באיכותו העוקצת על אחד הפנים הנזכרים ·
וכל פוקה יציאוה אחריהם הריקות והקדחות השורפות הל
הלא ישקיטה הקיא אבל יוסיף בה הנה היא מובש ·
ואמנם יהיה בסבת המאכל בליחה ובכלי ליחה הנה יודע
מן האותות הנזכרים בשערים המחוברים · והיות
בהמורסות האצטומכיות והמוחיות והכבדיות יבן יורה ע
עליה מקרי כל אחד מהם הנזכרים בשער מקומם ·

והרפואות הקיא היא הארוכה היותר מועילה לפוקה
שיהיה מהפוקה סבתה מלוי רב או דבר מזיק באיכות ·
ובן כל תנועה בבריח וחבוט ותנועה וכעס ושמחה ופחד ·
ופול כפתע ויגון מופלג והזאת מים קרים על הפנים מריח
מרחוק פתאום והתגנעה והתגרדה והרכבת והמשגר לב
לנשות על השעול המתעורר וסבול הצמא · ויש לעטוש
רושם גדול בעקירת הליחה המועלת הפוקה · והכבת
שיסורה גם כן אחדך עצירת הנשימה כי זה ינער החום ויניע
ויעוררהו לצאת לצד הנקבים בבקשת הנשימה ויניע הל
הליחות ויתיכם · ונשיכה הארוכה חזקה ההועלת במת
וקשירת הקצוות והנחת קרני המציצה על האצטומכא בל
בלי שרט ובין הכתפים · והנחת הרפואות המארכות
ומן הרפואות המועילות לפוקה הנמצרת המלויית שית
שיתחיל בעליו להקיא ואחר ישתה נדא פיקרא או כרישת
אם מנתין יוקח משם משקל ומלח הנדי שני דאנקים ·
ואחר זה יקח מראבלנ׳ מרוקיים הנקרא כונדיס ·
ואם תהיה הסבה שורדת ראוי שתנוין ברפואתה כוונת ש
שלשה דברים האחד התכת הליחה והתוכה כמשו סכנגבין
אשקוליטיק · והשני הגלוף מנוח עד שתשתיה אם
באמת תמיק באיכות · והשלישי הרדמת חום פי האצטו׳
מעט עד שימעט הרוק בעקיצה · והנה שזכחו
עונות אלו · תארם קשט ועפראן וורד אדום לח
מצטכי אשפיק נרדי מכל אחד ארבעה אנארי שני משק
משקלים אלואן משקל אופי משקל יהלש בסחוטת זרע שו
שולי ושותה מכנו חצי משקל כי השי׳ והאופי מרדים
החוש והאשפיק מחזק ומתך והשארי מטה הליחות לצד
בעברי השתן ויוציאם מהם והאלואן מטה למעברי המשם
השפלים ויוציאם מהם וקשט והעפראן מבשלים מחזקים
מחממים ולכן יהיו העונות האלו מועילות מאד מן הפוקה

החזקה והתהפכות הנפש · ואם תתישן ויארכו הימים
יועיל לה שמן כלכיאנג תועלת גדולה מנוסה והשתיה מ
מלא כף הנקראת מלעקה במים חמים · ובמה שיועיל
בשול זנגביל במים פושרים ואם תחזק ותתישן יצטרך
אל המרקחות הגדולות מאד · ובמה שיועיל כשול
כמון והמרקחות המחוקים הנקראים נארדש · גם לפעמים
יצטרך אל המרקחות הגדולות והתריאק ויש לפלוניא הוע
תועלת גדולה בזה במה שיש בה מהרדמת חוש עם חזוק
והתרה ודחיה · ויועיל מן התרנים פגרי שראפין
ופגרי אצטמאכיקון · ועונות הכסבב חזקי התועלת מן
הפוקות · והרפואות המועילות ברפואת הפוקות והנות
בליחות קרות יבשות או קרוב מהם רודא וניטרי ישתו ב
ביין וכן מי הבריפם והמכין אסקילא ופודנג ומשארי ואם
ואשפיקא סלתיקא ובגודאבא ואנגדאן עד שתרתיחו בש
משקעת הפוקות ואריסטולוניא ורודוס ואניסון וזנגביל
ואגודא נגובה וסחיטת פוליקריא ומ׳ דרנג אקורי וקרצום ב
נפרדים ומורכבים או ילקח מהם שיתות כי הם יותר כאו
באותים לאצטומכא ושקוד אליה מבח שרשה ויורד אל הת
התחתונות · ויש לקסטור בזה סגולה מפלאת וישתה
ממנו חצי זוז עד שלשה במהרנה חומץ ושני שליש׳ אסב
אסכבינה בוש · ובמה שיועיל תועלת חזקה אם ישתה
שליקת קרצים ופודנג הרדי ומצטכי יוקח חלקים שוים ו
ויסלק בכסים וישתה עם יין יבושל במצטכי והאר ציני וא
ואשקילא שלשה אוזני מהן מחומץ וישתה מבנו מעט
מעט ימים וגם לקרה הליחה ניטרי בפי הדבש וגם יועיל ב
בלבנאר כרכש וישתה בקר והרב שיעור אגוז · וגם
רפואה זה הרכבתה קושט אלואן אנאקנם נבאס יבש פוד
פודנג מצרי בנבטא רודא זרע כרפס לבנה אשארי מכל את
אחד שני זוזים אופי הורדים יבשים מכל אחד חצי זוז ·
והנה שזכחו הקפריס המבושלים מחומץ מאד בזה · וגם יעזור
אלו הרפואות עשית הרפואות המעטשות

ואם יהיה הקור פשוט הנה הרפואות הנזכרות
מועילות לזה ישתה מהם בחומץ ומים והרשה הצואר גם
והריחב החזה ובה שתחת הכסלים בשמן יין או בשמן קש
קסואי החמור ובן השמנים החמים כלם לזהם מועילים
וביחוד שמן קמומילא ושמן יבושל בו קסטור וכמון ואנ
ואנגדאן · או יוקח קסטור וקשט מכל אחד חצי זוז
בטריאסילון ומצטכי מכל אחד זוז · או יוקח מן הקליפה
התיר וגה הארוכה מן פסתק עם שרש אשקינט ויבושלו
במים וישתה מבשולם · והנה אמרו קצתם כי קליפת
הדקל אם תנגוב ותשחק וישתה מבנה משקל ככי שומר הז
וזרע הרודא יהיה מועיל מאד ואני חושב שזה יועיל לקר הא
ואם יחזק ויתישן על כל פנים או קרני המציצה על האצ
האצטומכא בלי שרט וימשך אחריהם הרפואות המאדמות
ואמנם הפוקה מרוח נעצר בעורות האצטומכא או כפיה או
בוחש הנה יועיל עשית המרחץ הליקוחות דבר מלבינה ש
שתוקה היטב ואחר ינבע ומים החמים עליה מעט מעט
ואגודא יבשה בחבלית השוב בזה ואמנם אם תהיה הרוח
הליחה עוקצת נולדת שם או נשפכת שם יובל בעליו להק
להקיא אם אפשר במה שיקיא כמותה או ישלשל במו נדא

במכנגבין וכבמו משקה אפסנתין ולפעמים יספיק שתית החומץ כבים ויגמע תמאה או שמן שקדים במים חמים וי ויפנה ליישן ויבקש השינה כפי יכלתו וכן הנה כי השקו השעורים ויעילו תועלת גדולה חזקה וביחוד עם מי רמון מתוק ואמצעי הנוטה למתיקות · ומי ריבאס הוא כמה שיועיל גם כן כנקיי ותחזק יחד · ואם תהיה הסבה יובש מקרי הנה הרפואה בזה הפנות להשקות החלב הרלוב ות והמים הפירשרים ככמו שמן שקדים ושמן הדלעת ואחר כי השעורים ומי הדלעת ומי תמר פפינות הנקרא ביאר והר והחריים הקרים וכן ישרח בהם בחוץ ותשרה הפרקים ותע ותעטה המרחין באמבטי וכיוצא בו · ואמנם תהוה באחרית הקיא הנה אם ידוש העולה יקיא ליחה עוקצת וי ניחה עמי כינגע חמין קיא עששוא עששים רצופים אשר שתתן לו מה שימעיד הליחה הזאת כמו מיין פרנש קריש ותמר הנדי וכל שכן אם עיות אותו כלקיקת תמר הנדי וא ואם לא ירגיש בזה אך ירגיש בפתיחות התכבם פי האצטומכא באפשלניות השוות הנלעיטהו חבוצי קודה והרכים אשר אין נקיי בהם אבל החזק כמו לב החטה ואי זו תשקט כבו שמן שקדים ואי זו כשום כמו מי התפרוחים · ואמנם ההוה ממורסות הכבד או זולתם או ראוי שורפה המורסא ויוקו אם יצטרך להקיז ותשוה פי האצטומכא בכבו מי רם רמון ומי שעורים ומי הנדבי והתחברשות ·

פרק יג׳

בעניינים יקרו לעצ״י הכרם והחיצון הנקרא מר פראן ותחת הכסלים הנ הנקרא שראסיף · הנה יקרה באלו המקומות רשרוף בם בסבת ליחות שיהיו בהם · ולפעמים יהיו ריעות ויגבלו פנעיהם אל המוח ויחרשו בו מלאנב נ״א כמו שאמרנו וה והכפית המרקית · ולפעמים יהיה כן הרשרוף הזה בת שיהיה בקרוב לפי האצטומכא או בו בעצמו ידמה לדפ לדפיקת לב · וגם יתחדש ג״ם כן נפת שוקר וגובד ויהיה קרוב להורות בזה · וגם יורה על מורסות פנימיות · ואם יחוש בפתיחה ומשיכה מן הכרם ותחת הכסלים למ למעלה הנה זה יורה על קיא כקרחות הדורות · וגם יורה על כאב ראש יהעויד או רעיפה או קיא כפי מה שנבר שנבדילוהו כבקומו או על הענק ליחות כורסא · ואם יהיה משיכתם לכמה ולצדדי המבור יורה על העתקה למ למטה ושלשול ואמנם זה חבלים בבטן · ומשיכות מת תחת הכסלים למעלה הוא כבה שירבה בקרחות הרוב הדבריות · וגם יהיה בסבת יובש במסך אשר דום אג קוד · ולפעמים יהיה גם כן למורסות פנימיות ואע״פ שיהיו במקומות השפלים גם כן · ואמנם אותם שהם בעליונים הנה משיכתם יהיה למעלה כהתנשמות וחזקה יחד והגפה הזה בקרחות וחדרות רע יתחבר לו הירקון הכ הכבדי · וגם יקרה לאלו הגברים כולם הפרק והשראסיף כאבים עוקצים וכאבים כמתיחים בסבת כור מורסות הכבד ומורסות הטחול ומורסות העצלים ובקר ובקרחות ובנבולים · אמר בוחתשוע אלנ׳ ס׳ גבורי במעד כאבי הכבד כשיחלשו הכח המתאוה שהנשר אם יחל״ט כלצור תנדי והדה וכיוצא כהם ולא יוכל להתגועע

ברם בכבדם יצור התפארת וביחוד העיף הנקרא סלים ואבל כבדו ויתעורר הפתח השלג בו׳

האופן הי״ד

בכבד ועניניו והוא ארבעה מאמרים ·

המאמר הראשון

בכלל ענייני הכבד ·

פרק א

בנתוח הכבד · אמר הנה הכבד הוא אבר אשר בו ישלם התכת ה

הדם ואע״פ שהמשריקים הם מבשנת הכלים אל הדם אין שנוי בכת שיש בהם ככח הכבד · והיה באמת כן השתכה לרשון הכבד אשר הוא כבשר נרום במלוחם יו אך והוא נקבא והוא ריק מבתחלי העצבים הנקראים בזה׳ נכנסים בו העורקים אשר הם שרשים במה ירנבנם פת כפתחים בו כמתילים וכפי מה שידעת בעקר נזה הן העורקים הנחים והוא יכרין כן ואצטומכא המבעת מצ באמצעות שריני המשער הנקראים כאשר יכן מקרה ויכשלהו עם דם ויפנוהו אל הגוף באמצעות הקהלתמב הצומח בנבניהו ופנה המימיות אל שתי הכליות פתי הנבבניות ויפנה הקצף הארומי כל ומרה מרון וקי הקערירות במעלה שוער ויפנו המסירים השחורים אל העחול בדרך הה העירידות גם כן תקון מה שהוא אל האצטומכא שיתכן הליכתו על נבבנית האצטומכא ונתנבבן מה שהוא מול הכבד מן יצק על הכבד מקום הבריתו אבל הוא כאלו נקיתו בקרוב כנקודה תמר מי מתחבר בקרוב העורק הגדול הנ״א כמבו וערקים הם השיכוין הקפת הצלי ורת הסובבו׳ עליו חבשרו קרום קפי יולד מעצב קטן יבואהו להקנתו אי זה חוש כמו שיהי בריאה וזה הקרום יותר נראה בער המקום ויקרוהו נו זולתם כן הקרבים והנה יבואהו עורק והוא קטן כמו פו ונעתק אליו הרוח וישמור חומו תבבקי ויאהו כמו ה ונהנה יעבור העו רק הזה אל הקערירות כי הנבבנית קצת בתרוחות בתנועת הכבד · ולא נברא רום נמצרי ל רחב אבל שרינים מתנגרים כדי שיהיה הקפת עליו על׳ הכילום יותר חזקה והעלית התעורות הכילת שם יהי׳ שלם ונוחר · ומה שלוח לכבד מן העורקים הם ריקין והקרובות כדי שיהיה הכבי׳ חרים הנשאר ואני ים יותר מטהרה · והקרום המכסה יכ׳ ויקראוהו בקרום המכסה המעים והאצטומכא אשר זכרנוהו יקראוהו גם כן בנסף כקאור גדול הוק ויק והו בצלעות השלר בקצה אחר רק הקטן ויניע ומחבר בין הכבד ובין הלב תגרק הם המתחבר ביניהם אשר ידעתו עליו בין הלב אליו או עליו פבמי אל הלב בפי שתי המבורות ואגב נקבע קצת הה העורק הזה גם כן בכבד בקרום קשה עב והוא יקבר ·

עליו והעורק שבצדדיו אשר שמגיע בפנים כי הוא יותר נכ נכון לבטחון כי הוא נוגע האברים והרקקים׳ והכבד האדם יותר גדול בכבד כל בעל חיים שיקרב אליו בשי בשעור׳ והנה נאמר כי כל בעל חיים יותר אוכל ויותר הרלש הלב הנה הוא גדול הכבד ומחבר בין הכבד ו ובין האצטומכא עצבים אך הדקים הלא ישתתפו אלא ל לענין גדול במורסות הכבד׳ וראשית מה שיצמח בין הכבד שני עורקים אחד מהם בין הצד המקיער והגב תוע תועלתו בכשיבת המזון אל הכבד ונקרא השער והאחר ב בצד הבנגבן ותועלתו הגיע המזון בין הכבד אל האברים ונקרא הנבוב וכבר כארנו נתוחם יחד בספר הראשון׳ ויש לכבד יתרות יקיף בהם על האצטומכא ויצבדו בה ב כמו שתקיף כף היד על הטיחו המקבץ עליו באצבעות׳ הגדולה שביותרותיו היא היותרת המיוחדת בשם יותרת הכבד והנה הונח עליו המרה והאסם מתחתיה לבטת וכל יותרותיו ארבעה או חמשה׳ ודע כי אין גרם הכ:ד בכל האנשים רבק לצלעות הגב חוק ההש עבה אליו ואע ואעפ׳ שכוחרבה בהם הוא בן ויהיה תשתף במי זה הל ש שתוף הכבד מצלעות הגב והמסך׳ ובטריות הכבד אין לו חוש וכח שהוא מול הקרום מרגיש בסבת מה שיגיעהו בעט מחלקי הקרום העצבי׳ ולכן יתח יתחלף השתוף הזה ומשמשיו באנשים׳ וכבר ידעת כי תולד הדם יהיה בכבד ויש בו ברור המרות וה והמחורות והמימיות והנה לפעמים יתקלקל הענין בשניהם ולפעמים יתקלקל בהולדת הדם ולא יתקלקל בבלוד וכש וכשיתקלקל בברור יתקלקל גם כן כתולדות הדם הטוב׳ וגם יפול הקלקל בברור לא בסבת הכבד אבל לסבת הא האיברים המתשכים לכח שיתברר ממנו ויש בכבד ארב ארבעה הכחות הטבעיים אך רוב הכח המעכל שבו הוא ב בבשריותו ורוב הכחות האחרים באיכותו ואיננו רחוק ש שיהיה כבאשריקש כל אלו הכחות ואעפ׳ שקצת בין הא האחרונים ישיב על הראשונים ויאמר שטעה כי ששם להם לבשריקש כח מושך ומחזיק כי הם דרך לכה שימשוך ואין ראוי שיהיה בהם משיכה והביאור בזה טענות רבות הטע הטענות הרלשות אשר יש להם בכל דבר׳ ואמרו אלו היה לבשריקש כח מושך היה להם מעכל אך אין להם מעכל ואיך יהיה להם מושך כי לא יתעכב בהם המזון די ש שיתעכל׳ אמרו הלא היה להם כח מושך ולכבד גם כן היו אחרים מסבבים בהיותם בסבכים הכחות׳ ולא ידע זה בעל העיון החלוש כי הכח המושך אם יהיה כמעבר א אשר ימשוך ממנו יהיה זה יותר עוזר כמו שאם הרוחה אם יהיה במעבר אשר ידחה בו היותו במעים יהיה זה יותר עו עוזר וסבה ענין החזק הכח המושך כחוש והוא מעכל ול ולא ידע כי אין טעות רב אם יהיה בקצת המעברים כח בו מושך ולא יהיה מעכל יחשב בו כי לא יצטרך בהם אל הע העכול אבל אל המשיכה׳ וטבת שהכוללים לפעמים ישתנה בבשריקש או זה טבעי ולא יגמר שתהיה הקבה ב בזה כח מעכל בבשריקש ושיהיה שם כח מחזיק יחזיק ב בשיעור מה ואעפ׳ שלא יאריך וסבה שמיני המתחילים לפע לפעולות הידועות מתחלפים והרחוק שיהיה בבה שיבור

בו ההעברה או זה עכול ואין זה רחוק כי הרופאים אמרו כ כי יש בפה עצמו עכול בה הלא יגבר גם כן כי יש במע הצם כח דוחה ועכול והוא אבר מהר האחיזה על מה שי שיקיפהו׳ וסבה כי אפשר שיתחלפו עצמי האברים ויסכימו בכשיכת רבר ואעפ׳ שיהיה תולך כדרך אחד בכל האברים׳ וסבה שתמשיכה לכבד רבה בפתיל עורקיו והוא רוכבת לעצם הבשריקש בלתי רחוק ממנו ומה הרבה השנגות זה האיש במשפט הזה׳ והבנם מה שוכר גאליינוס הנה רצה באמרו כי המשיכה הראשונה הח החזקה העת שבו התחלת תנועת יחשב בה וכוונתו שיד שידחה כמסגרתו הרופא הכרפא ויספיק ברפואת הכבד הבשריקש זולתי הכבד שישתדל ורופא הברפא׳ והאות על זה כאמרו לבי שיפנה בעלה הוצת על רפואת הכשר הבשריקש ויקוב ברפואת הכבד הנה הוא כמי שיפנה ל לחבש הרגל הנרפית מפגע נתחדש בה״ם השדרה אשר ב בנב ניקוב רפואתה והתחלה והשרש והוא רחוק והנה זה מאמר גליינוס המשובר במאמר ההוא ואתה ידעת כי הר הרגל לא ימנע מן הכחות הטבעיות והמגיע והמרגיש אש אשר לחוש׳ והבנם החרש בין בתנותיו וכח החוש כי הכח המרגיש והמניע לאחר כוים ראשון והאחר שני וכן ע ענין הבשריקא כי הם גם כן לא יבנעו מכח ואעפ׳ שהת שהתחלתם הכבד וכל שכן שהם כלים מה לטבע ימשוך ב בהם ברחוק לא על דרך הנגיעה בקטמיות כמו שיש בעצ בעצלים כי הם ברוב לא יבנעו מכח ישתתף בו ויפגע הג הגפעל׳ ועד שהברזל נפעל מהאבן השואבת די שימשוך ברזל אחר וכן האגיד בין הברזל והאבן אצל רוב בעלי העיון האמתי׳

פרק ב

באופנים אשר בהם יק יקובל מופת על ענינית הכבד׳ הנה יקובל מופת על ענינו בנגיעת המשוש במו שיקובל מופת על ם מורסותיו לפעמים וגם יקובל מופת בכאבים המיוחדים ל לו׳ ויקובל מופת בפעולות ההוות ממנו׳ ויקובל מופת בשתופי האברים הקרובים ממנו כמו האצטומכא ו והמסך והמעים והכליות והטרה׳ ויקובל מופת בשתופי האברים אשר הם יותר רחוקים ממנו כמו צדדי הראש וכ וכמו הטחול׳ וגם יקובל מופת בענינים כוללים בכל הגוף כמו המראה והתאר והמשוש׳ וגם יקובל מופת במה שיצמח בצדדיו משער ומה שיצמח ממנו כמו הגר הורידים ומן תבנית אברים אחרים וממה שיולד בו ויש ויש ישתלח ממנו ונבנאותם ובלתי נאותם עליו ושהגהנים וה והמנהגים ומה שיתחבר בהם׳

פרק ג

פרוק אופני האותות הא האלה׳ אמנם המשל הלקוח מהמשוש הוא שה שחום משוש צדדיו מורה על בוא חם וקורו על בוא קר וכ וקשיו על קשי הכבד או מורסא קשה בו ונפיחתו על נפת ומורסא בו׳ ונפחו אם יוחש ירחיו התבנית מורה שהוא בכבד עצמו והיותו ארוך או על תבנית אחרת מורה שהוא בזולתי הכבד ושהוא בעצלי הבטן׳ והבנם המשל

הלקות בן הבאבים כמו שיהיה מתיחה עם כבדות אז יש שם סמיכה או בורסא ואם יהיה בלי כובד הנה יש שם רוח ואם יהיה שם כובד בלי עקיצה הנה הליחה בגרם הכבד ב בין שיהיה בורסא או סמיכה ואם יהיה עם עקיצה אז הוא אצל הקרום המכסה אותו ׃ ואמנם ההוראה הלקוחה בן הפעולות הרעות במכו במו העכול והמשיכה והדחייה ל לדם אל הגוף והשמירות אל הכליות והשוריות אל הבריה ו והשחורה אל הטחול וכמו ענין הצמא שאם יתקלקל דבר מזה ולא יהיה לסבת אבר משותף לכבד אז הוא מן הכבד ואמנם ההוראות הלקוחות מן השתופים כמו הצמא כי הו הוא אעפ' שיהיה מן האצטומכא הנה פעמים רבות יהיה של ענייני הכבד וכמו המוקיא גם בן ותם כמו התאוה והעכול וכמו רוע ההתנשמות כי הוא אעפ' שיהיה בסבת הריאה ו והמסך הנה לפעמים יהיה בסבת הכבד ׃ וכמו מינים בן היציאה ומינים מן השתן יורו על ענייני הכבד הרעם ע עדיין וכמו ענינים כמכאב הראש וחליי הראש וענינים בה בחליי הטחול יורו עליו וכמו ענייני הלשון בחרשותה וג ובהיותה וכראות שלה ומראה השפתים יקבל כוחת עליו במכו ׃ והנה יעבור עליו בין הלב והכבד התחלפות והתקוממות והתגברות כאביהתם עוד נזכירם בשער כו כח הלב ׃ ואמנם קבלת הוראה בסבת ענינים כוללים הנה כמו הוראת הבריאה על הכבד שאם יהיה לבן ואדום הנה יורה על בריאותו או יהיה כרכומי ואז יורה על חומו או עפרוריי ואז יורה על קורו ׃ או יהיה כרם ואז יורה על קורו ויבשו וכמו הוראת הירקון עליו ׃ וגם כמו הוראת השכן הבשרים ואז יורה על חומו ולחותו והשמן ת התליכיי ואז יורה על לחותו וקורו ׃ וכמו הכחש שיורה על יבשו וכמו כליית החום בגוף ואז יורה על חומו אם לא יהיה בסבת חוזק חום הלב ויורו עשו אותות חומו הנזכרים ׃ ואמנם ההוראה מתכונת אברים אחרים כמו ההוראה מגודל הורידים והחבם על גדלו ורוחב מעבריו ומקוצר האצבעות וארכם על קטנו וגדלו ׃ ואמנם ההוראה בן השער הצומח עליו כמו ההוראה מכמו הלאיב הלאברים אחרים וכבר זכרנום ׃ ואמנם ההוראה מבת שיצטי כמו חום הורידים כי הם אם יהיו עבים גד גדולים בראש הנה הכבד השרשי חם ואם יהיו דקים נסת נסתרים או היה הכבד השרשי קר ׃ ואמנם רוכו וקורו ורבותו וקשיו הנה יהיה לפעמים לכבד שרשיי ולפעמים למקריי ׃ ואמנם ההוראה מבת שיולד ממנו כי הוא אם יוליד ח ד האדומה אז יורה על חומו והשחורה על חומו החזק או על קורו ויבשו כפי מה שנודע במקומו ׃ והוליד הדם ורב בורה על בריאותו ׃ ואשר יתפשט ממנו דם טוב ויורכה בגוף כאשר הנה הוא בריא ׃ ואותו שרבו אדומיי או שחוריי או תפוח ויתבאר זה מבת שיתפשט ממנו בגוף או מימיי בלתי מקבל החמוד בגוף כמו שהוא בשיקויי הכש הבשריי הנה הוא על הל כפי מה שיורה עליו ענין מה שי שיתפשט ממנו ׃ ואמנם הבאורים והגבלתי באותם שתדע שהמגאות דומה למזג הטבעי מנגד למזג המקרי ׃ ואמנם השנים והמנהג ומה שינהג עמהם הנה נודע קבלת ההוראה מהם בכללי הספר הראשון ׃

פרק ד

בהתחלפות הכבד והלב באותיות ׃ ועקרוה הלב בכנגה קור הכבד

כנצוח חוזק ולחותו לא ינצח יבשו וחבשו ינצח לחותו כן וחום הכבד כנצח קור הלב כנצוח הלחם ולחותו ינצח י יבשו כנצוח הלדם וקורו פחות ונצח לחמו רבוי גם ומיררי ללחותו וקור הלב ינצח חום הכבד יוסר בנצוח יבשו ללחותו ׃ וחום הלב ינצח לחות הכבד ירקן כנצוח יבשו ללחותו ונצח קרה בן בן

פרק ה

אותות במזגי הכבד הב הטבעיים ׃ הבתם הטבעי ׃

רוחב הורידים והראותם וחום הדם והגוף אם לא יהיה החום בהתקוממות הלב כי חום הלב גובר קור ובנו גם חוזק ורוב תולד האדומה בתחלית הבריאה והשחורה ב צורין ורוב השער בבדי הכסלים ובחוזק התאוה למאכל הלבני

פרק ו

הבתם הקור הטבעי אותותיו המזגיים הם האותות וקורו בלתם ׃

ואם הכבד למטה כנצוח חומו לקורה הדם כל שכן הזה רקיק כימיי וכמו הלוש והמעיים והנה יקחם ׃ ב קורו

פרק ז

הבתם והיבש הטבעי אותותיו כנגדות הח ועבו וקצר הורידים ום

כל הגוף ועובי השער והלחות והלב בלחותו לא יה כ יובש הכבד המנצח יחשב בה גם לא ינצח בנצח בלי ׃ יובש הכבד ינצח לחות הלב כאשר חום הלב ינצח הכבד כמה

פרק ח

הבתם הלח הטבעי אותותיו ורך הם האותות והלב בתם ׃

אולי ישיג לחות הכבד מעט כאשר אך לחותו ינצח יובש הלב נצחתו

פרק ט

הבתם החם והיבש הטבעי אותותיו עם רוחב עקר שחור וגדלי

הכסלים ורוחב ורידים עם כליו וקוצו ורחבו ולו הם האדומה והשחורה באחרית הבחרות וחום הגוף הדם לא יהיה כמו כליי

פרק י

הבתם החם והלח הטבעי ׃ יורה עליו שבקיחות ם כאשר רשי עצמותיו והוב

הנעברים כאשר עם הרבות וחוזק הבריאה אדום בלי בל כרכומות והשער הרב בבדי הכסלים והמכאוב שהוא בחם ויבש והוא כמו בעביו והלחותו ותכסה הגוף ולחמו ולחותו ׃ ואם יהיה החום נגבר ישאר הגוף בריא ואם יהיה הלחות יותר נגבר ישתנו אליו חליי הבא ם ׃

פרק יא

בכמה וסי׳ היבש דסבעי׳ יורה עליו כע בעוש הדם וכיעוט הדם

חל״ב והנוף רבות העורקים והסתרם וקשים וכיעוש הש השער בשפל׳ הבטן ויובש כל׳ הגוף

פרק יב

בחליי הכבד׳ הנה הכבד יקרה לו ביחוד עצמותו חליי חכוג וח

חלי׳ והתרכבה והמורסות והנפחים וביחוד אצל הקדום ויארעו לו הלי׳ חולת זה כמה שנזכיר בשער ש שער׳ ו׳ הנה יסבול הקרע יותר מאברים אחרים שלא יפוחד מכבן המות הבהיר אלא אם יתחבר בו׳ בקיעת דם בעורק גדול וגם יקרה לכבד חליים בשתוף נביהוד עם האצטומ׳ והטחול והכרה והכליות והכבך והריאה והמשריקש והבעים וביחוד העליונים ואבנם האצט׳ מבא והטחול והכרה והמסרי׳ הנה יש ישתתפו ברוב תולה העורקי׳ אשר הם כל קעירות הכבד ואחר יובל היזק אל הכבד ולפעמים יקבע׳ ואבנם הכבך והריאה והכליות הנה ישתתפו תולה עורקי המבניגות ואחר יובל אל הכבד ולפעמים יקבע ורוב מה בחיות השתוף אבנם יהיה מפני האצטו׳ שיבסר העכול עמו וידות המאבל בלתי מעוכל אלא אם יהיה סבה אחרת בחליים נ״ג׳ניים יהיה דחיית לידתיותם ברוב בהצרת ה השתן וכרע פ״ת רם וכו׳ עמ׳ ׳ ואמנם החליים הקערוריים יהיות זה ברוב בשלשול נ״א אדומי׳ ודמיי וקיעה גם כן בר ברנים כן הנאים

פרק יג

באותות רוע בנ׳ הכבד רוע כוג חם אותותיו צמ צמא חזק ולא יפסק ים

עתית מים וכיעוט תאות המאכל והתלהבות וכי׳ כ.ר״ג שתן תכיעתו ונשדירות דפק ותביעתו וקרחות וחריבת הדם והכשר וקבלת היזק בחמים ויסכך אחריו הכם מתוז בתחלה בחליחות ואחר כבשר הכבד ויסכך אחריו המ בע בעים וגם ייבש הטבע עמו מבלי באב בצרעות או בובד וירבה עמו הקיא הבריבו׳ וואורום והירוק הבתח׳ ויהיה עמו היציאה הכרדית הרבה וכל שכן אם יהיה עם חכוג ל׳ דה ואם לא יהיה יפקש הדם ויגד׳ הלשון ויכחש הגוף וגם יקבל על זה כחמים והכבוג האוכלות והגהתה וה והאמצעי׳ כבכנ ונוליד הארוכה והכפול״נ בוליד הש השחורה וחליי המלאבוניא והשחת וכיוצא בהם ואם יהיה השלשול והרחיצה כלום דומה לרחיצת בשר עם נמ נפילת הכח הנה הוא ברוב לחולשת הכבד ההוה מכוג ח חם וברוב יהיה היציאה יבשה שרופה האליים אלא אם יג יגיע שישרוף הדם והליחות ו.שריות הכ.ד ישלשלנ וא ואם יתחיל בשרפת הדם תהיה היציאה כשמרי יין ואם יהיה בכבד שריפה או נפיחה או דבילה ואחר יצא ביציאת דבר שח.ד וקב הנה זה כשר הכבד שבב׳ בעקש ואין כל שח.ד יצא רע ג׳ פעמים יהיה הרחיצה הדולדיי וגן ואחר יתעכה וישוב שחור ועב וג׳ אם בשר שיהיה בבעלי הדבר ולפעמים יצא אחר החלודיי דם

פרק יד

שחור ורסיס ברוע הכוג הקר אותותיו לובן השפתים והלשון וכיעוט הדם וכ

וכובד רגליו ורוב הלבנה וכיעוט הצמא והספר הבראה ו והסירתו ולפעמים ישחר אל הירקות ולפעמים יתסרו לם לטראה המסתקות וגם לובן השתן ולכבידתו ועביו לסבת הקפיאה ועכוב הדפק וחוזק רעב כי הרעב אבנם לא יהיה באצטומ׳ לבד ומיעוט העכול וגם יגיע הקור התכלית יש יטיר התאוה והיציאה אבנם תהיה יבשה בלי ריח ולפעמים תהיה לחה לחולשת המשיכה ויהיה נוטה אל ה הלובן בעט הריח וגם תתרקק עמו היציאה ונורשב אלא שלא תתמיד כמה רעותה ולא ירבה עמו השלשול וגם שיהיה ביאתה ויציאתה באורך ובאחריתו יצא דבר כבו ת הדם והתעפש לא כדם ינכס וגם יבשך הכוג הקר אחר זמן כהקדמת לקבול הדם והרקק א אשר בו ת גוש אשר יק׳ת לו והם ורות קשות נכבלים בשכר הקדוחה ולפעמים יהיה בתחלתו הל הלגדה הקיקה ואחר יתעבה וישחר ואם יהיה שלשול דוכה להרחצת הבשר הרח רות עם תאוה בתחלה וגדת ע על קר ואם יקרה אחר זה בטלת התאוה לפעמים יהיה ל להשבר הליחות או לסבה אחרת בקדחות וכיוצא בה ורוב הוראותיו הוא על חולשת מקור ובאחריתו תשוב התאוה והפל״נ ברוב הקניבים והמוזן עמו שפל הבטן והנה יורה עליו הכים והטבע וחבוץ והטבות שינכריו כמו שתית ה המים הקרים בריקות נפש או אחר הרחיץ או השגל כי דבר הגליב יבוין כן הכים או בשר הרבה ואם יהיה עם ליחה יחוש בהתכוצות כפה ולחות בביאה ולפעמים נוטה לשחרות וירקות זולתי חבריכו׳ והאודם

פרק טו

ברוע הכוג היבש אותותיו יובש הפה וה והלשון וצמא וקשי הד

הדפק ודקות השתן ולפעמים יטהר הבראה ואם יהיה עם סתורה או אדמות ידיעת אותותיו בבלת בבה סי׳ ש׳ ריעת בשרשים

פרק טז

ברוע כוג לח יורה עליו התעוררות נפח הפנים וח והעינים ותגירות בשר הב

הכבלים וכיעוט הצמא אלא אם יהיה עם חום ורתית הלחו׳ ולחות הלשון והלובן הבראה ולפעמים יהיה עמו כרכבות בעט ואבנם אם יתחזק הקור ויגבר הלחות יהיה נוטה ל׳י לירקות ולפעמים יהלש הגוף לתמיחות הלחות

פרק יז

באמר בחליי ברפואות ה הכבד הנה הכבד ראוי בו משמירת הבריאות בחום

בחום ורחית החלי בהפך וכתכונת רפואת הכונסות וח והשחוקים ופגעי השיעור ובפתיחות הסתמים וזולת זה מה ש שראוי בשאר האברי׳ והעת היותר טוב בשתית הרפוא׳ לחליי הכבד וכל שכן בשביל סתימתו וכיוצא בזה העת א

תאכיד בו שמה שעבר בין האצטומכא׳ אל הכבד ויגיע כו ב
בשר כי זקעל ונתברר מה שראוי להתחבר ומה יהיה בינו ובין
האבילה מן כוין ׳ ונבנה הא בזלים הוא העת אשר הוא
בין העמידה מן השינה ובין היתרצה׳ ויראה גם
בן בכבד שלא ימנעו הרפואות המתוכות המוחיות אשר
ראשה בתחלעד הליו הכבד כמו המתושים והמורכים בת
ב הקובצים המחוקים האלדים אלא אבי יעד בי׳ בש כר
מותלע דין וראוי שתבררין בקרור הכבד כפי יבליך ביין
יובול אל השקוי ולא בתשובו בי יובול אל הגפים ולכן ר
ראוי שתודע שיעור בבע השרני לכבד אחר העצם
בראיאיו עד שאם החזרת אנחו אליו העצד ׳ וידע כי ים
אחת אם חטאת על הכבד יעבור ויאך עד הצורכים ואיר
אל הגוף ׳ ורין ידוע אם חביד עת בראוי לשלשל והיא ש
שתויה הלחה בעדירות או שישלשל בעת שראוי להגיר
והוא שיהיה הליחה בנבניעית והדפאות הבבדיות ראוי
שיודקו ויעב והראוי שיגיו דק העצם בדי שיגיעו א
אליו הן יהיו רבוח או קרוח טובעית והבדלקדים רדגם
לדבר דרם ואפס שיסה תורי׳ וי שישבר זה ובבו כי הא
הגרסי כבלל שהחיו ומורקוקי ׳ והנה יולד בכבד ליהר
בתחלפות בלתי כירים ת וראוי שאם ההביד להפקותם
ומבים או כלם דפושים שהמכר אוירים כדבר ברוך רט
דטכע ׳ ואבנם התורה רבה בי השרשים עצמו יהעל וכל
ביני התנדבי ובל שבן דכר בכבו הנוסה לרום מוקיל לב
לכבד אם למהומבים הנה בסבגנבה ואם לקקורים רבה ב
בבי הדבש ׳ ובבבד הזהב מוקיל בבגולה ׳ וכבר הראשונים
בן

פרק יח

בדברים המזיקים בב
בכבד ׳ דע כי הינכת
באכל קל באכל והרע

סדרו הוא בדברים היותר מזיקים לכבד ׳ ושתיית המים
הקרים בבה אחת בריקות נפש והבן הגודק או הבבגל
רחנוקה ולפעמים יובול לקרור יותן לכבד ל בירחי רה
הכבד ויגלה על השבירה הטהירה הגדולה בכמו ולפעמי
יובול אל היוקי ׳ וחגור בבמו הענין הזה שיכונם ביין ולא
יקודם בחוזק ולא ולעשה הלעט ואבל יפרצם מעט הנעש
והדברים הדבקיים
כלם מזיקים בכבד כיצד במו שיודיעו בין הכתיבה והדיסות
בכלל בי שיש בו דביקות בעוך אל הכבד ואין לו זה בע
בעוך אל בה שאור הכבד בין האיברים אם התעכל בכבד
ואין כל חטה בן אבל הדבקיות והיין המתוק מודש בכבד
סתיבה והוא בעצמו מבדים בזה שנכחה והסבה בזה כי היין
המתוק ימנוך אל הכבד בלהי מודרג באהבתו הכבד אותו
מצד שהוא בחוזק ונקובתו ועברו מצד שהוא יין ולא יתכות
יתכרבמה די שיחברדו השטבים ממנו ביתחבהמות שאר ת
הדברים הזכים אבל יחדר על הכבד בקבוז ונמצא
רפואלים אליו מוכנים כי הדרך סבין ואצעמו והכבד ר
רחב בערך אל בה שיפנה אליו בין העורקים והמגורים בת
בתוך הכבד ועוד בשיגיע בכבד לא יתכובה שיעור הב

הכריד והעכל אבל גרחה דוק בעורקים הצרים ולא
להוירות העברתו והולו המפרים בשלחל לתרה בו
מעבריו ואפעם בריאת רגה הענין כמעט כי יורד
המהיר ובבר נורכו גם צריך מענבי השם על רחל מ
הר זה בשמעבריו צרים אל ההניב ואם בדרך הגוב
והולאי ישבירים במה שאחריו והוא קר ועוד בטעמו
צרים אל רחבים ונורכו פעם אחרת ובן אשר הם
ראוים לא יבקשו זה בבירא

פרק יט

בדברים המועילות
לכבד יש בקירות
דגה יהגולהו כלבהם

כלם בו ברירות יפתח בו או בה צורי שיש בו עפושו
והחוזק בו ובעשיגה יתחבר בקפצורות ויבמתיקות
בכו הדור ציני ופריח אסקעם וכיוצא בהם בו
שיש בו רחיצה וכו יק ונקי להוות והנעם אם לא בן
גרפין דסרעת הרחיצה ובה שיש בו בגשל הבי לא
שבן עם קביצית וחוזק בו ובראן ובח אהא קשה ותן
בבו הענבקים ׳ ובזהיר העצבה בין הרוחני הרעמי
אשר אין ברם חום חוזק ובשיתחבר ברשאה יש לו
רבנורות הקרבות והנה ראוי שהוה אותו לבד והבן
אלוו בראנים ותכרים רלמים הבוזה בעין ההקלו
והיה כלחי מקבל להפסד ולעצם והא וחר גבין
ושרכשיהן יורדבי נגיי ו ירברי כגות להבר מקל בו
מהירלי ודם בכבד בסגולה ואיבות הכגה לו ׳
כי רבים יחשבו כי הכר והחזק יעבר רוח בבגיתם
בהתדו הסתיבה בברירותו ובוזק להבנתו בלון
החולי הבר בבגלתו ובבה שיש בו בפתיחה הזה
ישליח ויקור בכבד יקרב אך זה ביום בנגש או בו
והיובם הדבש אך זה קדור אם יצוחד כבנו דקו
שאר מקודותיו וגם יגתבו וישתו בנגש או בהם
ויועילו כוי והמהו רפאי הדם
הגרח בשחין ׳ וסמה למנד בן יהוה
בה שכימבו והוא טוב וחבתיקו נגידה לנבין
וישכן בה ויגדל והזק וד המשיר להם מהם בבו
דבבר אודה בבכורות ויתחברים עצה בלהם ויה
ולבן ראוי שירחיק המויקית מן שרתה בריגא בגתן
ובם ישתגר בבורה אל המרות ובדרגות ובקושי
׳ והיותר מזיק בבתישה והגבתרה
הסתיבה לבדה להתשוגרים אל הבריחות והמשלשלים׳
לבשמותיו וקביעתו גם ויותר ונקיתו בשמים והבד
כי הוא חזק הרחבים והרוחים נאותים לבל בו יבם
אינם הוזק הרחבים והם פותחים יבים שיב ותבריאות
ובשר הדולאים הגולבים

פרק כ

ברפואה היבגם הכבד
היום חמי פותקבם
ברעצם ולהגבת הגם

להבלית ושישמור בו פתרשיק הרוק

במרוכבים ושישמר בו מהתחדש הסתום במקדים תענ׳ ׳
וראוי שישמר בו משיתחדש הנמרצת אבל ראוי שיהיו בק
מקדיו שיתחבר עם הקירור מרוק ופתיחה והעזרה לם
למזון וקביצה מחוקת בלתי רבה ובמו השעור יש הנדות
האלה ׳ והתגרבי המדברי והנניי
בתכלית כענין הזה כי מנם הוא נוטה לקור איננו בופל
באר ובהם ברירות פותחות בלתי מחממות וקביצה שוה מ
בחזקת גם בניע מתועלתם שאינם מזיקים לכבד הקר גם
בן ונופלים ברפואותיו כמו שזכרנו בסמים הנפרדים וכל
ובלחות הרפואות הנבריות ׳ וגם נאכלים שלוקים וכל ש
שכן עם כוסבר לחה ויבשה ונאכלים בחומץ ׳ ויש
לברבריס סגלה גדולה גם בן הלחמי המרי גם בן ׳ ואם
יורגש בם זיכות בכבד יועיל שיצורף אליהם הכרפס כי הוא
הוא פותח הסתימה מאד זה הצריך שתהיה והוא כמו שי
שיסור להעביר ולנקוב ובן כסכנגבין ׳ וממה שיועיל לזה
שיוקח מחומץ הנדבי ומחוזת באגוגו ומחוזת קנכי חמד
השועל מכל אחד שני אוקיות וממחוזת כוזברה לחה גם
וממחוזת שומר מכל אחד או׳ וחצי ויעורב בהם חצי זו
זוז זעפראן וישתה ׳ גם ישתה שמן ורדים הטוב ושמן תם
הפוזחים בבים הקרים כי זה ישות חום הכבד ׳ וממה
שיועיל שיש בו חוזק מזג חם שיוקח מן אספיים שני מש
בשקלים במימי לבן ובזה קרים ׳ וגם יותח שתיות הרלע׳
הצלויה וקשואים ומי רמון וחלב בקר מסובך ומי תפוח
ומי׳ש ואל פרקן ושתיות תורד הלח ואם לא יהיה שם ק
קדחת יועיל מי החלב בסכנגבין כל יום שיתוה עם שלשה
זוזים מי׳א כולכם ברכוסיים ומשקל זוז לאקא רחוצה וחצי
וחצי זוז זרע כרפס ובשישלים לשתות והשכנגבים ישתה
חלב המגלה יתחיל בלישרא עד שתים וישליך בו הרפואו׳
המגירות המיתרות והמעבירות כמו מעט מסריסת גם
פוליקריא או מזרע הנדבי וזרע קישקשא
ולפעמים יצטרך לכמו פרח אסקינגנס ולפעמים יצטרך
לשתית הכרדימים והוש והמרקחות האוצרים הנקראים א
אמפיאסט והנוסקיאמיים ופלוניא ואני תעבתי זה ולא גם
נמצא בו ממרא ׳ והמחור החוק אולי יספיקהו שתית המים
הקרים מאד בריקות נפש ויועיל מבמו עונות אספודי ועו
ועונות ברברים הקרות ועונות קמפורא ׳ ומן העונות הכמ
המועילות להם עונות בתואר הזה ׳ יוקח ורד הולפי הבקר
בלא פרח בינופר מכל אחד עשרה זוזים ורדים ארובים
בבלי פמוטרות שנים עשר זוזים כמפורא שני זוזים וחצי
צנדל אדום לאק ׃ רחוצה בבשמים כמו שירוחץ אלואן
שבעה שבעה ופופל שמונה זוזים זעפראן שלשה זוזים ר
ריבכרבר חמשה זוזים ושין קנרוסי ומבשמי וב
ובוסבית הבאר מכל אחד שלשה זוזים ׳ ויולש במי ענבי ה
השועל ומי הנדבי ויעשה עונות כל עונה משקל וישתה ב
כל יום עונה במי ענבי השועל וגם יועיל מות התכושת ב
בתואר הזה יוקח פרפין ויודק ויושם עליו שמן ורדים ויק
ויקודר וירשה בו או יוקח מן צנדליים אוקי׳ פופל ויאלש
יבשות חצי אוקי׳ ורדים אוקיא וחצי זעפראן וזרע חצי או

איקיא אפסנתין רומי אוקיא כבפורא שני זוזים ויושם׳ קך
קירוש׳ ליפוח כ׳ אמן תלפי ויונח על דבר רחב ובייחוד על׳
הדלעת ועלי אסטרשא ועלי סלקא ויחובש בו וגם יחובש
בסחיטות העשבים הקרים כמו סחיטת הדלעת וקשואים ו
ושאר מה שזכרנוהו בשער המשקים ויושם בו קצת קלי ש
שעורים וקצת קלי עדשים ויוצק עליהם שמן ורדים
ויחובש בו ולפעמים יושם בו מעט מסמני הצנדל ופופל
וכמפורא ולא ירחק שלשים בהם דבר מן הבשמים
ומשני הפירות הכבושים ולפעמים יוחה עליהם דבר מן
כי פימן ׳ ואמנם המזונות אשר יזונו בו כמו מי השעור וש
ושלוקת הירקות הנגדרות ואותם הירקין עצמם במבושל
והנדבי מבשל בבוזברה לחה וחזרת וסלקא מבושלים הם
הנותלב נקפא חמוץ ובשר התרנגולים ׳ ומן הפירות עוזרין
וחבושים ופרישים ולא ירבה מאלו מן ישלים בקביצות וזו
וחלודי השתיה גם בן התפוח ורמון כמו כלום אשצעי וכ
ובוס׳ ענבים חמוץ ויש בו קביצותו כמה שיש בו רכוך ׳
והזרת השאמי ודרבאם עם סיבוי וחורין ושמן לקוח במי
רמון וגרגרי רמון קודם המאכל ואחריו והאכנה אשר אי
איננו במופלג המתיקו׳ וכל שכן הנודע כאל זקן ופלי שתי
והנדרי וכמה שיהיה מאלו הרפואות בו עם הקירור קביצות
הנה ראוי שלא ישקיד ללקחם בשקידה כמה שיש בו מה
מידוש סתימה ואין רוע בפבירות הקצת המעט המזיקות
וכענבים אשר יש בהם קצר בשר ומעט מתיקות והמצוצע
בין מתוק וחמוץ מן הענבים ביחוד ׳ ויועילם נזיד מאש
ונזיד ארשולין ודלעת ואספינאך ונזיד עדשים בחומציה
בחומץ או בלתי בחומצים ׳ ויש אנשים שיותר להם
הצמוקים וראוי שיהיה נוטה אל החמיצות יותר מהם אין בו
חמום רב והם פותחים הם נזכה טובי המזון והנדרפי שיש
שיעורב כמה שיש בו קירור מה ויועילם מבושרים הדג
הקטן המבושל במעט אסמרמא או בחומץ או בם
במעט עשים הנקראים מצוצעת והמשעם הנקרא קריץ הל
הלקוח מן הבשרים הרקים כבשר הנדי והעופות הקלים ל
להתעכ׳ כמו בשר הקורא ורשאן בלתי מופלג השומן זה
והעוף הנקרא אלאפטה ויועילם בטני עופות חמים ובטני
אוזות ובטני תרנגלת הממוטמי׳ ומן הצפרי׳ שמוממצי׳ ודיקם
הכבר והטחול וחלב והבשרים העגלים כבשר התישים וה
והכבשים ובעלי החיים העבריים וקשי הבשר ׳ ואמנם
בשר הבקר עולים כמעט גם קרין הנה יועיל לחוזק הא
האצטומ׳ וחזוק העמוד שבהם וראוי שיחזק הבריצים אש
אשר יבושלו עד שיתק או שיצלו ׳ וירחק
הדסנים בהפלגה וידיקם הרין מאד אלא אם יהיה אי אפשר
בלתו בשביל מנהג או הולשת עכול ואז ראוי שישתה יום
המשש הרקיק הנישה ללבן

פרק כא

בהבחנת המזג הקר
הנה מה שיועיל לא
לאלו שתית מסקת
האפסנתין באקשישל

ונם יועיל בעל

הכבד הקר סייסן ליל' על עוצרת אפסנתין והזרעים המח
המחמצים הידועים הועלת חוזקו וכן יקבל' תועלת בע
בעשיית הלב המבלה הערבית לא יועלתה עם חמשה זוזים
עד עשרה זוזים כן מוכרי אלעשר כי זה ישוה הכבד וינ
ויוציא הליחות הקרות בסלסול והגרה ויפתח הסתימות וי
ויוסר חזק כוח סייסן על רפואת הגרסם ונקרא
דיאכורדנא ורפואת הלאקא כלומר דיאלקא או אתאנ
ארזאנאביא האחר יעשה בערב ריא קושט ואנגביל פרי וקח
כלום כונדיט כמו כרכם ועונות קשט ולאקא הנזכרים כ
ברקוח ויעשה ברקוח מן ביני פוליקריא ואצארי משקל
שני זוזים ואחד ישתה עליהב היין ומן המבושלים בשול
קשט ואפסנתין הנזכרים ברקוח וישתהו בשבן שקד בתוך
משקל שני זוזים ושבן מפתק משקל ב' זוזים ויוסר חזק כח
כמה שישתהו בשבן נארדין ושבן שקדי' מרים ושבן קיק
וגם בשול כחומר הזה יוקח זרע שנבר וזרע כרפס ואניסון
ומצטכי מכל אחד שני זוזים קליפת שרש כרפס וקלפת ש
שרש שומר עשרה עשרה ועשב פוליקריא ואפסנתין רומי
חמשה חמשה ולאקא וקליבי ארוכטיס וקושט מתוק וכר
ורוכבוכרי שלשה שלשה ונרה אם קינמט ארבעה יבושל
בארבעה ליטרין עד שישוב אל החצי וישתה בכמו כל יו
יום ארבעה אוקיות בשמן מפתק שיעור זה וחצי ושמן ש
שקדים מתוקים שיעור שני זוזים וגם יועילם שירובשו כ
בתחבושת החמים והאספלניות החמות כמו אספלנית א
אצטמאכיקון ותחבושת קולעריס או תחבושת נגד הבלך
והתחבושות הלקוחים ככמו קושט וכידא ואשפיק נרדי ו
ואשפיק רומי ואקורי ובניסרינג וגלידא כרם
תחבושת טוב לזה אסנה סיבריש ומצטכי נרי ומלך
אשפיק נרדי שורש לילי תכלתי ורדים בטוה יבושל בשמן
במצטכי עד שיכוח ויחובש בו בקר וערב והוא מוסר וגם
התחבושת טוב פרח אשקינגש ונרנרי באן ומצטכי
וקרדמאנא ואכומי מכל אחד שלשה דרכבואת אלואן עם
עשב ואפסנתין ופרחו מכל אחד ששה דרכבואת אשפיק
נרדי וכסיא ליגניאה מכל אחד שני דרכבואת אידיארש וע
ועלי בנוראנה מכל אחד שמונה דרכבואת ארכתונאק אר
ארבעה ועשרים דרכבואת עדף האלה הלבונה מכל אחד
מנים עשר דרכבואת דונג ליט והצי שמן אלהנה בשיעור
שיולש וגם אצטוני אוקי' נרנרי בל'
בלשמו ולי קרדמאנא חנא כורא לבונה זעפראן מכל אח
אחד אוקיא וחצי אשפיק שאמי מני אוקי' טרף האלה ששה
אוקיות יכם הלבונה והדולי ביין וחרך הזעפראן בו ויוסק
טרף האלה ובנרדין וישחק המכנים והכשים ויעורב בש
בשמן נארדין ויין ויחמם עליו מעט דונג ויעשה תחבושת
ורם יוקח הבוזים וקבח שעורים ודונג ונכוח עצם על רש
ושבן ורדים ואפסנתין וחנא ואשפיק נרדי וזעפראן
ואצטארי ואורבא ונריאופילי וארבוניאק ומצטכי ויעלך
אלאנבאט וישוער הדם והכר כשיעור הצריך ויולקח אבם
אספלנית ואבנם המזונות שיקחו לב הלחם הדם ופתיתים

פרזיים ביין או' בקונדישון הנקרא בערב הנדיקון והבשרי'
הקלים טבשר הצפרים וקנאביר ואפרוחי טרדין ופרדין
ובטני האווז וכיוצא כל' זה צלי והקליות המתובלים וחב
והברוב המבושל במים שלשה בשולים המתובל בזרעים
המחממים והארטיני וצלצל וכמון וכיוצא בהם ויותך ע
עליו רודא והכיוצי קרדה הלקוחים סבבמו פניגריג וה
והלבנות החגים וגם יוסם כמזונותיו הנדבי וכל' שכן הח
הוזק המדירות ויש מי שאמר כי הדוחן הנקרא פנים הטב
המבושל מאויירין לם ואיני זה אצלי נכון והמבנם העתק
האנטיקון כן הפירות וכירבא בו הנה כמו הערבונים ותפ
ותפוחים סבנים וזה סוק ביחוד יבחם כי שאמר שידוחקו ה
הפסתק והשקדים כרבנירם על' האצטום ואין ראוי
שתעיין לבאכרו בפסתק ומכה שיועילם בשר התלנן
וביחוד בתבל' וראוי שירחיק החלבים וזרע והפירות וה
הלחים והבשרים העבים

פרק כב

בהנהגת הכוח היבש
יונהג בטיטיבים הו
הידועים מן הבזנות

והרטיות והתחבושות והמשקים וישה בהם אל השווי או ל
לחום וקור כשיעור הצריך ועם זה ראוי שלא יפליג בהם
בורטבה עד שלא יוביל אל רוע הקנין והתשיחה והשקוי
הנבשרי

פרק כג

בהנהגת הכבד הלח
יונהג בהנהגה ובמש
המזון ויקח בה שיש ב

בו דקדוק ונגוב וביחוד מה שיש בו עם נגוב יובש
ומיעוט שתית המים והרחקת החלבים הלא יונהג בנגוב
בתכלית כי יוביל אל הצמוק

פרק כד

בהנהגת הכבד הדם ה
היבש ידגיל בקליו
המזונות הקרים וה

והלחים והירקות הקרות והלחות וביחוד הנבני
וידוזק בה שיש בו קור וקביצות חזק ומטה שיועילהו כמ
באר חלב האתון ישתה החלוש כמנו עד שבעה אבטארי
עם מעט כסיברי לבן כליזי רב והחוק עשרה אסתרים וחי
ויעבר האספלניות והתחבושות הקרים והלחים ועם זה ב
בולו אין ראוי שיסריך כהרטבה כי יגיע בה הדמין וראוי
שירחיק האורז והכמון והתבלין והמפתק הרב ואבנם כן
במעט מפתק אולי לא יזיק להרטבתו וירחיק הבשרי העבים
והאברים העבים מהבשרים הטובים בכבד וטחול'

פרק כה

בכבד הדם והלח
יעשו המקררים אשר
יש בהם קביצות ונגוב

בה מהמזונות והרפואות ואם יהיה שב ליחות יעשה אז גם
כן בה שידקדק ושלא יהיה נגוב כמו כי החלב והמטרי הל
הלבן או יוקח ממימות ענבי השועל ובכבב שיעור חמשי'
משקל עד ארבעים עם שני משקלים מהאלואן לחוזק

ותחות כזה לחלרו או חצי משקל נירא עם הני אסתרים קשיא פשטולא במורסת בסגרנה מבי קנבי השועל או מי הגרבי או קשיא פשטולא לבדה מבי והגרבי או מי שומר או מי קנבי השועל

פרק כו

בהנהגת המזג הקר היבש יעשו התחבושות החמים הדשנים הרפי׳

מראספלניות וזולתם ויעשה המרקחות החמים כמו ד דיאלקא ודיאברכרכא ומרקחת כבאר המלך והמדוסיא ואנתאנבסיא וקוקי ומרקחת קגדאריקון שיעור גרעין או פו פול מבי סרשים אשר יפול בהם השממים הלוחים ויעשה ה היין הריקי החזק ואם יהיה שם העצר יעשה נרגרים בת בהאר הזה׳ ויקח כן קנאפין ואריסטוניאק ואופופונק ח חלקים שוים ידע ברגס ואניסון מכל אחד חצי ורביע חלק ילקח כזה נרגרים או יתנסך ב נאפין עם אחד בהם כפי ה הצורך ויהיה משקל האחד או השנים ומשקל הכל אם יהיו הסמנים כלם נעשים והשתיה לחלרו משקל ולחזק שני ם כסקלים וראוי שתשמר שלא יפול המרצה ברפון

פרק כז

בהנהגת המזג הקר הלח יקח מהמזונות והרפואות מה שיש בו

חום וקביצות ודקדוק ונגוב ואם יהיה שם ליחה תדיקה ב בבטנו מי השרשים החזקים ומי כלאבגא ומכמו נירא ארמינאגם והרקה בדקות והדקדוק התנועות והמשתה ויהיה מזונו מהבשרים הקלים בדעים המתבלים ויין חזק רקיק חד מעט ויקח המרקחות הגדולים כפי מה שיחייבהו העת והענין ועשית התחבושות המחממים מחוץ

פרק כח

בקוטן הכבד הכבד יקטן בקצת האנשי׳ ולפעמים יהיה קטן

בבולדא וימשך אחר קטנו שהאדם כשיקח צרכו מן המזון לא יכילהו הכבד ומשלחת תאצטומכא אליו מה שיעור אליו ויחדש זה סתימה ובאב בבבד מותח ויבחין כח הכבד בפעולתו ללחוץ כמו הפועל תחת כח הנפעל תורד עליו ויתקלקלו עניני העכול והמשיכה והחזקה והבחור והד הרדיות ולפעמים יתחייב מזה רפיון ושלשול כי רוב הכ הכילוס לא ימשך המכון מכנו אל הכבד

האותות הנה יורה עליו שיתחדש אצל הכבד סתימות ור נרחזות רבות ויכבד עליו המזון שוה השיעור ויחלש הגוף בהצטרכו למזון יותר ותשקוד חולשת העכול ורוב הדב׳ המתיבה והצטרכות ומבוה שיחוק אמתת זה קיצר האצבעו׳ ביצירה ושהאדם לא יתעבה נוטר מן המאכל כלל ולא יע יעלה אליו דבר וחשב כו׳ ושיעור גאליינוס שהוא עלול ב בקוטן הכבד תרות מעבריו והנהגתו בהנהגת ביוצא בו

פרק כט

בהגיגה הגירגתו תחלה להזור הלילה במזונות מעט הש

השיעור רבי המזון בהרים לעכור ויקחנו בהפרש

פעמים ושירגיל הסמנים המנירים והמשלשלים המנקים הכבד המרוקקים המפתחים

המאמר השני

בחולשת הכבד וסתימתו וכאביו ונפיחתו

פרק א

בחולשת הכבד אמר ג גאליינוס המוכבך כלומר עלול הכבד הוא אותו ש

שבפעולות כבדו יש חולשה מבלי ענין נראה מפורסם או דבילה אך חולשת הכבד באמת ימשך אחר חלוי הכבד וז וזה אם לרוע מזג נפרד בלי ליחה או עם ליחה התחלתו מ מן הכבד עצמו או מן האברים האחרים אשר ביניהם וכ ובינו שבוכה כמו המרירה אם תשוב שלא תמשוך הארוכה או הטחול אם ישוב שלא ימשוך השחורה או הכליות והם והמקוה אם לא ימשכו המימיות והרחם לרחוק ההולא שיס שיקדר הכבד או לחוזק העצר המרות ויפסיד דם הכבד או האצטומכא אם לא יעבור אליו כילוס טוב העכול גם יהיה כ בעצבי כילוס חולש העכול או נפסד או כסבת המעים א אם יבאבן ואם ירבה בהם ליחה דבקה תחדש ביני ובין המרירה סתימה לא יתפרדו המרות מהמרה ות ותשאר בולאת ולא תקבל בה שיתחברו אליה מן הדם וזה תרבה ויתחדש בקולנג או בסבת שתוף האברים התלויי׳ או מן הגוף כולו כמו שיהיה בקדחות ולפעמים יהיה לא לרוע מזג לבדו אבל למורסא דמית או חמריה או קיש קשי או סרטאן או תפיחה או לשוטן ושטע או לעפוש י וקיה לכבד וחולשת הכבד והכליות תכלול חולשת כל מ בהותיהם ולפעמים לא תהיה החולשה בכליות אבל יהיה כפי בח מהכחות הארבעה ורוב מה שיחלש המרחף והם והמעכל מן הקור והלחות ויחלש המחזיק מלחות והרוחה מיובש האותות הנה

המראה מהדברים המורים ברוב על רוב עניני הכבד כי ה המוכבד ברוב הענין יהיה נוטה לברכמות גלובן ולפעמים ישה לירקות ודעיכה כמו שזכרנו באותות המז הבוננים ומה שראית שראה על חבלית המבריאות אין לשום לב על כבדו והרופא המוכיח ידע המוכבד והאצטומכיי שניהם בבריאתם לא יצטרך עשר ל להוראה אחרת כמשל ואין לבראה ההוא שם יורה עליו י יום מיוחד והציאה והמזון הרוטים לפי הבשר מ מורים ברוב הענין שהכבד אינו מתעסק בתולדת הדם התעסקות חזק ולא יבריר חמרו מן הכילוס ולא יזכ יזככתו משמימות וזה ברוב הענינים הוראה על חולשת הכבד וזה השלשול הרחיצי כלומ׳ כרחיצת כשר באחריהו ישתנה לפין אחר וישוב בהם המזג תלוי ואחר ישוב כשמרי

יין וכמים הנהרות · וירבה לפני שלשול האדמה הניקת
ובקר הכונ ישוב כרם רביעיס ויוכלו יחד ליציאת דברי
בחולשי האסטיות ור עצם וכל סכן בכר ויהיה כבו שיקרה
אצל חולשת העיכול האצטומ׳ ורוב מי שיהיה חולשה בכב
בו בדרך יחייב לו וביחוד בעת העצירה ובזון באב יד יבש
יבואך אל מצוי הצלעות הנקרא אלצ׳רי ואף גם המזונים
הנה יקבל הוראה עליהם בין השרשים הנזכרים ודיע ז ר
רע כמו הכבר והדם ישיב הליחות נתפשטות ותחר מם
כשיהיו הליחות עבות בבריאת והצועה והם בפניהם
מעטות ועבות ונהלו ישיבם כיבוות ואותו שיהיה בסבת
הכורדות הנה יורה עליו הבריאה והירקון והפעמים יהיה ע
עבר יציאה לבנה אם תהיה המסיבה בין הכרה והבעים
ואכנם תהיה בשתוף המחול הנה יקובל בוסת עליו בחלי
ר מחול ובריאה הנזכר עליו השחרות ואכנם האצטומכיי
הקובל בוסת עליו באותות פגעי האצטומ׳ והרוע העכול
והמעיי יקבל בוסת עליו בחבורים והרוחות והקרקורים וק
וקולנג ובמה שדומה להם והבליעה והמקומות יקובל בוסת
עליו בפנוי ענין הסתן בין הראוי הטבעי ונוטה התואר אל
רוע צנבול וכנגנט הבנין והשקיי הויים בסבת האברים
החזים יורה עליו רוע הרהבעות ושעול יבש ולפעמים
ימצא בעליו בתלאות הקרבים כנגד יבותחה · ואכנם
אותות הכחי סית והקישי והדרין והבקיעה ולת זה הנה
קור נזכיר הכל בבקובו ואז הראוי סה שיב אליו ואכנם
אותות חולשת הכח המעכל הוא שהמזון העובר אל הא
האברים יהיה בלתי מעוכל או בעט והנ׳ הל או נפסד הע
העכול מטחנה אל איכות רעה ופעמים רבות יהיה עד נפות
להם כפנים ובעין והיות הדם היוצא בהקוה נוטה לכימיות
ולבנינות ואלדים אלא אם יהיה בחולשת המחזיק שלא זה
יורוק זד שיתעכל והרע שבבינים כבלא יתעכל ואחריו ש
שיתעכל מעט ואחריו שיתעכל רע אחרי קצתם ונבשך א
אחר הראשונים שלשול בהתחלף והולכי והשלישי בלשול
כדם עכור וזה מאבד בלתי נפסל והדריצי בין השלשול וה
יורה על חולשת העכול עם חולשה מעט · והלבן המפסק
בירה על שתפשק הלוש מאד והבקבל איננו מכבל בכל
וכש׳ אם יצאו כאשר יכנס ואם יצאו דברים בתחלש׳ יורות
כל הכסר העכול והשתן בענין הזה יותר מורה על המעכל
והיציאה על הכורך · ואכנם אותות חולשת המושך הוא ר
רוב היציאה ורבותה ולבנה ואם יהיה בשתן עם זה צבע מ
בריח שהתמיע בכורך לבד וביחוד אם לא יהיה באצטומ׳
פגע וכחוזק אבחות חולשת המושך ר׳ן הנף · ואכנם
אותות חולשת המחזיק הם אותות חולשת המעכל בקוצר
יד החוזקה רי שיובל אל האברים כזון בלתי משיבות העכ
העכול ועל זה הענין אלא שזה בין המעכל יותר ובן הם
המחזיק פתיחת · ודורה אותו שהוא ביחוד לבחזיק שהכבד יש
ושהוא מבני לרסיר הכליי והמדנש ב כיבר המונע אחר ח
העצירה והמזון · ואף גם אותות חולשת הדוחה שימעט בו
בדרוך הבחתרות הקלשה וימעט השתן וימעט עם זה צב
צבעו וצבע היציאה וימעט הצורך לעבור לנקבים הלא ת

הדרה המחורח אל השחול ותמעט תאות המאכל ולזה וית
ויתחבר כבריאה חם זהה עץ כריכבות ושחרות בעורבים
ברובן ופעמים לבות יובל זה אל המשקי וגם יובל אל הק
הקולנג הלבני׳

פרק ב

בריפואת חולשת הכבד · ראוי שיודעים ה ב
בחולשת הכבד האם היא בשביל

מזג או חולי כליו וחולת ז׳י ב אותות אשר זכרנום והרפא
כל אחד כרפואה הנזכרת בו ורוב חולשת הכבד תהיה
לא׳י זה קור ולחו׳ או יובש וללחות רעות נעצרות בו ולכן
יהיה רוב רפואתו בחמום הדק עם פתיחה והשלשל והבדך ב
במורבים בק יציה כחוקת ובניקות העצ׳ש · ורוב זה
ברפואות הבשמיות אשר בהם פתיחה וכשול וקצ׳ יציה כם
כמו זעפראן · ומי יקול גם כן והרכ׳ים החרים שיש בהם
מעט קביצות שהם בחמיצות במאכלים ובמשקים ובמתיקות
והשקי ושפתחו כמו גרגרי הלבן ואחר ישבור צד תחתם זה
נהקיר כפי מה שיצטרך ההג והחבר בהם מה שיחמם או
יקריר · וכן הבין הזה העמוקים בחרנידם אחר והלעיסת
והטובה · ואם יצטרך לרחבה אל חוקה אד ח
בקביצות וקן יהיה כמורס׳ א׳ פעימה א׳ עולת זה אלא אם
יהיה שם כונ יובש מאד · ולפעמים נצטרך בשביל העצר
הליחות בו להקזה ושלשול המשוקד כפי הליחות
אם היות סרה ורבטה וזה כמו אנאריק ואם תהיה נוטה
ליכוקיה עצם וחום בה שיח ה שם סיזעת פולקריא
ואמסנטין בעורב כרום מה שיעור · ולפעמים יקרה
השלשול והרעין הנקר׳ ליאנטריא ויתחבר הרוגא לרפואו׳
ג וכצות ייחול בהם היזק גדול אבל הראוי בכמו זה שיעזור
האותחים והכחותים בקביצות שוה ופתיחה כבינה ונזהר
הבשמים וכיוחוד מכולים בין ויהיו כיס כן קביצות
וכן הרפואות המיוחדות לשני חולשת הכבד ושעלו גם
במבולה כבד האב גניב שחוק
יוסח מכני שיעור מלכה כרין ואם ירפא הכבד ברפ
ברפואות הרבגיות או ר׳ש׳ שתבנה להשלכת הלב נבלה ע
ערבית · וכן הרפואות המיוחדות לחולשת הכבד וז
הוא הרפואה הזאת יוקח לאכא והחרצית ריבבריי של
שלשה כחימת בוליקריא ורע שיבר ארבו׳ ן חמשה
חמשה אספסתין רובי ששה זוזים זרע הנרבי עשרה זוזים
זרע קושקשא אבינוה זוזים זרע כרפם ארבעה זוזים ילקח
מבני עינות ואגב נשאף · וכן הרפואות הקודמות לזולתם
היא הרפואה הזאת · עמוקים כבוקים בחרצנים חמשה
עשר משקלים זעפראן משקל ובקצת הנסחאות יש חצי מ
משקל קלומו ארומטיק שני משקלים ודלי יהודי שני מש
משקלים וחצי דארציני משקל קסיא לגניאה חצי משקל
אספיק נרדי שלשה משקלים אסקיננט שני משקלים וחצי
בורא ארבעה משקלים סוף האלה ארבעה משקלים דאר
טיסען שני משקלים דבש ששה עשר משקלים וחצי מ
בורא משקלים יין שיעור המספיק

הלפעמים יכיים כן אותי והדע נשקיקאני וחושב נאליגוס כי הרפואה הזאת מחוברת מרכבים הנאותים בסגולתם לכבד כי יש בהם שיקבצו קביצה שוה עם בשול ובהם כח עיננב ויגקה החולדה הרעה וכמם כח שיחזק הכבד הר הרע וכרם רפואות כעגרות העפוש ודוכם בסמים בשפי ברמרציני וקשיא לינגיאה כי הם מנגרים העפוש וממתקים המזג ודוחים הסבה המכנסית ומנקים החולדה הרעה ודו ודוחים אותה ומקבבים סבי הכות והארסים וגם כי הד הדארציני יותר חזק כן וקשיא לינגיאה ואלו שתי הסבנים הם יותר חוקים מכל הסבנים הכשושים והאחרים באנשפיק גרדי וחולתו כענין הזה ואבנם הדאר עישעאן ויקעפראן יתחבר בהם עם הקביצות בשול ורכוך נתקן לעפוש ואבנם העצמקים הנה רושם מסקלם פחות לאיבר המתיקות שיהיה יותר נאות והם בהסמנים הנאהבים לכבד וכים לו והאהבה הזאת היא מסגולת הסמנים שכ שכרפואה המגלילה ויש בהם גם כן בשול ושואה לליחות והם בלתי מהודרים להפסד והיין הוא כד רפואות הנאהות בה שלא יהיה כוב : קדם זכרונו ויש בו נגד לעפוש הלד הלרכש יש בו כח שידעת והדילי מרכך כבשל כת ך והוא ערך אל כנם ויש בו פתיחה ומירוק ואותו שיפאל בו הא ואופי ודע נשקיקמי רבה היא גם כן תוק התולעת אם יה יהיה חולשת הכבד בהתחבר בתוס ולכן היתה הנלוגיא ום משתדנות להועיל לכייני חולשת הכבד כשינוסח אחר וכן והרפואות המועילות אשר אין בהם חבוב חוק שיוקח אספיק גרדי שלשה חלקים אספנזין רובי שני חלקים וי ויבחקו ויחוברו בדכש ושתה כמנג וכן הגרית הרפואות המחובבות המועילות הכשמיות הידועות ושיבושלו ביין ירוקי קובץ וגם יערב בהם נקודי ויתנם בהם שכן נאדין ומיוצא בו ויוקח בצמר ויונח חם והחתבושת הנזכר ברקה ויש בו בוכר ענבים והולי נפנים ורדים וכל מה ש שזכרנוהו בשער חולשת האצטומכא מן התחבושות

השרחות ותחבושות

במרכבים כספרי וכעשבי ואספיק גרדי הלבונה ומך וכם ונבך ואגוז ספרש ופרח אסקיננט והזרעים הידועים כן מזגים בבי סוכן וכיוצא בהם והתחבושת אשר באלואן ומצטכי ואם יהיה חולשת הכבד בסבת חום ושיהיה בבינט בלתי נעבר אז ראוי שתצום באבילת החבושים ות והפוח כנעני ופרש צינים ורמון הפורן וכמוצע אם לא תוירו סתיסה רבה ובי הנדיבי ובי ענבי השועל ויצור שיק שיקחו פרק המבבאנג כם כן בדרשנו לקרח בבוכרה ואם לא יהיה החום חזק ובמסם הדאר ציני ונרד ומצטכי ראות להם המסקבים הנקראים מיצועות המטולאים בזנוה לח לחה כם מעט בנטה ואם לא יהיה החום חזק ישים בו ית החבלין הנזכרים ואם ראית רושם החולשה בכבד פונה א אל המקבל החזק בבה שיש בו קביצות בשיעור וכשכיר ויש בו בסגול כבו הרפואות אשר יש בהם נרד ובאשים וא ואגוז מוסקאדא הלבונה ומצטכי וקנה בושם וספרי וכ וכיוצא בהם ואם יהיה פונה אל המחזיק תוסיף בחזוק וק

וקביצות ותחסר מהחבות או תחברים כבסן המנינים האלם סבנים יקבילם כתנהנה כבו כל השאט ורדים ושאריות ואם תהיה החולשה בסרוף תחזק בבה שיש בו קביצות פחות מאד גם בבה שיש בו מקביצות די שיסבר בה הב הכבד אך יהיה בו באכיות והבום ותשתדל לרשאות בתח בתחבושת ודע זה בבריחות כי רם חזק והאמות כבקום הזה ותשתדל גם כן לפתוח הסתיבות ואם תהיה החולש ברוחה תחזקהו ותתבסם המליות המרכבים בבה שידעת כם בבקיעו ותפתח הנקבים ודע כי יהיה כל החולשה מבל רו רוע כנג ולפעמים יהיה הראוי לקרר עד שיתעכל ויער שי סימטן וחוליין רוע המזג הזוכר קודם עיינך החולשה אך רוב מה שיפול מבוע רקיצר יד כעכול הוא כן חקור וכן ב במשיבה והנאות במבזינות מה שאין בו ענבי ודביקות כב כבשרים הקלים והרסה בלתי דבקית ובי השעור כבו שת שהוא לשתוכבים לבקודים כדבש והלבון ביצה כב בנולגלת והדגשת לוח ומן המשקים המועילים להם גרגרי המן בבושלים בצמוקים אם יחוכל כדאר ציני ופ ונצלם והצמוקים השמנים מועילים להם מאד עד שהוא מונע השלשול הדוכה לטי הנשר

פרק ג

בסתימות הכבד הסתיסת הקרא כתחלל בשריות הכ הכבד לעובי הדם אשר יז יזונחו ולחולשת הדוחה שבו או לחוזק המושך שבו והנה תקרה בעורקים אשר כי אם לצירותם ביצירה או למקרה מקביצות ודוחת לו או להתעקשו ביצירה או לסבת העכור בו ור כ בה שי שיהיה מה המזון יהיה בשרני תשוער כי הליחה המוחצת כנעת אליה החולה ואחר בסתנכת כבנו לפיות הע העורקים המשתרשים מן העלה והנה ישארו הסבורים סם ולכן תהיה רוב הסתיבה בצד הקערירות ולפעמים יוביל הענין עד שיחדש סתימה בבנינות וו סתימה אם הרבה ות ותארך וכן בכבד תוביל אל עפושים מרשים קדחות הל הלבנוסות מובילות אל תנוקי להוליד רוחות מולידים ב כאבים קשים וכאלו הוא הסתיבה מן אבהות תליי הכבד ו והליחה המולידה ס ישת היא אם ליחה כותשת לעביה או לרבויה או לשתי שבנה ואם מורסא ואם רוח ואם איבנת קביצת ואבנם מה שנזכר מעמידות בשר או יבלת או עם עמידת דבר גלתי ליחות עבה הנה זה רחוק ונעש ושלא באד וזה כי פיות הורידי עצבי לא יצבה על כיוצא בהם דבר והם גדולים ואם יצבה לא יבלול תכל על הקש אחר ואבנם המפעל הסתיבה הוא חולשת המכול והכרור וחזו וחולשת הדוחה לרוע בנג חם או קר וחולת גם נולד בו או יוכל אליו מחוץ באויר וחולתו ואבנם הנפעל אשר הוא ל ליחות הסתיבה הוא הדברים הלקוחים הענבים מהבשרים ומהקצפות ומהתאות הנסכרות כפרים וחרוסת וגבור והא והפטריות ובינים מן הפריסים וכמו העוזרדין וכיוצא בה בהם והשודש כו עביה כי לפעמים יהיה טרח דקה דקיקה שלא תחדש סתימה ולפעמים תהיה הכה ועבת חומה

כפי עכיה ותוריש הסתימה · והנה אמרנו כבה שקדם כי
הוכר לפעמים יהיה עם כעיך אל הכבד ואיננו עם בע
בערך אל כה שאחריו כשיתעכל בככר בחשה הדבקיות
ופעמים רבות שיחזק הטבע לדחות הליחות המתחבות או
יעדב עליו רפואה ויצא אז ביציאה אם תהיה המתיבה ב
ב. ד המקועד · ואם בשתן אם תהיה המתיבה בצד המו ונכנן
ויתראו ליחות בתחלפות עבות האוהות כרל
אותות המתיבה שלא יסמוך הכבד הבילום כי לא ימצא ם
בעבר דשהבה המתוך בלי בשק יכיצאתו פבע וידריב זה שב
שני דברים אחד כרם בבה שידחה והאחר בבה שיעצר ·
ואותו שהוא כבה שידחה שיהיה רקים כירלוסי ורב אבנם
הדקיקות שהמימות והמנון לא ימצא דרך אל הכבד
האבנם הבילוסיות שהכבד לא יתמצא במעלו כו שישתנו
בהבילוסיות אל הדמיות ואבנם הרבוי כי כה שיהיה דרכו
שידחה ביציאה שהוא פרט לכבד הנה בצעוקו אליו
בה שהיה דרכו שיעבור אל הכבד שישנה מכבו הרבה ד
דם והיה מתבחר הרבה כמבו מיבות והיה מתפרד קצת ם
כמבו אדומה וקצתו שחורה כל זה הנה נצטרך אל בה שה
שהיה דרכו לצאת ביציאה וירבה היזק · ואבנם אותו
שיתחייב בבה שיעצר בו הנובר ובורנס בצד הכבד
וזה כי הנגיעה אל הכבד אם יגיע בוקדם שידחה מגנו
דבר לגמלתו ואפי׳ בה שראוי שידחה מכבו אל היציאה או ש
שלא יהיה כלל הנה הוא ירבה וישא מכבו בה שיעבור בו
אל הבציחה הקוצית בעבור ויכבד וכל שכן אם יהיה
והנובר יהיה בבורסא גם כן אף אם יהיה שם בורסא יהיה
הנובר בצד הגבורה לבד ולא ירבה בבורסא ולא יהיה חזק
באד אך הנאב יהיה ויותר הזיק מכבו בסתימה הגבורה אש
אשר לא יהיה עמה מכה אדרת ולא יהיה באב רב ואעפ׳
שנתפשט מעט ולא יהיה קדחת וגם יורה על הבורסא וא
האותות הבורסא ומה שיצא בצד הבתן והיציאה ואולת מה
מה שיאבר בשער הבורסות ובעל הסתימה יהיה בע
מעט הדם ומראהו כשתת ואם יהיה שם רוח יורה עליו
עם הנובר מתיחה מכבדת ואבנם אותה שתהיה על
דרך ההתקבצות הנה יורה עליה הקרבות המכות המקבצו׳
כמו שתהיה המיבות הקובצות ויורה עליו היובש הנראה ב
בגוף וגם יסמך אחר הסתימה בנובר הנשיבה
גם כן בשתוף אברי הנשיבה לכבד

פרק ד

ברפואת הסתימה וזכר
הרפואות המורכבות הר
רפואות סתימת הכבד ה

רבתחרשת מהלוחו׳ הם הרפוא׳ המבורקות ואשר יש בהם
התרת שוה והגרה כפי הצורך ואם תהיה הסתימה בצד ה
המקועד יעשה בה שיתיר המבן ואם היתה בצד המגובנן
תעשה בה שיתיר והיותר טוב שיתקרב עליו בה שיפתח
ויחתך ויברק ואם הם עיבות תתיגן יצטרך אל הקוה בה
מהבאבליקא ולמשלשל האבנם עת הסקוחו ובה שראוי ל
להסבר אחר השתיה בבבן כי הסרסים ובורצא בום הגה

בבר זכרנו זה בעיקר הכללי ואלו הרפואות המבורקות לפ
לפעמים ישתו בסרשי ההנדבי ומימיו או כמבו חלב הגמלה
הערבית ראבוסה כמבו השוכר והנדבי ושיח וקבוטולא
ואסקורון ואשקינבשא וקרשקושא ופום שירא או ביין או ב
בבשול הזרעים או בבשול האפסנתין ואם לא יראה בשתן
שברים נראים ולא אות בשול אין ראוי שישתה החזקים ו
ואבנם אם תהיה המכה בורסא או רוח או ראוי שתרפא ה
הסנה כבה שנזכיר בשערו ויקבל תועלת בבורצא בו הם
ה..קית חלב הגמלה ויבא אחריו של טול בירקות וקסיא פ
פסטולא וכירצא בו או תהיה דקה במה שאין בו התעוררו׳
חום בבה שנזכיר בשער בקוסו ואם תהיה המכה צרות
ביציה והנסר הנחה בעורקים ואלו יונהג כמנהגות בו ש
שיהיה בו קושן הכבד ואם הקבוצה חובש חדשוה י. נהג ב
במורכבים הם .: סלים מן החולבים חולהם מכה שנזכר בש
בשער הרשבת הכבד והרפואות הפתוחות כחום קרות
ושהם קרובות אל השווי וכחם חמות יצטרך אליהם
בסתימות הנוספות ואבנם הקרות כמו הנדבי פרדסי וש
וסרבזרי וכמו טרכשקון ומי לשון השה עם עלהו ושרשן
וגל׳ מה כיציר עם קיור וקרשקושא נותחת כאשר ואיכות
כושקנת בחום ודיברבזרי גם כן והאפסנתין גם כן ואעפ׳
שיהיה בו חום אין היזק בעשיתו בסתימה המתחברת לחום
ה..קר יותר ראוי שישן עליו או על בשולו וביחוד במי ק
קרשקושא ומי הנדבי ושרשי ופודליקריא והעקרים מרים כי
אלו כלם מתקרבים ויקרב מאלו מתושת שוסר לח וסחישת
כרפס כ..כנגבין חוזק הזרעים ואם יצטרך לחום יותר אז ב
בוכש ומימיו בסכנגבין דבשיי ואבנם הקרובים מן השווי
הנה התורמוס והנה הוא המשבח שברפואות שירצה בהם
פתיחת סתימת הכבד בבלי חמום וקרור והכמישפאוש ק
קרוב מכבו אלא שהוא יותר רם מכבו מעט ואם ישתה
בבי הנדבי ישתה ה והוכן אסקינילא ואוקסימל אסק
אשקילוטיק ואשנרני ותרט לילו מן הבין הזה ולאקא גם
כ. וזה ישתה כפי הראוי אם כמבו מי הנדבי ומי קרסקוט
א. יהיה המזג נוטה לחום או ביין ומי הזרעים ומי התורמ
התורמוס ובשול אפסנתין ובירצא בו ובימי הסכנגבין הזר
הזרעונים על כרגותיהם וזוכן השום יחוכן אגודאן ו
וחוכן נרד וחוכן קפריש ואבנם אותם שהם נוטים לחום
הנה המבורים החזקים כמו אשארי קשיא ליגנאות
פטראסליון פרישטולוגיאה עגולה ודובקאה והורטא ומם
ופסתק ואגאריק ואפיתימי ואשקינולא ונעדה וכנטוריאה
דקה ומחישתה ונגסיאנה ותורמוס וסכנגבין דבשי
ואשקוטלינוק אשר ילקח ברוביאה ודומה לה והתאנים ה
התורים בשמן שקדים וכן הרפואות המורכבות החזקות ע
עונות רבות זכרנו האדם ברקות כמו עונות לאקא ואם
ואפסנתין ועונות אשקולופנדריא ודיא לאקא
ודיאנורקומא ואפיחוסא ואתנאבשיא ודריאק הארבעה ו
ופלוניא וארסטון ומרקחת גינסיאנא ומרקחת דינברבזי
בסקבוניא

ובלי סקבוניא ומרקחות פי חיסטות ומריחות אגנדאן השחור ואל שהרבא כגון ומרקחות פלפליני ופודנגי ביחוד ופלוניא ורפואת הכבד הטרית ומרקחות וכירנוהו בדקות יל ילקח כמבך ואבקים כשאפים וב״טרים זכרנום שם ורפאות זכרנום שם בספר קשי הכבד והשחול •

פרק ה

בדקות חזק לפתוח סתי סתימת הכבד והשחול • ארסוניאק אוקיא בצשכי

ולבונה מכל אחד חמשה כרמאת קשט ופוליקריא מכל אחד ארבעה כרמאת פלפל ופלפל ארוך מכל אחד ששה כ כרמאת מארג שמונה כרמאת אשפיק נרדי וקצאת ארבעת תשעת כ״מאת יולש בדבש מוסר קצפו והשתיה כלעקה כ בין ישרה בו קצת הרפואות הסתימות או במי השרשים • ומכת שהוא יותר קל מזה שיוקח אשפיק רומי שלשת חלקים אפסנתין חלק ידרק ויולש בדבש ויכין • וגם אגאריק עם סחישת פוליקריא מועילים מאד ומזה שישתה

פרק ו

שרש פאניא עם סכנגבין • בשול מועיל מסתימת הכבד והשחול • יוקח אשקולא וכזברת הבאר ו

ומסקי כר ופניגריג וקנפי אפסנתין חלקים שוים ויבושל וי רוקח בשולו עם דבש •

פרק ז

מרקחת מועיל מסתימת רב הכבד בקירוב זמן • יוקח פלפל אוקי וחצי אשפיק

נרדי סלש כרמאת או שתא במי התחלפות הנסיעאות מנג מגיטר ג וקשט ואסטוניאק ואשארי מכל אחד ששה כרם כרמאת ודבש ליטרא וחצי יולש בו והשתיה כלעקה עם קצת המשקים הנאותים לענין הזה • ומן המשקים המכנגבין סברי הדרעוני ויותר חזק ממנו הדבשי הדרעוני ואשקוליטיק ומי הדבש המבושל בו הבשמים ה הבשמים אשר יש להם קביצות בשול חזק ובשול תורמוס מר וגם יושם בו סחישת פוליקריא ומשקה אפסנתין ובשול יושם בו שרש קפריס ושרש שומר וש ושורש כרפס ואשקננט ה׳אקא ורובאה ופניגריג ובשול פוליקריא ומשקה אפסנתין ומשרתו נתחבור הלקיח כא כא׳האן ואניס ועקרים מרים • ואבנם המשלשלים הנאותים למשקה הזה בעת שיצטרך אל שלשול אין ראוי ש שיעשה בהם החזקים אלא בעת התמרת חזק אבל ראוי כי שיהיו קלים כי הליחה קרובה במקום הרפואה ושהאבר אם יהיה בו כח יספיקהו יותר מעט על הרוחה • ומן הרפואות הנאותות לענין הזה גירא פיקרא ופליפודי ואגאריק ואם ואפסנתין תשקה בגירא פיקרא לחזק עד משקל וחצי ולח לחלוש עד משקל והוא כשמן קיק יותר חזק ויותר טוב ואם האבק הנאסף כתורבית עם נעדה הנזכר בפרק ח מועיל מאד כי הוא פותח ומשלשל יותר ואם יצטרך אל משלשל יותר חזקים לא יהיה אפשר מבלי כמו אצטמאטיקון ונר ונרטרי שראמין ולפעמים יצטרך לכמו שיאדריטום ולוג ולינוריאון ואבנם התחברות כמו התחבנות הלקיח בן נעדה וקצת תורמוס והזרעים והמרירים • וכבר

התחברות הלקיח באשה פגירא וארסטניאק ואפסנתין וכ ובמאפיטוס ומצטכי ועשראן בשמן נארדין ודומה • ואבנם הנתנ׳ת המזון אז ראוי שירחיק כל עב מהמאכלים ול ולחם מצה ולחם לקוח מסלת דבקה ודבקיית והיין העב ם מתוק ואורז נרוחן ופריעים והראשים והקיליות המבנבים ו ומיני הצלי המבנבים גם המבושל יותר כשות והחברים וח והמתיקות כלם ומכל שכן מה שיהיה בו דביקות כלחבנות הנקראות בלע׳ אוטליאש וכלם מיני עיסת טולטים כדבש וירחיק כל מה שמבינהו מכח שמוליד הסתימה וראוי ש שלא ירגיל אחר מאכלו המרחץ וישאהו השבע תבורות מ כת שימס ממנו ולבת שיתעכל • וכן ראוי שלא תעשה עליו תנועה ולא תגורה ולא ישתה עליו הרבה וירחיק בין המאכל והמשתה וביחוד שתיית היין כי הוא מבנים המא המאכל אל הכבד בלתי מעוכל • וראוי שיהיה עיסת לחמו רב השאור ואפוי היטב והשעורים והדוחן והזרעוני׳ ורטה קלת המשקל ועלים כלם טובים לו ואין היין ביין ב היין הריקק הזה וראוי שתערב במזונותיו הב״יתי ובימצא בו ואשתרני מועיל לו וקצרים

פרק ח

בנפח והרוח בכבד • ויתקבץ בחלקי הכבד ות התחת חלקי קרומו אדים

ואם יעצרו ויתעבו ישתנו רוחות נפחות לא ימצאו מעבר אם להרבויים אם לסימה בכבד וזה הוא הנפח בכבד והנה יורגש עמו מתיחה רבה ולא יהיה בו כבדות רב כמו שיש במורסא ובסתימה ולא קדחת כמו שיהיה במורסא ויהיה ויתחדש אם לחולשת הכח המעכל או כי החומר המוציא הלוי מרחבו שיעשה רוח ולפעמים יהיה הרוח הזה נעצ נעצר תחת הכבד כמו שיעצר תחת השחול ויניעהו העצמי באצבע ויורגש קרקורים • והרוב מה שיורה על הרוח בהיותה מתחלת ואחר נוסעת ויש בה אור וה העתק ולא יסמך ימשך אחריו שבר ענין בתאר ובבריאה ירצא מהשחול ול ולפעמים ישקיט העמוי הנפח ויהיכהו ויצור חסרון •

רפואה רפואת הנפח והרוח בכבד יקרב ברפואת הסתימה וברפואות חמי קרקות הכתובות הנזכרות בו וה והמרקחות הנזכרים ויועיל מזה המרחץ כריקות הנפש וה והיין החזר בריקות נפש ומעוט שתיית המים וחמות הבגדים החמים ובבשמים המתוכים והתחברות הלקוח במצטכי ואשקננט ואשפיק נרדי וג׳נרי כאן והמשלשלות הלקוחות מכמו שמן נארדין ומעט ני בורקים ואם יהיה שח שהוציות החמות יניע או ראוי שתשכור צד השתוף כי א אם יפתח הכאב לצד המקום השלשל תחלה ואחר ת תיוך הרוח ואם יפתח אל תחת הכסלים ואל המקך הלאחור תעשה המשירים גם כן ואחר המתוכים הרות •

פרק ט

בכאב הכבד • הכבד יתחדש בו כאב אם מר מרוע כוג מתחלף בצר ק

קרומותיו ואם מרוח פותח ואם מסתימה ואם ממורסות ח חמות או קשות כי הקרות הלבניות ימעט שיחדש כאב גל ולפעמים יהיה מתכונת הליחות מבולים ויודע צדי נטי נטיתם מהאנחות הידועים במבמרים ולפעמים יהיה מחו

בחולשה שלא יסבול מה שיגיע אליו מן המזון ויחקו בגלל לפיטוריו · וגם יתחדש בתנועות הליחות הנגליות ויחדשו כובד ובאב בצדדי הכבד והבאב החזק מאד לא יהיה אלא מבורסא חמה חזקה ובריחה ולכן אם יהיה קריחה קרירות ויהיה באב הזק הנה מכתו רוח ולכן מה שתהיה הזק הקרירות תארע עליו יתיכות בכל שזכר אבוקראט · ורבת נזכר כאבוקראט במאמר ביווחם אליו וחושבו שנבצא בקברו שאם יקרה באב בכבד עם חבוך הזק תיות הקדקוד הנקרא קבורחה ואחורי הראש ואיתן ברם ברגלים וראה בעורף צמחים קטנים דומים לפולים ובות העלול בהבוים קודם עלות השמש · ומי שיקרה לו זה יקרהו עיצר שתן לסוכה עם עכוסוף לפגוע בכיעל · אומר אני הנה הוא דלכה שיהיה שהטיבות הרע אם לא ידחה בשיזן יע יעבור באופן מאופני ההעברה והנקובה בקצות ותחדש בפירותה ובורקותה הבוך הזק · אותותיו כבר ידוע ארוחות כל דבר מבת שזכרנו במבואן · הרפואה הנה נזכר לכל דבר במקומו אך והאנשים כבר זכרנו דב לבאיבי הכבד סמים זכרו שאבבם שיועילו בו בבאמר בו בוזהלים ורוב תועלתם כשין התולדשיי מכבו ואנחנו נוריד מה קצתם והבורגל על מה שזכרנוהו · אמרו יועיל בוח עוגה דובברי בנסיאוחם המתחלפות ומרקחת דובברטיי דיאבורכבא ומרקחת זהוא הבשלשל ומרקחת קרטאבנא ומרקחת הדירטם ומרקח קיבור והתאג סיא קטנה נגדולא ומרקחת התמריי וקיקא ומרקחת אפקיליתירם ועם נעוגה תעשרה ומרקחת נארזנים הסוזדם אל קינאקבי אבי אתרו בבה שיועיל כמנו שתי אוקי כבורשות עלי הצנובר חריבים כסכנגבין · או שליקתו עם דובברטיי משקל חצי זוז וקצראן משקל שלשה זוזים עם מעט בורע ברס כרפס ושוכר · וגם יוקח ורדים ארבעה זוזים אשפיק נרדי ומצטכי בכל אחד שני זוזים ומבחושת מר קריא אל סחושת עפבנתין ולאקא ודובברטיי העפראן ופרחי אשק אשקינגס ורובא מהצבעים ואשארי ווזעים השלשה הל לינגא אלואן גא מכל אחד משקל זוז עין בלשני משקל חצי אז ואם יהיה הבאב עם שלשול וקיא יקחו הרפואה הזאת · יוקח שכרי יין בבישול ולאקא ודובברטי · ואשפיק נרדי בכל אחד משקל סג הבדיל משקל שבקה ז זוזים רשות על שתי אוקי' כמן מי הבזברה · נראה בכל זה להרחיק העב מן המזונות והבשרים ושיתנפק על תורם הקל מן העופות ואולתם כמו שידעת וביחוד אם יהיה שם חום · והתחברות חומם קרדבאגה ותחבושת אבמ אבבורבי נתחבושת גור הבלך ותחבושות מומחים ·

המאמר השלישי

במורסות הכבד ופירוק חבורו ·

פרק א

במאמר כללי במורסות הכבד ומה מגלוה אליו · המורסות המתחדשות ב

בצדדי הכבד יש מהם שתחדש בכבד עצמו ומהם שתחדש בעצלים המונחים עליו ומהם מה שתתחדש בם בבפריקס · ואותם שמתחדשות בכבד עצמו יש מהם שתחדש בחלקיו העליונים ואל הצד המובכן ומהם מה שיתחדש בחלקיו השפלים ואל הצד המקוער · ומהם מה שיתחדש בכל כבדו וקריבותיו ועורקיו ומהלך הוה הוא בבעט · ולפעמים תבלול המורסא בינים מחלקיו · ועתר זה הנה המורסא לא תמנע מהיות אם שלגמוניא דבילות והלת דבולה או אדומויה או כלבנויות או קשה סרטנית או בלתי סרטנית ואם גפח ורחויי ומבות זה כמו דם עם קריחות בתנועות או בבלי קריחות או כמו קר בונגע העכול והדוחה או חולשה באצטומכא או טריטה תקבין הליחות ואחר יע יעבידם בחלק הכבד העבריה בלתי טבעית והקטן גם כן ובנוצא בות בסבות המתנועה הזאת · ואם היית המתיכה לצד הברה תשים דם רותח ויבלע בחלקי הכבד ה הבלעה בלתי טבעית לרוב המרירות ובכלל הנה רוב הם המרירות אחת מסבות מורסת הכבד החבבית · ולפעמים יהיה לפגע בהשתתפות האצטומכא שתפסיד העכול ויום והזוגות המתחממים והעבים ואשר לא יתקבלו היטב עם עורים לחדש המורסות בכבד וכן אם יהיה הכבד הזק ה המשיכה שימשוך יותר על הראוי וימשוך אחריו מכה שם שבטבעו שירחה דבר נכון שיזכן למורסא · וגם יתחדש בסבאה או רסיק · וכל מורסא בכבד בכלל תנקרא בורחן הנה אם תהיה בצד המובכן יהיה גבולה בורעה וה הגרה או רעיעות דם נחירים ואם תהיה בהצד המקוער יהיה גבול בורעה או קיא או שלשול · והמורסא אשר במבונות יותר רעה מאותה שהיא בקעירות · וכל מורסא שתחדש בכבד חמה או קרה הנה היא במה שמית מהה לא ירוק לגוף אלא דם מימי ועם זה יחלש הכבד בלבדר המובות ועם זה הנה יעצר הרבה מן השיגיות גם במבריקו ואלו הם סבות התשקי התכשריי והב·רי ואם תע העתק המורסא החבה מן הכבד אל הטחול הנה הוא טוב וגם יעתק מן הטחול אל הכבד הוא רע ·

פרק ב

אותות כללים למורסות הכבד בשתוף · אמנם האותות הכוללים שימצא

העלול כובד שוקד תחת צדי הכבד ם וימצא שם באב יותר יותר לעתים לא כבו בשיכה כי היא לא הבנע בכאב ח חזק וישתכח עקה ותואר לא כבו בנפח כי אז לא ישתנה ו ויהיה עמו מתיחה והרקוה למטה נרבים מן העתים לא ת תמיד ואבנם יהיה המשיכה הזאת כתיות הקרבים והתל והתליאות ולא יקרה במורסות הכבד החמות גולת רבקה כי הצדדיים מתפרים במקומותיו ולא יעברו בו אלא שר שיעור בלתי בורגש והנו ישתתף הצלעות המחזר באיבות הכבד ובמורסותיו העליונות והעלות ואעפ"י שלא יהיה ש שתוף תמידי ובעלי מורסות הכבד ובייחוד החמות והגר הנגדות לא יובלו לישן על הצד הימין והכבד עליהם הש השינה גם כן על הצד הה באלי כהנחה המורסא למטה אך רוב נשיהב אל השינה הוא השינה על גבו אפרקדן · ואם תהיה המורסא בצד הגבנונות ימצא הכובד שם ויר וירגיש מורוה אצל התליאות ויגדל הבשש על המורסא ו

יותר נראה וכל שכן בבחוש ותהיה שעול יבש והצער בש
בשיטה וכל שכן אם יתבשם כחוק בשתוף הסכך והריאת
אי זה כהם שיהיה בחוק ויפעם השתן · ולפעמים יעצר
לגמרי אם תהיה המורסא גדולה שתתחבש בצד המכוכן
ושהולשת הדרוה והכיבד בו יותר מאותו שהוא בצד הקע
הקעירירות כי צד הקעירירות בשען על האצטומכא ויהיה בו
הכובד ושליית התרקוה למטה בכבד כן הימין פחות וכ
וביחוד בכי שיהיה ובבינות כבדו בלתי חום הצשרה והג
והנגיעה לצלעות · ואמנם כשיכת התרקוה למטה
השתוף התרקות בכבד הנה הוא כחבור הכבד בצלעות יות
יותר ויותר נראה · והפוקות ימעטו כמבנוניות וירבת
בקעירוריות לרוחק המבינות כפי האצטומכא · ואמנם
אם תהיה המורסא בקעירירות והצד השפל יהיה הכובד פ
פחות בהשענו על האצטומכא ולא יהיה שעול וצרות גם
גם יחשב כי ולא תפול תחת המשוש נפולה יחשב בה אך
הבאב יהיה יותר הזק לרוחק התוה שם וכל שכן אם ימשב
ומשבו עצלי הבטן · ואם יהיו מורסות הכבד גדולות
יטה הטבע לנוח על גבו מתשכיבה ואם יפליג ילאת מסבב
על גבו גם כן · ומורסות הצד המקער יתחברו למורסות
המסריקים הרבה · ובכלל אם תהיה המורסא בצד
המקער תהיה האצטומכא יותר חוקת השתוף ויתראה ה
הפוקות והפק הקיא והצמא אם תהיה המורסא חמה ·
וחשבו קצתם כי השתוף ביניהם הוא בעצב דק מחבר כין
הכבד וכין פי האצטומכא ולכן יתחדשו הפוקות ·
ואמרו קצתם לא יתחדשו הפוקות אלא בעת מורסא גדולה
לדוחצת פי האצטומכא וחשב גאלינוס כי הסבה בזה מה שי
שיסמך אל האצטומכא בפיה כן המורסא התחת כליותה וז
חוזה · ובכלל הנה הפוקות לפי סברת רבים לא יראו
אלא ממורסא גדולה כי הדרך הרב רחוק בין הכבד וכין פי
האצטומכא ואם תהיה עצביות שתתשפו בה ותחבר ביניהם
והיא דקה מאד ובכלל מה שלא יהיה כמורסא גדולה לא י
יהיה בין הכבד והאצטומכא שתוף ברוב הענינים ותהיה
כן מורסות הכבד שתקרב לקרומות ולעורקים יותר בכא
כב אבה בחוזק וקדחת יותר תלושה אם תהיה חמה ·
ואמנם אם תהיה המורסא בשני הצדדים יחד יתראו הא
האותות אשר לצדדים יחד · ולפעמים ישתתף צד אל
צד לנגד בלתי רב · והנה יתגלו כל מיני מורסות
הכבד החמות והקרות אל הפשט · ודע כי מורסות
הכבד אם יתחבר בהם שלשול הנה הם ממיתות ·

פרק ג

והתפרש בין מורסות הכבד הכבד ובין מורסי העצלים המונחים עליו בבטן ·

יודע התפרש ביניהם מצד התנועה ומצד התכנית ומצד המקרים · אם מצד התנועה כי מורסת העצלים תתראה תמיד ומורסת הכבד הנה לא תתראה וכל שכן הקעירירות ובשמן אלא אם יהיה ענין גדול במורסן · והעצליית הנראות אם ברוחב או אורך או באלכסון לוקחת מתחלת העצל והנה הדרינו עליה בפתיחה · ואמנם בתכנית כי תכנית מה שיתראה ממורסת הכבד יהיו כפי תמונת הכבד ידענו בפרק הפסקות והמשוחות · ואמנם העצליית

הנה היא ארוכה אחר מקצותיה עד והאחר רק כאלו הוא ז
זנב העכבר ולכן לא יודע זה בפרק הפסקות השתוף אבל
הנראה אותה התרוקות כארכה מעט מעט ולפעמים לא י
יהיה שומע בבנה אלא דבר בעומק ארוך אם תהיה במע
בעצלים השוקעים ואל כמוניים והיא יותר דומה למורסות
הכבד · ואמנם מצד המקרים כי המקרים המיוחדים
והמשותפים אשר יקרה למורסות הכבד לא יהיה מהם כמ
במורסות העצלים דבר יחשב בו · ואם ראה המבין
יותר להתעטף ולהתיכם או תשער כי המורסא כבריית ·

פרק ד

המורסא החמה סבותיה בכלל סבות המורסא מה שיש בה חום · ואמנם

אותותיו הם האותות הנזכרים למורסות הכלליות ואשר
בקצה החלקים ויהיה שם קדחת חדה אם תהיה המורסא ב
בבשריות וחוזק הצמא ויתבעט התאוה ותחדש הפוקות וא
ואבטניסות וקיא אדומיי תחלה ואחריו זנגארי וכרתי וא
ואחריו השחוריי ותחדש קור הקצוות והחרות הלשון ור
ועליו כל זה וכל שכן אם תהיה המורסא קעירוריות ויהיה
שם רוע הנשימה ולא יפתח לאחור ואל התרקוה ועקיצת
וכל שכן אם תהיה המורסא בבבנימות · ואם תהיה
בקעירורות הנה תעשה רושם בענין הנשימה · אם ישאף
אויר רב מאד במעיות המורסא למכך ולדוחצת אותו והצער
השאיפה ולפעמים תחדש שעול ויקרה ללשון אדך שיהיה
כרבמות ואדכדכות חוק ואחר יטה אל השחרות ואחר יש
ישתנו מראה הגוף כלו וכל שכן אם תהיה המורסא כבכב
בבבניות · ואם יהיה הכה חזק וכל שכן כאצטומכא
וביחוד והמורסא בקעירירות יעצר הטבע · ואם יהיה
הכח בגוף והאצטומכא חלושה יתשלשל הטבע ·
אמר אבוקראט תציאת הסכל כלת השחורה בתחלת החו
התחלי החולי אות שהכבד יש מורסא חמה גדולה ויהיה הד
הדפק גליי גדול התוקף ומהיר והמורסא החמה היא אז תת
תחת הבשלו בקרוב ואם שתקבץ מגלא ויהיה עצה אות
אותו הרבילות ועוד נוברים ואם שתתקשה ותעתק גם כן
אל אורות המורסא הקשה ויכבלו אותות החמה ורוב סב
סבות התקתקת אל הקשות והצלנה בקרור וקביצה ועשית
המעכים במורסא החמה · והתפרש בינו ובין בעלת
הצד שהשעול לא יבא אחריו רקיקה והדפק יהיה בישן
ונבר ומראה הלשון והגוף ישתנה עמה והדפק לא יהיה מ
משורי מאד ויושב ביד אם יהיה אצל המבנינית ויורה הנ
השריד עליו הנשיכה הגדולה והשאיפה הרבה אם תהיה ב
בקעירורות בלוחצת המורסא למכך · ובמתחת א
אחור · ולפעמים יתעורר אז שעול וגבול מורסות
הכבד החמות המבנוניות ומורסות עצליה גם כן החמות
יהיה ברעיפת דם נחירים וביחוד מן הימין או בזיעה או ש
שתן משובחים והקעירוריות יהיה גבולם בזיעה או שלשול
מררי או קיא ·

פרק ה

אל מורסא · אמר הקעתיק הוא שן מבינו הגורנות החזות בהאד מאורכה כמו הכהנה · עד כאן ? הבוה בממצא

פחות והלהבה והעקיצה ושחרחרות הלשון וכאב ראש וה החוזק יותר ויהיה השתן אל הכרכמות ויהיו עינות והתחז ותחזקות הקדחות בדרגה כשלישית ויהיה קבלת התועלת בה בקרים הלחים יותר דזק והדפק יותר קשה ויותר רבה למטודיו יותר בתגליו והצבור ויותר קטן ויותר חזק והכב התכיבה וכ הירקה ׳

פרק ו

הפלגבוני יורה עליו א״ת אותות המורסא הרבה והל והלוף מה שבארנ״יו כם בכאפרא בסגולות ואודם הפנים והטרה העורקים ׳ והנה כי הקדות בכבד אלו ובמורכבת יהיה בהם כובד אך לא יהיה צמא ולא קדחת ולא שחרות לשון ודרגש קטן בא באצטומכא רוסה לבריצה ויורה עליו הכנים והנרגנה וה והבנה והמראה כפי מה שידעת ׳

פרק ז

המורסא הלבנית יורה ע עליה הפיחת העור ויפ ועפריהיות והמראה ושלא יו יוחש בקושי וחוזק רבות הדפק עם שאר אותות המורסא ת דקרה ׳

פרק ח

במורסא וקשה והכרמאן רוב מה שתתחדש תתחדש במורסא הקדיבה וגם התחדש בתחלה גם תתחדש מרבאה והבאר אל הקשי ויורה עליה המשוש כבי טיטת המשוש צד כבוד ולולא שבתחדש בהדה הסקיר לבעליה היה נראת הראות היטב כי הבטן יורה קטה וידלט והמראה במורסא ידחיית כבליו ב כאב גבל לפעמים הזיק בעת התחלת לקוחה המאכל ויחק והקל בעת הרעב והוא דרך אל המכוי ׳ וגם יורה עליה חוזק ורבבות באר בלי קדחת ור זק הגוף ונפילת התאוה ו ודעיכת הבראה ושיבעט השתן ׳ ולפעמים היה באחרית מקרי רמורכות החבות ולפעמים תשאיר אחרית בקרי המורסא החבה והנה היא אם לא תסור לא תשאיר כ כי אם הכובד ונוסף לזה כובד הנשיכה מורח שתכר ס״ת דחבה בנקשותה ומכבד הנשיכה ודכובד בלי קדחת בשת בשרחבים לקשה ולסתיכה ויובדלו בשאר מה שקדם ויס ויסבך אחריה תסקיו ובל כבן הבשרי להולכת ברור ת המיבות אלא לדיותיה הדקק מבנו והעכור הכיבות קם רום באברים והי רש הגשריר והתפיוה והעב כן והבים רמיביות הנה ילך גם כן להלל הבטן כפי מה שנגביר בש בשער השקוי ואז והוה רבעדיו ובמותו ברוב הענינים בחת בחתבת רטבע ברסים המהלכים אל הכבד ויהיך גוים וא ואלו לא יבאו אלא בהתחלה ולפעמים תצליח הדם אה ׳ ואם תארך העלה לא תועיל הרפואה ׳ ואם תהיה וקשה ס׳ טגיה ויהיה שם הרגש הכאב יותר חזק ויהיה הת התחדשות רפגע כבראה ובתאוה וחולה זה יותר ׳ ולפעמים תחדש פיקות ואכמבות בלי קדחת לא ויגיש בכאב ויהיה בדרך ביהת האבר ׳ ודע כי הכבד בחור ו סיבה והתאבכות וביחוד אם עשית המעברים וחזק והקיבצים במורסא החבה עשיה בוטלת ׳

פרק ט

בדבילה רוב מה שתהיא אחר במורסא חבה ובשת ובשיתחיל לקבץ מוגלא אז היא דבילה ובשיתחיל לקבץ מוגלא תחזק הקדחת והכ והכאב והמקרים הדלה ואזור כבורים בתחלפים והלאה ם במכב על גבו ובל שכן בליון על צדו ובשתקבץ מוגלא יתרפך להתעסות וישקטו המקרים ובשתבקע התרש רית והרית מוגלא ויחזה או דבר בשמריס כמצא כזהקל ית זה והזרח בכובד המורגש ובקיעתה תהיה אם לצד הבעים ותצא ביציאה ואם לצד הכליות ותצא בשתן ואם בדלל רב רניף ויביא קלות ובכיסה ולא תראה הדקה בשתן וביצ וביציאה והדבילה לפעמים תהיה שוקעת בבשר הכבד ׳ ולפעמים תהיה לחיצוניו בלתי שוקעת והליחה תתחלף ב בהם כי תהיה שחורה ובבלתי שוקעת אל הלובן ׳

פרק י

במורסת הבאסריקש בשת משתתפת באותותיה לבדם למורסית הכבד אך יקדחת במורסא דחבה בדם הדיה הלרבה אינגה כחוזק קדחת הם רמורסא הכבדיית והיה הכובד עם בתחיה יותר שוקע אל הבטן והאצטומכא וגם הדיה בה הבהירות יותר כן רכב הכבדות ואם לא המצא אותות סיבות הכבד ולא אותות מירסת הכבד ונצאת היציאה בליחות רקיקה איננה לסב לסבת חולשת העכול באצטומכא ואותותיו ויריה שם כת בחורה וקביצות קלה אז תדין שיש בם בדריקש במורסא ח דכרה ׳ ואכנם המורסא הקשה יקשה להבדיל נינה ובין בחושת המשראיקש אלא באוכל רחוק ואם יצא דבר חל דלו״י אחר ימים אז תדע כי הוא מבמורסא והדולדה וגת בכלל בהתלדה ההיא מביוצא בין בין הכבד כי זה נוטה לי לאודם ואדמות וזה אל הבונליות ושרבבות ׳

פרק יא

רפואת המורסא החמה הדמיית תהלת יהש שראוי עליך שתעיין ע עליו האלוי ונצין הכה והשנים והעת והלת זה בכה שיד שידעתי והבקשי בה הותר בהגות ויתקיה אם אפשר לך בן הכ הבזיליקא ואם לא אז בן האם ועית הבזרא ׳ כחול ואם ל לא אז בן הסי אליכה ׳ ואם יהיה הכח חוזק הקיה כן הדם מה שיצריך עליו בבת אחת ואם לא הוציאהו בדפעים ב בפעמים ודע כי אם לא תקיז ותעזוב הליחה בכבד ותע ותעשה הקובצים והבריתיעים תרגש אני שתתקבה הכור הבכי סם ואם תעשה המשיבים אחרו פן יתעורר הכאב וה והמורסא ולכן תקיז תחלה ולא תקצר בוא אם לא יהיה ש שם מונע הזק ויוצא הדם די הצלבות ׳ ודע כי הצטרך בהתחלה אל מה שהוא העקר בביוצא בה מרת בהרחבה וקיור אך עליך שתזהר בצד הקושי בבת שיבה שיבור להביא אל הקושי ולכן ראוי שיהיה מעורב בבק בבוקיסים ובפתחים והרסיות הקרות לפעמים יובל עם עסייהם להקשות ולפעמים יסתבב הכנסת הנרתיק ולפע ולפעמים תבקע אל הבלוע ׳ ודע כי רוב הסמים אשר יש בהם קביצות מה וקור ובן בן הבמונות אשר בתאר הזה כמו בי רמון ותפוח ופרישים רבת הם בוקים בצד אחד וה

כי הם יצרו המעבר אשר על הטרחת ולא תזול הארוכה ויהיה זה תוספת במורסא והוא רב ׃ והקבוצה אם טאפשר בליחה כתחלת העליה ובאחריתה בעת שראוי להתיך ולשבור הכח ומפותח מבנה שני קניני ההתאבנות והעצי הארוכה בכבד ואתה הצריך לזה נב שתסכר אל הכונת ההתכת כוח החולי יותר ומזירותך כבאר המורסא לפחד ההתאבנות וקושי ורחות לזה שאולי יתדיית כמו כתחלתה רעה ולא כמנע מהוייות כוח המורסות אך ההתכה והפתיחה לפעמים ירבו הכח ויקריבו המות כמו שספר גאליגוס מענין רופא שמית מרפא מורסות הכבד בפרסי אשר ירפאו בהם שאר המורסות כמו התחבושות לקוחים מטבן וחטים ומים והיה מאכלי תנדרום והיה ראוי שיהיה מאכל מין שיהיה בו סירוק ולא דביקות ועובי ושיעורב בם בפתיכים רפואות שיש בהם קביצות וחזוק ובשום בספרי וקנת כישם ואפסנתין ויעשה כזה די שישמר הכח ולא יפליג ויהיה הכונה בתחלה הרתיעה בחוזק ובאמצעיתה הערכבה ובאחריתה ההתכה עם הקובצים מן המין הזה ואם יהיה הצורך לחזק ההתכה והרח עיהות או לא תקבל כגאליגוס וכשר זה גאליגום בחולה אחד הסביתו עליו ש שתחולה ימות בהתכת הכח ובריעה דבקה מעוטה ת תר תחראה עליו ליבות העלגל יהיה הענין כאשר תשכו גאל גאליגום ׃ הנה זאת ההתכה הוא שיצטרך לשחר בה בעת רוב הרתיעה וראוי שלא ימנע מהקבוצה ושיחות רב דבקות בעת רוב ההתכה המוצקת ושמירת כל זה ענין רק ׃ ודע כי זה האבר כמו שהוא מוחר לקבל ההתאבנות כן הוא כוחר לקבל הרפיון ולפעמים תהיה חם הפתיחה וההתכה סבה לבקוע ׃ וכשתעשה בתוך רא תעשהו מכין מה שירקין ויחדש מורסא והנה כי הרכבא אעם שכנגים בלי ענין מה הנה הם מתוקים והמתוק כו ריש הסתימה ולכן כי השעור הוא תיותר במשכה ובספק כי ה הוא כמרק בלי עקיצה ולא תורש סתימה ואחר אפשר לה לחזק פתיחתו ושיוקו כמה שיעורב אם יצטרך לתוספת החזק והעקצים והקובצים יותר מוקים כמקער בהם נ כי הם מתיעים כבחם ובמדרשים הסתימה בתחלת הכע העברים וכנבגינות יהיה מצר הכח בפגישת סוף הצד הפנות ואחר ראוי שידע הצד העלול ותשבר לך בה ב בתחלה בקפירות כמקיער או שתשל של התעלה בכבג בנבגינות כי תשים הליחה בשני חמניים יותר שוקעת א אבל ראוי שתריק שתבקים יותר קרוב ותריק מן המורסא אשר במקיער בצד השלפוחית ואותה שהוא בצד המבובן מ מצד והנרה ותחלה שתעזוב הטבע יעצר כי יש כוח החזק גדול וסכנה גדולה ולא שתעזוב הטבע בתר בתפלגה כי יתאל הכח ותשים הטבע נבקי אבל עליך שתשים הבעער ב בשולי ותעצור הבתר כשווי ואבנם הרפואות הנבונות למורסות הכבד בתחלת הענין אם יהיה שם חום בועל רב הנה כי התנדבי ומי ענבי השועל עם סבגנבין סמי ומי ה השעור ומי חסא קרועה ומי לשון הטה ומי כוברה לחה וד ודלעת וקשואים ומי קוסקוסא וראוי שיעורב בהם מעט מכמו אפסנתין וקנה בושם עונות בתוער הזה לב טעדי

ברבריש עשרה ודלב ורדים ואספידי מכל אחד ח דרכם זרע טלפציות ודלב זרע דלעת וזרע לבלוגות וזרע הנרכי בכל אחד שלשה דרכמו זרע שום דרכמו יו עם וישתה ם מכמר שני משקלים ואם יצטרך לתוספת כבוי ישים בו מכ מכספורא מעט ואם רצית תוספת חוזק לכבד תשים בו ל לאק ודריוברברי ואם יהיה עם שעול תשים בו מין רקל רקליציא ומעט כתירא ומעט כבא ׃ ואבנם הרפואות שהם יותר חזקות ויותר נכונות בעת שאין בו כחום השי השיעור הבריון כתבלית הנה מי השוטר ולשון השור וא ואשקינגש ומרסם ורדי וקורנולא כל זה בם גנבין וזה וכ וכירצא בזה מועיל באבקן שהוא כמורכה הראשונה אם החולה בכשיל מעט ועונות ורדים גם כן ובייחוד אותם שהוא בקערירות ופעמים רבות תהיה סבת המורסא וזה והתחלתה רמין והבאת ומטה שטבע התחדשות אחר הקות שישתה מרובאה ודיוברברי כל יום משקל דרכ שלשה ימים ׃ ואם ידעת שהמורסא בצד המקער או הנבון שישתה מי קורנולא מעורב בבה שראוי לערב בו כן המין המקדירים הנזכרים ומי הסלקא וכל מה שיבשל ודיתיע ויר וירכך הטבע ויועיל בעת הראות הבשול קדרא פשטולא עם מי שוכר ומי ענבי השועל ומי קורולא וכשתשים בם בסוגות דכר מורע קרטם ומעט מוער מאורשתש ופול ופוליפודי וכשתהיה בו ריראה תעשה החוקים כמו אלואן נ ואגאריק והורבור ודבים יעשו מירא כולכם סישרינגש ואני תענתים בבת שיש בהם מבח הקבוצות הנזכר בי יאוחר שיצא הריקון והאבן העב ולפעמים יעשה בעת הואת כמו זרע קרטם וכמו אורפינגש ופוליפודי בהאבל והגפותיסי בלי חשש ׃ ולפעמים נקרב כמו האליבורוס כמי הצורך ואבנם החוקנים בתחלת הענין ובעת שידבן שיטבע נע בעצר או כמו מחשת עלי סלקא בורבש ובמלח ובורק או ב בשומרי ארום ובעת הרחיה תחוק ותשים בו פוליפודי גם וסנמוריא ואישוף ואזוב ולפעמים תשים בו קוליקנמידש ואבנם אם תהיה בצד הנבבנות אז ראוי שתתחיל במבירים הקרים ואחר השוים ואחר כשתראה הבשול תעשה הח החוקים המובים ׃ ואבנם ראוי האיחור הזה בדאגה כן ההתאבנות ׃ ואבנם אלו הרפואות כמו רוביאה ופרסאסליון ואבאריון ואשקינגש ועונות ברבריש הגדולי ועונות פוליקריא החזקות ושאר הבנירים החזקים הנזכרים בלוחות אברי הנפרין ובשעור ההבריח ׃ ואבנם התחבושות אין ראוי שיעשו קרים כמו שבמורסות אחרות אבל פושרים ואותו שראוי שתשחר בו בעת מה שתאמוד שהמורסא הנה הוא בתחלת המוינות הקרות הקובצות ו ונשיכות לעלונות ודלעת וחי לעולם ומי ורדים ועגדיל נב ובם צורא והתחבושות הלקוחים מלחי נפנים ומורד הי היבש וקנה קלי ואין ראוי שתרבה כמו אלו אבל אם יתב יתבאר שהמורסא חזיה הנה השוב שבתחבושות הם התח התחבושות הלקוחות כתבושים עם רפואות אחרות כמו שירקו החבושים עם קצת שעורים ומי ורדים והחובש ב בו ׃ והחבושים המבושלים בחומץ ומים עד שיתבשל תערבהו עם סנבל ותשים עליו דבר משמן ורדים ותע ותעשה ׃ וכמה שיבושלו החבושים ביין ריחני שיש בו

קני ות כה ויחובר אליו ס׳ יעשה בשת הרוקה ותחוקה׳ גב
בכמו בעט אשפיק טרדי ואפסנתין וסטרי ויעמידהו בקם
בקנת קלי שעורים ויעשה ולפעמים ישים בו כמו שכן חוב
חבושים ושכן מצטכי ושכן ד נא׳ ובן המיבות כי הדם
ומי קלי תפוח ומי החבושים וכיוצא בהם׳ וגם ילקח
החבושת מחבושים בכרגלים כבשיל אפסנתין׳ ואם
רצית להועלות בבעלות והתובה תשים בו מצטכי ולכום
וקבוסילא ונור המלך וקנה שעורים ופניטריג עם דבר שי
עיהיה בו עפיצות חרע פשתן וסכנר ושכן שבת ושמן רם
קמומילא וקמומילא ופנגר ג׳ ומהתחבושת הלקוחים
החבושת בכליון ותחבושת פולבריום והתחבושת גמר הם
המלך ותחבושת פריטון ותחבושות זכרנום בפרקית׳

פרק יב

נוטה החבושת ושקיט והתלהבות׳ יוקח בוסר תברים׳ ומשיש

תאמר כב׳ אחד חלק זעפראן מצטכי מכל אחד וחצי חלק
שמן ורדים ארבעה חלקים ד׳ גג שיעור הצורך אליו ובא
ד׳ אחריהם יעשו התחבושות הפותחים הנה
הבחיבים בעורכים בקובצים לשבור הבח בבני התח
התחבושות הלקוחות באירסא ואשארי ואשנה וגערה ואז
ואגוב ושיח וחרע ברוב וזרלי וכיוצא בו וגם תוסף בהם
כחוקים והחבושות הלקוחות בן האדם ודובאה בצבעים
ונרדי הדם וזעפראן ומירא ומצטכי וד׳ נג והם זגבק ות
והשבנים אשר לפעמים יערב בהם שכן נרגס ושכן סוסן
אם נגנפה הבורבא׳

פרק יג

נוטה תחבושת כח ך כו
כרסות הכבד כיוחם א
אל כמאנום שטו.זו בנו

בנוטה׳ יוקח אצטורק ודונג בכל אחד עשרה דרכמיאת
ומצטכי וזעפראן ואבוכי בכל אחד ארבעה דרכמיאת ש
שמן עץ מצטכי ושמן ורדים בכל אחד שני די כמאת כמו
ברוין שני קוטולים וחצי יכם הדונג והשמן ויעורב בוהב
הכל׳ אחר מועיל באר דילי אבוכי סארת מכל
אחד שני זוזים הדם אצטורק ודונג בכל אחד עשרה דרכם
דרכמיאת לבינה זעפראן אשארי מכל אחד ודרבמי שמן ע
עץ בצטכי שיעור המספיק׳ אחר טוב אלואן
שרשה מצטכי אוק׳ קנבוסילא כלילוס בכל אחד ארבעה
אוק׳ זעפראן ודוביאק וקנה בושם ואשארי בכל אחד שני
אוק׳ דונג וארבוניאק בכל אחד ששה אוק׳ שמן לילי דים
מספק׳ אחר בהין הזק׳ זעפראן שני אוקיות דילי
טבעה אוק׳ ומצת חבורת ארבעה אוקי׳ מצטכי
שלשה אוק׳ אסטורק וגות ודונג וארמוניאק מכל אחד ת
חמשה אוקי׳ אבוכי ואשפיק נרדי רומי ונרדי בלשנו מ
מכל אחד ששה אוק׳ שמן לילי שיעור המספיק יעורב ויע
ויעשה׳ ואבנם אם יהיה עם הבורסא שלשול בחולים
יחייב הסבורה לעצרו וראוי שינתח ענגות ברבריש ועל
וקמות ריבבר בדי הקוצרות׳ ואבנם המזון הנה הנותר
טוב במך השעורים כי הוא בקיר ומטרק ואינו מוריש כת
סתימה ויבחר העכרתו׳ ואבנם הנדרוס הנה יותר חזק
בבנו החונה ואין ספק בו בעקובי בו הזקת הבורסא ואם או

אפשר בבל להם אז הלחם והחנך אשר איננו סלת ולא מ
מוטה רבקית ושיאטה כתנור׳ וראוי שיהיר בבוון
תבלית האגוהרה׳ והירקות חדת וארמוליץ׳ ובן הגזירות
הרמון המתוק לפי שלא ישתנה הבתיקה באצטומכתו אל
תגרובה וראוי שירחיק המתיקות כפי האפשר׳

פרק יד

ברפואת החמורה רמז
רפואתה קריבה כרמ
כרפואת פלגמוני אך

ראוי שיהיה השלשול והקצרה יותר לאט ובכח שהיא יותר
נוטה אל הקור והנאו והרפואות כלם מבודרות בשלג
ולא יפרדו מלחרש זה עד שיצא העלול מקיעת הסור וזו
וזוקיו רשויות בן גינופר ומי כאגנג׳ ומי חבושים ונצגויל
ובנספורא וכיוצא בהם ולא תעשה בהם המחשבים כפי יכ
יכולתו׳

פרק טו

ברפואת הדבילה והנה
הדבילה ראוי שתקנח
בתחלתה ועת שתת

מתחהיל הבורסא הרפה שתאמר שתקבץ בורסא הנה
המרתיעים בן התחבושות במו די והדשנית ויפתח כי הם
השעור וסכנבכין ואם יחייב הענין החוקה תקיח מן הבאם
הנאבליקא או תגית קיני הבציצת מה שהוא בכל הנב מ
מרכבר׳ ולפעמים יצטרך לשלשול׳ ואם לא יהיה
אפשר כבלי שתקבץ מוגלא הנה הראוי שתבחר לבאל הל
הלפתוח ועל כל פנים העד בהתוך ודקדוק כי אי אפשר מ
מבלי לחות ענות יהיו בכמו הבורסית האלה שבלעם הא
האבר ואי אפשר מבלי מרכך לשים הלוהה בעתותה להת
להתכה׳ ואם יראה המכשול ולא הבקע תעזור לפת
בפותחים החזקים שתיה והרבורות האחר העזור
הטבע לדחות המוגלא אם יצטרך לעזר ועיין לצד הנטיה
ואם יהיה ראוי שתשלשל או תגיר הפעל ולא הגיר בדבר ח
דזה ודבר הדי כי יוריש ודין בבקיה כי עבירת רבקיה רא
ראוי בעלה הזאת ובעת שפיכת המוגלא אליה בעגבה או
ברפואה בנידה ואם תבקע כקיעה או הודית המוגלא ודרח
יצטרך לחזוק שארית המוגלא בכמו מי הדבש וכיוצא בו
ואחר יצטרך אל מה שיצמיד ויגע ואם יסבור הנה השל
השלשול יהיה בו עזר רב על הצבירה אם לא יהיה מוגלא
והשלשול יצטרכו אליו לשני דברים אחד בהם קודם הבק
הבקיעה להמעיט הליחה ויקל על הטבע והשני אחר
הבקיעה או בעת כרוב הבקיעה ושליכות הבשול אם נודע
שהליחה לצד הבעים יותר נוטה והדבילה בצד הקעירו׳
ובכמה שישלשל בו קודם הבקיעה על דרך העזר לטבע
והקל בנה כבא ושירכשת וקסיא פשטולא וסוכרי ארוס וכ
וכיוצא בהם כמו מי קוריאגולה ותמרים שעים ויותר
חזק כזה מעט כשול הורעים והשרשים שיבושל בהם פול
פוליקריא ויבחר בן כבא ושירכשת וקסיא פשטולא ומי
וכיוצא בהם ולפעמים ישים בו אלואן ואפסנתין ומן ה
החוקים הקלים והדועים׳ ואבנם המשלשלים אשר
יהיו אחר הבשול ויעזרו על הבשול גם כן ועל הבקוע שי
שיסתה בבשול השרשים ופוליקריא שכן חמר בפסקי אר
ארבעה זוזים או שכן זגבק הני זוזים עם חצי אוקיא סוב

סוכרי וחצי אוקיא קשיא פשטולא ׳ ואמנם אם תהיה הליחה לצד הנבכנות אין ראוי שתעשה הם שלשלים האם הילדים אלא על דרך העזר להקל בתחלת הענין וקודם הבשול ׳ ואמנם בעת הבשול אז ראוי שתעשה המגירים הגוברים על סודם כל עוד שיהיה הבשול יותר גברן תע תעשה היותר חזק ׳ ואמנם הרפואות המתירות העוזרות לבשול כמו חלב האתון בסוכרי אדום ומוסיף אל עצר ומבו מי השרשים בעצוקים ותאנים וקפלוש וצריש וגם ואגיטרינג ושקד בתוך ושר או שמן פניטרינג או שמן חסך ואם נרצה ביותר חזק מזה תשים בו מן התמרים וישתו בריקות נפש כשול נערה ומשקה אישוף חזק ואמלי דבש ממנו מ סקצפו בבשול והתאנים ומי הדבש כמי השעור או יוקח מר סרכסקן יכש משקל זה זרע טרוזי זוז וחצי וקמח פניטרינג ז׳ו ישותה שלשה אוקיות חלב אתון עם סוכרי ויקחו זרע הרפואות אשר יש בהם פתיחה ודקירוק וגם חזק והוא כמו אפסנתין ותעפראן ואשפיק נרדי ושורש פאוניאה ושרש ש סלדיניאה ושרש פו ומצעכי ושני בזני אשפיק ונרדי אל פקד וסוידות פוליקריא ושורש סנגודיאה ׳ ומן השכנים שמן נארדין ושמן עין מצטכי ושמן שושן ׳ ואמנם התחבושות העוזרים כמו התחבושות אשר יבא בהם קמ קמח ונזר המלך וקומילא ושורש שושן ומצטאטירי ונ ושרש אלטאה ותאנים וצמוקים ושאור ובצר צלי ושמן ה הזרעים ׳ ואם יצטרך אל יותר חזק כזה תעשה תחבושת בקמח שעורים ובורן וצואת היונים ופודרנג׳ ויע ויע׳ך אל בשם ומצת הלבונה וקה ובירצא בהם ׳ וראוי אם הרגשת בבשול שיישן על כברו ויתמיד והריוצת במ בכים חמים ׳ הפעמים יצטרך שיתגורר ויהלך אם אפשר זה ואם תבקע אז ראוי שתקח עליה מה שירחיץ ויג וינקה כמו מי הדבש וזולתם ׳ ואזור יסתך אוריו בכת שינקה כבר כמוהו אם בשלשול ואם כיגורה אם יצטרך א אליהם או שיעורב בדבר מן זמי הדבש ׳ ואין ראוי לה שקות המים והחזקים מאד פן יבואו מעברי השתן ׳ ואם יורכן שתזיק המוגלא במעברי השתן והשקוה אז הנ הנבון סיוון מאין שיש בו בירוק מבלי עקיצה אבל עם אי זה טיות ודביקות כמי הדבש המבושל בשול שוה ושיעורב בו מעט אפרולם וכרצה ושמן ורדים ׳ וגם כמו מאש התנורים ׳ ובכלל הנה ראוי שינהג בהנהגת בנגעי המעים המכימים כפי מה שראוי אשר יעבור עליו הענין בנגעי הכליות ושינקה נקוי גברן אז ראוי שתשקה בבקרים מי השעור והסכנגבין ׳ ואם ילכו שתי שעות יקח לבונת זרים תבין מ׳אקל משקל ומזרע הנדי וזרע כרפס ומצטכי מ מכל אחד משקל וישתהו בסכנגבין או בלאב או מי הרכש הגורה ות אז תחזקהו כמון והרפא נגעו כמו מה שנזכר בנגעי הכליות ׳ ואם יורכן שתשפך הליחה אל חלל הגוף על כל פנים או יצטרך שתגור העור אצל האורבים ותמיד המגלים עד שיתראה הצפאק הפנימי כלום הקרום המכ המכסה הנקרא בפריטאון ואחר הנקוב בו נקב מיוחד בן ש שפופרת שיזול מ מנה המוגלא ואחר תרפא באם גלגיות ה המביאות ׳ ואמנם הזונות אז ראוי שתעשה בהתחלה בהקירוק הכזון והסתפק בבשך השעורים וסכנגבין ואחר

זה תקשה המזונות המתיחים אשר נזכרם וחלמון ביצה כמו כולת ותבשלי הדרה המרכבים וכשיתבקע ויתנקה יצט יצטרך אל מה שיחזק כמו כי הבשר וכבשר הטלאים וגדיים ועופות טובים ומרקם החמוץ בתבלין וחלמון ביצה כגל ם הלגלת וכיוצא בזה ומעט יין ומגדיל הריחים המחזקים

פרק י״ו

ברפואת הטורסית הקירות יצטרך שיעשה בהם תכוף הכוסק קים המכרדים ויק ויקרב רפואתם ברפואת המסיטה ורפואת הדבילה אשר הוכנה לבשול ׳ ובכבר ידעת הרפואות המבשלות המגירות והמתיחות והמדקדקות וראוי שיהיה בהם כח ק קיבוץ מחזק בשמיי ויפול כהם מן הצמחים שמן קיק ושמן ואסמין ושמן זנבק ׳ והתחבושות הלקוחים להם והטובים סנכם התחבושת קלאריון ואספלנית פלעריום ואס ואספלנית אבצמאטרשן ואספלנית מהזרעים ויועיל כהם דיא כוכורבא ודיאלקא וכיוצא בהם ׳ ויש לשם זק תועלת גדולה בהם ועונות שני מיני אשפיק ׳ ומשקים משקה הזרעים בכבצורדיום ונערה שיבושלו בו ומכת שיועיל בהם וכל שכן כמה שנטות אל הקשי ומועיל גם כ כן כבאיבי הכליות והמתחל הרפואה העשויה באשקטולא על התואר הזה ׳ ויקח האשקיטולא צלויה ושושן תבלותו ואשארו ופאו ופו וזרע כרפס ואנים ואשפיק נרדי וקזיא ליגניאת וקשטור ובנטשטרי הררי וכמון ומגם אמרי נרדי ואקורי ופליטרי ופלפל ארוך ופ אסב גגש פרבריות ואבוסי ואבצורבי וזרע אלטאה ואשטקרוס ונענה ומסגליום וח וזרע רודא וזרע שוטר וקלפת שורש קפריש ואריסט ואיסטולוניאה עגולה וקנילא וזנגביל ונרדי לבר ואופי ז וזרע גרסקיאמי וקסט ואמיאום וזרע כרויאה לבנה בכל אחד חלק יולש ברבש כוסר קצפו ויעשה ׳

פרק י״ז

ברפואה עשויה בשום כד כרביי ותפעל הפעולה ה הגוברות בעצמה יוקח שום ונגסראגה לבנה ופוליקריא וקושט ואריסטולוניאה ובאסם ושאפליום ופלפל ארוך מכל אחד שלשים דרב דרכמיאת זרע כרפס ואשאריסאו ופו ופשטנאגש מרב פרבריות ואמיאוש ואנגדאן שחור מכל אחד חמשה עשר דרכמיאת עלי רודא יבשה ומגטשטרי הררי וכמון ומכט ומנטסטרי נרדי ואזוב כרבריי בכל אחד עשרה דרכמיאת קשטור וגלגנם וטורא מכל אחד שנים עשר דרכ דרכמיאת ויחבר אלו ביין וישחקו הנשארים ויעורב הכל עירוב שיתאחד ואחר יחובר בדבש מסר קצפו ׳

פרק י״ח

ברפואת הטורסא הקשה הקשות בכבד ׳ הנה לא יתרפא אחר כן הטו הטורסא הקשה הנקבעת המבורה ואותם שיתרפאו כבנת חם אותם שיתעסק ברפואתה בתחלתה ויהיה עיקר רפ רפואתה אחר נקויה וקף מן הליחות הנבות ברפואות מן מורכבות מסמנים ובהם שירכבו וישוו ויתיכו וירקקו ות וחמום שוה ופתיחות הכתיחות יותר נוכרת מהיסוך וחזק ו וקבוצות ובשום ׳ כשי עוד שיצטרך אליו פחות מכה שיע

שיעור לשני הענינים האחרים והוב הרפואות האלו ׃ וזכר
עליהם גרירות וקביצות מעט ואלו הרפואות יעשו שתו
שהיות ויעשו החבושות ויקצו יציקות וראוי שתרכך הם
הטבע אם יהיה מעותד אליו בדברים הקלים והחוקנים כי
ביחוד והנה יעשה זה נרדי ציגובר הגדולים וזרע פסתן ז
ופלך אל כשם עם תועלתו לכורסא ׳ וראוי שלא
תערב לשלשל הבטן בדברים חזק החום כי יבאשו ויוס
ויוסיפו בחוזק וראוי שתהיה שינתו על הצד הימין כי זה מ
מבה שיעור כאד על התכתה ׳ ואמנם המשכים הנפרדים
המועילים בזה הנה נרדי ציגובר ובוזות העצבות והש
והמשכים השוים והנרכים אל החום וקמח פנגריש יש בו
איזה רכוך עם בשול והקשט חזק התועלת כי הוא אם ׳
ישתה מבני חצי זוז עד משקל בנין היין המבושל ונקרא
פולא כזוג או ביין מועיל תועלת בבואר וגם יועיל במנו
שתות שבן בארדין או שבן בלשמי או שבן קשט במה שי
שיבושל בו ורדא ושבת והשתיה משבן בארדין ארבעה זו
זים ויעשה זה שבוע ויועיל תועלת גדולה ׳ ומבת
שיועיל בזה משיחת שיח רח אם יעשה ימים ׳ ומבת
שיועיל בזה זרע מנגנבשת במשקל זוז בקצת המשקים וג
ונאפת משקל זוז בבני הכרפס ושוכר או הנרבו ולשון השה
הבנגנב שיעור במשקל ובשול התורמוס והנת יושם בן כיד
עד חצי זוז או פלפל פעות כזה ונקר טר כיין ושורש
קן דם חני מועיל גב בן וקליפת שורש לכר ונרדיז כש
ושורש רובאה נשמרש ליף וגרעינים שחורים ונעדה וכמ
וכמוריום וכרתי ׳ ויש בן ברפאות המורכבות
המועילות בזה עוגות דילי גואדם ורדים טחונים עשרה
זוזים נרד ב׳ זוזים ועפרון זוז בירא גוז קושט זוז וחצי כוצ
מעכבי זוז בקר כר זוז וחצי דילי שלשה עשים יורדע ורסם
המשכים ויותך הדילי ביין ויהלוש בו המשכים ויועגו והש
והשתיה שלשה זוזים בבני הרכש או בבשול הזרעים
ואם תהיה חמה אז בני קרינה אלה והנדבי ומזה רפואת
אסקליבאדם הלקוחה בבורדת הדוב כי זה כמוסה במועיל ב
בם ויש בו בבינוי המשכים המועילים בזה על תנאיהם א
אשר זכרנום ונבחתו זאת יוקח כבאשפטרש פראשי
זרע כרפס הררי כ׳כמאנה זרע פנגנבשת ובורדת הדוב וזה
וחרדל וזרע קשואים ואשקול בנוריא ובורש אפיפוגאק
ונגאתים אל בחירה ובאורו שבעוה חים הקטן ורוביאה
בצבעים חרע כרוב והרשטול וניאת ופלפל ואשפיק נרדי
וקשט וזרע כרפס נגיי וזרע גרניר ועשב יהודי ונעדה ואו
ואופי ופוליקריא ונרגידי עדער ח לקים שמים יולש
בדבש והשתיה שיעור לח ביין כורכש שיעור קואנוס
ומבת שיועיל בזה ויאבו כורכא והתאבטיא והריאק
הארבעה וסחרניא מועילים בזה ומהמורכבים הקלים בזה
רפואת הורכסקן הנזכרת בשער דבילה ורפואות זכרנום
בשער הכורסה המרות בכותלש ויוקח כל יום בן עונות
בו כריש שבוע ישתה כבים והתחיל בזה וחצי עד שני זו
זוזים וחצי יהיה מועיל ואם יתקבץ בה דבר מן המים תע
תעשה עוגות אל צפר והוא נחושת שרוף וסבים במדרגות
במלוש זה וחצי זוז עד זוז ויתחיל פרא ישלחו זה ליעמוד
לנקנים תמיד ומהמשקים אשר ישתה שליקת קשט
ועגפי פוליקריא ופנגריש וצנוקים במשקל ארבעה אוקיות
עם אוקיא שבן שקד או שבן אגוז הבריא או שליקהו לקיחם
מגינם אצה ואפסנתין ונזר המלך וצנוקים ותאנים או ש
שליקת ריבבריבר ואפסנתין וורדא ושרת אשקננט ועם
רצנוקים ופגנריש ושליקת התורמוס וקשט ואפסנתין בש
בשבן קיק ונפתחת בשות המוכים לזה שיחובש באמצעי ל
לח וחבש מבושל ביין עפיין או אשפיק נרדי בשבן פסתן ע
עם פראשי או פראשי עם שבת מבושל או תחבושת לקיח
מקמח פנגריש ותאנים וורדא ונזר המלך ונשרי או יוקח
ארמניאק מאת זוזים דילי חמשה ועשרים זוזים וזעפרן ש
שנים עשר זוזים ישחק הכל ויקובן בקרושי לקוח בר
כורנג ובשמן הנא כפי הראוי ׳ או יוקח התחבושת
מקמח פנגריש ומכל עוים וקרדמנא ופודנג וכרוב ואשנה
וורדא ׳ ואמנה שיהיה מבתה הבאה ובבר תתחלק
לנפוח בכורסא ולהתקבצות התחבושת חיותר באוח לח
אספלנית אר בורדנפרש ׳ ומן התחבושה השובה כי אם
עשית השתיות והתחבושות שיונחו על האבר עדן בצינת
בחמם בלי סרט אך יתלה על המקום ואחר יעשה הרע
הרפואות אשר חם יותר חזקות ברקדוק ותתבה וידביק
במקום כמו גינורי ונפרית ברבוני ידביק במקום כבר חם
המשח ימים או שבוע ואחר יעשה תרשיון בחרדל בבל
עשרה ימים ואחר יקרא הקלול בעגין ואם תגמור הכורסא
תעשה אליבורום לבן ואם תשוב הכורסא סתגנית ימים
התחלת בה ואם יועיל בה רבר הנה רפואת אסקל
אסקליהיאדם אשר ברקוח בבלי בורדת הדוב ׳ ואמנם
המוזנות במה שיכוחר עמלו כמו חלמון ביצה מגולגלת ו
וכמו בשך השעורים ומזון כי שיש מיוכת כבבדו וחריק
חמעט בן היין כאר ויחזיק הבשר ׳

פרק יט

ברפואת כורסות כבד כורא הבטן ׳
הרפואה היא קרובת פ
ברפואת כורסות ומבצר הרפואות אלא שהדרך על חתיעה
הליחה תחלה ועל התכתת שבית יהיה יותר חזק ולא ישוח
ושוחר מבנה בקביצה והחתבה בה שיפוחר מכורסת וב
ובבר ׳

פרק כ

ברפואת כורסות הבא
הבאסתריקא הם כבר רמ
לפואת כורסות קשי
קערירות הכבד ׳

פרק כא

הובאה והנפילה וה
והנגיחה על הכבד
הנה כבר יקרה גם
נגיחה או נפילה או הכאה על הכבד ויצטרך שיחתך מן ית
יתחדש הולח או כורסא גדולה ואם יקרה כורסא הרצא ב
בבה בזכרנו ברפואת הכורסא אשר אחריה הכאה לנפ
ולפעמים יקרה סבבה שהוותרת הגדולה בגיחרות הכבד ת
תכור בבקוכה וביחוד אם תהיה גדולה כי ההרש כאב תח
תחת צרי הבסלים הובני אחר הכאה או רמק או נפילה ו
וזה יתקנהו חבית והתבערות עם התיצבות החזק אותו של
שיש בו זה והעברה מבגו כי ישקוט הכאב מתקום ותשוב

חוזרת למקומה · ואמנם אולת זה יצטרך שתתחיל להקיז
ואם יהיה הדם חזק אז ישתה וירטת מן המקררים
המריקים · ואם תצא הכו שים עם הקובצים ואם לא יח
יהיה הדם חזק ולא הזלת דם והנה כבר שקט בזה נכלה וכן
אם יתוך כמנו מת אז תעשה המתיך ואין כמו הרשית
כמוטיא ושמן אל ראזק ויועיל מכל זה הרפואות הנזכרו
בשער הבורסות השתחרשות כתגבירה

פרק כב

ברפואה טובה מו
מועילה כזה
בהתחלה ובעת חום
והתלהבות וזולת דם מפחור · יוקח ריבריברי בלוסטיאש
זרע הנין האלוס היבני זולקס שוים ומשתיה מכנה משקל
במי זובותים ואם לא יהיה שם חום רב ותרצה שתעשה
רפואות יש בהם הרותעה עם חתכה או עיזוח רביקות או
יועיל בזה המרכבה הזאת · קקברי עשרה זרים פלילוש ע
עשרה הדים חמשה אקסיא ארבעה נרד וכרכום מכל א
אחד ששה מצטכי קליפת לבונה מכל אחד ארבעה פרן א
ארמיני שבעה אגוז סופרש שם נת יולש במי לשון השה וי
וינתן כל עינה משקל רפואה אחרת טובה
יוקח מרכאקולון עשרה לצקא רחורצת שבעה ריונבריי
ארבעה זעפרן שלשה נחצי שדריניאה ארבעה זרעונים
שתורים שבעה זרים מירא חמשה עין ארמיני עשרה נא
ויולחת בשמן שושן ונם ישים כן במוגיא
ויולקח עינות וישתה המשתיה עד שלשה זוזים · וריבריברי
נתן חתום אם יעורב ברכר בעירו הדם יהיה מהדברים
היותר מועילים לזה בכה שנסיתיו אני ואמנם כאשר ח
הענין ועת שלא הותר מה שיוגר מן ההתלהבות והעלות
הבורסא אז ראוי שישתה מן התענה הזאת · ריברברי
לאקא ונגביל יעשה עינות ולפעמים ישים עשים דבר מן
בזונך כרכוכי כי היא מופלא ורבה גרעין ולהתך הדם
ישתת כזה וירטה עליו כמו הרטיה הזאת כי היא מופלאת
הבה יוקח ליונגא אלואן זעפראן וגירגרי לבר דלי וקנה בו
בושם מצטכי וורדנג ושמן ראזקי וכי פומן וישם התבוש

פרק כג

במכע והתוך כבבד
השב אבוקראט שכי
שיקרע כבדו יבות ח

ורינה לומר בזה פירוק התחבור כולל לנרנו ולעורקיו
ואמנם כה שלספה בזה הנה יש תקוה ולפעמים יתחדש ס
מם השהבת דם או שלשולו כפי שני צדי הכבד · והרפואה
הרפואה זה יהיה ברפואות הקובצות והטחות כרביקות הם
בלודטיבש כפי מה שידעת וכפי מה שנאמר בשער רקיקת
הדם ולפעמים יועיל להשקותו משקל שני זוזים מורדים
כתים קרים או העקית
בלסטיאש או
או לר
לרשות
באניתם

המאמר הרביעי

בלחוות אשר יקרה להם בסבת הכבד שידחו ויצאות ל
לחוץ או שיעצרו שיטנים בסבים

פרק א

במיני לחות הדברים מ
מן הכבד · הנה יתחלפו
הנדחים בעצם מה שי
שידחה וגם יתחלפו בסבה אשר בעבילה ידחה ואמנם עצם
מה שידחה שלפעמים יהיה דבר כילוסיי ולפעמים יהיה מ
כימוסיי ולפעמים דחיציי ולפעמים
ברריי ולפעמים חולחיי ולפעמים סוגליי ולפעמים שחור
ודקיק ושחור כשמרי יין ושחור שחוריי ולפעמים נבאש ו
ולפעמים בלתי נבאש ולפעמים דם מוקק ואולי ידחה כ
במורגי מרוק העצמים בקוא ויהיה עליו העדר הבאב
ולפעמים יהיה דבר עב שחור הוא יהיה נתך בשר הכבד ·
אמנם הסבה אשר בעבילה ידחה לפעמים יהיה מורסא
ונבקעת או סתימה נבקעת ונדחית או קרע ופסע יקרה ב
בגרמו או בעורקיו מכתו חתך או הכאה או רסוק או שח
שחין או איכול או חולשה מהמזג שלא יחזיק מה שיגיע
או חולש מן המושך שלא ימשיך או מן המעכב שלא יעכב
מה שיגיע כו ואז לא יקבלהו הגוף וידחהו או כ
כח מן הדוחה או רוע מזג מבית או קר מחליש מסבות מן
מקררות וכמו התרקות והגדולות או יהיה לבלוי ומותר יצ
יצטרך הטבע לדחותו ולפעמים יהיה הכלוי כפי הגוף ב
בלו ולפעמי יהיה כבכבר עצמו כשירגיש תולדת הדם אך
מיתעכב כי הדם ולא יעבור בעורקי לצרותם או לחלוש
המרכך כהם או לסתימה או לטורפות זכרנום · ולפעמים
יהיה סבת המלוי הגדחיה עזיבת התנועה או תוספת במזון
או חוקי אבר כפי מה שזכרנו בספר הכללי או העצר הם
הולה מורגלת משחורים או נדות חוליהם · ולפעמים תהיה
הסבה עקיצה וחדות מן הליחה יצטרך הטבע לדחותה וא
ואעפ שהכחות לא יפעלו עדין כי פעלם אשר יפעלו אלו
לא יהיה ההיזק הגה · ולפעמים יתחבר כי מה שיש אצלו ב
ברוך ויהיה לו כברות וצער ולפעמי יהיה כמו זה בגבולי
ולפעמים לא תהיה הסבה בכבד עצמו אבל במשריקא ·
ואעפ שאי אפשר במשריקא כל אומני הסבות האלו הנה
אפשר שיהיו בעצר מורסות וסתימה ואעפ שהוא רחוק ואי
אפשר שיהיה הכבד מורך והמשריקא לא ימשכו שיקרה
במגר ענין נחשב · והמשיכה הראשונה היא לכבד לא לם
למשריקא ואין משיכת המשריקא לבדה משיכה נחשב
ופעמים רבות יהיה השלשול הכבדי שהגוף לא יקבל הם
המזון וישוב אחור לסיבום או לגלות זה · וכל מיני אלו ח
הדחיות כשמכים באמת אם אל הלאה או אל הרוך מה כי
יהיה המכרעי והמורבי והמיוחסה אל רוע מזג וחולשת
רכחות כמין הכלושי ופיזורת ורסיכה ונק ע הדבילת
ודחיית יבות כמין החוקי כי הכח אם לא יחזק לא ידחה
בזנות · דכלה ובמותר הדם הנמסר לרוב ה בוין ובמיעוט
השביחה במגו ובמותר הדם הרב חולת זה ואם יצא הדם

נבאש הנה אין ראוי שנחשוב כי שיהיה שם חולשה שהוא
לפעמים יבאיש לאורך העכוב ואחר זה תת והוא כדורדי
שחורי אם נותר וידחהו הטבע כמו שיבאיש גם כן
בשחינים אך אותו שידחוח מחוזק הכח ימסך אחריו קלות
והיות עם בריאות הענינים ואם לא יהיה רע באש בכל ענין
רע הנה השחורי יותר נכון שלא יהיה בכל ענין רע ולכן
הנה יהיה בדייחות מראים שונים בכל ענין
אריכה או קלות ויתמא כי שיעצור אלו המראים שונים כ
בכל ענין ויותר חוזקא בבנו כח שיעצרים במתוקים
המקבצים ודע כי אינני רחוק שיהיה הכח חולש לא יברר
המותרות ולא ידחה הכלי ואחר יקרה שיתחזק הכח ויניע
כשתעקרו הליחות להדחות ופיחות המחיבות די שיקל עמה
הדחיה שנתקבצתה וידחה המותרות והסב׳ בשלשול הכבדי וכו
אשר כסבת הכבד ומה שנלוה אליו אם חולשת הכח
המוסך אשר בכבד או המתיכה והמגרשת בקערירותו
ובמשריקה עד שלא ימסוך ולא ישנה כלל׳ ועוד נכיר
משפט זה המתוחי בשער המעים והוא כמה שאם יאוך׳
יצמך ויפיל הכח ואם יעצר יצמח כעליונים וידקם ויצר ה
הנשימה׳ ואמנם רוב הליחות הבילוסיות והיותם נמסרת
מן הכח המושך אשר בכבד וישאר כולם בלתי נמסך
ולפעמים תהיה הסבה בזה חוזק האות האצטום והפלגת
והסבה כשלשול הרחיצי הוא חולשת הכח המסננה והם
והכרר אשר בכבד או תוספת הנזעל ברפיעל או
לחולשת המחזיק ואז ידמה השלשול הרחיצי בין הכבד
החלוש ידמה הקיא והיציאה הוא קיא ושלשול יחד כמה ש
שלא יסבלהו האצטום בין האצטומם הרולשה ויורידה קודם
תום הפועל לחולשת המחזיק׳ ואם לא יהיה לחולשת המ
המחזיק הנה הוא לחולשת
הכבד ושני החולשים נמשכים אל רוע כח אך רוב הנ
חולשת המחזיק בחום לחות ורוב חולשת המסננה לקר
ולא תנגד הנזירה כי הרחיצי יהיה לחום לבד או לקר לב
לבד׳ וכשני הענינים הנה הרחיצי ישתנה אל מה שהוא
יותר דומה לחוזק המסך בין הגוף ואחר לכה שהוא עב מ
והיה כחום יש אותות אחרים ולהיה בקור יש אותות אח
אחרים קור נוכרים׳ והסבה לשלשול המררי רוב
המררות וחוזק הדחות והסבה בהלחדיי שריפת דם ליחות
והכסס׳ ולפעמים יובול לשריפת גרם הכבד עצמו ות
והוצאתו אחר הליחות המתחלפות׳ ולפעמים יהיה
החלודיי בסבת דייחות מורסא או דבילה׳ ופעמים רבות
יהיות הדייחות בן הכבד ויהיה לשלשול הגפים והסב׳ כדם
הנב הדומה לשמרי היין אם בקיעה כדבילה ואם פתיחת
נפתחות׳ ואם אכול ושחינים כעוששים ואם שריפת כן
הדם ותשתנתו בצדדי הכבד למעוט ההעברה עם חום ה
הכבד ומה שנלוה אליו או השתנתו בעורקים אם יהיו רז
הנקי הדם ויפסידהו ולא ישכור כהם הגוף ויתעכב ויה
וישוב כדורדיי נבאש הבאשה ויש כן קצרות להתירה וה
והמסה ונדירות להגבורת הדם וכשיעבר המספר הזה ידח
ודחהו הטבע החוק ויורה על הנכנר הכזב באברים ויותה
בעליו בלי ספק דל ורזה ויגדל כשחזורה בבריאה ועינם
נבאשה כי הוא לסבה כמו בשדרות ויותר עב בכנה׳ בע
כעצם ובאשתו החקה אין לשחורה כבנותה אם קור כעכה

הדם ומקציאו או חולשת מהמכבי יובל אליו הענין
בתריחיצי אל הדבוי אל הדורדי
והוא השחורי ולא יהיה פ׳ זאם אלא בפליאות׳ ורוב אותו
שיהיה פתאם הוא מכח דם שורף ואמנם הקר ישיסרו גם
כמול בלתי מבטל׳ והחם השורף יעשהו כדורדיי ואם
ליציאת גרם כשר הכבד שרוף עב והסבה בבאנת
עפוש יקרה מאבול והחין או לרוב העצר ושריפת והסבת
ברם הנקי כח חזק לא יצטרך להסיר המותר הדבוי ובקיים
שיהנה בו ואחר ידחהו וגם יהיה לפרוק חבור׳ אשר
אבוקראט כי שיתמלא כבדו מים ואחר יבקע זה אל׳ הק
הקרום הפנימי כשיתמלא בטנו מים ישות׳ ודע כי הרבוי
שבשתית היין החדש בטל השלשול הכבדיות ואם העצר ה
השלשול יהיה בצעד נקחכתו ישוב המינוע הנה הוא סמ
כבית׳ ודע כי הזקן אורך החולי אם יבא אחר חליו הם
השלשול והוא כזרש וכשיעצר שלשולו יחזק הנה עמידתו
שלשולו לפעמים בבדיות וגוער איננו מקבל המזון רגגל
המעברים׳ והאותות אמנם והפרש בין השלשול ה
הכבדיי והמעיי הנה הוא שהליחות הרעות היוצאות והדם
בין המעים יהיה עם המשש כאבים וחבלים ובעט מעט ור
ורצוף והכבדיי בלי כאב ויהיה רב ולא יהיה תמיד רצוף
אבל בכל עת והנה יגדיל בעיתים הערוב בציאת והוא
והרפרדות בכבה והאחור מבנה בי רוב הכבו יבא אחר ה
היציאת מעט הקרוב בו ואמנם ההפרש בין השלשול ה
הכבדיי והאצטומכיי הוא שהכבד יוציא בדלוס שוה מעט
שנגברה כו המוסר עליה האצטום ונשאר רושם הכבד וא
ואין יהיה האצטום יהיה נוזר כבו שיתול דבר בלתי מעוכל
ויבבר על האצטום ויהיו עכו נגע האצטו ולפעמים יצא
הדבר בלתי מעוכל לא בסבת האצטום לבדה אבל בסבת
שתוף הכבד גם כן לאצטום אך יורם אל האצטום כי הם
המנע בפעולתה והפרש בין השלשול הבילוסי אשר כן ה
הכבד ואותו שהוא במשריקא שאותו שהוא מן
המשרייקא שלא יהיה עמו אותות חולשת הכבד במראה ו
ובשתן וחולה זה׳ ואמנם ההפרש בין החלודיי הבא בש
בשולן או כבייחיות מורסא ובין הבא כצדדים אחרים הו
הוא שהראשון יהיה לפני קדחת והאחר בתחל בלי קדחת
ואם יקרה אחר זה הוא לסבה אחרת׳ והחלודה אשר
זכרנו שהוא מן המשריקא ומהמורסא כי יהיה עמו שלשול
כולו כמוקק מבלי אותות חולשה בעצם הכבד כמורסא
או כאב ישנה הבריאה ותהיה קדחתו אשר תתחייב בו ה
חלושה ובכלל הנה החלודה הכבדיות יותר נוטה ללובן ו
ואודם וכולו הוא דייחות כמורסא ודם והמשרייקי יותר
נוטה ללבן מכ׳ כבות כאלו הוא הלחות בגע׳ ואמנם
ההפרש בין העב אשר מאכול ושחין ודבילה ואותו שהוא
מחוזק הכח הנה הוא אותו שהוא מאחרות מורסות הם
ולפעמים יהיה לפניו כתישה ואף שיהיה חק לא יקדימהו
קדחת וצמוק ולא יקדימהו שלשול רחיצי או דמי רקיק א
או חלודיי ואותו שיהיה לסבת מורסות קצרי חום
והמסרותו ואינם דבילות הנה אותותם שיהיה שם מורסא
ואין שם אותות קבוץ במורסא ויהיה תחלה רקיק חלודיי ד
דיותיי ואחר יתעכב באחרית הענין לחולשת הכבד
המתחיל כן הרחיצי ומהולך אל הדורדיי

שיקריבתו זה ויבמעט שיהיה פתאם ואם יהיה פתאם עם
שנוי כמראה ונפילת תאוה הנה הוא גם כן כמחלפת ואם ית
הרוח הסבה כמו בה יורו עליו אותותיו והוורידין אשר בב
בכתו חום דומה והדם השרוף ויקרישתו הכסת הליחות וה
והאברי׳ והיתרת הלחדית וצמא ומעוט התאוה וחוזק אודם
השתן ולפעמים יהיו עמו קדחות והיות ציאתו כציאת ב
בעל׳ קדחות דמריית כחוזק   הבאשה והקיבו׳
וצביעת המראה ואחר יצא באחרונה דם שחור   ואותו
שסבתו הקור הנה דומה הדם המתעפש כעצמו איננו בב
בבשר הכבד ולא יהיה חזק הבאשה כאשר אבל באשתו פח
פיות כבאשת הדם ויהיה פחות תכוף בן הדם ופחות כמ־
כראה ולפעמים יהיה שם דם רקיק שחור כאלו הוא דם
בעכר אינו עכירה איננו נקפא ויהיה הליכתו הליך תצי׳ כ
ברוב רחוצי׳ ויהיה הצמא בתחלתו מעט ותאות המאכל
יותר ואחר לפעמים יוכיל באחריותו העפוש אל קדחות ו
הנה תפלל התאוה גם כן ויוביל אל השקוי ובכלל הוא יותר
ארוך להתמיש הענין ויקיכל מופת על מה שיתחבר מטעו
המזונות המלוחות ויוכש כענין מה שיצא בעצמו וביצא ואו
ואותו שיהיה מרבילה לפעמים יהיה מה שלא עבה ודם עב
עכור והליחות רבות כמו שיהיה בבהימה אך אותות הדביל׳
ומ ה וחלה ובקיעתה הנה בכר ידועת וקשית עליהם מכה ש
שקדם ולפעמים גלה מהדיבוליו והמורסי בהתחלתו
חלודה רקיקה ואחר בעת הבקיעה תצא המוגלא
ולפעמים יזול מבטנה דם ואותו שיהיה משחין או אכול א
הנה יהיה עם כאב בצד הכבד ועם מעט מה שיצא ונבא
ובאשתו והקדמת מחייבי השחין והאכול ואותו שיהיה
היוצא מבטנו נרם כשר הכבד הנה יהיה שחור ועב ויתחבר
בו חולשה בקרוב בן המות ופנעים קרובו׳ ואותו ש היה
לשלוי ובהעצר הזלה או החך אבר או עקיבת התנועעות ו
המיצא כו הנה יהיה עליו סבהו רחוה בבת אחת ועם רבוי
ונפסק מהר ובעונו וכל מי שיוכל עניני כשלשול הארוך
בין שיהיה הענין הנקרא ליאנטריא או חולהדיי או זולת זה
עד שישתלשל השחור יבוא כו התוחלת   ולפעמים
יעידו הרפואות החזקות המקבצות המונעות מעט ואך יש
ימריך המרצת תוכיל אל הבריאות ואמנם רפואת השער
הזה הנה אחרונה עד שער השלשולים

פרק ב

ברוע הקניה הנקרא
אנבולמוכטס בלע׳ ובלשון
קאסיסאה בלעז   אם
יפסד ענין הכבד ונכר עליו החולשה ויחדש התולה ענין
יהיה והקרבת השקוי ונקרא רוע הקניה ויורד בשם הנפסד ה
הכנה ובתחלה ישתנה מראה הגוף והפנים אל לובן
ובכרכמות ויהראה תפיחה בעפעפים והפנים וקצות הידים
והרגלים ולפעמים יפשה בגוף כלו עד שישוב כבצק ויד
וידבק בו הפסד העכול ולפעמים תתחזק התאוה ויהיה ש
טבע בטנו בהעצרו והרחו בבלי סדר וכן ענין השינה ו
והקיעתה פעם והתעורה והתארכה פעם ויתמעט עמו השתן
השתן והזיעה ויירבו הרוחות ותתחזק נפיחת הבטן
ולפעמים יתנגחו האשכים ואם יקרה להם שחין יקשה הב
הבראתו להפסד המזג וקרה כתובים ובלחות חום וחכוך
בסבת האיד והנפסד העולה ויהיה הגוף עצל וכריצה וגם כן
יקרה ענין דומה לרוע הקניה בסבת התקבץ המים בריאה
ויהיה תאר בעליו כתאר בעלי השקוי

פרק ג

בשקוי השקוי הוא חולי
בעל׳ ליחה סבתו ליחה שר
שזה קרה הכלל ויתכו
האברים ויתפתח בה אם האברים החיצונים כלם ואם
המקומות הפנויים שהגרדים אשר בהם הנהגת המזון
והליחות ויחלקו שלשה   האחר הבשרי יקרה הם
הסבה בו ליחה מימית לבנית מתגששת עם הדם באברי׳
ותשני הנאדי ויהיה הסבה בו ליחה מימית כ מעבת אל ה
חלל הנוף השפל מה שבלות אליו   והשלישי התופי
ויהיה הסבה בו ליחה רוחית פות פ — שמת באותם הא
הגרדים ויש לשקוי סבות ומשפטים כוללים ו אחר יש ל
לכל מין ממנו סבה ומשפט מיוחד ולא יתן רש שקוי מבלי
עלידת אכבר מיוחד   או בשתוף וגם כי יתעלל הכבד
ולא יתחדש שקוי וסבת השקוי בכלל הם   אם מיוחדות
בכבדות ואם בשתוף והסבות המיוחדות הראשונה שבהם
והיותר כוללת חולשת העכול הכבדיית ואצלו הוא הסבה
המגיעה ואמנה הסבות הקודמות הנה כל חליים מהכבד
הענינים והחליים כקוטן ושטיסה ומורסות חמות וקרות
ונפחות וקשות והמתמות לפי העורק המוביל והשקי׳ הם
הקרים ומתקף אותו והמבנים הם המלחיכים ויפעל׳ השקי
השקוי רוב זה בנשמע החובש או המקררים וכל זה יפעל׳ ב
בעזרתה מהתכת החום הטבעי או בכבדו פתאם רל בה
בהתכה ככבן מה שיורידהו הרפואים מהחום הטבעי וכן
יקרה לו התכה מעט מעט או בכבוד יהיה מחום או מקור כש
כשתות המים הקרים בריקות נפש ואחר הרחוק
והתעכלות והמשל והמרטיבים המושלגים והמבנים
אחר ההמסים והריקות המופלגות בריצה ושתן ושלשול ו
ומשטניריאה ונדות ושחורי׳ ורעה שבהריקות וריקת הדם
ואמנם החליים הכליים הנה נאמר בשיקר כל איזור מהם א
אך הוא מוביל אל השקוי ואמנם סבות השקוי בשתוף ו
ואם שיהיה בשתוף עם הגוף כלו שיתחמם דמו כאשר או ית
ויתקרר מאד בסבה בין הכבד או יהיה בסבת קור האצטומ׳
ורוע בונה וכל שכן אם ישאר אחריו השרץ המעים הנקרא
ליאנטריא או יהיה בסבת מטריקש   או יהיה בשתוף
הטחול לגדלו כמורסות קשות שבו או רבות או חדות או ר
רוב הריקת שחורה ויוביל הפלגתו להתשות כח הכבד כמו
שיתפשט מה זק השחורה והמתנועעת אל הכבד וקרורה
או הנעת הזקה אליו כמו שתגיע אל הכות שיתכלכלתו
וגודל הטחול יוביל אל השקוי ואל חולשת הכבד בשתי ס
סבו׳ אחת מהם רוב מה שימשך בן הכבד חוסר כחו והאח׳
בהתישו כח הכבד על דרך התנגדותו אליו ובמניעתו אותו
בהוליד הדם הטוב ולפעמים יהיה בשתוף הכליות לקור
הכליות או להוכה

ביחוד או לסתימה בהם וקושי שלא יתפתח הסיבות וא
ואעפ״י שהכבד אין לו יד בזה ולפעמים יהיה לסבת הבעים
והליחים וביחוד הצם לקרבתו בבטנו או בשביל הבקות
או הדום או הריאה או הטרפשא ולא כל מה שיקרה בסבת
שתוף הכוליה יהיה לכונה אבל לפעמים יהיה לסתימתה ו
במרפקויות שלא הסתוך וכן הענין במה שיתחדש בשתוף
הבעים כי אין זה בלו לבני ענין הבעים באיכיות לבד
אבל לפעמים יהיה לכאבי הבעים כהחבולים ודפשט הם
הבעים וקולנג חזק וכאב חולת זה והוליש זה הכבד וכן
יהיה בשתוף הרחם לא כאיכותו אבל בסבת כאביו ו״ע
והעצר רגרות כבטו׳ ולפעמים יהיה בשתוף הכבעת לה
להעצר דם הטחורים׳ וכן באברים האחרים הנזכרים ורוב
מה שישתתפו אברי הם שהוא בקערירות ואברי התנועה
כלומר השתן בנבגיות אך רוב השתופים המוכללים אל ה
השקוי הם המשתתפים עם הכליות׳ והעם והמחל
והכבד ריוקום והאצטום אברי קצתם הנה יקרה השקוי בם
בסבת המורסה המתחדשות בסבות הגנויים וביחוד
הנבריים אליו לרוע כחם המתעברות אל הכבד והמוקת
כו והדם השחור ולפעמים יעצר בו ומוליד הסתימה בם
במה שהוא בשכונתו בהגע אליו והרנתין הנקר׳ ליאנגטריא
ויהיה הראשון ביכול אל השקוי אחר שאת כאב שוקע בצ
בצדדי כף הירך לא יחשב לו שיותר כרפואה משלשלת ו
והרקה וזה דבור בלתי נכון ורוע שבשקוי מה שיהיה עם
חולי חד ומהאנשים מי שיראה שהבשרי יותר רע מזולתו
כי המתפשט בו בולל הכבד וכל עיקרי הגוף והבשר עד שי
שיכשל כל העכול הלישני ויש מהם שיחשוב שהוא יו
יותר קל מזולתו וגם בהרופוי אך היותר נכון שיהיות הנ
הבאדיי יותר קשה מאלו כלם ואחר זה יש מן הבשריי מה ש
שהוא יותר קל מכלם ומכלם מה שהוא רע מאד וזה כפי
בחינת הסבות המסבבות בה וכפי הענין הנראה ורוב מה
שימציאהו הבטן ראוי שיהיה כלל מיני הבשרי יו
יותר קל ואין ראוי בוכרה שיהיה הכבד בהם בחולשה כפ
כפי מה שהוא עליה במאר אלו והאנשים היותר כמוכנים
אם ימצאום השקוי הקר אותו שכונו הם הזבס כי לא יוכל
הלא רכך כונו אלא לענין וגדל והשקוי הנופל בסבת ק
קשי הטחול יותר נכוח כאחו שיפל בסבת קשי הכבד
גם אחו יש תחלת בארוכתו ולפעמים תגבר ליות השקוי
עד שיחדש נביחה הנקרא נויש רצרות בשיבה והשעיל
וזה יהיה על קורבת המות בימים השלשה ולפעמים
מטנה הנשיבה בדחוקה לא לחולה וזה יותר בטוח
ולפעמים יתחדש בהם בקורבת המות נגעי הפה והחנכים
לרוע האדום ובאחריתו נחרש שחונים בכל הגוף לרוע
מזג הדם ובאמר כי אם ירד מן הבטן בכו כי הבשרי יב
יבשר בביאתו ומי שיקרה לו שקוי ויש בו באלנכניא ת
הוזק הבאלנכניא בסבת הרטבת השקוי אותה ודע כי
השלשול בשקוי בכיה ובעל השקוי ראוי שיודע תחלה ם
מה שיתנפח מבנו האם הוא מנב הקרוה והד.לים או הגב וצ
וצדדי העליונות ותחת הקצה או מן הבעים וראוי שיהיה

מבעי לצאת רבית רובש ידיע כי היות טבעו יבש יותר
טוב בריותו לה וביחוד בטחול בתחת העצה והכליות
והמתחיל כן תחת העצה ירבה עמו רבות הטבע בימינא
אחר להיות המזון כים אל הבעים והוא כשמתחיל בת
בחדרגלים וראוי שידע ענין המקיבות המיובים וגם הנ
הערוה ואם הם דלים או בטריים כי הבשרים כורים על ה
הוהם וקל מכל שלשול ויערין גם כן האם רבים בשורף ב
בגבות אם לא וגם ישתתף הבים יבורר כתריקות והרחות
כי קנה הרבה ומפיל בשחונים רעים קשים להבריא

פרק ד

סבות השקוי האזריי אחר
הסבות המשתתפות הם
הסבה המדבקת בו שמת

שתתברר השיבות ולא תצא מצד מלצאה אחור במברח
ותשקע בסקיעות ההתברות אם על דרך הדריתות או מא
מזור אחר ינגהרהעצר אם לרוב לידה או להזוק מן בת
ורחיה ידחהו והסכין מסבכה אותם בטעברים אשר לם
למתוקים אל חלל הבטן ואל החלל הפנימי אשר
בו ואל הבעים ורוב עשיתה הוא מן החלב ובין הדרום
המעיסי הכב.ה שלא יתך החלב אלא להתאפלות החלב נ
וכבר ידעת שהרחיות הטבעית לפעמים העצר המולא
בעצבות וכל שכן כזרתם ואם על דרך מריקת קצת ימע
המעברים אשר לבוץ אל הכבד הנה תזול השיבות אצלם
זול אל הכבד ואם על דרך מה שאבדו קצת הקרשנים ה
והראשונים והנדו בו קצת מאחרונים שזה נסוגת את הב
כפות העורקים אשר הם באים אל הטבור בעבור שיקח
בהם המזון והמימות אשר יבאו אליו כשיצא בהם השתן כ
כי העובר משתין בו מן הטבור והילוד קודם שיבורת ש
שורה ישתין גם כן מטבורו וכשיטבע מה העד י
ישולח אל תנקיה ואם תגרה המלישה ועוד תנתות חד
הדחיק מן הצדדים האחרים תעבור השיבות כאותם הח
העורקים עד שתבא אל פותיהם ואם לא ימצאו מעבר א
אל הטבור יתנקו אל הבטן ויתפתחו וישובו רחבים מאד
בערך אל יצירתם הראשונה ימכרו המעברים אשר אצל
הנבגיות כי הם צרים ונוסעים צורות כאורג אשר אצל ה
והקערירות ואיננו רחוק שתהיה תריקת השיבות מן הבטן
נופלת מהצדדים האלו ומהרכים האלו שהם בסבה הרצואה
אל הכבד ואחר אל הבעי

וסבות זה הסבה המדבקת אם בכח המבדר ואם
בליות הנכרית ואם במעברים אמנם הסבה אשר בכח ה
המבדר כי המדר משותף בין כח דוחה מן הכבד וכח ש
שוסך מן הכליות ואם יחולשו שניהם או אחד משניהם מה
מהם או יהיה במעבר סתימה וביחוד אם יהיה בכליות מ
מורסא קשה לא יתברר השיבות ולא יקבלנו הגוף ולא י
יסבלוהו המעברים ויחייב אחד מאופני נפילת השקוי ה
הנאדי ולכן יתחדש השקוי לחולשה ועלת בכליות לבדם
ואמנם הסבה אשר בכח המבדר בשיקה המיבויות רבה מאד
על מה שיוכל הכח לבררה או שתהיה בלתי שובת העכול
והשיבות תהיה רבת מאד לשוקית המים הרבים מה לחוזק
צמא נוטר למזג

בכבד מעכיא או לסבה אחרת מעמיא או לסתימה שלא ימשך עסה אל הכבד כח שיח שב כו ויתמיד הצמא על רב השתיה או שתמיד בעצמם לא יועילו לצמא כהיותם חמים בלתי קרים או שיש בהם איכות כעכיא מבליחות או בורקיות או זולת זה

ואמנם החלק האחר הנה אם לא ישתה קבול המזון הלח יקבל הגוף או הכבד קצת המזון הלח ויחזיר קצתו הכלא המעברים ולפעמים יוביל אל סבה בסבות השקוי הנאדי הנזכר אם תגבר הכיסות או התוספ׳ אם יגבר הרוחות וזה בעקול השני ׳ ואמנם הסבה אשר במעברים הנה יהיה אם מורסות וסתימה מונעים התמידות מהלוך בבהלכיה ומעצור בצרדיה אבל יובנעה ויתאכות לעלת מעבריה ׳ ואם ידחה טבע המשוקה כיטיות השקוי בעצמה יהיה אות על התבלט ׳ וברוב העתים אם יקבה הנקב הנקרא ברזא בבעל השקוי ישוב הנפוח אחר שלשה ימים וברוב יהיה זה מרוח אמר אבוקראט כי שיח שיהיה כי להיות לבנה רבה בין המסך והאצטום תכאיב אר אותו הנה הוא אם תעבור בעורקים אל המקות תתקן ע״ד בכנור אמר גאליניס הנבון שהדר הלבנה אל גב הקירה לא עד הפקיה ואיך תתדיי אליה והיא לבנה ואיננה כיבות רקיקה ואומר אני איננו רחוק שתוליך ית נתחתק ואיננו רחוק שיהיה דחייתה בבחירת הטבע אז צד להבריח או יהיה בצדדים האחרים כסבת מונע במו שתדוחה בונ״ת תחתן בחלל הגוף אל המקות ואמנם ההעברה הזאת איננו יותר מופלאת מתעברת המתנ״א מק מעצמות החזות ומה שאברנו קצתם

בי אולי רצה בזה תליתה הלבנה המימיית הנה זה רחוק הל לא יצטרך אליו ולפעמי יקרה שינפח הבטן בשקוי כבי שיהיה בו נגעי הבטן ואחר ינקבו ולא ימות כיד עד שי שיבות אחר זמן ויהיה שהוציאה נטפכת לבטנו ויגדל וזה אצלי האעפ׳ שקצת מיכים אברוהו כרחוק כי הבות יותר קודמת מזה וכל שכן אם יהיה נקרע בעליונים

פרק ה

במנות השקוי הבשריי א אחר הסבות המשותפות הסבה הקודמת בו הכבד

בעקול השלישי אל הפנית והאבוכיות והלבנית שלא יתד יתדבק הדם בגוף דבוקי הטבעי לדעתו ולפעמים יהיה המקדים כוה העקול השני או הקבול הראשון או הכבד ב מה שיהיה ולבניחו ואם יחלש המעכל והמחזיק והכבד בכבד ויחזק המושך באברים ויחלש המעכל בהם יהיה ז זה השקוי ורובו לקור בכבד עצמו או בשתוף ואעפ שלא יהיו שם מורסות וסתימה ימנעו העברת המזון ויהיה בזה

קירור לקור עורקי הגוף וחולים יקרו להם וסתיבות תחזה ב כמים משכילות הדברים הרבקים וחטין ובירצא בהם ולפעמים יהיה לסבת קביעות הקור בהם כמו האויר הקר א אשר נכנס והסבה חזקה כבר רשם ורשם חזק בהם וגם יהיה לסבת חום כבדית הגוף וה׳ יחות ואם התחרש תנועה או אשר עסה התגעדות תליותה התלדיית הגלסית כצדדי הבליות ותתפזר בגוף ורוב זה יהיה בפתע ותשלשל לפעמים יהיה כועל באר בכבדי והטבע הנה משתדל לדחות המותר המימי במעברים הטבעיים ובלתי טבעיים אך לפעמים הלאה אותה והדחיה או לפעמים יקדם הע העברתה בלתי טבעית באופנים הנזכרים כמשלת ודחיית הטבע עליה ולפעמים לא יקבלוהו המעברים ולפעמים יהיה שיהדותה ידחה אותה לצד הכב׳ כי היא מימית ומכין מה שנוחה אל הכבד ואם לא יקבלה הכבד ומה שנלוה א אליה להלשה או לרבוי ליחה או שהגוף לא יקבלהו לם לסבה סתימה או זולת זה יהיה נבוך בין שני הרוחים אמר אבוקראט כי שיתכלא כבדו מים ואחר יבקעו המים האלו אל הקרום הפנימי יתמלא ב בטנו וימות אמר גאליניס רצה בזה האבעבועות הרבות המתחדשות על ג גב הכבד ויתקבץ בהם מים ואם יבקעו ויהיו רבים יגי יגיעו בחלל ומעט שיעבור בחלב המכסה אלא לאיכול ה החלב המכסה באותו הצד אמר ואלו המים הם כמים בב בבעלי השקוי ולפעמים ישוקה אדם ולא ימות אבל יוצאו מימיו ויחיה אם בטבע אם ברפואה וכן לא ירחיק כזה שיהיה ואני חושב כי הוא

כבשר תמות כי המים האלו יהיו רעים
בעצמם ויפסידו בחלל
חמימו באידיהם וג
וגם שהכבד כבר
נפסד
קרומו המקיף בו

פרק ו

בסבות השקוי הזה התוספי רוב סבות התוספי הכבד והעב העקול הראשון ב

בשביל הכה או בשביל הליחה אם לא תתעכל היטב ונכבר עסת כח החום החלש או זה פועל בלתי חזק ויבאשהו הגוף ויעלהו בראשית מה שתשוחנה אליו הוא האדיות הרוחיות ולפעמים יהיו הליחות האלה ליחות מקפות בצדדי האצטום׳ והם המעים לפעמים יעזו בהם החבלים תמיד כי החום הבלתי בועד ישעל בהם התנועה הלושה

תשנה אותם רוח וביחוד אם תהיה האיצטו׳ קרה באותות
שלא תכין לעכול הכבד   האחר יהיה זה לחום
בכבד חום איזה חום משחרל לעכל דבר לא יעזור עדין
לעכל אותו׳   ולפעמים יהיה זה לחום חזק זר ב
באצטומ׳ ובכבד יבוא אל המזונות הלחים הלחות הגוף
קודם שיגבר עליהם העכול היוצא מחוים ורצוני ויפ״ל
בהם פועל בלתי טבעי ויחייבם רוחות קודם העכול ויהיה
סבת התופר חולשת העכול הראשון וחולשת החום או חו
החזק והחום הבורשל אשר לא יכוין די שיתעכל או למזונו׳
וגם יקרה לקדחות הדבריות ברבים מאחרית החליים הזר
החזרים נפח הבטן כאלו הוא תוף ישמע בבטנו קול כקול
התוף אם תכה ביד וזה אות רע מאד

פרק ז

באותות המשותפים כל ט
מיני השקוי נמשך אחריהם
הפסד הבריאה ויהיה הבר׳ ת

בעוזל׳ נוטה לירקות השחרות ובבלי׳ם יתחדש תם יהיה ת
הרגלים לחולשת החום הטבעי   ולהורות הדם עם אידיות
ותפיחות העינים והקצוות האחרים וכלם לא ימנעו כמו כא
הזק וקוצר נשימה ורובם יהיו עם מיעוט התאוה למאכל ל
להיות תאות המים   אלא קצת מה שיהיה מקוי הב
הכבד וכל שכן בשתיית המים הקרים בבלי עיתם ובבלים וכ
וכל שכן הנאדרי האחר התבטרוי ימעט השתן וברוב עניניו
והאנשים לפעמים להתקבץ בו הצבע שיהיה לו להתפשט בר
ברוב הבפות כבני וגם למיעוט ברור חרמיות והמרדה ת
תארוכה מן השתן ׳ ולכן אין ראוי שיהרין מבת צביעת השתן
השתן וארכו על חום השקוי ויקרה הרבה קדחות פושרו׳
ופעמים רבות יקרה להם צמאים יתבקעו מים כרטובים
ויהיה הרפיון הנקרא ליאנטריא בבשרי והטבלי׳ ׳ ואם
יהיה התחלת השקוי ממורסא בכבד יעצר הטבע ויגפחו
במורסא כפות הרגלים ויהיה השעול בלי רקיקה ויתחדשו
מורסות בצד הימין והשמאל יסירו ואחר יגלו ורוב זה יה
יהיה בנאדרי ואם יתחיל מן הכסלים ותחת העצה התחלת
מורסא מן כפות הרגלים ויקרה רפיון ארוך לא יותכו ולא
ינוקו עמו המים והשקוי אשר סבתו חום שיהיו עמו אותות
החום בתחלתו צמא ומרכבות מראה ושרירות פה והחזק
ויבש הגוף ונפילת תאות המאכל וקיא המרה ירוק ויתחזק
שריפת השתן כאשר יתן לחוזק מרירותו ואם יהיה מבין
בה שיוכה בו החמם ויורתה אל שני המעברים הטבעיים
ברחו על רוב הארוסה   ואותות החסם ואקרבת
ציאה או שתן רדרציי והולדוי ׳ ויתחיל מצד הכסלים ותחת
וההחת העצה ובן כל השקוי תהוה בחליים הזרים והשקוי
אשר סבתו קור יהיה בחלוף זה   והנה יחזק עמו תאות
המאכל מאד כמו שהוא בקור האצטומ׳ ואחר אם יפול ת
חבות הצפל והשקוי אשר סבתו מורסא קשה הנה יודע בא
באותותיה וכרפיון הנקרא ליאנטריא הנמשך אחריו
ובכעים והתאוה למאכל ואותו שיהיה סבתו מורסא רכה
הנה יתחיל מצד הכבד ויעצר הבטן עמה ויהיו שאר הא
האותות אשר למורסא הרפה ובתחלה יהיה עליו מראה
נוטה לירקות ועלות קודמות בשחול וגם שלא תפול עמו

התאוה ׳ וכן אם תהיה הסבה בכליות לא תמעט התאוה ב
בעת ובמיעוט נפילתה כבכבד וקרירותו עלות הכליות
ומורסותיהם והשדרותיה

פרק ח

באותות נאדרי׳
יהיה עמו   כובד גד
גדנש בבטן ואם יכה בב

בבטן לא יהיה לו קול אבל אם תכסכסהו ישמע בבטנו קול
המים המסוכסכים וכן אם יעתק בעליו מצד אל צד ושמ
ומששו במשוש מאד ברא לא כנאד הנפוח ולא יתקבצו בו
האברים ולא יגדל עליהם כמו בבשרי אבל יצטמקו והוה
ויהיה על עור הבטן לשטות העור תלה ההפוכת רבתוח ל
לפעמים יפח עמו האבר התחתי נפח הבים ויוזר הבינצ׳
ויהיה דבק בעליו קשן והגוף נוטה לכרשי עם מעט כם
כפרידה למתידות הבקר ׳ ולפעמים ימה באחריתו אל הר
הירקון לרוב הלחות ׳ ואם יהיה השקוי הנאדרי נופל מראו׳
אחר יציאת הצק מבלי סבות נראות בכבד או דע כי אחר
בשני המעטרים ההולכים מן המכליה בבר נקרע

פרק ט

באותות הבשרי יהיה ע
עמו   בגוף בלו כמו
שיקרה לנבית הבית ויש

האברים וכל שכן הפנים אל העובי לא אל העמוק ואם
תעסה באצבע בכל מקום מגופו ישפל בעומק ואין בבטנו
בנפח ושכשוך או תנפח וכליות הטבור והשמעת קול כח
קיש בבטן הנאדרי והטבלי ׳ וברוב הקונים ישמך אחריו
הרפיון טבע השלשול נוטה ללובן ודקו בלי רוחב רך וכבד
נאבר כי אם יהיה בפני האדם או ידיו או ידו השמאלית יפ
תפיחה ויקרה לו בהתחלת וזה המקרה תכוך באפו יבוא ב
ביום השני או השלישי

פרק י

באותות התופי והתופי
יצא בו הטבור לחוץ יציאה
רבה ולא יהיה שם מן הכובד

מה שיהיה בנאדרי אבל יהיה בו כדפוקיותה מה שאין ב
בנאדרי גם יהיה באלו הוא מיתר כתות ולא יהיה בו כנף
כעוכי האברים מה שיהיה בבשרים אבל יתחילו האברי׳
להתך מן ואם יוכה על הבטן ביד ישמע קול כקול הנאד
הנפוח לא כנאד מלא מים ויהיה במתוקן לזהוק תמיד ה
הוא רוש וימצא כרנוע בו וביציאת הרוח ודפקו יותר ארוך
כופק וזלתו מטא׳ בעלי השקוי ואיננו זולש כי לא נתקל
והכה באיכות או כוכד משתהל הנאדרי והוא ברוב מהיר ו
והגוף נוטה לקושי ומשיחה ולא יהיה בו מתפיחות הרגלים
מה שיהיה בזולתו

פרק יא

ברפואות ׳ רפואות רוע
הקניה הנקר׳ באסשיאה
העין   אם יש כנועם

להיות בתחלפות מרירות ואם ישתלשל בבטנו גירא פי קרא
כי זה כרציא המנותרות זולתו הלחיות השבעיות

ואם נודע שליחותיהם רכיקות יצבות ישלשלו בגירא עם
בקולוקנטידא וכבות שישל בו אלואן וקולוקנטידא ופ
ופוליפודי ואגאריק עם סקמוניא · והמשקלים בזה על
שיעור מה שתאמר כרקיקות והליחות ועכבם וחוזק הגוף
ותולדתו · ולפעמים יצטרך בכמו אליכורים אם לא יצ
יצליח גילתו בנקוי והוצאת המות הדבק ועם זה כלו הנה
ראוי שתגביל לאט בשלשולים ובתשים דיוח בשתיה וכל ע
עוד שהחשה שליחה נתקבצה אי אפשר לעמד אכל תח
התחזור להריק ועם זה הנה ראוי שתשמור קנין אצטומכת
שלא תוזק במשלשלים ויחשבו משלשלים שלהם במרשכי
כלינגא אלואן בא ויוצא בו · ואם יהיה הבה חזק אז לא
תרבה המחשב בזה והרגיע בחסרעה בספקת ובכלל ראוי
שתהיה ההנהגה מונעת להוליד חבורות וזה בהרקות הר
הרקיקות הרציפות ויחזיקו החזקות בפי החבולת ואם אי א
אפשר כלותה בשביל כלוי הדם תקריב אליה באוזרה ועש
נעשה אוזרה בהפרשים בימים שלפת או ארבעה ורוב מה
שיתחזק ראיה אם תהיה הסבה העצר דם טחורים או נדות
והנכון שירוק תחלה כמה שינקה הדם כמו נידא פיתרא
ונ לתו האחר אם לא יהיה אפשר כלותה תספיק הוצאת דם
מיעט וברוב הענינים מצורך בהם להרקת כמה שיוציא
הליחות כשלשול נפ זרית ושתיכות ואח במה שיגיר ויצח
החזקים והמדקדקים תשתבים והליחות המשלשלים א
אותם מועילים מאד · ובשיחזקו הנה הנכון שירפאם ח
החבורא הזאת מיעוט שתית המים והזריעה בסיבות הב
הבורקות והשתיות והאלסות ובשיעמדו אצל קרוב
הים והיציאות בחמי טבריא · ואמנם הברחצים הערבים הב
הנה יזיקם אלא אם ישום נגובים ויזיעו באוירים וחם וש
דשינשר הקיא קודם המאכל כי הוא תרגנה שיבת לחם
וראוי שיהיה בתחלת הענין בענין שרוי במבנגבין
ובאחרית באליבורים וישימו מנבים לנגב כפי חוכלת ו
ועל הפחיחות והם יעשו בהתחבשותיהם ובמקודם הרפואו
הנגבות הפתיחות המדקדקות המשטות כמו אשפיק נר
נידי וקסיא לינגיאה ודאר צ׳ני והרפואות המדקדקות גכו
אפסנתין וכאשם ופוליקריא וזרע אורטיגא ובבאפרשוש וא
האריסטולוגיאה עגולה ושורשת קשואי החמור וסנט
ובנטוריאה ועלי להדיאלה ואופופונק ובאגבנג בסגולת וי
ויבא כהחבושותיהם נפרית ושורשת קשואי חמור ושורש
להדיאולה ועלהו ניטרי ואגר דקליציאה וקצף הים וזה
וכיוצא בהם יאות לרפיתם בכרחץ · ויועילם בינה וקונ
וקנדרישון רנקרא הנריקון והיין הריחני מעט ודקיק וגם
ומשקה הסיסן · וכמה שיועילם מאד משקה אפסנתין בר
בריקות נפשי ומן הבריקות וכל שכן אחר הנקוי והריאשו
ופיתרידוטים והיאקטרמא והיאלקא ובלאגג הרעוני
ולפעמים ישתו בחלב הגמלה הערבית ושתנה וכל שכן
כניפים רנסים חזקים וכל שכן אם יתישן רוע הקניה ויח
ויחשוב מיטוב שקוי · ולפעמים תספק שני אוקי כשומן
הנגלים עם שראפין עד חצי משקל ליותר וכן בשתני הע
הענזים · ולפעמים יהיה הנכון שתערבם בשראבולנשים

סטרינגש אם יהיו הליחות רקיקות ארוכות ויועיל התנהגות
המחוטבות להניח על האצטיס והבר באשפיק נרדי וק
וקסיא לינגיאה וכיוצא בהם וילקח החבושות מאם בבי סוס
מין וכיוצא בו ותתמיד לפרח בטנם בכמו כורק ונפרית
בשמנים החמים הידועים ויועילם מן התחבושות אספלנית
מבעכין בחבושים ואם יחזק ידקר בגללי בקר ובכל המאן
ואמנם מנין בעלי רוע הקניה בבה שיש בו עריבות וחוזק
לשבע כמו אפרוחי פרדין הנקראים דראג ופיח ושוקדם
מעם ודבאג המכושים מאד בכמו גריאופולי ודארציני
והעפראן ובעשבי וכן מיני מטעמים הנקראים מבוגצאת
ומן הפרות רמון מתוק וחבורשים מעט מהם לא יזיק וראוי
שיערבו גם כן במאכליהם כמו הרדל וכרתי ושום וכמ שי
שיהיו במטעמים מבלי שירבה בהם מאד

פרק יב

ברפואת השקוי הבשרי
הכוונה הכללית בר
ברפואתם הנגוב והרצ

והוצאת המותרות ואפילו ברשיבת בשמש מקום שאין בו
רוח ולהסכן בברורו מוקרות מעצים יבשים ולאכל בבשן
במאזנים ולעזוב חמים ולפתוח הנקבים והגורה הרצופ
ר של כל המיסות לאט וברציפה ולסבול הצמא ולהצחינו
ולהכנע מלרוות מהכים וכל שכן מלשתיתו כפי היכולת
ואם אי אפשר מבלי שתיתו ישתה אותם אחר אבילה בזמן
ומזונים בזין אז זולתו והטעים הבאן ולדקיקו מאד כי הי
הוא כהרפואות והוזהר משבחות והחגורה אחר זכרנו כב
בבשרי ושבורת הבית ולחזק במבנים המבושמים
והמרחים הערבים גרית המאכלים החזקים ותוקם ביין
המבושם · ואין רוב שתית המסגנבין בו מאוכה · ונשות
שיועילם הקיא וכל שכן קודם המאכל ויותר כינם הם
התלישי וברביעי ובחמישי כי יועילם מאד והעצוש בר
ברפואות שינגבהו בגוף והלח וזה יועילם במה שיחדד הם
המיסות ויגיע אותה אל המעורים הבריקים ואמנם
החזקות הנה ראוי שירחיקה כל בעל שקוי כפי האפשר א
אלא אותם שיש בהם שקוי מהעצר הדם כי החזקות
מונעת במבריהם הבאן והם מעטי המזון וגם זה לכרי
בכרם בחקוה בדיק מאד ברוב הענינים בגובר ואם
זה סם מרסא יכון בה בתחלת הדבר ואם יהרגם
המשקה מן הצד המבאלי הרב השריונים אין תרעוסתו ל
לפתיחה אשר בו כי שני הצדדים משתתפים בזה אבל זה ל
לרם · ויוקן תחלת האחר יהגא ברפואת השקוי ואם תהיה
שם בורסא קשה לא תקפיד להבריא השקוי הנמשך אחריה
ואפילו הריקות המים או זו הריקה שתהיה ואפילו מאה פע
פעמים ישוב רתמלא ודע כי הריקה ברפואת יותר טוב
מהקריזה בבריא ומתגלה כי יקשה הגרבקים וראוי שית
שתבא הריקה בעת שלא תהיה קרחת ואעפ שההנהגת ל
לפעמים תקל השקוי · הנה המורסא מחזירתו וראוי
שיתבטש מים העונות הקבצות ואעפ שיהיו חזקים כמו
עונות ברברים ובייחוד בעת העצר השבע וראוי

שיפול הנגוב בשקוי הגף בבל חם כרקוק פותח ׳ ואמנם אם בשקוי החום הנה על פנים אחרים ועוד נפריד לו דבור ודע כי שבן פסתק ושקוי מועילים בבל מיני שקוי ואמנם הרפואה הנפרדת הנמנע למין הזה מן השקוי אם יהיה קף כבד עליקת חגריקוא חזקת הבשול ישתה יום כל ב׳ אוקיו או יבשול ליטרא באסקוטלא כארבעה ואני יין בדרש כך עד שישאר שליש היין וישתה כל יום התחלת שיעור ס״א כף הנקרא בלעסה עד שיגיע לחמש כפות ואחר יחזור לם לכוונע עד שישוב שליש היין לאחד ׳ וגם ישתה כל יום בשריעות פודנג אוקיא והנה זכרו קצתם שראוי שיוקח ק קנבריש ויותכו ראשיהם וכנפיהם ואח״ יותך נוזותיהם בכוי הדבש ויכנס העלול לברחץ ואחר יצאתה זה או יאכל בו ת הלחם וזה אצלי סכנה גדולה ׳ ורוב בה שיהיה רפאי ל להשקות הוא קיראט במתיח בן הביבות המדועות הידועות ונאמר כי אם יוסקה הנוף וישתה כל יום טהריאק שיקור דרלין בבשול פודנג אחד ועשרים יום ויסתפק על אכילה גדלה אוזת טוכה יבריא ׳ והשכו קצתם כי שתיית צ צואת העזים בדבש יועיל או שתן הכבשה או שתן חמור כ באספיק נרדי ודבש או אריסטולוגיאה ענולה במשקל של שלשה זוזים ביין ׳ והנה שבחו קצתם כל יום או בכל שני ימים שיעור גול פאלוס לח בסיבן בסים ׳

ומהרפואות המועילות בזה כלאבלנג והיא לאקא ביהוד לגאדיוי ׳ ולכל שקוי ורפואת הכרכום והרקחת שחודידום בסגולה והרקחת טוסן ורפואת האשקיל ומשקה האשק האשקוטלא והתריאק ׳ ודע כי התריאק ורפואת הכרכום וכלאבלנג מועילים מאד באחרית משקוי הגר ובמהרפוא הנפלאות בתועלת עונות שנים ׳ וזה הרכבתם ׳ יוקח ש שברם ומיראבולנש סיטרינש כמוה וכשתיה תהיה כור בודרנת כדאנק וחצי עד קרוב למה ישתה בכל ארבעה ים ימים פעם ובינתים ישתה עונות ברבריש ׳ והנה הורכבו רפואות פריוברבריי וקשט ונרנרי לבד ושנינת ותורמוס ו ואנולא ונניאנא ושרף עץ שקד וגלבנום וזה רפואות בנעילות ׳ ואמנם התגרות השריקות והמשלשלות הם הכיבות והפתילות והחוקנים והנה הם יותר קרובים אל המים ויותר קלים על השבע ויותר החוקים מהראשים

ואמנם מיני הרחיצות בחמות בחמי טבריא וההנגדים הם המרכבים והביבות המברשל בהם ומקרקים כמו קם קמומילא ואשקיננס ומינים מן המריחות וההתחבושות וה והמשחות הבה ומבות ויכנס בכלל זה שתיית חלב חמור וה חלב גמלה וכזה המין חשתו והחלב גמלה נאות לגאדי א אם ילקח שכוע עם ענוה אל צפר תוליה חצי זה עם חצי זה אשפירי עד שיגיע אל זה ואחר השבוע שיורק המים במשקל שני זוזים כלאבלנג ואחר התוזור הולדה עונות אל צפר שבוע ולא ימיש כעשות כן ואולי יבריא החלש לא יסוקה מעונות אל צפר בתולה אלא שיעור ראנק ונוסח עונות אלצפר ברקוח ובן כלאבלאנג ׳ ומי שיהיה חזק הרום לא יאות לו חלב הגמלה ויתחיל מחלב הגמלה במשקל ארבעים ויוסף בבל יום עשרה עשרה ׳ ואמנם

המשלשלים אין ראוי שיהיה כרום מה שיחזק הכבד ׳ ואם יבריח לזה מבריח ראוי שיחזק ואין ראוי שיהיה מכת את אחת אבל לפעמים רבות כי מה שיהיה פתאום מכות יותר מעט היזק כבבד ׳ והאלואן לבדו רע מאד לכבד ולבן ראוי שיחזק מהכבד אלא להכריח או עם התחבולה מחזק וראוי שיסתך אחר המשלשלים צום יום ולילה אם אפשר שיסמך אחר המשלשלים מה שיחזק ויקבץ מעט כמו ענ עונות ברבריש וכמו מימי הפירות אשר יש בהם עפיצות וקביצות עד שיחזק הכבד וביחוד אחר לגמו האנבאדרבי ל בריאולה וארטומאך וכיוצא בהם ׳ ואחר יעשו בתקנים הכוג כמו התריאק ורפואת הכרכום בקך ומי הג הנדבי בהם ׳ וראוי שאם יהיה חום שלא תשלשל הארוכה כי היא מנגדת לביבות בפנים ושהביבות צריכה להתשלשל ויכפל השלשול ויגיע לכח פגע אבל יותר ר ראוי שתכנת הארוכה ותשלשל הביבות אלא אם היתה ח הארוכה עוברת הגדר ברבוי ואז יסתפק בכמו טיראבולג כי הוא הטוב שבמשלשלים הענין הזה כמו שהטראפן הוא ויותר טוב שבמשלשלים בענין הקור וכל הפלגה בוריקה בכמות ובזמן רע והוא בהם יותר נכון ׳ ומן המרכבים הטובים טריק הנאביר ומרק תרנגול הבא בים כימים וכש׳ בפוליפודי ושבת וכיוצא בהם ואם הריקות וראית אחר עשרה ימים שחסרו המים והקל והנפת תן להם המצעיכי ברכר מהמריקים הרקיקים ובחלבי הגמלה וכימי החלב והולת זה או מן הנבך שיבוה על הבטן סלא ׳ יקבל המים עוד אחר זה ותהיה הגביה אחר השטירה מבאבלים ועוביה השלטול יומים או שלש והם ששה בי ביות באורך תתחיל באורך באמצע החזה ואל גב הערות ושלש ברוחב בן הכבד ויסבול אחריה הרעב והצמא ומן הנבך פישתה בין שני המשלשלים דבר מן המתחים הות והמזיכה כמו עונות שקר בר ׳ ואמנם השקות חלב הגמלה והעז ובכל שכן הערבים וכל שכן תאבוסים בשה שישלשל הביבות וידקיק ויגיר כמו משיח וקיטום וקאגלי וזולת זה ובמתובבים מה שיצאת עם זה והבבד כמו קושקושא והנרבי וזולת זה ולא הפנה אל מה שיאמר באותו שהוא מ מן כעלי והמעשה הנקר׳ מנ כמנין וכמה שיאמר שמבע החלב כנגד לשקוי אבל דע שהחלב רפואה מועילה לסה שיש בו מן המרוק לא ולמה שיש בו מסגולתו ולצמי׳ יהיה הסב במוחלש כנגד לכה שיבוקש מרפואת ׳ והאיבות אך יהיה באות בסגולה או לענין אחר שבן בתריקה וכיוצא בה כמו שיפול הנדבי ברפואת הכבד שיש בו חליים קר קרים ואותם שיורק בסקמוניאה בחליים וארומטיכו אבל דע כי הריכות החלב בעלה הזאת חוק התועלת כי אלו אדם יסתפק בו תמורת המים והמאכל תרפא בו ׳ והנה נסה זה ברבי שנדחו בארץ הערב והצריכ׳ התכרח לזה ונתרפאו בחלב הגמלה ויעשה לחם לבדו וגם יעשה מעורב בחלתו מן הרפואות אשר קצתם יכוין כרום הנמנה בלתי בהמשכת טאר כמו טיראבולנש עם

ודע הגרגרי חריע קושקושא ומלח נבטי · וקצתם יכוין
בהם הנהגה מחשבת מדקדקת כמו שראפין ונרגרינו ·
וקצתם יכוין בהם כוונת מניעת הזלגת השלשול כמו אל
קרש וכיוצא בו וגם יעורב בשתי הנבלים ויסתפק עליהם
במאכל ובמשתה וגם יצטרף אליו כאבל ולהם בשני הע
העניינים ראוי שתאסת מענינו האם ישכור ממנו הגוף ש
שלא יתיר הבטן או יתיר מעט או יתיר יותר כדי מספיק ב
בשיעור נסבל או שיפליג או שישלשל יותר על הנסבל או
שיתנגן באצטומכא או במעברים או שיוביל אל קודר או
שיתהלל ליחה לבנה או ליחה שרופה לעשות סקבלת ·
ודע כי המשובח שבעתים השקיתו באביב עד תחלת הקיץ
וכן ההנהגה הטובה להשקות בה שנסיתוהו פעמים והו
מועיל והוא שישתה חלב הנבלה על ריקות בטן ודקדק ה
המזון ימים הילות לפניו שלא יקח ממנו אלא מעט מוע
מועד ואם אפשר להקדים תעשה ועל כל פנים לשנות לה
להקדים ולכיבד הלילה אשר לפניו ואחר ישתה ממנו והח
החלב כיד לאחר שיעור שתי אוקיו או שלש והיותר טו
טוב שכבר שתי אוקיו ממנו עם אוקי משחן נמלה וירחיק
המים יומים או שלש ותמצא מה שיצא בהגרה קרוב במה
שישתה · ואחר זה לפעמים יותר הבטן במה שישתה
ממנו ולפעמים לא יותר בו אלא בפרש מעט ואמנם לא י
יותר בו כי הנוף יהיה כבר הטביר ממנו · ואם יותר
בטנו יותר על מה שישתה ימנע ממנו יום או יעורב בו מה ש
שיש בו קפיצות ואם לא יותר או ראוי שיתחזר בשותה וחז
זה הנבנות והרחיקהו וכן אם יותר הבטן למטה שישתה ו
ואז ראוי שישתה דבר שיוריד בה שבאצטומכא ממנו ויש
ושיחזור לשתותו מעורב בו שראפין וכיוצא בו כן המש
המשמירות שיעשה בכל שלשת ימים דבר כנרגרי שראפין וכ
וכיוצא בהם בשיעור מעט יוציא בה שאולי נתגבן במש
משאריתיו ונולד ממנו ובייחוד אם יעתק מהוק חבורן הוא
ריש ומצא כונר · וכן ההנהגה המועילה בכבון
הענין הזה המוקבים בעתם · וראוי גם כן בבטן
הענין הזה שיעזוב שתית החלב יום או יומים ויפנה אל הת
ההנהגות המוחסמות וההתחבושות אשר יהונש בהם על הב
הבטן שיחזיקו · ואם שתית החלב לא תתרש דבר מזה
ויצא כל יום דבר בלתי מופלג אבל עד שיעור שני קיתו
קיתונים בקרוב המספק בו יהיה לבדו או עם שרפין ·
ונרגרים המשלשלים השראפיניים חוליתם · ואם יפליג
השלשול יפסק ממנו החלב יום או יומים ואחר תדריג בהש
בהשקותו ותשקה ממנו חלב בבריה שנאנכסת במקובצים
ויעורב בו בעת שיחלב סיג הברזל אל בציי הברוצץ וה
והרחוק בחומץ יין קלוי שיעור עשרים זוז קרש ונראה ת
מכל אחד חמשה זוזים זרע כרפס שלשה זוזים כאגוזות מ
מאגוב וכרפס והוא יעזוב בהם שעה ואחר כן נשתה
ממנו ואחר יותרג אל המזוקק לבדו ואחר אל המעורב במ
במה שישלשל אם יצטרך אליו · ואמנ׳ המגידים המועילים
בזה הנה ראוי שלא ישקוד באחד מהם אבל יעתק מקצתם
אל קצתם · והשראגויז כמו פטרסאלין ואמיאוס
ובנשטשרי ואנאסרי ושונזי וזרע כרפס וסמליום ושאר כיוצ

מיני תאנגדאן וכמאפיטוש ואקרדי ושני מיני נרד וזוקו ו
ופו וכמו ואשפרני וזיקו ושורש מ מנקבא מרורית ומא
ובאכנג וראוי שיושיב לשחקם עד שיגיעו במהרה לצד ה
הנבנינות · ואם תעשה המגידים החזקים אז ראוי
שתעשה אחריהם דבר מהמדקים הראשנים כמו מריק הת
התרנגולת שמבכה · ואמנם התחבושות הנה העקר שלא
ירבה בהם במה שינגב ויתוך עם קביצות חוק שיכתום הנ
הנקבים מקום שיתרוח ויתנגב ויותכו הדברים בשיעור
שישבר הנפח אם יצטרך אליהם כמו נרד ולבונה וספרי ב
בשיעור מועט מאד כי זה ישמור כח הבטן ועצליו ומה ש
שכבר גם כן רשימתו בלתי מכוית · ואמנם הרפואות
התחבושיות הנפרדות וההתחבושות המורכבים המועילים
בעלה הזאת הנה זכרנו מהם רבים בריקוח · ואשר
נזכירם פה הנה מטה שטובה ונמרץ גלל בקר חבלהעו הר
הרועה העשבים בלתי הרשא · וזה תאורה · תחבושת
מהם יוקח מאלו הטינים ידיתתו בטים ומלח ואחר יורה ע
עליו נפרית מחוק ויושם על הבטן · וגם צואת העזים
עם שתן נער · וגם צואת היונים ונרגרי לבר ואירסא
ומתרוק בשעור הזה · גלל בקר צואת עזים יושם בו דברים
מאלבורוס ושברים ויחובר כשמן הגבלה וירשה בו
ומהתחבושות שיורביק אל ורע המטוזע ויונח על בטן הם
המשיקה כמו שהוא אחר שיתרוך קלפת מגנתו הנקרא צרף
ומתיק עליו עד שינגב בעצמו · וכן התחבושות
הטובות שיוקח הר כרשה משורף הצינובר ונשרי ואגולא
ולבונה דקה בשומן בקר · תחבושת נאות לשקוי
יבושלו התאנים שמבנים במים ויעורב עמהם לוריאולה שח
שחוקה חלק ניטרי שני חלקים כמאפיטוס חלק וחצי
אחר חזק מאד · יוקח שרף צינובר וזנגב ואשוף לח
חזות ושרף האלה מכל אחד שלש דרכמיות אצטורך ומצ
ומצטכי ואלואן העפראן וקציות ענבר אמסגחין ואדם
ואדמוניאק מכל אחד דרכמי קישטר נפרית אמומי מכן ה
הדע הידוע בשמא מכל אחד חצי דרכ זבל יונים ונשי
ונשירוש מכלי וקוף הגאקי כאגב מכל אחד שלש דרכ
דרכמיות לולי תבלית ארבעה דרכמיות נשרי אדום דר
דרכמי יעורב בשמן קנמוניא · ואם יהיה בכבד מורסא
תועיל התחבושת הלקוחה מעשב אשפיק נרדי העפראן ו
ונרגרי באן ומצטכי ובלילון וחלולי הגמלים וקמומילא וה
והאפנים המבושלים · וכן האספלניות אספלנית
בתאור הזה · יוקח סריקטיתא ונפרית כרכומי וניטרי
ואדמוניאק מכל אחד חלק בבן שני חלקים ושני שלישי ח
חלק יחובר בדונג ויעלך אל כטם ויין וינוח על הבטן ·
ואספלנית קששור ואספלנית אפסנתין · ואספלנית
אוריאנט לבן ואספלנית אבפורבי · ואספלנית בשר
קולוקינטדא ואספלנית הקרויה כחלאי ואספלנית נרגרי
לכר ואספלנית הורעים ואספלנית כולורביום · ומה
משהזורים הנזכר׳ נישרי ומלח צלויים יורה על הבטן ובית
ובייחוד אחר שכבן חם כמו שמן קסואי חמור ושמן נארדין
וגם יעשה עליהם הרפואות המאדמות · ולפעמים יוכו
אבריהם בשבטים דקים וזה אצלי בלתי משובח ·
ולפעמים יותלה על מתניהם נבה שבלוה אליהם כוסות הם

הביציה העשויים בדורות מקוה שינופח בהם ולא ידע
רוב תועלת בזה · ואמנם הנקיבה כבריא בן הבטן הנה
דע כי יכנס בו שיעור אלא כי שהוא חזק וחריף מאד אם י
יוכל לסבול אחריה על הנודה שזה יצטא והמעטת בזון ·
וראוי שלא הקריב אליו כפי האפשר רפואה וזולתה והגבון
שלא יהיה בבת אחת כי יורק הרוח בבת אחת ויפול הכח
אבל מעט מעט ולא יקריב לזה החולש · ואמנם תואר
הנקיבה כבר זה · הנה אנטילס יצוה שיעמוד העמדה
כלה אם יוכל או ישב ישיבה שוה ויעשה העבר צלעותיו וי
ויד הם לשפל הטבור ואחר ישתדל בנקיבה ואם לא יוכל ש
מאת על זה לא תנקבהו ואם תרצה לנקבו ראוי שתנקוב
לשפל הטבור שיעור שלשה אצבעות צדדים ואחר ישו
ישוכיע אם יהיה התחלת השקוי בן המעים · ואם יהיה
בצד הכבד אז ישים השכיע בן הצד השמאלי בן הטבור ו
ואם תהיה הסבה בן הטחול אז תשים בן הצד הימני בן ה
הטבור ונזהר לאט פן יבקע ויקרוס הנקרא צפאק אבל חפ
תנסיטו דק הבטן בן הקרום במעט לכסה כבמקום שמרע הב
הבטן ואחר תנקוב הבטן נקבים קטנים כדי שיהיו נקבי ה
הבטן לכסה כנקבי הקרום עד שאם הרגל והשפופרת יד
ודבק ויכבד זה ויעצרו המים לשעור מקום נכחיות הנקבים
ואחר הבנים כן שפופרת נחשת ואם ולקחת המים בשיעור
מיושכיה שיכבב על גבו · וראוי שהטבור הדבק ואם
יתחיל לחולש מעט מעט ויוציא המים ואם הוצאת המים הוצ
הוצאה אחרונה כשיעור נשאר דבר יפסק הענין בו ורפ
רפואות הבישלשולות · וגם יבוה אחר הנקיבה הבריח
אשר יכרנה · וגם יבוא האצטומכא והכבד והטחול
ושפל הטבור בלכוים · ולפעמים ירקדו אז
יחולו הביציות אל הביצ ויכנבו בן הבים הצפאק מעט כמעט
והוא רביעה טובה כדועלה וזה בעטרש וגבל בה שיכשוך
הביציות לכסה וראוי אז שיזהר בבקיעה פן ישרח בן הע
העטרש בקיעה ושיהיה זה בכמה שאין בו היזק אחר
ולפעמים יעקרו העור שבאשכים בכחשים רבים שיהיו
לבים הולות רבות ולפעמים ישאר אחריו הנקבה כ"ב
וחבלים כבטן ואז ראוי שתעשה יציקת עבן שבת ושין ק
קביבולו והשכבים תשרבבם על הבאב ובמקום הנקיבה י
ויונה עליו המכבשות העשויים בפנינריו וזרע פשתן וזרע
אלטאה וכיוצא בהם ולפעמים יסתפק על כים חבים וס
ואבן יוצק על הנקיבה האם יכורו והחבלים יוסר הגבום
ההרקות והפרשיות להם ברפואות והנה נזכיר בהם שעורים
מאלו הרפואות הבשלשולות הביציות הנה חסבנום כל
בלורות והיוזקים בהם כמו הלב יתועים ואילניהם ורם
והמשוכה לטבור רקחם החוכן והתפוח והחבושים והנרי
רבלן וביוזד והכבן יחרה בו המבוש עד שיהיה כיוצא בו
אי יבוטל בו או יעקב בו ימים או שיגזה עליהם מחיצתו ו
זבכות שיולם בו היחון כבו הלב שברם וכיוצא בהם הוא
יין מבושל יולם בו ויוקח גרגרים · והכנגבין יוחר
כשור זה כזה אם יורך כאוקיא כבני דאנק ככבו שברם ו
ובירוד האילן אשר ילוה כבנו והריאק אל בראוי ואל פו
ורפסנ יוראה לי שהוא לאניה ומרכין · רפ"אה
ישתה כבנה כבקל זה בחלבן בינה כמולגלת הנה הוא ב

כבר הועילה בחוקים פעמים רבות עם סבנה גדולה שכה
נחשת שרוף קשקשי הנחשת וכל שכן מולש בלב ולחם
עשוי גרגרים · ועשב נקרא כבדראנא וסחיכות קשואי
החמור ויין שרוי בו כשר קולוקונטידא ולבריאולה כמלל
מטי התחוע חזק בענין הזה ותקונו שתשרית בחומץ תם ול
ילקח מחומצו סכנגבין וארבוניאק ישתה עד שני דרהים ב
במי הדבש · ומנה שהוא יותר קרוב נוטה לשלוו שרגגין
ואוריאגש ואורשינא קלופה מקליפתה מולש בדבש ומי ע
עלי צנון · ומנה שהוא יותר בגוח ויותר חלוש הנה מי
קאגלי וחצי ליטרא עם סוכר עשר ומי כי בנג ומי ענבי
השועל בסכנגבין בלבריאולה · והלב נגלה הבתוגון
בתקונו ומי החלב מתקן כבה אוריאגש וקשקשי הנחשת
ולאוריאולה וכיוצא בה · נוסח מי החלב יושם על
ליטרא ככבוד זה מלח אנדראני ולחמשה זוזים תודביד שחו
שחוק והרתח לאט ויוקח קצפו ויסנן והתחיל להשקות ם
שלשה ליטרין ואחר יוסיף מעט מעט עד ליטרא כי זה יח
יחוסר המים בלי חכום והטוב שבמי החלב מה שילכה בח
בחלב הגמלה והחותר קר והוותר משוכה לשחוטמים הלקח
בחלב עז החלב אתון · ומן הרפואות הקרובות לזה
שיועיל לשקוי הרם שישרה מלח ויבוש בחומץ שלשה ימ
ימים ואחר יורק עם במשקלו בלוריאולה לחה הדק היטב עד
שיתערב ויסונן ויושם עליו חצי שיעור החומץ סוכר ויב
ויבושל עד שיטוב בסכנגבין הדבש ויעורב הכל · וגם יקרב
מזה הגרגרים הלקוחים בזרע לוריאולה עם מי כרי אל עש
עשר והוא בכה שאין בו סבנה ולדם ים בן וכן הברקות ב
כלאבולאנג ומרקחת לנו גם סיג ברזל ולוריאולה ברקוח וכ
ומרקחת לקצים · יוקח זרע הערבי וזרע קוסקוטא
עשרה עשרה ספוצה טרכסקון יכנסה במשקל עשרה זוזים
סחוטת כרבריש חמשה עשר זוזים לאצא רחוצה ויברבד
מכל אחד חמשה זוזים סחוטת אפסנתין שבעה זוזים סחוט
סחוטת קשואי החמור וקולוקינטודא מכל אחד חמשה אג
אגאריק שבעה זוזים והלש בגרלאב וישתה במי הדוקות בו
רפואות טובה זכרו קצת הראשונים והסכימו בה · ובת האח
האחרונים וזה יותר בטוח משני צדדים מן הכל שבלאגנ ו
ניש בה חזק ושלשול החזק · ומן המשלשלים במשקה אוריאגש
לנו ובמשקה בחומר הזה יוקח נחושת שרופה משקל י דקהש
הוטב וישחק והוצאת וזנים במשקל ושלישיתו בעמצי רודא
ודבר מעט כמלח הינדי וישתה זה ביין ומן הגרגרים של
גרגרי פלנריום וזה תארם · קשקשי נחשת ונבריא
תוכאל עלי לוריאולה צנים מכל אחד חיק יעשה מזה גר
גרגרים וישתה החזק מהם משקל והחלש זוז · גרגרי
אששיא ובגרגרי כרדגם וגרגרי החמשה וגרגרי שראגין זור
וגרגרי לוריאולה והוא בחבלות לבאדרי כמו שגרגרי ריבב
ריבבר ברברי בתבלית ולבשרה וגרגרי דילי וגרגרי שברם וגר
וגרגרים זכרנום ברקוח וגרגרים בתואר תוה · הלב שברם
סחוטת או בנתין כ"ד תודיד מכל אחד דאנק אגאריקון ול
ורדים מכל אחד חצי זוז יעשות גרגרים · במי ענבי השועל
ומשתה · וגם גרגרים טובים קליפת נחשת במאגיטרס
אבנים חלקים שוים יעשה גרגרים ויתחיל בזה במרכבי א
אחת ויוסיף לבגלה · וגם מן העטנה עטנה ריבברברי

הגדולות המשולשלות ועונות לגריאגולה בגרעים ועונות ל
לבריאגולה נוסח אחרת ידיעה וגם כבר התרוצנות נכאם
לחם הלחת ניחות׳ טובה להם היבשה והכבשה השרב חבת
כתגיד חם כשיעור שיסבול העליל שיכנס כתוכו וכל שכן
בעל השקוי הבשרי ואם יכנס ויעזיב ראשו בחוץ אל
האויר הקר שיוכל האויר הקר לצד הלב והריאה ויחזיק ל
לבו ולא יגדל צמאו ויהיו נפו דעה שופעת מועילה ואם
יהיה חולה כוכי תחבת החמים כחמי טבריא הגפרית ים וגם
הגפריתיים ואלומיים המוזעים המנגבים יקבלו תועלת ב
בהם בתכלית העלה וביחוד בעל הבשרי יהדר בהם ביום פ
פעמים רבות ואם לא יוכל בזו ויוכל לו לעמוד בהם יום
בארכו ויפעל וכן הכין הזה כי הוא אם יצפרו ויתחממו
ואכנם חקרים ללשוש בהם והנה זה כגזירת הענין ויחזק
התאותות ומיתרונות טובי הרבה על שאר
המרחצאות שאפשר לו להכין הנהגת כשיכה קיה אשר כע
בעדרת ביותא בין כשאר מרחצאות ואם לא יכיצאו ביטי ת
התמאה יתהלל המים הערבים במה שיערב בהם כן הרפ
הרפואות שיבושלו בהם כמו ניצרי ועפרית ואשנאן וחרדל
נטיר והסטנים האוזרים הרוחים אשר יכידם הפחות שבא
שבאבנים ואלו הבוכות האוי שיושים בהם בעל
הבאדי ויתוסף בטנו ונחסרו כל גופו ואכנם השמח
הזום הנה הוא נסמך אחר בגרפא חבה או אחר כגג חם בלי
בורכא שהחולש הכה המסנת ואין אדם רשתן אות
על זה הכין כן השקוי בלי ספק כי לפעמים יהיה צביעתו
לבריאשו אבל הסמוך עליו על שאר האותות ואחר הרפא
הראוי שידוחק שני אלו יחד הרפואות החזקות לנבהי כי יו
יוסיפו בסבה ויוסיפו בעלה גם יהיה בו סכנה גדולה
ואין ראוי שתפנה אל האומר כי השקוי לא יבריא אלא כר
ברפואות החזקות כי רבים הבריאו כפי כח שראינו ובפי
בו זה וכח לפנינו שרפאנו אנחנו וכי כדוה לפנינו הכן
המורסות ברפואתם והכוונת החם בקירור וראיתי אשה
חולישה הה לקי ונבר עליה והשתדלתי על רפואתה דבר ר
רב כהתמן יפולא לזברת והבריאה והיתה מנהגת בקעבה ות
ותאותה והתנהגת הזאת ועם זה גם כן ראוי שישמר צד ח
הביסויות המקובצות כי אם תשמור צד הקרירות לבדה יהיה
סכנה ואם תשמור צד הביסויות לבד יהיה סגנת ותגא
הלכן הראוי שיחובר בין שתי התנהגות לאט ותפנה אל הש
השלים ולקיכם היותר נבחר ודע כי אם תסיחול להבריא
אסקוי והבורמא המקודה בסליבות אי אפשר לך׳
והתנהגות כבורצא בזה שיעשה מי קנבי השועל ומי כאשבג
ומי בריגם ומי קאקלי ומי טרכשקן והוא אל תקציר הכוי׳
וראוי שתעדיב בזה דבר כלאקא ועצראן והוכרכרי עם ב
מוראגבלניש וסוריגש ושיעשה גם כן בעת הבריחים כח
שסכנותי כבורינה התחתונה כן המשלשלים המוזגיים כ
בלוכר בעלי לורחאולה חולהם׳ וראוי שתעיין כח
שאמר גאלינום ברפואת בעל שקוי חם ובהתבוננו בלקונו
אמר גאלינוס כה שהנהגת בו נשה נכבר אותכנו משקוי
באדי עם חום וכח החולש נגתו בבשר גדי צלי ובקיח וגם
ישיון ונמצא בהם מהעופות ובלחם קיבר הנקרא חשב
ושכאר ובטעם מצוץ וקרין והלאם ועדשים כחומץ נוטר

עדשים כרכומי והלחנתי לו זה לשמור כחו ולא התרתיו
ברק כלל אלא ביום חשבי לתשקהו רפואה משלשלת וג
ואותו היום הייתי מתיר לו המשמש ודבאג קודם המש
המשלשל ואחריו כדי שלא ירבה צמאו ותאותו לאכל א
אלו בחומץ כמוצע החזק ושלשלתיו בבשול הזה׳
מוראגבלניש סינטיריניש שבקה זרים גום טירא ארבעה עש
עקוב אפסנתין שני אזים וזרע פוליקרא שני זוזים הגרבי ד
רכה אנדרוח אמוגים גרדי שני זוזים זרע הגרכי שני זוזים
יבושל בשלשה ליטרין עד שישוב לישרא ויכודם בו מש
משקל עשרה זוזים סוכרי ויתנהה׳ וגם בגרגרים ואלת
הלב שברים וכבותו סוכרי יקורש בו והייתי נותן לו קודם
מזונו ולפעמים הייתי מקריטו בבשר תאנים והייתי נותן
לו שיעור שני דרעונים או שלשה והייתי משקהו אחריו עם
עסים כוסר ענבים קריש ומריבאם והדעתי בכוזו בקיים
וגם גרגרים קינגרים וכבורין שלוי בחומץ ושרשיות
שלו על יכען טין ארמוני בחומץ ובוס וקמח שעורים וד
ורוחו ונללי בקר וצואת העזים ואפר אלון ונפן ובעקים ב
בורק ועפרית כלם בחומץ עד שיחבשתי כבדו בהתכבשת
צנדיילי׳ ולפעמים הנחתי תחבושת אנדילי על צד
הכבד והמשיך על הטבור והבטן וגם שלשלתיו גם כן
במשקה ורדים אחר ששריתי לוריאגולה ופעמים מרסתי ב
בו הלב שברים והתרתי לו כן הצירות התאנים היבשים ושקן
השקריב וסיפרי וצויתיו לסבול הצמא ואם הפליג עליו כן
במזתי לו גלאב בכוס והשקיתיו׳ וגם הדבקתי עליו
מאוריון ונצרתיו בנפה הלשתיו בדבש תאנים ונתתיו לו ם
בזה קודם אכילה ואחריה ובכלל לא הנחתיו יום בלי נפרץ
וחזקה עד כאן מאמרו׳ ואכנם המזון לבעלי השקוי
הנה ראוי שיהיה מעט וטוב ובפעם אחת ואם אפשר לו ש
שירחיק לחם כחמה ולדבקותו וחוזק פעולה ויסתפק בלחם
שעורים כמתובל בזרעים טוב ואם אי אפשר בלהו אז ראוי
שיהיה לו חנדרי קיבר הנקרא בשכר אפוי היטב יבש שלא
ירפא ושיהיה כמשת בלתי דבקיות׳ ויש אנשים שישיבו
בו קמח גרעינים ושיהיה דשנותם מבבו שמן אגוז פנין
ושמונת חומץ בשמן מתובל ובתחזק כי זה יאות ללחם ובפרק
הרגגלת כמועיל להם כי מתחבר בו קם והצרת התקון הכבד
והמאכל אשר יתכנו הנוצרים מותים ופסטנאגש ושום
וראוי שיהיה מרקיהם מזרעונים ובפרק קנאביר והתרנגול
בא ביטים ותרנגולת וכל שכן בעשב מגוראנה ויהיה הב
הבשר אשר יקחו בשר העופות הקלים כמו אפרוחי הקירא
וקיוו ותורים ובני יונה וקנאביר ובשר קטא וכשר העפרים
וגדיים והדגים הקטנים המתגבלים בבדקרים והיאפים א
המשתבכים ובכלל תאפיעה טוב להם מאד ואך אלו הוא כם
שפליג בצמא׳ והדקותיהם כמו סלקא וכרסם ועקב
יהודי והגרכי ופום טירא ובעט ארמולין ובריתי הרוא ויע
ועלי כרויא ומנעשטרי ושום קריש וחרדל׳ והגרגרים
בלם מזיקים להם וכל שכן בעלי התוצר׳ ואכנם
הלבבות בלב פסתק ולוז ושקד כר׳ ולפעמים יותר להם
בעת הצורך תמר רצמוקים ואין יותר להם כפרות ורש
הראשונים כלל אלא תרמון המתוק׳ ואכנם היין הנה לא
יקרבו אליו בעלי השקוי החם׳ ואכנם בעלי השקוי

חחם ׳ ואמנם בעלי השקוי הקר הנה ראוי שלא ישתה בכנו אלא הרקיק הישן הבוטש ולא כי אם בריקות לא על מ באכל אלא אחר שכן בשידוע שירד המאכל מן האצטומ׳ ואמנם החוקנים והפתילות הנה החוקנים הלקוחים בהם כהמסכות המוציאים והכתיות עם כמו שראפין ואדריאוש וביוצא בו ׳

פרק יג

בפתילה מריקה המים הר הרקה שוכה ׳ יוקח זרע אורטינא חמשים ב

במשקל נרגרי כאהודאגה שלשים במשקל אגאריק שבעה קיראטים קליפה נחשת שלש ודרכמי יעורב עם לב לחם ו ויעשה פתילה ויקח כמה שבעה קיראטים או תשעה ׳ ואמנם המגירים הנה כל המגירים ויועילם וכמה שהוא טוב להם רפואה מגירה השתן ׳ יוקח זרע אורטינא תשעה קדשים אליבורום שחור כמוהו באגנג דרכמי נרד הנדי שני דרכמיאת יעורב ויוקח ותשתיה משקל במשקה הבש הבשמים אחר כניר השתן ׳ עין כלשמו ונרד וקסיא ליגניאה וכמן טורש שלסן ותירמאריקן ופרח אש אסקננטש ודוף סנט והנה כדברי האמבי וסבריון והוא מ בין כחברים ופטראסליון והוא זרע כרפס הררי וקנה ב ברפס ושלפי׳ ובאגנג וכמאליות מכל אחד דרכמי יעורב הכל והשתיה ב׳ דרכמיאת ׳

פרק יד

ברפואת השקוי הבשריי השרשים המלליים מן מועילים בשקוי הבש

הבשרי ועם זה כבר זכרנו בשער השקוי האדי ברפואים ברפואות הבשרי והנה ישאל הצורך בו להקוה אם תהיה ח ומכה העצר דם הנרות או בחורים ויהיה שם אותות הם חבלוי כי יש אז בהקוה הסרת החונק המכבה ויש להקזה יו יותר חזק וזהם לבשרי מן המדרי ואם יהיה עם הבשרי קר קדחות אין ראוי לשלשל ברפואה ולא הקוה כל עוד שלא ת הביד ועינוה שכרם ושתיהם כפי מה שתארנו בשער הנ הנאדי יותר חזקי והאותות לבשרי יותר מבאר בעני השקוי חבות הטבע מהם נכון להם כאשר ראוי שיעצר אבל ראוי שיותר בעתו תמיד ואפילו ברפואה השוה ׳ ויועיל הקיא ׳ רוקחלו עם עורים והנקים חבוח ויועיל השלשול והותר נכון מה שיהיה בנרגרי ויגבברגרי ׳ ויש לשקוי וכל שכן לבשריי תגורה יתחיל תחלה שוכב ואחר כסב ע על גב המים ואחר יתהלך מעט מעט על ארץ רכה חוליית ויתחבר בהם כי שיקנת הדיקה שלא יסתכן הדיותות הרא הראשון על השני ויחדש טיפטפת ׳ חוראה אחר התנודה לחבוש וכיחוד כששמש כי חוזר מסתקע בו בחוזקה ׳ ואם יחזק יום השמש יסכר הראש מן יבצאהו עלה כוחיות וינ וינרח שאר אבריו ויהיה במכבן בחול אם ימצאהו ובם המבוורים הגזרים הנזכרים ובשיטר בכנו הדיעה תקטוהו ותמשח כמבו שכן קשואי חמור וביוצא כהם וישמר כנש בנשיבת הרוחות הקרות ׳ וראוי שיפותה רפואת דלקא ורפואת כרכם ורפואת כל אכל אגנ׳ גם כן ויעשה הם הגוירים הנזכרים והמשלשלים אשר יש בהם דקרוק ונגוב ונחם עונות פוליקריא עם זרע ניגברי כבי השרשים וגם

ומסכסבין זרעוני אם יהיה שם חום ׳ והמשכבים הנפרחים כגאדיי מועלים בכל אלו גם שראפין וקסט ולדריאולה ז ואבופודרי בבשול חדע ינגברי מועיל כאד ׳ ואם יבוסל לבדו בשיעור שיתארכנו בו המים ואחר יוקח במשקל ם שלשה נדים ניגברי וישתה כמא״ל המים עליו וישתה גם כן אביגרוש והבון ומלח לבן ׳ ואמנם אחור שהוא כמכה חכה הנה ראוי שיתקו להוציא תחלודה הריקה ויגיר וכשי ובשינקי העורקים תיקן מא הכבר כמה שיקריר הכבד מ במהתחלה הבורת אל הכונ הטבעי ׳ ומזון הבשריי הקר והחם להצטיאו הוא כמו בבאדריי הקר והחם בעצמו ׳

פרק טו

ברפואת השקוי התופיי העקר ברפואתו שיוריק הליחה הרטובה אם הן

הרוח הוא להעצירה סכה לנפח ׳ ולפעמים יצטרך להריקה המישונות ואל השתן גם כן כבאדרי ׳ והתחזק האצטומכא אם תהיה ומכה חודשתה או שתפוח הכבד ברטיות תולחם עד שלא יגלוג בהעלאת אדיוני ׳ והרקה לא חבגם בשעור השה אלא בפלא אבל הנכון לשלשל הם הטבע ראש ׳ וראוי שלא הרבה מן המשלשלים ׳ וראוי גם כן שתעשה המגירים אך לא תפלוג בהם כי התם המפלגת בהם מוכל להוליד אידים רבים ואחר תעשת הם העוררים פתוק הנקרא רום ומתיכים הרוח והתופיי בטנו ביום פעמים רבות ביום והניח ההגיה הרטה ברוחן זם זם בין אם יועילהו ׳ וכן נרגרים שיהוים והנחות למטה ולפעמים יצטרך להניח קרני המציצה והריקים על בטני מ פעמים וראוי שירחוק הנרגרים והורקות וירחוק התלבים המצרות הלחים ׳ ואם יהיה השרני והתופיי עם רוק כנג הב ואז ראוי שישתה כמו מי שוטר וכרפס ונר וכלך וקס וקכוטילא והסך ׳ ואם יהיה השקוי התופיי ברוע כנג קר אז ראוי שישתה כמון האג״ם וקסשור ואביאוש וסי ופילעים כמון ולבונה חבור ׳ ויועילהו מרקחת אטרי בקעה והוא נזכר ברקוח ׳ וגם אביאוש וזרע ניגברי וכמון וכלה טבי זש ׳ והפתילות כמון ובורק ועלי רוא ויעשה פתילה ׳ וכן החוקנים שכן רודא בעצנו או עם הזרעים המתיכים הרוח ׳

האופן הטו

בעניני הכורה והטחול והוא שני מאמרים ׳

המאמר הראשון

בנתוח הכורה והטחול וביזקן

פרק א

בנתוח המרירה הנה המר המרירה כים תלוי מן הכ הכבד לצד האצטומכא מ

מקור אחד עצבי ויש לה פה אל הכבד ומעבר ימשוך הל הליחות הדקיקה הנאותה לה ומהררה הכרכשת ומיטל

המעבר הזה בעניני הכבד נח מרקים אשר בהן יתחוה הד
הדם ויש לה שם שריגים רבים שוקעים ואעפ׳ שמברא עם
עמודות מן הקעירות׳ ושם הם עבר לצד האצטומכא
והמיעים תשלח בהם לצדדים סותר הארוכה כפי מה שזכ
שזכרנו בספר הראשון׳ והמעבר הזה יתחברו רוב
שריגיו בשנים עשר ולפעמים יתחבר דבר קטן ממנו בש
בשפל האצטומכא׳ ולפעמים ישפל השבין בהפך שיהיה
ארוב המתחבר בפלים הבים לשפל האצטומכא והקטן
אל השנים עשר׳ וברוב האנשים הוא מעבר אחד
מתחבר בשנים עשר׳ ואמנם מבוא המשפרת המרצצת
לבדות בשררה היא קרובה בענין ממבוא המשפרת המ
המשקה במקות׳ ומנהג הרופאים הקדמונים שיקראו
המררה חבים הקטן כמו שהוא כמנהגם לקרא המקוה הב
הבים הגדול׳ והתועלת בבריאת המררה נקוי הכבד
מהמותר הקצפיי וגם לחמם בשוקי תחת הקרה ודקדוק
הדם והתמצה המותרות והגיע היציאה ושוד המעים הלרדק
מה שיתרפה מן העגלים סביבו׳ ואמנם לא נברא ברוב
למרה הלך אל האצטומכא לרחוק לחויותיה במרה כמו ש
שירחק בה לחוית המעים כי האצטומכא תוזק בזה ויזו
ר תקדור בה תפין קיא ויפסד העכול בה כמה שיתערב הם
המזון מלווה רעה ובואה מן הפורקים הדופקים אשר יתח
יתחברו בכבד שני שריגים קטנים מאד והמררה במקוה ע
עור אחד מחובר משני הפתלים השלשה ואם לא
תמשוך המרה המרות ותמשך ולא תנקה מבנה יתחדשו
פגעים׳ כי הארוכה אם תעצר על המרה יתחדש מורסות
הכבד והוריש והירקון׳ ולפעמים התעפשו ותתחדש
קדחות רעות׳ ואם תחול אל איברי המיתן בתפלנת ושחון
ואם תחול לאו מן אבר תחדש החבורה והמכלות׳ ואם
יתפשטו בגוף כלו שוקעת בלתי מתעודדת תחדש ירקון
ואם תחול מן המרה אל המעים בתפלנת יתחדש השלשול
המררי והפשט המעים׳

פרק ב

בנקוות השחול הנה
השחול הוא נרתך לעכורי
הדם ושרשתו השחורה הטבעי׳

המקרית ויש לו ענין מה וכח והוא מקומם הלב מתחת הח
הכבד והמררה מבדי׳ ואם ימשוך עכירות הדם ישלח
ואם יתאמץ או יענץ אז תבין לדבק פי האצטומכא ולעב
ולעכרה ות... הנקה מסתלחת אליה בוריד גדול וכש
וכשיתחלש השחול מלנקות הכבד ומה שנלוה אליו מן הש
השחורה תחדש בגוף חליים שחוריים כסרטאן והליות וה
והתלי הפיל וספחת ובהק שחור ונגע צרעת שחור גם מלאנ
מלאנכוניא ועדבוחת חולת הע׳ ואם יחלש מהוציא מה
מראוי שיצא מקצתו מן השחורה ראוי גם כן שיגדל ויעצם
רעבות והלא יהיה לבה שיולד מן השחורה מקום בו ויעצר
מה שיעקץ פי האצטומכא׳ ואם ישלח בהפלגה יחזק
הרעב אם תהיה הרגה׳ ואלו לא תהיה מופלגת אז
תעורר אצטמגיאה הקיא׳ ולפעמים תחדש הפשט מעים
שחוריי מבית׳ ואם יטמן השחול ירזה הגוף וירזה הכבד
ויזוז הפך והפך לכבד׳ ולפעמים תתחבר השחורה
בטחול לא אל התשיצות חשוה ולפעמים תשמן מאד כב
מנגנת על האצטומכא ותחדש הקיא השחורי׳
ולפעמים יהיה לה הקצים ויקרה מסבה החולי הנקרא תחת
התהפכות האצטומכא׳ ואם הרבה הריקה השחורה ולא
תהיה שם קדחת הנה הוא לחולשת התחזק או לחוזק הדן
הדוחה׳ וגם ירבה העצרה והוא בהפך׳ והשחול הוא
אבר ארוך בלשון מחובר באצטומ׳ משמאלה לנגד אחור
ואבל השדרה מתוך השחורה בצואר מחובר בקעירות הכ
הכבד תחת חבור צואר המרה ויזוחו אותה בצואר צרחן
בפנימו וקערירותו אשר מול האצטומכא ובגבינותו מול
הצלעות ואין תליותו בצלעות בק אורים רבים וחזקים א
אבל במעטים פתולים נקשרים בקרומי הצלעות׳ ומן
הצד הזה מתחבר בעורקים השוכבים והדופקים לצדו המק
הסקוער השבה תליותו על הכבד והאצטומכא ואעפ׳ שי
שיהיה נבוחו בשפל הכבד נופל אצל שפל האצטומכא וגם
ומתחבר במה ובין האצטומכא עורק מתדבק בכל א
אחד מהם וכמו התליה גם כן וישעתו הקרום הנקרא צפאק
חבריך שני קפולים בשריגים מתפרדים ממנו כו רבי הם
המספר קטני השיעור נכנסים בטחול ובתלב׳ ויש
בטחול ע רקים דופקים ובלתי דופקים רבים ותבשל בהם
הדם וידבוהו לעצמותו ואחר ידוחה המותר ונרבו רפת ש
שיקל קבלתו המותרות העבים השחוריים הנכנסים בו ויב
ויכסתו קרום צומח מן הקרום הנקרא צפאקי ובשיתוף כמ
במשך הסבה זה כי צמיחת קרום המסך גם כן מן הצפאק׳

פרק ג

הירקון הכרכומי ותשמח די
הירקון הוא שנוי ממראה
הגוף בנטיה נוטה לכרכ

לכרכמות או שחרות מתערבת לחות הארוכה או השחורה
אל העור ולמה שולחת לו בלי עפוש ואצלו תתחבר בו ש
שלישית כארוכה או רביעית בשחורה וסבת הכרכומי בר
ברוב העניינים הוא מצד הכבד ומצד המרה׳ וסבת
השחור מן השחול ולפעמים יהיה מן הכבד׳ ולפעמים
יודבק שיהיה סבת הכרכומי והשחור יחד הוא המגע הכולל
לגוף׳ ונדבר תחלה בירקון הארוסי׳ ונאמר
שהירקון הארוסי אם שתהיה לרוב הולדו הארוכה או לה
להמנע הריקתה ורוב מה שיולד מסבה אם כבות האבר הם
המוליד אם בסבת הליחה אשר מסבה יולד או לסבות דרך
והאבר המוליד הארוכה הוא הכבד כי הוא אם יחם מאד ל
לסבות מתמשכות ולמורסות בכבד ובמעברי הארוכה ולם
ולמיתות העצור בים המרה מן המרה וכחום כוג הם
המרה ויחמם הכבד מאד ויחדש הכרכומות כמו שידעת
במקומו׳ והמוליד הארוכה לא במבע הנה הוא כל הגוף
אם יחם חום מופלג שיעשה כה שיש בו מן חום על הא
הארוכה והחומר הוא המזונות בהויתם מכין מה שיולד מ
מבני הארוכה אם חום מזגם ואם למהירות השתנותם אל
החום מתלב באצטומכא החמה שלא יגביע מהולד האד
הארוכה הרבה׳ ואמנם הסבות הדוחות אם כמו חום
מחוץ המקיף עליו או שיפשה בו כמכה כמו עקיצת מחום
וחיב אותה או הכאה מצרעה רעה או נשיכה ממכו כמו הכ
הנשר׳ וגם יעשה זה הרפואות השחוריות כמרירות הנבר
והאגמעה אם יהיו בענין שלא ימיתו והארסיי ברוב יתראה

פתאום וכמה שיהיה כן הירקון לרוב האדומה והנה
לפעמים יהיה התפשטותו כמעט לחוזק התגבורת על הד
הדם ולפעמים על דרך דחיה כן הטבע והוא הירקון
הגבולי ואלו רובם הנה יהיה כן שיולד בבת אחת ולפעמים
יולד מעט מעט וכימים בהיות מה שיולד לא יותך לסת
לסתימת נקבי העיד או לעיני הליחה ולשתי הסבות האלו
ירבה הירקון בעת התעוררות הרוחות הצפוניות וכמתו רק
הקר וכעת העצר הזיעה המורגלת ורוב הולד האדומה
לפעמים יהיה בכבד ולפעמים יהיה בגוף כלו כפי מה שי
שידיעת המורכב החבות בהיותם בענין שישפכו הבא אל
הדם וירבה הולד האדומה הנה אז יורגש הירקון וגם כי
יהורש זה גם כן על דרך הסתימה ובגיעת הירקה והם
הכח מה הקרות יותר נכונות להוליד הברות השחורות
הנה זה הוא היות לסבת הירכוי ואמנם היות מן סבת
העדר הירקה הוא אם שיהיה ההעדר הירקה מן הכבד או
מן המרה או מן המעים והאברים האחרים ואם לא יוריק
מן הכבד אם שיהיה הסבה כפועל או תהיה בכלי והסבה
אשר בפועל הלא הוא חולשת הכח הדוחה והסבה אשר
בכלי הנה הוא סתימת המעבר או כה שבין הכבד והמעבר
וכן זה הכין כה שיולד כמורסות הכבד החבות והקשות
וכן זה הכין הירקון התהוה עם קור ימצא קרירות
הכבד ותקנצו כמעבריו ואותה שתהיה כלהיצה גם כן
ושאר סבות הסתימה ודע כי אם תגיע סתימה המעצור
האדומה בכבד באי זה מן המקומות תהיה מן הכבד והמרה
ותהיה מסבת שישוב הכבד יותר חם כמה שהוא ויוליד
המרירות גם כן יותר כמה שהיה בעת הבריאות ואמנם
ההוה בסבת המרה הנה אם לחולשתה כלמשוך מהכבד וכ
וכל שכן בהיות עם חולשה הכבד מתגדיל הלחות או ל
לחזק מה מסיבתה ויבואו משיכה אחת כבת אחת ולא ת
תכל ולת מה שיבואת נמשחות הרבה ויפול כרה ולא הם
הכשיך ואם לגמלת סתימה במעברה אל המעים
ולפעמים תהיה הסתימה ההוא בסבת חוזק ככיסיה לבת
מבל ליה מן האדומה מתע לרוב הולדה או לחוזק דחיית
מן הכבד או מסיבה מן המרה ויכוד על פיו ומעבר מה שי
שיעצור וגם זה שרבה להירקן יהולם ולפעמים יהיה
למאר סבות הסתימה ואחר שיהיה כקולנג רנה יהיה
שהליחה הדבקה תשיה כדבקות פני המעבר ולא ישפכו
המרירות אל המעים וזה הוא אחד מסבתו הקולנג ׃
ולפעמים יהיה מן הירקון שהוא עם קולנג ואין הקולנג סב
סבתו אבל שניהם יחד כשתתצים בסבה אחת והוא סתימה
קרובה אל מעבר המרה קודם הדרש הקולנג ובגיעה הכ
המרירות שישפכו אל המעים וירחצום וכשיכנו יקרה ש
שהמעים לא יורחצו וירבה כחם הלחות ויתעורר הקו
הקולנג ויקרה שהאדומה תשוב אל הגוף ויעורר הירקון וב
וכל סתימה שתהיה כמעבר הכבד אל המרה ובמעבר ה
המרה אל המעים יהיה כדבוק או יבלת לא תקוית הכר
הנראית ואמנם ההוה מן המעים הנה הוא כה שישבו
רבים כי זה יקרה שיתקבץ במעים וכל שכן בקולון ארוכה
רבה שנשפכה אליו ולא ימצא מבוא בסבת כובע ולא תם

תמצא המרה אחר כבדה מקום שתוריק אליו ותקום שנים
שהמעבר פתוח וזה מעט מאד וכאלו הוא חזוק כי הכות
עם תגיע ותרבה במעי הרביא עצמה ודולתה אלא אם יק
יקרה לחוש שיבטל והדוחה אם נפל ואמנם הירקון
השחור השחולי עצבי כאופני התהוותו כפי הירקון הכרדי
כאשר מתהוותו לסתימת הנ׳ עכרים ומצד שתהוותו ל
להולשת קצת הכחות וחזק קצתם ואמנם הירקון
השחול הכבדי הנה לפעמים יהיה לחזק חום הכבד שי
שישרוף הדם אל השחורות ותרבה השחורה בגוף ואם
יעשה בן הטחול והמעברים קודם יתום הירקון ולפעמים
יהיה לקור חזק ויתעכר בשבילו הדם וישחיר ולפעמים
יהיה זה הקור עם יובש וגם יהיה עם לחות ולפעמים
יהיה לסבת מורסות קרות וקשות ואמנם הירקון השחור
אשר בסבת הגוף כלו הנה אם לחזק חום הגוף שישרוף ה
הדם לשחורה או לחזק קורו שיקפיא הדם וישחירהו וכל
ירקון כרכומי ושחור שיהיה בסבת הגוף כלו הנה הוא גם
בסבת העורקים המפוזרים בגוף ויהיה העכור השחנות הדם
אליהם כפי המבר השתנות הדם אל העכור השקוי הבטריח
ההוה לא עם הכבד נראה בגוף אבל בעורקים לבד והנה
אפשר לך שתחלק ותדע כי הירקון השחור לפעמים יהיה ל
לרבוי ולפעמים יהיה להעצר ועל הקש מה שנאמר
בכרכומי וגם יתחברו שני הירקונים יחד אם שהאדומה
המתפשטת יקרה לה הלכה שיתערב בה מן הדם השרישה
והטוב שחורה ויתרכבו שתי הליחות או שבשני העדרים
ידוד יש פגע הל׳ צדי הכבד וחסרון וצדי הטחול והנה
חשבו רבים שהכרכומי יקרה פתאום והשחור לא יקרה פת
פתאום והברור שסבת הולדת האדומה יותר חוקה בסבת ה
הולד השחורה ׃ והשחורה נולדת מעט מעט ואין הענין
כן ואעפ׳ שיהיה הרוב כמו שאמרנו ׃ וגם יורקון גם כן
שיהיה הירקון השחור בגבול להוליד הטחול וביוצא בהם אם
לא ישתדל הטבע לצד הצפין והורקה לסבת בצין ורוב ב
בעלי הירקון הכרכומי יעצר טבעם לחעצר המעורר הקו
הקולנג אשר ידעתו ׃ ומי שיהיה בו ירקון ולא תרצהו
ולא תכוך ליחתו ישוחר עליו הסכנה ורבים בוטים יבצבם ה
חבורת פתאום וזה ע׳ שכבשוני הירקון הכבדיים והוא אחד שי
שיהיה במורסא והוא אותו אשר זכרו אבוקראט בקצת מה
שיורחם אליו שאמר אם יהיה הכבד בבעלי הירקון קשה ה
הנה זה אות רע וזכר אבר אבוקרט בכה שיורחם אליו
כי יש כן הירקון מין רע מאד והמות יהיה כשתן בעליו דו
דומה לכרכינה אדום והנראה יהיה עמו עקיצה כבטן כב
כבחוש נקודות וסמור הולם ויהיה חולשה כרמור בה הקדה
הקפי וזה יבוא עד ארבעה ועשרים יום ׃

פרק ד

באותות סבות הכרכומי
ודע כי רוב הירקונים הב
הכרכומי והשחור והנה נ

נוסף בשתן צביעה בים וכל עוד שיהיה השתן יותר צבוע
הנה הוא יותר חד ויותר מורה על בריאות הכבד וחזקו
ואמנם ההווה מרוע כח חם בכבד הנה אותותיו האותות
הידועים יהיו האותות החם עם אותות מורסא הנה אש

שלא יהיה אם תתלבן היציאה מתתלבנת בפתוסים •
אבל לפעמים תצבע יותר ולא יוחש ככובד שיוחש בפת
בפתוסים ותמעט התאוה ותרבה הצמא ומכאוב הגוף ויתא
ויתארם השתן ומעט שיהיה בכת אחת • ואם יהיה מכתל
תוזק שריפת המרה בגודה ותתלהבותה כח הנה או זותיר
התמרה כרכבות מראה הגוף ג׳ אחרות הפנים לכרם הלובן
הלבון והירקון והעצר הטבע לחוזק נגוב המרה לשערים
הלובן השתן וקיסותו בתחלה להעצר המרה בגוף צלית
הדחיות • ואחר יתחיל להתכרכם ואחר להשחיר
להתעבותו ותוזק באש׳ת יוחו באחרונה ואמנם ההוה מ
ברוע פגע חם בגוף כלו שיהיה הגוף כלו חם המשוש חש
בו הכבד ותהיה התאוה מעוטה עם קבלת העב והמתוק
ותהיה היציאה קיוצה מהמתגל או נוטה לרכות • וכן
השתן שיהיו העורקים יותר חמים מאד מפתנים הפר
המראה ולא יהיה מלובן היציאה ומכובד מצד הכבד והמרה
בין שיהיה בקנין הפתוסי • אבל לפעמים תהיה היציאה
עכורה והגוף קל ולא יוחד ככבד דבר באותותיו הנפרדי
ולא יהיה כבת אחת הויה בין הפתוסי ואם היתה המורסא
חמה או קשה כבר ידעת אותותיהם ממה שנזכר ואמנם
הפתוסיי הנה מאותותיו הדבקים התלבנות היציאה ברוב
העניים או מיעוט הרכבותה והוזק הרכבות השתן כבראש
וכובד בבטן ובצד הימין וכאב ונפח בעת המזון והכסף בכ
בכל הגוף ונקל השינה על הצד השמאלי אך התריוי כ
כלובד יהיה מפתוס המרה הנה יתלבן עמו היציאה פתע
התלבנות חזקה ותתלבן היציאה ואחר יתחדש הירקון
והכבדי לא יתלבן עמו היציאה אלא בהודעה מי כים המרה
מבורקת מטלחת כמה שיש בה מן המרה מעט מעט עד ש
שתכלה ולכן תתלבן היציאה מעט מעט עד שישלים התל
התלבנותה ונכבר יציאה הירקון ואם המפול השגיוני
בעצר המרה ואל המעים ולא יהיה בפעלות הכבד פגע ק
קדם ולא בעת ההוה אלא אחר שיוזק מהעצר המרה בו ול
ולא תמצא דרך אל המרה המלאה ויהיה מרירות חפה יות
יותר חזקה והצמא חזק • והמרירי כלום הבא בפתים
המרה פעמים רבות יעורדוהו חמלנג או יתחבר בו בפי הם
הפנים אשר ערכנו ומה שיהיה בהם ומסי סבתו קור או ק
קביצות מורה עליו המאמרים שעברו ומבטלים קנין הגוף
כלו • ואם יהיה סבתו ליחה עבה הנה תורה עליו
ההנהגה הקודמת • ואמנם מה שיהיה סבתו צמיחת דבר
ודבוק הנה יורה עליו הכבדות הירקון והתחברות אותות הפת
ומסיבתה ומעט התועלת עשית הפתחים המחזקים התל
התלבנות • ואמנם מה שיהיה הם הם בו תולדות הכח
הדוחה מן הכבד או הכבדי לא יהיה צבע השתן בו חזק
באשר כמו שיהיה בפתוסי בענין מה שיהיה הכח המבדיל
והדוחה חזקים ולא תהיה התלבנות היציאה התלבנות כח
בורה ולא יוחש ככובד אשר יהיה בפתיסות ונמצא כשאר
פעולות הכבד חולשה • ולפעמים יתחבר בו רשון בטן
הנקרא ליאנטריא ואותות חולשת הכבד ומה שיהיה
וסבה בו חולשת בזות המרה יהיה עם אנטניסות חזק ו
ומרירות פה כבלי כובד ויהיה תולדו מעט מעט • ויהיה
הצבע ביציאה בין הלובן והכרכמות אך יהיה בשתן חזק כ

מאר אם לא יהיה שם חולשה מבחינת חבור המבדיל והד
הדוחה • והנה חשבו קצתם כי אפשר שיהיה מן המרה
עם שיהיה הכבד על טבעו והנה השתן יהיה בו על מראהו
ועניניו הטבעיים וזה שקר כי הכבד יתכון דוחה המרירות
תחלה אל המרה ואם לא יוכל אז אל השתן ויצבע עכורה ב
ברם כמו האפשר אך אם ירבה ישאר השתן לבן עם הירק
או מעט הצביעה ויותר רע ומפוחד שיפול בעליו בשקוי כ
כי הוא יורה שיפסידה מקור • ואמנם הפרסיי הנה
יורה עליו העקיצה אם יהיה מבעל חיים • ואמנם אותו
שיהיה מסם כות הנה יורה עליו הגדשת הבריאה ושוב הל
הליחות ואחר יקרה לו זה פתאום מבלי שנוי הציאה אל ה
הלובן • ואמנם הנבוליי מבני הנה אותותיו שיהיה ת
בחליים חדים כעלי הנבולים בו ויהיו עמו אותות אחרים
לנבול כמו אם שנפות והתהפכות הנקרא אאולקטר וקיא מ
מררי וחום העודה ויציאה ומיעוט התאוה לאכל ומרירות
פה וקושי נשימה ויובש טבע והנבולי מורה על הנבול ל
לבד • ואמנם השוב יודיע הנה יתאמת באותות
המתחברים כמו שנדבק בהם בשער עינים • והרפק
בירקון הכרכומי ברוב העניינים קטן להולשת הכח אך א
איננו חזק כי המרה קלה וחשה וקשה לחוזק היובש ואיננ
כל כך מהיר כי הכח איננו כל כך חזק להניע המנ׳ •
והירקון הכרכומי פעמים רבות יצא עמו זיעה כרכומית •

פרק ה

באותות סבות הירקון ה
השחור • ואמנם ההוה
מן הטחול לבדו הנה יורה
עליו שלא יהיה כבר מכותי ואחר שב שחור כי הכרכומי
לא יהיה מן הטחול כלל • ואעפ׳ שהשחור לפעמים
יהיה מן הכבד אך השחור הטחולי יותר חזק שחרות ויות
ויתחברו בו אותות קשי הטחול וגדלו וכאבו אשר בצד ה
השמאלי • ולפעמים יהיה היציאה והשתן בו שחורים
ולפעמים יצא מן היציאה הדבר שחור וזה מופת חזק ולפ
ולפעמים ישלם השתן אם לא יהיה בכבד פגע ושלא יהע
יתעבר אליו הפגע והתעברות מופלגת ויהיה אז שלום הכב
הכבד אות שהירקון טחולי • והירקון הזה לפעמים
יהיה שאל הבטן מתוח עם כאב וכובד וברוב העניינים יהי
יהיה טבע נעצר ולפעמים יתרכך ויהיה התאכל רע והק
והקרקורים רבים ויהיה עמו רוע נפש ודאגה ובלבול מחש
מחשבה כלי סבה ולפעמים יצא עמו זיעה שחורה •
וההוה למשיכה במעברים יורה עליו הכובד החזק וקושי ה
השינה על הצד השמאלי • וההוה למורסא החמה או
הקשה תהיה עמו אותותיהם וההוה לחולשה לא יהיה עמו
כובד • ואם תהיה החולשה מן הכבד גם כן מורה עליו
אותותיו • וההוה מן הכבד הנה יורו עליו הנגעים
הראשונים ידגל בכבד ויהיה הטחול בריא או נחלה אלא
שיש עמו פגעי הכבד הפועלים השחורה ולא תהיה הש
השחורה חזקה כוונקת כמו שהוא בטחולי ויורה עליו הפ
הפגע בשתן • ואם יהיה ההפסד מצד החום והיובש
תהיה השחורה נוטה אל הכרכמות • ואם יהיה מצד החום
והלחות יהיה שם כרכמות עם אודם כאשר זה צהובות הנר
הנקרא אסטר • ואם יהיה מצד הקור והיובש והקור

ויותר ניכר יהיה נוטה אל הירקות או חורבש יותר ניכר יה
יהיה נוטה אל השחרות ואם יהיה בצד הקור והלחות י
והלחות יותר ניכר יהיה לאי זה ברכבות ופתקות ואם י
זה הקור יותר ניכר יהיה אל הירקות והשחורי הנה
בראתו איר

פרק ו

ברפואת הירקון הכרכומי
ד״ע כי הכוונה ברפואת הי
הירקון פונה לצד שני דב
דברים איר כחם להסיר הירקון עצמו בכח שיתיכהו בין ה
העור ומן הענין בסבנים הבדיקים והרותחים והמשקות ליע
וברפואות המשלשלות הליחה הפועלת הירקון ׳ והשני
פונה לצד הסבה להפסיקה והוא אם תקון כנג ואם חזק
בה ואם הנהגות בורסא ואם פתיחות סתימות ואם הרקה
בירקות באסליקא או האכילם או העורק אשר תחת הלשון
כפי בה שישארו קצתם ואב אי אפשר הנה תשים מיני הם
המניעה על מקום הכבד תחת המקף הימני או המתני בה
בהלל אשר תחת הצלעות או בשלשול שיריק מקום שיח
שיהיה ריוח לליחה ואעם שלא תורק הליחה ואשר הרקה בק
בקיא כי הוא מועיל בכל ירקון ואבנם רפואת הירקון אדם
או סם הנה לבטל הסבה יותר נכון כמה שראוי להקדים ב
וראוי שיעשה בו תחלה והירקון אשר סבתו כנג חם בכבד
או בגוף או בנ דרך כ סבה בין המסבות בזולת כשיהיה או בא
באבל או זולת זה הנה רפואתו אם יהיה שם בולי דמיי או
ארוכיי ידוייב להריקם בתחלת הדבר אם ידם הנה
בתוכיות כבבד הבאסליקא ואם הארוכה בשלשול בכמו בי
בי האבולגוס ותוך שירא וכמו סקמוניאה בהלב בקפא וב
ובכלל בשלשלי הארוכה וכיוני כי הדלב וכו וזק בבורא
בולבוס ואסכבוניא וכירצא בהם ובבה שיתחבר נקיי הי
הירקון עם שלשול הליחה נוסח בי ההלב מוב
ויקוי בחלב עז שלשה ליט׳ סרטם בף יודק ויפרש בהלב
שעה ואחר יסונן וינצב הדלב שיתקרש בלילה ואחר
יסונן בנכינתו ויוקח מסיוחו ויושם עליה דנר כרכם או
סוכר ובלה הנדי בשקל שני זוזים ואם רצית להשיכח ה
חזקה תשים בה סקמוניא שיעור דאנק ישתה בכמו כמו ו ה
שיסבול שלשה ימים וכבה שיתחבר כי נקוי הירקון ים ש
בשלשול הליחה גם כן שיהיה כי עלי צנון בשקל אוקיא ו
וקסיא פסטולא בשקל סבעה זוזים ומוריע ארמולין בשקל
זה הגלואן דאנק ועקראן דאנק וזה נכון למה שיהיה עם ם
בורסא וחבה בכבד או בבעברים וקרחה גם כן יהיה הכוון
כמו כי הם קודים והירק ה וכפי בה שידעת בשער בורסות
הכבד אין להאריך הדבור בו תועלת ואם יותראה הבשול ה
רצהנ על כה שיש בו אסקמוניא ואלואן אם יתקבם
ויסאכם בכמו כי קוסקוצא והכיבי ומולה זה סבה שידעתו
ובכלל כל עוד שלא הסיר הבורסא הלא יתורן עניני לא
הסיר והקפיד ברפואת הירקון עצמו ואם לא יהיה קורחת
דיהיה הבה חזק וזה צוה שאין שם בורסא ועוד אם יהיה ש
שב והתלהבות או ילך כאשעסים רכיצנים בתרצאות וק
וקרין כהרג וקרין מבשר התור וגדי ומשכי הפירות
ובדיקותיהם וכל שכן שני ביצי רכון בריאות נפש
ומבבא כבשר עוף וגדיים ומשקאות הירקות הקרות כי ד

רבים באלו ז׳ עם שרם כן המזונות הנה יש להם מעלה ב
ביותר ו זה מהרפואות בקנין השער הזה בתועלת הירקון
כנג ומן הרפואות כבמי הענין הזה סחוטת עלי צנון ים
וסחוטת תותים בשנה יכתה בהם בשקל שלשים זוז בין
זה גם כן יכוין בוונת הירקון עצמו ומן אם יהיה
ההתלהבות בבורחה ויועיל לאלו החלב והמתון יבושל עם
מעט רומן דישתה או סחוטה ואספנתין בבים קרים וגם
יועיל שתאכל העלה לחם מצה ובלח גם הנגלי הרטן
טבעה ימים כי זה ירחוק הבורחה ויסיר עפושה ויעלה מן
שיהיה בה ולאלו לא יותר להם לשתות היין כי אם כמו ד
דב הבוג וגם שלא יקרבו אלא למה שיקל מן הבשר
ולמרק בשר העופות וכל מי שיש בו ירקון כסבת חמה ה
הנה ראוי שירחיק העורה וכעס ותנועה רבה וכ
ומרחץ אם יהיה החום בגוף בלו והקור הכבד והגרה ה
והקור העורקים וכל שכן אם עשית המרחץ בבים
מושרים יבושלו בהם הסמנים הקרים הלחים ואמנם הם
הבים הקרים בפועל הנה הם אותם שתושם בהם באות מם
סמנים קובצים והנה יבנע התכת הירקון וגם יעזה
ברפואת הכבד והגבורה החמים התחבושת עליהם וגם ישית
קונות מום בה בהים מטרגדי כלפפונות תרע הורה ה
זנרגדי דולעת וצנדיל ואשפודי ורד ארום חלקים שרם יה
ויושם על כל שני זוזים בהם קיראט בכפורא ויעשה
עונות וישתה וגם נוסח תועלת חבורת הכבד ובה כג
מגלו אליו בסחיטות הססירות על הטחל וכבשני מיני צ
צנדלין וכפורא עד שיהיו בקור כמנים כי זה יסיר
הירקון והלבן תמתון ביובו ואבנם אם תהיה הסבה הת
זהלפות בכבד והגבורה ידפאו כו גינה הגזורה כחולשת הג
הכבד כי רפואת הגבורה עצמה אותה הרפואה גם כן
ואבנם הנתנת הבורסא הנה לבומנו בה פה ובלינו המאמר
בה בשער הכבד ואמנם ירפתומי הנה איתה שמורלת כל
טהיבה רפואת הסתימה הנזגרת בשער הכבד בזקוה הת
הגרה אם תהיה רם זיכה בגבנינות וכן המלשל אם תהיה
בעירות וכפי הצריך והרחיק כל מה שיקנב ויגנב ואם
יהיה חם יבא יחדש צרות המעברים ויהזק רם ויסה וכן
ויגבן שתקדים רכך והרטב ז ואחר יסבך ויריים
המניחה ויהיה הכרכך מעט דם ולח ומעט קר ולח בזו וזה
שיחייב הענין ואם הפתח באדרונה או בתחתלה רבהם
דבבו שיסבך אחריו שלשול כפי מה שים בל ובפי ח ש
שקדם בן השלשול ודע כי אם תחחיל בשלשול לא יעצת
דושם ועליך אז בם תחים החזקים ואחר בשלשול וקיא
ישתה בבת אחת כפי הבח ואם תהיה חם יוצה ברבר תאצ
שצמה בצבח בשעבר כבנ תוכפת בשריית לא אחזוב אר
שיהיה לו רפואה והנה זכרו קצתם רפואה לזה אכרו יוקח
סחוטת לגלונות בזה ים יושת עלי צנון בא וכד עלי ■
עשים כא כל זה לקח בבדובה והיותה הכל יחד ויסיכ וי
וי ים בו סחוטת אסיפותא עם רכר בן הבסנות תרוקה
ואמרו שישתה שני רכר עם זרע צנון וכרוב חרע אגם
אבבוחה קלופים מעורבים עם רבעיותם בורא וקצם
ואם יהיה ים זימה סרובש וגנימה ימ׳ כבת שיהיו עליד
ענין הגוף או תנועות והרבבים הנרקקים הארוסה ■■

סירופ יסכם ביאן וכירוצא כהם כמבן שקדים · ואם נם
אם תהיה רם יובה מבורם : חבה הנה רפואתו כרפ אתה ו
ובמית תבשל תקרב להשקות הבצירים כמו אניסון ושוכר
כרי פחר ובן לפלפל ואדומה ואם תהיה המורסא
קשה הנה העניין בו קשה כי ראוי שתרפה המורסא הקשה
בעוד שתשגל זו הנה ראוי שתבוין כוונת וידקן עצמו ב
במה שנזכירהו והרפואות המפורסמות העצמיות בשער
הזה נזכרות בשער פתיחת רב : ד ובהפתיחים
הגבורים המשובחים בשער הזה אשקיטולא ואסארי ועו
ועינות ילקח משקר כר ואפסנתין ואסארון ואניסון וא
ואבאריקון והנה יש כה הפתיחה ענינים אחרים
שיוקח נרדי צונבר נדולים שלשה זוזים צמוקים כנוק
בוזר נגיהם חמשה זוזים נפרית · סיסנבר חצי משקל אס
אפיתימון וזרע כרפס הרדי וזרעונים נחורים ולבונא ל ג
לבנה מכל אחד שני זוזים יזרק ויכתשה ויוקח מכללם זוז ו
וחצי במי שוכר ויעשה ימים כך כי זה מבריא ומרפא
רזנה גם ניתו פעמים רבות ואל סרנארי הוא מהרפואות ה
הנות · סיבות לירקון ויותר קשה ממה שיהיה המסיבה
בו במעבר המרה אך המוקנים והמשלשלים יותר נאות ב
בו ויקחו משלשליו כמו האצרוחי ומוליפודי ואגאריק
וקרטם ושלח נפשו וכ רצא בזה וכן הוקי יושם כי אלו הר
הרפואות ניגוח מסוקת טוב לזה יוקח בנ
בגרנידי צינובר הגדולים רביע זוז אלואן משקל זוז סקמ
מ · מוניא רביע זוז אגאריק משקל שני שלישי זוז וכן כח
כחושו פוליקריא במשקל שלשה זוזים יעשה גרגרים בם
במיות הנרבי וישתה ממנו משקל ג זוז וישנה פעמים רב
רבות ואם יהי בן הירקון המתהוה ויתעורר רפואת ב
כרכום ותריאק וכיוצא בהן שי פתח בחוזק וכן
רפואת הלאכא ואם יהיה עם הסתימה קדחות הנה
ארפולין טוב מאד כי זה פותח ומכבה וכן שרש חורת הב
הבים והוא טרכשקון יוקח ממנו משקל שני זוזים אחד זה
וכן מי קוסקוטא והנרבי בר בקצוקר קסיא פסטולא עם
שמן שכר בר ומתוק והאבנים הרפואות הי
הירקוניות אשר יכוון בהם כוונת החזי עצמו והתכונו וג
וגם שיהיה בהם פתיחת הסתימה ושאר התועלות רבה ויש
בהם שתויות ויש בהם רחיצות ומהם שאיפות בא ף
הנקרא סעוט ורבו תועלותם בעין ובפנים ומהם שהוא ה
המשחה בולדת כמו עשיית המרחן הרצוף כי השקידה ע
עליו ועל מה שילך במשפטו מעשיית האמבטי בנימות ה
המבקים ואם יתאוה להמהין ישתין באסמבטים כי
הוא רפואה וכשיצא מן המרחץ יכוס ז בבגדים חם
חבולשיא ומצאהו קור כדל ויישן במקום חם
ואבנם מה שהוא זולתי מרחץ ממה שעשיתו הנה עשית הר
הרפואות הנה אחר שיוציא מן העוד הירקון והרפואות הם
רמוציאות זה הנה יוציאהו אם בשלשול ואם בהגרה חזקה
ואם בו עת היותר טוב שיהיה בהנדה וקבל יצבא
ובהור אם יהיה המוביע יין וכן אחרית המרחץ ומי
שירצה לרפאת ירקון בהתבה ידקנו הקור והרוח הצפוני

אלא אם ירצה בו לקוסם הדפי זה התרבה ולקבץ זה בכמו שי
שישתה הפלפל ואחר זה יושב במים קרים והנה ב
נאמר כי בעלי הירקון יקבלו תועלה בעיון בדברים הב
הערבונים כי זה יכניע האובע ירחות הלוחה המרסית בלח
אל העור ויקל עליו להרפא ואבנם יכי הנה לא
אנכר כמו הרפואות האלה התנכרות רב כמו שיתפלפל ל
להם ומן הרפואות הם הנזירות הידועות שישתה וה
והוא כמרחץ שתי אוקי מפאת עגן בחצי זוז בורק ואו
ואוקי מן היין המבושל הנקרא טלא כי לא יתעכב מהרבי
כמנו המרכבות וגם יוקח אצורה או אפרני ומלא כף ז
זרעונים ויבושל בצלוחית עם חבושת הילים מים וישתה מ
ממנו ביין אם לא יהיה קדחת ואם יהיה זה לבדו ואחר ישב
באמבטי מים יבושל בו כוסברת הבאר כי זה יוציא מכמו
המרכבות גם פרח ניטרי משקל שני זוזים ביין יש יב
יעזוב לולא תחת השמש וישתה : רפעל מקדני המציצה וה
ואשדריות ומיטרחין מה שנאמר וישתה אשקיטולא עליית
עם ששה חלקים מלח שרוף והשתיה שני משקלים ב
בריקות נפש או ישתה משרכבת יבמי שני זוזים ויורה על ב
ביצה מגולגלת ויתנע או קליפת רמון משקל ארבעה זוזים
ורכיך משקל שני זוזים יוקח מהם מה שתנביה בב
ביין וישתה כשלשה אוקי מחלב האתון או שני זוזים או
יותר ממנו יישתה במים ודבש ויושב באמבטי מים קרים
או יוקח כוסברת הבאר שחוקה ויוקח ממנה משקל ארבעה
זוזים במי בשול אנים או סחיטת אשיטורשא במעט ביין או
צואת אבלב וצואה לבנה מכלב אוכל עצמות אין שחורות
בה משקל ארבעה זוזים בדבש או עלי סלקא גם בה משקל
ששה זוזים במי הדבש או צואת הכבש בבשול או סחיטת
העגון שתי אוקי בחצי זוז בורק או מיהנג יבש משקל או
ארבעה זוזים ביין כמנו יעשה זה שלשה ימים או נ ימים
שיתהרם ליטרא בוסברת הבאר מלא כף יבושל עד ש בלה
השליש וישתה כמנו שתי אוקי או מי זיעת עגון שתי אוקי
יין אוקיא או זרעונים שזורים ליטרא נרגרי כלשמי לב נ
לבנה שומר מכל אחד כף יבושל בששה הינים מים עד ש
שיכלה השליש וישתה שתי אוק׳ ואם לא יהיה קדחת ישתה
ביין או דאר צינו שיעור מה שיסבול שלשה אצבעות עם
יין ודבש במחצית שיעור אוקיא וחצי או עם מים ויין או
ביצרי מחלב קלופים מקליפתם ישתה ממנו במשקל שני זו
זוזים או רוביאה כצבעים משקל זוז בביצה מגולגלת או י
יוקח מטופרי קרן האיל משקל שמונה עשר קיראטים וישתה
עם משקה סרוסאטיקון או יוקח גם רי צינובר
האמיאוס ואשנא פיסורא וישתה העלול ממנו או פלפל ו
וצואת כלב לבנה מאוכל עצמות שיעור
כף הנקרא מלעשא ביין או תמלא קליפת קלוקונטידא ה
המבוקה מה שבתוכה יין ומים וישתה או ישתה ממרירת
הדוב ביין או יוקח מקרן איל שרוף זוז ושליש ונפרית מש
משקל שני דאנקים

משתה זה ומשתה ארדיד יין או יוקה וכל שכן לסהוכי רי
רוטבי הופ טריקן וכוברית הבאר ופגרים ורוביאה פיצ
בצבעים חלקים שוים והשתיה במשקל זוז והסבנים
הנעדרים הנכנסים כענין השקר וזה והם פותחים גם כן
אצבנת אגים אשרי אגרי רוביאה בצבעים נינסאבה ע
עין בר״שכר אגאריק כנרם אגוז כושריש קושט שני ביצי רי
רוזברברי ונה סגובר והוא על משתה מוח קוח ב
ביין רי או יוקה חלכון שני ביצים נאים וישרו ביוצי אסב
אצבינה יין גישתה ושבה שישובה שבה ואף של
שישתה בראשון גניבים כי הוא מנקה כיד וכן בררה הרוב
ומבה שניבה גם כן שישתה שרש אסיטושא ויתעבר בשמש
וילך אחר זה שעה עד שיחם ריצבא ואחר ישתה בשקל בו
כוברית הבאר כי הוא יודע כיד זיעת חזקה כרבונית וכל
שכן אם יהיה עם כוברית הבאר רוביאה בצבעים ובמשה ו
וכן אם ישרה אחר הנרהין וכן הבנירים המיוחדים שיו
שיונח באגוז כוספרש משקל שני זוזים וישתה עם משקל ז
וזה קשיא לינגיאה כעורבת בבין היין הכבוד הנקרא כר״א
היסן ואחר יתן כי בעליו באחוד כי זה ישתין הירקן כלל
וגם יקבלו תועלת בבשר וקשר להוזק הגרהון ונקרי וה
הא תותו לכבד והוא בין וכי קרטקטא אם יש
ישתה כמבני סברנה עם ציע ברפם וכוברי לבן יהיה בועל
וכן הנמסלטרים המיוחדים שהנקר קליפת
הקוליקנטידא והוציא בה שבה והכ״א אותה עלה ויורתה
על נרגים ויש בן וישתה ושבת שנסטנחו שיוקה א
אלואן משקל חצי זוז סקמוניאה משקל דאנק מלח נפטי ר
רובע זוז רוביאה בצבעים ואגאריק מכל אחד חצי זוז יל
ילקח במכנו נרטרים וישתה בבי הדיעים והרפואות
אשר זכרנום קודם יזכר וכי נו הוקן ברקוח לענין הזה
וכן השאיפות באף הנקרא סעוש פתיחות יוסעט בהם כבו
פתיחת קשואי החמור ופתיחת עלי חרף ופתיחות מראשי א
או פתיחת סיקלמן כבו שהוא צג ידרוצן סיקלאמן ויפרות
בחלב אשה לילה ואחר יסחט בבקר ויעשה פושר ויוסף א
או פיורות שרש רסבה יסחט ויורטח עם אבק הזירות קלת
ויסחה בוכך ויעשה סעוט או פתיחת צגון שחוקה עם ע
עליו וכן הפתיחות אשר אינם חבות כאשר פתיחת
וסלקא וכן הפתיחות רק ימת פתיחת חי לעולם או פתיחת
א כפיוכ נתרי והמוכק עצמו אם יוסיף באף ויצייר שעה
והעיגול יהית בחומי ובוריק כי הוא יגלגל ויתקן וגם
אב ישרה בו קצה יום ולילה ואחר יסנן וישאף ויורח מ
מבני רגדו וכונו ומבלי הפתיחות
יוסח אשמא פשטריא משקל רובע זוז ישחק ויבורם בבי ת
הכוברית ושכן שקדים כשה עשרה זוזים ישאף בו והוא
באגבטי או בצאת בן הנרהין
ולמעביב יכנס בו דבר טאזוב יבש ומעט מרוכך יין
ואבנם עין כל הירקן ותבוא לרחוצה בבי ורדים ובמי
בזנרה ונבי שלג ואבנם הרחיצות לבעלי הירקן הנה מ
נשות יבושל בהם כוברית הבאר ושיח ומגוראנה ונערא ו
ושבושלא ואקחואן ניחור והגף וכוברית הבאר ושבת ש

שרש בו וגם יושם לשבת וחום בן הירקן
כוסו בין האתרוג כי הוא חזק המרוק בחמוצו ויכל צב
צביעה וגם ילקחו כאלו הדברים החבושות וילקחו בהם
של גם יבודה בהם כבו שמן אקחואן ושמן קמומילא וגם
ושמן שבת וגם שמן תירוש ענבים קדוש ושמן שושן
ואבנם הירקן והכוללי הנה ראוי שאם תחסר הגלה שהבין
בה כוונה עצם הגלה ברחיצות והמנדים הבנקים
ולמעביב לא יצטרך לשלשל ולמעבים יספיק
המרחץ לבדו ואם ראית בשתם ורגליהם כמעט ע
צביעה אז תדע כי יש כליחה עובי ואז תחזה מה
שתרשמהו בו כן הרחיצות והמדיעים וביוצא בהם ואבנם
הארסי הנה רפואתן התריאק ומתרידיטום לקוחם הארם ו
ואחר ישתה כמו בי תפוח חמוץ ומי רמון ופתיחות הנרבי
הלבי ונות ודיר זרע שולי וברבריס וכל מה שיש בו קירור
עם תריאקיות ושישות הגוג ואחר תבין כונת הירקן ע
עצמו והנה נוסח בו בתחלת הקיותו וכל שכן אם יהיה
הארס או דם כושקה שישתה החלב תביד עם שמן שקד
ואבנם הנהגתם במזונות הנה הדעכים בבוג החום כלי חו
חומלשה נראית ולא פתיחה ואבנם הם
הסתומי והחולשי הדענו בבה שאמרנו בשער הכבד גם
וטוון בעלי הירקן בה שנקל הדקה ויהיה בו פתיחה
וטרק הדג ימעלם מאד וכל שכן עם מה שיגיד או ידקדקם
במה שנזכיר באחרית השיקרים

פרק ז

ברפואות הירקן השחור
והתחבר שני הירקונים אם
אמנם הנחולי הנה יעיין
אם יש שם כללי ויטי רב או
הקיז הבאסיליקון השמאלית והאסילם אחריו ואחר
ישתדל בטחול לתקן סיבתו ומורסותיו וחולשתו וגם
תהיה הסבה רוב השחורה כסבת מה שיולידה מהבחות וה
והמזונות כפי מה שאמרנו הראוי להריקה במה שיריק א
אותו כמה בבשול אסקלופנדריא באליבורוס הנזכר בי
ברקוח ויריק בו מעבים ובשול האפיתימי על השאר וזה
יוקח בידאבולנש שחורים באבוליש מכל אחד עשרה פם
טירא אשקלופנדריא פוליפודי פרח קפריש חבמה הבמה
שרש ברפס שומר בכל אחד ברא חומן
ומאליבורום השחור במשקל שני זוזים יבושל בשלשה ליט
ליטר מים עד שישאר הרובע ויושם עליו אפיתימי הם
חבושה זוזים ויורתח רתיחה קלה ואחר יסנן והרכב עמו
נירא פיגרא שני שלישי זוז וכן
נרטים לשוחים בבידאבולנש שחורים ואפיתימי
ומלח הנד ואגאריק וקליפת שרש קפריש ובסיפונטיקה ישת
ישתה החלב והגבלה ואם לא ימצא או כי החלב הל
הלקחו בכבנבין ארעוני ואסקונגט ונערה והרפואות הם
הבוזהליות מאסקולופנדריא ושרש קפריש וכיוצ
וכיוצא בהם וגם יבושל בהם עלי כמריק והשרשים ומי ע
עלי

עלי צנן וסכנגבין וכן מי ענבי השועל ומי כרפס אם יהי
יהיה עם חום והסכנגבין המבושל בו סקול ופנדריון וע
ועלי קפריש ופרי טמריץ תעדה ואם יהיה בטחול מורסא
חמה אז ראוי שלא תפליג במחממים ואם יהיה בו סתימה
או המפתחים החזקים הנזכרים בשער הכבד מועיל בו גם
כן ועוד נזכיר בשער סתימת הטחול רפואות מיוחדות ב
בו ואם יהיה בסבת חולשת משיכת כן הטחול אז כן הד
הראוי שיונח עליו קיני המציצה בלי שרט ושיעשה התג
התגרעה והתחברות בחזקים הטחול כמו מה שידלקת מאפ
כאפסנתין וקרדמאנא ופרח אסקינגש ושדריניאת
וסנטוריאה ושרש קפריש בכל אחד חלק והרים שני חל
הלקים דילי חלק וחצי ארמוניאק שבעה חלקים ועשירית
חלק ירעה בו ואם ירוחץ ירוחץ בחומץ חזק יורתת בו שב
שבת וכורק ומלח וורדא ופודנג ואם תהיה הסבה בירקן
השחור חום הכבד תרפא הכבד בסמבכים

ואם יהיה קור תרפא בתריאק
הגדול במגולה ובדנאות הידועות ואם תהיה הסבה כל
הגוף בכללו תפליג תחלה מה שראוי בכבד שיפעלו כבנג
העוקים ואחר הגוף ואמנם הירקון עצמו תרפא בכח
שירפא הירקון הברכוטי עצמו ובחזקים כהם ואם יתחברו
שני ירקונים יחד ויהיה בלוי ויצטרך לחקנה יוקח כן
הורם יחד ויושם בימים ימים ויתחבר בין שתי ההנהגות ו
ויהיה ביניהם בשיל האפסנתין והאפיתימי ויתחבר בין מי
בימי עלי הצנון וטמריץ וחולטי בכל אחד עוקיא וחצי מי
ענבי השועל שלשה אוקיות מי עלי קפריש שתי אוקיות ית
ותחבר ויורתח יחד עם משקל עשרה זוזי אגפושנק ויושם
עליו משקל שני שליש זוזי נירא פיקרא ומשקל שני דאנקי
זעפראן ומשקל שלשה קיראטים סקמוניאה צלויה בתבוש
אחר יבתוך ויחלק ואחר ישתה מי הזהב וסכנגבין ואמנם
המזונות בכל זה הנה המזונות הקלים הידועים והדג הרע
הרעראי ובירק אשר זהו הרגלות שבמים ובה ירקות
הערבי וכרפס הכבושים ביחוד והקפרין השמוך בחומץ

המאמר השני

בעניני הטחול

פרק א

כמאמר כללי בחליי הט
הטחול יקרה לט
לטחול כל השינוים הגוב

הנזכרים בחליי הכבד והרכבה בסתימה ופיחק הבור וכי
וכיוצא בהם ותמורסות ובימירים ודע כי הטחול אם
ישבין יריקת הגוף כי הוא תחלה בוחן כח הכבד בחוצה וזו
חזקה בהתגברות ויוטעם הולד הדם ועם זה שיוצא בדם
אותו העכור דבר רב לגדלו ובכלל הנה רזון הטחול
מורה על טוב הליחות ושמנו מורה על רוע הליחות והנה
ימשכו חליי הטחול לקדחות מעורבות כמו שהם יולדו
מאותם החליים כי אם יולדו
פעמים רבות בן השלישית בלתי אבזית ובהקדחות הד
הדבריות מקדחות המעורבבות ורוב חליי הטחול הם ח
חרפיים וזיות בעליו לפרכבות ושחרות והנה יתעבו הל
חליי הטחול אל האצמים ולפעמים יוסיפו
בתאוה ולפעמים יבטלו האוחר ולפעמים
יצריכוה בעת התקרבות העכול להקיא בדבר חמוץ יתחז
כמנו הארץ אחר הזק האחר כגב והנתן הרפוי טוב בא
באחרית חליי הטחול וכן העב אשר בו שברים מבולבלים
ואשר בו במו עלוקת הדם ולפעמים יותך בו קדחת בק
בקדחות הטחול ויותך בו טחול

פרק ב

באותות כזני הטחול
אמנם החם הנה יורה ע
עליו צמא ותתלהבות ב

בשמאל והמספר קיא ובות כושך ממנו לשחורית והקר הנה
יורה עליו חולשת המושך שכו ונפילת התאוה ועכירות
לגב והלין ורוב קרקורים ונפיחת הוא רוח והיבש הנה ם
מורה עליו קשיו וכחוש הגוף ועובי הדם וחוזק שחרות הל
הלשין והלח הנה יורה עליו רכות הצד השמאלי ונפח
הגוף ושחרות ישה ולבן עצריותיו רפואת זה
הם קרובים ברפואות הכבד ויצטרך שיהיו הרפואה יותר
חזקות ויותר נוקבות והערים להעבידם במה שינקוב ויע
ויעביר וכבוה שישבור הכח עליהם עד שיפעלו פעולתם
ודע כי ההפרש בין רפואות הטחוליות והכבדיות הוא כח
בירוק והחולשה וכבבדות ולאם כי הכבד יותר נכון שתב
שתנהל לאט בו ולא תפליג בחוזק כח שירפא בו ולא תו
תוריד עליו הרפואות החדות מצד כמו החומץ החזק שלא
בחסיה והטחול בהפך זה והטחול יצטרך
שיעזר ברפואות במה שישבור כח הרפואות ובמה שיע
שיעביר וינקיב ויש לטחול רפואות הם י
יותר מיוחדות כמו שורש קפריש וכמו אשקולופנדריא וא
וארמוניאק ושום כרכבי והנה יצטרכו הטחול לה
להקזת הבאסליקה הגדולה והקזת הצאפן וגם הקזת שני ת
האצבעים

פרק ז

בטורסות חש חול׳ הרחמות והגידות חק שות וקשיו שה שהוא בלי בורסא דע

כי ימעט בטחול שיקרו בו המורסות החמות וגם יתקיימו בו גם אם יתחדשו בטחול מורסות חמות יסהרו להתקשות כי הדם אשר יתחבר בו לפנונו והוא הדם העב יפתנך במורסא ויתקשה ׳

ואמנם הקדחות ינה ירבו בו ואמנם התגיחה הנה תהיה בו לע זים ורוב מה שיקרה בו הכיים הוא הדמית והארגוסית בשיקרה ל׳ נתי׳

ב׳ ורוב מה שיקרה בו בהקדחות הוא הקשה ותהיה בצל׳ הטחול לכוצר הליחה ותכונתה הם ארץ עת העג העגולה והרחבה והארוכה תענה והארוכה הדקיקה ואמנם הלבניית תקרה בפליאת ונקרא הטוטחל׳ מי שי שיהיה בטחולו קשי אם לעיני עצמו ואם שלא יגיע תגע רגיעת הבורסא ואם למורסא נזקשתה בו והראשינה יותר קל׳ה אבר א

אבוקראט אם ימצא הטוחל׳ באב גבישו הנה הוא יותר ב בטות וזה כי יש בו דו׳ עדיין ואגר

ואם ימצאתו שלשול׳ דם הנה הוא טוב כלוכר הקיח עבה הרבה להיות טחולו ואם יתביד יתחדש בו תפעורת וסקי׳ ואבדון וחסכה בו גם גלות והמור על הכוג

ונאמר כי מי שיהיו בו נגלים לא יקרה לו טחול ויש בזה עיון ואולי יהיה שרוב נגליו כורים על׳ לחות כמנו ויהיה זה קירוב לא ירוחק ונכתב בקצר אבוקראט כי שיהיה בו כאב בטחולו ויחל׳ מבני דם אדום ויתראה בגופו שחינים לבנים לא יכאיבו ימות ביום השני ובתחלה יפול תאותו

והנה יהיה גבול מורסת הטחול ברעיפה וביחוד מהצד השמאלי ובבורכא אצל האונים קשות בהתגל להתפתח ועיכי הליחה ותנ שרפה שבשתניהם הוא העב חרמי וה והנ תן אשר בו שנרים מגולבלים הנה יורה על בריאות הטחול ובקריו ואמרו אם יהיה בשתן בש בול קדח והמוקרח שחולי יבנש טחולו

והנה יורכן בקצת אנשים שחולדו גדולי הטחול וישארו ע עליו ולפעמים יקרה להם גדול טחול וישארו עליו זמן ארוך ויהיה על שלום בעניניו הנראים כל ים ימי עבאו וגם כי יקרה בגדלו פעמים רבים גם כן כפי הל הליחה ופועלת כפי כח הטחול ודע כי הטחול הנה יעלה נפח בורכא אחר הכבד על דרך ההעתק ותה יותר בשובה מ׳ שאר העתק בורסית הטחול אל הכבד העתות יתחפו בורסית הטחול כלם בכוכב גדול וגדול במורים תח בי יבתה ובאב אל המקך בן הצד השמאלי ולפעמים יעלה אל ההרקוה ויכאיב השכם השמאלי בש בשתוף ההרקוה ולפעמים יעים הנשיכה בפולת שיהיה כתכונת נשימת נער בוכה בי הבורסא תעיק הם הכבך בהתהלך כרנ עת הנשימיות והפסק ויפסק בפניו ה החוזק ויאיר השוב וכשלא תהיה הבורסא גדולה לא תרחק ובבך כי השתתפות הטחול לכבד פחות ה בח בחש

בהשתתפות הכבד לטבר ופחות בשתוף האצטום׳ גם בן ו ויגה תורש יבצא נפח הטחול ובפני כיש הגוף הגם יקרה במורסת הטחול וביחוד בהיותם בצד השפל׳ בכנג ש הירקן הדם כי הטחול יתחזק בשיבתו לשבירות הדם ו ונגבירתו ויקרה שיתחבבו כפות רגליו ויריו ואריכותיו וזה כי פי האצטומ׳ משותף לשפל׳ הטחול כי יעלה כבני ח הוריד הבנפן הליחה השחורית ואם יהריד זוכו השכבי מיריד יכרה אל הקצוות החוזקים ויקרה לקצת אפנ ואגיו שיתקדר לבה שיקרה בקיסות חדם ומהירות הרג הרפגלות אליו ומיעוטו גם כן וא״ו האברים חוקי הים ההפעלות בן הבקירים והמורסא מוגבלת בהנפח בתעבר רכובר ושהבורסא יכאיבה הבשוש ור בנפח לפעמים ושקישתו המעיכה ויסיר באבו ויתרש קרקור ושחוק ויגת וישתתפו מורסותיו החמות עם הפקרים רגבורים בהתלהבות וקדחות רצבא אך הארגבית יהיה התלהבותו יותר חזק והבואה יותר גדול׳ וכיברת פחות ויהיה הבאב אל ההתלהבות יותר נוטה מכני א׳ הבתירות ויהיה הבראה אל האידם ואמנם מורסותיו הקשות יהיה עברם קשי רוח והתעודדות יבין ו׳ עיתות בקצת העתים ואמנם ערבוב השכל׳ החוק הנה לא יקרה אלא בעת רוב התגברות השחורית כי הליחה השחורית מתנועעת לרוב׳ צד הראש ואצ׳ שלפעמי׳ יקרה זה מצד אחר והוא בשתוף הטחול׳ למשיך ואחריו הכבד לבוח והנה ישחר הלשון ם במורסית קשות בטחו׳ וישחר הבראה ויחוש קשי בבליק קי׳ ור בעת המעיכה האדם אלא אם יתחבר בהם הנפח ולא יהיה עברם קרחת רבקה אבל לפעמים תהיה בלים בדיר ולפעמים ירבה עמהם שחיני השוקים ואכול השינים והרנבים לעיבי הדם היורד בשוי יגי השוקים והם ותפסד האיד העולה לצד וחנכים והשינים ולפעמים יהיה בשחיני השוקים נבול לזה כי רבים מאותם שיש בהם טחול אם יקרה להם תנועות בכרות ירדו הליחות אל הש השוקים ויעשו עצמיים ויצאו בהם הצבוחים הקטנים הנק הנקראים אלגטם ולפעמים יהיה שהן הבנטחול כבריא א אך אם יעצת הנידת הותך שחזרתו אל השתן ותורישהו ש שיורות שלא היה ואלו היתה הסבה בו חבליות היה ם זביד ואפילו בעת המניחות והזקות הרבה כבבת בורסא בש בטחול יותר והיותרך איכנו ואם יהיה הקושי אחר כו בורסא חבה קרכו בקיי תחום ואחר פנתה אל בסרי המורסא חקשה ופעמים רבית יתחזק הטחול פתאום מעט מעצמו או בבה שיחזקהו נקרים על׳ כל בה שיש בו פן בהליחה הרעה וישלשלה דורדי בשמרי הזיתים ובה כיו שיורה שהוא בן הטחול זול׳ י הכבד בריאות הכבד בן הל העלות וסבול הטחול אותם ובכישתו

בבה שיקרה לו כוח ואבנם הם

המורסות הקרות והלבניות הנה יהיה עמה אוחות ה׳ ורסא עם רכות במשוש ועם לובן במראה בו מעט שי שירות והבנטחלים יותר נוכשים תאוה למאכל׳ בגולהם אך הקיא יכבד עליהם באר ויהיה שבעם

שעור כרוב ויצטרכו להקיא הלפלפל לרפואות חזקות ם מאד

פרק ד

ברפואות במרסות הטחול החמות יקרב רפ רפואתם ברפואת הדומ' להם בכבד מבלי צורך ל

לכל אוחז השכירה לצד הקביצות אף עם שמירה מן החם דאחכרם החזק מן תמיד הליות להתקבות ולהתקשות וי ויותחף בזה הכבד גם כן כי הטח מתעתדות להעתק מן המורסות החמות אל הקשות ולכן ראוי שיעורב בהם רפ רפואות יש בהם תהוך מה עם חום בשלוי וקביצות ובי ק קר כמו השכת ודע כי

החומץ נכנס מאד ברפואת עלות הטחול כלם וראוי שתעשה כל הרפואת בארוכתו כו וראוי שתחול תחלה בהקזה מן הבאסליקא ואחר ישתה מכחישות ויום וחוסיפות הגזורות בעלות הכבד ומיוחדו לטחול יותר מ הם מי עלי טמריץ ומי עלי חלפי ומי עלי ערפה ומי גלונות ומי בוצרת הבאר הלחת ומבה שיועיל בהם שישתה משקל שני זוזים זרע לגלונות בחומץ כי יש לו סגלה בהתכת מורסות הטחול וקצים ושיבאף אבק לש לשון השור יבש כל יום שיעור כף הנקרא פליעקה והחומץ יהיה בה שתברכותו בשער הכבד כמעט תבאך ותג והדשביה בסגולה מועיל ביחוד אם ישכר ויבשל במוכרי וכבא

פרק ה

ברפואות הם המורסות הק הקשות בטחול א אם ידעת שהמבת

בזה בתחלת מרס רב שחורי רכא ראוי שיקזו הבאסליקא והאסילם ויעזב האסילם שיעצר מעצמו אם יעצר קודם גמילת הכח ולפעמים יצטרך שיקזו הורא ג הסום הסכמלי ולפעמים יצטרך שתמשך אחריו בורקה בכח שיוציא השחורה במה שאמרנו בשער הולקן השחור וראוי שלא תמכה המלי הנזכר בשער ר רפואות הקשות שרכך נמשך אחר כל תמכה שלא תראבן הליחה ואם נגלית בזה או שלא יצטרך אליו יח יהיה הראוי עליך כ תעשה הרפואות המבריקות המותכבות אשר אין בהם חום רב ולפעמים תמצ תמצא אלו הבקרים בם אים הנפרדים ולפעמים תצטרך לחרכבת והסמנים הנפרדים אשר ומעלו זה הם הרפואות אשר יבנא בהם בריחות וק וקבוצות או דריעות טוה וקבינות וגם תמצא סמנים נפרדים ומעלו זה במגלתם ואקף שלא יתראה וא

ואם מצאת רפואה שיש בה בריחות לבד תקרבת בזופין ומעט באניס כי האניס כ נ כבחו וקרוס והבריות הנזכרות בחולי הטחול הוא על העירות אשר כמג במניכיות הורע קששתאלי ואעם שאינו נראה והענין כה בבת שרמטנו בו ולפעמים חם ק יה הגרבה המדקדקת בתבראת הטחול ולפעמים יז יהוסן שיועיל כמו התכתוה המשמונה תוף אם לא יש ל ספיטה או שלא תהיה מענה חום או יהיה כן ף הכבד יז י כל לתקנו בחוזק כי היגתנה המשמנה היא מב שידשיב ים וישוהו ויתקנהו במה שמשבר השחורה והנה מגיע קשי הטחול עד שלא יספיק ברפואותיו העיר בם בבה שישתה בלעדי מה שידשה בו ומל חלב זולתי מ מגבלה רע לטחול והסבנים הנפרדים המע ים לסבה הזאת נראה טוחה המעולת שבהם קליפת שר ק קפריש כי פעמים רבות יוציא שתן עב דמוי ומורייו וריגא וביחוד אם ישתה בי סכנגבין ודעני הכמה לחמיצות וא ואינגו הוא לבדו אבל כמו סנ ודיאה ושישתה ובייח ד הדקה ושורש שושן ופרח מלח ואגרי והלשון שניהם כר ברכש וילקח כל יום כלא כף הנקרא פליעקה ונרגרי אל פק וזים ובמאציטם ובמאדריום וחב אל כצ בצרה עם סכנגבין ושראסי וביחוד כמו הנצחים אם אשר נוכירהו והאשקיל טוב מאד בזבלית והיותר טוב הסכנגבין ממנו ואשקילשבריאה גם ישתה ט עמריין וחרוף לקצה ואגאריק לבדו בסכנגבין או סנג סנטוריאה והשתיה מאי נתכים יהיה במשקל עד שני זו זוזים ואחר יוסיף משקל חמשה זוזים באוקיא בסכנגבין כי זה אם ישנו אותו פעמים ישול של בה שבטחול ויבם ויכבשהו וארמיניאק ותרמוס כל שבן כשהלו בסכנגבין ובטחול אל פורלא במים הקרים מאד וישתה בסכנגבין או במי בשול נערת ואפיטוסא בכרכית בחומץ עם סכנ סכנגבין ומים שרשת הקרן הלח או הבבת היבש יקח ממנו כ כל יום משקל שני זוזים וימשך אחריו בשתן הנ ים או סחיטת מי יקראה משקל שני זוזים במי בשול אגם חזן וקבלת התועלת בחלב נכלה ושהניחו חזקים מאד וית כהם החלום והחזק כל אחד כפיהו והיותר טוב מקנאית הדעת ערבה ו שית וכרכום ושוכר ואם יראת משיותם בשול המורכא ויראה בנכרים ודקה אחוריות תמנה אי א אזרינלוזון או יוקח פרי האלה הנקרא בשם שרוי בחומץ הזק שבעה ימים ואחר יוקח מאבבם והוא כל יום של ס בפות הנקרא פליעקה וינגע בזה החומץ אחריו או ישתה זרע צנון משקל זת ותצי בחומץ הזק או בשול ע עלי אנה לת מבושל בחומץ אשקל או מי עלי קפריש גם בסכנגבין או גרד

ויושם בחומץ אשקיל׳ וכה שהול׳ך בכמשמר שיש לו כמו בנגלה במשקל שני זוזים זרע לגלוגות בחומץ או אלכלתים שיוקים מאד במשקל במעט כרבומשקים המתחלים או גרי צריו תהו לעת הרבה או הדלעת עצבה הזדק אחר רבנגב וישתה כמ בה שני זוזי בסכנגבין ׳ וגם זרע קנים וזרע ב קוסקוסא ועלי חלפי לבריותו וקביצותו וזרע אסינוסא וזרע ארבורין ופרי עפרין ועלהו או ריאת השועל או ר או כנגד במשקל שני זוזים בסכנגבין או כן כוהל ובוד הבר או מחול׳ ו ס ומעיד כאי זה כחם שית שיהיה יבשים במשקל שני זוזים או תקח עלפים ותשרתם ותגבם ותשדקם ותקח בהם בת שתשא בשלשה אצבע׳ או תקח שבעה גרעניש שבנות ותגדון והגשה אותן ותש ותשיבן בקרירת ירוס והכנן בחומץ וישהם בשין ו׳ נה בת בתנור הם ויעזב הקדרה בו עד שיתקרר ואחר תוציאן ות

ויגרסו בחומץ הזק וישתה כהם כל יום במשקל שני זוזים וזה רפואה בנוסה וכמו אלו הכבנים הנגרדים דגו דנזכרים בראשונה ובאחרונות יתכן שישתו בסכנגבין וזר וחומץ ושילקח בהם הזבושנות ישוקו בחומץ ׳ ואמנם דרבהורי הבורכבות המרשיוה כמו אסכולופנדריא וא ואשטוד ישרה ברם שני זוזים בסכנגבין ועיגות קפריש ועיגות שנבבשת וסכנגבין ועיגות דיונדברי דקחים בק בקליפת שרש קפריש ישתה בחומץ הזק והחברצוריו וזה אם לא יהיה נפח ועיגות דוכיאה ותריאק הארבעה טוב באוד אם לא יהיה קדחת או יוקח כורך הוא נשיקרש וחלק קצ קנה וחצי חלק דולצי בדבש כוסר קופר ותשתיהו במשקל שלשה זוזים בחומץ כזות או אנק בשאף באריש עולונאיאת ובוראגולנש באנגליש יוקח כבנו כולא כף בשמן נבולים או שמן עדים או קליפת קפריש ארבעה זוזים

ואריסטולוגיאה ארוכה שני זוזים זרע פנגבשות ופ ופולפל בכל אחד שלשה זוזים יעשה עוגות ומבות ע נסיונו בזכרת הבאר וקליפת שרש קפריש וזרע ל״נ לנגבות וזרע רודא וזרע נגבשת ואישוף והלקם שוים והשתיה שלשה זוזי בסכנגבין או תקח שרש קפריש וצב וצבוקים וזרע לפתות ואישוף ישחק הכל וישרה בחומץ יז יום ולילה ויבושל בבים רבים עד שישוב למעט ויצנן בו וסכנגבין הזק הזרעים וישתהו או ישתה חומץ שיבושל בו זרע נגברי ואגוז סגרים בשול היטב עד שישאר הם והבצע וישהה כבנו בה שיובשי ודנה בשברו או הרב הנבולה על הנאיה וישתה אותו ותולב הצנים עליו עלי ע ערבה ׳ וגם יוקח דוביאה פנים עשר זוזים קליפת שרש ק קפריש ואריסטולוגיאה ארוכה ואיראוס בכל אחד שני זו זוזים ישחק היטב וילוש בסכנגבין המוץ ויעשה עוגות וה והשתיה במשקל בבי אסכנתין וקליפת שרש קפריש בבושליב יחד או יוקח עלי כנה לה או קליפת שרש קפריש ופרי טמרין ואסקלופנדריא ואשקל צלוח ופולפל לבן ילקם שוים יעשה עוגות והשתיה שני במשקלים בסכנגבין או יוקח שרוד חמור הבר ומחל׳ עוד יבשים וישחק וישתה מהם במשקל עד שני זוזים ביין טוב

ונאמר כי כבנו ורפואות האל׳ו אם תשקם החוזרים לא יג יבצא להם מחול׳ ׳ יוקח אפיהובי וקליפת שרש קפריש בשוה ילוש בדבש וישתה כבנו קרוב המשקה במשקלים או יוקח קליפת שרש קפריש אסכולופנדריאה ושרי חבריץ וקליפת שרש הלבני ודוביאה ואשארי ואגרי יבושל בחומץ חזק ואחר יסינן ויולקח כזה סכנגבין דבשי ויש זה תשתיה כמני שקל זה ארמוניאק והנה זה בונפ״א ׳ וידוע שהל׳ אם הרעים משלשול׳ אין דם כי ילא חבלים בבטן יקח אסק הנשוף בגרגרי רמון שלשה ימים או ארבעה ימים כל יום במשקל שלשה זוזים ויושם בזונג חצי מה בהיה נמן בו בי של שלו מחולי והסבה כי שהנוף אינו מקבל הדם ׳ וידע כי הדברים הרבים אינם רבי התאוות לטחול בכה שוק שיקשו ויגבו ריבכעו והחסה ׳ ואם יהיה בשוק חם ויצא היותר טוב שתשקה עוגות ברבריש וכיוצא בהם

פרק ו

ברפואה בגעולה בן הקושי הבוסן הקורה בטחול יוקח שרש אנבופקן וארמוניאק

וקליפ׳ שרש קפריש וכין מקורינאולה הידוע באגשריצון ולב אשקיטולא צל״יה וגרגרי באן ושום כרכרי בכל אחד חלק ויעורב הכל ויוקח כבנו דרכמי אחת בבקר עם סכנ סכנגבין או חומץ כזות אחרת יוקח לב גר גרגרי באן שרש דרכמי שום כרבדי ששה דרכמי קליפת שרש קפריש ארבעה דרכמי קוסט דרכמי אחת אם אסקטודקון שתה דרכמי נערה שלשה שרש ועצה הגק הנקרא חומר דון והוא רכין הידוע אל׳ סכרנה שני דרכמי והשבר פנ וחבין בין המכרנת הוא צבוו דובה עלהו ע עלי הדס ובאמצעיתו כשבעת כה רובה לעין דומה להדי ל לעולם הגדול וגרגרי הקורינאולה הגדולה המטה ועצרים בבסמר ארמוניאק ארבעה דרכמי גלבנום דרכמי זרע אי אילן ברים דרכמי או שרשו שלש דרכמי קרדמאנא דרכמי וחצי גרגרי אשקיטולא צליה ששה עצה דרכמי יעורב יח יחד ויעשה ויעשה עם סכנגבין והשתיה דרכמי וחצי ו וכרוב שני דרכמי עוגות אחרות ׳ יוקח זרע גרשן ארבעה דרכמי פלפל לבן וגרגרי כוזי וארמוניאק בכל אחד שני דרכמי ילוש ויעשה כראשונות עוגות אחרות למטחלים יוקח א ארמוניאק ופרי צמר בכל אחד סבונה דרכמי קליפת שו שרש קפריש וגרי נגדרין ופלפל לבן ושום בדבני ואסקטולא בנ קח צלוית בכל אחד שני דרכמי ילוש בם בבים ויעשה עוגות העינה דרכמי והשתיה אח׳ נ מתן בם בנשקה הדבש אחרות יוקח לב אסקטולא צלוית שני ליט׳ שרש מאטרא והוא שרש נפן לבן שמנה ליטרין פלפל לבן ואבריאטליון ופשנאגא בדבליות ויבוה ברש נה וגרגרי צינובר בכל אחד שבנה אוקיות ילוש ובמה עשה דבר בזה רנה רבגון שיורחק הבים וחבעים שהוא בו יש שיהיה בה ורפואה שמור ולא יסמך לצרדי הגבנית בן וכנגד לעד הבים הרבים ואמנם התחבושות הנה היותר טוב בעניינם

שיעשה ולגנידם כדרך ארוך בריקות נפש והרבה לעמד באמבטי ובשיצא העלהו יקח המחממים החריפים והבינמי המצטאי כמו הרת השלוח ונרב וחרדל והצי ורבקר צחנא ויש זה יין מזג בבי ויום וידקדק רבחנתו ישקל זה שלשה ימים וברביעי יתנודד עד שידע ויתחכך בשיטתו ואחר יח יחובש בזה אם יהיה הענין חזק ואם זה הוא יותר חולש בזה יסתפק בכמה שהוא יותר קל בזה ואמנם חומרי התחבושה הנה ילקחו באותם הסמנים הנפרדים אשר זכרנום וזארבוניאק ועצמו ונצואת הבאן אם יחובש בשניהם עם דבבן יהיה תחבושת חזק וצואת הכבש שרופה אם יעשה תחבושת בחומץ ואפר הכבשן התחבושת טוב אם יולש ב בחומץ ויחובש בו וכן התחבושה בכרכום לגנה בחומץ גם כן או כרוב בחומץ או עלי יתוע בחומץ או רודא פח בחומץ ואם תקח גלדי בקר הרועה והתכנבא תתלה וא ואחר יבושל בחומץ יהיה תחבושת טוב

ולפעמים תורת עליו גפרית כרכוטי ותחבושת בפרח הפרח כושלא ובזה נפת נרברי באן בחומץ וגם תרמול עם זרעו בחומץ עד שיכוה ויחובש בו והנה שהוא יותר קרוב לשומר כלקא מבושלת בחומץ או שורש אלטיאה ם כולש בחומץ וכן המורכבים אספלנית באספליקן ואספלנית גאלינוס ואספלנית אסקלאקדום והתחבושת הזהבי והתחבושת אלואן לגאלינוס ואכפרנית לקורה בקליפת שרש קפריש שרוי בחומץ שעות עד ש שיתרכך ואחר יבשב ויורק הרטב ויעשה אספלנית בדונג ושמן דנא או יוקח שוררת קדרות הבהמות וילקח מבני ו ומקנת שעורים וחומץ וסכנגבין כי זה תחבושת מועיל ו ונברך או יעשה התחבושת תחרור כי הוא חזק

א״ר בתוך הקשר ארבוניאק ודונג ושרף צינובר מכל א אחד סמונה דרכבי ועוד אלבנם והיו נלגנום מכל אחד שנה דרכבי דבינה כירא שכן קשואי חמור בכל אחד אר ארבעה דרכבי ישרה ונכנסים בחומץ ויעשה אחר יוקח פגנרינ קבה כרסנה בכל אחד שתי אוקי אר ארבוניאק ושרף האלה בכל אחד חמשה אוקי קליפת ש שרש קפריש ונרדי אל פקר ושרש שום טרברי ורוביאה בכל אחד דרכבי דונג שני לישרין ישרה בחומץ ויעורב ב בזבן יתן ויעשה או קבה פגנרינ חרדל לבן וניטרי אג תאנים מבושלים בחומץ וישם עליו משיחו ארבוניאק או יוקח דבש יערת דבורים ויונח על התיכה בין שרש כש בשיעור המורסא ויזרה עליו החרדל וחדשה בו הטחול ח ויעוב די סיסבל או יקח תאנים שמנים עשרה וישרו ב בחומץ שלש שעות ואחר יבושלו ויטהר ויסוננו ויוקח כמשקלם חרדל ושרש קפריש טוחנים ויעורב הכל בש בשותקה ולפעמים ישימו עמו ארבוניאק

וז׳ודיאולה בשיעור הצריך וילקח מבולם ויעשה או תח תחבושת או פגנרינ וקירדמאנא ונבורקום ד בחומץ ויעוב ימים עד שיפול מעצמו או ארבוניאק ונכר וכירא ולבונה בשוה בחומץ חזק ירשה ויונח עליו שוק ויעזב עד שיפול מעצמו וכבה שנופה ובחרו הנברי רודא וקליפת

שרש קפריש ואספנתין ופודנג ואזוב יבושל בחומץ חזק ויוקח על התיכה לבר וירשה בו חם ויחודש כל עוד שיתקרר יוקח עשרים נעכים בריקות נפש וזמן התחבושות השובים כאשר שיוקח דבק האלונים שני ליטרי ויתם על גחלים וישים עליו לישרא סיד ויערבו וילקח ב בהם התחבושת או יוקח בורק וסיד ופלפל וחרדל ויחובר הכל בקטראן וירשה ולא יאות עם קדחות או יוקח פלט״ר הכוסה אוקי וחרדל חמשה עשר וגרגרי לדריאולה ארבעה אוקיות קרדמאנא שלשה אוקיות אגוז מוסקאדא אוקיה פ פלפל ארבעה אוקי יחובר בחומץ אשק טלא ויחובש בו הטחול שלש שעות אחר שירחוץ המקום בחרדל וניטרי ולגוסן רטיה בארבוניאק ושקד מר עשרה עשרות עלי רו רודא יבשה חמשה ילקח רטיה בחומץ או צואת העזים והחרדל לח פולש בקנה המחושות הכותליות ומעט חומץ וכן ויציקות בה שיבושל בו תורמוס ורודא ופלפל וכן התחבושות החזקים שיוקח אליבורום שחור שלש אוקיות ואליבורום לבן ארבעה אוקיות ארבוניאק שלשה אוקיות ניטרי שלש אוקיות אסקבינא שתי אוקי פלפל שלשים ג גרגרים ויעשה הרין בערך אלבנם מעבר שיסבול ואגרוב בעלו באספלנית וירשה על המקום אחר שיחובם בהרואה וזה גם כן בפלפל ואם לא יועילו והרפואות האלו הנגר ש שיונחו קני הבצרצה ויעשם על הם

ולפעמים ראוי בעז הנבורות הליתה תשוחדיות וירדם שיל שיוקח האודאנ השכוללי ויכוה על התכשה בקן בות כו כ בהטחול או ששה ואחר זה לא תניחהו לחיות ואם לא יסבול האש תעשה הבוחים סמסמים כמו תחבושות תא תאנים וחרדל וכמו תחבושת האלסיא וזולת זה ואם יגבר החום ולא יסבול העלול התחבושות החזקים יעשה שחולו בעזן חומץ יונח על אבנים מלובנים או ישכב בבי בריקות נפש וינוח על טחול התיכה ויבר טבול בחומץ בחומם וכל גבן המבושל בו רא וזורדי חומץ חם ויזת ויותר טוב זה שיכנס העלול במרחץ חם בריקות אם יהיה סובל זה ויתפסט בו ולא ישים גרגיה הלכרים הטבולים בחומץ אחר אחר אחר כפי סיסבל וישתה עליה יסכי ז ון רפואה חזקה ובמה שיקרב בזה ויתבן לחם שרוקח שיע תנדבי תיע לגלונות וה׳עת יבי זה והריבגל כנגד יש ישתה בזה שני משקלים בסכנגבין חזק ומחמיצו וא׳ אר י ירפא אחר זה ברפואה לטחול החומץ ודרכים מכני שי בו טחול עם חום יבריאהו כי הנדבי בסכנגבין אם יתמיד יו עליו ואמנם הבוזונות הנה בה שיקף וירשן בחמרץ ולקוח בכבה שהוא קל ורק וחם בשוה כמו שידעת וקפריש בחומץ בחוסן וחבאל בצירם ועמצת ושאר מה שידעת בבקומות אחרים וראוי שיעשה בזה המדקדקים בבן חרדל וכוצא בו ובשוחם מי תפוחים או מים שיכון בה בום בטחול קלף פעמים

פרק ז

ברפואות הטבע הלגניה בטחול רפואה

הוא השוה ברפואות הבורסא הרשה עם הרקה הלבנת מן המרירה כי לבנתו שחוריית והתחברות הלקוחים בכלילוש הזכת ובני בנגם וורדא יבשה ותולע זה כחוסת השחול לפעמים תי זה ברוח ויהיה בבורסא ורוח בליחות כזי כת שירקון והירותיית יהיה עת כתיותה הז הזכת עם קלות והבורסה יהיה עם אותיות בורסא חסימה האחורת יהיה עם כובד ולא יתחברו בו אורות הבורסא הרפואה הכאב עצמו החוק ברפואות כת מעוכה הכבד והנה רבונים שם

פרק ח

ברוח והנפח בטחול הנפח בטחול הוא שיורש בו בקיחה וקושי ונלוית בגעכת עם קיקורים ופרוק בבלי כובד הבורסות הרפואות דע כי הרפואות הנבונות לרפואת קושי הטחול כרובות בכח לבכונות לרפואות הנפח כי גם הוא יצטרך ל לפתוח מברק בתוך עד בה קובץ הזג ויחד בבח ובתוך כי הזוכר רווחי קל תה ת״ף כת מוצא בכורסות ועם זה הנה יש לו רפואה רב כי יותר דוכית ובו יותר פועלות ויותר נגוות בבי פרנגבסך ובכן וזרע רודא ואביאוש ובמיצא כזה ויועיל בזה תועלה גדול רנחת נרבי תמציית ברם על הטחול וראוי שירעב ולא יקח הבזון בבת אחת אבל כרפואים במעט שישיגוד באר ולא ישתה רמים בבני י יבלתר אבל ישתה יין רמון רקיק בר במעט ולא יישן עד שי עיקל במנו ואם יתעורר על הטחול בעני כאב לילה או יום יובינו במיבחר בעיכה אחר בעיכה ויורים לצאת היוכן ואם לא יועיל זה יוכה ההגרות והמחוכבות ואם ידעת כתליוחה הנחוריות רבה והנפח ברבויה הזריק ובחשחיות עונה בהואר הוה יולך כשיעורש לבן מסקל שלשים וזה יורק והנפה וזולם בייוכן יין הזק ויעשה עו ע נוח רקות לקבנת ואפה בהבד או בבורוכת עד שיתגב ולא יצוע שישרף וילקח העונות במשקל שלשים נר בחולה קודם האכילה וישתחק ויעירב בו כבריני אל פתר ופ ופרי טבריון חבמא: חבני ה ואשקול: פגדיא שבלת ויעשת עונות והשתיה שלשה נדי במגנבין ויועיל גם כן בזה ע עיגות פגנכיות אי י קח פרי טבריון עשרה זוזים נרעיי ברוכי במשקל זה ורע רנרבי וזרע לגלוטה בכל את אחד ורכסיר זוזים ויעשה עינות והשתיה בהם שלשה זו זוזים ופנגרין כברי וגם יועיל שיוסף פגנכה ואגיאוש וקליפת שורש קפריש וורדא יבשה ואקורי במשקל ביין ויטן או יבוכלו רפואות המועילות לו ואבנם הבריחות וההבישיה הנה כדמכבנים שמן אלסתיון השמן נארדין ושמן קסט ושרא כפרנירות אפסלנית לקוחה בנפרית ואלום וביצי וחפה ואופופינק ואבנת התחברשות בבו ח ההבישות רנבדיב בעדים שקברו בבו תחבושות הת הראנים בחומץ עם ורדא וניצרי וגוף מגב״ת ונפלילוש וקמומילא ואמנם רעיקות הנה הוכן יבוכל בו אותם הרפואות וביחוד בכי בר מטכרנו בעשייהם בתיכה מ בי גדים ונזייד ההיכן שיבותל בו שורש לח ובריכ י ופרי כ בריק ואשקולופגדיא וקלי פגנכשת והנה כפרש הדרא ואם הריגו שהיה בדוק ולא יהיה פרות שים כב ברמוניאק ודלי ובתצא בו וגם בנבשרי הורדא ואבנם

ובורק מכוחל בהבגן עם מעט באלום והבזון כמו שנאמר בוולקן

פרק ט

במכאב השחול כאב השחול אבנם יהיה לרוח ונפח או בורסא גדולה או פרוק חובר או רוע בתן וכבר ידעת אותנו ותם ורפואת כל מין מהם ואם יהיה הכאב אבנם ובמצאהו חדוש בתבלית הטחול אצל הצלע הוא רוח נאחז בין הקרום והעצם ואם יהיה ישבע יבש יותר ויעשה הבורדין ולא יוקן והעם שיגזרו בה עצרה רתמ״ב או בעת הרברה במעט

בשלם האופן החמשה עשר בספר השלישי תה״ל

האופן שש עשרה

בו ספר השלישי בעניני המעים והטבעת והושת והוא חמשה מאמרים

המאמר הראשון

בנתוח המעים והתרת הבנין המורכבות

פרק א

בנתוח המעים רנה הבורא יתעלה המעים אשר השתחרר באדם והקדים ידיעתו בחזון יצירת המעים רבי המספר והריבות וסבובים אשר הם כלים לרוות המותר היבש כדי שיהיה לבאבל ויורד בין העצבים אחר נבון באותם והריבות והכבובים כי אלו נבראו המעים בעי אחד או קצר יבא השיעור והיה הבזון גורד בתם ברגוף והיה צריך האדם כל עת לליזות הבזון בהתכוחה וימוך לא להבנית תמיד ול ולעמוד לצרכיו והיה מאחר כשני תעניים בטרד בעריד כאשר ממש בהיותי קסהו בדייתו ובמהמני בהוקן שובד זה והיה עלול בנגלות והדברות לנהגה והרבה הבורא יתע יתעלה ממספר המעים ותארכם בשיעור ב להועלת כב ותצא והרבה סבובם לזה ולתועלת אחרת והוא כי העורקים המחוברים בין הכבד ובין כלי יכבול הבזון אבנם כשפכים ורק מהבזון כם והיות העוברים בקרוסי האצטוב וגם בקרובי המעים ואבנם כושבים בזורק בה שיתגנים יגונע ברם אך כת מיבחר כתם ויתקע בעצמן הבזון והזורק בהגיעת פיות העורקים הנה מסיבת כתחלת שיש בו הוא אם בלתי אמטר או קטיה והדרך הבורא ית׳ להרבות הבריבות כדי שיהיה בת שיגיע כשהוא קמוק גב בורם והבעי יחזור לבניע בחלק אחר להשתהל בה אחת מ בהעורקים למיין קרובותיו כה שקצרה יד הבח הראשון ו וכ ספר המעים ששה הראשון הדוע בשנים עשר ואחריו הריק כצם ואחריו בעי ארוך בדוך נקראים הרקים והם הנקראים הדורא ואחריו בעי יורע באלאטור ואחריו בעי יורע בקולון ואחריו מעי יורע בישר והוא הדרוהלת ואלו המעים כלם קשורים בשדרה בקשרים יחזקום על

לכן רצועות ומקשרים ונבראו העליונים בזה יותר דקים העצם כי הוצרך לפי שיש בהם אל הכש ל' ולעבור בה המזון עליהם יותר מהוצרך במעים התחתונים וגם כי מה שנשאר למזון שם רק לא יורגש שם שיש שם עצם המעים כדי עבור בהם ובלכתו בו ולא יתעור השוער אליו והשלשלים מתחילים בין האלעור עבים ויש נתוים בגלגליהם כח מה שזמן כדי שיהיה בהם כח ולקים לשמרים והם מתעכבים ומתקשים ויכם שם וגם שלא יתעכבו אם השמרים יתחילו להתעפש בהם והעליונים אין שוכן בהם אך לא נמנעו ביצירה מיתרים דפניותיהם והפנימים כלחות דבקה בעיות שעוברת להם כי במקום טיחת המזון והמעי הנקרא עשר המחובר בקרקעית האצטומכא ויש לו פה כמו האצטומכא נקרא השוער והוא בכלל דומה לושט כי כמו שהושט הוא למעלה אל האצטומכא כן זה הוא למטה ולהיות האצטומכא בלכתה והוא יותר צר מהושט ולא הוצרך ביצירה להיות רחב כרוחב הושט לפני דבור העתר כי המזון העובר בושט יותר גס וקשה וגדול השיעור והמזון במעים האלה יותר רך ורפה ודק השיעור בהתעכלו באצטומכא ובהערב הלחות והמצאו המימי בו והמעי כי המזון בושט לא יגן לו מההתעכבות והשביעית אלא כה אחר והעם שהפיצוני יעזרו הכח קורחו מצד אחד והוא המושך כי יעזור לפתוח הדרך ולהראותו ואמנם העובר במעים הראשונים נפעל משני בחות אותו כחם הדוחה אשר בפי האצטומכא והאחר המושך שהוא במעים ויעזור השמרים והבנים בכלל המאכל ולכן הולו לדחותם בדרך פתח הרחב ונבורות הזאת כמבער להושט כי הושט הוא מחולק מאצטומכא דומה לה בהבנות תבודה משני עורות ואמנם המעי הזה הוא מבנה זר מדובק בה במשנת בין משרותיו משני עורות האצטומכא

כי אם האצטומכא צריכה למשכה יותר חזקה לא יצטרכו המעים לכיוצא בה ולכן הנוטר על עורות המעים הוא הליף הסובב ברוחב ולכן במעי הישר נראים ליפים רבי האורך כי הוא בין הסטים נדולי הפעולה יצטרך למשוך לפה שיש למעלה והמני שיעור לה לעצור הנבון ולדוחה ולהוציא כי המעט בכבר לעצות ולדחות ולכן נברא רוחב גדול ונתול ונברא המעי משני עורות למטרות שלא יתפשט והפטש ותמנו שהמעי מוכן אליהם בעת ננת מוקש ושיטתו כיצד להתחלפות שתי הפעולות בשני העורות ונברא קנה המעי הזה ישר כיצירת פתוח בין הוא האצטומכא לצד מטה שיהיה התחלת הדחיות בהמשכת כי עבוד המשרים בהתות הישר לצד בשה יותר מהר מכח שהוא בבעיקה והסובב והיצור הואת בו בועלה גם כן בעני אחר וזה שהמצריותו ולכתו יושר בפנה ליבונו ולשבאו ם בקים לשאר האברים המחופפים לאצטומכא מפני הערדים כוצי הכבד כותמין ובטחול משמאל ושאר המעי ויכונת שנים עשר כי ארכו השיעור הזה כאצבעות בעליו ורחבו ברוחב פיו הנקרא שוער והחלק כן המעים הדקים הגלות אל הטבלים עשר נקרא צם ובהחלק הזה יש התחלת כריסון והפול ועק ובמקום כאלו יהיה בו עורקים רבים ונקרא המעי הזה צם כי ימצא ברוב ריק ונגוי והסבה בזה לעמד

שני דברים האחד מהם כי מה שימשך אליו מהמשוב ימים עד להוריד מעט והרק שבו כמשך אשר הכבד כי הם העורקים ינקרא מפי משריקים ורובם מהם משוכרים בכשר המה כי המעי הזה הוא הקרוב שנבעים על הכבד ואין כ כשום מעי מהרינו המשריקים כבו אשר בזה הנראים השנ השנים עשר והמעי הזה ידבר ריקם ויקש בחלו באחר ו ובת אחר יורד בשגו לפה שנתחבר כי תמרה תעירנה בשבות כן המרה אל המעי הזה ויהיא מריקה בלתי מש בזוקה ויהיה בה המרחיצה בה ויזק לעזור בה הנשירה וכן ומפה שרוחצת עזר לדחות למטה ובבה שמעורר תרות עזות לדחות אל שני הצדדים יחד רל אל הכבר ולצד מ מטה ויקרה כסבת הענינים האלה שנשאר החלק הזה בין ה המעים רק ולכן נקרא צם ובהתחבר בצם חלק שמעי ארוך כרוך מסובב סבובים אחר אחר אחר והתועלת בהרבות כריבותיו וסבוביו הנופלים בו מה שכבר בארנו בפרקי הקודמים והוא שיהיה למזון בו אחור ועם האחור הכור בפיות העורקים המוצצים אחר חבור והמעי הזה אחרון המעים העליונים הנקראים דקים והעגול גם יותר שא שאינו כבעים הם פלים הנקראים גסים כי המעים הא רוב פתלים להבין השמרים לצאת ואעפ שלא יבנו גם כ כן מעגול כמו שלא יבנו לעורקי הכבר שלא יבואו לב י ומסך ובהחבר כשפל הדקים מעי נקרא עלאעור ולכן ונקרא כן כי אין לו כי אם פה אחד והוא בכיס שמקבל כח שיבואהו בלפעלה והמני גם כן יצא ודחתה בה מדוחה ות ותבוחהו לאחור מעט ונטייתו לצד ימין ונברא כן להועלת ונתתם כדי שיהיה לשמרים מקום יתעכבו בו שלא יצריכו לעמוד לנקבים כל שעה ובכל עת יצטרכו אל המעי הספלים מעט כמו עד שירדו כגסים מקובצים כי בכילים ואחר ידחו מכנו בנקלה כשיצטרכו להיות סמים ומהם שהמעי הזה הוא התחלת בו ישלם השינוי המזון אל הם השמריות והמבנה לכיצאה קודמת תוארו לו בהם מריק ג ואעפ שלא יהיה בו אותה המציצת והוא כנז ובעירק ומפרק ואמנם יתמר כשישלמו מן המכבר ויקריב כמנו שיבואהו מכנו עגול אחר עצה האצטומכא שהיה כשכינת וכנוחה נמם מקובצים נעצרים בדבר אחד ישארו בו ז יין זמן ארוך והוא בה במכנין ויהיה יחיבו אל המעים וגם הגסים כיהיה האצטומכא אל הדקים ולכן הוצרך להיות קרוב מהכבר שיעמר מכנו שלימות העכול הלשנות הב הנשאר מה שלא יתעכל ולא יצליח לשנות הכבר אלא היותר טוב מאפשר שישתנה אליו אם כבר לא נכנס באצטומכא ולא הגיע אליו שלימות העכול בסבת רוב הת התותר והכרבת הפעולות אל מה שהוא יותר נכנס כי הי היותר נכנס בצליל ומבסה לפה שהוא בלתי נכנס ועתת ישאר בו מקק כח שהוא בלתי נכנס וכשיבואהו כח פועל יפושהו מוכן ומוקק זרת המותר שמשפשף להשתנות ש שמרים ויהיה נכנס בשני הענינים יותר אך יהיה באצטומכא עם מצליל אחד ובמקודון יהיה הוא המצליל לבדו ויהיה בו שישרבהו יותר נכון שיתעכל כיחוד ולא יכנס באצ באצטומכא זה הפעולות ועכול והבנה לשלמות היסגיל והעכול אם יכנס בשבול דושם בעולת המעל והמעי הא

האל עוד הוא מעי ישלם גו עכל מה שהוא בלתי נבלע כ
כא צטוסכא ונשאר בתרעובל ובשמע אליו ומיעט מה ש
שיצלילהו ויפריד בינו ובין מה שישים מן הכימוס הל״ח כי
ויהיה כל עת שתהיה המעט והקנהו אם ימצא בה יתחברות
כו רו שיתם בשלו ׃ ואחר נגרד מכנו אל מעי מצין
מבנו אל המבעת ׃ ואמנם רבים אמרו כי המעי הזה
נברא עוד שיתמהמה בו הכימוס הוא הנקח הכבד ממה ש
שישאר בו מיקמם המזון בשלימות וחשבו שהמשריקש ׃
יבואו אל אל העוד ויהראה טעות בדבור הזה ׃ ואמנם
התועלת בה שבארנוהו ׃ והמעי הזה יספיקהו מה אחד
כי אין הנחתו בהנחת האצטומכא באורך הגוף ומתוע״ת
עודות ומעי הזה בלובר שאין לו כי אם פה אחד כי הוא מ
כקוה הטוהרות כי לו הלבו כלם כשאר המעים יפוחד כח
פורוש הקולבנ וכשיתקבצו בו ירד בן המהלך ואפשר כש
בשביל התקבצותם שידחו מצד הטבע בבת אחת כי רכם
המקבצין נכון להדחות מן המפוזר ׃ ומתועלותיו מה
שנראה לכה שאי אפשר זולת הולדו בפעים הל״ חולעים
חמה כי הוא כשיורקו מבנו יתריקם ׃ ובהולדם יש
תועלת גם כן אם יהיו במעט ומכמאי כקטני השיעור ׃
והמעי הזה הוא הנכון שבמעים לרדת כבקוע אודבות הר
הרגלים הם אנגם כי הוא בותר בלתי מש״ר ואינו קשור ב
בפה שיבואהו בן המשריקא כי לא יבואהו בן ה״ מאסריקא
מאיפה ומתחבר בציר בתחתיתו המעי הנקרא קולון והוא
מעי עב סתום הנקבים וכשיתרחק מן העקור כ״טה לצד ימין ב
בנטיה טובה בקרוב מן הכבד ואחר נוטה לצד שמאל לר
לרדת וכשהוא מגיע כבה הצד השמאלי נוטה לצד ימין הל
הלאחורי יורד גם כן ושם מתחבר במעי הישר והוא אצל נב
נבחיות הטחול יצר הלבן בהיות כרחבא בטחול כינעה יש
ויציאת הרוח בקיה שלא יעיקה עליו ׃ והתועלת במעי
הזה קבוץ האצרים והעוד כי הלוחריכם להדחות אחר ש
שישלים בירור המתחבר בן רכון אם יהיה בו והמעי הזה יק
וקרת בו רק לגב ברוב ושמכו נגד הלוקח שמו ׃ והמעי
הישר והוא אחרית המעים כאשר כמפל השולן ראשו יש
יורד בישר ומחובר בפי הטבעת מדובק על גב והוטן מ
בתרחב יחשב שהוא חשת וכל מן תחתיתו והתועלת הם
המעי הזה פליטת הטבורים לחוץ וברא לו חבורא יתעלה
ארבעה עצלים כמו שהודעתיך ׃ ואמנם נברא המעי
הזה יפר כדי שיהיה דחיית הבותר כמבני יותר נקל ׃
והיותלים העתידים לו לדחות אינם בו בעצמו אבל אותם
שהם על הבריס החיצון ׃ והשיעור הזה במאיק בנתוח
המעים תברון תועלתם ׃ ואין אחד מאלו האברים
אשר הם מעבר המזון בעצלים אלא שתי הקצוות הל״ הם
דקליון והוא הושט והמבור ׃ והתחתון והוא ה כעת
והנה יבא למעים כלם ורידים ועורקים הנקראים שריינים
ועצבים יותר מעצבי הכבד לחוש רב ׃

פרק ב

בשלשול הבטן מכל צד
והסבות וגם הלקלקות ת
המעים ויציאת הדם של

שלשול עם קיא ושלשול דם ודחיות כי דברים מתרבו נה
שהשלשול נכון התורה ובן הגוף ובבוחר הוא שנשב ׃

דע כי כל הירת הבטן אמנם יהיה שיתבלבלים והמתגרת
וה אויר המקיף או שיהיה מן האברים ונדבר תחלה באות
מן האברים ׃ וההווה מן האברים אמנם יהיה כשהמצב׳
וגם יהיה מן המשריקש או מן הכבד או מן הטחול או מן
הראש או מן המעים או מכל הגוף וישתתף כל זה בסבות
כי אמנם ימשך לזה רוע מזג כחולים המחזיק או המעכל ם
או הדוחה או לחזק הדוחה וכל זה אמנם או כרוע מזג נפ
נפרד או כרוע מזג עם חיבר לחה במסבבו׳ באברים רבקת
ונוחות ׃ או בחולי בליי כרצון או כקיעה או סחין
והיות מן הכבד כבר נבלענו מבנו ודברנו בו מה שיהיה
בסבת סגניו ומרפוחיו תחלה זה ובן זכרנו בה שיהיה מן ה
המשריקש ויאמנם ההווה מן המעים והוא אחד שיהיה בסבת
נזלים יזלו מבנו אל האצטומכא והמעים ויפסידו המזון ב
בהלקלקותם ויורדים הם בעצמם עמו או לדחיית הדוחה
ואמנם תהיה מן האצטומכא אינני כלל בלתי מעיכל אבל
יהיה גם כמעוכל ויהיה בלתי מעוכל ׃ וסבת זה חולשת
הכח המחזיק באצטומכא ולא יוכל לסבול המזון אלא עד
אי זה זמן שיתעכל בו או שלא יתעכל בו ואחר זה לא יוכל
להחזיקו בהודעת ולהוציאו ׃ וזה לחולשה תהיה לרוע
מזג מר ברוב ויהיה בחם והל״ה והיבש ומעט מי שחשב ש
שכל זה בשביל הלבנה הלא כזולתו ובשביל מזג קר וכל ה
האמת שזה הוא היותר נגבר וזה המוליך כמו שארכנו אל ה
השיאור והוא קנה להתרפאות אם יבבע ׃ ופעמים רבות
יהיה הסבה או שמריה בה מרפאות משלשלות נחרכוא ב
ביסוד והמעים והאצטומכא ופיות עורקי האצטומכא וה
והמעים ׃ וזה לפעמים שומר תקף התוספות ופעמים
רבות יוליד אל רפיון המעים ועניניהם ׃ וגם יהיה אותו
ההוות בהאצטומכא בסבת חולשת העכול והמסר והבריח
הדחיה ׃ וגם יהיה לחלקלקות באצטומכא בשביל
לחותות שלא יהיה אפשר להתקיים שם שיעור הע
העכול ואין זה על תאבנת יתא במה שזכרנו אלא שאמרנו
שהדרנו להזכיר זה בפרק דברינו לעוד ועוד ברוב הוא הם
המוליך אל השקוי ׃ ומשסבת אבילואו בו המעי מ
הנ׳ בוק הוא רוע כי הוא בורח על המקודר ורום מעלה או
אי זה אידים ואקפ׳ שאינו סלב אידוי אפשר הלה בה ותכבה
כי התחמיצות אולי יחריף ויעבור האצטומכא רוחים עצירה
ומשבה זה מצד שהוא אות ומצד שהוא סבת ׃ וגם יהיה
כמו זה החלקלקות שבמעים שיהיה כמו אם בם ם שהוא בם
בשכינה ממעים ותשתתף האצטומכא בבאב בחם סוה
השוחנים שבאם ׃ וזה באצטומכא מעט ובמעים
השלשול האצטומכאי והחלקלקי באצטומכא בעת סיק
סיקשהו בליחות רעות בהסבות אליה מן הגוף ובכמותם
המאכל ׃ ואקפ׳ שיהיה טוב העצם ויצטרכוהו לפיטור וזה
להקיאו ואם יהיה הצד העליון יתר חזק לא ידחה אליו הל
הלא יצא בקיא אבל בשלשול ולפעמים לא יהיה שלשול א
אותם הליחות בסבת המסרם המאכל והבריח האצטום
רפלטם אבל יהיה כחם כי התעקרו האצטומכא ודוחה א
אותם ומה שיש עצמים או שיהיה בתב בעצמם בו בם
בשלשל או כחולים או שורק או בפתלים המעים כמו כ״פ
שיפעל׳ והרבה ספיקת השוגרה אל פי האצטומכא ויש

ויהיה לו סבה לבלבול העצטומכא · וגם יהיה זה
בסבת רוח ובאת סגולות מסמרים העכול לבקרת כח שו
ם זכרנו ·
וגם
החלקלקות יהיה לא בסבת דבר מלת הנאכל מחולשת הם
המחזיק או בעירוב בפסיד אכל באכול ולא לאיכות אכל
בכמות כי אם ירבה יאגום רבוי המחזיק ויצא כאשר נכנס ·
וגם יהיה בסבת שהוא נפסד אל לרבוי או למיעוטו כמו ש
שידעת או לרוע סדרו ושימוך אחריו · ולפעמים יהיה
הבלבול בסבת כאבים יהיה באצטומכא או בחו שהוא בש
בשכונתה ויקרה חולשת הכח המחזיק מכבו · ואותם
הכאבים הנה יהיו מרוחות או ממורסות או מרוע מזג ם
מתחלפו כל זה בא ויוכל אליה מבח שהיא בשכונתה ·
ואמנם היותו מן המתחיל הנה הוא מחוזק כח הדוחה ורוב
השוורות או לנבישותו וקשיו והתכת לחותו או לבקיעת כנ
מורסותיו · ואמנם היותו מן המעים הנה בובד תהיה
כח שיהיה במעים והחבורה העליונים · ובאמרי כי
הבלבול יהיה כמו אם שיהיה עם חפשש או בלי הפסש ·
והחפשש הוא באב הגירה משמוש המעים · וזה הנודד
הוא או ליחות ארוכיות או רטיות חדות או תולדיות או
מגליות או מבריות בשתליות כרבעים עצמם
כה שלבקלה שהם ויבאו אל המעים והכבדי בזה תמיד וכ
וכבר עבר בדברינו המספיק בו והמורסיי הוא במוח כן
הכבדיי והתחלשיי יותר מוכן לקבל הרפואת והחפשש ויש
והבלבול המתחליי והמיריי והכבדיי ואשר במחוגים באצ
באצטומכא והחפש כלם וגם בסבת כח שתשתלח מהם הל
אליותה אל המעים ואין דברינו עתה בו
אבל במה שהוא מהמעים עצמם
וזה אם לפירסא במעים או לנשיבת ברות או דם נשפך כן
הכבר או לבקיעת עורק בעליונים או בתחתונים או לכם
בשלשל מרציא המעים כמו קולוקינטידא או כמעי הפה
ושחינים עם עפוש ואיכול או שחינים נקיים או שחינים
בוהקים וזה אמנם שיהיה במעים העבים יהם יותר במ
בטחוים ובמעים הדקים והם יותר קשים וכל שכן הנופל
בהם כי נראה שלא יתרפאו שחיניו וכל שכן קריעתו לרוב
עורקיו וגדלם ודקיקות גשמם והגלות הגרות המוקקות א
אליו כן כים הברה מבלי עירוב ליחה ושהוא גדול והיזקו
במוחד בקילבתו מאבר ראשי והוא הכבד ואין דבר מן הם
המעים יותר קרוב אליהם מחצם להרפואה גם כן איתה ם
העקבה שם אבל בשמות מכבר · והשחינים הם
כיפאש שנריס כתרות מרדות או במלחות ליחה או חוזק
ומתנכם כרבקוהם וכשיתנכו יצאו או לבקיעת הבוד
המורסות ושאר הנקיים המזיקים בירידתם · וגם שיהיה
בן הפסש המעים כמו הוריד נופל על הדרך והחולשת הנה ה
הוא בסבת כי הוא מורה על כרטאן מעופש · וגם שיהיה
באוריות הקרחות הנה הוא מכות מאד ואעפ״ שלא הגיע ע
עדיין להיות הפסש בעים אלא שהוא אחר שלשול מחוריו
וכל שכן אותו אשר יהיה על הארץ ויש לו ריח המוך הם
העם שעדיין וכח בצאר עוסר ואף גם בהיותו כבריאותו
כי זה המין מן השחוריי לא יבריא בעליו · ואמנם אם
לא יהיה ולא יהיה בן ריח הבוץ הנה הוא במודר שתבריי ·

ויהיה השלשול ריקיה מבני המריאות · והשחין מחולא
באחורית המעים והוא נרפי קולף ומבריך כמו רפואה בש
בשלשול או בבות נמשך נרכן וקרף ומבריך או כמין קשה ם
בפשש בעברו ולפעמים יהיה מלחות התשלשלו ואחר הם
המפשישו · והנה זמן תולדות השחין מן השלשול תמרי
שבועים ומן המרודקי חרש וכן השחוא ויד ארבעים יו
יום או יותר מזה · ולרבים מבעלי השחינים יבנו
המעים ויתכו ברוב ולפעמים יהיו קצתם חזקים ויתמאו זם
זמן ויתקבצו השומרים במבני כמלו הוא בחול שקוד והר ר י
ימות · ואמנם מרוב העלין כשיגיע השחין מרבא
בתכוף דבר שיש לו שיעור ויליך אל הגופתו ולהגיע את הם
חנות בתכוף האצטומכא עד היותו הוליך אם נקבו קצת הם
המעים · והגידו רבים מקום הארץ כי לאחור נקבו קצת
המעים השפלים ואחר נקב הבטן והברים היוצאין בשבול
מורסא נתחדשו להם כנגד נקב ומשתתף לאבול היצא
העפוש ונבנע נקב הבטן שם גם בן והיותה וציאה יוצאת
מנקב והיה המשך התרגו · וזה אם הוא בכלל הפגשר
הנה הוא מבלל התגשר הרחוק ויותר רחוק כמה שיהיו הם
והשומרים נשפכים לחלל הבטן · ואמרו גם יפול נקב
מעי והבטן נכוח הנגם לא ישקוט הרעב הולה יהקים דבר ב
באצטומכא ורוח בעליו ונפחת במעי ויאמת · ומיני הפגש ש
המעים הם רפויי · תולדיי · מגליי · מרחיי · ומרריי · וזה
והבאי ובעל קליפה · והשרויי במנוח יושב להרפא
ופעמים רבות יהיה מגליים הדים וקרחות רלקיות רם
רפלופיות ופעמים רבות יהיה נבול אליהם · והמגליי
אם תתחיל המגלא הנה לפעמים יהיה מתחו מבקיעת הר
הרכלאת הם פליורונא ומורסות בקרב סירתים אותה הם
המבע אל המעים והוא יותר בטוח והחלק הזה באמת אינו
במעים · ופעמים רבות ילך זה אל הפשט המעים
ויתחדש בזה הפסד באחורית העניין · ופעמים רבות
ימשך אחרון שלשול מגליי ולא יעצר ויהיה רוב זה מגלא
מעופשת ולפעמים יתערב בו דם · ואם לא יהיה מבחו
זה ולא יהיה באברים הגפיים מורסא כמו שלת תבקע וי
ויהיה מצד השרטן בתקפו במעים ואין לו רפואה לרוב ם
מה שמתחבר בו ומעוט שיכבא כן החשש ולקשר העלת
בעצמה · ואמנם התולדיי הוא אם כחכם או מדיות
תיעה מבכורים שהוא בדרך הבשול והרוב אינו כמעי ·
ואמנם המרריי יש כמבנו נופל פת אם · ויש מבנו נופל
בו עם הראשון סבתו פתיחת עורקים ופרוק הכבד ·
ואם לא ימצאהו אי זו כאב אינני בתמעים אבל מן הקרבים
האחרים וכל שכן אם יתחבר עם זה אותות אחרים ·
ולפעמים יהיה מהמעים גם כן כראב אם על דרך פת
פתיחת פיות עורקיהם מבלי סבה אחרת והוא יותר בטוח
ואם יהיה הסתו יבש צפוני ואחריו יבא אביב גשמי ורע
דרומיי וקרן גשמי תרבה ישלשל הדם וכן אם יהיה הסתו
דרומיי והאביב צפוני מעט המטר וכל שכן בנשים הל
הלחים הרפי הגשים · ואם יבא קיץ עמים אחר אביב
צפוני וסתו דרומיי ירבה השלשול והפשט המעים ויהיה ם
סבתו רוב הגלים · והנה ירבה שלשול הדם בנשים
הרלוסיים ועם נשיבת הרוח הנקרא בטב ורוב הגשמים ב

בהגיעם הליחות והרפואים הנקבים וכל מכן אחר נגלים מליחים · ואמנם אותו שיהיה משלשול דם אחר שלשול בררי ורפוטש בררי נגם כאב הנה הוא יותר רע וכ וכל מכן אם קדמו הגרירות ואחר בא הדם בעמק הנה זה יורה שהעלה בעקירת בנים המעים · ואמנם רבעיי הנה הוא לחות עבה ולפעמים יפול השלשול רבעיי בקרחות ה הבורסית וכן גם הליחות ועוד גבירתו במקומו בקר בקרחות הדבריות וברוב שיהיה כן בריות והוא המאיר · ואמנה על הקלפה רבתיה בגפלת האצטומכא ויצא בשלשול יום לא יהיה עם רעיים ביום ויום יהיה עם רפ רפטש הבינים הוא אותו בהוך כהנות המעים ויראה על חם המקית הנסיב ובגדול בגדול יפל הבקים בתוך · ואלו הקלפות יר[illegible]ת בזיון הטלטה העבירה להפנות וחרצפות ברוב יציאתם בחלקותם הרחיקים · אמר אבוקרא הוא לשלשול היוצא השרודיו לא יר[illegible] · אמר אבוקרא אם יהיה רגקרי בבים ואחר ישוב במו כו הם הוא אבנינגו ה רגה הוא רע ואם יפול ודרך חשרי הלטול וגל שרן השקוי הכהחרים מבורסות המכבד יורה רוי ההבן השלשול הב ונקרא הרב ו[illegible] ואם לשל לגולת המבוסיות ולא י יפסק · אמר כל השלשול שיהיה [illegible] וליקיה פתאם הנה הרע [illegible] קרוב · [illegible] רבה ויהיה עם השקוי שלשול רבק [illegible] הלוי נכם ולא יועיל בי לא יתש והשלשל [illegible] אבל יתשלשל [illegible] והלום בו ואניף וה והנה [illegible] והפטש ובנעי המעים אל השקוי · וכי שיהיה בו עם הליה רבון רפיון ופרים וקיא ופוקות והסרת ש מכל מורה על הבות · וכתב אבוקראט כי שיהיה בג דיסנטריא וראה אחורי אזנו השכאלית דבר שחור דומה לכרשינה ויקרהו עם זה צמא וחסה ישוח בעליו בעשרים לא יקרים ולא יאחר · ודע כי הקרחות הקטנה מורה על גודל דבורסא וגם נפילת התאוה מורה על נפילת הכח א אשר בפי האצטומכא והשלשול השרוד בנגעי הבעים כל זה רע · ואמנם אותו שיהיה בתבעים בלא הפטש ובלי דם ובלי סבה בפיותיהם הנה ישתתף חלקלקות האצטו בסבות אך והורה כרכם הנגנים כהם רוב בה שיש באצ באצטומכא גם באלו הוא לא יהיה אלא כרם ואם יהיו בבני המראין הוא נגעי רפה והורה הליחה הפועלת אותם בגדלים גולים יוליך זה בלי ספק אל הפטש מעים דשי ו הא שלשול דם דוה חשת[illegible]ף לוה בבבה שקודה בה כרם ברפואת בשלשלת בפיות העורקים אשר להם והשלשול והוגה בתולשת הבעים והאצטומכא ויקרא ליחת הבטן ורוב הסכה בזה חולשת השהרים והבכבם · ולפעמים יקרה שיתקרש דבר מן הדם הבא אל הבטן ויורה על בריחות הקטניה בפתע פתאם ונפיחת הבטן ונפילת חד הדפק ויולך אל התקיפות · ואמנם ותהוה כתבעי הישר והוא הבעי הששי יש בו מי שיהיה עם כאב נקרא זה זחיר והוא עצמי ונקרא כנ שבון והוא באב בתחוי · והנה רוי בבעי הישר ויש בבנו שהיית בלי כאב · וסבת העצמי הוא אם כורסא הבה יזול בבבה דבר או בורסא כש קטה או רוח או רפיון העצל ויבא עבו התבעת · או בחזוק הקרה וכן יצה הוא מטשטשו ובגע העצל העוצר ב

בצר הטבעת במעולחת · או מוחר מליח או מחכי יר כיטום עב או מררות נכנסות או קר יבא האבר או אורך ישיבה על רצפה קשה או עיבוי מה שיצא מהמסרים וגם רקעיים או ליחות חדות או באצורים רם מפטרלש או מה מחודים או בקעיים או שחוקים ואיכול ושפרים נוצרים · וגרוב בה שיהיה מליחות נעיית ואחר שיהיה נעיי ישוב ב ברן וי ואחר יצא דם ולפעמים יצא בעסוי דבר באבן כמו בה כספרי קציים אך נאריגום בדרוק זה · וברוב נפרית היום · לבעלי הלבנה התקופות כי הוא בסבל עפ עפיפה משאדה דכם שלה בבעי הישר בעת קברין בגל עת ואחר תהי' דביקה ונגבדה ובוויקה ולפעמים יסחרוע הגלגל כאלו יש בטבעתו מליח יורה עליו כרקן ה' והנל שבביני העצור אותו שלא יהיה אחר דיסנטריא ואותו גרד אחר דיסנטריא · וגם יקרה שיקוץ הטבעת או יגלה ויקרה לבעליה שלא יעצרו מה שיגיע אליהם כמו שיולה אליהם שיקוצו ולא יוכלו להוריד מה שלבעלת כמים · ואמנם אותו שיהיה בטבעת בלי כאב הנה זה יבוא רבולש צלתו ויהיה רובו על דרך דחיית הטבע הבותר שבגוף שע שעצרהוא בגוף סבות הבותר בן התבונני והעצר הלהא החך גבר או עד בת תנועה או שאר מה שנאמר בבקומו · גמה איבו ראוי שיעצר אלא אם יפרד נפילת והדפק והכח · אלו הם מינ' החולות העסקיות במעים תששה · ואמנם ותהוה בכל הגוף אמנם הוא על דרך נפול ותקרב הכח וזה וזה או על דרך נפילה בן ובה החיוק כמו שיק שיקרה לידא ובדעד הבעלי התרוור וקרחות דקה באירות ומיהם · ואם על דרך הרכם ובתהיל ורקק ואור ישוב עם חרזן הדקב ואחר תפול הוא ה ויקרו קרחות ולפע ולפעמים יקרה הפק קיא ועוצר שרן ורירה ה המעים וחה ודעיבת בראה הפנים וגור קבוצות וחובה לשון · הוע דרך השתנות הליחות בהאסר בקרחות רקית ואמנם כמ כזוקים · או על דרך השרן ומצוין מכולו הזק בגו שבודע בעויבות הנקוד או אורך עוצר זה הבורגלת או התך אבר א עזיבת תנועה או בעונו ותנבה בן הגוף ושאר מה שה שהורקתיו או לשקידת הקנבא הגדולה בתע רצפה וי וישוב על דרך החולי הוי והוא מבלל מה יצא הוא שלשול וק ג[illegible]יא יותר · או על דרך בניעת הסתנות מעצור ומן בעורקים חולת זה · ואמנם והיצא הוא התנועה בחולית הנפסדות בלתי בעיכלות והתנועות להפריד בדרך הם הבעים הולות אליהם מהגוף בשביל חיות וכבר בהן בתהורות · כי הבזונות אם לא יתעכלו חוזב בפתאם לל הנות בלתי באחות לגוף והטבע מגיע להחתים ב בתגבירהם עליו בן הצורים בביני וקיא הבורר והבסי וה השבנאוי לחיים ובגוני שלשול · ובה סי אבן היצא שסבתה בהפסד בזון הוא הו יתר בסוחות שיהיה נבבת הב הבירעת רפסד אחר הפסד · והיציאה הרעה בתחלה תחלה התחולה קיא ואחר בחרישת כאב והגרים נבטן וג ובמעים ומיופטש ועולה עד האצטו כאלו רוב בה עד שידליבוגו הליחות הוזרות הפונות אליה וברוב יהיה קיא ושלשול יחד וכ בעבאר ימשבו אחרים ויורות הגוף בבה שידעת כו סבה · ובתחלה בשלשול בררי ואחר כש

בזוקק תפוח וסירוח ואחר זה לפעמים יגיע לשלשול כר בריחיצת הבשר הלח הדשן בריחו ונוטה לצרידות · ואחר זה לפעמים יגיע לרפיון הדפק ותבוצנה ותיעה קרה עד רבות נבעלי ההרצא ירבה בהם הצמא ובכל עוד שישתו המים יוה יתגבר באצטומכא ריקאותו ובסבול הצמא הוא תועלת ל להם · הלדנים יקרה להם בטול הדפק על הדרך תלוי צת ותחוזק ובסבת הבקרים והפחידים כשישקטו ו מקרים י · טוב הדפק והשר ג' וההרצא לא יהיה לו בסבת סכנה כמי ש שאינו כורגל בבנת והוא כבורים יותר וברוב הקרת בק בקיץ ובהתרף לחולשי העכול בהם וחכעס בסתיו ואביב · ותרבה להתחדש משתית המים הקרים בריקות נפש וזולת אודותם מזון עב וכל שכן בתחלת באכל בהפסק התענית · ותפסטיח והפשטו הם כעדרים ההרצא ויטה קצת ליח ליותה אל אברי הטחן והחרש שריפה בשתן · ואמנם השלשול הנופל בסבת מניעת עכור המזון והוא רס קיסה והוא הנקרא השלשול ההוה בזקנות וזה כי העוריקים והם הנפתחים במלאים כוח ידוע עד שלא יסבלו ואחר ישיבו לצריק ובן זה יהיה הענין בענין בריאות ורוב העונה היא עשרים יום · ולפעמים תקדם והאדר בעת שידע בן המבות · ואמנם ההוה בסבת הבזונות הנה זכרנוהו פקס בשלשול האצטומכיי ואין המספר לנו אם נחזור ונש ונשוב זה לבאר · ונאמר כי יהיה מצד הכוונות אמנם יהיה אם לטעמים ויספר באצטומכא התחס כמו שידעת ג הלא יקבלם הטבע וידחם · או לרבריים ומתיו ודשכנו תחלת הלא יקבלו העכול וישהדו · או לכבדותם גם כן וירדו · או לנקיבותם כמו הבצל · או לחוזק ארסיותו בסגוליות או לטהירות התנועתו להפסד כמו החלב הנפסד · או לחוזק דקיקותם וידייתו הלא יעצרו אצל הטעמי · ואם בלחותם ודבקיותם וישמטו בחלקלקותם או לרוב התנועה עליהם או לרוב שתית המים עליהם וי וישמטו ויחלקו · או לרוב מה שימצאו בהליחות המשבטות המחלקלקות הליחה הלבנה והמרק כמו הא הנמוסה או לחוזקם סוף כראב והוא אותו שהוא רב הכם חכמות ובעט המזון כמו החוקנת · או בשביל כרך מחייב השמטת חלקלקות כמו הקריבת המזון הרך הקל לה להתעכל הבשולים ויבא אחריו מאוחר הכון המזון המעטת או כשיבא אחריו מזון מהיר ההשתנות ויפ ויפסד ויפסיד מה שקדמו ויבריחו הטבע לדחותו ·

ואמנם ההוה בסבת האויר המקיף והוא שהאויר החם מת מתוך וכנגב · והקר מקבץ ומנגב · ותוזר ומי הרוב המטרים והארצות הדרומיות בשלשול ומתיר · ולפעמים יהיה הרוח סבת לשלשול כמו שמפסיד כן העכול ומניע המזון · אמר אבוקראט הזקנים יקרה להם השלשול מאד ויל העלנים גם אותם שלא ירבו צחוה והם מה בזה סוללות נגבר על אבריהם העצביים ועל אצטומכתם כש נשתקי בתחתוניהם או בסבת הבוח זו לתו · ולא לו נם בן ראוי שישולשלו לאט · אמר אבוקראט כי שיהיה ב חרותו רך הטבע או קשה הנה יהיה בזקנותו כהפך · אך כי שהיה הטבע רך הטבע בבחרותו לא יאות לו להתמידו ב בזקנתו · וכל שרשול יהיה אחר חולי חזק יקרה

פתאום הנה הוא אות בות כי הוא מורה על הפסד פתאומי ואמנם החלקלקות · נה יורה על והפרש כינו ובין חלקלקות האצטומכא עבל מעט יהיה כבאכל וכשירד באצטומכא לא יתעכב כלל כם ימים אבל ימהר לצאת ואם יהיה מכחו שינים יורה עליו הפשט ומה שיצא הוא מאותות השחינים · ואם יהיה עם לבנה דבקה יורה עליה גם כן הלבנה היוצאת עכו ומזרוח ואמות המעים ונפיחות וכרלבני תוחש הנמשכות חלקלקות דבר כבד · ובשחיני בגאב תחת האצטומכא ואם יהיה השכמת כלי שחין וכליו לבנה אבל מריע מזג יורה על זה העדר יציאת אותות השחינים והלבנה · והפוקות אם יתחדשו בבעלי השלשול וכל שכן בבעלי העמסי הנה זה מופת רע יורה על יובש בכמם מכבישי · ואם יתן בעל השלשול חלוש ולא ישוב דפקו להתחזק לא ירפא · ובעל השלשול ימות מעט מעט ויפול דפקו וישוב תהלעי או כבליו והוא עם כל זה ה חי ומבין ומכיר ואחר יבטל דפקו והוא עדין חי ואחר ימות ודע כי השלשול מתחלף לטבים שונים מתברי והדבא י ולא יחליש וראוי שלא יעצר כי זה כבא לחולים קשים ומ ומורכות רעות ובינונות ·

פרק ג

באותות נאמר אם יהיה ה השתן בקרחות המדומות לבן עם אותות הטו וס ב

כלומר קום השכל והעדר כאב הראש וכי יצא כהם אז יג ישול הפשט המעים · ואחר זה התפרש בין המוחי והאצטומכיי כי האצטומכיי אין לו סדר ולא עתים מעו מעיינים יתעדר כהם אבל יהיה כפי התכונות שאם יהיה העכל חלוש יצא כלי עכול · ואם יהיה המחזיק חלוש יצא כסדר · ואם יהיו המחזיק והדוחה יותר חלושים יצא כסדר ולא יצא הרבה בבת אחת אבל המזון לעכור לב לכסא מעט מעט וברוב יהיה בקור · ואם יהיה התחלתו בשאר הכיוות זולת המעכל יצא מה שיצא בלתי נעכר הע העכול כליו אבל יוצא ויש בו אי זה עכול כפי זמן התא רו באצטומכא · ואותו שיהיה בהשכמה שחיניית או מורסיית אז יהיה קבו אותות שחיני האצטומכא מהקיא ב בעל קליפה ועצמים קטנים כמה וכאב ·

אמר אבוקראט כי שיהיה בו השכמת החלקלקות המעים הנ הנה הקיא רע לו וזה משפט המתר העלה · ואמנם המיוחד הנה ורובו אחר השינה הארוכה אבל שומר עת הענות ויש עמו אותות הכוליים והאמר כמו חבוח · והמצרו אמר כי אם יתראה בה השכמת המעים על הגלעות עצמיים קטנים ל לבנים דומים לגרעונים והשתן יתר והרבה ימות כיד ואמנם הכבדי הנה זכרנו אותותיו בשערי חליי הכבד וכן ההוות במסריקש · ואמנם הטחול הנה רובו שיהודי נזכר בשערו וכן הדורי כלומר שמריי והנה זכרנוהן ב בות בהאותות הרעים והמבהוים והבדלנוהו כן המבריי וזה והורינו שהוא יהיה בעת כאבו ועניניו הדצאים כמו רוס המבע בשערי חליי השחור ובזה בעצמו ונזכרנו הדבריםת המעכברים המבורים · ואמנם המעי רבוי ובלתי דשוי הנה יהיה עליו כאב המעים והמבאורים ומתחלף מהמבאי במה שידעת וגם שזה הוא יותר ויש לו ענוגות וגם עוד וכל

עונה יותר רעה כאשר לפניה ויותר מבוארת והיוקה כח בחולים הגוף יותר בחוזק ואותות הנסך הכבד יותר נראים ודע כי ענין הכאב והמשברים בבטן והגרידות יותר גדול קישוב אליו ויודע בעת ביציאתו שהוא מהמעים בלי ספק ואנפ׳ שבהקדרו הנה יהיה גם כן בהמעים הפסש המעים ושלשול הדם המוזקן במעים ׳ ויורה גם כן עליו הכאב והמשברים גם כן ׳ ולפעמים יהיה שלשול דם בפתיחת עורקים ויש עמו הפסש אם יתחזק ולפעמים יהיה דהשורנה תהלה ואחריו ישפך שלשול דם ׳ ויורה עליו שהוא בהמעים הגרידות והקליפות ׳

ולפעמים יהיה השחין עדיין בכיני הקראע הוא צמוי הפה ז נ״א יראו הגרידות אלא לאחר זמן ׳ אך יהיה השבשה כבאיבה במקום ידוע ויהיה שיעור מה שיצא מעט ובחור ומחובר ואורך הזמן ׳ ויציאת הקליפות בשלשול בלא הפסש המעים מורה שהוא מן האצטומכא ובמה שנלוה א אליה ויורה עליו כאב האצטומכא ובמה שנודע בבקבוני ׳ ודע כי הגרידות והקליפות הם בוגחתים נוזרים על השהיני ואם יהיו עם זה סירוחים בריחם מורים על איכול ׳ ואם יהיו עם הסרחון שחורים יאחור שיהיו סרטניים ויודע במקום השחין או הנגע וההתחלת כרצא הדם במקום הכאב ת האם הוא למעלה מן הטבור או תחתיו ׳ ומבה הכאב כי כאב הדקים הוא בשתתוף לאברים העליונים ׳

והקליפות אם הם דקיקות או עבות כי העבות יהיה הטוף מן הגסים והדקיקות יהיה מן הדקים ברוב העתים ׳ והגדולות ברוב העתים מן הגסים ׳ והקטנים ברוב העתים מן הדקים ובהעירוב כי הערוב במה שיצא מורה שהשחין בעליונים והבלתי מעורב יורה שהוא בתחתונים וכשבעת יצא הדם קודם היציאה ׳ וגם כהזמן שיש בין הכאב והקיבה להתנות כי אם הזמן יהיה ארוך הוא בגסים ואם יהיה קצר הוא בדקים ׳ ומענין מה שיתחבר בו מן היציאה כי אם יהיה בטבו מו השעור והוטה לטי הבשר הוא בהדקים ׳ והסרחון שכח שיזר מהדקים הוא יותר במיוח ׳ ובהכאב כי כאבם יותר חזק ׳ ובמורם אשר לפעמים יצא כי הוא יהיה בדקים העליונים לא יתערב בו בוכל עצמו ׳ ודע כי הדם אם יהיה בשחין ויהיה נשן ויהיה שיעור מה שיצא ולא יהיה כאב שם תחתיו הנה הש השחין רב הזוהמא ׳ והפרש בין השחין המזוהם והמתאכל כי המתאכל יותר חזק הכאב ומה שיצא מבטן יו יותר חזק הסרחון ונוטה לשחרות וכהות ׳ והמזוהם יהיה הלוחהו חלק ונוטה ללובן ויוצא כנקלה ׳ ואם יצא אחר הגרידה דם רב מורה שהשחין בשקע בעומק והעלה הזאת והיא מה שהוא על פני המעים והגיע אל גרם המעים ופעמים רבות יהיו השחינים באחרית מודשות שקרבנו ויש יורה עליהם באיבוהם ושאר מה שיזכר מן האותות שהם מורסות ופעמים רבות יהיו בשביל סבות אחרות כמה שנז שזכרנו ׳ ואם יהיה ההפסש בשביל פתיחת עורקים יקדימהו דם מזוקק יש בו או זה עי רב ולפעמים יהיה בו כאב ולפעמים לא יהיה בו כאב ׳ ולפעמים יהיה לו הקיפים ברוחות כבר שיהיה גם כן בבלתי מחודש מן הם המעים ויקדימהו אוהנה הכליי ׳ ואם יהיה משחורים

ודברים סרטניים בעליוני המעים יהיה מקומם ויש עמו ד דם שחור ויהיה בעת מחובר כפי גליו הגוף ודקותו ׳ ואם יהיה כלחויות בלוחים ובורקים או עבים ודבקים כן מורה עליהם נקיים הקודם וההתחדשות כרוחות ותנית כעים ונפיחות והעדר העביעה ביציאה ומה שיחוש בו בדברים נעקרים במקום ויהיה רבוב צמיד לא יפתק לכי אחד ויחוש עמו כובד ויתערב בגרידה ליחה לבנה ׳ וגם יהיה מצרוסה הפסש שלה יורה עליה בגויה שקרם וגם והמעירב לגרידות אם יהיו סם או ליציאת שיחוש צב וכן השתעיי הרע והבטוח ויורה על הקרבת זה הגיהון הם הוא אסטריולי מהשחורה ועירוב לגה שיצא מעוכן ב בריתו ורותו ויהיה עמו צער חזק ולפעמים ילך אל זה ההתעלפות ׳ ודע כי סבת ההפסש גרידטריא ואם עדיין עובר ויצא עמו גרידות בטו ארוכה או שחורה ו חם או לבנה מעופשת או זכוכיות או שערים יב זים וה והעלה כדרך התוספת בשקידת הסבה ואם יפסק זה ויש ויתאריו הגרידות והדם וכיוצא בזה הנה הסבה לא הנפסק וישאר הכסוכב והדבר המגיע כבנה הנה ראוי שיבין הוא לבדו ברפואה ׳ ואותות השלשול הכבדי הדם ימשך אחריו הפסש מכאיב ושלשול הגוף ואחר הנפל ע עם התאוה ויתהאך הנפש ויוליך אל גרידות ויבית בריב ואכנם ויהיה פתאום בלי כאב רב וימשך אחריו התאוה וזולתו הנה הוא בטוח ׳ ואם יהיה ממקומו השברים הנה יורה עליו עניין המובר והתחדשותו עם יציאה וענין הו תשקע הכאב בעת ריק הטבע ׳ ופעמים רבות יהיה בו שיצא כמחועה נפרדת מהשברים בעת שיתעכה ויתגב בשביל פגה ונגבת ויחשב שהוא שלשול ויעצר חו ויש בו בזה סכנת מות ואות על זה שלא יהיה דבר מזה בעת ש שיתרכך הטבע ויפרדו השברים ושיקדמו השברים ואחרי יצאו אחריהם שמרים לבנים ׳ ואמנם החלק אשר לפניו הנה רבו יצא אחד השברים אשר יפסיעו ׳ ואמנ החלקלקות הנה יורה הפרש בינו ובין השטשות הלקי חלקלקות האצטומכא קבול כרעש יהיה במאבל ובמיזר מהאצטומכא לא יתעכב במעים אבל ימהר לצאת ׳ ואם יהיה מבחו שחינים יורה עליו ההפסש ומה שיצא מן מאותות השחינים ׳ ואם יהיה שם לבנה דבקה יורה עליו גם כן הלבנה אשר יצא עמו והרוחות והנפיחות ׳ ובלבניי יוהם בהשבטת דבר כנד ׳ ובשחיני כבאב היה במקום האצטומכא ׳ ואם יהיה השבטת החלקלקות אינו לא משחין ולא מלכנה אבל לרוע כח יורה על זה העדר יציאת אותות השחינים והלבנה ׳ ואמנם רגעי זה המכי הנה יורה עליו שלום הקרבים בעצמם והיותם נקיים מהם מהמורסות המחייבים השלשול והתלהבות הגוף והיותו וד ודבקות קורות דקה והתחלפות מראה ועצם ובריחן רוח הנה בה שיהיה מחמם הליחות יהיה חולדיי ונגשי ׳ ובה שיהיה מחמם הבשר והשומן יהיה חולדיי ועב בבו שיש ב בבנעים ובשחינים עם דקנות ובראש טונים ואחר יקוה לו עצם השומן מבלי התחלפות בעצבו ולא סרחות ׳ וכן ענין הכם והבשר והאדום אלא שהוא יקדר ברמנית ׳ ויהיה אחריתו דרדיי תבראה ׳ ואמנם ואותה מהרון

בלוי ירחתו הטבע מן הנוף לבח שתבינו כמוזות תחתור חתחדשות המוחר והבלוי ויורה עליו הסבות ויורה עליו ש שהסבה תנגנה ית חרם בזוחק נקי עם רבוי בלא כאב ולא יש ימשך אחריו רפיון ולא חולשה ויהיה לו רפיון · ואכנם הענוי הנה יורה על חלקיו מה שיצא כבה שיראה בו · והסבות הנמצאות מקור בנוע או מישובה על רצפה קשה או כשחורים ובקיעים וזולת זה ומה שיקרה משלשול וזה והפסק או שלא יקום · ומכת שיתעכה בו אם יהיה שם שערים כעצרים מבאיבים ובאגיסים · ושלוח שישה יחשב שהוא הזלת העצמי · ולפעמים יצא נרידה בליחה לבנה ויחשב שהמקור הוא לבבי ואין ראוי שתטעה בזה א אבל ראוי שתעיין הסבה באי זה פנים כפי מה שידעת · ותתפרש בין שחיניו ובחין הפעם אשר למעלה היכנו ש שטה שיהיה מוסר יפעל כי הסרחון או לא יהיה בו סרחון ואם יקרה לבעל שחני המעים ובעל שלשול הדם שיש שיקיא הדם בבטנו יקרו האותות אשר זכרנום בשער כב סבות העלה הזאת בנפח הבטן וקור הקצוות פתאום · ובנפלת הכח והדפק · ואם יקרה לבעל העלה הזאת דבר מזה דע כי הדם קרח לו זה · ודע כי הציאה השחורה תהיה בשביל מרישה אם תטה ותפנה להוריק הנה התחיל הטבע לפנוע ונירקק ואחר יכרכם ואחר יעמוד · ודע כי לפעמים יבא ביציאה דבקים כגרידים הם נגרדלש וזה ויחשב שהוא גרידת הפני המעים וזה לא יהיה כי אם עם כא כאב וזה איננו גרידה אבל מותר ליחה · ודע כי מי שיהיה בו שלשול ויעצר והוא נשאר על ענינו ולא ישוב אליו כ בתו הנה הסבה כי שמנו איננו בסקול הכבד · ודע כי מי שיצא ביום יותר מן הלילה הם יקרהו היציאה כל קור שי שיתאוה לאכול ויאכל ביום הנה הסבה תולשת אצטומכתו ואם יהיה בלילה יותר הנה הסבה חולשת כבדו והוויה הם המזון · ודע כי לרבים יקרה אחר השלשול קולנג והוא כהוציאו תרק ויבא במקומו העב ·

פרק ד

ברפואת השלשול בכו בכוללש · אמר תחלת ראוי שתעזור בבה שבא שנאמר בשער הפלגת שלשול הרפואות המשלשלות והם תשוקות ויחובר הצער והוא עם השער וזה · ואחר כאשר כי השלשול יבנע מצר שהוא שלשול במקבצים והם והם עכים הליחות והמשתיים בדבקותם הנקראים גלוש גלושינגשבאשי · ולפעמים יצטרך אל המרדיכים החוש וגם ירפא השלשול כמנידים ובמניקים ובמרחיבים הנקבי ובמקיאים כי אלו כלם בניעים הליחה לתלף צד השלשול ואם יהיה בשלשול חם ישים קצתם מקרים או יחובר מ בהם המקררים ויעשה המרדיכים הנקנים והמבדילים מחוץ לגוף · ואם יתערב עמו קור ישים עשות מחממים או יחובר בהם המחממים · וברוב הוא יצטרך למחממים אם יהיה הכח המבקל חלוש ועוד אם יהיה המתיסה מליח בו ירעה דבקית ויעזר כבה שנאמר בשער הולשת העכול וברוב מה שיצטרך אל המקררים אם יהיה המחוים חלוש · והחורים הנה קוררים לעצור הטבע כמה שמעכירים הם המזון סוחה ובמה שמעכירים ומזיקים · ולפעמים יפעל

הזין החזק והוא הישן אם כי בו שיהיה בו שלשול לפעמים ישתה כוסות יין בתוספר והוא נציב איזר קוחם עד שיהיה תמיד בשבור ויעצר בטעו · והשינה לישנו הוא מהדברי היו עד מועילים לכי שיש בו שלשול · ואם יהיה עם השלשול שעול יעזר מה שיש בו חביצות וה וקבוצות ויסיפם באותם שאין בהם זה כתבאבלים ויחבר נות ויבחר הקרים שיש כהם כרוח דביקות כלם גלודמנש וכן כל מה שנכרנו קשה ויש בו חוזק לגוף והגזין סכנו כמו משני ק קמח קלוי ויויקם כל מה שהוא נגול משני התריאקא כלוכר פ פת מרוי והמרק · ודע כי כיני השאשה הקובצים ואם העסיסים הקרושים פעמים רבות מזיקים בעורים הצבא · ומכת שיעצר השלשול המרחץ והחפיפה במה שמרחיבים הנקבים · ופעמים רבות יבשבו הליחות להדגוני הגוף מהבריחות והחפיפות ומהם הוא השכבים היחמים בבטן ה השבה וביוצא בו · ומכה שיעצור השלשול הנחת קרני המציצה על הבטן בבבני אותם שיש להם שלשול והפסש אם יעובו עליו ארבע שעות ויעצר והנה נסינו זה · ושהעוצרים השלשול הרשית על האצטומכא והמעים יל ילקחו כמחממים הקובצים ובמקררים הקובצים כגית הצודך · ועוד מהעוצרים אם יהיה סבת השלשול ליחה נשפכת אל האצטומכא והמעים ויורד המאכל ומורידה א אותו ומריק אותו ויתחייב ברקתו שישכבו אחריו הליחות הליחות וכשתשרש זה ותבריח יקלו אופני התנהגת · וכשתעשה הרפואות התחיל בנפרדות ואם לא יצליח אז אז תשוב אל המורכבות · והעוצרים הנה יש מהם אם בגגבים ומיבשים או מן הצים · או מקררים מעבים · או כשיהיו כדבקיותם כלובר גלודנן פותחים הנקבים אש אשר מהם יש להם והמשבנים והנפרדים הקיים במוחלש וב ובפי כח העוצר והם כמו בלושטיאש נטלא אקאסיא ורדים ונובא ארבינקא ושיש התום ושיש ארמיני ואיפוקישטידוש ו ואשפודי וכל שכן הקלוי וכל שכן אותו אשר הלחת בכבב בכבשורא ופרי טמריץ והכנה והוא ארנין וגרגרי הרכון וסמ וסמאק וכרנריש וריברברי ודע אבטושא הקלוי קרוי וב ובזכרית ולשון חשה ושרץ עטב וזקן התיש · ודע הוורד טוב ופרי התות רשב וכל שכן מן הרפשש · והם יישות הקובצות המבגבות ועסיסים הקובצים קרושים ושרץ כור בורטול והוא אוקיא אחת ישתה אותם ויהיה מועיל והורב ח הנקפא אשר אין בו חוספה בלל · והרפואות הנפרדות החכות העוצרות הם כמו הכמון הקלוי ואם אניס ואגים ה הקלויים וקליפת לבונה ואשפרק יבשיואר שרש עאן ום וכהלדנום בעצבו ושתה ממנו משקל דרהם בבטול · והגבינה הישנה קלויה ויוקח כמו שהוא · או יבשל בסתר בכחוטות הקובצות אך היא בתנשאת · והיות נכון במתנתנו שיהיו חן כבים ובלח פעמים רבות ויבושל בבחל די שיצא כלחו ואחר יגונב כי משקל זה ממנו עוצר והוא חזק בכל דבר · ולנערים ינתן אגוז קלוף צלוי ויודק וישתה במוכרי קלוי ומים קרים שיעור לזה והחרובים הנק הנקפאים והקובצות · הקובת הגדי ישתה ממנה הנער במשקל רובע הדהם במים קרים · ולגדול יתר על זה עד משקל זה · ואבנם קובת הארנבת אבנם עוצרת הבטן

לאו׳תר ׃ והנני שהתחיל להשקות ריקבות במשקל
דאנק ואם לא יועיל תוסיף עד שלא תעבור משקל זוז והנ
מן בוינה הישנה שקדם הנרגתה משקל דרהם והוא זוז הנא
פחות בזיק ויותר חזק הפועל בזן הקיבה ׃ והנה חשבו
קצים כי אין סרוס אם ישרף התיבה ממנו עד שישתיר
ואחר ישתה ממנו משקל חצי צו כי זה עוצר והנה הגיד לי
זה אוהב אחד שהיה לי מן הרופאים באבות זה שהיה לו
בנסיון ׃ חבל בלב אוכל עצמות לכד אם ישתה ממנו
במשקל זוז וחצי בבמהר עוצר בחוזק וכל שכן כיבש הלק
הלמוח בעת שרוף ׃ ובמה שלא יזהם אל אחר הקצרות
ויתום רב קורקבני היונה נגובים והשתיה משקל שלשה ד
דרכמונים נגונים וישופם בכטופה וישתה ממנו השיעור
הזה כי שיהיה בו שלשול בשאפא כן דרך ובשאפא בחכו
בתבושים כפי מאוי ׃ וגם חלב העז המבושל עד
שיתעבה והמהוכם ברצפה או באבנים ובחל בלונן יבוכת
בו שלשה מעמים ולפעמים ישימו בו אורזקלוי ׃ וגם
הלבון ביצה שלוק בחומץ ובהמורכבים וגוטים אל הגוף
בלוסטיאש וקטות כן פולודרג וקטות בוראהית ועונות ז
זעפראן ועונות אופי ועונה ממאבר בבוסך ונרגרי אופי ז
ונרגרי יברוח ׃ אבל נרגרי הרמן ונרגרי סנדרוס
ושלשול הבופלג משקל שני יתים בן צרף שרוף הוא בת
נאמרא ובשים ארב ני בטיניו ומיני בקליתא בבים והתום
ראין ראוי שיפלג בקליתם כי יסיר כיים אך ראוי שיח
שיותם רק רוה ותנבירה בראשו יעזב עליו וירגע עי שא
כיצלה ומהמורכבים הנשמים לחום אם בעשו עם הרבה ז
ועונות חבגבים וברקוות האגוז ונסח הברקחות וברגים
בספר הרקיה וברקית הרעים המובנים ועונות קקברי ׃
וגם יוקח עפצים בלתי נקובים לחום וקליפת רמן וסמאק ז
ופלפל מא׳ חצי זוז יניפה וחלש בהלבון ביצה ׃ ויוקח
רמון וינקב וידשם הוא שיבתם פתוח בלי שוכן ובנת ״סי
שיוקח קבה רשה ויעורב בדבר כאמיאריו ונרי בסריון יג
ונשמורצי וילחה באבן אנפלגין וחלש וחונג ויניבב בחר
בחגור ואחר רילה בב־בי משקל עשרה זוזים שיוקים וי
וישתה בבים קרים יבישו יין ׃ ומהנסיון הזה גם בן בת
שירפאו בי הנערים אב יקרה להם בעת שיצמחו שיניהם
יוקח פמאבר ונרגרי הדם ולבונה זכה ומפרי בבל אחד ח
חצי זוז וישחק היטב ויכורם בחלב אשר יונקו ממנו וישקו
נפת ין הוה רמוצה סובה בניבה יוקח נרגרי צבוקים יב
ובטים וישחקו היטב עד שישוב באבק ויוקח עצבות שר
שרפים וחלב אלינים וקיבה ובו רה הלוית וסמאק והרובי
הריתים וזרע ברפס וכבון שרוי בחומץ ולחם מצה ובשת
ולבונה ואבואש וזלקים מוים השריק היטב ויתבגע ויתם
בהיונה פחות בהשאר או חצי חלק ואחר יקח כל משה בו
בזה תבוד שיעור שיקח כיים אחד עשרים דרכמונים באו
כאשר שיהיה הקיבה גרוה בחלק או פחות מזה ואם יהיה
בן הקיבה ויותר הנה יעזר המנבע כיום אחד ׃ ומהנסין
הזה [illegible] ספרי ואשיאק נרדי ובלוסטיאש ולבונה דקה
ובלוט עפצים שיעור חצי חלק ויבורכל בשים בשקל ואחר
ישתבו הבשם הרם וידה עליו בן סך הנקשה בבוסך הליג

הל נגא אלואן נא ושוב די בה שיתיבוהו הקנין וישוחן ׃
וכן הנסיון הזה זנגביל ויטריאולת של האגוזבסה סיטאן בת
בשוה ישאף בזה משקל שני זוזים עד שני בשקלים ובנסיון
הזה ויותר קרוב אל תשורי שיוקח קפיליוש ויגריש ואש
ואשפיק נרדי וזרע תל חלק ולב תל ונבאראידי ושוריש ע
עץ אינטרובל ויקשה מזה עונות ׃ וזרע כי הצריך אל
אשמדי לעצור הדם והצורך אל הזרעים לעצור השרשול
המולי והצורך אל שולי וזרע לשון חמה הקלוי לבאב וב
חבטן והמסבבים ׃ והשלשול עצבו ישרוהו בני ביק
פוא סבת קלוי ובל שכן אם יקלה פעמים ׃ והבזון בח
שוטרנותי ׃ והביצה השלוקה תועילהו בשלשול וחזות
בימיצים ואיננו נאות לכבדי הלגצטומכיי אבל לפעמים ׃
יזוק ׃ ואבנים חמורדיכים החלש הנה יש בהם שהם נ בנח
והעם שיקיה בהם הצורך כי הם מועילים בנגד שמנבים
הלידה ומנגד שבישטני ומבטל הצורך לעמוד לכסא בבסת
בטול חרש הנשיבת ׃ ואיך שיהיו אין ראוי שיעשה בבל
פנים ואם יחייב הענין לעשותם אין ראוי שיעשה בי שנ
סנופו כד ובחו חלש וזה יראה בר פנן ׃ ואם אי אפשר
בלעדי זה יעריב בהם כמו קשטור ועפראן וכיוצא בהם ׃
והנה ראינו בה שסבו לו דרך בטה פתילות אופי ובת ׃
ואם אפשר להקשות פתילה דרך בטה לא יעשה שתוי
ואם אפשר להקשות דרך התחבושת לא יעשה דרך בטה
פתילות ובחרשיות וחמורדיבות שיוקח אופי וזרע נשקאבי
חלק חלק וקליפת אסיצעית באלנים בלוסטיאש ואקסיא
ולבונה ומירא מכל אחד חמשה חלקים ויקובץ בנסין וגם
נסקיאבי או מין קליפת ספביר או בשולם וידשה בי זה ס
סוכ ׃ ברדים שתוי רזק הקביצה יוקח צבת
אינבבת משקל שני דאנקים ואופי במדו עפצים וחצי זהל
לבונה חצי זוז יעשה עונות והשתיה חצי משקל ׃
אחר עפצים פנים חלק לבונה ואופי בבל אחד חצי חלק
והשתיה משקל זוז ׃ ועוד זרע נשקאבי ואופי ואספר
ואשפודי ובלוסטיאש ולבונה בשוה והשתיה עד זוז וגם א
אופי סנרדום לבונה דקה בורא זעפראן ישתה שני טרים
בורעונים ׃ ויותר נכון מזה יוקח קשטור אופי אצטויק
ל קרדה וזרע נשקאבי מירא זעפראן אשאדי לבונה וב
אביאריש בשוה וחלש בדבש בסנן בקצמו והשתיה בב
במשקל דנק ׃ ועוד לישרגיר רובע זוז קיבת חצי זוז עם
שרוף זוז אופי דאנק ׃ ועוד עונות זרע נשקאבי ובריקה
נשקאבי ׃ ועוד אקיקיא עפצים אופי נוכא מכל אחד
חלק יעשה מזה עונות ׃ ועוד ברדים שתוי יעמוד בבלי
יבים ׃ יוקח אביאוש וזרע כרפס וקליפת רמון ורמן
ועפצים ונרגרי ניבברי מכל אחד חלק אופי חצי חלק ישה
יסותג הבל בבחול והשתיה בבקר כוס עד משקל ובן בב
בערב ׃ והנטר בדאנק אחד עד שנים ׃ ובריפאה
השלשול אם יהיה עם השלשול שעל במו הדם וג עצבון
וניכא ארביקא ולבונה ושולי קלוי ואשפיד וערטנים וא
ואגוז השקדים צלויים ׃ ובבלל ראוי שינתן לאם בח
שאין בו חמיצות חזק ונבירה דביקות הוא גלורבנא ׃
ואב על כל פנים יצטרבו לקטרצים יעזרו אחרים בלוקח

הכ׳ימכות וזוהו׳ כבו הלקיקות הלקוחות כמאמר
ודר׳ אגאן ונומא אר׳ניקם והרוכין ונרגרי הדם והאכידום
הק׳ל׳י וזרזרי דברים קלויים הולה ואחר זה יערים להוציא
רירותם ויחוטר כהם לבי הקנינים האבגק כותם הנה ראוי
שלא יהיה בהם נ׳ יבסה ולא בריחות רב ולא חשיצו׳ מזיקת
ביניע הכח רדוות וזה כבו מה שזכרנו מוחלב הכנהטל
התחוקן בריצים וכל שכן אשר יבואה בו הברזל פעמים ר
רבות והיותר קר כזה החלב והבקמא שיוסר חמאתו עם או
אורז ודוחן קלויים ונכסה והוצליח למי שיעכלהו ואם
לא יעכלהו יקח כזה פחות. והיותר חזק שבחלבים הם
המבושלים לחזק החלב בקר והיותר נאות לכחוצבים חלב
עז עם כה שהוא יותר קבץ והבקמא יותר לכחוצבים
בזולתו ובכו לב הלחם הסלת הקלוי שיקורד ונתנב
ובכו הלחי השאלש בחומץ ויאפה היטב והוא להכים בהב
בחבליה ובכו העדשים המבושלים בלחי ביצות שישפכו
מהם ואחר יבושלו ויתוקנו בדבר חמוץ או בלי דבר חמוץ
ובכו הכאעצים הרבוצים הלקוחים כבו הסומק ונרגרי הה
ורמון בלים נק דם ובכו רוח ולעלכים יטים עםים אורז ן
ומול ם המבושלים טוב להם ומחבוזבות אשר הם כזין וזה
והם רפואה ט בה כעצכם ויקח קבה שעור קלוי בלא חמג
חפנים ז״ע ח. אבר חומץ ובקליפה פאכר חומץ יבושל ח
היטב וימנן ויוקח ואם החבירהו בקצת גרגרי תפוח חמוץ
קלוי או בגרגרי רמון או קמח קלוי יהיה הנכון ויהיה הצלח ב
בהאכליהם כלח אמר אני יצחק ואחר יקח קלויה שינה
ואחר יעורב בו גרגרי רמון ובזכרת והסמאק ואם לא יהיה ח
חום חזק יעורב כל גבינה ישנה קלויה ושדרוקה וראוי שלא
ימתו אלא חקר איך שיהיה כי חקר עדר וכרעה והם בת
בתקד ויצרך הרכה לצאת בחיצא בפי כח שיהנה ובם
ובבתובין ובמורטיי והכבודים אשר יהיה להם הם כשרי ח
תרגנולת והדרראג וצפרים וקפארים והבשר ארנבת וק
וקטא והורים ובני יונה והבשר שהודיד בבגולה והנכון שי
שיהיה כשרים צליי ומתובל ובחומץ וגם הלפון כריצת ט
שליקה בחומץ ובלי ביצן הם כטעמים ועגלים נקראים
כך כבו יונבי רמון וגרגרי הצבוקים וכזברה ובכו הסמאק
ובה שורשה לת כפרי הגפנה ובלי חסים ועלי אסיטורשא
ועדי לטון השון והכרוב המבושל פעמים והדגים הקטנים
והמבושלים בחומץ כאורים שקנינם כענין התבלין פרת
פגוק ועורה עדדן ובזוברה ונרגרי הדם ואם לא יעכלו הב
הבשרים יוקח להם כרק עב מכזר האברוחים וקיה וכזוע
כהם שיבושלו בחומץ ויעורב כהם אורז או דוחן במעט מ
ואחר יסונן ויחזירוהו על האש עד שיקרב להתעבת
ולהתקרש ואחר יעשה חמוץ בסומאק או גרגרי רמון וכי
כיוצא בו ומטעם כבראבנ בועיל להם אם לא יקבל העכול
היטב וראוי שלא יכולה אלא מעט וגם כי יאול כמנו בב
בגעיצת לחוה רב ורבוצים חוקי התועלת להם אם יבו
יבואלו באורז קלוי וירחיקו המדות לנשרי ואפם שיהיו ק
קטנים אלא בעת שיתבקה האצטומכא כהמאכלים הא
האחרים והע בומים לא יזיקם ובן הקטב ואם המאכל יחזק
ויפסד באצטומכתם מ.בילם המאכלים אשר יש בהם אי עו
עופי כמו הכרעים בעטים ם הקרושים ונקראים שמש הח
החמוצים ובכו מיני הקפרים המבושלים הנקראים חבו ת
מחוקים הלקוחים באורז ודוחן הלפעמים יקבלו תועלת ק

קצתם במעטם קרץ כמיקים וכיוצא בהם והכבות הלקוח
כן ערבי הה קר יאבי הסכבאג לבדו בפת שרוי ויקח עמו
אם יהאוה מעט מאותם הקרסים בני שיעור כח עכולו וא
ואין אותות הכבונים כ.ולל לכל כעל׳ השלשול וכיני החסר
המספר בחים להם שיוקח כמאמר ויקלה קליה רוקה ואחר נ
יעשה מכנו ובראורז והדוחן טוב ויעשה חמוץ אם ירצה
בסמאק וגרגרי רמון וכיוצא בהם ויעשה הסו בלרם
נקודים יבש ואורז בחלב בליות עזים או ישרה הסמאק
בבי בשר יום ולילה ויורתה רתיחה קלה ו
ואחר יסונן כגן רזק ואחר ישורת בו בדה עד שיקרו הטב
היטב ואחר יבושל ואחר ימורס בו בחוזק ואחר יסונן וי
ויושלכו השמרים ואחר לא יכיש ברנע על האש בקץ ע
עד שישוב כרכק ואחר יתובל בכליה ויהיה רשן עם החלב
גריים או שיקר קלוי ובמעט שכן הלא ירנה בו בבליח ושומן
וזה יהיה מזון להם הלקר הלדגן כוונם טוב שכן אמאכנן
ויחיה כישיהם מי חמשר כי יש בו קביצות ואני חושב ט ד
שרוב תועלתו בזה למהירות ירידתו אל הכבד ובמהירות ת
התכתו ולא ישאר בכיצום שבאצטומ׳ לחות והיין להם נת
כהעב ואם על כל פנים אי אפשר בלהו יבחר השחור ה
הקבוץ בטעמו וכיעט׳ והיותר נכון להם שלא יאכלו
המזונות רבי המינים ולא פעמים רבות אבל ראוי
שיסתפקו במאכל אחד כעט השיעור בפעם אחד
ושיקדימו למאכל מה שהוא יותר קובץ ושיכוצו לפניו ם
במעט בן התבושים הרמון חמוץ ולא ישתו עליו מים ואם
יסכלו בבלי שלא לשתו בליל יהיה זה בעצמו רפואה וכמ׳
אם לא יתנגענו כליל וראוי שינעבו קצותיהם העליונים
שימשוך המזון אליהם ורחון אצטומכתם ברפואות וק
הקובצות המחוזקות בבוקר והקרים והחמים והמעורבים כ
בני חיוב הענין וראוי שיפול כתן אשפה נרדי ומצטכי וס
וכורא ונקודים ושי סוכן ורוב התועלת אם יפול ברפ
ברפואות האלת דשיה מכה ירחה בה כח שבין האצטומ׳
והכבד בהיותם משותפים בשלשול וזרותה עשרה חלקים
אפסנתין ביין ויסונן וישום על המקום כבכר ואחר יוקח
יוקח בן הורד וגבלשיאש והדם יבש ואקקוסיא
ואיפוקסטידוס וקמצים חלקים שוים ויעורב במי ההדס
ובייין שבושל בו א. בכיתן הנזכר וימשח בו ורעינו השריאק
מועיל מאד לכל שלשול קנה עד אבלל גנפל הכה אם לא
יהיה סבתו מורסא או קרחת חזקה ואותו שלא יקבל מצד
תולשתו והנה כנעצר שלשולו שיהיה לו אך נושו לא יקבל
המזון או יאוה לו אכילת הצפרים ואפרוחי יונה גדולים
חוימם זולת קצוותיהם הגדולים הבאוחרים לרדת
בטחנים ובכורבאג וכן מי שירבה תאותו ומיעט עב
עכולו יתן לו אלו הדברים והבשר האדום קלוי במגן ש
שיהיה עליו סינאמוני ויועיל זה גם בן במשקה הכמרנליו
והתפוחים

המאמר השני

ברפואת מיני השלשול המתחלפים הנמשכים אחר חוזק
והתולכה ברפואת הכלליות

פרק א

ברפואת השלשול הכבדיי
בכר ידיעת סבות
השלשול הכבדיי
יזע

וראוי שתשוב פעם וירפא רוע מזג הכבד וחולשתו וכוורי ובורסתו וסחיבתו ומה שיבא שנאמר בשער כל אחד כי אם פעולת בן דגה רפואתי אשר יגזול בשער הזה פעם בתנאי כענין לבד מיש בן עלשו בבדוי בתוכנוי רפואי קבוצות מוסיפר בסת מה במחזיקי אותה בעצר הטבע ויבא זה לשויאת גדולה ולפעמי' רבות ואר'ע שרבסיל ידועה הכבד בעלשוד הזה כשורפים ודם כובנים מבנים הכבד בבית שרוא קר ויש בזה כוח והבנה לעפוש אבל ראוי אם ידע ויעת קת בה בו סחומה בכבד וכבאבריקא בחבוין בם בפתיחת הסתים והנה שנזהו התבונני המכנים בענין הזה עד שרבי' חשבו שהם מרפאי' הטלשול עזונה ורחיצת בשר הקשה והנה נסינו זה והנה הדבר בלתי רחוק כמה שיאבדו ובהתחלת הטלשול הכבד ויותר נכון שלא יקרב ללחם כי הכבד לא יקבלהו ואבנם דנבון ש שיסתפקו בבי קבוה קלי ביום פעמים או שלש ואם יקבלו באחריהו ויקריב הרוחן בו בבשול ואחר תבנתו תעשה זה ואם יקבלו אבילת הבשול בלי כנין תעשה והבושל ם כברנ' בוים עם עשרי סכרנה בים עד שיתעב ואם לא יהיה במתן בבשול הנה שמן והקרנעלת ישים בו ואם יהיה הטלשול רבוי בבדו' אין ראוי שיעצר כחות מן יעצר רב דבר בלסעדה שיחרש פגע אבל הטיב והקרנה והרפואת כלבעת

פרק ב

ברפואת הטלשול הם האצטומכי והמעי בלי הפסק ותחול' בזה בהם

בהטלשול החלקלק הוי וכבר ידעת בשער ואצטומ' איך הרפא חלקלקות האצטומ' במיני ורפואת חלקלקות הטבע הבינים קרוב בזה ודומת לו ועם כל זה אנחנו נזכיר פה בשקים והתחבושות גדולים וגם יותר נבונים בבקצת הזה והעקר להם באותו פאיז שיהיה שיקרב מנים קובצים חוקי הקביצות עם הקובצים המורכבים בשתיה ורחיצה וש ושיקנו הרפואות העוזרות הטבע ובהחוקת הרוח כבו הר דריאק הבכתה אל פארוק ובבו אבירתיא ואתאנסיא וראוי שיעשה הבנדריק כי רם החזקים התועלת בעלה הזאת ה ם יורו האותות על רוב הליבנה השי דר לנקיות ואם לא יצל הוי ורפואות החזקות הבה באד והחזקות הבה גם בשנוי א' די והסתפק בבבו אליבורום ואבנם נקוי חוכר רעת הזאת בקיא הנה והוא קשה ורע ויבעט שיתנקה בק בקיא ודל בה ויורדת בבנים ואין ראוי שישתה הבים ב' ע עוד שאפשר ואם ישתה אין ראוי שישתה הבים כדל והיין הישן הדק חי בעת טוב לו והמה שהוא כנגד זה יותנם ויעתק איד אבילתם באפיקבון בבבו סויק בקור ניוש הוא נבירא או סויק אל קבב וסויק הדרובין וסויק גרגריה הרבון וסויק נבק הוא אבוישבש ואבנם הבזברה הוא רז הנקת וירוסב בעצה ח ובאבל באצטוב' והמורכבים הם רטובים להם זרע לשון השה ואגיסון בבל אחד במשקל זוז קלפה רמון ודם התנין בכל אחד חצי דרכבו והוא שיהיה זר וראוי שיתתה ביין עפוץ ואם יהיה עם קדחת בבי הבכר והמורכבים הבועלים מהם בריקות העפצים ובריקות הל הלבונה ובריקות הדרובין ויועילם בורבויות בבו רעית זרע פשתן עם חמרים וזרוזם כבבו בזין הבושים ואגוט רח ונרגשית ואקאקיא ובלוסטיאש ובצטני נרד ואגר מדם

ח' קיט שיום ולפעמים יוקח כאלו תמכנים בשיחת בזן כרונג רבון ובמו רעיה אבשלום ורשיה דופם חריית ח ו פלפל אם יהיה בחום ואבנם היה מפני הרוח שפעים ו גת רפואתי רפואה התהדים ורוב עשיית הנגבים רק ו קובצים בהם המכנים והקרים כמו במעק בישר ובטעם יבם ו בתפוק וירפא ברפואה דר נגרא אשר נזכרה ואם יהיה עם סבת טרדית הוא אותו שיתפק ויהיה ויותר נבון שתנקהו בקיא ותוקן ולא תנקהו בדרך השלשולים וגם ריה סבתו ליחה לבנה יצטרך לתוציא הלבנה בחוקן הל הלבנה הנזכר בשער שלה ותקל הבזון ותחבוהו ותשים ל לו בהמסקים והקריות והלשחות כבשרים קלים ותזניח צחיות הבים ואחד זה אם תצטרך אל יותר חזק ממה הוא ח האליגרום אבנם הלבן לאצטום' והשחור לבני השמנים והוא גם בן עם בה שכבקה דירה הוא רפואה לשחינים רפאה להחלקלקות הל ח והוא כמו בזן זנגה ודהים סרור ויבוש ויורתחו בגרעיניהם ויערב קבו קלפת רבון ופלפל לבן ושכן אנסבון ויאכל עם תולים וראוי שיתורב בבה שיעשה בו מיני קובצים וקרים מצטבי ולבונה וגם ויסבר הגרפל תשים פלפל ואם ידיעון הטלשול החלקלקות והבה והשב לנפול אז וראוי בזה שתתחיל לדחליף רבוב ולחסכו ויבנע הגלוד הנרעה שיסגלה וינ ויבנם לבדוק ויסעם אינו כעיבה רבה וירגף חיזוני נוטו ואחד יכון לו לאכול כבהוא שובב לא נעב אבל יר ירכיו יותר נגזרים גם ירכיו יותר נבוהים מבה שלפנית בום בבעבב דבר במרקובסר חזק במעורב ביין קבצת ומקודים יבשים ואם יסבול בזה ומתני שיבנך אגריו בר ברכי מעגיר הגזון כבו מרקחת חצרצין מעט ובריקות פודנג ובקרא דיאקלבנם תעשה זה עד שיעבירהו בי אם אם תעשה זה יבסך הבבד בעט בן הבזון הם ויבנע בני ואבנם שאר בוני הטלשול האצטומבתי אותו שרוא וס לבנה בתחלקלקותה הנה יקרב לרפואת החלקלקות והנה כח שיהיה סבתו הברון הארובה המשפבת הרבה בם באצטומבא והבעים אז ראוי שתשוה האבר אשר יהילד בו הבריות ויטה לדו מבנו דו' הבבד וחברה נבחש שנודע בשער ענינם' ינוסה הבותר השחורי אם יהיה זב ויותר נבון בזה הקיא אם אפשר בבקלה או בטלשול אם לא יהיה בבית חולשה ולא ישוהר ו תחדשות השחינים שובר בתורשו ממר רבן יך

ויותן בבקיות הקובצים יבזמריב ולפעמים רבון ירפאוח ורחולי הזאת בשתית וביראבולבש וסבריש כי הם בוצי מוציאם הארובה ובניחום אחרי הם בח בעכרו קטן ומבה שיועילם שיהיה החלב הנקא וכל שבן באבגודי ובו בי קבת בקור קלי ואם יהיה סבתו והלבנה ירפא בבה שבוציא הלבנה בן השתיות והחוקנים אם יהיה רבה כאר ואחר ירפא במה שיקבץ ויחמם והטוב שזה ובה סיגות לזה בריקות בגרי הרבון המעשה בבבך ובריקות ם האגוז ועוגות הבשמים ואם תהיה הלבנה וכו ביות או אשר בלעקי בבו עוגות אסבלידום והאגקום והטאפים הלשו מאבני אן והביאום הבבון שרוי בחומץ וקלוי וזיק שוחן קלוי וכך ובלסטיאם וכראוי ששרא ולבונה עם אשנודי גם כמו בה שנזכרתו העדות ∗

והרעות ואם יהיה עם לבנה ובריה יחד ורה עליהם יציאת בה שיצא ושאר האות ויקבלו תועלת שיוקח מיראבולאנ כרבוליים חלק כשישורש וחצי חלק ג׳
ויעורב בו כן הכך והרניו ודם ומסטאק וכרכמק מכל אחד חצי חלק ואם יהיה המכה שחורה נשספת אליה אני אם אצריך לו שער מיוחד לו בשער שלשול שחוריי וייחדם אל השתול ואמנם אותו שהוא כפי המאכלים והכוונות הנה אמנם נצריך לו ספר ואם לא יהיה אלא חולשת הכחות ורוע הכבד תעיין רוע הכבד באותותיו
וברוב רוע הכבד במעים יהיה בשתוף לרוע כח האצטומ׳ ואותותיו באותותיו ׳ ואם יהיה החולשה בכח המעכל לב לבדו ויהיה קור יקבל תועלת בהרכבה שלנו על התואר ח וזה יוקח ליגנא אלואן גא וכמון שרוי בחומץ קלוי ואניסון וקרואי וכירא וזנגביל קלוי וקאקלה ודני הצמ הצמוקים שחוקים חלקים שוים יעשה כמו באבק לשאף והשתיה עד שלשה זוזים ואם יהיה שם רוחות רבות בשים בזה זרע שהשבראם וזרע רודא ׳ ועוד הרכבה לקצתם רב רבת התועלת בשער הזה יוקח זנגביל וזרע שומר ואניס ופלפל ארוך וקאקלא מכל אחד משקל שלשה זוזים וכזרע אניסון וזרע כרפס מכל אחד ארבעה זוזים ומן קפאל ליגנאה וקלובו ארומטיק וספרי ליגנא אלואן גא מכל אחד שלשה זוזים וחצי וכך משקל חמשה זוזים ועפראן א אר בעה זוזים גריאופלי ובלאגי בישנציא ואגוז מוסקאדא מכל אחד שלשה זוזים וזרע רגם עשרים זוזים יעשה בזה עונות והשתיה כפי שיעור ראות הנגיד וי׳ עיל בו עונות ברטאבור וכל שכן אם והיה הכח הדוחה חלוש גם כן ומ ומ עיל בזה הרפואות הנזכרות השיכבות ׳ ואם יהיה עם חולשת הדוחה יעריב בהם אפסנתין ואם יהיה המסר העב העכול בחוב יעשה הרפואות המקררות ושיש בהם קביצו׳ ותעלה הכון רדיעה זה מבין הקר הקב בכה שזכרנו ור וראוי שתעזור בכה שזכרנו בשער רוע העכול ואם יהיה החולשה בשחוק בקר או כחום תעשה הקובצים הנ הנזכרים בתחלת השער הקר והחם ואם הדוחה יחלש גם כן יעשה אבק בשאף כסית הברזל באגוז מוסקאדא בבסק בגנה ותקטת הרשיות כפי הראוי

פרק ג

ברפואת השלשול המרריי ו נה זכרנו בשער ה הצמ׳ וזה תלוי ברוב יעניכים ב ברפואות קניני הכבד והמרה ואצטומ׳ המלליים וא הנזכבה וראוי שיבקש בסם

פרק ד

ברפואת השלשו׳ל החם השחוריי והוא בהשתול שאין בו רפשע ראוי שת
שתבוין בו כונת רפואת השתול ויודע עניינו ויקביל בו ג׳ בו ואם יהיה שסרטני בתשחורה והביא הנקה בבשול אפיטימי וכיוצא בו ואם יהיה עליו כהדרי ולא יהיה כם כמורסא אבל לעוכי השחורה עם זה קשה כי המשלשל מ הזה אם יהיה הכח חזק יוקח מבלת אברדגני חלק ומ ומהגריק הכצרי סלפת ומאליבודום שחור כפי הלקים יב ובשול הקיץ ותאליבורוס בכים כפול מחוק יעורס בו הם תפלח אשר תארתי והשקה וזה דרך סלשול ונקיון בכה שישלשל ו׳ם ראוי להכין הקיח וחזק פי האצט׳ ומ׳
וחזק הכבד אם היה המכה בשלשול אצטומכתי׳
שחורית בכה שנסך אל האצטומ׳ בתליות השחוריות להניח קיני והכציצה על השתול יעצר בו בה מיקבן בם מכנו אל האצט מ׳ אחר זה יותן כמו שהוא דק בחוק בם כפי ההרכבה הזאת אשר הברנו יוקח כבריעיני ורמון כש כשקל עשרה זוזים כאן אדום קלוי משקל זוז ורבאר קלוי כשקל זוז קשבר חרודא וזרע סאהסנרא מכל אחד וז ויעשה בזה אבק כשאף והשתיה שלשה זוזים ועוד יוקח ב גרעיני רמון והצמוקים השחורים יורק בחומץ ושם ויכחשו במנו וסיננו ויושם עליו בעט מלח ושתכל בזה ואם יצטרך ליותר חוק כזה יוקח לבונה וספרי ואגוז סם טפרי וכך מכל אחד משקל חצי דרכמו׳ ׳ ומן הנקודים זו ויפתח בין ישן חי

פרק ה

ברפואת שלשול הדם כב בבלי הפשט כפי ידיעת ב בי זה יהיה מן הנוף ויהיה
מן הכבד ויהיה מן האצטומ׳ והמעים העליונים והתחתוני׳ ויהיה מן השת לדיעת אותותיהם ובה שיהיה מכנו הלודיו או דורדיי וכרחיצת בשר ובה רפואתו מצד ה הכבד לחזק פנו ולפתוח סתימותיו והבגתה הקודמת ב ברפואת סבירת הנוף מהכלי ושפירת קנין הסבות הם המחייבות אותו וכשלא יהיה בו כאב ואברת שהוא מן הנ הנוף והכבד ולא יפול הכה לא תעצרהו ואם תפחד שח שיחלישו אולי תדיש הפשט ותדיש הרלשה תקה זה ותעצרהו במהפך צד הנגעתו ואחר תעשה הרפואות הקובצות העוצרות הדם ואותו שתחדש בבקיעת עורקם עורקי ח המעים ובזה מוליך אל הפשט בהרה וראוי שימנת בגם בנטתו לעצור אותו ולהפיחו להחך הצר אם יהיה שם כל בולי יותר חזק ורב ודע כי הפוסקים העוצרים יותר באותו׳ למה שיהיה במעים העליונים ונה שבתוכם ולמטלה ברם והחוקם יותר נאותים למה שיהיה בתבעים השפלים ומח שבוניהם הנה הנבון שיחובר בהם שתי הרפואות וכל הרפ הרפואו׳ הקרות הקובצו׳ והמחות בדביקות הגוברות בכה שעבר עוצרות הדם וכל שכן אם יפול בהם האלום ואבן הדם רחוץ כאבק ודם הנין וכהרבא וקורל ושרלש שיוויים ובחומץ ולפעמים יצטרך לסרטים האבריים ולפעמים יצ יצטרך לחוקם בכה שיש בו עם הקביצות חוזק ולעונות ח הבלרשטיאס בכלל בה שיגחה כח חזק ועונות זרע אם אסטוסא ועונות אבן הדם כמו שהודענו׳ ולבין פלנטני׳ ולבין זרע שילי ובין זקן החיש באלו תשערים תועלת נב ונל שכן אם יושם בהם הרפאה הצפרדות הנגזרות והעז והעינות הבמסרות תחלה ועוד יוקח תפוח וחבוש וורד יבש נסכל אחד חצי לישרא יבושל בחומשה ליטרין בים עד שי שישאר ליטרא וחצי ויס ג׳ ויושם עליו כמוהו שמן ורד וי ויבושל בכלי כפול עד שיכלו המים וישאר השמן ויעשה השמן תמיד כשתיות ואמנם הדוגנים העוצרים הנה בזה ואמיצים הנגזרים והסיבות יבושל בהם הדברים הקובצים ה רועים והיה עליהם מה שיבושל בהם ושים רשעותם רע ושמנם בי לב כליות עזים ושמן ורד הטוב הנבחר ונזכירהו בספר הדקיח ונזכירהו גם כן בשער החם שט זה ונבחר שום הבשורים הטובים אשר אין בהם חדוח ברפוא׳ ועונות ונוריד קצתם פה חוקן טוב בכה שחברנו יוקח קליפת רמון ולשון השה וחרובי הקוצים וסמיק העשוי טב טבבק וסמיק האורז מכל אחד שבוחו ז׳ סם

עפצים פנים כנים בלושיאש ורד בכל אחד ארבעה זוז
זוזים ויוצק עליו כן הכים כ דה כבא
כב דה קטנה ואם אותם רבים יהיו כי וורוא פטשור יהיה ט
טוב ואחר יבשל לאש עד שישאר קרוב משלשה חסונן ו
ויוקח אלום כשקל חצי זוז ודם תנין ואקאסיא ואבן דם ו
נבלו כים א׳ וטין זקן והיום וניבא קלוית ושרושא לצלף ש
ברוף וטין ארמוני בכל אחד בשקל זוז ונמסכן וחדד
שטת זוזים נמי שידעת יסים כן כא׳ פי בשקל ראגן
וחצי וחקן בו ואם יראה הכונה בחקן לעצור הדם אינו צ
צריך לעבות בדברים שיש בהם טיחות דבקות כגדוחן וה
וראוי וכיוצא בהם ואם יהיה הכונה כן דגרנה המפסט א
או רנהנת פניהם יחד יצטרך אל זה וראוי שישתדל שלא
יכנם בחוקן רוח ובן רפתילות והזקות בשער וזה שיקח
אקאס׳א וגומא אריביקא וורע נוסקיאמי ואגצי ושרושא וט
וטין ארמוני וקקרי ועפצים פנים חלקים שוים ישרקם ה
ויקבצם ברפואה המבושלת ויעשה כפתילות ויכנם כן ה
השת יספיקהו הרפואות האלה יוקח ליטרניר בל
בלוסטיאס שרשא וצדף שרוף ויעשה במכים אדר ור
הדחיצת והנקוי ואם מעלת כל זה ויעצר עליו החולי ולא
יעצר על כל פנים יקברו הידים כהאצילים והלאה קשירה
חזקה ויתחפ קצותיהם וישב תחלה במים קרים כקרין ו
ובאויר הקר בחורף ותשקהו המים הקרים ויוצק על קרביו
הסייבות חמרוח רבקודרות והמשקים העוצרים כמו שמ
שמא כמבים ונשמא בדריבאם וכיוצא בזה מקורר בשלג

פרק ו

ברפואת המפסט ושחוני ה
המעים והוא דיסנטריא רא
ראוי שלא ישעה בהפסט כי

לפעמים לא יהיה זה מכה שלא יצטרך לכה שיש בו כח חו
חזק רתיה בעקריתו כות ויהיה הדבר החוק עצמו ונהינת
כמו אבטיח הנדי והורת ובנדרטוליגא כסניק ברפואת זה ו
ואם תעשה החוקן אשר יש באם רפואות כות יהיה בית
וראוי שירפא בו שידעת בה שיהיה בכעים העליונים ב
בעתיות ומה שיהיה בתחתונים בחוקנים ומה שיהית
באמצע בשתי הרפואות ואחר זה תחלת הדבר שראוי שי
שישמר קנין דמכה הפועלה המפסט ושחיני המעים ואם
הוא : דין בשפיכה ואם מכהו הקודחת כבשיקת עולשים ים
נבליו או בורטא או בליוי נעצר לפסק כבר נגטל ונשאר
רשומו שהמפסט והשחין וכבר נתנו ראשונות בזה ואם
יהיה המכה עדיין נמשכת יצטרך לדפסקו ולעצרו בזה
שכבר ידעתו בבקוטו ואם קל כל כנים יצטרך נקוי ולדוע
הליחות הקשה זה בטבירה גזהרה והמחדל שיהיה המש
המשלשל בלתי חזק החוזק כרמים ובשדין אבל כמו בירא
בוראבולנש והוחר נכון כבה שיערב בהם כמו כור
כוראבולנש ודרגנאן וכרואי לכה שדוכה לו ואם אפשר
שיכנעוהו כן הכנון יום או יומים וישוב הגוף בכלי כונע ש
בה שיוצק עליו תעשה ואם ירצה שתגונהו יגנהו בחלב ת
תחוקן ברצנים והמבושל כפי כח שרדם במקטו וזה ש
בוון על דרך הרפואה והכנם החוקן בעצבו בעת הצורך
ובשיתראה החולי זה אז בזה שיכקט שיעורן ויתראה הז
חזקו במו כבדי התרנגולות המבושלות ומעט כלדם טל
שלת הנונה לכונה וכיצי התרנגו בלום אשביג והגיצים

שנסטלקו שאינך בכלל השריטא ולא הגיעו לכלל הצל׳
החזק ולפעמים יקבל תועלת מאד בזנים הצלוים והמוס
והכרעים מבושלים בחלב והאורז הקלוי טוב להם מאד א
אם יברצו אותו וראוי שישבר כוס גם כן בעשבים חק
הקרושים הם שאפס והמזונות הנזכרים בענין הזה הוא
הראשון כועיל להם וראוי שיהיה בלחיים כרות ובדרעני
וקלוי וראוי שלא ישתו היין אלא כשלא יהיה שם חום וא
ואו ישתה ממנו מעט כשישחור הכונן ורבוך וגרים
ואין ראוי שיתחיל החולה ברפואות הכז קמות והכויקות ב
בא׳ כותם רקוקצות והגסות והשורשלות ואם יחחוק הכאב
י. שריך כהכרח אל המחים ברביקות להיותם כסנור וית
ויונחו על פני החולי וכל הרפואות המקיירות והקוכצות ה
המקודרנות כטחים כרביקות במעלות בו אלא אם יפול ב
בהם איבול ולפעמים יצטרכו אל המבריקים והגורים כן
כעורבים במה שיתנב בלי נשיכה וראוי שישוכה בגלל הם
המפסט כה שישתה בהזריעים וכ להב כבים קרים לא בם
כבים רבים ולדיוברברי יש כגולה נפלאה בשחיני המעים
ושלשול הדם וכל כ כן אם נתן כבמו לשון השה במעט יי
יין ישן ולארנים הצלויים ולהרוכין יש בה חזק בהוגבים
יחוד או נפרדים וזרע וורדים מופלא מאד וכבר נסינוהו ש
ומכה שזכרו קצתם כי בהתחילה אם ישתה ארבעה זוזים
נינא בכים קרים תמיד עליו וכי טין ותים הנה הוא מ
מועיל מאד מכל המפסט עד האיבול אם ישתה אחר נקוי ה
האיבול והזורבא בחוקן כן החטקניב אשר נזכיר וכן וכ
יעשה חוקן כשי תחום כבין לסון הזה ותכב כאמור גם
כן וכן בורטוליינא ומכה שבועיל לזה גם כן כין תחים
צאים בלתי מבושלים וכן משקה כועב זנב הסוס וכין הו
הורדים במשקה ובחוקן וזכרו קצתם ברפואות הענין הז
הזה עשב רגל עקעק והוא עשב אני שהוא רגל העורב והנה
כאבר שאבוקראט אם זכר רגל העקעק הל עלי תאנה הוז
מכה שלא יצליח לענין הזה ושתית הקיבה כתאי נגת אי
מועיל להם והגבינה שיוסר כלחה כפי כח שזכרנו כ
בשער הראשון הוא התועלת להם ואקש שרמיץ לאיבול ו
ואם יפול המפסט בסבת שתית רפואה משלשלת הנה הוא
הרפואה המועילה להם שיעשה חוקן בשוכן החלב וחב
חבין יושם בשקל שלשים זוזים כן שוכן החלב וזה כרם
חנין עד שלשה זוזים והמחוברבות המועילות להם הקנות
האבקים ובעצים הקרים וגזבריה ומכבון הוא טוב להם
אם יורדה על הלחם ויאכל וישתה אחריו מים קרים שיקח
באמר ד׳ הלק ועפצי שני חלק וקלפי הלק ישחק ויגנח
ויוקח כמנו משקל זוז על רבאכל וישתה וכים הקרים וח
והפלוניא ברעילה להם וכן אם ישתה נבים נוים ואמנם
החוקן והפתילות דבאים להם כמו פתיל וה והחקנים וכ
והגבונים רבלשול הדם בסוחלם חיקים בו בר
בראשיתו והטרים בריביקות והקובצים באחריתו אם יוליך
אל האיבול והנקים והגבויים עד שים ר טיחת ובעלו
ויפאר הרציניו ם ואי ראוי שיגבר קי דמוים בריבקות
הקובצים ואברין קניכ שהם אקיא אין ראוי שתגל כח
בחוקן אם לא יהיה בעלה דם ואינגו כי ועוד אם נשאר ה
השחין רכורה והמגבית הקובצים עם המחים ברביקות
והדשנים ואחר זה אם יוליך אל האיבול במגלים וכבו יסר
ויום אגשים שבעקרבים דבר בן קלעיקן גקנת

השחישות והחוקנים מבעלי הטיפי ויועיל מהם תועלת ג
גדולה אך אם לא יבריאת הצורך זה הבריאה למה שהוא חד וא
ו גל בח שה א חמין׳ והנכון שלא יעשה וראוי שיע
שיעסק תחלה אל החמוצים ואחר כן אל החדים
ואם יבריאך הצורך והאיכול לא תחוש אל המגרפין ותע
ותעשה צריך מבנו׳ ולפעמים יהיה הנכון שתתחיל בדג ר
כרדים ואחר תעשה החוקן: וחיד אם לא יסבלהו העלול הם
ואלו החדים והמעורבים בגרניכים יפחד עליהם שתגדי
עוד אחר עור עד שינקבו המעים ולכן ראוי שיהיה הם
המהירות לעגותם בכו שידעת שהשחין כבר הפסיד ולא
יאחר עד עת יפחד עמו שיחדש נקב ברבנת השחינים וע
ועוכסם ודע כי החלב כליות עזים יתרון על כל מה שיק
שיקובץ אל החוקנים אל השחים בדבוקות כי הוא מקרר נ
ומשקיט רבשיכה ונמצא על בקום העלה כבהרה׳ וזה גם
כן אכנם יצטרך אליו בתחלת העלה ואם הובל הכונלא
יצטרך אל השחים כדבוקות ואחר כן אל מה שהוא יותר
חזק ממם ויצטרך שיתחלו הדשנים והשחים בדבוקות הגם
המבדקים בין הרפואות והעלה׳ ואם ידעת שהשחינים גם
בוזהמים תנקם בכמו כי הדבש ויותר חזק בזה המים הם
המלוחים והמים שהושרו בו זתים מלוחים וכשול דגים
מלוחים׳ ועל כל פנים לאותו שהוא עם מונלא כמו עונית
דרכך יעשו בלי ספק׳ אם תעבור העלה ושן אלשראה לו
לא ימנע ממנו מונע ודע כי החוקנים הדשנים השחים ב
בדביקות בשלשים כאב כי פיש בו שיין במתאכל אך ל
ירפאוהו אמנם ירפא אותו שמניע לאיכול ברפואות הכו
המועילות מהאיכול חם המבקות המשקיות עם גוב וסב
וקביצה ואשר ילקח בהם עונות ואין ראוי שתרבה השחים
בדביקות והדשנים כי יחולו בינינהם ובין האכול
והמועילים לאכול לפעמים יבאיבו ויאבישו ואל תבט לו
לזה׳ ודע כי אם נזית בחוקנים החדים ראוי שתמשך את
אחריהם מיד המבריאים והלקוחים בהקובצים והשחים ב
בדביקות׳ וזה בשיוראה שהבשר החי נראה ואם
יתחברו הקורות והחולשה והאכול והחום אינו בניח הע
העלה לעשות כמו עונות דרכיך לברם ראוי שיעורם בכו
הפירות הקובצים והקרים כבנים וסמאק וריבס וורד וכוצ
וכיוצא בהם ואחר ינתכו וישתת עליהם זה ויעשה
ולפעמים יצטרך בלי ספק לערב מנוסקא כו וכרפם או
הקרבת המדריכים החום עליהם ולזה לחולה מאכל כו
מעט משובח וברוב יגיע הבריאת העונות האלה מזוני זו
זו ולפעמים יהיה היותר נכון שירשם כמו המקררים ח
הקובצים וכמם הזרעים וכהוגנת האלונים האמצעית׳
וזה יעזור לחדש צרכת השחין הנקרא חשכרישה וכמו שם
שכחוק כמבו ותועלתו יותר שיעשה חוקן בעונות דרכיך
בגים מלוחים כעת תוגג עוכי הליחה׳ ולפעמים ימפיק
המוקרות והחולשים ואשר חודש חזק ולא יסבלו הרם מה
משחוקנים וההנהגה הזאת שיתחילו בחוקן במי הדבש
ואחר מה אחר ארבעה שעות בגים מלוחים ואחר ישתו
פרט חתום בחוכנ מזוג במים כי זה ירפאם ומתחגנת בש
בטער והחוקנים שיחקן מעט מעט בפעמים ואם יתחיל ל
לכטיף ישב בשמן וורדים שיחקן בו ואמנם החוקן העש
מעשוי לעצור הדם ובכיעת שלשולו והנה הם אחרים וקו ת

וקרומים בחוקנים מנועים השלשול וגם ילקח להם ע ג ו
גם כן יעשה בשעוריהם ונזכיר עתה החוקנים ופתילות וע
ועונות נפלאות בחוקנים והנה כן החוקנים האמתיים בזה ו
וכשלשול הדם שיחקן בכבי לשון השה לבדו או עם קצת
העונות אשר נזכיר או בחוקן חלים הסלת מצה שחוק כ
כסחוטה נאותית ומהחוקנים האמתיים שיתחמו הם
השעור ושמן וורדים וחלמון ביצה ומי אורז מבושל בחלב
כליות עזים בבני שנה סם גן ויושם בו טין חתום וכן שליכת
האורז הקלוי המבושל בחלב כליות עזים ולפעמים ישים
עמו קליפת רמון ועפצים וכן חוקן בי קמח קלי ושן חתום
ועוד חוקן מועיל בעת תיוום החזק יוקח מין גרידת הד
הדלעת ו: ודעוליינה ולשון השה ומטת הרועה וגרגרי הד
הדם ועשים שיושבו ביבים פעמים ונקבצו אלו הם
והסחישות ויערב בהם שמן וורדים ומי רושא וכן ארביני וא
ואקאקיא והוויא׳ ואם יצטרך אל האופי ישים בהם כמי ה
הגודך והענין נוסח חוקן׳ זה להפשט יוקח וורד
קליפת רמון עפצים וסמאק עלי כנה ושורש חרובין ותלק
בין עד שיהיה עבה ואחר ישמן וישחק עם קצת עונות הח
החוקנים ויושם בו שמן הדם׳ ואמנם הפתילות להפשט
הנה אבות רפואותיו הוי הנקרא בדאר הלבונה והעפראן
וסנדרוס ואלום ואצטורק וקשטור אם יהיה קר וליציאום
וקרמאם שריף ודם תבין וקרן אייל שרוף וקשטוליא ומיני ה
הפיונים מקובצים עמו ומיני אקליביא ולישרגיר ונבת עד
שרוכה לזה ולפעמים יצטרך אל מיני הוישראולש וגלוו
ולוריוס פתילה להפשט ולעשי יוקח מירא ולבונה ז
זעפראן אופי יולש כחלבן כי זה אחרת סנדרוס א ז
אשטורק מירא זעפראן אופי יולש כמי לשון השה אחר
אופי קשטור נמצא ליציאום יולש במין לזרו הזה׳ וגם
יוקח מכמו הרפואות האלה בשיחות כשמן וורד ושירושא וי
ויעשה על בגד וחתיכה כן מוך ויתקע כשבעה על מבחול
וכשיתקע בו יולש המבחול קר שישרה ויתנקה׳ ואמנם
העונות לחוקנים המשתמשים כמו עונות אל כוכב ועונות
שימור לאכול וראוי שיעמוד לחרעני רעי הענבים שישכור
עליהם בהם׳ ועונות קרמאם שריף נוסח עונות קרט אם
שריף עשרה זוזים שני סימי דרכך סרונים וקליפת רמון
ואלום תיבבי ועפצים ומיד בלתי נכבה מכל אחד שנים ע
עשר זוזים יעשה עונות בשישית לשון השה כל עונה במשק
במשקל ארבעה זוזים והקטן יעשה במשקל זוז והגדול עונה
אחת שלמה עונות אחרות סמאק ופטוטרת הרמונים ים
וסימפטון וכלומטיאש וני הבוכר וקלקנות וגלקטאר ועו
ועופרת שרוף ואנטימוני מכל אחד חלק יעשה מכמו עוג
עונות עונות חוקות יוקח כיר וקלי ואקאקיא ועפצים וז
ודרכך וזלתת בחומץ ימים ויעשה עונות ומהחוקים בכם
אלו ויספיק שיעשה חוקן בלשון השה ואמנם הרטיות
החשיחות המועילות בזה הנה הרטיות הנזכרות בשער הש
השלשול המוחלט והנה נוסח רטיה בעונות המוכב
בחדם והוא מועיל מאד ואם לא ישקוט הכאב תרטיב הע
העלול באמבטי שיבושל בטרכיו הקובצים והרועים עם
מעט מאניש ופניגרינ ואלשראה ואם יהוק הצמא והצער ב
בהפשט האמבטית עשה החלב הנקפא המבושל ומי קמח
שעורים קלוי בסדר הזה

ואם יגדל הכאב עד שיקרב להתעלף לא יפסק זולת ה
המי ריכים והחוש על כל פנים וקודם זה תעשה חוקן בש
בשומן הבקר עם מי קמח קלוי בהשעורים מבלי דחיה פת
פתאום ולפעמים יפסקם הכאב ויפסק ההודי בכה שיקרת
בהשתיית הליחה ואם לא יפסיק ירפא בכה שידעת ואם
רצית תעשה חוקן בכמו תעת וצאת כחוקן הזה ויקח מי
שעורים קלופים ואורז וחלב כליות עיזי ושמן וורדים וגר
ונוכא ארביקא וברושא וחלבון ביצה ויחובר הכל במקום
אחר ואם הרצה תמים כו אוצי ותעשה ואם יהיה הפשם
לבניי אז הראוי שתחדל ברפואתו בכת שיתחך הלבנת וי
ויוצ׳איה כבני ויזון ג כיוצא בזה עד שיהיה כמו גר גם כן דג
בליה ודעמכולים והחרדל בפלוא ומורים ומיני בככא וכו
וכותה ויהיה מבולל בכמו גר נרי הדשן בצמוקים עם
הזרעים המתובלים ות

מחרדל וכה שיתחך ואם ירבה מכופי התמרים הקלוים
כיזון בו ויהיה כבר לקח מעט מן הרפואות הנישות אל ה
התום כבו כרקחת האנג ז ומרקחת האלפלין יקבלו תועלת
בן ידנה זב ״י קנרים מקצת בו שזהיה בו שחותי המקים יקב
יקבלו תועלת באמיפונק שיהיה שותה כל יום עם רודא וא
ואחר היה בזן בבעט לפקח נפש ופעל זה ימים ונתרפא
ונראה שיהיה זה כן הענין והנה נזכר שאדם אחד היה ם
ברפא רודיי בגרוא המעשנת ברפואה תכית או תרפא ביום
אחר שהיה מאכיל האדם לחם בבצל חריף והיה כמעט ש
שתיהו היום ההוא והיה חוקן אותו בבקר במים מלוחים
חרים ואחר היה נעתק לחוקן מרפאה חזקה מן החוקנים
רבמריאים ואב היה סובל באי נה שירפאהו בו נתרפא ז
ואם לא בה ויהיה אבחהב בחוקן הזה יוקח מנוראגא כמון
בלח עלי לבר לח אניס רודא כלילום בכל אחד אוקיא ו
וכן השכן שני היינים יבושל בשמן עד שישוער השליש וים
וים בן ויעשה השמן ההוא חוקן חוץ לם החוקן
בבשול האורז ושיתן בורק כליה

קירומים תאר בכמין התעלה הזאת יוקח מן התמרים שמנים ש
שני ליטרין והוצי ובצעבי אוקיא ואניס לח ששה אוקיות
אלואן אוקיא דוגג עשרה אוק רושא ושמן ורד ש עור חם
הבכמיק והנה יוקם בזרעיו המתבלים נשעורין וכל שכן א
אם יחוש בקור וכלבנה הזכוכיית ואמנם והפשט השחורי
הנה אחר הנרנת השמ נרה והתחול כפי כה שזכרנו במקום
כודם זה או אחר הקון ההנהגה ויועיל לזה שאיפת אבק
הכין ויועילם החולבים הצורחים וכותב בת מבושם והדרש
החמים הרכים ובקרדים קוקציים ויושם בהם שמן ורדין ו
וחלבון ביצה ובזוגם כה שייניב להוליד הדם כבמו ואם
יהיה המזון רע בלי כפק יצטרך החוקן במים מלוחים בם
בם לח אנדראני ואחר יצטרך אחריו אם יצטרך אליו בכת
שינקה טוב עד שיראה הבשר הבריא ואחר ירפא בם
בכבריאים הבשר מן החולבים והחולבים הרכים לזה כמו
חוקן יש לבו הקוץ המצרי שלשה חלקים אליבורים שחור
שני חלקים יבושל בכים ומלח אנדראני ואם לא יועיל זה
הנה עינות שוכר ואמנם הפשט התחתוני ירפא בכה שי
שירכך הטבע ויש ברוך ודשמנה וכיוחת דביקות ותל
והלקלקות ויקדים על מאכלו כמו חלבון ביצה שלביצא
וכמו כרק הרנגול זקן וכמו מרק כטעם אספינאג הלקוח
מן אפרוחי התרנגולת רכים ושמנים ויעשה החוקנים הרכי

תמיסיסות הפרות כרביקות הכותלקלקות יחד עם שמן ו
ורד וחלבון ביצה וכיוצא בזה וגם יועיל אם יצרך הפשט
הזה שיוקח ארע פשתן ושילי וזרע כרכבי וזרע אלטאה וח
חוקה רודו ושותה קודם מאכלו ואולי ימיר המבראה הח
ואמנם הפשט ההווה אחרית שתיית הרפואה המשלשלת
יועיל ממנו הרפואות המקררות והעודרות כרביקות והגברות
ויועיל בזה מאד שיעשה חוקן בשומן החלב זולת הטוב ו
ושומם בו כעט כרם הנין ויקבל תועלת במתק כתני דב
חבקר בקצת מ ני הפשט המדרים ואין זה כולל לכל בו

פרק ז

פרק
ברפואת השלשול הדוה ב
בסבת הקבוצרי הרפואה ה
הידיעה לו תחלה שלא יסרע

בלהורידם כה שלא יחדש היצא חזקה כופלת אבל אם
היה מרכב המזון תק זה ועשה הרעב אחריו וכשירד יק
יקח אחריו קצת העססים המקרושים הבקראים שאפס הקו
הקוכצים ואם יחדש חולשה יוקח מרקחת הוגיוני או שא
שאיפת אבק גרעיני הרמון ואם יחדש חולשא באצטומ׳ ע
מה שידוקן מן התרבוי וחדה עליו מה שיתחדש מקרמים
ונפח יוקח מבלו ששיאם ולבונה ואמיאוש והלקים שוים ו
ויולש בצמוקים בתושים כנודם ויאכל ממנו כל בקר כמו
בשיעור אגוז וגם יוקח רפואת ואקורי והכימאקי ומנוני ב
בירות ואמנם יותר בהצמר המזוננת בעצמם ועוים ה
הלאיביות רעים בהם ובהרודות השהגזתו בו או ראוי סת
פיתחת אחריו בזונות טובי הכים מ קיבציים וירפא הרשם
הנשאר מחום וקור ממה שידעת ממוט הנוארשן ום כמי
בורקחות הקבוצים הקנים והחמים ואם יהיות הכבת
מביקותם והלקלקותם אז אל מה שיש בו עם הקלות קבוצי
ואמנם חומי והורו כפי מה שיחייבהו הענין ואם יהיה
הסבה הקרבת המחלקלק קודם הקובץ ואם היה הסבה מה
שימהר עכלו תשנת הרנהגה והקח האמטורי בקצת הגם
העסיסים הקדושים להין האצטוכ׳ ברוחם מה שחזק לה
ושינת אותה כי זה בירור יחדש חמום וגם אם בפליאתיה
יחדש קור בחביתות המאכל בקצה עתים בכמו העת הזה
יקח אמפורי במרקחת האגוז ואם תהיה הסבה מעוט הם
ומאכל או דקות עצמו יזון אחריו בבשרים חזקים בם
במעטים הבקר גיב מעיצאות וקובצים ומתיכים ויתן ום
המתקן בפרודות הנקרא אל מכור שיעור פוחת ואם עוד
עם זה חולשה מן העכול תרפאו

פרק ח

בתפואת השלשול הם
המורא ראוי שלא ישן
העלול כלל על ערמו הא

ואם תתיר לו מן השינה ראוי עליו שיעשה יקיא להריק
הליחה הנשפכת אל האצטומ׳ המעלת השלשל ויעשה
מה שזכרנו בשער הגולים בהעביר תער על הראש ועשות
תמחושים והבוזים עליו ובחוקן גתקון כמו הלעפמים יש
יצטרך אל הכויה ואין ראוי שתחדל בעצירהו שהאצ
באצטומ׳ ברפואות הקיבציות כי תגדל הסכנה אבל ראוי
ש תוציא מה שיתקבץ ממנו למעלה בקיא ומה שירד קבד
בדרך המטים ואפילו בחוקן ויעצר מה שירד ממנו לא גם
במה שיקבץ ציר אך שיכת מה שיעצר ממנו במהות ו
ומת סגולי בשער שלו ובמה שהודענו בשער רפואת הא
הגזלים

מנשם הסבות המחייבות לגדלים ומתוקנם

פרק ט

ברפואת השלשול הם הסתומי כרכב הוא כחק בתקנים יהיה מן הגוף כ

בלו או כפתיחה בכבד או בין הכבד והאצטום וכמו שכ שגיאה כשיפלו תוספת בסתימה בקובצים אבל ראוי שיע שיעור הבריחה במה שיתנה בבקור וכאשפגו ויורקו תמהלכים כבבי תשלח הרפואות הפותחות ומשיכות כרי שיפתחום ולפעמים יצטרך לפתוח הסתימה אל שלשול החזק לם לבתוך הליחות העבות המזיקות לסתימה ואל חוקנים הם חזקים ואל חוקן ושנן המשיכה והפתיחות והוא בהדברים היותר מועילים לזה אם נפל כמי שיבין נפשו לזה כמו שת שחקיד אבוקראט והנבון לבעל העלה הזאת שיאכל כו מזוני בפעם אחת השיעור אשר יספיקהו כבוענו ואחר ראוי שיפריד וראוי שילוה אחר כזה בבת שיעור לעבור רפתח ופתיחה לבון והיותר בעורת מבל זה לסברת בגל באלינוס הוא ברקיות ואודנג וישקו בגנו קודם המאכל ע עד משקל ובשיתעכל המאכל יגתן גם כן שיעור חצי זה והיין הישן החזק הדקיק הטעם טוב מאד אם יעשה אחר המאכל והתחריק הדבר היותר מועיל ובשיתעכל המאכל יתרדין והמכנה התופפת הנה ראוי שלא יפריש כו קודם המאכל ואחריו ואם יחלש הגוף יצטרך לרפואה חז חזקה בבגר שקיד לגב ולבגן ולפעמים יצטרך שירטת ב בגגה ונרפואות הבארמות ואבבג פתוח ומסתיכה כבר יד ידעת וראוי שלא יבבקף רזון העליל ברפואה כי אלו רפ רפאת ופתחת סתימותיו ושלשלת הליחות הם חמות כע מטבור ורבון אל נופו ולא יקיה אחר את התורה ויהיו נעצו

פרק י

ברפואת השלשול ההנסיי אפנם בבגו הקדחת הדקה והי רתוד ובה שיעבר כם

בב עבר הזה לא הקפיד ברפואתו אלא בהקפדה ברפואת סבתו ואסגם בת שיהיה זולת זה ירפא הגוף בפרדים והם והכרשינים והאגירים והיציקות כפי זה וכובה בבגו עג עגות אספודי ועונות קבמורא וכרשיות וביחזבר גות הם המפקידים על הלב והוא זה ובבכי וישים החלבית הבשרים הקלים בבטעמים הנקראים הלאם וקריין ומצוץ ובשר הד הדגים בבטעם החבוץ הנקרא סבבאג בתובן ולחם סולת המולש היטב ומתוגות בראוי והלחם יקלח

ולפעמים ילקח לו כבגו ושני מעורב בגרטא ואמירום וכן בטעם החבוץ וכיוצא בזה ולא יעצר הדחות כבת אחת אבל יעצר בירידנה בכמו ורפואות תאלה ובענית אש ודי הם ומחוקנות בבסי ביחוד ועגבות על התואר הזה ויוקח טין ארמיני ואספודי ואלונים ותרע אסיפושא קליף וברבריש וורדים וגובא ארביקא קלוית והמרעננים תמרים ימורסת הכל ויולש בבי התבונשים

פרק יא

ברפואת השלשול הח ההווה מקבוץ החלקים כבר רמזנו לרפואתו ב

בעת הודיענו בסיבת הליחות המלוירת לחיצוני הגוף וזר והגבין מטרציא הליחות בתקוה והשלשול המיוחס לנ אמר ה. לנו זכרו ויעשה המרחצאות בבימות הפיתחות והם אשר יבושל בהם הפותחים ונשובבו הבשים הפותחים ויר ויחבה בתאספנאות אם יהיה הקבוץ יזק ויעשה התפיפת

בכספירות שעירות ובפתילים שעירים עד שיתאדם המקום ואחר ינוק עליו הבים החמים והבים אשר יש בהם כח פו פותח כמו שזכרנו

פרק יב

ברפואת החיצא והוא שלשול וקיא יחד וגם ונקרא ליאנבשריא לאריג

לחיצא יש הכתנה בתחלת עת התנועה והגרגה כאבנע ת תנועתה והגראה בעת התעוררותה הרע ובכבודתה והרע והקשה והגועה בקרית המפחדים אם יתר גו אותות הרע הרע ויתחיל המיהוק הנקרא רוא יאתנה מעניגו ויותש באצטים כבדות ובבנים באחרונה ולפעמים יהיה עצא רשך קיא ואז ראוי שלא יוקח עליה דבר הלא אחר זה אלא בעת שיפרוד נפילת הכח ואז יונהג בכה שנזכירהו

נתחלה כה שראוי שיעשה בה הוא פליטתו בקיא אם היה המאכל קרוב מלמעלה ואם לא יהיה כן יוסף אחריו בבת שירידהו בבה שמרכך הבטן ושיחיה המקיא והמרכך כש ב שיעור מה שירציא השיעור ההוא זולתי שירציא יותר עליו או דבר זר כבנו וראוי שיקיא ויפלט בבה שאין בו שתי מריה רפין האצטום והתחלשת כחה כמו בה שיש בשמן ה חל וכמו שמן זית והבים החמים ואין בו הזנה והמה סבת מפוזקים להאף והזנת בכו מי הדבש ומסכנגבין מתוק כם בבים הבים אלא בהברה אבל כמו הבים החמים לבדם א או עם מעט מן התורק או מלח נמטי או בבים הבים עם ב בגון בעט הלבן אם היו בקיאים בעצבם יקים חמין קיא הג הנקרא אבגולעבבם בלתי מרצא ויוקם ואז ראוי גם כן שיר שירגאו כי אבוקראם זכר שהקיא ימנע בקיא והשלשול ימנע בשלשול והקיא ימנע בשלשול והשלשול ימנע בק בקיא והשלשולה ראוי שיגיה קל פתילה קלה מבעלי הריח ום בריו גמלה והזורגן קל מבי ו סלקא שיעור שתים נוזים והבוקה בטעם המלירות שיעור משקל והסיגרי הארום ש שיעור עשרה ושמן ורדים וזוכין שיעור שבעת גוזם או בבעם יין כמו הבבון כי הוא מועיל מאד במקום הזה ואם ידעת שהליחות בגוף ארוכות בתעוררות וטרם אגליו יהיו במעד להרש הריצא ואין הזרינות כלו כן ומזון לא יסתפק מברלי קירור האצטום או בחוץ כמת שיקרר ואפלי בשלג אחר עודו עצמו בקיא אם נטו אליה כשיעור מבל ובקירור הרג גים השקט והצבא אם היה בו ואם יגבר הק הקיא תנה בה שיעצר גם כן קירור האצטום כבמו זה ויוג ויוגח קיני המציצה על הבטן כבלי שריטה ואם יהיה הק חקך והמקרר בסיבי הפירות יהיה גם כן יותר מועיל ואם יערב בהם צגריל וקנפורא ורד ם וירעת כהם הברם הח החרצן והיה מועיל ולפעמים יצטרך לקשירת הקצוות ואם לא יהיה שם חוזב חוקירם ו ברם את השין הגיטא כחד ובמגד בספר הרקחה ואחר זה ראוי שישקה מה שיצא כי ב כל עוד שיתמיד לצאת כמו בילום ודבר רוגבה לו אין ראוי לעצרו כלל במבין בן הפנים בי יש בו סבבה גדולה ואם ישתנה בוק בנים יחב שים שים אז וראוי שיעצרהו וזה ב כשיצא דבר גרדי דבק או בררי או זולת זה כבה שיחליש הגוף ועושה רושם ברגק וישיבהו הגוף על זולת שנוי וס ונפל ויחראה בגוף ברון בבטלים כבוצה ולפעמים תח תחרש צמא ושרה ויורד שתהיה בעתקת אל הפשט רם הבעים וראוי שיעצר בעצירתו בעסיסי הפירות הקובצים והקרושים הנקראים שמאש ולפעמים תרפא בבמו המבמא

ואם יתפלטה ויחזור לחת מכנה מעט מעט   ואין ראוי ש
שתורהין כמשקותם הרפואות העוצרות והעפצים וגם
הקרוסים הקובצים נבכות מלשון אותם אבל ראוי שתשנה
להם לחת והעוים מרפואה לרפואה שיהיו כלם מוגנות
ונכנס הג דים המחוממים מחוץ אצטומכתם ויועיל לח
לחליים   ואלו העפצים ראוי שלא יהיה כן והחצוצרות
ד שינכסוך ואצטו גם כן כי ישוב עזר לליחה אבל אם יה
יהיה בה דבר מות ישובר כדבר שאינו מבין בה שיתיר או
שיקיא   והחבוצים נאותים בראשונה וכן מה שיהיה וגם
הקרירות כן המשקים בפועל ובכה שאינו. נאות להב בבת
שיהלם ראשונים וכרוב מה שיאות במוחו האדומי כו כ א
אז ראוי שינכה ענין קבלתו להם ומשקה רבעניע הלקוח
בן כי וארמון הטרוש בכמרו הפניכי עם מעט בן המנשא מ
טוב להם ויבנע קואם וכן טין רכון חברון ויושם כו בעט
מחטן הנאכל ורבים מים   אם ישתו רבים החמים תזיק
החום יתפשט הנה בעורקיהם ויבכו הליחות הנשפכות א
אל העורקים   וראוי שתפנה אל הרגרות והמרורים כמש
כתשבנים אשר יש בהם חזוק וקנוצות והחכום רק על תח
תחתית המבלים כמו שמן נרדין ושמן לוליאום ושמן נר
נרים לקים הוא גרום ושמן ורדים גם כן   ושמן יודתה בו
המשטיק לברית טוב ידם וכל שמן למי שיהיה בו היצא מ
במאכל עב   ואבנם הפרקים והעצלים ומשחו בכמו שם
שמן ורדים ואשיב ובכמו שמן ויאולט כמעט דונג ובחורף
בשמן נרדין ודונג במעט ויר מה אצטומכתם ברשיות וגם
התוצצות המקררות חוזק הקביצות ושוש בהם או זה כש
בשמורות מכה שכבר ידעת   ואם יתחייב עליך הפחד ימכוע
היוצא ולא תניקה כל מה שראוי להתנקות מהמאכל נגסר
או לליחה רעה כתעוררת או ראוי שתזונהו בכמו נית   המ ט
המשכרות אותו ותנקהו אחר ימים בכה שיארת בו   ואם
הרגשת שרפכה כ ה אינכה בן המזון אך יש שם חזוק בק
בקור האצטומכ הנהגת לעצור בהם אחר שמלטו השיעור
שראוי לפלטו וזה במשקה הבינצא מזוג במשקה
המונא מעט או במעט ב

מה כן הלימנא אלואן והשים רשיונודים יותר נשים אל ה
הריבום והשים מה שתחשיב עליו בן המזון מערב כו בה
בן המשנה ועצים מתבש. ים בשיעור האוכר וה'ים הש
השרוי ביין גם כן   האם פעלה בו על המשקה הזה משתיה ו
ורעיה בה ט ובריניהו   הנה הראוי שתעיים לישבו על עד
עדיש נרצע חבל הטיסן וכננ כים והחבריעית הנקראות ב
בריצר והמועיכה הקלה והוא משטו נאר כפי שיישן עליו וכ
ובכה ט נכירהו לייסן כי סנבר עליו התעניה וראוי שית
עניה נקיבי נקים שאין בו אוי רב ולא קוי כי הקור יד
ויהיה לוחותיו לה נים והציר בנו לבשנם לחרן ואם יתחיל
הספק ישמן וראוית דבר מרוסים הבוינה והם קית כודת ל
להשקותו דבר בן היין הדרבי שיש בו קביצות מה עם מ
הי בוסים ולחם נק ד ם ולב לרוסט לת דש כמו האפטר
ואם יצטרך לכה שהוא יותר חזק תקח בשר רב במבושרים
הי כים והבוכים כחין וכראשים ו' רק וישם בו נה
שהוא בקדרה ויבושר או זה כשול עד שיצא מימותו   ויח
ויתשב שיחזור לבליעה ואחר יסחט כודנת חזקה ואחר י
וכבשל מה שיסחט בכנו מעט ויעשה חמון כמעט מאמצ

מהמוצי תפוחות המקררים והיותר טוב שבהם הרמון יהי
והחבושים   ויש בני אדם שמשיבים בו דבר נמר בן הי
דעשה רבו ואם יבורס בו לוים מעט לא יהיה כו לקה [illegible]
יישן עליו ואינו כדיק להם   הענבים החליים אשר ע דב
זכן אליהם אם יתאוו אליהם ויקור כהם מעט במעט
שילעסוהו כנגיו לעיסה חזקה   וגם לא יעצר באצטומכתם
דבר בוה וזה תו וננושים לפליום או תרכיב על שמל ב
קדן בעיצה גדול אבל הט[illegible]ור בלי שרט ואם לא יתעכב
שם שימרו בין הכתפים נושה לבטה ואם היה אמ[illegible]
לימני בך והיה הבכן ואם היה חנטיה לכטה הקטור ה
אצייו הדגעיע ותישכוהו אם אפשר וגם יניחהו כ[illegible]
והקשירה תתודם בעליו ולא תתירם עד שתבטו ויה
תמנן להדית כהקיא או שישקוט הנגעה הוירדה [illegible]
ואו ירפא או זה בהם שיהיה כהם מעט מעט   ואם
יקבל דבר נוטה בשלשולו תחבר כבוזני בין הקובצים וה
ובין מה שיש בו הרדמה הוא מעט כמו האבידום הגלח
יושם בבשול המאכל ויושם עליו כך הבעשה בנכך ולא
ישים בו מתיקה כי המתיקה לפעמים תהיה סבה לתקי[illegible]
הדרכן ולשלשל ולהחזיר הטבע ואם נתת לו משל זה הי
חיישנתי עליו ואם היה בו קיא אחר תלות להת לו מלא
כף מבשקה חנינע או מיני הקרוש ואם היה שם שלש
תשרים עליו לבודן מי החבושים הקובצים והמעדור
ופירשים הציניים והפוחים בבי רבון   וראוי שלא תגריד
בהם בעלי הריח המחזקים ו[illegible]נסה עליהם ואז זה כהם מ
שינוע ויגלה ההתפכות גנבו תבוא אליו זולתו כי לפע
לפעמים יתעכבו קצת בני אדם ריח הלחם ולפעמים ית[illegible]
בו קצתם   *   ולפעמים יתעטו קצ ב
ריח הבריק ולפעמים יתענגו בו קצתם וכן היין
וכן הקטורה והתמרות ואבנם ריח הפירות רובם מבכל
אותו וראוי שלא יאכלו דבר בעת שלא יצטרך והדעב וגר
הרעבו אל תאכילם קודם הנקון ולא תאכילם אבל ה
תכניסם למרחץ ותצוק בהם פושרים על ראשם ויצאו ו
והטריבוהו   ואם יתראה המויצה העצה על הפרקים כמי
קירושים רבים כשמן ורדים ויאולט וכן יושם עליהם בג
בגדים מבולים במבנים טו שינים כרכבים ובשמן זה
גם כן וראוי שתבורך בלהוים ולא תביש טורפות מקם
הדרכן והעצלים הב ניעים הלחי ההתחתון ומעלה נ
בקריטיים ובשישקט התעוררות היוצא והמן והר
יקרן תפקנו דבר בין הקסיסים והקרושים והכניסם למר
לאט ולא ירבו לעמוד אבל שיעור כה עימכלו ברשנ
המרחץ ואחר היוצא ותבבם וה דיעם והזונם בזן בועצת
טוב תבשיבום והניחוב ולא הניחם למיהית מים רבו ווצד
בין תמים והיין או יקחו הקובצים על המאכל ואחר זה ה
תשתדל לחזק אם שמבכיתב בכמו עיונת הורדים וק[illegible]
והצרולות וכמו כמוריו ושט ואספירי וכמו מרקיח הא
ובעמים רבות ישוב המרחן מכה להתפשט הליחות
הזכר היוצא ומשיבה הרבה בפער[illegible]

פרק יג

בשול מצד הרפואה
המשלשלת וה[illegible]
דפרי בו לו [illegible]

דנכנת הרפואות המשלשלות והמו יאו [illegible] ותנרנות עמ[illegible]
אך עם כל זה הנה נאמר בקוצר כי בהנהלה וראוי

שנרפא ביונים ובחלבים וכל שכן אם יעשה תחבולה בא בחלבים שיהיו קובצים ובשמנים שיהיה בהם דבר כזה כי זה ישוה הם זה הפעולה הנשכת ולפעמים יסתפק בתחלת ההנהגת על החלב והשמן והמים החמים · ולפעמים יהיה הרפואה בשיהיה זה פעם אחר פעם פתאם ושתית המים וכל שכן אם נצמד כענין הרפואה דגר באצטומכא וגם ובמעים כי הם יסירו רעותה · ואם ימשך אחריו בזה יו יועיל ·

פרק יד

בהנהגת השלשול הנב המזוראני כלומר הנב הנכולי · אין ראוי

שיעצר השלשול הנכולי אם לא יוכל אל הסכנה · ואם יפליג רפואתו קרובה כרפואת החיצא אלא שאין ראוי שיא שיאכילוהו בי הבשר אם היות תולת חדת מאד אלא יאכ ויאכילהו בה שיש בו קרור ועבוי כמו טריתא לקוחה כק מן זה קלי שעורים וקמח גרגרי התפוחים ואם יסבול הבשר יתניהו במבשר התרנגולת המבושל בגרגרי הרמון או במי הרם הרמון המתובל בו ובצים · ומן הכיברת השרויה בה וכן הגנובה והבירוצא בהם ·

פרק טו

בעצור הנקרא זחיר והב ובלשון טנשמון · והוא הנקרא בלעז פו

פונץ · ראשית מה שיצטרך שידע מענין העצור האם הוא עצור אמתי או בזוב · והעצור הבו זב הוא שיהיה אחרי התמעת שברים יבשים נעצרים · ולפעמים יעופה בבנו דבר ואולי יצרד הבועל בכה שיתעקל לרגיעם · ולפעמים יהיה בו ויחשב שיש שם עצור · ואם יהיה דבר כזה אז ראוי שנרפאהו בחוקן המרכך והפתילות הנרשכות · ואם לא יצאו בחוקן הרך נתיר אותו עם רביכו להחזהו או זה הרות כדי שיצאו הנערבים מהם ואחר זה יצטרך כשאר א אל רוך ולחות פ שוטה ותסתפק בשל הם · ולפעמים יצטרך שיסתו גרגרי רילי או שרף האלית אם יהיה שם עובי הלי הליחה ואם יהיה שם חום תמנה ולבמי השעיר פנשולא וקש ומשקת ואולש וביורצא בו ובבו גרגרים לקוחים מלב קש קשיא פסטולא בבוין ריקליציא ודראגנן · ואמנם אם יהיה עצור אמתי אם יהיה סבתו קור בצא התמעת נרפאהו בנחת הדברים המחוממים בבבר המחוכם והסובן בזר בחומם על הטבעת ותחת העצה ונב הערוה והצדדים ויש וישב על הרוחן ובלית מחוממים ועצירים בצרור · או יחממם בספוג שבול במים חמים או כספוג יבש מחומם · וימשח בקירוטי בקצת השמנים הרכים הקובצים ובקשו יחממם וירכת כיין מחומם ובשמן אגמקגון ויתציהו שיכנם ב במרחץ ושם וישב על ארון המח · וידע כי הקור ב מזיק לעצור ברוב הקנינים · וכן הנה החמים תזיק בועל ברוב הענינים וכן הנה רוב מיני העצור יועילם תחת הד הדברים המחוממים כמו שידוע המקדוד · ולרוב מיניו מזיק להם לקיחת הדברים המגלדים כיבום עם ודביקות · ואם יהיה סבתו קשי דבר בפניםי הגרם נרפאהו בקירוטי בשמן שבת וקמומילא ברילי ורובה או בשמן חם וישים בו כפות וי ויקרב בן המקום ואם יהיה סבתו מורסא חמה התחשוב לעו

לעצור כח שיעצור על המורסא כמו הקרישים או מן הד דרך המלשול וקירור המורסא והשוות הליחה החמה · וראוי שירפא כתחלתו בחוקה אם יהיה ראוי לו ובמי קיים המאכל מאד אבל יעים אם אם גרלו · ואם יעצה עליו ברא בלי הנשימות והדביקות הנוטות אל אד ות קור עם הם רמיון יבנע בה שנמשך אל רו · ומה שיועיל בזה לבד טבול במי המרים והורדים עם אל חנה נינעם ו חזק ג י כן ב בתחלת כמבו מי השעורים ומי ענבי השועל ומי ורדים יש ושם ורדים והלבן ביצתו · ואם יהיה הנאמר שלשול יעצר בכה שידעת ואחר זה תצוק עליו ותרשת בגרעים מן חקמומילא ואגים מעורדים בכה שידעת מן הקובצים ואח ואחר העשות המבשלים · ואם יהיה שם קבון יעשה המש תשפתהו אחר המבשל ובבר ידעת כל זה בבקומות שזכרנו כבר · וגם יועיל החוקן בשמן המתוק מבושל בדבר בן הקובצים ובשמן הויזר טוב שיתן בו הוא החלב החלב ה המבושל כי הוא עוצר הזולה כלומר הרכך הבקום · ומהרפואות הטובות אם יצית הבשול ויהתכה והסקם ה הכאב רטיות כמגניגא כלונש ורטיה בגר הבלך ודמית הח והכרוב המבושל · וגם יצטרך אל יותר חזק ישים בהם מעט בצל צלוי ומעט דולי ובהם שיחות הבגימות ביצת ש שורית המורסא נזכרת מבאיכה · וזקיו מהעיקרי תשרוף והדרחון ומן סרובא עצרה בבור ומלטרניר בל חת חלקים שוים ויולש בחלמון ביצה ושמן וורדים הטוב הם הנמרץ · ואם תרצה תוסיף עליו מי ענבי השועל ומי המבונריה · ואם תרצה תוסיף בו ממיני האקליפא · וגם יועילם גם כן קימוליא לבדה בחלמון ביצה ושמן ורדים ואם יהיה סבת העצור מורסא קשה תרפאה בכה שנודע בר מרפאות המורסית הקשות · ומה שנכנס בזה שרי קח דילי חקפרא וחנא ומלוש ברכשות יבשות וטרונא יק יקובן ויבל בשומני הרית ולות והאנדאם ומוח שוק כבך וכל שכן שחובר שתכנך בעורב בחלמון ביצה ושמן ורד ם מתוקן בבידי רעאת כבני בשידה · ואמנם אם יהיה סבתו ליחה בקופצת בתמגשת שם כן הלבנה או כבריר ת הנה אם יהיה לבנה דבקה תרפא בדבש והיותר טוב במו בי הויתים המלוחים ויעשה חוקן בשיעור חצי ליטרא גם כבנו עד שיצא בה שיהיה שם ותעשה לו חוקן מם יותר ע עלי רסלקא עם כח בן ה יאולש ותום ף בתחי בו תרפאהו בבשקיטים הכאב מם ילדת חינא · ולפעמים יצטרך הלבנה לשתות גרגרים סרוחים הנקראים פ ילולש פטיד ואם תהיה הם זה באורית סבה שהיתיורד הקצא אם היה ש שם שלשול תעצרהו ותעיין אם הועיל יסבול מהשלשול א אין בו חשש שישוב תעשה לו חוקן ביותר קל שתוכל ע עליו · או שבת לו פתילות מרגלש עם מעט מלח אם תהיה הליחה אחורית · ובדבש קשיא פסטולא הגרוש עם מעט גרגרי ותורביד אם יהיה הליחה לבנה · ואם לא תחוש על זה תדחק בבה שתרפא ותוריד מ שקוע הכאב בחדיקות והפתילות ואם יתקשה העצור ולא יהיה שם ולא ליחה · אמנם הוא שלשול מעוררי תביף וידב והל ולפעמים יהיה סבתו מורסא קשה · ולפעמים יהיה בגד נעצר אז תתשד לחכם המקום בהנהגת הנגר בלל בשמן

בחומץ כמו עפצן וורד ושכך רמים וריאוליש וקונוטילא בגוף במים יין דקיק כשבן וזה העונבות ונב הקליות והגפני׳ ואם לא ישקוש אז יעשה חוקן במקון שיבשלו הפרש ויא ויאחזנו מעוה כי זה רפואה לו ואת הריב נה זכ׳ וזה והוא הראשונים הלא ישהדוה קצת האחרונים והנה גם נוח והוא הדה׳ הם יהיה בין מחיכים ואיכול תעיין כים יהיה דטבע קשה לא תתרצה ביובש אבל תשתדל לדבכו כשו בשמי במהלקל שלא ימצא ויציאה יובש כי יובש הצי הציאה בבני המכום הזה רע מאד וראוי שלא יזונו בבשר ד ולא כל זה הלא חריף הלא חבורך אבל כי יש בולו ישים היצ רציאה נרטבת בבאיבה במסכת׳ ובכלל ראוי שתרפא איכול רבעים ועקורים בשתדל על המתחלות׳ והנה הצטרך שתמקרו יותר בחוקן מן מי הדבש עם מעט בלא יבשהו בו׳ ואם חקנת אותו בחוקן הזה הלא יעלה בנעים תקח פתילה כדבש וגישרי ותעשה בה׳ ואחר כן תשתדל ברפואת הנגעים׳ ואם יהיה שם פיגורים ומפסולש וכקיעות תרפא הכבה בבה שזכרנו בשער הזה׳ פתילות לעצמי אבנם הפתילות אשר יוקם לעצמי הנה היותר טוב שבהם מה שיהיה היותר קובצת׳ ובהם פתילות אל כבנדר הידועות׳ ומהם פתילות ויש בהם פתילות רבות מאותם שיש בהם רדיבת חוש ש שזכרנום ברפואת המחוגים׳ נוסח פתילה לעצמי אוני קסטור לכבר וקפראן ויעשה מבני פתילה וזונה לבטת גם כן עפצים פנים כרישא לבנר דם תנין אופי׳ ואבנם הרפואות תלירנה והלבון ביצה׳ והלב לחם כלת וקמוניא ומוכיר הפיתולים בהלוח טובה ואגים ואלטואת וריר רע פשתן וכיוצא בזה והרטיה הטובה שירטה בה טל שבקיו רבריזי הבבנעני השלום עם שמן חלב בקר ושכן ו ורד ומעט ד׳ וג מבונן׳ ואבנם העשונים הנה עשונים עטורים לזם יעשו אם יגדל הכאב שישבו על כסא נקוב ויושם עליו הצמח וישם תחתיו בסנך יעשן בו׳ וכוזה עשון הכפריש ובגריגי הזתים׳ ובגלגלי האיל׳ ואם יעשן בכופריו הרבה בבת אחת וקבל תועלת בו׳ ואבנם הביכות אשר ישב ברם אבנם להשקיט הכאב כמו בן יבושל ברם בלוש ואגיט וקבומילא ונלבריאה וגם ובליל ט ושוחק בבה שיגול כמו הביאות שיבושל ברם ה דקיבצים׳ וראוי שתקבץ בין הביכות כפי הצורך׳ ואם יצא הטבעת הרחצה ותנקה ותזיח רגה וישב בעליו ב בבים הקובצים מאד או שתרטה אחר שתשוב ותחזור כמ בקובצים בחוקן שחוקים מעוברים בקצת השוישות וה הקובצות׳

המאמר השלישי

בתחלת הדבור במאובי המקום

פרק א

במשברים המכברים והנה מבחם או רוח נעצר או מ בוחר זיד נושך או בור בוחכוי בלוח או עב דבק לא ידוחה או שחין או מורכא א או תולעים ארובים או דלועים׳ ויש במשברים שיהיו

על דרך הנכול וזהו מאחותיו׳ ובל משברים חוקים וה רובים והקולנג אלא המדריכים כי הם אם ירפאו נראה והוא יהיה בהם סכנה גדולה אבל המשברים מאותם עם ש טלטול רבה אם יתחזק יהיה קולנג ואליאוס׳ והם יובילו המשברים אל רצון אברים וקיא ושוקות וחוסרות ה השכל יורד על בות׳ והאותות אבנם הרוחיים והן עם קרקורים והביה ונפיחה ומתיחה בלי בבדות ויתקען עם הוצאת הרוח׳ ואבנם החדים בלותה טרדית הנה יורה עליהם מעט הכבדות עם הזק הנשיבה הנלהבת וה ויציאתה עם הציאה ודומה לקולנג ואם ירפאו ברצונהי׳ יהיה טנגה גדולה׳ ואבנם אותותיהם החדים בליחה עבה דבקה הכובד ושקידות הכאב במקום אחר ויציאת ל לחות כן ובין הזה בציאה׳ ואותות החדים מהמורים אותות והפשט הידועים׳ ואותות החדים מן המורכא אותות המורסא הנזכרים בשער קוליקא׳ ואותות החדים מהתולעים האותות הנזכרים בשער התולעים׳ הרפואה ראוי בכל המשברים בעלי ליחה שליחתם במבן ש׳ שיקאו בעליהם ואחר ישלשלו׳ ואבנם המשברים הרוחיים ירפאו תחלה בהגרצה המאותיות והרחוק בה מי שיולד כמנו הרוח׳ וימעט המאכל ומעוש השתיה מהכבש על המאכל ובמעוט הת התנועה על המאכל ואחר זה אם יהיו נעצרים הר׳ שירפאו המעים בחוקן לנקות הליחה היורדת בהם ויעשה בהם כמו שמן הרנגולת ושמן ורדים ורומ או שתיה אם יהיה הילוי כמו המנוגראק והתמריו ודומיהם נראה במו יין הורעים וכן כורקיות החברוסים׳ ואחר יקח כמו התריאקא ומטרוריטא וכיוצא בהם׳ ובכמו הזרעים המתיכים הרוח׳ תואר חוקן ויקח פוליאודי וכנטוריאה ובמן ואניסו ולופא יבישה ופנגריגא וזרע כרפס חלקים שוים יב ויבושל בבים בשול היטב ואחר יוקח בזה שיעור כאה ד זוזים ויתחך בו הסראפין ודולי בכל אחד חצי זוז או פחות או יותר כפי הצורך וישים עליו בשמן נארדין משקל עשרה זוזים או שמן רורא וכן הדבש במשקל עשרה זוזים׳ תואר אבק נשאף יוקח כבון ונגרי לבי ורודא ואניסו מכל אחד חצי זוז וכן פאגיר אל מרי כמ כמשקל חבטה זוזים ויעשה בזה אבק נשאף והוא לקיחה אח אחת׳ וגם יוקח בן קונטוריון גם במשקל בבשר׳ ובכה שהוא כופלא התועלת אצל בעלי הנסיון עקב הח החדיר ישרף ויתן לשתות לבעלי משברי רוח׳ או ישתה בנרגרי הלבר יבשים לבום שתי באות׳ ובמה שיועיל בום ובדולבנים נרגרי כאן ונרגרי בלשבו מכל אחד זוז ישתה בעבו במים חמים בבקר ובערב׳ ובתרקיאת הכשרה מות לשניהם הלוזים הצלוים עם קליפים והוא ב ברם המקנים בעורים חמים׳ וכן השנית התות נכס שבת מרורא וכגנראבא יבשה׳ ורטה לשבור בנרגרי לבר שחוקים כולסים ביין או בבי רודא ויספרגו הלוה כלה ויועיל מאד ותבון למשברי רוח ולבנה כבו פוק וקמומי והתרנגולים הזקנים הנבוחים בשבת רב ובמטים ותבלין ויפוסק בבורק ויהיה ויהם להם בלוח חם טוב האמצה וה והתקן׳ והקיבר יותר באות להם ויין וישן הרקמ׳

וראוי שיעשו התנועה הדקה קודם המאכל׳ והקא ד והצלי
כ״ה הגבור מועיל משני מיני המשברים ואמנם הדיים מן
הלבנה הדבקה הנה רפואתה קרובה מרפואת בעלי הרוח
אלא שההתהלות ראוי שיהיה מרפואה יותר אם מלמטה
ואם מלמעלה והמבה שיועיל מזה אם לא יהיה בהם שלשול
שאיפת אבק האבוסי׳ ויועילם שתיית הנשטורין עם
שמן׳ ועקצות הבשמים׳ ואמנם ההוה מן הלבנה המבלחת
ראוי שתשתדל לנקותה בחוקן יוסיף בו לשתות נטרים שיח
שיהיה בהם אותו שווי כמו סכבתא; וויאולש׳ ושינקה
גם כן כמו נירא פיגרא או מרקחת התבורשים המשלשל וא
ואחר יעשו המזונות שובי הכימום׳ הדשנים ושמנים
ושובים כמו הדשנות ההוה מן בשר הטלאים והזקנים וזה
וזה מרוחים והתרנגולים המטושטשים׳ ומעט המזון עם
היותו טוב וישתה היין הדקיק המועט ומבה שמועיל בכל
מיני משברים קרים שתיית מי הדבש עם נשרשורש ואגינון
ואמרי ונרדרי לבר ועלהו ואריסטולוגיאה וסנטוריאה רע
ויקץ הבלשמו נפרדים ומורכבים׳ ואמנם ההוים מהארוכה
ראוי שיעיין שאם יהיה שם כח חזק וליחה רבה תנקה כב
בכמו כשור מיראבולנש וכמו מרשן מתוק וחמוץ ומעט
אשקמוניא או בזולת אשקמוניא׳ ויבשך אחר זה בפום
היבוים וכמו בשול תמר אינדי וקסיא פשטולא ושירבות
הוא כמן מתדיננבון ומה שדומה לזה׳ ואחר תשוה הליחה
בכמו שולי עם שמן ורד ודרשה הכמון ברשות הקרות ויש
בהם ענבי השועל ועשבי נמנים׳ וראוי שיקרב בהם גם
כן כמו אפסנתין ויהיו המזונות כגיד עדשים וכגיד סומאק
וכגיד אשפינקש וכגיד ברבריש ומוציא בהם׳ וראוי
שישמר ממעות שלא יפול שיחשב שהוא קולנג שירפאהו
ברפואתו ויכות החולה וגם כי אנחנו נזהר להודיע שלם
שלימות מה שראוי שירפא בו החלק הזה מן המשברים בר
בדברנו במיני הקולנג המרריי ושם יעיין שלימות המאמר
ואמנם ההוים משיחונים הנה רפואתם רפואת השחונים וכ
וכבר זכרנום׳ ואמנם ההוים ממורסא הנה רפואתם
רפואת המורסא׳ ואמנם ההוים מן התולעים הנה רפואתם
רפואת התולעים׳

פרק ב

בקרקורים ותנועת המעי׳ והוצאת הרוח בלי רצון

הקרקורים יתילדו מרוב
רוחות ויתילדום ממינות נפוחים או רוע עכול נמכח ממב
במכות רוע העכול שיהיה באברים או שיהיה במזונות׳
ורוב אותו שיהיה באברים אמנם יהיה בסבת הקור או לנפ
לנפילת הכח כמו שהוא באחרית השרשי וברוב יהיה עם ר
רוך הטבע והתעוררות תצורך להפרות ונם יהיה במעים ה
העליונים הדקים ויהיה קודם יהר הר ויהיה בגסים ויה
ויהיה קולם יותר כבד ואם יתערב בהם לחות יהיה עם בק
בקבוק׳ וגם יהיו הקרקורים אות הנבול׳ וגם יקרו
בהשתתפות השחול וגם יקרה לבעלי ירקון מבחינה הרבה
בסבת כי מעיהם מתקררים ולפעמים יהיו אם יהיה בבבר
חולשה׳ ואמנם יציאה הרוח בלי רצון הנה יהיה לרפיון
המעי הישר׳ וגם יהיה לרצון המעי העצם ויובדל בין
שניהם מה שיורא מפעוש חוש השות או מיציאתו׳

הרפואה וכמו מרוחקת והמזונות המנפחים׳ ומסיל הדבב
ולחזק העכול כמה שכבר ידעתו ולהתיך הרוח במשכים וכ
וברפואות אשר נזכרים בשער קולנג מרוח ומן הטוב בזה
ברוב העתים מרקחת הכמון׳ וגם מרקחת הפלפלין׳
וגם אטרפל המרוקח ואם יהיה עם שלשול הנה מרקחת הא
האגוז ההנדי׳ וגם יוקח מן הכמון ואמיאוש ובמשם
ומיראש מכל אחד חלק אחד שני חלקים ויגאף ממנו כם
באנישאל סוכרי שיעור הכמות זוזים׳ ואמנם יציאת
הרוח בלי רצון ברפואת פלפלין הקודה כאשבעה או יקח ה
התריאק ושמן כלאמלאנג ומשיחה מה שהוא למעלה מן הש
אשבור בשמן קושט וכיוצא בו אם יהיה מזה הגם׳

פרק ג

בקולנג הוא הדרקון ויציא ועצירת היציאה׳ ההדרקון

הוא חולי מעי מכאיב מ
כשיתנה עמו יציאת הטבע׳ וההדרקון הוא קולנג׳ בכלית
הוא שם כוליות המכה במעים הגסים הנקרא קולון ונכמה ש
שולות אלוי והוא כאב ירבה בו בשביל קירותו ומקומתו
ועקירותו בהרבות עליו החולי׳ וגם יהיה במעים הדקים
הנה השם המיוחד בו כפי המדע הוא איליאוש׳ אך אולי
נקרא איליאוש במקצת המשטות קולנג בשביל חוזק הדמו
חדמותו אליו׳ וסבות הקולנג אמנם כשיפול בקולון
לכר או שיפול בחלתו ויוכל אליו על דרך ההשתתפות ור
וסבותיו אשר יפלו בו ביחוד׳ ואם רוע משג נפרד חם
או קר או יבש והוא יפעל בנגוב ולהרחק המזונות המזון אל
הכבד ורחוקו אותו אליו׳ ונקר בתקפיאו או בחרשו
רוע מזג מזיק וברוב הוא בארצות הקרות ובעת נשיבת רוח
הצפון והקור ככר יע זה זה מצד פתחו עצלי הבטן ויגיע
הטמטו בגוף ויגנב השערים וסתמו עצלי הטבעת ורחיחת
השערים ומה שעמם למעלה׳ והדבש יפעל כשבול
העצר מה שיחליק ויבעיר השערים ובהציאות מה שינכנהו
ואמנם רוע המזג הלח הנפרד הנה לא יהיה סבה תמידית ל
לקולנג האלדים אלא אם יקרה מפני קורה ויהיה זה סבת ל
לקולנג עד או לח בעלי ליחה׳ ואמנם רוע עם ליחה
אמנם חמה שתשוף והלהיב ויפריד החבור ויעבור נגיד כא
כאב המשברים עד הקולנג׳ או קרה ותכאיב ולרוע המזג
המתחלף הקר׳ או כמה שתחדש מפרוק חבור בענבית
וגם יהיה זה בתוקולנג הדרש ינה תחרשהו הקרה במה שי
שיוליד מסבת הרוח בגרם המעי אחר שעה׳ ולפעמים יהיה
הליחה המפילה לכאב הזה׳ ואמנם יקרב מזה הזהירות
ולפעמים יהיה הקירתו כוססות ובעת לקיחת המאכל׳
ולפעמים יסקיטו פלישת דבר חמרן שתדיו׳ ואם יהיה
כמו הפליטת הזאת כבנו הכאב הזה ברוב ליחה לבנה דב
הלידות קצת האיברים ורוע העכול והמזונות והפירות גם
הירוקות׳ ואמנם שיהיה סבת הקולנג המחודר מיב
במנעת היציאה ולחות והרוח מעבור והם נרחים ומשר
ומתורשים כאב ומתירות גדולה ורוב המבוסה וזאת אם לא
יהיה מורסא במעים הנה היא נופלת אחר שישלא המעי הע
העור ואחר יובל אל הקולון והם מבה הזאת הוא או מיב
מורסא במעים וברוב הוא חמה׳ ואם מליחה לבנית
דביקה ממלאה חלל; ותסתמהו והוא התווה כרנבי והוא

אחר שיקבל תועלת בקרחת · ואם מרוח מרפשט · ואם לעקום בקבל תמיד כרות קרח או כנתוק קשורים או בסיבות וקריעת הקרום המכסה והויית הבעי לצדי · אורב ארכות הרגלים דם אנוש ויתאשכים או נקרת הלסיגלה בו בזה · ואם להתלעים להוציא ואם לשברים ותוצאות יבשות · והשברים האלו כתיכשים אם שהוא שבדי כמונות יבשים או שנשארו זמן ארוך ונתייבשו והיה סבת רשאריתם חולשת הדוחה שבבעם · ופעמים רבות יהיה ההשארות הזה בסבת רבר מרדים וחוש שירדים הב הכוחות האיעלות בשברים וגזה ימצא גם כן או להחולשת הכח הבעסה לעצלי הבטן כמו שיקרה למי שירבה כחה בחושבים או בבטל חוש המיעים או בעוש שפיכת המר רבי רות הדוחות והוחצות · ואם שהבאסריקא נגבו כבני לוות רבה בשביל הגרה בשלגת קרחה או חנועות בדיעות · או לדוחק אבפניות הנוף ורפיונו בשביל מוג שינוי אות לבשר האיד ו דם המכוף ולכן יהיה הרוחצה בם בשים החמים עורה הטבע והנה האויר יגע בראשונה שי שימשוך הלהרות ואפילו בגלות רפה או לראין הגוף בצו בצורה וגם יהיה בסבת מלאכה צריכה להתקן חום כמו הם אזובכית ורגפחות והצירוף · או לבתג חם שיש בבטן עצו וינגב כחוכב והיה הם זה כחום החוא במיעים העג העניינים רוב כרות הבוח נשפכות אל הבטן וישרפו הש הנגרים או יאנסום מונגעו להפכם · או ייבש עצם וזה יקרה מעט · ואצים כרוב הנה בחולים הבטן · ואם יקרה ההולנג נוטה על דרך רחוק ויקנו כאיב המיעים רב הבאבה הוקי בלתי נסבלת · ולפעמים יהיה סבת החום הבוא חוזק כקור האויר החיצוני שיעצור החום לפנים וגם זה יציר השרך יסתום הטבעת וידחה השברים למעלה · או לבעיבוש כבעים הבטן בטיבש השברים או בעבי עפוי או כורסא בבעי הישר יעצור השברים · והנה השכו קצים שלפעמים יתאבן הבוצר וישוב חצץ · ובנם אותו שיקרה בהתחתפות כמו שיקרה ככבד או נבקות או בכליות כורסא · או בטחול ישהוף כרם הבעי ח בבה שתלדוצהו הכורסא והוא בעצבה וקבצהו ויקצירהו וכגו שזה התבו הבליות כבאיבי החצץ · תם בי כאב החצץ הוא כבה שרומה לכאב הקולנג ויעלם אלא לפי שי שים לו עיק ועיד נזכיר ההפרש בין שניהם באותות · גם יקרה הקולנג האלאוש על דרך כמרי הו לים הדברים הנדבקים שיעכרו כעיר לעיר ומאום לאדם · והנה כפר רופא זה זכר בי הוא היה מוביל קצתו אל הכבה וח וחתה רבעה בקבלת עוד ובקצרם להתבטח מעי הקולון ורפיונו עם שלום בנופו והיה בקות גם כיוצא כי החצרש ויה רוגו אילאוס ונהה בזה בקולון על דרך הישק הד הדובה בנבול · אבר והיו קצת הרופאים ירפאום ברפיאור נפלאת כי יזו באכלים אותו ראית והגרבי ובשר ד ים וכבשר כל אשר יענב ומרעים וכל זה במקודר והבים ח ושקים וח ופעמים הרים צים וירפאום בזה עד שנתרפא כ בל מי שלי נגל בבתיאה וגאלג הבגרים ורפאו קצת כי ש שי תחיל בוד כפיח · וגם יקרה הקר גג ר בעלי פחיות האיברים שלא כרחות השברים והליחות מרבעים הע

העליונים כמו שהם ילאו בעצור כה שיהיה כהחתונים · ולפעמים יהיה קר בתגם סבה זקולנג וברוב מה שיקרה ה הקולנג יהיה בלבנה עבה ואחר כרוח פרחם או שיעכר ב בין ערות הבעי ופתילותם ויפרק ביניהם כי הרוח בהן מרפשט באצטומכא בסבת רוחב האצטומכא ובסבת חם האצטומכא וקירבת הא' ברים החמים בבבה ומתפשטים ח המיעים העליונים בסבת רקיקות המעים העליונים ויעצר במעים התחתונים כהרג ברוחם בזה מקירים רצותם והב העקומים בהם וקרובי עורותיהם והקולנג דרוחי אינו ס שלא יכביע בליחת יבחת בשביל הרוח ואמנם לא יהיה אל הליחה ההיא כי הליחה לבדה לא הסתום הדרך אשר בו ח חצא ולא תכאיב בעצמה אבל בבה שמחדש מכנה · והלבנין מכאיב בעצמו ואבל שאר החלקי פרות מבאיני כחשנים · ומה שיבין המעים לקולנג גבל שבן הדוהיי הג חיין רב הבנ והירקות וכל שבן הדלעת והאדרות הרשנינ וכל שבן הענבים ושתית המים עליהם והתנועה עליהם והתשמש והדחייה לחוש ג לתגרת הרוח והגעת קורחה אל המעים שיקרים ויש תגם ומכבה שכבין המעים לקולנג ה השכר · אבילת הביצים השלוים ושרשים והכרתים קצ כוכצים והפגוקים וסרי וחמון ואחרי זנת שרוכה ונגי ובם הרחיה לשהיית להבעת הבה מצל בזה כשיבוץ הרגב וכל שבן על המאכל עב · וכל קולנג מליחה קצה אי בשברים הנה הבעי העוד ימלא כליחתו תחלה ברוב הן הענינים ואחר יובל לזולתו · ומה שלא התנקה הליחה אשר בבעי העור לא ישול שליכות הבריאות · ולפעמים תהיה הקולנג מתפשט טלבעלה וכל עוד שהעשה ולקו או שתניח הבריאים חכים עליו אחר תליחה ויכפל הכאב · והקרחת מועילה בכל מה שיהיה מבאיבי הקולנג כבני ר רוח עב או לבנה או רוע בונג קר והוא כרוב הענינים מה ודבר לרוחיו · ופעמים רבות ניתק הקולנג אל הפאלג ויעשה גבול כן · וזה אם תדחה הליחה הרקיקה אל הקנות וישאפו העצלים · וגם יעשה נבולו כבאבי הפרקים ולפעמים יעתק לכאב הג בתלבבי הרבי הטועיל בכו ההגוות בהתבטל חחום הכבאבי · והרפואות הקולנג ללחות המגרת · ואם יעתק אל הגלבל והמבוא חמים בגה הוא רע · ולפעמים יובל אל השוקי בבה שינגד במשג הכבד · ובשיבאו הקולנג עם כאב הפרקים ויתנו בהם לא יתראו אותם הכאבים בסבות שלשה כי הכאב חז הזותר הבן בועלים היותר הלוש ושהליחות הם נוטות אל ח הצר הכואב הבעי והנה הכאב ויורע מהתעוה בתיבים הכוגרים וכשיארך העצר השברים ינפח הבטן ובקבל וא ואם יתחזקו אברי הקולנג לא יקבלו הבחתרות · ולפעמים רבות יעלו השתרות ויהלאו הראש · ופעמים רבות יפול הקולנג אחרי השתרות בשלשול חזק ופעמים רבות יפול שיהיה רפואת הקולנג נרים שברים סקירים ל' ורעם הבעים ·

פרק ד

באותות הקולנג בכוללם אבנם בקרי הקולנג ואם המכתי אשר לא יקדים ל

להקנעו שיטלט כה שיצא בן השברים ושיהיה קצו · זה

ויציאות ותמיעת הראות הם תמיד ולבמה ויקרין בעליו הרש
דרשנים והבהוקים ואם גם ניטה בקש אל חמוץ או דריף
או כל זה אם יהיה נוטה אל התהפכות נפש והפוך קיא וכל
שכן בקיותי הדשן או שירה ריח רשן ומתוק ויחלש עכולו
מאד וימצאהו כאב בבני ובשתי זו ואחר יתחזק בו המקרים
האלה ויסתם ויעצר הטבע עד שלא יחשב שיצא אפילו ר
רוח · ולפעמים יעצר הפיהוק הוא רוע ום בן ויתחזק
החבלים שיהיו כאלו ינקב בטנו במקבת או כאלו הונה ם
בחט נצב בבטנו כל עוד שינוע יכאב ויתחזק הצמא ולא
יהיה בעליו ואפילו שתה הרבה כי השקה לא יעבור אל
רכבד בשביל סתימה חזקה בצוות הבאסריקא אשר כל
הבטן · ולפעמים ירבה בקצתם המכור כלי פכה ואם
יעשה תחבולה להוציא דבר מבטן בעליו יצאו להיות גלל
וגללים גדולים וקטנים כלוזים ודבר יציף בהם ויתהפך
הקיא המררי והלבני ויתחיל ברוב הענינים לבניי ואחר ם
מירי ואחר לפעמים יפלוט דבר כרותי ונבאורי ·
ולפעמים יפליט דבר מבין השחורה כהפסקים כי הליחות
יפסדו ויסרפו בין הכאב והתעירה והרפואות החזקות ·
ואמנם תכיפת הקיא הוא כהתחזק האצטומכא לפעמים וד
ודיבוי הליחות והיעדרה הדרך לצד מטה כי דרך הטרות אל
המעים ברוב הענינים יסתם ויפלטו למטה וכן יתאדם ת
השתן בו כי רוב המרות ישגו אל הכליות אם לא ימצא דר
דרך לעבור אליה בריוח כמה שיש נכוחה בה כתיבות וש
ושרכאב מאדם השתן וגם שהכוליא משתתפת בכאב ולפ
ולכן לפעמים יעצר השתן גם כן וגם יהיה השתן בתחלתו
בבראת בי הרעונים או כי התבינה ולפעמים יביצאהו רפ
רפיקת לב גדולה ויצטרך חוזה להאריז ביד ולפעמו ירחיק
הענין אל הדיעה הקרה והעלוף ·

פרק ה

באותות שלום הקולנג
והזהר בטוח בקולנג א
אותו שלא יהיה בו הע

העוצר חזק ויהיה הכאב נעתק לפעמים יקל מאד ואעם ש
שיחזור אחריו ויבצא בעליו בנוחה ביציאת הרוח והעצ
והצואה ועשית התוקן כמו שהמכו ויותר חזק שבקולנג ·

פרק ו

באותות הרעים בקולנג · הוא
חזק הכאב והשנת זיעה ק
קרה וקור הקצוות לחוזק כ

כאב הבטן ותמית הדם והרוח אליו · ואם ילך אל
הפיקות המשינות זו את זו ואל הערבוב והפיזן האיברים נ
ועוצר כל מה שיצא ולא יצא ואפילו בתחבולה מביתי ·
וכן האותות הזרים כי שיהיה בו כאב הבטן ויראה בנבב
בגבותיו רושם וצבועים קטנים שחורים כפולים ואחר ו
ישתחבר ויסארו עד היום השני או יותר הנה הוא ימות ·
והאדם הזה יבצאהו התרדמה ורוב השינה בהתחלת חליו
ובציאותו אז במעט התוראה על ההבלט ואיך לא ברעתו ·

פרק ז

בהפרש שבין הקולנג והצץ
הכליות · הנה יקרה בחצץ
הכליות המקרים הקולנגיים

הנזכרים ויחבב כי הקולנג בעצמו משתתף בכליות ויקרה
לו ויכאב המיוחד לו ויקרה לו כקרין המיוחסים לכאב הא
התות אך ההפרש בין שניהם הנה יהיה משני הכאב ·
ומצד המקרים המיוחדים המזרים בשניהם ומצד מה שיוא
שיאות ומה שלא יאות · ומצד מה שיצא · ומצד
המדעת הבכרים · ומצד הסבה והרפואות הקודמות ·
אמנם ענין הכאב מתחלף בהם בשיעור ובמקום ובזמן ותנ
ותנועה אמנם השיעור כי ארתו שהוא לחצץ יהיה קטן
באלו הוא מחט ובקולנג גדול · ואמנם המקום כי
הקולנגי מתחיל מצד הימין וימתח למעלה ואל צד השמאל
ובשיניח יתפשט בבטנו ולפי סברת רבים לא יתחיל כולנג
משמאל ואיננו אמת כי כבר נסינו מחלוף זה ויהיה לפנ
לפנים ואצל גב הכליה יותר נוטה כמטו לאחור ·
ושהכליות מתחיל למעלה ויורד מעט אל מקום שינוח בו
הכאב ויחשב יותר נוטה לאחור · ואמנם הזמן כי אשר
בכליות יתחזק בעת ריקות הנפש ·
והקולנגי יקל בו ויתחזק אם יקח דבר והקולנגי מתחיל פ
פתאם בזמן קצר והחצצי מעט מעט
ויתחזק באחריתו · ובכליות יהיה תחלה כאב בנב ויעצר
בעת אשר ישתתף בו הקולנג · ובקולנג יהיה לך האותות
אחר שם הכאב · ואמנם התנועה כי הקולנגי כתנועע
לצדדים רבים והכליותי שוקט · ואמנם מצד המקרים
המיוחדים השוים בשניהם כי המכור ירבה בכליותי ולא י
ירבה בקולנגי · ואמנם ההפרש הלקוח מצד מה שיאות
ומה שלא יאות כי החוקנים ויציאת הרוח והשברים יקל
מכאב הקולנג ולא יקל מכאב הכליות קלות יחשב לו ברוב
הענינים · והרפואות המפתחות והחצץ מקלים כאב
הכליות ולא יקלו כאב הקולנג · ואמנם מצד מה שיצא
כי הכליותי לפעמים לא יהיה עמו עוצר דבר שיהיה בגלל
ובלוזים ובגללי בקר וצף · ולפעמים לא יהיה עוצר
כלל וקיקורים וביציא כרום והקולנג לא יבנין בזה ·
ואמנם מצד המרוצת המקרים כי כאב השוקים והגב ורסם
והמכוד בכליות יותר אך נפילת התאוה והקיא והבריי וה
והלבני ומיעוט העכול וחוזק הכאב ובוא האויר חוצץ והו
והיעת הקרות והתרעלת בקיא בכליותי פחות · ואמנם
מצד הסבות והאותות הקודמות הנה תכיפת הקבצא ולק
ולקיחת המזונות הרעים והתחלת המאכרים והקיקורים
ועוצר השברים יהיה קודם בקולנג והשתן החלוי והל
והלחוי קודם בכליותיי ובתחלת יהיה בכליותיו גם רקיק ו
נאחד יצא עב ואחריו חוליי ·

פרק ח

באותות הבדל הקולנג א
אותות הלבניי ממנו ·
הנה יורה שהקולנג לבניי

הקימת הסבות המולידות הלבנה מהקבצא ומיני המזונות
והסבים והארץ והעת ושאר מה שידעת · ויורה עליו
יציאת הלבנה בשברים קודם הקולנג ועמו בעת עשיית ה
החוקן · וקרירות האיברים השפלים ומיעט הרגשם וח
וחוזק העצירה מאד שלא יצא דבר מהשברים או רוחה או
רוח ואם יצא יצא דבר נפוח כגללי הבקר וכמו שיצא בר
בריחויי אך בריחוי יותר קל ויהיה הכאב ארוך הזמן ·
ואין ראוי שיסכך בזה שיתחיק מהצמא וההתלהבות ואו
ואודם השתן שיחשב שהעלה חמה כי זה משתתף לכל ·

פרק ט

באותות הרוחיי · איתות הקיבה סמותיו הידוע ת כמו רוב שתיית המים ח והירקות

הפרי׳ ושתיית היין רכה ג ·
הנופחיות והמדרות והזמן בשבל לא יתעכל והקרקורים ור הרעבים ויעצר שמרים בבטן ומתיחה ושברים חזקים כא כאלו ינקבו הכיס בטבעות וכאלו תנוח בטעים מהם · ומה יהיה בדלכנים אם יעצר הרוח או שהוליד אף הוא יהיה ברוחיי יותר חזק · ולא יותח ברוחיי בכיכד חזק ויהיה נרתחיי קודם קרקור׳ רבים והוהות כבר שקטו ולא יקיקרו עתה ולא יצא ואכנם אולי יקיקרו בעת הנחת הדברים הרכים והעסוי ולפעמי׳ ישכוך הכאב ולא יקיק ולפעמי׳ יודע רנפח ביד ובדוב יקל תועלת בעסוי ולפעמים יוע יועיל הנחת הדברים החמם בבטנו ולפעמים לא יועיל רוח החתום אם תהיה הליחה המועלת ורוח שאקות כל עוד ש שימצא חום וחנוס יפעל רוחי · ורנה יורה עליו השכרי׳ רעבים אשר יצף על המים לרוב מה שרש בהם מן הרוח ולפעמים יהיה הבטן עסוי ידוע מקימים ישולשל ויצאו לו דיחות ולא יקבל תועלת בו לעיצר ורוח העב בתחויי הם המעים · ואותו שיהיה בו הינהק כאב הוא יותר בפוח דאותו שיהיה בו נפח הבטן תבקיף רע ·

פרק י

באיתות הטמריי · הקרבות פנות שדם סבות לעיצר ת הזכרים קודם והחורשות ת

הכאב בבטן ויהיה שם כיכד חזק מאד ויחוש כאלו הבעים ימוסעו בעצבם ובמוקסה לא יצא דבר וגם לפעמים יצא דבר דבק וחתיכה · אך השמרי׳ הבריי׳ יורה עליו צביעת השמרים ורוב מה שיצא כרברות והסריפה וראות ההתחלהבות ורב שיכה והחוזק הקודם בשלשול הברה ונג ומגוב הלשון · והשמרי׳ ההוה בדקין הנוף יורה עליו הקודמת מיעוט הגברים ורוך הגוף ושתירות קבלת ת הדוק בחום וקור חיצוני · והשמרי׳ ההוה מתום הבטן או יבשו יורה עליו כצואות חתלחבות בצדי כסלים או י יובש צדי הכסלים ודקותם וכאות הצואה ושולה תה נוטות לאודם כתן · והשמרי׳ ההוה ברוחבי׳ האחד והתנועת והדיעה ומלות זה יורה עליו ת׳ דבוק עוש השברים עם כא כנולת יסבות רבגברות · ואותות ההוה בקוצר והארוכת הבטן כן אל הנעים כיכר ונפח בטן ולובן מראה הציאה וקפי יציאתו עם כאב בטיוח המשרים ויהיה צה תהוה מ׳ בוהם ונכר · ולפעמים יהחבר בו ירקון · ואותות העוצר ראות בסבה קור מן הכבד או מלתו שלא יהיה בו כאשת ו׳ ויהי ההסתראה אל הריקות · ואותות ההוה מן השחורה חמיצות הפיחק הוא דוח ומחרות הציאה ונפח הבטן עם מעוט הכאב ·

פרק יא

באותות הקולנג המור הגורטיי · אכבם אורות ההוה מ׳בורסא

הרכה הוא כאב מותח שוקד בבקום אחד עם כובד ודוגות עם ההתלהבות וקדחת חדה וצמא חזק ואודם בבראת וקה

והתעוררות הגריחות כמין ועוצר השתן והוא אות חזק וחק ויקבל היזק בשלשול · ולפעמים יהיה הכאב חזק עם רוך הטבע ולפעמים יוליד אל קיר הבטן נפיחה עם חום וחזק כ׳ בבטן · ולפעמים יתאדם מה שכנגדו בבטן · ואם תהיה המורסא אדומית יהיה תמיתיה והדפיקה ומכובד בעיות והם ית׳ והחתלהבות ותבאיבה יותר הזקה · ואכבם אותות ההוה במורסא קרה לבניית והוא מעט שיהיה כאב דבק מורסה במקום אחד וכל שכן מירידת דבר מה שידך מן הבטן ויורגש ביד נפח עם רוך ויהיה הבוח ויתחאר בנות התפיחים ויהיה כבר קום מה שיותיב זה כן לקחת הה הולכים וזות והבשרים העבים והצירות והירוק הקרח ה הנרסיבות · ויהיה הארץ קר ומיק וזה אות בטוח לזה ויתיה הציאה לבנית ·

פרק יב

באותות העקוביי ויב והם קיער אותה העקוביי והישו בבטן

אחר הגיעה בבריח מ׳אבת חוקה או גמילה או בצאה או׳ ריקוד או התאבקות או משא כבד או בקיעה ושבירת קרום או רוח חזק · ויהיה הכאב מתרבה בו קרום ואחר נוקף בו מעט מעט והנה יורה הבקיעה על הבקיפי ·

פרק יג

באותות הסולים והם הנ׳ אריב בן ויקולנג הם הקי׳ בבני ההוה בקור או

תולעת חוט או כתולעים או בקיעי · ואותות ההוה מקר ת׳ מעים מיעוט הצבא צפות הציאה ובנייתה והרגש קור ב בבעים וקלות הכאב · ולפעמים יהיה הריע עסוקי · ואותות ההוה מן הטרה האדומה המבות הקודמות והנמס והארץ ויציאה והריק תולעת וזה ומה שימצאהו בנהיקהו וה חוזה והתלהבות ושריפה ויקבל היזק בחוקנים ו׳ וגם כשה שישלשל ו׳ ורדו המרות ויקבל היזק ברעב ויבל תועלת בשוים החשקידים ויבקנן מרות אם לא יהיה הליחה אשר שטת בו והתעוררות בשלישית ולפעמים יתחבר גם קדחת ולפעמים לא ולא יהיה קדחתו בקדחת המורסא מ נגודל המקיפים · ולפעמים יתחבר בו כאב כנגד הקיא כאלו הוא יחוש בנעיצת סכין ולא יהיה בו רוח ואותות ה תהוה מתולעת הדוחה שב׳ ד קיסור ד הטבע וצריך לו לעמוד להפנות בתכיפה אך שהוא מעט מעט · וקצת סבות נבח ש קל הנה בחום או בקור הנוע או לקח היך רפה · ופעמים רבות יזדמן שיהיה הבטן רך או שא ויהיה כבוח וצי׳ה והיבותה כפי ה׳ נחג הטבעי אך שהוא צריך לעשות כלי או פ׳ ירה · ולפעמים יהיה זה כסבל באצור · ואון זות אותו שהוא בהלשת הרוש שיהיה הלקית הנושה כא יבוח רצ׳אה אל ת׳ איכה לא יעזרוהו ל לעמוד להפנות וזה כמו הכריזי והבצל והנכינת מהנגרת וגם שיהיו הפתילות יחורות לא יהיו ביד׳הם המשיכים אם יונחו לבטה ויהיה הבטן נקרח כמת שיאבל ויעצר ל ולא יבואב כאב והושב בו · והנה נזכן שיהיה שם באצור במסדר הרוש ואותות ההוה מתולעים אותה הה תתולעים ושיעום יציאתם ·

המאמר הרביעי

ברפואת הקולנג והדבור באיליאוס והדברים כמו מחליי המעיים ועניניהם ׃

פרק א

ברפואת הקולנג ראוי יש שלא תודה תנחת הקולנג כי הוא אם יותר יתראה אותות התחלתו ׃ וראוי שתרחיק המאכל ותמהר לנקות מה שיעצרהו ׃ ואם יהיה באחרית מאכל שאכל תקיאהו לאלתר ותפלוט ע״י מה שיבא מן הליחות עד שיתנקה ׃ והקיא הנה כמפסיק ליחות הקולנג הלח והמורכבי ואם יתלינג יקצר בעוצרים הקיא ׃ וממה שהוא טוב במה שיוסם במשקה תבנית הלקוח מן כי הרמון כקט מן המסטן ומוטאק ׃ וממה שאינו נבון בו לשור להשקות המשלשל מלמעלה כי לפעמים תהיה המתיחה חזקה ויהיו ליחות גם וגללים גלודים רבים ׃ ואם יפנה אליהם ליחה מלמעלה אולי לא ימצא מעבר ויוליך ההנהגה הזאת אל סכנה גדולה ׃ והנה הראוי תחלה שתתחיל בשתיות ברככות ובמסעידות כמו מרק התרנגול הזקן אשר נכשיהו עדין וגם בכר תאר כהו בלחות הסמים והגרדים ׃ ואחר יעשה החוקנים המורכבים ׃ ואם יהיה שם קדחת יהיה תמורת מי התרנגול השיעור שידהו הליחות והגללים מלמטה מעט מעט ׃ ואם יותר שהגללים והליחות העקבות טפר כבר יצאו אם יחויב ישוקה דבר מלמעלה תעשה זה ׃ ואם אפשר שינקה מלמעלה בקיא הרצוף תעשה ואמנם יחזק הצור להשקות מלמעלה אם תהיה הליחה התחלתה האצטו והמעים העליונים ׃ ודע אם האצטומכא תהיה הלושת חרבות הליחות וימצא המשלי מלמעלה מהשכור והסברים שם כי כל זה יבריח לשלשל מלמעלה ׃ וכן אם יקרה הקולנג באחרית הדיפצטריא הוא מלמעלה יותר נכון ׃ והמין הזה מן הקולנג הוא אותו שהתחדשו מן האצטומכא ומהמעים העליונים ׃ ואם יהיה מה ליחה כמו כבת האחר היא משלחת אל המעים הכיביות והגיע ליחה אחר ליחות וכל עוד שיגיע אליהם ישוב הכאב ויתחבר בו בנקיון אחר התחלתו וכשישתה המשלשל או ירגיאה וירגיע מכנו או שירידה למטה אל מקום אחר ואז ינקה חוקן אותו ובמקום מספר פעמים כמה שיהיה צריך אליו קודם זה ואם לא ירח יהיה ראוי שתית הרפואה מלמעלה מצד הנרת כבואר הזה והיותר נכון שלא ישתה מלמעלה באוכה ויסתפק על החוקנים וזה כי רוב הקולנג יהיה מסתי ליחה עבה נתרב נתרככה תצא בשליכותה בנקים ׃ ואם ישתה הרפואה מלמעלה תנקה לו מן האצטומכא והמעים לכדם אבל גם מן מקומות אחרים אין צריך כהם לנקותם בלל וזה יורישו תולשה בלי ספק ואם יהיה זה אחר יהיה הצריך לנקות המעים הצריך לחוקנים רכים ונקיים חכופים רצופים וי ויחלש הכח כאשר ׃ והנה הראוי שיספק כל עוד שיוכל על החוקנים ומה שיהיה בבנתנתם כי הם כשימצאו כמע בטעים ליחה לא ימשכו ממקומות אחרים ולא ינקה כמשפט אשר האיברים נקוי רב ׃ ואם תשנה החוקן פעמים רבות כפי ההדבקות הליחה המולידה הכאב לא יהיה בזה הסכנה כל אם ינוקה מלמעלה ברפואות כמו מכות מן הגוף כולו ׃ ואם יהיה החוקן לא יוציא דבר מהליחה לא תגרר עדין לא יעשה חוקן וכל שכן בחוקנים החדים כי עתה תהיה אחר הכשול ובם כי החום נים הו דים ישודר שוע ער״ה הלב והכוח ׃ ופעמים רבות יעשה חוקן ולא ישלשל אבל יכאיב הראש ויעורר ואז ראוי שיעשה מלמעלה ׃ ולפעמים יהיה ההרה מלמעלה ומתוסה מלמטה וראוי שיש שיעובה מה שלמעלה בקובצים עד שישובה ויעצר אחר ׃ ואחר ינוקה ׃ וראוי שידבכו החוקנים אם יהיה שם קדחת וירכה בהם שמן לשבר בליחות המלה אשר לפעמים יצטרך לשני זרים והני מעבן ׃ ואם החוקן לא יוריד דבר והשקה נירא פיטרא המולשת והשבנה ובן אחרית לקר ללקוחת בכבו הסתרבארן ושיקות תמרים ׃ והן ראוי שיחוזק התירא שלהם כאגאריק כמני כי הוא מאהר לעמוד בקרבים ׃ וראוי שלא יחוקן בעוד שבאיצטומכא יש דבר כי ימשוך הנא למטה ׃ וראוי שלא התחיף החוקנים אל שים כיניהם כתן ׃ והקולנג האדומי תפנע עונה בש זית כרבי הזהב הנקרא פולואש אבריאש ׃ ולפעמים יקרה שהרפואות המשובות מן הגוף ימשכו אל המעים ליחות רעות אחרות ׃ ולפעמים ימשכו ליחות כמשישות ויתחברו הרשע והקולנג יתר חזק כהמפנעים המכותים ׃ והיותר רע מה שיהיה בקולנג מהמשלשלי מה שיהיה רב השיעור הנתעב בהם כי לא ישארו באצטו׳ אבל הנכרים ושוני נידאש וכל מה שהוא פחות בשיעור מבוסם כרית הנה זה הוא היותר נכון להשקות ׃ והנה שיהיה חשמרה בראש חוקת כאוד עד שלא יקבל אידים כמ מה שיעצר בבטן והאידים כהרפואות החמות אשר אי אפ אפשר בלעדי עשייתם ברוב העלות הקולנגיות כי לפעמי׳ יוליך זה אל בלבול ועירבוב השכל והוא בקולנג ׃ ולפעמים יוליד בסבתו מן הרוק שהוא אי אפשר לו שירע צורת הקנין כהעלול ויתחיל ברפואה הראויה ׃ והשמירה הזאת הוא בבשמים הקרים והשכבים הקרים ושאר מה שירכבו אליו בתנועת מה הראש ׃ ולפעמים יקרה שיהיה הצורך לחבם המעים וקרוב הצריך אל קרור הכבד נשמר זה מא בחתבושות הבק רם הכבד וכיוצא בהם ׃ ויששמר צד הכבד ברטיות ופשן ושרויהם החוכים וכן ענין הלב ׃ והיותר באות במה שיקשר בו המסיטוה הקרות עם הקמפורא והשנדיל ׃ וראוי או שיושם בין צדדי המעים וצדדי הלב והכבד מחיצה מבגד או שאר וכיוצא בהם שי׳ שימנע מהגיע מה שהוא מיוחד לאחד מהם לאחר ׃ והצבא יגדל בהם ואין להם רק היין המרעם וסבל הצבא ׃ ואם יהיה אותו המעט בזה כריסו מן הגלגב יהיה הרכר יו׳ יותר מועיל לצבא באחבת הגוף הדבר המתוק והעבירהו אוהו ׃

פרק ב

ברפואת הקולנג הקר׳ ואבנם הנהגת הקולנג׳ ה הקר על דרך העקר שלא המחר מן במרדיסים כי המסמרים להשקות הבאבים בבר בשרדיטים הם ידיחו דבר נרוד הסכנה כי עשות הגרדי׳

אין זה רפואה אמתית כדברי · וזה כי הרפואה האמתית רבא הפסק הסבה והסבירה להשקיט הסבה ובבטל החוש וז וזה כי הסבה אם יהיה לליחה קבה תשוב יותר קבת ויותר ק קרה או המזג עצמו ישוב יותר קר או רוח עב ישוב יותר ע עב או חוזק כחיכות נקבי הבטן שלא יתך כמנהו הנעצר בו וישוב יותר סתום ונקשה וישוב הכאב אחר יום או יומים או שלש יותר חזק ככה שהיה ואין ראוי שיעשה כפי ואם האפשר וכה שימצא כבנו על כל פנים אבל יעשה ב"ר בדרך הסבה לחתכה ולהתיכה ולהרחיב נקבי כח שבע פנעצר בו ברביקתו · וברב אפשר זה ברפואות בוקיקות שאינם חזקות החמום · כי החזקות החמום בהקרותם על הליחה בבת אחת לא יובטח בהיות כח שיע שיעוררו בהרוח ובה שיתיך מהליחות יותר מבת שיתיכו בן הרוח · אבל ראוי שיהיה שיעורו השיעור המספיק אשר יעשה ברוח התכה חזקה ובליחה הרטובה דקדוק וב ובשול לא התכה חזקה ולכן יספיק הרחקת המאבל והמש והמשקה ימים והנה הנחת הדברים החמים לפעמים יעוררו כאב חזק ויצטרך אז או לעזוב ההנחות ההם או אל ידרכו בהם השנותם להתיך מה שעוררו הראשון בן הר הרוח · ואחר זה אם תעשה החוקנים המבקים הנה ראוי אם יהיו השברים נעצרים שיתחיל תחלה בבת שיש בו ח המעורה לשברים כרוחות טובו ושמנים ורפואות המיר המיוחדים לשברים כל ומר הם הכוננים לרפואות הקולנג ה השברים המוקק זה הוא אם יהיה רחוק · ואחר זה יעשה החוקן והנכח הלבנה אם יהיה לבני או מתיכים הרוח המתנכה אם היה עב · וראוי שתדע כי לפעמים יתנכה כל דבר בהליחות וישאר דבר מועט הואך רכשם לצד זה הכאב והמעל הכאב חוץ ראוי שיאמר כי הרפואה אינה ב בעילה אבל ינוקה זה בחוקנים · ולפעמים יהיה זה רוח לבדו ויורה עליו אהוזת הרוח · ולכן ראוי שיעשה החוקן הבחזק האבריים המתיכים הרוח בחוכום הדק · ולפעמים יספיק או שתית כוקקת חוק חם בבנו האריאק ובדוצא בו · ולפעמים יספיק רא זית קרני המציצת באש על מקום הכאב ולפעמים יספיק שתיית הזרעים והמתיכים הרוח · ולפעמים יספיק שתית המשקה החמם · ולפעמים יספיק הרטיות הבתיבות והזהר הזק בהם המאדכים ההדלים כי הם ל לפעמים יתיכו ולפעמים יתסבו הליחה לעלי הבטן · ובוני רמי סבריא ודומיהם בכאב החזק אם ירחן בהם יו יועיל מאד · אבנם המיכות היוצאים ממחצב נמצאדר הוא של ארמניאק נפלאים בזה משלשלים ואפילו בשתית אם היה מכלם שוחה · וכן האבנט העשוי בבים שיבושל בהם המתיכים הבוקקים · ולפעמים יספיק החפיפה ודקה לבטן עם החפיפה החזקה לשוקים ולפעמים יעורר הכאב האות שתית רבים וקרים והוא מהדברים חוץ היותר בזוקים בעלה הזאת עם מעוט התועלת להשקיט ה הצבא · והיין הקשה המועט יותר טוב מים והחם יותר כשקיט הכאב · והדבר היותר כזיק באלו הקור והאויר הקר כבו שהדבר היותר כמעיל · הם החום והאויר החם וה מכוים הדבים · ובשיזיות הסבה קור המעים וצרדי הבטן רקיקים ישוב אל בעליו הקולנג כל עת וראוי שיב

שיכיסה בבגדים וחים כמנו ויהיה מכמו הקול כבה על שילבישהו כעורות ויקשרו עליו ויעיה המרחיים בן ה המבנים החמים והוציקות החבות אשר נזכרים במקדם בו · ולפעמים יצטרך אל הנחת הדברים החמים · ולפעמים יצטרך שיותם בשמני החמים קשטר ואבנחמ ומה שיהיה בין הקולנג הקר מבהו מה שזכרנוהו במה הרג דבר והפשט אל מקום הכאב ויחוש אז הכאב ורפאותיו תיקה דקה כהפרשים רצוצה אלא אמיריה אם ליחה תכ כי או חבכה · ואמנם אותו שהוא על דרך ההלה וה מהתהילדות והנה הראוי שישקוהו בעת ניסה הכאב ובלול דבר כמו גרנרי אלואן וגרנרי נירא והנרורים והברכים פן קולוקינטידא וסקמוניא וסנאפין ואלואן יסרח במי מ ברום חצי משקל עד שני שלישי משקל · כי זה אם התבודדו עליו ימים רבים והולכו הכמון ויזין ·

פרק ג'

העיקרים המיוחדים ברוחי מכין הקולנג וכו ראוי שיעשה והחוקנים ה

והפתילות והרטיות אשר נזכירם ויורוק ולכן לנבזי אפילו ימים של שת ויהן כפי ואפשר לו · ויתחיל לקטר הומר ויחזו כחוקן המברק וכתכום האבר בהם ויבחן על הדרך אשר זכרנו כבר · ואם לא יקל כי יש שם ליחה תיכם כה בחריצה ונניח המזומנים בה שתרצה והבידל להניח קרני המציצה באש מבלי שלט · ואם כבן החוצאות יבש אל תסתפק זולת התנשפה ורקיקה בבתים הכאב ובריח בכמו שמן זנבק ושמן באדרן ושמן סון ס בתאכבים ולהניח הדוחן והמלח ובחיכם על השיעור אשר תראהו יותר נאות ויכסה הוכן השכיבה והתפשטות וה דתה שתדע כי זה בהם יותר נאות ויותר דוחה ודוחן · ובמה שיועילהו בתשתיוה שימיתה והקריאה והרן ויבא בו במי הדעים וברוטא הישנה או במי הדבש או עם שמני ולפעמים אם ישוקה הפלוניא בעת האה יבולהו · חוקר המשלשלים למי שיש בו קולנג מחייב ליחה לבניית · חוקן כרשא הלבנה והשברים · ויקח שריכולי כרתני פוליפודי סגינרג וקרטם בבואן תלתם שלם תורביד משקל שני זוזים קולוקינטידא שלם בלתי שחוק משקל חצי זוז וכן התאנים עשרה במספר וזרע פ פעוזן הריש כרפס ואניסון וכמנטוריאון דקה ונרנרי ומיני הבור ובצים ומיאלש מכל אחד משקל חמשה זוזים עליו דודא ונגדה · ועלי כרוב כלא כף יבושל בבים תכים לאמ עד שישוב למעט ויסים ויכונן ויוקח קרוב לכוס זוזים ניכחה בן קשיא פבבולא במשקל שביעה זוזים וסמריא אדים שבעה זוזים וסנאפין והילי בכל אחד במשקל זוז כ בורק משקל שכן שירג במשקל חמשה עשר זוז ויעשה ויקן בו · ולפעמים ישים בו בעט ממרת השור ויוחק בתיכו הלבנה הדביקה יוקח עירוב החוקנים ההם והשם נגיבכן ח השוכן יותר בזה · ויוקח נתרי והנרעון משקל והבל עוזים ויסכן בבקי הלכלאב ויתן על מה שיסכן בחוקן יוי הראשון וישים המורה הקשיא פסבולא ויתוכה בה מלח חמשה עשר זוזים דבש וישים השמן שמן קרטם וישים בו כבר שנאפין אופופונק בבנו זה אחד ויעשה · ולפעמים

יתוים בו שמן כרוע ורבים יסתפקו בבשול הורעים וזה
והאשא ואזוב ובמון ופטראסליון וזרע רושא ופוליפודי
וסכטוריאה ופורבנ והאנגדאן ו׳ גזר ישורש בו כרישות קשואי
החמור קרוב בחצי זית וחוקן בו או יבושל עמהם שרש קנ
קשואי החמור ומעט בן קולוקינטידא וכמוהם בריטנאפין
האופופונאק ויהיו בכל אחד משקל זוז ויחוקן בו ופעמים
רבות יבושלו אלו הסמנים בשמן זית או בשמן חם ויחוקן
ופעמים רבות יחוקן בבעלי הסמנבין המתחממים תואר ח
חוקן יחוקן בו בעלי הקולנג יוקח בן החוכין היין ומן סמנ
סכנגבין לבשיי היין ומקולוקינטידא שלשה משקלים ופלפל
אוקיא חנגבול שני אוקי׳ זרע דודא נגיית אמומי באטם אב
אניס אטרמסי בכל אחד ארבעה משקלים כמון כרבאגי
שני משקלים זרע אניס שני משקלים פוליפודי אוקיא ירד
וירוצץ זה הכל ויבושל בחומץ ובדבש עד שיגיע לחצי הא
ואחר יסינן ויעשה חוקן ולפעמים ישיבו בו אנגדאן וא
ואמידום ואינני נוטה מאד לבנו והנהגה הזאת לסובל
חוקן בשקים הכאב טוב לקצת הקדמונים אלואן וקשטור
ואנטוריאק בכל אחד אוקיא כיין בכור בורים לח שני א
אוקי׳ אי פר אוקיא וחצי ישבר בו ויעשה ממנו בעת הצורך
שיעור פול ויושם בקצת החוקנים ולפעמים יושם בקצת
העתים השופלים והשמנים ויחוקן בהם חוקן חזק אם יה
יהיה שם שברים כמוצים קשים עם ליחות לבנות הוקות
הרבקות בתחתית החרוק והמצנה האז ראוי שיחוקן בבני הא
האסנאן הלח יוקח ממנו חצי ליטרא עם אוקיא שמן הל ו
והמצות וחים כורע ויותר חזק בזה שיוקח כנרעדי השברים
ועלי כרויון וקרדמנא קליפה ובכור ברים וערטניתא וק
וקליפת קולוקינטידא ולבת וקשואי החמור והורביד ונג
נפוליפודי יבושל הכל במים כפי החוק כבמוהו ואחר יז
ויושם על הכשול שמן כרוע ודבש ומורית הבקר ויחוקן בו
ויושבו אלו והרפואות בשמן חם ושמן קשואי החמור ואם
יחוקן בזה אולי ירפא לבנה דבקה אם יסכל החוקן שעות
ומן שמן צנון ומשיחה הנקראת כל אכנג ולפעמים
יצטרך בעת חוזק הכאב אם יושם בחוקן הזה אשם בטירא
וארמוניאק וזבל יונים כגולה בבת שמוחם באבר ואם
לא יושם אבפורבי בקצת העתים ולפעמים יעשה חוקן ב
בקטראן כעורב ומטורף בבי הדבש רב הבשמים וישקט
הכאב וביין בכור בורים כופלא מאד ולפעמים יצטרך לם
לסקמוניא ואבפורבי ונלחו והביא מבחר רפואה נקראת ז
זבב העכבר אם תושם בחוקן יקבל תועלת בה ולפעמים
יחוקן במשקל שני זוזים קשטור בשמן וגם יוקח זפת שלשה
זוזים יוצק עליו מן היין הנקרא עדא ושמן דודא ושמן ה
החלב בכל אחד כרה סבונת ויעשה ולפעמים יושם בחוקן
החוק חלב עליו האנגה וקליפה עצה תואר רפואות ש
שתויות ללבני כתגרים החזקים המועילים בזה נרעדי ח
השברים כשנאפין וגם נרעדי השנאפין במשקל ונרעדי שנ
שנאפין בטיקשא וגם יוקח תורביד ואלואן סקמוני ולב ק
קולוקינטידא חלקים שוים סקמוניאה שליש חלק יחובר ב
בדבש מוסר קנמי ויעשה גרגרים גרגרים עוגים ל

ללבנה יוקח בן קולוקינטידא כמשקל דאנק ותורביד כמשקל
זוז כיין קשואי החמור במשקל דאנק ונגביל כמשקל דאנק כי
גירא פיגרא שני שלישי זוז ואם תחוקם בסקמוניא יתן ויא
ואמנם המשלשלים הגזורים כמו אל סכמי והמריי ואלם
סיראגון וגירא מחוקת בקולוקינטידא ועמו שמן כרוע
וכמו טריקות הבואים משלשל ואם יתערבו שברים ולבנה
וחוזה השברים רבים וגללים כל זים אין ראוי אם יבריח הצ
הצורך לעשות משלשלים חזקים ומהם גרגרים בתואר ח
הזה יוקח אבפורבי גרעדי כמריון כנוקם וסקמוניא בשוה
ותשתיה ממנו זוז משלשל אחר חזק מאד יוקח וכל הזו
חונים תרבו שבת ודורק במים יבושל עד החצי ויסנן ויש
וישתה ממנו שתי אוקיות וזה הכח וחספנה ובכל כוצי הח
היו רעאת הגה חלבם מיתר הק לנג כמו הליוח ומכו הש
השברים ומורגא בו ויורע גרגרים כנרגרי אלתראש וכמו ב
כין הנקרא יתנעאת הנקרא בפרטי סירנוש גדול העלים
וחרשא כי נכשיבת העקרב וה לו חלב רב והנה זכרנוהו
בסמנים הנפרדים תואר פתילות חזקות בוציאות
השברים הרבים עם הלבנה הדבקה טרם יבוקעו פמוית ה
האבני חונה לטבה כרמות אלון וראוי שיהיה ארכו ששת
אצבעות ויש מהם כדמות אלון גדול ולקח כוזבל הקבגר
או יוקח פיזולה מפוטלא כנוללת בדבש ותונח לבטה או
כאלון מרכש מינרב כלב קולוקינטידא ובאלון מקשואי
החמור וקולוקינטידא ומורית הבקר ונבש או קולוקינטידא
עם מאניר כוחרי לבדו וגם קולוקינטידא עם מרסא קילא
מאני עם דבש ודבכין וקולוקינטיד ובלח נפטי הלקי טוי
וגם דבר משותף ללבני ולשברי ולרוחי יוקח קוליקינ
קולוקינטידא וקשטור בכל אחד כבריענה וקטראן שתי ב
בפות יעשה עם כמעט מרבש וביין בכור בורים חוק מאד יצ
יצטרך אליו אם לא יצליח רבר ורבים יצטרכו לעשות הם
הסקמוניא וזרע ארטינא גם אבפורבי תואר הוקן
טוב לרוחיי יוקח האשא ואישוף גרורא יבשה ואזוב ואק
ואגורי וזרע דודא וזרע גננכות וגרעדי המרוע הבריאצן וק
וקבוביל וטריבולי כרוני וסנטוריאה ואבינו הזרעים הש
השלשה ויום אנים זרע שוטר וזרע כרפס האנגדאן ופם
ופטראסליון חלקים שוים ויבושל בשהיות הרירא או פו
פודנג בשול חזק בשתיה רבה עד שישוב אל מעט ואחר
יוקח משמן חלק ומתשרישה המבושלה שני חלקים ויב
ויבושלו עד שישאר השמן לבדו ואחר יוקח ממנו חלקים
רבים ויושם בהם שומן אגרא ועזים ומעט בן אופופונאק
ושנאפין ויחוקן בו ואם לקחת ומורישה בעצבה והורך הש
השרפים ומכברים עם שומניהם ויושב בהם משקל עשרה
זוזים ויחוקן בהם יהיה מועיל ועמו קשטור ואשא טיטירא
בחוקניהם מועיל ולפעמים יחוקן במשקל עשרים זוזים ש
שמן שיותך בו כמשקל עשרה זוזים אשדק כמו ויהיה מ
מועיל ולפעמים יחוקן כנרעדי וזרב הנוך בשהיות רודא ו
ובזותר בנפרין עד עשרה זוזים או בן המלח עד המשה ז
זוזים וגם יחוקן בשמן דודא ושמן נארדין

ושמן קנבוסילא ושמן פוגלא ושמן כרוע ושמן אצטורך
תואר פתילות לרוח ישחוק רודא במי הדבש עד
שישוב קרוש וישים עמו חציו כמון מרביעיתו נטרי ויעשה
ממנו כאלונים ארכם ששה אצבעות וגם פתילה לקוחה מן
בורע רודא וקשטור עם דבש ומררת הבקר ונטרי מכל א
אחד חצי משקל וגם שכאפין מידלי בורק קולוקנטידא
אלטיאה יעשה ממנו פתילות כאלונים

פרק ד

תואר החוקנים והפתילות ל
לבעלי קור הבטנים בלי ל
ליחה אבנם חוקן בו שיש

בו קולנג מן מיני קר בלי ליחה והפתילות רם במו בעלי ה
הקולנג הרוחיי והפתילות הלפעמים יועילם הקשראן לב
לבדו אם יחקן במשקל שני זוזים כמו כשמן וגם יועילם נ
וכל הדומים לבדו אם יחקן בו כמוהו בכחישת הפודנג ושמן הבר
הברוע

פרק ה

במיני האמבטי והמרחצ
המרחצים והציקות והא
האמבטי חזק התועלת ם

במאוני הקולנג וכל שכן אם יהיו חמים מה שיבושל בהם
הרפואות הקולנגיות כי בחומו הקנוי מן האש ובכחו יחם
הקנוי מן הרפואות יתיך סבת הבורסא ובלחותו עם חומו מ
מיתח האבר ויקל התרת הסבה הפועלת לכאב ונרפה יצא
עצלי השת זהו מה שיעזור על דחיית הנעצר אך האמבטי
בחורם צער והעלוף כמה שמרפה מן הכח הנה ראוי שיש
שיעמהו החולש על דרך השמירה ויקדים אליו בעת עש
עשותו איזו מה שיחזק הכח כריח הבגדים והברשם והב
והורד באג" והלחם החם ומה שידמה לו ויסמא בו בתנגע וה
ויזהר שלא יכבו המים חזוא ולבו ובמוני חמי טבריא ו
ודומיהם הם החזקים הנאותים לקולנג הקר אם ישב בהם
כמו שמימי המרחצאות הערכים והנכון בהם שלא יקרב א
אליהם ואם ימלאו קצת כלים ממימי טבריא ודומיהם או
מים יבושל בהם הרפואות הקולנגיות ויזהר בקרקעותיה
נקבים רבים לא יחשב שיורגשו בשביל צרותם וישכב הח
העליל ויונבה הכלי במנו בשקור רגעותיו ויעזוב שם עד
שיזחף במנו על בטנו הטיפה מפוזרת ותבואה ויהיה זה ח
חזק התועלת באר

פרק ו

דבור באיכות החוקן וכליו
אבנם שצורת החוקן הנה

התכנית היותר טוב שמרו הקדמונים שיהיה האבוב חלק
מורכב מן משולש ושני שלישים ויושם בין שניהם מכך מה
בחוקן שילקח מבני השופרת ושידבק בשופרת דבוק ח
חזק ויהיה מכך בין שני חלקיו המתחלפים ויהיה הנאד הל
הלום וקצוב כפי החלק הגדול משני חלקיו ויהיה פי הח
החלק הקטן פתוח וכשיהיה הנאד הלום וקשור על כלל הב
האבוב ישים ראש החלק הקטן לבטן חזק שלא יכנס בו האו
האויר ויהיה לו תחת הנאד במקום שלא יכנס בשת כעבר
יצא במנו הרוחיי ואם עשית החוקן ונעצרו נקבי הרוח י
יזוזר הרוח ויצא מן החוקן הנחה שובה כי הרוח הוא אש

אשר ישוב בו לחוץ ויצטרך אל העזירה להוציאת כבחזה
ואחר זה ראוי שתעיין שאם יהיה הכאב נוטה לצד הגב ת
החוקן העליל שוכב והוא יותר נכון לכי שיש בו קולנג מן
בשיתוף הכליות ואם יהיה נוטה לפנים החוקנהו על ברכע
ובכלל כי החוקן על ברכים תגיע החוקן אל עקיבת הבע
הנה יעשה חוקן שוכב על השמאל ושינבה הירך
נבר וינבה הירך והשמן
כרוכב בחזה ועזיבת השמאל פשוטה וכשיחקן ישן על ה
הגב וכן כל מי שיחקן ויש מן האנשים שלא יצטרכו לזה
ויש מהאנשים שהנבין להם שיכניסו האצבע הקטנה ב
בשת שלהם פעמים ושימשח בקירוטי עד שיתרחב והלם
בשפופרת ויש אנשים שלא יצטרכו לזה ואם רצית זה
להקן עשה מה שיתראה בזה ואחר תמשוח השפופרת ה
והשת בקירוטי ותדחהו בו דחיה שלא יפגוש עוצר מזם
מהמנוי וגם לא יעבור המנעי הישר ואם יפול בן לא יכנס
החוקן וכשתשוה השפופרת במקומה צוק מן החוקן כיך
ואחר תעטהו בשני ידיך עסוי טוב כשחובר לא בבבבות כי
לפעמים רבות יורכן שירחה מי החוקן בביוצא בזה להחק
למעלה במקום הצריך והנכון בעת דחיית החוקן לבעלה
למשוך שער הראש ולהרוץ המים הקרים על הפנים ויעזר
על משיכת החוקן למטה ודע כי החוקן אם יעשה הלא יזד
אי אפשר בלת עשיית הפתילות להוריד עם העלה ונקבל
זה אין ראוי שיהיה דחיקת החוקן באותו רגות כי לא יגיע
החוקן למקום הצריך ואם נוריצוג החוקן ויקשה רצאת לא
יכנע בשביל זה אבל תחזירהו מיד כמו שהוא וראוי שלא
יחוקן העליל והוא צמא או יש בו שעול ודע כי החוקן הנח
בשיעור לא יגיע תועלתו במעים העליונים ואם יהיה גדל
יגדל היזקו ויפורד במעיו והעב ידבק ויעשה הרק הב
הגדול והדקיק לא יועיל ויהיה בידיעת הטבע

פרק ז

ברכתנת שתיה שמן כרע
ברפואת הקולנג ולמי שיש
שיורגילהו הנה שתיה שמן ה

הכרוע יותר מועיל מכל הדברים להם אם ישוער כמו הראוי
לו וכפי כחו וכמו הדרעים והאבנם ישתה אחר שיעקה מ
הגוף בכבן נטרי שכאפין או זולתו וישתה ביום הראשון
שני משקלים וכשני יוסיף עליו חצי משקל
וכן יוסיף עליו בכל יום חצי
משקל עד השביעי ואין בזה היזק שירד במעט במעט עד ש
שישלים לב' משקלים וראוי שיעמד במקום אחד אצל הכסיל
וכל עוד שירגיש על מי הדרעים יעורב בו עירוב חזק באבן
וראוי בכל יום שישתהו שיאחר המזון אם כמשה שעות ע
עד קרוב בעשר שעות עד שלא ירגיש במוחלט ויזון ואחר
יזון עליו במני בטעם האספידבאג ואם יראה המרים
מחורבאנאת ויהיה במשקה שלהם הדבש וראוי שיפול מ
שיניהם אחר שתיתו שיתעכם כמלת קלוי תור
ויסמוך אחריו בשמן ורד מזוקק שיתעם בו וכשישלים כן
בעשייתו ישתה אחריו נירא פיקרא מחוזק בלב קולק
קולוקנטידא וכירבא בו או זולתו מחוזק אם לא יצליח אליו
כי נירא דוחה היזקו מן הראש, והעינים

פרק ח

בהודעת רפואות בתעלות לבעלי הקולנג הקר על דרך תעבולי והתקון והם

והסגולה לא על דרך הדבקה ואלו הרפואות שתיות ורש רטיות והכנות ובירוחים ותחבולות אחרות והנה כהם בתחתיות תשים כי הם סגולה להשקיט כאב הקולנג ה הקר עם כל זה אין לו המשאה כמו שיש לבצל ולפעמים יקריהו בעל הקו לבנ בעת העצרו כי תחול הקולנג התריאק חבאבל לבני יו ואל כתנועת הלא יאכל דבר אבל ילין על שתית ביין חזק שיקבל והב יום ומן השתיות המבקשות ה הכאב שישתה אפסנתין ומבון ח ימים שיום וישתה עשב הנ הנעשור לבדו או עם כמון או יקחה אנים וגפלפל וקשט חלקים שוים וי קח מהם משקל זוז וחצי וישתה המורגיא ומרקחת חכמי התריאק אם לא יהיה כות מונע נמצא וקו עוד לבעלי הקולנג מועיל מאד ומסה שנ שתה שורש אלטיאלין משקל ארבעה זוזים בכמה שיבו ה בו ח הגראשי או בכי הגבינה והשומן עם בשיעור הזה וגם ישתה כן כשיעורו משקל המשה זוזים כמו פאניר סתרי ו ואוקיא בשמן סומסמין וגם קליפת שורש עין שקדים אר ארבעה זוזים ונבכיל שלשה זוזים ואני ונתן בכל אחד ש ששה זוזים שים קרבים הין ירתיצו הם גנים ויבשלו בם במים עד שישאר השליש ויגערהו בענפי רודרא וישתה בם מבנו בכל יום שתי אוקיות הם יוקח קליפת שורש עירבה ו וקנפי רודרא והנכיל יבושל במים ארבע כפלים עד שיש שישאר השליש וישתה כל יום שתי אוקיות ויעשה זה של שלשה ימים ויניע שלשה ימים ואם ישתו מי הרבש שי שיהיה חזק הבשול כי אם יהיה הלבש הבשול יוריש נפח ו ואשר יש לה מועיל יוצא כסגולתו מרק בעל חיים הנקרא הדהד ונדוה גם כן וגם כראשון וגנבים מועילים כמו מה ש שזכרנו כן כאיבי הקולנג ואבנם זבל הזאב אשר אכל עצ עצמות ואיתותיו שיהיה לבן שאין בו עירוב מבראה אחר וכל שכן אם עובר על הקוציים הנה הוא הדבר היותר בנן מועיל ויקח ביין או כמי הרבצ או שילקן בדבש לק לקיקות אחר שילוש בו במי החרון או שיתובל במלח וב ופלפל ודברי מתבשמים ואם ימצא כצואתו עם כמו שה שהוא הנה הוא מועיל גם כן ויכפרו כי תליתו בצואר ם מועיל בכל שכן בשתיה מפני ואברו שיתלה בעור נמר או זכר התמולים או צמר כבש שטרפו הזאב וג על מבנו תאלינים ההוי בתועלתו בתליה ואפילו בכפי יהונה אבר אברו כי נרס מעי הזאב אם ינגב וישחק יהיה יותר נברין בתועלת בזאלו ואין זה רחוק ומבת שהוא בהמון הזה הע העקרבים הנצלים כי הם חוקי התועלת מתק לכן וראוי שי שניסר זה בקולנג האמתי עד שלא יהיה המבוסה שנמתר בו ק לנג כוכב ורם שמועילים לחצץ הכליות כעצם ובקולנג בבקרה וגם שהוא משובח בכאיבי הקולנג והתחזקו הכאב אם ישתה קרן איל שרוף וחשבו שמשקיט הכאב בויר

פרק ט

ברטיות הקולנג הקר וא ואמנם הרטיות יש מהם רטיות שיש בהם שלשל

ברטיות ולקחו מקולקינשידא עם קרים ורטיות ולהום מסרות הבקר הקרוי נשר וכיוצא בהם ויש רטיות שלא ויכון בים השלשול כמו הרטיה בירע אורטינס עם לבבר קימם ורטיה כמיעים ועשבים מבריס וציפים כחוקים וירטיו בנדגרי לבד לבדו גים / רשה רתנש אחת כ ברמאת אשטא פרו כריא כרמה אחת וחצי פוליטרים ורנג בנדראגא נרגרי לבר זרע אורשינג תרמוסים יבש ו קולוקנטידא מכל אחד כרמה אחת וחצי סקמוניא אמור ושלשה כרמאת מרית השור שיעור הכם צריך שמן עשר ש שיעור הכם צים יעשה בזה שתה עכה ובם אליבורום זרע אורטיגא אפסנתין מכל אחד חלק מרית השור רנג מכל אחד חצי חלק שמכן אזו שלשה חלקים ימשה כן המבור ע עד שורש האמה ואם יושם בו מאהודאבא הוא יותר טוב

פרק י

ולפעמים יוסף בו קליפת גיאות בהבנות תמות לקולנג הקר אמנם הנ גיות תחמורות כמו הרזין והגאודים הקלויים וה והלקוחות מחדעים והעשבים הנזכרים בחקן שתוקקים בחומצים או נתונים בשמן חם ואמנם המהיות כמו שמן קשואי החמור ומזה שמן חרדל ואי זה שתרצה מהאבנים החמים אחר שיושם בו קצטור ואומי כפי הצורך

פרק יא

ברפואת הקולנג הוא הגדרושי גם כאבת רא ראוי שיתשב משער ה

חמשטרים אלא שאנחנו הלכנו כדרך המנהג בו כי הוא ם מכלל כאיבי המעי הזה והנה כרפואתו שקית גדולה כי יעשו המר

המרקקים והמשמשים והשלשול הוא מזה בשיהיה הל הליחה נשפכת כחללי המעים ואותו שאינו בקביע כלו הנ הנה יש צריך כרם יאתו משואת המזג והליחות ועשיית הם המזונות הקרים והמלוחים והמרוגש מנוקות במעיניהם השרוי בגלאב יוקח קשרים כמסמר וכן שלשול הליחות בב בכמו שריות הם יגנש והמשמש וכמו מי הרשינים וכמו ש שירבשת והתרנגבין וכמו מעט סקמוניא בגלאב וכמו היא ויאולש ום אקמו תועלותיו ועצים הקרים ולפעמים יספיק בו לקיחת חלב לב הקרטם עם התאנים או לקיחת זיתי ה המים קודם המאכל או לקיחת החלק המבושל כשמן וש ושרחים ולפעמים יצריח הצורך בו לעשות תיקון כמי ה הלבלאב עם מורק יויאולם ומגריים ושמן ויאולש או כמי השעיר כשמן ויאולש וניש ואבנם הקברע או ינצמיד בו למטר נירא מקרא כי היא היותר מועיל רפואתו ושקה ושמן ונתיאה עם נינייי אלואן ומתחויצים יחון כתיאור הוא יוקח שרינבלי מרגני משקל שלשים ז זם ונ ימלא אב אבודה וויאולש שכבה זה שום נריג וקרם ו צריס שוסר וזרע אבשיחים רצנים מכל אחד במשקל חמאה גנים מכם מבמתאן

שלשים בכמשר תרנגבין במשקל שלשי׳ וזה קשיא פשטולא עשרה זוזים יבושל הכל כמים בכי יצא כח זה שים עליו ם מוצמריים שנים עשר זוזים וכוברי אדם שנים עשר זוזים אלואן במשקל ונישרי משקל ויעשה ומאות לענין הזה וכל התאב אל להשקותו בחוקן והמרדיכים יותר נאותים במקום הזה כי הם עם השקטם הכאב אולי ישקיטו רדות הליחה הפועלת הכאב ויתקנוהו

פרק יב

ברפואת הקולנג ההוה מן העצר ואדומה רפו רפואתו לפתוח מעכרי

המרירות ולעשות מה שרכינו אותו בשער ירקון ואחר זה יעשה דברים אשר בהם העצירה והרוק בכורלב הקרעם בתאנים וכמו כרקות כולנאן ולפעמים יספיק בו והקרבת הבלקא השלוקה והמבושלה בזיתי חבים וכוריים ותחרדל על הבאכל

פרק יג

ברפוא׳ הקולנג המורכי הדם והקר אבנם ההוה ם במורסא וחות דאוי שיג

שינקה הדם בהקזה בחבאסליקא אם יהיה השנים והענין והכח ושאר החיובים יורשו בהם או שיחייבוהו ואם תהיה המורסא חזקת הגודל ונגיע שישתתף בה הכליות ויעצר השתן או ראוי שיוקז בהצאפן גם כן אחר הבאסליק ויתחיל ברפואתו תחלה בבאבלים הקרים הלחים כמו ם בי הקטאים וחוד שילי וביציא ברם אך לא הדלקת כי יש לה כגל׳ רעה בחולי המעיים וכות שיוקח זרע שילי משקל ארבעה זוזים שבן ורד הטוב במשקל אוקיא ויערב בשתי אוקיות מן חמים וישתה שיתרכך הטבע וכי שני כיני הדם נים ושי עלי אלשיאה וכי הגרבי ושי ענבי השועל שיים כבירנא בו בן הצירכשת וקשיא פשטולה וישתה ואם יצטרך בכבו הענין הזה אל החוקן יחקן בבי ה השעורים עם מעט מן קשיא פשטולא ושירכשת ואם

יבושל בבי השעורים סבסתאן ואאולש יהיה יותר נ נאות ואם יעורב בבי השעורים בי קנבי השועל וכאבנג והיה יותר רוק ההאותות ואם יעורב בחלב האתון שיבורם בן קשיא פשטולא ושמנו יהיה שבן שקדים ושבן שילג גל ולפעמים יבוצא כליות האדומיות רבוי רגה יצטרך או שי שיתולשל בסקבונגיא ובאלואן לבדם ואחר תעתק אל ה הזיכור והרכיבה והרפואה בבי המורסא שיהיה זה יותר ם מועיל ובצליה ובשיתעבור העלה המקום הזה ויתראה ר רגות כעיכה אז הראוי שיושם בחוקן בי השעורים ובזה ש שבאות הארטיאה וזרע פשתן ומעט מבח המגריג וקבוש וקסוטילא ואניס וכרוב ומיצו או שלבם ויושם בו הבש הפשטולא בזידוש ענבים יין שנתבשל שאור לשליש וקשי׳ פשטולא וכן יושים בו בי שישחוב לשלש׳ סוברי אדום וו רישים בזמנו בי הרעיים והמבושל עם שעור קלוף וישתה גם כן בי הסובר ואבנם הרשות מבי העתים בי כבה שו שילקח כבנו החוקן רפי העת הבוא יתחיל בו כרשיות הבקירות שים בהם או זה רביך כבו ויאולש וכמו זרע פשתן ואחר ישה אל המרכבים יותר כמו קבוטולא ובינב קירושי מורכבים כבמו שבן ורדים עם שבן קבוטולא

ומעצבי ושוב נים וכשיתנבה מעט תשום ברם כמו שרף ים תאלה ופנגרית וזפת ואבנם ההוה במורסא קרה והוא במש מאד הנה כהרפואות הטובות שיוקח שבן לברין חלק וו ושבן ושומן אווז בשוה בכל אחד חלקם זה רפואה בוו בופלאת ויועיל הרטיות הלקוחות מקיסום ושבת ואשקינגש ומלילוט ושאר הרפואות אשר ידעתו מקום המורסות הקרות מכה שידעת בכל מקום ומכה שיועיל ם מאד רטיית הקיסום הלקוחה בקצר אלהחי

פרק יד

ברפואת הקולנג הש השחוריי ראוי שינקה השחורה כבמו בחולי

אפיטימון ונרנרי ראפיש לאשולי ובירוצא בהם ואחר זה תם תמסך אדליו בגרגרי שברם ודנאפין ואם תצטרך אל הו חוקן תשים בו פוליפודי ואפיתימון ואשטוכדוש ויושב כב בכלל החוקנים אבן הלאשולי שחוק כאבק ואבן ארמני ולפעמים תשים בחוקן קלפת שורש התות ם וילשה בפנ ויונח הגיאה חבה על בטנו כבמו בי חב אל פודא ושקינא ואורינני ופודנג מבושלים בזמן

פרק טו

ברפואת הקולנג השב השבריי אבנם ההוה בסבת הבנות אם ו ם

אפשר להקיא מה שנשאר באצטוב׳ תעשה והשם במון ב בבהולקלקי הקרים והחיבו׳ והטוב כבפי הראוי והבחולקלקי׳ הם כבנו חבר הד׳ן וכל שבן כרק והרבגול הזקן שידבהו עד שייגע ויפול ולא ישאר בו כח וישים ויחזק וישתברו עצמותיו ויבושל במים רבים מאד עם מלח וגני ואניש ופוליפודי עד שיבוח במים וישארו המים וינקח וישתה זה ולפעמים יושים בו שבן קרום וכבנו מרק מיני ם בעצים הנקראים אסבנרכאש באצרוחים השבנים וכמו ם כרק בשמם הפרוכש והולת זה ואלו הבחולקלקים או יוצ יוציאהו או ירכבוהו ויעברו בין השברים ובין מים הבל ויבדילו ביניהם ויבינו השמנים להמליד ובפשיטו יש ישלשלו או תעשה החוקן יקל הוצאת השברים בו ותעשה החוקן האבתו הנזכר בי דומיו והוקן בכריעות הבלקא וו ויאולש שקלה ומוריים ושירג׳ ובורק כבמי מה שידעת עם עצמו והחוקן כך והוא יוקח בלקא אגודה ם בין בלא התן תאנים עשרה בכמשר מים

עשרה ליט׳ ויושם בו באלמריאה לבנה מעט ויבושל עד שישוב ללליטרא ויסונן ויושם בו הסובכרי האדום קם עשרה זוזים בורק במשקל בוריים נבטי חצי אוקיא ויחקן ב בו ויחזיק החוקן בעצבו עד שיצאו כל הגללים וקשים וח וחוקן בזה יוקח טרבולו כריגי פוריש די אניש וקשם בר ברוצין בכל אחד עשרה זוזי ופרונש׳ עשרה בכמשר ומגי׳ עשרה בבמשר ויאולש חוכן ותרכיד ב׳ זוזי זרע פשתן וזר וזרע ברפס בכל אחד משקל שלשה זוזים ותרנבין ותמר הנדי בכל אחד במשקל שלשים זוזים שירכשת וקשיא פש פשטולא בכל אחד שנים עשר זוזים ונטפי הבלקא ועטי חברוב אגודה אגודה יבושל בכמשר ם בבבמוהי מים רוסם על בשולו הבסינן בוריים ום בורי אדום בכל אחד הבמה עשר וזם ונישרי במשקל שירג׳ עשרה משקלים

ויחקן בו ואם יהיה חענין חזק ולא יועיל בכם: החוקן הז הוה החזק הנזכר בשער קולנג לבני׳ הנזכר שהוא מועיל בהולכנה תהיה עם שמרים רבים בהם החוקן בן ואשנאן ואבנם השתיות בכל החבר איגרי וסיראנבאראן ובלקיחת א אל אסכבי ושריקות התבשיש ואבנם יעשה אחר שלא י ימצא למסעידים הנזכרים בשער קולנג תאדועי תועלת רב ונסבה שהוא בין שתי הביחות שיוקח סיכרי אדום ובג ופנ״ד מיתכים בכבותם שמן חל ויתתהו וכן כשול התאנ התאנים עם סכבהאן ישתהו עם המשולש הנזכר ואם לא יועיל בו ולא בה שזכרנו מטיני המרקחות והנזכרים או על כל פנים יקחו בתנרנרים והמשקי׳ והוקים הנזכרים בשער קולנג לבני שהם תוקי התועלת בהעוצר החזק מהלבנה ו והשמרים הרבים ושהטוב החזק בזה שיבושל צמוקים וס וסנבתאן וקשיא פשטולא בפי בה שיהייבהו הענין ויסינגר ביסיו ויושם בו גירא פיקרא משקל עם מעט משמן ברוע ו וגם יוקח גירא פיקרא שני זוזים עם משקל שבעה זוזים שמן ברוע וישתה בבשול שבת שיטורם בו בירום רב בהם בתעלית וישתה עליו מים חמים שעור האפשר ואחר יתגער וירוצץ בכבדות כה בי אולי ישלשלהו ואבנם אם תהיה הסבה חוזק רפיון הגוף וריעה וחום הבטן וייבש אז ראוי שיעשו הרפואות והאכילות הנזכרות בשער הארובוי וראוי להם שלאשר לפניהם שיקחו קודם המאכל המסעידי׳ בפירגש וסלקא בתוכלת בשמן ערב ומורים ואירבשת ות נהביצה הטריטוא וענבים ותאנים ובשבשי ויקחו הבנ המורים בריקות נפש ויגבע קודם המאכל במאכליו הד הדשנים או זיתי הבים בריקות נפש ותרבה במאכליו הד הדשני ויעשה הם בשליקת הכרוב המבושל בבשר כבש שמן והתרנגולת שמנה ואם ורפיון יהיה בגוף מופלג תמת תמתום נקביו בכבד שמן ורדים ושמן הדם כרוח וקרוטי ומעט מתריוקן עם עשית שאר ההנהגה הנזכרת אך יע יעשה רחיצתו במים הקרים ואם תהיה הסבה רוב הנ הגרתה והגרה תוציא השמרים בפה שידעת ואחר זה יתם יהשיד לקחת כפי התמרים וצמוקים והמתוק והדומב ופא ופאגים וכל מה שיטעיט השתן וירכך הטבע

פרק יז

ברפואת הקולנג ההוה מה מתולעת הרוחה לפין הז הוה ויעיל עשית

המוקים והתריאק ומשרידיטום וכאדריטום וסודניא והח והחבריתא ויעשה שלשול בכמו גירא פיקרא בפי הבקם הבעטים ושמן ברוע וראוי שיהיה כזונבמחבוצות הטובי׳ בראספידבאג ודרבאג בבשרים והמוטים הקלים

פרק יז

ברפואת הקולנג ההוה כתולעת הרוחה וא ואפיסה לבין התו מועיל

שיקחו כמו גירא לונדיאום וכמו אנאקרדי והקראדיקון ו והתריאק ומתרידיטום והמבשקים כמו הקונדיטון וכמו סום סוגן ויין חזק ומתמכנים בשתיה ובחוקן שמן כלאבלאגב ושמן ברוע ושמן קוסט ביחוד והקשראן כשמן ונפת בש בשמן כפי מה שידעתו בבעקבות שעברו

פרק יח

ברפואת העקמוי ההוה והנתר נבון ברפואתו

שישב בעליו במקום מושנן וירגנ בסנו במשוש הרק והרכשות העוברת המחוזה הבועים בהבית ונבן המסוחת נבו ויקשרו שוקיו קשירה חזקה מאד

פרק יט

ברפואת הקולנג ההוה בן התולעים ראוי שיד שיודע זה ברכרנו בה

בתולעים ורפ אותיהם ואם יהיו לסעלה בן הטבור ותח ותחתיו בחוקנים סם

פרק כ

ברפואת הבקועיי תקון הבקיע בו ואחר ינתח הקן הקולנג בעצמו אם לא יבור בתקון הבקיע׳

פרק כא

ברנהגת המרודים כבר זכרנו ההנהנה הכללית איכות הויות

הרוחקת המרודיםם ואם יתחזק ההבדה ואי אפשר כלהם ה היותר באות סבום הוא פלוניא וברקחות וברנום ברקוח ו וכל מה שיפול עם המרודים כשטור ובהם עונות אבט אסטידא תאדם יוקח זעפראן אצטורק ליקדא ונב ננבל פלפל ארוך זרע כרשינאבי מכל אחד זה אופי קש קסטור מכל אחד רובע זוז ואחר ילקח מכנו נרגרים קטני׳ והשותה ממנו שני שלישי זוז רפואה טובה שרש פאוניא זעפראן קרדמאנא סיפרי מכל אחד שתי אונק׳ עלי בנשה יבישה וקשט כר ופלפל ארוך ואניסי ואספיק נר נרדי מכל אחד שלשה אוק׳ זרע כרפס והנגראן וזנגביל וק וקסיא ליגניאה והרנדי הכלשנו מכל אחד ארבע אוק׳ א אופי וזרע סוכראן קלפת יברוח מכל אחד אוקיא דב דבש שיעור מספיק יעשה אחר ששה חדשים וגם יעשה קצת החוקנים הידועים הטובים וישים בהם קסאור וחצי זוז אופי שיעור פול ולפעמים ישים אופי וכירוצא בו בשכבי׳ החוקנים לקולנג ולפעמים תשים עם זה סנפאון ואשא פי פיטירא ושמן בלשנו ומעט בן מכך ולפעמים הקח פתילת מאופי וקסטור מבורכים בשמן הידוע הידועי׳ ויוסבל בזה פתילה ויתקע בשת ויושם בה גרולי פתילים ישארו בחוץ ויוציאו בכל שעה ויחדשו עליה הרפואה

פרק כב

בכוונות בעלי הקולנג אבנם הנה כל מיני הקולנג יצ

יצטרכו אל מזון מרכך וזה מה שהון בו כפק ואבנם שיצטרך אל מתוק זה הוא ענין שיהיה בעת שתהולאה נ נראית בשביל חוזק הכאב ורוב הנסוי והמחזקים הם מיני הבשר המבושל בחומץ והלמון כיצה המבודלת הלב לחם נבוה בבשק ויין ואבנם שיעוב המזון לנברי מועיל לק לקולנג הלבניי והרוחיי תולעת זה וזה ענין נותנ בם:הג חע העקר ולפעמים יצטרך שישם התחרכיד והסקמוניא גם בשיקם ובלחמם וראוי שיה שיהיה לחמם לחם קיבר חמץ לא מצה ורפת בלתי מנקשת ויועיל לרובם אורזא וזיקם התאנים ותאיני שקבה ומהו ל לה ויאכל זה בהיותו מתוק והאבשיח החזק הבתיקות והמ והמבושל ואחר תורגו המורסין והאנוסי במסעדים הקרי׳

ה׳ עורים וג׳ ד׳ העדשים בא׳ פודאבאג ובזרק ואטפינקא
אם לא יפוחד בצה השפינק ובטעם ופרוכש וכ׳ רצא׳ ב
בה׳ ועבני בריק יהרדגיל והזן והבג׳ אביר ובני יונה הם
בשוהבים לעפרי׳ והקד בבביו ואין ללאל בבשר התרנגיל
הזקן ואינם כשר הבנגר רגה דגים לא יזלזלו כבה שיפרל
בהבשר המובא כח בשר׳ יקא כן מיעצר ורבים כמו רוגם
ובאליוס ופפריו וכל שכן ובשר התריאק ויספר שבשרו
בו יל לכל בה שאין חום גדול בו וכן כיצה בעולגלת בו
בועילה להם וא׳ר זה מה שכיוחד לקולנג הקי יקח השום
והטוריים בבאכלם ושבל באכלים בברתו הלפלוא
ולהבלו בסינאבובי ונגביל ואזיב וכמון ואודשינאש ום
וקרשם ואוי שיקחו בטעם האספידבאג בקצף הדרגל
ויהיה הגדלה שיקחו אנודאגי המבולות המעורב בקרשם וקן
וקצה וכמון ואניש וירחיקו כל הירקות עד הדודא ורם
ותגלקא ויש בבנבא נפח ובשתיהם היין הריחני הו וגם ק
ובשקה יהרבם בבשבי

פרק כג

בבה שמפסק לבעלי ה
הקולנג ודברים הם
הבדיקו להם יש בהם
בזנות ויש בהם פעולות אבנה הגזינות כל על כבשר ה
חיה עד הארנבת והצבי והבקר וב גדלים והדגים כלם אם
להם אם בלוחים וכל בעשה בדושת או צלי אך שיהיה
וגל גדי בגדי ועזים וגם כל ערכי הבשרים עד פת שב
שבאר נוהג כבר ודיקה הסלת והמצה וירקים בט
בטע סבכאג ובפירה ודבק ושכן הל סבבנה ואלבראצה
ובוני מקרים בדבש הנקרא גדאב וצציות פחות בזקים
וכן אל בסבבא נכה כרוזקי והל ביבות והחלבים והגבינה
הדרשה והיגבנה וכל בה שיש בו נפח כהבזנית והירקות
כלם לבד בה שזברנו הו בבבו הבלקא והדוצא ובנשת ה
היא בזיגה בנטיחתה וכן הנוגיר והשרבון בזיק להם גם כן
ובבו הזיתים וכל הפירות לבד הסכים והתרנגים לארובוי
ולרום ולשבריי כחום לבד כבלעדי זולתם והאבטיח הם
הבותן קודם הבאכל בעת הבריאות בזיק לרוב בעלי הק
הקולנג ואבגם הרלעת בגולה והקשואם ואל קנד וחזח
והחברוצים ועצם ברוב והלפת ובין הכרוב הנקרא רב
קנבים ופרוסים והפוחיב וכל שכן הדבוץ והקובץ והעו
והעזוי דים וקירניאש ואניו כגש ובנרפלח והוחים בב
בגנוניים וברברים וסימאק ובוסר וריבאס וכה שלכח כח
בהם וכה שדובה להם כי אחד כן בעלי הקולנג אין לו דרך
לעשות בהם וכן יזיקם אגוז ושקד להם מאד ופול הלח
ובכן בהוק פחות בזיק כדרבוץ והפעולות אשר ראוי
שישנבר בום הוא כי עצירת הרוח ועצירת היציאה
ובה שינה בקוד שהצואה בבטן וכל שב הבישה אבל ראוי
שינוה עצמו רזה בבל עת שירצה לישן ברוקות נפש
ודע כי עצירת הרוח ברוב בחדש הקולנג בהעלותו השם
השכרים והדבר אני רעד שהקבין לדבר אחד כמום וב
ובחדרו חולפת בבעים ולפעמים יוביל זה אל הקי ול
ולפעמים יוליד בהסך רבות בסבב הראש ובאיבו

ולפעמים יסתכך בגרקים ויחודש בייצה והתניעה על הם
הבאכל רע להם ושתיית המים הקרים והשתיה הרבה על ה
הבוצת והתנועה על הבאכל רע להם ושתיית המים ודוחן
הרב על הבאכל

פרק כד

באיליאוש והוא בכה ח
הקולנג אב יכריז בו
בדקים הנה אליאוש
יקרה סבל כביה אשר יקרה בהם הקולנג וראוי שיוציא ב
בסבותיו ובקריו והוציאתיו אל כמו בה שיודע כבר הו
הקולנג וזם יקרה בחוזק כח הבדקים שבמסים ויבלו בח
שיש בום ויעצרוהו ובבה שיורדל בבני הקולנג בבסתיין
כי זה יהיה פעמים רבות כרוע בזה נעדר ויותר שלא יהיה
הקולנג והובו בתנה קר ובל שכן אם יבקע בי שיהיה
האצבוט חסה באד ויעק ס הבועי וחוזק הרוח והלבנ
ולפעמים יהיה סבתו שתיית רבים הקרים בלתי אגנים
והגה ורדוחי וכאבתו הוא בבטיל והם יכתה יותר בהבאבי
בקריעת הסרובות וגם יהיה כל הזקן בזה וזה יהיה בדלא
בה שהוא בקולנג יהבדים והנה ירבה בו יותר בהקולנג ו
והוא רע באד וירבה הבקע גם כן והתבוריי כבו הזב
חזק רבאב באד ופעבים רבות יעתק הקולנג אל אליאוש
והוא דבר רעה בגיבר וברוב כסיבות אליאוש בבית בו
בסביעי וזה וא יעבוד בבעתם אל קצה ויעתק באוד הב
הדבריי ובעיר לעיר בוזקהת חוליים אבר אבוקרא
אם יתחדש בכן הקולנג הבעוחד קיא ופיקות ועדביב של
ובוציה יבוצא בו רבה כל זה אות רע נאלו הבקרים יקרה
להם בשתוף האצטוב ובשיתוף חבות אבר אבוקרא
אם יתחדש בשבטיף השתן אליאוש יבות בעלוו בשניי
אלא אם יחדש קדחת כי אז תגיר בבנו דיקה והאלכס
לא ידע הבבה בזה והלבבי והלבני והרודאי בועל לם
לקדחת גם כן וכשיתחזק תבונת הקיא הרע ורצון האנבים
והתפקות יבות ובובת השתן בעלה הזאת בלתי רנה
בלתי דהוראה על הטוב וכל שכן אם יהיה רע והרע סבבני א
אליאוש אשר יקיא ופלוס הזבל בלבעלה ויקרא הבוסה
ואחר זה אותו שיהיה הבקה והזבל בסריחים ואחריו אח
שיגשיבה ותהיה כסריחה ואחרו
אותו שיהיה הצירוק בו בסריחה ואחריו אותו שיהיה
ו רוק הנזל בבנו בוסריח והא יהיה אותות א לאוש שיהיה
רביב על הטבור ולא יצא ד׳ דלבמיו בלבטה ושלא קבל
תועלה רב בחוקן כבו שאנרא בוקראם כי לפעמים יהי
בסריין בלבעלה יקיא היציאה והתולעים והדלועים ויש
דםיח ריח פיו ופתוקי ולפעמים יסריח כל נוטו ואיו הם
ראיות לא יתחדש פו ועוד יציאה דבר בלבטה ודבר הנק
בעלה הזאת והקיא והפליטה אינם דבקים בזה אך הזל
בעת הסכנה אך תנועת הקיא בחבין ההוא
בזה יותר שאיבי בקולנג זה ג
בבקי יותר קרוב לאצטו וכן הראגה והפיכה הרב והפיח
וקור הקצוות כי אלו הם באליאוש יותר שאינם בקולנג ו
ויתנו השכרים בולבני ובקבריו בזה

יותר חזק מאשר בקולנג כי הוא באבר יותר נכוח ונדול א תשיעור הפוזות בח על הגוף וגם יראה בו בתפיחות העין יו יותר כן הקולנג ואחר זה אותות הבוליו כמו אותות חמ הבוליו הקולנג עם אותות אילאוש במקום הכאב והנענעו ומיעוט קבלת התולעת בחוקנים אך הרגה בהארסים יורה ע עליו במקרי אותות אחרים כמו התרוקנו כי אותו אשר מכ מכתו ארס או סם מות יוליך אל הרגשה והצין ודפיקת ל לב בתחלת הקירותו קודם שיחזק ויגבר כאבו ויורה עליו שלא יודע סבה אחרת נראה והוא בחוזק המעים ויורה עליו חוזק קצי הציאה. בהדירות הגבול ולא יהיה שם קדרות ולא נגלית כח הזקה רפואה הנה רפואת אילאוש יקרב כרפואת הקולנג אלא שהוא יותר רזק והמשקים הש השותים יותר מועילים וגם כי אי אפשר בלעדי החוקן כי אם ישותה בלמעלה ויטבע אז תעשה חוקן מלמטה ויהיה עוד טוב לעשקה השיחי בין שיוקדם החוקן בין שיאחר כ כפי הצורך ואי זה מהם שיוקדם האחר יותר ח חלוש. ופעמים רבות יעשה כאבו ביציאת חבים וחוכים ב בהגיעם אליו בקרוב בתוכים לנח שיכל בהם ורבים יחשבו כי כן הנכון להשוות המעים התחלה שיונח הבפנות בו ואחר יחוקן עד שיגיע אל המקום ההוזק הגעת בתונית והתקוה מה יותר בחוזית כי הוא אם יהיה מכורסא יצטרך על כל פנים ואם היה כאב חזק שיסתר כמכו הכורסא יהיו הוזיב והראות בה וזה כי יקרה כמכו התפירות ליהות רע רעות כבי יקשה להוציאם בשלשול ואז תהיה ההקות יות יותר בחוזית והארה והציאת הקצות גם כן הוא מכה ש שכוגע הליחה הכבאיבה בשקיעתה כהשקעתה ויחשבו ש שיותב שיהיה עשית הכבעידים הנוטים לחום והריחים ה החבים עם כלן כי רע כדעיל כרוב אל אוש ואלוים לבנ הבנרי והבורכי חוק התום

וכן שליקת השבת בכלח ושמן בבושל עכרב וכן שרות הגוף בשמן בחומם וירפא הלבני בכמו בה שנאמר בקולנג כמשקים וכמו נרגרי אלואן ונרגרי ש שאפין ונרגרי ארארג וכל זה כשמן כרוע ובחוקנים שוים ישטבו לבטנה והרוחוי ירפא בכבו בה שנאמר גם מאם בהמשקים המועילים ברוח ובחוקנים לשים החוקן עוד ל שישתה ובקרתי המציצה הגדולים יונחו על הבטן הנעבים יצטרך שישרש כה שהוא מול הכאב כי אלו יום ישטבו הליחה אל תחת הכסלים והבוני המשוש ירפא בם. בכה שידעת להתאריך הגוף תקוי הליחה כפי מה שנאמר ב בקולנג והכורסי הוא ירפא בכה שבארנו גם בקולנג אם עוזרסי צריך ירפא גם כן בכה שנאמר בקולנג הקר ר יותר נאות בזה שתית שמן כרוע ובני השרשים ועם קסיא פשטלא ושאר הרפואות הידועות וגם בשני מיני אכפי ק גבנת וגרגרי עאר חרע פשתן ופניגריג וזרע אלשיאה ח וזרע כרוני מכל אחד משקל השרשים השלשה מכל אח אחד. שבעה משקלים המשה תאנים ועשרה מכסואן יב יבושל וישתה כשמן כרוע ושקדים והכרורי ירפא בכמו שירפא הקולנג הכרורי וכן העקוטי ברפואת העקוטי והעקועי גם כן ירפא בתחבושת החוזרה לבה שנדחה בבטן: הלקורנו להתריק ואגתו שהוא מחוזק בוה המעים ירפא

בשעורי רמני ובריקי התרנגולים המפושטין ואפרוחים ג׳ אם יקח פרקום הדרבניים במפונגים כמבעס אסם אספודיכאג חורבאג וכל שכן אם יושם כהם השבת וטי שי תכרותי הנבטי ושכן שקדים ויעשה אחר זה חוקן מלחלח ומשטיב רק החום והמשורי ירפא תולה בחוקן רך ואחרי ידרינ אל הזוקם המחריהם יקח שהיה במבשל שלים הם המיוחדים במשרי שירד בה שנשאר והארסי והכסי רפ רפואתו להקיא בכמו מים חמים ושמן שירג ואולי יצטרך שנשים כבה שיקיאהו כח כן ההרביר ובמיץ המגלא וא ואחר זה ישתה והתריאק הגדול והכבד והאר ובה שדומה ל להם ורשים שתיתו מי הסוסרי ובאכלו המרקים הרשנים ואם יגבר עליהם הקיא ולא יקבלו המאכל ישתו הרפואה ה הנזכרת בכמו הענין הזה בקולנג ולפעמים יצטרך בים ח׳ אגוז המאכל בבטנם ואזינתן להם לחם מבחל ב במים חמים ויורתו ומה שיתחדש מהמכנות העצירים ו והקיבציים והדבקים הנה רפואתם קרובה כן הקולנג הרוש תרושה לו אלא שאינו נופל בהם המשקים והשתיות

פרק כה

באיחור העמידה לה להפנות ובהרוחה ז זה תלוי או בבטן ב

כשיהיה קובץ או עב או דבק או רך ודבק ונגזל ואם בכח כי הכח הדוחה בהיותו חזק ידחה ואם יהיה חלוש לא יד ידחה וכח עצלי הבטן בהיותו חזק ינקו ואם לא יהיו חזקים לא ינקו ויעצרו וכח חוש המעי כהיותו חזק יצטרך לעמו להפנות ואם לא יהיה חזק לא יצטרך לעמוד וכח המזג כי החום והיבש יותר עוצרים ואתה תדע ההנהגה כפי ידיעתך ה הסבה

פרק כו

ברוב היציאה ומעוטה אלו השנים הם תלויים במזון באיכותו ובכמ

ובכמותו ובענין אשר ידחה אל הכבד כי המזון הרב תלת ושישתה עליו יציאתו רבה וכהפך יציאתו מעוטה וכמ וכשתרחה האדומה אל הכבד דחייתה רבה ימעט הציאה וא ואם לא תדחה הרבה ואתה יודע מבה שכבר עבר לקטם המפולים בהם וכפי הצורך יהיה ההנגרות הסבה

המאמר החמישי

פרק א

בתולעים והנה כשימיע ח תוכר ואיננו מנע נכון לב לנרשאו מתכונה וצורה ו

ולא יקבל גרם יתעתד לחליות השבעי אשר כפי רצון ה הפועל היכור יתברך ולכן מה שנברא התולעים והדבשים ומה שהוא דומה להם כליחות מעופשות ולחות כי אותם הליחות יותר נכונות לסבול שיקבלו מהצורות נהוא חיות תולעים אנ חיות רמשיי וזה יותר

יוה ד

יותר ש״ב, כהשארם על העפוש המוזקק והוא עם זה בית
בהתפשט על העפושים המפורסים בעולם ונ
וגזונים בהם בהרכבתם אליה: ויקחום כבושכות האנ
האנשים וכן האויר המקיף בזמנית לעיר הבטן בן הסין הז
הזה ואין הולדם בכל ליחה כי אינם נולדים מהבדות הש
השחורות כי אחת מהם חזקת החום לא יולד במנה ות
התולעת הלזה אבל היא כנגדת לכנגד והאחר קרה ויבשה
רדוקה כן ותם החיים ואמנם הדם הנה שמירתו שולשת
עליו והצורך לאברים גדול אליהם והם דומה לבשר האנ
האנושיי ועצמותיו ולא לתולעים וגם אינם גם כן כמה ש
שבטבעך אל המעים ויצאר בזם שיולד מהם התולעים ות
והבנים התולעים וברצים איננו מורה שיום מכמו הליחה
הבושית אבל הומר התולעים הלבנה כשתחזקם ו
נתה עפוש ותרבה במעים ותשאר בהם ואתה ידעת שכנית ר
רוב הולד הלבנה מהמאכלים ומחקמא ותולשת העכול
בא זה כבה שיהיה ומכמו האנדים הקרים ומה שמוליד
מהמזונות הדבקים כמו החטה הלובא הגולים ומשציפת
הקמח ואכילת הבשר הבא והחלבים והגידות הלחים ות
והירקות והוציר והדברים הרטבים והרחיצה בבים חמים
אחר המאכל וכן הרחיצה אחר אכילה והתפשט על הם
הבלוי ומיני התולעים ארכות ארוכים וגדולים ועגולים
ורחבים והם כנגדי הדלעת וקטנים ולפעמים יתחלף הב
הולדם כפי ההתלפות מה שיולדו כמנו והתחלפות בה ש
שבו יולד נחת לפוח מה שהוא כמנו כי קצתם מלחותל
לא יבשול בו ה לוקה והצידוד מצד מסיבת הכבד ומצד
חזק המשים וקצתם יולדו בלחות הפרידתו והמעיטתו י
והמנונתו מסיבת הכבד הרצופה והעפוש ורובו ערבוב
הדרש כשיולדו יעזור על השאריותם קטנים הנצאת הש
השברים קודם שיגדלו בקודמתם מה רבא צר וקצת מלחות
בין שתי הלחות והנה בה שיהיה בין הלחות כמעים הע
העליונים יהיה כבין הלחות הנזכר תחלה ומה שיהיה בין
הלחות בבעי הרשד יהיה מבין הלחות הנזכר שנית ומה
שיהיה בעור ובעי קולון הנה הוא מבין הלחות הנזכר של
שלישית והארוכים כמין דראשון כי לפעמים יגיעו לאורך
הזרוע או יותר והעגולים והרחבים כמין השלישי
ולפעמים יולדו גם כן במעים העליונים וכל שכן הקטנים ת
הנזכרים בהם ולפעמים לא יולדו אלא בקולון והעור ו
ואחר יתפשטו מצד אל האצטומכא ומצד אל השת והקטנים
כמבין השני ואלו הרחבים והעגולים הנה הם יולדו בת
בחדרבות עצמם המפשטות בשטח הבעי וחופה אותו זמן
דפיונעיו ימכב כאלו בהם יולדו ובו עפוש והמעט בוקי
שהם דם הקטנים שהם קטנים ושהם החוקים במחרשים
ושהם מוכנים להדחות במברים חוקים עבים אך אם ינד
יגדלו וזכן לדם שישאג וכן שיגדלו בו ויהיו הולר רעי
רעים שכנוח בכי ובכו רעה שבליותם ואחר הארוכים ם
צרם אינם ברוע הסכרים כי הוגים מלוכד והגבר הרחבים
ויותר הזקן העפוש ויהיו כים והקטנים יותר יוצאים
בהתנועת בקורבים מכנה ולחולשתם שלא יוכלו להתקבץ
במעים כהתקבצות הארוכים ומכנו שהארוכים הם יותר ם
בקתבוטים הנה הקטנים יותר נקרים להדחות ואם יהיה

בבעל התולעים קרחות יהיו הנקרים וזקם ורעים כי הם
הקרחות באברות בה גם והתנועע בבקשם אותו ויתחבר ג
במעים ושהקרחות יזיק להם בענבם והחריבם והמעים ו
והקרחות מוסיפה בטבעה עפוש וחרות הצער והתשוחות
יג שבו אליהם יולכם כשהם יתעקרו במעים ויפלום חזק
ויזיק חזק והנה מפני קצתם כי הם ראו שבקבו הבטן ויצא
ות אצלי דבר גדול וכן יעלו בזם אחרים ויפשאר הנה
לחזקו ולפעמים יהיה העצים במעים ויחשב הם סיבה
סבה לקדחות ואין ענינם שיחשבו הדולת כנכסי המפשטות
התולעת בתולעים וכיוצא בהם כאך י עפוש הדולך מ
המעים יש לדם בנקה מן הטבע ולפי שיהם בה שולרם
בות אל העפושים אשר מן הבעים המבדילים בחוזק הם
המבע יותר גדולה בזרם התולעים וכיוצא בהם אל הנזם
הזה מארכתו ושזה יולד מהם מבעים אחרים בחקרים הם
הצריך אליהם מהמזון ובהתנגדות הנעורתיהם ופורחם
הקולנג ושהנגדות האיכות אשר יתקיים בבטן מענין
חולת זה והנה יתחזט בסבת התולעים והבחוסים כמה הן
וקולנג והנה יולד מהם רעב כלבי לחוזק שנחות הם
המזון ולפעמים יולידו בולמוס ויפילו הכח מפני חתני ב
בעלותם אליה וכשרם בזה ולפעמים וכמך צורך י
הקצינים דעקת לב גדולה וברוב יולדו כשני הלחות מן
והנקרות והעלבות והתולעים הדלעים ברוב יולדו בזו
שיוצא במני הלדות ואמנם הגולים ברוב יהיו בלחש
ובמחתרים ורב עטו בהנגים וגם כי בכל אלו יהיה המכלין
בחוזק יותר כשאר ובדק ם מסבול שקדם לו יקיחה הם
השמרות וביוצא בהם ובסבול העפוש גרם תעודד לא
ערב ובעת ש רש להתעכל והתנועה החזקה הנלאים
התולעים וכשיצאו והתולעים מבעלי הקדחות הם
וחדות חיים לא יהיה הזק הרע ויורד על בריאות הנחות
ויכלתו להיחות ובל שכן אחר הדירה ואם יצאו נחסיו
יהיה אות רע ובכלל הנה יציאתם בקדחות עם התעור
אינם אות טוב ובל שכן קודם הדירה אך הקדחות וגם
טובה ואמנם יצ אתם לא בענין הקדחות אם יהיה עמה
הוא רע גם כן במגע שיש בגוף והמעי ואב יציאתם בקי
הנה יורה על ליחות רעות כאצטומכא אותות אמנם האותו
המבור פים הרירים והלחות שבשפתים בלילות ונגבים
ביום בסבה שהחום מתגשם ביום ונאסר ונעקר בחלה ג
ובסירוש פשט החווב יסמך הלחות עמו והרעבו התולעים
ימשכו כן האצטומכא ויגנב תשוקת המאכל כהמשוח
השת והמשפה ויעזור לגנב השפה האויר התרבן ויתנו
הרולת שלא יהלחת בעצמים והנה יקרה בבעלי התולע
קוצר רוח ומיעוט הדבור והיו בתכונת כי שיהנ בהם
ולפעמים יולך אל בלבול דברים ונקרא הזה בבה שיש
שיערה באדם הם עם ויקרה לו מקרים בפרנסן ג
בליערי שלא ילכם גדולי בגדו ולא יבאב ראשו ולא יתחזו
אזניו ויקרה לו חריקת השינים וכל שכן בלילה ויהיה כל
בן העתים כאלו ילעם ודבר אחר דבר כאלו הוא יתאוה ל
לטרבב למזון ויקרה לו קרוב לשינה ני בעקבה ובעצמות
ותבונת תנועת צער וקוצר רוח

ברקיעו ׃ ויקרה לו על המאכל רפין קיא ועצי׳ ופסק
קולו ויתולש רפקו ונפול ההתעוררות יהיה כנפל ויהיה יצי
ציאתו ברוב תענינים לחה ׃ ואבנם נגילת הבית והתחזקת
בני מלי שזכרנו בשער הסבות ולפעמים יקרה להם צמא
בלי רוחה עמו וגם יקרה להם מה שזכרנו שם ׃ וכשתתחזק
העלה והמכאב יפילו ויצעקו ולפתי בארץ וגם נכפים ׃
ולפעמים יקרה להם כמו העת הזאת שיקיאו ויתחלף ם
מראיהם ומראות עיניהם פעם יסיר מראה עיניהם ופעם י
ישלב ׃ ולפעמים ינפחו ויתנפחו ויטוח כפנם כבעלי
השקוי ובאלו בטניהם גם וקשה ׃ ולפעמים יגשו
אשכיהם ויזיעו זיעה חזקה עם באשות חזקה ׃ ואבנם
האותות בהבכבליהם יש מהם מבותפים להגדלים והוא יצ
יציאת הבטן הזה מהבתוצא ׃ ואחר זה הארוכים יורה
עליהם התרנג פי המצטובבא הנקרא קטינולי העקיצה וה
והבלים ילוו אליהם ונפלת הכח ברוב בלתי נמרצת והם
והקאת המאכל ומוקות ׃ ולפעמים יזוקו הראש והלב
בשב נתם וידד שו שעלי יבש ונפילת לב והתעלפות רפ
רפק ותהיה השינה והתעורה על הסדר ויהיה קצר ומוכן ל
להנוקה במקצת לעיון ולהבטה ולפתוח העין אבל יעות
לעצום העין ויקרה לעיניהם שיתאדמו פעם ופעם אחרת
ידעכו ולפעמים יסיחו בגבב ויהיו כבעלי השקוי ולפעמים
יקרה להם שלשול ׃ ואבנם הרחבים והעגולים הנה התאוה
ברוב תגדל בהם כי הם ברוב ירחקו מהאנשובבא ולא יג
יניעו בה ׃ ויוספו הבטן ויתגעגעו מהרעב תנועת
בולות הרמות בחלישות הנה כרפות מתחברת בה שתהא
בכל הגבר ׃ ואבנם הקטנים יורה עליהם הכוך והשבעת
והשידת רגונג פי המבעת ׃ ולפעמים יתחזק עד שיהרש
העליף וימצא בעליהם בעת התקבצם בביעריהם כובד ת
תחת שפל הכסלים והמרדיהם ׃ ומבה שיועיל לנצחם
בלא לבלם שינבעו בעת השינה והבטן ׃ רפואות
המזונה המבונכת ברפואת התולעים שיבבעו מחומר הם
המוליד אותם מן המאכלים הנזכרים ושיניקו הליחות הל
ולבניות המקבצות במעים אשר בהם יולדו ושימשו בר
ברפואות שהם סמי מות במקום אליהם והם המרים בו
בטעמם ׃ ויש מהם חמים ׃ ויש מהם קרים נזכירם
והרפואות הפעליות במגלה ׃ ואחר ישלשלו אחר ש
שימותו אם לא ידחם הטבע בעצמו ׃ ואין ראוי שיאריך
עמידתם בבטן אחר מיתתם הנגוב כי יהיה ראויהם הד
הרק ארסי ׃ והרפואות החבות אשר הם בסדרונן
השלישית יותר נאות בריבותם בכל עת אלא אם יהיה שם
קדחת או בורסא ׃ כי הרשים המרים ינגד מזגם בקור
ויגנגד האיכות אשר הם יותר בשברים בו רל הדשן והם
ומהוק ׃ והנה הלקח מן המשקים והחוקנים בה שיתחברו
באיכות השלשה ׃ ואבנם הפתילות הוא היותר נכון
להוציאם שאינו להמיתם עד מה שהוא במעי הישר במת
מהתולעים והקטנים ׃ ולפעמים יושים מבין הדשן והמתוק
למשוך אליהם התולעים באהבתם אותם ויצאו קמם בצ
בצאתנ ׃ והיותר נכון לפקוד במשקים בעת ריקות
הבטן ׃ ואם פרסת הדברים הדשנים והמתוקים בחלבים
וארנכאב ובוצא בו יותר המלקחת בהם יותר הרוצים ...

והיה זה יותר במיתת אותם ׃ ולפעמים ישוקה בעל
התולעים חח״ב יומים ואחר ישוקה ביום השלישי בחרכר
רפואה ממיתה אותם ואלו יבריצו לפניו גל כבאב
וכשיבצאו ריחו ישתדלו לפרק מה שירד אליהם ובשיבשר ל
לוה אלו הרפואות יהיו יותר ממתיקים אליהם ׃ ואם עשית
החוקנים במינים הממיתים אותם רבה הנבון שקרנה הא
האנטימבא בקיבצים ובל שכן במה שיש גם בה עיצר ב
כמו סימק ואפיקשטירוש ואקאסיא מבושלים ביין ׃
ובן לבונה ואלום ביין ׃ ואם לא יעבלו גזה הנה רמין
החומץ ביין הוא טוב ׃ וכשישתה הרפואות התולעיות
ימים ימים הנחירים ביום השלישי ולא הרבו להוציא הכשישה הל
להכניס כפי האפשר כי היותר נכון שלא יעורב בגמישת
דבר כבעלי הריח ׃ ומרפואת הרצוף המחובר ברפואת
התולעים תקון התאוה אם נפלה ולפעמים ימצא ברשות ו
ובמשקים השתוים מה שיתחבר בו חזוק התאוה והמית הת
התולעים והוציאם כמו אלו זין עם אמטנתין ישתה לגר
לגרגרים הלקוחים מרם ודשיה בהם ׃ ובן האלואן עם
העסיסים החמוצים והקרושים הנקראים שאמפו ׃ ולפעמים
יתחבר עם התולעים שלשול ואז יצטרך להשיתם לבד בי
תנועת הטבע הוציאם ׃ ולפעמים יצטרך העניין להמיתם
בקובצים הנשרים שיתחבר מיתתם ועצירת הטבע ׃ ואם
יתחברו התולעים והשלשול ויפחד נפול התאוה אז ביחוד
ברשיות המקבצות אשר בהם המית התולעים שלא יפול רב
הכח כי הם יצאו אחר זה במה שירחת הטבע ׃ ואם
ברפואה שתהיה או דרך מטה ׃ ולפעמים יהיה עמהם
מורסות בקרבים ויצטרך להנהגה דקה ׃ והרפואות
הממיתות התולעים והעגולים ממיתות גם כן הארוכים ׃
והסבה בזה שהתולעים יותר רחוקים ממה שראוי ויותר
טמונים בחלזות המסתירים אותם ׃ ולפעמים יולדו
בכים והנה הם בצלים בלוחה יותר עבה וגם כן יותר קרובה
אל המזג הרם ויותר דומה לפה שהרג ארסי ולא תפעל ם
מה שהוא דומה לה אם לא יפריגו ׃

פרק ב

ברפואת החבות הבם
הממיתות התולעים וכל
שכן הארוכים ׃ אבנם
הסמים הנפרדים כמו פראשי וקרדמאנה ומפיטשאלש ום
וסנטוריאה ומשטמראבשיר ותשים ביחוד ולפעמים
ימית התולעים זרע שומר והרס נגיה ותורבים ומירא וק
וקשיא ליגניאה ופודנג וכריצו ונרגרי לבר וקרוש מר ואפ
ואפינתיטון וקיסום וקנבול וצעתר ופופל ואמסנתין וזרע
ברוב וקליפת ערבה ושורש אגולא יכתו ישתה ממנו של
שלשה אוקיות ׃ וממין מלוי וקיסם ועקרבאן וצניבון
וזרע כרפס ומשישרט חזק בענין הזה ושונים וזרע אשר
אשרימליש ושלשלים ומיתום ומן קורינאולה ופוליפודי
והנבון מה שישולשל בו אחר שיוכתו האלואן ׃ ואם
ישתה האדם מן הממן שיהיה מספקת כשיעור מה שיוכל
ומיתם ויוציאם ׃ וגל כבן שמן אגנקטין ׃ והוא ממית
הרחבים גם כן וממית כבמירותו ומפקיד כרביקיתו ואמי
אי אפשר לשתותו בבה אחת ישתה שתהו רצופה והרגיל
כל ממית המעולים בנחשים נמוציאם ׃ ולפעמים יושר

לחחבים ׃ ואמנם הרפואות המורכבות הנה המשיחים כתם כמו התריאק אלפארוק ׃ ומה שיתחבר בו לחטית להוציא כמו נירא פיקרא ׃ וכמו שיושקה שיח ואפסנתין מכל אחד משקל וזו ושליש ׃ וקולוקנטידא משקל ורבע זוז ומלח הנדי דאנק וישתה ׃ ולפעמים ימשחו שתית אפסנתין וניטרי כשוה וילקח מן הכלל שני משקלים ׃ וגם ניטרי פלפל וקרדמאנא תרקים שוים ׃ והשתיה עד זוז והיצי ׃ וגם פלפל ותרנגריל״ר וכמון הנדי ומעצבי יחלש ברכב והשתיה כמו בבקר בלא קף ובעת השינה גם כן ׃ או אגולה ושיח ופלפל וסרטם וחלקים שוים ישתה מן זוז וחצי עד שלשה זוזים וניטרי ואפסנתין מוציאים הארוכים ואמנם הרחבים יצטרכו אל יותר חזק כזה ׃

פרק ג

הרפואות המיוחדות בהר כרוגיים ׃ הוא הקטראן ויעשה בחוקנים והרכיות והכורת ונרנם וקשיש בר וקליפת שרש התותים נכרצו ואל קנביל הלב קולוקנטידא ואלואן והמנאר בו לא לרחבים וקליפת לבך כן האילנות ונראה לי שהוא מין מסדר או הא האוא חריכת ׃ ומה שמוציאם בלי היזק שישתה שלשה אוקיות בסחיטת הדאכן הלח כי הוא בו לא מאד ׃ והנה זכרו החכמים שהוא מוציא התולעים ומוד פואות הגל הנפלאות בכל מיני התולעים שער בעלי החיים הנקרא א אלקאשים והקלקרים מבוים עם תועלתו אם יהיה שם ש שלשול וכמו זכרנוהו בספר הקיא מסברתו כמנו וכן הם הכנטוריאה ׃ וגם שישתה חלב כיד כשיהיה הלב שלשה ימים בבקר ואכל הם והאכפיר באג עליו ואחר יוקח שש ששה משקלים הרגע השלשה זוזים קנביל והבורים בתוכן זה חברן או סכנגבין דיכרון דבר כן הגבאבה לשמור התולעים ואחר ישתה כזה שיעור מה שיוציכהו האוכר וגם כן ׃ ואמנם הרפואות הקרית והמעטות החום כמו זרע בוגרת ואם ישתה שלשה ימים ביין מבושל וזרע כרפס הנה הוא חזק מאד ויביא כל התולעים וישתה בסכנגבין או הלב נק נקבא או ישתה בשולם והפלפל ועלי אפרסקן ובדרות הקן הקין הממצרי הוא בלתי רב החום והמנה ושליקת קליפת הרמון והחמוץ והמר יבושל במים בלילה יחד והותר יתכן וישתה וכן מה שיבושל בו שרשו וסחיטת לשון השור ואות למי שיש בו תולעים ושלשול יחד ולשון השור יבש ׃ וגם סמאק הנכבים כמים שופלא ׃ ונראתית ושין חתום ביין נפלא ובול בושלא גם כן וזרע כנדשוליא ואם יתחבר בם מכנה תהלה וכן התנרבי הבר והחזורת הבית והכרפס הע העשבי בחוכן ׃ ונאמר כי כשלים יביחם ושלשלם ר ריבו לי ברית קרוב מהרפואות חום וכבר לכה אלו כי הוא מוציא הרחבים גם כן הל' כמו זרע חלפי וכין עלי אפרסקים ונבוכיה ותנרבי בר ונעדה והלת זה וזה ישתה א או עם החלב הנקבא כסכסוך והנקרא בנרן או כים המים או סכנגבין ׃

פרק ד

ברפואת התולעים הק הקטנים ׃ הנה יהרגם הגזות המלח דרך מטה וה והחוקן במים המשים יעקלו חברם ׃ ויותר חזק כזה חוקן יבא בו כנטוריאה וקרשה תוספאה והבאת הלב קרה קולוקנטידא ויעשה הם ׃ ויותר חזק בו להגיח לכבת הקטראן והחוקן בו וכל שכן בשמן ששבט הבר או לב א אפרסק בר השבושל בו הרפואות הכמיתות אותם ומה ש שיונח לכטה עישנינא ובמור מרים וקליפת שרש לבך ׃ ומה שילקח אלו הקטנים שיחקן בשת כשר שכן כל זה יש השיקשר עליו חוט שימשכוהו בו והנה הם יתקבצו עליו בהמכרם בו ואחר ימשך אחר שיקבלו בו כשי המסר ויוצ ויוציאהו ויהיה דבר עד שיבריא ׃

פרק ה

בחוקנים לבעלי התולעים והקנו בשליקת הנפוחת הנזורות ושימשם במים ב בשולשלים כמו קולוקנטידא ואלואן והורכיד וקנטי ה החמור כפי הכח והעת ׃ ויכון שיעשה הקטראן בחקנם ויועיל תועלת גדולה ׃ וישבור או המבעת שלא יבא לידי עסוי בפתילות המיוחדות לקסוי ׃ ותשבור האסכ מן התהלש בכשקים והרשיות המיוחדות לאצטומכא והנ ירקות בל זה ׃ ולפעמים יועיל החוקן בכים המרוחים והכים המבושלים בניטרי ונוצא בו וכל שכן בקטראן ׃ והנה יבא בחקנם כיין עלי אפרסקים ושליקת שרש הח התותים וקליפת רמון וכל שכן אם היה שם חום ׃

פרק ו

ברפואות לבעלי התולעים הרעיות גם כן ילקחו בו הר הרפואות החוקות כזה וה והחוקן ככמו קולוקנטידה ושדרת הבר ומיץ קסוסי הם החמור וקטראן ואלואן אם ירפה באלואן ואפסנתין גם ואלואן ועם ם החמכושים הקירש או בתפוח יבותם ועשי ההאוה ואם יחובר הכל הוא יותר נכון ׃ ועה ט כה ישחק השונ׳ז במי קולוקנטידא לחוד או בשליקה ל לב הקולוקנטידא וירפה על הבאן והטבור ׃ ואמר כ בוח אול אם ירפה בן המבוד יועיל כזה ׃ והן מסני מ פואות הנזכרות ׃ ואם ירפה כרם יועיל ׃ והנן קנבונולא ואפסנתין נ׳זו ׃

פרק ז

כי גם ׃ אמנם הכן הראף כפי והתגנרות הכה שיהיה חם ויכא בלי הני דבקות וחוית בו כרוק ומה שיבוקם הנה יוציאם ונגם כ בכוגם בי ערעונים ועלי ברוב וכבשר וזונים גם כן סלל להם ׃ והשתית הבים המבלוחים מועיל לכלם ׃ ואם יהיה שלשולן חם יוזנו בכיני חם׃ המורצים בסלקא כי זו ב מבית ועוצר וכן כי רמון המוץ ׃ ובשוהלש הה שר יצטרך אל מה שיזון בחוזק ׃ ואם לא יתעכל ישים כמו ביני חכו וטעי הבשרים ׃ ואמנם חינת והסדר הנה רו של לא ידעב ויתעוררו הם ויעקו והאצטומכא והעתים יפולו והתאוה בו ראוי שיזון קודם שיתנועעו בעת מנוחתם ושישים הפרש בין בזמנם ויאכלו באכל כועט ׃ ואם יעזור בשלשול תעשה על הבטן רטיה קובצת גם עי שידעת ׃ ואמנם בעלי התולעים הקטנים תנהגם שישים מזגם כבין טובי הבוסם הבהור להתעכב בו על דרך והתגנרות לא יגיע אליהם כלל ובשיחה שזה הב

הכימוס ויקשו הכימוס הנפסד אשר הוא רוצה אליהם ·

פרק ה

ברפואות רב׳ יפה והנפילה על הבטן · והבטן בכל זה להוציא הדם אם אפשר או ישתה אחד זה מן לבונה חום חנין וכן ארמיני וקנאביר בכל אחד מהם משקל זוז · יין משולש רקיק · ואם יהיה שם הגלת דם או קיא דם השלשול ויסם בו קיראט מאומי וא ואחר זה ראוי שתעיין מה שזכרנו בשערי הנגיפות בספר שיבא אחרי זה ·

האופן הז

בעלות השת ופי הטבעת והוא מאמר אחד ·

פרק א

במאמר כללי בעלות השת · דע כי עלות השת קשים להתרפאות כי בהת בחתקבץ בו שהוא מעבר ושהוא הפוך מגולש כלבשה לם למעלה ושהוא חזק החוש ושהוא מונח בתחתית ובאשר ה הוא מעבר לשמרים בכל עת וברצאם ויוסיף בכאבם וב ובהעדרו הבנוחה אשר בה תשלם קבולתו עלת הרפואות ובה יקבע הטבע תיקונו ושהוא הפוך הלא יגרש להדביק גר הרפואות אליו ושהוא חזק החוש ידבק באבו ורוב הכאב מ פו כך ושהוא מונח למטה יקל ירידת המותרים א זו ובכל ש שכן אם יבא לקבלתו תולעה בו מצד פנע שכו ·

פרק ב

בטחורי הם אמור והורש דע כי רבים יחשבו שית שיהיו באדם טחורים וא ואכנם הוא שיהיו כמעי הישר ובבת שלמעלה היבש דל הלבן ראוי שיעיין זה · והטחורים מתחלקים לפי בתחלקה הנראית אל היבלתיים · ואל ענביים ואל תותיים היבלותיים רובים ליבלות קטנות · והענביים הם רחבים ועגולים בתראין תרתבן אי ניטים אליו · והתותיים פניהם רכים · והנה יש מן הטחורים באלו הם נפירות והנה יתחלקו הטחורים חלוקה אחרת בולטים או שוקעים והם יותר רעים וכל שכן הנוטים לצד ראשה כי למקנסים יקצרו השתן בנפח · והבולטים הנראים יהיה אחד בהשלשה הנזכרים · ואבנם השוקעים יש בהם דמיים וכהם בלתי דמיים · והנה יתחלקו הטחורים שיש בהם פתוחים יזול מהם וברוב יולדו מן השחורה ובהם באם השחורי ומעט הולדם מן הלבנה ואם יולדו מכנה יולדו באלו הם אבעבועות שבבטני הדנים והיבלתיים יותר מאד קרובים להיות מהשחורה והתותיים אל הדם והענביים אל ביניהם · ואי אפשר שיתחדשו הטחורים מבלי שינפתח פיות העורקים בשת בכי דבר נאליגום · ולכן יתחדשו הרבה עם רוח דרובית ובארצות הדרומיות והפתוחים אם הנוזלים אין ראוי שיעצר הדם הנגר מהם עד שיגיע לחלשה ורפיון הנראה והגבורות דפיקת הלב ויראה דם בלתי שחור והיותר טוב שיזול מעט מעט · וכשישפך דם הטחורים בנשים לצד הרחם ויצא בגרנות יקבלו תועלת בנ

והראוי גם כן שיעצר זה במלאכת שיוצר נזירים · והרוב בעלי הטחורים יש בראה כיוחר בהם והוא גרבונית נוטה לירקות · ולפעמים יקרה לבעלי הטחורים רעיפת דם האחורים ויתרי השחורים · הרפואה ראוי שנתחיל לתקן הגוף ושינוקה הגוף ורע עד שיוקז הצאפן והעורקים אשר אחורי הקנה ועורק אל מכבן יותר חוק מסניהם · וקרן מציצה בין שני הירכים ויועיל בהם ולהזיח והם השחוריות · ויקפא השלשול והכבד אם יהיה ראוי לתת ן מה שיולד מן הדם · ואחר זה אם לא יהיו בהם כאב ולא מורסא ולא נפח אין צורך לרפואותם כי תתקן ברפואתם אולי יוליך אל באצורים הם מסוכלים ואל כקי בקיעות · ואחר ראוי שתשתדל לרכך הטבע שלא יזיק קשי השמרים לשת כי יגדל הצער · וראוי שיהיו המשלשלים והמרככים ברפואות שיש בהם תועלת לש לטחורים כמו גרגרי דולי וכמו גרעיני פלולו וגרגרי דגל · וגרגרים נוביים וראוי שתשתדל לפתוח אותם ולהוריד ה הדם מהם כמו האפשר עד שיחלש או שיצא דם אדום וד אין כן שחורות ואם לא יספיק הנה הגרגתו לבעלי הטחור להפילו בחתך או בגנוב או בשריפה כמה שיפעל זה · ודע כי הדם אשר יזול מן הטחורים ומן השת יש בו בטוחך מאכל השטות ומאלכוליא והכליה הסחורית · ומן המורסא הנקראה חמית ומצבועים והידרוקיים והסרטאן וה הזקן ליפות וגרב וספחת וצרעת ובבעלת חצר והריאה וה והכליות · ואם יעצר המורגל להזול ימהר דבר כן החליים האלה ויפחד הנכי · במה שיתחדש בכבד מהם רשם הרעה והקשה והמכר הכבד ויפחד הדבר תרא טיפוי ובאיכי הריאה בדרגה ודין אליו ואם תתחדש ה נלח עליו תקח קבוח שעור קלי באצטנדי ושין ישתה מי שיעבר עליו כינם מעט · ורפא את השחוריות יש מהם מתחות אותם ויש מהם כבריאות · ויש מהם עוצרות הדם · ויש מהם מתחכות אותם ויש מהם משקיטות הכאב · והם או שתיות או רחיצות למטה או רטיה והתכבשות וש ושיחות · ואם אבקים מזורים · או עשבים או מיבות ישבו בהם או עוצרים · וכל זה או נפרדים או מורכבים ודע כי גרגרי הדולי תועלתו נראית בטחורים בעלי התקפים ואמנם ברוב התועלת בבה שהוא קבוע כלי תקפים · ואם יתחברו בקיעות ומורסות ירפא תחלה ואחריהם השחורים ושמן משבט שיוחך דולי מועיל לטחורים ולבקיעות ·

פרק ג

בהנהגת החך והטחורים וב ונדיעתם · הגלת הטחורים הנה יהיה בחתך ויהיה כסמנים החדים · ואם יהיו טחורים רבים אין ראוי שיותבר כלם יחד אבל ראוי שיסבע כמות אבוקראט ויע ויעזב אחד מהם · ואחר ירפא אותו הנשאר · והנבון שירפאו בחתך אחד אחד ואיגם שיבוחן בנת ויסבל · ובאחרית הסבר יעזב אחד שיזול מאחר מהם הדם הנפסד הרגיל לצאת במבע וזה הבחותך אם יהיה נראה יהיה הנתב הבותו יותר נקלה · ואם יהיה שוקע יהיה יותר קשה · אמנם הנראה הנה היותר טוב שיקשר בחוזק שורש המחור בחוט כמשי או פשתן או שער הזנב מיעוב ואם יפלו טוב

ואם לא נסה עליו הרפואות הכפילות ואם לא תחתכם ·
והאוקע יצטרך עד שיהפך ושיושם בדפום עד שיהיה
בדפום כמו שיהיה בקרן בציצת בגש או אף שיהיה שינגח
בקל השת עד שיצא ואחר יאחז בדפום ואם יפוחד שיצוב ב
בהרה יעזב הקרן שעה עד שינפח המקום שלא תשב ·
ולפעמים תקשור בהרה בחוט קשירה כאלכסון שישאר הש
השחור בחוץ · וגם יהיה ברפואות בהפכות כמו שיוקח
קחיטת מנטודיאת ושבת לח ואשטאפישגריא ויולש כל ז
זה בדבש וירטה בו השת או יונח לכטה בצמר ויכין עצ
עצמו להוציא השבעת וישלשלהו · או יוקח ניטרי
ושירת חשור או יקטה פלפל וניטרי או יחובר אל כה שית
שיהיה כזה כחושת עטב כבור ברים או אשטה פטצריא ·
ומהשבירה כזה שינקו קורט התוך והנריעה · ואם רצית
שיחתך תאחז כח שירצה להחתך מכה שהוא יוצא לחוץ ז
והוצא עוד בדפום וכתהו לעצבך ואחר תתתבוו בשר
בבראשו בדבר היותר חד והיותר עובר · ואין ראוי
שהעבור שרשו שיחתך מכח שהוא לכטה ממנו דבר כי יש
יוליך אל כנעים ושורסות ומאכים גדולים · ולפעמים
יוליך אל עצור ועכור ויעזב הדם שלא יעצר עד שיפוחד
החולשה ואחר יעצר הדם בעצרים אשר נזכירם · ואם
לא יוזל דם רב הקרו בן הכאסליקא · ואם יסכול שיזול
הדם בפותחים הנזכרים ושיזל הדם בהם יהיה היותר נכון
אם לא יפוחד נפילת רכח בן הכאב · ולפעמים יספיק
בזה כמו מיץ הבצל · ואם תרצה לגרעו בקשירה יוגרע
הקטן בשרשו והגדול בחציו או כפי חלוקה אחרת ויושב
שלא יעלה מורסא וכאיב · והוא שיונח עליו בצל שלוק
או כרתי שלוק בשומן החלב המתהפך · וישב העליל
במים הקובצים רבכושלים בקומקם וכחומץ וכים שיהיה
בהם נטלש וקליפת רמון · ואחר ירפא בנה שיצמיח
הבשר מאמשיחות שלא יעלה מורסא · והכוונה בגריעת
להבין לעכור כח הרפואות הכפילות המחודים · ואם
ראית רשבעת ינפח ויכאב כאב חזק מכבוי המעשים האלו
הנה הראוי שיקוטן בדילי ובחוטוטורת ואכל · וירטה
ברטיו הנזכרות או ירטה בלדם חורי והלבן ביצה עם מע
מעט אופי והושיבה ביין אל דנוי כופלא התועלת להש
להשקיט רכאב אשר בקטן וכיוצא בו · וכן הושיבה
במים שנתבשל בהם הברכנים · והיציקה בהם והם כים
שיתבשל בהם זרע פשתן ואלטאה הדעו וגרוב וביוצא ב
בזה · וכבה שהוא מיוחד בפורקות הטבעת מטחורים
כן פיוסא כרסלעים שלשה אוקיות סקולובום אוקיא ליט
ליטרניר שתי אוקיות כצאבי שלשה זוזים יחובר בסיסות
גושקאטי וראוי שירוכך הבטן ושלא יעזבו הפכרים
להתקשות וירפא עוצר השתן אם יפול ברכוך הבטן
וכבי כי ראוי שישבע כחבנים הבנאי יום ולילה וכל שכן אח
אחר תולה חזקה · ואמנם אם לא ירצה שיהיה התוך
החזיר בכלי אל בנדיעה אבל ברפואה או כסם יוזדה עליו
רפואת חדה כי היא האכלתו ויפילנו ויראה הבשר הבריא ·
ואם יכאיב ישב במים שיתבשל בהם הקובצים וירפא שי
קודם זה בהמצאה הרבה שהונח עליו · ואחר ירפא במו
ברוהם האספידאנ וליטרניר הוא אנגנט בלנק · ובודהם

ילקח מטעיהם ומיץ עכבי השועל ובאבנג ולונחה ·
ולפעמים יוזל הכאב מבלי עשית הרפואה החדה במכה
אחת יצטרך שיעשה הרפואה החזקה ואם ינוח הכאב יין
ירפא ברפואה הנזכרת ואחר תחזור ותשנה הרפואה
פעמים רבות עם נגוב כי זה יותר נקל · ובאשר
ישוער נתפזר הרפואה החדה והוא דיך ברדך וגליק
וכה שרוכה להם וכשישרנו ישלק הטרוב בשמן
עליהם וישקיט הכאב · ואחר תחזור עליהם
ואבנם החותים וכה שיונכה להם אם יורדו עליהם
ושריאודש ינגבם ויפלם וכהם יחתכו גם כן · ו
ההשלשול יותר נאות בהם · והמגורים והעצבים
העשה בהם

פרק ד

בהנהגת פתיחת השחי
האגומים והצרת הכם
ראוי שתרכך

ברוחצות ויספיק לפתוח הקות הצאמן ויעורקאל בספקי
ושרוחים בכמו שמן לב אפרסקים ולב כישכם מר
ולחטוטרת הגבל ומוח איל ודילי וגולתם נפרדים או
כחוברים · ואחר יעשה עליהם טרישה הגליה
ושיושם כזה טרישת מכור ברים · ולפעמים יושם
דבר כן והתועאת הם שישאלום כי זה יפתח כליסך
ולפעמים יזלש בכורת השור וגלבנום מכה שינגם
וכן עליו רומא ושכן אקחואן עצמו בציר הדם ומחזק
הנקבים · ורפואת המיראבהלש בגרעים עם
לטחורים בנירים רכם מכה שיש בהם כן הרעים · ו
תבורקלקי · וכמה שמגיר הדם הנעצר שיוקח קלי
שלשה זוזים ושקדים מרים ד' זוזים יעשה מהם פתילה
ארוכה ויונח כטבעת ויחליפו אותה כל שעה ויהיה
ששות · ואם יגדל הכאב יושם בטבעת פתילה
ורד ויוקז הצאפן ולפעמים יפתחם בשלש שעות ·

פרק ה

הדבור ברפואת
המחורות הבריחים
והאבקים התבן

קודם שתזרה האבקים החזקים בבריקא קולא כורמן
ואם היה מיכל הכאב יוצח תוך הטבעת בספר והרוחץ
ויסבול שעה ואחר ירחוץ ביין קובץ ואחר יוזרה
הטחורים קליפת הגחושת השחוק לבדו ועם עפצים
וגם הדיכך וקנטרידש ושלארטניאק תזרה עליהם
בכה שקדם זכרונו כן הרחצאה וכיוצא בה · ה
בזה שיהיה בולש בשמן הנערים · וזה ילך בדרך
החדה · ואמנם כה שהוא יותר נאות בזה ויותר
אפר אגוז סיפרש רחוץ ביין ואפר קלפת ביצה ·
גרעיני הכרה שרופים והרפום כרי יבש שרוף
תמרה שרופים · וכה שהולך בדרך הכזלה
ראש דג מליח ויגתב בקרוב ראש ושוגית ויעזב
כן נבינה ישנה ויורה על הטבעת · וכן אפר
המליח וסונין הוא קצח תה בבלל ואבקים
בתועלת והטובים בזה ושום עפונים והחזק
כלאורד לבדו או עם שאר הרפואה וקם הדכך
הדכך לבדו והגפרית לבדן · ואמנם שאר הרפואה

דעם הדבק בייראר והדבק לבדו והגפרית לבדו ·
ואכבם שא הרפואות כמו שורש אנגדאן ושורש דפלי ואם דמסריעאת ושורש דלי ושורש קפארש ושורש כרפס דשורש ק לוקנטידא ושורש שיקופא וזרוק בן הצבעים וח ווריע ברותי והדרדל ותבל הגמל וקלי ואשנא ונלבנים וקר ושיקא קולא ועשו אלו נצרדים ומחוברים · ויושם בהם דבר בן בראדר והלש בשמן יאסמין ויעשה עוגות וימכר להתעטן בהם · ומכות במועיל אשנאן קלי ברקאקולא גל נגרים הנה הוא מועיל והמגריין · ולפעמים ימצרן העשן בזה פעמים רצופות · נוסח עשן מורכב יוקח שורש קפריש ושורש כרפס וקלי דפלי ושורש הקרן אשר הוא הנקרא בתרות רם רש דולי ובלאדר בשוה ויעש יע זה כזה בלוחים בשמן ונבק ויעשה עשן · ונבר נאמר כי עשן בעלי הרם מועיל באד וכן העור השחור עם בלית אר בוניאגן והעשן יהיה עם מסמך הלים במוך במ בטבעה בקצהו ויעשן בו וגם יהיה בשמן כקוב ישב עליו ו והתולים ויזהר מגוהים רם נחלי ומכל הנבלים ·

פרק ו

ברטיים הצהלים אשר יונח עליהם ויוצק בהם בהם בים חדים כמו בים שיתב שיתבשל בהם הכיר החי וקלי והגיך ותשנה זה ואחר יול יולש בהם סיר וקלי והמים המלוחים כשהיה ורחיצות הם בהם מיעצור הדלהם · רטיה יוקח קולוקנטידה לחה ותבולה ארבעה פלהים ויבחו בבלי ויוצק עליהם ש שתי נבלה הדרעה ובכי שבן הערביות די שיכסם ויוקח ויו ויונח בשמש בקיץ כל תקיץ ויוסף בשתן כל עוד שיוסף כי הוא יותק התועלה ויצפים בלי ספק והנה יוטח בטורא ם פעמים רבות כי הוא אוכלה הטחורים · ובמי התרוכן ולחים יוטבל בהם צמר ויונח על הטחורים ויסרם לגמרי ואם יוטם עליהם תמיד יעשה זה כמו שיעשה בגבלות ובן גרי הקפריש הלח · והגרודים בשומן החלב הדבן ושמן גרעיני אפרסקים ושמן גרעיני כשמש והשמן המשחרית הג הטל ושמן בירי ושמן הנא בפתילות וכתמות יוטבל בוך ברבש ויזורק עליו קצת שרוף ויעשה וגם יהיו פתילות סר שרואות לפתוחות משני מיני ודבך ובירצא בהם · ובל הלעאנות אשר יורדו בים ראוי שיעשה כהם פתילות בדבש וגומה שהוא כופלא אך הוא קצת חוד שיתתך שורש לקף והתיבות קטנות וישרה בין יום ולילה · ואחר יאחז בשר האפסר · והצע חסבו קנים בי הגיל ושר אם ילקח מבנג פתילת תועיל וגם להפקיס הכאב ·

פרק ז

בשתיות בהם נרגבי דיולי בפי הנוסח הידוע ואותם ש שוים בדלעת ואותם שוים ב באלגדע וכרום נרגרי אל רנדי ·
וזה נוסחתם מיראבולנש בלוריקש אנליסיש ושירא פלנ חלקים שוים דגרי בצרי המנסה הלקי ולחת בשמן שומשמין עד שיבחש ויהלש בדבש ונשתית מבני זוזים עד שלשה משקלים · ונרגרי סנגרים וזה נוסחתם סנגרים קלופת בצים שהת מחתראג ונע ברותי חלקים שוים של ארטוניאק חוצי חלק מנ ברזל ארבעה חלקים ויעשה גרגרים בגבורת נבק ·

והשתיה מזה במקר ששה גרגרים עד שבעה גרגרים ויע ויעורר האות המטעל · וגם יוקח מיראבולנש שחורים ובלוריקש ואמלגים מבל אחד עשר זוזים דליקת שרגפת שבעין קאקברי ש שת ושראולה שני זוזים דולי עשרים זוזים ישרח בבי ברותי ויעשה גרגרים ויקשה · ומה שנוטה בה שנשר בהברזל בקרים ובקרא הגמל וזרע ביתי וזרע אמיאוש מכל אחד שני ז ד בסרי קפריש יבש שלשה זוזים עם ב׳ דוחם ודף ונשתיה מלא כף כמי ברתי · וגם יוקח מיראבולנש שחורים קלויים בשומן החלב בקר וזרע שוכר מכל אחד חלק נשישורש מבי חלקים ישתה כמכו כל יום מ מלא כף ביין · וגם מיראבולנש שחורים קלויים בשומן החלב עם בי תמרהי ושמן אגוזים ונריפלא קטנה ונריס ושריפלא בסוג הברזל · וגם סג ברזל מרי ך ושחוק שלשה זוזים עם ב׳ זוזים כשישורש לבן ישתה מכנר כרקות נגמם ב צוקא כמו הברתי משקל ב׳ זוזים שמן אגוז וגם יוקח אריסטולוגיאה ארכבה וגלדיאטרי ונריגולי בדינג ודד מר ואמיאוש ויושם עליו בלא כף מקבח שעור והלש בשי כרוב ושמן משמש · וגם יוקח זרע גינגפור ודש בנוטה משקל עשרה זוזים וישרה במי ברותי יבים ויגנב ב בצל וישחק ויחובר אליו זרע שיקופא ואנגדאן כרמאני ו ונשישורש לבן ונגבדי · ואמיאוש מן כל אחד משקל שמונה זוזים וערוה הנשישורש ושיקופא בשמן אגוזים ושמן משמש וידק יותר הנשאר ויחובר בצלוחית ובוכית או מנוחה בזכוכית והשתיה משקל עד שני משקלים · ומה שהוא מוכחר ובכוסה שישחות מנלבנוסיכש ב׳ זוזים בשים כי זה יבריאם ואם ישתה שלשה פעמים לא ישובו · ושגאפין ואצנורך מכלל תרפואות המתוות לטחורים · ואם יהיה הטבע רך יועיל אבק הנשאף מבמיראבולנש עם הרע ם והוא מגיד הדם · ומכת שיועלים הזכרית אבילת שורש ולח לוף ברבש · ואגבם חאטריפל בסית הברזל עוצר הדם ומועיל לטחורים ·

פרק ח

בסקיסות הכאב · יוקח צנאפין דולי מכל א אחד שני זוזים אבטירק ליקידה משקל זה אופי חצי זה שמן גרעיני הממשמש אגרא וחצי יתחבר הצרפים בו ויושם עליו משקל חצי זה קסטור וגם גילופר כגוב חלק אלטיאה חצי חלק · וגם בלילוש ערשים קלופים מן כל אחד חלק יתחבר כחלמון ביצה וש ושמן ורד ועוד עלי אלטיאה ובלילוש מושים בחלמון ב ביצה ושמן ורד · ואם יונח עליהם דיאקילון בשמן ורד ומעט כזעפראן ואופי יהיו מועילים ושומן אגאדה חזקת התועלת יועיל · ועוד כרסן בזרי ואיסוף לח וחלב כליות עזים ושעוה לבנה וכל שכן אם יעלה מורסא שיוקח קטובילא ובלילוש ומעט מזעפראן וישחק והלש בזיר זרע פשתן והלתת ויחובר אל זה השער מה שבאמר במעור בור מורסת הטבעת כי זה יועיל להפקיס הכאב כה התך והג והגדיעה והמורסא ·

פרק ט

בעוצרים הזולת כזה כה שיעצור הולה וחתך וה והוא יותר חזק ויזהר ראג

שיהיו כווים׳ ומהם שקיצרים הזלת תפוח ואחר יעצור ויהם חתוך הם בוטני הישר ואולם גם כמו הבזורים הטובים כ באלואן ולכונה ודם תנין ובלו שיאשו וקילור הוא שרוף בא ... וביוצא בהם יודה וישקה ר קשירה חזקה׳

וגם שיער עור הארנבת או קורי עכבים יוטבל בלובן ביצת ויגלל באבק כזור נוסח באו ם ויקושר עד שיותם׳ והחזקים כמו קלקשאר עם אקאסיא ועפצים ואחר יקושר בהזיק׳ ואם לא יגיל דבר יעשה בגדור מסוך מבול בשמן מורתח ויעצר הדם ואחר יזרה עליו הקוצרים׳ ובזה יש סכנת הבריצה׳ ואבנם בת שרצא לכמה בזה הנה הקיבצים הידועים או יין עפוץ יבושל בו קלפת רמון ועפצים׳ ומה שיושהו לזה התגריעל הקטן ושירשם בו ס ג הברזל השרוי בחומץ שבוע יכונן החומץ כמנו ויקלח על כוחשת קליה כצלי ואחר ישרק באבק׳

פרק י

במזונות בעלי השחורים׳ וראוי שירדוקו אבילה ע ם בן ובבשרים והדברים הרכים

וכל שורף כמתגלין והזרעים המתבלים אלא כשיעור התועלה׳ וראוי שיאכלו בבה שהוא כהוד להתעגל ויטיב בותני בהבשרים והלבן ביצת ומטעמי אספירא באגאת הדבנים ובוצי נו ראבאת ועוי כאן ובי הדרעוכים ויש ושמן שוקבבון קרב ירעילים ואגוז הבדי עם פאניד ירעילים ואם יהיה סכן התרת בטן ויהלה בותלנת בזם יועיל האורז וגויד הכונים בצבעים׳ ר בניהם שמן אגוזים ושמן נרעיל ושמן שקדים ושמן גרעיני הבטש ושמן חטי ורת הנכל והמגבנים הבשולים וקינות הלבן ב נה הדרתי וכקש בצר ומאגיר ותאנים טובים בהתכרים

פרק יא

בבורסא החבה כטבעת והבורסא הנקראת הם חבורת הבחולות והחות

אחר באובי המחורים והחבם׳ כמו סוף הטבעת ובת וקרה בראשונה מתחלים ברוב אחרית הבקיעות שם וחח והחוק ואחרי בעדית החוק הטחורים ואחרי רפואת הטוח הטחורים בחתוך ובסבת הדלים׳ ואם המורים ח יקבצו בותלא וישובו יגיעות יפחד עליהם שיסובבו נאצורים וכי צוו הקירבים ל תים קדם הבשול וראוי שיעשה ח ותקוה בחולת המורים האלה׳ ולפעמים יושקם הכאב לבדו שיעשה להם ברחם הפרוסא או פורשה בחלבון ביצ ביצה שחוק בשמן ורדים בסבתשם ופרים ובדיל עד שי שיהרבו׳ אויקה ליטרגיר ובטוח אבדום שבעת פרוסא שני זוזים ודונג שלשה אוקיות שומן וחלב עבי או אוקית שומן אנדא אוזא שם שומשמין שיקור במסק וי ויטם עם זה מעט מחין הנקרא בשולם ויין ושמן אווז חזק התועלת׳ וכן הלוחם תבושל בבים אם יעשה רשיה בחלמון ושמן ורדים הלחם נקי ׳ דישרין ועצראן אוקיא אוצרחע אוקיא ויעשה ביין מבושל ויפיה כבאבנג שוב באף׳ וכן רשיה בחלמון כותב צלויה יהלא ביין קנץ ואחר יקוריב בדונג ובשמן ורד׳ ואם יעבור ותתחלח ולא יהיה נכון להחוק יעשה עליו ברחם דיאכילון מטורף ב בשמן ורד או מעט ברחם באסליקון עם חלמון ביצה כב

כנולנלת׳ וגם הבצל והבריתי פלוקים עם קבוצולא׳ או סירום הסרושא בארמוניאק׳ ואם יתחזק הכאב תקי עלי נרסקיאמי לח ויסחוש בביצו ד״ד ויבש כבים גם בן ישרה בו לחם ויחובר לזה הלבן ביצה בלתי הקרום בו ם בארא שמן ורד ויש יה סירום׳ וגם יועיל הגרת החוכים החובים הטוים והרשיבה כמום שיבושל בהם כמון מימקים תבאב בבי ז״ע פשתן ואלטיאה וזרע אל ..יאה ובלובלאנ ויוצק בו ד״ר חשה כתושה וראוי שתשוב שם כשעור עמוי ויש בו רפואה כוכה לשעור הזה׳ ואם יחזק הכאב סבת הקרובות בטבעת מבין מה שיותקבץ ויתבלא תוהר יפת לפתוח ק דם הבשול פן יבה החותר והבותלא אל המוקן ויסוב באצור הוא מ סטולא והנוקבל והגרנה חזקה בן באבוקראט׳

פרק יב

בקיעות הטבעת הבקיעות בטבעת יהיו בחום ויבש יקרה להן

והתבקע בעד השברים היבשים ובעד הפתיחה סבבות וגם יהיה בסבת בורסא חבה וגם יהיה בסבת קשי השברים ויבשם והיות בשביל השחורים נתבקעו והיה להוצק ודחוק הדם לפיות ע רקי הטבעת ורפואת הבקיעות יש בהם מבריאות מעידות ויש מהם ברכבות מרטיבות ויש גהם רפואות הבורסא ויש בהם שהולכות בדרך הבגולה או קרובות אליה ואמנם המבריאים הקיבצים הבינונים כמו העפצים בלתי נקבים יבושלו היטב בבים ובעט יין עפוץ ויעשה רטיה ויותר חזק מזה שיוקח זנגבר וכ ... וסרוצא הלישרגי ון ועופרת שרוף וסיג הכסף וקנבריא ויעשה בשמן ורד ודונג׳ וגם בשרום בסרושא הידוע או פרושא ובדיל שרוף ושמן ורד והלובן ביצה או סיג העופרת חרע ורדים ישחק ויעשה ברחם יבש ודבק וגב חנא יוקח גבע הלקודה לבן שלשת חלקים יחוך הדונג בשמן ורדים ויערב ותן מ בירי ויבש וכה שהולך כדרך הסגולה אפר הצבי והאגדה בסוה ועלי הדסים ומי האחד וישתה בו ובארציאון המעולות ליטרגיר ובורושא והעפר העופרת והטבן שוה גרסקיאמי לבן ורוני חלקים שוים שמן ורד ... ואספלא וגם שומן אברא ולבונה ומוח עצמות איל וזרע ורדים ומעתיא ואקליביא רהרגא וסרושא ובדיל שרוף ודחן ... האופר ואריטוף לח וסחוחת ההנרכי וסוגת עבי הבולי ושמן ורד ודונג בקש יעשה מהן קירוטי ווין עם הקן ה הה ורח יש בו בגיעת הבורסא ותהגנה והדויות והכאב ה ובבת שישב בו בי קינלקום שיורתחו בו עבי השלי ק ערשים ורד והעודים קליפים ואם לא יהיה בעלי זבל ויועיל הקיבוליא בשמן הדם דסבת שהוא יותר חזק בזה המי שיוקח שמן שומשמין ולבונה פשוטה וגרום ... בכל אחר כשקל שני זוזים ועצראן מורא בכל איד מבל זה עלך ואלאבאט ודונג מבר או ר טנים עשר ... ביין רבנרא טלא ושמן ורד ומרפאות השלישי רפואות מעילות ב בך והשואה כשמנים והחמאות והזיו ים והביצים והשבג ם והמוחים נדגקחם בכ בוטני אטירום ואבק הרחים והנצאן ובותצא בהם ...

זה לרפואת הבקיעות ומנה בפעידוזה הנוסח הזה אריסף לה בוח עגל אמירום רחורץ שובן אגרא תרנגולת ושמן ורד ומנה שוקת מוח שוק בקר ואמירום בשוח ודרשה גב בן ם בדוהם דילי וחשורת תנמל׳ וגם מוח שוק בקר ושאור שעורים חלקים שוים בנישת׳ וגם מוח שוק איל ושמן איל מכל אחד אוקיא שמן שומשמין כ׳ אוקיות אמירום א אוקיא ויחובר בשמן שומשמין והשמנים המועילים בב בבקיעות אשר אין שם חום רב ומורסא כמו שמן כירי וש ושמן דילי ושמן גרעיני משמש ושמן גרעיני אפרסקים ש שיבושל בהם דילי׳ ויועילם העשון בדילי מולש בשמן׳ ואמנם בעלי המורסות כבר ידעתם ונופל בהם שמן תרסו וישב בקיבצים ושמן אנפקנין וגם יבושל העפצים ביין ה הנקרא טלא וירטת בו׳ ואמנם הטחור מהבקיעה יצטרך שיעשה עליהם המשיחות המשקים ועשית נרטי דילי עם שנאפין ישתהו לילה ויום׳ ואם יהיה מהבקיעות רבר יקח בוך ושבולת כאלום ויעבם ומשיח בהם הטבעת ויחזיק הקיבצים והמנגנים הנבל׳

פרק יג

במזונות לבעלי הבקי הבקיעות ראוי שירחיקו הקיבצים והחוסרים זה מהמנגנים הטבע ויהיה מזונות מיני אסטריא כאג ונגידי מלוכיא ושמן וחשורת הנבל ושמן הרנגולת ואנדיא ויהקילם ברוב מיני אספיד אבאג והלמון ביצה כב בנתרנולת נכל׳ שכן קודם שאר המאכל׳ ועונה בחולכון ביצה ובריתי ובעל בשומן הלב בשר בלתי חזק הקרישה ואנח ה הנדי ושקד ופאניד יועילם ובעט אחר מעט כמון בעלי הט הטחורים׳

פרק יד

ברשין הטבעת׳ בבר יהיה במזג פאלני או קו קור והלת המזג הפאלני וגם יהיה כלחות רקיק בהפסט מרוב וגם יהיה כלחות גו נוטה לחום ותוסבי בסבת התפשטותו׳ ויודע הדום ההוא במשוש וגם יהיה בסבת כאצור או נריקת מחור וחתיכת׳ ואם ימנע העגל׳ מכע׳ יכלולהו וחגה יהיה בסבת נפילה על הגב או הכאה יזיק בפתיחת העצב או ינתקהו וה וזה יהיה פתאום אין לו רפואה ואמנם המגני יתחדש מעט מעט ומקבל׳ הרפואה ויקרה מרפין הטבעת יציאת השמרים בלי רצון ולפעמים יהיה שם פתיחת לחוץ סבתו הרפין כמה שנמשך אחריו מיציאת השמרים בלי ר רצון ופעמים רבות ימשך הקולנג אחריו במה שימצא העגל העוצר מפתיחתו ויודע במשוש הקושי ולפעמים יהיה הרפין עם עוצר ולפעמים יהיה עם בטול החוש יו יותר בנוח הרפואה אם יהיה סבתו קור חזק עם ליחה תושיבתו במי קוקום שיבושל בהם זרע נינפרי קרוש נא ואגוז סיפרס ואנפיק נרדי ובעט בורא ואסקנבט ואם יצטרך ליותר חזק מזה יעשה הזקן ברפואה הנקראת אבם אבמורבין הלקוחה באגמורבי ויעשה עליו שמן קושט וזולתו ואם יהיה הליחה המרפה לחות שיש בה אי זה חום ויודע במשוש תושיבהו במים הקובצים החזקים הגג

הנוטים אל הקור ויעורב בהם מתכסים ואם חשבת שיהיה שם פתיחת הגה הגורפים המרכסים מן השמנים וה אמנים וזולתם ובאחרית זה ראוי שיעשו המשיחים והמניעים אש אשר יש בהם דקדוק ויתגבה להעיר הכח ותנוקה הליחה ב בכמו מים מלוחים ומים המטולחים והקולוקינטירא ות ותעיין גם כן מה שנאמר בשער הבא אחר זה והוא ביציאת הטבעת

פרק טו

ביציאת הטבעת הנה י יהיה לחוק רפיון העצ העגל המחזיק השות ה המגביה אותו למעלה וגם יהיה בסבת מורסות מהפכות ורפואת החזרה יותר נקלה מרפואת הנפח אשר לא ישוב ורפואת כל אחד ידוע והיותר נכון שירפא בו שיחזור והו ויהודק ואם לא ישוב תעשה המרפים וראוי שנזכיר רפואות מהדקות השות מקבצות אותו׳ כי רוב הצריך יהיה לכותא בו כי אם תעשה אותם ותחזיר הטבעת את אחרי כן אם אפשר להחזיר ויועיל׳ ויש בהם מימות יעצרו שירצק עליה והם שיבושל בהם הרפואות הקובצות ובאגוזים המים היהם לטשקה קובץ׳ ומנה שוקת ורד ועדשים וענבי השועל וסמאק ויבושל במים ויעשה׳ ותק גם כן מועיל אם יהיה שם נפח בורסא׳ ויש בהם כוורים בשלא יהיה והם חזק שיוקה קליפת עץ אלה משקל שמנת זוזים ברושא זה ירוחן בה שהוא בחוץ ביין קובץ ויארה זה עליו׳ וגם לבונה ויקה ליטרגיר מכל אחד שמנה זוזים אגוז סיפרס יבש פרושא לקיחה ביחוד העוצרת קצתו בק בקצתו ביין קובץ משקל שני זוזים ויזורה׳ לעוד כת עוצרת סמאק מכל אחד ארבעת זוזים׳ וגם ירוחן ויסמת בשמן ורד נא ואחר יוקח אלו מעפצים וכחול וסרטא וי ויזורה עליו ויחזירו אותו אם אפשר ויהודק׳ ואם הטבעת לא ישוב ולא יחזור בשביל נפח גדול הנה הנכון שיונתנו ה הנפח וירפא בכה הישיבה במים החמים והמבושלים בהם משקטי הכאבים והמרפים הנפחים ממה שזכרנו בשער ויבשו אחר זה בשמן שבת ושמן קמומילא כי זה ירכך וי וישוב ואז ירפא בכה שנאמר׳ ולפעמים יועיל בעת הזאת משקיטים הכאבים׳

פרק יז

בכאצורים בטבעת הם פ פשטולש הנאצור הזה יולד מהמורסות הנקראות יציאות בטבעת ושרפתם׳ וגם יולד הנאצור מן המורסות המאכלות׳ והנאצורי הטבעת יש מהם בלתי מפולשים נהם מפולשים והם היותר רעים ונה שיהיה מהם קרוב ם מן החלל והפתח כי אם יקרעו לא יגיע לעצלים כלם פ:ע אבל לקצתם ובשאר יעשה העוצר׳ ואמנם הרחוקים הנה אם יקרעו והוא הרפואה יחתך העגל העוצר כלו או ר רובו או יפסד רוב העוצר ויוליך ליציאת הזבל בלי רצון׳ ולפעמים יהיה כח ובר בדירים ועצבים ויהיה בו סכנה ויודע ההפרש בין המפולש ובלתי מפולש שתכנים מכחול במאצור או אצבע בטבעת ותתקע אותו עד מקום שיכה המכחול ואז יודע המפולש או בלתי מפולש והמפולשה

ויורד עליו יציאות והבל במבנו ויודע גם כן האם הסריע ויניע העצלים כלם או מקצתו בהנהגה שאמרות קצת הקד הקדמונים הראשונים והסכימו בזה קצת האחרונים ראה שיכנס האצבע בטבעת ותכחול בכאצור ויצוה העלול שיחזק הטבעת ויגביהו למעלה ויותש כמה שיעבור וכם ובזה שיצא כן העצל ולא יתפשט כמה שהוא בארך הטף אם מעט אם הרבה והמפולש הנה יהיה לו פה אחר או פיות רבים הרפואה אמנם תכלית כמו״ש הנה לא יהיה מבני הזיק תחלה רבה ולא כאשר במפולש ואין הזיק כמו כעשבתו כן ואם יזיק הנה נוסה בזה שיותך הערכה כלומר פתילה וכמה שמתוך כרוך זה מרפואות הנאצור לתקנו אל למטה המטרד · ואם לא יעקה הרפואה הזורה להעביר חיצוני הנאצור והוא הבשר הנה ותראה הבריא וירושג הכ הבאב כמו כן תהלב שישים עליו · ושמן ורד · ואחר תבריא התחבורה באספלניות המבריאות · וכל שכן האספלנית הנקראת מרהם אל רסל כי היא תבריאהו ואם יהיה באצור כל יבריא בהכנת פה שמתוך כשריפה וכחורה אך לאם כמו ארוך יספיק להבריאו והאספלנית השחורה · ואמנם המפולש הנה רפואתו הנדיקה וישמור כברדקה בה שאמר נוחי מאמובה שבנדיעות שירע כשער כשר ויהיה רקיק או משי כשר יקושר כן קשירה ויעזב ואם יוליך אל באב וזה ויפוהר בקרה הבוריא והולח זה מתמבקים הר הרעים חקה כמבע החוט הרפא כמה שישקט הכאב ואחר תשיב הקשירה ·

פרק יז

בהכך הטבעת לפעמים יהיה בשביל תולעים קט קטנים נולדים בה ולפע
לפעמים יהיה בשביל ליחות בורקות בורידות יעק נוח
לפעמים יהיה בשביל שרוגים מוחכים בה

הרפואה הזאת מן התולעים ירפא כרפואת ה התולעים והזה בשביל השרוגים ירפא כרפואת השרוגים והזה בשביל הליחות הנעצרות שם תנקם במתולות הל הדיעות והגבורות בכמה שינקה המעי הישר מן הליחה הל הלבניות והבורקיות · והנה נזכר בשער העטי הוא זהיר וירפא בהנהגות דרך משה שוות ובהנחות מרדיטות החוש והבטיחות בתוכן יין מועיל בזה מאד וכן קרן המציצת על העצת

פרק יח

בשחיני הטבעת ירפא כבנגבים החזקים הנזכרים בשער הטפס

ואם יהיה הכאב חזק שמור חום המקום · ויועיל בזה האספלנית השחורה והאספלנית הנזכר ויוכל לכסות כל זה בצמר או במוך על ראש המבחול ·

האופן הי״ח

מאמר כליות כעניני הכליות והוא שני מאמרים ·

המאמר : הראשון

כבלל״י משפטי הכליות והצפם

פרק א

בנתוח הכליות · נבראת הכליה כלי מנק הדם מן המימות הס

הצורך היה אליה לצורך החתימה והצורך הנאב יבקש אחור בשול הדם ותתעהרו לעבור בגוף והנה ידיעת זה ובהיות המימות הזה רבה מאד הוא הא שיבריא ואבר המנקה אותו המכוך אותה לעצמו אם אבר גדול אחד אם שני איברים צמודים ואלו היה כל האחד היה בלתן זה גדולה ונבראת חבוריה האחד בנים וי וים בסביבות תועלת ידועה כבריאות ואברים צמודים נזונות וחולקים יותר מאחד כדי שאם הטבע יקרה לאחד כהם יעמוד השני במקומו לקצת התועלת או כולו שמירה ונקיון בהקשאת עצמותה ומקשרותה לתועלת · אחת מהם שיתלם בהקשאת קטון השוקר והנטית שורה במנע ממשוך וגלית הדקין והדק והשליטות שיהיה הוא העצם בלתי מחור והמעלות מבת שיתםלא כן בכל זה גם במימות הזה שיתחוברו בה ליחות וחזה ברוב הקים ובהתבראם כן יקל עבור אותם סתום במבולם כן ואו ראות במקומם לפי שהנה שם כן הקרבים והנגה הכליה הימנית למעלה מהשמאלית שתהיה יותר קרובה כן הכבד ויותר מוסבת אליו כה שאפשר והנה היא שיחשב כאלו היא נוגעת בו וגם היא נוגעת הזורה עליו · והרמונה השמאלית יורדת כי הזות נרחקה נגד השמאלי בטחול ושיהיה היורד במשיבות לא יהיה בכבוסה להתחלק בהם בשוה אבל נמסך אל היותר קרוב קרובה ראשונה הגל היותר רחוקה סביה ויש בהם שני עורקים בקצירותם ובנבכיותם נולדים לעצם השרה והושם במפנימי כל כליה הלל נמסך אליו הבעות מן מהעליון אשר יבואה והוא קצר ואחר שיחת במנו מפנימיה אל המקוה בעורק הנקרא חולב הנפרד כמעי בן בעצם מעט אויר שיתנקה הכליה כמה שיתחבר הבעות הוציא במותר הדם נקיו הנמרץ שאפשר לו ונוטה כמה שמתנקה כבכה והזה הנותר כי המימות לא תכוא אל הכ הכליה והיא בתכלית הטב ו והבירור אבל יבואה דמיות נשארת כאלו היא ורירצת כמו שרותן ויוצר במריצת ולכן אם תהלם הכליה לא תינקה ותמצא המימות מעורבת בדמיות וכן אם יהיה וכבר חרוט לא יבדיל המימות מהרטבות בררר בשיעור ה וישתלח עם המימות דמיות ויותר מהצריך אל הכבד ויותר מה שמתערב בה מן אדמימות יותר על השיעור ה אליו הכליה לכוונה ויהיה מה שיצא עם השתן מהותה בשר גם כן דומה ליוצא כדרוצה בשביל חולשת הכליה הנותר מהמזון והנה יבא אל הכליה עצב קטן נברא ממנו קרום שלה ויורד מצד הכבד ויבא אליה עורק שיעור מהשריין אשר יבא לנגד

פרק ב

בחלי הכליות הכליות יקרה להם החלאי הגב ויקרה להם חליי הירכבה

בקוטן השיעור וגדלו והפתיחה ומכלם החוקן וחליי

פירוק התחבור כמו השחינים וכמו האכול והפסק והעתקי' ובקיעתם וכל זה יקרה להם אם בעצמם ואם במעברים אשר ביניהם ובין והלחם וזה יקרה במעט ואם יקרה באות' המעברים סתיבה כדם או ליחה אז הציק ישתתפו הכליות ברפואתם ואם ירבו החליים בכליות יחלש הכבד עד שיו שיוכל אל השקוי בין שהיו הכליות חמות או קרות ואם רא ראית בעלי כאבי הכליות ישתינו שתן דבק ועב כדבק ד דע כי זה יוסיף בכאיבם כבה שיכשכו בן הליחות הדע הדקו ולפעמי' יוליד הציץ ולפעמי' יתהבו חליי הכליות גב' בשתן העב השוקע השמרים ולפעמים יוריש הדוק האבנ האבנים כאב והום בכליות

פרק ג

באותות אשר יקובל בהם בוסח על עניני הכליות י יקובל בופת בן השתן בש

בשיעורו ובמראהו ובמה שיתערב בו ובעניין העצמא ובת ובתאות התשמיש ובעניין הגב ובאיבוי ובעניין השוקים וב ובן הכאב עצבו ובן המשרש ובכה שהוא כאות לו ובלתי באות וחליי הכליות לפעמים יתחבר בהם כיעוש השתן והגדל בכה שקובה להם כחליי הכבד שהתאוה לא תהיה בוהלת נפילת לגבלים ובי שישתין שתן רב יבצער חוק הנה יש עלה בכליותיו וכן בעל השמרים הבשריים והבריצינו' לשתן מבושל הנה יהיה בכליות אך הבשול אב יהיה חז חוק ועב ויסכך אחריו עירוב כדברים אחרים או הסבוד שהעלה היא בבקוה ואם יהיה הבשול לכמה בזה הנה הוי היא בכליה ואם לא יראה בשול בשהתחיל אז החולי בהב בהכבד כי הבשול לא יהיה אלא בכבה העליונים ולולא בריאותם לא יהיה בשול ולולא פגע בהם לא יהיה העדר בשול

פרק ד

באותות חום הכליות יק יקובל בופת על חום הב הכליות בשתן הצבוע ב

באודם וברבבות ובכאב שובן ובכה שיראה בשטותם וב ובבהרמות שיבובדו אליהם בכו הבורסית החמות וכבו דיא דיאביטם הם ובכה תאות המשגל ובריב הצבא

פרק ה

באותות קור הכליות יור יהיה עליו לובן השתן וה והמרהוה והסרת תאות ה המשגל וחולשת הגב והיות הגב בגב הזקנים וידבו בכליות החליים הקרים ויזיקם הקור

פרק ו

ברפואת חום הכליות ירפא בשתיית חלב האתון והעזו ה האבוסים בירקות הקרות וב

ובחלב הבשר המשוכך הנקרא אל כריך אם לא יפוחד הצ הולד הציצך ואם יפוחד יוקח כי אל כביך כי הוא חזק הכב הכבבי לחום השתן וכן כל המשיטות והחריים אשר ידעתם ואם יותקן בהם יהיה יותר בעליה ולפעמים יותקן בכוס הק הקרים ושמן נרגרי הקשואים וכן הרטיות הלקוחות בהם והטירוחים והמשכבים הקרים ולקמפורא יש רושם גדול לק לקרר הכליות ובכלל הנה הצבא בכבו הבונג הזה הגא, הב הבוף והגוף ואין ראוי לבגעו מהכוס הקרים

פרק ז

ברפוא' קור הכליות יועיל בהם החוקן בשכבים החמים החמים ובימצאת ההמבות י

ושומן חלב בקר ושמן שומשמין ושמן אגוז והגב איזה הג הנקראת כלאבנג ושמן אגוז ושקר כר ושמן קרטם י ובכו פנינריג ושבת וראשי הצאן ואפרוחי יונה ותולת פת ושיכשח כחיין בשמן שועל ושמן אל צבע ובשמן לו לחים ופסטוקי ושמן קשט ויחובר בין אלו הבוסות ובין השכבים כפי כה שראוי לכרום ויחקן וילקיו רשות כר ברפואות בהשבחת ויש למרקחות הכבון תועלת גדולה ב ברפואת קור הכליות וביחוד אותו שבשתוקי תערובותיו י יותר ויתחוקן בשמן קושט חזקה כאד וחלות אלין בנה שם ושמן חב אל בצרה או פסטוקי ופשתק ויש לחלב האלה אם יחקן בו רושם טוב להכבם ולחוקם

פרק ח

בריון הכליות הנה יקרה לכליות שיתכחשו וירזו ויבעט שוכבם גם לפעמי'

יבטל שכבם לרוע מזג או רוב משגל והדקה אזהות זה בג נפילת התאות המשגל ולבן בראה השתן והגרותר התולשת ההדרה ובאב נרבות הטבע בהם ולפעמים יהיה בזה בה בוזה הגוף ויועיל בזה אכילת הלבבות בכיבורי כבו לב ש שקדים ואגוז הנדי ולוזים ופסתק ופאבר וריצונים ופול ופול ופישהלש וכמיני השומן שוכן תרנגולת ואוז וחלב כליות עזים ולהם הם שיעורב עמו הסבנים המבוירים והב והבשמים המחזקים כדי שהמבוירים יהיו מגיעים והבשמים מגיעים הכח ולפעמים יעורב בהם כמו לאקא ומה שיש כי דבקות דשנה לחזק עצם הבשר ומועיל שתות חלב בק בקר וחלב כבותל עם שלישיתו או רביעיתו בנא ואם לק לקחת הכוליה ותבשלה ותשים עליה כה שישמן ויחזק בתתבלין והדעים המתבלים יהיה מועיל ומועילם החוקן ה הלקוח מבשר הטלאים ואפרוחי יונה וראשי הצאן עם ה והסמנים המבושמים ושמני הלבבות והגוכרים וחלב הא האליה ביחוד ואם ישם כי כליות סבנים יהיה מועיל ומ ומה שדומה להם חוקן ראש טלה שמן יושם בקדרה ויש ויושם ויוצק עליו מים חין וחצי

ותבחום הקדרה בטיט והגם בתנור שיעור יום ולילה עד שיפרד הבשר מן העצם ויעורב בו שומן חלב הבבק ומעט בכריתו ויבושל עמו שני כני יונה ושריבוהלי בריני ובגינריג ובנאת וזרע פפאבר שחוק ומעט בה כן הבצל יהיה יותר טוב ואם יצטרך אל הפלגת חמום יושם בו משמן ברוע ושמן קוסט והטוה שמן קרטם וכן הנה החוקן בחלב חלוב חם כשיחלב מיד יהיה מועיל מאד ואם יצטרך ויחוכם ע על ואם במעט יעשה והנה וכרנן ברקוח הוקנים אחרים ובירקות מן הלבבית

פרק ט

בחולשת הכליות לפעמי' יהיה וחלשת הכליות לר לרוע או זה כמו והיותר ר

רע שבהם הנקבוע ולפעמים יהיה חולשת הכליות יותר להתרחבות מעבריהם והפתחם מעניין בקשיות עצמותם והוא החולשה היותר מזהרת

בירקות כהם והוא אותו שיצאו בסבתה כליותי וביציאת
בהם ויתחבר בהם עד הכליות ולפעמים יהיו העורקים ב
בריאים ולפעמים לא וסבת זה הוא כמו רוב התשמיש ור
ורוב עשית המגירים ורוב השתן והתנועות שרוצה הקוסים
או רכיבתם בבלי הדרגה והרגל ובכל עמל ויבצא הכליות ו
ובכל נגיפה ובן השתן הוא העמיד הרב והדרך הארוך וכש
להוליך ברגליו והאותות בה שיהיה בסבת המזג הנה יורה
עליו אותות המזג ובה שיהיה בסבת רזון יורה עליו אותות
הרזון ובה שיהיה להתיר חבות המעברים והפתן בטרם לא
יהיה עמם כאב אלא לעתים ויכעס עם זה תאות המאכל
ויצא השתן קודם הבשול ויובל אל העורקים ברוב העניני
כ כיו ואכנם כשיגבל המזון אל העורקים הנה ברוב יהיה
עמו יציאת הדם והלחויות העכורות עם השתן ויהיה רוב ש
שיהנו ברחיצה כשר עכ בירום אינם נזונים כבה שיגול א
אליהם ולא יתגבר העב כן הדקיק ויקרה פעמים רבות ש
שישקע בתחתית רבות ואם לא יהיו בריאים לא יובדל
באומה אבל ישאר השתן בעניני החולש ולחולשת הבשול
ונמשך אחר חולשת הכליה איך שתהיה ויזונם בעוש
שתן ולאות ממשגל ולאות הראות וכאב הראש הרפואת
בה שיהיה בסבת הנה רפואתו רפואת המזג להחליפו ול
לנקות הכליה אם יהיה שם ובה שיהיה בסבת הרזון הנה
רפואתו רפואת הרזון ובה שיהיה בהתרחבות הנה הרפואה
המעשיות והחוזק ובליעת סבות ההתרחבות והוא עזיבת ה
התנועה והמשגל ועזיבת החלות הרב ושקיטת הגוף
המנוחה והשקט ועזיבת המגירים ואמנם המשקיות הוא
במזונות הצוים בדבקות המקבצים המדבקים ואמנם
בהמזונות כמו קנה קלי וקבב ועדרין והכושים ותויר ד
רמונים בחרגני הצבעים עם סולן קוים והמתעצבים הנ
הנקראים כתרצאות והמגעסים הלקוחים במבו נרגרי רם
רמונים והם הסיכות המכוצות והבריות והורגין האגב תויק
עם כוכוח וביוצא בהם ובהמשקים יין צבועים עפוצים ו
ואמנם הרפואות כמו הסחיפות הקיבוצות כעורבות כגון
ארמיני וגרגא אביקה והתחבושות מקנה קלי וקסב וה
והחבושים והדים ובה שיגרע בכבנהם והאפצליות הנצב
הגזורות להחלשת הכבד והאצטו ואמנם המחזקים הם
המבוצות ר והוקנים והמי קחות והמסבינים הנגזרים כשער
הרזון והאגד שיוטף בהם הקבצים וישום כמבו החוקנים
הגוכרים קבב והכבושים ויעשו בהם כחלב הגמלה והצאן
כי הוא ברוזק הכליות ומקבצם ומקום גם כן חלב הצאן
אין דומה לו בעלות הכליות בפני חולשת ובל שכן אם יע
יעורב בו כבני טין ארמיני ואכילת הכליות עם שאר הבא
המאכלים ובל קירוב קיפ׳ו בו הוא רב התועלת

פרק י

בריה הכליות הנה יולד כב
בכליות רוח עב יבחום ויג
וירוה שיהוא רוח כאב ומת
ומקיחה בלי כבדות ובלי אותות התוצן ויהיה בו העתק וי
ויכעס בדקות נפש ועל העכול הטוב הרפואה ראשי
שירחיק המזונות הנפוחים וישתה המגירים המתיכים הר
הרוח כמו הזרעים והרע רודה והסכר בבי הרכש ורודא לי
ויזנחו אלו והם בטבן קטט והנבק וביוצא בהם

פרק יא

בכאב הכליות והנהג׳
יהיה במורכא אי רוח א
או הבין או החלשה או
שחינים והנה יכסך אחר כאבם וחולשת עכול ונפילת
תאוה ואצטניסות ובכר ידיעת אותות החלקים הנזכרים וי
ורפואתם ואם יתחזק הכאב אז עליך לתת כמו פלוניא וג
ועינונות אל כוכב ונה שהולך כמשפטם עד שישקוט הכאב
ההוא ואחר ירפא והאבכשר הזק התועלת לכאב ובל שכן
אם יכושל בהם הרפואות המרכבות המשקיות וכאב וכ
וכפי כה שיגברנם בשעלים והלחים העשוים מהמעים ומ
מבת שיור אפשר כלתם ברפואת הכליות והמקוה ובל שכן
בעלי השחינים אף עשיית הזרעים עם הכאב סכנה לכה
שיורידו והמדרימים גם כן יחייב הראוי להשיב בהן
ויסתפק בכמים המפורשים להשקיט בבלי הארכה כי הוא
המאריכה בעשייתם יוביל אל הורידה והמכינת

המאמר השני

בבורסות הכליות ונפירוק חבורם והמורסות החמות נמנו
והרגלה בהם

פרק א

בבורסות החמות בכליות
הנה יתחלשו כליתי ם
קצתם יהיו ברוב עכ הנ
וקצתם בדם רקיק אדומי והנה יתחילו גם
בסבת בקבותיהם כי קצתם יהיו בנרים הכליה וקצתם ל
לצד החלל וקצתם לצד הקרום המכסה אותו וכן קצתם
לצד מעבר הבריא החלב וקצתם לצד המעים וקצתם ל
לצד המעבר לבעלה וגם לפעמים יהיו בשתי הכליות ול
ולפעמים בכליא אחת וגם כי לפעמים תקבץ ולפעמים ל
לא תקבץ ואם תקבץ אם שתבקע בקיעה אל המקוה והם
השוב שבכלם או אל המעים דחיה כן הטבע אל המעה
הנתעים כמו שתרדהו לירות בקלת הצר בעצבות המדאל
הרצוני הגוף ולפעמים יהיה על דרך הכרח לאחור אל וב
הכבד ואחר אל המשריקים ואחר אל המעים והדרה אל
המעים איך שיהיה הוא רע או שידחה אל החלל הגוף והם
והמקטות המגוים ואז יצטרך לחתוך ואז יצא בו או שלא
יבקע אבל ישאר בה ורה גם כן ירפא בחתוך ובל מורסה
הכליות בבתרות להתאבן ואיך לא יהם סבית החוצן וח
ויהיה מורכא חבה בבליות וזה לא יכבנע בקרחת ואחריה
יתחדש בה ערבוב שבל הנה וזה בסבת שתוף הכבד יגדל
המורכא והוא מניחה ובל שכן אם יתחברו בה אותות רע
רעים ואם יתחברו בה אותות רעים טובים תפל ונקיה
מבריאות ולפעמים יצא בכיוצא בזה כמושן הכליות בו
מעט ולפעמים יצא דבר כשער אדום כאורך זרת ויורים
ובבות מורסת הכליות בלי בבל הגוף ובמגברים וכו
המשתתפים בכליות אם כפי בבות הדם או אימתו או ומ
המשם כחוצן או כאב הבאה והקצר שתן בכליות בבו לם
לבתיותם מורסה חולת זה כי כיוצא בזה כמסבב במורסא
בכליות והמורסות החדות בכליות הנה יעשה

אליהם וההתקצות ואז יראו אותות ההתקצות ופעמים רב
רבות יחדש תבורסות הזיק האבנים באמצע הא
האותות אותות הבורסא החמה בכליות קרחת דכיכה ויש
לה יתות רב ועיפות חתעוררות בלתי מסודרים בכלל והיא ח
תחלת הרביעית ולא יקנן הזיק בהתחלה עוצמתיה הק
הקושן שבתחלת עוצות שאר הקדחות והיה קדחת עם ק
קירות בקצות וביות ד' הזרים והרגלים ויהיה שם סגור
בקורב בהתלהבות והרגש מתיחה וכובד אצל צד הכוליא
תכיד וקבלת היזק בכל כר ותריף מליחה וחבוץ והתלהבו'
בפי הליחה ובאב יתעורר ויתקוט וכל שכן אם היה הבו
הבורסא הנקראת דבילה והיותר שכן שיהיה הכאב הזה ח
הוא בעת שתהיה הבורסא בגרם הכוליא ואבנם אם תהיה ה
אצל הקרום ואצל המבסה יגדל הכאב ויחזק ויבנע ההזיק
וההתקיצבות והטעול העקשש וחולשות ההתיצבות אשר ל
לא יהיה נח כפני הבורסא שבה על ערש ואם ישכבו על ג
גבם יהיה הכאב כן יותר קל בכה שיהיה בעת השכיבה ע
על פניהם לתחלות הכליות כי הוא היותר קל עליהם במצ
מצבותיהם ולפעמים תחזק הקדחה בעלה הזאת לגודל
הבורסא ותוכל לעירבוב שכל בסבת שתוף המכך ונקרא
ברוה בסבת שיתוף האצטום ולפעמים יעלה הכאב אל הפ
הפנים והעינים ויעצור הבטן בתחליש הליחות הבקים
ואבנם השתן יהיה בו לבן ואחר ישוב כרכובי ארשיי בלתי
כזוג האחד יתארם ואם יתמיד לבן השתן יורה על בורסא
קשת תתחדש או בתכונה אל דבילה ובכלל אם יהיה ח
השתן בעלה הזאת רבק ולבן ויתמיד בזה הנה הוא אות ר
רע ואם יתחיל השתן להסקיק שכרים טובים הנה יבשר ב
בשול הבורסא מבלי העתקה לדבר אחר וכשתעבור הבן
הבורסא הימים הראשונים ויתאר ה' נתן יד ורקיק הנה הם
הבורסא בדרך קברן בולא או דרך ההתקצות וזו
ויודע כי הבורסא בגרם הכוליא או בקרוב בהקרים כפי ש
כה שאמרנוהו בכת שקרום ויודע שהבורסא בכוליא הימ
הימנית או השמאלית כי השכיבה על צדה הוא יותר קל
כהשכיבה בשכנגדה בתחלתה וגם שאם יחזק הכאב לצד
הכבד הנה הבורסא בימנית ואם יחזק לצד הטחול הנה
הבורסא בצד השמאלי ואם יהיו שני האותות יחד הנה ח
הבורסא בשתיהן יחד ואם תשוב הבורסא דבילה יגדל הכ
הכובד מאד ותחדש הכוליא כבובד כבד בבטן ותחדש
נפח בבקומות הפנויים ויתחזקו הבקרים מאד וירגיש כם
כמעט גדול בבטן ואבנם הבורסא השמאלית הנה תורגש
על הטחול ויגדל הכאב בעצלי השדרה בכל זה וכש
וכשתתבשל תקל הקדחות ויכור הבסור ויתעבה השתן ויר
וירבה בו השמרים לחוש וכשתבקע הבורסא תסור הקדחת
והיתה לעצמי ואם יחוה השתן לכנה ועבה בלתי כנס
בוסריות ותמצא בשתן הנה הוא יותר טוב שיהיה ובן אם
יהיה דם ובולא לבנה וכה שהוא בחלוף זה הנה הוא רע
כפי התחלתו הרפואה תחלת הרפואה לבשל. הם
המבה בזהקות בין הבאסליקא אם היה הדם נובר ולפעמים
יצטרך אחר זה תהקזה במרבין וארכובה וגם לא יראה הע
העוקן ההוא אז בין הצפאן ובבלשול גם כן אם יה
יהיה עם עם הדם ליחות יעטבם החוקן הרך הע

העזור כפי האפשר ויזהר מכל מה שיבשל בו הוא ברך
תהלב וקשיא פי שלא ויש כבין החלב נטית וליחות
הבעים נרחיצה בכליות וקידור ובשול לאש
ואבנם כי הסוברי ובי הדבש רב הבוג והם בבורנה הזאת
ואם אפשר להשוות הליחה ואחר לשלשל הוא יותר טוב
וראוי שלא יהיה השלשול בכבד החזק יגדל ההיזק בסבת הל
הליחה והרבה הנשפכת אל הבעים ועוברת אל צד הכליות
ואבנם כי השיעור מכה שראוי שישקוד עליו וראוי שלא
יובר כלל ולא ישוקה הזרעים ולא הלחים העשוים בהם ו
וכל שכן כשהגיף בלתי בכן כי הליחות אז ישפכו אל הכ
הכליות עד כשיתבאר לך הבשול הגיד וכן ראוי שימנע מ
משתיית המים כפי האפשר כאי זה עת שיהיה בעת הגת עד
שיתנקה ואעפ"י שיש להם פנים מה ברפואה ואעפ"י שהם
באותם כקרוים והרטבתם לעורמות החמות אך א
אם יהיה בעת שיורידו הבורסות וידחקו בהלחם הנשפב'
אל צד עצם הבורסא יזיק בסבת התנועה ויהיה זה יקם הזאר
על התועלת בהם בסבת תאוותיו ועם זה שהם מוליכים ב
בחברת עצמם ליחות אל הכליות הקל יריתם אליהם בח
בחברת המים ואם אי אפשר בלתם ראוי שישתו המים ח
הקרבים הוכים הקרים שתהיה בבציצת ובליעה לאט וראוי
שלא יהיה קרירותם די שימנע הבשול וירחק הבשר והם
והפתיקה ואבנם המים החמים יזיקום וכן כל חם בפועל ח
חזק והחום בכלל כי המים הרבים לא יבנם כלונע הכוליא
בתנועתם והליכותם ואין דבר מועיל לבורסות כמו המב
המנוחה והמרחצאות לא יאותו להם אלא אחר הירידה ה
הבורסות והבשות וראוי שיעשה בתחלת הענין מהמשקים
והרטיות והחוקנים וזולת זה מה שהוא מועיל ואחר יעז
יעורב מה שהוא ממרק ומרפה ומבשל כפי גודל הבורסא
וקטנה ואחר יעשה הממרקים והמרפים וראוי שיבחר בן
המרקים והמרפים מהם מה שאין בו עקיצה ואם יצטרך
אל יותר חזק שיהיה בו עקיצה כשכיל גודל הבורסא הנה
הנכון שינבר עליהם מה שאין בו עקיצה וכן אם יהיה שם
ליחות עוקצות ואחר ידוק וראוי שיעבר בהם בכוונת
ממין מיני המי הנאותים לכליות ולבורסות כי הם בכלל מ
מה שאין בו עקיצה כי הם נוטים בהם וראוי שיודע ענין
הליחות רקיקותם ועביים ובעצמיותם ואם עצמיותם ממין
נפסד או בלתי נפסד או ליחה אחרת וכמות כהגעתם ואם
הם ממין מעט או רב עד שתקביל זה בהגשת הרפואה וכ
ותנועתה ואם תוכל לרפאת בכה שהוא פחות חד לא תק
תקרב אל החד וכשתתבשל הבורסא בשול שלם ויודע זה
בשתן הסקה והבגדים כבו הזרעים נתחיל בהם כבו הש
השעורים וכיוצא בהם וקודם זה לא יפתח הבגדים וכל ש
שכן אם יהיו הליחות בן הגוף רעות ולפעמים יחדש שת
שתיית זה כובד ואל תחוש בזה כי שתיית זה כעצמו יסודתו
והיותר נכון לרפאת בתקן הבורסא וכשלשול הליחה הר
הרעה התוקן וזולת הבסק כי לחוקן יש יתרון מצד כחו ו
ועם זה שלא יוריד מלמעלה דבר כהורדת המשקים וכל ש
שכן

רם שלשולים וראוי שיהיה החוקן כחוז קצים הנזכרים כמו
גשר קולנג שיהיה חזק וקל בלתי נתעב שירחוק כי א
גז יבאיב וחוק וקשיא פשגולא בודרברי רנעימי ברפואו׳
הגליות כי אם הבא בחוקן ובמשקים תריג בלי כבדות ו
הבטל המורסא וכשידעת שהגוף נקי ושהמורסא קטנה א
או לפעמים יספיק לך שיניח מי הדבש או כי הסוכר רב הם
הנג כי ברוקם ודקרוקם אולי יתיכוה בלי עקיצת
הדברים הבאורים בתחלת הענין מי השעורים עם אחת
מבן ורכחיטות הכורות והתרב ושמת נבבנים וקתית ריר
ם לי ולפעמים יש תה החלב ואם יהיה עם התלהבות אז ר
דאוי שיהיה החלב כמי כח שתארנו ואחר זה יעשה החוקן
גאלטיאה ובלגוש ורע פשתן עם מעט מן הקרים רשמן ו
נרד ם ויעשה רטיה בקמח שעורים ויאלש ופולים ובא
ובארדיהה העוב הקרים ותשי בנטרינוקנומילא וביוצא
בהם ויהיה השמן שמן שירג ושמן קרטם ויחב מחוץ במה
שהוא כבשל ויזהר חזק הרבום וכמה שיונח הם עליו. בנד
צמר טבול בשמנים המחממים ואשר יש בהם כח מטבת
ואלטיאת ותחבש בתחבושות וסקמח החטים ומי הדבש ח
המבושל וכעלי הפניגריג והכרוב ושורש לילי וסבת גא
ואלטיאת וקבוטילא בולסים בשמן שירג וזה שיושם באלו
התחבושות ויאולש והשמנים המרככים ולפעמים יצטרך
במכת הכאב שיושם בים דבר מן המפאבר וקליפת
כבדראנדלה מאותית לוז ובשתהיה המורס כפני החוצן אז
ראוי שתנהיג המקום ההוא נבה שנאמרהו ואבנה הנרגת
הכאב אם יתעורר וכל שכן אצל המקיה בשביל נגדל חת
היוצן שבה או לשן עוקץ שבו או לנחורות במשושת שבו
אז לפעמים אפשר בשרוין ואבבסי ואם ישלינו וידמו יח
חזירו כאב חזק אחר שעה והציקות כחקנטוסילא ופליולוש
ואלטיאה יס בין בועילים בה ם יהיה שם אי זה הע
העבר מתטבע הנה כן רגטן להציא המטרים בתחלת וה
נוקן כלתי גדולי כי ילח ג ויכאבו והמזולת יותר אחוכה
אצלי ובריבוך תטבע יש הקל רב והשקנו כאב ואין דרך
לעשות המשלשל כי הוא יבאיב וחזק במה שכוריד בלם
בלטולה ואבנם החוקן אם יושם בו השמנים ודשנים וכ
וכחות בדעים ובחות מקרים יפעל כמשלשל הרכוך ול
וישכר הכאב ובהרשיות החזקות לבשל המורסא ונקראת
רבילה הקורה בכליות ותאגים השלוקים כמי הדבש ואם
יצטרך להזוק אותו בלוריאלה ואידאש תעשה
ומהמשקים השחורים ובנוסים זרע פשתן שני משקלים וא
ואם ירצת במקל והוא שתי סתיות ואם ישלם הבשול תעש
תעשה הבצירים כמהיה והחקן וכן התחבושות תחבושות
לוזהרת בבמאפיטים ונקדה ומטראכלין ופרח אשקננש
ואשפיק כרדי וראוי שתבקר ענין הכאב ויושקט הצער כמו
מכנו במשקטים אשר זכרנום פעמים רבות ולפעמים יה
יתיה החוקן המרציא המרט כרניע משקט הכאב במה שם
שכם ד הלח צה ובמה שכרכך ואם ישעל זה יצטרך שיקל
בכבו והזה והשנים שיונחו לאט בין הקטן והטדיה ול
הוא ישרש ויונח על המקום הנזות בצמר חם שיבושל ב
כמו אלטיאת ואבריקנים וקמומילא ושיחובש בכמו זרע
פשתן וכירצא בו ולפעמים יצטרך שיחו זקו התחבושות

בכמו נעוה הלבונה וכרסינה ודונג ושמן לילי ולפעמים י
יצטרך שתשים לרפואה שני מעברים והניח קרן במציצה
וישרט שריטה קלה ואחר הנה עליו הרטיות בדברים הנ
הנזכרים והבונחים ולפעמים יצטרך להשקות חורעים הם
הבצירים הקרים עם מעט מן החמים הדקים ומעט מן הם
המדריכים כמו אגימן עם כרסינה ואופי וכמו פלוניא ה
והוא בורפואות היותר בטוחות בכמו המקום הזה ואם
ואבנם הרפואה המיוחדת כרבילה אם ידעת שאי אפשר
בבלי קרץ מגלא ראוי שתעזור בבשלים אשר זכרנום ו
ותוסיף בהם כח בכמו עלך אל בשם ואודשינא ואמטגן
ואיריאש וקבח כרסינה ולפעמים תשים בהם כמו פרש
פאשרא ולוריאולה ומבל יונים ולפעמים יספיק בה בשל
התאנים ודבש וראוי שתעשה החוקן ובמשקים בה שיב
שיבשל בחוקן ויעשה הרטיות הנזכרות המחזקות בשהשר
שראוי שיחזקו בו ולפעמים יהיה במכת אידור הבשול ח
רוע מעט ים נלהב וכ שישרות יתבשל וזה ברבים המשקי׳
והחוקן בהם והתחבושות וכמו הבשול בדברים קרים כמ
בטבע חמים במקרה כמו
המים החמים שישב בהם ואם לא תבקע הקיחה ה
המבקעים והחוקן חזק אפילו אותו שיבא בו אליבירים ו
וקשואי החמור והשובים ומחוץ בנגזות המחממות וה
הרטיות כחוץ והבצירים הרזקים כמו אקורי וזרע מטבח
כי יש לשניהם סגולה בזה ובהמבקעים והטובים סנגמנש
ונע טוריני וכשתבקע תעשה במה שיניר בה זק לנקות וא
ואחר תעשה מה שידבק מהרפואות המיוחדות לשחיתות
הגליות ועיד נזכירם כמה

פרק ב

בבורסא הלבנית במו
במוליא תחדש מסנת
ההתחדשות הלבנה

האותות יהיו כובד ומתיחה וקוצר יר מפעולות הכליות ולא
והיה שם התלהבות ולפעמים יהיה עמה תפיחה בפנים וכ
וכצ אר ובשאר הגוף ויהיה הזרע מאוחר מאד ורקיק ב
בהעדר האותות המיוחדים בלב והרפואה בתרטשות
חמרכמכות ובבצירים וראוי שישים במבותר הרבה על ה
הלבר ועלהו ושמנו ועלי הדורא ובירצא בה יעשה החוקן

פרק ג

במורסא הקשה בכליות ל
לפעמים תהיה מתחלתה
ורובם אחר חים ומכאור

רוב ליתה שתוריית עסרה אליהב או התאבנות מורסא חם
חמה מאבן אותה קוד או שיעינה אותה חום ומעידם מכו
שלא יבא בשול כי הבשול נמשך אחר חום אל הם
האותות יורה על המורסא הקשה בכוליא כובד חזק אין ע
עמו כאב יחשב בו אלא כאיזה התנוה אחר מורסא חמה
ולפעמים יתעורר עמה כאב ובאותות הקשה דקות במתח
הירך והרדמתם והרדמת הירכים ולפעמים ירדמו הש
השוקים כי הם לא יבנעו מהחלשה ויקרה בכל אלו האנשי׳
השפלים רזון וכחש והשתן יהיה רקיק מעט בכמותו ולפי
המעוש

משיבתם הבישות כשביל הלטות הבח ולהתולשת ויהיתם
ויהות בהעדים הבשיל רקיק ויוספכה בזה הסימנים כי הוא
מונעת העב מעבור והרבה מן הרקיק גם המחיכה לפעמ
לפעמים תעציר התנתן ותרולשה מונעת חבת כלכשל ול
ולפעמים יתעורר ממנו נפח ורבים מים יובלו אל השקוי
לטהום הדרך על מיסות הדם יתגרחה לאחור אל הגוף ול
הלבן ראוי בכמו העלה הזאת להתמיד הגרים הרפואות ת
תעיין תשרשי ברפואות המרסא הקשה שבכבד והמכנים
כי זה בעצמו דרך רפואת מורסא קשה שבכליות ואם
יצטרך להקזה לרוב הדם תשחורי תעשנה גם יועיל שת
שתיית הדיקים אשר בהם ילקח אבקים כשאפים ויעורב ב
בהם מנירים כרפואות כפי הצורך ולא יפליג בהגרת כי יש
ישאר העב ויתאבן אבל ישכר כשיתני כל מה שיתעבה יע
יציר כשולי וכל קור שתעבור תתכשל ומאותות כשולא
שירבה השתן ויועיל כבנה המרוחים והנחות תשתמכות
כמו שמן קרשם ושמן באן ונבק וקטנם לא ואגיש והחם
כן הרטיו הרטיות לקוחו מקמומילא וכלילום וזרע פשתן
ולפעמים יצטרך כמו דיולי וארמוניאק ושאפין ושמן פשתן
ושומן ארי ובנות עגם בקד ואיל ועולת זה ילקח כותב אבם
אספלניות ותחבושות ויעשה ולפעמים יצטרך שיבורם ב
כמו דילי וארמוניאק כבנירים וכן קמומילא ושריבולי כר
כריני ובליולט ופוליפודי וישתה כרם

פרק ד

בשחיני הכוליא סבות ש
שחיני הכוליא הם בעצ
בעצמם סבות שאר הש
השחינים וחם סבות פירוק החבור ואחרי הפתיחה ות
הנה לפעמים יהיה מבקיעת עורק והמסיקו ות
והפסקו לסבות הידועות כבירצא בהם ולפעמים יהיו
מרכילה נתבקעה ולפעמים יהיו בחוץ יצא ולפעמים ית
יהיו לליחות מוקיות או מורית הפשיטה או רבקות הם
הפשיטה בהעל זה במקום הדבקתה בכבדות ושחיני הכ
הכליות הם פחות רעים משחיני חמקות ומשחיני המעברי
בין מני העניינים והסבה בזה ששחיני האבר העצבי יותר
קשת להבריא משחיני האבר הבשרי ורוב שילוח השחינים
במעבדים הוא בהיות הליחה אדומיית ולפעמים רבות ית
יתחדש משחיני הכליות באצורים הם משולש ולא ירפאו
לעולם ואם תהיה המוגלא חדה המחר יהר דב ולא יפוחר
כמני בהם אלא ההתרחבות וההתאבלות ואבנם רעי הל
הליחות הנה יקרה בהם התרחבות עד שיגיע אל הבות וכ
וכמי שיקרעו כליותיו ימות ופעמים רבות יהיה ראש הם
המורסא נוטה לחוץ ויבקע לחוץ והאותות אותות שח
שחיני הכליות שיצא בשתן ליחות וחלקים שקדים אדומיי
בבדיים ולפעמים יתים בעליהם בכאב כמקשות הכוליא
ולפעמים יקדימום השתנת דם או דבילה בכליות או כאב
מעקירת הציץ ולפעמים יורה עליהם הבאה או נגיפה גם
נפילה עליהם ואמנם הפתיחה לפעמים יהיה עמה כאב וד
וזורה עליה התמורת השתנת דם בעת מעט ואם יהיה הת
הגלות הדם כבקיעת דבילה או מריקת עורק כלם
כלכילה אפשר שיתמיד יומים או שלש ואמנם אם יתכ
והכביד זה הנה יהיה לפתיחה או לטחון ואם ישתנה דין
ויהיה שם טבוז כראה או עירוב הלודת אין זה כי אם שחין

בכוליא או בכקוה וזה השתן תדמיו בתולש ואען שתכניע
בכל עת בעת הנה הויתו ורצוף תביר מיכיל להרקה הגיעה
רבה והנפרש בין שחיני הכוליא והכסה שחיני הכוליא
יהיו עם רפיון שתן ושחיני הכקוה עם קשי יציאתו והק
והקליפות בשחיני הכליות יהיו ארוכות ובשחיני המקוה
לבנות אבנם גדולות ועבות אם יהיו במקוה קטנה או קט
קטנות ודקיקות אם יהיו במעברים ויודע והפרש גם בן
במקום הכאב כפי מה שיתחלף אבנם בשחיני הכליות ה
הנה כמבואר למעלה ובמעברים באמצע ובמעבר היד א
אחר והתפשט ולפעמים יקשה הכאב בשחיני המעברים
ויהיה לו התעוררות כל שעה כיולדת והנה יקיבל במפת
על הנפרש המבוקש בחוזק הכאב כי הכאב בשחיני המק
המקוה יותר קשה כי היא אבר עצבי והזק החוש והשתנת
דם ברציפות ואם יהיה באותות שני העניינים הנה הוא כב
במקוה פחות שיעור ופחות מעורב בשתן וכשישתין כע
בעל שחיני הכוליא או המקוה דם אחר השתנת מוגלא ק
קבל מוגלת כמנג על ההתאבלות והנה יקיבל מופת על קש
קשי השחינים בכליות ורעתם במיעוט קבלתם הרפואה ו
וצורך הזמן ורוב העצירות ונראה הרע ירוק בבה שישתין
ומסובב כינעתיו והרפואה תחלת מה שראוי שיכון בר
ברפואת שחיני הכוליא והמקוה השואת הליחות
ולהשנתם בהגבריות והבירקות אל העדבות שלא ימציאו
בעצבותם והרחקים חריף זכר וכליה והבורך והמעט ש
שתיה המים ולהבעיט הצורך והשתן ומעט תנועת הכ
הכליות ממה שיוחל אליהם שיתגרר בהם כי עיקר רפואת
השחינים והמקום ובמה שיטהו הליחות הקנות
אם תהיה ראיה והתלשל הרק לאט כלי כברות כלל ול
ולא התרת להיות חדות בבת אחת כי כמו זה ראוי שינכר
מן הגוף והתבעירות רק עם כשיה להוך הצד ומזוהר נכון ש
שתוציא הליחה אחר זה בקיא והקיא הוגר כשובה כי
שירפאו כו שחיני הכליות במה שמנקה ומריק ובמה שמ
שבורסך הליחה להוך צד הכליות ולפעמים תהיה עשית ה
הקיא והרצוף רפואה מספקת בלי צורך לזולתו והנבון שי
שיוגרע תחלה בזרעים ואחר תפנה אל הקיא וראוי שיה
שיהיה הקיא על המאכל כמה שיקל אותו כמו האבטיח וג
ואחר תפנה אל הקיא ותעוררהו ביהור עם היין המתוק
וכמו הסכנגבין במים חמים וראוי שלא יהיה התעוררות ח
חזק בכבדות ומכה שישוה הליחות לקידות ואבטיח אל
זכי והקשואים ובאבנג ופפאבר והעקרים אשר ראוי שתו
שתמיד בהם שאם יגדל הכאב שירפא תחלה ואחר השתן
ואם יהיה השתן טרי מיר שנתבקעה המורסא תהיה רפו
רפואתה יותר נקלה ולפעמים יבגיק נרעדי אבירים עם מ
מטקה ואולש ואם יהיה יקשה העניין מראוי שתמהר לב
לנקות במה שהוא קל ובמנירים במה שהוא קל כמו זרע ב
באבנג והלשיאה עם זרע שומר ואמנם הרע והקשה בב
במו קפליש ויגריש עם שורש ואדרגא ופראשי וקבות א
אורוכי וראוי שתחבר בין השתיה והתחבושות ואם תהיה
העלה רעה לפעמים ובא בזה אישוף והודא וכיוצא בהם
ואם יתנקה תעשה החתום שלא יפול האבהל וראוי
שירבו להרגיע ולא יתעקלו במי

יבלתם וראוי שיסתפקו במה שנרעה בהרפאת הקצוות ויתג
ויתנקו בה שיתנקה בהנגדה בהנחות כתוספות יבשות ע
עד שלא יותר להם ההלוך ותולתו וכל שכן אם הרגילו הת
התנועה ואחר כן ידעו ואחר שירגעו אם יבריאו יחדיו ב
בהנגדה נקלה עד שישובו לטבעם ותנועתם ואבנם
הרפואות השחין עצמו הנה ראוי תחלה שירחיקו הכבד כי
מבושל בזיק להם מאד ולא ידבו לנגע ולהתגרד ויסתפק
בחפיפה כי היא מועילה מאד ומושכת הדם אל הגוף
ואבנם הנהגתו בי׳ פרואות הנה ראוי שיהיה בבנבים וחמם
הכבושים בלי עקיצה ואם השחין לא יהיה כל כך רע ים
יספיק הבורק תשוה והגנב ואם יהיה רע צריך אל מה שה
שהוא יותר חזק הנקי והוחץ הווהבא ויותר חזק הגנוב שי
שיגע ההוהבת ואחר זה יותר חזק הקביצות שיכנע שם
שמירת הליחות הרעות ואם ינוקה ויגנב ויחדלו כבני ה
הליחות יהיה הבריאות וראוי שיערב ברפואות השחין
כלם הטחים בדביקות כמו אבידרם ודרגאגאן והשרשים ה
הקרים כי הטחים בדביקות הם גלודטיכש ים כמה שישים
השחיני בעבורה כמפשיט מה שיעבור עליהם ומה שיהיה
בהם רטן והגב כמו ראקא שישים מבשר האבר ולכה שיו
שיגין עליו העבירה והבנה להתיכה וראוי שיעורב בהם
בגדירים ורפואות כדקדקות להגיע הרפואות הנתקנות הה
ההוהבות וגם כי הם בעצמם יזיקו ויעירו ולפעמים יצ
יצטרך שיערב בהם הסרידים כפפאבר וגישקיאמי וכב
ובגורטלא והאגוי וכוסראן וחח לתפסיט הכאב והגנב והע
והקריצה ואם ידעת שיש בשחיני הבליות ז הכח המקם
כה שיש כי כח כגיר כמו מי הכוסבר ומי הדבש בקצת הפר
הזרעים עד שיציר וידהון במה שיבוסך אחריהם מן הכב
הכבובים ברפואות השחיות אשר ירפא בהם אותו שא
שאגנגו רע מאד משחיני הבליות כמו זרע אלשיאה וזרע
בו ובי ושרשים כמי הדבש וזרע באבנג ומי ענבי ת
השועל וכל שכן ההורדי וגם זרע קשואים ושין ארמיני כב
בגראב וכוסברה הבאר במי הדבש ויש לשרש לולי גנוב וב
ונקי ובשול ושחת דביקות הנקרא גלודטגט וגם זרע
פשתן ודרגאגאן חלק חלק אבידרם שני חלקים כמי הדבש
וגם גרגרי ציגובר וזרע קשואים והנקראים כלפפונות יעש
יעשה כמו אבק וישאף וגם זרע פפאבר קלוי ושחוק יוקח
בכמו זון וחצי כבים שירותה בהם אשקנגנו ושרש לולי
ויותר חזק כזה כמה שזכרנו מן דאמליון או דוקו ביין רי
ריחני ומעט טין ארמיני וגם יועיל דולי נכום כבים עם ש
שרף אל בגם ועין חלקים שוים והשותה עד משקל ביין
בתוך וגם קנה הסרסנה חזק הנקי והגנוב יותר ואם
יחובר עמו טין והתום יועיל וקרישת זקן התיש הוא תחת
תועלתו והאדרמא גם כן חזק כפועל הוא וביוצא בו ואבנ
המורכבים שיוקח זרע קשואים קלוף חמשה ושלשים גר
גרגרים גרגרי צגובר שנים עשר גרגרים ומקרים חמשה
גדולים ובזעפראן כפי מה שיהיו אלו וישתה בדיקות גמם
ואם יהיה החום חזק ישים תמורת גרגרי ציגובר השנים ע
עשר גרגרים אבידרם וזה ותוץ גרגרי קשואים ארבעים גר
גרגרים וישתה בלישרא והצי כים שהורתה בהם כארדין וז
וזרע ברפם מכל אחד שבכה וזוה עד שישוב לרביעיים
וגם טין וחתום ודם התנין ולבונה ואבידרם וזרע פשתן וזרע
אבטיח וזרע כרפס וזרע קשואים וזרע דלעת ופרן
לוקריציא ולאקא וריבבריבי ולב גרגרי ציגובר גדולים וזו
ופפאבר וזרע גרשקיאמי חלקים שוים וישתה במי חובת
הענבי כיין מבושל וגם גרגרי ציגובר גדולים שלשים
גרגרים שקדים קלופים עשרים גרגרים תמרים בשרים
עשרה ודרגאגאן ארבעה משקלים מין לוקריציא ארבעה
משקלים וזעפראן ששית משקל וילוש ביין מבושל ויקח
ואם יגדל הכאב ראוי שיפנה לרפאת השחין וירפא בכמו
הרפואה הזאת אריסטולוגיאה גרשקיאמי משקל ראגקם
אופי קיראט זרע כלפפונות שני זוזים זרע חזרת זוז מין ל
לגלחות זוז כי זה יקשיש הכאב מיד ואם יהיה הכאב מן
כולש חשה טחו שתיה החלב תמורת המים ושתיה במקו
ויאולם ומתחזקים המורכבים עיצות באבנג ועוצות מם
אסקולפרם ועוצות דיסקורידום ואבק רכשאף כלשכו ומ
ואריסטולוגיאה ובאבנג והורדי ואבק כשאף בצמריתם
חזק מאד ולפעמים תגול הרישנגריא על דרך הבכנה זו
יעשו תחבושות מן השמן הזה יושם על הגב ואצל מקום ה
האמצע שבמו גודת ובמקבות התולכים כמו קמה כרכס
מבושל ביין ודבש וגם וורדים יבשים ועדשים ודבש ופ
וגרגרי הדס יחובש בו וזה גם כן מונע ההתרחבות והת
וההקעה ומתכריחות כמו הנא ושכן אילן בעצמו ומן
חבושים ולפעמים יעזו בטים כמו אנסודק ולפעמים יצ
יצטרך לכמו אילן אלבטום לרכך ואבנם המאצר הזה גם
מסוריא אין לו רפואה כי אם להקל בנגיעות התמראבן
הקל הוא בהתמרת נכון תנוף והסבירה מן הכלוח כמ
הכבות והאיבות וזה ים שיק ברפואת כח שאינו רע כל כך
ואבנם הרע הנה הוא ראוי שירפא כזה וכה שיהיה יותר
חזק כזה כמו ראשית ומשקים מינעים והנפרש כמי הת
הקובצים ה דיעים עם בירוק בלי עקיצה ושיהיה מסוף
נקוי ואבנם רפוי וראוי שיהיה טוב הכימוס מבשר הקש
אשר ביארנו והדג אל רעציצי והירקות טובי הכימוס הם
היקרים כאשדי פליקש ובלשכם וכל עוד שיחבוש הם
השחינים רעים הנה ראוי שינתן אליהם חלמון הביצי
העופות והצפרים ותרנגולים צליים בכמו חלמון ביצי ה
הפרטיטא והנקרא בגברישת ויתחבר אל התרנגולות וגם
המלושטות ואשריא והחלבים יועילום אם יקבלום הם
כה שיהיה כמו חלב האתון וחלב העז התחיר החלב הבלת
יועילום כי הם חולבים יתקנו ליחות השחינים ויזרעם ד
וישרוהו בדבקותם אותם ומה שיהיה כחלב בשר הנו ותח
ויתחבר לאת תוספת כחותן האבר והנגזר אלא שחלב הא
האתון וחלב העז יועילום מצד תקון הבגר והרחיצה ומ
ומצד המגלה תועלת יותר בחולתם וכל שכן האגוסט ב
במה שבאות לשחינים מכת שנידע עינו וראוי ש
שיעורב בחלבים מה שינחהם אשר בארנם דבר מה
כבסטנים המתקנים השחינים כמו דרגאגאן ואלו החלבים
ראוי שישתו אחר הנקוי אבידרם וגיבא ארבקא הם
והמגנבים גם כן וחבר מן הנגירים מזריעים והזרעים וב
וכשישתה החלב לא יטעם דבר עליו עד שידר ואם
יאחר לרדת יקריב עמהם מעט מלח ולפעמים הוסיפו בם
מלח ודבש והחלב נאות לו מקום משתה ומאכל וגעם ס
שתחסר הכמלא יועילם

חלב צאן בשה שיצא חותם וזה בדביקות ובחוזק ויש לו ל
לשתות החלבים בעת הצמא ואמנם הירקות והפירות א
אשר יאותו להם הם אבטיח ובלפסינות וכרש ועולשין ור
ודומין מתוק והכבושים והפוחים ומהפירות הכבושים שקרים
וכל שכן הקליים ונפתם ולוזים וגרגרי צינובר ביחוד וקנ
וקנה המוכרי ודוחיקי והתאנים היבשי׳ כי הם רעים לשחיני
ימרקם ויתירים ויעוררם ויש מהם השהנה גם נרות ודאי
שירחוק כל חבוץ חוק והחמיצות וכל חריף ומליח ויזוק ה
המתיקות

פרק ה

בגרב הכליות והמעברים
הוא כבר שחיניהם גם
וסבותיו ברוב עצאים קח
קטנים יתראו עליהם מליחות בדיות ובורקות ואחר יש
ישתחנו אותות יסמך אחר אותות השחינים ביציאת ם
מה שיצא כגרגרת ותכוך במקום הכליות מתערבים בע
בעקיצה ולפעמי׳ יגדל עמו הכאב ואותו שיהיה במעברים
יהיה היוצא ברחיצת בשר והרפואה יועיל בו תרקות ה
הבאסליקא אם יהיה הגוף מלא ויותר מועיל מבני בכל ע
ענין הקות הצאפן וקרני הביצה תחת בקם הכליות ולב
ולנקות הגוף תמיד וכל שכן בקיא והלוזים העשויים בנר
בגרגרים עם שרן ארמיני במו הלבון ביצה ובה שסריסב ו
ומקרד במו אפרוחי תרנגולת באימדרין ובלסן ולעת הא
ואסטפינרגס והצירות הרשומים וכל שכן הדבון המתוק וה
והירקות הרשובות ויפואת גרב המעברים הוא בין רפ
רפואת גרב הכליות וגרב השקות והעין בשניהם יהיה אחד

פרק ו

בחצץ הכליות ישתתפו הכ
הכליות והשקה בסבת הול
הולד האבן והחצץ ר ה כי ה
החצץ ישלם הולדו בחומר נפעל ובכח פועל ואמנם
החומר הוא לחות דביקה עבה מן הלבנה והמורא או בדם
בקובץ בכורסא חוליות וזה ברחוק ואמנם הכח הפועל ה
הוא חום יוצא מן השווי ויש לו צרך שני דברים אחד טרם
הומר הליחה והשני עוצר הליחה וחומר הליחה הוא המז
המזונות העבים מן החלבים וכש׳ העב והגבינות ובש׳
הגבינה הלוזה והבשרים העבים ג
בבשר העופות האגמיים והגדולים בבני
בבריותיהם ובשר הגמל והבקר והתיש ובה שדמה עב בנר
ברנים וחית השדה העבה והמבוגנים כלם והלחם הדבק
ותנא והמצה והאטריא הם במודרין ואל אלבשת ואל כהס ו
המסלת והחומר הדבק והתבקיה הדביקה והצירות הקפשים
להתעכל והמוליד ליחה דביעה כמני הגבות ופני אארס ים
וכבר המיוני והערבוב המתחלפות והדינות המחורים הע
העבים וכל שכן אם יהיה העכול הלוס לתולשת חבה הם
המעב׳ ולרוב בה שיגב׳ בי יקיש הבה ולרוע ואסר בהתנועה
על המלוי ולפעמים יהיה החומר כוגלא משוינים שכרם
או במלחם ואמנם עוזר הליחה הוא חולשת הרוחה שבב
שבכליות ולבנג אגלבורסא חמה או חברה או שחונים בב
בכליות ויעצרו בהם מותרות ושקיעות ושמרים מכל מה ש
שיגיע אליהם מן המשיבות ואמנם חוזק החום שמושל הכנ
המותר הנל ויאבנהו קודם שידחהו ו משבחו אלין קודם ה
העכול השלם בעליוני הגוף להיותם תמה אם שוקר ואם קו

קורה שאינה אלא אחור לקורות בחמם או להחזק בליחות מ
מתקבצות או קור בקבץ או בוחסות מותמות חמות וזה בר
ברוב או קרות או קשות או השתתפות אברים קרובים בם
בגעים ותולחם שלהעצו הכליות ונחרשו בהם סיבות וה
והדברים האלה כלם יבואו במקוה מן החצץ ואעפ׳ כי
שיובדלו שני החצצים הנה יהיה חצץ הכליות יותר רך וי
ויותר קטן ויותר נוטה לאודם וחצץ המקוה יותר גדול וק
וקשה ונוטה אל הלבן ואל האפרורות ואעפ׳ שלפעמים יול
יולד בהם חצץ מתפתת ועוד שחצץ הכליות יולד ברוב ג
ולא ישתן אחור זה אלא שהוא שמרי השתן מתערבים עם
עמו וחצץ המקוה מתברר ברוב אחר הגדר הד
הדם והוא עבירות הדם לא יתחבר בו ויתחלף בבנו ומי ש
שישצפו ו ברוב חצץ הכליות הוא השמן ורוב מי
שימצאהו חצץ המקוה הוא רזה והזקנים יקים חצץ הכ
הכליות יותר שלא ישם חצץ המקוה והנערים ומה שבי
שכיפיהם הנה ענינם בהפך ויותר במה מה שהוא בין שני
חמשה והתחלת הבגרות וזה כי הכח הדוחה בנערים ובב
ובבחורים יותר חזק ויותר בהאיברים אל האפלים שבהם
ואמנם הזקנים הנה כח כליותיהם הוא בחולשה מאד וגם
כי הנערים והבחורים ליחותיהם יותר רקיקות ולא יעצרו
בכליותיהם ונרוב שיולד החצץ בנערים ה א לזוללותם
ותנועותיהם על המלוי ושתיתם החלב ולצורת מעבריו מק
מקוחם ובמקנים להולדת עכולים וכן רן אבוקראט כי בזק
בזקני לא ירפא אם וכל שכן יהיה בו ליחות יותר הוא נכון
שיולד בו החצץ והוא אם יעזב יולד מבנו הנגה יהיה מל
מליחותו יותר כי התכלת יולד בסיבות בו עפריות רבת ש
ששלטם החום ושוק והנערים יותר בליות משתן והזקנים כי
עפריותם יותר גם כי החום בהם יותר ועפריותם כשרופה
יותר במקקת וכן שהם עמור לרוב ערבוב ליחותיהם ולו
ולרפון נוטותיהם כי יותיך בהם רוב המימות בהתבח בנ
בקלה והנערים ה יותר מכונים להולד בהם החצץ הם אותם
שיהיו יבישי הטבע לצאת ברוב חדי האצטום ואמנם
יתיבש טבעם בגדוב להמשך הליחות אל הכבד האחר אל
אברי שתנם ואם יהיה שם חום יהיה היובש הפועל נמצא
ונרגש ובכלל הנה יובש הטבע ימים השכרים ויותר עבים
ויותר רכים וכי שירבו בו השתנים החולים בשתנו לא ית
יתקבץ בו חצץ כי הליחה אינה נעצרת ואולי איננה רבה
שיהיה נכון להתפיש ממנה חצץ רב וקשה והעצרה אם ל
לא כשתהיה רבה אך הוא רפה מקבל הפתות ולכן ירבה ה
התפרקו בשתן והנה אם תהיה הצורה בין דע כי הליחה
איננה בעצמה ולא לסבת חזק חומה תשוד התאבן הת
התאבנות בלתי מקבל הפתות ומורה על חוזק הדוחה והי
משפט רוביו בלתי תפריחו ודע כי ימעט להיות בנע
בנערות ובנשים וכל שכן במקוה כי מעבר מקוקן להרן
יותר רחב וקצר ופתוח בעקשי ובקצריים קלות דחיה בה
שאינו בארוך ויש בכלי החצץ שיש להם והסתות להולד
החצץ שלים ולהשתיגם אותו וכשיתקבץ ויחשוב לצאת
בשתן ימצאם בקולנג ושיעורי הזמנים בזה מתחלפים בה
שיש בהם בין חדש עד שנה ומי שהרגיל לסבול צער הה
החצץ יקל יקל בבאנים אחרים בן באבני המקוה ובורת ז
זה שהאבר בלתי מקבל להוליד בורסא

בחור כי לא יקבל מורסא כבטנו זה חצץ קל כבאב קטן וגם ושאותו הכאב יקל כבאבים אחרים בכאבי המקוה שאם היה מוכן להוליד מורסא לא יקל עמו כאב אחר ולא הבא הכאב החזק כי יסבל כאב החצץ עם גודל החצץ וכל צריך מכביהם אם יהיה נפרד יעלה מורסא ודע כי חצץ רוב הכליות והמקוה הוא בחולים הגורשי

פרק ז

באותות חצץ הכליות אכב אבנם אותות החצץ בכליו׳ תחלת זה הוא בשתן והוא שאם היה השתן בתחלה עב ואחר ישוב לוחשתנות אל הר הדקות מיתיקן בהעצר העכירות בכליות או תאבוד כ בהולדו גם כי לפעמים יהיה בתחלת הענין רקיק ונחוחו כ בתחלה עב יותר כורה על בריאות הבה ורוחב המעברים ולפעמים יהיו קצת מכרים גדולים רומים השמרים ההוים כ בחולי הכבד העליונים וכל עוד שיהיה השתן יותר חזק הכות ומזות כשקיעת שברים שוקקים בורה שהאבן יותר קטנה ואמרו כי הבריא וכל שכן הזקן אם ישתין שתן שחור בכאב או בכליו כאב יכשר בחצץ יולד במקום ההם נישלם וזה ההוראה בכל זה אם ראות חול ישקע דהיה אהחו והחול גוש נוטה לאודם ולמרכבות ותחזק ההוראה בזה שימצא כאבר בקוטן שלו כאלו ירגיש דבר כשיתגרוק על החצץ ירגיש הכאב אצל השתן וזה יורה בורה על חזק הבה ורוחב הם המעברים ונזהר חזק שיהיה הכאב כסבת חצץ הכליות ב בעת התחלה הולדו כמה שיקרע בעת התנועה ומצד עב עברו בבעברים וכל שכן בבעבר אשר אל המקוה והנה כבאיב בעת שיתנועע עליו אבנם בעת והשיבה והם והמנוחה והשקט ביקלו על זולת כולו חזק לוחץ יכרע הה ימצא הרגש כובד לבד והצלוי שישו יותר חזק לה להתערבות הכאבים וכש׳ כשירד הכובן אל המעים הם שכנים אליו וכשיהיו מגוים וירדו הבנותרי בין המעים יהיו הכאבים יותר שיקשים ואמנם אותות תנועת החצץ הם היעתק הכאב והתחזקו וירידתו בין הקטן אל אחר בות ה הרגלים והחלבים ואם החצץ פגע הדרוה וכשישקוט הב הכאב ההוא כבר הגיע אל המקוה הרפואה הנה כזכיר פה הרפואות אשר הם לכליות ביחוד והמשותפות עם חצ חצץ המקוה ואחר ניחד לחצץ המקוה שיעור נפרד ורפואת נפרדת ביחוד והמונה אשר יכונו בה הרופאים ברפואת החצץ הוא להפסיק חברו ומניעת הולדו בבטול כבתו וה והקנה ואחר לפתחו ולשברו ולהורידו ולהוציאו ממקומו ברפואות הפועלות זה ואחר להוציאו והדקדוק בו והכונה הזה יושלם ברפואות המשירות או כטיחים בו ביקות כחוזק ל להשקיע כה שיבשך אשר זה מהכאבים ותקן מה שיקרה ע עמו מן השחינים והנה יתעסקו רבים להוציאו דרך הבם הכמילה וזה תחבולה סכנה גדולה ופעולה כי שאין לו טוב שכל ואמנם בטול חברו הנה יוכן תחלה בנקיון כטלש בטלטול או בקוא ואחר בשמירה מן המאכלות העבים והמ׳ הדסים העכורים ובהשוות המאכל ובחזק העצמות ולהשגי העכור בהנודה תשוה על ריקות נפש והתוספת באמצע מ בקים ואמנם והסוך המבע לסבות הליחות העבות לצד ה ההעתק ולא יהיה מן ההעתק דרוקה לכליות ולחיצה להם

ג״על מזה ותמורת ההנה כבה שירחוץ המקוה בהורעים הבגדים ובה שהוא טוב בזה בי הורעונים ומי הקרדון תם הנקרא חרסף ומי עלי הגבן והענן עצמו וכל שכן הד הדקים הדשובים תם עברו עליו בספר ובים יעשה בגיד ח חזק ואבנם הנערים הנה יבנע הולד החצץ בהם השקית יין רק לבן מזוג תם יקבלו תועלת בחזק הדך השום בם בבה שמוציא בין הפרם ומרכך המבע ובבה שיושם בו מן הרפואות החצציות כדי שיגיע הבה מקרוב ובהמשגעים ל להולדו הבא הקיא על המאכל והרבוי מבנו כי הוא דוחה הבותרות העבים מצד התגרות דרך התגעעם אל הכליות ריגים צר הכליות נקי והמרחין והאמבטי הוא מבה שבניע להמעידו ולפעמים יבשך הליחות להרגעני הגוף הגולחם מן הכליות ואם ירבו בבנו כרפה הבח ובתוליש בה הכ הכליות ובן אם יעשה בזולת עת הצריך לרבך ולהשקים כאב רבת הוא ישים הכליות בקבלים הליחות והגבבות אליהם להפוכם והשיגה על הגב הוא בבה שבוקיל בן ה החצץ ואבנם הרפואות הבפתתות אותו הם הגדולות שבר שברפואות הפרות שאינם חזקי החום מן הילטפר כבסה וכ וכל עוד שיהיה החוכם יותר חזק והם פחות הם יותר ב בשובחות והאוי שיהיו רפואות המקוה יותר חזקות והם ברפואות הכליות ויש נמצא בין רפואות אחרות לא ייוחסו לחום ולקור אבנם יפעל בה שיפעל בחצץ בם בסגלה והרפואות העזרות בהם שאינם בופלגות כל כך בחזק ושבעם לפתות החצץ הקטן ואותו שאיננו חזק והם בהם שיהם חוקי הבה כפי חצץ הכליות אלא שהם כפי הבה כפי חצץ המקוה או שאין להם בח כי כבו אבן יהוה ובהם שיהם חזקים כפי הכליות והם תפעל בחצץ המקוה ויש בהם שיש להם כח כשבי החצצים יותר כמו הצפור ה הנקרא אטראטולירום וכבו אפר עקרבים וגם יתרכבו רפואות מהסבנים החצציים ראוי שיערב בהם בינים מה מהסבנים שיהיו קורים להם על פעולתם ובהם רפואות חזקות ההגרה יוציאו השתן הגב להוציא בה שנעקר מן החצץ ויפתת ובהם רפואות יעכבו בה שיניעו הרפואות האחרות ויאורין כדי שיעשו באחרים שליבות בינעיים רוח ברפואות כלתי סרורות לעבור בשביל דיעות שבם ודביקות והם עם זה מבשלות כבו השרף הנקרא גומא פיני ויש בהם רפואות סרורות לעבור ולנקות כבו חבלבל וזולתו ורפואות בחזקות האבר בעת ההגרות מני הם המעשים בו ושתי תנועות עליו והם הרפואות הערבקה הנקרא בערב בארוחויה ובבו אטפיק נירדי וקציא ולענה וזולתם ובהם רפואות שיש בהם קביצות רקה כבו עסס הפרות והקרושים הנקראים ספש שישברו כח האבר ולפעמים יתערב ברפואות האלו רפואות מנקיות הבא הבאבים בבנולה או בירדימו׳ ובשתהרבב הרפואה בתואר הזה יתעסה הבה השבעי ברם ויעשה בהצציות החזק ו ודטיכות הבגירות והבורידות בעת פגישתו ברפואות החצ החצץ אחר עשיית אותן הבגירות להגיע הרצציות אל מקום החצץ ואז תעשה הבורכבים והברפים שם לרכך ר רפואת החצץ ולהרפותו שתפעל בפעולתה לא יתעכבו הם הבעבירים והבנו ים מן הבקום אשר יתערך שתתעכב בו

שתפעל פעולתה בעבור שתשנה איכות הכח המפריד
תשרנה ולפעמים יהיה קודם זה כבר עשיה אחים המעכ
המעכבירים ואז יעשה בחצצות אל הוציץ קודם שתפעל פ
בן תטבע הפעלות שיהיה הכח אשר בו יפעל בחוצץ ·
ובשתעשה המפתחות והמבהירות יפעלו פעולתם וישברו
הרפואות המרכבות ומטהרי המעברים המעכבירים · ואם
יתחזק הכח תעשה המדריכים בפי כח שהוא בכלל הדרוש
בהרכבת הרפואות · ולפעמים יתקבצו ברפואה אחת
נפרדות רבות בן הענין הזה · ועתה נזכיר הרפואות
המפתחות לח בין הנקיות אותו והם כמו שורש קנשט ויש
ושורש אטר ודילי וזרע רטבה וקלפת שו
שורש לבר והזרעונים השחורים ונשיהם וזרע אלשאה ו
ונריקי נדרנדניות ושרף עודרין ויש בעודרין כח כזה ו
ופריכולי כריני ושרשי טוב וגם כן ושורש חנא ואשקינלא
וחוכן שלה והככנבן שלה והברסם הרדי ופודנג ואם
האשמנתון וקשיא ולגניאה ושורש קשואים הנקראים ביאר
המרכרים ועק בלשמו ושמן בלשמו ושרשי חזק מאד
חריע קשואים כרבריים והרסף וכמי שרגני ואשקלופנדריא
ובזנרות הכאר במשקל שני זוזים כמי הצנון וכל שכן הכרפס
וכמי הריקה ושורש אשפיק נרדי וכל שכן הדומי נכנון פ
פרכרי והרס פינטא פולין וכמוספישים וניעדה ושורש אש
אשפרני וזרע סיפרי מצרי וקליפת שורש לבר הורע צנון ו
ועקרי פטשרא והודא כדכרית וגם בירק ארמיני יוקח כם
כמו חמשה עשים ויליש בדבש וישתה כמי הצנון שלשה
ושים וגם פראסוריא משקל בנים פרושים וכרך קותם
כי אם תקח שבעים פולפלים ותוטיב לשחקם ותקח מהם ש
שבעה עוגנת ישתו כל יום מהם עוגה אחת וישתין החצץ
ויש במפתח בה לפתח חצץ הכליות והחזקות כמו הכליות
אבן יה דית ופולותי וכמפישאושי · וכן החוקים במוחלש
אשר העקרבים ושמן עקרבים ושמן עקרו בו העקרבים
בשמש ימים יוחזק במורק הנקרא שוריננא כחצץ המקוה
ואמנם אפר העקרבים ואנו הנרנוהו הטובה שיוקח בלי
ויתכסה בנוין הסתימה ויושם בו העקרבים ויעזב בתנור ח
חם לילה בכלי שהגלגל בשריפה ותוריהו בבקר ובכלי
הזכוכית יותר טוב מן החרס הגנוב שלקח חזק ואשר
הערכבת הזכוכית על התואר הזה והוא חזק והשקית שני זו
זוזים וכמשית חוק הבירוק והדעגדה הלקוח מכבת ראשה ו
וקצותיה המשנתכת נכה בשמש בכלי נחשת וגם כראטין
בנוגנים וגם זבובים השחוק הוטב היטב וגם אפר
הזכוכית והיותר טוב בזה שילובן בכף ברזל נקיבה ואחר
יוקח בה שיקלה ויתכבש ממנו מה שישוב כסיד ותשוב לל
ללבן באש ונשאר ממנו עד שיתאפר ואחר ישחק היטב כ
כאבק דק ולפעמים יתן ממנו שני משקלים במים עשר
משקלים מים חמים והיותר טוב הזכוכית לבנה וזכה ומה
שהוא חזק מאד ואבן הנמצאת בספוג וגם דם התיש
יבש ומנוגב והיותר טוב שיוקח בעת אשר יתחילו בו
הענבים להיות ובקש קדרה חדשה ותרתיח בה מים עד שי
שיגמר מבנה בה שיש בה כטבע האפריות והכליות ואם
תהיה בדמי יהיה יותר טוב ואחר תשחוט התיש בן
ארבע שנים על הקדרה ההיא ותעזוב תהלת הדם ואחרונו

לזהל לרבון יוקח האבציפי ממנו לבד ואחר הניחהו עד ש
שיקפא ואחר תחתכהו חתיכות קטנות ותעשה כמנו עוגות
ותשימם בשבכה או בבגד נקי וגם זורחו לשמש תחת הש
השמש אחרי בגד כמו בנין וכן האבק הזה עד שיהוק
נכנס במקום לא יגיע אליהם רוח ושפוח נרגנות ותשמרם
ואם תרצה להשקות מהם תקח מלא כף כיין מתוק בעת ה
השקט המצב או כמי הכרפס הרדי והדראה דבר כנפלא ומה
שהוא יותר חזק אפר קלפת ביצי התרנגולת אשר הבקעו ו
ויצאו האפרוחים וכמה שהוא יותר חזק והשתכח
שכבולם הצפור הנקרא בלשון יון אשראנלידושים
והוא צפור מבין אל צפר יותר קטנה מכל הצפרים לבד ה
הצפיר המלכי ומראה נוטה הוא נוטה לאפרות ולכרכבות
וירקות ועל כנפיה שתי נוצות זהבית ועל זנבה נקודות ל
לבנות ורוב מראותה הוא בסתו ובבקרים ואצל הבותלים
והמרכבות והקברי וגם היא מין מעט וגלות השרוק
שריקת האשר ובניעת הזנב והיא כאכלת גא כמו שהיא וכן
יותר משובחת ונאכלת מבושלת וצלויה ונכלות יבשות
וגם נשרפת כמו שהיא אם בתנור שאינו כל כך חם בשיע
בשיע ר שלא תגבר עליו השריפה כי אז יבטל הכח והיותר
בזכוכית על התואר הנזכר לעקרבים וזולתם ולפעמים
תשרף בקדירה בכירמה או עליוניות ויבתם רוחוש ולפעמים
הזובל הצלויה בפלפל וסעת ואו בעיר הרבש או בקנר
בקנדריטון הנקרא זנבריקון יכן כל אחד מאלו הרפואות ·
וחשבו רבים שהצפור הזאת הוא צפור הקנו וגם יש הנה
עוד נקרא בלועזים צפרען לא ידעתי אם הוא זה או זה
זולתו וחשבו שאם יותנב וישרה מעט מעט יוציא החצץ מ
במפתת יוציאהו ונכבד ומזכרו קנתו כי החצץ עצמו יוציאת
החצץ וכן אם ילקה זבל יונה וזבל תרנגול · וחשב
חנין ותכבהו שאם ישתה ממנו הגדול שני זוזים והקטן חצ
חצי זוז עם משקלו סוכרי לבן יוציא כל החצץ ו פעמים יש
תשים עמו פלפל וכל שכן כבוד משכשוך · וגם
פרשונאם כנוגבות · וחשבו קצתם כי עשן בה שיתת
האשה בקיצי הקפוד הבה יזריד החצץ וזה הוא מה שלא
אמתתיו אני ואמנם הרפואות אשר יעורבו בהם אית
האלו הם כמו הפלפל ופודנג וכיוצא בזה האלו עם זה יש
עוד בענין הנעה החצץ ואמנם הרפואות אשר יעורב
בהם להגיר בתוק ולהוציא ובני הר הענב הם כמו השרשים
הירוקים וכיחוד המטריון וזרע דוקו · וכן הרבים
הנתי כאותים אשר יצקרו אבראנש זרע פידלא ובמשל
וסמאליום זרע אקגוס קשטוש ואשקינגנט ונרותי כרכרי ·
ולפעמים ישבחו קצת האנשים עשיית המוצי ואלו
הרפואות עם חוזק הגרהם אינם נעדרות הפועל והרושם ב
בחצץ ואמנם הרפואות אשר יעורב בהם לאחר מעט מע
מעט הם כמו שרפים ולפעמים יהיו בעצמם מועילים בח
בחצץ בזה השרף פוליטורי ושרף אגוז ולוזים ואמנם
הרפואות המשקשות הבאב כמו זרע משתן והדרו וכמו הל
הלוזים וזרע אלטיאה ויש להם רכוך גם כן לרפואות החצ
החצצות והאנחות אל גרם הכוליא ויגלגך במה שידעת ו
ואמנם הרפואות המחזקות הם כמו שני מיני באן והנבאר ול
עלולי יבש וזרע אגנוס קשטוש וגם כמו ורדים וגל

וכל שמשיאם הא קנגנו ועגדיל   האינם הרפואות המורכבות לחצץ הם מתרידיטום והנה הוא חזק ומשובח לחצץ הכליות ובכמו שהרגיא וכמו מרקחת העקרבים הידוע לכליות ולמקוה   וגם הרפואה הלקוחה בדם התיש הנקראת יד השם לרופאות והרפואה הידועה הדראגית ב כלומר כחרן הלקוחה בשמן בלשמו והוא בנפלאות וכמו ל רפואה חזקה נסינה יוקח אפר זכוכית ואפר עקרבים ואפר שורש ברוב נבשי ואפר הארנבת ואבן הספוג ודם התיש ה הנגוב השחלק ואפר קליפת ביצים מוזרות ואבן יהודית רש ניטרף האגוה ואקרי חולקים שוים פטראסליון דוקו כסב בכבטרא מסיר ונובא חרע אלטואה ופלפל מכל אחד חצי חלק וחלס בדבש וישמר והשתיה עד שני מסקלים או יות יותר במי טריבולי בריגי מבושל עם זרעונים שחורים ורב והרפואה הזאת טובה לחצץ המקוה

וגם אשר שרש ברוב נבשי ואפר קליפת ביצים מוזרות ושח ושחיקת אבן יה' דית הזכר והנקבה יותר ויותר מכנו ביין או במי טריבולי באריני וזה מועיל גם כן לחצץ המקוה ויצ ויציאתו כמו המין הלבן   וכבה שהוא חזק כולל זרע אבטיח וזכוכית שרופה וקלב חלקים שוים במי הזרעונים וגם זבל יונים חבל תרנגול יבין מכנו דרכי במי צגנן או ביין או במים חמים והוא כולל   וכבה שהוא חזק שיוקח בגדיסי שני זוזים זבל יונים זוז טרטומשי זוז וחצי דאנק יו יודק וינופה וישתה ביין   וגם אבן ספוג וסקולופנדריון וקפאליס ושורש זרע אלטיאה והטראסליון חלקים שוים ו והשתיה בשיעור הצריך כמי הכרפס או מי השרשים או מי טריבולי בריני או מי הצנון   וגם בבה שהוא כולל נרנרי פרי בלשמו ונודנג כרכרי יבש ואבן ספוג וזרע ם כלבאש ובאדרוגיבש חלקים שוים יודק וינתן כל יום מט מכנו סלא כף ביין מזוג כמו ארבעה אוקיות   ובה שהוא יותר מיוחד לכליות ללוי מי סוכן שני זוזי פטריון זוז כל פלפל ארבעה זוזים והשתיה בשיעור כח שיאבד באוקש באוקימבל אשקוליטיק וגם רודא ברבריה גבל'הס בדרכר ברבריות ושורש ברפס חלקים שוים ויקח בזה שיעור שהי בפית ויבושל ביין ויסונן וישתה וגם שורש פליבן באוק באוקימל או כמי הדבש   וגם זרע צנון וקלב חלקים שוים וינתן בלת בשמן יאסמין   וגם רפואה בנוסח זרע אבטיח וקישוא וזעפראן וקלב ישתה שתיה אחר שתיה   וגם נרנרי פירלב קלופי ושחוקי כמי מסקלי זעפראן משקל ויברבי בשקל חלש בדבש ותשתיה ארבעה זוזים וגם קירטאגא ש שני זוזים קליפת שורש כבר כמוהו וגם זרע שיקוטא וד הדילי ויעשה גרסים והשתיה כל יום עד זוז במים חמים וב ובמי קלי הצנון ואבלא רש בה או במי הציחים

רפואה טובה בתקלטת דובאב ובוציאה החצץ   יוקח טבריון והוא כרפס כרכרי וזרע בכרפס וסים אוקיא סים מצרי מצרי ואספים נרדי זרע כסבסמו לבן וסינאבובי קש קשיא לונגיאה ופלפל לבן וזרע בבינא וזרע אסטא פיש פיסטריא מכל אחד אוקיא וחצי מן האבן רפיביעה באריץ פ באקרונא חצי אוקיא יולש בדבש והשתיה כ"לת ביין

רפואה תועיל בהתהוות החצץ יוקח צארטימא וזרע אלפ אלטיאה ומסטראסטיר מכל אחד ודרכבי זרע קשואים גנ נגיים וזרע אבטיח ודלגאגן מכל אחד חצי ודרכבי וקרב חבל ויוקח והשתיה מזה ודרכבי עם יין דק כזוג   אחרת יאקח אבן הספוג ושורש טריבולי בריני וזרע גבגיא מכל אחד שני זוזים וזרע קשואים וגלשיאה מכל אחד ודרכבי א אמידום ודרכבי זרע שומר ואניס ונערה מכל אחד שלשת ודרכבאות   וגם ישתו הכיכות שיבושל בהם והרפואות החצציות והמפתחות אותם כמו מים יבושל בהם   כמאש כמאפיטוס ושורש נרם ושורש פטרוסליא וזרע אלטיאה וג וצארטימא ונערא ופודנג וסטאליוס ושורש טריבולי בר בריני ושריו ואסקולופנדריון ושורש פלורט וכזברת הבאר ומנת הרעה וצואצרא ומסכטראמסיר חולת זה עם יום המגורים   ואם יקרום כיבי חבריאות יבגיעו הולד החצץ וגם כן המבושלים אשר יקבל בהם ותועלה לחצץ הכליות ואם יתכויד לקחת בעתות הגינה שיבשל עליו כרוש כרוב כרכריות וישים כבשול שומן החלב ודבש וישתה מזה רב דבר רב כי זה כמעיד ובגיל השתן וברכך מעברו ומוציאו בנקלות ואמר רופם אם ירבו הרחיצה במיבות הגפריתיים ישתת החצץ   וזה ידריך אל קצת הכיבות החדות אשר לפעמים ישחיתו העור אם יושם בהם הרפואות החצציות ויטבל בהם בגדים בעודם חמים ויונחו על מקום החצץ ויתיבוהו והנה נסינו דבר בהענין הזה   האינם הרבותה להבין החצץ להעקר ולהפעל מן הרפואות וקלות   התנגש המעיד והוציאה ראוי שיעשו השכבים המרפים בחיות ובן היציקות והתחבושות והקירוטים המרפים והמרחצאות והאמבטי בשיעור שלא ירפה הכח בהפלגה כי יחלש וד הדרה ולפעמים יהול כסבת זה אל תאבד תיפסת לווה וא ואז ישתה הרפואה המתכת החצץ להקל עליו ההעקר הה וההוצאה   וראוי שיערבו המרפים במחזקים על הכל הידוע וכל שכן כשלא יהיה החוזק רב כנגד למקרה אשר ב בהתמנה וזה כמו שמן לילי ושמן אשפיק ושמן חנא ושמן ב בירי תרכה וגם כן ושמן בירי כולל ענינים רבים בזה אמצע ונב והכסלים וגב הקירות להרחיב ומעברים כלם בלמעלה או ירדף ביר   ואחר ישתה הרפואה המפתחת או אם שתה אז יבטך אחריהם בבגדים ואין רוע אם ישת ישתה השישותה גם כן קסיא פסטולא כשמן שקדים   וכבה שיועיל אחד זרעון ובעת שלא יצטרך לרפיון כשיודע ש שהחצץ נתלה ומתמנע והנה החמה בספת וכלתא בו עבול במים ושמן וכמו הסוכן וההנחות החמות וההתמ והתחבושות המתחממות והמרחצות בשמני חמים ובתושמו כמו שמן רודא או בשמן קסטור ורא' שישבר הוא התח התחבושות   ואם יצטרך אל יותר חזק מזה תגיה ר"ן חביצה למטה מהחצץ ובקום כאבו למטה ואחר הדיו פ בזה אל בת שלמטה הימנו והדביק בו   וכן בהדינה ויקלב במקום שתי הכליות באלכסון שני החולבים למטה וכשי וכשירד אל המקוה ינקוש הכאב   ולפעמים יהיה התנועה והנדנוד והרכיבה על סוסים מרקדים כממקת יב וכן לרדת במעלות וכל שכן אם יעשו המריחות   ואם ירד מן המקוה אל בעבר האמה לפעמים יכאיב ואז ראוי ש שיוגרע הגינת המקום והוא כבה שנאמר   והכנס התרגת הכאב צם יתעורר וכל שכן אצל המקוה בשבל גודל החצ

היבן או שיש כי שינים רבים נאדים ומזורות בפשטות לפ
לפעמים יצוח בברהין ואמבטי ואם יפלינו וירפו ישוב הכ
הכאב חנק אחר שעה והיציקות הבא בהם קמומילא ובל
ובלילום ואלטיאה וסיכן טובים בועילים ואם יהיה
הצער טבע התרצאות הנה הנכון להרגיא הפרש בפתילה
או חוקן כליני גדול כי ילחין ויבאיב אבל הפתילה יותר נכ
נכון אצלי ויש ברכוך השבע הקל והשקט כאב ואין דרך ל
לעשות משלשל כי יכאיב וידק בבה שיוריד מלמעלה
ואבנם החוקן אם יושם בהם שומנים וחריות ראשים וכ
וכחות כרפים וכחות כרוחים יפליו עם השלשול ורכוך
וישבר הכאב ויעזור להרגיא החצץ ואם יהיה הכאב חזק ו
ובשירפא בבה שזכרנוהו ישקוט ואחר כשירפא ברפואות
החציות יתעורר אז הנכון שתחזור מהרפואות החזקות ל
להניע ויתעסק ויעשה בחוקן כרכך ובבורידות ובקירוטים
בירעים בבעודים ולפעמים יצאת בעת עשיית הקיא
וזה מבח שיביצים תליות הרוחקות החצץ ולפעמים
הוק בבה שישטוף החצץ למעלה ואם הכאב איננו כחוק
לנבורי או אפשר מבלי שתיית מה שירדים ונהזהר טוב הם
הפלוניא וגם הרפואות העברחות והתריאק שאיננו ישן
ושהוא חדש לפי שבה האופי כשאר גו כי הוא מועיל כם
מכנים רבים מצד התריאקות ומצד ההגרת ומפתח החצץ
ומצד הרדמות הכאב ולפעמים יעזור להכאיב רוח
בבליות דוחק גם כן החצץ וירגע כמהות רוח הבליות או
רוח בבעים דוחק והרגע בארותיו ואז ראוי שתפנה אל
מה שמשבר הרוח כבו רורא והרע הרע כרמס ואניסון וא
ואמיאוש וקרואי וקנה ותמקא כבבו כי הדבש או יחבש א
או יעשה קירוטי בהם בשמן ויעשו בחוקן ואם החצץ ת
הוליד מורסא אפשר שירפא ברפואות מורסת הבוליא הת
תחלה ומבפיק מה שהודעתיו מהציקות והתחבושות ויחק
והקירוטים המבקרים אשר קרבו לך בשערים רבים שיזו ע
עליהם מעט מהאבק כדי שיעברו וכן חוקן במזיטות וא
האלו ובשמן ורד עשום ואם יצטרך אל הקזה יעשה ואם
יהיו בשביל מורסא קטה או בבני הרירים החזקים בירד זרע
פשתן ומנבריגה אלטיאה וזרע מרוחי במעורבים במה שיקרר
וכן הקמומילא ומלילוט וטריבולי בויני וטבת ואלו יעשו
שיקויים ויעשו בחוקן ואם העשה רטיות ראוי שתשאת ב
בהם נומא פין ומראפין עם אי זה חוקן ומהאספלניות
אספלנית דיאבילון ואספלנית השיבבים וזולת זה ואם
הרגת בשבל אז תגיד ואבנם בזוכות בקלי החצץ מנה
שהוא הנך המאבנות המזיקים הם כשר הצפרים הצלויים ה
האפרים וצפרי אל כור והאפרוחים הנצלוחים בבשול לא
יזיקם וכן מה שהוא רק מן הבשרים ובשר הסרטאן
הצלוי ועליהם וראוי שיבא במאכלם אלכרטף ואסמפרני וכ
וכל שכן הברברי ומי הרעונים בשמן או בשמן שרשם ׃

האופן הי"ט

בעניני המקוה והוא שני מאמרים ׃

המאמר הראשון

בעניני המקוה ׃

פרק א

בגזרת המקוה כמו שיב
שהבורא יתברך ברא לפ
לפרש כלי מקבץ יכילנו
כלו עד שיתקבץ ואחר ירחה בבת אחת ובזה יסתלק שלא י
יצטרך להפנות לנקביו תמיד עת אחר עת כמו שידעת
במקומו כן הגיע השם יתעלה וברא לפה שגוף בבותר
המיטבות הבאותות להנקות ולהרחות כלי ותיק יכילה או
רובה עד שיבלם להוציאה בבת אחת ולא יהיה הצורך לה
להפרידה במיוחד כמו שיקרה לבעל מסמוך השתן והבלי
הזה הוא המקוה ונבראת עצבית בעניני הקטורים
שתהיה יותר חזקת הכח ושתהיה עם האופן מקבלת הם
המתיחה ובתפשטות המשתפחת בבדריותה כדי שתתמלא
המימיות ובשתתמלא במימיות יורק מה שיש בה ברצון יצ
יצריכנו התכוית ובצוארה בשריות יחוס בה שבונת העצל
והוא בעלת שני עורות המביבי שבהם בעומק יכפול בחוץ
כי הוא המונע למיכות החד ונתדקדק הבורא בחכמתו לם
למשוך המימיות אליה ולמנע המימיות ממנה והגיע שני ה
החולכים הבאים מהבליות וכשיפגשו ישירו המקוה לש
לשתי מבעות ומהולכם משני העורות יתחילו תחלה וע
ועוברים ונוקבים העור הראשון נוקבים אותה מאחור הולכי
משני העורות מהלך יש לו שיעור שוקעים בעור השני ב
בתפתלים עד חלל המקום ושופכים בה המותר המימי עד
כי כשתתמלא מימיות ותשתטח יצמד העור הפנימי על ה
העור החיצון כרחה אליו כבפנים ומקערירותה צרורה
תשוב בעור אחד והנה מעבר ביניהם וכן לא ישוב המימיות
והשתן בקת תשתטחות המקוה לאחור ואל שני החולכים
וכן ברא לה הבורא יתעלה יכלתו צואר רוחה המימיות אל
האמה בעוקל עם התנות רבים בעבורם לא יתנקה הבים
המימיות בשלימות בבת אחת וכל שכן בזכרים כי הוא בת
בהם בעל שלשה עקלתונות ובנשים בעל עקלתון אחד לק
לקורבת מקומן ברחמיהן והזה הצואר הוא בעצל יקף בג
בחונק ומעצה עד שימנע יצאת המימיות ממנה אלא ברצ
ברצון המחייב לאותו עצל הנער בעצלי הבטן כפי מה ש
שידעת במקומו עד שימצא העצל והוא מנע או יקרה הא
האברון ויתחבר בכלי אחד משני צדדיה עצב יש לו ש
שיעור ועורקים נוזים ודופקים ורבו עצביה כדי שיהיו צדד
צדדיה נמתחים ונשטחים יותר ׃

פרק ב

בחליי המקוה ורפוא
ורפואותיה והנה יקרה גם
כן למקוה חליי הבנ כל
בליות ובלי ליחה והמורסות והסמיכות והחצץ וגם
יקרה בה חליי השיעור בקטן וגדול ויקרה לה חליי
ההנחה כבן הבלישת והחום בכה ועקור ויקרה לה חליי פירוק
החבור בפתיחה ושסוע והפסק ושחרנים וגם ישתתפו אל
המקוה אברים אחרים ראשים ונכבדים כמו הבוח כי הוא
יכאב קצת ויקרה לו המבוב ולפעמים יובל אל פרנשין גם
בסבת השתוף לחליי המקוה והחכים וכמו הכבד גם כן
ופעמים רבות יתחרש השקוי לקור המקוה וחליי המקוה יד
ידבנו בסתו והנה תרפא גם כן כבבו בה שירפא הבליות וכ

ובריפואות יותר חזקות האבינות וזהו שתיית הריקות גם כבוריק הוא סידינגא ובריחות ותחבושות יחובש בהם לבני החול כים ותחת השכור ובשני הדרדים ובפרדים ובאיבר המקוה ירבו באברים ובירוחות ובארצות הצפוניות ובפר׳ ובפרקים הקרים

פרק ג

בכה שיחובו המקוה הכב הגידים החבים כלם כה מחממים המקוה . והמרי

הבריחות והדריקות משכנים חמים ככו שמן קוסט ושמן ג נירדין ושמן באן והזונחות המחממות והתחבושות ובהל׳ ובהריפואות התבות הנזכרות בשער חבליות הרטה בהם מקום שידעת ׳

פרק ד

בכה שיקיד המקוה חנה יקיד אותה שתית הלב זר זרע לעלונות וזרע קסוא

קשואים חלעת ושתית אשפדי המבורם במים קרים וגם נסרשיות צנדילש וקבפורא וכן הרדים והסזוטות הק הקרות והשלכים הקרים ככו שמן ורדים טוב ושמן נינופרי הלעת ושמן ספאבר ושמן זרע הזרת עם כמפורא וכיוצא בהם וכן הדריקות ביחוד והלב ראתן

פרק ה

בחצץ המקוה ואותותיו ׳ עיין כה שאמרנוהו בחצ בחצץ הכליות ואחר תע

תעתק אל מה שיאמר בשער הזה וכבר ידעת עם ההפרש בין חצץ המקוה וחצץ הכליות כאיכות ובשיעור בשער ה הצץ רבליות הפרש כי החצצים כי יהיה חצץ הכליה יותר יותר רך בטעם ויותר קטן ויותר נוטה לאודם וחצץ המקוה יותר קשה ו יותר גדול כאר ויותר נוטה לדעיבה ואפריות הל הלובן וגם כי יולד בה חצץ בהפרת וחצץ המקוה יתגבר ברוב אחר הגדול השתן ורוב מי שימצאהו חצץ המקוה הוא כתוס ובבחליא בהפך ובנערים והבליות אליהם יקום חצץ המקוה באבר הנה גם כן כי השתן בחצץ המקוה נוטה ללובן והספרים אינם אדומים אבל נוטים ללובן ואפריות ולפעמים יהיה השתן עב בבני הספרים וברוב יהיה רקיק וכל שכן בתחלה ולא יהיה הבאבת חצץ המקוה כה כהבאבת חצץ הכליות כי הצץ המקוה מתחדשת בחולי גם גב ׳ אלא בעת יעצור והחצץ השתן כי באיבו יתחזק בעת נפילתו בבעבר והגזירות בחצץ המקוה מתחדש יותר כי הוא בחולי אף על שיתרכב עליו מה שיעשהו נוסף וכן ה הוא יותר גדול כי בקובו יותר רחב וגם יקרה שיהיה במקוה אחת שני הצצים או יותר כמה המשיט והמעבר וד ויחבה ם מה החוליות בה ולפעמים יהיה עם התולי׳ סברים סובבים בנרידת שטח החצץ הנחור והחבור בחצץ המקוה החכוך נהבאב באבר ובשרשו והנב תערוה בשתוף האבר רכך ה ויחבה בעליו למשמש באבה שלו וכל שכן אם יהיה נער ויתסור באבר התמשמות ונלישת הריע ולפעמים יוביל זה ליציאת המבעת האל העצירה והעצור ו הקם שיצא בכחו נהעקרו במקום צר ומוחזק כבד אח אתריו ולפעמים ישתין בארריתו בלי רצון וכל עוד שינבר להשתין שהגו יתאוה שישתין כיד והגזירות

הוא החצץ הדרודה ודרוה לשתן המתקבץ ולפעמים רבות ישתין הדם בגרידת החצץ הגדולה וכל׳ שכן אם יהיה נגור הרבה ולפעמים רבות יחוש וכשירכב בעל החצץ ויגביה ארכבותיו אז יסור החצץ מן המעבר ואם תמשח ב בירך על גב המקוה יקל השתן וזה אות החזק על החצץ ול ולפעמים יקל זה אם יגביה ירכבו בעל החצץ על ראש הארכבות ויאסף אבריו קצתם על קצתם ולפעמים יודע בהכנסת האצבע בטבעת ותחפש החצץ על כמו זה התחיצבות הזה ולפעמים יקל זה בתנועות אחרות כמו מעיכה ועסוי והסבובה והכריעה בברכיו ואם לא יועיל כ כזה תעשה אל רנאטיר לדחות החצץ ואם יהיה שם דמי׳ יכשל כי הקנאטיר וידחהו יותר קל תפותן הנה הוא אות חז חזק וכן אם יקשה להכניסו והכבן אז שלא יכביר בהתן בהשתדלות ולפעמים יורה הקנאטיר בכה שיתחבר גב כן הליחה אשר כמכת קבל בראה החצץ והחצץ הקטן יותר עוצר השתן כן הגדול כי הוא יותר קבוע וקים בכן במעבר ואבנים הגדולה הנה תסור כן המעבר בכתית נדע כי חצץ המקוה ירבה בארצות הצפוניות וכל שכן בג בנערים ׳

פרק ו

ברפואות החצץ במקוה המקוה תצטרך אל הרפואה יותר חזקות כי היא יותר רח

רחוקה והאבן שלה היא יותר חזקה והקביעות בירוקן ויק הקיימת ורפואותיה הם הרפואות החזקות הנזכרות ברפואת חצץ הכליות ויועילנה בחרניה ובתרודיטאס אם יהיה החצץ קטן אז רך וכן אתאנטיא משקה מועיל להם ו ויועילם אשקולופנדריא משקל אוקיא עם מהלב קליף והי אוקיא משקה מועיל להם קלב רצין משקל חבוח עשר גזים קפיליש ותריש שבעה גזים אשקולופנדריא ש שמנה גזים הכן עשרה וזיים דוקו פנראסלין בכל אחד זה האגים לבבים שבעה במשקל יבושל בארבע ליטרין מ מים עד שישאר ליטרא וישתה אחר צאתו כן המרחץ ה ההשתיה חצי ליטרא וראוי שיהיו האמבטים אשר יעשום יותר חמים וישם בהם כן הרפואות הידועות הנא רפואות בכמו עליו פנגבשת ובזכרות הבאר וסאות ושאפר והרדים ודבר שיש לו קביעות שלא יתליג תרמיון ויעשם גם בבריאותיהם עלבנום וזאת וארכוניאק ואבפרבי והמ והמסובבת בהם תחבושות בגדולי בכיי והטוב שבטבעם שכן עקרבים בתחבושת ומפשיף ודריקה ויתרכב בו דבר דברים בחזקם ורפואות התבושותיהם שורש אשקולופ אשקולופנדריא ושורש גרם ונענה וכארג ואלטיאה וקפ וקפילים ונכרים וישם בהם כמו עליו כנה הרועה והנז הנזכר בשער חצץ הכליות וכה שנזכר עמו בגבורתו כמ מועיל מאד כמנו ובכה שהוא מיוחד ברפואות שיקנ רגבות החצץ במקום ויקבלו הנעלת כו תולעת חזקה ואם יקשה השתן ויעצר בסבת חצץ המקוה ולא יהיה דרך לטבע בשביל בונע שיהיה אז הנה יש אכבים שיקריבו ה׳ ויסיעו כה שכן השתן והאבנים שסיע קטן ויציאו גם ש שפופרת שיצא בו השתן וידחה הבית ואף שהם חים ב בלתי נעים ואם לא יצליחו הרפואה והריצה לסבן

ראוי שישתדל בכס״ע כי שידע נהוח המקוה וידע המקום
אש׳ יתחבר בו בצנורה לכ׳ יתודיע וידע בק״ם תהדרין ומ
ומקומה כשידו בין המקוה לחשמר מה שראוי שישבר שלא
יביא פגע בדרך או הגלת דם או כאצור שלא יתדבק וראוי
שתוחם השפי והמקוה קודם בהנחות המהורכבות
ההנחנות אשר צויתי בה   ואם שתבין כמא ישב עליו
וימצא עבד ויבכים ידו חוח ארכובותיו ואחר יבריע   כמ
בשסוע וראוי שיקרים להרגיש החוצן להגיעו במקום הר
הראוי לשסע ויבכים האצבע הבריא אמה כאגרם וכבתולו׳
דרך הטבעת וכהנשים הבעולות בפי הרחם עד שיבצא ת
החוצן ויעוכה ביד האחרת מלמעלה יורד בין הבטן   ותם
והטבור עד שירד החוצן לקריב פי המקוה והשתדל שתרח
שיתדוחה החוצן בחיה שיסור בין אל דרך בשיעור שעורה זה
והשבר לך שתשם בין אל ורך כי היא רע ואל דרך באמת
בובן לפעמים וראוי שלא יפול בדחייה קיצר כי יפול חסם
השסוע כל בך רחב שלא יבריא ואם רחית הראות הסיע ב
בלתי מפולש תשסר שלא יובילו שעסיד לשיעור כאב חזק
להשתיק בין תצואר   ונפלה בין הכח וב
ובטול בין התנועה והדבור   ושברון העפעפים והשינים ו
ואם יובל אל זה אז לא תכריחהו כי אם תכריחהו ימות כיד
ואחר תשסע בכנג שסוע לאלבסוך מעט עם שמירה שלא׳
יסיג הקצב והשתדל שיפול השסוע בבואר המקוה כי אם
דרית כגרם המקוה לא יתדבק לעולם   והשתדל בפי
יבריתך להקטין השסוע כי אם יהיה החוצן קטן אולי ירתח
בעקמו   ואבנם רבגודל יצטרך לשס״ע רחב   ולפעמים
הצטרך אל שסוך ומשברת   ולפעמים יהיה גדול מאד
שלא תוכל שישוסע אלא לגודל שיעורו הנה ראוי שתאחוז
אותו במלקחים ותשברהו מעט מעט ויוקח מה שישבר ש
שלא ירד במקוה דבר כלל כי אם ירד יגדל ויעצם   ולפ״ע
ולפעמים יודבק הרבה שיעלה והוצן לצוור המקוה ואצל
האמה ואז ראוי שלא תמיש מבשוח גב הערוה ותסעך ע
עליה ויהיה עכך עליו עד שאם יתקע החוצן במקום אחד
השסע תתחיו ותוציא אותו ולפעמים יהיה הבבן שתקשור
היטב לפני בחוט כדי שלא ישוב אחור   ואם הגיע עד
קרוב לראש האמה אין ראוי שתנגר עליו להוציאו בכברות
כי זה לפעמים אולי יחדיש הבורה שלא תבריא   אבל ראוי
שתשוה אותו ותהדק מה שאחריו ותשסע מתחת ראש הא
האמה ותוציא׳   ואם פגולת כחוצן כל מה שנאמר בזה
והוצאתו לפעמים יתחדש מעתי הבטן כחוזק ומכאב הש
השסוע כורסא וכאב ימוחד בכבנ ובכח מירחה גם שיהיה
בבני תקלת העלול והוצאת פרשן ואחר תמקקו אחר זה דב
דבר מרכך הטבע הלא האבילהו אלא דבר מעט ולא דבר
עב׳   ואם יצטרך תקות להסחר תעשה ואם רצית לשהר
יותר בחוזק ויראו אותות הבורסא ויחזק הכאב מאד אז רא
ראוי שישב העלול כאבבשי׳ במים או אבן כלא מים   שיב
שיבושל ברם המרכבים במו כלומר גו זרע פשתן ואלשיאה
ונובון ושבבר מינה הביבות הים כשמן רב והקריבם בם
במים ויחיו תמיד וחם   פו גדים ובדרבניאר אותו במאמבשי
המרה צדדי האבר בשמנים המרככים במו שמן קמומלא
סבת ותגיח על החבורה שומן חולב פושר תצוק אותו ב

בו ותשים עליו טוך טבול בשמן ורד ומעט חומץ ואחר ת
תעשה הרפואות המבריאות ואם יגדל הבורסא תתמיד ל״ת
להושיבו באמבטי המוטרים כבשול פגנדינא וזרע פשתן׳
ואם יחזק הכאב ישב ביום השני והשלישי בבים השמן פו
פעמים ובזי שלא יבאבהו השסע והתחורה כאב יחשב בו
יבנס ביום השלישי   וראוי שתתמיד חבוש המקוה כשמן
ורד׳ כי היא אם תחם ויהיה הענין יותר כבין ופתות כבאב
החוצן מכאב מאד לנגדים ולבן ראוי שיעשו מעט כחכמי׳
ובל עוד שישתינו ראוי שהעכר ישתמר ביחד מקום הקש״
הקשירה ויעסור שלא יבוא הנזק במקום השסע ועוד הנה
לא ימנע אם שלא יזול בין הדם השיעור הראוי נ היה שם
פיזור מבורסא ומהמסר ואבר וכל שכן אם ישתנה בראותו
להנפסד באודם ואם שיזול וכ״לינ ימהר שיעלה כורסא ה
הדם   והראשון הנה ראוי שירפא בבו שתיראה האותות
הנזכרים שיפרש טיר בדי שיזול הדם ושינה עליו   תחב
תחבושת מחומץ ומלח בבגד פשתן עד שישבע המסור וז
והשני הוא שימהר תחלת הנח הבבן שישב במים   התג
הקובצים והוועלים ותשם על המקום לבונה ומריאגלה ש
שחוקים ועליו טוך ועל הבוך טוך אחר גדול בלול בחומץ
ובים   ואם ידעת שעורק גדול או שריון בחוך תנהג
ברפואתו בקשירה ואם לא יקנה הדם ולא יקלה הלא יהיה
בתור אז תושיבהו בחומץ חזק׳   ולפעמים תצטרך
שתקחהו למשוך הדם ולפעמים יצטרך שתשים על גב הע
הערוה והאצבעים המורידים החוש׳   ומבה שיקרית
בהשסע והגלת הדם שיזול חתיכה בין הדם אל המקוה ויק
ויקפא על פיה ויקשה השתן לצאת ואז על כל נינים תכנים
האצבע בשסע ותסיר הדוק מפי המקוה ויצוארה ותוציא
ורפואות המקום בחומץ ומים עד שיתוך העלוקה הנקפאת
ותצא ומכח שיקרה בזה תפל בן הזרע׳   ואבנם
האותות הרעים אשר אם יקרו יכין העלול במות נוהם   כמ
כשיחזק הכאב תחת הטבור וקור הקצוות והרוש הקו והזי
ויקרה תרדמת ותפול התאוה ואחר אם בסוף תוזק כאב הב
המקום הנגר וקל זה המיקות ויתנועע הבטן תנועה   כתנ
כתנכרית אבן סר הבות׳   ואבנם האותות הטובים
קיום השכל ובריאות התאוה ואע״פ שנבריאה והתבאר אינ
אינם בריאים באור׳

פרק ז

הבורסא תחטה במקוה והד
והדבילה הנה יקרה ואע״פ ש
שאינו הרבה בורסא המה ב
בבקוה בין הליחה הדמית והאדומית וזה רבבת והוא עלת
רעה ופעמים רבות יקרה זה וכל שכן בנערים בסבות החוצן
והבאיבה והתנגדדי המקוה   ואותות יורה על בורסא
במקוה הנה הקדחת והעצר השתן וקשיו לצאת ומצאי פו
והעצרו בשיעכב   ואבנם יובל לקלח בשיעבות דבר
משתנה   ולפעמים יהיה הצר הציאת ונפיחות גב הערוה
ובבסלים עם כאב עוקץ ודפיקה ולפעמים יראה האודם בם
בחוץ ויקבל בומת עליה בין תנועת העלול ביגחות החמות
ומן המסרים אשר יקרו עמת צבא חוק בארובויות המוקקות
ובגיוה וקור הקצוות שלא יתטב שיתם והויה ושחרות הל
הלשון והתפקות בבל חריף ומר וכל שכן בהיות ליחות

ודבק חמות וירה עליה השנים והסבות הקודמות וההוות קוה במה שנודע והדקות שבהם בה שיתחבר עמה חום קרחה הוי הריחוק ההעצר כן השתן והיציאה ויחזק הכאב ו ולא יהיה בשתן בכול והוא במות הרוב וזה אם תשוב רבילה ואמנם אם יתראה בשתן שמרים שוקעים לבנים חלקים אז יש הקיה יותר · ואמנם הדבילה הנה יתראה קצת פרסמודים וקדחות בתחלפות כה שאמרנו ברבולות הב הכליות וכן יורה על בטולה הרכות והשקט מן הבסרים וב ובטול השתן ושבריו השוקעים יורה על בקיעתה השתן ה המנגליי ואם לא יתראו אותות הבשול ולא תבקע קודם זה בשבוע ורוב יציאות המקוה הם לצד צוארה ולפעמים · יטו לצדדים אחרים וגם תפתח לפניבי המקוה ולפעמים לצדדים אחרים ·

פרק ח

ברפואות מורסות המקוה ראוי בהתחלה שיוקז הב הבאסליקא השבאלית הק

וקוה כפי הכח כי זה הנבון שברפואה אליה והיותר בש מטובה והבחר אם יהיה עם חום חזק מאד והיותר מטובח למרר בחיבישות והבריעים זכן קצר ולא ימליג בחם ול ולא יצריך כי זה יזיק ויקשה הבורסא בבתחה אבל אם ית יתגדל כברפים ולא יהיה בחום בונע חוצי חזק הנה הוא י יותר נבון כי האבר עצבי וזה מה שיחזק להרגיע העלול ב ברבחות החזקות במעט ועבר מכהלים במים יבושל בהם ה הבורבבים המתיבים ובקות פתוחות בהם מלאה בים הם חמים ושמנים מרכבים בו קרקים ושאר כה שידעת בשער רפואת הכליות ועם זה תקנת אם יסבול ויקח הקנאטיר בהתחלה כמו דיר זרע סדלי בחלב אתון או מי השעורים ב בחלב עזים הנה הוא יותר בטוח ואחר זה חלב האתון והש והשמנים ואחר זה קסיא פס טולא בחלב נשים על הסדר אשר נודע בפי עתות הבורסא ולפעמים יועיל החוקנים על כוריהם ומתחברות הטובים אחר ראשית ההתחלה הלחם מלת ושומשמין קלופים עם חלב ושמן ו וארט ושמן קמומילא וכיוצא בהם וגם הלפת המבושלת ב בלובר בונריש טוב מאד וגם רפבה סולקה המבושלת וה והנוזה דמה ואם יעבור השבוע ויפנה להתקבוה אז יוקח גולים וזרע פשתן וקמומילא ביין המכרא משולש · ובייר ובחדדה יוקח מן הצאן ויתמשט לעשות המשיכים בתת בהתחברשות והאספלניות הנזכרות בשער הכליות ולפעמים יצטרך לחתבושת מאשקי וקסטור וזולתו וכל שכן אחר הבדרי מים החוש וידע כי ההתבות הושיבם באנבטי מועיל מאד עד שאם יבואם השתן הנה כהנכון ש שישתינו בו והכים היותר טובים באנבטי שלהם כה מה בהם רפין בם : שידעת פעמים רבות וגם יבא בהם דאר שימעון וסוברי והרדבאגא ואשפיק נרדי ואכובי וא ואשקינגט עם פנגריג וזרע פשתן ויפקיע כאב הבורסא ו ואלו הכיסות הרפואות אשר ידעת פעמים רבות כמו בשול זרע פשתן ופנגריג וגם בה סיבושל בו לפת ודובק וברוב ורפואת הדבילה במקוה קרוב מרפואת דבילה שהכליות אבל יצטרך שיהיו רפואותיה יותר חזקות

והנה שבחו פתעבר לכן זה וחצי ושתה בבשול אמפיקני נרדי ואשקינגנט וכל שכן אם יהיה שם קושר שתן והכבי ואם יחזק הכאב ויפחד המות על כל פנים אז המרדימים המשרתיות וגבהות לבטה אמנם הדשיות כבו רטה לקוחות מנשקיאשי וגברות ומאבר מדישים בשבן ה יוקח הנבע זה אופי ויבורם בשבן ויאולם עם מעט זעפר זעפראן ויטבול בו בגד וישים לבטן בטבעת כי אולי יבא וימצא בזה מרגוע וייגן כדי ולפעמים יועיל משבן רטיבק בקנאטיר אם יסבול ורטיה אופי בחורן וחזקה ההודבת ואמנם המבקשים ושאר הרפואה הנה לפואת השיכאת ה והבראנמי ·

פרק ט

בבורסא הקשה במקוה הנה יתחיהו מכבן כבון הבורסא הקשה בהליהן

והרוב הוא אחר הבורסא החמה ואחר תבאה אר בהלה ול ולפעמים יהיה אחרית הנסיע · ואותות שיקה עמה יציאת השתן והציאה יחד ויקרה עמה מקרי הבורס הקשה בכליות מקצר הציאה ותרדמה בשוקים ותשוש וחולשה ותוכיל אל השקוי · ואמנם הוא לבטה ב מבורסא קשה שבכליות יבדיל ביניהם במקום אשר בו הנוסד ובמקום שיקרה לו המכות החלה · והרפואות הם בעינהם רפואות הקשה שבכליות מחריה בשבכים והשבו והרבחות הבאזות בים ושתיית המשות שיבושל בהם ה הזרעים המשורים עם דבש וקסיא פסטולא ועשית הם האמבטי על אותו תואר ויצבו על הדרגות הנזכרות שם במכה שהוא במוחך שיעשו אלו השבבים והגרפים בבשם בקנאטיר והוא במורקת השתן גם שני

פרק י

במגעי במקוה הנה היה סבות השחיני הרחיע וכו חשבנום בשער שחוש הב

הכליות ורוב בה שיקרו שחיני המקוה במגפט השתן או הפשט מליחה מהלית ולפעמים יהיו אחר מורסא חם רצחים ישתחבו ובי שיתפרד בו שתן הם ישאר אחריו הב המורה ונגע רשותן והוא יותר קשה משחיני הכליות ביום שחיני אבר עצבי ובי שנבקעת מקותו ימות ברוב ואם תבקע בקיעה לא תדבק אלא אם יפול באחרונה מן הבשרים · ואותות הכו ונהו בשער שחיני הכליות והפרש בין שני החלוקים והמתנים שנגעי המקוה יקשה יציאת השתן ויעצר וכאיבו במקום גב הערוה והמגלים ושיצאו עמו קלפות לבנות אם קצת גדולות אם יהיו במקוה או קטנות אם יהיו בכוסמים הלח זה מבה שראוי שידע בשם ואותות מה שיש בו מגבל מה שנאמר בשער כליות · והאותות המגלים לשחני הכליות והמקוה שתן ודם והליחה בעם בעט ולא בבת א אחת ואחר זה יובדל בו · ואותות הבקיעה והפשע ואבל וכיוצא בו הוא אחר בשניהם יחד · והרפואות ראוי שירחיק המאכלים החריפים והבלוחים והחמצים וה והוקי המחיקות המשתנים אל המרידות וקיהו הבולה ח הערבים טובי הכיבוס ולאותם שיקרת להם התנגדות ומה

אותם בכח שמורידה ומלהיבה כי אם לא תפעל זה הוא מן
מועילת בכח שמחזקת האבר ולא תנסה אותה מעט כעט ו
ויעיין בעקרים הנזכרים בשער שחוני הכליות ודעתיק רו
רובם אל המקום הזה וכן יעויין בכח שתחקקות ומשתיה ח
חלב האתון כי הוא על התגלים והנזכרים בשער שחוני הב
הכליות מועילים לשחוני עברי השתן וכל שכן חלב הם
הסוסים׃ ודע כי ההכנה [illegible] ואותם הוא שיעשה החולת
לנקיותו [illegible]
[illegible]
אשר הסבול רבה ראוי שתורק בה [illegible]
מאפר עץ תאנה או אפר עץ אלון או אפר שיח עד שינוקת
נקוי גמור ואמנם הרפואות השתויות הנה [illegible]
[illegible]

[illegible]

ויגדל הכאב [illegible]
[illegible]

פרק י״א

[illegible]

פרק י״ב

[illegible]

פרק י״ג

[illegible]

תעקור פעם העצר חשתן ופעם רפיון השתן כפי מה שיק
שיקרה לעצל שמשמירה והתולדות ׃ והרפואות
אמנם ההות מהכאה ונפילה הנה רפואתו יכבד ויהיה בקש
בקשירה ביד הלחץ וברפואות המחממות והמגנבות אשר
נזכירם ואמנם ההוה מן הצנון המלאכי הנה יועילהו
הרקת הלידות הלבנות והרקיקות והמגיעה במה שמוליד
והנהגת כעלי המגלג כמאכל וגם שתות והתנועה וזולת זה
ויועיי הו הקיא ואפילו כאליבורים לבן ואם השתן יצא
בלי רצון או רצוי שיקשה הקיבצים יחזור בחוזק ולא ירפה
רפיון רב אבל יתחבר בין ההתכת ובין ההרק כהסט רפ
רפואות המאלג ויקח כל מה שיקבה המקוה וישבבנה ויול
ויוליד דם כשרכבת הם וענב כמו המאלדגג ואמנם אם יהיה
השתן בעגם או נגטה לקושי ליצאת הנה לקרבה אל הם
המרפים כשיעור מה שיפול וזה יכה כוטה ושתדות נגד
נכריגת יותר שיפול קרוב במרין ואזכב ומהמסקים
המתוים המועילים בכל מיניו כן וכל יויעי ואל מאלני זה
ההירקאן והבירנדריטוס וכחולגיא ורוסא ורפואת הב
הכרכם וקוסי גם כן פרח אקחואן וסופרי ולבונה יחד או
בנזרים ומולג וגם שליקת זרע רודא לחוח או פרח שלה
מבושלים ביין וגם פנגבת ופרחו ואופופנק ובכון
ולפעמים יועיל וכל שכן אותו שיש עמו כוכב יציאת שתן
עישית בקליפת אבטיח יבש חופן עם שכרי ומכת
שילך בבטן הזה ויורוס אל הסגולות אשכי הארנבת יב
זבשים עם יין ויועי ישתה ושפוי כוכב מתרנגול שרוף וי
וישתה בריקות נגט בשים פושרים ואמנם הרפואות
הגזורקות הנה כמו שמן רודא ושמן קסט ושמן כארדין הב
חנבק ושמן קסטאי החמור ושמן צינובר מעורבים בהם ב
כמו קסטור והלתית הלבנים ואופופנאק ואלו גם כן יא
ואותן לברוח כהם על גב הערוה ושפל הבטן וכל שכן שמן
האגסא או מעורב בדעים טובי הריח ואמנם התחבושות
הנה מן הרפואות החמות שיש בהם קביצות כמו שיהיה ם
כיפרי ודארציני וחילי ונרד ומסטיכ עם קסופילא ושית ור
ודבש ׃ וגם ירפא בחוזק מהם לקוח כסגסודיאת
וקרדמנה וכריע וזולת זה מן המשכבים החמים הנזכרי
הלשוט בבני הים והרחיצה במימי החמה כחמי טבריא מגע
מועיל מאד בזה ׃

פרק יד

במאכי המקוה רעה יהי
ויהיו מריע כגג בתחלף
ומתוצין ומשולים וכב
ומגרב וכמורסות ומרות והנה נודע כל אחד בשעוד ורפ
ורפואתו ׃ ופעמים רבות יהיה באפונות הנבול הנשל
בשתן ובאבי המקוה ירבו בעת נשיבת הצפוני אם יהיה א
במקוה כאב ׃ וכבר נאמר כי אם יתראה בבעליו תחת
אצילו השמאלי מורם כחבוש ולקרת זה בסביעי ימות בה
כתמשה עשר יום וכל שכן אם יקרה לכחורים ׃

פרק טו

חולשת המקוה הנה
יקרה גם כן לבקיה זו
החולשה בצד הבגג ובר
וברוב יהיה לקור ובצד בורמא קמה או רפיון או עקור וא
ואותות כלם נראים ורפואותיהם ידועות ואם חולש הבק
הנקוה לא תסבול שתן רב ונשתתוקק להריקו ולפעמים
יחולשו עצליו מעזור להריקו והחיבורו במעצבה ויהיה גם ה
בהתחבר שני הקנינים שפשוף בלתי נזכר ׃

פרק יו

ברוח במקוה לפעמים
יהיה נעצר ולפעמים יהיה
בנעתק והמכה כהוגה גם
נפוחים ורוב לחות במקוה עם חולשת התוי ׃ והאות
אותות הרוח כתיחה בלי בוכר ובירחרא אם יעקם ׃
הרפואה היותר מועילה שברפואות אחר הסבירה בין
בהנפוחים ושרוע העכול אם יגמתה שמן גרוע על כי הם
השרשים וירעה גב הערוה בשככים המבושלים המחממים
ותשרפים החמים וירשה ביין וכנטשטריי ואלום עם הם
כמו קסטור והלתית ומבך ושרזיקי המבנים ואלו עם ם
מעט קסטור באגבה או שיזרק בו כרישת רודא עם כמך או
שמן כאן עם מבך ונאלית כשמן זנבק ויורד מה שנאמר ב
בשיעור הבליות כי הבליות והמקוה אם יהיו בואבים או קי
עולים לא יקרבו למה שידק מהדעים כי יוסף בכאב גם
כמשיכה ולא במרדימים אבל המים הפושרים בשיעור ש
שלא ישכבו ולא ירגים דבר ׃

המאמר השני

במנעים הקורים בשתן ׃

פרק א

באיכות יציאת השתן
המבעי ׃ והמקוה הוח
השתן כי הוא עקבה לכל
כבל צרדיו ומעצה אותו ויפתחו עצריה אשר על צהוב
וגם עסוי עצלי שפל הבטן ׃

פרק ב

בפגעי השתן הם שרשה
השתן והעצרת והרשה
ומבולים מקושר ושמשם
ודיאבטם ומבולים רבה ׃

פרק ג

בשריפת השתן שריפה
השתן סבתה אם חדת
השתן ובורקותה כמו
מונית או בכבת העוד מה שהורגל להשותו והם
הלחות המוכן כבשר הנדלי אשר שם כי המרגלג׳ ובגו
המעצר וישוה בדבקות ויתערב בה השתן גם כן והמחו
וכשתכלה יעזור למקום מוחה הדבקות בשתן והרגוה
והתשואת ויתחדש שריפה וזה שיעזור לזה רוב התמש
כי אלו הלחות הנה יצאו עם המבגל או לשנות יציאתו
הרע יציאה רבה ׃ וגם העלות המסיתות הגוף הם
מחינים יהיו בגעברי השתן הקרובים העצב וישוף הם
ויעורר שריפה ׃ ואותות הראשון חדות השתן וה א
יהיה שם מוגלא ׃ ואותות השני כמו מה שידעת גכה
עקשים ׃ והראשון כחקדמה לבני כמו שלשהל האורסת כי
הוא הקדמה למחוגי ובגם ׃

פרק ד

ברפואת שריפת השתן ׃
אם יהיה עם ליחה וכה

הנה רפואתו ורפואת שתיצי המקוה וצדדיה וכבר נעשה
פרק בזה בנסח טוב יוקח עוניות על הת אר רות יוקח ז
זרע אבטיח ושלפפונות ודלעת מכל אחד עשרים זוזים ל
לבונה ומומיא ארמניקו ודם התנין מכל אחד עשרה זוזים א
אוני שלשה זוזים זרע כרפס וזה ישתה במשקה ממאכר והט
והשתיה שני זוזים אחר שיעשה כוס עינות ואם לא יהיה
שחינים ולא ליחה הנה רפואתו הטובה להשמיע השתן בת
בהריקת המגוחדות בשלשול רק כפי מה שידעת בשער חליי
המקוה והקיא והמזונות המכרעים המרטיבים מהמאכלים
והירקות והפירות והריחק כל מלוח וחריף וחזק המחזיקות
והריחק העמל והמשגל ומכה שיועיל מתית הדרים
והזריקה בהם כמו דיר זרע כרוכי ודיר זרע שילי ודיר נרב
נרגרי הכוסים ומעט מפסאמי והזרעים הקרים המגירים
וישתה זה בהלב בבים קרים ולקחו מכך משעורים ומיבש
גם כן וביצה בנהלנלת ונדיד דלועים וגויד מאוד אם בכבו
שמן שקדים ואם כאפרוחי תרנגולת ותרנגולת שכבות וא
ואם יהיה המכה בו נגוב קורת כנגד הנה רפואתו הרטבת
הגוף ועזיבת מה שינכב מן המשגל והריקות העשויות בו
בזה דיר זרע שילי וזרע כרוכי ודיר זרע חבושים ונומא ו
ומיזנא ולובן ביצה לחה וחלב נשים וזריק בה ולפעמי'
יספיק התמורה זריקת החלב חלב האתון וחלב נשים כ״כ
בינקת בת וחלב עז ולפעמים ישים בו דבר מן הדברים
הקרים ודבר מן שיוצף ולפעמים יספיק זריקת חלבון ביצה
לבד או בדבר מן המגוברים עם שמן וורד ולפעמים ישים בו
מרדימים ואם יחזק הכאב וכל שכן בעת שתחש הליחה לא
יהיה אפשר מבלי שיוסב במורקים דבר מן המרדימים הח
החוש וכפי הכשראות הנזכרות בשער שחינים בנסח טוב
יוקח קלפת פפאויר ואבידום ובזרן ריקליציא ולקח בכנג
זריקה ואם יצטרך לחזוק יושם בו דבר באופי וזרע גרש
נרמקואני

פרק ה

מיעוט השתן יהיה אם לם
למיעוט התשתיה או לרוב
ההזעה או לרב השלשול

או לחולשות הכליות מלטשוך או הכבד מלברר ושיזול הם
המוזי״ת כמו שהוא ברוע הקניה והמשקי וברע כי החבוצי'
יזיקם והמשגל מוסיף עליהם

פרק ו

בקמי יציאת השתן והעצרו
בכבר יציאת השתן יהיה אם
למכה כבקיה עצמה מחולי

בחולשה ומנכף אחר מזג רע וכל שכן הקר כמו שיקרה ב
נשיבת הצפוני או מכורסת מה או שלה זה ולא יוכל בעת
הדחיה להקיף על השתן להוציאו כפי מה שהוא השתן ה
הטבעי ולפעמים יהיה המכה בו מקור או חום או דבר אח
אחר מחוץ או הכאה או עצירה לשתן רב ואם שיהיה למכה
במעבר אשר הוא צואר המקוה והאבה ואם למכה יהיה בם
המעבר אשר הוא לכה או למכה בבלי והוא העצל או לסב
למכה כאבר התולה או למכה בשתן והמכה במעבר אשר
ראשונה ואם בשתוף והראשונה אם מחיתה בה בעצמה

או מזיזה בשתוף והמכה בה בעצמה אם למכת מורסא ח
חמה וקשה בו או דבר עב כליחות או עלוקה או מזיזה ול
ולפעמים תהיה המעולא מכה לם יבשה או חצץ או רוח ליח
לוחץ או יבלת ודבוק משחין או התקבצות כתום חזק כמו
שיקרה בקדחות השורפת ובעלות החום ולפעמים במכת
שחין מגנה ולפעמים יהיה במכת מיוחות יקרה לה וזקה ם
סותמת כמו שיקרה בכובד יציאת השתן והעצרו למי שהם
שמתגלגל לעצור שתנו תום שתהיה המקוה בריאה ושימנר ה
המעבר והעצירה תהיה בלילה לפינה וכיום לטרדה ואותו
שיהיה לפתשה בה בשתוף כמו שיהיה במעים וברחם ובע
ונכמכור מורסא קשה והיות כוים פרש יבש או לבנה רבה
מותחות או רוח לוחץ או מותח או מורסא בשבעת מותחות
או במכת העצם הנקרא מכשכי או וחוף שחורים או
כאב שחורים או בקיעות מכאיבות וכמו שיהיה בצדדי ש
שפל השדרה מורסא וחזק וכמו שיקרה לאנך הנגבהה כמ
למעלה אל שפל הבטן וזה חוק המעבר וימשכהו למעלה ו
ויציק אותו ויכבד יציאת השתן ויכאיב ויצא מעט מעט ה
ולפעמים תהיה המכה המכבידה יציאת השתן והעצר א
אותו כאב במכת שחינים במקוה או במעברים בלי ם יבה
ולא מורסא וכל עוד שירצה להשתין יכאיב ולא יעשה הש
המשתין מקומו בעצלי הבטן לבריחו מן הכאב וכל שכן א
אם יהיה עם זה בעצלים חולשה או כויצה ובויצה בזה ואם
יסכיל עצבו ישתין מכני המכבית במשה ואיכות
נישקוט הכאב וכן אם יאנוס ולפעמים יהיה בעל החולה
הזאת אם כוכב

יציאת השתן עליל במשוף השתן כי הוא כשיצא מעט מ
מעט ישחר ויסכל וגם נכנס המכה בבית השתן והוא שנ
שנכנס בראש המקוה או בעצלית פניו. ולא ישלטו
הדחיה הטבעי או הדחיה הרצוני או אז שנכנס במקום הם
הפנע וזה כמו מה שיקרה במרנשין או בליטרגיאה מן הש
השכחה ומיעוט החוש והיה כסבת מה כמו שלא יהי' לעצל
שיהיה נחר בעצמו והתנועע בעת הקבוץ עד התמשטו
ותנועתו מהתקבצו או שיהיו עצלי הבטן מותי נמשכים ל
לכחותיהם עד שיעבור מת שיש במקוה כסבת חולשת הכ
הכח או כסבת עיון בזום משתיהה וביוצא בה והוחות נכב
בסבת כח טבעי כמו שיחלש הכח הדוחה ולרע מזג מתחולף
תה במעט או קר והוא ברוב או עם ליחה כמו שיהיה הדם
עם דוחת השתן והקר עם לחויות בריבית או כמחיות ול
ולפעמים יהיה סבת החולשה הזאת מבינה לבחוד הטבע
לעצור שיחולש הכח הדוחה ואמנם המכה בעצל הנבת הת
והתגברות אם מגע מיני או מי רמא או פגע עצביי במרוצ
מכוונה והיצן לבטול כח הנרקה מחבאה או כפילה או ז
זולת זה אם מה בעצבה או בחוט מרח משריגי העצבים או
חוט השדרה או מוח

ואם תהיה בסבת האבר המולדת שהוא בכליות כורם
חמה או קשה או חצץ או חולשה מהכבוץ שלמעלה או חו
חולשה בהדחה למטה או שהכבד בלתי יוכל לברר
המימות וישלחה לעניינים הפסק יום ונחלם הזה רחב ורע
ועליך להשימו שער נפרד ותשימהו במיני מיעוט הש
השתן ואמנם ההוה בסבת השתן הנה שיהיה חם כמו

רבה נוסה בעצים רבים ונאמר כי שיהיה כי קושי יצי
יציאת השתן ימצאהו אחריו או זה עצמי הנקרא נגשטי י
יבריא בשביעי ג״א אם יקרה קרחת ויגיד הורה
רבה דרך כי יקן זה אחר שריפת השתן והסריחה יובש ב
בגידים שישמעו עליו השתן ויוביל לקרוב השתן והעצרו
ואז ראוי שתעשה הר רטבה שלא יגיע זה האותות
אבנים אותות רוע בזמן קר לובן השתן עם עובי או רקיקות
ורוב הצורך לעבור להקר קודם זה ורוב הרחיצה והעגר
והקר והעור שאר האותות אבנים אותות מה שיהיה כב
כביה חום הוא ירות השתן והתלהבות והסרחנים ואם ת
תהיה התקבצות מקור נכנס עליו יהיה עליו קבלו תועלת
ורצון וגם יהיה הכם וסריות שירפות יורה עליו תועלת
הרטבה הם באותו שהמים לא יצא והרוב יהיה יותר בקל
ליצאת בפת שמרטיב בכבליות העבר ומרחיבו ואבנים א
אותות מה שיהיה בסבת כוים בבקק או מה שהוא כשב
בשכונתה בין האברים או חבורה הנה בכר ידע זגבות שק
עקים לך והוקה לך שעור מיוחד כעצמו ואמר זה ההפרש
בין העני ההוה מן המורש והיו בזולתה כי המורסי ביפל
בעט מעט לא בפתע אלא אם יהיה דבר גדול באר ויודע
בה שיהיה סם נוכח במקוה עצמה בחולי שיש כה או בל
בלוחץ איתה כהתפשטות המקוה ופתיחתה ופתיחתה ואו
ואם גו שיהיה בסבת האבר המרות לא יהיה במקוה התפש
התפשטות ופתיחה וכל מיני שתיבה יקרה במקוה מע
בעצבה או בלוחץ יהיה עם כאב ויודע המורסא וסיבת ב
בפה שירעת ויודע הדבר המוחם מבלי מורסא במשק ובנק
הנקרא שירינא ובמה שיוצא חם כום או ליחה ובפת שיג
שיעם בפניו שלא יניחבו ל עבור ובולו או הציץ או דבוק
והציץ תרענו באותותיו ובשמש במורינגא דבר קשה ב
באר והדם והליחה יודע גם כן בשתן שקרם והדם עצמו יו
יודע באותות קפיאות הדם במקוה מכי מכות הבראה וקר
וקוטן הנשימה והרצק ותכיפותם וזיעה קרה וקריחה ורתת ו
והפק קרא ותנה רע ימים כי שיבולש מבנו והליח
והליחה העבה הנה הודע גם כן מתכובד המוחש אם יהיה
לה הסריצה נהטבה ושיצא בשתן ליחה באה ואבנים
שיהיה מקור קובץ או קור מותם הנקבים הנה הכבות הרום
הרוטות לזה הקן ומות ומם הבורות עליו ואותות מה שיהיה
ברוח מותח בלי כובד ולפעמים יהיה עם העקץ ולפע
ולפעמים יהיה בעצר בבקוה ואותות מה שיהיה מחל
מחולשת הרוח שלא תרגיש בעקיצת השתן ואותות מה ש
שיהיה מחולשת הדוחה שהוא המעיבה מוציאה השתן בנק
בנקלה ואותות רצון העצב חולשת המשיחה בלתי ירגיש
ושיהיה שיש דבר מבפנים לא יקנה לשם יד ותהי רמעיבת
מוציאתן ואותות מוצעת העצל שיהיה המעט היו בא יורה
כחוץ והתגונה לחולשת הכליות יורה עליו מה שקדם מאו
מאותות זה וכן ההוה מסבת חיצונה וכיוצא בזה ובכלל אם
היה הכאב ויכובד בצד הכליות הנה העלה היא שם ואם
היה שם אותות המורסא הנה שם מורסא ואם יהיה שם כ
כובד חזק מאד הנה יש שם שתן בעצר ואם יהיה פחות בזה
הנה יש שם ליחה בכוי כא או בבלי מורסא ואם לא
יהיה שם כובד אבל כאב מתחה הנה הוא רוח בכליות ואם

יהיה הכובד יותר ולא יהיה שם אותות מתיבת הכליות והמקוה
תולה זה במציאת הנה הסבה חולשת בשיבת הכליות ויהיה
בחולשת בשיבת הכליות או מתדותה שמבר יורה על הקו
הענינים השקיים ותהיה בסבת כאב קודה כשתן או ה
חרות קטין הנה אם יסבול הכאב הנה יצא השתן או יטבו
הכאב וכן האגנס עליו ויהיה הכח בי עם אותות המורסא
ההוים כמנוב ולחות המטנחת באברים העדיים קדמו ש
סבותיהם ונגבות גזנות והרטבה יקל יציאת השתן
הרפואה להם יחד אם תהיה הסבה הדלת או ליחה רבה או
ראוי שתרפא בפותחים והבנידים החזקים אשר ידקיקום וא
לא יפרד שהענין יותר גדול מלקבל תועלת בזה ועוד ש
שאם תעשה זה תרד ליחה אחרת אל המקוה ויוסיף הכאב
המתקוה ולא יצא דבר ויש לבי הצנון רושם חזק בזה
בענין הזה עד שרגוי שיהיה הצנון ויותר מתבוד וכן בז
זרעונים שחורים והאבנים המבורים הנה כבו פטרוסלינון
וארבוניאק ודוקו ומרוכי ופואה ואבוסי וקושט וספלו
ואקורי ושבת וזרעו וכל זה בכי הצנון המבושל או בי זרע
זרעונים שחורים או בטריבולי מריני או בסחיטות ברשם ו
רטוסר וכל שכן הבדברי וסכנכנן אסקליטיק מועל בר
ותריאק ומתרידיטום הם חזקי התועלת ורפואת הבריכם וא
ואבירוטוא ורפואת קרוס ואבנם הנערים ישקו זה בו
בחלב אמותם אישהו כניקי היותם זה תועלר בנד
חזק יוקח זרע נגרי ואמוני ואבוסי ואמיאוס וגם
ופטרוסלינון וזרע כרפס ופואה מצבעים ושקל בר נגש
נרדי מכל אחד עשרים וזרם זרע אבטיח עשרה גזות וכו
הקנפוריוש כמו ג׳ ראש ובננים משקל זוז ויחד הארטמיזן
ביין רקיק משולש ויוקח בזה כ׳ זוזים ותשתה עד שלש
זוזים וגם רפואת האבהל ומולחת הנזכרת בקטיעה ה
הדם במקוה בשהיה ובגריקה וגם יחוברו רפואות ישלו גם
ברם קסטור ואנפורבי והגבוכיל ופולגל ארוך ושבין בלבן
ולפעמים ישים בו אופי וזרע גונק אבי לבנה ה
הכאב ואתה תראה הרפואות ברקוח וכל הרפואות ההתנ
החוצצות לזה או לרוב המינים לזה כקור וחום אחרי כל
שלא יהיה חם או שיהין והם אפר העקרבי ואבן כמו חמי
זכוכית וספת שיש לו או זו כנודה בפי האגמור בקיות
הבעל חיים העוף הנקרא אבן עוש נגובה ישתה במשקל
שלשה זוזים ביין ויותר וגם לבינטאן הנחרי השולף סנק
עצי זוזים ביין וביחוד לנערים ובכל זכרנו רפואות אח
אחרות ברפואות קור הבקוה ראוי שיקראו במקום הזה
גם כן ואבנים ההוה בסבת קפיאת העלוקה אז ירפא כמה
שנזכר בשער קפיאת העלוקה בבטנה תם יעשה בזה אל
האלה התחבושות עם מי הצנון וגם ירקח בתריאק ובמתרי
ואבירוטיא ורפואת הכרכם ודם או אקואי המלך ולפעמים
יצטרך אל יציקות חזקות לקיחות בכבו מי שרטסאו ו
ופוליני עם צואת היונים וגם בניטרי וטלטורי והגדל
התחבושות טוב בגופת יוקח לבר ושבת ואבוסי נגר ה
המלך וקנה ריעונים

זרעונים שחורים וקטמוני״א בכל אחד עשרה זוזים ודרוביא
ודגיאה חרע צנון וזרע כרפס נגיי והרדי בכל אחד שבע
שבעה זוזים ילקח כבנו התחבושת בשמן כלשמו או בשמן
שושן תואר אספלנית טובה יוקח שראפין זילי ואופ
ואופופונק ילקח כמה אספל׳נית בשמן אנרה ורונג כרכומי
ושמן שושן ובתחריקות זריקה כגלבנום ואשטורק ואופופ
ואופופונאק ופלפל ואולי ישים בו אשא פטידא ואם
תהיה המכה חוץ הרפה החוצין באי זה מקום שיהיה ואם ת
תהיה המכה חוץ או יבל׳ת או בשר צומח או דבוק הנה ת
הרפואה האבסבאות והמכנים והמרפים הידועים כשע
בשער הבקות וירחיק החבוצים והקובצים ולפעמים יכ
ויבאיבהו ולפעמים לא יבאיבהו ואם תהיה המכה מורסא
תרפא המורסא ותרפה ותרכך ותעשה החוקה בטרחץ במים
כיבוי והמרכבים יחובש בהם ויזורקו ויונחו דרך הטבעת
וימעט בשתות המים וירחיק הבגדים ויתמעט המזון ואפיל׳
יומים וכעת שתתרכך המורסא ולפעמים נעשה תחבושת הבור
המורסא כעטרי היד ומעיכה אחר רוב הרכוך והרפיון וכר
וכרוב ואלטיאה וכצל וכרתי שלוק עוד בענ יקחה באך
אם יחובש בו והחוקה היא כמה שראוי להקדים מן הבאל
הבאסליקא ואחר כן הצנאן ולפעמים יגר השתן עבה יא
ואם יהיה המכה קור וקביצה ירפא ברפואת רוע מנ קר ו
ואם יהיה יותר חם ירפא במכנים השוים והקרים אשר יש כ
ברם רכוך ורפיון כמו שמן ויאולט ושמן דלעת בעורכים
בשמן שבת וקטמוני״א ואם יהיה שם רכוך גם כן תעש
תעשה האסבבאות והמכנים והמרפים והבזונות המרטיבי׳
והערגת הנבמלטים כתולי והמרחץ ואם תהיה המכה רפ
רפיון פלג ירפא ברפואתו ואם תהיה המכה כריצת הע
העצל ירפא ברפואת הבריצה הנזכרת בשער שלה ואם
תהיה המכה כמ קר ירפא במכנים החמים אשר זכרנום ו
ומכת שיועיל לזה וכן המאל״ג שיוקח זכל הזונים המרכבי׳
במשקל חצי זוז וישתה בשתן הנערים בשיעור או צואת הע
העכבר שיעור במשקל כמו כשול השבת ולפעמים יז
יכורק עם מוטיא זוז וישתה מקירקבן הדחמה הנגוב עם ב
במוהו כל״ח הנדי כמים חמים ויועילהו שתית שמן נרדין
במים חמים ושני נרה תלתית עם חלב אתון וזה גם כן יועי
יועיל לכה שיהיה פליוה עבה ואבנים ההוות מרום הנה
ירפא בזרעים חקרים וזרע החורית ישתה ביין מוזג ומי רמון
חמוץ אם יהיה מכאה או נפילה שתעלה מורסא או לא א
אכל המיר״י דבר ממקומו הנה הרפואה והחקנה תחלה הם
והמרפים השוים והאסבבאות וההשתדלות להשתין ואם
ישתין דם רב תיעצו הו בינתות קקברי אשר הם כשריף הא
האונת ואם תפתור שיסטוף עלוקה תרפא ברפואת העלוקה
הנקפת ואם תפעל העלוקה סריטה תרפא סריטת העלוקה
וכבר נזכר זה ואם תהיה המכה רוח הבקות ירפא ברפואת
רוח הבקוה והיוה במכת הכאב הכונע אז ירפא בעפיית ת
המרדיכים בוריקה ואחר ישתדל להשתין ואחר זה אז יעשה
רפואת השתין או רפואת השואת הנתן הזור במוזנות והזר
והזריקות הנזכרות ולפעמים הזורק השוים בדביקות ש
שיהיו לו כי חורות השתן וכן שמה המעבר המרגיש והוות
להוליש חוש או ירפא ההתחלה אם קווה העלה כם

כמשתיל׳ות בח תולה או העצל עצבו או המקיה ברפואה
הבארטאי יהי כ למשר תריאקות כמו תריאק ומתרידוס ו
והמריחות ור׳ ריחות הנאותות לרוח כמו שמן יאסמין ושוש
ושושן נרדים ושמן זמשראן ושמן בלשמו כידוד ויעשו ת
התחבושות בעלי האילנית עושים פרי והירקות האהובות
אל הרוח הנפשי כמו עלי הפיח ומבנה וורדא ויעוד בהם
רפואות מעוררות מאד כמו זרע הרשל וזרע רודא ההרית
ואחר יחובשו בהם גב הערוה ואם יהיה לחולשת הרוחה
וכתמות ונזכר המתליא והמתחלש במה שנודע וירפה כרז
ברוב כמה מקור ורפואתו כמה שיהיה כן הכום וקבי צות ו
וכל שכן במה שתכרעותו כחולשת החוש ואם תהיה המכה א
אורך העצירה הנה הרפואה גם כן המרפים המרכבים והלק
הלקוחים מזרע פשתן ופנגרינ וקרטם הרשבה והתחבושות
לקרוים מגולו אחר העשה החוקים להביר והשתדיוגט ויש
לשתן בר ותבריו תועל׳ גדולה שם ואכג יהיה בסבת
הכליות והטעיים והנב הנה ראוי שיוקח הקוח א וחסרא
האברים ושיתחבר הרפואה להועיל בהם ואם לא יועיל כל
זה או אפשר בכלי קשית המרפים כואסבבאי והתחבושות
והזריקות ובעשית הבנידים אלא אם יפחד מהם שיורי
שיורידו לידה רבה ודע כי החלב מהדברים הזותר בנאותים
להם אם לא יהיה קדחת ובכל עת ואות בו לזוי הזרעים ואב ל
לא יהיה קדחת הנה העצה הערצה להשקות החלב

פרק ו

זכרון הדברים בשתינים מן
בועלים ברוב האופנים
אמרו קצתם כי צואת יונים
עם מוטיא אם יזורק בו השתן ואבנים מה מנוזר בשער
רפואת המתוכה העבה ירפא מה שיהיה מקור ואמרו קצתם
מה שכבר נסיונהו והצליח יוקח פתילה מבול׳ח לבן הנקרא
מבריר והשם בשבעת ויעיר השתן ויתיר הבטן ואמרו כי
כי אם תבנים בכה אחת או רמוש הנופלת מהמשנת
עד שיהיה הידוע כפשטש וכל אבחל ותבנים באמה יציר ח
השתן וכן אם ירשה עליו שום או בצל יציר או שתשר באמה
צרור מנעפראן ואם לא יהיה מורסא שם אבל שיהיה
שם סתימה חזקה איך שתהיה יועיל זריקת שמן שיושם ב
במשמש בו העקרבים והלבנים אשר אינם עצורים כאשר עפ
במזרק כמסף או שיראה בנפיחה בקנאטיר ועשייתם
בהשתנה והזריקה אם לא יצלידו הרפואות אי אפשר מבלי
התחבולה אחרת ובעשיית הקנאטיר והמשתינים והמצר לך
מעשותם בעת מורסת המקוה אי בלוחץ אותה קרוב בית
הכנסתם תכאיב ותוסיף בכאב והטוב שבקנאטיר אותו ש
שהוא מהודך סבכסטים והיותר מקבל הרפואות וגם יליכו ל
לזה קצת בעלי חיים מהם וקצת עורות בעלי חיים כהיבש
כהיבשו אם יעוטרו אי זה עבור ואחר ילקח כבנג וידובק
בדבק נכונה הנקרא גל יש וגם ילקח מן כרזל ועופרת יתבקר
אל קלעי והוא טוב גם כן ואם יהיה חזק הרבות והזק
הרפכין יחוזק במעט כוסב עליו כמחקוניא והרקשיתא
ברוב והתפר התפורת כן והתקבה והתעצבות ויושם עליו
התיש כי כח דם התיש מצליח

באלו הענינים ועם זה הנה הוא מחוק שני בני העיפרת ו
ואז רא ו' שיהיה ראשו קצה ועגול ויתכב נקבים רבים עד
שאם יכתבו קצתם כדם או חול או לידה עבה שיהיה מכה
ש תורק בו ברפואה או לכה שיהן בן השתן כעבר אחר או
הכנסה רצופה וגם ילקח מבקף ומבאר רבחכות ורבה יו
יובן בדרך שיצא דבר מ
בו הם יובן בדרך שיצא דבר כבנו ואותו שיובן בדרך
דבר יכנס בו רביה יקשר על קצהו רפתוח ובתר הרחוב רב
דבר כבאר קטן או מקוה כתוקנת כדוכבת וירצק בו הרפוא
ואחר יתרק כמו זריקת החוקן וגם אפשר שי
יזוקת על כשל החוקן הבעסה אשר זכרנו בשער קולנג ז
ואם יובן כמו אלאמאלה אז יצטרך שיעבור כמעבר אלת
אלחראבת אין השתנותו כסבת נפילת המבאי וזה כי יפל
יבלא דבר ואח יכשפו זה הדבר כמנו בחוק ויכנך אחריו
השתן הנסך או זולתו או יקבע בו או עליו דבר ידחוק ב
בן האויר שיעור בה ובשיכשיך ולא יהיה לאויר מבוא
ראוי בהכרח שיכשוך השתן הנסך או זולתו ואשר יש
יפלא זה הפתח הפנימי אם עבר כמודד הפתילים קשר א
אבצע הכל כחוט עד שאם יתרב משתי קצותיו המעבר
והגלגל תיחבה קלה ואחר יכשוך החוט יוציא העבר ויכנס
ויכשך אחריו בה שיעבור ויעבור בו וישוף עליו עם כל
כלהחים אחרים יפיד בהם ואמנם עשיית הרפואות ה
ואלה הנה היותר טוב שישב הגלגל על קצה עצהו ותח
ויתהריך המכקה באחריתו באחור ותגביה ארכובותיו מעט
למעלה אל האורכים עם פסוק ביניהם ובכר יקדם ברחיצ
ברחיצהו באמבטאות המרפים
ויר כש בתחבושות והמשחות הברפות ואחר
הבנים והבגאשיר די שיגיע בשיעור אורך אמתו ותגבן ש
שיהיו הכלים תבניתנים בכל אדם בפי אורך אמתו ורחבת
רעדוחה וסקירבת לרטות הבגאשיר בבוני הקרוטוש וכל
שכן אם יהיו כרסבנים תגאותים לכונה וכשיפתחו בו ש
שיעור כשיעודה תציב האבר התיצבות שוה כשיעבר עם וש
נטיה לצד העביר ואחר יוגבה כרחיית והקטיר במעבר ה
המקוה שיעור פרק אצבע או שני פרקים ושם יגיע למוד ה
המקוה וישקע עכו הבאב או ימעטו או יהבן שיכביעהו ש
שיוכילהו להגעת דבר ובכלל הנה עברו כוחם ואחר יוש
יושב האבר לצד כבר לענינו והראשון כאתיצבותו או יו
יוהר לכבה כי אם פעלה זה הנה יכסוך דבר אם תרצהו
או רדהה דבר כהכנסהו אם רצית לרחוהו ובכלל ראוי
שתשתדל עד שלא יחבול ויפשיט ויהיה זה כאשר ובבית עד
שלא יכאיב

פרק ח

בשפשוף השתן
וכו אם שיהיה
לסבה בשתן או
לסבה בכלי השתן או בעצל או בגרם או לסבת התחלות
והסבה בשתן או הוותת. או רבויה ויהיה ותחלת סבה
לשפשוף או כם

כמה שזכרנו בשער קוטר השתן שיהיה השתלחותו מבאיב
לדחות שבו הזקה והתאכפו ובבדותו בלתי נסבל נראה ש
שאת ויהיה לו ענין בין העוצר והשלוח ותהי השפשוף בי ב
כל מעט בבנו לחוזק התכוו הנה הרותי יכריחנו החזקה
לירוחוא הדוחיה ולפעמים יהיה ברצון ויהיה הרוחו אם
כבזונות ורפואות ועמל ובשגל וזולתם או לכנג האברים
הנוזלים כמו הכבד ועורקיו והכליות יש כמו פשוט או עם
תוסר המזלא או זולת מולא או הגוף כלו לרוב מותר וזי
שבו שידחהו הטבע ואמנם היות הדבר סבה לשפשוף הנ
הנה כהכבידו והורידו העצל לפתיחה מענטה ואם שלא
יכריחנו הרצון אליה ואמנם המכה המיוחדת הנה העצל
ומתיחות רנה כמו רציון נפרד פי מטוש כלי לידה עם תוך
הירכה ובטול חוש כמו שיקרה נב לשבעה
או למורסא או לרוע מזג בתוליש מתחיל בו או יוצא אלין
בהתחלותיו ודובו הוא כמקר ובן כי שהורגל ירבת השפת
שתגו ובשיתחיל בו חולשה יחלש בהאספבצותו על הבינ
הביעבר ועם זה יחלש התרת עצבו וכל שכן אם ישתנו
לו בזה עצלי הבטן בחולשה ואמנם הרוחה בסבת זל
החולשת המקוה הנה החולשה בה ברוע מזג קר והוא ברוב
ובן כמה שאמרנו בכוי שהורגל להשיף שיתנו גם לכנג ל
להולשה הזאת יהיה השפת השתן כשני פנים אחד מהם ל
לכה שיחלש רב חזק שלא יוכל להחזיק כל מעט שיגיע ע
עד שיתקבץ הרבה ויחזק מבנו ויוכל אותו שלא יהיה בגזר
רצון והשני לכה שיחלש לו תרדית שלא יעקה הם
השתן כי אם מעט והוא מתשפשוף המנגד לקושי היציאה
ולפעמים יהיה החולשה הזאת בעצמה ולפעמים
יהיה בה התחפות האברים שלמעלה הימנה והוא למורסת
ולדבילות ובקשיות בבליות שוהם בבליות הימנה והמתף
בהם המקוה וחוזק בבה שיזול אליה ולפעמים הוה
בסבת שחינים במקוה והצב לא תוכל לעצור השתן בבכל
הכאב ולפעמים יהיה השפשוף בסבת מחמת כן
בעברי המקוה במורסא שבהם או ברוש והבעים והמדה
או חיצון או לסתימה אחורת בשלא תהיה המתימה שלימה
בוללת שאפשר לטבע שישתדל להוציא השתן במעט במעט
ולפעמים יהיה בסבת כאב במקוה בשחינים שבה כמו מה
שזכרנו בשער קושי היציאה ויש כשפשוף השתן מה עמו
קושי יציאה ויש מבנו שאין עמו קושי יציאה ויש
בשפשוף השתן שיש עמו שרפה ויש מבנו שאין עמו זה ו
ודרכה שיהיה רוב השפת השתן לסבות לרפיון כן השתן ה
ולסבות קושי היציאה ולסבות השריפה השותת א
אבנם המורסות והשחיכות והסבות הבוזקות והבאבים ה
ותולדת זה ברוב הנערים והחולקים הנה בכר ידעת אותם
וידעת אותות הבוג החם בבמראה השתן ותהלהבות המקום
והקריכת הסבות ואותות הבוג הקר כמראות השתן ובית
ובביציאת הכר והקריכת הסבות ואותות השתופים גם כן
ידועים ואין ראוי להאריך הדברים בה הקרובה הר
הרפואה כבר ידעת גם כן רפואת כל שעור עצמו בך וכל
בה שהמקוה העלה הזאת הוא בסבת קור או בסבת מלא
הרפואה לו רפואת בתמבת הקובצת וכל מה שלא
בלוחוזק השתן הנה הוא יקבל תועלה

ברפואות ה... ירוה למשל ובהשיתות המועילות באת
תריא ומתרודיטוס וגליר גאליני ומרקחת אנקרדי ואטריפל
גדול ומרקחת לבנים ואטריפל קטן עם אנאקרדי וסורנג'
ומקצרבים עמהם קצת הקובצים החזקים כמו גרגרי הדס
וגרגרי אלואן ונידע כזה וכו הבמיטורים מועיל ועשית ח
השינה מועיל כי היא מעירה השתן וגבכן ומחודה וגות
אל הראוי וכן הדברים המגומלים גרגרי סדרינא בפלילות
ומבטה שנים נוהג שיוקח בזראבולגש קבולש קלויים חל
חלק תמרים אדומים חצי חלק בנטשטרי יבש וגרגרי הד
הדס וסנדלים וכזראבולגש ולבונה וסיפרי ובאסיש כא ט
שליש חלק וגריאופולי חצי חלק ואגור יבשה ונרגי כהלב
שני חלקים יהלש בדבש אפוליטים ויטבר ויטוה ברקחת
בזראבולג שחור וקבולי מוכך בא בליא כרצק דא כא ב
חוק יותר כודא וקשטו כא זוז וחצי קקברי וסיפרי כא ב זוז
וחצי לבונ נרגרי כהלב כא י זוזי יולש הכל בדבש ויוקח
ממנו בהתכרה שיעור בשקל ו וגם כמון וסגטוריא קטנה ו
ואזוב כא ב זוזים כמים חמים וגם גרגרי הדס הלין וקי יפת
לבונה ומבון ברמיני כא חלק והשתיה ג זוזים ביין ישן וגם
בזרבולגש קבולי וכו ריקוס ואפליטיס קלויים כא י זוזים
והשתיה ג זוזים וקליפה לבונה ה זוזים גרגרי הדס י זוזים
ילתה בשמן ויבוכה בו ברזל כלובן פעמים רבות ואחר יו
יולש בעסים הדס ויגבלא שמא ברקחת אחר יוקח גרגרי
הדס חלק לארגנס רביע חלק הנדי הנדי כא רביק שני חל
חלקים ויולש בו הכל והשתיה ממנו ג בשקלים או עלי אד
הדס ואל קבא וחמר הנדי ולבונה ובלוסטיאש וא
ואלון חלקים על מי שתיה שיעור הראוי בו ביין וגם ברקחת
מועיל ואות למשתין במטה יוקח בזרבולגש קבולש וכ
וכו ריקס ואפליטס כא י זוזים אלון ב נישורה כתומין י
יום לילה וקלוי שאבראקת וסיפרי הלונה וכת ואגלא
יבשה ואצי ורק כא ה זוזים בזרא ג זוזים ויולש בדבש וגם
רפואה יותר רוקה יוקח קשטור ובזרא סדרינא וקליפת א
אבעיעית בשאלונים ופליטרי חלקים שוים יולש בבי הדס
לה והשתיה משקל ז בעת השינה או ישתה לבונה ושמן
אל דנת כא משקל זוז ומהרפואות בדרך הקלים שישתה
בזרע לרדכנא שעור משקל ושמן אלונים מועיל וכש אם
ישרה האלון בחומץ אשקולטיק ואחר ינוח על טבלא וי
וישתה ממנו ליותר משקל עשרה זוזים וגם האגים טב
מבושלים בשמן וגם סיפרים ולבונה חלקים שוים וישאף מ
בהם כל בקר ברקות נפש משקל וגם צינובר וזרע רודא
חלקים שוים עד זוז והאגוזא טוב להתמיד השמן כרוע גב
בשתיה ובמריחות ויועיל בו לקיחת הדבש בהתבות
ולוקנים רפואה מועילה יוקח קשטור ואופי וזרע
גוסקיאמי וזרע רודא ישתה מנה משקל אוקיא יין טב
מבושל עב ואם ינוח כלכשה מוציא נכנסה כנגבק ויוסף ב
באבר יכתין על השתן וכן אבילת האבוקים בהגנים רפ

רפיון השתן רפיון הזית חואשיגא בלירצון והנה יהיה כן
בזיוב לתפלצות קור ורפיון העצל מחולשה יקרה אליו ולפ
למקות ומבלי שיקרה באחרית החלאים ולפעמים יהיה אחר
הרבות המבגירים ומהם היין הרקיק ובש בעת היותו רבוי
תמע זרים בבליות והחזק הבוי המוגך ולפעמים יהיה ל
לחום רב בוסך בבק ה כהתדהות בין הגוף והמבתר שכנו
החולות שיתודש פגע בעצל וכשתן גם ללהק דוחק יל
להוץ כל שעה ויספו ויוציא השתן כמו שיקרה לאותם ש
שיש בבטנם פרש רב הלבעלי המורסות הגדולות מאברים
שלמעלה לבקיה ולא יצטרך עוד להגדיל פרק עד
שיודיעו הארוחות כי עבור עליהם נקל מכת שקום
הרפואה בה שיהיות כתום והוא בפליאה יועילהו מבנים
בקרים קובצים ומזה אבן נשאף זה תאדז בזבורא יבשות וו
וזרד אדום כא בשקל ה זוזים אשפתי י זוזים זרע הארק לנ
לנלונות כא ש ו זים שין ארבינה ה זוזים בלושיאש גזז
בבפורא חצי זוז נכא ארביקא בשקל ב זוזים יולש כמו ר
רמון המוץ וגם קקברי ובור בזראנש שחור ושין ארבינו א
שרי אלון ועדשים קלופים כא ב זוזים כזבורא יבשה קלויה
כחובצת בשקל זוז והשתיה לגאוף ג ה זים וירפא ברפואה
דיאבוטיש ופסיק הצמא כמה שארזה גפה כבצל וסמאן
ונרעיני חמר אינדי וגרגרי רמון ואבנם הקר הנה הרפואה
הנזכרת בשער המטפוף וגם סיפרי ואקדי ואינדלא יבשה
ולב אלון כא בשקל ב זוזים בזרא משקל ג זוזים ואבן בש
נשאף והמבון הנקרא מנוג בם כי מועיל מאד וכש אם
ישתקי הדק היטב ממנו ומרקחת כמון מועיל מאד וגם
יועיל בזה היין המבושל העב ונקרא מלא ומבושל הוא בו
מועיל למה שיהיה מקור חזק באברי השתן ומבת שמועיל
שתיית ד זוזים לבונה כי זה עוצר הרפיון או משקל ב זו
זוזים מי הלב והשמנים מחמים שימורם בהם המבך וחל
והחלות וקשטור ופרבי ומוצא בהם תואר חוקן מו
טוב יוקח ליטרא טריכהלי טריני משקל ב זוזים סיפרי מש
משקל י זוזים כהלב י זוזים שיבושלו בד ליטרין מים כנח
בנחת אחר השריה יום ולילה ובשישאר מהמים שעור ליט
ליטרא יסונן ויוצק עליו בחצי בשמן שמשמן ויבושל
ויעשה השמן וחוקן אחר יוקח בן המים חלק ומשמן לטרין
חלק ומשמן כאן ולודם ומפתק ודבש אל בצרה ומהלב חל
חלקים שוים כבו שוהיבתו האינד ים דם בו כח מבוכן
ויחקן בו ושמן באן חזק מאד

פרק י

ההשתנה בבטה מבתה רפיון
העצל ולמקסים
יעיר לזה הדות הש
השתן ולנערים יעדים לזה השקיעה בשינה ויהנוקע לד
לדות הטבע והרצון ונסתר והוכה לרצון הנפשי קודם
שיעורו ושיתחזק ושיתאבנו תקל השינה

ויתאכלת האבר הנרפא והבריחה שכן כאן בתכלית
הרפואת רפואתם רפואת כי שיש בו רפיון הבקוה וטפטוף
השתן ורפיון השתן   וביחוד רפואת מיני הטירבנטינ בא
באגולא ואשטורק ומטריחות שכן כאן בתכלית ועם זה
ראוי כי ישנו ובכבד הקל המזון כדי שתקל טינהם ולא ישתו
מים רבים ושיכינו עצמם להשתין ולפעמים יהיה לאיש א
שיתגורע בכן שיגיעהו רבה הדגוחה והברניש בשתן והוא
חולם שהוא יפגע במקום סימני שות שישתין בו ויותל ב
בות כאלו והיה המקום ההוא נמצא או כאלו יעבור מעבר
שופך ובמצאה מי בלשון פאה או כישיבנו דרך וא
ואחר נעור עד שנשיתנו ונבנו והרבות מקום הפלה ומש
ומטבנים וישקוט באויר ונה ויתקיים זה ברצונו ובשתיע
בו המטפטף עד אותו המקום ואחר יזכור בעניני שהוא ם
משתנה בכח שיהיה עליו וירד הכח הרצוני במנו באומד
הנסתרת בלתי משער בזה ויקרה לו בשינה יעמד עם כח
שיזור הכח הדוחה ולא יתערב עד שיעור ובהשתנותו ל
להם שעור אלון   הלבונה ובורא חלקים שוים יבושל ביין
שעור ג׳ אוקיו עד שישוב לאוקיא וישם בו ויתבה עם במקל
זות שכן הדם   והנה חשבו שאם תגונב כליה בכליות הא
וארנבת והלקח מכנו חלק ומזרע שבת חלק פלישרי וזרע
כיפס מכל אחד חצי חלק ותשתיה מזה משקל ב׳ זוזים וחצ
וחצי באונקים מים קרים יהיה מיע׳ ל בזה מאד   ויועיל
כמה   ארנבת מיובשת ביין ויועיל מבנו עונות שישתם ב
בהם כח מעצאת הינגים בנים טרים כי זה בתכלית או מן
היין בריקות נפש וזה יקיד לפעמים יועיל מבנו התוקן
בכמנים עוצרים השתן וירוקם בבקות

פרק י״א

בריאביטש והוא שי
שישתהו המים במנו ש
שישתו בזמן קצר והם

ודומה החולי הזה כמי המשקה השתי לאבריו כרכות חל
חלקות המעים והאצטומכא למאכלים ויש לו שם בלשון
יון והלתי דיאביטש כי יאמר לו דיאסקיטוס וקראמוס ויק
ויקרא בלשון ערבי אל דוארה כלום הסבוב ואל דולאב
כלומר הכדור והחלקות הכוליא ואמרו קצתם כי זה יק
יקרה פתאם כי זה ענין טבעי בלתי נמשך הווה ברצון וה
והחלקות המעים מעט מעט כי יש גם דרש ורצון וזה ה
דבר בלתי אמתי והחולי הבעטרים והמעים ובעליו יצבא ו
ויצמה ולא ירוה ואחר ישתין כמו שישתה בלתי יוכל לע
לעצור כלל וסבת דיאביטש ענין הכליות אם לחלישה יק
יקרה בהם מהתרחבות ופתיחה בפתחיהם ולא יתקבץ ולא
ויתעכב המימות בכליות והנה יהיה זה בחוזק המושל על
הגוף או על הכליות לפעמים ויעשהו פתיחת המים הקרים
או העצר מקור חזק ואם לחוזק המושך בשביל כח חם ב
בלתי טבעי או קם ל רוח או בכלי ליחה והוא ברוב שים
שימשכו הכליה מן הכבד יותר על מה שיסבלו וירדוה כמה
שימשוך מן הכבד והכבד ממה שלפניו ולא יבריש בשם ם
מסיבה רצונה לבקוה ודחיה ואתה ידעת שאם ירדוה יוה
ולפעמים יובילו אל התשק והם והריקה כסבת רוב כש
כסיבתו הלחויות מן הגוף ונבנעו מבנו כח שראוי שי

שיגיעהו מיתרון תליהות בשתיות המים ואתה תדע ומן
האותות בכח שקדם עד כח הרפואה ורוב כח שיקרה ד
דיאביטש יקרה כחום המקוה   ולכן רוב רפואתו והקירות
והמרענה בירקות והפירות ועמיטי הפירות הקרים כאותם
שלא יגיעו נכחם התורות והמבאר ולשבת באויר קר ולה
ולשבה באבנבני קר עד שיחשב שיעצר ויוריק ויקשט צ
צמאו ויתקררו כליותיו ויתאמצו עליו ויועיל בו הרוח
המכספורא ונינופר וכיוצא בהם   מבעלי הריח הקרים גם
ומכה שיועיל כזה השינה לרמבות לבד מן הצמא והא זה
התנהגה הקודבות ולכן ראוי שישתהל בו ושישהו יוריק ם
מן המים והיותר טוב שישתה זה המים הקרים מאד ואחר
יקיא וישנה זה עליו וראוי שיורקו המימות מן הכליות בק
בקיא ובהרפשת המוקה ולמשך לצד אל קטן ומכה שיועיל
בישנו רבה בחתיכן במים ונהלאותו שמשבו אותם גם מן
ומכה שראוי שירחיקו בלה כיון חגב ובלקות ומכרים ול
ולהפך הטבע יועיל ובפי בחוץ השוה כי הרכבתו יוזה
כויק לשבע ולפעמים יצטרכו להקיז בתחלת העלת
ומהשתיות המועילות החלב הנקרא דוג חמוץ והיות טוב
אחרון שבו וביחוד כחלב הצאן ואבנם הדלעת העליה
ומחיות הקשואים הקינגבריש כזרע שלו וגבי רבון מ
חמוץ ומי חות ם ומי פר ונש וכיוצא בזה ויהיה במשקים
מן המזון יוזה לבדם בנים אותם ויתפא מבינתא ויועילם ב
באר ומי ורדים וגם כן טרישת הורדים בעתו בועל לה
ומשקיע צמאם והשתיה שני קיטולין וגם ומי המכנבנים
בחלב המכי הנקרא דוג ודוג חמרן כהצאן יועילם ויכשקם
צמאם ומכה שיועילם כמי המבור שתזרה ג׳ כלים כוכן
ימם ולילה ואחר יגבע אותו ובכה שנכסנו להם מיוקו טב
שבר וקטה שעורים ומי הדוג החמוץ אחר טיטת ציון וד
ודוג פעמים רבות יבצל לקיחת שבר להם כל
כמנו פעמים רבות ולזכנו עוד טוב   שיבצל
והיה יותר טוב וישתה בקירור מן הרפואות עונות כל
בלוטפיאש על התואר הזה יוקח אכאקיא ב׳ ז׳ זוזים ורדים נ׳
זוזים בלוספיאש ד׳ נובא זוז אחד ורגאן חצי זוז ישחק
בריור זרע שלו או במים קרים או במי דלעת או במי ובל
המלפפונות או במי רבון וגם יוקח אשטודי וכמין חיתום ומי
ומרשן נהרי רחוץ שרוף מא׳ חלק לאקא שליש חלק חיע
מכאר וזרע חורת מא חלק וחצי יחובר בריור זרע שלי
ויעשה עוגות והשתיה כמי שתראה מן התחבושות מה שי
שילקח מן הרפואות אשר יש בהם קירור והדוק   נוסח ה
התחבושת יוקח קנה קלי חלולי תפנים   ואם יבוא
מטכן חברטים ותפוזים עחרדין דבר בחומר אליהם מן
מן הורד הלה וריבאס ומטה הרועה וקלפה הרמון יעדב
הכל ערוב התחבושת מיעשה   ובטרטרות ה.ובות אקא
אכאסיא ד׳ זוזים לבונה ב׳ זוזים סחיטת זגן הירש ושמן ם
פ׳ בין נליא פוסקרא ולדנום וריבך מא׳ ב׳ זוזים קסק בש
בשקל ז׳ יוריק ויהלם במי הדם לחוירצת בו ומן התחגנים
השיבים במקום הזה הקלים בדונג ובטיקנות הקרות הק
הקו בצות הנזכרות בתחבושות   ואם יעשה הרק ב׳
בחלב החלב בשמן נרגרי דלעת ושמן שקדים

ואמנם כוונם בזה שלא יבחר ההנהגתו לדקותו אל הכר
הנגדיות או שיהיה לדקותו שישוב איד או שיוחך ויתגנבו
השרש ולפעמים יהיה נגזבו בהוצלתו למקות מהגעי אל
הכליות וגם אם יהיה רק ויתך ככה שיפגשהו מבלי שיתקבץ
במגו שתן רב ויהיה מתחבר לכח הטבע והוא כותר ואם
יותר דבר כנגד המכוונת אשר יצא כהם שיהיה בעת שים
שימשך אחריו רבית הטבע והרבה בין הצמא ומה שיאות
להם נרתרי אל הנהרים ושי בתוך כשעורים ומימי הכמעט
הנקרא מצרין וגלאם לשיעורב עצוהם מה ישית הגן עצרים
הבטן מטעם ם הנקראים אסטרוכאג רבי הדישנות בבשר
בבשים בני שנה והרנגולות שמנות והבריעים כרעי הבקר
ודגים טריים שרומשים ובלתי מתגמצים אם יבטח בין ה
הצמא והחלב צאן מבושל במים עד שיבלה המים ומעט בין
והחלב כל זה טוב להם וראוי שישמרו מן הפירות אשר יש
בהם קירור וכביצות עם הערה במבושרים ואמנם ההוה ם
בקור והוא עם זה לא יבנעו מצמא והוא כמה שלא כורבן ל
לו ולא בא בידנו והנה יעצו הקדמונים ואמרו ראוי
שידוקרו כהשקט צמאם ואחר תשלשלם בחוקן נך פעמים
ואחר תשלשלהו בגרגרי אל ואין ית נרתרין כל גירגיר ככר
כגרגיר זרעונים ואחר תקיאהו ג ימים ויחזור ויחליה בזה
בהנהגה ואחר תקיאהו על המאכל במנולא ותרחצהו לו ומ
ואחר הטעם נוסף בקרני הביצה כלא שרישה והנה עליו
ההויות החמות והקטנים ולפעמים יצטרך שיעשה א
אליהם הרפואות המארכות ואחר ימים ואחר יים
יתנודד ברכיבה צוה והפומה סוה וכט בקצותיו ויצננת
כבריזן החם משתה היין תרוינזי

פרק יב

ברוב השתן רוב השתן יהיה על כל פנים וכזה שיהיה על דרך דיאביטש

ואין זה אותו שיהיה צמא לבד אבל אותו שיהיה עמו צמא
שלא ירוה ויצאו המים כאשר ישתו וכזה כמה שיהיה עמו
צמא לא יהיה לו קניני דיאביטש וכחו וכזה שלא יהיה ע
עמו צמא יחשב בו ויהיה עם שרישה וחדות ומכבה בו ח
חדות השתן או שחינים כמו שידעת ואם לא יהיה הנה שם
סבות רצון השתן הקירות ותקור ישישנו הרבה בבה שיעצו
השתן וגבה שיהנם הבטן ומי שידבר יצואחו יהד
יתודקן ויבעט שהצו ומי שיתקוכט צואתו וירבה שהגו וכב
ונבר ידעת בהשיתחבר בזה בבמה שקדם והנה רפואת כל
זה עבר ועוד נזכיר גם כן מה רפואות לבה שיהיה מקור ו
ונאמר כל הרפואות המקירות תאות הצמי נל במעלות לכו
שים בו שתן רב מקור ותגיעת הביצה המגולגלת ברקות
נפש ויועיל לקוחת החלבים המבושלים ומכה שיוקילם ב
נב כשול גרגרי הדס ופרש יבשות וחכור כל יום ברקות ב
נפש ב אוקי והכזברא הוא מרפאותיו הטובות וגם מחלב
וכן סיפרי וכן לבונה וכן גלגור וכן
סג גדול והכוזברא נוסף רפואה יוקח מקמשור וקושט זם
וכוזבראה וחמא קליפה אבצעות כאלונים ופליגרי הלקים
עשים ולוקח כזה גרגרים כמי הדס ותשתהו בעת הטנה זה
חיקן טוב לזה בחזק הכליות יוקח פיסות שריבולו
ברינו בבשל וכוח עצבות צאן ויצק החלב כריות עזים
יענוקו בחולאת רשנה כל זה בשוה ניח וכר ויוקח כחלב ח
חלוב ושומן החלב ובן חלב התליה ובשמן חב אל בואיה
חלקים שוים כלם כבו שלקוח מהם ויעורב ויושב קצתם
בקנת ויחקן בדם

פרק יג

בהשתנת הדם והכוי ג"ם ונשתן הרחוצי כלומר כ כרחיצת הבשר נהשתן ה

השערי כלומר כשערות וביותר כהשתנים הדם ואמנם
שתן הדם יהיה אם דם משתלח כל שעלה מאברי הכליה
ומקוה כמו הכבד והגוף בלי לכליי נפרד מעלה ויהפר
חבור העורקים על הפנים השלשה הידועים או עקיכת מ
בנתב התגורה או חחך אבר ושאר מה שידעת ועל דרך גב
ובול ונקיי מותרים או נגיפה וקציצה ונפילה והכאה וי
ויתחדו הדם וכן כל מה שיפרוש בכתבים זה וזה על דרך ה
המעט ואם שיהיה בעדי אברי השתן נחוקי עיוה או חוה
התפתחו או ופתקו מכאה ינפלה או רוח או קור בבקו
בקוקן החלקים או לאבול ולפעמים יהיה הולד זה משתיחה
וכריצה חוקה ולפעמים תהיה השתנת הדם בסבת המם
הכפורות לדם והסבה חוק רקיקת הדם כי זה אם יורמן ל
לחוק מן הכליות ומשיך הדם ורב הראשון הנה יש לו
שני עוזרים לחקל ההולה בין הדם כי הוא ירך כמכשט הגב
המותר ושאין לו עצם הלא ירצה והשני יש לו עוזר אחר
שאם יתשכאו הכליות ברזוק יורחו אל המקוה ואמנם
שתן הדם הרחצי הנה יהיה אם בסבת חולשת המקבל הה
המכבריד שבכליות ואם בחול שים בכבד ואמנם שתן הד
הדם המעוכל בכליות רבות עבות הנה יהיה ברוב לחו
לחולשת הכליות וכן שתן שיש בו דבר שידמה לשערות
כי זה לפעמים יהיה סבתו חולשת עכול הכליות ולפעמי
יהיה סבתו חולשת עכול העורקים ולפעמים יהיה ארוך מ
באר כמו ורתים ולפעמים יהיה נוטה ללובן ולפעמים ל
לאודם ואמנם יארך כסבתו הוא כל עיפת עורקי הכליות
או זולתם והמכוונות העבים והחלבים והשרשים כמו הפ
המשלים וביותר כהם ואין כהשתנותו מן הסכנה כפי מה
שיושב בעת צאתו ואמנם שתן המוגלא נשתן המעורב
במוגלא לפעמי יהיה לבקיעות המורסות הנקראות דבילה
באברים הקלוים מן הריאה והחזה והכבד כמו שידעת ה
הכל בנקוטו או לסורמא בבקעת באברי השתן או ל
לשחינים שבים בעלי הכוך ואמנם השתנים העבים הנה
יראת בו אם בסבת נקיי ובגול והחזה ויומשך עמרו קלות ו
ולפעמים יהיה לרוב ליחות עבות לחולשת עכול ואמנם
השתנים הדשנים הנקלים לצאת הנה יהיה על הבם השומן
והחלב בכליות ובמקוה וראוי כתוב בשער הבדל הם
הפרקים כרבותינו כמתן אמר אבוקרט אם ישתן הדם כל
כלי כאב ויהיה מעט מעהים אין רוע ואמנם אם יתמיד א
אלי יחדש קדחת ושתן בותלי והאותות מה שיהיה במן
משתן הדם הנכור הוא מכליי והכבות הככביבות עמו הנה
יורה על סגותיו מה שידעת ומה שיהיה לפתיחות עורק רב
הנה יהיה בלי כאב ויהיה נקי ורך אך דם היתיר יהיה
מעט מעט ורם הבקעת והשטעט יהיה רב ולא יהיה בכמק
בבקות מהיחה ובקרוש שוייל עמים דם רב ויהיה בכליות
כי המקוה יבא אליה הכמות שבו והדך ואמנם דם רפואן
תכרהו העורקים קבלים ויבא אליהם המזון לבד ואין ברם
דם שומע

והכליות הנה בהם דם רב עם העקבי ויכונן מאותם לכק
למקוה ויבוא אליהם עורקים גדולים שבנו בהם דם אל
אברים אחרים ויהיה דכם יותר על הצריך אליהם ויהיה ר
רב ועורקיהם כבלי קטן ואינם טובי ההנחה ולא בנקעי
דעורקי המקוה נשברים בלתי מיוחדים לשטוע ולבקוע ב
בהגיחם ודם השחינים יהיה עם כאב בה ואם יהיה איב
איכול יהיה מעט מעט ונטה לשדרות ולפעמים יהיה עם
עצר ברחון ויהיה כרוב אחר החליים ופעמים רבות יהיה
עם קליפות וכותרא ולפעמים יהיה כמו לא וליחה ויעתק
ח יציאת דם נקי וכבר שידעת מאותות השחינים ואותות
בה שיצא כרב ואכנם והסבות הנה יהיה עליו התאם וש
ושיהיה מה שיושתן בין הדם הרקיק השרוף כאלו הוא פת
פתילי הפשתן ואותו שהוא לדקיקות הדם הנה יורה עליו
שבה שיצא בהדקות יהיה רקיק כאשר ולא ימצאו אותות אח
ארים ואכנם מקום הכותלא והכאב הנה יודע כבאב אם
יהיה שם כאב ויודע באותות החליים הוא באברים שיהיו
באותות פורסא או דבילה או שחין או מלוי ויודע כדרך
הליחות כי כל עוד שיהיה יותר גבוה יהיה יותר מעורב ב
בשתן וכל עוד שיהיה יותר שפל יהיה יותר חזק הבירור מ
מבנו ואנחנו שלא יהיה לסבות קרובות מן האבר הנה יקד
יקדם השתן והרחוקות מן האבר אולי יתאחר
או יתערב ערוב חזק ואכנם היוצאי הבורה על חולשת
הכבד או הכליות הנה אות הכליותיי כהם יותר חזק הלובן
ונוטה לעובי והכבדיי יותר נוטה אל האודם ויותר רקיק
ויותר דומה לדם ויקבל על בושת המורסאי מה עם שתן
הכותלא אותות הבורסא והוא נעה כפי כל אבר ופקידת ה
הקדחת ומה שיהיה כותלא שיוצא במורסא ב
נבקעה הנה הוא רב בבת אחת לא יוכל אל המשש והתם
והתבלות והשחינה והלגוריות ומה שיהיה בהשחינים הוא
מועט ובהגרשים ולפעמים יפסיד מקום עצרו ויגבלהו ם
בה שיהיה בזה כדחיית נבולים כאלו הוא כשחין הנה הו
הוא מועט ובהפסקים ולפעמים מה שיהיה כזה עמו קלות
וחוזק יהיה בבת אחת ואותו שיהיה בסבת מלוי או בסבת
עיבת ההגרעה או חתך אבר הנה יהיה לו הקפים
הרפואה אכנם ההוה מן המלוי ומה שנעצר עמו הנה כבר
ידעת רפואתו בכללים השרשים ואחרים ואכנם ההוה
מן השחינים הנה כבר ידעת שרפואתו כרפואת השחינים והוא
והאיכול והנה ביארנו לך כל זה בבקומו ורפואת חולשת
הקבול בכליות ובכבד ובאחם ורקיקות הליחות כלם מס
מסה שידעתו ודע כי הגבולי ואותו שהוא על דרך. הרדקה
אין ראוי להעצר ואם יצטרך להקזה ורקוק יועיל בזה הב
הבאסליקא ושירוקק המבן אחר ההקזה ולא יקרב לק
לקובצים כבר נזיד מבאק עד שיורה השתן על הנכון כי
הקובצים בקפיא העלוקה ויצר מי קרוש דומה לנוצא הל
ולפעמים תהפך לאחור ובזה יש סכנה ומן הרחוצים וא
ואכנם שתן השיערי הנה יצטרך שיעשה בו המבדקים ה
המתחבים מן המגירים והרפואות היוצאות שיהיה הם
המבן כלשוב ורטבה שופעת ואשר ראוי שנזכיר רפואתו
עזה רפואת השתן הדם המזוקק אשר בסבת פירוק החב
החבור בעורקים והרפואות המשותפות בין מה שיהיה בס

בסבת הכליות והמקוה הנה הוא הקריר והקיבצות ברס
ברפואות אשר זכרנום רובם בשער הגלה זה מגדות עם
המגירים להעצר הרפואות ושיוקם בסיבת הדם לאחד
בכרני המציצה והקזה ברקיקה ובעלט הבן המסליקא ו
ולקיחת המזונות ועובי הדם וקרירו ומבטחת הקרטע ו
וקשירת האברים הקצוויים וראוי שירחיק הבשל לגבריו
וראוי שיעשה הבורחצאות המבושל בהם הקיבצים ומן ה
העפצים ומקליפת רמון וחבושים והדס ולשונים ומעט ה
הרגעה והיוצא בהם מן המזונות החזקים להעצר אל חנך
הוא טריבולי ברינו ומסורת עין אל גבק הוא קורניאס וש
ושרש כנגד והוא גדולה וגרגרי באגניא ומהרפואות כקנך
הנה שרש אגר והרבן נבטי והרובי הקוצים וסמאק וה
השרש טרונס כדבריות וקליפת רמון ודלקו בבנו ריטה בם
בבי ריבאם או בבי בוסר ענבים או כתוטח הורדים וחי ל
לעולם לבדו רטיה טובה וכל שכן שרשה עם ורגן ובכם
בן השויטות הקיבצות ובן המיוחות ללב ועצרי העצות בי
בירא ושריאורא וקרטם שרוף ואקאסיא ובן השחורות ע
עונות בלוסטיאש ובדם תנין ובן החוקים ארא בשתן הם
והואה בן הנקות עונות בתאר הזה בלוסטיאש אלים
תיבני דם תנין בא׳ זוז דרגנן ב׳ זוזו נובא וחצי גגיעת בין
עפרין כתוק ובכתישות לצלוגות וכה שהוא לגובה בזה רו
ויותר בטנות יוקח דרגגן ודע מפראר ושין חתום וטיוסן
זמן התיש ושרף עין פרגש שתורות וקבבריי חלקים שוים
והשתיה בין שני זוזים עד ג׳ וגם שרש דוי לעולם וקבוטי
בא׳ חלק כורם וחצי חלק אלום שישית חלק מין ארמני ה
חלק וחצי והשתיה עד משקל וחצי ובקצת הסריטות הק
הקובצות ולפעמים ישים בהם מהסרדיטים כניסה הזה יו
יוקח זעפרן ודע סיקוטא ודע כלוישאבגריו אופי בא׳ ב׳
זוזים פסביד שתור יב׳ שקר מנוקה ג׳ וחצי במבצר והשתה
כאגוז ומקליפת שורש יברוח קלי אגים קלוי וזרע נימב
קלי בא׳ג׳ זוזים מסבר שחור יב׳ במספר יהלש בין כגול
עב הנקרא בולא והשתיה במשקל ב׳ ז זוזים וגם אבן נשוף ב
בסק איל שרוף ודרגנן חלקים שוים ישאף בעצין נוטי
הדם הקרוש ונקרא ספא רפואה שכחו הקרטונים ור
זרע כנאת ב׳ משקלים נרגרי צנובר י במספר שקר כר קל
קלוף ט׳ במספר זרע מלש ג׳ זוזים השתיה ברקיטא בריס
נפש ואכנם המיוחד במקוה הנה אז ישכו ודע צות הם
הקליות יותר חזקות והמגירים בהם יותר חוקים גב׳ ובמה
שידעלהו שידעתה בספת שבול כחומץ ויונח בכל צדדיו ג
ובתהלבים נזלתו ויעשו הרפואות בהם בזורקות בשיעו
כמו מחישת לשון השה ומחיטת לבמגע ומחיטת הגלותה
ומן הרפואות עונות אלום הנזכרות וקונות כרימנות וח
חומים הנזכרות וקרן איל שרוף וקבבריי והדרגנ הנובא וע
וקשפי ומריעת וקן ד תיש ובלושטיאש ומעט שבה וקשר
שרוף רחוק ובה מסרדיטי החלש האמיות ודגעקאמה
וכתרגת צעירה והחולה בום המקוה ובחת קרי
המציצה על הכסלים והורידים וגב העדה כי זה יעצר
הדם ואחר ונהג בהגרגת העקבי בפי העקבי ובהמצאות ל
להם פתוח בחלב הנקרא דוק או בטעם גרגרי הרמון והסע
הסומאק ואם יהיה ונכה חולש תחזק מרק הקבצים בבם
בבשר המרק והמשעטים הם בטי

אספידבאג ובן אל קוביג והפרדיויש הזכרים ואם אי
אפשר לשכלי יין לגשלות הבח או לחוזק התאוה אז ישתה ה
העפוץ העב השחור וכשיבריא בעל שתן הדם או כתלא א
או ישתה הבוגת לברק ולהגיר ולא יעצר השתן כלל ותתח
נתחזור החולי׳

האופן העשרים

בעניני אברי הזרע מהזכרים והוא שני מאמרים׳

המאמר הראשון

בכללים בזרע׳

פרק א

הראשון בנתוח האשכים וכלי הזרע הנה ברא השם האשכים כמו שידעת שני
אברים ראשיים יולד בהם הזרע מהליחות הנוהלות אליהם
בעורקים כאלו הוא מותר מן המזון הרביעי שבגוף כולו ו
והוא בשול הדם מהתהפך בהם הרוח והמעברים אשר לבצ
לביצים מן העורקים הדופקים והשוקטים והמסתורים מעור
מעורקים דופקים ובלתי דופקים והם שני השרשים משהר
כשהתנים רבי העקלקלות והכריכה ההתהבבות עד שאם
התכת עורק אחד מהם ידמה ויותר לעורקים רבים כפורת
אשר יתראו ואחר יספך מהם בכלי הזרע אשר נזכירם
אל האמה והוא הזרע ויורה בתשמיש הנשים והוא המשגל
הטבעי אל הרחם ויקבילהו פי הרחם בפתיחה ומשיכה גם
נבריצה אם יתחברו הרחות יחד והאשכים נבראים ועצם
הביצה כאבר גדדי לבן מבשר היוהר ונוהה לבשר השדים
ודוכת הדם הנשפך כן בבראהו ויתלבן וכל שכן כה שית
שיוהר בו באוויר יהבהו הרוח והמעבר אשר יבואו
בו העורקים אל האשכים והוא בקרום הגדול הנקרא צפ
צפאק אשר על גב הערוה׳ ואמנם הקרום המכסה אשר
יכסה השריונים והורידים היורדים אל האשכים הנה מקום
צמיחתו הוא הקרום הגדול הנקרא צפאק כמו שידעת גם
במקטו ובזה שתחבר גם כן בקרום חוט השדרה היורד על
בה שיורד מן העורק בצד האורכים על האשכים ויולד הר
הרוח כמבו עוגר והקרום המכסה לכה שיעבור בשעבוי ת
השתן ויקראום כדרני ואח בים הולדים גם כמבו וכלו יד
ידעת בנתוח העורקים והנה הביצה השמאלית יבואה עו
עורק זולת אותו שיבא ליסנית בזין ואותר שיבא לימנית
נשפך אליו דם יותר מבושל ויותר נקי מן תשוכות והביצה
הימנית ברוב האנשים יותר חזקה מהשמאלית וכלי הזרע מ
מתיילדים בכף אחד בכל ביצה כאלו הוא מתפרד מכנה ב
בלתי זה למעלה וכאמת בתחוה מבנה ואעפ׳ שהוא נינע ו
ונוגע ומתרחב הרחבה כל אחת מהם קרוב לביצה ויש לו
היקכותים ואחר מתחיל להצר ואעפ׳ שהם מסתבכים יח
יחד וכל שכן בנשים עוד פעם אחרת אצל תכליתם ואלו

הכלים יעלו תחלה ואחר כן נוטים ושתופים המקוה לבטות כם
מבעבר השתן ואמנם האמה הנה הוא נתח כח נפרד ועצ
ועצבו ופנים ו ועורקיו בפרי הנו והתחלת צמחותו נשם ע
צומח כבשר גב הערוה הנקרא עצנת קשור גדול נרחב וא
ואעפ׳ שהוא ברוב העניינים סגור ובהמלא רוח תהיה הרצ
הרצאת הזרע ועובר תחת הגרם הזה שריינים רבים רחבים
יותר על הנאות כפי שעור האבר והוא ויבואוהו אליו עצ
עצבים מתוליות אל קצת ואעפ׳ שאינם שוקעים שקיעה ר
רבה בעצמותו אבנם עובי קשרים נגזרו הוא והעצבי׳
אשר בהם תצא הורית כפי דברי גלינוס הם גלות העצבים
המרפים אשר בהם יתרפה וכבר ידעת העגלים המיוחדים
באמה כשעור העגלים ויש באבר מעברים שלשה מעבר ה
השתן ומעבר הזרע ומעבר הזובה והדיר ודע כי באבר יב
יבואהו כח הוריה והרוחית מן הלב ויבואהו החוש מן המ
המוח והחוש ויבואהו הדם השוה והתאוה מן הכבד׳
והתאוה הטבעי׳ יש לו וגם תהיה בשתוף הכלי׳ ולפי דעתי
שרשה מן הלב בסבת הדריון תקרא לבחיות העצב הגב
הגבוב והגלוה אליו באורך וברוחב בסה שנשפך אליהם מ
ברוח חזק ירוקן רוח האוויר ירוקן עמו דם רב ורוח עב
וכן כה שיעלה בעת השינה מחמום השריינים אשר באברי
הזרע המסבך ברוב הרוח החיוני והדם אל הם שיתדיע
ומה שיעוד על הוריה הזאת כל מה שיש בו לחות זרע מ
מוכנת להתהנות לרוח הכנה בלתי נקלה שלא יוכל העב
העכול השלישי לשנותו רוח ולהעמידו בעניננו ותתיכו מ
מדר אבל עוכרת העכול השלישי ושם ינפח ועשירת המש
המשגל בחזק האבר הזה ומעבהו ועיבתו במיצו ובעצמו
כי התשמיש כמו שאמר אבוקרט מעגהו והעדיכה מבריצ
ומכת התאוה והתעורדותה הוא אם מחשביית ואם מכח ר
רוב רב בדם אשר יורע מסבת הזרע ויזוז כמבו עתה האבר
ואז ינפח ויורה והחפיפה יהיה מסה שתחדש התאוה
בהתעורד האבר לזה והמתיחה והקושי בבריאה עקרצה ובהנ
ובהגיע הזרע באברי המשגל ירבה ויבקש להתפרד בהם
בהתנועע הליחות בהם ולפעמים תהיה הידיה בסבת
העקיצה מליחה עוברת בגדרים המונחים כשני צדיעי הם
המקוה או ליחה רכה דקיקה יבואה מן הכליות כמו שתהיה
התנועה עצמה אם תתחדד ותרבה ותקפין מכתחת׳

פרק ב

בסבות הזרע הזרע הוא מותר העכול הרביעי אש אשר יהיה אצל התחלה ח
המזון באברים יבלע בעורקים וכבר נשלם העכול הש
השלישי והוא מכלל הליחות הקרובה מהתקשרות באברים
ומהם יוזנו האברים השרשים כמו העורקים השריינים וכ
ומוצא בהם ולפעמים ימצא דם רב בהם נבלע בעורקים
שכבר קדם אליו העכול הרביעי וכאשר שהוא כן אל הע
העורקים או יגיע אל האברים הדרושים לו שיזונו מבלי הצ
הצטרבות לשנוי רב וכן יוכל אל הזרע כמבו ולפי
גלינוס והרופאים הנה לזכר ולנקבה יחד שני זרעים ואמר
להם שסבת זרע לא בשתוף השם אבל בהסכמה ובכל אח
אחד משני הזרעים יש כח והציור הצורת יחד אך זרע הז

הזכרים ויותר חזק בכח אשר כבנו התחלת הציור והנה זרע
הזכר נדחה בקרב לרחם ויקבלהו הרחם כמשיכה חזקה
והנה זרע הנקבה נדחה כפנים מחוץ כבלים ועורקים לא
למקום הדיון ואכנם החכמים והידועים והנה הזרע סבר תם
באלו הוא כמוחר שזרע הזכר יש בו התחלת הציור ובאלו ז
זרע הנקבה יש התחלת קבול הצורה כענין רבי ויהיר כי הם
הכח המצייר כזכר מתחלק כציור לדמיון מה שנפרד ממנו
אלא אם יהיה בזרע סבבו יחלק והכח המקבל הצורה ביר
בזרע הנקבה מתפרד בתחלק בקבול הצורה עד שיקבלה
ואעפ׳ שיסבול בענין כח ויקנה לדבר הזה זרע ואכנם
בענין אשר נקרא בו היות הזכר זרע הכח אין להיות הנק
הנקבה כח זרע ובאמת הנה זרע הזכר חם וסבול ועב וז
זרע ואמה מין כרם רבות יבוטל בעט או ישתנה כבנו
ואינו רחוק בהרביות ברוחק זרע הזכר ולכן יקראוהו הפ
הפילוסופים הקדמונים נרות ואמרו כי זרע הזכר
בשיתקרב בו פועל בכח ולא יהיה לחלק ממנו כבא רב לו
לישר טרמיות גוף העובר ורבה אין בזרע הנקבה וכדם
רבדות אבל רוב עורו בגרמיות רוח העובר כקיבה הפועלת
בחלב ואכנם זרע הנקבה הוא היסוד לניכיות גוף הע
העובר וכל אחד מהם יספיקם כה שבוליד דם וחם ורטוב
ומוקק רוח ואכנם ידיעת הרופאים אמתת אחת מספריות
הלא הנה אל החכם הטבעי ולא יועיל לרופא המשכיל בזה
וכבר ביארנו הענין בו בספרנו הפרטי ואבוקרט אמר
כנחו פרוב הזכר הזרע הוא מהמוח והנה הוא יורד אל ה
העורקים אשר אחורי האזנים ולכן יהיה הקודם כבטל הז
הזרע ומוריש העקרות ויהיה דבו הלבי כחובר ברוטב של
בן הכוח ובהדובה לו כחולף ארוך שישתנה כמו אותו הדם
ויהתך אבל שופכים אל החוש ואחר אל הכליות ואחר אל
העורקים אשר יבא לא לאשכים ולא יודיע כליגוס אם יהי
הדרש החתך אלו שני העורקים לעקרות אם לא ואני רואה
שהזרע אינו ראוי שיהיה בין הכוח לבדו ואעפ׳ שהוכר בין
הכוח ונהאכנת מה שאמר אבוקרט כקנין שני העורקים א
אבל ראוי שיהיה בכל אברי ראשי גבבו והמאברים האח
האחרים בנפיחום לשרשים האלה ובזה יהיה דמיון ובן יו
יוליד מתאבר חסר והנה זה כבח שלא יתר חבי העורקים ב
בכשל ולא התעורר התאוה הנגרעת בבשול השלם
והזרע לפעמים ירחהו רוח בתערב ועל כל פנים יקדם לו
ליציאתו יציאתו ׃

פרק ג׳

באותות מזג הזרע הטבעי
הרחם הראות העורקים בו
בזכרות והכים ועביו וזכר
וקנחו ומהירות צבורות הטעד על גב הערוה והבלות אליה
ונהירותו ורכיו ועביו תמותו ומהירות ומ׳ות לבנותה ומי
שידעה לדעת בזה יתקן הכנתו יהיה סבה לטעותו וגם
ואחר יסתכל בכראה אותות המזג הקר בהפך האותות הדם

פרק ד׳

באותות המזג הלחר
דקיקות הזרע ורכיו נ
והולשת הקושי ׃

פרק ה׳

באותות המזג היבשי הם
הפך זה ולפעמים יצא
הזרע בו כחוטות

פרק ו׳

באותות המזג החם ויהבו
מעוט עצם הזרע והגבורת
התאוה ונדחת בפחות שבם
שבמעטה מעבר כזכר ותהיה תאותו חזקה ומהר להתק
להתקשות קושי חזק אלא שיבטל בתשמיש מהרה נם בן ו
ואם יפליג החום והיובש יהיה מעט הכיזרות ובעט התולדת
עם הדוק היריות ׃ ואכנם השער על גב הערוה המתוק
הדרכים והבלה אליהם הנה יהיה בבמזג החם מהבו רבו
וקני ׃

פרק ז׳

באותות המזג הקר והלחי
יהיה הזרע רע מהרם ויהבו
אך פחות שער ופחות בם
כיעבר והזהר דין הכח לשכים ואינבי רב התאוה והדיוה
דהיה מקבל חזק ברוב עזיבת המשגל ויהיה רב הקרי מהר
ולהגיעו לבטחו ׃

פרק ח׳

באותות המזג הקר והלח
הוא חלק השער על גב ה
הערוה ומאחר התאוה
והמשגל ודקיקות הזרע ומעוט ההולדה ואחור קיום וקוש
ומקשי ׃

פרק ט׳

באותות המזג הקר והיב
היבש הוא עובי הזרע
ומיעוטו והרבה הדם הל
והלח במבים כלי ׃

פרק י׳

באותות המזגים בלתי כב
טבעיים והם מקרי האותות
אשר לטבע עתה שלא היו
קודם שיורו על הבדלם הזה ׃

פרק י״א

בתועלת המשגל והנזק
בעתו וממנו אחריו ה
הרקות המוחרות וקלות
הגוף והכות הגוף לגדול כלו אם ילקח כן הכוון אחריו בג
בכבוד זה כן והבטוך ובם יבוך אחריו הרחית הכוח ובח הנ
הניברת ומקוה טוב לב ושכוך חמה מופלגת ודעיה ותם ה
יועיל כן המלנקוניא ומטב חליי השחורה בבח שמבח ה
ובבח שהזה ענין הזרע המקובץ מצירי הכוח והלב רוע
ויועיל מכאבי הכליות והמתנים ומחליי הלבנה כלם וכל
שכן בכי שהמכו הטבעי חוק לא יחלישהו יציאת הזרע וב
ובן יקודד תאות רבאכל ולפעמים להיות כורסות בתח
מתחרשות בצדדי האחרונים והביצים ולכל כי שיבנאם ם
בעזיבה המשגל ומי עצר הזרע מהפך הראות ומכוב הרא
הראש וכבדו ובאב החולבים וכף הירך ומורב וחם הנה
השוה כבנו יבריאתו ורבים בכי שבונו נוטר המשגל אם
יעזובהו יתקרדו ידיו נשאר עניניו והפיל תאוהו לבאכל עד
שלא יקבלהו גם כן ימליטהו רקאתו ובל כי שים בידו
אם עבבי רב הנה המשגל יקל מה מכטו ויועילהו ומר מם

ממנו מה שנבאר עליו מרחק עליית האיד המעשני והנה יק
יקרה לאדם מעיבת המשגל והסתכבות הזרע וקורת רחש
והשתנותו אל הארציות שישלח הזרע אל הלב והמוח איד
רע ארסי כמו שיקרה לנשים כמחנק הרחם ועניני הזקן את
מעטים ומאשר שמתפשט ארסיותו ויכביד הגוף ויקררהו
ויכביד החניעות ׃

פרק יב

בהרחק המשגל ועניני
הרוב תכונותיו הנה הם
המשגל מרחק מעצם הם

המזון האחרון ומתלוש החולשה לא יתחלש כמוח אחין מהם
בתנועות האחרות ומרחיק מעצם הרוח לרוב יתענוג ולכן
היותר מתעורים בו יפילם בחולשה והנה המשגל ימהר
למרבה מבני להתקרר גופו ולהתיבש ותתגבר המשו הטבעי
ער שירבה עליו השער ואחר יומשך אחריו הקרור תשלם ו
וחולשת החושים מראות ושמע ויתחדש בשוקיו באב ובובר
שלא יתחשב שירחק למשגל גופו וגם ירבה לבגפה נסתרת ל
לוח ולפעמים יתגבר השחורה ואחר התנועה ויקרה לו
סמוך ראש מחולשה וירבה לו כרשישת הנפלים באבריו ו
יתחיל בראשו עד אחרית סדרתו ויקרה לו צלצול באזנים
ולרבים יקרה להם קרחות חרות שהרבה וגם יתחדש להם
רעש האברים וחולשת העצבים והתעורה ובליעת העינים
כמו שיקרה בעת המות ויקרה הקרחות והגבהות ובאב
הגב והכליות והמקוה ותגבר יהם תחלה ותמשך אליו ליחות
הכאב וגם יעצר הבטן וגם יחדשם הקולנג ויבאיש ריח
אזם ופיהם והירכים ומי שיהיה בגופו ליחות כעופשות רב
הנה יחוש ממנו אחר המשגל ריח כבאש ומי שיהיה חלוש
העכול יתחדש בו אחר המשגל קרקורים ויש אנשים
שהם נמנעים בכונו רע שאם ירחיק המשגל יצטרך ויכבד
גופו ראשו ויצר לו וירד וירבה לראות קרי ואם יעשהו
תחלת האצטומכא ויפגע והאנשים היותר ראוים
להרחיק המשגל מי שיקרהו אחריו רעד או קור או צרות נפש
נפש נסתרת ורפיקת לב ושקיעת העינים וסור תאות הם
המשגל ומי שתחזור עליו או חלוש או הוא חלוש האצטומ׳
כי עיבת המשגל הוא דבר יותר כמות למי שאצטומכתו
חלושה והרחיקנה הגשים אשר הן מפילות ויש למשגל
תמונות רעות כמו אם תעלה האשה על האיש הנה זה תכו
תכונה רעה במשגל יפחד ממנה בקיעה ונפח ושחיני הא
האמה והמשכה לבובה דריקת הזרע ויפחד מן יותר דבר בא
באמה מצד האשה ודע כי עצירת הזרע והיותו מזיק
מאד ולפעמים יובל אל נפיחה אחר הבצים וראוי שלא
ישבש בעוד שהצריך מתעורר לצאת לנקבים ולהבחין הל
ולא עם תנועה חזרה או אחר המפלגת כפשוי הזק והמסבב
החבור לבא אל הנערים מגונה אצל הזמן האמור כן התו
התורה והוא מצד יותר מזיק ומצד פחות מזיק ומצד
שהטבע צריך בזה תנועה גדולה כדי להוציא הזרע לכן הוא
יותר מזיק ואם מצד שהזרע לא ירוחה עמו רוחה רבה
כמו שיהיה עם הנשים היא פחות הזק ונלוה אליו כבמספ׳
מעט את החדושים בבשים [illegible]

פרק יג

בעונת המשגל ראוי
שלא ישמש על המזון כ
כי זה ימנע העכול וכמו

ומשגל כחליים אשר תחייבם התנועה על המלוי תפלה יות
יותר מהירות ויותר קשה ואם יקרה זה לאחר אז ראוי שיתנ
שיתנועע אחריו מעט שינוח המאכל באצטומכא ולא י
ישנו ואחר יישן כפי האפשר לו ולא ישמש בריקות נפש
כי זה יותר מזיק ולמשה על הטבור ויותר מקבל הפיד הגב
הגבורי ויותר מביא להמק הבשר והדקה אבל ראוי שיהיה
בעת ירידת המאכל מן האצטומכא ושלימות העכול הרא
הראשון והשני ומצוע הענין בבישול השלישי וזה מתחלף
באנשים ולא תשגיח למאמר האומר שראוי שיהיה זה
אחר שלימות העכול מכל צד כי אותו העת הוא עת הרי
הריקות בעת שיהיה הגוף בו מתחיל מהונת והאברים כלם
נקיים מן המזון בדרך העכול ויש מן האנשים שיהיה עת ב
בכמו הענין הזה בתחלת הלילה ויש מהם שיהיה יותר
נאות עזות המשגל מן המזון הנגמר ׃ ומצד אחר הנה
השינה הארוכה יבא אחריה קום המה עטה וינוח בה של
שכרחם לשינת המטה וראוי שלא ישמש אלא על התאוה
האמיתית לא יעורה עיון או הבטה או המוך או שרושה גם
מה שיעוררה רוב הזרע והמלוי ויעזור לכל זה בריאות כח
וראוי שירחק המשגל אחר הריקות החזקות במקיא ויש
ושלשול והאריא ושלשל ההוה מאם והתנועות הנפשיות
והנפשיות ובעת תנועת השתן והיציאה והדקות ואמנם
השלשול הנוטן אולי יקל אותו בכנגד ומשכב תליות להמנף
צד המעיב וראוי שירחק בזמן החם ובארץ החמה ויותר
ירחיקהו האדם שנתחמם גופו או נתקרר גם כי אחר הח
החמום יותר בטוח שאינו אחר הקור ולכן הוא יותר טוב א
אחר התרשבה שאינו אחר היובש והיותר טוב שיבענים הש
השוה העת אשר כבר הרגיל בו כשיעשהו אחר זמן ויחוק
המשגל ויבא אחריו קלות ובריאות נפש ורכות חושים ׃

פרק יד

בזרע המוליד וכליותיו
מי יד הנה זרע הסבר
המזון הנגמר זה רבות

לשמש אינו מוליד הזרע על כל האברים יסע שיוליד בריא
ובאשר כי כי שאריך אבינו כאן וארך דרך מה ליד תנועת הז
הזרע ויפגע ברחם ובבר נעסר ומשו הטבעי הנה לא יוליד
ברוב הענינים ׃

פרק טו

בארצות כי ששמש יה
יה בעל קרום ו
ונצוצים מעורבים קבצים נקבים

פרק טז

בחסרון תאות המשגל אם
שיהיה הסבה עצמה באם
באמה או בגבכים וכליו

הזרע או באברים הראשים והנלוה אליהם או באבר מה
מתמצע בין הראשים ואברי המשגל או בסבת שכונה מזוח
מוחרת או בסבת מקום הנפח בשאלי הגוף או מעוטי בכ
בגוף כלו ואמנם הגזרה בסבת האמה כענ הנה היא
רוע מזג כח חריצון מופלג ואמנם החרה בסבת העצבים

וכלי הזרע אם רוע מזג ואם מופלג או עם יובש וחום יות
יותר רע או שיהיה הנגבר היובש לבדו · ולפעמים יהיה
לפעמים תנועת הזרע ויתעדר בהם העקיצה המעוכבת עד
כי רבים יהיה בהם זרע רב ואם יעקשו לא ידיעו לקפיצת
הזרע בהם ויסבלו עם זה כלות כי כלי הזרע לא יתדבקו ב
בהם ולא יתחממו הזרע ויתקרר · ואמנם ההווה בסבת
האברים הראשים אם שיהיה מצד הלב שיפסק חומר הרוח
החיוני ואם מצד המוח שיפסק הרוח הטבעי ויפסק
חומר הזרע ואם מצד הכבד שיפסק חומר הכח הטבעי או
מצד הכליות לקורם והזגם וחליותם הידועים או מצד האצ
האנטומבא לזרע העלול · וכלל זה אם לסבת החולשת
החיות ואם סבת מועשת המעברים בין אברים מאברי ה
המשגל · ופעמים רבות יהיה החולשה לתולדת ההויה
בסבת הנפח ובסבת אחר נפילה והכאה ואמנם המכה כפ
כפי תהליכם השפלים בשיהיו אם קיים ואם חשים ואם יב
יבשי המזג שיעדר בהם רגפה והנפח הוא מהעורים הט
הטובים כי כשירבה הנפח כבטנו מבלי המגנה כבטבה ת
רבה הוא מעורר קישוי · ובעל התשוקה רוב הקושי לרוב
נפחים ואמנם המכה בשבונה כמו שיקרה למי שיחתכו
במכו מחורים וימצא בטבעו כאב ויותר מזק זה בעצ
בעצבים המשותפים בין המבעת ועצליו ובין האמה ומכת
שמחליש המשגל ולמנעהו ענינים נפשיים כמו שנאת הג
הנבעלות והמתכבים או בתשוקה רוקה בשקעת בלב יחליש
המשגל ולאה וכל שכן אם יזדמן זה בעת בה על צד הזה
ההזדמן וכן עוד שהפול החזרה יתרחב זה במחשבה ותת
והתחברה צורך הנקבים וכל עוד שהפול בו הורגל כמו זה
במחשבה ולפעמים יהיה סבת זה עזיבת המשגל
ושכחת הנפש אותו ורפנה האברים מהנג ומעוט התעסק
הטבע בהולדת הזרע כמו שלא יתהל הטבע בתולדת הח
החלב באם רבגהל כי שיביעם החלבה זרע כי הקושי סבתו
רוח מתולדת בזרע או מבלי זרע והחום והקור יזוד במתג
מתנגדים לרוח כי הקור יטבע תולדתו והחום יתיך
אברו ואין כח שיולידהו כמו הליות הפנים והואם אשר יהי
יהיה בעוקין ומכת שיעור בזה רכיבת הסוסים על השוקי
ולכי שהרגיל אותם ולכי שבכליות ומגלה אליהם לחות
ועם זה קרים ואמנם כי שיהיה יבש ומזג הכליות חם
ולא יעשהו בשורי הנה הוא לא מזיק ומוריש העקרות ·
המותרות אמנם ההווה לרפיון האמה או קור במזג עצבית
הנה יודע שלא יהיה ירויה הזרע ולא יתקן בסים הקריים ·
ולפעמים יהיה מכי ויוהרבה קל הציאה ולפעמים יהיה
כ ותות בלא חריה · ולפעמים יהיה עמו בחוש הגוף הח
החרשתו ולא יהיה בתאוה חסרון ואמנם כח שיהיה בסבת
האמכים וכלי הזרע אם יהיה לקור שבהם יורה עליהם קו
קושי יציאת הזרע לא במיעוט וקור ושמשיש · ואם יהיה
לחום בהם ומיעוט הזרע הנה הזרע יהיה מעט קצת חיר
חידה והיה על הרוב עם רזון הגוף ומיעוט הבשר והדם י
ויהיה והתמצבה בכה שיועילהו לה' המרחצאות והמגנת
ואמנם ההווה בסבת האברים הקודמים על אברי המשגל
הנה אם יהיה מהכבד והכליות יהיה במיעוט התאוה גם שלא
[illegible] התאוה ונולדת הדם בראוי ואם יהיה כן

הלב ימעט הזרע ולפעמים יהיה ירידת הזרע בלי יהיה
ויהיה הדבק והלש ורך ורוס הגוף וחסר ואם יהיה כן בסבת
ימעט ראש תנועת הזרע ולא יהיה הנדרש הצריך להתמכי
ממה שיעורר אותו ויקובל בוסת עליו כענינו החושים וה
והעין בייחוד וכל שכן אם יהיה אחר הכאב ונפילה שיבת
לנוח ולכל מי שיש בכבד וכלב ובמוח חולשתים ויהיה
כמו קדמו הלבליות ולחלוייהם יש אותות יודעו כמם
ואמנם ההווה בסבת מקום הנפח במחלקים השפלים כגון
כשתראה כח האברים העליונים חזק ותבריא ותראה הע
החולשה בירידת הזרע לבד עם כח הלב והכליות והנפח
ואם יקשו הנפחים יקבל תועלת בהם ואמנם ההווה בסבת
מיעוט תביעת הזרע ומיעוט עקיצתו הנה אותותיו [illegible]
בעת התשמיש ובי רב ממנו נקפא ורוב זה [illegible]
יזדמן שיהיה הזרע הרבה אבל נחסם מאד כמו מה שיקרה
והמבנים יותר מהם מהמשגל מהרזים ומי שיהיה
להרבות המשגל ראוי עליו שימעט מהזרע [illegible]
המריעים וישוב התקוה כמי תאפסד [illegible] בריאות במה
הרגלים כשבנים והחמים כי זה בחוק הכליות וכלי הזרע ·
והרפואה אם יודע שהסבה באברים הראשים [illegible]
ראוי שיכוין בהם הרפואה ואם תהיה הסבה קור [illegible]
הנה אין דבר כמו המטרודיטום כי הוא הרפואה [illegible]
חזקה להם בכל לאות ממשגל סבתו הקור באיזה אבר שה
שיהיה ולחולשה בכבד ורפואת הכרכום הוא דיאקורקמא
ואמרוסיא וכרדניא ואם יהיה לזרע עכול המטכבא
הזוק האנטיבבא ואם תהיה המכה בכליות ירפא תחלה
ברפואה הראויה להם ויובה בחמום כי החום לנג לכח
מועיל להם ויעורר הקישוי ואם יעשה זה ירפא כשאר הח
הרפואות ובעלי תריה הטובים ותהרדות המגבות וכמ
והעשבים הטובים המרטיבים מועילים להם ולמה הל
הלב גם כן הלב רפואת הבקי והריאק ומטרודיטום
ואם תהיה הסבה מיעוט הנפח בחלקים השפלים [illegible]
יהיה סבתו חזק הקור בהם תעשה התמשמש הדקה כמו זה
והמדיחות אכר נוכירים ויהיל דארציני הגדול ויקח הר
הנרדים בפחנות כמו פולים ולוביא והרעננים וכל
בבלה ובעל כי מעט רכב בין החולתית ואם יהיה סבה
מיעוט הנפח והם תעשה הקידור וההשואה באבנטבה זה
והמריחות הרשות והמזונות ויקח בה שיהיה קור [illegible]
כמו פרש והחות בנינני והתפולים ויהתלב [illegible]
הלב ואם תהיה הסבה חולשת הגוף יחזק הגוף במזונות
המחזקים כמו מיני אספידגאג והיינות והבשר על [illegible]
והריסא והבריצה והטרמינא ולחם והחלב וחשיטה [illegible]
ומהלבנה כמו לב שקדים והגוזים ולות הגינריא [illegible]
והבתיכה בגרגרי אל כצרא ובהם [illegible]
מתובלים ומעורבים בבצל ובינצא וביתי ופיגנריה [illegible]
ונרדקקא והרנור וכן יחזק הגוף במרחצאות [illegible]
והמריחות החזקות כמו שמן שושן והכן בא[illegible] ואם
יצטרך לתרון הכבום יהיה כו כמו קשטור ונבקי הולות זה
ואם תהיה הסבה קור אברי הזרע ירפא ברפואות המחממות
המחממות אשר זכרנום והמבשיחות ואם יהיה בהם גם
כן יובש [illegible] בקרטיבי והוסים כמו שיאכל ואם יהיה

הכנה השלישית חום אברי הזרע ויועיל בו מקור ברטיב ב
בשתי כמו ביין החלב הנקרא מאסת מן הבקר או החלב יב
יבושל בו לגלונית הם יהיה יובש הנה הרטבה שות כמו
בבריחצאות והלבן ביצה והחלב חלוב מבושל והנה ירשם
בו תמישיתו במא׳ והתבונות כיני אספירגאג והרטבה
בשכבים הרים עד שמן הזית ודלעת ואם תהיה המכה יו
יובש הרטיב הגוף בבנבו והחלבים והבריחצאות והיין הר
הרקיק ומיני הסר מורכבים מן הגרגרים ובשבחח ובמרגיע
ואם תהיה המכה קור אברי האבה ורפיונם ירפא ברפואת
אשר לרפיון והקור כמו מה שנזכר בשער המקוה וראוי ש
שידחוק המשגל אחר הדקות והעכל ונתוך החבורות והת
והתביעות הנפשיות כי פא׳ יחלים
וראוי שידחוק המשגל הרצוף הרב כי אם יקרה לו זה יקצר
הזרע כי רוב המשגל יבטל הזרע וידחוק הקבטא ואם תקרה
יקל הכזון וישיב העכול וידחוק האצטומכא וראוי שיכניס
שתית המים כי רוב שתית המים בזיק מאד וידחוק בל
מתוך הרוחות מנגב בחוטו כמו רורא ובנורגא ושיקשא ו
ובנשטורי ובאדרדור פי׳ מין בנמשטרי ובמן ות
הזרע מנגבות לע׳ אותםי אל כרשב וכל מנגב עם קור כמ
כמו עדשים והחבין והזון והחמוצים והקוקצים לנגנבם
וכל מקור חזק הקידור כמו הגרדיבים החרט כמו במפורא
וש׳לי תינוזר וורדים וגם כי זרע פטאו׳ר אגם שיש בו מע
בעט הרוכה הנה דשנותו ועודותו הרוח בנגד זה ויוסיף
עליו וראוי שידחוק לבעול הגרה והזקנה והחולה ואשר א
אין לה וסת עדין ואשר לא נבעלה מזמן רב והבתולה כי ב
בל זה כחולש כח אברי המשגל בגלה׳ וראוי שיובא
עליו מאורי בעלי המשגל והספרים המחוברים בעניני הם
המשגל ותבונותיו ויתחטב בו עם עזיבת המשגל ברעד ש
שיחזק ויגבירה ואלו העצלים מהמשגל בעויבה ומעצור
נפשם ואלו ראוי שידריכו אל המדי עשו תמורתו והתחבר
אשר נזכיר ויזכר לפניהם מכבות המשגל ומפוריו וכח ש
שיתחבר בהם ויביטו רועקת בעלי החיים לזה ואמנם
ההנהגה המיוחדת כשם באחרית כלומר מעוררת תאות הם
המשגל הנה רובה מונה לצד החמום והרטבה והנפח וה
וחמום תגב ותכליות בכה שיעשה מן ההנהגות החמות והם
ומתריחות כמו שמן באן ושמן גרגרי צנור גפן מחובבים׳
ואמנם הלקיחות המיוחדות כשם באחרית הנה הם הרפו
הרפואות המועילות במקר הערבים בסשיתה ובשקיה והר
והרפואות אשר יש בהם נפח בעכול השני והשלישי והם
והמום ונפחם ללהות הזרה כהם תנפח והרפואה אשר
יפעלו בסגולה והמזונות אשר יולד בהם דם חם ולח שופ
שופע ויש בו עם זה נפח ודבקות וחוזק כמו הזרעונים וה
והלוביא ומזונות נזכרים עדין בגה והמכון בעשייתם
שיהיה אחר הבריחן חם ולח וכריחה בשמן זנבאק ושמן
הנבנסי או כיוצא בהם ויגמע הביצה המבושלת הנקראת
נבר שת קודם המאכל שיזורה עליו מלח אשטינקוס או כ
בידגא בו ובשיאכל המאכלים הבאגדים ישתה אחר זה היין
הרותני מעט ואחר ישכב במשכבו וידחוק רגליו במים חם
חמים ויעשו הבריחות והמשיחות המעוררות הקשוי ואנ

ואנחנו נזכיר עתה אלו הרפואות והמרוצית והרכות גם בן
אל בקיבותיהם בהאוחות להלוקת חולשת המשגל הזרע
שהחשענות רובו על המזונות ומהם יהיה שפע הלידה והע
והעזית הכח׳ וראוי שיסמוך בעל הרצון במשגל אם
ירבה מהרפואות הבאהות מן יתרונם גופו ואם תראה כר
קרחת והתלהבות ובלוי תקרו ותשוה הטב ן ואחר תחזור ת
תחלה על הבאחות ואין ראוי שתמריץ בתחום כי יובל
אל הנגוב ובשתעשה הרפואות מהמזונות הבאחות הנה ת
תמשוך אחריהם כום יין ריחני׳

פרק ו

ברפואות הבאחות פי׳ מ
מולידות הזרע הנאדר ות
אמנם הזרעים כמו זרע
לפת וכרוב ואחשגא והחרכום והרגיר והכביא ומורגג נגי
נביות והזרע צנון והזרע אשפרגש והזרע רטבא והזרע אבטיח
והזרע כרפס ומטרסלין והרדבגא ופלפל שחור וארוך וחי
והלובא ושומשמין והזרע פשתן והזרע כשק ירט והרטרי באן
ומכמו הגרגרי קלקל לאמט פרוין והרגרי הלם והיניריג וכל
שכן המבושלים בדבש ואחר יגונבו אמנם הגרגרים רבה ה
הזרעונים והפולים הלוביא וכיוצא בהם׳ ואמנם
הקליפות והעשבים כמו כרגומי וקגילא ומאפים ונגרי
וטריבולי כריני ונגלכפן׳ ואמנם לכמות הגרגרים כמו
לב גרגרי צינובר ולשון צפרים וחב אל כצרה ומסתק הל
הלוזים ואמנם השרפים כמו ררגאן ואמא פיטודא כי
היא חמה נופחת מאד כי אם ישתה המקודר משקל מן הח
החלהית ביין יגדל תועלתו ואמנם השרשים והעצים
כמו שרשי הלוף ושני מיני בהבאן וסיטואל וקשט מתוק
ושישדיאון כי הוא חוזק לעורר קשוי יציאתו ואשטרגי גם
ושרש ברטני לעו קרדו כספא נבינה פרחו וכצל וכל שכן
בצלי ואשקיטלא צלויה וארינגיש ונגבל וכל שכן המר
המרוקוים כלו קונדיטש וגלנגר ואלושרי ושרש טריבולי
כריני ומירא ואשארי ובזידאן ומרגעת וארבור קטיל ול
ולעבה ברבריה ביחוד כי הוא תעורר בחום היין בכל הגוף
וספרי גם כן בשתיה ובמשיחה ואמנם בעלי החיים כמו ח
חצב ואלחל ואסטינק וכל שכן שרש ענבו וטבורו וכליותיו
ומלחו יוקח אלוחל בימי האביב ויסרג וינקה כמיעז
ויפלא מלח ויתלה בצל עד שיתנגב ואם עשית זה אז תק
תקח מלחו ותשליך מימו ויספיק ממלחו דבר מועט מחות
ממלח האסטינק ואל נירא ואל משאת ואל נ׳מ במבנות
המים והרג החם והולכי הגבלה ישתה כל יום שעור שיתע
שיתעכל ולא יכביד והדגים הם גם והמגרדים יכשים וה
והשתיה ז׳ זוזים וביצי הדגים וביצי התרנגולת וכל שכן בי
ביצת הקורא הוא פרדין וביצי היונים וביצי צפרים וכל
המוחות וכל שכן אפרוחי יונים וצפרים ואגרא ואפרוחי ת
התרנגולת והטלאים עם מלח ומכה שהוא במשמש
המגולגלת שיוקח אבר הפר ויתנגב ויודוה ממנו מעט על ה
הביצה המגולגלת ויגמע ומה דבר בופלא מבעלי חיים
שיוקח קיבה מן האפציל והנגבה ויקח ממנה קודם תצריך
ביב׳ שעות שעור גרגרי שקונים ימים בשליש מים ויפתה ו
ואם ירצה ירחוץ במים קרים וגם הדבש ילקח ממנו שהוא בש

כבשמים רבים וישתה בשמנים ואם יהיה בו מעט זעפראן יאות ואבנם הטיבות הם הבים הגדולים וכן הגופדים והיין החדש כי הישן מדקדק האיד ותיכהו ויזיק ואבנם הפידות הנה הענבים המתוקים טובים לתאות המשגל וכל שכן החדשים כי הם בנקים ידם לדות ורוח עם הדם ועד ועלבי בזון ואבנם הירקות והיוצא בהם טריבולי כרני ובידוד כבנו בדבש המבושל עד שיבא בעצם הלקיחה וגם נרניר נבל שכן אם ישתה כבקי בכתיתותו עם יין קשה ואחור יזון כמה שראוי כי זה במרסם התועלת כיד בנה ואבנם הרפואות המורכבות המתוילות הראש שבהם הוא בטרודיקוס וגם רפואת המבך כ ה שהוא מועיל כתולשת הלב וגם שלשה משקלים מברקתות הזרעים באוקיא כבוי הנרניר הלח ובהם רפואה האששינקה הידועה וגם זרע נרג נרניר כדברי במשקל שלשה זוזי בשמן חלב בקר ורפואת טריבולי כריני ורפואת אלבורדיאן ורפואת אלכתרי וגם כלח אטשינס וזרע נרניר בנמשה עם חלמון ביצה ותשתיה כל יום שני זוזים וגם זרע צנון וזרע אנבויח מא חלקים ישתה בחלב חלוב וגם יוקח נרגרי ציצ כר וזרע גרגס וזר הרדי ומרות זכר הנפלים ועלך אלנבש כשוה יעורב בדב בדבש ויוקח כבנו משקל וגם יוקח הקאקל וגם נרניר אבוז אבוזיאן והנגביל ופלפל ארוך מכל אחד ב זוזים ליענואת א אבים ומוחות הצפרים מכל אחד וזה ילחות בשמן ואגגיל וי וחלט בדבש ופאניד ויעשה ומי שהפליג נו הקור יקבל תועלת מאד במרקחות בשיטורט בפלישרי וגם אפופונק משקל ג זוזים ימורים באוקיא כים יבושל בהם שמבשכין וי ושתה זה בשלשה ימים וגם הנגביל ג חלקים פלפל ארוך חלק ויחלט בדבש ויתן כבנו משקל ג זוזים בבים חמים וגם זרע טרנגרינ והנגביל חמשה מיד כג לבן וארוב ג זרע ר רשבא וזרע צנון וזרע נרניר וזרע ארטינא ב' זוזים אשק אשקישלא צריך עבור האששינק שלשה שלשה לשון צפ צפרים ב' זוזים סיכרי ם זוזים המשיחה ד' אוזים במין היין הם המבושל העב הנקרא טלא ג ז זום ויהיה זה מאכל מועיל גם כמה שהוא חוק כאד אלינו יוקח אטא פיסידא זרע נר נרניר קקלא זרע בבציא לשון צפרים וכן אל כרכם אגוא מכל אחד חלק בוזאן ופלפל מכל אחד ג חלקים ומכך ,ש ששית חלק וילתה בשמן ציגנבר הקטן ויחלט בדבש ׳

פרק יח

ברפואת חוקת הכח יוקח אצקודי ודבש וחב דבורים ושומן הלב בק

בקר חלקים שוים ותרתח עליו ואחר ישתה מבנו בפי בת שיסבלהו השותה כי הוא מופלא ומהרפואות הטובות שאינם חוקות הדום והמופלג שיוקח בנינריג ותבורים וחב ויבושלו עד שיתבשלו ואחר יוקחו התבורים ויוסרו גרע גרעיניהם ויבינבו וידוקו ויחלט בדבש ותשתיה כמה כשו במשקל כאגוז וישתה עליו היין וגם יקבל תועלת חצי ליט ליטרא בן חב אל ביצה או ליטרא תבורים שיחוקים וישרה בחלב צאן ליטרא ואחר יאכל תשרוין וישתה ו חלב עליו בשני ימים וכן הרפואות הטובות מרקחת ו לבבות חזה גם זהב יוקח עקרים הלוזים קלופים ופסתק ואלבנה איב

אינדיאה קלופה ומוקבית ולב נרדי צינוכר וחב אל קלי חב אל בצרה חלק שוה ואר מכך הוא מולי ופלפל ארוך חלק מכל אחד ד חלקים או יותר בעט יולט במנך כתרי והשתיה כביצה בל יום ׳

פרק יט

במשיחות והמשמה לפ לשת הלב הקרות ול הלאכבים הלאבה גל

פלישרי חצי זוז יעורב כמבאן המכרעם הלפעמים יעור בו אבגמור בי וכבך וימשח האמה והפחדים וגם הערוה והכליות והגלוה אליהם או יוקח פלישרי ומבריתיהו כבך י ימורים בשקל ממניהם יחד באוקיא שמן זנבאק וכן ח חירל בשמן זראק וכן זרע אורשינט בשמן זראק וגם אשאפישרא ב כן זראק בני זוה חזקה יוקח צק באזרין בשמן הצי וכן בודק בדבש משוק וגם רפואה כן טובה יוקח בגל הנכנס דבר ברעט ויהנף בו הב אל ס׳ג פלישרי חלקים שוים עם אל בון או אשטא פיסטריאה עם קרטן וזפת וקירושי משמן שושן ושושן בירי המבר במשך כשער החוקן מופלא התועלת אם יעשה בהם בריחה וג וכל שכן שמן נרגרי צבר נמן ושמן סיפרי טיחור ושמן ה תארי הזק הכח בזה משיחה לרופס ויוקח בת יהיה בירא ונפרית חי ונרגרי קרטם מכל אחד ב' דרכבו מלח דרכבן בגל אישטינלא ויודק הדק הטב וגם ידק ובלב כמן שהוא יהיה יותר טוב ואחר יעורב בקירוטי ויעשה שישוב לעובי הדבש וימשח בו תחת העצה ונב הגליה והאמה כי זה מעורר קושי ותאוה וגם ימהר התנו החוק ימורים בשמן ויאתלט הנחות דרך בנה הנו במשמן אגירא ונרגרי צבר נמן ופליגרי בשמן נרנל וגו ונאמר שאם יונח לבטה פתילה משומן חבור הנה הוא בו בופלא וגם רב יות מסריחות העצה אשר נזכרים ואבנם הם החוקנים שילקחו בפרק הראשים מופלא וגם הנח ואפרוחי יונים עם אפרוחי יונת ואשכי הכבשים טובים בם בן אם יושבו בחוקן ויש להם תועלת לחזק המוח ונגף ויש ושכבי החוקנים שומן אליה ושכן אנד ושמן הבן ושת ושומן חלב בקר ואבן גפתק ז זוזים ושמן נאציל ושם בחלב ושמן נרגרי צבר נמן מופלא מאד לשיוקשים מן טריבולי מאריני ושמן פמאבר ושמן נרגרי דלעת תתרא אבטיחים וקישואים כ ת חוקן לגג יוקח ראשים מבושלים ואפרוחי יונה מבושלים במנאז ובחודן ואורינש ויהם ג בתנור לילה יבושל בחוקן במאד וי קח מזה חלק ושם בן החלב חצי חלק ושומן חלב בקר ששית חלק ושמן בחלב ושמן גרגיל מכל אחד ז' חלקים וחלב בליגה אטשינן וג ועב ירוק ויהיה בתבלין בו ויוחקן חוקן טריבולי מריני לח ת חלבים ובלא בף פינעריר זרע לפת וזרע נרניר וג ובבציא ואטפרני וחוט השדרה מהתישים ואטבים ם מחצים וחלב חלוב ומוחיהם ויבושל עד שיתעבה ויחק בד אוקיות מבנו עם אוקיא שמן קרטם או אי בנפט ו ושיהיה זה ג' ימים בדקות נפש אחר שיצא לנקביו ומכן יוקח אליה וישים בקדירה חצי קסטור של ח ויחלק בה בקסט יוסם ואליה תחת דבר כבד ג' ימים וה

ותתוך ותבשל כמה שיש בה מן הקשוט ויוקח השמן היו
הירצא משפת ויסטר ויוקח בזה השמן סברנא ומשמן חל
חלב בקר וחצי סברנא וכן מי חברתו וחצי סברנא ומשמן
פניגרינ חצי סברנא ויחוקן בו וראוי עד ג׳ שעות בן הלילה
ואחר יהדרם מבית בעת השינה וישן עמו ויעשה ויהג׳ יב
ימים ׳ תיקון חזק ראשי צאן שלשה או ד׳ באשכוז מה
והתיכת אליה והרעונים יבושל בתנור ויוקח מימיו ושם
ומבנו אחר בשול חזק וישים עליו שמן אגוז ושמן חב אל
בערא או מעט משמן אשטינך ויחקן בו או בחוקנים את
אחרים כתובים ברקות שלנו ׳

פרק כ

בכוונות מזונותיו מה ש
שילקח מבשר גדי השמן
הזכר ובשר צאן והרעונים

ובצל כלי קליות הבשר כי הבשר רב מזונו והמאכלים הנ
הנקראים אל מקסנר ואמר׳ והכבן בשוריים טובים וכן תר
תרנגולת ואפרוחי יונה בפוטשים וכל שכן בטעם הבא ב
בו אנגראן והביצה הנגמרת וכש׳ המתובלת בסינבוכי
ופלפל ואם יהיה שם קיר יתובל בזנגביל ופל
ופלפל ארוך וצירופלי וסינבוכי וכירצא בזה הדומים להם
ואל עפה ואל פרסינא ובטעם האגוזי וכל שכן האגוזי א
אחר בשול הבשר היטב ומה שיבא בו בורות הצפרים וה
והיונים והתולו והחלב וכל מיני הדייסא ומיני הגודבאג ו
ומיני דבוליות וארז בחלב ובשר בחלב צאן ויבא בירוקו
בירוקותיו אספרני ונבריתי ובריסף ונענע ביחוד כי הוא מ
מחזקת כלי הזרע ויחזק עצירות הזרע ומחזקת התאוה וחב
וחנדקוקא ופיגנריז ומביני הגורבאות והטובים מה שיהיה
בזעפראן וסלת החלב ומי הגארגיל אמרו מי שיתמיד לאב
לאכול הצפרים וישתה עליהם החלב במקום מים לא יסור
מתאותו מזריע רוב זרע או שיסתן ויגבל בשומן החלב עד
שיתאדם ויבוא ויטרף עליו הבינים ואבנם המרוטם
הנה לא יאות כמו אל בשת והחלב והדג הצלי הם ואבטיח
וקשואים וקשטנת הנקרא ביאר והלעת וצירות הלחים והי
והירקות הלחות כלם עד התחרת וגם שזרע לגלונות כוסף
בזרע להם והלבן ביצה רוב הנפעלה להם מרבות הזרע ו
ומוחות בעלי החיים ומוח עצמותיהם והזרענים הבחירים

פרק כא

בכוונות אשר יש בה
בהם רצון הרפואות
ובזה שיקח בן החלב

ליטר׳ ותסול ד׳ עליו תרנגבין משקל ט׳ זוזים לדרי הכונ וי
ויבושל עד שיתאדם וישתה כזה שעור כל יום בים והוא ש
שוה לכתומסים ואכנם המקוררים הנה ראוי שישחק לה
להם משקל ד׳ זוזים סינאגוסי שחוקה חוקה ויעורב בליט
בליטרא חלב ויסכסכהו וישתה מכנו בים ברקות נפש או
על המאכל במקום מים ולא ישתה זולתו וכל שכן אם יהי
יהיה מזה מעוקם שבשתשת ושומן הצאן ובזה יקבל תוע
תועלת פרסום בו קור ורובם יזהר ׳ ובזה שיוקח שומן
חלב בקר שלא כים חלב בקר בכל אחד עד ושבן מתק ם
ברוגמים ויבושל הכל עד שישאר השליש והשתות בזה בב
בבקר ב בזאת הכריון שליקה במעט יין וגם בפכיד ליטרא
מחוש הכבל ליטרא חלב וחלב ל׳

ליטרא יבושל הכל עד שיתעבה ויוקח וילקח מכנו כ״ב
בקר שעור אוקיא ׳ וגם יוקח זרעונים שחורים גדולים
וישרה כמי הגרניר עד שיתפח מעט ויתיבש בצל האחר ויש
וישחק עם פאניד ויהיה השתיה בזה שעור אגוז בבקר וש
ושעור לח בעת השינה וישתה עליו כוס יין ׳ וגם ישרו
הזרעונים בבי שריבולי ויתפח בו כשמש כשמידה שלא ה
תסיר כהפסקיתו כל עוד שינגב האחר הבשלהו ותחברהו ו
ותקח ממנו חביצי קרירה בחלב חלוב ופאניד וגם יוקח
ב׳ ליטראות חלב חלוב וישים בן חצי ליטרא תרנגבין וחצי
ליטרא חב אל בצרה שתוקה ותרוח האחר תמורים הישב ו
ותסינג ותוקח מבנה חצי ליטרא וישים עליה ליטרא גל
גלאנגאר וישתה כזה שעור שיתעכל ימים כי זה בומלא
וגם יוקח כי בצלים ובמוהו דבש ויבושל עד שישאר הד
הדבש והשתיה מזה מלעקה אחת או שתים בעת השינה ב
במים חמים וגם יוקח קמח ויעורב במים ערכים כמו
הבין קרוה ואחר יסוט ממנו סחוטה ויבושל בחלב חול ב
ובמוציאת החלב מי גרגיר ודושן בשומן אגוזיא ויוקח מם
ממנו כבר דייסא וגם יוקח הלבן ביצה נמרצת ויזרה
עליו אשא פיסרא ונבלח אשטינק ודה חזק וכל שכן אחר ה
הטרחן ויתאסף בשמן יאסמין ושושן וגם יוקח הלבון
ביצה מרופה קנתה בקערה ובשתיה עם הלבן לא יחיק
ואחר תשים עליה כרביעה סכינות בצל שחוק וישים על
הביצה המבושלת וישים עליה מעט מן המלחים ותבלין
הנזכרים ויגמע אותה וגם יוקח גרגיר ויודק כצל ויבושל
עם פולים וזרעונים ודבש כבשר רך ושב ויתובל בתבלין
החמים וגם יוקח פולים וזרעונים ולוביא וישרו במים וא
ואחר יתותך בשר הצאן כמו שעושים למטעם הנקרא לב
לבתינ וישים ממנו שורה מזובצל והגרגרים שורה ויזרה ע
על כל שורה סלת אשטינק ומעט אסא פוטירא וסינבוכי
ונרופלי רב ואחר הזרה עליהם בוחות הצפרים והיו
והיונים שורה ויעשה זה ותהיה השורה היותר עבה שורת
הבשר הערים בשומן ואחר יוצק עליו אם מי כבשא לב
לבדו או מעט מוכים ילקח ממנו עם מים וגם יוקח בוחות
צפרים ויעובו בעפחת זכוכית שיתבשל מימיהם ויתן עד
שיגנבו ויוסם עליהם כמיהם חלב בליות עזים מיד ש
שישחטו ויתוכל באחרונה כקנת שיר צה לחבר יהיר
עונה לנו טובה יוקח מוחות הצפרים והיונים החמים בם
במספר והלבון ביצה תרנגולים עוללים ימים עשרים וב
ובשר צאן בורה מבושל היטב בחום מחוש קערה אחת ובי
הבצל המחוס ג׳ אוקיות ומי המשמש ה׳ אוקיות ומריח וה
והתבלין החמים שעור הצורך אחר זה ומבון חלב שעור
ג׳ זה יעשה עוגה הנקראת מלונא ויאכל וישתה עליה אחר
שיתעכל יין חזק ריחני נוטה למתיקות מתיקה להם
בקראן נוביא יוקח גרגרי צינובר נקיים ב׳ חלקים זרע גר
גרגיר וזרע אבטיח שעור בספיק ויעשה מתיקה אחרת
יוקח זרעונים וישרו במים או כמי גרגיר או בטריבולי ם
בריני עד שינפחו ואחר יצלה אותם בשומן החלב עליה ב
נקלה בלתי שרו את וגרגרי צינובר הקנבים במורו ויושם
עליו דבש ויולח במים ויולש ויעורב במעט מעשבי
וסינבוכי וגוזר ויחותך בחותך הבגיקה אורת תעבה

רבים בבשול ותורת עליו נרגרי ציגובר תגילים והרע כינ פינט אשרי ופלפל ארוך ואירינגוס וסיסאמבי וז״ע ורגיר ויולקח בזה כבורקות ואם יתעכב ז״ע בריגיר תסים תבורתנו אל אלבצרה או בכך המנקים להם היינות המתוקים ויינות צמוקים הלקוחים מהצמוקים המתוקים נ נבאכות אשר יש להם עיבי בלם ואיתו להם תאר כשקר נאות להם יוקח נרגיר ולפת והאבים יבושל בכים נ ויכונן ויולקח כשרת וטוקים כבוגלים כבינגים ויעדב ת הכל בשנוי ותוכיף למיתו בפאניד ויעוב עד שיגיע לעג׳ לפימה יתו בשבה אחר לגו יוקח טריבר וכריגי ורג תרגיר ולפת ויבושל במים בחוזק ויסינן בישרו ואחר יושם בחלקבן המים רובע חלק פאניד וסוכרי אדום רובע ושי נשנית חלק וחצי חלק צמוקים טובים חמים ושישית הש התכיעית בארגיל מזיק ויתוכן עד שיגיע לעג׳ לעצבות אחר ילנו יוקח תירוש ענבים וינתם בכל יום טנים כזה שליש מנה מן הרפואות הזאת והרע נרגיר וגורע פשנטנגא ולפת ובנדראן והרע אשר וז הלטן צפים וחב אל קלקל ולעבק אל קרביא ושני מיני באן חלקים שוים ישחק ויושם בצלר צרור ברפוזן ויושם עם התירוש בכ״ג ויונע בכל עת מבקה אחר יבושל האגוזים והאגים בבים רבים ויכונן ויבושל בכיכיהם צמוקים כנוקים בח בואר גיהם ויסינן ויושם עליו פאניד ויעזוב שיורתח והם נחבים בהנפתים והמים שיכוכה בהם הבשול מחוקים •

פרק כב

ברוב התאוה אם יהי׳ יהיה עם הזקן הנוף ודמיונו ובריאות ה

הכע ובחרות השנים יבולת על המשגל כבלי תחלש וח חולשה הנה אין זה בכה שראוי לרנהיג ולשבר בי לשבר ז ויבחין הכע ויהיה הא׳ כי אם להוגן התברית והרע כי הולד הורע בחוזק הלב והנוף ומיעוט הולדו מאוד וכוחל ומחליש לעבירות ולתכונה • ואם יבוצאהו רצון הגוף וקלות הרעה ויעשו התכנה ויתרחצו או אפשר להם בבים קרים וך וראוי לשבר הי׳ אות בה שיהיה להפ׳ נת כלי בת בחום או להות להתאוות בהרקה ומה שיהיה סבתה אם חרות בן הרע או רבויו עם חלשת הגוף לחוזק כלי הרע ו ומסבב אליהם הורע ושהוה הגוף מגע אל הבח כמו שי שיו בן שיבראו קצה האברים יותר חזקים מקצתם ויקרה צחרינ קלות בחנוך מקצתם ועצמים קטנים בכלי הורע ב כבו שיקרה לנשים התנוך בבני הרחם שלא תשקוט כתן ת תאות המשגל או לרוב הנפש וכן כי שלפעמים יפול בן בקרקורים ודעם המקים אשר לא יבאיברו קושי האבה ת החוזק ויחזק קשי בכלי התשחרה ולאנשים יחזק תאותם בארצות הגורים ודפרקים הקרים לכח שיקבץ גוס וזה ם בכחם ועניך הנשיב להוף לכה שנחבר בבחם הגקצא ת וזרעם הקר מאד והשיבה על הגב בן הדברים המביאים קשי תאותת אחות בריאות הגוף אחות ובלוי זה בכה שלא יעלם מכך ואותות הבות הורע שיצא בותר ע עם חרוח ותריפה תחרד השתן ומעניינו יגבה ורוב הדם ב נוסב ולפעמים יהיה עמו חולשה אלא אם הורע ירבה נח

הם קרי יתבידהו ומה שיצא יהיה רב ויחליש הגוף •

פרק כג

באותות החנוך שיהיה המשגל ביגוף בבאות ולפעמים תהיה הצ׳

תאותו כבאיבה רבה ויתחך אחר המשגל כאב •

פרק כד

באותות ובנח הזקה הקושי ותנוכח לו לקיחת האושרים והב המזג הנוטה בנתהי

הרפואות בה שיהיה בן הבלוי הדם ובה רפואתו הזקן הן ומגוב המזון ולקיחת המשרדים ומז שיהיה הבלוי קר ובן רפואתו בה ליקחתו בן המעבים והחמים לזרע עם רפואת באריות להניע ודם אות אל הכלים • ומה שיהיה בחום הורע רפואתו השואת הליחות וקירורם בלקיחה בה שהוא קר כמו שהוא קר כמו חזרת ולגלגלות ודעידום והגרגר נרולעת וקשואים והפירות ואל בכפרה הידה ולהבו נגבו ציביגר ועד זה דבים ובינ׳ הקירוסים הלקוחים בן הסבנים הקרים ובטחישות וקיצים תלחים ובכפטרא רנ׳הו ושאו דע זית דקעים בעופרת על דגב ושתיית הבים וקירותו השינה על מצה נשון ונוטא בהם והשמן בן הברים והלבלבנות • ובכי שהוא חוק העגול בן רפואים הב הבבונים ומה שיהיה בתולד רוב הרע הנה רפואתם בן קירור כלי הורע ממה עזבדנוהו בן המקררים • ומה שיהיה בן החנוך והאברים הקטנים הנה רפואתו הרקיה והי׳ ותשלשול ללידה הנוטה והשואת הבע והרטיות והסיר ז הנזכרות • ולפעמים יצטרך אל המרדיכים וחום והש בכבו נישקיאבי ועלי סוגראן ולשגל בבים קים כורי ובה שיהיה בהניפחים ברחוק או הבחיכים הרוח אבזה עם רקיקות חזק והרקת שחורהם אם יהיו שחורים •

פרק כה

בבגבים הורע הם הקרים העירים וב ובבורים ושלשק׳

הבבושלים בקנכום ואם יהיה הקנכום הם אך ונלפר הל בוטרה וזרע לגלגנות וטחיות הקנים הלחים יבי אל ד דבונה התוכה התמריצות וקבות אלוגין וקבות הקנכוס ח״ע ו חורת ולפעמים יכסיק תאות המשגל אם ידבו כבו ומהשכנים ובה שכן זית בפעיט הורע ותחבושת בקר׳ הפים ויעשב הם ובים השוכראן וגישקיאבי יושם על הב האשבים והשכבת האבטיח ומושא לחה וליטרגיר נחכן מורכב כקר ידין חזרת וזרע נישקיאבי וזרע קנה חלי תגרבי ושילי וכוברית יבאה וניגופר יבש וורק הבל לגר השילי ויקח כבנו אנק הנשאף • ובבה הנסי המלכים כי ההליך ירף בבל התאוה •

פרק כו

בבגבי הזרע החמים צינובר קליף וקלי וח וזרע הסבה וזרע וזרא

חרע אגוזים קשושים ופשרנו ואבפרבי והנרקיסא ובבן • ומהמורכבים מרקחת הבבוני מבנב הזרע כאשר ואם יהיה בעליו בואכם ישתה החובן מורכב יוקח צינובר קליף ו

כלוף וקלור דולי מכל א"ד עשרה זוזים ברושניאש ונר וורדים כא חמשה זוזים זרע רודא שבעה זוזים זרע אקג אסגוס קנ בוש חמשה זוזים ידוק ויגופה והבינ בצינובר להוביל כח שאר הרפואות והוא קלוי לשבר כח עורו לת לתאות המשגל וגם שבת משקל שלשה זוזים זרע חורית צריך לגלונה כא ארבעה זוזים בבי העדשים וגם זרע רודא וקשטור הזרע גושקאמי הלקים שוים הש השותה ב' זוזים ביין מות וגם זרע רודא וזה זרע קשטור הזרע גושקאמי לבן כא שני זוזים נרד או גם כלרשטיאש ם כא משקל שלשה זוזים ידוק ויגופה והשתיה ב' זוזים בם בכוס קרים או ביין מוג וגם שרש שרון משקל ב' זוזים זרע רודא ארבעה זוזים גלושטיאש חמשה זוזים ישתה ם מגנו משקל שני זוזים בכנגבין וגם זרע חורת ג' זוזים זרע רודא משקל זה כלושטיאש שני זוזים מגנבשת משקל זה והוא שתיה וגם מורכב הם שרש קנים יבשים ואל חבק ההררי מרוכי כא' שני זוזים מורביון חצי זה זרע רודא אורטיגא מאבו נבשת ומגדגא כא' שני זוזים יקובן הכל והשתיה משקל זה וגם שרש העשב הנקרא א אשבי הכל"ב וזרע קנבוס כדברי כא' שבעה זוזים זרע פגנ פגנשכשת קלוי שני מבקלים זרע ברוב המים משקל והש והשתיה מהכל משקל אחד ביין שחור קובן והנה שבחו זה הקרבונים

פרק כו

רוב רבית הזרע והזיב והזיבה ונזיר הקבה בז ביה אם בזרע ואם בכ

בכלי הזרע ואם בבליות ואם בעצלים המסובבים או בהם חולות והסבה אשר נזרע אם רבגול לבקוש ה המשגל ורוב לקחת בולידים הזרע ובטיורבת ויצרו בן כלי הזרע יצטרך אל זיבה והוא דחיות הבוהר ואם לרק לרקיקתו ויהדיית בראות כל רקק ואם לדחותו נדיעותו שיעקין ויצטרך הטבע לדחותו ואמנם ה הסבה אשר בכלי הזרע הוא אם לחולשת המדשיק או לרוע מזג או לחוזק כח הדוחה או לחולי מבריצה או כתיחה יב יבריוהו לתנועות ומתגברות שיברים הדוחה בזה ודחה הזרע כאלו דחה המזיק האחד כבו שיקרה הקרא ב בעת שבזיק לאצטומכא אלתי הבאבל ובבלל הנה הכי המריצה עצבה מעשה והעצבי מזריק ודע כי בריצת ב' כלי הזרע מולה ובוריצת עצלי האצטום עוצרת כי עצלי האצטום נבראו לעצור ואוחם לעקות ואם שיהיה הרפיון בהם שלא יחזיקו להתרחבות יקרה לבעצרים ואמנם הסבה בעצלים המסוברים בריצה גם כן הרפיון ואמנם הסבה בבליות שלפעמים יקרה לחולשת הדם בחוזק תאוה או רוב המשגל והנה יצא בן הם נעשים אח אחר השתן מבנו דבר רב והוא כלוה לו כבגד ש' לדבקותו ירבק בבגד והוא רע בהיות רבה והגוף ואמנם הם הסבה בהתחלות ככו שהרבה בבחשבה במשגל ושבוע ם במפוריון או יקרה לכו שיהאות בטבע תשמים כמוהו ויהעורו אברי הזרע לפעלם ענין התעוררות חלוש ויזוב

או התעוררות חזק ויזרה וגם יקרה לכוים להוליד רבי לרפיון פה הרחם ולחולשת כלי הזרע כהם גם כן ואלו הסבו חנוכיות תאוות בת שיהיה הסבה בו רוב הזר הזרע לא ישפך אחרי החלפות וחסר עם ר כוו תתשש אלא אם תגוף יהיה חלוש וכלי הזרע חזקים כי אז יורה על רוב כח שיצא והתישו עם זה כנין הגוף בכבי ובה שי שיהיה לרקיקתו הודה ראיית הלבן על רקיקות הזרע וגם שיהיה להרותו ותרופתו הנה יודע בו לעת היציאה ולפעמים יהיה עם שריפת השתן שיהיה בראתו נוטה לכב לברבות וגם יורה עליו הסבות הדוחות מתבזינות והת נהתניקות ובת שיהיה בסבת חולשת הכליים ובבחם הבה המחזיק ירד בלי קושי וכן בת שיהיה בעת חזק כח הז הדוחה ואחר זה בבריצה והרפיון יש להם אותותיהם ג

הרפואה ימעט המזון וירוק הגוף ויעשה בבת שן שוכרתוהו במנגבי הזרע ובפיניטים אותו ובבת שוכרנו כבר שבעוה הרפואתו וכבר זכרנו רפואת הבריצה והרפיון ואתה ידעת ואמנם הם ואת רקיקתו והנה בבה ם שים בן קביצות וחמים מעורבים בנגבים יכבר כבזונות הבנגבים כמו אל בהם והדיים ואמנם חזק המחזיק רבו בקיבצים אשר ידעתם בשתיה ורטיה ואמנם הש הנקט בח הדוחה הנה במקררים ומשדילים והחוש מעט והבבוא רפואה נכבדת לקבוי הזרע הלהזק אבריו וגם כי בם גרי העם יש כי שכתב שעוצרת והגרה יותר אותי כח שאומרים שכיקשת כזרע רוב הקרי בחלופות כב סביו סבה הרגרה והתבוקע הזרע ולפעמים יהיה שלא ית התנועע בעת השינה וכמו על הערף וכפי כח שנברנו כא במיתותיו ורפואתו היא הרפואה מקשירות רקיעי העפרת על הגב יש רושם רב אך הוא כבה שבזיק בבליות וראוי שישבר זה גב וכן להציע מצע המקררים ולישון על הגר הגר וההולכי ובירוא בהם

פרק כח

בבעיט הזרע וצא רצאתו בחוזין יהיו הסבות הנקרא

הוארה וירבה בבעלי הגמל והתנודה ורפואתו ברפואת ה חבמלות בולידות הזרע ותאוות המשגל ורפואת צאתו בח בחוזין בבה שרשים

פרק כט

בהנהגת מי שיחזק ב במשגל וקחתו בם בבו ואדם והיה ראוי שישים בנכחו לחוז להזק אצטומכתו ולהטיב עכולו במשקים והרפואות וח ותתחבושות הנזכרים בשער האצטומכא שיפול בזה תש תשלום התולשה ונגלת בבה שבפיל משגל חזק ברפואו המיבשות ויעשה על ורפואתו המקררו על אברי המשגל המחסרות הזרע אשר נזכירם ויעזוה המקררים המנגדים הזרע ויעשה במעט ובבריקיתיו בח שיעשה בעל הפריא הפריאפישמום וירחיקו בה שבוליד הזרע ויחבירו הנרע ת עלותי נפוחיתם כבו שחוק אל טבנאב פי דמבראות והצלצלים והגבהת האבן וראוי שידריכו עוסם בהבעט המשגל שאם ישבשל בתחלת הלילה יעזבוהו יום

אי יקפים עד עת תשרנה מתחלה שלפניה או שלאחריה והזקני בכנגם בנתים וישנו כאחורית הבשל ואחר יעזבנ ימים רבים בשחוק שירצה שיעשו ובזה ישלם תולדת

פרק ל

הלחם הנק טבול ביין טוב בהגרנת כי שהרנה המש הבשל והזיק לו והרלישו ומי שהזיק בריאותו ויתוש

ותקפיו וראשו או בעצביו שנתחדש מכבי רעש האברים ראוי שתשתדל בחזקו והרטבתו ובמזונות הטובים אשר זכרנו במקומם הדנה והמרחצאות והב: זם והערבה וחש והשינה והמרגוע והשמחה בשחוקים המ:בהים והלב צאן ובקר חזק העזר לו זקן ולו עיר ואם יקחיר בריקות גם נפש בשעיר שיקבלו וישנו עליו וראוי שיעשו הנדות ההגנה ואם יעשה הבנר ד טוב או דמיאת הג כך גם ההפלגה בהרטבה יעיר כחו ואם יהראה תולדת בריאות ומבחת בזה אז ראוי שיחמיר בסך ראשו בכמו שמן ויא ויצראש ולספטפר באזן אי לרטיור באף ויכנס בכים הע הערבי ויפתח קינו בהם זה גם אם יחדש הרעש ואם תהיה הלידה רבה ורטוב השלש בכמי נשר קלונגטירא שיחזקנו בכבך זנגבר ושמן באן ושמן קושט ושמן נרד נ דין ושמן ס מן השמן סיסרי ומחלב ושמן נינגיבי י וכל מכן דם טיט בו קביצות ואם לא תהיה ליחה ירפא בפרי ב יחות הרעש ומי שיקרה לו אחר ד רעש ישיה אמונג בכי כגורנא כ עוד שישבו ומי בגור נא בשעו אוקיא

פרק לא

ברוב הקושי לא גם בסבת התאוה ונ פר ובפריאפישמו ה בת

הקדובה בחדית האבר וקשיו הוא רבוי הרוח הע כנגדי אברי המשגל והנה אם שיהיה רוב הסבה הזאת בעצב הח התלוי עצבו או שירד עליו מקודינים וכלי הזרע אל לשני ענינים יחד והוכר הרוח הזה הוא להיות רב כנגע ב בו הוס מועט והסבה הזאת המתחולה הוא אם רוח שו שוקע בכלי הזרע להולד בהם או בלתי שוקע ואיך שיה שיהיה הנה קיום הרוח הזה וכחו אם לקורו ואם רעבין והנה העוזר הסבה החברייות והפועלית הסבות הבריות פ בנזרת כליב כמו שיהיה בעורק האבר ובה שנלוה אליו ם סמיכה נקביו בתנועת התנוה או הרחבת פיות העורקים המעורדים אליו כמו שיקרה לבר שיחזק מתני והרבה הל ולכי שהזיק המשגל והנה יתנועע בו התשמיש והרוח בח בדוחק ולפעמים יובילם אל פריאפישמום וזהה יקחר לכל זה הסבות הקדמית אם במזונות החמים והחריפים או הנופחים כמו הזרעונים והענבים והדבק ביצה ואותם שיתחברו בהם שני ענינים כמו הנרגיר ואותם שיש להם סגולה להוליד הזרע כיין החדש ואמהעתנים וחת

והתכוונות רוב התלכה על העורף שיתחדש זרע רוח אי בת קשירת כפות הידים בסעיפים ובצניפים שיתחזק מית העורקים ומבנב פריאפישמום וזה א שיחזק הח דבר מאלו והסבות ויחזק הקושי וישאר פתיחת קושיה בר ואעפ שלא יתאוו קדם ואחר שעבר צרכם ולפעמים יתחיל שיגדל ויעצם האבר ויאדם כבה ש נמשך אחריו כתל פתלחות הרבות או רוב סבות הדום והם רוא ניתק אל הלשון הזה בצורה נצב האבר שיכבו בה לרכים ותחל ת זה אם לא ירפא לפעמים יוביל למתיחה כלי הזרע ורד וחדוש כורסא הכה בו ודע והבן האותיים א תעמד על איכות כה שבפר והוא בסוף אל זה פרק ה אל הכלל הזה כן השרפים ודע כי אם הרוח יולד באבר עצמו יהיה שם הפריקה העצבים ואם לא יהיה כן רוה בכיר כבה של בני האבר ורנה הגיע אליו בחשיינים [illegible] הזרע והרפואה רפואת האגשי הי מי י עשיל בה שחבינו ובמיגעי הנגח נ משכים ודשוח ואבנם פריא פריאפישמוס רנה קר רפואתו והרנה בביא והקשר זה זרותי השלשל לגמרי כי יצורך מן זוהרים השרשי יהיה כלם נלה ולכן ראוי שיהיה תכידת האברים ועזרי עם בשחוק המבלאות וביוצא בהם וירחיק התשמיש ו להבריח יחזק בנוקי העקבה ואחר יכיל בבמזונות [illegible] והמציעות הוורדים והחלפים והרטיה והקירוטים הק ה הקרור רנזברים וקטיות הרועי העפרת על גב העלה והמשקים ובקררים והכנופר והכפורא ולהרחק תועלת גדולה ויבין רך ואויר הלעטה חומר הרוח [illegible] ראוי תיעשה כת שידקדק בלי חבוש ו ז בגו הת המבונדליות ויעשה אז כמו היין וזרע פגנשבת וה ב א ר שיעזב המשגל לגמרי והמחשבה בו וה [illegible] ש עורר האות המשגל אלא כי שיקרה לו פריאפישמו בעזיבת המשגל כמו מה שאמרנו ואו המאחז המשגל ורגל כמו העישים ומה שהלך כמשפטו ולא יתנה מה

פרק לב

במחוצים כי איש בעטיוש ונלען על א אקואט הנקרא הוא אורו שאם יפ

ושכם יצא וכל בעת ההריקה ולא יוכל לאחוז נכמו זה ורובו יתגבר עליהם מכיפת ויזמה מאד וירבה בזיבות עד ויתרפו להתנבת דודם ורובם הצווחי הניף הוזל ראוי שיעשה האספלנית והתרבושית הקובצים המזוקש כמו שמן נרדין ושמן סרו ושמן אגוז אספלנית טובה ויוקת שרן אכושיר ושמן הגאר וישחק קקאנרי ואקאסיא וליל יבש וז נא ויגלגם בהם ובמתשבנים אספלנית ויעשה תמיד על עצלי המתניה פתילות עוצרות

לצמה וכל הכן בקח המשגל כמו סיגנוז פתילה במאגד ז הלבונה ועפצים וכלרמסיאקי וגם יוגח לבטה המשגל הקובבים הנה נאמר כי מי שיתיב בזנם והנהגתו ז והרוקח הנה זה ענין שאין לו מבוא בענין זה האלקי אלא אם יבוין נבונות קוקבים ויבולום וכן החוזקים הד דרשנים המקדרים אשר כוכבים אין להם תועלת לפי דע דעתי אבל ראוי שיבוין בבה שאמרנו המיכוון לעבר הדע חדות ברעם הלהזק לבבם ובוזים

פרק לג

באלבית ובלטין א אל נביזנמי יאלאבאב באחת היא עלה לבו שהרנגל

בה שיהיה אדם וים בו תאוה כרולה כמשגל ודע רב בלתי בהגיעו הלבו הלוש והגיעתו הלושה בשרש והנה כתלש קתח והיה כורנל למשגל ויאות אותו ולא יוכל אליו עד ש שיוכל יבולת הלוש כשרש והנה נחלשה קתה והיה כורגל והתאוה יתאוות שיראה וקיקה עוברת בין שנים ויחזיק אותו בה שיהיה עמו ואז יתגיע תאותו ואז יזריע אם ישוכש ואם יעשפהו תענת ההדיעה יעשה זה במקשה או בכלים בעבה וקצתם אם ישוכבו בזה לא יזריעו אבל אפשר שיקשקשו להם והוא בכלל מנפלת הנפש ודלת הט הטבע ורוב הרגל ומנהג בעלי אלאבנא ואולי יהיו אי אבריהם יותר יפים באברי הזכרים ודע כי כל מה ש שיאמר דולשת זה הוא שקר והמשגל בגבשים הוא כי שיר שירצה לרפואתם ברפואות ואבנם הלים אינו טבעיי ז ואם יועילם רפואות רבה בבה שישבר האיח מעמיבה ודא ודאגה וריעב ותענודה וכאשר ואמרו קצתם כי סבת א אלאבנא הוא שהתעצב השרשים רבא אל האבר ישהרג באל באלו תחלת לשני שרשים הזקים עד כשירגש יקרה פיזור שירדו על האדם ואז יהנה לו המעשה וזה דבר חוזק והר והראשון הוא הראוי שיסמך והנה נמצא טעם שיהיה לה להם בין הרכבה פתח שוה ובמלאבת המכונה כבא ונגד ונעצרו מגורים כרכים מהם כפי בה שנזכר

פרק לד

בשיכבים ואנדרוגינים ובלטין אירמאפרודיטון ונקרא אל בנתי ויש ב

בהם שאין לו אבר האדם ולא אבר האשה ויש בהם שיש לו שניהם אך האחד מהם יותר נסתר והלש או נסת נסתר והאחר בת. ך ויזריע מצד האחד ולא בזולתי מהאחד ויש מהם ששניהם שוים והנה לי שיש בהם שיבעולו ז ויבעלו ואבנם אני איני מבין זה ורבים יעסקו ברפואת בהתך האבר היותר נסתר והנהגת התבורות

פרק לה

שער התגלות הר הרופא בבה שנגד שמגדיל התענג וי

ויצר פתח והתרחבו הנה אין תרפה לרופא אם ידבר בענ בענין הגדלת האבר ולהגדיל הערוה ולהוסיף בתענג הא האשה וזה כי זה מהסבות שיניעו בהם אל הצות כי פע פעמים רבות יהיה קטנות האבר סבה שלא תתענג האשה

בו כי הוא חלף מה שהרגילתו בלא יזריע וגם לא תזריע לא תוליד ולפעמים יראה סבת זה לנשים באחרי בילה י ותבקש ילתו וכן אם לא תהיה בשורת לא ילית לה איש ויהיה גם היא לא תאות לבעל ויצרבו כל אחר מהם להת להתחליף וכן תעיבות יבריות להן נמצאת כי הנ הנשים ברוב הענין יתאחרו להזריע וישארו בלתי פתיחות פתיחה הנקראת אלוש ולא יהיה זרע וגם שיהיה תשאר ע על זרע שלה ואתה שאינה ישרה ארוה בהם תחלת בא באוהו קנין של עצמה ואין לה נבחרת אל שיסנו מה שב

פרק לו

שבינה הם חלל הערוה בבה שמוסיף בתענג האיש והאשה בה שמוסיף בתענג כי

שניהם רוק כי שילקח במיו חלתית או בבאבה ורבש אבל אמליסיש ורבש יולש בו אשקבינא והנבי ואל כרכו ויעשו ניתות ומל סכן בחצי והאחרון בן האבר ולא יה ח

פרק לז

כי יספיק בעשות זה בקשיה לברח להגדיל האבר יגדילהו חיפה בשומנים והסם ויסכנים החמים אחר

הפיפה בבגד שילד ויניקת הלב צאן ואחר דבוק הום ז ע עליו למשוך הדם האסור בשרוב ונקשרות עליונו ויתמיד בזה קצות הזום ויודע איבות דבוק הזפת כרכרנו כאשן אשר בו הקשוש במקום שיודע השמנת האברים ובמה שעי שעושה זה הדבק הנקרא עלך אם יכתב וירשה בו ואל כר כרסין ואל באלאב והוא סין בן לבלב ויש לו חלב ומי בא ברהנג ויוקח עלך ויושם בכף טים וישאר ויעזב כך שב שבוע ועוד עד שיתגנב האזור ישחק וירטה בו

פרק לח

במצרים יוקח ליג ליגי אלואן כפרי ואינגלא בייאנגלי ז

ורמאך ומינט מכך ישחק הכל ויהיה כעשר עגול כגופן ויונח למטה וגם עפצים פנים שני חלקים אלום בי חלק פרה אישקינגט חלק יבושה בגפת צרת וגם קלפת צניבר שחוקה ד חלקים כפרי לבן יכושל ביין ריחני ותשבול בו בגד פשתן ויונח למטה וראוי שישבור בכלי סתום הראש ויצאת בהם אחד אחד תחת טוגיל כאר

פרק לט

המחממים הערות יז יזרחת פי ורטבך ז ומכך ועשר גן ביין

ריחני ומשבול בו בגד פשתן ויעשה כי זה טבעם ומטיב ז ואל מרבנא מופלא בזה

המאמ׳ השני

בענני האברים האלה מבת שא שאינו בעניני המשגל

פרק א

בכורסות האשכים והם התנות ומה שהוא קרוב אליהם וכן פי

הטבעת הם רפא לפעמים תהיה באנף בעצמו ולפעמי' נבים יתיבל לפשטה וידוע ענין קשוה וריבותה ובראה הא אותה שהוא באנף קשה זה בה וחוש בות כשהוא בתוך חבים ולפעמים יהיה עבה קדחה כי האבר נכבר הוא כתב בתוך הכים בה וכר בלב ולפעמים רבות יפול הבים הנקרא צנא ותדבק וינע אחריו ביום קשה איננו כמו שיהיה תולה ולפעמים רבות יתאבל הפ' וירצטרף אז לח לחוך האנף פ' ופשה האיבול ולפעמים חסור מורסת האנף בסוגל יקרה פתיחה תליה לצר תהיה

ה' שראה ראוי שירקה דם המבע כטלטול וכט' בשה שיעשה רוך כמה כי אם תעשה הפתילות והתציות דם נהיה נהו קלה גדולה וחמשבו הליחה אל הטבעת ולפעמים יצטרך לסגרת אחר העשה שירק רגוף להקיז ני ניד הכרכל רבקי א עפאן וראוי שה תשוב ענין צ צד הבאב יקרו כיצדו וגם תהיה בגני האשבים יחד ת הוציא כה שהוא תבריחו להוציא בין הדם מטני הדרקות יחד וראוי שהנגב הזון וחר חק הבשר ומה שדומה לו וי ויחברב בהנהגה דקה ותעשה תחלה על האבר בגדים שכל מבולים בחומץ ומי ורדים ומי הרירים והסייזות הקירות ומקרר ובשונתחיל להם ף העשה כמו אלו התחבושות ותרשות ויוקח מי ענבי השועל ומי הדלעת ומי הקבים הלוהם ביהוד ומי רגרבי וקבח שעורים ומי הפול רשוים ומעט זעפראן ושמן ורדים וזה מכה מגבינו וגם עלי באבנג וקמח פולים ונאולש שחקת בחוה וזא וילש ויחובש בו ואם יקיה החום והכאב מפל מפלנים יצרך לערב בתחבושת כמו עלי מושקאשי לב ואם יהיה בה א זה ק'שי והעצור נדר התחלה העבודה ם כבואה אז ראוי שיונתן כבה שיש בו בשול ויתיר כרות שבבמלים ככדרגה התחלה קמח פולים וקמומילא ואל ואלטיאה כריר זרע פ'תן ויין כבושל וקמח שעורים בדבש וכים וגם עלי החרובי' ואם יצטרך להתי להתיך ועבודה כאוכוף רנה הכנוסה הטוב צבוקים פנג מנוקים בדרקניים וכבין יתחק וולקו בהם התחבושת יד ירעה או עלי ברוב ופעיצרינג בבנבלים או קמח פולים רצ וצמוקים שנינים כנ קים בחרצינים וכמין יבושל הכל ב ביין מזוג וירטה בו או קמח שעורים ועלי בקר ושרוי בחו בחומץ עם מעט משקדוב ודבר מכי ענבו השועל או אפר כרעני תמרה ואל טיאה בשות יולש בחומץ ואפר ברוב בחלבון כיצהאו חלב ני אי שרש קשואים ברכרים עם ם מטה ודבש עם קמח שרש לולי שתיק כמו אספלנית או חרצני הצמוקים הנקיים חמשה וחב אל בצירת שלוקה אח אחד וחצי כמון אחד כרוב ירוק שלוק אחד וחצי כרכב ע עלף מינן הענבר טלפה וחוא שרף גול יולש כרכב וגם לכורב עם שרינים וגם גרגרי יבושל בשמן עד שיהיה ל' קצם ואחר ישים עליו זונג ונמצא מין ויסר ויצבע וגם ע יוחך אל נבאו מי טרבנטילא וארמוניאק בשוה שמן לולי ושמן חלב בקר בשעור ובמספק וגם שרש אל חו דיבאב וגם קמח קלי וגם כינרינג וזרע פשתן עם ם וד וזלש וגם שברי יין ושנים עם קלי וגם מה שסברנו בשער הקרות ועוד ענין הזק לבורסא אשר יצטרך שיתב

שיתבשל הלקדה ולרוח באנף יוקח זרעונים שחו שחורים אשטא פים נריא הולך הלק בהעקרבים שחצים ח חלק יתחבש בו ובעט יציקה בשמן זנבאק באבר בעל בזה הלקדה ביחוד תם להגלות בה תצבוע עליו וגם אם תה תהיה המורסא רבילה כן ראש הר ש' פתח אשל הבים האין בין שתפתח בה שא בו גלוה אל השכינת ולפעמים ישוב נאצור רע הוא פישטולא אבל ראוי להתמיד הבות קבח א אותו יולש בבים עליו לכנס פתיחה ובאחריתה יציק בא באבר בכך בשבן זנבאק והוא בתגלית טוב או כשבן זנב זנבאק רבות והוא נמפק

פרק ב

ברפואת הם רפא הקרה באנף פעמים רבות תקרנת המורסות בקנין ד רוע הקנין ותשקו ורפואתם המבשלים הנזכרים גבו בבורסא הרכה וכמה קמח שעורים ופולים וקמח פ'נרע' ביין הנקרא בשולש וגם כרוב בלא יד תאנים הב חמשה בכבסר יבושל במים עד שיבות וירטה בו ויותר מ הזם כזה קבח שיקונים וקמח פולים וכמון וחלב בליות הן קמומילא וגזר הבולד ודונג ולקח כזה אספלנית ונסדילי ימאנים ביין כבושל הנקרא שאפא ויעשה או שיוף שמן זנבאק באבר פעמים רבות בושל ומופלא גם יוקח ם ביצבבי ועקץ קולא וישרה ביין הנקרא בולא ובדרבבנן ויחבה על הכיצה ויש לשמן כרוע ורנם במורסות האנף או להוסיף באבר בכך בשבן זנבאק כי זה בתגלית טוב

פרק ג

ביפואת המורסא הקשה בא' ך יוקח תאנים ובכון אגירא חלק חלק עלי וכ' ועלי סיפריס וארמוניאק כא הצי חלק יקובץ יחד וירטה ויבוכן חלב בקר וגם קלקטר נאושף לח ודונג וגם רשמן ורדים וכחח שוק איל ועלי הבנה הלקם טוים וינאן כזה טידה וגם יוקח דילי וארמוניאק ויותכו ביין הנקרא בישולש והחובר במעט קמח פולים ושבן רפואה טו טובה מנוסה לזה יוקח טובין בלי אבק ויודק ויתנגה כמה צ'ה שינופה ויותך הארמוניאק בסכנגבין וילוש בו ויודק בנכום והוא וגם קם בולא ואסאפיטודא ופולים ופינגר'ת ופולים ושמן חלב ויין קרוש או ה האנים הנכזרים יקה בהם וגם אפר תמרים ה דועים שני חלקים אלטיאה חלק ישחקו בחומץ וירטה בו

פרק ד

בעקינה וארסטאן ובל ובלשון אחרא וארסטאן זה הוא עלה נפלאת והוא בנשים יותר רחוק כהם פי מהאנשים והוא נבלי הידע ורפואתו יצטב וכביתה ואז ינפח בטן העלול עם דעת קרה רחוקה כמו יתראה ובחולי תזה ראוי שיוקז וגם בקרני הם רבציצ' ובשלוח העלוקה ואחר קטלשל לא כבת אחת בי יורד דבר רב אל האברים השפלים אבל במעט במעט ראשו ראשון כמו בי לאבלב בקטיא פישטולא ומי סלקא ומי קבלית השועל ובברק ווירקות הקרות ובמרכבות הטבע חם כמו איפפינרין וסלקא וכידבכת ויבוריון כרבות המקרת בו במד על אבר

מטסול ועל הנב עם חטובראן וקמוטרלא ובל מה שידעת ב
בקירים עם החם ומרסות האשכים התבות ושרש בנגשר
ושרש ללי באותים לבעל העלה הזאת

פרק ג

בכנב האשכים והאבר י
והיה כרוע בנב מתחלף

קראו חם ובבנה ומורסא ומרכנה וכנגד   האותות
הנה מזה בנשיהיה כרוע בנב מתחלף קר ולא יהיה שם מה
פתיחה חזקה יודיע הכונ בזרוע כי אם יהיה חם יהיה נלהב
וחקר קר ולא יהיה והדווהי תהיה עבו פתיחה והימתק כלי ב
כובד ושאר זה יהיה לו כבה ואחותיה   הרפואות הן
כבגארות במה שנאמר בחמום הכליות וקירוים ורפואת ם
בודסים והחבת רוחם ואם יחזק הקור אז הראותו שכבן קי
קיקון שימים כו אבפורבי ואם חזק התהלהבות והשריפה
הנה רפואתו הסחוטות   הבקרות ודרשם כמו בוטראן נא
ונאיפר   ואבנם הרוח בהבאה ובגיפה אז ראוי שידים ויפ
ויפנה לאבר   במקרים תמרתיעים בכל קביצית וחק בו י
וכאיב אבל יהיה בהם קביצות כמו ראולא בגצופר ודלעת
וכיוצא בהם   ואחר זה יעשה ריר אלטראה וקבומירא וכי
וכיוצא בהם   תמיס תועלת למטא פין וכירא בבים קרים
וזרע פשתן כולש בבים קרים חומצה ועוד אל אגבכם

פרק ו

כגודל האשכים   הנה יסור
לאשכים שיגדלו על דרך ה
המורסא אבל על דרך ההש

ההסבבה והעובי כמו שיקרה לשדים   הרגואה ירפא
ברפואת הקרות אשר ירפא בהם שדי הבתולות והעלמו
שלא יגדלו במו הרשיה במיסראן ונשקי ומור ובל מה שיתל
שיתלים המה הן ויחכך העסרת המחובר קנט בקבצנו ב
במו אל כוברה ודלעה והפוך המשחות ואבן הריחים
ובמה שיבגע בזה וישתו התבוחה לה דך סבן ונבאם

פרק ז

בהגנות ראשך וקטבה חנה
וקרה לאשך שיתגרן ויקשה
למגע הבזנ הקר מתחלשת ז

ולפעמים יבתר ותעלה אל דלל הבטן עד שיקשה יציאת
השתן ויכאיב בעת סרשתן ויהיה טפטוף השתן
הרפואות הבריחות והתחבושות החמות המחזקי והמטובים
אשר נבית כשער הקטי ואם תבתר ותכאיב אז הרפואה ת
התחבושת הבריחאות והאבבשאות הרעונים   ולפעמים
יצטרך למה שתגשמו הקרטונים שתבנים באבר שנמפרת
ותנפח האבר עד שתעשה ויצא האשך

פרק ח

בדליות הבים וקטים
דנה יתראה דליות על ה
הבים ובנלה אליו דליו

ברובות רבות ולפעמים יעבר בהם הרוח ויתריף עליהם ד
הפרוף   ולפעמים יולד עליהם מורסא קשה זה א בשין ת
המורסות הקרות ורוב מה שיקרו בעד הגבנלי גודל שתו י
ויש לו עורק יתר נבמבבים אליו הליחות   רפואתם רבד
רפואת המורסות הקשות

פרק ט

ברפיון האבר ויגה יארך
הגים ויתרפה ויהיה בו
ענין בנינה   רפואתם

ראוי שיתמיד לצוק עליו המקרים המקבצים ולרטות בהם
ויטפטף המטנל גיש בהרואים כי שיחה חורך קצת הבים
והעצלים בבמו והיה המור הנשאר להשות ז וח מסת ה
שיעורו והותר טוב ההמר כשר שיתגבר תת ת   ואיור
יותך העצלים

פרק י

בזרמו שער להגרה ולבקיעה
בהגרה והבקיע הבה אנחב
יבא באחרית המאמרים שב
שבספר השלישי הזה

פרק יא

בבריצת הביצים והיה
בסבת קור הזקן ונפילת
בה יקרה באותות רע ם

לבעלי החליים האורים ועוד נזכירם שם

פרק יב

בשחיני האשך והאמה
והתחלת הטבעת

השחינים אם יקרו בא
באלו המקומות יהיו רעים ומתרחבים כי אלו האברים הם
על תכנית יבתור לסעיה העפוש בהם למפתח כן הגבר
נבוטים לחום וללחות הם קרובים לבעברי האברים ורום
ודומים לאופני שחני המרבי והנה יתריע שבהם מה שיחית
בעצלים אשר בשרשי האברים ובטבעת וזה שהם יצטרכו
אל גמוב הזן ועצירתם עם כל מה תוקף ותמציצת   ולפעמים
יצטרך להתך האבר עצמו אם יתעפשו עליו השחינים ויה
ויתרחבו   הרפואות הנה מה שיהיה מהשחינים אל הטבעת
הנה יצטרך אל מה שהוא יותר חזק הגגוב כאשר הם שהם על
הזב והעקר כי הטבעת היא חוקה ההרגש בבוצה ואלו תשה
השחינים אם טריים אם נגעים ובהם שהם רעים והמריו
אין דבר טוב מהם כן הגלואן והליגרטי והקליטא רהרצה
ביין ונוטיא ויקרב מנהם פוליש והחלעה השריפה בופלאת
בזה ואפי אלום ותוטיא מחרים ודשיות כבים קרים   ת
ואבכם אם יהיו יותר רטובות כזה ובבר נתבלו אז יצטרך
אל מה שהוא חזק יותר כמו נחשת שרוף וקלפת ענן צ ב
ציצטר קטן והטרגים שרופים ואם יצטרך להצמיח הבש
הבשר יעורב בהם לבונה   רפואה מורכבת לחי ש
שיצטרך לנגוב חם עם דבוק   יוקח תוטיא ואלואן ים
ומיקנא קולא ולבונה ואבן הדם וקלפת שרש ערבה ואלום
האבני ומרגזולא שרופה ועפצים ובלו בשיאש ואקקיא ח
חלקים שוים וידרוש ולק נוטיני ומטוטרת הרמון תיסורך
הלק ילקח כזה אם צליגית בשמן ורד   נגבה אחר ם
כל גרול לישתיעיר דם הגין וקרשאב שרוף והלום שריף ב
בשמן ורדים ילקח מזה רטיה או אספלנית   ואם י
יהיו ישנים ישם בהם לבונה ואלואן חלקים שוים
ואם יהיה שם אכול הנה מה שינהל לו שיוקח אפי
שער האדם ואנגדאן ועדשים ותותים ויוקח בגור או רט
רטית   ועוד יותר חזק מזה יוקח בשני הזונים שב
שבעה ומיד אבן בלהי כבוכה עשרים אלגמיא אחד עשר
וחלש ביין או בסירוקה אבמיום לו ב א

ו׳עם׳ ממנו עננות כב׳ ויעשה ויותר חזק מזה שנים הורנ׳ב
הורניכים ואקאס׳א ורדיש ואשטא פרטאנדיא ואפר אלום
ונ״צל ויעשה עננות ואם יתגנת וישחר וגה היותר טיב ש
שיתתכוה ויוסר המקום הנפסד השחור וירפא באבמל׳ניות
המצטחיות עד שיצמח

פרק יג

בשחיתי האבר והפנימים
רפואתם רפואת שחיני ת

המקום ול׳מ נמים יצטרך לכמו רפואת הקרטם שרוף וזה נ
נסחתו יוקח אפר קרטם שרוף ואקל׳יבא רחוצה אחר תש׳
תשר ופה ק׳ילת עץ צינג׳ר הקטן אפר הרס לבונה וילקח
מזה עננות ו יעשה בכזיק הודק

פרק יד

והחכוך באבר יהיה כמו
כליהה דרה נסמכת אל
אליו ויוקח במפחת מצ
הרפואה הנזכרת הל׳

מצדדיו וסבב החכוך
הליתה בחקו ז וטלטול ואחר יוקח אקאסיא ומאמיתה בכל
אחד חצי זוז בלח ארכונביאק ראבק ואלחאן ראבק וקשראן
חצי ראבק וכמו הב׳ אשנאן ורודק ויגופת ויולש נ ובבאק
כי זה כגוסה ולפעמים יטפטף שרשה בכרח חובין
רשבן ורד ם אוקיא וניטרי ואלום תיבני ראבק וזעפראן ז
ואם יהיה יותר רע ישים בו מעט אסטא פישנריאה
וכשיצא מהסרחון ירחצה בחלבון ביצה עם דבש ואם לא יו
יועיל רבר והנקו והורק יוכתו קרני המציצה בקרו מהבקו׳
הזה וישולח עליו העלוקה

פרק טו

במורסות האבר החכו׳
רפואתם קרוב מרפואת
מורסות השחין החכו׳

ומשמנחים הקובצים בתחלת הענין והמוכים הנאותים ש
שבהם קליפת רמון וורד יבש ועדשים ויבושל במים וראש
וראשר ואם יכוה ישחק עם שמן ורדים ויעשה עם קמ ם
קמומילא כמי ענבי השועל וגם שרן ארביני והעדשים והע
והעלה העל בבנניי

פרק יו

במורסות האבר הקרות הם
הנאמר בהם קרוב מהנא
מהנאמר במורסות האש

האשכים ויהיו כענין רוע הקנין והשקוי ומה שנוסת לה
להם פתח נר׳ע׳ני תכולה שני חלקים אל׳טואה חלק וישחק׳
בתוכן וירטה הרפואה הלקוחה מן הטובין והארבוניאק ה
הנזכרים בשער הבורסא וקשה באשכים יותר הבקים חיות
היותר קשת לרפואה הוא הגה הגב׳ אם יעלה בו מורם קשה

פרק יז

והמדקים באבר וצדדיו
ידפאו ברפואת פרקי הם
הטבעת ומה שהוא כועי׳

שיוקח קמומילא נחתיא וחנא שחוקים ומ׳בי׳ דבות ירקה
מהם דונג וחלבון ביצה ושמן ביצי אכפלנית

פרק יח

בכאב האבר יתחדש
כאב האבר בסבות כתח
בתחלפות ומעבר רבו׳

יתחדש מהעצ׳ ראשתן ורפואתו הזוקנים והמרכבים ויכת
ויסתפק בכי השיעור בכלאב ולא יקרב לזרעים המבישים

מן יורידו המוחרית והאור החוזק יחוסם מכוכות נב הנדה
והאבר שעור שיתקרב העיר וירצק עליו מים פרטרי׳ מופלס

פרק יט

הובלות על האבר הירך
ויונח עליו רפואה ע״צ
עצירת הדם וירפא בר
ברפואת שאר הובל׳ת

פרק כ

ברפואת העכוחים ה
ו דוכים לתוחים הב
והבשר רנוסף באלו

המקומות והצדדים יוקח בורק שרוף ואפר נמבוי
ישחקו היטב ויושם על התוחים והדומה להם ואם לא יצ׳
יצליח יחותכו ויאורה עליהם זנגאר ויטריאולא ואם יה
יהיה יותר רע מזה אי אפשר בלי כויה

פרק כא

בעקום האבר יותך
האבר במרככים מ
מהשמנים כמו שמן

סוסמסכין ושמן שושן ושמן נרדים ז השיבנים הרכו׳ הזרעו׳
כרו שומן תרנגולת זאגר ומות סוק כבר ואיל וריגע ותגמ
מן במרחץ ובלי מרחץ והוקנים כהמקום הזה במוקם
ויכוון שישיתוה

האופן הכא

באברי התולדה בנשים והוא ארבעה מאמרים

המאמר הראשון

בשרשים ובהתחלות ובדרין

פרק א

בנתיח הרחם באבר הנ
ההולדה אשר לנקבה והו
הרחם והוא בשרש התיחו

דומה לכלי התולדה שבזכרים והוא האמה ומה שיש עמה
אך אחד מהם בולט ויוצא לחוץ והאחר חסר נעצר בנש׳
כאלו הוא הפוך לכלי הזרע כאלו הכיס הוא בתאר הרח׳ו
ובאלו האמה צואר הרחם ושני ביצים יש לנשים כמו ג
באנשים אך שהם באנשי יותר גדולי׳ ובולטים ומשאים
נוטים לעגל ובנשים קטנים ועגולים נוטים אל ורחק בל׳
בלעת נראתנו בבריותה הם גבוריהם בפנים בחלל הרחם מ
מונחים כשני צדדיה מכל צד מקעריהותה אחד גבול והיה
יתיחד לכל אחד מהם קרום לא יחובר בין שניהם כים אחד
וקרום כל אחד מהם עצבי וכמו שיש לאנשים כלי הזרע
בין הביצה ובין המורק בשרש האמה כן יש לנשים כלי ה
הזרע בין שני הביצים ובין הפלט לפנימי הרחם אך צורתם
שהוא לאנשים מתחילים מן הביצה ועולים למעלה ונתקע
בנקרה אשר הורד בו תליאת הביצה שכנגדה ועקימה ומצ׳
ומצורה האחר יורה בירידה בעקום כאלכסון בעלי הלציו׳
ישלם במה שביניהם בשל הזרע ואחר יורה הזרע למטה
בעקום וכאלכסון עד שישוב ויגיע למעבר אשר באבר מ
בשרשו אל שני צדדין ובקרוב במנו יעמוד אליו גב׳ ורך
צואר המקוה והוא ארוך באנשים וקצר בנשים ואמה
בנשים הגה

יתפשט בה שכבר דביצים אל הבטלים בקרנים שטוחים וכו
ובולכים אל התולכים ויתחברו קצותיהם באורבים רם אי
איננים ויכתתו בעת המשגל ומשוים צואר הרחם לקבל
טיפטכמוהו לצדדים וימתחו בעת המשגל ויתרחב ויפתח ו
ויגיע הזרע והם יותר קצרים מכבו זרועותיהם באדם ובת
ובתחלתם כנהל שכלי הזרע בנשים מתחברים בביצים
וקובר נקבם אל פתי התוספות הקרניות דבר צומח מכל
ביצה ופולט הזרע אל הכלי ונקראו פולטי הזרע
ואכנם לא נתחברו כלי הזרע בנשים בביצים לפי שכלי ה
הזרע בנשים קרובים ברכבה בין הביצים ולא יצטרך לקשי
ולהקצות קרקבותיהם כי הם במחתה פנוי לא יצטרך ירידת
רחוקה   ואכנם באנשים לא יכון הגיעו בשני הבי
הביצי ולא יתקרב בהם ואם נעשה בין הנה היו בזקות להם
שיכתתו לקשים אבל הרשם ביניהם אמצעי נקרא
אינדרוש שרוצה לומר הפולט לפי סברת הרופאי לפניבו
ויש בפנימי הרחם קצת עגול עצבי ילך באמצעיתו כא
בקטור ועליו יתרות רבות קשוריות ונברא הרחם בעל
עורקים רבים ישתרגו בהעורקים אשר זכרנו שיהיה זה ם
מטענה לעובר ויהיה לבוחר נרותי מקום ונקשר הרחם ב
בטרוח בקשורים רבים חוקים עד צד השבור והטקוה והע
והעצם הרוחב ומה שלמעלה הימנו כאלו הוא שלשלת ויב
ויש מקשוריו שיתחבר כוזם בזעצבים והעורקים והנוזרים
ביוח העצבים והעורקים והגשם בעצם עצבי   להמתית
באבר הרבה בעת שליבות העובר ושיתקבץ משעור מעט
בעת הלידה ולא ישלם חללו אלא עם שליבות הגדול כי
יהיה קודם נה כמל לא יצטרך אליו מוה רחם הבתולות ויות
יותר קטן מהבעולות. ויש לו בנשים שני חללים ובוולתם
החללים רבים במספר ראשי השדים ומקומו אחורי המקוה
ועודף עליו מלמעלה כמו שעודפת המקוה עליו לצוארו
בת דת. ולפני הבעים כדי שיהיה לו מפני צדדין במתחה ם
ומצעירך ויהיה נשבר   ואין הזונה הראשונה בזה ם
פונה אל הרחם עצמו אבל אל העובר והוא יעשה בה שב
שבין קרוב השבור אל אחריות מעבר מחוץ צוארו וארכו
חשוה בנשים בששה אצבעות עד אחד עשר ומה שבין זה
השיעור והנה יארך ויקצר במעשה המשגל ועזיבתו ויתחו
תבניה כתבנית שעורו כי כירמיל לשבש עשה ויקרב בזה
אורך הרחם עצמו ואולי ירבה הטעם תוליכים ונברא הר
הרחם מפני עורית   אשר המפני שבהם יותר קרוב
שיהיה עורקי לנחירותם דק ופיות העורקים האלו אשר יא
יקבצו בריום נקראים פיות הרחם וכו יתחברו קרומות הע
העובר ומכנו יזוב הנדות ומכנו יזון העובר, והחיצוני ש
שבהם יותר קרוב שיהיה עצבי ובלי עור ועור מהם בתקבץ
ובתפשט בתכונת טבעם   והעור החיצון נמצא אח
אחד והפנימי בהתחלק לשני חלקים כשכנים לא כבדבק
בבדבקים כי לא תפשט העור החיצון מכנו ונפשח בב
בכנו שני רחמים שיש להם צואר לא כרחם אחד ונמצא
מיני הליפים כלם בקרום הפנימי והרחם הנה יתעבה ויה
ויהיה גם כאלו הוא ישכן וזה בעת הוסת ואחר בש תסתר
יכבש ויכבש ויש לו גם כן התרקקות בעת שיגדל העובר ה

התפשטות כגידל התפשטות גוית העובר ואם תשמש עם
האשה ירחה הרחם לצד פיו כאלו הוא יתעורר וישתוקק
למשוך הזרע כטבע וכאשרנו הרחם עצבי אין רצונכו
בזה שבריאותו מעצבים מוחיים אבל בריאותו מעצ' דומה
לעצבים לבניים כגידי הרם רואה ונמתח   ואכנם יב
יבואוהו כן הנוח עצבים כיעט ברב יהיש   ואלו ת
היה עצבי יותר אז יהיה יותר כמתקף לבוח ובצואר הרח
הרחם עליו הכבד וכאלו הוא שחוסי וכאלו הוא קמט ז
הלכט יוסף בו הזום קושי ושראשיות וגם בעת ההריון
בו מעבר לפי הרחם החיצון מכני יגיע הזרע ויפליט הנר
הנדות ויוליד הקיבר ויהיה כקין העבור בהכלית הצרות
לא יהטב שיכנס בו קצת כוחו ואחר יתרחב כרצון הבורא
ית' ויצא ממנו העובר   ואכנם מעבר השתן הלא הוא
הוא במקום אחר והוא יותר קרוב לפי הרחם בה שהוא כנ
כנל עליונו   ויש כן הנשים שצוא' רחמן נוטה לצד
שמאל ויש כוטם לצד ימין   וקרום ויתפרק בתלוי הבתולת
יהיה בצואר הרחם קרומות אורגים מעורקים ושלוחות ר
רקים מאד צומחים מכל אבר עד שיתקם הפרק יזול מ
מהם מה שיש כהם כן דם

פרק ב

בהולד העובר בשעטוף הרחם על הזרע הנה ראש ראשית הענינים אשר ית
יתחדשו שם הם קצפיות הזרע והוא מפעלת הכח המציר
ונאצלת כשגרו הקצפיות התנועות מכח המציר למה שיש
בזרע מרוח הנפשיי והטבעיי והוזיני אל מקור כל אחד
מהם סיבות בו ויברא האבר והוא ממנו כפי הפנים אשר
כיארנום וקיבצנום בספרי השרשים ולכן נמצא הנפח ברי
בריחה לאמצע הלחות הבנה לבקים הלב ואחר יהיה מצדו
הכיני וצדו העליון שני נפחים כמסתעפים ממנו יגיעו בו
עד זמן ואחר יפורו ממנו ויבדלו ויהיה הראשון עלוקת ה
הלב והימין עלוקת הכבד והמבלא האחר ברם נוטה לל
ללובן ויעבור לחיצוני הלחות ובתפש אחר שני הנפחי
רוח ממנו יבינתו שיאות בעבורו לקבל ההזנה בין הרחם ו
ובין הדם והרוח ויברא הטבור ומתבאר בראשית מה שיב
שיברא אלא שנפיחת הלב והכבד והמוח יקדמו לבריאת
הטבור ואפילו שהשלבת אלו השלשת יתאחרו להשלבת
עצם הטבור וזה דבר אמתי נראה וביארנו המחלקת בזה בם
בספרי השרשים בין הרופאים הטבעיים וכשינוח הזרע ויעש
ויעשה הקצפיות ויעבור ויתקף לקיבץ נפחי הלב יוליד הם
הקרום בין תנועת ז"ע האשה אל זרע הזכר ויהיה נבדל הא
ואחר לא יתלה בין הרחם אלא בין הפיות לבסוף הכוון
ואכנם נגון העובר כמון הזה כל עוד שהקרום ר
רקיק ויהיה הצורך למעט בין הכנון
ואכנם אם יתקשה הנה יהיה ההזנה במה שיולד בנקביו בין
המעברים המנוים העורקים ואחר בהתחלק אחר כבן הקרום
לקרומותיו   ומאמת שהאבר הראשון שיתהוה הוא הלב
ואע' שכופר באבוקרט שאמר שהאבר הראשון שיתהוה
הוא המוח והעינים בפי מה שנראה עליו ענין אפרוחי הב
הביצים   אך הלב לא יהיה בתחלה כה שנוצר בכל דבר
נראה ונפרדם

ובפיקים והנסככים אחר זה אמר כי הנכון שיהיה תחלת ם
כה כי נעצר הוא הבכר ראשית פעלת הגוף הוא ההזנה כא
באלו יהיה הענין בהאותו וחשקו ובאמרו זה הוא נגבר מ
בדרך הנסיון כי בעלי העיון בענין זה לא ראו הענין כפי מ
מה שחשבו כלל ומן ההיקש והוא שאם יהיה הענין כאשר
חשבו שנעצר תחלה מה שיצטרך להקרבה מעולה הר תחלת
הנה לא נזון כבבו כי נודע כי לא יהיה נזון אבר והזנים ב
בעאין בו השפעת החיים בחום הטבעי ואחר שיהיה כן הי
היה הצורך לבריאות האבר אשר ישתלח כבבו החום והרו
והחיוני קודם יצירת הזן והכח המציי ר הנה לא יצטרך בב
בעת הצ ור להזנה לפי שלא תם ל התכה כוחסת תזיק ח
וזנה בוחש שיצטרך לקו לפי ויצטרך לרוח החיוני והרוח
הטבעי שיי עצם בו ואם יאמר שהוא כגיע לכ ציור
כהאב כן הנה הזן וכ כמחבר למצייר המוליד בצד האב ו
והאיך זה יותר קודם בבמציאות זה וענין ראחד בודאות מ
כציאות הנ פ ז והרכיי בקרום והבכם ז הוא אל צפאק והם
והבתי חב בצפאק התחתות בה וכזה הענין יהיו ואנפי
הנפיחות ונבר נשרבה הרביי כום אל ד יות בה ונשרבת
הטבור לחבבית חטבור שני בוחש ויגיעו הקבינים השתנג
הזרע אל ההדיון ואחר השתנכתו אל נדלם ושם יהיו הגב
האברים הראשים הנה יה ראה אליהם עמיי גלטית בורגש
ושיעו בורג ואחריה השתנותו עד שיגל חוי הלב והאברי
הראשונים ויתחיל להגדיר קצתם בקצתם ויכט הנתחים ח
העליונים והקצוות כבר נתקרבו ולא יתפרדו כליבות הפ
הפרדות וכליהם עד שיתהוו הקצוות ויש לכל הש
השתנות והשתנות כינה עיכבת עליה ואין מכה שלא ית
יתחלף וכזה כי הוא כתחלף בזכרים ובנקבות כהעוברים
והוא בנקבות גם כן ולא יורה הנסיון והבדונה בזה כי אין ב
בינו הם באמת הדלק כי כל אחד כהם אבגם יכפם בבות ש
שיפגע הקנין עליהם כפי תשוביתו ואיננו נבגע שיהיה אן
איתו שנבינו הו באורך נופל על כה שיגרהו כל כה שהוא
ברוב כי בבו שיולד ברוב אם הזכר הקצף בששת
ימים או שבעה וכימים האלה כתענק הבצייר בששה כת
בתיתה כן תרוח ואחר בבתח ונבתחיל ב הם ים ורנקו
והנקודות אחר שלשה ימים אחרים שהם ט ימים כרותח
בההתחלה ולפעמים י דם יום ויאחר יום ועוד אחר
ששה ימים והם טו כן העבור יעבור הרכיות בכל והתהוה
בעלוקה ולפעמים יקדם יום או יומים ואחר זה
בי נים יום ישוב הלחות בשר ותתכרד החתכת בשר ויפרד ו
האברים הנשלמת ברוב נראה ואז יפרדו קצתם בבניעת ק
קצתם ונבחת לחוץ חוט הנדרה ולפעמים יתאחר יום או י
יקדם הנביכא שלשה ועוד אחר טו ימים יפרד הראש כת
בהשככבים והקצוות בהצלעית והבטן בורגש בקצתם ויכת
ויסתר בקצתם עד שיורגש אחר זה בד ימים שישלימו הא
הארבעים ז תאיר בנפלא עד חמשה וארבעי יום ולפחות
בזה עד חמשה ושלשים יום ונזכר בהל נר והראשון כי הנם
הנפל אחר אי בעים יום אם תמסע עליו השליה ויונח בכי
בכים קרים יראה דבר יתכרדו הקצוות והאבר יותר בוחר
בזה כלו כהנקבה ונראה שיהיה פרגת זכן לצייר הזכרים ש

שלשים יום וזמן הלידה לפחות חצי שנה ומה שנזכיר בן
בקרוב ואבנם הנדרה ענין הזכרים והנקבות כגדל
האוכלים גם המהיתה הנה ענין יבואר להם כה הראשי
בנטיה ושעות הנה תחלת כה שיבצא הזרע נפשית יכפש
ואבנם כה שיעשה המצייר קבוץ החום הטבעי זא
ואחר החיבן והכביטי ואחר זה בתחול הגן בבמעשה הלנ
כברית קצתם שהעוסרי יתגים בן הפה ואחר ותגבם בו רתב
חתבשכות בשישלם שרום ואין עליו בומת הלא
קצתם הנה החוש אם יבא על צירו יבפל כה שצירת בן
להנעה ואם יבא על ה נועה יבפל בה שיתנענע עד שיהיה
ההיותלו בן הראשון ומתחלת העבור שלשה כפלי הבבן
עי ההנועה ואליו והחלב יהי רש עם תנועת העוור ורג
והנה נאמר כי הזמן השית המצעי לציור חמשה ושלשים
יום ויתנועע כשבעים ויולד במאתים ועשרי יום והן שב
שבעת ירחים ולפעמים יקדם זה ימים ולפעמים יא
יאחר כי יצייר בחמשה ושלשים יום החריש בומש ויהיה
בכפלה והיות הרוב בשים בחמשה וארבעים יום
ויתנועע בתשעים יום ויולד במאתים ושבעים והן ט הר
הרישים ולפעמים יפול בזה הלוק בימים כפי האבוי
וזה דבר לא יגיע המדקדק בו בכספט בקוים והנולד
לשמנה אם לא יתוך הנה ברוב כמשפטו שלא יחיה כפים
מה שיעשה בו עדין ואבנם הנבר בשלם תוכו עד
החלוקה הנזכרת ויולד אצל תוכו כי יהיה זמנו ארבעים
יום ואחר שמונים יום ויוסף ויוסיף כפי כח שה רצע גם
אמרו שלא יבצא בנפלים זכר שנשלם קודם שלשים יום
והנקבה נשלמת קודם ארבעים יום ואמרו כי הנ
הנולד לז חדשים יכנס בו כח והזק עם שיבא על כלהו
ולנולד לתשעה חדשים ולנולד אחר עשרה חדשי ואנים
נביא בזמני ההריון והלידה שער בבאם אמר נסמך לה
בעה דע כי רום הנדות במעוברת מתחלק משלשה
חלקים חלק ישמש והלק יעלה אל הצד והלק הוא בוחזי
יעבור עד שיבא עד המליעה וירחה והעובר יקשו בשת
קרומות שלשה השליה והוא המקיף וכו ותארנו ה
העירקים והקרום יקרא אל באגריה ויולד בה אל בני [illegible]
עורקים וכשכנו עד ער רק יקרא כראם והוא הלפני יתנק
עליו שתן העובר והשלישי יאמר לו אבנם והוא מ
בשמך הזיעה ולא יצטרך לכלי אחר להפריד היציאה בזו
בה שנזון בו רקיק ואין קושי בו ולא פירש אבנם ישרד מכנ
מבנו ביטיות שתן או זיעה והקרום היותר קרוב הוא הקד
השלישי והוא רקיק שבהם כדי שיתקבץ הליחות המפור
מן העובר ובכל אלו הלחות יש תועלת במעשיו שלא
יכביד על עצמו ועל הרחם וכן להעביר להן נוגע שיגע ב
בו והרחם כי הקרום ה שת יבאיבהו בבניעתו כמו שיגיב
שיכאיבו הנגעים מה שיהיה בין העור קרוב במעשיהו ע
על הנגע ם שלא נתקשה עדין ואבנם הקרום הנ
הנל הלקרום הזה לצד חוץ והוא הלפישי כי הוא הנח ל
לרפפות ויעבור אליו מן הטבור עפיבת השתן

חסתן ואתנו בן האבר בי מעבר האבר עד ומקיף בי ענלו
מכונה להתיר כרעין ובצדדיהו יש קלי הגנות ועת הע
העשותו ונביותו נמצא עת הלידה והצטירות ואמנם זה הנה
הוא רחב ישר המהלך והושם לשתן מסמך מיוחד בי
אלו כאשר בגוף לא יסבלהו הגוף לטריפתו וחדותו וזה כר
נראה בו והפרש בינו ובין הלחות התחתוני ברחם ואותם ח
המראה ואלו כאשר גם כן בשליה אלו היה נפסוד מה שי
שיקיף עליו מהעורקים והשליה היא בעלת שני קרומות ו
דקקים יתפרדו מה שבינהם מעורקים ויוכל כל חלק ממ
מכונה לשני עורקים ורצה לומר השריינים והורידים ואמנ׳
עורק הורידים שיכנס ישלים דרכו אל הכבד הלא ימצא ע
עורק אחד שיהיה יותר בטוח ועובר על נבבינות הכבד ש
שלא ילחוץ ודקת אברות בקרירותו וכאשר הנה זה הע
העורק אמנם צומח מן הכבד ויסור אל הטבור מהשליה ו
ויפרד שם ושם שני עורקים ויצאו ויתנועעו בשליה על פ
פיות העורקים אשר ברחם ואלו העורקים יקרא להם שני דב
דברים אחר מהם אמנם יהיה אצל פיות הנגישה יותר רקי
רקיקים אלו הם קצוות עורקים וגם שהם יתארכו שם
תחלה כי הם לוקחים מן הדם בשם ויחשב שהם יצמחו מש
משם ואם חמשת רוחב חלל הנקבים תחשב שהשרש
בן הכבד ואם חכרת התשהנות לדמות יחשב שהשרש
מהשליה לא יסבים לשחר הראשון והוא מחקר הנקבים
והמעברים אמנם השנים הם שלמות השטחים
המקיפים בנקבים וכן הנה השריינים יתקבצו אל הש
השריינים אם תקח ההתחלה מהשליה תמצאם מתראקים
מתשבור אל העורק הגדול אשר על השדרה מורכבים על
המקום כי הוא היותר קרוב שבאברים שאם אשר שינע א
אליהם שם מהורקים בה בקרומות הבטון והשלום ואחר
יעברו בשריין התמידי אשר ימצאהו כבעלי חיים באחרית
התריון הנה זה הוא הנראה במאמר הרופאים ואמנם
על דרך האמת הם שני שריינים צמיחתם אמתית מהשריין
מכפי הירקס הנאמר ואמרו הרופאים כי לא יכון אליהם שים
שימשכו ויבאתו עד הלב לאורך הדרך והתמעט התוצאו׳
וכאשר יקרב כה שבהם מה מחוסר כי יכון שיהא אתר אל ח
התהאחור נת נא׳ שינכחו אל התכנות והכרנו מהשריין ו
והוריד העוברים מהלב והריאה אחר שלא יקבל תועלת ב
גדולה בהם בעת הזאת בהתצשבות מהשליה ותעלתם אל
המזון והושם מעבר מאחד אל אחר בעבר שיסים בעת ה
הריאה והנה הריאה אדומה לעוברים כי הם אינם מתנש
מתנשמים ודרך שם הוא נזונת מאודם דק הלבנותה בערוב
האויר בה ואמרו הרופאים כי הדרים והלפני נברא
מורע האשה והוא מועט ופחות מזרע האדם ולכן אי אפש
אפשר שיהיה רחב והושם ארוך כדי שתניע העובר לשפלי
הרחם בא׳ לסובלי רוחכך מלהיות פלם וכן אי אפשר מבלי
שיהיה לו יגיעה בשמך נפרד רחב וזה מהשתדלותם והעו
והעובר אם יקדם אל לבו זרע זכרות ישפע בכל האברים וה
והוא בזכריות ידמה אל אביו ולפעמים יהיה סבת
זכריותו זולת מזג אביו אבל ריקות מן הרחם או מזג קרח
לזרע בייחוד ולבקוצן ראוי שאם ידמה האב בשהוא זכר שי

שירמה כאשר האברים אבל אלו ידמה יותר האם והדם
והרשון הפרטי מונע התבנית הזכריות ולא יוסף אחר ה
התבנית אבל אחר הבוא הלפעמים יקרה ללב לברו במזג ה
האב ישפע באברים ואמנם מצד התכונה התבניתית
הנה יהיה לקבל מתחומר בקצוות נושה להבנית האם
ולפעמים תוכל הצורה שתהפך הזרע ותבניתו מצד כח
מתיחת הקרים כתבנית הראשון אף ולא מצד המזג עד ש
שישיבתו כמוהו במזג והנה אמרו רבים מן החכמים
ולא ידחיקו במשפט האמר שסבת הדמיון הוא מה שי
שירמה בעת ענין העובר ברעיון האשה או האיש מצורות
האנושיות דמיון נקבע ואמנם הסבה בנסיונות
לפעמים יהיה מחסרון בהם מפני החומר המועט בינחלת
ומעוט המזון בעת הצירה ומפני קוטן הרחם שלא ימצא
העובר להתרחב בו כמו שיקרה לפירות הנתונים כרגועים
והם עדין פנים שלא יוסיפו עליהם והסבה כתאומים
רוב הזרע עד שישפע אל שני חדרי הרחם והשפעה שיפלא
הכל בבת אחת ולפעמים יורשון להתחלפות רחות הידיות
אם יפגע זה התחלפות תנועה מן הרחם כמשיכה כי הרחם
יקרה לו כמשיכה תנועות רצופות או אחר זו במו שי
שישים בפיו לגימא אחר לגימא וכמו שיתכשם הזרע
בשיכה אחר נשיכה כי הוא גם כן ידחה מכנו לתחתית הר
הרחם רחיות כל רחות הרחה עם משיכה לזרע מחוץ לבן
לבקש הרחם לחבר בין שני הזרעים וזה דבר שניסיתו הם
המעבר מהמשמשים והדרעה גם כן הן עצמן ואותם הר
הרחיות והמשיכות לא יהיו אמתיות אבל הפרפיות כי כל
אחד מהם מורכבת ומתנועעות אף הם לא ישלימו ברפ
ברפרופים רבים כי לפעמים יהיו המעמים יותר על שלש א
או ארבע ולכן יכפל תענוגם שתהענגנה מתנועות זרע הא
האדם ברחמם בפנימי והרחם גם תתענג עצמה אשר תקרה
לרחם ולא יאמן דבר מי שאמר שתענוגן והשלמתן נעשין
על הזרעת האיש כאלו שאם לא יזריע האדם שלא תתענ
תתענג בהזרעת עצמן ואם יזריע האיש לא יתחדש לרח
לרחמן התנועות האלה לא תתהלנה מזן הנה הן תמצאן
תענגות מתענג מועט יהיה לאדם גם כן במוחן קודם חב
תנועת מהם ודברינו קרב ואין כאשר האומר שזרע
האדם אם ישפך על הרחם יכבה תוכם ויבקש להכותם כם
במים קרים הנשפכים על מים חמים רותחים כי זה לא יהי
יהיה על דרך הפנים אשר זכרנו בעת הזרעתה ונפישתה זר
זרע האדם כאשר ירד ובזולת העת ההוא יהיה בו בה יחש
יחשב בו ולפעמים תפגיש זריקה בא׳ וריה זכריית שפיכת
נקביית ויתערבו ויולד אליהם זריקות במי אלה פעם אחר
פעם ויתעבר האשה בבטנים רבים כי כל עירוב יוסף לע
לעצמו ולפעמים יתערבו שני זורעים יחד ואחר יפרד
או יפרת האחד קודם בסבת רוחיות או רעשות או זולת זה
מהסבות המפרידות שני חלקים כל אחד לבדו ולפעמים
יהיה זה אחר התרחב הקרום ויהיו רבים בדבר אחד ויהו מ
מכח שלא ישלם הויתו ולא יגיע לחיים ולפעמים יהיה
קודם זה מפני התרחב הקרום ומה שילך במתנו הנה הנה נרא
נראה שיהיה מעט התצלחת ואמנם המצליח הוא אותו

ששב כשרש מקבל׳ והזרע המתחדש לגברו יהיה בלתי זורם ולא מבלא הרחם ר״ל כניין לפאות הארבעה עד שיתחבר בו זרע האשה מסביה המרות הרבות לגרעינה וכאשר יתע יתערב שם המרוחה הנזכרת ונוצר והקרום הראשון ונתגלה הזרע כלו או כשני היותרות והקרובות וימצאם שם בה שיחזיקהו כל קור שהוא זרע עד שיקח כדם הנדות וכן אשר יתחבר בו הקדום והתיילד ולפי גליונם הנה הקרום הזה המתילד בטיחה נברא מזרע הנקבה בעת השפכו עד עת מישנך אליו בהזכר ואעפ׳ שלא יתערב עמו הנה נכנס בו בעת ההתערבות ולפעמים יקבל האשה ותמצר זרע על זרע ותולידם יחד׳ ואמנם הלידה תהיה אם לא יספיק לעובר מה שירד לו מן הטליה מן הרחם ומה שיובל אליו מ מאבוביצה ויהיה שכבר נהיו אבריו שלמים מתנועע אז אצל השביעי לצאת אם יתם בו רכיה ולא ילאה ימצאהו חולשת מה שלא ישוב אליו עם הכח עד התשיעי ואם יצא בשני הוא חלוש לא יתעורר ולא יחליש כבה כתחדש בו אבל כסבה אחרת כתרידה ובזיקה חלושה ויציאת העובר אמנם תשלם בנסוע הקרומים הלחים ושמיכת לחותם כשיפגשם והנה כ״כך על ראשו בלידה הטבעית בדי שיהיה יותר נקל להתפרק ואמנם הלידה על הרגלים רבה תוא להולדת הולד שלא יוכל להתהפך והיא סכנה ב באחרונה והאבר קודם הנוקה לצאת הנה יהיה נשען במניו על הרגלים ובכפיו אל ארכובותיו ואפו בין ארב ארכובותיו והעינים עליהם ובפר קבצם לפניו והוא ר בב על צוארו ופניו לגב אבו שם רח לולב ותמצבת הזאת יותר נאותית להשתנך וגם כי רבים אמרו כי הנקבה מצב מצבת פניה לחלוף המצבה הזאת ואם גם זאת היא לזכר ויעויד אל ההתהפכות העתק החלקים העליונים מן הטוכר ונודל הראש כמכג ביחוד ואם יתפרק יפתח הרחם פתיחה אשר לא יוכל כמוהו לבטיחה ואי אפשר כבלי פירוק יקרה לנרקים ובהם פעת השטיחה בתכתרא יזויהו בקרוב להת להתחברות הטבעי ויהיה זה פעלה מן הפעלות החזקות טב טבעיות והמגיד ביורד בו ענין מחובר מיבורא להכנה ו ולא יסור מלגבור עם הבהל העוסד לא ישוער בו חזה כם כבוד כלן אשת וקיים נצוח יתברך שמו כחטיבו מראיו ת הנה הניע זה מסבת לידת העובר הטבעיות הצטרכנו לאמיר יזהיר נגזין רב ובאב העד כוות נפטו לבקש הרחב כבבת והנכסם הרך ועת התקר וינוה בהכצר ובהעוטק הנטום העבום ובעקס ובגון וכשיולד יהיה בו יגיע לו אל הסינת והיקיצה ובשיגיעו לו ברם ישחק אחר ארבעים יום י

פרק ג

בחלי הרחם יקרה לרחם כל החליים המוגים והב והכלים המשתתפים ויק

ויקרה להם חלי הריון כמו שלא תתעבר ושאם תתעבר ת תפיל ואם לא תפיל אבל שיעצר ותתפרק ויכות גרם הולד ויקרה להם חליי הנדות שלא תראה נדות או תראה מעט א או רע וגלי עמו ושיפלות הנדות ויש חליים מיוחדים ונש ומשותפים וישתתפו בו אברים אחרים כמו שיהיה כמחנק הרחם אם ירבו החליים ברחם יחלש הכבד ויתעצר להולד כבנו הנקי׳

פרק ד

באיתות מגי הרחם אותיות הרחם אבנם חום כי הרחם הנה יורה עלין

שורף הגוף ומקוט וגדות רוחה עליו כראה הנדות וכל ש שכן אם ילקח חתיכת פשתן ויושם לבטה לילה אחת ואח ואחר יתנב בצל ויעיין תאם הוא אדום או כרסומי הנח יורה על חום ומה שהוא צלתו יורה על קור וגם יורה על חום כאבי צרדי הכבד ויציאות ושחוכים יתהדשו ברחם נג ונעוב שפתי האשה ורוב הגלל וצבע השתן כרוב ובהרות הרגף׳

פרק ה

באותות הקור ברחם עצ עצירת הנדות או מעוט ודקיקותו ולבנותו שח

שחרותו והחזק וארך הראות תנדות והקרבת בעוניית עצם וקריים והקרבת מזגל רב ושקע בעליוני הרחם ומעוטו וש השיער בגב העור זה ומיעוט צבע השתן והפכר כרצחוי׳

פרק ו

באותות הלחות רעקית ום רגדות ורב חולת הלחות ות והפלת העובר כשיגדל׳

פרק ז

באותות היובש וגנוב ונ ומיעוט הנזלה׳

פרק ח

בעקרות וקושי ההריון ס סבת העקרות הוא אם ב בזרע האיש ואם בזרע א

האשה ואם באבה ובכלי הזרע ואמנם הסבה בהתחלות כמו הראות ופירד וכגב ראש וחולשת העצלו ו וקבצא ואם בזרעה מאורע אם הסבה אשר בזרע הלא הוא כמו רוע מזג כמנגד לכח התולדה אירע בקור מבקי עו קר אירך העצר פוחת או להרות או יובש וסבת זה המזג בלתי באותם וחבותצים נם כן כי הם כבולכח שיקוד או ימנע ו ולפעמים תהיה הסבה אשר בזרע יובש המזג אין כוגע הת התולדה אבל בפסיד כליו או מפסיד לבח שיבא ברחם כם בכמין העובר ולפעמים תהיה הסבה בזרע שיהיה זרע מ האדם מיתחלף הרושם לכח שהוא בזרע האשה במעוזר ל לקבלו או כשיתוף על אדר במבני העניינים יתחדש מהם ה הולד ואפילו יורה על התחבר ת יסופק שיהיה להם הולד ולפעמים יתחלפו שני הזרעים לסבה במגע לכל אחד מהם לא ישתוה כאחר אבל יום ף בו המפר ואם יחלפו ישתוו כ כל אחד מהם מה שישתוה בהתנגדות וישתוו ומבין הזרע שאינו מוליד זרע הנער ובעל ההבבא והשכרות והזקן מ וזרע כי שירבה הבטל ומי שאין נופר בריא כי הזרע בגיע בכל אבר ויהיה מתבריא בריא ומהעולל עולל בפי מ שאבר אבר קדש ואלו העניינים כלם נמצאים בשני הזרעים יחד והנה אמרו בו בם וזה המפר הזרע בהאיש בשיבא על אותם שלא בנריו וזה על דרך הסגולה ואמנם הסבה הוא א אם רוע מזג במפסיד הזרע ונרוב היא קור בקוא לו בכם במתיית מיד קריבו לנשם בכה שיקוד וכן האיש ומבח ש שימנה הולך ובבה שיצר נקבי הגדות אל העבר ולפע ולפעמים יהיה עם ליווה ולהיות ימפרו זרע גם כן בעירוב או מגנב או בתוך או ברטיב או שטעוד בחליש להחזקות

והוא הרבה ובמליש לכח המוסיף הזרע ולא ימשוך הזרע או בעייר לבעצרי המזון בחום או קור או יובש ולפעמים יגבר סיבשו נירמת העיד היבש או בפסיד למזון האמר או מונע אותו מהגיע כנירה חזקה מן הרחם ביובש או לחות או קור או דבוק מבחוץ או בשר נוסף יבלתיי או בוובש ה היובש על החליה שיפסיד בעצרי המזון או יקרה הזרע ב ברחם הקר והלח כמו שיקרה לכמוח בארץ המשחת וגם וכמו חיכום כמו שיקרה אשר יש בה סיד נבלע ואם להפסק תיווסר והוא דם הנדות אם יהיה הרחם לא כלסטבו והג ורגע לעצמי׳ ואם להתולה בו או התהפכות או פתיחה או מבירת פי הרחם קודם הלידה לסיבה או קושי או כסד נוסף יבלתיו או בלתי יבלתיי או דבוק שחיני או קור בקב בקבץ וולת זה מסבות הסתימה או יובש שלא יעבור בו ה הזרע או חולשת מגירת אחר הדריך שלא יחזיקהו או בע בגע שומן במקיר ולפעמים יהיה לשתוף ונוף כלו ולפעמים יוצא ברחם לבד והחלב והמכבסת או ברחם לבד ו ואם ירבת השומן על החלב המכבסת יגבר על הזרע ויוציאת ויוציאהו בעצמו ופעולתו זאת אות רחוק רזון בגוף כלו או ברחם או פנין כמורים ושחינים ושחורים וחתרות כשריות בונעות ולפעמים יהיו כפית דבר קשה כמו גיד שיכבע המכנסת האבר והזרע או שחינים יתדבקו הוליקו הרחם וס וסתמו פיות העורקים שיוצא הנדות או שעירות ברחם וא ואם לסבה חזקה באברי התולדת ואם לחולשה לכלי הז הזרע והמספר קרה בבנים כמו שיתהפך הדדי או מ בשחור או שברחו על בקיעו בשביל חוצץ ׳ וגם במשתף תחת באברי התילדה ולפעמים יתהפך דבר בעצביו והגיש חולשת בכלי הזרע ונפילת הבהליריכ הזרע והעורקים וכן ם כנגף אבריו או שיחובש בתחובישת הסוריאן או פתיית הכבפורא הרבה ואם שיהיה בסבת הגיד כמו שיהיה קצר ב ביצירה או בסבת שומן האדם שמכסה עיני הבשר וכן א או משניהם יחד שירחיק מן הרחמים ולא ישתוה בו הגיד מרגבותיים שלא יורה הזרע לצואר פי הרחם ואמנם הסבה בהתחלות כבר מפרנם כי אפשר מבלי שיהיה א אברי העבול ואיברי הרוח חזקים עד שיקל העבור

ואמנם החטא הקורה אמנם הוא בעת ההזרעה קודם הע העטיפה או אחר העטיפה ואמנם אצל ההזרעה ושיהיו האיש והאשה מתחלפים בזמן הכנגל ולא יסור אחד מהם יקרים בהזרעתו ואם יהיה הקודם האדם יעזובה ולא תזריע ואם הקודם האשה יזריע האדם אחר ההזריעה והאשת והדחת בפני רחמה מתנועות משיכת הזרע ונשאר עליה פגירה א אחר פגירה עם משיכה חזקת יורש זה בעת הזרעתה ואם ואמנם תפעל זה אחר הזרעתה אם למשוך זרע האיש וכח שיוזל מבנת מבלי זריעה המגיעים ברחם בתנועה לפנים נ כפי סבות רבים ואם שתמשול בעצבה אם יהיה אבת שי שיאברו רבים שזרע האשה כשתוליד הנה הוא בשמך לחוץ פי הרחם ואחר יבלעהו פי הרחם שיהיה תנועתו למשיכת הזרע עצבה מחוץ בעת תנועת זריעה לעצמה והמשוך עם זה האיש כי היא לא תחוש בירית האיש ואמנם החטא הקורה אחר העטיפה הנה כמו תנועה כבדה כרלונ. ונניפת

ובהירות עמידה אחר ההזרעה ויביאו בזה אחר הענבד וי ויבעד או מפחד יזריע או דבר מסבות המפלה אשר נזכיר בשער שלו אמר אבוקרט לא יהיה אדם כלל יותר קר מהאשה רק׳ בבנות אבריהם הראשים ומזגו הראשון ׳

ומזג זרע הבריא לעולם מה שיקרה מכוונים מאוריעים הזרע כי האשה אשר תהר ותלד פיות בעלת חליים מהעקרה כי אותה אשר תלד יותר חלושה כמבנה בגוף ויותר מהירה לה להרפא ואמנם העקרת ירבו חלייה ויאחר רפואתה ותהיה חולה ברוב ימיה׳ והאותות אמנם אותות העקרות מאיזה מהזרעים יהיה כבר נאמרו דברים לא נתאמת אם אמיתתם ולא נסמוך עליו כלל כמו שאמרו שראוי שיקחו ש שני הזרעים ואיזה מהם שיצוף במים הנה העקרות בצדו ואמרו שישפכו על האוררת ואיזה מהם שיתגבהו הנה הע העקרות ובזה אמרו שיקחו ז׳ גרגירי מאותה פולים וישבו בכלי חרש ויפתין עליו אחד מהם ויעזב ימים ואם יצמחו הגרגרים הנה העקרות מצדו ואמרו בזה שהוא יותר רחוק כוונה גם כן ויותר נכון שאמרו במניין האשה כי ראוי ראוי שיעשן פי הרחם במשוך בעשן מבושם ואם יעבור בו דרוח עד פיה וגרגרותיה הנה הסבה איננה בה ואם לא יע יעבור הנה שם סיבה ולהיות רעות הטבע מעבור רוח זה והעשן המבושם ואמרו ישים למטה הנחה משום ריקיון ואם ימצא ריח השום או טעמו בפיה למעלה ורוב הראות זה עליה אם בה סיבה אם לא ואם יהיה בה סיבה הנה ז זה אות העקרות ואם לא יהיה בה סיבה איננו רחוק שיה שיהיה העקרות בסבות אחרות ויש להדריך מנעים אחרים וכל אשה תראה נדותה וישאר פי רחמה רטוב ואת היא כמעוברת ואמנם אותות הזרע באבריו בכמו הנה יודע כמו שידעת חיבו וקורו בזרעו והרגש האשה במשוש כע מעבו ורקיקותו ובענין שער גב הערוה ומבראותו וריחו ו ומהירות הרפק ואחור ומבכע השתן ומעוט עבעו גם ומהשתתפות הגוף ואמנם הלחות והיובש הנה יודע מהמעוש עם עובי ורבוי רקיקותו והזרע הבריא הוא הל הלבן הדבק המדבק אשר יפול עליו זבוב ויאכל ממנו ור וריחו ריח כפית תמרים ויאסמין ואמנם אותות הנדות האבריו בכמום הנה יקובל מופת כמו שידעת אם בחום או ק קור ומן השנים ושראה דם הנדות האם הוא נוטה לכרכ לכרכמות ושחרות ועכירות הלובן ובעניני שער הערוה ו ויקובל מופת על הלחות והיובש מן הרבוי עם רקיקות ומ ומהירות העינים נפוחים ונרעכים כי הענין יורה על הרחם כפי אבוקרט או המעוש עם העובי אחו אשה שראותה תלא והנגב פי רחמה אבל יהיה רטוב והוא שלא תתעבר

ואמנם השומן והרזון והחלב המכבסה וקוצר הגיד ומקומו וקוצר המותר והתהפכות וענין שתי ההזרעות הנה הוא על ענין יזרע בהגרת המגיד והשחינים ובעלת השומן והחלב המכבסה תהיינה צרות המבוא ורחוק ובכמו קצרות׳ והקרנים בולם והודים יכרת בכל הנועה ויקובל וחזק מריח פחות ויורה על הולדת מרחם שירגיש בתוך הערוה ואם לא יהיה פ פי הרחם נכחיי והוא נוטה ובעלת הנטיה והתהפכות הנה תחוש כאב אצל הזריקה׳

פרק ט

ברעננה והרפואה הטובת הענין הזה בתחלק ילבני פני האחר ברם יהיה א

אותות להתעבר בדיקת והשנית רפואת הסבות הבוניות בה וריון ואמנם העקר והעקרת כי צירה רבה המבונר לנוע חבירה צריך להחלישו וקוצר הכלי אינו רפואה וכן אם נתחבו פיות עורקי נדותה מפחנים שנתדבקו והחליפו וא ואולי שיצטרך להחליף הזרע אבל תלוי בחכמת הרפואה· ואמנם מאר זה רבה יש לו רפואה אמנם הגדל האופן הראשון והוא שיבחר העת יותר נאות למשגל והנה זכר נבניהן ובחר שיהיו באחרית הווסת ובעת כמו העת אשר ראוי שיהם נו בבו שחברנו וראוי שיאריך לעזוב המשגל אורך שלא יניע שיצטרך לזרוע או המאור וכמו וביקרת זה יעשה המשגל על צד שלא יעבור ואחר יני יניחה עד עת שירע שהזרע הטוב בבר נתקבץ וישכוב ש שיהיה נה בעת תהלה וראיתה וכן בכל נוף פעם אחרת וא ואחר יארכו רצוק וכל שכן עם הנשים אשר יהיה בזגן ר רע ויחמם האיש שדיה לאט וידגדג גם הערוה בה במלית הערוב האמיו ואם השכיב הזיד זה וידוקקלה שיתנך לה בה שהוא בך הלהל הנקרא בשר מלמעלה כי זה מקום ער עריכותה ותעבר כבנה השעה אשר יתחזק בבנה ורדת וי ויתהלו עוניה ונשימתה להרים ורדרה לבלבל ואז ישלח הזרע בנה פי הרחם שרחיב המקום מעט שעור בלא יני יניעהו ורחם בותא יר הזרע בל׳ כי יפסידהו מיד ולא יצ יצלח להוליד· ודע כי אם יצלח הזרע ברחמו מעט גם שיהיו בבכבה ראיה לנבחיות המקביל הנה אולי יאבד הזרע אבל ראוי שישים פי הרחם נדיקות בה שלא יעבור בן הגבר המוציא אבל ישכור שם שעה ושיזדקק אחר הרב הדביקה היותר הנקה בתכלית עד שתראה בדבקע ברחם ויע בועה דבר בקע שקיטה עליונה ואחר זה עירותה פרות פרותה ברבבות הירכים מספלת הגב ואחר יקום בבנה וי ויעובה שוקעת דביקת הרגלים עוצרת הגבהות ואם תישן אחר זה רבה יותר נבון להתעבר ואם הקדים עליה העשו העשונים באותים לענין הזה יהיה יותר נאות והנחת הפל המחירות וכל שכן השרשים אשר אינם חזקי החום כמו דלי ובורצא כי יניחהו למטה קודם זה ומסבה שה א בופ״א בתוענין הנהנה שקחת ואדום בבשמים הטובים ואז יניער אותה למעלה ואחר קח שפופרת ארוכה ועניה ואחר קצ׳ ו קנוותיה כאצבר דם ויואגד נפי הרחם כמו העור שאכל חנכו אל פי הרחם ונתגל ותיטן על הגב נה והיא אז שת שתשב כל עת שיוכל לישב ואחר תשכב ואמנם האופן השני שאם תהיה הסבה לחום הלית ה החכלות הר הריקם והשוה הטוב בנוזבות והמשקים הדודים ותעשה ע על הרחם קירוטים בשוים החום בהחשיבות ברמהשוית ו והרירים ושנים הקדים ואם הסבה קור לחות ירפא בבה שנאבר אחר במער שלו והוא התוות ברב· והמבאה תיבואן בן הצר הראוי בבי האבר· ואם תהיה הסבה רוב שומן הקשה הגידה ודקרוק הבזן ותרדוק הבריזן תלה א אלא בבומי חבר טבריא והתרקה בהקו ובחוקנים החמים והבננים המחממים כמו תריאק וגם דרידיטום וראוי שת

שתרחיק היין והדקיק הלבן ותקח הארזים הרמוז וזר הבקע ומבריחות החברות ואוטבות להם ירכש לבן וכן שומן ואם יהיה רבה רוח בו נגע מטוב התבקעה לזרע הרעבה בבמו ברקיות הנבון וזרע אניסון וזרע ברנם וזרע חדש וכל שכן זרע רודא במו התרשים ומבריחות הלקוחות בם וכן המחיבים והרוחות קשטור וזרע רודא וזרע בנגנבון ואז חחיה רם זה חוזק הירכים ותעשה עליה התקנים הבו המשיבים ותגיה והשוכבים הרבים למטה והשיה התל בם וביחוד דל״ב קו וכמעטו הרסנים ואם תהיה גם זה עזות פי הרחם הראוי שתכבים ברחם תמיד בבבזל מקורה ותעכה אותה ברדנה ומשח באספלניות הריבבות והב סבת בכ עת הזרין ומקבל הרפואה הוא תקור ותלחהו ורוב הרפואות המסתמשות בהם פותחת לענין הזה אי אף אפשר כבלי הדקת הליחות כמו אוארנ ונהגיות בלם על בטה והחוקנים וכן השומיה והמבריחות להם הגום כמו בתרידיטום ותריאק ותאודריטום ורפואה פרבני וכן תשר בית בעלת הבגדלות שתשיתה תאנת שקן ופיל ס קוא כיפלא בורין זה עשה זה בקרוב המשגל ובשיהם תשתה נבורית שן הפיל כי הוא ביוחד בתולדה וזרע כמל ספסליום טוב ומנוסה הנה ינתן לשתות לנקבות בזקני מהכירסוק וירבו להוליד ובמבריחות המובות בה שושן בשמן בלשמו ושבן בון ובכן שושן והסיגים במשא עם שחור וגם שמן אוח בצמר ומעצור הבושם ובכן ותאטן נפיה ושבת האזו המבואש ואי גוף זרילי הא ובי המשל ותאר שישע זן ואגוז וכ־רי לבר וקך גמבוטי והרא וקו וקרדמבא הכל כחמם טבין וכל שבן המבעירה והביאהו התקיבה למטה וכל שכן קובת הארנבת עם שובן אחד זה תוספת יעזור על ההריון או עם שמן וראש וכן ותחת לב למטה וכל הארנבת והנחת מרת הצבי ובגמר בפי תיכוז זכל שכן אם יושם עמו מאטני השועל הבש והנחת זבל השועל והנחת מרת הזאב והארנבת והאריה שקרבית דאנקים· פתילה טובה וכל ועפראן והמור וקך ומצטכי וקסטור בשמן נרדין וגם חלק מסירא זה ואחר ואזיראש ובל הזאב בזוזים וכן מעט כוף בבמו אלון ויבה למטה ויחזיר בבל ג יבוב עמו בשמן בשמן והרפון ודליום והשמן ליליו בוך טוב ועפראן אבומי אסטיק מרי בלילוט מבל איזד נ זוזים וחצי צראג וקך וכבא בבל אי אוקיא שומן אוח והלבון כרתה ב׳ אוקיות שבן נרדין חצי אוקיא יונח אחר הרחצה בצמר ארנבת ג ימים יחוד בל יום וגם ימקה היבש והלח ויוצק עליו כבמום שמן ״ח ויבושל עד שיבא ויבוד הבריחות מבגו ויונח בצמר בית ם ב והעצמים יצטרך קודם עשיית ובכות החוקנים בדבר שיש בו כח בקולוקונטירא שיוצא בהעבנם קוה ילקח מסירא כאצטורק ונרגו לאדרו ויקח בבנו בליה וגם שרניך ארום ואגוז ומספרנש וחולש באצבע גדל וזה ויערבן בר בב בפר אחר הראיה ג׳ ימים וכן בוא ואצטורק גזול ולבבום ולבר ושרניו בם בן וזולי ואשף

פרק ז

באותות הדרין והנגולח והה עליו בה סגור בנזיי שני הזרעות וענין עיבור

כתיבי אחר השכבל ותהיה הנעמות באלו השיגא ת׳ הדרים ב עת הדיעתו הנצא והיא כי עת ויבא אחריו דרוק מירת של הרחם לא יכנס בה הכחול וכן די׳ כוהר לבעלה הלפנים ו נבריצתו בבלי קושי ונחוזק יבש או הצר עצירת הנדות ש בלא תראה לא יכנס בה הכחול וכן הנפחתו לבעלה גל גלגים ותויצתו בבלי קושי ומחוזק יבש אז הצר עצירת הנדות שלא תראה עוד או שתראה מעט ו חד ויחוש כאב בין הטבור והערוה ולפעמים יעצר השתן וי יקרה לה שתתעצב המשגל אחר זה ותכבאהו ואם תשמש לא תזריע ויורש אחר המשגל כאב ההם הטבור וא ה הסגנבית והוריה כזכר יותר שנמצאות המשגל בהרדות בב בנקבה כי היא אולי תתעצב המשגל ועוד כה שיבא אחריו בצעפי עצלה וכבד גוף וקיצור רוח ומעט אם נכות ופית ופיהוק חסרון ותמור וכאב ראש וסבוב ומתוך ודפיקת ל לב ויגאר התעוררה תאוה רעות אחר חדש או חדשים ות ותברכם לובן עלה וידבק הקפיף ויתדרד עיניה ויקטן אישנית ויתעכבה לובן מכה ולא יקטן ברוב ויקל כל פנים י יהבנה בריחת והתרדשות בקמים יוצאים כדרך טבעי וא ואנם שהדרין הנקיות יותר ולפעמים ישקיט התריון באבי רגב והוירך כחכמי הרחם ובני תפלים ישוב ולפעמים שתנה נופח בבת הרחם עליו שיתפשט ויתברכנו עליו ע עורקיו ויהדקו ברוב ענינים יקרה להרות שתהרנו נימם בתחלת להעצר הנדות ותוספת בה שיעצר בבנר בפי ם בה שיצטרך אליו בעובר לקטנות העובר והגלשתו בין הית הזנות ואחר כן שיגדל העובר יהיה נבין בבותר והוא וית ויתתוך החסקים באיסי ובשתכבי תעלכת ולא תגיע קרין להשש עצירה שנה ויגיד עליו כי כוח לקטן חתכה ובן ע ענין בה שיקרה לגדולות בהם קיאות תדירה ותכורי בצד שהודים ברוע כי לעובר והוא הולש לא תסכלהו וכצד ש שמוכו יפסיד כוח ובצד שהאם לא תזון יחלש העובר וים תזון תחלש הוא וכן אם תקרה מורסא ברחמה חכה כי אם והיה פלגמני אולי תמרח עמה כבתחלת ההלים האם זה והעובר ואל כפתה רע מאד והנה יורה לענין ההריון גם כמונית בהם שיפתח כן הרבש אצל השינה באוסות בכ בכבותו כי הכובר כלי ויראה ואם הוא יבא יב תבנן תחלה לחולת הנעצר והנבה בשתוף הכתים וגם כי הרופאים כם הפלגו בזה והוא כניסה האמתי אלא במורבלות לעתות זה ונה שהצום זה ובעת ע״ב חבפה עצמה בבגרים להתעטן במסבך בקטורה ואם יצא העשן והריח בפה והאף אין בה הריון וכן יניסה ברקות בפש למניה שן שום לבנה ויתן עליו האם יבצא טעמו וריחו בפה שהלה ובה שאמרנו בשער הזכרים והנקבות כנסיון להריח ארט אריסטוליניאה ברבה ישתן הירות בתחלת ההריון ברכו ברבוכי נוטה לתבליה והאמצעיתו כבעד כמנין ונם יהר על ההריון שיתן ידי ובבתן דומה לענן וכל שכן אם י יהיה כן כמו נרצים ועל ויורדו ואבנם באחרית ההריון הנה יתראה בשתן אודם בחלוף בה שיהיה בתח בתחלת ההריון ול׳ תהיה הלובן הניע בלתיות וכל שכן שתן ההרות יתעכר אז והוא אדרית ההריון הנה יתראת כט

בשתן וגם לא יתעכר הלא הוא ראשית ההריון ׳

פרק יא

בסמנת הזכרים והנה סמנת הזכרים הוא ידע ת הגיש יזונו וטבעתו ות והאותות המשגל בענין הרעות ר׳ ונבין הדיע מיבין כי ה הוא יותר חם לעב העצם ומתחיל בין הפליות הצלע והו ל יותר חם ויותר גבוה ויותר קרוב אל הטבור וכן אם יפול ב ים בימין הרחם ובין זרע האשה בה הלותיו ועדריו והארץ רק חסרה והפרק הקרי והרוח השמאלי יתעכרו בזמנים והתהפך בתוך וכן שני הבחורה וזולת הצעירות וזקנה האמרין קצתם אם יפול כיון אל ימינה תוליד זכר וכן שני השמאלים תוליד נקבה ואם יפול משמאלו ולבי נהתהין נקבה וזריזו ואם בימינו לשמאלה יהיה זכר נקבה ואמרו קצתם כשיבסור בחורים בענין כי ההריון כיום התהיות יהיה זכר עד הח השלישי והיה נקבה עד השמיני ואחר זה זכר עד יא ואחר בסדות הנקבה וגם והדה בזכר יותר חם והרבה בזה הא הירה בנקבה ׳

פרק יב

באותות הזכרים והנק והנקבות והרה בזכר יותר נאות המראה או יותר זריזה ויותר נקיות הבתת ויותר טו מנבת והתאוה והתקיו יותר טובים והרגיש בזכר בצדק הי הימנית כי רוב מה שיולד זכר הוא מורע נדיה משגל הפ הימני משני צדי הרחם והבנם יקרה זה לתשוקת הצד בה ההוא לקבל או שהריח ושדיה הדתה בן הבריצה הימנית ובשיתנועע הע בי החזר ויתנועע בן הצד הימני וכיוחר הצד הימין אליו ויזול החלב תחלה ויצר החלת ויהיה כה וש שיחלב כדירה עב ודבק ולא דקיק ובימינו עד שיחלב הזכר אם יונף על המראה ויעמוד עליו בשמו וישאר כאלו הוא נופח אי כיפת בדולח כלתי בגול ולא יום ף הנמצא אודם בזמרים ולא שחירת וההרה עורקים ודיה אדומים לא שחורים ניזהם ושק הגרין מבנת יותר וחק חטלוי והביטה א אברו אם תתגעגע לעבור תנוק תחלה רגל הימנית והוא ב בנסה ואם תקום תשען על היד הימנית יותר קלה התגעגעה ויותר בחורת והזכר יתגעגע אחר ג ׳ חדשים והנקבה אחר ד׳ אבריו ובידיעה והוריון הוא שיקה אריסטוליניאה בסקל וישחק ויולש ברבש ויונח כבצר ירוק כהבקר עד הצי הו היום ברקות נפש אם יהיה ירוקה רנה היא הדה בנקבה ואם לא ישתנה הנה היא איננה הרה ולפי בתחבולה הואת ענין ויצטרך לנסות או יהריון כוחסר בדיעתו ואבנם אותות הריון והנקבה הוא ברוך לאלו ומבת שיולד לה רגב שחורים ברגלים וכל שכן בשוקים ורוב מורסותיה ולפעמים יהיה ההריון בזכר אבנם הוא זכר חלוש ודל נוח ויהיו הענינים יותר ויותר נראים כאותות הריון הנקבה וזו ויולדה זכר ויהלוך ימי הריונו בבה ואם עד ל׳ אלא אם יהיה לה ברות והיולדת נקבה כולה עד ב׳ וזה ברוב הענין ׳

פרק יג

בהנהגת הזכרים ראוי שתחמם האשה והא והאיש בקרושים והב

והבשמים והממונות השתיות המטרודיטוס ובקירוטים ובמ
ובמוכים התחתיות הגבור את אב יצמיך ובחוקנים ובחמים
המורכבים והמרוחות בלב ולא תסניה לאומר כי הכנסה ר
ראוי שתהיה חולשת הזרע שיולדו בסבת הזכרים אבל ראוי
שתהיה עבות הזרע כיון חם ויבא הזרע הזה יהיה יותר נכון
לקבל הזכרים אך אין ראוי שילאה בתכלית זרע הזכר אבל
ראוי שיהיה זרע הזכר יותר הזכריותי הזה וראוי שירחיק
המשגל וכן לא יקרב למשגל כלל כי יפסיד הזרע כפי מה ש
שאמרנו ושלא ירבה שתיית המים אבל ישתו בעת כעת מי
ויזונו בבינונים הדוקים המבושמים ואחר יכנס האיש זרעו
וכל עוד שיתגבר רקיק זרע שהצורך לרפואה נשאר ואם י
יתעכה יפתין אחר זה ימים וילך אחר בביתו עד שיתחזק ו
ויתקבץ על כל פנים הרבודים כי ואחר ישגבוה בה אותות
הנרטזות ויבשם המקום בבשמים וחדים כמו לאראנג וא
ואליאין ודבירא אל גזיר במסך ויזופרא ולינבא אלואין בא
ויחזיק בכפורא ויהיה בענין היותר שמח וטוב לבב ויהי
ויזהר כרגזיד במשע ייכמר הזכרים ויעכיד באם כתו בזב
בזכרים החוזים בעלי חריצות וישנה רעיוני לצורת איש
בתם על יצירתו היותר יסוב וטובה דאגתו ויגיל וישמח׃

פרק יד

באותות אל כגיך והם
הזכרי הנה אל פלום
המזכר הוא האיש החזק

תנוך המיוה בבשר כקושי וזפיון ורוב הזרע העב הרום הוא
גדול ראשכים כולם העורקים חזק היכולת לשמש לא יח
ידלישהו המשגל וכי שיורה זרעו כשמנו כי רב קורים גם כן
יסתבר הביצה השמאלית כן החיגל כדי שיסנך הזרע על ח
תימין ואם הגלם כראשונה יגפח ביצתי הרכבית הנה הוא
בזכר ואם השמאלית הנה הוא כמוליד נקבות ובן אותו שום
שישוב אליו הקרי לא כבא כזכר והנה הוא כזכר

פרק טו

באותות אל לקוח והם
הבזכרות טוב הוא רא
האשה השוה בבריאות ו

ובריה איננה עבה הבשר ולא רפה ואין בריוה רקיק ולא
בעם כרכיו ולא בעם שרוף ובאר ופני רחובה נבדיי לעירות
ועבולה טוב ועריקה נראין ובולטין ונחושיה רתנגותיה
רם בראוי ואין את הוית כטן הכיד ולא עצירתו תכיד וע
ועניה בוטים לבראות הבחול גולה האצחול והיא עמות ה
הטבע הדרית הנגם והמלצרות כי נקרות והבגרו והא שן
שולידו הזכריים הכרוו את ויהרין לחזק הואן וחוזק שובן
רהבן ולהתן ואותן שמספר ימי גדתן קצר עד בב' יום ל
רא לצד ב' יום׃

פרק יו

בסבת התאומים והריון ע
על ההריון סבתו רוב הזרע
והתחלקו לשנים וכה שא

שאחריו ונפילתו בשני חללים ומלום הילדים התאומים ב
בלתי רב ונמעיט הוא שיגיר בשמב על ההריון אחר ואם ית
יתעברו הנשים העבורה רבות השער והדם לחזק חוגם ום
ובאותם שהרים עד בהריון לחזק זרעם ולפעמים תספיק ה
דבגוה על ההריון ותשתרות כמו ל' שנים או יותר ואם יפול ה
הריון על הריון בבלתי תנועת ובאותה שלא תחר אלא לם
לפקיחות פי רחמה לחזק רחבה ובחור שיהיה הולד יהי
הראשון בכבר הלוש ויפסיד הכב'   וגם שמתחזקות הנ
ויחר שיהיה הולד עד החולי והלחיצה בין שני הולדות
ורוב מה שיזוק מבני ההרים ויגעתו המגנים ייחתוך חלים
עד שיפיל אחד מהם   ובאותות התאומים ויותר כמו בק
בה שאמרנו והוא בבוסת הוא שראוי שיעקר מכבר הולד
הראשון המתחבר בעובר כי אם לא יהיה בן עקרון הלא אך
קשרים הנה אין שם כי אם הולד הראשון לבד ואם יהיה מ
על התן הנה ההריון כמו המבכר הנקלתו׃

פרק יז

באותות ק רבה יש תליה
אם הבגם ההיה כגון קח
קרוב כזמן הלידה ושו

בכוכר בלידה בשפל הבטן תחת הטבור ובמרוה ומוב ר
הגרבי נחום הכבן ינפיח פי הרחם וזוקת ומורסות ותעב
חמת קיבו יומיה ובשיתרפה תחת בטנה ויתנפנה ודוכה
ויתחזק פקיחות הערבים   הנה אין בין זה ובין הפלשה
כי אם כמן

פרק יח

באותות חולשת הקש
ויורה על הרלגה תוך
ההתכר בממאכלו ולו

וכל שכן התבגדות הנרית ובגדות העוכר לכה שיהיה על דרך
הברלאת והמעט ועל דרך טוהר כן הכוון וכן הראות הולד
בתולדת ההרש שיתעבר בו והליכתו אם ירע כח ההר יהי
עליו שלא יתנועע העובר הנועה התחבב גם או שיתקן
בלתיותי

פרק יט

באותות חולשת הולד
הולד והנה העובר אני
יולד ויגפח שבהו לבי

יצמא ולא יתנועע ולא יתעורר עד זמן והנה הוא חולשת לא
יחיה׃

המאמר השני

פרק א

בהריון ובלידה ומזכן
היצירה ההתנועה הלה
בכר זמנו זה בספר זה

הנתוח ומה שאומרים ויודע זה שם כי החדש המגיע הוא
ת יפית הראשון אשר יולד בו העובר הוזמן היציאה הספי
מיוחד כהיר ביציר הנ ויותר בהיר הניקו ויותר כחו לצ
לבקש היציאה ורוב בה שיבות הולד ויולת הזמן הזה ב ח
הוא יכבול התנועה והנה בחולשת בן היציאה והולד הוא
אינם שיהיה חזק כשרש הנה הוא קרוב הזמן להחיות אך
כי הולד בשכני הוא רוב הולדים למות ויבעט שיהיה ו
ואם יהיה בהולדים בשמנה חדשים אומר הנה זה היה מ
כאשר בבריא ותמעט שיהיה הולד כגון הוח ובקות ובכן
הבקמות ולא יחיה כן חשבונו חדשים כלל כי לא יגמן
ענינם שלא י יו הרוטים ביצירה והתנועה והחזקה הלה
בעת הזאת הנה יורה שכרים איגנן חזק בהרש ובשיל
תניעת התבריות בתחלה זמן הושלבה ומעט היה כמב
בשרש חזק בשבעי הנה רא היה כן אבל תחיה תמקימו
רושם אל התשוקה ללדת והגיעם בבר נולדם קודם

ויהיה כבו זה העובר בבי' השתדל להבליש כבעים ונתים ונתרפך ונכות שיתהליש התתבובותן אשר לא יגיע בו בינתו וב"א' כן מיופך עד שישוב אליו הכח והנה לאותו רתו לחולשת כתו ויקרהו לו כלי ספק כח שיקרה לחולשת הם המשתדל להנועות המבולשות אם יבא בפחות כמכונתו יח יהליש בלי ספק ויחליש ויותש כחו אם יוליד בכבו זה הענין יהיה בו פשו במטס החולה החלוש ובכבנמטר שלא תגות בו וחיים ואמנם וילוד בתשיעי הנה בבי' נשלמה יצירתו וישתוקק אל התנועה בשביעי ואי אפשר לו שית שיתעורר אבל נשא נדים ויקרהו לו בשמיני בה שאבר נוהו שיתעורר בזמן הנדיש התעוררות וישוב אליו הכח וישתוקק על התפסכותו עד שישוב בתחזק ויתם תנועותו ובש ובמיולד הנלם ויבטח ואם לא יהיה בן אבל ישתוקק אל התנועה בעת הזאת והנה בתכטו משפט כל הלוש דנמרי ו ורוב כי שיולד בעשירי יהיה ש קרה לו שיתאות הלידה ב בת זיעי ולא יותכן לו ויקרה לו כח שיקרה לילוד בשביעי ומעט כה שיותכן שיהיה הרבות התתרקות נופל בשביעי ואיר יארך התעורה עד העשירי שיש לו ה רת שליכה ב בעשירי וזה במליאה רק יה ידה הוא אות חולשת הכח ש שיענבור התנועה כהשביעי עד העשירי

פרק ב

בהנהגה כללית להרות ראוי שיכון לירקך טבען הכיד בנה שירלך בשווי

כמו כיני אספירבאג הדגנים וכבו שירכבת יכירצא בים אם יעצר הטבע באר ושיצת קו בתגורה שוה והוליך ל לאם טבלי הגלגה כי התפלגה בפילה כי ום יתחבלאו בכח שיעצר לנדוני שירבה בים הצותרות וראוי שלא יתכבידו המרחין גם הברחץ אסור להם אלא אצל קרוב הזכים ללד ללדת וראוי שלא ינבו ראגם כי לפעמים יקרה להם כוח בנלים ויקרה שעול ויודעזע העובר ותפילתו וראוי שהר שהרחיק התנועה הבופלגת ודלוג והכאה ונפילה והבטול ביחוד והכלי כובון והכעס ולא יזהר עליות כה שי שודאינה וראיבה וירוק בבנה שאר סבות התפלה ובט עד החדש הרא אין ועד ב' ים יבש בשבוע הראשון ועד ג' ימים בזן העובר כי או יאסר עליה כל נרטוב ויעיין בכח שבתגנדו מסבירת העובר וראוי שיבוסה כה שתחז הב הכבלים סבנה בצבר רך ובונבם הדום ונקי באספוראג וחורבאג ויו היקי כל הריף וחם בקרי ותקים וכל כגיד הש השמן כלובא והענים ושום בין ושיתאוו המאכל ביום העבור והנה אבוקרט יצוה לחשקון סויק בכים כי הוא אקפ' שנגפח הוא כ היר הכוון ומבקה שלהם הוא היין הד הרמני רק קניסן והנה אבר אבוקרט שישוקה יין שחור ונ ונראה הרקיק השחור ויהיה שחרותו לריקו ולא לשמרון ו ואפרקים שלון צמוקים ויערב דבש והבושים בחוקים ום ופירם ובעודדים התאוה והבוח ורמון במוצע בבתיקות וחבוצו ורפוא הרם רפואה הגדולה הב פירלאש

תאר רפואה הגדולה לשכירת העובר ורפואת אבנו וזה נ נסתחה יוקח גדולה בלהי נקובים וזו פליטרי זוז וננכול ובצבכי בא' ד ורים שנבאר ודונג זרע כרפס כישו ג קר קידוני אנון בוסקרא באסיש קנבון בא' ב' מזים באון לבן

ואדום פלפל ארוך והחיר מא' ג' נדים מצאבטוי ה' ודים שכרי לבן תמני בכשקל הבל או יוחר השתיה כזה בלא ב בי המקרא כליעקת כי הוא יתקן ענין רתבה ועניין אצטומכתה וראוי שיזו ותקהשגיחתה לאצטומכתן שתהיה בכמו סוכרי רוסט עם ליתגא אלואין ובצטכי וכיוצא בהם ובעני הברקיות החלקוחים במוכרי רב הבשמים הטובים שאינם חמים מאד ואם התחבושת קוב גם כרפס ם בב כבושים

פרק ג

בהנהגת היולדת ראוי בשת הלש שת שתשתדל להגיר נדות בם

בכפים ויתוקן הכוון ולא יעתק פתאום אל הדגנה הקשת כי יעורר קדחת ויחליש הבה המבנה בכבדה ותרבה צמא ולפעמים תפול בו קוי ואם יתקשה קם זה בכבדה לא יקוה א אליה הרפואה ויכל הלידה יש להם תנועות והקצים וח והתחלחם רוע עת התחוש העצר והחב' ים ואם יעמוד ת התורי ב' ים עד בר' יום והחולי תמידי או ח' ז' וגדולה בן בורה עד אחר התכלית ואי אפשר בלי הרקה בגולת יום ונכול אם לא יהיה חלוש

פרק ד

בתאות ההרות אם תפול תאוה ההרות יקבלו תרע תועלת בהגהגת הדגן וח

החונק יותר שנית והמתוק רוק ואפתיקות ולעשייה דבר רעט ונכונת כשריית הבים וחים ומפקבן היין הריו ג המטאא חרלין כי מועיל מחכן התאוה ובה שיקריה בן המלבנות והקיא הרב חיום כנו בשה תרועה מבושל ביין שישתו ז דריסקור ונאה קודם המאכל ואחריו יקח כבנו בעט ודת והתחבושת ורנעים המחוקים האצטומכא ורקחים ם בתחבושים וקלבו וארטנא אך ואשפיק נרדי ביין וריני ו ישן ולפעמים ישים זרע כרפס ושובר ואג'ים ובט אם יהיה שם כאב גפח הם זרע תאותה בהפלגת תשתדל לנגות ה האצטומ' כבי סוכרי רוסט הלקוח בודרים פרסים ואוזי י יתוקן בחבוצים ובבוסר וביין לנות כרבט ושי סוכרי יש תועלת גדול בזה והאותות לעובר והמוליצורי הבנגבל להריצות התאוה בהם ויקבלו תועלת בהריפים כחרדל וכיוצא בו כי הוא יחזק הלידה הריקה ויעיר התאוה ונהוא כתבלין להשיב התאוה הצריך התאוה הצלח להם הרטוב ע עד הגהלים עד שיתנגב כי זה יותר מועיל בחריף וגם כי הראשון פרות כנ"רי והשום יותר נאות לתאוה ואמנם רוחות אצטומכתם כאביהם עשה להם הברקחות המחזקים הנקראים גוראש ברקחות גוראש מועיל כבון כרבאגי שרוי בחומץ קלוי אחר זה לבונה ואזוב פרסי בא' חלק קסטור ג' חלקים ישאף בזה כחצי ם משקל עד משקל ואמנם קאן על המאכל רבה ראוי שינתן להם מעבל בת שיש לו בשמות וקביצות ותחבושים צלוים וכם אם תגיע בו פתילות הלינגא א אלואין ותתמיד לתנוף בבינות ידיהם ורגליהם ויעשה ם על אצטומ' התחבושות הידועים ויאחזו כפיהם עצרי רבון עם עלי מינטא ומעט בורא וגן ארטני ואלוי ופקטא

פרק ה

בדפיקת לב ההרות רוב
בה שיקרה להם יהיה בש
בהתוף האנשי׳ בסבת ל
ליות ׳בה ולפעמים רבות יקל אותו נכיקה רבים והחסים ו
והתנודה ובקל׳ה המורידה לבה שיש בפי הונצטוסכא

פרק ו

בתאות הב׳לה בזנת ההרות
יבוטלו הקובצים אשר אין
בשב בהם ׳כמים רקצוה בהם אבבבי כמו עדשים וקליפת
רמון וכלוסטיאש ועצי׳ הלונ׳ ודומיהם ולפעמים ולקח
מעצים וכלושטיאש וקליפה רבין והאגים יבשים תחבו
תחבושה ׳ותנה על גב הערוה עם חומץ

פרק ז

בנפיחת כפות רגלי ההריות
ונפיחים ׳ ירכה כפות רג
רגליהם בעלי כלווס ביין
בנג בחומץ ובבשול אחרת או יזכה בקוב הלאה והנה סב
שנהו תחבושת הקנים בחומץ ובטבת בחומץ

פרק ח

בהפלה סבות ההפלה א
אם בתחלתו בנגילת
א׳ כי בואה בופלנת או
ד׳לנ רוק ובט׳ לאויר כי לפעמים רבות יוריד הורע הנת
הנתלה להתעבר כמו שהוא או כמו דבר מתרבים הנפ
הנפשיים כמו ביעב חזק או אבל או בקור האוירים וחום ה
הבוסל׳ג כ נבן הבין יהה יהוא נתעב לורח אורך הקברה
במרחץ שתקניא עצבה כי המרחץ אם יפול במעבר׳
הנה גב כפיל בהצאת העובר לאויר קר ולפעמים יתחדש
לחל׳ שיז מהעדרו הכח והרפאהו אותו בסבת ההתכה ומ
ומצד האם חיובים וחליים וכדומים נרעב חזק והרכה ליחה
אודם רב או הקוה או מרוקה בעצבה ומשולת דם הגרות
ומ׳ עוד שיהיה העובר יותר גדול יהיה והחזק בהקות יותר
רבה ומבלתי חזק או קבבא רבה נבפית בזון הולד או בת
מחיבת הדרך אליו או מרוב תשמיש יגיע הרחם לרוגז וב
ומש׳ אחר השביעי ומרוב הרחיצה והטבילה ומבעוד
הקדם ומפיל וגם כי המרחץ כפיל בסבת הרפיון הכח ויצ
ויצטר ך העובר לאויר קר כפי מה שאמרנו הנה זה סדר הס
הסבבות ופעמים יהיה בצד העובר כמו מיתתו לדבר׳ כם
בסבות המביתות אותו ויתעבה הטבע וכש׳ אם תהל כבט
דם הלווה ויעשק הרחם ויזיקו
או כמו חולשתו שלא יתקיים או לסבת
בה שיקוף בן בחקרובות הלפגוה כי אם יקרקו ויושכנ׳
יספבו ההריות שבהם ויזיק הרחם ויתנועע ההריות ויעז
ויעזוהו נב׳ להעמיד או לס׳ ה או כמלוי העורקים ומבקיוו
ומכבידו ולפעמ ם יהיה לס׳ אר כיצי רוע כה הרחם כחום
או קור או יובש או מקוט כמו טיב ולפעמים יהיה ברוח ב
ברחם ורוב הרפ׳לה שתהיה בחדש השני והשלישי ברוח ו
נמלוות על העורקים אשר נקרא אל נקר וכו יתארגו על
קורל׳ השלי׳ה ואם יהרטבו יהרגו ומה שאר׳ בהם ויפול
העובר במעט כניע ברוח ומבובד ולפעמים יהיה מר מעם
מיב׳ בר׳רם מחום כנגב או בקור בכפיא תב׳ כפיל בתחלת
הזנון ר׳דיקות הזרע בפרש שלא יברא כבני הקרום אלא
בולהם נקל להקרע עם הרחם ויעקרון ומה שאוחזו ם
מהלמות הג פרקים הרחם ותמבעוד ם וקוטר והנה ט
אמרו רבים שיהיה רוב זה מן הרוח ואבה הוא, ומאמר
זה ואני גם אדר הזמן הדי ע נו רוע ההפלה אבנם יהיה
רעת ונאבד בי חוקה הרזון אם והחר הפל׳ קודם שיתבקע
כי הרזוף יום ב בן המז ן והתזון עצבו להשיב גתו ולא יהיה
לעיבר מה שיתהם זוהל׳ט והארצות הקרות מורי ולא בב
בשווי וחפרקים הקרים בנוד לרב ההפלה נב׳ בים גם היו
רוב ביות הרות והארצות החמות יותר בים החמ
ומן האוירים הדרומיים ומעט בצפוני כהם שלא אבי
והיה הקור הזק בויק בעובר ובשיעבור הורף ודרומי ומא
ואביב צפוני קר יפילו ההרות אשר ילדו באביב במעט בה
סבה וחולשה הולדה וחבלים הקרים בעת ההפלה ובית
ויותר חזקים מהחבלים הקרים בעת הלידה כי זה ענין נו
בלתי טבעי האיתות אבנם צהות הפל׳
עצמו שיתחיל תמיד להבבש אויר הקושי הבריא ומנג
הבחול׳ הנה יתקנהו הטבע בעצמו בבלי הפלה ואיתכן
ההדים במש אחר הקושי הבריאי הנה האשה הפיל נים
ונוא כאותו הצד ואם יצל׳נ הערת והלב ורוח הכף עד
שיבבם הסדר הנה יורה שהעובר חלוש ושהוא כעיור לה
להפיל ומן רוב הבאביב ברחם ואם יתארכו הבנים באו בה
בקדרות ויתחדש רחת או כיבד ותובר הוליגה ויהנים בג
בכאב בגב העין יורה סבת הרבון נחבלא ומהוא הוא
תראה דם ונה הפל׳ ומן הסבר התוקות להפיל׳ אם יבכם
עכרם יורה על זה ואבום הכונים והשריגים מגב וזה
והלוויות הנה יודעו מבה שיאמר פעמים רבות ואמם
ההריות בסבת רוח והנה יודע בסבת בטוחה בלי בנגחה
בהתוספה בהתחברות לקיחת הגופרים והמבות הקדוש׳
וחזקו בשר

פרק ט

בצרחות ביתת הקצרו
ואבנם בהם ועצר ה
הנה יורה עליו תנקוו
דבר יפול בגוף במבר באבן נעתק כיצד או׳ צד וגם ובי
תשכב על צדה וקרור העבור שהיה קודם נתזם ותכשה
הצד ולפעמים יורו לחיות הלידות ברוחות ויתחקו ד
אמרה שבבר קרה להרה הליים הדיב מיקום ומהב ג
איפה וחזק ואם יבנסו הבזין בחוק יבות הדרך והמלאכ
יבגע יחזק רחולי ונ׳ליא הלוטם אחרים והנה יקרה במו
בות העובר ויביתהו והוא מן המבשרים בזה שלא תבל׳ה
ההרה לענין העין ויהיה לענן העין בהה וכבטלון זמן
וקצה האף עם אודם הטבה ועגין רוצה ורק

פרק י

בשבירת העובר ונזה
כהפלת העובר תהיה ב
ב׳רם בקל׳ו רבי באלו
כי העת היותר מבחור להפרי שיפול רוא בעת ההתהוו
דראותו ובקת התבשלו כן ופרוד ההוה גדול בהוצגר
שיפול הוא בעת ההחלה העבור ההלה ונקדם קרב ובו ה
הלידה ולכן ראוי שתשבר כפני העקים ומלכן הבוז
רנזכרות הא פידות והרפואה המטלטלת בכל סבות הא
האלו ולכן ראוי שתשכב לדרהיכה קודם והדם חר
הרכיעי ואויר השביעי וגם בנתים במה שלא שבבנים יה
יהיה בעת הגבורה ולפעמים יצטרך על כל פנים בקנה

אלו הקשים לשלשלן ולנקות הבטן שלא יפסיד העובר בר
ברוע כמו ראוי שיהיה לאט וכבר דוק ולפעמים לא
יהיה הכרות בעת הלידה נזוה נכון וישאר בו מותרות מב
מבורותיה יצטרך לנקותן ואם לא ינקה קדם וצם זה כע
העובר הנה ראוי שינקה זה בדקדוק במנקים הדקים ואם
ואבן ינכה למטה הגחות ולא ינגה בפי הרחם אבל בבואר
הרחם ולא ינוקה בבת אחת אבל בפעמים רבות ואם
ועשות תפורה שתפיל בסבת מכה או מורסות ושחינים ונר
ולחות ודולת זה ידמא כל אחת כמו שכתוב בשערו
ואם תפיל בסבת קור הנה אם יהיה המעמד כמו נם בן תש
תשועת ואם יהיה כגודלת יהיה הנמצא כמו מישה לרחם ליותה
הרה יותר בממנו מורסא ירפא בטריאקים ובמרוקים הם
המורסות ולפעמים אפשר לשלשל האם לא יהיה כן א
אבל אמנם יצטרך להשיג העובר במבות הזק ובאב ישילהו
או יבריתהו נראה שירפא בתרופות המוחרות העובר אשר
בשקינים ומרים ואמנם התקעדה בלתי היותו והוא מהנג
התעלה הרוגביית הנה ראוי בעבורו בקצת הדרין וחוקן
החוקנים הדקים והמריק םהארס ואחר ינשה הממריקים הכב
המבורים לנקות הרחם. והנהגה טובה לזה והוא שישתה בו
השורשים בשמן כרוע ובשול עדי בולי מרים ומגנירת בש
בשמן כרוע ושישתה בכל יום עשות ושום דברי מבורים
מרים ושישתה ונרא נגאלינים וחקי שרב ולזה הלוח
יוקח שונם ואגב ואסיאוש מיש כ מכני שועל שבת ג
וקבומילא ורודא וטריפלי מירגי המגיטרי מכל אחד חג
חומן יבושל בג ליטרין מים עד שישאר החצי ויקח ממנו ם
מחות סלימריא ורטים ע״ו אכת״ר מן שמן אל וארקי ומב
ומכרמא בשמן שומשמין ויעשה חוקן ויעשה בכל ד ימים
וכיום שיקח קולוקינטידא ויתן קח זה ציאי טרנרית ותבלא
שמן שושן ויעזוב יום הלילה ואחר תוכן בבקר על אפרחם
עד שיותיח המגן רותיחה שלימה ואחר יבוגן ויחוקן בו ת
תגירת והוא מוסר בריח טומלא להעמיד הלוחות ואחר הנ
דינקיי הנה ראוי שיעשה התבכים המרעטים החזקים בכר
מריאות ונשיקות ותבות בעצור וכבם ח ותשרקות הנדולים
נרפאות באבנג וציא חמרתא ופיזרניא בכל ג ימים או חמ
חמשות וכן מרפאות המכר ורפאת הרעים וגם יוקח קלי
קליפתלבינה ושארי רצופים מס חלק סירא וחצי חלקי
יבושל בג מנים עד שישאר ורובע ויסנן ויעשה חוקן ם
מבמנו ד אוקי בכל ג ימים אחר שכבר הוריקם הלחות בבת
שאמרנו ובמעשנים דילי ויעלו אל נבאש וארטימיסיא וקנ
וקנת מחוברים אל נפ ידים יעשו אחר הנקוי ויונח למטה
אמפיק פרדי ועגעראן ומגנטי ושרא ומך וקשטור וסירצא
ברים בשמן נרדין או שמן אנוד על צמר ירוק או יונח לם
למטה אחר כך שראוי להקדים קיבת ארנבת והרפואות
המוציאות העובר בבטן ואם לא יהיה פגע ממנע חם או ם
מורסא וכיוצא בו ראוי תלכנות בהו דנכמר וזרוגני ג
המני ע״ל באן והכרוזה הנקרא מטשה והפואת מכף ובם
ובטורדישום

פרק יא

ברפואות מניעת הנפלה יוקח הרונינ
בגרונדי וקשטור ושא פושירא ומב
ושריבלי ברימי והלוביא וקמצים ג

והמפירי מא דון ומבל ו ודום חם ונית מסקל כל יום כמו
קרים והנקן כחומם מפני זה שישתה בו אמוב וקוסטולא ומ
דממי אגש וכירצא בו ועמכרינ ראמים

פרק יב

במניעת הנפלה והיצאת העובר
המת והנה יצטרך להפיל בעלים
סבה בעת שתהיה הרה קטנת

כשיפחד מסבת שתמות בעת לידתה ומסבה כשיש ברחם
פגע או תוספת בשר יצר על הולד בצאתו ומות ומסבה כ
בעת מיתת העובר בבטן אמו ודע אם תקצר הלידה ד ים
ימים הנה הולד מת והשתדל בחיי היולדת ולא תשתדל בו
אבל תשתדל בהוצאתו והנפלה יפעל זה התנועה והרבה ים
ויפעל זה רפואות והרפואות יפעלו שימותו העובר ושיצ
הנדות בדוחק ובתנועות והמשמידים העובר אמנם הם המ
המרים והמבגירים הגרות אמנם הם החריפים והחריפים והמגב
מהם עירוים ומהם חליתים והדבקים יעשו שתיות ותליות ל
למטה ומן התנועות החזקות וכשוכב הקפיצה ואחריו תבלותא
וכשוש על העבר הרבה מן החזק ותנועה והגדלת הרב נשא
ונשאת המשא הכבד והקיא והעטוש ומן ההנהגה השובה
בזה שיכנס בפי הרחם פתילה מנייר או עצם בה בעשור
כרבה מן אצבע או רודא או פקלאמן או שורש כרוב מצל
כלי כמן וכשו אם ימשח ברקר מן הרפואות המפילות ב
כמו אל קפראן ומן קולוקונטידא וכיוצא בו והרפואות המ
המפילות יש מהם נפרדות ויש מהן מורכבות ומבר זכרנו
הנפרדות כלו והנה הרפואות הנפרדות והמורכבות מרקות
אך נזכיר פה שהמשני שנים מה שהוא יותר נאות בבטנה
אמנם בהרפואות הנפרדות אשר הם יותר נאות בזה
החום והנה זרע שורש ורע שיקשה נגב כשתיה או כינות
ושמן כלשטו כשונה כרביא העובר והשליה ואמנם פושי
פושירא וכלכום ומנב חזקים ובכור מרים החזק כמו חז
חות ם נר בשתיה והגמה עד שרכים חשבנו שאם יצוע או
אותו תחתיה יכול אל ההפלה ושתישתה משקל העובר גם
על הבטן וכ ג והיתה למטה בבטן וכן סיוסת שאר מיני
העיטב הוא כ ואנכר תפליט העובר ותוריש חום ונתגום
וגם אם יורק בשול בשר קולוקונטידא בכורק המתוארש
בינואי או שיונח למטה בבוך הנחה נבוחה ומהרפואות
המורכבות הרארצייני אם יעור גרונבא הנה זה בפל העוב
בשתיה או בהנחה ועם זה ישקיט המלאי ופת שוש לו ם
סוני שלשה זמן כפי מה שחשבנו ואם יעשן בהם יוציא
העובר החי שלו אם יעושן במשך יוציא העובר המת
במהרת וכן העשן בעשי הרנים יבשו חיש ומהרפואות הם
המורכבות השתיות כזו רפואה יותר חזקה כזו להפיל
ולהוציא העובר המת יוקח אצא פושירא חצי זוז על ירנר
יבשה ג זוזים טירא זוז והוא שתיה שישתה בשליק אבהל
בבקר ושתיה בערב או יוקח ארים והנראה ארוכה ומגב
ונינציאנא ומרורי לבר ושרא וקושט ישפי וקצי לונגייאש
שתרים השואה מצבעים ואבק אמסנתין ופרדבא ליה ח
וריפה נפלנעל ופוליני בשוה ישתה ממנו כל יום א משקל
ד זוזים וכן הרפואה המפילות בנקלה עם הקושט ומצט
ומצמסיס להקדה הארציני קרדמנא אבהל זוזים טירא
ח השתיה ג זוזים והנה יקל עם זה נקוי היולדת ותוציא ה
תבליה ותריאקן הארבע והק להפיל ולהוציא המת והצרם
חבת ויוקח ג אוקי משמי הזרע ומבמות מי מינטרינ בבושל
עם הצנים בשל הרטב וישנית וינק עם ושתה בר
ח ראת ב עם שמן מנירינ ויאגות ל שליא ומן הפתילות
קרדבנ ילקח ממנו ומן הארבנאק כוך ויונח למטה
כוך חוק ויקח פתושה קשואי החמור ט קירוטים בהלט

בכרית השור כי יוציא העובר חי או מת כוך פאלי
יקח אליבורים שחור אשטא פישאגרי ובכור פרי נרטרי
לא וריאגלא ובשר קולוקינטידא וארמוניאק ישחק הכל ל
לבד הארמוניאק כי הוא יתך בטים ויקובץ בו השאר ולפע
ולפעמים יושם בה כמררת השועל נגובה חלק וילקח כמה
כוך וגם אחר ז זק נושאדר שחוקי זוזים ארמוניאק שלש
זוזים ילוש הנושאדר בארמוניאק המותך וילקח כמנו כוך
ויונח בלילה כלה שתגביה רגליה על כר ויורק בה נב׳ כמ
כמו בשול אפסנתין ומין רוטי ובשול סארינא ושמן כרוע
בבזרק ברחם וראוי שיהיה המזרק משולש הקצוות ארו׳
הנזאר כשיעור אורך קרן הרחם באשה המורגלת וראוי
שיכנס ברחם ויתנוש האשה שכבר הגיע ברזל תוך הרחם
ויזרק בו מה שיכות ומה שימעיד ומה שיוציא

פרק יג

בהנהגת קצת הקרבונים להוצי׳ העובר המת והנה הוצאת המת ותקנו בברזל אם יקשה לכת האשה שיעיין האם
הנצל או לא הנצל אי הוא בלתי בטנדה שהנצל ואם תה
תהיה בכו שהנצל קרבנו לרפאת תוחלה אם לא יטבע בזה
כי האשה עניה רע יקרה לה עלוף עם העורה ושכבה ור
ורפיון והקעה ואם יוקף אליה לא יחשב שהטוב ואם תק
תקרא בקול גדול תשיב מענה חלוש ואיר ותעלף נב׳
ובהם שיתקיצו עם מקירה ודפיקת עצבי ותבטע כן המזון
ויהיה דפק קטן ותכר ואבג׳ צוה שתבצ׳ לא יקר׳ לה בזה
כלו דבר ואז ראוי שתשכיב האשה בבטה על גבה ויהיה
האשה נוטה לבטה ושוקיה נבוהים וראחוזת שנים או תק
תקח בשני הצדדין ואם לא יחזיקוה אז יקשרו וזה סלה ב
בבטה בקשורים שלא תמשך נפה כן היד ואחר תפתח ה
המולדת במקף צואר ורחם ותמשח היד השמאלית בש
בשמן ותקבץ האצבעות יחד באורך ותכניכם בפי הרחם
ותרחיב בכה שיש עליה משמן ותחפש אנה ראוי שתנעץ
הכלונים אשר יתפשו בהם העובר והמקומות הנבוהים לנ
לנעוץ בהם הכלונים ואלו המקומות הם בעבור אשר ירד
על הראש בעינים ובפה והעורף ותחת הלחי ותחת
התרקוה והמקומות הקרובים בהצלעות ותחת הכפלים
ואכנם בעבור אשר ירד על הרגלים או על העצבות אל ע
עליוני נב הערות והצלעות המבדלעות ותתרקוה ואחר
תתדק הכלי אשר יתפוך בו העובר ביד הימנית ותכנים ה
היד האחרת תחת הרוח בכה שיכון אצבעותיה ותנעוץ בא
באחרית המקימות אשר זכרנום עד שיגיע אל דבר פנוי ו
ויתנעוץ נגד הרוחות אחר כדי שתהיה המשיכה שוה ולא יתב
יתנביה בצד ואחר המזוח ולא יהיה הבליחות שוה כנבחיות
לבד אבל בצדדים כמו שתהיה רמית השנים וראוי כן וזה
שתרפה הקשירה ואחר הכנים האצבע הנקרא אצבע בש
בשוה ואצבעות רבים בכה שבין הרחם והנשם אשר נגע׳
ויסובבו האצבעות ואם יטבע העובר על מה שראוי אז ת
תעתיק הרוח הראשון עד המקום יותר נבוה וכן יפעל כר
ברוח האחר עד שיצא העובר כלו במשיכה ואם הוציאה
היד קודם זולתו או אי אפשר להחזירה ללחיצתה אז ראוי
שיכרוך עליה בנד שלא תמעך והמשוך עד שתצא כלה ו
ותחתך מכרקף וכן תעשה אם יצאו הרוים קוד׳ זרועותיו
לא תוכל להשיבם וכן תעשה ברגלים אם לא ימשוך את
אחריהם שאר הגוף יחתכו עד האורבלים ואם יהיה הראש
גדול ויקרה להוציא ביציאה ויהיה בראש מה שיקבץ שינג׳
כמה שיכין האצבע אוכל או כבין דקלי או סכין כוזני אשר
יחותך בו חיבלת בקצת האף וינקב הראש עד שישבו ח
חכמים ויכבש ואם לא יהיה שם מים ויצטרך אל הוצאת
במוח תעשה ואם העובר יהיה גדול הראש בטבע הנה ראוי
ראוי שתשטע הגלגלת ויוקח במלקחים אשר ידעוי בים
השני מהעצמות ויוציאו ואם יצא הראש והחזה
הנה ישוסע בכלי הזה במקומות אשר מול התרקוה עד
שיגיע בקום פנים וישפך הליחות אשר בחזה ויכבש החזה
ואם לא יכבש אז ראוי שיחותך ויוסרו התרקוות כי אם
יוסרו אז יכבש לצאת ואם ישפל הבטן נפוח והעובר בה א
או חי אז ראוי שיחותך נב׳ מה שיתאר עם מה שנקרע ו
ואכנם העובר אם יצא על הרגל הנה משיכתו בקלות וה
והשלחתו אל פי הרחם נוח ואם ילחוץ אצל אל קטן או רוחב
אז ראוי שיכסך בבגד נתשוכע כפי מה שספרנו עד
שישפך מה שבהזכו ואם תוצאת שאר האברים וחזר הרא
הראש לאחור ונעצר אז תכניס היד השמאלית ותוציא בן
באצבעות עד פי הרחם ואחר תכניס בו חוה אי לים פ
באותם שיכנס בו העובר ותמשיך ואם פי הרחם נגדל
למורסא רבה קרתה לו אז אין ראוי שיעשה כגבורות אבל
ראוי שיעשה יציקה הדברים המשנים הרבה והוכנבה
בישיבה באבנטי ועקבות ותחבושות שיפתח פי הרחם
ויוסר הראש כפי שאכרנו ואכנם מה שיצא העובר על הצד
הנה אם אפשר להשוותו אז תעשה האפותיקוש שזכרנום
ואם אי אפשר זה אז יחותך העובר כלו בפנים והוציא דן
עשיית אלו הדברים עשיית רפואת המורסות החם אשר
יתחדשו בפי הרחם ואם יקרה הזלת דם ירפא בטגיך שלו

פרק יד

בהנהגת האשה אחר הוצאת ה אם הפלה ואשה העוב׳ ראוי שתעשן עם ברוליוטיקוש ועלך אל בטם ואחר וחזור
לכן כדי שיגול הדם ולאיקבה כי יעצר ויבאיב

פרק טו

בהוצאת השליא אבנם הכלי בהוצאת השליא אשר יקרה בו כבלי רפואה הנה שתקוטש כדב כן המפסד
ואחר תעצר הנחירים והפה בכחכבים ואז יתמוד הבטן
ויכנפח ותמעך השליא ובשתתראה השליא תמוח בנקש
בקש לאט מן המבוק ואחר תפתור שתפסק יקשר מה שת
שתשיתהו היד בירך האשה קשירה שוה ותתחבל לשבץ
ואם יתאחר נפילת השליה לא תקשרה כל כך אבל תקשרה
אל הירכים קשירה כלמעלה כדי שלא תעלה ואם תונח מה
מחוברת בשולי הרחם אז ידקדק להבינה לחגרכה קלה אל
הצדדים שיתרפו הקשורים וזאז שלא יפול בזה בכחה ג
בלל ואם יהיה הקצרת לחוזק מתיבה וקביצת פי ה
הרחם תעדים לפתחו באצבעות ואכנם יוציא קודם ח
חכים ברפיב עי׳ תנונה כמיצבת האשה יהיה אפשר בזה ו
ולפעמים יהיה הנכבה יותר נאות לזה והנה לזה יעמוד
פריחות ותחבושות בחוץ תחת הטבור ואל קטן ולפעמים
יספיק שיהיה אצבע המולדת ואחר הנה ברבובות הבשם
הבשמות והעשנים והאמבטאות ושתיית ותחבולות ה
תחבולה כי הוא תצטרך לזכן התעפש והרקב והתעפש ו
ומה שיצלה שיוצק ברחם אשכלונית בעשליקון בי

כי זה מעופשת ויציאת ואם לא תצא תעשה שמן כריע ו
וכיוצא בו ומשחת שיעור על הנערות שתשתה מי והדי לח
ויורה עליו אל שראה ותשוחת ותגעת לכשה דבר בזבל הנך
ויעשה עליו שנזכר מהרפואות המפילות העובר והמוכים
והעשונים ובן העשונים המשיבים אל בירום ואלכן תעשן ב
בו רצעת הזונים תעשן בו לים מהקרבונו שצוו המולדת
שתברוך ידיה בבגר ותבנים והוציאה ותא החגרג בכאיבת
ואם לא תצא והנה היא המכר והצא אחר ימים אלא שבח
שבהשארית וקיתולה ענין רע מעליות אדים רעים יעלו
פתעליה אל תכרת והלב והיתשים וראוי להנין ברפואות
הלבבות המבקשבות על דרך הנשון ועל דרך המהרה וה
וחכמי קצת הקדמונים כבר תשליה כאשר אמצרתו בלשונם
צבי לאוניאם אם תשצר השליה ברחם אחר הוצאת העו
העובר הנה אם יהיה פי הרחם נפתוח ותהיה השליה תלויה
שנסרכת ושכבת כברור בצד הרחם אז יציאתה נקלה וראוי
שתוציאם מיד המיילדת והמשרתת ותכניסנה בעומק ותת
נתתשו בו עד שתבוא השליה דבקה בצואר הרחם מיד ב
ואז ראוי שתמשוך בשיכה לא בפני האוד כדי שלא ישיחוך
פות התאכבות הרחם ולא תמשוך שום דבר אבל תפנה וחי
הדרך תהלה שתעתיקנה בנחת אל הצדדים ימין ושמאל ו
ואחר המשוך בבבו המשיכה כי אז תבנע להמשך ותמלט ם
ברכוק ואם יקוה פי הרחם סגור תעשה בני הרפואות אש
אשר זכרנו ואם לא יהיה הכח חלוש או יעשו דברים יעור
יעוררו העטוש והעשונים בבשמים בקדירה ובכוונתו פי
הרחם אז תפסים מיד ותמלו בפי מה שזכרנו ואם לא תצא
השליה בכל הדברים לא תנוח בזה כי אחר ימים מעשים
תתבוקע ותצא והזול בכבו מובין הדם אך רוע רוחה תבא
הראש ויפסיד האצטומכא ויצער והנבון שיסתדל בטעשת
וראוי שלא תתעצל בקשיית ההסרה בדברי הנאות לזה
אשר זכרנו בזה בריחות הבשורש והתאנים הוכשים
ואמר גלתו כאשר בחבנותו על אבניו על בן שיושבו הרי
הרפואות חריפות כבו רידא ותראש וקיצום ושמן שומן
ושמן קטואי התבור שער שיבללו השמנים והכשים יקוב
יקובן כל זה בקדרה חרשה ויכוסה פיה וינקב בו נקבים
קטנים ויכנים בנקבים שופר ויונח תחת האש וכשתרגי
רתיחה אחת תגביהה ותניחה על גחלים ותקריבה אל הכסא
אשר תשב עליו האשה ויונח פי השופר בערותה ותבוש
בבגדים רבים מצדדיות שלא יצא האד ותתעכב על אותה
התכונה ב שעות עד שתתך ואם לא יספיק זה ויחלש האד
פוזיציאת אז עליך בהתבושית המפילים העובר כי עשיתם
ערין יותר חזק וכחם יותר נוקב

פרק יז

בבטיעת ההריון הרגמא הנה יצט
יצטרך לפעמים לכבוע ההריון ב
בקטנה שיצחוד עליה בן הלידה הגותה ש
שיתות בבקיעתה חולשה ואם יקובל העובר לפעמים והדש
מסוע חבקית ויגדל השחן לא תוכל לעצור כלי יבי צבאה ב
ובן הרב יבה בזה שתעש יצווה בעת המגעל שיחרתק במ
מהתכנית והחכולה הנירכים וההריון אשר זכרנו וישים
זולף בין שני ההרעות ויפרד בטהרה ותצוה שתקום ח
האשה אחר הטבר והדלג לאחור דלגים שבעה או תשעה
כי אז ליצא הזרע והבכם הקפיצה והדלוג לפנים אולי ו
יסקע תזרע וגם יעזר להבעיד הזרע שות עטש ובה שרא ו

שישמרהו שיונח לפעת קודם התשמיש אל קטריאן והמח
כו תאכר ובן כשמן בלשמו ואסמרבא ושיונח לפעת התשמ
קודם ואחר בשר הראשון הונח ויונח לפעלפיה ברוב תריעק
בעת תוסף וקודם תשמיש ואחריו יותר חזק בזה וכש אם יו
יושם בקרנם אם שיטבל בבנעשי ויושם עליו ערבה אח
אחר התוספת וכש אם יהיה עם זה קבל בשר עלי ערבה ובן
קרלוקינטירא והיא חטאן וסיג ברזל ובריב וקרדמניא וזר
זרע כרוב חלקים שוים יח בר כקטראן וגם אם יונח הפל
הפלפל אחר התשמיש יבטע ההריון ובן הנחת זבל הפיל לב
לבדו או עם עשן בשמים הנזכרות ומן השתיות שי בר
כדאוריכ אוקיות יבנע ההריון

פרק יז

ברחים ובלשון שלא הנה יקרה
לא זה עינים רבים לעניני המור
התרת בהעצר דם נדות ושנה שרוה ונפלה תאות
ובגורת פי הרחם ולפעמים יקרה עמה בת ריחש תנועה
כתנועת עובר ושיעור גדול כשבה בשיעור שיקדם בעצמי
ימין ושמאל ולפעמים המור בדומים ד ארה ולפעמים
ימשך עד אחר הה לא יקבל רפואה ולפעמים יקרה לא
שעקי ונפח הבטן וכש על הקושי לא על התמיה שיעשה
קול כקול התוף ולפעמים יקרה לה צירים וחבלים ותמלט
אך לא תלד עם זה ולפעמים יהיה הסבה בו מרוחה ונפח
ועורקי הגידות ולא תלד ולפעמים תמלט ותפיל כבשר שי
שים לו צורה לא תצורה חלקות ולפעמים יהיה מה שיצא
רוח לבד ולפעמים יהיה שחריות שתוקבצים ויצא עמהם
דבר רב בפה שנעצר והרחם שבל אל הוא החולק השני
והוא שהן ולא פרש זה שחני ויקרה בלשון פרסי באדוסן

פרק יח

במסבת הולד הרחים ברחמו הב
הנשי נרסב בהולד והתיכ הא
מבשר כפי מה שיאמר שני דברים אחד מהם רוב ליחות
משבבות אליהם עם חוזק ותשני משל יקשוף בו הרחים מ
על זרע האשה ויבשיבתו בבוון ובהתקוד הכח הזכריי ולא
נרצר הולד ובן האותות המבדילים בין הריחים מהמינים
האלו ובין ההריון האמתי כי אתו הדבר אבנם יתנועע ויח
מחיה קשי הבטן עמו קושי יותר חזק הקושי מבטן ההרות
בולד האמתי ותהית ירדה ורגלית תפוחי באד עם רקיקו
הגדולים האותות המבדילים מאלו המינים ובן הרחי
ויושב שהוא עור ר וירוש נשם כטום ברחם ופעמים
יקרה בן הרחים מה שיקרה במורמות הרחם ומסמרי אל קר
קרלנג לעשי בן המעי הנקרא אלעור ויחדש באב חזק וגם
בי פעמים רבות יתחבר ברחים דבר מבורמות הקולנג הל
ולפעמים יקבל תועלת בקולנג ברפואני בברקות הנקרא
אל תברי ואל סרניא וכיוצא בהם כי מהיך הבאב הזה ו
ועם זה כרניא הרחים הרפואה בזה בעוש התנועה ועז
ועזיבת הנגדה והכיבה אמרקין בשיסן עם הנבתה הם
השפלים ומטבע הליחות בהעצר השפל ואם יצטרך להקות
הריקה תעלה זה ועשה שאר הרפואות ברפואות המורסות
הערצרות ובמכואות ה המכשות הנחות הדמות ויציקות וא
ואכבסאות ובה שיפיל אחר זה ולפעמים תוהך הליחה הם
המועלת ברחים ובה מרוסת ופעמים רבות יספיק להם שת
שתיית לנודיאון ושמן בלגא חזק ההועלת בזה

פרק יט

בהכונות הטבעיות ובלתי טב
טבעיות ללידה שיש על ראש
נבחוו לפי הרחם מבלי כ בב

נמיר יחדיו פרושות על פני פחדיו וכמו שהוא צלת זה וכל
ונלעדי זה הוא כלי שבטעי היותר קרוב במכה שיצא על
פני רגליו מיד ופרשה על שני פחדיו ואם יטה הראש
בהתנבהות או שים ר הידים כתאחרים ויצאו הרגלים ויעצ
ויעצרו הידים הנה הוא רע ותכבית הוציאה הרע ולפעמי
ימות העובר ואכו ולפעמים תמלט האם ויכות העובר לבת
שיצאו בהקבל ויקרדו והתכוסו כדרך ולא ישקט כב
יבים וגם יוביל למורכו הרחם מבית ות הולט העובר ות
ותמות האם ולפעמים יר נק הולד בכיוצא בה ויכור בטחב

פרק כ

בקושי הלידה קושי הלידה אבב
יהיה בסבת הרחם או בסבת הש
הליה או בסבת השכב והשתתף או בסבת המולד
או בסבות בחוליות אמנם ההוה בסבת הורה שתהיה זל
הלרבה סובלת הלים ור ב או שתהיה ורינה בלחי כגר
מורגלת בוכן לעבור הלהריון אבל זה תחלה כמו שתלד רית
ותהיה פרודה יותר וכאבה יותר דק או זקנה וחלושה או ד
רבת הבשר או דוקה השבן חלושה או באום ולא יפ ל ס
באדם שלה ולא תחזק על פלישה ולא עסוי חזק ברחם כ
בעצלי הבכן או שתהיה בעצת הכמל על הכאב או תהיה
רבת התי השבות וגם בגם ויוביל זה לסבה או רת והיא לו
לורלת הכבית דכער על הראותת ואמנם ההוה בסבת ה
הולד הוא כפי הבין כי הנקבה יותר קשה לתולד בהזכר
ואמנם תוריל או גדול הראש או עבי גרם או לקטנו כא
באר וקלותו שלא ישקע בבה או לשנוי יציאתו בתמוד
רמכל להריק בחוץ כמו שיש לו שני ראשי או
לפעמים יתחברו עוברים רבים ולפעמים יהיה בבטן אחד
תם לפעמים ידוו בכפר יותר כוה קטנים ברחולפים
ולפעמים יהיה בספר יותר מאד ולפעמי יהיה קושי הולד
בסבת שתבבות יציאתו בלתי טבעית כמו שיצא על הרב
הרגלי או ע צדו ויהיו ידיו בקולט או על פ יוריו ירבותיו
ואו כובותיו כי בבהת הבועת העובר או לרוב התהפכות ת
והולדת ומכה שזובבת כבנו כשיהיו החבלים וצירים ת
דגופים לבטה והחיה והשיבה נבונה אמנם ההוה בסבת
הרחם כשיהיה הרחם קטן יצר בו העובר ובענף או שיה
עיוהי היבש כאשר בציצירה או דרבק בשחינים ושאר סבות
הצרות או שיהיו לו החלי בהחליים הרעים כמו פלגבינו
או שחינים או בקיעות או טחורים ברחם או שתהיה בכו
בכור רת ושום ההרחם הבכבה נקרא צפאק בפי הרחם
שכיע ביהוי שרב ויהיה ענינה בענין צרן והרחם ביציוא
ואמנם ההוה בסבת השליה הוא שתהיה השליה לא הקרע
לעביות ולא יוצא העובר בלינה ואמנם ההוה בסבת הש
השכונו כמו שיהיו בבקות כרסא או פגע אחר מהעצר
השתן או קולת זה או שיהיו בנעים פרש יבש רב או בור
כורסא או קו נגע מבין אחר או טחורים או בקיעת הטבע
או שיהיו הכבלים בהאשה רקיקים ואמנם ההוה בסבת ע
עת הלידה הוא שיהיה העובר יותר מאד בהשתדלות הל
הל רח ויסתם בבטן ולא יצויחו בנגע בכביר הענין עליו
בכו שיהיה זה הרבה מאד גם רוח וקרח יכביד הלידה כי
בחוז כפי הצירך הלוש ואמנם הה זה בסבת קרכת בבים ש
שיחזק הקור ויחזק הקבצות אברי הלידה ולכן ירבה בא
בארץ צפונית והרוח הצפוני ויהיה באצות והפרקים ה
הגרים יותר קשים וגם עגים יוביל כבן הקושי הזה אל

הנכחות הבטן ונשיות הכרים החיצון או שתפרק הבשר וזה
ויחנק רפיון הבת או יבצאתו רגנה כמו שתהי האטה רבן
הבטום והריות הטוב והבטטים יהיה רובה תמיד ועטית
לכעלת ולכן אין ראוי לכי שתקשה הלידה ויצאי הבה בי
שיהיה הבושם יותר על ורבית הצריך והריחת הבה אם יש
יפול ומ ; בים רבות יוביל לותפרק העצבים והעצלים לה
להזוק בה שיקית בהבותות עם מעט הליחות בהקריק
החלב והדבקות ויוביל לרפיון הנקרא שיטנ סריבה יעיע
העניין בקצתם עד שיבקע כהן כוסן זה כהמלגה שוכת
החולקים וקברצו אחות הגליח והקושי אם יטה הבבק
קודם הליח ואריה לפנים ואל הבבן ואל גב העצוח הל
הלידה ואם יטה לאחור ואל הדרה וקשה

פרק כא

בי בחנ כי שידקך בה הלי
אם תקר כ הידה ללבן הרמי
שתתמיד להזוק באמבטי והיותר נכון שיהיה הזן ושי
הכריזון שלא יתלושתו כי או ידלק בו ויעשה טוח נב הע
העריות ויחת העצב כמו שמן אבוע ושכו ושלא יבירו הו
והלה זה והתהבי הנית הכושם וירק כדדי העדה בק
בקרושים הר עקים השמנים הטרשים ודוריהם ובפצים כ
כמו שמן הרנגולת ואור ב במושטים פשיים בלתי עקי
ומצויים וגם לחם יותר קרובים וכם אם התה יבשת
הערות או הגוף כלו עם העריות וראוי שישימו לקושי הלי
חדש יבים כל יום ודקות נפש הריר ם כמו ריר שלו וש
והכוסים עם ויר טרע פשתן וכן לחזקות במו משת
ויושם כנ נת בחוויקית השרכבות ומיני סנדבונ ואגו
והבשרים והשמנים ויאסר עליה הקוב ינם וראוי שיתקן ו
רחמה בככף ובו שם ואם תגיע בגמר החבל ם תאכל וכר
מעט השעור ורב המזון ותשתה היין והריד בי ואחר ראים
שישב האשה ואחר הפצמב רגליה וצריך הסבב על נגה
מעה תקים פתאם ותיגליה במדרגות ותרד ותצעק וכש
וכשיפתח הרחם מעט ואחר יתחיל להוסיף שועה במ
שתוכל וכש בקיעת הקרום העפאק ותחתוכל להתעטש
ותצעק בכל יכולתה והבנים אריך רב לספוף הרנה כ חו
יוציא העובר והשליה וכמו שהוא יותר נכון לשבת עליו
האשה בעת הכאב הוא הכסא ותסמוך מאוריה זה שרח
הנתח הידים ואם תהיה האשה שמנה תשכח ותסאל ה
ראשה ותבגים ארכובותיה תחת כמבה להבין פי הרחם מ
ערותה ואחר ימשוח ערותה במרככים הנזכרים מראשי
שיתרחב ויפתח באצבעיה ואם הפיל זה והלהן במה ה
הולד בשעה במוארת לידת הולד וכשת יראה הולד
ויודע שהעובר קרוב והיא לא תבקע לעביה או ראים
שתעשה באצפרניה ובמכות לקרוח בין האצבעים ואם ולא
יסבע בעובר שיזיקהו עד שתבקע ויצא הלחות והנר בן
העובר ואם ימות בקרע השליה והעובר בלתי נאות בכה
על חבנית התהלט ויאר ך הבטן וזה תילכש העריות הבטן ה
לזה טמטמעידים והגידושים הרקיקים והידים ב
והשובנים הנבסים והלבן ביצה והלבונה

פרק כב ברביעת כי שתקשה הלידה והלהי על ייך
ורפואות הריחות בעל הריח בעת בשעור בקטן ואם יהיה
הבה הלוש הלעיסה כי הבשר והזנה במוונות הטכסר
רבי הבזון הבקנשי השעור במו הבצה הנפריצה ובוגא
בה ותשתה כוס בהיין הרגי הגנב ואחר

תושיב' ורשב' במשיב' שאם יהי' חורף תכעי' אש רב מכיבת
זגם יהיה קיץ תכאוב רוח עליה ואם תושיבה עד גסליה
בשים פורדים להם כחנושים וכל שכן שיטב מה שינוש
שינוקל בהבריכבי ווקח בגששרי ויונח לבטה בפתילת
ופיוזלת כבטו אל בריו והותף גב העריה ואיברי לידתה
וקטיא בקידוטים ושכן מישר וכב' אם תהיה הגבת קור
וכן הרירים והמבעידים ולעצמים יצטרך לעשות חוקן ב
בעריותה ותצוה לשים תחת ירכה והוא מרטבבת מראשות
והוביהתרלית ורפא ויבה כפי האצטר ויוצקו המטעידי'
חולחם כמעיר טרב במפתית ארובה אורך ירוחם ועוד
ובזוה עד שירעים האשה קיוריותה גבר נפתחה נראה
לחוות התתיר ולגל ואז תעטשה ותבונה ותושיבה על
האבנים ותעוח אותה שתחוק שפי' כבטה ואחורה לעסית
גנעיה ובגליה כי היא תתלגב בזה ולעצמים יצטרך
סיעתה עריתה באופן שיראה פי הרחם והאו' שתוסה על
החבוקים כשעוחה ובריסה ובכיבה וזולת זה ויעיין אם
זה קרוב ראש הולד כן הערות ויקל הלידה ויהסר לך
שהתולדת לא תכביד לקבול בתנועות המסעידות בעריה
ואם לא יספיק ההנהגה הזאת שתשקה הרפואות והעטושים
ואם השקית אותם מבעל הרפואות המקילות הלידה כה
בהעבירים ונרתם ולא תהלך ראו' סחקה בחוצי הוום וסו
מלבוא והרעונים ושכן שרב ועוד בערב תצית ותניח ל
לבטה דבר מהבריות הבנורות ותיתן עליה ובכקר תעבב'
עקצת העטושי' אחר נבורים ואחר תחזור להשקו' הרפאו'
ואם יקבל תועלת תעשה רטיה לטבור במי רודא ופלוש
בקלח על ואם ייטתח הכאב וכו' מהקוד תשים בעריות ש
שמן חם ובכבר זכרו הקדמונים ביציאת העובר ותחבולתו
ונגרנו לא נזכירה לבעיס תועלת בה

פרק כב

בהנהגת מי שיצא העובר ע
על רגליו קודם ראשו וראוי ש

שיחזירוק והחזיר הרגל ותהפכהו לאטקו' שישתוה יו
יותב ויטה סוקר מעט עד שיחזיר ראשו ואם אפשר דבר
בזה יקשר העובר בצקיפים ויוציאהו ואם אי אפשר
אלא חתוך העובר זה כפי מה שנאמר בעובר המת

פרק כג

בהנהגת מי שיצא העובר ע
על צדו הוא קרוב בזה וישת

וישיבוהו ברדיוה לסקלת ובשובה ותתקן ראש

פרק כד

בהנהגת הולד שיש בריחות
בהרסא יעשה עליה וקרוטי'

והמכבים ואחר יעשה בה כה שראוי שיקש בבשמת כת
מחבבות הלידה וזולתו

פרק כה

בהנהגת הבקשה לילד כנגד'
הולד ראוי שיטיב הבולדת ל

לחמין בבטו המין הזה שתתרקק למשכן מעט מעט ואם י
יצליח זה טוב ואם לא תקשרהו כמטת בגד ותקשרה במ
בטיבה אחר בשיבה ואם לא יצליח זה תעשה המלקחים ו
והוציאה בהם ואם לא יצליח זה הוציאהו בחתוך כפי מה
שיקל והתבונן בהנהגת העובר המת

פרק כו

בהנהגת הבקשה לילד בסבת ס
סבת הילד או רוע ענינו שלא

ההוה על
בותו ואז יעשו הדבגות המוציאות חוץ

הקובר המת כפת שנאבר ויאמר אם לא יצליח זה תתקל
הרחים ותחתך חתיכה החיכה ותחבר בזה קוד שיצפח וא
יהיה הראש גדול ואפש' לחתכו ולשבע מה שיש בו ויע

פרק כז

בהנהגת העליצה יוזה הכי
גל פניה אם לא יפתח הא

הולד ותעדר כזה כחשפת ותוסיעני
בער ביין ובשכני'

פרק כח

הרפואו' המקילות
מהלידה כל הרפוא'
המוציאות התולעי' והשליא

הנה אם מוציאות העובר ואם תשתה האשה בקטיא פרש
פיטשולא ר משקלים תלד כיד ושתיית אשא פיטידא וק
וקשטור נסרך טוב ושתיית סינאבושי טוב מאד כי הוא
מקל השליה והלידה וכשול עלי אלטיאה רוטיית כמסו
ורפא מטה שיקל הלידה וגם רפואה טובה נסריצת והוא
שיקח עגולים ויגדיש ויבורים שרו מ ביין ודבר מוהשטן ות
והסיתת וכן פולגו גרגרים טובים לקצת התחלת החרטי'
והחר מהם קצת המחריבים דארציני ואבהל כא' י' זוזים
קשיא ליגנאה ז זוים קבילא ומורא אריסטולוניאה עגול'
וקסטור כא' ב' זוזים יך ודבק יחד ילקח ממנו גרגרים ויש
וישתה ג' משקלים בשתי אוקיות יין ישן והרא' שימעיש
כראפיון ויסחקן ממנו עד ויז גרגרים אחרים טובים יוקח
אבהל י' אזים רודאה זוזים מיע שיקינא ר זוזים אשא פי
פיטידא ארבונייאק מה כא' ב' זוזים ויעשה גרגרים וישתה
מהם ג' זוזים ובכור הבהית בשר בשול אבהל ופולגו ובכור
בבשול לוביא אדומה או בם זיעת הודו גרגרים טובים
אבהל ב' זוזים הליתית וחצי זוז ארבוניאק וחצי זוז מרה חצי
זוז והוא שתיה וגם אריסטולוניאה ארוכה פלפל מירא כ
בשוה יעשה ממנו גרגרים והשתיה ג' זוז בכל יום כב' אוקיו'
ומתורמוס והוא מפיל מקל הלידה ומנקת הרחם כחזק ז
וכזו בן ענינו דולי תכליתי בירא אבה ילקח ממנו גרגרי
בלוזים וישתה כי זה מפיל ומקל הלידה מרקחת טוב מאם
באבר שלא ישוה לו דבר יוקח מירא אשטרק מא' משקל'
דארציני וחצי משקל אבהל חצי משקל יולש כרכש ותשתי'
ממנו ב' משקלים והיותר טוב שישתה ביין וזה כתבלית ט
טוב ושר רטיה ותחבושת יוקח בשול כשר קולוקינטיד'
ומרישה הלידה יותר טוב ויקורב בו כח טת רודא ויונח ל
לבטה או יונח לבטה אריסטולוניאה בבצר או יונח לבטה
בבור סרים או אשטא פיטוריאו או קשוא החמור או בוגד
בנריסי כי זה יורידהו חי או מת או יונח לבטה פתילת א
אליבורוס ואפופנק וטרדת השור כי זה הורידהו חי או מ
מת ורפואה ושלו זה כמגלו נאם שיאחז ביד השמאלית
אבן שואבת או ירשה באפר טלפי החמור כ"ז תבלותיו
תעושן בהם וכן טלפי הסוס וכן עשו כעין רגמליה ובאם'
אם יתלה המגאל במחר הורך הימנית יוקל בקשי הלידת
ונאבר שאם יתלה על פוד ירכה אנצמרוק אל פרגני לא י
יבצא כאב העשן בבירא מועיל מאד ועוד מירא וג
וגלבנום ואפופנק רטרת הבקר יקח ממנו במשקל או יו
יוקח נפרית כרבוסי מירא או גבת טירת הבקר ואפופנק
וגלבנום תעשן בו ועשן בעור נחש או בזבל היונים בכן

ולפעמים יכות בקור נחש העיכר והעשן אפואונק לכרנ לפרו וכזבל אכסיפיטריש

פרק ל

בהנהגת הולד אחר הולד וזה נברנו גם בספר הראשון ושם יבוקש

פרק לא

בענייני דרך לדות ימי הלידה לא יתפשטו בנוסר א"א עד יום חר משלשים יום ובנקבה עד מ' יום יוחר על זה מעט ויקרה לנשים חליים רבים בהעצר הזרת הנדות ויו ו' בזל החולי הזה לנפילת הבה ו..ב"ל העצר הנדות לקח לקרחות קשות ול' בורסות עגות ודבה יקרה להם יציאת ם ברסא מהלידה הקשה ויקרה להם נפח הבטן ולפעמים ת תמות ודם הלידה י..הר החזק ההחרות כדם הנדות כי הוא יותר ארוך ז...ן והעצר

פרק לב

בהנהגת רוב רכיה אם ירכה הזלת רטיה ראה שלקטירו יד ירדה ויונח על כבנה כגד שבול בחומץ ויונח לכבה פתי פתילות כמו בלנשטיאש וקקברי ווררי ולבונה כיון עפרן זראוו שירחיק הרפואות הקניפיראות כי הם רע לרחם ו הלעצבין ומבות שיש לו ב... כזה כשי האמור הוא תלית ובל הזיר בצמר ו..ה' בנחד ירכת

פרק לג

ברבת במיעט רכיה אם ילדה והבלה ויסיחר שיעט רבוה אז שנכרא זה הנכון שתחתו ל' רגיר רבוה מ דקני בי א אם יעצר יחדש בורסא והעששש בזה מועיל גב' וכן העשבים כמה שתקיעין בחרד ושיקטא ודרדי ובודא וגם העשן בקין דג מליח או בשלפי בוכ ורבו ואם לא יספיק ז"ת דבראו ויובירח על כל פנים הקות הצפאן להוציא הדם שיבלע הזק ההולך והעלותו בורסא ולפעמים יחל והקות גיד ... ז..רכב ויותר הזק

פרק לד

בהנהגת קרחותי כי השעול מועיל כי הוא ..ם זה לא יע יעבור הנדות ז בן רמן כתוק ורוב קרחותיה כמע בהעצר הנדות ולפעמים תוציא בהקות הצפאן והקבל ת תרעלת בו

פרק לה

בהנהגת נפיחת בכנה השחת דיאברהא אל קיקטגי והשחת שרפין ואגב ובצמכי בשוח

פרק לו

כ מיג באב רחבה חשב בבי' פסרים ויבירח במקנה בשכן ראולט הערב פושר

פרק לז

בהנהגת יציאותיה והמוזותיה ירפאו באספלנית לבנה ובוהע בואם ..לניות רכבונות ליציאות לחבורות ע על האברים העצביים

המאמר השלישי

ביאר חליי הרחם זולתי הבוו מית ובה שילך מבנהגן

פרק א

במיעוט רבידת הנדות ויסודב א בויבדחו הציורו ובזכני ההולך על בטנו רם נעי בכל פעם היא סבת הבריאות לאשה ובקין גופה בכל פוק בבלות הזכה ויקרה אותה בריאות רשלים ומיעוט השפה לזכה והשאיר השוה להוקת ... שתראה האשה בכל חדש עד ל' יום וגם שהוא יותר על זה או פחות כ... בנפל בטן ובית הוא בלתי טבעי ואם יש ישהנה הנדות בכ.. נהגו הטבעי יהיה סבה לחליים רבים וגם ובעט בה שיזרבן שיסתבה בנבנו ובחוזק השתנות הנדות אל התוספת תחולש האשה ויחלש תארה ובמיעוט קבלת ה... העבור ורוב הפלתה וילדיה דלושים אם חיו

פרק ב

בחליי העצר הנדות אמנם העצ' הנדות ומיעוטו הנה יתעורר בזה חליים רבים הבלוי כלם ורבינה למורסות ובאמיה הראש ושאר האברים וכחושה הראות ובן החושי והגרות ונידבה עברם כלוי כ..ים ויוביל הענין לבתנק הרחם וערות נפש והעניה ורפיקה לב ועלוף ולפעמים תבות וכוא לו אל אחר ו... שטוף השתן בטתיבת הלחות ולפעמים יקרה לה רקיקת דם ויתחלפו בהם אלו החליים כפי התחלפות מנגידם כי אם תהיה צרוכיית יולדו כים חלי הדם ויש בן הנשים שיבדר ה... נרותן לשלשים וח ...שנים או בם שנה סובבה ויש בהם שיתאחר עד שני ..ג ע.. לג ..נה ולפעמים יוביל העצר לשני ענין האם הא..ה אל תרים כפי בה שאמרנוהו בשער העצר הנדו ולפעמים יותראה לפי שיספיק בדותה הלב ויורה עליה ו ולפעמים יפול העצר הנדות להעתק הדם

פרק ג

ב... הולת הרחם והצלהב בנה לפעמים יהיה על דרך והיה הטבע ל.. ..סית וזה ב.. וב..ום איכל לרצח בוהלנת ודלה בלתי צריכה ולפעמים יהיה זה על דרך החולי אם לענין פי הרחם אם לענין בבורסא רחוה גבל ..ם אם חולט הרה יבואהו לרוע כגן או שחוני אבל או חמרים והבוך וק... ..עות ואם לפתיחת פיה הורקבו ...ם ..ם והסרקם בסבה כתולת או הצויית בורסא או נ נפילה או בירצא נ..ת או לרוע לידה וקשיה או לחיקוהי הבריון ואב..ם ההמות כטבת הדם הנה לשמוש והביות ויציאתו בבחו לא בבח הטבע ותקנו כבר וכבר... שיהיה בר נוגנת רשבע והם כח חלצי ואנם שתב קוטי הנה דם לא יעצרו אלא אצל היותר חלושו ואמנם הם ברוב לתולשה שרש בנף עוברת השוני בבכות ואבות ואם לרדוש הדם או רקיקוהו רקיתו ואם לרובו אפילו ביציאות והליחות וגם כי הרקיקות והבימוט והביבות וה הענין בכל החולה באיזה סבה שיהיה והסבה בזה שנית העורקים ובעקברי הרוח יהיו תחלת עדים ובאחריתם יוח ויכנה לרובם ואם חצלינ החולה יבכך אחריה החלשה ה התאוה והחלשת העכול ובנה רקבו והגוף וירוע הבראה ולפעמים יוביל לסקר ולפעמים יציאת ..ם להתגבורת הא האדומה ויקרו קדחות צרוביות קוקצית ולהבעי ה.. העוקץ אשר תהיה בשתהה ברם ויקרה לה גב' בנודים ואם יקרה הדם הזה יוסיף להציל התאוה לבאבל ל... ה העצבים המונחים בבקום הזה והנה ירכה הדם הרבה עם רוב הליחות ואותות אמנם אותו שיהיה על דרך ה.. דחיית הטבע הנה אותותיו שלא יבינה הזק אבל יובילו אל התועלת ולא יתחבר בזה הזק ולא ישנה הבח ונרהב בה שיקרה זה בהיעדנה ואבנ' בה שתהיה סבת החולי הבחולי ידיהו הטבע או הגבורת ויהיה רגא אותותיו כלו הרחם והגוף ובוליעת העורקים חולת זה במצאות

ולפעמים יהיה עם כאב ופעמים לא יהיה וכבר שלא יחולש
לא יעב׳ ויודיע הכליוי עם הדר׳ ויגע׳ הדם כאשר דמיון האם
כראותו נוטה ללובן או שחור או מרכבו או זולת זה והנינוק
הלידה הנזכרת קבו נב׳ ואמנם ההון בכבת השלשה הדם
ופתיחות עורקיו הנה יורה עליו יציאת הדם עד בלתי כבאו
ואמנם אם תהיה הסבה חדות הדם יודיע בכראותו ובחריפתו
ובמהירות יציאתו ומיעוט הפסק יציאתו ואמנם כשתהיה
ברקיקות הדם בלידתו כי בזות הליחות הנה יהיה דם מימי
בלתי דשי ויקבלו הרוק בקבוצים ולפעמים יתראה עליה
בחריין ולפעמים לשדים חוזק תפיחה בגלוי חולב נשתנה
בראותו ונקרש ולפעמי יזקיה הרפואה הנזכרו לחוסם
שיוסיפו בסבות ואמנם ההוה בשחוני עם כוגלא וכאב
ואמנם הגבול בזולת הרחם יהיה הבריאה יותר פונה לשח
לשחורות ואם יהיה שם ואצל פי הורדים אפשר שיפרש ב
ביד ואמנם ההוה בשחורים יהיה לו הקנ׳ בוסה ולפעמי
לא יהיה לו הקצים ויסכך אחד הכליו ויהיו ארוכות שחורי
הרה מראי יהיה הדם ברב שחור אלא אם יהיה במהירי
ולפעמים יהיה דם שחוריו כפה כשת ולפעמים יתחבר בם
בשחורים ברדם כאב הראש וכאב אל הקרבים והכבד זה
והטחול ואם יזול הדם כאותם שחורים זה בבקרת

פרק ב

ברפואת הזולת הדם באר ריכה
רפואת השפעת ההוה על דרך
דחיית הטבע וההוה בבלוי ובוכבד הדם

הנה ראוי שלא תעצר עד שיפחד כחולשת ולפעמים ת
הספיק ההוה בלהבחין בזה בהוסרה הבלוי ובסטובה הל
הלידה לחלף בקום ואם תהיה הסבה מרה אדומית
תורק הארוכה וכש כבמו פום טירא ובירא לנש לבי ש
שיש בו כח קובץ ואם תהיה הסבה המימית לירידתה ום
ובשיכתה אל העור ישותה בנגמא ארביקא ודרגנן ואם
תהיה חדות הדם יחבר אל הרפואות הקובצות רפואות
בחזקית למשכם ובגלגולם ואם תהיה הסבה כנחינים יר
הפאו ברפואות המורכבות מטחים בדבקו ובורדים רוש
ואם תהיה הסבה השחורים תרפא ברפואות הנזכרי הל
בזרע פשתן ובמים חמים ותעיין על ההשקט ואם תהיינה
בם עונות תתרפא בעת הפשירה ואם תגלגל החלה ראוי
שיקשרו הידים בשרש והרועות והרגלים מסדם מחר הול
הירכים אצל האברים ואחר יונחו קרני הבעיעה גדולי בי
זה יעצרו הדם ביד ואחר ראוי שיסכך אחר הרפואות
ולפעמים יעצרו ההולה תחת הקרנים כה שנין הירכים ו
וראוי שיתן והבונות כמו הלובן ביצה נגרשת וכל כוד
במיד העפול נח בדבקות ולפעמים יעצרו לאן בבי ה
הבשר החזק ויחובן בכמו סיאק ואבנם הקבצי והיונ׳
הנעבי ובן הבוגר השוב או אם זר בלחם ובן הלחם בקבח
קלי ואבירום ויהיו המים העב המתוק והרחוק הרשן והרק
הרקיק ולפעמי יאות לה יין הרבש הנרי ואבנם הרפואו
המשתתפו ובש להולה הדעה והרשה הנה לגון הטה היא
הטובה שבהן ואין דומה אליה ולפעמים יספיק ההוה לב
לנברי בשתיה ובגרית ובמעיל בן הנטן ובלתי נוסן ושת
ושתיית התובין נב ועשיית הכסמרא בשתיה ובהגוה לם
למטה ומבה שיועיל בזה שתיית חולב המבושל בברזל ב
בלובן באש ובן מים ברזל מבושל היטב ישותה עם קצת ת
הקובצים בל יום נ אוקיות ובפריעת חבוק האחרונ קר
קרישה הנקרא עפא טוב מאד ובן שתיית נבמא ארביקא ע

עם דרגנאן או זרע פשתן בכוס חמים ועונות אשפודיו
בכמשרא כועיל להם מאד ועונות בלושטיאש והוא
רפואה נבחרת להועיל כ׳ין החמים ושין ארמיני ואלום ו׳
ועשין והדם תנין בזאת יוקח בבללו זה ובכמשרא מבשקל ב׳
נתרים וכך דאנק יבירס כאוקיא מבסקה הדם וגם אקקיא
ובלושטיאש עפצים והן אימוטשודס כמאך לבונה בו
ביראו ואנפי יהלש בחומץ הן נתינה הוצי זה תב
דראנאגנטים כאניטשיריש קלפת אבעקית מצלן בירא
לבונה ואנפי יהלש ויעשה נתרים והמנה כוה ב׳ זוזים ד׳
והיא טובה מאד וגם נשתה אלו רעה שרוף משקל שני
זוזים בכמי כיכאן והכרוש והכברים ובזון אלו קודם ס״ג
סיאשמכו להזכיר והנה הוא אל הלאם ואל קרין ואל ע
עצין כבשר הנדיים והעפרת המבושלים ועדשים הכרבים
כלם קרים הדוחק כל מאכל חם במעל או בכח והמתנהגות
למטה המשותפות הנכות לקיחות בלשריד ושריאלג׳ש
ובלושטיאש ושין ארמיני והחתום ובתולי וזולת זה
נוסח יוקח קלקטאר ואקסיא וקלפת לבונה ובחול ולקח
מזה עונות האדר ויקח מזה משקל ושין ארמיני משקל ב
נגמא ארביקא במשקל והקבר כא משקל יהלש בשני אוק
אוקיות מחוטות קובצות אובים ויזהן בו הרחם כמו שי
שידעת תאר הזקן לרחם ויקח חצי זוז אלום ודאנק זרע
נשקאמי ודאנק אפיון ויונח לספח כך טוב ומה שכן
לאכול והשותנים יקח הדם תגר מיוטות זקן והתיש אם
אקסיא יחובר ויעשה מיך כמי עפצים פנים בלוש
בלושטיאש ואבירום ואנפיאלום ורוב בדברי נרגרי הדם ב
לח שומאק מחוטות זקן התיש נרגרי כוסר קרשם שרוף צ
צנגל לבן קלפת לבונה שין חתום פטריות ושן כראג
הדם ורודש כמבודה יבשה ויונח ד׳ זוזים כבנכר וירק טבולה
במי הדם והאחרונו כל הלידה ונם בלושטיאש ומחשת הא
האשבר וקרטי שרוף ואלום ושריאנדלא ובכבן שרוי בחומ
ושין ארמיני והפא כקרם יהלש בבי הלפי ובגברת לחת ות
ויונח הלילה כלה ובן המבשאות להם הדישבא כבשול א
אבר ועלהו ושרו ושרשו מבושלים עם הדם וורדים בבטן
בפטשר תוחהם וקלפת רמ׳ן והרובין נימשי ובלושטיאש
זקן התיש ועפצים הירוקים ובן הרטיות והבריחות הבריח
המועילות להם רטיות הנבינה על הטבור ומצרת צדדי הב
הבטן במכנים קובצים הוקי הקבעות ובתחוד להבדיל את
בפרקים רפואת הזולה ההוה לרקיקו הדם ובריבויו
נאמר הראוי בזה שישולשל ביסורת הדם ותבא עליו ברב
ברטה ובהזיעה בכמו בשול אשארום ובדרפש ופינה ובוג
בזה וישלשל פעם ראש והגיר וזה זרע ויחלף נוטה בבגד ש
שעיר ויושה נוטה בבי הדבש ובמחבושות בעלי תשקוי ות
ומנה כמועיל להם הקיא ובבלל ראוי לעזור ברפואות גם
ובזונה אל כח שיטב ויעבה הדם ואבנם אם תהיה הסבה
שחונים הנה יועיל זה האספלנית אבזלנית מועילה לש
לשחורי הרחם יוקח בלושטיאש ולימוניר ויוקח כזה ום
ובדרגנ קדרוש בשבן ורדים ויונח לבונה והנה הזכר רבים
ברפואת המופלת שער אחר והיא רפואה מורכבת ברוקי
וקביצות ותגן והיא שתגיר הבר בעת שלא יוטהר ואחר
יתמנע הטבעת ותגיר רחמה ונחזק שלא יקבץ המותרות
הרמשם בן הראוי ואמרו ראוי שיצא בן אבחלי קני זרע
כרנבא או זרע עומרב׳ וזום יושם בקורה ויוצק

סליהם יין חצי ליטרא ויבושל עד שישוב לחצי ויושם על
עליו טרקא קול׳ ליציאום בא ב זרוים חמאת בקר ודבש
בא מלא כף וישתה ממנו בריקות נפש שעור כף ויאחור
המזון עד עת הצהרים יעשה ג ימים
ואני אומר שאעפ״כ זה עוד׳ ברוב העתים אבל לפעמים ת
תהיה ההתפשה בסבות אחרות יוזכרו חקביצות
המוזקק ואתה תדע הדברים הטובבים

פרק ה

בשחיני הרחם ועפוש הנה הודיענו
במה שקדם על זה ואתה תדע
שסבת סבות השחינים והסבות הפרטיות והלחויות ויציאו
ב׳ תנות או קרות בחוץ בהכאה או נגיחה או לידה או זול
זולת זה או הכרה ברפואה מונחת שם ולפעמים יהיה ע
עם עפוש ולפעמים יהיו כל צלה עם זוהמה ולבלוך או
עם נקוון בלי לבלוך וזוהמה ולפעמים יהיה בעומק
ולפעמים בזולת עומק ולפעמים יהיה עם אבול או בלי
אבול ועם בורסא או בלי בורסא והאותות יורה על
זה הכאב וכש״ אם יהיו האותות על פי הרחם ויקרב מכנו ו
וירדה עליו הזולת מגלא והלחויות המתחלפות במראה ורד
והריח וקבול החזק במה שהרפא מן הרפואות וקבלת תוע
תועלת במה שיקבץ והאותות המבוארים משחיני הרחם ש
שיהיה מה שיצא לעובי ולובן וחלקות בלי כאב חזק הא״ש
ובאשה ועקיצות ואותות היותר במוגבים רבי הלחויות הח
החולדות במה שיחול בין המעים ואם יהיה שם עפוש בכו
כי הבשר ובמה שיזול יהיה נבאש ודע אם יהיה עם אבול
יהיה הוגא שחור עם כאב חזק והבאה האותות שהוא ע׳
עם בורסא הוא הקדחות והסבור ובמה שנזכר באותות רב
המורסא ותעלתה ואבולת

פרק ו

בעפוש הרחם זה נב׳ שרית
במשער שחיני הרחם יהיה
המכה בו בקושי הלידה גם
במיתת העובר והרפואות חריפות יקחו או הולה חריפה חכמת
או ייציאו שנת עפוש נתהוו בקרוב ויהיו בעומק קלא יכבע
בלחויות מתחלפות יצאו ולפעמים ידמה אל השברים מאד

פרק ז

באכול הרחם כבר זכרנו
אותות האכול במה שיציא
ובין הכאב בשעת וחולת
והפריש בין אכול הרחם ובין הסרטאן שאכול אין בו ק
קושי נגסות ויסמך אחריו השקט לעתים וכל שכן אחר יצ
יציאת מה שיציא אין אורך זמן לרפואתו מן הנכון הרב
הרבה ואכנם זמן הסרטאן הנה התגברות הכאב והרפיקה
אריך הרפואה ראוי שיעיין האם השחין מצהם
ואם לא ואם תהיה באכול יזורק בו באספלנית האכול
ויעוין גם כן האם עם בורסא אם לא ותרפא אותה תחלה
ותשקע ברפואת המורסא אשר נזכיר ובשית נקת הרחם
או ירפא במרביקים ובמבריאים והם האספלנית ה
המגוברת עם אספלנית מועילה בתחלת הענין אם היציאה
לא יצאת בה הבשר ויקח ליטרני ומרושא ומר קקולא
חלקים שוים ויעשה קירוטי ברוגג בשמן ורד ואם יהי׳ שם
זיהמה יושם בו זנגאר מעט ואם יתחיל הבשר לצמוח ותע
נתעכיד זה תרפא באספלנית בתאר הזה תותיא רחוצה ב
חלקים אקלמיא טבבף טרופה מא חלק ויעשה מזה ק
קירוטי ברוגג ושמן ורד

פרק ח

בהנהגת הבתולה שנתפרקו
בתוליה שיקרו לה כאב גדול בעת
התתפרקות וכש״ אם יהיה צואר רחמה חלוש וקרוביו חלוש
חלושים ואבר הבועל גדול ועב ואם יקרה להם הולה וכא
וכאבים ראוי שתהיה שבנת במיבות הקובצים ובזיון ושמן הא
ואחר יעשה עליה קירוטי בצטור ברוך על שפוחה מונק
מהתרכך ויקל מעליהם המכשל והרפואה תעשן הרפ
הרפואות המבקות ואחר זה האספלנית
המגוברת לשחינים והנה יעורב בו השין הזוהם וכליצא בו

פרק ט

בבקיעות הרחם ובלעין
ראבאריאיש באגרישת
יקרה בבקיעת ברחם אבל
ליובש כבר יארע עליו וכש״ בעת הלידה ואם לבורסא תה
תהיה בתחילת הקריחה נסתרת בסתר תחת כאב הלידה
בהשארות ואחר יתראה וכש״ אם יבושו וגם יקרה בבקיע
מאד ולפעמים יהיו ביבלות וישארו כשיבריא המקום
האותות הנה אפשר שיגיע לראות במראה יונח התחת הא
האשה נגד ערותה ואחר תפתח ערותה ויכינו במשוק הא
האשה ובמה שיורה עליו הכאב בעת ההשתנה ויציאת הא
האבר עם דם והרפואה לא יכבע בקיעה בהרוזה א
אם במנים ואם כצואר ובגלוה אליו והנכיסות הרפא כנג
בהנחות למעה עוברות מהנפות בזיקות ממשיכו והקבצ׳
הנערכים באספלנית המוקצות כמו אספלנית ליקוח
באקלימיא וליטרגיר ואספלנית לבקיעה הנבעת ובפי הר
הרפואה כך ירגיש בבקיעתם ואם יצטרך לבשול בהיקוד
בו כמו בכליקון מהשובנים ואם יהיה עם הבקיעות עגי
חזק יצטרך עליו אורך הזמן ובעיש קבול הרפואה תעשה
אספלנית בהקרוסים עם שמן ורדים ואם לא יסבול זה יו
יושם קמו שמן שושן ויעלך אל נבאש ואם יבקש יותר ב
ברפואת הבקיעה הפשוטה וכש אם ישתן ולפעמים
יצטרך לבמו קליפת הנחושת שחוק היטב או ויטריאולא או
עפצים או זה בחומר ואבנם החיצונה אולי יספיק הוא
בו עשיית תותיא שחוקה מאד עם חלבון ביצה ולא יסור
וישקוד כל זה ואספלנית בסריושא פרק י ביבך
הרחם ופריאפיסמוש מגנשי רנה ויקר׳ לרחם
ובך בליחות חדות אדומיות או בליחות בורקות או בא
באכלות שחוריות כפי מה שיתראה מעניני מראה הנרח
המגונב או מצמחים קטנים נולדים מהם רבים מאד
ולפעמים יצליחו עד שיפל הכה וגם יקרה זה לאשה האז
שלא תשבע מהבשל ויקרה לה פריאפיסמוש מגנשיס
וכל עוד שתשכבן בטחן הוסיפן תאוה ורפואת הבך ה
הרחם ראוי שינקה הגוף בהקיה מן אל בסול ואם יצטרך
דבר מן הקטאל והורק הליחה החטה בלי הלידה במה שזכ
מתריקה כמו האדומה בגרגרים סקמוניא והלבנה בנרגרי
אצטומכטיקון והשחורה בגרגרי אפיתימון ובשולי ההגר
ברהידות הגרע ברפואה הנפרדות במה שיקרר ונרפאה
השורפות כפי הצורך והראות לבון ושיחת פי הרחם במא
באקאסיא ואפוקיסטידוש וורדי ועגליל ושאף במימת
והשטרים והחומץ ושמן ורדים וגם בבגד מחושת ולנוח
ולפעמים יערב עם הרפואות זרע פפותן ויוצק בכוסות
שיבושלו בה הקובצי׳ וירטה כמבחר שרהם ואם תצטרך
אל הנקוי תשיחה הרבש בטים קרים רפואה בגיטה לחכוך
הרח׳ יוקח עליו מנטא והלפת רמון ועדשי׳ קלומ׳ בכרסי׳
בזין ויונח לבטו וגם יוקח זעפרא וקמפורא מא דאנק ליט
ליטרגיר שני דאנקים גרגרי.

לבר חצי זרת ירוק ויגונה חולט בחולבון ביצה ושמן ורד ודבר טרודא ויונח לטבור ונם יוקח כדאבולנש ובלוסטיאס בא ב׳ אוזים ליציאום ובלח ארסוניאס ויין יפן ישורק ויגוגה ויושח המקום בשמן ורד ויונח עליו נם ונהעשונים ליציאום וגרגרי אחריב

בנאצור הרחם ובלשון פרטצולי לפעמים יקרה הנאצור ברחם והוא כי הכבונים לרחם עד שתמסר עצם עד ערוה ויהעשו עם צואר הרחם ואפשר שיביאו לנשירת שער ערותה ויהפכם עד פי טבעותה ועצליה ומסובתיה ר ואז יגלה שהנאציר בפי הרחם ובכל אחד מצדדיו וכמה שה שהוא בצד הפנימי מצדדיו ובעמוק ממנו אי אפשר שי שירפא ובן בה סיבא אל הבים ואמנם זולתם הנה יקבל רפואה אעם שהם קשים לרפא ויותר רע מביניו הוא או אותו שיבא לנשירת השער בהערוה וכש כשינקוב עצם הערוה האחות אחור וההתמהלות והמ ותמידות הכאב ומסיע הבקיעה והתמדת השחינים והם בלתי מקבלים ורפואום כזמן ארוך ועם יציאת המוגלא ו והטרי ואחר יבאבו כמאב הסרטן ויודע מקומם עם בחי בחינת והשנטא בנגעו בו ובן יודע מצבם בשיהיו בבשר או יעברו בעצם כבחינה קצה המכשש בנגעו בם ובן ובן יודע בדרכות והדפון ובהעתקות והקושי

רפואת נאצור ברחם רפואתו בחוק ולפעמים יוכל זה בשביל עצבות ואבבר אל הרפון והגרוק הקל וערכוב ש שכל ונם הזוחך צי אפשר צלא בבה שיתראה ושאפשר לח לחתוך הבשר רבות אך הויתר נאות שתהיה השכירה הגע הנעקשת עליו רפואות בנגבות ומנקה הגוף ויחזק הרחם

פרק יא

בסכת חולשת הרחם סבות רוע מזג ורפיון טלם ומכל חולים יקרטו

ויקרה בזה חולשת הרחם ומיעוט תאות המשגל ורוב הג הנגרות והרע וזה תם ומהעדר הרפיון ורפואתו רפואת רו רוע מזג ויושב בה שיקרה מהנגעים הרועים

פרק יב

בכאבי הרחם יהיו בר ברוע מזג מתחולף ובר ונפיחה כבמוח והל

והלחויות והרדים סם ער עיקרה שום בה שיקרת במעים בקולנג ולפעמים יקרה כאב הרחם מהבמירסות והטיטנים בהתחימם וישתתפו בה האורבים והבסלים והשוקים וה והכליות והגב והמבך והאצטו והראש וכש אמצע הק הקרקר ולפעמים יעתק הכאב אל הרכים אחר זמן ועד י׳ חדשים ויקרב נאותה ידעת רפואת כל׳ זה מבה שקדמלך ו האין בהמצות המאמר תולדת

פרק יג

בחולת הרחם הנה יקרה לנשים שיחול ברחמן לח לחויות ביקופשי ויחול ם

נב׳ הרע אמנם הראשון הוא לרוב המותרות ובחולשת ה העכול לעורקי הנדות אם והעוטו הרחם ויש לו שער חוד ויודע עצבויותו מספר הנדות המגנב וממראהו בעצמו וא ואמנם המשני בבו חולת ארץ דם הגרם ואם יהיה בתאוה הב

הנה הסבה חולשת הרחם והכלים הרפיונם ואם יהיה לה גג לתאוה ועם קיבה והנרה הנה סבתו רקיקית הורע לבדו ול פ ולפעמים יהיה הסבה חבוך הרחם ויוכל הגרותו להחריע וכוללת יגדל בשישות ותפול התאוקה למאכל ויש צאת נפח ומירכא בעין בלי באב כריב ולפעמים יהיה עם כא כאב רפואת החולה אמנם וזולת הרע מין ירפא בכמו שירפא באדם ואמנם שאר החולות האחרות ראוי שתתחיל ברם בנקוי הגוף בהקזה ובשלשול ואם יצט יצטרך אליהם ואחר יחקן הרחם תחלה במקום המכבים כמו במשל אוריאגש ובשול פראשיון ויחוקי השוקים כמש בשמנים מרקיקים עם רפואות חרות כמו שמן אשקינגש ב בצלושרי ופלפל ואחר ימשך לת בחוקן הקובנים ובשיהיה נחוקים יותר נבונים אחר כמו העפצים ובלוסטיאש וק וקליפת רמון ואשקינגש והדם

פרק יד

בהעצר הנדות ומעוש הנדות יעצר אם לסבה שיוחדת ברחם ואם לס

לסבות משתתפות ואותו שהוא לסבה מיוחדת ברחם אם לסבה טבעית ואם לסבה מתחדשת מצד אחר והנדות יעצ יעצר אם לסבה בבח ואם לסבה בחומר או לסבת בכלי לב לבדו והסבה בבח חולשה לרוע מזג קר או חם או יבש וח וחסר אם בליחה ואם כמולת ליחה אמנם הסבה בליחה אם בכמות ואם באיכות ואם בשניהם ואשר כן תכמות הגה ת הוא המעטים וזה אם להעדר המזונות ובמיעוטם או לחוזק הב הכח המשתלל על המזונות וגם כי ירבו שלא ישארו מות מותר לגדל ובכמו האש הוא טבעית שבן האיש יתוכל על העכול הבשרין להזיק הראוי ברחיית המותר על צד בה שילתתו האיש ואלו הם העצביות והעצליות ברם ההזקות והטריות שיצרו ירבותיהן וקצותיהן שמנים יותר מהם רבי ההרקית ברפואות ובתגורות וכש להריקת הדם מעיפה או שחורים או חבורה או זולת זה ואמנם אותו שהוא לעבות הליחה כבו שיהיה הדם עב לקורו או רוב בה שית שרב בו מהליחות העבות או לרוב בה הע העוקצות ובה שילך במשפן כבה שידעת והסבה בזה א אשר מצד הבלי המזיפה וזה או במנב ומקבן ואם לקור ם מהם החלקים ופעמים יחיישנו רוב שתיית המים ויוכילו אל העפוש או ליובש מעבה ושיתם הנקבים או ל לרוב שומן או ליחות עבות רבקית או למורסות או לנגיחה ותוספת בשר או לשחינים יקרו ברחם והבריאו ויח והוסירו בהבריאותם פיות העורקים הגראים או לעקלקל בו מוצלנת והתהפכו או לקוצר צואר הרחם או להבאת או נפילה מסור פי העורקים או אחר הפלה ואמנם ההויות מה מהעצר הנדות בסבת שיתוף אברים אחרים כמו ההויות בם בסבת חולשת המבבר שלא ישתלח הדם הלא יבריהו ואם לסתימה בו או בגוף כלו והשומן מהרש מתימה כהתצר הם המעברים צרות יוצא ממנו והרזון יצר צרות בנגוב או מ מעט הדם והדם יובל על הרחם ובשלא ימצא מעבר יצב ישוב אחור ובשישטה זה יתפשט בגוף ויוריש חליים סקרה וזה הנה יקרה לבהן שיעצר נדותן חליים ומהם

בוינת הרחם כנשיתו ומבניתו לרבך צד ויקרו להם בורסות
הרחם החבורות והקשות ובורסות הקרובים ובורסות
האצטומכא בחולשת העכול ובגולת התאוה והגבורה ואם
כשנוסית ויצבא רוק ועקיצה באצטו' ויקרה בזה חולי
הראש והעצבים והבפיה הגלתנו' וחולי הרזה במשגל
ורוע ורבים בחולי הכבד והטחול תולדם וישתנה
בזה הנהא ויקרה להם עוצר השתן וקושי יציאתו ובאבר
אל לכן והצואר ויכבד הגיף והדה ויציק ויכאבן כבורים
וקרחו שורשות ולפעמים יכבד הדבור ליובש עליו
והלשון מהאיד הרחם ואולי יהיו הכבדות ההוא סבת כאב
הראש ויקרה לה הצטערות ודאגה בסבת האדים ולפעמי
ינפח גופה ובטנה להמשך בוגליות הדם אליו ולפעמים
ויקרה לה בבטנה בעת העצר נרוחה ואם היתה חזקה
ביצירה שיגבר בחה לעשות המותר העצר שתרבה לאיש
ותרבה שערה ויצמח לה זקן ותשבר צורתה ותתעבה ואחר
חבוות ולפעמים תשוב קודם מותה לענין שלא יהיה
אפשר להגיד נרוחה ורוב אלו בהיותם שילדו הרבה ובאשר
לא ישגילו בעליהן ועצר נרוחן ידבר בהן שפלות הלב א
אשר היגבהו החלקי בין הרם ואור הדרין ויחר המשגל
ויקרה להן שישוב שחור בו שברים הלודיים בבני ה
הבשר ולפעמים ישה דם האותות אותות
בה שהוא תלוי בקור מקיפה וכובד כניסה ולבן ברעה ג
הגוף וירקות הור די ועכוב הדפק וקור היציאה ורב השתן
ולבנות היציאה וכה שהוא תלוי בחום יורה עליו חום
החולהבות ונגוב הרחם ונשאר אותות החום הידועים בבה
שקדם וכה שהוא תלוי ביובש יורה עליו אותות היובש ה
הידועים בבה שקדם ויאמתוהו רזון הגוף ודיקות העורקים
ואבנם הנליחה והבורבא וזולת זה הנה הם ידועים האותו
בבה שכבר קדם וידעת בבקום הזה הרפואות
אבנם תתלוי בחבום וקרור ותולדת הדם ורשיבת הגוף ז
ורפואת הבודסות ורפואת הנניחה וכיוצא בזה הנה ידוע
בהשרשים הנזכרים בעבים רבות והיותה בגביהה אשר לא
תרפא ובסתיבה פיות הקורקים והתרכבות שוטבים זולת
זה הלא הוא בשרפים בדם ו ... הוצאת הדם מן ירבה
ונקוי הגוף ועשיית התנודה ואבנם ראוי קחת שנכסיף ...
זבורין הרפואות אשר יורו הנדות ואשר יעוררו הדם אל ה
הרחם ויפיכוהו יעובר בנקבים וישיבו הנקבים פתוחים וכ
וכבר זכרנו אלו הבבנים בנגררים בלוחותיהם וזכרנו גם
כן ברקיה האבגם מן ניסוף להביר מה הנהגה בארוסה מה
שהוא יותר בחויב הנה והנהגה בזה דבעת העגין
בבה אל הנדות ובבבה שיעשה זה הקות הצפאן והעורק א
אשר אחורי העקב והקזת עורק הארכובה ותחתיה הנקרא
באן יותר חזקה בהם והסריגה בין וקים והעקב נבש לשם
לשכבות כי זה נשות יותר ולפעמים יצטרך לענבות
התקזה על הצפאן בהרגל האחר ותחבורת קשירת החלקים
השפלים והדוקם ולעזבם כך ימים ואחר תעשה ורפואות
הפותחות הנקבים והם הבוקוקים רבים והפותחות והסתיכה
והם שחויות כתשבשרו ובשולו בבי ודבש ואבקו כוורה
על בי הדבש והבהל יותר חזק בבבני ניפ רינו' התן באה
והרציבי נגרא פיקרא תורפין ואופבנק וקשטור

וקירובבא ובשול אשגאן ובשיול לוביא רבאופת ונוחין
ומבטר ... וזרע כוזיר וא ובורים ויבחות לבנה בבן
אליבורים לבן ובשר קולוקינטידא ולבני ובנטוריא ...
זהם בדברי האמגונק וקשטור ואשא פיטדא והיצן ...
וקירובבא ת חיטת אפבנהין וגם יונח אגב לבי ...
כוך ויסכור עליו שעה בין שק בלי והרגה ...
פונה בורא בינטבטרי כא ד זוזים אגריה זוזים ...
ויבשה י זוזים צמוקים מנוקים ב זוזים יורש נבורה ...
והלקח בב פתילה וגם יוקח קבטור בורא ובן ...
שוים ויעשה באלין בשבן באן ויונח לבטה ושבן ...
בניר הנדות גב ובין בבואר אדות ואלניטין מזה בזה ...
לעזר יונח גלבנים בחוך צבר סבול בזבבגן ויונח לבבי
בתוך דו חם ובהם ההוד בוטות התבות והנחות ...
בבעבים בניר הנדות ובהם עשון בבבו קולוקנטידא לב
לבדה כי הוא בניר הנדות ובן אפופנק והירצן ...
ובהם אבבבאות בסיבות שיבושל בהם ובוקוקים ...
הבניירים הנדות בבו בינטבטרי ופלוני והוא וכיוצא
בהם

המאמר הרביעי

במיני הנחת הרחם ובורסותיו וכיוצא בה

פרק א

באל רתקא הוא ובספות
הרחם והוא שיהיה על פי
הרחם בה שימנע ובשל

בדבר נוקף על גלי או קרומי או שיהיה שם דבוק ...
או ביצירה או בה שבבן פי ברחם ופי הערוה על ...
באלו העניינים בעצבה ואם על פי ורחם בה שיבבן ...
ודרין ויציאת הנדות בבו קרום או דבוק שיחן ...
בזה ויהיה הבעבר בלתי נבצא ביצירה או בה שבן ...
הרחם ופי הערוה על אחד בואלו העניינים בקצת ...
שיקרה לבתולה בעת התחלת הנדות שלא יבצא ...
בעבר לאחת בואלו הסבות ויקרה בפבים חזקים ...
ואם תעירים לה ישוב הדם אחור ותשחר האשה ...
בחנק ותבות ולפעמים יקרע שתחעבר ...
הבנות והוא ועוכריה בלי ספק ואם לא היה בראוי ...
זה יהיה לאחר ברבנים אם יהיה בה שיהיה ...
ברבסותרת רפה האבה או בשיורבן ופעמים ...
אפשר לרחם שיבשוך בן הזרע דבר ואפשר שיבוש ...
הבעט והוא יורך בבבו אם יהיה האבת בקצתו ...
הפרוסף ובקצתו לפי סדרת גליונים שיהיה הצריך ...
ביצירה העוברים הוא זרע האשה ובבו כאבר ...
הוא יחשב שהוא בגולת חודל ביצית ואם תבנא ...
בבבו ויחד זרע והבכר וישתנה כיצי הלידה
רפואת הסבותרת בברזל אין עוד ואם תהיה ...
הנה הראוי שיקרע שפתי הערוה בבכוירה ...
שפה רפידה ויסבו בהתדבק בבגד ותסתח ...
בה שבבניהם או יעזור בבזבל נרבא ויסתח ...
ויתחוך יבבור רניקף אם יהיה תחת אל צבאק ...
שלא ישאר בהם נוסף הדבר ולא יקח ...

כרוב ונתפרש כין אליצפק והכשר כי הצפאק אי אפשר ב
טבלי ובוק בשני יכים אם לא יוחם בין השפתים
צמר סבול בשמן ויין ויעזיב ג׳
ימים וינעשה עליו בי והרבה אם יצטרך עליו ויעשה עליו
בראספלניות המבריאים עם סבירה מרבוק וצמירה ואת
ואחרונה ובש׳ אם יהיה הנתיך בשר ואכנם הצפאק ימעט
סיקבל הבוק אחר השסיע ואם תהיה ושנירה סוקנית רב
הנכון להגיע אליה חרי׳ ויש כע יהיה קרום הצפאק ספוע
אחר ולא כל כך להתעכב כי אולי ישיג המכאוב ותתיך וא
ואם יהיה בשר מעט ותשקוד בזהוך צמר טבול בין קבוץ
ועפרן ואחר זה תשב בכוכית שיבושל בהם הרפואות ם
מהרפואות ואחר יו פא באספלניות הנבונות לחבורת בר
ברטיה ותריקה ואחר בקרני המציצה ואולי יתרצה הארובת
שיסצר עליה במשול ודאי שישבור מחתך הזה השסוע ם
מהשעור ובגיבה ואעפ שיהיה זה אי אפשר מההריון בעת
המשגל הנה יפול קושי בלידה מוכן לעובר ולאם תמות וי
ויאשר נב׳ בעמר תשיר ורגלים

מן ימנע מעצב הרחם דבר ויותנות
מורמא ברחם ומכאיב מיוש רפיון וכויצה ותליים בכיתים
ואם פילת זה אנ ראוי שתדחיקה מקור לנכרי ולא יקרב א
אליה רפואה קרה בפעל כלל או ראוי שיתיר כל ההספות
ותני יקות ויתנאורות שר גלות בכור

פרק ב

באכ׳ת תקון השסיע ות
והחיך הזה יובן כמא ל
לאשה נגד האור ותסב ע

עליו במעט בשמן מאוזר וכשיתפתח הצמיד בוקה לפח
לפי די ירביה ותחבה פיוזוות וכל זה יצריד בבכח ות
ותעצור יורה תחת ותקצור על התכונה וזאת בהדוק וא
ואת יכוח והרופא לפתוח הצפאק או להתיך לבשר הלפעמים
יצטרך לרופא לעשות כמו בכחול וכש׳ בכה שהוא בפנים
וכשיתפתח הצפאק במכחול והרטיות בפתחה לא יחתך ע
עכות הרחם וצואר המקוה וקריבה שתדיק לאברים ואל
תחלה כפסידה ושנית במה שלא יוזק ותוף בכשיכת
הברזל והאשה היא בה שיעשה ותחתך בה שתפתח הצ
הצפאק המנגד מן האברים אשר כשכיבתי בה שנפתחה א
אליה במה שלא יצטרך אליו ואחר תשוב לפתוח הצפאק
המנגד ברקרוק ואחר השמע בפעמים שלא תשיג המקוה
ועוד ועליון בתחלת השסיע ואם יצא דם מעט הוסף בם
במעסיך כל זה כפסק ואם ירבה הזלת הדם שסוע מעט בזע
מוקר מן יקרה על ף וקמן נשיבה ולפעמים יצטרך שיע
שיעזוב הכלי הנקרא אל קלאב כלוכר רפוס כו עד הבשר
כרוך בצמר קשור בבנד ונרוות רבקר ויווין מורסא ואם
תהיה הזקה והרצה בנבור הבלאסה ואם לא הבוק עד הש
היום תזלי שי והגביר הבל

ותעיין יענין השסוע באצבע ובגיזה ותחת בקוכן
להסיג על הצוהבא מכה שיצטרך שיסוסע אחר זה ואם ח
חתיך בית האשה כבה שתרפא הנה ראוי שתשוב במים שי
שיבושל בהם המרככים והם ודלים וכל שכן אם
הראה מורסא והיותר שיעשה עליה אכפלניות ברפוס יסע
ימעט הרבוק והיותר טוב והחלני גולת המקשה כדי שיצאו

בו המוחרות והליחות ואם ימצא החיך בבר עלקי אר
ולפעמים יתחדש תחלת סתן ולא ידוי

פרק ג

בבגירת הרחם הנה יהו
זה לרפוי וגם וקרה
במהסית חבות ורפואי
ברפואתו

פרק ד

בבליעת הרחם ויציאתו
והתהפכו הרחם יפלו
בתחלה מבולה או דלי

חוס או לועקה הצעק או עשרש חוק או חבוש או חרדה כר
קרבות ותריגל או הבאה ורפא קשרי הרחם או לסבת קו
קושי הלידה או ילד בת או הנחתא כבדה בהמולדת ברוז
בהרצאת תולדי השליה או יציאת הולד פתאם ואם
ללחיות סרטים הקשורים וניזוק שיתחדש בעבור ם
ולפעמים יצא בכלו ולפעמים יתהפך ולפעמים יוסר
בקית זה אותותיו יתחדש לאשה בזה כאב בגב הערוה נד
נגול וכבשן וגב ולפעמים יהיה עם זה כבדות ויקרה לה דר
הרבה ודוחק ועמוד בעמוד הרחם ויוציא הפרש והשתן ויק
ויקרה רפיון ודעש ושריפה בלתי סבה ותחוש דבר כדורי
בגב הערוה

והחוש אצל הערוה דבר יורד רך וכש׳
אם יש שם ההתהפכות ויצא פנימהו בחוץ וגם לא יוחש
הגלב יורע כי גרמו נהפך ויבא האם תבצא ותקנה ותצא ל
כמו שהוא הנה הוא בלוי ותה׳ פבי׳ ואכנם נפל הנ׳ אר
הרפואה יהיה רפואת הדרים מזה במקית ויתחיל הגדלה ב
בהסרת הטבע בהוקן והגרת השתן בבגלידים ואם יעבור ם
מזה תשכיב האשה ותפסיק בה שמן שוקיה ויולה צמר ע
עם סיך ותצמידהו ברחם ואחר יוקח צמר אחר ויטבל ב
בסחיטת אקקיא או בין שיבושל בו ודבר קובץ בו ויונח
על הרחם ויושם לאט במכנים עד שישיב הצמר לפנים וא
ואחר צמר אחר ותשבלהו ברום ובוים ותגידהו על הערוה
ותשתדל האשה שתשכב על צדה ותחבר שוקיה ותשמור
הצמר בינתה שהיא שוכבת כי שלא תגל ויושבו קרני ת
המציצה על שרשי טבורה ועל שדרתה והריחות בעלי הר
הריח הטוב מאד כדי שיעלה הרחם כסבבת ותשמר לך שי
שיקרב טרם ברחם לבטה ובחוות ביום המלאסי הלף צמר
שלה רשים צמר טבול בין יבושל בו אקאקיא וקליפת ר
רמון וחולהו מוסר וירעה בזה על טבורה עד ערותה ועשה
הדבוקים הלקוחים מקנה קלוי והלקוחים מעדשים ות
והקובצים כי זאת הרפואה לפעמים יצליח להבריאה ותו
ותוסיבה אחר זה כבשול אשקננט והדס וורדים וראוי ש
שירחיק הבלות והמעשים המולידים עצור ותניחה ות
ותניצה

פרק ה

בהטיית הרחם והפרדו ח
הנה הרחם יקרה לה שיש
שיטה אל אחד צדי הא

האשה ויסור פי הרחם מנכחיות אשר ירצה עליה הזרע ו
ולפעמים יהיה הסבה בו קושי באחד הצדדים אבוך והת
והתקבצית ויתחלפו שני הצדדים בליחות ורפיון ויובש
ובכיצה ולפעמים יהיה הסבה בו מולד באחד שני החלקים

בפרט ואולי יהיה הסבה בו ליחות עבות ודבי דביקות באחד מהן לקים ומסוף תכלית לעצור וגם ופעמים רבות יקרה כזה כזה ברנק ודרם והתולדות ידעו צר הנקיה במבשוש באצבעו והודיענו לך האם הוא בקרוב או גדל יבקרוה בהיותה העורקים וקרים והצטרכם אל הרקה הרפואה ראוי שיוקז הצפאן כן הגיד הבא הבנגד להחלק ובוטחה אליו אם יוחש בבלוי והתחשב הם המולדת שהעורקים כאותו הגד בשתודים וכלאים ויש שם עובי ואם יהיה קביצות רל יהיה עובי העצה והדבקים וזה ההתגרות והתסריות והקשרו ברוין ורטיב הבין ואם יה יותר בפלויות והרחם והתכשב שבן כרוע והעשה גב בת [illegible] ויוחק ברוטנם שם בלטבו וזר [illegible] וכיוצא בי זה לפעמים אפשר לבירדה התבנים רא האצבע במוח בקיו וטי ושכן אגרא או תו גנולת והסותח הרחם ורטוח הנכה נגד שיפול בזה פי הרחם לערוה

פרק ו

כבר כא והיבה בזוב הנות יקרה לרחם בורסות חבות ו סבה כוס אם מתולת כ

כסנה בא או בתולה גן רוב תשברש או קרע בהבורדת בע בעת קבלת תולד ולבינה ים תולה הכבה בו העצר הנדות ו ובלו אולב ריתוח וינבה בקובן ולהקם שלא יותך ולפעמים הוה כביהרם ולפעמים תהוה בתר הזהר בקנו והגרדים כמעי הצורה גנבים ואחור וזר וזרע ברים חבולה תצרדים הבים ולפעמים ישוב דבילה ו ולפעמים ועתנה לקושי ולסרטאן

האותות ובתיורה עליו השתופים פי האצטר במתהפים ברה כאב ויתוחר כן ראג ויצר הפיקות ויבכר העכול א אריהליש הכות בתוף ויתורש כאב בקלבר וכאב בצ בעהד ובירש רעינים ועכבם עם כבד ויתפשט הכאב עד שיגיע אל הקצות והאצבעות והשלעם והפרקים וגם רפ רפיון בים והבאבה כלתנים מאורבים עם העדות ויפרד הברםוב ינפח ויוחש בכל הגוף הבער ויקרה דוחק ועכו עד שלא יהיה לד ח בעבר לז דין וזה לזהיצת המורסא וגם ובקים שלו קיוב עבר יותר הנה שם יהיה העוכר יותר רל ורוק ולפעמים דוחק בלי עצר וקיצר בלי דוחק ויקרה ב בו שיהיו שם הדבק ויקשן ויורה הבוף ואם תהיה המורסא ת ובה וזה והבקרים הקים בלם עם קרות בהבלת ועם סם סבוים ועם שרירות הרשון ויתחזק הכאב הדפיקה וידבח הזיעה בנבצות ולפעמים הגיע להסבק וקול ובייצה ועליף ויורה על צר הב רסא בקום הדפיקה והשתוף גב נפח ט בבאיב אל הבול והנב אר בני כפות הדין זכה שיקרב פי הרחם הוא חזקי הר ולקוה בבה שיהיה באבר כי פי הרחם עצבי והוא בגולגל הקרקעיתו יקבת דבוזו ובאי זה צד שיחות ובא ישה הרחם לשבנגיו ותקשה השינה הפך הצד ההוא ויקנה בה והעתקה בין העמידה והרשיבה וזה וההרוך ותנק ד העלילה שירוח בה בעת שתוך ואגהות ודעת הת אל והרבילה שרבאב יהיה נוקף מאד והבקרים י יתחזקו ויתילכו בקדחות ויתגרבו והבצאה כרגוע בעת שלו הנבן והרצאת השחן ואותות קבוץ הליחה הבלם ש

שיקשו והרעש הדפיקה והתנועע השינה ובורסות הרח הרגילה אם תהיה בפי הרחם אפשר שתראה רפואת הבורסות התגנות יצטרך בהם להקיז הדם אבין י צריו האותות הבמורכבים והקזה בן הבאם ליקה ואם ים יפול זה יהיה בו שיעצר הנדות ויבשוך הדם למעלה הקזה בן הצפאן יותר חזק השתוף זי הר במשך הדם בת בדים והיותר נכון שיוגר הנדות ובסו זה וזה הסבה עצרה הנדות והנכון בהתחלה שתוף שתמשוך בהקזה הצפאן ל למשוך הדם בן המקובות ויעסם מה שירוס התות הב ו בטריקא בהקיז הרבות אליה הראוי שתהיה הקזה והלח לנגעה והיא שתבבה וה ברין בהקצאת הדם והראוי שיבבן המשבל או ימעט הראשיב בג ימים ותבנע הנים לבחוב בה ביום הראשון וישכן בבית טוב הריח והמשל ל להעיר אחוה במנוחה בפי יבל הזה והקיא ותן התחלה לבן ולפעמים יצטרך לקחת בשלשל יוצא הליחות והראוי שי בזהה ברפואותיה בת שיקשום הבקואים ויקבל הבן נ בעת הזוך יתשב בהתחלת בבים עדים בגועים כבן ורדים וכו ועשה יציקות בקובצים בתבבים ואחר אם נמצר קליה בקובצים מן תתקשה התורס ובבת שבבן ל לעשות קליו בעת הזנות הבשכאם הנבוח בבשל יותה בו כבן אנטקנון או שבן ויאגולס ואיר תבחר אל ובי התרננים ויצק עליה ביין עם שבן וורים או יגח עבורם בבשל בביבות יבושל ברם כבן בנבי ורע פשתן שי ברעגולי רשה תוא חרבה עם בזה קונץ ברשון והות הלגיתו ובן אספלנית לקחה בציבים ותו הבלך בטולי ונבו ים ואודם חטים בן שבן זעפראן ושבן נארדי ואף הבנה לבשל ובבה שיקבלה ההטרים והבוחים בבשלי קבה קלי עם שבן ורד ושבן הנא וכו בחבלית והנות באישוף לה ושוכן אוזו ותבאה ושובן ובוח שוקאל ש ובוצא גז ואם ירבה העלה אז הרפואה במרכסים ים המוקים והם מי הבנגשטורי ובבורנא לבד ונתנאו וביוצא בזה בבה שידעת והוקה והעירה יותני עליה הם התהבשרת ראוי שלא יקרשו בי הקבירה בוקה גבוהא ואכבם הדבילה ראוי שתשתרל בבשולה ושפוה קרובה בפי ורחם ואפשר בהתובה בדרך שנקתה נגאל ואלרקנה תיקנה ואכבם הפניסית הנה אם אפשר שיבתון בשולה בעכבת ואם פ בבה שיניד הגה תיקה בבו הוולגים וזרע ובבוח עם בעט בהריר ובקנבנאא העשה ואם אפשר הקירוד והרגבה הוא יותר נב ן והבנ נתבקעה הדבילה אולי תצא בנול דרך העירה ואי שיעור על הנקי והתנה לבשאר כבו אסתלש באסיטן קטן ישפך ברחם ולפעמים יצא בן הבק ה והוא אך רטויה להעיר בנקיה בבגדים החזקים בי יעשו ריחות ארדות אר הבק ה ויתעתרו להתודס בחלב גם בבקוה אבר ידוקק בזה ותתמכך על בה שיניד הגה וקל בחלב וזרע קשר ונר בהרדים ולפעמים הוא הן התיש ולפעמים יצטרך שירש ברפואות הנזכרות גדולות גב שבכם חורתם נמו התבושות לק חים בתאנים וחזול וזבל היונים ואחר זה ראוי שינוקה השחין כנבו בי הרגב ותובנה זה פעמים רבות כל עוד שקסבו בותלא עבה וגם

וכשיתחזק המיכא בסיבת השחינים וגם יגדלו הפקיים כד
בדבילה או אפר מבלי התחבושת הצריך הלקוח בקמח
שעורים ותאנים ומלבריג וחלבנה ועור הכלך
והאמנם אמר בזה הוא שיסכור הדברים אשר א
אמרנום בשעלי מוסות חמות ודבילה בשער אחד ותגלת
הרחם וגם נשלים מה שזכרנו מה

פרק ז

בחולי רחם הבלעית וה
המורסא הלבנית ברחם יו
יורת עליה ואותות המורסא
הנזכרים מה כנגלה בכבוד ונאמר אך לא יהיה עמה כאב
יחשב כי ירדה עם הגרות הקצוות וגב הגרות ואחרת גרת
בעליה בנחת בעלי השקיי הבטיי ורפואתם ברפואת רם
המורסות הלבנות בקרבים כמה שזכרנו בשערים

פרק ח

המורסא הקשה כי יורת
עליה השגחת בכבוש ו
ושיהיה של קושי ביציא׳
ואשת וחפרש או אחר כמה יבוא יציאתו עמה כמה שלא יהיה
סרטאן ואם יהיה עם יהיה דבר קל ויכחש עמו התנופ ויח
ויתול בכש׳ השוקים ויבאו כפות הרגלים וירזו השוקים ו
ואולי יגדל הבטן ויקרה קצין כענין השקיי ובכש׳ אם הקשי
מתפשט ולפעמים יקרה בכנה השקיי תאמתו וא ולא תית
תוהך וקשי יבדר אל השרשי ה ואותות שהמורסא הקשה
היא סרטאן או שכב סרטאן אם שיהיה בעת שית
שיתראה לחוש והנה תתראה במרסא קשה בלתי שוה בת
כתבנית משתת משני כליות יבא בתור המשוש החזק רק
הבראה עמור לאדם כאודם הרורה ולפעמים נוטה אל
העפרוריות והירוקות ואם לא תתראה והנה יורת עליה הכ
הכובר ושה סימני הכאב והקפיצה והשתוף בו נב הערות
החולבים וכפות הירך והאורבים ויוגל אל הרפואות וה
והגודה ולפעמים רבות יקרה עם כאב בעקים והצרעי׳
וקור הקצוות ולפעמים תהיה עם דיעה רבה ולפעמים ים
ומבך אתויו קרוית תתחיל ברכות ואחר תגבר ותחזק עם
ומתחזקות הכאב ואבנם יציאת השתן ומעבורו והצער הם
הפרש או אחר כמה נלתי העקר ואת אגת שישתתף בו הם
הם רכם קשה ופלגמני ואם תהיה השחונה יתרישה מולא
בלתי שוה לה ותמצא ותהיה הזוהמת כרוב רעת הבראה ה
השחורה ולפעמים תהיה אדומת וירוקה ובפליאה
לבנה ויגול מבנה לחות החריף ושר ואדומות וחלודה אם
אשיות נוטה לירוקות הרורה ולפעמים יגול דם כמוקק לם
לבה שיתחבר בזה ואבל עד שיחשב שזה נדות ולפעמים
וגל דבר שתשקיט הקרחה בו ויתקוט הכאב ויתחבר בה
אותות המורסא החמה ואין לה רפואה ורפואה אבנם הם
המורסא הקשה הנה ראוי שתרפא ויורק הנוף עמה
בן והליחות העבות השחוריות ויעשו אספלניות כמו ויא
דיאקילון ובסליקון ומה שילקח מן דילי ושמן אווז ומוח
איל וחלב צאן קרוטי בשמן ואל נארבקן ובגם ושמן שב
שבת ומקמלרא ושמן פונטריג ושמן ברוש ושמן הבא ושם
ושמן אקיתאן ויהיה הדונג שבדים ארום ולפעמים יושם ח
חלבן בציצה וגם יצטרך להיות יותר חזק יושם בו קשטשי

ונאלואן ושמנים ושמן ארנבת ואבאוש ואריאן ו
חעמיאן ויגלף אלאן אלאנכאס ושמן שקדים וכן הם
האספלניות המנוסות שיעשה מקדש בשים עד שיתרבך וי
וישחק עמו אל חבצק כמו הדבש ויולקח אם נית ויעשה
פרח נפן כא לחבק ושל הדבש ועלי ברוש ודרו באותם ל
לפי סבירתי וגם אם יצטרך לזה ותחנת אין כמו שנאמר שו
מועיל וראוי שתשב במימות שים בהם כמה המרככים ויר
ותירטה בעלי אל שראה רבה שתחוקה עם ארך שקן ים ו אזכן
אוז וגשיות לקוחות מנגירגא ומדלין ופ נגוריג ומטובלי׳
ואלבראה ואמנם הסימאן הנה ראוי שירפא באספלניות
המשקעות הנקרא מרהם אל כחל שרי ר כוה רשקים כא
באבו ואם יחזק הכאב או תינשת קת נשו רנבוחות ל השקי׳
הכאב הלפואות החמות ותקרות יחד בדי שתעבור על הי
היותר בצירים סבים וכש׳ לשתיתם והחמים המשקיש׳
הכאב כשמל פונטריג וכיוצא בו וקרוטי לקוח משמרי ה
השמן הענב בבלי כתושת שיקת בזנגויותו כעט כרוב ב
ברכבו ותשה מוגם שחן והקיים התחבושות המשכשות
עם כוברית ועגבי השועל ושמן וורדים וחלבון ביצה ומת
שימם מן חלב האשה ומחושת למוץ שה משומרים ונפרדי׳
ואם תתחיל ותצאתנות הזאת תעשה אספלנית הזאת

פרק ט

De praefocatione matricis

בחנק הרחם רוחה לבא
לפניה ועליף יהיה הת
התילנו מן הרחם ויו׳ ל
אל שחוף וחזק בן הלב והמרה במניע חשרוש ות והסדרית
ותיעלם הדופק ותשובנים יתנה אשר קצת חכמי הר
הרפואה שלא יודע סבת המתנק יוך הסבה בו כשיניעה א
שיקרה העצר בן הגרות או בן הזרע בבעלות והבעורות ב
בזולת הבבריות וה בתולות ותאלמנות ושנוי בה שי עצר
כוח אל הקור ברוב וכש׳ אם יפול הזרע קר ותהיה הבות
ומתיבות הנקבים קור או נוטה אל החום ותגשם ותוא מע
כמעט יודע מהתבבות לה שישר אליו כמו נגם
יתחבר אחד משני אלו קודם הגרות ומפר הזכר והזוכר וי
ורשה אל מבע אחר התרש אחר משני מינים מחולי אחר מ
מהם החולי שישה התולת הרחם ותקורץ ותסבב לעלות או
על צד ימין ושמאל ופנים ואחור כמו תסנת הליחה הנע
הנעצרת בעורקים שלא יוצא מעבר אבל ירחוב העורקי׳
ויביאם בחזקה ויבאיב ולפעמים יתפשט בעצם הרחם
ויעכרו ואחר יבוצתו ויגזף רגע או יורד עליו גרון אחר
הלא ימצא חיך ויובל החזק אל האברים הראשים יותר על
מחוזק הוא אין ולפעמים תקום הביציה בסבת מורסא או ד
רגע כמו שנגב ויקרה מזמום בפי הרחם ופות העורקים ואח
ואחר יקרה ההעצר וכן ההוליה לגד והשני חנוח כמה
שישליהו הליחות הנעצרת על סני האברים הראשים בזה
בהפיד הרע הארסי וחדוש דבר כבפית ועליף והנה הזג
העלה הזאת יותר חזקה בן הכבית והעליף והמשוש יקדם
יקרטה העליף ואם יהיה החולי בן הדם ובכש׳ בנשים כבים
שני כי הוא פחות לשני הזרע בן הדם כמו שהחולב הגי
הגודל בן הדם יותר מקבל השתנות בן הדם וחנות ויהיה לע
לעלה הזגת הקצים ותקרה הרבה בחוף. ולפעמים

ויהיו הקפיצה מאחורי׳ ולפעמים תקרה כל יום ויהיה הגוף
כקש ואמנם לא יקרה בטוהר בעת הלידה ואולם היא ת
תנועה כבידה כי תנועת הרחם אז מתרסה בכל הרפואות
והיא בודדנת לא בבת אחת והיא לכטה והיא פעם׳ה מן ת
הטבע ואין בהתנשמות אחד ארכוי אל האברים הראשיים
והקשה שבכוהנק הרחם כה שיבטל הנשימה בנראה ואע
אעפ׳ שאי אפשר בבלי נשיכה מה ואולי יתראה
בבטן זה שיוסם,
צבר בבטנך נכח המתנשם ויבטל גב׳ הדופק והתנועה ויד
וידבה זה לכוה ורוב זה בכבת הדופק ובסבת הקור בבטנו שי
ויהיו עליו בקרי כח שיבטל הנשימה אבל יותר קטן ויו
וי תרקל הוא בברבנת השלישית כה שיחדש בליצה ובת
ובחיותה האכנבמות בבלי היזק בשכל ובחוש הראותות
בסתקרב ההתולה העלה יקרה ונידה ונוכר הנשיכה ודם
ודפיקת הלב ובאב ראש וקוצר רוח והולשת עצה ועצלה
והולשת השוקים וכרכבות בראה ותתחתנו עם מעט ק ו
קיובן על עניבו הלפעמים יתחדש מעפרש איד חם צמא ו
נאם נמסף בה יחדש חרדה וערבוב שכל ואודם פנים וע
ועינים ונטה חשאר פתוחים הלפעמים יעצבו בל ופחד
ויחלש הנשיכה מאד ואחר תפסק ברוב ותרדמה העלילה
כאלו דבר יעלה כנגד עדותה ויקרה הדיקת השנים ועקום
ותנועות בלתי רצוניות כהפסד העצלים ותנוי עניבם ויפ
ויעפסק הדבור ויקפה בטום הבקע כבנו ואחר יקרה וכש׳ מן
הרע בבנגד עלוף ונשיכה מן השוק למעלה ויתראה כל הג
הגוף כנפוח בלתי כולו אבל מועט ואולי תקיא קיא לבני
בוהקן וכאב ראש וכאב ארכובה והגב ויתראו קרקורים ו
ונלישת לזות מן הרחם ולפעמים יובל אל בעלת הריאה
ואל המוחנק ובחרכות השעירה והחוזה והדפק יהיה בו תהלת
בתוח ובוין ומערב ואחר יהיה הגוף בבלי סוד וכש׳ אצ
אצל הפלת הכה ויקדבת חבות ויהיה השתן מבנו ברחיצת
בשר ויהיה רבוי אדום והכבוש יורה עליו העצר הגרות
והרע יורה עליו הדחק הזכן כהשתמל עם ראוה ואחר נד
נדות ולפעמים יכרך אחוריו הגרת הלב ויהיה הגוף יות
יותר כבד והחושים יותר חלושים וכאב העינים והצואר
והקורות והכבדי והנסככים אחר העצר הגרות הנעכרים
ונראים ועם הגית הליחה הנעכרת בדם ותראה
במשל זה הרעתה במחוריו כי יוריש בלבול בשתוף הבנת
ועלוף חזק בשתוף הלב ובטול הנשימה בהשתתפם יחד
ובשתוף ההחר עצרו הלבני יותר כבד והבקרי שוקקים
והארובבי יותר בכחה ואמנם החושקי הנה יבוד להזיק בב
בנשישה נמודל הצער כי יותר גדול בתנדות ואמנם שאר
הבקרים הנה לא יתראו כי לפעמים רבות יקרה במטנוש הם
תמילדת רחבה הבכוך דגרג והאוה ויורד הדרע העב והר
והדרע הלפעמים תפ׳לוש זה בבניעת עצמה ותמצא ברגע
ואמנם והפריש כ׳ בנ׳ וכן המפיח הקצר בה שיעלה מן הר
הרחם והערות כי השכל לא יסכיל כאשר תמיד אלא בע
בעניגים מופלגים כבטרה באר ובשתרגע בעלת המוחנק
המכר בירוב שהיה בה אלא אם יהיה דבר גדול שאותו ב
בה והקצף לא יחול בחולה שבכפיה הכשה המוחיית וכש
ובכי הל בשקים העלה בידה ולא הצטרך אל מה שישקיעם
בכנה ועוד תשוב לכה שבארנוהו בשער הכפיה מזהפר׳

ואמנם והפריש ביינו וכן משתוק הנה זה יותר נראה ואך
לא והלא התחש לא יהבטל בה ברוב בכל מה ולא יהיה
נטיש בלובר ויתבאר ואמנם והפריש ביינו וכן לישתקה
כאשי עמוכד חת ולא דפק כלא בלי והתחלתו בראש הח
ויהיה הבראה בתחלף השנו ובלי הרתיאת אמנם יהיה על
ענין אחר קיים והרפואה אמנם בה שיהיה מכני׳
הגרות הנה ראוי שיורע עניינו ואם לא יהיה לובן כמ״לן
ולא יהיה מבת העצר באב לחות דביקה כהולה בהשליא
ומן הצפאן ויוקף בכל ענין מעשיית המכרים והגרות ובג׳
התנחות החזרות המוי רנה לבר הרחם והרגדות ולצרחום
והגדדי עדה מעיל להם אם יהיה העצר גרות או דבר אחר
כי הוא ינה ברחם למטה ואל והמוי רבון והגרות והצרע
ונ׳ ועם מופלא נזה ואמבמאות מן הבעורים מוקלים ג
ובכ׳ בה שילקח בראשם ומניאריג נורע פרתון ובואינג
וקנים והבים הרבות בחבי טבריא מוקלים להם נג׳ ואחר
שיהיה הבסליקא אשר מול צד האות הרחם ונם שלא יפי
אל צד אבל שיכוון זה שיוקח איזה שיורצה או שניהם לה
לבעלה ואם הרגיש הלחות רבות יקח הבנקם עמהם
בנירא רופין והבדריקום ואם הקות והריקות יהם לעש׳
יצטרך אחר השביעי לשלשול בנירא בקולוקנתידא
ונירא פיקרא ולפעמים יצטרך שתשרה זה עליה הלעמים
יצטרך להשקות בגרגרי שישרג וגרגרי כרוחים ואחה הב
יובמו ויצחק קרני המציצות על השדרה ובראש וכמן ויוקח
על פרדי הירך והאורכים והרקק הרגרת הכם ולך
הטנגלים כהפיפה ומנוחות רבות ובריחות הקשה כמו מן
קסטור ונירא ומי דבש וסרינא ורחמת והרקה ג׳ וק
הס׳ יוה השנונות שיקח בתבמון מעור ענין וישחה בגוח
רודא בכוס שבכל כי מבשא פילון והמריק מנגב בלנ ח
הואת ואם ישתה ביין וקסטור אולי יבריא בשלשה וכן
צפרן הבושמה] אסקינרא והחובין שלה אם יובן ג׳מ
מנגבן המוין אלו ומי אל מאפי אם ישתה יהיה קשיא
הארובה וגם תאתה משקל שני זוזים כנמוצי ביין והלא
שמן פרוע מועיל מאד וגם תשתה סחיפת עלה מגא ג׳
פילון ביין וגם יקח משקל זוזא׳ אפיפונק ו׳ שני דנקים מ׳
קסטור וישתה בכוס הנה מועיל מאד וכנאי וכן המיכה
והרגנחות כל זמן שידקרק הרם ושיטתו סריו ומיכות
המוכנות הלק חות בשמן לבר ושבן לולי שעיר להתחיל
פתילה מן אל דאגי ביין וגם יוקח אסטורק כמול שלשה
אוקיות פלפל לבנה כמ׳ א׳ וכן סובן אנדא ארבעה של
זרע אורטינא ארבעה מטקלים ויעשה פתילה ותנה מכ׳
רעשו הזקנים ופתילות לקחור במה שיהבם ועוד והלכ
הלוחר העצבה ויתיר הרוחות ואם יהיה נבתו העצירה
הנה ראוי שיפנה להתגשב ובכעת הזמת ראוי שיתפשט
והנגודת ומבנבים הזרע ביין ומי בנטשרי וזרע ברוש׳ וכ׳
ובריקות רמוני בכבו כשול שרשים וראוי שהבכם ומו׳
ויהיה בערוה כשוה כמטן שומשמים וורדים נ׳ בר׳ ויח
והרגרת העצר העורה ושקר הרחם ברגרת רב הדחו
אפשר בבלי שיתמצאה קם ההקנות כאב ויהיה כמן ים
המשעל כי הוא אולי הפלוש זרע קר והמשלם וכן אם יוצ׳
למטה הדברים העוקצים כמו סרנא בשמן לבד וכמו

ונגביל ופלפל וקרדמנא מופלגת בזה והמכרך כמו קע הענין הזה התקוה אבל תקנה בבין הזה בה שיעיד החום ו מרפאות ברפואות הזרע ויועיל בזה ובמבקריו הרעים המרק המרקחת הידוע במרקחה מצליח הנקרא במאמר אל רגה כי תועלתו נפלאת מאד ומטרודיטום ואעפ׳ שיש בו חת התעוררות לזרע וחזוקו ללב ולטבע על הרחוה יקומם זה ו ויגבר עליו ובשום נירופלי בופלא גב׳ והנהגת בעת התעוררות ראוי שירשה על ראשה שמן המבושם והם המחזק הפרגים מאד כמו שמן באן ושמן נרדין ויותר אל התגרות הנזכר וכו׳ בעניניס העוקצים ויגנחו הפתילות זה והמשמות המשבבות הרחם למטה כמו נאליא והשמנים הם המברכים כמו שמן באן ויסמין וכמו שמן אקחואן ושמן סמנת ושאר המבשמים החמים אשר ימשה אליהם הרחם ועם זה יש בו דקרוק ותגרה ובן לעטן אותה כמסך מלמטה כל כליגנא אלואי בקטן כרצין על אבן מלובנות ויכודה כאלושתך רדן ונליא ותבוש נופה כמסך גשמשה ונחיריה ותתעורר הקיא בגרצה חבכים כגרגרת כי הוא המשלך הקיא בקלותו ותעיטש ותריח ותדבק לקצותיה התפלים קרנים רבים לם למשוך הדם והריח הנכנסים למטה וכו׳ על שני הצ הצרדים והשחורים או על מה שיהיה צד הנטיה ואם תהיה שם נטיה למשוך הדם והריח הנכנסים למטה ויחפשו רג רגליה בחוזק והשקיד ירכיה וגב ערותה ופתוח ורגליה עצו ושוקיה בקישורים מלמעלה למטה ויעזרהו בשמן ואוקי זה והרפואות והזבות המאריבות ויש בהם כמו אבפודבי ויוש ויושם במבעיתה כמו מה שיונח בהתבת הרוחות ידרמה ה המבעת גב׳ בהם ויצעק עליה ותזעזע ואם עשית כל זה ב בה ולא תשוב נפחה אליה על כל פנים צוק על ראשה ש שמן ורותח חם או יכוה בקרקרה אם אי אפשר בלתי זה ואו ואולי תרגיע בתקוה השבר לך בהשקותן יין כי ראשים יותר באותים להם ובהבשילם העצים ובמה שיוסיף בזרע ובבשר

פרק י

בשחורים והתותים והצבחו׳ הקטנים אשר יתראו ברחם הנה יתחדש ברחם שחורים

ולפעמים יתחדש בהגים כמו מה שנאמר כוכרות והנה ית יתראו עליו צבוחים קטנים כתחולים יאמר לקצתם אל ח תאמא בהורכותם לקנה קנינם והזהמא ולפעמים יהיו לב לבנים וגם יתראה עליו שחורים כיכלות כמכריות אחר ה הבקיעות ואחר הבנורסות הקשות ולפעמים אפשר שת שתבריא כשחורים בטבעתה וכיצני רחמה כי הוא תקוה שיתנקו ויהיה בהם כשחון מחליים קשים י יחייבם העצר הנגרות מראי שיזול דם וכיוצא בה כתאשה המקבל בה הערוה על הענין שאמרנוהו בשער הבקיעות ואם האשה תלד אם שיופשט בעת הכאב והוא העצר הג הגרות במבנה והראה אדומים מתקנים ואם בעת כרעיע ם ומגודה וזה בעת שיזול מהם דבר שחור כשערים

הרפואה לשחורים אלו השחורים אבנם וכאבו לחזק עת הפתחים והתקשותם ולבן ראוי שידוכבו ויזכבו להזלה וגם לא יקבלו תועלת בזה ולא יהיו השחורים רחבים ונתפשטים אז אי אפשר מבלי ברזל ככן שיעשה כשחורי׳ וההתגנים בבלי הזרע וזה אם יהיו כחוץ לרחם אם יה

ויתחבו תשים על החוף ויטריאל ואלום ואמידום ו׳ לכוף וכיוצא בזה וכשהרצה לעשות הבנים האשה בבית קר וית ויתרחק זה מבנה ויצווה אליה שתגביה רגליה אל הקיר שת שתי שעות ויצטיר על גב ערותה ושדריה ובצדדיה בגת שמול בכיצות הקוכצים וכו צמר שבול בק דר כשלג ואם לא תוכל הדם להפסיק תניח על גב הערוה והשדרה וגם שלוה אליה קרני המציצה שוקדות ויונח למטה צמר שב שבול בפי בשול הקוכצים והנה יוחך כר אקאסא ואיפוקסטידוס וליצאום וכיוצא בו והושיבה בביצות הקוכצים ואם יהיו שחורים רחבים ומתפשטים לא תקרב להתכם אך תעשה עליהם המשגבים והזוקים העוצרים כמ כמו כגר שבול במימות ברבריש ואמיטרשא ויזורה עליו ל ליציאום ואקסיא וכיוצא בו ויקשר קצותיה בחוזק ויוצ ויצוה שתישן על תבנית שוכר לכה שתגביה למטה ותג ותגרע הערגה החוזה ויותר שלא ישובו השחורים בהזלתם הדם השוה בביצות שיבושל בהם המרככים כמו בשלא א אלטיאה וקבוטילא וזרע פשתן ופינגריג ובליליוט ויעשה עליהם מן השמנים כמו שמן זית ושמן שושן ושמן כל בלילוט

פרק יא

ה׳ סמרים תשב האשה בבשול פיניגריג והמרככים עם שומן ויין

ויונח למטה פתילות הלקוחות מאישוף לח וניטרי וכרכב׳

פרק יב

הבשר הנוקף נאורך א אל בשר והראוי ודבר בגיד הנה יצמח כפי ה

הרחם יותר ולפעמים יתראה על האשה דבר כגיד י׳ ב יתנועע בבלי תשמיש ולפעמים יפלוש שתראה אותו שי שיעשה כנגיעת המשגל ולפעמים יהיה זה אל כבאר גדול ואל פרקאם הוא הבשר נוקף כפי הרחם ולפעמי יארך ולם ולפעמים יקצר

האבנם יארך בקין ויקצר בפתו והנה העיד בזה קד עדות הרופאים דארכינאנס וגלינוס ויגבריהו אנדריפלים הרופא הרפואה אבנם הגיד והבצור ובזול הנה החתוך אחר השכבתה על ערפה ואחיזה בשנה ויהז ויחתוך בין הקוטם ובין השורש שלא יוכל מזלה ואבנם הב הבשר האחר אולי אפשר לרפאתו ברפואת מאכלות הבשר במה שיעשה בו בשער שלו ולפעמים לא יהיה אפשר בב בבלי החך ואז יהיה במשפט השחורים והנה יותר שיקפד ברום קשירה חזקה ויעזוב פעמים או שלשה ואחר יחתוך ולפעמים יחזק עזיבתו כך עד שיתעפש ויפסק הזלת ה הדם

פרק יג

הכים ברחם הנה יתקב׳ כרחמי הנשים בים ויע ויעצרו האותות אתותיו

סקוס העצר בבטן וירבה הקרקור בבטן ובש בעת התב התנועה הדוסה ויקרה בשפל הבטן כורס׳ והנה ולפעמים תשוב בשקוי ויזכה הזלת הליחות הבריאות ולפעמים יח יחשב שהוא הרה ולפעמים יהיה פי רחמה שיגר במבנו פר בורס רבים כבת צחת הרפואה שיעשה הקוה אם יצ יצטרך אליה התגודה ושתשב ברבוכים הנעדים הבוכות

ודקי התנורה והדברים אשר יעשו פתחכרשות השקוי עד
שיתבשל האיבר תקרב אליה הסבוים הגרות הדוקים ורב
ודני ת אליכורים לבן כועיל להם רישאו מים רבים

פרק יד

בנפח הרחם וידיעתו ל
לפעמים תהיה הסבה ה
הראשונה בחדוש הנפח

והרוח בן הרחם הבאה או נפולה וכיוצא בזה שיחדש בז
כח הרחם ולפעמים יהיה לקושי לידה ברחם ונהתהפכות
פי הרחם או חוזק קור עליו סותם פי הרחם עוצר הרוח בח
בחללו או בחלל הפתולים או בזויותיו וכה שיהיה בחלל ה
הפתילים הנה רוא יוהר תלוש ואחרון בה שיהיה בזויות ו
ואחריו בה שיהיה בחלל   תאוות הנה יתוח
יתחזק כח העצר הרוח ברחם ותהלוך עד שיגיע באב בת
בהתח גב הקרוה ויתפשט כאורבים ויעלו אל פחדי היד
הירכים ואל והתפשטות האצטומכא   ויהיה לו קול כ
בקול התוף ולפעמים יהיה נמתק לבעליו חבלים ודפיקה ו
ועקיצה ושקוט ברגעת הדברים החמים כבה וישוב בשוב
הקור ויקרה בעובק הקרוה הנקרא אל עניק קרקורים ויב
ויכלום עכו נוכה ערוה ולפעמים ישאר הרוח הזה אורך ה
זמן   והשכו בעטיפת הרחם על הרע יתיך הרוח
הזה כאלו ויהיה הרפואה יועיל לתדיאון יטורניא כבי הש
השרשים והעיקים אחר הדוקה לליחות ופעולות לזה בן
הגוף ובן הרחם בבכו נידא ארבנינים ובן אלביכינני כו
בועיל בזה מאד הנה יהיה פעולה בכבי דילי ועין בלשכו
ונרגייו בשמן באדרין ושלון רודא וגם יוצק עליו שמן רו
רודא ושכן שבת וגם יונח על הרחם רטיות לקוחות בבכו
רודא ושכן סנבכות ודבון וכבטוריא ואברוקטנום ובגורג
ואניט יבנשטורי וקטיא לגניא ושאר הפיקים וגם ישב
בבים שבושל בהם רפואות והתחבושות הנזכרים
הנה נוכן הבטבים הרבים והשקור בגב הערוה והרחם ק
קרוים באש

פרק טו

ברוח הרחם יקרה ויח
ויהראה לבעליה כאלו
יש בה דבר ברוך ונח

ונתולה ויהראה סגור כאב נעתק   רפואתו שתקח כל
כל יום זוז וחצי דיאברתא בוח רמון

האופן הכב

בחליי אברים נראים והוא ב מאמרים

המאמר הראשון

פרק א

בתכונת החלב המכסה ו
ושני קתבן ואדי שידע
שעל הבטן אחר הפרש

העיד שני קרוטות אחר כחם העוטף ומכסה הב[illegible]
ומחסבים כהתכונתו וכעביותו ומקף הנותרים והח[illegible]
והוא הפניבי ונקרא בריטון ונקרא הטעוטל ב[illegible]
בדיר כי הוא אם יגרד כמה שבהגבו ויהיה כבוד [illegible]
בותחית הפחות הנקבים ויתחבר מלמעלה ומן הכלה[illegible]
בן אל הנה תנא רקיק תחת הבטן קרום ואו והתחבר[illegible]
שני עצלים מקצוי הבטן ישין ושבאל חבור החזק[illegible]
יתחבר בהם אחריהם בטרפשות והולקדם במריש[illegible]
בהאחד והתחברו באצטומכא אחר הזאבנו ובן הג[illegible]
מעצמו ואותו התחבר חבור מהצוא אך אחד האתני[illegible]
בכבד רקיק מאד ויש לו כעולתו אל האצטומכא הבטן
יורד כמנה בהגיעו לגבי זה עורקים והוריטים הכלה
תלוים בן ויורד מלמטה וישוב תלב המכסה והני[illegible]
על רחב האנ... פרק קרעצלים המכסה על הבטן
קרום וזצפאק בכל בעל כבן יעביר בבנו ליוהתחבר
ולהדבותו בו כעצבי ת ואם יפרד בבנו ואנייתן [illegible]
רקיק הערינה והנה הוא האבריטון באומם ודבקו [illegible]
ונתרכבו אצל אל הנה ויצטח הקרום המוצא בפנים [illegible]
ליצליע ת בן הקרום הזה והרעלת הצפאק הזה שכלא ב
שכבן עצלי אל קטון ויש זום הבלום ומגע הקורות [illegible]
יפלו במקוטות הנג יים באצטומכא בעצה מאחוריט[illegible]
והקרנים הם יקם ובחירות בקושי   באצן [illegible]
לרחות בה ש ש ברם כטרש והין הנוגבר ולמעלה[illegible]
הזוקה ונקראים הקרנים קשירה חזק וזא נשוחבט[illegible]
אייר ומבדיל כלם מאחור על הכסר נרדי בגבעת[illegible]
ולעורקים גדולים ולמעברים הבכו נבים בין האפ[illegible]
וחמקים אמרו רבים אין ראוי שיאמרו שהצפאק[illegible]
בהפתלים הנקרא ליפים ארנים מה דרים וזרותם [illegible]
לליפים אשר בלי הכחות השלשה הטבעית והזק[illegible]
אפשר לה שיאמרו בשורות העורקים והבקוהו[illegible]
ובן הקרוטות אבל הוא נשם נפרד ואלו הגם המ[illegible]
קרבי השצלים בהגיעם אל ההכלית יגיע סום [illegible]
צרים כאלו הם שני תורין ובין ושבאל נחמי [illegible]
שישוב כשני ביכים לבצים ותחת המכך בן החלב[illegible]
בחובר בשני קרומים צמיד האחד על האחר נעים [illegible]
שריינים רבים ועורקים דרם ותכניתם כנים המק[illegible]
באצטו כמשרייקם ובקולן צמידותו מה שיורד [illegible]
אצל האצטו והמעי השנים עשר והה שיעלה מבח[illegible]
גב הערוה הנה ראשית בה שימנע בן הבטן הוא יק[illegible]
ואחריו תחתיו הקרום הראשון ונקרא קטון יחד ב[illegible]
כלומ' נים החיצון ואחריו העצב ואחריו באריטן [illegible]
ואחריו החלב המכבה ואחריו הבעים

פרק ב

בבקעת האצטו ה[illegible]
פתק ובה שרוצה [illegible]
הבקיעה תהיה ב[illegible]

הקרום בפירודו בלוכר פירוק חבור וקרע שכתו [illegible]
בו נשם זר היה בעכר בו קודם השמיע או להרחבה [illegible]
בעבריו או פירוק ואם יפול זה די שיעבור הקוטר [illegible]
האשכים נקרא אדרה וקילא ובלטן ואבים [illegible]

ואירניא כלומר הגרה והולה ומה שהוא זולת זה יקראו הת
הרכון הגרת הפשך ובליתו ושוקו וקוטי העצאק יפול
בחלבי כי יקרה שיהרחבו שני נקבים הנזכרים להולשת
או שיפר בלחוים כח שלוה אליהם בליות או מטפחת או
כפה ובעוד בהכאה או תנועה או גדולה או העצר זרע ם
כתנועע ונטבע מהרחות או שתע״ה האשה על האיש או
חוזק הנשיכה בהמשול ובן המשגל על הקבבא וקבוץ רו
רוח יצואה כבטן והנה יודע אם החלב ואם נבך ומעים וכל
שכן המעי הנקרא עור לקרום והשתנות הוא אל סיבות
ולפעמים יתחדש לת קרום מיוחד ולפעמים יהיה והלחות
דם וד׳ רדי גם שתחיה סבתו הבאה ונפילה או ר׳ חות נפח
גוסחים ולפעמים יועיל כלאכת הברזל ולפעמים יצבח
שם בשר ולפעמים יתעבר הכיצים רל׳ קרומיהם או ש
שיתקשו מפורסא או שומן הדומה לאירניאה ונקרא אדרנ
אירניא בשריית ולפעמים יהיה זה באורבים ולפעמים
ינפחו העורקים ונקר׳ חגרת הכליו ולפעמים יתרפא מבלי
בקוע ודומה להגרה גם כן ולפעמים יפול הבקיעה בין ש
שני האשכים העצרים אצל האריכים ומה שלבעלה בום
ונטבור ובחולבים ואשר יפול על הטבור והוא במופלא ב
בערך לזולתו כי אותו המקום נמבך כעצרים ומה שתחת
שתחתיו פגע קצות העצלים והנה יקרה לטבור בליעה
והוא כמין בקיעה וכל שיהיה מבקיעת
לבעלה בהטבור הוא רע הבקרי ואעפ׳ שהוא מעט התוכם
ולא יכאב בתחלה כי הגרהת כי הוא המעים הדקים והב נר
נדוקים נלחצים ויעצר הפרש ויקיאהו ויהיה כמין אילאו
והיה תו אך שהוא תחת הטבור הוא יותר חזק לקבל הכבי
הטביעה ויותר סר להוספת ולא יכאב בראשון ודע כי הג
הגרת המעים והחלב תפבסה והלי בבד ואעפ׳ שתהיה קט
קטנה ויגרק הכיס נקל ואעפ׳ שתהיה גדולה האותות
אבנם האותות המשתתפים לבקיעתא הר תוספת יראה ניז
ויוחש בין הצפאק הפנימי ובין הכרם ונוסף הראותו בעת
התנועה ועצירה הנשימה ומה שיהיה להתרחבות מן המע
המעקבר הנה אותותיו שיתואר כ״ל מקש בכים מבלי תגוע
תנועה וזעקה חורלת זה ויהיה הגרת הא׳ך ואבנם לבעלה ם
כזה והלא הוא לירידת גוף בלי ספק ולא יועיל מבנו הגוב
ואותות הבקיעה המעיית הנופלת בסמוע שחורתו בבהו
כמהירות בקת שישכב ויחנש קרקורים וכל שכן בעת הע
העמסי עם השוי במקום ולא יוחש כנ״ף והגרה קרקור ו
וברוב לכן הבשר בבקיעה ולפעמים יצא בכללו ולפעמים
יהיה כן שיעור רב ויהיה קשה להתרפאות לא כהגרת המע
המעים אך סבתו תהיה בהולפת לסבת הגרת המעי והבע
והמעים והרוח והמעי והחלב הוא יותר קשה ם
שורותיו והגרת המעים יודע בבסוס ובכהויות הכים וב
בבריקות ובכשוש וזה גם לא ישוב ולא יכנס והגרת הרוח

ידוע כי הנפח הרוחי נראה כי הרוחי יכנס בלי דוחק ר
רב ובאב והנה בבאיב ביד והשכיבה לא ישיבהו וי
יותר בבר לשוב מית אחר כי מהמטו בשכיבה ובלי טבי
שכיבה יותר בקל לשוב והנה הרה מבנו כאבים חזקים ב
בכח שיכתה הכים ולפעמים יעשה האשך והבשריות אות
אותותיו שיהיה בעצם הכים לא כפנימי יותר ויהיה עם קושי
נעובי והתחלפה בבינה ולפעמים יהיה התאבנות בכו
כבורסא קשה ויורה בבריש ואבנם הגרת הכליות הנה יוד
יודע כן העורקים המוראים ומן העקלקלון הקשריי בו ע
עם רפיון האשכים ונביעה בין העצירה והתנועות ומה
שיהיה בשריינים רגה הכבישה באצבע ימתרהו ומה שלא
יהיה כרם אבל בהרקם ההנים לאותב האבריב לא יחודהו
הכבישה והרפואות אבנם הרפואה הכללי׳
לבעלי הבקיעה הלא הוא עזיבת המלוי ועזיבה התנועה ו
והדלג והתהנערות פתאום והמשגל והדע שבענינים אלו
בה שתהיה על המלוי והראוי שיעזוב המזונות הנפוחים ולא
ירבה שתיית המים והרחיק כל הדברים המרצים
והמרחיצאות וישבב אפרקדן כשיאכל ובשישכב יהיה קשור
בשכבתו ובעת המשגל ביחוד ויהיה משגלו על קלות כבט
בבטנו ויודע כי הכונה ברפואת הבקיעה הוא דבוק השם
השבוע אם אפשר לו או לשובתו שלא יוסיף ולגנב בה ש
שיתרפא ונתרחב ויורד בו אם יהיה הדלג או מעי והחכבה ח
חבקבקן בו ולבגוע חזבה אשר יבתידהו ואם לא יתקן הוצ
הוציאהו ואחר זה אם יתרבק השבוע או שבורת שלא יוסיף
יהיה ברפואות המרבקות והמיוקות אשר בהם כביצת וב
וכל עוד שיהיה השבוע פחות יהיה הדבוק יותר נקל
ולפעמים יעזור בו בביה ונגובו ברפואות המתיכות
ולפעמים העזר בקשא הידוע ר הודר ויהיה בקשירת והתול
אבנם התוכת המקובץ הנה תהיה ברטיה השקיות וביוצ׳
בהם ובביעת המרו יהיה בדרקה יהשוואת הבזן והוצאתו י
יהיה ברפואות השוים בדביקות בכח ובבלאבות הברזל

פרק ג

ברפואה בקוע המעים וה
והחלב יהיה ידיעתם אל ח
הכים יפסר להחזירם אך
יקשה בערך אל החזירו בלבעלה כי זה יקל עם השכיבה ו
ועמוד מוקש ביד ואם נוסף הבקוע התחיל לגנב בה שנת
שנתרחב להיות יקבץ בה שישוכע ונתקרים ור בסן ואב ב
נגברת החזירה ישב העלול בכים חבים והרשה הבקוע בם
בברכבים או יחופם בבגדים הכים עד שישוב ואחר יהדק
בקומו עליו ברפואות המקבצות ויעצב שלשה ימים ותח
ותהיה הקשירה ברפידות כרובעות והרפידות בובנות לק
לקבל שני שפתי השבוע ואחר ידובק על הקשירה הנאת ו
והמצבה ולא יעשו הרפידות כדוריות כי רם ירחבו ואם
ואבנם הגבול לדבק אין ראוי שיקרב לבקוע הזה מה
מהרניא ודמונים והתחבושות אשר יעשו על השבוע ורצוי
שיעשו בו כשכבר נתקבצו

שני שפתי השסוע וכבר נתקוצצו שני הביצים למעלה ויע
ועיב כאפר כה שירד דבר באלו התחבושות המחברים על
רוב תועלתם ודולי ודנאן ונוצא ארביקו ודבקדנים רב
הנקרא גלוש ודבק העור ודבק הנקרא וישקו וכמהם יב
יבשים ובשר הסרטנים לורד בפטוטרותיו וכל הקובצים
ומסטכי והדס יבש ומאש קלוף וכבראד הוא דיו וקלי אל
סיאה ואל בכי ואלום תיכני וסומק ועדי תמריץ
ובלוסטיאה ואלואי סטחני וכר נסח תחבושת
יקח ארבוניאק ולבונה ואלואי סטחני ודבק כא זוז וירוצ
וידוצק לבבתש ויכליל בתחלת הלילה בחומץ וישחק כב
כבקר בדבר כאבהל ויכ בו מכנו חתיכה ויונח על הכסו
ויקשר תחבושת יוקח מסטכי וברקא קו
קרלא ולבונה בשוה ויחובר בדבק גלוש בוחך ונבס ביין
צמוקים וירס על נ ר ויחודק וכמו זה אלואי ודבק הנקרא
גלוש ולבונה וגם אנו מפריש ואקסיא ובלוסטיאש וסרק
קרלא ודם תנין ובורא וליציאום ואבהל בשוה וישחק היה
היטב ויולש וירכה ויקשר הביצה או איזה מקום שיהיה
בו הבקיעה עד שיפול תחבושת טוב ואולי
ידביק בקוע הנערים יוקח קליפת רמון עשרה זוזים
עפצים פעם רבמה זוזים יבושל ביין קובץ חמשה אוקיו
ויבושל בשול חזק ויתחדר המעי למעלה וירטה המקום ב
בבים קרים ויתחבר התחבושת הזה ולא יותר אלא בשבוע
או בעשרה ימים תחבושת מופלא מסטכי
קליפת רמון אגוז סיפריש טד דבק משיפריש סירקא קרלא
חלקים שוים ויתך הדבק בחומץ יין ויחובר הרפואות ויע
ויעשה בזה התחבושת ולפעמים יספיק הנערים בתחב
בתחבושת כבלוסטיאש וזרע שילי וזרע לילי מרכרי ול
ולפעמים יספיקם ויועילם שירוכבו בערשי המים והוא
מבלל אל תחלב ולפעמים יספיק שירוכבו ברולי מותך
ביין ושכן זנבאק או קשטור וכל שכן למה שיהיה מימיו
וגם לפעמים יספיק אשראבם עם קמח קלי שעורים

פרק ד

בבקעות הכים הנה יוד
יודקו כמו הכי בנקבה
ולהוציא בהדרגה וגם יוד

יודקו בהחבושות המוציאים הכיבות ואחר זה יהיה ולפע
ולפעמים בברזל וברפואות החדות המתכמות לכה שנגל
שנגלוה הבקיע בן הכים ויצר ולא ירבו הכים ואבנם רבק
הנקיבה והפה יהיה הנה ראוי שיוגבהו האשכים למעלה ויב
וינקוב הכיס וגם יותר גב הערוה לצדדיה שער העלול
האם יש כב על מטה וכסא וישב מטרת מימיו יםשוך הב
חבורתו אל הבטן ואחר ינקוב באיזמל רחב והמשמר של
שלא ינקוב בן אל דרך באומה אך תימין או תשמאיל וא
ואחר תשם באלמטן לודוז ותשתדל שיצאו כל המים
ותריקם ואחר יש לך הבחירה כי אם תרצה הבנים עין ואם
יכולא אחר עין תחאר הרפואה בנקבה ואם תרצה יבות
הכויה שתקח ברזל יש לו עקום וילובן בלבן המכוים ויק

ויקשרו הביצים יותר רחוק שתופל מהמקום ויתלב הכויה
על הכים עד שלא יפגע הביצים ויפגע בכים והגבריסין ו
ויקבצוהו ויבויצהו ולא יכנסו בו מים אחר זה ואמנם היה
הרחבת הכבגא הוא יותר טוב ואחר תרפא הצריבה והכר
וחבריא ולפעמים יחתכו מהמאריטן מעט ואחר יכו
ויושם על השסיע המקובצים ויכבן העלול שיהיו הכים ו
ואמנם הרפואות להגרת המים והם בכוין תחבושת העשוי מן
השחול תחבושת להגרת המים כמו שיקח אסטא פיון
פישגריא וכמון ויקובץ בצמוקים כנוקים כתרגנדים יחד
ויחובר בבחוקה עד שיטוב באספלניה וירטה במקום
וגם יוקח פלפל ונרניר לבר ובורק ודונג ושמן יין ויחבר
כמנו אספלניה ויונח קליו וגם יוקח אפר אלון זו
ויולש בשמן מבושל עד שיקח עצמותיו וירטה בו חאו מ
מעל כאד ויוקח גיבורי שלשים זוז ודונג שמן א
אוקיות שמן כמוהו פלפל מאה גרגרים נרגרי לבר שבעים
גרגרים ילקח במנו רטיה דבוקה ודילי עדבי בזק המים
יהיך הגרת המים שהנערים

פרק ה

ברפואת הגרת הרוח ה
והנהגה בזה שירוחק הנ
הנופחים בן התחר ה

והחירקות והבלוי רבוכל הבוכל אל הרקודים יוע הכ
העכול ומשתיית היין המזג והיין בכלה הרוח ומהה הן
הרפואות המתיכות הרוח כמו הכמוני ומחרוני ואגרי
גדול כל זה כבשול מרקחת טוב להגרת הרוח
ולקרקורים וזרע העכול יוקח עלי רודא יבשה ותרא וא
ואמיארס וזרע גנגנכשת ופודנג ואקורי ונירי לאבר ופו
ומנודנא ושיח ואצטורק ויהיו המרכבים אשר ימרחבים
כמו שמן קסטו וזנבאק ונארדין ביחוד ויעשה הכויה ה
דבות בכתיכים הרוח הנזכרים הרבה ואם יהחיל הבאי
ישולשל בפתילות משוקות מרגש וניטרי ושראצן ומ
ואפופנק וכמו זרע רודא ועליה וקשטור כלם או קמם
בצירתיך

פרק ו

בהגרת הבשר והדליות
רפואתם ונעשה
הבורסות והקשות ונעשה

רבות יספיק כהגרת הדליות הבריות באספלני מסלקן
והשוכנים הרכים והנוחות

פרק ז

בבליטת הטבור ונה
יקרה לטבור בליטה מה
בן ורוחו או שיין שיל ו
אליו דם ופעם יהיה בנגל

פורסא קשה או תוספת בשר תחת העור אינות בו
שיהיה הלב או מעי הנה הנראה יהיה כמראה שאר העור
בעצמו ויהיה ההגרה מתחלפת וכל שכן כקמעי הבטי ול
ויתחבר עם בקיע המעי באב כה ויסור בעצור ולפעמים
יפתר בקיקורים ויוסף בעשיית הברגים כמרחץ והזיו

והמציקה גדולה ומה שיהיה בלחות לא תחזיהו בעסוי וית
רך ישתמש שעור הביצים ויהיה ברצונו בראש הגוף וגם
ומה שיהיה בריזה יותר רך נפחות הארוחות מן הלחות ויה
מיוחד לו בקול חוף ומה שיהיה מעפיות בשר או קושי א
הנה יהיה גם וקשה בלתי נכבש בעסוי בבכישת ולהו
הרפואה מה שיהיה בנפיחות עורח ויפסק או כרוח אין ראוי
שתקדים לרפואתו כי אם תקריב לזה הצטרך שתקריב לחת
לחתך ולהתפזר גם כן ואולם זולתו הנה רפואתו שתעמיד
התגלה ויתגדל שיכתח כטנג ויקצר נשיבתו עד שתראה
הבליטה וכ שיתראה הקיף מבובה עגול שיהיה מבוארת נ
ואחר תשיכתו נבכה על זולת העגול אחר בשיבתו ברוח
ואחר על הפרים וקח בבלי שתקח ומה שתחבורהו חבנים ב
בן בחום ביזוש ויתפזר בר בדי שלא יגע מה שתחתיו ואחר
תבריה בריזה שתגלה מה שתחת הפרים לבדו ואם היה ת
תחתיו בעי ירחץ הכעי לפעמה ואם היה חלב מתחתיו והת
ותתחך מעצלים ואחר תיפור המקום בחוטים במשוי
קשים ויבתחו קצתם אל קצתם ותחדקם על הקטן ויתפרהו
ויניות לחוטי ארבעת ראשים ותמבור כל יפול אל תעצלי
וידבק תחלב ותתחדל שידבק שוקע בלתי בולטן עד שיה
שיהיה בלתי בנונת הדחוי הנה הסתגה גם כן והקיבת והח
ונתחתך והתפזרה ואחר זה כמו האמור

פרק ח

בנכביגו׳ ורוח אל פרטת כלומר הבולט׳ הנבגינות הוא הסרת החוליות אם
בתוך וגב ואם בם ים והוא נבגינות הקרום ורבים יקראו
ההקציעה ואם יפול בשתוף בעצבות ההוא יקרה הקערי
הקעריריות והקצוע ואמנם לצד חוץ והגב ולאחור ה
הלא הוא נבגינות האחור ואמנם אל הצד יאבר לו הקעות
וסבותיו אם כתחלות בהכאה או נפלה ולחוץ הולך עמו
והם נופי כלחות ביצי כלוח כמעיד כרסה הלחות או
לחות כבוריך ורוב מה שיהיה
בלחות כלוח ויתוחתעות לקדם ולאחור
ולפעמים יהיה הנבגינות לרוח ורוחה כנבון או בורסא ויצ
ויציאה כוחחים הקרוסים לצד אחד ולפעמים רבות ת
תצא לחוץ הבורסא כפנות הדם העובר עם הפלשול הבנ
המורה על בשול הבורסא ובקעה ולפעמים יהיה זה לם
לבורסא קשה ולפעמים יהיה זה לבריצה הקשורים ו ה מן ש
הנפילה בהור להכית והו אם עלה משוחגת כתליות רבנ
רבות וכהדרגה ואם יהיה כן הנבגינות פעמים יצר ע
על הריאה המקום ויחדש רוע הנשיכה ואם יתחדש בעור
יבנק ההוא שיואל התפשטותו וההתרחבותו ויהיו אברי ה
הנשיכה עלולים יצר עליהם הנשיכה ולכן אמר
אבוקרט כי שימצאהו נבגינות בגביהה או שעור קודם ש
שילוק הנה הוא ימות ומה כי יורה על העתק הלידה ה
הפועלת להם אל הלחות יחדשו בהם יציאה חוקה רעה
ואם לא יהיה עניתו החולי לא יתחדש כמנע הנבגינות וכש

ובשיהיה זה אינגו כאוח העלה להתפשטות הריאה ויעצר
הנשימה אבל שעל כל פנים יצר הנשיבה ויוביל אל הכב
הסבבה הנערים יתחדש להם הנבגינות נרוח
הבליטה אם יושכו קודם העת כי יתערבו לתחתיהם ני
ויפו אל הגב ויהיה השוק בבעל הנבגינות לבה שיהיבת
הנבגינות במסובת קצת הבעקברים והמשכילים אשר יעכור
בום הכוון הצירות הראות מן הסבות הבתחלות כ
נפילתם ואחות הזאה מהליחות אותנת הבריה והם שאם ר
ומעט נגוב המקום לשמן הנפשות כו נאיהוד נגובו והקר
והקריסת והנענת הסרשיבת ואותות הזאה כבורסא כשמו
המקום וכאמו העוקץ ביהוד והקדוד אשר יקרא לביעלת
האותות הזאה כיובש אותות יובש כן הגוף וסבל קרחות
חדרה או קנת וגזירות נגוב השכן הנפשה רפואת
הנבגינות ורוח הבליטה אמנם הרשוב והיבש הנה רפוא
רפואתו רפואת הצלע והאם שמי היבש בהכרח הוריקה ו
ועשביה ואיכות הת חבושת היציקה וכירצא כוה ובלל
בבת שאינו יבש בהם שיהיו קובצים לחוק הקמורים אשר
רפי והמנו התוריות המתמבכים אותו לחוקם וכתיבים להחי
להתיך הלחויות הכרשות העורים אל הרפיון כי אם יפול
המתפשקות על הקובצים מפאר שיחזקו הקמודים אך אם
תוך הלוחה אמצר שיעתק אל אבר אחר ורוב מה שיעה
לכבו׳ הנגלים ויחדש בהם מפלאג וכירצא כו כמו הליחת
ברקיקותה ועביה ובבבת העורבתה כמפוח או וכריסים וא
ואם יתגנב בנקי או אי אפשר כבלי קטרית הקובצים
ולפעמים יחוברו הקביצות והחתום והתחכה בדבר אחד
כמו שיתחבר באנה סיפריש ועליהו ובעלי לבר וקלוכוא
ארוכסיקום ואשנא ורכאן ולפעמים ישים ברפואת ם
מקובצים תקרים כמו וורדים ואקסיא ובלו הגיא עם הסם
הסמים המחכמים המתוכים כמו עצרי לבר וקשטר ועלי
רפלי ואקורי ואמנם הסמנים המועילים ללית כמו הם
הדברים החמים כמו שמן סיפריש ושמן רודא והתוכושת
רפואות כתיבות חזקות התחכה בעלי רפלי ואקורי וקש
וקשטור ורודא ומן המסכנים שמן רודא ושמן פליטרי וס
מפורביון והלקוח על התאר הזה כורה קשטור ופלפל ופל
ופליטרי בבשר קולוקינטידא ואבפורבי ואמא פיטירא ב
בשמן רודא ליטרא לאוקי׳ מהסבכנים ואחר שומש
ויסוכו אחר שכבעים ויחדש עליהם הרפואה פעל זה פע
פעמים או שלש ויעשה שמן הזק לבעלי הלחות ג
ובעל היציאה ולרוחות יחד יוקח אבול ושיח וארמניאק
ואבו פיסריש ופליטרי ומבורנא ובלילוט וקרוכבא ואשק
ואשקנבט וקסיא ליגנאה ויבושל בבים היטב ויסובו ג'יר
ויוצק עליו חצי הבים שמן ויבושל ויסנה פעמים רבות
ויוסיף כן קשטור ואבפורבי ואבה שחוקים ויעשה כהם
הזק האגר ותחבת הרטה ותחבת הלחויות העבות
התחבושת לנבגינות מנוסה ולרוחוי יוקח אשטורק יבש וק
וקרסט וקולנו ארסטיק ואבול אוקי׳ אבפורבי וגם שמן

שעור הצריך האמנם המורסי הנה רפואתו רפואת
המורסות הקשות להתבשל עד שיתבקעו או התכה כמוה
מי חדת במורסות הקשות זברון התחבושת
לגבינות הלה תחבושת שיב ירוצץ אקורי וראסן ויבו
ויבושל בכי סיפריש וידשה המקום תחבושת ללח
הלדוריי ויקח ראסן ואכהל אקורי ויכורס כיון שיבושל בו
עמו דילי עד שישוב כאספלנית ויעשה ואם לא יצליח ה
הרפואה בשתיות והתחבושה ובירצא בהם יעשה הכויה ש
שיסור הרפיון ותקשה

פרק ט

בדלינת הוא הרחבת כעו
בעורקי השוק וכף הרגל
לרוב מה שירד אליו כן ה
הדם ולרוב דם שחוריי ולפעמים יהיה דם נקי מבלי
שחורת ויהיה דם עב לבניי ואיך שיהיה הנה יהיה דם נקי
מבלי עפוש בו ואם לא ישלם הרגל בהשחנה ומורסות ר
רעות ורוב מה שיקרה אחר המורסות החורות שתרד הלי
הליחה שם בהמשעותדים אליהם בהנגרים ולפעמים יקרה
באבים בתולת ויקרה לבעלי המחול בהנגרים פעמים ר
רבות והלו הדליות לא יקבלו רפואה ולפעמים יחתכו
ויקרה מחתוכם רוון האבר להעדר שקתות המזון ויקרה ב
בשהגדים בדם אם יחתכו ויבנעו חליים רבים שחוריים ו
ובלנבוניאה ואבכם אם יהיה דם נקי אך לבנה ויחתכו ל
לא יפחוד שתקרה מלנבוניאה ופעמים רבות יתעפשו ש
הדליות ויובול אל המחונים

פרק י

בחולי הפיל הוא תוספת ב
בכף הרגל כמו שיקרה בה
בהקדות הדליות שיתעבה
כף הרגל באיכות ולפעמים
תהיה הליחה לבניית ולפעמים יקרה כסבות הקר
הקרות הדליות ומן הדם השוב אם ירד מאד ויזון בו הרגל
הנה ויהיה בתחלה ארום ואחר ישחר וסבתו חמר הפלוח
ונאולסת האבר לרוב הדם וחוזק בשיכה לחזק החום ה
המתעורר מן התנועה ויעזור עליו והענינים מעוררים על
הדליות האותות יודע כל אחד מסבת כמראה והנ
ההנהגה הקודם והשחוריי בבקוע ההשחנה והדכיי כבאור
רפואת הדליות וחלי הפל אמנם חלי הפל הוא
רע ויבקש כי פיבריא וראוי שיעורב בעליו אם אינו נוס
ואם יובל אל ההשחנה והאבל אין דרך החתך מצורס וא
ואם יושב בתחלת הענין אפשר שיבבע בהרקה וביחוד הק
הקיא ובכה שירצא הלבנה והשחורה ובתקוה אם יצטרך
אליה ואחר יעשו השוכנים על הרגל ואבנם אם יבקע ים
ימעט מה שיקוה שיקב תועל ואם תקוה הנה יודע שכלל
רפאות החקנה מתחלת הזאת היא ההבראה ועשות הבתי
המתיכים החזקים ונאמר כי הקטראן יועיל מבנו
לקיקה ושרוה ואבנם תחב הנה לדליות הנה שיורק הדם
בעורק היד ותורק השחורה והליחות העבות ויתוקן הרג
הרגונה ויעזוב כל מעכת וירחק התנועות המבכות והנ
והעמידה הארוכה ואחר יפנה אל העורקים האלה ויקיפו
ויצא כל מה שבהם מן השחוריי והליחות העבות ויקח
התנועות ויוקו בעדרונות הנפאן ואחר כן בועם נקיו
הגוף כמו נראה ביצרא עם דבר כלצים לחולי ורגל עליו
כפי האפשר וירגיל שתיית הפיתוסי כמי החלב ויעזוב
התנועה לנבריי ויעשו הקשירה על הרגלים במעף מלמ
מלמעלה עד למטלה מעקב עד הארכובה ויקח זה יעשה
הרחיצת הקיבצות וכל שכן אחר הנקוי בה קוה מהדרים
והרגלים והעורקים עצמם ואפר הגרוב והמן זית שיזר
עליו מכריץ או תרמוס כבושל רטיה ויציקת בכיסה
תבל הצאן וקבה פיטריג וזרע פונלא וזרע טריר כן זה
הנין ואם לא יצליח אלא החיתוך תשסע הבשר וירק הל
הדליות ותשסע באורך והעכר שתשסע ברוחב ותרחיק ב
כי יזיק ואם עשית זה ותוציא כל מה שבו כן תדם ראוי
שתשלף אותה כפי האפשר משלימה ואחר תנקה ברפוי
בהתחברה ולפעמים תשלוף שליפה ותחתך לבבור הראוי
או מקשר כי אם לא כן יזיק והשליפה היותר נכונה לכוח
כי החכויה יותר טובה מהכויתה וראוי שישלש האותסין
זולתי השחורות ואבנם השחורות יעשה בהם מה שה
שהקנו תחלה בנקוי הנה יקרה שלא תבריא הצורך ואם
לא תבריבה בנקוי ולא תשלשל אחריו הליחות השחורה
העבות וראוי אחר החתוך השליצה והכויה שיהיה ב
מה שכוליד הליחה שחורית ויתכבד נקוי הגוף עד שלא ו
יוליד כותר שחוריי וירפאו הדליות אם יחיו אומני ולהח
אליהם בלתי סתום או שיתניעע מה שיהיה כהרגל והתנע
כהרגל אל האברים הם יותר נבברים עד בשיסתכל ולקח
זה הפועל יש סכנה שאם לא ידחה אל האבר הנקלח ויזי
יזיק אל האברים העליונים ולכן תנכרו שלא יתחם לא
יעשה בו דבר אלא אחר הנקוי הנבדין ולפעמים ירפאו
בחליי הפיל ולזה יטעה בהם האמנם הפלע ינק כבל
אמנם חולי הפיל הוא כאשר אמרנו

המאמר השני

בכאבי האברים האלה

פרק א

בכאב הנב יהיה בגעלי
והבחרי והעניים הח
והתיעלים המקשים גם
כסדרת ואיך שיהיה הוא אם שיתחדש לקור הגב ולגמ
גמה או לרוב רקיקה או לרוב תשמיש ולפעמים יהיה למבה
הגבינות כשלא יקבע עדין או לשתוף קצת הקרבים כמו
שיהיה לחולשת הכליות ומוגם ולכלו חום מן המיק ה
וגודל הטונה על השדרה או למכת מורסא או יציאה מן
בקנה הריאה ויהיה באמצעי הגב ולפעמים לשתוף הרח
כמו שיהיה בקורבת חולת הגדרת מהמק הרחם ובעת הטל
המלישה וכאב הגב יהיה גם כן באחות הגבול

האנחות אבנם הקר אשר בליות נאה הנה ההלוך ו
וההגורה יתקלשותו ברוב התויה התחלתו מעט מעט ולפ
גלפעמים יורגש עמו קור והיאה בן הניעה ונבשאת כשא
כבר וכיוצא בזה ובן רבמגל הנה יורה עליו החבורת דבר
בות וההווה בסבת חום ומשם יורה עליו התלהב
התלמבות ועקיצה עם העצרון והעדר דעיקה ובלי כן חנ
הגוף וההוות בסבה הנבנוניה הנה יורה עליו בה
שירקניהו בעקר שלו יבריחהו אם לכפיפה או לזקיפה והו
והבריח לכוף אותו אשר יש בו סבה כופפת במורסא קשה
או גולת זה מסבות הנבנינות וזה כצריך לזקוף אותו שלא
יבריח בו אל בת שהוא כנגד רצון הנפש סהבכעת הקצלי
הנבאבים מתפסקי לאחור ובהתכפף לפנים
ואם ימצא חוד הכאיבה הנה חכבה היא בריצונם
ואם לא ימצא הנה הסבה פנימית רפואת
באב הגב שתמיב בו לרפואת כאבי הפרקים אשר נזכירם
ורפואת הנבנינות נרות הכליסה כי הדרך אחד אבנם הקר
בעד שהוא קר הנה ראוי שירפא בשתיות ובתחבושות ז
והמריחות הנזכרות בעקרים שעברו ובעד שהוא
לבנה נאה הנה ראוי שירק בכמו גירא וקולוקנטידא ב
בנרגרים מרודים וההוות סיניקה וביוצא בה ראוי
שירפא בממון טוב והמרידות השוות והמינים תפושרים
וההווה בן התפשט הנה רפואתו רפואת כי שיחלש כן ח
התפשט וההווה בסבת הכליות רפואתו רפואת חולשת ה
הכליות רפואת באב הגב ההווה בסבת פרוד ת
העורק הגדול הנה רפואתו החקנה בעורק הארכובה גם בן
והוא בידי ישתלשהו וכל שכן אם יבריח בשמן ורד וביוצא
בו וההווה בסבת הנבנינות רפואתו רפואת הנבנינות
והנה רוב שיקרה באב הגב לקור או לחולשת הכליות ואז
ראוי שיהיה רוב הרפואה בעדם והנה השלכנו הדבור בר
ברפואת הגל והשלכנו הדבור גב בחומים
בשער הנבנינות אך ברפואות המיוחדות לכאב הגב הקר
עשיית שמן אבפורבי לבדו ובתשתיות הבכיבות אליו חר
הריאק הארבעה ושמן כרוע בכי כרפס שישתה משרת
הגרעינים השחורים האקורי הרבה עם ארבעה וזום חבאת
ונתו דבש יעשה בהם ארבעה עשר ימים ואבילת אשפרגי
והתכרתו טוב מועיל והגרגרים לקרי הבונג בבעלי הכאב
הזה הם גרגרים המרודים ואבנם התחבושת החבושות ביר
בורמלי וברוא השמן במנו ותתחבושת בכמו אפופרבק ודי
גדילי ארכוגיאק ושראפין וקשטור ואבפורבי נגרדים גם
ומורכבים עם שמן לבר ושמן רותא וזרע רורא ושכן
אשטורק ושכן כרוע טועיל מאד והמריחות שמן
אבפורבי ושמן לילי ושמן קוסטו ויש כגדלות מופלאות ש
טוחטוטם הגב ויתפי כבור סקיר יבריח בו

פרק ב

בכאב הכסלים והוא
קרוב בזה הבין הרובו רו
רוחאי ולבנייי ויקרב מבגן
רפואתו ובהרפאות המיוחדות בו שיקח פונגרינג ודע
ניחמורש וזרע ברסם ואבאוש והנגביל וקינו הלקם טום

פרגומים כמו רבל ויעשה בזה גרגרים כלורים ואם יהיה לו
מורסא בארבר או נבה שמשורף בו רמ אתו הרפואה והאה
וכל עוד שיהיה לרוע כמו יבש או עם ליחה והלא על דרך
שתוף האברים אברי השתן והבעים והצוה והרפואת בזאת
נראת

פרק ג

בכאבי הפרקים ומה שיב
שיבלול הנקרס וניד הנש
הנכפה וחולתו זאת ה

המבה הנפעלת בחליים האלה הוא האבר המקבל והמבה
הפעולת הוא הבחנים והליחות והסבה הכליית הוא
רוחב המעברים הטבעיים והמקריי או יציריה או החדש ם
מעבר בלתי טבעי יחדשהו תנועה ורגוון ורכות או
ביצירת כמו שהוא בבשרים הגדרים ואז יובדלו כל אחד
מאלו החלקים כפרקים והאבר המקבל יהיה סבת לחרוש
אלו החליים או לחולשתו בסבה בדרון אעפ׳ שהחליק השת
איננו רחוק בתכונתי או בסבת הנחתו תחת האברי
האחרים במקום שיתגלגלו אליו הליחות בטבע וזה כבה
שירכה ברגל והדרך ואבנם הסבה הפועלת אבנם
בזה בגוף כלו או בראשים מאבריו מרתיב או מקרר או בר
בדנה או טובש או מקבץ וכש אם יתערבבו הליחות
אבנם והתוליך אם שיהיה דם נפרד או דם שהוריי או יהיה
לבנה נגברת וירוק הצאת או מרה נפברת או ליחה כן
מורכבת מלבנה ומכרה או רוח יעצר ורוב בה שיהיה כל
מלבנה עם מרה ואחר בליחה נאה ואחר בדם ואחר מאד
במורכבה ובפליאה יזיה משתחיה ומבות הדלקי הסבה הזאת
הם קצת החלקים העוברים והנודלים הלות הנקרא ובאם
עם סבוחידם ורפואת הקולנג כאי הענין אשר יחזקו בו ת
המעים ויזה התשתיות הבותנלים ולא יקבלם וידחה אל
אל קצות ובסבותידם גם כן המזונות המולידים לבין הם
המחדש הבא מהליחות ומעוט העמל והרגע והבנוחה
העזובת התבודה והמשגל הרב ושנרות רציף והעצ הריקות
מורגלות ברם הגרות והיציבבא והלות זו מבה שיהיה ת
התרגל בבר בה בו בתקוה או פלסול ונעזב וגם התגודה
על המלוי והמשגל על המאכל והיין הרב בריקות נפש קו
קודם המאכל כי יתליש העצבים והליחות הנאות וכשיתק
וכשיתקבצו בגוף ואחד לא יורקו בטבע ביציאה בשתן ו
ולא במלאכה לא יהיה רחוק שיובילו לכאבי הפרקים אם
ידחו אליהם וגל הצדדים ואם ישארו ויתעפשו ואבנ ם
אם הטבע ידחם ביציאה או בשתן הנה יהל השתן עבם ע
עב תמיד בלתי רקיק גם הנה הגבול מבנויח מרעם ואם
לא יהיה כן אחד מבה שאמרנוהו ואם ירגילו הלה
הליחות הנאות תנועת הפרקים בגברה או הכאה או נפילה
תוסיף בחולשת כח העצבים והעורה יחלישו ויכשבו הל
הליחות אליהם וישובו נוקבים במגוליהם ויחדשו כאבי ה
הפרקים ואלו הליחות רובם בעיתר המשגל השני והשלישי
והמוכנים להרכבות בהם זה הם הזקנים ובעלי החליים הנ
הנושנים

ויתנבלשים בחולי אם לא ונתנו גשם כענין בזה כי הם
יחלשו כחם בהעקיל הטוב וכל שכן אם נתרפאו במשקה
זולת הזרקה השלימה ודחיה נבריצת ואמנם ירבה
כאבים בפרקים כי הם יותר רקים משאר האברים ויותר ר
רבי התנועה ויותר חלושי הכח ויותר קרים והנחתם בקצ
בקצוות כרוחק בההנהגה הראשונה ולפעמים
יתאבנו הליחות בין הפרקים וישוב כחרכיות וכל שכן הב
הבאה מהם ופעמים רבות יצמח עליו בשר בין פר
פרקיהם ויקעקעם ויתחזק עמהם ויסכים לעתים ורוב
מה שיהיה כבו זה בין בעלי המזג החם ורוב מה שיתנבוהב
הבשר הוא אם יהיה הליחה דמיית ורוב מה שיקרה
להם כאבי הפרקים שיקרה לנו תחלה נקרס וכאבי הפרקים
והחזקים ודחיית המותר בהם הוא אם סבה לבות ב
כי אותם המותרות אשר הגדלו שיורדו וילכו אל הפרקים
ישובו אל האברים הראשים ואם לא ירדו אל הפרקי פעם
אחרת יפלו בעליו ביותר מסוכן והזמן היותר מוכן שיתח
שיתחדשו בו כאבי הפרקים והנקרס הוא האביב בהנעת
הדם והליחות בו והחורף לרוע הליחות והעכול ה: דבת
הרחבת המקבים בקיץ בין החום אשר יתחזק בקיץ בזה ואם
תשנת כאבי הפרקים בתחלת מה שיתראה יקל רפואתה ואם
ואם יתחזק בקיץ בזה יקבע ויתקע וכל שכן הנולד בין הלי
הליחות המתחלפות לא יתרפאו ואם יתראו הדליות בבע
בבעלי כאבי הפרקים והנקרס יהיה רפואה בהם והנפגעים
בכאבי הפרקים יש מהם שיחייבהו הוא עצבו ורוע הנהגתו
ויש מהם שיבואו נפשו המסר תכונת אבריו ורוחב בעצ
מעבורי עורקו והולד הליחות וריקות בהם לרוע מזג אבר
אבריו השרשיים וגם יתעורר כאבי הפרקים בקרחות ועלי
ועלייהם כמו שיתחדש בקרחות

פרק ד

בכאב גיד הנשה וכלשון סיאטיקא ואמנם גיד הנשה הוא כלל כא
כאבי הפרקי והוא כאב מתחי בפרק הירך ויורד באחוריו
על פחד הירך ולפעמים נמתח על הארכובה ועל הע
העקב וכל עוד שיאריך זמנו יוסיף וירדה וכפי הליחה וכ
וכעושיה ורובה ולפעמים ימתח אל האצבעות ויטה ממנו
אל הרגל והפחד ובאחריתו יתקנו בבעסה ובהלוך הבועש
אל קצות אצבעותיו ויקשה עליו הכפיפה וישוהו העמיד
העמידה ולפעמים ישתלשל בו הטבע ויקבל תועלת בו וק
והנה יגביל אל הקצת קנה פחד הירך והוא בהסכמי באמת
כאב הירך אמנם כאב הירך הוא אותו שיהיה הכאב
קבוע בירך לא ירד אלא יעתק לגיד הנשה ולפעמים רב
רבות יקרה בחולשה אשר תשיג הירך בסבת הישיבה על ה
הדברים הקשים בסבת הבאה ישיבתו ונסבת התמדת הרב
הרכיבה והבוהם דם אותו הסבות אלא רוב מה שיהיה יה
יהיה בליחה נאה ופעמים רבות יעתק בכאב הרח
הירדם הנתוך הנשאר זמן ארוך ומכלוי עורק הירך דם וכן
המורסות המגיסות בעומק המקום כי הם לא יתראה לעו
לעומקם בהראות מורסות שאר הפרקים והנה באשר בי מה
שהיה בו כאב ירך חזק ויתראו בידנו אגודם חזק יותר על
שלש אצבעות לא יבאיבהו או שיקרה בו חכוך חזק והוא
ויתאוה להשתין יבות בחמשה ועשרים יום וכל אבר ש
שיהיה בו כאב פרקים הנה הוא יבחרש ויראה ובן
וכאבי הפרקים אשר הם גולתו גיד הנשה והנקרים אשר יר
ירצאו ובשהרשה ליחותם לא ישובו במהרה ואמנם גיד הנ
הנשה והנקרים אינם שירפאו תשרש ליחותם הלא הוא במ
בטה שישוב כחר בפתאום שמבבות וזה להנחם אבר ובל
העלות הם בסבת שיהיה יורש וכל שכן הנקרים וליחת גיד ה
הנשה ברוב תהיה בפרקים מדל עצו בעצם הרוחב ואם יב
יבאיב יוכן לשרישת הליחות בכל הגוף בלשעלה והבנו
עלהי הליחות הנעצרות בתחלת הענין והנה יודנו ש
שלא יהיה בפרקים אלא בעצב הרוחב ופעמים רבות יהי
הליחות הנעיים בכף הירך ויתרפא הקטורים אשר בין הת
התוספת והכף והוא בוקא ראטגא בלשוננו ותקע הירך
וכמני זה בנקיעה והקעה והוא שתהא הקעתה מחוץ היצי
היציאה ומהודה הזורה מאד הוא מתחזק סבבאבי הפרקי
והכויה ובכו זה מכבו ואף גם הנקרים מכלל כאבות
הפרקים והנה מתחיל בין האצבעות בין הבוהן ולפעמי
יתחיל בין העקב ומתחיל כספל כף הרגל ובצד כף הרגל
ולפעמים מצד מכנו ולא יבולו ולפעמים יעלה
אל פחד הירך ולפעמים ינפח בבורשא וידבה זה שלא יהיה
במתרים והעצלים אבל בליחה בנשמים המקשים כעיק
בחוץ כפי מה שאמר גלינוס ולכן לא יאריע שיפול ענין
לבעלי הנקרים שיאריך בים אשביהם והנקרים המרדי פעמי
רבות יביא המות פתאום וכש אחר הנרנה רעה
האוחות לכה שיצטרך שתדענו מסבות אלו החולי
החוליים הנה אותרויו תחלה הוא ענין סונם רפשוטו או
הרכבתו עם ליהו והפשוט יהיה במעט וכפליאה והיה
בו כאב בלי בוכד ולא נפח ולא שנוי מראה ולא מתחיל
ליחות ואמנם בעלי ליחה הנה תחלת מה שר
שראוי לנו לדעת מכנו בין הליחה ודרך הודעו יהיה אם ב
במראה המקום ואם במראה מורסתו עם מבן שיהיה כם
בקצתם ובין המשוש האב הוא חם או קר או חם גלהב או ב
בפי הבגרב ואם מגקרי הבאב האם הוא מהלהנו
הזק ורפיקה או עם התלהבות שוה ומזיזהה או עם מזוהה
לבד ואם בבה שיקבל תועלת ויסקיט עמו הכאב
אם לא ישעה ההרדמה במרדימים שיחשב במני האוחות
הקור שהליחה חמה ואמנם יהיה באות לו כמו
בהרכבתו או שלא ישעה תוספת הבאב בעת ההתקירות
והתקבלות שהליחה קרה או שלא ישעה המקום הכאב ב
בעת ההתחממה ויחשב שהליחה יהיה חמה נחבה ההקפא
הכאב אבל ראוי שיסמוך כל זה ואמנם בעת הכאב
והוספתו האם הוא בריקות או על המלוי

ובענין המשתררות אל הנפח במורסא והאיחור בו או העדר הנפח לנברי ויורה על היות רעות רקיקות חמות או כור מורכבות כמו ם הליחה באה בזו קצת ובעני׳ הכוכר ולהיות הרקיקות אשר אי אפשר להתקבץ שום הרבה בבת אחת י יותר והנה יודע בהרבה מן העתים מן השתן ומבחו שיגבר עליו ומן התיציאה אם הגובר עליה דבר אדומיי או כעיי וזה היצה יודע מן השנים ומן הבגוג והתנהגה הקודמת כמו במאכל ובמשתה ובתנועה והמרגוע והולתר ושתוף מינ ש שאר הגוף והליחה הדמיית יורה עליה אדום המקום אם לא יהיה חזק הרבה למורסא לא יראה עדין ויורה עליו המתיחות החזקה והדחיה והדפיקה והכובד והקרבות ההנהגה וגבה ש שיודע מענין רביף הדמיי ולפעמים יהיה גדול בשר בשמן ויהיה בניד הנבח הדמיי כמו נפתח כאורך בתרם באורך ישקיפתו התקות מיד והליחה האדומיית יורה עליה החום החזק אשר יזיקלמשוש עם קוטן שעור העלה ומעוט כו כובד ושטיחה ומעוט אודם ונביה מן הבא להורק מן העור והרגיעו מאד בקור ומה שקדם מן ההנהגה ושאר האותות אשר זכרנום וענין הגוף האדומיי והליחה הלבניית יורה עליו שלא ישתנה המראה או ישתנה אל העפריריות והיה שם מעוט התלהבות ועקידת הכאב והעדר אותות חרם ו והאדומה ושיתחזק חום הכאב ברוחב ושיהיה הגוף עב א אינגו כשרי אבל מסכני׳ תאוות הזרעים בכמו הזה מכת ש שקטים והליחות הש.. ... הנה יורה עליה קלות ומעוט חמות המתיחה ומעוט קבלת התועלת ברפואה ונגוב המקום וש ושלא יהיה תפיחה ולא כריקות מראה ולפעמים יטה אל הבחות ויורה עליו כמו הרגל וענין שחולו ותאותו הבופל המפולגת והנהגתו הקודמת ושאר האותות אשר זכרנו א אותם כידיעת המזג השחוריי ואמנם הליחה המרריית הנה יורה עליה רגם חזק עם מעוט מחבוך ועם הזק חזק בכמו שיש בו חמום וקבלת תועל׳ חזק בכמו שיש קירור וקביצות כמו ואמנם הליחה תרוחיי הנה יורה עליה רפתיחות החזקה מבלי כבדות ויורה עליה העתק הכאב וההנהגה ה המולידה הרוח ואמנם הליחות המעורבות הנה יורה עליהן מעוט קבלת תועלת ברפואות החמות והקרות ומתחלפות ערכות קבלת התועלת שיקבל עת ברפואה וע ועת אחר כמה שכבגדה מרוב מה שיקרה זה יקרה לגפים חמי הכנג המרריים במבע שיעשה הנהגה כרטבת מקררת מולידה הליחה הלבנה והליחה באה מן הנגיעות ומן המזג המזומנת על כולי שיתערבו שם הליחות ונגרדות העכה גם בכמו שמכניסה אותה הזקה הדמיית והמררית אל הפרקים ואולי פעמים רבות יקבלו תועלת וישקט הכאב במעיכה רפה בידים הרבות כי הליחה אשר תתך ותתבשל בהם וש ושיקבלו תועלת במריחות השמנות החמות עם מנוחה כי התנועה מונעת מן הבשול

פרק ה

ברפואת כאב הפרקים וה והנקרים וגיד הנשה יודע שסבת מזג בשום נקל הנ

הגיעתם כי פעמים רבות יהיה התלהבות משוט במורסא ומוסיפין חלוף המזג והצורך היותר גדול אליו הרקת כרה האדומה והדם וכן תהיה קטיאה יקרה גימפריק הלוף כמו והצורך היותר גדול אליו והוא הרקת הלבנה בימים ו ולפעמי׳ יהיה יוכח מזין ואז יצטרך אל המשקה כמו שנודע אמנם אם היתה הסבה ליחה הנה ראוי שיבנע בה מי שמגף במשיכה כהפך הצד ובהכנעה בחוזק הגבר שלא יקבל כ ויותך הנמצא ויודע הכאב בכל זה אל העורקי׳ הבולטיים ואם יהיו דמיים או עם עלה מן הדם ראוי שתעסק בחק בהקזה מן הצד המנגד ואם יהיה כולל לפרקי הגוף או בש בשני הצדדים יותר ואחר תתעסק בקיא ובמש׳ אם יהיה הכ הכאב בשפלים כי אז יקיא יותר מועיל מן השלשול נאחר תותך בשלשול והתחיל בדברי חזק אם לא יכנע העדר הב הבשול וענבי הליחה וגם כל לאט יותר נאות והדרנות יות יותר נאותות ואחר תמשוך במטלטלים המכנסים בהדרגה ויש מן האנשים שמודר ההתחלה קו לקו לאט לאט ויהלים בחוזק אחר הבשול ונכון בנה שאם תהיה הליחה רקיקה אדומית יבחר ההרקה ואם יראה הבשול ואם תהיה עבה א אין הזק שיקדים בבה שירקה ותכשה ויבין הליחה לצד ה ההרקה ואתה בניתים תקל בהפרת רקיקה ואם תהי׳ הליחה מורכבת שים הבשלשול ותרבוש מרכבים וגם כי היותר נכון שישים בהתחלה ולא יוקג כי תעורר התקוה הליחות ותסבבם בגוף ולא ירצא הצריך אליו וכן ההרקה ויפקוד כי המשתמשים עד שיתראה הבשול ואם יצטרך הבלוי הרקה או יהיה כמה שמעשיד ממשב אחד או שנים במשקה כמו הגרמכי וענבי הפועל עם קטיא מישטלא וזה חוקן הוא יות יותר נכון ואם תתחיל בריקה אין ראוי בהרקה בלתי יקוצה כי לפעמים תגעה הליחות במקומם אל העלה ושבור יבי הנבולים ומה שיהיה ביום הרביעי וזה והשביעי ואחר עשר וקצת הגבול היותר כמו לחם הוא הא תאה עשר ואם אפשר שתרדה ההרקה עם הבשול ורפה מע ביציקת המים קרים וחמים נפרשים וגם העקר הנזכר בש בשער היציקות תפעל במים הקרים ואמנם הרט הרטיות החמות והמרדימים החוש כלם מזיקים אמנם החמים הנה במשיכה ואמנם המרדימים בעצירה התעור התעוררות וגם הרטיות הקרות במנות העב ומפעל הרקוק ויאריכו העלה והמים החמים מזיק להם כי הם מרטיבים ה הפרקים והם נמנין בחמיצותו בלתי רב האותות והדרעים החזקים כורע מוטר אולי ישרפו המוחרות ואמנם ואם ישלם הבשול יורק בכמו ארמודקטיל וחבלית ינמצא אצ אצלינו והבודראן הוא נמצא אצלינו במקום ובוינם בסק במקום ארמודקטיל והבודראן ונרבים העשוי כהם ויתבונן בהפסקות מעט ואז גם כן תרעה בכמו עדשי המים

ובירצא כו והמסור לך בתחלת הענין ברפואה משלשלת ח
חלושה כי הוא בניע הליחה ולא תשלש דבר כי שב כו גם
אולי תרקק ליחות אחרו׳ ותאם ותזיק אל האבר וראוי
לכי שירצה שיקח רפואה בבקר שיאחר הכוון ואחר יקח
אחר שלש שעות עשרה משקלים לחם ביין ובמים מקש ו
ואחר שש שעות יכנס למרחץ וירחץ ואחר יזון בבה שיא
טיארת ואחר התעסק בהגירה כי ואחרת מנגבת ליו
ליחות באביה והמרקים הקרים והמנונים הלחים וקבלו תוע
תועלת בשלשול הרב בשקיה והאקן ואם ירפאו בבנירים
יבריאו ויתכן הנפשי הרזים נופים שלא יסבלו השלשול׳
והבנירים הרבה ויולד בהם ברם שריפה כדם ולכן ישמר ב
כל זה והתריאק גם כן מועיל בבקר וכל שכן אחר הרקה
שבבית שארי הליחות לאט והיבם וידוי כל האי ריס ו
ואבנם הרעה הליחות כן ראבר הנה אין ראוי שתהיה כו
בזה והליחה חזקת השציבה רבת הבתיחה כי זה יעשה שני
דברים רעים אחד בהם שינאק הליחה ויבין הנעתה ויח
ויחדש כאב גדול ואם יקרה כבו זה יתענה או יתעסק כר
בנרבבים ותכני כי לפעמים הפנה אל ראשרים
הראשיים וידוע בסכנה ואבנב אם לא תהיה הליחה רבת
או שתהיה מעטת הבתיחה אין רעה בהרחעה בתחלת
בזה שיוצא אלא בגיר הנסה כי הרחיעה בו עוצרת הליחה
בעובק והנה ראוי שיהיה בעט ותלוש או שיקזם ויעשה ב
בורקית ואבנם באחריתו הנה ראוי שיתעסק בבה שיהוך
וידקדק ויצא הליחה בהתעסק אל הוירן ואמר בקרני הבע
הנציצה בשרש או במציץ ובכויה ובבארבים ובמנדש׳
ובבעבעקים שיזול כיים וליחות ושלא הבריאים עד אחר
זמן ונחבב בקיני רשים והבצל ואין כרבש אנקירדי ואחריו
חלב והוצאה ורוב התאנים וראוי שיתערב בבתוך והם
והבבענ׳ כרבך כי אב לא יוביל אל רדתאכבו׳ בפרקו׳ כי
המבעבע גם כן באשר כתוך כן בחוליו הגב ויועיל לערב
במזיכים ובבבעבעקים והנימו׳ וידוע וידוקיקור ואין רא
ראוי שיקרב הבתיכים החזקים בתחלת הענין קודם והר
הררכה כי יהרים לידות רבות ואחר יהיו נ שנעם ויעבת
הנשאר ויעצרהו וראוי שיסבר זה ברוב הענין גם כן וכל
שכן אם תהיה הליחה דבקה או שתודייה ואם יהיה הבא׳
ולא יוכל שאת ואי אפשר כבלי השקטת הכאב בשתיה וב
ובריטיה אם שיסבים בריקות הזכות הליחות או בהרדבה
ולא יעשה ההרדבה אלא בעת ההכרח ובשיעור שיבקש
רעה הכאב ועשיהם בהם יותר נכון וראוי ופעמים תועי
התרדבה בעת שהענה הליחה הפנית אליו שתעצר וידע ב
כי הנכון לעסק ברפואות כי לפעמים יהיה רפוא׳ בועלת
לאבר זולת אבר ולפעמים תועיל בעת ואחר זה הזיק ות
ורניק וידוקי היין עד שיבריאו בריאות טובה ויבאו ע
עליו ארבעה פרקי הענה וראוי שיעזבהו ובורנל ברודת׳
ויעשה בעת עויבתו והבנירים המרובכם בבנירים יקילם
ולטהורי׳ בבעלי כאב הפרקים ראוי שיתובן מהולם ונתו
ותורק שהורתם וירטה נופם וידוכך בכו נוה והבריחות
ובירצא בזה ולא יאפשר עליו בחובה מוקקת וזולת המרכך
כמו שידעת בשרשים הבללי׳ וראוי שירחיק הבשר בקר
בן העלה הזאת ואם אי אפשר בלתו אז בשר העוף הזרי

והערנבת והאיל וכל בשר בעם המות׳ ואם הכאב׳ [illegible]
ויניק להנהגה הקרה כן ויד שיצא הדם ויר ירחה [illegible]
העד השלשול להם הנה אם ישלשלו והיו [illegible]
יקבלו תועלת ביד תשוב ראוי וכה ויזיל והלבנה אל הבי
פעם אחרת ולכן ראוי שלא יהיו המשלש׳ להם חזק [illegible]
באר שיבאם הליחות והובלן אל האבר כבו כח שלש
בבנו בבלי כשלים והארמודקטיל הם בזקוני [illegible]
תועלת לשלשלו מיד הליחה הקרה ויש כו דבר אחד [illegible]
בשאיל אחר השלשול קביצות והזיק או אפשר קבה [illegible]
שישובו הבחרות ובהתרשים כרשאה אשר [illegible]
יורכן להם שיורקי ויבנע כה שיוא רקיק גם כן גה [illegible]
המשלשל כן והזל במעכים וזה שיחרין הארם [illegible]
הבתיכים והריקים והב ם וובו מרדיב רבקעת [illegible]
רחבים אך הארמודקטיל בזיק ראצטומבא ולכן ראוי [illegible]
שיעורב בבבו פלפל וז נביל ובבוני וגם יעורב בו [illegible]
אלואן ואסקמוניאה להבן שלשולו ובריז קצתם אל [illegible]
העורב יש לו מעלת הארמודקטי׳ ואין לו בחזקו לתשל׳
ואכן ארטיני מועיל לבאבי הפרקים והדועי׳ וגרי אלו [illegible]
כלי ההצלחות וגרגרים בחזוים וגירא רופוה מחל [illegible]
התועלת לגיד הנשה והבקרם ונתרי אל דל גם כן מועי׳
וגרגרי הבכלבים ובודראן ואלבאנ הידוע אל ערי אל הבו [illegible]
ומגשוי יאה ושולוקנודא ואלואן ואולס אה [illegible]
ויתבל וגסם קנרם והרבת יאג וסריקא ק לא [illegible]
והורביד ופליטרי גובה בשלשל בנחת [illegible]
פלפל חצי זוז אגריק חצי זוז לב קרקב במשקל [illegible]
שיש רגל העורב שלשה זוזים והבת ה הכנה עשר [illegible]
ישלשל שטה ברשבו ושבעה מועיל רפואה [illegible]
נוגה בבון כרבאני ענבית ארמודקטיל במבל אחד [illegible]
אלואין משקל כני זוזים ישאר מבני משק בני זוזים [illegible]
בבשל אניט כי זה מועיל ביד וגם יוקח שבן [illegible]
קולא ויהביד עם זה גירא פיקרא ויותבר לבדו [illegible]
ימים רצופים יוקח בבי זובוי ושבת בב שלים וגם יוקח [illegible]
ארמודקטיל ובוזידיאן וגם כירא ופלפל וענביל [illegible]
וזיזוקי יולט ברכם וישתה בבני כל יום וגם יוקח [illegible]
ארמודקטיל שלשים זוז בשר קולוקונטידא [illegible]
יבושלו בחמשה עשר ליטרים כן המי׳ עד שישאר [illegible]
ליטרים מים והשתיה בזה בבל יום חצי ליטרין עם [illegible]
אוקיות סוכרי וגם בועלים מאד בשלשול [illegible]
סרקא קולא ארובה שלשה זוזים ארמודקטיל שלשה [illegible]
ויתערבו בשבן כהאנגוזים ויפתה על בי הסבה [illegible]
ישלשל בבלי שירגיש נגיב בקא הזה מועיל [illegible]
הלריות והשחורה בבעלי כאבי הפרקים וגיד הנשה [illegible]
אלואין אוקיא וזרע ארמוניאגם מחורות אוקיא [illegible]
אוק׳ יולש במחיצת הבריב ואם יקרא בו עשר [illegible]
השתיה לשלשל ובבה שיועילם רפואה [illegible]
ובלשון אלבישיר בהואר ת זה יוקח בוסר [illegible]
שהוא כירי ארום במשקל חצי זוז גריאפלי [illegible]
בירא מאוניאה וזרע שבת מבל אחד אוקיא [illegible]
עשר פרחים אריסטולוניאה עגולה וארובה מבל אחד [illegible]
אוקיות ישחת בבנו וגעינה בבי הדבש ולא יאבל [illegible]
שעות ויעשה זה עשרה ימים

וגם רפואה תעשה בכל עת ובנקה כתריה בבאפיטום כא
כבאדריאום ונכנא בכל אחד סביעה אונקיות עלי רודא
יבבה שבעה אוקיות יודק ויגומה השתוה בכל יום בלא כף
בריעות גמפי אחר עבול הבאכל שקדם כשלש אוקיות קר
קרים וגם רפואה אלבבר כפי באבר האומר כי הוא נירי
ארום הגרה והוא קרוב כהרכבת הראשון נוסח תארן
דארצינו מאתיא אשפיק נרדי סירא מכל אחד שני א
אוקיות אקרי הנדי אוקיא גריאופלי הבסה עשר גרגרים
אלבבר המבר חצי אוקיא ארישטולגיאה מכל אחד ארבע
אוקיות השתיה ממנו בכל יום שלשה לימים ויתחיל בס
בפתיחתו בעת תכוף האביבי חמשים יום ויעזוב חבשה ע
עשר יום ואחר יחזור חלילה כפי זה הדרך השנה כולה אך
אלא בעת עלית השערי עד חדש וחצי וכפי הארץ כי אם
לא יוכל לשתות השנה כולה ישתהו בחצי הקר וכאשר יע
יעברו עליו מאתים יום אין היזק אם יפסיקוהו ויונכים
לא וראוי שירחיק כבני המאכל בה שאפשר וייטיב סאר
ההנהגה וראוי שירחיק מן שיזיק בבעלי כאבי הפרקים וה
והאבני רבים שכן הכניסה אשר לא יחדלף כלל שישוקה
עצמות האדם שרופים וכבר היו עושים רבים בן הבם
המפורסמים והיו מתרפאים בן הנקרס וכאבי הפרקים לג
לנכרי ונורא הורמוסש גדול התועלת כי שישתהו באביב
ישים ויחזק פרקיו והוא מוציא המותרים ורוב זה בהזיעה ו
והגרה וגבריא מגיד הגשה ואם נתישנו המורסות וכאבי
הפרקים ויקבלו תועלת בזאת ההנהגה המודום אל הנין יו
יוקח בן אבהל רובע כיאלים ויבושל היטב בבת שיצלהל
בן המים על אש רבה עד שיטוהרו המים ויקח בסנותו לי
ליט' וישפוך עליו ג' אוקיות בשמן שישקינו וישתהו העלה
ויאכל עליו בטעם הכושר ולכאבי הירך הגהנה נקלה אם
לא ישקטוהו המרחץ והמים החמים הנה הבריאות קשות וכ
וכל שכן אחר המאכל רע ישקשתו וקוא על כי הדרעונים
ומסלשול בכי הדקיק ואפופנק התחבושות הבריילות
כבאבי הפרקים העבים ולאחם שהם בדרך התאבנות
התחבושת טוב יוקח נתרי הקיקון מנוקים שלשה אוקיות
וישוק כאוקיא מרבאת בקר היטב וישים עליו אוקיא בור
בורכש ויחבש בו וכל שכן על הפרקים היבשים לפעמים
ויסם עמו בן החומץ ויחזק אוקיא והתחבושת בכבל הבקר
חזק מאד בכאבי הפרקים העב והארכובה וכאלו הוא יו
יותר משובח כדברים רבים זולתו התחבושת חזק יוקח מ
משמן זית ישן ליטרא וחצי ומן ניטרי אלסכנדרי ליט' ומ
ומטרסנטינא ליט' ומאבפורבי אוקיא ומאוריאנש ב' אוק
אוקי' ומקבת חלתן ליט' וחצי ויולקח כבנו התחבושת ויע
ועוד דילי ואפופנק ושוכן נכם נכרין מאד בבני שיהיה בן
הליחה הלבנה בארכובה ובפרקים התחבושת מיוחד מתוך
ניטרי ואבן ארמוניאק כיד יקח כבנו התחבושת או יוקח א
אבפורבי וישחק בשמן ללילי וירטת בו הפרקים בורכש ומע
ומעט בחומץ התחבושת טוב בתוך ארמניאק ולי
ולרצאות בשוה וישחקו ביין ישן ושכן אנגפגן וקבח פו
פולים ויחובש בו וגם והתחבושת באפר הערטניתא בה
בחומץ ודבש מופלא מאד ומן התחבושת מינים יצטרך א
אליהם לחזק העצלים נהחבת שאריתם האבנים יצטרך א

אליים אחר הדרכה והמליכה ואלה רם ההרכבת'
יוקח אבהל במאת כיצרי ומהעצבונה השרופים הדלקים מזו'
ומאלנם חלק דראגאנגט ששית חלק ומדבק הדנים שיעור
המספיק לכל אחד יעשה בחולים רבים וזה כמו א
מזהה ובוסף הקוץ והעצמות הגמסרים כיעוסק העוף ומ
ומעיל מן הרפוין התועלת טובה כבבארת יוקח ורע אורטיג'
בנוקה וקצף הבורק ונושאדר ואריס כוד וגואה עצולת גם
ושרש קולוקינטידה וטרמנטינה מכל אחד עשרים מכקלי'
דילי וקרדבאנה ועצי בלסמו ובורא ולבינה ושומן היעים
ורשינא מכל אחד עשרה בשקלים פיניריג ופלפל שחור
וארוך מכל אחד עשרה משקלים ארמוניאק שנים עשר מ
משקלים סעוה שלשה ליט' ודבק שלמה ליט' חלב חאנה מ
מרבורית שמונה משקלים שמן לילי שיעור בה שיספיק ב
בהבכת הסמים הלחים ויין טוב השיעור אשר יספיק כל
בלישת הסמים היבשים יעורב הבל ויעשה וידבק
אחר מועיל בגיד הנבח והירדים והרגל וכאבי שאר
הפרקים יוקח סביניריג ליטב בבלי חדש וישים עליו מן ה
החומץ הבות שעור המספיק ויבושל על גחלי אש עד שי
שיכות ואחר ישים עליהם דבש שיעור המספיק ויעשה ש
שנית בחומץ היין וירבע וישמר אחר כבוו זה ונת שלמה
ליט' שמרי החומץ היבש שרוף ליט' בורק ליט' וחצי שרף
הציגובר ושקיה ונפרית בלתי שרוף ורבוקו ההר מכל אח
אחד ליט' גלמרי חצי ליט' קרדבאנא קוסט אחד הבורידו'
כבמו זאת הבונה ומגברית שכן קוליקנטידא שמן קוסטור
ושמן חרדל כרוע ושמן אגוז רומי וכל שכן אם ישרף ויזול
ושמן קוסט בהגלית וכל שכן אצטורק ושמן קולוקינטיד'
הלקוח מבשול כחישתו עד שיכלו המים ושמן קוסט עם
חלתית ומן הבריחות הטובות המועילות שמן זית אשר יב
יבושל בו המעיים והיא מבה שיבריא בריאות שלימה ומ
ומהם שמן הטרשונה יוקח שנים עשר טרטומאס מזוגות
ויוקח בסירות עליו ברבכור ומשמן זית ישן חצי ליט' ומ
ומאירסטגליאה ארבעה דרהם ומקסטור שלשה דרהם
ומקוסט כמוהו יבושל הכל יחד עד שיכלו המים וישאר ה
השמן הציקות בזה הענין יציקה משקכת
מעולה יוקח כך וסיפרי והבך יבושל בחומץ עד שיתבשל
ויסות ויוצק בו ואות לחולי החם גם בן מנוראנה ואגנוש'ו
ועלי לבר ורוטא ומעוזר וכמון יבושל וירקה בו
ועוד מבה שיועיל להר אבנות הפרקים והארכובה יקוחן
בחומץ חושם בו מכל חלק כמנו ששית חלק הדבל שחוק
וישלך בו הרצעים הבוומבים ויעושן עשן יתעשן בו רבת
תחת כסא או כיוצא בו וישב בבסול חבור הבר אשר יקב
ויקובצו בו כל מבושלי אבריו באביט וכלח והרועי' וסרפי
וכיוצא בהם ובשול מעתר והשועל ותאר זה שיהיה רתי
רתיחה חזקה שיעור מה שיבלה שלישיתו וישלך עליו צ
צבוע או שועל חי או שחוט בדמם ויבושלו עד שיבורו
אבריו ויסתננו המים וישב בהם או יוהלך ע' המים הצלח
שמן ויבושל עד שיבשו המים או עד שיטורו המים וישאר
השמן וישב בו או שיבושל בשמן כמו שהוא והרחיצה ל
להם ולכיוצא בהם אבנים והרחיצה בבים

חמים והלחים הנה יוקח במין שיגיר הליחות וידמיב הג
הנקבים האלו אלא בבים החמות כרמי טבריא ואבנם
המוחיצים הדבקים עם החמימות בנישוי ומלח והמטינה ב
בועל חם והזה הוא מפה שבועיל להם משקטי הכאבי
החמים והקלים יוקח פניגריג וישחק בחומץ כמו שחיקה ח
הזקה ואחר ירצק עליו הדבש ויבשל עד שיתקרש וירשה
אחר שישחק על אבן שיש כמו גליה ויקשור בבגד פשתן
ויעמוד ימים או שלשה ויחזור יבשו כשמן ורד וזה נכון ב
בתחלת העליה ובעליותה וגם יוקח בתחלה ובעליותה ר
ריר פניגריג וזרע פשתן ישרף בסרג או יעובה בדבש וגם
אם לא יהיה הכאב חזק מאד ירטה בסרוב רוח ובדמם ואם
יהיה יותר חזק הז בשמן איריאוש וקמח פניגריג וקמח זר
זיעונים במשקה הדבש עם מעט משמן חנא וגם אפר כר
ברוב עם הלב וקרוטי לקוח בשמן קמומילה טוב משקטי
הכאב במרכבים יוקח אופי ארבעה משקלים זעפראן מים
במשקל ישחק מורב בקי ויושם עליו לב לחם מלח וירוכך
דיעה רטיה וגם ביצים סלקא או חורה או יושם תמורת ל
לחם הסולת קירוטי וגם זרע כוסבראן שטה זוזים אופי אחד
ועפרן אורדיון בתאן די שולש כן ויקורב בקירוטי וגם זר
זרע כשקאבר ואופי וזרע סילי ואקאסיא ומצאת יעשה
עטות ורטה כחלב נקר ויסכר עם עלה וגם אלואן עשרה
זוזים משחית מלקאבר שטה זוזים סמבראן ארבעה זוזים
אפיקיסבידוס מכנה יבדוח עשרים משקל זעפרן ארבע
משקלים יבושל היברוח בדמכי עד יבוח ויוצק על הדם
הרפואה וירטה בו וגם יברוח יוקם בשמן הלב בקר ש
שחוק ואחר יבוח ובו הכאב וגם אנסנתין ואופי ולקח רט
רטה ומכה שירדים יציקת המים הרבים אם לא יהיה ש
שם מוצים וגם שרוי שרוי בבים חמים ובשתמחה ישורף
בשמן ורד ויקרר וירטה בו ובת שיש הכרוח משקל שני
דאניקים בין הנקרא מלא ודבש

פרק ו

ברפואת הרוחי והוא הולך
במשפט הנבנינות ומכה ש
קיש בהתולעת בהשקט הב

הכאב בהקרבה יוקח ניגשיאנה ומרת הצבעים ואבזאוש
ואריסטולוניאה וכנטשטרי וזרע קשואי הנקרא ביאר
ארמודקטיל ובדראן וכאהיזהדה בנאת חלקים שוים א
אופי חצי חלק אוקיא השתיה עד שני זוזים
הנהגת הבויה אליהם או כה שיעבר במקום הבויות שי
שישכב על תבנית אשר ראוי ויבנעוהו התנועה וישכור
סביב הכאב ומלא אבצעיתו מלח וישים עליו מעט שמן
ויונח עליו בגד והכן לך בבוים כתולעים ולכן המכוה יע
ועשה אותו ודי שלא ירגיש תחלה הזוהם ואחר ירגיש בו ו
ואחר יקשור עד שלא יותר   ואם יעבור הג
הגבול תשים עשה ותדריך לו שיטה שיצא המלח והשמן
ואחר יכוסה בצמר ויקשור נראה שיהיה על ראש העלול כ
בלי בלא מים ובו ורדים וזה על פניו אם ידיע והסבר של
שלא ישרף הבשר וישתוכב

פרק ז

ברפואת החם ראוי שירפא
במה שיקרר בחורקות והב
והבשרים והבזונות והפירו.

הטוידות והריציקות והקרוסים ויתנועע בשמן ורד ונתן בב
בבים ערבים שיוצק על קנותיהם מים קרים כמו ורד ושמן
ויעשו ואבנבטי הגוהר ואחר ישכלו בבים קרים מעט
ויוצק על רגליהם מים קרים ונראה שישתלשל ויתנועע
שאין בו חמים רב כמו משקה הורדים והרבישים וכן
המשלשל   רפואה טובה יש בו תמיה הל
שלשול והפקם הכאב יוקח זרע אבטיח וזרע קשות וזרע
הארמודקטיל לבן ובנאת מכל אחד חלק אחד כלשתלן
וקבץ הכל והשתיה ארבעה זוזים בארבעה סוטי והוא מ
מיוחד ההתולעת הרמונית ודע כי אם יהיה קרים קמבלבנן
הגדול אולי יכאבו אבל צריך שתתן כן והחפור ובו
במקורים בשתיותם תקעה בה שירפא כמו יין סוטי
הנקרא שמא ושמן ורדים וקרוטו ולפעמים ישים על הג
בגד טבול במים והנכה   ומכה שעושה טוב על
הקנים והלחים הנה אם ידעשה ביום שקה צרוכה ובו עבל
המקודים ולא יבאיבוהו באבוק ובתוחה וגם אין כמו
דאגדבי ומי עבני השועל ובי הו אל עולם ומו בלשקק
וקשואים ודלעת וכיוצא בהם ובן הרטיח בבשר ולו ב
ובאבטיח בי זה יקרר וירכך יהוד ורוד שילו חק נקרב
וגם צנדל ומאבשיתה וכיוצא בהם וכאשר ישקטו ובכביא
ראוי שיסור ויבנית ומכה שהוא מועיל כאוריים שהיו
באבי הפרקים והנקרא החבים שיוקח אלואן והמן הוה
הרקום שוים וירטה בבי כרוב והנדבי כפי שעור והם ב
וגם קרוטי בשמן קמאמלא וגם דיאכלון נמס בשמן קמ
קמאמלא   הברהצאות הנדקים להנח
המרחצאות החמים הבבנם הקריב אולי יועילו וחזקו ו
ויחזקו לישקטו הכאבים   המשלשלים
מיראבולנש כיטריני עשרה זוזים ארמודקטל מחתך
שלשה זוזים זרע כרעס אניס במשקל שני זוזים ולא
במוכרי מוחך השתיה בכל יום שני זוזים וגם שלשה ל
חבושים לימשר חומץ יין שלשה אוקיות ונקרא לוי
והשתיה כחצי אוקיא עד אוקיא וחצי וגם ארמודקטל
עשרה סקמוניא זוז ושני דאנקים כוכבי שלשה זוזים
מוכרי מכרויד שלשים זוז השתיה שלשה זוזים ו
סקמוניא שרופה בבוסלת בכמות בבשל מי הבושם
המועים או הגוף בכבוש שישוקר בו עשותו ומשתו
להתעכבות יבנר מי הבלו שיצא בו ריעונה עד שיבב
ויוקח כמשקל עשרה זוזים ויוקח בן סוכר עשרה
זוזים במבאבה שדוקה מאד שני זוזים ויחובר הכל
ויעשה כדורים ויבנב בצל והשתיה שני כדורים או
בכל עת ואם היה שם הרכבה תעשה כמו מרא נסוח
ומכה שיועילם משקה ורדים על התאר הזה יוקח מי
ורדים שתי ליט דבש ארבעה ליט סקמוניא שלשה
חבושל עד שיקפה עוגם והשתיה הסרה הנקרא

כליות מצנים עד חכמות וגם יועיל חמר הונדי עם קשיא פ
פיסטולא כמו הגרבי ושוטר ואם לא יהיה קרחת יקח בט
בשאל מסיראגבולנש ופים טירא ואורונש וחמר הינדי ואפ
ואפסנתין כמו בה שוראה וגם בורודאן ארטודקטיל ורד
אדום בשוה והשתיה מטקל וחצי ויש בו חשקט וקירור וא
ואלו יקבלו תועלת בבוצעות קרים ועפום כגיר ערשים ב
בחומץ ושאר המזונות המקררים המעפים חרס כמו כט
מטעם אסישוא והפרסים חבוח ומציב ובשעם כבכאג סב
סבסתר השור וגם יקבלו תועלת גדול במזונות הבגדים ב
כמו מטעם הכרוב ואין ראוי שירעבו הרבה ויאכלו מן ה
הפירות כפירש ביחוד ובפרונש ותפוח ורמון ואפרסק ו
ואגסים אני מתעב כמו אפרסק ומשמש וכל מה שיגלא הד
הדם מיטות רבה

פרק ח

ברפואת הפרקים
המתאבנים והמתנגבים
אלו אם בעלי המוגים הח
החמים והליחות העבות ואלו ראוי שיתיכו בלי רכוך אבל
ראוי שיתיכו וירככו יחד ומכה שיאמר בו מן הבשר
תחבושת לקודום מקמח כרשינים ומתורמוס עם סמגבין
ומן אנגדאן ואלקא חורא ועם חלק מן ליציאום
וארמוניאק ביין ישן ושמן אנבקנין ולפעמים יושם עמו ק
קמח פולים וכמה שמועילם להתאבנות פרקיו או שהוא ב
בסבות התאבנות התבושת אשר זכרנו עמו וכמה שיוע
שיועילם קמח תורמוס בסכנגבין או חומץ מזוג וכן שרש
נזורות וגם ידשה עם בולבוס פורק במים כי הוא מגיע
התאבנות החזקים וכן הרציקות מצומות ויבושל בהם כמו
כמעשטרי והדריגיאת אי ב חומץ יבושל בו וגבינה ישנה
מבושלת בבולה והדש קשיא פיסטולא וניטרי ואפרבי
ומי אפר הכרוב שרף

פרק ט

ברפואת הפסוקות
והנכפות דע כי שמן רב
חנדרוקא בשתיה וגם
ובמריחה הוא דבר תויתר מועיל להם ולקיחת השמן הנה
הוא שיבושל חנדרוקא מתוכלת בכבותה יין ושמן עד שי
שיסור הכוסיות ומשתיה עד שלשה זוזים ופתות והרוחני
הלך כמנהג רפואת רוח הבליעה ומכת שהוא מנוסה לפס
לפסיחות שיוקח קיר כבש כיר שינפסט ויענב עליו ויונח
בחלב בקר חלב ויקבל תועלת בו ועשיית המרחצים ורב
המכשים והזיעה בתנור או חפירה מרתקת מועיל

פרק י

בשטירה מבאב הפרקים ר
ראוי שיעשה מה שהורגל ב
בו אלו הבאכים הקות רש
ושלשול באביב ובעת שהלגנה קרובה במנו יעשה הרב
התנהגת השוה מדקדוק ובכלל ראוי שיהיה המכה בכמו ש
שקרה לו רוב הליחות שלא יעובם שיתרבו בבית שיריק
ובבה שיפעל מן הציון ובמה שיעשה מהתנהגות הטובה ול
ואם תהיה הסבה המכבר הליחות הקביל בהרקת מה שית
שיתקבץ והתנהגות ההנהגה אשר בה יולדו כי הלבנה נגל
נגלות בעזר המקרים ואתה ידעתם ותדע הקבלתם וכן ה
ההזורה ידיעת כמה תולד ותדע במה תקבלת ואם תגדל
הקוה והנה הנכון להוק האבר בקיבצים שלא יקבלו הם
הבותרות וכל שכן אם לא יפנה זה השתלחה אל האברים
הראשים כמו הקדמה הנקוי וזה כמו אקסיא וכלרוטיקש ו
ומרידשי ליציאום ומאשיתה וגם להגף המקום בגלת שת
שהוק בשכבן אלא אם יהיה שם יובש חזק ואם תהיה המורש
לגניזת ישתה כעליו אריסטוליגיאה עגולה משקל ב׳ זוזים
פעמים רבות באביב ובסתו אולי יבעט הקמר ויעשה התג
התנגורה השוה והרכיבה ולא יפליג בה כי יעורר נקים וכ
וכאבים ולא יעשה בה כה שלא הורגל מבנה בבת אחת כ
בלי הדרגה ואם יזרבן זה יעשה בשמנים המחזקים כרידול
וראוי שירחיקו הבשרים העבים והתלוחים כלם ומבשר הד
הכבש הנקרא מבסור וירחיק הירקות כמו סלקא וכבסרא וה
הקשואים ואמנם אבטיח אם יזיק בהולידו הליחה הם
וחמצית ומועיל בתנרת ובמחלף עינינו בצוגים וירחיק ש
שתיית היין הרב והעב גם כל יין ויאנו בם שהוא טר העכב
כמוד וראוי שירחיקו והמולנת ביניעה והתנוקה וכל שכן
על מלוי ויהיו חשוב והתשמישים ממים כובי חצאות כי הם י
יגירו הליחות ויולו למרקים ואמנם כמו החמות בחמי ט
טבריא הם מועילים להם בזה והולי ומכה שיועילם בחת
בהתחלת הבחר וחק ואחר הנמר מכנו ובאבצע עבידת כו י
יציקת המים הקרים על הפרקים אם לא יהיה מונע כח
כחולשת העצבי והנה ירחה וזה הזק הפרקים וראוי שלא
ישכנו על המאכל כלל כי זה מהדברים תוחד כמיק להם
הרפואה הזהר כזחרות בגיד הזה וכאב ז׳ ירך ותגר מגנת
והרגל ראוי שהשוב לרפואתם אל הדרכים הנזכרים בכאבי
הפרקים ויודע שהם נגדלים משאר כאבי הפרקים כי הד
הריגעה בהתחלה אולי יזיק להם הזק חזק כי העתיקה וה
והרגיעה יעצרנה שם וישיבה בענין שיהקשה התכתה וי
ויבין לשכנו הפרק כי הוא בלי רתיעה כך אבל ראוי שאם
תרצה להשקיט הבאב בהתחלה שתשקט במרפים הם
המרככים אלא אם יודבן שתהיה הליחה רקיקה מאד והב
והנה יקנה רפאתו בקור ובמזן הקיר ובשמנים ובצד ה
השמאלי יותר כבד ואמנם הרפוי הדבר הזור מועיל הר
הוא הרקה ויקבל תועלת כיד ביקוה תחלה מן היד ואחר
מן הרגל ולא יקיז מן הרגל אלא אחר הקוה מן היד ויועיל
הקיא ואמנם התשלשל אולי תאחר ונתסיפק בבקיא הם
המחוק פן ימשיך המבשל הליחה למטה אלא אם ידע ש
שהליחה מעשה ומן הטוב שיצום יומים ואחר יקיז ודע כ
כי הקות גיד הנשה יותר מועיל מן הצאפין הגדלים אלא
אם יהיה הכאב בלתי נפתח בצד הרצון אבל יהיה רוב ח
הפתוח בצד הפנימי ואם יהיה הקות הצאפאן מועיל כגיד
הנשה אעפ״י שמנים שני שרידים מעורק אחד אינם כמו ה
הבאסליקא והספליקא כיד אף גאלינוס יזכיר הצאפן ועורק
אלמחרבן לבד והקות עורק אלטארבין יותר מועיל מגיד
הנשה והצאפן יותר מכה שיועיל הקוז העורק אשר בין ה
הקטיצה והזרת מן הרגל

ויוקח אחריו גיד הנשה תאמר כי המרק הזה יותר שיעיל מ
מגיד הנשה כמו שה׳ שלש יותר מ׳ שיעיל כחבאצליקא כע
בעלה הכבד והטחול ואכנם הלבניי מרם הנה כסמסם כ
במספט ובורסיה הענבות בריוב הרפואה ולכן אין ראוי ל
להקדים בעשיית הברככים והוקים קודם הזרקה לכח ש
שידעת והנה נזכר שהקא יותר בנקיל כן הגלשל כינ
בתנועת הליחה הרעה לצד הבאב והקא ינועם בכנו וכן
הכוב בן שירה בבורק והזבן וכשיקיאו במקאים החזק
הצריבים אליהם בליהנתיהם הקרות הענבות ולכן ראוי ש
שיכנך לזה במרקקים המוחבסים והנה יצטרך בללבני נ
נם כן לפעמים גם פעמים רבות אל הזקה אחר הזרקה ב
בכח שזכרנו מיבעירים ומשתיות המורגלות לכאב הם
הפרקים רפואת הורכום ביחוד והרפואה הזאת כושלאת ב
כאד תאר רפואת הורכום בנוסה לכאב הפרקים כ
כמגריאוס נינסאנה מכל אחד תשעה אוקיות אריסטו ל
לוניאה ענולה שתי ומקות זרע רודא יכבת ליטר׳ וידק
ויגופת בנפה צרה והשרויח כלא כף ויעשו גם כן הרצוות
הרכוות והיציקות הבתיכות וכטו ומות כוטי שכריא וא
ואם לא יספיק הנה בזקן ואחר קרני המציצה והיזך ב
בשרם ובלי שרט ויונחו המארבים והמבקעים
הבריאם עד שירא בעצבם והתחבושות הנעשות בסם
במורחם יצטרך אל החוזה לשני ב נות אחת מהן הה
החזקה והאחרת המטיבה לו ויך ונתעב מטיכתה לסכה וה
והיא כי אולי יגנב הליחה ויא נה ויעקבה ולא הקבל רפ
רפואה ולכן ראוי שלא תעזור החובש ולפעמים יצטרך א
אל קרני המציצה והנחתם למשוך היציקות
והאבגמאות יוקח שכן חנא ליט׳ והזבן חצי ליטר׳ ניטרי ר
רובע ליטרא קאד׳ אבגוני אוקיא וחצי אישוף ל׳ח אוקיא ו
וחצי ויעשה כרצפר ויונח על הכאב הם ויעשה האבגמאו׳
ברפואה והפרדות המתיכות הנזכרות בשער הזה הם
המריזונות כמו שכן קושט ושכן אבפורבי ושכן פלורבי
ושכן קסטור יעשה אחר נקוי וקרושים כאפורבי ואם
האפופומאק והמבבים הנזכרים הרטיות והתחבושות הח
התבושות מהיך בורך הרזיוה לחוץ מהעוסק זרע רודא כד
בדבריית נרגרי לבד אנוגדאן ניטרי שיח ארבוני
קרדמאנה קולוקינטידא אבוא יש מכל אחד ארבעה מסק
משקלים אופופונאק ארבעה משקלי׳ נפרית לא כוצאו אש
ארבעה משקלים יעשה כ ום אספלנית אם ירשה
ניר רבשה כוכל העו והזבן חזק יהיה כמו רפואת החרדל
ויזהר בועילה כב נה והאספלנית הבאיכות והם
והמבקעות טובים כאר וראוי שתנקע ראבעבועות ואח
ואחר תזורה עליהם רפואה מנגבה ואחר תחזור לבעבע
עד שיפול בריאות וגם ליטר׳ כורק וליטר׳ שכן ולקה כזה
רטיה וגם רטיה בועילה אטשא פיסטרא ליטר׳ שמרים סר
סרופים שהי ליטראות פילטרי חצי ליט׳ חרף ליט׳ וחצי נ
גלבנום חצי ליטרא בורק בכוחו שכן פלשת קופלים סר

שרף צנובר ישותה עם גלבנום ויחובר הכל אבפלנית
ויעשה וגם יוקח חלק זפת וחלק גפרית כמכל והורד
הירך ויושב עליו קרסאם ויתקב עד שיפול מקמבו כי
שנוכה שיבעבע באש שישרת בקיון והוא ל׳ח ויזק
כי הנא קשה לזורע נתור והכרוש כהלב ויתפור על
במקום הכאב ויקשר עליו ויעזוב שרנע סמה עד
ואחר יכנס לכרחץ ואם יתחיל מיע יכנס באמבטי
מבנו התחבושות ויונח על המקום עשר ויורע
עשרה ימים וישוב כי זה יספיק במקום רפואה
והתשפסיא גם אטטא פיסטריא וקנשרידם וגם
ודונג ושמן רודא וגם פילטרי ודבק ואבן
ואשקא פיסטריא יוקח בזה אספלנית והנה
נמכת שיועיל בזה וכבאב הארסבה קרוש
נגם שמן חנא ח׳ אוקו׳ נחושן ארבעה אוקיות
שתי אוקיות פילטרי אוקיא יעורה והפלטרי
אחר שירבצן ויושם שלשה ימים
ישים עליו חוכין וניטרי ואחר תסבל כן
ויונח על מקום הכאב בכף הרגל
בזה כחלשיות יוקח דונג מכונן שאה משקלים
אראנבאט תמנה ועשרים משקלים וגבר
גלבנום מירא מכל אחד ששה משקלים
משקלים יחובר הכל ויעשה אספלנית
הכואב בנף הירך וכל שכן אם תהיה הליחה
ובאב דם שכנקע בעורק עצמו או לבנה
שעבעוה בנף הירך אספלנית כמקוה גד
שמן ז ית ית אוקיות סמוי עצרה
אלנבאט מכל אחד ק משקלים שמן
אקיות ויריט גרוד ונגרים והרם
ואריסטולוניאה וחרדל מכל אחד שהי אוקיות
יושם בו פיל טרי אוקיא אחר
וזרע רודא כדבריה לבר ובורק וקולוקינטדא
ואמיאוש וקרדמנא מכל אחד ארבעה
נביות זפת יבש עד אל גבאש ורשינה
עגל בכל אחד כוי משקלים אפופונאק
גפרית בלהי שרף ארבעה משקלים שכן
עשר אוקיות אחר יוקח
אוקיות אריסטולוניאה עשרה אוקיות
שרף הצנובר ארבעה משקלים גפרית בלתי
בורק ליט׳ וחצי אטשא פיסטריאה הון אחד
קיטורים פיליטרי חצי ליט׳ קרדמאנא הון
חצי ליטר׳ יכס הנכם וישחקו הכבים
ויתפעם כפי הענין הנזכר במקום שהרצת
שיאבר עדיין המשלשל
המנוכים והמועלים הנה נרצי ארמודקטל

סרוחים   תרנגי סטרנ ותרנגי אל לבני ואין
ברנרים ואצליחים כמו נרנרי ההמוס ישוחת באביב ומי
שיעותר זנתחדש בפרקו כאב יזיע ויצפה ואין בו שלשול
רב אבל בנקה בדקדוק ויסודי רפואותיו הם קולוקינטידא
וסנעמריא והתורפים ופולופודיא ושיטרג ומיושת קשואי ה
וחמור יוקח שני קולוקינטו ראש ינוקו ותוציא מהם מה
ישים בבשר הלב ויבלא שמן שיטרג ויושם בתוכם ויע
ניעזוב לילה ואחר ישליך הקולוקינטידאש בבקר אחר הל
הלילה עם השמן וישים בהם בקירות   וירצק עליהם
מים כשרת השמן טעם והוצי ויבושלו יחד עד שיתבשלו ה
הקולוקינטידאש וכשיתבשלו תוציאם ויבושל השמן והמ
והמים זמן במספק ואחר ישליך עליהם אליבודום שחוק ם
בנופת בשיעור שיתקרשו המים וישוב כחבין קירוטו ויע
ויעשה כמנו כלוהים ויוקח במגחם דרלו ויס שבנה עשר גם
בסמפר ויקח הקלהל אחר תרחיצה ויענין אחר שיבושל ה
השמן בשרשתו ואם נגל הנקוי בשלשול והקוא והארך חם
החולי אז ילך בתחלות מהרפואות הממשיכות המעי הם
הבטלשלות הדם כמו בשול קשואי החמור וקולוקינטידא
וכררת הבקר נפליסרי וסינטוריה והרף ושיטרג ושליקת ה
הדג כל זה מועיל להם בעת הזאת ולפעמים יבריא בזה וא
ואולי השים בחוקן אבפורבי ויאמר שזה מזיק מאד מונע
בהפטר אחר ואבנם באחריתו הוא מועיל וכל שכן אם ים
ימשך אחר האבעבוע ונעשים רבות יקרית המשט הבעים
בעצמו ויפול בזה ארוכות   חוקן קל ממשיש בשול ק
קולוקינטידא וחרף ושרש קפריס וסינטוריאה וקשואי הם
חמור ושיטרג ויעשה חוקן במים וירטת כף וידרך כשברי
הסכנים האלו והוא מהחוקנים המועילים וגם ירפאה בח
בחבין וסירין בתחבושים ואם יהיה שם דם מת יכוה באחב
האדום במקום הדם מיה חוקה שיזול הדם בבטנ

פרק יא

בעפרים הקטנים הנו
הנקראים אלבפור אל

התמוחים יראו בשוק ש
שחוריות כאלו הם פרי הפרין וחב אלבצרה הגדולים וחו
והמחרב חומר הדליות ורפואתם כנגד הנקוי ברפואות הד
הדליות ובשאר רפואתם כרפואת השחינים השחורים אש
אשר יזכר ענינם בספר הרביעי

פרק יב

באב העקב הנה יקרה
בנגיפה או נגלה או ל
להוצה במנעל הולחם
וירפאתו יציקת המים החמים הרבה ורטיית בסיתא ושין א
ארמיני מחונך

פרק יג

בחולשת הרגל יהיה בי
ביציאה ויהיה החולשת א
הרגל מיניעה רבה ומר
ומפוון קודם ומסחיבת ודך המזון כמו שיקרה לפרסים

פרק יד

במאב הצפרנים
הצפרנים הרעצים ויק
ויקריב רפואתם מרפוא
הרצון ומכה מועיל התחבושת בעלי הדם ובעלי ספרש
ואספלנית מחולבים עם זבל העזים וצואת הבקר ויועל
בזה אגוז סיפרש ואבחר על דרך תחבושת ויועיל בזה גם
פתיק מבושל על דרך תחבושת ומכה שיתיך הדם הבת
אשר תחת הרצון קבהמולש כשת והנה עליו

פרק טו

בנפח הצפרנים מהח
החמוך ברם ירפא ב
בבי הים ורחיצה הם
תמידית או בבשול עדשים וכרסינים בבשול אפרוחדיש
או בתחבושת בינופר ושמן ותאנים מבושלים מחוברים ו
ובפרדים

ברוך הנותן לאדם דעת המלמד אותי לעות דבר הבאורני
חל להחל הלכלות

חזק ונתחזק   אברהם בן מורי יעקב לאנר בצרף ה
האותיות לא יזק גם הקורא לא יעף בנלך ואעי ברח
לבא

הספר הד

בן הקאנון מהחליים הפרטיים שכשיקרו אינם מיוחדי' לאבר מיוחד והוא כולל שבעה ארגנים אשר הם כל כוללים עשרים וארבע מאמרים וב' חלקים

האופן הראשון

בקדחות והוא ד' מאמרים

המאמר הא

בקדחת יום

המאמר השני

ספר
סיני

פה ל' דפים חסרים

ומתכבות הראשוני בליחות ותתפשט כמו באברים כמו שיזמן שיוצקו המים החמים בנחשת ויתחממו כתליו בסבתם או כרקים בקדחת ותתחמם הקדחת בסבתו והנה זה המין מהקדחות נקרא קדחת ליחה · ואם יתחמם הקדחת המתכבבות ראשוני ברוחות והאדים ואחר תתפשט כרוב באברים ובליחות כמו שיזמן שיהיה בנחשת אויר חם או שתוקד בו אש ויתחמם אוירו ויובל אל המים ואל הכתלים הנה זה המין מן הקדחות נקרא קדחת יום כי היא מתעכבת ברוב רק יותר במורה ורובה שתעבור יום ולילו אם לא תשתנה למין אחר מהקדחות · הנה זה חלוקת הקדחות במינים הקרובים מן החלוקה הנופלת בהגדלים · והנה תתחלקנה הקדחות בצדדים אחרים כי יאמר בהקדחות קדחת חדה · ומהן בלתי חדה · ומכבה נושנת ומכבה בלתי נושנת · ומהן לליליות ומהן יומיות · ומהן ישרה · ומהן בעלת מקרים מפחידים · ומהן בנפסקת · ומהן דבקה ויש מהדבקה שהיא מתמדת · ומכבה נוספת · ומכבה בעלת התחזקות · ומכבה מתרבה ומהן חמה ומהן קרה בעלת רוחות ומכור · ומהן פשוטה ומהן מורכבת

פרק ב

בם עיתודי לקדחו · אמרו יכו הגופים היותר חזקים שם שמבוססים להם עזרות הקדחה

הם הגופים החמים והלחים · וכש אם הלחות יותר חזק מן החום · ואלו יהיו מרוחי הדיעה והשמן והצנאה והגופים האמים והיבשים נכ׳ מעותדים לקדחות החדות שתתחילנה יומיות ואחר תשובנה אל העפוש והשרפה · ולפעמים תפול בדקה ונלוו אליהם הגופים אשר ישתוו בהם הלחות והיובש ויבשאו החום וזה מבין מה שיתחיל בהם קדחת האידים החדים ואחר תעתק אל קדחת ליחה · ואחר אותם שישתוו בהם החום והקור ורבת הלחות · ואלו אבנם יקרה להם קדחות העפוש ברוב הענינים בהתחלה · והגופים הקרים והלחים והיבשים מקרים יותר רחוקים שבגופים מן הקדחות וכט בחוששות

פרק ג

בעתות הקדחות · הנה יש לקדחות עתים כם בשר שיש לשאר החליים

הם התחלה עליה · העמדה אצל התכלית ירידה · והנה יהיו אלו העתים כלליים וכבר יהיו פרטיים כאשר עונה ועונה · והמכבה והיא בהתחלה העד התכלית · ואבנם אצל הירידה לא יכות הגלגל מהקדחות עצמה אלא למה שנזכיר מסבבה · והתחלה היא עת מה מהנק החום הטבעי מגלויות הנבלעות כאשר כל עת שלא יהיה להראות הבשול או להלוסר הבנגד לבשול רושם · וההתחלה נכבאת בכל חולי עד לפעמים תעלם מהדלבה בשינוקא והכפיה והשתוק · להיותה מעטת המקרים ויו׳ החוזק שאין התחלה כהם ולכן לפעמי יראה ביום הראשון מהקדחות החדות ענן או אות בשול ויחשב שלא התחה להם התחלה ואינו כן · והעליה והיא התוספת והוא עת שיתגעגע בו החום הטבעי לקום כנגד החומר הבועה מה בראות ויתראו אותות הבשול או אותות המנגדות הבשול והתכלית והיא העמידה והוא עת שיתחזק בו התלהבות

הספר הד׳

מן הקאנון בחליים הפרטיים שכשיקרו אינם מיוחדי׳ לאבר מיוחד והוא כולל שבעה ארגנים אשר הם כול׳ כוללים עשרים וארבע מאמרים וב׳ חלקים

האופן הראשון

בקדחות והוא ד׳ מאמרים

המאמר הא

בקדחת יום

הספר ד מספר הקאנון לאבן סיני

אתחיל לאלי ונחזי ורצרי ׳ אפשר בן לרעי ואוחז ורבעי ׳ ועזרו אבקש הרותו לצרי הוא הוא לבאו כמאדי וישעי ׳ ואחל ביום זה להוציא בקורתי ועשי בעזרו בספר רביעי ׳ האגן הא׳ בקדחות והוא ארבעה מאמרים המאמר הא׳ בקדחות יום

בקדחות

הקדחות היא חום נכרי מתלקח ב
בלב ויצמח מכבו באמצעות הרוח והדם אשר בשריינים ו
וזה נעשה בכל הגוף ויבעד בו הבער מזיק בפעולות
הטבעיות לא כחום הכעס והעמל כל עוד שאינו מגיע עד
שיתחבר עד שיזיק בפעולות ׳ ויש אנשים שחלקו
הקדחות לשני חלקים ראשונים לקדחת החולי ולקדחת
במקרה ועשו קדחות המורסות מכלל קדחת המקרה ׳ וענין
באמרם זה שהקדחת החולי היא כח שאין כינה וכן חסבת
אשר איננה חולי אמצעי בקדחות הנפרש שהנפרש סבתה
בלי אמצעי ואין הנפרש בעצמו חולי אמנם קדחת
המורסא הנה היא מקרה למורסא שתהיה עם התהוות המ
המורסא נמשכת אחריה והמורסא חולי בפני עצמו
להתחלק שיאמר שאם תהיה קדחת המורסא תמשך אחר
חוטה ותתחייב מבאבה הנה היא דומה שתהיה קדחת מ
מקרה או ראוי שתהיין הרבה מהקדחות היוצאות במקרה
ואם היא נמשכת אחר הנפרש אשר במורסא הנה
המורסא איננה סבה אליה ראשונות מצד שהוא מורסא א
אבל מצד הנפרש אשר בה והוא סבתה אשר היא בעצם
הוא הנפרש והמורסא איננה סבה אליה אלא במקרה
ונאמר עתה שאם לא רצה לומר בקדחת המקרית זה
אבל רצה לומר שהוא נמשכת למורסא למציאותה גם
במציאות המורסא כן הענין בקדחות הנפרשיות ׳
בחקם אל הנפרש אך והיה עסקות בכמו אלו הוכוחים
הוא מבת שלא יתכן בחכמת הרפואה באומה וישים הרופ׳
מחטיא ממלאכתו אל הקדחות אולי יעשירותו במלאכתו
נ ונהגו בלך במי מה שהורגל בזה כאשר אב׳ בעבור
זה שקדחות המורסות והשטפות הן קדחות המקרה ושאר
הקדחות הן חולי ונאמר כי מזוזת בלא מה שבגוף
האנושי שלשה מינים אברים מקיפים למה שיש בהם
בלחיות ורוחות והקצם הקט כתלי הבריחן ולחיות
מוקפים והקצם הקט מימי הבריחן ורוחות נפשיות חיוניות
וטבעיות האברים נבלעים והקצם הקט אויר הבריחן וגם
וכשיתחק מה שהוא שבן לאויר הבריחן לא יתחייב שיכובה
הוא ׳ אבל אפשר שישאר וישוב ויהגם מה שהוא בשכונתו
כן הענין באחד באלו הג׳ מינים אשר לא ימצא באדם מין
נ שמי ירצא בהם כי כשהם יתכן הקדחות באברים את
השרשיי המתבבות ראשון כמו שהתחבק השרפה בכסל
בבתלי הבריחן או כמאד הנפח או בקדחת האופה הנה זה
המין מהקדחות נקרא קדחת דקה ואם תשתכך הקדחת

ראשונה כמו אב׳ ובהכאה ׳
והסתבבות ראשוני בליחות ותתפשט מהן בו בריח כמו
שיהכן שיוצקו המים החמים בבריחן ויתחממו בתוליו
בסביבם או מקום בקדחה ותתחמם הקדחה בסביבו הנה זה
המין מהקדחות נקרא קדחת ליחה ׳ ואם תשתכך הקדחת
הסתבבות ראשוני ברוחות והאדים ואחר התפשט מהם ב
באברים ובליחות כמו שיהכן שיהיה בבריחן אויד חם או
שתמסך בו אש ויתחמם אוירו ויובל אל המים ואל הכתלים
הנה זה המין מן הקדחות נקרא קדחת יום כי היא כמו נבכת
ברוב רק יותר בתמידה ויותר שתעבור יום ולולי אם לא
תשתנה למין אחר מהקדחות ׳ הנה זה חלוקת הקדחות
בפנים הקרובים מן החלוקה הנופלת בהבדלים ׳ והנה
תתחלק הקדחות מצדדים אחרים כי יאמר מהקדחות
קדחת חדה ׳ ומהן בלתי חדה ׳ ומכבה נושנת ׳ ומכבה
בלתי נושנת ׳ ומהן לליות ומהן יומיות ׳ ומהן ישרה ׳
ומהן בעלת מקרים מפחידים ׳ ומהן מפסקת ׳ ומהן דבקת
ויש מהדבקה שהוא מתחסרת ׳ ומכבה נוספת ׳ ומכבת
בעלת התחזקות ׳ ומכבה מתדמה ומהן חמה ומהן קרה
בעלת רעת ופסור ׳ ומהן פשוטה ומהן מורכבת

פרק ב

במעוררי לקדחו׳ אמרו הגופים היותר חוקם שכ שבגופים להתעוררות הקדחו׳

הם הגופים החמים והלחים ׳ ובכשו אם הלחות יותר חזק מן
החום ׳ ואלו יהיו סרוחי הזיעה והשחין והגבואה ׳ והגופים
החמים היבשים נכ׳ מעוררים לקדחות החדות שיתחלוץ ׳
יומיות ואחר תבואן אל הנפרש והשרפה ׳ ולפעמים תפול
בדקות ובלות אליהם הגופים אשר ישתנו בהם הלחות ו
והיובש ויבטול החום וזה מכיון מה שיתחיל בהם קדחת
האדים החדים ואחר העתק אל קדחת ליחה ׳ ואחר אותם
שיפתחו בהם הדם המקור ורבה הלחות ׳ ואלו אמנם יק
יקרה להם קדחות הנפרש ברוב הענינים בהויתה ׳
הגופים הקרים והלחים והיבשים הקרים יותר רחוקם
שבגופים מן הקדחות וכש׳ מהרוביות

פרק ג

בעתות הקדחות ׳ הנה יש לקדחות עתים כמו שיש לשאר החולים

והם התחלה עליה ׳ העמידה אצל התכלית הירידה ׳ והנה ׳
יהיו אלו העתים כלליים וכאשר יהיו פרטיים כמו עונה וזמן
ועונה ׳ והסבה היא מהתחלה ועד התכלית ׳ ואמנם
אצל הירידה לא יבות העלול מהקדחות ע
עניה אלא לבה שנזכיר מהסבה ׳ והתחלה היא עת מה
מזמן החום הטבעי מהלידה הנבלעת באמר כל עת שלא
יהיה להראות הבשול או להלואי המגנד לבשול ורשם ׳
וההתחלה נמצאת בכל חולי עד לפעמים העלם בהתחלת
בשינוקא והבצה והשיתוק ׳ להיותה מעטת המקרים וחו
יותיב שאין התחלה בהם ולכן לפעמים יראה ביום הראשון
מהקדחות החדות ענן או אות בשול ויחשב שלא תהיה
להם התחלה ואינו כן ׳ והעליה והיא התוספת והוא עת
שיתנועע בו החום הטבעי לקום כנגד החומר הטעה מ
מראה ויראו אותות הבשול או אותות המבוררות הבשול
והתכלית והיא העמידה הוא עת שיתחזק בו התלחמות מן

בן הטבע והתגבר ויתראה ענין ההנשא · אחר כרם עליה
הטוב והוא עת הבלוע והכנה בבעלות העונות ההדרות
עונה אחת ולא יודע אלא בכח שמדיה אליה · או שתי ימי
עונות ויודע בשלישית בכן ולא יעבור עליהן ברוב א
אלא בחליים הגדולים שלפעמים תתחכן עונו רבות בכל
כששפטוין ואז בעת התכלית יהיו רוחם הבשול והמכו
וההדרדה הוא עת שיהיה החום והטבעי · כבר כשל על
הליחה בכח שלם ונצח אותה והוא במהירות כלות הדבר
אחר דבר ואז יקל והחום המגיפו ותתגבר אל הקצות עד
שתהיך הלפעמים תתעבה · וההכליות יתחלפו בחלאי כי
החלאים החדים במאד הרחוק שבתכליתם הוא עד ארבעה
ימים וקודח יום בן הכלל הזה אלא שהוא לא הכנה חוזה
כי לא יספיק בחדות החולי שיהיה הכליתו ברוב אבל של
שיהיה בחוליים בעלי הסכנה והלוז אליהם החולים החדי
בכוחולם לא במאד והם אותם אשר תכליתם עד ז' ימים שבל
בולקי והשלישית התעורות הרבקה ויש בהם שהם מחו
חדים והם אותם שתכליתם עד יד' יום · ובה שהוא יותר א
על זה הוא חדה נשנת עד כא' יום · ואחריו הנשנת עד
מ' יום או ס' יום ובה שהוא לשעלה מזה · וידיעת החליים
החדים במדריהם והם שנים יועילנו בהנהגת מזון החולים
כפי מה שנזכר · ורבים בן הקדחו יבלה התחלה והתוספ
ותתכלי בעונה אחת ותבא בעונה אחרת ההדר · והקדחו
גם כן תתחילנה באלו המנים כי ברבם כי שתאריך התחלת
וכתן שיאריך תוספתן · וכתן שתאר עמידתן וכתן שתאריך
ירידתן

פרק ד

בידיעת עתות החולי וכשׂ התכלי׳ יודעו עתו' החליים הכליים פעם פ

בכון החולי כי הבריאה הקשה ומכפית ומשתוק והבוגק
הם כן החדים במאד · והשלישית האמתית והדלקת חדים
במאד והרביעית והפלגם מרגשנים ופעם בהנהגות ה
החולי · כי אם תהיין העונות קצרו יורה כי התכלית קרוב
כשלישית האמתית שתכן עונותיה בששה שעות עד יד'
שעות · ואם תהיין ארוכות יורה על שהכליה קשה והתכלית
רחוק כשלישית בלתי אמתית · ואם לא תהיין עם עונות א
אבל שחבורתה כבן שינוקה הנה החולי חד · ואם יהיו
אתותיהם אותות הקץ והעובי או נוטה לעובי הנה החולי
בלתי חד ואם ישאר על ענינו אז החולי איננו באותו התגו'
ופעם כן הנה ותתאר כי אם יתהוו הבגים ויכבשו
בבהרה ותוזה הבכלים · הנה החליים חדים ואם ישארו
בענינם הנה החולי איננו באותו החדות · ופעם כן הכת
שאם יקרה בהרה אליו החולשה אז יהיה החולי חד · או
שלא יתראה זה ויהיה החולי אז בלתי חד · ופעם
מהשנים והשרקים כי השנים הרבים והשרקים החבים יפ
יבוהו ברוב תכלית החולי · ובשנים הקרים והשרקים הן
הקרים יאחר כרם תכלית החוליים וכן ענין הארצות · וכן
הרפק כי אם יהיה כחיר תכוף נרור הנה החולי אל החדות
ואם לאתגה הוא בלתי חד · וכן הרתת כי אם יהיה ארוך ה

הכון הנה החולי אל הראשון · ואם יהיה קצר הכון הנה
החולי אל החדות · ואם לא יהיה הנה כלל הכון ולא
קצר שבבינים וגם הודעך עתות החולי בצד צחה
כי ישם אם הלכן על הקדחה עודנה · בשבאות הקכן
העונות האחרות נוטה אל התוספת · ואז החולי
בתוספת כי יש כן החליים שהולכים עד אחרית עתותם
אל התוספת · ולפעמים יהיה זה בכון הגלות
הדבקה ואם תעבור הקדחה · ותעבור ההדרמה
ספק יהיה החולי בתכלית והשוברות
או כי תוכן ואם תאריך · הנה החולי בירידה ·
יודע ענין העתים כמוס בכרי הקודתן
והסריגם · ובתוספת עונותיהם בצרכן וקצרן
ולפעמים התחולמנה ולא תתרבנה · ובידיעת
הירידות · כי אם יקרה כאו זו עתה הדרה או שלשה
העונה אשר אחריה בכבוי החוק והאמונה ונתה · אין
לבעלה מבנה והנה הירקה היא לרוב החסר לא לחוקה
והחולי יאבד באורך וכן יודע בצד הבשול הבל
כני שזכו גוחו כסר שאם יתראה ירקה עם בשול
שהן יש בו ענין בה · הנה הוא אל התוספת · אבר
אם ירבה זה ויתראה הבשול או הנכו הנה הוא ההדר
וגם אם יתראה הבשול או הבכר כמו כרקקה או ענ'
אז תדע כי התכלית קרוב ואם יתאחר הנה התכלית רחוק
ואבנם ידיעת העתים הפרקים כי הם עת התחלה
הוא העת אשר ילחין בו הרפק וכבר ידעת ענינו
בראה הקצות וקור הקצות ובחוור קנה הגוף
העת אשר יחוס בו בהתפשטות החום · ולפעמים
יתחבר בהתחלה · שני בראה וקבלה ורפנה
והרחבה ולצין עפעפים וכבוד הדבר ובכור בקבנה
והשדירה · ולפעמים יקרה בו הולה וקרח
ושרוף הגדעים רצ"ל האנבים · ועקבש ובחוזה
הגוף והעת ההדר בחלים הנה היא בהתחלה
ועת התוספת חציו הוא בן היא העת אשר יגדל
לראות בגודל והחדות ויתפשט החום בכל הגוף
השוה ותציו ואחריו הוא העת שלא יסור החום
המתפשט בשוה בגוף · ועת התכליה היא העת אשר
ישאר בו החום הנה בקרים בעניבם ויהיה הרפק יותר על
בה שיהיה ויותר חוק המהירות והתכיפה · ועת
הירידה הוא העת אשר יתחיל בו הרפק ויחול
ישתנה ויתיישר ואחריו אותו שיתחיל בו הגוף להזיע
ויובל אל ההסתלקות הרבים בה שיקרה רחם
ענין בירידה והנה החולה בכר נ׳ ה׳ לפתח והראיה
תשתגל בוה אבל שיודע ענין הרפק החוק
והנה ראיתי שאבקול לך מבל בשלישית
שהשלישית ברוב העניינים יתחיל בו
ואחר רתת · ואחר ישקוט הרתת ויבא
להתחמם ואחר יתחזה החום ואחר נוכף
ואחר כתחיל בתפרון עד שיסתלק · וידע כי החולי
ובכו אם לרוב הליחה ואם לעבה ואם לקריחה
והנה יעודד

החלו׳ זמן והארך והנופים הקודמים והחלשות החום והטבעי וסתימות נקבי העור

החלק הב פרק ה

במאמר כללי בקדחת יום

הנה סבות כל מיני הקדחות הידועו׳ הן הסבות המתחילות אם המחוברות בעצם כמין המגעשים והמאכלים או המחוברות במקרה כמו׳ הפעולות הגופיות והנפשיות וכן המאכים והמורסות החיצוניות ולפעמים יהיה מתוך כמו ההתילפה כה שאין סבתו מתחלת ולא תגען סבותיהם בהתחזקתן עד שתעבורן כה שיבעיר הרוח כי רק אם תע תעבורן זה הפועל ברקה או כמין בקדחות הלחות אשר כ בכיר כי הסבות המתחולות הנה תגיעה הרבה המקריבו׳ אם תגיעום אל העפוש תהיין קדחות עפוש ויש אנשים שחושבו שקדחת יום לא תהיה אלא מיציאת הגוף או הרוח וזה טעות והלה הקדחות ברוב הענינים תסורן ביום אחד ומיעט שתעבורן שלשת ימים ואם ת תעבורן זה השעור יאמר בענינה שנעתקה וגדל והעתק ש שהסתבבות החום עבר כן הרוח אל הגוף או ללחות ׳ יש ואמנם שיש אנשים שיחשבו׳ שלפעמים תמשך ששת ימים וגם והבריאה גבור שלם שלא יהיה בבוא אליו בעתקה לבין אחרי והקדחות הזאת בגלות והבראה קשת הדייעה וכן התחלת הדקה׳ והאנשים היותר בהירים לנפול בקדחת יומית ות היותר בקבלים היזק אם ישען בה כי שהיה החום והיתבש יותר גובר עליו׳ והנה יובל בבהירה אל הדקה והשלישית המוריך אותו שהחום והלחות יותר גובר עליו הנה יובל בבהירה לקדחת עפוש ואחריו אותו שהחום בו יותר׳ האחריו אותו שהחום בו יותר׳ ומי שיהיה חם והמזג יבש ו הנה הוא אם יקרה לו רעב ויתחבר בו תעירה ויגיעה גם נפשיות או גופיות תבוא אליו קדחת יום עם סבוך יותר׳ ו ואם לא ישנו ויועם כיר תבוא אליו קדחת העפוש׳

פרק ו

הגזרות המיוחדים בקדחת יום המבדילו׳ אותה מקדחות

אחרים׳ כי מכללותיה שהיא לא תהיה כהוספות המקריבות ולא תתחיל בלחיצה ושהיא לא התחיל ברוב הענינים ב ברות וקור הקצוות והעתק החום ונטיתו לעבלה והעת דעוב דפק והתחלתו צמתו וקטנו אבל לפעמים יקרה בהתחלת דומת לקור או לסמר והקיצה שסבתו איד כיבים רע ויסוד בבהירה ולפעמים יקרה בפליאה ותת לרוב האדים וגם המזיקים לעצלים בעלקיתם והרבה והמוצלנת ויהיה זה ההלהבותה בלתי עוקץ ושיעור אבל נקל כחום גוף היגע והשכור ואם יהיה השתן ביום ראשון מבושל זה והדפק טוב אז תדין כי זה קדחת יום׳ וזה כי השתן לא יש שתנה בה אחר שהיא קדחת יום ויהיו שעריו מבושלים ב בלתי ניכים למראה ליחה ולפעמים יהיה ענן נתלה ולא ולפעמים יהיה צף ימה המראה׳ ואם תארע שלא ישתנה ב בראותו הנה עצבו יהיה שוה ׳ ואמנם ישתנה כראוי ל לבה שיתחבר בו כסבות שנוי השתן ואם לא תהיה שם קר קדחת יום סבת שנעבודתו בשלישית וד ונוהג והדפק יהיה

אל התכיפה חזק וגדול אלא במה שיהיה כן ׳ והתמעלויות והמתלישים או אם יהיה בשר הגצמים באל יהיה נע עוקצת או קור או סבה אחרת מבה שיקטין הדפק זולת הקדחות וימעט כה שיתחלף ואם יתחלף יהיה לו סדר ואם יתחלף זה והנה למבה אחרת תקים הקדחת או נתחבר בה כמו העמל החזק או העקיצה והחזק בקרבים ו וכיוצא בהם ולפעמים יקרה הדפק שיתקנה לקור חזק מ בעבה מקור או חום שבסו חזק כמגב או לעמל חזק מ כמגב או רעב או תעורה או דאגה או ודיקה והנה יבחר בו ההתפשטות ויתאחר ההתקבצות ולא ישחר יותר על הטבעי אלא בפליאה או במהירות מועט כי הצורך ליש לשאוף הרוח יותר חזק בו כן הצורך להוציא האיד הנ הנמסר כי האיד בו איננו נמסר בהקשו אל השוה אבל חם בהקשו אליו ואם הסתפק עליך ענין הדפק וה התקבצות אז יודע כן הגשישה והדפק ישוב אחר הסתלקה אל המבנה הטבעי שיש לו בגוף ההוא וזה אות טוב ודע בכלל כי כל עוד שיהיו הדפק והשתן טובים יורה על שהקדחת יומית ובשלא יהיו לא יתחייב שלא תהיה הקדחת יומית כי הנה פעמים רבות יהיה השתן צבוע צבוע והדפק מתחלף וחלוש וקטן ומבה שיורה שהוא קדחת יום שתהיה התחלתה קלה ורפה ויהיה תוספתה לא תוסיף על שתי שעות ולא יתחברו בתבליותה מקרים רעים חזקים׳ ולא יקרו בה המקרים הקשים׳ ולא רתיחת חום חזק וימעט עמה הכאבים ואם יהיה כאב ראש או כאבים אחרים עמה לא יהיו קיימים שיקדים אחר הסתלקה וזה יורה שהוא יומית ורוב הסתלקה יהיה בזיעה ובטפוח וזה דומה לזיעה טבעית לא לחיות ולא חזקת ההפלגה גם כם בסבות אבל קרובה כן הזיעה הטבעית בשעוריה כמו שהוא קרובה כן הזיעה הטבעית באיכותה ואם ראית זיעה רבה הנה הקדחת בלתי יומיית ובמה שתתמוסט בו הקדחת היומית שיבנס בעליה בפרחון ואם יחרש בו זמן העכוב מבור בלתי מורגל דע שהקדחת קדחת העפוש והוצא בעליה כן המרחץ כיד ואבל לא ישתנה בקשינו דבר הנה הוא קדחת יומית

פרק ז

בהעתק קדחת יומי׳ קדחת יום גם יהיה הצורך שיתן בעליה ויחשא הרוצא עליו

ולא יונחהו תעתק בנופים ובמריים אל הדקה והלקת ובנופים הכשריי אל שניקה אשר בכלל עפוש׳ ולפעמי׳ תעתק אל אותה שהיא כעפוש וכן אם תצטרך ל לעוד בפתיחות הנקבים ולפזון הגוף ולא יעשה התבודדו בליחות הנעצרות בגוף הבע מה שיתחב כחום ובה שיע

פרק ח

באותות העתק קדחת יומית אל קדחות אחרות׳

אות זה שתרד בבלי זיעה או טפוח או עם זיעה מבלי נקיון הגוף ב בזיעה׳ ותהיה הירידה ארוכה וכבדה ומבלי נקיון הדפק אבל ישאר בדפק דבר וישאר כאב הראש אם היה בו הנה כל זה יורה על העתקה אל קדחת העפוש בליחה או דם׳ ואם תהיין הסבות חזקות או תארך עכובת תעתק אל ה הדקה ואם נעתקה אל הדקה תראה בשרש השריין סח כמו

ונסיעה הקדחות בתרכבה האמורים כלם נוכסים חום בעת ה הבלוי ובעת לקדחת המאכל ותראה הדפק שובר השווי עם קושי וקוטן ותראה בה שמכבר במצודת הדוקה וגם תעתק למין מקדחות הדם ונקרא שינוקש בלתי מעוצפת יתראה הבלוי ותוספת החום ונפח הפנים ואם תעתק אל קדחות העפוש יתראה הסבור והתחלפות הדפק וקוטן גם והראות הקלחצות ויהיה החום עיקר יבש ויתחזקו המקרים ואמנם ויתן הנה לפעמים יתראה בו הבשול בעצם והרוב לא יתראה בו בשול

פרק ט

ברפואת קדחות יום בסוגר בללי כל בעלי

הקדחות היוכרות ראוי שידוד על נטותיהם כה שיזון במזון טוב עם מהירו עכול כי המנוקה עלול ותגדל נפנע והנמנע לא יעכל או יאחר העכול אך קצתם יגהו לו בהתענג בבעלי העפליות והינונכיית והרעבוניות ואותם שים בנטותם מירידות רבות וכי שיתראה כמור בתחלה יתנם בפיו רוגבא לחם טבול בבים או יין כדי שי שיהיה יותר נקבב ואלו יזונו ואמר בתחלת הקדחת ובקצתם ימנע והתענג ויעיין ברם בדקדוק כמו בעליה הסתונית והקבריית והבורסיית והגבון לאחר הבזק עד הירידה לבד בה שהזכירנו והטוב בקרים ראוי שלא ימנעו בתחלת הענין כי הבה חזק ולא ישוחד הרלשתם והיא הרפואה היותר בעלות בתנתנה אך אם יהיה שם חולשה ב בקרבים והקדחות כבר נעתקות ותהיה הדוקה הנה והנכון ש שלא ירבה בהם והמרחץ ירבה הרטות בו עליהם בעת כלות עונתם בקדחות ומצות כסבול בקרים בדם והרעבה ובדים ההוקה ודעין הנקבים ובום הקרור בשקיעת הענין ויכנע עת שיפוזר מגבילת העפוש ואמנם ראוי שירחיק המרחץ בעל הסתימה כי לא עטים יעורר המרחץ החולי כעפוש וכן בעל התבבא אלא באחרית הענין ובעת התרחבות הנקבים והירידות והתבבא כי שם ראוי שירחץ ובעל הסבאם לא ירחץ אלא אם יהיה שורף וכל בעלי קדחות יום ראוי שלא יאריכו העכוב באויר המרחץ אבל במימיו כבר שירחצו אלא בעל הקבוץ והעיבי עליו שיאריך העכוב באויר המרחץ עד שיזיע ואמנם הבריה אם תהיה יציקה ודישוו לבד יסתום הנקבים ושוד אם ימנע להיות רבה יתפתח ואם ימנע להיות מעוטה ייבשה ואמנם הדרקה לא יצטרך אליהם מכבה א אלא בעל הסתימה הבלויית ובעל התבבא ובי שהיה בו קדחת קבריית ונופו כלא

פרק י

במיני קדחות יום והקדחות יומיות מהן כלל בה שיוחד לענינים נפשיים ומהן כלל

בה שייוחסו לענינים נפשיים וכהם בכלל מה שייוחס לענינים יזהנו בחוץ והמיוחסות לענינים נפשיים הן הדאגיות והעגומיות והכעסיות והתעוריות והרעבוניות והנפוריות והמבדורית והמיוחסות לענינים נופלים בריב מ ביוחסות לענינים הם פעלות ה׳ בגופות ההבליים ומהן בה שיוחדו לגולת בעלות והעיפות והסבורים והמיוחסות לענינים הם כעליה ותנועות והמבורים הן המשליות והבנקיריית והדרקיות ומהן קדחות יום באבוית

וקדחת יום על עפויות ומהן קדחות יום ׳ לענינים המחוצים והמיוחסות לגולת פעולות מהן הסתונבות ומהן הבורסיות ומהן הגחליות לענינים מורכבים מחוץ הן כמו השרפיה הקוריות והקבריציות והרדוציית ומהן המבליות ועתה נזכיר כל אחת ואחת מהן ברפואתן

פרק יא

קדחת יום עפויית הקדה בתנועה ורפאים והנשיב

לתפלגת הדאגה והגון קדחת ההחיית אוחזה השקן והדיתר עד שבעליו יתויש ברוחו כמה הזבים ותהיה תנועת העין המכוסה ותהיה העין להתכבה עם השקט בתוכו ויהיו הפנים נוטים לשקיעת החום והדפק לקטנות החלשה ולעפוש קושי בה

פרק יב

ורפואתה יתר בעליו בגי ואבנו ישיב חנ בתוך נחת

בבי המרחץ בלתי ארוך וירבה הבריחה עם העפוש זה ׳ וזה כי השמן יותר מועיל לו בן המרחץ המשמחים והבשמים הקרים בקדחות בריורים ומחוטות ובימות טובים והמזג כי הוא רפואה טובה להם

פרק יג

קדחת יום ועוה הקדה והדאגה

הנגועה כבדה ולהות בתרכבת מפלה בקדחת ׳ ויזכרו אותות הדגניית אלא שתנועת העין עם ההקדחה להתכבה תהיה לצד חוץ ולא יהיה הדפק מלקה ולא יהיה עם חולשה אם יהיה בו דלגו ורפואתה במו רפו הדגניית

פרק יד

קדחת יום מכעסיות והנה הקדה והתחממות הנ

קדחת דוכה לדאגיית ולוניית אלא שתנועת העין שוה לא לעמיצה ולא ליציאה והתהוה נטה לשקיעה הדפק מתחלף בהתפשטות והתקבצות וברוב יהיה ויהיו הפנים נוטים אל אדמימות ורפואתה רפואת הדאגיית

פרק טו

קדחת יום בעפוש והגיהה להפלגת תנועה ורו אל חוץ בקצון הב

חום בגלגל כסתבך ברוח איתורה והאדמות והנס אם יתערב בו פחד כי בזה יתערבבו ונפח הפנים בכה שינפח בבורסות האורבים ויהיו העינים בולטות לחוזק תנועת הרוח לחוץ ולענינים יזה לקצתם רעדון להתנועה לרוח או להחלשת טבע והיה השתן אדום וחד וירגש בחומו ויש לו אדם כחום ויהיה הדפק גם ובלא גבוה ותכוף

פרק יז

רפואתה והרנישם הב׳ בריורים והמבנחים והמשודים והמסקה

האונות והשחוק הנגלא ותכניסם במרחץ במים פושרים בלתי חמים הרבה ויבוררהו ברוח רב עם שבן פושר כי זה יותר נאות להם מן המים החמים והזונם במה שיקדר ויזור וירטיב ותכניסם היין לגמרי ואין דרך אליהם בו׳

פרק יז

קדחת יום תעוררית הנה תקרה בהתעורה קדחת יומית ׳ אותותיה הקדמת התעורה ושכבר העפעפים שלא יחשב שיפתחם ושקיעת העינים בהתחכה ונפח העפעפים להפסד העכול והרוב בו האדים ועבידות הטעם להעדיד העכול ותולשת הדפק גם ובריכמות הפנים לרוע עכול ונפיחתו ברוע העכול אף אנו עם ארכובות בכו שיש לבעיסית׳

פרק יח

רפואתה המרגיע והמבנורה והשינה והלצוק על הראש מה שירטיב ויקדר והמרחץ הטוב והמזונות טובי הכימוס ו המבריאות המרטיבות והיין כמדברים ה׳זהר בו עליס ל׳ לה׳ ויסתר מבנו בלי פחד אל׳ אם יהיה מבנו באב ראש בו

פרק יט

קדחת יום תנועיות מנ במוחיי הנה הרוח יתך מבנו אדים חמים ש יבשים ביקיצה והתנועה וכשתאריך התנועה והמבנותה בב הרבה וביחוד מה שלא היה בבנהו ונפילתו בחולף הב המגע ויורה עליה בלי אודיי מן הדפק׳

פרק כ

רפואתה הדיעה באויר ה המרחץ וההרחיצה השוית במים חמים ובמעט הבורן ונטיחתו אל מה שיקדר וירטיב והטיל השמן ואין ראוי ש שישתו היין׳

פרק כא

קדחת יום חדוויית בלוכר כשמכוותה הנה תקרה בהתכוותה האתותיה קרובה והדאגה קדחות כבר שיקרה בהבעס באותות הכעסית אלא שהעין הארו: תאר השכוחה בלתי תאר הכעס ויהיה התכיפה ברפק פתות רפואתה קרובה ל לרפואת הכעסית

פרק כב

קדחת יום פחדיית הנה תקרה בהפחד קדחות על דרך מה ש שתקרה מהנגן כי יהם הפחד אל הינגן יהם הכעס אל חוש השכוחה כנגד שתנועת הפחד לפנים והכעס לחוץ ויהיו בפתע השנים והאחרים הם כהדרתו׳ אותותיה יקרבו באותות הינגנית אלא שהתחלפות בדפק יותר חזק ותאר העין תאר נרעד ׳ רפואתה יקריב ברפואת הינגנית וראוי שיובטח מן הפחד ויבואו לו בשורות ומבשרים בי זה מועיל לו

פרק כג

קדחת יום עמליית הנה העמל יניע בחמום הרוח והגוף ע עד שישוב קדחת נוקת בפעלות והרוב ההוקה ומשאה הוא ע

על החיונית והנפשית ׳ אותותיה הקדמת העמל ותוספת חמום הפרקים מולתה ופניש יגיעה וירבש הגוף ולפעמי יקרה באחריתה מפחה אם יהיה העמל מיוה ולא יהיה בו ה כנגב או קור כנגע ליגיעה ואבנם אם יהיה העמל כולל נ ימנע המפוח והזיעה ׳ ולפעמים ימשך אחריה שעול יבש בשתוף הריאה ויהיה דפקה קטן וחלוש ׳ ולפעמים יטה א אל קשוי והשתן מרכובו אם כבכות התנועה ולקוק כבכת ה ההתכה

פרק כד

רפואתה הבגרות והרחיצה והאמבטי והמבריאות אחריו וביחוד על הפרקים והלקיחה מן המאכל הטוב הכימוס המרטיב שעור מה שיקבלהו מכין בשר האפרוחים והגדים והדג א אל רגרגי כי כהם חלוש ואין ראוי שיבא כהם שיעכלו מ מה שיהיו מעכלים בעת הבריאות אבל למשה והכנו ולכן יוזנו במה שיזון המעט מבנו הרבה במו מה שזוכרנוהו י׳ ובכו הלבן ברצה הנמשית ואשכי התרנגולים יהיה טוב להם ׳ והשכו קצתם כי בעל היגיעה ראוי שידוקדק הנהגתו יותר מולתו ואין זה אבות׳ וראוי שיקחו מן המירות הלחים וישתו היין הרב המזג אם יהיו בו מורגלים או גלאב וכיוצא בו אם לא יהיה מורגל וראוי שיהיה מ בריחתו יותר מבריחת זולתו כמבר להרשי׳ אברוו ופרקיו המשכים וגם להרמות מה שחושים מבנות המבן ויאגלו מן השמנים הטובים אליו וראוי שתבלל המריחה הגוף וביחוד הראש והצואר וחוליות השדרה והפרקים כלם ובכש אחר הרחיצה וראוי שירצע משכבו ויכוסבו בגדיו למשכבו ואם יצטרך לחזור במרחץ לנקות החוזר בל מה שנזכר בספר שלו

פרק כה

קדחת יום הרקיות הנה תקרה בהתנגשות והליחות בעת השלשול תגיעה לרוח מצלנת תבער בו קדח לרב הניעה אשר תמשך אחריו וגם יעשו מן הרפואות המשלשלות מה שיחממו וגם נמשכת אחר ההקזה במה שתסיר כלחות האדים והכיוחם במחוריהם עפציות מרירות

פרק כו

רפואתה ראוי שתדקדק לעצור הטבע במה שהוא ידוע בשע בשעריו ושיזון והעלהל במה ש שיחזק ובמי שעור מה מעכל במה שיקדר וירטיב ושתשי במים קובצים וישים על האצטומכא ותחברושת והריציקות המחוקות חמים בלתי פושרים כי כל פושר ברפה ובתוך ה הבת ותוה המן צמר טבול בשבן ורדים או שבן קר בכבנו בבושם וישוט עד שיפרד ממנו רוחם השמן ויושם על ה הלב והכבד מה שיקרר׳ קדחת יו׳ באביית הנה הכאב בחמם

פרק כז

הרוח עד שתבער הקדחת אותותיה הכאב בראש או בעין או האזן או השן או הפרקים או הקנוות או הקולנג או המחורים או זולת זה מ ממכאובי העצבים הנקראים והמגולים כל זכר שלהם

פרק כח

רפואתה ינהג הבא׳ בבה שראוי בשער שלו ואחר ירחצא
ברפואת העפלויות ואם תפרוד כשתיית היין תגרע הבהם לא יטהה

פרק כט

קרחת יום עלפונית הנה יקרה רבי שיתעלף ולהתעטשות
תנועת הרוח חום בתחלף ויתהפך לקרחת ולפעמים ישאר בבנה שארית אחר הסרת הסבה בעלוף · אותותיה התחברה בעלוף ונגלית הגה כבלי אותות לקרחות אחרות הירצאות בכלל קרחות יומיות · ויהיה הדפק בה בתחלף הענינים פעם יעור ובכלל בעת שיגבר הקור ופעם יגביר ויתראה בעת תגבור החום והוכח ודפק בעלי השדפון הנכתים בקשיון עם ריקותו

פרק ל

רפואתה רפואת העלוף ונזונת בזונות בחורי העכול
טובי הכימוס כבה שידעה ואם תצטרך שתשקהו יין תעשה רא ותחוש לקרחות · ואם יכלם בין העלוף ותשאר הקרחות הדומה לשרפוניית ירוצא בבה שהוא העקר והדרך בקרחות המרטבת

פרק לא

קרחת יום רעפו׳ י׳ הנה יתחדדו הארים בגוף אם לא יבצא
הבון והלוי הקרחת ויהיה דפקי קטן חלוש ולפעמים ינטה לקושי · רפואתה לקוח מבשך השעורים עם הירקות והזונם בבזונות הטובים המחזקים ויתרחצו ויציקו על ראשו בים פושרים רבים וישב בהם וירטב גופו בבשמן ש שמן ויאולנס ורדים והליעה

פרק לב

קרחת יום צמאונית זאת קרחת בהרעבוניית והיא יותר
נבונה שתחדש לקרחת להעדר בה שישקוט בו מן הכים ח ז גם חזק באברים · רפואות שקיית הכים הקרים ומיני הגוף במירות הקרים וכש הרצון והרטבה הגוף באכבטי ואם א אפשר לו הרחצה בבים הקרים יפעל

פרק לג

קרחת יום סתומיית הסתום יהיה רפעמים ב׳ נקבי העור נבווץ
בינשו ובינעט ודקצתו ורוב אבקנ׳ ועבריו ולרבוי הבאכל הלקוח ולהרחצה בבים קובצים ולמרפת השמש ולפעמים יהיה בפתולי העורקים הנקטותיהם וצוויותיהם ומעבריהם ואם תאבר קרחת יום סתומיית יורישנו אל זה הבין כי אבגם יקרה שתביעט והתחבה וירבה הבלוי והעצר ויעדר ההתנטבות ויקבץ איד רב חם לא יותך וידרש חום בנפולג וכל עוד שיתמיד הבעדו בוק נבנרבים והוא והרוח התוה קרחת יום ואם יבער בהם והיה הבין המבצורסם שינקא ש שנזכירהו והוא אותו שיהיה מבלל קרחות הלוחו לא לעצמו אבל להבער ורתיחה ואם יתבער זה אל קצתם יחייבהו הסתום והעדר הנפישה יעתק לקרחות עפושיות · ובבו

הטות הזה אם שיהיה ברוב הלחות והדם ואם ב…
לנפילת דבר בסבות הסילם בבלי רא בבעצר …
יקבץ או בודסא תרוחק או צמיחת דבר או …
שהוא קלוד שתהיענו · והקרחת הזאת בקרחות …
יבעט שיעיקתו אל הדקה כי הגוף בחרב הלחות …
הקרחות גב יש בה צבא והקלחות והקרחות ה…
ירוצע בין אשיות ובין חוטותי · והקרחת הזאת …
להודיע קרובת הדעין בקרחות הלחות · והקרחו…
נשארת עד רג׳ ובה שאחריו אם יהיו הסמים …
פעמים ובנבעים ההלקים ואם יהיה בנעט …
אם לא יהיה שנגה בה והקרחת הזאת בין …
הנה לפעמים ישחוק ותשוב לקום החלום …
והנה בארו יתר … לה יקינת · והקרחת הזאת …
תעתק אל הקו׳ והמסר ויהיה שהוא …
אם תחודש באב אחר התקיה בעד בין הגוף …
יהיה אשר בבלי היה לזקנו … ובש אם …
ויתמיד הבאב · אז תהיה אם תקרה קרחה …
בתחילת … יכת הדירה אז ואבר …
… בלי הדקה בגפוח …
אותות הבלוי בבצים רבי חום והבלוי …
הלחות לדבקותם ויגדל ביניהם כי אם יהיה …
בסבת סובי הלחות ודבקותם יורו עליהם …
הדיעים לים ולא יהיה שם נשה בין הגוף …
ובבלי אותות … וגבה שיהיה הסבה בה …
אותות הבליי באוים הבנים הגוף …
ונהדיה חורת זה נראה ואם יגלה …
ואם לא יגלה אין ראוי שיקנן הדפק ·

רפואתה

אפשר … הצלח … להקיז ולהרק …

יקיז עוד הנה הוא טוב · ואם יקרה …
יהיה והמהרה יותר באות בי ההקזה …
בינתם · ואם אי אפשר בלהה והנה אין …
ההקזה וההרקה ואחר ישתדל בבה …
המעברים ולא תבחר קודם ההרקה לנקות …
והפתיחה כי זה אולי יהיה סבה להתוסף …
לקנות … והתרבקות …
בו סבות רבות ולפעמים יוסיף בסתיבה …
עבות ובש אם יהיו המעברים ביציאתם צרים …
ההקזה וההרקה והנה יוציאו המותרים …
בהעצרם הקרחות הזאת והבנעה …
ובש אם המריצה וקרב להתעלף ואם לא …
אבל תחוש בסיום ובהוא … בימים …
אולי לא יצטרך ליתרון ההקזה וההרקה …
לפתיחה והמהירה היא בבבריקים …
ובהיות הגלה קרחת אי אפשר שתהיה …
הבבריקים והחמים · אבל בה שהוא בין …
אל המבבנין הדיוני ובין בי …
והמזון בבה שיש בין הרחצה ואין בו דבקות …
במשעורים והסוכרי עם שהוא בהבזון …
ונבריק ואין היזק שיעורב בבשך השעורים ·

שיקוחן אם תליקות אם היה ראוי להריק ופתחת בבבו כת שנזרנו שגם חסרה הקדחות והקלה ואם היתה כאה לענינו האם חלשת עוקתה חב׳ בין הראשונה ותעיין אל השתן הגם תמצאנו בלתי נעדר הבשול ובדקן האם תמצאנו בלתי כי היה על ויעש ש תלך עד ההנהגה הזאת ותכנים ה העלול ביום הנ׳ אחר הקונה במריחן כעת התראות הקונה העתידה אם היה עד הכש שעות והבריחה והתפשטו כי בדברים יש בהם פרק שוה כבר בה שהוא בין קבוח פולים אל קבוח כרשינה וקבוח שרש שרשן ואריסטולוגיאה הגה התחונה והעליונה כרבש מעט ומים ואם תהיה ראוי להוסיף הזק כמה אז הוסיף בו קנף בורק ואם תאבוד שיוש פרבריחן ישנה כשטבעו דבר ויחרש מבוך לא יתבו בה בו בורף ענק כי הפתום הזה הוא נכון שיפתחו הבריחן האם יצא בין המריחן אין ראוי שיקרב למאכל למשיה אל אלא אחר בטחו בין הקונה ואם יחליב הנכון להאכיל דבר רא יסבול ושוקה בה שיש בו פתיחה כמו כי שעורים חר ודיוק רב המים מעט הם ורים רק הבשור כמבושל עם מינים ואם לא השוב הקונה הרחיצה ענית אם יתגלה לה התנועה ואם תבא הקונה ושרת בתנועה הראשונה והיה השתן טוב תבטח באבת באריכתה ובע ש הפתיחה ותרפאהו אחר הסלק כמו שעשית והזהרה ואם תבא הקונה כמו שהיתה או יותר חזקה כמה ואין השתן כראוי הנה העניין נוטה לעשרה והמגאתה רפיאת הנפש

פרק לד

קדחות יום תכביית ם
כלואיות הנה יתחד
בהתגבריי אדים רעי

ויעירו הזם ויתלהבו הריוח ויתחדש קדחת ובש בנוטים המרורים ואשר אינם רחבי הנקבים כי כשהוא יעלו אדים אדים עשניים ויטנע בהם הפרק התבון והגנשים ה היותר חזק והשתעורות לה הם אותם שיתחילו אחר התכבא בטול והתנועה והעמידה כשמש והרחיצה אחר שקרה להם זה ורבה בהם האדים העשניים ובש׳ אם יהיה בנפטרים כאב ועקיצה ובש׳ בקרבים האבן בריחת הפרק הבריון ובע״ז הנה יטעם שיזרבן שיולד קדחת ובש תולד עוה חלושה אבל לא תולד ויחשב שתגולדת עם הפרק החבריון במבת עלת התכבא ואלו אם יהיה בה נער טבעו שיקבלו תועלת באד והם קדחתם להתנער הבזהר והאדיי העשני ובתחלף השואה כי שיעצר טבעו ברם ובי שיהיה טבעו יותר וגם שיקרה בתכבא ויתארך כבעו שני בושבוח או שלשה ואחר יקח יחזק עליו ואם השלישי ואולי יהיה כבדיו ויורה עליו דבוקה הלב בשת רטורות הלשון ודוכים בקדח קדחת יום רבוליות לבקר קדח הבעסי שיתאורבו הקדני והמני באד ויהי והתחזהבו חזק ויגדל הדם ויפור ויתארם השתן ורוב בה שתשא שלשה ימים וירע כי קדחת תכבייה הנה תבא בקצים א ארבעה או שבעה וגם בלל זה תהיה קדחת יום אך יה ת הפרק בריא אחתריה השתגות הנהוק להתוצצות ועשניות ואם ישתנה הפרק אל הבריאות יורה באריכה השתן אין נעדר הבשול בימות ואם יהיה סבת התכבא העורה

פרק לה

יהיה בגנבים נפח ובעפיצים כוכר
ורפאתה בעל סת
התכבא לא יבנע ם

בחרות טבעו אם נשר או בלתי נשר ואם יהיה טבעו בלתי נשר הנה הנכון כמה שתעיר אותו ואם יהיה דבר כהמאכל או בהמשלשים כאשר באצטומכא ראוי שתקיאהו והדר ההורהו ותעיין אותו וכמו ימצא הטבור והדרע האם נכון להריקם בחוקנים ובהוליות או בדבר ישתה דרך הנה לשלשל או להוריד או לבוש ויורה על נכון כל זה ענין השתן ולפעמים יצטרך אם יהיה המאכל עומד בעליוני האצטומכא ויקבוח הקיא של שלא תשגיח אל הקדחה ותעשה המלצני שירד וישפל עד עם המאכל או יעשה כה שהוא יותר חלוש ממנו ויעשה ה הציקות והתחבושות המבשלות הרועלות בשער המאכל והמתירים והדועים בשער ההוראה ואם הוריד אם שיצא מ בקצבו האם שיעור בפתילה וירקב עד שלא ישאר רשון בבטול התכבא ואחר יקח כמון קל כהור להתעכל טוב א הבימים והשקנה אל השינה והרעב הוא כמה שיסוק ב בהנהגות הנאכל בן השלו ואם יהיה הטבע נשר תעיין אם הדבר אשר יורק הוא תמון אשר נשבר ואם יהיה זה לא יעצר עד שותריקהו כלו עד אחריתו ותשתן ירידת הקונה והכניסהו אז למרחץ ותזונהו אלא אם יהיה שם הצלנת שתחלש הכח ואז אל תכניסהו במרחץ אבל תזונהו ותחזק אצטומכתו בדברים אשר זכרנו בשער השלשולים ובוא עצר טבול בשכן יש בו כח אכלגבין או כשבן נרדין אחר שיסתש ויפרד מבטן רוב השמן ואם התמיד והתירה והמצא כה שיצא זולתם

בין כה שנמשר תקשה שמן תבושי המוחר הטרי על השם הואשר הזה ושמן כמסטיק ואין גב כשמן נרדין נגד להם ואולם תקשם קטורים וכש אם לא יסבול הענין לקשום אל בטנים ולפעמים תצטרך להתחברשות יותר חזקים מ כאלו בין התחברשות הנגברים בשער אל הריצה והשקוה ם כוכי הפירות אם יוכלו להם ויזוע במת ש גגב כמוגר ויקר עכלו באשבי הרגלים והרגלים ויקום עליו דבר מ בהצוררת וביסיטות והעסיסים הקרושים הקובצים ובהן שמשים ואם תפסק הצואה התעירה בכה שידעת ובש בטעמי התברשים ואם גבורה זה אין רוע אם תעשת עליו מ ברקחות כחוקים כמה שיעבל ויחזק האנ יוכבא ופתח הטקיעה וזה אחר הסרת הקדחות והמקרים והחקה ורבת בלא תעשה כן עד שתרד ותבין להשקותו מי השעורים ותזונו בבבו בטעם הבוסר בדלעת והסקים בטעם ויקרד מ מטבבו וכורדה בעוגות כמשורה ולא ודגם בו ראגורבות

פרק לו

קדחות יום בוריית
הקדחות המשטבות
אחר הבורסות

הצביטיות תהיין עשרויות ולפעמים יתחבר בהם דקא ואינם במספר הקדחות היומיות ואבנם הבורים ת החיצונות כמאכל והיציאות אשר תבאן בין ובש ואם הבורסית הגדולות אשר תבאן באברים הנדיים והכשרים אשר תקרין הרצעת כמו אותות תבאה באורס בבורדות הכבד ובאצלים מבותות הלב ותוות האגנים ב בבותרות הבוח הנה אחרים תמשך קדחת ולא יבנע אם שיזה בה שיקבל בהם אל הלב וקדחתו הבים לבדו או

קם עמרש ואם יהיה חמום לבדו הנה הוא ממין קדחות יום יובית ואם יהיה חמום עם עמרש הנה הוא ממין קדחות ה המורכבות והמעופשות ׳ ורוב מה שיקרה באלו הקדחות פשש נמשכות למורסות נכתבו לסבות בתחלות מכוחן או גר גרב ובאבנים ודפיקות והמעקיות ותרחן אליהן הליחות והענין בורבן אבל המבשר הרך הוא ממין קדחת יום ורוב מה שיקרה באלו הקדחות נמשכות לבורסות סמוכות מקריסות כמו בלויים וסתימת קרעה הנה הוא עפושית ועל הרוב הקדחות הן שרפות והמורסות נמשכות וגם לפעמים יהיה בהפך ׳ ואבוקרט יקרא אלו הקדחות רעות מה שיהיה בהן יובית ושלא כולן יובית ׳ והקדחות הנמשכות אחריהן על הרוב הן יובות ׳ ואם הן בלתי יובות הקרעות ׳ והרוב אלו נמשכו אחר המורסות הרכות ולפעמים יקרה מהן הן נמשכות אחר התמורה ובזוהי בה צורתית מה שזכרנו מהקרסות המורסות ומה שיתן ויהיו הסבים אחוזים ומעורים נוספי על ענין הבריאות ולא תהיה יונקת עקיצת החום ואם שיהיה חום רב כי כמו אם המורסות האלה הם דמיות האלהים אם לא הקדחות הם הנמשכות אחר חבורה ואלו הקדחות ימשך אחריהן טפוח ויהיה הדפק טוס גדול ומהיר והגוף כפני תמלוי וזהו ס׳ ויהיה הסתן לבן ומכשי לנטייה הליחות אל המורסות והמחונים ורפואתה ראוי שתקריב אליהם בחוקנות ושרסול ותרפא המורסא במה שראוי בפי ענינה כמשר שלוח ותוריקון ההגרטה ולא ישתו היין כלל ולא יתנו אלא אם אחר הרידה הליכה ואו מפני מבלי המורקקים המקרים המרטיבים והתחברותר המקורים כשלג על האבר העליל בגל המורים בענין שלא יזיק מבחוץ ולא המנח אבל יקדר הדרך אשר ביגר ׳ וכן הלב יקרר שיתקן בעיכם

פרק לו

קדחת יום גוליית הקף הקדחות הזאת נמשכות גם כן אחר העוד ההתב׳

לסתימה בלתי שוקעת ואנשים רבים בשיעשו כנהגם בה בעבדת יקדיו ויהם אותם שיהלו בגעשיותם ואר הבדי לבנג נפוחיה ובולנם ובוים הם תירים הל עניניהם הקודרים בתתעודה הגיעה ׳ ורפואתה הנקיות ועשיית הבדוקן והזיעה בו אחר הרידה והגוף בכבו בורבים וקנה פולים ושקד מר וזרע אבטיח ומעט מאלושן ובוד ויושם בזוגו כבבה ומרטיב והנו ׳ רב המזג וישו בברחה געבי רהנ׳

פרק לח

קדחת יום תוצרית הנה יקרה בחום השמש ובחום

הכרוזן וכיוצא בהם קדחה יום ורוב זה יקרה בחומו וחם השמש ויהיה תחלת התלהת ברוח והנפשי בהוח העשית מה שיוזק בו הראש שיתיעם אודרו ויובל אל הלב והתוגה קדחת יום המור והנפש בגוף בלו ולפעמים יהיה התלותה בלב להוס הנשימה ועת שישבר הריע בן החום אך ורב מה שיפול השמשית תעשה הרוס בבוח הראש ׳ ולכן כי שלא יהיה גופו נקי יתמלא ראשו ׳ תולת השמשיית כקרעיה והבריחה ומזגליתם יעצמו דרגם בלב ׳ ארוחתיה הסבה והגבלת והו והתלהבות בראש בחלק השמשי הבוחוי ולפעמים יהיה עם כובד ובלוי אם לא יהיה הגוף נקי ונדול הנשימה בחלק הלבי ויהיה הצוני הגוף חזק ה

החומם יותר חם מבליבות ומכה שירע זה שעשמו היה פתות כעצבא כי שיהיה תיבור כחום הזה הוא בענין החום הפך הקבוציית ׳ ורפואתה תצטרך שתתחיל ברתחה נמר שיקדר בהזיקות על הראש והזה בהשמנים הקרים ובזהור שמן ורד מקור בשלג ויצק על הראש והחזה ומקו רווק ויישתה המים הקרים ׳ וכי שירך במנוחה לא יפי בעשות בוח עד שירד הקדחות ואם תפרד הבלבזם לבח ולא תתחוש להוציאתו אם היה בו קדחות ׳ ורחצה במים פושרים ולא תנוח אודרו שיתהבבוהו ׳ ולא תפזר בעצה המים החמים על ראשו כי הם יושנו ויתיכו הקדחות הרס אל הרהיצה יותר מצרכו אל הסריחה ׳ ובצאתו ימשך ראשו בשמנים

פרק לט

הקרוב בשמן ורד ובמעצ קדחת יום קבוציית במקור והנה יקרה בו והרחיצה בבני קרם

שיתקבצו הנקבים והוחצניים ויעצרו האדים הקבוצים כפי מה שנאמר בגוליות ומתעוררת קדחת ׳ ומקבלם יובא אל העקבים ׳ ואבבם ינביל אל זה הקדחות אם יהיה המרע הנעצר דק איננו עריב כי העריב לא יוליד ׳ אותהן הסבות ׳ ושיהיה הגוף בה בתחלת מה שיבוש בלתי הזק החום ואם תתעכב דרך תחוש בחום יעלה ולא יהיה הדפק בקוטן הדפק הנעמייה והראגיית והקבוציית בהן בתחלת אבל יהיה בהיר לצורך אלא אם יהיה המקור חזק ולפעמים ינטה אל קושי ולא תהיה הלין שוקעה אבל לפעמים תהיה נפרזה במבבת האיד הנעצר והמתן יהיה לבן כי החום נעצר ולפעמים יהיה צבוע כי החום עצר ׳ והיה נכך דרך הנקבים נדיה לדרך המזן ׳ ורפואתה ובוסף בבגדים החמים עד שיזיעו ובמשוי יכנס המרחץ והרחצו במים נוטי לחום ואויר הדם ויצוקו על עצמם שיבושל בהם כמו כתרנא ושבת וכנשתרי והתמו כמו שומי נותי מבח שמפרק הנקבים וירפם ׳ ויאגזון הסויזון עד שיזיעו ויתעצו וירחצו במים חבית במגד ׳ ואם שתקים הרחיצה במים החמים ׳ הרחיצה בשמן ההים ׳ אחר יבוחו בשמנים מרחיבים הנקבים ויקל ראשיהם גב שמן שבת וכירי וקבומילא ׳ ותמון ק הבושמי וירידה הכובים והטובים ויאחזן לכן ויקפ בוזג והוא יותר טוב להם מן המים למה שיש בו מהחום ד׳ העיר והבריחה בשמן לבעלי העמל יותר מועל במלל

פרק מ

קדחת יום קבוציית במומות הקובציתה יקרה לפי שיחזק במים קברין והדלקם וסתימתם

הקובצים כמו אדים שינבר עליהם בן אלום ויש אליר שיחזק קברין וסתום נקביהם החיצונים ויעצרו אדיהם ויקרת להם מה שאמרנוהו פעמים רבות ובעלמרות יוכילו אל העמוש

פרק מא

ארותתיה יהיה על הסבה ומה שיהיה בשרפת העור כלו

והוא כלוח ונגוב ובעובר באלו יבושו עוד שטול כמו מתריאול ויהיה הענין שמוכף החום אחר ובן בכבוח הד כמו שבולת ממה שיקרה מסתימת הנקבים והמלק יהיה

פיד תלוש ויותר קטן ויותר חזק הבהירות ומשתן יותר
חלק הלובן ורקיקות כשיון הגשם ולא יהיה בגופ כמישה
רק בעיניהם שקיעה ורפואתה ואור שירפאו בקרוב
בירפאת בת שלפניהם אלא שהם לא ישתו היין אלא
אחר בשוון במזון הרחיבת הנקבים אלא אם יהיה הקבוץ
והסתיכה מעוטה כי אז לפעמים ישתו היין · וראוי
שיהיה דקדוק הנהגתם ועכובם באויר הבריחין והוציאתם
במים חמים יותר וראוי שיאחר ברחיצתם יותר

פרק מב

קדחת יום יוונית
הוא שיתחדש בן
היין קדחת יום

מרפואת רפואת המביאה ולפעמים יצטרך לשלשל בטבע
הצריות וכיוצא בהם והקזת הלקיא ובש אם יתגבר כאב
בראשם וראוי שיבכנו בבריחין אחר הירידה

פרק מג

קדחת יום מאפליית
ומוציית המונעות
החכים יעלו קדחת

יום וכמו שהטבעי היא ברוב הענין מחיית וברוח הנפשי
· והבריחצי היא לבביית וברוח הרוחיין בן הבינוני היא
בבריות וברוח הטבעי ורפואתה הנגרה במקרים הידועים
ותהרית הטבע בבטן שירבת והבר הגדי ותקן הכבד ת
תולת כל דבר בבטן מי אנדיביא והורקות ומבגבין ות
והתבוססות המקררים כענבל ובכפורא וכו ורדים וסחיטת
הורקות הקרות מקוררות בטעל והבכור במזונות הקרים
והרטובים ה עפוש

נשלם המאמר הראשון · תחלת המאמר
בקדחות העפוש · ויתם המאמר בדכיות ובאפוטמות ·

המאמר השני

בקבוץ כללי בקדחות העפוש

העפוש כשתחדש אם בסבת המזון הרע אם יהיה מוכן
שיתעפש כח שיולד בבטן ולרוע עצמותו או למהירות קב
קבלותו להפסד ואעפ שיהיה טוב העפש בבו הולב או ש
שהוא מיני רע המזון יפסד הדם בימותו בבו כח שיולד
במצורות באוירי הבטול הלחים באר או שהוא בבת ש
שלא ישתנה לדם טוב אבל ישאר ליחה רעה קרה לא יאבה
לה החום הטבעי ויעפש אותה והוא יאצרי בבו כח שיולד
בהקמואים והפירותי והפירש וכיוצא בהם או לרוע לע
בעצמו או בכבי קיטן או מרורו כמו שידעת · ואם בסבת
הסתיכה בפי בעת הנפיחה וההתעטשות בסבת כנו הנוף
והרע אחר שאי אפשר שיקנה הקבול טוב · ויהיה הבה גב
בבה שלא יגעל בבזון והליחה דבר ויעצבוא פג ובבו ק
הבוג הוא אם שיוליד ליחות רעות ואם שיעצור בא
ההוליודהו לקצרת ידו בעגול ולהגיעו אותו התנועה הם
התכונות ואלה הסבות הן עזרות לתוליד הסתיכה
המוליודה העפוש · וגם בסבת ענינים יוצאים מהאוירים
הרעים כעיר הדבר ואויר והאבים המסריות · ולפעמים
יתחברו בהם ענינים הרבה מרוב סבות עפוש הליחות הוא
אם לרוב הליחות או דבקותם או עביים · ומבות רוב הל
הליחות ועביים ודבקות ידועות ומתוללות והסתיכה ידועה
אבל אם נתחייבה הסתימה יתחדש העפוש אחריה להקודחת
והתכשבות ובייחוד בהיותה נעשבת אחרי התנועות בבלי

עתם על הגלוי והתכבא והחוצות וכיוצא כוח או ספס
חם או לקיחות כוחבים על הגלוי ועזיבת עמידת העגול
באצטובא ונבכבד והשגת הסירן אם יגול בסבת החבים
ברייות והגחות כוחבות והעפוש הנה יהיה בגלוי לגוף
כלו ולפעמים יהיה באבר לחולשתו או לחוזק חוטבו והכברי
חדרותו או באבו והליחה המקבלת לעפוש היא אם אדומה
ויהיה חק בה שיאיד במנה להיות עצני דק חד · ואם דם
ויהיה חק בה שיאיד במנה אר דק ואם לבנה ויהיה חק
בה שיאיד מבנה אר עב · ואם שחורה ויהיה חק בה שי
שיאיד ממנו אר עשני עב אבקי ועפוש האדומה מחייב
השלישית ומה שילך בבנגלה · ועפוש הדם מחייב הדב
הדבקה ועפוש הלבנה ברוב יחייב הבאה בכל יום ובה שי
שילך בבנגנה ועפוש השחורה מחייב הרביעית ובה שי
שילך בבנגנה · והדם מקומו בבנים · ועפושו בתוך
העורקים ואבנם האדומה והלבנה והשחורה לפעמים ות
תתעפשן בתוך העורקים · והנה תתעפשן
חוץ לעורקים ואם תתעפשנה חוץ לעורקים
ולא תהיה סבה אחרת ולא יהיה עפוש כורסא פנימית ית
יתעפשם ללב עפוש רציף תחייבן התקף אשר ובינתיהו וכל
אחת מהן והקדחה והסתלק · ואם תהיה לבנה לא תסתלק
אלא עדיין יש שם שארית נסתרת ואם תתעפשן בתוך
העורקים תחייבן שקדחה הקדחות הדבקיות ולא תהיה
במפסקת ולא קדוחה מתופסקת אבל תהיה שוקרת
ונעברת אף יש לה עתות מתחזקות בהם תודע העונה
אשר לה ואם יהיה העפוש הפנימי בגלוי על העורקים בלם
או רובם באותם הגלוים אל הלב לא יחשב שהתחזקות
התוספות יתראו · ואבנם אם תהיין על תלוף שני יתראו ש
השנויים הדרגות כבואר ואבנם תהיה קדחת העפוש החוצ
החיצונית המסתלקת ואחר השוב כי החמר אשר יתעפש יבא
אליו העפוש בזמן העונה · ויבלה לחותו אשר בו בתחלה ת
החום ונתך ויוצא בן הגוף כי הוא בלתי נאסר בעורקים
שיתבעקו זה בתשלמת והתוך וישאר אפריהתו ועפריותו
אשר אלם הגעת הקדחת והחום כבו שנראה מענין עפוש
החמרים והאשפות כעט מעט עד שישאר הכל ואחר לא
רשאר חום ואם לא ישאר בליחה השרופה בעפוש חום תב
תבטל הקדחת עד שיתקבץ פעם אחרת אל בקום העפוש
והנה נשאר בו שארית חום בן העפוש הראשון וא
ואעפ שלא נשארה ליחה או לבצירות עלית העפוש
הראשון בחומר הראשון והבער בחומר השני על דרך
ההתפשטו הנה לענין והעפוש יסוב על בציאות חום קצר יד
בעצם ובתוך ובאשר יתבער אל השכן עד שיפסק החום
ויכלה החומר ולא ימצא שבן אחר · וישאר בקוה עד
שיגיע הבר אחר יחול אל מקומו · ואמנם בשיהיה העפוש
תוך העורקים הנה יקרה שתהיה ההתנגה קצה והגה
לא יסוב העפוש בהתחבר קצת בה שבעורקים בקצת ·
ויעפש כל דבר בבה שהוא שכן לו ואחר יסוב אל השכן
האחר · וגם כי הנאסר בעורקים הוא חזק התנועה אל הלב ז
ואלה הקדחות אשר יש להם עונות המבן ופשיטה הנה
העונות סדרן לוהתחלפות הליחות במעט גדבר ועבי וד
ודקות והתחלפותן בסבב כי העתק קצת הליחה והתחה בצ
במת לידה אחרת בתחלפת מבנה במין לא במועט ורבוי
ועבי ודקות לבד · ולפעמים

יהיה כרתן ורגבת תעלל להחלשתו או לרוב חרטו והתע
והעונות הכבסכיקות בתחלות ברוב העבין בסבור או בק
בקור או כרתת כנער והתוכן בוריעה האמנם שום
בתחלות בקור או בסבור ברוב אם בסבת קור הליחה ואם
רעקיצת הליחה העצלים בחדודות ואם לשקיעת החום זה
רפנים מינה לצד הליחה
ואם ולהחלשת הכח ואם לקור הגוף ואחו שיהיה
בעקיצת הליחה רבה הוא התותר כבון שיהיום בשו
בשם הסמוי שיחבר לשם קור ורוב בה שיקרה בכנגד שיחיה
בעקיצת כחם בבל אבר ואמנם התבות הליחה בזיעה כי זה
החום המתיגעים יתיך הליחה [illegible] עצרות ואם יהיה
איתו הלדות הלתי נעצר בעורקים יקר הזעתו בנקבים
בזיעה ועונות השוקרת הדבקה התפשלן ולא תבתרקן
בזיעה ולא תתהלן בקור אלא להחלשת הכח או לשקיעת
החום הטבעי ויתקרר הקצוות וזה אות רע׳ והנה יתרכבו
בקצת הקדחות קור וסבור יחד כי הליחה אשר תתעפש
תהיה מורכבת מקור ומעוקן וגם תתרכבן קצת קדחות מ
העפוש הרכבה תשובן בה בתבונת הדבקה והבשל שאם
תתחיל ליחה להתעפש במקום אחד ובטבא עליה העפוש
תתחיל ליח אחרת בבטנה או כחלת בינה להתעפש ותבע
עפוש השניה זמן הסתיק העונה הראשונה וכן יהיה
הענין רצוף על סדר זה והנה תתרכבן קדחות העפוש בין
אחר מהרכבה עוד נגדילם ונעזרים בשעוריהם׳ והקצות
הקדחות רבה הארכן והקצרן והנה ארכן הוא לעובי
הליחה הכבדיה הקדחת והבקעתה או רבותה או במוחרת
או להחלשת הכח או להחלשת החוש או לסתיבת הנקבים
בלא תתך הליחה בהרה והקצרן הוא להפך זה׳ והעונות
הבוחן והארון והאחרון הוא אם לסבה מהלידה מעוטה או
באחרית התנועה אל מקום העפוש לעבות וזה כבו
דיחה הרביעית׳ ובהדינון כי הוא רבה כבו הלבנה אם
לא תהיה זבובית שיעונותיה לפעמים התאחרן או דקי
בארובייתו הדעה שבקדחות היא הקוקרה אשר יהיה הע
העפוש בתוך העורקים׳ ואחרית הנפסקת אשר יהיה הע
העפוש בא חוץ העורקים׳ ואחרית הנפסקת אשר יהיה
העפוש בכל הגוף או בצדדי הלב׳ ויש עם שתקרה לזקני
לן חות ודה לקור בוננם ובעוט תבשר בהם׳ ואמנם והדפק
הנה יתחלף ענינו בקדחות העפוש כפי ההתחלפותם
בעניניהם וכפי התחלפות הבין ואחר כהם
בחוזק והחולשה וכחוזק העקרים והחלשתם וגם יקרה לו
הקושי או לבור סם חנה חוקת הבהירה או כורסא חנה ב
באבר קשה או כורסא קשה או לדוחק היובש או בעת תגב
תגבורת הקור בהתחלות׳ ולפעמים יהיה רך בסבת
הליחה הרטובה הלבנית והדמיית ובסבת שהכורסא פה
באבר רך כמו בעלת הכבד ובעלת הריאה הלישרגיאה או
לסבה המעוות והגופל בעת שירצה להזיע והדפק יהיה
בתחלות העונות הלוש ובלהין לסבת גבות הכח על הלידה
והתעסקו לנקות ולהתעשב

פרק ב

בסבר כללי בסימני קדחות העפוש׳

הנה יורה על קדחות העפוש פגישות וחסבות הקדחות להן וכש אם לא תהיה לה להן סבה מתחילת׳ והדפק והנשימה אשר ימצא התקבצות כי הצורך אל נקיי חזק כאשר והנה החום עקן בלתי ערב כחום קדחות יום׳ ורוב קדחות העפוש יקדם אליהם העצלה ענין בתקרב בה חום אינו בנין שיהיה קדחות וההתחברכה יגיעה ועצלות וחזק והתקלעם ששן התעודות׳ וצירות נפש ומתיחות העורקים וצדי הכסלים ובאב הראש ופקיקת ראש׳ ואם תאריך תגור בקדחת העפוש ותורש הדלשה והרבבות מראה הצפנים יתחבר עם אותה העצלה הקודמת על הקדחות רוב בזור ובן התעוררות הצנקא ושתן רב ויציאה רבה בקצבת וכובד ראש והתעוררות גפח ויקרה תבינה בותק לסבת כורין כמו מעכל או כעס או יגיעה או זולתו׳ ובשתקרה הלחיצה כו הנה באה העונה והלחיצה והדפק עקיעה בין הדפק וקוטן כתחלף תגלן כו דעקה ונות חוקות ולא יהיה כחזירות חזק ואמנם ההוראות בתחלות והתוספת הנה הוא כמאותות הבוחרים לקדחת העפוש ואמנם שלא יתראה בשלישית הראות רב לקות ליחותה ובאריעות קדחת העפוש ובגע החוקף והתבן בזיעה וטפוח כי הקדחות היומיות בתחלתן על הטעם ואם היה בהתחלת בקדחת השלישית הנה לקדחתו ונצי להיותה רובה אל היומיית אם לא תעתק אל העפוש או ובאשר לא תהיה התוספות מעורבבת בלתי בהחסה וכל בתרכבה והנה אורך התוספה גב יורה על שהיא עפושית ותוספת הדפק בגדול והלוך ונגדל יורה על תוספת ושד׳ זה אם שתהיה בפסקין מתחלה בחזית או בסבור ותקנת ב ברוב העניינים בזיעה או בשפוח ותוקף בעונות או שלן שוקות דבקות עם פשיטה או בלי פשיטה ולא תהיה אל היומיות בדפק והטית והשלמת הנקיון והשקט הנקי׳ וחוב העפושיות עמהם בקרים רבים בעבא ובאב ותה זה וקצירות לשון וכש בעת התבלית וירבה והצער בגוצא וחוגעות חזק וחייבה מלחמות והחבר והכה ופעם יגבר הדבר ופעם יגבר הכח והדפק גב פעם יתגדל לגדל הד ופעם לקטן ותחלשת ואמנם הקושי לפעמים יהי ולא יתחייב תמיד אלא אם תהיה עם קדחות כורסא קשה באיזה אבר שיהיה או כורסא באבר קשה ואע״פ שלא יהיה קשה או שיהיה כבר נזוכן שתהיה כים קרים או דבראי׳ מכח שיקשה הדפק כמה כנאבר בשער הדפק׳ ואבל וההתחלפות בהתחלה ובתוספת והנה הוא כן הבדל הבוחרים בקדחות העפוש ובהוראות החוקות ותגל שלא יתראה בשלישיה על הרוב רק זה להיותה׳ ובה בלא יהיה הדפק חזק ולא יכביד הבוחרות הנגבי הקדחות יומיות עדין ולא תעתק אל העפושיות והיה השתן בה תחלה בלתי מבושל או כמעט הבשול ולפעמים יהיה חד׳ ודע כי הקדחות החדות הבכחיות יתעפש בי׳ שלשם מק אלא בנבאות אבר ואם הקרה הקדחות עד

אחר הסקט והמורסא כבעל״ת הצד וכיוצא בה אז תדע כי
שארית הליחה כמארת ושהליחה נטתה לענין יראה באב
ארחות המוקרת והי״א הדבקה

פרק ג

דע כי הדבקה התמידית יותר
התולדות הדופק אשר כפי הקדחת
בה נראה באר והיה כרובה
בלתי בעל סדר ובלתי משקל ותתמיד הקדחת ולא
תסתלק אף אחר עשרים וארבעה שעות ולא יתחבר בה
בה מוסרעותו מעניני המפסקת שהקדחת הרחות והולתר
ומבה שיורה עליה שקדחה התמידית והחזק הלוף ענינת
בעת התוספת ותחסר פעם ותוסיף פעם אחרת ותחזק
החדוד

פרק ד

בענינים יבדלו בקצת קדחות הח׳
העפוש וישתתפו בקצתם כמו
שתהיה מקדחות תענש׳ בין הארוכות
אז תהיה התנועת בדלות בלוסדי יום אחד ויום לא כמו
שתהיה התנועה התחלת עונת או התחלת התחזקות ודולתי
בין אחד ממנה נודע בדלקת שעלם תגו והיה במו
והוא בטוקדת הדבקה · והשלישית המגמית הורה לדקות
הליחה וחוזקה גדול עוקן לחזק הליחה אף הוא בשורה
בסבת שהארוכה קלה על הטבע ושהוא בתנעת
והשלישי הבלתי אמתית יותר ארוכה הזמן מהאמתית
והאמתית ימעט שתעבור ז׳ עונות אלא כענד שנה והדבקה
תמיד לפעמים תוסיף בשבוע לכת שיהיה בעפוש החם הג׳
הנה היא שנקדת תביר וחוזקה רב כלל׳ עם רבות אינו פוג
בעקיצת הארוכה · ולפעמים ונסלה בד׳ ימים · ואמנם אל
הלבנית התמידית כבלי יום הנה היא רבת החום בתוקף א
אל הארומיית הארוכה לדבקות הליחה וקורה ורבויה והוא
גדולת הסבה כי יש לה מעט הנסק ומצירה ומתחבר בה
המסר והולטה בפי האצטומכא אי אפשר בלתה וזה במו
שיהיה במקרים רעים בעלוף ודפיקת הלב ונפילת התאוה
וה שוקדת במנה והוא היותר דוכת לדקה לולי רבות הדופק
אף שלפעמים יתקשה גב בה וכל עוד שתהיה פתוחה בחו
מאוקדת תהיה מחולת הסבה וקצרת העונה אלא אם
תנה במעוט הקלה אל השחורה ואמנם הרביעית הנה
היא בלתי היה לקור הליחה וארוכה לה ולפעמים יבחת
המוזקת בסבה טנה והבלתי מאוקדת יותר קצרת הזמן ·
אך אין סבנה בה כי הוא ברגעת זמן ארוך ושהוא אין בה
סחורות די שיכנסנו אחריה במקרים החזקים והרביעית
והשלישית הדבקות והמפסיקות תתחדשן בקיא או בשל
בשלשול או בזיעה או בהגרת שתן ואמנם הדלקת הנה
תחסר בכמו זה ובריעפת דם הנחירים ודע כי התחלת
הארך בשלישית והתבלית בדבקה והחידוק בדלקת ·
והתבלית והחידה בתמידית עם כי נאמר שלא תמצא רב
רביעית דבקה ותמורית שליבת הדם הלקת · והקדחות א
אם לא תתיפאן כפי הראוי וכפי המורסות הן נוטות אל
כחם ויצטוק וכפי בקדחות הזרות אשר הראוי שיאזן כחם ב
בעליהם הלא יזונו לבונה שיפנה הטבע על הליחה · אך
הראוי שישקו המים הקרים הלא
ימעט לבונה שלא ותחזק הלא ישבו כמבוי אחר כי א

אם תהיה הבונה אשר נגזרה כיוונה והזקא תמים הקיי
יותר חזקה משתי הבונות הנגזרות הקרב אליה הנעלם
ענינך משבלת אותן שתי הבונות

פרק ה

באחות מקרה הקדחות
דע כי מהוראות היותר
חזקות בקדחות הוא בין
ההנהגה הקודמת ושהוא איך היתה ומבין הענינים והמקרים
ומבין הענינים הקודמים והנמצאים עתה ומבין הארצות ומבין
הפרקים ומבין השנים ומבין המזגים ומבין הדופק ומבין השתן והקי
והריצאה וריעיצת הדם ומענין הקדחת כרתת ותנועת
ואיכות החום ומבין העונות
ומענין התאות והצמא ומענין הנפש ומענין הדברים
המתחברים כמו כאב הראש ותעורה והצמא ותהיה וציור ז
תחלת זה כי יש לקדחת מקרי יקבל מופת מהם על עניניהם
ויש מהם מקרים יורו על ענין גדלו וקנו וגם כמו איכות
החום וכבותו כי יש כמבנו שיהיה עוקץ חזק בתחלת
עת שמתחיל עד אחריתו וכמבנו שיהיה עוקץ תחלה ·
ואחר יחלש להתכת הליחות והרעה · וכמבנו שלא יעקץ
וכמבנו שחומו רטוב וכמבנו שחומו יבש · ומקרים שיורו על
על מיניהם כמקרים הבאים הדם בשלישית כמו התחלת
העונה והסמר ועת קדחת החום בה ומקרים יורו על רעתה
כמו הצעקה והוזיה והתעורה ומקרים יורו על בשול ואין
בשול כמו מה שמלמדנו מענין השתן ומקרים יורו על
הגבול עוד נמצרים ומקרים יורו על שלום והמכו ועוד
נזכיר כל זה · ויש לתשר הלטה ממקרים רבים כמו מה שי
שישתנה מראהו אל הצפרניות כלובן והאודם וירוחו על קור
הליחות ובמעוט החום הטבעי או אל התפיחה והגאה כמו
בה שיקרה לכי שמבת קדחתו הבצא וכמו בחורות כמו ש
הפנים והרדים ודקות האף כי יורה גם על חוזק החום ואם
על דקיקות הליחות ובזירת התבתם לרחוב המעברים הל
להתנועע בעצמם ויציאתם בין הגבנות ונפילת יש אותות
הלדברים אחרים כמה שנזכירם · ויש ממקרי הקדחת שעת
הוא התבלית כמו ההזיה ועירבוב השכל והתלהבות הראש
וכמו נשעים הוא והתחלה כמו סמר וקור וכמו התרבית
המשנת רוב השולות הקדחות לתחלת הבות · ונטיית ה
החום לפנים לצד הליחות ורוב אדים יעלו מה התכו ג׳ית
המתחיל בגוף עד שיהיבם התבגרות ויעמוד לזה קור וחבות
בעצמו וקור הליחות והוצאת להתעצם ולא תתם הסרי
אשר יודע בהם ענין הקדח ושהוא כאשר מן הוא הוא
ענין הקדחת בתחלתה ובסופה ויענה הקדח בגבלה מן התמו
התבתה לזת והקרישות על תנאי הנזכר וענין הקדחת
בשקדרתה והמפסקתה וענין הקדחת בלקיחתה ברתת וקור
וסמר או הפך זה גבת שיהיה מבנו · וענין הקדחת
בעקיבתה בזיעה רבה או במעטה וענין ההנהגה הקודמת ז
והשנים ועת אשר נהזבן המלאבה וענין הדופק והשתן

פרק ו

כאמר בללי ·
ברתת והקור והסמור
והרעזון והסמור הוא ענין
ימצא הגוף בו התחלפות מקור ורעד וזה כעוד והעצלים
והקרירות העצלה והרעזון ויהיה הרעק בין כמנע
האבנים והקור

הוא שיחוש באבריו ובעיקר עצליו קור כווקן · ואמנם אחר
הריחת הוא שלא יבריש אבריו מרעש הקור יצול בהם רוח
והגיעות בלית רצוניות ולפעמים יהיה קור חזק ולא יהיה
רית ז חזק בגבו קרחת ולבנה הדביקית · ובסבות חזקה
הריחת חזק כח הדוחה בעצלים ולכן כל עוד שתהיה הם
הסבה בריחת יותר דבקיית יהיה הריחת יותר חזק והדם
ישקע עם הריחת לפנים · ודע כי הליחה הקרה תהיה נחה ב
בהתחלתה בה האבר אשר הוא בו ונוחה הפעלו כמנה ולא
יחוש קור ואם התגרע ותהפך מזור רב או מעט לסבה כן
הסבה בהוס בפריד או גלית זה בתפעל בגבו האבר אשר
היה בלתי נגנע לה ויחוש לקרות לסבת הכה: הבתחלף
והנה ידיעתו בשרשים הכללים בזוגבת הרפואה ורבים ש
שיקרה להם כליחה לבנה זגוגית הבתפשטת בגוף ותת
לא יוכל לקרות · ולפעמים יהיו לה סבובים ולא יהיה
בהם כח הריחה המוביל אל קרות והליחה הפועל הדניעה
בבקועת הבגל הריחת כרבויה קודם שתתעפש · ואם לא
תתעפש לא תוביל אל הקדחת · והנה יקרה הקור והריחת
בבקיעת החום בגוף לסבה הבוון ובזה סרוסח לו והריחת
והקור יקדמו הקדחות   כי הליחה הנשה נשפכת אל
העצלים תחלה והיא בזיקה בקורה בווקש אל העצלים ·
ועוד זה כשתתחיל להתעפש תתחיל להתחמם והנה יקדם
הריחת לקדחות לעקיצת הליחה וחוזק הכח הדוחה אשר
בעצלים כמו שידחה האדם ביציקות המים החמים באד
על העור וכש אם יהיו בלוחים · ולפעמים יהיה המהות ב
בבה שיעקץ סבה לבריחה החום והטבעי לפנים ויבטול ה
הקור ויהיה עם עקיצת החום קור באלו יהיה הקור נגבר ·
והעקיצה החובה אבל והבכסה הפנימי · ולפעמים יפול אב
הריחת לבריחת החום לצד פנים כמו שיהיה בבורסות הם
הגביעות · ולפעמים יהיה הריחת והסבור על הבריאות בגן
בקדחו המוקדות כי יורה שהליחה התגברה כן העורקים
ויצאת   אף אם לא יהיה עם בשול ובעת גבולי ולא
יבסך אחריו קלות יורה שהריחה בעיקר הזה איננו שתהבת
גובר אבל שהליחה רבה מתגעית לרכויה · ויש כן הריחת
שיורה על בות   והוא אותו שיבנוך אחר הולשת הכח
והנפילה החום הטבעי והופש   ואמנם המבור הנה
יהיה בסבת פחות בסבות הריחת והתעוררות הבהלה
והסבוב בבשר בהקף והזקנים יהיו קרחותיהם שבונות
ולפעמים תהיה הסבה באור הקדחת עובי בקרבים ויסבב
אתקן המוקדת ויבתח רגליו ויחושו קרנים · ואם ישחר
לשוזי עם קלי הקדחת הנה קרח בגוג והנה אם יתחבר
בקדחה פ״ל הנה חרפ הקדחה תהלה ובבה שיאר בו בלגבי
בגוים בסבבנבין ובי שיקנים בשטן תסבול הקדחה וגרוח
הראש רוא בבה שיעטה ויסתום עורק ויבתנו האידים אחור
והחזק הקדחות

רמזים

לרפואה כללית לקדחת העפוש
ודע כי הכונה ברפואת אלו הם
הקדחות   פעם תפנה לענין
ותצטרך אל קרור והרטבה   ופעם אל צד הליחה עד
שתצטרך שתעוכל או שתבוטל   או תצטרך שתנוקה וש
והבטול בעב הוא השואת בוקרון · ובוקק השואתו ב
במעבר · ולפעמים יהיה סיוע לה שתגזור הקדחת בקרור
לבה שתגזור הליחה כן הבשול והנקה והתנוה ·

ולפעמים יהיה הבשול והבריק הם אבל הוא כן בזה גם
ראוי שתשגור היותר נכון בגב הקנינים · ולפעמים תגיר
בגרת הקדחת בקרור בבבו אבטיח הנדי ושאר הדקיק
לגרת הליחה כן המעוש ויבנע זה אלא בעת שאין בה
ליחה   ובכלל הראוי שיזוחק כי הפירות עד הכבג
ויסתפק בבי שעורים · וכל הפירות כוקם למוקרת
בריתיחם והמסום באשטושבא · ולפעמים תבוא יבוא
הדבר אשר יבטל וידקק ויקרר עם הרקה גב כנבנכן ו
ודע כי לפעמים תהיה הקדחת בוחזק   ותהיה ה
שלא יותר לו בהנהגת בגודל הסבה · אבל יגזור הקדחה
הגבורן וכש אם לא יהיה הכח חזק בקטם ומכל כי צר
תבינא הבח הזק לקטם ולכבול הגדול הסבה ותצדה אל
הליחה ותפסיק הבוון ולא תקדיר הקדור יצבע הבכה ·
ואם תמצא הבח קצר יד תשתדל בהשואת הבזון ונגדי ו
התקרחה ותחיית הכח בבזון · ואם חזקת הכח בקצת
ואנום ושננגד לו תשוב אל העולה · ואם קרות בצלו וה
הקדחות לא תקדיר בבה שיש בו קביצות ויבש   כבו
העוגות המקרירים אלא אחר בשול והרקה · ודע כי הראש
קדחת העפוש היא הנגד רפואת הרקה   כי רפואת הרקה
בבבבה לנגד החולי לבד · ורפואת קדחת העפוש אשה
בכוונת לנגד החולי לבד אבל גם לבטל סבתה   האם
שתהיה רוכה לחולי והבוון אהוב והבון כצד עצמו והוא
הבח בצד שהוא אהוב שונא והוא הליחה והוא קורא
לשניהם ·   לכן תצטרך בהנהגתו לדרך נכון ובציר
שער כח ית   ודע כי אי אפשר לך שתרפא הקדח
אלא אחר שתדעה   ואם הסבלת אותה או תוקח ה
ההנהגה ותשתבל שלא תפגע העונה אלא ושתהיקא
הבטן כהבוון · ולא תגיע יום העונה בבר יבלך דבי ב
תגיע החומר ולא תרפא הקדחות והראוי שתשמור בגלל ה
הענין הבח שאם יהיה חזק   ואם יהיה הטבעי הם
או יהיה עם הליחה הנגברת דם   הנה הרקה מוחרה
והיותר בחוריבים וכש אם יהיה השתן אדום ועב אינו ש
ברכוב אשר שיתחבר בבגו ברקוה התגבורת וגבורת הוח
וחורים ואחר הבסך אחר הקוש שלשול רק   ובם גם
יהיה שם יובש   בבבו כי השעורים   והרפנה
כעט ובי השעורים וסכנגבין   ואם לא יהיה הבטן
רך תוסיף בבבו שרכשת   בבו כבקו
ראלט ויהיה התבלית הרבוך לא השלשל   הלא תהיה
הכבורה · והיותר אהוב לעשות החוקנים על הבריאה אשר
יצטרך אליה בבה · ובן החוקנים המשותפים המעולים
הקלים חוקן   לקוח שבן ויאולט וסרישת על סלק
וחלבון ביצה ובובי אדום וניגרי · ואם רבבה בתוך ז
חזה אולי תצטרך אליו אל יותר הקלים כבה שתצטרך אל
בשעולה וזה אם יהיה הטבע בעצור   ואחר הבשוך אדרי
בהורה בבבו סכנגבין בבושל כשורש ברפס   ובינתיים
ואחר תדיע ותגרתה נקבוז כבה שאין בו חום חזק בגבורת
הגבורה בשבן קבוכלא והתפיפה והיין הלבן   והביס
האפשרים הערבים ואם תהיה הקדחת כחוזרת לא תגבל ו
להבלט בתיציקה והבריח   ואם בבאת ליחה נעל
בתחלה אל ואצטוכובא תקיא בבה שאין בו הגף ולבנו א
אבל בבבו סכנגבין בבים החמים ואם תהיה הליחה גבל

הגיע המאבק אותה אל הקיא לא תולוך עליה · וגם תוחית
גטייתה אל המעים והרגשת קרקורים וירידת פרש וביצא
בזה תוקנהו במים שקים וזכרו הבנעה השינה בתחלת
הקדחות וביחוד אם יהיה סמור או קור או רתת כי יצטרך הזק
הקור והרתת כי היא תעזור לליחות אם תמשך מעט לקצת
הקירנים ותבניע בשול ליחות ואמנם אצל הירידה והנה היא
מועילה מאד מאד · ולפעמים לא תזיק בעת התחלית · ולא
תבניע בבני המים הקרים אלא כשיהיה שם ליחות מעט
ועבה שיבניע הבשול · ודע כי המזון
והקגה אם תועיל ואחר תעשה ודך ירע לא תהיה ארוכה ד
במכב הליחה · ארומוי הנה תבוש שתשוב עבה מרקקית
והמים הקרים יעשו זה אלא אם יהיו הכבד והאצטומ׳ חלו׳
חלושים או קרים או שיהיה בקרבים נורמא או שיהיה בהן
בקרבים כאב או שיהיה כונו מעט הדם או שחוטנו ושבעי
הדרש שיהלש אחר שתיית המים הקרים או שיהיה בלתי
מורגל לשתות מים קרים כמו אנשי ארץ אלכיד ואלפייב
והקרים אטריהם כרוח ויביצאו מוקות · והרוח בן הכלל
הזה ואמנם בעת שהליחה חנוה או קפאה וכבר נתבשלה
ההנוף עבה · והחום הטבעי רוחת · ויהיה הכח חזק
והקרבים שלמים שאנם קרי המזג בשרש · הלא בלתי מורי
מורגל למים הקרים אבל הוא מורגל לקרים מאד או המים
הקרים הם כמדברים מיותר טובים כי פעמי רבות יעזרוה
לעזר הליחה בשלשול או בקיא או בזיעה או בשתן ובכבר
זה כיר יבניע ארוכה ולפעמים ישקה והיוצא העליל ב
טובים והקרים מעור רב עד שיוריקו צוי וידיעת ואפי׳ עד
בנה החזי ולפעמים תשתנה הקדחות אל הלבניית
ולפעמים יחזק הטבע ויריחק הליחה בזיעה או בשתן או
בשלשול ותהיה בריאות · וגם אם יהיו קצת המקצעות נפרדי
בכורסא ואח׳ פחדת חזק החום והצמא ותוספת שיובילא
אל השרפון לא יבניעו המים הקרים כי תוספת הכורסא ו
ופעולה אולי יהיה יותר טוב והסבגבין אזל׳ ישקט הצמא
ובחוזק ובתולי הבטן ואין הזק בכורסא גדול מחזק הכב׳
הקרים ואין לו קבוץ הליחה ועבותה כמים הקרים וכן אל
גלאב רב המזג ואם אין ראוי לו שישותו המים הקרים והרחק
בהם כי יתחזר שיוחשו קבוץ הנקבים וסחיכום ויהיה ם
סבה לקדחת אחרת בהרדוס סתימה אחרת ולפעמים תהיה
חזקת בן הראמונה ואם יבניעו אבר חלוש ימסירו פעלו ·
ומעבר יצרו הבליעה ויצרו הנשימה ויחדשו רעש באבר
ובריצה ותולדת בקיה או בליות או קלון · ורוב כי שראוי
שיבניעו בבני המים הקרים כי שיזוק בהם בבריאותו · אבל
אם ראית הזאר הזקן והמזג חם ורבש הריקות אותו אז תתי
תתיר לעקים השריה במים הקרים בעת הירידה והראות
הבשול והדרקה לליחו׳ ואין הזק בעבריית הגרוזן ושתיית
היין והריק הבנוג והמשרוח בשכנים המתוכים ואם עטית
העקרים הנטרים בתחלת הקרית הקרוזות הנה ראוי אחר
זה שתעתדל בבשולי הריקה אשר אותה על הדרך המעשה
והתקל׳ ובכבר וסדנות אבל עד׳ בשול המטה הלא תריק ת
הליחה בלתי כבתולת בחום או קור אלא להוריח לפעמי׳
תרבה הדרקה כונלת הליחה המוכב לדרקה בבשול הלפע
תרוק הדרקה לבשול לפעמים יתערב הריע מטוב בגרע

ודע כבלי בשולי · ולא תפסח לבאנדר ואמר שהכונה
בבשול הוא הריקון והליחה החזקה היא רק קה ואינה צ
צריכה להתריקן · כי אין הענין כן באשר אמרו אבל הכונ׳
בבשול השוואת עצם הליחה עד שתשוב טובה להיות ת
הנקלה · והריקות הנבלע והעב הנדבק והדבק הנעצר כל·
זה בלתי מעותד להיות הנקלת אבל יצטרך לעבר הריקק
הדקק העב בעצם מעט ולהתך הדבק גאלו והאיש הזה לא
ישבע מדברי הקדמונים בענין הבשול דבר כבה ש
שאמרוהו הכר ענין בשול הליחות הנבלעת׳ הריקק
בהן יצטרך להתעבות והעב יצטרך להתריקן אבל זו ב
בזולתו ולכה לא יעיין מעצמו ויאמר כרוע השתנים בהן
בקדחות החדות לא יהיו בהתחלה בעלי שמרים שוקעים
אחר ישובו בעלי שמרים שוקעים והנה השקע הטוב הוא
דבר זולתי הליחה המפעלת לחולי והכר נתבשלה הלשה ל
לא יראה בהתחלת החליים אם היה בחוות הריקות הוא ת
תתכלית המכוון בבשול והנה כן הראוי שיהיה בתחלת
הקדחות אשר כן המים והאדומה השמרים שוכבים · ואם יהיה
שהטבע לא יהיה אפשר לו לדחות הכוחר הוא אלא אחר
זמן שיהיה מעותד להדחות בנחון וכן בכלא זה ראוי שת
שתדע כי הריקות הליחה קודם זה העת אשר יראה בו הבש
הבשול בשתן נבנע או בכר וקשה · ולפעמים תגיע הלא ת
תפיל בהגברתה · ולפעמים יתערב הריע בטוב והיה הזית׳
בבון לאיש הזה שישיב לעיין בגאלינוס או אבוקרט בכה
שיוקקו בזה ויעיין יתרון עוד וישוב אל המתיר כי אמתת
שיתר לראשונים בטענות אמתיות יש לו התנצלות · כי
על האמת מתבצל אך המבון לו שלא יבנה בכתבותיו ית
והוא על האמת מתבצל׳ אך הנבון כו שיישיב בעיון
ויתושב אני סוה הארש נזרמנו לו נסיונו העליונו בספר
הזה והניח דעתו אליהם · וכמו הנסיונות האלו אשר אינם
על העקרים הנה יזדמן להם שלא יצליחו גם אחר · ויזדמן
להם שלא יתאמת גם אחר וזהו הנכון · ואמנם אם תהיה
הליחה רבה מתנועעת נעתקת מאבר לאבר וחשבת שאין
מקום לבשלה או שלפעמים תחודשן סכנה בורסית
שרסכניות חולת זה ולו עכבתה תפיל בסכנת קודם המבן
אשר יפול בשולה וזה לאורך המבן אשר יפול בו הבשול ת
השוה או אי אפשר מבלי להדיקה · והנה הסכנה בה לפח
פחות כי סכנה בה · ועם זה הנה הטבע יהיה מתנועע לאז
להוציא ליר הזקה ואם יעזור הטבע הנה ויאות לו העזר
תכלי׳ שא׳ [illegible] בלהות [illegible] כתחית הבוהת
הוצאת הדם איננה כמן כה שיושקן כי הבשול סכנתנת
במטלטלים ואבג׳ יזמין הבשול לליחות האחרות · ואם
תאחר הדקה בתחלת העלה לא יהיה לה עזון
ולפעמים הבית בהגברתה חולשת הכח · וכן אם פחות
עליו כן הליחה והייבה המגורה הדקה ואם לא יהיה בש
בשול אז לא יתכע אלא בתחלה · ואמנם אצל התכלית ל
לא יתכן דבר עד שינבר הטבע והבשול · ואם הוא לא יגיע
תגיע אתה בעת הצעתו · ואם הוא בגיע או כבר הגיע או
תניחהו לפעלו והיה יקרא אבוקרט בלשון יוני בחרואן ב
בלועז מעותר בתפה כי אמר ראוי שתעקה הרפואה ה
הבשלת איזר שיבושל והחולי

ואבנם בתחלת החולי אין ראוי שיעשה זה אלא אם היתה
החולי בהתגאן · ולא יוטב שיהיה ברוב הענינים בהתגאן
וכבו והדיק הזאת ההבדלות אשר איננה בעיתה כבו הזה
ההוספה אמר ויעמת בעיתה ויהם והדיקה הזאת אל גופות
הגוף בריעת הליחות הם איתה הזמן לסבול הכח בל גם
יצא לבסותעשה הדיקה תמצור עת המנוס או עת הפשירה
או העת היותר קר שיהיה ולא יורק בשלשול גוים והדקי
ולא תקנה ולא תהגך בהדיקות המלאכה לצד נטיות ודיקה
הטבע ולא תבעט הליחה בדבר אשר יעמוד הבונה
תנועת הדקי ובכלל ישמר מן הרמה הקלה בעת הוה
הדקי עד שלא תשקה בבני השעורים מוכרי ולא נגלב מן
יעמוד הדקי בקצר המעטרים כי זה סכנה גדולה כי אמר
אבוקרט הרופא אשר לטבע לא חולך עליו · ודע כי רבים
בה שיצטרך עליהם רפואה הדקה והלטה אבנם
חוקה מעט שתשל של והליחות תקטה והדבקה · ואבנם
והליחות בעצר שתשלשל כבגה איתך או שני ולא יורק [illegible]
יהיו כבד וכלא יפול הכח והעינה בתקות מעידה אותות כח
שאפשר הנם אי אפשר הנה והרבות המספר טוב בהרבות
השעור והנוי שלא הדיק והלב גב בבת שוות כי ירהק
הרבה בכח שלא יצטרך להדיק ולא יהיה בהם והתגבלות
להרקה החולי יצטרך עליון ויהיה התלות הכח כמתועגן
הגבולים הנפתחים ודע כי אם יתחבר כאב הראש וקדחת
הנה הראשונה הקדחת יותר נבון · ודע כי כאב הראש לפעמים
יהדר הקדחת היורדת לההוספה והלכן ראוי שיתקנהו ·
והנער הינק אם יוקדח ראוי שיתקן החלב אבל האם יהיה
המתן ירקוני בקדחות יורה זה על בורסא תהיה והתבונה ש
שתיות כי הם עורי המסגגבין וכשיתעקש הקדחת תבוין
לבורסא ואם יהיה עם הקדחת קולנג לא יפתח החולי בתם כי
השעור אבל ברק התרגבו ותקן המדקי והרבת שכנו ואחר
השקה כי השעור אם הוא ראוי האבנם המשלשלים · וגנה
בהם שתיה לקחת כמכר הגרי והתרגבין ושידבקת
ולפעמים יושים בה לבלב הלפעמים ישים בה קטיא
פיסטורא ולפעמים יושו ידיעליה אשקמוניא · ולפעמים
תשקה האשקמוניא לבדה בלבלב · ולפעמים יצטרך לא
לעשות כמו אלו אך תהיה הליחה עבה · והיותר טוב
שיהיה יאשלש כבני הגרבי ומי שלעני האחר יעשה נרטרי
ואבנם בירבול כ״ש סשרינטו הנה רבים יעטו בהם ולא מצ
במצאתי טעם מעולה בהם כי הם קיבגים הנקבים אירית
הסלשול ויעצרו הקרבים ולא אומר בלתם והנה אחר
הבשול הגלם לכי שני הרפואים גדולי התועלת הנסוט בב
בבנדרו וכן המשלשלים בה שילקח בואגלש ואשקמוניא
והיה שעור הואגלש כמשקל האשקמוניא עד קיראט ·
ולפעמים יושם בו מעט כינמו הדוקה · מן המעקרים כבבים
רפואה שיושם בה אשקמוניא כמו גרגרים בתאר הזה יוקח
בובגורא אשטרי ורדים כבל אחד וחצי דרהם בבפורא שוע
שעור כמו אשקמוניא עד חצי דאנק ויבושה כבנו קח
שדבשת ה׳ זוזים הרגבין ה׳ זוזים מחוטת תפוח בנעני ·

ומשיטת התבושי בשוח ומשוש בבגורה ולוה שרח [illegible]
יתחוברו המשיטות ותגלול בהם השירבעה והתרגבין [illegible]
ויעשה בעמד בהם עד שיותב שיתקרש ואחר יקח מן
הכבפורא במשקל דאנק וחצי ומהאשקמוניא ודרם וחצי
הוסר על האש ויורה עליו הכפור והאשקמוניא ויכסי
שלא יהך כאר ואחר יקוב עד שיתקרש מכבני לאמה
והשיטה כבבני משני וחים עד שנים וחצי והנה גאלן [illegible]
שילקו מן התרגבין השירכבת ומיבי לכן ויעשה [illegible]
כלומר נוביש ויושם בו אשקמוניא וכמה דא כשיר [illegible]
שרפל כשיהיה אחת מן הכבפורא עד טסת ומן האשקמוני
עד דאנק ויהיה ארוב לבנש בלתי נתעב בכעס · והנקח
בלק קדחות השיה לא יבנם בביה הרוח וכש אם יועק [illegible]
תהך והליחה בשחבתה והעונות לא יאחר בקדחות [illegible]
הקדחת אלא אחר הבשול והדיקה והיותר בטוחים [illegible]
לכי שקדחתו מבולבלת באלו היא דקה והעונב בעת [illegible]
בומתנהו הנה יורש עלים בקדחות ואיננה כי מן בקד[illegible]
כי סכנה עיבת המגבג בתגהת

פרק ח

בהנעת אלו והמוקדים [illegible]
דע כי יותר טוב
שבכוונות הם הנוגה
הברטיבים וכש לכי שמעו לח מן הנערים והבנות
נכללי ובבנותה כמעד שרוכבים לבע ומעד שהם [illegible]
והחולי ואם התחיל הקדחת והטבע יבש או לא תזון כלי
בעוד שלא יוציא הגדל עד תוכו וראוי שיעשים [illegible]
והבקצות והעונות המתחזקות ובבנויים רק ממון [illegible]
כי הם אם יוגנו בעת הוא ישרידו הטבע בגבול מבלי
והרחיה ויקבע והחולי ויאריך ולכן ראוי שיאמר [illegible]
הירודה ומה שאחריה ואם ידבן שתבגע הדיחה [illegible]
המזון יהיה יותר טוב שאפשר להיות והיה ליש
כהמזון והמגונה מה שהוא דק מאד ומבנו מה שהוא [illegible]
מאד ומכנו שהוא ממוצע כנהים וקוז
יעשה אל הדקות יותר ויקצתו אל העובי יותר והנוגה
הדקה והגבורנת הדקות היא בגיעת המזון והקנה מוריץ
לקחת בזונות הבריאים ורגישה אל הדקה בבה שהם
בבורגעת בישה כמזון כבין דבון והלאב והקלבור [illegible]
ואחריו כי השעורים והדקה ואחריו כי התעין [illegible]
העב והדקות הדקות הלחות כמו אטולם
ואשפינקס ובלינעש וכיוצא בהם ואחריו בכן [illegible]
כמהשעורים כבני שהוא הוא הממוצע והגוגר [illegible]
העובי והרגלים וקצות התרנגלת ויותר דקה בכן
אלקבג ואפרוחי התרנגלת והיותר דקה מכנה [illegible]
וביצה נכרשת מעט ודקה והדגים הקטנים [illegible]
ויותר דקה בבנה כמן השעורים כבנו שהוא ויותר [illegible]
מבנה המהרך בלחם סלת בבים קרים כתאר רקק
ואבנם העב הנה הוא כמזון חוקות כך שעורים כמין [illegible]
מתחבר בו עם המזונה חלקלקות והבעות והדיקות [illegible]
והתנגרות בקדחות

והתקנו הטבעי ומהירות ההתעברות וההתחבות ואין בו
קושיות ולכן לא ישקע ולא יתהפך כמעברים ואעפ׳
שיהיה ואין בו דבקות כמו עכירו בושט ולפעמים יבריק
הלבנה ואם יישיב לבשל לא ינפח כלל והנה הקדמונים
היו עושים אותו בעת שיצטרכו לדקדוק ההנהגה ויותר
דקת ההנהגה מכמוך השעורי׳ ומימיו כי הדבש רב הכחם
כי מוטו מעט והעבירו הכים בנקבים והרטבתו ומה
במרוקו ושהייתו והרתו רבה וחוזקו כשכר והנה הוא ברא
ספק מוסיף בכח תוספת כח וגם כי יבעט ונגלה אחרית
הסכנגבין הדבשי והוא יותר עב ויותר זך וחזק החותך
ומרוק ואין בו מהחמום היזק הקרבים הויבים שיש במי
הדבש. ואמנם עתה הנה דבש הקנים והוא המוכר
ובמ׳ הקנה יותר מעולה מדבש הדבורים ואעפ׳ שמרוקו
פחות מפני הרב ובן הסכנגבי׳ הסוסיי ויהיה המסתפק
על הסכנגבין. ולפעמים יורידו הפשט המועים הוא
דרשנכריא וזה מפורד בחליים החדים ואמרנו נפשי
נפים לשתיית מי השעורי׳ והסכנגבין במאמר נפרד ודקדוק
הנהגת החולה יגזרהו טבע חבר החולי ואפשרות הטבע
לבשלו ולהתיכו ולהריקו · והעת היותר נכון בדקדוק הוא
התכלית בהתעברה כי אז יחזק התעסקות הטבע במלחמת
החבר ואין ראוי שיטרידו אותו בדבר אחר וכמ׳ בעת
הגבול ואמנם קודם זה הנה המלחמה איננה עדין
מחוזקת ובכלל שיגזור הדקדוק שיהיה הצורך נוטה
והקלה ושלשול בטן החוזק או הטקט כאב חד הנה ראוי ש
שיגזור להשלים הצורך ההוא באחר יומן אם ראוי המזון
ולא יהיה במגע אחר · ועובי ההנהגה יגזרהו הכח והעת
היותר נכון לעבות העת אשר לא יהיה הכח טרוד במחבר
כאשר יהיה בתחלת העלה וראוי שירשם החזק העובי הוא
ההוא במפרשים גם כן זה יותר קל על הכח והחזק להחבתו
והעלתו צריך להוסף הנה כי הכח לא יעשה כעמל הרב
הרבה בבת אחת והנה ההתכה בו במפרשים ולכן ראוי ש
שיהיה התמורה במפרשים ובכתו העניין במאוך כי הלם
למעוט והתבתו לא יצטרך לתמורה רבה ועוד שאם יש
ינתן לגוף בבת אחת יהיה הכח מונע בו ויפנה כמגו בבת
אחת והחרף זמן רע ולזה תצטרך שתדקדק בו כן ש
שבירת הכח ובין אניסת החבר והתגרש מעט מעט יותר נ
נכון בו ובכלל והתפרש כמשולש הכח יותר נכון וידע כי
לולי גזרת הכח והנה יהיה יותר ראוי לדקדק המזון ודקדוק
יותר נמרץ אך הכח לא יסבול זה ויחלש · ואם יחליש לא
הועיל רפואה כי הרפואה כבנו שידעת הוא הכח לא החולי
הרופא כי הרופא כמשמש הכלים אל הכח · ואם צריכת ה
והראוי שיעיין כי אם תהיה העלה חדה באור חד שיהיה
הכליתה קרוב והאבוד שהכח לא יחליש בכבו והגן שכן
התחלתה עד תכליתה · הנקל הטרדה מעל הכח
המבשילהו על החבר ולא תטרידהו במזון העב אבל
הדקדוק ההנהגה וגם שיעזוב המזון לגמרי וכמ׳
ביום הגבול ואם ראית החולי חד אך לא מאד אבל חד

כמשולש או דקדוק ההנהגה לא בתכלית אלא במעברה
ביום הגבול ביחוד אלא בסכנה גדולה ואם ראית החולי ג
נוטה או קרוב כן הנוטה לא הדקדוק ההנהגה כי הכח לא
ישלם עד התכלית עם דקדוק ההנהגה אך יתחייב זה בכל
הבינים שיהיה תחלת הנוטה יותר עבה ואחרי הנוטה
במש׳ כמה בתכלית יותר דקה וידקדק בנוהם עד שיהיה הכ
הכח כשכר עד קרוב התכלית ואם ימשלוהו על היותו ולא
יהעסק בחולתה ואם ידעת שהכח חזק אולי יתחייב העניין
לשיסתפק על גלאב וביונא בו ואמר שמרע וכמ׳ בקדחות המ
המורכבות ואם תעמוד כחולשה התסתפק במי השעורים
ואם יתרבה לך ספק בעניין החולי ולא תדענו אז הנטה
אל הדקדוק יותר נכון בהנהגה אל תתוסף עם שבירת הכח
והמבול האורתו שחשב שההנהגה והחזק בחולי החד יותר ג
נכון כי אין עניין לו לבשול ועריכות והריקה בעת שהרגה
יפעלהו הטבע או לא יפעלהו הנה כבר הודעתיך שנגהו
אבל אם פחדת נפילת הכח — הנה ההנהגה יותר עב
נכונה ויש מתנועים נוטים מדיים יצטרכו
להנהגה בתחלת כמו לכה שאמרנוהו וכמ׳ אם יהיו
בחולים באבילה רבה כי אם לא יזונו בעת החזק הקדחת
אפי׳ בעת היותר קשה שכח והוא עת התכלית לא יכבע ע
עצמם הוא מב עניינים כי הם אם יהיו חלושי הכח
יתעלפו וימותו בקרוב ואם יהיו חזקים יפלו כמש
בחולנן ויראו עליהם אותות המדמון מרקית האף והשקיע
העינים והתאלת הצדעים ולפעמים יתעלפו קודם
זה לכה שיסטך אל אצטומכתם במשרות העקיצות
ויש מהאנשים שהוא כלא בשר אך אם
יתבע מבטן המזון יחלש וירזה ולא יוכל שאת לקרוב
המזון וכל מי שחומו הטבעי חזק מאד או חומו ה
הטבעי חלש מאד לא יסבול עזיבת המזון ויש
מהם שימצאהו כאב ועקיצה באצטומכתו וכאב הראש ב
בשתוף ואלו הם בעלי המזון ואלו אולי ישפיק
להם מי השעורים ולפעמים יצטרך שיערבו בו עסים
רמון וכיוצא בו לחזק פי האצטומכא ולפעמים יצטרכו
להקיא ראש קודם המאכל ורבים מאלו אם יחלשו יוחלשו
להתעלף והנה המכה איננה חוזק החולשה אבל
שסיבת הליחות לפי האצטומכא אם יש בו סכנגבין בזוג
במים חמים רבים יפלטו בקיא או יין מזוג במים רבים
יפלטו בקיא ליחות אדומות וישוב כחם ואם יתעטו דבר
מהעסים הקובצים הקדושים ישקוט ההזקנים והחלושים
והנערים מכין שלא יסבלו הרעב ואמנם הישישים
הנה הם חזקי הסבל על הרעב ומה שבלה אליהם הבחורי׳
וכמ׳ הבקניים רחובי העורק באיר הדך ולפעמים
רבות יחטאו הרופאים בבכו אלו החליים מצד אחד וזה ב
כי הם יטבעו המזון בתחלת העניין ובשישקעו התכלית ב
ידעו שהכח ישוב ויזנהו

ויזונהו בעת ההוא בתמרים וגם כבר יוכאו במיני צרורים ולו הוזנים אותו בתחלת יהיה זה הטא ותעות לבטה בן ת הטעות הוה. ויקיה לחולים האלה שיבצאם נגלים תכמיו ומרחיים ותעורים לשלו והעוד הבשול ויצטערו ויתגבבו ויהזו וירחקו הליחות בחום וירכה אז ויטכיבו בה שאינו ויתרגבו בבכה ויתרטה לדם בה שאינו וירקטו והדרך שבהם התזונה לבאב פי האצטומכא ונפסם על עליום תאבל לכובד הליחה

פרק ט

הודך בשתיית הסכנגבין ומי השעורה

הנה כי השעור יש מכנו שאין בו גרם השעורים אלא כח שהוא בבה ובצורה האבנם יהיה לו מבא ברפואה והקוה בתועלת אם כבר נגמר הבשול. והזוהר טוב שיהיו הבים עשרים כסרניה והשעורים כסרנה אחת ו ויטוב לקרוב בחומטה ויוקח והגרום וירקק והנה זה הוא הרקק אשר במאנו יותר מעט והרטבתו יותר רבה ודחייתו והוצאתו תמותרות ובשולו ללחות שוה הרבה ויש מכנו שיש בו דבר בגרם השעורים וקמחו והזוהר באהב אלו בבכור זה שלא יהיה רב הבשול באר אבל יהיה בשולו כשעור שישלוהו הנגח ולא יגיע שיחזירהו דבק בזוזק ובטו זה יותר רב הבזון ופתות דחיצה ובשול ויקיה לו הרבה שיתהפך באצטומכא ויקוה בעצמיותה ואם יהיה בה חום נכרי מעט רוע מזג ומ ומי השעורים לפעמים יהיה מבושל בקלפתו ובבר יהיה קלוף. והטוב שכסכנגבין אצלי שיהיה סוקרי בקורה ואחר יוצק עליו חומץ יין בשעור ד׳ שלא יבטה עוני הסוקרי. אבל יעזבוהו כגלת ואחר יעזב תחת האויר גדולים נחים או אמר דם עד שירחב והסוקרי בחומץ בבלי ותהיה ואחר תלקט הקצף ויעזב שעה ולא ירבה החום עד שיבוא הסוקרי והחומץ ואחר יוצק עליו הבית שעור שתי אצ אצבעות ויורתח עד שיוקח עצמו לפי שעל והרב במכיר כי השעורים ואין וראוי שיטתו כי השעורים על יובש מא הטבע אבל יעטה חוקי לפניו. ואם יהחומץ באצטומכא ישוסה היותר רקיק ממנו. ואם יתהפך ויבושל עמו שרש כרפס ובירע כי ואם יחם קודר או אי אפס בבלי יבואו בו דבר במלם וכש׳ אם לא יהיה הליחה חזק הרקיק והחו אם ירבה נגהותו הנה יכוב בו למורכבים כטעם הומץ ויין הברן אך אם ישוקה והסכנגבי יהיך הליחו ויבין ובמוהר להרדות ותשקה אחר שתי שעות כי בכך השעורים הרק הגבר לדוחן מה שחוך וישרקהו ויוציאהו בזיעה והגרה ואין חזק בהשקאת הסכנגבין בעת שיפרד המזון מן האצטומכא אחר הבאכל. ולפעמים יצטרך להקריבת ה הגלב על כי השעור להוסיף ברטיבה וזה אם ראית יובש גובר על הגוף והלשון ולפעמים יצטרך שישקם לפניו לה לדקי הטבע ובר בהגבר העדי קודם זה בשתי שעות

פרק י׳

ברפואת הקדחות הדורות. אבנם בה שנאמר בהנהגת הרכוך וההיקה והתגרה. והבשול ואחר זה

ראוי שנגברהו פה. האבנם יהיה במה התקחם הנה יהיה בקרן האויר וקרור המזון ובריאות והרפואות ובאחריו: בנה במן רוך ויע שלו ההרקה הבושי ופתיחת לבלוע ובין ורליציאה להתקשה כי ירגיל מן בעל החולי והם להשאר רטוב ולא הנה זה בהערבות הבועידות באר להקפס תועלת בעשיית החוקנים הקרים במרוסת אבנה וקשואים ודלעת ולגלונות והבן ודים מן בהכפורא תועלת גדול וראוי שיהיה האויר מקור הבלית וקדירתו ימנע והטאם הרפוות ובנשבות רבות וקרינת גם ואם היה חבית בקרוב זבן כאהנות במתר וכו׳ כשיהיה במקום ויתבן עבור הגבי הוא יותר טוב. והבירים והמרוקים שיזול מים כים קרבים או שיהיה המשכב על בריכת המים גדולה ויהיה והמזון אשר קן עליו בן אל עסרי וכו׳ ויצא בו ויהיה שאר ההבנה הלבי והכושים ורזים שיהיה עליהם בי ביליפר וורדים ואולש ושיונחו שם כלים במי הפרחי בעלחי הפרדות עובי הריח הקרים כמו הפוח פרישים עובי הריח כמו כמי ורדים שיהיה עליהם אבק שנדל והכבורא וקיפר עליהם ודין והבבושם הנה הוא תכלית מה שיהיה והנה זה ואויר ואבנם הטעמת המזון בבה שבני ואם הרגה עם הקור והרכוך עם מי הודלעת והאבטיח ביחוד. ומי הקשואים והרות בחומץ טוב מכי שמאות להשקים צבאם שסי לקוח פרוים ומי הלקוח בין האלדנ אחר הבנון החזק. ואם היתק ההשק העצירה אז ינתן כהוש הרבון הבמתע וכו׳ בוסר ותותים בנגעני ומי רמון ליטון בלין בלה ואחרת וכירצא בזה ומי ברבריס והמבמחים והתחבושות הנה בחסיטות הדרעת ובמוהר הדלעת ועכרל והכבורא ומי הכוכורא והרגרגי כי עם בלה יהיו והרפט קרור רב ודיר ויע שידלו בחומץ וכו׳ והקבוצא ומן הציק על הכבר והציקות והקרירות הנותג הנדול היותר בועיל כי אם ישתנה יהיה בו ענין הקוך ואולי יהקו השחין ואם יהיה שם בגלים והעקל ויש בכבד ובוכיחה יורה על רוב האדים ואז ראוי שלא יהיל הראש בים וחומץ אבל יעטה והקבוב על אדים בכח כפי מה שיחייבהו הענין ואם לא יהיה גלים הנא ממה שמברנהו או תעטה בן היציקה והרשות והמשו שיורצה והרשות היותר בוקה בנהו מן המלוי בראש והליבת הקלב על הראש כי לפעמים יהי מורכא בראש ויבות. והעת היותר בטוח להתקבל הראש עם המלוי בשיהיה האוד בגוב אינגו רטוב בבוה העת ההוה אולי לא יזיק אבל יועיל ויורע בענין הדוה והיקיצה ולחות הנחירי ויבטם ואם ראית שהרחבה ולחות הנחירים הבטמי בהיציקה והבריה והשיתול במשיבת התבור לבטה. ואם ראית אותו באף ובפני אין היזק להרגיא הדם בן הנחירים וקרות בתחבושות ואם קדרית התבור שלא יגונה בכר התזק עת היעה והתתבה אבל ראוי שהסבור זה

הדוקה ברפואה אחר זה ובן שנאמר בהנהגה בהנהגה ד׳

וראוי שיטפר בקדחות הדורות החדות נפילת ובשם הבלים כי הוא מוסיף בחולשת הכח ויפחד והטבע בלקבר הדי ועברם אל ובעים והרדותם כום אלא לתנבורת המותרות ולפעמים ישכבו המותרות אל מעלה ויבאיבו חזת ובוליו ויבאב הראש ולפעמים יהיה למטה המפזיר מקום גדול לעבות הליחה הרקיקה ולינן דברים יקרו בקדחות החדות. נדבר החולה במקרים אשר יוכל בוצת בהם

פרק יא וגרון

בקרחות וברפואותם ינמוד להכביל הקרחות החריות או אלו המקרים כמו הרתת והקור והסמור וכמו הדיעה וכמו הרעיפה המופלגת וכמו הקיא הכבד והשלשול המורליש׳ ו וכמו הצמא שלא יסובל וכמו התרדמה הרבה וכמו התנועה התעורה המופקרת וכמו בחרות הלשון וגנוב הפה וכמו העטוש הבאלין וכאב הראש הקשה והשעול התכוף וכמו נפילת התאוה וכולבוס וכמו התאוה הכלבית. והקרחות והמופקות

פרק יב

בהנהגת הרתת והסמור אם יפול ינו מה שיהיה נמשך מזה להודיע הנה ותוקן מהר׳ ולא יצטרך הנהגה והגבולי׳ אין ראוי שידחה בהמכו הוינו בבה שיחליש תולדת זה ואולי ינקש בקטיר הקצוות ובחפיפה הנקלה ובחבוש בבגדים חמים ובמריחות בשמן שבת או קמומילא אם יצטרך אליו׳ ואבנם החזק אם יתמיד בקרחו׳ והליתם אז ראוי שיקשרו הקצוות ויפרי בשמן קמומילא ושרש לולי ויש אנשים שיחזקו זה בבמר קרדומוני וקשטור ודונא ושיח ומנטשטרי ובורק ופלפל ופליטרי׳ ולפעמים יעבור זה עד עשיית טיחות בן הרדל וחלתית׳ ולפעמים יבושלו הרפואות האלו במים עוד ויבו יבושל בה שמן ומי גרגיר חזק בוח בעצמו לבדו או עם שמן יבושל בו נבן בשול השבת ומיטיו ותאר שמן טוב יו׳ ויקח אלים ומירא והודא ומנטשטרי פלפל ופליטרי ואבו ויבושל במים כשול טוב ואחר יבושל ומשנן בכתולים עקור׳ שמן שומשמן עד שיבושלו המים וישאר השמן ויע עם רעפה מריחה׳ ומן המשכנים החזקים בכמו רתת בחום כהרביעית שמן קושט ושמן שיח ושם קיצום ושמן שושן והשמן מירא׳ ויוסם באוקיא משקל ג׳ זוזים פלפל וראניק פליטרי שחוקים ויעשה ואפשטתין כבושל בשמן שיבושל בו כרפס׳ והבנם בשמן החם נועל מאד ולפעמי׳ יצטרך להפסקים רבים׳ ולפעמים ישקט במים החמים מעט׳ ואו החום והקבוב על אדים ואם לא יוזם לו׳ בוה ותהיה הליתה עבה יבושל בו אגים ומנטשטרי וזרע כרפס ומשטבי גזר ונרגיר ואגים וכורנא׳ בהם כמימות יבושל בהם כבמו שיח וקיצום ופודנג ואגיס וארטיקגבט וזודא ומבורנא וקושט והמרעים החמימים לכל הרפואות חזקות הנזרה במשקשות הרתת הגדול בריביעית

ומן הרפואות

המשממו׳ הרתת הגדול ברביעי׳ וכורצא בה

שיסתה מן קושט משקל במי׳ חמים ומן אגריק במוהו במים חמים׳ ויש לאגריק תועלת ולפעמים יושם עבה מעט אותו ויסן וירגיע דויע ויבניע הזוק הרתת ותולדת זה וגם אירסא סעוד במשקל במים חמים׳ ומן אגריק במוהו במים חמים׳ ומן המורכבים טריאק והארבעה ותולדתה והמבותי המפורנג והפליפלי ומשיסה הדבש שירתה בו כמו רודא ו׳ והלתית ופליטרי ופלפל ערנדים במים׳ ישתו קודם הרתת בשעה והעלה׳ ישתדע במשכבו ואויר מחומם באש ו׳ ושיהיה מכוסה בשוה וישיזהו או ימבעוהו ׳ ואחר זה יונקו׳ אגשירק בירא אופי אפופונק בכל אחד חלק יודש בשמן ותלב והמיתיה בכמו כשעור פול וגם יוקח אפופונק וקשט קשטור רבעי׳ ואשנמידא פליטרי אופי והלקם שוים רעשה כמו שיעשה בראשון (נסח טוב יוקח אפופונק השראפין אינגודאן בשמן כרפס וזרע כרפס ופלפל כא׳ חצי משקל זרע נוסקואמי ועכראן ארישטל וניאה קשטור אותו בירא אבואוש ונגבל כא שני דאגיקם זרע שיק טא

פ״ פליטרי כא׳ משקל יודש בדבש והשיחיה כלה במים חמים מאד׳ ולפעמים יצטרך לשתות היין החום והמצוצות המתמצמים והשלשול בכמו נירש והספירמי׳ והתמרים אבל אם יהיה הרתת קשה וכמו בלי קרחות תחזקה צריכים סרוחים בי הם רפואות תלה

פרק יג

הנהגת הדיעה הרבה בקרחות׳ והגבוליות אין ראוי שתעצר בפני האם האפשר ואם יפול התברוח ותעבור חק אז ראוי שינשבוהו ויקרר המקום ואם לא יספיק ראוי שי שתגרידהו בעדיפה במקו׳ קר׳ ואין ראוי שתתחיל בנגו׳ הדיעה בשתתחיל נגיבה אחר נגיבה בי זה סבה להתרתה ור ורבויה ולפעמים יגבר הליף ואם הקרחות תוסיף בת ועדיבתה תעצרנה׳ וראוי שתמריחהו בשמן ורד החזק וב ובשמן הדס ובשמן חלפי ובשמן ב׳ חשראש או יוקח שמן שמן במים יבושל בהם החוברשים הפנים והתפוח והעפצי׳ וורדים ובלושראש וקליפת החזקים כאבק ובירצא בהם ו והעצ׳ ולפעמי׳ יעצרה החום ונוש בבו׳ ומחוט בוסר ובשמן עפצים ובשו בלוסניא ובשו הדס וסחושת חלפי כמפלא ומימי תי אל עלם ואם יחזק הענ׳ הרטה כרדי קר׳ ובמים זביחור אם ירשה בסני אלו והבנם׳ ואם יחזק הענין דראי שינוח הטולג על הקצוות או יתרחץ בבר׳ קרים אם יסבלם

פרק יד

הנהגת הרעיפה המופלגת ראוי שלא תעמד לבנוע והגבוליות מבונת בפני האפשר ואם יחויב למנוע הרעיפה בקרחות החדו׳ תקשור הקצוו ותניח קרני המכציג על התד הדוע ואח תמשך לזה בקרור המקום בפי יכולתך לקרר בו ולפעמי׳ אצטרך שתקור׳ ותעצר בו ואם לא תנית קרני המכציבה עליו והשף באף קצת הטפטפים הנזכרים בפער הרעיפה ואם לא ימנע כונע הקדר הראש בבמקורים הנזכרים בו והנה הק הקרה לבעל הרביעית רעיפה ויצטרך לעזור לו בדברים המרעיפים הידועים בי בזה יש ארוכה לרביעית ואם הם הנחור כהרדפלגה תפעל בה שזכרנוהו

פרק טו

הנהגת הקיא המופלג הגבולי׳ גם כן לא יפסק אלא בעת התברחה וברוב הענינים יפסק בזם בקיא ובעוריבו

בה שיוציא בו הליחה המזיקה כמו סכנגבי המפוטים ספנגבין ורעוני (ואם תהיה הליחה נבלעת בלתי עבה יש ינקה הסכנגבין במים חמים ואחר תשוה אותה בבי רמון ואם יקיאהו ישתו פעם אחרת עד שתשתוהו ותשקם ובן במיקה המינטא בנרגרי ורמון ולפעמים ישקטהו קרור האצטומכא ואין ראוי שיתקרב הדברים המעפיצים והמש והמשקיטים הקיא בעפיציתם והמריצותם הקובצי בליחה הנבלעת בי זה רע יוסיף בהבלעה (הענם בליחה הבלתי נבלעת אלו יפלטה ואם תהיה עבה לבטה ולפעמים תהיה עוד לאצטומכא לפלטה לבעלה (ואם תתמיד הקיא בהארוכה ולא תהיה מבונה הנבלע או תעשה הקובצים יכ ובמו תחבושות במעולים הלקוחים מקלפת רמון ועפצים וכורצא בהם בזוג או חומין בזה ולקיא השחורה המו המופלגת תשבול׳ בתופק ויונח על האצטומכא ואם יצטרך לדבר אחר עשה הרפואות הנזכרו בשע קציד הקי׳

פרק יז

הנהגת השלשול המופלג אמר יקרה להם כבר דברנו בשער השל השלשול דבור בבנה הואת והסוב לעיין שם ומבה שנועיל מהדך הזה לאסקלוי ועדשי׳ קלוי ובמו אח בהם שיהיה בחלק ויטמבו הב׳ בהם ובש

פרק יז

הנתנת צמאם המופלג ראוי שתכבוה הראש בשמן קר מקורר מאד יוצק עליו ויונח על הראש אם לא יהיה מונע ובמימות המקוררות ואחיזה בפה ריר זרע חבצלים מעורב בשמן ורד הטוב או כשרת פרוגש ולבנו הקמואים והכלפצונה והדלע וזרע חזרת שלוחת ורגל יציא ותרגדים כתובים בלקיחה לצמא ובהלעיסות את הכציצות כמו הכפר הנגרי והצמא למעכים יהיה במין ר' ג ויבטלהו השינה ולמעכים יהיה טוטו ויבטלהו התקירה

פרק יח

בחדותה אשר תקרה להם ראוי שיתעוררו בהרוצותם במפורים

וכיוצא בהם במקלות ויקשור אבריהם השפלים וקטירה בכוכבה אחר שלא יהיה שם מונע והניח למטה פתילה דקה אם יהיה הטבע צור ובעה הסביבה וטעור הבקודה ויונח קרני הבציצה בין הבחנים והתלויות

פרק יט

בכובד ראשיהם ראוי שתרחיקם הליבת החלב על ראשיהם או

ציקת השמן עליו או יציקה או שאיפה אבל המציק עליה העשנים והציקות הקובכליות ובדים והאולש וסובין וכיוצא בהם

פרק כ

בהעירה לבעלי הקדחות תולדם ואכנס שמן מפויד

שאיפתו דרך האף או שמן זרע חזרת ושמן נינופר ודלעת רטיקה רבר מן הסרדיוס החוש המפורסם על הצדעים והקבוע על האדים הכרסבים והרחת נינופר ושאהתבר השינה ברחוק והציקת הכרסבו הוא עניין כמה שידעת שידעתת וכן אם לא יהיה מונע הנה ישוקה בסקת מפויד ולקיקתו ויריבו הקלות במפורים וקטירת קצותיהם קטירה בבאבת מעט בעניני יותר כדור ויבין עצמו ליטן ולעצום עיניו ואם ישקוט מעט תכבה הנרות והקול ותיחורלך ותחזור הצבעים כי זה יישן ואם יבצא קלות והשקט בין העונה או בין חזוק העונה יחביר ל' לרחוץ הפנים בכה סיבויל בו מפויד שחור עם מעט פי ביברוח וקריטו ואם תהיה עם ליחה בורקית יזעילו הבים שיבושל בהם בינטסטרי בולוש ואחקאן ומפויד וחוצה לפנים וקבוצו על אדו

פרק כא

בבאב הבטן יקרית להם יהיה במשוכת ובריות אל האצטום

האם יקרה בתחלת התקף חשקה משלקה התפוח וסכנגבין

פרק כב

בנחור לשונם אם יהיה עם דבקות או יותך בגיזראן

או שבע חלאי בשמן שקשם ותברו עד שיתנקה או בסמוב ומעט מלח ושמן ורדים כי יש בו קלות רב לעלול ואחר זה בעת שנחירותו אינו כדבקות אבל קיובש ראוי שיאחז בפה שבישתן או גרעיני פרוגש או מלח מובא בנחור שהוא כבראת מלח ובו מתיקות הדבש יקח כמו כפי כח בנוכר ארכינגש שעור מלח וזרע הבושים והוא כמה שיר שירטיב הלשון וכונע נגובו וראוי שלא יספר הרבה ולא יתכבד אפרקן כי אלו הסנים בנגבים הלשון

פרק כג

בעשות המוליך להם לעצבים יהיה חזק והקשים רמולן

בהם ודיקם רבלא ראשיהם והולש בהם הצבעים ירקיעם ולכן ראוי שיחתפף במים ומעליהם ואגם ושתה מיהם והחתפף חמם ברחוק ותבוהת ראשם והמצבו ישום ויכורשם קצותיהם ויושם באגם שלבים מושרים בשמן להוום מעט והרטיב עצליהם ולחייהם ויוסר יותר ערעם ברים בחוכבים ולא יקיצו כשנים בפתן ויחזקו האבק והשינה וכל בה שיש ברחוק חזוה ויותר סקוטן אל נטנח והכפוג הוביר

פרק כד

בכובד הראש שיהיה להם יקשרו קצותיהם וגם נויד

הידך ויחפפו ויחהלו בפות רגליהם ר' נח לכבה מלוח הבמשך הליחה ויחוק ראשם בבקרים הידועים ואם לא יהיה מונע מנדלי או שעול תצוק על ראשם בבשול ורדים ויאולש ומעורים ועלי חלבי וכיוצא בהם וכן שמן ורדים ושמן חלבי ואם לא יספיק זה תקרב הציקות המקורות בכרבבות כבון קבובילא וכרד ימים והוש בנו מנה ולא ידלב החלב אלא בעת הסרת הקדחת ואם יהיה הכח חזק תהלב חלב העז ואם יהיה חלוש תהלב הרב בבמו ההרחוק והחלב בעת תבלוי הלח וזרע הורדמזי וכן הסגר בכל הכרטיבים ואכנם תעשה הטרטיבם בעת כות האד עסני והראש יכבם מעט השינה ואם יהיה הבוז בראש כן האד הלח המשכהו למטה בפתולות והקוץ ויתקשור אבריו השפלים עד הבצים

פרק כה

בסקולם התדהמ' מעבים רבות יהיה בהם או יובכו ויהי

שיאחזו בפיהם גרגרי השיעול והלקיקות המפרחות והן הלקיחות צלבות הצרות יקרות ואבירום ובהם יעשה קירוש מקורר כשמן ורד ומיר צריע שחלו ושוט ולבלבונות החלית זה

פרק כו

בבטול תאות לעכים יקרה בבטן ירוה נגר האצטומבא ירתע בו

שנאבר בבטול התאוה ויורק בקיא או בשלשול תלם רבות יקבלו תועלת בהכנס האצבע בגרון והתקיר הוא ואצטומכא וכש אם יפלטו דבר כראו ובכך התקיר יהיה בחוזק חולשה ואז ירפא הבגד אשר חייב אותו כמו שנודע וראוי שיקריב אליה בעלי הריח הטובים הבעירים התאוה כמו ריח פרק כלל בהם או כמו והובן ויתן להם המרקחות המחוזקים על המוקרחים ומעט יין חסר וחצרות העפרצים טובי הריח וישלחן ודבר מתובן ליין קריין וקיין והרנים או תפרי וכיוצא בו ויושם על האצטומכא אויר הריחים הראשונים התחבושאות לקוחים בין הנהוא ונרחם אפסנתין והלאין כמו שידעת ונחתם בבשמים הבכשבים

פרק כו

כבולבולה ראוי שיחתפו בחזה טין נמאו והרטבי בלול בחזן ויריהו ביני הריחה נקראת ארים

ביציאות והלדם המקי החם והבשרים הצלים ויקשור קצותיהם והמשוך אלבם ושעורם ונתחוק כוחם בריעה ושים הבקודית תלויות כי רגב בהלבום

שלהם הוא לבטל חוש האצטומכא בסבת שתוף הסריגי אשר יבא אליה בהם החרש ויהיה הכוון נדרש ומבוקש א אך החוש לא יתעסק בו

פרק כח

בשחרות לשונם אומר ראוי שלא יעזב על לשונם השחרות אבל יתוקך מכנו בכה שידעתו ואם לא יעלו על הראש אגי אחר רעים ובשונים ויפול אל השרש אם הוא פריניטין

פרק כט

בהמותם הבלבית ירפאו ברסנים ובקי הקדים והמתוקים

פרק ל

בעלוף שיקרה להם הנה יקרה להם העלוף בהתחלת הקדחת לשטיב המידו לפיות האצטומכא ולכן ראוי שיותן להם קודם העונה ובעת וקערה פת ולחם כלת במי רמון ובמי הבסר ורע כי אם יתחבר העלוף עם הקדחת הנה ראוי לרפאת העלוף ראשון ואם יצטרך לטעם יין השקתו בזת בג צוזים יין ישן ואם לא השקתו כמו משקה התפוחים הישן אשר יותכו כותריו והשקה פעמים רבות תוסיף בעלוף ואל החוק הרך יותר נאות והקא מועיל להם ובקשירת השוקי הנדות הידים והרגלים בבים חמים ובשיתעורר הנה בן ה הראוי שיאבילהו שיק בשעורים מקודר בגרגרי רמון

פרק לא

כצרית נשימתם צרי הנשימה יקרה להם אם לקריצה ויובש יקרה לעצלי הנשימה ואם ללחות תונקת יורדת אל גרונם ואם לאולשת כוסלת על העצלים והחלבים אל אברי הנשימה והראשון ירופא באפלגיות המרשיבות והשני בבה שיבנע המתנקים והשלישי בהשואת הכונת בבות ובריות הצואר בבה שיחד וירטיב על האצטומכא וכו בבמו נרידות הדלע הלגלוגו וצנרי בשם ורד וכירע בו

פרק לב

בחוזק עדם אם הנה צעים כסבת רי האצטומכא וכש׳ בתנינע ליותו חוקת בה או קרר אצטומכתם בבה שידעת כרמונות ורמירו וישככו במקום קרוב לתנועת חמים עם כוזע בקנגים ועלים קרים ובעלי הריח הקרים בנילופר ע וורדים ובם הלוחם הלקוחים כמגרירות והריונים הקרים והצבול והוב בת שיועיל בעלרם החזקתי הקרי הלקוחים מבלעת וקנתאי ומשיה לגלוגו וחוי אל עלם בתבן ורד

פרק לג

בקושי הבליעה יקרה להם אם יהיה להם קושי הבליעה אז יוקר מעט מעט ויטהוה הבערה הקדחת דבקה מהבלשול ורד וערה במאד והפתילות טובות

פרק לד

בקור הקצוות יקרה להם פעמים רבות בתעציק חומם ויקררו קצותיהם וכעלה אדים החיים המעניין אל הראש רמו והנה הקצוות בבר והחבים ולא ישיטו הבנים הקרים

פרק לה

דבור בלוי בקדחת הארוכה

הקדחות הארוכות ת

וכן ב׳ שלישית שוקרת כלומר דבקה ושלישית במגה והלקת והשלישית המבקת אף בוקקת ותהיה בארוכתן כוזקקת האם בלתי משקקת ותהיה כענוש ארוכה עלת העצם לעו לערב הארוכה עם הלבנה ערוב והמזוגה אחרית ובבת התחלק בחצי שלישית הנקרא אימטריטאוש כי האמטרי יחייבוהו שתי ליחות נבדלות וזאת תחייבה לחה אחת ב בעצמת כוונת ימא כחו שבה דבר כן הקור יבביד עפושה קתבוהו ובטולה ולבן והיין להצי שלישית שתי עונות ג שלישית בלתי מוקקת עונה אחת וזאת ואין כוזקקת לפעמים תאריך ובן שורך עד קרוב כוזצי שנה ולפעמים תוביל אל הפיחה לגדול השחול ואמנם הדלקת הנקרא קבשון הנה היא כמין הדבקה הצמודה אלא שתסקט התזוקותה ומשירותה בלתי כורחם בסבת הבקרים החוקים והסבה היא חדות הליחה ודבורה בבגלה בקרוב הלב וכ׳ ובעורקי פי האצטומכא וביחוד בצדי הכבד ובבלי כתף בצדי האברים והכבורים הקרובים ללב ואמנם בשלישית המבקת תהיה הארוכה בבשר וביעוד ובדבקה תהיה שוקעת בעורקי הגוף והחוקים בן הלב חוזק הצמא והצער והצוקה וההתעורות והתהיה וחופן הקו וכרירות הבה ויובש הנשה וסדיקתה ובאב הראש ורבת בקן תות הארוכות ויהיה הטבע ברובם אל היובש כי אל הליחה כותנועע אם לעלוני הגו׳ ואם לתוצניו הלעו׳

פרק לו

בשלישית בבזהלט וגם ונקראת טריטאו ובע אלבאב כלומר הדלג

כבואה בדלג יום עונת השלישית בתחלת בבכור תעקיע כבריע ואחר יתקרר ובתחלת בריחת קשה במאד ויותר חזק בשאר הריתתים בלתי קר או כועט קרירות ואין קרירה אלא בשקיעת החום לצד פנים לצד הליחה וימצא כעקיצת בחם והריתת הזה יהיה עם חוזק מוזיר והשקט ויהיה הר הריתת בבנה בימים הראשונים יותר חזק ואריך ובריבוע בהפך זה והויעה תרבה בשלישית בעת העזיבה ויהיה את הפתן בה אדום נוטה לאשיות אין עובי רב בו אמנם כשתהיה בלתי מוקקת הנה יהיה השתן פג או עב והחום את השלישית יותר במות בחום הדלקת והיה כל עוד האדך ל לפשט הגוף לא תוסיף התלהבות אבל אולי יחסר התהלה כו בו ובדלקת תוסף ההתלהבות והמקרים אשר יקרו להם בשלישית תעורה בלי כובד הראש אלא בקצ׳ הלין כוזקק והצמא והצוקה והכעס וחסרון הרכל ויהיה הדבקה חד יום ובהיר בוקם אל שאר הקדחות ולא יהיה שוה והתקבצו והתפשטות כי הליחה אשר יתוסף בו התחלפות כעת התבריות והתחלפות בו מחות מכה שיש בגודלה עם ק קושי בה ויהיה הדופק בה יותר חזק אבל הדמולפות בו א אינו כרוב כי אם התחלפות כיותר עם קדחת הולהם ובתחלה או אמטור כבלי והחוקת והדוק עד עת התפשטות הקדחות ואז, יחזק המוזר ויהיה הכוף והתחלפותו לא יהיה כל כך כופלג והנה יורה עליה השני והבגנת והמלאכה

והתאר והספק ורוב גדלות השלישית בעת ההיא
ואם תתרכבן השתי שלישיות הזאת העונות הזורות בכל
יום וכל כי שיעירן השלישית בעד העונה
יטעה בה אבל ראוי שיעיין בה האותות האחרים
אשר נזכרים ובעד השלישית יקרה לדם ויוצאות
התעירה ויתאוו ההבודדות ונעקבים ויורשו בהליחות אצל
הנבר

פרק לו

ההפרש בין
השלישית
האמתית
ובלתי אמתית האמתית דקה וקלה תבלית
עונתה כארבע ושעות עד כלות שנים עשר שעות לא יתו
תוסף עליה הרבה הנה תוסף תוספת רב
הנה היא בלתי נשקטת והיא ברוב עד שבין שעות
והם הכם התוף בה כבורה והראה והחום מתחלה
בן התוף והקרי עדיין בקצוות וכן הגוויות
האמתית לא תוסף אם לא יפול טעות בה על שבעה הק
הקדים ולפעמים הכלה לדקות ליותה בעונת א
אחת שיפול בה קצא ושלשול בנקי ויראה
הבשול בשתן ביום הראשון או בשלישי או הרביעי או
השביעי ואם תוסף על שבעה הקדים תוספת רב
הנה היא בבלל האין אמתית וכן אם יאריך
זמן הזה והיה תוספה עונותיה והקרבתן על ם
בעיר שוכבר ידים מרובים ובלתי הגא תיה יהיה ז
זה מתחלף בלתי קיים ובלתי מתחבת וכן אם תת
התרכבן העונות על גדר אחד ושאר איתות אורך הקדחת בן
בכת שכבר נודע ואם ראית ההתחלה בכ
בריות כפי כה שזכרנוהו והתגלית בזיעה רבה זורבת לא
תסתפק אז שהיא אמתית בזוקן והאמתי אם ישתה
בעליה מים ישלח כה שבגופו אדרשוב בכלל הוא ירצה
להודע ולפעמים ידע

והשלישית

האין אמתית
יבוא עכבה
בוכד רב בראש
ובקירות ויאריך הרתת עד שתגיע לבד שעות או לשלשים
שעות עד עתה ותתפשר עד שתבלין ש' בה וארבעים שעות
שעות ובבי שיעור תוספת העונה עד שנים
עשר שעות יהיה רחוקה בין האמתית והאין אמתית
יתאחר בה הראיה הבשול ולא יראה באר דבוה כחוש ולא
רזון ולפעמים לא יסתלק בזיעה שלימה ולפעמים
לא תתחיל ברתת והתוב לא יהיה באותו הזמן ולא יהיה
היפסקו טוה אבל בארץ הוא נוסף ואחר יעקבר
והמקרים הקדים יטענו בה

פרק לח השלישי'

הדבקה בודעה כוזר ויקות העונות ביום ה שלישי ובהזוק
בקדי השלישית ולא סבות גלינים הנה הדם אם העצם
יהיה בזה הגין יאחר בזכר בו

פרק לט

רפואת השלישית
האמתית ראוי שנזכור
בה שנתנהגו דין ם

בהעדרים ברשאת הקירות בשלשול ומזון בבל השרים
ותפגוי אליהם ולא תבנה לבאבר כי שיאיר בהזלה
המשלשלים והחזקים במירבולנש וכיוצא ברם אלא בזה
שזכרנו הם כן התאר ההוא אבל ראוי שתבור תוהו
בתחלה לרב רבו בה בבבו בה שזכרנוהו שם כבבו התי
הגרי שיעור ארבעים זה ישרה בבים חמים ולה גם
רים כן ויוסם עליו דבר משרבות והתגבין או כי שני
דרמונים ובמו קורינולי בתרנגבין תצוקים מו
בנוקים בנרעיניותן או מטרת פרנש בתרנגבין או שוב
שירכשת או במנק ויאולש וסיסרי ויאולש ולפעמים
ועל המעדה ודבך דיד שולי עם קצת המשקים מבו מן
משקה פרנש ובשול ערשים בלבלב או חוק וד'
תוקן בבשול אלויאה נוטבש וסבסתן ושרש לדר ההן
ויאולש וסריסת הפולקא וגישור בזו בה שנידע בזה הצ
מה שיצריך הצורך והנה כן תגבון שלא יתחזק
השעורים ולא כיוצא בו לא מוגות אלא אם כבר נזרוך
הטבע וגם כי תשלשול מהרהו הבקרות
שלישית אבחות פחות רע במהלתה ואעפ שיש
לו דעה גדולה ואם אפשר שתקיז הנער עד שלשה הקרם
וכן אם תסתר שיהיה החולי בתעורר בתגאה ונעל זה
ואעפי שתפול מנגה בזהר ויאמרות כמלה הר
שלא תגיע ביום העונה דבר אלא בהטרח ולא יתנו
אצל החנאים הנעברים ולא תגיר השתן בחלב הרעב

וראוי

שיתקף העונה עליו
והוא הקן שלא יהיה
במעצמכתו דבר אל
ראוי שישיהו מבנגבו בבל בקר ואחר כתי שתתבו
השעורים ביום אין עונה בו והסכנגבין אדר הקרה
נכון כאר וכן הנה זה בבות הרגלים במים והקר מבבין
שערית החום ואוהב אני שיהיה בסכנגבין אחר הקי
ובש באחרונה חלב הדעים והבצרים או קומתהנגדים
בשלש או ארבע שעות וישקה אחר העונה בו
השעורים ואם יחייב דקדוק וההנהגה ישתה גם כי חזק
ובי אבטיח הגדי וכיוצא בהם וידרוש הגינו על האומ
הנבריום וכל עוד שיקרב להבלות וירקון ובישם והא
הראשונים יזון בבשך השעורים והלחם המקוהי בבה
הקרים אם בבי שיוא ואם בעזרים בכבר העשרי בהליט
חמין ובעדשים ואם המאבל יתחמץ במצטומבא לא
ישוקה בי השעורים אותם אשר אין בהם חוזק החזקה
ואם יצטרך להשקותם תחזקם במעט בבשול שרש בע
ואם היה המעטבב יותר קרה בזו והקרית בלתי נח
ובלתי אבחות יושם בהם פלפל במעט בבי מבות אבחות
ואם יורו האותות בי הנגהו קרוב והסמיכו בבי ההקדי
ובי רמון מתוק וממרצע יסכנגבין השרות יציאות רם
רמון מתוק וממרצע ופרונש מבושלות ואבבן אבו
הנגרי הוא דבר גדול התועלת עם שהוא מסיר הבגין הבו
ובשבר חדות החום ובניע ואחרי לא יזוק אלא בתם
ובמחרקות הדלעת וקשואים והדרת ודע כי ובבת
בכה שיזון בעל השלישית אם הוא צריך הראשנה תל
שינתן באחרית בבין קצות שרגג ואטלי התלש

ובמיוחות הנריים לפי שאין בו אמטנפות חולשן ביצת׳
ואם צריך יקירור וההרטבה יותר או כמו בשך השעורים
והוא לאבוקי״ש ברגיעת תורית הוא
הפליג בקירור וכש כהתחלה אלא אם ימצא התלהבות חז
חזק ויפוחד שתהפכו אל הדלקת והרבקה ואם
הנבול קרוב וראית כאול בשתן זה א הנקיעה המשובחת
בוהשמרים הנודעת אם יספיק טוב ואם לא תתעסק בהם
ברפואתת או בכה שיעצר הטבע במהרת שיתן או שלשול
או קיא או דיעה ולא הטעור בזה ואם לא תמצא נטיה
בראת או תריק בשלשול ובזה אשקמוניא שיעור דנק בנג׳
בגולב או בשול בירבולנש בתמרי הנדי ותרנגבין ויאב
רמוקים השרשים וקשיא פרשטולא כמו מה שידעת׳
הלך שיתחזק בפום שירא ושני ואשקמוניא ובכה שיאות
להם נב עונות אשפורי והמשלשלים נסון בירטולנש
מירינש כניקים מרעניהם ד׳ זוזים מוסרי משרור ב׳ וזים
סקמוניא דנק ישתה במים קרים ואחר זה
ירצאו בהגרה ואם יהיה שם חום מופלג והתלהבות גדול
ומבר והריקות אותה אין היזק כהשקאים מעט מהם
בהמסבים ההזקים כמה שנאמר ברטובת ואחר כן
ולפעמים יועילם התחבושות בהם ואמנם המרחץ
הנה ראוי שלא יקרבו אליו קודם הבשול ואמנם
אחר הבשול ובעת הירידה היא הרפואה היותר טובה להם
ובפרט למורגל וגם כי השנה כהכנסתם למרחץ קודם חמש
הבשול יותר בשורה מאת כגולתה וראוי
שיהיה המרחץ שוה האויר ורטוב ויועז בו לאש כדי שלא
יתלהב לכנם ויכריזו בשכן ויאולש וורדים מערב הרבה
במים ולא יאריכו לעמוד אבל יצאו במהרה
והגהרה יותר טובה להם מהאריך לעמוד ובעת היציאה
ראוי שישרו במים פושרים יעמדו בו שעור הערבות׳
ואחר אם יצאו הנה יש להם לשתות יין לבן רקיק
ורקיק גוונו רב הבונג ויכוסו בכסותיהם כי הם יזיעו זיעה
חזקה ויבושל שארית דבר אם נשא ויהן אחר זה במאכלות
המרטיבים והריקות אשר בתאר הזה ולא תפחד מהשקות
בעת הירידה היין המזוג רב המזג כי היין הנשבר בכמ״ג
יועיל לשעור והנשאר ממנו בהוצבת מה שיצטרך אליו ויש
ישיג המים העוברים בכחו ובעירוב מה שיש בו בן ויו
הדמם המועט ויקרר וירטיב ואם יהיו שם מקרים
מצבא ובאב הראש והעירה והולת זה כמו קום ולך רפוא
רפואתם ואם ישאר אחרי הנבול דבר
בוים שוקד או עליך שתתקן בסכנגבי׳ עשוי עם הסחיטות
הנגירות או שיבושלו בו הזרעים והשרשים הנגירים׳
ודע כי רפואת השלישית הרבקה
היא רפואת השלישית אך שהוא יותר נוגש
נוטה לשמירת ענינו הבשול ואל תקרור בסכנגבין לקוח ם

בורע קשואים וזרע הגבבי הבתנשים יותר ושיתה אחריו ב
בשתי שעות מי השעורים ולדקדוק הגון
ולעשות התוקן הדין בתחלה ולהשית בהגרה וראוי
שתלך לאט ולא תשקה המשלשלים בתחלה ולא תקריב
אליהם אלא כמו בשק ואגלש ומי התמרות ולא תעשה
אלא החוקנים הרכים

פרק מ

לרפואת השלישית׳ אין
מוקף כלומר אין אבחי
הדברים אשר יתחלף בה

בהם רפואת הג׳ ואין אבחית לשלישית הגמורה הם דב
דברים ישתתפו הקדחות הקדחות בן תחתר השני ולפעמים
יותר לבעלי האבחית הל׳ שלא יבתינו רוב מהירידה
אבל לפעמים יבתינו הבשול לפי שהמרחץ אסור להם כי
המרחץ יוריד הלבנה בלתי מבושלת במה שנמשך למוח
העפוש ותתערב הליחות ורעה בהתקפות ויתוך והקור
וישאל הנם והעב והנה התנועה בכל יום נב או קרוב משם
בהתנועה הוא כמה שיזיקם אבל ראוי שיזונו יום ו
ויהיה בכוונם מה שיספיק ויהום לא
מעט ושיהיה הבוון בתחלת הגלה יותר עם שאינו
בתחלת הגלה האבחית ואחר יהיה לדקדוק חזק ב
בדקדוק השלישית ויהיה הדקדוק יותר והקירור פחות׳
וחזקנו בהתחלת בוינקן ואח׳ בהודד ושישתהו הבשול
בשלשלים יתחזק יותר ושיהיה כמי השעורים בה
כבשל מתוך כמו מה שאמרנוהו לפי שיתחמץ מי
השעורים באצטומכתו גם יותר חזק מזה
ולפעמים יצטרך שיבושל בו אישוף ואזוב ופודנג ואם
ואשפיק נרד כמי תבונ והסלק מועילין ויעורב כי
הריעונים כמי השעורים ובאחרונה כי הריעונים מועיל
להם וראוי שיעוין מקרוב האין אבחית ב
במאבחית ורזוקה מכנה וכמו זה החלק בין רפואתה ובין
רפואת האבחית כי אם תהיה קרובה באור במאבחית הנה
תחלק ביניהם חלק מעט ואם ראית שהגם עב או הקין ד
ואם חקות לא תצטרך להוקן הקין כי אין
דבר יותר מועיל בן הקיא אחר המאכל ובן
המשלשלים בתחלתם אשר הם יותר קרובים אל השוה
לפי דעתי הוא מרק הודו המבושל בבשקה כי סוסרי ויש
רושע מבושל ומכנגבין ופעמים כשים בו קשיא פ
פיסטולא ויותר חזק מזה שירשם בו מה הסרבוד והרוקני
בהתחלתה ויותר נאותים אצלי בן המשלשלים האחרים
והוא החוקן אשר יש בו חכך וקמוניא ג
ושיקלא יקרטם ויאגליש וסבסתן והאגם ויהיה
בו מה בן התרבוד ומה קשיא פישטולא
ושכן שמשמין ובורק ולפעמים תצטרך
ליותר חד מאלו כפי רוקה במאבחית ב ג

ואמנם העוזרים על הבשול הנה הוא כמו סכנגבין מעורב בדבר בן גלנגבין או סכנגבין שרשיי ואת השביעיי כמו בשול אסמנתין כי הוא מועיל בדקדוק לחמר ובחוזק לאצטומכא וכן בי שומר גבו כרגם עם סכנגבין ואם יעבור הארבעה עשר אין הזק להשקות עוצות הורדים הקטנים ואם תארך ויצלח יותן לו עוצות פוליקריאה ובשולו וחמום צרדי הבצלים כמו הבין וירושה מדאקיתם נב בבה שיבשל וידנה הבורחה אם תגדל שם ·

ואם ידעת כי הבשול כבר הגיע או תריק ותגיר הלא תזוגע ומתבריקים הטובים להם שיוקח נירא פיקרא הבנשה עזים ובכחוטת הדית ופוליקריא בא׳ ג זוזים זרע כרפס מירבולנש סיטרינש וקבולי בא׳ ה זוזים תרביד ו׳ זוזים יעשה גרגרים כמו ברטם והשתיה מבגד שני עזים ונבזה בשול טוב להם כמו אבתגו יוקח פוליקריא ואפסנתין ומירבולנש קיבולש בא׳ ה זוזים זרע אבטיח וזרע מלפפונות וזרע קשואים וזרע כרפס השבעא ואספינא אלבא בא׳ עשרה זוזים תורביד זה קניא פישטולא ו׳ זוזים צמוקים מנוקים עשרים זוזים סבסתן ל׳ בבמשר האגנים עשרה בבמשר סוכרי רוטר העשוי בורדי ורדטים מו׳ זוזים ובשול הכל בבי תוחן בבירצא כו ויוקח בזה כוס גדול שיוטם בו קירט באסקבוניא

ולפעמים יצטרך לרפואה חזקה ממה בצד והלושה בצד ואבנם חוקה הנה היא כמי זורקת הליחה הדבקה ואבנם הלושה בדי ש שהוא לא תריק הרבה בבת אחת אבל אפשר שידריג בזה היורק הליחה הצריכה לתריקה בפעמים רבות פן יתין הבח והרפואה הזאת היא אשר אפשר שידרקן ויחבר בה מסשלשלת מעט ומשלשלת הרבה ואבנם הבינע מעט מן אלראי ואבנם הרב הרבה כן אלראי ואבנם התלוקית

הנה מעט ביום לא יפעל זו באותה וכמו הרפואה הזאת ש שוקת מתורביד שעור חצי דר׳ כבי הנעוך ומאסקמוניא קרוב ממסנג או יותר מזה ויולש בגלנגבין הנזכר וישתה או יוקח בן אסקמוניא בבי זה הזיזים וכן אסקמוניא בבי זה הזיזים ויולשו בגלנגבין הנזכר וישתה או שיושם בפחושת הורדים הלחים שעור אוקיא וישתה או בבסקה ורדים וישתה

פרק מא

בקדחת השורפת ונקראת דלקת ובלשון יוני פאדיטוס ובלשונם קבשון הנה הדלקת היא על שני פנים דלקת אדומיית ויהיה הסבה בה רוב העקמוש אם בתוך עורקי הגוף כלו ואם בעורקים הגלוים בצרדי הל׳ב ביחוד או בעורקי פי האצטומכא או בכבד או לבנויית הל׳ דלקת ויהיה בלבנה כליחה שנתעפשה בעורקים הגלוים לצרדי הל׳ב כמו שיאמר אבוקרט בספר אפידימיא ·

ואבנם תהיה הלבנה כליחה כמו שידעת במבות הלבנה עם האדומה תוריה ותהיה האדומה המתעפשת מעורבת בפימיות רבה ובהיות הדלקת יותר חזק הבחורים מן השלישית ראוי שתהיה יותר קצרה הזקן ההזקנים יבעט שיקרה להם קדחת הדלקת ואם יקרה להם יבותו כי לא תהיה להם אלא לסבה חזקה כמו האבנים הבחורים ועוד שבהם הלוס

והנערים הנה יקרה להם הרבה ויהיה בנערים נקלה לחוזם ואולי תהיה ברוב עם תרוסה בעלות הגר אל הראש · והנה זכר אבוקרט כי מי אשר יקרה להם בקדחת שורפת רעש הנה ערבוב שכלו יתיר כנגד הרעש והנה שיהיה בן שהמות יתרכם כאשר ימשכו העצבים וידבה שהיא שורפת ויהיה ערבוב שבל ויחוך כבכו פר ברעש להתפורות הליחו אל העצבים מרוב שתכלה יהיה בקיא או שלשול או דקה או רעשה

פרק מב

הפרות הקדחת ונסדר הא׳

הפשירות וחוזק המקרים בנהירות הלשון ומרבבותה הל׳ הנוזרתו אחר זה ונתעצר הזיעה אלא בעת תגבר וחה הטבא

אמר אבוקרט אלא אבן יקרה שעל כלחם בקרי ישקט וארית הטבא והדכות שיהיה חוה צמאם לסבת הריאה כשיהנוגע השעור בעט יתריק בבה שיהול אליו קיא הבשר הרפה והחום והטרפה ברוב העגין לא יהיה חזקם בחוץ בחזקם בפנים ויהיה הסלון בן יותר ק׳ בזולתה והוה באדומה יתחזק בה המקרים הדקים בהתעוררת והמצוק והטרפה וער וערבוב השכל והרעשה גם וכאב הראש והציקה הגדעים ושקיעת העינים

והדורי הבטן באדומה בזוקקת ונפולת הזאת האנוקים לנערים יתעכבו השדים ולא יקבלום ויגבר בה שיטמו מ הל׳ב ויתהבין ·

פרק מג

רפואת הדלקת ונסמא הם הזאת השלישית האמתית

הם יצטרכו להקזה במבוי בית שקים והבחירות יותר בכן חוטבנו הריקה השלימה הנה בעת הבשול לא יוקזו כי ושר הדם מקום ורכן לאדומה ׳ והפעמים יועילם זה אם יהיה שם עבירות הגודם אך יצטרך להריק והדבגה יותר חזקה וקיור בפעל לבת שיקזהו ׳ ואם המהר במגילת הבה אז אי אפשר בכלי הזנתם ואם לא יתאוו וכמו בכמי שיוחד בכמו דבר רב כי פעמים רבות יתיצאם בלבום להעיד החוש ודבר כי להוכיח בהתחלה ויותר חזק מרבוך הנ׳ והא האבנות ויצטרכו לרפואת הקדחות החזרות הגזבורות על האופנים הנזכרים הפעמים הוא נאות ויכון שיתן בעת העשירה הבעשה בהקדחות על כי תבר הנוי והפעמים יש׳ והם טובים בבפורא מעט ׳ ויאות להם הסכנגבין או הלב׳ גא׳ זרע לבלונות או הלב זרע הגרטי האבטיח אל קן טוב בא׳ באר ׳ ויוטיב לשתות המים הקרים כמו שזכרנו ואם לא יהיה בונע ישתו כבכו אפי׳ עד שישבעו ׳ הפעמים שכיחם ערבוב השכל ודיות המים הקרים וראוי שיתנעו מכנו מעט בכל עת נביעות רבות וכמו בכמי שמם יקר הרואה לשונו נגוב ויבש ׳ וירצאו מקרינ המופלגים בבה כמו שנוהו בעשרו וראוי שישבר עליהם הפולת רקיקת הוס כי זה כבה שינדל בו הסכנה בהם ׳ וראוי שישבר בים בשישתם הלא תנית צרדי והזות שיתבורתו וראוי ישו׳ שישבר ראשם בחומן ובכבן ורדים ועגולש ומי ורדים ואו׳ ובכפורא ובורצא בוים ודביקה בצליקות ויבושל בהם מה שזכרנוהו ׳ ואם יחזק בהם התעורה תרפאה ואין הזוק בחם בסוקות בסקה הפמור ואמי כן השחור בכבור הענין הזה ובאחריתו ישוקה העוגות אשר יאוהו להם כמו עוגות בא בבפורא ובעת ההיא יאות להם סכנגבין עם הלב׳ זרע חם הקטואים וזרע אגריביא וזרע הלבלונות ׳ בא׳ ב׳ דר׳ והסכנגבין בן חמשה ועשרים וזהם עד חמשה ושלשים ב׳ בא׳ כה שתראה ׳ ואם יהיה שם שלשול אז ינהגו עונות אמעדי העצירות עונות טובות ויקח אשפודי ורדים בא׳ שני דר׳ וחצי ועפרן שני דניקים זרע לבלונות וזרע הגובי בא׳ ג׳ זוזים זרע דלעת וזרע קשואים בא׳ שני זוזים שאנדאלי בן ליקאי ריטא אבודיום בבא׳ זה בבפורא דאנק וחצי ושתיה מן ׳ תאר אותו ׳ מדיסד זוזים זרע אבטיחים ומלמונות וקשואים ולבלונות בבא׳ ב׳ זוזים בכפורא דאנק וחצי גומא ארביקא אבידום בין ליקאודיסא דראגנמי בבא׳ מה זעפרן שליש וה בכפורא שעית זה והקזה ב׳ זה וכשיורד החולי ירידה גבורית אין הזק במרחץ הנטים מטיבו אל הקור והזהר אחר שיהיה המרחץ בהם לבי שקדחתן מלבנות כלורת

פרק כד

בקדחת הדם ונקרא סינוכוס ׳
ובלשונם שינוקא ׳
בכר חשב גאלינוס כי לא היה קדחת הדם בעפוש בי הדם ׳׳

כשיתעפש ישוב ארוכה ולא תהיה דם ותהיה הקדחת ארוכיות לא רכיות ותהיה הדלקת הגבורה והשלישית דורפא אותה כרפואת ההוא ׳ והמאמר הזה הלק למאמר אבוקרט והנך וראוי ורב הטעות בו במאמר שהדם בעת שיתעפש ישוב ארוכה כי זה המאמר יתחייב בו שני ענינים
אחד כמם שיתעפש יוכל עד שישוב
אחר העפוש ארוכה והשני
שהדם בעת שיתעפש
ישוב באותו
העת א׳
ארוכה ׳ כמו שנזכר
שוהנן
בינת שיהם ישוב אחרי ענין
בכל אחת בהקזתו

ואמנם הנכון והאמת הוא נעמר
והנוחה בפנים

שלשה הא׳ שהדם בעת שיתעפש ישתנה הדקיק שבו אל ארוכה רעה והעב שבו לשחור הלא בכללו ישוב ארוכה והב׳ כי זה יהיה אחר העפוש והג׳

ועודנו הוא בענין העפוש
כי אשר שזה יהיה ארוכה לא ברע האם פעל בה העפוש א׳ אם לא כי יש דברים רבים יתעפשו ויתבררו בהם רקיק ועב ולא יהיה בלקיק הלא בעב עפוש כי לא יתחייב שיהיה בע׳ בעפש בת שיתהוה בן העפוש לפעמים יהיה בן העפוש ע׳ בה שלא יתעפש ואלו והזה והזותו בן העפוש בתויב עפוש זה ראוי להיות העב התבאמר גב בעפוש ויהיה שם קד׳ קדחת שחוריות גב הנה זה בה שידריבהו באור הטובן ׳׳ הראשון ׳ ואבנם הטובן הב׳ הוא שקר צרוף כי העפוש דרך אל ההפסד והעפוש אין לו זמן והשתנות הדם אל ארוכה לא יעשה אלא בזמן ׳ אבל העפוש הוא הפסד יקרה לדם והוא דם כמו שיקרה ללבנה והוא לבנה ולא השוב שחורה ולא ארוכה א׳ כשישתנה אחר זה בשלמות העפוש ואבנם האבן הנגמור הוא במאמר אבוקרט שהדם בבר והליד בעפוש קדחת ונאמר עוד שקדחת הדם היא קדחת עפוש וקדחת חום ורתיחה אשר יקראנו
אבוקרט שינוקא והדבקה בלתי ורלתה
ורוב רתיחותה במסתים בהנוקא
הדם הפעמים
תהיה מסבות אם
שתרלות התחזקו לבעלה במתחזקות

מבית קדחת יום וגם נקראת התריטיאות החזק והוא בכלל ה׳ דיות אשר בין קדחות העפוש וקדחות יומיות. ותבדל בקדחת יום לסבה שהתחלתה הראשון בה דיוחה ותבדל מקדחות העפוש כי אין לה עפוש והוא קדחת תוחה אינה קדחת יום ולא קדחה דקה ולא קדחות עפוש ופעמים רבות תעתק לקדחות עפוש או לקדחה דקה ופעמים רבות הנקרים בארוכם בכמות קדחת יום והראה נאלינוס שאין שהקדחת בין הדם לא תתרכב עם שאר הקדחות כי העפוש אם יקרה בדם יהיה בכלל לבל דיוחה ובזה יש שתהיה לקצת בכוחו ולא יצטרך להאריך הדבור בזה כי לא יקבל בזה תועלת הרפואה וסבת הקדחת הזאת בלוי וסתימה הרגבאר השיור וכח בלתי מותל ועזיבת הרפואה ואחר תגל גם השיול הכבד ולפעמים יחייב המאכל בין רוב מיבות הדם באכילת הפירות המתוקים וישתנה אל העפוש ברוב הליחה המנה כי יחייב העפוש כמו מה שיולד בקשואי ובלפפונות ופקים וכיוצא בהם. והקדחת הזאת היא דבקה ולא המפסוד לכללות הליחה ושקדחתה עד הגבול או עד הבות. ובינוניו שלשה והיותר בטוחה שנתק המתחממת משתחילה בקושי ואחר לא תמיד הלוך והסור כי התוספת יותר במעפרש ואחר זה העומדת על ענין אחד ולפעמים תתרבה שבעת ימים והיותר רעה שברים היא הנוספת מפני שהתחבה בה פחות מן העפוש ונגורלה עד השביעי ברוב. ובלותה בת בהרקה כורתשת או בלתי כורתשת ולפעמים תעתק אל הדלקת ואל השרסם. ולפעמים תעתק בקדור הריב אל לישרגיאה. ולפעמים תעתק אל נדרי ותצבה הם סוני רואלי. ולפעמים תקרה בה הרדמה ונפלת הבנין ויחוש בכבד בקול התוף ולא יועילהו השלשול עם נמצאים ויהיה השלשול לא יועילהו ואחר יצא הצמא חשוך רחב ביחוד הוא באוחרות הבות

פרק מה

האותות. אותות הקדחת הדמויות שקן בקדחת הקדה האדם

הפנים והעין ונפח הורידים והצדעים ובלתי שלם בבלי דתת ולא יעתק אלא בעת הגבול ופעמים רבות יתחבר בה חכוך באף וגבהרים ובמקום הצמאר אשר יגמרו בן קרני א המציצה ותרות הנשימה ופעמים רבות ועל עליהם האור הרדמה וכובד ובור והוא רע וכן כורסות הטרין והראגם והלהאה והדלת והכון וחובה רב חלאות אודיות מתחצית בלתי טובה כמו בדלקת. ודפקו גדול וכך בלא מיוחד ותבוק כאשר מתחלף בלתי רב והחמור [illegible] וזה התחלפות בחורות בהדלקת ואין חובה כבוד הדלקת הושלישית את החזקה וכו׳ שתודה מסבה בעפוש הנה חוכה ים ונקרית יותר חזקים והנואתה יותר קשה והוא יותר דיבות לשורפת והאבנים רקיקות הדם ועביו הנה יודע כמו בכה שיצא כבנו

והשינוקא

הרתחיי בהתחלתה היא יותר חבה לקדחת יום אך חובה בעט העקיצה והחזק ויבצא בה ההתלהבות ויהיה רוב רשובה בקרוב ללב והאבנים העפושיות הוא כמותה והשן רכשותם

ברוב והאבנים אותות העתקה הנה אותות כל מה שיעתק אליו בהתחנק ובורסות הגרון והחנק והבאם שקרים כבר ידעתם ואותות נדרי עוד תודם אותות שרסאם ובאב ראש ולרבוב סבל והולה זה כבר ידעתם והנה גם אותות ארינותה הנה כבר מה שידעהו בהתצחות אותות הבשול וזה דוד הגבים והתולפה קינה בנגע בתוספת ו עבידות והסרון עד כתוח כאלו הוא נפסח כי זה יורת כיהיב כלא ליחה פגת והאבנים גבלה תהיה עליו הראות אותות הבשול שאם יתאחר עד אחד הג׳ וחד לא יהיה גבול בשביעי ופעמים יהיה גבולה ברביעי

פרק מו

רפואת קדחת הדם הגה וקבונה בנחירה היא דלקת הרבי קד

הקלוף ועכוי עצם הדם אם יהיה רקיק באר כבוי אותו וקרורו ונקיו ודקדוקו אם יהיה עב ולקח והלא זרמו בהולדים הדם העב ובהולדי הליחה המעקנת ובשול הליחה המועלת הקדחת וזה נבחה והאבנים הרקה הנה אשר כבלי ההקזה בין היד באורות עד שתקר ולא יבון בגול ולא בשול אלא אם תהיה הכבה כי אם יהיה ראוי שתגבלה ותרחיק ואם יהבור הקדחת הקזו ולא יסיף בתקזה עד שיקרב ועל ואם יהיה הגוף חזק כי הקזה וקיד רבוע חזק וידע כי הרקה ושאריות הגבים יקריבם אל יצפיקו כבלי קדור אחר וזה יותר נכון אם לא יהיה כבה שיחייב המנוח כי לפעמים יהיה כי הכלמה כקרוב העלוף די ולפעמים ימשך אחר ההקזה והשברצת כיד שלשול מרה וזיעה וראוי שיקנה בי עת שהתרבק. כי לפעמים יהרפא בהקזות כה קדחת בתחלשה וקוף בבון רק ובבורה וראוי שתקדל לרכך הטבע בבה שידעה כבבו כמי שני הרמונים ורמנו וחבור העדי ופתידות קלות בכה שזכרנו ולפעמים יצטרך בעת הבשול אל הרקה כבבו כירבולנם ותם טירא וקסיא פינטולא וכיוצא בהם כבה שידעת ואם לא יסבול העיון ההקזה בין היד הקיר העורק אשר בין הגבות או יושמו כוסות המציצה והבלא יק דבר כמה לבקיה בנגע או תשלשל בני מה שוכרנו בוה והרנטבה תהיה בכה שפותח וכתחיך ומשקט הרתיחה. ואם יקרה בהקזה עלוף תאכילהו לחם גם כוסר ואם יקרה דיעה דם במעצבו לא יקפי אלא בקרוב העלוף והאבנים עכוי הדם או כבו עסם ננבו קרוש והטרו שתבשל באות נגעבש בוכבוה לימרן גם עד שיסאר השרי ויתעב בסוכרי וכל עוד שיסבנס יותר טוב והעדשים גם וביחוד הלקודים כחתיבן חמון חזק כוה הבין והסבר לך בהתספות עסים נוגבים והעדי והליחה קבה והאבנים הנהגתו הנה כבו כי הקרים המקודרים וכי חורת בקודר ומתות המים הקרים אם יהיה בגגע ולפעמים ישתה בהם עד שיחות והנה ואולי ירפא ולפעמי תעתק לקדחת לבריות והרפא בעת ודרים וכיוצא בהם וזאת הרפואה לקצת הקדחות אדריה קצת האחרונים והאבנים מתות כי השלי

וזה דמהוה כיעולת לחם אך עם רפות הטבע וחנות הא
הדוחר נכון בזה עת חוזק הוהירה והעצר והתלהבות יר
והפיקת הלב תבואות ודע כי ההסתפקות על הקדור
ועדבות התקוה והשלשול יוסף בסתיבות והתעצר ונוספי ח
העפוש והחום כשארית הענין ואמנם הנקור כבכו
כשלשולי הארוכה כפי התחלפות חיוב הכח והחולשה עם
המבשלים הליחה הנפנה שלפעמי תהיה והוא הסבה בעפוש
הדם ובשאריתה תשקהו כמו עונות כבפורא ועונות
אישפודי ואלו גם עונות טובות קח
אישפודי ג׳ זוזים זרע לבלובות ח׳ דרה זרע קשואים ד׳
דרה׳ זרע דלעת ו׳ דרה׳ גומא ארביקא דראגן ואבודום
כא׳ ג׳ זוזים כרין דבליצואה : עשה יעשה מהם עונות ׳

נסחא

אחרת טובה וביותרות אצל
הלשת הכבד קח חדים ג׳ דרה
כרין כרבריש ב׳ דרה׳ זרע
בלפפונית ואבטיח וקשואים ולבלובות ואשפודי כא׳ דר
גומא ארביקא ובתירא ונשא הצ׳ דרה ריונדבריז ועשן
כבפורא כא׳ רובע דר׳ יוענו ׳ ואמנם המזונות הם
הנעשים במגורכש׳ ונזיד עדשים בחומץ וברמוניות והמיני
החמוציות ואם יהיה דבר כמה יפחד כהם העצירה ישאבו
בדרכשה והרכש ובטעם הדלעת ובטעם הבוסר והצירות
פרס ציניות והפוח כבעני ורמון הירקות דלעת
וקשואים בלפפונות והנרבי ודרדלגם ואסינשא
וכסבורא וכירצא כהם ואם יקרה כאב הראש
ודפיקת הלב או תעורה או תרדמה או רעיפת דם בופלגת
שתפסיד הכח ואולת זה כן המקרים הקשים תרפאם בכת׳ש
שהודענוך בזה

פרק מו

בקדחות הלבניית ׳
כבר ידעת שקדחת
עפוש הלבנה לפעמים
תהיה באה בעונות ולפעמים תהיה שוקדת וידעת הסבת
בזה ויש לה עתים כשאר הקדחות ופחות עתות התחלות
ברוב הענין יח׳ יום והסתלקה ברוב תוך ארבעה
ושישים יום והיותר בטוחה הבעלה הנפסק ופתירות וכש
הרבת הזיעה שיורה על רקיקות הליחה ובעוטה ודפיון
הגוף והארוך שבחוליי העלה הזאת היא העליה וגם כי
ירידתה גב׳ יותר ארוכה מירידת השלישית ברוב הלבנה
הייפשת ולפעמים תהיה זכוכית ולפעמים חמוצה ׳
ולפעמים מתוקה ולפעמים מלוחה וכבר ידעת איך
תהיה כבמלוחה ודלקת ברוב שוקדת הקדחות הלבניית
לבורתנכים ולבעלי הבטוחה ולזקנים ולנערים ובעלי
הקבסא והמתנועעם ובמתרחצים על המלוי ובעלי
הפתוק והאטרן ובעלי המלוי ובעלי הנדלים באצטומכא
והיעמסו בה והמעט שיכולתו כבולי כאב האצטומכא
ודע כי כל קדחות שיש עמה קור יצר הדפק ויקטן ׳

פרק מח

אותות הלבנית
המקפת והוא אשר
תקרא אלבטוריאכס
אבנם מה מתהיה הסבה לבנה זכוכית או חמוצת
הנה הקור ירבה בו במבד הרחת בזכוכיות יותר חזק

אך הקור איננו מתחיל כחק בבת אחת אבל מעט מעט כמו
בקציות אחר יפליג עד שיהיה כשלג / ולא יתחמם אלא
בקושי ולא יתחמם בפתע ולא על הדרגת מתחברת אבל
מעט מעט עם הורה כן הקור ולפעמים יתערב עם
קור בהתחלה סבור ויהיה הק׳ לבה שלא נתעפש והסבור
לבה שכבר נתעפש והיתה הקדירה יותר גדולי במקצ׳ חת
התכליות והקדחות הזאת איננו בליחה תפגל עקיצה עד
שתהיה סבה לרתת כי רוך והתגעריות כי עפושה עפוש א
דבר רך ובתחלת עם כובד ותרדמה ׳ ופעמים רבות
תתחיל בעונות והראשונות בלי קור ורתת אבל יתאחרו
עד זמן | ולפעמים יהיה קור בלי רתת | ופעמים תתחיל
בעלוף ותהיה העלה הזאת ירבה בה העלוף לחולשת פי
האצטומכא ונפילת התאוה והעדר העכול אשר הוא
יסוד הכבר הבזון הכבה ואמנם מה שתהיה הלבנה מלוחה
יכסך אורית סבור ולא יהזן קורה ואמנם בה
שתהיה מלבנה כתוקה יכנס שיקובו בהתחלה עד עונו
רבות סבור ולא קור ולא רתת ורוב הקצי קדחת הלבנה
בתחלים בעלוף והנה יתראה בה בראשונה חום
חזק ובאחרונה ימעט וגראה שתהיה הסבה בזה
שהעפוש במקרים תחלה אל היותר חם והיותר לח ויותר
מליח ויותר רקיק ואחר אל היותר עב ויותר קר ובשוש ת
החום בה בראשונה חולש ואחרי ואחר אם תאריך להניח
היד על האבר תרגיש בחרות וחריפות אלא שהוא לא יהיה
בחזקה ושוה בכל מקום שתפול היד עליו אבל יהיה
בפזור ימצא במקום חריפות ובמקום רבות ויהיה החום
כאלו הוא עובר אחר דבר עשוי כבברה כי הלבנה
דבקה ומתחלפת הפעולה מן החום כמו שיקרה לדברי
המורכבים בעת רתיחתם כי יפגעו במקום ואף
שיהיה הגת חזקה ברב בלתי כלהוב ובלתי בצעד ובלתי
בגדול התשוקה לאויר הקר ולמים הקרים ולעברי הלהרה
והנשימה ולפעמים רבות יקרה לחולה שלעבור
זמן שיש לו עוד שעה או שתי שעות ויחוש שהוא כבר
כליתה והנה הוא עדין בתוספת כי אתה תראה אותה שהיא
בתחלת להוסיף וכן יש לה בירידה העפירות וקדחת
הלבנה רבה הסתובים לרוב לדחיתה וארח בעוצת ההוסה
לדבקות הליחה ואם הדיע יהיה דבר בלתי כמספיק
וכן האנוש היותר מיוחדים בה הוא מעוט הזיעה
והעדרה והצבא תמעט בקדחות הלבנה אלא לסבת
בלחותה או לסבת חוזק עפושה ועם זה הנה תהיה פחות
מן הצבא בחלתה ונפיחת הגדרים תרבה בה גם
והנה יקרה לעור הגידים שיתדקדק עם פתיחתו :
ואמנם נראה בעל קדחת הלבנה והנה נוטה אל
ירקות וכלכמות עומדים בלובן עד שיהיה הכל
מבריאה העפרת עד התכליות ׳ ומעט שיתאדם כמו
המראה התערבות תולית שאר הקדחות והנה דפקו
הוא דפק קטן ושפל וחולש כמעכב תחלה ואחר יחזק
באחרונה והסיבתו וקטנו יותר חזק מהסיבות הרביעית ג
והשלישית וקטנה וחוזק הבופתו ורחוק קטנו אך איננו
יותר כמו דפק הרביעית ולפעמים יאחר יותר בכמו
ובכמות בהתחלה והוא חוק ההתחלפות עם העור הסתו׳

ויקבבנים והחולטים מהם בהתחלפותם יותר, והוראת הוט הדופק עליה בזה הוראות יותר אמתיות · ואבנם שתנה בהתחלתה הנה הוא לבן ודקיק לרוב הפתיחה והקור ואחר יתאדם לעצמו ויתעבר לרוע העכור וגם ישתנה בה הענין עת ועתים כי אם ינקה בין הליחות העפשה ויותך בה התעפש וישוב השתינה יהלבן ואחר כשיתעפש דבר רב אחר זה וירדוף ותפתח השתינה ותאדם עד שתרד על בגן מקום השתינה · בה שישקבה מקום אחרת בלוחה הדיו בעכבה · ואבנם עצאתה רקיקה ורבוד לבניית כבוה שיורה שהקדחת הלבנית שתהיה עונתה יותר שעות ויחזי ועזיבתה שש שעות ולא תהיה עזיבתה עזיבה נקיה וזה כי החסר עם עונו ודבקות רב · וגם יורה עליה השנים והכניג והפיק והארץ והמזג והסבבות סבותיה והקר בה בהתחלתה ויורה עליה החסר הנזכר מבראה הפני ותפיחתו ורכות הבשרים והלבנת פי הישטומכא · גדולת הנאות הלפעמים יוגדל עכת הטחול ויקרבבה פותק ויבחן ברוב הקיאים הלבנה ·

פרק מט

אותות הלבניית השוקדת · והיא הנקראת לתקה הם אותות הקדחות הלבניית · אך אין המבקן ובה קרובות להם מקום ועין המתהלה דות וקור וסבוך והיא בהתחברים ויותר דוכים והיה שם רחת בשש שעות או כיוצא בהם יותר על בה שבבבקת כי רבקות גב לא הבגע במשארות אלא שהוא בסתר בלתי נראה

פרק נ

זמין הקדחות שהן ברוב מבין הלבניות ולפעמים תהיין מבין האדומה ואינן במה שתהיין בין התחתות ונחזרו בשבות ובשפטים הגרו הק אימבאראלוש ודילבטריאה וזן מכלל הקדחות אשר יתחלף בהם בקום החום והקור בבית ובחוץ · ובבות ההתחלפות והבקים · בבות · שיתעפש ובבה שלא יתעפש והבצאבה ג׳ חלוקות כיורדות לקדחות העלופיות הלחויות · והקדחות העלופיות והדקיקה · והקדחות היבשית והלליית

פרק נא

בקדחות אשר יהיה הקור בפנים והחום בחוץ והיא קדחת איבפיאלוש זאת תהיה בלבנה ובזבית אך היא ברשנת בה בתוך הגוף ובבגיבו והתקרר במקום ההוא · אך יקרה לה העפוש והבעשים בבטו אדה ובה שיתעפש והבעפר הנה הוא · בתחוב בחוץ זה ה׳ שהוא יתעפש יהקר בפנים · ואבנם לא יראה קורה בבבור זה הבין · ותהיה גיח ובתחברה ולא יתעדל בבבה בה שבגע בה ובשיתחזר בה העפרש והתגעש והתקדר קרור בה ואם לא תגיע שיבלול הגוף כלו ·

פרק נב

ארוחויה הם האורות בעצבים העצביים ויש ושהנה קר גב פרות

דם בחום שתן, ולחות מבהכת והלקה מעכב ובאוח והיא ברוב תחזק בכל יום אף היא לעונה תנוח ופעמים תשתנה אל הרביעית גאל השלישית כי לחות חזאת בגוף מעטה ומעטה הקורש אשר והמעוט לבבות אחור התקף ובלתי החורת · עונתה בכל יום לא יתבאר שהיות לבניית אבל היא לבניית · בסבת שהעפוש קשה לבנה לא בסבת שהעונת תחזור בכל יום · ואבנם זבן עונתה הנה היא בן ארבעה שעות עד בר שעה ושבי וכלותה וגם זה כי הליחה הנגלה את זה בבגיבו הרבי

פרק נג

בקרחות שהחום בבנים והקר בחוץ והיא לינפוריאה אך לפעמים יהיו ואם גם אך יהיה הקדחות והאת ברוב לבניית אדומיות מאד ובת עבה מאד לבניית הנה הלבנה בבנים אם תבער והתעפש והדמקום ההוא כי היא לא תרך ולא תחמם והגוף והקיבה בהתפשטות אדה חום רב ובשרפה בונה להחזק ותחן יגיה והעגניו רקים בין החום ויתקרר ובבו אם יהיו בחלקים החיצוניים לבנית ובבות בנית קרה ובבי על הרוב יותך מבבה או שלא יתעפש · אך יתקרר ויחום ויתחבר אליו החום ובן כרעש ואחר יוסר בבנים וסרת אד החוום הבחובנים ובאשר הוסר מבנים ויחזם בשרש קורת החפוש חזק הקדחות ישוב ויקרר הגוף · ואב גם אך תהיה אד בייה הנה הבדובה בבחוץ בעיכה ובבבי · ובהעפשה והבבה ובמקום ולא יתך בבה דבר יקרה בה שאבדנוהו בביוצא בה בן הלבנה והת תגוחד זאת האדומיית בטם שבורום · ואבנם לשימה הוא שם הפרצ והיא אריבת הזבן בהני שלישית

ולאומר

שיאבר הגהקדחת איך תהיה הא יש תלה בחריסבן חולם בכל הגוף ואחד יתאזר אותה הנה היא מבין בפט מבשתלה בי החום בין הלב והנה התשובה שנחידוסים הלה יתקד בים הגבור אחדולו של א יהיה מונע בגן שבגדור שהבים הם קרים ולחום בלבר גם יוגיד גוב הלא יהיה כונע ונבצא הבבר שהוא בזגונע לבבה אם ישוב בטבעו · ובבל אלו הנה החלם בגוע אל הלב ובשתוח בשריינים ובהתפשט אך יקרה בבני בה שהבבן בקצת הבבקומות בבר שיקרה לפי שיובה כלגעליו · ואבנם הוזק בבעלות או אפשר בלתו ·

פרק נד

הקדחות שיהיה בה בל אחד בבני העניינים בבר אחד בהבקומות בבו זאת הקדחות אם תהיה אבנם ויהיה בעת שתהיין בזי להיות קרירנעות · בסבת והתפשטות אשר האדה בהן בעצבים והאחרות בחוץ ואין נשאח בהן הזק רב · ואחר בשתתחזר ותתפשט תרחה בלא אחת בהן אד חם בקף בצדדיו ובבקומו אד קר ובבר ידעת הסבה בהנהגת הליחה הקרה בעת ההגונה

פרק נה

הקדחת הלופיית והלחותית זאת באה ברוב בכבת לו

לחות לבנה פנה תכביות בחדשות קדחות במנורת הרבה ש מאנוסה הכח וברוב יעמד עליו חולשת פי האצטומכא וכ ובאשר תתגרע ותתחיל להתעפש תאגום הכח יותר וגם השים אותו נבוך ואם יעזב הכח עם הליחה לא יספיק גם נגרה ואם תשים בנבוך להדריקה ברפואה קלה לא תשביע אליך והתגרע תנועתו בתדיקה והכח יכשית עסק להדריקה בבלטוד או בהקות לא יסבול הכח ואיך יסבול והלא יש שם עם השקעה עליך ועם זה כלו והנה צרכם אל הדקה חזקה וגם הנה צרכם אל הבוזן חזק כי אין בליחתם כה ש שיזן במגו והגוף ויחזיהו והגוף בעדר הבוזן ואם תשתדל לזון ותוסיף הליחה המבעטה ואם לא יהיה בזון יפול הכח וגם וקדה בהתחלתה שימשך אל הלב דבר קר יחדש הקליף וזן וקטן הדפק ויאחר ויתכפף ועוד הטבע הוא בשתדל לחם לרוב הליחה להדקק והעפוש אשר הגיע קצת והלקוי יש יעמד אליו אם יכלט הרב בחוק קדו ויפול בחוק ותכוי ויש וקרב הדפק נהדר וכש בהתקבצותו יותר מבהירות זולתו וגם שהתחבר עם זה קטן ואחור ועכוב והקפה הלבניות לא יבנע מבגו ויהיה עבת נפירות הפנים ורכות הגוף ומראה בעליה לא יבזה על ענין אחד אבל לפעמים יהיה אפריי ועפריי ולפעמים יש יטוב ארובי ולפעמים יהיה שחוריי ולפעמים תהיה שפתם בשפת אוכל תותים אבנם עניהם כהם ירוקים ויבלטו כאור בעת התעוררות העלה ויהיה כשושה ומה שתהיה הכסלים בהם יחק הנפח וקן וקרבים ולפעמים יקראו תמרון ואם תהיה בהם ם בורסא בקצת הקרבים לא תבנת כלל ולפעמים הקרה להם בקצת העתים בן הארובה הנירת תענה ·

ולפעמים יהיה עבת שיפח בקרבים ויקרא כרות ויהיה לה הקפים מהלבניות ברוב

פרק נו

בקדחת הדקיקה העלופית העלופית · הקדחת הזאת חזרת תפיל הדפק ז

והבח עם עונה אחת או שתי עונות על הרוב ותתחדש בגוף כמודה ולפעמים לא יעבר הכח עבת עד הרביעי ותהיה בליחות דקיקות והארוכיות בתוך חזקת הדקיקות וההשקעה רעה העצם ארסיות כבר קרה לה העפוש ותהיה בגופים חמי המזג יבש באר ורוב עונות הקדחות הזאת הן עונות השלישית

פרק נז

הקדחת הזוכית ההלילית כהלבניית חוזר הזוכיית היא אותה שמע שתקרה עונתה ביום ופסידתה בלילה וההלילית היא ברם שתתקן רעות וההזוכיית היא יותר רעה ויותר ארוכה ומפלה בדקה לארבה להקדות ברום היום ולולי שהוא ד רעה לא תוחכן עת פתיחות הנקבים והתכת האדים ולא תתן תקרח אלא לרוב הליחה וחוזקתה ויצטרך עם זה שיזון בעליה בלילה ולא יעזוב לזון על כלוי אצטומכתו ש

ויסתפק להעיד והוא מכה שבסבל הכח ותכלי הקדחת בזה בחום היום והתעודדה למקור הלילה בסוחר נבון סיפל בדיקה ובכלל הנה היא מכלל הקדחות המכבדות ·

פרק נח

ברפואת הלבניית הנה רפואת הקדחת הזאת הנה מתחלפת כפי עת

עונותיה לל התחלה והתוספת והקשרה והירידה וכפי הראות הבשול בהם ומהרר ושתתחלפת כפי ליחותיה לל הלבניות החמוצה והזוכיות והמלוחת והמתוקה וכל בניהם ישתתפו בעת ההתחלה בב דברים חיוב הרבוך השוח או הקיא וחיוב עשיית המדקקים וחפתחתכים והמנירים וכשיעמדו על הקדחות ימים שלשה תדקדק בה הליחות בכבבת הקדחות ואם קודם זה תגיע תזיק ולא תעשת דבר ובעליות תדקדק והגעגה על השווי ואולי הסתפק כבי השעורים ב ביטים זה הראשונים מקוה שיהיה תבליתה יותר קרוב א אם לדקיקת הליחה או לבעושת ולו ידעת באבת שתכליתה כתגאל לא תדקדק והגנהגה אעפ שהרעב והשינה על הרעב והגדדה על הרעב אם לא יתבלטו להם בתכלית התעלת בן ההולי הזה אבל הנה בהתחלה אל עכוי והנהגה עד השביעי ואחר תדריג אבן העליה תחייב דקדוק הנהגה ראשונה ואם יתראת שהת שהתכלית רחוק אפשר שתפגש זה בעבוי תהנהגה ואחר יתדרג מעט עד עת התכליה כי תוכן סבול זה בואת העלת בלתי סבול בזה ובשיעבור השביעי לא תטה א אל הדקדוק כי זה יחליש ויוסיף בחולשת פי האצטומכא וכל עוד שתחוש באורך יותר תדקדק פחות וגם כי דקדוק בה בכלל יותר ראוי מבות שראוי ברביעית ובן ראוי שלא תמהר להאכילו במו אשרוחי התרנגולת ולחם עם בוזרגת אלא אם תמהר התחלות או תתראה הירידה עוד תתחלף רפואת מה שתהיה סבתו הלבנה והמלוח והמתוק ומה שתהיה סבתה הלבנה הזוכיות והחמוצה ויהיה בו מבבה קור חזק אשר לא יתחמם הגוף בו כי כשתים הרא הראשונות יצטרך בהן לרכך ברפואה רכה ולקרור מה · ובשתים האחרונות ברפואה יותר כבדה ובשתים הראשונות יצטרך בהם לחתוך הליחה במדקדקים א עד א אין בהם חמום רב ואם יהיה נמוב רב ובשתים ה האחרונות יצטרך אל מה שידקדק ויחמם ויחתך בחריפו ובש אם תהיה הלבנה מעורבת בשחורה כי אז אי א בר בבטוחה בבלי הכמוני ודקיקות נפרית ועשיית הדברים ת המלחים

והרפואה

היותר נאותה לעשות בהתחלה לנגבין עד ת היום השביעי ואין חוק א אם יתקרב כי שוכר ומי הנרכי ומי ברסם עם גלנגבין כפי הצורך והסכנגבין חוק התאעלה נב ומי הרבש באיסוף יו וגם אפשר שיגיע כמבו מה שירצה ברכוך הטבע ובש עם המטלטל הלקוח במוכרי וורד ארום הדוע בפיסי כי הוא בשלשל ברכך ואם יצטרך לחזק רכוכו יבורס נבי ל ואבלב ויקורב אם תרצה קשיא פי שמולא ופאגירג כ

בלגנבין ליקות כבי הדבש והרנגבין מבשל בכבי קודיאולה
ולא תאליך עליו במשילשלים בתחלה וכש׳ אם תהיה עם
הליחה הזאת ארובה כי זה יוכל להפסד בזג   והאגוזים
רבים ישקו בתחלה רפואת התורביד בכל לילה ובכמו נר
נרטרי מסטכי בכל שבוע פעמים   ובכמו נרטרי הג
הדועים הכבגרים

רפואת נסח

התורביד הנקרא דיאתורביד
יוקח וגנביל מסטכי מא׳ ע׳ גרה
גזים תורביד דק בכתוד י׳ עול
מוכרי סכרה׳ במשקל הכל ישתה בכל לילה וזה מסק אם יהי׳
הטבע בלתי רך   ואם יצא הטבע בכל יום פעמים לא
תצטרך ליה   ואכנם איני אוהב להתחיל הבשול זה
והרסד בכת שוברנהו ובתחלה אבל ראוי שתריק בבנה דם
דבר והנתון בג אחר הבשול והיות זה לאט מעט מעט פעם
בכלי תפצר ואחר תפטה על הבגרים   ולכן אתעם
כה שיש בו כי מרמש יתבר הבגרי וכיוצא בו כבה שנח
כמוליש ומפלפל ודקיק   ואם תהיה הליחה נוטה
אל התוספת בין חקור תערב בה לב קרשם   ואם תהיה
הליחה נוטה אל האדומיות יעורב בה משקה ויאדע עם
שלרבנית או ויארש יבטים שחוקים ועוזר בחוקן הגדה
הלקיח בדבש ובמי בלח ובמי סלקא ושמן חל וקטי׳ ועשת
בגנן ובצגן השדרי (סכגנבין ויקוני וכיוצא בו
ואם הצטרך להקיא הרבה לרוב בה שיתעורר בו בן אצש
אצגנבות ושני כלם הפה תערב ז׳ ע׳ וצגן וישתה ערבם
במשקל בבים קרים   והקיא עם מה שיש בו מהחריפ׳
האצטומכא הוא חוזק התועלת מאד והוא מצריך לעלה זאת
הזאה וראוי שתבין כי השביעי בעבור שלא תקרה כמו
בהתחלת חלושה העשה כורסא באצטומכא   ואם
יכבד עליו הקיא שלא תקררהו עליו בכבדות   ואם
יקרהו פליצת קא וכש׳ בהתחלת התוקף לא יעצר אלא אם
יתמיד בין החלישה ואז יעצר בכבו ביבא ומטקה ביבנה ז׳
ובה סנגבירהו אחר זה   ואם יקרה כאב ראש תעשך
היציקו וקבמוליו עם השילות הקבוז הארבעה במים ומי
ג׳ שורי השוקב ברוק ואם יצטר׳ אל כי השעורים תעשם
בכבישליבליעד הבשול שעור שוה או יעריב בהם ופיצם
הסכנגבין הדבשיי   אם לא יחבירו באצטומכא או
כי הדבש אם יחביריו   והעת היותר נכון להשקות
זה שיהיה בשתגר מתחלת הענין צביעה או ראוי שישקהו
הגלנגבין   ואחר ישתה אחריו כשתי שעות מי השעורים
ואין ראוי שיברח בבריחות הבחיבות ולא יוצק ביציקות
הבורקין אם תהיה העלה בתחלת ותהיה הליחה בגוף
מתנועעת   כי הן תרחן תנקבי כתבוב ה׳לת וירודוקו הכו׳
הקרי וכל יעוד שתראה השת ית עב וית חו האוד אין חוק
שיקה הראוי שתשבת אז אל הסכנגבין   ודע כי
החפיפה ברפואת היותר מועילות להם וכל מה שישקה
הלבנה יותר רבקה ויותר עבה יהיה זה יותר מועיל
ונאבר שהחפיפה במקרי עכבים עם שמן מועיל לזה מאד
באור ואם יתחיל העלה לתוסף ואחר זה אז תהיה כוונתך
לפי האצטומכא ומה שיתחזקו ונהוין תלעיבות הלקיחות

מכי נכח ומסטכי ואניסום   ועשית וקיא בו [illegible]
שוברנהו בצגן עם הלעטת המון   והיה הגנב
אשר תשקהו אז ואחר השביעי בעורב בו מי [illegible]
האצטומכא ויהיה בו הוה רבה במאכים ומסטכי ויהיו בו
בבים ואחנים ובע בהתחלה תחק׳ כי זה יעמד כבר קפ׳
והקור ויכבה עם זה הצגא   אגם שיהיה בגרן [illegible]
ומעכי רבות יותר ויתריק הלבנה האמה בעין דגאם [illegible]
גנן שילכתן כח סלנות הבשול ואם תעיה הגה׳ בה
התרביד יקבל תועלת בעונות אלו

תארן

יוקח מירבולנש כטרים
אלואן סיהות בליקח
סיהות אסנבין מ״ה
זוזים ועצרון ומסטכי מא׳ ו׳ זוזים העשבה יעשה ויקח
בה בכל יום במשקל דוזים ובכל לילה במשקל הריזו׳
ובראשית הבקול יודאה העוזר בבבו עי׳ ביום הש׳
והמורש אסקנגם ומזבורות הבאר   ואם יהיה זה
שהיותה קרה במאד לא יהיה החק בלקיחות הפלפל בן [illegible]
ולקיחות היין והרקק במעט בלתי רב והגהתעין ובריחות
והבתיבות על הבשול והזהגה בבת חוק התארן יוכל
בעלה הזאת בבת שהא ותגה במאר הקדחות [illegible]
בזה רבה הקדחות וה׳יחות כי אם יהיה הכה הבן חוקה
אינה חוקה במאד הוסף על הבחדות התשגה וגם [illegible]
העשה השכבים ובתעטים ורטטים לבוי   ואם [illegible]
הארבעה עשר לא יכל ט מעשית כה שי׳ קיקייד   [illegible]
השישר והברפם ואולי הצטרך אל זרע שלוחם [illegible]
ולכו סכנגבין וזעני שיבא בו איסוף ושדורינו [illegible]
עונות החדים   ולפעמים יצטרך שיוסף בו [illegible]
האצטומכא לבונה ומצטכי   ומצרי ואסנין [illegible]
בהם כמי בה שיחייבוהו הוראות והיין וזלק [illegible]
הזאת ברקרוקי וחוזק והיום השביעי ועריתו [illegible]
ואם ראית בשול ובה בריא השקהו עינות אמגין [illegible]
ואם ראית הקור בהתחלה העובה והיה [illegible]
בהתחלה תשקהו במים הפים יבושל בהם [illegible]
ובמי יקון ועשה גב כבו אלו ויותר חוק ביום [illegible]
העשונים וכיוצא בזה ובבר ישתה ברנת הרוק [illegible]
בראור הזה

תארן

זנגביל אזוב אבוארם [illegible]
ג׳ זוזים ורד פודנג [illegible]
דר צבוקים ו׳ דר [illegible]
זוזים יבושל כחק הראוי   והשתהו [illegible]
ואם ראית הלבנה השקה הטריאק ותשקה גם עינה [illegible]
הורדים ובדורות בבי סוכר   ושקהו [illegible]
התרביד   ונרטרי ואלואן ולקחים [illegible]

נמוה בשול

זוז תארד [illegible]
[illegible]
תרבדי [illegible]
מירבולנש אינדיש ה׳ זוזים פוליקריאה ה׳ זוזים [illegible]
הנדי ג׳ זוזים ג׳ ראוד וטבעא במא׳ ד׳ זוזים [illegible]
יבושלו בבי הברתם וישתה כמנו במשקר הגוף
ויותר חוק כוח שני הטרשים [illegible]

ה׳ זוזים כרין פוליקריאה ח׳ זוזים זרע כרפס ושומר כא׳ ד׳ זוזים אספיק סינבא כא׳ ז׳ זוזים תקטן מהם עוגות ויתקן והוקין

בשול

טוב ב׳ השרשים ה׳ל כרפס ושומר כא׳ עשרה זוזים צמוקים במוקים ז׳ זוזים

אגים כתטבי כא׳ ג׳ זוזים בראורד שאבא פוליקריאה כא׳ ד׳ זוזים יבושל בב׳ ליטרין מים עד שישוב לליטרא וישתה ימים ברקות נפש

עוגות

טובות בעת התישנות הקדחות והתחזקות הרוח נירא מחוכת פא פוליקריאה אספנתין שבעא

בראורד כא׳ ח׳ זוזים זרע כרפס ושומר ואגים כא׳ ג׳ זוזים בלה נגמטי ד׳ זוזים זרע קושקושי סירבולנש ביבולש כא׳ י׳ זוזים אגריק טו׳ זוזים עוגות ורדים עשרים זוזים תורביד פלשים זוזים תעשנה כאלה עוגות והו במשלשלות ונכ׳ אלואן סירבולנ׳ סיסריגש ריברברי בנטיק כרין פוליקרי׳ אספנתי כבא חלק אחד והקפרי חצי חלק יוד ויעשו גרגרי וגם נירא טירבולנש ביבולש גלה כא׳ ד׳ זוזים זרע כרפס ושומר ואגים כא׳ אז וחצי אספנתין ח׳ זוזים עוגות ורדים ג׳ זוזים שבעא בראורד כא׳ ב׳ זוזים יורק ויעשו גרגרים

בשול

טוב פוליקריאה ה׳ זוזים שורש לולי ושור וקליציאה ואכיאגש כא׳ ג׳ זוזים זרע

כרפס ושומר כא׳ ד׳ זוזים ורדים ה׳ זוזים יבושל הכל וגם והשותה מזה בכל יום ג׳ אוקיות ועוד בשול השרשים הנ׳ כא׳ י׳ זוזים זרע כרפס אגים כא׳ ב׳ זוזים שבעא בראורד פוליקריא אספנתין כא׳ ה׳ זוזים סינטור סינטוריאה ג׳ זוזים יבושל וישתה ממנו ד׳ אוקיות ועוד עשב פוליקריא מים טירא שבעא בראורד אספנתין כא׳ ח׳ זוזים צמוקים עשרה זוזים טירבולנש סיסריגש ע עשרה זוזים

וזאת

רפואה היא לשלוחה הלטב׳ עליו הגדולה יותר באותה האגריק אם ילקח אבקו כא׳

דל׳ עד א׳ דר׳ ושליש וכיוצא בזה הוא מנגע אורך העלה והנוב׳ ילקח אבקו׳ ויובא יום רבש וישתה וזרע אורשינא ובש אחר הבשול בומרא באשר שיזור ברבש ואם היה שיתחדש לו כעין מחשול הנה ראוי שיוסיף בסבת חולשת הכבד וזרע קושקושי ולסבת חולשת האצטומכא במטבי אגים ובסבת חולשת המחול ועביו שרש קפריש ואנקוליפונדריא כי פעמים רבות יתחבר בעלה הזאת ע עובי הטחול ולפעמים יצטרך שיוסיף בסבילו ספרי ונרגרי באין ונוגריג גם זה ושאר ענין חוזק ואחר הקדחות שלא יפול הגלנת וכום והאבנם ההרקות אשר הן יותר חזקות ויצטרך אליהן בעלה הזאת בעת ווב הבשול הנה מהן יוסיף השתיה מגרגרי תורביד ויעשה חו חוקן חזק וכזה אלו הגרגרים מנטבי דאגיקסח סחיכת אספנתין רובע דרהם קלוקנטידא ואגריק נירא פ פיגרא חצי דרהם אגריק חצי דרהם יעשו גרגרים גם

במגנכין דבשי׳ וישתה מים ומזה גרגרי מטבי גאלואן ואם תהיה הליחה נוטה אל החום תקח קונות אספודי במשלשלות ג׳ זוזים עוגות תורביד משקל אש אשקמוניא חצי משקל מחושת פוליקריא שני משקל׳ וישתה כפי הכח תם פוליקריאה אספנתין קצ׳ ויגדיש טירבולנש פום טירא צבוקים במוקים ב׳ שוה ויש׳ כשיעור הצורך ואם לא יסבול הגוף השלשול תמנה אל המועים והמחזיקים והמבודים ומבלל בה שיע שיצטרך אליו אז משרת אלואן כרבש ואם הרד העלה לא יהיה אז חזק בהכנסת המרחץ קודם המאכל

ואמנם

מזונם אמנם תוקים הנה הוא כמו חומ׳ וכש׳ לפעמים ישים בו פנג

מעט אלבודי וכס׳ באוריתו ואמנם אותו שהוא יותר חזק הנה השותג׳ ואפרוחים ואלקנב׳ וכיוצא בהם אחר הירידה וראוי שישם במם וכש׳ בעת הבשול בה שיש בו חתוך כמו חומץ והרדל וכמוים ואם תהיה הלבנה חברצה רעה דבקה אז המרחי ומי הזרעונים מתמזונות והותר טובים להם ולפעמים ישם ב׳ בים כמון ושבת ושכן נב׳ וקרורי לקוחי כחסלקה ובמורים אחומן ושכן רחין והמבלים הל׳ נגבשים כמו גם בבא מקפריס ומבא משבת ומזוב ואגני ראן ובאספרגי וירוחקי הירקות אשר בהם קרור והרעטה ונ׳ת המזון אחר פטירת העונה והסתלקה וקודם הגינת לפתות ארבעה שעות ואבנם כדת שיעור סנתם שיהיות שוה לקיצה ויהיה הבשול בשיטו והתכנה כקיצ׳ והמרחין חזק והחוק להם אלא אחר וירידה ויתעטר קראי א אם יפלינ וראוי שתעשה כבמו זה מבא ומשקה רמון כם בבנטא הידועה ואם יצטרך ליותר חזק מזה יקח מגרגרי רמון אמצעי עשרה זוזים לבוטה לבטן מנטבי כא׳ ה׳ זוזי׳ כנסרא שבעה זוזים יבושל בשני ליטרין מים ויהיה בו ע ענפי הכינבא עד שישוב׳ לשלישו אם יפלינ

אבנם עצירתו בטה שידעת מחקבצים המזונים הלי צאים והאבנם אם יחלישו יאכילוהו אגרוחו אפרוחים צלויים ומטוגנים ועצאנים וכבעלי היות אם המעירים ואם יקרה תפיחה בפנים והקצרת קבלו תנ תולעת בעשיית כמו עוגות אלה אגים ראבארהונה כא׳ חמשה זוזים שקדים קלופים ועגרין מוליסי מבא ד׳ זוזים זרע כרפס זרע שומר פרח אשקנגט כא׳ דר׳ ג׳ כחישת פא פוליקריאה ג׳ זוזים וחצי אספיק טשה זוזים נירא פיגרא ז׳ זוזים ורדים עשרה זוזים תעשנה עוגות ותוקין ולפעמים יצטרך לכמו אגורוסיאה ורפואת הלאכה ורפואת השקדים המרים ולאורך הקדחות ורדים עשרה זוזים כם זרק אספיק נרד שומר ז׳ע כרפס זרע ה הנדבי מחושת אספנתין מחושה פוליקריא כא׳ ג׳ זוזים א אספודי חמשה זוזים תעשנה עוגות והסוחה כמשני זוזים עד חמשה זוזים גלנגבין כבשול זרע שומר שעור שתי א אוקיות ויש לאבואגש מלש ברבש תולעת גדולה בבטן המקשות האלו ולפעמים יצטרך לאורך הם

הקור לחפיפה ותנובן בו שיתחיל מהשכבים עד הארבים בשיפשט החום בידים וברגלים ויתחמם · והנה אם יחוש בכו ימינה או כיפור ינה אל רפואת הקדחת · ואם יחזק החום החשום העריך אליו יגיע אל אבר אחר · ומן הסבבים הגוהים לחם השמן הערב אשר אין בו קביצות השמן קם קמומלא והשמן שכת בבלי כמול · ואם השלבת תנובת השכן שלא יצער ואין הזק אם תמשך להפיפה יבשה חמר תגוהה כשמן ומה שישכר אצטומכתם שלא התליש והבז הבריחות לראש האצטומכא · בכמו שמן קמומלא · ושמן נרדי ושמן אגוס ויותר חזק מזה אל ארגאן · ומן התחבושות שיבושל קמומלא בדבר מוקש מכמטכי מפש כבושל בכים עם כפלות דבש · ואם התאוה נופלת היותר טוב שיעשה היין המבושל בו קמומלא והמר ושל ובלילוט ואפסנתין

פרק נט

רפואת הלבנית הקדחת הנקראת לאקטיקא רפואה

רפואת הבאה בכל יום · ותובל במנה שזאת ראוי שתהיה עקרית המדוקדקים רחמים בה לאט ושיסתפק לכמו סכנגבין וגנגבין ולאב הדבש ומימיו ומי המוצר ומי וברפם והשרשים השלשה ואין ספק שיועילו | ולפעמים יועילם ככוס מושכת ובכרש חמריט ובש עם רוטם המבשל ויותנו בנוחם כמי קיון מעשב המנים · והלוס בחוזק הנה והולשיא כפי הנעת בה שקדם זכרונו | ומן הרפואות הטובות להם עונות העוקרת ונם בהרצאות הבגנוסות להם וזרים שטה וזרים מרין ומקליציאה פום אסטיק בא ד' זוזים מסטכי קקברי מכל אחד ג' זוזי אגים ב' זוזים | גם עונות בפוליקריא ד' זוזים וזרים אחד וזה ובלים אסאדי שנים זוזים וחצי | גם פוליקרי ג' אוקיות וורד אדום ליטרא א' אשנרן חצי ליטרא אשקודי ג' אוקיות · ונם עונות אגבנתין זה הארם יוקח אשארי וזרע ברסם אגים ש' שקד בר שבינא · בדאוד ברותת פוליקריא אספיק שם בנצבים בא' שני זוזים

פרק ס

רפואה ארספאליס וליפריאה רפואתם קרובה מרפואת בה

שוברנותו לפניהם ודבות קרובות הדרך · והראוי שיתחיל החולה בסכנגבין דבשי ומסורי ונם יעזה בהם נב' פעמים בסבי קרוטה המבושל ברבש ומשקה המורים · ואחר יורה בדרך שתיית הזרעים ומימיהם · אל כשרת הלואין ועונות הורדים ומוצטכי ושרשי אלואן וגירא פיקרא ושרשי פוליקריא · וראוי בכן יחד שיבוון באצטומכא ויעשה הכן בכו לוביא ושבת ופודנג ובנן והכנרים | והמשלשלי המועילים בהם כח שילקח מבוירכולש אגריס וסיטריג וורכיד ומיטרי · וזה מכה שיועילם המועילה נמרצת ההזקקים ונוטים אל תחות הנופל בהם לב קרטם ולכנודרא רקה ושבת והכובירא ושיבולת ברינג בלילוט ומורים ודבש והבונת ליטרא · יצטרך להנהגה יותר רקה מהנהגת הארוכה

פרק סא

רפואת הקדחת העירונית הלחה את הקדחת קשה

להרפא והדרך ברפואת הדבקה המורכבת מן הזקן אל החזקה ובכש אם המובן לא יוציא כלצער כי או תנקה בהוקנים מה שיש בבעים והעודקים הקרובים ממנן המותרים והעקשת בנשאר והדקיק בחפיפה · והנה הוב גלינוס שהוא ג' יאנת מהבקי בהם אלא בהפיצה והאן היותר נכון להפיפתם שיתחיל בבני המורים המקום יורד כלמעלה למטה ויעשה זה בכנפות סעיה מעט מעט ואחר יעתיק אל הורים יורד מהכנס אל הבקי שיתכנס ואחר הגב והחזה ואחר ישוב אל מקום אל הסדר הראשון ורושם הצי זכנם ומינה והוא שינה אם אפשר · ובכלל עקר רפואתם מהבם באר · ובכמה שיועילם ומדקדקים בכו הדבש · ובכש עם כח באיזוף וזרע כרפס בבקרים בו · ואם יתית שם שלשול בחולי ויבושל בו [illegible] יותר חזק · ואז לא ישלשל כי אם מעט [illegible] והסכנגבין הדבשי גב' יועילם · אבנם [illegible] הרגל שתיית המים הקרים [illegible] בכוס קרים · ועם ראוי שלא ישתו מבנג בלי ויסתפקו במים החמים הלקחת המים בהמתקים יותר · כמעלה להם אלא בין הבריח בחום הקין וחוזק החום והיותר נאות [illegible] לצבא סכנגבין דבשי | והיין יועילם בחולה [illegible] אם תהיה קדחתם דביית ורבמעט שתהיה כן וגם [illegible] ועכם אחר המזון תתן להם מן היין

וראוי

עליך שתשמור ומן [illegible] העולה חזאת תביר [illegible] ראית אותו [illegible]

והנפילה פתאום תאביליהו להם טבול [illegible] · אך [illegible] יגיע כוכע מבורסת הקרבים · ואם [illegible] הואת לא יהיה לרפואה הדרך ולא להקיה בקם · [illegible] יתחדש כבו זה העניי בדפק · ואלו המרבגבלים [illegible] יצטרכו אליהם בעת שיתחזק העילוף · אך הגר [illegible] ואכבם המזון אשר יסביבו עליו והנה הם כי [illegible] ויסיפר עליו אלא בעת נפילת הכח · ואם [illegible] יהיה להם שרוי בגלאב או כי הדבש · ואכבם [illegible] במדברים היותר מוקים לאלו · [illegible] האויר כי החום לא תאבן עמו הזולת [illegible] נאל הלב ואל הגוף · והקור יטבע בשולם ויוסף [illegible] ואם תהיה החולה בו ארוכיית כח או יקל [illegible] בגוף יותר מועיל מאד ובכלל הנה הוא נכון להתמיד [illegible]

פרק סב

רפואת הקדחת הדקיקה [illegible] ראוי שיהבן [illegible]

בסגול ומי ורדים ויחוהו במזון מעט ויהיה [illegible] להם פלת שרוי במי רמון ותפירות ואם יצטרך [illegible] אז אל המציצות הלקוחות מהאפרוחים [illegible] והירקות הקרות וביחוד הכוביראה מעיל להם

פרק סג

הנהגת הלידיות והיו׳ וחיומיית הנהגתם ה׳ הנהגת הלבניית אין חלוף בהם

פרק סד

ברביעית המקפת ונקיאת בשראסאם רוב הרביעיות הן מקיפו׳

לפעם נפלחן שוקדות ואמנם סבות הרביעיות הנה בה שיוליד השחורה ואחר יעפשה והנה ידעת כל זה׳ וידעת שהשחורה יש במבנה שהוא שבדי הדם ויש במבנה שהוא שרפיית ואחר הליחות וידעת שיש מבנה דמיית ויש לבניית ויש אדומיית ויש שרפת השחורה הטבעית עצמ׳ והסבו קצת אנשים שהרביעית לא תולד מהשחורה הם הטבעית כי היא לא תתעפש׳ והכוו המאמר הזה אין ר׳ ראוי שיאמן אבל כל לחות דרכו להתעפש׳ וגם כי יש הרשים בהבנות׳ ורוב מה שתתחדש באחרית חליים בקדחות מתחלפות ובאחרית קדחות עפושיות במבת ההתחלפות הליחות אשר תולדנה מהן ובמעפשן כי הן אם תתאפין התוספן לא תורקן תרבה השחורה ואחר כשתתעפש תהיה הרביעית׳ ופעמים רבות תתחדש אחר עובי הטחול וגם כי היא לא תמנע מבאב הטחול וקשיו׳ והזהר במרוה שברביעיות מה שלא תתחדש במוכסות הטחול וחולתו׳ ואין קצה מורסת הטחול כי הרביעית המתחדשת ממורסת הטחול או שתהיה עמה שן מורסת הטחול הנה פעמים רבות תובילו אל הסקיי והרביעית הבטוחה היא מצלת בחליים רעים שחורים כמו כלינקוניאה וכפיה ויש בה בטחון מן המיצה הוא אם אמבטש כי הלידות היא יבשה והיא ברוב תולי בטוח גם הם לא יפול בה טעות לא תוכיף על שנה ולפעמים תשם הסקוד שנים קצור שנה או פחות והארוכה בזק תובל א׳ אל הסקיי ודע כי התוקף אריב הרביעית

פרק סה

האותות הנה והרביעית ליקחת תחלה בקור מעט

ואחר מתחיל קורה להוסיף במעט בעת התכלית כמו ש׳ שבלבנה וכשיחתכם הגוף לא יהיה החום חזק ואעפ׳ שהוא יותר רב ויותר נראה מאותו שבלבניית כי א׳ הוא עם יובש בה בהתלהבות ולא יבער הבער נחשב בו כמו בעצים יבשים ואינו בולל כל הגוף אבל יהיה גם א׳ חום עם סמור והסבה בזה עובי הליחה ויהיה עם קור לפעמים עם כאב כאלו הוא משבר העצמות ויהיה שם התקבצות יקטקטו בו השנים אך לא כמו שהוא בלבניית ומבדיל זה להוליכת הראו׳ אך הוא יותרפא בעת הבשול כי בסרעיה המעט ויהיה כמו שהיתה בהתחלה מעט

ומאותות

הרביעית סבותיה והן הקודמות במקדחות ארוכות או עובי טחול או כאבי

ומאותות הרביעית ענין הנגע לאותות השחורה והסמנים

והפרק והכוון ותתאר והמבטע נמרצא בו והקפת ארבעה ועשרים שעות ופעמים רבות תהיה הקדחות שלי׳ שלישית בקרין ותשוב רביעית בסתו ופעמים תובילן הא׳ הקדחות המתחלפות אל הקדחות מורכבות אין סדר לחן להתחלפות שארית הליחות הנשארות אחר הקדחות ואם תנוח על תוספת האפשריו׳ תנוח על הרביעית ומה שתתי׳ מלבנה שרופה ההיין הקצויות יותר ארוכות ויקרה הקור להם יותר רב מכמה שיקרה באחרית המבדין והתיה הזיעה יותר באחרית השתן יותר עב וקושי הדפק פחות ז׳ ותהיה ברוב אחרית קדחות לבניות ומה שתהיה כרם פר׳ שרוף יקריבוה אותות הדם וקדחתו הגרם השתן ויורה ע׳ עליה התאר והפרק והטעים ולפעמים תהיה אחר קדחות לבניות ומה שתהיה באדומות שרופות הנה יהיה הדפק יותר חזק התמידות והתכיפה ותתחיל בסמור וקור בבשר ו׳ ובסמור רצבא וזיעה ולפעמים יהיה בעס וטנאה והתרהבו׳ ויורה עליה הטעים והתאר והפרק וגם יורה עליה היותה אחרית קדחות אדומיית והדפק ברביעית יהיה נוטה לק׳ לקושי לרוחב הליחה והוא נכנס לצד פנים כאלו הוא דפק הזקן ולשודי מה כשלא יתנועע והתאר ואם יתנועע יתחלף והדפק מאד לעובי ומותר ויהיה נקיונו נראה בעת הפסי׳ הפשירה והוא אות שלם על הרביעית ולפעמים ירכן התפשטות בלתי משתנה והתקבצות חזק התמידות על ה׳ חלוף מה שבשלישית והדפק הרביעית יותר טוב מ׳ בדפק הלבניית בקטנות ותכיפה אך הוא כמוהו באחל׳ ובעת התחלת הקובה נכסף אחורו ותכיפתו והתחלפותו יותר בהתחלפות שאר הקדחות ואחר מתחיל בגודל וחב׳ ותכיפה והשתן ברביעית מתרבה בעתותיה בהעדר הבשול לקור הליחה ועביה אלא בעת התכלית הטוב אך ענייניו ומראהו מתחלפים וזה כי השחורה נולדת מליחות רבות

ומאותות

בשול והרביעית קלות הרות ואמנם השתן הנה יהיה

בתחלה לבן נוטה לירקות פג אין בו עכול ואח׳ ההתחלה יתחלף ענינו בסבת שהשחורה מתולדת מליחות רבות ויהיה בעת הירידה שחור וזיעה ברביעית רבה בערך אל הלבניית ואינה רבה בערך לזולתה והצמא תמעט בקדחת הזאת אלא אם תהיה בשחורה אדומיית

פרק סו

הרטואה יעיין אם הע׳ העלה הנאת משחורה דמיית או שחורה לבב

לבניית או שחורה אדומיית או שחורה שחוריית ואחר תנהיג כל אחת במה שהוא נכון במה שנזכיר אך לכל ביציה יש משפטים משותפים כהם וזה כי הם כלם התסרם בהתחלות ולכן ראוי שיעויי׳ האם יש לדם תגביר׳ וכש׳ אם תהיה ברביעית משחורה דמיית ואז יוקז ויצא הד׳ הדם בשעור הצורך ולפעמים יחייב רבויו להוציא רבר׳ ר׳ רב מכמו ואם לא יעצר להקזה אל תקיזהו בצד התחלשת ובצד הרצאות נגוד השחורה ומצד יגיעת הליחות לחרן

להון׳ והיורק בתחלה מהליחות הבהרשות הקודמת דבר
בתליהן ואמנם הנקיון הוא נבון בעת הבשול כפי מה ש
שנרכב אליו ושיהיה אחר הקוטה ביום. אחר ואין ראוי לו
להניר בתחלה בחוזק וראוי לעשות המרפים · והם לא יוא
תא׳ ותן השתיות העשה המרוזון חוקנים באותם אך ראוי ש
שיהיו רכים ואמנם יותר בחוזקם אם יגיע החולי לתכלית
ואם הרפואה בבר הקר והלשלשל השחורה בתחלה מעט מעט ב
בשלשול הזק ותבנע העלה לגמרי אך הוא יותר עם הטא
וראוי שיבנע יום הקוטה מהאבילם וישתדל לצום ויבנע
בן המים הקרים ביום זה ואין הזק במאר הימים מבשר בש
השחוג ואטרוזים והמבן בתחלה מהמהוג עד ג׳ או ד׳ הק
הקפים ואחר האטרוזים ואז האטרוזים הם יותר טובים ו
ותהיה הרפואה בעת הקוטה ג׳ לגנבין מבושם בבית חבים ב
ביום פעמים או שלש ויהיו ג׳ זוזים נ׳ לגנבין בקערה זוזים
סכנגבין · ואתה תדע כי השחורה אם תהיה ארוכית או ר
ראוי שתעשה בה מה שיורקה מבין כרדבולגש ווראלש וא
ואם תהיה לבניית ראוי שתעשה בה מה שיורקה בתחלה
כדבר שיש בו כח במאליפודי ואפיתומי ודומיהם ודע שכי
החולב נאות להם שיהקיב במה שיעשה מהבחות הגם
הנזכרים ולפעמים יועיל עשייתם לבדם ובש׳ כשיהיה הח
החום בינעי הוא במקום / הגלנגבין ומיני הסמונגי מב
מבשולי הזוק בהדגתו זאת הבדה׳ ובש׳ כשתהיה באצטו
חלושה או יהיה הנזבר ליחוא קרה והק׳א נב׳ ובש׳ קודם יום
המאכל ואחריו והוא יותר נאות ובש׳ ביום הקוטה וקודם
הקוטה ובש׳ אם תהיה השחורה לבניית הוא מהדברים ומ
המועילים בה ולא בתחלה לבד אבל בכל עת וראוי ש
שלא תכביד בתחלה בראשית הבשול עד קבלת תום ית
הבשול בהרקה והבוהר במה שיחמם בחוזק ולא במה שי
שייבש הבה מן הרפואה ומעיבת המזונות ולא במה שי
שידליש מן הבשלשל ולא נב׳ במה שידליש בתחלה בד
בדקדוק והנהגה ודע כי אם תחזיל הרביעית בקין או בס
בסתו ראוי להשקות תחלה מי השעורים בסכנגבין לפתוח
הדרך הסתום בתחלה ותבלה בטורח וזה אחר התקף וקודם
הקודם בב׳ שעות או ד׳ ואם תקרה הרביעית בסתו או אין
דרך להשקות העונות

ודע

כי הדברים הקרים והלחים הטובים להת
להתקבל טובי הכימוס יאותו לעלה הז
הזאת מצד הקדחת ומצד התגברותם ו
לאחד האיכות מהשחורה והוא היובש וראוי שיעשו גם כן
בעת שלא יפחד הזק בבשול והשיעור אשר לא יפחד בו
במנו הזק בבשול או יעורב בהם דבר ישוה קרירותם ולא
תחסר לחותם ואלו הם הדברים והחמים בשוה וישמר מב
בכל קר ויבש והדברים הקרים הנאותים לעלה הזאת ה
הם כמו הנרבי וחורת ואבטיח ואפרסקין ולפעמים
ואמנם ראוי להדריקם בכמו זה להוזק הקור וזה נמצא בם
בכמו החזרת ואינו נמצא באבטיח המתוק ואם להוזק הם
ההגרת המבולה לקבוי הדם וזה נמצא באבטיח המתוק
ואם להבנת מה שנתערב בעפוש וזה נמצא באפרסקים
וראוי שתשמע כמו זה ואמנם המזונות החבר׳ בטוחות
תנוחים אל תוספת הלחות הם כועלים כאשר ביותר יב

באשר הרצה להשוות חומם כשלא ירצה שיקור בו כ׳
הבשול בקרים הלחים כמו ערוב התאנים בנוגעי ...
הזק בהתחלה לקחת מה שיש בו הרוצות והליחות הה
אם לא יפחד רעת החום ואמנם בעורית הה
אפשר בלי זה ועניות אפסנתין ויין בעולה עד אחרית
העלה · ומכות שיועיל בה החזיבה במים חמים הע׳
קודם המזון בכל יום והרחיצה המרטיבה ואינה בריח
השינה מעוררת חום ויתשדר השרוע והמנוחה והחש
התיול והתנועות הנוספות והנפשיות · וכל אלה הקדחת
תצטרכן למרטיבים ומתחלפות בשיעור מה שתצטרך
אליהם בקור או חום וצריכן אל הבנגבין לפה שיש בו
מכח הפתוך ומרוק והחרת הבטן לא בכמת ננב׳ · ודע
שיעור ענין האצטומכא בהתבוממות טובים מרוקה מב
בין תבח החום ודקדוקו כפי מה שיחייבהו הענין · והם
הבבר והטחול שלא יתקנו וינפחו · ולפעמים יצטרך
להקיא אל מי התגין בזרעו יעורב בסכנגבין ולפעמים
לזה מוקרבת אבילת הסלקא וזהו הבלוח והחרדל ...
בהם לפנות וגם יעקר אחר זה בשתיית מים רבים · ואחר כך
בסכנגבין ויפלטוהו ומבה שיועילהו שיקיאו ביום הקד
ואחר יקיא עליו ויובטח בהקור ובחרות ומסבך יקד
וגם יקח שום ודבש וישרה בסכנגבין דבשיי ויקיא בבו
ואחר יקח בים חבים ויקיא · ובשתבלה הקדח
ויאכל בקרב דבר מרעע ודוחן בבקר ויקח באבל קו
העונה בחבש שעות להקיא כי זה אולי יועיל מאד
יקיא והקיא קודם העונה לא יר לירוח תקף העונה אך ל
ומן ההנהגה הטובה שיצום יום העונה אם לא יהיה בבן
ולא יקח מזון עד שתבלה העונה ואמנם בשרון ...
הפני אם היתה מבושלת כפי החזק ואם לא יהיה שבל
לא יעשה כי זולת שמיבת המים והחמים שעור שיהם
בו תנוף ורשב ולא שיגיע בדי שיהם בו הליחה יבי
השלישי יעשה הקיא לבה שהיה בוזר בן ותבול ובו
שהיכו המרוזון אעפ׳ שראוי שיעשה הקיא ביום הזה
נב׳ ואם תהיה שהורה רכיית הקבל תועלת בן ההרג
הבבליאקא ואחר בהרקה דקה בבה שיועיל בסגנבין
בבו כח בן שבאעא ובאגרוד והאליפודי וגם נח
ובורבגולש כיגבלש והפין הזה בהיר לקבל והגאר
תהיה השחורה ארוכית או עליך להרטיב הקר כשה
במזונות ורפואות ועשיית הבים השופ לשתות הח
בהם ויהיה רבוך והטבע בהתחלה בבבו מה שיהיה בם
בוהאולש ומה שיהיה בכבוי החלב עם כח במאליפודי ...
וסכנגבין ואפיתימי ובמשקה וורדים ומי לגבלי וקרא
פיסטולי ואמנם התרחות הבלבה אולי אותה אחר ...
כי הבשול יתראה בו כלומר אם תהיה הליחה השחורה
ארוכיית ואחר יודיע אל בה סיס בו ודקדוק החבך בו
יצטרך לתקן האצטומכא והנה בריחות במשככים ...
לא תצטרכן בה קבוגידלא ועלי צמסתין ותבליהם ...
בהם והצום הרב עד יום התקף בעניני גב׳ הוא מסמ
יאות לו ואם יהיה יום התקף ישתמש עליהם בן ...

בן הכנכים המועילים בה בבשול מירבולנש ואפיתמי רש
ונאי בסכנגבין שיבושל בו זיאה״ש ולפעמים
יצטרך אשא גבירא בזקות נגש וכש׳ יום העונה ויקיאוהו
אם הועיד לו חמין והקיא ואם תהיה שחו
סחורה לבנית תפנה אל גלנגבין דבשיי בבי כרפס ושום
ובירצא בהם ואם יצטרך לרכוך יקח בו
תולה בה בורקיק ללבנה מבח הוריביד ומריעודי והוריב
ביגם אל כח אגריקון והקיא בסכנגבין ארעוני דבשיי גב
ובירצא בו עד שיתחול הבשול ויהיה העטין לאצטומכא
והחכמעותיה בכח שהוא יותר חזק עד בתברים ותאנים
ובירצא בהם ובן הכרוחו בשמנים חמים עם שמן
שבן קושט ואולי יצטרך לנקותו בסכנגבין א׳ אי יש בו כח
האליבורוס הלבן בעצמן ולפעמים יצטרך האלגב
האליבורוס כבור שהוא אם לא ימצא ענין תולשת הכח
ואם תהיה השחורה שחורית בו קקת כבוני עם
עבירות הדם יאות לשלשלה בתחלה בבני קוריטאורא ואם
תבנית האוז עשיית גלנגבין דבשיי הפורויד ובאחריתה
והקבבני בשול מירבולנש סיטרינש ועדרדים ופום טירא
יענוקם וכשיתבשל הלה הנה
להוה מקום גדול מתבסליקא ויעשה הקיא על המאכל ב
בחוזק או כתולשת כפי העת והצורך וראוי שיתנהו כי
זה השריש לחזקה ברפואות והחוקנים החזקים והרפואות א
אשר תנתן בכמו העת הזאת אפיתימי ופוליפודי ואגריק
ואנטיקרוש ואבן ארמני ולאולי והנצים ובלתי רחוצים
ומיוחות עליו כגנודיא וגם בשקה תום בש ולפעמי
יצטרך אל אליבורוס שחור ואפיתמי יקבל תועלת
באחרונית בשני ופום טירא עם אפיתימי וסכנגבין ואחר
תיעץ אז בעת ההשקה ותשקה ללבנית ולשחורית
הטריאק גם בשרידתם והפואת הזולתית ותג
והגפרית המלמל לבדו ישתה בבים וכחם, וחורדל ולא יג
יעשה תמיד אבל בכל של כח יבים ובתחלה וקודם זה ב
במשנים יותר רחוקים וכן המרפלגי ובירצא בו כמתברקות
ולא תעשה דבר כזה קודם הבשול כי אם תשקה הטריאק
ובירצא בראשונה תרכיב רביעית ברביעית ואולי תביא
תליים אחרים וכש׳ בכתו ובאחרית הזרף ואם ראוית
והקה קרב אליה

אמר גלינוס

רפאתי עם רב
ברביעית
שהייתי משקה
אותם אחר הבשול משלשל ואחר הייתי משקה אותם
סחשת אפסנתין ואחר תשקינו הטריאק ואומר שהתחלתי
המלפל נפרדים מועילים מאד אם יוראה הבשול ויגיע ה
התכלית והזו גם מצחונה וחלב ובבוש קטריש וחרדל וסור
ופורים וכל מה שיש בו כח בדקיק בחוזק ולפעמים
צריך שתשקהו אחר ארבעים יום כל בקר כמו לת מבבו
רפואת הזולתית וכל ערב וכן אם לא תה
תהיה הקדחת חזה והחומר שרשו ארוכה

ומן

העונה המועילות בעת הזאת ואצל האחר
והידיה עוגות זה תארן יוקח סחיטת

פוליקריא ועקרן כא״ב׳ זוזים ואבקולא׳ נדריאה לאבא א
אריסטולוגיאה ראובתרי ואבפטרי בא׳ ה׳ זוזים זרע
אמטורס : זרע פטרוסליני ודרים אספיק זרע קסטקוטי
אגים זרע כרפס נרטרי ב״מן זרע שומר זרע קשורש כא׳ ד׳
זוזים יולי״ש בבי כרפס ותעשנה עוגות והשינה בבי שומר
ותנדבי יקרשקוטא והרישא והואת בועלה באופנים רבים
וכשיתבשל הליחה משבעה ועשרים יום יוקח אספיק ש
שלשה עשר זוזים כורא טו׳ זוזים אגריק קושט פרח אסב
אשקננט בא׳ חמש הפטרסלין חמשה עשר זוזי אבי עשר
זוזים יולי״ש בין ישן או ברבש הסכנגבין והשתיה כזה בא
באמון וגם ישליך באחרונה והגבירים מהולי ובעת בעקש
החלק בכנה ורוב החום עם ויקרין הליוי ורפואה בן התאר
והנה יוקח זרע טמקאבי ברוח מא קירש ובאשה פיטידא
קרוב כהלי״ש פר ובן המין הזה גב׳ כ׳ יוקח
קלמינשי וכשי נגיי ד׳ משקלים זרע אורטינא עשרים משקל
אפיטימי משקל ותעשנה עוגות קטנות מאד והשתיה בזה
זוז ומכה שהוא טוב להם לעשותו אחר הראות הו
רושם הבשול עד אחריתו שיקח עמוקים בן אליציבני או ם
בפלאקאין ושום ברכרי תוא אלסוקרון והוס לח בא׳ ת
חלק יבושלו בבים אחר שיצרו בהם הנזכר, וחריתו בא׳ ב
בתבלית היטב וישתה ממנו אוקיא ועם זרע כרפס אגים קר
קרדמוניא כא׳ ה׳ זוזים אזוב כורבי פוליקריא מבא׳ ז׳ זוזים
אביאורש שבעא ג׳ זוזים עמוקים עשר זוזים יבושלו בג׳ לי
ליטרין מים עד שישובו אל ליטרא ומכה שהוא טוב להם
שיקח אביאורש ואשפיק ובינטוטרי בבא׳ עשרה זוזים פרא
ברואי אגיסי מבא׳ ז׳ זוזים אשפיטירא ה׳ זוזים זנגביל ד׳ זו
זוזים קסיא ליגא ג׳ זוזים יולי״ש בדבש די כפי והשתיה ב
בות במשקל א׳ בבי כרפס ושומר ועוגות בתאר הזה
סחיטת פוליקריא עשרה זוזים אסקולופנדריאה אשורי
שומר אשפיק נרד ועקרן מבא׳ ה׳ זוזים לאקה ריאגבירי
מבא׳ ג׳ זוזים זרע פטרסלאני זרע קשואים מבא׳ ו׳ זוזים
ותעשן עוגות בבי כרפס ותשקה בסכנגבין וגם
ללבנית כורא ל״ח זוזים ועקרן פיטרוסליני מבא׳ ה׳ זוזים
אשפיק כה זוזים וחצי קשטור ג׳ זוזים אגים ג׳ זוזים וחצי ז
זרע כרפס ברואי מבא׳ ד׳ דרה אמומי קליפת קסיאה אשור
אשטריקט מבא׳ ב׳ דה ושליט ורה סכליוש אדריאן הם
המרקחת מבא׳ א׳ דרה ושני שליטים
ואם יחזק הקדחת יהיה הקיא במים הפושרים והסכנגבין מ
מועיל זה ואם לא יענה חזקהו במה שקר וזרעו כפי העת
והעצין בריציקה שיבושל בהם שיח וקמומילא ויב
ויכסה האדם בבגדים ויחבר טרם התחמם

פרק טו

זכרון משלשל
בשלשים
יצטרכו

ההאליום אחר הבשול קבולי ו׳ דרה׳ אפיתמי אפסנתין בא׳
ה׳ זוזים טירבולנש סיטרינש מחיטת פוליקריאבת

אבליטש כבא ה׳ זוזים זרע כרפס אניס זרע שוכר כבא ב׳ זוזים ילקח כבנו בשול וישלשל לאט או יקח אגסנתין ו׳ זוזים פרפורלש קבולש אפיתמי כבא ח׳ זוזים פוס טירא ז׳ זוזים שמקא סנעודיא גדולה כבא ו׳ זוזים פוליקריאה ט׳ שרש אשקנגט כבא ה׳ זוזים ויבושל בה׳ ליטר מים ואחר ישוב עד ליטרא ויגרגרים קלים אפיתמי בכל ת׳ ופעם יעלו בה והם כנוסים אפיתומי תורבוד כבא עשרה זוזים מיראי אניס כבא שבעה זוזים אביאוש שמנה זוזים זרע כרפס ומוסר כבא ג׳ זוזי פוליפודיו אגריק לבן נשבר בנקלה שמנה זוזים מלח הנדי ה׳ זוזים גירא פיגרא ט׳ זוזים יעשו גרגרים כפי כינטה והשתיה בהם ולום וחצי ואם תהיה הליחה לבניית יעלו הגרגרים האלה א אפיתימי אביאוש אגריק כבא ה׳ זוזים זרע כרפס אניס זרע שומר כבא ג׳ זוזים מלח נפטיה ה׳ זוזים כלא ט׳ גרא תורביד כבא עשרה זוזים והשתיה במשקל שני זוזים וחצי ואם תהיה עם כבד השחור יעלו בריפואה הזאת ויסלשל לאט תשרה אסקלוסנדריא ט׳ זוזים אגריק יב׳ זוזים מירבולנש שחורים גירא כבא עשרה זוזים מירבולנש קקבולש אגסנתין כבא ז׳ זוזים שמקא ברואלד במופטיאר מחוטת פוליקריא כבא ז׳ זוזים טרי תברדין שרש קנדריש כבא נה׳ זוזים אניס זרע כרפס כבא ג׳ זוזים ילקח בזה בבוקשות או בגרגרים

פרק סח

בזון בעלי ת׳ הרביעית הנבון שתנה

הגונים בשבועות הראשונות עד השליש שבועות אל בה שידקדק מבלי שתתיש הכח וזה שירחיקו ובשר והזהבות כי זה יבעש הכרם ויקל מעליהם הקצר וכן חליים והדר זה אי אפשר מבלי העיר הכח כבנו הרג המליעי והבינוך הגמלצת והאגרוחים וגם הוגן ואם תניע אל זכן כלו הזבן אשר תבהוגן בה הוראו ולא תדסר העלה על כל פנים שמור הכח והאבילם בה שהוא יותר חזק כבשרי התרנגולת והאפרוחים והבשרים שהכבשים והגדיים והקופות רפי הבשר כבנו האפרוחים והרג הטוב א אשר אלנו גדול

ודע כי ההנאי בבה שיזונו בו בעלי הרביעי׳ שיהו׳ בולל אלו הבדו׳ אחת מהן שלא יהיה נופח אבל בתוך הגם׳ שבוזדשתו השחורה והשנית שלא יהיה עב אבל בורקיק העב וה׳ ש׳ שלא יהיה קצר אבל בתוך הבט והרביעית שיהיה דם הנולד מבנו כשוכנו ורוב בה שיהיה זה בה שיהיה בו חום ולחות ובבר ידעת איך יזונו קודם העונה ובאיזה שעה ולא אכפול דברי בזה וידעת גם כן

בי אוהלו לטעמים יצטרך לבזון בעונה וקרוב בבני בבני העלה הנזכרת לכן הראוי שתטע הקרוח בתוך בכן כדי שלא יתעסק הטבע בתוכו והלוחם הולי שידחהו והיין הקר ועשלוהו

פרק סט

הבאה אפי׳ הרביעית השקית

ענין ואת הקדחות כפי בה שספרנו בה בלמיה והוא דומה לענין הרביעית והמפסקת ואלו התולאש ברורים מינעים מזה כי המטה אל השוי בבינמבם על הקיור בואת יותר נבון לשקוית הקדחת ולבניו שתעשה ברפואתם כבנו סוכנבין והסכנגבין הזקוף הגורשים והשוה ובתחילות כרבם ובנה שוחק בואת יותר ביוחדת בי הליחה נעצרת בעוקים ובמה התרת הכבשים בכן חת הנוה פתוחן

פרק ע

בקדח׳ הכבד׳ והמחות והשבעיות

ובירוצא בזה ונקראות פינטאבוש והנה הקראן כבו אלו וזאת בלוטר קונבות ואלו תולדן בליחה כהתוספות הרביעית אך שהוא יותר עבה ומחוה ורוב הדין כהשחורה הלבנית ואבנם התוספות השבעי׳ נמה שאומר זה הנה אבוקרט המבין וגליטם אבר לאותו מעודי סבנה דבר ולא ראיתי הבירשית בוצאנח אבבו הוא קדחת נסתרת אבד׳ ואינו רחוק שיהיה בבכו השביעיה והתשיעית הנתנה אם תענח וחוקה תחייב קדחת ואם תשוב כבבו זה העת תחייב הקדח תהיא ואלו יעזוב ויתוקן הענין לא התחייב והרי תבנית בהקפה והזרתה תורת ההנהגה והקפיה לא הקי להרי בנטעבות החורים אבר ראוי שיעין בבה שיל׳ ובנה בנסיון בענין הזה בדי שלא יפול טעות תמנו׳ ע׳ צלימם במבואים בביאות הקדחות האלה ובבוארים שהיו לבירוא בה שיש אחר אבל אבוקרט בבר גבר׳ תבאר בבביאות השביעיות והתשיעיות ואין זה ביבאה הבונצלא הלא בחוייב ההבגע עד שנצטרך שאסול בי׳ פירוש והבאברים אשר אבר ארום גבו׳ בשאר הקדחות האלה הם שהשביעי׳ ארוכה ואינה בה והתשיעית יותר ארובה בבנה ואינה בבוה ואבר שהתשיעית יותר רעה שבקדחות בי הוא והוק׳ המל׳ ואחרין ובואבר גלינוס ט׳ שידעתם ואני תחשב כי לבאבר הזה סבה הוא שיהיה המל׳ ירעה בו הדקה ובנות התשיעי׳ גבואה הנזורה סתבו׳ ולא תפשט על הבלל ויהיה בלו וש בן התשיעיות בין בודותר רעות שבקדחות בי ר׳ תהיה לפני הדקה ואחריה ויהיה ענין אבוו את שקדת׳ אם תארכן ויתערב בהן ותחולשן הובלן והגנ׳ על

האברים הראשיים וא׳ הדקה ומדרך משל הקדחו׳
האלה שתעמדן באחריתן על תוכן אחת ורוב זה אל הר
הרביעית ובבר ראינו זה שהן תובילן אל החמישית
החמישית ואמנם תובילן אל הרביעית אם יהיה ב
בליחות שפע רב בלחויות רבות ואמנם אמרו
החכם בבר גדל והדקיות המורגשות ובלתי מורגשו׳ כבר
התבודד לא ישאר ללחות אחרית אם לא מה שהוא מעט
ומה שהוא עב וזה יחייב שתהיה העונה יותר מאוחרת ונם
ותהיה מה שתהיה רביעית חמישית ובכמו זה הענין אולי
יהיה הגוף מעוהד שיקבל הבער והשוב דקה ונם שאר
שהדקה אם תקדם איננו רחוק שתתחדש בליחות אחריות
מה למעשן באחרית הדקה ויקרה לאיתו האחריות עפוש
ויחודש קדחות ובבר תהיה רביף הקדחות הדקיות ותהיה
רעה בצד שהיא אות שרפת ליחות לא בשאר מבנה אלא
בינע ותהיה שרופה מעושן ומצד שהיא מבת תוספת הקדו
בקדחות והמבלתה אין ראוי להכחיש החלם לא יזדמנו ע
שיראו ביוכן מה או בארץ מה כי זה המין לא יספר ברוב
וגם אין ראוי שיאמר שאם תהיה קדחת חמישית או אפשר
בבלי ליחה חמשית כי התחורה בולדה החמישית לא ל
לעפוש שהוא שחורה אבל בשביל שהוא במעושה ועבה זה
ומתה לא ירחוק שתהיה בקצת הגופים שחור מעושה עבה
יקרה לה העפוש

ואין לאומר שיאמר

שעבור כל מה שתהיה לה עונה אחרית אם תתעבה ותמעט
רמעט מה שתמצא מההעבר שראוי שיבקע אחריו פתירה
כי ההעברה ענין רחב כי לא יתחוק להתבורת סותרו
דעיד אין הענין בהעברת מה שאיננו נשמע ולא נראה ולא
יעיד עליו בנסה או חבם באמתות מה שהעיד אבוקרט
והנה מפר אלי נאמן באמת שהוא ראה השביעית
ואמנם החמישית בבר ראינוה פעמים רבות ולא בצטרך
לומר בזה שיש שם ליחה אחרת

פרק א׳

בינוי הקדחו׳ האלה תקרב רפואת קדחות האלה ברפואת הקדו׳
הרביעית הלבנייה ויצטרך לרפואתה ליתרון צום ודקדוק
הנהגה וטינה מעכלת שתורק מה הליחה העבה ותתבשל
ויצטרך גם כן לעבות ההנהגה שלא יחלש הכח עמה והם
כמתעברים ולפי שאין הקדחות האלה די שתחלש הכח ולא נ
נחוש לדקדק ההנהגה ושיעשה החולה הצום וגם ושיהג
בזה כמו שבארנו כשיושבן בבה שישב כמנו ויטהר עם
עבודו ויהבה ולא יהיה בו עבוי הליחה ולא תולכת מה
ונמר מתאות היותר בועלות לזה הקא כאליבורום והצנן
וזרע צנון תאליבור וזרע ארמולש ואנה הקא והדיקות
בגירש נאתר זה ויעשה תריאק ונבוצ׳ כי התועיל או הרפואה

ברפואות והמרוץ והם מבלי עשות חמים ובבלי עשות
המרעיבים

המאמר ג

בדקה והיא אטיקה כבר ידעת שהאברים יש מהם לחויות
מתולפי רבינים
בהם לחויות שוכנים לנוח ולהשיב העורקים ובהם מה ש
שהוא כמום בעורקים ובהם מה שהוא נבלע באברים כמל
ואלו הם שני חלקים והראשון שבהם הוא חומר קדחת הע
העפוש או קדחות ודתיהה כמו שידעת בהיות המזון איננו
כלו מתפשט כאשר יגיע אבל נשאר ממנו מה שהוא בדרך
ההתפשטות ומה שהוא בדרך האתא צרות ובהם
לחויות קרובי הזמן בקפיאה והם הלחויו׳ אשר הזרו בפעל
כזון כלומר שנמשכו אל המקום אשר ונם תבודרת מה ש
שיודך כמנו ושבו תוספה בו ודומים אליו אלא שיבנם
בתחלה קירוב כלומר בלתי נקפאות ובהם לחויות
בהם יתחברו חלקי האברים ובהודמי החלקים בתחלת
היצירה ובבטולים תשוב אל הפזור והמתרת וכמו הלחות ה
הראשון שמן הנר הנשמך בשרגא והלחות השני משל השם
הקלן הנבלע בעצם נרם הפתילה והשלישית משל הל
הלחויות אשר בו יתחברו חלקי הפתילה ממנו הפתיל
ואם יתבערו האברים השרשיים ובמו הלב
והיה החולי חזק והוא החולי הדקה כמו כן שידעת וחום ה
הבבר הנה יוביל אל הדקה אך לא תהיה עבה דקה אבל ה
הדקה מה שתהיה בסבת הלב
ובן ענין הריאה והאצטומכא אך כל עוד שיתמיד לבלות
הלחות אשר מן החלק הראשון באברים ובל שכן מן הלב
בכמו שמכלה הנר השמנים המרצקים בשרגא תהיה המור
המדרגה הראשונה הבריחות בשם הסוג והיא הדקה שנכר
שנקראת בלשון יון אטיקי כי אין לה במונה שם וכשיכלו
הלחויות אשר מהחלק הראשון ומתחילים בהתוך הלחויו׳
אשר מן החלק השני ובבלה אותם כמו שמכלה הלהב ה
השמן המרצק בשרגא ותתחיל לבלות הנבלע בגרם הפתילה
תהיה המדרגה השנית ונקרא צבוק ודקות ויש לה מרחב
התחלה ואמצע ותכלית ואמנם לא יצילה כי שמש
שהגיע לתכלית הצבוק ומעט מה שיקבל הרפואה אלא א
אותו שירצה השית ובכמו אם יגיע שידק הבשר
וכשיכלו הלחויות האלו ותתחיל לבלות הלחות אשר מן
החלק השלישי בכמו שמתחיל ההבער לשרוף גרם הפתילה
והפתילה ולחותה השרשי תהיה המדרגה השלישית
ונקרא אל מעקב אל מתפף בלשון יוני כלומר הננובה
והשדופה והעלה הזאת היא מן הקדחות אשר אין
עוצות להן ולא עתות עונות והנה
אמנ״ז רבים אם שתהיה תלויית הקדחות הדקיות בלחויות ה
הקרובים הזמן בקפיאה אם בבשר ואם באברים השרשיים
בעצמות והעצבים והם מבאר הזה והנה אם
יובן כמו שהוא נתלה על דרך שהוא מכלה מה שיש בהם
מהלחות השרשי המתגברת בהם יהיה זה והענין הראשון
שזה ואם ירצו לומר שדשית מה שיכלה

הדקה הוא והלוות הקרוב הזמן בקפיא או בכבוד הבשר או באברים הראשיים הקשים בעצבות והעצבים לא יהיה ת המאבר באבר אבותיו הדקה הנה הגדול אחר קדחת יום גב וגם הגדול אחר קדחת והעפוש והמורסות והחוק והוא שהק שתקרה הדקה ראשונה ויהיה שהאברים השרשיים כבר יתבערו ולא תתבער ליותה ולא רוח קודם זה אבל ראוי ש שיתחכבו אלו ראשונה האחר זה לאורך הזמנים יתחכבו ה האברים השרשיים והאלקים אלא אם תקרה כבה הדקה בא באר והסבה האותות הוא שתהיה סבה לדקה וגם ת תהיה סבה לקדחת יום כפי חוזק והתלשת התולדות בכו ראשו כי הוא מתנע העצים על שני גבים אחד מהם על דרך הכבו אותם והשני על דרך התבערה וקדחה הימי והמורסא העתק פעמים רבות אל הדקה ביוון הקדחה וח והוזק דקדוק המכוון בה ומגיעת הבים הקרים וגם עוט שב שבירת צד הלב ברטיות ובתחבושות ובט׳ כמו׳אי האבי האברים המבכנים ללב כמו הערמשות ופעמים רבות יפול בזה כשיגול והגדה לרופא בגגלת הבה והכיפת חע העליף להשקות היין גמי הבשר ורפואת המוכל׳ וביוצא ב כים וגם מורכבת הדקה עם קדחות העפוש והמורסות ג והדקה כשהר הענין קשה להודע ונקלה לרפא ובאחרית קלה להודע קשה לרפא ואחרית הצמוק בלתי מקבל ה הרפואה כלל

פרק ב

האותות אשגם הדפק הג הנה יהיה דק וקטה הגו תכוף והלוש עובר על ענין אחד והאבגם כשרשם הנה יהיה בולט למטה מרוש שיעקו וביוצא בה הנבערת בליתות ובהתגלה בה שימשש יהיה יותר שולט ת החום ואם ישאר עליו היד עד שעה יתראה ביחוק ועקיצת ולא יסור מהרבות ויהיה הנותר חם שבו במקומות והעורקים והשריינים ויהיה החום בתרכת לא יחסר אך ברדת ע עליו המזון ירבה בו והחוק וכיתחזק הדפק ובתחיל להיות גדול ולכן כה שיקרה לסבלים כן הרופאים שיכנעום המזון לכה שיקרה כמגו במבקרה בהם או סבה להגדיל ה הדקם ואבגם ירבה בכו שירבה והגער כשפיכת המזון והמוהבת בעת שפיכת הבים עליה ונה כהראותיה הדקות ומהמזון בשאר הקדחות בלי ספק לא יתחייב זה וזה ההתלהבות ואע׳ שיתחייב והבעשות להגעות הטבע זה והתלהבות הם לא יהיה בהתלהבות שאר הקדחות אחר הלהרצה ולא עם הקפים ידועים אבל כאשר יגע כאיזה ע עת שיהיה ויהיה בעל החולי בלתי חוק הרגש בבה שיש בו כן החום כי הוא שב כמו נאות לאבר וכבר ידעת בספר הראשון איבות הענין בכבו זה אך הנה יתראה בעת לקיח לקדחת דבר כן המזונות להתחזק

ומאותות

העתק קדחת יום לקדחת דקה חוזק התחזקות החו׳ בשלישי כאשר ה וברוב תתחיל הקדחות אחר שנים עשר שעות מהדה ובהתקן הקדחת שנים עשר שעות ולא יתראו אותות ירידה גב מעצרת כך עד השלישי כל יום ותתחזק הנה הוא דקה ומאותות הרכבת הדקה עם קדחות והעפ השארות החום יכבו אחר אחרית הירידה ואחר הדקה תשליטה ותוספת כבחש והמזון כפי כה שתהיינה והלי הזאת ושבכינות כשתן ובצואה ואם תהין הנראה הדק והנסתרת וזולתה הנה יורה עליה הדוקק הגוצל בקטנה ג כי בכו זה בלתי נמצא בדקה כלל ודע כי לפעמים יהי תתחיל דקה בם ובבת באצטום ותפסיד כגג הכבד כמו בבכונה

פרק ג

אותות הצמוק אכם אותות הצמוק כי תקרה אם תרוזה אל הצמוק יח יתחזק קוטי הדפק וחולשתו וקבנו והמיתור וכם אם קרח הסבה לנגלית הדקה מורסות לא הוחבן כי יחול הכב נוטפת כאשר וכן המשודות וישוב הדפק כן הנק היות גם כנגב העכבר ואם יהיה בשתיית היין והם יהיה נקם גם העכבר המושי ולא יהיו בקרה הצמוקות הקם כאר כ היא לא תמתין לכבו זה ויתראה בשתן שמגיעת הנקוח ותתחיל היין ולא יקוע ובשיגיע הצמוק לתכלית יהיה החוזק שקיעת שתי העינים ובשיכלה הצמוק החוזק שקיעת שני עינים ורוב לבלוף יבש ויקמטו קצות ם ועצבות כל האברים ויבשו הצדעים ויכסה עור ובכו ניבור ויהי העור ויהיו באלו עליו אבק מה ממהות ההם ויבול לכובד הגבהת הגבות ותשוב העין עכומה והנה בבלי הנגבה וידק האף ויארך השער ויתראה והנה והיה בכגו ימנע ויפול כאלו ידבק כגב כאלו והוא עד יכה שנמשך ויבכך עמו עור הזוה וכאשר יתעקמו הצלעים ויקשו בקשות הנה בכר הגיעה העלה לתכלית והיה בכוחות וכאשר התולה בכוחות יעמוד וכוחות ם

פרק ד

רפואת הדקה הנה הכוונה בה ברפואתה הקר והרטבה וכל אחד מהם יתום בהקרבת מכה ורדיית כבת הכבו ולפעמים תהיה מכה אחד מהם מבה להפך האחר כמו סבת הקרור שלפעמים תהיה סבה לנגוב והוא הנך להרטבה כמו הקרור במכפרא ואשכודי וביוצא בהם ולפעמים תהיה סבת ההרטבה גב׳ סבת לחמום והוא הגך הקרור והוא כמו היין כי הוא מרטיב אך הוא מחמם וראוי שתזכור זה ואם יצריך הצורך אל חוזק כן הקרור לא יהי׳ לחות ראוי שיתחבר עמה בו או שיקדים אליו או שיבא אחריו מה שיש בו כח הרטבה וכן אם יצריך הצ הצורך להפליג בהרטבה מהירה בה כמו בשר והיין וכו׳ ראוי שיתחבר בו או יוקדם עליו או יבא בגלל בה שיש בו קרור ואם תהיה סבת

הדקה כמרסא או באב במאמרי הנה הראוי שתרפאהו תחלה ובמי שיאהב להרכיב הגהתו מאופנים רבים מאוש מתחלפים כאותים למי שיתחזק בו הקריחות מאד והנה הראוי שתתחיל ושקה עונות כמפורא ומה שהוא במגיעה כ כמסכנגבין בשתי ואצל זריחות השמש כמו מי שעורים גם במרטנים אם לא יתעכם וכנ״ל ומי רבו וכעת שכיבה רד שולי אם לא יהיה מונע מפני האצטומכא התולה וחזה תנה הבגדרת מה שידעת כמשקן מקרים ובורקות מקרות ומעוגות כמו עונות כמפורא ומתחברשות ומר ומריחות וכיוצא בהן וקרור אויר גם במסתו ואם לא יסבול הקל ממנו תאש כי קירור אותם הוא הדבר היותר מעולה להם וכמו בגדים מגוגלים ומגולגלים כמכבורא ויהיה בה שכו ורדים ומכפורא רגגל ומורות קרים ושאה שיכרם גלולי כמו ורדים והעשן בויצה ובמרחץ וראוי שלא יאר יצריך להחזיק התחברשות המקרים מאד על האברים הק הקרובים כאברי הנשימה כי לפעמים יזיק זה בנשימה וב ובקול הזק גדול וראוי שיטו אל המנוחה והשינה והמרגוע והשכחה ויחזיק העלול מה שיבעיסהו ובמה שיבוא עליו או אבל והגן והריעם והצבא הארוכים והתחבושות המקרים אשר ראוי עליהם שיעשו הם המכושכים כי תועלתם יותר מפורסם ונמצא וכמ״ש על החזה ומה שעלה אליו ויהי ויהיו מקררים ולא יהיה כהם קביצות כי הקביצות עם מה שיחדש בן הגגוב מונע מה הרפואה כהעכיק מאד וראוי שיתמיד ההגרדה מן תשאר הרפואות ותתכם עם חש הממירות בה להחזק קרוח כי הוא אם תקרר בתוזק אינו ר חוזק שיתחליש הגבר ואם תהיה בקרוב מאברי הנשימה לא ירוחק שיתעיק הגרפשנות ויולהב בהוצאת הנשימה בנקלה וההנהגה המרטבת כמנו מזונות רבים ופירות וגם ונעסי פירות ומרידות ותחברשות וטאופות והטפות אא בגוף ומרגוע ומנוחה ושלא יסבול רעב וצמא

פרק ה

ומרן התרופות המקררות להם אמנם המקררות בהם או

המרטיבות מלן מזוניות או יגבר עליהם המזוניות כמו מי השעורים המבושלים כמרטגים בעד המרטגים וראוי שת שיתקוף קצו המרטגים במרעיהם ויתרחצם בבים קרים ובלה טוב ואפר זה פעמים או שלש או יותר עד שיתנקו מזוהמתם ואחר יבושל במי השעורים ובמו מי החלב ה הקיוש הנקרא מבין מן הבקר וכמו סחישת הדקות והשולקת הנגברות בשאר הקרחות התחות וכמו ריר שולי ואמנם החומין הנה יש בו נגוב חזק וכח התבה ולכן ראוי שירחצה כמה שינגר לשתי הגבות למזונו במים רבים או בקצת המרטיבים הרכים ומהקרובי חלב אתון שתהיה עם הרטבתה מקררת עד שרבים שבחו קרירה עד קרור מבין חלב בקר אך הוא תאות למי שאין בו קריחות הכף ולא חו חובר ולא ליחה במבנת לעפוש וראוי שישמר מהתגבנות החלב ומכה שיועילהו הלמבד ואם תרגיש בעפוש יתחדש בן החלב אז תשלשל לגם ואם תחוש חול כמו יכים ג ועמק ברפואתם בעונות ומימי הפירות ואחר תחזור ותל

חלילה לחלב

ואמנם

הרפואות המקררות אשר אין להם הרבה כמו העונות הנזכרות המבוארות הי׳ עונות במפורא ו

קולאל וקירות וכמו עונות כתאר זות וזקן אשפורי טן א ארביני כא׳ ד׳ זוזים ורדים ו׳ זוזים זרע לגרונות כלפוצו ודלעת וקקרי כא׳ ג׳ זוזים העשנה מזו עונות והשותה מ כסקל כ׳ דרהם חק טובות מאד ועוד קרובות מהן לש לשון השה ואבדרו העלף ודרגן כא׳ ג׳ זוזים טן ארביני א אשפורי כא׳ ד׳ זוזים כשבש ח׳ זוזים וורדים זרע לגלונות ו ומלפפונות ודלעת כא׳ ו׳ זוזים זרע חבישים קליף וזרע א אבטיח וקשואים כא׳ ו׳ זוזים מין רגליציאה עשרה זוזים ו יולש ברור זרע שולו

ואמנם

המריחות והרטיות והתחבושות והטאופות וההטפות באף ובק המקררות הן צוהן שידעתן והטו

והטוב שבמריחות שמן דלעת ומפורי וגלופר ועירבה ו וזאולש ואמנם המציעות המקררים המרטיבים הן או אותם אשר יהיו חולקים מאד כעורות מגומים במים מי ורדים או משיון ממן מה שיעשה במריסתן ויהיה מ בלויה מה שאינו מתמם אבל יהיה ממין הצטוק הירוק ו ויחודש תמיד או יעשה מציעות מגארות מלאים כים אחר שיהיה עליהם מבאר שיתפשטו המים ממנו ויבנע בגלגלם ויהיה בקרוב המציעות כים וסביבו ותתחיו עליו והאילנות ה הקרי בעלי העלים וחזו אל עלים וירקו׳ קירות ולחו׳ ורזגיר כמו ורדים ועוד עליו ואילנות הקרים ומיחו׳ בעלי גפני ופי ומיוצא בהם

פרק ו

זכרון הרפואות המרטיבות להם עם מה שיהיה עם קירור והגה כבר קדם זכור

זכרונו ונשאר הלון עתה באיבות שתייה החולבים והמבין ובאיבות עשיית האמבטאות ומרחץ ובעשיית המריחות והטפכים והרטיות ושאר ההנהגה ובכר הודעתך שהיית החלב בשאר ובפרטי רוכם האצטומכא וראוי שיהיה מן ע עקרו ואין חלב אשר הלב המוטה כחלב האתון ואחריו חל חלב העז וראוי שיהיה כרעה ומאכלה מעשבים הקרים וה והלחים כמו שידעת אומנו ובתחיד חלב האתון ישלקה הדקה אם יהיה לה סרוק ואין בחירה עליו אלא אם יבנע עליו עפוש נפל או נופל לליחה כמיקת והחלב מועיל לה להם בהתחלת הדקה עד אחרית וחלב הנשים כיניקה יותר נאות שכבלם והדרך כשתיית אל מבין הוא קרוב לזה לזה גם כן והמבון שיתחיל כמשקל עשרה זוזים עד שלשים ומה שעליהם אם היה ומה עוזר ויש עליך שיתערב עמו דבר מהעונות המקררות ועליך להוסיף על הומריצות הנזכרות בשתית הראשונה והאחרונה אם יהיה הכח עוזר על העסול

ואמנם

האמבטי הנה היותר נמון מה ש שיהיה פותר אין וזה רב כן ועם כל זה שיחוזק בירקות והעשבי

המקררים והמרטיבים ולא יהיה דר שיטפיח כש' שידע ולא ואין ראוי שיהיה האבבטי חד הם ואלו לא יהיה מונע באבבטי קר לא יזהר עליו אך המונע בזה חולשת גופם ובהשם האבבם החולת עניננו אולי חזיה ארוכים זה ואמנם החולשה הגוף הנה יבריאת זה גם קריר מעט יחייב ותרבהו במנוגו אם אפשר שירפא ואם יהיה יותר חולש בזה יזהיר עליו שיסבול ברקת הזקנה וזה יקרה מעט אך זה הוא עם זה יזהר באחור זבן הבות ואולי יהיה עמו ובקושי שיש לו שעור רב ופעמים רבות יזיר נאות והעיקן לאות הדקה ואמנם מה שהיינו בם זרי

ברכור האבבטי הנה ונכון בו שיתחיל בבים חמים לגדר אחר זה ידיג אל הקרים ושישים בקור ונסבל כי ההורגה הזאת ישים הגוף מקבל לבים הקרים כי הבאב יהיה בבציאות המבגר בבוא בפתע וגם כי הגוף מקבל בם במים החמים רובה לרבות ויסבל עמו המים הקרים ואם ישנה באבבטי ג פעמי בין יהיה נכון וראוי שתעשה ראש בן יגרל הבח ואם יקח בו השעורים קודם האבבטי ב' בשתי שעות יהיה נכון ואם יקדים האבבטי אחר ח חליבת החלב במו שנגמר עדיין ולהזהיב בעבור המזון זה ואחר יקח בו השעורים והדובה לו ואחר יחבה ואחר יע ועשה האבבטי לשרוח ובזין יהיה טוב ויעשה אחר האבבטי המרחץ הבריחה בשבבים במקרים כרטיבים ב ב שבי ויאולך ובזהור אם יהיה עשור בשמן דלעת וכן שמן ג גוטר ושמן דלעת ואם יעתק אחר האבבטי אל בא שיהיה יותר נוטה לקור מעט נסבל ואחר יבשח יהיה נכון ואם תוקר בן המשיחות בשבבים ויכור ואחר יכנס בבים בעט הקרור יהיה נכון וזה כמו הסבל ואין הזק בהורנה ב בים

והטוב

שבעתות זה המעשה אחר עבול המאכל ואם אפשר לסבול בבים קרים אחר האבבטי והם בפתע

בבלי הדרגה הנה הוא יותר גבורן בצד הרפואה ויותר חזק בצד הסבנה ויציקתם לאש פחות סבנה מגבילת והולת בים בתאום ומהות תועלת ויהיה קור הבים שיעור קור הבים בקין אשר הוא בין המוסר ובין הזק הקור אך שתהיה הנטיה מעט אל הקור ואם תקרב דליבת החלב על אבריו אם לא יהיה חולש או הבזוג בבים אם יהיה חולש ואחר תעשה האבבטי יהיה מועצה הנביצה וזה ליבת החולבים על הגו הוא חזק והרטבה והחולבים הטובים לזה והחלבים הנגזרים וראוי שיזולנו מהשדים ותבן שאסמוך על בר בריחת הדברים הנגזרים לגוף בלו ולפרקים

ואמנם

המרחץ לא תותר לו בניסתו א אלא אם יהיה בצד שלא יזיע ו ולא יחבם ולא ישנה רב שיבה

והיה והגם במיבול זולת אחרו ויהיה הום מיבו זו שיענ ולא יטפיח ולא יזיע ושלא יהיה בגופו ליחה מובנת לחתעפש ובש אם יהיה זה ולא נתעכל המאכל אבל ראוי שיהיה זה בעת שירצה שיתעפש הבעוכל בבטנו בגוף ולא יארך בו אבל יפריד בבטנו בבהרה ובהפרדו

יקח דבר מהמרטיבים ומיני החלבים והקרים חמי אחר לא יחקיהו הלקוחים משעורים וחלב ואם יקרה להם בבריחין צבא תשקישהו מבי השעורים ובבני אל ראש מחולב האתון וראוי שיהיה הבנבגם למרחץ ויפר רציאתם כדרך שאין בו יגיעה בלל ובבר סרטיוך זה בבקומית אחרים ועוד גיזור בו הנאים ראוי שבקן בבריחין מעיים כבר ברצע בו מיצע רך גבוה וקצוב קרש שיניע בו אל הבית הראשון ויעתק אל שטוח רך והנא עשוי במיני פריכן מלאים צמר רך או צמר גפן במה שראות למרחץ ויסיר בגדיו בו או באבצעי אם לא יהיה חם ולא יתבהבת באחור כוחם אלא שיעור והעתק ובמיבת בעט ובבר הפשיט בגדיו ואחר יכנס בבית התלישי אך לא יהיה הזק הרום ויעמד בו שיעור סבל הגוף זה בה שנאמר והיותר אהוב אצלי שיהיה האבבטי עלו במים האבצעי השוה ובשיפרד מהאבבטי הרך יענף במבטחת או בסדינין בפעלים ויעתק לבשבבו בערשו והנוב הענ בבקופרת ויבשח ויזון

פרק ז

בהנהגת בעלי הדקה ראוי שתפריש מוחם ולא יאכלו

שבעם בבת אחת ועוד היותר טוב שיזונו בו המים בין השעורים והשעורים להם חשים רחוק שהי בבתפקים החולבים אם לא ימנע בוחם מיבע בבה שיטרטהו ובן המבקר הנה הוא רב המזון והלבים והלעת ובן הפרחים אבטיח על שתי והוא אל וקן הידוע אצלנו בהגדי גם יהיו יחרוט שיקבל תועלת אין הזק בהאבילו הגבינה הרטובה בלתי כלוחה ואם הבה יחלש אין הזק שתאבלהו בקר אסטרד באב כתותל בגבורה רטובה מבושלה בבטו אור אפרוחי פרדין ושרוג ולפעבים יצטרך שיהיו בין רקיק כזוג במים רבים ולפעבים יצטרכו שאבלו בטעם הנקרא מיצין מאפרוחי פרדין ושרוג וקבג ואשר ואפרוחי תרנגולת והלים הגרן וקרין והבונג בבשר גדיים ובבשר בקר אם יהיה שם כח עכור והמזון אל ביצין והמבין אל קרין מועיל להם ומחוק בבטו זה הזק ולפעבים יצטרך על כל פנים בו הבשר מעורב במבוקה המירות הקרים המוצים או הלבן בביצת נמרבת ואם מש תתפשט החולשה עד העלוף יצטרך שיזונו בבו בשר לא לקיח מצלעות גדי במעט מלח ומבן וידבק עליו במו הבל בי תפוחים ובבו עשרותו יין וריחני ושוקה עשר ואמנם הקרים אשר אינם חוזק הקור בשר

אין הזק אם תשקת אותם אלא אם יהיה מונע והתמונע אם בורסא לסבת בצדי הכסלים או שיזו בגוף בלו ופח כיבנסים בעופשים ובבושים נאם יצטרכו לבמול ולא יתראו אותות הבשול אשר אם יתראו יהיה תפורד פחות ובן אם תהיה הדקה מועתקת בן הסרסם והבורסאם בזה יותר נכון שתאסר עליו שתיית הבים וקל בזולתו כי הדקה ברידיה על החליים בתשים הבח וכדאי אותו שורפים העצם והבשר אחד על

חולשה ואם התחבר על החולשה שתיית המים הקרים לא יתמהמה כי לנפול במין אחר מן הדקה שהוא משתתף עם זה המין כיובש וכהתהלך בו ביום וכקור ונודע ברקת בזו הזקנה ודקת הכלח וזה חולי קשה שהחום הטבעי בו כבר בוטל ובן המים הנגמרים בקור והרבים הנה יזיקם בכל ענין ויפסידו חום טבעי שבאבריהם הגרשיים ולפעמים יכוהו קצם או יעתיקם אל מין אחר כהדקה

פרק ח

בהטנת ענינים נכשבים אחר הדקה ומה העליף ו וכבר זכרנו הדעתנה בזה

באור הבון השלשול וראוי שירפא ויותנ כי יש בו סכנה גדולה ומרפאותיו הראשונה שישם לו שעור של שלהם כי קלי השעורים או שישם בשו שעור שלהם ורחין קלוי ונותנו או עדשים קלופים שלוקים מעצים רבות וחלב בבוטל ברעפה או באש לבדו עד שיכלה במיותו וכש׳ עם דוחן וישתה העשות האלה

תארם

מין ארבעה ה׳ וזים ערמין קלוי והרוז׳ בא׳ד׳ וזים אשפודי קקברי בא׳ד׳ זוים זרע אסטרש׳

קלוף זרע ברבריש בא׳ו׳ זוזים תעשנה עוגות בסועות הם הברשים וישתה מי הפריש בבקר ואצל השינה וישתה זרע טילי קלוי וכן אבק נשאף כאשפודי אשר יש בו דולי כמו בבוקט כיקול באר ואם יובל אל הפטש המעים ירפא ההפשט בחוקנים אשר ירעה כי הם נאותים

פרק ט

בדקת הזקנה הנקראת ובן דקריפיטא חנה הלך הבג המנתג להזכיר דקת הזקנה אחר קדחת הדקה ואמתנו נב׳ נלך על דרך המדרגה המהוג ודקת הזקנה ענינה בכמלת הרובש על הבונג בבלי קדחות וגם תהיה עם שגוי החום והקור וזה בפחות ולפעמים תהיה עם קר ונקרא זה הענין זקנה ודקת הזקב כי הגוף יקרה לו בקת הזקנה כה שיקרה לו באותו העת בעבוק ויובש והבא ביכי יותר בהיר לנפול בה מהבחורי והבחורי יותר בזורי לנפול בה כן הנערי וגם כי יקרה זה בבחורים ובנערים והסבה הגפולה בה אם קור בוטל עם חולשה בין הגוף ויבנע הכח הזן בפעלו השלם כמו שיקרה גם כן באחרית החולי ובות המין שהיית מים קרים בבלי עתם או על חולשה בין הגוף עם קדחת או בעונה או בבקר או אחרית תנודת התיכה הכח ופתיחה הנקבים והסור לבנוך המים וקרים אל הקרבים בפתע או אדים רקים קרים יעלו אל הלב ויקרר כחו ואם חום יתיך ויבו הלחות ויקראו החום הטבעי וישארו אחריהם קור גוב ויובש וגם תבנך אחר הדקות והנה כבוא העלה הזאת והפלגה בקרור בעלי הקדחות בכה שישתה וגב ויובש ובאת העלה אם הקבע לא תרפא. ואלו היתה לו חבולה הנה תהיה לבות תחבולה

פרק י

האותות אלו יראה בזם א אותות הצמק והבחש ולא יראה כרס הכבד והבבשל

הזולעובות אבל לפעמים יבואו קרי המשוש ולא יהיה ח פעם בדפק בעלי הדקה אבל יהיה כאוהר וקטן ומעוכב

אלא אם תתחזק החולשה כי אז יתחיל הדפק להיות תכוף ומש כמו שיבואהו זה כפני שתית מים קרים ויהיה שיגם לבן וירק כמשי ויהיו בעניניהם כזקנים

פרק יא

רפואת אבנם הרפא זאת העלה בעת שלא ת הקבע על תקוה שלא ת

הקבע ובעת שתקבע על תקוה שתתאר הכות כמנו והנקר ברפואתם החמום וההרטבה ובן ההרטבה הצריכה אות ב כפריכה שירעת ולא יעשו אותם אלא אחר העכול כי אם יעשו אחר האכילה ישול חבת׳ והחוקנים הנב והנבחרים כהראשונים והגבר ים והרעונים ותאנים עם הב דבש וקבוכילא יעשה כמנו שעור חצי ליטר עם שתי או אוקיות שכן שישאבוני ומעט בשמן באונו קשה חמימה על המזון והחלב המבושל באבנים חוק התועלת והדבש בתכלית התועלת להם כמו שהוא בתכלית ההוק לבעלי הקדחות הדקה וכל מזון נקל לעכוד במקבים כהיר לרדת אין דבקות בו כמו כי בשר והלסן ביצה ויין רקיק מבושל מעט השעור חזק ההאותות להם וראוי שתשבור הה׳ שבה רבוכית בשעור הדקה ויערב בה בת שיזכם כבעלי הדות והתחבושות והמריחות והמזוגות והלת אה

המאמר ד

בקדחות הדבר ומה שרושה להם

ויתן קדחות נדרי והצבה הנה יקרה לאויר בה שהורגלך בספר הכללי כמו מה שיקרה למים בהשתנותו באיכותו לחום וקור ובהשתנותו בטבעו לעובי ועכירות כמו שית שיתעכרו המים וידמהו ויתעפשו וכמו שהמים לא יתעפשו על ענין פשיטותם אבל למה שיתערב בהם בנש בנשמים עפריים רעים ימנגו בהם ויחדשו לכללם איכות רע כן האויר לא יתעפש לענין פשיטותו אבל למה שי שיתערב בו באדים רעים ימנגו בו ויחדשו לכללו איכות רע ׳ ולפעמים יהיה זה בסבת רוחות שלחו אל המקו׳ הזה עשנים רעים ממקומות רחוקים שיש בהם עבקים עפושים וגופים יבשים או פגרים מתים לא נתקברו ולא נשרפו ולפעמים תהיה הסבה קרובה מן המקום שכן אליו ולפעמים יקרו עפושים בתוך הארץ לסבות יוכלל מציאו מציאותם ויפסידו המים והאויר והקדחות המתחדשות ב מסבת האויר היבש הנה תהיין כמה גם כן להורש קדחות אדומיות והבגם הדבריות הנה תהיין בן האויר ה העכור הרטוב והקדחות באויר הרטוב יותר רבות אבל ה כן פחות חדות וארוכות ובן יותר ונבקין הובם הבנג והפסק המטר יהיה פחות חדותן ויותר חדות ויותר מהיר בחידות כהגדר והיותר טוב שבפרקים מה שישבור יגב מבעו והתחלת כל זה תבונה מתכונות הגלגל בוה בסיבות וזה לא בשער אלהנו בטוגנו ואעם שיש קצת אנשים שנדרו בו דבר בלתי בטוח לסבתו אבל ראוי שם שתדע כי הסבה הראשונה והרחוקה לזה הבינות סביבות והקרובה ענינים ארציים ואם יחייבו הכחות והפועלים הש השמימיים והבחות הפעולים הארציים

הארציים הרטבים חזקה לאויר ידמו אדום ועצמים אליו ב
והפגרי בו ויעטשהו בחום ח"ש וכשיהיה האויר ב
בבמדרגה הזאת יעכבם על הלב ויגסד בתג הרוח אשר בו ר
ויעפש בה שיקיפהו בלחות ויהרש חום יוצא בן הטבע ר
ויתעפש בגוף ויהיה קדחת דבריות ותכלול רבים בן האו
והאנשים שיש להם גב בעצבם חכנה במגלה כי הפועל ה
האחר אם יגיע ולא יהיה המקבל כוכן לא יתחדש פעל וה
התפעלות והכנת הגוף לשה שאנחנו בו בחזה התפעלות
שיהיה בלא ליחות רעות כי הנקים לא יחשב שיתפעלו
בזה והגופים החולשים נב' נפילים מכנו כמו אותם שה
שהרבו הבמשגל והגופים רחבי הנקבים רבי הרחיצה

פרק ב

המותות / הקדחות והזאת
תהיה חולקת בזמן מה
בעצרת בפנים בסיחות
יורכם במנה הבער והזם הזקן ויהיה עבה גדול כשיבה הוא
ונוכה והתצר הרבה ומסתרת כאור התבואה והוזק צבאם וגג
ובנוב לסתן ולפעמי' תהיה עם הפין קיא או נפילת
תאוה ואם לא יקומבנה באגילה מבלי רצון תמיתהו וכאב
פי האצטומכא ונודל כח לי יצער הזקן ונכנם והתעבכות
ולפעמים יהיה שעול יבש ונפילת הכח והתכבדות העלוף
הערבוב שכל ופתיכה מן שלכה מצורי הכבלים ויהיה
בה העירה והפין טוף ועצלה ולפעמים יקרו עבה צבורים
קטנים צהובים ואדומים ולפעמים יהיו בהירים להתראו'
ונסתרים להכנם בפנים ולפעמים יקרו עבה שחוני
הגה ובנגעו הנקר' אל קולע ויהיה הדפק בה ברוב הגוף נבקלם
וקטן והתשוק ברוב בלידה ולפעמים יקרה בהם ענין כש
כבעקי ויהיה בו שלשול הגרות והלחן והיו היציאות בו
בוסיחות בלתי טבעיות ולפעמים תהיין שחורות
ולפעמים תהיין קצפות סרוחות ויהיה שתנו בלבן כמו יי
שחוריו ופעמים רבות יקרו הפהוה ואמנם
הארוכה היא ברוב בזה ויגעו ייעה בבאשה והקדחות הזאת
התחיל בבקרים ובגברים בחוקם ויכסך ענינה אל העלוף
וקור הקצוות וכוי ועה ורפיון העצבים והפעמים
יקרה בן הקדחות הדבריות האלה כח שלא יחוש בה הגל
הגלול ולא יחוש בקרוב ברוב חום ולא ישתנה הדפק
והמתן שנוי רב ועם זה תהיה במיתה בבהרה ויבול
ורופא בענינות ורוב מי שנבאו בסיכתם כאלו
ובמראשנים יכות כי העפוש כבר נקבע בו לב

פרק ג

אותות הדבר ממה שיור
על הדבר כהודעים
והאלבים בבמנע הסבות
שירבה הבכיבות והעיפו' והנצרות הנקרא טוב בותולת
וחרף ובגלול כי הן נכבשר בצורת הסבה ואם ירבה ה
הדרומי והעבים בסבה ימים וכל עוד שירבה עובי בן ה
האויר העבבות והשנות מבטר ויעצרו עבים יבישים וש
ובים וכשר אין דע כי כוג הסתו נפסד

ואמנם

הדבר הקרני הרע וגה יורה על
בקוטו הבטר באביב עם קור וגם
ואחר ירבה הדרומי ויעכר הגו
האוויר יבים האויר ירבה אחריו שבוע לא יזהר ויחדש קר

בלילה וחום ביום ותחדש עפיפה ועבירות החום רעה כבר
בא הדבר והמקל קדחות הדברי' תגדי' וביוצא בהם וכן
אם לא יהיה הקרין יוגק החום והיה חוק העבירות במס
השחרים ובבקר קדם בחוזף התלהבות וגלות ונדליבאל
חולתם הנה זה באותות הדבר וכן אם ראית האויר ישתנה
ביום אחד פעמים רבות ויתבך האויר יום ויעלה העבים
ויעכב יום אחר ויעלה כלכם כתאבנה תדע כי דבר יהיה

ואמנם

האותות אשר על ורד
ההתחברות לסבה כמו שיראה
הצפרדעים ושהוראו והיה
הרבים הנגלדים בן העפוש ירבו ומכה שיורה על הנה
שיראה העכבר ובה השוכנים בתוך וארץ יברחו לשט
הארץ ותראה בעלי החיים רעי הטבע כמו
לעלק ושאמם וכיוצא בהם יברחו בקצותם ויחקו כמל
נגודי ישובו ביציהם

פרק ד

רפואת קדחת ובריח
כלי התאותם ההם וה
ברפואת השלשל ותו

שיתבודד בו להריק ואם הליחה הגוברת דמית יוקז וה
התית ליחה אחרת יוריק' וראוי שתקרר בתוכם והקק אר

ואמנם

קרור בתוכם שיוצע בצרוח
בעלי הריח הקרים וקצר הא
האילנו' הקרים והלחים
והתזולות הלקחות מוהמירה הקרים עם ובים קרים בה
הריח כמבמורא ומי ורדים ונצבל ויזה ביוח כבל יכמן
פעמים וכש' כמי ורדים וחומץ ונינופר וגם יהיה בבת
הלוחים והנאות יהיה יותר טוב

ואמנם

תקון האויר הגה בגבית יכן
להם קומות כבבצורא והקטנה
הקרי' ומי החלב והצבן ויהל
הרמין שיאמר כמבו תבואתו ומי ורדים שיבותה ככל כל
המרן טוב והוכין בבים נגם כן והבסותים תב
בבת אחת בגעיד באר ואמנם ובמעט אחר כך
רצוף אל יעקרדו החום ואם יתפשט הענין עד שיכובו על
הכבר' ויתקרדו הקצוות והארך התעורה והערבוב הגיע
החוזה וכה בעליו ינבה ויורד אז עצם מעשה והנותר בה
כרטב החום להו' ואם חפול התאוה ינבן לגבל
רבים ישובעו ואכלו ויחזו ועל כל פנים יתנבח או יבן
וראוי שיהיה בזה מהחמוצים והגבנבי' ויהיו בכמו הד
בי הזוהם נב' תהיה ריעה סקיק רביה כצר התשפה הה
גם כן בצר רעותה

ואמנם

תקון האויר יהיה קצתו כמי
הבריאים וקצתו כמי החו
והחולים אבנם אחר כ
הבריאים יהיה הבונה בו לגנב האויר והבונים והגנ
עפוש באו, זה דבר שיהיה ויתקן בלעני אלהן וגם
ועכבר ולבונה ומוסך וקסט בתוך וחצרן ואת
ומנודים והרהנה ועוד כנירחתלי ובמסק וה
אלכטם הלדנם ודבש ועצרן וסוכרו ושלעגד הגה

ולבר וסיסרי ואקיסנג' ואקידי וסק' כר ואשרי ואבהל' ויקח
כאלו הרכבות ויעלה תבות בחומץ והלהית ואכנם
כצי הבריאים וגם המוקרחים והחולים הנה העשן בצנדל
ובמפורא וקלפת רמון והדס ותפוח וחבוש ואגנוס ואל
סראג ושכריך וריבן ודאוי שירבה העשן

השמירה

כהדבר ראוי להוציא מן
הגוף הלחויות המותרים
ויטה הגוף לנוס מכל צ
צד ומעט המזון כל עדי התנועה והאוי שלא תעשה לא ה
המרחץ ולא היין ולא ימלא צמאם ויתוקן האויר כמה ש
שזכרנוהו ויטה המזון אל החמוצים ומעט ממנו ויהיה ה
הבשר אשר יקחו ממנו מבושל בחמוצים ויקחו הלים והם
והקרין והמיצין לקוחים בחומץ ובבלי חומץ עם טבטאק
ובי הבוסר ומי לימון ומי רמון והמכבשים העשויים בהם ב
בחומץ מועילים להם וכש קפרים בחומץ ומהדברים שי
שיצילם מן העפוש ויבלטם ממנו עשית השריאק
ומתרידטוס לפניו עם שאר התבואה והגבונה

והרפואה

הלקוחה באלואין וקנא
וזעפרן ומירא לקח
ממנה בכל יום קירוב
מזה כי זה מועיל

בגדרי

הנה תקיה כדם רתיחה על דרך
עפוש מה מבין הרתיחות אשר
הקרן לתלושי ולסיסיות כקרת
והיה בו הכל עבורותם קצתם מקצתם ומזה מה שיהיה
סבתו ענין לטבע ויהיה הדם ויתעפש ממנו מה שיתערב
בו משארית כזוכו הגדותי אשר היה בטרין או יולד
בו אויר זה כמשמנות העפורים לרעים ממה שירשה עצם
עצמותו ויבלבלהו עד שיניע כל עצם עוכר יותר הזק
מן הראשון ויותר נראה כמו מה שיפעל הטבע בהידוש
הענבים עד שיעבורהו יין כמתחבם בעצם וכבר התעפש
הקצף האוירי והשמרים העכריי ומזה מה שיהיה סבתו
ענין נעלם יורד מחוץ מערב ומבלבל הליחות בדם הולך
בענין הרתיחה העכורית בשבש כמו מה שיקרה בעת שג
שנוי הפרקים וכש' האביב ומן הראוי לו כהשיבוהו והסדר
הגדרי והתעצבה הם מכלל החליים הקדים וירבו בא
באחרית הרתיחות הדבריות אם תרבה נשיבתם וגוף הם
המעותד לגדרי היא הדם הדלח ומעכור הלחות וביחוד
המוציאים מעט דם בהקזה ומן המזונות מאנת
יפילו בגדרי מהר וכש אם לא יהיו מרגלים ועשית עליהם
רפואות ומזונות מחממים כמו החלבים וכש' הלב והנבלות
והמשיות אם ירבו מהם מי שלא הרגילם ואחר ישתו יין רב
ורעגות הבות ויהיה הגדרי במין מן הגבולים
ורוב מה שיקרה לנערים ואחריו לבחורים וימעט הקרותו
לזקנים אלא לסבות חזק' ובארצות החומות החום והלחות
והקרותו בנושים הלחים יותר מהקרותו בנושים היבשים
והקרותו באביב יותר מהקרותו בסתו ואחר האביב באח
באחרית החורף וכש אם קדם קיץ חם ויבש ויהיה אחנו
החורף חם ויבש נב' והגדרי אמנם לא יקרה כעוד ל'

לבדו ובמה שכלות אל חצוני אבל יקרה בכל
האברים כתרבי החולקים החיצונים והפנימיים עד יחוד
הטרשטות והעצבים ובאשר יתראה הגדרי יוריש החוכך ו
ואחר כך יתראו דברים כראשי המחטים ודוגדים ואחר יצ
יצאו וישלאו מוגלא ואחר ירקו וישובו צרבת הנקראת
חשבריטה כתחלפת הבריאה ואחר יצאו הלמעבים
ויעתק הגדרי אל פלגמוני ושרא ודבילא מקבצת מגלא
ורוב מה שתראה שראהו אל הפלגמוני אך לפעמים יצא
בבריאים כתחלפים אבריים ומבראה ויאלש והשחורי כי
הגדרי יש לו מינים ומראים כי יש ממנו לבן והממנו
כרכומי וממנו אדום וממנו ירוק ובנפסני וממנו כמות
לשחרות והירוק והבנפסני רעים וכל עוד שיוסף לנטות
אל השחרות הוא יותר רע וכל מה שיטה אליו הוא יותר ג
גבוה אל רע והלבן הוא היותר טוב וכש אם יהיה
מעט המספר רב השיעור נקל היציאה מעט הצער והלחות
הקרחת הרסי עם הראותו ויציאתו והיות התולת יציאתו
בשלישי ומה שיקרב ממנו ואחר אלו העצמים הגדולים ר
רבי המספר הקרובים מבלי חבור כי אות שיתחברו קצתם
בקצתם עד שיקשו כתחבה גדולה מן הבשר בעלי עלעות
או עגולים הנה הם רעים ומן המבולים הגדולים א
אשר יהיה בתוך השתר מהם גדרי אחר ואמנם הלבן באו
הקטן והקשה הקרוב הקשות לצאת הנה הוא אם חצבה פרח
בראשית הענין שלום הנה יחושש עליו שיקשה להתבשל
וירע עמו ענין הקדחת ויוכל ממנו אל הבות כי הסבה בו
עובי הליחה ובמשונים הרעים הוא המצוחד אשר יש ת
הרבה מה שיתהלך ענינו שפעם יתראה לחוץ ופעם יבגם
לפנים וכש אם יתראה בנפסני וכן הראוי עד שלא ישא
ישתבטו המעלות ממנו כשלשת הבח ומירקקות אשר יש
ומתהותו ישית ואם יהיה הירוק והשחור אשר יבא אחריו
אחר הרולות לא יעל הבח אבל נוסף עמו הכח לא יהיה ם
במיתאך אולי יעל בשתונים ונגעים ומה שיהוא כבטפטם
ואשר יבא הקדחת קודם ואחר יבא הגדרי הוא יותר בטוח
כשיהיה הגדרי קודם ואחר ישיגהו ויארעהו הקדחת
ורוב מה שראוי לבדוק בענין הגדרי מכבליו נשימתו וגם
קולו כי הם אם נשארו טובים יהיה הענין בטוח ואם ר
ראית בעל הגדרי שיתבטר נשימתו וקולו וכן בעל התצבה
אז תאמר נפילת הכח או מורסא בכבד ועוד אם ר
ראית הגמא יגבר והצער ועצר ותחבוניו והקדחת והגדריות
התצבה יורישו הנה נגע העליל למות ואמת זה שיהיה
גדרי מבין מה שיתאחר צאתו והראותו ורוב מי שיבות
בגדרי יבות בשהגנק שידאה כמותנק וגם יבעיתו לנפילת הכ
הכח כימשש בעים ושלשול ואם ראית הבנפסני מן הגד
הגדרי והתצבה שישקע רע כי יתעלף העלוה ואם יעדר
להשיתן הדם ובא באחרונה שתן שחור והנה הוא מות
וכש אם יהיה שם נפילת הכח וקיא ושלשול ירוק רבוי או
כרוחצת בשר עם נפילת הכח גל התצבה הוא רבוי
בין הגדרי והתצבה ופעמי יצא הגדרי כאדם מקומית
אם תתקבץ הליחה להרחות פעמי' ומבראות העמרתיי ד
הגדרי אשר צמיחתו בפנים ובלוה והכבון יוד
בסוקים ומרגלי' והוא רע דודה על
אל הקצות

פרק ז

אותות הראות הגדרי הנה יקום להראות הגדרי ב כאב גב והכוך אף ופחד ב
בשינה ועקיצה הזקה באברי הגוף וכובד כולל ואודם בבראות הפנים ובעין ודמעה והתלהבות ורוב נחוק ועי והזק עם צרות נשיבה ונחירות קול ודוק עצה וכובד ר ראש וכאבו ויובש פה וצער וכאב בזה וכנרגן ודקש הל גלב בעת השכיבה אפרקן ונטיה אליה ועם זה כלו קשה קדחת ודבקה

פרק ח

בזמנה רעבי הוצבה וזא כאלו היא גדרי ארומיי ואין
הפרש בינים ברוב הקנינים ואבגם ת״ברש בינים שר שהוצבה ארומיית והיא קטנת השעור יותר כאלו היא אי אינה עוברת העור ואין לה גובה סובב כש׳ בהתהלה והגדרי יהיה לו בתחלת הראות וכלים וגובה והיא פתות מ בהוצבה ופתות הקרות לעין כהגדרי ואותות הראותה קר קרוב מאותות הראות הגדרי אך הרעשות הם בה יותר והצ והצער והטבע יותר חזק וכאב הגב פחות כי סבתו בגדרי הכלוי הרכוי הנמשה העורקים המונחים על הגב כי הול הולד הגדרי הוא לרוב הדם הנפסר ותוצבה להזוק רוע ה הדם הנפסר הבעט והוצבה סרוב תצא בבת אחת והגדרי דבר אחר דבר

פרק ט

אותות השלום בבנה בם כמו אותות שלום הגדרי כי הבהירות ליצאת הלהר
נלהראות הבשול בטוח בשלום והחזקה והכנגמניית רעה ובה שיהיה באזהרת, הבשול ותכופת העוף והצער כם כמיתם ונה שתבא פתאום בבת אחת הוא רעה מעלפת ׃

פרק י

הרפואה ראוי בגדרי שיכוה להוציא דם יציאה מספקת אם יסבלו הה״נאים וכן אם
תהיה והוצבה עם כלי פרס ומגולא וזה עד יום הרביעי ואם יצא הגדרי אז אין ראוי להתעסק בהקזה האלקים אל אלא אם ימצא חוזק כלוי והתגברות לזאת ואז יוקז שעור ש שיקל והיותר נכון לעשות בעלה הזאת הזקנה ואם יוקז ע עורק האף יועיל בכו תועלת הרעצה והשכור הצדדי העליונים ברעת הגדרי ויהיה יותר נקל על הנערים ואם התחייב ההקזה ולא יוקז נסכן בשלבות ומחדר עליו הנפסר קשה וכן לפעבי ישוה כמטוא לבי שיודגל בבריו והשלש׳ בטגו שתתחיל בו בבזון תולה בבה שיש בו חזוק עסחר הרתעה ובברי כבלי עצירה לטבע ועכוי לדם בכו הנוטבט כתמר הנדי וקסיא פישטולא ותלקיא ונזיד עדשים ואספידבאג ורכוך חזק וכן ראוי שיהיה עם זה תמר הנדי ובה שיאותו לו והתלעת והאגביה הקיאבל ראוי שיהיה הטבע רך כתולעת העגין ויבורן בה שידבק בו התמר הגדי ואם לא יבאנו הטבע הוסף עליו שירבבות עם בחת ושמירה או הרגבין או במשרת ברזגש וגם יקבל תוע תועלת שישתה בתחלת הראות הגדרי במשקל ג׳ זוזים כן
עסים קדוש כן אלכגדר עם עוטה במקומות בבפורא וכשיה אלסרלע חזק התועלת בבכו העת הזאת ואם תוסיף הבלה והעבור היום השני והתחיל הגדרי להראות אחרי ההזק הקירור סבות לחטא גדול בכה שיעצור הבחר נבלטותו וישאר על האברים הראשיים ולפעמים יהיה של שלא יהיה אפשר לו ליצאת הלוד אות החדש צער ובכן ואולי יהרג הגלוף אבל ראוי שתעזר הבחר בבבו הת העת בבה שירגיאהו והפתח המקיכה בבו שומר וסום וסמי טתם או בשלל הדרשים המורעים ולפעמים יורה דבר בן הועפראן וני התאנים טובים מאד כי הם התאנים החקים הרחויה לחוץ וזה אות כמסות התולען מ בזהו ובמה שיועיל מאד בעת הזאת שיושקה בן לבא והוצה במשקל ה׳ זוזים עדשים קלופים ו׳ זוזים ודהן דקש סומר בא ב׳ זוזים יבושל בחצי ליטר מים עד שיבשל הר הרבע ליטרא וישותה ובבה שהוא חזק העור להרא׳ וה הגדרי שיושקה התאנים מרכובים ז זוזים עדשים קלופים זוזים לאקה ג׳ זוזים דרנגן ודע שימר בא במשקל ב זוזי ויבושל בליטרא וחצי מים עד שישוב אל השלישי ותגנן השתה כבכו וירחת החום בצדדי הלב ובזגע והנקי וראוי שלא יקרב לו בעת הזאת סבון כלל וראוי שיתעס בבגדים וירחק בן האויר הקר ובש בסתו ויעשה בטיז שיעשה בבעל הזיעה כי הקור סרוב ואקבים ובחוזר הח הליחות לאחור ורוב שיהיה נאבים ובקודיים כבת והכנס אל והאויר הקר רע מאד ולפעמים המיהר ההקזה רעה בהזהירותם והשיבה לאחור בה שיצא מהר שישבר יוכים או ג׳ ואם יקרה כן הבבור וכן המסתבך או שיקרה העלוף או אי אפשר בבלי הבנה ואוד ונבן ביחוד וישוב להריח הבכמורא וצגלו ואם לא יהיה אפשר בבלי התגלות הגוף להריח הקר ולאויר הקר בעט מעט תעשה וכן אם יהיה הצער בתמום או קדח הקרור ובשיותחיל הוציאה ולא ימצא עמו קלות אבל עם ימצא החום ובער והלשון נוטה לשחורות השבו וך בזה בהתכום וראוי שירחיק בעל הגדרי והוצבת הכיסהלא הבגן כי יש בזה סכנה מצרות הנפש ביד ויקחו לו של שלסול רב והגרית דם ובאחריתו ראוי שיתבוד והבגי ויטעם תבורת העדשים כבו שהם העדשים הקלופים ז׳ שתי שלקות בשפיכת המים והבורת העדשים ובבן ג בתמר הגדי ועדשים בבירגון וסומק וכוסר ומתגבר

ואמנם

הרפואות המעכבות הדם המקררות המונעת אותו מהרחיה והמוצאות בים
בתחלה המ׳ בבו כרין ריבאס קדוש וכרין בוסר והמסי הם הפירות הקרים ומשקה אלכנדר ביחוד ובמשקה התהור הקל עצמו הנקרא אלסרלע ואלנגב ובמשקה אל בריים נסחא וזה רבות זכרנום ברקוח ואנחנו נזכור בזה נוסחא חזקה כמעלת והוא לקיחה בבו חלב והגקטא התחמץ המוכפל וכרוי חזק מאד

נסחתו

יוקח בן עסים אל בוד סני ולים ואמרא ימצא יוקח אל בור ויתבא אותו בבצורה ויקח גבורה שלו אחד

ירוק ויוקח אבק ויושיחו עם חציו צנדל בחומץ תבונוף בבלי זכוכית או בכלי נוסי בזוקק ימים ואחר ימרשו בו ב בכל לאט עם אורך עד שיבושו ואחר יפוטו ויוקח בן הסחיטה ככל עוד שיהיה החומץ או כי הבוסר יותר רב ת הנה הוא יותר טוב ואחר יוקח כי אלו הנה החומץ והבוסר בנגינתו ותנאיותו והדג אם בבנן נמרין ואם כבשול כי הגבינה עד שיבדל השבוטות ואחר יוקח קנה צעורים ויעשה בבנג ובכי החלב החמוץ שכר ויתחמץ אותו השכר ואחר יסנן ואחר ילקח אותו השכר וכו קות כי השעורי ויהבין וכל עוד שירתצה יהיה יותר טוב וילקח מבני תבושה חלקים ויקח פירש ציביות ומי חבושים הכו חבוצים רבי הבים ומי רכון חמרין ומי תפוח חמרין רב הם הבים ומי שורבי ומי למון ומי פרונש חבוצות ומי חדיות דקל הנקרא אלשליע הסיוט ומי אלבדר הלח ומי תותים ה הבינונים אשר לא יבושלו שלכות הבנבול ומי בוסט פג חבדן וסחיטת הבוסר וריבאס וסחיטת ס וזלזלי הגפנים וסחיטת החרד הפרסי וסחיטת גלוטר וסחיטת ויאהלט בב בא שליש חולק ובסחיטת חברון האחרונה ובסחיטת כארנג בא ג חלקים כח ישת בובורה ועלי ספריר לח ואינריבי א ובנישלנא בא רובע חלק סחישת עלי הלפי ועלי תפוח ו ועלי פירש ועלי זעיד ועלי וורדים ועלי הנא פשטור ב בא רובע חלק סחיטת זקן התיש ורדים יבשים בא עשירי חלק וסחיטת בינגנא לחה שישית חלק ובסחיטת נרגרים לח חצי חלק ויחוברו אלו הרפואות והבחיטות וירבבו על האש וישים בו בערשים ובשעורים קלופים ב חל חלקים ובסבן ג חלקים נרנרי רבון ג חלקים יב אבר הכל על האש עד שישאר החצי ויעזב עד שיתקרר ויבורם בכח וי ויסנן ויוקח בבבפורא לכל משקל שלש מאות וזים כש בשקל וישחק הבבפורא ויזורה על צלוחית או צפחת ויצ ויצק עליה הרפואה לאט ויסתם פיה בצמיד פתיל חזק ו ואחר ינח על גחלים עד שירתיע שהוא יתחיל להרתיח ו ואחר יוקח ויסובבך ויובל בכלי מזוג ויסתום ראשו שלא יבלה הבפור ויסתם בטין והשתיה ממנו עד עשרה זוזים ויש אבנים שבשיבים בו צנדל והנבול האגים ופלפל ומפרי חלקים שלש כפי שעור שיראה

ובמינא הנדרי בשליבות ויעבו השבועי ויהרא בו ואבנו הנה בן הבבן שיפים אותו בנחת בבחש זהב ותקנה הבנג המנולג בבוך ואבנם המליחה אא בלתה ואם תרצה לט למלות הדהק והמליחה כבה שהצירפות בן הגדולות הגב הבסאיבות בקרוב כי זה יבאיב אחר תמלח זולתם והנית שיסים בה ודך פיתיה עד שיבם המלח ולא תמלח קודם שלמות הבשול כי זה לפעמים יהרש כאב חזק ונמרסא ות והמליחה היא דבר אא בלתה אחר שיתבשל וזה בנים ב בלהם שיש בהם בה מהוצרן ואם יהיו אותם הגים בו ו הדים הנה הוא יותר טוב ואם יהיה גים שיבושל בו הת התבורין הקדשים והדים ואחר יבולו הנה זה תכלית וכ וכש אם ישים בו גב בבפורא וצנדל כי זאת המליחה ב בבשלת ובבבבת ומצלה בטהרת והעשן בתבורין מעל מגר ובבתו ראוי שישקוד בטהרת בן התבורין וא ואם יהיה הנדרי חזק הלחות או אמשר בבלי עשן בגדם

ועלהו ובן ההנהגה הטובה בעת הכשל הבוקט והקרבא בנטט שישן בעל הנדרי על קנה אורז וחוק ושעורים ו ופול ויותר נאות שהשיבנו כלל נבת הוא קור קוסרא שתהיה לנגד דק כדי שיעבור בו הבח ועלי טכן טוב כזה השבן רע בעת הזאת כי הוא שנע הגנוב ומי יתחיל הנדרי להתגנב הנה ראוי שידשה בדשאות הנגמר הנגמרות עם כח כומפראן ואם יקרה שחין בן אלנדרי הנ הנעל האספלנית לכבה ובש מעורבת בבעט כבפורא וח וחנוך פרס קנים בבי הדים וחנוך שרשי אלון ולפי א אלון העירוד ולפעמים ינעל שורות עליו ס ורוסא הליטרגיר ואם יהיה בפי ערבה הנקרא חשבדישא יועיל ה הקרטי הלקח בשבן ורדים עם כח בסדוסא ואקליבא ו ועשית שבן אחר הגנוב ובעת והשחנה גם בן טוב אבנם בעת הגנוב בבה שבפיל מהרה ואבנם בעת התשחנת כי הוא חוכר האספלנית והאספלנית הפתוחה ל לשחיטם הבתהלדם בן הנדרי טובה

פרק יא

בשמירת האברים ולסעור בעדם ממגע הנדרי וזה והתצבה האברים

אשר ראוי שישמר ממגע הנדרי והחצבה הם הגרון והעין והנחירי והריאה והמעים כי אלו האברי הם אשר ישחיתו ואבנם בן העין אולי יסורו ולפעמים יקרה בהם לבן ואדם הגרון אולי יקרה בו בחנק ולפעמים יקרה בן השחיקים בזה שיבנע הבליעה בן הרשט ולפעמים תתפש לאבול שם בשתם ואבנם הנחירי אולי יקרה להם שחיטים שיסתמו מעברי הריח ואבנם הריאה אולי יקרה לה מצמוי הנדרי והחצבה צרות נשיבה חזקה ולפעמים יפול בשישי אם תשיחון ואבנם ה המעים אולי יקרה להם הגשט יקשה להשיג ברפואה

ואבנם שמירת העין הנה יותר טוב שיכחול בבו רים בבק ובעיב ומי בזבורא ובי סמאק שבבר שם בום בבפורא וכש ביום הראשון והבוחיר גם בן לבדו ובן יכחול בכחל בהלש בבי כוזבורה ונטיף בן שלשם גו בבפורא ום וסחיטת כבד והדבן טוב גם בן בראשונת ואבנם אם יתראה הנה הכחול בבי ורדים ובבפורא יותר נאות ות והנה זכרו שהכחולת בנבש לבן טוב מאד בזה השבן פש פשטוק מבה שיעשוהו הנטים בארצנו אחר הנדרי וחוש פגע בעין ויסיר ענן שבה ויתקן העין והשיאף הלבן טוב בעת הראות הצמחים ואבנם שמירת הפה ו הגרון הנה בבבו במציצת הרמון ובמציצת גרגרין בתחלה ובמציצת התותים הבינונים ולעלעד בעסיס הקרוש וב ובש אם יתחיל להתרעם בבא בזה ואז ראוי גם בן שיגמע עסיס דבר אחר דבר ואבנם הנחירים והנחרנית במשמושא וצנדל ועסים בוסר והומץ והשאפת החומץ רב לברי חוק התועלת ואבנם שמירת הריאה אין בנו ל לקיחת העדשים רסה עם זרע ספריר ואבנם שמירת המעי הנה רוב בה שראוי שישמר ותחזק אחר ההתחלה בקובצי ובשתתחיל ההתרה בטורית הנרלה תרפא בענות אשט אשטודי בעסים ריבאס ועינות זרע אבישוסא

פרק יב

בעקירות רושם הגדרי בזה נדבר עוד פעם אחרת כדברנו בקשוט

ואמנם עתה נזכור מה שהוא יותר נאות ויותר חזק והוא ז
והנה ממה שיעקור הרושם הגדרי שרשי הקנים והסקנקור
זרע אבטיח וקליפתו היבשה ואגוז הודו או מי השעורים
והלבן ביצה וטין ירך והישני ומוסרי מסרוד ואגוזו וקש
וקשואים ושקדים מתוקים ומרים וכן השמנים ש
שמן לילי והשמן המתוק והלב והשור בשמן ורד וכיוצא בו
והמים שיהיו במשפי הנגד בשיצלה כאשר כי זה בתכלית
הטוב ומכה שהוא יותר חזק קצף הים ואבן אלמלפל
וקושט וארמונאק ולבונה ובורית ועצבות נרקבים שרופ
שרופים וזרע צנון וקבה צנון יבשה ואריסטולוגיא ומור
וחורבים וכן הבאבליכ הטובים השפים רכי ראות העפרתי
הרבון המתוק וארחוץ והיין הטוב והלבן הביצה הנברש
ובריק התרנגולת ואפרוחי גרדין ואלקבית ואלטרונ כפים
במעכבים וראוי שיתמיד בעליו וכן המורכבים יוקח קצם
עצבות שרופים והכל הצאן הישן והדם הדש ואבירום וזרע
אבטיח ואגוז רחוץ וזרעונים מא' קשרת הלקם ניצרי בא
באן ותורמוס וקושט ואריסטולוגיא ארוכה מא' חמשה הל
חלקים ובשורש קנים יבשים עשורים חלקים ילקח במנע ר
רטיה במי אבטיח או במי הקשואים או במי שעורים או ב
במי הגולים ויושה בו האבר וירוח בבקר בבשול ויאגליש
אחר הדם הדש עצבות נרקבות שרש קנים פרסיים
אבירום זרע אבטיח אורז וחרוך עשרי רמון קושט הלקם
שוים יוקח כמנו המריק וגם תורמוס וזרעונים טהורים

פרק יג

בקדחות המורסות בידי ידיעת ענין הקדחות הנ הנמשכות אחר המורסות החיצוניות שהן

ברוב תהיין ממין קדחו' ומסות בהיות המורסו' האלה ברוב
אמנם יובל אל הלב המוכם בלתי עפושים ורוב זה כמסבות
מתחילות ואמנם אם יובל עפושם אל הלב לגדלם או לח
לקרבתם אלי הטוב הקדחת מבלי בין קדחת יום ורוב כ
כיוצא בהן אמנם תהיין מסבות מקריבות עפיות ובלואיר
ובבר תהיין במדיניכ הם נגה אליהם לורות בנינות
ותתעכבן בבשרים הרכים ואמנם הקדחות הנמשכות
אחר המורסות אלי לא תהיין כתכונת החום אל הלב בלתי
העפוש והזק מה שתהיין הקדחות בן המורסות
המכיבות מהותן ממין המורה בקצת הקרבים ויתחזק
הכאב והצבא והתלהבות ויורה עליו אותות ערוב המרה
הרבה עם חום ואלו המורסות המגיבות כמו
מורסות הכוח וקרוביו ונקב האזן והגרון לעתים והשרי
והשרפשות הגלות אל החזה והכבד והכליות והמקוה
והרחם והבטנים וכיוצא בהם והנה התחלפו קדחותיהם ב
בחוזק וחולשה כפי הקורבה בין הלב והרוחק ומה שהיית
בהן גם בן באברים הכשרים תהיה קדחתו יותר חזקה ומה
שתהיה באברים וקרי' וכיוצא בהם תהיה קדחתו יותר
חלושה ומה שתהיה בשכונת השרינים הנה
קדחתה יותר חזקה ומה שתהיה בשכונת הורידים ל

לברם רבה קדחתו יותר חלושה ולא המגונות אלא
הקדחות מוחקצים להיעצר כפי הליחה והנשבה לא
מורסותיה והקפותיהן כפי תולדותיהן וכפי הנ
משיכות והתום והובנם איתן בהות לבל ליחה הקי
בה ודע כי פעמים רבות הרפא המורסה בגלל
וחולשה והשאר הקדחות חוזרת שתנקן לא יוכל
הקדחות אם התארכן התולך אל הדיה ובהזה
המורסות בכבד ואמנם הנרפשיות הנה אם
לא יסתימו עד הדקה

פרק יד

באותותיהן המפנות הקדחות המורסות המגיבות ומספרם

שלשה מינים בן האותות והמקרים אחרות
על האבר העלול האותות ומקרים יורו על
האותות ומקרים יורו על ענין העלול המבוק
הראשון בן האותות הנה כמו הדפק המשורי והסגש
המיוחד לבורסא בצדדי החזה וכן העלול הנמ
והרטוב עננית וכיוצ' בהם במקרי בעלת הצד המורה
המורסא בצדדי החזה ובכלל מה הנ
והכובד יהיו באבר ויהיה יותר חזק מבואר והגבחות
תום בלתי כוהל וכמו הכויצה בו פעמים רבות
עם המורסות החמות באברים העצביים ואמנם הנה
השני בן האותות עם מתחזקות הקדחת בהלוג שלה
בורה על שהחומר שרותרי ואמנם הוא בן המורה
העליונה אשר יבעיר בבטחותו או יבשר באבו
יחולפו האברים הנבוכים בחוזמי הקדחה וקבלה
ותחבורתה והקפה כפי גדלה בעצמה והעלקה
ומפי אגודה כי הם מהאברים והאבטיים שהוא קרוב
הלב או חוק החתותפות לו כמו המורסא שיהיה ב
בהם שהוא רחוק וחולשו השכונה כמו הנהלא כי
תמצאן תמיד בכבד מורסותיה קדחות וזקות ולא
אבל פעמים רבות תהיין מוסרות ומפסיקות וחזקות
הקדחות המעורבות וקדחות שלישיות והמיוחדות
והכשות ושנשות הלפעמים והיה עכה סמוי
סמך בינונית ויורה עליה כובד במקום הכליות
וכאב וידוד חום באבר יותר המורגל ואם
שיהיה קרוב מהראשי או חזק והשתתפות או הקרובה
ויהיה עצבי הנה הוא עם חוזק הקדחות
למורסותיו יקרה לו עצר גדול ובוריצה ולעתים
ימשכו אחריה מקרים רים כמו מורסת הראש
עם הקדחות כאב ראש וכאב הצואר והחום אם
במורסות האלו אינו חזק החדות מאד כמו שיהיה
אלא אם יהיה ענין גדול והסבה בו שהעפוש בלתי
ולא מתפרעת לחוץ והדפק בקדחות המורסות
המגיבות דפק קדחות העפוש קמון בהתחלה מהר
הכוונות אל התכלית האחר יגדל ומהר והיה
האבר והלוחה וכפי מה שידיעת ואחר יהיה כפי
כפי האבר בעצבותיו ובבשרותו והשתן ברובם
הלוכן ובעקום הצביעה במבת נטית הליחה אל
כפי יהיה שירקת

פרק טו
בהפואתן רפואת אלו הקדחות היא רפואת הקדחות אשר רפואת

המורכבות כי העקר בהם רפואת המורכבות עם שמירת בפרט רפואת הקדחות בקרור והרטבה ובאלו הקדחות לא תותר שתיית המים הקרים ולא הכנסת המרחץ ואם תהיה המורכבת חמה יוכחו הדברים הקרים והמקררים כ במעל בחוץ כמו סמושת המים זרת ורוי אל עדם וכורדול נא ובעט בן סיק השעורים הלבן ולא יסור כל קיר על הגבל השלג והחליף ולפעמים יתערב בו שמן אנפקנן או שמן וורדים ואם יאכל וורת הרחוצה והמבקורת יותר טוב לו ויקבל תועלת בה

פרק יז
בעניני הקדחות המורכבות הקדחות והנה תורכב קצת עם קצתן ואולי יתרכבו מ

מהם מינים נכנסים בסוגים מתחלקים כמו הרכבת קדחת דקה עם קדחת עפוש והנה יתרכבו מהן מינים מסכימים בסוג הקרוב כמו הרכבת מינים מקדחות העפוש כמו שלישית עם הלבניית בקדחת הידועה בחצי שלישית והוא אמיטריט וכמו הרכבת קדחות המורכבות ולפעמים יחד יתרכבו מהן מינים מסכימים במין אחד כמו הרכבת שתי שלישיות והרכבת שתי רביעיות ושלש רביעיות ותהיין ש שתי שלישיות בפי הענין הנגלה בקרוב בעונות הלבניית ושלשת רביעיות בעונות הלבניית ולפעמים תתרכבן שלש בן הקדחות השלישיות ואם יהיה בפי החלוף תהיה עונת היום השלישי יותר חזקה לבה שיגמור היום הראשון והתחלת היום השלישי ובן התקף החמישי נידבת זה חצי שלישית כמו שתורכבת משתי שלישיות תרכה הלבניית ולכמו זה אין ראוי שיסתפק כל ההשתדלות בעונות אבל ראוי שישתדל במקרים ובמה שיקרה אם תהיין אלו בקף הקדחות שלישיות מוקקות שתבחרן עונותיהן אל הקרצר עד שתגיע אל היותר חלוש מהן תהלת וגם יורה על ההרכבה שיחזור המבור אחר המנוחה והנה יתנגה חדר הרופא הזכם בהוראת כל קדחת ובמקריה אם לא יכן ההרכבה ביום הראשון או השני והרכבת קדחת דקה עם קדח עפושי הוא בכה שיפול בה כפ׳ מאר כי הן כערו המקים ונצירות והתחלות רחת וסכור וחורה הויעה אם יהיה שם נעהים פרשיים ויחשבו שיש שם הקדחות עפוש לבד שוקדת או מורכבת משוקדת ופוסרת ולפעמים התחבר ההרכבה עד שתרכבת קדח אחת מתחברת מתרכבת הרכבת לסיבובים ולא יהיה או ספק מלהתמר אל האותות ואם תהיין העונות קצרות לא יורש דבקותה אלא לענין צ נדל שרוב בכסרה ביחוד ולפעמים תהיה פשירתת ארוכה ובשתתרכבן קדחות מתחלפות כמו חצי שלישית אם חלק החורה מהן ותשאר הנרשנת מוקקת אם שתהיין ש שתי פוסקות או שתי שוקדות או פוסקות ושוקדות ולפעמים תתרכב עם חצי שלישית שלישית אחרת או לב לבניית או שחוריית ואם תהיה שלישית תעקר השלישית ותשאר החצי שלישית ואם תהיה לבניית או שחוריית קש תעקר החצי שלישית ותשאר מוקקת הלבניית או

השתה יות והנה תפול ההרכבה על פנים אחרים והוא שתתרכבן פורשות ושוקדות מתחלפות בסוג או במסיבות בו או במסיבות בבין כמו שלישית פורשת עם השלישית שו שוקדת וכמו שתתרכבן שתי מפסיקות בן תתרכבן שתי שוקדות והנה חשבו ששתי שוקדות לא תתרכבן כמו שת שתי שלישיות או הליחה בהיותה בתוך העורקים אי אפשר שיתחלף בה שיפול בו העפוש יהיה נמשא בכל ואין ממש הסברא הזאת מבה שראוי בלי ספק לפי דעתי ואם כי באשר העפוש יתחיל בלי ספק במקום אחד ואחר ירוץ עד שיגיע למשפטי ההתחזקות והאומן בפי הדקות העפוש הוא אין ותהיין לו הנגעות בפי בה שהוא ואינו רחוק שיהיו עפו שיש לו במעלה בה יתחיל בחלק מן הליחות אין לו ממש במעלה בה שימשך אחר זולתו אבל יהקבן בו שיתחיל וימשך עבו יחד ויהיה לו הדקה והאחד נתנוק והכי ת הרכבות הקדחות שלשה נכנסת ומתחלפת ומשתתפת הנכנסת היא שתכנס ותבא אחת על אחרת המתחלפת היא שתכנס אחר ההפסקה המשתתפת שבתחלה עבה ואם ראית קדחת דבקה ויש בה רתת ולא זיעה או אלריאק יפול בה רתתים רבים וזיעה אחת אז העיד בהרכבה וכן אם ראית קדחת דבקה הנלינה בקור הקצוות וחרות וקר ואכמם הבעט במים הנה לפעמים יהיה כדבקה

בסטר
אל נב הוא חצי שלישית ואל שלישנו ונקרא בלשונם אמיטריטאוס \ חצי שלישית

היא קדחת מורכבת משתי קדחות אחת מהן שלישית והוא והאחרת לבניית ותהיה יום אחד עונות השלישית והלבניי והלבניית יותר אם על דרך השתקף והזמן ואם על דרך ה החלוף והשכונה ואם על דרך ההכנסה ותותר קשת הידיעה שבחלקים הוא הראשון והחזיו הב׳ ולפעמים תהן תהיין שתי הקדחות דבקות כי שני העפושים בפנים ולפעמים תהיין מקיפות נפסקות כי שני העפושים בחוץ ולפעמים תהיה האדומה שוקדת כי עפושה בפנים והלבנ והלבניית בהפך ולפעמים יהיה בהפך ואנשים ישימו חם החצי שלישית המוקקת קדחת מורכבת אשר תהיה מן בשלישית בחוץ ולבניית מבפנים ומה שהוא נולד זה וחשבותו בלתי מוקקת ואין זה מבה שראוי שיתעסק בו יתרון ההתעסקות ולפעמים תהיה הקורבת אל העפוש היא האדומיית ולפעמים תסכימן יחד וגם הנה מעט ת תהיה הליחה הפועלת לקדחת הלבניית יותר נוברת ופעם הליחה הפועלת האדומיית יותר נוברת ואיך שיהיה הנה הליחה הלבניית תשים עונות האדומיית ארוכות ונאחרות הגבול והליחה האדומיית תשים עונות הלבנ הלבניית בהפך ולפעמים תאריך החצי שלישית זמן אר ארוך עד שבעת חדשים ולמעלה מהם ולפעמים תהיה חצי שלישית חולי חד ולפעמים תהיה חצי שלישית מהקדחות היותר מבוכות כי היא מובילה לרקה ולחולים הנושנים הקשים

פרק יח
אותות חצי שלישית אותותיה היותר מבוא מבוררים והיותר נבובו׳

ואעפ"שלא אפש' בבלי עקרים אחרים הנה שיהיה זמן זאת הקדחת באחד בשני הזמנים יותר ארוך מזמן השלישית וזו ויותר שקצו התנשעות ואחר יהיה כיום האחר יותר קל הע העונה ונפרות בקרים ולפעמים יוסיף שנית בהם והסבור גרוב העניני פעמים מבה שיקרה מהתאבקות שתי הל הליחות או יהגבם אחת מהן על האחרת ולפעמים יגבל זה ההתנעות שלשה פעמים ובבר יתחמסו האבדי והסבור קים עדיין וזאת הקדחת אשר היא חצי שלישית הנה הג הגוף לא יקנה בסבה נקיון שלם ותהיה תתחלתה ותוספת זמן ההתנעשות ובש אם יהיה בשיתפת או נכנסה בב בבכי העת ותהיא ואז תהיין לסבר חזרות ויהיה החבלית א ארוך ובכל עוד שתחשוב שהגוף בתוכם והקדחת היא בעל תבלית יתחדש סבור חוזר וזה להשתלשלות אלו הבקרי' זל והתחדשות אלה דברות והכלית העלה הזאת בעתם הפר הפרטיים והכלליים קודם תכלית הלבנית ויותר בחזרת התכלית מבנה יותר כאחור כי תכלית ובחזרה כי הזום לא יתגשט אלא בקושי וכש' בתחלת ויתחזק חזרתה בעת התבי' וכן תהיה הזיעה ארוכה ולמה שיקרה בין ההעצבות ויערבם כי ל קת אחת בשתי הליחות אל האחרת וימעט ש שהנפסק בזיעה והקדחת הזאת הנה היום השלישי סיבה דומת והראשון והרביעי דומה השני הנה תפול ההוראה ו על חצי השלישית בפנים בתחלפים כי כבר תפול בין הם הבינינים וכבר תפול במחקרים ותגפרה מן המבתנים ת הוא שיהיה האדם ידבק בגופו הארוכה ועקושה ואחרית יתענג ויעקב תנגדה ויעשה בזמנות וטנים בכיצי ההתנבת יתרה והרבית או שיהיה אדם ירבה בגופו הלבנית ועקושה ואחר יתעקע הרבה ויגדל בה שתוליד הארוכה משני הת ההנהגות גם אם יחייבו השנים כי זה כשיהיה הבחורות אח הנערות והתבונות רחות או ההגה אחר בחרות וחרות בזמני או גם בין הבקרים כמו הדפק והשתן ויציאת בה שיצא ש במגור בקיא ובצואה וענין הבשול ואותותיו וענין הצבא ו וענין המשרים וענין הסבור והרוח וענין העתים וענין חוזק הענגים אמנם הדפק בה יהיה צורת גדול ואחדית ותבית סבה שיהיה כשלישית ונפות בנגדים סבה שיהיה בלב בלבנית ואמנם השתן הנה יהיה כאחד הבשול והקיא ב בערב מבהרות הלבנה והצואה בערבה באדומה הלבנו' ואמנם ענין החבים והקור והצבא והסבור והקתעות והעונות הנה כבר אמרנו ברם בה שראוי ואמנם תפולת ועקרה על היותר גובר בשתי הליחות בגובר בין האותות כי אם תגבר הלבנה תהיין העונות יותר ארוכות והסבור פ פחות והלהוצה יבא בדפק יותר חזקה החתולה והקצות יגבור בחורים וקל הקור בתחלת החולי ויותר באחרים בבקרית קיה ודם נהצב א פחות וקיא המרות פחות והשתן יותר חזק הדבון ותנות והזיעה פחותה והשנים נוטים לב דבקרות או לקבה ובגוף הנה יורה עליו וכן הרגל ובה שיגרע בנוגו והם תגבר האדומה תהיין העונות יותר קצרות והקצות יותר בחורים להתחמם והצבא וקיא המרה יותר והזיע יותר שופעת ולפעמים יטה אל הסבור ברתת ויהיה השתן יותר חזק הצבעון והשנים נוטים יותר לבחורות ובגוף הנה יורה עליו וכן הרגל ובה שילך

במופשט ואם ישתוו שני הליחות ויגבל כלי הפגתן [illegible] ויהיה סבור רב בחזקה שלם בלתי כרתת ולא יחור [illegible] והנה תהיה ההרכבה יותר מבואר במסבבת ובחזקה [illegible] ויתרות אגבים רבים כשם חצי שלישית המוקדת יהיה תשוקרת היא הלבנית יהיה רחב והלבנה במקו' [illegible] הליחות הרינונה היא ארוכה ואין חלק אליה [illegible] ויגבאת עמה בבמה שיחויב למהרות אבל יהיה יותר [illegible] ולפעמים יהיה בת הקור והסבור עד שיהקה בתב [illegible] שידעת וירבו בת חום הקרבים ויהיה עם קור [illegible] ויהיה הדפק יותר חזק הקוטן והעטב' ואם תהיה [illegible] היא הארוכה לא יהיה רחת ולא סבור רב ויהיה [illegible] גדול ובהיר והציר יותר חזק ואם תרכבן שתי [illegible] לא יהיה רחת בלל ויקרה לשלישית המוקדת [illegible] קלות הלבנה ואם לא יהיה חזרתה קרת הרחה

פרק יט

ברפואת חצי שלישית הראי בחצי שלישית

הכונה ברפואת הליחות כבר ידבי ופירקה בבלבול [illegible] ובתגרא והנכת יותר בן היותר במבבים ובגבול [illegible] שיהיכן בהם הבשול אלא אם יהיה בבן בה [illegible] ויתירהו ולא יבלבלו אותו בבכי קורינגל עם [illegible] אם יהיה הגובר הלבנה ובכי התגמן שהרכבת [illegible] חבר הגרי ומשקה ואולם אם יהיה הגובר השיש [illegible] שירבם בשני אלו אם תהין שני הליחות שוות ואחר [illegible] הבשול אם יחזק בחוקים יעשה והקיא ראוי שהבבל [illegible] בפי הזמר אם בבי סגין עם סבנבין חם או סבבין [illegible] במים חמים ותהגרת הראוי שתהיה בבה שיבעש [illegible] ואם תבחר לחשוקת הבשלשל לים קודם הבשול [illegible] עליו השלשם ואבנם הרפואות המעולות בזה [illegible] התבליה לתקן הליחה ולבשלה ולהשיב [illegible] הנגר [illegible] אך אחד הטביעי והראות [illegible] הראשוני והטוב בבכי ואם בחרת בו יניע הליחות ולא [illegible] ויחדש צער ובגעם והלבן קיא ואחר ישוב [illegible] וייבשה ובמקביאות ויעצרם והליטוס [illegible] ירפאו אותה בבכי השעורים ויש בו כח [illegible] אמרו קצת הרופאים הראשונים בגליאם בבכי [illegible] בסבלות ועבור עד שראוי שיפלאר בבני ולא [illegible] בלתיב הקדחת ובי השעורים מבטל הליחה [illegible] הנה זה המקשה הנה לא יוחד בקצין והוה אבל [illegible] הנבון בסער הטבע בשובן לקנם בבני הליחה [illegible] הנה יהיה ברפואות מורכבות בין [illegible] שיסבר לבין שתי הבחות ויתעסקו הבקרים [illegible] בגדרי הלב והמתאבנים בליחה ובי אשר [illegible] שלישית בזולת זה הנה אם אין הטבע חזק להבדיל [illegible] לא יצליח הרפואה איך שיעשה והנה [illegible] אחרים מצד אחר לא כצריך כגלף בחורות [illegible] המאריכים והנה אבד זה החלק שיהיה ראוי [illegible] המדקדקים אשר אין חכום וחזק טעם בבני [illegible] ידע שהפלפל הנה אפשר שיקודר בהתגשטו על [illegible] הבובנו ולא יקצר וקרוקו בדקין ברע הרב והוה [illegible]

הם עוד עוד לו כרגיע כמו והחדש בזה הצלחתו והצלחת הליחה אליו להקטו העברית כחו בהם ואחר זה הת הפליאה כי חשב שגליבם וזה מפני שיסכל שהתגלגל כל בלחים הקרות והשכנתו בכלל כי שנת עולם מפני זה עד ששה בזה ואמנם הורכבות כן הרפואו אשר ראוי לעשותם הנה הוא כמו עונות אגמנתין וקינות עונות טובות לחצי שליש וורדים שרש ליקוא ליקואידיסאה בא׳ ד׳ תורנבין נ׳ אטפיק נרד סיסות אגם אגמנתין אספודי בא׳ משקל שנים תעשה עונות אחרות להחלחבות וורדים ששה זוזים זרע אסיטרסא נוטא ארביק בא׳ ד׳ זוזים אבודים נ׳ זוזים כרבריש אספודי זרע לגלונג׳ בא׳ כ׳ זוזים דרגן זעפרן אשפיק ריברברי בא׳ א׳ זוז במגורא שני דניקם תעשנה עונות עונות אחרות טובות לבעלי הקרחות הזאת וכש׳ אם יתרעם עם זה שלשול ושעול הארם אשפיק נרד אלואין ועפרן כרבריש ומיצי בא׳ שלשה זוזים ריברברי ד׳ זוזים אספודי ורדים בפטרותיהם שלשה זוזים לאקא נוטא קליה קקברי בא׳ חמשה זוזים זרע אסטרטא קליו ששה זוזים טין ארמיני ג׳ זוזים תעשנה עונות גסרא אח אחת טובה וורדים אדומים ו׳ זוזים ברבריש נוטא ארביק זרע אסטרטא בא׳ ד׳ זוזים אשפיק פוליקריא אספודי אם אבודים זרע לגלונות גרגרי קטואים קלופים בא׳ ב׳ זוזים מין הגרבי זרע קרשקוני בא׳ א׳ זוז ווזני מין רגליעיאה מ משקל א׳ זוז לאקא ריוסיברי בא׳ חצי זוז אחר יקובץ הכל ותעשנה עונות גרגרים טובים לעלה הזאת הלכל המשנית והקרחות הנזיקות לקרבי׳ וכש׳ אם תהיה הליחה הלבנית יותר נוברת הארס אלואין בסטיק סירטולגש סיטרינס סחופת אפסנתין וורדים אדומים חלקים שוים ז ועפרן וחצי חלק יעשה גרגרי׳ במי אנדיוויאה והשתיה כהם משקל שני זוזים בסכנגבין נוסח טוב יאות אחר הבשל הכשול אלואין בסטיק סחופה אפסנתין נרד כשוה ועפרן חצי והכבון תעשנה גרגרים במי אנדיויאה והשתיה שני זוזים בסכנגבין

פרק ב

הגמיעה והיא חזרת התנלי הגמיעה יותר קשה בין שש השרש והקצה הגבונה ש שלא תמהר להתעסק ברפואות עד שיתבאר הענין כי היא ברוב הענינים רעה

בגרם האופן הא׳ בקרחות

האופן השני

בהקורות הדיעה ומשפטי הבחראן הוא הגבול הוא כמו במאמרים אבחנו נזכיר בזה האופן ענייני הגבולים דמיו האותותיו ואותות הבשול וכמה שיוחד כן האותות כן ומשפט כן המשפט וכן המשפט הקרוב׳ ובלתי טובים ואל אלו וזם המורים אשר עליה׳ סובב הענין בהקורות הדיע׳ והקורות הדיעה היא שתחדש כאותות נמצאים על ענין ליחה אליו ענין החולה בהצלה או במות בסבת מה שידע כן

הכח בקוטו ונפילתו או ידיעת עתו הגבולים אשר כדם יהיה כמשל האם יהיה או לא יהיה

פרק ב

המאמר הראשון בגבול ו ועניני ההוראה עליו על טוב ועל רע גם ומה שהוא הגבול

בחלקיו ובמשפטיו עניני הגבול בזכור ופירדו שנוי יהיה פתאום אם אל צ צד הבריאות ואם אל צד החולי ויש לו אותות יגיע הרופא בהם אל מה שיהיה כמו ובאור זה שהחולי לגוף כמו הצר אל המדינה בחוץ והטבע בתוך השומר אותם והנה יעברו ביניהם מלחמות קלות ולא יחשב ביניהם ולפעמים יחזק בניה המלחמות ויקרה אז מעות המתחזקות המלחמה ענינים ומבות כמו הרחוי והתקוררות וכמו הריק והשלשלה וכמו הזיעה והזעקה וכמו שעבר ה הדם ואחר יהיה הגבול כמו בלתי כמו השער באלו ה הוא בענין אחר אם שיגבר המלך המדיני ואם שיגבר האו האויב והצר והנצחון לפעמים יהיה שלם שיהיה אחד כשתי המערכות בתלבות השבירה הראשו ב בין המדינה והאחר ואם חסר והיה מבטו שבר יב זמן לא י וכנגקיו מלחזר לשוב עד שיתפל המלחמה פעם אחרת א או פעמים ויהיה אז התרוק במאוריתה והנה כמו סות שהמלך אם יגבר על הצר יסורנו וידחנו אם שיגרשנו גר גרוש כללי עד שינית נגבו המדינה ואנשיה ושאר הצדדי׳ המתחזרים בה ואם שיגרשנו גרוש בלתי כללי אבל שיסירהו מהמדינה ולא יוכל להסירו מהעדרים הסתרים מחוברים במדינה כן הנה כשיבא הגבול הטוב א אם שיגרש הליחה המזקת מנגעקי הגוף והם הלב והאברי הראשיים ומצודיהם וים הקצור ואם שיגרשה מהראש מהראשיים ולא יוכל לדחותה מהקצוות אשר הם להם ונקרא הגבול העתק וכל חולי שיתפוא אמנם יסור אם על דרך גבול או על דרך והתבה שתוחזר הליחות מ מעט עד שתכלה מהמדינה ורוב זה בחליים הגרשנים והל הליחות הקרות ולא יקדימהו אותות בפחדים ותגועות ק קשות וכן החולה כשיבות אם שיבות על דרך הגבול או על דרך הצבוק והוא שילך מעט מעט

והגבול

היותר טוב הוא השלם הבאות כי המבואר הנראה הבטוח הסוקרים אשר יבשר כי יום פיטר הבטוחה בהצלה כיום גבול משובח הכל גבול הוא אם טוב ואם רע וכל אחד בהם אם שלם ואם חסר והשלם הטוב אם שידחה הטבע הליחה הרעה כל כלית ואם בהעתק ולפעמים הגבול החסר הטוב ורע אמנם הטוב בהתבה ואמנם הרע בצפוק והגבול ה׳ פ׳ מבשר ומן כיום הגבול השלם והגבול הנופל בחליי הליחות הדקיקות הדמות והנה הזום והגבת ופול גבול העתק בעת שיהיה הכח היותר חלוש בימי הב הבשורה וזה בטוב וברע יותר ולא יפול זה הגבול בחלי מהליחה עבה והראשון גם כן יתחלף ענינו כי הוא אם תוזה הליחות כי חזקת הדקיקות יהיה הגבול בזיעה ואם ת תהיה למטה מזה אם תהיה הכח כשאר אז הגבול בריעשה

ואם לא או בתגרה ואם לא בשלשול וכו׳ ודע כי תניע מן
האף וזה: ואז להפליף היע׳ והרבעיו כנבולי וחליי הראש
והרקיקה נבכל בחלי החזה ונכתי
ופתיחת דם הטחורים נבכל טוב לחליים רבים אך
אמנם יארע ברוב למי שעבר בגרונו בו והיותר רב
בן הנבולים והיותר קרוב בן ופרק רציפת דם הטחורים כי
הוא יניע דחיית הליחה בבת אחת ואחריו השלשול ואחריו
הקיא ואחריו השתן ואחריו הזיעה ואחריו היציאות
והיציאות הן כבין נבולי ההעתק ולפעמים יורו בן
שיהיו היציאות יותר חזקות בן הזיעה הנבולית
ופעמים רבות יפרו בהם החליים בבת אחת והן כשיהיות
או יהיו רעות יבוטו האיברים כי היציאות אשר יהיה בהם
הנבול יהיו בפנים רבים כראבסיד ודבילות ושעין ונבלה
ונולת ואש פרסי ואבול ונדרי והינבוה ובהנקים ושחינים
ויהיו בנוף ולפעמים יהיה הבחוראן או דבר כבנו
שיקפיא העגלים והעצבים בגרב ובינוי ופסות וסרטן וא
האלברין וחולי הצל מדליות ונפח וקצוות וגולת זה
ומבינו ההעתק מה שלא יוכל גל היציאה אשר יעצל כבו
הלקוה והבריצה והרפוי וכאב הירך והנב והארכובה והיד
והירקון וחולי הפיל ודע כי רע הנבול הוא
הנוח בן ההעתק אשר יהיה בו כח שלא יגול הבריאות בו
והיותר כשובה ההעתק בה שיהיה למטה והיותר משובח
היציאה וההעתק בה שיהיה לחוץ ואחר הנבול השלם ורוח
ורחוק כמאברים הנכבדים ויש לכוחה שיורה בן
העניינים המעידים על הנבול הטוב והרע וכבו שהאריך ה
הצר אם בקע המרינה והואיל להמשה והצר והתקיף וזה
ההתחזקו אותות המצלה החזקה ויבליך השנב רחוק בלתי
מוכן בכלי וצניו ולא בעותר להוריק בלין ויזהר האותות
המעידים על מה שירבה שיהיה בנרצח או האריך הצר בן ה
הרופא יקבל הוראה מהעניינים המעידים על רוע ענין הנ
הנבול ואם יהיה הענין בהפך הנה הם עם בהפך
וכן אם יניע החולי אותות הנ
הנבול אשר נזכרים קודם נפילת הנבול יורה על יציאה ב
באבר ועל דבר אחר ולפעמים יהיה אחר כן הבר
הבריאות והשיבה שבהעתקות תורה על נבול רע
ואם יהיה שם בשול מה יורה על נבול חסר ואם
יהיה בשול שלם יורה על נבול טוב שלם
והנבול השלם יהיה בעת התחלתו ולפעמים
יהיה בעת הלקיחה בירידה ולסבה הזאת יעיק לנבול הטוב
השלם קור וזאן כי התכלית קשה בחולי איך יהיה בו הור
הירידה ורוב מה שראוי לדעת שיבוא הזק וקור
שיחכם ויצעק על בטן העלול שכבר דם עד שיראה הזיעה ת
תתחיל ואחר יהדל בלצעק וקנת הזיעה ויזכור המקום ב
בשווי ודע כי תנועה הנבול ב
כשנצלו כוכבים וכוכבים אשר הלך ברום העניין על כבוד ת
הטבע שיתבנו החולי התגערו יהיה אם הראות בן הטב
בבחינת העת ובבחינת העניין בבה ית כי שיהיה בעל ההתק
ההתקוה ואם יפול הבחולקת קודם עד אשר בה הנ
הטבע בעניינו והנה הבחלוקת ההוא בן החולי והבריח

מכבן וזה בכבה שיורה על חוזק התחלתה והחל
והחבור והליחה כבו שיתנער בעת נסות הליחה לא
ואצטומכא ויניע הקיא או לתחתיתה ויניע השלשול
וכן הענין כחודש שעור וקטרש וכן אם יהיה הנ
האותות בורים על נבול יפול ביום החד ויקום עליו הנ
התבלי הנבול ויתנועע ביום של מבין ואם יהיה הנבול בו
יא הנה זה יורה שהנבול לא יהיה שלם ואף שעבר יהיה
טוב אלא שהוא גם כן יורה שהטבע נבחר שהתנערה
ואם יהיה החולי רע ומכונה לא תקוה נבול טוב ואם
יהיה החולי בטוח לא יקוה שיהיה הנבול שלם
ונבלל כשיקדמו תנועות הנבול קודם התבליון הנ
בחולי הרע אם שיהיה לחוזק החולי גם לחוזק תנועתו
ותרותו ואם לסבה בדרך התרדמה כבנו בכון
בבאכל ובשתיה או תנועה או למקרה נפשי
ויש למקרים הנפשיים להניע הנבול הלשונות אצבות בו
המוחד יותר והנבול בשלשול או בקיא או בשתן והשתה
יבוהרו בזיעה וזה כפי תנועת הרוח לחוץ ולפנים ואם
קודם ההנערות די שישים חבה בבבובה לא יתקיים עד
עד פחות בתחתנלית והוא הוא אות טוב ולפעמים יה
ישאר הכח שארית עד התכלית ויהיה שלום
ודע כי הנבול לא יפול ביום המנוחה וכו׳
והתפסק ולא התחתק כהתנער אלא בפליא כיעם והאמן
בהם יותר מעט ואמנם ראה זה ארבעים בנבולין נקבו
ותרלינים פעם והטוב שהנבול דים מה שיהיה בעת
ההבריות ויותר אבותו ומה שיקדימו גלוי בעת נגול
יהיה עם דם ואם רע והרד אמנם בתחלה הנ
לא יהיה נבול כלל אלא בפאית והכבול הנה הקדות אחת
הנבול בהתחלת החולי יורה על כות ובתוספות אם יהיה
טובים יורה על נבול חסר ואמנם כי יהיה לא יה
נבול לנצחי ואמנם איך יפול הנות בו או ענין זה
שאינו נבול טוב קדיין נדבר בזה אחר כן
ודע כי הנבול בחליים המבוחים יתאחר כי הטבע לא
יהיה נגנה ואפשר לו שילך עד שיבוא שלמות הנשל
ובבמיתים יקדם ולא ינבה העלול בזמן חליו בעתנא
ואינו על דרך ההתנבה אלא ובבר הדחה והריסה כסוכות
או יציאה במצבות ואמנם הדרך בה הנבול יצא התנב
הנבוית לא יקדמום מקרים מטורים ולא הרקה בהתה
ודע כי החליים בחולפים כי יש בהם שהנבול
בהתחלה ואחר יגודו וישקעו ויש כי רב שהם בהנך
ופעמים רבות יורו האותות שהנבול יהיה בדחות הנבנה
חסר והחולי לצר בדחות אליו החסר בימנו ויתנשל אם
שיחזק אתו הצר ואותו אבר ונמה הליחה להלוך ובה
ודע כי לפעמים יהיה נבול וחוזק קו הנ
השישי ויהיה הוא השביעי ונבר נתבאר התחלת החולי בו
הנבול הטוב יבוטט ויהיה בשטי ודע כי כלי השתן
החליים ששה כי החולי אם שישתנה אל הבריאות ובבל
המות בפתע ואם שישתנה אל הבריאות מעט מעט
או אל המות מעט מעט ואם שיתקבצו בו שני דברי הלה
אל הבריאות או יתחברו בו שני הדברים חלוה אל המות

ודע כי שם בחראן נגזר בלשון יוני מפרוק והרכוב אשר ב
בין המתוכחים או המריבים בעת המשפט על האחד כאלו
הוא פרוק והפרד ויציאה מהמעמד

פרק ג

כאמר כללי באותות הבח
הבחראן הבחרא יקריטוס
בהיות נפילתו בלילה כיו
ביום ואם יהיה נפילתו
ביום בלילה ענינים ודברים הם אותות לו כמו הצעקי והפ
והפהוק ונעס ושעול ועירבוב שכל וכאב ראש וכאב הצ
הצואר וסבוב הראש ומכוותיו והחרשיות בעין
והצלצול והתמיה באוזן והפך האף ושנוי מראה הפנים וה
והתהפכם פתאום לאודם ולהרכובות ורפרוף השפה והעין
ורצוא ודפיקה ועלוף וכאב האצטומכא וצרות נפש וכובד
יקרה פתאום וכובד תחת הכסלים ובהיותה ביום וכאב ורפרוף
וכאב ראש ורפרוף בעצלים והבלים בבטן וקרקורים
ונם יקרה רחת יורה עליו והקרה כאב ינינקי הנם
ישתנה הדפק מעניני בו והורה עליו והנה יעצור
בסבת הגבול דברים יהיה כדריכם שיורקו כמים הנדות או ש
שחורים או שלשול והנה יורה עליו שהתנועה תתחדש
כהפך הצד והעתקות הליליות חזקות מהיומיות

והסבה

בזה כי לא יסופק שהל
שהליחה המרעלת לחוש
לחולי מעוררת בקרים
נאותות בסבת תנועותיה
ויתחלף אם בסבת התחלפות הליחה וגם בסבת ה
התחלפות צד התנועה אם התחלפות בטבע בסבת
השתלפות הליחות והנה כמו שתראה התנועה בין ה
הליחה אם תהיה למעלה ואחר יורו ההוראות כבין התחולי
ובין הטעים ובין הבכתו ובין הבטן והולחו שהליחה דמית יעיד
הרועא ברעיפת דם הנחירים ואלו תורה שהליחה א
ארומית יעיד בקיא ברוב האלקוב אלא אם יורו
הוראות אחרות כי תורוה ברעיפה ופעמים רבות יהיו
נבדלין ברעיפה ויקדימוהו דמיות וארומות והרעיפה
המפחדת אולי תשריש ליחות חליים רעי׳ רבים ויצא מיד

ואמנם

בסבת צד התנועה כי א
אם שיתנועע צד המשא
אל האברים הראשיים
ואשר ילוה אליהם בין ה
הקרבים ויחודש פגעים בפעולותיהם ונזקים כמו מר שר
שריגע בצד המוח עירבוב שכל וכאב ראש והנה שלב
כשהרבוהו עמהם ובצד הלב דפיקה ורוע הנשימה וכמה ש
שוכרנאו עמהם ואם שיתנועע לצד החזה ויהיה
זה על שני פנים כי הוא אם שיקח בהיות מכל צד
ויתפשט לכל החלקים החיצונים וזה בזיעה ואם ש
שיקח לצד אחד וכאשר יקח מכל צד אולי יהיה הצד שאם
תשקוט לא יהיה אפשר מבלתי שתתפשט באברים הראשיים
כמו הצד העליון כי הליחה הפונה אליהם תעבור על צדי
אברי הנשימה וצדדי המוח והחורש מקרים כמו

בקריה אלא לא יהיה נרחת אבל נשואה הלפעמים
יהיה הנטיית לצד האברים שהם למטה שהראשיים כמו הא
האצטומכא בעת נטיית הליחה והנרחת כנבול שירדה כק
בקיא או שהוא מן הראשיי אלא שהוא סובל לטשא כלותי
מכיל בטבעו אל זה ואמר כמו שיגבל אל צדדי הכבד ג
והנרחה מדרך המקיא או ונרחה ובכל צד מקום
דחיית הגבול כמו צד האצטומכא לקיא ולצד הראש
ברעיפה ובזיעה בת ולצדדי הכבד לשתן ולצדדי המעים
לשלשול ואם תהיה הצורה הזאת לא ירחק שתהית
לתנועתה בכל צד אותות יורו שמה שירדה בהיותה יהית
בזה המין אם יהיה הגבול הנופל טוב או אות יורה על רעת
הראשונה מכללה המוסלת על אותו האבר אם יהית
הגבול רע ולפעמים יהיה אות אחד באות שיו
שיורה על צדדים רבים כמו הדפיקה שמורה שהליחה נ
נדחית על פי האצטומכא וכבר יורה שהליחה נשואה
על הלב ולפעמים יהיה אות אחד מורה על קנ
ענין כללי משתתף לתנועה לצד מה ויפלו אותות אחרים
יקובל מהם כאלו שהן אשר יורה בו הוא באותו הצד
כמו כאב ראש וצרות נשימה ומתיחה תחת הכסלים לנע
למעלה כי זה יורה שהליחה מתנועעת למעלה ואחר
זה לא יובדל אם היא תרחה בדרך קיא או בדרך
רעיפה אלא באותות אחרים וגם יורה שהגבול נו
נוטה אל צד מה שנעצר כמה שהיה גוהל ויפרד מתוך
אותו הצד כמו אם יעצר הטבע עם אותות גבול טוב כמו
מורה שהתנועה הגבוליית עליונית לא תחתיית והיא אם
בנערה או בזיעה או בקיא או ברעיפה וגם יורה פ
בין התחלי על צד גבולו כמו כורסית הכבד אם תהיה בצ
בצד המצבן הנה גבולה אם ברעיפה מהנחיר הימ
הימני ואם בזיעה בו או בחת ואם בשתן ואם תהיה
בצד המקיף יהיה בשלשול או בזיעה או בקיא וכמו
קרחת החלקת שרוב גבוליה יהיו אם ברעיפה ואם
בזיעה ויקרם אותה רחה ולפעמים יהיה בקיא או
בשלשול וביחוד כמו השלישית ובין קרחות כורסית א
הראש יהיו גבוליהם ברעיפה לא נהלת לה מקריחות
המורסות כלל הלא בעלת הריאה ואמנם בעלת
הצד לפעמים בזיעה ולפעמים ברעיפת דם
ולפעמים בקיקה ולפעמים יגלה החולי בשני כחי
גבולים ישלם בהתחברם הגבול כמו החלקת אם יר׳עף תחת
החולה ואחר יתם בזיעה שופעת והזרות פעמים
רבות יהיה גבולם בזמ״ה ודע כי אין כל עוד ש
שיקדמו אותות הגבול יהיה גבול טוב או רע אבל
לפעמים לא ימשך אחריהם גבול בכלל בעת ההיא אעפ״
שעל כל פנים ימשך אחריה גבול בלי ספק טוב או רע בעת
זולתי העת אשר יתחברו בו האותות כי אי כל עוד שהראה
דיעה וקיא ושלשול וכאב ראש ועירבוב שכ׳ או רוע נשים
או הרגשה חולה זה בכל מה שאפשר יהיה עמו גבול ואם
יהיה ברוב כמו יורה בגבול כי

קצתם יהיו אותות לבר כמו כאב הראש וקצתם יהיו אות לצד גבול כחמץ קיא ואם יתראו אותות הגבול ולא יהיה ב גבול אמנם יהיה כמו מה שאמר אבוקרט אות על בות או יקצוה הגבול ולפעמים יהיה ענין בן הענ העניינים אשר הם אותות הגבול מקרית בסבה זולת סבת ה השקצת הגבול ואעפ שיהיה בעת בעיתות אותות הגבול כ כמו מה שיקרה בשלישית הארוכה קודם העונה קושי ונש נגיגו והם ברוב העתים קודמים על העונה בבלי הוראה על גבול אמנם בשלישית המזוקקת ברוב יהיה אות גבול ומכה שיודיעך הדרך עד שהודיעו בן ת החולה שישר ... או שיתו יהיה בגבול אם לא שיודיעך ת תנועת החולי וכחו וטבעו והעת הנביגא כי זה יודיעך שה שהענין יחייב התאבקות חזק בין החומר והטבע והסבול ת המלחמה ודע כי אותות טוב הגבול אותות יורוך על ממשלת הטבע ולא יתרוף ואחוה רעתו וחסרונו יור יורה על גניחה ושביעה יעבור בין הטבע ונסה שיתאב עמו ואי אפשר לך שתדין הגזרה שהטבע ואגם בבלי ספק אלא א אם ירבה הגדול ונכה מעטים ראויים באותות כמ ב צהרים כתרדמה ונפילת הכח והפסק זיעה ויבילו אחר ש שעוה אל גבול שלם טוב כי יוטבע במבוחו הנה פגת כב בכל עסק פעול תיו ונשתדל בכללו בחולי והתחבש כל הכח בו יתאבק עמו וידחהו ולפעמים לא ישלים בו וזה ברוב העתי כי הוא לא יגבול בכל המעלות אלא לענין גדול או ספק בענין גדול אם יתראה ודע כי יהתע התעוררות אותות הגבול ברביעית כיבים רציפי בשליטי הרביעי בבטל יורה על כחיות הגבול ואחר יהיה הטוב וזה מהירע כמו העניינים אשר נזכרים וכל שכן אם יקריבו לעונה הגדולה הקדומה רבה וכל שכן אם יתראה בספק מנוי בפתע אם יהיה הגדול ולא ישפל אז הסכנה ודע כי יובא התנף ובחשר בוכי החולי יורה על איחור הגב הגבול והחולים והיבשים באר אם בביתם ואם מאוחרים הגבול והנה יורה על קהות הגבול העניינים כלם ועניני ארוחיו מה שימצא עליו אותות החולי ברוב ודע כי הדפק המתקף באותות משתתפים לגיני הגבולים ההולכים אך הגדול יורה שתתנועה להרין בזיעה או ריקפת תולה הגדול והמהיר לצד פנים יורה על קיא והשלשול וכב ובכלל כל קפון על דחות לידה ונכר נחוזק הטבע לא ים יבנע כהגבהת הדפק וגם כי לא יהיה התרחבות ונטיה אל הצדדים קודם שיתחזק או אפשר מבלי התגלה להוצאת ולפעמים יתקבצו שני אותות דוחה שני עניינים ב כמו קיא וכמו זיעה וכמו קיא והעקנה וכשנגמר הבלילים האלה או נכוהר אל פרק בוקט

פרק ד

אותות תנועת הלידה בגבול למעלה אותות כאב ראש לעלות הידים באותות הקא הנהוף האצטומכא

גם כן באותו הקיא תם כן באותות זה סבוב ראש ונבוכ בצדעים ובצלצל והביה והרסות יתחדש זה כלו בפתע זה והנה יתחבר בו או יקריבהו בזכן בילע צרות נשימה וכוב

וכובד בעורף וכחיוה לבטן ותחת הכסלים למעלה בבלי כאב והתלהבות הראש ודע כי ההתחקות הלילה והמקרים בלילה שהטבע מתעסק בה בגבול הלידה ופונה מכל דבר

פרק ה

אותות פרוק זה וזה יתחבר בכל זה מהן ומגיד בענין לא אותו מכנו וקצתם בריתה בו

התרוף ספה התחתונה והתחיל הענין בנפילת מג האצטומכא או תפץ קיא וחולה ויוד הדופקת לב ולהיותו בספק והשפלה וכל שכן אם יבצא הקלול אחר נחיתה ב ובתחתיות לטטה מצדי הכסלים או תרין את הגבול במל בקצ וכל שכן אם תהיה הלידה ארוכיית הקדות ארוכיית אינה כהתלקת וכל שכן אם התמרמבו ועני בענין הזה ויפול הבראה ופעמים רבות שיפע הקיא הגבול אחר כובד הראש וכאב האצטומכא מן הצערים לתחלשות עצבים בורצה וכבדים להורות מחן ב כאב הרחם ובצקים לחולשת כרם תלים מתקלפ כתפשטים להתפשטות הלידה המתניעת בהם ואמנם אם יתחבר לזה בתורה בצד הכבד או צד הטחול בבלי כאב כי המתהלך ישתרף אל העליונים גם כן בשתוק בהם קרבת צד האף ועורקו והעם שלא יתמסר נתב וידאה הגלגל חוכים ארוכיים ובריקם ויראשו הפנים באד והענין והאף או צד מכנו וזול ורבנה בפתע הגבה הדפק ויהיה גליו ויבהר התפשטותו וחדר האף אהיה הבער הראש חזק באר וכאב הראש ודמעית הנה יפול רעיפה וכל שכן אם יורה החולי והתמל ו ור בנתע ורבצ ושאר האותות על שהלידה ובריתם שהלידה ארוכיית גם כן יהיה הגבול ברעיפה וכשר נפל והגיונות חוטים ואישים ברכוטים יראת גם זהו רי מותר יהיה זה בקדות והשרפה והארוכיית והנ יורה צד הראות והענין וחבוך והאף על שרעיפה יפל בן הנדור הימין או השמאלי או בשני הצדדים ומש יעדר אלו האותות גם כן קוד יבצאתו יום הגבול ויתכם קטן והעור והנה יורו הסמים כי הרעיפה רב גם שתקרה לבר שיהיה בשנים פחות משלשים שנה ולפעמים יעדרו אלו האותות גם כן התחזקות כאב ותם ב באר ביותר מכה שיודיים גבולה הקיא עם כאבם אותים והתלהבות וקדות וחיו הכבכים האדר האחרים כובבים אינם אותות מזה וכמו גן יפול הרעיפה ואי אפשר בלתה

פרק ו

הכבשנם באלו האותות המשתתפים והנוטים והמוחורים בהאותות והם המשתתפים

הנשרים כה שהוא יותר נכון ברעיפה כמו הדמעה והצל והצלצול והתנויה והחרשות ובתיחת צרי הכסלים באחד משני צדי הכבד והטחול כבולי בוב והבשר הראש ומהם בה שהוא יותר מיוחד בקיא כמו צרות הנפש ובתיבת צרי הכסלים כמוהלט מקום ורובו עם כאב כפי האצטומכא ודע כי צרות הנשימה ופתיחת צרי הכסלים הנכנס באותו׳ הרעיפה אמנם יקרו בעת הריחוקית הטבע לדחות ברעיפה ברעיפה בסבת שהחולי יגלא ותדחה הליחה למעלה ותלחץ אברי הנשימה וכן האותות המיוחדי׳ בקיא ורעיפה הנמצאים באחד מהם יקביל למציאות האחר כמו רפיון נעיצות מבריקות מאותות הרעיפה יקבילם אליהם רפיון כחשך וסנוור באותות הקיא והאדום הפנים באותות הרעיפה וקבולה נפילת מבריאה וכרכמותו באותות הקיא ולפעמים לא יהיה לו מקביל כמו ר הערוף הנטפה כי הוא מאותות הקיא ולא מקביל אליו מאותות הרעיפה וכמו חכוך כאף שהוא מאותות הרעיפה ולא מקביל אליו מאותות הקיא

פרק ז

באותות נטיית הליחה אל הזיעה אם יהיה הדפק חזק הגליות ויהיה בהחזיק החד כ בהעור יגיע תחתיה שפוח

איעשה אודם וימצא חמימות בעור עם זה יותר מכה שהיה הנפיחתו והתאדמו יותר ממה שהוא ויהיה השתן צביע נוטה לעובי וכש׳ אם יצבע ברביעי ויתעכב בשביעי או תאבוד שתהי׳ זיעה וכן אם יקרה בחולי גושן רחת חזק ויתחזק אחריו קרחות וכח חזק והאותות טובים אז תפול זיעה וכש׳ אם המעט היציאה והשתן נעצר כן עליו

וכבלל כי הקדחות השורפות אם לא ינבילו ברעי ברעיפה יגבילו בזיעה ויקדימם הדחת ואם יראה העלול כרווח ואבבשי והבנתו אותם בתלוכו הנה הוא אות זיעה וצביעת השתן יורה החוראה הרא הראשונה שהליחה התגבל כדרך העורקים ואותו הדרך אם זיעה ואם שתן והאחר יוגבל כמה שאמרנו ׳

ואין ראוי שיפול נבול זיעה עם הרת בטן נגברת ואין ספק בהריקה הנופלת בזיעה שיהיה שם תוספת בחום והתפשטות והראות כבח חזק

פרק ח

באותות נטיית הליחה א אל אברי השתן יורה על זה כובד בשקות והעדר ה היציאה והעדר אותות

הכלשול אשר נזכירהו ואותות הקיא והרעיפה והזיעה א אשר זכרנו ׳ ודע כי שרפת האמה עם כובד המקוה ושאר האותות אות חזק כי הנבול בתגרה והנה יורה על זה בלבד׳ השתן ועביו כשאר הימים וכמציאות ה השקיעה בהם ולפעמים יקרה והצרה על אותות ה היציאה וכפי כח טבעתו׳ כשעד הציאה ודע כי כשיתקבץ השתן בבקוה עם מעט והרת הבטן ומעוט הזיעה בעת התוא או בטבע העלול ותכונת אבריו קשה והתש וחצונו אז יפול הגבול בשתן בלתי שלשול וזיעה וכ וכש׳ בספו

פרק ט

באותות נטיית הליחה ל לדרך היציאה יורה עליו תחלה מין המוהר אם ידיע שאינו רשוי עם זה

שהוא רב ואחר תחזק אמתו זה באותות קושי השתן וחב וחבלים בבטן בהורות עם כובד בשפל הבטן והעדר אותות הקיא אבל הרוש קרקורים ונפח החלבים ורוב צביעות ה הציאה מקדם ויצאיה יותר מן המורגל וכאב על מה שהוא למטה בצדי הכסלים וגדולו והעתק קרקור לבאב הגב ולפעמים יהיה גב׳ כשבול רוחות ולפעמים יגר השתן ויקרו אותות הציאה וכש׳ בעלול כבר הבטן קשה כבנרג קטן ה הנשרט וכש׳ באויר הקר ויהי׳ הדפק קטן עם כח חזק ולא יקטוה וקטנו להשפלה והנה יורה על גבול השלשול המטה במעוט הרעיפה והזיעה ורוב השלשול וכש׳ המורגל לשתות המים הקרים ונאמר בשיהיה השתן אחר נבול בבל עוחיר לבן ודקיק אז יפול שלשול יחשב ישטיט המים כי הגרות אם לא יצאו בשתן והלתו יצא בשלשול וימעט כח שיפול גבול בהתרת הבטן עם הגבורות זיעה או הגרת השתן

פרק י

באותות שהגבול יהיה מן ה הרחם נדותיו אם לא ימצאו שאר האותות ולא יהיה שם

הרקת שלשול ימצאה כבדות ברחם ובקטן ובאב שם ופתיחה או הרין שהוא נדותיו

פרק יא

באותות שהגבול יהיה פתיחות עורקי הטבעת הנה יורה עליו העדר ש

שאר האותות והרגל זאת הגרה מתחלה וכובד בצדדי ה הטבעת והדפק גדול נוטה לחוזק

פרק יב

אותות היות הגבול בה בהעתק החוק הקדחות ע עם קום כאב והעצר ה

ההריקות משתן תצואה ורקיקה וזיעה שופעת ואחור הבש הבשול או העדרו עם העמדת הכח וקיומו וטוב הדפק וכ וכש׳ בחליים הבטוחים והמאוחרים הנעדרים בבשול וצר ההעתק יורה עליו הכאב ונפח העורקים במקומות ה הנגיחים הגלים אליו וחוזק ההתלהבות וגם הצר אשר בו אבר חלוש או כאב הפרקים ואבר מונע ואמנם צ צדי הכסלים אם יפתחו ויכאבו אי אפשר שיקבל נופת עד המקום עצבו ולא על צד כי זה משותף לכל ההעתק׳ ודע כי ההעתקות והיציאות יהיו בקור ובפרקו וב ובשני הזקנה כרוב אמנם בראשון כי הקור עוצר אותו ואמנם השני כי הכח ילאה מהדחייה השלמה׳ ואמרו קצתם כי מי שיעבור חמשים שנה גם מי שיעבור שלשים ימעט גבולם ביציאה ובהעתק ואין זה כראוי לסמ לסמוך אבל ההעתק יש לו שתי סבות אחת מהן ב בליחה שאינה מקבלת

הרחיה המלילית בכבת עכיה ברוב ודבריה בפחות והשנית בכח והוא שלא יהיה הכח חזק כאשר אמרין והמבשלה הלא ח חלוש ונלאה גם כן שלא ידחה כלל כהאברים הראשונים והשתים מהסבות ואלו הם שתי סבות להתחלת הזקנה ופעמים רבות יקובו באותות ההעתק ויארע עליהם הריקה גדולה וכש׳ בשתן שופע לבן ולא יגמל׳ ההעתק

פרק יג

אותות ההעתק הזה למקומות השפלים חדוש כאב למטה עם התלהבו׳ ונפח בתהלכים ובירכים

פרק יד

אותות ההעתק הזה להלקים העליונים יורה עליו כובד הראש והחושים וכש׳ בחוש השמע עד שלפעמים יובול אל החרשות אחר צרות הנשימה והשתנותה כן הכובד כאלו יתחדש זה בפתע ויחדש ברוב כח שיחדש וכן אם יתחדש תרדמה ורוב זה יהיה ביציאה אחורי האזנים וכן אם יתחדש כלישה האודאג הדפיקה בצדעים ואודם בפנים קי׳

פרק טו

אותות ההעתק לחולי אחר אם ראות החולי הדר יחזק בעת הירידה אז תדע כי הוא פונה אל הנגשן

פרק יו

אותות הגבול בכורכא נק נקרא יציאה אם יהיה הכח בריא והאותות טובים והתמיד דקיקות השתן ובן ארוך הנה זה כבה שיבשר ביציאה לעת שיהיה החולי כליותו כלוחה שיש בה חום וכ וכן אם ינצל העולה מבלי גבול נראה אבל על דרך העתק ואחר ראות שרדיבי הצדעים וחזק התפשטות רבי הדפיק לא ישקוטו והראה הבראה כשהנה והנשימה תבוגמת ולפעמים שעול יבש הנה כי שיש בו זה הנה הוא מוכן ליציאה בפרקין והאבר אשר יוחד בחה׳ת בזיעה יותר הנ הוא אותו שיפול בו היציאה ופרק הסתו ושני הזקנה כפי בה שזכרנו באותות נפילת הגבול ביציאה גם בסבותיה והיה היציאה והוא אז מאוחרת לקבל הבשול אלא שהחזרות בהם בסתו והזקנה פתות לבה שי חייבתו הקור מהשקט גם כי קצתם אמרו הנך זה כפי כה שספרנוהו וכשירבה השתן הביצי בעת עליית הקדחת יורה על כאב יתחדש בשפל בן הגוף

ומן האותות

והחזקים על גבול היציאה אחור הגבולים האחרים ואורך העלה עד אחר העשרים וסבו העלה הזאת הארוכה אם יקרה בה כאבים בפתע בקצת המקומות הנה תפול היציאה ובקדחות השלישיות אם לא יהיה הגרת שתן ולא רעיפה ולא שלשול אז תפול היציאה בפרקים וכש׳ ביום גבוליי ובן והוראות החזקות שלא יהיה אותו הגבול האחוריי ש שלם עם אחורו ולא חוזרת חולילה האותות האחרים

והקדחות הרביעיות אם לא יתגבלו ברביעי בשתן עב תפול רקיצה ואם מאורך יפול יציאות בפרקים אשר עלו אל צד הלחיים היתה הרפיקה מתנועה או כמנוגה הק היציאה הנופלת בלחיים בבחודות יותר כי בפרקים על אינו חזק ולא יהיה בהם כהפרקים כשרבה ויחזק הקדחת עליה ומן הבשר הרך קבול ובן הרפיקה אם יהיה הנעליית יהיה זה בפרקים יותר ופעמים רבות תפלה היציאה ויורד עליה אותותיה ונשתקן בעליה שתן עב הלבן שיורה ואם יהיו הקדחות כשתחלות כרות נבטלש׳ בזיעה תבוגע בהם היציאה וזה כמו השלישית הרביעית אלא אם תהיה הלידה רבה מאד ובכלל רבה הרפקה הדור חלילה תורק בבעירו כל יום לידה רבה ויבט׳ שישא כהי ליציאה הנה זה אם יהיה שם רתת וכש׳ אם יהיה עם רקי׳ והחגרת העבה גם כן אמנם תבוגע עם היציאות והיציאה אשר כגושנות הבתארכות יהיו ברוב באברים השפלים ובאותם שהם יותר חרים באברים העליונים ומבבולקים בצדדים ובליטרניאה ביציאות שרשי האונים ובן היציאות פעמים רבות יפלו בגבול שלם ובעלה היציאה פעמים רבות תגבל ביציאות בפרקים

פרק יז

במשפטים בכבוש הל היציאות בה שיהיה כאלו היציאה וספר כבי

בשול לא יתבגע עלינו בשני דברים אם שישוב הרבול מבה שהיה או שישו׳ החולי או שתורקה הליחה אל הרקה אל האברים הכואבים או הינע או חלופים והתמה בה שביציאות מה שתחדש קלות והשרה אחר הבשול והחו חזקת רבגיה לחוץ ותהיה רחוקה בן האברים הנכבדים ומה שיהיה כאלו הבורסית ורבה נטבנת השית הדר הבהו פחות רעה בן הקטנה והדורה אלא שהוא יותר במחוזק הבשול כי הוא יותר קרה ואמנם תבוגע רעה כי לא יתחבר עמה כאב חזק וכבו אלו אם תשאר עמו וקדחה ולא יתחבו תתקבץ המוגלא אחר ששים יום אשר לשה כהם בבה שבין החמשים ועשרים והיציאות המתמיד׳ שיהיה האבר אשר נטתה אליו שפל שיהיה עם החום של מקלה רחוב המקום יכיל כלל המוגלא כי אם לא נוחה ק יקרה כתוזרת התנעית אל המקומות אשר היתה קודם שם בה שיקיה לה כשירחיעה הרופא הכל נקד׳ שתשוב אל מקום אשר באת כבנו ורע מבה שעבר עליה כהצרות והקרור והחזק והריקה שביציאות הגבוליות בה שיהיה נשה לפנים וכפנים אך המקום היותר נכון ביציאה שיהיה חלוש או שיהיה בו חולי וכש׳ במקום השפלים ואותו שהוזהר ברוב החלת ויעה מבט׳ המשוכבות שביציאות והיותר רחוקה שי שימשוך אחריה נסבנה כה ש שתפתח כבר שאותה שיתמצר היא היותר בורה שהיא חזרת

פרק יח

אותות נפילת הכריצה בנערים · הנערים אם ירבה בהם המותר בשינה

ויעצר שבעם וירבה בביים וישתנה בראיהם לירקון ואודם ורעיכה או תפל הכריצה וזה עד תשע שנים · וכל עוד שיקטן יהיה זה יותר ואמנם הבחורים אם יתעוררו עיניה בקרוות החדות ותרבה הצפרן בעיניהם ויתעקם צואריהם ופניהם ותרבה זריקת השנים בהם אז תדין נפילת הכריצ׳ ופעמים רבות יאריך כאב העורף וכובד הראש בקרחות וכו ובזולת קרחות וכאשר יהיה בורסא חכה יתחדש כריצה או קיא וגעוי וכש׳ בצדדי החזה הנה הוא אות כות

פרק יט

אותות נפילת הרחת אם ראית בקרות החדות אותות השלום ואותות הנבול הטוב וימעט השתן אז הדין שיתחדש

רחת יפול בו הנבול אלא אם היה שלשול בטן ויעבור גדר השיור ואמנם השתן לא יוריד הרחת והנופל ופעמים ילוה אליו זיעה כי הרחת בחולים החדי׳ העוצמים יקריבהו זיעה ובמאר החולים יקריבהו רחת

פרק כ

האותות המורים על הנבול הטוב · דע כי היותר טוב באותות הנבול הוא המשובח שיהיה נבר׳ נשלם הבשול׳א

אחר שיהיה ביום כימי הנבול המשובח · אשר זכרתים ושב השכר כשר בו ינס המירוס בן בימי הבשורה ויהיה בהר בהרקה לא בהעתק ויציאה ותהיה הרקתו בן הליחה המו הפועלת לחולי בצד המרוחם בו ושיסבל בקלות והנה ותאמת טוב הנבול מטבע החולי כמיני כשלישית ובילקת אם נמצאו נבולים כיוחסים אליהם וכן נינם באות אשר יגרעו בהם ענין הכח והדפק כפי הראוי וענין הכח והדפק בעתות האותות הקשים כשיהיה חזק ומעוכב וכש׳ אם יהיה נוסף בת ודמעם והתהלותו ושתוה הנה זה עמוד הנשען עליו ושלמות זה פגישת הברגוע׳ · ודע כי האותות הרעים אם יתקבצו ויהיה היום נבוליי הנח ותקות יותר חזקה האמתית משיהיה בחלף זה וראוי שתסמוך על זה ופעמים רבות יגדלו האותות המפחידים השתן כב בבישול ושתוה הדפק ויחזק · ודע כי החולה הטוב הליחות אם ידלה ויתראה הבשול בשתנו בתחלת שיחלה הנה יבטח וכל עוד שיתראו בו אותות מפחידים הנה ההודאה יותר ראויה שהנבול יותר קרוב

פרק כא

האותות המורים על הנבול הרע שרשיהם ועקרים שיהיו בתחלפי החולי׳ לאותות הטובים הנזכרים

כמו שתהיה תנועת הנבול קודם התכלית והבשול ויקראהו אבוקרט בלשון יוני מאבק אלמכו׳ והנה ידיעת המכה ברעתו ושיהיה ביום בלתי גבוליי ושיהיה הדפק יוחזל ע עמו לנפול ולקטן · ודע כי אותות הנבול אם יבואו קודם התכלית והבשול ויקריבהו הריקה שופעת הנה לא תסמוך בה כי זה לדבוה והיא רחיה בלאות בלי רפואה כ כתקלות אשר ימצא את העלה׳ בבלי הריקה נראת הוא ם בכה שאין ראוי לסמוך עליו כי זה להשקיט בן הליחה לא לחקנ׳ גם שפעמי רבות תתבשר ויראה השבע כלבוות

פרק כב

משפטי במשפטי אותות המורי׳ על הנבול הרע אם יתקבצו אותות רעים בהעוד הבשול · או

השתנותו בן הראוי חולת זה כתאותות הרעים ישפוט מהם שהעלול ימות · והנה המשפט על המדות והאחר במה שיודע מענין הסבות הקודמות לנבול מכת שכבר ז זכרנוהו · דמיון זה כי אם יחזו האותות הרעים ויהיה מק שקע המספרים שחור וחולת זה תת כרביעי הנה הכות ברביעי או בששי אם יחייבו הסבות הנכרות אחריהם

פרק כג.

אותות הבשול ומשמשיהם הבשו׳ הבשול הנה יודע מן השתן והנה נתבאר במקומו וראוי של

שלא תסמוך בתוך צביעת השתן אם לא תהיה שקיעת׳ כי זה איננו לבשול והעוד הבשול בעצם יותר בוטן כמה ש שאיננו בברה כי בעצם יוכן והחבור לבבר הרוחה הלקיחת ואם יראו אותות הבשול עם התחלת החולי הנה התחלי ב בטוח אין ספק בו ואם יאחרו אז לא יחייב שיהיה הטוב ע עם סכנה כי לפעמים יהיה החולי ארוך ואין סכנה בו ועכב׳ יהיה ארוך וכל עוד שיהיה נבול טוב הנה כבר חית בשול ואין כל עוד שיהיה בשול יהיה נבולי אבל לפעמים יכלה החולי בהתכה · ודע כי לא יהיה בקרחות עם הבשול מצוק בכי שלא יהיה עם בשול השרמא באב ח ואם יאחר הבשול וראות המבקרים טובים והכח חזק קיים או תקוהו

פרק כד

משפטים באותות בטוחים אין כל שנ שנוי בהתנ בבראה

או בשרש רעאבל בבר יהיה בורה על טוב נבול ונבול בנעיל אבל תחקיר עם זה ענין התנף אחר זה ומה שיהיה כתאותות אותות המבוקים בבריה ותאר הפנים והקנוות כופל בסבת תעודה ועכל ותנועה ושלשול הנה הוא בבטוח ושוב אל נכון ברובים או שלש ומה שיהיה בסבת השרפה ונפילת הכח והנה הוא רע

פרק כה

זכרון האותות הטוב הטובים האותות הטובים הוא כבל׳ ה

החולה לחולי וקיום הכח והתאר עמו בשיתחזק מקרביו וכח הדפק והתחזקותו וסדרו והראו אותותי הבשול והת ותצלחת הנבול ושוב אותותיו והקלות שימצא באחרית וחריקה ויפנה הדפק עכו אל הטובה והמבור שיקרה אחר ההריקה הוא כתאותות הטובים כי זה יורה על הסתלק החום ויבא אחריו הקור עם הסתלק הליחה והיותר משובח בזה שיהיה ההריקה כהליחה המזיקה בנקלה ועל היושר ודע כי קיום הכח עם האותות הרעים יחייב התגדלות וכן קיום השכל והכח ושוב השינה וקלות הסבל למה שיארע עליו מהעניינים המפחידים, הזרים ומציאות הקלות אחר השינה טוב · ומן האותות הטובים השינה ח והנקלה הטובה ומהאותות הטובים התאות בשתי ושוב קבל המזון והדיעתו ותועלתו בהסרתו · ומהאותות הטובים הטבעיים והנה ההטבעית והשכיבת הטבעית והיקיצה הטבעית והשינה הטבעית והשתנות ם

החום באברי הנקי׳ ודע כי האותות הטובים עם בריאות הכח יורה על ארוכה מהרה׳ ועם חולשתו יורה על ארוכה באחרית

פרק כו

במשפטי האותות הרעי׳ דע כי האותות הרעים אשר ב

בתכליה הרע יבשרו כמות׳ ואם יהיה הכח חזק יאריך החולי ויבואת החולה׳ ואם יהיה חלוש ימות בבלי אור אורך ופעמים רבות יראו אותות כמיתים׳ וכיבים רעים ויקרה נגמל טוב והעתק הליחה אל אבר אחר ויהיה שלום׳ וראוי שיבטח באותות הטובים בעת התכלי התכלית ויותר מהטביותם אם יראו ולא תשפוט בהם גב׳ כשלא תראה והכח נופל ונגלת הכח לבדו אות רע׳ וראוי שתשמור בחליים החדים אחר התחלתם מאבר מעיין ב כחה לבעלת הצד בכח שיהיה בינוני׳ ואבר ההוא כי הם יותר מורים מעניני אבר אחר כי בשול ורקיקה בבעלת ה הצד יותר מורה על השלום כבשול השתן

וראוי

לרופא הפרטעוטי שיבחין בהכרת הפנים שאם יראה בפנים ובעין החולה תכונה רעה בלתי טבעי׳ ובפי הרוב שידע החולה אם זה טבעי כפי זה האיש הפרטי והמשפט׳ יבחר לשאל בדפק גם בן ושידע גם בן האם זה כן החולי או בסבה מתחלה כי לפעמים יתודש בדרך בשל על הל הלשון צבע רע ונהירות מופלגת מאבילת דבר שיש פעלו רא׳ לחולי

פרק כז

נברון האותות הרעים האותות יתחלפו כפי פעלה פעלה ואבר אבר והנכון שנזכיר זה בפרוק הפרקים

פרק כח

האותות הרעים החליים

בתאר והבריאה אם יהיה תאר החזי כתאר הכח לא לתעו לתעורה ולא לרעב ולא להרקה הלא הוא אות רע׳ והפנים שידמו פני הכח ונשתנו מפני הבריאים׳ הם אותם שישקעו עיניו ויתחדד אפו וישפלו צדעיו ויתקררו אזניו ויתהפך בשרים ויפתח קורו וידעך בראתו או ישחר וידיק ועלה עליו כאבק וכש׳ אם יהיה באבק המוך הבנופק הנה זה אות בות כרדה׳ ודע שאם יחלה הבריא הבעט החליים יורה על סכנה׳ ומה שיהיה כן השנוי הזה לסבות אחרות זולת החולה הנה הוא ישוב מהרה לע לעניני הטבעי ואפי׳ ביום ולילה אחת׳ ואבנם א אותו שיהיה סבתו החולי׳ והוא אותו שאותותיו רעים הנ הנה לא ישוב אל נכון מהרה׳ וגם כי הראשון אשר בסבת הרעב והרקה והתעורה׳ ומה שהסיגוהו עצמם אינני טוב גם כן אך הוא יותר בטוח מחולתו האם יתדמן זה בחליים החדים יהיה רע ואות שהחולי יבצח ועם זה הנה הוא יותר בטוח מחולתו והוה בחליים החדים בסב

בסבת החולי רא׳ כסבת זה העוור ובן ראו שיהיה הגרש בין כה שיתראה באותות הרוה והפנים ה בריאה בסבת הסבר החולי או כסבת התעורה והרקה תהיה בו רוע רב׳ וכן כה שנגידהו בגון כה ם יהיה סבתו התעורה יתחדש עמו כובד העפעפים ונג אל התרבות ותכיפה חזקה ברמק והקורבת תעורה כה׳ ומה שיהיה כסבת שלשול יבצא השלשול בבר קס הצלית ומה שיהיה בסבת רעב יבצא זה יחל במהיר בפתע ובסבה שיחזק אבתות שהוא כן החולי הקור ה הסבות והחוק חרות הקדחת והרגש הגרים בנינעות תפגע ידך בעת המשוש׳ וכרלמות ההבא נטו אות בלתי טוב ושחרותו פתאום אות רע׳ והי שבבל׳ זה השחרות ורובו הוא מביות הטבע והמה בל אחריו והסרכבות איננו טוב אך הוא יותר כביה הרוה יורה בחום איננו כלו מקור׳ ולפעמים יתחבק בתעורה וטריעב וכאב והוא יותר בטוח ואם יקרה בגפ והאף שרשות ירבה קמטים לא יהיה אות רע׳

פרק כט

אותות לקחו במ הרגש כאבהת אם יגביר הכח לה

הלש והחולי חד ויש שם אותות רעים רגה יחולי בה ואם לא יהיה הנה יגל רעיפה אל השביעי ואחר השבק דבר יגל בן האף והאזן ואם יתמיד עד עשרים יבעות שתהיה התכתה ברעיפה אך אם בליות החל בטות והאזן או יציאת נכש׳ למטה׳ ורוב מה שיחול בגנ הראש מתחלת החולי הנה יחלש עליו טרבינ׳ ובטבה אחד ישתלק אל השביעי ורוב מה שיתחל והוא כלי יחלש כחבישי ויסתלק בתשיעי או באחד עשר כי הנה יהיה דהקש שיהיה בעשרי כי הוא סביבי לליל אך איננו ביום נכול׳ והדבור הזה איננו אצל הרב החשבון איננו על הדרך הזה ואם יתחל בחבשי יחלג בארבעה עשר יום אם ילך הענין כראוי׳ הנב

פרק ל

שיקרה בן חבאב הזה יקרה בשלוח אותות ולקחו כבור הגבש הצק בחליים החדי׳ רעים וכן אחר הל השלשול וכן התלהבות באצ

והדפיקה באצטומכא עם חום הרוחות

פרק לא

אותות רעים באברי הנשמי׳ הנשימה הקרה בחליים החדי יורה על מות הכב׳ וכן הנה רקה והנשימה הדומה לנשימת היעף המקשקשה הח האחר והוא הנשימה ההוה לערבוב השכל רע׳ ושהוא לבורסא בצרוי החזה יותר רע ואותם שיקשו לה יורקו בטנם והיות נשימת הבוגה והנפס ולה

פרק לב

אותות רעים מבני הראש׳ ה החולה לא יראה ולא יתבעתו׳ רע ואם יבריח מתפלות והריח והמראי׳ בעלי חוז אות רע כי יורה על הולש הח הכח

פרק לג

אותות הראש גם שקיעת הקן בראש

לסבה משלשי׳ ותעורה ורעב אות בלתי טוב ורעיב׳ לוכן העין והתאדמה לבראה ההום וגל הארגבניות רע מאד הקטן אחר העינים בחליים החדים והשרסאם וכיוצא בהם רע מאד ואם לא יראה העלול דבר אות מבות ועוות העין והתהפכה בקדחות החדות אות רע והעוות הזה אם יהיה מביציה כוחור בעצלי העין לבד מבלי פגע בכוח אות זה שלא יהיה עירבוב השכל וכיוצא בו

ובכלם האותות הלקוחות ממה שיראה ויבריק כי הבריקות השחורות יורה על קא יותר ונטית תדם למעלה ויורה על כל אחר כתעננים כאותותיו האחרי׳ והזלת הדמעה מבלי רצון וכש׳ מעין אחת אות רע אלא אם יהיה שם אות נגבול ושלום ויורו עליו שאר אותות הריצאה עם שלום אותות אחרים ושתבדוק ברביעות הבעוט הריקיקות ותעובי הזה החום והקור והיציאה בלי רצון או ברצון ותעוב האור א אות בלתי טוב ואם יתחזק אחב עד התחשך אות מבות אלא אם יהיה התחזקות כאב ואם לא יהיה הנה הוא לגעלת בה הרות הנפשיי והעין מעוטר מבלי עטוף ותנועת רע ורוב קבוץ הלפלוף דבר אחר דבר אות רע והלפלוף היבש מאד וכבוד הלפלוף הזה יורד לל ללאות כח העין הטבעי מלבשל הליחות וכן יותש קטרוב בשיונכר דבר יש בעין ויושוב ליצאת ואין ראוי שיאמר שזה לרוב הליחות הבא אל העין ללאות הטבע מלבטלה כי העין בענין הזה יבשה ושקיעה האותות הרובש בבואר׳ וכן הבשה הלפלוף הזה מהורה

פרק ל״ד

האותות הרמוזים לזה אם יתקב׳ על הראשון והוא פתוחה דבר כך

בקורי העכבים ואחר ישוב אל העפעף וישנב לפלוף ולא יסיר בחזות כן זה אות קרובה אל המות והוזק אודם העין והשארית כן בחדות הקדחת רע יורה על הבורסא בחזיות הזה או בפי האצטומכא והעתקה אל בראה הבוים הארגבניות יותר רע ובליטת העין ורוב ההבדקה אות רע ולפעמים יהיה ללחות חדה רבות ומוריסות בצדדי המוח והשאר העפעף בשינה פתוחה מבלי רצון אות רע ואם השאר העין בקיצה פתוחה ויקרב אליה אצבע ולא העוף אות מבות והוזק התורחבו העין נב׳ עם הזרם וחולשה יפית ונאמר כי כי שיתראו בו צמחים קטנים כעדשים לב לבנים תחת העין יבות ביום העשירי ויראה בו תאוות הם המתוק

פרק ל״ה

אותות לקוחים מצד האף עקום ואף רע ויורה על קורב המות

כי הסבה בזה כריצה רעה מבותה וזה אצלתו נב׳ רע ובשירעה לשאף האורר באף ובנחירים רע וכשימצא בע בעצמו ריח הרנים או סבאה או טין אות רע והטפת בו

בים טיבוביי כן האף בקדחות החדות אולי יהיה אות קדחת רבות ואם לא יעטש הבוטע כי אות כות ובכחל חוש נב׳ ואם לא הרקיפהו הקמאי והשירדה והדשר׳ף בין החולה באצבעו על אפו באלו הוא מנקה אותו מבלי סבת אות בלתי טוב ויציאת הדם כן האף בלתי טוב

פרק ל״ו

אותות ילקחו מצד האזן וכש׳ התנוך והתהפכו וקביצות

וחלק העליון הנקרא אל׳ צרפא אות רע ונאמר כי זיהבות האזן אם יומתק הנה הוא אות רע לפי גלינוס מבות לפי סברת הקדמונים והחרש כאב האזן עם קדחת חדה מכנה כי זה מבות אלא אם יגול בכנה דבר ויעקש וזה בזקנים ואמנם בבחורים הנה יבותו קודם שתפתח לתרוק חושם

פרק ל״ז

אותות ילקחו כצד השנים קשקוש השנים בקדחת החדות כאלו

בעליו איכל דבר אות בלתי טוב ונאמר כי מי שיתהפכו שניו בקדחות בליחו׳ דבקו יורה שהקדחת תחזק כי זה יורי הזם חוק על ליחה דבקה מאותרת והתהפכה ואם יקרה לחולים בכל עת נקי השנים מבלי הרגל הותנג אות בלתי טוב ׳ חזיקת השנים מבלי מנהג אולי יבשר בשמות ואם השמות לא יתחדש יורה על בות אלא בבי שהוא בורגל לזה ולתולשת ולבו כי יתרוק שניו לפתוח בן הסבות וחרק וחוקות השנים אות רע

פרק ל״ח

אותות לקוחים מצד הלשון

והשפתים והפה והגלוה אליו׳ שחרות הלשון כח בחליים החדים אות נוטה לרוע ויבש הפה והרוק אותות בלתי טובים ואם ייבש תחלה ואחר יטור עם התכלית ואחר ישוב הוא מבות וכש׳ בארבעה עשר ורע כי חוזק באסת הפה בחליים החדים אות מות כי יורה על הנפסד הליחות כלם והעלות אות השפתים בקדחות החדות אות רע׳ סריקת השפתים בקדחות יורה על הפלגת התלהב ותלהבות ובריצתם וקודם זה רע והשארות הפה פתוח בחליים החדים אות רע והפלגת יובש הלש הלשון אות בלתי טוב ונאמר אם יהיה ע הלשון בקדחת חדה כזיעונים שחורים או נטרי הקוקין הנה הבות קרובה ויקרה לו תאוה בדברים החמים בזירות הלשון ויכשו אות שרסאם ותעיין בכוחר הלשון וסנוי בראה בה פן יהיה מבתו דבר צובע ורע כי לא תצבע הלשון בליחה הנוכרית עכב אם לא יהיה טנגע אליה לעצבורה או לסבותה בקצת האברים המשותפים

פרק לט

אותות ילקחו משריש הגרון והושט והבדג׳ פתאום לא כיום נבו

גבול את רע והמתדבק בלי קצף יותר נקל כי הקצף לא יה יהיה אלא ומבר הגיע ללב מיצום הנעה נברצית שתכטל ממנו פעלת הריאה והמסך המבדיל שלא יוכל להחזיר רב הנשימה כשווי וזה לא יהיה כבלי מורסא בגרון אלא לדבר גדול וגם יהיה פעמים רבות בלי מורסא בגרון אבל הרוב בסבת הכוח ובבלי אם יתחדש בקרות הזקה כמוב מרנקים קטים יורו על המות כי הלב יצטרך בסבת חוזק החום לנשימה רבה ומבר נסתם הדרך ויתלהב הלב והוא רע מפני שלא יסבול הוים וכן עקום העורף והוא והצואר עם מניעת הבליעה כי זה אבנה יהיה אם בסור ה החוליות או לחוזק הרובש ואין יותר רע בהם עם קרות נב׳ ואם לא יוכל לבלוע אלא בעמל גדול אות רע וכן אם ישרוק במים כשתותו ויצא מאפיו וכן אם יבוין ברוקו ב בכל עת הנה זה אות בלתי טוב

פרק מ

אותות לקחים מתכונת העורקים אמר אבוקרט אם יתעצבו ה

ו הורידים הקטנים אצל הנבות והעפעפים הוא רע

פרק מא

אותות רעים לקחים מרפיון הגוף ורוע השכיבה והחולשה

רפיון הגוף ורוע השכיבה והחולשה יהיה בסבת רוב הליחו׳ העכות בקרבים וגם יהיה ליובש הגוף ומיעוט הליחות

ולפעמים יהיה זה להתגלגת חוליות חכח בגוף

ואין הפרש הגבול כיניהם והוה הגוף עב או כחוש כמו שיחשבו רבים כי פעמי׳ רבות יהיו הקרבים מלאים ליחו׳ והגוף דל ולפעמים יחלש הכח בעצלים והגוף שמן אבל ה האותות כח שנאמר במקומות אחרים

פרק מב

אותות רעים לקחים מהמשכב השכיבה על המטה ל

לא על התכונה המורגלת אבל המבולבלת והיוצאת מהה מהורג׳ אות רע וכש׳ אם החולה ירד במצעי מעט מעט וכל עוד שתשוהו ויעצבהו התיצבות טוב ויתחפ׳ על גבו ויצא׳ לגלות הקצוות וישליכם השלכה בלתי טבעית מבלתי חום נראה במאד הנה יהיה הסבה צער גדול והאד׳ שישכב כב בבגר זה נב׳ קנין אחד כי לפעמים יהיה הגוף עב השכן מ כור והרפוי יחייב בעת הבריאו׳ שישכב בכל עת על התכונ׳ הזאת או יהיה מונע מבאב מבלי סבה הנה זה גב מכות שלא ינדל עמו האחד כל התיצבות בלתי מורגלת משכ במשכיבה והתפשטות החולה זה לא יפעלם בעת הבריאות ב בחליים החדים הנה הוא רע ודע כי האהבה לשכב הוא אם לרוב הליחות בקרבים או ליובש והתכת הליחות שי שיחלשו העצלים או לחולש׳ יקרה לעצלי׳ מצד אחד ואם לא יוכל לשב׳ ולהשתרע החול׳ אבל יתאוה לשבת אות רע ורובו בסבת שהנשימה תכבד בעת השכיבה בשעל מורסא ופעים כאבדי הנשיבה ידעת הענין כהם משה

שקים וכשיאהב להרחק מבני אדם ולהסב אל הקיר את רע והגעיה לישן על הבטן בבלי הרגל רע כי זה אם מר בערבוב השכל ואם מכאב והבטן והשכיבה הרבועה גם משכבה והוא אשר יהיו פרקיו מקבלים והכפיפה נבוחה

פרק מג

אותות לקחים מן הקור אם יובש יתוף עד שאם יכתתנו ל

ישוב אל מקומו הנה זה אות רע ויציאת הגר הזה מן ה הצואר עם נשימה קרה אות מות כי יורה שהחום מן הלב כלה

פרק מד

אותות לקחים מן הבטן ויצרי בה שעל הבלי הנקא שראסף נח

הבטן בחליים החדים ומיעוט ההקבצות וכש׳ בשים הה ההרות בטן אות מות וכש׳ אם יראה בו עצמם קבצים ורוכבי׳ בחדרי הטראגה מתחת צדי הבלי׳ שיהיה מי מתעדדים יותר מלט בהאחד וכן היות כל צד יותר גדל מצד וכמו בבליעה כן בתשפלה וכן ברבות הכמות קמן אם ינפח והמריק לא מכאב ויובש ועצבה הנה בגנים כ מורסא ואין כי כאב אלא כאב היובש ומתיחה בכסלים מ תכלי׳ הנה הליח נוטה לצד מטה ואם יהי׳ בלי כאב הלה נוטה לצד מעלה

פרק מה

אותות לקחים מצד הטבעת יצאו הטבעת בקדחה

תחדיות מעצבות אות רע מאד

פרק מו

אותות לקחים בקים האמה והעצבים יצאו הבצים אות רע ויות

הגלות מורסא בהם בחליי החדים בורצת האשכים המם יורה על מות הטבע או על כאב החוזק והקרי בחל׳ החולי יורה על גודל החלי והוא באחרית החלי ינ׳ משאבה

פרק מז

אותות לקחים בקי יד הידים יציאת החים בן האמה והשלג מ׳

בקדחת זורה אות רע

פרק מח

אותות לקחים מב׳ הקצוות יש מהם מ מצד איכותם כמו ק

קור הקצוות עם חום קדחת חזה וקיבצו ולא ישתלק תג בלתי טוב ואמנם עם הנרשנת הנה זה בלתי בם כתגבר לרע וכבתר בקדחות החדות מורסא גדולה בחל׳ הגוף או בבוי החום הטבעי ואם ביציאות ללוף והכל והזהר ויוקח שכהוראות קור הקצוות לקדחות החדה על בות בה שיהיה מן הקור יקרה להם בהתחלת החלי וקיא אם יהיה קור ולא יתחמם וזה כלו יורה על הבגם הרב׳ כלו לפנים אל המורסא דעיכת אצבעות הידים והתלהו והצפרנים אות מות התאדמות הקצוות והקני׳ התהגותם כתר אות יותר מבות כדעיבתם ואם יתבש

כובד והנה כבד קרנה כי הכובד יורה על דולשת הכח ה
הנפשי והרעיבה על חולשת החום הטבעי והאודם יורה
על הנפשי והגבורת הליחות והשחרות טוב כן הרעיבה וה
והאודם ועם זה כלו אם ראות והאותות הטובים
הרבה אינו רחוק שישלם החולה ויגלו קצותיו המשתנ׳
ומריצת הקצות והעוד עם קור הבטן אות כות גם כן
וטוב כנגד הנחתם כמו הבריצה וכש׳ אחר השלשול הנה
הוא כמות הרפיון הנקרא כואו עם הזה והזוק הקדחת א
את כות

פרק מט

אותות כן השינה וחוקיה אם תהיה ה השינה ביום ולא

בלילה אות בלתי טוב ואם לא ייטן בשניהם יחד רע כי ה
הסבה הנס הכות איך שיהיה והשינה הרומזי היות בטוחות
בה שיהיה בראשיתו וזה כלו בתבוליה עונות הקדחת רע
ואמנם בהתחלתם פעמים רבות יהיה שלא יזיק
והתודכה עם חולשת הדפק רע כי יורה לחולשת הכח ולא
ללחות הכות וכש׳ אם יהיה עם ערבוב שכל הפעמים
יהיה זה כמעט ליחות קרה השינה והטפת בעלה הם
המשאירה ערבוב שכל ויתחבר בן קור הקצות רע כבו
שהשינה והמשאירה אחרי הקלות טובה

פרק נ

אותות רעים כן הבעשת לקיטת הגדילים והודכן לכל עת לדבר באלו

ילקטהו כעצמו או מן הכותל אות רע והסבה בזה אד
ארים עולים אל הכות וידכה מה שאינו ברוחם אל העין
ואל הלחות

פרק נא

אותות רעים לקוחים כהכאבים הכאב החז החזק בקרבים

בקדחות החדות אות רע כי יורה על טריפה חזקה או גודל
בורסאו יציאה כשיהיה בקבת האברים כאב חזק ישקט
בפתע השקט שלם כבלי סבה הנה זה רע

פרק נב

אותות לקוחים כן הקול והדבור והשתו׳ הקל ורחוק טוב

והדכור והבסודר טוב והליף זה רע והשתיקה הרבה וה
והארוכה יורה ברוב על בלבול או על רפיון עצלי הלשון
ושפוי כובע או כויצתם או רסית הרפיון אשר הוא התח
התחלת הדבור ואם ידבר העליל כנבול הוא טוב ובכלל
הנה שתיקת המדבר יורה על כבות התחלת הערבוב או
כבה שזכרנו ורוב הדבור כהבשתוקק יורה על התחלת
הויה וערבוב שכל

פרק נג

אותות לקוחים כן הש השכל הויה עם הנועה ודפיקה בראש ובנתו

ובנחרים בטוח ואם כבדת שמע ובנגוהה בבית

פרק נד

אותות לקוחים כן ההגעות רוב הערבו׳ והמת עוות בהנבקים

אות בלתי טוב ויורה על אר עולה אל הראש לפרק הע
העליל בכל שעה וישיבתו אות רע לפי שהוא לצער ועב
וערבוב שכל וצרות בטיסה ודחק ובבעלת והראות יותר
רע כי רובו יהיה בסבת כוחק יצר רבשיבה ואם יהיה
לסבות אחרות גם כן ואם יכבדו האברים בתנועה גם כן
הוא אות רע ואם יתנו
ותאדמו ויתעפרגים הנה הבות נשכבת עזות והרעש אות רע
כשלא יהיה בנבול טוב

פרק נה

אותות לקוחים בהתשכבות אם רב הפחד כן הכות הוא

סכנה

פרק נו

בשיאים לקוחים כן הת הגרוק והפרוק הנשיק והפחד יהיה בסבת רבית

הטבע האברים העליים לרחות נהם הבוחר וכל עוד ש
שיהבד היות האבר רפה פתוח או שרליחות בוקשה לא יצ
יצטרכו לזה אבל יצטרכו אליו להפך זה ואם יהיה זה עם
העזק בחום אל קור בטבע הוא אות בלתי רע ויורה הרבה
שהטבע אינו יכול להתיך אלא בעזר הלוטים לרוב הליחה
או לחולשת הכח

פרק נז

אותות לקוחים כן החולשות פעמי׳ יחולים והולה בבין כה שיתבל ב

בי כמו שיחולים בו שיתבל כיעה טיבום בבריח ויערב לו

פרק נח

אותות לקוחים כן התאוה והצמא כוד ה התאוה בחוליים דנגים

הנגשים רע ובחולים החדים גם כן אך פחות כזה
ונבכל יורה על ליחות נפסדות אצת כות בה נפשיי אך ש
טבעי ואם יתבטל הצמא בקדחה השורפת הוא אות רע ו
וכש׳ עם שחרות הלשון

פרק נט

משמשים והוראות בן הירקון קודם השביעי וקודם השבוע

רע אלא אם ישיבוהו השלשול כפי מה שחשבו קצים וזהו
על הקש ובכלל הנה הירקון קודם השביעי לא יהיה משוב
ואם יהיה הירקון לשוש השביעי הוא גם כן איננו באותו ה
הבטוח כל כך בה שלא יתחברו אותות אחרים ואם יקר
יקרה ירקון ביום השביעי או תשיעי או ארבעה עשר עם א
אותות משובחים ובבלי נגע בצד האבר או קשי או שור
בורסא הוא משובח יפעמים רבות יפול בכמותו גבול שלם
ויורה על כוב ועניין הקלות אשר יבוא אחריו ויורה על רע
רעתו האף הקלות וכבה שיורה על רעתו שיהיה עם הור
הירקון שלשול כרהות רבות יהיה הקיהה ויציאת דברים
קצפיים שרופים ובכטחהו וזה יהיה העליל שיתחזר עליו א
אלא אם יושע בשלשול גמרין בנקה או זיעה כוללת ויהיה
הכח חזק ואז יהיה קלות בבהרה

פרק ס

אותות לקוחים כן הבו הכורסות אם תוביל ה הקדחות ותהיה אל כור

פירסית האצילים והקצוות   והנה הגליותי רע כשיהיה
תחלת זה לטורסות ואחר יתמשך אחריהם קרחות בסבת הע
העפוש וכו' כי זה גם כן רע   והטורסות המתחדשות בש
בשרשי האזן ולא יתבשלו בעשירית בוגלא רע או שלא יבא
אחריהם הירקות חזקה בין הירקות. הוא אות רע   ואין ראוי
שיבטח גם כן על הבשול כשתקרה הרציאה ושאר הליחו'
בלתי בבהלה   שזה בלתי מספיק בם
כמו שזה הרבה: גם כן מה שיתחדש והנה יחשב שזה יורד
ירידה ויבית כל טורסא וצבאה יתראה ואחר ישוב הוא רע
אלא שלעצבים יורה על חוזק הטבע ולעתבר יהיה הבראו
והשקיקה בורגל לאדם בה בטבעו ולא יהיה אות החזק והרע

פרק סא

אותות לקוחים מצד העצמים הקטנים וכ וכירצא בהם ·

העצמים הורעונים הצוחרים בקרחות התורות רע מאד
ואם יתאחרו יבית בעליו ביום השני הרבה והשתנות שחו
שהוים בגוף לירוקות ושחרות וארגמניות   או כרכומות
אות רע   והכרכומות הקל שבהם אבל אם יתראה על
הכרכומה מהחולה דבר שחור כמו ענבים שחורים וכפי
וסביביו אדום יבות בהרה   ואם ימשך עד השבעים יום
הנה אותות בהתו זיעה קרה אם יתראה על הגיד אשר ב
בצואר דומה לגרגרי קקין עם חצב לבן רב ויקרה לו חא
האות לדברים החמים ימות בעשרים יום   וכבר
זכרנו מה שיקרה בלשון מן הצבועים הקטנים המטיחים
ונאבר אם יהיה קרה מה שיהיה ויתרא על אצבעו הידים
מורסא שחורה בגרגרי הכרסנת עם כאב חזק ימות ברביעי
ויקרה לו כובד והרדמה ואם יעצר הטבע עם זה   יתחדש
בראשם וכבר נעצרה העצר עד שתתאבן

פרק סב

אותות לקוחים מהתכונות העורקים אמר אבוקרט   אם

יתיצבו הורידים הקטנים אשר אצל הגבות והעפעפים
והתרקה הוא רע   שגלי מראה העורקים הנראים בעני
בענינם כמראה הצוה והראות מה שלא יתראה מהם קי
קוים זה בתאר הזה רע

פרק סג

אותות לקוחים מן הרקות הרות הרב המוחד בקרחות קשה ועם ח

חולשת הכח כמית   ועם קוים רבה גם כן אמל
לא תעקר בו הקרחות איננו טוב והרע שבכלם כשימשך א
אחריו הרקה בלתי מצליחה שלא תשקוט עמה הקרחות וא
ואם לא יקרה הרקה גם כן הנה יורה על שהליחה מתנועעת
ונעברת ונלאה הטבע מלדחותה והוא רע ·   האבנם
הקורה געם אחת הנה לא יתחשב שיהאבת נדת הבשפט
בבגו והגם הוא לחולשה בופלגת מן הכח או זולתו

פרק סד

במשפט הרקה המועילה עם השלשול והקיא

וגולת זה הוא אותה שתהיה אחר הבשול ושתהיה הליחה
הראויה להריק ושתהיה בנקלה ושיגיע אחריה קלות
ובמוחות והרקה בהליחה הראויה להריק יהיה בראשון
בבלי רפואה שיתחיל בהרקת ליחה אחרת   והרקתם ב[illegible]
שאחריה יעתק אל גרידות או דם או שחורה או ליחה ב[illegible]
כרוחה או ליחה מוקקת וכן בקיא אם הקצר יד הרק[illegible]
אחר שהתחלת ראוי שתעזור ואם הגליגו הרקה לנצח
התחיל בבר הבשול אין זה כבה שתקה הועלת והרק[illegible]
החולי הנעוש   בזיעה או רעיפה או זולת זה יהיה בה[illegible]
בתנועע ואיננו חזק ואם יסכימו האותות המורות ע[illegible]
בות ואם לא יסכימו יורו על אורך

פרק סה

במשפט הרקה ה[illegible] טובה והכל [illegible]

הזור והלבני תם לבעלי הבחרות המסובכה ובפסח
הקרבים

פרק סו

סבת רוב הזיעה והרבה הזיעה אם ב[illegible] הליחה להבריח

לרקיקותה או לסבת הכח בחוזק הדוחה או רפיון המחזק
או בסבת מעבריו אם יתרחבו לסבות ההתרחבות ו[illegible]
הזיעה ולהפך אלה הסבות הזיעה אם תקנות [illegible]
תעזוב הפסק

פרק סז

והתחלפות האבר[illegible] בזיעה והגבר הש[illegible] אשר הם יותר ב[illegible]

הם אותם אשר יש בהם הליחה הפועלת לחלי יותר [illegible]
והאברים אשר לא יזיעו הם והאברים אשר אין [illegible]
ואותם אשר יגבר עליהם דבר בסבות ערות ה[illegible]
ומות כי הצד אשר יישן עליו החולה הנה הוא [illegible]
שיזיע כי הוא לחוץ מתום המעברים לא [illegible]
ולא יזול בסבב והזיעה הרבה באברי הפחו [illegible]
כזוה וירב בעליוני יותר בבת שירבה בשתליו [illegible]

פרק סח

והתחלפות ה[illegible] בהזיעה [illegible] מן [illegible]

שקיעת היום וטבעו בה בלחיות יותר והזק [illegible]
בה יותר קשה וזה בגיע הליחות לפנים   אמר א[illegible]
הזיעה הרבה בשינה מבלי סבה תחייב זה יורה [illegible]
מביא על גופו מן המזון יותר מבה שיסבול ואם [illegible]
שיקה בעליה בזון או תדע שיצטרך להרקה [illegible]
שהזיעה הרבה עם בריאות הכח לא יהיה אלא [illegible]
שראויה שידחה אותה הטבע ·   והרבה הוא [illegible]
בסבה קרובה והוא הבלי הקרוב והבלי הקרוב [illegible]
כמאכלים עתה בקרוב והבלי הזה ידחהו [illegible]
והזיעה אשר ידחה הטבע ואם יהיה בסבה [illegible]
והוא מן הטוחרים הקודמים ולא יועיל בבירא [illegible]
אלא הרקה בנקה לגוף בהם ·   ואבנם [illegible]
לעתים לא יצא בסבה כי אם החזק והרקים [illegible]
הנפשר הבלתי נשמע בגוף ובכונה הטבע להוה [illegible]
הנפסדת וזה מבה שיחלישו · ודע כי כל [illegible]
הטבעי יהיה יותר חזק הנה ההתכם יותר [illegible]
יהיה זיעה אלא אם יהיו סבות אחרות · ולכן [illegible]

יוצאות בין השבע כי הוא אם כבולי ורבוי וחוזק ורחבות ה רגקבים ואם לאות בין הנח בתקבל והטוב ואם לחוזק הגיעה

פרק סט

והימים אשר ירבה בהם כהם הזיעה וימעט ורוב כה שיהיה הזיע׳

בחליים החדים בשלישי ובחמישי וימעט ברביעי אבל ימעט שיגבלו אלו הקדחות ברביעי אלא בפליגה וימעט שידבק כפי מה שחשבו בעלי הנסיון שידוע החולים בשבעה ועשרים ואחד ושלשים ובארבעה ושלשים

פרק ע

אופני ההוראה בין הזיעה ׳ הזיעה תורה בפשוטה האם היא חמה או קרה ו

ותורה בבריאה האם היא זכה או נוטה למרירות או ליר לירוקות ותורה בטעמה האם היא מרה או מתוקה או נוטה לחמיצות ותורה בריחה האם היא בוסרות או המיצה או מתוקה או זולת זה ותורה בעצמיותה האם היא דקיקה או דבקה ותורה בשעורה האם היא רבה או מעוטה ותורה ב במקומה האם היא כוללת או חסרה והיא בציות אבר שי והיה הנה כי החולי ותורה במה שתתאיד אחריה האם היא תתאיד קלות או תתאיד אחריה חזק או באחרונה היא או סבור או זולת זה

פרק עא

האיחות הלקוחים בצד הזיעה ׳ הזיעה הקרה עם חום הקדחת

הקדחת אות רע מאד וכשמה שתיוחד בראש ובצואר ובב והכתפ בעלוף וגם כי לא תהיה קרה וכשה הקרה והיא טב הזיעה שבבינוני הזיעה כי תורה על עלוף היה או יהיה ואם תהיה קדחת גדולה הנה הבות קרובה

כי לא תהיה זיעה קרה אלא וכבר נפל החום הטבעי שלא ישכור הלחויות אבל יכנע כחם ויזיעם ויעלם באור ה החום הנכרי ואחר יבדל כחם החום לנבדיותו ויקרר גם הזיעה המקטעת רעה והזיעה הרבה מורה על אורך בחולי החולי לרוב לחותו ולא יאותו לבעליו הקדח ותשוטל לחולשתו אבל התוקנים ורכים והזיעה אם לא יביצא אחריה קלות איננו אות טוב ׳ ואם יחייב התוספת הזק הוא אות רע ואעפ שתהיה כולל הגוף והזיעה המבוררת בתחלת החולי רעה ותורה על רוב הליחה אלא אם תהיה הסבה בה לחות האויר למטרים רבים ותהיה עם רעתה פת פרנת רעה ופעמים רבות יתחיל החולי בזיעה ואחר הכנף אחריה הקדחת ותאריך ואם יתחדש בין הזיעה ם פסור איננו טוב אבל הוא רע וזה כי הפסור יורה על ליחה רעה כזיקה בגוף וזה יורה שהזיעה לא תנקה אבל כשולח בין הליחות הרעות כה שיהיה כסותר הרוחה כתערב בלחויות נתכות בזיעה ויורה על שהליחה היא רבה לא ת תותך בעת הזאיקה הזיעית אם יחלש חבות והדפק והזיעת ה התרעים במעט הוא רע ואם יפול הדפק הנה יבות ׳ והזיעה הטובה אשר יורכן שיהיה בה הגבול השלם והיא אותה של בישוה ביום גבולי ותהי כוללה הגוף כלו שופעת ויקל אח אחריה החולה ותליה אחריה אותה שאינה כוללת אלא ש

עזיא משאירה אחריה קלות וכבלל תבדוק בין הזיעה עצ עצמה בזוגות ובקורה ובמראיה וריחה וטעמה ובכמותה כי ברבויה ובמעוט ובין צאתה האם היא בתחלה או בתכלית או בירידה ומה שיגדיל בה בין הקדחות בחוזקה וחולשתה ומה שיניע אחריה מקלות וכובד ׳ ודע כי הגבלט בחולי ורבה זיעתו בסבת שארית בין הליחה ואין הזק בחקוה כמעט

פרק עב

אותות לקוחים בין הדפק הדפק השולבי והגמלי

והחזק המשוריות או הגליות הוא רע והצבי עם החולשה רע וההתחלפות אשר בו הפסק חוק ותנועת והלשות ואחר ישיג אחר זה הזק תשונה בלתי כשנת אבל מעת לעת רע מאד ׳ אבדו אם יהיה הדפק השמאלי בפ תכוף והימין מעוכב וזה עם החולשה הוא אות רע ודע כי אנשים רבים דפקם הטבעי מתחלף רע בבלי חולי וראוי שיודע זה גם כן

פרק עג

משפטי הרעיפה הנה כבו השרסא ובוחסות הכבד החמות ותחת צ

צדי הכסלים יגבלו בגבול שלם ברעיפה אמנם הראשונה באי זה בין הגדרים ואמנם באחרונה כאחרן סגלות מצד ובין הקדחות השורפות ׳ והם בבין הראשון ואמנם בעלת הריאה לא תגבל בה ובעלת הצד עגין כמוצע בה והשלישי הגבל בה ורוב כה שתקרה הרעיפה המעולה היא בנגרדים וימעט שתהיה ברביעי ואמנם ב בשלישי ובחמישי ובשביעי ובתשיעי או תהיה ׳ ואם תקרה בין הרעיפה טוב ותהיה חולשה תעזר בבה שהודיע אבוקרט ברציקות הכים החמים על הראש ובתנחת ההב הרסיים תשתמשים כבו שאם יפוחד והפליגה תמנע בכמ׳ הקרים ויונחו קיני המציצה על צדי הכסלים הנלח באותו הצד והרעיפה היותר טובה כה שהיא באותו הצד ה העלול ואותה שהיא בצד הבנגד אינה כל כך טובה והמורפות היותר נכונות שתוגבלן ברעיפה כה שתהיה למעלה בין המבור והמורסא הלבניית והבתחולה לחתאבן ותאריך הנה יפול בה בשול או בקיעה ולא תגבל ברעיפה וכיוצא בה ולא יפול במורסא הקרה בבוח ובעלת הריאה נגבל ברעיפה

פרק עד

אותות לקוחים בין הרעיפה ׳ הרעיפה ה המעוטה רעה ורוב ה

הרעיפה הרעה אותה שהיא שחורת הדם וימעט שיהיה ל רעיפה רעה כדם אדום מבוזק והרעיפה אשר תפול בר ברביעי תורה על קושי הגבול אבל הטובה כבנת בת שתפול בנגרדים

פרק עה

אותות לקוחים בין העטוש ׳ העטוש טוב אם יקרה בעת ה

התבלית ואמנם בתחלת החולי הוא כמנחות הבאם היא קטטרום או ליחה עוקצת

פרק עו

בסמני הרציאה הנה דברנו ברציאה בספר הראשון דבור כללי בקצר ועכשו יש עלינו לשנות הדבור בהנהגי בה שהוא הדבור בחליים החדים ׳

פרק עז

אותות לקוחים מן היציאה הנה התחלפות הנראים בה מה שיצא מהיציאה והוא משובח כשני עתים אין עוד האחד כמו אם יהיה ה השלשול נבולייו אחר הבשול ביום נבולייו ואותות עתים גבוליים והאחר אחר שהיית בשלשול מתיר חן ; וזורח בשני העתים על נקיון הגוף נופל ואבנם על זולת זה רב׳ יורה על חתכה והכם ורוב ליחות נמסרות ׳ היציאה הנב הנבאשת הדומה ליציאת הנערים ולקא הילדים רעה מא מאד ׳ והיציאה המתרית בתולעת החולי תורה על תגבורת הבריה והוא אות בלתי טוב ובאחריתו בעת הירידה הו תורה שהגוף יתנקה והוא אות טוב ואם תמיד היציאה הכר המורידה לבדה הרבה ולא הקל החולי הנה הוא אות רע ׳ והשלשול הרב אחר אותות רעים ובטלת הכח בבלי שיש שישאיר קלות אות מות וגם כי תהיה הקרחות במפסקת ה השלשול אשר עליו השנות מבלי לקיחת דבר דשן יורה על הכם האבר׳ הגרשים והוא אות רע ואיננו אות מות ואולי יהיה הרקמות מן הבשר ואם יהיה עליו דומה לחל לחלודה והשתלה האורכה וינבר השרחון וזה בקרחות ה החדות הנה הוא מבות השלשול אשר יעמד על צדדיו דבר רקיק יורה שהחלודה מן הכבד והוא נחשך והמוציא ה הצואה במהרה ולפעמים יצא לבדו הוא רע ואם יהיה בצואה כמו קלפות תורמוס בכל החליים הוא אות מבות

פרק עח

מסמני הקיא כבר דברנו בספר הראשון בקיא ומן ה הראוי שנזכיר פה דבר כוח וכוללתו הנאה יותר באותה ב במקום הזה ׳ ונאמר שהקיא היותר מועיל מה שיהיה בן ה הלבנה והכורית ושהמוקאים בו חזק הערבוב ולא יהיה ה חזק העובי וכל עוד שיהיה הקיא יותר מעמק הוא יותר רע כי השרדות המוקקות מורות על חוזק החום והלבנה המוקקת מורה על חזק הקור

פרק עט

אותות לקוחים מן הקיא ׳ הקיא המתחלף במראה ה הקיא הכוירתי והוא המראה הלבן המימי והכרכומי רעי וזה כמו הירוק והכרתיי וכל שכן המוסרח והמולקיי ובראות אל קני מטה לאודם הלכחות והיותר רע חומרי והשחור ו וכש אם יבוא פתאום כי הוא כמות מיד אלא אם יהיה שם כח כי אז אולי ישאר שני ימים ׳ והראוי שתעיין שלא יהיה הצבע מדבר נאכל ואם יקיא כל אלו הנראים הוא רע מא מאד והקיא והבאש רע מאד והמוקקן כמו שזכרנו רע

פרק פ

בסמני השתן כבר קדם כמו באמרים כוללים ב בשתן באופן אשר זכרנו בו המקרים בספר הראשון ואמנו נזכיר עתה מה שהו ... מה שהוא יותר נאות במקום הזה ׳ ונאמר כי אין ... שאם לא נראה כשתן אות בשול חוק שנרין במה ... לפעמים יבלע החולה עם זה בהרקה בגלות ... כמה ידוע המבושל והבלתי מבושל ולפעמים ... הליחות בארך ובמתון צו תוגבלן ביציאת ... אם לא תהיה הליחה חוקת הרע אך הוא רע ... ויורה על החולי ומעט מה שבי התורה על ... השתן אשר ישאר על מראה שתני הבריאים ב... כלם ואם יתחיל להשתנות עם עליות החולי ... בטוח ׳ ולפעמים יהיה השתן בחליים החדים ... וטבעי בעצמו ובמראהו ובמשריו וכליו ... ורע כי פעמים רבות ישתין החולה שתן רע בעצמו ... ובמראהו והולת זה ויהיה זה נקי גבוליו ובפרט בחליים ה... החדים אשר מבטע הכבד ...

פרק פא

אותות ... מכבוד ... השתן ׳ השתן אשר ... כמעט ופעם הוא רב ופעם נעצר שלא ישתין ... בקרחות החדות יורה על התאבקות חזק בין ... ויבצח ויורה על עובי הליחה וקניה להתבל... ואם תהיה הקרחות עוקצת יבשר בארך לעובי הליחה ׳

פרק פב

בגוף ... ברקקות השתן הרקק ... בכבו דיאביטיש שיהיה עמו התבדות ... ההשתנה וקלות היציאה ׳ ולפעמים יהיה ... כמעט צצת הליחה ׳ ולפעמים יהיה ... המשתנה ולא יהיה עם קלות היציאה והוא ... בדיאביטיש ואם יתקיים השתן הרקק בחליים ... ישים יורה על ערבוב ׳ גם יקרה ... הרקיקות יורה על מות בחורה במנה שהליחה ... השוח ותבטל הנפש ואם ישתנה לעבי אין ... לפעמים יהיה ... ואברים אם ירבה השתן ... עליות הקרחות הבלליית יורה על ... הספלי תתחדש ותעיין בעצם ... אשר אחריו ׳ ודע כי הרקיקות כאלו לא ... האודם והשחרות ואם יהיה בן רע כי ... או חוזק כח בן האיכות החולי ...

פרק פג

באותות לקוחים מעובי השתן ... ועבירותו ׳ ...

השתן הרקיק עב בקרחות דבקה ויהיו עם זה ... יורה על נבול בודעת ׳ ואם לא יהיה עם זה ... ותהיה הקרחות חזקת השרשה יורה על הבער בלב ... והכיך השתן העב קודם הגבול אות בלתי טוב כי ... על העצר הליחה ולאות הטבע מלהתיחה ... העכור אשר לא ישקע בו דבר ולא יזנבך יורה על ... הליחות לחוזק החום הגברי וחולשת הטבע ...

הלבן והוא אות רע   השתן העב וכש׳ ברביעי׳ ורבה בו גבול הקדחות הניגעיות וכש׳ אם יתחבר בו רעיפת

פרק פד

השתן הלבן בחליים החדים יורה על נס׳ הליחה לצלעות צד ה

העדקים ובלי השתן   ולפעמים ינטו אל הכוח ויהיה כאב הראש ושרכאם ולפעמים יטה אל קצת הקרבים ויורה על כורסא׳   ואם יהיה שם אותות נוטים לשלום יורה שהם יצאו בריא ברוב וכש׳ אם לא יהיה בשלשול שיביא א אחר זה אל הפשט הבעים׳   ואם יהיה השתן לבן רקיק בקדחת החדה ואחר יקרה לו עכירו ועובי עם לובן ויורה על בריאה ויבות

פרק פה

אותות לקוחים במראה בשתן השחור בקדחות

והורית רע כי לא יתאכת המשפט הגותי׳ כבות משחורות השתן בחליים החדים ואעפ׳ שיהיה בעצמו אות רע ואעפ׳ כי יתחברו בו גם כן אותות רעים אחר כ   אם תראה הכח חזק ויכול להרקות מתולדות כבל מין יניע אחריו כ כגוזה כמו שיקרה לנשים אם תורקן בנדות ליחות רעות ולכן יהיה בנשים יותר בטוח כי אולי יהיה גבבה בה ש טיוק כהם כמו הליחה הזאת בדרך הנדות׳   ודע כי השתן השחור כל עוד שיהיה פחות הוא יותר רע כי הוא אות חזק על כליון הליחות׳   וגם כי כל עוד שיהיה יותר עב הוא יותר רע באורה מין בן החליים החדים ואם יהיה השתן שחור נוטה לרקיקות ודקות   ויש לו שמרים גדלים וריח חד בחליים החדים יורה בכאב הראש וערבוב שכל׳   והשחור גבן שבענינו שהוא יורה על רעיפה ש שחורה כי הליחה נגברת   ולפעמים תהיה עמו זיעה לחום אם לא יפליג ולא יביעש ויורה לצד העצלים ויקום לויעתו כטור׳   ואם יתחבר בשתן השחור שיהיו בו שמרים תלוים שחורים בבהלבלים מקובצים בחורות הרי׳ ובתיחה בצדי הצדעים הנקרא אל גובן ובורסא תחת צדי הגבלים וזיעה יורה על מות׳   וכמו הפתיחה הזאת בצדעים תורה על בריצה   וכמו הזיעה הזאת תורה מתולשת הכח   והשתן הרקיק הבימוי הנוטה לשחרות ויורה דקותו על אורך החולי׳   ושחרותו על ריקתו׳   ונאבר בשתנים השחורים הדקים אם בעליהם יהאנו ובאבל יבותו׳   השתן הרקיק השחור אם ישתנה אל צהיבות ולעובי ולא יתחבר בזה כבוחות יור יורה על עלה בכבד וכש׳ הירקון   כי ההשתנות הזאת יורה לעובי בהרקיקות ואל הצהיבות משחרות יורה על חסרון חום ונפילת עכול וזה כמה שיתחבר בו   או יבא אחריו קלות ואם לא יהיה בן יורה על ליחה נדבקת בכבד ואינה לנקי׳ והנה הרעה סימנה אבל אם תהיה חוזה או פתאום תתחדש כורסא׳   השתן הדק השחור שישתן בקדחות החדות מעט מעט בגבן אורך   אם יהיה עם כאב הראש והצוא יורה על סוד השכל בחורתו והוא בנשי׳ יותר בטוח

פרק פו

השתן האדום בחליים החדים אם יהיה עם האודם

רקיקות יורה עם האותות הטובים על בחירות הגבול ועם הפכם על טחורות הבות׳   ובכלל יורה על התלהבות חזק והרקיקות עם האודם יורה בחליים החדים על כאב ה הראש וערבוב׳   והשתן האדום העב בחליים החדים אם יהיה צבעו מעט והבוף עם סרחו יורה על סכנה כי זה יורה על חום חזק וגעש ולאות טבע׳   ואמנם אם יהיה חזק היציאה רב השמרים   יורה על פרוד ה הליחות וכש׳ בקדחות השורפות   והמעתן הזם המזוקק בקדחות החדות טעית כי יורה על מלוי ודמי חזק עם חדות ורתיחה ויפחד בבוצא בו המחנק אשר יהיה מ מבלוי חולי הלב אם יטה אל הלב או אל שתוק אם יטה לצד המוח׳   השתן האדום במד אם ישתנה בקדחות הניגעיות לעובי ואחר יתראה שמרים רבים לא ישקעו ויה ויהיה שם כאב ראש יורה על אורך החולי כי הליחה כל בלתי שובעת הלבן לא תתעכב התחלה   ובשתתעכב לא ישקעו השמרים מהרה   אך נגלים יהיה בזעת כי הליחה נוטה אל העדקים   וכמו השתן הזה דומה לירקון ויובדל בבמו כי הוא לא יצבע הבגד השבול בו׳   ובכלל הנה השתן האדום העצם והאדום המצרים יורה על פנות נגם יורה על אורך אם יהיה האודם איננו חזק והוא אותו ש שיהיה נוטה לעבירות׳

פרק פז

השתן הזהב בקדחת החדה

הזהה׳   אם ישתנה ללובן או לשחרות רע כי הוא מורה בלובן על עליית הליחה אל הראש   והשחרות על חורות א איכות החולי׳

פרק פח

אותות לקוחים בכנת השמרים והשקיעות הצמרים המתחלפי׳

בעצם ומראה המורה רוב ליחות בתחלפות רע   והרע שבהם בוה שיהיה יותר קטן וחלקים׳   כי יורה שהטבע איננו יכול לדחות אלא אחר שיקטנו החלקים׳   והחלבות הרבה פעמים   מה שיהיה יותר מורה על טוב יותר מן הלובן ורוב מה שיהיה כי ששמריו נוטים אל האודם אבל הם חלקים ודבות כי ששמריו נוטים אל הלובן   והם מתחלפי׳ נרשים כי תקון העצם יותר חזק הדלות לקבל ה הדחיה מתקון המראה ויורה גם כן שהליחות לא התגלגל׳ מן החולי והרבה כמו שהשמרים השובים אם יקטנו וחלקה׳ יורה שהטבע כבר פעל בהם באור והחולי לא יפעל בהם ה השמרים הקנברים והשמאיים אשר לבנם להתערבות הא האויר בהם הוא רע כאשר יוצא כן הטבע והבאים רעים׳   והשמרים העגולים בעליוניהם מתנועעים   יותר טובים כן השמרים הצדלים השטוחים בעליוניהם כי הוא מורה שהחולי בחזר התכליות חוד׳   והשקיעות אשר לא יקרבום רקיקות או מעוט שמרים אבל היא נמצאת בהתח בהתחלה יורה שהליחה רבה לא עד׳ שהיא מבושלת אבל אחר שתבא השקיעה אחר עת הבשול ואחר שיהיה השתן רקיק בהתחלה ואחר שיהיו השקיעות מעוטות   וכה ש שלא היה כן יורה שהליחה העבה והמכורה רבה ושהחולי בבית וכן החזק והצבועה מבלי שקיעה מעוטה   וכה שלא תהיה כן לא יורה על טובו   ולפעמים יורה על טוב ועל

בשול והנה יקרה זה לכאב הלחוק וחום ורטוב כי הרעב יחזק הנביעה ויבקשו שבריר השמרים הארגמניים מורים על רוב הדם ועל התאחרות הבשול ויתחבר בהם ב בקדחות השורפות צער ויגון ואם ישובו אל ארבעים יום תאריך העלה ולא תקוה הבשול בשטים גם כן השמרים הארגמניים התלוים הנוטים למעלה אם יהיו בשתן חזק ה הנה מורה בחליים החדים על ערבוב שכל ואם יתמיד יפחד האבדון ואם יתחיל השתן לקחת עצם נוטה לעו לעובי ויתחילו הנתלים לשקוע ולהתלבן יורו על שלום ׃ והשקיעה אשר היא כתבנית חתיכות הבשר בקדחות החדות החדות בלתי אות בשול יורה שהיא כגרידת האברים וא ואינם בן הבליות ואם יהיה שם בשול או לא יהיה קדחת מורה על מה שידעת בענין הבליות והדומים לקש לקשקשות הדגים בלי אות בשול והקדחת חדה הוא כגריד הקדחות לעצבים והעצבות והעורקים ובזולת זה יהיה כן המכה והשמרניים יורו על כמו זה ועל שהקדחת בתחלה לגרד כן העוכך ויבדיל בינו ובין אותו שהוא כח בהכבקה כי אותו שהוא בהכבקה הנה הוא עם אותות כא כאב המכה ועם הבשול ועם העובי

פרק פט

אותות לקחים מענינים מתקבצים כפי אותות דברים ב

בתחלפים בן המראה והעצם והראשונה בשתנים השמניים השתן השמני הוא אותו אשר במראהו ועצמו דומה למראה השמן ועצמו ואף שיהיה רע הנה אם יורו ה והאותות האחרים על השלום לא יהיה קמו רע אך השמרים אם יהיו שמנים הם רעים מאד ובכלל הנה השמנים המזוקקים רעים והוא אותו שיתראה כמראה השמן עם מרכובות וירוקות ואם יהיה השמני קודת אחר השתן השחור הוא אות טוב כמו מה שהעיד כי רופר החכם ׃ והיותר רע כשהשמני בה שיהיה בתחלת החולי ואם יורו האותות על הרע וישתן השתן שמני ברביעי ׳ יבשר בביתת החולה בשני והשתן אשר ישתנה בפתע במאותות משובחים אל אותות כגונים יורו בחליים החדים על מות כי מורה על גדולת הכח בפתע לקושי המקרים השתן השמני לפעמים יורה על ערבוב שכל כי הוא הורה מיובש וגנוב השתן שיש בו התיכות דם נקפא בקדחת החדה אם יהיה עמו יובש לשון אות רע ואם יהיה שחור עם זה הנה הוא יותר רע כי לא ישאל הדם בשתן בקדחת החדה אלא לחוזק חדותו ובלותו הכלים והמעברים וקפיאתו לחוזק חומו השתן הלבן הדקיק אשר בו קנף וענן מרכובי יורה על סכנה חזקה לכה שיורה עליה במעש וחוזק חדות השתן וכבר אמרנו כשתן הדקיק השחור דבר בספיק השתן הצהוב הדקיק בתחלת הקדחות החדה א אם ישתנה אל עובי ואל לובן ואחר ישאר בבולבול ועכור כשתן החמורים ויתחיל לצאת מבלי רצון ויש שם תמורה וצער יורה על כויצת הגידים וישאר אחריו המות אם לא יהיו שם אותות טובים יגברו עליו כי השתן הדקיק לא יתדקק עם צהבות אלא לתגבורת הליחה הארגמנית הח החמה ולא יתוה שיתעב וישוב גם אלא לקושי החולי ונעש

בעניני הליחה ואמרו השתן המעט אשר יהיה [illegible] הדם שהוא רע וכש׳ אם יהיה במוקדה עלה סכה׃

פרק צ

אותות רעים [illegible] ואשר השתן [illegible] המוקדה קדחה [illegible]

להשתין אלא מעט ועם כאב בבלי שתין או כמשכ[illegible] השתן ועם תנועת הדפק והחלשה הוא אות רע[illegible] השתן בקדחת הבוערת וחזק כאב הראש ורוב [illegible] על רפיון הנקרא כואז השתן אשר [illegible] בקדחת שוקעת יורה על רעיפה ואם תהיה הקדחת [illegible] שורפת חדה יורה על ענין רע קדה לכוח [illegible] שוקעת יורה על רוב כלוי והחלשה הטבע [illegible] השתן היוצא מבלי רצון בקדחות החדות בסבה [illegible] בכח או פגע במוח לא יהיה זה אלא לעליה [illegible] פונה השיה אל המוח בשיתוף האברים העלי[illegible]

פרק צא

בספר אותות [illegible] בשתן השתן [illegible] המגבות הבשר[illegible]

והעב רע ואשר יצא בתחתיתו לעליוני כקטן [illegible] וגם הדשני אשר בראהו במראה כי רבו[illegible] [illegible] נוכרת אות רע מאד

פרק צב

אותות [illegible] מבנים בשתן [illegible] ורעתם כמו [illegible]

יחד במוקדחים וחולים כמו אם יתחברו הקצה[illegible] הכטן וערבוב השכל הנה זה אות מות אם יהלך [illegible] הגוף בבשוש ובמראה ובכה שיקיא ונבה שתוק [illegible] שהטבע טרוד בליחות בהתחלפות וחוליים בהתחלפ[illegible] יצטרך לקנצם כלם וזה כמה שלאה והא בלי [illegible] ויתחבר בקדחת בלתי נפסקת קור בחוץ ושרפה [illegible] וחוזק הצמא עם זה הלא הוא אות כביה אם יהיו [illegible] הדיקה הפנים ערבוב שכל הנה החולה נפסק[illegible] ואם יקרה בפתע לחולה שלשול שחורי עם שיהיה [illegible] וכאב שורף בבטנו ודפיקה ועלוף הוא אות [illegible] ויזיעו צדי הבטנה זיעה קרה ויתכרכמו הצפרנים [illegible] וישתנו ויגפח הלשון ויתראה עליו ועל הגוף [illegible] קטנים זרים הנה המות קרובה אם יהיה [illegible] דפיקה והתחלפות עם קדחת ואחר יהיה [illegible] תחניקע הנגיעה רעה אז ראוי שתבאר [illegible] הענין מורה על רוחות נוסעים והדפיקה תהיה [illegible] חזקה ולחוזק דפיקת העורק הגדול והדפק [illegible] הבתמיד הגדול מאד כשתחבר לשטות וראוי [illegible] אולי יהיה הדפיק והדפיקה בלתי כעמוקה [illegible] אבל במצוני הבטן וזה בלתי מזיק אם יהיה [illegible] אלא אם יפלינ מאד בגדלה ואם יתמיד הענין [illegible] יבים ולא השקוט המורסא והקדחת יורה על [illegible] ולפעמים ישלם החולה ויסלט וזה בשתן [illegible] לליחה אל הקצות וביחוד אל הרגלים ואם [illegible] תולשו בן החליים אם יקרה לדם נשיכה [illegible] יקרבו בן המות ולא יוסיפו על ארבע שעות [illegible]

קדחת שורפת ויבא השיקוע וקלות חום. פתאם כבלי
גבול נראה בהרקה או העתק ולא כבר נבדין ולא העתק מ
באוד אל אויר בארצו וישקוט בה שיהיה בדפק מתחדד
ויבצאו הכגירות או הדין כי ימות מהרה ואם תהיה
באדם קדחת ודופק לבו בפתע ולקותו ונצער בבטן בלא
סבה ידועה ימות ואם יהיה השתן כי שרם בו חולי חד
שתן צהוב דק ואחר יתעבה ואחר יתבלבל ואחר יתלבן ו
וישאר מבולבל בה ובכללו הוא שתן החמורים וישוב
שישתן מבלי רצון ויהיה תקורה ויצער יורה על מיתות
ההריגה בצדדים ואחר ימות ונאמר אם יהיה השתן כם
כמי כורים ובכבר היה לבן קודם זה ויעליו בקצף ואחר
יעל כן הגרורים דם שחור הנה זה דבר רע ומן האותות
הרעים אשר זכרום רבים מהרופאים ולא יפנה ההקש
עליהם אלא בקושי בזה מאמר שאם יראה באדם על ה
הגיד אשר בצואר צמחים קטנים ודומים לגרגרי הקקון ע
עם חצב לבן ויקרה לו תאוה מהדברים המתוקים ימות
ואמר שאם יראה באדם כגרגרי הסבאלית צמחים אום
אדומים קשים ויקרה לבעליו ע׳ זה חכוך חזק בעיניו ימות
ביום העשירי ובעל הכאב ההוא יתאוה המתוק ונאמר
אם יקרה עליה זוקה פתאום ואחר ימשך לזה קיא או שלש
שלשול הוא אות מות ואם יקרה למקדחת גלוולתו
בירות ושונים רבים ואחר ימות רעתו ימות ונאמר
כי אם יהיה באדם הפיחה בפניו ונטפו ולא יהיה בכאב
ויקרה לו בתחלת זה חכוך באפו ימות בכ״ב או בכ״ג
ונאמר אם יתראה באדם על ארכובותיו כמו העקבים הע
העגולים יהיה שחור וסביביו אדום ימות מהרה אם לא ית
יתאריך עד חמשים יום ואותות ביתה שיודע ועת קרות

פרק צג

אותות אורך החולי ד
דע כי אורך החולי יה
יהיה אם לעקבי בקרב

נקבים או קרבוב בהנהגה ועל כל גנים תולדת בו הנצ
ה התמולכא בבה שיגיע לו כן האיחור והבישול המות כנפ
בולת עליו או איחור השקיעה לשמרי הנתלים או התכבדת
השמרים האדומיים נב׳ ואם יכנעו הראות השמרים יורה ע
על אורך העלה וכן אם יהיה עם חוזק החולי חוזק
דפק רוחב וגלים שמנים וצדי הכסלים נפוחים אינם פתר
בחרפים יורה על מיעוט והכח ואריכות החולי אם יבואו
אותות הגבול קודם הבישול לא יפול הכח ולא יראו אותו
אותות המות הנה החולי ארוך ודע כי הגעת הגבול אם לא
יוקל ולא יוזק וישארו הענינים בענינם הנה החולי ארוך
ורוב הדרמוני בחולי יורה על ארכו ובכ״ש אם ותחזק כתחל
בתחלת התכון ואמנם באחריתו הוא יותר נכון ואם
יתבארו התרקות המעוצות המורות על תנועת הטבע
ליוחה ולאנתו כולחותה בשלמות יהיה זיעה או רעיפה א
או זולת זה מאותות טובים או העיד אותות רעים יורו על
אורך ואם ישארו השמרים האדומים עד ארבעים
יבשר בארוך קדחת עד שלא יקוה הגבול והפרוד עד שי
ששים הקרי בתחלת החולי יורה על אורך אם
ראית אותות אורך מחולי ביומים הקודמים הנה אין
הראותם כהראותם אחר זה ואם ראית בה שינגד אלו

האותות וחשב שיראו באמצע הימים ובאחריתם אף
העיון בשפט הבשורה ואז תדע באיזה יום יהיה ארכו יום
ובאי זה יום יבשר ושמור התאים הנזכרים בו ועיין ענ
ענין הכח והשנים והפרק והמזג ועיין תנועות החולי
באיכיותם וכמותם והקדמתם האיחורם ועתותם וכש כתב
בתכליתי התחוה וארבה וקצר ה והאם הוא אל התנועה או
אל הכנוחה

פרק צד

אותות שהחולי יכל
יכלה בגבול אם
יהיה הכח חזק מאד

והענות נוספת באיכות ובכמות וכמו השנים והכונ
והפרק נוטה אל תנועה זולת הנחה ולבשול או המכו
ואותות מבשרים הנה החולי יכלה בגבול ואם היו
הדברים בהפך ואותות האיחור נמצאים הנה החולי ואריך
ויגיע בהתהבות או יכור ואם יהחלפו יהיו הגבולים חסרים
ובאחורים ותנועת קיים ואמנם המות והחיים הנה
יקובל עליהם מופת בעניני הכח ואותות שנוי כל אחד מ
מב הענינים והנלוים אליהם

פרק צה

בשפטי הנסיגה
בלוזמי חזרת החולי
הנקראת רקליב

הזוזר רעה שבנסיגה כח שתהיה מהרה ויהיה עמה
זולשת הכח ויתחבר בה בלי ספק אם תהיה הצורה הנה
אותות האבדון והנה אם תאור הנסיגה בחטא מהנהגה
יותר בטוחה באשר אם תפול מעצמה עם נכון הההנהגה וגם
וכן תחטא בה שתיית החכמים והרפואות אשר יבוין בה
כיום להעיד טוב התאוה כמו על נבין והוא כל הראש
ועונות ורדים וכיוצא בהם והשארית אשר ישאר אחר
הגבול מביא נסיגה מהרה אלא אם ירשנ והנסיגה יותר ר
רעה וקשה מהעקר כי החולי חוזר לראש

פרק צו

אותות הנסיגה כי שלא
ישקוט קדחתו בגבול
שלם וכיוצא תפרד

אליו הנסיגה ואם יהיה השקוע מבלי גבול כלל או
אמצר מבלי נסיגה וכל שכן אם יהיה הגבול כמו נדר
או ירקון או ניב ובכולל לסבת הדברים העוריים וגם יק
יקובל מופת על נסיגה תהיה מחולשת כח והתאוה ודפק
הקיא הרע נמצ ובעוש עסול והמסר המאכל באנקובבא
אל הכיצות או עקשניית ונפח כצדי הכסלים הצדי הכבד
ומשחול והמסר השינה ואורך העורה וחוזק הצמא וחזק
נפיחת הפנים בוחור אות גדול וכל שכן בעפעפים
העליונים וכל שכן העלוה המורמא בהם והתקצרם בו ע
עם החכה נפילת הפנים ומבית שיורות עליה שלא יהוש הנ
הנוף קבול המאכל ולא יסור ממנו רזונו וכל שכן אם יהיו
אלו המקרים הרעים ימרעו ויתחזקו מעותת עונות החולי
אשר היה וגם יורה על הנסיגה הדפק אם ישאר בו תבוטה ו
ומהירות ומוזעקעת היציאות הגבוליות והנעקם וכן
השתן אם ישאר בו בצבע רב ומרכבות או צחוכות או
אדום או שוה בכה שלא יהלו בו שברים ולא ישקע
ואם לא ידומה שתן העולל שתנו הטבעי וקנת הפרקים

ויתר בורים אל הנסיונה מקצתם כמו הרוחף שתפול בו הג הנסיונה יותר ממה שתפול בשאר הפרקים · וכמו החולים נכ׳ יעזור בהוראה על הנסינה · כמו הקדחות הכו הבורסיות אם יחליפו חום והתרההבות בקרבים · וכמו הבפיה וסבוב הראש וכאבי הבליות והכבד והטחול ונפלוח הראש והנובע והגולי׳ ובמה שיולד מהם וכן הרבוי והלחו החליי והנשיכה ·

פרק צז

מכות הבות · הבות אמנם תהיה אם במכה שיפסד בה מוג ה

הלב · ואם בסבת מה שיתך בו הבה ריבפה והחום והחות בסבת שיפסד בה מוג הלב אם כאב חזק ואף איכות בופל׳ מן האיכיות הידועים · ואם איכות זר ארסיי · ואם העצר חסר הנשימה · ולכן ראוי שלא יעזבו שוכבים אפרקדן ולא יעזבו שיתגנב גרונם ·

פרק צח

מיני הביתות אשר יקרו בעתות הק הקדחות ואותות איכות

ביתת העלול׳ מזה הבות · אשר יקרה להם עם התחלת עונת הקדחות והוספתה או הקפתה · ורובו בקדחות הכו הבורסות והפגימיות בעת שישפך אליהם מותך פתאם וב ובחליים הרעים · אשר ישבר מהם הכח תהלה בה שיתגיע בחוזק וכש׳ אם יהיה חולש ובכלל הוא בכתנק ובכבוי העצים והרבים את האש ובזה הבות בתכלית עונת הקדחות להשבר והכח מן החולי · והשלישי הבות והוא בירידה והוא מעט ובפלאות · וברוב הוא בירידה החולקית בלתי הבליית · והסבה במה שהטבע יהיה בו כבוטח ויתפשט החום ויתפזר ויפרד · כמחזיק בה שיצ שיצטרך אליו בעתים הראשונים · ורובם יבותו בעלוף בפתע וקצתם בהורדנה ולפעמים תהיה הירידה יד ירידה מרצין הבה והתכת החום הטבעי ויחשב ירידה קל קלה · והדבק בשתי הירידות בחולי כי כאמתית בחוזק · ובכוזבות יחלשה · ובאמתית ישתוה · ובכוזבת יתחלף ויצא מן הסדר · ואמנם ביד זה הבליית הנה לא יבות · אלא לסבות מגיעת מחוץ ויארעו על התולה והוא הלוש · כמו תנועה או עבודה או כעס גם יקרה כמו זה גם כן לראשון והנה יקום לכמו הבות ה הזאת זיעה דבקה מעטה · ופעמים רבות יבות בגדרי בירידה · ופעמים יקריבה דיעה בלתי שוה נוטה לק לקור · ופעמים תהיה בראש או בצוארי לבד · או בחזה לבדו ואם יהיה העור כמו יבש ומתוח לא תהיה הבות בזי בזיעה וכהצבו תהיה בזיעה · אך רוב הבות בחליים המשיים תהיה כפגי אם בעת אשר בו יהיה הגבול השוב בחליים הבטוחים כמו שאם תהיה העלה באצות תהיה הב הבות בוזנות ואם תהיה בגפרדים תהיה כגפרדים · ודע בי החלקת וכיוצא בה תגבר הבות אצל התכלית מן העו העונה ויתחדש עטה מקור׳ רעים בערבוב שכל׳ והתחזקות צער ותרדבה וחולשה בסבל׳ הקדחות · ואחר יתחדש כאב ראש וכחשך העינים וכאב לב ומצוק · והלבנית

תביא הבות בה בהתחלת העונה · ואם יהיה הדפק בחר ולא יתחמם והדפק קטן כאשר החולי׳ ויתחזק ההרד[illegible] והעצלה ובכלל הנה כל אחד נוכר הבות כשיקה [illegible] בו החולי יותר הן יהיה התחלה או עליה או תכלית [illegible] בתוספק הבראה הנה יפול בעס · ואם יקרן [illegible] הבות בעת שזכרנו ולא המצאם או תרין כי הבות [illegible] ואם תהיה עם זה דבר מהאותות הרעים והנכבים [illegible] ברוב מעבן אם יהיה העונות בגפרדים כי הוא [illegible] ואם היו בוזנות הנה הוא יבות בקשי ובכ׳ אם יהיה [illegible] מייר התנועה

פרק צט

אותות הבות [illegible] נגמל בחולי [illegible] ואבה [illegible]

בליקשם החולי׳ ומזה אחור אותות הבגל לבעי [illegible] בה החולי׳ עם אחור תנועתו · ואם ישובר בל [illegible]

פרק ק

[illegible] עניינים יקרו לחולי הנכבשים שהחליי יקרה לפעמים לחולי

הנסינה לחולי׳ ויקרה להם התחזקות הבה והחלשה [illegible] בה שזכרנו כשיעור הנהגתם ויקרה להם שלא יקבלו [illegible] מבה שיקבלו במאכל ולא ישוב בה כחם · ויקר[illegible] היציאות אם לא נהנקה נופם כבר מליחותם [illegible] והנה יקרה להם הפסד קצת האברים להיות [illegible] והנה יקרה להם נכ׳ חליים כנגדים לחליים אשר [illegible] אם יהיה שהמליג בהם לגבר בה שיהיה בהם כמו [illegible] להם כיכבד לשון ומל׳ג והקלנג קרים השחוק [illegible] ראש שיקר ונפלוח הראש וכיוצא בהם זה [illegible] והתרסבה כבר עברו השעור · וגם יקרה להם [illegible] ויסירהו הבים והמצורים · והנה יקרה להם שיולכן [illegible] להעדר משערים תלויות או להתיר הליות [illegible] השחרות כמו שיקרה לזרע השדה אם יתגע [illegible] ואחר זה אם ירשבו קניניהם ישוב שהיהם לשער [illegible] שיקרה נכ׳ לזרע שאם תשקהו [illegible]

פרק קא

[illegible]

יורד עליו דבר כבר בן המזונות ולא דבר מן [illegible] ומהמכר והסבות המשחרות גם יחקלות [illegible] לתנועה שוה בנחת כי הוא מועילה כאשר [illegible] שיוסיף בדם · וראוי שיורגע והסבה [illegible] התרקות וכש׳ המסגל והיין בשוה מועיל לו · [illegible] היין הדק והרקיק · והגבן שכבר הלצים להחזק[illegible] והרחבה הוא בה שנבולו היה נבול גשם [illegible] לנסינו החולי וכיוצא בזה צריך להרקה [illegible] הדק וכל שכן אם ראית הצואה מרויות או [illegible] בהליחות אשר היתה מהם הקדחות וראית [illegible] ואם ראית זה הרויח הגדלין והזור בבתו להחלי[illegible] הריק · ולפעמים יצטרך שירוק והחזק יחד בהם [illegible]

והבין לו במזגות רפואיים ומשלשלים או שיכות בהם פח ר
הבואת כשלשלת מאותה כגון פרונס שדבשות והרנגבין וכ
ונמצא בהם לבעלי מרה וגם יקבלו תועלת בהגרה שתב
שתנקה בהם עורקיהם ולפעמים יעשו הרפואות ת
מנגידות כגון מה שיעשה היין הבושת ואמנם החקנה כמ
מעט שיצטרך אליה הנחלץ ולפעמים יצטרך גכ ויהיה
עליו התאר ואותות הדם וכש אם נמצאת לקרות נסתרת ב
בעורקים וראית צמחים קטנים בנפשה ולפעמים יצריך
אותך להקות המקיזה רוע דבר למה שישאר בו באפריוא
בהיותו הרעות והאור שהרגיא דבו הרע ותוסיף בו
הדם הטוב ויהיה הנבון בזה שקפעל זה בגרת ולא תעשה
בפתע נשינת היום אולי יצטרך לגבל ש בהרפותה אותו
ולפעמי יועילהו בהשקיטה אותו ואם לא תאות אולי תביא
הפריות בכח שמשגנת ומשברת בכח החום הטבעי
ומשבירה בכל הנבלשים הנקי ובלתי נקי שבהם והוא ש
שמירת עיניו בהנהגה אשר יתחנוהו בן המשעפים הג
הנקראים כמראה דוליהם ובעת שאחריהם ובבלי עד
שעור עבור יוחם תנהלי נאו הצוהו על הנהגה אשר ה
אזה בבריאותו ואחר הגבוה הכוס מעליו וראוי בנחלץ
אשר תהיה קרותו בשיהיה שלא ידקדק הנהגתו שיתוש ב
בגופו שישתנה עליו וראוי שיושב בן בחום נרזון ביבוס ב
בעצים אל עובי והובן ביבוס בעצים כי בהו קים ותע
והאהל כי שהוא השכי הנך זה האם לא יתאוה הנחלץ יש ב
בו בלי ואם יתאוה ולא יתבן עליה הנה הוא נושא על
נפשו יותר על כח הטבע שבו ולא יוכל להתעכל בו ויפה
ויצוהו בגוף או במקור ליהיות רעות והטבע שרוד בהם או
בה אצטומכתו נופל בהם כאור או בה כל נוטה החוכב והטב
הטבעי נופל עד שלא ישנה הבוגן שנוי שיהבן לברד הט
הטבע כמנו ובבטו אלא אם יתאוו בהתחלת עניגם המאכל
הנה ירוה אליה העני עד שלא יתאוו פגע הבלוי כן הליתו
הרקות חוקי ומכספי ושלא יתאוה ואחר יתאוה בהתעורדו
בחי יותר טוב משיתאוה האחר לא יתאוה ואם תתכיד
התאוה ולא יתחזק הגוף על הבה והתחזק העליון הנה
התאוה ובליה הם בריאים ומה העבור ובליה הם חלושים
לבן ראוי שיהיה הנחלץ מן שיזית ואפרוחים עם גדי
ולא יותר לטוב להדיל בעוד שבעורקים צרות. והמכנגבין
אולי יפשיטו בעורים ולהחליש בגויהם ובכל שאר הזמוצים
ובתנועת הנחלצים להחליצם לאויר כנגד לכה שיהיה לה
להם ובהתנועתם גכ שטיר בסי שראוי שישמר מבין בתולת
לנגד בכח שיכנח מטגו כמו בעלי הברסם וראוי שיפתוח
עליהם בנחירות החזה ואין ראוי שהודיע הנחלץ בברחין ש
שיתרטה ויהתחלת החלץ ואם תרבה דיעתו הנה יש בו
בותר והעברית תער עליהם כויק לבה שקדם

פרק קב

בוזן הנחלצים ראוי
שיהיה בוזן הנחלץ
באיכותו טוב הבכום

וקל להתעכל וראוי שלא יסכול ויעב ולא צבא ולפעמים
יצטרך שיטעם באיכות להאף במג העלה הקודמת ולהזהי
כדבר ולהשכי ודע כי המזונות הרשכבים הנוולים - הם יו

יותר בהודי והבוזן ופרות כוזן והעבים ואסים בהפך הם ה
במאבלים הן משקים הראוי שלא תביא עליהם המקוררים אם
לא נשאר עליו שארית חום אבל ראוי שתנהיג בבה שהוא
שוה ויש בו חום דק עם לחות שלם בחוזר לקבל העכול
והשיזוח בזוגו בבבות ובשעור שיישב עכולו והבהלך וי
ויוסף בהודעה אם לא תרצה, כיבר ולא קרקור ולא
בהזדות ירידה ולא אחוד בוזן ויהסר בוזנו כבגו אם
יתנבר בזה דבר ואם יבצא בלוי בפתע ותשקה אצטומכ
אולי יקרה וכן אין ראוי שישתנה בפתע כי לפעמים יהיה
בו סכנה ואמנם עיתות הזגתו בעת האותנות האויר
בעניני הקרן ובצדים בבית אם לא יהיה בבריתו לסדר
וראוי שתהלך אליו שעור הוא למטה כשטבעתו · והבית
חוקי הקור והוא בה שראוי שירחיקהו הנחלץ כי אולי
יכביד על קצת בהקרבים ולפעמים יכייצו והנה ידענו כי
שמות בסכנת זה · ודע כי תאות הנחלץ הנה הס
לחולשה או לליחות באצטומכא ויתחבר בו ברוב עליף
והנה תבוע כסבו הכבד ובמקום כעיבתו ויתראה בבה
היציאה הרקיקה הלבנה והנה תבוע בסבת הליחות כגוף
בלו והנה יקרה וגם יהיה לחולשת בח הגוף והחום הטבעי
או באצטומכא בייחוד והנהיג כל אחד בבה שידעת
בהנהגתו ביותר נזהר שאפשר · ודע כי המכנגבין
והספרגלי כלומר בחבושים יבלול הרפואה לנחלצים ובש
אם תאותם נופלת להחלשת אצטומכתם ויבטחו בהמנעם
המעים · ואמנם המחוקים לאצטומכא אשר הם יותר
הטים בזה כמו ענבות ונמצא בהם ואולי יהיה זה בכח

פרק קג

לנסיגה וחזרת החולי
בתנועת החולי כבר
ידעת עתות החליים
ודע כי התנועה

בהקפים לפעמים תהיין בסבות בבכורות ויורה על חברות
ולפעמים תהיין מתחבריות ויורה על הירידות ויתחזק
תנועות החליים ובקריהם בלילה לחוזק התעסקות הטבע
בבשול הליחות ואז פונה מכל דברי

המאמר השני

פרק ב

בעתות הגבול ויסוד ההקף
בהתחלת החולי ותחלת
חשבון הגבול יש אנשים

שאמרו שתחלת החולי אשר יחשבון
כמנו חשבון ימי הגבול קצה העת אשר ירגיש בו והחולה
ברושם החולי ויש אנשים שאמרו לא כי אבל קצה העת
אשר ישליך בו נפשו לשכב החולה ויהיה בו חוזק הבילות
ואמנם יבא זה הדרולקת בקדחות אשר לא יקרו בלתם
ואמנם אותם אשר יקרו פתאם
אין בהם התחלת תנועת וזה כמו
שיקרה לרבים במקדחים שתתחיל הקדחות להם הן
א תחולה טראת ויהיה הוגרם קודם זה אין בו

חולי וזולתו או יכנס בבחרון או ייגע ויקרה פתאום
ואמנם הקדחות אשר יקדימום שברון אברים וכאב הראש
וכיוצא בזה ואחר תוקדח הוא שני ענינים מחולקים
והיותר חזק שיחקור עת התחלת הקדחת עצמה ואז יהיה ד
דבר יראה היציאה בהענין הטבעי בכונ הראות מבואר
ואמנם כשהתחלת כאב הראש והבחרון אין בחיוב בחקר בו
וההתחלה והשינה אינה כמה שיסמוך כי אולי לא ישליך
עצמו העליל וכבר התחילה הקדחת   ואם תלד האשה
ואחר הקרה לה קדחת או אם יהיה   בן הקדחת
ולא בן הלידה זה יהיה טעות   אמרו בזה רבים
ורוב מה שיקרה זה יקרה אחר השליש   או השני

פרק ב

בסבות ימי הגבול הנה
רוב אנשים ישימו בסבה
בשעור   ימי גבולי
הגלגלים והחרים בצד הירח ונפשה כח הולך בלחויות העו
העולם והחייב בהם בינים כמונכרים ויעמד על הגבול וה
והעבור או על המכם כפי התעוררות החבור ויקבלו כונת
כנה הענין בתוספות הבהירות עם תוספת אור הירח ובחירות
בשול הפירות פרי העץ ופרי הארבה בחדושה ואבדו של
שלחויות הגוף נפעלים בהירח ויתחלף ענינם כפי תוספת
ההתחלפות ענייני הירח והחזק וראות והתחלפות עם חק
החזקות הראות וההתחלפות כעניני הירח   והיותר חזק
בזה בהיות נסדרי על ענין היה בו ועוד על דרך רבוע וזה
כצד הלוקח סובב אל החצי ואחר לחצי החצי   אמרו
ובהיות הקף הירח בתשעה ועשרים יום ושליש יום בקירוב
ויחסר מהם ימי הדבור כי הירח אין פעל לו   והוא בקרוב
כוכבים וחצי ושליש נשאר ששה ועשרים יום וחצי יהיה ח
חצים שלשה עשר יום ורביע יום   ורביעיתם ששה ימים
וחצי ושמינית ושמיניתם שלשה ורביע יום וחצי שמינית
יום והוא הקטן שבחלקיו   ולפעמים יוציאו מחש
החשבון על פנים אחרים בהלוך החשבון חות בבקשת חשב
ויוסיפו בו מעט אך יש בו שנאה ויהיו אך אלו הבכנים יה
יחייב שיתראו בהם ההתחלפות גדולים והם ימי ההקפים
הקטנים   ואם יתחיל הזמן ותהיה הלידה בכונה עם
יתראה בעת תבליתו שנוי נראה אל כוכב ואם יתחיל הזמן
והענינים נגמרים יהיה השנוי נראה בעת הלוך ויוסר על
הנמסר   ואמנם הגבולים בחוליים אשר הם לאמנים ויותר
כחורים יחשבום בין השמש ובהשערה ובנסיון אלו יש בם
ספקות ויש במקומות ירבה ויגדל העסק על הגבולי ולא
יתכן לרופא דבר   אמנם על הרופא שידע מה שיצא
בגבולים ברוב ואין עליו לדעת עלתו בהיות באור העלה
הגנות ומסבה תצא אל מלאכה אחרת   אבל ראוי שיהיה
הנאמר ביום הגבול כאמר יאמרוהו על דרך נסיון   או על
דרך הנגלה והתגלות ודע כי רבים כרם קראו והקף בה ש
שלא יצא ממנו והחכפלה כבינו ורצונם לומר שלא יצא ב
בו והחכפלה עד יום לא נגבולי וכבר זה הרביע והשבוע
כי כוונתם תכוין יכלה אל יום נגבל כפי נסיון ימי הגבול
אשר יחול לחליים אשר זאתו בזה הרביע והשבוע *
והחקים הטובים השרשיים שלשה הקף הרביעיות והקף

השביעיי שלם אך הקף העשריות הוא יותר שלגבל ה
הארבעים ושלשים והשבועים כל אלו ימי גבול   ואמנ
שני זה קמים הראשונים אמנם יחסרו מה בסבת התנית
אשר ראוי שישבר שיהיו ג' שביעיות עשרים יום והיו
הראשון הוא הרביעי והרבוע הב' יש בו ובקשבי כן
יהיה בשביעי כי הוא ששה ימים ודבר הרסו כן זה הם
ובסבה לזה יפול מחובר והרבוע השלישי על מחובר
וטם יתחבר עת הכפלת הז'   וישל השבוע הב' היו
בארבעה עשר   ואם רבק שבר השבועת ע
בעשרים   וכבר עבר הענין ברביעיות על [illegible]
שהרבוע הראשון והשני מתחברים והב' והג' מתחלקים
מהר מתחברים וכשיעבור הארבעה עשר הנה של הוא [illegible]
והשבועים כמו אבוקרט וגלינוס התחלו במחולקים
והנה יהיה סדר חשבים כן הז' ועשרים והוא מחובר לז'
הנה העשרים הוא כפל השביעיות בפי התחת   ולבאו
שבועים מתפרקים והוא אליה שלישי מחובר של כ
ואחר יתפרקו כן הב' והוא כד' מחובר   ואחר עם
הכז מתחבר   ואחר ל"א מתפרק על ד' שביעיות
והל"ד מתחברים ואחר שבוע מתפרק והוא ב' ואחר הם
הכפל על ג' שביעיות והם עשרים וזה התחבר ס' [illegible]
וק' וקב' ולא תשניה ולכח שיש ביניהם מוסף [illegible]
אחרים כמו ארבעים שאחר הי"ד והח'   והוא יום גבו
וכא' וכח ואחר ל"ב ואחר לה' בחבור שבוע   [illegible]
רבים כמו הכב' הכח' והכח' מימי הגבול   [illegible]
ותעיין איך יפול מה שעשו בפרק הרביעיות [illegible]
אבל יש ל' ברביעיות כה כימי הגבול עד עשרים יום [illegible]
ותעודר הכח אל השביעיות עד ל"ד   ואם יעבר [illegible]
הנה החולי נותן כב' ויעתק אל השביעיות הראשונ
הנה יום כא' יותר נגבולי באור מן העשרים אשר הוא
פרקי אבל היה בצד השביעיות   ולא [illegible]
גלינוס ומה שאחריהם הקנין על זה   וכן [illegible]
ומה כי ארבעים סברתו ונלוה מבחרים ומקומו [illegible]
הענין ולא עם סב' ולד' עם לה' ועם מב'   [illegible]
החליים שיהיה נגבלים בו חדשים גם בו שנים [illegible]
וכא' שנה   ויש אנשים שחשבו שלא יהיה אחר [illegible]
גבול בבריקה חזקה ואין הענין כן וגם לא [illegible]
החולי לדעות ושיש בו נסיגה וחזרה [illegible]
מחליים ולא יבבנו בזה הנרסק שלא [illegible]
ואחר יחזק עליו כבת אחת וירקו   ואם [illegible]
הרוב והוא כמו שנעבר ויהיה והפרק כי אם בגבולי [illegible]
ואם כיציאה כאותות התנועה או בהתנט' [illegible]
הנה הימים הגבוליים יש בהם זוגים   ויש [illegible]
והנפרדים יותר חזקים בגבולים ברוב [illegible]
הכפר ונבוני המונות הד' והו' והח' הי' [illegible]
ומה שבנינו בין הזוגות כפי שתי הסברות [illegible]
וה' הו וט' וי"א וי"ד וכ"א ובז ולא   ועוד [illegible]
מה שנזכר בפרק הזה מענין שכוני העשרי [illegible]
שרשי אבוקרט ואולי זה המאמר מאבוקרט [illegible]
ענין ימי הגבול ויש לו פי'   [illegible]
יתחברו ימים וישובו ביום אחד לגבול והשני

הקשרים יהיה הדקה או יציאה ודע כי יום הגבול ה הטוב אם יראו בו אותות רעים הנה זה יותר רע ויורה על מות יותר כמו שיקרה בהם ודבר בשביעי וארבעה עשר

פרק ג

בחוזק ימי הגבול קצתם אל קצתם בחוזק והחלשה ונזירתם אל החולים הימים הגבוליים בהם ה

חזקים בתכלית ויותר טוב שיהיה בהם תמיד גבול ובהם חלושים מאד ובהם כממוצעים ועוד נזכירם בפרקים ובאשר הנה הראשון מימי הגבול הוא היום הרביעי ועם זה לא ירבה שיפול בו כן הגבול והוא מבשר בשביעי ואמנם היום השביעי הנה הוא יום חזק טוב ומבשר עליו הד׳ כן הגבול והו ראוי שידעם החולה בתחלת המדרגה העליונה ויום אחד עשר אינו כחזק יד׳ אך בחליים אשר עונותיהם בנפרדים כשלישית או חזק מאד ויותר חזק כן הד׳ ויום יד׳ חזק מאד ובחוזק שלא ימצא יום שידמה לי״ד אלא שאינו בתכלית בחוזק במשפט הגבול ושלמותו וכל שכן בשלמותו ויום השבעה עשר חזק ומה שידמה לו כן הימים הוא יותר חזק ויחסו אל הנפרדים ביום יא׳ אל יד׳ והיה הם מימי הגבול המבוהים והת׳ כמות כמו הוא יום כ׳ וכאלו אינו יום גבול ויום ארבעים יותר חזק מכ״ד וגם כי כ״ד נכון וטוב וחזק בלא ודע כי החליים אשר יהיו עונותיהם הנפרדים כשלישית ויותר בהם החודות הם יותר מחודי הגבול שלהם בנפרדים ולכן יעיין בשלישית בית ולא יעיין בי״ד אלא במעט ואם יהיה ברוב ההיה העונה השביעית תרד בחוד׳ במעט ואותם שקיבוציהם בזוגות הם יותר באחרים והגבולים בזוגו ויותר

פרק ד

והימים הגבוליים אשר במדרגה העליונה כמו הז׳ וא׳ וי״ד וי״ז וכ׳

והנה יהיו התוקפים בחליים ואותם ברוב למספר ימי הגבולים כי יהיה שבעה הקפי השלישי כז׳ ימים מהשורשת והנה ענין במשפט החדשים והשנים בנרשנים על ענין במספר הימים בחודות ויהיה לרביעית שבעה חדשים על ד׳ חדד כשל וילך כשורתם על הקש בשורת הימים ויפול ב׳ ביניהם כן התקיפות והאחור על הקש הגבולים מה שיפול בימי׳ ועוד נזכירם

פרק ה

בימים הנופלים באמצע אלו הימים אשר זכרנום הם הימים הגבוליים השרשיים וכבר יקרה

הימים הגבוליי׳ לסבה מסבבות הקורות בחוץ או מתחלת עצמו בבחירות תנועתו או צורתו וכענין הגוף בחזקו או חולשתו ובמקרים יקרו בתעורה וחזקה כמעיר מחוץ או נופל כמסבות נפשיות וגשמיות אם יפליגו הפליגה הדקה עד שיפול בקבורים בחודות או בשבילם התאחרות שיהיה ש׳ שלא יקו׳ במקום הגבול הראוי בקצו אבל יותר חסר כמו ולולי הסבה החזקה הקורה היה בתאבת הגבול ולא יהיה קודם ולא מאוחר אך אם יקרה לו המקרה ההוא ויהיה חזק ישנה העת ויתאחר או יקדם ואם היה חלוש יקנה הגבול ויבגעו׳ בחודות שלם ויקראו הימים אשר יפול תנועת ה

הואת הימים הנופלים באמצע ויש להם משפטי הגבול מ׳ בצד ואלו הימים הם כמו השלישי והחמישי והששי וכמו התשיעי והי״ג כי הג׳ והה׳ מחזיקים בבגדות הרביעי והששי בין ז׳ וא׳ ולפעמים יהיה יום הנופל ב׳ באמצע יותר נכון בא׳ מב׳ הימים אשר בצדדיו או יהיה א׳ היום הגבולי אשר בין זה הנופל כפי דבר אחר יותר נאות בו כי בחודות הא׳ על התשיעי יותר כאחור השביעי עד זה השישי וגם כי יהיה משניהם קרבה

פרק ו

בחוזק הימים הנופלים באמצע וחולשתם רע כי היום התשיעי הוא היום

החזק המוקדם בהם ואחריו הה׳ ואחריו הג׳ ואותם קצרים מהד׳ אשר הוא השני קיצר בבואר ושלשה קצור באלו ה׳ והוא יותר חלוש אינו כמה שיהיה יותר בגבולי ואמנם הששי הנה הוא היום יפול בו גבול אלא שהוא רע ואם יבא בלתי רע יהיה יותר קשה קושי נסתר חסר בלתי במות כן הסבנה ובאלו הוא כמעט נפילת הגבול בו רע או בל׳ בלתי רע ואף הה׳ ויבשר אותו הרביעי רע וימעט שיהיה ב׳ בשורת הרביעי בטוב אלא כקושי ויקרו בו אותו בנחירים כשתוק ועלוף וביוצא בהם אם יהיה הדקה ויחדש עלוף ב׳ בקיא ויקרה כמו נפילת הכח ורטט ורעש וערבוב דעת ואם יהיה בו ויעזה לא תהיה שוה ולפעמים יחסר בו הגבול בהדקה ויהיה שלמותו כי גיאה רעה וירקון ויהיה ה׳ השתן רע רע השקיעה והשברים וזה אם יהיה שלום ואם לא יהיה הנה אף שיהיה שלמו יהיה מוכן לנכינה וח׳ וחזרת החולי אמר גליינוס רנה השביעי כמלך הישר והשי והששי כמלך הכנצח העול והשמיני קרוב כן הששי

פרק ז

והימים הטובים והרעים על סדריהם יהיו גבוליים או נו נופלים באמצע ויקרי המאשר

הבשורה הטוב שבהם הז׳ והיד׳ ואחריהם הט׳ והי״ז והי״ב ואחר החמישי ואחר הד׳ והי״ח והכ׳ ודע כי היותר חזק מימי הגבול במשפט והיותר חזק שבימי הנפילה באמצע מה שיהיה ביום המוקדמים וכל עוד שילך הול׳ והול׳ יחלש משפטם

פרק ח

והימים שאינם גבוליים לא בכונה ראשונה ולא בכונה השנית והם היום

הראשון והב׳ והי״ב והט״ו נב׳ מות הגבול והגלא שרבים מה בהם נלוה אל יום גבולי

פרק ט

הבשורה ימי הבשורה יום הימים א אשר תראה בהם רשומים הן אותות שני בין הליחה ואותות מבשלת אחד

בין המתאבקים בין החולי והכח או התחלת בצוח קל יעבור בין השבע והקלה ורוב הבותר לא לרינה ולא להתעוררות אבנם הראשון כמו אותות הבשול או הגך הבשול אבנם אותות הבשול הנה כמו ענין אדום או נוטה ללובן ואותות בלתי הבשול נב׳ ידועים ואמנם השני כמו הראות חוזק ה תאוה וחולשתה בו וקלות התנועה או בבורותה ואמנם הג׳ כמו כאב הראש וצער וצרות נפש ודעדה הזעה בלתי בולית והדקה בלתי שלמה ואם יתראו אלו הרשומים באלו הימים

הגבול בימים הנלוים אחריהם הידועים ויהיה הרביעי בבב
בבשר אם בשביעי אם יהיה אות טוב או בששי אם יהיה
אות רע וכש׳ בדלקת ובדבקה שהוא יהיה בז׳ ומעט שיהיה
בו אך בשלישית ירבה על שיהיה בו׳ וכו׳ ואם בא או על ה׳
הרוב כיד׳ או בכ׳ או בכא׳ והוז נכ׳ כבשר בכ׳ או בכא׳
והיה כבשר בכ׳ והכ׳ לט׳ ושן הימים הנופלים בי
באמצע הנה הנ׳ בה׳ ואם יהיה רע הנה הו׳ והח׳ בט׳ ואם
יהיה רע הנה בח׳ ודע כי אותות המבשרים הנה ינטו בין
ימיהם כפני הסבות הנזכרות בנטות הגבול בין ימיהם הרא
הראשים אל מה שלפניהם או של אחריהם ודע כי אם יליה
היום הב׳ מימי הבשורה בדבר מבין כה שיהיה ביום הבש
הבשורה הנה החולי בהיר התנועה ותעיין האותות
המבשרים והמאחרים ותד׳ ביבי הבשורה אשר יבשרו בה
ברם אם יבהרו או אם יאחרו בזה

פרק י

ידיעת יום הגבול אם יספק
ידיעת ימי הגבול אם
יצטרך אליו לכונות רבות

כי ראוי שאם יהיה הגבול קרוב שינהג בהנהגה ואם יהיה
רחוק שינהג בהנהגה אחרת וראוי ביום הגבול או בכה׳ ש׳
שיקרב כפנו שתפתע החולה והנהגה מוחדת ולא יונע בכל
ברפואה משלשלת כי אולי ישתדל הטבע בהרקה
ריפ׳ ינ בזה הפלגה הוקה ולפעמים ינגרהו בצד ויוליד
כל הכה לא נגבול ולא דרקה וכה כה שבו סכנה וראוי
בידיעת ימי הגבול שתשבור נכ׳ הענינים המסכים ליבי ה
הגבול הידועים ואתה תמצא הידיעה מתחלקת לשני פנים
אחד מהם בגבול החולי בכוללו ומאחר כעצם יום הגבול
בכלל זמן יהיה בו הגבול כי אולי יארכו ימי הגבול ויבים
או שלש ויספק לאי זה מהם מיוחס ואמנם הצד הראשון
יקובל בופת עליו בשני פנים מאותות קצר החולי וארכו
ומטבעי החליים וכחם ואמנם ההוראה מאותות האורך
והקוצר אמנם יהיה כפי כלות החולי כמו בה שיקרה
מבה מאי אפשר שיכלה ברביעי ונגלה אליו ואמנם
שיכלה בז׳ ואחריו אם יראו אותות הבשול וראות טוב
בבה שילוה הד׳ יקוה שיבא הגבול בז׳ ואם יראו אותות א
אורך החולי הנזכרים בעקרים דע כי גבולו יתאחר
ויהיה אחר כתו בכלי גבול ואם לא יתראה אחד מהם תקוה
שיכלה החולי בין השביעי וי״ד ואמנם ההוראה מטבעי
החליים כמו שיהיה היום הנפרד יותר נכון כמו שידעת מם
מבה שיתנועע בחליים בימים נפרד ובכלל בחדים והזוג מ
במה שיתליפהו ואמנם השני יקובל בופת עליו כפנים
אחרים כצד הקש ההקשים ובמספר עתות הגבול ומבן ה
הגבול ובמשפטי הימים והזקם ואמנם ההוראה מהקש ה
ההקשים הנה שידוע שהיום הזוג יותר נכון בזה החולי
והנפרד יותר נכון בחולי אחר ואמנם מזמן הגבול שיצין
מודיע שההתאבקות בזה יום שיהיה יותר ארוכה הנה
יושם לו הגבול אלא אם ימשך אחריו מה שהוא יותר רחוק
המשפט כמשפטי הראשונים הגלו ובזה השני מה שראוי
שיושם הגבול בו היום האמצעי מימים שלשה עם התנאי
הנזכר ואמנם ההוראה מחוזק הימים וחלשתם והנה
כמו שיהיה התנועה תתחיל בלילה הז׳ ולא תגמר הזיעה עד ש

בשמיני כיומו כלו הנה הגבול יהיה בהו׳ לא בהח׳ ...
שיבוא הקדחת בח׳ ואלו תהיה על הפך זה שתתחיל ה...
הזיעה ביום י״ב ולא יעבור החולה מהזיע עד י״ד ו...
הקדחת בי״ד אמנם ייחוס הגבול אל י״ד הוא ...
אינם בחוזק שני הימים האחרים בטוב ...
בששי יותר נכון ממנו באשר בשביעי ובעשרים ...
באשר בתשיעי ואמנם ההוראה ...
כמו שקדם וזכרנו שיתחבר בו זיעה ותסתלק הקדחת ...
ואמנם ההוראה מהימים המבשרים שיעיין שאם ...
בבשולים הנזכרים בשורה מן הרביעי ואז ...
בשביעי או אם המצאם בא׳ התדין שהגבול לי״ד

פרק י״א

בבאור ...
לרוב החולי׳ ...
שהחליים ...

שיהיה גבולם עד הז׳ ונגלה אחריהם בזוזת ראוי שיהיה
גבולם עד י״ד והעשרים ונגלה אליהם עד מ׳ ...
גבולי החליים הנעתקי׳ בכוללם אם תהיה ההורדת ...
בנצנות הנה זה אות רע ופעמים רבות כה שימות ...
וכבשרות הרביעי ויהיה בו זיעה קרה ...
שיהיה סן השרשים הנה יהיה גבולו ברוב עד י״א ...
חוריו כי ואחולת גדולו יהיה ברוב אחר הנ׳ והרביעי
ואחר ינבל בשביעי

נשלם המאמר בגבולים יבא אחריו
המאמר במורסות בעזר הבורא ית׳

המאמר הראשון

[illegible]

פרק א

הנה דברנו בכל׳ והנכון
במורסות ...
וברפואותיהם דבור כלל׳

ועל כל פנים ישוב אליו מי שירצה לשמוע מה שנאמ׳
בהם עתה ואמנם כבר
במקום הזה הנה
נדבר בו דבור
פרטי חלקיי

דבור כללי במורסות

באמרי הנה כל מורסא רצוני שיהיה אם שיהיה חם ...
שלא יהיה חם והחם אם שיהיה מדם ומה שהולך במנהגו
ואם מאדומה ומה שהולך במנהגה ומה שיהיה מ...
מדם הוא אם דם משובח ואם דם רע ...
המשובח אם עב ואם רקיק והמתהוה

בין הדם המשובח העב הוא לפלגמוני שלוקחת חעורי מנב
והבשר יותר ותהיה עם דפיקה ומתריקק הפלגמוני אשר
לוקח העור לבדו עמו הוא אל שובה כלומר הקרן ולא יה
יהיה בו דפיקה ואמנם ההוה מדם העב הרע יהיו מנפ
פנים בין הרציאות הרעות ואם יחזק רעתה ושריפתה ית
יתפשט האור ויתחדש השרפה והצרבת הנקרא השברישה
ויותר רע מדם ואש הפרסי ומתריקק הרע יתחדש פלגמוני
אשר ישה לנחלת עם רוע וצער ואם יהיה יותר רקיק
תהיה חבורה פלגמונית ואם יהיה רע יותר תהיה הנחלת
בעלת אבעבועות ונפיחות והשרפה והצרבת ואמנם
הארומייה אמנם היא אם כארוכה דקה כאדר לא העצר ב
במה שהוא בפנים מוצגני העור והוא חדה ותהיה מבנה
הנכלה ואם במתרחבת לבדה והיא יותר דקה ואם
במתרחבת המאכלת והיא רעה או היא מארוכה יותר עבת
כות ופחות רעה והעצר בפנים יותר בין הראשונה בעוד
ותמיה לבנייה ותהיה מבנה הנכלה הדרוחניית והיא פחות
מתלהבת ויותר מאוחרת להתיך ואם תהיה הליחה יותר ע
עבה ויותר רעה תחדש הנכלה המאכלת ואם תעבור
בעביה עד עצם הדם ותהיה רעה תחדש הנחלת הרעה
ובכל אלה תהיה הליחות בה דקה ואעפ׳ שיתחלף אחר זה
ויהיה בשביל דקותה שידחה אותה הטבע ולא תעצר אלא
בעור ומה שיקרב ממנו ואם ירבה חומר המורסא והתכה
והגדל המורסא הנה אז היא מכלל המורסות העינניות
המכיתות ומכלל המורסא הרועה הנקראת בתורקיא ואלו
המינים הרעים הדרוכות להם ירבו בשני הדבר והרעת
במורסות התדות מה שלא תגלה אל הירידה שימשך
אחריה הרבות וההתכבלות ולא אל קברון מגלא אבל אל
המספר האבר ולא יהיה תמיד כגודל המורסא ורב הליחה
אבל הנה יהיה כרוע הליחה ודע כי המורסות ימנעו שא
שתוין נפרדות מוזקקות אבל רובן מורכבות ודע כי
מורסא בחורן אין דפיקה עמה והנה לא תפתח ואמנם
בפנים הנה דברנו בה

פרק ב

בפלגמוני כפי ידע׳ פלגמוני ואותותיו
מהחום וההתלהבות ותוספת והקדחת
והמתיחה והדחיה והדפיקה אם יהיה ש

טוקע ויהיה כסרוב במתריינים ויהיה האבר יבואהו עמ
עצבים ירגיש כדם ואיננה יותר מן התרגש כמו שידעת ע
ענינו וכל עוד שיהיו המריינים יותר גדולים ויותר נראים
יהיה דפיקתו וכאבו יותר חזק והתכתו וקברון מגלתו יותר
מהירה ואם יהיה הפלגמונות כאבר מרגיש ימשך אחריו א
הכאב החזק איך שיהיה ויתחייב בו שיתראו ענקי האבר
ההוא הקטנים אשר היו נסתרים ודע כי שם פלגמוני
בלשון היונים יהיה במוחלט על כל מה שהוא מתלהב
ואחר כאשר לכל מורסא חמה ואחר כאשר לכל מה שיהיה
ממורסא חמה כתאר הנזכר ולא ימנע מהתלהבות בהעצר
הדם ופתום הנקבים והפלגמוני ימעט שיורכן שיהיה מ
מוסט והוא ברוב ירכה להמרה או לקושי או להמירה ויש
לו סבות קודמות נעשות מכלוי ודע הליחות או החולשת
הכבד המקבל אעפ׳ שלא יהיה שם כלוי ורע ליחות ומהם
מתחלות כמו רסוק או התוך או שבר או שבוט או שחין

ירבה כאבר ותטה אליו הליחה לכאב ולהחולשה ולפעמי׳
יטה אליהם הליחות ויעצרו במעברים שהם יותר חלשים
כמו שיקרה עם השחינים והגרב מורסות במקומות המגיעים
יחום בתוספת הכאב והמתיחות ותכליתו כשתתחיל לקבץ
מוגלא אם תתקבץ וירידתו כשתתחיל לרבות ולהחלשת
ודע אותו שלא יבא אל קברון מוגלא כמו זה יוביל האבר
לכות ולעפוש ולפעמים ירבות יהיה זה לגודל המורסא ור
ורוב ליחותה ופעמים יהיה בסבת רוע הליחה אם תהיה ה
המורסא קטנה ואתה תדע כמה שינפש שיצא כמכנה כמב
כרכות הכבל אידיי נפשיי ושהדפיקה מתחילה במתיחה
וההתלהבות מתחיל במוצע ותדע הקברון בתוספת הדפיקה
והחום והתבארם וקיומם ותדע מה שיתעפש בקושי המבט
המבשול והדעיכה וחוזק המתיחה ודע כי מה שלא יאדם
מטבע החומר לא יתחדש ממנו מורסא ויתרוח באיד נראה
לחוץ ודע כי אם יהיו במטונתו צמחים קטנים נמליים
יבשרו בדם רע וראוי שישוקה כמו בעל המורסות
והגניסות כי הנרבי המי ענבי השועל וקשקשי קשוא פש
פישטולא

פרק ג.

ברפואת הפלגמוני אם יתחדש
פלגמוני מסבה מתחילה לא ימנע
אם שיפגש הסבה המתחילה הראשונה

נקיון מן הגוף או המלוי ואם יפגע נקיו לא יצטרך לרפואה
אלא מצד שהוא מורסא ורפואת המורסא כאשר היא מאר
מורסא הוצאת הליחות הנבריות אשר הדרעה אותה וזה מאר
במרפים והמתיכים הרבים וכמו התחבשות קמח הוצנה
מבושלת במים ושמן ואולי לא יספיק מבלעדי השרש
ויסקיט הצער וכש׳ אם תהיה המורסא רבת הליחה
ואמנם אם יפגע הגוף מלא אז ראוי שלא תגע המורסא במ
במרפים כי או תמשוך אליה יותר ממה שיתוך ממנה אבל
ראוי שתריק הליחה מהקיה ולפעמים יצטרך אל השלשול
ואם עשית זה תעשה המרפים ויקרב רפואתו ברפואת מה
שיהיה סבתו המתחילה מוגעת נקיון הגוף ויגדל ממנו כי
הוא לא יצטרך לרפואת שתרתיע הרבה בתחלה כמו אש
שיצטרך זה אבל פחות ממנו ואמנם אם תהיה הסבה
קודמת בלתי מתחילה אז ראוי שתתחיל בהריקה והשלם את
ותקן מתוקנה והשלשול אם יצטרך אליהם והצורך אליהם
אם יהיה שהגוף בלתי נקי ואם שהעלה גדול ואי אפשר
בלתי הריקה והמנעת הליחה והמשיכה לה להפך הצד
ואם הגוף איננו רב המותרות והנה האבר לפעמים יתחדש
מה שיחולישהו והנה ינברו עליו ליחות הגוף ואם לא יהיה
ליחות מותרות וראוי שתשמור התנאים הידועים כמה בין
השנים והערק והארץ וזולת זה ויתחיל בשרת יעים אם לא
במקומות אשר התנינו בספר הראשון שימנע הקירור בה
בהכנסת המרפים עם המרתיעים וכשיתחיל ויראה בתוספ׳
נוסיף בתוספת המרפים מעט מעט ואצל התכלית
הקעמדה והתכלית והגעת השעור אחר ההוספה לתכלית
תגביר המרפים ועשה מוזקקים ואמנם הנפתחים הם
המתחילים בתכליתם ואמנם המרתיבים והמרפים הם
להרחיב הנקבים והשקט הכאב והמנגב הוא אותו אשר

יבריא או יכבע כשישאר דבר ישוב ליחה ואם לא יבריא
בשליכות וישאר דבר מעט יהיכהו כה שיש כו חדות וגם
יקרה כחוזק התרתעה יבאב בקבו טבונת הליחה ובקשיות
האבר וגם יקרה כבכני שנוספת הליחה אל האברים
הראשיים והנה יקרה בזה שהתקשה המורסא ולפעמים
יקרה שיתחיל האבר לנכרת לירקון ושחרות וכש אם יתע
והעסק בבריתיעים באחרית הענין ובקרוב התכלית ודע
כי חוזק ובאב יצטר לרפואות הרפות כבלי בשיכה ואולי
יצטרך שיהיה עמהם קרור באופן שלא יכבע הרטין ואם
תשובת הליחה אל האברים הראשי' יכבח בכבה בהרקה
אלא כשיהיה כח שיכבאם אליה כום על דרך ודהיה והיו
האברים המקבלים טים כבשתפך אליהם ואז אין דרך לאבר
להריע ולרחות כלל ואם תפחד שישה אל הקושי תעשה
המרגים אשר ברם האבום והישבה בחוזק ואכנם
הרפואות המריעות הם אותם שהם ממרעעות כפחישת א
החיקות הקרות
שהם רבים כבה שזכרנו במקומות רבי' אחרי' כבו סחיכת
לגלוגת ודלעת והנרבי וכבה הרועה וחלת זה וסחיטת
ענבי השועל ביחוד והרביה שהוקים בתוקנים להתחברות
וסושת שילי והקדוחני בבים קרים ולפעמים יספיק
הרעוב כי בספוג סבול בחובן וכים קרים וקבוטילא חוקה
בותהלה וכן קלפת רבון וחי לעולם וקבח קלי כבושל צ
באר וכל שב בחובין בונג או כובאק או עדשי הבים וגם
עולים בתכלית ואם יצטרך ליותר חוזק בזה תוסיף כו
צנדל ואקאסיא ובאביתא פתול ותושקאבילבן ועשב ג
נדע בעשב הבורסות טוב באר בהתחלה והנה יעזר
בובבם וקביצתם בזעפרן והרטבה בהתחלה טבנה ואם
יפול הרפלנה בתוכבת אולי יוכל לתכסר האבר ושחרות
הליחות העצורה במורסא ויתחיל המורסא לירקות ושחור'
ואם תפחד דבר בזה תרבש הנקים בקבח שעורים ול'
ולבלאב ובה שיש בו רפיון ואם יתראה דבר בזה
תשרש הבקים ונזדהו ולא תבזין קבוין במגלא ולא בטול
בשתראה כי הבשפך רב באר כי לפעמים ימות האבר
בהשרש מבני הוא יותר נראה ומבני יותר טוב וזה בצריכא
בקים הבורסא וענין האבר ואם ישורש ויצק עליו כו
ויים ושאר הבישות המלוחים ויריקה בבה שיש בו רפיון ו
ואם לא תצטרך להוצאה ויציקה ויסיבק בכרפים ודע
כי עסיית חזקי הרתיעה בהתחלה והתחזקות להתיך בא
בהחלונה רע ויסבר בזה כי האסבר כי הקרו החזק יבול
אל כה שידעת והמים הקרים כמו כן במה שראוי שישם
שישבר אלא בהתחלה ובהבנה והחוקה יש חדרו באב ואם יצ'
ירצה להטוינ בהתחלה לתכקש והבאב אז לא הקיב הבים
החבים והמבבים המריפים והתחבושות הלקוחים בבמו זה
בין הרפואות כי הם האקי הרעגדות במה שראוי לבניע
השפיכה ואז תפנה אל העין הארבועי נגרם בבים קרים או
עם שמן ורדים והיותר משובח בו במה שיהיה במורדים ושמן
זית כי השבן יש בו הרפה בה ואל העדשים המבושלי'
עם ורדים או עם ליטרגיר בשבן ורד ואם לא יצליח זה וגם
ובה שהוא כבשפט תעשה הל' בלאב הוא קורינרלא כי הוא
חזק בהאותות בהתחלה והתכלית ואל' סרוג ועריבולי' ב'
ברוני וסרטס ובאגרות בן ולפעמים מה שישקים בן
הבאב יין מתוק מזוג בשבן ורד ובבו תירוש קרוש ובמעט א

וזנג יש עבור בוחם בקירור בקין ושר בסתואו כתה
טבול ביין קובן או חובן בבים קרים והזעפרן בנגס בן
ההשקט הבאב ואם התחלה המורסא לרכבת על דרך
המורסא הנקראת יציאות או הגיה הקרור והלך כרוך בן
שיבשל וישתח . ובשתגיע המורסא התכלית אז על בל
פנים תעשה כבו אגיט וקבוטילא ואלטיאה ודיען פנן
וכיוצא בהם גם כן האספלניות כדיאקילון ובליקן וגם
באספלנית הקלקטר נגוב מבלי באב הלבן תאגת עשיה
בעת היות הלהבה בין הפלגבוני ותארת אם לא יפתח
קבוין במגלא והיותר טוב שיונח עליו עבור טבול ביין
קובן והבשר פחות צריך לנגב בין העצבים כי העצבי'
לא ישובו לטבעם בנגוב מעט והבשר פחות צריך לנגב
איתו שהוא כמעט השריגים ופעמים רבות ישוב התוך
לשורש קודם הבשול ופעמים רבות יעשה הרופא הדם
תחבולה להמשיך המורסא מאבר נכבד אל אבר נקלה גם
במושכים ואחר ירפא זה ויתבטל ובמה שצריך
להתבונן בין המורסות החזות אז ירפה בורע שלי
בראשה והכבבים סביבותיהם ושורשו וקצה
והתחבושות בגרצה כי האצבע יבאיבם

פרק ד

החבורה וסימניה בבי רופה
החבורה וסבותיה נבטרה
הראשון גבה שתגדל בן
הפלגבוני כי החבורה יותר נראת אודם ויותר צובב
הפלגבוני יתראה מבני אודם נוטה לשחרות והקשה
והוגי נסתר בעומק ואודם החבורה יבטל בבשוש בד
כי יתהלבן מקומה בסבת דקות הליחה המאדמת ועוד בו
מבנה ואחר השוב בהרה ולא כן באודם הפלגבוני
ויתראה באודם החבורה והגרגירות ובריבכיות ולא יראה
באודם הפלגבוני ולא תהיה כורסה והחבורה לא נוטה
העיר והפלגבוני שוקע בבשר והחבורה המוחקת בקו
ואין בן הפלגבוני ויקרה לפעמים בחום החבורה שורף
העור ובתהלדהו והיה תעלה אבעבועות וחמעט זה בפלגבוני
והמוחקת לא תרוחה כלל והפלגבוני תרוחה וכל עוד
שירבה תוספת הדם על הארובה תהיה הרוחה יותר נראי
והבאב והדפיקה יותר חזקים והחבורה תביא הקדחת יותר
חזקה בן הפלגבוני והנה יגיע בחום הקדחת הבחות
הצוני העיר וישוב בראה אגבר וכל שכן הוכוח הלבן
הפלגבוני ואין התלהבות החבורה פחות מהתלהבות
הפלגבוני אבל יותר רב אך בתיחות הפלגבוני והבכבד
לסבת הבתיחה רק יורה יותר ולכן באב החבורה פחות
ויותר מה שתקרה החבורה היא בבנים ובהתחלה בקדחת
ואשר הנקרא ארנבת ונקבי המורסא ונתפשטת בגוף
כלם ואם התחדש החבורה בעבירת עצם יותר על זה
וכבר ידע החלוק בין החמר והפלגבוני בזולתי הטוח

פרק ה

ברפואת החבורה ראוי שירק תבוא
בשלשול הארובה ואם יצטרך להקיז
תקיז גב' ואבנם לא יתחיל
החקות כבאר אלא בעת שתהיה הליחה בין שני הגידים
ואבנם אם תהיה שוקעת ימשוך אחריה כבבד והלי ובוד
ואם יצטרך לחזרת השלשול אחר החקנה תפעל בשי כה
שישבר בשתי הליחות ואחר תפנה לקרחה בבקירים

החוקים הידועים בשער פלגמוני ובציקת המים הקרים נ ויפעל זה עד שישיגה הבראות כי הכאב המוקת יסור עם שנוי הבראות ובכלל הנה הקרור בתבורה יותר ראוי כי ההתלהבות והכאב הלהבי בו יותר והתריקה בפלגמוני יב יותר ראויה כי הליחה בו יותר בלתי נבנעת ועבה וראוי שיהיה קרורה בהתחלה חזק הקביצות עד יחשב שיתראה קביצותו על קודו ואמנם בקרבת התכלית אז יהיה קב קביצותו פחות מקודו חשבר מאד עם זה שלא תשוב הליחה אל אבר פניבי או אבר נכבד והשמר מאד גב פן ישחר האבר וירוק ומתחיל בדרך המבר ואם ישה לד לדבר בזה הקח לאפך דרך הקביצות והקרור ואם תהיה החבורה על העור הרפא בסנג העופרת עם יין עפוש ויורת בעלי כלפא המורתחים ביין וירפא בזה שיש בו התבהות ונגוב חזק עם קרור וזה כמו שוקת צמר ישן שרוף בלתי רחוץ שנים עשר זוזים וחצי פרם לב עין צנובר כמו הג רונג חמשה עשר זוזים סנג עפרת תשעה זוזי חלב בליות עזים ישן רחוץ במים חמשה עשר זוזים שמן ורדים חמשה אוקיות וגם יותר קל במבני אספרלנית לקוחה במים העופרת בטחוסת רוניא ושמן ורד

פרק ו

הנבלא הרוחניית היא צמח או צמחים קטנים יצאו ויתרפאו מהרפא בקט

ותתרחב ולפעמים תשוחן ולפעמים תוחך ומבר ידעת סבת זה ומראית הנבלה למרכבות והיותה נלהבת עם עצם יכלת רעגולה והיא ברוב בהתרחבת בשרשה רק מין אחד נקרא בלשון יון אכובתעד והיה דקת הרש באלו היא תליה ויותה בכל נבלה כעקיצת נמלה ובכלל הנה כל מרפא עודיית יש לה התפשטות ואין לה רחוב אז היא נמלה אך יש כבנה רוחניית ובמבנה מאבלה כפי מה בה שידעת ואם תשיב שחין ותעמש תיוחד בשם המפרש

פרק ז

ברפואת הנבלת הנמלה ובה שהוא במשפטה אם לא יותחל בה להריק הליחה בו

כמו בה שראוי אבל שירפאו השחונים במה שיבריאם תש תשוב במקום אחר בהגרה ומבקים עצמו ולא הגור הל הליחה מלאכול אכול אחר אכול ובי החלב ואסקבוני מועיל להריק ליח הנבלא וכירצא בה והענבים החרבים אשר נרפא בהם הנבלה הוא שנרתי כתבאלת נבנה המרשיבי אשר הם נעשים בהכרה כי הרעבה לא תאות לשורש כו ויעשה בהתחלתה אותם שהם כמו חזרת וגינופר וחי אל ע עלם ומשולב הלגלונית ואם יצטרך בה שיהיה כמו ענבי השועל וביחוד אינגלא יבנה שחוקה כי יש בה נגוב וכם וכמו לשון השה וכנה העדשים אחב וקנה קלי שעורים וק וקלפת רמון וענפי הגפן ואם יפתח עליה האבל והשתנה תעשה עם איו המקרים דבר מרכש וכיוצא בו או לבונה דקה עם חובץ והבים תג וזלים כתנפנים הרש הרשובים בשנשרפו ובכל הצאן עם חובץ וגללי בקר עם חו חובץ ובשיתראת האיכול והשתנה אז תעשה עונות אנדרון ביין קבין או חובץ כמג או סוושת קשואי החמור הכלח וכרות התיש ודודא עם גיתרי ופלפל ונושרי בשמן נערים ותלינים אבר שהגבן סיקח דבר בשפופרת מקצה נוצה או זולת זה חד הקצה שאפשר שיחזיק הנבלה ואחר ינקר סביבנו אל העופק בחודו ותעקר בו הנבלה משרשה

ואמנם כמו זה אם יקרה לנערים הנה יסודו שיבנסו במרחץ ויסיק בהם אחר המרחץ ואחר יצאו בבורה וירכה בשמן ורד ומי ורדים

פרק ח

ברפואת הרוחניית בין מ מיני הנבלה הרוחניית ר רושה לנמלה ברפואת

ויהיה המבין כשלשולה שיהיה בשלשלים בה מן התרבי עם בה שישלשל האדומה ואם יהיה בו מן האפיתימו יהיה יותר טוב כי או אשר עם מבלי שחורה ולבנה ויוע יתערב באדומה ואחר יוקח עפין ומרי תמרין וקלפת רמ רמון וטין ארמני יקובץ הכל כלו בחומץ ומי ורדים בשעור בה שלא יעקרן ויונח עליו במוצה והחלב המתוק חזק והאותות לעליה הזאת אם יעבור ההתחלה ואז ראוי ש שירפא כמו רג בלות שרוף וירמה ביין עפין ויותר חזק בזה אם יצטרך לנגוב נבחין שיוקח עלי בחדוג ותשים בו קלקרים ויעשה ויותר חזק בזה אבאר ונמרית סיכומי ש שרוף ילקח כמו שיהיה בזו או בי אפר הענבים הלן קל ש שרשתו

פרק ט

הגדולה והאש הפרסי נמלת זה אלו שני ה השמות אולי הלכו על ב

כל צמח מאכל מבעבע ושורף בחודש חמריפה רומה לצ לערבת תחדש שריפה ובריה ולפעמים יחלט שם האש הפרסי בזה על מה שיהיה שם צמחים כמין הנבלה מאכלים שורפים בבעבעים יש בו דבר מתרחב ולדות יה יהיה מאדומה מעט השחורות בעפשת העפוש ויהיה בצמחים רבים מטונים באלו יהיה שם ליחה חורה רבת א הריתחה ורבאבה והחלט שם הגדולה על מה שישחיר ת המקום ויטרם האבר מבלי לחות ותהיה רבת השחרות ש שוקעת ובליגתה במעשה השעור תרבוסית ולפעמים לא יהיה שם צמחים כלל אבל תתחיל בתחלה הגדולה וכ וכל זה יתחיל בחבוך בגרב ולפעמים יעלה אבעבועי האש הפרסי או גדלים ויחול מהם דבר כמין שיהול על הבוו כשישרפו ויהיה המקום אחריו הבראה השחור ולפעמי יהיה עפרתוי ותהיה הלהבה חזקה מקפת בו כבלי אודם מ מוקק אבל עם נטית לשחרות ואותו שיוחד בשם הגדולת יהיה שתוד שורש החבור אדשיי וכאלו יבער הגדולה והאש הפרסי בהם יותר כהר להתחות ותנועה והגדולה גם כן יותר באמורת ויותר שוקעת ויהיה לותתה ליחה הצמחים ו והסמחות אך שהוא יותר חבה בראש הפרסי ומה שיקרה מבנת בבשר הנה היא יותר בחרות והתהבה ומה שיהיה בעצבים הוא יותר קיבות ויותר במוחרת ההתכה ובל צמח בחק מבורות כרבנוליות שרופות מתערבות בשחורה על כן יתחור בשניהם יחד צרבה שהיה ויהיה האש הפרסי יותר חוק האדומות והגדולת יותר חזק השחורות ועליך שיתקרא כל אחד משניהם עם כונה תכלים בזולת ואחר תחלק ומן עליך שתקרא העגין אשר יכללם לאותו העגין בעצמו אש פרסי ואחר תחלק ועליך לתת לכל ענין שם ובכבר פיל ב זה הרוב ואין הבדל גדול בזה ולפעמים יהיה עם אלו רפ המונים מן הנבלה והרוחניית הרעה קרחות חזקה וחום ר רעות ולפעמים יקראו אלו במבת הדבר ולפעמים ידבו ה הפלגמונים ויטו לשחורות בתחלת הענין ובחו בזמן הדבר

פרק י

ברפואת הגדולת והאש הפרסי אי אפשר מבלי הקזה להריק הדם והאדומ

ואם תהיה העלה רעה או אפשר שבלי שיתחבר בה ערוף
ולפעמים יצטרך וכמ' בתחלת שתשרש השרש העמוק להו
להוציא הדם הרע הנעצר כן אשר הוא בטבע האדם ולא
תעשה זה אם תהיה הלידה נוטה אל האדומה והאבנם
הרפואה במקום אי אפשר בבלי כמו רפואת החבורה אך
אין ראוי שיהיו הטיחות חזקות הקרור כמו שהם בחבורה כ
כי הלידה נוטה לעובי ושהוא בענין שלא תסבול הנסינת
ואבי הבקע בכנה לפנים כי הוא לוחה ארסית ואין ראוי
שיהיה חזק הקביצה גם כן כי הלידות מאוחרות ההתכה
ואין ראוי שתעשה הטבחים לא בתחלת הענין מהתוראות
ולא בעת השקט ההתלהבות כי יוסיף באיכות הלידה אבל
שתעשה הרפואות המבנכות אשר יש בהם קרור והתכה ם
בה עם דויה כבר התחבושת לקחת מלשון תהה עם עפצים
נעדשים ולחם רב המבניות כי הלחם הזה רק
בעצמותו והתחבושות והזיתים לנה בבות שנכתב
בריקוח גם העפצים עם חומץ יין ואלוס עם חומץ יין
ומן הרפואות הטובות בעלה הזאת ואחריה שיוקח רמון ח
חמוץ ויבושל ויפולח עם חומץ יין עד שיתרכך ויטחן
ויוטם על בגד ויעשה כי זה יאות בכל את עד שיעמד
העלה הזאת בהתחלת ובתכלית והנה יפול ברפואות
הפורסית העלה אגוז לח ועלהו עם קמח קלי ועבוקים
ותאנים ביין ושבן מפויר שחור ויותר טוב שיוקח בן
הכל התחבושות ומן הרפואות הנבונות ברוב העתים
אישי וגקסיא ורינן בבל אחד מנים דרבונים פרח
הנחשת וקליפת רמון וזאת הרפואה אבנם יונח על בה
שלא ישתנן והאבנם המשחתן אי אפשר מבלי נטב חזק
כמו רפואת אגדרון ומראטי דנוגות אגדרוס ורפואת אל ק
קנצים ביין מתוק ויין כבוסל ושאר מה שנאמר ברפואת
החבורה המשתתבת והעבלה והחתניית וראוי שיהיו כש
עליו התחבושות ביום פעמים ובלילה פעם או פעמים ולא
יעזב המבצעים בפני יבליך כי הם יוסיפו ברוע העלה
וראוי שהרגיל בה שיקיף המקום ובמקום הטרפה שין אי
ארביני בחומץ ובים ושאר מה שמקירר וכדומע ומה
שהוא יותר קרוב מה שנבר כו הם עכל ביין ואם ישקוט
והתלהבות תשאר מקום הטרפה ירפה בכמו אספלנית ה
הנקראת אל קומא וכרום ריאבוסטיארין ושאר רפואות
השחינים המאבלים הנזכרים בריקוח והאגוז חריון הטבן
כבין מאר לאם הערכי בעת האת

פרק יא

בנפיחות ובאבעבועות האבעבועות יתחדשו על שני פנים׳

אחד מהם בכבת מימות שנדות בדהרות הליחות ותעלה הליחה ככבת אחת אל מה שתחת העור ותבצא העור יותר ע עב כבת שתחתיו ולא יעבור בו אבל ישאר אבעבוע כמים הטני שיהיה תבורות המימות דם ולכן ינגח מתחת

פרק יב

ברפואת האבעבועות אבל בנקוי הגוף והחקנה וכיוצא בהם הוא כפים

בה שידעת רעשית וההנהגה והמזון ותשים עליהם בתחלת

בה שיחשב שתתראה כמו עדשים המבושלים בשמנם קליפת הרמון או קליפת ענביו מבושלים במים אבל יונת זה כלו שר מה שהרענו במקומו אחר הבשול והרכוך פתח האבעבועות ותרצה לרפאם בעצמם והתחתון הקר יבאוהו ואז ראוי שתבקעם במחט ויפול בה שכבר והרקין העור בהם אולי יתחבקעו בעצמם ואין אחר שיפתחו אבל יבוקעו גם הם ויעשה בה שנבקע לא כמו בעט ואחר זה לא יבנע אם שיבריא ואם שיפתחו מה יתחדשו ירפאו באספלנית כלאגקט והליסרשות וכיוצא בהם ובכל שכן אם יבא בהם כמו אוריאוש ואספלה החבורה אשר תתרחב ותתגבל והנגר נשאר במשפטה

רפואה

מורכבת לישרגיד לישרא אבי ישן לישרא והוני יתנך לישרא יבושל הלישרגיד בשמן עד שלא

ותערבב ואחר ירצק על הדבק רפואה נכונה לבל שיפול כמו באצף וכשפה וכיוצ' בים ובכלל על האבר אשר הם יותר חזקי הצורך לנגוב יוקח קליפי הקלקרס כא שבנת וחד שנים ישחק במים העפצי' ומן ובל העץ ברבש ואם תפול הערבת והבשרים הנפשים ויתראה הבשר הבריא אז תרפא כ' שפאו והחבורה הנמשך והנה תפול הערבת מהבשר הרע הרפואה יהיה באכסכנדריא יפולת בהם והוא עשב הנקרא שדעים גם הנקרא בארקאם וגם בשמן אקסרן טוב להפילה ובכל ענין הפלת הערבת ורפואת הנשאר ברפואת והתמות הבריאות נכון מאד׳ רפואה טובה בנוסה לשכנת והיו בה קצת החדשים יקח סרקקלא אלונין לבונה סרשא זנגבר הוא ודרים חלק' שוים וכמו הכל קן פע יקח בהם בלוזים וידקו ויותך בחומץ ובים וחש המקום רשיה על רשיה עד שיחדש בו קביצה והבר הערבת ואז אם שתפול בעצבות אם יהיה עד זה והוא שיצטרך שתשיתה ותפילה לא תגור בקשות וזה עד כל

פרק יג

באל שכא אל שבגהו צמחים קטנים בנסת באבעבועות לשחור

מינם לאדם וחכוך מחודשים צער פתאם ברוב וגם שיפול בהם לחות ולפעמים תהיה חבורה ברוב וגם תתחזק בלילה מהצער בה יותר חזק והרכון ותכנוז עולה פתאם אם בסבה התעוררות דם בורקיות והרבוי יהיה חזק אדום הם רוחות להרפאות והלבנה מזוזה בכל זה והחזקות והלבני כל יותר חזק בן הרפוי ואם שיהיה אל שבא יקח בקם רוב ואם לא יוקח ישאר בקרחת שלישית וראוי שיוקח מבין בינו ובין התכלית

פרק יד

ברפואת אל שבא בשיהיה ברוה הנה הדם או ראוי שיבוד

להקיז ואחר המשך בשלשול הארוכה אם יסבול הבוס כמו רבו לאנס שני חלקים נירא פיגרא חלק והשחה שלח וזוים בסכנגבין וישקטוהו כמו תגר הגרי ושני כתוי

רמון קלפותיהם או מי רמון חמוץ עם קלפתו ומי חלב הזמוץ וקנות אשפודי בכפורא כמי רמון ואם יגמע המ המים והתבים כיום פעמים רבות הוא במה שיאות להם לד להפך טבע וישקיטהו כשרות האשק כמונת יוקח בכמה שלשה אוקיות והמזונו גדיד עדשים בחומץ והוא עם שמן שקדים ושמן שושמין ושמן זית במי הכוסר וחלב הנקב האבנים אם תהיה הליחה כותקיה יזרק הגוף במורכנלאש בחצים תוריד והשיחיות ג׳ זוזים ויתן לקלול אנה מפ בפריש לת אוקיא עם זה אחר אלואין ויוקח עצפר וישחק וישרף בחומץ חמרן וישתה מי בערה או מי בור חדש הלבני גם כן יוקח קובאבא זהו אחר עם ג׳ זוזים כוסרי או בשקל שלשה זוזים זרע פגנבנית בחלב והחלוב בתוך ויא ויאות לכל מין באל שבא כאיזו ליחה שתהיה שיקח קלבינט שנים זוזים אשפודי שנים ורד אדום וחצי אחד ק קנפורא קיראט ישתה במו רמון חמרן או ישתה אכול אב ביקות נפש

פרק טו

באכול והפכר האבר והתפרש כין הנקרא אסקאקלים והדבור

באלו הדברים דומה באופני הדבור בדברים אשר קדם זכ זכרנם ונאמר שהאבר יקרה לו הפסד ויתפרש בסבת בסבות הרוח החיוני אשר בו או בנגע מונע בהגיע אליו א או הבולל לשני הענינים כמו הארסים הקרים והחמים הארסים העצם אשר יהרוג קלותם כמו שיאחר ביציקת הגים והשבן בטחנים האשיים ויתעפשו הבשרים כי זאת ה היא החלוקה הראשונה בקרור החזק על המורסות החמות ויפסיד הכח אשר בו ואותם שעצמותם בתנגד לר לרוח החיוני וכמו המורסות והנגעים והשחינים הרעים המתעפשים והארסיים העצם ואותם אשר ישעה בהם כמו שישעה ביציקת השבן בשחינים המקומים שיתעפש הבשר ובקרור החזק על המורסות החמות ויפסיד הכח א אשר בו ואם תבונע אתו בהגיע אליו והבולל לשני הענינים אם תבונע הנה הם תיבות ואותה הסתיבות אם בקרית טבעת בתולות כמו לחיצת קצת האברים ב בשרים בחזקה כי זה אם יתמיד יצמיד האבר להעצר הרו החיוני במנו או העצר הכח הבורח על הרוח החיוני אש אשר בו אשר תתפשט כן הלב כן הנפש ויפסיד בעצם ויבו׳

ולפעמים יהיה לסתיבה גופיות כמו בורסא חמה ר רעה גדולה ונמה עבת הליחה מותמת לבסברים והכנסת הגפישות אשר בו יצטרך הרוח החיוני ועם זה מה שיעצר ויפסד המזג גם כן ומה שיהיה כזה בתחלה ולא יפסד ע עמו חדש מה שיש לו חדש נקרא ענקריאא וכמו מה שיהיה מלגמוני בתחלתו ומה שיהיה מהקבעה בעצי שיפסיד ה הבשר ומה שכולה לו עד העצם או בהתחלה או אחריו ומו המורים הנה נקרא סקאקלום או שקאקלום והנה ישוב ענקריאא או סקאקלום או דרך אליו וכל זה יקרה בבשר ויקרה בעצם וזולתו ואם יתחיל להתרחב העפוש ימסר האבר ויקלה כורסא מה שמסביבותיו והמגמר ולפעמים יובל אל הבשר ואז יאמר לכלי האבר אבל ויאמר לענין החלק כן האבר אשר יתעפש עפוש ולהי עו עובי ליחתם לא הפקוד והתרוה

פרק יו

הרפואה אבנם אנקריאא הנה כ׳ שתתוביד בהתחלה הנ ת יקות שירפא ואבנם אם יקבע והפסר בבשר אי אפשר כבלי לקחת אותו כלו ואם ראית האבר כבר נשתנה מראהו והוא בדרך העפוש או ראוי שיסור בתוחו במה שיבנע העפוש כמו מין ארמיני ועיץ חתום בחומץ וא ואם לא יצליח זה או אפשר מבלי שרש המתולף השוקע במקומות רבים ושלוח העלוקה והקות העורקים הקטנים המחוברים בו להקות הדם הרע עם ששיהיו במה שיקף המקום ברטיות הגזרות ויונח על המקום השרוע עצמו מה שיבנע העפוש ויגרהו במה שיש לו השקפה ח חזקה כמו קמח כרסנא עם סכנגבין ועם קמח פולין ג וכמו מעורבים בכלה ובמה שירמה עליו אמשיתרא ותריע אירשנא גם כן הארישטולוניא עגולה ומחוטת עלי אגרסקין בכל אחד חלק וחצי ונמאר חלק ישחק בכים עד שיטוב בעובי הדבש והרשה בו השחין וסביבותיו וכן הרשאות הבונעות האכול שתקיו ונבאר ודבש ואלום בש בשאת יונח בו כי הוא בונע ומפיל המתעפש וישמור מה שגלוה אליו ואם יעבור הענין ענין הבורסא וענין הפ הפסד כראוי ויתחיל לשפוח והוא הרשין וישב מעט הנה זה יתחיל להתעפש וראוי שיורת עליו ארישטולוניא עגולה ויעצים בטוח עד שינגבוהו וכן וטריאולא גם כן קלקטאר טוב וכל שמן בחומץ ועליו אגת וכן קמואר המגור או סחוטתו וירמה ואם יתחיל קצת הבשר להפסד תחתבהו או תפילהו כבמי עוגת אל אנדרון ויותר חזקבהם קלאקדיקון ואם תפול שורש אות תשיג אותה ב ב׳ טומן החלב ותשימהו עליו ואחר תפיל ונשאר עד שתגיע אל הבשר הבריא וטריאולה ארובון בווי טוב על התפיוה והתעפשות ואם יתראה העפוש או לא ירוה הרתך והגורה כי יגדל הסכנה ואם תגדל הבורסא סביב העפוש הנה טובה לו קמח קלי בסחוטת ג׳ ושקאבי לבן ואינו אצלי טוב לו אבל ראוי שיהיה עשית כמותו על המקום ה הבריא לבגוע ממנו וירתע ואם חתכת האבר אשר יתעפש אז ראוי שיבוח מה שיקף בו באש זה הוא הבוח או ברפואות הבוות השורפות ותש באברים המורים לקבל העפוש בסבת חומו ולסבנת המותרות החונות אליו כמו האנך והאבח ופי הגבעת ותוהשעוד אשר יאמר א אחר מה ותבוא ברכינו בטחונים המתעפשים מה שודצה שנזכרהו בשער הזה

פרק יז

בטאעון והנה קדמוני הקדמונים היו קוראים ב בשם הזה מה שיפרשהו

לשון הערבי בבורסא תהיה באברים הגרורים כמבשר או כ במקום אחר והבשר הפרגיש כמו הבשר הגדרי ושרש ה הלשון ואשר אין חום בהם כמו הבשר הגרוד ואשר בבצ באצילים ומהאורובים וכיוצא בהם ואחר כאשר אחר זה על מה שיהיה עם זה בורסא הבח ואחר כאשר לכל מ בורסא כמית בהשתנות ליחתה לעצם ארסי במסור האב האבר ושבה מראה מה שגלוה אליו ולפעמים

ישפיח דם והולדה ומוצא בהם ויפול אל איכות רע אל ה הלב מדרך השריינים ויחדש קא ודפיקה ועליף ואם יתחזקו בקריה תכות וזה האחרון דומה לכה שיקראוהו הראשונים קטוראם ומן הראוי שיהיה הרע שכרם בה שיקרה ברוב הענין בפקרים הקשים באצילים ובאורבים ואחרי האזנים בקורבתם כן ואברים אשר הם יותר חזק הראשות והמובט שבטאענים ובמיהים כה מהוא אדם ואחריו רביתו ואחר ונגנה לשורות לא וכו"ט בהם אחד והטאעונים ירבו בעת הדבר ובארצות הדבריות והנה הורידו להם שמות בלשון יון דומים לש לטאעון כמו בטריץ וקרסא כטבית ואין אצלי באור רב ם משמותיהם

פרק יח

ברפואת אבנם הדקה בחקוה וכפי שיסבלוהו ה העת או יחייבהו נבה ם

שיוציא הליחה המעופשת והוא ראוי ואחר ראוי שתשים כנגדו על הלב בשמירה וחוזק כמה שיש בו קרור ובשו כמו הכזן האוסרת ורכוך ולימון ועצים תפוח קריש ונמ כמהחבוש ורמון וצורן כאור ודריה כמו ורדים וקמפורא ועגדיל והמגן כמו ערשים בחומץ וכמו אל מצוך הלימח כבשר הטהונג והעדיים וראוי שיודלף בית הדחלה בחומץ רב וכמו עלי הלפר ואולאטו וורד ונלופר ומוצא בהם ו ויוסם על הלב רטיות מקררות בחזקות כמה שידעת כרפ ברפואות בעלי דפיקת הלב החמה ובעלי הכבד ובכלל יונהג כהנהגת בעלי הדבר האוריי ואמנם הטאעון ע עצמו וכה שהוא כמשפטו מכה שנזכר ירפא בגוף בהתחלה בכה שיקבץ ויקרר במשנג טבול במים וחומץ או בשמן ורדים ושמן ורד ושמן תפוח ושמן כמוכי ושמן הד הדס וזה יעשה בהתחלה אמנם אצר העבורה ירפא בשרישה אם אפשר ויחול כה שבו ולא יעזוב שידעך כי יוסף ארסיות ואם יצטרך קרן מציעת הבוץ בדקדוק תעשה וכה שיהיה כמעט הריצאות אז ראוי שתעשה א אל הכליה או בקרוב להכלית שיפתח ואם יהיה שם קרחת או יפנה בקרור מן הטוב הליחה לאחור ומפתחיה יהיה בכמו הריקה כמו קמושלא ושבת ושאר המפותחים הרקים אשר נזכירם בשער החבורות אבריו קרמ קרטאנא ושאפודרוכי ואשר יועיל להם תחבושת בסוס בסיבואג ודבלאב ושרש אלשיאה עם ארמולץ וקנבי ירנדים ודבש ביין או נו"לט עם שרף הצינובר או זויפת בורית והדבורים והורמים ויגרות בחומץ ושורש קש קשוש והחמור עם עלך אל בטם או נשרי עם האנים או עם שאר

פרק יט

בבורסות ובתחרשות בגדרים הם גרגרולים אבנם הבורסה

והתחרשות בגדרים אינם הולכים בדרך הטאעונים ולפעמים יפלו נפלית ההפלה בכל ולפעמים יפלו הפ הפלית הדחיה מן האברים השרשיים ולפעמים יבואם שחונים ובורכות אחרים על הקצוות יעברו אליהם ליחות ילכו בדרכם אותם הבשורים ויסתבך בהם ב

כמו שיקרה באצילים ובאורבים בהעלות בודסא בהם כמ כמי שיש בו גרב או שחינים על הידים ועל הרגלים ולפעמים יהיה עם כלוי מן הגוף ולפעמים לא יה בגוף רוב כלוי ורפואתם כמו שידעת בהפך רפואה הבורסות ואחרות בהתחלה ברחיה ולא יגבור בהם וכן אלא בדפיקה בחקוה ושלשול כי זה כה שאי אפשר בלתו ואמנם הרפואה האחרת הנה יבחן בה אם אפשר שיש שיתבאר הענין ואם יהיה על דרך הגבול או על דרך ה הדחיה מאבר ראשי אז אין ראוי שיבנע כלל אבל ראוי ש שימשך אל האבר איזו משיכה שתמצא ואפי׳ בקרני במיצה ואמנם אם יהיה ברוב המלוי הנה הדפיקה הוא השרש מ והמנעות המזון ודקדוקו ולא יעשו הריחות אבל הבריחים וגם שלא תעשה הבריחים גם כן בבלי הדקה כי יחדש על האבר משיכת הליחה והרבה אבל אם תעשה הבריחים הנ הנזק על זה והוריד הליחה להפך הצד והמגן ג בבריחיעם שיחזרו הליחה אל הקרבים והאברי הראשים והסכל בכרפים שיביא ליחתם ליחה רבה והדקה תגרין הליחה ויבכיח בחוזק ובטרפים ואם יחזק המכב על כל פנים הפקיסהו כבטי צמר טבול בשמן חם ואחר תכס בו כאמריחהו תבולה עד שתשקוט הבורסא בכה שתדך מ ובמה הדליקה אמלי יוסיף בכאב ואם יהיה הגוף נקי צריך שנקית אותו אז תתיך ולא תחדש ולפעמים יצליח ברוחמה כמו קמח חטים ויוהר בטוח כמו כמה שמזכירים ולפעמים יגדל ההתכה והחזקו לבורסא ולא תעשה אבל הצטרך לדחיה מן האברים הראשים ומשוך הליחה כמ אך הבורסא במחור על הראשים ולפעמים תבוא ב יבריאם בהתחלת המזון הבחומם יועק לבדו ואם היתה הבורסא בשיעור גדולה רשה ובאבר נכבד כמו הם השדים והאשכים ולא תמהר מן הרתיקה במגע או תמנע והתירע אך אם הרגשת נטיה אל קושי או תרכך כמו זה ם בסמים שיהיו

פרק כ

ביציאות החדות הרעאה הם מכלל הדבלות והו כה שיקבץ מולא בו

הבורסא החכה ויהיה שם דבילה נופל על כל נפח בהם משחין בפניהם ממקום נשפך אליו ליחה והשאר בו אין ליחות שיהיה והיציאה אם תהיה בענינו זה הם וכו יתקבץ בולא והנה בתחלה הבורסא החכה כמו שהי עם קבוץ מולא ופרוק ויפור מכימי ולפעמים לא יתחילו כן אבל יתחילו התחלת הבורסא החכה הבריאות ואחר יפנה ענינם אצל התכלית ויתחילו לקבץ מולא ונאחר הדבור בדבלות הקרות אשר יקראו על לחט בעיוה וטרסיות וקבחיות והליות ושקיריות והולים וגם כי יש אנשים שיחדו בשם הדבלות מה שיש בו ערבוב כוח המין אך אנחנו עתה נדבר במה שיקבץ מולא כי זה אם יתחיל יציאה בעבור מולא ידהה אותה הדבלו ולא יוכל לעבור על העור ולא גם כן הבשר אבל תפרק ויפריה בעכיה פרוק נראה אז תגיע יתפור בחללו ויתעל הרוב ויתראה לה ראש מחודד וכל שכן אם תהיה הליחה חדה אלו היציאות יתחילו לקבץ המולא ואחר הבל

הכונ״לא ואחר תבקע ולפעמים יצטרך להזיק בבשול ובקיע ולפעמים לא יצטרך וכל עוד שתהיה היציאת יותר חזקה והיגבהה ויותר חדת הראש והאדמימו׳ הנה הלידה הנמשכת אליה יותר חזקה והחום ובמהירה לבש לבשל ולהתיך ולבקע וכ״ש הבולט לחוץ בתבנית צינובר ובה שיהיה בהפך זה כי הרחבה שוקעת כקצת האודם הנה היא עבת הלידה זעה נוטה לגנים מעט הבאב כבדות ה הנגיעה ויותר רעה כזאת כה שיהיה בקיעתה לצד פנים ו ותפסר כה שתעבור עליו ויש במבנה שתרדוה אל הגרדים והמטובח שבבקיעות כה שיהיה אל החלל המיוחד באב באבר אשר יש לו דרך לחוץ כמו יציאת האצטומכא כי באצטומכא אם תבקע בפנים ובחללית יותר טוב משתבקע לחיצונו ואל החלל המקיף בברסי כמו הבקיעה הבוחרית אל שני חללים הקרומי יותר משובח כי יש להם כעבר אל הפק המקף ואם תבקע אל החלל המקיף בבות או אל חדר המאוחר לא ימצא פנאי מעבר לחוץ וירק חזק הזק ואין ב כל אבר נכון שיתחדש בו יציאה כי הפרקים יבעט בהם היציאה כי הלידה כהם לידה נעיית ויהיה בקומם רחב ב בלוי לחוץ ללידה וחונק ולא עוצר ליציאת העפוש ואם יהיה עם יציאה הנה היא לדבר גדול והרעות שביציאות והמבנה שמהם ומה שיצא אל קצות העצלים וכל שכן העצלים הגדולים העצבים והיציאות יתחלפו ב בבן בשול בגלגלם לפי הלידה והקרות ועביה והבונ וה וחובו וקרוו ושווי כפי המוחר והבנים ועצם האבר ואמנם לא תתבשל היציאה לא ישותנה מה שיש בה כונ״לא לסבת מעוט החום הטבעי באבר או בסבת עובי העצם א אבד ללידה והנה יגיע כזה בפנימו ולא יתראה בחוץ כש בבקיעת הכונ״לא ועובי כה שיש עליה והזמן יעבור על ב בגדלת כתר והעצמים לא יעבור ולא יפול כפי עצמות בעובי אל רבות בבהרה ואם תתבשל והתרקן אז תתרכך בהרת ואפי מה שיש על ראשה כן הבשר והרב והם החמעט ובבות היציאה והגפילה אל כונ״לא כפני הבלי ורוב הלידה והמטרה וסבותיה הקבסא והתנועות הרעות והחליים אשר לא יגבלו בהרקה נראת והגעים הנפסים במאגרת ונתנים כמסודים הדם ויש בין היציאות בין נקרא תרמיטוה והיא יציאה שנבקעת ויצא בה שלשותיהם דומה לבשר טוב ואחר יתראה עליו כונ״לא אחרת ויש בין היציאות בין אחד נקרא אל כבי והיא יציאה שחוצית עגולה אדומה לא יבקע בעליה מקף בקרות ברוב הענינים והתחדשותו ברוב הזקנים בראש וגם יתחדש בזולתו

פרק כא

באותו׳ היות המורסא יציאה אם ראית דפיקה רבה או קושי בהרחב והם אז תחשוב שהמורסא בדרך הליכת היציאות

פרק כב

באותות הבשול ומבניו אם ראית קלות במה שישקוט ה הבאב אז תדע שהוא בדרך הבשול

פרק כג

בסימני הכונ״לא הלבנה והיא המשובח והחלקה אשר אין לה ריח נתעב ואמנם נ״ועסק בה החום הטבעי ואעפ״ש שאי אפשר מבלי שתוף הנכרי ואם יוסיף חלקיה אז תדע שהיא כבבת להתפעל מהבה הם עבל ולא יתחלף בגדלה כלומר וסר למשמעת והאו׳ שלא יהיה לה ריח חזק התעוב כדי שיהיה יותר רחוקה בן העפוש אמרו ויעיין ויבוקש בה הלובן כי נראה האברים השרשיים לבן והנה לא ידענה אותה רק הטבע המושל עליהם והכונ״לא הרעה ה היא המסריחה המורה על העפוש אשר הוא הפך הבשול וה ומורה על ממשלת החום הנכרי ואם תצא לידה בתחלת המראים כתעפשות החלקים והעצמים הנה היא גם בן בן המין המנגד לטבע ואי אפשר לכל לידה מבלי שתשים בגוף עפוש או בשול או קרור או התכה או השתנה בעצמותו

פרק כד

באותות היציאה הפנימית אם תתחדש מורסא חמה בקרבים ויקרה סמור וקרירות אין סדר להם וחוזק הכאב ויהיה הסמ הסמור בהתחלה יותר אר״ך הזמן ואחר לא יסור מלהסר זמנו ונוסף הכובד במורסא ודע כי המורסא תשוב יציאה ותקבץ כונ״לא ואמנם יהיו הכאבים בהתחלה יותר חזקים וכל עוד שיגיע לתכלית יחסר כי ב כלות הלידה בעליה והשקיעה והירידת יהיה בהתחלה ופ ועורק החבור והכאב שיתחדש מכנת בעת מה ש שיתקבץ ובעת מה שיתבשל הלידה כונ״לא תשקוט ותשקוט נב החום והחזק וההתלהבות ותשקוט הקרירות המגעלת בשתוף הלב ודע כי קרטי הדפק הוא העד הגדול אם יתראו אותות היציאה והדבילה בקרבים ולא יתקשה הדפק אז לא תורו נגדה ביציאה הפנימית כי במורסא בזה לא תהיה בקרבים אבל בקרום המכסה את הקרב ואתה תכיר הצד אשר בו היציאה במכבד אשר יתלת מכנת או כבאב

פרק כה

באותות ובשול היציאות הפנימיות אם ימצאו אותות ש שהיציאות בשגים ואחר ישקטו הבקרים בין הקרות והסמ והסמור והכאבים השקט שלם וישאר הכובד אז תדע כי ה הכונ״לא כבר נקבעה והבשול הוה

פרק כו

באותות קורבות בקיע׳ הפנימיות אם יחזרו הכ הכאבים והעקצו ריח ויתרחבו ויחזק הכובד ותרדפה הקרירות הנה הבקיעה כבר קרבה ואם יקרה ורות בפתע וישקוט הכובד והכאב הנה כבר נבקעת וכל שכן אם יתראה הכונ״לא מורקת יעק יעקוץ מה שיעבור מכנה ואי אפשר מבלי כמישת הבח וחולשה נכנסת ואם תבקע היציאה הפנימית בקיעה פ פתאום ויצא דבר רב אולי יקרה דפיקה ועלוף רב ולפעמים יקרה פרוק הנקרא בהליאר להתכת הכח וזה א

אגת פות ולפעמים יקרה הקיא ושלשול ולפעמים יקרה דקיקות כמולא רבה בפתע אם תהיה היציאה בחזה ולפעמים יקרה כחנק אם תבקע אל החזה דבר רב פתאם

פרק כז

ברפואת היציאות החזנ הדיצנות אבנם הרקה ונת שוטפא ב

ברים הבורסות כתחלתם אלא אם יזהר חזרת הליחה אל אבר נכבד כמו שבארנו וכמו שיטעו כו הכסילים והנה הוא ענין ישתתף היציאה והחבה והבורסות החבות שאינם יציאות ואשר יחזור כהם כן הנהגתם הוא התבת בה שיתקבץ בהם וזה על שני פנים כן והנהגה האחד היא ההנהגה ההולכת על הסדר אם לא יהיה החולי יוצא ם כהבורגל יציאה רבה והוא שתחוכם לבטל המולא לבקעה אחר זה וישבור הבח והבגדרי שלא יפולהו הבאב והבקע פתאם והנה רבים בהגבני יכו תו בעלוף ותשות הכח אבל ראוי שיזהר הרופא לחזק הכח ולסמוך כבח שירעת וראוי שתזון בעל הדבלה בבוזנות טובים אלא אם תהיה היציאה בקרבים כי אז יצטרך בהבריח לדקדוק בזון והשני ההנהגה הזרנא׳ במהיר להבריח הענין והוא שאם יהיה החולי גדול והיציאה עוברת בגדולה לבורגל ויראה ש שישחר הענין בהסתנת הבשול דע כי הכח לא יש ישלים בבשול כל זה ואם הסתנת הבשול יוביל זה אל רושם עליהי הבשול ואז אי אפשר מבלי כויצה עם אוחרת ב בגיעת הבריל לבה שיהיה כן היציאות כהאברים הנכברים אשר בבניעת הבריהל יש סכנה וכן אם הרגשת שהליחה כן העובי די שלא תתבשל ושהחום הטבעי כאבר במעט הבבות די של א יבטל והוא שתמהר שאם לקוצר ידם פן ישתנו שנוי אל הבשול הנסתר או שתהיה היציאה בקרוב לעורקים והאברים הראשים שימהר כהמפרס בברזל לבה שכלוה ובשתכוין לבשל ב ברפואות השחות ברבקות והבשלות לא ירחק מלבנוע ה המירה בהדבקות בעבור הנסוס בנקבים ויגיעו את הם והבשלים חום חלוש כל זה יעיד על עפוש האבר וכמו זה או אפשר מבלי שרש שוקע והבריחה הנגזרת ואחר תמשך ברפואותיהם בתכלית והתבה והגגוב וראוי שיהיה החתך והשרש הולך באורך לפי עצבי האבר האלקס אלא אם ירצה שיבטל פעולות זה האבר במהר נפלית אל הכוי הבויצה ואז יחתך ברוב הליף וישלם כה שימוח ורוב אורב ארכי הליף עם אורך הגוף אלא באברים מיוחדים בבצת ו וכן תמצא רוב אורך הליפים עם רוב השוק והערב ואין ראוי שיקים לבעל החתך והשרש במים ולא שכן ולא דבר שיש בו שומן ואם אי אפשר בלתי ירוחץ במים ודבש או במים ויין או בחומץ ואם תחזק הם הבורסא והוסלהבות אחר החתך ותחבש בעדשים אם לא יהיה הצריך וההוא תעשה המורביקים והאספלניות ודע כי הבריחה הזאת מולידה הזוהמה והצמד והאנפ׳ שאם אי אפשר בלותה אין תחבולה אחרת והמקומות היותר באותים שתתבשל בם הם המקומות הבשריים מעשי

העצבים והעורקים ודע כי אותם שהם בהבניה עצמי הגבוהים החזרים באר ימעט מה שיצטרך להחתך לא קודם הבשול ולא אחריו

פרק כח

ברפואת הבשול והתחבולה לפתוח היציאות הדיצנות

הרפואות המבשלות ראוי שיהיה חומם קרוב בחום הגוף ושיהיה בהם דבקות מה ואותם שהם בתחלת הבורסות ה היציקה בבים מישרים והרשיה בקמח חטים או קמח חטה לעוסה יותר טובה בזה ולחם עם שמן או רב וזעפרן ולבונה דקה וזאת בשמן ורדים או שמן ורד או רטיה כן אלשראה ורדע מטוחן וגם רטיה כיאה יבשים מתוקים ושמנים ושבנים לבדם או בקמח שעורים גב וכל שכן אם יושם בו אישוף והגוב ברטיה מביתר בזה שיבשל כן מעט מלח בבלי הצלמה ולפעמים תוסיף בו שמן או שומן ויזהר חזק בזה חזק עם גב החלקים עלך אל בטם והבורכבות מבעוקים המגדיר ונלבבים וכירא ולאדרים ושרף הצנובר ושמן הדל וצבכי ואישוף לח ושרש קשואי החמור ושרש ... החנין ואספלנית נליאגוס בשמן קאמפוני סינר ככלי ... וכש אם יערים ואספלנית הוא בשב׳ וכן אספלני ... ואספלני בשאליקון וכהכתובים בזה רפואת אבן ... בארטוגיאק ויושם עליו עד שיפול בעצמו

פרק כט

בהנהגת היציאות החיצונות בבת מבושלות ...

היציאה עבת העור ולא תקוה עם רב בשול ... עורקים ומיתרים ועצבים אז ראוי שיחתך כי אם ... הליחה תפסד ותפסיד ותאכל העורקים ואולי ... ניות חזק שיהיה זה אם יהיה בקרוב כהעורקים ... המולא והשתדל שיפול שער החתך לצד ... ואם יהיה מה שהוא על היציאה שומן תמסך ... אחרית כי יתדבק השומן במה שאחריו ואם יהיה ... שמע הכל באורך ודע כי המקום אשר בו ... יתבאר במשושה וכל שכן אם תמשש באצבע ... באצבע אחרת ואפילו בן היד האחרת ואם יהיה ... בהגפה ומקום המולא יהראה כנגיית ... ובה שלא יתבשל יהיה נוטה לאודם ... בקום המולא נוטה לכרכבות ואודם אם לא ... המולא טובה ומסוך על המשוש בלתי הראות ... הראות עורלי וראוי שתפקוד בשכרע במי ... הקרים הטבעיים בן הערב אלא אצל המבוד ... החכרה והאברים שיחלק הבות הליפים באורך ... הערב בדרך הנתיה כי אתה אם תמשך אלה ... יציאות על המצח יפול עור המצח על הפנים אבל ... שתעשה אפן הערב ואמנם בכמו האורבים ... שהלך בדרך הערב ברוחב כן העור ואם חתבת ... והוצאת מה שיש בו הנה הראוי שתגור ... בבשר שלא יקרע ויתקשה וישוב בענין שלא ...

והתחדשו בו מעברים אשר לא ישורו מלהתמלאות ותשוב כ כמו היציאה הראשונה וכל עוד שלא יתנקה לא תתעכב עוד מהתמלאות ותשוב כאשר כמו הנאצור וקודם שתרבך אותה ראוי שתנקה אותה ואם יצטרך שתבנים בו כבדור על ראשו כמו שעור הנקה בו ויתרבכהו ואחר תרבקהו ותאחזהו בקשורה כפי מה שנזכר עוד בקשורת המורסות המתליאות והשחינים השוקעי' יהיה יותר נכון במאד ודאי שתשמור בחתוך מה שזכרנוהו מן התנאים ואחר תחתוך מ מקום מה שיתבשל יותר רחוק שבו מהעורקים והפרידים והמיתרים אמר אנטגאלס אם יקרה היציאה בראש השמנו שמוע שוה ויהיה עם שורש צמיחת שער ולא יהיה מעמיק בו פן יבטהו השער לא יתראה כי נברא אמר ואם תהיה במקום העין אז יהיה החתוך כנשוה ואם יהיה באף אז יהיה החתוך בשעור אורך האף ואם יהיה בקרוב העין בחתוך חתוך דומה לראש הירח ונעשה העקום לצד כמה ואם יקרה ברקות נמשך במשוה כי הרכבת המקום ההוא שוה ויודע זה ממקומות הוקמים אבנם אחורי האזנים לא יחתוך החתוך שוה ואבנם הודעות והמרפקים והידים ראשי האצבעות והארכובות כלם יהיו נכ' נחתכות באורך אמר ואם יהיה בקרוב לפתח היורך נחתוך בעגול והחתוך העגול הוא אחר שלוקח עם לקיחתו בא באורך מן הגוף דבר ברחוב אמר והנה המקום הזה אם לא יכרית בעגול אפשר שיתקבצו בו הליחות וישוב נא בעצר וכמה תחתוך גם כן כמה שיהיה בקרוב לטבעת מבת למקום הליחות ויקבץ בו ובצד ובצלעות אז תחתוך ב ביותר ואבנם האשכים והאבר הנה כשווי אמר ויאשר לעולם שיהיה המחובר המגע נבוך לתבנית המקום כפי מה שאפשר לנו ואבנם השוקים וקנה הזרועות ימשכו באורך ויהיה כמוצא העצבים וד"ע כי החתוך יתחלף כפי המקום אם יהיה אצל העין חבריתנו וח חתוך רחוב כמו מעגל העין ובאף באורך האף ובלחי באורך הלחי וקרוב האזן ישום כ' בשוה כי הרכבת המקומות האל' שוה ויודע זה ממלמתו הוקמים ואבנם אחורי האזן חתוך בשוה והזרוע והשוק והמפרק והאמה כלם בשוה יהלך באורך וכן בקצל' הבטן והגב ובאורכים ובאצילים השים תשימהו חתוך לוקח ברוחב פן יהיה בו כחכוא ישוב נאצ"ר וכן מה שיהיה בקרוב מהטבעת אז תקח בו כן הרוחב נכ' פן יתחדש כחבוא וישוב נאצר והאשכים והאמה בשוה באורך ובצד ובצלעות קח ברוחב גם כן שיקרה במלכסון כי הנחת הצלעות כן והמבור אשר עליהם אמר ותבחין לעולם הנחת הבשר והתלי' עליו כי אבנם תזהר בכריתות כפי משכבת המקום פן יתחדש חתוך שיהיה הדבקה בלתי שוב לא עם השיהיה בכל ענין כמשתחתוך ש שלא תחתוך שריונים הלא עורק גדול או עצבים או פרדוי עצלינו והחתוך יהיה כפי גודל היציאה אם תהיה קטנה יהל' מה שיש בה במקום אחד אז תתחבנה במקום קטן ואם תהיה גדולה תתחבה בכלים שנה ואחר תבנים בה אצבעך ה הנקרא אצבע השמאלי בה ותחתוך אותה במקום שיפגע הראש ואחר תבנים גם כן לצד האחר מהחתוך בנקב השני וכפי זה תבא אליה ואם תהיה היציאה במקום בשופע

אפשר שיצא מה שיש בה נחתוך אותה במקום ההוא ואם תהיה ענולה או שיש לה תבנית שלא יצא מה שיש בה בח בחתוך אחר נחתוך אותה בשלמותה כ שתי מקומות או נ' כשיעור מה שתדע שכל מה שיתקבץ בו יהל' מיד אמר אם תהיה היציאה במפרק או אבר נכבד או מקום קרוב מן ה העצם או קרוב נשהר להתבני קודם שנבקע בשולו גם תשם תפסיד המתנלא דבר מכלי האברים הנאמר גם הנה זאת ההנחות אם או אפשר מבלי חתוך ואם נקיה שיבקע בעצמו או לא תבריות וכן אם נקוה שיבקע ברפואות המבקעות כי לפעמים נמצא ברפואות המבקעות מה שיקום במקום החתוך ולפעמים יחתוך העור החוך או יוקח ממנו דבר ואחר ויגה עליו המבקע

פרק ל

שיהיה יותר שוקע בו בבקיעות היציאות ואבנם היציאות הבשורות אמר אין רוב רוע בהם

הנה יפתח בבריהם המים החמים ויבקעם ואבנם המתעפשות הנה יקבלו צמיחת חזקת כחה למה שיבוא אליהם מן הליחה ואם ראית היציאה יתקנה המים ה החמים אז תובשה בטובתה ⁂

פרק לא

ברפואת היציאות ודע כי התחבשת בם כשרש נרקסוס כב

מבקע כל קשה וכל שכן במים ודבש יורתח זה כלו כמוכן ללילי ושרש קנים לחים עם דבש ופת עם זוחמת הבורית טוב להם או תחבשת אבוסלום או יוקח דונג ושרף צנוב' רשונן והלב ודבש כמו ליטר' זפת יבש כמו חצי ליטרא ויורדיש נ' אוקיות ושמן שעור מספיק ורפואת השומים טו טוב כמו אור או יוקח ארמוניאק ששה דונג ד' עלך אל ב בשם ד' גפרית מרכובי שלשה גירשי שלשה יולקח מזה אספלנית

וממה

שנסינוהו שיוקח לב זרע כוך ואגוז אל' ושם ישן גרשן כמסדרא ואגני אל' בי ביח ושאור וכרוב מבושל ובצל מבושל חרדל ושכל' יונים ותעשה מהם תחבושת כי יפתח מאד ושם דיאקילון מ מותך ברור חרדל ובורית יחובר עם תאנים וכן הרפואות והמבקעות הקמות במקום החתוך ויעשה ה האספלנית לקוחה מדבש אגא קירדי ופת לחה יחוברו ב באש כשוה ואחר יושם על היציאה חצי יום ויבקעה וממה שהוא יותר חזק גם כן שיוקח קלי ומיר חו ויושם ב במים די שיכסים פעם וחצי ואחר ישכן אחר רתיחתם ויהיו במים אל קלי ומיר ואחר יוקח ויושם בקערת נחשת וינח על גחלים ויקרש מלח ויוקח במה המלח דבר מה וב ובתבניעותו מלח ארמוניאק ויותך ברור בשיטורש ויהיה בו ריח מדבש אגא קירדי ויע"ש או יוקח קנטרידש ויושחק ויושם על השמן הישן ויושם על אש רפה אש גחלים עד שיקפא ואחר ישחק שרוקח באספלנית ויולקח מ מבנג רשית וכל שכן אם יושם עליו דבש אגא קירדי ובש' אם יושם בו זבל הגן או זבל צפרים או זבל אנידא ו(?)בתו קנתם כי שראפין הוא טוב וכן הרפואות המתיכות ה

בל חם מתוך אם יונח על האבר פעמים כוס עם שרשת ה
האבר ולהוליחו בהגבות החמות המעלות לות כמה שיש
בו והרשיבו חנה וכל מה שיתו ויתבש פעמי רבות הבק'
החמים בהגבות הדברים הבחוממים · וראוי שלא יעזוב
והנהגה בהרפואות המרכבות עד שיהרכך קשיה והראוי
לעשות המרכבים לבנים · ואלו הרפואות המרכבות הם
המתיכות הליחה הם מבלל בורק והחרדל ובל העוף והרגי'
וסיד האל קרדמנא · ויעורב במכו לבונה ועולך אל כמם ומ
ובצבעי ודבק והוא גלוש ויתחבר בחומ' ושמן ישן והרפואת
הלקוחה בשאטים והרפואה הלקוחה כארחואן ורפואה לק
לקוחה מפליטרי ואשטא · פשטריא וניטרי בדבש ומבל זה
תנקה המקום קודם כבים חבים · ורפואת כרקשיתא וג
ובנותו שיקח אבן מרקשיתא יב' דר' ארמוניאק כמוהו קמ
כמה פולין ו' ווהם יעורב בשרף צנובר רטוב וירטה על
עור ותניח על המקום · עד שיפול מעצמו וראוי שתעשה
בזה כי יתגנב מהרה · ורפואה לקוח' בן ארמוניאק שיעור
חלק באראודיר ורבע חלק בריתך חלק ושליש שמן ישן שיע
שיעור חלק ושני שלישי חלק ולקח כמכו רשה · ואם לא
יועילו הרפואות במו · שהזכרנוהו יצטרך להוקי או בויה

פרק לב

בהנהגות היציאות הפניניות אבנם הרכילות הגביניות · הנה ראוי שתנהגם

בהוקה ובכל שכן אם יהיו הבורות היוצאות בצואה וגם הם
השתן המוחה שהרם כלי רע · ואבנם אם יתכן אוכד
הרופא שהדם טוב יעזב זולתי בזה שירחוהו אל אוזר והר
הדוקה וראוי שיבשל ברפואות שוות כמו היין דק ורקיק
אם רשיתה כעס מעט ושיסמך עליו בבטול הדבר הקשה ל
להתבשל · ומן הרפואות המדקדקות המגנבות במירא ור
ודאריציני ושאר הבשמים ויבשך ביין הקק יושקה עליו ה
הגוטה ללובן · ומן המורכבים טריאק ומטרידוטום
ואטרוסיא

פרק לג

הדבאמיל הם פלו פלורונש ·

הדבאמיל הם מין ממיני
יציאות והוכם כרוע עבול ומן ותנועות על רוע בלוי ומ
ומה שהולך במשפטם · והרע שברים והשוקע ·

פרק לד

ברפואתם אם יתראה הדבאמיל תרפאתו כבך בקרוב מג' ימים · בר

ברפואות המורסות החמות ואחר זה ראוי שתעשה בהתכה
ובטול ולפעמים תורך זה לפתוח · ולפעמים יתבטל
האין ראוי שתתעלם מרפואת הדבל כי פעמים רבות יהפך
ליציאה רבה ורפואתו והדוקה בשעור הראוי והקזה וש
השלשול · ,ואם יהיה הדבל הדוקה והשבת בשרש אז
צריך בלי ספק בשול ותעזור עליו והנפגע ברב יציאת ת
הדבאמיל יבלשהו השלשול ופתיחת נקבי העור בעשיית
המריחן תמיד והתנועות · ומן המבשלים אותם זרע אל
בריו מורק עם הלב או עם תאנים והדבש והתאנים כדבש
עצמו ותהיה הלעיסה טובה לבשלם ומן צמוקים מולשים

בניטרי והתאנים עם חרדל מעורב בשמן ללול מרפאם יר
הדבאליות הרועה ורפואת שאור · ורפואה בשאר
בכבלת חבואה אוקיא וחצי שאור חמוץ שני אוקיות וזין
כרו מורק · זרע שילי מא' אוקיא וחצי שרש שלש מ
אוקיות פיניטריב זרע פשתן מא' ה' והם יהיה בחלב ויח
ויעשה כי זה שוה · ואם יהיה הדבל קשה ליתשה
ויקל כן והם מעט הקוח העורק אשר ישקה ואחר שמ
סך המציבה במקום ולא תעשה זה בתחלה כי אם יע
הדם הזולזלי ויעצר העב ויהיה עם מעט קשה ואם יתבשל
ולא יפתח תמריתהו אם ברפואות ואם בברזל ולפעמים
שנאמר בן היציאות ומן המוצלאין לבקע זרע פשתן ול

פרק לה

ונעתה הוריי הרית הוא מוחם גרמת במבשר בנש יקרה בבשר ודברי

ורוצו בשבעת נגרתם ולפעמים יהיה בשוח · הלקח
יהיה יקשהה

המאמר השני

פרק א

במורסות הקרית ומה שהוא במנהגם הליחות הקרה במין מ שהוא במשפטם וזה הלבנה והמתרה וזה

או המורכב מהם ובבר ידעת מיניהם · והמורסה הקרה
אבנם יהיו אם לבניות · או שחוריות או יהיה ו
ואם מורכבות · והלבניות אם פשוטות ונקראת מורסה
רפות · ואם שיטיות כמו שיקרה לאבר בבה שיקבץ מ
מים כשקוי בייחד בו · ואם דבילות רבות נפולו הן
ואם מקשיות כתורים והמוליע הקשה והשחריות אב
סקירוס ואם סרטן · ועוד ידוע התגרם בעניים · הם
היחיות אם תמידה ואם נפיחה · והתצירות בשחריות
במשפט מתערב בעצם האבר · ונמצא בשחריות
מתקבן מחולי והמתקים בו · ולפעמים יתהוו
המורסות קצתם עם קצתם ותם והיה

פרק ב

במורסא הרפה ולפעמים הנקראת אצרביאו במורסא לבנה והוא קר

חום בה ובל עוד שתהיה הליחה יותר רקיקה ובפחות הי
הרפיון יותר חזק והאצבע יותר נקל לעבור בעת שיתפ
עם בניעה מת שבא לא יהיה בפתיחה ובל עוד שתהיה ה
הליחה יותר עבה יהיה אל הקושי והקור יותר ורבים
שיהי מאוד הלבנה ותהיה מכון הגפרה ויבול פעמים
במורסות השחרות במעוט הקושי ובמעוט הרעיון תה
יקרה מתבואה ובורצא בה לא ימנע ליהיה נסמכה אל מק
זולת הלבנה ולא יעלה מורסא זולת מורסות הלבנה ה ב
מעט ולא ימנע סמוך

פרק ג

ברפואות המורסא הרפ' אבנם הרוקה בבלי להרחיק מה שמבלי ל

הלבנ״ה דבר אא׳ בלתו ואם יפעל זה ראוי שיהי׳ רתיעתו בהתחלה בכח שיתחבר בו הנגוב והתחבה וראוי שיוסף הבקום בסריגים חפישה רבה ואחר יעשה עליו הבנגבים ואין ראוי שתגיעהו במים ובהגוב בהתחלה שיעשה עליו כפות הרש טבול בחומץ מות אי טבול בבי בורק ואחר ויש כעגם הספות נגוב והתכה וכל עוד שתוסיף העלה תש תשים החומץ אשר תטבול בו הספות יותר חזק מעט ובעת התבלית ינוע בו בתבלית החוק ויעשת לברו בספוג ומעט ובקירב בשטבים חוזק ההתכה ובעת ההוא תעשה הספוג והספוג טבול באפר האבנים והגבים והאלונים וראוי שיבסה הספות כל הצרדים שלא תשה הליחה לצד אחר והגב יעשה כבמקו׳ הספות אם לא יבצ׳ בגר מקופל שני קפולי׳ בבי האפר ואם יותב׳ עליהם פעם אחר פעם אולי יתלוב ובי ואסיד ויותר החזק בזה ובבה שיועיל גב׳ שמן ורד בחומץ ובלה ונפרית שרוף והגפרית עצבו טוב והרעונים בבי ת והריב בופרא׳ והתועלת והמאמיה בהתחלה לבדה ויועילו המגנבים הרובים טוב והקצירה בקצירות בועיל לכון שיהיה בו ליחה עבה וראוי שיהודק באותת הקצירה כרם בלבנה למעלה ושרושת וחזום טובה ובהתחלה וטוב אחר שיהלשו בו הרפואות ואם תהיה הבורסא׳ הוצאת כאבר ג גדול סתום הנקבים או יש בו קשור או בותר אז תערב ברפואותיו בה שיותך עם ריבוכו ואם יהיה עם זה כאב דלקה אשר בו כר אז ראוי שתשקיט הכאב התולת בבבו האיזוף חלה והיין ובבו של״ה והירושים ובשמן זית ויעשי הרציקות בייון השחור הקיכן ואחר יעשה בי ורדים ובזוגא ברם כורתיו השובו׳ שיקח בידא הליצאום וסיפרי האליאון והעפראן ואקסיא ושין ארבוני מעט ויולש בחומץ ובי הגפרית גב׳ ועלי המוריץ ובלה ושמן זית ושין ארבוני התבושות טוב וגם לנרשנת הכאב שיוקה צהבת הבורחץ ואורית וודם בו עד שישוב בעיסה רכה וירשה ועוד וירטה הבקום בשמן זית ויודם עבוז סמנג או צמר טבול ב בחומץ ויקשר עליו ורפואות השאור טובה ובמה שהוא בועיל שיוקח עליו שומן ויודוק הדעב וירשה ויונח כי זה בופלא וכן שבת הליציאום מורקים בחומץ ובי אפר ובורשיות החוקות והתועלת גלדי בקר ולבונה ואשטוריק ואשנת וקליזבו ארומטיק ואשפיק נרדי ואפסנתין כלם בועילים ובי הרפואות הנזכרות ברקוח וגם יועיל ההפיכה הקוחה בבורסות הבועוברות שיוטבל מרוח הקנים אשר ילקח כהם והבבבורות בחומץ ויונח עליהם והיותר טוב מ בה שיהיה אחר שחיקה ומן היציקות בשול הכרוב והשבת או בשול קליפת האתרוג ובה שיהיה בן ההפיכה כנרצת ל לבקוי והולים אחרים ובכלם בה שהוא רפואת הסבה

פרק ד

בסל״ע הנקרא לופיאה ובלשון גודי הוא דבילה לבניות בקשה ליחות לבניות או גלדות בן הל׳

הלבנה דומה לבשר או לקמח בולש או לדבש וכל שכן כמ שיותוש בפרקים ודברים קשים לא ירוחק שיתחיב הם ותאצתם בסחוריות אלא אבי שבתים לבניות או גלדות בן הלבנה כי שרשה הקשה לבנה שיקרה לה שתתיבש וגם

יקרה שיתקשר העצב וידבה סל״ע יהיה בלע כי הוא ל לא יסור בכל צד ולא יסור באורך ופעמים רבות יקרה בן התבואה סל״ע ואם תרצא בהתחלה ברדוק עליו ים יסור ויבוש

פרק ה

ברפואת הסל״ע בה שיהי׳ בן הסל״ע גרדוי הנה רפואתו החיתוך והבריתה לא זולת זה וכן הרפואה

והבצליחה בבורסא הקשה ובוצא בהם אמר אבטילוש תפתח תחלה העור אשר על הסל״ע בדרך השבאלית או ע עבר יבתחהו לך כפי האפשר אבל יצטרך שאם ידבק בים הסל״ע יבגעך זה בלהפשיט ואם בתחת אליך העור הטוב אז תשסע בנחת בי הנה אפשר שיהיה בכך הסל״ע יבותך ה העור עמו ברוב העניינים על בן האחר עד שיתראה לך ב בכף הסל״ע ואחר תקשור העור בשני צדדים בחוטים ות והתחיל להפשיט הכים בעל הבשר ולפעמים יהיה אפשר להפשיטו ולפעמים יהיה מחובר בו וזולת זה ואז תפשיטהו בכלים הנקראים אל קבאדיר עד שיצא הכים שלם בבה שבתוכו כי זה יותר נכון שיהיה ואם הרצאת אור והעור לא יותר בבקום החבורה לקטן הסל״ע תקנת הדם והרחוץ החבורה בבי הדבש והתפרהו ותדביקהו ואם יגדל הרבה עליו לחתוך הסל״ע תחתוך הכל בשרשו ואחר תרפא ואם הסל״ע יהיה בשבינתו עצבים או עורקים ויהיה בבה שיתבן שיפשט אין היק ברפסה ואם תהיה בבה שיצטרך שיפשט באלקבאדיו ותפחד שתחתך דבר בזה תוציא בבבו בה שיצא ושים בבשאר רפואה חדה ולא תדביקה עד שתדע שלא ישאר בו דבר בן הכים כי ת הוא אם ישאר בבבו ישוב ואם יתחדש סל״ע גדול גבלא אותו בבוך ותרפאהו ברפואה בעה׳ ואם נחתך ראוי שיוסר הכים אשר יהיה בו בשלימותו ואמ׳ בחוחים כי אם יעזוב בבבו אפי׳ הבעט ישוב ואם אפשר שיופשט ויוקח ת הכים עם הסל״ע יהיה יותר טוב ואם ישאר דבר בן הכים ויושם בו רפואה חדה ואחר בשימן החלב והדבש וראוי ש שתשתדל עד שלא יקרע הכים ותתחכם שיצא עם הכים כ כי כיסוי אם יקרע יקשה הוצאתו ואם יקרה שיקרע הנה הראוי שתשברהו על בה שיש בו והבופשט בבבו יחובר ויקשר בקשורים ואם יטול בהם דבר רב ראוי שתסמור בעליו ברכות הטבע ויסבר בעת השינה ולפעמים יבשאר אליו העליון וראוי שתרפא ברפואות אחר העלי׳ף ובן רבים בבעלי הסל״ע לא יסבלו ההפשט ולא הרפואה החדה לגדל הלים ולא יסבלו זולתו החתך אז ראוי שתב שיתפררות סל״ע שלהם ותוציא בה שיצא בבבו ולא תקרב לכים ותשים בכל יום אחר הוצאת בה שיתקבץ שומן החלב פושר כי הכים יקנן ויצא בעצבו ואבנם הרבשיות הערייתות הבה לשאתם שיונח דבר חם עליו ואחר ירטת בצבוקים מנוקים בחרצ׳ ניום והגבן שיופשט העור ואחר יונח עליה האספלנית ולפעמים יגיע הרפואה התדה הטובה שיפשיט העור והמרשה הידועה כמו סיד ובורית ואפר וזולת זה במה שילך בו שפטר כבח שנזכר בבבקעים ומורסות וגם יקח סיד ארבעה וזהם סבורי יין ש

שרופים שני זהים וכל אחד יותקת בשי אפר ויתירה יקח רושם בגלחות עטרת והרפואה הזאת גב׳ נכונה לי בלות הלנגדים ומוצא כרם והוא שיקח ארשינש וענך אדום ו עני הלקים קלפת נחשת וחנך דשכן ורד ומתחבושות ושוכים לרבשיות ובלול היציאות גב׳ ומה שיש בו ליחה רבה הרפואה יוקח לאגנום אוקיא דילי ארמוניאק וזהמת הכוחות ועליך אל׳ בטם הלק׳ שוים יוקח מכני וכן הכורכבות בלי עקיצה רבה יוקח בורק ומהציתר אליבוחם ויעשה בו רטיה וקם הדונג דשכן ורד וגם יוכה סיד והלך קלקנטאר חלק וחנך הלק אבנים ה ונצרים הרחסים לסליע ודמין בהגדיים אם אפשר לך להוציאם בסליע לא יהיה כנת חזק לעצבים או ראבר שכן העצה זה ואם יהיה ביד ובגלל ובמקומות כר ובדי בעצבים ובביתרים אז לא תקרב להוציאו בן ישול בעליו כמינה אבל תרציחה ותקטור עליו כח שיש לו כובו עד שלעקלה נרפואהו כמו העטר והח עליו שירדים האבר

פרק ו

בנדי ובלשון גלאנרולי הנה הולד כקצת האברים בורסא גדריית כלות ודבי יהיה

על הכף ועל הביצה ויהיה בהתחלת הענין שאם יעוכה ע עליו ועד ואחר ישוב פעמים רבות ולפעמים לא תשוב והרפואה ברפואת הסליע ולפעמים יסתיק שימכון ויהדק ואחר ישם עליו עוגרת כבד ויקשר עליו קשירה שידהקהו וכש׳ אם ידעת הזה העטרת כרטיה כב פברולת בכה שיודע והאני גם בן שתעשה הקשירה אחר התעכלו כי זה מכה מונעת ההורה

פרק ז

בצבחים הנדיים ובלשון פוסטולי גלאנדושי הנה יקרה גם בן צבחים קט

קטנים נדריים והפואתם שריטתם ועשויים והקשירה על עליהם

פרק ח

בקרנידלא ובלשון פונר פנילולי קרנולא הוא כמ בבון בורסות גדריות וכ

ובאלו הם כוחדרות כשם הזה בחותה אחרי האזן וכבר נ זכרנו דבר בללי בכל מה שילך כמשפטו ורפואה רפואה הגזרית בשער כורסת הגרר ומורסת אחרי האזן ובכה ש שביוהר בו אפר ליבשאגום בולש בשוכן ישן בלתי כ כלוח ואין דומה לרפואה הזאת וגם אפר בן עים יערב בן קרוטי בשמן לילי ויבורם ויעשה ויעקל בן ה החוזרים גם בן

פרק ט

בחוזירים הם אישקרופולי ד דומים לסליע ויש הלוק בנ ביניהם שאינם מובדלים כן

הבשר כהבדל הסליע אבל הם כמוכבים בבשר ורוב בה שיקרו בבשר הרך ויהיה להם גם כן כקך עצבי ולפעמים יהיה חוזר הזק הנגדל ולפעמים יולד באחד מהם הרבה ויהבה בזה תבלית ולפעמים ירבו במערבת אשכול ויהיה בחרוזים וכאלו הוא אשכול ובכללם הם נדרים סקי סקירסים והנה יש מכנה שתחבר בהם כאב והוא אזהר שיתערב בו כורסא חמה הליחה חמה ויש מכנה שלא יתחבר בהם כאב והוא יותר כבד להתרפאות ולפעמים

יצטרך לרפואתו להתך ויעפרש והאדום היותר במקום לא להחזירים בצד הראש והנואר קצרי הצואר ושתי הבת ורוב המקומות אשר יולד בהם והחוזרים כמו הצואר והת האצילים ומראה שנקראו חוזרים לרוב נקיים להחזירים לרוב גללותם או לסבת שתבונתם כרוב זכה לחזירים והבטוח שבחוזרים בה שיקרה לנקיים החוזר כ כברים שכהם בה שיקרה לטמיון

פרק י

ברפואתם הוראות והמכונים לבעל החוזרים תחרוק ודקות כמו וכה

ומשיחקות המוכבות הקיא ואני אומר בבלי שלשל הם הלבנה העבה וכש׳ הגרגרים הרוקים באלו צריך

יוקח

תורבוד והגבל ומורי הלקה שוים וישתה עד שנים ורכמגי ההוהת הלבנה העבה לא יהבם ועכו כלה

בירות המצוי וחזוקם גם כן בנוגלה וראוי שתהיה בריצח בן הספאליקה ואבנם ויקרוק והנצמה שיהיה ב הכמונת העצבים ושתיית הכים עליהם ויקבצם ותברר וירעב בני הוכלת ויודוק מה שיברא הראש לה הך שיזוה המוכן אליהם שישבור הראש בכה שיפה אל הל והליחה וראוי שישכר עצמו המוכן אליהם בניין ובמשהחוז בארץ ובבראש שעלה ובהבגלו והמחוה הליחה הדיבור הרב והזקן ובאב הראש וקני ובגוף בלתי נאותים לבעלי החוזירים ברוב הענין והרבים ש אפשר להם שידיקו ליחות החוזרים אבל יבשם ביקש בענים כמה שיוציאו כן הדם והרקיק ושקלוה ישובו החוזרים אשר האהלו להצטבך ולהתך ענבי פראסמן וכלל הנהגת החוזרים דומה והנהגת מקר בצד עצם העלה והחוזרים להחזירים נחלים כי הבת כלאבת הוד ירחוקו רפואתם בכרול מרפאה הזה ה בכה שיובל אל הגבורים והסרטנים ואם אפשר גם בכלי הריקה ונקיי ודקדוק בזון ועשיית הרפואות הם עליהם לאט וכבר כצאנו אספלנית העגרא בה אל דסול ובלשון אפרשטאליקון רבים הם אל סקן צ סובן בחוזירים והנבהים והבקיעים רושם גדול וק ומורפאות האספלניות המחובבות הם אספלנית דיאק וגם יעורב באספלניות האלה רפואות הגדים אבקם שרש לילי וביחוד בסגרה שבו גם כן בר הבצן ונבבו בסגורים ושרש קשואי החמור ותפקה ה והאנים הנתעלות קודם הבשול ולבנות וקמה שרה ושיקרים ברים כידולי וחובר אליו העשה האספלניות אספלנית לקורה בקבה פרלין והשד הן חוזר עם אורז חלק כהלק והרש קרוקמיה של יבני ושר׳ לילי וחצת רטוב כא׳ חצי חלק יחובר הבל גם רשן והשמן הדדע אחר שיכם כסות האספלנית אח בתימה וקשות בשבע ומה שהוא לבטה כמנג כה ותאיה בלינום בקאטאגיניש וקח הד והח אורטינה נגפרית וקצף הים ואריסטולוגיאה ודילי וארמוניאק ושבן ישן ודונג ובן הרפואות אשר יעה יד זפת בולש בן קבה או עם אשקילא בולש בו שרש כה

שחוק וקפריש עם בוריל׳ והורמוס בחומץ ודבש או כמכב בסמנגבן או גללי בקר בחומרים ומגולשים בחומץ ודבש עם זית שומן חזיר או עם שמן זית

רפואה

טובה מנסיונות חלק גש נטרי הוצי חלק יחובר בדבש וגם שרש קמואי החמור ועלי לאורה בו בורקים עם עלין אל בטם או אמרם מחוברים בו וגם יחו יחובר עם קבה כרסינה וחבל הינים ותזאן וכל שכן תחורי ב בשין הנער ויולקח בכנגד שיחה וגם הרפואה הזאת מ בירא עפרה ארמוניאקו הבק אלונים המישה בלבנם יחר ופרח באריויד ולהמנה הכורית אחר ידוק ויבל בכנבתש ויתוקן הדבק ושרף צינובר הלבל הישרא בן גלגנים ב אקית יחובר הבל והוא עדית טובה והוא אל צנרי וכן ת הרפואות המוגבות עם שרף צינובר שומן חזיר בלהי מלוח בראשי וורדיט וחלקים שוים ילקח כמנגו טיחה וגם שרף צ צינובר וקלפת נחשת מני חלקים ואלום ערנך כא ד חלקים ילקח כמנגו טיחה וכן הרפואות המוכות רפואת הקטרן ורפואת קמואי החמור ורפואת קנבוש וה הרפואה הנקראת סגירוס וכן הרפואות הלקוחות בנחשים המשומשות כמה יוקח נחש פגן ויסרף ואפר בקד בקדירה ותנעם בבין הוורים ויונח בתנור סגור האחר ויהיה כבכותו ואבן בעורב בדבש בוזני הוצי וכן הרפואו׳ הנ׳ בית רפואה בן קרוב נזא אב יטורט והבל יונים ושבן זית כלם מועילים גם בן גפרידים וכן קבה כרסינה לבדו ע עמהם בחומץ ויצועה ונפת ודבש או בזפת ורוגנ וגם יקח צמוק התר ובשרי ושרף צינובר וקבה כרסינה ו ויחובר בחומץ ודבש או יוקח שרש לילי וזרע פשתן ישרו ביין וישם אליהם אחר זה זבל יונים שעבד בת שיחוברו הראות ויעשה בו תחבושת כי הוא כמו לא והנה נסות שיין נבליב עו ביום ושעורב בו ושיה ואספל הגמלנית יעורבו בו הרפואות החזיריות יהיה מועיל ואל במאט היא מהתחבושות הנפלאים והשב אל גבריש שבות קרן העז אם ישרף וישתה משבע כל יום שנים ויפעל זה בחודש שבוע ודע כי יש בן החזירים שיהיו סרטניים וב ובכמו זה ראוי שקלוש הרפואות הנזכרות בשמן ורד ות ויתעוב ימים עד שיעשה הגבם החזירים אשר הם יותר הכי הבנג אין ראוי שתפליג עליהם בורפואות החבן אבל תרחיקם ואז יבפיקם כמו קלי ושי בכי כבורה ויותר חוק בוה ובורא עם כפלים כמנגו ביחוד מולש עם כי בו בכורה ויהיה הדבקה לתגביר רפואה אחרת בכי הראות זמה שיחוברו חוזק והתלהבות וכיעוטו וכמה שיועילהו שיטאף באף כשמן נרקיני אפריסקן קלופים טרופים ואם יצטרך ברפואת החזירים למעשה הברזל אז ראוי שיעשה ביזהירים הרבים שכבים זה לזה והעורקים הגדולים והע והעצבים בסבירה ואמורה כי אדם חטא בכריתו קצת הח החזירים ופגע בעצב בן העצבים החוזרים ובטל הקול וגם יקרה שלא ימצא העצב אך שילהו לחוץ ויתקרר ויגע כונו ויבטל פעלו עד שישוב אליו כונו בחמום

ולפעמים יחטא שימצא אלאודינג והרע שבאלאודינג כוח הוא השוקע ואם תפשטהו מצד הוא בטוח וראוי שתקח הזהיר ותבטל הבשא׳ ברפואה החזרה ולא תקרב לצד הפנע

פרק יא

בבורסי הקשות המורסא הקשה הנקרא סקירוס ובלשו׳ שרפורוש לא יבנך אחריה

לא הרגש ולא כאב ואם ישאר מבנה חוש וכאב מעט איננו סקירוס בזיקון והמזיקן כמנגו והבליתי בוזקן אשר ענג הג חוש וכה שהוא בעדר החוש נהוא אל סקירוס ואל סקירוס אם משחורה עכורה מרשיית לבדה ובראהו אמרו ואם שיהיה משחורה מעורבת בלבנה ובראהו יותר נ יכה למראה הגוף ואם כלבנה לבדה וכבר נתקשתה והאמנר ברוב הענינים כראתי כעצרת הזן המזיזה והקושי ולפעמים יעלה עליו שערות וזה אין לו רפואה ולפעמים יהיה מראהו כראה הגוף ויעזק כאבר לאבר אח אור ויקרא סקירום ולפעמים יהיה כמראה העצרת חוזק ובהירותה והקושי ויהיה כמראה הגוף קשה וגדול לא יבריא ולא יעתק כלל וכל סקירום אבנם יתחיל להראות בעט כמעט ונוסף וישונה פלגמוני או חבורה או יציאה במקום פנוי ורוב בה שיקרה המורסא הק הקשה בקרבים בהעדר הצורם החכה אם יתרפא בסקירים הדבקים וכן הרפואות והכוונות והנה ידמך סקירום לסטן ויקרב הסקירים כן הסרטן ויחזק מכנו כפי רוב התלהבותו ומיעוטו והראות הדפיקה בו והסתרה והר והראות העורקים ס׳ יביו

פרק יב

הרפואה ראוי ש שירפא באלו ה המורסות בה ש שיש לו הרגש ושיהיה התוך ואחר תנקת הגוף במה שיוציא הליחה הפ הפועלת העלה ולפעמים יהיה אותו הנקי בחוקה אם יהיה הדם רב השחורות ויושם עליו מה שיתיך וירכך יחד ולא תרפאהו רפואה שתתיך ותנגב כי יובל זה להוזק התאבנות בנגוב העב והתכ׳ הרק וראוי שתעשה לרפואתם שני הקצים הקף ההתבה עם רבות בכח שאין נגוב נגובו רב כי המתיך ברוב מנגב ובדטיב ימעט שיתיך וראוי שיהיה בורגתו בחום בן השניה עד השלישית ובנגוב המדרגה הראשונה ולמטה והקף אחר כן ורכך ויהיו שני הקצים באלו באים וה אחר זה וראוי שירעב זה בהקף ההבה ויבכך הבאן להקבלה תנועת אחים הפרק הפרקים והגרעותיהם ובאביהם ויקרב אליהם בתטיפה וירנש בנפת ויתהלך הצייד בתזק הרפואות המתיכות וה והמרכבות והמלטתם כפי רצון האבר וקנין חלקיו וחוזק הקושי והחלשתו וגם המרכבין הרפואות ראוי שיחובר בין שתי הכחות וראוי שלא ירבו כן הברזין כי י יתך הרק ויתקבץ העב ולא יניע

שיתרכך העצב והמורכבים אשר יש בהם והנסה כה הם כמו שומן תרנגולת ואווז ועגל ושור ואיל ותישים ושומן חמור טוב ושומן השועלים בן האריה והדוב והנמר וזה הזאב ומה שהולך במשפטם כהשועל והצבועים ושומן ה הדיוסים בן העופות וראוי שיעורב בהם כמו ארמוניאק ובדיליון ולבנום ואצטורק וכמעטי והשמנים הנזכרים ש שומן ארי ודוב וחזיר פרנזורינג ופשתן כי יש בהם החמה ור ורכוך וראוי שלא יהיה באלו השמנים וביוצא בהם בהם בהמורכבים מלח כלל כי המלח בנגב ומקשה אבל ראוי שיהיה פקלו פרפל השמש בוונג רכוך והכם ולא יפריץ ומן המתיכים אשר יש בהם רכוך נח נב׳ בדילי ובלטין ש שמליאנשי אסקלי ושמן ישן ושמן אלחנא ושמן לילי והארנום ואצטורק ואישוף לח והטוב שבהם הבעט ה הזושן והנגב והיותר חזק הלחות וגם בנצטכי יקרב מן הנזכרים ושמן חנא ושמן לילי ותאנים והיוצא בו בן הם התחכה ורכוך מה שהוא יותר על הבמפיק ומהמורכבי עפירות שמן זית ועכירות החומן יורוהו ויצק אחר ההתחה הדין עליהם ויעשה בן הרפואות הטובות לזה ש שיוקח צואת השור ושרש אלטיאה וילקח כמנו מיחה ואם יהיה עצבים אשטורק הוא יותר טוב וגם אם יתראה רבות אז ראוי שיותך בארמוניאק מרותח בחומץ חזק ימים רבים ואחר ימוב לרכך באמומנק וגם יוקח גלבאנום ארמוניאק בדילי ישחק הכל והלחת בשמן באן ושמן לילי עם דבר כמרע פנגריג ופשתן ויעשה האספלנית רוחבות ה הבורית בן הרפואות החזקות לבטל אם יושם באספלניות המורסי הקשות והבורות זוהבות הבורית כי הולשוי וניגורי ובהתחברות הטובות בעת ההכה והתחברשות אשר להחדים כבה שהבריגוהו והתחברשות נוליצוש וקולופן ובשתהיה המורסא חזקת הקושי או אמטור מבלי חומץ כי הוא יותך ויהליש כח האבר וכל שכן אם יהיה עצבי והיה יותר חזק לנקר בן הלידה והיותר בעוז אל הסבה ה העושה רושם ולכן ראוי שיהיה עשיית החומן והבג והכנסתו ברפואות באחרית הענין בלתי התחלתו ובעת שיפול ההכרעה בחכוך ועם הכנסת פטירות הרכוך ואם לא יתהלך ראש בחומץ יזיק לעצבים ויטוב להתאככות והיותר טוב לרפא לעשות החומץ הוא בעת שתהיה הכו המורסא באבר בשריי כמו כח שיהיה בכחול וגם ירושה המקום בחומץ וישקיע בו ואחר יכסך ברשו ברטה כמו אמומנק ואחר ארמוניאק ואחר יתחיל במעט הרקיק ואחר יוסיף חומץ חזק ואחר ידריג לרכוך וראוי ש שהעשה שמן שקדים ושמן שבת ולקוח מן הלחות ומה שיהיה בן הקנה בביתרים והעצבים ירפא במתחבים וכן ורפואות ישופות לזה העזין מן האבן הנלובנת אבן הר הריחים ויותר טוב שיעשן בו החומץ והברקשיתא וראוי שיגרין בענין ויקטר עד שיתראו העורקים ולעצבים ירפה בברקשיתא שחוקה בחומץ ויחללה וראוי שיקל גם בן בעשיית החומץ שלא ישריד הרק ויקשה העצב ושלא יפסיד כח העצבים בהפלגה והוא בהתחלת רע עשייתו בהגמקים בדברים שיש בהם רכוך

פרק יג

בקשי העצבים... הנה יוכל... קשי ... הפרק הלא ... לעצבים ... לעצבים ...

העצבים עשום תרדמה כה קרות והרפואה כה שכבר ידעת

פרק יד

באורך וקצר׳ בעצבים ובלטן ... אל ... תת ...

הוא מלע עגול לבן כמו ראשי המסמר והוב מה שקה מן ההכאה ואחר התחבורות אחר רפואם ואחר ידנו ... ר הרובו ראוי שיתחדש ברזל ואצבעות הרגל והצלם והין כבניעות ההולך וראוי שישוסע ויוציא מה מנו ... בו ביד תמיד ויתמיד העצרת עליו אם יהיה בענין ... להוציא ורבים מהם אם לא ידמאו ישוב סרטן

פרק טו

בסרטן ולכן קנכרו ... הא כמוא ... בן השחור ... בליחה ארומית ...

בה שרש מן ליחה ארומית ושריפה כמנה ויגדל ... בכאב לבנו והדפיקה ובהירות והוספת ... ונגיחתה ולמה שיקרה באותה הליחה כרוחה ... הנקיתה אל האבר ויוכל מבני נם בן בעורקים ... אל סביבותיו אל האבר אשר יפגעהו ... לסרטן ... יהיה אדום כמו שהיה פלגמוני אבל נוטה ... וירקות והנה תחלק בו כי היותר נוכר ... דרך ההתחלה והרוש הקשה יהיה הענין ... תהמה ויוכל במקורם כי יש לו ... כללי והוב מה שיקרה באברים ... בנשים יותר ובאברים העצביים גם כן ... שיקרה יהיה נסתר הענין ... ויסופק ענין ראשית מה שיתראה ברוב ... יתראה אתנויג והחלת ... וקשה ועגול בהם המראה יש בו חום מה ... שהוא חזק הכאב ונהם שהוא במעט ... שיוכל אל ההסרבה כי הוא בנמורה ... והארוכה הנכורה לברית ויש בבני ... לא ... ולעצמים יעתק הבשתהין לאבר בלתי ... ישיבהו אל ו הפתחה ואז רפואתו בברזל ויש ... יותר עבים ויותר קשים וירבה המורסא ... סרטן לאחד משני ענינים ורצה לומר ... באברים בהסתכבות הסרטן בבת שיסובב בו ... לצורתו בעגלו ברוב מבראהו ויצאת ... סביבותיו

פרק יו

הרפואה שראוי שיפול ם ברפואתו אם יתחיל אלי אפשר שיכנע על כה ם שהוא עליו עד שלא יוסי׳

וסיסטר שלא ישתוך והנה יודמן לעתים שיבריא בהתחלה ואכנם הנקבע הנה לא יבריא ופעמים רבות יקרה סרטאן בפנים נסתר והיות הנכון כי שלא יתנועע כפי מה שאמר אבוקרט כי הוא אם ינוע יובילו אל מות ואם יעזב ולא תתעסק ברפואתו אלי יאריך הזמן עם השלו׳ וכל שכן אם יתוקנו המזונו׳ ויושי׳ מבה שמקר ויורכיב ויוליד ליחה טובה כמו מי השעורים ונורג הרעצבי והלבון ביצה בטרלת וכיוצא בזה ואם יהיה שם חום או יותן מחלבון ביצה נטרשת מחלב בקר כאשר יסוכך ם ביד ומה שילקח מהירקות הרטובות עם הרלעת

ולפעמים יסבלו הסרטאנים הקטנים החתוך ואם אפשר ש שיותק כבדר אבנם אשר שיוצק בחתוך ההזקלשרש ת האבר הנזוק אל מקומו בחתכו כמבקף בכורסא הנ הגדולת לכל העורקים אשר ישקוהו עד שלא יחזש׳ כבנר ויזל כהם אחר זה דם רב ונבר קרם נקוי הגוף מהליחה ה הרעה בשלשול והקזה ואחר תשמרהו עד שיעבר במזונות הטובים בכמות ואיכות ולהזק האבר לרחוה וגם שהחתך ברוב העתים יוסיף רוע ולפעמים יצטרך אחר ה החתך כויה ולפעמים יהיה בכי זה סכנה גדולה וזה אם יהיה הסרטאן בקרוב האברים הראשים המפורסים והנה מפרי קצת הראשונים כי רופא אחד חתך שד אשה שהיה בו סרטן בשרשו ונסתרטן השד האחר אומר אני אפשר שהאשה שנתסרטן היה כוכן לאותו חולי ונזדמן העניין שהיה הם האחר גם כן בדרך התסרטן ופגע אותו העניין וגם אפשר שיהיה על דרך ההעתק והוא יותר נראה

פרק יז

בזכרון הנהגת ש שלשולים ושתת פעמים רבות וכוסים מעטים כל פעם ארבעה מתקלים אפיתימי בכי החלב ומי הדבש או בשולו בסכנגבין והחוק באנשים יקח גירא באליבורום

פרק יח

בזכרון הרפואו׳ המקובות לסרטאן אבנם הרפואות הנמ המוסרות לסרטן הנה ידיעה בהם ד׳ בינות במגל הסרטאן לגברי והוא קנה ומניעת התוספת ומניעת ההשחתה ורפואת ההשחתה ואותם שירצה בהם בגמל הסרטאן לגם לגברי תמסה בהם לצד מה שיש בו ההבת לבה שתגיע בכן הליחה הרעה ולדחות מה שהוא כי יותר להגיע באבר כם סכנה ולא יהיה חזק מבה והרגעה כי החזק מהרפואות יוסיף בסרטאן רוע ובן ראוי גם כן שירחיק העוקצים ולכן מה שיהיה מהרפואות הטובות להם הם המחצביות

הרחוצות כמו מתוהיא רחוצה שיעורב מה בן הסמנים כ כמו שמן ורד ושמן בורי ואכנם מניעת התוספת הנ נגוע אליו בהעזר הליחה ותקן המזון ותחזק האבר ברפו ברפואות המרחיעות הדוחעות ועשיית השיחות המחצביו׳ כמו שיחות החתך הרירות ואבן המטחות ושיחה לקוחה מ מחתך מכתש ועלי עפרת בלחות מרקקות על המכתש בשמן שמן ורד ומי כזברא וגם בן התחבושות כבושר הע הענבים כחות טוב ואותם שירצה בהם מניעת ההשחתה השיחות הנזכרות ימנעו התוספת אם לא יהיה בהם עקיצה כי כלם מועילים וכש אם יעורב בתוכך הנזכר מהעלי וה והמכתש עפרתיים אם יהיה בכלל טין מכתום או טין ארם ארמני או שמן אנפקנין ומי וח אל עלם והרטא בסחיטת חורת או ריר זרע שילי והרטא מעפרת והיא מורכב טוב במה שהוא נמרץ התועלת בתחבושת בסרטאן נתרי הטרי וכל שכן עם אקליטא ואבנם רפואת ההשחתה מה שהוא טוב שיתבויד לשים בו כנר פ חתן שכל כמי ענבי ת התעל עליו וכל עוד שחסב שיתנגב מבנו והתמר או יקח לב חטה ולבונה והרטא לקוחה בעפרת במא טנים יחובר הכל וישחק ויעשה על הרטוב אבן מזור ועל היבש אסגלנית לקוחה בשמן ורדים והיותר טוב שיעורב בכם בכמו זה אקליטא וגם יועיל ממנו רפואת התוטא ותוטיא רחוצה בשי פנטריג ונריד זרע שילי

פרק יט

בכורסית הרוחות ונפיחה העצלים יש בן המורכבות הרוחות מה שיהיה מאד קל דוכת התעוררות תפיחה והולכת ממקומו ויש ממנו ש שנעשה מאד חם רוחיי ונקרא נפיחה ויש לו רחית הלאם ויבה הבאה ביד וכל שכן אם יתנענו חולי מכוי ית בן אליו כמו התאצומו והכעים ומה שבין הקרומות המקיפים באברים ובין העגלים ובין העורקים ובין מה שיקיף בם בטיהרים ולפעמים לא יותך ויתמר נם יעיב האברים המחוברים ויקבין ויוליד כרם ויצטרך לקרעם וה והרוח בשאר ונעצר בעביו ונתיחו ובמתיחת החלקים מה שיקיף בו הערות נקביו ולפעמים יחשוב האדם שכל אבר ממנו בארכובה מורסא ישוב ויצטרך לטריתה והכרות בו ויצא הרוח

פרק כ

הרפואות מה שירפא התפ התפיחה הנה רפואות רפואת התפיחה ואכנם הנפח יצטרך אל מה שיב שיכנס בעיר ויתך מה שיש בו ואפשר שיהיה לו על המק המקום עקוב וזן ארוך ואי אפשר מבלי שיהיה בתחלת הפ הדקדוק ויקבע הרקות בנרכיהם מהסקילה והגריצת ולפעמים יצטרך להגיח קרני המציצה בלי שרט כדי להתיך הרוחות והשכבים כמו שמן זית

החלקים יכושל בו כמו רודא וכמון והזרעים והגרקוקים ז
שיע כרכם ואניש והבואריש וכח שרופה כהאספלניות הם
הפתיכות וכש׳לכה שיפול באברים הביתרים והעצליים
שיוקה זוהבת ברחוק ויושם עם טים בבחבת סיד בלוקי ם
כבובה כפי השיעור שיגיע כמנו במעכד החובר והפין
ויעשה בו וכן יעשה משאור וסיד אספלנית שוה טובה בו
יוקה אישוף יבש ויצחק ויזורה ויכורח על קרושי לקוח ם
בורגנ ושכן שבת ויעשה אספלנית או טיחה ואותם
כתקרה בנפח בעצלים מפני הרצוק שיקרה להם אז ראוי
שירחק הרפואות החזרות מאד והחריפות שלא ישתוכבו
ואברים בהם ויסבדו אבל אם ירפאו בבתוכים הנה יעורב
ברים דבר מן המקטים הבאב וזה כמו רפואתך כיון כב
מבושל עם כטורף בשכן טבול צמר מוהם וטוחך בו ראש
האישוף הלח ויעשה כל זה פושר נוטה לחום ולא תעזוב
לקרר כי הקור מזיק בכמו זה ואם יהיה שם מן התחלת
באב אז תעשה עליו השכבים אשר בהם השקט הכאבים ע
עם מבניחה בתחולה בשמן ויאגלט וורדים עם כח בשמן
אגים ואם ימצא קצת קלות ישים ברפואות כה שיש בו ש
תוספת כח על ההתכה כמו ניטרי בחומץ וכמו האספלנית
הנזכרת

פרק כא

בעורק המדיני הוא שיתחדש על קצת הג הגוף בנגע כה

שיתנפח ואחד יבקע ואחר ינקב ואחר יצא כמו דבר א
אדום נוטה לשחרות ואחר לא ימור בוארך ויאריך וכן
יש לו תנועה תחת העור כאלו הוא תנועת בעלי חיים ש
שיולד כאלו הוא באבת תולעת עד שחשבו קצתם שהוא
בעל חיים יולד וחשבו קצתם שהוא שרש מפתילי העצבים
בתוכן ענפי ורוב מה שיקרה במוקים והנה ראיתיו על
הידים ועל הצד וירבה בנערים על הצדדים ואם יפתח
ויחותך יגדל בו הסכנה והכאב בפתיחתו יכאיב האגם שלא
יחתך ורבה אבר גליונוס כי לא יגיע מענינם דבר
ברור כדי לסמוך עליו כי הוא לא ראה אותו לעולם ונאמר
שסבתו דם חם רע שחודיד או לבנה שרופה ומחודדת עם
דוק טורבש בנו ולפעמים יולידהו קצת המימות
והורקות כמלה שכרם ורוב מה שיולידהו כדמזונות מה
שיהיה חם ויבש וכל עוד שתהיה הליחה המוליד מבנה יות׳
חדה יהיה הכאב יותר חזק ולפעמים יתחדש בגוף
אחד בבקובות כמו ארבעים וחמשים מכמו עד שהוא ים
יברלט כמנו ברפואה וימעט בנוטים הלוחם ועשייתו
הרחיצות ומזונה הרטובים והגרגלים היין בשעור ור
ורוב מה שיולד במדינה ובטביל זה נקרא כך וגם יולד
בארץ פרס והלחם וגם ירבה בארץ בצרים ובארצות
אחרות

פרק כב

ורפואת אבנם הרפואה כמנו באר בארצות אשר יולד מהם ומהמזונות אשר

יולד מהם אשר הם חבורו זה הוא בהלקת הדם הרין מהם
מן הבסליקא ומן הצאפן כפי המקום ונקוי הדם כמו
במסקה שני מיני מירבולאנש וכמול אצתיכון והרח
גרגרים קינאש ביחוד ועשיית האשריפל הלקח
ופרס טירא ויורטב הגוף במזונות המרטיבים
ושאר והבגינה המרטיבה הידועה ואכבב גם יראה
ענינו בתחלת הראותו הנה הנבון שיעשה
בתחבושות המקררים המרטיבים כמו הסחושה
הידועית כמו עם שני מיני צנדיל וכבפורא
הגוף ומדרין נב׳ שלוח הגלוקה על המקום ומן
המשיבות ושיה מאלואין הצנדיל וכמפורא ומהרת
כירא וזרע שולי והולב החלב ואם לא יכר
ויתחיל לפתל אולי יבנעהו ויגלחהו ויקל
בעליו ימים שלשה רצופים בכל יום מהקל
אלואין או ישתה ממנו יום חצי אחר וכמו חצי
וכשלישי אחד וחצי שלשה ימים וירטה עליו אלואין
ירטה על מרוחתם להות האלואי הלח והנכן ומן
בת שיוציא ואם לא יורגש בזה ויצא הנה הנבון
בת שיקשור בו ויסרך עליו לאט כמעט כמעט עד
אותיתו מבלי חתך ותיותר טוב החיכת
עליה ויספיק בכבודותו במשיכתו וימשך לאט
וישתדל להקל יציאתו שתתחיל להרפאת
ביציקות המים החמים והדירים המקררים
המרככים קרים ורקי החום ונפה שהוא בנשאם
יציאתו ולפעמים לא יקל בזה אבל
טידה כשמן בירי בחום עם שמן באן ושיעשה עליו גם
אספלנית הופת ואם יאמר שיחויב
בגלילו אם לא יהיה מונע חבורות והוציא
הוצאהו במשיכה הנזכרת לא יקל והבריחה עליו
אז תעשהו כשומן החלב כי הוא במעט בגלילו
והשכו לך כעשות החדה מן הרפואות כי אלו יגדל
האבול ואם יתחבר לחתוף באחריתו בגלח במעט
הפיפה בנחת והוציאו בדקדוק יצא בגלילו
או ינקב במה שתחתיו ויבנס התחתיו המבחור
ויתחבר לקנח והוא יוציא העורק במעט ולאט כי
בו זה הנה יצא בגלו ואם יתריך ויכנס במעט
אפשר בבלי להתוך עליו עד שיוטב פעם אחת
תוציא במעט לאט ותרפא
המקום ברפואות
החבורות

המאמר השלישי

בפין הצרעת ונקרא בלשוננו נרכות
ערבי נראם ובלשון ליטרה

פרק א

בחות הגרבות וסבתו עלה רעה בתחדש מהתפשטו המרה השחורה בגוף כלו

ויצמיד כל האברים ותבניתם ותכונתם ולפעמים יפסיד באחריתו חבורים עד שיאכלו האברים ויפלו בצפי׳ נפילה מהשחתה והוא כסרטאן בכלל כל הגוף ולפעמים ישתהו ולפעמים לא ישתהו וגם יהיה במנו כה שישאר לבעליו זמן ארוך מאד והשחורה לפעמים נרחת אל׳ א אבר אחד ותחדש בורפא קשה או סיפירוש או סרטן בפי ע עניניו ואם תהיה דקיקה נוברת תחדש אכול׳ ואם תהיה אל תשטה בין העור ותחדש בה שנודע בגרש ובכהק שחור ופתות וכיוצא בהם ולפעמים תתפשט בגוף כלו ואם התפשט תחדש קרחת שחוריית ואם הסתבך ולא תתפשט תחדש צרעת וסבתו הפועלת הקודמת רוע מזג הכבד בנו רטיבות מאד לחום ויובש ויחדד הדם לשחורה או מזג הגו׳ כלו או שיהיה בענין שיתעכה הדם בסבת הקור וסבתו הח החמרית הם המזונות השחוריים והמזונות הלבניים גם כ כן אם ישתרג בהם הקכבא או יעשה בהם החום ויחדד הד הוק וישיב העב שחורה והבלויים והאבלות על הטבע לא הענין בעצמו וסבותיו העוזרות הם סתימת הנקבים שירגיק החום הטבעי ויקרר הדם ויעכרו וכש אם יהיה התחל סתום והלוש לא יזון ולא יוכל לנקות הדם כ בן הליחות השחוריות או שיהיה הכח הדוחה בקרבים הלוש בדחות זה בעורקי הטבעות והרחם ויהיו הנקבים כמסדר׳ גם יעזור על זה כלו הפסד האויר או לשכונת הבצורעים כי העלה מתחברת גם נופלת בירושה הלבנ הטפה אשר ממנה נוצר יש בעכבה הבוג או שקנתה אותה ברחם ולכנ׳ לקני׳ שיש כי כמו שירדכן שיהיה המדינן בעת הנדות ואם וכשיתחבר חום האויר עם רוע המזון ובהיותו מבין הדג והבשר המליח היבש והבשר העב ובשר החמורים והעדשים יהיה יותר נכון שיפול הגרבות עם שירבה באסכנדריא והחבר השחוריי אם יתערב בדם יעזור להולידו והרבה כי הוא בלי ספק יתעבה בשני פנים אחד מהם בעצמותו העב והשני בקורו המקבא ושיתעבה בק בקצת לחותו יהיה נגובו כחום הגוף יותר נקל והנה יגיע בעקבי דם הגרבים שיצא בהקומם כתהל׳ ואת העלה נקרא חולי הארי לאונינא בלשון יון ונאמר כי נקראת כן כי ה הרבה תקרה לארי ונאמר כי זאת מזהרת פני בעל בעליה ותשימהו כתאר הארי ונאמר כי הוא ישרף כה ש טיקתו כרף הארי והחלש כזה קשה להרפא והחזק לא יבנח ברפואתו והמתחיל יותר מקבל הרפואה מהנקבע והמזיק לאברים והחוה כשחורת האדומה יותר מגונה ויותר מזיק ויותר חולש המקרים ויותר חזק השריפה והמתפש והשחרה אבל הוא מקבל יותר הרפואה והחוות מצוברת דם יותר כמוח ויותר נח ולא ישתהן והחוה כש בשחורה השרופה דומה לאדומי בבקריו אך יותר מאוחר לקבל הרפואה והחולי הזה לא ימות כהמפסיד כל האברים באיכות כנגד לאיכות הצאות לחיים רק החום והלחות עד שיגיע לאברים הראשיים ושם ימות או יתחיל התחלה בן ה הקצוות והאברים הרפים ושם יפיל השער מהם וישתנה מ מהם מראיהם ולפעמים יוכל להשחית ואחר ישרוף ב בגוף כלו מעט מעט ואמנם אם יהיה התחלת החלדו בק בקרבים הנה אז ירשמו בקצוות כי הם יותר חלושים וגם כי אולי יבית בעליו קודם שתשוב אחור רעתו הנראת אל הקרבים והאברים הראשיי ויהיה כחו כמשיכה להרע מנו ובחות הסרטאן והוא גרבות אבר אחד בה שאין לו רפואה כה נאמר בגרבות אשר הוא סרטאן הגוף כלו אלא שאנו שבגרבות יש דבר אחד והוא שמתחולי בגוף כלו ואם תעשה הרפואות החזקות תבנגען החולי מלהקל באברים הפשוטים אינו כן בסרטאן

פרק ב

האותות אם יתחיל הגרבות יתחיל הבראות להתאדם נוטה לשחורות

ויתראה בעין דעיכה נוטה לאודם ויתראה בנשימה צרות ובקול צרידות בסבת דבר בזק מהילד בריאה וקנה שלה ורבוי עטוש ויתראה באף נטות ולפעמים ישוב סתימה ויח ויתחיל השער להתרקק ולהתבעיט ויתראו העורקים בזה וצדדי הפנים ויהיה ריח הגוף וכש׳ בזיעה נריח הנשימה כ נוטה לסרחון ובאשה ותתראן בורות שחוריות רעות ותאנו ונאבעות וירבו בשינה הלבות שחוריים וירגיש בשינה פא׳ כא׳ ו על נפשו כובד גדול ואחר יתראה באשכים בשער ס׳ שבים הבריטה וכש׳ בכח צירוו בן השער וצדדיו ולפעמים יעקר מקום השער וידקו הצפרנים ולקות הצ הצורה בכויצה והפנים יתאדמו והבראת ישחר הדם יתח ויתחיל להתקפיא כפרקים ויתעגש ויוסף צרות הנשימה עד שישוב לקושי חזק מאד ואל עוצר גדול ויהיה הקול לתכלית הצרידות ויתעבו השפתים וישחירו ויתראו על הג הגוף זויות נרדיות דומות בבעלי חיים הנקראי׳ בלשון יון סאטום ואחר מתחיל הגוף להשתחן אם והיה הגרבות בלתי כח ויתאכל שחום האף ואחר יפול האף והקצוות ויפול הלדה סרוחה וישוב הקול כאלו הוא בן האף ולא ישאר שער וישחור הם

המראה מאד והפק בעלי הגרם חלוש לחולשת הכח ומעוט הצורך כי החולי קר ובמוחר בלתי מוחר להחלשת הקור ואי אפשר בבלי תכישה כי אין בתהירות ולא נוטל

פרק ג.

הרפואה ראוי שתמהר בו בהרקות והנקוי קודם שיתעבה החולי ואם נתאמת לך שיש שם דם

רב נמכר אז תמהר והקזה הקזה הנמרצת האפילו בן הדרי׳ ואם לא נתאמת לך אז לא תקיז כי והקזה בן העורקים הגר הגדולים אולי תזק מאד ויותר מכה שתועיל אך יצווה

להקזו בקנמי עורקים קטני' אם הפחד על ההקזה הגדולה
ודע כי אם יהיה דם יורד בהקזה הנה אז יהיה זה יותר נכרין
בהבחנת קרני הביציה והעלוקה ושזות הוק בקרבים וזה
בכמו עורקי הבצה והיף ואמנם ברוב הנה ההקזה יצטרך
אליה ברפואות העלה הזאת' ונכוה שיסרה לזה צרות
נשימתו ולפעמים יצטרך להקזות אל' אודאג בעת
התחזקות צרידות הקול ופחד הבונק ואם יוקז אז ראוי
שיהיה שבוע ואחר יורק בכבו גירא לוגדיאון ונירא בש
בשר קלקנטידא ויורק בגרגרים ובשולים ויהיו הגרגרים
לקוחים באפיתימון ואשטיקדוס ופוליפודי וסראגבול נש
סישינגש וקבוליש ואליבורום שחור ואבן לאזוראד
ואבן ארמיני ואין היזק אם יקורב בהם בשר קלקנטידא
ואשקמוניא גם כן וכל שכן אם יחוזק באשקמוניא
הנה היא מהטוב שבבשולים למצורעים וכל שכן אם
יהיה ריח בן אליבורים ויושם בו אבן ארמיני נבקין ראוי
שיקל ולא ישים בבשול חוזק עד שיהפש וירבה
בשול למצורעים יקח מהדבלנש שחורים ומירבולנש בד
כרמונים בכל אחד י' זוזים אביאוש ה' זוזים אשא פיטידא
חצי שחור צבוקים כנוקים חצי יבושל בג' כיורים ונקרא
אביריאו מים עד שישוב עד השליש ויסחט ויסונן ויקורב
בו דבש בשקל ה' זוזים ויטוחה ויבורר נגמר בשומן חלב ?
ויסבב לשמש עד שירתח או עד שיעמד שבעים צעדים וזה
והנך על ימין או על שמאל והגב והבטן והאבר קאריש ב
ברבש וישתה הרפואה הזאת כפי כח שסגרנו ז' ימים ויורד
בשולו בכל יום ולא ומפסיק ברפואות אלו אשר לא יקבע ח
הריום הריקה אחת אבל לפעמים יצטרך להריק בחודש
פעמים או כל חדש פעם כפי הרוב הראות וזה ברפואות ש
שזות וגם ישתדלו בכל יום ולאנו כושב אחד או
כנים בבמה שישתלשל זה בהמשקים המועילים בהרפואות
הנזכרות ב' יום ואמנם החזקים מאד כמו הליבורים
ומיצא בהם והרב המשקי יספיק בשנה פעם באביב
ופעם בתורף ויותר בזה מראוי שהשגחת על בורים לנקות ב
בכמו תאוובריאשטה הנזכרי בשעור חליי הראש וכרמשו'
ואף הרועת' גסח ונגמה יקח פלפל ארוך באם
באמשריאן שסרג ודף ברנג בא' אוקיא ופלפל חצי אחד
סיוטת פנגנבסת ג' קמחלים ושכן או זהב ג' קשלום
יקורב ויבושל עד שיכלו תבים ויסונן וישמר בזכוכית
וישם בנחיריו בה שיחשיקו וארוי יסמך לזה אם ירבה
בזה בשאיפות הנזכרות המרשיבות וראוי שילבשו בכל
בה שינגב ויחיך הלחות הטבעי ויאמר עליו עמל והגזת
ושיעיקו באויר אל אויר ינגוהו ויסת אויר נקוי הסבנים
במו שכן מקרים בכמו הזרים העגבים וזה אם יורקו פעם
פעמים רבות וראוי שיתבודדו כל בקר אחר הרחות הם
הנזכרות בן המעים והשתדלו להרים קול גבוה ויתאבקו
ויתעמלו האחר והמפה ואחר יקיעו וכשיזיעו ישתו אחר זה
ואחר זה יכשהו בשמנים השוים בחום וקור כרשיבים ברוב
הענינים שחזקים בתחלה כי יצטרכו בתחלה אל המחוקים
במו בורבולנש ועפצים בחומץ. ולפעמים יעשה
אליהם בריחה בשמנים עם חלב אשה וכן ראוי שיוסף

בנחיריהם אם ירבה היובש ואם יתעורר להם [illegible]
ישכר ויתעורר והיותר טוב שירחצו ואחר ירחיצו [illegible]
רחיצתם הנה בריחתם בכמו שמן הדס ובשמני [illegible]
כבנים והרשיש עאן ושכן קרוש על התנועות [illegible]
העולה חצי שעה ויבין עצמו להקיא בנביה ואחר [illegible]
דבר כן אפסנתין ולפעמים יצטרך להם [illegible]
במרחץ במרקקים המתוקים אשר יש בהם [illegible]
נגרני לבר ודבק הגנרים גם כהרדל [illegible]
ושחור ופוליספרי ואגנטא מבנצרי והרדל [illegible]
ולהכבסם על שורתם וגם לפעמים יצטרך [illegible]
וזה בעת שתשרידו שיתרחצו להתוך מוצריהם [illegible]
כאלו וזה עיקר ברפואתם וגם [illegible]
ואוליאו אלהבבריאת ולפעמים יצטרך להם
בכמו זה בשבט החם וטוב רחיצתם במים [illegible]
בו פיניטרינ וגם בחיה בבחצם וראוי [illegible]
המסגל לנגרי ואמנם הדברים אשר [illegible]
היותר מועילות הם בריאק אלפארוק [illegible]
הבריאק הארבעה וקשפארטבן ורפואת [illegible]
יערטו באלו גם כן ושתה [illegible]
בשיל באוקיא יין עב או יין הנקרא [illegible]
גם כן ודע כי בשר האגעה ובו שיש בו [illegible]
בן ורפואות היותר נכבדות ואין ראוי [illegible]
יעריי או כשפת הנהר וכרוף הדם כי הוא [illegible]
התולעת והוכם יש בהם רוח ואבין אבל [illegible]
וכל שכן הגדולים ויחתך ראשו וזנבו [illegible]
הלת הדם בהם וישאר כתנועע [illegible]
הנה זה טוב ואם לא היעובה [illegible]
הדם והתנועה ואחר הגבירות ינתקה [illegible]
בכמו שנזכיר לך ויאבל בבבו ומברקו [illegible]
בו ההפעה או ישכע בו הנה נתרפאו רבי' [illegible]
או בבינה בהשיתה להבית המצורע [illegible]
שמעלו זה כהאכנם בחלום או בבראה [illegible]
גם כן מועיל להם ואמנם [illegible]
בהאפעה שיוקח האפעה ויחתך [illegible]
מיקרים ואחר ישלק בברתי [illegible]
או יבושל בבשים רבים עד שימוח [illegible]
וינוקה בשרו ויעשה ויאכל בשרו [illegible]
עצביו או על פתוחים כולו בסלת [illegible]
עליו דבר באפרוחי יונה עד שיכרסם [illegible]
לפעמים לא יתראות תולעת בבנה בבית אחת [illegible]
יקדים הבריאות סור והסכל יבים ואותות [illegible]
בו והתנועה לעת אשר ראוי שירפא בו [illegible]
המצורע לנפוח ויבצח ואחר אולי יהקרב [illegible]
ומשיש עורו ואחר יבריא ואם לא יתבלבל [illegible]
בכוך ולא ינצח הסנה עליו גם כן [illegible]
שיתאדו לזה שיובח אפעה [illegible]
שיזים תולעים ויצא עם תולעים [illegible]
עליו הנרמות ג' ימים כל יום [illegible]
והמריחה גם כן בבנה שיש בו בה [illegible]
הסכן אשר יבושל בו וקודם הרפואה הזאת

יקח השחור הנפטש וישם בקדרה וישם עליו חומץ חזק ה׳ אוקי׳ ומן המים אוקיא ושליש ירתיח וישרש דלף בכא ב׳ אוקיות על אש רכה עד שיכלה החומץ ויקנח המים בח במאחש ויהלכוך בו אחר שתגלח ראשו ונקהו ויעשה ג׳ ימים ויקלה להם כמעשיית הרפואות האפעיות והפשט בן העוף הנפסד ויתחיל הבכור והעוף לשוב בריא וגם כי הדרנה המצירע במשיבים הטוים בחום כמו שיועיל ב בקנת העיים אם יתחזק׳ וכן לרכבים בנחיריו שמן דאלט ויש בו חומץ ומענו שמן כירי וגם כבר שומן אדי ומר והצורפים ועיפות וכבו שמן קוסט ודהן שישאן וש השמן לילי ושבור הקצוית וזה אחר ונקוי אבל קודם הנקוי לא יברח כלל כי ישתום הנקבים׳ ומן המחיות המועילות להם לישרמלי וורגל והרפואת אל סלאנה׳ והלב הצאן היותר נאות בכה קירפא בו וכש׳ בעת צרות הנשיכה וקושי יציאתה ועדירות קול בהפסק בין הדרקות וראוי שישתה בעת שיחלב מיד והלב הצאן הוא מדברי׳ ואחר מועילי להם וראוי עירתחו בכבר שיעור כה שיתגבל בא צנוכבא ואם יתחפק עליו לבדו אם אפשר מועיל להם כאשר׳ ואם אי אפשר בלתי זולתו לא הוסף עליו דבר אם אפשר זולתי הדלוח הנקי ומיני אספידבא בבשרים כרתולאים וכיוצא בזה כמה שנזכירהו ואם תשוב הנשיכה אל הקושי הראשון אז יעזוב החלב ויפנה אל הדברים החריפים להקיא בהם לא זולת זה ויורק כמה שזכרנוהו ואחר אם יצטרך לחזור לשתות החלב עד הצורך הנזכ׳ טוב וראוי שיתשטה הרגוגה הזאת בשנה פעמים׳ ואמנם הנ:בקים והמחולשים אין ראוי שיעשו להם הדקה ולא ישלשלו ברפואה חזקה כי המותרים בהם יתנועעו ולא יפרידו אבל תתגרב יאלו לאחות הלחות אל המעי והעש׳ בהם בחוץ כה שיתוך וירכך׳ ומן המשקים הטובים אליה׳ שיוקח חומן וחצי ומקנראן בבוא מחוכות כרוב כרכרי ג׳ אוקיות בעורב הכל ויסוחה בקף ועריב או יקח בשמי השן במשקל עפרה קירוטים וימתר כג׳ אוקיות יין וישבן החלב או יוקח הלתית בדבש שיעור אגוז או יקח אסקוטלא שיעור׳ קיראטים וגם משקה אסקוטלא הנתוקן בעצם הלקיקה א או יקח כבן ה׳ זוים דבש שיעור מיתוקן עצמיות הלקיקה וכיוצא פודנג טוב להם כג׳ אבולוס עד ו׳ והדרג הבליות רא ראוי שתעשה כבנו לקתים כבן שתעשה הרפואה ויחזיק הדריפים כאשר אלא לקיא והלא על דרך המכול כמה שי שילקח והנה ירפאהו בכויה המפוזרת על אבריהם כמו ה׳ הקדקד וגבה הראש ועל שרש השפוי כובע והצדעים ו׳ והתולית ושרש פרקי הידים והרגלים אבריו קצתם וראוי שיהיה בתחלת העוד מתצרעת כויה בבוקים הראש להיקיל כן הקדקד ואחרת לכטה מזה ואצל החתה למעלה בהפרשות ואחרת הלך מכן בראש ואחרת בשמאלו וא ואחת בגרונו למעלה מהנקבה ושתים אצל שני הדדיים ת והקלפים ואחת על הטחול ויהיו אותם על הבריות בכבוח רק ואם יבוה על הראש ראוי שיגיע עד העצם עד שיתקלף העצם ואפי׳ פעמים רבות אחר מהתחבור בהגיע זה לכוח

על כלל במסור התכוליי הכסילים לפעמים יכותו נב׳ אם לא יהנגב ניסם תאר רפואות מורכבות אליהם כיום אל גארנן ואלביש אשר יעמד להם במקום בשר ה האפעה ובעלת הזאת׳ וכרם רפואות אל סלאגן ואמנם אל גארנן הנה יש נסחה גדולה זכרוה חכמי הודו ונכוח ומתארתה שיוקח מורבולגש שחורים ושיערת מג׳ י׳ זוזים פ פלפל ארוך ה׳ זוזים בים לבן שנים וחצי יורק ולהת בשומן הלב בקר וילוש בדבש והשתיה משקל עד שנים ש אחר נקוי הגוף ואם יוקח בכבר עם כמוה רפואת ה הכבך לא יפוחר דעתו כי הוא צרי שלו׳ תאר מרקחת הנקרא אל ברנלי הגדול והוא אל נוא האדן המועיל מהנדבו׳ והצרעת ואבהק והספחת והבים והחנוך והגרב ויסן ומעשיר השכל וכסיר השכחה והוא טוב לת לזנרין ומועיל בחולוף והרפואה הזאת בחרות חכמי הו הודו למלכיהם יוקח מירבולאנס בלוריסיש ואבליכום ושערת הנדי מא׳ יד׳ זוזים אגוז מוסקרא וקלפת לבונה נ׳ ומיאו ופלפל שחור הרד׳ ופלגמו נעזי וגארמסך וקינדיסי וסרושה אסקירלא וכראג הנדי מא׳ ה׳ משקלי׳ ומן הקדל הטוב ארבעה משקלים יודק הרפואות וינפו וישחקו כל אחד לבדו ויסתום בזירון הכותש ופיו ויפשום קודם זה בשמן חלב בקר ולפעמים ידיק שחיקתו על המסכים ויוקח פאניד והטוב הנקרא אל כואני שתי כאנה וחצי כבורת ד׳ דגואר ירוצק וישם בקדרה חדשה ויצק עליו כים די שי שינכסהו ובשיכם תורידהו מעל האש והורה עליו הסבנים נחלרסם בו השב ואחר ילקח בזה בלוחים כל לח במשקל ג׳ והשקה כל יום אחד מרקות נעס בכוס פורסין או יין תאר מרקחת אל סלאנה ובלצין אל שהלינרשי והיא רפואת הנדית בדרך התריאק והוא מועיל בהסרת הצפרנים ולובן השער והגבירה וצרות הנשיכה והדפיקה והפסק התאוה ושלשול המרה והקן ומעוש הדרע ושיבת הזקנים ויועיל בן והחכוך והאכול והשחונה יוקח סלאנה בנוקת ודרוצה מאה וששים במשקל והסלאנה הוא שתני התישים והדריים וזה כי הם ישתנו כישי התעורדים על סלע במה נקרא אל סלאנה וישחור הסלע וישוב כדונג דשן רקים ומירבולאנס בלוריסיש ואבליכום ופלפל שחור וארוך ולאודו ואגוז מוסקרא וקנדלא ומאסים וליננא אלואן והדכילי ואאפורי ואנתמוכת ובורנג ומריצים מכל אחד ד׳ משקלים בדולי במאתים וששים כט במשקל סוכר טברזד מאה וארבעה ושלשים משקל וזב אדום וכסף צרוף נחשת קלל ואדום ובדיל הנדי הוא א אנייר מא׳ שבעה משקלים ישרפו הע העצמים המתחצביים וידוקו וינפו הסכנים ויעורב בדבש ושומן החלב ויוצנע בצנצנת ירוקה השתיה משקל בחלב עז או בכים פושרים ויוסיף בן הדבש סוכר קנצו שבעה ושלשים משקל ומשומן החלב ארבעה ושלשים משקל ואם תבשלהו יהיה טוב אלא שיה שהוא מוסף או יגיע להשנתו באחד ועשרים יום

תאר שריפת הברזל ההנדי והוא אצייד ירד קץ הברזל רקועים ואחר יבושל בירבוז לאגש כלוריסיש ואגוליסים

ויושם בקדרת נחשת ויוקד תחתיה באש רפה ויחוכם ה הברזל ההנדי עד שיתאדם בגדולת ויתרבן ויכובה בבים ה הים ותותים והכבה במים הדם עד אחד ועשרים פעמים ואחר ישמע ראוים הבים ויוקחו שבריהם שיצלול נרב רם דבר בן הברזל ההנדי ואחר תשוב הקדרה על האש ויושם בה שמן בקר ויתוכם הברזל ויכובה בו אחד ועשרים פעמים ויוקח גם בן שבריהן עד שיתבר משבריו ה כוגן בשקלים ומן שברי ההנדי ה שקלים וכן יעשה בנחשת עד שילוקט בשבריו נכבן ח בשקלים והאבנם הנכף הנה הוא ישופת בצירחפים ומשור עד שישוב כאבק ואחר יבושל במים בלוחים נכף ברזל עד שיסרק שריפה חזקה ואם לא יסרקו המים בכף דבר מגריות כר כריסבי כי הוא יסרק ויקח בכבו ח משקלים כל זה בודק ו ובניפה והאבנם שריפת הזהב ראוי שישופה עד שישוב ב כאשר והיה עמו משקל בן ה עורת וישופה עוד במסור ויוסף עליו משקל בן הקפרת ותעוב הקפרת עם הזהב עד שיתבשו יחד ואחר יעזוב שעה ואחר ישופה ויותכו על עליו משקל בן עפרת וישופהו עוד בבשיפה ואחר יושם ב בכף ויושם עליו בים בלוחים ויותח עד שיסורו הבים ו וישאר הזהב והעופר מאור יודק וימב כנביתה עד שישוב כאבק ויעורב בים אזה והאבנם נקוי הסראגה הוא על הדר ודיך תות וזכה כריבורי בדינו ושמן בנקר ויושם על הסלאגה כבלי שיהיה הדם יכים די שיכפוהו וינוח ב בשמן שעה ואחר יותכף חפיפה חזקה ויסננו הבים בכנג בבלי הדם וינוח בשמן ג יכים עד שיורכך ויוקח שבריו ה הקבים ואחר ויצק גם כן מטריבגרי ודשון על הסלאגה ויזורה כמו שיזורה התחלה ואמר הפעל זה פעמים ואחר תניח כמשפט כא יום עד שיתעבה וישוב רוכבה לדבש ויש ויעשיר כמו הזפת תאר אר מלנה הקבנה והתעלותית בתועלת הגדולה יוקח בן הסלאגה המטוגנת הרק ובן אר לוד אר אל בדד ד הלקים יודק אר בדד ויעורב עמה ב במשקלה בדבש וסוכרי וכבו הצי הו בש שום וחלב בבק ויובנג בצלוחית והשלה מנקי בחלב בקר מבשר תאר רפואה בועילה למצרעים ויקח בירבוז כש שחורים כנקים והרכבשים כנקים ונגבל כא ז וזים אביאוס ח ז דם אשא מבושלת ג וזים עצוקים והצי כבף ויבושל בג דואריק ואלבונק הוא ד ליטרין במשקל בנוד עד שיכלת השני וישאר השליש ואחר יתהו ויסנן ויושם על הבבונן בן הדבש מה שיספיקהו וישתה בג בו ליטרא וילקח נוף ה העליל כשמן חלב בקר ויושם בשבש עד שיודע ויצוה ש שילך אם יוכל שבעים צעדים ויסבב פעם על צדו הימין ופעם על צדו השמאלי ופעם על בטנו ופעם על גבו ויזון בולחם ודבש עד שיסיגם שעור ז ימים עד הרפואות בבל יום תאר רשיה למצורע טובה ויקח נחש שחור בהלך ויזבח ויושם בקדרה ויצק עליו בן התוכן החזק ה ה אוקיות ובן בים אוקיא שמארני רעוב ושרש לוף כא ב אוקיות ויבושל על אש רכה עד שיבוה הנחש ואחר יס

יסנן בבגד ויבדיל העצמות בן הבשר ואחר יצום יעב הצגרים בבלי זבובית ואגריצית הרפואה ה יצה לה ... נבות הראש ותרטה עליה בזה ג ימים תאר ר... אורית תועיל במו יוקח אסטא פיטגריא ובבלבל ... שחוקים בעקר ואבליסרש בא חלק יורחה בשבן ... ויוטח בו ובקום אחר שירוחן בבשול ... וגם ישרף כירבולגש ועשבים וירסה בחובץ ... בוזגם הוא כל בהיר לה׳ עבל וטוב רבים כבמו ... והעופית הידולעים ואספיד באגו הדג הרח והל הבשר ... תגורין אר אפשר בלתם וטוב שבכזונם להם פעריהם ... הגדיים והביצים לקוחים בים הרעונים בג ... והיטובות וגם יצטרך לערכם בכבו בלקא וגבן ... זב הי ואין ראוי שתתערב בעוצות הבותחבים ... קודם הנקר כבו קפריש ושוכר וכהו כי אלו ... בנקים שבבזונות בבותולות בוכנה ויפצו ... להרחות ואם תעשה הרפואות והבשלבתה ... גם בן והטענה התאת והדג ובלוח בענין ה... לרם ואנחנו נצוה עליהם בעת טרע והקאם ה... והגצרית מועיל להם כבסלה והלהם בולב ... להם והענבים והתאנים והצנוקים ... וקיפות והפרטים בעיגובר ובה שילקה באלו ... וראוי שיזונו ביום פעבים בבי מעוד העבי ב... אות יזונם ולא ישתו היין בעת ו התקרות ... בעט ובעת השקט העלה ישתו בן והלקת ... שוה הם ואם ישר השער בן ר נבות ובידא ... ברתגאת החלי השועל נשאר בה שבישר נבבו ה... תאר רפואה אחרת יוקח אשטא פנגריא ובי... שחורים בנוקים ואבליסים בבא חלק יורחה בשבן ... אנפקגן ויוטח בו הבקום אחר שירוחק בבשול ... ובלאפשטיאש תאר רטית אחרת ישרף כירבלגש ועפצים וידוכה עליו בהומן

האופן הרביעי

בפרק החבור ומה שהוא תלוי בו בן השבר והבשה ...

המאמר הראשון בחבורות באבר בלוי בפרק החבר

פרק א

כבר באירנו במאמר ה הראשון מיני פרקיהם על הדרך ה... בבנו המקום ההוא ...

שנדבות עתה אל בללים בעט בקניניו במה שהוא ... ידועים לנו היותר בובחו בבה שנדעהו ... כי אנחנו נכוון בקצת הענינים אשר יתבתו תאום ... חבורים כאשר היה וזה אם בבבו הבשר ונכוון בגבלה ... שתשאר יניעתם נשברת ואפי׳ שרא יתכן הבורתם ...

תה בעצבות האלשם אלא בעצבות הילדים והנערים כי
בבר נקוה כהם איתו והמציאות ואמנם העצבים והעורקים
ונה אמיץ הרבה בין הרופאים כי הם לא ישובו כתוברים
אב׳ אולי ישאר עליהם נגיעת הדבוק בטוסר יעבור עליה
זמנים ואמנם רבים כי זה אמנם יבא בשריינים לבדם
ואמנם צלינוס הביא בחיש עליהם וזה אבל ידבקו השריני
בעדות בין הנסיון והמאמר לפי ההקש אמנם העדות מן
הנסיון כי הוא ראה השריינים אשר תחת הבשליקא חוב
מן ייני הצרע והשוק כבר נתדבק ואמנם האמרות
אשר מן ההקש כי העצבות בכמה מן הקושי לא יתדבק א
אלא כבנין בילדים והבשר בקצה הרקות וידבק והעורקים
והשריינים כממוצעים בין העצבות והבשר וראוי שיהיה ע
ענינם ממוצע ולא יהיו שוות בקבלים הדבוק כן הבשר ויותר
נקלים לקבל הדבוק מן העצבות ויתדבקו אם יהיה הפריק
בינו וקטן והגוף רך וטוב ולא יתדבקו ברובו וזה כן קש
המעניות הדבריות ותעשה כפי הנסיון

פרק ב׳

כלל בחבורות ואמרים האמרים אשר אם יפלו בהם החבורות יגדל ההיזק ויכותו ברוב ולפעמים

לא יצליח בפליאת הם כמו המוח והכליות והמקוה והמעים הקרי והכבד אינו שאפשר שישלם למטה אם תהיה קרת ואמנם הלב לא תקוה בשלום עם חדוש החבורות בו ורוב מי שיקרהו בנגיעה חבורה בטיקרית דו הנך קיא או סוכך צקות והיות הבטן יבות ואם תהיה החבורה בם בנקבות אחרים שראוי שיחזק בהם המאב והבורסא בראשי העצרים ובאחריהם וכל שכן בעצבים בהם ולא תת הקיז בורסא ויהיה זה על פגע בגנים בשתלו אליו והלי הליכות ולא יביע אל החבורה והנה ראוי שתעשה בה שמאם בשער השחינים במטמותיהם ישתמשו בהם השחינים והה החבורות אחרנם עד שנגיע שם בג קמני הדבר באות

פרק ג

מאמר כללי בענין הרפואות לחבורות

החבורות הבשריות לא ים ימנעו אם שיהיה סטיע פשוט וישר או סטיע בעוגל או ב גער צלעות או שסיע או חסרון דבר מן הבשר ולפעמים יהיה סוקע ומגולש עובר ולפעמים יה יהיה מגולת ולכל אחד יש הנהגה וישתתף הכל בעצירת ה הדם וגדל והנה שמנו לו שער ולפעמים יה היה הגלת שיעור שוה בין הדם והגיחול בועיל לחבורות ויבנע ומורסות והם ניטה והקדחות וכן היותר נכון שיכון בו ב בחבורות שיבנע העדות בורסא בהם כי אם לא יקרה בהם בורסא אפשר רפואת החבורה ואמנם אם יהיה שם בורסא או יהיה רצון או פצוע בתוכן בחולי והחבורה רם שירצה להיות בורסא או שתתבטל או אפשר לרפואת הזוב החבורה וכה שלא ויכן כאח הרעא והבורסא ואם יעצר ברצון דם ראוי שתתבחר בתתכתו אם יהיה לו שיעור ית ב בו ובתיחות וזה בשנגהו מולא והתירו וזה בבל הב ולית ור ורך מכה שכבר נודע וראוי שיעצר הגלת הדם אם יקצר ואם יהיה הסטיע פשוט וישר אבל לא יפול בכנו דב דבר יפסוק בהגבהתו הקשירה והחתך ובגיעת הדבורות נה

והמכוכיות כבנו וכגיעת מה שירוך דבר בין הדברים ולא
שער ולא צלתו אחר שכרוך בת האבר והשתדלותך שלא
יכנס אל תאבר אלא דם טבעי ואם תהיה החבורה גדולה
לא ימנעו קצותיו כי הם עגולות מתרחקות ובתחלפות יהיה
התבנית או שסכרס כב נח כשר מועט בלתי רב הנה
רפואתה התפירה ובגיעת התקבין הלחות בו כעשיית הנגב
והכנגבים המדתיעים ועשיית הגיהות אשר נזכירם
ואם תהיה סוקעת והנה ההדוק יועיל זה פעמים רבות ולא
הצטרך לגלות אם אפשר וזה בעת שיועיל קשירתו בין
בקשירה בנבת ונתנקה ולפעמים יצטרך לגלותה כבן
שבארנו וכל שכן בעת שלא יפיל השחוק הטוב על שרש
הסקיעה וישפכו אליה הליחות מפני התלישות והכאב וה
ועגינים נזכירם בשער השחינים ואם יצטרך לגלותה או א
אי אפשר בבלי תנחת בוך וכה שהוא כמסומני על פיהות
שינגבה וכל שכן בעת שהקשירה אינה נופלת על השרש כבן
שאמרנו ומצבית מצבת שאי אפשר שתשפך הליחה ה
הרעה מכמה או שיהיה בה עגם או שיהיה בה חולי כסבב נא
מצוד או שטב בה לחות רעה מאד ואז היא במסמכי ה
השחינים וזולתי החבורה והנה אמר המתם הנה הצטרך
החבורה לקשירת בתפירת שתי השפתים אם ייצא הדבוק
והצמידה ואמנם אם תצטרך לצמיחת בשר אל תצטרך
לזה אך תצטרך מעט לקשירה שישפך הלכלוך שבה ופעם
אל קשירה בשעור שתחזק הרפואה עליה אבל ראוי ש
שיהיה לפיות החבורה מקום שישפך הלכלוך במכה תמיד
בטבעו אם שכבר נפל החתך שם ואם שתבינהו בהבנית ה
הזה ואני כבר רפאתי חבורות רבות היה תחת עמקם אצל
הארכובות ופתחתים בפתוח החתך בבי׳ שם פתחיהם כל
כמה מצד הארכובה אך הייתי מציב פתח החתך בגבה שה
שיהיה התחתיה העובק למעלה והמה למטה והיו בתרפאת ב
בלי החתך לצד מטה וכן תליתי הזרוע והמפ׳ וגלדתם ת
תלייה היו הפאות לעולם לצד מטה וזהו מאמרו ותאמר
לפעמים תפול החבורה בענין שתחייב עליך החתך השם
והחתך האבר ואמנם אם תהיה החבורה נחתך בכנה ב
בשר ורב או יצטרך לצמיחת בשר ואינו מספיק בה שבנ
שבנגב ומנגע ולפעמים יזיקו הנגב והמנגע מצד מה
שירחיקו הליחה שיצטרו בכנת ולפעמים יהיה הסקע
והחסרון בין העצם בענין שאי אפשר שיצמיח בשלמות
וישאר שקע כבר שירכן שיצמח יותר בין הראוי ויהיה בש
בשר מוסף וראוי שיזון העלול הגרצה בו צמיחת בשר בה
בחבורות במזון משובח טוב הכימוס ואמנם העור הנה
לא יצמח אם כבר נחתך בכללו אבל אמנם יצמח כמ
במקשו בשר קשה לא יצמח עליו שער ואמנם העורקים
הנה פעמים רבות יהיה שירצו שיצמח עם הבשר ויש
בהתחבורות בערות נבוח כמו החבורות הנופלות בעצבים
וקצוות העצלים ועוד נזכירם בשאר עניני העצבים ופע
ופעמים רבות יסתבכו אחר והם בקרים רעים כמו מה שים
שימשך אחר חבורות קצה העצרים בשטוי כראות ונפיד ד
דפק אחר התכיפה והקטן ויובן על עקוף ונגילות בה וגם
נמשך אחריהם הכויצה וכן הנגילה לקרם הארכובה אצל
העצם הנקרא אל רצפה אמנם יכטבו אחריה בקרים רעים

והם מביתים ויפקע כי שיבלע בכנה אם יפול בריצה ככ
בכבו החבורות האלה העצלות ולא יקבלו הרפואה וגה
הרפואה החך העצל ברוחב והבונה כבנהו פועל העצל׳
אך זה במה שראוי לאחר כפי האפשר · ורפואת
הבריצה וערבוב השכל הוא לדבר אחר זולתו · ובכנו
חבורות הארכובה אולי הצטרך שיחבר בקשור קשה וש
ושהגנה מבוחשותיה ושחיותה וחבורותיה בחוקה והשלשול
ובניעת הדבוק עד שיתנקו נקיי נברין ואחר הדביקם ·

פרק ד

בהודעת מה במה שיצטרך ובמה שידביק ובמה שיח שיתחום ובמה שיאכל

ביתכנים · השם אשר כמצמיח הבשר הוא אשר הוא
כי ייבש הדם החבריא לבשר ואם יהיה כן נגוב חזק ויבנע והם
היורד ולא יהיה הובר לבשר ולעצמים ויהיה לו בורק חזק
שיתיכה וידלדל ויעביר הליחה הנמצאת והמכוננת לבשר
ולכן ראוי שלא יהיה בו רוב נגוב אבל אל נדר ולא בורק
חזק כצד אבל בורק במעט שעור במה שיבריק הלכלוך
בבלי עקיצה ולא יצטרך לקביצה יותר בה ויצטרך גב׳
שיהיה בחום וקור במנהג אם יהיה נוטה בהוך בשעור וגב
ונגביה ואם היה בלתי נוטה גמיה יושב בה הנה לרוכה
ויהם כאור חם כאור ולקור כאור קר כאור יותר נב׳ במעלת
ורשם השם במקום לא גבלו אם יפליג לקרב הבוע ·
ואמנם השם המדביק הוא אותו שמחבר בין המתרחקים וא
ואין צריך שיתחמש בו אלא בעת ההם שידביק בגיגים א
אבל הרפואה אשר תעקמה הנה אם יהיה דם נמצא שם
הנה אורח שתהנגב ורדם ונמצא שם בחבורה הנספק כ
כה הבורק נגוב יותר קודם שיגתח ואי אפשר לו זה אם ל
לא יהיה עמו יותרן כה על הנגוב ולכן ראוי שלא יהיה בכב
בבורק כי המבדק הפך הבונה כו ולעים המגיע בין הדם יו
יותר קשה להתדבק · והבורק ינדק אותו ויריחקה
והרחוק הליחה אשר בכנה יפול שיחת הדבקות ונקרא גל
גלהדבגם ולא יצטרך לחסרון בנגוב כמו שיצטרך אליו זה
המצמיח כי המצמיח יצטרך שיהיה אליו ליחה ואוחה הל
הליחה כונעת הלותה הנגוב והמדביק לא יצטרך אבל יצ
יצטרך המדביק לנגוב יותר חזק ולקביצה בעיטה והם
ויתמבריא בחזוד יותר חזק הצטרך אל קביצות מגלם כי ה
הוא יצטרך שיתנגב מה שהוא בטבע יותר חזק ונגוב רל׳
העור ושהוא צריך לנגיב הליחות הטבעי השרשיי נגוב ח
חזק ומה שלפניו יצטרך לנגוב הליחות הטבעי נגוב יותר
חזק והשרשיי לנגוב שעור מה שיתיח בו ויתעכה ולא יח
יחסר בין העצם · ואמנם המאכל המחסר הבשר ראוי
שיהיה חזק ובורק מאד והגבון נוגמאות והחבורות אם ב
גבורתו שלא יקרב בהם מים ואם אי אפשר בלתו שלא ים
יסבול העלול בבלי מרחץ שיניח עליו מן האספלנית ובן
הבגדים הטבולים בשמן על ענין בהקשירה שלא יניחו המ
המים להגיע אליהם או החבורה אחרת מההתחבולות ·

פרק ה

בבריאת החבורה והלותה אם יצטרך לגלותה · אשר גלינוס ראוי

שיטוהע מן המקו׳ היות׳ בולט ומתחבבשו ושתעשו ויהי׳
זר תבריתה לצד שיהיה אפשר שתזול המוגלא ממנו [illegible]
ויותר כבריתה השני ויקרב על הפנים אשר יקרע במקרה
הרציאות והדבלות אלא במה שהוציאנו מן הכלל כמו
ואמרכים והאצילים הראוי שתוך הבריתה עד העור [illegible]
ואחר יוקח ויונח עליו המשכים מבלי עקיצה [illegible]
שהוא ידוע בלוחות המכים המגרדים ולבונה וקיריר
טובה במכה כי זה יותר חזק והקביצות והגבון בחבמת
החבורות אם יבריחו שלא יקרב אליהם המים וגם אי אפשר
בלהם שלא יסבול העלול מבלי מרחץ ראוי שיסור זה
החבורה השות האספלניות הנאותות ספוגות במשה גב
מבולים בשמן שיבדילו בין מי המרחץ ולהגיע ובן זה
החבורות או להתחבל בדבר אחר מן התחבולות וזה
המספר׳

פרק ו

בהנהגת החבורה בלה הבאבים והנוחמת יצטרך נגבו החבורה [illegible]

הגלו להתהלך לאט ושיתחשב שהחבורה לא תחמק [illegible]
לעולם כל עוד שהמורכא לא תפקים ולא ישלום אלא ב
במה שיש בו נגוב וקרור בתחלת הענין ויותר [illegible]
זה ושיעשה בו רפואת המורסות בכלל וזה [illegible]
בזה עם כלילת מרגלתו בכל אבר מן הראש ונשקה הל
שיוקה ורכוך מחוק ויבושל ביין עפוץ וידשה בו [illegible]
ויראה שתעוין אל מה שיפגה ענין המורסא · כי זה
אם עשית אספלנית שחורה וראית החבורה ויותר חם
ארביכותה או תבעבע השה אל המקרר [illegible]
לכמה׳ ואם ראית אותה ותהגגה או התקשה [illegible]
הלבן התעשה השרות [illegible]

פרק ז

בהנהגת כלית בתי הקרבים במגנת [illegible] במה שיבואם במסמן [illegible]

בריקה או קרע במפנים שיתדבק ולא יתגוב והליקן [illegible]
במפנים במה שימנע הזלת הדם והרפואה והעולות גם
בשתי הכונות הראשונות כמו בנדים שבטלו נותן [illegible]
שישתה מן כבשורא גדולה כמשקל אחד וחצי ויתן [illegible]
בזה כמק גדול · ואמנם מה שישה במכה והזלה [illegible]
דאגן וחצי בורע גושקאמי במי הרבש ושאל המכ׳
התאסרות בבציעת הזלת הדם ורקיקתו והמבגלית
ותשרע החיצונים הנה אם הרבם שאם יקרעתהמ
החצון עד שיבאו קצת המעים אז ראוי שיקרע עד יותר
המעים והבנים ואם יצא דבר בהקלב המנגנה או הגוף
שיתגרע ואם ראוי שיקשר בקשירה ויראו אם לא ה
והאם תתמר החבורה אם לא ואין הדרך בתפרה · וכ
גלינוס נתוח תפרים ואנחנו זכרנוהו בנתוח · אבל [illegible]
זכרנו בנתוח כי במקום הנסלים פתיח סכנה במום [illegible]
יקרע מן מקום אל בורח כי אל בורח הוא אבעת [illegible]
והבכלים משני צדדין בשעור ארבע אצבעות מן אל בור
אבל הנה השפוע אם יפול במקום אל בורה יצאו [illegible]
יותר והחזרתם בו יותר כבורה וזה כי הדברים [illegible]
אותם גם שני העגלים היורדים בצורך הגוף ויחד [illegible]
והחזה לעצם העאנת ולכן בשיקרע אחד במני [illegible]

אותם הם שני העצלים היורדים באורך הגוף וירדו בין החז
החזה לעצם העצה ולכן כשיקרע אחד משני העצלים ה
היורדים באורך הגוף יורדו בין החזה לעצם או אפשר מבלי
שיצאו קצת המעים ויבטלו כדרך אותו הקרע וזה כי
העצלים אשר בכסלים ילחצום ולא יהיה להם באמצע עצ
עצל חוק יחזיקם ואם תוכן להיות החבורה גדולה ויצאו
מגור הבטן אז יהיו הכנסתם יותר רעה וקשה ואמנם
החבורות הקטנות אם לא ישתדל להחזיר המעים מיד ונפחו
ויחזקו וזה למה שיולד בהם בין הרוח שלא יכנסו דרך הק
הקרע ההוא ולכן היזהר בשורות שבחבורות הנופלות במים
וג׳ רעות כמה שיהיה שורת הגודל אמר ויצטרכו אליו
החבורות אל ארבעה דברים הראשון שבהם שתחזיר המע
המעים היוצאים אל מקומם המיוחד בהם והשני שיתפרו
התפירות שישום עליהם רפואות נאותות והרביעי שלא
יגיע לדבר בין האברים הנכבדים כפני זה סכנה ויקרה ש
שהחבור בעבור שהיא קטנה אם לגו לקטנה ולתכני המעים
היוצאים מסבה ואז או אפשר מבלי שנתיך מסבה הרוח ואם
שניחוב הקרע ההוא ושנתיך מסבה הרוח יותר טוב אם יב
יכלנו עליו והסבה בנפח והמעים הוא קור האויר ולכן
ראוי שנטבול ספוג במים חמים ונכמיחהו ונגיחהו הם ע
על הם וזהן הקירב אם יחזקם גם בין יהיה ברגל במקום ה
הוה וזה כי הוא כמכם יותר בחתום הגלה ובחוזק המעים
ואם לא יהיך הענין הזה במה המעים אז תעשה הרחבה ה
החבורות והגלי ויותר נאות לשמוע הזה הכלי הנודע ב
בבריאות הנאצורים ואמנם כבוני הכריתה החורים
מפחי בריות שראשיהם יוצאים והנה יסבור לצד בטנה ות
והוב ניה והמצנפה למעלה ואם תהיה החבורה פונה ל
למעלה והתכנית והמצנפה למטה ויהיה כוטתך אשר תבוין
בפני התגלנים יחוד שלא ישלו שאר המעים על המעים ה
הוצאים והורדים כי יכריחוהו ואם תשים ג״כ בונקך ת
הרע שאם תהיה החבורה בצד הנמני אז ראוי שיתחיל ה
הזולה בבניה לצד השמאלי ואם תהיה בשמאלי
ישים גבהתו בצד הימני ויהיה בונקך המיד שתשים ת
הצד אשר בו החבורה יותר גבוה בין הצד האחר כי זה ענין
כולל החבורה הזאת ואם ישברו המעים במקומותיהם
אשר הם להם מיוחדים אחר שתחזירם לבטן אם תהיה ה
החבורה גדולה אז יצטרך לתפירת הבטן וזה שראוי שיאחז
בקום אותם והחבורה כולל כלו ביד ובחוץ והקבצנו ותח
ותחברהו ותגלה מבנו מעט אחר מעט כפי דרך והתפירה
לפה שכבר נתפר מסבה גם בין ותחברהו ויקבצהו מעט עד
שתתפר החבורה כלה התפירה קיימת ואני אומר לך ה
היותר טוב בתפירת הבטן אומר הנה בהיות שצריך
הענין שיתחבר במה שבין הצפאק והבשר הנה ראוי שתתחיל
להכניס המחט בעור בחוץ לצד פנים

ובעבור המחט בעור בתוך לצד פנים ובעצל התולך ביושר
ובארכו ורצה לומר באורך הבטן כלו תעזוב השפה בין
הצפאק במה הצד להכניס בו המחט והעביר המחט בצדו
האחר מבפנים לחוץ ואחר תעבירהו מבפנים לחוץ בשפה
האחרת בין הכרס ועם העבירו העבירהו שנית בשפה הוא
הזאת בעצמה בין הכרס או בחוץ לפנים והניח שפת הצפ

והצפאק אשר בצד הזה והעביר המחט בשפתו האחרת מ
מפנים לחוץ והעבירהו עם העבירה עניינו בצפאק בשפת ה
הכרס אשר בצדו עד שיעבירהו כלו ואחר תחזיל גם כן
בין אותו הצד עצמו ותתפרהו עם השפה אשר בין הצפאק
אל הצד החיצון והוציא המחט בין הצד אשר עבר בו וא
ואחר תשיב המחט באותו הקיר ותתפור שפת הקרום אש
אשר בצד האחר עם השפה הזאת בין הכרס והוציאהו בין ה
העור אשר בצדו והעצה זה פעם אחר פעם עד שתתפור
החבורה כולה על השטל הזה ואמנם שיעור הרחקם
מגמתי החתיכות הנה השמור כתפלינ ברוחב ובצרות כי הר
הרוחב לא יחזיק כפי הראוי והצרות יתפרק ויתחוש גם בן
אם יהיה מסור בתוך יעזור לו תפרק ואם יהיה רפה יעבק
לכן ראוי להיות בין הרכות והקושי וכן אם תעמיק
לענין בעור הנה יהיה רחוק מהנקיצה אלא שישאר בין הזה
החבורה מבפנים ובחוץ ולא יתרבק והשמר להשגות מה
גם כן אמר השים כונתך בתפירת הבטן להעביר
הצפאק בכרס כי יהיה ההיתרבק ויעצר כי הוא עצבי
והנה יתפרו רבים על התפר הזה וראוי שתבין הבוחט ב
בשפת הצד החיצונה והעבירהו בפנים ותניח שתי שפתי
הצפאק יחד ואחר תחזיר המחט והעבירהו ואחר תחזיר
המחט בחלוף הצד אשר התחלת ואחר תעבירה בשפה ה
האחרת בין שתי שפתות הכרס על זה הדרך וזה הבין בין ה
התפירה יותר מעולה בין התפירה הכוללת אשר הכלור א
ארבע קצוות יחוד בנקיצה אחת וזה כי בתפירה הזאת אש
אשר כבר בררנו הנה הוא יחבר הצפאק אחוזי הכרס ויתח
ויתחבר כי התתחירות מחוזק אבל ואחר יושם עליו בין ה
הרפואות המדבקות יצריכו אל הקצירה יותר חזקה בחב
בחבורות האלה ושכול צמר עדים בשמן חם כעם וירשם
על האצילים וההולכים כאשר יסודו והעצה הזקן בדרכי
כדרך כמו השפטים והירדים ואם תהיה החבורה ככר הצי
הגיעה אל המעים הנה ידעהו בהנהגה שכבר זכרנו אלא
שראוי שתעשה חוקן ביין שחור קובץ פושר וכל שכן אם
הגיה החבורה כבר הגיעה או שקרבה אל הדקים בין המעי
הצם כי הבקעי הצם לא יבריא לעולם בחבורה תמול לאר
לארכו שיקרע ולרוב מה שיש בו בין העורקים וקרבתו מטב
מטבע העצבים והוב מצריכות אליו ההויות אליו והרחק תוכ
כי הוא החזור קרוב שבמעים בין הכבד ואמנם שעל
הבטן הנה הוא בהיות מטבע הבשר תהיה רפואתו קל כט
בטוחן אמר גלינוס בספר תחבולת הבריאות שזה
שיהיה כונתך בעת הקרע הכרס והבטן תחורנו עם הצפאק
ראוי שתתפרם תפירה שירבק הצפאק בכרס כי הוא עצבי
בטחור והתדבקות בגודלו וזה כמין התפירה אשר זכרנוה
כי הוא יתחבר ויתדבק בנקיצת תפירת הצפאק אמר
המעים אם יצאו הניחו עליהם יין שחור הזן חם ויכבול
בו צמר ונניח עליו כי זה ימוד נפיחתם ויכמשם ואם לא
תמצא תעשה קצת המיבות והחוקות הקביצות כחושות ואם
לא ימצאו הניח המעים במים החמים כדי שיכמשו ואם
לא יכנם בזה הרחב המקום תחוה אמר אבוקי״ס אם יצא
החלב המכסה בין הבטן בחבורה או אפשר מבלי שיתעפש

בה שיצא ממנו ואפי' יתעכב וכן בועט והוא בזה יותר רע
מן התגעים ותכבד כי הבטנים וקצות הכבד אם ישארו וכן
ארוך בחוץ עד שיתקרר קרור חזק הנה אם הכניסם בבטן
ויתדבק התחבולה ישובו אל ט בקום וגבנם החלב ת
המבשה הנה הוא אם יתעכב אפי' וכן בועט או אי אפשר
שיכנס כבטן מה שכבר התחיל כבנו להתעפש ולזה יבחרו
הרופאי' בחתיכתו ולא יכניסו מה שהתחיל כבנו להתעפש
אל הבטן כלל ואעפ' שיוצא בחלב הנקר זה הנה זה מעט
מאד ולא יהיה טוב שיוצא ואם יצא דבר בחלב יצטרך ש
ציורע ואם ראוי שיהיה רך התולה ואם ראוי לתפור התוב
והחבורה ואיך התפור ואם תפור החבורה באל בררה והוא
אמצע הבטן הוא יותר סכנה אלא שקצות העצלים הבב
ובבכים אל הבטן באמצעיתו ואם יהיה בכסלים והם בש
בשני צדי אמצע הבטן בימין ובשמאל כמו ד' אצבעות ו
והוא יותר בטוח כי אין בו דבר מקצות העצלים העצבי'
ואבנם מקום אל בררה תפירתו גם כן קשה וזה כי המעים
יבלבו ויצאו מהקרע אשר במקום ההוא יותר ויהרחם כמ
במקום הזה כבידה הה כי בה שיהיה אותם נערצים
הוא שני העצלים המתוחים באורך הגוף המבריים
ויורדים כן ההזה עד הטבב והוא עצם העצה הוא גב הער
הערוה ולכן כשתפול החבורה במקום הזה יתהפכו אלו הע
העצלים ויהיה בליעה המעים יותר חזקה כי העצלים אשר
בכסלים יאחוזום ולא יהיה לו באמצע עצל חזק שיאחזהו
ואם יוכן עם זה שתהיה החבורה גדולה אפשר מבלי
שישוטטו ויצא מהם מעים רבים ויהיה הכנסתם יותר כבידות

פרק ח

באיכות קשירות החבורו' אגבם החבורות והמים ע
החיצונים אם הרצה לדבקם רע

כה שאמר החכם כבעלי המלאכה הזאת אמר אם
תרצה שידבק כבו השטוע הזה תקשור בו קשירה בתחילת
בשני הראשי' לא זולתו בין הקשירה ואם יהיה גדול יצטרך
שתקשור עליו רפידות משולשות ואם יהיה המקום נוטה
יצטרך אל הפידה גם כן והרפידה המשולשות מכל שנית
השתיתים והנה יאחז אל השטע לצד הגות רפידות ובטן
המשולשות על המשל הזה הקו הרשר בשני המשולשים ש
שיהיה השטע א' והוי הרפידות הגות ב' והאחרת ג' יהיו
תחובות וקצובות על התבנית אשר תראה ואם קשרת
על המקום הזה ונפל ב' קשירות שני ראשים יהיה אחרת
הקשירה על מקום השטע יותר חזקה משיהיה מרובעת וא
ואין ראוי באחרית השחיתים קשור בלתי בעל שני ראשים
וזה ברפידות המשולשות ותבנית הקשירה ונאמר
בספר התחבולות הרפואות שהיה באדם חבורה והיתה
שלקעתה קרובה בין הערב הוא אינני ופיה קרובה כן
הארכובה והבריאותו כבלי חתך כי שמנו תחת ארכובתו
כרים והצבנוהו במצבה שתהיה פיה מצבת בנקלה וכן
עשינו בחבורות שהיו בשוק ובזרוע והבריאה בנקלה
אמר ומי שכבר השאיל כנסיק ידע שהחבורות יצטרכו
שישובו בונלא אם אפשר להם עד שיעבור קצה מאר בה
שיש גם יותר טוב ויותר בחוד להשתגות יחד והחבורות
המתרחקות השפתות יצטרכו שיתחברו בקשור התפי
שפתותיהם אלא אם יהיה עליהם כמה כאב או יהיה קרע
בורסא בי יציאות לח ואפילו היה לאט או יהיה קרע כבי
בותרו ברוב כי הוא אז לא תתחבר אבל יושם באמצעיתו
פתילה כמשור שיתדבק העור וישארו העצלים בלתי מתג
כדובקים אמר וכן אם שמעו עור הראש נגיה כן
שתי השפתים דבר יכלאת ולפעמים יקבן עד השמר
לעוך השחין ויצטרך אז שתשתדל בקשור שיכשכוהו לחוך
ואם הפול החבורה באור הנה הקשור יספק ויתפרה המר
נבדין ואם יהיה ברוחב יצטר' להתפירה ומפי עומק התפירה
יהיה עומק התפירה הראשונה כתוספת הנקה אמר גם כן
ואסרתנו שנוסיף ברוחב החבורה אם יהיה נכתה בלבד
אם יש להם עומק למטה ונפחד שיהיה לתפקה יתדבק
עליונה ולא יתדבק תחתיה או שיהיה האבר והגל בבטן
החבולה על תבנית שיהיה אם תשוב לשווה לא יהיה גב
אפשר שיזול מגנה כונלא ולא יכנס בה רפואה והשם הה
המזירתו להבניתו בשיתחבל יתעורר הבאב והנה יבחנו
שישוטטו שטוע באות ודע כלל כי כה שצריך
החבורות ברוחב העצלים הוא היותר נכון שיהיה חזק
שפתותיה יותר חזק ולכן יהיה התפירה בתפור השפים
יותר צריך ולפעמים לא יהיה אפשר בלי הנחה
ועשיית הרפידות המשולשות וכמ"ש אם יפול במשר השוק
והנופלת באורך פתוח צריך לזה

פרק ט

הרפואות המדבקות לחבורות אלו ותאמר הנה תאמר בהם הנקם

חבורים ולא נסתפק מהאבק כרם יצטרך לצרוח בה כל
הלקוחים בשכנים והקודשים והצורך המבריא אל יבת
השכנים והקודשי הוא לסבת שהרפואות היבשות וגם
כה שיהיה כמו ליטרגיר ושאר המעצבים לא יספקו
העומק ולא יעברו בנקבים ואם יושם בקודשי' שיכנס
בהלות השכן אל מקום שירצה ואלו הרפואות ומדבקת
לפעמים יהיו מחצביות וגם יהיו צמחות וחיוניות ובבר
מן מחצביות כמו סירושא וסבן הדם והוגג ומהצמחי'
העלים כמו עלי אלון הזכר התבושת ועלי הלמי ועלי ג
כרוב ועלי אלון תמרת וקליפת שרשו ועלי לשון התה וה
והקליפה שרויה בחומץ או כעט מין וכמו אם יקחו במ
עלי צינובר וחדס ויקשור בו עלי כמריס ועצמי ועלי ג
פינטא פולין עם דבש ומהשרפים עלך אל בנבוה
בקרוב האברים הגדולים וכן היין והגרים אנה שירה
שחוק בבים ומלח או יין כורתה בעלי אטישה ועלי כל
כלקא או הזרת נפירש מדבריות כמה שישו בה במנינה
הגל ואגרו ממריש ושום שרוף ואבק הרוחם וסעד שרף
וכמו לאקנים עם דונג ושבן הורדים וכמה שיורכה לה צה
העודדין ועשב גב הבים וכמו במקום חבור בלי בן
האבר או בשר ולחבורות הקבוצות בראשי העצלים וה
ומבעלי החיים החלב המבין כאר כדביק החבורות הגד
הגדולות ומשובורכבות רפואת רופוס והמפגוית וה
והאסקלאום ורפואת אל קלף במעלי נו' ואספלני המסט'

פרק י׳

הרפואות המבריאות והזות והחותמות החבורות אל״ו ם כבר ידעת טבעיהם ותדע גם כן כי האנקכרם אין ראוי

שיהיה פורק כבו מה שיבא באספלנית וראוי שתדע שכ׳ שכל הרפואות אין ראוי שיעשו בעת שכבר נשתוה הבשר הקשה עם העור תכלית השווי ואמנם הבשר הרע הרטוב הנה ישתוה ונוסף אף יהיה עב ובעת שיתנגב יעזוב גם כן הרפואה המבריאה ראוי שתעשה באותו שיתנגב וישתוה וזה יודע באיבר וראוי שתעשה הרפואה ה המבריא קודם שיגיע צמיחת הבשר כחבורה אשר יצמח ב בה הבשר ההכרעה הזאת כי המבריא נג׳ הנה יוסיף בשעור הבשר קודם שיבריא ויוסף עבו הכח הטבעי וג ונוסף כפי ההכרעה אבל ראוי שיהיה בעת שיתנגב ויגעל סעלו יהיה כבר הצמיח הטבע השעור הצריך אליו עד תגיעת המבריא תכלית ההבראה ויהיה פגע העצל ם בריקם כעור ובשר הזכרים שעור מה שישתוה בו השטח והגבול ואם לא ישכור זה יסתפק שישוב רושם השחין יות יותר גבוה מן העור וראוי שתעשה החותם בתכלית מה שיתעשה רש׳ ואחר תעשה׳ יבש בעת שיקרב החותם הקבירהו עליו בקצה המכחול ואלו המבנין ככו קלפת ע עץ צינובר כקירוטי משמן ורד או הדם ושרף צינובר יבש וקרום עליו וקלפת נחשת ואבק לבונה דקה וצנטוריאה קטנה והזרוק טובים והעפצות שרופים גם כן ואריסט ואריסטולוניאה שרופה חוקת ההבראה והלום גם כן ועפצים פנים ועלי תאנה וגם בנה עליו אבוקיס רגל אל עקעק כמו שאמרו ונראה שרצה בו העשב הודע ברגל העיר ותבל הכלב אוכל עצמו וכל הצב אלא במרק יהיה כן והראשון ויצטרך שתשבר כמו בקובצים ושרש לילי ת תכליתי ושרש אופופנג ותותיא וכן המבריאות הנפלאים לשחינים קרי הבהג והנפוחים כמו דכא צנדיל ונילופר וא ואלהין וכל שכן מצד הטבעת והאבה ורפואת א אריסטולוניאה יעשה אספלנית ואם יצטרך אל מה שהוא יותר חזק מבין המבריאים כמו אקליבריא וכש׳ השרופה וקלקטאר שרוף וליטרג׳ וסרושא וגם יפול ברפואותיהם האנג וקלקטאר ואעם שהם בכלל המבריאים הבוסרים הבשר אך הם אולי יבריאו בחוזק וליחות יבש׳ אם ירחצו ישובו יותר מבריאים ואין פחות כא כלה וכש׳ אם ירחצו וישובו אל׳ ההבראה יותר נוטים ואמנם ונבאר והרפואות החזקות האכול לא יאותו לזה אלא כח בהכרעה החזקה ובקצת החבורות והשחינים החזקים הלחות ואמנם רנחשת השרוף אם ירוחץ הנה הוא טוב להבריא ואם תרצה לקחת אספלנית יצטרך למה שהוא יותר חזק מן המבריאים כמו האקליביא וכל שכן השרופה והקלקטר השרוף וליטרג׳ וסרושא ואמנם אבות לקיחת זה שיותך הסרושא והליטרגיר בחומץ ואחר יעשה והאקליביאה השחוק והיותר טוב שתשרף ואחר תעורב עם קלקטאר וישוקה בשמן הדם בהומץ או ביין ק קובץ ולפעמים יוסיף עליו השריאולא שרופה וכב וג׳רנשיאש ועפצים אם תהיה החבורה והשחין חזק

הלחות אספלנית הצטתן והיא כוללת יוקח כנד פשתן רחוץ ונקי יורק עד שישוב כבחול ואחר יוקח שמן זית הקבוצות או שמן הדס ויושם כן אלקנה דבר מועט ויותך בשמן ויושם בו תבנד הצח ק ויעשה אספלנית כי זה מופלא והאספלנית השחורה הנה מצמיחות הב הבשר ואם רצית לחזק צמיחתו שים בו לבונה ואפופנג ואריסטולוניא שרופים בשוה יהיה כמו משקל העדוב ם בארבעה

תאר

אבק מור קל׳ יוקח סרושא ליטרגיר חלק וסינ עפרת כירא ועפצים כא׳ ח חצי חלק מור שרף שרוף יב׳ רם רמון קטן והנופל מן האילן ונאפת וקלקרט כא יג׳ קרן א איל שרוף וקמ״ם וקליסיא כרכנה ושרש כים כא׳ ארבעה לבונה דקה קלפת שרש עץ צנובר כא׳ ו׳ קלפת רמון סרושא אלום כא׳ ח׳ ודרבב׳ עפצים אחד מור אחר חזק יוקח עפצות שרופים ליטרגיר כא׳ סנים ל׳ לבונה אלואין כא׳ שלשה סרקאקולא כאביתא בכל אחד יוקח בזור אחר יוקח ורדים סרושא עפרת כא׳ סבנה עפ עפצים כלרשטראש זרע אינטירא אלום בשוה אריסטולוג׳ שני משקלים לבונה דקה משקל תאר אספלנית לחבורות בגופים הזקנים ישרף השקורים ויולקח כבנר ק קירוטי בשמן ורד או בשמן הדם בסרושא ה׳ בתעשרת

פרק י״א

ברפואות המצמיחות ה הבשר בחבורות והשחי והשחינים כבר ידעת סגולת הרפואות

המצמיחות הבשר ושהם איך ראוי שיהיה בכניהם וראוי שיעשו הרפואות המצמיחות הבשר שכבר ינוקה המקום בהחלאות וביוצא בהם ואם לא יהיה התחלת החבורה אלא העצם אז באותו עצם יעיין בתכלית שלא יעקב בו בזה או הבשר אלא יקדיף ולא להיות אלא יגנב וכל שכן בראש כי חלקות העצם ולחותו אחת מסבות במניעת צמיחת הבש הבשר ואם ינגב ויוסר חלקותו יהיה מה שיגיע אליו מן הליחה אשר יולד ממנה הבשר יותר מצמחת ודע כי לפעמים תהיה הרפואה מצמיחת הבשר בגוף או באבר אחד ולא יצמיח באחרת וזה כי לפעמים ינגב בגוף אחר ולא ינגב בגוף אחר

כפי בזג שני הגופים וכפי מה שידענו ולפעמים יש יצליח בברוק בגוף ולא יצליח בגוף אחר ולא כרוק כלל ואם תהיה הרפואה צריכה אל נגוב מה ולטרוק מה בש בשוקים כפי הגוף בלתי מוחלטים והדבר המשוער ם שיתחלף הרושם בבדלו בדברים אינם מסבבים השיעור בהפעלות וכל כנגב אשר יבשו פחות ביובש הגוף אשר ירפא בו הוא גם כן יקנר מתבצמיח כשיר אבל ראוי שיהיה זה יותר יבש מכנג ולכן תהיה הלבונה הוא תצמיח הבשר בגופים היבשים אשר יעברו השווי ביובש והגנון הוא אשר יודע בו ויודע מה שיהיה כהנגוב והזרר והחרדל או בצמיחת הבשר על הליך רצבוח או כהעלות ז ז הבה ואם ראית נגוב לא יותשב עמו יצמיח הבשר אז תרטב הרטיב אותם מעט והוסף ברפואה הובשה תנגב אותה ש שתהיך בפי נוה ולפעמים יהיה גם כן לקצת הגופים ה

הקשים לקצת הרפואות בלתי בנרצה יעבר עליהם · ולכן
ראוי שיעורבו רפואות רבות חולשות וחזקות · ואמנם
לקיחות האספלנית והצטרך אליהם כבר ידעת ואין ראוי ש
שיסתפק ברפואה אל הגניב והרטבה · אבל תשמור גב׳
עם שני הפועלים והמתפעלים עם מה שכבר קדמנו זכר
זכרונו ולא גם כן על זה לבד אלא עם אחרות הקשים בין
ענין השחין וענין בגוף הגוף · כי לפעמים יהיה הגוף רטו׳
והשחין יבש · ולפעמים יהיה הגוף יבש והשחין רטוב
ולפעמים יהיו שניהם רטובים או יבשים · ויעשה
בהתחלת מה שהוא יותר חלש כמו הלבונה וקמח פולין ו
וקמח שעורים וכיוצא בהן · ואם יהיה הגוף יבש והשחי׳
רטוב מאד אז יצטרך לרפואות חזקות הנגוב כהקש אל ר
רפואות מצמיחות בשר כמו אריסטולוניא עגולה ושרש א
אטופונק ויטריאולא שרופה · ובנשאר יצטרך אל הממוצע
הממוצעים באיריאוש וקמח תורמוס · והנה ראוי כן
שיהיו קצת הרפואות כאשר יבר בברות יצטרך אליהם וד
הרפואות המצמיחות הבשר מנגב ומרוק ואז יפליג ויעו׳
במה שלנגבו החזק עוצר הלכלוך ובנגע עליה ולהפלגת
מרוקו עירבוב פעלהו ואם יעורב בו והלחו כמה שינגדהו
ישבר כחו וישיהו וישוב מצמיח כמו זנגאר כי אם יחובר
כשמן וורד יתם מרטיבים האבר וכזה וכיוצא בזה · ואמנם
נגובו ומרוק ברוקו ישוב המבריא וראוי שיהיה הזנגאר ח
חלק מעשרה חלקים מן קירוטי אם יעשה בגופים אשר הם
יותר יבשים וחלק מי״ב · אם יעשו בגופים שהם יותר
רטובים וראוי שיסכר בזה גם כן עשיית הבחינה הנזכרת
והזקנים יצטרכו לרפואות שיש בהם חום יותר · ומסיבת
רפאל בהם כמו הזפת והלבונה וקמח שעורים וקמח פולין
וקמח כרסינה ושרש לילי ואריסטולוניאה ואקליליא וקט
ועשב אפופונק · ואם הכביע הרפואה מדועל׳ תכה
לעליה ואם יקצת ורפא במה שהוא ביחוד לשחינים

פרק יב

ברפואת חבורות הפצ׳ הפצעים אמנם תורגח העצם בהם וב׳

ומה שיקרה מבקיעים הסורטים הנה נאמר בשאר העצבן
והחבישה · ואמנם מדביקים שחיניו והיוצא בהם ·
יספיקם הפרותח ברפואה מנגבת ויזורה עליה מאור והוא
הנזכר מאלואין ומירא הלבונה ודם התנין · וכן הרפואות
הקלות הם הנזכרות בחבורות ואם יהיה שם הולת הדם
הנה ירפא במה שזכרנוהו בשער הולת הדם · וראוי
שיאכיל בעליו מיני התרנגולות צליות כפי האפש׳ כי
הם כפי מה שיולידו בהם כח מוזק הכבוד עוצר ההולת
ואעפ׳ שיש בו כבדא אחרת וכן כי יכון ממוצע וירשה פ
במכה הרעה וכן הרפואות הטובות לחבורות ולדם שהוקח
שאור המרין יבש וישחק ויזורה עליו ולא ירטיב · ואמנם
מה שיכניע המורסא · הנה הרטיה בקמח שעורים ושאור
פולש באישוף לח וכן קמח קלי שעורים
עם אנזר יועיל כרצונו
ושאר ההנהגה יוקח
כשעור העצמות
ושבח לאל כי״ל יאות

המאמר השני

במגשש הרצון ופשוח הרסק ותפילה והניפה והרע והולן דם וכיוצא בזה

פרק א

כבר ידעת בספר הראשון מה ענין הפשוח והסק ואמנם רב שיהיה הנקרא

אלואת חיא שיהיה כבר סר האבר כפרקו וסמה בלתי מ
שליבתו ואינה נראית שתהיה התנועה והענין פרות מכנגן
כשלו תגיע בתיחוח שיגיע באב הקשור בביחו׳ · הם
אנשים שיקראו הענין אשר קריני בתיחה כמס טלו הם
אנשים שלא יקראו בתיחות שלא יתפרק מאחר כבר הפק
כמו אחר מהעקב והרכב מן שקידות רביקות הצד ואחר מ
ואעפ׳ שיהיה שם גם כן פרק נראה ואשר נראה לעקב
ונדבר בו תחלה · הוא הפשוח אשר יקרה לעלו׳
באמצעיתם והרסק הוא בקצותיהם

פרק ב

בפשוח והסק מיקרה לעצלים שיתפתו וקה בחלקים בפרק השני

ברוב ישפך עליהם בלי ספק דם רב ובלי ספק זה הלק
מורסא כמו פרוק החבור ופתוח בענינו שיחקבן בו ופתח
ויעזעפש כי רוב מה שתקוה הי׳ בזו הוא כרנכב הקשי
ובעצרים יפגרו · כי להרצה רגישולת בין הפשוח כמוך
וכלהוצה הנוגלת בין המורסא כבנגים · ולכן שלגים
הענין כי יוכל להתמר האבר · ולפעמים יתקיים
הפשוח אחר התפילה והנתיחות וראוי שתחבר לסוף
שלא ישוב פרשאן · ואין ראוי שתעשה במקום הזה
חבור הפתיל הנגזר אבל להשקיט · כ״ג

פרק ג

הרפואה רנה לאכתן ברבים כהתענים בכלי הזאת הקורה צר כי צ :

ברקיה וגם בקלי הכלאבה יכוהו לוז · וגם כי יה
הגוף נקי ואם תפול הרקח · ויכוהו אל הורתבו הכוק׳
לא יקרה כמבו מורסא שיצטרך לרפואות שיש בה חמי
עבה קרור וקביצה או יקח אחד מהם · ואמנם
יאחר זה ויכבד הדם וההכבה ויפוחד מהחוקים ונגס
אז רפואתו בהוצאת אותו הדם בלי ספק יבוהו
להתקרש · ואם יהיה בענין שיוכל להתיך ישוחו וגם
ביציקות בכיכות רבות וכיוצא בהם · ולפעמים
על המורסא מה שנכירתו וגם הרפואות המכינות
המות והסבנים המתימים לניעה וגם יזוקו ושרים
כבפגים יעזרו אל ההכבה המעל זה והמסתפק עליו ·
המנקים העורים על זה · במי כרולי יחוד וקח
ומנטוריאה גדולה נכבנגבין שיעור הסכנגבין · מכל
זה בתתוך ואבני הרפואו׳ המתיכות הדם הכת ומהם מ
קמח שעורים ואישוף לח וחלש בבים · והתוכב כמו
פורנג הרריי עם קמח קלי וכל שכן אם יפול בו ומכלי
מה שיש לו רפוי בחום דקיהיך וההכבה דקו ומכה

שינוב נגוב וכן כי החוק והחתכה והנגיב יעשה ברשוכנו ש
שיחיך הדק ויעצור העב בנגובו ויסתום הנקבים נב׳ בג
בנגובו בזה השעור · ואולי יספיק זה השעור בבה שיהיה
פרק חבורו ק״וב בן העור בלתי שוקע · ואם לא יהיה
כן ויהיה הפרק רב ושוקע והחוק בחוזק אז אין צר מבלי
שרט וקל בה שיחיך עליו במורסות והשחינים הרעים ולא
יהיה ענינו ענין הטובה כי המכה מבר נמשכת ליחתו אל
העור והעור בורך והשחינה ובזה כי פרק החבור בו שו
מוקל ומעמיק ולכן לא יטבע ואז אין צר מבלי עשית בו
בהך בחוזק אפי׳ו בקרני המציצה והשרט · ולפעמים
יהיה הענין יותר גדול בזה וישוב האבר למורסא גדולה מ
בחרן ותקבץ בו מוגלא ואז ראוי שתבהר אל הפתיחה ולש
רלסנות בה שיתקבץ בו מוגלא ולהשקט הכאב בבה שי
שיבשל ויתיך הליחה בפתיחה כי זה על כל ענין פתח שיפ
שיפתח יותר בהרה בעזר הרפואה הזה יותר כבטוח
ולפעמים יהיבה הרפואות המחוות בבלי פתיחה וכש׳ א
אם יעזרהו הדם הטבעי והוחב הנקבים ואחר תשים עליו
הרפואות הנזכרות בשער הנגולה והנגידה · ואמנם
הקשירה אשר תעשה על הנשוח ובבר נאמר בת ארו כי
אם ירוצץ או יפרשוח הנה הקשירה ויהיה המקום עצמו חוזק
באור והסיר בקשירה לבעלה והסרה רבה רוצה לומר לצד
הכבר ולמטה מעט ולא תוסיף רפידות ולא חבישות
פשוטיות על התדידות רבות כי הוא יצטרך עליו להתכת
הדם הנה ויצטרך להואיל להעצר בנטיות הקן ירידת לם
למעלה מן תשפך הליחה אליו וכה שיפור למעלה שיהיה
יותר רפה והיות וקן הדקק שיסבול החזק ויבהר הנעש ת
היציאות בו ויוצב האבר למעלה כמו שיש על בהלות הדם
הרפואות הזאת רוצה לומר זקן ידיה ראוי שתהיה קודם ש
שיעלה מורסא באבר כי האבר אם היה בו מורסא לא יסבול
הקשירה הזאת וכו׳ שכן החזק ההדוק ולכן ירפאו או
בתחבושת ושקדות שמיכת הכים החבים עליו ואמנם
הנדרים אשר יטבעו אחר הפשוח ברפואתם הנה העצרת
יונח עליו שלא יוסיפו ויגדלו ולפעמים יבריצו

פרק ד׳

בנפילה או בנגיפה באבן או בקיר או בזולתו הנה הנפילה והנגיפה יבאיבו ויזיקו בפשוח והסיק ולפעמים יהיה בהם סכנה בסבת
פרק וחבור כעצמות או פרוק חבור יפול בקרבים וקרע
וקרובותיהם ועצביהם והעורקים הגדולים אשר להם ויה
ויהיה בהם סכנה גם כן בסבת הכאב וכל עוד שתהיה הכבן
יותר היתה הסכנה יותר חזקה ולכן יהיה שהנערים לא יק
יקרה להם בנפילתם מן ההזק מה שיקרה לגדולים והגדורים
גם כן ידבו בנפילות ובנגיפות ובהכאות ויצטרך שיוסנו
בבה שמפרינו במקומו וגם יקרה בן הנפילה והנגיפה
פעמים רבות פגעים גדולים בחתך צד בלב או באצטומכא
ודשות הנוף בהם כמו וגם יקרה שיעצר השתן והיציאה
ושיצאו בלי רצון וגם יקרה בהם ידי עושה והחזקת לסבת ה
התך עורק ברא או הכבר או הטחול ויצרות הבטן וסחישת
ונשימה והגבן קו׳ הדם וכו׳ שיבצאו בגיעה או נפילה
או וזולת זה שי שיתתך הבורי ויתוך הראש ויקצר נפשו ויזיע

ומציתו פניו ויורקו הוא בית מיד ואם יקרה לו או
למרוקר ולמוכה הכאה כמזמנת דם מיד והתרנך שכ על הנה
הוא כח השלשול או שיקיא דם מעורב בבאכל וכש׳ אם
אם כבר עלתה מורסא בגבו ונקבץ מן המורסא ושקעה
המורסא ואחר יקיאו אחר זה מוגלא הנה הוא ימות מיד
וכי שיפול על ראשו ויזול ממנו דם רב אז אין צר מב
מבלי מורסא וימות וכי שיפול על ראשו יגש רבים שלא ·
ידברו ואם ישארו עד השלישי לא יחסר ולא יוסיף אז
יחזק ויותן עד השביעי ולא ינגע קודם זה כדברי ובעל ה
הנפילה אם לא יתאדם מקום נפילתו הנה האבר עצבי

פרק ה׳

הרפואות אם לא יהיה שבר או שמט או הולת דם ראוי שיבהר אל האבר הנגוף או המחוץ בנפילה וישים עליו מה שיאבענו
ויקשרהו ועם זה שישקוד ברפואת השעור הזה שיתקים או
עד שיתראה לו שאין בפנים סכה מבהרת לאבחון ואם
יצטרך שיתאכת להראות יותר רב ויחייב הענין אז ראוי ש
שימהר להקיז ויעשה חוקן רך ודקק וראוי אם אפשר לו ש
שיהדק המקום ויהדק השטן אם כל בבה שנזכירהו מ
ממהר אליו · והרפואות הצריכות אליהם הם המבבצים
הנחים כדבקות נב׳ והמתיכים התוסר בקלות וא׳ ירפו
רפיון כמו שיש בפשוח והמדביקים המבעסרים בחוזק וגם
ומבאים וזה טוב שנמצוניתיו מאש והרעונים ואמנם הר
הרפואות אשר ראוי שיקחום מי שיש בו פשוח או נגיפה א
או נפילה הנה המשובח המוקים בהם המומיא המאקקת
באבן הידוע באל גנבק והיין · ולפעמים ימשך כדבר
מן החוקן וישתה ריב׳ דברי עד משקל עם רובא מבבעים
ביין ושש חתום ואחריו השן הארמיני וסובאק וסירקא ק
קלא יועיל מאד ברבוקו והאלום מרבוק מועיל מחוק וה
והוא מה שיתחזק תועלתו · והזרנך יש לו כח מופלא
בכל מה שיצטרך אליו מרבוק והתכת הדם ומניעת המגע
אם ישתה ומשישת מבנוריא גדולה ואריסטוליא ובדולי
וקושט שתהי בסנגבין בועלים כלם · ומבה שיתחת
להכך ולשלשל אפיתונק ושכן שקרים · עצות
טובות יקח רוברברי שכבה לאקא ארבעה טין וחותם ש
שלשה ידעו וישתה בבי ארעונים · ומן הרפואות אשר
יונח עליהם קלטו ארמוטיקי בבירא ומצטכי ומבאת אם
ירטה בו וישתה כי יש לו סגלה טובה בשבר ובם שמש וה
ובהקפה ופשוח והכאה ונגיפה ונפילה כי הוא יבריא ומר
ומדביק מהר ומשקיט הכאב ואם יהיה הנפילה הכבר יק
יקשרהו ויחזקהו · ומן הרפואות המיוחדות אקקאסיא
הנה היא מופלאת בחבישה ונב׳ אלואין ושין ארמיני והדם
ההתום וסובאק ומאש והרסית ושיד תבת ואורז שיחוק וה
והמדביקים כמו סירקא קולא והתחבושות הטובות עליו ממ
ספריש מבושל בשמים מחוש מעורב בחלבן וכן עליו טמא
טבאריך וכן אם ישם בו אלום · תאר רפואה
מורכבת יקח מנאת ג׳ חלקים אל שאה לבנה סירקא קולא
חלק ועפרן מעט והוא התחבושת טוב מעביר הכח עד הע
העוסק · ואמנם אם תהיה הנכאה לא תחליט אלא כאב חזק
ולא תוליד מורסא גדולה יקרים אל המקום לנקות הנגף מל

לא יתאחד בהשחין ולא יהיה שם אבר מאחור ולכן ראוי שיכהר אל הרטין בענין המוחלם וביוצא בו וזה ככו הם המכה על נבו ועל ידו ועל פחד ידבו כי ההנהגה הדקה ם בספקה הבאב בה

פרק ו

הנגיפה והדביאה על הבטן והקרבים כבר זכרתי גיח בספר השלישי מה שיש

בזה הענין מספק וראוי שיהיה עליו תנועה ויושם הבטן בל כדרך בקיר כבו ד'בלאב וסמאך וכלכש וכן הבחזרים נב'כמו לשון החזירוחה נב בהתחה כרסחיטות הבכר הפקידות עם ערוב בברכך כמו שזיתות ענבי השועל או לשר הגמה או המגבר עם קשיא פרסעולא ומכה בנגיפה נב' בשעור הזה שיודק וידק שירי ווקח בכנו חלק הלאקא וק וקיבורי כא חצי הגביע חלון והעטראן שביעית חלק השתי גזה עבים בבשם חבים דישה עיוה על והתאר הזה יעת כקקורי ו ווהדים ה' אקאסיא ודונצה אוקיא אספיק נרדי שנה כלילוס עטרה מעטבי ד קלפת לבונה ד' וסטין א ארביני ז' זקפראן ד אגוז מצריים שנגה יעשה עוגות כמו לשון השתה וזה באות ביחוד ואם תעבור העלת בהתחלה ויתכם כי הנגיפה בבבו הבין הזה ויוקח הבנח בנעני יבהל ביין כבהל הווני עד שיבוח וישוב להורק ויוקח כבטור אוקיות אל לאדמים עצרים וחדים בו אשטי ובעטבי ואקאסיא ודונצה בא יו יולש בבי שלקא בחושה ע עם לשון השתה ומי בוסרה יותר אהוב אלי ואפשר שיקיב בו שכן לילי ורנות בו

פרק ז

בענין מוכה בשוט וכיוצא בהם ורפואתו ראוי שיהיה כאבל והבופה בשוט

בחוטים בין הדיעונים מרוצצים קלופים ולוביא אדומה ק קלופה ויעתה חבורה הבים כי הד' עונים שרדים ויעתה גב' רפואות בעלי הנגיפה והנפילה וכש כין ארביני וגב רי ריברברי והמבהל יקחה בחבורים אוקיא וחצי בבים הבין ואבגם בה שיוכח ען יו הבה הדור משובח לו עוד בבבת ביד שנגעש וחוא הם ורקוב ודבק על המקום ויעזוב עליו לא יפרד מכבו ואולי יבריאהו ביום השני והדך הבורסא ויבנע העקוש וכש אם יזורה תחת העור דבר מעט כבדלת בתוה חוק הדבום ומכה שיזורה על זה נשיעורע בודק וע ועטר המבין וכירצא בוה וגם יוקח ליטנזר וסרוטא ח ז לקם שום יקח בוה קריזני בענין הדים והוגג וגם רטית בדרתבין ועטראן בשוה ואם ישאר רושם או תרשה אותו בורניך אדום ואבק קליפ' ובבר זכרנו מה בירות הדם ואנחנו כבר זכרנוהו בספר הקטוט

פרק ח

ברסוק הפרקים הנבון שברהראות רסוק הפרקי' הבליים נרעוני ההברים

יתמכו עליהם ויעזוב על הם כי זה יבריו ם אם ימצא רסוק וכבר זכרנו בשעור שבר העצמות רפואת כלם יאותו לרם להסיק ויוקחו משם אם יהיה שם כאב מרד לקשור ואם לא אל החרש

פרק ט

בפצע גבו ופצע תבל הפצע הוא קלפה קדוב בשטח העור בנגיעה בכיוח

ולפעמים יהיה עם בורסא ולפעמים יהיה בלי בורסא ולפעמים יהיה העור בלו פצוע ותבן א יתפשט ויצטרך לדבוק וירפא בו בוק הבאגר בספר החבורות וראוי כבר האפטר שלא יתרך העור אבר תם עליו אפי' פעמים רבות כי הוא יתדבק באחרית הענין וגם לא יתדבק יתדבק באמצעיות והדועות בנגין וב ואבגם הבגדרה הנבון בו שיעשה עליו הרפואה בעליגן קשה אלא אם לא אפשר נגוע ברפואה בעד האדירות יותר טוב ואבגם הפצע הקל ברפואה הטובה לבן הגמרד וכש פצע המגעל' שיוקח ריאה וכש ריאת שה הז וידבק עליו ויבריאהו ואם אי אפשר יועיל כבנו הקירח הבגדר השדו או שנק ורד ונרני והלע שרופה במצלכפי בוכבת בו וכש בפצע הבנעל' וכן הרפואות יהזיקוה וב הבריקות הבבריאות ובל' מה שיש בו קביצות קל כגו אקאסיא ועפצים וכש שיזופים גם יועל' זה בפצע עם הקרים והבנעלים ואולי יספיק גב המצטיות לבד ומכה שהוא יותר חזק שיקח כרוסא וארבמאק הב חו והדם ושכן קיקין הבן לולי יוגיד וארבעיאק נבהין ויקח בכבג אמצעית ולפעמים יספיק ביין ולשור לבדו ביין ומאק בנגב לפצע הקל' והראשונים ובנע הם הבורסא ובן הריציקות וכש אם יתחדשו בקיעות קהלג בין הקדשים ובשוט טרסונא ועדשים וכי הם פליריק וה והרטיה בשברי יין יבשים ואבגם אם סר העור בלוא יצטרך שיבנע החבורים מכה שיש בו גוב וסלונה הקה ויהיה הענין בו יותר קשה

פרק י

בנעיצה והוצא' מה שיתר בין הקוץ והחץ והגב הנעיצה והתקיעה קודם

מצד שכל אחד מהם הוא נקיבה בגשם הדבקה בגוף ש יתהלך בב עמי הגשם הנוקב ונראה שיהיה הנעיצה לה שהוא דק וקטן וחות יבה למה שהל שעורו וגל שיהיה הנעיצה למה שהוא קטן הנוקב לגוף קטן הנקב כאלו לא יעבור העור וכמי זה ותנה הוא קל והחם לא תקרב אליו ויעזוב בעצבו יתזוק בקצבו ונגיעת הבשר האלקים אלא בחזק רוע הבשר כי לפעמים עליו בורסא במקומו ויתחדש בו הרפואה וכש אם יהיה הנעיצה ותתקע עה בבר נתפשט וישוב עקיצה כנגד על הבשר ובבו זה רוב רפואתו להשקיט כורסו ובאמי יצטרך להנהגת החבורה ואבגם התקיעה הגר' יצטרך להנהגת החבורה עם הנהגת הכאב הבורסא ובבר כבר בהנהגת החבורה והנהגת הבורסא בה שראוי להם הוד אי אפשר כלהו נזכיר במקום וזה בענין העקיצה והתקי הוא והנהגה בהוצאה בה ט נעצר בגוף בין הדבר ובנין הוקוע קוץ או חץ וכיוצא בזה והוצאה הבנל לפעמים יהיה בכלים האוחזים בדבר הנבלך לפעמים יהיה בעקמי וכיוצא בו ולפעמים יהיה נבלח

ברשכות יוציאו בה שילאו והמלקחים ושאר הכלים ואמנם
העקר בזה שיוציא בכלים האוחזים כמו הוצאת החץ כמו
במלקחים והמגבים ראשיהם בחוזק השמעתם והעקר בו ש
שיעבר בהעבר הנאחז בהם ושיהיה דרכו כמפנה ונרחב ל
לא יטבע טוב תאחזו בו ושיבקש הדרך היותר נקל להוצ
להוציאו אם יהיה עוב׳ משני צדדיו ויתרחב הצד אשר הוא
יותר נכון בהגיעה שיצא כמבנו ברחבה ואמנם ה
התחבולה שלא ישבר הוא שלא תגיע בחוזק כפתע אבל
אחוז עליו ויניעהו ויניע יודע בו שעור נעיצתו ותקיעתו
או הנענעהו בו ואחר ימשוך משיכה בשיעור בה שיצטרך
שיעזב ישים להתלות בו ואחר תוציא וכבר אמרו
קצתם מאמר בתואר נרידתו על אופן כי חסרת החץ ראוי
שיודע קודם זה מיני החצים כי קצתם כעין וקצתם מסבב
וחניונים כברזל ונחשת וקצרת קלעי מקרן ומעצמות ו
ומאבן ומקנה וקצתם יהיו עגולים וקצתם יהיו בעלי
שלש זויות וארבעה ויש מהם שלהן שן או שנים או שלשה
שנים ויש מהם שיש לו סנפיר ואותו שיש לו סנפיר אחד
אחד סנפירו נוטה לאחוד בדי שאם ימשוך להוציאו יתלה בגוף
וקצתם יהיה המנפיר לפנים להרחות ומהם שיהיה סנפי
סנפירו יינוע כדבר דומה לאופן הנקי ויש ואם תמשוך
להוציא תתפשט ויכנס החץ בליעה וקצתם יהיו נתפסים ו
וקצתם יהיו סנפירו גדול ויהיה לו קצה שעור שלש אצב
אצבעות וקצתם שעור אצבע ונקראו או כסם וקצתם יה
יהיו נתפסים וקצתם יהיו נמשכו עליו ברזלים קטנים
ואם תוציא החץ ישארו אותם הברזלים בעומק החץ וקצ
וקצתם יהיו הניחתם נעוץ בחץ וקצתם יהיה הניחתם כמ
במסמרת נכנס בו החץ וקצתם יהודק הרכבתו בו
וקצתם לא יהודק בו אך אם תמשוך החץ להוציא יפרד החץ
מהניחתו וישאר החנית בתוך הגוף וקצתם יהיה במוכם
בסדם וקצתם לא והחץ יוצא על שני פנים האחד במשיכה
והאחר דחיה וזה כי החץ אם יתקע בחיצוני הגוף אז יהיה
הוצאתו במשיכה ויעשה גם במשיכה ואם יתקע החץ בע
בעומק הגוף ויתרחק מן המקום אשר נכנס החץ אז הוא יצ
יצא אם יקרה הדלת רק מביאתו או הנק חוק המסיע ויצא ה
החץ בדחיה אם יתקע בבשר יהיו המשטים יגבילהו כלו
יעמדו כיון מעטים אין דבר שב ימנע זה מסיע ולא עצם
יקצר ולא דבר אחר ידבק הדברים האלה יהיה המוציא ע
עצם הנה נעתה אז המשיכה ואם יהיה החץ נראה
להוציא תשכבו ואם יהיה נסתר אז ראוי שיקבל הוראת
בו על החץ ואם אי אפשר זה אז ראוי שירכב כאו
בה שאפשר לו בתחבולות ושיעשה הגשום והעשוי אם כבר
נתקע בבשר תמשכהו בידים או תאחזהו אם לא יפול וכ
וכל שכן אם לא יהיה בקצה ואם יהיה בקצה תפול
החץ ותוציא החנית במלקחים או במצבת או בכלי אשר
ויוציאו בו החץ וראוי בקצת העתים שישסע הבשר
שסיע יותר ואם אי אפשר להוציא החנית
בהשסיע הראשון ואם יגיע החץ לנוכח האבר החבול ולא
יתכן להוציא החנית מן הצד אשר ממנו נכנס אז ראוי ש
שישסע המקום ההוא אשר נכחו ויצא ממנו אם במש
במשיכה אם בדחיה אם יהיה עץ החנית בו ואם נפל העץ
ידחה בדבר אחר וידחה החנית בו להוציא וראוי שלא יתוף

בפצע עצב או שריין ואם יהיה לחנית זנב הנה ב
נודע זה בו בחפוש וראוי שלכנס אותו הזנב בשפופרת הכ
הכלי אשר בו ידחה החץ ותדחהו בו וכשיצא החץ מראית
בו בקיבות תפורים ואפשר שיהיה כהם ברזלים אחרים ד
דקים או תעשה החפוש גם כן ואם נמצאת דבר מאלו תכרת
הברזלים ותוציאם בתחבולה הזאת ואם יהיו לחנית
שריונים מתחלפים ולא יאות לצאת אז ראוי להרחיב השסע
אם לא יהיה בקרוב מאלו המקומות אבר יפחד ממנו וזה
והולה עד שאם יתגלה לו אותו החץ תוציאוהו לאט לאט
ויש אנשים שישימו השריונים באבוב שלא יקרעו הבשר ה
ואותו זה אם תהיה החבורה פשוטה אין כה בורסא
תעשה התפירה תחלה ואחר הרפואה המצמחת בשר
ואם יקרה לחבורה מורסא הנה ירפא זה ביציקה ובתחב
ובתחבושות ואמנם החצים המסוממים בארס הנה
ראוי שתנקר הבשר אשר היה בו החץ אם אפשר ויודע זה
הבשר משתנותו מן הבשר הבריא כי הבשר המסומם מה
שיהיה רע המראה וכהה כאלו הוא בשר מת ואם
יגיע החץ עצם תוציאהו בכלי ואם ינגע מזה דבר מן ה
הבשרים ראוי שתנקרהו או בשסעהו ואם יתקע החץ בעצם
בעומק העצם הנה נודע זה מקביעות החץ ובמעוט תנועתו
בשנעניעהו וראוי לנו שנרחיב תחלה העץ אשר יהיה על ה
החץ במחייך או נקבהו נקבים סביביו ואם יהיה העצם עב
ישרד החץ כזה ואם החץ יתקע בדבר מן הדברים הראשיי׳
כמו המוח או הלב או הריאה או הבטן או המעיים או המכבד
או הרחם או המקוה ויתראו אותות המות אז ראוי שתמנע
במשיכת החץ כי יהיה כזה צער גדול מן יגיע אלינו מקום
קשות פה מן המכסילים עם מעוט התועלת להועיל וגם
לא יתראו אותות אחרים אמנם יפחד מהתחדש מור
מורסא הנה יוקדם המאמר באבדון אשר יקרה הרבה בזה
ואחר תתחיל ברפואה כי יש רבים שנמצאים זה ויש שלובי ב
מבלי תקות שלום בפליאה ולרבים יצא חלק מן המכבד
וחלק מן הצפאק אשר על הבטן והחלב מהבטה והרחם ב
בלו ולא קראם מות בות וגם כי אלו הנה וגם החץ נגב׳ באלו
האברים הראשיים יקרה המות על כל ענין ומהם כמעט
הרתחים ואם נבור החץ אלו ישלים העולל לעתים

פרק יא

הרפואות המושכות ראוי
שינוה על המקום ההוא
ארב ניאק כי הוא בוחק (?)
חוק או יוקח שרש קנים ויודק וידושה בו ואחרי יחלש בדבש
ואפר ונחש ועלי הזאפבר הצהור ועלי תאנה עם קבח
קלי או זרע נרטקיאני וגם עם קלקרים וכן פרי נרטקיאכני
והולפי וכן האגוז וכימוי ואריסטולוניאה ובצל הנרגס ויש
מבעלי חיים דברים רבים כהם הצפרדע והגשט והוא מ
מופלא מאד לכת שיתקע בעצ׳ וכן לעקור הסני והשריון
גב שחיק והארנבת וקיבוה ומוגיה ובאמר שהלטאה הזקת
המשיכה לבה שיקשר עליו וכן המרכבים ראש הלטאה
כמו שאספר עם אריסטולוניאה רוכה ושרש קנים ובצל
נרגס ואמנם מבין מן והחלב ימשוך העצמות הנפסדים
בתחת השחינים המבריאים כשעור העצמות

פרק יב

כלל בשר פת היש הכונה ברפואת
שריפת האש שתי כונות אחד מהם
להגיע שלא יטבע והשנית תקן

כונית אחד סים להשיג שלא יבעבע והגעית תקון כה כנשרף ויצטרך כבקום האבעבוע לרפואות יקררו ב בבלי שיתחבר בהם עקיצה ואם בצד שירפא השרפת ויצטרך בבקום אל הרפואות שיש בהם ברוק עם מה שינג נגוב בה בלתי רב ומבלי שיעקץ שיהיה שוה בחום ובקור ואם יצטרך לקרור יזהר הנהוג בבקררים תחלה ואחר תצטרך אל השני ועשה ואם יותג וכבר עלה אבעבועות ה הנה הראוי הוא התרגנה השנית ורפואותיו כמו קימוליא והטיטים המבגבים והעדשים המבושלים ודיו הגדי וכיוצא בהם ואם בבו דבונה ועלך אל בשם והדיקנים אינם גבונים לזה כי קצתם יותר חבים בבה שראוי ולא יבגבע בבה יקריצתה וקצתם יותר רטובים בבה שראוי

פרק יג

הרפואות השרפיות אש אשר כפי הכונה הרא הראשונה ויקח צנדיל ופ ומופול הליבנה לבנה חד

חדשה או דרם ודרטה כמו ענבי השועל ומי ורדים או אבם אספלנית בהלבון ביצה ושבן ורדים וגם הגדבי וקבות שע שעורים ודותן וחלבון ביצה ושבן ורד וגם עדשים ש שלוקים עם הורד בשבן ורד וגם טין ארמיני וחובין וגם שבן ורד ודונג בפי הראוי ואחר יושם בו טיד רדוין ודונקה שליבה עם סרוטא ואופי והלבון ביצה ודבר בן ה החלב וגם יוקח עלי בלוש ישלק שליקה בפי קרבים ואחר ירהין ויבוקה בן הדברים ההוטיים אשר ברם ואחר יחובר אליהם ליטרגיר כולש בבי ורד ובהעצרת קרעים בכל אורך טני הלקים וחצי שבן ורד ד׳ חלקים בי ענבי הש השועל ומי בזברה והוא לוליאגדרי בבל אחד חלק

פרק יד

הרפואות השרפיות כפ כפי הכונה השנית הדבר ויותר טוב להם אספלנית הסיד והארז

יוקח סיד וירחוץ ד׳ פעמים עד שיסור חרותו ואחר ית רף בשבן וורדים ושבן זית ובעט דונג אם יצטרך אליו ולפעמים יוטיפו בו טין קימוליא והלבון ביצה ובעט חום וקנבין יין אספלנית דסיד בתאר אחר ירחוץ הסיד במו שידעת ויוקח בבבו בבי עלי סלקא ולפעמים ילקח בבי עלי כרוב ושבן ורד ודונג ובבה שיאות פה או בעת שלא יעזור שיבעבע ויתעורר שיהיה עליו עלי אהל הוא תבריך שרוף וכרוב שרוף אספלנית תאות לם לבעם החום והוא ארוך התבור והכנוסה יוקח גללי בק בקר רועה ומנובים וקלפת עין צינגבר ומוליני בא׳ י׳ צמ׳ ליטרגיר ג׳ זוזים סיג כסף שנים סיג עפרת קבריסי או רומי או ארמיני וטרוטא שבעה שבעה בבה הרועה מחוץ דיוף דיופרסי או סיני אלום תותיא בנוקה שבעה ובל הצאן עת עשרה נרגרי בלאוור ועלהו כא׳ חמשה סיג ברזל ובל שבן טוטת עלי בלוט עפרו עשרה דילי ופרחו ובצלו הלדי אירואס והעקרבן חמשה חמשה בבפורא ארבעה דונג וש ושבן ורד בוח אד׳ ושכבו שעור הבספיק ובבה שהוא חוק הבה ויאות לבה שהוא פתוח תם שירקח שפוי נחש וברזל ירלוט בטין א׳ חורי או בטין ארבני אדום ואחר ישרף בתנור או בבשן וידונג ויסבר ויעשה אבק בעת שיצטרך לנגוב א או ירטה בשבן והוא בנפלא ובמקבות המתחנים יוע

יועיל בהם הבריחי השלוק או לגרלגות עם קבח מעורש ועלי הדם שחוק לאבק ואם לא יענה אז עלי אהל שרוף א עלי הרובין שרופים ואם יהיה יותר בלתי נענה בבה יקבה הרפואות הבבריאות יסודיים הרעים

פרק טו

בשריפת הבים וב יודבן שיהגע וקותן רותחה או שבוררותם

על אבר בן האדם ויפול פעלת ראש והנבון אליו שיסור סיד קודם שיבעבע בבבו צנדיל ומי ורדים ובספורא לא יעזוב שיתנגב על האבר אבל יבהך כל שעה עליו בבמי ע טבול בבים קרים בשולגים כי זה יבנעהו בהתבעבע ואל יש שיבתהרו לגרות עלי בי האתים ובו אשר יחזיר טוב ש שישחק או זה בהם שיהיה בקבת קלי או אספלנית הבד וגם הרפואה הלקוחה בזבל היונים הנוסחת במלא מבר והחיים ירפאו בבריתי שלוק או בנוב ושחק והגיר טוב ושאר בה כאשר דברנו בספר הראשון

פרק יו

בהזלת הדם והעריהה בבר נודע בספר הראשון שהדם יצא בן העריקה

אם לפתיחות פיותיהם בסבת חולשה בעורקים או לחתוך בובלוי או להגיעה החזקה עם הצעקה והחולש אם הבית רבשורים ובקראת רובלונת בתחושת בחוץ ואם ילעיק ונגוריים בסבה בתמולה בוחתבת או בפבחת או בבבה שי אבול מבפנים בחוק תגיעה עם בולוי ואבנם תרית המבווח בהם להרין נגאל בנרם הוע יקם וקרובב והנבון שבעורקים שיזל בה שבו אם יבנא ורד הצ יון השריין כי נרבו בתנועה ובה שבו פנים ישים ויעשה יתפשט ואם לא יצר עליו בקבו אחר פרק ונה ויבצא פנאי ויבחל אל הנען אל אבודישבא שנקרא גב אל הדם והשריין ואנם שיהיה בבה שיתדבק והוא בבה שיתקשה התדבקותו ובעבים רבות לא יתדבקו שריין וה ויתדבק בה שיקיף בשריין ויצר עליו ולא יסגור והם וה להיות נגאל ויעצר וגם יצא בבנו דבר לגד העור שיד בה שרביד ואם יעיסה לאט ביד ויחב ויכנם בפנים בו שיקרה לבקיעת הצפאק ולפעמים ישאר העורק קצו תחת העור ותוחש דפיקתו וקביצתו ורבים בה שיקרה ה לשריין בבפנים וישוטג כבלי שיקרע העור ויניע החות העור אבודישבא בורטא רבה בהם דם

ואפט שיסקש בעסוי וזה רבים בה שיקרה בעין והאחר ואל באבין בעצבו ולפעמים יקרה בסבה בחוץ נבונה בתריקה ורבים בהרופאים יחשבו שבל שפע יקרה לשריין יובל לאם הדם כי הוא לא יתדבק אבל רוב בה שיד אבנם יתדבק בה שסביביו וישוב הבורסא והדוקה אבנם הוא עצבו לא יתדבק והענין איננו בן אבנם בי שידבן הדבוק הנה יש טענה בהקש ובנסיון אבנם ההקש בי אד בסבני עורות השריין הוא שחוסי והשחוס לא יתדבק ואבנם הנסיון בי לא נראה שנתדבק והשיג עליהם בליגם בהקש ובנסיון אבנ׳ ההקש הוא הלצייר ההריוו כן בה שד בין המתדבק בבשר והבלתי בתדבק בעצבות ואשר שיה בתדבק אף קשה הדבוק ואבנם הנסיון והראו׳ בי בבר סוער שרבים בן השריינים בעלי פוח ונתדבק והנ זה הדבר בבר נשרבוהו ונאבר

עצה שהאבריי יתחלפו בעניי השתלח הדם מהם כי יש מה שישתלח דם רב אם יזדמן כמו הריאה והכבד ומהם מ כמעטי השתלחות הדם מהם וכל שכן אחד משני החלקים יש מה שהוא סכנה ומהם מה שהם בלתי סכנה ושניהם ישתלח מהם דם רב ומהם כמו השקה והכליו כי מהם לא ישתלח דם רב יותר אבל אולי ידבק באורך הזמן ויוביל לאחרית בלתי משובח ויתחלף ענין שמיע מן השריינים וי ויהיה בקטנתם קשה מאד וסכנה כמו השריינים הגדולים על היד ועל הרגל כי כמו זה ימית ברוב ולא יעצר ובקטנתם ב נקל כמו שריין הקדקד ואם יעצר הולתו יקל ויפסיק בקש בקשור בהדוק לבדו ופעמים רבות יזול כהשריינים ה הקטנים דם יעצר מעצמו והנה יודע ההפרש בין דם ה השריין וזולתו כי דם השריין יצא לעולם בדפיקה ויותר ר רקיק ויותר חזק האדמומית מזולתו ואיננו כשחרות דם ה הוריד וכבדות שבו ודע כי כל מה שיפול בדופקה וכל שכן דפיקות וכל שכן שיריביו הגליו ותחדש בו מורסה הוא רע וכן אם יתחדש בו פוקות מכות ואם יהיה בתקף עם פוקות רבות בהדרה ותהיה ועירבוב השכל רע ואם ת הגיע המורסה והנה הוא ממית ברוב

פרק יז

בכלל רפואות הזלת הדם ראוי ברפואת הזלת הדם שיתחיל לעצור ורפואה ש שתוכן אם יהיה שם ונו

אפשר לך לעצור בבקן ששבתו קיבוץ הגבול וכיוצא בו א אלא שמותר וסכה ואם הענין לא יתחן עד ושרית וסכה יצטרך שתעצרהו בעצירת והם הדברים המבמיקים הדם הנזול ואותם הסבות ידועות מן הסוד הרא הראשון אלא אני מזכיר פה על דרך הזכרון ונאמר כי הנות וסרת אותם הסבות הוא שאם יהיה כשרחת לצד בלתי צד המוצא והוא ואם עוזר למטה צד המוצא קודם הגיעו אל המוצא ואם שיהיה מונע במוצא והוא בהוצאת ואם שיהיה בורל לשני הענינים כזה או יותר והחלק הראשון הוא הם המשלח לצד אחר אם שימשך להפך הצד כבלי לקיחת ב ביוצא אחר כמו שינהגו קרני המציצה על הכבד ויטבע ד׳ עופה הדם כהנגר ידי הימין ואם משיכת כמוצא אחר כמו שיוקו בעל הרעיפה מן הגיד הנבדית לבטור הקוה צרה ואם הקיצר למטה מוצא אם שיהיה במניעת הגעת הדם ות והעכרתו והוא אם מכבת כמעני נחירה ואם בסכת הקדמת המרים והמררים אם רפואה ואם ענין לנגיף כעל ף כי פעמים רבות יעצר הדם ואמנם העוצר במקום הוא סגירת המוצא אם בקשירה ואם בפקקה ובכוירה ואם בכויה מבלי פקק ואם צריכת עם כויה או סם כוות דם בקטואה יסגרוהו ואם בשיחות דבקות או כנב או דבוק ואם בלחיצה מן הבשר המקיף בעורקים וידבקם ויסורים סגירת חזקה וראוי שתדע שאם יתחבר בחבורה מורסא יעכרו הדבה מן הכלל הזה מן הפעמים כי אז אי אפשר הקשירה בחוטים ולא הכנסת פתילות ולא קשירה בכדה ואמנם אפשר או עשיית סיחות הדבקות והקבוצת וההדרכה והקפאת הדם ואם יהיה רפואה בקשירת העורק או קרוב הרפואה אם יהיה מוכאב הוא רע מאד וכל התעצבות כבאובה בפרקת וראוי שיהיה ההתעצבו מחברות לשני הענינים אחר מהם העדיר המכאב ומאחר תגבורת צד ה הזלת הדם שלא יעיד בהשתלשלות והוליה כי יקל כה יצי יציאת הדם והזלתו ואם ימנעו שני המקרי תשה אל הזוהר באות כפי הראות והיותר קרוב לסכול בענין ונצטרך עתה שנזכיר אופן מהאופני אחר שנזכר שהזלת מה שראוי ותבוין לברוק האם תעדיק שריין או וריד באותות הנזכרים ותתח ותתחכם בשריין ותכוין יותר מכת שתעשה כהחיר ואחר כאשר שתחית והתעצבות בהפך הצד לא לצד המוצא וכוה הבאכת האבר כחפיפה או בקשירה והדוקאו בקרני המצי המציצה וראוי שיהיה האבר אבר כששותף מונח מן הכונה הגלגל הבאית על קצה קו אחר יגיע ביניהם באורך הרוחב איזה מהם שיהיה רחוק ויעזוב מה שיהיה קרוב כמו מה שיהיה בשני צדי הראש או שני צדי היד כי הרוחק כב ביניהם יותר קרוב ממה שראוי שיפול כמו החזק הזלם וזה דבר יצטרך שיובן מה שאמרנוהו בו בעת שדברנו ב בשער הראשון מהכינו בהריקה וראוי שתהיה הקשירה וה והתפיסה וכיוצא בהם בוכל מכת שהוא יותר קרוב אל ה האבר המזיל הדם ואחר הרד ממנו וראוי שלא יתרשל בש בשסיגן השריין וכיוצא בהם שיהיה מספיק בעצירת הזורת אבל העוזר וכן המתפשט בהזלת הצד המשתתף והמתרחק ואמנם אחד שני אופני החלק השני הוא הסכה המנכבת הנה כמו שיאכילו כי שורנה רעיפת דבו או זורת כאכלים הזותות עצים הביטום מלבים הדם כקרשים ונמכש וכי וכיוצא בהם ואמנם האופן השני הנה הוא כמו כישותה המקררים והבוסם הקרים ויכין הגוף לעוד ואולי יו יועיל התולף ויעצר הזלה ואמנם האופן הנזכר בורק האחד אז ראוי ששמר מה עני אחר והוא שאראית יהיה השריין איננו מחובר כלל כמצר אחר משני צדדיו וד שאם תהדקהו ותכששהו אמנם יתחבר בצד האחר ש בשריין אחר יקרה בו ויוכל אליו הדם מבלי הדרך אשר יהדקהו ויצטרך להרחיק וקודם זה ראוי שיודע הצד אשר ה הוא מתחלת העורקים וכקצת המקומות יהיה מלמטה כמו שהוא בצואר ובקצתם מלמעלה כמו שהוא כמו ביד והיד וה והרגל ואם יגיע העצה הקשירה וההדוק לבד וכן הרגחה במה שתגיע לה ציאת העורק והנכין שתחברהו בחוט משיך וכן ראוי אם היתה בלתי דופק אלא שהוא גדול לא יק יקלח רבו ואם פעולת זה אחר תשקוד עליו הרפואות ותנז ונתעזוב הקשירה עד יום השלישי והרביעי ואם רפואה הדם הרפואה הטובה שוקרה במקומה ולא תהפכנו כלל אף מבלי מצדדיו דבר יהודק בו מעט ואם יקרה לו שידלג מ מעצמו בחסיך מה שעליו אז אחוז באצבעך כה שתחת ה המקום במעבר העורק ומעבתו כעינה שליכה עם כת שי ידלג הדם ועקר כה שנפרד ממנו במקומו ותחליפהו כמ בזולתו ויהיה מצבעך לאבר בעת הזה כפי הראוי והוא שתפה יהיה יותר שפל בהשתולה כבמעל עד שאם יהיה כמ במעים השפלים אצל הדם יתגיע מגע ימבהו השפלים וי וישפלו העליונים ועל היותר רחוק שיהיה מן המכאב ואחר תעזבהו נ׳ ימים בענין הזה עד שיחלק הדם ואמנם הרפואה במקקה הזה אמנם אפשר כשריין תגדיל ולקח ה הפתילה בשער עוד הארנבת או קורי העכבים או כוך דק או בגד פשתן בלוי ואחר תזרה עליו מהרפואות הידועות ה המונעות הדם ותתחוב עם פתילה כמו שער ארנבת לבוע ויקר הסכנה

הראוי שיקשר קשירה דבקה לא יפריד עד שיתדבק
ואמנם הפתילות הנה הטבע ינהיג ענינה בהוצאתה מעט
מעט וירידה אותה או זולת זה אמנם המגירה בלי ספק הוא
שי׳ מה הדבר ההוא בפיות ויקשור עליו מבלי העביר והכב
והכניס בתוך העורק ושיאחז בכמו רטיה׳ וכל׳ שכן ספוג
ובהתולים וזקני הדוק והדוק החזק בהם הקשירה אשר
יהיה בכשיכה כי הדוק הראשון ראוי שיהיה בקרוב לבת
האחר ילך ויסור לאחור ויחול הדוק בהדרגה ושם יהיה
בר׳ מף ודע כי הדוק הפרידות והמניפים אם יהיו
הלושים ויבא בהם הזק הדוק והו׳ הכשיבה ולא יצא בה
בהת המקום הקשור והוא ההעצר והדבר הלכן ראוי שיד
שידוקדק בענין זה ואם הדקת החזק טוב והדקת גם כן
כן הגף להגיה תליה ויקיבם כשיכת הדוק הזה
ואמנם ראוי שיכריך בקשירה ובגיעה בלתי הכאבה אלא
אם יצטרך אליו תחלה ואחר תרפהו מעט מעט ופעמים
יצטרך שתתפור השם ע׳ בין הבשר והקבץ שפתיו ותתחל
ופעמים יספיק קבוץ השפתים מגרת הרפידות ה
המגרות לקבוץ וידעתם ואחר יקשור עליו הרפואות יז
יורו כדביקות ובכמו האגדה אם יקבץ תחת להוציאו אצ
אצל התחלתו באצבע ארוך הידים ואחר תשים עליו ורם
הרפואות והרפידות אצל הגה ביד האחרת האבנם
המגיר בעלוקה הנה ינ״ע ים בקשירה כונרת בשתי הגו׳
לא תמהר לאחוז עד שיקפא הדם ויטוב בגירה ואם נדבר
במקרי באור יעבה הדם ויקפיאהו בסיות לא רסור ואם
להוציאה מבשר המקום רגה כמו שאם יזוהך בעורק בו׳
ברוחב ויעתק אל הצדדים בתחלת הענין ויפטר הבשר ע׳
עליו כן וצד אשר יזול מבנו וזה לא יהיה אלא במקום ב
כטוריו ופעמים רבות יזדמן שיצטרך לחתך שרי׳
בקציו ושיהיה הכנסתו בעיבק יותר הזקה ואחר ישים
עליו הרפואות ופעמים רבות יפול דבוק הבשר
בבלי קפיאת הדם ואמנם המכה בצרבת הנקף
ה : בריטא הנה יהיה כאש נופח אם תגדל ותכבה ויהיה
ב׳ פואות רבות כמו סיד וזרנגאר וכיני ויטריאולא והרני
והרניכים וכמוך גם כן וכיוצא בהם לבה שהוא יותר חלוש
אם יורדו על המקום וכן קקף הים פעמים רבות יורדו על ה
המקום ויהרק ויעצו׳ אף והמכנה כזה שהרב בזורה להעקר
בעצבה וכרפואה שבהתקוטטות בבקעת הדם ומכה פה
פתוחה כמכות אחרות ואם נפלה הצרבת תשוב המכה
ויטוב עוקץ הלכן ראוי שיהיה הכויה בברזל חזק ה
הלבן עד שיפעל צרבת עבוקה עבה לא יקל נפילתה וה
ותפול בזמן ארוך במכותה ויהיה הבשר כבר צמח כי הכויה
החלושה יניע מכנה צרב׳ חלושה נופלת כפתוחה שנסבו׳
ועם זה הנה תחדש ליחה רבה ותחמם חמום חזק ואמנם
הכויה החזקה ויצר הקרע ויכבשהו ויקבצהו וכן ה
הכוים הטיבים השוים בהנהגה שיוקח הלבן ביצה ויחוז
ויחובר בסיד בלתי כבובה ויתגלגל בו שער עור הארנבת
כיוצא בו ויושם על המקום ויקשור וכן הטוב הם

המועיל באור שיוקח כמון ויסיד ויושם על המקום ויהדק
וגם יוסיפו עליהם קלקטאר וכיני ויטריאולים וכן ה
חוה כעלות קריצה עם הכויה והסיד יש לה כויה חזקה
קביצית יחשב כה והגלגל כן הצריכת ככויה שיש לה קבץ
קביצית יותר ארוכת הקום ויותר כוללת ושרפת
צואת החמור ועצם צואת החמור הוא כמה שיחבר אל ה
הכויה בברזל שידות דבקות ואמנם הרפואות ה
המעצרות בשיחות דבקות הם כמו אל נוטן והזהן וקדם
כברזל ואמידום ואבק הריחים והשרפים והלבונה וש
וכראטינת וגם צמוקי ההר עצמם והגאריקון
זה המין כפי האמור וגם בוכב שאמוש אמנם
הרפואות המעצרות בבנוב והדבק כמו אלואין וקליפה וכ
לבונת וכמו תוצני צמוקים שחוקים טוב והנפ׳
בשמן ויטרפו ואם ישלם עשיתו יכוסה במו ומהנ
ובריסינה קלויה והלודת ברזל והבל היונים וכל ה
שרופים ובלתי שרופים ואמר אל צריך כלתיהולטים כי
הדורצים הם משער השחים כדבקות והמצת החוש וכ
הסכול בשמן או יין ואחר ישרף ומשער השועל

פרק יח

בבאור רפואות פתוחות
ומורכבות מכניסות
החזקים לבנית הגית
ומכה שתכר גלגלית
והגיד פגיד עם תגד

אמר זה ונמצא רב התועלת שיוקח קלקטאר עפרת וג
ובולבוסה דקה ששה עשר אלואין וערך יכם כנגד ות
ארבעה אל׳ נבסין חזק המזיקה ובסכן אחר הנשר בנו
עשרים ויעשה בו בזור ויושם על הפתילו ויעטב על המקום
כי זה בופלא או יוקח סיריקא קלא ואלואין ושם
ובני דם תנין ויושם על הפתילה ויקשור ואלואין וכ
לבנם בשער הארנבת כפי שידעת וגם סוגיר
כמו שגתי

אחר

יוקח סבוג וסוג עפרת וכו
ואלואין או יוקח לבונה
ואלואין וגפרית ויוקח
יזורת ויעשה פתילה בחלבן

ביצה או יוקח קלקטאר עשרים לבונה ואבק שלו נכה
פראטינה שכנה גבסין סרוף שכנה או יוקח קל
קטאר ונחושת שרוף וקלקרים וטריאוגלה צלית ש
שרופה בכח וכן הטוב להחלית ודם של
סכן כן הראש שיוקח באלואין חלק ותנ׳
תרק כמוהם בגוף הקשה וכת
שביניהם לגף הרך ויטרפם
עליהם או דם הגין וסירקא קולא וילוש בחלבון ביצה
ויושם על שער הארנבת
ויונח בפי המקום

המאמר השלישי

בשחינים מאמר כללי בשחינים והם הנגעים ובלשון אולסירא

פרק א

השחין יולד בחום ומיצ ובריצה שנבקעה ובעצמים והנה פרק

החבור בבשר אם יתפשט ויתבטל יקרא שחין ואמנם יתבטל בסבת שחבין אשר יפנה אליו ישתנה להפסד ויהליס האבר ושהוא יתהלש החי אליו ויזול אצלו בותר ובין השובן אליו או לאסתלבית יתפתו האבר וירכביהו בלחותם ודמנותם ומה שיהיה בבין הבצנת דק יקרא תלודה ובח שיהיה עב יקר הלאת והוא דבר בא נקפא לבן או נוטה לשחרות או ברודייא ואמנם תולד התלודה בדקיקה שבליחות ובימיותם וחומם ויולד התלאת בחיע בחקב שבליחות והתלודה הרבה בחלודת המורסא וזה והתלודה תצטרך לנגיב התלאת לפרק והשחינים רבה יהיו נראים ולפעמים יהיו בעלי עומק והשחין אשר יש לו עומק ולא יבנע אם שיהיה בכר נוקשה והבשר המקיף בו ויקרא באצור הוא פסטולא והוא באכוב ושפופרת נקוב ב באבר או שלא יתקשה דבר ויקרא מחבוא בבולך נאלח ואולי אמרו קצתם מחבוא למה שיעבור תחת העור והתולת למה שיסתר תחת הבשר אמרו קצתם גב והדאב הנגוב והיצ והצד העמוק הוא באצור ואין ובית בשם ואם יהיה הקרסי על השריין בחוץ יקרא שחין שרשי והבאצור והדע הוא אותו שלא ידנים ובפי שיעור הדקי בין החום יהיה דיעתו וי ויהיה נכבד שוה ויש במנו מעוקל זמה שיעבור נקבו בעצ בעצב יבאיב בחוזק ובש אם יבוקש תרתיתו במבוהל ולפעמים הכבד פעולת האבר ההוא ותהיה לחותו ד.ה.ד ודקיקה במו שיהיה מהיעבר בעצמו ואם יגיע אל הקשורי יזול קרוב מאוחם אך תכאב בעצמיו וקשוריו אולי לא יגדל ולחות בה שיעבור בעצם ויותר דקיקה ויותר נוטה אל ב ברבגות והיעבר אל הוריד והשריין הנה פעמים רבות יצא כבנו בן הוורדי ופעמים יצא כבנו אם יהיה בגיע אל הווי דם רב נקי או אל השריין דם צרוב עם הזלת ושיתה העובר אל הבט יזול מבנו לחו דבקה עבה עכורה ופעמי רבות יהיה לבאצור אחד פיות רבות יבותק ענינם ולא נ נודע האם הם לבאצור אחד פיות רבות או יותר ויוצק בק בקצת הפיות לחות בעל צבע ואם יהיה הבאצור אחד יצא מן הפיות האחרות במראה אחר והבאצור המתחלף יה יהיה אדום או לבן או שחור וזולת זה והשחינים יתחלפו בינים בן בחלקים ויאמר שים מהשחינים מה שהוא בבא בבאיב ויש כבנו בה שהוא נעדר הכאב ויש מבנו שהוא בעלה מורסא ויש מבנו שהוא נעדר המורסא ויש מבנו נקי ובלתי נקי והבלתי נקי אם נטנף בלומר יש בו ליחה ר רבה ולחות בותרי ואם לא יהיה רע ומבנו בוחם ומבנו בלתי בוחם ובהשחינים יש בתפשט והדברים היותר בזקים הרוח הדרומי והאויר הלח עם החום ויש מבנו בתפשט ויש מבנו

בברחב ומבנו תפוח אם קר ואם חם והתפוחה בין הנדרע השחינים המורכבים בנפילת השער ובמה שנלוה אליהם וגם יהיה מהשחינים שהם מתפתחים ובדרוחים יתפרדו מהם תלודה ברמות רבות חמה ולפעמים יהיה חומם כמים חמים שורפים לבה שיש סביבותיו והוא רע ובבית ובהם קשים ל להתרפא והמתפשט בלתי בתאכל ואף שיהיו שניהם בתרחבים ולפעמים יהיה המאכל יאכל מה שיתחבר בו לחדותו מבלי עפוש ואין קריחות כלל אלא למתרחב הם המתפשט ירבה עמו הקריחות או לא תמרד מבנו ונלכים יקרא לכמו אלו האש הפרסי והנמלה המתרחבת שאין ש שחין בתאכל ובאחר השחין בותר השחין בתאכל ואחר השחין מתעפש מורכב בשחין ובתולי עפוש ולבל אחד מ מהם ענין והשחינים וקשים הלקוחים להמריק להתפשות רעים והשחינים הקרים תמחים לבנים ודניעו ברפואות המחממות והחמים הנוטים לאודם ידניעו בקור והשחינים הרעים אם יתחבר להם מראה בלתי בראה ה הגוף רע בלובן העפרתיי או כרכומי הלבן הוא מופת על הפסד מוג הכבד והפסד הדם אשר יבא אל השחין ויקשה ה ההבראה והשחינים הרעים אשר שרשם הם ועבותם חכוך ומוחים הרוף ואשר שרשם רחב לבן מעט החכוך ומאום קר והשחינים המתילדים אחרית הח החליים רעים כי הטבע יהיה אליהם שאר הפסד העצלים והשחיני המשירי השער במה שילוה אליהם רעים והמתפ ויותר כשומחים המורים על שלום השחינים והחבורות במה שיהיה אחריתם אל המונלא ונאמר באותות המנע המהירה אם יהיה באדם מורסות ושחינים רבים ודם ר שב שבלו יבות והשחינים הרעים הנה יהיה סבתם חב תבורה מונעת ליחות רבות רעות בן הגוף או התנהגה במס במסבות וגם יהיו נמשכים אחר צבחים רעים שית שיהיה בתם שתירד לה חמא אחר העלות הצמחים ויורה על רוע השחין התרחבותו והתפשטותו והגבדו בה שהוא סביבותיו ויקשה ויבראתו בעצבו עם ההבראה והנכונה לח והמשובח שבאותותיו המורים על שלום השחינים המורסית שיבא באחריתם המונלא יהיה ברפואת פותחת או כמפולת הטבע כי זה פעלת הטבע על המניע הטבעי ו ושתולד המונלא לבשול הטבעי ולא יתחבר בו כי נתעב בן הבקים שבשחינים הרעים וכל שכן המונלא המקובצ הלבנה השוה אשר הגיע לתכליבות בשול ולא יתחבר בה באשה כי אין עפוש בה ואולי לא תמנע כבאשה מעט כי המונלא תתחדש בעור בחום הטבעי ואחר נכרי ובבר אמרנו במונלא במקום אחר ואמנם השחין אשר יחדש בריצה והשחין המתעפש והסרטני והדרורי והגבר והכרוניי והמתאכל ומה שהולך במנעפשם לא יולד מהם מונלא אבל כשיולד בשחין מונלא ומורסא רבה הוא אות טוב לא ומאוחר קמו המיצ וקרוב שבל ומיצ בו ואם יהי׳ במקום יחייב זה כמו האברים האחרונים והקרובים אלא אם יהיה דבר גדול עובר הגבול ואם תסתר המורסא בפ בפתע וישוב ולא תשוב המונלא או כיוצא בה והנה יהיה סבן לאברים העצבים בשחינים האחרונים שהם בשכונת השדרה והחוט והשחינים הנגלים במקום פזור הורך וה והארכובה והנה גב בעצלים העצבים אשר בהם יהנק ה הענין אל

והכויצה ועירבוב השכל ואם יפול באברי העורקים והנכא
בקרים חלל הגוף יפוחד אז שלשול דם שיפול בחצי השפ
השפל מן החלל וכן יפוחד מבני ערבוב שכל או יפוחד ש
שיפול בעלית הצד משתהנת אחר זה או רקי קה דם   אם
יפול בחצי העליון מכני ובכר ידיעת ענין ההתבלות בח
בחזה מן רם ...ר השלישי וגם יפוחד בו גם כן ערבוב השכל
השכל ובין האותות המנכים לשחינים היותר טובים המנג
ומחזות לחות פותרי עם כציאות הדם הטוב בהם ואכנם
רוב הלחות או הרובש הוא כאוזר לקבל התקון בהתחלי
וגם כי הלחים בכו הנגרים פרות בדקקים והרובש בזקנים
וכ״ש אם יהיה הבנין השרשיי יבש בעדר הדם הנקי והבכרי
רטוב ותפוח כמו שיש בזקנים גב ולכן גב יהיה לבעלי הזק
השקוי שיקשה רפואת שחיניהם ולמעוברות גב להעצר מ
כותריהן והעצר נדותן   ואכנם הזקנים לא יבריאו שח
שחינים לזה והמכה ביקוש דמם הטוב   ולמעכים
יבריא ואחר יחזור כי אבגן יצמח בו הבשר קודם הנקוי ו
וכשיעצר בו מותר בלתי נקי ראוי בזה שיפסוד והחבור גם
הבתחדש קים והנה יותב שהנאצר יבריא שיקרה לו ענ
ענין נגוב ויחזיק הרובש ויתעכב שהוא תבריא שענינו ד
דומה להבריאת כמו שנאבידהו   ואחר יהדם כפרות ש בת
סבחניקות הזרוע ושעול ונגיפה ודרע שניבה   וזולת זה
דיש מהשחינים שיצמח כרם בשר נקי והוא מה שיבאר ל
להצמיח בשר בו קודם הנקוי   ואחרים שלא יצמח
ברם הבשר אלא אחר הנקוי   ואם יאריך הזמן בשחין
והאכל ויתפשט ויש ר בעמקו דבר רב ורנה לא יפול חבר
הבריאה אלא על דרך עובק וכ״ש אם יהיה ניסן שנשאר
סנר ובירצא בה או שיהיה בהקרע והתחיל להקרע רל רג
רבאציר והעושן אין צד מבלי הוצאת עצם בעצבות הטב
הנכבם אליו וה שחינים המזוריים אין להם רפואה אלא
אם יוכה בהם בל חתגם שתגביהו בבשר ותגיע אל הבשר
והעצם הבריאים   והסבות אשר יקרו יפסידו השחינים הם
הם הרלעת האבר שיקבל הליחה ורוע כגג האבר   ודע מה
שיבואהו מן הדם אם כאבנתו ואם בכמותו אם כאברו וה״ג
ריבו ולרוע כגג האבר ויהיה הבראת בו ללבן עפרתיי או ב
בירכבות או לכחול ויהיה הבראה לשחרי ויתהנת ויתרפא
ויהיה עמו רוק כל הליחות בגוף ובכו זה עם שהוא לא יק
יקבל מבנו תועלת שישוב בשר   רבה גם יקבל הזק בו
למה שישיגהו אליו מן המותרות והלכלוך או בכמותו שיז
שיוסף או שיחסר שלא ימצא עמו מה שיצמיח בשר השח
השחין ויהיה השחין נגוב מן מאד יבהר להעלות ולירדת ל
לא יתכבל ולא ידע אם יהיה הגוף נקי מעט הדי או להקריע
אשר יקרה בכותליו וגדרותיו   או לאבר העורקים אשר י
יבואוהו או להפסד מה שנלוה אליו מן העצבות או להפסי
להפסידם ואחרים כמו הדעיכה והירוקות והשחרות   א
לאבר רע הכגג שקן אליו והשחינים הקשים להתרפאת גב
ובירצא בהם רם מביתים הנערים לא יסבלו חוזק כאבם וי
ויקשה רפואתם לקשיים

פרק ב

בבטל רפואת השחינים
דע כי כל השחינים

צריכים לנגוב מלבד והוזה מרצון הענלים והמקלים א
אלו יצטרכו שותפה והרטיב בה שיצטרך מהשחינים
בנזבר שבענינים לנגוב רגאגחם גם יצטרך לענינים א
אחרים מנקי ובורק וזולת זה לענינים ישנו השחין בל
בלתי עצם השחינים וכל עוד שיהיה השחין יותר גדול
ויותר עמוק יצטרך לנגוב יותר חזק ואל דבור שבתחילת
בתחלית החקירה   ולמעכים יצטרך להוציא הלקו
בעניני הצורך עד התבלית בזה וכיוצא בו במה שאמרנו
בשער החבורות   ודע כי השחינים לעצמים יצטרכו
ברפואתם לעשיית ורפואת כוים נגלה נעקצת שקצה
בבריקות ובעמיקות ואז על כל פנים הם צריכים אז אמנם
אספלנית ובירצא בהם   וראוי שיהיה לה התקון בגב
בבגדים וכש׳ ובאצורים וראוי שיהיה יובש עם עצר הת
להיות נרבו החזק וגם יצטרך שתערב ותוגת   במה של
שיהיה דבקה ומדביקה   ודע זה גם כם   ודע כי
השחינים יצטרכו אל לחויות והקשירה והנגים שלא
אויר כדם להזיק ולכלוך וראוי שיהיה בו כי החזק קד
קשירתו על אחרית השחין והרפה בתו וקצר הבו השב
עליו   והשני לשמור הרפואה בדביקה על השחין לא
יצטרך להדוק חזק   והשלישי לרכוך השפתים וראוי
שלא יהיה הקשירה בו רפה אצל השפתים   אבל תהיה
נכונה   ואין ראוי להגדיל בקשירה הברגה שיכלה בתם
וראוי שיהיה מכוון לנגוע המורסא אם אפשר עם המורסא
שירפא השחין ואם לא אפשר רק שיבגע המורסא ויהיה
השתדל המורסא ורפאה או זה במורסא שתהיה עם שתהיה
ליבש השחין עד שתגבור ברפואת המורסא או יצטרך
לשבירת השחין לבד וכן אם יגבר מה שהוא סביב השחין
ותשחיר תרפא בשרט ובהוצאת הדם או במרביקים ומה
תשקיד בו שמן יבש ואחר רפואה כנגבו ואם יוזק השחין
או אשר תמצא השחין פשוט אז ראוי שתעין התחלת
האם ישפך אל השחין מן הגוף כבר או לא ישפך אבל נפ
נפסק ואם לא ישפך אליו תבוין בו ברפואה עצמה תב
ישפך אליו דבר או תעשה בכ ניעת בה שגשש אליו מבר
ושלשול וקא כי הקיא יקבל בו תועלת גב בה כמו הק
העיר בו אבוקרט וכשיהיה בשחינים גם לה קצת הר
וקרובות וזולת זה לא תמיד במשיכים אך עצה גם
שאמרנוהו בשאר העצבות ותחלת מה שראוי לנקות
השחין הוא הרחיבה ברפואותיו ואחר ראוי ברפואה
ואחר צמיחת הבשר והבראה ואם תמצא השחין שהוא
ונקי אין עומק לו אז תבריא לבד במה שאין עקיצה
ואבנם המאוחם אין צד מבלי ברוק קקיצה ובתחלת מה
שירפא יצט׳ך אל עקיצה כי החרש לא ירגיש בו [illegible]
יורגיש אל מה שהוא פחית עוקן עד שירגיש עם עבירה
הבשר ונהדר בכל זה שלא יכאיב כמי יבלוך וכל שקיצה
יהיה עם חום והתלהבות   וראוי במאוחז הבבו המתגבר
ההבראה והם הסבות אשר מונעים הברגים אשר שם
השחין אל רוע כי אם לא

הרפאם תחלה לא תמנח לרפואת השחין כמו שראוי גם ת
אי אפשר לך ופעמים כמה שיתקן מזג האבר יספיק להקן
השחין ופעמים רבות יהיה השחין המוח יצמח עליו בשר
רע והוא בעצמו נוטה לאודם וזהם והרפא ברפואות מק
מקדרות הבשר הבולף בו כמו קליפת ענבי השועל כשין
ארכיני וחומץ ותרשות הנגדליות והכספוריות מקוררות
במרע ולא יבור בתוכך ותבריא השחין הצר והשחין ה
והבאים חזק באב ראוי שתעשה בו תחלה הנקם והבאב
וזה בבורקים אשר ידעתם בלא ספק ואעפ׳ שיהיה כנגד
השחין כי אנחנו אם לא נשקט הכאב לא יזדמן לנו לרפ
לרפואה ואם נשקט נשתג ׳ והשחין הבזוהם יצטרך
שתנקה והוא אותו שיגדל לחותו כח שינהל כמו ירבה ׳ נ
ולפעמים ינוקה ברחיצה ׳ ולפעמים ינוקה באבק מור ׳
ושרוך ובאספלניות ואם לא ינוקה אי אפשר שיפנקהו רפ
רפואה מנקקת אל גרבר וכש׳ המצורים וראוי שינקה ואחר
זה יצמח הבשר ׳ והמנקה יש בו ברוק יותר כי הם
המצמיח הבשר מרוקי בעט ׳ ולפעמים יצמיח בשר רע
יצטרך שיאכל ברפואה חדה ויורשת מחוץ למקרדים ואחר
ינקהו ויעקר הצרכת כהם ואחר הרפא וזה דרך רפואותיו
ולמצודים וגב׳ כי נצטרך להוסיף שריפים ואחר כרפא וד
ורבהאה אחת תהיה בפי קצת הנגעים והצמיח הבשר והתי׳
בפי קצתם באבלת הוקת המרוק אם יהיה זה הגוף רך מ
מאד ובפי קצתם בלתי מברק ולא בצמיח הבשר ולכן יצ
יצטרך הרפא אם מורכבת או שתחזק אם בשגירה במני או
בענט שכנגדו או להצטרף רפואה אחרת אליה שיהיה ב
בה נגוב ובריק ובגוף אחר יהיה בהקש אליו אוכלת שי
שיחוסר מכמסקלה או שיוסף במשנה או שיצטרף אליה ק
קצת הרפואות הקיבוצות ׳ והנמון שבשחינים שי
שיחוזקו רפואותיו בה שיקשה בין הבריאות ובין הראוי שי
שיעזב הרפואה על השחין ג׳ ימים ואחר תוסר כי הוא אם
ירפא לא יפעל פעולה וראוי שיחוזק השמן בהשחינים ׳
ואם אי אפשר בלותו או שמן קטן והשמן הרם והשמן בעצבי
ואמרא הנה ראוי שתנהיג לאם בכרנים בין האברים הג
הג שאים אותו ובמוד כמבארנו ברפואות חזקה ׳ הא
האגנם המעט החוש לא יגדל כמו בין הרפואה והגבנות
והגניבי והמכבר והמתון והרב ההועלת והמקבל לפנעי׳
בורר כמין המרניש וכשנים והנכם כפי גרתי ברנים או
וזלוש הדרנש ולסבה הזאת לא יסבלו השחינים המגיבים
כמו זנגאר וכיוצא בו וכש׳ לשחות ויצטרך אל שחים
בדבקות יותר בזה הענין והמשא אשר יחזק בה הם צריכי׳
שיהיו בין שני הענינים ומן הנב׳ ן ברפואות השחינים ׳
שיסקשו אבריהם ולא יתנו עזר בתחלת הענין המעהר
רקיקה פתוח כי הוא רבת החזק כשיהגיע אחר התחתלת
הגיעה כבדה וכש׳ בגוף רעה לחות וראוי ש
שיקשר בשחין כליפול שכונת דבוק בין שני אברים שב
שכנים כמו הדבוק אשר יפול בין הפעף והעין ובין שני
הקמעים ובין שחי האצבעות והבחתלות והבחבואות
בהורית נוי אל המצורים והשחינים השכנים לש
לשחינים והודים הגדולים יובל אל גורמא בה שהוא
בשכינהו בבשר רפה והאורכים ואחרי האזנים כמו ב
שיוכל הרב וכיוצא בו בבה שזכרנהו ולאורח תעלה ת
בקצבה וכש׳ אם יהיה הגוף רע בלא בורות נעת יחוק

הכאב ויוביל אל שחין אז ראוי שירפא זה בנקוי הגוף וב
ובמה שנאמר בשערו וכל׳ עוד שלא התנקה והורפא לא ת
תקוה לרפואתו ויצטרך בכמו זה שישבור השחין מחוץ
בבסליקון וכיוצא בו אם יהיה הגוף נקי וישם בינותם ובין
האבר כחיצה מונעת מהוביל החזק אל השחין בכל ענין
וראוי שיקובל כצוה כוללת ולהזהר כראוי לכל יקר אם ית
יהיה כח שירפא בו השחין גאות או בלתי גאות והגאות
שאם לא יועיל ביד שלא יתחבר בו הזק
והבלתי גאות אם שיהיה התחלפותו כשהוא יותר הלוש
ויהיה עליו תוספת מה שהוא הגוף והגופל ממנו כמגוב או כ
נקוי או זולת זה מכלי המסר אחר ואז ראוי שיוסף בכחו
ואם שיהיה התחלפותו לפנים אחרים כמו שאם יהיה יות
יותר על מה שיצטרך אליו ויתחדש אודם והתלהבות ׳ ואז
יצטרך שיוסר מכחו והחוסר מהתלהבותו כמו מנסיחות ב
באספלנית מקררת ואם יטה אל שחורות ודעיכה אז ת
תדע שהוא מקרר או אינו כמו השיעור הצריך אליו כאז
צריך שתוסיף בחוק הקובצים והמגנרים כבלושיאס וע
ועפצים וכיוצא בהם ויצטרך שיהיה נגובם בכה שנזכר
דך או אבודו או העתיקו כמו שנבאר וכצטרך שתסור בה
רשתו ופעמים רבות לא תאות הרפואה כי תכוון בין הע
העלול מועלג בשעור מה שיצטרך שיהיה הרפואה דוחה
בה בתוך זה השעור עד שישיבהו לכמו או זולתם בענין
האתורו׳

פרק ג׳

ברפואת השחינים הדלו׳
החלודיים יצטרך שנעשת
כהם ורפואות המגנבות ל׳

לנקות תחלודה ואחר יתחדל בצמיחת הבשר ואם יהיו ת
המוחים אז תעשה עליהם רפואות להצמיח עמק ועמקם
להולשת נשמי אותם השחינים אבל ראוי שינגבו תחלה
ואחר תעשה הרפואה ואם עשית הרפואה ולא תמצא ת
החלות יחסר או שתראה אותה נוספת אז תדע שהרפואה ב
בפי זה הגוף איננה מנגבת ותוסיף בחזקה ונגובה ותעורה
במרוס המועט כרכש ככמש׳ ורפואות קובצות כמו בלוס
בלושטיאס ואלום וכיוצא מבה הכבן ורים השמן שיהיה
בו נגוב ואם ראית השחי׳ בבר הגליג נב׳ בגנו אז תהפך בין
המבה כלו הל׳ הנגיב והמרוק והקציצה ושמור המבה שבת
והמציות הזאת ברפואות המצמיחות לבשר בשחינים ולא
יסוף דבר והוא שתהיה הרפואה יותר במרקת במה שראוי
בתחלת האבר ויסנה בשרותו אל לחות נוזלת כפי שהוא
תלודיית ותוסיף בכח המרוק וכמו הרפואה הזאת השים
השחין יותר עמוק ויותר הם שירפה לבעל הצורס ׳ והקרע
השפה ויחוש העלול בעקיצה בראה ודע כי הרפואות ה
המגנבות השחינים יש מהם מה שהוא חזק החמום כמו פ
פרשינה ונפת והיה זה שתשוה אחד כהב באחד וכפי הקב
הקבלת מזג בין הבעלים הארקיים והרפואות המגנבות להז
לרדה הם אלו הרפואות המגנבות כמו אלום ועפצים ו
וקליפת רמון וקליפת לבונה ולישרגיר וקמח שעורים וקמח
קלי ופרחי כ׳ ׳ כש׳ אורים ועלי עץ אל נעוץ והם יהיה בעלי
אגוז ברי ואגוזי ירחה כי כמו שהוא אי ביין כבישל ויועיל
מאד ויגנב הלחות בכלי הזק אספלנית טובה יוקח
לישרגיר וישוקה פעם בחומץ ופעם בשמן זית עד שיתלבן
ואחר יוקח ברזל ונחשת שרוף וערוק

הקפ צים ובלשניאש ורם הגנן ואלום וקליסיא בכסף ח
חלקים שוים ישחק ויטב ויהיה בכל אחד עשית חלק ב
בהשנינות בן הליט׳ גיר והערב הגל׳ והעשה גב׳ רפואות
עורנים בקיח ופעמי׳ רבות יצטרך לרחיצת התלודה
בדברים הנזולים בגד טובורם בשחינים המוקעים
העמוקים ומהם בי הים ואבגם בי אלום ירחצו וידטיבו
ויגנבו ובל׳ ורפואות האלה הנזכרו׳ שהם יזקו אם יהיה עם
השחין בורסא ויבים הבבושל בהם כפרי הגפן הוא ה
טוב לגנוב ובכל׳ בירבולנט בלירוסיש ואבריסום ובשל׳
אז ירחיו ועלי אל סידר טוב בזה גם כן

פרק ד

ברפואות השחינים וגם הבוחכים הבלובלכים וראוי שיעשו בהם הרפואות

המבדקות ויתחיל בהתחלה בבה שהוא חזק העקיצה כמי
האגור בכלל העקרי ואחר תדריג במגנו קנסיא וא
ואריסטולוניאה עם דבש וכיגא חיבין וגם עדך אל בכם
בבכותי שמן ורדי או שומן החלב וגם שרש ליליו עם דב
דבש וגם קנה בריציכה ועשב אגופוגק ומן המורכבים
אספלנית רגדית ואספלניה הירוקית בלם הונגריות וה
והפשוטות המעורבות בארפונייאק וכורצא בהם
והאספלניות הלודות בקנה ברסינה ואספלנית אבולח
והעונה השחורה והעונה הירוקה והירוקה בקשרא גא
באום ידרפאות הנבנכו׳ יוקח קבורי שמן זית ודבש ואלו׳
תיבני חלקים שוים ויוקח סינסא וניצוה בשנה ואם
ידוזק הלבלוך אז יוקח נראסי עם דבש ומן התחברוסה ה
הכובים וחים בלודים וגם יפול העורך פה גם כן לעשיית
בה שידחון בו התולות כמו כה שנאמר בשער העמוקים
ובלם בוזקים אם יהיה שם בורס׃

פרק ה

ברפואות השחינים העכוסים העוקעים ותפרולות והמרפאות

אלו יעברנו כרפואתם לבלאתם בשר ולא יהיה זה עם ש
שמע כבזון ודם ויצטרך בזה לרפואות הזקות הנגוב ורבק
ודנקרי יותר וראוי שיהיה הגחתם הגניה לא יעצור בו
חלודה אבל הזל ואם ביצאת המכום ידיבן שיהיה בו שרש
הריוח בן השחין למעלה ופוחיו למטה וזה רגבון אבל אם
ראית בתוך זה רבה יהיה אפבר לאדם שישנה הנחת רע
העופק בבה שיטריפהו גמבבה בלתי כבעית יפעל ואם
לא אפשר אז אין צר מבלי שסיע השחין עד שרשו שבוע
בתבליית שלא ישאר כבתור ויתחרש בקם הזלת ומעבר ב
במרשו בלתי פיהו תרדיכהו בבלאכת היד ויעויין בזה עג
ענין האבר ואם יהזירם סבנה בזה ואם פעלת זה
הקצר השחין בקשירה בזולת בגה מנעת עד השרש אש
אשר נליהו בהתחלה בתוך זה ותשים הקשירה החזקה בצ
בצד העליון בפני פנים יותר ואין ראוי שתבריין בקשירה
להבאיב בעל הבורסא ואם אי אפשר לך השמוע העשה
הרחיצה והבנים המחילות הבצבוחות הבשר והבנסות א
אשר לא יבבל נקיים לצמיחתם לחזק פני ענינים בהם ו
ורגה אחנו נסינו אספלניות אל רבל שהוא הדקלית ו

ומצאנוה טובה ונבחרת הצליח ברפואתה והגמוריון גם
אם יבלא השחין במנו טוב באגר ואחריו מקושן ואגד
אירסא ואחריו קנת ברסינה ויבחוב האות וגבולות וגם
לא יושנו לא יתדבק העור בהם דביק טוב ולכן אמר
שינבב העור לדבק דבוק ויהיה הבריא והשחינים העמוקים
והבחבואות והגורלות לא ינקו הרפואות נקוי גמור לא
יצבה בהם הבשר אלא אם תריק בהם דברים נזורים בבו
בבורקים או שיתחבר בו פתילות וכש אם לא יתנגח בן
בתבונה יבפיק בנקייה ומצבה והאבר ומן הקיוהאבר
בשרט והדבש הוא מן הרחיצות וכש במה ביין וגם בו אשר
רחיצה חזקה לא יסבלהו במעט הלכלוך מן השחינים וכיח
הים קרוב בזה בי הם ירחצו ויגנבו והבים האלומים וה
רחיצתם נוצלה בזה יבנעלת שיזהל אל האבר אם
יהיה לא יאות דבר כמו ולא היין ואלו השחינים ראוי שיתן
אליהם חזקת הרפואות בקשירה בגד נוח ובבה שיצטרך
אליו האבר בתקון מזגו ויצטרך אליו לקנם האספלנית
אשר יעשו בפנים שיהיה על פי השחין בגד אחד ראוי במו
שראוי מן הרטיה הזאת והאות שהוא נדבק במעט בו
שיזהל ונטיבות החלקים השפלים ולפעמים יפשו בני
בקשירה והוזק הרפואה ללחויות רבות בבה אחת ואחרי
יתנגבו ויתדבק

פרק ו

ברפואות תולעת השחין בן הדברים המעלים בחינת פירנג גורי ודומה

זכרנום בשער תולעת האזן בספר השלישי

פרק ז

בצמיחת הבשר בשחינים וראוי שלא תצמח הבשר עד שינקה או יבכך אליהם

המזון אם ימעט ושלא יגיע אליו ואם יעיקר או הרחוק כל
עיקן ומתק בבה איך שיהיה השחין ובאיזה מקום יהיה
וראוי שיסבר בעשיית הרפואות בשחינים והצים יבצרו
הצמיחה הזאת והנזכרות מבה שיהיה השחין לחות בו אם
יהיו נגוב ויעשה צו מה שאמרנוהו בשער התוספות אל
החלודים לא בצד שתשאר השחין רטוב או ישוב מגנב
חוק הנגוב אבל בצד הבשר אשר יצבח אם יהיה יוזק ול
הלחות או מעט הנגוב ובבה שיבייש נגובו הלחו והזמן
בשלנו רטיעתו אם יהיה אספלניה ובבה שיוסי בו נגוש
שיתעכה וישוב גם ימעט שמנו ורוב השמנים או בנגב
בו בבו הדבש רצמיחת הבשר באספלנית יותר נאות ויותר
באוחר ובבנוד האבק יותר בבר לפעמים יקח הבשר
ותנה מן הצפון שיבשר הבשר ויחוסר בהו באספלנית ה
ובין ודבש הקובץ רפואה טובה לכל השחינים וח
רחיצה ומנגבת ומנקה ובבר זכרנו הרפואות המצמיחות
הבשר בשער התבורות וראוי שנזכיר המובים שבהם אח
דבר בם שהוא יותר נכון בבקום הזה והוא כחול שרף ש
וסרקא קולא ודבק רום הנקרא גלוט ואל חלוץ השחין
השחוק ובראנבאכף ולף ומפרי וכל שמן ללבלוך תהיה
חזקה כאור ובנטוריא בתברית והגובות שרופה נצלתו
לנגום להבריאם

פרק ח

ברפואות השחינים המתאכלים בלתי מתעפשים העקר הכללי

ברפואות המתאכלים והרעים שינוקה הגוף או האבר ואם יהיה הגוף בנקיה בקרני המציצה ושלוח העלוקה ותחליף מינו ברטיות ותקון המזון בכללי אחור וכבלי רחיצה כי הד הרחיצו בזה מטה שיוסיף ברעתם ולפעמים יצטרך רו רוחב המאכל לחתוך האבר ומועיל למתאכלים שאין ע עמהם עפוש הציקה במים הקרים ומי הדם ומי הורדים ומי בטח והרועה והיין הקובץ אם לא יהיה חם והמזון כמזג בכי ורדים וכהם פשוטים רבים אם יהיה חום וכיוצא בזה כגן ה המיבות המקרידים הממננבים ואם יהיה שם עפוש או מי הים ונפלת זה כבה שנאמר כשער העפוש ואחר זה הטוב שברפואתם עשיית הקובצים הממנגנים והמקרידים כמו קל קלפת רמון ועדשים ועלי הדם ועלי מצננבי חרע ברוכי וקרן כצרי וצרצרי הדם ויציקות שיהיה בזה אלו ויחוון ב כמו אלו כטעם מי אלהם וכיוצא בו וכן הרטיה בעלי אמיט אמיטושא ועגפיו מורתה ביין או הרטיה בטין ארמיני ם בולס בחומץ וסכנגבין ביין או דלעת יבשה שרופה או לשון השה עם קבת קרי

פרק ט

ברפואת השחינים הם המתעפשים והרעים אלו השחינים הרעים שורש רפ

רפואתם נקוי הגוף או האבר עצמו אם לא יהיה נקי בבת ש שינקהו וזה בקרני המציצה והעלוקה ברטיות המתקנות המזג כפי מה שזכרנו פעמים להטבת המזון ואין ראוי שתתרשל ברפואתם כי אחריתם יוסיף רוע וראוי שינגע בהם החומות ומכה שישקיעם נרשקאמי בהלי וכמו אלו השחינים גם כן אם יפלינו טרפסר לפעמים יצטרכו לש לשרשם בכויה באש או ברפואה החדה גם בחתוך שלא יש ישאר אלא הבריא הידוע בטוב רבו או מראהו והעצם ה הלבן הנקי והרפואה החדה לקחת בל התחלה ויוציא ויוש וישנה המכבתה כשומן החלב יונח עליו הנחה אחר הכוות הנה זה ואם לא יהיה נאצור ולא מקורעת הנה הוא רע ובמנוח ולפעמים יצטרך לחתוך האבר להמליט מע בעפושו והיציקות אשר הם נאותות להם כמו מי הים והם והמיבות הגזברות כשער הנאצור ואלו השחינים והותם ראוי שאם תעשה עליהם הרפואות שתעזוב ימים לא יותרו והרפואות אשר ראוי שיקחו בזה כמו קמח כרשנה עם מעט מאלום או בשר הדג המלוח היבש עם מעט מלב הלחם ואדים. ולוניאה ושרש כרוב ושרש ס רקא ושרש ק קשואי החמור וזרע פשתן שחוק בקלקדים או שדרציאת ב בצמוקים שתי אוקיות בדבש או עלי האגה או נמרי וכם וכמון וקמח עם דבש או רטיה בבצל העכבר מבושל בדב בדבש או כרוב בדבש או דלעת יבשה שרופה ועלי זתים לחים ברכב יוקח אריסטולוגיאה סיסת עלי אפרסקין חלק חלק ורדים חצי חלק ילקח כמו טיחה בם במים במעמד הדבש ולפעמים יצטרך לחתוך בסחוסת קשואי החמור ואל כורי ותשים עליו כבד נמוב וגם א

אריסטולוניאה ועפצים ושמן זית בשוה ילקח בזה טיחה לשחין וסביבותיה וסיד ומריאולה חלק חלק צריך חלק אל סודי יב קלקטר ומריאולא ד׳ ילקח כזה טיחה יבוש בחומץ חזק וחצי קיטרו׳ עד שיכלה החומץ ואחר יוקח ממיצו בם במבושל ויטוחו בו השחין וגם יוקח קלקטאר ומריאול מ מכל אחד עשרים קליפה ברזל יב עפצים נקובים כא׳ י או יוקח כלה חלק אלום שרוף וקליפת נחשת שרוף וחצי חלק אספלנית טובה סרוקא קולא נחשת שרוף ועפצי׳ ונשאר כא אחד אחד אריסטולוניאה איר וחובר כדבר כן עליך אלבנם כדי שיהיו המפואר ודבקות ויעשה אחר נקוי השחינים רפואה בתכלית מנוסה ומריאולא אך ארוכה כד סיד יו׳ גרגרים קלפת רמון יו׳ לבונה ועפצים מ כא לב׳ רונג שמן ישן קיטולי אחרת טובה ס״צ ע עפרת שרוף בגפרית נחשת שרוף סרושא מעפרת לבונה ליטרגיר מירא ארבוניאק אקליביא מצטכי אפופונק שנים ח״כ כליות בשר פרשינא עליך אל גבאט שמן הדס שלשה ימים מה שראוי להכם בחומץ שעור מה שיולש בו ויכם בו וישחק ויחובר ויונע רפואה מצלחת חברה גלינוס הולתו יוקח נשורת הנחשת אצטר בחומץ כא׳ אוקיא דונג וחצי ליטרא מעט לארקן אוקיא וחצי ילקח כזה אספל אספלנית כמשפטה שיכם מה שראוי להכם וישחק מה שר שראוי לשחק ויחובר ותוסיף בהרונג כפי הצורך ויאהב ש שיעורב כהם שמן עוצר והדבר גלינוס כזה דבר ארוך ואם יהיו השחינים האלו על דרך ההבראה יעשה בהם רפ רפואות קראסים שרוף ורפואת אגדרון ודלעת יבשה שר שרופה או צבר בזרם שרוף או רטיה עלי טפריש או עלי דלב שרוף

פרק י

ברפואת השחינים הקשים להבראה ואל כי רוניא רע כי השחינים הקשים להבראת

בשחלט במתאכלים ובלתי מתעפשים כמו שיורה הכולל ב בלתי מיוחד הנה הם מתרחבים ואלו לא יהיה עמהם הה ההרחבות ויעמד על ענינו כן ואלו זולת הנאצורים גכ אין ראוי שיהיו שרופים ובכלל המתעפשי׳ והמתעכלים והנאצורים הם בכלל הקשי׳ לחבראות מכלי הגוף והגזרה ואבנם אל כירוניא הם אותם שהם בתכלית ברפכר וחד והרוחק בהבראה והעקר הכללי ברפואת אלו השחינים שאם יהיה שם רוע בע תתקן, או רוע הדם ואז תשים המזון מה שיוליד דם טוב כנגד לזה או מיעוטו וכבין והרח והרחיב כמון מטו ואם תהיה המכה תפיזה והלכלך אז רפואתם רפואת התפיסה והלכלוך ואם תהיה המכה נגוב בופלא שב נאצור עדין ואז תרפא בתרקבה טות וכן הטוב כזה שהויעהו בבים חמים עד שיזוע האבר ויתאדם וינפח ואחר תהיה לא תעמוד השעור הזה כי אתה המ תמשוך לידה ויבא אל האבר ושים הרפואה אחר זה פתוח נגוב ולפעמים יועיל הנחת הכגד טבול במים מושרים ולפעמים להתוך השחין והבראתו וזה בעשו ועשיית האספלניות החרות הומתיות ואם המכה רוע ענין מקרה יקרה למה שיקיף בו כן הבשר ירפא בבח שיר שידעתו כן השרט והוצאת דם והתשבה למנגבים ואם

תהיה הסבה דליה מן הדליות תירחב התחתנה והדיל רבה או השליף עורקים והנה רבים ינוחו בזה אך אם יהיה עם בלוי הקרו והשל בהם דם בפני יבלוף מן יקרה בקרנך אל ה הדליה בה שהוא יזהר רע בן השחין הראשון ואחר תחרפ חבורה אשר הקרא הדליה שם ואחר השחין הקטה ואם תהיה הסבה חולשה אבר וזה כסבת רוע בזג ולא כאשר יז ידכן אבל רוע בזג בומל׳ג רחוק מן השוה אשר יעצרוהו ב בומק או בקור וכה שנבסך למעים ברפין בומל׳ג או קב קבוין חלקים הזק והראשון ברוב ימשך חדום והליהות או הרחות והשני הקוד והיובש או היובש וראוי שתרפא בחייב אתו בהסך או בה שיחייב ההפך ופעמים רבו תהיה הסבה מן והיום המושך הליחה ויבשלת אותה ויצ דיצורך ברפואתו אל המקדים הקובצים כי הסבה באציר ואז הרפא רפואת המאצור ואם תהיה הסבה הפסר וינע העצם אשר ילוה אליו השבע והגלה עד העצם ואם א אפשר להכיר בה שעליו ברבוך נעשה ונגבור ולא נויזך ונעשה בה שנבארהו בינו עד הפסד העצם אבר גלינוס היה עלם אחד והיה בו מאצור בתנה והגיע עד העצם אשר באבנע האור ותלינו עצם והוא מכל בה שהיה בקוף בו ל ובמצאנוהו שקרהו הפסד והוכרחנו לחתכו והיה המקום ה הנפסד הוא המקום אשר עליו יחנה בים הלב ובראוהנו ז זה עבדנו עבירתו החקה נהברית העצם הנפסד והיתה ב ברנ תנו בנקוי הקרום המכסה אותו בפנים ובשצמרו על ש עלובו והיה בה שנתחבר בן הקרום הזה בהתה בבר נהע נתקשו נב׳ אבר והיינו מכיסים אל הלב ורבשה במוארת כמו שנראהו אם גלינו אותו כמו שאם נכון לנתוח אבר ונש נשלם ומלים העלם ההוא ונבת הבהר באבר ההוא אשר דהבנוהו בן והוזה עד שנתבלא נתחבר קצת בקצת והיה עובד לסקור הלב ובמיתו בבו שהיה עובד בו קודם זה ר ראוי הבים ללב ואבר ואין זה בהיותר גדולות סב בבחנורות אשר ינקב ברום והוזה וזה נאבר אם התעכסו ה העורקים ונפחו בבורסא הנה הנבון שיזול בהם חבורת דם בפי שעור בה שיאות בו ואכבם הרפואות והבונות ל לקרוי ההבראה לגובר שבענוני הנה כבו נשירת הנחשת והנאר הסרוף ובלתי שרוף ונסורת הברזל הנרד ובשאר בוני ברזל ועפרות זהב ילקח בהם קרוטו קלקטר ויצר ויסריאולה וכיוצא בהם מרברים בונעים להזלת אל האבר אם היותה כבו אלום ועפצים ובבה שידפא בהם הקסים להבראה יוקח אקליביא ורבק הזוב הוא בורייש ואלום ש בבנה ונגאר וקלפת נחשת א חד שרוף ספריש ד׳ דונג ו ומבן בבו שירקת ויום דונג עשרה שרוף צינובר שבעה א אקליביא נ׳ קלקטר ז׳ שבן הדם ג ספק ונב יבושל קלקטר ואקליביא בבי הים או בבי כופר או בים שיבושל ברם אל קלי וסור בשול בועט בבי בזג בדרונה טובה בשבש בניק ואחר ישנגו בכבי בבלי שיבלה עליו בי הים או בי אל ק קלי ונם נחשת שרוף וברשינה ובלה אגדרני בא׳ ב׳ אוק אוקיות דונג ושבן הדם שעור והבבפיק ויועיל בהם הדפ הרפואות הנאצירות אם יגונבו ויודקו ובהם קנה כרסנא ואידמא ואריסטולוניא׳ כרופה ונחשת שרוף ואבק לבונה בפי הזלק בה שראוי לבל ציף בן הזרבבה רפואה טובה

יוקח שפוי נחשת ובדיל יול״ט בכאש וזוטח בבין ערטוש וישרף בתנור ואחר הוציא וישחק ויעשה אבן בבור צ׳ ש שילקח בבנו ובן ליטרגיר אספלנית

אספלנית זהבית טובה יוקח ליטרגיר זהבי טוב והנ בשה וטורס לבריאלא לו במשקל ונגאר ינ׳ בשקל שפוי זהב בה שחוק בתפינה בריה ליטרגיר ארבעים במשקל שבן יוק ג׳ ליטרין יושם עליו התחלה ליטרגיר והזב ונגאר נגר פני הרפואות ונם יוקח ברופה סוכר ואפר אזורע ועפרת ש שרוף ודורין ילקח בבנו אספלנית בשבן הוסיף כל בגם ויעשה עצם השבן במעשה בליטרגיר במשקל אוקיא בן החובין החוד באר נ׳ פעמים כבוהו ובן שבן הדם או שבן ז זית או שבן הרצה ב׳ אוקיות ויניע לאם עד שיהן הליטרגיר ויתעבה ולא ישרף ולבידוניה בהם קלפה נחשת ונגאר ושיד רחוק בלי הפלגה ילקח בבנו אבן האלום בחיד אבן ארשוף ד׳ נגרי שנים ילקח בה בשר אבן זה והקדים ויתערבם ברבש נאחר הורה עליו הרנאי ה נוהרת קלפת נחשת שני חלקים שוים אלום קרוקקן קרוש עשרה יבודם בשבן ויעשה או שרסא ונלוסתנ קלפת נחשת בלה אגדרני לבונה זנגאר קשה ובן לא שני חלקים סיד הלק דונג עשרה שבן הדם ששי ומבגן ונם ליטרגיר שבן ליטרא עפצים בלתי נקבים אריסל אריסטולוניאה אוקיא אוקיא ארבוניאק אוקיא אנגרבה שבים אוקיות ילקח בבנו טיוה על ויחנך בשרית קנ

פרק יא

ברפואת המטריקה והער אשר לא יחנן אבנם הגאצורים שהוא

ובטטנטריהם וטיניהם הנה נאבר ברה בה שנאצר הבב בה שראוי בתנרבת הביית והתלויה והיחזרות והנמרבנ בריהיצבית או בבריהה ונם הנה כבר בארנו במקום קודם זה ובבקום ואבנם הרפואה הביוחדה בנגליה הנה בהתלפת נב׳ כי הנאצוריב יש בהם נרים ומקלם ישנים שנטקע והעמיק חלים כשר בקיע הקה ולש להבריא כי אפשר בזה כבליקות והזל והוא בלי ממזג ושטרש בוצרדים בבנדים והולכים או בניה נאם ב ברפואה החזר הזה קשה ובבב׳ ובל שבן אביזה בבבר עצבים או אבר נכבד ולפעמים יהיה התהלא בנוה שישאר בו זה החדך בלא אם תעבור רפואתו לפעבים אפשר שינגב ואבל בשרו ונגמרית בפטשהן ויתנגב דנשאר בבשרו הבת וביא והאר שוקטן נה זבן ארוך בבלי שיהי בהברי ובתאה ובוה שירצ׳ זה ראוי שיר נק׳ הנאצור בן הבשר הרעוהה בו ואחר הרפאהו ברפואות בננבו וירקב בו והבבלי בנקים בה שלא יבול מבנה בבלי או להות בא בה או שפרכה עליו במאבה או בגיפה או רעוה ואבנם רפואת סלוקה והשרשתא הנה רע כי אם יהיה רעים ישנים אין רפואה לו אלא החיך ברפואה באש כפי בה שבארנוהו בבריתת העצמים והבעל בבינקריו לדעיך הסרת הביה ובעמרתה נה עד שיכוה והנבק כי הביה ברפואות היחזה בבו ארמוניאק והדיך ונפרית והנאר ובבי הו ונשל והפנ

החי בכללם בכל ויעורב בכחו כפור הברזל ובבחציהו סיר ויעלה בכלי הנקרא אלבביק ויעצר בצלוחית ככו שי שיותו בכלי הנקסן בענין הזה ויעלה בכלח ואם יוסם בם בבנו עד ובאצור יתרחב ויהדך ויטרד כן הבשר ויוקח בם בנלקרים ויתמיד לחגנים באבר שוכן התלב שעה אחר ש בעה שיבקיע הבאב האחר ויבא ברפואת השחינים וא ואמנם חברי הנקל כן הנאצורים ראוי שיתחזרן ברפואות והוקות בקטראן ומי האפר ומי הים בביצי ובריאולא וחול וההם ומי צאבון מעורב בו זרניך ובלח ארמניאק יב יבשים או ליטרגיד בלתי נאולים ומה שיבושל אל קלי וסוף קרצה בגיבוסיד הסינקה ויונח עליו הרפואה הקקוני ואספלנית הזרניך ויבפל ברפואת הגרב כופלא וההוקלת ורפואת גלינוס הקרטאם והרפואות הנופלות בזה הכתוב בהחוברות בריטריאולא וקלקדים ונחושת שרוף ונבאר וב ומוצא בזה כבי סנטוריאה ומכן כרמינה ואירואנס סופם כופטים והנה נוסח אסקולופנדריא שאם יבולא בבנה הנ הנאצור יבריאהו ובן אליבורום אם יבולא מכבה הנאצור ויעזב ימים שלשה יבריאהו ובן אל מורי ובן כרוט קטואי החמור עם עוך אל גטם או סחישת שרש אל כשרש או ז צנאר או ארבע ניאק וקלקדים ויטריאולא וקלקטאר וגם בזובך או יוקח שמן הנערים ולא יבור משרוק כבבתש ע עצרת עד שיתגבב ויתעבה ויעצה רפואה יעשה בעלי אנכנדריא שרש טסוריגיא ויטריאולא צלויה וקלקטר וז ונגאר ואלום בכל אחד חלק קנטרידש וחצי חלק יוקח בם כוזר או אספלנית או יולש בזובך שיבושל בו קנטרידש ולפעמים ישים בו דבש וגם יוקח אלואין והנשאר דיבוניר וקליפת ביצה וכש׳ שיעשה כיד מכבה ויותר חזק ויקח ויעורב וגם רפואות חזקות זבינום בשער קשיה המבריאה ואם יתראה הבשר הקרוב תעשה והמדביקים הם הבצבוריתים הבשר ואם יהיה קבעו גדול ונפתר אז ראוי ש שהעקן וידעג ברפואותיו ואמראית הרפואות ההלחויות שיעצר או שישובו נקיים והנה הרפואה כועילה

פרק יב

בכש נוסף על החבורל יצטרך ברפואת זה לרפואות מבורקות כגג

בנגבות וכל עוד שיהיה פחות עוקצים הנה הוא יותר טוב וראוי שיתפול שם מעזורים הטבע מה שיעשר בצמיחת הל הרחם כי צמיחת הבשר הוא פועל טבעי וכל עוד שיצמיחהו הטבע יהיה בעזר הרפואה ומגור עזרה הוא כנ כנגד לפועל הטבע ולכן ראוי שיהיה רוב ההשתדלות על הרפואה ודע כי העזורת הלקיחות בענין הזה לא יקובל העז׳ת כיסן כהם אבני בשרי ואם אי אפשר בלהם והנה ראוי שישטרו בבקעת ולפעמים כן מקום שיגיעם האויר כן יעמדום והנה שובה לות זולת החוכן ואין זה אצלי אותו ה׳בחות ולקיחתם עזורת ולוחים יותר שומר הבח ואמנם מה שנאמר שיצטרך שישתנה במים חמים כפרנך בבח שיבמאה להתכת הכח ולפעמים יהיה הדק יותר חזק וקך מפני שיפעלהו כן האויר ובערבוב הבשר פחות ו והבריאה פעלו יותר ואלו הרפואות הם כמו קליפת נחושת שרוף הערף צריף ומני כיני קמר הגרוף אך הקמודים הב

הנה נשארים ונשברים כעט וקובצים הבשר יותר על הר הראוי ויותר חזק בכה שבבינותו והאבן הנקרא א אשתא ויותר חזק מכנה אל שוהרי ודבק הזהב הוא בורייש וקלקטר ויטריאולא שרופה להבעית כחה ועקיצתה יותר ו ויוסף כדקותה ובדה הנחשית חזק ולא כנבאר וכש׳ הלקו חלקוח בקליפת הנחשת וכה שיאבל הבשר הנוקף ליבבמהו שיושם עליו מבוליס כבי הים או בבים שיותך בהם הבלח חמר וגם יוקח קלי וסיד בלתי כבוי ויעזוב בארבעה שעורים בים בשבש ו ימים ינער בכל עת עד ש שיתעבה ויטוב בטין ויעשה עוגות ויטבט בו ובן עגנות נטאלים ואספלנית הירוקה כופלאה והירוקה הלקוחה ב בבלח אינדראני והאספלנית הנקרא אל סקר בלומר הצ הצהובה כי היא אוכלת הבשר בלי עקיצה ורפואת דוריא ו ורפואת דכארו והרפואה הלקוחה מקליפת הנחשת ואבק ל לבונה מתקן הבשר שיטב בנופץ כבוך וכל הרפואות העשויות לארנבת באף

פרק יג

ברעינת השחינים וגרשית אחר ההבראת הרפואה אחר ההרכם ש׳ו

שיוקח הבשר הרע והעצם ורע הגלוה אליו ואחר תתחיל בנגובה כפי מה שידקה והבורציאים העצבות ולפעמים יהיו רפואות מושגות כמו עלי פמאבר שחור רש רטיה עם עלי ואגוז עם קמח קלי או זרע גושקיאמי וקלק וקלקדים וחלקים שוים

פרק יד

בעקירת רוש׳ החבורות והשחינים יצטרך בע בעקירת רושם החבור

והשחינים לרפואות מבורקות וחזקת הבורק מנקות ויהיה א בזמן מכה בה שיבורקוהו וירפא החזק בחזק והחלש בחלש ואמנם הרפואות החזקות כמו שרוקה שפוי הברזל עם לאקא ואטריפל וידשה עליו הסיד והדבש או ירשה עליו א אבטא פטגריא ודבש או סוחיגת פלד נג והלבון ביצה ולרע הבלתי כטבע הזרניך ואבן אל קלל ואמנם הרפואות הקלות לקל הנה המול וקמח זרעונים וזרע צנון והריאה ונטן דך ורטה וקליפת אבטיח ושוכן הכור טוב מא מאד וכל שכן אם יחובר בו קצת רגונפרים ואמנם רושם המכאה הנה השבלת בשטו ללי יסודנו בהרה ואחר זה תחזק בכה שמזכיר בשער הקטוט

המאמר הרביעי

בפרוק חבור העצבים והעצבות וזולת מה שתלוי בחבורת הטבר בפרוק חבור העצבים

פרק א

בחבורות העצבים ומה שהולך כמשפטם ושחוטים הנה

העצבים לחוזק חושם ומתחברם במוח יקרה להם מהחבורה מאב חזק מאד כמו קויצה וערבוב שכל

ולפעמים יובילו אל בריצה מבלי הקדמות כאב קשה ולא יה
יהיה אמנם שלא יהיה בו בורסא גדולה מבלי כאב גדול וי
ויקרו עניני הקדחות ובורסות רבות יתראו בכל מקום הח
החבורה ויצא והעורה בנגוב לשון ביחוד אם יהיה שם
בורסא וכן ענין הבודות מיהרי הקצלי וכש' בצד ראשיח'
ואם יתנוה בורסא בעצבים ובריצא בהם ימצאהו קור ו
ובריצה ואם ימצאהו עפוש ימסר האבר ויתפח ות
והעפוש יבוהר אליו בי הוא נברא כלהות הקפאי והקדיחו
הקיר ובכו וזו יבוהר אליו העפוש מן הלדות ובהוה לח
ויתבטל בו וכן הסיבות הקדות יזיקוהו מצד טיבועיצו והח
והחבום מצד שיעפשו וכן השמן אך השמן אולי יצטרך ל
לבחום כבנו להכריח להשקיט הכאב או להריק הרפואות
ולהזילם ויהיו הרפואות מקומצו' איכות ולחות ובשיכחת
בכר פעל זה הפועל ולפעמים יעלה בורסא בחבורות
העצב גם כן בורסא שהראיתה יותר באחור וכן בשולה
ובבולה לרפאת יותר באחור וגם ישתחין העצב שוזין
יותר באוירה הדבוק והכבול וכל חבורה גגולה בעצבים
אבנם אב נעיצה ואם פסוע והפסוע אם שיהיה על גלוח
העצב או מבלי גלוח וכל זה אם בארך ואם ברוחב
והחבורה הנופלת באורך בעצב יותר בטוח הנופלה ב
ברוחב כי הפתילים הבריאים כלומר הדופים יוכאבו בש
בשכינות הבחורך ויהל בו ויובילו אל הבוח ויפול
בבריצה וחליים גדולים תם יבריח והרבה גם כן או לח
להתך החבול והבערן בכלליו ויגיע מבגו ויסורו המקדדים
הריקים והחבורה בקרובות יותר קלות מאשנים בביתרים
וכל שכן כן העצבים ואתה הדע הקדם בראות ואולי תר
חרינתו בידיעת הבחוח והנה הקדום נקי שלא יתראה בו
בהלכות הליגים הם הפתילים באורך והבותר הקריבויי
יתראו בו בהלכות הפתילים באורך והבותר נחקמה באר
ואנני בקשיו והקדום סובל ו השורה ו החבורה וה
והסרע אשר יבצא את הקמרים הצומחים בעצם לקצב ת
רגה אין בהם תועב בכל החזק שברפואות ולא יפוחד מב
מנתור העצבים בה שיפחוד משריטתם ובחתך קצתם כר
ברוחב ואעפ' שיהיה רע

פרק ב

בכולל העקרי ברפואת פרוק החבור הקורה לעצבי רפואות החבורות

טבע עצבים הוא הדיכה והיבשה הרקה החלקים והמזה בחום
די שלא תעקרץ ויהיה נגובה חזק באר עם משיבה ולא עם
קביצות כלל ובכל מה שיש בו חום דק עם נגוב חזק הדבקו'
לעצביהו ולא יבנע במשיכה והזהר בקביצות בהם ובש'
בהוללת הענין החלקים אלא אם יהיה עם מרוק כבו נחשת
שרוף וקלפת הנחשת הנשרת ובה שיהיה בזה הוא כבר ח
העצם והדקתו בשחיקה בחומץ אשר אין בו קביצה
והנה יפול כן החומץ ודקותו והכנסת חום דק כאשר העצב
ואם יצטרך לחזוק וחום לעתים או יצטרך אליו לא שיהיה
בעקיק שוקע לבר אך שיסור כחו ויעשה בבה שיתערב בו
אל תשוני שיותם בשמן ויגנב בחוזק ואם יהיה העצב
בגולה ולא יסבול דבר יש לו הדות כלל ויהיה הדוק בו כר

גדול וכן אם יספיק הרפואה או הכור אשר יצטרך ל
החבורה כה שיפנעהו והוא קר בפועל ובכי יקבל ה
בו היזק חזק ואם תפול החבורה בעצבים אז אין ר
שיתבודד אל הדבק אך ראוי שתתחיל להשקיט הכאב
במנוחה והדבה בבגדים רכים וכספגים בחומץ
אנמקטן ביחוד כי יש קביצות בה יחום גם כן ויהיה
המוכב לבעלה כאשר כמין הקר וכן יהיה כוכב ול
להשקיט בקום הבורסא ומה שיעשה נב' או הח
לקוחים כסמנגבין ומי אשר ובי הקבוחים
קבה קלי כבו קבה גהלין ובריטנה הרקעים
בר וקבה קלי שעורים הודתו גם כן יעשו קודם ש
בורסא ולפעמים יועיל בעשיית הבעבים אם על
זה הפועל והנבעחה במדורות ישטבו כבה שיעשה
והריקה ונדבק ולא תשקיט באבק בגים חבים כל על
בשמן הרק החלקים אשר אין בו קביצות הם לעור
פושלג כי הדים הבופלג והקר לא יאותו לו ומ
יהיה שיקרב החבורה אל הבריאות ויזיק כי
הכאב ויקנב לאחור וראוי שיותג בגד להשקיט
בשכנים הבחובבים יוצא בהם ואם יהיה הקנב
ויהיה החתך באורך השתדל לבסותו בבשר ה
הרפואות אשר בנעיצה אשר וכרגו וקשירה
קשרה בהדבקה בקבוצת כאספת שלוקה וכו
המקבנה הבריא ואם שתהיה החבורה ברוחב
מבלי תפירה והכאב יסקד ואם יבתר הקני
או תשיג כפי יכלתך כי הבורסא אם נמצאה
והעפוש מסבב נבאות האבר ולכן אין ראוי שיהיה
החבורה ולא יאסף אלא אחר הבריאות ואם יהיה
יהרחב כי זה יובל אל החבורה אל העצם לכן
כי כן הדלודה חולהה ועם זה הנה הכאב יחזק
שירוסק כלל אלא שרבתב נגוב שלם והנפח קשרו
וקפוש ולכן צריך שיזהר הקשירה מיד לבטל
יצטרך שתתירה ביום או בלילה פעמים או שלש
ופעמים יצטרך שתתירה גם כן כליל אורו החום
אורו הלילה אם תהיה ארוכה וכל שכן אם יהיה
עקיצה ואם לא יהיה אז הצורך לזה פרוח ו
הערב וראוי שתשכור ברפואותיה שלא יתכמו
הראוי או שלא תקצר יום בהחבום וראוי גם כן
והספוגים ואם ראית אוזה שהרכבם קרוה על
שיר סר ותוספת על דו אוי נרבה ינומי וקרוב
האיאופיר ביונים על צוק אדם בריא הנה לקלי
והארז ויקויין ואם יפלינו בהכובו או ואם
דבר יהטב בו או והאבורין חבום שוה
יעשה על העלול וירכה עליו שבית אך
בבי שירכהו חולה יותר כנין שלא יצא
רב ועם זה כלו רנה אם יהיה כגלה
באר אז לא רובים עליה דבר חם באד כבו או
ובירצא בו אבל יצטרך לרפואה כבו
הלקודה בן הסיד הרחוץ ודחיאה נכרנת בעת אל
וראוי שיהיה השמן אשר יעשה בקירוטין ובר
שמן ורדים או שמן הדס שלא נגע בהם

כשיעשה באלה הרפואות ראוי שיהיה רתוך והרכש נכ׳ רא
ראוי שיהיה רחוץ והתחתיא ראוי שתהיה רחוצה ואין ראוי
שיהיה בה מן החדות והעקיצה׳ ואם יהיה בה קביצות
ועגה ברפואות המגולה הם עם כח מתוך בלי עקיצה וכש׳
אם יהיה העלול חלוש המזג וראוי לעצבים שידוחק בהם
הקרים והמיבות והמסכנים וכיוצא בהם כהיותם מגולים
ואין הרוקם במגלה אשר יפגעהו שיזיקהו בהזיקו כבה ש
שלא יפגעהו אלא מעט׳ ואם גם יפגע בה שיקיף בו וידוח
אליו ואם אי אפשר בלהם אז כפי מה שאמרנוהו ואמנם
אם יהיה שם חוזק הנה מה שהוא ביצירה אין היזק את
יעשו עונות בחולים ועונות קלקטר ועונות אבררון
ומראש בין מבשל קרוש אם בשמן אם בסתו או שמן
ורד ואמנם בקרין או שמן ורד ולבונה ועלך אל בטם
והקרב שעוד פחות בהרפואות המגולות ומן המבון איך ש
שיהיה החבורה שיונח על הרפואה מן טיח והוא גלוט ירך
סגול בשמן וכמו שהעצב המגולה שהוא המבון שיתהלך
בו לאט מן הקשורים

ויגעשו מן העצבות וכיוצא בהם יותר נכון שיושם
עליהם הרפואה החזקה׳ ואמנם הקשורים המחוברים
בעצלים הנה הם מן שני הענינים והיותר ראויה מן הת
החבורה להרחיק בהם המיבורים חבורות העצבים וכן הן
הקוי וגם כי ימעט מהחבורים תזהר בזיקם בו והשמן נכ׳
בזיק לא יצטרך אלא בעת השקט הכאב חם׳ ואין
ראוי שיתרחץ החבורה לא במים ולא בשמן אבל השתדל
לקנח הלחויות כבגד או צמר בתחלית הרכות ולא נכ׳ ב
ביין מבושל א״א אם יובטח בחזק הרטבתו ואם
יחויב לעלה מן העלות שיושם עליה תחלה וכש׳ על מה
שהוא עליו בגולה שמן אז ראוי שיעביר עליה תחלה יין מ
מבושל ואחריו השמן׳ אמר גלינוס כיצא לאדם
עקיצה בבריל דק הראש וקרע העור והגיע לקצת עצב יד
ידו והניח רופא עליה אספלנית שנכנס אותה כבר ברבוק
החבורות הגדולות בבשר ועלתה בורסא במקום וכאשר ע
עלתה הבורסא שם עליה הרפואות המרפות ב
בתחבושות קמח החטה ומים ושמן ונתעפשה יד האיש ה
והוא יפת׳ ואם יקרה כויצה מן השחינים בה הנה
הראוי שאם כבר גם נבת שישמע העור ונפתחה ויע.ה
הרפואות המועילות מן השחינים והם המנגבים אותם דק
דקין באר והשתדל שתגיע אל העומק ואם תהיה
החבורה עקיצת דבר כעין ותקוע ולא יהיה בורסא הנה ת
הרפואה היא הרפואה המקובצית׳ וראוי שיהיה יותר
חזקות חם ומה נגוב יותר כתבעשה על הטפוע כי זה יע
יעבור ויגיע אל החולי יותר בנקלה וראוי שיהיה הנרצה ת
התבול בעצבים רקה ושתהיה בתכלית הרקרוק׳ ואם
התחדש כאב בורסא אז על כל פנים יקח המאכל וכש׳ אם
תהיה החבורה ברוחב כי אז יצטרך אל הקות העורק בלי
אחור ובלי פחד העלוף דרך כמל׳ וראוי שיהיה
מסככו רקן ורטוב ותשמור האברים הקרובים מן החב
החבורה בבטיחה וכן ראשו וצוארו ונאור למשות אם ת
תהיה החבורה באברים העליונים וכן גב הקריה והאר
האורבים וכל שכן אם תהיה החבורה בחלקים השפלים וכ

פרק ג

ברפואת חבורות העצבי׳ ויציאותיהם עלך אל בט בנם מהרפואות המוכות וצר השוק׳

לחבורות העצבים ואמנם לכמו הנקרים והנשים ולמי ש
שמנו חזק הלדות יספיקהו כמו עלך אל בטם לבדו מוזר
עם מעט שמ׳ יי כתו ויתוריהו דבק אם יהיה יבש ובישינת
תבורתו ואמנם כמי שהוא יבש המזג ויותר קשה הנה
ראוי שיעורב בו אבפורבי וכיוצא בו אם ישן ואם חדש
ואם מעט ואם הרבה כפי מזג הגוף והאריז ויהיה המרצה מ
מן החזק החדש חלק כ״ב מן הקירוטי או עלך אל בטם וכ
וכיוצא בו עד השליש מן הקירוטי או במה שיכנס בו
והנה יעורב בו זולת האפורבי שהלב היהוע כי הוא מוס
מופלא ומאטא פיטידא ושראפין ומן אופופנק ומכמ
שהוא יותר הלוש ברק וקצור נפרית סוומם כשמן על ש
שיעור זוהמת הבריזין ופרח אבן אסוס וכל כוסף ללחויות
לחוץ וגם אפר מצרף ונחושת ואל סרגו והדבק הזהב
הוא בורייש הלעצבים לא ימצא בתחלת הח
החבורות שבעצבים אלא השאור ויעשה ויקבל תועלת בו
ומוסיף מעומק מסיכה מובה ובעצמים רבות יקבלו
תועלת במוחבות כוורת הרבורים אם לא ימצא האפורבי או
קמה שילם הוא גזיל כמי אפר התבורות או עלך אל בטם
בתחלת דבר שיתהל בו ואחריו כמו אספלנית באסליקון
ויוזק כמה שיצטרך שיחזק בו במה שנזכר ולעצמים
יתערבו בקרדשים וחכובים וראוי שיהיו רחורנים והטוב
שבהם הרחוץ כמי חום כשמש החם וכל עוד שתרחיצהו׳
יותר יהיה יותר מועיל ומן הרפואות היותר טובות
רפואת גלינוס המורכבת כרונע וארשינה ואבפורבי
חמת ושמן עב מכל אחד וחצי חלק שמן זית חלק ושמן ב
כרטשו עם וקוחו אינגו רב החטום אומר גגי זה
לכוורות הזבתו ואם תהיה החבורה נעיצה או תקיעה ולא
יתחבר עמה בורסא ולא עפוש אז ראוי שתעשה אספלנית
האבפורבי או זבל יונים והנוטף והרע כמי בה שהראה מ
מענין הגוף והאריז ובזנו ועם זה אין ראוי שיעזוב פי הנג
הנעיצה להתרבק כלל ויתרחב אם יהיה צר ודע כי
הרפואה הצריכה אליו בנעיצה ובעקיצה יצטרך שיהיה ת
חזק מן הצריך אליו בשטוע ואם יקרה כתבורות עצוש או
הראפין ואם ראית החבורה הפנה לא תאחר או בעשיית
היין מבושל עליה ואז ראוי שתעשה הרפואות במורסות
בו ואח תשחקנו ותקחהו בבגד רך בנופן והניחהו עליו

פרק ד

במורסות הקורות לעצב החבול׳ כבר ידעת מבת שהקדימנו וידענוהו כב

בכלל עקרי רפואת העצבים אומן בה לרפואת המורסות
אשר יקרה להם אם יהיה חבורה בהם וראוי שנוסיף לך ב
באור בה שאמר גלינוס בספר קטאגנים אמר אם יתחדש
בחבורות העצבים והאברים העצביים פלגמוני שאם יהיה
חום הפלגמוני חזק ולהב באר אז ראוי שתעשה ברפואתו
הרפואות הנזכרות בחוטן והאברים העצביים אשר
זכרנום ורובם הם במאמר השני מן המאגנם ואות בהם

שנת יוקח קלקרים זח אחר והובע ויטריאולא ט׳ אש׳ וחצי והובע בן קלפת הנחשת הנשרפות שתי אוקיות וחצי קלפת לבונה אוקיא וחצי גלבנום אוקיא דינג ששה אוקיות וחומץ חזק ב׳ ליטראות ישחקו הרפואות והיבשות בחומץ יבים ויכם בה שראוי להכים ברם ויקודר ויקורב ת הכל בקדרה ויוגער נעירה נמרצת עד שישיבה והאוד שיוסף על האבר העלול בן השכן פעמים או שלשה ביום ובעת רבות הרפואה הגת עליה ראוי שיונח עליו בחוק צ צמר ומבל החומץ כשכן זית בהובמים שוים בחום כי אין ד דבר יותר בחזק בכל לעצבי׳ העלולים ולא יותר רע עליהם ממה שיהיה קר ואם תצטרך לחבש אלו האברים ב ברברים הלקוחים בחומץ ודבש מבושלים שיהיה קטרון ק קנה כרם נה ואם לא ימצא אז תעשה קנה פולין או קנה שעורים

פרק ה

ברצון העצבים ורסקם אם יקרה רצון לעצבים ורגה אז לא יהיה עמו חב

חבורה ולא מרסא עדין אז תרפא בכה שישקט הכאב ה בן אם יתחדש מורסא אז לא תרפא כבו פי העקר ובי ובויצא בו אבל רפא בבה שישקט הכאב ובן ראוי שיצק על האבר שמן בחובם יציקה ויהיה בבה אותו השמן רע רפין וחיבה ומהשמנים הטובים בזה שמן שבת השבן אקחואן השכן ורדא ובן הוא נבוסות רגאותים לזה ם כהם אל שיצה ומופלא אם יחזק ויוצא על העצבי והרצנים ובבור וצריך בומלא ולא עצים ירפאו באלביבוסות הגבוח ואבנם אם תהיה שם מורסא ונה החויב לחשק ט מורסתו ויעשה עליה חידוש קרוש בעצבים עם יין ושמן חבין ושמן זית בשעור כבון וירחם בשוה ויפבול בו צמ צמר בחום ובל שבן צמר הנעשה מבגו אז וף לה ויחבש עליו אם יהיה הכאב חזה בפרקים וגה עם הגבין להשקיט הכאב והשב הרפואה יורד חזקה ומורכב מבה שיבשל וי והיך אך עם קבוצות שוה להקביל בו המורסא ולא יוכף בו ותעיין בכאב ובמורסא ובוין נוגה ליותר נכבר אם לא יהיה כאב אז תגזור ותעשה הדוקים בכו בו האפר והובין ויין נב׳ ואם תהיה המורסא בבר ארבה אז תחזק הרפואה וש ושים התכחה אז יותר חזקה ולא יעלה כלבנך לטים בה ק קביצות כלל בבו והרפאה הלקוחה בבו האפר ובה שילקח בזותלת הברזין ואם יהיה שם בעור חבורה גב ויצטרך א אל מה שיש בו גנוב חזק וקבוץ יוחזק החבש בו והחלקים מבורצצי׳ ויקבל בו תועלת החבורה ואם לא ימצא חבורה בדבר בן הרצוץ אז תעשה התחבושות הלקוחות מבבו ק קנה פולין והחומץ ודבש והוא רפואה טובה ואם הרצה שית שיהיה יותר חזק הנגוב תשים בו קנה כרם נה ואם ת תרצה שיהיה יותר חזק גם בן תשים בו שרש לילו

ואם תהיה החבורה בענין שאין להרש עליה ירפאו העצב העצבים בבה שיבנע העלות מורסא כהם ולא יעשה בה ו ובשר אל צריף כומלא והפצעים ירפאו בקירוטי ובלח ורעיה בלבונה ובירא בכלל התועלת בבני העצבים ואם יהיה עם שני העצבים כאב כאניש אז ראוי שיעמב

עם הרפואות נצת והתחבש בבה חם והאוי שיושב בענין האבר בריבים שלא יקרב אליהם לא חמים ולא קרים אבל יעשו השמנים אשר יש בהם בח בעלי הרוח והק הקוקבים כחומבים והכבשים אשר הגב נלין הם

פרק ו

בכשפט קצב נבור לפעבים יקרה וקרה פרד העצבים הנבר והעקרם

שיהרצאם כורצבאת העורק הבדיני

פרק ז

בכושי העצבים והקושי ברגב יורד׳ גדמה קרית ואם יקשה כדי

הבריה ורפואת קשי העצבים קרובה ברפואת הכושי הקשות והקושי הנקרא ראשבר וכלע שהראנו הם זכרנו בלוחות הרפואות הנפרדות ובויקה בה שהבן ב ברפואותיהם ובה שנזביר פה ובו רפואות בגס ברפתי כוליות כבו שיקח דולי יו ודי בסקל עצים ויורדם ויבוים וירלש בו שרש אלטיאה כבחן שרוק בבי יחן בו ובן שרש לולי כרלש בחירוים קרוש בבסור ובאת ארמוניאק וגלבנום ואבופרבי יבושל בבסוי שקן ו דע כרו הרבושת ביין מבושל הנקרא שמא ונו והן עם טריצית זבל העז והוא בתבלית הגבל

פרק ח

בנמרן ולי הדו הנהיקרה בעצבה ובהנסר בבו ושרי

ותבר המכה והשרבר וקצרים וקלוף ואניגי גדי בה ובשבט הצריכם לדבש אחר זה והבגן הערק ללוליתר בן הרפואה ובזכירתם פה בגת

פרק ט

בריח התחמן יקרה בלבון שרב אלהם ובהמסר העצבים

שרפון הוא לחוה חריה עוברות בעצבות ואבלם ו ועוין רוה הסרפון הוא בענין באב הפרקים בירים בכאב הפרקים היה בבשר וברוח יתהוון הם בבו ויהיה בהשגש בפסיר העצם חלק אחר חלק אבר הה הנה אל סובא בעצם יהיה בהפרים ורבים אברהם ב יצא ובכל הגוף בבבת שחין ואין הנאבח

פרק י

באיתוח הבשר העצם הם אם יקרה לעצם ובשר ה והראה הבשר עליו יש

ויתרפה הלוקח בדרך הבאטה והתלודה וידלי בבשר הבלוהו עד העצם יותר קל שיהיה ואם ימצא׳ יהיה בסצאנו יותר חלק יבעד כבנו בה שיודבק בו וקשה נבצא דבר בלתי קים בעצבו אבל בעל פחות אל לפעבים יקמקמו ובל שבן אם לא יהיה הבשר שיהיה כי בעת התחלה לא יתראה לך המבהול אבל ל הרה הבעדתו המפלת על הבשר בבת שיהיה ובעד בו תהיה כי ול בכל צד יורה על בחור וקרום בבשר ע׳ יד וזה להבשרו אשר התחיל עליו והרע שבחול בה יפסד הבש׳ אשר לבעלה בבגו ואם הגלוהו הבגשם בבגו

משונה הבריאה   ופעמים רבות יקדימוהו מורסא וזה הדבר כן הכשר והאבר החולה לא יתפשט אליו

פרק יא

רפואתו רפואת הנשבר העצם הוא חבורו והשמם והמסכן או התוכו ולצדדיו

בבגרה כן שיהיה נאצר או לא יהיה כי אין צריך כבלי גרידה הכוך ובכייה נגרעת לנשבר בבגו להפי הקלפות הנשברות ויצאו הבריא   וגם יפלו הקלפות כרפואות כבו בה שיפלו קלפות עצמו הראש חולתו ובזה רפואה זה תארה יוקח אריסטולוניאה אירסא בורא אלואן שרש צבח אפופ אפופינק נקבל שרוף קלפת נחושת קלפה קן ציניבר וחי בטולאת כפילה קלפה העצבות ובמנביחה הבשר הטוב ע עליו   ואם יהיה השבר העצם יותר רחב כזה אז אין צר כבלי לנקרו   ואם הגיע השבר העצם עד הבוח אז א אין צר כבלי לקיחת העצם כבוחו ואם יהיה התשבר שלא יבריאהו אלא התחוך והנרור שנתאכל עצם האבר או שר שירות רבות כבנו אז אי אפשר כלהו ויודע המקום אשר ראוי כבנו שיחתוך שיטיב הכבחול עד שיגיע אל המקום אשר ימצא בו דנוק העצבות נכרין ותכוין שם   ואבנם אם יהיה עם העצם דנכר בראש כגד הירך והירך וכבר חוליותו הגב אז התבנע ברפואתו יותר נכון כסכנת ויוט הש השדרה   ואם יהיה השבר העצם נופל שהוא נסמך להשבר הבשר אשר בזרבן בגבלתו החולה רצה יקדור ולקיחת הב השבר כב בו הוא רפואתו   וראוי שיקורר האבר והבריא ב ברפואות אשר ידעת בשער השבר הבשר הבגלה בבגו נב בבכיו זה

פרק יב

בתאור לכנדר כבגרה ה העצם הנשבר   אבר וצמת הבשר בהעצם ש

שיים בקנוחו ויוט יכשיך בו לבעלה וקוי סקיף נפתח בו האבר או זולתו כנה המקום לצד כויה שלא יבואהו שני ה הבגרה שיחגיר בו ויתגרר   ואם תצטרך רגיד צריך א או עצם תחת קרום סכסה לדבר נכבר כבו קרום הצלעות והיוט או תשים תחת חבגרה וקוע תשפו בו האבר הנכב הם יהיה הבש על סביבותיו כלו בגלה אז אכרנו נגררתו כי לא יצבח בשר על עצם שכבר נגלה בכל צדדיו אם יהיו חלקי העצם הנפסד קרוב בפרק אחד הוציאהו מ כן הפרק   ואם יפסד עצם הזרוע כלו או השוק או יפסד כלו   ואבנם ראשי גחר הירך והירך וחוליות הגב א אי יספרו הרף ברפואתם בשביל החוט בהשדרה

פרק יג

בבה שישאר בפסולות ה העצבות וקלפותיו כש בשחינים שנבריאו והות

ויזהר מ״כ שלא תגדר להוציאם אבל יעזבו על הטבע ות ותעזור לה בכסיכה בעוטה בבה שיוציאם בזבן כלהיים כהיד ולא תגיע ברפואות ובמלאכת היד כי רבוציאם בבח אונס לא יבנע בהתחדש שחינים נאצרים ואם ירחם הטב הטבע אל העזר ניתחולו לצאת וכבר יצאו אז תעזור להם ותדבק התחבורה וכן הבשפט בפסולות קרובות כבשפטם

שיתבארו ואם תבהר ותוציאם באונס יהיה בזה סכנה לם לבוריצה וערבוב וקרחות ואם יתבצלו לא יהיה בהם רוב היזק   ואבנם אם תרצה שתדע רפואותיו יש בהם ר רפואות בתאר הזה   יוקח שבן ישן ודונג כרכוסי ות ווזהמת הבודים יהיו משניהם כבו השבן ואחר יותך הכל ויוקח אבבגרבי חלק הלב יותך חלק ח חלקים אריסטולו אריסטולוגיא ולקח מבנו קירוטי   ויוקח גם כן ארמוניאק גדול ויולתהו בזבן לילי ואחר יחובר הכל בשחיקה אספ אספלנית ונגיח לשבר רפואה ביד נגבירה ורפואה ברפוא ברפואות נגבירם בשבר העצבות ורסוקם

פרק יד

ברטיה לשבר הליסיק מ מנאת כאש קליף יו׳ א אלואן אלשיאה לבנת

אקאטיא דבשה טין ארמיני עשרים אז ירטה כחולבן כי ביצה אם יהיה בורסא חבה גם כן עליו אל תאל וספריש והדם וחלבי ויודק ויסחש ויוקח בך הורדים כצל כרנם והוא בבה שנאמר וצבדיל גרום וטין ארמיני ולאדם ושאפל וקבה האלטיאה ובאש האקאסיה ובלילוס ובנורנא ויוסיף בו אם יצטרך אל ח״ו   כנורנא ואלטיאה וספריש והדם

לשבר

ולרסים עם מורסא   חבה כאש קליף ב ג׳ זים כנאש בלשטיאש אקאטי ירטה בו והוא חזק כאפר ובתרפואתיו על הדם ולאינום וקך חיפרן ושין והוא טוב לרסיק ויהיה כרעיל גב לשבר   ולרסיק ולזמט גם כן בנאש כאש אלטיאה אקאסיא טין אלואן בורא ירטה בלי הדם

האופן החמישי

בחבישת השבר וכו שלשה מאמרים

המאמר הראשון

פרק א

בהקעה

ההקעה היא יציאת עצם ממקומו והנתחו אשר לא בטבעו אצל מה שיתחבר בו יציאה שלימה   ואם לא יצא או   אבנם נקרא הם רם זה בלתי שלימה ורבים יקראוה שמט ונקרא בערבי א אלוהי ואם יהיה שלא יתנענע העצם ״ך שירוצין בה שיק שיקקף בו או יהיה בחין ונקרא בערבי אלוחון האינבו אלוהי ואבנם יקרה לפרק ענין שלישי והוא שיאריך ונותקו על אר ארכו הטבעי ולא יניעו עדין להקעה אלא שהוא נקל לקב לקבל ההקעה   ופעמים רבות יקרה זה בו רוע ופחד ת היד   ויש אנשים שהם מעותדים להקעה בפרקיהם כי נקרת פרקי עצם בלתי עמוקה והתבנה הנכנסת באמיתם

שבעצמות בלתי נכנסת ומקטירה אשר נחשבת בעיניים בלתי מודקת גם חלושים היצירה ודקים או מאוחרים נקבלים לכתיחה וישפכו אליהם לחורות ודקות ממעידות ויתחברו נדות נוטות העצמות הנכנם כהם מעצמות הפר הפרקים וישובו הנקרות מוחרצות אין גרל עליהם ויש כן הפרקים פרקים שהם קלים להקע והם פרקים קשים להקע והם כמיצעים הנה הקלים כמו הארכובה לרצון קטורה כי הוא נברא קל והקטירה לתועל׳ ידועות בנהוח ויהיה זה קל להקע ובכבת זה כחוכר בגלגל הארכובה ויה ויהיה גם כן נקל להשיב אל׳ תשלום כי קלות והטבה כ״ש קלות ההקעה וקטיה ופרק השכם קרוב ממנו ברום זולת השמנים ואמנם הקשים להשהט כמו פרקי האצבע כי הם יותשב שלא יקעו אבל ישברו קודם שיקעו וכן פרק המפרק וכן הזרוע קשה ואמנם המכתצעים ה הנה כמו פרק היד וגם יקרה שיקל הקעתו בה שלא יקל ההקעה בסבה כן הסבות ויהיה גם כן נקל להחזיר כמו ש שיקרית שיהיה כי הירך שלא לחורות ונקל הקעתו וגם זה יקל חזרתו כמו שיקרה לבעל גיר הנשה ויהי כל שעה תקל ירכו ותשוב כה רחבה משוכה ואחר תקע ואחר תשוב צר צריך לבוית ואין עוד והקעה שבריקעות כה שיח יד עמה ראשי הפשה שבעצמות אשר ידבק עצם בעצם וימצא שישוב לעינינו הטבעי ורוב זה בראש הזרוע ובשני קני כם בפות הרגלים אצל העקבים וההקעה יותר רעה כן השבר והוא באשר לא תשוב ההקעה ושלא יחבש השבר

פרק ב

באותות ההקעה הכוללית יתחרש בפרק השלה ו תפקיעה בלתי מודגלת ב

כמו מה שיקרה בגלוי נראה בגודל בשר הכיף ובהקעת פרק הרגל ויותר נראה מזה בפרק הצואר וההקעו בכח ש שיוציא זה לאור באבת הוא שיתבוין והאבר העלול באחרו הבריא כמה התולה בעצמו לא כמו לוט ואם ראית הפרק לא יתנענע אז הדין שההקעה או הטליכה שבההקעה ות כמו שאם תניעהו לכל צדדיו אז היא נגרעת ואין כה על׳ה ת תלוית כרסית

פרק ג

באותות ההקעה המוטית הוא שתראה קערירות עם בליטה כצד אחד או יברק

בנמשש בליטה תחזה מורגשת בפנים בכמו זאת עם שקצת התנועה אפשרית

פרק ד

באותות תוספת אורך הפרק מבלי הקעה אותותיו שיהיה בתלוי וא

ואם תשען עליו ישוב אל שעורו הטבעי בלי טורח ואם תעזבהו ישוב אל השעור המקרי ויודרש שקע ולפעמים יכנס בו ראש האצבע בעת שלא יהיה האצבע חזק הרבוי כמו השכם

פרק ה

ברפואות רנשיה וההקעה לא יכנע אם שתפול אל הרפואה מופרדות או מורכב

מורכבת עם חולי אחר משרונים והבורות ומורסא וזולת זה אם תהיה עם ורלהה אז ראוי שתעיין שאם תהיה ההקעה מגת שיתחבר בפתיחת קלת לא יבטיב השיון כאשר זכן יג יוביל למורסא בלתי נסבלת יחזור ההקעה ואם זה הע בהנך אז ראוי שתעשה לרפאת תחלה השיון או הבור ואחר תרפא ההקעה וכל שכן בפרקים הגסברים ואמ אם נרצן לרפאת ההקעה אולי יוביל זה למורסא בר ברוב וכל שכן אם תהיה ההקעה באברים גרולים כמו האברים הראשיים ואין הקנין כבר שית התגלה כי אצווני נסבת שאם יהיה הקנין נקל שלא יתעורר באב ולא יקשה עמו חזרה כמובש ההקעה ולא נ תחדש כאב אז ראוי שלא תקריב אם מעלגו זה הנה לריצוק תרשיב אם יהיה כאב ואם יכנס גרפא המורסא גם כן והשיון ואם יהיה ההקעה אם תהיה הפתיחה בצד אשר שתנועת בני הקנין וסגר הכם שנפל כלע על קצה כמו אום והבשר עד שנראה קצה הזרוע ערוה כבשר בתוח ראש התרקוה כי קצת סכלים מחובבות השמרים עמו השואת עצם ומורת הבשר קליו וקשר וקירה שיהם יהיה הבשר ויפסיד שהוריק ולא ידע שבמו הבשר הזה ראוי להוריק הזה כמבן היום וכן אם יהיה כיום גדולה מורסא תחלת המורכבת ואמנם ההקעה הפשוטה תבי הוצעתי בהקעה שיני המכר יתקו אשר בי במנגו עד שיניע נכוי קצה רע הגיד אל המקום אשר יצא כבנו ואז ישוב במקומו רבות יורה על זה קול ישבע ואחר יקשה בן חוון כן המורסא או עור שלא יתחה גם לפניעת המורסא המבחן יותר וחתע דם כי הוא יחמם ויוסף במורס אבל ראוי שיח בקירוש מקרר או יין עפרן וגם כי אגוסטוש שיאוחר הבתירה וההעריה עד יום השלישי והרבי לדברי באר והנסיה גם כן אין צר בבלי כמו זאת אם ראבר יקן ויכנע מכל תנוע כל עת שיחם זה הרפין והלחות אז אין צר מבלי כויה ואם אחר החולה תהקנה וההסרה קשי במורסא נע התחבושת והרציקות המורכבות ואמנם אז יצטרך לתחבושות ורציקות מחזקות והגמן על ההקעירה בלי ספק אבנם בפתו או כמבן בתחבן השמנים המדוקים וברכש ובבים קרים וראוי בבעלי השבט וההקעה בכה שיחזק וזה הוא הפרק ויסדרהו על הקום הראוי

פרק ו

ברפואת אורך הפרק שיחזור העצם ויבש לפנים לתוך המקום

בתרפה מבנה ויחובש בתחבושות ובדפואות ויש בום כח קיבון כמעדב בכח שיש לו כח מתם כמו הענפצים ובלושיאש ואקאסיא וביוצא בה כמו בקשטר וקרטש ואשנה וגם ישתמש קליי כמו בפריים ואבול ושאר מה שיפול בתחבושת והבקע יקשר כמו הראש

פרק ז

בהקעת הולד רגה יקרה ללהי ההתחן שיקע בלדו וישאר הפה פתוח ואם יהיה זה מפאת שימנע ולא יוכל נפרלה סליבה ואם יקע יטה לפנים חלף מה שיפול כהקעה בעת המתוק הוא בולד ויהיה קברין אחר כתם על אחר קשה וגם שלא יעיד הנגע הגעתו בעצליו אשר יבואו באחור והנה תפול ההקעה ם בצד אחד ויהיה המסר התבונה יורה עליה שיהיה נטיית ה הלתי לפנים עם אלבמונות והרפואה אחת והוא בכלל בה שראוי לבודד להחזירו ואם לא יוכל לחליים ופנעים ויקשח עם זה החיתו ואם יקל הזרתו לשחירותו שאם יקשה יורה ויעלה מרשא ומתחו העצלים ויעיד קרחות רבקית וכאב ראש במקום לבה שיתחבר בו במוזק בחידת העצלים ולפעמים יקשה הענין עד שיקרב לקשוי וגם יקרה שיותר בטנו מותדיים מרדיים רבים בחקקים ו ושיקיאו כמו זה ולכן ראוי שיבהר לרפאת ואונני רבגתו שיאחוז אחד ראשו ואחד יכניס הרופא המוגבש ברגו בפה ויפתח הלעולל לדרפאת ולהזז מכל צד כי יש שם עצלים ו וישיחבו להחזק ואחר יקע ואחר יתגועע הולד ואחר יבתח בפתע ואחר החזירהו ואמנם יכנס אל בה שיפרד כבנו באחור וראוי שהתכהידוא בעת יתקם שהשמהו על אותה המצבה ואחות השתותו שוני השנים הרעקיות וצוירת הנה ואחר ימרפד עליו קרוטי בריגע וש ושמן ורד ואחר תעוכהו והתהיל ביותר בחרם בה שאפשר ואמנם אם יהיה שלא יכחר וגבי נתחוש קשי או ראוי שנתחיל ברכוך. הקושי ברניקות בנו׳ חמים בשמן בכרוץ ויציקת רבה עד שיתרכך ואחר ישבת רתחבש אחורי העלול וימשוך להיד לאחור עד שיתולם ב ויחזור לעקומו ואחר זה הנה ראוי שישכב העלול על בר בראשות רבה בלא הבר כנגד ויאחז אחד ראשו שלא ית ויניעו עד שישלם הבריאות

פרק ח

בהקעת התרקוה נאבר שהתרקוה לא תפרד בין ה הצד הפניכי כי היא כחוברת בתוח בלתי נפרקת ממנו ולזה לא תתגועע בין הצד והיא אם תשכון בחוץ הבאה חוקה ותתורק הנה היא תשיחוח ות ותרפא ברפואה אשר תרפא אם השבר ואמנם קצה שולה הגלוה לשכם הנה כי תפסקת ממנו ולא תקע ברוב כי העצ הקפל אשר יש בין שני ראשים יכניעהו במה ויכניעהו גב׳ ראש הכתף ולא ההגיעו גב׳ התרקוה הנועה דוקה כי היא אמנם נצטירה לוהריד ההזה ולשטחו ולכן היות התרקוה באדם לבדו מבין שאר בעלי החיים ואם יקרה לה השמט בכאב ראש או בדבר אחר כמו זה רבה היא השתוח ותכנס למקומה מיד ואם ברפודות רבות אשר יונחו עליה עם הק הקשירה אשר ראוי והאות הרפואה הזאת בקצות השכם גב׳ בין אבסר ותחזירהו למקומו ואשר הקשר בו ההוק הרקוה והשכם הוא עצם שחוסי והוא בתעבה כרווח ם יסור ויחשוב בי שאין לו נכון שראש העצל כבר נשמט ויצ ויצא ממקומו ושוא הכתף הדרעוני או בנגבן וחיצון הבג אשר לבטה כבנו במקעד ולכן ראוי שיקיין באותות וכר והרבואה שתצטרך לבבדי אל הראש ובין השכם

פרק ט

הקעת השכם הנה הקעתה כם ואמנם הכתף הנה יתוסק בהקעתה

ויגדל הדבר שתקע אך הנה יקרה לפרק השכם בין הזרוע שיקע בגלה כי הנקרה בלתי עמוקה וקצריו בלתי ב ח כרודקים גם והוא בשלשלת רקיקה הוסב לזה יותר קל הת התנועות והקעתו ענין לא יפול כפי מה שהזרוע אלא על צ צר אחד יציאה גראת רבה כי היא לא יקע לבעלה כי בלי בליטות השכם יכניעהו ולא לאחור כי הכתף יכניעהו ולא אל צד הבטן כי העצל בעל שני ראשים בלפנים לא אפ אפשר לו קם בביעת ראש השכם אך אמנם יקע לצד הפניכי או החיצוני ויסד אליה הכרה בעיטה ואם על צד השפל והנה יקרה יציאה גב רבה וכש׳ בבדלים ובכרוים כי בה בהם יפול הקעת האבר ומחזרתו בקלה שבסבבות והתגועה ויהיו שני הענינים בשמנים קשה באד ואמנם יקרה לזרוע הקעה בעת הלידה המעשה בבנו שהזרוע או אצל יוצא דומן ואחר לא ישוב במהרה כי הוא לא יגדל אחר זה כאורך ויש וישאר המרפק רק אעפ׳ שיתוקן וגם לא יאריך בקצהם אבל ישאר קצר ודק האבר ורקיק והזרוע ברבים בטום ותיעבה וי ויהיה הענין טוב ברבים מהם אך יהיה אל ענין שידבה בם בפתיחה בבנערים ואמנם מרד הירך לא ימנע כשתי הרם הרסרינות יותר ואם יקרה לזרוע הנשמט שבר ברחבו ואח מאחר תרגה להבטו הנה אי אפשר להחזיר כמנו אלא שי שישבר החבורה ולכן ראוי שיתוקן אז ההשבטה קודם השבר

פרק י

אותות יקע הזרוע אותותיו שיראה חלל אצל ראש הש השכם והגבנה וגם כי זה אינו בינוד לזה אבל יהיה זה גב׳ סבת ההרפבות ראש הגב הכתף ויהראה ראש השכם ואחד יותר גבוה מן הקצה וא האחר אם לא יהיה לו גב׳ בקרה הסרה בעצנו ואז בעקם אש אשר הוא ראשו בכנפת או גולתה והנה ישקוט ברפואת ה הזיקה ויחשב שאין דע בו ויראת לראש הזרוע והשכם ביש בליטה רבה בצד התחת והאצילים ויראה הזרוע שאינו בטוב הדבוק לצד טוב הדבקת היד הבריאה לא יגיע אזי אלא ככובד וכאב הזק ואם ירצה להגביה ידו לבערה ויגע באזניו לא יתכן לו ויכבדו עליו הר ניעות האחרות ונגרו האחרות גם כן הנה יפלו ואם׳ בבורסא או רסיק

פרק יא

ברפואת הקעת הזרוע אמנם רפואת בה שיקל בה ובנטעות הנערים וברכי הענפים שתפתח ביד הבנים תחת האציל אצל קורבת הראש בין הזרוע ואחר ישקוד אותה התקריבה ותגביהו ום למעלה מהיד ואחרית הכתה הזרוע לבטה ואולי אפשר בי בילדים שישהגנה ראש הזרוע באצבע האבצעי ויכתח בא באמתו היד קצבה ואמנם בה שהוא יותר חזק הבאנה בג בנטעים החזקי הנה ושני הזהר קלים בנה שיכנס הנובש רגלו בצד העלול ויכן צואינו כרוכ ראש הזרוע או קרוב ב בכחור יבש וכמנח אם יהיה כורסא ישקוד בקרוב ראש ה הזרוע והעלול סובב ויבסוך אליו בידו ביוקר כאדו והא ירצה לעקרו בין הכתף ויבה ידו בנס לפנים ויגם וזה ם בר פנים ויזהר גב׳ ניט כרט והקל גבים וגם יבוקש אדם חזק ארוך באשר יותר בין העלול ויגעים כמנו תחת אציל ה העלול ויעתיקהו בין הארץ הורה בער סבבו ושיבה ידו על בטנו ואם יהיה העלול

המשקל לא יכבד נופו על ידו ית'ל'ה עמו מה שיבריעהו וי
ויכבידהו הלפעמים יושם תחת האיש עמוד עומד על האר
הארץ ועד ראשו כדור מכבד וקור שיעמד במקום שבם ה
האיש ויהיה החובש פותח ידו בין הצד האחר ויכריח הרגל
אם יצטרך לזה ויעתק או יתל'ה ואם יקשה או שיכבד או
שיארך הזמן אולי יצטרך אל מה שהוא יותר חזק אחר היצ
היציקות והרחיצות וגם יוקח לו כמו מטה קצר ארכו א
אורך הזרוע או פחות או יותר על ראשו כדור והיותר קל ש
שיהיה מכבד ועוד תו הה אותו המטה באותו הכדור תחת
האצילים ודוחה כו ולמעלה או כ' בני אד' עד שיים החובש
האבר אליו ויאחזו אדם אחר שבבו ואחד שלא יח
יחסר דוחנו ויגבה השכם והוא ויהיה זה החובש כבר לק
לקח היד ונתחזק ויכסתי כמו שיכוין לעקרו מן הכתף
ויהיה לפנים ואם יפעל זה יפול הזרוע כפרקו ואחר הדביק
הכדור באצילי' ידבק הזק בשטן למעלה ראש הזרוע ויאחי
שיהיה בשטן העץ והכדור אל בית שבלוה ראש הזרוע זולת
כח שתחתיו מן ישבר הזרוע כי אי אפשר אחר הבישתו ש
שיחזור לבקומו לכח שידעה והנה ידמא כסולם שיושם על
ראש הזרוע על כשקוף ים' וכ והנה הזכן בלפיפות על ת
הבניה באות ויתלה האיש בין יצד האחר ויכתח היד ויכבים
ראש הזרוע במקומו ולכן ראוי גם כן שיהיה התליה והכבש
והמשקוף בין הסולם בקרוב ראש הזרוע מן ישבר ולפעמים
ישים תבנית הסולם והעץ הבהירי דבר שיהיה אפשר את
אותו העני, כיעצבו שלא ילך בכנו אל מקום אחר ויפחד
בזה שבר הזרוע והנה ירפא באופנים אחרים נגזרים כדמ
בדפנים האלה והאכין שבכנים הם הפנים הראשונים וכש
וכשהם שוב הדקקה אל מקומה הנה הטוב שבקשירותיה ש
שיקשר הכדור על השכם קשיר' במליפי' רחבי ימבעו וכרת
כח שהוא וראוי שיעבור הצעיף עצמו או סעיף אחר עליו
בצליבה אל השכם האחר והנה יפול הצלבתו אל השכם ה
העליו' ואחר יקשור הזרוע עם הצד למטה ויקשר הסרפק
בקצה היד למעלה כצד הצואר ולא יותר עד תשביעי או א
אחריו והזונהו כמו שתדע ואם יפצר להקע כל עוד שיחזו'
אז אין צד בבלי' בוחו

פרק יב

ברקעת הבריף עצמות הנה זכרנו זה והוא בבה שלא ימכן נפילתו וגם הגלאו בזה אבוקרט

ותליגום

פרק יג

בהקעת העצם הקטן בין השכם הנה יקרה לעצם הקטן אשר הוא על ראש השכם שיסור בבקומה ת

הגזחהו ויחודש גב' לעדידות כמו שהוא

פרק יד

ברקעת השכם והרפואה אין ראוי שיכת שיכתה בהיות השבר א אך ולחוץ ויהודק באצ באצבעות וירוחה אל בק

בקימו ויהודק כמו שתהודק הנרקה כשיהיה כי יתקשה
עצמות אולי ישיבהו אל מקומו זה ואל הדרש כמו שהחזק
שרוק אותה הקשירה ושכירותה כמו שהוא נעוף

פרק טו

בהקעת המרפק ... והמרפק יקשה ... ויקשה הרפואה ... הקנה ... הם ...

וקצורים ולעיטן רגקרה וגם יקרה לו רסה בקצה ...
לו הקשה שליכה בקצה חעתים ואם תקע יהיה ...
נבכ נות כבד וקעדירות בצד והרע ...
כי הוא קשה לחבוש כאר ורב הרקעה ...
בצד התחתון רוח יותר בנונה וזרוע לכה שיהיה ...
הזזרה ואבנם הצד העליון רבה יצא מה שיש ...
ולא יהיה כנגאי שבט התחתון כי הוא יותר חזק ...
בכיף ויותר רחוק מהר גרנע ואי אפשר שיקנן ...
אלא אם ירחק כתהני רחוק

פרק יו

הרפואה ראשר שיהו ... לרפאותו ... הכוח ... הרפאה ...

להשלום אז ויביל לאבוק וגם שאי אשר ...
בעוד שיש עם כורכא והדסרה הרקעה ...
מעט כשרש הכף ויחזירהו לבקמו ...
השליכה אם תהיה לפנים יש לה הבינה אחת ...
לאחור יש לה הבינה אחרת והוא שהוא ...
לבקומה שיוכה בכמו השכם אשר ...
היד כראוי השיעור ביד האחרת ויכנס ...
והקקה לאחור דנה ראוי שימתח בהיות ...
לאחור ואם לא ... בנה העצור האבר ...
וימווח החובש ידו בכבן ויקח לכשוח ...
ואחר ראוי שיקשרהו וישים הזרוע תלוה ...
גרפה וכשעור כה שיסבלהו בתלית ...
יצר התליה מעט מעט הצית

פרק יז

בהקעת ... הזרוע ... והקע ...

לשקוד והחבישה שאם ימתח בהיה בעניה ...
האברים האחרים תשוב ורקנה אך ההקבו ...
בה שיקיף כו בין הגשמים ינפו ויבנו ...
ואוסני בתחתיו שיבתה איש חונד לאחור ...
הבך להפך אותו הצד גם לפנים ויסתח ...
ויתחיל בין הבוהן ילך עד הקטיצה ...
בזה ויחזר למקומו והחבישהו והקשרהו

פרק יח

בהקעת האצבעות ואריזותיהם אם יקעו האצבעות ישנו לצד פנים ותראה קעירות מחוץ וכן עצמות הרסג׳

פרק יט

הרפואה הנה חזרת הקעת האצבעות אשר קעצו וכן ראוי שיפתח פתיחה טוה אבל ראוי שתאחוז ביד עליהם לקבץ עליהם ו ותנביה האצבע הנקרא אצבע בירך מן יפול תחתיו שרטו בעת שתקורן עליו למעלה כאלו תעקרם ממקומם ונראה שתדבק כבר נכנס ופנה

פרק כ

בשבט עצבו הרסג ראוי שתפעל בהם כמו שידעת בהשואה ודחית כל נטוי נטיה וכליטה להפך צדה והנחת החבישות ולקשור עליהם את עצמם אליו וישים עליו קפרת טוה שומר הנחת בכרך בבכרתו ראוי כי הנה על ידי החבישות והקעצרת שיחובש בחתבושת מכת שידוע לא יתנועע

פרק כא

בהקעת החול או ונכר ודסיתה החוליות אם יקוו והקעה שליטה ת תמות בלי ספק ובלתי שליטה גכ אם חסר וסרת רבה כי אעצ שתהיה לבטה בן השליטה היא תמות כי בלי ספק הו הוא רוחק היט השדרה דודק חזק אם יהיה גבחוי ולא יכת יכתת ואם יהיה החוליא הראשונה בן הנבאר ומת שלוה אליו יעצר בעל החיים ההתגששות ויכות כיד כי עצב הב הנשיכה בלחוץ ולא יפעל פעלו ואם יהיה בן חוליות הח השדרה כנכט לצד פנים אי אפשר לרפאת והוא מכת שם שנפוית בהרה ואם יתמיטם הנה אינו לרחק להיצה חזקה אר להיצה אינה מעליה בזרסא אר שתקם כה שכו כבורסא לא יהיה עצר כמנע יבא לחוט השדרה והעצבנים אשר תחת הם המקום ההוא וישים המותרות יצאו בלי רצון ואם יהיה ל לאחור יהיה הזקו כחוט פדרת אך אי אפשר בבלי הזק גב ובל הרצה לאסר לכוטה ויהולט הרגל ויחולטו עצלי המקוח והשתן ויצטרך אל בית חזק ודחיה וזנקה והכאה ודחיפה ם בפירות שיחשב שיתחברו שניו עד שישוב למקומו יהיה שכבר נשתברו בית שניו והנה יקע על הצדדים ולבעלית וזה שעיר כבר דברנו בו ובחלקיו כשדברנו בנבנינתו ויעויין שם ואותות שיתראה שם אם כליטה ואם שקיעה כלו ישפר החוזקה ואין בשביתה רוע גדול ובהקעת החוליה יש פחד מות

פרק כב

הרפואה אבנם אותו שהוא לפנים מ בן הגב הנה החוליה בו מעט ימעט שתצליח רפואתו ואבנם אותו שהוא לאחור הנה יצטרך שיגוזו ויעצר בשתי הארכבות במעל העליון וידחק עליו בחוזק או שישכיבהו על בטנו וידוס עליו בעקבו או שיעריבהו בחוזק קריבה ומעיבה מ בן נבנאר ואל פדרקה ואם יהיה הקנין יותר הזק בזה ויד׳ הרס הנה אמר אבוקרט ראוי שיקח לוח ארוך ורחב שע׳

שיחוק ויכיל העלול וויקח דובן על השיעור הזה קרוב בין כותל ויעבהו לצד הכותל בארך ולא יהיה רחוק בין הכ הכותל יותר כרגל אחר וישים עליו בגד בומצע לגשם הע העלול ואחר יחבש העלול וישטה על העץ או על הדובן על פניו ואחר יושם על הזה העלול החול בקיצל פעמים ו ותוציא קצותיו בתחת האצילים ויקשר קצות התחתל אל הלוח באורך שירפה לעלי כפתש ותציב העץ הנה על הא הארץ נצב אבל קצה הע בן הטונח או הדובן התרדה אל בש משרה עומד אצל ראש העלול לדחץ אף יהיה הקצה התחתון סביב לרבר וכבתיו העליון אשר אצל הראש בעת הראוי ויהיה בבזווה הזאת ותקשור גב הרגלים יחד בוזה כזותל אחר הארכובות ועל הכתפים תקשור המקומות אש אשר הם יותר גבוהים בן המקום אשר יתחברו בו ועל בגדי הידבים בקשירה אחרת ותחבר אלו והקשורים והקשור על עץ אחד דומה העלי אשר קרם וזכרו ויעמידהו אצל קצה ת העץ המונח אשר בין רגל העלול כבו שהעמדנו העץ הרא הראשון ואחר נצות העודי שיכשבו בזה העץ בשיטה על הפך ויש אנשים שיעשו הבתידה הזאת בבלים וחן על ע עץ נצב אצל שתי קצות העץ ותנת הגדול או הדובן ויל׳ שתי הקצות הגלוים אל הראש ואל הרגלים ואם הסבב זה החזק יפריכו בו אלו והקשורים אשר תמתח וראוי שכשימע המתידה הזאת בן שהורה הנבנינות בשרש הכתפים ואם כשצריך לשבת עליו נפעל זה ולא בנוזר הרר ולא בשחוז החוליות ברברי וגאלה ויוזזו העלול כגכל להוציא אז ראוי שתחפור חפירה בכותל אשר כקרוב בארך דובה אל מרוב נבהות נגר הנבנינות ושיהיה אורך החופ וזה שיע שיעור אבה ולא תהיה יותר גבוהה מחביות העלול ולא כפ שפל מהם והרבה אבל ראוי שיהיה התחדה כבר נעצת תחלה ואבנם העלה הזאת אבינו בהתחלה שיהיה העץ בונח קרוב הכותל ואחר יוקח לוח טוה השיעור ושים אחד מקצותיו ביפירת אשר בכותל ותנית אבצע והמקום אשר יושב מבנו אל הנבנינות ואחר הגבה קצתו האחר לכנה ע עד שיתראה החוליות נשתוו שווי בראה וכבר זכר אבוקרט אבוקרט כי הקעירות לבדו בבלי לוח יתכן לדבר הזה ואמר גב כי העמוד כולות לבדו ויתקן הענין ואם יהיה זה אם אבת אי אפשר שיעשה הבתידה אשר זכרנוה בהתחלה ת תמין הנקראת הסרת החוליות לפנים בבלי עמוד וראוי א אחר ההשואה שיעשה לוח בעין רוחב שיעור ג׳ אצבעות וא וארכו שעור בה שיקיף על הנבנינות וע׳ קצת החלק הב הבריא ותבין עליו בגדי פשתן או מטפחת שלא יהיה קשה ויונח על החוליות ויקשר בקשירה הראויה ויעשה הבונן ת הדק ואם ישאר אחר זה שארית בן הנבנינות אז ראוי שית שתעשה הרפוא׳ אשר תהיה ירפו והרכבו עם עשיית הלוח אשר הארכנו זבן ארוך והנה ישו קצת אנשים יקיע כמעט כעפרת ואם תהיה הקעה לאחד הצדדין ישתוה בהכביסה או שתים הם אמשידלש ויקבר ואבנם תהיה בנאור לאחור הנה הוא אותו שירפא ואחר תבנית ראשון בהיותם לאגם וי וישהוה חוליותיו בעצמי ובעיכה ובשישהו יונח עליהם החובישות בחוק או יושם עליו בגדים ויקשור עליהם הי

חיטב ויונח

עליהם חבישה הוא אצטיל״א בשעור הצואר ואחר יקשרה אל הראש והחזה במקום אשר תפול הקשירה אל הצרון ויו ויהיה כן כשכר יבים ויושכו החוטים אשר יקשר כרם על תבנית המעיצים בשפתות הבגד ויהיה כמה שנתפרסם מע מעטים רבות

פרק כג

בהקעת העצה הנה העצה אם יקע הנה יודע במשוש מה שיג

שיגדל כבנו יתראה כחוש גם כן וישתעל׳ לא יפשוט רגלו לא במקום הוקעה ולא אצל הארכובה אבל יהיה כפיפת האגרבובה עליהם יותר קשה ואמנם הקעה זה אם רצית שתשנהו אז ראוי שתכבים האצבע והאצבעי במטבעת עד שיגיע נכח המקום ואחר תעמי׳ למעלה בחוזק ותשכו׳ בירך במקום העצה עד שתשנהו ואחר תדבשהו ותקשרהו והבעיט הבאבל לעלול כדי שימנע הפרש ותיקח עם זה כי שירבך הטבע

פרק כד

בהקעת הירך הנה יקרה לפרק הירך כנ׳ ג מה שיקרה לזרוע בה

בהוקעה למטה בגרפה ואי אפשר כשתקע הפרק שיפשוט רגלו לא אצל הארכובה ולא בקרוב למקום ההקעה אבל יהיה זה בארכובה יותר קשה והנה יהיה הקעתו לצד פ פנים ולחוץ אך רוב הקעתו לצד חוץ וימעט הקעתו לצד פנים וגם יקע אחור וקדום באותם רכיה בעצמים ואם יפול בענין הלידה ובורצא רופן יכ׳ אך אחר הרגל קצר בעל שוק רק כלאותו לסבול הגוף מחלש ולא יוכל

פרק כה

באותות יקרה בהקע׳ הירך לצד פנים שי׳ר שתראה הרגל המוקע יותר ארוך מן האחר

והארכובה יותר בולטת ואי אפשר שיכפוף רגלו אצל הע האורב ותראה האורב נפוח בשרשא כי ראש הירך נתקע בו ואם תהע לחוץ יקצר הרגל ויתראת באורב עומק יקרה בבה שהוא נכיה ומאחור בליטה ונפח ותהיה הארכו הירכובה באלו היא בקושרת לפנים ואם תהיה הקעה לק לקדם יהיה הרגל יותר ארוך ואפשר לעלול שיפשוט את ש שוקו ולא אפשר לו לכפפו אלא שישוב ולא יוכן לו להלך כלל ואם ישרה להלך ידך על עקבו ויקרה לו הרבה כמה ש שינפח אורכו ויעצר שתנו ואם תקע לאחור יקצר רגלו ויצר עליו לפשוט ולכפוף יותר אלא שאולי ישאר השוק ב בו׳ לארכו ויראה בארכו רצרן ויהיה ראש הפרק נוטה לעקום

פרק כו

ברפואה ראוי שתמהר לרפאתו כי אם לא תמ המהר להחזירו אולי יש

ושכבו אליו לחזה ויתעפשו ויביל להפסד ואבר כלו וי ויסתך לחתכות כמה שידעת ואמנם ההגת הקעת הפח רפ׳ ד לפעמים הוא שיבתה זה׳ ל ואחר יחזורהו ויקשרהו א אחר שיניעהו ימין ושמאל עד שיתגפח בו בה שידד אליו

ויוקח חגורה או חבל ויושם שיכב לרגל הקשר על הבטן ואחר יקשר על פרק הירך ועל פחד הארכובה קשירה שתשבר ואחר תתלה כן השבב תליה או אפשר הנחם מן שיכתח ואמנם אם הקע לפנים יצוה שיקשר ויאריכהו אדם חזק כצד אחד והתהלצים ויקח האחר בידו ראש הפחד אצל הארכובה ויכבכתו לנסך שמה ויושת לקצה אחר וידחהו הוכה למעלה מחוץ ומאחריו אחורית מן הקצה האחר ויניעהו בהגד ויקבנט לנצח הצעיף או חבל יהיה טוב ואחר יקשור קשירה ובכן אם הקע לחוץ אז ראוי שתסבך והוכם בקטנתו אשר אצל הארכובה ויניעהו ובך הרגיעה הנצית החם אחר כסתבך כן הקצה האחר ויניעהו התנועה הראויה והנה יקבע בו סניף או חבל ובה שיהיה לנגב ואחר כן יקשר הרוכם ראש הפחד בחתיל ויקח אל השמאל יד אשר החת כפי נטיית ההקעה ויקח אדם שני קצהו אל נאחר יבתחהו כלם יחד בהיותה שיהלו ובגלל כחד כב ובכבו זה גם כן אפשר שתחזור הפנים והקדמים לנ הנבוך וגם ירפאוהו באלונגרם ובן השר והנקיים שבדברנו קצתם מכבנו הנצאי והשינו כי ראוי שתחבור חגורה ארוכה בענין כלו ותכה להקה יהיה הרוב והתגורה נקשקה יותר מכרי אשר גוגרת הגלו יהיה רוחק קצתם מקצתם יותר בארכובה שיהיה קצה החברים בקצה אותה התעוה וקושרת היה דתיהו אל הגד אשר הגי שיהיה אליו והאר באמצע הקורה הגדולה או הרוכן קורה אחרת נקנית ארכת שעור כף וגדלו שעור יד הרגן שיה אורוב ל גרו ויהיה הקורת הזאת סיבבת כן אל עצמו ואם שת כי זה יתבע הגוף שלא ימשך אחר כי שתחיה אל הרגלים ואם יהיה זה נב׳ הנחרבים יצטרכו לקורה ש שתהיה בלמעלה ועם זה והנה הגוף אך יבוא לנטה לה והאר אשר זכרנו קודם זה בכה שיכתה ה׳ל׳ הגלות ויכנם ראש הפחד בזה תמיד כן הרפואה נב׳ אריאר על הקורה הנצבת והצדדית והנוסף שתי קורות אחרת ש שני צדי הקורה מכל צד מכנה קורה להיות בטוח ולא יהיה ארוך כל אחד כהם פחות מכף ואחר קשו קורה אחרת בורכבת קורת הטולם שיהיה יצא ורסים כבות דומה לתבנית הזה הנקרא בלשן הנא כי זה התבנית יהיה אם יתרכב הקורה השלישית כב יותר שפל משתי קצוות מעט ואחר ראוי שתתכב על הצד הבריא ויפתח הנדוד הבריא בכה שכי הבוחות תחת הקורה הרובה בשקף המולהותה הרוב בלמעלה מצאת הבוחה שיהיה ראש הפחד עליה אחר שתפרוש על הבוחות כמעט שולים הלא שלא הזיק הבוחה לפחד הירך והאחר יוקח שות הרוחב יהיה ארבה שעור מה שישים בראש הפחד כמוס העקב ויקשר קצה ואחר העצה הבוחות ב בקורה הרוכה לבריל הנקרא הכמו רבעות כמה ש בפי מה שאמרנו בכה שכתב וראוי או שתכות ה עם רכורה והנסורת קבו שישיב ראש ופחד אל מקו בהיותה הזאת והחוקה וגב׳ בין אחד יכנס בו הגשמה פבלי שיכתה

הגלגל על הקורה והוא מין ישבוהו אפוקרס ואז יחשוב שראוי שיקשרו ידי הגלגל יחד בחתוך רך ויקשרו רגליו שניהם בחתוך רך על שני העקבים ועל שתי הארכובות וי ויהיה אחר כל אחד מהם כבעליו שעור ד׳ אצבעות ויהיה שוק הגלגל בתוח יותר מן האחר שעור שתי אצבעות וית ויתלה הגלגל על הראש ויהיה רחוק מן הארץ שעור שתי ז זרועות ו׳ ואחר יעמוד משרת בעל נסיון בחור ישער בו תפח הפחד הגלגל בעת שבכקום מכבו נקי שיהיה ראש הפחד גם כן ויתלה הגלגל בפתע כי הפרק אם יפעל בו זה יכנס אל מקומו בעוד כרגע וזה המין יותר נקל כ׳ והלתו כי יצטר יצטרך למעשה גדול אך רוב הרופאים לא יישבו המעשה בו כי הם יבוזו לו לקלות מעשהו ואם יהיה הפחד לחוץ ואז ראוי שישטו הגלגל כפי מה שאמרנוהו ואחר יפתח החוחול אשר על אלעא פאפג על הארכב והחריקוה כפי מה שאמרנו ואחר ראוי לרופא שיהיה באל תברם בחוץ לפנים אחר ישוב קצת תברם ברבר מן החפירה א אשר זכרנו בקשירה ויהיו קצת העזורי כצד הפחד ובריי ירזו גם כן ויפנו להבניה פן ידחה הרבה ואם ת תהיה ההקעה לפנים אז ראוי שיכתח הגלגל ואחר יצוה אד אדם חזק שדרש בפני היבנית על אורב הגלגל וילחצהו ביד הטבאלית והוא עם זה יהיה הלחיצה מוזחה למטה והוא נבוה על הארץ אבל ראוי שיהיה מונח על דבר קשה כ כמו שראוי שיהיה גם כן אם ישבט ירכי לחוץ כמו שאם שאמרתי כבר בינות וראוי שיובתח הגלגל על הקורה והכפ והמסבל על פניו ויהיו הקשירות בהודקות על הירך ועל ה חזק כמו שאמרנו כבר וראוי שיעשה השבר בלוח על אל פאפג ועל המקום אשר יצא הפרק אליו זה כאמרנו כבוני המטה והתנועה הבאים בירך מעדה מבוארת בהקדמות זה אך הנה תקע הירך לרוב לחות יקרה לו כמו שיתקן הבריף ואז ראוי שתעשה הבויה כמו שאמרנו במקום אשר זכרנו בו הכויה וזאת

פרק כז

בהקעת הארכובה הארכובה מהירת החזק ההקעה ולפעמים הקע בלי סבה לבד הלו

הלוך קל או המעדה מעושה כמו שהולך פעמים רבות תק תקע מבלי סבה זולת הפחוק והוא כרגליך והנה תקע הארב הארכובה לכל צד לבד לקדם בסבת הגלגל ועזרהו

פרק כח

רפואתה יושב הגלג׳ על כסא קרוב מן הא הארץ ויגבהו רגליו מעט ואחר יכתח ויכ

ימשיך אדם חזק בידיו למעלה ולמטה בכתיחה חזקה ויח ויחזור ההובש הפרק על משפט ההקעה הכללית ויקשרה

פרק כט

בהקעת הרצפה והוא גלגל הארכובה אך יקרה לו ההקעה אז ראוי שיפשוט הרגל

ויכתח הגלגל ואחר הכלא מרבין הארכובה הנברא שופג סופראצנה בגדים מונקים מלבפוף ויונח עליו חבישות ה הנקראו אנטידלש הקריבם לצד המקום אשר נטתה אליו ההקעה ובשית חזק וישקר אז ישטט הארכובה כמדי אלא מעט מעט עד שיחזק

פרק ל

בהקעת פרק העקב אצל הקרסול הנה יקע הן הקרסול ויצטרך בהקעתו

לטעירה חזקה ורפואה חזקה ודחיה בחוזק שישוב במקומו ועוד יצטרך שידחק ההולך קרוב כמ׳ ימים שלא יקע שנית ואבנם הרוטרה המקושת יספיק בה בטיחה מעושת ואחר ישוב ואם יקע בשלמות אז ראוי שתחודהו כפי מה שאם שאמרו הקדמונים ראוי שיתפשט הגלגל על גבו על הארץ ויתקע מה שבין פחדיו אצל יתד אל עצפוג ארוך אם יעזב במקומו לא ירע גופו אך יתנועע אם יוציא רגליו למטה ו ושיתקע ויתר החזק קודם שישכב הגלגל ואם יכוצא לך הק הקורה אשר אמרנו שיהיה בבציעתה קורה אחרת בעלת י יתרות וראוי שתהיה עוזר ויאחז הפחד ויבוזהו ועוזר אח אחר יכתח הרגל אם בידו ואם בקשירה על הפך כהיותה ה העוזר הראשון וישוה הרופא בידי הגלגל ויאחז קוזר אחר הרגל והאחר למטה וראוי אחר ההשוה שיקשר בקשירות מ בהודקות ויסור בקצת לבסוף הרגל ובקצתם אל הקרסול ויקשור שם וראוי שישבר הגידים והעורקים אשר על הקר הקרסול מאחור פן תהיה הקשירה עליו חזקה וישכב הגל הגלגל מלהלך כ׳ יום כי אלו אם יחשבו ללכת לא ירפאו בשלימותו ויכבד האבר עליהם ותפסד הרפואה ואם יסור עצם העקב ממקומו כי זה יקרה הרבה או יקרה למקום הזה כורסא חמה ואז ראוי שיהיה האבר הזה בשכיבת הגלגל על פניו ובתחתות האבר והשואתו וביציקות משקיות הם המורסא החמה ועשיית הקשירות בהודקות ושידוע הגל הגלגל לא יתנועע עד שיתוקן האבר תקון שלם וקשירת העקב ראוי שתהיה עד ראש אצבעות ויעזוב העקב פתוח

פרק לא

בהקע׳ עצם כף הרגל הנעתה קרובה כמ׳ בי׳ בינת הקעת כף הי

היד ולפעמים יסגיק שתשוהו שתרמוס ברגליך על עליו וכיוצא בזה עד שישתוה ויקשור על הענין אשר זכר זכרנו במו מה שידעת

המאמר השני

בשרשים כוללים מן השבר מאמר כללי בשבר

פרק א

השבר הוא פרוק התבור מ מיוחד בעצמו והנה יפול השבר בתפור ונקרא אם

יקטנו חלקיו ריצוץ וגם יקרה בלי בתפור והמתפור יפול בשוה או בשתוה והשוה הנה יפול ברוחב ובאורך והנופל ברוחב יפול מבואר או בלתי מבואר והנופל באורך הוא הסדק ולא יפול מבואר ורבים יקראו מיני השבר בשמות בתחלפים ויאמרו לשבר הגדול ההולך ברוחב ועומק הצג הצנוני ואל קודי ואל קצי ויאמרו להולך ברוחב השבר הנפסק הנקרא אל משטב וההולך באורך עם התרחבות הרחוז והסדרוז ולקנן ההולקם כאור הגרשיז והקצותיו והבורתלו ואם

ישלם השבר אי אפשר שיראו העצמות על מה שראוי ב
כניהם מן הנכחיות על תכונת מן החבור הטבעי גם יראה
בלי הברה על נכחיות   ומן ההסרת החרש עקיצת
בהברה כשה שילוה מן המכסה ויתרש כאב שימשך אחריו
ואם תהיה ההשואה כסובבת בלי מפלות וקרומיות יהפך
האבר בנקלה ולא ישה השבר להרון כמו שאמר אבוקרט מ
בבלי שיטה לפנים כי אמר שכה שיפגעהו מהעצבים שם
יבאלמאו   ואם ישבר אצל הפרק כי נצוח הנה ישאר
המבדיל והזידם הרוים על נקרת העצמות   הבינינים
לבליטה הפרקים ונטוקיהם יהיה הפרק מעותד להניע
ואם יפול השבר אצל הפרק ויתרב ויתחבש תשא התנועה
בכרח כסבת הקושי והרשבאר אשר יתחדש יצטרך אל זמן
עד שיתרכך ויותר קשה שיפול זה בפרקים מן העצמות
וכזה גם כן בעת שיהיה הפרק ביציאה יותר צר   כמו
פרק הקרסול וזה, שה שבשברים להתדבק ולהתחבר במה
שיוחה על המכוב האחר זה הנה יכוה כאלו לא יתדבק אלא
ירד עליו קשירה בעלית קצב מבון מולא זמן יותר ארוך
שיהיה ויקח מן המזונות והרפואות מה שיותיר הדם לענין
הזה כפי מה שנזכירהו   ודע שבשברי העצמות הנ
הוא ל"ד פנים רלא לצד חוץ כפי מה שנזכור ומה שנאמר
בחוך כחה העצמות הנה זה הענין אין טעם בו   כי הכוח
קד קד יתדבק ולא יתחך   והנה יקרו עם השבר מקרים
כמו חבורה והדלת דם ומורסא ורצוץ לכה שיקוף בו כבש
כבשר אשר יש להנהיגו במה שיכנעהו מעצרש   או יש לו
לשרוט ויחתב האבר ומקום השבר מן העצם בכאב וכנם
ובנפילת המכה הבשנרה ומשום היד   ואמנם מה
בוהנערים הקנים הנה יראה במורסא והכאב והאודם כי
יקרה בהם יותר   ואמנם התחבושת והדבוק וסדור הע
העצמות הנשברים אם ישובו להגהתם הוא יותר אפשר ל
להתדבק בנערים נבה שהוא קרוב גרם להשארת הכח הד
הראשון בהם   ואמנם שני הבחורות ואחריו הנה לא
יתדבק אבל עובר עליו בשר מן ליחה שהוסית תחבר בין
שני העצמות מטין מה שיעבור הצורף כהנחשת בעפרת
ובדיל לחבר הנחשת והדהו   והיותר קשה להתדבק
בשבר הוא הדרוע ואחריו הקנה והתרקוה   ואם תש
השבר לצד פנים הקשה יראתה   והכוננת שבשברים
בבני הנגדים שבר הטפל בהם כמו מה שנאמר בהקקה
ואמנם ענין הפחד והשוק הנה הוא יותר נקל   כי
החבישה והדבוק לא ימנעם מהתפשט   והאברים
בתולפים כמן דבוקם מקל כי האף נדבק כפי האמור בע
בעשרה ימים והצלע בעשרים והזרוע כפי האמור במה ש
שבין שלשים עד ארבעים והשוק בחמשים   ולפעמים
יאוך זמן ארוך עד שיתדבק הפחד בכמון יותר ארוך   כמה
בחדשים שלשה או ארבעה או יותר   וכשישה האבר
מן החק התחבישה לצד פנים הוא יותר טוב בשישה להיצר
להיצוני שיהיה נטיתו לצד הנוגד   והמכות אשר
בעצמות לא יתדבק האבר רוב הציקה או רוב התרת הקש
הקשירות וקשירתם ובשירות התנועה או מיעוט הדם   הד
הדבק בגוף וכן ימעט דבוק שבר בעלי התרדות הנפלטים

בתולי   ובמה שיורה על הדבוק הראות הסלהן
כי אלו הוא בותר רזה ושבע
כרוב מה שנגה אל השבר

פרק ב

במרשים מקון
החבישה והבן
השבר והיכו
והבניה מן הגי
בשעת מה שא

כי התוספת בה כמיצה והמטיב ויתחדש בבנה קחת
ולפעמים יהיה כבנה רצין וכן בנשים ושלש
פחות היזק להכנעם למתיחות והחסרון בבנה ימנע סבה
הענין והסדור הנכון וזה בשטט וכשיבר שוה כי המרוח על
המשפן הראוי יתקפה בנעבת שני העצמות כיושר ותנע
הרטידות והקשירות בראוי   ולשים עליו החבשה
הנקראות אשטאליש וישם החבישות על הקשורות יותר
להקטלי האבר כמי האנשי אלא לפעמים כשיקור שבטל
אם לא יהיה פגע ומורסא מן ימות טבע האבר   ודע
שהזהר בהקקה הדוקה אצל הבתיחה והקשירות בסמורים
והקעה יותר   וכן מה שיורה בהקשירה הדוקה מה
האחור התרות ומעוט הרגל וזה שיכות יאבר והוא יתן
ויתעפש ויצטרך להתבו ותבינה ברוב החבישה והתנק
הרטש הרשבאר כי אין כעצמות הראש כי כרב לא ינחו
הרשבאר הראוי שינועג עד שלא יתחדש יכבש ולא מבנו
עובי רב עובר המזוך   ודע כי נדלו מתחלף כמה
האבר ושיעור השבר בגדלו או רבוים והמכם ורפתקו
הרע בפרקי מה שראוי לעשות בזה כלו במיטו וכונת
חברון הקשירה   וראוי בעת חדוש הרשבאר שיהל
מן התנועות השרידות והמשתל והכעס והרעדה   כי
ידחה הדם וידחיק המקום הזה ויבקש הקר ויגזר בחב
בחבושות חוקים קובצים שיש בהם חום בחותחה וג
דבקות וישים בהם כמו אבהל ואגוז בטריש והתנן ה
והרפואות הטובות לבקיעת הנפאן   ואם יקרו
לשבר שלא יתדבק דבק ויושב כי יפעל בו דבר המה ה
להבוך בשהיגי אשר לא יבריאו והוא שיתחפף במזיד
שהוסר הדבקות הנגורה החולושה אשר הוא בבלי פעני
דבר ויקרת שיזול במקום וידחה אליו גם טוב הגש הזל
עליו רשבאר חזק   ופעמים רבות יחיב שמירת
העצם והרכבתו קלפות וקשקשי וחכוך כמו זה לא יתו
החבישות עליו אלא אין צד בלתם יסתפק בקשירה הטפל
ואם יתחבר שבר וחבורה הנה אי אפשר לרחות הדבק ד
שיריא החבורה כי אז העצם בהקשה   ולא יקבל הק
אלא בקושי ובחיות חזקה ועניינים גדולים וגם אם יח
ויתחדש עם החבורה כאבים ומורסות בהם סכנה השלל
האבר יותר טוב כשיתחדש שבר גדול   וראוי שלא תתן
בענין החבישה כמו זה השבר   ואם יהיה עם השבר ח
רצרן יהיה עם זה סכנה באכול האבר   ואז ראוי שיחת
המקום ההוא שיצא הדם כי יש בו סכנה והוא שיחוד ש
האבר ההוא   ואם יהיה הגלה הנה ראוי שיעשר   [illegible]
רבות יחייב לפחד במורסא ופגע בהחבורה שיטל והרח
הראוי ברפואת האבר

ויקוז וישלשל וידקדק הבוזן והנה יתחדש בין הק
הקשירה החבוך ויצטרך שיותר או שירצק על האבר כים חם
חמים עד שיותכו הליחות העוקצות

ואבוקרט

יצוה לטי שיחבוש שים
שימון דבר מאליבורו׳ בעת ההיא וכוונתו שימשוך הליחה
לפנים וגליונוס יגיד אצל זה שיצוה כשחיית אגריק וא
ואם אי אפשר בלתי זה ישתה דבר מן המכנגבין אש
אשר יש בו כח חריף ונאמר שזה יהיה בזמן אבוקרט ועתו
כח שמין שתי הזמנים כופלא ואם חורת לחבש
ואחר יבאיב ויצער הכבון שהעווב זה ותוציא כה שחזרת
ואולי ירגע העולה בזה בהכאבים ואמנם השבר
באורך הנה יספיק בו לקשור האבר בקשירה חזקה כבה ש
שהוא בזולתו שיכרין לשעבו לפני לפנים ואמנם
השבר אשר ברוחב הנה ראוי לישר שתי העצמות ביושר
כפי האפשר ישמור זה כצד רבות הדלקות הבריאים והע
והעיין האם אלו העצמות נכחיים לבי יוצא כהם והימים
לעצמות האחד וכאשר יחובר ישבר במה שכין זה דברים
נמים הפסילות והתוספת כהם ואמנם הפסילות הנ
הנה אם הם לא יתישבו יחולו בין העצמות והדבוק ואם
ישברו גם כן וישאר משפתי העצם הנה לא תגיה לדבק
אחד כוים לאחור ויקורו הנה העוב השחון יתקבץ בו הל
הלודה תכיד ויקרה כוה שיתעפש ויתעפש האבר ועוד
לא יהיה דבוק כהדוק כי הדוק יניע אבנם אם
יתישבו ויתחברו הפסילות והתוספות במנאים אשר יקבילו׳
ואז אי אפשר בבלי כתירה חזקה בידי אדם או בכלים ים
ופתח בהם יותר רחוק שיהיה ויתאמת הנכחיות בין שתי
העצמות ובין התוספות והמנאים אשר נכחיהם ויכין החב
החבישה ואם יפתחו ויתישבו הנה הנכון אם בע
מצאת הנכחיות האמיתי שתרפה המתיחה מעט מעט ותש
ותשמור הנכחיות שלא ילוה ויתגבן והשבר כורך ענין ש
שיתישב ואם מצאת כלישה או גלית זה תתקנהו ואחר
אין צר מבלי קשירה תשמור האבר על בנחותו לא קשה
כי תכאיב מאד ולא רכה כי תעזב שבירתו והטוב
שבוברים המכוצעיים וראוי שתהיה הקשירה כם
במקום אשר הנטיה אליו יותר חזקה ואם יהיה הש
השבר שלם אז ראוי שתשוה קשירתו מכל צד ואם
יהיה השבר מצד אחד יותר ראוי שתהיה הקשירה שם יותר
ואם יהיה עם השבר דבר מן הפסולות ועצמים קטנים הנה
אם יהיו מעוקלים כבאיבים תקרב אליהם בתקון ואם
לא יהיו מכאיבים אז לא תחוש בהם ולא תקרב אליהם
ואם כמוהם ישמיטו קשקש הנה יעכור עד שיגיע
רשבאר ואם יבנוח זה אז אין ראוי שתתעלם מענ
מעניינם ואם יתחדש מן הפסילה קרע הבשר מן
הנכון שתעשה להרחיב הקרע כפי המכלים אך במתיחה
הראויה שיכתחו שתי העצמות אל שני הצדדים בתכלית
אשר אין עקום בהם כי יש בעקום ובעקול הנסר גדול

נאם כתחת אותו הבוין אל הפסילות תהדרם והקשרים
ואם לא ישובו לא תרחיב הקרע אבל המצא כחם
ויהיה בשעור מה שיצטרך אליו ונקוב בו שקוד כה שיב
שיבילהו הפסילות והרכב עליהם חתכת עור רך תשער ע
עליו נקב גליהו והעצבת ההצלה בו ועשה על העור יהיה
עשוי בתחתיתו להכנס העצם בנקב הבנוסה עד שרשו
ואחר הרחהו בבגרת כלאבת היד והיא מגרה דקה חדה כ
כבגרת אומני הבסרקים ולפעמים ינקב שרש כה
שיצטרך נקב בבקבת נקבים רצופים במקום היותר חד
אשר יראה בו השבר ואין זה נעדר הכבנה מקום שיהיה
כורסת העצם גוף נכבד וגם כי אמנם יהיה בטוח
בן בלי אל הוא זה הם הכלים המועצים כתנעיהם ודקותם
וחדותם וגם תחתכם שהשים המקבת על
פגע אותו המקום מעצבות שלא יכנס המקבת לעבור א
אלא על שעור עצור ויהיה פירות פוגע מבלי אל הוא זה ה
הם הכלים המועצים ולכן ראוי שיהיו החובשים
באלו המקבות מינים רבים מעותדים ולפעמים ל
לא יתראו הפסילות אז אין צר להולדה מבלי דבר יקערה
ויגנבה ופעל כה שראוי ואם יהיה הפסילה אז תחכה בין
העצם כח ידות תעקרין האבר ותבאיב אז אין צר מבלי שם
שמרע יתנה בה להוצאה כה שראוי לצרד בבגרת
ואם יהיה הנשבר הבתפתת ויהיה שבירתו ועפישו רב או
אי אפשר מבלי הוציאו הכל ואמנם
אם יהיה השבר בלתי בתפתת ויה
ויהיה העקירה מבנו והם
והבריקה לוקחים
מקום רב כבנו א
אז תתוך היותר
רעוע במקום זה
והניח הנשא׳ כי אין היזק אבל בחוך הכלי יש סכנה גדולה

פרק ג

בכצות החובש,
ראוי לחובש שיע
שיעיין נטיית האב
האבר הנשבר כי
הוא יכוצא אצל הצ
הצד אשר הנטיה אליו נבנינות ואצל הצד אשר יטה ככנו
קערירות וברוב שיובן זה במשוש ויבוה גם כן הנה
הכאב יתחזק בצד אשר אליו הנטיה והקשקש גם כן יורה
על זה והיותר בורה בעניננו על זה וראוי להובש ש
שיעביר ידו על מקום השבר בכל ענין למעלה ולמטה ולע
לאט ובנחת ובדקדוק עד שאם יראה בליטה או הבורה או
פסולה ידענה שלא יקשור פעם אחרת על בלי ראוי ויחוד׳
בכנו שמנו או כוב ואין ראוי שישנה בשווי הצורנש בהנף
קודם שלימות הבריאות כי המורסא הנה כסתרת הר
הרבה כן הנגאי והעקום ואם יעיין

הדיוכש השבר ויכצאהו שאין נבאי האבר בו בתכלית כי א
אם יפליג יוכיל אל כויצה וקרח' קשה והנכו' בו שתעזבהו
ושלא תקרב אליו ואם תקרב לחבשו תנאין האבר הלא ירחק
ירחק וראוי שלא יתאר ויכניסהו במוכד על כל פנים כי
יכנים על העלול מה שהוא יותר גדול משארית העצם ב
בלתי שוה ואם יכאיב הדיוה והתקן באר ואפשר לרופא
שתחזירהו לענין השבר הוא כרגוע העלול וכבוחה גדולת
וראוי שיכוד החובש לחבוש מה שנשבר שיחבשהו ביותר
כי כל עוד שיארך יהיה הכנכתו יותר קשה והפנעים בו
יותר וכל שכן בעצבות אשר יקיף בהם עצלים ועצבים ר
רבים כמו פחד הדרך וראוי שתבוהר לעזור החבישה בסבות
ברפכי סבות דומות הנזכרות וראשונה שבהם העברת
הדם הדבק

פרק ד

במצבת המחובש ובעלה השבר הנה כל אבר ש
שתחבשת אותו הנה ראוי
שיהיה לו מצבה נאותית כמנעת הכאב והמצבה הנכונה ב
בזה מה שיש לו בטבע כמו שתהיה ביד ובתרקוה וברגל
ויקוין כבוע העלול בזה וכמו שהאבר אשר ראוי שיהלה ע
על השווי בין האבר אשר ינזור עלינו שלא יהלה ראוי שית
שיהיה כמשענו ומקובו על דבר כמעט פן יתלה קצתו ויכב
ויכבד על קצתו והתליה רעה לכל חבוש שבר כמו שהוא
מרוגבוהה לכעלה נאותית לו שלא יכבע מונע ואם תש
תשים מצבה כינכן שיהיה יותר גבוה מה שראוי או יותר
שפל יתעקל ו אבר ויהיה עקם בפי נטיית המצבה והחכונת

פרק ה

באיכות הקשירות והרב
והחבישות הם אסטליש
ראוי שיהיה בגד הקשירות
נקי כי הלכלוך יקנה ויב
ויכאיב ויהיה רקיק כדי שיעבור בה שירטה עליו יקל כח
שלא יכביד על האבר הכואב וראוי שתתחיל הקשירה
בין האבר הבריא דבר שיש לו שעור ז' כי זה יותר אוחז ל
לחבושים שלא יסור ויותר חוזק הדרוק ואע"פ שראוי שלא
יפליג בזה גם וישים על האבר צרות הנקביסבלתי כקבל
הבוון וגם בה שצריטו בו בין הקשירה יותר טוחש הלחות ה
הנשפך בין האבר העלול אל בה שהוא יותר רחוק כבנו ד
דרוה ויותר מונע לבה ששותה עליהם והקשירה
הרחבה לזה יותר טובה והיא יותר שוקרת ויותר מכילה
אך כפי האפשר בכל אבר ואין זה כבה שאפשר בחזה כמו
שאפשר ביד וכה שאין בין האברים רחב אי אפשר זה בו גם
אם המעיף יהיה רחב לא יתכן סודרו על כמו האבר ההוא
אבל יתנבה הלכן ראוי שיסתפק בביוצא בהם על רוחב ג'
אצבעות או ד' והכמו הזגר והתרקוה וביוצא בזה כי לא
אפשר בהם זה גם אם לא יקשר ברקיק אי אפשר כי
התרקוה לא יתכן בה הרוחב ובזה יצטרך לרוב התלים ולפ
ולפיפות שיעכדו במקום הרחב והצעיף אשר תתחיל
בו יספיק אם יהיה רחבו ג' אצבעות או ד' אצבעות וארכו
ג' אמות והרפידות הנה ירוכד בהם לעזור הקשירות לשק
לשקוד וגם הרפידות שני מינים אחד מהם הכונה בו

להשוות מעדירות האבר וגם שלא יפול בינים [illegible]
ושלא יסתבך סבוך בתהלף שיפגעהו השורשים [illegible]
הכונה בו שיכנסה בהם הקשירה וישתוה [illegible]
שיסבו הקשירות וישקוד על השווי ושלא יהיה [illegible]
חזק במקום ויותר רפה במקום וישקוד החבישות [illegible]
אסטליש שקשירה טובה והראשון בהם הקשירה [illegible]
והשני החבישות והקשירה התחתונה בונעת הליחות [illegible]
והשלישית מונעת האויר וראוי שיהיה קצוי [illegible]
הרפידות כדי שיהיה הקשירה יותר חזקה [illegible]
שיקיף האבר ובזה השיעור ראוי שיהיה הרפידות
לפעמים יצטרך לעשיית רפידות קטנות הכפם [illegible]
תשוה עליהם באורך הקשירה על הבטן [illegible]
בעלת שני פנים ובעלת שני ראשים [illegible]
בזה בריצות אבינע הנבנונית אשר השבר [illegible]
העלה על בקומה ויהיה זה באמצעית [illegible]
יוזק בכל אחד משני המוצאתי על הנף [illegible]
בשתי ידים יחד בפי מה שהוא במדרכלא [illegible]

פרק ו

באיכות הקשירה [illegible]
ובריר [illegible]
בין המקום והמנה אל [illegible]
ושם יעשה חוזק והדוק [illegible]
מקום השבר והמקום אשר יצטרך [illegible]
הליחות ושישבר עליו המצב ובזה יובטח בן [illegible]
לפעמים יתיך הבורסא עם חבו חזק כבורסא [illegible]
בעצבות גם בין ואב גם אותו שיצא אל [illegible]
שיתלד בו ויבא אל הבוח ויתקבץ הבוח [illegible]
שידויך מכבו סגולה ויעשה דרך ליציאת הבולא [illegible]
יותר טוב שב זקומות לשבירת מה שיצא [illegible]
מכה שיעשה ואם [illegible]
החותך לפעמים ידחה בותריו אל העליון [illegible]
חלוש ואין ראוי שיעשה המריצת הדיק וקשירה [illegible]
עד שיכבעו כיאת המזון יהדם כי זה כבה [illegible]
ואבוקרט יעזוב הקשירה באותו ששהול [illegible]
בורסא עם קרוטים מרתיעים עם סבן נעצר [illegible]
ולפעמי' יצטר' להשקיט עם אות שהם כמו [illegible]
וכבו שבן עם יין עפוץ כי הוא בתוך הבורסא [illegible]
האבר ובבקום שיהיה בו החבורה לא יתקרב [illegible]
ולפעמים יצטרך אל אותו שיהיה בו חזוק [illegible]
ובעצבי הארמנאק ובכלל אם עשית הקשירה [illegible]
יהיה הדרשו לא עלה בורסא אזראוי שיהיה [illegible]
במרתיעים ולפעמים יספיק שישוה כבות [illegible]
ולפעמים יעשה עם קרושים וביוצא בהם [illegible]
כפרנו ואם יעשה אחר הבורסא או יותר [illegible]
כיצבי טבול בשבן בתוך הבורסא ובריך [illegible]
פנים בקשר אשר ינוח עליו הקרושי [illegible]
בהתעורדות כאב וכל שכן אם לא יהיה [illegible]
ואבנם אם יקרה כאב אז יותנ בהתרת הקשר [illegible]
שיעשה קרוטי וביחוד אם יהיה שם חבורה [illegible]
אל האבר עפוש ויושם במקומו יין שחור [illegible]

מיוחדים יתחבר עצם חבורה על כן יצטרך שיחזיק הק הקורותים ויסתפק בזין קצרין ובן ארוך ואבחנו נניח בהח בתחבושות השבר שער נפרד וכשיתחיל לקשור המקום ח והראוי אז תכרוך אותו כלפיפות ותוסיף בהם כפי תוספת גודל השבר ותפחות כהם כפי חסרונו וכפי הראות הבור המורסא אחר כן תהיה אל המקו' ההוא ואחר עד המקום הבריא וזה אמנם הוא בקשר הראשון ואחר כן תעשה רק הקשר השני ותכרוך אותו על השבר פעמים או שלש ואחר תעשהו יורד למטה מתרפה כעט מעט ואחר תעשה קשר שלישי וכן תעשה מלמעלה ואז תעשה קשר קטן כדי להיות המותר כן האבר ולתקן אותו והשתדל לדקדק מאד בהנהגת זאת הקשירה ולא תרבה גם כן להרחיק הקשר כמ כי צריך כי יעשה האבר סמום ומעברים בלתי מקבל התונה ופעמים יתחדש כי נבאות ופעמים לא יעשה כן אבל יהיה עם הקשר בירידה ואחר עם קשירה מתחלה מלמטה למעלה בעליה באלו הוא יטמור שתי קש קשירותיו וישים חזוק התחי וק אצל השבר אמנם הכונה באיזות משתי הקשירות היא הפך כונת הקשירה אשר יבין בה כסיבת הליחה אל האבר ולכן יהדק תחת האבר חזוק כבכו ולא יסור מורסות המסיבה ותהיה הקשירה בת בהחלפה אלה הם הקשירות אשר הם על התחבישות העליונה צריך שתהיה כצד סימנה האבר בכי זה הבה אשר לא תתנועע ויבנע העלו' ואם יהיה השבר ברחם שלא יצטרך מהיות התאחרות וההדוק ואם יהיה רוב ההדוק לצד אחד ויהיה כן המכר יצטרך שתשתדל מ מאד בצד אשר בו השבר יותר ולא יצטרך שיתחלף בו בתכונת הקשירה לעשות תכונה אחר התכונה כי זה יעפש באר בה שיחזק החבוש גם יעיר כאב המקום אשר אליו י יקדים בה ובהדוק הקשר שיעשה כריצה כי כשיהדק י יכאיב וכשיתרפא יתעקם ואבוקרט אמר כי מן הנב הנבון שיותר הקשר יום אחד ויום אחר לא כי זה יותר טוב ולא יתקצף החולה ולא יקרב אליו נעם מסוטו והמיפתו בעבור מה שיצטרך שיבא אל האבר מלחו' רקיקה מעבבת אשר אולי תתהפך לחלודה והעת היותר נבון להרגיל טוב הקשירה ולשבירה על פי התנאים הנזכרים הוא אחר עבור העשרים יום כי אז הוא עת התחלת הנשבור להתאחם ואחר כן הוא עצם ולא יהדק מאד ויתישב המקו' המהודק ולא ילחץ ויכנע הנשבור או יבנע תולדתו כשעו' המספיק על כן לא יקרב אל המקום אשר הוא זולש ורקוק אלא ב בשיקרה הנשבור ויתחיל להוסיף גודל שלא יצטרך ויפות אל המותר כי אחר כמה שהוא יותר באות לו הוא ההדוק החזק וכן עשייה הקובצים והנה הם יבנעו המזון ויעצרו ת הנשבור ועל זה לא יעבור בו הבזין גם כן ואין ראוי גם כן שיותר לו ויעכב שיעשה הקשר בשעתו

פרק ז

באיכו' הקשירו' והחבישות הם אשש לאש ראוי שיהיה העצם אשר בבנו יעשו הח החבישות מכבן עם קשיו ד

דבקות וקלות כמו אל קנה והוא עץ יעשו מכנו הרכחים ועץ אל רבלא ועץ רמון והדומים להם מראוי שיהיה הו

הוותר גם שבו המקום אשר יפגע בו השבר מפני צרדים רצטרך שיהיה הוותר נסה שבחבישות הראשונה בהם למקום השבר או הצד הוותר חוק השבירה ויהיו צרדים יותר רקים ויהיו כלאים הקצוות כדי שלא יקבל בהם הרב הרבקות הנקרא לאותא אבל יהיה חלק הקשירה ואם יונחו החבישות בצרדים הארכעה אז יהיה יותר טוב ונקל לסבול ואין רע אם יאחוז קרוב לפרק כבלי שיכבו הפרק והיותר ארוך שבצרדיו יהיה אל הצד אשר תהיה בשית תנועת האבר ובלבד שלא תכבד יעשה החוק ולא ילחץ ול ולא יחסרו בהם הקשרים חסרון רב כי אז תהיינה החבישו' בעסות ואם הראה דבר מזה התחבר עד שתמצא שווי ואין ראוי שיפגעו החבישות במקום בגולה שלא יהיה בשר אבל יהיה עצבי או בעל עצבות

פרק ח

באיכות הקשירה בבאור וברור העת אשר ראוי ש שיונח בו החבישות הוא אחר המסח ימי' הלמעלה

מהם עד שתבאה הפגעים וכל עוד שיגדל האבר ראוי ש שיאריך מקום החבישות ופעמים רבות יחייב הם השהידות בזה פגעים כמכורסות והכוך ואבעבועות אך אם לקחות החבישות ראוי שיהיה שם בה שיעם' במשכם מטוב בקשירה נצעפים ומטוב המצבה ואם לא יהיה זה א אז אין צד מבלי החבישות ואפי' בתחלת הענין ואז ראוי ש שתשקד החבישות והקשירות והרפידות שקידה אחוזת ש שזה כושכעת ולעגיבת ויהיו יותר עכבות בעת השבירה ולא יעשה בו בזיון אבל יוסיף בו בהדוק מעט מעט עם נ נסיון העלול בענין ויהלל ואם יהיו הקשירות והרפידות ע עורפות כרם או לא תשבר טרם ומלפנותיהם כי אם יעד יערופו תהיה הקשירה רפה וראוי שלא תקשור הקשירות העליונות על החבישות קשירה יבריך אותם ויסקום מכ מבלי ישוב וקצב הנחים וראוי שתתיר הקשירות כהב בויסיה ולא כרצון בכל יום כתחלת הענין וכל שכן אם יתרחשו הסכך ואז ראוי שיעשה בה שעדינו בו ואם יעבור השביעי בהקשירה תהיהו כזמן יותר במדור ובבל ד' וזה כי העת הזה יהיה התכמרות בין התחכוך והמורסא ואז גם כן ירפא מעט מן הקשירה שלא יבנע העברת המזון וא ואלו אומר לך שתחזיק החבישות ולא תתירם עד כ יום יהיה חזק ואחר תתירם אך הנה תתירם בקצת העתים לא בסבה נראית אלא באזהרה להביט אל מה שיתחדש ותעי ותעיין אל המגולה בין הבשר ואם כשתנה מראהו ועניניו וכבר ידעת כי אין ראוי שתמיין בהדוק רי שימנע הת הגעת המזון אל הבשר כי הוא לא יתבשו ויתדבק אלא ברם הכזון חזק אשר יגיע אליו ולא תבשר לתגביה החבישות ולהשליכם מיד שהשכש ותמצא דבק כי אולי יקרה בזה שיהיה הנשבר לא נקבע עדין ויתעקם האבר ולא ישארו החבישות בעת אין צורך בו כי הנכון יותר להסיר מכנו קודם הרססתפקות ולא תבשר והאחר

פרק ט

בשבר עם החבורה אם יתחבר שבר וחבורה אז

ויהלך החובש בחבש בנחת חזק וירחיק החבישות במקום
החבואה ויניח על החבורה מה שראוי מן אספלנית
וכל שכן הופתיית ורבים יצוו שינהיגו בקשירה משני צדי
החבורה מיקובץ החבורה מגולת וזה יותר נכון אם תהיה ה׳
החבורה על השבר עצמו וגם ראוי שיהיה עליה כמתור א
אחר וכמבה מן האויר ואם תהיה על השבר אז ראוי שת
שתתחבם ותעלים להבין התבנית בתחבולה עד שישבר ו
ויתנקה מכל צד ויונה מבאי מעט על החבור׳ עצמה ויכנ׳
תבונה נאותית לזה ותשכל הרפידות ביין שחור עפרן וזה
וההתחבולה הזאת היא שתניח קצה הקשירה על שפת החב
החבורה ואחר הלך באלכסון לאחור ויונן בקשירה אחרת
תונח על השפה האחרת התחתונה ואחר יסודרו הקשירות
כפי הראוי ואחר ילך באלכסון עד שתשאר החבור׳ עצמה
פתוחה ומה שסביבותיה יהיה בכותר ונזכר כמנו שתעל
שתעלה קשירה והרד קשירה ויפול על מקום השבר קשיר׳
חזקה ותשאר החבורה פתוחה כאלו יגלה אותה בכבת זה
ונשימים על החבישות נקב נכוח זה כדי שיגיע רפואת החב
החבורה אליה ויהיה אפשר להוציא הלחלוחה מכנה ויהיה ז
זה די שאפשר לכסות עליה יותר אחר זה כי עסבת החבורה
בגלה רע וכל שכן בקור גם ראוי שתהיה בלתי גלוצת לב
לבד ושיכרך בלילה ואם הבריאה החבורה אז תעשה הח
החבישות אם כבר התחילה ונקבעה החבישה מן המקום
ההוא ואם יהיה זה המקום בעופש מכנה ותהיה כשירצה ל
להתיר בה שיכבה החבורה בקר וערב לרפואתה המיוחדת
אפשר שלא יהיה בו צורך שיקרב לקושרו חבישת השבר
כלל אבל אבנ רט ראוי שתקשור החבורה במבצע
הקשירה אם תהיה טריה ואם תתיסן ויפתח אחר הבשול א
אז תקשר למעלה היכנה עד שיגיע לאמצעותה ומן המוב
שיושם לבה שעלה להבורה לאמצעיתה כהקשירות וכל
שכן העליונות יותר מהודקות להיות אפשר להקל ושיהיה
הדוקם כפי הסבל וכל עוד שירחוק מהחבורה ישמו יותר
רפות ואם יהיה לחבורה עומק חוק יהדק על
מקום מעומק ויקשור הקשירה ואם יסכים הדוק הקשירה
מקום חבישת השבר הנה הגיעה הכונה ואם לא יעשה
בחבורה מה שאמרנו ואם יגיע תבליתה עד השבר נכ׳
יושם הקשירה יותר בהדוקת וראוי שיושם מצבת האב
האבר די שיקל הזלת המוגלא אם תתקבץ בחבורה וראוי
שיקשר בקצן הקשירות המקיפות בחבורה גם כן כדי שיה
שיהיה עזר להניע המורסא ואין ראוי שתקרב המורסא בק
בקירותי וכל שכן בקיץ כי אולי יעפש האבר אבל
אם יצטרך לרתיעה והיין הקובץ וכפי מה שקדם מאתנו ב
ביאורו ואם יהיה עם השבר רעיון ויפיהו׳ ביציאת ת
האבר אז השרוט ודע בכלל כי החבורה כשתקשר כפ
כפי המשפטים ירחו הקשירה הגדולים ואם תחטיא בקשיר
בקשירה יעלה מורסא וכל שכן אם יתרפה במקום החבורה
לקשר כהדוק על מה שהוא אחוריה ואם לא יהיה אליה מ
במקום מגולה לא יחול מכנה הלחה ולא יגיע אליה הרפואה
ואם העצב מגולה תתעפש והקור והקרה כות לאבר ויובל
אל באבנים וקדחות ויצטרך הרופא שיפעל דבר בוני׳
בוני ויעיין מה שיתחדש ויעיגה קודם שיקבע

פרק י

בשבר הדבק שלא בתכן
לפעמים יהיה כהתבר נע
נחבש ונדבק לא על תכן
ויצטרך להחזיר ושברו שנית

וראוי שיהיה החובש יודע ענין הדשבאר אשר כרבן ה
העצם ואם יהיה חזק וגדול לא תקרב לשברו שנית כי א
אלא לא תוכל לשברו בבקן שבר הראשון לחוק הדשבאר
וישבר בגולתו מהצקמות ואם אי אפשר בלתי זה צ
ראוי להקדים לרכך עד שיתרפה הדשבאר ומרכבו ה
הרפואות המרכבות כמעד המורס׳ הקשות ומה כנגד
ראליה והאליה והתחרים וכבו כינו׳ עמידות המכן ה
השומנים והמוחות מן העצבות ולב ורע פשתן וכיוצא בו
ואחר ישבר ואחר ראוי שיחבר עם זה הרציקה במנ
החמים והכנסת המרחצים ביום פעמים רבות ואם לא י
יועיל זה והכנסו והגעה יורו על הדוק הדבק חזק
שתסמע השבר די שיהיה מוכן לך לחכך הדשבאר
הלמגע מכני ואחר ישבר ויחבש שנית ויהא במשחה
ופעמים רבות אפשר שתרפא שבר הדבק מבלי שיתק
הדשבאר במה שנדרע ואחר תשוה בהיות החבשה וה
ויתישב השבר ויתחזק ואם ישבר עליו יתחזק עלי
הדשבאר גם כן ויסתר השבר וכל שכן בגשם ורכם

פרק יא

ברשיות השבר ומה ש
שהולך במשפטם וה
הרשות מן שיכנן
המורסא ותקן הדב

ובהם להקשות הדשבאר ולחזקו ובהם להוות הדשבאר
הגדול ובהם להסיר קשי המרקים המתחדשים אחר הדבק
ובהם להסיר רפיון אם יפול במרקם

פרק יב

הרשיות המנקה מ
שהוא כמשפטו מן
והמתקבל החבך
כבר זכרנום בקשירה

הקשירה ורשיות אל מה שראוי שתדע בענין הזה וגם
זכרנו קרושים וציקות ביין עפרן וכיוצא בזה ונז
ונאמר ראוי שיהיה מה שנעשה מן הקרושים אז
שאין נחירות בו בשום פנים אבל יהיו יותר ראוי
לנערי ואין ראוי לעשות הקרושים בעת שיתחדר ה
ברוב חלק השבר כי כבר זה מבין ולקבל הקצם
יבא כשחינים ואמנם הבים החמים וציקתם ה
עליהם וידענו שהתועלת בהם החבת הליחות המורח
החבוך ומסיבת הלידה המוניות וגם יצטרך אליהם
אם יהיה האבר שבבר המחוש הקשיר ויבמו

פרק יג

ברפואה להקשות ה
הדשבאר הטריבת
המועילים בתחבולה
והציקות הקובצות

וההחבשות הראויות להם כמו במול הדם ושמני
יצטרך לשמן ושמן אל הבא והרשיה כמו עלי הדם
ובשול ורדים ובשול עליהו כי זה

מהתחבושת הלקוח כבאש וכל שכן אם יושם בו זעפראן ומור · והולט בין הדבש טוב מאד וקליפת דקל טוב מאד

פרק יד

בהנהגת השאת הדשבאר אמנם ההתחלה וכל עוד שיה שיהיה שורי הגות הקובצים הנזכרים כי הם יקבצוהו ויחזקוהו ויבקעוהו גדלו ואם אחר זה אם יפליג וכל שכן בקבוב בקרקים אז אין צד כבלי שסיע עליו ולהתך עד שיתישוה וכל זה מבה שכבר נאמר בו

פרק טו

ורפאות המרכבות לקשי הפרקים ראוי שתתחיל והצוק במים חבים ואחר העשה עליו אתחבושות והמריחות הם המרכבות הלקוחות בורידים והשרפים והשומנים ואם יושם בהם חומץ חזק יהיה יותר שוקע ומכה שיקרב לעשותו חברים האליה ושירג כי זה תחבושת טוב וקל עם טחינת שרשי קקיון ויעיילב כבמו חציו שומן החלב וכבו רביעית דבש ולפעמים יספיק קדושי בשמן לילי לבדו וגם יעזור בכל המרכבים הנזכרי בשער סקוס ואם תרגיש בהתחבר בזג אל קור אז תוסיף בהם כבו קשטור ושראפין ואפופנק רפואה טובה יוקח שכרי שמן פשתן ושמרי שכן סמסמין ופינגרינ מבושל בחלב והלב האריח וזה וגם שרש אלטיאה ושרש קשואי החמור ודילי ואר ארסטיא ואפופנק בחומץ חזק וירקה והאספלנית הרדיי טובה מאד יוקח רדד פינגריג ודיד זרע פשתן ודיד קשואי החמור וארבוניאק ולאודנום ואישוף לח ושמן לילי ושמן אנידא ודילי רך ונלבנו בוקק וכוח עגל יותך בשמן ויעשה אספלנית אחר חזק יוקח שמן ישן ב ליטר ליטראות שמן לילי חצי ליטרא אשטורק ליקדא רוביע ליטרא דונג כרכומי חצי ליטרא עלך אל בטם שתי אוקיו אבמודבי שתי אוקיות מוח עצמות אל ד אוקיות יועשה אם אספלנית אספלנית טובה בקשי הפרקים אחד הו הוריסו הרבוק ארבוניאק הלק דילי יעדני חצי הלק לאדנו חצי הלק שמן אל חנא ושמן אנדא כא רובע חלק יותכו השרפים ויותך הכל · אספלנית טובה ארבוניאק לו זוזים וכמוהו דונג כרכומי שרף אל בטם ודילי ונלב ונלבנים כא ח אוקיות שמן אל חנא ד אוקיות ישחקו ה השרפים מבודשים בחומץ ואחר יחוברו בסבתש משוח ב בשמן לילי וכן הגלי · והתקשרות שיהיה בכל בקר באיזה מקום שיהיה וכבר זכרנו בשער העשה האם ואספלנית אשר זכרנו עושה ועשיית קשטור וקושט וזכל ימים והורדל · התחבושת והוא כרכך בתכלית טוב יוקח עצירות שמן לילי ומעצירות שמן הזיעם אוקיא אש אשטורק ליקדא ונלבנים ואפופנק וארטוניאק כא חצי אוקיא דילי רך אוקיא שמן דוב או אגידא או תרנגולת או שמן חזיר בעת שירצה וזה בתחבבת דוד ·

פרק יז

המחוקים התיון הסכך ב ברפואתו הקובצים הד הדקים כמו אבהל ופמריש וכיוצא בהם או על הקובצים העבים וגם יעורב בהם זע זעפראן וסינמומי ומירא ואינגלא טוב מאד וכ ז אם ימו יבושל עמו אקורי ואגר נפנים עם שמן ישן וקליפת הדקל וכל מה שנאמר בקשי הרשבאר ·

פרק יז

בהנהגת המים החמים והשמן · דע כי המים החמים והשמן לא יאותו לפניו כי הם מונעים דבוק השבר ויאותו אחריו כי הם ם בחוכים מה שישאר מהמורסא והקישי והרשבאר והתלו והחולדה והקשירות באברים כי תהיה הגנועה עמהם כל בלתי נקלה וכן מתעשה המים החמים והשמנים והשוכבי והמוחות יושבו הנגעים ואמנם בין זה הנה המים והאין בונעים מאד מהתדבק · ולפעמים יעשה בנערים ומה שיקרב מהם לא זולת זה ואם יהיה התחבושת נחיבש עליהם ויבאר בם או יצטרך למשוח המקום הבואב ואחר ירפא ויחבש · ואמנם בעת מנוחת הכאב אין היותר בזה מתרופפים אולי יעשו יציקות במים חמים בעת שית שיתיר הקשירה והאגודה בבקשם ממנו תועלת והוא ש שימשכו אליו הליחה וראוי שיהיה זה המים די שיגיע הע העלול שהוא שוה כי החמים מאד אולי יתיכו בין הגוף הב הנקי יותר ממה שימשכו וכש אם יאריך נמן יציקתם ימש ימשכו כן הגוף המלא יתר על הראוי וכש אם יקצר זמנו אבל ראוי שיהיו המים עם חומם אל הגוף ויהיה זמן יצ יציקתם על שעור מה שיראה מתפיחת האבר ונפיחתו לא יוצק בעת שיתחיל לכמוש והנה זכרנו במשפטי היציקה בשער הטבט והתקלה מה שראוי שיעיין בזה נכ והנבון אולי אם רא יהיה שם כאב שלא יקרב אל האבר שמן לא מ מים חמים כלל אלא מה שיקרבהו בתחלת הענין לסבירה ובמה שיושם על הפרקים א זר נתק אדו אחר התחבושה וע ועל הפוטק והרצען החמר והאליה תחבושת

פרק יח

בהזנת בעל השבר הת החבוש ומשקהו · ראוי שיהיה מזונו מבה שם שמוליד דם עב ולא עב חבש אבל עב ודבק להוליד רש רשבאר חזק ורך ולא יבש וחלוש כרכך וזה כמו הכרעים והידים והריסה והכבנים והראשים ועורות נריים ועלגים מבושלים וכיוצא בזה ויין עב וקיכן וכן האפיקומן הע העלמונים והלבנות אשר אין בהם חדות · וירחוקו כל מה שירזוק הדם ויחממו וירחוקו מהתחזק שתית במו היין הר הרקק והדברים החזקים מאד · ובכלל הנהגתו השאוי אלא אם יהיה שם מונע כגון חבורה נוזלת הדקק בזון כפי מה שיהיה עליו מגדלו וקטנו ועת הקל והכאב ואמנם אם יתבאר זה או התרחבה כמזון וביין · והנבון שנאוהרה בזה בהנהגה הדקה לבטוח מרעת המורסא וכך כשיתדבק יצטרך נכ לעזוב ההנהגה הזאת אם יפליג הרשבאר כעצם ויצטרך למנעו האר מטעם נאות לו · יעשה לעת התחלת הרבוק יוקח לחם סלת וקמח אורז ושמן בקר ושמן החלב ויוקח דימא ויעשה הימב האבנם רפואות שהוא יועיל לדבק השבר והנה הממיא מופלאת

פרק יט

בדברים המגבבים את אחר השבר והרבוק וע

ועל כל פנים יצטרך להשימם   הנה יקרה כהשבר פ
פרק כהכשר לא יתדבק ואם לא יתחבר יתעפש ויעפש כח
שלוה אליו בן העצמות ויצטרך שיחתך ויכוה   וגם
יקרה חולת חום ויצטרך לכנעו   וגם יקרה רציץ ורסוק
חזק לבשר ואם לא ירפא בשרט או ברפואות המונעות ה
העפוש ישוב להתעכל ולכן ראוי שישבר זה   וגם יקרה
בורסא חמה בה סכנה וראוי שיונהג הנהגתה   וגם
יקרה יציאות ויצטרך שתרפא במה שעבר זכרו   והנה
יקרה דשבאר במקלב בשעור אין צורך לשעורו   וראוי
שישפט המזון ויכנע הולדו בכניעת המזון ובקשירה עליו
ובכל מה שנאמר   וגם יקרה רפיון פרקים בהבתחוה
וגם יקרה שיגדל הלודה אל כוח העצם יולד בעצם ויצטרך
שיעשה חבורה בעצם שיגלה דרך הלודה

המאמר השלישי

בשבר אבר אבר בשבר קדרת המוח

פרק א

פעמים יקרה שתשבר ה
הקדרה ולא ישוסע העור
אבל נפוח בבורסא ואם
תתעסק ברפואות הבורסא
ולא הקריב לרפאת הפצע אולי יקרה שיפסיד העצם בתחת
ויקרה קודם בליעות הבורסא ואחריה חליים רעים מקדחות
ורעש וכור השכל וזולת זה ויצטרך שישוסע   ופעמים
רבות כה שיורה על פקוטו העלול בעצבו ובנעו בו בכל ע
עת ואז אין צד בבלי הויזר הזבוחה לעניינה לרפאת   הש
השבר וראוי שישוסע בן העור בשעור שלא יעצר בו הולך
הולודה בוה ובזולתו כי ראוי שלא תעצר הולודה האלק
אלא אם תאבן תוספת הבורסא ותבצא הבורסא החסר
ואם יהיה השסוע בעור בינוני אבנם ישעו רבים במספר ה
השברים והבורסא נבקעה ויהראה שבר אחד גדול   והנה
יקרה במה טעות גדולה כי יחשב שאין שבר אלא זה   ולכן
ראוי שתעיין ענין השבר עיון טוב   ואמנם בה
שיטה המשפט אל התבונה שתעיין סבת השבר והבריצה כ
בח המשב בפעלו או בגדלו או בכחו לדעת במה בה שראוי
להיות בהשבר וכן המקרים הנה יורו על זה כמו השתוק
וסבוב הראש ובטול הקול וכיוצא בהם וגם יורה ססוע ה
העור ברכויו והתחלפותו ובבגלותו על נבה אחד על ענין
השבר גם כן וגם כי אין זה כופת יורה בכל צד כי לפעמים
יהיה השבר הפנימי רב או עצום ולא יהיה על העור שסוע
או שיהיה השסוע בועט ואז יצטרך בחברח שיודע הענין
בבוחן אשר תחפש בה השבר ויבין השבר לזה אם אפשר ו
ובכמו אלו הענינים יצטרך שישוסע העור שתי וערב כצ
בצלוב ותפשיטהו עד שיראה העצם הנשבר כלו ואם יק
יקרה הזלה תמלא הנפשט בבגדים יבשים ואחר תרפוד בר
ברפידה טבולה ביין ותעזבהו עד הבקר   ואמנם

המצעים הבוערכים הנה רפואת מה שנזכר בספר ה
לפניהם   וא גם המגרמים והמכבידים
במה שנז'   והשתות בענין שבר העצמות
שיתחדש פרק קלפי בלתי חולף אל הצד האחר
שיתראה אחר קצת הנסיונות וכמו זה הוא
חדוש כאלו הוא שבר וכמו זה   הנה הנכון
ותגררהו עד שלא ישאר מהפרק כלל   ואם
שתתראה תשפוך אי זה נזל שחור עד
הפרק בו תעשה ותחכך עד שלא תשאר רושם
בחכבים שונים כוחלשי העור
והכבים והחריפים הנלוה אליהם   ואם
הרפואות הראשיות
הרפואות הראשיות והם כמו אירסא וקנח
לבונה דקה והאריסטולוניא וקלפת שרש
וסריקא קולא ודם תנין וכל מנגב בלי
ברפואות השחינים   ואמנם אם האבוד
חולף ועובר אל הצד אז הנה הענין לא
והשבר לך להפליג בחכוך אבל קצור בכלותך
הקרום עם הוא שוכר להנחתו בין העצם
פחות והענין יותר נגלה ויהיה הראות
בשוה הקטן והראוי המגולא המבטלת
ולפעמים יגלה הגניבה בין העצם
יותר והכאבים והקדחות ומה שנלוה אליהם
העצם לשבר כמראה וזולת המגולא
יותר ומה שיקרה מן הקדחות והכאבים
ומור שב' לסבת התעלם הרפואה בו
לא לבד אבל בכל קנין ושישבר
בדום הקין כי יש בו סכנה גדולה
השבר המודק אשר אין בו אלא בדק אך
עמו אל סבתאק הוא קרום המוח
יספיק הקשירה והדוק והתחבושת
בבין שיתחיל ליצוק על המגוע
בין שתי קצות החבורה ויתפרש אם
הבחור והראשי ורושם עליו כמו פשתן
ועליו רפידה טבולה ביין
שאר הקשירות ויודע העלול
יצטרך לזה ולא תבקש בכל שבר
כי זה אי אפשר בכל מקום   אך
בשעור כללי בהשבר והדבוק כי יש
העצם כראשיום חתכה על פניו
המגין   ואמנם הפצע
רע שעצמות הראש יתהלכו בעצמה
כי הם אם ישברו אין הטבע
שמרכיבו ותונה אותו בשאר העצמות אבל
ובשביל זה שלא השמך המגולא לפנים יצטרך
העצם אם יהיה הפצע שלם ולא תתעסק
שתהדוה זה גם בקין יותר
עוד שיהיה יותר בהודה יהיה יותר טוב

בלהקרות מנעים רקים גדולים ובמה שיצטרך לזה רוחו
ויחייבוהו שהעצמות האחרים בלתי עצמות הראש והקפי
והקשירה משולחת בהם והלחות והקשירה הזאת אי אפשר
על הראש ולכן אין צד מבלי קרות העצמות כשבר אשר יש
לו שעור עד שתצא התלדה במה שיצטרך אליו ועוד שא
שאם יקרה חלודה במגיעי העצם לחבוש ולקשור בקשירות
ומשיחות הדיותות הלחות הנה יהיה הלדת החלודה הזאת ם
במקום עצמו ויעבור אל מוח העצם ולא נצטרך לגלות
ולנקות וכל שכן כבמו האברים האלה הנה אין צד מבלי
לקוט התוך הזה ומלגלות המקום ולמנוע דבוקו עד שת
שתבקת ודוי פחד הולת החלודה לפנים לא תחכנו העצ
העצם אבל ראוי שיהיה חתוך העצם במקום היותר נאות
והנאות הוא הגדול הנכחיות המתחדש שיוזל החלודה ם
במנו יותר טוב יוכל להחתך ומעוט הצורך לנגד ולגע
ודנגנע ואשר הוא יותר רחוק שבמקומות מן העצבים ב
במו הקדקד כי אבצעיתו אינו פונע עצבות העצבים הוש
השפט שלא תמצא הקרום ברפידה כי זה רע מאד ומכנת
ודקדק ההגהגות והתמיד שפיכת השמן הפושר ואם יתראה
על הקרום שחורות אולי יהיה בחיצונה ולא יהיה במוק
ולפעמים יהיה סבור הרפואות ורפא אז בדבש מעורב ום
ומטריף במבוהו שמן ורד עד שיסור השחורות ותחזור עליו
הרפואה הראשונה ואם יהיה השחורות נכוס אז תב
תכרח כזה ואם יתבור הצורך לחתוך דבר ולגררו בבגרה
ולהוציא הנה כהר זה ולא תבתין השלים התלדה המבלא
במקום כי זה יקבל בעת שלא יהיה הקרום הנקרא אל אם
דהורן ועקרן כי העקיצה בזה יגבה כיד כמרפא ובציצה
ולפעמים יוביל אל השתוק ולכן ראוי שתוציא העצם והו
הוא כיד וישוב החוש אם יהיה שם שתוק כיד ואמנם
אם יהיה שם נקב הנה הענין יותר חזק והבחירות ואם
השבר וקי רוח ויצא הקרום חוליון והוא מכך ועלה כנד
בו סא ובריצת הנה זה נקרא פטר ואז עליך במה שזכר
שזכרתי בכבוד הבחירות הזה ואם אי אפשר מבלי הם
הכתנה אז תבתין עד יומים או שלש וברוב הענינים ראוי
שתרפא בשני והחתוך הנה יהיה במגרת הדקה הכוברת וגם
תהיה שינקב נקבים קטנים רצופים די שיפול כמנו וגם כ
כי יש סכנה כי אולי יעבור בפתע אל הקרום העליון אלא
אם תעדים לתגבירו במה שזכרנו ויהיה יותר בטוח ואמנם
איכות הרפואה הזאת נזכיר בזה בה שאמרוהו הראשונים א
אמרו ראוי שתגלה ראש החבל בתער וישים בו שני שם
ספוגים מתחתכים על זוית נצבת שיחתך אחד מהם על
האחד כצלוב שתי וערב וראוי שיהיה אחר השפוגים הם
הספוג הראשון אשר יהיה בהתבאה ואחר ראוי ש
שתפשיט בה שתות הזוית הארבע כדי שיתגלה העצם כ
אשר נרצה לנקרו ואם יקרה בזה הגלה דם אז ראוי שנמל
שנמלאהו בבגד שבלל במים חמים ותומך ואם לא תמלא
תמלאהו בבגד יבש ואחר שים עליו רפידה טבולה ביין וש
ושמן ותעשה הקשירה הנבונה לזה עד כי בהיות הבקר לא
יחדש דבר מן המקרים הרעים וראוי שתתחיל לישר העצ
העצם הנשבר ואז ראוי שישב העליל או שתצוהו שישבב

על התבנית אשר יכון לשבר ואחר הכהום אזניו בצמר
או בבגד שלא יזוק מקול הרפואה ותתיר קשירת הרפואה
ותסיר הבגד מפנו ותקנחהו ואחר תצוה שני משרתים ש
שיאחזו בבגדים רקים ארוכה ואמנם יעזור את
אשר ישים המתחתו למעלה הל העצם אשר הוא על הקצ
הנשבר ואם יהיה העצם חולש כטבעו או בהשבר אשר ק
קרה לו ראוי שתקדירהו בשתות שום ויגרו קצת אחר קצת א
ותתחיל ביותר רחבים בהם ואחר תחליף בבה
במחתכים הדקים עד שתגיע במדרגה לשעורים ותקצת
בנקוד ובהבאה שלא הזיק לראש ותזעזעהו ואם יהיה
עצם הראש חזק אז ראוי שתנקב תחלה במקבו ובנקבים
בלתי מעמיקים והם בקבות שיש להם בלוטה בעם לכסה
כמבקום אחד בהם שיכנו הפלוש הוא בלשקע ולהגיע
לצד הקרום הכבסה עד שישקע בו העצם המרוק ותעקר
ותעקרהו לא בפעם אחת אבל מעט מעט ואם אפשר לנו
שנעקרהו כאצבע הנה זה טוב ואם לא באצבע או בם
במלקחים או במוצא בזה וראוי שיהיה בין הנקבים מוצא
שעור מירה עד שישוב קרוב משטח העצם הפנימי וראוי
שלא יגע המקבת דבר מן הקרום הנקרא צפאק ולכן ראוי
שיהיה לנקבה שיעור עובי העצם או פחות ממנו ועשה
בזה מקבות רבות ואם יהיה השבר אמנם במקום
במפת העצם לבד אז ראוי שיגיע המקבת אל אותה המקום
המבקפת לבד עד שאם נקרת העצם אז ראוי שתשוה נקרת
עצם המות ההוה בין החתוך והנקוד אם כבגרדים ואם בגר
בגרר מן המחתכים הדומים השעור והם ועושים את
אחר אשר הגיח תחת הכלי אשר יגן הצפאק וישברהו ואם
ישאר דבר מן העצמות המכונים והמסולות אז ראוי שיזק
שיקחו בנחת ואחר הגנה לרפואת במה שלזה האם גלגלות מי
זה יותר נקל במה שיהיה מבני הרפואה ושתות הזק
אמר גליגוס אם בלות חלק מן עצם הראש אז שים התוך
בתוך יהיה החלק הרוצה לערש באחריתו בולט והחלק
ויהיה החדות כתוך עד שיהיה הרוחב העדשי נסמך על
הצפאק וראוי שתכה בעליונו במהלום קטן ויחתוך עצמו
הראש כי אנחנו אם עשינו בן יה ה כמנו כל מה שנצטרך
אליו וזה כי הצפאק לא יהיה נזוק אם לא יהיה המרפא כת
כתנתנם כי הצפאק מקבל הצד הרחב מהכלי העדשיי וגם
שתה הכלי לעצמות הראש הנה הוא יעקרהו מבלי הזק ותח
שחלקו הדבר העדשיי העגל לבחתך וזה הוא מאחור ויח
ויחתוך עצמות הראש ואי אפשר שימצא בין לעקר זה הע
העצם יותר נקל ולא יותר מהר מהבין הזה יותר בהרפואה
ההוה במגרות והכלים הנקראים חונקאן בלועזי איסקב
איסקבפריש כי החרשים עזבום לרעתם והנה זה באמרו ב
ברפואות עצם הראש אם יקרה לו שסוע והאות הרפואה
הזאת בעצמה בשאר מיני השבר אשר יקרה לעצם הראש
והנה אנחנו זכרנו רפואת השסוע ושמנוהו כשר לזולתו
אמר בולס וגליגוס והנה כן הודיענו כמות העצמות אשר
ראוי שיחותכו זה מאמרו ואמנם מה שראוי שיחותל מ
מעצם העליל כי אם יהיה מה שנתנגית פתות חזק הנה זה
ראוי שיוסר כלו ואמנם מה שיהיה שנבחך ממנו ש

שסיעות כתירות רבות רבה זה אולי יקרה שאין ראוי אז שית
שתסמוך אחר השסיעות עד אחוריהם והנה יודע שלא ית
ותדרש בסכנה הזאת דבר בזק בהיות שאר הפעולות אשר
ראוי שיפעלו כפי הראוי ואחר ראוי אחר הרפואות
הגדול שתקח בגד פשתן משוח שעור עצם הראש ותטב
והטבול בשמן ורד ויושח החבורה כלה בשמן ורד ואחר י
הנח הבגד עליו ביותר קלות שאפשר שלא יכביד על
הצפאק ואחר תעשה כלם עלה קשירה רחבה ולא תהדקהו
אלא בשיעור שיחזיק הבגד שם ואחר תעשה ההנהגה
אשר תעמוד ותתלהבות ותסיר החדות ותרטיב הבגד כל
כלם עלה בשמן ורד בכל עת ותתירהו ביום השלישי והקז
ותקנהו ותרפאהו ברפואה המצמיחה הבשר ומשקטות ה
ההתלהבות ונתורה על הצפאק מזור בהרפואות היבשות ה
הנקראות רפואות הראש עד שיצמח הבשר על קצה העצם
על העצם כנכרך לזה הם יהיה עצם כולו ויצמח הבשר
בהיה אז תרפא ביאור הרפואות אשר זכרנום ברפואת רוח
החבורות ו' פ' בולם פעמים רבות יקרה בקרום הראש
הנקרא צפאק ונדר הרפואה בבריל בגורסא חבת קד שהוא
עורה מעצם הראש ותהיה העור גם כן ויורבה עם זה קושי
ותנ בע הנעקרו רטבעית ובעצים יקרה לאלו המחידה גם
ובקרים אחרים רעים וימשוך אחר אלו הדברים הבות
ואבנם יקרה הבורסא רבה בבגורת לצפאק לעצם בולט י
יעריצוה ואם לסבר רפתילה ואם לקוד או לרבוי מאב
באכל או בשקה או לעלה אחרת נסתרת ואם תהיה חובר
הבורסא חבה מבוארת אז ראוי שתרוס תגלה והיא כמו
ברוח ואם תהיה בן עלה נסתרת או תתחיל לרסיה ועש
ועשה הקזת הקורקן ואם לא יזה דבר יבנע מזה והכנעתה
במאכל ובשתה ותכונה הנכונה לבורכות החבות כמו הי
היציקה בשמן ורדים הם או במים שירתח בהם אלטיאה גם
ופינגריג חדיע פשתן וקבוטולא ויעשה התחבושות תלקוח
בבי שעורים ושם חבים ושמן ורדע פשתן ויעשה שומן תרג
הרגגולת בצבר והרטב בו הראש ויגיאר ההתולות רוטף
באזן דבר מחשבנים המתקשים החום והטב העליל כם
בבים חבים בבית ותגורתהו אם יתחשב להיות בורסא ולא
יהיה דבר מונע לקיחת רפואה בשלשלת פעם תפעל זה כי
אבוקרע צוה בזה אבר בולס רבה אם ישאר קרום ה
הצפאק ויהיה שחור בשערו ויהיה זה גם כן ברפואה שד
שרפאוהו בה כי הרפואה השחורה תפעל זה אז ראוי
שיזקה רבש הלק ושמן ורד ג' חלקים ויושבל בו בגד ויונח
על הצפאק ואם כבאת השחורות בצפאק מעצמו ויהיה
בגיע עד העומק וכל שכן אם יהיה זה כן אותות אחרים ר
רעים אז ראוי שתתיאש בשלום העליל הזה כי זה אות על
בליון החום הטבעי הגורו והנה ראיתי כי שבוצאו
שבריאתו ואחר שנת הבריא וזה כי השבר היה בקדקד ו
והיה כדריו היה זה לו מקום הגלה ולכן לא מצא לו דבר
רע לצפאק אבל בגה רישלם מן והחסר אבר גל
גלינוס קיה על אדם שנשבר קדקדו ונגל הפוק מאד נכוח
ונזבתי כלו כעניגו אלא מעט הקודקד והתכויו לכונה ה
הרוגה; והיה במגיק והבריא הראש

פרק ב

בסבר הלוי אשר ...
אם יחתך לגמרו ולא ...
יבחר לשנים ...
בסבר הלוי ...

והאצבע האמצעי הנקרא אצבע בתוך המסמלי כמו ה...
העליל ואם ישבר כן העליל הלוי המסמלי א...
בתוך הימנית והרוחה כי גבנונות השבר לתוך ...
בתוך האחרת בחוץ ותסמהו ותרע השואתו במהומאת ...
עבר ואבנם אם יבחר לשנים אז ...
הצדדים בהקבלה במשרות ימתחהו ...
ויפנה הרופא להתמואת כה שזכרנו ולקשור ...
הבאנו ופרור קצתם בקצת ואם יקרה ...
חבורה או גמולת עצם יוקצה רשמן ...
ותרא המסולה ויעשה הרציורה וזה צורות ...
המדביקות אחר החבורה והרפואות ...
תהיה על הדרך הזה תשים אצבע רסנך על ...
העודף ותשים שני הקצוות במצע הצדדים ...
קצה הלוי ואחר תסב בו עד על הנקוה ...
הלוי על הרקות ועל הדבק ואחר תעבור ...
הנקרה ויהנח קשירה אחרת על הבנה ...
הלציפות והחריבות א' ר' יבורך ... כנגד
ואם יתפרקו בני הלודים יחד בקנה ...
ידים כעט ואחר יקבלו ויחוברו ואחר ...
היתנים והקשור הזה בני בחוץ וחב בלא ...
ואחר יונח אצבע הקשירה על הערף ...
קצת הלוי ויצאק העליל בהשקט ונחה ...
חוטם כפינו והחברים הנקראים ...
התבנית אז תתיר הקשירה אלא אם יקרה ...
הקרה אז לא התעלם בהתרבפות ...
סבה שיסקים ויחלך בשורי ועצם הלוי יקשר ...
שבועית כי הוא רך ויש בו כנח רב ...

פרק ג

בסבר האף ...
עצם ושאל ...
יקרה לשנים ...
רצוץ ויסק ...

ונטית לצד אחד ואבנם קליהנו ...
לו השבר ואם ישבר האף ולא ירפא ...
שלא ירוח הנקרא אל בשם ...
והקצות וישאר על עקומו ולא יקבל ...
שתחבר ביום הראשון ולא יעבור העשרה ...
האף אם יגיע המקובות העליונים כבני ...
בו והנכון רד נהוג בי שוקה נכהל ...
לאט באף עד קצה הנחירי ...
ואחרה עד שישהו ואחר תדביק ...
השומרת לחבנית והשבר הוא נכון ...
והשבירה שהבנים בשניהם ... כי לא ...
בעד האחד ולפעמים תשים בתוך ...
ברצה שיהיה יותר נכון אליו ואחר ...
בנד התחבושת ולא תוציא הפתילה עד ...
הקביעות והדבוק ולא תרכיב על האף ...

העקיצה אלא אם תהיה שם בליטה גדולה ובליטה צריכה
הרצועה ואמנם אם יקרה בחלקים השפלים אם אשר
שיתחדש בשתי אצבעות באחד אבות או בשתי קטיעות וא
ואם יקרה כענין הזה מורסא או אספלניה דיאקלין טובה
מאד ואם השקיט המורסא ויתחבר גם כן חבנית התשואה
ויחזק וכן הרטיה הלקוחה בחומץ ושמן ופלת ואבק ל
לב גזוזקה ויזורה עליו אשר זירתה בו ואם יהיה האבר
הרך מוטה אי אפשר שישוב כמנו אל נכון אלא אחר ש
שישקע ויצא פתות העצמים ויותר ויגורת עליו המורסא
גם יקרה נטיה והמור חשיות תשוהו בזה ותקשרהו קשירה
ותקשרהו על זה והוא שתשים הקשירה מקושרת מרקוע ה
הצואר אשר בכנו והנטיה ומבנה שיקל בו הקשירה הזאת וא
ואפשר שתקח שפת בגד חזק או רצועה שיש לה רוחב אצ
אצבע ויונח אחד בקן והיו בנרא הוא גלוש מהרגים או נ
נרא יקרה בעור בקר או נמגא או כשאר הדבקים ותדביק
התדביקהו על קצה האף בין הצד אשר מכנו הנטיה עד ש
שישמר עליו ותחזור האף על הגבה באגנס ואויר תומכה
צריה הרצועה או הבגד עד שתשוהו ותסוהו אל האף צרית
הנטיה הראשונה ותעביר על העורף ותקשרהו קשירה א
אותות האף על התכונה ההיא ותחבשהו בתחבושת הראוי

פרק ד

בשבר והתרקות התרקוה תשבר אם בכובר מסא ואם בגלגלה גדו

גדולה ואם מרבאה גדולה יקוד הנה התרקוה יקנה רבורית
ויצטרך לדקדוק אחרו כרטיקה חזבריש זה אם תשבר בקן
התרקוה לשני חצאים אז תרשיב העלול על כסא ואחוז ב
בשרית הזרוע אשר בו התרקוה הנשברת ויכתחהו לחוץ ו
ולמעלה גם כן ויכתח משרית אחר כן הצואר ותכבם המג
המקבל במעו מה שיצטרך אליו וישוה הרופא באצבעותיו
מה שיחית בלשי ידויה ומה שיהיה שוקע יגביהו ויכשכהו
רווזן ואם יצטרך אחר זה לנטיהה יותר הניח תחת האצי
הטציירים כדור גדול בבגדים ודחהו המרפק עד שיק
שיקרבהו בין הצלעות כי אז יפתח כמו שתרצה ואם יחויך
קצת התרקוה לפנים ולא יכנע לסטיבת הרופא הלא יתולה
כי תניע אל העוטק מאד אז תשים העלול על ערפו ותניח
תחת כתפו כר קטון והנך כבכו לצד מטה עד שינבה התת
התרקוה ואחר תשוהו באצבעך ותשור ואם ימצא
העלול עקיצה במחוזות היד עליו הנה יש שם פסולה עוק
עוקצת אותו כפי המקום ויתעסע והוציא הפסולת ויחזה זה
מנוד לאט וכל שכן אם תהיה הפסולת כתחת שלא יקרע קר
קרום החזות הנקרא צפאק והכבנים הכלי והשבר הצפאק ת
תחת העצם ואחר השבר פסלה העצם ואם לא יקרה כמו
מורסא חבנה אז תצור השבור ודבקהו ואם יקרה מ
מורסא חבמה אז פרגידות וכשאין ואם ירד ראש הזרוע בעת
השבר עם התכנית התרקוה למטה אז ראוי שיתחלה הזרוע ב
במגירה רחבה ויונבה לצד הצואר ואם תתכבן בן
התרקוה גוטה למעלה וימעט שיהיה זה אז לא תתלה הזר
הזרוע ויושכב בעל התרקוה על גבו וידוקדק הטבעתו והא
ויחוזק התרקוה בחרש או פחות ואמנם קשירת ה
התרקוה הנה אמרו שתחתקנה לא תשמט מן הצד הנגשו

כי היא מחוברת בחוזה בלתי כהתרות בכבנו ולכן לא תהנע
התנועה בין הצד והוא ואם הנה כתרוק והבאת חוק
ותצא לחוץ הנה היא תשתוה ותרפא ברפואה אשר ירפא ז
זה אם השבר ואמנם קצת טלה הגלות אל השכם ו
ויתפרק כמנו ולא יקע והרבה כי עצליה אשר יש להים לה
להם שני ראשים יבנעת בזה ויבנעה גם כן ראש הכתף
ולא התנועע גם בין התרקוה הגרעה הזאת כי היא אמנם
הושמה להכבידו והו לכבד הלגמוא ולכן היתה התרקוה ל
לאדם לבדו בלתי שאר בעלי החיים ואם יקרה לה התקעת
כנגיעה או בדבר אחר כמו זה ראה תשוהו ותכנם למקומה
ביד ובפרודות הרבות שיונח עליה עם הקשירה אשר ראוי
ותאות הרפואה הזאת לקצה הכתם גם כן אם יוסר
ממקומו ויכילהו להנחתו ויקשר במה שיקשר בו התוד
התרקוה והשכם הוא עצם שחום והנה יתעסה בו כרזים וא
ואם יסיר יחשוב כי שאין לו נסיון שראש הזרוע כבר נשמ
נשמט ויצא ממקומו כי ראש הכתף יתראה אז יותר חד
ויתראה המקום אשר נקתק ממנו ומקומו ולכן ראוי שיוב
שיוד דל באותו אשר נשהנה ובירהם עדין

פרק ה

בשבר הכתף אמנם הכתף ימעט שישבר הם המקום הרחב שב

שבר ורוב מה שיקרה בזה השבר הנה לזוים ולצדדים ולמם
ולפסולות ואם יקרה יורגש במשוש ומה שיסמך אחריהם מ
מהעקיצה וגם יקרה לה הרבה שמוע יורה עליו אין חזקות
יורגש במשוש ומה שיסמך אחריהם מהעקיצה וגם יקרה ל
לה הרבה שמוע יורה עליו אין הלקות יורגש במשוש והכאב
הממקומי והעקיצה אם יהיו שם וישיהיו שם שאר האותות
ולפעמים יקרה לה שבר לצד פנים יורה עליו הגזרה המכ״ת
דמתחדשת וקשיות קל ישיגהו השיג אם יעקסם במשי
בכפיפתה וחידוש יתחדש ביד ונגעו ובאב ורפואת גם כן
ודקדוק היד וטוב התקון ולדחות לפנים וקרם והתשוה
ולפעמים יצטרך אל קרני המציצה במה שאחזוב עד שי
שימשכהו לאחור וישכנה עם אזהלה בחוזק לגבץ והלוח
ואמנם פסולות הכתף אם ישתברו הנה אם יעקרו ויעקצו
ויזיק אז אין מבלי הוציאם ואם יהיו גאות ישתוו ויקשרן
קשירות רבות לקשירות התרקוה והראוי שייגן בעל
שבר הכתף על הצד הבריא לא על

פרק ו

ביאור הגחון הוא רחב התחת הנה יקרה לגחון סגירה ג נפרדת וגם יקרה לו

שבר לצד פנים והראשון יורגש לשקוע התרות גם
במשוש והשבע ולפעמים בהתחבר שני חלקים כמנו
בהתחוקות הכאב ואמנם השני ימשכו אחריו
בקרים רעים כצרות הנשימה והשעול יבש ולפעמים
יורק בעליו דם ולפעמים יהיה כמו עפוש לטרפש
לטרפשות ורפואת אלו כרפואת כי שיש לו זה בסבב ואם
יגה לבטה הנה הרפואה נרשמת במאבי התרקוה הנכפ
הנטשלת לה שבר אם יכנסו הצלעות העקה עליהם הק
הקשירות כן התבין בעגול אחד קשירה תונח עליו בלבנת
ביושר ואחר תחבר שתי קצוות שתי הקשירות ויקשרו קצ
קצותם בקצתם כי הם יכנעו הקשירות המכונות בהתחד

פרק ז

בשבר הצלעות והצלעו
הצודעות יקרה להם שבר
בעני הצרדין ואכנם
רבו זכות יקרה להם שברים

בעצי השדרה כי קצותיהם האחרים הם שחוסים בעצדי רבם
הבס״ים הנקראים שראס׳ף כפי מה שידעת ולא יקרה להם
אלא הרגרון ואמנם ידיעת שבר הצלעות הוא נקל
לא יסתר בהמשוש במה שידענו בהנח ידות וכן הנגיעה
במ״י בקיטם ולפעמים ישובע בהם קשקוש נשמר
ואם תהיה הנטיה עם הצלע לצד פנים ויולד עליו מקרי ב
בעלת הצד ולפעמים יהיה עמו רקיקת דם ולא יוכ
יוכלו החובשים לרפאת כמתיחה לחו״ץ לסבות התחבולה
וגם כי יקשה בכלי קרני הבציצה הנה יפוחר במים שיקבצו
ליחה רבה בתוך המקום ויש בו בה שיש בו מה מכר וגם
הדחה בהם ולא תאריך אחיותם ולא יהיה חזק אך יאכילו
העליל כזונות נופיים כאשר שינעה נופו וידחיק הנפח הש
השבר וידחהו לחוץ וזה נ״כ כן ואעפ״שהוא כמה ש
שלא ימצא בקצת העתים רבה וא סבה נר״לה לחרש הגו
המודפא אמרו קצת החכמים מבעלי חבישות הש
השברים ראוי שיכוס המקום בעצמי עכור בשמן דם ותש
ותשים כמה שבין הצלעות עד שימלא שיהיה הקשירה ש
שוה אם יחוייל נסביב כמו שאמרנו כרוה ואחר״כך כבן
פירך בבעלי שרצה הוא מה שישין כמו שיאות העצמות
ואם יגיע ענין חזק והעצם יעקץ ודמ׳פשה עקיצת מוק
מזקת או ראוי שיפוסע העור ויגולה השבר מן הצלע ואח
ואחר תשים תחתיו הכלי השומר הצפאק שלא יחבל הצ
הצפאק והחתוך לאט העצם העוקץ ותוציא ואחריו אם יק
יקרה ענין חם לכל השפיעות אז תרפא באספלניות ׳
ואם יקרה לו בורם א חבה יבוטה ברפידות שבילות ויוזן ה
העליל ויחפש כמה שישקט הבורם א והחבה וישכב על ה
הצד אשר יקל עליו ׳

פרק ח

בכה שיקרה לחוליות מ
משבר ׳ אמר כולם
רבה עגולי החוליות לפע

לפעמים יקרה להם הרצרן ואמנם השבר ימעט שיקרה ל
להם ואז ידחקו כרוכות והגש בהשדרה בעצמו וישתף
בו העצב כמאב ויתמכן אחריו המות וכש׳ אם יקרה זה לח
לחוליות הצואר ולכן ראוי שנקדים ונאמר ונספר בסב
בסבכה והמות והאכרון ׳ ואם אי אפשר שיסכן להסיר
העצם המזיק בשפיע רבה זה טוב ואם לא אז ראוי שנג
שנגמיע בהנהגה המשקשה המורכבות והזבות ׳ ואם
ישאר דבר בהדלקת הכולבים כמו החולא אשר יהיו בסבה
הנקראים קיציים הנה זה ישל החת האצבעות בהרה אם
בריעה לרפאו כי אותו שבימתה יתנועע ויסוד ממקומו ואז
ראוי שיפסי״ זה כמפסיע העור מחוץ ואחר יחובר בתפרות
ונעשה בהם רפואה מרבכת ואם ישבר בעצם אל אבהל ת
תחת אל קטן והעצה אז תבנים אצבע מתוך השמאלית ב
בטבעת וישוה העצם הנשבר ביד האחרת כפי האפשר ׳
ואם נחרש בעצם נשבר שיצא לחוץ אז ראוי שיסור גם כן
כמפסיע כמו שאמרנו ואחר תעשה הקשירה אשר בטבעת

פרק ט

ודרשואה והצאמת...
בשבר הזרוע ׳ עם
הזרוע אם ישבר ב...
אמנם יצת לחוץ וראוי ...

שיפעול מה שראוי בחזרת השבר למקומו כפי שידעת ...
ותנעהו כדרך והשוחו התשואה והגמרצת ...
ותקשרהו בקשירה הנבונה ואפי׳ על הסבם ...
אם יהיה קרוב במכנו ואחר הקשירה המשוחשת ...
כמה שידעת ואפי׳ אל תחת הכרפק אם יהיה השבר קרוב ...
כמרפק ואחר תקשרהו בקשירות שלש ...
למעלה ועל גב היד לא כמית לא יתבאר ...
כי זה רע והיותר טוב שיקשר הזרוע ...
התרקוה בכרפק שלא יתנועע וכל שכן אם יהיה השבר ...
בקרוב מן המרפק בקרוב ושים על הקשירה ...
ועם סים לכרם אם לא העלה עורן בורסא ושמה ...
והבו ד אצבעות לא עוד ואם כבר עלה ...
ועלה בו רפא ה יבוא׳ בעצר ...
ולא יהיה בונע אז לא התיר עד השבועי׳ ...
העשרים ואחר זה יותר ויקנה בחכישות ׳ ואם ...
השדרה לגלות זה יותר בכ׳ והוא ...
כי הוא רודה בגעים ואם יזיק בחבושה ...
תנית התחבישה ראוי שיספיק מה שהגרנו ...
יעריך כבנו הקשירה לפורות בב ימים ...
חוקה ולא תאות לך ולא תמצא עד מה ...
העליל על כסא נבוה ויהיה בעומד יותר ...
באצילו על כריגת סלם או מה ...
כשער החוקה והנה ירצץ המקום הזה ...
וידוכך ואחר יגלה בכרפקו דבר ...
וכשיפתח הכתיות המכמקות ישתה ואם ...
בעצמים הזקים תחת השבר ולמעלה ...
שבוה שוכב ויבוחה מה שהתל באמנים ...
למעלה והנה בזה די ׳ ואם יהיה השבר ...
ושים הקשירה ברוחק אחד משתי קצות ואם יהיה ...
יותר קרוב מצד אחד ישם הקשירה ...
רחוק כהאחר ׳ ואם יהיה נס״ק לבר אז ...
יקשר עליו הקשירה

פרק י

בשבר מכה ...
יקרה שישברו ...
שני הגנים ...

יודמן שישבר אחד מהם ושבר הוגד העליון אם ...
השבר באחד מהם וגם כי הגד התחתון ...
רגנסא הנה שברו יותר רע ושהוא ...
יותר בנתה וגם שקבול העליון לרשאה יותר ...
מסירות מעשה ואיני בין התחתון ...
וראוי שיחובר בעת כתיחת האבר על ...
אל ירדע ויודע והגרנה הדוק הקשירה ...
באצבעות כורם א ברעשה או כאב ...
ואם לא יהיה כלל הנהגה ...
אז הוא חזקה וראוי שתתרפא ׳ ...

הנקראות אשטידלש אין וזה כבבה שיעלם מכך ואבן ראוי
שיניח בארכם שיניע אל הכף ושרש האצבעות גם כן ויות
יותר קצר מזה במעט אלא אם יצא אליו קרוב השבר בן פ
פרק אל רסג אך אז ראוי גם כן שלא יגע הדוחק בן האצב
האצבעות ואם יחבש ויקשר הנה ראוי שיקשר בן הצואר ע
על הבבית צוית והראוי שתהיה תלייתו ביחוד בהיות ש
שברו למטה בבבר רחב לוקח אורך הקנה כי הוא אם יהיה
מניעת התליאה מקרוב השבר לבדו ויתרו יוצא בי אשען
יקרה העקום בלי ספק וחשה בפי מה שיחייבהו נטיית הכף
אבל ראוי שיהיה הכף ורוב הקנה בתליאה ואם יהיה השבר
למעלה ראוי שתהיה התליאה די שיתראה השבר ויכברו ש
שתי הקצוות מצד הכף ומצד המרפק ואם יצא לחוץ זה י
יהיה עוד לו על שאר התבנית ותהיה התליאה כנגד רך וזה
וההודלות בעת שלא ידיע אליו ולא ישטהו שטיחה בברת
ולפעמים יקרה לקנה שידבק דבוקי בקרוב שבמה ועצרי

יום

פרק יא

בשבר אלרסג אלו העצ
העצמות יבעט שיקרת
להם שבר כי הם קשים
כאר ואם יקרה להם ע
ולזה הם קשים

עליה יסירים ממקומם ולא ישובם
לחיבא כמו שאמרנו בעקלה

פרק יב

בשבר עצמו האצבעות
אלו העצמות יבעט שי
שיקרה להם שבר אבל ה
הסלה ואמרו אם יקרה
להם שבר ראוי שישב הגלגל על כסא גבוה ויצוה שיניח ב
בטו על כסא שות וירכום על העצמות הנשברים בשרת ר
וישוה אותם הרופא בבוהן והאצבע ואם יהיה הבוהן נוטה
למטה אז ראוי לעשות הקשירה למעלה ולפעמים
יקרת מורסא חמה ובמקום הגיד אלו העצמות מתקבץ א
אליהם מותר רב ומקבא מורה ומתחזק ואם יקרה השבר
לאחת משאר האצבעות אם יהיה האמה והקמיצה יוקשר ע
עם הקרוב אליו ואם יהיה מהאצבעות האמצעיים יקשרו
עם אותם אשר בצדם או שיקשרו כלם ברציפה קצתם עם
קצתם כי זה יותר טוב וזה כי יותר יתקיימו ולא יתנועעו
ואז יהיה קשירתם עם הבישות

פרק יג

בשבר העצם הרחב הנק
הנקרא בריטא והירך עצ
עצם הירך והנה ישבר בפ
בפליאה כענין הזק וגם
יקרה זה כן על דרך פתות הקצוות וגם יפרק באורך וגם ש
שנדחת פנימיתו לצד פנים ויקרה אחר אלו הענינים כאב
ומורסא והרדמת שוק והמחבר קרוב במה שיקרה בשבר ה
השכם לזרוע ואם ישבר העצם אשר על הערוה אז
שיתפשטו עצליו יקשה הענין להקנו ותשוב צרת הידכים
להשתין והמהגתו שישטח העלול ויקחו בני אנשי לכתות
ידנו כל אחד כבנו ישתח ידכו והנה יסתנך אחר בידיו ש

שלא יבוזר אל הרווחה ואחר יבתחו ידכיו ויקרבו שני רוב
וחובשים למעך ארכובתו בחוזק ואומן עד שישתוה ואחר
יובן עליו התבושה ואחר יתם על גביית כמו כבגדים או
כיוצא בהם כמה שיש לו קושי וזה קרוב במה שידבא בי ה
הכתף גם כן ואם ישבר מצד הירך הנה רפואתו ורפואת
שבר השכם וראוי שיעשה על הרכוב מלהשוות הרצועות כ
כמו שראוי וראוי שיהיה סביב על מקום כוצע

פרק יד

בשבר פחד הירך אם יש
ישבר פחד הירך יצטרך
לבתיחה חזקה ואמצעי
ואחר ישוהו על התבונה
הטבעית אשר לו והוא נבגינית בחיצונו וקעורות בפני
בפנימו על דרך התבונה אשר לו בבריאות ושבר מענין
כבר אבטעיתו אז הקנה העליון והתחתון ענינים נגמרין
בסער הזרוע והיה הקשירה למעלה תשמור ותעצור
אמרו אם ישבר הפחד יתנך אל המקומות לקום ולרין חה
שהוא רחב כזה הצד בטבע וישתוה בידים ובקשירה וסימני
הבתיחה הרגות על השווי או שיהיה אחת הקשירות על ה
השבר ואחרות תחת מה שיטבע האצבע ואכנם אם יהיה הט
השבר נוטה מן האצבע ואם יהיה קרוב כראש הפחד אז
יוקח חתול וידבק באצבעיתו צמר שלא יתחך בו ה
הבשר וישם באצבעיתו בתבלית ויעלו קצותיו לצד הרא
הראש וידחו לבשרת יאחזו למטה ואם יהיה השבר פ
כמה שהוא כלות בן הארכובה ביום הקשירה מעל השבר
ונדחה קצותיו למי שישתח למעלה ונאחז הארכובה בקש
בקשירה נבריכת עליה וישתוה הגבר והעלול שיסבב על פ
פניו ושוקו נמשחות ואם יקרה עצם עיקן אז ראוי ש
שישתוה כמו שאמרנו פעמים רבות ומה שישתלק כבגר יר
יוקח ואכנם שאר ההנהגה היה כמו מה שזכרנו בשבר
הזרוע ועצם הפחד יתדבק בחמשים לילות ועוד נגיד א
איך יהיה אחר שנחבר רפואת השוק וראוי שיגה בין שני
הפחדים או כמו כדור כיון וביוצא בו שומר לתבונה אש
אשר ישתוה עליה ותחבר ש הדבוק הידוע על אזורה בור
מוגלת לבה שיתחדש ממורסא וחכוך ואם יקרה כור
מורסא על הפחד הנה יהיה מורסא חזקה והוא כמה שיגמר
אל הפחד ואז ראוי שיתבודד ביד להנגס ותתפשט הבור
המורסא וכבר ידעה הרציקות המיוחדות בזה ואכנם הרפ
הרפוסים והמריכים והם לוחות גדולות בהם מעט קעור
קעורות שיתושב על התחתולים ומבריכות ולוחות אורך
הרגל אם הם אם יקצרו ולא יעברו על השוק ויקיצנו בו
בזולה זה יהיה זה במה שאין בו תועלת בהתנועע המבוקש
ואם יארכו יהיה העלול מכנו כעמל וגם כי אם יקצרו וגם
כירם אעפ״ שיקצרו לא ימנע מעמל והועלת אתם שיבנעו
גם כן והולך הבריא בה ינלים שהתנועע בהיות תנועות ה
המעוד הזה בזיק בשבר וכל שכן בעת העלים והשגנה
ויהיה הצורך לאלו הכלים אבגם בשבר הגדול מאד ואי
אפשר עם זה לעשותם אלא קודם שיתהוה המורסא בי ה
המורסא אינה סובלת כיוצא בהם ובכלל הוא כובד ועכל
ומשא נאין

ראוי שתפצר כהם כל עוד שתסתפק בלהם בתחבולה את אחרות וכי שימצאנו דבוק שבר הפחד ראוי שיהיה בפי כח שהרגיל בן בבריאות כהתחברית ותתקבצות ומה שהוא יות יותר נובר התפשטות ודע כי שבר הפחד והדרך ימעט כח שיקרה בעקים אם יחבש ויתדבק ואם יותכו פסלות עצליו תשלחם תחלה ואחר תתצם שנית

פרק טו

בשבר גלגל הארכובה הגלגל יכעט שישבר ז ובתוב הזוק ויודע כח שנכר בו במשוש וישם

וישמע באזן וראוי ברפואתו שתקשור השוק ואחר תכין הגלגל במקומו ואם נפרד יחובר

פרק יו

בשבר השוק אם ישבר העצם הקטן כן השוק הוא יותר בנקל כשישבר הע"צ העצם הגדול ואם ישבר הקנה הקטן העליון תהיה הרדיה להורן וקדם וגם כי ההולך עם זה אפשר ואם ישבר הק הקנה הגדול התחתון ישה השוק אל חוץ ואם ישברו הקנים יחד אז הוא יותר רע ואז יקרה לשוק הנטיה לכל צד ודע כי רפואת שבר השוק בהקש שבר הזרוע וביוצא בו ואין ענין נטיית השוק ועוות יקרה להבינתו הטבעית כמו לזר לזרוע אבל הוא ישר ולכן ראוי שתטוה בתחתיתו שישוב אל הזוכר

פרק יז

בשבר הקרסול הקרסול בטוח כן השבר לקשור הל ולכנן ובוהמים שבו ורוב כה שיקרה לו השבר

אבנם הוא ההקעה וכבר אברנו בה

פרק יח

בשבר העקב שברו קש קשה ורפואתו כבורת גר ורוב כה שיקרה לו הש

השבר אם יפל האדם במקום גבוה ונשען על רגליו ולפעמים יקרה עמו רצרן גדול עם הולת דם לפנים יקצא בו והנה יובל למקרים גדולים מקרחות ועירבוב שכל ורע ודעש וכריצה כן הרגל ואם יקרה בו כורכא נקמות א איננה מבוארת ולא תצא והנה יחרש בהות לא היתה והוא אות רע יורה שהוא בדרך העפוש ואם תהיה כורכתו ב נראית גדולה להורק הוא יותר טוב ולפעמים יובן בקיעתה ואם יתדבק העקב יהיה ההולך עליו בכאב ואם לא יתדבק העקב בפי הראוי יבטל התנעלת בו

פרק יט

בשבר אצבעות הרגל ר רפואתם בשבר הקנה ברפואת אצבעות היד ולפעמים ישות אותם ה

התנכש בכף רגלו שידרוך בהם

נשלם המאמר בשבר .תהלה לחובש לנשברי לב

האופן הששי

בארסים וסבי המות והוא חמשה מאמרים

המאמר

הראשון בשרש בה שידרכן בעניני הארסים וסבי המות ופרק המאמר בה עניני הארסים וסמי המות שאינם בעלי חיים

באמר כללי בשמירה כסבי המות החיים וחיתם

פרק א

בכי שיאחר שהשתדלו כוח הארסים בהזמנות הגבר עליו

הטעם במוציצות או בליחות או הריפות או בתוק המ' עליהם הריח הטוב כי רם ישברו כזה טעם בה שיקרם מ וראוי שלא ישבו במקום חשד זה על רעב והקא בנגעתו כי לכל אחד משני אלו יעלם כה שראוי שיבין ויבדיל להזיק ההולות וגם שתבלא במאכל גם יקוים המות יקרה לסם כמות שני מקרים אחד שיגבר לכן בה שנתבלא מכבו ומשני טיהיו העורקים כלפתו רח ויוצא וסם מעבר בהם יעבור ואולי יזוח טרם ומטבעי לסם ריח וראוי עליהם גם כן שיהיה לוקח על הזן הזול הרפואות הדוחות להזיק הארסים וסבי המות כמו בטרידאטום שכבר נוסה תועלתו וכמו מעט מן אגוזי ובן התאנים עם עלי רודא ואגוז ובלוח ואכנה המשקל שיוסיף רודא יבשה עשרים הלקם אגוז גם המ בלת והתאנים יבשים כא המשה הלקים ולהזי בוצלא לדחות הזק הארסים כלם ויבטיחו גם בקלא א אאנות זה הואם זה שני סבים או סם אחד ובית למתות קטנים במשקל זוז והוצי ישתה ביין כבוה ה ובלת בזה גם כן הראוי לנהר שלא יהיה כל שהתחי כמאכל ומשתה זולתי טלו לבר כי לפעמים יקרה חמוץ שלא יחושב שגם לפעמים יזדמן שישול דבר רע כמו לטעה והכביות רעקרב בכות שיסמל ובכלים שיש בהן כי רבים בתקבצו אותבו ריח היין ומבהרין אליו הלקה יכוהו בחביות ולפעמים ישתו בכבו ויקאו בו ולכן הר שיש כל בתבועלים ובה שתחת האילנות והגדולי התהאל

פרק ב

המאמר הכללי במתנו וסבי המות הנוד בעניני סבי המות של בה

בינים פועל פעלו באיכות שבו ופועל בצורתו הכל עצמיותו והאחר אם במאכל בעצמו כבו האתבה הה ואם בלוחב כוחם כבו אבמודבי ואם בקור סרוש מ אופי ואם סותב למהלכות הנשימה בגוף כמו ליטהר ואם הפועל בכלל עצמיותו כבו הביש וכבו אל ההולה אשר סיגר שהוא טורף אל ביש ואם לקרן הטבולתאו לדבר אחר כמו קרני הסבולת וכבו כרת הגבר וגית מ ואלו הרעים שכבשי המות ועוד הנה יש בסבי המות כ שיכל על אבר אחד בייחוד בעצמו כמו קנטרידה על ה המקוה והארנבת הימית על הריאה ובהם שיכל על כל הגוף כמו האופי וכל שימית בקרור וכוג או בקעה א בשיכה על אבר אחד הנה אפשר שיהיה מגלו אל ה וגם כי המקשט כל עוד שישאר יותר בגוף יהיה גלגלו יש רע והשלום כבנו בתהבה ישהו

ולשה טיבא אותו בגיעה וביוצא בה אל ברפואה ומנגדת לה ודע כי חוזק הפרדים וחוש בגונים החמים הם לצד אחד יותר חלושים ומצד אחר יותר חזקים ואי זה מפני זה הצד יותר ינבר יהיה המשפט אליו כי מצד שהטבע החם בלב יקוסם אותו ויגבר הנה פעולו יותר חלוש וכו ומצד שכוצא בגוף החם ודקדוק לעצמותו וקר הכבד וכוש ומשיכה בחוזק תנועת השריינים ומשיכתם בעת והתקבצות הלבן יהיה רעתם בגופים החמים יותר חזקה וכל שכן בהיותם מנגדים לטבעם ונראה שיהיה המאמר כם בספי הבות החמים המאמר הזה גם כן כי הכבד והם יקום יקובצם ברחוה בן הלב והחבת הבה אך השריינים כהבנע החם יעשעם ויקרה כמו זה ולכן אמר גליגום שהאלפרפאש ואני חושב שהוא הכיש או סם כות אחר אכבם ימית האדם ולא ימית הרגרים כי הוא אינו בגיע כי בגידוים אל הלב אלא אחר וכן שכבר נפעל בהם כהתוף הפעולות אשר לא נשאר אחר הפעולת אלא השהגות מזון ובאדם ימהר קודם זה לרוחב מעבריהם וחוזק החכם וחוזק תנועות שריינים הכרשפים ואומר זה פגים כת אך היחומים גם כן בין הבה ופועל והנפעל מכה שראוי שיעיין ומאין נודע שהאלפרפאש סם כות בערך אל הם הבות הרחב אשר לבעלי החיים בטוחלים אם יקבע עד ש שיהיה מבות כשיקבע מכמו האדם ובלתי ממית בשלא יקבע כמכמו הרגרים ואולי יהיה אלפרפאש אינו סם כות בערך אל כמו החזיר והלו לא היה משתבה מזון ומגיע א אל הלב כיבעיתו אל לב האדם בנקלה איך לא ימית

אמר והנה היו קצת הפטלות לקחו בתחלה הענין הכר כוינם כאד כן הכיש ואחר לא סין לשקוד עד שהטבע התבע והרגיל בו ולא הזיקום דבר והנה ספר רופוס שעלמה אחת היתה גזונת לסם מות להמית בה הם המלכים אשר ישכבות והנה הגיע כוונה הכריצה גם גדולה עד שרוקה היה כמית בעלי חיים ולא יקרבו החרגג התרעולות אל הרוק שלה

פרק ג.

ההוראה על כיני סמי׳ הם המות הנה יורה עליה בה שיתחדש בגוף בהגע כהענינים כי אם יתחדש בו דוטה לעקיצ׳ ונשברים

וחבלים ואבול ודע שהסם נמין הרפואות החדות התם החמות החריפות כמו ערניך ואל עך והכפי וזו מומת ואם יתחדש התלהבות חזק וב׳יטת עורקים ואודם עין ועד וצמא יורה כי הוא סם ארסיי בחוטו לבד כמו איא אאופורביאו ואם התחדש תרדמה ובטול חוש י וקור יורה שהסם הוא בתבורדישים חוש ואם לא יראה אלא נפילת חבת ודיעה קרה ועלוף הנה הוא מהסם כהסכים המנגדים לאדם בכלל עצמותם והוא הרע שבהם והנה יקבל מופת עליהם בריחם ואמנם ריח הגוף כלו הנה כמו צחנת ריח הגופי משיתתו ואם ריח אבר כם מבנו בריח הנה בעת שתיית הסמים המעפשים כמו האר

הארנבת הימיות והצפרדע והקנטרידש וגם יקובל במופת בקיא כי אם יקיא תסתוי סם כות לא ירוחץ שיפול הראות על עצם בת שישתה כמבו או יודע בריח ובטעם כ כמו כה שיפול הראות על לישרניד וגבסין ווחם הבקיא זה והחלב הבקיא וכן האופי יודע בריח והארנבת הימית וה והצפרדע בזהבא והאחות הדיעים אם יתחיל הם הסתוי להתעלף ונתהפך אישון עינו ויסתר שחרותה או ל לא תקוה וכן אם יתאדמו עיניו ויעקין לשונו ויפול הדפק והזיעה הקרה אות רע ובכמו זה הענין יבטט כי שיהיה

פרק ד

בורך כלל רפואת כי של שישקה סם המות ראוי שלא תדחה הענין אבל

המהר כמה שיאות בו קודם שיתפשט כחו בגוף וישתה מי כים פושרים ושמן שיתאסינום ושמן זית ויקיא ויטריין ב בזה כפי האפשר והיותר טוב שיהיה בו בה מאלוב ובורק ו מיערב בשמן זית וליציאום ושמן אגוז ויאהב שיהיה אותו שישתהו להקיא כזה וכוללהו בים רכים או בזמנית ר רכים כי הם ואעפ שלא יספיקו הנה הם ישברו בה הסם ויבצחוהו ואם יקיאו בה שאפשר להם ישתו החלב הרב כי הוא מטבר רעת הסם ואין הזק אלו נפ״ש מבמו גם כן שישתה בשול זרע אורטיגא עם שומן חלב ורוחה וסם בקיא ושלשול ואחר שהיות החלב והרבאה יהיר כוב כן החלב גם בשול זרע פשתן וכן היין המבזק בשומן אווז ב גבם וכן כי האפר בנגנים וראוי שתחכך אחר הקיא בחז בחוזק וכל שכן אם יוחש ירידת החזק אל בטח ואם יהיה הבעס והתנגנות יתר על זה העשה בה שיקיא וישלשל ולא תשכח ענין שתיית החלב ואם יצטרך להשק להשקותו כמו טריאק טין והוא המועיל כי הוא מאד טובה העוד על אותו הסם וכל שכן אם ישתהו בתחלת הענין כי הוא יפליט הסם כמו שהוא בסותו גרגרי לאחר שני מטקלים טין חתום שני משקלים איריאוש שני מטקלים יולש בשמן והשתיה בלוז וגם גרגרי בלשמו אוש אישוף יבש זרע לפת כדברי פלפל לבן ושחור וארוך ואג ואגים ופטראסליון ואנאדי כמון כרבתי זרע גרקאמי בא ארבע דרכבים אספוק גרגרי פרה אישקינגט בכל אח אחד חבושה הדרכבונים קקיא לינציא יח דרכבונים אבומי זעפרן בא ו׳ דרכבונים יולש ברבש וישתה ביין כפול רוכו וישתה טין חתום כמו שהוא בעצמו ביין ויפעל זה והנה חשבו רבי׳ שקבל הרגשו׳ אם ישתה ביד יפלוט סם המות ביד וכבה שישתה גם כן מחישת פראטי ועלי קנים וסלש וסלטיקא וזרע גשינגא וקשטור הלוז והאגים וזרע ומבה שהוא כמובה בענין הזה שישתה גלבנים בוסריה מ בשקל ארבעה גרים בוא בשקל זוז ביין ברוק ואם יקרה אחר הקיא התלהבות חזק המקתו כי השלג ושכן ורדים ס בקורדים ויקיא בו עם זה וראוי שלא יתן גלל ולא יעזב עגבו בתרגע אבל ראוי שיעורו ויקטקטו סביבו ואם יתבאר לו הצורה ויודע הסם ירפא בל

סם נכוה כמאמר בשעורו והבאור הזה יהיה על ש
שני פנים ויודע מאיזה מין הוא והשני שיודע וגם
הסם באיזה מין הוא בכלל הראשון שיודע שהוא כהבהמות
והקרים ואז תרפאהו בכמו החמאה והחלב וכן המתיקה ח
הנקר׳ פולת הלקוח בשם שקד ושום חלב וכל מה שישבר
החדות או שיודע שהוא מיבש להבים ויקורר בכמפורא וכמי
וורדים ומי כוסברה וכיוצא בזה כל זה מקורר כשלג ותחבוש
אבריו הראשיים בכמו עוטי המים והלחם ותחדש עליהם
הקרור בכל עת ומכה שיועיל לכל זה החלב בכר משוכך
תכ״ף מבין מקודר ואם יצטרך להקות יוקה או שיודע שהוא
מן הכרדיונים תחרש ויעשה בכמו התריאק ורפואת החולית
בוין חי וכן המשכים או שיודע שהוא כנגד בעצביות ואז
ירפא במטרידאטים ותריאק ורפואת הכבד ובאשירור ויע
ויעשה בין הכתר והיין ויכנסם העלה והיה הכתם אשר
יתנה בו וילבש הבגדים המבושמים ויעקש והוסף פי האיג
האצטומכא ויפתח בפיו ויטרנו שעור ואבנם אם
יודע בן הסם וירפא במה שמחזר בו כמה שנזכירהו וכבול
הנה הרפואות המיוחדות במכת הארסים ודע אם ירצה
ביום לשבר חדות הסם או לשנות עצמותו כמו הטין היות
והותום ואם שירצה בו הקדלה התנגדות איכות בם
בכמו שתיית השום ביין למי שעקצו עקרב

פרק ה

ברפואות המשותפות ל
לארסים ולסמי המות
אלו הרפואות הם
הרפואות אשר יצא לקרא

לקרא הסם שלא יניחוהו להגיע אל הלב והוא כמו התריאק
ומטרידטוס ובנדוזהר מה שהוא מנוסה ושין הרתום ותריאק
לקוח כמנו ותריאק הארבעה ואמרו שפרח הלענה הנקרא
דפלי ועלהו מבלטין מן סמי המות ונאמר שנגרטרי עריגד
והוא נגיצורי מיפלא בענין הזה אין דומה לו ויקח אבנראן
ושרשו כשוח בכל אחד זה שיח ארכיני שני זוזים יהלש ב
בדבש וישתה בכמו המזה והרפואה הלקודה כמנו כיבלית
ושרש בבור כרים אם ישתה ביין ואודנג גם כן וזרע לפת ו
וגם אגאריק שני זוזים ביין ובזוברת הבר ובלוליש וזרעם ו
וכרקם וגם דיארציני ומוח ארנבת בחומץ יין שתי
אוקיות או קשטור משקל עם ב׳ אוקיות שמן זית וקצום תג
וגם יוקה מי הכך סחוט וישתה וזרע מטבינגש ובפרט קרי
קרישינשיש והולחית ובשול נפרה ובשול כאמליו וזרע ען
שרפאן כומלא מורכב יוקה זרע נאפי כרכרי וקש
וקמשיר ועלי קנים במא׳ חלק א׳ לב קל וקנטוריא נ׳ פעמים
בכמי הבל ישוה כמנו כלה גדול ודברים ייוחם פעלם ל
לסגולות כמו שזכרנו מי אבן עדם כרכרי יבש בנוקה
וכלוה ברפואות החזקות לרדות הארסים וסמי המות

כלל א׳

בריסמים ויקאוטים והמתעצבים והלחם

פרק א

מאבן הערונה
הנה הגידו קצת
האנשים שיש בא

באבנים אבן ארסיי דומה לאלבות והנה משקל ואבן מבמ
יבות וכני אותם בכמי המות ואמתיים המועיל בכלל ק
עצמותם כמו הביש ואבר כי רפואתו רפאת המים
וורפואה היותר מועילה אליה הוא הבאדזהר

פרק ב

בבכמי חי ונקרא דנג
אבנים רימנק והי נקרח
דוב מי שיהגהו לא יוכל
היזק ממנו מי תאנה

כמו שהוא בלבשה אבל מי שהנך באנש וכן ב
החי הנה יקרה לו כמא חזק ויערב״כ שכל הלאבה
יוכל אל הבריצה וידניש בכובד חזק כאשר יצר הלגנה
יוכל אל הבפיח והשתוף שיקרה לעצם הבות כמו והו
ורגרוטו וכברותו ואז גם המת ויגלה כמו הת
התכמה רנה הוא רע מדוהך יקרה כמנו בקרים וזמם לכן
למקרים מה שיעתבה הליטרגיר במבלים ומכמי בקו
והגית דם ובוכד אצטומכא ויפתח נופו רקער שגו
הרפואות ברפואה הטובה אדר הקיא ובה סתמ
במעטו שיכתנה מהסמנים כמו בירא משקל נ׳ זוזים
ביין או ישתה בי הדבש פעם אחר פעם וגם שיחקן נוים
ברק ומהר ימשך אחריו ברפואות רפטש הנעשם וחוק גם
חוזק הלב גם כן ברפואות המשותפות ואגבך אם
ויצק כאשר ראוי שיעקר עד רגל אחר ויהלבן על דמ
הבגד ושישה ראשו יותר שיוכל וכל שכן אם יגלה כמו
אשר בצד האחר בדבר וכן אם יגרע על אותו הצד
ומי שירצה ללקט כבלו בכחול העפרית יבוש כגון וכן
הבנף רחי נתלה והוא טועת שרבבף החי אם יהיה מגה
כל כך קרוב לא יצטרך כי אם רגשה והבריגה והלקה
לבד ואם יהיה יותר עמוק בזה לא יועיל ינבי
הפיקנדלי

פרק ג

הל שרגיד והמצוי התמיד
יקרה למי ששתה לשל
שינפח מימו והכבד לתה
ויעצר שתנו ותנאי

ולפעמים לא יעצר היציאה אבל תפליג התרתה ולפעמים
כמבר באצטומכא ובמעיו עד שלפעמים יצא הכל
להפשט ולפעמים ויהיה כהולנגי נפח ויצא בכמט כמר מ
מתאבן וישוב מראהו עפרתו ותצר נשימתו ולפעמים
ירקן ולפעמים יקרו עמו כקדח אליאוש ושנגמר
מראה הגוף בבריאה העפרית וכן משוי הנפרת
רפואתו ראוי שיהפרר ותתחיל ברפואה המשותפת מהם
ושיהיה בדבר שיש בו נפח כבשול זרע כרפס והשלכי
ושבת תנינדי והאגוז שישתה בורא שלשה זוזים ביין ויהיה
אספיקא סלחיקא עם זבל יונים הדועים ביין בירתא הנה
רפואה נפריגת או ישתה אשמעתין ושיש זרע כרפס כל
ופלפל ביחוד כל זה ביין או משקל אחד זו בורא עם כמ
במשקל הצי זה פלפל עד שירוע וישתה שתה קרנם צאן
אשקבוניאה כמי הדבש ומזונו הראוי שיהיה
בוני אספידבאג הלקוחים מבשר כבש ואותת בריאה
שיותר הטבע ויתר השתן ובכלל יצטרך אל המזהם ה
המגיעים והמגירים והמשלשלים

פרק ד

בסרוטא יקרה לשוחתו שיתהלכו לשונו ויתפר אב אברין ויחזק שעליו ופוקו ופוקותיו ויתערבב שכליו ויתקדר דכו ובחזו ויתגנבו ויתע ויתעלפו ולפעמים יחוש בגרונו בעפיצות וימצא בל בלסאתו ולשונו נהירות ויובש ובבטנו קושי ובאצטום עקיצה ובכבדו כאב ובכסליו כתיחה ובנשימתו צרות ולפעמים יכלה אל בחנק ויתלבן כראה הגוף כמבו ולפעם ולפעמים ישתין שתן שחור דמוי רפואתו בכו רפואת ליטרגיד וישתה האסקסוגיאה במי הדבש והכצירים הש השתן ויחזק ולא יעזב שיישן וכמה שנכנס ברקאתו שכן אקוראן ושמן ליליו וסבן נרגם ויפול ברפואותיו ש סרף עץ פרנגש ורפואת דם אל חנין והפרשינרש וגם בכה שיועילהו שיאכל ארסקוטבן וזלקסאו וישתה עליו ה היין הנקרא טילא

פרק ה

באלנבסן ובלטן נינסו הנבסן יקרה כבני בכו כה שיקרה בסירוטא ואבן ינהל בחנקו נראוי שירטא ברפואת סירוטא וברפואת המטריות ואחר ישתה הרידים ודבקים להסיר כזורות הביין אחר החנוק הנזכר וכיני ה החביצים המרכבים ויצטרך לטלטל באסקמוניא וכיוצא בהם ויזהור לטלטל פעמים ואם נפשטו המעים ירפא ברפ ברפואת המשט המעים וכמה שהוא נזכר לנבסן אמר ק קצוות ענפי הכרם עם סודרינא שדרוצה לומר אותם

פרק ו

בזנגפור והשך ובלטין אלט אלמנרא יקרה בהם מקרים דומים למקרי הכספי והוו ה הכות אך כי אל סך אגלי ו יקרה כבני שלשול רב וזה האות הנכון כו הרפואת הרפואה הזאת בעצבה ואחר תעשה כיני החביצים הרש הדשנים והשומנים ורכים

פרק ז

בזג נאר יקרה כבני חבלים חוקים ועקיצה חזקה בגרון ונוהוך ומבשרים בקרבי וקיא והחיצים רפואתו בכו רפואת הזרניך אשר נזכירהו

פרק ח

שפוי הברזל וכינו יקרה בזה כאב חזק בבטן ויוב ויובש בצפה והתלהבות וזם ומביא כאב בראש רפואתו ישתה החלב עם קצת בת שיטלטל בחוזק ואחר ישוקה שמן והחלב והתרבאת עד שיפלטו אלו הענינים ויותבר יציקה שבן ורדים ושמן וי ויאגלט ושמן חלפי כטורף בחוזק על ראשיהם ולפעמים ישוקר דבר בן אבן מגניטס עד שיקבץ הכפ הנפרד לעצמו ואחר יסמך אחריו במשלשלים הנזכרים ולפעמים ישתו ממנו כל יום משקל זוז ואחר ישרוף אחד מ שיקים דשנים המבעידי עם שומן החלב בקר שיתשלשל אב כבר ירד או שיקאוהו אם יהיה עדין באצטומכא

פרק ט

הסיד והזרניך כי שישתה בהם יחד יתחדש לו חב חבלים ושחוגים בבעים ו ומי שישוקה כזהרניך הנעלה כבלי והשנאה יקרה כבנו ק קרוב כמה שיקרה בן אל סך וגם יקרה שעול בזיק וכי שי שישתה הסיד לבדו יקרה לו יובש הפה וכאב באצטומכא ועוצר השתן והתרת בטן כרם ויצא הסיד בשתנו ולפעמים יקרה כבנו קור הקצוות ויהיה עלוף לפעמים ויתגנב הלשון ויקרה כחנק הרפואה תתחיל בכה שראוי ואחר ישתה המים החמים כבלאב שיקיא או בטבן ואחר יקח כשול זרע פשתן וכשול צורת וכשול גרגיר או מ מתוקים וסחוטי מלוכא כרבש ולא תסור מהשקות החל החלב והרירים והדביקות והדשנות והמרקים השומניים וכל שכן כפלוש וירפא השעול אם יתחדש בו במרכבים הרפואת הסיד המוקאה והתוקן והדשנות והריבוך ורפואתו קרובה מרפואת הקנטרידש וכמה שנזכר בזה יוקח שתן ח חמור ומרחת העופר מהאהלים וישתה שעור שני דאגיקים בבים חמים

פרק י

בכי בודית קרוב הענין מן הסיד והזרניך ורפואתו כרפואתו ויטריאהלא ואלום יתעורר בשתייתם ש שעול חזק ויבול אל החרחור והוא טישי הרפואה ש שתיית החלב החלוב ושתיית התנואה וסוכרי והמבסקים ה האישופים וכיוצא בהם

פרק יא

בשתיית המים הקרים ב ברקות נפש כי שישתה אותם כריקות ואחר מ בטגל או כריזין יופחד בו הסבר המגג והשקיו הרפואה רפואת הבוריבומא ורפואת הלאבה וכיוצא בהם לפעמים יספיק היין החי ש שישתהו עליהם

כלל ב

בסמי הבות והארסים הצמחיים

פרק א

באלביש הביש הוא כה מורע מסמי הבות ויקר ויקרה לשותהו שיגפחו ש שפתיו ולשונו ויבלטו עכ עיניו ויתכפתו סביב ראש ועלוף ולא יסבול שוקיו והוא רע לפי סמי שיכלט כבבו יבטע שיכלט שלא יפול בריקה או בסדפו ולפעמי יעורר הבצרה ריחו ויוטבל היין כסוים במוסטתו ויבות בי שיפגע בו כיד הרפואה הראוי שתכ שתהדר להקיא יותה בבשול זרע לפתית וישוקה היין ה הנקרא טילא ושומן החלב בקר שתיה על שתיה ובן בשול ק קליפת אלון ביין ואחר רפואתו השרשיית באזואר ורפואת המסך גלנגדואר והלבונה והריאק ודול רגה יועיל כמבו אל נרד ומהדברים היותר טובים שישתה הבכן בריב ך אבן באזהאר או שעור זוז מרפואת כבך עם שיליקא את אחת כמוכן וחשבו רבים שטרש קסאריש הוא חבר המאר לביש וכל

ביני הראפאאריס שוכים לו וכל שכן אותו שדומה לאלום ויש לו תושים כחוטי הלישרלים וכעל החיים הנקרא כוש והוא עכבר כנגד לביש וכבטל פעלו אם יאכל סבנו

פרק ב

בקרני השבולת כי שישוקה סבנו ויוראו כו אותות השרכאם וישחר הלשון ויטיף דם באמתו טפה כפה והרפואות ראוי אחר הרפואה המשותפת בהקיא בכי שעורים ונסן ורד פרשי וכיוצא בזה שישתה בן כמפארא בסקל אחד באוק באיקיא בכי ורדים והרעה בגדי הלבן כרפואות החוקות ה הקרור בכמפיר רעגדי וישתה כבטן זרע תפוחים חבוצים קלוי וקנה קלי שעורים במי שלג בגרלאב וישתה סחוטת רמון חמוץ וסחוטת קשות ואבטיח ומי שעורים ומי ענבי השועל וישתה חלב נקפא חבורץ

פרק ג

במורקין הסם הזה לא יד ידעתיו וחושב אני כצד א אותני המברא שהוא דוכת לביש והאותו׳ הביוחדים לסם הזה הגבור שיקרה לשותהו עקיצה כבטן ופוקות ועליף וכרסבות בפנים כלם וביחוד בשפה והתקרר בשיבתו ותסרח ופו ורדד׳ הושל ויתערבב מבנו השבל אחר בו כד בראש ויקנן הרפק ויפסק ויזוע ש זיעה קרה ויקרה ויבות זרם ואתו רפואת הביש זכרון כפים ארם יג חמים רבים

פרק ד

באיאופוריבין יקר׳ מבנו צער גדול ובחורש עקיצה בבטן ונפוקות ולפעמים יותר הכטן מכנו כהצלנה והרפואה ראוי שיקיא ו ואחר יקודר להשקות סובן חלב וחמאה ואחר ירפא ברפו בירפואת קרני השבולת וישתמק על מי רמון ומי תפוח גם בכרועים כשעם ומי החלב הנקפא

פרק ה

בחלב היתוע הנקרא טיש טיטימאלש הנה הם השבעה הספורים בם בסמים הנפרדים וכל שכן חלב השבראם וחלב אל עשר וחלב אל לגניא ואבנם יקרה להם בעקיצה ושלשול ודע בה שיקרת בן האופורביו וראוי שתשבר כחם בחלב הנקרא אל דוג וסובן חלב וחם וחמאה וירפא הבקרה המתחדש כהם כשלשול דם או שת שיון דם כבה שנאמר בשעריו ׳ ובאבר שחלב שברים יבית בשקל שני זוזים מבנו ורפואתו הוחיצה בבי שלג וחלב אל עשר יבית ג׳ זוזים מבנו בב׳ ימים וישאר בב בכבד ורפואתו גם כן כמו זה

פרק ו

באשקמוניא השתית המביתה כבבת שני זוזים והוא מריבת העניינים כבות שוכרנו וראוי שתשבר רעתה באלדונג וקמח קלי בזרע תפוחים ובמין הברושים קרוש ובמין ריבאן קרוש וסמאק

פרק ז

בבזוריאון וקטוליון השתיה המביתה בהם שני זוזים ויקרה בהם קיא ושל

ושלשול בוגל והשוחר מבנו הנקרא קבוליאן כשל יותר ויקרה מבנו עקיצה חזקה בקרבים וכאב בבטן בלו ודגדוג ופוקות ואחר קיא לבני וקצפיי ואחר יבטל בלו רפיון האברים הנקרא אשפשבוש ויסיר הקל הרפואה אין צד מבלי שתיית החלב החלוב השומן הלב בית ברציפה והלב גם בן לשבר בזה רעתו הפיסול הסכנה אז אין צד מבלי שתיית טריאק ומטרידוטים והיא ורפואת הטין החתום ואם ישקט ישתה אחרון סכנגבין והגרבי יבים סיסאר רוע הבוג

פרק ח

ברגלי תאלוה ונקרא גרא פי אר אלאגדי הי והוב בן הלוה יבית אדם ובהמה והבעט מבנה נחוש צער הזק ובצי בטן והב גדול והיא חמה ויבשה עוקצת ומתכה וחבים אשר יצבוה הלענה בהם הם הסריקות אבל אי אפשר בלהם ראוי שיוספו בבלי ההשפה או שיבטו בם בפתיקות והרפואה ראוי סילקם בטול נתנתו והבורים האסטי השיר כי זה בוסלא והרע אנקטו להאנגרשקטבוש עצבו ובשולם הוא צרי לה והאגלביג ברבס ומגרי ונלאב והבותרות כלם ותורם כבוסר קש קרוש בוב ועם זה אין צד מבלי הדהנים הרבקים אחר יד וריעים פעמים רבות ולהבסך אחריהם בהוקנים

פרק ט

בבלאדוד הוא א אבא רזי יקח בבנו הנו בורך ובבטן החליה ותליים חדים ולפעמים יבטל קצת האברים וגם יבצל מבנו יחודש כבנו בלבגל שכל בשרפו והשחתה הח והמיבוחה מבנו שני משקלי ולפעמים לא יהקש קצת ראבילים בסגלה וכל שכן אם יאבלוהו כאגוז הנה ראיתי בי שיהיה כוססו כאגוז בכוסה שלא היה נבקבו והרפואה ישתה שבן שקד והשטבינן וחמאה והבה ושמן חלב וחלב חלוב והבורקים הרחצים ובה שהוא בשמנם להשקים העקיצה והבטעם הנקרא אל בנין ה ואחר ישוקה חלב בקר נקפא מקודר בשלג והבן ויפ בקורר ובי שעורים מקוררים ובי השרנת מקוררים וה בבי תמרים בלתי מבושלים וירפא ברפואות הרסום ובמדברים אשר ירפא בהם גרגרי צינבר והאגוז הנז באריגור שלו

פרק י

בטמאפק ובלקו אלקו ביקנתריה גם כן בבו השמ בחדותו רפואתו כבו רפואת אנאקרדי והשבני הם היותר סולים להזיק

פרק יא

באסטא פוריא בקריו והשאר בכ בבקרי קנטרידס ורמאה

ואבותנו נזכיר זה

פרק יב

בדוא בובריית יקרה לבני שישתה כבנה כלי בלישת עינים ושריפה ו התלהבות חזק רפואתה ראוי שיקיא כבים וצים ושכן ואחר ירפא כרפואת הלקה וכיוצא בה

פרק יג

בתאפטיא ובלטין היפ היפיסיאי הוא שרף רודא הירדית והנה יוחש בטעמו כטעם הברדית והוא חד ויקרה מסתיתו עוצר בכל מה שי שיזול בשני השבילים ויגפח הלבן ויחדש קרקור ונפח ו וטרפה בטרין והאצטובכא ובליכת עין ואודם פנים ויתחד יתחדש אל שאר בדחותו ולפעמים יביא לעלוף ו וקטן בסיבה הרפואה הוא שתמהר להקיא וישקה אחר זה החלב ושומן חלב והמאה ומי שעורים ויערער ב בשמן ורדים וחלב חלוב וישתה סכנגבין וכסורת אמסנתין ונבה שהוא ידוע אצלם בצרי אליו וידער ויערך אל בסם וש ושרש אל ברות ובשול אזוב ונאמר גב קשטור עם חומץ בחומם או עם דבש וזה אליו הוא על דרך סגולה או על דר דרך דחיתו בן הגוף בהתכה ואם כפי הנראה הראוי שה שהקודר הוא הנבון

פרק יד

אל גילבהגיך כקריו וה ורפואתו כמקרי ורפואת כבים ואליב רום לבן

פרק טו

ברזבר אלציני יקרה מ ממנו שלשול גדול בא באד הרפואה ראוי שיקיא אם אפשר ותשבר כחו ותשתה החלב והתמאה שת שתיה אחר שתיה או ישתה רוב וישתדל כמניעת השלשול ולפעמים יושיע במוזקי ויכבע סלשולו בתריאק

פרק יו

בכנדם ואליבורום לבן וצ וציקלמן וסרוכת קשואי החמור ומין קצת רע הנק הנקרא ניגיללא ואנייקן שחור הבגדם ובלטין קינבדיש יעודר הפין קיא גדול ולפעמים יחנק בו ובן הציקלמין וה והאליבורום לבן גם כן כי הוא ויעודר הפין קיא ויקיא ולפעמים יקבץ מה שלא ידחה אבל יחנק ולפעמים יע יעודר שלשול והבל יוכיל הגרם אל העלוף ונפילת הכח ודיעה קרה וכיוצא וכל שכן אליבורום לבן ואגריק שחור כי הם דומים זה לזה לרושם פעולתם אמר גלינוס הנה דפק שותה אליבורום לבן בתחלה רחב ומיעט ומעוב ומעוכב הלוש מאד מאוד מאד לשתנק החום הטבעי הח תחת תליה הרבה אשר השיגה אותה כה הרפואה בפתע ו ולא יוכל הטבע לדחותה ואם יתחיל להקיא יתראה שלשול אין סדר לו כי הכח המביאו להוציא ואם יתחיל להם להתחבר וישתה מאד הנה התחיל העלול להיטיב עניינו ו ואם לא יהיה מביו להקין אבל אם פוקית וכיוצא יחלש הד הדפק ויתחלף ויתכף מאד ואם יחנק יתעכב כלי סדור וה והאחר כי החום ירבה ולפעמים יתראה בו נלוות ליחות והאליבורום הוא כמה שישות הכלבים

הרפואה ראוי שימהר לפלטו כמה שידעת או להוריד הפשטות החוק בתוקנים היוקים כמו הקולוקינטידא ואחר ירפא התחנק שלו כמה שנאמר בש בשער הפטריות ואם ימנע הקיא כי ההתחלה בקיא לא יהיה דבר רב וראוי שיתבלא בשני כבים פושרים ואחר יקיא ואחר יחזור חלילה ואם תקרה כויצה ו ישתה חלב ושומן חלב רב וחמרה עליו הקירוטים המרכב המורכבים ושקד האטבעי השוה וירפא ברפואת הכויצה ה חובשת

פרק יז

באליבורום שחור יתחדש ממנו שלשול רב וחונק ואם ישתה ממנו שני זוזים יכריע וימית ויקרה לנו רפיקת לב ושרפת לשון ויקר ויקרה לבעליו עלוף רב ונפח ואחר יתכווץ בעליו ויריעם וימית הרפואה תשבר כחו גם כן במכה שיד שידעת ושישתה אמסנתין ביין או יקח כמון ואנים וקשש וקשטור או שפיק נרדי חלקים שוים וישתה ממנו קרוב שני זוזים ביין ויונח על הנפח בגד בחומם והנחות בתבשות בתירים הרוח ממה שידעת ואחר יאכל גבינה רש רשומה ברבש ושומן חלב טרי והמקרים הרשנים והיין המתוק והיין הרב המוג ואם יתחדש ממנו כ כויצה יעשה בה שנאמר בשער אליבורום לבן ואם יפליג שלשולו ישב בכבים קרים וישתה הקסיסים הקרושים הנקראים טאפש והרפואות העוצרות

פרק יח

באל רכדאם ובלטין אמברש דאניטי יקרה מבשקל שני זוזים ממנו חנוק ומורסא וימות הרפואה כרפואת האבפורבי

פרק יט

באל דאזי אמירבם ממנו ימות רפואתו מה שיקיא וישלשל והחלבים הדשנים כפי מה שידעת

פרק כ

בנפת הקיק והשמשמין נאמר כי מי שיפליג בסמיכתו בשני אלו הוא סם המות ורפואתם הרפואה המשותפת

פרק כא

בקשטור הנה הקשטור אם יתעפש יקרה ממנו מקרי שרם שיבאם חם עם הזבי הזביחה הנקרא אסכרה וימות ביומו וכל שכן השחור הע העב שבנו ובמראה אנבה הנוטה לשחרות הרפואה ראוי שיקיא ממנו כמו שבת ופודנג ום זאן ברבש ושלא ואחר ישקה המתברצים כמו המין האחרון ועטי הפירות המתבוצים תקרושים הם שפט וחומץ יין לבדו והלב בטף נקפא וסרוכת תפוחים והלב אתון בתבלית הטוב

פרק כב

בבצל בורבוי ובער קנצל ובלשון אישקואלא הנה

יקרא בלקיחתו ומן הרבוי כן הטוב כמנו גם כן השחנה ב במעים ובכמונות הכבד ויקריבהו חבלים ומסטרים הרפואה אם יקרה זה ראוי שתטהר ולהשקות הדלב הם המבושל בחתב ברול בלובן וחלמון ביצה שלוקה ברובן ואבק הרעים הבשאף ובקליפה וכיוצא בה

פרק כג

בהונק הדוב והונק ה הנמר יקרה לבי שיק שיקה כהם עפיצות ב

בדקי והלהאה והושט וקבה ותריאה ויתב׳ש קם בורסא ויעלת בפיו אר עיני יובל הקני עד שיכבב לשוני ורמרו צדעיל ואחר לדקש ובויצה ובהות בראה ובהונק ויהיה קם זה קר קרקוריב בבטן ור וחות רבות ויקרה לשוחה הונק הנבר ם סבוב ראש ובביבהו ובהפך עין כל עיד שירצה להתבונע עם להות בהות ויכבד חורו והונק ובבר צומח בארץ הוק הזיקלה ובקובות אחרים וה׳וא בר הפעם נתעב הריה הרפואה ראוי שתבחר להקיאו בבה שידעת ואחר תחקנהו ואחר ישוקה כבר א:ב הרדי ופראטי ואפסנתין ורודא וש רטיה ארביני ביין ובביפיטראוש ביין או ישתה שמן בלש כלטבו שעור זה וחצי ביין היין היוהר טוב שיכוכה הברזל והכסף והזהב וסיג הברזל עצמו טוב והקיבות וכש קיבת האיל והצבי והגדי וארנב וצבוקים הדשנים

פרק כד

באזא בנרבאתי ובלעוז ארוידוט עלהו כמי הבהבות ועצו אול׳ י

יבות ורפואתו הרפואה המשותפת וקרוב ברפואת הלענה

פרק כה

בקלפת אורן כי שישקה קל

קלפת אורן כפי בה שעבדו קצת הראשונים יקרהו מיד כ כאב בפה ובלשון ויגפח לשונו ויבחה הכאב בגרונו ואי ואצטו ומעיו ויתלהב כל גופו וכבר אותו בסמי הבות הרפואה ירפא ברפואת הג׳טרידיש וראוי שיהיה רפואתו אשר תשקהו כבושל בה התבושים

פרק כו

בזרע אורטיגא יקרה ם במנו כח שיקרה כן וא האישקואלא וגם יקרה

בממנו שעול חזק ודם ודהו׳ כרפואת האישקואלא אלא שש ששעולו ירפא במרככים כמו במשקה ויאמרו בבי שעורים ומלת זה כרפואת השעול

פרק כז

ההורכיד והרע הכרכומי והשחור יקרה כמנו כ כבקרי אליבורום שחור

ואגריק שחור ורפואתו כרפואתם ומיוחד לו נביעת שמן שקד העב

פרק כח

ביורדין תבלשון שי שיבאורידיאון .איגני יודע טבע הסם הזה

הלא רפואתו אלא המשותפת ואני חושב אותו בן החזרים

ואיננו רחוק שיהיה כולה הרוחות האמרו הוא רפואת [illegible] בכנה עדבוב שבל ובתחתיו עד שיקיו הרפואה בן [illegible] ענין דומה לטחוק הלבן יבטלו חיונים שהוא צוחק [illegible] כיונא ורפואתו הרפואה המשותפת ואמרו קצתם [illegible] שיקא שותהו וישתה אחריו כי הרבש ויועילהו שיהיה [illegible] הדלב ויכסה הגוף בכוכבים ויעשה האבבנעות [illegible] והחפיפות והרפואות הרוחות הבריצה הריקת

פרק כט

בטובן ובלשון [illegible] שנסום זה גם קורא ידעתי טבעו [illegible]

רפואתו ואני חושבו בן החזרים ואיננו רחוק להיות [illegible] חדים ונאבר שהוא בחורש פרגבוני כבשת [illegible]

פרק ל

והבלנול ובפלה [illegible] הלבבות נפלים [illegible] ענינם ורפואתו קרוב [illegible] בבה שנאמר [illegible]

בעקיסי ובנירות הקרדוטים ובנקראים שפש בבו [illegible] וריבאם והפנה ויקרה בבני הפנן קיא ועלוף ויצער [illegible] הלבבות כבו אנו ובר׳ע׳ני בשפש [illegible]

פרק לא

היין רדי ברקה [illegible] פעמים יהרש [illegible] בהגן

והלהבות וכל שכן אחר התנועה והעסל וכל שכן [illegible] יחיה היין עב ומתוק הרפואה הקרה בתקיה [illegible] אם ראוי והטוב שברפואה שיבעים ובאכל [illegible] ובוג בבים הקרים וכי חלב נקפא חבורך וכי [illegible] כבפלא [illegible]

פרק לב

הדבש הרע [illegible] בוא בארץ [illegible] ובלשון ארביו [illegible]

רבש הם יגדל כרידהו ויקרה כבנו בקרים רעים [illegible] שיקרת באשקוארא ואורטיגא וכיוצא בהם [illegible] שידיעו העלוף והחינה הקרה ומן הדבש יש כן [illegible] בשעשר בבקריו בבשפש שובראן הרפואה יאכל [illegible] חב בליה והמשקה הנקרא אגמבלי ולא יסור [illegible] בוי הפנה

פרק לג

הדבק כי שתה הדבק יקרה [illegible] בבטן והליפה [illegible]

שלשול וסבוב ראש הרפואה ראוי שישתה [illegible] ויקיא בו ויחקן בהוקן רך ויועילהו שיהיה [illegible] יין רב וסכנגבין וכה שביוחד כו בסול [illegible] נרדי עם קשטור ופלפל במים חמים והכן

כלל נ׳ ברפואות הצבחות סמי ומות הארסה [illegible]

פרק א

באופי יקרה לבי [illegible] האופי תרחבת [illegible] וקורם והבוך [illegible]

ריח האופי וסבוב ראש ופוקה וכחסך עין [illegible] ונשיכה וכרכבות וכהות קצנות ובתרבבו [illegible]

פיתוח הוא רופף והרדימה ועוצר בטן ועוורות עינים ואחר הביל לרפיון אברים הזנק וזיעה קרה ונשימה קרה ובות ונבכות הדינתר עבות הדם שלא יזון וקררו הרוח ובוצנו בלי דנשימה והשתיה הכבוריה ממנו משקל שני זוזים יבות בשני ימים וכל שכן אם ישתה ביין כי הוא יותר פועל אותו אלא אם יגיע בהיין הגיעה שיקובצתו ובנוטים הרכים כי הוא יותר מזיק אליהם ויותר מהיר לעבור בהם כפי כה שאברנו בכלל העקרי הרפואה יעשה בו ה הכללים הבריקים המשותפים ולהקיא בשמן ומים ובלית ז ובורק ואחר כס סכנגבין וישתה מים ודבש ויחקן בחוקן הזק והרפואות סכנגבין באפסנתין וגם אפסנתין ביין ות והחלתית הוא הצרי שלו וגם הדארציני ביחוד עם חומץ ו וסכנגבין גם כן וכן קשטור ביחוד ופלפל ביין או סכנגבין ואווב ודודא ובלה וכן שמן ורד עם חומץ או עם דבש וש ושום ואגוז טוב ממנו וגם ישוקה שוהוו טריאק שיחוד לו זה הצרי יוקח אשא פיטידא ואבהל קסטור ופלפל חלקים שוים יולש בדבש ותשתיה משעור לה עד אנח גרמים שיבולעם שתיות משקל אשא פיטידא ומשקל כה וז יין וידנו והיין הדיסן רב הבמות הוא משובח לו וביחוד ב כשהוא דק ריחני בכיל בים הרבה והנה לפי דעתי הארצ הארציני טוב אין דבר משובח כמו טריאק ומאזיניא וכשר ומשרידיטום עם יין וראוי שיוקיז בווהו בינטרש קונדיס ויוצא בו כי זה רפואה טובה לרחות הרדמתו וראוי שים שירש ראשו ולא יעזב שינן ויבורח נופל בשכבים והדים כמו שמן קרסט ושמן שושן וירית כמו קשטור וכך וראוי שישב באמבטי דם שלא יהבוין ולא יתחזק בו תח והכוך וישרוף הבריקים הדשנים והבוחות ביחוד והמשכבים

פרק ב

באנח באחל יקרה ממנו סבוב ראש ואוד העינים וסנויר ושכרות והרדמה

והנה מביות משקל ממנו ביזבו וכל שכן החבדי וקודם שים סימנות יקרה ממנו זיעה ונשימה קרה ואם בה שהוא למט לפטה מחצי זה הנה משכר ומרדים ולא יבית אלא החלוש שבאנשים הרפואה ויותר גדולה והקיא נ בישרי ובים ובוכן ושמן הלב הצרי שלו וישתה עמו יין רב בפלפל ו ופלישרי ונרגרי לאבר והארציני וקשטור ויועיל ממנו הג הנחה הקצנות בבים וזטים והבום והוף בבגדים ובשיחור ב בשכן באן וקושט ושיהיצב כפי יכלתו ויתנועע ויצין אדר ה בכינונת הדשנים ביין מתוק ויעשה כל הנהגת האופי

פרק ג

היברוח מקריו במקרי א צנון באחל ויקנינו לישרצי לישרגיאה וחבוך וקפיון

אברים וחרשות והרע שבב קליעתו ונרגריו קרובים בזה ו ורמו גם כן יפעל דבר זה והרפואה קרובה כרפואת אגוז באחל האופי וראוי שישתה אפסנתין ביין וגם פלפל וקש קשטור ודודא והרדל וחומץ מועיל להם ולכל המרדימי החוש ויקוטם גם כן בכמו אלו הרפואות ויריח תופת ועש ועשן פתילות כבויות ,גבבת שראוי לשים על ראשם ח

הומין יין ושמן ורד ולא יעזבו לישן אבל יעירו בבחישת ה המעד ועטוש ומקיבת שרש הבוהנים

פרק ד

בדרפיון הוא רפואה כב מכלל המרדימים והוא כ כטבע נושקיאמי ומשכר

ויקרה ממנו תולה חפין קיא חזק ופוקות משברים ועקוין כ כאיליאוש ולפעמים יקיאו הדם ושלשול דם ויוביל ל לעלוף וירדים ויבית מהרבועי אל השביעי אחר הרדמת ב כל הגוף ורפואתו הרפואה המשותפת

פרק ה

בנושקיאמי יקר׳ לשותהו שירפו אבריו ונפח לשונ לשונו ויצא קצף מפיו ד

ויתאודמו עיניו ויתחדש בו סבוב ראש וסנויר עין הגרות ב נשימה וחרשות וחוכך נוף ושכרות ועירבוב שכל ולפעמים ירפא ולפעמים יתעצבו בקולות בתחלפים ולפעמים יגאקו ולפעמים יצהלו ולפעמים ישאגו ולפעמים יגעו הרפואה ראוי שישתו מהרה מים וד ודבש וחלב בקר ועזים ויציאן גם כן כדבש ובלי דבש ושום ושלשן חלב ונרגרי צינובר גם כן ובשול תאנים וגם יין מ מתוק רב וגם בישול צלי וישתה זרע צנון והרדל והרף והרע אורטינא וחומץ והרף כמו ישתה בישול ושום ובצן הזרע תיעוהם ואין כמו משרידיטום וטריאק ושאגינא ובירצא בו וטריאק האופי ורפואתו

פרק ו

באל סוכראן הוא מין מנושקיאמי ובלשין נושקיאמי הזהוד יקרה ממנו כהנק

וקור הקצוות ומתיחה וחנקה וחנקת ובוורות בראש שיחש שיחשוב שלא יראה דבר ובטל הרצון ויתקררו הקצוות נ ואחר יבויך ויחנק בייד הרפואה יעשה תולה הח החוקן והקיא והשלשול כפי מה שידעת ויתחיל בחוקן ואחר ישתה יין חזק מעט אחר מעט שעה אחר שעה כי זה גדול התועלת ואחר ישתה חלב בקר ואפסנתין וישתה הפ הפלפל ביין וכן קשטור ודודא ובינטא והלתית וקלי לבריז ונרגריו ומיץ העצבים קרוש גב והריאק והאופי מועיל לו ו ומה שמועילם זרע אנגרא והוא אורטינא ואנגראן וקורד וקורדמני ואשטורק כל זה ביין וכן בשול קלפת התות וש ושמן אמרסמין עם חלב וירטה הבטן ממנו והאצטומכא בקבת חמים עם יין

פרק ז

בעקב אל העלב ובלשין א אובא והלפיש הכורדים והרע יקרה ממנו דעיכת הבראה

ונגוב לשון ופוקות וקיא דם רב ופליטתו ושלשול נרגריו ובעיי ויקרה ממנו בטעיכה כטעם החלב הרפואה רפואתם העקר הכולל בפועל זה וישתה חלב אחון עם שי הדבש עם חלב עז גם כן חלב עם אניסון ובינוי צרף כלם מועילים ממנו והוא תרנגולת בבשול ואכילת שקר מר

פרק ח

כזבורה לחות אם ירבו מה מהבזבורה תלוה ותאכל קרוב בחצי ליטרא אג

שישתה טיפה כבת אחת מה שיקרב לזה עד ד׳ אוקיות יח

יתחדש מזה סביב בראש ובגבהה וערבוב שכל ועובי קו
קול והרדמה וענין כשכרות כרבורים בנוגים שכורים ו
חולית זה ויורה מבנו ריח הכזכרה רפואה ראוי שיקיא
וביחוד בשמן לילי או בשבן זית וביחוד בבשול שבת וש
ושיהיה בו בורק בחלטן ביצה נברשת בכלה ופלפל
ובורק תרנגולת שבבה בכלה רב ופלפל ובורק האווז השמן
ויין זה וחזק ושהו מבנו כעט במעט ויהיה נוטל בבזונו פל
פלפל רב ובלה ויועילם האפסנתין או דארציני או הפלפל
ביין ויועילם הבים הבלוחים והיין הכבוטל מועיל בהכלי

פרק ט

בורקונא ובלטין פשילי
הנה יקרה כשתיית בורק
בורקטינא הרבה נפילה ה

רכה והדפק יקיר כל הגוף ועטיפות וצרות נפש ובחזה
רגער ותרדמת אברים עם חולשה ואחר כך התעלפות רפוא
רפ איה כרפואת הכוברה

פרק י

באר פטר וכמוא ודעים הם
פטריות וכבהים וב שין פר
פונגי ושיבידא הזק המקריז

אבנב הוא במינו כי יש במנו שהוא כבות בבטן או ברבגו
בבנו והרע במינו הוא אותו שלא יהיה צמיחתו במקום יד
ידוע בבטרין ושלום לבה שיצבח בו אבל יהיה צמיחתו ב
במקום ואצל האבנים הסביים ואצל האילנות הזקות הא
האילויה והשחור כהם והירק וכנראה הטוום בלו רע ויק
ויקרה מבנו זבידה וצרות נפש ונפח בטן ואצטום ופוקו
ובכ ב בעלים וכרכוטות בראה וקוטן דפק וסבור ועלוף ויז
וזיעה קרה רטית רפואה יקיאו בבה שידעת וביחוד בבח
בכורישת הנגון עם בורק ואחר יקחו אפר גפן בסכנגבין ה
זו כבהרי והוא פירושו הוא הריאק שלו וראוי אחר הבקי
שיקיאה בסכודיי הנבטי בקם אחר בעטו וכן הבורק והדבש
גם בן חרוקו ובכל ההרנגולים מהול וההועלת מבנו אם יש
ישחה בסכנגבין ובורק נב ובלת הרגרי וברין מורבג עם
סכנגבין ובורק ובדקות הכים בבדיקות האלפיים זרבם
והבבוני והיין החזק וחומץ ואריסטוליגיאה ושורש אפיוגג
אפיונתקי ושכרי יין והרדל ובעטורשי וגם האפסנתין וא
ואזוב הררי ובשולים ובטול תאגים וראוי שיחומם ברג
בינתם הדברים המחוממים בה שהחות הבסלים בבנו

פרק יא

בהין הארבוני ובבה ש
בראוי בשער הזה והנג
רפואת כי שישפו ה

ההין הארבוני אמרו כי ראוי שיכיתה כיד נלבנות כי זה רפ
רפואתו אמרו או יכלת בן עדם בופשט שיוסיף קרבין
ושיתכש בבלתו וישתה מבנו שני משקלים ביין ובבר הג
הגיע אלי כי שיתיה זכל האדם כריאק טוב לזה

המאמר השני

בארסים החיונים השתויים

פרק א

אלו הארסים ושמי המות
החיוניים השתויים יש ם
בהם שהוא בשר בעל הח

חיים וכל בשרו איך שיהיה בעצמותו כמו בשר הצפ
הצפרדע הארבי ויש מבנו שהוא למקרה יקרה לו כמ
כמו הדג הקר והצלי העבים והחלב הנקפא באצטומכא

פרק ב

בבעלי החיים המבחיש
בבל נוצותיהם או
שבבבם דים ואם

החלק הראשון מחלקיו כמו הלטאה הוא גלהא ובלטין
איסטליאו וקנטרידש והצפרדע והארנבת הימי והזרח
ובלטין לסירגו והחלק השני הוא הדג הקר ובעלי הסם

פרק ג

בהראיה דם קנטרידש
הם זחלים ויוצאים בבח
בורסיניב כאבנקים בם

ובאב בקרבים ובבלל כאב בוחה בין השד אל גב
הערוה וגם אצל הירך והכליות וצער הכסלים ובשתן ובן
הבקוה השתנה בכאיבת כבורפא ויעטה מורסא בבר
בקירות בצרויה כי הבא חזק ובטרח להשתין תמיד ובב
ובשירצה בעליו להשתין הנה לא יוכל או שישתין דם
וחתכת בשר בכאב חזק וגם יקרה עם זה שלשול גרוה
ורפיון קיא וקרבוב שכל ונפילה בעת השקיעה וקלף ב
גבובר ורוב ריקתו במקוה וימצא בעליו טעם ששטן
בפיו וחמת והיותר בורק שיהיה בן בעלי החיים הא
בבל עליות כיבב השערי הוא החלב קודם ואחרי ב
רפואה ראוי שיקיאו ויחקנו כאשר ידעת וראוי שיה
בכות טיקיאר בן ויחקנו הנגרין ובשול האגב
ויהיה הקיאה רצופה והדר שילי ובי הלגיונות והקאה
ואחור יוחקן בעת רוח בבני השעור ואלטאה והלבנ
זהיר פטלי והרק פשתן או בבני השעור ובי אורז ובשו
בינעריב ובשול הנדרוט וח כרקים ודובנים ותבן
והחלב בקר הבונ ושמן אורזים והלבן ברנה נכרת
ושמן החלב ודבש ונאוב ושמן שקדים והחלב בבר
הבאתו בסבסך טוב לו ויועילהו כי הדבש ונתר
נבחלים וקטנים ויין כבבשל ונקרא בפאם בשמן אורז
ומשקה הדבש והבבושל בגרעינים ובגרים בבר
אבטיח וקשואים ובשול התאנים עם כמקה וראוי
שאם ישתה שמן סכרנל הוא תריאק לו וכן שמן
סין באמוס ויועילם הבשול בבשקה ארחבאר
שיוכף באבר השורות אותם שמן והר בבניק הות
יהיה והמשנך דק וירך כפי והאפטר ויעטה האבטי

פרק ד

בארנבת הימית יקרה
למי שישתה בבנה צי
נפש ואודם עיניבם

ושלשול יבש ורקיקת דם ועוצר שתן ושתן דם או
כברא בנפש וכאב באצטומכא וקיא כבשל ארחבאר
דם וצער וכאב בכליות ויציאתו תהיה כבראת בבנב
ולפעמים תהיה נעיות ויזיע זיעה ברובה ותעב הגאל
ואם יראה הרג יחוד בבנב ואם יהיה שלא יחוד
בבני הנה כבר נתרפא וימצא טעם הדג הסרוח בפיו
ובקיבוץ עם בליחות גם כן ורוב בי שיתרפא בבנו
בשישי רפואה יועיל בבנו שתיית החלב עדם התרל
נבריצת והחלב אתון גם בן והחלב בטים בשרקן
בלווא והאלטיאה לוה שלוקה ונפית טיטון בורי בבני
כי הוא יבול לאבלו זולת שאר בעלי חיים והמבטי

מתלי הלח או דכו והחרדון תמכי לא יתעכבו ויאכל כבנו ואמנם ותרפואות החוקות הוא הפודנג הנהרי חם כעודו לח ודם אותו גם כן ושתן האדם נושן ושרש כבוד ברים ה טובלי או קינמון אותו השיעור ביין או עם היין הנקרא טרא ותרבק הוא אליבורו מעט ביין ונבא היום השני בה בהתעוררות המקרים וישקהו יעשו לו גרגרים מאליבורום שחור ובקבינגיא ואנריקון ומין רקליציאה וידנן חלקים שוים והשתיה דרכמון ויותר כבנו מעט בגלאב ואותות ב בריאותו כשיראה הדג לא יחרד בבנו ויאכל ואם יפול בטישי ירפא ברפואתו

פרק ה

בלטיה והחומט והם אל נגנא ואל חרבא כשר הלטאה והוא אישטיליאן

בכיתה ולפעמים תפול ביין ותמות בו ותבק המק בשרה וחזיר היין ההוא כסם מות ואדם ויקרה בשתיתו קיא וכאב הקרבים וחוזק והחומט גם כן טבית קרוב בזה וביציתו כשר המכור ארם שקה ועוד בזכרת והנה אמרו כי השרץ ה הזה אם יבושל ויחולת בשולו בבי המרחץ יוריק כשר בל ם כי שירחוץ מבנו זמן ואחר ישובו לעניגם מעט מעט המבאמר הזה לא אאבתהו הרפואה היא רפואה ם בהאופת והוא כרפואת וקנטרידש

פרק ו

בכח והוא אל חרדון ובלטין לסירטוש מין ם מהאלדרונים הוא סלמנדרא

ויש בה זמין בטבעו וכל בה שדומה לו במית ויקרה לבי שישתה כבשרו בורמא בלשון והחיך וכאב ראש ותריעה לחות בעין ואמנם החרדון רפואתו יוקח ביום בין והרומן בבשר וסיבריי בשוה וישתה שובן והלב בקר ודבור שישתה והלב טוד הרוב ויטרוח בטבן והיין

פרק ז

בשתיית סלמאנדרא זהו מין מהלטאות ונזכרה בשער הנשיכות ויקרה בשתייתה

באנים חזקים באצטומכא ונפח בשקוי בבטן ושיון האברים ועוצר שתן ואחרים אמרו כמו החכם איסקארוס א אלכיריאו וזולתו כי יקרה בשתייתו מורסא בלשון והנקדר הנפל מפיון ונבאות החרות בקשות מן הגוף יפלו אם ירפא האדם אז יבריא הרפואה רפואתה בשותפת לרפואת האפיון ואתיות והטריאקים הגדולים כמו המצריד הפאריקי והמטרידיטים ובירצא בו ואמנם איסקאוס אל בידיאו וזולתו זכר כי רפואתו כרפואת כי שלקת הקנטר הקנטרידש ומטה שמוחד בו שיקח צרף צינובר ועליך אל כשם אחד מהם או שניהם או עם אשטורק עם מנציאנא וזוקלם כי כשול כבפיטיאום והכנית בנסיון וה והצפרדע המבושל בפותג

פרק ח

הצפרדעים האגמיים והי והיבשיית הארומים הנה לשתותו רעיכת בראת נג

נוטה לכרכמות ונפיחות הגוף על דרך התפיחה ושריטה ב בגרון ובפה וקוצי נשיבה וכהוסך עין ומכוב ראש ובאצות הפה ולפעמים בעקים יקרה להם ברעת או כתיחה לא לגברים ושלשול דישבגטרי והפך קיא וקיא וערבוב שכל ו

ועלוף ולפעמים יפלו הדרע והבוחרות כבלי הפך וכו וכי שישלם מהם לא יחשב שיכלכו שנים אבל יפלו רפואה יקיא כשמן או במים חמים או ביין וידבה התגורה ד הפף בכורזין ובאבגשי החמים ולמרח כשמנים החמים ויועילהו דיאקורקומא ודיאלאקא וכל בה שיועיל כמשק בוהשקוי ויועילהו יין רב עם כשקל ג דרכמונים שרש קני קנים וכן סישרי וקלמי ארומטיק ביין

פרק ט

הצפרדע המרכובי יעמק כבנו תאות הבאכל ויהם ויהמיין הנבא הוא ה ט ז

ובפסיד המראה ויוביל העלוף והפך קיא וקיא וכאב לב ה ונפח הבטן והטוקים הרפואה רפואתו קרוב ברפואת הצפרדע הראשון האנבי והימי

החלק האחר

מן החלק הזה

פרק י

בדג הקר הדג הקר וכל טבן המונח במקום לחות ויקרה כבנו מקרים המצריות

ולפעמים לא יתראה דבר עד יום או יומים הרפואה רפואתו הנקוי ושאר רפואת המצריות

פרק יא

בעלי העקוים והבשר הנ הנסבר ואי לכי שיצרת בשר או זה בשר שיהית

שלא יעכבוהו ויכסהו אבל יניחהו מגולה עד שיתהר שיתרוח כי אם יעכם ישוב כם המות יקרה כבנו הוצא הוא דיאריא וצער והלסול כבן ולפעמים יעצור אובליו יום או יומים וגם יבית רפואה יקיא וישתה ברבא וכי טיסן ויין וידבה עם מיין חברטים ותפוחים ומין חתום שוב לו אח אחר ויקיא וירפא הוציא שבו ברפואת הוציא

פרק יב

בבין השני מבעלי החיי והם כמו הברירות הבביתות וקצה זכב הא

האיל כרוח אפעה זה מן סמי המות אשר אם ישתה בעניין שהוא בו יבית בתכיפת העלוף ויטעם כי שיקבל רפואה הרפואה אם יועיל דבר הוא הנקוי בשומן החלב בעת שאר עת ולכהר אליו אחר ויקיא בתריאק ובתרידיאקום וברוהאר הוא דבר מזוהר כשוכח לו ובכך ומרקחתו ואם יתבוך העלוף ילעוס היין וכו בשר אפר אפרוחי התרנגולות עם כעט מבך ומרקחות כבך

פרק יג

ברוח הנבר יקרה לכי שישתה בבנה שיקיא כר ברה ירוקה ואדומה ויבוצ

ריח אלואין באפיו וטעמו בפיו ויקרה במנה כעין ירקון ג והוא בביחה ואם יעבור ג שעות יש תקוה הרפואה יקיא כאשר ידעת וישתה התריאק המזוהר בו והוא שיקח טין החתום ונרגרי לאבר חלק חלק ומקבת עוסרי הצבי ד ח דה קם וזרע רודא ונבירא בכל אחד חצי חלק יולש ברבש ותשתיה מבנו כאגוז ועם כל זה יקיא וראוי שיעשה לו מ במרחץ בים ובעלי הריח

פרק יד

כררת כל״ב רבים אמרו קצתם כי כל מררת כ כל״ב רבים כשעור קר עדשה תמות אחר שבוע רפואה ישתה שומן חל״ב בקר עם גינציאנא רומית וארציני וגם קיבת ארנבת וזכר ויכרה כשמן כבושל ודקדק והנהגה

פרק טו

קנה שב האיל יקרה ל למי שישתהו צעיר וזקן ועלוף והוא סם בות ם בית רפואה יקיא שותהו כאשר ירצת והזוהר טוב בשומן התל״ב ושמן שומשמין ואחר יקח הלחים והפיסתיק ופיל״ל ופיל׳ ותרג מ״ל ש יחד כל פעם כבדת ר״ל נג ל ישתה זה בין ביום ד׳ פעמים

פרק יו

הבין השלושי דם שור ר״ח יקרה לשותהו ל״ת קשי רג הנשימה ובאב החנוק הק הנקראים שכורים והושט ואודם לשון והקבת דם קפוי בש בשנים נבחנכים והבין קיא גדול וצער והוגנות ולפעמים י יתרפא אכול בשנים ואחר יוליך לפרנק והפיון אבוים רפואה ראוי שיבוהר לחזקו ולשר״בל כי לקיאו יש סכנה כי אולי יורד בה שלא יסבל בפתע ויחנק וראוי שתשקה ורפ הרפואות המועילות בקפיאות הדם כמו פני וצאנה מ״אים ח הל״ב והרע כרוב ושרש אג׳ראן ואסה ובוריק ואמר עצי תו נה בחומץ ופלפל בחומץ וכין עלי רבטה בחומץ והקיבות בחומץ וכשיוזהכו ורפואות הדם הנקפא כבכנו הש״לשלהו או ותרסה כטנו בקבוה שעורים בכי קטראן

פרק יז

זיעת הדבורים ר״ל הבעלי חיים יוריקו כבנה הצנים והתהדש כורסא ריגל בן הגוף זיעה כרוחה ובין האצילים רפואה יקיא מכים רבים וישתה יין טל״א עם כבן ורד ובמשקל חצי דרכמון אר אריסטולוניא וחצי דרכמון מל״ח אגדראני ויעיל לזה ס פריאק טין החתום

פרק יח

ביצת החומט וכלטין א אל הרכי חשבו קצתם ם כי כי שישתה כביצת ה החומט ימות ביוד ואם לא ימט ביד לא יועיל דבר רפואתו ישתה צואת הכין ביין טל״א ואחר יקיא קיא של״ם ניכרה נוטר כשומן החל״ב ויונת על ראשו הכל״ה הבחוכם ז ויאכלו האגוזים יבשים והמאה וגינציאנא

פרק יט

חל״ב נגפר הוא אותו ש שישתנה בדרך וכייצית אל עפוש אחר ויולד ב בבטנו סביב ראש המפין קיא וכאב כפי האצטומכא ולפעמים יקרה בבטנו הרצא מכוחות הרפואה יקיא בפי הרבש ואחר ישתה היין החזק עם מרקחת הגלפלים והחמם בטנו ואצטומכתו בשמן נרדי

פרק כ

הדם הנקפא הנה הדם א אשר יקפא בבטן יהיה בל בלי ספק בין הבין חזה וא

האצט׳ של״א קנה והטרסות בחוזק לגוף כי הוא בין ...
בו ובחולי הכבן והאצטומכא והיקיב ... יקח ...
בקיים רקים כי הוא אם יקפא בחזה יקרה כבנו ...
הבריאה ויקטן הדפק וידל״ש ויובל התלה והנשימה ...
בחזלה ויוביל אל העלוף ואם יקפא באצטומכא יקרה ...
הנוף ויקרה כדפק וקטן הדפק ועלוף ודפק ...
יקפא בבקיה יקרו בקיים קרוטים ...
הרפואות המועילות לזה הוא אקראן לבן ...
ואדום גם כן ודילי והאסא והקיבות ג׳ אגורלים ...
קיבת הארנבת והל״ב האנים והחומץ החריף ...
אשר עצי ביש שכבנו האגר בים והכבה ...
בוספל״א הל״ב עד אברו כי הוא יתך כל נקפא בגוף כל
והקח אגנדראן ונפרית חלקי שוים ישתה בחל״ב ...
נפלאת רפואת קפיאת הדם באצטומכא ובבטן
והנה אבינו כבר זכרנו בספר השלישי זה פעם ...
שני השערים ונאמר כי בעלין ראוי שיקיא ...
וכין כרשם ובועיל בזה הריאק וכן החום ...
אם יוכרתן בבים חמים יהיה מועיל בזה הרפואה ...
ויקח כמין התום שכבנה דרכמון קיבת ארנבת ...
וקיבת הספרים ל״ב דרכמון גינציאנא ד׳ דרכמון ...
אריסטולוניא עגולה ד׳ דלכמון זרע החרע ...
מיטרידא כבר אח׳ ד׳ דרכמונים ידלש בדבש ...
בבים חמים או בסכנגבין וגם יוקח אשר עצי ...
במשקל ב׳ דרכמונים עם כוח הארנבת שעור משקל ...
לי קיבה הארנבת במשקל ויברפו בחומץ יין ...
אנגדראני עם קיבת הגדי גם כן או במשקל ...
דלכה שיקרש בכנו באצטום הוא כאשר ...
בין עלי אזרגאה כי יש לו סגולה בנפלאות ...
שתיית הסכנגבין ותריאק ובישרידקוס והכשים ...
נקלי כראנגבאף והלתית וכיין כרנם וזרע ...
וכסכנגבין כי יש לחומץ רפואה ...
במשקל הדרכמונא בבים חמים וחצי במשקל ...
שתיה כאנגריקון או שישליאוס או ...
או ב׳ דרכמון כנרעי הבלסטון או ב׳ דרכמון ...
או ב׳ דרכמון מין פאוניא ויעשו הרפואות ...
החומץ שתויה ונדבק ודטיה ויחזק ...
בכל״ה שחוק נכם בבים או יעשה ...
יצליה זה בלי ספק אי אפשר בכל״ה לשכע על ...
להוציאו כמו שיוציאו החומץ

פרק כא

קפיאת החל״ב ... באצטומכא ... יקפא החל״ב בבט׳ ...
בסכנת בן הסכות והקידות ... או להתגירה ...
בחל״ב או לקיבה שיהיה בחל״ב ויקרה בזה ...
וקדחת עם רתת ואם יהיה קפיאתו עם קבה ...
רע ויוהר בפחד לחנוק וקפיאת החל״ב באצטומכא ...
כבין קפיאת הדם ויקרו כבני העניינים ...
שיקרה בזה בהארסים כי יקרה גם כן ...
קור גוף וקטן הדפק ובחנק כצד הנפש ...
ונפח בטן שותהו רפואה ראוי שיחזק ...

והחלב באצטומכא ורדברים המלוחים כי הם מוסיפים בה
בהתגבנות יראה שתשקהו החומץ לבדו או כמוג כבים והש
והשקהו כי פורגג יבש משקל ה׳ דרכמונים כי הוא
בוטלא יתיכהו מיד בשעתו ובכבחו שיש לו כח למנוע ה
החלב מהתגבן ומרקהו והשקהו מהקיבות עד משקל כי
תתיכהו או יוציאהו בקיא או בשלשול והשקהו גם הרפואו׳
הנזכרות בקפיאת החלב באצטומכא וביחוד מה שילקח מ
בטן החתום מכה שזכרתיו ורפואת אנגדאן תצריך יסוהו
שניהם בשוה בחומץ וכי אמר עצי תאני גם כן אם ישנה
להבעיל האפר בהם

המאמר השלישי

בהנהגת העקיצה הכללית ולגרש הרעבים ורפואות
הנחשים ומיניהם

פרק א

באמר כללי דע כי ה
העקר הגדול ברפואת סם
המות הוא חזוק החו
חום הטבעי ולעוררו לדחות הארם כמו מה שיפעלהו הת
התריאק והלפת הטרכוי והנהגתו לחזק שישר הסם וידחהו
לחוץ והמשירות וחזק הקרבים ואחור לדחות הסם ולבטל פע
פעלו כמשקה ומחוברת אשר יש לו כח בסגולה או בטבע
יודע בפר מה סגניר ולפעמים יכנם במקרים האלה ד
דבר אחר והוא ההבנה הכביעית להויות הגוף כי עבוד ת
וכם כאברים השרשיים יותר קשה וכבר עליו מעבדו כל
בלחויות כי יבצים ויפשם ויכנם בשער הזה הרקוה ו
והשלשול ובירוץ בהם והעת היותר נכון ברקה בעת ש תרע
שהסם כבר נתפשט בגוף ואין זה מה שיצטרך וכל שכן מ
לפי שהוא כלא והנה יכנם בשער הזה דבר אחר ו
והוא לשים הליחות מתגועעות לצד אחר זולתי לצד האב
האברים הראשים והבשקים השתויים על פי הכות אם מ
מיני התריאק או מיני בארוהאר כללים או מיוחדים באותם
הסמים המבשתים במזג או סבבים כנגדו׳ טבי הכות בבזג
כמו החלתית הכנגדת לארס העקרב בסגולה ואם מעוררים
הסם מות לחוץ בהנעת הליחות לחוץ כמו הסבנים הכג
הבזיעים ואם סבבים כסורים הליחות כלפני סם המות ול
ולא ימצא כפי מה שזכרנו מורכב כמו הסבנים המשלשלים׳
והמקיאים בעקיצות וכן הבצירים ואבנם סבנים מגיעים ה
הליחות לרחוק בן הראשיים הן ידחה מה שיתנועע אליהם
כמו אלו הסבנים המשלשלים והמקיאים והמבצירים ׳
והסבנים אשר יעשו טיחות על הנשיכות בהם מקרים ׳
אחד מהם למנוע עבור הארס בגוף וזה אם בקשירות וסת
וסתימת הדרך ובגיעת השינה עיניק והחום הטבעי לחוץ
וידחה ׳ ומן הקובצים מזיקים כי אין דבר יותר מועיל
מן הרפואה המושכת הארס לחוץ וימנעהו מעבור בפנים
וכמו אם הארס עדין לא נתפשט בגוף ׳ ומן המין הזה
קרני המציצה ׳ ולפעמים יצטרך לשרטו אם כבר
נתפשט אם היה אפשר ׳ ותלה העלוקות טוב ויספיק

בזולת זה ובלי מציצה ובכל עת יתמיד בעור אחריו ויתמיד
המציצה ויראה שיהיה המוצץ בלתי צם אבל כבר אכל ור
ורחץ פיו ויהיה בלתי מתאכלים שניו ושכבר מצץ פיו ביין
ורדני ושתה ממנו מעט ואוחז בפיו מעט שמן ורד או שמ
שמן בנפשג ואם היה בפה נגע יזיק וידחה כל מה שימוצצהו
ישליכהו ואכנם הרפואות כמו הרפואות הבדיקות בשתיה
והמארכות המושכות במשיחה ׳ אמר גאלינוס כי
הרפואות המושכות הארס עם יהיה לכח מחמם מחלך ואם
בסבת ההשתתפות שמושכות מה שדומה להם כמו שיעשה
שמן התבסאה לנשיכת התבסאה ׳ ובשר האפעה אחר
הסרת קצותיו לבסוף ארכו עד שיהיו קצת הסבנים הב
הן ועידלים בן הארסים הם ארסיים גם כן אך שהם יותר חל
חלושים ומאלו הם בין מזג הגוף ומזג הארס והמאמר
הזה ראוי שיעיין בו חכם הטבע לדעת שזה בלתי נכון ׳
ואבנם הרופא לא יזיקהו אם לא ידע זה ׳ ויש רבים
מהעניקות המושכות מבחינות בבעקעות וראוי שיהיו מ
מה שיש בהם ושיהיה כמוח כתנאי הרפואה המושכת
ומתנאיה שתהיה הרפואה משנה לטבע הארס אחר כמ
כמתנגדים ׳ אם הקפיאה בפועל שהיא הבריחה ׳ ואם
השריפה בפועל הבריה באש או בשמן וזפת או ביחוד הזפת
ורותח וזו מעשה אנשי בצרים ׳ ואם לסגולה כנגדית
ואם באיכות בחום או בקור כנגד ואם יעשה מה שיבטל
בהתחלה או שיפעל דבר כמה שזכרנו ולא יועיל ולא יה
יהיה הדבר גדול כמה ידוך ויאבד ואחר יכוה ומכוה
שיצטרך אליו בכל רפואות הארסים וכש בשיהיו שי
שיהיו בשקיעות הכאב ובשירנות למקרים בעת שיבשך את
אחר הנשיכות וכש בשיהיו כמו הקלקטר שנופל כמ
בשיהות העקיצה שיעציר הדם ואם הלתו כן העקיצה ׳
ובהמצאות הראויה שישבר בפני הכות ובעקיצות שיטבע
מתיבת החבורה בהם עד עת שיבריא הגלגל מתבלית הא
הארם

פרק ב

במטעמים המשתויים עד ה
הנשיכות בהרפואות
הטובות שיטחה ודיע רג
הנדקוקא במימיה או ביין ובמשקל מיני הפודנג השלשה וזה
והקסטור במשקל כמה ׳ ואכנם חלב לאניא ודטייה
והתריאק הידוע ואל פרוטי הוא חזק התועלת בנשיכת בל
האפעים ובכן הנקרא טראוב ואל בוהא וירידו הבכך וגם
ואזרין הדע בארוראר ומשרדי וגם הכבון הדובק לשי
לשונין וכאשם ושוכים וקליפת עלי עיקר עם פלפל וזה
והפלפל עצמו אמר גלינוס היין אשר יפיל כו
האפעה מועיל מעקיצת בעלי הארם וכמו התריאק ודע
האיורוג כנגד הארסים כלם והשתיה שני משקלים ושורש
אנגדאן מועיל מכל הארסים ופרי אגני קשותי ושמן אם
אפרסמון ונרטרין והאנגניקה ואגוז עם תאנים ועלים וג
וניגציאנה ואמפויבק ואריסטולוגיא ועלי לענה הוא רפוי
ועליה ופרי עקרב בלה כמולא בזה ׳ ודארציני הבא בציץ
ובל עץ שרוף רשיה או שתוי ׳ ובבדליום ובאשום ותמ
ודרשן הנזרי עם חלב ונענבאה ומכבנג ומפזק עם יין

ומורגנ ובסולל בשתיה או ברטיה ותאים וקימום
מקרוכוניא ואנריקון ושרש תאשא שלשת דרכמון וכן בשן
חיה דנקראת בן עוף עד אצטומכתי אם יבולא בכמנרה ו
רגנב ויוקח כעת הצורך ובשול בלוש נגוי וזרע אלטיאה
וכוח הרגנולת וכל שכן עם קיבה בן עוף החי ושרקו ונר
ומרק הארנבת החי אם ישתה ביין ומרק הכלות ובשול הם
הסרטנים הנהריים ודם טרטונא ונלבנים כופלא וניגצ
וניגציאנא כופלאת וזרע כאונא כדברית מועיל ומכה ש
עגפל בזה בן הרפואות הקרות שרש היברוח התבונות ב
בדבש ודנבי כדברית בופלאת בזה הענין וקצליש י
ומיורס מולל לבל ומה שהרכב באריקון עם במשקל אר
אריסטולוניאה ארוכה וגם תריאק בופלא אפיון וכירא
דרכמון פלפל דרכמון וחצי סדש אריסטולוניאה ארוכה
וגם תריאק כופלא אפיון ארוכת ועו ורה שלשה דרכמונים
שקונא כמון חוגדי כא דרכמו' סונית ה' דרכמוני ניגציאנא
שלשה דרכמונים רופא ב' דרכמונים יולש בדבש ומי הגר
הגרגיר השתיה כלנו במשקל בבשול טוב ומרפואת
התהום והוא נרגיל לבד שני משקלים ושני אבלוש טין ת
התום ישתה בשמן והשתי' בלוז בשלשה אוקיות מי הדבש
גם תריאק כולל רנציבות והמשקים השתויים פלפל ם
משקל י דרכמונים אשטין נרדי ב' דרכמוני' ואריסטולוניא'
ושרש כבציא מא' דרכמו' יולש בנפט' הדרובין ויונ' במשקש
ארבעים יום יונת כל יום פעם אחת וכל עוד שיתנגב יתוך
בו ויבקתה כמים חמים ורבים יחשבו כי הוא מועיל גם כן
ובשול הסרטנים ינהריים ודם טרטנא והאבגרא הוא טרש
טרטונא הנדברית כלוחה רפואה מועילה לכל עק
עקיצה שונת זרע שליטא כבון מא' ב' דרכמון פלפל לבן
בורא מא' חצי דרכמון יולש בדבש והשתיה בפול רובי גם
בן ביין וגם ניגציאנא ב' דרכמונים פלפל רוטא מא' ורב
דרכמון וזרע גרגיר וזרע ברתי מא' דרכמון אריסטולוניאת
פרש אנגרא שחור מא' ב' דרכמו' בורא ועפרא מא' דרכמון
טין ארמניה ד' דרכמוני' יולש בדבש מוסר קצפו והשתו'
כפול וגם גרגרי בלשמו אישוף ובם זרע לפת כרברי ם
פלפל לבן ושחור וארוך ואקורי ואניסון ופטראסליון ואם
ואסארון וכמון קרדומאני וזרע גרסקיאמי מא' ד' אשפיק נר
נרדי ואשקיננט מא' ו' יולש בדבש והשתי' כמות פול רובי

פרק ג

הרשות על העקיצות כם
במה שידעה קרויום נפט
לבן ותכליתי והשומים כם

כמו תומם או שלוכים בשומן וחלב או קטטיר בשומן החלב
או שישתה הבריתי אשר לא ינקוא בו ם ומורגנ נהרי ויטיב
לבשוף הטרם והגפרית כשתן או שיתמצע התרנגול או
התרנגולת חי ויר' בו הנשיכה ויחליפנו בכל שעה ויע
ויעשה רטיה אמרו רבים כי התרנגולת חוק החום ולכן ם
בהיכר הנחשת חכלית, וחול החוץ ונראה שיהיה זה
בק ורקבנה וכריסה ולא עוד ומכה שידעה כו המלח או
חזור ק או כרכה רפר או שום בברום ועלי אפודילאוטא
או אפר וחובן וכל שכן אפר עצי התאנה ונפן וכל שכן
בוחהלה ופת ובלח בכותלים אמרו כי התחבושת בשום
ובלח ובכל עדים יועיל בכל עקיצה לבד עקיצת פתן חרש

והרטיה ותחבשת בסיד ודבש ושכן מועיל עד הארס
וגם יוקח חרדל וחובן וסיר ורטה עליו כמו צמבן ש ק
קטראן או בבשול הזפת ובמלח וירטה במה וחח ותב
ויציק אותו על העקיצה עד עקיצת האנפה וזה ברפואות
אנשי מצרים והוא כוית טובה והבצל עם קמח קל
והטרוס העשוי במלח וטרהם כישרי ובורצקית ובמת
בו הים או נפרדים או עם חובן ובשול הארנבת החי ובן
עם

פרק ד

בריטיה אם ירמת יהיה ב
בזמן הנוף לא יקשב
השרצים במה שבי

לענין זה בוח הארנבת עם חובן ושמן ובמפתן עם ז
תחבשתו בשמן והשמן שישרה בו עלי צינגמר לה שרק
או פרח סופריש וגרגרי נגיפרי הוא עריער וכן עלי עב
פנגבשת בשמן וקיצום ושרש אגנדאן או דליאתו והן
וגרגרי בלשכו ושרש גשטריצי וכל זה בשמן ום
מורכבים במו שיקח שרש אגנדאן שחור ושרש צינבר ו
וגרגרי עריער מא שני חלקים שרש יברוח וחצי חלק מה
בלשמו וקרדמאנא מא שלשה חלקים ובשול וחובן גם
בשמן בשול ויושב עד שיהיה לו עצם בקצ ויתכן השמן
וימשח בו גם הנה ב' דרבונים גרגרי לם
וקרדמאנא וזרע גרסקיאמי מא' חצי דרכמון מנחה טים
בחובן והשמן וירטה בו וגם פרח צינגבר חלק שרש טיים
שני חלקים יעורב הכל בשמן וירטה בו והגנם
באות בעשון וגם גרגרי עריער שני חלקים צנשוק חלי
יעורב הכל בשמן וירטה בו ורביה בשמן עשן
ומתוח

פרק ה

להבריח השרצים בכל
ואי שיתלה ותנית גם
שנגביר ויציק בו והח

החזור והגאורה במה שיבטלם במה שנעשה נקוה
ותולתם שלא יקרבם השרצים אבנם ועשנם בו
עשן עץ רמון כי הוא יבריחם וכן שרש דלי וקצ
הרמון נפלאים בזה וכן גלבנום והקרנים ותלפים זה
והפרסות והשער הדלי ושרפון וחלתית ועלי לבי הגדר
ומורגנ השום והשיצים בהם וכן כמעורתי וכן אפר עוף נפ
צינובר וכל שכן עם גלבנום וגם לקחת עש
כי פיין וסופיות ונלבנים וקרן איל וגפריות ושלשתם

פרק ו

הנחשים וההרות
וגם קרן האל והוח
וקצר חלק חלק סר

הענין ושלפני בכל אחד חצי חלק ויוע ויקשן בו הנח
אחר קרדמאנא שרש אגנדאן שחור ואשטוק מא' ג' אק
אוקיות קלפת ביצת היענה מונח זרע חרדל מא' ב' אוקי'
וגם עלי סופריש או צינובר השונים וזרע גרסקיאמי מא' ד'
קלפת שרש יברוח דרכמון וכל עז ג' דרכמו' פודנג ודרכמון
יעורב ויעשן בו על גחלי נפן וכבירותא בזה גם בעשן גם
ובמה שיבריח רוב השרצים אם יעשנו השרבנים ב
ובסליקון ומגנגבות

פרק ז

שמירה בנפלאת לשרצים אם יוצע מכנו סביב הבית המסבב שישנכרום ושיח גם כן עם הלחית הלבר מפלא לזה וכן אם יושם סביב הבית המושב בטפחות בן אשר צ׳נב׳ ובמכת שיתראו בם לרחקם שינהו הנרות או שידלקו בבקיעות הרחוקים ממקום התנית כי ינוו אליו ובזה נראה לרחות השקצים והרכשי על דרך משל כמו עוף לקלק וטווסים וגיאצביאת וא׳ל׳ קפודים ואוחים ובנות יעים וכיוצא בהם כי הרמשים ימ׳ יבהרו מהם ואם יתראו יבורחו אמרו כי שיעשו לו משיח מעור הנמר לא יקרבהו נחש וכן אם יקח ממנו לבוש מכר זה כי שלא יאכן נרבודו

פרק ח

ברברים וגזרו רבים לאבד הגוררטי אכרו האליבורום מבית הבלבים והדובים ו הקסב ממו וחנק הנמר מבית הנמר וחנק הזאב מבית הז הזאב והכלב והיה ששטה אבן אבי ושקר כר מבורים ששל המוילים ואליאגדיר ועלי אוארדבאת מבית הבהמות הד הובא׳ לו ידועים

פרק ט

להבריח הנחשים העשן המבריחם הוא עשן קרן איילים וקלפי העץ ושרש ללי ופליטרי ונפרית וכי שימרית בשמן הנחש רדנה לזכר קלוברונא ובוצו ובשולו לא יעקצהו אפעה ויורית המקום בבים שירוך בו בכרית ארכוניאק יבריחם בשם ההולל מביתם ואם יונח על הרבם ימו ממנו ומכה שמם שבבית הנחשים רוק הגם בפיהם וכל שכן אם ילקח בצו׳ בלית ארכוניאק

פרק י

להבריח העקרבים ולהרגם י יבריחם רוק הצם בעל בת ח חם והצנן הלעוס ובוצו א אם ינקו בו ובעלהו וכן באתרוג עשן מוציא העקרבים יוקח אסטורק זרניך צואת הצאן הלב בם חלקים שוים יב יעורס הלב ויעורב בו המכנים ויעושן בו אצל חור העק העקרבים ואם יונח הצנן המחותך על מאורת הע העקרבים לא יהיו רשאים שיצאו ממנו וכן עשן הגם העקרב בעצמו אם יעושן בו וכן הורניך

פרק יא

אם יוולח הבית במשרת קולוקנטידא יברחו הם הפרעושים וכן בשול ח חובן ובשול המכה ואמרו שאם יגם רם תיש בגומא בב בבית יתקבצו הפרעושים בתוכו ואחר ימותו וכן יתקבצו על עץ מושח בשומן קפוד ובורחים ברוח נפרית ועלי לעג לענה ואה יש עשב ידוע בבא בראבא כלומר עשב הפרע הפרעושים אם ינתם במבע ישברים וירדים ולא יחזו

פרק יב

לגרש הבק והפשפשים יעושן בנסורת עץ צינ צינובר או בקלקדים או בשוניז והותר טוב שיחברם יחד וכן בהרם הובש וגם נפרית וזילי ועשב נקרא קרן נבאש ונקרא בלשון קודלא

רצואת בקר ושיקושא לעשן בו ולהניח על המצע הבתלים ועלי סיפריש ואגוז מועיל לזה או בבשול רושא

פרק יג

לגרש אבן עים ומצי יג ירשהו ריח הרושא

פרק יד

לגרש העכברים ולהם ולהמיתם ימיתם ליבור ליטרגיר ואליבורום וגם זרע נימוקאשי ואליבורום וכן שרש הכרוב ימית העכבריׄ ובעל העכבר וכך וסנ ברזל והעפראן הברזל ויבריחם אם לקחת הזכר והפשיט עורו ותעזבנו בבית או שתסריסהו או שתחתוך זנבו והפשיט העור הוא יותר חזק ו ונאמר אם לקחת אחד מהם בבית ותקשור רגלין בחוט בו ביהד יברחו הנשארות ויש בזה עיון

פרק טו

להבריח הנמלה אם יוסם על חורה קטראן תבריח וכן אבן מ מאגנאטיס וכורית הפר חפת וחלתית ובורית בעשן הגם הנמלה עצמה

פרק טז

להבריח הזבובים ימיתם הזרניך אם יושם מעט מ ממנו בחלב ויושם ויונח לפניהם ויבריחם עשנו ועשן לבונה ובשול אליברום שח שחור

פרק יז

לגרש הצרעה תבריח כינ כעשן נפרית ושום ולא יקרבו מי שימשח בגלטיאת או בסיין בלוא רשכן

פרק יח

להבריח הכנאמם הנק הנקרא אישקרבוש והם שרצים שחורים מ מאד רבים לנוחת ערמונים יגרשם כפי האמור עשן אלדולב וכל שכן עשן עליהו

פרק יט

להבריח העש לא יכנם העש בבית שיש בו עוף הדוד והעשן והקטורה באבריו והזהר נכרצתו במיוחת העש כפי האמור

פרק כ

להבריח הסם האמסתין מונע הכנרים באבילת סם וכן קליפה אתרוג וכן פורנג

פרק כא

בביני הנחשים הנה החכמים בענין הנה הנחשים וטבעיהם חלקום שלשה חלקים חלק חזק החדות לא יוכלו שאת יותר על שלש שעות ואין רפואה לעקיצתם והוא פתן חרש רע רצפעוני ואינו מועיל בהם אלא חתוך האבר מיד או הכוית הנבריצה הנעקבת באש כי הוא שורף הארס ומצר המעבר המעברים ואחר כן הנקוי על כל׳ו בורת עליח ואחר זה אליו יועילו הרפואות האחרות ואם יהיה הנחש יותר חלוש מעט יספיק הקשירה החזקה ואחר שאר הרפואות

ובהתקהפות וחלק וחלוש ימעט כי שיטות כבנו וחלק בבו מבוקע לא יאחר בנ ועד ז אברו ואבנם החנן הכברבי ו וכיוצא בו מן הנחשים הגדולים תגיית הגה ירפא בשיבתם כצד שהוא שחין לבד ז׳א מצד שהוא ארס נחכב בת האבר והכת הראשון מינים כי יש מבני כבו הנחש הנקרא כרך ובלשון יון נקרא בטאלישקוש והוא הצפעוני והוא גם מבית כרובותו ושמיעת קולו ויש מבני כבו המין הנקרא הסיפונית ומראהו דומה למראה וז מנונית וארכו קרוב ל׳ לאמה ומבית קום שתי שעות ויש בבנו מין נקרא אם אסקלוס היבש ובלשון אספיש לחזק יובש עורו והוא א א׳ וך בשעור שלשה אמות או חמש ומראהו אפר׳ או כתם נוטה לסרגבות ועיניו חזקי האור ומבית בתוך ב׳ שעות או ב׳ ויש מבני מין הנקרא תרוקק כי הוא יכול לקבץ הרוק ב בפיו וירקהו בעפוי כנגו ובהרחיקתם קצתם על קצתם ומבית בה שיפול עליו רוקו או ריח רוקו וארכו עד ב׳ אמו׳ ומראהו נים לכרבבו׳ ממבי׳ הכשי׳ בו קוד שיכאב והבת הזה אבנם נזכר בספר לא לתחלת ר בה כרפואיזו אך שיודע ש שלא יועיל לו רפואת אלא כמו שנזכר ואולי יועיל לפעם לפעמים ולפתן ויש בעל עיקן בעדפו יש מינים אחרים ירכה בפאתי מצרים ולפעמים יהיה לקצתם קרני׳ ומראיהם שונים לבנים וצהובים ואדומים ודבשיים ואפר ואפריים והנה יהיו על גרון האפעה וגם יהיו לקצתם טנים בזוזים והנחשים המצריים מאד ודם בהמשפחה הזאת, והכת השני בהאפעים וכיוצא בהם בתחלפים גם כן יש בהם האפעה השדיי ובהם האפעה האלוני ובהם האפעה הצמאוני ושאר בה שנזכירהו והנה יקרה בנחשים ות התחלפות גם כן לא בבין אבל כפי הבאורע כבין אחר כי יתחלפו כפי זכרים ונקבות כי הזכרים יש להם פחות ניב ניבים וארס יותר ויותר חד וגם בו רבים אמרו כי הנקבות יותר רעות לרוב ניבותן וגם מצד השנים כי הגדול הוא י יותר רע מן הבא כימים וכן הנויות כי הגדולים יותר רעים מן הקטנים והקצרים כשיהיה כניהם אחד ואמנם מצד המקום כי אותם שמעונם במקום צמאון ובהרי׳ יותר רעים מאותם שמעונם במערים והמקומות רבי המים ואמנם מצד עניינם כמלוי ורקות כי הנה הרעב יותר רע הארס ואמנם מצד הפעל׳ותיהם המפטרים כי הכעוסה המזורנות יותר רעת הארס ואמנם מצד הזמן כי הארס בקיץ יותר רע אברו הארוכים והעבים מבין אחד יותר רע רעים והנה חשבו קצת אנשים שארס הנחשים והאפעה קר והוא טעות ואשר יקרה הקור לנשוכיהם הוא במיתת הדם הטבעי בהתנגדות הארס והדם הטבעי הוא המחמם ה הגוף בהתפשטותו והבערו ואם לא יהיה חום טבעי והב מבער הלב אש אבתי אין ראוי שיחשבו הקצוות וחשבו רבים כי ארס השרפי׳ ביחוד קר ושיקפין דם הלב ויקפ ויקפאהו הלבן ברדים באר ואין הדבר כן אבל הוא בבה מבתוך החום הטבעי ובטוחו ואשר ישקין שבבעלי חיים ק קרי הבגג יהיו בפתו בשתים והחמים מוסיפים חום וחדות ויהיה האומר כי שיהיה הנה טענתו בלתי אמתית והבא ובאמר הזה לא יתאמת בשרצים הקטנים אף בבעלי חיי

הרים גדולי חנוף והמובוצת על המבר והאמר כי יתפן חן חמות הגוג מאד והוא בבות שמתחולל כבת בגוי ותגיעני ואם רחוק שיהיה נחש עם רום בבו לא יכ בסתיו להתנגדות בבנו הטבעי ולבה שיקחלו נקבת אחר

פרק כב

בנקיבת ... והוא הראשון ... מין ... אברו ...

ולא ידעתי אם הוא הוא או ז׳ לזו זה נקרא כרך כי הוא כוכתר וראש ... וראשו חד מאד ועיניו אדומים ומראהו לנרגבות ... שורף כל מה שיסוב עליו ולא יצמח כבית ... יגיע כול בעונו עוף בשרף ולא יתנים בעל חיים ... יברח ואם יהיה קרוב בזה יבטל הרבנו ולא ... בשריקתו למרחוק ומי שיפול עליו ... ואין כבו שאמרו כי בי שיפול עליו ... ומי שישכהו יבק בשרו ויגפח ... וזבות כיד ויבות כל מי שיקרב למת ההוא ... ויביעת כי שיבלש בחזק סבונתו ... סיניעוהו בבטה וברוב אפילו מי שינעו בנעה ... באצבעות המטה והנה נגע בו פרש ברמחו ... המחט ומוסו ונמך בפרסת הסוס ... הזה ירבה בארץ ... כי תראה בזה ... ובל שכן אם היה בקום בודע בו המין ההוא ...

פרק כג

בחרמנא ... הרכן ... בהארים ...

בתארי הכוכתר שהוא אינו צרלה ואין בבית ... אבל גם בהכשת ושמיעת שריקתו ואי זה בעלי חיים ... שישוך יבק בשרו ויבית בה שיקרב אליו בבעלי חיים ... אך הם תארו אותו שעורו ... באמת עד אמה והצי אברו לא יועיל ... יועילהו הוא רע מפביר וזה אחר ... והנה העידו כזה רבים

פרק כד

בטוחות ... הנחש הנקרא ... הממניזו ...

הדרמוז יקרת לו פיקות ושני ... ותרדמת ... וקורס ותרדמת שינה וקציצות עינים עם ... ביחודת בו וגודל באב ורפואתו כרפואת הרשי

פרק כה

בטוחות ... והבש ובלשון ... והוא בבן ...

שישכהו זה יקרה לו פה שיקרה בעקיצה ... בקריו ורפואתו כרפואתו כבו שזכרנו

פרק כו

בעקיצת ... ואסקליפס ... ושאר כלי ...

הנוקה משותק ונרדם אחר המקרים הנוכרים באמקיום אין אחר מהקרציף ועצימות עין ועקול צואר ודפיקן אברים ודפק בלתי מסודר ואינו ברניס, כאב ולפעמים יחוש כאח בתחלת הענין בכאב מעודר חפץ קיא כי תראהו בכנים א אצבעו בגרונו להקיא והנה זכרו קצתם אמתליום ות והראהו כי הוא כנביה ראשו ורוקק הארם ואני לא ידעתי איזהו ואשר זכרנוהו הוא מין אחר במיני הרוקים אך נזכר במקריו שמקום נשיכתו קטן בשיעור עקיצת מחט בלי גם נפיחה ומורסא ויזל ממנו דם מעט ושחור ויקרה לנשוכו בהות עין וכאב בקרבים וכבני מעים תחלה ואחר יקרת עציבות עין ונורדבה ולא יחיה יותר על מליב היום ורפואתו כמין רפואת החרשי וכבר נזכר

פרק כז

בבקרין המקרין הוא מין הזרעת י יהיה ארכו מאמת עד אמתים ועל ראשו שתי בליטות בקרני׳ ונראה נוטו במראה החול ויש על בטנו בקשקשות יבשה וקשה ם בקשקשות על הארץ בירוקתה ושניו מראימות בלתי כב מקוקבות ורובם במקומות החולים אמרו רבים כי יש במ ממני מין מין נקרא הקצר והוא בכבת שקרני קצר או סגגל והוא עדין גב קצר והוא גדל הלהיש ולבן נקרא הלתוי

פרק כח

באמתות נשיכתו יוחש בנקים נשיכתו כאלו הוא מרעש או כבם כבמר עקן בו ונוקן ויכבר נופ נוטו כוכב גדול וינפחו עפעפיו ויקרה לו סבוב ראש וכח וכחסך עינים וסור ה״כל ורפואתו נכ׳ כרפואת החרשיי ונכה סהוא ביוחד לו שישותה זרע צגנון עם יין וכל שכן אם יקיאו בו ואם יפלטם יועילם הכמון הדבדי ושומשמין נכ׳ מועיל בנשיכתו עם יין וקסטור עם יין ופודנגי ברברי וזרע צגנון מופלא הי״ועלת בו ויונח על הנשיכה מלח ש שחוק כולש בקטראן או בצל בתוש כחומץ

פרק כט

במין נחש נקרא אנדריאוש ובדרוכרדים והמין הזה אם יהיה במים יקראו אותו היונים אנדריאוש ואם יהיה כוונו ביבשה נקרא כרוכרדים והוא יותר קטן מן הפתן החרש ויותר רחב הצואר ויותר רע ויותר בנזק ויקרה בנשיכתו שתתחיל הנשיכה בכאב גדול ובתלהבת האחר כוריק׳ ובתאכלת ויקרה לנשו׳ סבוב ראש וקיא מרה סרוחה ותנועה בלתי מסודרת וחלשת כח וימ וימות ברוב בשעה השלישית ואינו עובר השלישית ואם ימלט הנה הוא מימיי או שכבר תבמוך חזק וידבקוהו ח חליים לא יתישב שירפא בהם

פרק ל׳

רפואתו הרפואה הכוללת ומכה גנ שכיוחד בו שישתה כאגוז מסריש המנוקה עם גרגרי הדס כא׳ ודרכמון במי הדבש או ביין ומן ארישטולוגיאה שני דרכמונים ב ביין או חומץ כ״כ ומן ביין בראסין וידקה בסיר לבן וש השמן פודנג ההרי וקלפת פרי אלונים נפרדים ומעורבים ומכה שיעורב בנ קטה שעה ים

פרק לא

באודים אכנם זכרנו אנודים בכלל הזה כי אני בלתי ברור א אם הוא ובאודיאגים אחד ובא מחלוק בצירוף המלה והתתיבה כמו שיפול בכתיבת מלות היונים ודבריהם ואולי הוא מין אחר אך במקומות אשר ה העתקתי מהם זה הנה אבר מחברים לנשיכתו במקרים אחר אחרים ואמר כי בנשיכתו תקף ה הבורה ומתרחבת וידעך בראה ויצא ממנה לחות שחור ורב מוסרח מאד ותאוך ר רפואתם והקשה וראוי שתעיין ברברי וזולתי בענין הזה

פרק לב

סירע עניני ונקהם אל הכת והכני מאמר בכלל בעקיצת האפעי׳ ומהעקבים והיותר רע שבאפעים ובנחשים הם הזכ הזכרים ואכנם הנקבות הנה הם יותר במותות ועקיצת הנקבה תורע במציאות נעיצות יותר בכני נינים כצר אש א אך נשכה בדרך ויצא בתחלת הענין ממקום שני הנינים א או הנינים כלם דם ואחר תולדה ברריצת ב־בר ולפעמים יתחיל כימי ואחר שכבי ואחר זנגריי בשנשרפה אל עצ עצם הארם ומראהו וכבאיב המקום ואחרי ישרוץ באבו ואחר יראה מורסא חשה אדומה כעלה צבחים קטנים רב רבים ואבעבועות בכר יפת אש ולפעמים יפמה ואחר יוריק זה הנשיכה ויתגנב בפה ויקרה בקרבים התלהבות ו ובגוף קרירות עם רתת ואחר זיעה קרה ותמסר בראות לירקות והתעורדות מבוב ראש ור ביגת בשיכה וקטנה וע ועלוף ופוקות ולפעמים יקיא ליחה כרודות ויעצר השתן והלסתות רכיות ויכבד הראש ולפעמים ירעף דם נחיריו ויראה כוכב בשדרה ואחר זיעה קרה ורער חזק ועלוף וכר וברוב ימות בג׳ ימים ולפעמים כ׳ ואר עד השביעי

פרק לג

רפואה לעקיצת האפעה בכת שהוא כמו עיקר כללי ישבור השרשים והמשותפים ברפואת ואחר זה הרפואה היותר חזקה לכהר אל התריאק האפעה ואם יסור הנה אם שר שיועיל התריאק הרבה וגם אפשר שלא יועיל ואכנם להיותו כלי לארם אין והרוע כי הם הטבע הוא אפר יעזה הכלים ואכנם הדבר הזה אי אפשר שיעשהו אלא אם יארע התעוררות כהם יחד ואם אפשר לו להרבות בהשום והיין אולי יסתפק בבלי רפואה זולתו וכן כרתי ובצל עם יין אם לא ימצא שום והנה זכרו כי זכרות האיל צליו אם יאכל כמנו ביד יועיל והחרבל הוא מין הר הרפואות המכולשות וכן לב זרע אתרוג הוא כהתריאקים והיותר מיוחדים בו והחזקים יוקח אניסון משקל אכסומאפי ובלטין שמני פלפל ארבע ז דרכמון קלפת ארישטולוגיאה עגולה קשטור מורא כא ד דרכמון יולש ביין ונקרא מלא והשתיה באגוז ועוד בירא קשטור פלפל ערניך ארום כא׳ וזרע שבת ב׳ אנקיות יולש עם שלה וגם זרע הנרקיקא ארישטולוגיאה עגולה רושא ם כרבריות ואוגנה והחרבל כמו שחשמו קצתם אבל הוא י א

בין מרדוכא עצבה וראוי סיגין שומן החל״ב הישן לבדו ו
והטב באבבני ברל״ב ויסתדל להעירו משתו ויתהלך ויד
ויחוצו מקצת העתים בחוץ מזיע וישתו הקיבות וביוצא ב
בהם אומר זה והטיפא שברם קיבת הארנבת הלוחה והנה ה
היא יותר טובה עם ר׳ אוקיו׳ יין בזות בשוה ובנוסח לעין ח
חומץ ויין בזות בשוה אמרו רבים אם יקח האד׳ הבצל ריס
היבש ויל׳עסהו ויבלע בה שיזול כבגו וידעה בשעורין הנש
הנשארים בפיו הנשיכה לא ימית כלל ונסו רבים כרק הצפ
הצפרדעים יהיה מועיל ומשל׳ט אם יאכל ונכתר אבן ערים
בחומץ ומל״ח והכרענים הזיתים ודם המרקונא והביאות
ואמרו רבים כי האבן אש׳ר יודע באבן הנדש אם יתל׳ה יה
יהיה בו בריאות

פרק לד

בשאר השחיות המשובחות בעקיצ׳ הצפעים אמר הרופא המדבר

הוא פטרין טוב לזה ועלי׳ אריסטוטל׳ניאה והשרשה אקורי ושרש ברובי ושרש פאשרא או פאסרין או מאריקון איזה בהם ישתה ביין מתוך שעור דרכמון וכן בין עשב אגני ה רעכבר וכן הכמון וכמ׳ הורדי ומין הכרוב או קושט דרכ דרכמון עם שני אובולוס גלפל׳ או שרש בכור מרים או עין אשם או שרשו או זרע הרגל׳ בעין כותי או מין ח חריף וכן קיבת הארנבת וכבוה כרפינים בידנר והנכיל בזל״ב אשה וישתה שרש אחר הוא ידוע בארץ מכך והוא זקן ההועלת וקלפה ארסטול׳ניאת ושרש הנדקוטה וכבר חשבו כי התורביד אם ישתה בזל״ב חלוב כיד יועיל מאד או הל״ב לאעזא ואחסוב אני התריאקאל בראוראה ואל׳ בי בזה גם מועיל גב׳ בנת טוסרו כן עק׳ צ׳ת האפעה וכל׳ ורם ותרבטים העוקצים ואפופנק ב׳ דרכמונים עם הזבץ הים ויקח כן קושט נ׳ משקלים או כן גינציאנא ועוד בזה שהוא טוב וכל העזים יכורס ביין רשהה וכל׳ המחממים החזים וביחוד השום והבצל׳ וכרתי וצגון ומעניה׳ וכל המבולדה׳ וביחוד כרס אבן ערים ועקרב צלוי וברדה ההרנגול ושאר העיפות. כן הבריצים וזנקי התולעת ביין רימא ומין קלי׳ת תפוח וביין כנורבא והחומץ בעצבו יזרתה כבני ר׳ אוקיות וישתה וכין קצות ענפי הכרוב נבטי ושחן האדם בפי רא ראאבור

פרק לה

ורטיות מחרין אלו הרטיות ת המורכבות יעשו קודם פיעל׳ת בורקא והוא אשר יוקח אבהל׳

ומרורי נאר וקנטוריל׳א ואשיל׳א צלויה ביחוד וקמח כרסנה כל׳ אלו נפרדים או מעורבים ביין ורטיה בגבנה ישנה טו טובה ומרצת ורטיות בתרנגול׳ת בסוסעות טוב מאד בזב בזבל׳ית יבן רטיה בבשר האפעה וצפרדעים המשוסעים והמשכנים שכן

פרק לו

לכיין ושכן יבוטל בו עלי׳ לבר בנחשים ובורוקים ודם בכוכבים כלם ככו אבוריום ו וכספין ובלשין אאופודיואס אי

איש מברין אלו הם נחשים רעים אם ישכו יבקעו הנכב׳ והמעברים כלם ברם משתלח רצוף עד מהשחינים שכב שכבר נתרפאו עם כאב פרקם וקיא דם ודקיקת דם והרו

תח כסים כי שני המינים האלו הם והלח הם
רצוף ועל׳ נפוחותיהם נקודות שחורות ולבנות וארבן אוח
רם קרין והנה אמרו קצתם כי יותר הם קטנים בראש ר׳
וראשם והגבם יותר רקיק והם אפריי הבריאה ולמצות
יחוד שחורים או אדומים או לבנים ויהיו על׳ ראשם כלא׳
לבנים שתי וערב ובסרוכתן מקמקמין כוכבות קלעת ב
בטנם כאלו הוא קטקיש הקנה והם כבדים והמבה והנ
ושיניהם שוות ואלו נזארב בסתרים קצה ונחשי׳ במכן
והראשון מאלו הם נחשים רעים כבכן נשיכתם נוטפין
ומעברים השבעיים דם סופן רצוף ולפעמים יזל מכו
דבר מועט ביבוי עד שיזול בהתהנים ובהמים קו כמ
בקצוות העין והדרות קיא דם ודקיקת דם ורקישה ובכח
מחזיב עם כאב באצטומכא ואמרו קצתם כי הסם יקל׳ א
בורקא ויסדר ויזול בכ נו דבר מועט כיפוי והזול׳ לו
הבטן ויתצר הנשימה ויעצר השתן ויפסק הקול׳ ויהי׳ בי
אבריו ויגבר על׳ הנוף ענין כבו נכב״ה והדרים טוטת
האברים ורפיונם

פרק לז

ויסלו הסמים הגלזן וה רפואה רפואתם קרובה כמו בהסתנים והאפעים אבל יתן יין הרבה ויקיאו על׳יו אחר זה

שיזונו בכו הכרבך והזנב הבלוח והשום ויענו ולהקיא ואחר זה יאכלו הלחם והזנב המסוכב על׳ הגחלים ויבלו עמוקים ומרע צנון גם כן יועילם וכמ׳ ביין וכין המגאי עם שרש ליליתבליותי ביין תם יועילם חלבן בחמ ב ביין וגם יועילם מעט רקיקת הדם והרטיה בלולה ק וקבוח שעורים או עלי׳ נפנים או לסקיתה או עפצים ובכנה שעצר הדם והבחי׳ ואדשנא וזוב בכבוה שעורים והלבן ביצה

פרק לח

העבאותיים אמרו מינים הצבאוני ארכו והו קל ם ומי כיסים שחורים והיון

והראשו קטן יצוארו עב ומתהל׳ נזרגו כצואר ול׳ אלגב דק ואמרו רבים כי ברוב יהיה זה בארץ לוב ובארקמן תירתו צורת האפעה ובראה כאוחז סבו עד הזנב נסל׳ לסדרות ונכתב בתנבותו הזנב ואמרו כי הוא יהיה בנחי הכים ואמרו כי יקרה לנשוכו שישרף בפנו ויתלהב לה ידוע בן רבים ולא יכוד בל׳מחות כבלי יציאה וכרכרין או ויעת עד שימגת

פרק לט

בנטו ויקברוהו בבל׳ עזרה׳ ברפוא׳ רגיהם אחר הכל׳ המשותפים בהתנחת וכל׳ תולדותם הוא ממית כיבל

וקיא אחר האורן המוציא הארש והלחוית ומכשך המו לרכות ושיתן להם רב ניריתי בכו בכל׳ ברובה הל׳ הונדי והארציצי ואשארין ושילאוס ופונרושליום וכ וביוצא בזה וירשו בחוץ כמלח וסוד וסכן ובתרכבות אשר נזכיר לכי תכסכו כל״ב שושת

פרק מ

הקמארוס והמסאריו ובלקן פרה קפיאוני והל׳ מוריראונו כלרו נ כחם והיסיכון ונרים והכבן אלה

הם נחשים קטנים האדים רסקים לפעמים מסתירים עצמם באילנות

המכותים להשליך עצמם על ההולך אצלם וקופצים כרוחת און עליו אומר אני כי זה המין מן נחש הוה ראיתם בצד ד והמסאן והם נושים אל האודם והם רעים מאד ואמרו יקר יקרה כנשיכתם כאב חזק וכורכא חזה בכל הגוף או יהיה בן המין אשר ראיתי ויקרה כוים המות ואמרו רפואתם ה הרפואה המשותפת ורפואת האפעה

פרק מא

והנה זכרו נחש סמו אבמשיבא וזכרו שהו שהוא הקופץ אל שני הצ הצדדין ואיני באבת שהוא הקפארה או זולתו אך הם יתאר ותארוהו משהו קצרה וששים בעובי ושוה לאמצע ואני ח הוטב סוהו אשר ראיני באבת

פרק מב

הערלוכית והוא נחש נק נקרא דרדישום או דורוחו דמריינום זה מעים באר נות ויקרה כנשיכתו פתיחת עור לנשוך ופשיטת עור לכי ש שיתקרב בו וירפאהו ויש לו רוח רע יהיה כזה לפי שית שיתעסק בהריגתו בין שיהיה בעל ארס או בלתי בעל אר ארס ויקרה במנו מקרי נשיכת האפעה

פרק מג

הרפואה רפואת זה כרפואת ה האפעה וירעילם ביחוד שתיית אריסטולוניאה ארוכה ביין ו ובן הגרקוקא ושרש אפודיליש ביין והרטיה בפרי האלוני

פרק מד

הדרוהבי המין הזה מ מן ינחושים הנה כר בראהו כברכבות דומה ל לרוחן ויקרה לבי שישכני מקרים רעים דומים למקרה הא האפעה ורפואתו כרפואתו

פרק מה

הנחש הנקרא כיסטאלי ובלשון כיסיסינאטו א אמרו כי הוא דומה לקופץ בשני הצדדים אך אותו יותר רע ומקריו ודם אתו כרפואה ההיא

פרק מו

הנחש הטלוא בבראם בת בתח פים אמרו קצתם כי הוא רע בתחיל ביום השני לאכול הכבד ולפתח המעים ורפואתו כרפואת האפעה הקתה

פרק מז

בנחש בארפהולי ובלשון כרישקאל יש הנה הוראתי המין הזה שמקריו במקרה ה האפעה אך עם נפח במקום הנשיכה וקושי אבעבועות וי ויראו ההלת לחות רביי ושחורי באותו המקום ויקרה לו ח השתנות שכל ובהות ראות והפיון אברים מבית ורפואתו רפואת האפעה והנה זכרתי כי המין הזה במקום הזה הוא כאומר ואינו מכיר אותו ולא טיבו ולא קניגו באבת ולא ידעתי אם שניתי זכרונו אם לא אמר הבעתיק אל יהוש אדם במכות הנחשים כי גם הבחבר הזה נבוך בהם

פרק מח

פיהריגום ובלשון פאבולו א אמרו נשיכתו דומה לנשיכת האפעה אך יקרה לבשר הנש הנשוך המכה ורפיון בכו לאותו שיש בו שקוי ויקרה תוך

חרוכא ושכחה ובודים בכבד ובמעי הצם ובקולן הדבר ודברי כמין הזה הוא כאומר כאשר כלפניו האולי אינני מ בזה המין אך מכיני המעשים ורפואתם כרפואת האפעה

פרק מט

אסמודוטים וכורעים אמרו כי המינים האלו ארוכים כל אחד מהם עד אמה ומראיהם כמראות חול ועל נמותיהם כתמי ואמרו כי יקרה לנשוכי כאב חזק במקום הנשיכ ומורסא גדולה יזול מכנה חלודת דמיית ויקרה לו כאב חד במקום ובכבד ובכרס והוא מכה שימות בשלישי ולא יאריך אחר השביעי

פרק נ

רפואתם אמרו רפואתם היא ה הבדולה ומיוחד להם קשטור ודארציני ושרש בנטוריא מ מהם שיהיה ב׳ זוזים ביין ויועילם שרש ארשטול ארסטולוניאה וביחוד הארוכה תועלת גדולה וכן שרש ש שוצאר או כמצו ביחוד ושרש ניכציאנה ויועילם מן הרש הרשיות הרבש המבושל המכנב השחוק וקלפת רמון וכן בסמוריאה וזרע פשתן וחזרת וזרע שיקוטא וקורינולא ור רוטא פרסרית ויועילם התחבושות המיוחדות בשחינים אכתעשים

פרק נא

הנחש הנקרא כנסיר והוא המעשש חשבו רבים שח שהוא נחש הוא בארץ בנ כנען ומצרים רחב הראש דק הצואר קצר הזנב ענול הב הבטן אין על ראשו הברבורות ארוכות ועקודות אך על נ גופו הברבורות מתחלפות המראה וכשיתהב על הארץ לא לא תחתוב ביותר בעקלתון ויקרה לנשוך בו מורסא מבאי כמאיבה ועפוש הגוף כלו אחר התרבצו ובריתת השער ולפעמים יסור העפוש ויחית בעודו שלם כאלו הוא מין מן האפעה

פרק נב

רפואה ראוי שיקיז רפוא רפואתו רפואה בודלת וד ורפואה ממיצעת בין רפ רפואת אפעה ואחר רפואת בזה שיקרה מנשיכתו מהעניני המקרים בשיני הנחשי המזיקים אם ישכו בתבורה לא כארס יחשב כו והם הנחשי גדולי הבריות מאד

פרק נג

התנין אמרו הקטן שב שבמיני התנינים כפי מה שזכרו קצתם ה׳ אמות ואמנם הגדולים יהיו משלשים אמה או יותר בזה אמרו ויש לתנין שני עינים גדולים והחתת הלחי התחת התחתון בליעה באזן ויש לו ניבים רבים וידבו בארץ נוכח והודו והמגביי אשר יהיה בארץ אמה יהיה עד ד׳ אמות וההודי הוא הגדול מאד אמרו והיה תארו אשר זכרנו גם פניו כרכומים ושחורים ופיו רב הרחב תבנהיר בכמות עיניו על צואריו כבובע ובכל לחי שלשה ניבים והנה ראינו מן המין הזה שיש על צואריו כשתותו שער גדול אם אמרו יתהרש כנשיכתו כאב מעים ואחר יתלהב והזכר י יותר רע מן הנקבה אמרו כבר נתאמת בזולת ארץ ההדו שיהיו תנינים גדולים מאד ורפואתם רפואת השחינים הרעים לבד

פרק נד

באַאַרנינון יסוד דומה שזה כבין החני התנינים אברו כי שנשכו האַארנימון יקרה לו מה שיקרה לשאר נשוכי הג והתנינים ואכנם הסיד אמרו כי גיבוז חזקים ודרכו שם שכבאיש הבשר וכיבשו ויגדל הסבנה כשהתלו וירפא כר ברפואת החבורה הרעות

פרק נה

בנשיכת התנין היבשי אמרו וירטה נשיכתו כ בנפרית והזכין ואמרו יועיל בגינו שזכן תתכסה בהחבוטה והדג הנקרא כריפור והרנים והקטנים הנקראים רצאץ אם יתפף עליו יקבל תו תועלת כו ורפואות כתובים בשער הנכמנת וביחוד ית התריאק הראשון וכדדונ בשתיה ובהחבושת יועיל בבנו

פרק נו

בשני בעלי חיים זבוים זכרום קצת החכמים וג ונראה בעיני נהם כבין ה התנינים והזבוים או נלהם ראחר כרם טיכוריא חשב רת הרכם וההוא שיקרה בנשיכתו בנשיכת האפעה ונראה שי שיהיה רפואתו רפואת האפעה

פרק נז

והאחר שרעין אמרו כי בנשיכתו יקרה לו ב באב חזק וקור גדול וחו דוזק ויהדפת אבריו ובות הציור ומגיע לזה סבר שרפואתו רפואת בעלי הארס הקר ואמרו ראוי שיוצק על הנשיכה בחזכין פושר וירטה הבקי בעלי לבר ויגרח כשמן קוסט ועכן פליטרי ומה שדומה להם בן השמנים ומה שיש בה בהם כמו אנקרא וארטיגא ואכנם והרפואות השתויות ה היא שליקת עלי לבר עם חומץ אבנדאן בחומץ או יוקח מ כויא ופלפל חלקים שוים והשתיה ברכבוני ביין והתריאק הראשון הנזכר בשער הכמיות

המאמר הרביעי

בנשיכת האדם והולך על ארבע

פרק א

יזכר בשער הזה נשיכת האדם ונשיכת כ"ב והאב ונשיכת כלב שוטה והשר והטורפים ותמסאח ונשיכת הקוף והבן ערס ונשיכת אל פרא והוא כרעלי

פרק ב

דכור בללי ברפואת הנשיכה הרעה שבנשיכות מה שיהיה בבעל רעב שיהיה אדם או זו זולתו וכו שיריצה לרפאת הנשיכה ראוי שיונח ראשונה על הנשיכה בגד שבול בשמן או סיכשה בשמן עצמו ואחר כן אם לא יהיה זה נכרץ לנ: יכה הרטה בדבש ובצל ופול לקים בכו שהוא וזה כומלא בענין הזה וירטה נב בלישרני ורטיה בקמח כרסינה בומלאת ואם יראה המכר ינקה ראשונה במציצה בזה או בקרן המציצה או ברפואה בוש כומכת ויעזב עד שיפתח ויעויין אם יראה בפתיחתו ע עפוש ידע כי הבקוי והנשיכה לטבע לא כברצנ וירפא ב

בנשוכים החזקים אשר זכרנום בשער הנשיכות [illegible] יהיה בנשיכה המכר הטבע שלא יעלה כורכא ורכן [illegible] בחבורה והבשיהות ויותר טובות לנשיכות ולקחת [illegible] הטליקים הוא הפרחים השחור יעשה אחר כשנה [illegible] אם יצטרך אליו ואחר שירוזין כביםומלח

פרק ג

בנשיכת האדם [illegible] על הנשיכה אם [illegible] חזקה בצל ומלח [illegible] ימים ולילה ואחר ירפא בפרחים השחור הנזכר [illegible] ונלבנום כי הוא בורטיות היותר טובות לנשיכה [illegible] רמון בולש בחומץ ודבש ובצל תם אבקל [illegible] וגם עצבות העגלים שרופים עד שיולבנו [illegible] וגם בלה שחוק בדבש או בורא וטרף הגלה [illegible] חבולא בשכת יבש שרוף בלוי יפה וקושר [illegible] אפר כרוב ולפעמים יקרה בנשיכת האדם [illegible] או אוחו שיאכל הגרגרים המעוחדים [illegible] ענין רע וראוי שיכסה הנשיכה בשמן ורטה [illegible] עם דבש וקמח פולים עם בית והחומן והליף [illegible] כל פעם ופעם

פרק ד

בנשיכת הכלב [illegible] בלתי שוטה וגם [illegible] והאב [illegible] רפואת זה כמה שזכרנו בשער הכללי [illegible] האדם ולפעמים יספיק שירטה על המקום [illegible] עליו בבגד פקכים ואחר יניח עליו בשרי [illegible] עליו כל ג' ימים וכש אם ישורר עליו [illegible] ולפעמים יספיק אם ירפא בבצל ומלח [illegible] ושקדים מרים עם דבש ולשון השה עם מלח [illegible] בלספוגות ופודנג שחוק ביין וכן ירטה עליו [illegible] וכש' אם יהיה שם כורכא ואם יהיה שם [illegible] קמח כרסינה בדבש ובמה שיועיל [illegible] ודבש והבשרים שיש בו חומץ והחומץ [illegible] ימים רבים וזה גם יועיל בשני [illegible]

פרק ה

בתארי [illegible] והזאב [illegible] [illegible] במה שזכרנו יקרה להם הכלבות [illegible] הטונגות כבונו אל השחוריות הרע והארוכות [illegible] תנכעי וזה אם כתאויר אם בהבוזנות והפסק [illegible] שישרוף והדם החזק להוציאו ויתבלב [illegible] בקניאת רכו בקור החזק אל השחוריות [illegible] באביב ואם בהבוזנות והפסקים [illegible] העניינים ויאכל בן הנבלות וישנה [illegible] ויטה עצרנו לשחורה ויקרה גב [illegible] שקרה לו לבוגו שישתנה כמו שיקרה [illegible] יבגח גופו וישתנה מראיו לאפריות [illegible] בסבות המכרו והנה הוא ידעב ולא יאכל [illegible] הבים ובפגעו הבים ישחד בים ויצר לו [illegible] וידער בהם וי וב רעשו יהיה בעוד פגין [illegible] בפחדו בהם וכש באחרית ענינו ויקרה [illegible] ויהיה תמיד תכוף הנשיכה בשונע לא ידע [illegible] ועיניו ארומים וחוד ההבטה וכתגבר [illegible] רירו דכאיו גדול אפר וכשפל ראשו ונראה [illegible] והוא יניעם וגם נבו בתגבן ושדרתו [illegible]

ולפעמים תתעקם לצד ולמעלה ולצד אחור וגם ישה זנבו והולך בפחד וניגשה כשכור כנאב ועצמים ויבטל בכל צד צדדיו ואם יתראה לו דבר על ישה אליו וגישא נפשו ע עליו בין יהיה כותל או אילן או בעל חיים ומעט שינבח בקרבו אל כה שהוא נושא נפשו עליו כמבטע הכלבים אבל הוא שותק ונאלם ואם ינבח קולו צרור ותראה הכ הכלבים ינו מדרכו ויברחו מפניו והוא רחוק ואם יפגע ק קצת מהם כן פתאום ישעשע לפניו בבשכוש זנבו ויצבע לכה לפניו וישים מגמתו לברוח מעליו והזאב יותר רע מן הכלב וכן כה שהוא בגדלו מן הצבועים ונגת איים

פרק ו

בזכרון כה שישתגע זולת כה שזכרנו כאשר כי הסוס השועל ישתגע ואכן עדים

אמרו קצתם כי קצת הפרדים בשתגעו ונשך איזה בעליו ונשתה בעליו השטות אשר יקרה כשאר השוטים

פרק ז

בעניני מי שנשכו כלב שו שוטה אם ישוך הכלב הש השוטה אדם לא יראה חבורה בעלת כאב כשאר החבורות ואחר יתראה עליה אחר ימים רבים מימתחשבת ונפסדת והחולמות הנפסדים וענין בכיום ויצר כוב ובלבול שכל וישיב בזולת מה שישאל אליו ולפעמי׳ יכרוצו קציותיו בקבצו אליו ויברח מן האור ונביתיו יתפשט ופיקות ותבא רובם פה ויברח מן עוף הרוחכה הוא וה׳ ט ד׳ ויאהב לשכת בגוד ולפעמים יתבאו הצור ויתאדמו אבריהם ובזחור פניהם ואחר ישתחן פניהם ודבבת כאבם ויצ ור קולם ויכב ויבכו ואחר כך באחרונה יתחילו לפחד מן המים ומן הלח הלחויות וכל מה שיקרב ממנו על הכלב ויפחד ממנו ולפעמים לא יפחד ממנו אבל ימאסנו ולפעמים יאהב לה להתפלש בעפר ולפעמים יעלוש הורע בלי תאוה וכבו גמולד בלי ספק אל בריצה ויפשן אברים ויוליך לויאת קרה ועל יד כות ולפעמים יבות קודם העניינים האלה כנבא ולפעמים יבקש המים ואחר ישוע ממנו אם יפגעו ולפעמים יגביע ממנו ויחנק בו וימות ולפעמים ינבח כבלב ויהיה קולו צרור יותר ולפעמים יפסק קולו ויהיה כמשותק ולא יוכל לעוק ולפעמים יקיצן דברים ויראה בהם דברים כנדרים נפלאים כאלו הם בעלי חיים ובאלו ה הם כלבים קטנים ואבנם ברוב העניינים רנה יתנו רקים ולפעמים יהיה שוחר וגם יעצר כזהנו שלא יוכל להשתין בלל ויהיה כמנו ברוב יובש ומפל אות עניני כי הוא יכו ימין לנשוך האדם ואם ינשוך האדם איזה התעוררותו יקרה לאדם ההוא מה שיקרה לו וכן שארית מימיו ובויתר באבלו יעניצו למי שיקדם ומי שיפחד ברם מן המים לא תקוה שיכלט ברפואה או בחולאה וכל שכן אם יראה במראה פניו ולא יכיר עצמו או שידמה לו בה כלב בלי ר רגלים כפי כה שחשבו הקדמונים לא יהיה כבמו הענין ה הזה ושלא נשכו הכלב בעצמו אבל הנה נשכו אדם שנתב שנשכו הכלב ואבנם קודם פחדו מן המים רנה רפואתו קרובה והנה הוא כבית בשבוע וביוצא בו עד ו׳ חדשים והעת השוה מ׳ יום וכבר אמרו רבים ולא יאמנו כי לפעמי׳ יפול הפחד אחר ז׳ שנים אמרו קצתם כאלו הוא רופש ואבנם יפחדו מן המים ויאהב להתפלש בעפר כי כעס פ פגר נקבע בזובש ויתעב המבגר לפנג ואהב הדנה לו ונתאמר זוה אני נושא אליו כי רנשיה אל כה שדומה לם לפנג הנברי הוא כה שאין לו שרש והיותר בטוח שבעני ם בעניינים כמי שנשכו הכלב הזה כי שיזול בנשיכתו דם רב וכן אם ישתין אחר שתית הרפואות התריאקויות דם כי אז יהיה בטוח בל יפחד מהמים

פרק ח

והפרש בין נשיכת הכלב השוטה ובין הבלתי שוטה לפעמים ישוך הכלב את ה האדם ולא יודבק לו לעבור על צורתו ולא אבת ענינו ויצט ויצטרך לרפואה ורפואתו מצד חבורתו להבריא ולהת ולחתום ומצד אם היא מכלב שוטה הפתיחה ומפחידות אם הטתם יהיה בו חמות ולכן יצטרך לאות יודע בו עניינו ומנה שאמרו בזה שיוקח אגוז בולבי או צלהו וישם על ת החבורה ויעזב עליו שעה ואחר יוקח ויושלך לתרנגולות אם תמאסנו והנה הכלב שוטה ואם תאבלנו ותמות גם כן שוטה או יוקח פת לחם ו וימית במה שיזול מהחבורה ההיא אם הוא דם או צלחו ויז וישליך לכלב ואם תמאסנו והנה הנשיכה נשיכת כלב שו שוטה ואמרו כי אנחותם אם יוצק עליו מים קרים שיהם נ נוסף אחריהם ואומר אני האות הזה בלתי מיוחד בזה

פרק ט

ברפואה ראוי בתחלת ה הענין שלא תנוח ה החבורה שתתדבק אבל ת התפתח ותרחב אבל לא הזות רחבה ויעשה בה כמציצה והנחת הקרנים כמו שאמר בשער העקיצות והשחות שר שראוי שלא תחתם החבורה לצריאה מ׳ יום ואם מתכבת בר בראשונה ואחר לא תתדבק פעולת מעל כרועל מאד ואם השניאה כבר נגלה ונתדבק אז ראוי שישים דל ויצריין בו ז וראוי שישים עליו מהפותחים אם תאננו בתחלת היינים כמו אפופנק ואגוז השום ומרדים הנפש באפטונק והנגין ז וקיו מן התוממן והן וראוי שיהיה חזק והנה לושרא ואפופנק ג׳ אוקיות תסרה האפופנק בחומץ עד שיורך ואחר יעורבה הכל ולפעמים יספיק השום והבצל והעריד הערלוק גם כ כן והזולתית מורכבים או נפרדים והסולקא גם כן ולפעמי׳ ישים עמהם מן הדלב ולפעמים יצטרך שיעשה הר הרפואות המאבלות כמו קלקרון ואחר ילנה אל שמבן הח והחלב ומן המורכבים שיוקח מלח ג׳ חלקים מלח ארמוניאק ב׳ חלקים קלקדים ח׳ חלקים אישקלא צלויה ו׳ רושא ד׳ קו קורלי ו׳ נחושת שרוף ד׳ ונגאר ג׳ זרע פראשי ב׳ וישים עליו כנוטה במשי ועל כל פנים בתחלה להגיע במה שאפשר בהליך ובבריזיך ואין ראוי שיבור בימים הראשונים אל הנקיים אבל יתעסק לשוך לחוץ כי הנקוי אולי יעזור לה להשכיר הארם או העורכן ויעיק משיבה לחוץ כי הוא ברם נושך הלחות אל פנים וימשך עמו הארס ואם משכת כפי יהליך הנה אחר יומים או ג׳ התעסק בנקוי בה שכבר ע עבר ונכנס ואם לא יהיה כן כי לא משכת ונגלה פתאום ת הנה הנקוי אז ראוי ונכון שיהיה יותר חזק ואם ראית מלח דמי תקות ואם לא לא ואם הקות שלא תניחהו להביא ברכבו וכס באחרית הענין ואבנם השלשול יהיה במה שיוציאו השחורות עד גם באליבורום ונרתרי אליבורום וביוצא בהם הוא במה שאין ראוי בלתו

הוארינג הופוס מופלא להם ומנחה שיארי שישלשלו בו קצאי התמורים תאר משלשל טוב להם מורא.בולנט קיבולט שני חלקים אשטיכי משקל וחצי כלח הנדי וחצי משקל פוליפודי משקל לאפרס ארביני משקל אנאריק כמו משקל וחצי אליבורים שחור שני משקלים ואם שלשלו השלשולים החזקים בלי ספק גם כן שתזהר בכל הם או ביומים בחוקן קל שלא יזיק לטבע כמו שכן ומי ם סילקא או שלשול בכמו מי חלב עם האפיתימי וראוי שיהיה כמו כן אחר השלשול מה שילקה במיני הנרדין ואפיוחו ת הרגנולת שמנים ויעשה אחר זה הכבירים הבורסקים יהיו היין המתוק וכל שכן הישן עם מזיקותו וכן היין הנקרא טילא והחלב והיין גדולי התועלת להם והדבר היותר ראוי להם להשוות הכון וההרטבה כי זה עקר ענינו וזה בכמו ם מרק העופות המשובחים וכמו פת חורי בשום קרים ויועילהו כן אמים שיכנס בהם הנרדל פעמים רבות תועל תועלת גדולה אך הכגל והשים כן והמזונות המיוחסים לא לארסים ומתחכבים אותם ומגירים מן הגוף וראוי שלא י ישתו לעשיהם וגם בהיותם רפואות ונבחר להשקות ות התריאק המרוק ורפואת הסרטאן המיוחד בו ונאמר כ כי תריאק הארבעה חזק התועלת להם וכן תריאק הק הקיטות שנזכיר והאב להו הסרטאן הנהרי וזה גוכה לו ש שיוקח כפחם הסרטאן וכתרי הצרוף על עצי גפן לבנים בשוה כפי מעוד שיוכל להמתק ושום גינציאנא על אותם הקצים כעצמם וכאותו השעור וישתה ככני ביין חזק וזה והשתיה ארבע כפות באותו היין מאוד שיהיו שחוקים כמו כמו כחול ולזה גם כן כנחא אחרת יוקח כפחם הם הסרטנים הנהריים הנצרים בעוד שהשנים הוא בכגול א אחר צליים בתנור בקירה כחושת צלית שוה ושכת כו ה ח חלקים וכן הגנציאנא ה חלקים וכן הלבונה חלק ישחק וי ויעשה כו והשתיה ביום הראשונים כף כמים וי וישתה אחר עמוד יומים כ׳ כפות וכן תוסיף בכי ע עד ד׳ כפות וכן הרפואות הכמפורסמות שום גברצות לו כר רפואה הכנסוריוש וגבורה בקרוב ורפואת הסרטאן כי ם שישתה בראשונה אז גם יבטח עצמו מבלי יתגורש פחד המ המים ולפעמים יוכם כנסיחה גינציאנא חצי משקל ה הסרטאן השרוף ואם השיגהו אחר ימים או שלש ראוי שיהיה מה שהשקהו כרגואת שני האגפרים כפלים מה שית שתשקהו לו אם השגתי בראשונה וכן עניין הרפואות האחרות אשר נזכירם ואם יהיה אחר ז ימים יותר כפלים ושלש שרישה עם קה והמרין מציצה חוקה ואם השגתו א אחר ימים הבאת עליו יותר כוח ואין אז בהרחבת התבודדות תועלת והמריצה ולא הפליג כוח כי הבאיב העלול כלי תוע תועלת גדולה אבל תשתדל שישאר פתוח כי ההרחבה אי אין עד רב כו אז כי כבר עברו הימים השלשה והראשונים וכה שהוא קרוב בהם כי האדם יהיה כבר בתפשט ויספיק אז בהשאיר החבורה מהודו ואציף לזה שאר ההנהגה כמ משכית כי כי הריאקים שלו ועשייה נקייו ונראה שהאדם ישמה אחר ד׳ ימים ואם יהיה חזק בפחות כוה וזגה כהו רב רבים בשבוע ובלי ספק כי הוא כתפשט מהר יותר כבר ם

ככה שזכרנו ואין דבר במורשלים כמו רכוה קרבו וכו איך הוכן יותר כזה ופרודה סיפור כנחר וכים ומכחן ל לפריצה גדולה אחר וכן אריך איננו חוזק משקל ונק מ משלבת הכויה והמבר עצם האדם כמשיכה ז ולא התמין ואם ימנע בונע כזה ועשיית הרפואות הקבוצות בכמו כ יח כמו כרום הבלח והרטו גנת המעדרים כחרי משי החרדל וכיוצא בו ולא הכניסהו ככמו הונה הואה במוקן בלל עד שירגש ויראה כג הקן כי אסרוהו והסלי יכנ נאמר כי האבכשי והוא ככה שמועיל להשיכו בו וכיצה לי שנה בההחלה והקדר ראוי להסכיר כמו ולפעמים יהם הצטרך בעת הכאת ואחר כך להקיז מעית והקיז לליר הגיעהו להכית גם כן בדבו אמרו יאם הגיע אליו כמו סנה אל הרטובה כעצם תעוררהו הנגדה שה ורחצהו כמי תניק עליו מים פושרים רבים והכפוי והכריחהו כמכן שם ואם יגיה קניני אל המאחר כן יהכים לא התוש עד כנהל שלא יחיק כיין שלא יכיר פניו בכרות האבן שילמה לא יכיר פניו כעצמו ולפעמים ירחוהו ונשה כנ בריאה כלב והשקהו כי שוכרני כרכים המגונים כמו ברול ובערכה אשר אוכי והוא הרפואות ושיטות הקרה עליו בכל תחבולה להשקותו כמים ואני הורגת לקחת הלאבנו והרקת איצמוני בחר בבקרים חרת גם פריך כח בו דבוהו לו מועיל תועלת גדולה ומועיל בקה ומאותו רפואה זאת תארה קובת הארנבת ושן הים ויכן המובא כאלכסנדריא ונרנרי גינציאנא מה נצה דרכבון יולש כדבש והשתיה כפול כשרי וגם הם הם הכמן ונרנרי גיניפרי כא׳ עשרה וקיבת הצבי וארבעה קי ארנבת אריסטולוגיאה עגולה גרה לבר כרה אבסית הודא כדגרית כא׳ ג דרכבון יולש השר כיין ג׳ הם יולש כדבש והשתיה כפול וגם מין דתומה כמשקלים הרגרי לבר ח׳ משקלים קיבת ארנבת עשרה והגן קיבת הצבי לב׳ דרכבון שרש גינציאנא ד׳ ודרכבונים ד יחובר בדבש ויונבע והשתיה כדת ויתן בכוס יכה ואמרו קצת האנשים כי שיהלה על צואר שן ככלב הממי ומי כמנו הכלב השוטה ולא יכוין אליו וכן שער הכלב ואין זה כנה שיאמן בו הרפואות התחתית אבלוהם הספיסות כמו ליציאים ואמא פריזידום ואמנגדון וחקים וסין חתום ביין ישוביו כנפלא בענין זה עד כששמו ככל כלסון יין בענין התועלת בנשיכת כלב שוטה וכיוצא בה לו בשיחוה ותחבושת אמרו אין לו רפואה יותר מזה כמו גינציאנא ובכוריאום גם כפ׳ ו׳ קצתם שהיתי וכדנה אם ישקה אותם יהיה כהרגרים היותר בועלים מה שהו קציים אם ישתה קיבת העכבר הקטן בכים יכא ותבר ב דם הכלב השוטה בעצמו רפואה ואני לא אקרב לזה וכן אמרו להאכיל כבד הכלב השוטה צלוי ונחזור אל הרואה אמרו אחר פחד המים יאכילהו כתכבר ונגמר הסצאה עוד הנובע החוזר צלוי ואמרו אם השקיהו מה והיה קסטור בענין הזה ותשים לו פתילה לכנה וקבל השלג בו ויסיר הפחד והכוד כנים רפואת כלינים והריאק ר׳ ככה שזכרנוהו כבר יוקח כרסנים וגודרים והרבצה וגינציאנא בשוה כא׳ ח׳ משקלים

לבונה ופודנג שלשה מין ויהיו שנים ישאף ממנו שלשת
ורכבו בצורת נבים גרגרים וגם בקרב ויעשה מהם יבים
רביע בקודם הרביע׳ נופה רפואת הקנטרידש המועילה
להם יוקח מהקנטרידש שמנות גדולות מקרצות רגליהם
וראשיהם וכנפיהם חלק אחד ועדשים קלופים חלק אחד
אספיק קגילא דקפרצן פלפל מג׳ ששית חלק ישחק הכל
הטב ובל׳ שכן הלנטרידרא ויולש בכי׳ ויעשו עוגות כל א
אחד מהם ב׳ דאנקים יקח מהם בכל יום אחת במים פושרין
ואם יבא חבלים בכבוד ישתה בשמן העדשים הקלופים ו
ומהן שקד או חמאה או שומן החלב ויננס במרחץ בכל י
יום פעם אחר שהיה וישב עד שישתין כאבבמי ויעשה כן
מהן ברשיב מבהעם לבן ונקרא אסטידאג באפרוחים כמ
כפיטבים וישתה יין וישפשי בהקזה נוסח מקוצר ר
רפואת הקנטרידאם יקח הקנטרידאש כמו ספשרטוקנר
ויחורה אותם בחלב הנקפא יום ולילה ואחר ישפוך עליהם
החלב ההוא כאם ויחליף חלב אחר ויקח שניה יום ולילה
ויעשה כן שלשה פעמים ואחר יגזנם בצל וישחקם עם מ
משקלם עדשים קלופים והשקיה בזה ב׳ דאנקים ביין אר מ
מים פושרים וכשישתהו ימשיך עצמו לרחוץ כפי יכלתו ב
בהליכה כבכי בגדים ואם יצטרך לשתות ישתה קלירא
אסכרגא כשומן החלב או שומן ויעשה האבבמי וישתין כן
ואם ישרין דם יבטח מפחד הכים
הרפואות ומיצא מים לבחוץ ולהרחיב התחתית התחבושת
מ׳ ב׳ ונאמר כי הרפואה ברנית בכבוד הכלב השוטה מרנג
בו י״ל מאד העידו בו רבים ותשום רעות וש׳ יות ו
ובאר הדרג המלוח טוב ועצרו ישה מושטך הארם ככוז מ
מגגי אם יהיה אל הנשיכה שרץ אדם צוטן וביחוד עם ג׳
גירי האפר הנגנים לנדו וכיוצא בו ויצא עם מלח
המפיטונק ועלי מטואים נגיים ואן המועלת בזה רבריש ש
סובר ואמרו כי יועיל לזה מועלת בפלאת שידעת והקים
בדבק תורגים פעמים רבות וגם שירשה נבלה שדוקה וגם
כן זנגאר ומלח כאד׳ הדבכין פומן על יב ודבכין והגי
פלישים שכן חנא שעור הצורך התחבולות
להשקיהו המים כבר זכרו קצת התחבולות כמו פליניוס
כי הוא אם יאחז כן המים שתשקהו בכלי מעור הארי וי
ויחיתם אמר וזולתו או בכלי מכוסה בעור הארי ובכל שכן
אם יהיה הכלי מעין או כעור כלב מה ואמרו קצתם אם
יהיה על הכלי בגדים כגויס או תחת הכלי ואמרו זולתם כ
דבר כזה לא יספיק והנה העריכו קצתם בספוגית ארו
ארוכה יכנים בגרונו להרחוק ויוצק המים בתוכו בכוסים
בכמה שים יזיד המים ואבובים ויסובים ביחוד כמוב וגם
והערמות שיוקח דברי חלולים והדבש הנקרש או כדומה
ויהם במים ויצום שיבלעם

פרק י

בנשיכת הנמר ואל פרד וה
והארי והבורית צפרניה אלו
הפריסים והדובים לרוב אינם
כלבים הבריאים ויהיו [illegible]

אבל לא יכנס כל תולדותם ורגרניהם כשבט ארסי לכן
ראוי שירפא תחלה כנשיכת ואחר ברבוק ויספיק בנשיכ
במשיכתו דבר מועט

פרק יא

בנשיכת החלפה והוא ד
דג נודף ונתנו בנשיכת

התמסח והחנית הנזכרת בשקד נשיכת כלב כלותי
שוטה עם נשיכת הארם אשר לא ימנע ממנו בנשיכתו אע
אעפ שהוא בטוח וזה כמנו גרעינים ודבש ולהתעלי
בנהקה כלא תחובר ושומן החלב ושומן איל ושומן אווז ו
ודבש ואחר ירוקן ושמנו רוצה לומר שומן הדג קצתו הם
הוא מהתוספים היותר מועילים לנשיכתו אמרו קצתם כי
כי שיאכל התמסח קצת גופו יהיה מועלת כמו שיש לחמות
מועלת כשמן התמסח

פרק יב

בנשיכת הקוף כנשיכת ו
יעשה גם דבר לשסוף א
ארמו אם יש אדם

בנשיכתו גלות ירקות כאפר ובתחלתו ובצל ודבש ושקד כר
או התאנים וביחוד רפא או בליכרניר עם מלח וראש שוכר
ודבש וישקים מרתיו בליכרניר במתק בגים ויתחתו ב
בש יין ודבש ובריפוי ודבש

פרק יג

בנשיכת התחולים
לפעמים יקרה בנשיכתם
בעב חנק וירקות הב״פ ור

ורפואתם ברפואת תחבולות ומקבלי חויללת בהתבונה רב
רבצל ורטייה פורנג כרברי וכבלה גם כן ומקבלו תועלת
בה. ובנושת הלקוחה מטוגין

פרק יד

בנשיכת אבן עיפאמרי
כי נשיכתו שחורה להם
להתפשט הבאב

ריחה מראה הנשיכה לבנות ורפואתה קרובה ממה שזכרנו
מחריכיה בבצל ושום ואבילתו והיין תחת על כלם מועלת
התאנים הגנים עם זגות התריאנה ואמרו בספר התריאק
כי הרטיה בו על נשיכתו ועל נשיכת כלב שוטה ויועיל מא
מאד וירפא כיד

פרק טו

בנשיכת כומאלי והוא
אל פלאי אמרו קצתם
כי זה הבעל חי הוא יותר

קטן מאבן עים כשקיו ומראיו יותר כמטה לאפריות עם
דקות ודקות ודרהב מה בתוליות האורך פה בזבלית אמרו
בשיראה זה בעל חיים מקטן והולך עצמו באשכו אמרו
קצתם כי הוא בצורת העכבר ומראיהו וק חוטמו שקיע ויע
ועיניו קטנים ושניו בפרדנות שלשה קצתם למעלה בקצת
עקיבוריו עקום יים למעלה אשר ויקרה בנשיכתו כאבים
חזקים ועקיצה בגוף והראות אודם במקומות בפי גבין ופ
ומתחדש סביב הנשיכה אבעבועות כבראות ליחות דמיות
על הנשיכה נדעכות ולפעמים יקף בנשיכה ואם שם
שמנת תחתיה יצא בשר לבן כבראה הענב בעל קרומים
ולפעמים יהראה אדם גרעיה ולפעמים יתאכל ויפול
אבריו גם כן יפול כבני כראשונה מבלא חלודית ואחר
יתעפש יפול בשרו ולפעמים יפול העגין לכאב המקים
ועוצר פתן ודעת קרה בגסות רפואה אמרו ראוי שיונח
על המקום גלכנום נפרד עם תוכן ויוצק עליו מים חמים
ויעשה בה שיתהתנו מרפאות או יוש׳ עליו קמח שעורי
בסמנכין או תוסיף תהיה בעצבה ותונח עליו הראוי ש
שיארע סביב הנשיכה עליה

פליטרי או כלויש או שום בחוס או חרדל כל זה אם לא י
יהיה שם בורסא ואבנם עם בורסא רנה קלפת הרמון רמ
ומתוק בכותרת ירכה בה ואבנם מה שישתה לזה
רנה טיח ארמיני מורחת ביין או גרניר נכאס או אגוז סים
כישרים ביין או פליטרי או זרע גרגיר וקרנם ומה שהוא
יותר חזק בבירור כרים בסכנגבין או אפיפונק או שרש
גינציאנא וקיבת הגדי והצח טובות מאד ויועילהו החלב
עם סכנגבין תועלת נפרצת אמרו קצת הרופאים הדברי ת
הבוער יותר הוא עלי לבר לח עם יין או בשול גרני׳ או בשול
קיקם או בשול לאבלאב עם יין ואסטוריק גם כן טוב להם
אם ישתוהו ביין וכן אם יהיו הדברים הנזכרים בע
בעניגם וכשיפול הבשר הנפסד תרפא השחין ברפואתו

המאמר החמישי

בעקיצת הרמשים ונשיכתם

פרק א

יזכר בו מאמר רזה עקיצת העקרבים והשממיות והצרעות והר[illegible]ה שיוני׳ נ׳ בכנרנם ונתחיל בנבדיות

פרק ב

בביני העקרב אמרו רבי רבים כי הנקבה יותר גדו גדולה מן הזכר כי הזכר דק והקיק
והנקבה שכונה גדולה אך הכחש העוקץ מן הנקבה וקיצר
וכן הזכר עב ויקרה לקצת הקרבים שיהיה להם שני כח
גידים כפי כברה קוחם ויבא שני נקבים בנשיכתם
והנשיכה מקרה וכל הגוף בחריבם והזיעה בתקר לפעם
לפעמים ואבכם העקרב בעל כנפים הוא גדול ומקצו׳
רבות יכנעהו הרוח כשרגא בעוף כליפול באר והליכן
בארץ אל ארץ ובתהלוך דוליות זנב העקרב כי יש מהם
טבח דוליות יחזק רעתה כזכן עלית כבב השעדי ויבית
נשיכתו ויש מהם שהוא נחות ודשבו קצתם שה קרבים
מרם תשעה מראים הלבן הברביכי ואדום ואפריי ובראה
הנקרא בהב והירוק והכבנו הזהבי טהור העוקצים וקצת ה
הזנב והכבנו אודכבי יוחש כהבאתו בעקיצה כרש ובאב
גזיק והכבנו הצפני ויקרה בנשיכתו שחוק תנעש ועדבוב
שכל

פרק ג

בבה שיקרה בנשיכתו יק יקרה בנשיכתו שיעלה ם בורסא קשה ארוכה ובאב
ברוח פעם ילהיב פעם יקרר וידמה לו כאלו [illegible] יורגם ב
בבורי שלג ויקרה לו כאבים נתאם ודגיש בעקיצת ם
מחט ויכשך אחרי דיעה ורפרוף שנה וקדרותה וקיא רב
דבר נרמך ויקצא עליו מכור שערה בשרו והת העדה ו
וקור בקצוות וכל שכן אותם שהם מהל הזכויה ורפיון כל ה
הגוף ובליטה ארוכות רגליו ונתיחת האבה וקרה נפח ל
לכמן ויצול על הגפוף שלוח צורות כל שכן אם התהיה הנ

והנשיכה באברים הספלים ויקרה להם בורסא בעתלים [illegible]
ומהוק רב ונימוד אם הרבאה לבעלה ויתנה הבראה [illegible]
ואם יהיה העקרב חזק הרוע יהיו המקרים רעים מאד ועל
ויפלטו העניינים והגאברים ויהיה הנשיכה כמו כויה כבוי
בשריפתו והגוף כלו ירחת בקור ויעלה על הגפה לחות
דבקה נקפאת עליו ויחול בן העין לחות גם כן ואחר קצ
יקפא הלפלוף בקצוות העין ויפול השתנה והגוה ויתעכב
יצא והאבה יתנוחה והלשון יתעבה והשינים רפ לאבן
בקמן ויבוצו האברים בבריאתם ולפעמים יתעכבו
השיכים יצהם על קצהם ולא יפתחו והוא גוה רע
אבר גליטים אם יבוא בהבאתו גיר הבורין יודע עליו [illegible]
העצב יחרש כויצה או תוריר ויורש קנוס רגנ
ירפא בעקרים הגהליים ובחכום רבקי בתים [illegible]
והיין וכיו יצא ביחס ובראשונה תענה ובנגד בי נח
האר האבור בנשיכה ויעשה עליו רפואות הבות [illegible]
בהודות והתחלהבות כמו הלוות ושום ופליטרי [illegible]
אל זה הוא בהרפואות היותר מועילות וכן לב אגוז [illegible]
ובן לח והעצב שעליהם באלו הוא עלי כרתננים [illegible]
שאנטום כי הצמח על הארץ בענל ויהיה חזק זה וכן
וכטעמו דבקית ומעיכתו בטעם נגד [illegible]
וישקיש הבאב לאלתר וחביריו גם כן עצמם [illegible]
בסבות לא יד עגום וגם אילן עבה [illegible] על הארץ [illegible]
אצבע ואחר י׳ בוח ענפים שוים ועלה [illegible]
ויראה עליו דומה לכלה וטעמו [illegible]
שותהו לאלתר והריר הבריבי הוא בתבליה [illegible]
ובצל האסקילא כולא אם יאכל ויוטל כבנו [illegible]
המבורק ובכרידיט ס ושריאק עורא והוא [illegible]
נרפאות ההלתיות גם הולתית עצמו רפואה [illegible]
ופאשרא והדרכל הוא כבה שנוסה עמה והקרטון [illegible]
כי יעיד גלינס כי אחיותו לבד בעקיצת הבאב [illegible]
הו דסאף וקיצי אמרו אם ישתה [illegible]
טומסגבין ישקיש הבאב [illegible]
הכבית והוא עד חצי דרכבין ובין רפואות [illegible]
השום ביין ישתה היין עליו אחר בנוטר [illegible]
אם יהיה עם כמוס אגוז ויאכל [illegible]
שאדר מיוקח השום והיין שידוכם בנקום [illegible]
יקרים להציב עצבו ע׳ עשן סם חבוש [illegible]
והכונה בזה שידוע והכונה בהודע להציק [illegible]
והויקה בבדרין דזק התועלת להם וכשיבא [illegible]
תריאק טוב להם אריסטו לוניאה [illegible]
גרנרי לבר קלפה שרש קלוק נשרא אגבנתן [illegible]
כרכומי מסארא יחוצר הבל בדבש אחר [illegible]
נדבריות כמון כושיית זרע הנרקיקא מבל אחד [illegible]
חיכן בשעור הלישה שרף במשקל [illegible]
הסבכים והתהיה כדת דרכבון לא יוסף על [illegible]
סבנה אבל אם יצטרך אחר שעה להוסיף [illegible]
דרכמון תריאק טוב להם יוקח [illegible]
בהלק עליו רודא יבשה והחלתית [illegible]
בתאנים ויערך שישוב בדבש והשתיה [illegible]

בעת הרצוחים והרביעי כיקלידוספלן כי כל נופ
ורכבון ביין תריאק טוב קשטור פלפל לבן בירא אפי
חלקים שוים יועג והשתיה שלשה אבולוס בר אוקית יין
ומועיל גם כן בנשיכת הסכביות וגם אפופונק בירא נ״ב
ולגנום קשטור פלפל לבן יולש באשטורק ודבש בשוה
והרפואת המורכבית בכצור ותארה שרש קלקונשירא וש
ושרש קאמריש ואפכנתין ואריסטולוניאה עגולה וארוכה
וטרבטקש חלקים שוים והשתיה לנערים ב׳ דאנקים ולגו
ולגדול ד׳ כופלא כתבלית לא יערבנו רכר שאר הש
השתיות מהרפואות הטובות ההלתות עם מאפרות וגם קר
קרדמנה כשקל ב׳ דרכמון ביין וצערה וזרע חדס וברדנג
וצער וזרע אפיטרשא כדבריות וטרבטקש והגדבי ג׳ אר
וטראפ נו בשתיה וברטיה והשורבנ הבורטרי והסרטאן וג
הנהרי אב ישתה כחלב אתון והקדרים משקים לנשוך
דשקל ב׳ דר שרש קולוקינטידא שואק ומועיל תועלת כב
כב הארה ורבים נכו הבלה כלוי אב ישאפו כבנו כלא ק
ק כצו והשבו רבם כי יהצון והרוק אם יולש כמוסן חל
דולב כעך אחר התחוקה ונמצא ח מבנו קרוב כשני מש
משקלם יח נדול התועלת ומי שכבר אבל הצנן או בד
בדרות לא יזבן בעקרב והחוב גדול הגוף אשר אין כבים
לו נקרא והוא אם ינתב וישתה ביין יועיל אבר הנא
הנאמן כי אם ישתה הב׳ דך אנפין וזרע גרשקאשי ב׳ מש
מדלם בדבש יועילהו ואמרו קצתם כי הדין הבא מהודו
מועיל בשתיה ודמיה ואגריקון כופלא התועלת ופרי
אפודי לאליש ותרתו וגרגרי לבר ביחוד וזרע הנדיקא ו
וקלי צנון זכמבא בן אלחוא ואריסטולוניאה ושיביז ושרש
אפופונק וזרע שיקש חלקים חמשה והשתיה ב׳ דרכמונים
ביין וגם פליטרי אריסטולוניאה כמוסאי חלק בחלק פלפל
חצי חלק כירות רובק חלק השתיה כפול וגם ארי
אריסטולוניאה ארוכה פליטרי בשוה יולש כדבש והשתיה
ב׳ דרה וגם בירא אפופונק ואופי חלקים שוים מאפרות
ד׳ חלק סירג עונו וגם קלפת סרט אריסטולוניא ארוכה
פליטרי מא חלק ישתה בשעור הראוי אמרו רבים ישתה ש
שמורין שבה ונפרית כרכומית שבנה וזר ן הוצא שלשה
וקשטור וזרע גרגיר מא ב׳ דר יחובר בדם טרטונא יבשית
והשתיה דר׳ בחמשה אוקיות יין הרטיות והתחבושות ה
העקרב בעצמו הוא כדרטיות הטובות לעקרב ונכון גם כ
כן וגם הצנה הנקרא זנב העקרב כחדבותו לו ואעפ״י שהוא
כרדים האבריך אשר ידעו כי בעת הבריאות ומבית דם ש
שבים כפר בת שחטבו קצת מחכמי היהודים והעכבר
אם ישדק וינח על עקיצת עקרב יועיל עם התמדה וכן ת
הצפרדע וכבר נסינו גם כן הריח והגדי כרטיה ומועיל וס
ומשקט הכאב וכן הרב ההאנים הגבי וקשטור והגל אחר
כפר בת שאמרו כופלא בזה ומשקיט הכאב ותקלי בחוכץ
טוב ותגרית די עם שרף צינבר או עלך אל בטם ובשר ת
הרג הכלח ותשום כבוטל ושומן החלב יושם חם וגם זרע
פשתן או זרע אלטיאה או שניה עם מלח וגם קמח שעורים
בבין רודא או בשולג וגם כוכין הרטים כבוטל כנבל הד
הרטים וברדנג הוא מהרפואות הנוכית כרטיה והמשקיט
הכאב דאלתר וכן שרש קולוקנטידא ועוקשקן והגדבי ג׳

ואבומי עם כאדריג סיחות טובה הטרגנעש ואכש
וגם מלח שתן מהרפואות אין אחריו דבר מועיל וממה ש
שיועיל שירשם מקום הנשיכה על עשן הזבן נשמך על אב
אבנים כדוכבים ומוציקות כמו בשור
סוכן ובטול אורשינש ובשל
קטוסילא כופלא ומי הים חם ומיץ יבדיקקא או בשולים
מופלא והגפט הלבן הבתוסם כופלא ושמן שיבושל בו ש
שרץ הנקרא והנא אם יותך על הנשיכה חם יהיה מופלא ה
התועלת

פרק ד

כחנבי אלו הם כעקרבים
נוזותם כאגנראן חדי
הראש הארכם חד ודבו ב
באלכוה ובמזיגת מצרים ביחוד ובמחצב תנגראן ואם יש
ישכו לא יורגשו בהם כיר אבל פתרת או סירתו ואחר יש
יתחדשו צער ושנוי בראה ולפעמים יקרם ירקון ו
ונפח לשון וישתין מקום הנשיכה גם שיזון דם ולפעמים
יעצר הטבע ולפעמים ופגח ענינם אל המות ומתחיל בדפ
בדפיקת לב ועלוף ואין ראוי שיקל בהם בקלו כי מכה כי
הם רעים מאד רפואה אחר הרפואה הכוללת הש
המעולה שברפואות לכוון המקום והשתיות מי הורת ס
סרה ומי טרכשקין ומי השעור וכל שכן אם יתחזק הת
התחתרבות והמעולה שברפואות ובגוסה קמח זרע ת
תפוחים בבמסקים ואמרו רבים כי שרש נערה אם י
ישתה כבים יועיל ויאמן רפואה טובה לזה כפי האמיר
ותריאק המרונות טוב זה תארו קלפת קפריש נוציאנא אם
אנסגית רומי אריסטולוניאה עגולה הוא טרבשין יבש י
ישחק הכל והשתיה שני דרכמונים תריאק אחר ל
להם יבש עלי תפוחים חמוצים בגדרת חלקים שוים ישא
ישאף שלשה משקלים ואם יקרה להם התלהבות חוקה הש
השקיט כמי הצירות ומיציהם המקוררים ואם יקדם ד
דפיקת לב יועיל משקה התפוחים הבנענים וקמח זרע ת
התפוחים וחלב נקפא חמוץ בעוגות בכפורא ואם יתחזק
הצער אז כבי הצירות עם שמן נרד בקורר ואם יעצר הש
הטבע יחקן ואם ישתין דם יוקו ויעשה רפואת השהבת ה
הדם ואם יצמח הלשון יקוז תמיד אשר תחתיו ויערער בבי
רגדבי וסכנבין ואם יקרה בנשיכה אכול ירפא ברפואה
ההדה וישמור מביבותיו ברטיה ממין גרביני וחובץ ויר
וירפא ברפואות השוחנים הרעים

פרק ה

במיני השממיות והעכבי
והענבישות ושבתאן א
אבנסרוסממיות הנה
זכרו בעל הנסיון והחוקר לאלו הממינים שהם ששה מיני
ואחר נחלקו בבאור תארם כבל אחד מהם ואמרו
קצת הבקיאים ברופאים כי ראשון שבבזניו נקרא רעיון
בתבנית מעוגל הנראה לשורות והשני נקרא אוקים והוא
יותר רחב הגוף מזה מעוגל התבנית ובחלקים אשר בצוא
כצוארו יש חהלות נראות ועל פיו שלשה נשכים כרסים
ויוצאים נרפים חלקים והשלישי כורטיקון והוא
בשעור הדבורה הגדולה נקראת ענדוף ובראתוא נוטה ל
לאפריות ובכבים נגפו נטבים כרטים ארוכים וכל שכן ב

וראשו קשה והוא בעל כנפים בכנפי חגבים חגולות והחמישי הוא סוקליקים כי הוא ארוך הגשם ודק ועל גופו ג נקודות וכל לבן על ראשו וצוארו והששי הוא קלוגיטים והוא ארוך הגשם ירוק הבראה יש לו כפרש תחת צוארו ו וזה הדרוטא שם לעקיצת כל הסמכיות בקרים אחרים והם והוסיפו האחרים בקרים כיודעים ואמר גלת הארש ה הנה כי הסמכיות הזאת כמעט דומות לעכבים הנקרא פרד והוא צורה הזבובים ובינה דבים וכפי דבר גלינוס יכ ם בינים והרע שבהם המצרייה ויש מין ארוכה באלו הוא עכבית עגולה ויש מין מזהירה עשנית דומה לענב גם כן ובכנו שליא וכבני לבנה ענרת הבטן קטנה רפה כוכבית בגב חד בנקודות מבהיקות ומבנו ברטוניות שעריית וגם ומבנה ענביית מזהרת כשם הזה ויש מבנה אצבעית בראשה ורגליה קצרים נוטים לאחור וכשהוא רוצה לנפש תתיצב על רגליה וכשהיא רוצה להכות תקוא לדות בעט וזה יזהר דקה בריענביית הראשונה ויש כל נה נמליית דו דובה לנבלה ארוכה הצואר חורת הראש לבנת הגב כנ כנרדית בכינים בתחלתים ומבנה בבראה קנטריד ומכנת כבראה הצרעה או גם דומה לצבעה ואחר שם לכל אחד ו ואחד מים מקרים ומבנה כרמינית נקראה כך לקטנותה ר ובאלו הוא כרסנית עגולה ק...נת תמה צהובת הבטן לבנת הרגלים רבת השעלות ואבנה המצריית אמר זכרנו זה החולה רבה היא רעה בעלת כטנים רבים וראש גדול דומה לזבוב הפינופא סביב דגרי

פרק ו

בסמה שיקרה למי שנשכו ם מבבית בכלל ובפרט אמר גלינוס כי בנשיכת הכמכיות

לא יקרה מכה בנשיכת העקרב ולכן לא ימצאהו דקה ולא חוקו ברוב אמר כי יש יצר מיני הסמכיות ששה והראש ב בסמות הראשונים בלב כשיתחממו בה עלות נפח בורסא כ בבקום הנשיכה וזאת בכקום הנשיכה ברוב העניים אדום וברוב דקיבה וירקות בעלה הכיך בה ובבת מילוה צליח ולפעמים יכתח עד השוק והוסיפו אחרים שלא יהיה שם ב בליטה רבה כאד ולא הזלהבות ואמר הראשון ויראה לאדים העצבים והעצבות קרירות תביר כלומר בכנו העורף והעצה ודכב ודבחנים ולפעמים יתקרר הגוף כלו ויריקי ורעם ואמר ויהיה עם כאב הזה ועצום נבוין וכר וכרבוכות בראה הפנים ויתרככה בקינים כאלו דם וזהר להים בתכונה יתלו הדמעות הזאת תבואה ויחוש ב בשפל הבטן וכל כבן קרוב בנב הערוה פרוקות והנאי ח ויחיל הכבע לרדות לוחה כיביה בלמעלה ומלמטה ולפעמים יהראה בליוה והוא כקורה עכביש ויקרה לאורבות תירלים ולאנשים נפח ואחרים יבריגו כמו בוח בתוליי הבייצה לא לחשוב שיש תוה החמשתותם ויקרה ב באב הפרקים ויחנן קיא ורדיע רגוף דקה קרה ולפעמים ובאב הראש כמאב בעל הגרם והוסיפו אחרים הנה יק יקרה לגנים ברטבות הלנוף כונגד ולחן הגיקה ולפעמים יעצר ולפעמים יצא עכי בעכבישו ויקרה לאבות ולארכובה ולגב הערוה בתורה דקה וכן באצטומכא ויקרה לגוף ש

שמרון ועקירה וחמוקן ומעבים אחד הראשון בביוחד בטין חששי בבי בח עקבונו בי יהיה... חזק באצטומכא ובריצה דקה ומן לדקה האברים ודקה באד כן אמר אבגס הכבו אמר עבר גל נסתו... רם אגרו כי ראו וגם כהם יקרה נ נסיב... בהיר והשכל ואבגס המהודה... יהתחזק כאבה ומבשיכה... בפרדים ודכך וי בלים ורעין כבן ומשיקולה... הכובבית יזוד דכיב בנשיכה ים רב ך ודו... ומובד ראשו ודמין הגוף ואבגם מצריה... יקרה כבנה כאב ראש בבקים יחבאה... וסביר ורעון אבריב וזיעה גודלת כרה ובגול וקר... והרדכת אברי הגוף כלו וגבורה בבבנן... ובחידה וחליטה דבר בלי רצון וכחן עבור... הסדורה הקטנית דנה היא רעה ויקרה בגנה... באצטומכא וחכיסה קוא הבורי ובגב ראש... נעדר וכבית בדרה ואבנם המכיבה... הכאב חזק בגיבתה באד וחדדש רעש... בבן ובונד רעו וביזוי נצים בכירי נשיכה... בהכושי ונשיקה ראבה ובגול דקר ושלטת... האברים ואין זה טרוד אגלה בוה... ואבנם הנפלייה בנשיכתה יותר בטוחה... ואבנם הדרדויית יקרון כ נת אבעבועית... לבון ואבנה הצרעייה יקרה נ כנה בורקא... בגיון אברים והרדכת כינה נגברת וזולות... ואבנם ו בוסבנית י נה בבקיה רעים בבין... ואב נם הבצרייות רנה היא רעה בביאה כנב... והרדבית כיכה ויבא אדרית בות ונבין

פרק ז

בריכות הרצאורים... עקייה והגלו ובכל כ... בבמתי והנצירי יהי...

על רבקים כים בלוחים הכים ויתן לו הריאלי... רנשכים בכשר עקרב ובורחץ ואבבני... בנהר להקיש באכם כי אם יותגלו לשרות... בי ישיגם באבם ובצאתם בכני ישוב ולכן... בכל עת הריאק טוב לסבבית ולכן ותם... ונהשים אבדו ישרה לנשיבה כי כבוריא... בחאר זה יוקח גלמל לבן בארכבה ותראה שרש... אסטיכי כלהיק פלוטרי דוקי ואליבר ם... עלי עין עכבות אפרוניטין פטוטרות הרכותים... ארנבת דארי ני סרטן נהרי אסטודס כין... בלשבו במשקל שוה בכל אחד ויורק וחולס ובכן... ויועג קונות כל אחת כשקל דר והוא... ויש מקצת הנסיאות שרש דולי לבן קצי כלשבו... חבוקוקא אגוז כיפריש זרע כרנב... נהרי צינור בבן בוסי עלי עין הלב... חבקוקא ארקונים שחוריים וכל כבן בדבריו... טוב כאד וזרע קיסוס וזרע סבה ואריסטולוגיא... תבריך וכי זה אל קלים וחלב חזרת ברבריות...

מאות פחם שיהיה שני משקלים ביין ונם יין שיבושל בו אגוז סיפריש וכש' כרציני ומרק הסרטנים ומ ומרק האווז ובשול שרש אספרני ביין וכחדברים הטובים שיעתו מורכב כו ואריסטולוניאה וכמון חלקים שוים והש והשתיה נ' דר' במים חמים • הדריאק מכוסה לזה שונ"ז עשוה רוקי בכן מא' ה' אבהל' אגוז סיפריש מא' נ' אספיק נרדי נרגיד לאבר אריסטולוניאה ענולה נרגיר כלשכן רא ראוציני ניניציאנא ו"ע חנדקוקא ורע כרפס מא' ב' דר דירכסק יולש בדבש כשיהיה השיעור אגוז ביין • הרשיות וליוצא כחם בהטובות אפר עץ תאנה כולש בדבש ומלח וקלקרים וספת שבולים בחומץ מחומים ואריסטולוניאה בקבה שקרים כולש בחומץ ועלי הרשף וכרתי ומכה רו רועה ואריסטולוניאה עם עצי תאנה • החכמת טוב יוקח קליפת אריסטולוניאה וקבה שעורים בחומץ וי חיקשה אחר רחיצת התבורה במים ומלח ומשמריחות שכן הנדקוקא ביציקה חבה ובהריציקה מי הים חמים וכל' מים מלוחים וכשול הרשף ובשול אגוז סיפריש •

פרק ח

בשכת הוא בין כרסם בהסכנות • ורפואתו :: כבר הקנגיש רב וד הרולים האריך שבהם אמה ויקרה כנשיכתו כאב באיצט' וקיא ועוצר שתן ועוצר צואה והוא כבריזה ותבצרית יותר רעה' • ואומר אני איני יודע אם הוא הנוצרי אותו מנוכר בשער הסכנות או זולתו ורפואתו רפואת הכם הסכנות •

פרק ט

בעקבריש ורפואתו • ויקרה כנשיכתו רוחות רב רכות בבטן עם סכור וק וקיר הקצוות והתפשט האבר ורפואתו כמין רפואת סכם סמנית והועילם שתיית היין במעט אחר מעט כל היום ו והנחת הנשיכה ביין והזיעה כמרחץ וכבלל רפואתם קצת ביין ורודא יבשה ביין לבדה עם סעודה •

פרק י

בשני בעלי חיים שזכרו קצ קצת בעלי החכמה ברוש מרוצאים והם כמין אותם נקרים ונרונם אבל איני יודע אם הם באותם פקרים וכרונם אם לא ויודעו בהיותם בעלי ארבעה לחיים אמר אותו החכם כי הם כמין הסכנות ואחד מהם רחב יש לו רגלים לבנים ועל ראשו שתי כיש בליטות אחת כמוקים הראש יורדת ביושר וה אחרת עיגרת מחתכת על זה ברוחב ויו כוה זה שיש לו שני פיות וארבע לחיים ואבנם האחרת יש לה הבורת הבליטה שני קים כמו הרמון והוא ויקרה בנשיכתם מה שיקרה מנש בנשיכת העקרב כאב גדול חזק ולובן מראה הנשיכה שח שחור וכמישות הפנים והראש והעורה ורפואתו ב ברפואה נשיכת הסכנות והיותר מיוחד שבהם הוא אל חו הכק ושרש אפופנק וחנדקוקא וקיסום

פרק יא

בבעל חי אחר נקרא כנ בנמרצריתא אותו החכם זכר בעל חי זה ואמר כי

ויקרה כנשיכתו כאב חזק ואודם ועוצר שתן והועיל לנשך פרי תמריץ וכמון כרכרי ועלי אגוז בשום ויין מתוק

פרק יב

בנת הנוזר הנקרא בפר בפרס ורח ועכשוי כל בלשון יון ושעטן בלשון הודי • זה הרמש כבנים וקטנה כמשפטים אמר גלינוס קטנה היא לא ישכור האדם מטנה ויחשוב שלא ויראה נשיכתה והוא כח שמבקע הדם בשתן ובנחירים נח ואצטומכא בקיא ובהוחנה והריאה ומשרש השנים ולפעמים יגדל הצער כו והסכנה לא יקבל רפואה ורפואתה כמו רפואת החגב וכה שמיוחד לה סירופו ונשי הנשיכה בכרוזר וכמיץ הורית ועגל ערום ושיתה הנשוך הלב עז חלוב והכמאה ומין ותום וחידואר ולבלונות וכ ומיצם ושילי וחירג ושאר המכבים כמו פו הנרכי ומי חזרת ודליעת וכלפפונות

פרק יג

באלטברע וכראולטין וכ רבשים כרכה רגלים וה חורי הארס והם כמשפטי בנת הבשר

פרק יד

בצרעות • הצרעות היא הזותר הרה' בה בהדבורה ויקרה כנש בנשיכתה כאב ואודם ומורסא • ויש מהם מין גדול שחור וראש בעל כחשים הרבה כמות והגדולה בבלל שמירתה פתוחה • ולפעמים יבול אל בויצת האברים ולהתהלית הכרכי ואבנם הקטנה נב' לפעמים יגדל הסכנה בנשיכת' והחדש אבעבועות ומכסורה הלשון

פרק טו

ברפואה יעשה עליה המציצה כאשר ידעים ואם הגדל הסכנה אז ת תשקה משקל דר' זרע כנוראנא וישקוט הכאב לאלתר אר נ' הפנים בגבורה יבשה ויקח הביצים המבקרים והודעים והמשקים הקרים וגם יבכול הרפואה בכמו פהילת והועיל והמריטיות מי מלוחש ומי כרוראנ והמלוחש הם כמופלאים בסגרה ואלפיאה נב' וכלוש וענבי השועל ושומשמין שח שחוקים ועליהן וגם תאנים וחומץ וטין הגמוד ומי הבוסר רצואת כקר וכש' בחומץ וגם עלי נאבם ועלי לאברו לח נ וגם יוקח אופי וזרע גרשקאמי שחור וכמפורא וידשה בם בטין קר ויושב עליו בנד משתן טבול במים קרים וירטה ם סביביו במים וחומץ וכן טין או חלב בחומץ כופלא וכן הירקות הדקות המתחדשות על פני המים וכן מה שחשבנ קצתם לחובב המקום במים ומלח המים וידשה כחלב ת תאנים ונב מלח הכוחלים בחומץ וגם יוקח כמו אלו ושליקתם יציקות וכבר נוסה שהאבר אם יונח במים וחם המים שעה ואחר יעתק פתאם אל מים מלוחים כונים ב בחומץ ישקוט הכאב מיד ותפוה בזבובים ישקוט הכאב מיד

פרק יז

בדבורים ורפואתם קרוב ענינם בהצרעה אלא שהם פגיחים מהם בנשיכה

וים וארים קריבה לרפואת הצרעית והנבל"ה המעופפת ו
וד"ר אחר הרוכה לה זה קרוב הענין בהדבורים ויותר בפ
בפוח בהם

פרק יז

ואמ"ר יש מבעלי העיקון ו
ורבוש דבר דומה לנבל"ה
המעופפת אל"א שהוא גדו

גדול מאד מבנה מאד ויהוא כבה הצרעה הקטנה אלא שה
שהוא יותר ארוך מבנו מאד ואיננו בצעדיו ויש לו רגלים
עבבשיים ארובים ברבוביים יותר אר' בים ברגלי הצרעה
והקים התוגרים שלו כרבוכים ואין לו כחתחבולת לבנ'
קנו כח שיש לצרעה אבל בנינו שיני בעל שערים רחבים
ונתוליד אפרוחים בעכבישיים וכצאתו מבנו הול"ך כמהל"ך
העכביש וכאלו יקנה ש' יח אחר כן בהבינו עוקציו ובעופ
ובעופף ואצלי הוא בבטנו הצרעה

פרק יח

סאם אברן הוא תנשמת
ולמאה אם ינשכו יגידו
במקום הנשיכה שנים ד

דקים שחורים לא יבוש המקום מרבאב ובתחוך קד ששי
שיסיר בבשי הוא בביהבא להעביר עליו ויקים וילקטם
ואז ישקוט הכאב ולהוציא שעיום שכן ואפר ואחר יבורן הם
המקום ויונח בכים חמים ותמיו כי אבילת חיבשטן הוא
מועיל מאד בנשיכתם ואם יגדל הכאב ישתה תריאק
דתי"א הוא הממבית

פרק יט

בבעל ארבעה וארבעי'
רגל שהוא בעל חיים יד
ידוע ברגלי אלאראן

ולפעמים יהיה באורך זרת ויש לו בבל צד שנים ועשרים ר
רגלים והול"ך לפנים ונסוג אחור כמו ויש לו בני האבור א
אותה ארם ויתחדש כמנו כאב מועט ישקוט לאלתר והרה א
אפרודילש הוא תריאקו אולי יספיק כי עשיית בלח עם ח
חומץ

פרק כ

בנשיכת סלמנדר' הטבו
צורא חזה דומה ללטאה
בעלת ארבע רגליים קצ

קצרת הזנב ויחשבו שלא תשרף ואם תושלך בכבשן חב
תכבה אמנם ויקרה בנשיכתה כאב חזק והתלהבות אפיי כב
בגוף וכורסא חטה בלשון וכבדות לשון ועלפון ורעדה ו
והרדכות אברים ולפעמים יקרה בבנו התהדרת
אחר על חבנית מקנתל ונפלתו

פרק כא

ברפואתו אמרו רפו
רפואתו רפואת קנט
לנטרידס והזהר מינ

מיוחד שיתרפא בו שרף צנובר במוח מין שיהיה כמו ע
עם דבש וישתו בשול במשיטאוש ובשול לולי עם עלי אור
אורטיגש ושכן ויש כמו שנותנים לו הצפרדע דם
והבכוהל וישתהו במיקו וידוש אותם בבשרם וגם
ויאכלוהו וכן ביצת הטרטוגא בורבריות וחבית מבושלת

פרק כב

בסקו לפנדרא בדב
בורבריית וחבית ואי
ואני מבורח ואיני

מרחוק שלא יהיה אחד מהמינים הנזכרים
יקרה במשיכת ובדבורי שידעך מקו רבפיסה ויהיה
חודד וכשט כמו שיתאדם אדום צהוב אבל כקט
כאב חזק ו... בגוף ואכבם הוטי יהיה
מוסי כבמראה ונראה שיהיה רפואתם כרפואת המ
ובייצא בהם ואמרו קצתם שידעט במלח או אפר
אפר מולש בחומץ אסקלא או במוסטפטן ...
ויעי"ה עליו תחלה שכן רב במים חמים ואחר ...

פרק כג

בעקיצ...
שיקרה במשיכתו
בטן והנבאת ...

ולפעמים יקרה בבנו הוצאת רוח בלי רגון ...
בידיעת זה ורפואתו ברפואת הבין ...
שאינו נאמן בבאמרו כי עקרב ...

פרק כד

בעכביש ...
שיבנינו קרוב ...
חוטי

פרק כה

בנשיכ...
חוטי ...
רביב ...

הוא רעת מאד מכונה עונה לבעלי חיים ...
אליהם מרחוק לנשוך אות ואם לא יוכל ...
אליהם כפיחות כמקת ויקרה בנשיכתה ...
בחידת אומר אבי שרפואתו בתריאק ...

פרק כו

בגדל ...
הומים ...
שרפאו ...

ובמה שירפא ברם הארסים הקרים ובראות ...
התריאקים שלהם.

נשלם ספר הארסים תהלה לבורא כל נבוס ...

האופן השביעי

בקשוש ובו ארבעה מאמרים

המאמר הראשון

בעניני השער ויש בו חמש

פרק א

השער יתילד ...
עשני אבי ...
ויאקים ...

כמהבתיחות ובל שכן אם יהיה לחות ... דבקי ...
איננה פיבוית ולא טיבעית כמו שהוא ... הסבבים ...
יבולו עליהם ובכר נאמר בספר הא' בסתרות ...
ונשאר בהגון כמה שנאמר אך כמה שתליו ...
בקשוש

הוא הנהגת עצמו בצמיחה ומריטה והנהגת איבותו בעיני הזקנות והאריכות והנהגת תבניתו כתלתלה ופשיטות הנהגת מראהו בשחרות וצחיכות הלבן והנחתי נר נדבר במאמר הזה בענינים האלה

פרק ב

בסבת בטול השער השער ובטולו או יחסר אם בסבה בחוסר אם בסבת

בדבר אשר יצמח בו והסבה בחוסר שימעט או שיעדר והמעוט בסבת מה שיכסהו ויעכירהו או ישנהו ובסבת מעוט שרש כראות העצם כמו מעוט האיד העשני בנער וה האשה לרוב האד שלא יצמח זקנם ואם למעוט שרש ה הזקנים ואם למקרה יקרה ואם כהניע הטבע לתכלית אמנם למקרה כמו שיקרה לנגלטים בחולי אשר אם נגבם החולי הארוך והשרפון הקדחות דקה ולא ישאר להם חמר ויזון בו השער ויפול לא יצמח כמו שיקרה לצמח הרגיל ב בהשקאה אם לא ישוקה וכמו שיקרה למיימים בהשתותם לנשים בליות וקור בסבת אשכיהם ובסבה שיתהיה ז דיע מסתכך בהם נמשך ויליך קודו אל האברים הנכבדים ויקרים ולכן לא יותך להותם אל הגגוב וכמה שכרך אינו נשאר בנקבים בסבת בעיטו וקרידותו אבל יצא וכמו שי שיקרה לבו שרגיל המתנפנת המכברות על ראשו ואמנם אותו שהוא על דרך הטבע ובנבחת כי הנבחות יקרה להסרון חומר השער מהנבחת וזה למיעוטו או בחסמן הם המוח בסבת שנגע בו בן העצם הגלגלת ולא ישקהו בהש בהשקאתו אותו בעירו פינע בו ומגע בו ואמנם אשר יהיה בסבת דבר אשר במני יצמח הוא על שלשה פנים או שלא יעבור בו חוסר השער שיעבור בו ולא יעצור ואם שיעמוד בו וישתנה לאיכות בלתי באות שיהיה השער עליו ואמנם לא יעבור בו בהסתם נקביו ואמנם יסתמו נקביו לחזק התקשותו ביבשו כמו שהוא בכוי שמתחיל בנבחות מסתר בחום המזג למהירות נגובו ולכן יגדל למזכנים לג לנבחות שער הגוף והחזה בחום המזג ואלו הנה המעט ב בשערים הוא קשה להפריש או בהתקשותו בסבת רושם ש שחלים שקדמו ועברו כמו שהוא הענין בקרחות ואשר ל לא יעבר בו הנה הוא לחוזק רפיונו והתרחבות נקביו כבו שהוא באחד שהוא מיוחד לבל יצמח זקנו ויהיה הנשאר בשער אליו דקיק נקל להפריש ובאחרית הצבא אם ליובש המזג ויצרו הנקבים עם לחות במזג למעוט רושם החום כמ כמו שלא יהיה בו נבחת בנשים וסריסים ואשר יפסד בו אמנם ללחות רעה נסתרת כמו שיש בחולי התנחש וחולי ה השועל ואם לשחינים רעים באכלים כמו שיהיה לקנת מ מיני הקרחת והנבחות שיקשה רפואתם ואעפ' שאפשר לדח לרחותם קודם שיתחזק או לאחרן ואשר אמר אבוקרט כי הקרחת אם יקרה לו הליות יצמח שערו רל' בזה הנבריש ב בחולי השועל וכיוצא בו השער יקפעפים והנבחות לא ישר בהירות בסבת כי צמיחתם במקום מתום שחוסי שומר ולכן התאחר הקרחת בבושיים ובזבניים לחוזק כיצת עורם וש ושערם כי הקשה לא יבריש ולכן יבעט בהם השער אך שו שומרים אותו ולא ייושר מהרה ולא יבריש לרוב לחות מו

מחוזתיהם ולכן ירבה בהם השל שול הבא מן הנלים הרפואות השומרות השער הם אותם שיש בהם חום ודק כמ כמשך וכח קובץ ואשר בהם סגלות יפעלו בהם ובכ' זכרנו פשוטות במסדר הרפואות הנפרדות ונזכרנו בספר הרקחת מורכבות לזה ונזכיר פה מהרפואות מה שהוא הנארת גם במקום הזה והרפואות המשושות אשר יכונו לשמירת השע השער ולהשרשו כשיתחילו לנפול השער בכלל עד שישית שישתנה אחור זה ההנהגות הראויים כי עניינו ובכיוצא בה בהם ההדס ותרנויו והאדנים ומורכבולגש קובהלש ואם ואבליסים ונודא ואלואן וקפריליש ויינידיש ויפול בהם עפ עפצים בקביצתם ונפול זהרג ביחוד עם יין קובץ או שמ שמן הדס או יין עליו אזודרכת וגם שרפת פשתי העץ ש שרוף עם ריעו רטיה בשמן וגם קלפת אגוז שרוף אם יעורב בשמן הדס ויין קובץ ולמשוח בו וכל שמן הנזכרים ומן המורכבים זרע הדס ועפצים ואבליסים יבושל בשמן וורד או שמן הדס על הפנים הידועים ויעשה וגם עליו הדם לח ולאדנו ואפר וקצוה ענפי ספריש ונרגרי הדס ויטוח בו הראש שחוקים מסורסים בשמן וגם גרגרי הדס שחורי' וזרע כרפס וקצות ענפי הדס וזרע סלקא וקצות עץ אשור חלק חלק קפיליוינידיש ולאדנום חצי חלק יין שחור ש"ת חלקים יבושלו הרפואות בו עד שיבושו וישאר שליש היין ואחר ישים עליו שמן זית מבושם בספריש ואשפיק נרדי שני חלקים וירתח שנית עד שירתח שתי רתיחות או שלש ואחר יסנן הסמים והשמן כן הם ננים בכוויעת חזקה ידשם בצלוחית וישכסך ויעשה בהם הצריך כי הוא שומר ומכ ומשחיר וגם זרע כרכם וזרע סלקא קפליונידיש לבונה כא' שתי אוקיות אגוז טו' בבמשקל קלפת צינבר ל ליטרא רצלה הכל לילה כחנור וישים בקדרה טוחה בטיט ויעזוב עד שישרף הכל שיים שוחקת וישחק וישים עליו ליטרא משמן הדוב והוא היותר טוב ומשמן האגוז ויוצ ויוצע וכל עוד שיצטרך אליו יבורם בשמן מבושם ויעשה ויועיל גם כן מהתחלת הנבחת והקרחת וגם יוקח ליטרא וחצי יין קובץ ולאדנום אוקיא קלפת עץ צינבר שרופה אוקיא קפליוניריש שרוף כביחו שומן דוב ליט ליטרא מיין ענבי השועל ד' אוקיות וחצי יבושל הלאדן ב במין היין הנקרא ש"א עד שיתקבה וישים עליו הסמנים ו ויעורב ויוצנע וכשיצטרך אליו יקח ממנו מעט בשמן מ מבושם והטוב שבהם שמן נרדי וירטה וגם ירטת כלשמו וכבה שהוא קל שיקח בידא ולאדנום ושמן הדס וכל שמן בשמן בידי וכי הדם בבשול יין קובץ ויעורב כפי כה שית שיתחייבהו ההרגל וירטת בו או יוקח עליו סקיק נעבן עם ש שמן הדס ויטשה הראש ויעזוב לילה עד שילחין בו זה שו שומר ומשחיר או שיוקח לאדן וקפליוניריש ואפ ואפר קלפת עץ צינבר ושומן דוב ויין עפיץ די ספקו כיע מעורב בשמן מנטכי או הדס או יוקח קפליוניריש ולאדן הלס' שוים ושמן הדס די ספקו או יוקח לבונה ושמן הבל' לשרט וכל קפוד יטי כא' ב' דרכמון הדם ב' דרכמון יטח ישחק ביין קובץ ויעורב בשמן דוב ויעשה ורפואה

רפואה שתבריח השער ותגבות והיד טקיק בשמן ארבעה עש
עשב נקרא רועה היונים עם שרשו וקצוות ענפי תאנה ם
בא ד״ר לאדן שלשה קפלוינירש ב׳ ישחק ויעשה בשמן ם
בעטבי כמוהו נב שרש פאשרא והורש אלכאגם ואפר פר
פרי הצינובר הרענן כא׳ חלק בורק ב׳ ח׳ קום יעורב בשב
בשמן הדס כבושם והו על הרוב אך אם הסבה הוא יבש
כגג ופקוט דם ענב הנוף ווטה בכה שהוא טוב המזון ידש
חדשן וישה אל׳ הום דק ויעורב כל כלוה והמוך והריף וקט
ועניין והרחיק התשבשש והרין חישן ויתכויד הרהיצה בכים
חמרכים ולא יקריב לנוף נישור ולא אשנאן ולא נתר ול
ולא בורית אבל כמו קמח פולים והרע אבטיח ושין ושולי
וכיוצא בו ואם יהיה בקביצות הנקבים באד יצטרך
אל בה שיתיך וירפא ודאוי שישים בשמן מה שיפתח כנ ב
כמו הודל ושום ופרתי ורטא וכצל ויעשה כרחץ בביכות
בתיכות וירחץ הראש בבורק וקנף חים וראוי שירחיק ב
בעלי השמנים ואותם שהם כרמים ויועיל ורפואות הנזכ
הנזכרות שרובם נוטה אל הקביצות והרטיות והשמנים ח
הקביצים ויכנס בברחץ ויועיל הפושר ואחר ירגיל הכר פ
פתאם

פרק ג

במאריכים השער ורוב ם
בהבאריכים השער בה ש
שיש בעצבו דבקות ואפשר

שיקה כהם השער כמו עלי שומשמין ועלי דלעת והתמכי
אשר בהם חום וקביצות כמו שמן ללוי בעורב עם דונג ם
בוזרך או כמו שהוא ושמן אל חנא ושמן הדס ביחוד ויועיל
בזה רחיצת הראש בבשורית קולקונטידא ומכה שיועיל
רזה שיוקח לארנום ויורך ורוב כמו בכלי טוח וחתום ב
בטיט על הגחלים הדקים עם שמן ויזורה עליו מעט בנרע
בנרעינים שרופים ומזוג הכל על הנחלים כזיגת דקה ח׳
ויעשה ויש לעלי אם רבת ולמי עלהו כנולה טובה בזה
ולוב חרע פשתן עשור בשמן שירה מורכב יוקח אזורבת ר
וקפליוינירש חדש והוכי וכירא ואפליטש ויוטח בו
הראש בקצת רחיצה הרדוקיה וגם הרדל יושם בבשול
כלקא ידיק בו הראש ויכסה אחריו בשמן הדם או שמן
אפליטש מורכב טוב יוקח כרית ובקר ומרירת ה
הרוב ומורכבלנם קיבוליש ונלויריוס ואפליסיש וכרסיאן
דרואן ועפצים שלשים מא׳ חלק יודק ויושלך בשרן קנבי
השועל שבעת ימים ה׳ אח׳ ינוגב ויעשה רטיה בדבר כן הם
המבושל אחר רחיצת הראש ותוקן במים ודבש והבוכית ש
שחוק וגם שעור קלוף ל׳ דרכבון אפליטש ה׳ ויבושלו ב
במים שמן ויאורש כמו חצי הכים לאדנום ג׳ דרכבון עלי
שומשמין ועלי אלטאה ועלי דלעת לחים או יבשים עשר
דרכבון לא יסור מלבשל הכים עד שיכלו וישאר השמן
נברא אחרת ייוחם אל הכבדי שידמלאג כ׳ דרכבון יבושל
בשני ליטרין כים עד שישוב לרובע ויוצק עליו כמהו
שמן באן ומעט כשעור קרוף ובעט כל ראגום

פרק ד

במצמיחי השער והחוקים
בהם רפואה לפי שאפשר
לרפאת בהגבות ובו סר׳

שער הגבות וכיוצא בהם כל הרפואות אשר נזכור בחולי א

השועל וכל אופני הרפואה בזה הפגש והיא לרפ[illegible]
ועשיית כוני השמן עליו בכה שיקשה כרצצת הת[illegible]
המשיכה והחתכה עם המגולה בחולי השועל כלם כ[illegible]
מועילות לגבחת ולהצמיח השער בבריש[illegible]
ולקליפת שרש ערבה בשמן יש חוזק ושביחה כמלה[illegible]
עם השחורה ואמנם הרפואה אשר השתני[illegible]
פה ואע״פ שהן מועילות בחולי השועל אחר שכבר[illegible]
שזכרנו בא חרית השער לשמור השער הנ אלו
קנטרידס לחות מקוצצות ראש ורגל נעשה כל ה
וישחק בשמן ויאלט או יבושלו בו או בשמ[illegible]
וירטה בו בעת שתרצה ויעלה אבעבועות ו[illegible]
השער וכן דבש אנא קרדי אם יושם על המקום [illegible]
יצמח שערים או ישחק קנטרי בשמן כימים ו[illegible]
כשירצה האדם פעמים רבות ויצמח השער [illegible]
טלפי חמור שרופים וירטה בשמן הל כי הוא [illegible]
ואמנם כיצד ונגלה עם שמן באן הוא כמו[illegible]
שהוא כצמיחת השער והוא אצל השמן הקמ[illegible]
המינעים צמיחת השער ומכה שנסה שיוקח [illegible]
אשר בבתים והנמצא והנינב ותשדק וירטה בשמן [illegible]
זכוכית פרע נית שחוקה עם כמף הו נגה שום [illegible]
בזה יוקח בכתם ועלי מעוטרת וישים בשמן [illegible]
המיוחדים בשער או שמן כללי מיוחד בזה [illegible]
וישחוק עד שיתיך אליו כבה הנספרת וישתנו [illegible]
המקום בעלי תאנים נלושים מאד ביין זה בה [illegible]
לב עטורים לחים ויצלם עד שיוכלו להפסיק [illegible]
בשמן זגן או יוקח מעטב הנקרא כרנטס [illegible]
ונשחלו שרופים בכל אחד כמם חצי ליטרא [illegible]
עקרים במשקלים ויולש הכל אחר המסה [illegible]
וירטה בו ומכה שנזכר פולגרס יוקח שמן [illegible]
ששה והשעים דרכבון אשטאן והמכיא בא שמנ[illegible]
לאדנום כמוהו קפליוינירש כא׳ דר׳ מחול התש[illegible]
והשעים דרכבון יצלה המחול וידוק והשור [illegible]
שחור ונגלה הראש וירטה ויעזב ה׳ ימים [illegible]
ונבים ואחר ישוב ואם ישתרך ירצא הבקם בשמן [illegible]
לפי שאין להם שער יוקח בשן שמה ארנבת [illegible]
איטב ויסרף בקדירת חרם טוחה בטיט וישים [illegible]
אחד ועליו הדם כמוהו קפלי ונירים ט אוקמ[illegible]
פעם אחרת בכלי זכוכית ואחר ישחק ויערב [illegible]
משמן ההרוב וכבורים שמן צנון ויוצנע ויעשה [illegible]
הצורך בשמן מבושם ונרטיו לבר השמן [illegible]
בדוראנ וכן בבה שיעזר להצמיח וגם אפר ק[illegible]
ועורב בשמן ויזן יצמיח הזקן והבאדר לצמוח [illegible]
בבים ובל שמן לגבות וגם לנבות יוקח ב׳ [illegible]
וישרפו עד שיוכלו להשחיק לבר והחובר [illegible]
בגרעיני התמרה שרופים גם כן בכלי [illegible]
וטו׳ גרעיני פלפל וירטה בשמן הדר וגם אפר ק[illegible]
שרופים ולאדן וקנטרידש ובני ם וירחח בשמן [illegible]
עד שישחר ויבוא בבבורה גליאה ויחזק המקום [illegible]
וגם קפליוינירש ונרעיני הדם והרע כרשם ישר[illegible]
שישחר ויחובר בשמן דוב ושמן צנון

רפואה הצמיחת השער בנגבות יוקח לבונה ד׳ ודכבון זבל ת תכסח הגל קפוד יבש רוצא הדרית כא׳ דר׳ ישחק ב ביין קרוץ ויעורב בשמן רוב ויעשה אחרת לבריט תבנות הישן השער והקשה בחולי השועל והולתו יוקח ש שיח חלק קנף היב ח׳ חלקים אספודרבין ונרגרי לבר כא ג׳ בשקלים זפת לח ד׳ משקלים יבם הגפת בשמן שושן ויותך בו האספודרבי ואחר יעורב בו שאר הרפואות כמוהו שרש ק קנים שרופים ז׳ משקלים אפר צפרדע ה משקלים זרע נרגיר ד׳ משקלים שרש אסרם נ משקלים ישחק בשמן לבדי ח׳ ויעשה

פרק ה

רפואת לחולי השועל וחו החולי הנחש לידיה רעה נסתרת בעור במקומות צ צמיחת השער ובמסירה שורשי השער ואוכל אותם ובמבע׳ המזון הרע בהם ונקרא חולי השועל במקרותו לש לשועלים והתפרש בינו ובין חולי הנחש כי בו לא ישאר ה השער לבד אבל ימשט מבני עור רקיק כמו שיקרה לנחש ולפעמים יקרה בו תבנית כתבנית הנחש והליה׳ המורישות חולי השועל וחולי הנחש היא ארוכיות או שחוריית או ל לבניית או בדם נפסד ויורה על כל זה כמה שיראה אחר הגלוח בבריאת העור וכל שכן אם יהיה איזה חפוף וגם יקבל בוסת עליו בהגרנה קודמת ובהסברים שיתחברו בו כמה שכורה על הליחה הגוברת כמה שידעת וגם ויורה על בהירות ההרפאו או צחורו כה שיראה בבהירות התאדמו בהרפה למהירות הבכך הדם הטוב אליו וא ואחורו

פרק ו

ברפואה אין ספק בהנהגה ב בו הנקוי לאותה הליחה רפ תפועלת החולי ולהבנים ב בגוף הבנות שכיסוכם ולחותם טוב כמה שידעת והין רפוה בכבם רפיעה לציה רוסם בהמתיקות מעט עם ד הקלות חבוח כי זה יותר קל והכרוץ ויתחיל הענין ב ב בנקוי הגוף הכולה בהליחה המועלת ברפואות הברוציאות אותה או בהקור אם תתחייב הליחה זה ואחר נקה הראש בגנה כמה שידעת בהעטושים והשאיפות והערעורים בם כמה שזכרנו בשער נקוי הראש בפי פרק פרק ואחר הגנה לעור לגטחו כמה שקבע בו להוציאו ממנו ולהחזירו הלם הלמור בזה שלא יכנה העור איכות רעה כטפחות ובזיעה ו ואין ספק בזה כי הרפואות המנקות הדבר הרע בן המקום ראוי שיהיו מחתבים ומתיכים התכה שאינה כנגעת לנגוב בחזוק רבגם כי יהיו בנקות העור נגוב ויהיה עוד סכה לב לגלולת השער ואם יהיה כמהר אולי שיסור חולי ת השועל ואם היתה הרפואה חזקה כמו תפסיא והוא השורש בשער הזה כי אי אפשר בלתי הסבר חוסו כשמנים השוים ויוסף ברם ובכיבות התחדך לאט בהם והיותר טוב הר רש כי אחר שיעברו עליו נ׳ ימים יחדש ובחוק החוק שימעיט שיעורו וירכה לכונו ויבחר להגביהו מהמקום שנרשה בו מקום החולי שיעשה בהסך וראוי שיהיה הדק שבו כי ל לא כן לא יעבור בחו בעומק העור וראוי שיהיה באותם הרפואות חזק ובגיעה שלא יקבל הראש לידה רעה ואין

ראוי שיחובר עם החוק ההוא כריצה רבה פן יכנע הליחה כרית אל ובמקומות ואחר לעבור בנקביו כשיהנקה הגוף ראוי שיהיה בהם כח משיכה לדם ועשני העב מן הגוף א אחר הכיכן הנפסד אשר בעור שיתקבצו כי התכת הנפסד הקרוב ומשיכת השוב הרחוק וזה אחר הנקוי ואם עשית אלו הרפואות ראוי שתשמור רשומם והתחלתם לחו לחולשות הבוע והמעטתו ויעויין במה שיהיה בהם ואם בנצאת העלול כבל והרוסם כטוח וישלב תוסיף בחוזק ו ואם לא יסבול ויגדל הרוש׳ דסר בשעור ובבמינה והשתדל שלא יוליך להשחנה ובורכא וכל שכן כנוטים הרבים בם בכלום או השנים או הבין ואם הוליך אל חעלות ם בורסא והשחנה תשית זה בבשני השומן והרשה עליהם כבן שומן אכרא והרנגלת וכבו קרוסיך וכשישקוט תחזור שנית בשעור אשר יסבלהו ואם יגדל הרוסם לא יסור ביע בעשות זה עד שיהיך הנפסד ויבכך הטוב ואזה רושם הרפואה כן שיתאדם בהלפות יותר רפות ובגפרות בספר כאשר היה מתאדם בתחלה קודם עשיית הרפואות ואם לא ישתנה הענין אז הדין כי יצטרך לרפואה יותר חזקה ואם לא יתאדם בהסיפות הבגדים חוץ זה עד שיסחור קליף הע העור ואחר יוסף ככבור הבצל ואם לא יתאדם על כל פ פנים צריך שרישה וכריתה במקום וירנה בשום ומכאב שב שצריך בנקוי העור בחמר חולי השועל הרע העלוקה וק וקרני כציצה ובציצה בחוטים רכים. וגם להעלות אבע אבעבועות ברפואות החדות אשר נזכירם ולהבים כח ש שיכנע ולנקותו כדי שיצא השער בהם ומכה שיעור ל להתיך הליחה ללבוש בוכע עור שער תמיד ביום ו׳ לילה כי זה יתיך וידיע וראוי שיגלח שערו בתער בכל שני הימ׳ או שלש וכל עוד שיצמח יגלח וראוי קודם עשיית הרפואות שיגלח השער ויחפף בבו שזכרנו בבגד קשה ושעיר או׳ בצל וקליפת צנון כדי שיתאדם וישוב מקבל לכח הר הרפואה ומעורר ומחה הנקבים ולפעמים יספיק ב בברזין זלת חפיפה ואם לא יגלה תרקק הרפואה בבשל מירבולנש עם חוק באליבורום ואפהימי׳ ונרגיר קוניאש וגירא פיגרא וגם גירא בולב קולוקונטידא טובה וכל שכן לבעל ליחה לבנה ואם יהיה שם כרה שחורה יע יערב בה מעט כליבורום שחור׳ ואם יהיה שם ארוכה יע יערב בה אסקמוניא וגירא רופין ולוגידיאן טובים באר וכל שכן לשחוריים ורבים ירפאו בנקיון לבדו ומיני אלו הנקיים הוא בה שזכבינו בו והכבים בה שקדם לך ואם הרצה יותר נקל במה תשקהו גירא עם גירא מורכבת בקולוקונטידא והורבים בחדש ג׳ שהיות או ד׳ ואם לא יוע יועיל נקוי אחד תשנה אחר ברציע בנקיים ואם ראית עור הראש אדום ועורקיו אדומים וכלאום הקיז את אחר הקיזה בלילית אם יחייבה הטעם ותקרה עורקי הראש ו ועורקי המצח ועורקי הצדעים ואם לא יראה לך זה לא ת תפעל דבר כזה כי הדם הוא כרציך שם ואכנה ה העערעורי׳ והעטושים וכיוצא בהם כבר ידעתם בשער רפ רפואת הראש ואכנם הרפואות המיוחדות במקום הזה האספודרבי אשר לא עברו עליו ג׳ שנים ויתוקן בבן ש

כפי שספרנו בתנועה בעקרי׳ האחרין והתפסיא כי הוא נפל נפלאת מאד ונבחנת ואחר הנטיטורש והחרדל ואפר קנט קנטרידיש כולש בזפת לחה או אשפינרא שחוקה בשמן לברין או חלב טיטמאל טיכבע בו ויפים האבעבועות ש שיזול מה שבהם ואם תשליך הקלפה יעלה השער תהיה ודיסכנגבין יונח על האבר זמן מעט והוא צריך להולי השועל החזק ואחריו נערת וענבי בוני אודשינש וזרע נרגיד וקצף בורקוסני ביני קצף הים וקלפת קנים ו ושרשם שרופים וחבל העכבר וגללי הצאן שרופים וכירא ופלפל ארוך וחרדל ולוזים שרופים ועלי תאנה וכנדה וע ועריק ומאמירן ואל קטראן וגם בועיל בזה ברדת השמר ואחר זה כמו שקדים מרים שרופים בקלפתם וכמו לבונת שחוקה ישים רבים בחומץ והטוב וחרובים נגבים דם ברפואות העלה הזאת והמעולה שבשמנים הנעשים בזה שמן לברין ושמן כרוע והיותר טוב שברפואות הד הדונניות בלובר העבבות הוא הקטראן ואחריו הזפת והט והטוב שבביצי השמן שומן דוב וכל שכן בשיתיסן טיחה טובה החרדל בקטראן טיחה חזקה אבפודבי הפסי׳ שמן לברין כא׳ שני משקלים נערית הוי הליבודים איזה כת כהם שיהיה או לבן או שחור כא משקל יעשה קירוטי קס דהג כשעור המספיק וגם בורק אפריק שני חלקים כלח אר ארבוניאק חלק ישרפו וישחקו בחומץ חזק וידשה בו המק המקום אחר הדפשה טיחה רקיקה ויהיה שנית אחר שלש שעות אם ניתגב ויתמיד זה שלשה ימים ואם יעשה אבעבועות תעשה בה שירעת וגם קנטרידש והחרדל יבושלו בשמן עד שיטובו כמו המאליאת ואחר יבקבע המקום בו לחזק וישבר כמו בבזינה להלוש וכמת שת כהוא יותר קל כזה והוא כופלא ומועיל יוקח הרומץ תח החזק עם ככה שמן ודר הטוב ויערבם היטב ואחר יחפף המקום כנגד שעיר וירשה בו וגם לטמוח בנאליאה שהית בה מעט תפסיא

פרק ז

במה שיעביר השער יוקח סיד שני חלקים וזרניך שני חלקים וירטה בהם עם בע מעט אלואין בושם בהם ויעבידנו לאלותר׳ ואם תשים בהסיד יותר וכמהזרניך פחות יהיה יותר טוב ואם תוסיף כו סיד יהיה פועל יותר במהר אך יעשה פעלו׳ וגם יוקח הסיד והזרניך שני חלקים ויבושלו במים בשול עד שתנ שתגיע המרלט בהם ואם ישנה שנית המעשה הזה במים ההם יהיה יותר טוב והתעכבות כמלח יותר טוב׳ ויוקחו המים ויבושל בהם שמן מעט עם המים האלו הרבים עד שיקח כחם וירטה בו׳ ולמעבים יעזבו המים ההם ויתקרשו כלח ויעשה המלח וההוא כזה׳ וסיד שריפת ביני השרף עושה מעשה הסיד עם הזרניך ויהיה יותר ד דק ואם יוקח תבונת הסיד כי הסיד ששטו ושלטו הסיד בו בהעכורת כשמש או בבשול ויושם המים ההם הזרניך שח שחוק יהיה טוב׳ וגם יעשה המלוקה והרוקה אשר תחת הכדים ואם תרצה שיהיה מה שיצמח אחריו רקיק שים בם בכיד אגר נגבים או בורק והרבה להמכו ואחר תרחץ בק

בקבח שעורים ופולים חרע אבטיחים וגם ירחב... בכמן כי קבח ופי אורז ויושם בו כירא ומבמבל ירקוד׳:
בחקפי...

פרק ח

במה שיכבע שער ה...
הסיד ראוי שיעשה ...
ברמונו או שימד ...

לרחצו ושכבר קים עליו שמן ורד׳ ובשיחזקו ... חמים ישוב אחר זה במים קרים כי זה רפואה ... וישים עליו עדשים קלופים שחוקים במי וורדים ... ובש׳ אם כבר שרף׳ ואם שרף שרפה חזקה על פנים צריך שיחבש טן טרשה והוא איננו לבן או ... ליטרגיד הלובן ביצה ושמן ורד ...

פרק ט

במה שיגדל ... שרשה ... כולם ...

בחומץ ומי הדים ועלי אפרסקים יש ... ועלי גפנים ועלי ההסטרים שחוקים ... העצמור אחר שיוציא׳ ביצו וורדי ושמים ... וביצא ... נשרים ...

פרק י

במה שיגבן ...
יבלקה ...
שיהיו ...

בגרטקיאבי ואופי וחומץ יסבראן יחד או נחתם ... יהיו מבושלים בחומץ יהיה יותר טוב וגם השמן ... ה׳ גביי נגיב והוא כהמנע עם העצירה אם יחוק ... ביד שולי או ברין נושקיאבי וחומץ ... ונ..בר כי אם ירטה בשמן שנכוחה בו הלפפה ... יבגע צ..יחתו ובן שמן שנתבשל בו קצף ... רפף זה ובמה שזכרו בזה שיוקח אקליבא ... בשוה והלום חצי חלק ישחק במי נרטקיאבי ... אברו קצתם כי דם צפרדע ואנגמי ודם ... שיבנע זה ובן דם העטלף ובחתו ובכנו ... רפואה באלו ואברו יוקח צפרדע באגם ... מיובש שבו ובום ... ליטרגיד ותדף המדלט שרוף והלקם ... ויעשה במקום תלישת השער על גבי העצירה ... אורטינא באי זה שמן והא במה ...

פרק יא

במה ...
המבויטים ...
פיטרית ...

באן נבירא ועפצים וסיד וליטרגיד ... בקצתם ויטרה בהם הראש וגם יושם בו ... שמנו וגם יעשה הגרטקיאבי כשהוא לברן ... שיחבך ושורף במעט ונבנם בכל אלו ובם ... שני שלישיה בגן אל ... כולשים כבים ... המלח הבר יבורן השער בחוזק ... עפצים ואל קרטוזי ושמי הבוחסים ועלי ... וזרע הבושים וליטרגיד והדבן ושמן ... הלק סיד בלחי מבונה חצי חלק ... בבי ...

פרק יב
מעשה כי זה בתלתל ובמחיר
בנה שיפשיט השער רם רפואתו רפואת כריקת השער הנזכר ובכלל עשיית

הסמנים המרפים והרידים המרטיבים

פרק יג
במריקת השער סבת זה היובש והמזג היבש ויבנ ומבנעתו הסמנים הרבים

הפרים והרידים המרכקים כיור אל טיאה ודיד שילי ודיד ע עלי הלפי וכל מה שיש בו הרטבת

פרק יד
בנה שירקק השער חבו הגורק אם יזנם ברפואת השער ירקקתו

פרק טו
בנכור שער הבחור וה והשיבה בבר אמרנו בן בזולת המקום הזה סבת

שער הבחרות והשיבה ואשר נזכיר עתה הוא שהדם כל עוד יתמיד דשן ועב וחם ודבק הנה השער יהיה שחור וכ ובשיבה אל המבונות ינהג אל השיבה

פרק יו
בנה שיאחר השיבה הדב דברים המאחרים השיבה בהם הנהגת הסבות הוא

הראשונות נקוי הליחה הלבנית בכל עת וביחוד בקיא א אור המאכל ובחוקן גם כן ויזרגע ויוסיף שנית ויעשה ח הבריקות והרפואו המעמידות שער הבחרות אשר נזכיר עם עשיית המזונות טובי הליחה והביכום בשוה כמין מה שנלך במבנו דם כשובת ועב כמו קלוי וסמונג׳ ומקובב׳ במחבתו׳ מהצלוי זולת הבריק והמתי התרני וישתד שיתי בשעור העכול כי זה השרש כי אם יפסד העכול יפסד הדם וראוי שאם יזה המבנו לח הרבה שירגיל המרעים ה והמים כמו חרדל ופלפל והתבלין והכבבים הם מיני חר חרוסת ומורים וכל שכן בריקות נפש ונלקא וחרדל ושים ושיסתפק עם יין מעט חי ויחזיק האידות והריקות המלחלחות והלבנים והרנים והריינא והקבוט המבושלי ושתיית המים הרבה ותליסת השער והשכרות המופלג והי והתמסים הרב ומקירב אל הקבפורא ומר הור דים ושכן זם ימבין ולהשער ויחזיק עם זה רוב המים הערבים כרוח ברחיצה ואם יעשה יתנגב מהרה וגם כי רחיצת השער ש שומר כחו ואם ידהין יעשה כמו לב שלוקונטירא ושוני׳ ובורק וברית האר רחיצת הראש ואבנם הבריקים וה והשרשים המבשלים הוכר הלבנה ומאחרים השיבה כמו מ בראגבלב קטבליש כל יום אחד במשקל יבא עליו כלעים ארוכה כלעה כי זה ימהר שער הבחרות עד אחרית הצ הצבא וכן מיני האגריגל הלקוחים כן מירבהלנש הגדול י והקטן ומרקחת כנ הבריל ויתר עוב במבנו שיתא בו זהב ומזה יוקח מירבהלנש סהור ואבליסש מא חלק דבש אבא קרדי הבוא מבנו חצי מטיבית חלק ויערב בשומן הזלב ויועג כדבש וזה חזק מאד וראוי שיעשה מעט מעט כשעו כלא יעשה רושם רע ומריקת המנא קרדי חזק מאד

וגם מאמרידיטוס והריאק חזקים ובשר האפעה שומרת ש שער הבחרות והבה אם יורגל אכילתו ומאר בריקות טוב שזה יוקח בירבגלנש שחורים ובדגג ופלפ׳ ו ארוך ואבליסים וגם יהיה המכרת הפלפל ארוך סנ ברזל ומוסיי יקבה כמו אשריפל ומוהטוב המכונה שיוקח וגנביל ומיראבולנש קבולש ופלפל ארוך חלקים שוים ויעשה רע ועוד אחר לנו יוקח בירבהלנש קבולש עשרים דר סנ בר ברזל ד׳ דרכמו׳ זנגביל ופלפל ארוך ונירופלי מא׳ נ דרכמון יולש בדבש ויעשה הד אוד שיוקחו אלו הדברים המעמידים הבחרות שנה תשובה ואם ישתה החנך בחרות במשל אלו המרקחות ויסתין עליהם כלאכול עד חצי היום ואחר גאחר יאכל כמנג

פרק יז
בטיחות המונעות השיבה כל הסמנים החמים חמת המוזקים וכל הדברים ה

הגרולים אשר ענינם זה כמבעם שומרים מזג השער על ח חום טבעי ולא יעלת הליחה עמרם מה שיעבור אליהם מה טובחון וזה כמו הקושטין אם ירשה בו ויונח עליו ארבע ש שעות ואחר יבנם למרחץ והרפואה הזאת היא גם כן לפוא לבעל המזג הקם וכן זאת לה כזול רקיק וכן שמן קושט כי הוא חזק מאד ושכן באן ושכן שונין וחקים על כל דבר ושמן לקוח בלב קולוקנטירא ושמן חרדל והטוב החזק ש שילקח משמן חרדל ושמן שוניו שימבשל בו השונית ואו ר יבושל בו קולוקנטידא אחריו או עמו והשמן הדרוך מ מחזוים המרבריים אם יתמיד לסרוח בו כל היום יבנע ה השיבה שמן טוב יוקח שמן אגנקנון שלשה היכן אנפיק אוקיא וחצי צפורן הבושם חצי אוקיא פרח אשן אשקינגט וחצי אוקיא יבושלו והסבני עם שמן עד שישאר שלישיתו ואם נבים עד שיקחו המים נשום לקיחת הזאת במד ואחר יבושל השמן עם אותם המים עד שיכלו המים ונגבון שיוחמר שעור השמן ויסתפק בתין וחצי ואחר יוקח אוקיא אקאסיא ויותך ביין וישחק היטב ויעורב בו והקא הקאקיא ויעשה שמן טוב יוקח ארע מוך ושמן הדם ושכן אבליסש חלקים שוים ויוקח מכללם ליטרא ויוקח כיפריש וקסיאה ליגניאה ושונית אספיק נרדי נירופלי לב קולוקנטידא וקושט וליגנא אלואין אשקינגט קלומו ארוכמיק מא׳ חלקים שוים ויוקח מכללם מאה וד דרכמון ויבושל בשין קולוקנטידא אם ימצא ואם לא בם בשין קלפת אגוז שעור ארבעה ליטרין ובשיניעו המים לה להניח תשים עליהם השמן ולא יסור מהתבשל עד שישא שישאר השמן ויכלו המים ויסונן ויעשה טיחה טובה עם שהיא בסרה השיבה החדשה יוקח אקאסיא ועפצים ומינגריע וזרע נרשקיאבי וכזברה יבשה ואשפיק נרדי ולאדין ושרץ קלפת אגוז מנינב ומין שקאים נעסן מנונב והלדות הברזל ונחשת שרוף ואברברנאג ושבת שחור לקח קונות רקיקה ויממבו ויעשו בחרש שלשה פעמים ר רטיה כפי אמלנ או כי הדם טיחה טובה מירבולנש ש מהודים אבליסש עפצים מא׳ י׳ לאדן עשרים עלי הדם וג ונרגריח ל׳ בממשר יושם בשלש ליטרא שמן זית ויעזב בו שלשה ימים ואחר יבושל עד שיתעבה

ויטנות בו ומבח שנסי הקירבונים וניכסה בזבגנו זה שתיית השריאל״א ארוכה בלחיות במשקל נ״ג כי זה מעביר השי השיבה ומצמיח תמורתו שער שחור אך שזה יסבול הגוף הטורשב וראוי שיעשה אחרון בה שישקה הריאה וידשיבה

פרק יח

בזכרון הצביעות הנה כבר יוקח בספר שכנים יתישב בהם שהם צ

צביעות והנסיון מוכיח עליהן שכחות הסמבי׳ המיוחדים אם יגבר עליהם השכניות יספיק בינם ובין השערות ולא ימהכי כן ולא יעשו דבר אל״א אם יהיה שם כח חזק או סגולת מיוחדת ול״א יגיעו הכח החזק אל״א כדברים חזקי ה הצביעה כמו חלודת הברזל והעצרת וכמו כי קלפת האגוז ואולי א״לו וכיוצא בהם אם יוכבל חשונה כחותיהם בשם בשכנים ויבוצע ביניהם בחות הדברים המעבירים והנוקבים כחומץ והיין אם אפשר שיהיה דבר והנה נראה ונשמע אם יעידו באמת כי שאמר שעורק אחד בעורקי ש שרשי האג ז אם יותך בתולת האביב ויושם מכנו בצלחות זבוכית יש בה שמן ונקבר יחד בארץ ויתגנב ם בה שיש בצלוחית נגוב כמיצוה ואחר ישתלח בפלטה וש וישוב הרבה מכנו בצלוחית ויהיה בבראה הצביעה ורוב בה שי שעה רשם בענין מזה ויועיל כשיהיה זה בתשנות כשיהיה פעמים רבות ואחר זה הנה יש מינים הרבה מה בהצביעות אשר יצבעו בהם השער שלשה השחורה וה והרבה ללבן ואנחנו נזכיר בהם בהמשחירים

פרק יט

אבנם המשחירים אבנם אל חנא ואינדי ת הם הנרשים אשר הסב

הסכימו בהם האנשים והתחל״ף הת עתדות האנשים השע השערות והאנשים מתחילים בחנא ואחר מוסיפים בכחו אל שבה הוא אינדי אחר רחיצה אל חנא וימתיגו בהם כל אחד בתוך שיש לו שעור וכל מה שישתינו יותר הוא יותר טוב ויש אנשים שמחברים ביניהם ויש אנשים שים שיסתפקו באל חנא שית יעו להצהיבו ויש בהם שיסתפקו באינדי שירצו להחזירם בבראה שוים ולהעהיבם ושטת האינדיות הטובה יותר מהירה לצבוע אך היא יותר חזקת הטומית ויצהיבו והורסמה פרמאונית פחות צובעת ויותר באיחוד אך אל צביעת אל השחורות שער אין רוב בבראה ט בוהם בו ומי שירצה שיחזיר צבע הווסמה אל בראה הש השער ויסבול הצהיבות יעשה אל חנא פעם אחרת ואם יע יעשה לפניו הנה יסבול השוים ובחזירו אל בראה שערו והנכון שלא יאריך לעכבו אבל ימהר לרחצו וה״ אל חנא א איר השורה הראשונה ויש אנשים שיחברו שניהם בבי ם סומק ובבי רמון או בבי הלב נקפא או שירכב עמהם אל בצל ובי קלפת אגוז וכל זה עוזר ויש בהם בי שיחבר שניהם בבים שנמסים בהם סיד וליטרגיר בבשול או בשמש עד שיחזור הנבר וזה גם כן טוב ואם יושם בם בטירה במשקל זוז נירופלי טוב מאד ויכנע רעתו כן הכוח ואבנם הצביעו האחרות הנעשות הרבה אך פחות מור מורגלות כהראשונות והוא שיוקחו עפצים ויטמשתו בשמן

בשמן ויטרפו והיותר טוב בקדרה סחוה בשמן בגלע״ת השריפת שעור מה שישחיר וישחק ולא יכרין נו ויוקח מכנו כמשקל עשרים ומנחשת שרוף עשרה זוזים ...
מני ז זוים ומלח אנדרצני זה ילקח בכבנו צביעה כי ...
משחיר השער שחרות מבואר וגם יעשה על הנסה ...
יוקח לישרא עפצים וימשך בשמן זית ויבה עליהם ...
שרבקעי ויקח בנחשת שרוף ואלום והדואגן ...
עטר ומלח ז משקלים ודוק הכל היטב ויולש במים ...
ויוכח בו ויעזוב ג׳ שעות ולהעשים יעדים בהם ...
ובת שהוא מפורסם אחר זה הלקח בן הגיד ...
ומין הנאכל או רחורי או טין קבוליא או ...
בסיני שן הראש הלקים שותי לש בלישה ...
ויעשה ויושם עליו עלי כלקא ועקר הענק ...
הליטרגיר ואם יהיו מסיטין מי א״ר הנא והמטה הלקים ...
כבשול בפור או בשול השמש והוא יותר טוב ולקח ...
בן תראה שיעזוב קרוב משש שעות יושם עליו ...
וגם יוקח אל דנא וליטרגיר שחוק כמזה והמטה ...
ועפצים קלוים ונחשת שרוף ואלום וגומם והד ...
וכפרגל ונירופלי חלקים שוים צבע בזה ויש מה ...
משחירות שנזכרו בספרים או ריר בהם מה ...
קריב שיקבלהו הלב או שהפל בו האמנה ...
צביעה טובה יוקח ארתנא חלק ואינדי שני חלקים ...
נחשת שרוף אלום ומלח אנדרוואני ועפצים קלוים ...
ברזל חלקים שוים ישחק בחומץ ויעזוב עד ...
ויעשה ומבה שנזכר בזה שיוקח סם ברזל ...
בחומץ יין ויגבר עליו ד׳ אצבעות וישחה היטב ...
ויבושל עד החצי ואחר יעזוב בו עד שישוב ...
ויוקח כמו רטי סראבולגש שחורים ויתן עליו ...
החומץ אחר שחוקתו ויבושל עד שישוב ...
הרצה תעשה כשין וזה אם יצבע כמו ...
חלודת הברזל וגם כי סיג הנסי המבושל בחומץ ...
חזק נבלל בכלל המשחירים החזקים והיותר ...
המורת החומץ חבורן נרנאנג צישורנס בלקן או ...
ויהיות המורת המבושל עוזבת הברזל בהם ...
שאם יונח באשישה שורה כשאקק אל נען ...
באלום ושמן ויומטן באשפה יותך ויהיה צביעה ...
אם יומטן צבות השעורה הלחה קודם שיעשה ...
בחוציתו פרש הנבל בתוך זבובית ישוב כלו ...
וטיחום ואמרו וכן אם תנקר הדלעת הלחה ...
ותרציא כה שיש בה ותשים בתוכה מלח ...
ותחזיר חתיכות הנסב בהקלישה לסקוטו ...
הנה כל מה שיש בה יותך למים שחור בציבעה ...
אם ישחק עלי קפריס ויבושל בחלב ובל שמן ...
עד שיגיע לשליש ויעזוב הלילה יהיה צביעה טובה ...
אצלי שיהיה מכלל השוטרים והנה הנהיד ...
בצביעה הזאת אשר יוקח בן

הפרח אשר הוא באשכל בעין אגוז וישחק בשמן עם מעט
כמור דשוב ואמרו קצתם אם יעורב עם זבל העז וייטב א
אמרו וכן קלפת שרש ערבה אם תשחק בשמן ואם יהיה
חמורת השמן שים אולי יהיה יותר טוב וכן מאמר שאמר
בהלום שנורדי שיאסיק אם ישחקו בשמן עד שיהיו כמו
גליאה יהיה צביעה טובה ואם יקח לוח העגין און צד כב
מבלי דבר מפקיע באלום וכן אמרם לגלל ולהביע הש
השמן עם קלפת אגוז ולבשלם כמיכיו ושיוחך מעט אלום
בו הוה במה שיתלישו וכן מה שנאמר בבשול השמן ע
עם שמן שקאיק עד שיכלו וכמו מה שאמרנו שיוקח שמן
וינתם עליו נ׳ אבליסיש ויבושל שעה אחת לאש והשמן זו
ויוקח לבל לישרא רובע ליטר בירקוקי עפרת רקיקי ואחר
ירתיחו לאט שלא יבם העפרת ושלא יתלקח השמן ויניחהו
תמיד הגהב יעזבהו נ׳ ימים ואחר יקיחהו אמר אני יש
בזה התוהלה מה ובש׳ אם יהיה בו אלום אמרו וכן יושם
שמן באגן בתוך קלפת אבלנא אינדיאה ואחר יפקק פיה ויש
ויסתם בטין ויבוסו בתנור הכוה באזהרה יצא השמן צובע
והגבון שיבנה זה בכלל מה שמונע השיבה אמרו ואם
ינוקה הרציצי הצמוקים וישחקו היטב בכחול ויבוסה בש
בשמן הסוושמן חדש במרש יהיה צביעה טובה אל ביצי
בינים לטוח השער הנקרא אל נצל ומכה שהוא במחובר ע
עליו ביצי אל קלק הם קוקולש צביעה חזקה וכן ביצי
אלבכי הנה אירע בומנו בושי המלך והנקרא שבשגיר ה
הגבולבת שיהיה פושט בעל חיים הנקרא פודי בקליפתו
בטית כאקני הפחוד ונהיה צביעה כמו גליאה ושבחוהו
אמרו יוקח חמשים זוזים אבליסיש הליטרא וחצי מהם
לה שחוק וארבעה לישרין מים שיבושל עד שיחסר החצי
ואחר ירד בכלי ואש יקח חמשים זוזים וחמשים זוזים תנא
וחמשים אינדי ועשרים עפצים קלוים ועשרה ויטריאולא
וחמשים נוטא ויושם בו ויעזבה מבשל ויבושל בכראן ום
ומבך ויוסף בו מה שירצה לצבוע שער שיכסה עליו אמר
אמרו יקח שמן גרגרי מין כמשקל שלשים זוזים ויושם בו מ
בספוד ברזל ושפוי עפרת ונחשת שרוף כמשל אחד ד׳ זוזי׳
וישחק הכל יחד ויעזוב עד שישחר ואחר ירתיח עד שיוקח
עצם מעבר ויבושם בבבקך ודע כי השחורה שרופה וקל
וקלפת פולין וקלפת רמון מבל מה שיכנס בצביעות במק
במקום אל חנא וכן קלפת אגוזים וכבר זכרנו רפואת הצב
הצביעה בכבים הנפרדים ואמהותיהם והם שישרג ומ
ומזרא גליציאום ומלח האליבורום ובולסך ואבליסיש וכן
וקנבלוסיש שקאיק ואל חנה ואינדי ונחשת שרוף ום
וסינ ברזל ומי קלפת פולין לחים וקלפת אגוז ובוסיו ואם
ואקכיא ופרניבריץ ודעם סקא והדם ונרנריז ולאורנום
וליטרגיר וסיד וכינים כלם השחורים בלם

פרק כ

במצהיבים ומה שהוא ב
בסממנים אמרו שמה ש
שיזול מן הקנים הנכנס הלח

שיקח מים קלפתם יוקד האש עליו מן הצד האחד יצבע
בזהב וכן חלודת הברזל בבי ויטריאול ויתן עליו כמו
שיבתן לאלחנה או יוקח אל חנא ושכרי יין ונבא פק בש
בשזה ומעט כאסקינגט ויצבע בו או יוקח אל חנא ויוצ

ויצבע בה אחר שיולש בבשול כנדם אמרו אם יצבע
באלום ואל ספראך העפרא או בפירא ישי רג יענים וגם
הלילה במי ישנה זה ימים ואחר תהנה לרקיתו בתורמוס
מילש בחומץ יין וגם יוקח תורמוס ושחוקי זוזים מירא ג
זוזים מלח העבריני הוא אל סירג שלש וזה שמרי יין יבשים
שרופים נ׳ זוזים מי אפר עין גפן בשיעור מספיק

פרק כא

בארים חוק ויוקח סמ
סימן שני אוקיות רע
ועפרן נ׳ ומי אדריון ב

בירכמי שני אוקיות וקפוליניריש שני אגורות ואישנן א
אגודה תורמוס קלוי יבש בלא חפנים יודק וישרה ב׳ לטר
ליטרין מים ימים ואחר ירשה בו הראש והוא פרשר אמרו
אם יוקח שמרי יין שרופים ובלתי שרופים ויערב בשמן ב
באן בו שמן אשקנגט אמרו ובשול סופרים ובנרס באחד

פרק כב

בן המצהיבים
במלבנים בהם זבל
רסכינית ובהם
אלבסרין וסהם באם

נמים פרח אל נוצר הלבן ומהם קלפת הצנון ומרה אפר
והנפרית ופרח אשקננש קנטרידש פרח זהם נפרדים או
מחוברים וכש בחומץ וכש אחר עשן בנפרית יוקח ש׳
שרע רמאן וקלפת צנון יבשות ואלום יחובר הכל בשחיקה
עם חצי חלק נוטא ארביק וגם יוקח עליו נסרין וקלפת פא
פאפויד נכורדנלא ואם יהיה המורתו נרשקיאבי יהיה חזק
ויעורב הכל ויעשה צביעה ואם יעזב בו קמפורא ומי הו
ורדים יהיה יותר טוב

פרק כג

בהשבת עניינים נמש
נמשכים אחר הצחות ה
הצביעות והשירות

רוב מיני הצביעות מקדירים המוח ומפסידים אותו ומביבים
אותו לרכמים ולשיזוק ומיצא בזה ורפא זה מה שידע
בצביעה או שיעשה אחריו מחבשים חמים בסובה וג
ונירוסלי ובירצא בזה וגם יקרה בהצביעה שיפתח השער
באלון הוא מותר ושים ותלתלתו ויתנועת הנחתו ויתוקן זה
שיושם עם הצביעה מה שמריקק ובתולאל וכל שמן בלחם
שוארים אשר פועל זה וגם יקרה בהצביעות שיתלבר הש
השער ויקל הזקן וישתבר השער ויחוקן זה שימשח
אחריהם משמן ויאולש ושמן כירי וגם יקרה בהצביעות
שישחיר הבשר והאגשים ירחיצוהו בקנה פולין ודרעונים
וביוצא בזה ואין יותר רוחץ משמן הם וגם יקרה אחר הצ
הצביעה ביצי כנים ויותר טוב שיעשה בו שיוקח מהצ
מהצביעה כאגוז דנגב וכל שמן בהצביעה שיש בה עצ
עפצין וכל עוד שיתראו ביצי הכנים או שיחשב שיתראו
תקח עץ כמו אל פואנ ותחבר על קצתו כתחכת הצביעות
והיא הקרוחות וימשך אחרי הביצי כנים ורבים יקחו שמן
מבושם כשמן באן בלאדן או דונג וימשחו בו ביצי כנים
ובשירוחין יבטל

פרק כד

בחזאז הוא כיבין ום
וסנפירין ההוה ברא
בראש הנה תרבור ב

באחזאז דומה לדבור בשער הפנים מה ותרבר בו י א ב

הו דהצנ הוא הסיבין ההוות בראש הוא בין קלוף קל וגרת
לראש להבשר יקרה כמו ביוהד הרושם בשטח העליון כן
העור והיותר רע בה שיגיע אל השרשונה ואל הבשר צבוח
השקד ויהיה עם לידה ודה בורקות או דם שחורי
ולפעמים יהיה לרוע כח בראש ויפסיד מה שיגיע אליו
ורסיבים ופעולתו יובש לבדו ולא יהיה שאר הבא בגוף
כי ·ם טוב ולפעמים יהיה בסתוף

פרק כה

הרפואה בחזזז הקל
ויספיקהו הרפואה ק
הקלה ויבטלהו דם

רשיית הראש בשמן ורד וזאגולט ובורידים ויש כרם שהוא
יותר חזק כחו ויצטרך אל מה שיש לו מירוק והתכה חזקה
[illegible] יסמוך אל מה שירטיב וישוה ויש בכנו רע מאד
ביכול אל ההשנה בנכון בר פואחר שינקה תניף בהקזת
ושלשול אם יהיה לצר צריך כשתהיה הסבה כבה שיעלה
אל הראש פלוני בן רנף ואחר ירפא וכל עוד נתרפא ב
בבה שימרק הכנף אחרון בשלנים רפואת החזאז
בלי עקיצ׳ רבה יספיק רפוא להזאז. ודיש החלוש ורחיצה
בבי כלקא. ובבי פינגרינ. ובנינרי אבטיח ובלבנת דקות
והורבום וזרע אלטיאה בבושליב בשמן דית וכריר זרע ח
תבושים ואלטיאה ודרגנאין או בטין חזז ונגבבליא ובש׳ ב
בסחיטת ס׳לקא אחר שיעזוב על הראש שעה וגם סחיטת ע
עלי חלפי הלח כי זה בתבלית ונתחבר ה יבדי ובכרעם וסח
וכחיטתו ובשל אז אדרכת ועלי כנבוס ועלי ·· ומם כין
ושונינ אלו אולי יבטלו הרזק עם דקותם וכן סחיטתם
ועקרים קלופים בחומץ וקבח גינגרינ בחומץ או יקח קבח
זרעונים או עלי טובשבין שחוקים ויערב בבי הסלקא וד
ודבר ברובין יין או יקח זרעונים בחושי ואלטיאה ויערב
ברובין וירטת או ירחץ הראש בעוקצו התותים שחוקים
באבק עשוים באלטיא המבושלת שתשוב עבה בשמן זית
או לבונה מיוכת ביין מעורב בשמן זית זה שבועים
ובתורק הגל ורחיצת הראש בבי עלי חלפי הלח כי זה נברע
ונגב ובכיסה וראוי שירחיץ בארות כמם שיהיה ואחר ים
ומשח ברילה בשמן ורד ניאולש רפואת החזאז
שהם חזקים ברחיצת או נפרית או כורדת השור או בשר
כולוקונטידא או שכרי יין או הרדל או אספיקרא או
זכוכית שרופה או אליבורום או הפסא או כיוצא בזה
ויקח בזה קבוסילא ודולס בכורדת הבקר ויעשה ויעזוב
שתי שעות או גרגרי באן וקבח פולים בשוה ויבושל בבים
וירחץ בו הראש או יוקח שכרי יין ליכרא צבון אוקא בו
ג ורק ד דבכון יחובר הכל ויחובש בו הראש ואחר
ירחץ בבי סלקא וקבח פולים ואחר יעשה שבן הדם וגם
ירטה הראש בגלגלי בקר ויעזיל כאד ויונח לילה וירטה ל
לילה וירחץ בסתן הגבל וכל שכן הערביי והוא חזק רתו
והועלת חבובית שחוקה וחוקה בענין החזאז הרע ובבת
בי ועיל בו כלקרים אשב פיטריאה או יקח קצף בורק
וקלכטר ב·· ווה וירטה בו הראש אחר ותגלח ולפעמים
יחובר בשמן או ישחק אשב פיאנריאה בשמן או יקח גפר
נפרית קלל טאר ובורק בשוה ויחובר בלאדן נכם בשמן ם
כסמכי ויעזוב על הראש ולפעמים ישים בו אליבורום

רפואה כפרו אחת קנת הבחורשים ינוכתה [illegible]
טובה יוקח איסוף לח חצי חלק שמן אברא חלקי[illegible]
חלקים ירחץ הראש במים חמים ועאבן ואחר ירפ[illegible]
בבגד שעיר קשה עד שיתאר וירכח יום ולילה ואחר ירחץ

המאמר השני

בעניני העור בצד הבראות

פרק א

השראה בשיעתל
שחורות בבכח שם ש
קור או רוח או קטן ב

מעוט רחיצה או אכילת המלוחים או השתנות הה[illegible]
השחורה וישתנה אל הברכובות ככבות בטרבות ב
הזולאים והדאגות והעוד הבון ורוב המבשל הכבי[illegible]
והוים האויר והחזק ים תיית המיבות הקוסדין הנים ק
המאכלי׳ אבוארש ורב הרוחות ונם העיון אליו מאחד
והחומץ והתפרחו מברכם המגים והבטן בשוה קשה
בחומץ ואורך העסירה בבית שיש בה כמון ים ומסי
חומץ ואכילת רטין עד שיפול פתיבה בצוות הקיתו
ולא ירחץ אל העור דם טוב מספיק אבל דם מר
הדם

פרק ב

בדסים המיעוט השא
בצחצוח ומסבסי ב
ומריק רק הקנים בז

שיגיע הדם ומדוח אל העור הנה הוא במבמרי וחסר עבו
וצחות ויעשהו בה שיטרק בורק קל שיסים וקשה ז
וילטש מכנו מה שידבק על פניו ליטוש וקהש צח
בו צבע ויצטרך עם זה כלי להזהר מחמוקי הוח
והדברים והמניקים הדם אל העוד ושעלו מן הגבול
כלשה ואחר כהם המלות הדם ובכש׳ הרקס חתא
חשוב אם יולד וירבה ויתפשט בגיע בכל מקם ולבו
בגלוי הדם בהחפשטותו כי ניצא אותו להון וסמורו
המעברים בבשכם אליהם כמעט כבפני׳ להון ורסי
המופים הבראה נ דרך הראשון וגם כמו לעזיג החה
וביצה בגולגלת וכי הבשר ונוין הרחוני לקחת הגב
כי הם כמולידים דם רקיק מתדבק אל העור מוחה ובו
שה יולידו בנים ומי שיתגנה בראו בן הגבלה ססרו
וירצה לו חזור לבראה והאדם יקבל תועלת נאבת
המבשים ונכבי התומים כי הם כוסעים ברב רקתו
טבעי וכבה שהוא כנוסה לוח שישיה יסום ודאגה
בריקת נפש יין וחלב והדברים אשר יעשו הבגד
הדם הוא כמו האטריפל הקטן ומירבולנם קטולש
חזק כן האטריפל והדברים אשר יעשו זה בהתמשמו
הדם ולשמור דנה הוא כבו אסא פריטרא ואלעי הפרש
וניורופלי ואם יסלו נבאכל וכבו ושטרצן כי הוא
הדם נב׳ ובש׳ ביין בכישל הנקרא ··פא והבדיה עד
ובבו אירסוף שיוקח אירסוף שני זוזים

העפראן חצי זוז וישתה כסיכרי ואקוזי תם כוונת הם
המראה אל לעבה ברבריא כוח אחד עד שנים אם ישתה
בקבה קלי ויגבר בה תגבורת חזק שלא יוריש בכנה הבער
בטנה וכן הירוקות כמו צנון וסרחי ובצל וכרוב ביחוד
והתמרות אבילתג והשום גם כן ומן הפעלות והתנועות ה
הכעס והאורך והריבות התנורה שוה והת
והתגבקות וגם השטיחה ותלילה והשקפת מה שיש לבלב מ
בהפעלות ומבעטים כמו שמועה טובה ולבוש נקי ונאות
והעיון אל מיני הכבות בנבה ותולות זה וזו ברים אשר
ופעלו זה מחוץ כבשיבה ובחוק גם כן הטיחות והרחיצות
הלוחות מקבה פולים שרופים וקבח שעירים וקבה כר
כרסנה וקבח דוחה ואבולו וקבה זרעונים ביחוד
וקבח עדשים וקבח אורז ודבק דגים
ודבקרא גלוטו ואוי פא הלארניס ותאנים ולבונה ומשטיק ש
ושמני וקלפת בצים וכשר צרף ודלי הליטרגיד וסרוז יג
ומסורת שן והעצם רגויד ובי הלב ופה הבוטים חזק גם כן
ועקר בתוק ובירא וזרע קשות ואבטיח וארמולש ודלעת
ועקר זרע צנון וזרע גניד ופעמים רבות ידבק הפנים ו
וינקה הרטיה באבירום ודרגנן בחלב כל היום וספחושת
קטואים בדבריים ועץ העצפור והלבים אשר והלבו ובש
ובשול טלפי העגלים שבטחו בו ובשול בשר הצרף והל
והלבון ביצה ובשול פיניציריג וגם בשול נשר הבלך
דיחוין טוב פולים קלופים כרסנה תורמים זרע פונלא זרע
אבטיח קלוף זרעונים אבירום יקי בזה רחוץ
הברוק טוב יוקח קבה פולים ושעירים בא חלק קבח זר
זרעונים דלק עדשים קלופים דרגנן אבירום בא חלק ז
זרע אבטיח הלקים זעפראן שעור בה שיצבע וירטה
בלילה וירחוץ ביום בבשול קלפת אבטיח ובשול ויאולש
ובירצא בהם אחר יוקח שקד בתוק דרגנן וגימא ק
קבח פולים אירסא ודבק דגים חלקים שוים יוקח ודבק ב
בבים כדי שיספיק לכל ואחר ישים בו האבקים ויעשה רש
רטיה אחר קבח פולים ושעור וזרעונים וסלת ות
והלבן ביצה ומבה שבברק מרוק חזק בהלבוש ובצל ובר
ואבראש קם דבש וארמוניאק ושמן קבוילא ואצפורן
ליטירא חזק התקיי וכרוב גם כן ודניך ובל הצב ושרש ב
ביום תמרוק חזק יוקח פרח עצפר ובשול עד שיוקבה
וישה בכני אוקיא וחולש בו ליטית הרטיה ואלו הרפואות
צבל צפרים קבח תורמוס וקבח זרעונים וזרע אבטיח ק
קלוף ישחק ויולש בו וירטה תמרוק טוב דרגנאן
ובוכית כנענית שחוק כאבק זעפראן ותורמוס וזרע כר
בוך בא במשקל ירטה בשמן סקדים ואם ירטה הפנים כל
הלילה בחלב לבן ודניך אדום או כרכומי בחלב ודבש
נבקר יאדם הפנים אודם חזק ואלו המבנים חזקי הם
הבורק כועילים אל הרעיבה ההוה התיא מתולת הצרע
מצרעות ונקרא השכרות והצבהים רקמנים ושמן החלב
אם יעשה עליהם יסירם ומבה שביחוד לזה גם כן וכנלת
בחזק ניבא לבונה מרק נגריית ברבובי בשוה יעשה עונ
עונות בחובץ וינגב ויעשה בעת הצורך בחובץ חזק ודב
ודבש וקצף בורק טוב בזה וגם יוקח ליטרא צינון ומכוחו

ארמוניאק וזהבו בחמם בב' ליטרין כים ואחר יושם עליו
לבונה ומצטכי וניטרי חלקים שוים ט' אוקיות ויחובב הכ
הכל במשכית חשום והן וירטה בלילה וגם קבח באש ו
וקבה ד' לונים ופולים ושעירים ותורמוס ואירסא ושרש ג
גרנם חלקים שוים ונוכא ושרש לולי חצי שקל יעשה עוג
עוגות וזרע כל בה שיועיל לעדשי הפנים והכתמים הרוש
הרושמים ובהית הדם הנה הוא מועיל במה יותר חזק
התועלת ומעט בתב יסויק

פרק ג

במדות העור מן השכים
והרוח והקור ראוי שירטה
בחלבון ביצה או במי גרבא
או בשעוה ושמנים או יוקח סלת טוחן ויגדל בבים בסבן
ויטרב בבמות הלבן ביצה וימשח בו הפנים

פרק ד

ברושם והכאה והכתם ה
השחור ועקרים ליטרגיר
הלבן או אם ירטה בבשר
מוסטבים או בלב לחם וכן אבן קלקל הירוק ויועיל מזה ב
ברטיה תועלת כבואר והעשב אשר יאמר לו פלפל רכים
וכן עליו ברוב ולבונה ודנין ופודנג רטוב וחנך כל
זה כמו בנגור וברסם ואם יוקח הבקום: סיד וניטרי אדום
עם חובץ חזק ימור הכתם בבראה המבאדנאן ואסכנזין ב
ברבש וכן בעין ד' אל במס הלאדן גב ראוי שיקוב על האב
האבר יבוס ואספלנית דיאקילון טוב גם כן רטית
לזה שינבה שקדים קלופים וזה וצדף שרוף לבן בא ב זו
זוזים באשקליף חצי זה זרעונים לבנים ק
קלופים שני זוזים כרכנא זה תורמוס חצי זה קצף הים זה
עצם נרקב מאד והבנוב זוזם קאקלא וזה ישחק ויולש בם
נבי שעורים וסוכרי וירטה בבוי פרח העצפר וגם כן יחבך
בזדף וירטה על האבר וימשח בשמן עקרים וגם כן ניטרי
וארמוניאק ביראה נגריית כרכומי בשוה יעשה כבנרטית
בחומץ משובר שלא יעשה בגע ויסחיר וכן קנתליאה וג ל
יונים וגפרית ולבונה בשוה ירטה בחומץ וקרן איל שרוף
ע' שיהלבן ולבונה וקבח תורמוס וקבח כרסנא וקבח פו
פולים חלקים שוה כלח ארמוניאק שקד מר בא שליש
חלק נוכא ודרגנאנט בא רובע חלק וגם ירטה בעלך
ואחר יקח ניטרי וסיד ואצר נפבים ויחובר בדבש וירטה
זה נכון לנמש ורושם השחינים ולפעמים יצטרך לטרש.

פרק ה

ברושם השחינים והגדרי בל מה
שהוא חזק בבה שזכרנו יועיל ל
לדרוש כרושם השחינים וכן
והרפואות הכוניסות והנגברות לזה שומן החמור ומחוצת
שרש קנים לחים עם מעט דבש וחבק עם מלח קיסה בר
ברבש דבורים ויבורל אל משארא בשכן עד שיתעכה וזה
מניסה וכן תחברשת כבאר הזה אירסא וקוסט ומוך רח
רחיין וקרן איל שרוף ובורק וארמוניאק צואת שור ישנת
ויעשה גם כן לנמש ולעדשי הפנים וגם יקח צואת ישנת
ניסבת ולבונה ומן העצבות הובשות עטרה עשרה וטר
וטרש קנים יבשים עשרים וזדף הדש עשרה ואבירום ע
עשרה הורמוס חמשה זרע אבטיח קלוף עשרה אורז קלוף
עשרה קבח זרעונים עשרה

גרנטי באן חמשת ועשרים יולש בבי שעורים חדשה ואח
יותם בו קשש ומורא ואריסטולוניא בא' והוא יותר טוב
והנה רמזנו רפואת אלו הכתמים במקום קודם אלו

פרק ו

הדם המת וגל ברש ונמש
וכלף הוא עדשי הפנים רצ
הנכש והדם המת יהיה לדם

שיכבר נתפתחו כיוה עורק לנקות המלוי או שנסרקו ודפו'
להכאה ונפלתה ונעצר תחת עליוני העור עצירה במקום
כשנה בראתו ותבניתו והנה מה שהוא אל אודם ה
הוא נכש והשמוח מבני נקרא כלף בלועז עדשי הפנים ו
נמה שיהיה כ' חרות הפנים יהיה ברש והעמי' יקרה לבעל
הנכש שיבקע בקעים ליובש כמו ואו ראוי לכוד לרפאת
כל זה יקזה רפואתו הכנס הדם המת והברש והנה יוצא
בקצה אזמל שתסור העור והדק הכורהו בלתי משהין
ואם יהיה שם דבר נקפא תקדיהו בנחת ואם יהיה בלתי נק
נקפא יזול בנחת ואחר ירפא בשלבות המורק ברפואות
והנה רפואו הברש והגם בכבו זה וחצת סרו אך ראוי
אחר זה שיכסך בתחבושת שיש בו קבוצה שלא יזול הדם
כפיות העורקים פעם אחרת וגם כי אין צד מבלי עזוב
הרפואות הקובצות מכה שיעשה יכן המתיכים שלא יס
ימשוך המתוך הוליתה בדרך מה שנרחב מן העורקים וכל
שכן במה שנתחול בו הכלף וכן מה שאין ראוי שיתוק
עליו העקיצה ויפעלו ברנזות בריצפה והנגשן השחור אין
עוד וגם אפשר שיתוך דוס המת בתחלת הענין יציקים ב
בכים חמים וכן ארוך וכל שכן אם יהיה בכים הה' כח מ
מתוך ואולי נשרוט התולה וגם יועיל שיעת הכירא ושיפת
ורדים בזה רטיה וימנה זה ומה שהוא בססמם ביום פעמי'
אחר שידוהן המקום בכמו בשול גר הכרך נהיותר טוב מ
מה שיעשה שני אלו הרפואות ותולהם בו פינגריג ושיפת
לקחה בהעקר הנשאר ובנקוי הרפואות אשר הם יותר ח
חלושים ופינגריג והתאנים השרוים בחומץ והפעמים
יהיה הדם המת וכן ניטרי צלוי ומכל יונים בשוה וירמה ב
בדבש וגם ידהן המקום בניטרי ואחר ירמת בשרף בשם
ויקטור שתה יבים ואחר ידהן ויעטן במרש פעמי שיצא
דם ואחר ינב הדם ויעזב ו' ימים ואחר יחפף בבלח ויע
גיעוב חצי שעה ואחר הנה עליו הרפואה הזאת אשר
נזכירה ה' ימים ויצא כל הנשאר בהדם זה תארה לבונה
ניטרי ופוו גג ושיד ודונג ודבש יכתם הדונג עם הדבש'
ויעורב ודשה כג ויעשה בכל היום שלשה גור' או ה
יעזוב על המקום ויכסר רושם הדם המת וכתם הנקרא
ואלהם וכן הרפואות הנפרדות הטובות כגרם עם כחו
לזהב ושקד מר וזרע ברוב וזרע צנון וחלב תאנים והכנס
הרגיר עם ברדת הבקר ושרש ועלי יבריח הנמצא על הנ
הנכש והולחור מן הכתמים שבוע ובאנדראגא שיחת מ
טובה לדם המת וכל הרפואות חזק הבריק הנזכרות
בשעורים העוברי' וגם כמו קרדמאנא ומורא ותפשיא ובצל
אל ויד בדבש ונגרפינטינא וכבר נסה גלינוס והנב אל
נחב שרל אגוז כעומס ייטיב לשוהק ויקשור לילה עליו
ואחר ישוב וגם פפארא אג אלעראסין חמת ונגתר
באן וים..ין וכל שכן תולה ונבורת שן הפיל ועצמור בחומץ

ואל' נוהגן והוריגאני וחומין האתירנג גב' והטריקא חבל' יו
יונים ותפרים וחבל' נין או יוקח גלפל וזוק סיד שני חלקים
צרניך אדום וברסומי בא' ב' חלקים יולש בדבש וידבק ב
בתרם ואם יצטרך אליו ירחץ המקום בניטרי ואחר יד
ירטה ברתיאגג חמשה ימים ואחר יוחר ויעקן המקום
במרש ואחר ינגב דרורת עליו בלח ויחזיר עליו הרפואה
חמשה ימים אחרים יעשה זה פעמים ויסור הדם המת מאלו
שם הוא מין מהם או יוקח בורק והדנגאן בשוה ילקח הבני
עונות וידמה בחומץ ויודהן בבירית או ירטה בדלעת יב
יבשה תבדקם ד עם בשג ז עפראן כי זה טוב ובגרין יוקח
טין קריטי וזרע מוך וירגר בשי בורית וירטה וינקה הכף
והצמחים הקטנים וכן על השכן המזרף והשכן בירכנא
וקבוה הגרבנה חלקים שוים וירטה וכן הרפואות המלות
אשר יועילו מן הדבק ונמצא יבל הכתמים ויר החבושים עם
עפראן ישתרי דלעת עם בשול פינגריג ובמה ש
שיס ר הכלף זרע צנון והרדל יולש כתאנים שרוים
בחומץ והרפואה הלקוחה מחרדל והרנך אם יהיה בשעור
שיכלף כשעה ולא ינגע וישרון ויסירהו גב שיקח קושט ע
עם ראשיצני כולש בבי פרח עצור וירטה או יקח אגר
בסף וזרע אבטיח והחלב ושקד מר ויעשה וגם פריח
עג נר יולש בו דיולי וזרע נרגיר וגם דילי בה יכן יעשה
גלו הרפואות וכל עוד שיעקצו יוקחו ואחר תורדים וגם
בצל הזעפראן ובצל נרגם וגם יוקח זרע נרגיר ואמדו מל
ולי..ונגיר בלובן בא חלק מעט זעפראן וחבל' הצב וחבלה
הכלב וקנת פולים וקמח שעורים וקמח פינגריג וחרדל ב
בשוה ב' חלקים שני חלקים וכן שקר כתוק והכ' טרדין בה
שיתחבר בו וגם דיאכילון על התאר הזה יבושל אוקיא ליש
ליטרני כשתי אוקיות משמן ישן עד שיתחבר בו ואחר יוקח
דיר פינגריג וזרע חרדל בא' א' אוקיא ומורא בא' שעורה
וזוים השחק האבק ונתשים עליה הורדים וישחק הדק היטב
היטב ואחר יתחבר עם השמן ויעשה ממנו דיאכילון
עוגה טובה לבריאהלא דרדל לבן יארבונאק ב' זוזים מ
מורא ב' זוזים ויתחבו בכים כ שעור מה שיתחבר בו השאר
ויעשה עוגות רפואה ליעדה טובה יוקח סנגמריאה
זה ניטרי זוז זרע צנון ויעשב נרקב נרגרי באן ואבן קלל
והורבוס וזרע אבטיח ויבש השקד מר ילקח מהם עוגות
ויעשה רפואה טובה בתחלית לא ימצא רוכבה לה
יומת בכף די כמשקל שני ז זום בנת נה ג' זוזים משקרים מ
בריס משחיק ..קד שלא יומר בו רוש והשחר ושיזיג ואחר
יושם עליו כמו הכל' וזרע אבטיח בורק ויטב וירטה בבורק
בל' הלילה וירחץ בבקר וגם רוצא הורדי ואיסוף בא חלק
שובששי יוזק ג' חלקים דכונה חלק בורק שני חלקים שרף
הא"ה שני חלקים דונג ז חלקים יומס הדונג והטומא כשמ
בשמן ורדים ויותך הבורק ושים הטין במים חמים ויתחבר
הכל ויערב בו דבש ויעשה על השטירה בהשדונה אברו
וגם שבסיר קדשי הפנים הקות עורק הארנבת אלא שהוא
הטיב הפנים באודם הפנים המעשים

פרק ז

הכתם והשחור הנקרא אל וס
ושם הנה יעקר אל ושם הר
הרפואות אשר זכרנו בשעו'

הנכם ואולי יספיק לרחוץ המקום בנישרי וחנח עליו עליך
אל כמם שכבע ויקשר ואחר יותר ויתחפף כמלח תפוצה ט
טובח ויחזיר עליו ע״ך אל כמם עד שיעקרו עמו שחרות
אלושם ואם לא יצליח ככמו זה אז אין עד כבלי שתמשך
אחריו לשרש הרושם באבעבועות אנא קרדו להשהינו ו
ראבוהו

פרק ח

ברפואת אל ברדסכאסו
ראודם המופלג וזה
ראודם הוא אודם בנוכח

רומה לאודם מי שהתחיל בו הצרעת ויראה על פניו ועל
הקצות וכל שכן בפיו ובקור ולפעמים יהיה עמו
סחינים ויהיה סבתו עצור הכבד לאך הרב הרכיי ורפואתו
השלשול וההקזה וקרני המציצה ושלוח העלוקות ואחר
תעשה הרפואה הנזכרת לפי שיש בו התגברות והנהגה ב
בתחלת הצרעת בשער קודם זה

פרק ט

בבהק ונגע צרעת לבן
השחור ההפרש בין
שני הבוהקים ונגע צרעת

הלבן ואומר כי שני הבוהקים הם בעור ואם יעמיק הנה
יהיה מעט ונגע הצרעת בעור ובבשר עד העצם והסבה
המיוחלת לכל חולשת פעלת המשנה כשלא ידבק הדבקות
השלשה אך שהחומר בשני הבוהקים יותר חזק הדקיקות ו
ויכיין הדוחה יותר חזק וידוחה אל השטח והחומר
בנגע הצרעת יהיה עב והכח הדוחה חלוש ונסתבך במני
ומפסיד מזג מה שיעבור בו ויהיה בוקף ונתדבק ולא יתהר
ידוחה ובכר ידעת הענינים האלה בשער הכחות וגם
תבע יתחבר תוח ישנה המזון הבא אליו לטבעו ואם יהיה
יותר טוב בזמן שאפשר כמו שהמזג הטוב מסבב הלידה ה
הנפסדת לבנות ויסכים עמו וכמו שהאילנות יעתקו ם
מנטיעה לנטיעה שישתנו מן הארסיות אל המאכליות ומ
ומן המאכליות אל הארסיות כמו שספר גלינוס חולתם
כי האילן הנקרא אל לבח יש לה בפרס ארסיות פרי ובשג
ובשנטע במצרים שב פריו מבה שנאכל וכמו שמראות
הבעלי חיים והצמחים ישתנו כפי הארץ כן אינינו רחוק
שישתנו הלידות כפי האברים כי הם להם כארצות כי אם
יהיה האבר לבני ובשרו כבשר הצרף ישנה הדם הטוב א
אל מזגו הלבני ומראהו הלבן וזה הפרש בין שני הבוהקים
כי אחד מהם בפבת לידה שחורית והאחר לבניי בבוהק
והנכם הרבוי אשר יקרא נגע צרעת שחור הנה אין יחוס
לנגע הצרעת כיחס הבוהק השחור אל הבוהק הלבן אבל
הוא ממין מחולק ככינה לנגע צרעת לבן וזה כי הנגע
השחור הוא הנקרא הספחת המקלפת והוא כשרטה חקרת
לעור עם נחירות חזק וסריית כמו שיקרה לדג עם חכוך
והוא ללוחה שחורה נבלעת בעור והגלוה אליו הבלעת
חזקה לעור יותר שאינה נרשמת במראה וגופו והוא בהק
בתקרבות הצרעת הנדכות והוא עם רעתו ו ם כי הנדמן ם
מבנו לא ירפא ובן הנושן מן התחון הוא יותר בשוח מתנ
מהנגע הלבן וסבת כל אלו ידוע כנגע הצרעת הנה נמשך
אחר קרני המציצה ונראה על מקומם וירבה עליו לכח ש
שנמשך מן הדם עם הליחות ולא יתחבר בו בעת מציצת

הדם הנשאר בעור והחלוש העור התחבא מלחולים
פעולותיו הצותות אמנם הבוהק השחור לא יספק
ענינו אמנם הכם יספק הוא ההפרש בין הכתם אשר הוא הב
הבוהק הלבן ובין נגע הצרעת הרע ובן ההפרש שביניהם
שהשער יצמח על הכתם שהוא הבוהק כמראה השער שח
שחור או צהוב וצומח על נגע הצרעת לבן אין עוד וזולתו
ויהיה העור בו יותר שפל והיותר שמן מעור שאר הגוף
ולפעמים יהיה זה לכתם הבוהק אלא שהוא מעט וגם
שהעקיצה במחט יוציא מן הכתם הבוהק דם ומנגע הצר
הצרעת בלתי דם אבל לחות מימיי וזה לא ירפא וגם
כי כמה שיתאדם בחפיפה רבה הוא אל התקוה ונוטה להיות
בוהק ומה שלא יתאדם הוא רע ואמנם ההפרש בין
הבוהק השחור ובין נגע הצרע השחור הוא המקלף והשריל
והשרפה כי הם לא יהיו בבוהק השחור ועוד שנגע
הצרעת הוא מבוטר כי יש ממנו נחור וממנו חלק וחלקית
שני הלבנים רע וחלקות שני השחורים טוב כי הבוהק יש
ממנו חזק והרוחק כמראה הגוף ויש ממנו יותר קרוב אליו
והוא יותר בשוח ואותו שהוא שוקע אינו ם וארם ואינו ם
מוציא דם ואותו שהוא חזק ויתן ויחכות לוקח בקיבוצות
רבים אין בו תקוה וכן אותו שלוקח להוסיף כל שנה בו
כזמנו יותר חזק משנה אליו לדמיונו הלבן הוא רע

פרק י

ברפואת הבוהק השחור ראוי
שיתחיל להקיז אם יהיה שם
רוב דם ובהרקת הליחה הש

השרופה השחורית במני כשול אפיתימי ואגאריק ועוד
גושירגולגש שחורים ופיליפודי ואשטיקדוש בעפוקים ות
ותאנים וכיוצא בזה ואבן ארמיני והלביש הלאזולי אם יב ם
ברפואתיו יהיה כבריך ואליבורום ונורא לוגדיאון ונודא
דופרש וזולת זה ומן התריקות הדקיקות מי חלב באפיתימי
ישתה בכל יום משקל זוז אפיתימי בכום מי חלב וינקה כב
בנחת ויועילהו ועשיית ההרחצאות ועשיית מיני המאכל
האשרישל והאפיתימים אבקים כשאפים מועיל לו ולנגע צ
צרעת השחור גם מורא הלכש שחורים מסוה קצת מא זהוא
חלק וחצי ישתה במני כל יום ג׳ זוזים כסף וג׳ זוזים ערב
ואם ימחמם הגוף ויקרב ימים עד שיפול העור ואחר
תחזור וראוי שיעורים בהשתחל בענין תקון השתחל
אם יהיה בפסר ונחלש כמשוך השחורה ואחר יעשה
הרשיות המקלפות והחזקות המרגש המושך הדם הנברא א
אם יעל אבעבועות והניחו ימים עד שיפול העור ואחר
יחזור אם יצטרך ולפעמים לא יעזב לבקבע אבל
כל עור שיתחיל לעקור תשריהו עד שיתקים ואחר תחזור
ואלו הרפואות כמו תפסיא ופלפל והרדל וחלב שישבאל
וחריף ושיקשא וזרע צנין וקלפת שרש קפריש ורטיה אל
בבירנג גם כן מועיל לבוהק ולנגע צרעת ולחזוק משכו ה
הדם והגרעינים והשנים הטוחנים והלקוטים מן הבתלים
וכל הקטנים החזקים הנזכרים בשער עקירת הרושם
והמשמות אשר ירשה בהם מי קמואים בדברים ובשול
קולוקינטידא ותאר רשה טובה יוקח זרע צנון וירוק
עם כרום וירשה בו הבוהק השחור במרחץ וגם זרע צנון

וזרע חרדל כולסים בתאנים מבושלים בחומץ
אורות קצה דלי עישראג פראסי מא עשרה אלום תנא ש
שלשה ויניגריאולי עפצים מא ב זוזים זרע שיקוטא קלוי ח
ידוסה בחומץ חזק ואחר יותנו ויעשה רוטם כהלב נשים ו
וכל הרטיות החזקות הנזכרות בשער גרש ונגש וזולתו מ
כן עייל לבוהק השחור

פרק יא

ברפואות הכתם הנקרא אל דם הנגע צרעותיו ראוי שידריק החזקות א

אם לא יחייבת דבר חוק והמשגל אלא בעתים בריקות נפש
ויין אלא שההעברה והחזקה והזיבה במרחץ יועילהו אם
יהיה נקי הגוף ויעשה הקיא חרלה ואחר הרפואות
הבריקות הלבנה אם לא יהיה הגוף נקי ואחר הבגירים ות
והמשלשלים כבו כ׳נ׳ הגיראש הגדולות וכש נידא בבפר
קולוקינטידא והגרגרים הדומים להם ובי הגיראש ישתה
בבשול מירבולנש ואפיתימי והליפודי וצבוקים וכלח
הגרגרי גייל ביהוד בופלאים מורקת הליחות הברפא לכת
לכתם הנקרא רצח הלנגע הצרעת ומן המשלשלים
הבאותים להם נידא שקרא מורכב בקולוקינטידא על הבו
הנוסח הזה יוקח דארציני ואשפיק נרדי ועץ בלשבו ומ
מבצטיק ואשארי וזעפראן וסודאג ופודגג נהרי
וקולוקינטידא מא זוז אלואי יח זוזים השיטה זוזת וממשקל
בכמגגין דכ׳ ויי והבים הרבים ומן המשלשלים ה
הבאותים להם שיוקח מירבולאגש אמליגש חלק שוה
ותורביט שלשה חלקים וכל חלק אוקיא רויוך כן פנים וז
חצי ליטרא בבר ויבושל עד שיהיה לו עצם מעומד ויולש
בו והשתיה ממנו כג עד ה הני אוהב שישים בו זנגביל ח
חלק ויעשה האטריפלים המעטים ובדקות מחוקים לתא
לתאר הזה מירבולאגש שחורים ולבונה לבנה מא חלק ו׳ת
זנגביל רובע חלק יולש בדבש צמוקים ויוקח ממנו כל
יום כביצה ויעוד מירבולגש שחורים ואבליגש קצח
בשוה וזופא חלק וחצי ישתה ממנו כל יום ג׳ זוז ויקוב ב
בשיקרש ויעוד אקורי ופלפל ארוך ומירבולגש קיבולש ומ
ומשטיק הלבונה וקנה ונרגרי לבר יולש בדבש בשוה והש
והשתיה ב׳ זוזים ומה שנזכר בספר הקצורים יוקח שא
שאיפת קנה קלוי המנה חזק הקלי ואם יצטרך תחוירהו לק
לקלות וישתה אחריו חצי אוקיא מרים נכמי ויפתין
הצבא עד חצי היום ויש לזופרא ולזרעו מין בכון
הזה סגולה נפלאה ומחישת נגעי קצות הכרם אמצעיים
במשיצ׳ ישתה ממם כל יום מים כי הוא סגולה נגע הצרעת
ומכוני הוסכחו ושתיית התריאק ואכילת בשר האפעה כו
כמועיל מאד בזה ועינות אפעה גם כן וכן הבריקות
והרפואות אשר הם כמאטריפלים והמשלשלים שיוקח
זרע זופרא ב׳ חלקים זרע אודשינא חצי חלק אלואין רובע
חלק יחובר בדבש והשתיה ג׳ זוזים יעשה זה תמיד ויש
אנשים כי שישים עמו אקוריש ואפישטי עם דאלבגג ש
שני זוזים מירבולגש שחורים אפיתימי ב׳ ואגקום ישתה ש
שנת תמיכת ומה שהולך במטמטר אלא שהוא יותר חזק וי
ויותר נראה בתועלתו ויצטרך שישתה שנה אחת יוקח

אקוריש ו׳ זוזים מירבולגש קבולש והליצרי מא ית
דרבכון מיטרידיטוס ט׳ נידא פטרא ב׳ זוזים כלה ופו
זוזים זרע זופרא ב׳ זוזים פליקרי עשר זוזים והרכבן יב
חכמת זוזים קולוקינטידא עשרים אגאריק ה׳ ממשק
במשקל ח׳ זוזים יולש בדבש ראוב והשתיה ממנו ע
ב׳ משקלים וכן הבין הזה אל בגדי יוקח זרע זופרא חב
גלנגא זופרא ואלואין מיקשרי מא נ׳ זוזים יקובצו ל
ליטרא וחצי בדבש ויחוקן ליצא בעבור והשתיה מ
קודם האבאל שעור הצורך עם קנת קלי ואחר יעבוד
ג׳ ניכעות ויפשח הראש בשמן האלים ושכן וזולתו
אחריו בשער אטיזאג והנה ראוי שיקשה
לונדריאון וכיא דיריקון כל יום שתהיה קטנה עד ית ד
ופחות והנה הועילו רבים שטוי בקבת הנגע בטלשו א
נתלפאו אך זה אפער כבעט השער שמנו אם זה הק
נקי וכינג ו׳ נוף שוה אז הגיה הרפואה הטלולה
הם אולי יבואו כנגע והמחות בזה טיג לו וכ
והם כן הצריך אליהם ברפואות נגע הצרעת והנה
על רפואת האבר בבה שביוחד בו כן הרטיות
ונשים בזוגו בחור העכול לא דבקות לא
וירחיק הירקות הגדולות גבה שהולך כמו
הרפואות הנגעיות והכתמיות ובה תולין
חזקות הבדיוק חזקות המשיכה לרם חוגה
האבר ואכנם אחר זה שיהיו בטריות הקלות
הכתמיות יש רפואות נעשות לצבוע וראוי
ורפואות המבורחות אחר הרביעה
הרפואה בבטו עליו תאבה עד שתחוב
בקיעת הכרם בבק בזה רבים ובקלחים על
הרפואות שיעשו טיחות בשכש ויוזר
הצרעידות מה שישרין ויבענע ויפול
חולית ולפעמים לא יעזוב שיבעגע אבל
רחור אחר הכ׳ציע והרפואות הנרעיות
הראשון הם התונים מכה שזכרנו כמני
וס׳ד׳ והרניך וכנדם ואשבפאנריאה
ג׳נציאנה ואכהל ופידיסיטאה
אפרודיליש וקצף הים ואבא פיטירא וקלפת
וחרדל ושיקוטא וזרע צנון ושרש קשוט
ופינגא ארקלה הלוריאגרא ותריאולא
ותנאר ונפרית וקטראן במרחץ ובלנצוח
ואריסטולוניאה רטקאיק והמסא ואגבורטי
חזקת האורות ונפרית וגם בחומץ
הגרגרים וכבה שנמסה בו ארמוניאק ושמן
טובה ושרש לוף כופלא ושרש גינפר
השחור הבפסיס ושרש שקבוניא
ועלי לענה היא דפלא ואיגולא ועליהו
תמימות בחומץ וכי פרח אצפור וכי אל בגבר
כולכוס וכי אשקילא בבגלה וכי בנורגא
נגע הצרעת שבבקם הגחות קרני הבצירה
ובטעם שורבג בבשר האפעה
ובשרידישים או לונדריאן בבי קשוט
הטובים שבן הרים בבוטר בו שיטת עוף

וח ויטריאולא ומהרשיות הטובות קנטרידש ישחק בחומץ
וירטש או יוקח פום טירא לח או היבש ויושם בגוף אפעה
זכירת לנוסה בבעיו ויטולא ויחפר ויגלה האפעה עד שי
שיגלה היטב ואחר תרציא אותו הפים כירא וירטה הצרע
הצרעת ויבריא בבוטרה או יוקח עלי לענה לחה וירוחה ב
בשמן עד שיתנגבו העלים ויסונן השמן ויושם עליו הד
הודע המכונן בשעיר ואחר יזורה עליו הנפרית הכרכומי
ויעזב באספלנית וירטה בשמש רטיה טובה יוקח
קימש כיטרע ונדי והרניך אדום ופלפל והדיש וישחק בח
בחומץ בכלי נחשת ויעזב שבוע וירטה בו ויעבר בשמ
בשמש ותבטל הבוהק והתחלת הצרעת ויועיל קלי וסיד
כשהוני הנערים היותקים רחוהרש עליו שבעה ימים ואחר
ינוהל ברבש ויעשה עד שישרין ואחר יוקח זפת ורננג וב
וגטיאן יקרפת א ב ז שרוף ודם בני יונה ושמן אל חנא יב
ובושל עד שיתעבה ואחר יונח על המקום עד שיבריא ומר
והיאתו בריאה העוד מהנהר טוב שישנה זה בשמש הים
פעמים רבות רת יוח רבה הערוב לקוחה לנובע
תורף ודם הנחש השחור המפשיט עליש אוקיה בדם העורב
ובשר העורב ובשר האגני ואפרוחי אל והשאן הל פרנא
מהנרפונא בדבני יות בא אוק לטריאן ורפת לחה ונפט וד
ודבש אנקרדי בא אוקיא יערב זה ויניגב ויוקח
בקולוקונטידא לחה חלק ויין ישן שני חלקים ומאנולא ל
לחה שני חלקים וכן כן כורודא ומי חרדל לח בא חלק
ויחובר הכל בכלי עפרה ליטראות על הנוסח הזה בפתבת
וישם עליו פלפל שחור ופלפל ארוך והנבגל וקצח וקס
קסטור ופוליטרי וכנרם ותבסיא מירופלי וקסיא ליגאה ו
וקסטור ולזוריאולא ושרש קשואי החמור והאליבורוס שח
שחור ואפרבונק בא אוקיא יבושל עם המימות עד שיש
שישאר השליש ויסונן כן הרפואות ויושם על הדמים וה
והתערובות הנזכרות עד שיתנגב ויתיבש ואחר יוקח בו
קולוקונטידא לחה ואגנולא לחה והשקילא לחה ומי כבנג
בנורנא ודבר מיין ישן יותך על הביבות ויהיה הכל ח
חישרין ויושם עליו אספירדא ובהרות ואם זרקד ושני ם
מיני זרניך והנגאר ונפרית בא אוקיא וחצי ויבושל בשם
בשמשות עד שישאר הרביעית ויסונן ולא יסור מהדמים וה
והתערובות הנ ננבים ישתה מבנו וישחק עד שיתית רב
הכל ויתנגב ואחר ירטה בו בברזון אבר צבי וגם אפסר
שיעשה הרפואה הזאת פחות עמק ויותר חוקת הרבם ם
נמה שיניר והאגני רופא הבלך רטיה טובה
ומפורסמת קצת אליבורוס שקויק שרש קפריש בא חלק
שישרינ ליציאים כנרם טירא זרניך בא חצי חלק וירטה ב
בשמש רשיה טובה והוא שקציק וחוגן תאן כחו
בחומץ וגם יוקח רגא מרץ נקים שרש צבין קצף הים
כנרם בחומץ יין וגם יוקח שפרי אל סבה והיבורים וס
וגוף שרוף וקנטרידש והרניך אדום בא זת יוהלש בקטראן
נכם בחומץ וירטה אחר כה שידעת וגם לאור בסיו ליבור
לבן פלפל קצח קצף הים גפרית זרניך אדום פואח
כרצג עים ושיטרג ונגאר קנטרידש ישחק בחומץ ויעשה
עונה ובעת הצורך יור נח אחר זה באדם ויונח וגם
בכפר הקשוש אקריטי ליבור שחור פאשרה קלפת שרש

לבריאולא נפרית כרכומי ויטריאולא ונגאר שפיי ברזל ק
קצף הים עלי הגנים ישחק בחומץ כשר טין ויערב ב
בכלי עפרת וירטה בשמש אחר תחפיפת אחר לנ
לנביל נפרית אבפורבי ליבור פא וזה אנקרדי ב זוזים פ
פוליטרי שיטרג כשקל וירטה בחומץ וגם זרע צבין בב
כנרם תפסיא לבריאולא פואה בצבעים שיטרג חרף פלי
פליטרי אשעא פיזכריא י זכר כוס הנחש השחור הכם
הכפשיט וירע עונות ויעשה כמי פואה מברושלת היטב א
אחר תמרחין וגם פואה שיטרג פא ה זוזים זרע צבון ע
עשר כנרם ה ירטה בחומץ אחר תמרחין רפואת
מלבינת עלי לבריאולא עד שימצות ואחר יושם בו
ויטריאולא וקנטרידש ושפוי ברזל ונישרי וקצף הים
ויבושל עד שיתעבה וירטה ויסבול ולא ירחץ כפי היכלת
ויפים אבעבועות רטיה טובה דבש אנקרדי שבעה
פליטרי תפסיא בא נ אבפורבי ד שיטרג פראשי שני זוזים
וירטה בכים פולשים בחלב ומה שנסיתיו שיקח דבש
אנקרדי וכן אל כביבנג וכל חנים וקנטרידש ושיטרג יז ע
צבון וזרע חרדל והוביא בצבעים ודבא ואינדי ויטריאולא
חלקים שוים ויבעבע בו ואחר ימים ירפא השחין ויחזור
ותגלה בשיבריא ואחר יסור הצרעת אשר במקום בקרני ח
המציצה ומי לבים כרבי וטי כ נורגא והוא בצבעים וס
ושיטרג בורטה כמי אבים ואבע הצביעות אשר
יעשו על הצרעת אי אפשר שנלך בהם על מקלים בעצ
בעצבם לאחלפות מראיהם אבל יתן בהם בכלי ואחר
חקריכם ויוקחו כי יש בהם אל סרו בבורא ושטרי יין
ובאל ופואה ואלום וכבירא בזה ויורכב וירטה בו צביעות
כרסנה יוקח בקלפת אגוז ובשרשו על חנא ובשורש וס
וספא וגם סוי והרניך ושיטרג חלק ופואה מצבע ב חלקים
ויחובר הכל בכלי בצל ויעשה כמו בה שתראה
צביעה אחרת ליטרגיר סיד עפצים ויטריאולא וחנא יהליש
בדבש ובחומץ שחור ויעשה רשיה וגם ויטריאולא קלק
קלקטר עפצים ישחק ויהליש בחומץ שחור ויחוטף האבר
וירטה בו שתי רטיות והיא צביעה נשארת וגם שיטרג
שחור וסנג ברזל ויטריאולא הנקרא סבנפא ונגאר ופואה
וקלפת רמון ישחק בחומץ יין עד שישחר וירטה עליו
פעמים ובזוגות בעל העלה הזאת הצלוים מהמשוגנים והם
והקלוים והמקבבים מהבשרים הקלים בורעים המתאכלים
והמתפנק על היין ויחזיק הגוף לגברי אם אפשר או ימעט
ממנו וישתה המבושל ממנו והמבנת ביין

פרק יב

ברפואת נגע צרעת ה
השחור והבוהק הלבן
הוא רפואת הבוהק הש

השחור ויצטרך להרשיב הגוף יותר בבוהק והריקה יותר ח
חוקה ואחר יעשו הרפואות היותר מחוקו שבבוהק השחור
והנה יתוכן לבעליו שיקבל תועלת גם
במשגל ואבנם המרחץ הוא רב
התועלה אליו ואם יהיה
גמריך ירפא ברפואות
צרעת הנרביית

המאמר השלישי

בכה שיקרה לעור ולא כבראות

פרק א

בסעפה והצמחים הדימי' לטירש והחיכו' לגלאנגאר ונקראים הנמלים והדו והדומים לבטנים ונקראים בטנים הסעפה הוא מכלל צמחים קטנים שחיניים וכבר עבר הכונה ברוב ובפרים לזכור זה כשער הקשוש והסעפה בתחלת צמחים קטנים נקבוים קלים נשרים במקומות רבים ואחר יתהוו שחינים צרכתיים ונקראים השברסיו ויהיו לאודם ולפעמים יולדו חלודה ונקראים שרינים וסעפה לחה ולפעמים יחולו פתחיים יבשים ולפעמים תתעורר בהו ותכור בירה ובכת הסעפה לחות רעה חדה כאכלת בתערב בדם ולחות עבות וים בן רעות ויעצר העב ולפעמים תהיה יבש הרק ק ובכת הרבש בדם ליחה שחורה רבה יתעורר בה לחות חריפה נדחת אל העור בסבת וא ואוכלה ואבנם הנלניות הוא מבין רסעפה הרעה ואבנה הכנס הם שרינים שחורים יתראו בשוק בליחות הדליות בעצמם יקרב רפאתם ברפואתם

פרק ב

הרפואה רפואתו קריבה ברפואת הספחת ועוד ג נגזרה ועתה אמנם נאם נאמר כי יועיל בוסעפה הלבנה הרקת הל דה האדומיות והשחוריות וליחה לבנה כלוחה כבמו בשול מירבולנש באפיתימי יושם אלואן ואשקמוניאה ויעשה אחרים בה שינ'ה ובשאר עם הרטבה כמו כי הלב בשם טירא לחה יוקח בן הבל לוטרא אחת ו ויערב בדם מירבולנש שחורים וכרכומים כא ג' אפיתימי כא' ב' ז' דים כלת באבבי כא' ב' דאנקים ואחר זה יסתפס על כי הלב הוא ויהיבי כל יום שני שלישי משקל כמו החלב זה ויתני באפיתימי אם יכובל הענק ולא יפריע אז כאו מה שיסבול ודחוק כל מה שיש לו מהיקות מועלות וכל שכן התמר או כרדות או הריבות אומליחות ויתפסו על התפ התפל המוליך הליחה הבת זהו אשר אין בה עקיצה והר והרטבת הגוף לחות שוה בברחוץ וזולתו ויוקז העורק בן ינוקף אם יתראה הצורך או בן העורק אשר ישקה אותו האכר כמו עורק המצח בסעפה החוה על הראש ועוד זה והעורק אשר בצד הראש והעורק אשר אחורי האזנים ו והוא ההותן ברוב הענינים על הראש וקרני המציצה וכב' לכה שיהיה בראש וגב תהיה באברים השפלים תקיזהע העורק הנקרא צפאן אשר בקרסול ואם פעלת זה תחכך הסעפה בהכוך חזק עד שיצא דם וישתדל שיהול ובזה הם הכרחין התבודדי מבלי אורך הישיבה ולקבב האבר על אוד בים חמים והמשרים כי בפעמים והסכים יחשובנים זה ודהו הנה הרטבה בפזון ובמשיחה ובמאשפות באף וע ויתנכוף בתרקה להם לרפאות ישבבו השרוויה כשיבה חו והגה ושלשלת ויקסה אחר זה כי החלב כפי האמור ואן

הזה בשלנה העלוקות בקרוב ואחר לא יתכוה הרכ שיוציא דם ואחר יעשה הרפואות המוטריות וענה רבים כדים והקזת רסעפה בן העורק הקרוב במקום והד אשר אחורי האזנים לסעפת הראש רפואה אליה ידועה בירכם בכי בלקא ודישריאלא ואמנם והעצ הם נחוות לארג בה אסנם להתחיל ואמר על גף לה ק ונוהגות הנעקרים ותה כבו אל הכא ובכמי הוא עם שחת שרופים בשומן האליה כי הוא כניסה במלית אבי הרפואה הלקוח בוהקיכזים ויסמבי בקלפת רמון בנקן יין ושמן ורדים ולפעמים יושם בו ליטרגיר ולפעמ' יצטרך לעשו' כמה שיש בו ברזל להן כמו צריכתורתפ והעצמים רבות יבריא זה מרצע בכנה הסעפה בחומן מ ומלח ואמכבן ירוק ויתגבב ויפול ובריתהות אבריה בבדרגה ובגת הגתיא ואקליביא ולבושילא וקושם עוק בחומץ הרף צניבר ובלוסמיאש וחומץ הגפן והדהר ויוקח ליטגיר וסינ כסף ושקר בר שרוף ויקוק בנמוס כא' זה בחומץ ושמן ורד ובן שרוש ללי הגליון ולגבא אלואן וכמון כוריך וגרגרי באן שרופים וגם עדסים וכל בחומץ וגם שקר בר ועפצים לחים שחוקים בל גם בחם וילקח כרם רשית בחוב אחר אחר יוקח עפם כבה אבוו וגם יוקח כרשן לבדו ואמנם השמן ועוד ז שהוא על הנגעים דקים או יצטרך אליהם למי שיכור וקלקדים ואל סרדי ודושריאלא בדיו ומלח ונעריה קור בכף חי ועודקי העבעים ורפואת אל קריטים בקלפה נג בנורות הנהשת ועשן הגוד הוא שינא ומכלה מקצת המתיכים וגם כבוי ליטרגיר ופריסא סדיה היבת חמם המנבים החזקים וזבל יונים בן המתיכים החזקים וזו והנגוב ובן זבל הצב והזרזירים וכל שבן האוכלים והאספלנית בן אל עריק הוא מכות המוקיל לכל כמו ואספלנית והאדומה הלקוחה בן עירק הסיבוב והא וא ואריסטולוגיאה וקלפת רמון וליטרגיר והימוש יוביר בשער הרבשה רפואה כנכת קמפלא פת ירוק אפר בשר קולוקינטידא והלקים טרם בחומץ נ כנב רן יבשה סרונה ותרס תגור והוא בחומץ הכן זה וגם אפר עץ גפן ואריסטולוגיאה עגלה ובלוסטיום ועפצים ופולי פודי בחומץ ושמן ורד ורפאת גם הרוחץ הסעפה בבשול הלענה ואחר הרסה בנסוות הכ הנחשת ובורא במשקל שני זוזים ואבק לבונה ואלם הכ כא' במשקל ד' זוזים אריסטולוגיאה וכלקנאר ואפר עפ ואלואן כא' משקל אז בחומץ ושמן ורדים והנאור ומבינתית לסעפה היבשה רנה הרטבת החזקה בכבר יצ יצטרך אל רפואה חזקה וחדה ואכלנה עד שיוציא ויבי הבריא ואחר תרפא באספלנית המזינים כמו אספלנית צפקריק וליטרגיר והחומץ ושמן ומה כל בה כמו זהה בכה ורפא הנישנה בהראש וכי הנגרים מיקל כו וזה והרטבה הגוף בכוונית והמשיכית ויזוקים והלב רפואה טובה לסעפה הלחה והיבשה שמן שקר בר בן חרדל כא' חצי כברנא וחומץ כברנא ביוף בבריא עפצים כא' ג' משקלים פור' סבורה שלשה במשקל זה ברכומי ובורק כא' חצי במשקל יוחוקו הרפואות וילכו

בבני השכבים ולעורב ערוב חזק כשחוסה ואחר יעשה על כל סעפה ורב וכנים וספחות וסריטה והולי וסטולי ו חלפת וגלגיים והגלגיים הם ממין הסעפה הרעה ולפעמים תהיה הסבה עקיצה כמו הרכשים הנקרא בעין הרעים לצאתם כמו הרפואה הזאת רפואה אלינו חזקה י יוקח אריסטולוגיאה והנזכר וארמוניאק והולי והחרדל ושריאולא חלקים שוים יעורב בשמן השום כמו חלפי ם מעט דבש ויעשה

פרק ג

נספחות והספחות איננה רחוקה מן הסעפה ואמנם מתחלפת מבנה כדבר גם

נסתר וכל שכן רסעפת היבשה ואם תהיה הסעפה הר רב את ספחות היא יותר רעה ומגונה ואוכלת ויותר עם עמוקה וסבת הספחות קרובה מסבת הסעפה כי היא מיסוד חריפה חדה ויתערב גם כן ליחה עבה שחוריות יותר עב עבה בליחות הגרב והספחות היותר מוזרה להבריא היא א אותה שהיא רקיקה יותר נעברת ויש ספחות רטובה דבוקית ותראה אחר החכוך לחלוחות והיא יותר בטוחה ויש מבנת יבשה והגרב תהיה מלבנה בליחה שנשתנית בשריפה אל השחורה ויש נפחות מתקלפת לחתוך הרובש ורוב הע העוסק והיא כבגע צרעה שחור או כצרבת ונקרא חטבר הסכרישה ומבנת בלתי מתקלפת ויש ספחות פושה כות וגו הבת רעה ומבנה עוצרת ויש חרשה ומבנה נושנת רעה והוא הולי הורפיי

פרק ד

ברפואה הספחות היא הק הקובא והספחות יצטרך אליה בשורש הרפואות ל

לרפואות יתחבר בום החבה והיכוך והמכה והריקוק עם ה השקט והרטבה והראשון כרם כפי הליחה העבה והשנית נסבת הליחה החדה הריקיקה וכפי הגבורת אחר משני הד הדברים יצטרך להגביר אחת משתי ההנהגות ושלוח הע העלוקות בהטובה שברפואות ויצטרך בענין הנקוי והרח והרחבת בי הלב כפי מה שיחייב הראות והזהג וההרטב והנהגת המרטבת אל מה שיצטרך הסעפה וכן המרחץ במי צאות הנכבדות אליה ולפעמים יצטרך לשתות בשאור היבש אמנם רבים ומטה שיכנע כשתחדש הס הספחות ונבריא בתחלתה חדש מבנה שישתה לאקא רחוצה רחיצת אלואין משקל זוז בג אוקיות בשול ריווני ואם תתחדש הספחות ונתעשה אז רפואתה ורפואת הצריכות הנ הגנביית הרפואות המונגזיות אבנם לחרשה והם והמבורעת הם הרפואות הנפרדות המוך האחרונ ולהוקח גם כן תוכא אראבוקא וגוכא מפרוג בחומץ ודבש אל ל לבני בחומץ והחרדל בתבלית והגבוה הגפריתיים והבים הבלוחים והכאה ודבק העורות והוא גלוט ורוק האדם ה הנם והמיתו שזכרנו פעמים כפי מה שהתגינו בה ודוק א אבטיח ושרש אפרודילים ואסרים ושמן סקד בר טוב ועלי קטריטי בחומץ וסירניא מעולה מכל ספחת בסגלה וא ואקקיא ומנאמת ושמן המוה נאות לבה שיגרה בכל הגוף הזר וגו הזחזק והעקר קנתרבונטי והמוטול יתמיר יציקת המים החמים עליה ואחר יתוגף בשמן ויאולט יעשה כרתנר

ובמי הסעקרים ברטיה ואולי יטיריה וכל שכן עם האניגה בא באונג וידעיל בן הסעפה הלחה איתי והדר זרע שולי ושוח וסחיטת הלח ממנו ובמי הלגלגות ושרף פרנגש בזנעול לס לספחות הנערים יוקח שרף הסבר ודבק חעור ואנצרוק חלקים שוים ויחובר בחומץ וירטה או יוקח דבק הנערים ולבונה וגפרית וחומץ וישוחק ויעשה ואמנם ברגושנת הרעה מבנה תצטרך אל רפואות יותר חזקות כמו סחיטת הזבק ואתרוג יבושל עד שיגיע לעצם סעבד וכמו וכמו עצם סבן ורעונים ושמן אורז ושמן חשה ביחוד ויש ושמן שקדים מרים וגפרית חבל צאן שרוף וקאף הים והש והשראן חמת כמפלאים מאד וכן הזכרות רטיה בגמם לבן חבל בעלי החיים הנזכרים בשער הסעפה והמכנסת והקטרי וארמוניאק הליבורום ותרטיד באן ותמסיא ביחוד וכל שכן אם ילקח מכני קירוטי בשמן חרדל ואל שוח סונה וארים וארמוניאק בחומץ וקרדמונא ובנדים באפר נפטים יונק ז ועקרוק החרדל ואל שיח ותרף וזרע גרגיר ודבש אנ גרי ב בתבלית ומבטוסמבנש יוקח קרדמנא וישחק ויחובר בשמן הטין ואפר נפטים עם דבש נפריה בשרף האלה וגרטיי ב באן בחומץ חזק מאד והסתקלית גב שיקח לבונה ושריאולא וגפרית ואלואין וא וזה ותמנא ב זוזים ירשה בח בחומץ יוקח בורק ארמני וחצי משקל שמן הטים של שלשה זוזים חבורן האתרוג קמח היהודי כא שני זוזים וריק גרגיר ב זוזים קצה נח וחצי ילקח מבני רשיה או יקח שי שיחסרבא וירשה בחומץ או יוקח ושריאולא מירא לבונה והלום וגפרית ואלואין יולח ביין ונקרא טלא וירשה רפואה טובה גרגרי באן י חלקים גפרית גרבוטי ארבעה יש ישחק היטב וירשה בחומץ יין ושמן או יוקח גפרית ואבק לבונה וארמוניאק יבורם בחומץ או יוקח זבל הכלב ואש ואשנאן הכובסים וגפרית לבנה ורודא ועשן הגור וקלפת רמון ואפר יונה ושני הורניכים וגפרית כרכומי בשוה ים יבורם בחומץ או שמן וירשה

פרק ה

בצנוחים הקטנים התולעיים הנה יתבאר ועל האף והריקה צנוחים

קטנים כאלו הם טפוח בסבת ליחה תולדית נרחית אל הש האשה באיברי הגוף ורפואתם כל מה שיש בו נגוב והתכת כמו אליבורום לבן בפתיציה איריסא ילקח כנת טוחה וזרע פשתן עם בורק ותאנים וקצת עם חומץ

פרק ו

בגרב והחכוך הליחה הנגלית מסבה הגרב אם ליחה דמיית נאה רקה יחש

יחשב שתשוב שחורה או שנשתנה קצת מבנה שחורה ואם ליחה בתערב בה לבנה מלוחה דמיית בורקית והראונה גרב לח ולחוחו נוטה לרקיקית ורוב מה שיולד מלקיחת ה המלוחים והחריפים והמרים והתבלי החדים ומיוצא בהם ומה שהוא יותר מתפשט ויותר בולט ויותר חד וראש בכל הצנוחים הקטני הנה הוא יותר חד הליחה ומה שהוא יותר רחב ויותר הזק העבנה הנה ליתתר פתות הרות וסבת הנ הנולד ליחת הגרב והם סבות הולד ליחות החכוך אך הם יותר חזקות והם קרובות לסבות הולד הבנים והנתק הה

והולפת והסגחות ויקרב אליה ברפואות וקרוב הגרב להחכוך
כי החכוך לא יהיה עבי עבחים כמו שיהיה בגרב כי הוא גם
עליונות יותר רקיקה ופחות נוטה אל הבליחות ויש בו כמו
מגוחות ומרגיע העצרו בעור אחר דחיית הטבע אותו כתים
כתיבת הנקבים וכיעוט הנקבי או שנחסי או לחולשת הד
הדוחה כמו שיקרה לזקנים ובאחרית החוליים וכל שכן
אם תהיה הליחה רכה או עבה או כמזונות עבים יולד בהם
כים סרע החריף כמו הכלוח והחרף וביוצא בהם או רוע
עכול והמסכן כמבמ המזון והחכוך הנה מגרק קלפות
כבניות ולא יקדו כן העוכק דבר והחכוך הזקנה מעט פנה
לרפואה ואמנם ינהג רוגת ודע כי הגרב
והתקלף והסנחות ירבו בחורף

פרק ז

ברפואות אמנם רפואות ה
גרב הויות טוב והנכון ואשר
ברוב יספיק הוא ההרקה ה
הכרעצות הליחה החדה השרופה והלבנת הבלוחות ואחר
תקון המזון והנהגת הרטבה כמו שידעת בעניני השער ו
ועשיית הדברים המיבים והמפלים אשר יאמן מטהרות ע
עפיסים כמו אבטיח הנדי היגרבי וחורת וביוצא ברם כת
כה וק גם כן ויעזוב המאכל בגיע הליחות לחוץ ויעוור א
איד הם בקיומם בא לצד קטה העור ויתפשט שם וכן
יבאם וכן ריח הנוף וכן מה שנוגע לחנף ברחיצת
ובמרחץ וכן כן הבריקים הטובים לבעלי ליחות הגרב בטול
אפיתימי בכרבולנש סיגריגש ופום טירא ושני פוליפדי
ואפסנתין והנה יוסם בו דרי וזרע הנדכי וביוצא בהם וגם
יושם בו צלידוניא לסגולה שבו ואשקבוניאה ועוד
ובה גרגרי אלואן ואשקמוניא טובים בגרצים
בטול טוב יוקח מירבולנש כרבוליים וצבוקים כא׳ עד ע
עשרים זוז ויבושל בג׳ ליטראות במים עד שישאר השליש
ויסנן ויוקח בטולל הבים שלשה ליטראות ויצורף בו קשיא
פיסטולא עשרה ובשיבזרים יסונן גם כן ויושם בו זוזים א
אגאריק גרגרים טובים וזהם גרגרי פום טירא יוקח
מירבולנש כרבוליים וכיבולי ושחורים כא׳ ה׳ זוזים וכן א
אלואן סיקוטרי שבעה זוזים אשקמוניאה ה׳ זוזים ויונג ב
בכי פום טירא ויעזוב עד שיתנגב ויסופק פעם אחרת וי
ויעזוב עד שיתנגב יעשה ג׳ פעמים כל פעם כמו קמח בב
בבושל עד שיתקבל עצם ויתעבה רפואה חזקה לגושן
יוקח מירבולנש כרבוליים כילירייש אבוליריש וכן אל ב
בראנגבא בלי קליף כא׳ זוז הורכיע ב׳ זוזים יולש במגיד ו
ויונג והשתיות לשיתול השלם כעשרה עד טו׳ ועד ב׳ גם
במים חמים ולפעמים ישים בו אשקמוניא בעת השתיה
ולפעמי׳ ימלם בהגרב והרע הגושן שיתמיד שתיית אלואן
אך ישתהו ג׳ ימים רצופים כל יום כמשקל ואחר יחדל יום וי
ויום לא עד ג׳ ימים ויניח בדלג הדלג כן אך שיחדל ימים
קלים ויחזור הליליה ברציפה ואם ישתין ויפשיט המקים כ
כמה שתראה בראות אז יחבא ההנעת אם הגיע בחוקן כ
כי זה מועיל מגרש הגרב והטוב שיתהו שרוי במי הגי
רגרבי ויעמו מי סוכר כי הוא פוגע והשעור שיהיה בו כא
באלואן כזה עד משקל׳ ואם לא יוכל והתחברה ויעזוב
והמסתרות במרגש מעלים גב׳ או יוקח שפא במירבולנש

סיבי מיים הליחה בנגוב בגופם המשולשים כו שלמו
בשמש ויוקח בגג הרטוב טה עד י׳ זם גרי וזה לקרטיל
ולרטוב ואחר שיוקח כמו זה מכל המשולשים מגופן
שהם פרי העץ ויתערבו קצתם בקצתם והורבו קצתם
בקצתם וילכה כהם עטישים זהב שמש וגי גרם וכי הגן
באפתימי טוב אם יעשה כל יום כשי בק שמשו בגלה
המשקה הזה כפר׳ וגם מירבולנש ושחורים שוים [illegible]
רצופים בתבלית וזה שהוא כמשקל המרקם [illegible]
שיוקח גרגרי אלואן באיסקמוניאה ומערבן ויוקח מהם
כל שתיה ברמש גרעינים׳ וזה האדם יוקח [illegible]
כרכומיים אלואן סיקוטרי כא׳ זוז דרכנן ויערבן כלם
זה וגם יוקח כן הרפואה אשר בו כרגא [illegible]
כבנה כל יום או יומים לב זוזים עד ג׳ אחרו [illegible]
וירבו מהבריקים ולא ימצא תועלת והנכון שישקל והמשק
שישחה במשקל העולה כל יום בבקר ועד קמח [illegible]
כסוכרי ודבים הרבים׳ ומה שיועיל לבעל הגרב [illegible]
החכוך דבא בסבה גוהל שישתה ג׳ ימים בגל יום [illegible]
משקל מאה ושלשים זוז עם חציו בסכנגבין [illegible]
ויש אנשים שיקדם ברב מי גבינה׳ וגבי [illegible]
והיא רפואה נבחרת אלא שהוא בחולים המשוכבים׳
ויש מהמורכבים הטובים לרפואות האלה [illegible]
ולשרגיד ושגביל ועיקר יולש בחומץ ושמן ורד [illegible]
הזה לחזק גב׳ ויותר קל ממנו שמן ארכוני ועשרן [illegible]
כא׳ וחצי זוז בחומץ וכי אשקילא ושמן ורד [illegible]
שהוא חזק מעט זרע שוגר ישחק בחומץ ושמן ורד [illegible]
במלוזן׳ וגם מי רמון המבון ושמן ורדים [illegible]
טוב כי רמון כח שיש בו כח באשיריות וכן קמח [illegible]
ובול בחומץ יעורב ויונח בשמש עד שיחם [illegible]
ואמנם המרקחות אשר ראוי שתעשם הנה כמו [illegible]
אשר ראוי שישחה אותם בעל הפתוח והבוקע [illegible]
מה שהוא רפואה רפה רך כח כמו אטריפל הקטן [illegible]
בשמש וגם כמו המרקחות הזה׳ ויקח [illegible]
ופום טירא מכל אחד ארבעה זוזים מירבולנש [illegible]
משקל ד׳ זוזים עגב בלי גרגיר [illegible]
ואמנם הרפואות המונחות לגרב הנה הן [illegible]
בורק׳ ולפעמים יספיק מה שיש בו מרקשה [illegible]
לעור והקן כה כמו מי מלוניא וכמשם [illegible]
וסלקא ורמון וקמח עדשים בקולף גם אבאקיא בחומץ
גרגרי אבטיחים כמו שהוא ואבורום והעשה [illegible]
וסחוסת כרמם ובשול פינגרין ומי עלימן כמו׳
ולפעמים יצטרך אל מה שיש בו החבה חזקה כמו [illegible]
טרוקנשרא ועקץ אל נכם בפי ביצים [illegible]
ויטריאולא צלויה וכם׳ הכרכומיות מחובן והקן [illegible]
קלפות וחבריו ולענה והיא חזקה מאד׳ ולפעמים [illegible]
חומץ שלח שהיא בו ואחר יבושל עם שיות הם [illegible]
בחרים כמו שמן ורד לבגיע ההפלגה ובמו קלפת [illegible]
לבמו זה ובבת שעקבת זרע גרגיר יוקח [illegible]
הגרב ויסריח כן בשמש החם או באש [illegible]
טוב בתכלית רפואה טובה תקח [illegible]
נזיר כמה וישחק בחומץ יין ויושם בעלוחות [illegible]

בטוח יותר ויעשה אחר זה רפואה והוא נשרף עם בעט ע
עקרבים ובנגדים ומכף חי בוטנות וס"נ בכף ואר מטול ונאה ן
ומפריות הנכול וקלי ונחש שרוף ומבאת ובלה ארמיניא
וקרסים טרים ויר"ע שיקוטא וארמוניאק ונגאר ומלח אר
ארמוניאק וה צנן מהבוכבים וזבל כלב והזבלים הנזכרים
בשקרים אחרים ונשואי החמור וגם קלפת עץ נגן הפרוש
והיה על מקום ה רב משוח כיבא ויקשר אחר זה ויתודש
עד שיכפל תם יועיל שידבק בא בחומץ ועלך אל נבאט
בן ומשתרכבים הטובים שיושת בכף חי ועלי לענה ואם
ואקלימא בכף הליטרניד רשיה בחומץ ושמן ורד ישן
שלו לילה וירוחץ הנוף בן תבשר בחומץ במרחץ ואסנן ל
לח במים חמים תחלה ואחר זה ר ויטרוח בשמן רפואה
קלה ויקח ליטרניד חסריאלא כרכומיות בשות ישחק בה
בחומץ שר וע כשמן וירשה בו בעת הצורך גם בכף חי בם
במכת ואצטורק בזול ושמן ורד יחובר ויעשה וגם בכף חי
פוסת ואגלים וקוסטו חלקים שוים וגם מגדם חלק בזל ג
חלקים ירוחה בחומץ ואם תעשה התוקים המבגבי הבתיכי
או היכסים המיותבים המקבים אז תמשך אחריהם בשמנים
הזרעים כמו שמן סיפרדם והלפי ביגטר ואוליש וכיוצא
בהם וכמ' בחלבש ומעט תלחות וקשה כרטוב בה שהוא י
והדר חזק נגוב וביבש בה שהוא פחות נגוב ומה שיועיל כו
כס' חי בוגות והדחיקה כמו טה שתוכל על' מנדרי הצ
היציהמבא והאברים הנבכורים ואבנם רפואת החזכו והבש
אחר הזרקה אם יצטרך אליו בכה שירקת ושחיית הלב ב
בקדר מיצטר חמיץ ובמו הרחיצה במים פרושים ועשיית
המרחזאות השמניות כמו שמנים הקרים וכמ' אם יושם ותם
פרישת הכרבם ורפוא' הגרב היבש ותחב ך היבש קורבת
ומן הרפואו' הרבות בזה פפאגיר שחוק בחומץ וגם עלי
הליציאה וגם אלואין כהגרבי ואם דונג מכת שיועיל ב
כרנ' אחם וכמ' כרפס כחומץ וכמ' ורדים טוב ומן הרפואות
שיורכב מן הרפואות הראשונות והמם בהם קירושי שוש
בי צואי המשוח כו הנוף השקי החכוך והרפואות והתואות
שיורכב מן הרפואו' הראשונות ויוש' בהם מלח וארמוניא'
חרשה בחומץ וכמ' על' האשבים ויש אומרים אלום ק'לוי
וקסיראן והנה כב מועיל לחכוך משוקע לפנים בשורשים יו
יוסם על בשר הזקנים מקבלים תועלת רפואת החכוך אש
אשר יורה להם שירוצו במוסרי יין עם דבר מהאלו' חרטיב
ואבנם הרחיצות לחכוך הלבי ב במו מי תים מושם אי ם
מוגן או בשול קניאי החמור ואבנם המזון לבעלי הגרב ו
והחכוך והנה בה שירטיב ויוליד דם ממוצע כמטפינות הנ
רגינים אל הקור הלחות והמשרים חשרים ובעלי החכוך
הנולדין אז אין צר להם כבלי עקירת השמנים הירכים בבא
באוכלים כמו שמן שקד ושורש וכיוצא בהם

פרק ח

בהנף הנה יעלו צמחים קטנים
בנוף או באבר אחר הזיקה באור א
אר המטם והטפיעה בעת הרחיצה

וכמ' כארבות ותחבות צמחים קרנים כאלו הם פליחות י
יעלו לבכרותם בהסות הזיעה המוהרה לכלות
להיראות להתחות והעצרו ב
בהיות הקור ובאלו הוא מטרי הזיעה שהם בלתי נשמעי
להתזיח ולחיות ולפעמים לא יעלו צמחים נראים אבל
יהיו בארות

פרק ט

ברפואת יפוח ליחות בג
בנ'יה אם ירכה בהם ג
השלשל וכו רגר שית

שהראה המסמל אליהו עם הזרקת לליחות חזרות ומטן
שימצע להם ויסורים השלשל והרחיצה והמוהרת ואחר יעש
ויע ארתנים וקרים ררינת במים יצאת להם התוספת בשר
במרחץ בבשר האבטיח עם מעט שמן ורד אחר הזיע ו
ואחר באשה שברים ואחריו גם בבשר האבטיח עם יורי
וקמח פולין ואבנם הענדול ומעט עם החכוך פ
משחרש ואם יהיה עם כמפריא לא יעיל זה ואל הנה נב א
אם לא היה צריך יועיל מטני ויוקח מה שידפת מי רמון
האסו' וצא ועריש' ופרגם והדר ויגדו ויעשה כל מה שימנע
הזיעה מכמו בשול הדם וכמ' ורדים וכמ' במגרה קודם וייגי
רמים המהוסכמות כמשמש וימנע מפני כל תנועות אחר יב
ובטל נחם תקצבים ויעו ב החכוך וירחיק המטירים ת
חמימים ויבחש המקומות המרוחים והנאחז במאכ' והנגות
רב ויותר וה הזיעה במים קרים וגם תמשיירת אשר יש בהם
בה ליטרניד יסיב והתיתיא ביחוד ואפר עלי הדס ואבק עלי
הדס ועלי לבר ורורא ואבק לבונה וגם ייעיל ליצפא רשית
עם מרבק הדגים שיוסים במים ולפעמים יגשר זה זה
אל אשטאפ ומריאה ולבונה ותפרית ואמנה מה שישיר זה ם
מפני אז ירפא בכמו עדיק ועפצים והין ארמיני ומיראא
בחומץ ואספלים סרכא טוב לזה ולפעמים יעירו חשת
השחינים המדירה גדולה מן התפשר ויחיה רפואתם רפואת
שריסת האש ואם יבנען אז היא רפואת יסיפנן

פרק י

בבנות לילה למה שילוה בו
פתיחת נקבי העור וקרוין ת
החלקים מטיב העכול הנת

יקרה לו בקר ובלילה חכוך ומזורות יצמחים קטנים ות
בראם בנות לילה והסבה העצמית שראוי להתיך לערב
הנקבים כשרש יעדיהו ויתוף בו סגירת הקור והחלק וכמ'
בעת שיהיה בו העכול המסך אחר רמוז האיד יהיו
בלילה וכסב' זה נקרא בנות לילה כי על הרוב יקרו בלילה
ופעמים תגלה הזאת שהחכוך יחזק בה ויעיב לנוף ואחר
יבאב במקומות החכוך מאד

פרק יא

ברפואה הרפואה ראוי להזהיר
הרחוב הנקבים במרחיצאות יום

והמריחות המועילות לזה להריק הגורסים שלילות יור
הרבות וזה בהקזה והרקה כפי מה שנאמר בשיור החכוך
אם יהיה לזה צורך ואם לא יבטיחו הרפואות המיוחדות מה
מחומץ ואלואין ומורא הם מטריאות הוית שיבות לזה ו
וכמ' כמו הדבש ובן אלואן עם קמח עדשים כם זה חומץ
ודבש וכמו כרפס הם מסוברים הנקלים היאיתים ולזה
ומהרפואות המועילות לזה שברי חרש לבד וכמ' דבא התקוריון

פרק יב

במגלות המסמרות בהם ההחיר
הקרנות ומה שהוא במשמוש ית

הסבה הפועלת אותם ואשינה הם רחיית העובי והחמריות
לוחה עבה שחורות ואולי נשתנתה לשחורה מלבנה יבשה
אם הרבה בהם ולפעמים יקרה בהם עגמי אם יעצר היותם
והעדר סבות העצור שיתהנה ליובש הזר וכמו אל היגעדם
הקטנים אשר לא יתעפש הדם בכיוצא בהם לעצור

וקירבתו ודסבות והציניות היוצאות אשר להתגנב יותר בה
בוירות להתגנב שאינה לה עפס ובש׳ אם ראי יהיה הדם
דם כעצכו מאד ולפעמים יתענ ב ם גו אחר הרבה ישוב
פבה לכנות כזו בת שיבא הקצה השבן אל מזג לחותו
וייבש זה ויקרר וירבה הינלות ואם העכר אחת או שתפסק
באותו רבנת שיהיה יצ״ל האחרות ונקראנה הגדולות הר
הראשים בראש׳ המכסרים ודקות הצרים כמסמרים ויאר
והארוכות חדודה בקרנים ויש מהם יבלת מין נקרא טרס
כרטבוס וידענוהו וגם כי ראוי שנבדיל בהם כי יפרו אם י
יפלו בליחה תחתית

פרק יג

ודפואת אבנה הטהירות לרבני׳
הדם בהקוה ולהריק השחורה הג
רצה זה ענין אין צר בלתו אם ת

הרבה העלה נעכר דוק ההקוה וכן ההנהגה המולידה הכים
הביבים רעוב ונולת זה כבוה שכרם זכרונו פעמים ואכנם
הרפואה הנותות בחוץ הם הרפואות אשר יש להם כר
בוירות וקביצות והקל בהם לקלות והנה כבו טריחות הוב
ויבלת כשמן פסוק תמיד כבטול אלבנם המבנן העזוב
או ד שלשה ימים וכי ברוך נבש׳ עם סוכן ושמן כאן וגם ע
עליו כפרי ונגז סופרי ואבפורבי ואגוז באוריו טוב ועוד
עלי הדסלה טוב ודוקות וקלפת אגוז לח והאגים יבשים ו
והרובין עם מעט חזק נבכן לגדולות כרם והזאות וקלפת
שרש קרבה ואפרת ברום יין ובמה מרצ׳ טוב כגרץ שיקח
טק טא ויתנא ויזורה ויבופה וידקה במים קרים ואכנם
והחזק ת כמו הרטיה הלקוחה מס ד ודגיך וקלי וכש׳ עם ב
נקי ו י כיכה וכש׳ באפר אלונין ושכן וגרלה וכי כצל וכ
וגורבלם ותבל העץ וג קנטרידש עם ורגיך וגם ד
דבש אנקרדי חזק ופתלם והלב שישכל אם יטבת עלירם
יפולם ורמע הטפן ואל כבילג נב׳ גרול התועלת להפי
להטולם וקצה מולש בשתן אם ידפח או יהיה מופלא וכר
ומורת התיש גב׳ ואטרידש ואכפלניה חדה המבקעת הרב
הדגלות והוא אספלני׳ אנקרדי והרבבה שוה קלפת אגוז לח
וחבובית וסיד חי מכל אחד חלק יודק וינטנה ויונח עליו א
או יקח ונבער וקנטראן סרוף בא המשה זוזים קלוקנביר׳
ששה זוזים בורקב זוזים של ארכיגניאק ארבעה זוזים קלי ו
חרגוך נרבובי בא שבעה זוזים בורית נקי ששה זוזים א
אשנאן פרסי שבעה זוזים הודק רנופה וירטה עליו במי ב
בורית ומהרפואות היבלות לעקרם והנה יהיה זה כמש
במש גרת של גיצה או קנים או ברזל כרם חלל כשיעור ש
שיכנס בהם היבלת כטות קושי ופיהם חד חותך ויכנס ב
בפיהם היבלת הכנסה בקושי וידחם עליהם ויעשה מעט
אצל שרשו כי זה ישרשהו או ימחה בחזים עד שיכתה שר
פרשם ואחר יוקח בבלי חר חם יעמוק עד השרש וישים
עליו שומן והלב אחר העקירה וגם כל כה שתגע
ורפואה תרהו ויצער חד ת הרפואות והורה שלם עליה שו
שומן והלב ויעוב מעט ואחר הדוחוד וגם תעקר
שיבואר בבת שנלוה אליה כברזל דק נקוב ואחר השליש
עליה רפואה חדה וגם תעקר שיבואר מכות שבלוה החלב ן
ויעוב מעט ואחר החדירתו והנה במינו לחתכה בתער יותר
עמוק שינגל עם שבירת מטה העור ואחר ישתף המקום ב
בבורית וסמריש מרדים עד שיזול מהם ויעצור ויפול את
אחר זה בה שכבאר

פרק יד

בקרנים וגם התוספות קשות
כבוריות יתקיימו על פרקי
הקצוות ההזקות ורפואתם והחותך שיחתך בה בה שלא

יבאיב האחר יעשה על הנשאר הרפואות החזקה והחזק
ברפואות היבלות עד שיפלו ואחר תמשך בשומן החלב

פרק טו

בבקעי׳ והסדקי׳ אשר יצו על
העור והשפה והקצוות וה
הנוף בכל מקום כבות יבוש׳

היובש בקור עד שיבקע והיובש הזה אם כזג נגרר ים
ליחות ישלחו חיבר דר כנגב ואם לחות כנגב או חם נ
כנגב להלוחות או כזר סותם הנקבים ומכבן החלקים בם
שיקרת לארץ הגנובה והמכנבת ברוח צו החוטם ומבכח
כאד שיתבקע וגם יפול בסבת תמונות המיבנם אשר גם
ברם כי אלום וביוצא בהם אם יפול בהם הדיוני וגנים
ורפיוח והגפריות והקמוחות ובלשון אישפלטני
ורנה נסינו כי הכוראן ומה שנלוה אליהם גם אל טו נה
כיהב תיים הרפואות ה נין יהיה נמון החזק

פרק יו

ברפואת הבקיעות כוללות אשר
שתזורק הליחה ים והי רפת החלב

אם יהיה בזג יבש וישהו השמני וכש׳ שמן סוכן ושמן קלש׳
עד אוקיא וחצי כל יום בהרוש ענבים או במרק כמן
בחוקים יבים רציפים וכן בשול הסרטנים הנהרים כמן
וסוברי ויותכר למשוח ואם יהיה מקור הנה יגל אגח
וגם בשול לפת ולפת ועלי סלקא ובשולה ובם קורה
בהם וכחשובנים הידועים והמבוחות ומה לחת הפרק
ואם יהיה כרו או בקירוטי הקרי הלוי כמוזי נפיתה
הקרות הליחות ותקן המזון ועשיית המרחן כמים פברה

פרק יז

בבקעי ההמה המנח׳
אם לרוח יצרן מקור הם
ריבשהו והנג הלוחו

או לקור או לחום או למזג יבש כמו שידעת וגם לטבעו
שתרבה קרם וקרוהם לסבהם בבוריתם ויסמלכו
והמבוחות ישכן ורדים עם אישוף לח וזה גב׳ ותמיד ה
דנופל ויבוק והגלפית עליהם כמו עלית הגבינה הקנה
והגלים וקלפת שום וכצל ואבנם להסיר הם ממנו
הנה מן המוכ אליהם שכרי יין צלוים ועלך אל בם חד
בבמו שומן הדנגלית ואוות ודבש או יקח אבנקון קשה
פנים מולש בשרף בהם נכם באש וגם נאבר מיכוחן
ואשכוד בעת השינה או הבה המשך מבול בשם נגבים אל

פרק יח

בבקיעי הרגלים אם מבגי הם
להסירם במחברת רגיה והם
במים חמים ולסרתו במגנים

והשומנים וכש׳ שומן עז וכ״ץ וחוט התורה שיקח ק
נכם כרונג וגם ביחוד שכן קרק והשבן כרעים והכן יה
כי הוא בתכלית טוב והשבן מן המעי הבקורי ולא כי הם
טוב מאד והוא טיבה וכש׳ מולשת בבשול סיקטאגה
מעגבים טוב מאד ירפא כזה ואם לא יצליח והגיד
להכנים בחובם דברים מדביקים יעגו כים כן
שירפא מ אחר הרחיץ ורביות הרגל במים חמים ואחר מי
שיוש׳ דרגא טוב להר׳ בבקועי כי הוא מפל׳ ובנסיון
עם מויצת שולכבי מופלא מאד וגם הרטיה מרפא
סרוף שחוק בשמן זית והוא בבקיעי הפי׳ יותר בגלה
ויותר בהור או שיקח הפניבי מבגל ואסקילא ויה
בשמן ויפורם כו עליך אל בשם וישם כנקעה ורגלי
בשם ושכן לבדי גם כן בתכלית וגם עשה למשוח בבשמי
בנרי קיקיון שיחותים עם מעט ביצ וישקר נעקב ורגלי
הקיקיון בעצמו טוב לנרטן המשחין או יוקח ושמני
והונג ושמן ודבש בשוה ויעשה כמנו דבר

בעצם מעכר או יבושל סרטאן נהרי בשיכ״ג וגם יוקח שמ
שמן השמן אוזו ויעלך אל בטם   רפואה טובה לנגי
יוקח הדגאן וישחק   לאבק ויקח שרש פוליפודיו וצי
בקשל וקלי לבונה שחוקים כל אחד שלשה ויעלך כמו ד
הדגאן יתחבר הכל בשמן קיק ויעשה ונ״ג נכר מעשיות כמ
משיחות העקב כל לילה לא ידלג זה   פרק יט
בבקיעת הידים ירפאו ברפואות בקיעת הרגלים הקלים ב
בקיעים שבין האצבעות ירפאו בכמו זה והמיוחד להם שיע
שיעשה תחבושת בשורש פוליפודיו שחוק בדבק פרק כ
בהשחנות בין הפרסות הנקרא אל קטא הנה יקרה אל קטא
שיתאדם תחלה ויתבקע וישתקן לסבת רוב השכיבה וכש
בחולים הלבן ראוי שיתחיל להתאדם שיעזוב השכיבה ויע
ויעשה הבריתיעם ואכנה כולה אז יעשה כצע בכבו עליו
חלבי בוסרי. מעל הנטעים וכמו אל נואז וכמו גרצה ובכל
זה ישליג כסתות רכות או מה שידמה הדברים והמכסאות ואם
ישתכן אז אספלנית מרטא פרק כא בריחת
הנתוק בעור ובשחי ובין השתן והזיעה הריח יבסר לעפר
לידה או זיעה והנה יעזור עליו הנגיעות והמעורבות הל
אליהו ונעזבת הרחיצה בהרזה והנקיה ואחורה נלקחת ב
כמו בינגרין כי בסגולתו להניע הליחה המריפה לחוצני
הגוף ו... ריח הפה כבר זכרנו בו פרק כב
ברפואת חבסי הריח בעור בכלל תתוקן הליחה בהרקה ו
והליך התזונ ולקיחת מה שיש״ב עכולו באיכותו וכמותו ו
ויעקה במרחן וזולתו ויקח בריקו נפש מה שיש לו להוסיף
הריעה כמו קסיא ליגניא ואל פלנגא וגם כרסם ותורתוף
ואספרגי וכל מגיר שתן במנקה הדם בן העפוש אך קצתם ב
כמו אספרגי בבאיש השתן ומה שיועיל בזה שתשתה מי
משרת כשמש טוב הריח והמטמטש עגנבו ו רשה על הגוף
בכן כי הדם ומה שיטרט כנו אלום תימני ומי שרשן ומי
בזהל נמאם וכנטא ופודנג ומ. חרג ועלי תגרת ודגליציאה
מועיל בענין הזה ועלי הלוני ובן יטרח בחרם השחוק גם
צנדיל ביחוד וספרי ופרח אשקננט וקלמר ארומטיק ו
ואל שידי וורדים ביחוד ובנדבא ושאת שברי ואשנא ועץ
ועלי אתרוג וקליפתו ועלי התפוח ועלי ליטרני רגליציאה ם
מועיל בענין הזה באר וגם עונות ורדים בסוכרי וגם מכה
שטותם הנקבים ומונע הזיעה ולישנריר התותיא ואשר עליו
וקליציאה ואלום וכיוצא בו ומורא ואלואן ושמן הדס וש
ושמן ורדים פרק כג ברפואת באשת האצילים
השכנו רבים שבאשת האצילים והבגים הם בשארית הושם
הזרע שנולד שבנו האדם והנה נפל לצר האצילים ויעבנ
בנקבי העור ומה אין כמה שראוי לסמוך עליו ושיזהם אל
איד הליחה אשר תשתנה זרע באדם להניעו כי הוא יותר נ
נכון והנה ראוי שתרפא אחר נקוי אם יצטרך אליו בת
בתותיא הלישנריר בולש כמוני אקליטא ואשר הדס וכבשים
ועוד כמם אלום וגם יוחך בשנדלש זה ויעורב בכפורא
עונה טובה יוקח שנדל וקסיא ליגניאה וסך ואשפיק נרדי
גאלנג וספריש וכירא וסדג וורדים בא׳ חלק ותותיא
הלישנריו כ״לובן כ״ג ם ישה חלקים בכפורא חצי חלק
ולקח שמכו עונות בבי ורדים ויעשה אחר הנטב גב׳ יוקח ו
ודם ארומטים ליטרא וסך ואספיק נרדי וספרי ואלום

ומורא בא׳ עשרה זוחים יועף בבי ורדים ויעשה שיחה אבק
ויכש הגוף ויועיל לבעלי המזגים החמים ויוקח ספרי וסדג
ופרח אשקננט וטיעא בנענית והיא אליבני רמון בא׳ עם
קשרת ורדים וורדים יבשים וקצוות ענפי ההדס בא׳ עשרי
דרהם ויטבל הספרי ופרח אשקננט וסדג ביין ריחני ויב
ויגנגב וישחק ואחר יושם עליו הורדים וקצוות ההדס שהו
שחוקים ותמרח זעם יאן בבי ורדים ויעורב ברפואות הנ
הנשארות והכנסתו בצל ואחר תשחקינו [illegible] או ר הר
הרחיצה אחר שתנגב הזיעה בן הגוף [illegible] הגוב נמרין
ואחר יורח עליו הרפואות אחר בבטל ריח הזיעה ה
הסרוחה ותאות לבעלי המזגים הקרים יוקח אשפיק כרשם
נגירופלי ואמושי ועץ כלשבר וקסיא ליגניאה בא׳ שלשה
ד׳ קוסט וצפרן ונרד והרציני בא׳ דרבכאן עגעי במירנא
ואשפיק רומאנא בא׳ ארבעה וירכבון לנבריאה רומני ויהב
ויחכו אלו ביין ותשחוק הנשאר במי נמאם ויעשה על זה
הדרך אחר כבטל הזיעה יוקח דארציני ואספיק נאר
נארדי וצפרן וקוסט בא׳ שתי אוקיות טין אל בחירה וסנ
ועפרת יסריקא ודרעה בא׳ חצי אוקיא שיח אשפיק רומי
בא׳ אוקיא זעפראן ונרד יבש בא׳ ג׳ אוקיות ישחק ויבש בם
במי זעפראן וורדים ויחוך ביין ריחני פרק כד ברפואת
חוזק באשת הצואה מהריח וזה יהיה בסבת עפוש הליחות ו
ובסבת דברים ממאכלים הוא זה כמו אצטר ער ושום וכרני
וכרתי ואנגדאן וזולתו וגם הכרצים אך יסיר באשתם טוב
המאכל ולקיחת מה שישה העפוש אל העור והשתן כמו פו
פינגרין כי הוא במבאיש השתן והזיעה ומסיר באשת הצואה
והיין הטוב מסירה נכ׳ פרק כה בבאשת השתן
סבות באשת השתן הם סבות באשת
הצואה וגם המגירים כאספרגי וכיוצא בו הנה הוא מטיב ר
ריח הגוף ומבאיש ריח השתן וגם שיוני המכה ורפואתן
בגלה מכה צירעת פרק כו בכנים ובבוצי כנים
הליחה הרשכבת אשר יש בה וגם בה או עמה וגם בה אם
תדחה אל העור לפעמים תהיה ברקיעות ודקות די שתת
שתחך ולא יעצר בסבה ונגלה אליה מה שנעצר בעליונ
חיצוני העור ויולד בסבה כמו ילפת וחזזית וכיוצא בהם וב
ונגלה אליהם מה שנעצר יותר עמוק מזה ואם תהיה
רעה מאד תפעל כמו חלי השועל וכיוצא בו ומספחת ונתק
ואם תהיה פחות רעה ולא תהיה בה כח החולדיי ולא יבהר
אליה העפוש המסתד הנבדין ותכון להיות חומר מקבל חי
חיות נאצל עליה חיים כיוצרו ויתחדשו הכנים ויתנועעו
ויצאו ולפעמים יתחדשו כנים והרבה בבת אחת וגם יעזור
על הוית הכנים בזוגות עבי הניבום רקיקים מתנועעים
לחוץ בתאנים ויעזור עליהם הנגיעות בניקיון לזה וכש אם
נתחבר בו איד בן הזרע המתילד כמו הממשל והנה יעזור
לזה עזיבת הרחיצה והבגים והטהרה ועשיית מה שיפתח
נקבי העור והנגיעות הליחות הנעצרות בו אל התנכה ויב
רבנם אלהם שנשוב חבונ ע אותם בהשגרת אל העפוש
ולהדבות אל העפוש והנה יגברו הכנים עד שירק בעליונן
ויתרכבו בראשו והמכל תאותו ויד״ גופו ויתש כחו

פרק כז

ברפואת הכנים הרבים
הנולדים לבעלי מבגטל
זרע יצטרך ברפואתו תהלה

אל גוף הנוף וכל שכן בחזקה ויתקן התנועה ועזיבת כח
שיגיע הליחות להרוק מבית שובת הגוף ואחר תעשת
ברפואות תחנוניות ותעזר התעבורת התרחוק ויתכויד לרחץ
לרחוץ והמלחים ואחר במים הערבים תגת הוא יותר טוב
ה אך שיתכויד להוליך הבגדים וילבש כמו גם שמן וישתה
רב אותה שתיות הכנים כמו חשום וכשל פודנג הרדי וא
ואכנם הרפואות המונחות מרוץ יצטרך שיהיו בנגבים ם
בחיכים פורשבים לרוץ ואם יהיה השנין יותר חזק ליערב ה
בהם כתוח אדמים ומשרפאות המונחות חבאה עם שום
שמן ואסשוסא ועלית הטרשה או אלום בשמן
או עלי אוחריאת ועלי רבון ועלי
כולקונטידא ועלי הדס או עלי סוטריש או עלי ורע פשתן
או קלבו אדומבוק ודריני ושמן ליטראן דוחה וס
והנע ואבן צגנן מוסליא וקלפת קסיא ליניא ואריסטולוגי
ופליטרי ושדם אלשיא ובכם וזנגורה ואבוארש ופודלינג וזרע
אורטיגא ואבריטנ ב וקרדמנא ויקח סיאף בכימא שלשה
זוזים קוסט וחצי זוז אמדום כמו הבל ויתערב וירשת וכו
הרוחיצות כשל תורמוס כי הוא טוב וחזק ובשול כלקא וב
ובשול פודנג בירי ובשול חברים ובשול עלי סופרי ועלי
צינובר והכוחות אם יבואו ברחיצות יהיו טובים ומן
העשנים עשון בבנים ואשטאפיסגריא ודרנך ואל שנ כי
ביהוד ונפרית והרפואות החזקות שיוקח
אשטאפיסגריא ודרנך אדום ובורק וישחק הכל בחוטין וש
ושמן זית וירשה בו הראש או אליבורו לב או בורק או עלי
לענה כשמן עלי פולקונטידא ויוקח חרדל ובגדים
שיוזקים ויושם עליהם מעט חומן וירשם כהם אחד זה תב
הנטף רחי כשחיקה וזה חזק וכן כח שילקח גפרית ודרנך
ואריסטולוגיאה ואגר אלון וקוסט בורא ויקח בגדים ודרנך
א רום ואריסטולוגיא ארוכה וקטראן ומררת בקר שעיר ש
שיהיו בהם הרפואה והנה רשיה חזקה וגם קטראן
ונינכיאגא ודרנך ושמן רילי וגם אשנא פרמטריאה ועלי
דפלי ואלים חלבני וגם ירשה בגריון שיאף באכושי חלק
ובורק חצי חלק קוסט שטית חלק אבידר בכנ הכרי ירשה
בו אחר הסיד כליש ביוזבן ועשה אלו הרפואות אחר רע
העשן בבגדי כגים ואטנם פשטריאה יותר טובה וכש אם
יתחיל ברחיצות במה שזכרנו

ח מאמר הרביעי

בלונינום תליים בגוף ונבקבוות והוא תום ספר הקטש

פרק א

בהסרת הרזון הרזון יאות אם להעזיר
חומר ההשמנה מן המזון ורוב כח שיגע
שיעשה מן המזון המדקדק שלא יוליד
בגוף דם רב או להנהנה הסרה על כח שיזון בו ושלא יוליד
מבני דם רך ואם להולכת כח המשתלח בכוחו אם המעכל
אם המרסף אל האברים להפסד כזה ורובו קר ומכת חשקש
רב ויתן עמו בה המבטיבת וכש אך יהיה אחר תנועות הרב
המבע למשל המזון לעתיים וכשיעזבו לא ימסוך ואפי
המזון תשוה גם כן אך בכבה שהדם שנוא אל הטבע והכר
והפרידות יותר שנוא כהמסוף אל הרשוב המוסף ואם לל
ללחיצת הטחול לכבד אם יגדל וימשוך אליו רוב הדם וה
החלים כח הכבד בהתנגדות שבניהם ואם ללחיצת
התולעים הגוף ואם לצרות הנקבים להפתכם בליחות והם
הסכנים כמאמר פקלו או קור חום נפרד ויובש יורע סני
סניהם באחות או קשיות התשויות עליהם וסתיבת הנקב

הנקבים והמעברים ולא יתוסף אליהם המזון וכש כמו
המאכל ואם לרוב התחבה שלא יתקיים בה שישכן קיו
המזון אל האברים אבל יתפזר כמו שיקרה בתנועות והפ
המחשבות והמוסבות והדאגות והחלים המוחדכים והמש
אשר יהיו בזמן קצר הנה חשוב שיחזור עליהם השמן
והשומן בזמן קצר ואשר יהיו בזמן ארוך לא יוכלו ואלא
הרפואה להולשת חבה בלעצות המזון רב והמאכל יהיה
מקבלים וההשמנה היותר רכים הצר והחוזר מקבלת הם
המחיה וכה שבצריך האדם להרחיק מהרזון ולהולשת
ומחזק והתעלות בהם וסור ובתנניות והגניעה
ומתעלות הנפשיות וההעמדה והתיצבות והבעל בין
והתעוררה וכן ההרקה והכעל ויעצר בה גם בעורקו לו
יעבור בעורקו ויתקלש והשמן וכו
לו הזק נגבירתו ואין טוב כמו החזגבל עד שתגבר א
השומן לא יתחדש החזק ולא נתעכבו כי החומים הנה גלים
אך הצורך כמשכר נב ויתערב דרך המלניה ואם שלא יתח
מניע יבצעו כפתיע פואר כמו בה שיאמר בנקבים

פרק ב

הרפואה ראוי שיעין בהחמם גם
ברזוני מן הרזון אשר נזכרו הכי
ירפא ויוסר כבטל שאם יהיה ממין
בלתי מוליד דם עב חזק יגיע בה שיולידהו לא יתמם
על כח שכוליד דם בטובה לכד בי לעתים יולד דם רק
רקיק נגוף ואם יהיה הכבה המוסף באברים על תנקהו
ותחזקהו ותקיין אל רוע הכות אם יהיה מתחלף צנינות
והחמימה עם התעוררות הטבע מכות שיעד הבח המזון
לפעמי יצטרך לבניעת המזון מן הצד האחר לפנימי
הצד הכרות אם יוחלקו שני הנדדים כמו שיד אחד
ואחת שכנה ויצטרך לחזק הסמכה והחל מחזק שלמ
החול בלתי כבאיב בחוזק אבל כשעור מה שיצילנו
ויבניע המזון שלעבור וישוב אל מקום החלקה ויכנס אל
הצד האחר והכשיכה תפיכה וכש כשמן כמו שמן גם
רוגג מחומם הפיפה בלתי כבירה ובכל עוד שיהלת הכ
יעזוב ואחרי יחזור הלילה כאחר ישקוט ואם יהיו הכל
סתומים הנה ראוי כשיהיה רוק המלקחה ולכן נגמם
הנקבים שיתרפאו בחרטבת וחמים כמטכנים בחלחות
וח הנעניות והנפיחות והנפשיות אם הקור מים ותקיים
והחלקים והקרור והחרטבת אם וחום בקשה אם הת
ומתבם והרטוב שיחזכם בו האבר אשר לא יקבל החמם
להוריד שיתוסף האחר יוכח עליו פעם ואם תהיה החמ
כרזון מהטחול ירפא הטחול
ואם יהיה הרזון לתולעים המחמם ותצא בחוי
שנזכר בשעור שלו ותעצרו והתניקהו כמשגב רך והת
חשקים בצל ובשם ויגרהו וישחח הקר כי זה בחוזק הה
הטבעי מאד ויותם כחעסקו בהזונה והחיים המחזקים
החזילת סבלת השומן ומהם משנים לקחת יין הח
והמאכל הטוב הכימוס החזק החזק אם יתקבל כמו הדיגא
וכיני במעמים הנקראים נורבאת ואחר בחלצ והבינית
העלי בן הבשרים לכה שיעצר כרם מבח הבשר יוליד
בשר קשה ואבנם המבושל מוליד העוח בנגזן ביר
קים ובשר אגירא משמין וכן התרנגולת ובשר אל כמו
בורין טוב וכן הלבבות בחוטי ומרוחן מהר והאכל
המשיכה לכנין אל הגוף משמין אך מבן בעליו לסוכה
תתחדש ב ברו וכש אם תהיה מאבין כבעלי המשי
יגדל המסף בכל כח שיתנהג בו ויותר נכח לשימותנה ב
המזונה והמסך בו שיהיה

צד העורקים כיציאה הלא כל כך ואלו אם יוחשו בכובד בצד הימין ישתו המפתחים לסתימת הכבד הידועים וישתו קד׳ מאכלים קפריש בחומץ ודבש וסכנגבין זרעוני עד ש שיסור הכובד והמרחץ היותר טוב בזה שיהיה על העכול הראשון וכבר ירד המאכל וגם כי אכילת המאכל באחרית יציאת מן המרחץ הוא יותר טוב לבעלי השומן והטוב לה להתמיד המרחץ לרוב האנשים וכש׳ לאותן שהם כענין העבוק ראוי שתהיה הרחיצה על התחלת העכול הל׳ אם ירד המאכל מהאצטומכא אלא בדברים המיוחדים בעצבים והחמים יקחו דנג לכות בחלב נקפא לא המבורך ומתחבולות ההשכבת קצירת הדם אל האבר שיחוקל הא האבר אשר יוצא בו שיעבור בצד האחר כמו סוכרנותי מ נקודים ויתחולל מה שנוחת האבר שלא יעבור הממון א אליו אם יהיה שם או בלתי מוהלט כמוכן כמו הזרוע א אם יהיה מורה והכף שלם ובכוח אז יחותל אצל הרסג א או הקנה אם יהיה מורשה והזרוע שלם א אצל הפרק מצד ע עליוני הזרוע ושמשכנים שיהות יעשו אחר הביציות הא האבריים והתארעם כגו הנפת לבדו על עור שיקרב לאש עד שיכם ואז ר ידובק ויםלק בבשר יקוראה כי זה אם יהיה הזק והלה או גם כמוכן בשעור שיכשירו להטות וגם יעשה לבדו בנח הבוזן אל האבר ועצרתו ויסיר קור אם יקרה מכת חולשת כח וסתום נקבים ועוד ויתן לו דבקות והוראתו ויסגור עליהם נקבים ויעורר הכח והכוח ויעצור די שיתהפ חלק מן האבר ולא יתך וראוי שתעשה בקיץ פ פעם ביום אשר יעשה בו ובסתיו מעטים ויצוין כלקיחתו מן האבר ועדבתו קליו בהירות או רכו ונופחו לו או ארוך ז כי אם יעמוד בזה אז לא יצטרך בעזיבתו עליו אבל הם הנלקחו מהר גם לפעמים יספיק שהם לקחו או תרבוקא וגם בשיתקרב וגם יועיל כשתקדים על הזגת עזיבת כמ בהירות הפיפת נתרת וקפה ואחר ירחוץ או שיוכה בשב בשבטים הדניים שוים בלתי בעוקצים וכל שכן משוחים עד שיאדם ויצמח ואחר יחול כי התוספת בחפיפה והחב והחבאת בתוך ואחר דבוק הפת מתוכם כשווי אצל האש ואם יקצא ויתמרד יוקח ממנו יסולק בבת אחת והנכון ש שיוצק עליו קודם הופת מים נטשים רחום ועקרצה בת וא ואחר יונח הופת ותטים הנפריותיים והכופריינ מושבים נ נב׳ המזון אל החוץ אמר גליונם הנה ראיתו אדם נסתמן בהביצה תוצאת עלם רדו שאב כן שמן הדכים כנ במן כרעט וכו שיתעב הופת יעשה תמורתו שמן בן הטש חשבנים המחתכים עם חום בה ויעשה השים הגרים ויוש ויוסבו על התוף כלו או על האבר יפעל והטוב שבעתים לזה עם עשיית ומתיחות בנבמך שמבח ישנהו דם וגן רא ראוי שיתגברו בהרפואה אם יתארך שלא יצליח אבל ראוי להפקיד על זה בבגדים ויציקת הכים החמים ואחר הוהפי הפיפה כיד ואחר בזאת הפעמים יצטרך להמשיך הדם בכלי חפיפה אבל ברפואות המאדמות וכבר פליגרי נפרי וכבותו המשיא וכן ואברים אברים יצטרכו כאשר שכנו אל למזון יותר מן הפותל ויצטרך המשתמן לו יותר אורחה וכל שכן כשחיפיפה כבר התיך להדריך עתה הרפואות הלק הקיחות גם יוקנים אבנם הלקיחות הנה הכונה בהם בה שיתמן מן הרפואות ועכול וקצירת המזון כאצטומכא וב והבוצים מעט כבה כחזק והעכורה בעורקים לצדדי הכבד ויפעלוהו הבצירים השוים וכש׳ אם ישתו גם מאכלם ואת ואחרו כזכן כרעט ויצטרך להקפיא באבר ויפעלוהו הם המקרים והנו דימים בגרוקיאטו וביוצא בהם ובטעם

חחזרת ומכבבדי הכח לטוים שיוקח שקר הלוים קלופים ו וחב אל בצרה ופסתק וקנבוס ותרנדי צנובר גדולים יול יהלשו בדבש ויעשה כלוים ויוקח מהם כל יום ה׳ דרכמים עשרה וישתה עליו יין כי זה משמן ומטיב המראה ומחזק תאות המאכל רפואה טובה משמנת ומטיבה המר המראה יוקח מפסוק מקצה כל נ וחמשה אוקיות סרקא קר קולא ידוכו בשומן החלב מבקר רכיך כמפוק יוקח מזה ע עונות ויאכל מזה בקר וערב או יוקח שקר הלוח קלופים ו וחב אל בצרה ושומשמין ופאוניד בשוה כשלא חלק מג מאניד כמו הכל ויואכל בכל בקר ואצל השינה עד עשר עשרים וזה לכבדי יוקח רוכע פלנא באל פלום מכרוע ק קלופים ויטיב להדק וירצק עליו ב׳ לישראות חלב חלוב וי וולש במקבת תחוה בה שיסבול וירעג בזה העונות ויה ה משקל כל עונה אוקיא וחצי ויאפה ויכינב ויקח ממנו כב בכל יום שתי עונות שיוקחו פרק ג׳ תנועה טיבה לרזון והוה במכת הטין וסתימת צדדי הכבד והכבימות יר יוקח צמוקים טוטים וירצק עליהם ד׳ משקלים מים ויבוש ויבושלו עד החצי ויורש על כל קמח בצמוקים בשק׳ מני ליטרין כמנב ביול ונפ אניאוש ונף אזוב ובשישוה עד יומים או שלשה ימים וישתה ממנו בדיקות בגש שעור ליטרא ואחר שלש שעות יוקבל לחם בכבושי קפריש וכד וביתי וישתה עליו יין חזק שעור ליטרא וכשיעבור שבעה שעות יאכל הבשר הטבן וישתה היין הקמות עד שלשה ל לישראות כי זה יפעל בחוקי מבוג פועל בופלא ויטיב הם המראה או יוקח דרונאן ופאויד ואל בנבדם ואל בוכו וק וקטרים הרכבר וכואת כא׳ שלמהז גם וחצי יורק וישם בשומן וישם עליו משקל שני מקבת קלי השר יקח בכלי יו בן הבל עד אל זה ויבושל בחלב וכשומן החלב ומטרי ישאף וישרוף וירוחץ אחריו הרחצה ק׳ה או יוקח מנאת ח חמשים את אליבורים ב׳ וזה דרגין ונבאר ל׳ ינופה ויעשה כמו שריש הבל להם סלת וכמו שלישיתו נב׳ שקר קלוף וכמו שלישיתו נב׳ סוכרי פליבנני יוקח בכנו כל יום משקל עשרים זוזים בה׳ ב צאן והני הענבים כא׳ ליטר יוקח חבו וישרוף אותו לפשבינים המים שמן חלבנות ו והקטחים ואל כנרם ואל כשלא וכש׳ עם קמח קלי כי הוא עם זה ישבר כה׳ הקמח ותרגיד א׳ ם מבנה אך וכם מפחזי העכול באצטום ומבזאת ורנכד וש ושני סעי במזמן וכל מה שיעורר הרע כמו ברלנים וכרם ובו סיטה הלוכיב ובה שירך המנהג בכבלנת שיקח תולעת הרטל ויובש ויודק ויערב ממנו דבר בקמח קלי וישתה ב בבנו ובזה לשהבמים בן והנהגה הטובה שיוקח דנג מחלב נקפא מתוק אם לא תתחזק כפיאתו ולא יתמיך אבל בתחיל והוסר שכבנו שיהיה יותר ניקב ויותר קל ויש וישתה אותו והיה שעור חצי ליטרא והכוון עליו שלש שעות עד שיעבור ואחר ישתה פעם אחרת וירחה בבאנ עד הערב ויהיה מזונו אחריו ותרנגולת מפוטמים ואם יס יסבול שישתה היין הדקיק והלבן יעשה ואם ירחץ קודם ה הערב על זה וכבר שתה כוס יין דקיק ואחר יבא ויסעוד בערב יהיה יותר טוב יוקח זרעונים וישרה בחלב בבקר ויום הלילה ואם יחורש מחלב עליהם ויתפתחו בו יותר כזה טוב ויוקח אורז רחוץ לבן וזרע מפאויד שחוק וחטים ושעורים כתושים כא׳ משקל שלשים זוז בחלב החלב או כשמן וש ושומן חלב וישתהו וירחץ אחריו באבנטי שעור מה שיוחת או יוקח ישרא חלב חלב חלישא במים ויורתה ולאם עד ש

עיבל'ן הבים ויושם עליו אוקיא פאניד ואוקיא שומן חלב
בקר ועבן אל חל וירתח עליו וישר או יוקח קנה זרעוני
נפולים השעורים ואורז חלקים שוים עדשי' ג'לופים פסאריד
לבן כאש קלוף כא' חצי חלק חיטת הערצה שוטשכין ק
פלוסים חצי חלק סוכרי שני חלקים יעשה רסו בחלב צאן
וישרוף בבקר או יוקח נשקיאבי ויבושל בכיס בשל טוב
רים בנו במנו הבים בחוזק ואחר ינגב בצל
ויוש' באמצעיתו עיסה ויאפה בתנו' עד אחריתו ובשיתאפ'
היעשה באלו הוא כב' ר חיטים והשוים וישבו שני משקלי
בליברא כן הפתיתות הלקוחות כשובשכין ויוקח ב[illegible] ש
שלש בגמות בקר וערב רפואה נפלאת יוקח נשקיאבי
וירני ק בבים אחר שישרה בו יום ולילה וירקב וילחת לת
להיות חזקה וירתח שעור שיסרים ויושם עליו ארבעת
כפליו ושקדים קלופים וכמוהו אגוז וכמוהו סוכרי ויוקח ם
ככנו בעת השינה משקל חמשה זוזים ואלו תרחום באדרג'
ויענבי השועל וחירה ותותים ובשר קחו ונגנדרצים בראון
אריב ם אל רפואה כרנ' בת זנרניה בשקר הרקה ובשעור ו
זוכש ואצ[illegible] ושב תנין ואלו ראוי גב' שיוקחו בשמן על
דרך וידוק ארבעה ימים או שלש או כזה לבכולדרים א
אליבורום לבן בנזיראן זרע כפאריר לבן כא' שני זוזים ב
בורק נרנדי ציני בר כא' משקל שלשה דרנים אל סנא ם
משקל ארבעה זוזים ארמרוקטילש זרע נשקיאבי פליטרו
גלנגר כיימן לבן כא' ם משקל זוז כסילות כא' חמשה זוזים ח
חטה לבנה כנגד אחד ישרה החטה בחלב עד שיפרחה ואח
ואחר ינגב בצל ויקלה ויעשה כבה קלי ויעור דבלי ויושם
עליו שומן חלב בקר עשרה במות וישתה כמנו כל בקר ו
וערב עשרה וישתה עליו החלב אחר ידוע אליבורום לבן
קנה פולים וקמח שקדים ואבאגאם כא' חלק בסוליא שני
חלקי' כבין כרמני ופלפל כא' חצי חלק ישוחק ויולש ויאפה
בתנור ויניח ויעורב כמוהו לחם סלת בגובב ויוקח ם
ממנו כל יום דכי בחלב או ויושם בבדק אפרוח תרנגולת ש
שמן וישרוף לחם המאכל בנקה טוב להם ויוקח
כסילה משקל חמשה זוזים ויעורב על ליברא ביין טוב אשר
אין בו המימות כלל וישתה כמנו שלש בגמות בקר וערב
ובעת השינה בכל עת כוס ויועיל שימשך אחריו בקבת ם
קלי ואל לענה בבריה בקבת כלי הזוג התועלת להם יחם
ורבם ויורטיב אך רב חוסי דרום וכזה לבעלי היובש יעזבך
ברפואת בכרטיבים הידועי' והנהגה בעלי הרקה ואם יונהג
אותו שיתביא החום ויבשר כדרכת המזוכבים ואותו שיתח
שיתחבר בו עם ונ[illegible] קור כהנהגת בעלי הרקה הבלחיית
ומבנב התוקגים הנה בל חוזק מסכין דכליות כדל"ב זה אן
ונמוצא בו וכש' אם יושה בו דברי בורלבנום וכרם בורב בי
בבר נזכרו בשעורי תאות המשגל ונזכיר אחד כהם ויוקח
ראש כבש שמן ויבושל מאוד ישרק באד ויחובר אליו חצי
ליברא אליה וחצי ליטרא' חלב ויוקח חטה כתושה ואורז
ודקונים כא' רובע ליטרא אחד ויחובר זה כליו ויבם בבים
ויכונן ויוצק ויוא וכיבוש על התקרובת ויאחר וירזור הבל
לבסל כתנור עד שיבוח הראש נב' וינונ' הבל ויוכח במים
כברבק נ' ואוקיות וכן חשוגן כ' וקבת שקדים ואגוז כא' א
אוקיא ויעשה דוקן ויושן עליו פרק ד' בהתיבבנת א
אבר אבר כבו חיר והרגל והשטה או ה[illegible] או הערלה או
או האבזה ואפשר בזה כה שסיוחד באבר ההוא ואין זה ם
כצד המאכל והמשתה כי זה כולל כל הגוף אבל כצד בשי

בשיכת תכוון אליו וקיצרו אליו להפכו אל שכנין ויכנו
ככו שידעת בחניבה הבארפת בנחירות וברפואת הבס
הבאדכות ואחר בחפיטה אשר היא יותר חזקה ויותן הם
חבים ו ח[illegible]ים ואחר ברפואות המפה וכבר ידעת בתחלת
הספר איך יעשה המפח ו יעריך על זה להפגנה הליות בן
בקשירה הדרך ככנו לחולתו או בתולכת הגיון ללהיות [illegible]
וכבר ידעת כל זה והצת האברים יורדו כו בעקרים [illegible]
הבריז לבנן הכבה והוף והאגן וכבר נאמ' בגלות [illegible]
אברו ואם תהיה תמצא והאף דברים ראוי שיבטה [illegible]
וינודד העור ס[illegible] ני הצירדין ויחזק המבשר אשר [illegible]
בה שנחקיה נ בבנו יאריך ויסור הבוינה פרק ה' [illegible]
בבכוי המשג בה דבוטל ת הנה השמן רבוטל [illegible]
בירנוקת זה התרוענו והתעטש להיין הנו [illegible]
מצירה להם רפה לרוח כושבו הכבה כבר ולא [illegible]
ש[illegible]יפה האף ויפסר בזה בינ רוח ויהיו על אגודה [illegible]
דם כוים גם כן עד בקיק הלפעמי יסוק עודק כמנו [illegible]
מפורר וכמו הענין הזה והענין אשר לפנו יוחד [illegible]
שירוח נפש ודפיקת לב ואו יושב עניכם בחוקה ואלו [illegible]
כוכנים לבות פתאום ובכלל רגה הכוה לענים [illegible]
בי ירה מאד ונש' לאותם שיתעכבו בתחלת שגיחם [illegible]
כחם דקי העורקים הלחוצים והם בוכבים לשתק [illegible]
ולדפיקת הלב ולשלשול ולחותם הרוע [illegible]
וקרחות רעות ולא יסכל רעב ולא צמא [illegible]
מכגרי הרוח וחוזק כור הבנג ובעוש חום [illegible]
ואם יגיע האדם אל השמן הבכורך [illegible]
חניב יבן דם בלתי מוליד ם ולא כשריעים [illegible]
העבות ברנשים לא יתעברו ואם יתקברו [illegible]
נב' הלוכה ואלו אם תרפא אותם ברפואות לא [illegible]
שדרפואות [illegible] ברו בעירקיהם אל אבריהם [illegible]
[illegible] לא יואשו בו בבהירה לחולשת [illegible]
ולשלשולם יש סכנה כי לפעמים [illegible]
דבר יבחאם כי חוכב השפעי הלוש כי מקומו [illegible]
זכרנו שיותר טוב הוא תשוה וכש' בבירות [illegible]
[illegible] בריתגרעות הנה הם בבה שיתחבר מן [illegible]
הליחות כבשרה כאורך הזכים פרק ו' [illegible]
ברוח היא רפך הרסכנה והיא המעשת הגון [illegible]
אחרית הברחין והתכיגה והזקה עם [illegible]
לשים אחת בבי שלא תרגלו בה זבבי שבועיים [illegible]
דריף או בלות בבו הקרשים והבבנים והבבושים [illegible]
וחיה לחבם הסיבר הלחם שעורים [illegible]
בבאבלם וכה שיעזר על בקיים [illegible]
הנזכרים עם בה שתארנו דהנים מאד ולהשכיבם [illegible]
ולביסם אותם להיות תאותם חלושה [illegible]
בפעם אחת ויעזור בהתכבת ליוח אם [illegible]
עליה חוק רפיון הגוף בהעידות [illegible]
והמשכב וחלוף המים [illegible] אל [illegible]
ולהבנף [illegible] לקור כדי שיתרבצו [illegible]
חלקי הגוף לשמור שלא יקבל המזון [illegible]
השוה אשר היא [illegible]
והביא בלתי שוה כי היא אם [illegible]
ואחריו ישכן אך הרב [illegible]
הא[illegible] בהסבבה שאם [illegible]
ושה אל הקור או אל החום [illegible]

בידלים לבי שיפלינו בשומן ויהיה כמו זה מן הקיר הוא ע
עצית רפואות כרקרקות וזה יכ בן לחום כועל שאם יהיה
קרן כתנלה לחום כדי שירבה הריבוי שיתך יותר על מה ש
סיבמך אל האויר וראוי שישם עליהם כתנועות הגברות
והזרקה כי הם יפעלו בליחו שלש פעולות בל פעלה בכנת
עזרת להרדות בזה דקדוק הליחה בן והרחיקה כמתקשר ו
ולהבינה להחכמה ומפני שיהיה כגיד ויניע הליחות להסך צ
צד העורקים ומים מזקו הדם איכות הר בלתי רע אל הב
הבה המתוך והרפואות המרקקות והם ברוב העניינים הרפ
הרפואות העשויות בכאבי הגרקום והם החזקים מאד להגי
הפיזון שיהיו שרים שאם יתערבו שיפגו בכמו אל העורקי
ולא יוכלו להפנות הליחות ולעליוני העורקים ולא בצד הש
השתן שיקח כצד העורקים האלקים אלא אם ישתה ובכי
בל הבשול השני יותר על המכבר ושם יתחיל תחלת פעלו
אבל החזק אשר ישאר נכבל מאד בהליחות לדולת צד הע
העורקים וירעיב העורקים ויפעל שאר הפעולות ואלו הרפ
הרפואות גם כן בנידים הנדות בחוזק ויעורו בחריה בנשי
ואלו הרפואות כמו ניפציאנא והרע והרק ואריסטולוניאת
עגולה ופיטרוסלינום וסנטוריאה ונעדה דסנירוויש בזה
כרוה מאד הנף קקאבריא והלקא יש כזה סגולה חזקה נכ
וגם זרע כרפס ושריאלא כרוה בחוזק אף היא סכנת וכנו
ומגורנא נכ מורכב ארים ולנאה עגולה משקל ז
ען סיכשוריא דולה שני שלישי זה ניכצבא הושית וגעוא פ
פגרדלין וכלה הפעמה שליש זה והוא שיהיה רפואת
וזאת יוקח שרש קטואני החמור השרש אלטיאה ושרש בפ
אפיגנט וישאף מן הכלל משקל זה וגם יוקח זרע אביארש
וכמון בשוה ומגורנא יבשה וכורק מא רובע חלק לאגא ת
חלק והשתיה כל יום כמשקל וכפרפואות המדקדקות יהו
הנכן טורין וכמו ברקות נפש אלא שאם יהיה בו חולשות ה
העצבים וכן הנשים שיש פגע ברחמן אז ירחקו הרוטן לי
נישתו היין כריקות נפש וגם כרוה נכ מכה שמתיך
ולפעמים יכלא העורקים אחר אם יהיה מה שישוה הרכת
שלא יקבלו העורקים שיכנס עליהם אחר מן המאכלים וכ
וכן הרפואות המורכבות הטבעיות כי הם ישלחו המזון מ
מן העורקים לרקות מכה שיפנה אליהם בעת פתוחם מה
מתנועות כן הליחות אל המקום וכשיתירו והרפואות הם
המורכבות הטבע והמדקדקים הנגירים לא יפנה אל הע
העורקים דבר רע ומהרפואות הטבעיות הוא התריאק
להשתבחות ועשיית כלה האפעה ורפואת הכרכום והכמ
הכמוני הפלפלי וסריחנה ורפואת לאכא ואמרום ואת
האתנסיא ואטריפל קטן ואכנם רטייתם היא ראויה שת
שתהיה אם כמון שיתוך ותרים הנה המנוך ויהיה בו אר
ארסות בכורקאן ונושקאמי או כמון שיתיך התכה חזקת
במי השכבים המריחה החזקים ולהתיך וראוי שיהיה ברחץ
שלהב ברקות נפש ויהיה אוריו כמיע לא משוי כרטיב אם
יהיה בו כמים הנה המים פתילים יתמיד כו שלא יפעל בו ת
המסיכה המופלגת וזולתי זה החכה ואחר לא ימהר לאכול
עליו אבל יכתון וישן או יתנועע ויניע ואחר יורק ואחר יא
יאכל דבר נקי וכן ראוי שיהיה המזון בחכת רצופה

פרק ז

בהרזות האברים החליים כמו הצדר העדים והאנף והיד והרגל וכיוצא בזה יונתב בזה הוא גב בקניני
הרפואות אשר קבלנו ברזת הכולשת ויעזור בעורקים והתגשר

תמצאם יעזרו על זה הנהגות והרקים וקירורים יחקול בא
כרגלי רכוזן אליהם והרוק וחקיה התבודדת על
המאכלים למשה מים ומשיכת המזון להסך הצד נכחיהם
ובהדיסיות אשר ימנע האנף כנגדול והיד וראוי אבר יוקח
קסטוליא וסירושא משוה ויעורב במשיחת הנושקאמי וש
ושמן הדם ויעשה משיחה או שיתמיד לרשת אותה במתוך
אבן המשחזת קנה בקנה בחומץ או במשיחות נושקאמי
ובן רוב הרשיה כאלום בכל יום ויקח מן חור ויפצר
ירוקים וישחקו ויושם כרבש יום אחד ואחר וירחן כמים
קרים ויפעל זה בחדש שלשה פעמים ומיוחד לפרים שיש
שישחוק עליו כמין שחוק בחומץ וירתה בו הכד ויקרוב ע
עליו בגד שבול בחומץ עד שלשה ימים ואחר ויותר וחסך
שחרית כבצל לילי לבן ויקשר הלא ויותר שלשה ימים אחר
ויפעל זה בחדש שלש פעמים

פרק ח

בעלות הצפרנים כראשם הוא כל גלגל ראשם הוא כורתא רפה ויצי ויציאה קורה כצד הצפורן קנה
חוזקת הכאב ולפעמים תחתון ולפעמים יול מן הכא
המשתין שבו ליחה רקיקה נבאשת ויהיה בזה סכנת
לאצבעות

פרק ט

ברפואה אם יצטרך להקזת ושל ושלשול יפעל ואין צד מבלי רק דקרוק המזון וקירורו וראוי של
שיחבינו כרפואות שאר המורסות רל בשמירת עניני יהיה
ההתחלה והתוספת והתכלית והתרה במי מה שידענת
ואבנם הרפואות המיוחדות הנה כתחלה ראוי שיושם ל
בחומץ חם והנה הגיד נליונים שהוא חזק והתועלת
לדוחם ואין ספק שהוא בהתחלה יותר מועיל אז וביחוד עם
סומק והליציאום מועיל נכ בעת ההוא וכן סומאק ושפו ה
השן ואקסיא יעשה איתה מהם נמסננכן תחבושת
העצבים המולשים בדבש כי זה מכה שיכנע הקבינו ח
ויתשכל תמיד במי קרים ויסקי כאנו באופי כי הוא טובליא
והיר שילו או מועיל או יוקח עפצים וקלפי רמון חמוץ וקלפ
הנחשת והאגים יבשים בשוה ילוש בדבש או בשאפה מע
מענבים או בנולאב וקשור ולא יקרב שמן ולא להות אם
תפיזר ההשחנה רפואת מבריאה לזה אם יוקח
אלואין וכלושראש ולבונה ועפצים ויחובר בדבש ויעשה
ואין ראוי שיעמיד על המקדרים כי הם יעבירו העת ראשית
התחולה ויפיעו העור ויפצא כאב ותחזק הגבישת ואם לא
תשניח בכח שיחיש מן החום ואנא שיהיה כאש אבל התי
הנב ולפעמים יספיק תהכל בשמן מתיפם שישחוק עליו
ובאמצע וישחק לבונה רונה עליו או נגאר מבריל וקנה ב
נכ שחוק וגם הורדים השורים והאזכנים וכן עיגית
אגרכון ומסם ותהבת האזנים טוב לו קודם קבין רטוליא
ובקרוב התכלית וקבוץ המוגלא וראוי שישרוף הצלית
וילש בשמן זית ויונח עליו כי זה מאד כאכו ואם
ישלם קבוץ המוגלא או יבית סריתה רקה ויצא מה שבו וי
וירשה בקיבוצים כמו הערשים והורדים יכשו קנה קלי מ
מאנק זרע תפוחים ואחר זה קנה תורמים כרבש ואם
ישחון הנה האלואין הוא הנשבח שברפואותיו וכן
הלבונה והגיד ואם הלית ונגאר מעורב כאם לצית סרוש
וסרקא קלי ואולי זה כבד שבחל וראוי אז ישינו את הבשר
מן הצפורן אם אלנית טובה ובריה מרוש ושריאגל
שיוסף הלבונה חלק חלק ונגאר השני חלק ישחוק בדבש ויש

ויעשה ומן אספלנית בתאר זה קלפת רמון חמרין ויע
ועפצים וקלפת נחשת ונסורת ונגבל עורב ברבש ויעשה
ויקשר ולא יניע המקום מים ולא שמן ולפעמים יצטרך
אצל פיזור האיבול לעשות סדריקון בדרך גרגיראול' וזה
הנבאר וסיד כי זה מנגבו ואין יותר מטובח בבטנו ואם יהיה
בוהראות ובמסתיון מגלא או חבוח ותחתך שלא יתפשט ד
ריפהו באצבע כלו וכבר דברנו בארים פעם אחרת

פרק י

באזני העכבר ומרוס הצפר
הצפרנים וקלופם והרב ש
שלה הנה יקרו אלו הבקרים

למכין וחבש ומגע שחורו ומה שיהיה בסדוק הצפרנים אל
חלקים חדים ויזולו בבשר ויעקצו וירעו אז יאבד לב
אזני העכבר ואבנם רפואתו אין צד בלי נקוי הגוף בחרקת
בן העיר לבחורות אם תהיה נכרת והרפואות הכונניות
שרשו באל סרים ועם כלת עפה ושערי יין ודומה בו יצל
העכבר עליו וכו' עם סבן חם דמיה וזרע פשתן והרף ד
רפות יקשר עליו ברבש ורף עם בלת כורקים ויעקר הם
הפיזולה וחקריסיות אז ירפה בו אל סרים וחומץ או באל
כרים ובלה ושבורי יין וזה יעיר לקליף הגרב וכן כצפטי
נבם עם בלה נרשיי

פרק יא

הכייצה והעקום והגבב
והבננית אשר יקרה ל
לצפרנים העלה הזאת

חסרה לצפרנים ברוב מן השחור ה ותהפכם ותבורים וה
והעקום והגבבם ופעמים יהיה סבת זה עורק בהעורקים
קרה לצפרנים כי אם ירצה האדם שיצמח צמח טוב ולא
יזיקרק בתקונו ולא ימנע בזה הרבה אך לא יעשה יצא בה
שיצא אל הבוחה רעה ותהלך בתולדת על הגלל הזה אם ד
ידיה מה שיבואה בן המזון ויבואהו ולא ימצא בו העברת
ובבני יבצא על שני פני והעבקים ויסרב בשרש הצפורן
סביך יהיה לו כדובר בשרש ורפואה אשר סבתה ת
התחורה אין צד בבלי הרקתו אם יהיה בולל הגוף ויהיו ת
והצפרנים כלם כבד שבו כן ותכן המזון והדברים היותר
באותים לזה ובמהיות שירע והתכדה השואת הצפרנים אם
תהיה השיחורה מיוחדה לצפורן בצפורן אחת או אז ראוי
שימצא בירפואות הבונחיות והרפואות הבינוניות לזה שיר
שיר כך הצפורן ויבינהו לקליף והשואה יהוריק בזה בחב
בתבלית ויהיה בענין שיתעדר בסבין אי זה מעוד שתרצה
ובן רוב הרעבתו ושברי השבר הנקרא אל פגע כי זה יקל
אותו להשואה וכן אם יבול וחד תחבטהו בדונג זך והו
ושרף סטריש והחבושת טוב לרבבו וזרע פשתן גב טוב
למייצה ושובן צאן אם יקשור עליו ימים ויעזוב רטובו ב
אם לא יבין תחזור עליו פתאם עד שיתרב ויוכן להשואת
ויר... בגרב גב

פרק יב

ההחבולה לעקור הצפר
הצפורן הרע בהיבונתו
ובבראתו ואשר בומיו

בדי שיצמח צפורן אחר תמורתו טוב יוקח שרף סטריש ו
ויותנה בו הצפורן הרע ימים שבעה ואחר תכעי להשריש

בשמש ויזול ממנו דם רב ואחר יקשור עליו שם אחרית
הלילה ואחר יחודש עליו שים ביום ובלילה שני פעמים
זה כפילו ויותר דנב בשמן זית ואולי יבניקו לצל מ
בגננת הפתוחה וכו' אם יעורב בו אשמנק או נחרן
שחוק מורק בשמן ויש ברפואות שיעקרו הם
הצפרנים אל נבורינג ומן רבק אלונים והאם הולך
הנטרדיש יחובר בחומץ ויתבייך להבם במספר נחשן
בכל בסר כמספר יבים ומם שני הוליכים הרחן בשמן
ועליך א' כבם ויקח ממנו תחבושת בחומץ

פרק יג

בשמושת בו וסר בת ה
שהתייבש ולהשקים לפת
עליהם ואשר כבנו נצירים

האויר ותולת זת עד שיגדל והטורע בה בבטן שק
שיקשיר על ראש האצבע כבובע סבסף ויהיה בו בש
ושבבה ובגרים שלא ימנע כבט תאויר לעבור תבנית
לבנוע האויר ממנו דם או קר בחולת זה יסור נבני
וראוי שיהיה תבנ' חביבע הזה שירחק מגען האבן
לצד הצפורן או יהודק עליו וינח בצפורן אודים וחם
האצבע זמן חדשים כי אז יצמח הצפורן החדש על
...

פרק יד

בצרעת הבוח על הצפורן
אנח סטריש ויוקח
בחומץ ויקבה וכו' קמה

ויורשה בו ויעקור הצדיות ובן זרע פשתן וחרף ובן
מין השרפים מעורבים בדרך אודים ותרדנא
בוטלא בזה וכו' הדרך עם אנח סטריש וכן
בוסלא ובבורין בסריש אסטירשא נב' רשה בחומץ

פרק טו

בסרטנות אשר יקרה ל
ידשה בעצבים ואלו כב
אבריו ובורות בקר או יעקור
שחוק הכל בחלב

פרק יו

ברציץ הצפרנים יח
התלה בצלי הרטאבל
בעל הרמון וך ואח

המרכבים ואם יחודש לראשי עצמו והבלים
אליו התפשטות תעשה אלו הפוסנים החדש והקרה
והקרתנים הרבי

פרק יז

כמיתת הדם תחת הצפו'
מרציץ נפל ביום ויצא נב
בעודב בבאת הרעה בו

יספיק יצטרך לשלא יזיר וראוי שישמן הנפק
שסוע באולסמן בבלי חר עד שיצא הדם ...
וקרה בזה שיעקר הצפורן תזיל הרב והרכבת
שתהיו לאט להיר לבוחסה ולא יבטב ואחר
ימים יתבייש אם יהיה שם חלודה והסיר הצפורן
תשמעהו והמשתהו ויבתשהו ואין ראוי שירחק הב
בי זה יעורר כאב גדול יותר גדול בן רחם אל שיש
עליו בביח והצק על הצפורן בים החמים ואם
והניח עליו אחר זה והחביו אספלנית באורך

נשלם ספר הרביעי תהלה לצור אדיר ונשא

הספר החמישי

לחבור הקאנון בן השר אבן סיני רש בו יא מאמרים

המאמר הראשון

בצריים הם תריאקים והמעונים הגדולים ובלטין סיר גוריאסי קונפיקסיאוניש באנגי

המאמר השני

בכוני האיהרג רל מיני הגירש והוא שני ועשרי נסחאו׳

המאמר השלישי

במיני המרקחות הנקראים גואריש והוא תשעה וחמשי׳ נסחאות

המאמר הרביעי

באבקים הנמצאים הנקראים חפוק והקמחים והלעיטו׳ והוא כא׳ נסחאות

המאמר החמישי

בלקיקות שיאחז בפה לבלוע מה שיותך והוא עשרה ג נסחאות

המאמר הששי

במשקים הנקראים אשרובש והעסיסי׳ הקרושים הנק הנקראים טאפש והוא שנים וארבעים נסחאות

המאמר השביעי

בריקוחים המטוטים הנקראים מורבבות והוא נט׳ נסחא נסחאות

המאמר השמיני

בעונות הנקראים סרתיקס׳ והוא שנים וששי׳ נסחאו׳

המאמר התשיעי

בשליקות והבשולים והמשלשלים והמתרים והוא שני׳ שלשים נסחאות

המאמר העשירי

בסמנים והוא ארבעה ושלשים נסחאות

המאמר אחד עשר

באספלניות הנקראים מרהם כלומר אינגינץ ובזח ובתחבושות והוא כג נסחאות

המאמר הראשון

בן הספר החמשי בתריאקים והמעונים הגדולים

א תריאק אל פרוק היקר שברפואות המורכבות והנכבד שבהם לרוב תועלותיו ונכנס לאר לארסים
ב תאר עונות האפעה
ג תאר עונות אשקיטולא
ד עונות אנדרוכן ובלטין אליגדראקרון
ה בעוג מטרודיטוס הנקרא על שמו וחבור כרם ברפואות מנוסות
ו תאר קיפין ובלטין קוקין העשוי במיטרודיטוס
ז תריאק עזרא
ח נוסח אחר לעזרא
ט תאר עונות אנדרוכן העשויות בו
י תאר תריאק הארבע ובלטין דיאה טישיריאון
יא מסור המבלש הגדול ובלטין שוטירא
יב תאר עונות אדרמעשר ובלטין אדראראבאו ה העשויות במבלש הגדול
יג באדך ראדי ובלטין נידריק דריאי והם מרפואות פרס גדולות המחברות הולות במשפט במשפט אפלוניאה והריאק ושאלתא גדול בק בקולנג
יד בעוג הפלוסופים והוא הנקרא תוכר החיים מו מועיל מבותרי הלבנה ובחוק ובשיכה ובשבת ומעמל ובטיב ובחזיר הבחרות ובוסף בזכרון ובשכירות הדברים
טו שאילתא ובלטין מליטי בערבת לה בכל תועלת מן השמות החזיים הקרים
יו אנים דאר ובלטין אריאנש דאריאי והיא רפואה הגדיית מששות

ומחזקת הלב ומיפה הבריאה ומבטלת ריח הפה והזיעה והועלתה גדולה

יז בעגן אחר הנדי מוכך הבריאה ומנקה האצטו׳ ומרכך הטבע ומועיל מהמחורים

יח בעגן נודע אל חרבו ובלשון אל גירי מועיל מ כשתי המרות והעצלה והחנק ואל אברדא ומ ומחזק האצטו׳ ומועיל מן הקולון והרוח ובאות המאכל ומחזק הבטן

יט בעגן מורז הנפש ומחזקה ומשמח ומחזק הגוף ומיפה הבריאה ומטיר הברכמו׳ ומטיב ריח הפה והזיעה ומועיל לאצטומכא ולכבד

כ בעגן תריאק גדול משלאכתנו מגוטה לתועלות הנזכרים במעוגנים אשר לפניו

כא בעגן קטן הריאקן משלאכתנו

כב בעגן קסר ובלשון סישאר מועיל מדפיקת הלב ו ומפני הובאים הקרים והמעים והשתיכה ועפוש ארוך ומוכר העכול ומוכר הנשיכה והפוקית החזקות

כג אטריפל הגדול נקרא בלשונם טריפרא מקנא מועיל מרוע העכול וקור האצטומכא ומיהוד ל למעים ורפיון האצטומכא והבקוה ומוסיף בת בתאות המשגל ומועיל מבלבול הרעת והש והשחורה ומתקן תנועת המחיה ושומר העובר

כד זהבראן הגדול ובלשון והבירין מגנום

כה זהבראן הקטן קרוב בתועלותיו מן הגדול

כו בעגן לגליטם מחכם כלי השתן הפקות ופותח המתישה ומתקן הגוף

כז בעגן אחר לגליטם מועיל מכאב הכבד והשע והשעול וקיא הדם

כח בעגן אירביכש תועיל מהנקרס ומכאבי הפרקים והכליות והחלאים אחרים רבים

כט בעגן אירבימיש מועיל מן העסוי הנקרא פנסבון ומחלאים אחרים

ל אל מבכנג ובלשון אל קישקינינגי גדול התועלת מועיל בחליי הילדים והנערים והבפיה ותח ותחלואים אחרים

לא תאר אל כפרבא ובלשון אל קסירי העשויה מן

לב בעגן המוסף המועיל מדפיקת הלב ומכל הח החלאים ומהשחורה ומקוצר רוח והיא רפואת הנפש

לג בעגן המסך אחר מועיל מכאב הכבד והאצט׳ ומתיר הרוח והנפח

לד רפואת המסך באפסנתין מועילה מדפיקת הלב והתחלואים אחרים

לה רפואת המסך המתוקה המועילה מדפיקת הלב ו וחליי השחורה והתחלואים אחרים

לו רפואת מסך אחרת מועילה לאותם החלים עצמם

לז רפואת מסך אחרת מועילה לאותם החליים עצמם

לח סחרניאה גדולה ובלשון שאצויניאה והיא מום מגוסת התועלת לכל החליים הקרים ולרוח ע

לט סחרניא קטנה והיא מעינה

מ אמרוסיאה ובלשון אמרוסיאה מועילה מ מחולשת הכבד והטחול והחלאים

מא אנקרדיאה והוא מעגן הבלדור ובלשון אלמ׳ל להדריאון מועיל מתנכאות במוקים

מב מעגן הבלדור מועיל מכל מיני כאבי הראש׳ והחלואים אחרים

מג בעגן אחר בלאדורי מועיל מן הפלג והחלא׳ אחרים

מד ארשטן הגדול מרואי המעולה מועיל מקור הגשם ומחלאים אחרים

מה ארשטן מקטן מועיל מכל מה שמועיל הגדול

מו דחמריתא ובלשון דיאמריתא מועילה מחמת הכבד והטחול והחלואים אחרים

מז באדסתגג ובלשון בידשוריגני תועלתו מתועל׳ הדחמריתא

מח בעגן מוסיעדי ובלשון אל גרשי מועיל מכא הראש היושן ולנרצים

מט בעגן אצפר צלים ובלשון סיטרינא שלים מ׳ מרכומי בטוח מועיל בחליי השחורה ומועיל ל לדפיקת הלב ומכאבי הנערים ומאבי הרחם והלאים אחרים

נ בעגן אטודפלים ובלשון קינפיקטוא נמצא אל שלים כליפר שחור בדגל.

בן הגלגל ותשתכבה והברה השחורה וכל חולי
הקדות

נא בעוגת לאבי בטלם ונקרא מריע והוא כחם
בהבודיונים הרוש ובשקישים הבאבים בבל רת
רוח ובבל חולי נוכר והלאים אחרים

נב בעוגת הם ום בועיל בהבהן ואל בררא והלחות
דגאה ומוסף בבה ומוכך הבראה ובחזור בע
בעליו בתאר הבהור ומועיל בכל חולי

נג אמאגשיאה הגדולה אשר בה בבר הזאב תם
המועילה לבאבי הכבד והטחול והאצטומכא ו
והרוחות

נד אטנשיא הקטנה ותועלתה בתועלת הגדולה בע
בעצבה

נה רפואת הכרכם הקטן ונקרא דיאקורקומא ביג
בינור מועיל בחולשת הכבד וקשיו ובהתחלת
השקוי

נו תאר רפואת הכרכם הגדול מלאכת גלינוס בו
מועיל מהכאבים הישנים ההוים בכבד ובכסת
ובטחול ובחלאים אחרים

נז רפואת הלך הגדולה ונקרא דיא לאקא מאגור
מועילה בתועלת רפואת הכרכם ומפתח הזצין

נח רפואת הלך הקטנה מועילה בחולשת הכבד וה
והאצטומכא לקטים רוגרם וקשי הטחול והח
ותחלאים אחרים

נט מלאכת אל קופי ובלשון אלקוקי מועיל
בהשעול וקושי הכבד ופרלשין

ס אפלוניאה ונקרא פילוניאום הרומיי וההרטישי
מועילה בחלאים רבים וכש בכאב וקולנג ומם
ומשקיט הכאבים

סא אפלוניא הפרסית ובלשון פילוניאום פירסיקו
בהצלת הכדות והטחורים והתבת הטבע
ומרסתו ותחלואים אחרים

סב בעוגת הבאבג מועיל מהשחינים במקוה והכליו
ולאותם שישתינו דם בנוטה

סג רפואת הסגוניות ובלשון דיאה אירונדיניש בו
מועיל מכאב הגרון והמחנק ומכאבים אחרים

סד תאר קירפומעא ובלשון קרוקו מאגמיש הנב
הנכנס ברפואות הסגוניות

סה רפואת הגפרית ובלשון דיאה סולפור אולי הר
הרפואה הזאת תשוה לתריאק מועילה בן הקד
הקדחות הקרות הבקפות והרביעיות ותחלואי
אחרים

סו בעוגת החלתית ובלשון דיאשטא מועיל בהקפו ה
הקדחות וחלאים אחרים

סז בעוגת מלח ובדי בנקה האצטו ועוצר הקיא ומו
ומועיל בחלאים אחרים

סח רפואת הקושט המועילה מכאב הכבד והאצטו

סט בעות קאבר ובלשון קאבריש הכלך מועיל מכאב
הפרקים והנקרים ותחלואים אחרים

ע קסטרנאן הגדול ובלשון אלקאלקאטארקן מוע
מועיל בהפלגת העוברים ובאבי הנשים ומכל
חולי

עא קסטורנן הקטן

עב אלכלאבלנג הגדול המועיל מרפיון האצטומכא
וקרירה ומן הקדחות הנושנות והעלוף ותחלואי
אחרים

עג אלכלאבלנג הקטן המועיל לבעלי השקוי הלב
ולכאבי הכבד והטחול ותחלואים אחרים

עד בעות פורדיוסי ובלשון קנדורדיארש מועיל מהר
בהרוחות העבות ותחלואים אחרים

עה בעוגת ידוע באל בנדי טוב באר ובלשו קונדארי
פריסיאישה

עו בעוגת הפורגנ ובלשון דיאקלמינטו מועיל מכא
מכאבי האצטומ והכבד הקר ותחלואים

עז בעוגת הזרעים מועיל מכאבי הכבד והטחול והא
והאצטו והרוח הנולד בבטן

עח מ..ת דיאקות ובלשון גמינטו והוא האודם נכב
נכבוהו במלכים והסגנים וידענו הועלתו גדול
בי..חר בבלבול הדעת וההתחוממות ודפיקת הל
הלב וחולשתו וחליים נושנים שלא יועילו בהם
בהם הרפואות ומועיל לעלות הגוה וחלאים א
אחרים

עט בעוגת אחר מרפואת גלינוס מועיל מעלות הקנה
מהריאה ורקיקה וחלאים אחרים

פ בעוגת מיוחס אל ארומאטכם ובלשון אר
ארומטוכאטיש מופלא לשעול ורקיקת הדם וח
וחלאים אחרים רבים

פא בעות מיוחס אל הדאגישום ובלשון קאנאבישיש
מוציא החול בבטן ושאר ליחות הנגעים

פב תאר רפואת נינסיאנה מועילה בן הקושי והסת
והסתימה ובאב הכבד ובאבים אחרים

פג תאר רפואה נקראת בחת אלורים ובלשון דוגום
דיאי מועילה בן הטחורים והפסד האצטומכא
וחלאים אחרים

פד תאר רפואה הועיל בחולשת הכבד והריקוק וד
ורקיקת הדם

פה בעוגת פיזמיא ובלשון קאנמי והרופא מועיל מה
מהפסד הבה ומקרשות הכבד וחלאים
אחרים

פו תאר מעונ נודע באל אמירא ובלשון אינפ אינפידיאליש מועיל מקושי יציאת השתן וכאב הגב והולשת הבריות

פז מעונ אל כיאברי ובלשון שאומירי נאות לפלג ולקוה ורצון והחלואים אחרים

פח מרקחת יאכמין

המאמר השני

במיני הגיראש

א איארג הוא שרש ושם לכל מתקן ומשלשל והיא הרפואה האלהית

ב גירא פיקרא הכיר והוא איארג הגדול ובלשון פ באליאיש תועלתו לקרבים ולאצטומכ

ג איארג הוא גירא לונדיאון היא מבורכת רבת ה התועלת לחלאים רבים יארך ספורם

ד גירא לונדיאון אחר נוכח בולוס ובלשון פאולוש

ה גירא רופוס מועיל מן השחורה והלבנה וחולי הסוער

ו נוסח ארבאנים ובלשון ארכיגיניש והכון הכו המועיל מחליי הלבנה והשחורה וסבוב הראש והתהלת המים וחלאים אחרים רבים

ז תואדריטום ובלשון טיאודוריקון הגדול מועיל מופסדי המזג הקר והבלוי והחלואים אחרים

ח הואדריטום אחר מועיל מן החלאי הבהעוררי מן הקור והלבנה

ט הואדריטום אחר מועיל באלו החלאים המתעוררים מן הקור והלבנה

י הואדריטוס באגוז מוסקדא מועיל מכל החלואי הראש הישנים והלאים אחרים

יא תואדריטום משלשל

יב גירא גליגוס נוסח והכון מועיל מן הפלג וה והלקוה והלאים אחרים

יג גירא גאליגוס נוסח פאולו

יד גירא גליגוס נוסח אח״ מן אבן סיראפיון

טו גירא הרבמרטים ובלשון איאוסקארישיש והו והוא אבוקרט החכם מועיל מן האצטומכא ומ ומכאב ראש ומינן מעורר הנפיה

טז גירא אחרת לאבוקרט מועיל מחשמות ובלבול הדעת וחלאים אחרים

יז גירא אנדרומאכר ובלשון אנדרומאכוש הרופא מועיל מכאב האצטו והכון

יח גירא אנדרוגום ובלשון אנדרומאכוש מועיל מ מעצירת הנדות ומהצרעת והגהור

יט גירא פולחורם ובלשון פאנילתושים מועיל מם

בבלאנקיניאה מנקה הדרי הבוח מיריד הכבד ס״ס הדבקים

כ גירא ברסום ובלשון ברסימום מועיל לח מחזק ומשקט כאב הראש ובאבים אח

כא מטעם האסבי ובלשון קאטאנתי אגריאב מועיל מהבורצה ובאב הראש החדש והיש וחלאים אחרים

כב גירא מחזקת הראות ומועיל מכאב הראש ו ומפיקתו ומתיך האצטומכא והכבד והטח

כג גירא לנו בגוסת

המאמר השלישי

במיני המרקחות הנקראים גואריש

א במיני דיאה סיבנים מועיל מכאב וקרקום הנולד מקור ומעלת הלבנה ומחלאים אחרים ו רבים

ב מכוני לגליגוס מועיל מהרוחות הקרות והכ והקבמא ומועיל לעמל

ג לו וטוליגמוס והוא לעדת הרופאים נאות לק האצטומכא ולחלאים אחרים

ד מרקחת אל טרדנג די קלמינטו גלובאלי נוח נוסח גליגם והוא מינטמרי

ה מרקחת הידים די מירטו מועיל מהתג המ ולקיא מהלבנה

ו מרקחת האגוז והוא טוב מועיל

ז מרקחת קלמשובל המוחם אל האבוא מתן ה האצטומכא מועיל מרוע העמל

ח במוני אחר מועיל מכאבי הבטן והמקורר מן הקור וחלואים אחרם

ט מרקחת מבוני אחר

י הפלפלאגי והוא דיאה טריאגן פאריאן מ״ל מן אל ברדא והליחה הנאה ומאב האצטו וח העכול וחלואים אחרים

יא קואדיקון ובלשון אלקנדידקן מועיל מכ האצטו והכבד וחלואים אחרים

יב מרקחת אל גוזי ובלשון אל בגזי המועיל מחולשת הכבד והאצטומכא וחלאים אח

יג מרקחת אל גוזי הידוע במרקחת קנבר

יד מרקחת אל סריאגן אלאיהריכון מועיל מחולש הכבד והאצטומכא וחלואים אחרים

טו נוסח אחר מפרפגלי משלשל בלשוי מרקח ה חבושים משלשל

טז מרקחת ספרגלי עשוי בסחיטת החבושים מ מועיל מבכוי התאוה ומחלאים אחרים

יז מרקחת ספרגלי באוה המאכל ומחזק האצט

יח מרקחת הגרי ובלטין אינדום מועיל מהקולנג
וכאב הפרקים והנקרים

יט מרקחת המלכים והיא רפואה הנתנה שירקח שב
שנה חבימה כל יום ויכון לוקחו כל ימי צבאו ו
ומי שיתמיד ללקחו לא ישאר בו מדוה ועלה ום
ומועיל כן הג׳ צער הדמן והאדום והשחו׳ ותח
ותחלואים אחרים

כ מרקחת כסקינאה מאשואקיין מסלסל מרע
מועיל מהנקרים וכאב הגב וכל החלאים הקרים

כא מרקחת טרכסמין ובלטין סישאמינו

כב מרקחת חב אל בצרה ובלטין גראנים
ויריזיכוש מועיל מהשחורים וקור האצטומכא
ורוע העכול והתרת הבטן

כג מרקחת אל אנגדאן מועיל מנפח הבטן והאצט
והאצטומכא וקרקורים ורוחות עבות

כד נסח אחר כאנגדאן.

כה מרקחת כמכורא מועיל לחולשת האצטומכא ו
והכבד ותחלואים אחרים

כו מרקחת כמכורא אחר מועיל מרוע העכול

כז מרקחת קמפורא חזק מן הראשון

כח מרקחת ליקנא אלואן ובלטין דישילו אלואיש
מחזק האצטו׳ ומריבכה

כט מרקחת דרציני ובלטין דיסינמומו מועיל מח
מחולשת האצטו׳ והכבד ותחלואים אחרים

ל מרקחת אינוי ובלטין אינרום מועיל מן הק
הקולנג וקור האצטומכא ותחלאים אחרים

לא מרקחת זנגביל ובלטין זינזיבור מועיל מהא
מחולשת האצטומכא והכיעים

לב מרקחת מכך מועיל מחולשת האצטומכא ונפ
ונפיחתה ורוח השחורים ודפיקת הלב

לג מרקחת האהרת מגרש הרוחות ומעכל המאכל
ומבסם הפה

לד מרקחת קיסר ובלטי׳ כישארים מועיל מהקולנג
ואל בררא והליחה הנאה וחליים אחרים

לה מרקחת הקנקור ובלטין די אישטנקו מועיל ל
לתאוות המשגל

לו מרקחת אחר מועיל מדפיקת הלב ומחזק האצט
האצטומכא ומעכל המאכל ומשלשל הבטן

לז מרקחת לנו בנוסח מועיל מהועלת העליון

לח אטריפל הגדול ובלטין טריפירא מועיל מרפיון
האצטומכא ורוח השחורים ותחלאים אחרים

לט מרקחת קיסום מחמם האצטו׳ ומחזקה
ומועיל לחלאים אחרים

מ מרקחת ליקנא אלואין לנו

מא מרקחת תמרי ובלטין דיאפיניקון תועלתו כפו
כפורסכות לקולנג וליחה נאה ומעוצר השתן

מב תמרי אחר

מג תמרי אחר מועיל מהקדחות וזולתם ומשלשל ם
מבלי עמל

מד מרקחת פרודיום ובלטין בכרושיארש מחזק
מושקטום העוצר מרוח השחורים והליחה הנ
הנאה ותחלואים אחרים

מה מרקחת הלבונה ובלטין די טורי

מו מרקחת טלספר ובלטין אל טאלישטאר מועיל
בקור האצטומכא והרוחות העבות באצטומכא
ובכבד

מז מרקחת אטרף רל׳ הגבן ובלטין אפיסקפי׳ ם
מועיל מקוליקא והחלואים אחרים

מח אטריפל הגדול כסיג הברזל ובלטין טריפירא
די אישקוריאה פירי מועיל מרוח השחורים ות
ותחלאים אחרים

מט אטריפל הקטן מועיל מרפיון האצטומ׳ ורוח ה
השחורים ומיפה הבראה

נ מרקחת אנקרדי בנוסח אבו חסן בן סרכס יא
יאות לכאב האצטומכא והשכחה והלאים את
אחרים

נא מרקחת אל קיחום ובלטין אל פניארט מועיל
מרפיון האצטומכא ורוח השחורים ומיפה הם
הבראה

נב קיחום אחר כמכך מחזק ומחמם האצטומכא מ
מועיל מהשחורים ומוסיף בתאוה המשגל בנוסח

נג אחר כמוהו

נד תאר גרגרים המבושלים מועילים מן אל ברדא
וכאב הגב והסתר הנדות ותחלאים אחרים

נה נוסח אחר לסיג הברזל יאות לקור האצטומכא
והשחורים

נו נוסח אחר לסיג הברזל לחולשת האצטומכא ה
התכה

נז סיג הברזל מבושל יכון לחולשת האצטומכא וח
וחום הכבד

נח מרקחת ספר גלי רל׳ מהברושים העוצר מחזק
הטבע מן ההתכה וחולשת האצטומ׳ ורוע העכ
העכול ומיפה הבראה

נט מרקחת המפרגלי המשלשל הבטן מועיל לקולנג
בנגב מוהרי הגוף

המאמר הרביעי

באבקים הנשאפים הנקראים ספוף והקמחים ו
והליקיטות אל הנערים ובלטין די שופופיש אר
איש אליקטאיא איש מוריש אינפנסיאום

המאמר החמשי

המאמר הששי

והתתרת המופלגת ועוצר הגרות ומחזק הקרבי׳

יט משקה מינטא מועיל לקיא הנערי׳ ולהתעוררות קיא ולפוקות השלשול

כ משקה הפרס מועיל לשלשול בחוק האצטומכ׳

כא משקה התפוח מועיל מחולשת האצטו׳ ודפיקת הלב בחום כמפסיק הפליטה והקיא המרורי והצ והצמא

כב משקה מוסר מענבים מועיל בחום האצטומכא ותתכת המרה ולכאבי החום ולמשקה כם הכ הבות כמפסיק הצמא מחזק האצטו׳ מהמעוברות שלא יקיאו

כג משקה הבגדים והפירות מחזק האצטומ׳ וחזק הקרבים וחלאים אחרים

כד משקה ערב בחזק האצטו׳

כה משקה פפאבר

כו משקה פפאבר אחר מועיל למי שירד לו הלחות ומועיל לאותם שיריקו דם

כז נוסח משקה מועיל מן השעול והפרלסין מחזק האצטומכא

כח נוסח משקה היערה ובלשון די פאביש מוליש דאליטם כסיר הצמא בקיץ מועיל למי שנת שנתקבצו בו אל והליחו׳ הפגות אשר לא יתעכלו׳ וכש׳ אם יתחכצו ויתקבצו כי הוא כחובר מאלו הסמנים מה שיחובר מה שלפניו וזה שיעשה ב במי אשבורן ולא יעשה במי כשר במשקה הד הדבש

כט משקה נקל אחר לו

ל משקה אפסנתין מועיל מנפילת התאוה והולשת האצטו׳

לא משקה אבסנתין מדרבתינו ונסינהו ומועיל יו יותר מ זרעלת הא״ר

לב משקה מסרנן מועיל מן הצמא

לג משקה הבגדים והפירות מועיל מן הקיא המת המתחדש מבריה אדומה מעורר לעיכול לחמום לכחוטבים בחזק האצטום׳

לד משקה פרונש מועיל מן הצמא מתיר הטבע

לה משקה דימרקשים אשר שברו מן החלאים כל יבי חייו מועיל מחולשת האצטומכא והשחול ו והפסד המזג

לו משקה הענבים מועיל מכאב הגרון׳ והמורסא ההוה מן השחינים ההוים באצטומכא

לז משקה יוקח מכנג בסתו לזקנים

לח משקה אפסנתין מחזק האצטומכא פותח הם הסתימות משלשל האדומה

לט משקה אל כדר מהרכבתנו

ם תאר שכר לנו ובלשון פוקא מועיל ומוסיף כת כתאות המשגל

מא תאר משקה אפסנתין לנו

מב רפואה לנו תאות לנגע המקה ושחיני העוברים צל האבר ויזוק כאבר

המאמר השביעי

ברקוחים הנקראים מרכבות ובלטין קונדיש ואל ניגניביט

א גלנבין הדבש הוא דבש רושט

ב אתרוג מרוקח נאות להולשת האצטומכא מע מעכל המאכל

ג נוסח אחר מאתרוג מרוקח

ד החבוש המרוקח נאות לחזק האצטומכ׳ ועוצר הטבע ולרוע העכול הקיא הקורה בסבת קור ה האצטו׳

ה נוסח אחר לחבושי׳ המרוקחים מועיל להולשת האצטו׳ ושלשולה

ו האגוז המרוקח מועיל מן אל ברדא והולשת ה הכליות ובאב השדרה ועוזר להאות המשגל

ז מירבולנש מרוקחים כלומר קונדיט והנעשים בארץ צין והודו טובים מאד

ח נוסח אחר מירבולנש

ט מין אחר

י טקאקל מרוקח טוב מאד

יא זנגביל מרוקח

יב פרונש מרוקחות

יג הלפת המרוקח

יד הסקר המרוקח

טו אבלימיש מרוקח

טז תפוח מרוקח נאות לקיא

המאמר השמיני

בעונות בע׳ הנקראים טרוציסקוש

א עונות אל כוכב שירותצו נאותים לאצ לאצטו׳ בסרים המיהוק החבוק משקש כאב ה הראש מועיל מן הגזלים ובאב השנים והאזן ומ ומריקת דם והזלתו מכל אבר וחלאים אחרים

ב עונות הורדים לחבון מועילים בכאב האצטו׳ מריקים ליחותיה כסרים

הקדחות הלבניות

ג״ש. נוסח עונות ורדים לאסקליארס ובלשון איש איסקליפיארס מועילים בכאב האצטומכא ומ ובחזקים אותה אחריה

ד עונות ורדים באסקנוניאה מועילים בהקדחות והעוצר

ה עונות ורדים עם אשפודי מועילים מקדחות ה רמעורבבות הישנות כלבנה וארוכה

ו עונות ורדים הנקרא דביר ורד ובלשון דיאה א אודן מועיל בפתיחות הכבד והטחול והקדחות השחוריות והלבניות

ז עונות ורדים המועילים מקדחת שלישית

ח עונות ורדים באשפיק נרדי מועילים מכאב ה הכבד

ט עונות כפורא מכבים התלהבות הקדחות מוע מועילים מטרטי כבוד הצבא וקיא הדם

י נוסח אחר מעונות קפורא מועילים כהת כותלהבות האצטומכא והכבד וקיא דם והצ והצבא

יא עונות כפורא מועילים מקדחות חזות ופו״ח פתיחות הכבד החזקה

יב נוסח אחר

יג עונות כמפוריא

יד עונות אשפודי בחורנגבין מועיל בן הקדחות הת החדות וכבבה ארוכה

טו עונות אשפודי בזרע אסמישא מועילים בן הק הקדחות הארוכות והשלישית

טז עונות בריבריש מועילים בן הקדחות והגלהבות ובורסות הכבד והאצטו׳

יז עונות ברבריש נוסח אחר

יח עונות ברבריש אחרות יאותו לקדחות הנלהבות והצבא והצער ובבבות כבד

יט עונות ברבריש מועילות בן הקדחות והשעול ו׳ וכאב הכבד ומשקיעות הצבא

כ עונות ברבריש מועילות בן הקדחות והשעול ו׳ וכאב הכבד ומשקיעות הצבא

כא עונות ברבריש לגו

כב עונות אפסנתין מועילות בן הקדחות הנושנות ופותחות באור ובנירות

כג עונות אפסנתין מועילות לכבד ולטחול ולאצ ולאצטומכא ולשלישית

כד עונות פודיקריאה מועילות בן הקדחות הגל הגלהבות והצבא והסתימה ומורסות הכבד וה והטחול

כה עונות קאפריש

כו עונות ׳אקא

כז עונות באבנגי מועילים בכאב הכליות ודם והבקעה וכרכת

כח עונות באבנגי מועילים מכאבי הכליות והכבד ולהשתנת דם והבתולא ולנים המקוה

כט עונות באבנגי מועילים מנתחוני הכליות והמ והנקוה ושטפון השתן

ל עונות ריוברברי מועילים בן והתחלת השקוי וקושי הכבד וגסותו ומורסתו ובכאב הטחול

לא עונות הרכיבם אברודו״ם ובלשון אבוהים ב מועיל בן החום והשלשול ובכאב הכבד

לב עונות אחרות

לג עונות אחרות

לד עונות כרון והוא הידוע בטריקן

לה עונות קריכאסב

לו עונות מועילות בנגעי הכבים וקיאיהם

לז עונות אנדרומכום מועילים כפליטת הדם

לח עונות אנדרומכום נוסח אחר מועילים כמא האצטומכא והעוצר נהרות

לט עונות אל כברי מועילים לכבד ונגלים מביא הדם עד שיחלש תאות המזון ותאות הכבל

מ עונות אל ברסני בברקים ובנ״ג מועילים והיות ׳ והנאה הארוכה

מא עונות באזריון מועילים בהתעוררות האסכניות והפוקות והקטי

מב עונות באזריאן אחרות

מג עונות אל רוד׳…ן ובלשון אקונדרון מועילים בהקדחות הנלהבות והבורכבות בארוכה וה ול. נה והדם והליחות ובכאב הכבד

מד עונות אל רודיתון נוסח אחר

מה עונות טארחבם ובלשון מאיתי מועילים נגט העולי באידאוש הדוחים והמתנעים הקא

מו עונות פאפביר מועילים בהלות דם והשל וה וקדחות ובכאב והחזה

מז עונות בלוסטיאש יאותו לפי טיסט מלול כרם והבונלא והעצרי

מח עונות דורבוטים ובלשון השחלרוס מועילים בנגעי הכליות והבקוה והשתנת הדם וקי״ז יציאת השתן

מט עונות אנדרדון נוסח אקליוס ובלשון אלא אלאגדארון דישקריבסיאני אסטרוניוס

נ עונות נוסח אחר

נא עונות אחרות מועילות מנחוני הבעים והקל הדם בן החזות ושוברים העובר

נב עונות אגים פותחים הסתימות בתקנות הכל ברכבות הטבע ובסירים הקדחות הישנה

נג עונות ברכבות הטבע ובסירים הצער והגל מצרות הנשימה ובנגעים הקיא

נד עונות הורקים בהתכת הטבע ולמנע והבלו הכבי שלא יקבל ובחן והחבלים החזקים והגז והזלת הגשם הנרפה

נה עונות להתחלת המים הכרכומיים וקשי הכבד

נו עונות ורדים מועילים במאב האצטום והקר והקדחת הלבניות

נז עונות ורדים מורכבים ישתו בקיץ

נח עונות ורדים ופול קריאה יאותו לקדחות הישנ הישנות ובמאב הכבד והירקון

נט עונות לאך יאותו לסתימת הכבד והשחול וקד וקדחת הבידיות ובנב רים

ס עונות פוה מתוקנים קשי השחול ובמאב הכבד והקדחות הנושנות

סא עונות קסקוטא יאותו לקדחות נושנות ומכבו׳

סב עונות העצרה יאות לקדחת רביעית ישנה ובמאב ותציחה

סג עונות מועילים בהקדחות הישנות וההתלהבות והקיא ומרכבים הטבע

המאמר התשיעי

בשול קות והבשולים והמשלשלים והגרגרים

א בשול מי השרשים מועילים בסתימה וקשי יצי יציאת השתן ובמאב הכבד והאצטומכא והקדח׳ המתחלפות הקרות

ב בשול מי השרשים

ג בשול אפסנתין מועיל במאב הכבד והאצטומכ׳ והקדחות המתחלפות הקרות

ד בשול פוליקריאה נאות לבעל קדחת רביעית׳

פרק בגרגרים

ה גרגרים יאותו לכי שיש לו רוחות עבות ונפח ו וכריצה כמצנה ונפח באשכים

ו גרגרים מרוחים גדולים הנקראים פטידש מרי מריקים הליחות העבות ומתחים הסרובים ומו ומועילים במאב הפרקים והכסלים ונגע צרעת והבהק וחולי הפיל והם ידועים

ז גרגרים כרוחים קטנים מריקים הליחה העבה הדבקה השחורה והארוכה

ח גרגרים מרוחים דל פטידש גדולים מועילים׳ במאב הקולנג וחלאים אחרים

ט גרגרים סרוחים לאלכנדי מועילים למאב הפר הפרקים והנקרס וכל כאב מליחה נ׳סה והאדומ׳ והשחורה והפלגא

י גרגרי שיטרג ובלשון קפסיא מועילים במאב ה השכבים וכף הירך ונגד הנסה כהלבנה הדבקה

יא גרגרי שיטרג הקטנים מועילי׳ מרפין חצי הגוף ובמאב כף הירך והארכובה והפרקים והנקרס ה הקר משלשלים הליחה הלבנה העבה

יב גרגרי שיטרג נוסח אחר

יג גרגרי פוליקריאה ובלשו׳ אאופטוריאו מועיל׳

במאב הכבד והירקון

יד גרגרי הצלדה ובלשון טרפיקאו מועילים מן אלקיה ובמאב הארכובה והפרקים מהלבנה וה׳ הפלגא

טו גרגרים לקבאליק ובלשון אליאמליק חדים והם ללבנה ולשחורה מגרשים הרוחות מתולדת הע העכור ויאותו קיץ וחורף

טז גרגרי אל דודי נ׳ ספר אל כהלמאן ובלשון אל ד דוריאי איש ליבור אלקאלמיט כבשם רית הם הפה מציצת הראות משיר ולבנה ומארים הבא המאכל כתקנים השנים הלקפות

יז גרגרים מועילים מהרות ואל ברוא ותולדת ה האצטום והשחורים

יח גרגרים אל דנד ובלשון דינדי מועילים מן הל הלקוה והקולנג ובמאב הגב והארכובה ובכל כאב מלבנה

יט כ״ח משלשל מועיל מן הלקוה מנחצה הראות ו ובחדר הטבע ובמאב השחול ומן הנקרס ובמאב הפרקים ורפיון העצלים ומגע הצר והלחות

כ גרגרי אצטבכיקן אלכינר כחזקים האצטום׳ באגים המוכל מועיל לאצטו׳ וחלאים אחרים

כא גרגרי אל פרמכי מנקים הראש ו׳ קצות מוע מועילים כחבורות ישתו וישן עליהם כדי שיפ שיעלינו לבטוך

כב גרגרי אבן תרית נוכר על הבהק המנונה וכטורף בשלשה ימים מועילים בהקדחות והרוחות ובמ ובמאבי הפרקים ולכל חולי לבני השחורי

כג גרגרי אבן הורא ובלשון הוביאירי הנראים הת התועלת בריח והארוכה ונח השחורים והליחה הבאה והבהק והנגע יהיה ישתה בכל יום ולילה סת סתו וקיץ

כד גרגרים חוברו לאבן נבים אלטבין והם מוע מועילים בהבותר ההוות בגוף וחלאים אחרים

כה גרגרים לקוחים באצפורבי

כו גרגרים אחרים מועילים לקדחת נושנת

כז גרגרים אחרים לקדחת נושנת

כח גרגרים מועילים מן הקדחות הנושנות והם המתחדשות מהליחות המתחלפות לכאב הכבד והתחלת הנקוי

כט גרגרים פותחים הסתימה מדקדקים הליחות הע העבות ומוציאים הליחות הדבקות

ל גרגרי שראפין נאותים לכאב הארכובה וכף הירך והצרדים

לא גרגרי אפיטמון מועילים מן הפלגא והרצון וה והל׳ חות המנות היורדות אל העצבים

לב גרגרים הנדיים נקשים בסמך מועילים לכאב האצטומכא בסירים ריח הפה וריח שתית היין ובנגעים הרעיות

המאמר העשירי

בשמנים דברנו בשמנים בכלל הזה על הגאונ

א שמן נארדין והועלותיו רבות
ב הבשול השני
ג הבשול הש׳ ישי
ד שמן אנטוריק נאות לפרקים אשר ישפך אליהם
ליחה כואבם העגלים והבורות
ה שמן קבנגזלא
ו שמן בנגניק נאות לחולשת האצטומכא ומן
ובורטים ובורבך הקרו׳
ז שמן אבבנתין הישוי בשבט בחזק ובחכם האו
האברים הקרים
ח שמן שבת
ט שמן שובן ותועלותיו רבים ליחם והלאים אח
אחרים
י שמן דקף בועיל בקשי יציאת השתן
יא שמן תכך ובלשין אשר אחר בועיל והרבה דב
דברים
יב שמן חקך אחר בועיל להרבה דברים
יג שמן ונחנים בועיל בן הפחת ורצון כפי הש
הטבעת
יד שמן רכאמיר ובלשין בלך ורד בועיל בן הפלג
והלאים אחרים
טו שמן קוסט בועיל מקור האברים והלאים אח
אחרים
טז שמן קוסט אחר לכאב הכבד והלאים אחרים
יז שמן באריר ובלשין גרנואיק והיא רפואה הג
הגוייה בועיל בהר וחת העבות ובכאב
הרחם
יח שמן הגדי ובלשין שיטין נקרא אברושוניד בו
בועיל בן השעל והלאים אחרים
יט שמן אל ברוע הנקרא שמן קיק ובלשין בראח
הוע והיו רבים
כ שמן ברוע פשוט
כא שמן דלעת בועיל לכל חום וחדות בגוף וחל
והלאים אחרים
כב דלעת הלקוח בן הגרגרים
כג שמן ש׳ה שכוים ובלשין אל שידיסאברם בוע
בועיל בן הרוח בארכובה הפרקים וגד הגוף
כד שמן לאגנוס ובלשין אאגריס
כה שמן לאגנום אחר
כו שמן אל גלדר ובלשין אלפולפילוד נאות לכאב
הפרקים והכויצה ורפיון האברים
כז נוסח אחר בועיל מכאב הבטן והלאים אחרים
כח שמן ביצים

כט שמן אל בלאבגג ובלשין אל ביבנגי נאות לס
לסתוק ולפלאג ולהלאים אחרים
ל שמן זעפראן בורבך העצבים טמיר ובויצה מע
בועיל מקשי הרחם בישה הבראת
לא שמן אטנה ובלשין אשניאי
לב שמן פרביון ובלשין איאופורביאו בועיל מכ
בהכאבים הקרים והלאים אחרים
לג שמן יאמר לו אבאקן ובלשין ריענים אוהו
בעד עשרה ערובים בועיל בקור האצטומכא
והלאים אחרים
לד שמן שקאיק גשבן ובלשין פאבביר ארום מרכ
בחמם האצטומכא הקרה ובתיר הג חהגים
יעורב עם שמן אורה או שמן הרגנח
השנגים הפשוטים בן השומן ובן השורשים
והפוחים והחרדל וקבלא׳ רהבור יעשה מה
שיהיה שמן שומשמין ולקוחים ג חלקים והוא
בשמש מ׳ ימים
לה שמן בבורנא הנקרא שמן שמבוט הו נקוי
רחום י״ב בן דקדוק בשתיה ובכשיחה ל׳ בוח
ונחבו ויבשו בבורנה השלישית בועיל בכב
האזן אם ינטף בו

המאמר אחד ע״ר

באספלנית הנקראים פרים כלומר שמנ
אונגואינטים ובתחבושת כלו׳ אינפלאסטרי

א אספלנית בסרושא בועילה בפריצת האזנ
השלנים
ב אספלנית אחר בסרושא
ג אספלנית באשריקן הנו׳ל בועיל לשחיתת
נאות לסגירת ח חבורות אשראן הם גם
ד אספלנית בם יקין הקטן
ה אספלנית סרושא בתוכן
ו אספלנית הרימרגיר בתוכן
ז אספלנית הרגפר בועילה דשחינים ונתקים
ח אספלנית קלקדים ועל פי גלינוס נקרא בוקן
בועיל לסאעין ובבריאה השחינים והנגעא
ואל נתוק
ט אספלנית שחורה
י אספלנית ד׳ אקו ין
יא אספלנית או ובה
יב אספרנית אליפל ובלשין אפופמוליקן בכל
לשחורים והלאים אחרים

יג אספלנית הינגפור ובלטין אוזיפור מועילה בון הרוחות והמרטן ובורסה האשכים
יד אספלנית אופורבי ונקרא קרבא ובלטין קרם קרמיט מועיל בכאב האצטו והאש הפרסי
טו אספלנית אלפי רל הבויה ובלטין קאוטריאי
יז אספלנית נסח אוהר אל זרנגי ובלטין גיניראטי
יח התחבושת לאגדרוסאכים מועיל לבעלי הטחול ג והשקוי
יח תחבושת מופלא מיוחס אל אנדרוכאכים יאות לפרוץ בו דבר ומושך העצמות והנפסדים והקוץ וכו
יט תחבושת לכאב והוא רפואה אמתית
כ התחבשת קלקרנוס ובלטין פלאגריאוש מועיל לכאב הכבד והאצטומכא וכאבי הרחמים וחלאים אחרים
כא אספלנית מועילה בחזק חולשת הכבד והאצט והאצטומ ורכוך הקושי ועוצר שלשול הכבד
כב אספלנית בבשר קולוקינטידא
כג אספלנית נעשית בקרדמוני מועילה במה בין הכ הכאבים הישנים בכבד ובאצטו והטחול שיק שיקרה בהם הקור

סך נכחאות בין הספר החמישי הנקרא אקרבדיאן ארבע מאה ושמונה נסחאות זה נמצא בסוף ספר החמישי הנקרא אקרבדין

אמר המעתיק עתה סדר המחבר רפואות כל אבר ואבר על דרך קצרה השם בשמותיהם לבד מבלי הזכירו תכו תכונותיהם והרכבותיהם והם שני כללים

הכלל הראשון

מאמר אחד

הכלל השני

שמונה מאמרים

א מאמר בעניני הראש ומה שיש במוח
ב מאמר בעין והרמד והקמיצה וירידת הדמע
ג המאמר השלישי באזן
ד המאמר הרביעי בשנים
ה המאמר החמישי בפה ובגרון ובגוף העליון
ו המאמר הששי בגוף התחתון
ז המאמר במאבי הפרקים והנקרס ונזיד הגשה
ח המאמר בחולי השועל

הכלל הראשון

א לקור הראש
ב לכאב הראש הקר והישן
ג ל.לוח הראש ונקרא כיקראנים
ד לסבוב הראש
ה לשכחה וליברונות
ו לבלבול השכל והשטות
ז לשתוק
ח דפל.ג ורפיון האברים
ט לאל לקוה הוא עקום הפה
י לרעש
יא לכויצה
יב לכאב העין
יג לפים בעין
יד לכאב האזן
טו לכאב השנים
יז לאכול השנים
יז להקן נענוע השנים ורפיונם
יח למה שיחזיק הלב
יט לדפיקת הלב
כ לעלוף
כא לצרירות הקור
כב לעוצר הנשיכה
כג לנגיחה והגניחה והבוצעת
כד לכאבי הריאה והחזה ותחת הכתפים
כה להעלת הדם ורקיקת מוגלא
כו לקור הכבד
כז לכאב הכבד
כח לחולשת הכבד
כט לריון הכבד
ל למריכות הכבד
לא לשקוי והטחול
לב לרוע יבוש
לג לח לשת האצטומכא
לד לחום האצטומכא
לה לנפוח האצטום
לו לכאב האצטו
לז לכאב הבטן
לח לרוח האצטו
לט לקושי האצטו
מ לקיא ושאין יקיא
מא רפיון הת.ין
מב לקור הטעים

המאמר הראשון

בן הכלל השני בעניני הראש ומה שיש כבנה

המאמר השני

בעין בן הרמד והקצירה וירידת המרה בעין

המאמר השלישי

באזן וכאיבה והחוליה ומגלתה והכבדותה

המאמר הרביעי

בשנים

המאמר החמישי

בפה ובגרון ובכנף העליון

המאמר הששי

בגוף התחתון

המאמר השביעי

בבאבי הפרקים והנקרים וגיד הנשה

המאמר השמיני

בחולי השער

תם ונשלם תהלה לאל עולם אמן ואמן סלה

הספר החמישי

לחבור הקאנון כן השר אבן סיני

ונקרא אקארבדין כלומר מזגרת הרפואה והוא
ספר הרקוח בלשונם אנטידוטאריאום

אמר המחבר כבר נברנו בספרים הארב הארבעה זכרון רוב החכמה העיוני' והמעשית השומרת והמקשית הצות המזהירה לבריאות וראוי לנו שנחתום ספר הקאנון בם בספר החמישי הזה המספר תאר הרפואות המור המורכבות להיות במזגרת הרפואות הנקראות אקרבד אקרבדין לספר הזה ונחלקנו הספר הזה למאמר עיוני כ נרמוז בו שרשים בחכמת ההרכבה ולשני כללים יכליל במורכבים הנעבדים בספרי הרקוחים וכל הרפואות ה המורכבות המנוסו' בחלי חלי ובחבורא הפנים השלשה האלה נחתום הספר המאמר העיוני נרמוז כי השרשים בחכמת ההרכבה כצורך אל הרפואות המור המורכבות המיוחסות הנה לא ימצא בכל עלה וכש כן מורכבת רפואה מקבילה אליה בתכונים הנפרדים וא ואפילו נמצא לא נכוין אליה ואולי לפעמים לא גם נמצא רפואה מורכבה מקביל בה לעלה מורכב ש שנמצא אותה אלא שאנחנו נצטרך לכח לאחד מ במעשי הרפואה ו נצטרך שנצרף אליה סם פשוט יחזק בחו כקבוטיל כי יש בה כח בחזק יותר וכח קרבן פתות ונחזק כח הקבוצות ברפואה פשוטה קובץ נצרף אליה ולפעמים נמצא רפואה נפרדת בחמצת אך שהוצרכנו בכריות אל החמום פתיחה מבנה ונצטרך שנצרף אליה מקררת או יותר מבנה ואז נצטרך שנצרף אליה כחם מחמצת אחרת ולפעמים נצטרך לרפואה שתחמם אר ארבעה חלקי ולא נמצא אלא כח שיחמם שלשה חלקי' ואחרת תחמם חמשה חלקים ויתחבר משניהם שיגיע מן הכולל דבר מחמם בארבעה חלקים ולפעמים תהיה הרפואה אשר נרצה בה נרצת בכח שנרצה אך הוא מ בזקת בדבר אחר ויצטרך שיעורב בה מה שישבר היזק ורעתה ולפעמים תהיה נתעבת ונאלחת אצל הטבע ת תצר מכונה האצטומכא ותפליט אותה ונצרף אליה בה שיטיבה ויבשמה ולפעמים תהיה הכונה בה שת שתפעל במקום רחוק ויפחד שישבר בחה העכול הרא הראשון והעכול השני ויצורף אליה שישמר בלתי כתש כתפעל ישתמר להגין בעד החלשת שני העכולים לה ע עד שתגיע לאבר המכוון הגעה שלימה כמו שיבא האו האופני ברפואות ה ריאה ולפעמים תהיה הכונה בה ההובלה כמו שישום הזעפראן בעוגות קמפורא כד כדי שיגיעם ללב ואף הם כהגיעם אל הלב יבוי הכח ה המבדיל ויפסיק שהם הזעפראן והבטלו ויעשה במקר

במקרים המפכים כלב כמו שיפעל הכח המבדיל ב בהפרדת הכחות דההבה והקבוצות תהיה הרפואה כמ טבעית או כלאב ועי' רישה הבתוך לעצם האבר הם ויתוך תליחה והטרותיו אל מעברי הליחות אליו ו טבע ה הליחה ולפעמים נרצה רפואה תתעכב בלכתה מע מעט עד שתפעל שם מעשה נבור ורב ואחר תהיה הר הרפואה ההיא מהירה לעבור ותרכיבה במעכב מפני רב רבים במורפואות המפתחות כי הן מהירות לעבור מן ה הכבד ולפעמים יהיה הצורך מבריות להתעכבה בהם בכבד ויעורב בהם רפואות כושכות להפך צד הכבד כ כורע צנון המושך אל פי האצטומכא ויאחר הרפואה ש שיעור בה שיגיע תועלתו אל הכבד ואחר תעבור ולפעמים תהיה הרפואה אשר נמצאה משתתפה לשני הורבים ומנתיבו בדרך אחר ותשה כנרשאו לזה כמו שישום קנטרידש ברפואות המגירות המפתחות להשתות מצד העורקים אל צד הכליות והמקוה ודע כי לרבים בהרפואותליש מעשה ונפולה ולפעמים יכוון בהם מ מעשה יותר רחוק מנפילתם ויצטרך אל מרין ולפעמים יכוון בהם מעשה יותר קרוב מנפילתם וע ויצטרך אל שיתאחר ודע כי המנוסת טובה מ מהבלתי מנוסת ומעוט הרפואות טוב מרפואות רבות בכונת אחת אמנם הסבה שמעוט הרפואות טוב מר מרבויים זה נתבאר בהצעת הספר השני ואמנם הסבה שהמנוסת טובה היא שכל רפואה מורכבת הנה יש להם כשפע בפשוטיה ומשפט בכלל צורתה והבלתי מנוסת אמנם תקרה מחוקרת מצד שיו לבד ולא יודע בה שיתחייב בה מזה ההווה בהם האם היא נוספת בענ בעניניה או בלתי נוספת או חסרה והמנוסת כבר נתא נתאמתו בה שני הענינים ולפעמים תהיה התועלת בצ בצורתה העצמית יותר מהנופל בפשוטיה

באיכות ההרכבה דע כי אם יקרו לך ארבעה צ צרכים ולא נמצא להם רפואה אחת בטבע אלא העש העשויה כמו שנצרך להריק אסקמוניאה ולב קולוקנטידא ואלואן ותורביד ונרצה לחבר זה שיהיה לך רפואה כוללת אז הצריך שאם יהיה הצורך אליהם ו ואל עשייתם בשוה והם ארבעה רפואות אז תקח בכל אחד שעור רביעית שיהיתו והרכב אותם ואם ל לא יהיה הצורך אליהם בשוה אבל אל קצתם יותר ואל קצתם פחות הנה תאמר האמר המלאכותי ושער הג הנעשה הצורך ושים יום הצורך אל העקר והוסף על אותו היום הכולל שעור קצת או חסר שעור קצת כפי יום הצורך והרכב ודע כי הרפואה המורכב' המצריחה כתריאק יש לה כפי פשוטיה רושם וכחות וכפי צורתה אשר אמנם נתעכב זמן לחדש המיוגה רשמים וכחות ולפעמים תהיה משבחת יותר מן הפשוטים ולא תשכית אל בה שיאמרו הרופאים שתתריאק מועיל לכך מפני הטרא אבל תועלתה לבי' זה מצד צורתה הגה בם כבאורע כבכר וסרעל ואי אפשר לנו שנדרשנו אליהם ואל יונסה לפעולתה

לכל נכבד ודע כי יש במורכבים רפואות הם עמוד ושרש שאם יחסרו יבטל היסוד כמו בשר האפעה בתר בתריאק ואליואן בנירא פיגרא ואליבורום בנירא לוג לונדיאן ורפואות שיתכן שיפלו ויוחלפו ויתנעט' בהם וכו' ויש רפואות שאם יחסרו יזיק כי אם לא יבא בתריאק אגא קרדי וזה כמספר הרפואות וכל שכן בשר האפעה ורפואות שאם יחסרו לא יזיקו כמו שאם א"ה תוסיף בתריאק אגוז כומקרא לא יהיה יותר קיים בזמן גדול ודע כי רבים מהמורכבים יגבילו אל זת הדסנים ורבים כהם יגבילו אל זמן שמירה ומועיל והנה רבים בהרפואות המורכבות שיהיו מנפרדים ומ והמורכבים כמו טריאק כנפרדיו ומקצות שלשה והנה יש לכל מין עוצה בסבת הכוונה סגולה לא תמצא בנפר בנפרדים ולפעמים תהיה רפואה מורכבת כן מורכבים

הכלל הראשון

מן המורכבים העצנים

המאמר הראשון

בעריים הם תריאק הקדמונים הגדולי' וכלשו' טיריאטי וקנם קסיאוניס כנגי

א בתריאק אל פרוק התריאק הזה הוא היק היקר שברפואה המורכבת הנכבד שבה' לו וכו תועלותיו וכש' לארסים מהעקיצות מנחשים ועק ועקרבים וכלב שוטה ותולתם ולסמי המות השחורים ומ ומן התליים הלבניים והצחוריים וקדחותיהם והרוחו' ודרעה הלפ"ג הלשתוק ונפיח הלקה ורעש יכלכול שכ שכל ושכחות ומן הצרעת הגדמיי' ביחוד ולנגע הצרעת ואמין הלב ובחוזק השים והתאוה והאצטו"ב ויקל ה הנטיפה ויסור דפיקת הלב ועוצר רקיקת הדם ומועיל מרוב באבני הכליות והמקוה ומנפחת ותצין ומועיל כש כמחיני המעים ותמורסות הקשות הפניםיות בכבד וכ ובטחול ומליחם ומן התגרה בהם ואמנם יפעל הפעלו' האלה בסגולת צורתו הנמשכת אחר מזג פשוטיו שבה שבתחזק הרוח והאם ויהיה הטבע בזה נעזר לדחות זה התפכים הקרים והחמים ואשם כחם והקרות והחמו' ובה הסיאות היותר טובה לרפואה הזאת היא הנכחא ה ה. רבוזית לאדרובכום ודגה חשבו רבים מהרופאים כמו בלנים תולתו להוסיף בו החסר לא להברח חייב זה עליהם ולא לצורך חזק הבריחים וזה אך לבקש שם הכורן ושישאר מהם רושם כמו שנשאר לאדרום לאדרובכים והיתה הנה הינעה שלא ישרו דבר הוצי' ונסיון הצ' חתו ואולי דבוג הוא במשקל והוא מסובת בה שהרציאו הנסיון אל הצורך ושאם ישרו ומשקלו לא יבטק אחריו אותה הסגולה ואל יתהלל רמהלל מ מהם שהוא הכיר הסבה אשר הבריחם אל הפסק ההוא

אל הסגולה ההיא והנה יתבאר סביב יקשו עליו כמו שנ שאלו יתבאר מהבאר מדיקת משקלי היסודות בשוכב ובארם ובזולת זה ויש לתריאק ילדות ונערות ויש ובחרות וזקנה ומות והיה ילד אחר שנה תחילת או אחר שנה ואחר מתחיל בנערות ותוספות עד שיקבו אחר עשר שנים בארצות החכות ויקר כ' שנ' ם בארצות הקרות ואחר יעמוד אם עשר או כ' שנים ואחר יורד א אם אחר כ' שנים או אחר שלשים שנים ואחר ימות כמו תריאקה אם אחר ם' שנה אום וישוב כאחד הם המרקחות הירודים כמדרגת התריאק וראוי לנשוך כי טישוקת שתחדש כמו והחזק ממנו הנשא והנשארים מן הצריכים לתשקותם ישוא מן התליים ובשיצטרך להשקות הנשוך מן החיש מחצי בשקל ה בשקל ובמה ש' בדיל מן הטרי כמו והחזק ומן הזק בכבד והחולש והרע רבה מן הבחינות כי בשתיה אם במשלשל ויעיין בשישלשלהו ישוה תריא ואם ישתה הנה הוא טרי ונוב ואם לא הנה רוא ורע ומן הנחש' שזכרנליגר שראו' שיוצד תרנגו הבר כי הוא ההריאק ה.. זנ באורו שגול בבתים והשב שהוא טר בי' מן הנקרא תורדג רישולה עליו אפעה ואחר כך נשקהו הטריאק אם יחיה והנה או הטריאק טרב הם יתן על בי שיקח ארפו וסיכראן ותולתו ואמנם הכ"ש וה תועלת הטריאק כי בעט ודם יש בו יכולת להזו' הכוח' ... המתנה ואולי רפואת הנושך כמו שה שחשבו קצ... יותר בועיל מכלם בו והנה שו כה סישוקה מן התריאק בכל עלה ועלה אמנם כמ במועל הזה ובאב התזה והצד יתן בהורמס בנסא ביין לא נחות כמ' אוקיות ולא יותר מארבע אוקיות ה והצי נותן לפי שיש לו קולנג ונפח באצטומ' והמל שעור הורכום במים ודבש או גלאב כ"ו ושדעת הק התריאק הורבום בבכול א' אזרי ויתן בשקי אם קדם המאכל הורבום ממנו נכרין או בשעור אוקיאחם מ כזות רישתה בעל רקיקת הדם אם יהיה זמן העלה מכף עד משקל בחומץ כזוג ואם יהיה הזמן ישן ישת הגסין בבשו"ל הקבוקמון בקר וערב ואמנם בי שיזהט הפסק קול וישתה במנג בפול כמי הדבש או שלא כלג בנגבים או כיאחזהו תחת הלשון ויתן לאחוני הבל ושלשול הדם כמי כמאק ובצערות הנטיפה בכבתן א אשקילינרק פזות מאוקיא ויערער בו לנשוק ואחר יבוקה שעור רובע משקל עד חצי משקל במי ובמג סקילאוטיק וכן בכאב הראש ואחר יה ויתם בפחה חצין בבקוה והכליות אם ישתה בבשול כרב ובמב' השרשול הנקרא דיאריאה ועוצר הטבע ומי' שש בה בעת הבריאות לא יזיקוה' הארסים ולא ישינו בו וה הפגעים ויבטח בחיי הדבר הנה יצד ק"ו אשקינרא ממנה וארבעים משקל ועוצות אמנה אש ארבעה ועשרים במשקל ועונות אגרוחכן ולאו שה ואוצי כבי אחד כמו זה דארציני בקצת הנסחאות תש עשר במשקל ובקצ ם ארבעה ועשרים במשק' ודום ה שנים עשר במשקל ובקצתם

ארבעה ועשרים זרע לפת מדברי ענול ואסקורדיון
ושרש ליליו ואנריק ובין רגליציאה ושמן בלשמו כא
כמשקל הזה מירא ועפראן וזנגביל ודיאגרברי
וסנמוריאה ופורנג נהרי ופרסין וסטרוסולינו אש
ואסטיקרוש וקושט ופלפל לב ומאקרופיפיריש ופוליני
הינדי ולבונה ופרח אשקננט ושוף אל בשם וקשיאל
ליגניאה שחורה ואשפיק תערא כא ששה משקלים וא
ואשטורק ליקידא וזרע ברפם וספליום וזרע אלכלפים
ואביאוש וכמדריאום וכבפיטיאום ומן מן אמר
אשמקשטירס ואשפיק סליוסי וסראג ברברי
וניגסיאגא וזרע שומר ושין חתום ומטריאלא שרופה
ואבוטי ואקורי וחרף לבן ונרגרי בלשבו ואיפריקון ופו
וניבא וקריסבא ואניסון ואקדא כא ארבעה משקלים
זוקן בוללי מכל אחד ארבעה משקלים וביזא
וביזארד וקפראל יהודי ואפיפונק וסנמוריאה דקה ואר
ואריסטולוני עגולה מכל אחד שני משקלים ויש נסחא
קשים העגל תמורת הארוך ואמנם קשטור יש
נסחאות שני משקלים ויש כם זא ארבעה משקלים וכן יהד
והמר כשיראפיר ומן הדבש עטירה ליטרין ויין ושן ריתני
שני היונים יומם כה שראוי להכם וישרה מה שראוי ויש
להירות ויורקו היבשים ויונפו וילושו בדבש ויונח בכלי
שוע או עפרת או בכף ולא ימלא הכלי אבל
והוה בו יתרון הרוחות לרפואה וכלל הסמנים לבד הדבש
היין ארבעה וששים סם נוסח אחר יקח עונות
אסקוטלא שבעה ועשרים משקלים ועונות אפעה ועד
ועונות אגרוכון ופלפל שחור ואופי מוב מא ארבעה
ועשרים משקל ושום מדברי וורד אדום יבש וזרע לפת
מדברי ואיראוש ואנריק ושין דקליציאה ושמן בלשמו
ודארציני מכל אחד משקל שנים עשר משקל ומירא וא
ואפסנתין ועפראן ופלפל ארוך וזנגביל וחבק הררי ופס
ומטרסליון ופנטא פולון מדברי והוא עשב בעל חמשת
עלין ודיקרברי מיני וקושט מר לבן ואשמקוש ופלפל
לבן ובכף ופוליגיאו ופרח אשקננט וערף אל נב
נבאט ולבונה וקשיא ליגניאה שבולת נרד מא ששה מן
משקלים ניגסיאגא חרף לבן ואשטורק הנקרא לבני ו
וספליום ואמפיק סלטיקי והוא אל בראזין אקליטי וזרע
אביאוש וכמפיטיאוש וקמאדריאוס ואשפוק משידוש
וסראג אפיתומי ומומר ומיאו וזרע ברפס וזרע מובר וגם
וכן אל בחורה וקולוקוננטר צלי ואבוטי ואפריקון ואג
ואקורי ונרגרי בלשמי ואקאסיא וניבא ארביקא וקרד
וקרדמבא מא ד משקלים ומן אמרא ולבנה ואפיפונק
ושנאפין וכפר אל יהודי וסנמבריאה ואריסטולוניאה
עגולה מכל אחד שני משקלים והנה נוסף בנוסח זה
אלו הרפואות והם מקויבים בנסחאות הלועזות והם
אל חבק דנהרי ואל ביה ודרונג גן וערטניתא
ואריסטולוניאה ארוכה וזרע גרשקאמו מכל אחד שני
משקלים וזה שבעים סמים לבד הדבש והדבש כפלים
בסמנים ויהיה כלל כל מה שבטריאק אלף וארבע מאו
וארבע ושלשים משקל וישוק הזעפראן לבדו ויורק

מירא ואופיון ואוליבנון לבדם וישרה זה כיון המבשל
לילה ויומם העלין והגלנגום כשמן בלשמו ויורק הקלק
הקלקשאר לבדו ואחר יורקו ש גר הרפואות ויונפו ויול
וילושו כלם בדבש מוסר הקצף ויורק בעת הלישה במ
כמכתש הדק היטב עד שיתערב ואחר יוצנע בכלי זג
זכוכית או כלי שוע בכבר ויעשה אחר ארבעה שנים נ
וחסתית השליכה כמשקל זוז בבים פורשים בריקות נפש
נוסח אחר יוקח עונות האסקוטלא שבעה וארבעים
משקל ועוצרת אפעה כר משקל פלפל ארוך כר משקל
ועונות אגרוכורון כר מש ל וורד אדום יבש מוסרם
כמשטרנאין שנים עשר משקל שרש רגליציאה שרש
לילי מכל אחד שנים עשר משקל פלפל לבן ששה משקל
זרע לפת מדברי שנים עשר משקל סקורדיון שנים עש
עשר משקל שילו באלשמי עטירה משקל אופי יב משקל
אגריקון יב משקלים רובדברי ששה משקלים זרע ב
ברפס ארבע משקלים מירא וכמו ששה משקלים קושט
מר ששה משקלים זעפראן ששה קשיאי ששה משקלי
שבולת נרד ששה משקלים פלפל שחור ארבע ועשרים
משקל קמאפיאוש והוא כמשמרא מטיר ששה משקלי
פראשי ששה משקלים זרע ברפס הררי ששה משקלים
אל מוקדוני ששה משקלים ועשב חמש עלין ששה מש
משקלים קמפטיאוס ארבעה משקלים אצטור ליקידא
ד משקלים אספיק רומי רוכי ארבעה משקלים אבוטי
ארבעה משקלים קמדריאוס ארבעה משקלי עלי סראג
ארבעה משקלים קולקטאר ארבעה משקלי ניגסיאגא
רדמיית ארבעה משקלים אנים ארבעה משקלים נחוש
אימוקשטידוש ארבעה משקלי נרגרי בלשמו ארבעי
משקלים זרע שומר ארבעה משקלים קרדמוני
ארבעה משקלים אשראוש ארבעה משקלים סספליום א
ארבעה משקלים סנאפין ארבעה משקלים קשטור שני
משקלים אריסטולוניא ארוכה אפיפונק שני משקלים
סנסבריאה דקה שני משקלים גלבנום שני משקלים ח
ויעשה בזה מה שזכרנו בין המחיקה והרצפה
והלישה בדבש

ב תאר עונות אפעה וכו ובליטין טרומפסי די רפריש יוצר האפ

האפעה בעת כלות האביב ופנות הקיץ ואם
יהיה אביב סתוי ירחח עד שישיג התחלת הקיץ השרב
והאפעה הוא הנחש טופל הראש הרחב וכל שבן אצל
קורבת הצואר הדק לצואר הד ונכונו וקום רצים ולא
יאות לעונות הארס כל אפעה אבל הצהב ומהצהובי
הנקבו ואמהותיו כי הזכר בכל לזה יש ניב אחד והנקבה
יש לה יותר מכל כין וראוי שירוחק בעל הקרנים וה
והברוקם ואל פרקס הנוטה אל הלובן ולא יוצד כהור
בהרטים השפת היאורים והנהרות הימים ולא אל כש
משורה כי יש בהם בין האלונות הרעות המגבאות א
אבל יוצד במקום הרוק במדבר ולא יוצר ההולש הנב
התנועה אבל יובחר מהיר התנועה הנגב הראש והאר
שיא תבחין באשר יוצר אם אפשר שיוסר מצד ראשו
ארבע אצבעות

וכן כ׳צד זנבי ואחוריו ויוסר אחוריו ואם יזול ממנו דם רב ותהיה תנועתו בעת רחיא רבה ומיתהו באוירת הוא הנבחר ואם יהיה מעט הדם מעט התנועה מהור הבוה הנה הוא רע ובשיכות הרגיא קרביו וכל שכן מרחו וירוחק במים ומלח רחיצה בתבלית ואחר יבשל במים ומלח ואם יהיה רז שבת אין הזק ויהיה בשול שיבוח יקל עכו לקיחת בשרו כעצמות ו ויטהר הבשר בהעצם ויכלך במבתת בירוק הירק היטב ויצוה כי שישתדל בזה לשכף שבן בוב לשכו ומשיחותו על הידים ואם ירוק יערב בו הבשר הוא לחם נקודים כפי הצמחאות הכתוח יפות הלא הלהדר על כוסח אנדרוכבות ואחר תעשה ממנו עוגות רקיקות וינגבו בצל ויעצר בעיצרות ונראה שלא יפול השמש עליהם כלל לא קודם הנגוב ולא אחריו כי השמש בעי׳דר ומניע העצור בבשר האפעה : ובנגד לו לארסים העקנ׳ים ומכי רבות השתוים

ג תאר קיתות אסקישלא ובלשון טרוסיסטי די אשקואלא ראוי שיבחר האשקישלא רשריותבה מה שיהיה כבדה ולא תהיה גדולה ולא תשוח איתה במים אבל תשוח אותה בשאור ותצלה אותה בקירה יד שיתנכל או בתנור מחומם והוציא אפרו או בתנור כוסק או בבריחשת אשר יאפה בו רלת הלחם ואם הוצאת אותה משם יוקח בה שבשנו היד ויורק הירק ויערב עמו קמח כרשינה חרש ואבנת אנדרוכבות היה מערב עמו הלק עם אשקישלא ושני חלקים מן הקבה והולתה בשוה ואם יתערכת האשקישלא בנקבת כרשנה ועשה ממנה עוגות רקיקות ומשח ידיך בעשותך העוגות בשמן ורדים והנגבם ויש השמר כבו שישמרו עוגות האפעה

ד עוגות אנגריכון ובלשון אלינדראבארין יקח קלפת שרש דד שישנאי ששה משקלים קלובר ארוכטיצי הדשט יעצי בלסמי ואשארי ועדרא אבומי ומצטכי וקבמורא והוא אקחואן לבן יפה מכל אחד ששה משקלים פרח אשקינגם עשרים משקלים רי:וכרברי קשיא לינגיא ודארציני מכל אחד עשרים משקל מירא ארבעה ועשרים משקל סראג כמוהו זעפראן שנים עשר ירוק הכל ויגופה לבדו וילוש ביין ריחני יין נוטה למתיקות ויוג ויגנב בצל וישמר כבו שישמרו עוגות האפעה נוסח אחר לעוגות האלה יוקח יקצי דאר שישעאן וקלובר ארומטיק וקלשט ואשארי ועצי בלסמי ואמומי ומירא וכוה ופו ואכחוא מכל אלה שמנה עשר משקל ועפראן שנים עשר משקל שבולת נרד וסראג מכל אחד שנים עשר משקלים מירא כר משקל ירוק הכל וינגע כמו שזכרנו בי״אר אשר זכרנו קודם זה נוסח אחר לעוגות האלה יוקח ראר שישעאן ששה משקלים פרח אסקינגט שנים עשר משקל קלופי ארומטיק ששה משקלים דארסיני כר משקלים אמומי כר משקלים קשיא לינגיא שלשה משקלים אקחואן לבן עשרה משקלים

אשפיקא נרדי יו׳ משקלים נערא ששה משקלים מירא כר משקלים מצטכי ששה משקלים זעפראן יב משקל יחוברו אלו הרפואות שחוקות מנופות והולש ביין רי ריעשה עוגות כמו שזכרנו וישמר מעט

ה מטרידוטוס הוא מעט מלאכת מטרידאטוס הנכבד ונקרא שמו על שם וחבריו המלך פונטי מרפואות נבחרות על הארטיסון ועל מכי הבות ביחוד אחרים להיות כולל לתועלת הארסים ובחליים חוהחליים שונים והיה הוא תריאק בוכן והוא ואחר זה מהודבן לאנדרוכבות כה שיעורדו על תועלה בזרה האפעה וזולתו נוסף בו עוגות האפעה ושינה מעט בה בתוספת והחסרון והיה התריאק הגדול יותר מרקיח ממ בדבר אחר והוא ארס הנחשים ואמנם במע׳ה הדברים לא יחסר המטרידיטוס מהריא והנה שלא בו גם כי הוא נוסף בדברים רבים טוב ועשה הם מבריע בטוב ולא נצריך לזכור למנות אותם התועלת כי הם אותם הנזכרים לתריאק והיה השינוי שזכרנו נוספת מעט מעט ובלשון קונשקסיו ממבי המטרידטוס נוסח הלבן יוקח מירא זקון ואגריק והנבל דארציני ודראגנן מכל אחד עשרה זוזים אשפיק נארדי הלבונה חורף מכל אחד אשקינגט בלסמי אשטיקדוש ומטליום וקרשט ומפישה מכל ופרשי[illegible]רוך והחיטת וזקן התיש וקשטר מראמני ואשטורך ואשונגך מא׳ שבעה זוזים קשיא לינגיא פלפל לבן ושחור וארטוקרטיל ונערא ומקוריאן חו וירוק ונזר המלך וניגסיאגא ושבן בלסמו ועצי קופירון ודילי מא׳ שבעה זוזי רושא מני זוזי ארמניק אשפים רומי ומצטכי ותוכא ארביקא ומטרסלין וקו וקרדמנא ודרע שוכר מכל אחד ה׳ זוזים אניסון [illegible] ומאו ושנאפין ואשארי מכל אחד שלשה זוזים וחצי אדום ומטבין מכל אחד חמשה זוזים אקאסיא מכל אחד ארבעה זוז וחצי יין ריחני ישן הערה כה שצריך לשרות דבש מטוקק שעור כספיק יעורב וישמר ויעשה אחר ששה חדשים והשתיה ממנו כמו שיאות מן המשקים ויש נוסחא ב׳ ונסח הזה שאינם בנוסח גליטים שלשה עשר והם אגריק וארכוקרטיל וארבוטיאן ודראתקטאס ועפרון ודראגנאן ואשטיקדוש ומטפיסארש ונזר המלך יסור בלסמי ופלפל שחור ודילי ויש בנסח אחר במקום שני סמנים שאינם בנוסח הזה והם שרש ליליות וזה ובנוסח אחר סם שאינו בנסחאות והוא זרע רוזא

ו תאר קופיון ובלשון קוקיאן העשוי במצרים יוקח צמוקים מנוקים מהרגיניהם מכל אחד ארבעה זוזים קליף אל כטם משקל ארבעה ועשרים זוזים אשקינגט ומירא מכל אחד שנים עשר זוזים אש דארציני דילי אזריק ועפרון כשם ושבולת נרד וקשיא לינגיאה ונזר המלך וספרי ונרעי

לבר מכל אחד ג׳ זוזים קלוני ארומטיק ט׳ זוזים ועפרן קפר אל יהוד ב׳ זוזים וחצי ויש בנוסח הזה תוס׳ בקור אל יהוד ובנוסח אחר תוספת דאר שיש ע׳ זן שני זוזים וחצי ובנוסח אחר תוספת אשארי שני זוזים וחצי

ז תריאק עזרא ובלשון טריאקא אסטרי יוקח א אבומי שנים עשר משקלים פרק אשקינגס ש שבעה משקלים פלישרי ששה משקלים מירא שנים ע עשר משקלים פט יאפליון והוא זרע כרפס הרדי אש אסקליטי מכל אחד שלשה משקלים ודרגאן שלשים משקלים סחיטת אפוקסטידוש שבעה משקלים שרש ליולי תבליתי כ״ו משקלים זרע שומר ששה משקלים ד דולי ארוך ו׳ משקלים לבונה לבנה שבעה ועשרים מש משקלים נפרית ששה משקלים זרע גושקאמי שבעה ועשרים משקל קסיא ליגניאה ט׳ משקלים זרע פפאויר לבן שלשים משקלים שבולת נרד שנים עשר משקל ז זרע רודא משקל אחד נרגרי אתרוג קלופים סומאק מגעני מא׳ שני משקלים זרע שבת ונזר המלך ואסיון וקרדמוני אפרכי אופי מכל אחד ששה משקלים פלפל שחור שלשים משקל וורדים אדומים יבשים מוסרים מגמוטורותיהם תשעה משקלים סראג ונרי שנים עשר משקל מבן כלשמי ארבעה ועשרים משקלים אסטיקא פלטיקא ופרח נפנים מכל אחד שש ששה משקלים וורד ותלענה ששה משקלים לאקא שנים עשר משקלים מכיתא ותופלי מכל אחד יב׳ משקלים פרח אספיק רומי שלשה משקלים ריוברברי ציני שנים עשר משקלים בו ששה משקלים פרח בו א ארבעה משקלים וחצי קסוליא שנים עשר משקלים סחיטת אגטימיסיאה והוא כלאג נכך ויאמר לו קיסום טרברו עשרים משקל שרש הגדבי ב׳ משקל קנשט מירא ניגסיאגא רומית מכל אחד שנים עלי אתרוג שלשה עשר משקל עזות אנזרוטורון תשעה משקלים אניסון ששה משקלים אסקינגס שנים עשר משקל יחוברו אלו הרפואות ש שחוקות ומנופות השרויות הראוי לשרות א ביין קר טוב העצם והוא העקר או מהמטוני או במטולשל או יין צמוקים ודבש ויולש בדבש מוסר הקצף כשעור הצריך אליו ויתגנע בכלי ויעשה כעשיי׳ התריאק הגדול ויש מן הרופאים מי שישים בו ארמוניאק ויש מהם שאינו נסמך לזה כי הארמוניאק מזיק לאצטומכא

ח נוסח תריאק אחר לעזרא אבומי ומירא מכ מכל אחד חמשה אוקיות

פלימרי שתי אוקיות וחצי אשקינגס ארבעה א׳ אוקיות קסיא ליגניא שנים עשר אוקיות וחצי לבני ו׳ אוקיות וחצי רוקו א׳ אוקיא וחצי ועפראן יב׳ אוקיות פטרסליון אוקיא ושני זוזים אירסא שתי אוק אוקיות וחצי זרע שומר ודולי מכל אחד ארבעה זוזים וחצי לבונה תשעה אוקיות סחיטת אפוקסטידוש שלשה אוקיות דרגאן עשרה אוקיות נרגרי אתרוג קל קלופים משקל זרע שבת ונזר המלך ועצי צגר מכל א אחד שני משקלים זרע גושקיאמי ליטורא זרע פפויר ש

שני ליטרין אספיק ט׳ אוקיות ורוג רודא יבשה אוקיא ו וחצי זוזים סומאק שלשה אוקיות אופי שתי אוקיות וחצי ו וחצי אסבורבי שתי אוקי׳ וחצי פלפל אוקיא וחצי ורדי ד׳ אוקיות סראג ונרגרי כלשמי מכל אחד ג׳ אוקיות אנא קרדי שתי אוקיות אספיק אקרושי חמשה אוקיות נפרי׳ ארבעה אוקיות כימושא וריוברברי וקיסום ומירא מכל אחד ד׳ משקלים עלי אתרוג חמשה משקלים עזות אגדרוחורון נ׳ משקלים שכן כלש׳ ושבעה מש משקלים ס ויש קיסון לישרא נ׳ לנגאר שבעה אוקיות ליניאום ו׳ אוקיות נירוצלי ח׳ אוקיות דבש שעור מספ מספיק

ט תאר עזות אנדרוחורון ובלשון טרוסיגי אלינדר אדרון העשויות בו יוקח קבשילא א ארוכה וקבשילא לבנה וסומאק ומו ואניסון ואסרי וא ואסנא וקלוני ארומטיק ועצי בלסמי מכל אחד חלקי׳ שוים המשקל יחוברו אלו הרפואות שחוקות ומ ומנופות ויולש ביין קר טוב העצם והוא העקר או הדומה לו שלשה יכים רצופים ויתגנע בכל יום פעם ויוסיף עליהם כאחד מאלו המשקים אם יצטרך לזה ויעשה עזות במשקל מסקל וינתנו בצל התריאק הזה כלאבת עזרא והוא במשנה לתריאק הגדול אל פרוק בעניינים כלם

י תאר תריאק הארבעה ובלשון טריאקא ריאה טסיריאן יוקח גינציאנא רוטיית ונרגרי לבר ואריסטולוגיאה ארוכה ומירא חלקים שוי׳ יוהק ויולש בדבש מוסר קצפו די ספקו והשתיה משקל במים חמים ויש מהרופאים מי שישים מקום מירא קישט מר וחצי והגיד צהרנגב כי הוא מצא בנוסח אחר תוספת כנעפראן חלק זה תריאק הארבע סמנים מועיל לעקיצ׳ העקרב והעכבש ובהתחליים הקרים

יא שטיר המבלש הגדול ובלשון שוטירא הרפואה הזאת מוללת התועלת ומועלת בן הכפיה ומכוב הראש וכאב הראש הישן והרעש וה המפסיק הקול והפלג והערכוב וכאב השנים וכאב ה העינים וכאב הריאה והחזה והצד יצרי המכליש שיהיה בבני הרבש ורבי שהקיא דם שיהיה בבני לשון השנה ונשמת הרעה וההרחות באצטומכא וכאביה ו והירקון והחליים הקרים ומתקן הבריאה ומטיר הממ הבתשבות ובסיר הפהוק ומבריא הבקיה וחולי הבקים והבלידים ויחקן בו ומורסותיהם והשחול ומעיר מותרי הכליות והמקוה ומחזק האבר ו רשה עליו ותעורר הת התאוה ומועיל מכאב הפרקים והנקרם והמציצה ומועי׳ מן הארסים העוקצים ומכי המות השתאים תערובתו יוקח קסיא ליגניאה אשקינגס מכל אחד אוקי׳ וחצי קסטור ופטרסליון מכל אחד חמשה ועשרים מש משקלים זרע כרפס שתי אוקיות סאסליוס משקל אחד קישט ודארסיני ועזות אל אדמעבר ואצטורק לינ ליקרא ואמרון מכל אחד ששה משקלים אניס עשרה משקלים אבומי ועפראן מכל אחד ארבעה משקלים אופי עשרה משקלים יחובר הכל שחוק ומנופה ויולש בדבש שהוסר קצפו ויתגנע בכלי ויעשה אחר ו׳ חדשים

יב תאר עונות ארדבינוני ובלשון טרוסישטי אלאדריאר העשוי בכמל״ט הגדול יוקח אטומי דאר שישנאן קושט קלומו ארומטיקי נארדאושלי פלפל לבן אמיגוש בא שלשה משקלים דארציני כת שבי זעפראן בכל אחד ששה משקלים מס משקל אחד שבולת נרד טראנ הנדי מכל אחד שבעה מ משקלים פירא ששה משקלים יחוברו אלו הרפואות ש שוחקות ומנפות ויולשו ביין זך או זולתו ויעשה עונות ממשקל משקל וינוגב בצל ויגש

יג נאראר דאר ובלשון נארדיק דריאצודף ד הראר הוא פירפואת פרם הגדולות ומהמובחרות הוליכות בשפס פילוניאה והריאק ושאיל ושאילתא והועלה גדול בקולנג תערובתו יקח זעפראן וזרע נים קאבי לבן מכל אחד אסתאר אופי ו ואפורבי מכל אחד עשרים זוז אשפיק נארדי לבני מא שני אסתרי כראנ חנדי נארי ארופילי משקל ארבעה זוזי פלפל לבן ב זוזי ברולח בלתי נקוב ושל ארמוניא זרע רודא בלבריות מקי ומכמפירא וקרדמומי ודארצינ וק וקשיא ליגניאה מכל אחד זוז קושט סמבה זוזים זרע ש שיקוטא ופלישרי ופלפל ארוך מכל אחד ארבעה זוזים שנאפין קטשור אפופונק מכל אחד שני זוזים זרגבר ד דרנגיושבן בלשטי מכל אחד שבעה זוזים ובנוסה חוא הארביי והלוע י ומירא ארבעה זוזים קנמורא ארבעה ז זוים וירוקי היבשים ויגומר ויש

וישרו הנכנסים ביין מבושל ואחר יחובר הכל ויולש בר טרבס ויעשה אחר ששה חדשים השתיה לוו בסים

יד מעון פלוסופים ובלשון קופיקטיאו פלרשופורום והוא הנקרא היתר החיים מועיל מבותרי הלבנה מחוק הנשימה משמח מעכל מש משיב כחזיר הכחרו ומוסף בגברון ובשמירת הדברי ומאכי השכל ומתיך הלשון וממיר ההכרה ומבסק של שלשול המתן ומפקס הרוחות ומוסף בזרע ומחזק הז הזכרות ומבמיש הדם עת ומחזק השנים ומסיר באבני ה הגב והפרקים והכסלים והחולבים תערובתו יוקח פלפל שחור וארוך וזנגביל ודארציני ואבלוטס ושישר ושיטרנ הנדי ואריסטולוניאה עגולה ועקרק צפר כנע בנענית וקבבולא ולב נרנרי ציגובר גדולים ואגוז הנ רנדי ובנם אחר שכן אגוז הנדי סיסריאון מכל אחד אוקיא זרע קבבולא חני אוקיא ולב נרנרי וזרציני הע הענבים שלשה אוקיות צמוקים אדומים שהוסרו החר והרצנים ואחר ידוקו ויוקח כמו הכל מהרפואות דבש ויתקטר ואחר יולש בו ז סמנים אשר זכרנום ויוקח מ מכל עני כמו האגוז הקטן

טו שאלשא ובלשון סלישי הריאה דלא ערבו לה הרופאי בכל הועלה ומהרבה הלשלא ואנחנו לא נראה בה רושם רב אלא חוסר מ תנתירות הקורה לחלי הלשון ורצונו אמנם והשעט יאמרו כי הסגולה רבת והתועלת בו מהשיות והחיים הקן יש והשתרחיים והלבנים ופלאג הגיה והירק חן ועורת היא ובלבול דעת הקצר רוח ובאב ראש ושליח ו זכחי ופל אנכבניא ועור הבטח ורעס ורציקה לגיהם ושבירת העוב ומועילה מישלח ומקלח בה משמשל השתן ובאבי הרחם והוהותיה ומציק הלשן ומטיב הראש והנוגן ומחזק הם יריבות והארסם ומא והחלבים ומכאב הפרקים ומכל הכאבים הגרעינים הקרים ישקה לכל דבר בנה שיאותנו כמון והחקנ קטרא משנאצ ואמרו כי ביין יותר בועיל ולהוכיח תפנימית במי השרשים ובכאבי הרחם במי אנשן ו ולכאבים העליונים כבור מגורנא או כי שרם בלקול גל עורים בשמן מאולם הנה זה כח מאמרו הרופאי הלסכרחתי הנה הוא רפואה בבוללת מבלי סיר היותם מורסת הדם הכליות קנרת יר מתמונות הישריתם תערובתו יקח מכי וקנפורא ועגבר בכל אחד שני ז זוזים ברולח בלתי נקוב ועפראן בכל אחד קרח זוזים זהב שחוק ובסף שחוק בכל אחד חצי זוז אמגי דורגו שיקונא ואפורבי ואשטאן נכטר ואשנא חוקנ כרפס הריבראא וגלילי בקר הררי ומפרק אדום הגר דורנבי ו אליבורים לבן ולבני וסוארי ועצי אשו ו זומל לבן וסולידוניאה וגרנרי כתלב ועצי בלסבח והנוחם מן הרוא וישוש אלבא וסטניארד מכל אחד ש זוזי פרח אשקינגט סראג ואגוז מושקרא וקנסור זרע נ בנור וזרע בבסיא מכל אחד עשרה זוזי ורגבי בלגא רואג אלאמא במה בלומר וישריאולא במוגבונים יקח וכל שועי ושרש קפריש מכל אחד הגי זוז בשנה ית שבת ושרטנ זוזדאראי או רונים תנגביל וניגוסיגא ולשון צפרים ומרח הנרי ופליטרי ואלמנ וקשי אוי הריודי ודרצי וזרע שילי מכל אחד ארבעה זוזי נושי אשפיק נארדי ואסרון וקושט וקשיאל נניאה וקרדמוני וקליוניורש מכל אחד שמנה זוזים בגמרש ואיוגא בכל א זור יברוח יבש עשרים בבסור קשיא לנטח בגרקה ועצי קשיא ליגניאה מכל אחד חצי זוז פרח א אשקינבטי ה משקלים זרע שמר ואיטוף יבש מכל א עשרה זוזי אנוכ סים ואלונס מכל אחד ארבעה זוז אישנג אלבא ופרק אשר כבתלים ויהוברי מכל אחד שבעה זוזים ופלפל לבן ושחור וארוך ואר ואריסטולוניאה עגולה וארוכה וזרע ניסקיאנ מכל אחד עשרים זוז ול הנדי שני זוזים וארבענק פרח חלפי ג ורע רנדי יבש והוא בן אל מרון תנקרא ומוסה אירסא וראר שישון וקסים מכל אחד משקל זה אג אנגדאן שחור ארבעה זוזים ורובע שלוש ארבעה

זוים קפליוניריוס ואגמס כרצר וכשתי ברכשות והלהי
מכרסם ושנאפין ואפ׳ונק מכל אחד שני זוזים ומעפר
המרובע רל׳ מארבע דרכים והמרובעים ארבעה זוזים
ומ׳ שנמצא בהרפואות נמכסות כשאילתה בשרשים
הלועזיים תוספת קל׳ מה שנכנס זה וזה ורכב ואל אספנד
הלבן א׳ וזה שרש אליבורי ארוך ד׳ זוזים פרח אל
חבא ב׳ זוזים אגני קושטי והוא חבק קרנפלי ארבע׳ זוזי׳
קרובנא כשקל׳ וזה רווברברי גרגרי בלשני וגרגר הרס
וחזוזם המלך ואבן דוד וחליתית מסריח שני זוזים אגוז
מוסקרא שלשה זוזים גרגרי באן קלוף ארבעה זוזים א
אשפודי וזה קושקושי קקברי ובורטקורין ונפח אספיד
ואגוז אברל ובנאר וכור מאבור ושני מיני כרכן ארום
הלבן ב׳ זוזים אניס ג׳ זוזים שיח ג׳ זוזים כולה שכרוז ומ
וכולה לחם וכולה עסה ודוקו ופיטרוסלין וכרין רגליצי
רגליציאה וסוזטת פוליקריאה שלשה זוזים קלפה אתר
אתרוג יבשה ועצי מאוניא מכל אחד משקל ד׳ זוזים כר
בורדאן ה׳ זוזים מאגנימס ו׳ זוזים אל חבק אל הררי ושק
ושקד מר מכל אחד שבעה זוזים וירוק ודבש ויגופה זי
ויברה ביין טוב ויולש ברבש כמו משקל הרפואות של
שלשה פעמים ויוצנע בכלי זכוכי׳ ויתיישן ששה חדשי׳
השתיה בארעין בכים פושרים תערובתה כמוסה
אחר יקח בסך טוב שני זוזים בדולח בלתי נקוב עשרה
שפייר חב רבנף מכל אחד חצי זה וענבר ארבעה זוזים
זרנב חצי זוז כשי שרוף ובלתי שרוף
משקל ד׳ זוזים זעפראן עשרה זוזים זרנבאד ודרונג כב
מכל אחד ד׳ זוזים שרש ליליו תגליתי כמשקל זוז אבומי
שני זוזים מאצטכי חצי זוז מכמש זוז זכרות עשרה כ
בכמס׳ קשיא לינגיאה עשרה זוזים פלפל לבן וזנגביל ו
ושרש שבת ארבעה זוזים קושט כורא שבעה זוזים קש
קשטיר עשרה זוזים אפורבי ב׳ גי׳ זוזים אגוז כוסקרא ע
עשרה זוזים פרח אישק נכש עשרה זוזים זרע שבת ובינ
וגינציאנא רומיית ופרח לשון צפרי כא ארבעה זוזים
קרדמוני שבעה זוזים כולה הנדי ארבעה זוזים זרע שום
שונר ששה זוזים ענפי קפליוניריש שבעה זוזים קנה
חצי זוז אזוב פרסי ד׳ זוזים פר ששה זוזים ותאל אמא כ
כפה חצי זוז אשנן נכשי ב׳ זוזים זרע כרפס זרע רודא ו
ואשנא ונפרית ברכומי ונללי בקר הררי וטעת הררי שני
זוזים גלבנום שבעה זוזים זרע גרגיר עשרה זוזים
אבול ארבעה זוזים פלפל שחור וארוך וזרע גרשקיאמו
עשרים עז פלישרי ארבעה זוזים אגוזי עשרים זוז עפר
המרובעים בין הדרכים איריש אילוניאה ארוכה ב׳ זוזים
אריסטולוגיאה עגולה ארבעה זוזים ריוד
ריוברברי שבעה זוזים זרע זופרא עשרה זוזים זרע הב
הנדבי ארבעה זוזים ודנק כור והמלך ארבעה זוזים וח
וחצי זרע שילי אספודי מכל אחד ד׳ זוזים גרגרי קשואי׳
קלופים ד׳ זוזים ושני דאנקים קסר אל יהוד ד׳ דאנקים
בכפורא וליבורי מזהר הלבן וספיי ואצטוריק ליקדאגר
וסילידוניא ציניית זרע אשפרגי ב׳ זוזים ד׳ ר שישען
ואצבע צפר הקפליונריש ושרש הקדבי וכשות ברכשת
מכל אחד ב׳ זוזים עצי בלשמי שני זוזים בו קצת או ם׳

אל כך׳ וזה נרתרי מחלב וזה שרש חרדל לבן שני זוזים ם
קשרי התאנה שבבתלים שבעה זוזים מכל שקל׳ חצי זו
זוז קלפת שרש קפריש חצי זוז והוא חבין ואם נגרא ם
משקל ד׳ זוזים יחוברו אלו הרפואות שחוקים ומנפים
ומנוקים וישרה מה שראוי להשרות ביין רמוני ו׳ ולש ב
ברבש ויעשה אחר ששה חדשים תשתה כזריען במי קל׳
קלפת שרש וכרפס טוב׳ ויגתן באף בשעור גרגיר המש
במי שתהנג

יז אניסר׳ אר ובלסן אריאנש דאריאי והיא רפו
רפואה הנדי משמחת ומחזקת הלב ומיפה ת
המראה ומסירה הכרסומות ומבטלת ריח תאה ההז
והזיעה והועלתה לכבד גדולה חזקה נראת אם היא לק
לקיחה קודם המאכל או אחריו תערובתה יקח ו
ורד אדום ששה זוזים זרע טפרי
ה׳ זוזים גרופלי מצטיק שבולת נרד אשארו מכל אחד ג׳
זוזים קנילא זרנב וקעפראן מאסים וקרדמוני גדול וקט
וקטן ואגוז מוסקרא מא׳ ב׳ זוזים יוקחו אלו הרפואות א
אחר שינופו בכשי ויעורב ערוב היטב בכח חקה ואחר
יקח אבליגים מנוקים טובים וחדשים ל׳ טרא ויבשל ב
בתשעה ליטרי מים ויורידם עד שישאר השליש ואחר ו
יסונן ויחזיר אותם מים בקדרה וישים עליהם מאניר
סוכרי שני ליטרין ואחר יורידה לאט עד שיתעבה ויטוב
כעצם לקיחה עבה ואחר תסיר הקדרה מן האש ותורח
מה הסמנים ויהיה רנגר בעין וחלצי עד שיתעבה עובי ש
שוה ובשיתקרר וישם בכלי שרע השתיה ממנה כפני ם
במשקלים עד משקל

יז מעות הנדי אחר הוא קרוב מן הראשון והוא
מוכך המראה ומנקה האצטומכא ומרכך הט
הטבע ומועיל מן השחורי תערובתו יוקח
פלפל שחור וארוך ומירבלנס שחורי ם
ובלידיקס ואמליסיש מנוקים מגרעיניהם ומנשורי׳ ם
מכל אחד ארבעה אסתרים ודבש ושומן חלב בקר שע
שעור מה שיולש בו השתיה משקל ויותר לכל אדם כמ
שעור כחו

יח מעות נודע אל חרבו ובלסין אל גורי מוע
מועיל משתי המרות והעצלה והמבוך וה
ולאבירא ומחזק האצטומכא ומועיל מן הקולנג והרוח
ומאוח המאכל ומחזק כח המשגל תערובתו
יוקח סקמוניא לב תורב ד׳ ופלפל ארוך
מא׳ ר׳ זוזים פליטרי וזרע כרפס ואביארש חנגביל ומלח
הנדי מכל אחד משקל זוז נריאמילי וזרנב מבא חצי אם
אפרלנגא משקל מחלב קלוף שני זוזים סוכרי שבריוד ו
וזעפראן מכל אחד שלשה זוזים יוקחו אלו הרפואות א
אחר הנקוי לבד הסקמוניאה והזעפראן והסוכר כי הם
יודקו יותר ואחר יתערבו הסמנים ערוב גמרין ויולש מד
ברבש מוסר קצפו כמשקלו פעמים השתיה מה ש
שבין שני זוזים וחצי עד ג׳ זוזים

יט מעות אחר מזיז הנפש ומחזק הלב ומטיבה
ומיפה המראה

המרא׳ ומסיר הברכוכות ומניס ריח הפה והויע׳ ומטי׳
לאצטומ׳ ולכבד ואין כו הוק לקיהוו קח ם המאכל וא
ואחריו תערובתו יוקח ורד אדום ששה
ד׳ לקים מיפרי נריאוטלי׳ ובנציק
ואספיק ואשטארי כא׳ שלשה חלקים קנילא והרבב חוץ
ועפראן בכל אחד שני חלקים מאסיס וקרדמאני גדול
ואגוז בוסקרא בכל אחד חלק יודק ויגושה ויוקח לכל ם
משקל שלשה ושלשים זוז מכל הסמני׳ ליטרא אבליטי׳
חדשים ויבשל כל ליטרא בשבעה ליטרין מים עד שיש
קישארו על לה ליטרין ואחר יכונן וירשם על׳ . ותם ה
רבים לכל ליטרא אבליטיש ליטרא ם אניז סחריו ויב
ויבשל עד שישוב כעצם הדקיקות ועבות ואחר יורה
עליו הסמני׳ ויערבה ישב ויוצנע בצלוחית מוגה ויוקח
השתיה בשקל עד משקל וחצי כ מעון תריאק ג
גד׳ ל׳ כבלאבהגו במוסה לתועלות הנזכרו׳ במעוני׳ אשר
לפניו יקח קלפה אהרוג נקיאגא בירא נרצרי בלסמי
קלי כלישא וזרעה וזרע פלגנמשק וזיצבר ודרוננ בכל
אחד ארבעה זוזים מסך ועגבר מא׳ ד׳ זוזים ליקא אלוי
אלואן הגדי שני משקלים במנורא וחצי משקל קושט
וזארצ׳ני אקורי ועפרא׳ אספיקא סלויקא ואפסנתי׳
ב׳ זוזים פו וכיאנ ופטרסליון כא׳ שני זוזים וחצי זרע גר
גרגיר וזרע לפת וזרע כרתי ולשון צפרים תרנגרי פלפ
פלפל משקל שני זוזים אופי שלשה זוזים יוליש בפי התק
ויונח ששה חדשים ואחר ישתה

כא

מעון תריאק קטן בכלאבהגו גרנרי בלסמי
קושט בירא נגסיאגא דארציני פלפל לבן
ליקא אלואן לבן ולינגא אלואן הגדי פטרסליון בכל
אחד חלק בוגך שלישית חלק קסטור רביע חלק יוליש
ויעשה

כב

מעון קסר טרשאר מיקל מופיקת והלב וח
והכפיח וכאבי האצטומ׳ הקרים הצעים וח
והסתימה והקפיש אריך וכובד הכבד וכובד הנשיבה
ורפ קות החזקות תערובתו יוקח קסטור ומין
רגליציאה וקניא לינגיא וקושט בר ופלפל שחור ופלפל
אריך ואצטש ר׳ הנופי ועפראן ושבולת נרד כא׳ שלשה
זוזים אפופונק זוז מוקר דאנק זרנבאר ודרונגי ובדולח
בליר נקוב מכל אחד חצי זוז בירא ט׳ זוזים יד ומרו א
ארז הסמים שחוקים ומנופים ויוענו בדבש מוסר קצפו
ויעשו ב׳ ת הצורך שעור אגוזי

כג

אטריפל הגדול׳ נקרא בלשון טריפירא ם
בקנא בועיל מרוע המכול וקור האצטומ׳ כא
וביחוד למעים ורפיון האצטומ׳ והבקיה ומוסיף בתאות
המאכל תערובתו יוקח מירבולנש שחורים קל׳
קלופים ששה זוזים בליריקס ואמליטי׳
זרע כרפס הרריושיטרג הינדי ואמיאום ואז
ואזוב פרס מא׳ אוקיא שבולת נרדי אמומי וקרדמוני
ואקורי בא׳ שלשה זוזים דארציני משקל ארבעה זוזים
פלפל לבן ושחור ובארבנך ונלח ה׳ די בכל אחד ה׳ע
חצי אוקיא סוכר ברזל שלשה אוקיות חרדל אוקיא וחצי
על ארבעה אך חצי זוז יודק וינופה ויולת בשמן שקד ו
ויעג בדבש מוסר קצפו לאחר שלשה וי עם אצל הצורך

תערובתו במוסח אחר יוקח מירבולנש קבולש
ובל יקס ושיר אמלאגי ומרודאן ומאסיס ושדרנג הני
ג׳ משקל בכל אחד חלק כרונגי אדום ולבן ולשנאת
אכים ברלובר לשון צפרים באן לבן ואדום בכל אחד
חצי חלק יחוברו אלו הסמנים שחוקים במוסים ויוענ ב
בדבש מוסר קצפו ושוכן חלב ויעשה מעה הצי יד

כד

זעפראן הגדול והקטן ניכרין במעים וגא
רפואה הגדי ומועיל מרוע בני קר ומחלי׳
האצטומכא ומוסיף בתאות המאכל ומועיל מבלבול ה
הדעת וה שחורה ומתקן תנועת הפתיחה ומסיר הקיצבר
ומתקן הכליות והבקיה ומפתת החוצן תערובתו יקח
אקורי קושט בר אריסטולוניאה ארוכה ועגולה בכל א
אחד שלשה אסתרים פלפל אריך ונגביל בכל אחד הם
חם זה אסתרים זרע כרפס אניסון וכמון וזרע כמור
וזרע רטבה וזרע לגלנות וזרע גרגיר וזרענג אדום ו
ולבן ואגוזי העכבר וכמון כרמאני וזרע שבת מכל אחד
ששה אסתרים ונירופלי ואשנא וקלמי ארומטיק וקני
בלסמי בכל אחד שלשה אסתרים גור המלך ושיח וזרע
וגרגרי בלסמי כא׳ שלשה אסתרים וקסיא ריגניאה וב
ומאסיס וקרדמוני וקנילא כא׳ ארבעה אסתרים מירב
מירבולנש סטרינש ובליריקש ושיר אמלאג מנוקים מג
מגרעיניהם מכל אחד שמנה אסתרים יבחרו יבש ואל
ואליבורום לבן וחוחים וטרמאמור וזרע נו סקאמוניי
נגזי וזרע נוסקיאמי במוברו ושיבולי מרוני גני ושער
היגרו המלך וגרגרי אתרוג קלופים ועדוק ושטרמ
הגדי באן לבן אדום ולשון צפרים מכל אחד ארבעה
עשר משקלים ואגוז בוסקרא שלשים במספר ופרש
קנואים מגורדים וזרע פרגרסת מכל אחד שלשה אס
אסתרים זרע כבצא ואגבי מכל אחד ששה זוזים שני
ואסטרבי וקסטור מכל אחד שלשה זוזים מירבולנש
שחורים מנוקים מגרעיניהם ד׳ זוזים פוליאי איטריא
פיטוגריסו מיאו ופטרסליון ודרונג ורוסרברי כא׳ ששה
זוזים יחוברו הסמנים האלו עם קים ככמאים ויוקח
פאנד לבן כמשקל הסמנים הנזכרים כולם ושוכן החלב
כבקר כמשקל הפנאד והסמני׳ יחד ודבש שמוסר קצפו
כמשקל הסמנים והפנאד וש׳ כן החלב יחד ויוענו על ה
התאר הזה יוקח הפאנד ויתותך וירשם עליו שלשה ליט
ליטרין מים ויבושל עד שימוס ויתעכה וישוב כדמו ו
ואחר יוסר מן האש וירשם על׳ ו הדבש ו ה ה מוסר שו
שומן החלב ויערבו בו הסמנים השחוקים המנופים ו
ואחר יוקח פאניד ודבש המבושלים במעתש גדול וי
ויורה עליו הסמנים המתותים כשומן החלב ויליש
עד שישתו בכלי כאלו ה א׳ דבש וזמן ארוך ויוצנע ש
ששה חדשים ויעשה ה אחר זה השתיה ממנו כמשקל ב
בתחלת היום וכאחריתו ג׳ ימים וג׳ לילות במים חמים
או בקצת היינות תערובתו במוסח אחר אקורי
קושט בר אריסטולוניאה ע ולה וארוכה בכל אחד ש
שלשה אסתרים פלפל ארוך ונגביל כא׳ חמשה אסתרי
ומכוסח אחר כא׳ שני אסתרים חמורות הרטבה וזרע ב
כרפס ואניסון וכרויא וזרע שומר וזרע רטבה וזרע
פרגרסני וזרע גרגיר וזרע מנורצא ונזורי אדום ולבן

וכמון כרמאני זרע שבת מא׳ ששה אסתרים גירופילי א
אשנא קליטי ארומטיק ועצי בלסמי מא׳ שלשה אסתר
אסתו ים מל׳לוט סנ״ז ורנבאד גרגרי בלסמי וקשיא ל׳
ליגניאה מאסיס קרדמאני וקנ״לא מכל אחד ארבעה א
אסתרים מירבולנש כירובו וכלריקש ואבליסיש מא׳
שנה אסתרים יברוח יבש והדם יבש אליבורום לבן ו
וכרכבור וזרע גרשקיאמי כרברי וצניי ושם יבהלי כרי כי
ומישרין רגדי וכרטן וגרגרי אתרוג קלופים ועקרי וס
וסתריום וצגרי ומא׳ לבן ואדום ולש״ן צפרים
מא׳ ארבעה ועשרים משקל אנו בוקרא שלשים כם
כמספר שרש קשיאים כרברים וזרע פנגבשת מא׳ ג א
אסתרים וזרע בבציא ואבוכי מא׳ ו׳ זוזים אופי ואבצור
ואבפורבי וקושט מא׳ ג׳ זוזים מירבהלנש שחורים ד׳
זוד סראג הנדי ופיניגרינ ופטראסליו ודוקן וריוברברי
מא׳ אחד ששה זוזים יחוברו אלו הרפואות אחר הנפוי
ויוסם עמהם פאניד במשקל הרפואות כלם וילושו ב
בשומן החלב ויועג בדבש ויוגניע מבוי והשתיה משקל
שני עולים לחוק ולתלוש לששה מנה

כה

וזעפראן הקטן קרובים תועלותיו כן הגדול
יוקח ריטריאולא וקושט ואריסטלוניאה ע
עגולה וארוכה מא׳ ג׳ אסתרים חב אל רשאד והוא כו
מנשטראש וזרע שיקוטא מא׳ שני אסתרים פלפל ש
שיור וארוך והנגביל מא׳ ח׳ אסתרים זרע כרפס וכרואי
מיפרי וזרע לפת וזרע רטבה וזרע בצל וזרע גרגיר וע
וקוזרין ותודרי לבן ואדום וזרע כרתי וזרע פשתן וזר
וזרע חנדקוקה וזרע שומר ואבזארש וזרע אאלנ קלוף
וזרע לגלונות ופודנג וגארבי ואיניגרינ וזרע שבשרצי
וכמון כראמני וזרע שבת וזרע בביציה מא׳ עשרה זוזי
גאריאופלי קרדמוני גדול אשנא סראג הנדי ואגולא ו
וגם צפי ואגוה בושקרא וקלוטי ארומאטיק וחרנב ומזור ה
הבלך ומיכרין ותרנרי בלסמי מא׳ ב׳ זוזי קשיא ליגניאה
ומאסיס ונרגרי דרטך ולשון צפרים ואשפיק אינדי ם
מא׳ ארבעה ועשרים זוזים גיד יבש חמשה זוזים מיר
מירבולנש שחורים וקימבולש ובלריקש ואבליקש מא׳
שלשה אסתרים זרע גרשקיאמי לבן אופי אפורבי מא׳
ג׳ זוזי קשטו אסת שטות הנדי וחמר חורנבאר ובאן לבן
ואדום וריוברברי ודורונג וכלנגאר ואסטורק מא׳ ג׳ אם
אסתרים פאניד כמשקל הכל בהסכנים כלם ויעורב
וילותת בשומן חלב בקר ויועג בדבש מוסר קצ
קצפו השתיה משקל בטים פושרים

כו

מעוג לגלינוס הבקע זוה בחם כלי השתן
והכליות והמקוה ופותח את הסתיכה וגם
ומתקן הגוף תערובתו יוקח פלפל לבן ושחור א
אגמני קשט מר ושבולת נרד וקליפי
אזומאטיק סראג הנדי וזעפראן וזרע כרפס ואניסון ופ
ופטרסלי וזרע אורמינא וזרע רודא הררית חלקים שוי
יחוברו הסמנים הארג׳ שחוקים ויועגו בדבש מוסר קצ
קצפו ויעשה השתיה משקל ז׳ג׳ כבוי קליפת שומר וקליפת
שרש כרפס תערובת מנוסח אחר פלפל לבן
ושחור אבנוני וקושט ושבולת נרד וקנה בושם וסראג ה
הנדי וזרע כרפס זעפראן ואניס וזרע אורשינא פטרסיי
זרע רודא הררית חלקים שוים כיבש השתיה זוז בכבוי ש
שרש שומר וכרפס

כז

מעוג אחר לגלינוס מועיל לכאב הכבד
והשעול וקיא הדם תערובתו זעפראן ד
דארציני משקל זוז דודי ארבעה זוזים אלשיבים ארב
ארבעה ואנקים אשקננט שלשה זוזים קנה בושם שני
זוזים קשיא ליקניא אנטציקא פלשיקא ומירא מא׳ שני
זוזים שרף סאריס ששה אסתרים דבש ג׳ אוקיות צבו
צבוקים כנוקים פ׳ זוז ומן היין הנקרא שלא ט״ב פת ש
שיספיק יותק וינפה וילוג בדבש

כח

מעוג ארטימיש מועיל כן הנקרים וטב
ומכאבי הפרקי וכאבי הכליו והאצטר
והרוח תגעי המעים והשקוי והירקון וסבוב הראש ויה
ויחודו הוא בפרקים ובנשיכה והשתיה משקל זוז או
שני זוזים תערובתו יוקח אבאריק ואשארי ואקורי
וקירדמנא וזרע רודא ואגרבון ואוראיש יבש מא׳ א
אוקיא אריסטולוניא ארוכה ושרש סקימאן מא׳ ב׳ א
אוקיות אבזארש גריאופלי מא׳ ב׳ אוקיות גינציאנא רום
רומיית מא׳ ו׳ אוקיות שודרינ׳ וזרע כרפס מא׳ ב׳ אוקי
סנשוריאה דקה ח׳ אוקיות קשיא ליקניא וקושט מר ומ
ומירא מא׳ ג׳ אוקיות שבולת נרד ופידרנג הררי
ופיטרוש ליאון מא׳ ב׳ אוקיות נגדא ופראשי מא׳ ג׳
אוקיות קמיפיש אוש קמידראוס ושקורדיון מא׳ ח׳ אר
אוקיות יחוברו אלו הסמנים שחוקים ומנופים ויועג
בדבש מוסר קצפו ויוצנעו בכלי וישתה בימי האביב
תערובתו מנוסח אחר אבאריק אקורי את
אשרי קרדמוני זרע רוד אפורבי ופו ואיגריקי יבש מא׳
אוקיא אבזארש וגירופלי מא׳ ב׳ אוקיות גינסיאנא ו׳ אר
אוקיות שדרינא וזרע כרפס מא׳ ב׳ אוקיות סנטוריא
דקה ח׳ אוקיות קשיא ליקניאה וקושט ואריסטולוניאה
ארוכה מא׳ ג׳ אוקיות מירא ואשפיק נרדי ופודרנג הררי
ופיטרוסלין מא׳ ב׳ אוקיות קמידראוס
קמיפיטאיש אסקולבנדריון מא׳ ה׳ אוקיות דבש די מנקי ח
השתיה ב׳ זוזים או משקל אחד בעת האביב

כט

מעוג ארימטושיש מועיל בעצמי הגמרא
מנשטר אם ישתה כמנו שני שלישי זוז
במים קרים וכמאב הכבד בבוי נלעבין ולקוחת במים
פושרים ולכאב האצטומ׳ בחומץ מזוג ולכאב הכליו׳
ביין מזוג ולשאר הכאבים ולמחוק במים פושרי
ואם לא יהיה קדחת ביין הנקרא שלא כזוג ולהולדת דם
בחומץ מזוג בשעור פול ולכאב הכצלים כמוהו ולעוצ׳
הדם והרוח ביין ישן מזוג ויאות לכאב הראש ולבלבול
הדעה ולשטו אם ישתה בלילה וכן השעול היבש ישתה
בתחלת הלילה ביין מזוג ובעקיצת הנחשים בבוי סב
סבנגבין וירשה על המקום הנשוך ובועיל כן הארסים
ומני הכות אם ישתה בבוי גינסיאנא ולעקיצת הכלב ח
השוטה אם ישתה עם חלב ודבש מחובר שהוא כנ סם
תערובתו קח פלפל לבן וזרע גושקיאמי לבן מא׳ חם

חמשה אסתרים וזעפראן אתי כא' עשרה אסתרים אפו אפוריפיי וארנוניאן וסראג ופליוזרי ושרש יברוח ואל פו דאנג וקי' יא ושבולת נרד וזרע ברפם כא' ו' אסתרים ומטן בלשמי ג' אסתרים דבש כוסר קנפו שעור מספיק יולש ברבש ויעשה כאשר ספר ד

ל

אל מסכנג הוא מעון רב התועלת מועיל' כח בחליי הלוים והנערים ומהמניה שנתם ו ומהלקוה והרפיון שבהם והקולנג שבה ומועיל לרוחב ומחנקתם ומשוה תוספת הגרות ומתקיש רוח הרוחם ת

תערובתו יוקח קסיא ליגניא וכפר אפרנך ושר השרש יברוח וזרע פיקטא וזרע סוכר תרנרי בלסמי ו ואריסטולוניאה ארוכה ועגולה וכסף ונענבר כא' ד' זוז' קורדמוני יד' זוז אופי וקושט ואגוז בוסקרא ומירבולנש כרכמיים כא' יב' זוז גרופלי כד זוז קבלא ומעגג אל' ק קשורי תוכיך ברבומי וזרע שולי כא' ב' זוזים אכוריי ת' זוזים שירפיני ודרונגי וצורי ושבן סאטראנין כא' ו' ע זוזים ליואסטו ובאכיש וספרי ועפראן כא' ו' זוזים בב מגאסטו' זוז' אצטורק ליקידא טו' זוז' מודראשאקרון אי עלי' הדם ואגוז סיקרי וזרע אבחל כא' נ' זוזים יודקו ויגפה ויולש ברבש כוסר קנפו ויעשה

לא

תאר אל כסינא ובלטין אלקטירי הקט העצריה בו יתבח קריצוש ארומאטיק ו ולאורן הברשם ולבונה כא' ד' זוזים ארשנא ומנכי חוץ ועפראן כא' זוז אשטורק ארכקה זוזים מוסך ולינגא א אלואין כא' חצי זוז יולש ביין ישן ריחני ויעזב עד שי שיתאדם ויעשה

לב

מעון המוסך המועיל במפיקו הלב ומכל החליים ומוסמרה ובקוצר רוח והיא רפואת הנפש תערובתו יקח זידואריאי ברונג פאריש בלתי נקובות קקברי אלבותים לא' זוז מושי זוז וחצי באן לבן ואדום סראג הנדי שבולת נרד קרימוני קנן וגרופלי קסטור כא' באלו זוז וחצי זנגביל ופלפל ארוך כא' ב' דאניקים מוסך שמיניות זוז יודק הכל ויולש ברבש נא השחיה בזיקן ביין ריחני

לג

מעון מסך אחר מועיל מכאב הכבד והוא והאצטומכא ושמם ומתיר הרוח והנפח תערובתו יוקח מוסך שני זוזים ושבולת נרד וקסיא ליגניאה וסראג הנדי ולאקא מנוקה וריוב ברי כא' ב' זוז' נינכיאנא רימיים ב' זוז ם זעפראן ואביאוס וזרע ברפס וכשטצי כא' ד' זוז' ז דארציני ואריסטולוניאה ע עגולה כא' נ' זוז' ליגנא אלואין וגרופלי ומירא כא' ז ז.ז וחצי יוקע הסמנים האל' שחוקים ומנופים ברבש ם כוסר קנפו וילגע בבלי ויעשה השתיה בזה במשקל גבים חמים

לד

רפואת המוסך באפסנתין והיא מועילה במפיקת הלב ובבלבול הדעת ומטורשות השפוי מוכע ומגנבת לחלוחית האצטומ' תערובתו אפסנתין ואלואין כא' ה' זוזים ריאוברברי ה' זוזים ד אמיאוס ה' זוזים זעפראן וזרע כר ברפס כא' א' ד' זוזים מוסך ואספיקא סלתיקא וסראג ום ומירא כא' ב' זוזים קסטור זוז וחצי יעורב וילגע ברבש

רפואת המוסך מועילה מטחורות האדומיין תערובתה מצטכי וזעפראן כא' זוז וחצי פוח אפסנתין וכלישי ואפיתימי כא' במשקל זוז ליקא אלואין כא' זוז וחצי מוסך חצי זוז זרנבאד דרונג כא' ב' זוזים בדולח קקברי ואלבות ומושי כא' סני זוזים אל עין בו זוזים ודבש די ספק השתיה השלמה משקל שני זוזים ב בבים פושרים

לה

רפואת מסך המחזק המועילה במפיקת הלב וחליי הטחורות וקוצר רוח הכבד ופלאג ועצות הפה והרבועי תערובתה יוקח זוראריאי ודרונג פירליש קקברי ואלבות נ' זוזים ושליש זוז שדיקי קורדי ב' זוזים באן לבן ואדום סראג הנדי ושבולת נרד וגרופלי כא' ארבעה דאנקים מוסך דאנק וחצי ודוכו הסמני ויונפו ויוקעו בו בס ז דבורים סולא כנגאו אם השתיה חצי במשקל בבים פ פושרים

לו

ברפואה מוסך אחר מועילה לאותם החליים בעצמם תערובתו יקח זרנבאד ודרונג ובר לוח קטנים וקקברי ואלבות כא' ג' זוזים ושליש זוז ומושי כא' שני זוזים באן לבן ואדום והמולק נרד וסראג וקרדמוני וגרופלי כא' ארבעה זוז סור ד דאנקים ואשנא ופלפל ארוך וזנגביל כא' זוז ושני דאנקים קסטור ב' דאנקים מוסך טוב משקל יקטן ו המשי קנצים קטנים עד שישוב כמו אבק ואחר יעשה מבכתו עם חבר ודלח ואלבות וקקברי ושחק היטב וז וידוקו שאר הרפואה ויוקעו ביערת דבש השתיה כמ' חצי משקל בבים פושרים

לז

ברפואת מוסך אחרת מועילה לאותם החליים בעצמם תערובתה יוקח אפסנתין ואלואין כא' שמונה זוזים אשפיק נרדי ומוסך וסראג ומירא כא' ב' זוז' ראשוני' ששה זוזים ואביאוס ועפראן וזרע ברפס כא' ד' זוזים קסטור ב' זוזים וחצי יודק ויולש ברבש השתיה השליש במשקל

לח

מסח רינא גדולה בלטין שנויטה כנגא הרפואה הזאת מגנה התועלות מכל החליים הקרים והרוח העב ומכאב הטחולים והיטולים ומקור האצטומכא ומן העכול וקולנג ועוצר השתן בהקור ומלבנה ורעשבו השתן תערובתה קסטור אופי דארציני וגושמי ו ופו וכיאו ודוקו כא' זוז פלפל שחור וארוך גלבנום ז וקן סש כא' ד' זוזים זעפראן חצי זוז ימס בת שיאור להכם בבי הרבש וידוק הרבש רכם וגלבנום קם יתבא ויולש ויעשה אחר ששה חדשים תערובתו במינה אחר יוקח קסטור ופלפל שחור וזעפראן וכאינו וחק ואשארי ואפו ופלפל לבן וגלבנום כא' ב' זוזים קסט זוז דארציני ב' זוזים יודק ויגופו וילגע ברבש כוסר' נו קנו

לט

סתריניא קטנה ובלטין סאגמניאה כוסר והיא בעניניה יוקח קסטור אופי כא' עם עשרה זוזים פלפל שחור וארוך

ופלבנום ומירא וקושט כא ס זוזים דארציני ומאו ומו
ודיקו ואשארי כא עשרה זוזים ועפראן רובע אוקיא ג
ובנוסח אחר ונגביל אוקיא אסטורק ליקירא ג אוקיות
ובנוסח אחר קשטור ופלפל שחור ועפראן
ומאופר ודוקו ואשארי ואופו ודארציני ופל
ופלפל לבן כא זוז קושט זוז ידוקו הסמנים וילושו ברב
בדבש ויתישן ששה חדשים השתיה חצי משקל בבים פ
פושרים בריקות נפש ובנוסח אחר השתיה כא שכין
דאנק עד שני משקלים ובנוסח אחר השתיה כפול וי
ויאמר שישתק כמנה כבו קראנ וירשה לארס ולרוח
הרחם ומעוש הלידה והנדות וימס כמנה כפול כשמן ל
ללי ויונח למשה בצמר ויכם כמנה כשמן ונבק יתניח
מפנה האשה ותעטן בה גם כן ולכאב החזה והשיעול ות
והכליות ומיעוצר השתן מן אל בדרא ישתה בגרעון בין
הנקרא מלא זו ולקבמא משקל בשלא חי

מ

אמירוסא ובלשו אמרוסיא היא המועילה ב
מ חולש הכבד והשחול וקטיי ופותחת הסתימה
ומבירה משתן ומפתת החצץ בכליות ותועלתה
בתולת השקוי תערובתו יקח דוקו כמון כרמוני עצי
בלסמי וקשיא ליקניאה וקרדמוני ופרח
אסקינגט וזרע כרפם כא זוז פלפל ארוך וקושט כר מ
כא חצי זוז כאר ג זוזים כרגרי לבר עשרה כמספר אק
אקארי ועפראן כא שני זוזים יחוברו אלו הסמנים שח
שחוקים ומנופים ויועט בדבש שהוסר קצפו השתיה ב
כלוז במים חמים

מא

אנאקרדי והוא מעינ הבלדור ובלשון
אלבילאדהריאון ומועיל מנבאות הפר
הפרקים הנקרא זכוכאבא תערובתו מירבולנש
סחורים כלריקש ואמבליקש מכל אחד
ששה ושלשים זוז קנה ארבעה ועשרים זוז אספודי ש
ששה זוזים קרדמומי ג זוזים סיפרי ג זוזים אנקרדי ו ז
זוזים פלפל שחור וארז זנגביל ופלקמוני ואניסון כא
יב זוזים ידוק וינופה ויעורב עמו פאניד מסקל שש . מ
כארת זוז מותך במים בשעור מספיק יועט הסמנים ויד
ויומכן הכלי אשר בו הרפואה בשעורים ששה חדשים
ואחר יעשה

מב

מעוג הבלאדור ובלשון קונפיקטיאו אנ
אנקרדי מועיל מכל מיני כאבי האצטו
ומועיל מכאב הראש הישן סבוב הראש האצטומכתי
הקשה יוהזה ומכאב החזה והכבד והשחול והכליות ו
והמות וכאבי הרחם והנקרס והצרעת והגרמות וח
וחולי השחורה תערובתו אשפיק נארדי ומאו זע
ועפראן וקשיא ליגניא ומראג ואפיתימי ואשקיננט וכ
ונרגרי בלסמי ואריסטולוגיאה וגירופלי ונרגרי באן ו
וזנגביל ואלואין דילי ומירא ושכן בלסמי כא אוקיא מ
מצטכי ודבש אנקרדי אנאריק כא ח זוזים שרש לולי ת
הכליותי שתי אוקיות קלפת שרש שומר שלשה ליטרא ח
חומץ שלשה הגין ישרה קלפת השומר בחומץ שלשת
ימים ויושם בקדרה ויורתח רתיחה נקלה ויסנן וישוב
השרשים ויצורף לחומץ והוא ליטרא וחצי דבש ויור
ויורתח באש רכה עם פחם עד שיתעבה בעת השתיה

ב זוזים עם המשקה הנאות הענין

מג

מעינ אחר בלאדורי מועיל מן הצליג וכיוצ
בו נן לקוא והרפיון וכשחצה הפוח וכ:ב
וכזכמו תערובתו אשפיק נרדי קשיא ליגניא והדאג
הנדי מירא ועפראן שית ארכיני אפיתימי פרח
אשקיננט ומאו ודיאוברברי ונרגרי בלסמי ותירוספלי מ
מא שני זוזים ונרגרי באן קלופים וזנגביל כא אוקיא
סליקא ודבש אנא קרדי וקורכיל כא שלשה אוקיות אנ
אנריק שני זוזים ובנוסחא אחרת שכנת זוזים אלואין סי
סיקטרין א אוקיא ודיאוש כ אוקיות קלפת שרש שום
שומר ג ליטרין חומץ חזק תשעה ליטרין ישרה הקלפה
בחומץ שלשה ימים רצופים ויבשל אז בקדרה ויורתח
נ רתיחות באש רכה ואחר יסונן ויושלכו הקלפות ויחזור
החומץ בקדרה ויוצק בו הדבש עליו י ליטרין וחצי ויב
ויבושל באש רכה עד שיתעבה ויזרו עליו אז הרפואו
השחוקות המרוצצות ערבם ויעשה הבעת והיא אחר
ששה חדשים השתיה השליטה זוז במים פושרים

מד

ארשטון הגדול פירושו המעולה המועיל
בקור הנשם ומן השרפון הנקרא שיש ג
ומן החרחור ומא ג הבטן והקרחת המעורבבת ומהרבי
ובהרביעית ונהקולנג ומכאב הרחם תערובתו יקח
אפורבי ועפראן וקשיא ליקניא ואמומי ואופו ואקסיא
וקושט מירא ואשפיק נרדי ונובא ארביקא וזרע קוקין
וזרע תנרקקא וזרע אורטינא ודילי ולבונה ודבק וטום
וסוסאק ונפרית כרכומי ואצטורק ופלפל לבן כא ה
זוזים פלימרי וזרע סיקליאבן והוא ארדיון וזרד יכש
וזרע כרפס וזרע אל פאנגאר וזרע אתרת מכל אחד ד
זוזי אביאוש וזרע טרבשקן כא ארבעה זוזים וזרע אל
חוד זוז וזרע נשקיאבי עשרה זוזים כרשם וזנגביל כא
שני זוזים ומהם מי שלא ישים בו פלפל ידוקו היבשים
וישרו הנסמים ביין ריחני שלשה ימים עד שיתך ויושם
עם הדבש ואז יוצק עליו שמן בלסמי המוב אוקיא ות
ותעמוד על האש בקדרת אבן ויבער תהיה אש עד שי
שירתח שתי רתיחות ולאחר תוריד מעל האש ויתישן
ששה חדשים והשתיה השליטה משקל ומכל מה שיתישן
יהיה יותר טוב

מה

ארשטון הקטן מועיל בכל מה שמועיל
הגדול תערובתו יקח אופי אופן
וארבעה זוזים אקסיא ופלפל כא אוקיא פרי
פלימרי שלשה זוזים אמומי שתי אוקיות קשיא ליגניאת
רובע זוז ועפראן ג זוזים נפרית כרכומי אוקיא איאופ
איאופורבי ג זוזים אשפיק נרדי אוקיא ינופה ויועג בד
בדבש

מו

דחמ-יתא ובלשון דיאצרת היא המועילה
בסתימות הכבד והשחול וקור הרחם והש
השיעול הלח והרביעית וקוצר הנשימה וירקון סימני
והרפיון תערובתו יוקחו זרע סיקוטא דנק וחצי
הלבונה עשרה זוזים אריסטו
אריסטולוניאה ארוכה ודיוברברי כא עשרים זוזים זר
זרנבר ודרונגי כא ארבעה זוזים מצטכי ונרגרי בלסמי
ועפראן ונזר המלך ואשפיק נרדי שלשה אסתרי ואלו
הסמנים השלשה בנוסח אחר הם שנים עשר זוזים סיפ
סיפרי עשרה אסתרים אלואן מקשרי ארבעה עשר

זוזים טירופלי ששה זוזים אליבורון לבן וורד אדום יבש וקצת בא ששה אסתרים ופלפל עשרה זוזים אלו הסב הבבנם שחוקים ומנופים ומרוקים ויונע בדבש בוסר קצתו ויעשה

מז

באר נחג ובלטין בדיבוריני תועלתו כ כתועלת הדיבריתא תערובתו זרנבד ודרונגי אופי וקנטור וגליטורי ופלפל שחור וארוך וקס וקסיא ליגניא והוא בן אלמחוס וזרע נשקיאבי וקנט לבני ואפופנק ועפראן בא ששה זוזים פיניגריג ח זוזים ברולה ב זוזים נלבנום וכירא בא שנים עשר זו זוזים יודק וינופה וילוש בו בס

מח

מעי נ ברשיעיי ובלטין אל נרישי מועי כבאב הראש הישן ישתה ביין מזג ויע ועם דבש ובים פושרים ומועיל לנכפים אם ישתה בם בבנר והוא מועיל בן הזוה ובן המורסא הקשה וג מפסיק הבוחרות הנוזלים אל העין תערובתו יוקח כירא קסיא ליגניאה ופלפל ארוך ודארציני וססליום ואפיכי בא ארבעה זוזי אשפיק נרדי ופרוה אשקינגם בא שני עשר זוז ועפראן חמש עשר זוז זרע ברפ הררי טו זוזי אניסי זרע כרוים בא ב זוזים פלפל לח זוזים לבני וקר וקסט ורובייא ואטרי בא ז יודק ויגופה הדבש וישרה ה כוסים ביין מבושל בעת ואחר ילוש הכל בדבש והש והשתיה ממנו במים פושרים בריבות נפש

מט

בעת אמתר פלים ובלטין סיטרינא שי שילים בלומר ברבובי בשיח מועיל ם בחליי הכרה השחורה ומשכח ומועיל לדפיקת הלב וב ונאבי העקרים ובאבי הרחמים תערובתו פלפל לבן ונגביל וכלת הנדי בא ששה זוזים אופי ואיפורבי וקס וקסטור תירופלי ועפראן ומצטכי ופליטורי בא ה זוזים קיסט ו זוזים פאשרא ופטירשיד ושפרי זרנבד ז זדרונבי ואריסטולוניאה עגולה בא ב זוזים ממכן בלש בלסמו וכי כבפורה בא ד יודק היבגרת וישרו הטרפי ביין ויונע בדבש בוסר קצפו השתיה לכל אדם בפי כוחו

נ

מעג אטריס ים ובלטין קנטרסיאי ניגרא פיים כל וב שחור מועיל בן הפלג והפתסב והכרה השחורה וכל העלות הקרות תערובתו יוקח זרע שיקוטא מאה ועשרים זוז אפופנק שלשים זוז קנח וחלבנום וקשואים במדבר ים בא משקלים זוז אקורי והרדיפין וארבוניא ואריסטולוניא ארונה ועג זה ח זוז וזילי אורק ואלבריום ופרט ה ומיבויקסטור ושרש כהן קנטוריא וגפרית ברכוסי זו וזרע נרגיר ופרוג בשמן זרע הדרית בא ב זוז וש ו ואיפוריבי ונושקיאבי ופלפל לב ונגים ובלת הנדי אר אדום ובלת נפסי שחור ושרש ברוח ושרש נושקיאבי פליטר וכירא ואלואין ולבונה טיטרג בא עשרים זוז אשפיק נרדי ומסטיק זרנבר ודרונג בא ח זוז ועפראן ג זוזים יודקו היבשים וישרו הטרפים בקיטראן בנע בבנני שעור שיספיק ואחר יודק ויעורב ברפואות כלם ואחר יטמן באפר ב חדשים ואחר יעשה אחר זה הש השתיה בבני שלשה משקלים לחזק ולאבעוי שני משקלים ולחלוש במשקל ולחולים כפיפי

נא

מעזנ לאבי כסלם ובלטין אלבנופלים ויקרא מושיע והוא במשרידיכום הוח ומשקיטים הכאבי בכל רוח ובכל חולי נגביו ומרטיב השכל ומועיל מכל כאב ובשינים תערובתו יוח אופי נושקיאבי לבן מא עשרה משקלים אפטרבי ז זעפראן ואופי כרדי פיניטוי וארנטיס שלש וקרדמוני ופלפל ארוך בא חמשה חמשה משקלים יודק ויגופה וילוש בדבש מוסר קצפו השתיה חצי משקל לקטן ולגדול ולקטן כמשקל דאנק

נב

מעג השום מועיל מי מוהק ואל כרא והליוה ובאה והלבנה ומרפא בבה וגו ומזכך הבריאה ומיחזיר בעליו כתאר הבחור ומועיל בכ מכל חולי ישישה כסתר ובתנים הגוף ומיכבש העצה ו ומעציר המכבע תערובתו יקח מקרד ודעינים א בבנינים יקור לזם בבים עומם וא ואחר יבושלו באש רכה עד שיפתחו ביציהם ויפתח הזרעינים ואחר הבגן ביציהם ואחר יקח שום בנקה גרגיר נריגיר והבשלהו בתוכם עד שיתבשל השום ויש נבוח ואחר יוצק עליו חלב בקר הלוב שעור שיכסהו ויגבר עליו ארבע אצבעות ואחר הבשלהו כמו רב שיושב כחלב או שיכחיד להנגב ואחר יוצק עליו מע ן חלב בקר בשעור ואחר תבשל ו באש רכה עד שינגבהו ואחר הלושיו בקדרה נחשת עד שישוב כ כעיסה ואחר יוצק עליו די שיהנם היותר עליו שעור ארבע אצבעות דבש לבן זך ותבשילהו עד שיתקשה ויתעב ויהיה כן ואחר שים על כל שני ליטרין בן הזם שנים עשר במשקל הורדי לבן ואדום שלשה משקלים פלפל עשרה משקלים לכלונת י במשקלים בכבן בא כראפני בא עשרה משקלי גלנגאר ובנוהר ראתי וחמשה משקלים פלפל ארוך יודק הרפואות ויתן עליהם ויעורב ויושם בצלוחית שעה ויוקח בבני מש כאגוז על כל ענין

נג

אתנסא הגדולה ובלטין אמאנאסיאה כ כאנגא אשר בה בבר הואב המועילה ל לכאבי הכבד והטחול והאצטמכא והרותו וו שנגריא ומועיל ניסן ולאותם שיקיאו הדם והוא מפסיק דם זיבא ובאבים כמעוג הכושיע ועוכרת אפלונייא הופרין ל ה תרדוכה ולשלשול ולהזלה ולכאב ולרוח שתי הבליות והמקוה והגניחה והשעול ובגקה החזה ומועילה באם באמצעית על השחורים והשתיה ברובע משקל עד חצי משקל תערובתה זעפראן וכירא ואופי וקסטור חרע נושקיאבי וקוסט וקרדמומאו ואשפיק נרדי ופוליקריאה ופיגביר ובכבר הזהב הקרן ה היבון מקרני העז ויכפסו בה שראוי להם ביין ויונע בד בדבש בוסר קצתו ויעשה אחר שנה חדשים

נד

אתנסיא הקטנה ותועלתה כתועלת הגדולה בענבה תערובתה אצטורק יקח זעפראן קוסט וצבולת נרד אופי קסיא ליגניא בא ד זוזים טו ע שת פוליקריאה שנבה זוזים שרש ירולי גנים ע עשר זוז דבש בשעור הצורך השתיה כלוז בבה שנאק בן הבשקים ובגנות אחר תוספת שני משקלים והם כיס

ועצי בלשם מא״ד זוזים

נה רפואת הכרכם הקטן ונקרא די אקורקימא מיגור מועיל מחולשה ושקוי ושהתחלת השקוי ומונע תוליתו ומיפה המראה ומועיל מרוב החלישה הנרשמים. תערובתו יקח אשנין נארדי כור קסיא ליגנא קשט פרח אשקננט דארציני ועפראן מא חלקים שוים יורק ויונפה וישרה הבירא יום ולילה ביין מבושל ויעורב הכל ויולש בדבש מוסר מבצי ויונע בכלי ויעשה ובנום. ואחר יש תבורת תא הטשנק נרדי אשפיק פליוקא

נו תאר רפואת כרכם הגדול ונקרא דיאקור דיאקורקומא מאגור טמלאכת גלינוס מונע בוליי מהם אלים הישנים והזוים בכבד והטחול בן ח דקקי והעצמי ומועיל לסתומה הקורה בכל כלי המזון ו ומגרש הרוחות הנקבות בהם ומבשיר השתן ומועיל לכל כ״מני תכלית והמקיה והיחום הקורה בן הליחות העבר ומן הקשי החוה בהם ומן השקוי. תערובתו יוקח זעפראן שנים עשר אז כורא ושור ד׳ זוזים שבולת נרד ג׳ זוזים אניש ודוקן דאשרי ורוובדברי ופצוטיליאום מא ד׳ זוזים קושט קסיא ליקניא פרח אשקננט ונרגרי בלסמי משקל זוז פר. שני זוזים בין ורקלי ציאוז ופוליו ופוליקריאה תיגרא מא ג׳ זוזים שמן בלסמי וחצי אוקיא. כורא ד׳ זוזים ובנוסח אחר תבורית בלסמו נרנרי במן זוז קורדיש רומי שלשה זוזים ידוק וינופה וילוש בדבש אחר שילוהו בשמן בלסמי השתיה מן כמשקה הדבש

נז רפואת עלף הגדולה ונקר דיארנף ומועיל תועלת רפואת הכרכם ומפתת הקצון. תערובתו לך שמנה זוזים שקף קלקי דארציני סראג תנ ובריופלי מא חמשה זוזים בבליסיוארש ובאו ופו ובור ומירא ואישנוף יבש מא ר׳ זוזים שבולת נרד יב׳ זוזים דוקו זרע כרפס ופטרוסלינן ומסן כראכאני חנגביל מא ד׳ זוזים גליציאנא אריסטולוניאה ענולה מא ז׳ זוזים א אשארוני זוזים ועפראן שלשה זוזים פו טו זוזים נרע נרגרי בלסמי וקסיא ליקניאה בעצבי קנה בושם רולי בא ז׳ זוזים ביין ויגליציאה יב׳ זוזים וחצי נערא אישק אשקננט מא נ׳ זוזים דיאוברברי טו׳ אורא פלפל שח טורי וקושט מא י׳ זוזים וחצי שיאליגום ושמן בלסם בלסמי מא נ׳ זוזים וחצי יורסו היבשים ויונפר ויבסו ה הנבשים ביין ריחני ויונע בדבש שעור הבספיק והשתי והשתיה בליז בבה שיאות כן המשקים

נח רפואת הלך הקטנה ובלשון דיאלקא כי מיגור המועילה בחולשת הכבד והאצט והאצטומכא וקשים וקורים וקושי השתן ופותחת הם הסתומות. תערובתה לך וקושט ונרגרי לבר ותור ותורמוס ופינינריס ופלפל מא שני זו זוזים ריוברברי שלשה זוזים דבש כשעור המספיק והש והשתיה משקל זוז בבי בשול אפסנתין ובנוסח אחר תם תבורית נרנרי לבר פרח אישקננט

נט מלאכת אל קופי ובלשון אל סוקי מועיל מהשעול וקושי הכבד ופרלשין

תערובתו מירא אל בבת מכל אחד ארבעה זוזי שבלת נרד ועפראן דארציני קסיא ליקניא משקל זוז ערה אי אישקינגש קנה בושם הלי מא שני זוזים וחצי ובנקבת הנכחאות תבורית הילי ומאקל גוס עגוקים נרוגים בנוקים בחרצניהם ונידם חמשה ועשרים או דבש ש שעור המספיק השתיה משקל זוז בבשול אר צוף יש יום כה פראצי לשרות מהמבנים עם הצמוקים ביין ריחני ו יודקו היבשים ויונפו ויתער א גמבה עם דבש ויעו ויעורב הכל היטב

ס אפלוניא ונקרא פלוניאום הרומיית הפרסי הפרסיי מועיל מחליים רבים ובכל שכן ם בכאבי הקולנג והוא משקיט הכאבים. אמר גלינוס במיאמיר והוא ספר עשרה מאמרות ש״ל אשר ספר בו סמור ופילוניאר שם אמר שלמרתו בספר כי שהמציאו אשר היה פולון הפרסיי והועלותיו לסמי הגו׳ תועלת גדולה ותתקן הכאבים המתחדשים בעלות רבות וזה כי כי אם יתחדש במעי הנקרא קולון והוא כאב קולנג וי וישישה בבטנו בעל הכאב פעם אחת ישקיט הכאב ואם יבתן לפי שיש לו קושי יציאת השתן או כי שיש בו חצץ בזיקי ו׳ רעילהו ויבריא השיעול והכשימה הנצבת המזון והטישי והבריצה והכאב העוכר המתרוצץ ואם תשוקת לריקקת הדם או לקיא הדם והחול בינו ובין המות ויתו ויתאבטהו ותשקיט כל כאב יתחדש באברים ובקרבים והשעול והכחנק והפוקות והנגלים והורדי בן הראש תערובתה פלפל לבן וזרע נרסקו אמי מא עשרים משקל אופי עשרה משקלים ועפראן חמשה משקלים איפורבי ואשפיק נרדי ופליטרי מא משקל קסטו זרנארי ברולת בלתי נקוב ושאל מא זוז דבש מוסר קנגאר די ספק וה והשתיה בזרעין במים פושרים

סא אפלוניא הפרסית ובלשון פילוניאום פ פירסיקום מועילה בחולת הגרות הם והטוזרים והתבת הטבע והמסתו ולאותם שיראו דם במעוברות והרותות הקורות ברחמים ושובר העוברי ומחזק פי האצטומכא. תערובתה פלפל לבן וזרע נ נרסקיאמי מא עשרים זוז אופי ושין חתום מא עשרה זוזים זעפראן חמשה זוזים אפורבי ואשפיק נרדי ופ ופליטרי מא ב׳ זוזים קאשור משקל זוז נרנבר וורונגו ובורולת כלתי נקוב ומבך מא חצי זוז קבסור דאנ וחצי דבש מוסר קצפר שעור ממפיק השתיה זוז בנות שיעורת בן המשקים

סב מעט הבאבנני המועיל מהשחיטים כם בגניפה והליות ולאותם שישתינו דם ם בגרסה. תערובתו זרע נרסקאמי וזרע כרפס וזרע שומר מא שבעה זוזים נרגרי קשואי חמשה זוזים ובנוסח אחר ב׳ זהים כמרפאן זרע אסיטורסא קלור ועפראן ולוזים צלוי ושקר יום פרי קלוזים מא׳ שלשה זוזים נרגרי בבאבנני חמשה עשר בם בבספר דיאגנאן ארבעה זוזים יורק ויונפה וילוש ביין מבושל השתיה כמשקל זוז בזוגריקון הוא קאנדריקון או מי הדבש אחר שפה תרשים

סג

רפואת הסגינית ובלשון דיאארונדיגי המועילה בכאבי הגרון והמחנק וכאב פי הטבעת צדי הבטלים תערובתו אניש זרע כרפס אביאוש פרח אישקינגט שרש לידי דארציני וא ואמומי ואריסטולוניאה ארוכה אלום היבשי זרע שיק שיקשא ומירה ורינליציאה קשיא ליגניא זעפראן מא אוקיא בעינ הקרפוס עא הנקרא קרוקו מגניטיש וזרע ורד או ורדים יבשים חדשים מא שלש אוקיות אשפי נרדי ואמירום מחטה מא חצי אוקיא עפצים פנים מ מבוצעים כשעור שבנה בבסבר יותק ויגופה ויועג בדב ברבש מוסר קצפו ויעשה ירוקה כמגר שעור עפין ויובם בבי הדבש או כמי ו שעור או כבשול ורדים ועדשים י ומרס ויקליציאה ויתקרער בו ויעשה גב ביין הנקרא סולא שלשה או ארבעה פעמים ביום

סד

קרפומעא ובלשון קרוקומאגנימיש הנ הנכנס ברפואות הסגניות זעפראן דא דארציני מא שני זוזים וורד יבש אמומי קושט בא זה מ מירא ד זוזים שרש ליקוריציאה לידי וסראנ הנוי מא שני זוזי וחצי יותק וירד ביין ויועג בעונג ויבונבו בצל

סה

רפואת הגפרית ובלשון דיאשולפור או אולי הרפואה הזאת ישוה לתריאק ומרע ומועילה מהקרחות הקרות המקיפות ומהקרחת הרביעי וקרחת לבנה והשעול וכל שכן הישן והדקיקה והליחה רצ ראות הנשיבה ומועיל מן הרפיון ומועיל מן השקוי וה והשחול בנער השתן ומוציא החצץ ואחר מועי בעקיצת העקרבים והנחשים תועלת מבואר וכפלטות במגע מבי הבות הערובתה גפרית כרכומי זרגיך לבן וקק וקרדמוניאה ואצמורק ומירא מא ח זוזי רודא וקושט מא ב זוזים קשיא ליגניאה שנים עשר זה פלפל לבן מב זוזים יורקו הרפואות ויועגו בדבש ויעש אחר ששה חדשי וישקהו מכנו העלול קודם הקרח כפי שעור שניר

סו

מעונ החלתית מועיל מהקפי הקדחות גם ומסיר הקדחת הרביעית בעת הבשול וד ודוחה הזק העקיצה ומש עקיצת עקרב ומכבות ומוציא ביום תערובתו חלתית פלפל ומירא עלי רודא הלקים סוים יולש ברבש ויושתוה מכנו במשקל צו ול ולעקיצת עקרב ביין ובקדחות בסכנגבין קודם החקף ב בשעה

סז

מעת כלה הנדי מנקה האצטומכא ועוצר הקיא הלבניי והשחוריי ומבריאה הזקי ההוה מן הלבנה והשחורה תערובתו פירבולנש שחורים ובלריקש ואבליסש וקבולש ואש ואסטיקדוס מא שלשה אפיתימי ארבעה זוזים יורק וי ויגופה ויולש בסכנגבין השתיה משקל ג זוזים וישתה ב בבקר ברקות נפש בבים פרשרים

סח

רפואת הקרסט המועילה מכאב הכבד והאצטומכא תערובתה דארציני קשיא ליגניאה קושט מא ל זוזי אנים זר רע כרפס מא עשרה זוזים אסארי תשעה ועשרים זו

(המשך)

ועפראן ח זוזים ריובריברי ו זוזים פרח אשקינגט ומירא מא כד זה ישרה המירא ביין הנקרא יגלו ויש ויסוגן וישתו הרפואות ויועג בו בם דבורים מוסר ק קצפו והשתיה ג זוזים ברקות

סט

מעונ קאפר המלך ובלשון קאבט המ המועיל מכאבי הפרקים והנקרס מס משקיט לכאביהם ומונע אותם פתח פתחאוש ומהקדחות הגרושת ובאב השחול והחולה ח העכות וקיצר הנשימה והשעול ונגעי והמעים והלח ובאבי העין והגרון אם ישתה יובשים ושובר הגוף אם יקחוהו מחברים החזקים תערובתו יוקח זרע הדא ברפרית ופראשי וסקורדיון וקמפיטיאוש ואנמנתן וגינסיאנא רומיות אסטיקדוס קרונבנא ואסארו ליק ליקורא מא חמשה משקלים מירא וזעפראן וקושט מי ופלפל לבן ואשקינגט רפונלית גרד ואיפורבי וקלמ מ שורש יברוח וארמוניאק ופרונג זרע שומר וזרע בלנא כברית אקליפת וורד ארום יבש מוסר המסוטרות מ וגרגרי בלסמי מא שלשה משקלים דארציני שמנה מש משקלים קשיא ליגניאה אוקיא ומחושת פוליקריאם וו וזרע חנרקיקא ושרף שקדים מא ארבעה משקלים א אופי וזרע נרשקיאבי ששה משקלים והוכרו הרפואה האלו שחוקים ומנופים ושרויים בהם הראוים ביין ש טוב וך והוא השרש ויועג בדבש מוסר קצפו ויתגע בב בבלי ברקות

ע

קפס נאנן הגדול ובלשון אל קאלקאטאין מאגנום מועיל בחולת העוברים ונאבית הנשים ומכל החלים והיא רפואה הטית תערובתה יוקח ארשי במשקל ארבעה אסתרים וב צגו אישקי וצולי אפורבי ששה אסתרים ושני זוזים ושני ש שלשים אסובי שלשה אסתרים וארבעתיק קושט מ ב אסתרים וארבעתיק פלישרי ששה זוזים האזומאן ופאטיר כאפיר והוא בשטראר בא ארבעה זוזים מי שני אסתרים כסף שרוף ששה זוזים וגרד ארום יבש מוסר פסטרהותו ששה זוזים זרע רודא ד זוזים זרע כרפס שני אסתרים סכר ששה זוזים א אמיאוש ד זוזים זרעגנושקיאבי תשעה אסתרים ושני ז זוזים זרע לגלונות עשרה אסתרים גרגרי קוקין קר קלופים שמנה אסתרים גפרית ברבוטי ובנאת אסתרים נוטא שלשה אסתרים ושני זוזים אנטורק ליקדאש שלשה אסתרים ושני זוזים וארבעתיק דולי אזיק שני א אסתרים לבונה זכה ח אסתרים ושני זוזים גלבנום הא תשעה אסתרי ושני זוזי וארבעתיק רבש כנוקה תבשי אסתרים וארבעתיק ארמוניאק שני אסתרים בגנבי ש שלשה אסתרים וארבעתיק אריסטולוגי עגולה ג א אסתרים וארבעתיק שרש לידי הבליתי שלשה אסתרים ושני זוזים קרדמוניא ששה אסתרים סרט בכאגני ששה זוזים סאב הנדי שלשה אסתרים וארבעתיק גרגרי ברסבי וקלמוס ארומטיק וקשיא ל ליגניאה והנבר נרדונג מא שני אסתרים ארע ומוח

צרים דארציני ששה זוזים אשארי ארבעה זוזים קר
קרומניח מצות נרגיים שלבים נירופלי זכר חמשה
אסתרים נירופלי נקבה שלשה אסתרים מרוגנאן ששה
אסתרים ושני זוזים קנולא שני אסתרים גלאנגא ד
זוזים ברולה בלת נקוב חמשה זוזים אלבוג שני אסתר
אסתרים חוז אריסטולוגיאה ארוכה תשעה אסתרים זו
זומה שני זוזים אקורי לבן חמשה אסתרים ושני זוזים
שטרנג הנדי שני אסתרים זנגביל ופלפל לבן מא חמש
חמשה אסתרים אנסומי וכזיראן מא שנים עשר זוז ש
של ארטוניאק שני אסתרים ושני זוזים וארבעתים בא
באן לבן ואדום מא שני אסתרים וארבעתיק מרות ה
הבקר שני זוזים מררת הזאב ומררת הרוב ומררת העז
העורב מא זוז יחוברו הסמנים האלה שחוקים ומנופי
וישרה הראויים לשרות ביין שבעה ימים ואחר ישום
עליו הסמנים השחוקי ויולש בדבש כופר קנבו ושמ
השמן בלשטי שלשה אסתרים ויהיה שעור היין שישרו
בו הסמנים וישוב כלקוח ויהיה בקדרת חרס או בכן
נקי ויתקח חמשה או ששה רתיחות ויוסר מעל האש ו
והקורר ויוצגע בכלי זכוכית ואחר זה יוקח בעל חיים ה
הנקרא צבעה ערנה נקבה וזקנה ויקשרו ידיה ורגליה ק
קנעם התרגם בקדרת נחשת ויושם עליה תורכום לבן
ושבת מא כף ויושם עליה מן המים הערבים שעור ת
הצורך ויושם בקדרה ויבושל באש רבה עד שיבושלו וא
ואחר זה יוסר מעל האש ויסנן הבריק ויוקח ובנוקה ה
העור שלה בעצבותיה והשער ויחזור הבריק בקדרה נקי
נקיה ויושם עליה שמן בלשטי ושמן נרדין מא שעורם
סבינא ויבושל באש רבה עד שישאר מכנו השליש וא
ואחר יושם עליו דבש שעור הבריק ויבושל עד שיתעבה
וישוב בעצם הדבש העב ואחר יושם עליו הרפואות ה
המוענות הנזכרות כבר שמן הנוסח ויוצגע בכלי זכוכית
ויעוב ששה חדשים ויעשה אחר זה ולא יעשה קודם
זה כי ימות:

עא

קמטנגא הקטן ובוליסי אלקאלקאטארה
כינוס יוקח נרגדי בלשטי שני זוזים זע
זעפראן עשרה זוזים מוסף שני דאנקים אליבורום לבן
ארבעה זוזים אופי חמשה זוזים מכוס שני זוזים פלפל
עשרה זוזים מסי מה זרע נוסקיאמי עשרה זוזים אפור
אפורבי שבעה זוזים אמומי קליפת שרש יברוח מא שני
זוזים אסנא וקסיא ליגניאה וארמוניאק ולבן ושרש רי
ריקליציאה עצי בלשטי בשר קוליקונטרא וזנגביל רז
ראונפין ואפ ופונק ודארציני וקשטר והזוחזאן ומש
ומשטיאריי ושטרנג הנדי מא ב׳ זוזים זרע שיקוטא ניר
נירופלי וסראנג הנדי ושומן הברכי ומררת הפיל מא אר
ארבעה זוזים זהב וכסף מא דאנק שחוקים ומג
ומנופים וארנבאד הרנאג ובכפורא מא שלשה זוזים
שבולת נרדי שמנה זוזים קושט מרד זוזים מרוה שני
זוזים אריסטולוגיאה עגולה זה אמיאו ואזוב פרסי וש
ושרפי זוצרא ותרנרי קפריש מא זוז עשרה הורג אבי
וסיכרי תרנרי לברו זרם תני מא שני זוזים מלח הגדי ו
ואסנאן זכר שני זוזים נפרות יבשי אבונג ודלפ מא זוז

יחוברו הרפואות האלו שחוקים ומנופים ושרויים ביין
ויולש בדבש כופר קנבו ויעשה אחר ששה חדשים

עב

אל כלכלאנרי הגדול מועיל מרצין הא
האצטומכא וקורה וכבן הקדחת והבישנות
והעליף וקושי יציאת השתן והצרעת וה
והחנק והתעורה ושבריון העצבות והשעל הלח ולכע
ולבעלי השושי אם לא יהיה קדחת ולמי שכבר נתקרר
גופו ולשחורים ולמטושלים ולדבלה ולקולנג ולבעלי ת
השקי ולאשה הנתלת בהריונה ולשחנק והיותית אשר
בפרקים ולנפח ולכאבי הארכובה והגב והכסלים וה
והעצלים תעירובתו מירבולנש שחורים ובלור
ובליריקו ושיר אמלג ופלפל שחור וארוך וזנגביל צני
ושושרנג ופלפל אבוץ הוא שרש פלפל ארוך מלח הנדי
ומלח אדום ומלח נפטי ומלח קשה ולשון צפרים וסי
וסיפרי ואגוז אישרק וקנילא וארכנגא ואזוב פרסי ו
וקצח תרנרי ניל וכמון וסראג הנדי וזרע כרפס וכוברה
יבשה ויש בקצת הנוסחאות אלו הרפואות נכ השקיקל ו
והנ חקיקל ואל מטמט והוא כשות ברכסות מא ארבע
זוזים אפרשלנג שבעה זוזים תורביט לישרא וארבעה א
אסתרים צבוקים מנוקים מהרצניהם מאה משקלים א
אמליכיס פניר ששה משקלי וחצי שירג שלשה ליטרין
ומנוקים ואחר לישרא אחת יודקו הסמנים וינפו ויבוש
ויבושלו הצמוקים לבדם במים ויסנן וישרה בו קסיא
פיסטולא ויודקו המליכיס שחוקה גרשיית וישרה בגר
בארבעה ועשרים לישרין מים יום ולילה ויבושל עד ש
שישאר שמנה ליטרין ויסנן ויושלך האמליכיס ותחזור
מי האמליכיס אל הקדרה עם מי הצמוקים עם הקסיא פ
פיסטולא השרויה במי הצמוקים בריסה טובה ויצטרף
אל מי האמליכיס בקדרה ויושם עליו פאניד ויבושל ב
באש רבה עד שיותך הפאניד ויסנן המים בעצם הדב
הדבש ואחר זה יושם עליו שירג וינער עד שיתערב ו
ולא יתן בו רק כנגד ויונבח מן האש ויזורה עליו הר
הרפואות השחוקות ויעשה והשתיה שלשה משקלים או
ארבעה לכל אדם כפי שעור כחו:

עג

אלכלמלני הקטן מועיל לבעלי השקי ו
ולכאבי הכבד והטחול והירקון והם גם
והוצאבול חם פצורנגאש והוא בצלית ומנוסה
תערובתו מירבולנש סיטרינש עשרים זוז אמליגש
אמליכיס שלשה ליטרין תמר אנדי חמשה זוזים צמוקי
בנוקלימר יחוברו והסמנים וירוסם עליה שלשי ליטרין
מים וירתח עד שישאר שמנה ליטרין ויסנן ויוקח קסיא
קסיא פיסטולא מנוקה משפופרת ותרנרין לישרא אחת
ויושם עליה המים המסננים וירתח רתיחה אחת ויסנן
ויצורס בריסה טובה ויסנן בנפה ויוקח ארבעה ליטרי
פאניד ויושם עליה עם המים וירתח עד שירתח ושני
ויהיה לו עצם הדבש ואחר ישים עליו שמן שיטרנג מרי
לישרא וחצי ויעורב בו עירוב היטב וירתח ב׳ רתיחות
ויעוב על האש ויוקח לך רתח ושבולת נרד וורד וגרו ו
ועצרבליון ופו והידכרברי ומלח הינדי ושרש לידי תב
תבליתי ואגריק מא ששה זוזים כבאוריאום וסנאליום

ואריסטולוניאה ארוכה ואשערי וניגמני וקטי בלשטי
ונינסיאנא ואברנג קלוף וקשיא ליקגיאה בא ארבעה
זוזים כחיטת פוליקריאה וכחיטת אגבנתין וסירי ופרח
איסקינגס בא חמשה זוזים זרע קרטוטא וזרע סרטן ג
ושרש רקוליציאה ופיצה ואשקבוניאה בא עשרה זוזים
זרע כרפס וקושט ואקורי וזרע שוכר ואניס בא שלשה
זוזים תודיביר לבן חמשים ומאה וזה כבנן בראבני שחור
ארבעה זוזי יודקו ויונפו אלו הסמנים ויקח בזיריאן ע
עשרים עז וירצק עליו ליטרא אחת בים ושמן שיראג ג
אוקיות וירתח די שיסורו הבים ויבונן השמן ואחר ילת
ילתת בו הסמנים ויושם עליו המאניר הבכושל ויעורב
עירוב היטב ויושם בכלי שוע והשותה ארבעה זוזים
בחלב גבלה או כמי ענב השועל או במי החלב ובאבא
ובאבאנג ועוד גיבור בנוסח אחר בכלל הטני

עד בעוג פורודיום ובלשון קנפיקסיאו קא קאגדוריאוש בועיל מהרוחות העבות ר והחבלים והקלנג והשבחה וישוקה לנש לנשים הדירות למה שיקיה לחן בן החולים הקרים הערובתו זרע נרשקיאבי ואנטי בבל אחד במשקל עשרי׳ זוז איפורבי גליונרי וסבולת נרד ועפראן בכל אחד ד׳ זוזים יודק ויגופה ויולש בדבש מוסר קצפו ויעשה א אחר ששה חדשים

עה מעוג ידוע באל כנזי שוב כאר קונדארי פריכוארשא הערובתו זעפראן שני משקלים בירא ואשארי ופן ורווכרי ורווברברי ודוקר ופטרסליון בא ארבעה משקלים קו קושט וקסיא ליגניאה ופרח אסקיננט בא משקל נרגרי ברשבי שלש משקלי׳ וחצי פוח שמנה משקלי׳ רגליציאה ואסקולופנדריאה ועדא ומחיטת פוליקריאה בא נ׳ זוזים שכן בלשבי ששה משקלים הערובת אנדרוקרון ה משערים דבש די שפקו השתיה בלוז

עו בעוג הפתגג ובלשון קנפיקסיאו די קלבי קלבינגו מועיל בכאבי האצטומ והכבד הקר והטבור החזק וקדחות בעלות האקפי׳ תערובתו פודנג נהרי והררי פטרסליון בא י׳ זוזים זרע כרפס וקבובולא ושדיראגא בא ד׳ זוזים ריוברברי בר זוזים פלפל בד׳ זוזים ובנוסח אחר ארבע ארבעה ועצרים זה וולש בדבש ויעשה

עז בעוג הורעים מועיל בכאבי הכבד והבחת והטחול והאצטו׳ והרוח הגולד בבטן תערובתו יוקח קשיא ליגניאה אשובי אבו אבואדם זרע שוכר ואבים וספליום וקשטור וזרע שבת נאריסטולוניאה ארוכה וגלבנר׳ ואפרון ובריוה חלק׳ פוים דבש כוסר קצפו די שפקו ויערב ויעשה

עח בעוג האקנולדו והוא האודם ובלשון גוסינכו הבעוג הזה הנה נשחו על הבל׳ הבלבים והנגנים וידענו תועלתו גדול מאוד בעלות בלבול הדעת ובן והתולמנות והפיקת הלב וחולשתו ובן החולים הנשנים שלא הצליחו בהם וכמצאנו לו תועלות רבות בעלות הבוח והאצטובבא

ובאוזר לטחול ולקולנג וגם יועיל במאבי הטרחן והקדחות הנושנות הערובתו יוקח מבהר האודם ובל שבן האדום הרמתי ובייתצא בו בחמשי׳ אל יוסם בבקום שבוקשים האבנים ויכתש היטב וי יוקח על לוח שיש ויוכן עליו בשחיקה דקה ויוחח אלום וזה ובן אבן אל לקוק הוא קורנגלא וזה יהב בהכ בכור טוח בליטרגיר עד שיתוגג הזהב ויבלוק בטי כסף כתוגג ברוח היפאית ברוח העפרית אל קליף ב דאנק ויעשה בבל אחד בהם בן השחיקה והדקה בה שיפעל באודם ואחר יוקח בלים ויושם ברוח ה ויולת בוין הריחני וישחק וינתב וישנה ש בעפר דק ואחר יוקח וירבגע והיה חבלל הלק אבו ואחר יוקח אנגאריק האפיהובי וצלפל הנגל והחק ובטרונא בא חצי חלק ויוקח אבן ארמיני ואבן ובלה נפטי הרנבר ודארגאנ וסגי בינן באן היר השור בא שליש חלק ואחר יוקח אשפיקא בלה אבובי ואקורי וסואג ודארציני ואזוב ושרחו וה ואיבוף ובבן רובע חלק ואחר יוקח מסבכי א ופטרסליון ואבן יהוד וזרע ברפס בירא ולבונה וזעפראן ופלפל לבן בא ששית חלק ויוקח בצ הצאן שליש חלק וישחק כל זה וישוך עליהם בל האבנים ויתחק ויועג בדבש איבבלים נבלים ב ויועג בן משקל וישוקה

עט בעוג אחר ברפואת גליטם מועיל בל מעלות קני הריאה ויוקח הדם ה והבונלא והדיות הוירדת אל הבוח ו ולקושי הרקיקה הערובתו סרף אל ב משקלים ועפראן ד׳ משקלים לבונה ובירא והו בא ארבעה משקלים אשובי שלשה משקלים ע ציטבאר גרולים שרש רקליציא קלוי ד׳ משקלים א אשפיק בכעני שני משקלים וחצי קשיא ליגניאה שני משקלים ודגאן שלשה משקלים כשר ה בנענים שלשה משקלים ושן סקנרס אשארי אבו בוכבי ארבעה משקלים בו ורדים ובים ונקים ה משקל קושטר׳ משקלים ובצאנו בנוסח אחר בה דבש טוב ארבעה קיטולים יבושל הדבש ויסוף אל כשם בבלי בפרו ובשיגיע לגדר העובי ויתערב ע הורדים ותבשלהו עד שישוב אל גדר שאם יוקח ה לא יתפשט ואחר תגירהו ותשים עליו שאר הסבנים בחוקה

פ תואר בעוג בוחם אל ארומטכם וברנן ארומטכומאטיס מועיל לסעור והקק ה ונגעי הריאה ומגרתה המתקבצת בה וצורכותיו ושריפת העצלים וקיא הבאבלים הת חיא ו׳אריאה ושלשול הנקרא ליאנמריאה ותלוה הבכוה ובהנק הרוחם והקדחות הנושנות ויוקח ה העונה שעה והרזון וזרע הבא ובטי הבות המ והארסים בהעקיצות תערובתו דארצ׳ני וגלבנום וקסטור ואגפי ופלפל שחור ואריך ו בא אוקיא דבש וין ואחר ידוקו הרשאגו והגבה

ויתפר ואבנים הנלבנים יברשל עם הדבש שיכסם ואחר יתבישהו וישים עליו המסכים ויריחם בכלי זכוכית או ב בכלי כסף וישתה ממנו שעור מול מעורב עם מי הדבש כפי שעור הכח והשקה והשקף עליהם עליו בא גבעך של שלשה משות

פא מעות כיוחם אל תיאניסום ובלשון קנא קנאבושיש מיציא החול בשתן ושאר לי ליחות הנגעים והשחינים תערובתו

שרש ליקריסיאה ד׳ משקלים שושליאוש וקבדריאוש ו ואפיריקון והוא עלי אל קימליאוס זרע אלקאנברטיש מא ר׳ משקלים אמומי ח׳ משקלים דארציני יב משקלי׳ ליגבוטום הררי שבולת נרד זעפראן אקליטי זרע כרפס הררי נערא זרע רודא בודריית פוליטיאה קיטיבשיש מ בא במשקל והוא כעצמו שריש ליולי אבן זכר כנעני וב ונקבה מא תשעה עשר משקל חרף בכלי ארבע ועשרי׳ משקל זרע פנגנבית ומרבבור מא׳ ארבעה ועשרים מ משקל קרדמאנא פח׳ ויגלש ברבש מבושל וישתה ממנו שיעור לח במשקה הדבש מוין בארבעה קאייר

פב תאר רפוא׳ גינגיאנא מועיל׳ מן הקושי והסתימה וכאב הכבד והאצטו׳ והטחול והקדחת הישנה תערובתו יוקח גינסיאנא ופלפל מא׳ י׳ זוזים כפי הלבן וסראנ׳ ושבולת נרד זרד ונרבדי מא אוקיא ידוקקו ויתנעו ברבש מוס קנטר עד שישוב לכמו רבש עב והשתיה משקל אז בנר רורא מבושלת

פג תאר רפואת הנקראת בתת האל ובלשון דוטום דיאי ונמצאת בבית נכאת המלך ואמרו שהיא מועילה מן השחורים והמפר האצטומכא ואל אבירדא ומעוררת תאות מאכל ומנגל ומבירה וש ושומרת הבריאות אם ישתה ממנו האביב והקיץ שלש׳ חדשים בכל שבוע מחרש תערובתו יוקח מ מירבולנש שחורים בליריקש אמליסיש אקורי אריסטו אריסטולוגיאה ארוכה ועגולה שקקאל וקרדמוני קטן ונדול תירופלי זרע קמבילא זנגביל ושומשכי בלארץ מנוקה מא ז אוקיות אנו מושקרא ושבלת נרדי ד ותורביד לבן כו רפו ודוקו ואשארון זרע כרפס הררי ו ואפורבי מא שתי אוקיות אבאאוש ואבירוס ול׳ב חטה נ וזרע כרוני ותורדי לבן ומאסבר זנגבר ודרונני ועריק רויוק אמומי פלישרי אספודי ספליוס ואשא פיטירא וכמון כראמני מא נ׳ אוקיות אשטק נארדי ובל ודארצ ודארציני וטיסרנ הינדי וסיסרנ פרסי ופלפל בון ואם ואשנה וסיפרי ושרש גינופר ופלפל ארוך וקנילא מב מגרשם וקסטור מא ה׳ אוקיות אפרשונק שראפין מא ד׳ אוקיות קלפת שריש כרפס מא סטח אוקיות סיג ברזל ו ושחוק במוקה והשרדי כלשה שבועות שבוע במשרי וש ושבוע בביום ודבש ושבוע בחומ׳ ואחר ותהיה לשרותה יום בחומן ואחר ישנהו בבקר אל הסכרי ויתנהו אל

והיום השלישי אל המים והדבש ישקה מרזה ג׳ שמיקות על התאר הזה ואחר יגבהו בכלי וישתה ממנו הם ות וחרפם ותשקול מן הרפואות שלשה חלקים ומן הש חלק ואחר תלושם בחלב שומן בקר טוב והעצהו מר בדבש טוב והשים עמו מן הצאגיר ותניק עמו הדבש ע עד שישוב כמו הדבש העב ואחר תצניעהו בכלי זית טוח חרפה ונקיה ויפקק פיה ותטמנה בשעורים שש הרשים השתיה כמו ה׳ ובבקר בריקן נפש ואחר לא יאכל דבר עד יעברו שלש שעות מן היום ואחר יא יאכל והנהיגו הנהגת שוה לא ישאר עמו קבמא ושאר מה שימחר עליו מן החזק והנה חשבו קצת הרופאים ה החכמי׳ כי הרפואה הזאת דומה היוק סם המות בנוזר ה הצער ונכורים הבריאות

פד תאר רפואות מועילות מחולשת הכבד והרסוק ורקקת הדם תערובתה יוקח בלוסטיאש ודם הנין ועלי אל צניף ואלום תימני מא׳ חלק והדוקם ותגתן והלושם ברבש ונושקה משקל במים פושרים ובשהו וכגן מימיו והשקהו במים פושרים

פה מעות פיומיאה יוסא ובלשון קיאוכי מ מועיל מחולי הכוב ומורסות הכבד ומחו׳ האצטומ׳ ומנכר הבריאת תערובתו יוקח מירבולנש ובית מא עשרים זוז זנגביל ודארציני מא׳ עשרה זוזים פלפל לבן יר זוזים גו אל אספר ג׳ זוז גלנגאר עשרה זוזים כאר בשק הוא פולי מ׳ זוזי׳ מוזית אפסנתין חמשה זוזים ויין הנקרא כלא מבושל ומי כומן שעור שיעגנו מן המכנים ידוקו וישתק וינופו ויוקנו כיין ומכמי סומן ויעשה מה נרתרים כמו פלפלים והשתיה שני נרים במים פושרים

פו תואר מעות גודע כאל אמרדי ובלשון אינפ אינפידיאליש כו גיל מקושי יציאת השתן וכאב הגב וחולשת הכליות וכמ זת הוצן תערובתו יוקח זרע מאפאביר זרע כרתי וזרע רורא זרע כרפס וזרע כמון וזרע חזרת וזרע הנדבי וזרע פרפחי שני זוזים במין לבן ואדום ולשון צפורים ו זרע קרוע ובמלא וזרע סאן מסנ׳אלים וזרע כנירנא וזרע בכאלי ופלפל ותורביר וחב אל רשאד וזרע מרג ואשנא וארמוניאק ופרח אחקלגם וזרע לפת ודרונן וזרע נשקיאבי וזרנב ופלנגא ונרתני גייל וכרויה וזרע סילי ואבהל ואינולא ולבונה וקסיאה וכבר ובחיראן ומלח הנדי וזרע רורא וזרע בירי אדום ולבן ובכן כראמני וקגילא וזרע פלנג מבך ומבאת וסיני בת בתי וארמורקטיל ואפיתימי ואנים וזרע סכנא וזרע גום ופול מא׳ שלשה זוזים תורדי אדום ולבן ואמיאוש וזרע וזרנבר ונרתריו וזרע שוטר ודארציני ומירבולנש סיטר סיערינש וקבולש וזרע

בריציא כא׳ חמשה זוזים שקאקל רוגבול כא׳ ארבעה זו זוזים כיה ופלפל לבן וגירופלי וסכולת נרדי ופרח איס אימקינגט ופרח חנא ופליטרי כא׳ זוז וחצי אשקטוני שני דאנקים זרע אבטיח ארוך כא׳ עשרה זוזים והמין ארבעים זוז ורבש שני ליטרין השתיה השלשה שני זוזי במים פושרים

פן הואר בעת אלמיאכארי וכלטין אשאיטי וזכר שהוא כגופה ונאות לפלאג ולקור ור ורפיון שאר העלות אשר יסודם כלבנה ו ויוקח בכנו כפו שעור סבל העלול וירשח כבנו האבר הגרפה וינקל תערובתו יקח אפי ואפורבי וקשטן וארציני ופלפל תגשקאכי לבן וסכולת נרד ורגבו העפראן חלקים שוים יודק ויגופה ויולש ברבש מוסר קצפו ויושם בכלי ויעכה בעת הצורך

פח מרקחת יאכמין תערובתו יוקח כלאת ו ואגוז הגוים וגבובן וזנגבאר ודרנג׳ וזרע נפאבר וקאקברי כא׳ משקל שלשה זוזי יודק ויורחת בחומאה רתיחה נקלה ויעורב כמגי מינים קטנים קמח קלי חטה וכנה סוכרי והוא כבין הקאן ואז ואחר יוקח בכנו בכל יום עשרה זוזים ויבושל בליטרא חלב ויושם עליו בן סומן והחלב שעור הצורך וישרוף כי זה טוב ואחר יכנם למרחץ ויתמרח בו שקור שיזיע בו ואחר יוצק על גופו מים פושרים או באגבשי

המאמר השני

בביני האיארש כלומר ביני גיראש

א איארק הוא שרש ושם לכל מתקן ומשלשל זה כיאורו ופרושו הרפואה האלהית והמשל והמשלשלת הראשון בהודעי בשם איארג והוא איארג רופוס והיה בזמן הקדמונים אבנם לא ה הגידו שם איארג אלא על זה והיה נכרא בזה אלהו ואמנם יאמר למשלשל רפואה אלהית כי בעשה הבש המשלשל הוא ענין אלהי נכפר לכח כבוד ואבנ׳ מקום הו נבנגים בהאיארג כי הרופאים היו מתנקי במעשה המשלשלים בפשוטים כמו קולקונטירא האליבורום וז וחולת והיה בשהיו רוצים לעשות בהם היו מערבים א אותם במתקנים ומטיבים ובמיני באזהר עד שהורשה לכנם לעשותם ואחר הוצע בהם ולקחו הליקום וב ובשולים ואחר נכו נבבורה עד עלקחום כמו שהם וע לקחו גרגויים וידע הרופא כי האיארג יותר בטוחים מן המשולים והגרגרים ולא הורחקו להזיקם אבל להתפש בהם ולמנוע רע נשתם בלתי בוטכים במקום רחוק כמו המשולים והגרגרי׳ והשתיה בין האיאריגים עד אר ארבעה משקלים ולפעמים נכו לקחת אותם עם כלה ה העטה והרבש והיותר נאות שישוקו בו היא אפיתימון בזבוקים וכש׳ עם נוטה לקצת החכמים והואר הנוכח והוא היא זה אפיתימי כצבוקים וכש׳ אפיתימו ארבעה זוזים צבוקים בנקום עשרה זוזים בירבולגש שחורים

בנוקים ז׳ זוזים אשקיקורש שלשה זוזים במים שלשה ל ליטרין עד שישאר חצי ליטרא וישתה ברקיה נפש ואח ואחר נמר המעשה יכסף אחריו בשתית זרע אלשאת וזרע חנא חצי זוז בבעם שכן שקדים במים פושרים ו וימזון שלשה ימים ודרבאג יהשים במינים כיין

ב איארג פיקרא הטר והוא איארג בפלואים וחנה הרסם כו דארציני לדקיתו והוליכו לקרבים ולאצטומ׳ והכצמי׳ בן ולשטביר וכן קשיא לאג לגניאה וזעפראן לבשול ולהזיק הלב והאצטומ׳ ולפעמים יוריש הזעפראן כו באב ראש ולכן צריך להם להביעש משקלו או להסירו ואשארי כי יש לו קור לשל לשלשל ולכסוך הלחות ולפעמים ישים תבוריתו כבא כבאבא והוא דק תרנדי בלשטבי ולחזק האצטומכא וזה והחתכה וכח הבאד זהרי ויש אנשים שישימו בו צרח א אשקננט ויכנע הפסט המעיים הנופל בין הלוצין או עד הורד לחות הזק חום האלואין בן האצטומ׳ והראש ולפעמים יהיה יבש בלתי נרמין ולפעמים יהיה טרכן ברבש משולש ולפעמים יהיה יבש ואמנם אני עושה כמו זה התוקה כמו דילי וכנגבם בצל ובשתבשם בהם ולקחת זה הוא יותר נמרץ מזולתו ואולם הד הדולי יהיה קירוב בחלק והוא תקרבתים חלוקם במשק תקון האלואין ובכש׳ כי יש בהם כי שישי׳ במשקל הפנים ששה פעמים כמו משקל האלואין ויש בהם כי שישים שמנה פעמים ויושפו ויגרעו וגם כי לפעמים יקחוהו כ בהחתון והוא יותר הולם לשלשל ויותר במנוח להם לבחוכבים ולבוקדת ולא ישתהו כל בוקדה אבל כי אם שקדחתו רבה ויש בהם מה שיקח בן האלואין בלתי רח רחוק והוא יותר חזק המשלשל אך יותר בזיק לבוקדי׳ וגם כי רבים ישקו בכנג ולא יזיק להם ואין האיארג הטר מבהיר לשלשל אבל שלשולו לאט ומעט מעט ה ויאחר ולפעמים יפול פעלו ביום השני וגם אין ל שלשולו כבורשך צרתוק אבל אבנם בשלשל בה שעו ל כו ויתערב בו בן האצטומ׳ והמעי׳ ורחק ירידות ויתאוז הוא צר הכבד וגלת העורקים ואמנם נכתה הרוקי׳ המפורסבת נוכח אבן שרשין המועיל בן הלחויות המולדים בהמעים ובראש ובאבי הפרקים והגולנה הלקה ובוכבד הלשון ורפיון האברים תערובתו מצמיד דארציני ואסארין ושבולת נרד וזעפראן ועגי בלשבי ונרדין וקשיא ליגניא כא׳ זוז אלואין טוב כמ׳ המשנים ויגופה והשתיה המליכה שני זוזים בבי דבש ים ושים פושרים

ג איראג והוא נירא לוגאדיאן והוא נירא מבו׳ מבוררת רבת התועלת בנקה ותוף מהלל קצ קצותיו בשלשול בלתי כבד ומנקה כל הלחו׳ והבוהרים ובועיל מובותרים והחליים שבראש בכאב הראש ופלוח הראש והבדבע והכבוב ובלבול הדעת וה והשטות והכפיה והחרשות והארטם ופלאג והרפיון ת וגם בן השתוק כל זה בשומה באבק כמו שנאמר בכאל בשאלתא והוא יותר טוב בו באותו הרבה והמועיל בכאבי ה האזן והעין ולחזק האצטו׳ ופותח סתום הכבד ובמירות הגרות ובסיר קצר הנשימה ובועי׳ בן הרביעית וכל וה החליים הלבנים

הפנים והשחורים הפנים והקרחות הנרשמות ומועיל מכאבי הפרקים הנקרים וגיד הנשה ומועיל מחולי הנחש וחולי השועל והשחינים הישנים בראש וזולתו בן הנגע והבוהק והספחת והקליף והצרעת ומן החזירי והבורסי הקדחת והסרטנים הערובתי   מנוסח אבן סראפיון בשר קולוקונטידא חמשה זוזים בצל אשקי אשקילא צלי ד׳ ואגאריק ואשקמוניאה ואליבורוס שחור וארמוניאק ואפתימון כא ד׳ זוזים וחצי ונוסח אחר כא ב׳ זוזים וחצי אפיתימי קמידריאוס דרדי אלואן כא ג׳ זוזים שדרינא ואפריקון סגרת הנדי ופראסי וקסיא ליגניאה וגעדא ופלפל לבן ושחור וארוך וזעפראן ודארציני ובמאטיר ופוליפודי ושראפין וקסטור ומירא ופטרסלין וארסטולוגיאה ארוכה ואפסנתין ואבפורבי ושבלת נרד ואבומי וזנגביל כא שני זוזים ומסטיכא אשטיקדוש כא זוז וחצי דבש על השעור המספיק השתי השלבה ד׳ משקלי ... ודבש או בבשן אפיתימי ועמוק בנוקן גירא לוגדיאני כפי   נוסח פי לאגדיאני בשר קולוקונטידי ואגאריק וארמוניאק וקלפת אליבורים לבן ובנוסח אחר שחור ואשקמוניאה ואופריקון כא במשקלים אפיתימי ופוליפודי ודרדי ואלואי ובמאדריאוס ופראסי וקסיא ליגניאה כא ששה משקלים פלפל ארוך ולבן ושחור ודארציני וזעפראן ואספונק ושרפין וקסטור ופטרסלין וארסטולוגיאה ארוכה כא ארבע משקלי ויולש בדבש כוסר קצפו השתיה ארבעה משקלים יולש בדבש ויחשה מבנו כפי כח האדם בדבש ומלח

ד גירא לוגדיאון נוסח בולוס ובלשון פאבלו׳ קולוקן ... כ׳ משקל בצל עכבר צלי אגא אגאריק ארמוניאק קלפת אליבורום שחור ואשקמוניאה ואפריקון כא עשרה משקלים מירא ואספונק ושרפין ופטרסלין ושלשה מיני פלפלין ודארציני וזעפראן וקסטור וארסטולוגיאה ארוכה כא ארבעה משקלים דבש שעור הצורך

ה גירא רופוש המועיל משחורה והלבנה וחולי השועל יקח קולוקונטידא עשרים משקל כמדריאוס עשרה משקלים שראפין ואספונק כא שמנה משקלים זרע כרפס הרדי חמשה משקלי אריסטולוגיאה עגולה חמשה משקלים פלפל לבן ושחור כא ח׳ משקלים דארציני ארבעה משקלים קסיא ליגניאה שמנה משקלים אשטוקדוש זעפראן וגעדא ומירא מכל אחד ארבעה משקלים יסודה הכל ביין הנקרא מלא ויודקו הסמנים ויולש בדבש כוסר קצפו ויונע בכלי ויעשה בעת הצורך   ובנוסח מכור בן סהל ובלשון ובנוסח אחר קולוקונטידא עשרים זוז אלואין סקוטרי חמשה גלאנגאר עשרה זוזים כבא כמאדריאוס עשרים זוז שרפין ואספונק כא שמנה זוזים אריסטולוגיאה עגולה ופטרסלין ופלפל לבן ושחור כא חמשה זוזים שבלת נרד וקסיא ליגניא ודארציני וזעפראן וזנגביל ומירא וגעדא כא שני זוזי

ואשר מצאנו תוספת בנ כח אחר מחבור בן מסוק וגם כי הוא בלשון ארמי טרוכנים כמאפיתימוס ואגאריק ופראסי כא עשרה ומי ישתוק ויולש בדבש ושתיית מבנו ארבעה זוזים במים חמים ובדבש ובמיח כריעת נפש אחר השמירה

ו גירא ארכיגני ובלשו׳ ארכיגינס נוסח ההגו׳ ומועיל מכל חולי הלבנה הגאה ובלתי נאות והשחורה ומועיל מכל סביב הראש וכאביו ומועיל להתחלת המים בעין והצריבות קול הרטוב מכאבי הגרון וקוצר הנשימה והבריאה והריצאות מליחות עבות ומועיל מימים הברבוביים והגרב וגם יותן לסבת כאבי האצטומכא והבטן והרחם כשליקת חרודא ובנים שיושם בהם מעט קסטור עד שלשת קרטים ולבאב חנב והשיתקים והכליות והאשכים בבטול הפרפם ולקיקת האבידום ויולש בבוי כנטוריאה מעור שיולש בו וגם סחוסת קאואי חמור וקולוקינטי׳ ארבעה קרטים בבוי קסום וגם ישוקה לנשיכת כלב שוטה ולמשוך המים ומל טבן עם משקל חמשה זוזים מטריפת הסרטנים הנהריים   הערוכתו קולוקנטירא שנים ועשרים זוזי פראסי ואשטיקדוס ואליבורו׳ שחור וקמידריאוס ואשקמוניאה ופלפל לבן וארוך כא שתי אוקיות בצל העכבר צלי אפורבי ואלואן וזעפראן וגינסיאנא ופטרסלין ואספונק וארמוניאק מכל אחד אוקיא דארציני ושרפין ומירא ושבלת נרד איסקננט ובינפטש ... הרדי אריסטולוגיאה עגולה כא שני זוזים דבש די כמסק השתיה ארבעה משקלים בבשול אפיתימי והצמוקים המבוקים   גירא ארכאגנים נוסח בולוס ובלשון גירא ארקגניש בפי נוסח פאבלוס פראסי ואגאריק במדריאוס בשר קולוקונטידא אשטיקדוס מכל אחד עשרים משקל אספונק ושרפין ופטרסלין וארסטולוגיאה עגולה ופלפל כא ארבעה משקלים ידקו הסמנים וידבקו וירוצצו השרשים ויושרו בדבש ויעורב השתיה ארבעה משקלים עם מלח שחוק משקל זוז בבוי הדבש

ז גיאדריטום ובלשון מיאודריטון הגדול מועיל מצער המורסה ... והם הלוית הדבקים העבים והשבתה והחנק הראות וקצר הנשימה ותרדמת האברים וכאבי הכבד והאצטומכא והטחול והכליות והרחם ומניעת הנדות והשלגנ והוא משלשל מבלי עמל השתיה ארבעה משקלים בבשול אפיתימי ואגאריק במים חמים   הערוכתו אלואן סיקוטרי חמשה עשר זוזים אגאריק לבן עשרים זוזים וזעפראן ודארציני אקורי מצטכי קבן בלשטי נרדרי בלסמי ואבפורבי ופלפל ארך ולבן ושחור וגינסיאנא רומית ופו ח אשקננט כא שני זוזים קרטב ... וקמידריאוס ואפיתימי כא ארבעה זוזים אספרי וקסיא ליגניאה ואשקמוניאה כא ששה זוזים אשטיק נרדי שלשה זוזים וחצי בואו אבומי כא זוז ויחוברו הסמנים שחוקים ונלושים ויולש בדבש כוסר קצפו ויונע בכלי ויעשה אחר ששה חדשי

ח תיאדרישום אחר מועיל בכל החליים רבת המתעוררים בן הקור והלבנה
תערובתו אלואן שלשים זוז אגריק שנים ע
עשר זוזים אקורי ועפראן וראריצני וכיה וא
וארבורוקטיל וקשיא ליגניאה בא שלשה זוזים בבדרי
בכדריאוס ופלפל לבן ואשארי ועצי בלשמי בא שני זו
זוזים פלפל שחור וקשטור בא ארבעה זוזי ריובר בדי
בירא ושבלת נרד בא זוז דבש די ספקו השתיה ארבע
זוזים בבים חמים ויתישן ששה חדשים

ט תיאדריטום אחר מועיל באלו החליים הב הבתעוררים בן הקור והלבנה אבחרון שבר
שבנה עשר זוזים אגוז מוסקיא שנים עשר זוזים אלו
אלואן סיקוטרין ששים זוז אגאריק ארבעה וארבעים
זוז ריובר בדי שלשה זוזים פלפל לבן ונינסיאנא בא אר
ארבעה זוזים ועפראן גירופלי אקורי וכיה אשקורדי
שבע זוזים אמומי ומי ופלפל שחורי וארוך ואשקנ
ואשקננט בא שני זוזים אשארי שבנה זוזים ישחק וינ
ויגנפה ויולש בדבש די ספקו ויתישן ששה חדשים השת
ושתיה ארבעה זוזים בבים חמים

י תיאדריטום באגוז מוסקיא מועיל מכל חליי הראש הישנים והשטות ובלבול הדעת ובאב הראש
וסבובו והכפיה ומחולשת הראות ובאב הכבד
וחלחול הכליות ותקלנג ומניר הנדות הנעצר ומן הצ
הצרעת והנגע ומכאב הנקרא והפרקים ובפי הירך ומן ת
הקרחות הישנות והנושנות בלי הזק תערובתו
אלואן ששים זוז אגאריק ארבעה ועשרים זוז אשקור
אשקורדיון ועצי בלשמי ושמן בלשמי וגרגריו בא ד׳
זוזים קושט שבנה זוזים אקורי רבצטיק וראריצני נטר
ונטרום י בא ששה זוזים קשיא ליגניאה ואגוז מוסקיא
בא שנים עשר זוזים אפיתימי שבנה עשר זוזי שבולת
נרד ששה זוזים בבדריום שמנה זוזים שעוה שני זוזים
שלשה פלפלים ואיפורבי בא ארבעה זוזים פרח איש
אישקננט שני זוזים ניגסיאנא ארבעה זוזים אמומי ב׳
זוזים אשקבוניאה שבנה עשר זוזים דבש בוסר קנפו ש
שעור המספיק השתיה ארבעה זוזים בבשול אפיתימי

יא תיאדריטום משלשל אלואן ששים זוז א אגאריק ארבעה ועשרים זוז מצטיק חוטם
ועפראן אקורי וראריצני שבלת נרד בא
ששה זוזים ריובר ברי גרגרי בלשמי ושמן בלשמי ואי
ואיפורבי ושלשה פלפלים וניגסיאנא בא ארבעה זוזי
במאדריום וקשט בא חמשה זוזים קשיא ליגניאה וא
ואפיתימי בא שנים עשר זוז בירא ופרח אשקננט וא
ואמומי מכל אחד שני זוזים אשקבוניא עשרים זוז
דבש די ספקו והשתיה המעשה והתועלת בראשון

יב גירא גליטוס נסח ההמון מתועלתו שהוא
יותר דקות ויותר נכון לעשות מן תיאדריטום
ולינוריאן ומועיל מן הפלגם הדלקות והמוציא והרפיון
ונגקה מן הגוף הבוחרים הדבקים בעבים ומכתחלת
ומחזק הפיון המעה ויציאת השתן מבלי רצון

תערובתו קולוקונטידא ואגאריק ובצל העכבר צלי וא
וארבוניאן ואשקמוניאה ואליבורים שחור ואופריקן
ואיפורבי בא ששה עשר זוז אטפיק ואפיתימי ודולי א
אורק ובמאדריום ופראשי וקשיא ליגניאה בא שבעה
זוזים בירא ושרפין ואריסטולוניאה ארוכה ושלשה פ
פלפלין וראריצני ואפופונק וקשטור ופטרסלין בא
ארבעה זוזים ויש אנשים שישימו בו זעפראן ארב
ארבעה זוזים יחוברו אלו הסמים שחוקים ונגועים
וישרה הראוי לשרות ביין המבושלים ויגע בדבש מוסר
קצפו ויעשה בעת הצורך אחר ששה חדשים

יג גירא גלינוס נוסח פולו תערובתו
קבידריאוש דיאוקופיפירי מאקרונציריש
אנארים אשטיקדוס אליבו שחור אסקמוניא
אספיקא אפיתימי בצל העכבר צלי בא ו׳ מטקלי בירא
זעפראן ארבוניאפי אופופוריקון בא שבעה משקלים דב
דבש די ספקו

יד גירא גלינוס נוסח אחר כן אבן פראסין
יוקח קולוקנטידא ארבעה זוזי במאדריון
ובצל העכבר צלי ואגריק ואשקמוניאה ו
ואליבורים שחור ואשטיקדוס וארבוניאק ואיפריק
בא שלשה זוזים וראנק אפיתימי נעדא דולי ובמ
ובמאפיטים ופראישי ואלואן וקשיא ליגניאה
ופוליפודי בא זוז וחצי ומשלשה פלפלים ומירא והאר
וראריצני ועפראן ואפופונק ושראפין וקשטור ופטר
ופטרסלין ואריסטולוניא עגולה וניגסיאנא ואיפור
ואיפורבי בא חצי ושליש זוז דבש די ספקו והשתיה וה
והמעשה והתועלת כבו לוגדיאן

טו גירא הרבש ראשים ובלשין איאפקריס והוא אבוקרט החכם ומועיל בליחות הבג
האצטומכ ומכאבי הראש הנולדים מן האידים הנעש
הנעטרים ומן הרבן המעורר הכפיה תערובתו
ניגסיאנא ואגפיק ואריסטולוניא עגולה וקשי ליגניאה
ה אריצני בא זוז ובירא ארבע זוזים פשיפליוס ומ
ובמאדריאוש ואשטיקדוש ופלפנוני והוא אל חכות
ההררי וכיה בא זוז גרגרי באן ועפראן מא זוז וחצי
אלואן אדום שבנה עשר זוז קולוקנטידא משקל זוז
יגרש בדבש ויעשה אחר ששה חדשים והשתי ד׳ זוזים

טז גירא אחרת לאבוקרט מועילה מהשכחות ו ומבלבול הדעת וסבוב הראש ובאב הראש
החזק והבריצה ומבקיעת השרים ובאב הפרקים ומכר
ומערטוב השכל והפסד הדעת בהתפשטות רדיותח
הבים בעין והצרעת והנגע תערובתו קשואי התכו
ושלשה פלפלין וקבידריאוש בא ה׳ משקלים זעפראן
בירא ואסקמוניא בא שני זוזים ארבוניאק זוז דבש ש
שעור המספיק השתיה חצי אוקיא בבים חמים

יז גירא אנדאר מאבר ובלשין אנדרומאכוס הרופא מועיל מכאב האצטומכ והבטן
תערובתו ראריצני וקשיא ליגניאה וקלמו ארומטיקון
ועצי בלשמי ופרח אשקננט ואיפוקסטידוש בא ו׳
אוקיות וחצי יודקו

הפ־נים ויושלכו בקדרת חרס חדשה ויוצק עליה מי ם
בשר ששה דאנקים ו כושל דבש התצי ויסנן ואחרי
קח מאלואין אדום ליטרא וחצי ויוצק עליו מי הבשר
שעור הבספיק וישחק בחצי הירם עד שיתערב ויוצק
עליו מי הבשמים וישחק בשמש עד שיתנגב ואחר י
ישחק ויושלך בו בן העפראן ומירא וביה כא שלשה
אוקיות ובנוסח הישן כא אוקיא ואחר ישחק תבל ויוש
בכלי זכוכית או כלי שוע ויעשה והוא מועיל בן הבריצ
ולחוה גלקול ומכאב חצי ומוחח העצמות כא ובאבין ו
ובמעוש הדם וזקיקת הדם ומכאב הטחולים והשתיה הש
השליבה במשקל זה במים פושרים ולכל אדם כפי כחו
ולמורסות הקשות בכבנבין וירשה בו למורסות העין ב
בטוטש כינשא ועקבי השועל ובמורסות השת בשבן ו
ורד ויין טוב ומועיל בן השחיני הש׳וחדשים בצפרנים
אם יטורם בשמן יין ומשריפת האש אם יעריפי בו

יח

גירא אנדרונגוס כרעילה מקצירת הנדות ו
ובן הצרעת והשחור תערובתו אשטיקרד
בבנינים אנאריק ואליבורום שחור ופלפל
שחור ולבן ודריאולא ואטקמוניא ואשקושלא צלוחה
בא שבנה עשר זוזים ועפראן ואנזרבו ואדיבונייאק בא
ששה זוזים בירא ארבעה זוזים שרש קשואי החמור ג
זוזים ודבש חמשה ליטרין השתיה שני זוזים בדבש ומים
ומלח

יט

בירא פלוחורם ובלשין סגילינוטש מוע
מועיל בן כלאנגוניאה ובנקה תהרי
המוח ובוריד הכבושים הדבקים העבים ח
הפחיים תערובתו פראשי ואשטיקדש ואליבורום
לבן ובמאדריאוס ובשצשאם וצישטריון ואיפתי בי
ועדא ואריסטולוניאה עגולה וגינטיאנה ודרנגאן וביה
זכראנא ואשארי ואצבעי ראש הארטני נט זכר ופלפל
ונרנרי בלשבי וסום בדבי וקשיא לינגיאה ואיפריקון
ופרח אשקנגוש אשפיק נרדי בא שני זוזים אפיתימי ם
פוליפודי אגאריק בשר קולוקנטידא בא שלשה זוזים
אלואין סיקוטרין ששה אוקיות יודיק ויולש ויתישן שנה
חדשים השתיה אוקיא במים חמים

כ

גירא ברושים ובלשין בוטוטוש מועיל לרא
לראות ובחזק ובשקיט כאב הראש ומועיל
בכאבי האצטומכא והטחול והכבד והכאבי
המחוריו והלבניו ובמסבוב הראש ובכאב הנקף הקשרת
תערובתו בבדריאוס יב זוזים אגריק בא יד אוק ו
ובנוסח השני אגאריק עשרה א קוה בשר קולוקנטיד
שתי אוקיות אשטיקדוש ופלפל לבן ושחור בא שנים ע
עשר אוקיות בו שלשה אוקיות זעפראן שבעה עשר או
אוקיות אליבורוס שחור אשקבוניאה ואלואין סקוטרי
בא ששה עשר אוקיות ארשוניאק שמנה עשר אוקיות
איפוריבי ששה עשר אוקיות אשקואלא צלויה יב אוק
אוקיות יורק וגושה בדבש השתיה בכבנה ארבעה זוזים
אחר ששה חדשים ובנוסחה אחר אשפיק נרדי קשיא לי
לינגיאה בא שנים עשר אוקיות בבשרת האפיתימי אח
אחר הטשרה

כא

משעם האנטאב ובלשין קטאניני אנט
אנטיאוקני מועיל מהבריצה ובכאב הרא
הראש החדש והישן ומהאור הבהתרשת כמשתורה ומ
ומרעי הפרקים תערובתו קולוקנטידא עשרים
במאדריוס ופראשי ואגאריק ואשטיקדוש בא עשרה ז
זוזים אריסטולוניאה ארוכה ופטרוסליום ופלפל לבן וש
ושרפין ואפופונק בא ה זוזים מירא ואשפי נרדי בגרא
וזעפראן ודארציני בא שלשה זוזים יותכו המרובים ב
בדבש ואחר יבושלו על האש מעט ו ויתן הבשמים ו
ויושם עליהם ויערב ויעשה אחר ששה חדשים

כב

גירא בגשה בראות ומחזק ומועיל מ
מכאבי הראש ואיכות הראש ומתיך ה
האצטומא והכבד והט חל תערובתו
קולוקנטידא עשרה זוזים אשאפיטום וקשיא לינגיאה
ושלשה פלפלין בא שני זוזים אלואן ומירא ולבונה זכ
זכר וזעפראן בא זו סקמוניאה ו זוזים סוישת אספנתי
ב זוזים דבש די מפוטן השתיה ד זוזים במים

כג

גירא לבן בנוסחה יוקח אליבורוס א זוזת
קולוקנטידא משקל אלואן ה משקלים
כלח הבדי עוז ומליס אגאריק שני משק
משקלים אבן ארמיני חצי משקל ורד ופלפל לבן משקל
זנגביל שני משקלים אקורי אמומי אשארי נרדי כלם
בלשבי שדרגיאה ואזוב ועפראן חרע כרפס ודוקו
וזרע כבציא בא שלשה זוזים לשון השור עשרה זוזים
זרע שהרשאם ופלגנ ממך וזרע כרישא וזרע אתרוג ומ
ומנט ויבשה בא שני זוזים אפיתימי שני זוזים וחצי יו
יולש הכל בכלי דבש ויוצנע ששה חדשים ואחר יעשה

המאמר השלישי

במיני המרקחות הנקראים נגרדש ובלשין אילקטוארי
כמשולשלים ובלתי משלשלים אמר המעתיק
נקרא בן כל מרקחת מיוחד לאצטומכא אמר
בם ה.ה אנחנו נרצה שנזכור בכלל הזה מהמרקחות ת
המפורסמי הפרטים הכללי ואכנם אותם שתוע
שתועליהם פרטי הנה המקום היותר נכון להזכירם ה
היה הכלל השני

א

במוני ובלשין דיאסימנום והוא מועיל מכ
מכאב הקרבים הנולד מקור ו עלית הלבנה
לזקנים ומחזק האצטומכא ומעכל המזון ו
ומסיר התאוה הכלבית ומפיחוק היבוקן והשתיה בעפין
במים חמים ומועיל בן הקרחות הקרות והשחורות והל
הלבניות תערובתו יוקח כמון כרמבני שרוי בח
בחומץ יין יום ולילה ויגוב וקלוי ועלי רודא יבשה בצ
בצל ופלפל וזנגביל בא חמשה אשתרים בורק ארמיני
ועשרה זוזים יחוברו הראשונים ויולשו בדבש במוסר קצ
קצפו ויוצנע בכלי והוא הנוסח הקטן אלא שנאריתי י
ישים בכל אחד מהסמנים עשרה אשתרים

ב הכבוני לגליגוס כועיל בן הרוחות הקרות ור קבטא וידחה הרוחות ומועיל לעכול תערובתו בורק הצי חלק כמון כרמני ש שרוי בחומץ קלוי פלפל לבן וארוך ושחור ועלי רוטא מא חלק ולמעטים יעשו בהשואת בשקלים שוים בכל התערובות רל הכמון והפלפל ורודא וכורק והענין הז הוה מתוך הטבע מאד ואולי יעורב כרמינים הנשארים דמשה כשתו ם בכל התערובות רל הכמון ומן בורק ח חצי הככות ויובחר בן הכמון בראבני וישרה בחומץ הר ואחר יקלה ויהיה הפלפל לבן וזה כי הוא כחזק הא האצטומכא יותר משני המינים האחרי רל פלפל ארו ארוך ושחור וזהו מה שאיננו קטן ולא יהיה קליפתו ע עבה אבל כאותו שיקרה כבר המשקל ויובחר כרם הש השלם הגדול והבורק הנה אב תעשה הרפואה לכי שטב סטבקי לעצר וכאמרי בורק רצוני לומר כשרום וה ורוא נאנארתאכון והוא האדום ואם תעשה לטי שהוא כותך הטבע תעשה הבורק האחר ויהיה מה שישליך כמ בכבו הצי משקל באלו הרפואות אשר זכרנום ועלי רו רודא גב הנה יהיו יבשים בשעור וזה שאם יגבו בחומץ יהיה כעלה אד כמה שיהיה יותר על השעור ואם לא ת הגגב הטב ישאר בו לחות מה וקושי לא יגיע לאכות העכול ומפני זה לא יסר נפחה באחת באלו ואלו הד בינים אבנם מיערבים ברבש בוסר קנ׳ זו ולפעמי לא יהעירבו ברבש ושכחו לכרם בבלי רבש ואם יצט יצטרך אליו ישליך בכי השעור או במזון אחר כאות וזאת רפואה לבדה תקח קודם או לאחר הם המזון ואותו שיהיה בעורב כדבש בוסר קנצפו הוא יות יותר נאות בענין הזה וזה כי הוא כסיר הנפח לגמרי ור וראוי שיהיה הרכב טוב כי יצטרך שיהיה הרפואה הזאת חזקה בענין הרוח ושורק בחזק וראוי שיהרע גב שאם אתה תרצה שיהיה הרקחו יותר שיהיה כנסות הטבעי גישים וזה כי אני הכרתי אדם שנחק הרפואה הזאת שחיקה נמרצ כי לא ידע בה מה שזכרנו ולזה לא התיר הטבע כלל אבל רגירה בחוזק ונפלא מזה ובא אלינו ל לשאול ולידע הסבה בזה כי הוא הטב שתמצא בגוף א אדם האדם מגולה בה והוא הסבה בכח שקירה וכאשר הודענוהו כי הסבה באה ענין הרכבתו הרכבנו שנית כמ כמו שהודענוהו ונשלמה פעלתו ולכן ראוי שישם זאת הסבירה בהרכבת הרפואות

ג ברקחת לדיסלעטום ובלטין שוכוליטוס וה והוא לעדת הרופאים ונאות לקור האצטומ׳ והחזק והפהוק החמוץ והתאוה הכלבית והמ והפוקות הקורות כבלוי האצטומכא כחבמוסים העבי והלבנים והקרחות הישנות ההוות בפני קור והרע הע העכול תערובתו כמון שרוי בחומץ חזק חמשה עשר אצתרים פלפל ונגביל ובורק ורודא יבשה בא׳ ע עשרים זוז יורק ויולש ברבש בוסר קנצפו ר עשה

ד ברקח׳ אל פודנג ההרדי ובלשון די קלמינטי פלוביאל נוסח נליגוס יוקח בנמש בנמששרי נהרי ופטרסליום מא׳ שני עשר

וזים לוישטקום ששה עשר זוזים זנגביל ששה זוזים ו זרע כרפס ופטוסרות סדרוניאה מא׳ ארבעה זוזים פ׳ פלפל שמנה וארבעים זוזים כסליום חמשה זוזים יורק ויולש ברבש בוסר קנצו

ה ברקחת ההדס ובלשון די מירטו׳ ומועיל מ מחתכת הטבע ופל׳ שת קא בהלבנה ור׳ ות ורוע עכול אשר באצטומ׳ תערובתו גרעיני הדס יבש בנא מירבולנש שחורים ובלידיקים וא ואמליסי ושידפלג ויאלטשפר מא׳ עשרי זוז פלפל שחור וארוך מא׳ עשרה זוזים מצטכי וכרואי ואניסי וכמון ואשפיק וקרדמוני וקרשט מא׳ חמשה זוזי אגוז מוסקדא וזרע כרפס ואביאורש מא׳ חמשה סראג הנדי ואמוני ם מא׳ ארבעה זוזים יורק ויגופה ויולש ברבש בוסר קנצו השתיה משקל זו

ו ברקחת האגוזי והוא טוב מועיל תערובתו גרגרי הדס באולטי וחצי אשציק שלשה אוק אוקיות אגוז מוסקדא עם קליפתו הצי ליטרא גירופלי קרדמוני ואנים ק׳ רי ואשנא וזרע כרפס קלוי מא שתי אוקיות באמים אוקיא וחצי קשיא ליגניא אר ארבעה זוזים מירבולנש ביבולש ובליריקש ואמליסי מא׳ שלשה אוקיות ויורקחו הרפואות ביין ריחני ותהיה אחת ואחר יתנגב ויורח התיחה בכי החבושים ויתנ ויחבש על פרחשת חמה ויורק ויולש בכיבא השתיה מ מזה סלשת משקלים או שלשה זוזים במשקה חבושים

ז ברקחת אל מתואכל אבותאואכיל קלאסש סלטוניש בלוטר המכונה המכונה אל סבית בחזק האצטומכא ומגעיל ברוע העכול וזה משקה אותו הישראלי למבונה ובלטין כותאואכיל תערובתו אספיק וגירופלי דארציני ואגוז מוסק מוסקדא וקרדמוני וגליא מא משקל פלפל לבן וקסטור ונגביל מא׳ שני זוזים לבונה זכה ארבעה הרכמין סוסי נטרוד כפו הטבנים ויתערבו הרפואות כסוכרי ונה בוסר קנצפו השתיה שלשה משקלים

ח כבוני אחר מועי׳ כבאבי הכמון המתעוררים בן הקור ומן הקדחות הרביעיות ומן התאוה הכלבית והקדחות הלבניות הישנות והתם ומן הלבנה הרבה באצטומכא ומן הפיהוק החמוץ הא רוש אשר יקרה לזקנים ומהוק הקור ומן הרוק הגוה ברוב המוהרות הלבניות השתיה בעגין בכים ותכל תערובתו יוקח כמון שרוי בחומץ יום ולילה קלוי ורודא יבשה ונגביל ופלפל מא׳ עשרה אצתרים מ בורק ארמיני עשרה זוזים יולש ברבש בוסר קנצו וה הגלחת הזה הוא נוסח מאבור בעצמו

ט ברקחת כבוני אחר יוקח כמון חרס טוב ש שבע אוקיות שרוי בחומץ יום ולילה ואחר תוציאהו ותשים על מחבלת ותתקבוהו וכש וכשיתנגב יקלה קליה נקלה באש רכה ופלפל שלשה או אוקיות ונגביל שני ארבעה זוזים בורק ארמיני שני זוזים יעורב ויולש ברבש

י הפלפלני ונקרא בלשונם ריאה מריאון פו פיסיריאון כלומר מרקחת שלשה הפלפלים

המועיל כן אל בסרח והליחה הנאה וכאב האצטומכא ור
ורוע העכול הרוחות העבות והציהוק הוא רוש החכון
והתאוה הכלבית תערובתו יוקח בן הפלפל
שחור וארוך בא שלשה אוקיות ובנוסח אחר שני אוקיו׳
עצי בלסם׳ ארקיא אבום׳ ואשפיק בא גוז זנגביל וזרע
כרפס וספליוס וקסיא ליגניאה ואסארי בקרא ואיר ולא
בא גוז יודק וינופה ויולש בדבש כוסר קצפו תשתיה מ
משקל שני זוזים בכלם פושרים ברקחת נפש

יא

ברקחת גדיאגן ובלשון אלטנדריקון ה
המועיל כבאבי האצטומכא והכבד והקרי
התחלת הים רבו׳ זרים הרוחות העבות יוקח
זנגביל ופלפל ואשפיק בא שבעה זוזים בצמכי ואביצ׳
בא ארבעה זוזים זרע כרפס בהרי והיו דאמאן בא חמ
חמשה זוזים כמון כראמני וקסיא ליגניאה ונרגרי בלש
בלשמי ופליטרי בא שני זוזים כראג הגדי זה יחוברו א
אלו הסמנים שחוקים ונבנפים ויולש כדבש נוטר קצ
קצפו ויוצנע בכלי ויעשה בעת הצורך אליו

יב

ברקחת אלגוזי ובלשון אלכמוני המועיל מ
בחולשת הכבד והאצטומכא וכחתרת הב
הבטן וזרוע העכול ומועיל באותו שיש
שיפוחד עליו הבים הכרטובים והוא טוב לסחול בגיר
השתן יוקח קושט מר וקנילא ואשפיק ונרגרי ב
בלסמי וקסיא ליגניא בא עשרה זוזים אגוז בוסקיא ח
חמשה אגוזים קרדמוני גירופלי ואניס ובליליס ושפר
וכארדמך בא ארבעה זוזים מאפיש שלשה זוזים אבר
אברנג באגלי שמנה ריובררי וארסטולוניאה ארוכה
ואשנא בא עשרה זוזים ומגרה מאסרבאס שני זוזים
בירבה לגש שחורים וכיבוליש שני אם זרים בריקש ע
עשרה בבספר נרגרי הרם בבמשקל הסמנים כלם יסחק
כמו כחול ויולש כדבש סבריר והשתיה כעגין בכ״ם קר
קרים ובנוסח אחר זנגביל עשרה אסתרים ובנוסח בא
בא ורבאש סיפרי שנים עשר אסתרים קרומי ארומא
ארומאשיק פלפל ארוך ושחור בא חמשה זוזים נרגרי
הרס שני כלנבח יולש כדבש קנה הסוכרי ויוצנע בכלי
ויעשה אחר שני חדשים

יג

ברקחת אל גוזי הידוע בברקחת ענבר הם
הברקחת הזה היו עושים אותו מלכי ארץ
גריסיאה המועיל בחליו הקור וכש בבליו
ובוסי בתאות המאכל ומועי׳ גן הפלג והליקוה והרעש
ודפיקת לב ומוסיף כגבורות והבכל ובנגב רחות האצ
האצטומכא ומטיב העכול והוא גאות רוקנים
תערובתו יוקח קרדמוני גדול וקטן ומאפיש בא
ארבעה זוזים זנגביל ופלפל ארוך בא ב אסתרים דאר
דארציני ב׳ זוזים אשנא שני זוזי קנילא זרז גירופלי ו
וקפראן בא עשרה זוזים אגוז בוסקא בא חמשה וגו
ובקצת הנסחאות יש חמשה אגוזים שבולת נרד מצמכי
וענבר בא שני זוזים מכך הוא זרע גנשקאני ואאפי מ
בא זוח שכן בלסמי שבעה זוזים יחוברו הסמנים האלו
שחוקים ומנופים וישרה האופי בשעור סגרנא ביין ט
טוב ויולש בדבש כנסר קצפו ויעשה אחר ששה חדשי
ויסם הענבר בשמן בלסמי ובשמן באן שעור סילתתו
בו כל הסמנים כרם ב

יד

ברקחת אל כהרי אראן ובלשון אל שהר
שהרבין המועיל בקור הכבד והאצטומכ׳

הבים המרכובים ובמרירה השחורה וה
והוא בסלשל הבטן תערובתו יוקח שורבה
תנוי וזנגביל ופלפל שחור וארוך וקנילא וקרדמוני ק
קטן וגירופלי ופליטרי והדאג הגדי ואבוזים וקנבת מ
בחמת וקרדמוני גדול ודארציני ושבולת נרד וקסיא לי
ליגניאה וזרע כרפס ומצטיק ואניסון וזרע סוכר ואני׳
מא שבעה זו ים אגריקון אקירש ותורביד חלול מ
שנים עשר זוזים אסקמוניאה עשרה זוזי׳ ויוצנע בכלי
ויעשה לעת הצורך השתיה ממנו ארבעה משקלים בבי׳
חמים

טו

נוסח אחר בספר גלי׳ בסלשל כלומר ברק
מרקחת חבושים משלשלים יוקח חבושי
טובי הריח ולנופה בתוך קטה וגלה ויוק
ויוקח מבשרו ארבעה זוזים פלפל וזנגביל בא שני זוזי׳
אסקמוניאה זה יודק ויוצנע בדבש השתיה משקל זה ב
ביין מועיל

טז

מרקחת מצר׳ גליה נשוי בסחוש והשוים
מועיל מבטל התאוה ולפי שלא יתעכל מא
מאכלו מועיל לפי שיהיה בבטן תלוש ומא
ומאמץ האצטו תערובתו יוקח חבושים גדולים
מנוקים מפניסותם וידקו ויסחטו ויוקח ממימיהם שני ח
הינין רוטבים ויערוב עמו דבש כוס קצפו בטוהו והם ן
יין הין ואחר יבושל על אש רבה ויוסר הקצף ויוקח גנ
זנגביל שלשה אוקיות פלפל לבן שתי אוקיות ויודק ויוש
ויושם עליו ויתקשר כבשול בכו שבאות ללקיחות והנת
הרפואה הזאת בו עזרה לפי שיהיה בבטן תלוש הראוי ש
שיוקח על הרוב קודם המזון בשתי שעות או שלש ולא
ימתין אחת אחר המאכל ואם תעשה תרפואה הזאת לם
לפי שיש באצטו מכתו חרם או שתמלא באצטומכא מ
מררות או איך שיהו׳ והנה ראוי שלא יושלך עליה פלפל
וזנגביל ותעשה בכו החבושים והדבש והחומץ לבד בא
בפי שעור הנדרת אשר זכרנוהו ואם תעש׳ אותה לאותם
שפונם כבורצע כדי שלא יתקבץ בהם בררה ולא מומר
לבני או תשליך בה חצי המשקל או אשר זכרנו מן הזנ
הזנגביל והפלפל באלו תשים בו בן הזנגביל אוקיא וח
וחצי ובן הפלפל אוקיא ואם תעשנה לאותם שתקבץ
באצטומכתם הלבנה תשליך בה כפל השעור אשר זכר
זכרנו באלו תשים הזנגביל ששה אוקיות ופלפל לבן ש
שלשה או שתי אוקיות וחצי

יז

מרקחת מגרגלי באוה המאכל ומחזק האצט׳
ג׳ ליטרין כחופת החבושים ודבש שיהיה ל
ליטרין חומץ חזק שני ליטרין יבושל עד שיש
נתלים ויוסר קצפו ויוקח זנגביל חמשה זוזים פלפל ש
שחור ולבן וארוך בא שלשה זוזים דארציני שני זוזי׳
ליגנא אלואן בא שלשה זוזים יודק ויעורב עם הדבש ו
ומי החבושים והחומץ ויבושל עד שיתקשר והשתיה ק
קודם המאכל ויותן עליו שתי שעות מ

יח

מרקחת הגדי ובלשון אינדום מועיל בן ח
הקולנג ובאב הפרקים והבקרס ובאב וגב
תערובתו סקמוניאה עשרה בזקים אג
ואגוז בוסקא וקרדמוני וזנגביל ודארציני וקנילא וג
ונאר מכך וגירופלי ופלפל בא שבעה משקלים

והורביד מאה משקלים וסוכרי יודק הסמנים יותר ויגנ ויגובר וילושו בדבש

יט מרקחת הכלבים ובלשון איליקטואריאום דיגו׳ והוא רפואה נשנה מיוק שנה תביס ובליטה כל יום ויכון הלוקח כל ימי צבא בגה ומי שיתבוד ללכלור לא ישאר בקרביו כרוה וקלה שלא יב יב׳ אצירולא יתלבן מעורו יזהר בגה שיהיה קודם לכל לקיחתו והוא רפואת הכלבים אשר היו כבוי שסיפר בה בוס ארשהוגר בזם ו׳ ועל כן האצור השחור והלבן האדום והטישי והא׳ ג׳ הוא אל אברדא ורפיקת המיקים ומיצחנה הראות ו מראה ומרבה המשגל ואין לו רוע הלא ישפר עליו בעליו תעריבתו בירבולנש שחורים בלריקוש ואגלסים בא׳ שבח ושלשים משקל קנה ארבעה ועשרים משקל נאר מנוך וקרדמוני וכמו וסיפרי בא שני משקלים כבאבא ואגא קרדי בא׳ שלש׳ משקלים יודק כל אחד לבדו וינופה עד שלא ישאר בם בפגו רבר ויצא כפי תלוקתו במשקל אשר תארנו ויע ויגערב ואחר יוקח שש בא׳ ת משקל פאניד סברי ויז ויושם בבחבת או קדרה נק ה קטנה ויבעיר האש תחתי רווה עליו ממני עד שיכם הפאניר וכשירותו ויכם אז ישים עליו התעריבות ותנער עד שית ערב היטב והנ ותו ביה מהאש ותעזוב עד שיתקרש ואחר תעשה כמנו בלוהים כל לוז שני משקלים והרבע ומשח יהיה בשמן א או שמן התולב בן בקר ואחר ישתה מהם כל יום לוז אחר במים וזה אבי הרפואות

כ מרקחת נסח קטניאה ובלשון באשואקיין בשלשל מועיל בן הנקרם ובאב הגב וכל החליים הקרים תעריבתו אסקמוניא׳ דארציני שיטרג זנגביל בא׳ ח זוזים פלפל ששה זוזים תורביד עשרה זוזים פלפל ארוך עשרה זוזים קרדמוני בידופלי וזרע כרפס ואניסום בא ד׳ זוזי של ארבוניאק בולה הנדי בא שני זוזים פאניד וסוכרי בא אחד ועשרי זוז אשא פטידא שני זוזי וחצי מסקמוניאה שלשה זוזים יודק וינופה ב׳ פעם ה ומנית ארבעה זוזים או שני זוזים במים פושרים

כא מרקחת שיכסבין ובלשון שיטבג נו יוקח שובשבין קלופים ומבין כראמגי נבי בא עשרה זוזים פלפל ארוך ושחור בא׳ חמשה זוזים דארציני שני זוזים קרדמוני גדול של מה זוזים סוכרי טברזד שלשים וזו יחובר אל הסמנים שה שדוקים ובנ׳ צים ויו ולש בבלי ויעשה

כב מרקחת חבאר בצרה ובלשון רו בראניש ויריו ימלט בועיל בן י טחורים וקורת האצטומכא ויזע העכול ותתרית הבטן תעריבתו יקח נרגרים הנקראים חב אל בצרה ו ודבש אנקרדי ושובשבין קלופים בא׳ ששה אסתרים ס סוכרי לב ארבעה ועשרים ובחרים בירבולנש כבו ש וסירי׳ ש ואבליטים כנוקים בגיעניהם זנגביל ו ציפ ופלפל ארוך ואתרוג וסראג הנדי ו׳ בימרג בא ארבעת זוזים פלפל ומאגרנא וכאסים בא זוז יחוברו אלו ה

הרפואות וילושו בדבש מוסר קצפו ויסוכן חלב בקר יין אחר ששה חדשים השותה ממשקל זה בחלב בקר בשים הנקרא מחיץ המאכל ויחיה בו און מ משל בחלב ב׳ עוד כיון

כג מרקחת אנגראן המועיל בנפח הבטן וחן האצטומכא והקרקורי והרוחות העבות תעריבתו יוקח פלפל והרים כרפס בא׳ שנים עשר זוז אנגדאן שחור ארבעה עשר זוזים מ׳ ה פיטריסלין ומנעמכרי ושדריציאה ונאליוס בא׳ שני שמונה זוזים כאסם ש שה עשר זוזים יחוברו הסמנים האלו שחוקים ומנופים וילושו בדבש מוסר קצפו וינטע בכלי ויעשה בעת הצריך

כד נוסח אחר מאגנדאן מועיל בקושי הכבד וקורו והמים הברסמטיים וקורת ה האצטומכא והכליות יוקח אנגדאן שחור משקל עשרה זוזים זרע נר וזרע כרתי מנו ה שבעה זוזים אגב ל ופרוקט ואבליסיש בא׳ שבע זוזים אניסום וזרע בו פס ואניס וקר סוניאה קטן ומבין כר בראמני ודארציני בא׳ חמשה זוזים מירמי נ׳ שחורים מנוקים מגרעיניהם שבעה זוזים קוליא שבקיה זוזים פל פלפל ארוך ושחור בא׳ ארבעה זוזים שבולת נרד שני זוזים גירופלי זו פאניד לבן עשרים זוז ח ביזו הסמני האלה שחוק ובנופי וילושו בדבש מוסר קצפו וינטע בכלי ויעשה בעת הצריך וש יה שני זוזים במי אניס ובמשיק ואשפיקנרדי

כה מרקחת כמפירא מועיל בכחול את המג האצטומכא והכבד ובגרש הרוחות הל העבות ועוזר על העכול תעריבתו כמפירא זעפראן והנגא אלואן וקרדמוני ואגוז בוסק בוסקרא וכאבריא ו כאסם וקנידא וגירופלי ואצפוא ואספיק ותאסים וזנגביל לבן ופלפל ארוך ודארציני ושיטרג ובאר מכך ואגר נניש ובר נאר ואגוז בוס בוסקרא וזנגביל ומצרי ופול פלכוניאו חלקים שוים סוכרי במשקל והסמנים בים

כו מרקחת כמפורא אחר מועיל במחוק הקייר יוקח פלפל והגוז בוסקרא וזנגביל ונרדאג צרי וכמפירא וזעפראן בא׳ שני זוזים יח יחוברו הסמנים האלו שחוקים ומנופים וילושו בדבש ויוצנע בכלי ויעשה בעת הצורך

כז מרקחת כמפורא חזק מן הראשון יוקח זנגביל ופלפל שחור וארוך ודארציני וקנילא וכד הנדי ושבולת נרד ואגוז בוסקרא וזנגביל ומצרי ובורי בלסמי וקרדמוני וכ ותאסים וגירופלי ופרפרי ועדשער וכיפרי ואשפתי ו וליגנא אלואג ן הנדי טוב בא׳ חצי אוקיא כמפורא וכן ובוסך בא ב זוזי וחצי סוכרי לבן עשרה אוקיות וחצי יודק והסמנים וילושו בדבש מוסר קצפו ויוצנע בכלי ויעשה בעת הצריך

כח מרקחת ליגנא אלואן ובלשון שדהגא שידהו ואיש בחוזק האצטומכא ובחמם אותה בבלי הפלג ובקבל המאכל והגג

הולבנת תערובתו שבולת נרד ושבולת רומי וזרע כרפס ואניס ומצטיק מא זוז ד׳ לינגא אלואן שלשה זוזים נירופלי שני זוזים מ״ס ש׳ שני זוזים וחצי קנילא קר מא שני זוזים מירבולנש מבולש שרוים ביין קלוים ופלנג משך מא שני זוזים וחצי אגוז מוסקדא זוז וחצי כארסבור שלשה זוזים וורדים וקלובו ארומאטיק מא שני זוזים יולש במיבא השתיה שני משקלים

כט

מרקחת דארציני ובלשון די סינמומו ה המועיל מחולשת הכבד והאצטומכא ו והכליות ומנקה הליחות הנעבות ומגרש הרוחות תערובתו דארציני לינגא אלואן ואי ואירולא מא ששה זוזים נירופלי ופלפל שחור וארוך ושבולת נרד ואשארי מא חמשה זוזים זנגביל אוקיא ב נענע שמנה זוזים אגוז מוסקדא ונירופלי מא שני זוזי ביה ואניס וזרע שומר וקסיא ליגניאה שלש זוזי יולש בדבש מוסר קצפו ויעשה

ל

מרקחת הגרי ובלשון איגרום מועיל מן הא הקרי נג וקור האצטומכא ובאבי הפרקים והנק הנקים תערובתו שיטרג הגרא והגרי ד׳ זוזים אגוז מוסקדא אבואורש מא שני אסתרי פלפל שחור וארוך מא חמשה אסתרים זנגביל חמשה אסתרים מירבולנש שחורים שלשים אסתרים נירמאך שני אסתרים נריאופלי חמשה זוזים אגוז מוסקדא ב אסתרים מאם ש ר זוזים פאניד עשרה אסתרים ישאף ממנו בעת הצורך שני זוזים ביין ישן

לא

מרקחת זנגביל ובלשון די זנזיברי מוע מועיל שתחולשת האצטומכא ו מעים ומע ומעקל האצטומכא ומגרש הרוחות ומו ומועיל בן אל חרצא ועוצר הבטן תערובתו זנגביל עשרים זוז נרבא ארביקא ואגוז מוסקדא מא ע עשרי זוזים נירופלי דארציני מא חמשה זוזים אגוז מוסקדא אחת ועפראן זוז אמירום שנים וארבעים זוז סוכר מבריז ויעשה

לב

מרקחת מסך ובלשון די מושקו מועיל מ מחולשת האצטומכא ונפיחתה והרוחות והשחורי ודפיקת הלב תערובתו מסך חצי משקל אגוז מוסקדא וקרדמוני ונירופלי ונג ונגביל ופלפל ארוך מא עשרה זוזים דארציני שלשה זוזים לינגא אלואן אוקיא ועפראן שני זוזים סוכרי כ במשק הכל יולש ויעשה

לג

מרקחת האתרוג ובלשון די סיטרו״נ מגרש הרוחות ומעכל המאכל ומבאש הריח מהפה תערובתו קלפת הא האתרוג יבש כרכובי שלשי זוז נירופלי ואגוז מוסקדא ופלפל שחור וארוך ודארציני וגלנגר וזנגביל מא זוז וחצי מוסך ששית חלק וחצי מוז אחר יולש בדבש ויע ויעשה

לד

מרקחת קצר ובלשון פיטאריש מועיל מ מן הקולנג ואל אבורדא והליחה הנאה ו מ ויציא השמרים העבים הדבקים ומוע ומועיל בן הנקים תערובתו פלפל ארוך וזנ וזנגביל מירבולנש כרכומים ושקמוניאה הוריבור מא שנים עשר זוזים זרע כרפס אניס גרס ופוליש״י ושאלח ע עכרור מא ששה זוזים סוכרי ששה עשר זוזי יולש בד בדבש ויעשה

לה

מרקחת ואקגור ובלשון די אשיטנקו מ מועיל לתאות המשגל תערובתו זרע אשפרגי וזרע בצל וזרע רפת ודר וזרע אל רטבא וזרע כרתי וזרע נרגיר וזרע אורשנא וזרע כביצאה ובשטים וחב אל בצרה ולשון צפרים ו ושומשמין קלוצים וזרע שנון הבוזי דאן ולבלורנרי צ צינובר וחב אל רושי מא שלשה זוזי וזנגביל וארונגו וגלנגר ופלפל ארוך מא חמשה זוזים דארציני ואגוז מו מוסקדא ובאן לבן ואדום מא שני זוזים סמור אשטי אשטינקו חמשה זוזים אשקולא צלויות שלשת זוזים פ פאניד כמשקל הסמנים בלם יורק ויצופה ויוע בדבש מוסר קצפו השתיה שני זוזים ביין משולש או חלב חל חלב ואו כבי הדבש בריקות נפש

לו

מרקחת אחר מועיל מדפיקת הלב ובחזק האצטומכא ומעכל המזון ומשלשל הבטן תערובתו מירבולנש הבאה עשר זוזים שאל שפר חמשה זוזים ורנבר ורוגני קסיא ליגניאה מא שלשה זוזים תורביד עשרי זוז אשקמוניי שלשה זוזים פאניד עשרים ז״ז יולש בדבש השתיה שלשה זוזים

לז

מרקחת לגר מכנסה מועיל מזועלת העלי תערובתו לינגא אלואן שלשת זוזים מכמורא והבע וזה מסך שליש ז״ז מא מ״ס ש ג׳רמסך וספרי ופנבשת ויושם בסמן זרנבר מא כ משקל דארציני מנטכי וזנגבי ופלפל ונירופלי מא זוז ולשון השור חמשה זוז זרע שומר זרע כרפס א קורי אספי מא שלשת זוזים יוע בדבש

לח

אטריפל הגדול ובלשון טריפירא בגור מועיל מרפיון האצטוב׳ הרוח המתחים הפנימיים ומוסיף בתאות המשגל תערובתו יוקח מירבולנש שחורים ובליריקש ואמבליסש ופלפל ארוך ושחור מא שלשה חלקים ז״ב זנגביל וכורואן ושיר אבל״ג ושיטרג הגרי וסקאקל בנר בנוסח אחר נבוצא מ״ס ש מא חלק ותורדי לבן ואדום ולשון צפרים וזרע כמון כרכרי ונרגרי קלקל והוא בל בלשון פרסי דאר שש ען ושומשמין קלוצים וסוכרי ל לבן מא ב׳ חלקים כאן לבן ואדום מא חצי חלק יוקח היבשים לבדם ושום שני לבדם ויעורב וידת . בשומן הלב מקר ויולש כדבש מוסר קצפו ויעש

לט

מרקחת קחוס מוחם האצטומכא ומח ומחזקה ומאט הטבע ומועיל לטחורים ומשיב הבריאה ומוסיף בתאות המשגל תערובתו מירבולנש שחורים בליריקש וא ואמבליסש ושיטרג הגרי והנגביל ופלפל ארוך וסיפרי ואשציק נרדי מא עשרה זוזי זרע שבת וזרע כרתי מא

ארבעה זוזים סין כירול שרוי בחומץ כל יום בגונב יוד
יודק וינופה וילתת בשומן חלב בקר וילוש בדבש מוסר
קצפו ויעשה אחר שני חדשים השתיה השלימה שני זו
זוזים

מז ברקחת ליגנא אלואין לגני תערובתו
קרדמוני צנביל ודארציני וקאסיא ליגניאה
ושפראן ופלפל ופלגג בסך וורגבר בא חמשה זוזים ס
ס פיי זרגב קראג תני ונריזגולי בא שלשה זוזים ליג
ליגנא אלואין בא ו משקלים לאזורד בבפורא שני דאג
דאגקם תורביד עשרה זוזים מלח זו יפחק הכל וילקח
ברקחת ברבש או בסוכרי כבוי' עשרים זו יחוברו ה
הסבנים כלם שחוקות ומנופות ויועג ברבש מוסר קצפו

מא ברקחת תמרי ובלשון דיאה פיניקון שת
שתועלתו מפורסמת לאלתר בקדלגג כלו
ומועיל בן תליחה הנאה ואל אברדה ומ
ומעוצר השתן תערובתו יקח בורק ארמיני
וכמון כראמני ופטרסליום וזנגביל ופלפל לבן בא כני
עשר זוזים אסקמוניאה חמשת זוזים תמר הירון בנוקה
בגרעיניו ושקד כת ק קלוף בשתי קליפותיו עלי רודא
בא עשרה זוזים יחוברו הסבנים האלה וישרה התמר ב
בחומץ יין יום ולילה ויודק הדק היטב ויעורב עם אלו
הסבנים ויועג כלו בדבש מוסר קצפו ויעשה בעת הצו
הצורך

מב תמרי אחר יוקח תמר הירון בנוקה כב
בגרעיניו מאה נבפר פלפל לבן ותש
ותשרהו בחומץ יין יום ולילה ויבורם ו
ויבשן ורודא יבשה וזנגביל ושקד כר קלוף מקפותיו
מאה והמגים שקדים אסקמוניא חמשה עשר זוזים תו
תורביד עשרים זוז יודק וינופה ויעורב בדבש

מג תמרי אחר מועיל בן תקדחות והולתם י
ישותי בקין ובסתו וזה מבושל מבלי ע
עגל יוקח זנגביל ופלפל לבן בא אוקיא
סקמוניא שתי אוקיות וחצי תמר הירון בנוקה בגרעיניו
ב אוקיות שקד מהוק קלוף נקליפתו ועלי רודא בא ד
אוקיות יודקו הסבנים לבדם וישרה התמר בחומץ יין ו
ויבושו לבדו ויטגן ויודקו השקדים לבדם גב ויעורב ה
הכל אחר זה ויועג בדבש מוסר קצפו השתיה משקל שני
זוזים ·

מד ברקחת פרוריום ובלשון קברושיאוש
בושקטום העוצר המועיל ברוח הגח
הנחורים ודליחה הנאה ומחזק האצטו
ועוזר על תאות המאכל ומגבך הבריאה ומחמם הכליות
ומועיל ברוח הרחבים והזלת הום ההוה בהנחורים ·
תערובתו בירבולנש קבולש ובירבוכים ושיטרג
והרע כרנס בא ששה זוזים בליריקס ואבליסיס ואם
דאביאוס והורדי אדום ולבן ופלפל ארוך יש בשבן ק
קרופים בא ארבעה זוזים קגילא וזנגביל ואגוז מוסקרא
וזנגביל ופלפל בריא בא שבנה זוזים אשטורקי זוזים
בוכך ב משקלים קרסט קשיא דיגניאה ונירופלי ומאם
מאבים וגלנגאר ונרבשך בא ו זוזים ענבר במשקל טג

ברזל המרוקח כסמנים כלם וכן תמרים עשרה אסתי
יועג בדבש מוסר קצפו השתיה שני זוזים בחלב בקר מ
מבושך הנקרא בחוף בלשון התושאת או יין צבוקים ס
טוב שבועים

מה ברקחת הלבונה ובלשון די טורי יוקח
לבונה ששים זוז פלפל שחור וארוך בא
בא י זוזים סוכרים זוז זנגביל וגלנגר בא יב זוזים אגוז
מוסקרא נריאופלי בא ח זוזים בקך טוב משקל זוז יש
ישחק כל אחד מהם לבד וינופה וילוש בדבש ויקח

מו ברקחת טאל שפר ובלשון אל שאלי בא
שאשאר מועיל מקור האצטומכא והר
והרוחות העבות באצטומכא ובכבד יוקח טאל ש
שפר חמשה זוזים זנגביל עשרים זוז פלפל יב זוזים ק
קרדמוני וקנילא בא ששה זוזים סוכרי סברזור שבעה
לישרין יחוברו אלו הסמנים שחוקים ומנופים ויועג
בבלי ויעשה

מז ברקחת אסף בלומר הנגמן ובלשון אא
צא שקפי מועיל בקוליקא ולקוה ורוח
הנחורים ורוח ההוה באצטומכא
תערובתו סקמוניאה אנטפית ותורביד גבות לבן בא
חמשה משקלים פלפל וקרדמוני בא ג משקלי זנגביל
ודארציני ואבלוסיס גרופלי ופוליפודי ואגוז מוסקרא
בא שני משקלי וחצי בנוסח אחר סקמוניאה ותורביד
בא ג משקלים יודק וינופה וילך עליו דישיא סוכרי
שחוק ויועג בדבש השתיה ארבעת משקלים

מח אטריפל הגדול ובלשון טריפירא רי א
אשקוריאה פירי באגנא בסין הגדול ה
המועיל ברוח השחורים ורפיון ומכות
והאצטומכא ומוסיף בתאות המאכל ומחמם ה
האצטומכא יוקח בירבולנש שחורים ובליריקס וסיד
אבלג מוסרים מגרעיניהם ושיטרג הנדי חרע כרפם וא
ואבואוש ואגב פרסי בא אוקי אספיק נרדי ואבוכי
וקרדמוני ואקורי בא שלשה זוזים דארציני ד זוזים
פלפל שחור וארוך פלישרי וגלה הנדי בא חצי אקא
חרדל אוקי וחצי של ארמוניא חצי זוז סינ כרול שלשה
זוזים יחוברו הסמנים האלה שחוקים ומנופים ויועג ב
בדבש מוסר קצפו בשומן חלב בקר כשעור הצורך ויוצ
ויוצנע ויעשה

מט אטריפל הקטן המועיל ברפיון האצטומכא
ולחותה ורוח הנחורים ונבפה הבריאה
יוקח בירבולנש כבולנש ושיראגלת וכ
ובליריקס ואבליסיס מוסרים מגרעיניהם חלקים שוים
ולתתו בשומן חלב בקר ויועג בדבש מוסר קצפו ויוצנע
בכלי ויעשה בעת הצורך

נ ברקחת אבא קדרי בנוסח אבן חסין בן באב
מאשרבם יאות לגאב האצטומכא הגרון וח
והקור והשכחה ומונה הבריאה ובכל דק הכ
הזכרנות והדעת והוא ברקחת החכמים ונאמר שהוא
רשלנה עם תערובתו פלפל שחור וארך

ובלוריקס ושחורים ואבלים׳ס ותיר אבלג קסטור מא ארבעה זוזים קשט ובלאדור וברונני וטובח טכרוד תרגרי לבר מא שנים עשר זוז ספרי שבעה זוזים ירדק האנא קרדי לבדו היטב וידוקו הסמנים וינפו ויורתח בשומן חלב בקר ודבש בשוה וישים עליו הסמנים ויח ויתקרש בבשול ויעשה אחר ששה חדשים הש השתיה שני זוזים במי בשול כרפס ושומר ויסכו עצבו בן העגל והדאגה והבע: והיין הרב והבשל ראבל ברק אסצירבאג

נא מרקחת אל קחים ובלשון אלפאניאוס והוא המרקחת המועיל כרפיון האצטו׳ ורוח הטחורים והפסד הבזג ונגות הכר הבריאה ומוסיף בתאות המשגל יוקח מירבולנש ובלריקש ו׳ גיראפלג מיסר הגרגרים פלפל שחור ואר וארוך וזנגביל וספרי ושיטרג הנדי ואשפיק נרדי מא׳ חמשה זוזים זרע שבת וזרע כרתי מא׳ ארבעה זו זוזים סיג הברזל שחוק ושרוי בחומץ יין ארבעה עשר יום מנוגב וקלוי מאה זוזים יחוברו הסמנים האלו שחו שחוקים ומנופים וילוש בדבש מוסר קצפו ושומן חלב בקר כשעור הצורך ויצנע בכלי ויעשה אחר ששה חדשים והשתיה שני זוזים וישים בו גם כן מן אל מסך במשקל שני זוזים

נב קחום אחר כמסך מוזק האצט מבא ומחממה ומועיל מן הטחורים ומוסף בתאות המשגל והוא כנוסח יוקח מירבולנש באבלש ובלריקש ואבלים׳ש פלפל וזנגבי כמון וזרע שבת וזרע כרפס וזרע כרתי וזרע גרגיר וזר וזרע לפת וזרע בבציא ואמלינא והדר אדום קשיא לי ליגניאה ספרי ודארציני ונראגלי ואגוז מוסקרא מא זוז באסרש וקרדמוני גדול וקטן וסך ולינגא אלואין נא מסך מא׳ זוז גרגרי רשד לבן שלשה אוקיות סיג ברזל כמ כמו הרפואות ידוק וינופה בדבש מוסר קצפו ויעשה

נג קחו׳ אחר בכוחו יוקח סיטרג ועצי וזרנב וטאל שפר וקירדמוני ומירבולנש שחורי בלריקש ואמליגש ומרכומים וקשיא ל ליגניאה ונרגמלי ונרגרי כלסמי וזרע מחלב מא שטה משקלים מינטא ופלינגא הרנבר ודרונגי ופלפל ארוך מא׳ ארבעה משקלים דארציני וקנילא ושבולת נרד וא ואגוז מוסקרא קלסם וזנגביל ופלפל מין מא שבעה מ משקלים ספרי עשרה משקלים מיכרי ששה עשר משק משקלים סיג ברזל מכא כמסך חצי זוז יוליש בדבש מוסר קצפו ויעשה

נד תאר גרגרים המבושלים המועילים מן א׳ אלברדא ומכאב הגב והפסד הגדות והטו והטחורים ומזכך הבריאה ומבא׳ המאכל ובסור הליחה הבאה ואל אברדא ומחזק האצטומכא וח וחרחבים והמסקיה תערובתו זרע כרפס וזרע של שומר ואניס ופיטרסילאום ודוקו וזרע בבציא וזרע כ כרתי וזרע בצל וזרע לפת וזרע אל קטף ואמיאוש וזרע ארוסינאש וחב אל בצרה וזרע שבת וזרע פשתן ופלפל וכמון וכוסברה מא׳ שלשה זוזים זרנבאג ודרונג וגאן ל

לבן ואדום ושני מיני הודרי אדום לבן ואגוז מוסקרא מ מאסיש ודארצני ונלנגאר וזנגביל וספרי וא ואספיק וסיסנבר מא׳ ארבעה זוזים ומירבולנש ובלר ובלריקש ו׳ אמליגש וחלק הגלגן התחתון וקלפת ש שרש נפנים מא׳ עשרה זוזים סיטרג ואשנא ואצארי ועפרן הברוש וקנה בוסם ולשון צפרים ונאר מסך ו ואזוב פרסי ואירולא וקרדמוני וצנדיל וקנילא מא׳ חמ חמשה זוזים אגוז הנדי ותרף נביה ורוד יבש ומרסמור ו וקלפת לבנה ומינטא ומינכש ספרי מא׳ שבעה זוזים ומ ומסיג הברזל להמצרי הבחומץ והנכרכה ביין ריחני פעמים רבות במשקל הסמנים כ״ש יבושל ביין ישן עד שיתעכה וירד מן האש ויסנן וישתה ממנו שעור אוקיא בריקות נפש שבוע או שבועים

נה נוסח אחר לסיג הברזל ויאות לקור האצ האצטומכא והטחורים יוקח מירבולנש כאבולש ובלריקש ואמליגש ושרש לילי וזנגביל ולינגא אלואין מא ואגוז מוסקר ונאר מסך וורד ושבולת נרד ואשקננט ומצטיק מא׳ עשרה זוזים מסך שני זוזים סיג ברזל שרוי ביין ריחני שבעה ימים ויוקח וישחק ויקלה על מחבת ברזל ויעורב עם הסמני׳ וילות בשמן שקד מתוק וילוש בדבש מוסר קצפו השתיה שני משקלים ביין ריחני או במימא

נו נוסח אחר לסיג הברזל יכון להולשת האצ האצטומכא והכחה תערובתו מירבולנש כיבולש ובלריקש ואמליגש ושרש לילי ו וורדים ואשקננט מא׳ עשרה זוזים סיג ברזל כמו הסמני׳ כלם ישרה הסיג שבעה ימים בחומץ ויטגן ויושם על דילי ויולש בדבש טבירור השתיה שני זוזים במשקה הם המפוחים

נז סיג הברזל מבושל יכון להולשת האצטומ׳ וחום הכבד תערובתו סיג ברזל הבנ הבצרי ומירבולנש כרכומיים ושחורים וכ ובלריקש ואמליגש ובלוספיאש ואשקננט בשוה יון יורתח ביין וישקה ממנו שלשה אוקיות ויעשה

נח מרקחת ספרגלי כלומר מדבושי העוצר ומחזק הטבע מן ההתרה והולשת האצטו׳ והקיא ורוע העכול ומיפה הבריאה תערובתו יוקח חבושים קלופים מנוקים מפנימיהם ודבש מוסר קצפו מא׳ שני ליטרין פלפל ארוך וזנגביל מא חמשה זוזים קרדמוני גדול והאלסמו ששה זוזים נרגמלי אשו אשפיק נארדי ודארציני ועפראן מא׳ שני זוזים יהוב יחוברו אלו הסמנים שחוקים ומנופים ויקחו החבושים ויבושלו בחומץ יין מבושל ויש כדרופאים שיבשלום ביין והוא הטרש ואחר יוסר מעל האש ויסנן ויעזב ע עד שיוזל כמנו מה שיש בו מן הלחות וידוק הדק היטב ויוקח הדבש ויבושל באש רכה ויגער מימנו מעט עד ש שיתשוב להתקשר ואחר וישם עליו החבושים ויגער עד שישהוה ויבור מסבות החבושים ואחר יוסר מעל האש ויורדו עליו הסמני׳ ויעורב היטב עד שישותה וישם על

על ורקוע זבוכית או שלחן סוה חלק בטוח בסמן ורד אר בשמן שיראג וישטח עליו שפיתה שוה ויעזב יומים אר שלש עד שיתנגב ויתקשה ויחתך בסכין חתיכות בר ברובעות כל חתיכה ארבעה משקלים וירכך בעלי את אתרת ויודק ויעשה בעת הצורך ויש כן הרופאים כי שישים עמו מכך שני זוזים

נט ברקתת הכפרנלי הבשלש הבטן ומועיל לקולנג וכנגב בותרי הגוף יוקח חב חבושים קלופים מנוקים מגרעיניהם ליטרא דבש מום סוכר קנדי שני ליטרין זנגביל ופלפל ארוך כא ארב ארבעה זוזים וארצני ג זוזים ואיל קרדמני גדול וק וקטן ויעפראן כא שלשה זוזים מצטיק כא חמשה זוזי אשקבוניאה עשרה זוזים תורביד לבן טוב משקל שלש שלשים זוז יחוברו הסמנים האלו שחוקים ובנופים וי ויבושלו החוהרשים ביין רפעל בו כמו שינער בחבושי

המאמר הרביעי

באבקי הנשאפים הנקראים כפת ותקמחים והלעיטות אל הנערים ובלשון די טרנופיש איט אל קאמביא איט כורש אינפאנסיאום הנה אנחנו נזכיר באבקים הנש הנשאפים כמו מה שהודעו כן המרקחות הנקראים גנ גוארדיש ונאחר השאר אל מקומו

א באקליאתא ובלשון ביקליטא מועילה כן ה הקטרי הנקרא טנשמו וחבלי הבטן והשלשול והמתחורים תערובתו חב אל רשאד קלוי ליטרא חצי כמון כראבני אורז בחומץ יום ולילה קלוי זרע ב כרתי קלוי כא עשרה אסתרים זרע פסתן קלוי ד אוקי כיה אוכיא בירבולנש כבולש ילחת בשומן חל חלב שלש אוקיות השחיה שלשה זוזים בעצים החבושי הנקרא שאפה ומי ורדים

ב אבק נשאף מועיל ברוח המתהלך והשלשול וחבלי הבטן יוקח גרגרים הנקראים חב אל רשד קלוי שני ליטרין זרע שילי שלשה ז זוזים זרע כרפס קלוי טין ארמיני קלוי וזרע כרו כא שני זוזים וחצי נענא ארביקא זוז

ג אבק נשאף נקרא קילא ובלשון קשילא עוצר הבטן תערובתו כילא וכיה ואליבורום לבן זרנבאד ואגוז חגרם ודרונג ומנאת הליציאום ולג הלוזים ומסתי כא חלק שקד מתוק קלוף בקלפתו עשרה זוזים קנה הורי עשרים זוז ויעורב ויעשה

ד אבק נשאף ובלשון אובידי מועיל למעוברו ובגירוש הרוחות ובחוזק הכבד וכן האצטומ תערובתו אבני בדולח קטנים ופל ופלימורי כא זוז זנגביל ועליך דומי ארבעה זוזים זרע זרנבד דרונגי וזרע כרפס ואקורי ואגוז מוסקרא ופלפל וארצני כא שני זוזים פודנג וזרע שומר כא משקל סוכרי כמשקל הכל

ה אבק נשאף ובלשון אובידי הרגלתו מועיל לרזון הכבד ולחותה יוקח ענפי וגרגרי

הדס ואלנין יבשים וסוכרי טברזד וקלפת רמון ועפץ כא וחלק לבונה וזנגביל כא רובע חלק ויעורב אחר הד ההנפה וישאף כמנו בקר וערב בעת השינה במשקל את אחד או שנים בשבוע הוא מועיל בעת הלא יהעם בשר

ו אבק נשאף מועיל מן החום בקדחת ומצירון ותצירה ואל שרי הוא צמחים אדומים קטנים בפנים והעטוש וכבדות הלשון ומן הברסאם ויחמף בו הלשון תערובתו מכך שני ראנקים לי ליציאום זוז כבנורא זוז ומי האבקים ועפראן שני ז זוזים קרדמוני וגירופלי ואגוז מוסקרא כא ארבעה מ משקלים סוכרי טברזד לבן ששים זוז ויערבו אלו הם הסמנים אחר הנפה ומי שיהיה הנובר עליו החום תוציא בכה שתוכל להרציא בה שינגד אגוז מוסקרא ומועיל השתי לגדול חצי משקל הלקטן כה שבן שני הגרגרי עסקוראם

ז קבה האבטיח הארוך והוא מועיל לאצטומכא הרפה ועוצר הבטן כי שעליו הרפיון בוצמו ובחוזק הגפם החולשה תערובתו יוקח אבטיח ארוך ותרציא בה שבתוכו בגרגרים לחים וה גוזלתם ואחר תמלאנו קמח כבק הוא קורניאה וקבה ק קלוי דילי וזקן התיש ודבק הנקרא גלום המריני בורק וא ואלו קלוי חלקים שוים יעזב עד שיתנגב לחות האבט האבטיח ואחר תוציא ויתנגב וישחק ויקח ממנו מלא כ כף וגדל שעור שיהיה בו ארבעה זוזים טוב מנוסה

ח אבק נשאף נעשה לנערים כשינבר עליהם החום יקח בירבולנש שחורים וכמון בראש בראבני מא וחמשה זוזים מצטיק חמשה וע ועשרים זוז זנגביל שני זוזים יודק כל אחד לבדו וינפה ואחר יעורב וילחת נקין בשירג ומטתו בשמן זית רוח הסוכרי סמו בקין טברזד והגרע במנו הזנגביל ואפנם נאות למי שינבר עליו הלחות מן הנערים מועיל בזה

ט אבק נשאף לאריסטוטלים כתבו לאלסכנדר לשלשול הנקרא לנטריאה והסר האצטומ ובכרכבות הבריאת ובאשת החושם ובלבול השכל והשכחה ומבלבל ומשכח תערובתו יוקח קבילא וסראג וקרדמוני ודינגא צלואן ואנדי ואשאר וכיה ומירבולנש כיבולש כוסר הגרעינים נזר הנלך פ פגג משך ונארמשך ונירא פיקרא וכמון וארצני וג ואשנא ופלפל שחור וארוך וזנגביל וגירופלי ונירגי ר רמון ואגוז מוסקרא וקרדמוני כא שני חלקים כמן הג ועגבר ובמפירא כא חלק סוכרי טברזד שפה פנגים כ כמו הסמנים והשתיה כמנו מה טבין במשקל ועד שלשה משקלים וישתה במים קרים ברוקן נפש ואחר המאכל גדול התועלת בזה שהגדול

י אבק נשאף אל ברמאני והוא מועיל מהתולעי והולשת האצטומכא יוקח בירבולנש ובלרשק ובר נאנג כא חלק ולבונה זכה כמו הכל וכמש ובמשקל שניה פאניד טברזד השתיה כמנו עשרת זוזי

יא אבק אל אסכנאר ובלשון די אשקיאלא ו והוא לעישה לנערים מנוסה ומקיא ומש

ושולש' ובפסיק בהם הזק חמרות והלבנה יוקח מירב מירבולנש ובלירקיש ואבליטי ש ופליטרי וורד אדום ובלוסטיאש וסמאק ובמון וערוק ואגוז הקיא וגרגרי הדם ועצצים וחבק תורופלג וקרדבוני חלקם שוים וי וירם יודק ויעשה

יב

לעישה לנערים ובלשן ויאור בנקה מבי כגופם הברירות ולבנה יוקח ערינה הוא פרי תברין ואשפודי רצלידוניא וחבק תורופלי וחבש בירבולנש קטנים וליציאום בסך ועפראן וקרדבוני ועפין וסוגרי לבן מא' כבמשקל המירבולנש ויוקח בבנג כפי שיע' רקטנו וגדלו

יג

לעישה אחרת לנערים יוקח בלוסטיאש וא ואקלימיאה ופליטרי וסומאק ובין רגליצ רגליציאה רעצו ומירבולנש ובלירקש ועפין ומאסים תרגיר הדם ואשפודי ובאבובא וקרדבוני ולי הליציאום ועפראן וכך ועירוק וקשיא ליגציאה וגדא א אל סידתאני וחבק וקלפת ארז חלקים שוים ויערב א אחר התנפה ויעשה

יד

לעישה אחרת לנערי יוקח סוכרי טברזד וורד אדום וליציאום ועפראן וסומאק ואשפודי רצלידוניגה וחבק ובלוסטיאש וקרדמוני ועדבא מא חלק השתיה קרא' לקטן ולגדול כפי שעור גדלו

טו

אבק נשאף מקליאתה באו' לעמי ולחברי הבטן והטחורים יקח הב רמד לבן קלוי שפה אסתרים כמון שרוי בחומץ וזרע פ פשתן וזרע כיתי קלוי מא' יב זוזים מצטכי ארבעה זוזים מירבולנש טחורים קלויים ישחק בשומן חלב בקר שבכנו זוזי יודק וינופה ויערב ויקח מבנו ג' זוזים

יז

קבחיו ובלמין קאביאטי להפטט המעים ו והשלשול השוקר והפסד האצטומכא' ונחלש והולשתה יוקח קיראט ותארתית מא חמשה משקלים כך חלק יודק כל אחד לבדו ויודק ויקח מבנו שני זוזים בערב כי הוא מועיל

יז

אבק נשאף לשהול וזרע הברא' והעכול יקח אליבורוס לבן רובע כלגא ויושם עליו שי שירדני די שיתכסה ויובער האש תחתיו באש רכה עד שיתאדם ואחר ישים עליו בנאת בודק משקל אחד ושבעים זוז בבמן כרמאני ארבעה זוזים א אביארש בנעני עז יוקח מבנו בבקר ראוא אחת מבים קרים וישבר משיני החומץ והרג המלוח וטרי וכל מה שיהיה בחלב והירקות והצירות

יח

אבק נשאף נאות לבי שיש בו ירקון ובא ובאב הכבד ובתמירות הברכותות תערובתו לך כניקה משקל אשפדי שני זוזים זעפראן זוז ריובראדי דוק וחצי בכפורא רא ראנק השתיה שני זוזים בבשול הפרונש והמר אגרי ש שעור חצי ליטרא

יט

אבק נשאף למי שיש בו קרחת ובא' הכבד והתבה בפני הברדות יוקח שברי יין ודי

וריובדברי ואשפיק ולך רחרן מ' משקל מנהברזל אל בצרי יודק והשתיה משקל נבי כוברה יבשה שעור א אוקיא

כ

אבק נשוף מועיל בחום הכבד והירקון וה הדם ונזמה ורקקת הדם גרגרי חבושי' קלופ קלופים ואבדרום וזרע קשות קלוף בא' ד' זוזים טין ארמיני לך ומירא ואשפיק וקבה בא זוז אשפ אשפודי חצי זוז בששיק שני ראנקים השתיה זוז במים קרים

כא

נופח מלח מועיל לבעלי החו' והשלשו' בן הכריה האדומה ומעורר תאות הבא המאכל יוקח מלח אנדרני יודק וירשם עליו חומץ פעמים וירשם האש בוער תחתיו ואחר יוסר ויודק ויעורב עמו גרגרי רמון קלוי מעט סומאק בנוקה מגרגריו שעור שלדש המלח ומהכוברה יבשה קלויה ו ומסחיסת הרבלים בחומץ ויעורב ויעשה

כב

נופח מלח אחר מועיל לאצטומכא ולב ולכבד ולכאב הפרקים ולכל חולי בן ה המותי ים הרעים יוקח מן המלח ליטרא אחת ומלח אר ארמיניאק שני ליטרי פלפל לבן שלשה אוקיות זנגביל ופלפל שחור מא' שתי אוקי' אניס וזרע כרגיר אביאו' ואשפיק נרדי מא' אוקיא פודנג מדברי שתי אוקיות ז זרע כרפס מדברי אוקיא וחצי יודק וישחק השתיה שני משקלים במים פושרים

המאמר החמישי

בלקיקות ובלטין אל להוקות דברינו בלקיקות בהק בהקש דברינו בשערים שלפניו ואבנם נלקחו ה הלקיקות ברוב הענינים שיאחור בפה להגיע מהם דבר אחר דבר אל הריאה שלא ידחה בבת אחת אל האצטו' כי אם יאריך הדרך ממנו בין האצטומכא אל הריאה

א

לקיקה ובלטין להוק לשעול יבש יוקח זרע פשתן קלוי וזרע כרבס בוטר קאפר וזרע בבלי ויעשו

ב

לקיקה אחרת לשעול מחום ויובש זרע קש קשות קלוף חבשת זוזים שקד מתום קלוף ששה זוזים זרע אלטיאה וזרע כולאש בא' חמשה זוזים נוטא ור ראאנאן ואבדרום תרגרי חבושים קלופים ששה זוזים מין רגליציאה ופאניד לבן מא' אר ארבעה זוזים וחצי יודק וינופה ויוקח שרש רגליציאה ו ומבסתן וצמוקים מגוקים כנוקים יבושלו במים עד ש שיתענה ואחר יושם עמו יין מבושל ויערב בו המבנים וישתה עם קנח יבושל עשר עם מ' הסובין בחלת יקח וקנח פולים ופאניד ושמן שקד מתוק וישתה אחריו מי השעורים

ג

לקקת השעול מחום יוקח סבסתאן שלשים ת תאנים נמובש גדולות חבושים במבפר שרש רקליציאה קלופה רצוצה שלשים זוז צמוקים

בכבה אגים כתוקים ארבעי' זה קשרא פיסטולא בגוקה מקנה שלה עשרים זה יבושל בתשעה ליטרין מים עד שישאר ליטרא ואחר יסונן וישים עליו יין כב' של הציו ליטרא פאניד מלטה ליטרין ויבושל עד שיתעבה כבו הדבש ואחר יעורב עם קבה פולין בגופים בכשי די כפקו

ד לקיקת פאפאבר ביעיל בפליטת הדם וקר וקו זאת חרה ושעול ובאב הריאה ופליוריסי תערובתו יוקח ורד אדום כוסר מ בפסטרותיו וגומא כא' חצי זוז אבירו בחמה ודרגנאן וזרע פאפאבר מא' שני זוזים אספודי וזעפראן כא' חצי זוז כ' ץ ליקריציאה שני זוזים יחוברו אלו הרפואות ש נחוקים וכנופים ויולש ביין בשולם ויוצגע בכלי ויע ויעשה בעת הצור ישתה עם סכנגבין או בשול אישון

ה לקיקה אספודי כועילה בן השעול ופליטת הדם והבורות הע' ובאב הריאה ושחיני הריאה יוקח קדוטוני ארבעה זוזים גומא שכנה זוזים אבידום בחמה וגרגרי פאפאבר לבן ודנגב וזנגביל כא' עשרה זוזים אספודי ארבעה זולט כוסרי סכרזר ארבעים זוז גרגרי קטואי' קלופים השקד קליף בקלפותיו ולב גרגרי ציגובר קלוף בא' שבעה זוזים ש שקד בר קלוף בשתי הקלפות ובין ליקריציאה ודרא ודראגנאן כא' חמשה זוזים שוכר כשקל שני זוזים זר זרע פאפאבר שחור שני זוזים יחוברו כל הסמנים שחו שחוקים ובנופים ויולש בדבש כוסר קצפו ושוכן חלב בקר וישוה רכה ויהיה בכלי ויעשה בעת הצורך

ו לקיקת אספודי אחרת כועילה בן הקדחות ת המרשירות ונגול הריאה יוקח גומא וקרדמוני בא שבעה זוזים וזנגביל ואבידום בא' שנים ע זה אספוד' ארבעה זוזים כוסרי ששים זוז גרגרי קטו קטואים קלופים וגרגרי ציגובר קלופים בא' שבעה ע זוזים יחוברו הסמנים האלו שחוקים ומנופים ויולש בדבש כוסר קצפו ושוכן החלב לישה רכה ויוצג ויוצגע בכלי זכוכית וילוק ממנו וישתה במים חמים או בחלב האתון

ז לקיקת אשקיטלא כועילה מקושי הנשימה וה והרקקה ובאב הצדדים והחזה תערובתו יוקח כתושת אשקיטלא ודבש כוסר קצפו ויתקשרו יחד וילוק קודם המאכל ואחריו

ח לקיקת השום המועי' בן השעול המתעורר מ' הלבנה המבקה רחזה ומיבש הליחות ה הרקיקות יוקח שום בגוקה ליטרא ויבושל ב בליטרא מזמן חלב עד שימוח וינתן ויודק השום הד הדק היטב ויתעק עליו דבש כוסר קצפו לשני ליטרין ויבושל באש רכה עד שיתעבה וי ד כעל האש

ט לקיקה אחרת יוקח גרגרי חבושים וזרע ש שיל בא' חמשה זוזים וזרע פאפאבר עשרה זוזים ש'ש רקליציא' כבכתאן בא' שבעה זוזים יבושל בשלש ליטרין מים ויבושל באש רכה עד שיתעבה ויו ויוצק עליו יין שנים עשר זוזים ודראגאגאן וגומא אר ארביקא בא' שבעה זוזים פאניד אשתר ויעורב ויעשה

י לקיקה אל בסם לנחירות הקול ושאיבי הריאה ולבי שיש בו רקיקות הליחה ופותח הסתימה תערובתו זרע פשתן קלוי צמוקים נטולי בא' ליטרא לב גרגרי ציגובר השקד כתוק השקד מר בא' ששה אוקיות לוזים קלופים ועלד אל בסם ושרש ליק ליקריציאה וגומא בא' שלשה אוקיות פלפל לבן וקר וקטה פולים ורעינים וריגברבדי ואבידום ואבואים והרף ואסטורק ליקרא ושרש שושן תכליתי בא' אוקיא כירא וזעפראן ולבונה זכה בא' חצי אוקיא והדק ויוצ וילוש בחלב אתון ויולש בו ויעשה עוגות ויונח בצל ואחר ישתק ויולש בדבש ויוקח ממנו בלעקה בבקר גם ובלעקה בערב ואחר יעשה ממנו כדורים או גרגרים קטנים ויונח אחת בלילה תחת הלשון

המאמר הששי

במשקים הנקראים אשרובאש ובלשונם סורופי וזה והענינים הקרושים שאפט ובלשון רובוב והנה רצוננו במשקים והעסיסים הקרושים על דרך אשר רמזנו אליו בבית שנאמר והפרש בין המשקים והעסיסים הקרושי' הנקראים ששאש כי העסיסים הקרושים הם כחיטות מבושלות במתיקה עד שמגיע אל אותם עב בעצם והמשקים הם שליקות או סחיטות מבושלות במתיקה עד שמגיע אליהם עבם

א הסכנגבין הגדול הזרעוני אמר המעתי' נקרא בלשון סכנגבין כל משקה יבא בו חומץ אמר המחבר הסכנגבין ה הזה מכבה הקדחות והתלהבות המג האצטומכא ומתוך הלבנה ומריק אותה וממתק ע המר האדומה ופותח הסתימות בכבד ובטחול ומגיר השתן תערובתו יקח חומץ יין ישן טוב עשרה ליטרין ו וישים עליו מן המים הערבים עשרים ליטרין או יותר או פחות כפי שיעור חמיצות החומץ וישים עליו בקלפ' שרש שומר וקלפת שרש כרפס בא' אוקיא ויעזב יום ול לילה ואחר זה יבושל באש רכה עד שיסיר כבנו של ש המים האלה והחומץ והמבושלים עם הזרעים הנשרשים ומן הטוכרי כדה או כן הדבש שני חלקים וחצי ומן חומ חומץ והמים והמבושלים עם הזרעים והשרשים ויבושל באש רכה עד שישאר ממנו החצי ויוריד מעל האש וינ ויקרר ויסונן אחר שיוסר קצפו בעת רתיחתו ומי שיר שירצה שישים בו אחר הוצאת קצפו אחר שירתיח רתיחה אחת או שתי רתיחות זעפראן בלתי שחוק זוזים בצרור ויתלה בקדרה ומכורים שעה אחר שעה עד שיצא כחו בו ויש אנשים שישימו בו אחר הצבור זעפ' זעפראן שחוק שני זוזים ולא יבשלוהו

ב תאר סכנגבין לנאליטים יוקח דבש טוב ויושם על אש רכה ויוסר קצפו וישים עליו החומץ ולא יהיה נראה החמיצות ולא הלחי התמיצות ויורתח באש מעט מעט עד שיתעבה היטב

חיטב ולא יהיה החום׳ פן יאחר יותר מעל האש וישמר ואם רצית שתעשהו תבשהו בכלים כמו היין ובנחשת א צחית ככבות המשקה ואם שותהו יאכזר מפני ח חמי צותו או בתיקותו יעשהו תמיד ׳ ומי שירצה לש ישתהו נראה החמיצות קרב לו וזה כי איננו טוב ל לעשותו בשעור אחד ונראה לי כי זה דומה במה שיפע שיפעלהו האדם אם יצום כל כי שישתה היין למזגו ב כמים מבלי שידע שיש טעם כי שכבר הרגיל שישתהו בזגו ואם הוא ישתהו חזק והי יזיק לראשו מיד ומי שהו שהרגיל שישתהו חי הנה אם ישתהו רב המזג יריע לנפ לנפשו ואם יקרה בזה בשתיית היין רשהורגלו האנשים לשתותו הרבה כמו כן הסכנגבין שהורגלו לשתותו פזור מן היין מאד והוא יותר חזק במנע ולכן ראוי עיזה שהבשפט כפי הרגל ענינו ובפי מה שישתהו לא כפינו ו וראוי שתדע כי היותר נאות לכי שיקח אלו לרצוננו וכמ ומפני זה יהיה תועלתו לו יותר ואחר שיוזק בו הוא או אותו שתקצר בו נפשו והשואת אלו המינים שיעשה מ בה שנאות לרוב האנשים וכן ראוי שיעשה יוקח דבש חלק ויעורב עמו דבש בוסר קצפו שני חלקים ויבשלו על אש רבה עד שיתערבו טעמם וגם כן טעם החומץ לא ישאר פג רל לבדו וכן ראוי שיעשה בדבש שיעשה ממנו הסכנגבין ורצה לזכר שיוקח על כל חלק מדבש ארבעת חלקים מים זכים ואחר יבשל באש רבה כשו בשוד עד שיעלה למעלה קצף הדבש כי היבש הרע יע יעלה אליו קצף רב וכן יצטרך בשול יותר והדבש הם הטוב פחות קצפו ולא יצטרך לבשול רב כמו שיצטרך אשר לפניו ורוב מה שישאר מן הראשון אשר יצא אל השעור הזה חציו והחוזר לבשלו עד שיתערב בו היטב שלא ישאר החומץ פג ויעשה הסכנגבין אם יעורבו כי מינים שלשה בתחלת הדבר תצוק מן החומץ חלק ומן ה הדבש שני חלקים ומן המים ארבעה חלק ויבשל עד שישאר הרביע ויסיר קצפו ואם רצית לעשותו יותר חזק תשים החומץ כמו הדבש וישתה כ״ר שישתה היין המזוג ולא ישתהו תמיד אבל יום ויום שלא יזיק לא לאצטומכא כי הוא נשקע בפרקים ומרטך הכבוסים מן המעים השפלים ומתוך הלחות מן הגוף ומהם מה שיש שישתהו בלי מים שיהיו כמו הסכנגבין כמו שישתו או אוקיא אחת ואחריו כמה שירצ כן כעל העלה גם מוריד הלחיות כפי האצטומכא ומרטך אותו למטה והשרות א אותו יבתן עליו עד חצי היום ואחר ישתה אפרוחי תר תרנגולת בזירבאג

ג

סכנגבין שלנו יקח סוכרי טוב ויוסם בכוחבת וירצק עליו מן החומץ החזק חומץ יין כמה שיתראה לעין כפי הסוכר ואם תרצה ש שלא יחמיץ תחבר מן השעור הזה ואח תניחהו על גחלי׳ ואש רכה עד שיכנס זוסר קצפו בנבי המארקום ויוקח ב בבגד ואבנים תסירהו בתגבורה ותנתה זולת הגודע ואם י יתנקה ויציק עליו מים עד שידוק ואחר גבשלהו

ד

סכנגבין משלשל האדומה יוקח דבש בוסר קצפו או סוכר והחומץ חזק כמו שתארנו חח תחלה ותבשלהו באש רכה ויוקח כח״ש קשואי והחבור ואסקמוניאה אוקיא או פחות במעור הצורך במו שעור שירצה ותשחק אותה ותשי׳ אותה בבגד פשתן ותתלהו בקדרה ותמרכהו כל שעה עד שיטם ולא ישאר בבגד ד דבר ואם יתקשר תנביהו בעל האש ורבים שתגו הכו תמורת הסקמוניאה שרשה עם שרש כרפס ושרש שומר בתחלת הבשול

ה

סכנגבין אחר בריק הלבנה יוקח דבש וחומ׳ ואשקליט ק עם השרשים הנזכרים רבה ל וקח ד׳ אוברברי ולב קראטם כה שנודע שח שהוא בתקן כח האדם ותשחקם והשימם בצרור בג וב ותתלהו בקדרה כמו הראשון ותעשהו

ו

סכנגבין בריק השחורה יעשה חומץ אשקטולא יוקח דבש או סוכרי והחומץ יבושל כמו שינו שיבושל הראשון ואחר תקח האפיתימון כה ס שתרצה ופוליפודי ואליבוריו׳ שחור ותשחקם ותשימם בצרור ותתלם בקדרה ותבשלהו כמו הראשון

ז

סכנגבין בחומץ אשקיטלא יוקח אשקיטלא לבנה כנוקה ותחתכה בספין עץ ותחבר החתיכות בחוט מבלי שיתחבר תך עם התך קצת עם קצת ויוטבר בחוט׳ ולא יהיה האחד תחת האחר ויגנב בצל ארבעי׳ יום ואחר קח ממנו ככא ואחר שים עליו יח ליטרין חומץ טוב ותשי׳ אותו בשמ׳ יום וירס׳ הבלי היטב ואחר תוציאהו מן האשקיטלא וסחוט אותה ותסנן אותה בבגד ורבים יש שיקחו לכל ליטרא שבעה ליטרין וחצי חומץ ואחרים לא ינכבו ה האשקיטלא אך ישכעו אותה וישליכו אותה בזה הכלי בעצמו ויעזבו אותה ששה חדשים ויהיה מה שנעשה ע על החאר הזה יותר בשלשל ומועיל אם יעמבין בו הש השנים ויפה והתנבים והדם הנזול שום יפסיקהו כי הנ הוא ממנב וקובן וטוכש הליחות מן הגנכים והשנים ו ומקשה השנים אשר יתנועעו ומבטם הפה והריח סבר ומועיל בבאשת האף ואם ישתה ממנו ימרק הריאה ויזק ויקשה אותה ויתקן הקול ומחזקו ונאות לכי שיש בו כא כאב האצטומכ׳ ולמי שלא יתעכל מאכלו ולמי שיכפה ו ולסבוכת הראש ולמי שיגבר עליו המרה השחורה והנ והגבלשים מחולי והזקנים והחשים גב׳ למי שיש בו מח מחנק הרחם ולמי שיש בו קושי הטחול וגידרגשח ומ ומחזק הגוף הנרפה והנכחש ובלפה בראה הגוף ומחדד הראות ומועיל מנוצר הנשימה ואם יעשה בכאב האזן אם יתצק בו יפקיט כאבו ונאות למי מה שאמרנוהו א אם לא יהיה באזן שחין ונגע בכפנים וישתה ממנו בכל יום בריקות נפש אם ישתה מעט בהדרגה עד שיגיע לג לאוקיא וחצי

ח

סכנגבין אסקיטלא משלשל מעוצר השתן ו ובאב האצטומכא והצדדים וזרע העכו׳ ו והפידוק והחבין תערובתו יוקח קרב בצל האסקיטלא שני ליטרין וגנביל אוקיא פלפל שתי אוקיות זרע שוכר ואנים כא אוקיא זרע כרפס או א וקוא פרח אישקינגט אוקיא איטוף זרע כמשש רו ו

זפנינא כא׳ אוקיא כאשם חצי אוקיא קרדמנה שני זוזי׳
ורד׳ ששה אוקיות כרא׳ג הנדי אוקיא כוזק הדק נריכי ג
ויס רה בתוכין אסקוטל׳א שתי הינים ודבש כוסר קצפו
שני הינים ובשליש הין אחד ויושם בכלי נקי שבעה ימ
ימים ויסנן ויושם בכלי זכוכית ויעשה וישתה ממנו קר
קודם המאכל ואחריו

ט האר גל׳ב יקח מנא סוכרי ויצק עליו ארבע׳
אוקיות מים ויבשל באש רכה ויצק עליו ש
שתי אוקיות מי ורדים ויורד מעל האש ויע
ויעשה

י מי הדבש והסכר מועיל מן החליים הקרים וב
ובאב׳ר כבד והחזה תערובתו יקח דבש
חלק ומים שני חלקים יבושל באש רכה ויוקח
קצפו ויורהה עד שישאר שלישיתו ויורד מעל האש וי
ויסנן ומן מי סוכרי גם כן ואם ירצה להחמצו ולחזקו יו
יוסם עליו מצטיק והעפראן ונלבנאר וזולת זה

יא נוטה מי הדבש אחר מועיל מן הקדחת וזה
וההתלהבות ורוב הצמא באצטומ׳ ורוב ה
השעול בחום ומועיל לפרלשין
תערובתו יקח ורדים מנוקים ארבעה ליטרין ותשי׳
בכלי זכוכית ויושם עליו מים חמים עשרה ליטרין ויק
ויקשר ויפקפק ראש הכלי היטב ותעזבהו יום ולילה וא
ואחר תוציאהו ותכתשהו היטב ותגיההו ותשים עליו
סוכרי עשרה ליטרין ותבשלהו באש רכה עד שיתעבה
ויסנן ויעשה

יב גלאב במי ורדים יקח סוכרי טברזד שחוק
ובנופה ויוש׳ עליו על כל מדה מן הסוכר
שלשה מדותיו׳ ורדי זבים טובי הטעם
ויבושל באש רכה עד שישא׳ ממנה השלי׳ש ויוסר קצפו
ומי שירצה לשים בו זעפראן והוא כבושל ישלי׳ להסיר
קצפו ואז ישים בו זעפרא׳ בלתי שחוק ובצרור ויתכסה
שעה אחד שעה עד שינער מכנו ומי שירצה שישים בו
הזעפראן אחר הבשול אחר שנורידהו מעל האש ימרס
בו הזעפראן השחוק קודם שיתקרר ויוצנע בכלי זכוכית
ויעשה

יג משקה מי חבושים נקרא מיבא מחזק האצ
האצטומכא ועוצר הטבע ומו׳ יל מכאב ד
הכבד והקיא והאצטומכות והפוקות
תערובתו יקח סחיטת החבושים המתוקים שלשים ליט
ליטרין יין טוב ישן חמשה ועשרים ליטרין ויבושל באש
רכה עד שישאר החצי ואחר יוקח קצפו ויסנן ויעזב עד
שיזדכך ויחזיר אל הקדרה שנית ויושם עליו הדבש הז
הזך מוסר קצפו עשרה ליטרין ויורתח באש רכה ואחר
יקח זנגביל ומצטיק מא׳ שני זוזים קרדמוני קטן וגדול
ודארציני מא׳ ד׳ זוזים גירופלי ג׳ זוזים זעפראן בלתי ש
שחוק ד׳ זוזים יוזק הדק נריכי ויושם בבגד פשתן ויו
ויושם בקדרה ויבורים בכלי שעה ויורתח עד שיתעבה
ואחר תורידהו מעל האש ויסנן אותו ויוסב מכל חצי זוז
ושיבהו ביין טוב ישן ושימהו עליו והערבהו היטב ות
ותצניעהו לעת הצורך ואם ירצה לעשותו בלתי בשם

בשמים תעשהו בסחיטת החבושים ביין ודבש על הצו
הצורה אשר נזכרה׳

יד נוסח אחר יוקח סחיטת חבושים אכבינ׳ ב
בין מתוק וחמוץ ותבשלהו עד החצי ויס
ויסנן ליטרא יין ישן וליטרא דבש טוב או
סוכרי ליטרא יבושל באש רכה עד שיתעבה ויוסר קצ
קצפו ויוקח ליגנא אלואן מא׳ שני זוזים ומצטכי יקר וזע
וזעפראן מא׳ זוז מוסך שני זוזים ויד׳צו כלם לבד הש
המוסך והוא ויעורב עם יין ישן ותערבהו עם הבשמים
האחרים ויעשה׳

טו חנדיקון הוא קונדיקון מועיל לקור האצ
האצטומכא ולכובד העכול וזה שתהכב
הכבד מן הקור והרביעית ולזקנים יוקח יין
ישן המשה ליטרין דבש זך ליטרא וחצי זנגביל חמשה
ליטרין דרהם קרדמוני והאל מסך מא׳ חצי זוז גירופלי
דאנק דארציני דאנק וחצי ידוקו הבשמים הדק נרסו זו
זולת המסך והזעפראן ויושם בבגד פשתן עם הזעפראן
ויבושל עד שיתעבה ויורד מעל האש
וישים בו מסך ותורידהו מעל האש ותצניעהו

טז חנדיקון אחר יוקח אשפיק גירופלי קרדמומי
ליגנא אלואן גא מא׳ שני משקלים וקציאן
משקל דארציני וזנגביל ופלפל מא׳ שלשה
משקלים כף חצי משקל מסך רובע משקל ידוקו הש
הרפואות הדק נרסי ויקשר בבגד פשתן זולת המסך ו
והמסך ויושם עליו שנים עשר ליטרי דבש קך סוכרי וב
ויבושל עד שיהיה לו עצם ויורד מעל האש ויושם עליו
מסך וקך ויר׳ נגע ויעשה

יז משקה שלכה מחזק האצטומכא ומאוה המ
המאכל ומבטל דפיקת הלב יקח ליטרא אחת
מקליפת האתרוג ותרבב׳ ר׳ שני משקלים גירופלי משקל
ליגנא אלואן יורצץ ויושם עליו חמשה ליטרין יין ויע
ויעזב שלשה ימים ולילותיהם ואחר יושם עליו סכנה
ליטרין סוכרי לבן טברזד ומשקל משמכי וחצי זוז וזע
וזעפראן ושני דאנקים מסך טוב יבושל באש רכה עד ש
שישתוה ותסנן אותו ותצניעהו בכלי ותעשהו עם המ
המאכ׳

יח משקה גרעיני ההדס הנקרא אישירוף מו
ברמינוס מועיל מה לשית האצטומכא וה
והמתנה המופלגת ועוצר הגדות ומחזק
הקרבים יוקח סחיטת גרעיני ההדס מבושלת מסוננת עם
עשרה דאנק דבש זך דהאגן ויעורב ויבושל עד שיח
שיתעבה ויעשה עם ס וההדס קודם בלום שאמח
יבושל סחיטת גרעיני ההדס לבדה עד שיתעבה ויעשה

יט משקה מנטא מועיל לקיא ולנפרים וה
ולהתעוררות קיא ולפוקות ולשלשול׳
תערובתו יקח רמון מתוק וחמוץ עם בש
בשרם והגרעינים ויבושל עד שישוב לחצי ואח יקח מם
מטנו שני ליטרין ובסחיטת מינטא שני ליטרין וסוכרי
לבן ליטרא ויורתח עד שיתעבה ויסנן

כ משקה הפירות מועיל ויפרחול ומחזק
האצטומכא תערובתו יקח פירות כל

בלתי כבושלת ויבושלו עד שיותי ויסונגו ויחזיר אל הקדרה ויבושל עד ש תעבה ויעשה

כא משקה התפוח מועיל לחולשת האצטומכא ולד ודפיקת הלב מחום ומפסיק הפליטה והקיא ה המררי והצמא תערובתו יקח תפוח החמוץ הכברע בטעם יודק וירתחו ויבושל עד שישוב לחצי ויסונן ויעזב לילה ותחזיר אל הקדרה ויבושל באש רכה עד שיתעבה ויסונן ויושם בכלי זכוכית ואם יהיה קיץ שיתנו בשמש ימים עד שיקשה במים ויעשה ואם תרצה תשים ל לכל כרה מן השתיה ל׳ סוכר ותבשל ויעשה

כב משקה בסר הענבים מועיל בחום האצטומ׳ המרה וכאבי החום המשתקף עם המרה ומפסיק הצמא ומחזק אצטומכת המעוברות שלא יקיאו תערובתו יקח סחיטת בוסר ענבים ויבושל עד שישאר החצי ויסונן ויעזב לילה ואחר תחזיר אל הקדרה ויושם עליו שני זוזים ג רופלי עד ש סוף מבגו וריח הנצחן וי ויתעבה ויסונן ויעשה אם רצית שיתבשלו אז שים על עליו סוכרי אחר ותבשלו באש רכה עד שיתעבה כפי ש שעור רקיקות הסחיטה ועביה ויעשה

כג משקה הבנרים והפירות בחוק האצטו והקרבי׳ וכבטל הקיא והתאבה מ מרות הארוכה ומועיל למעוברות בעת הקיא תערובתו יקח הבושי ותפוחים ופרש ורבון הכון וכבוד וקורדין וסומאק בשוה ויבושל באש רכה עד שיתעבה ואם תרצה לבחוק תשים עליו ם סוכרי כה שתרצה ותבשלהו ותסנן ויעשה

כד משקה ערב בחזק האצטומכא קח בקליפת ה האתרוג הכבושים ליטרא הבשלהו במי ותסנן והשים עליו הרבש ותבשלהו באש רכה עד שיתעבה ויעשה כמו כלאב

כה משקה פצאביר ראוי שיוקח מאה פצאבר כב כברצעים בגדל אחד שיתנגבו באבם שיהיה להם סחיטה ולא יהיו בענין הנגות ולא תרחיק כבנו א אלא הרקיק ולא תלקטנו בעודנו בוסר כי הרקיק הבח הסחיטה הוא רב הפותרות ואחר ישבו עליו עשרה הי הינ׳ מי מטר אם ומצא להתק׳ מן העצמש או מי המעין וישרה בו יום ולילה עד שיתרכך ואם לא יספיק יעזב י יותר בזה ואח׳ יבשל עד שיכנוח ואם ואחר יבהם ואח׳ יעמיד לו עצם בחצי כויתה מבתוקה ואם יהיה לנקות בם בה שבחתה כרוקרק יושם דבש ותורוש קרוש הנקרא ש שאפא יתר ויועיל

כו משקה פצאביר אחר מועיל לבני ש ירדו לו הל הלחות ומועיל לאותם שירקן רקיקת הדם תע תערובתו יק׳ ז פצאבר כבתקה מאתים במשפר כי מטר ש מי ליטרי וישרה בו שלשה ימים ולילותיהם ויבושל עד שיכלו כמבנו החצי ויכתש הפצאביר ויתליבנו ויסנן הם הסי׳ היטב ויסור בכבנו ד ליטרין וחצי ומן הדבש והשליך בא ליטרא וחצי ויבושל עד שיהיה לו עצם ואחר יודק אקקיא או זבה ועפראן ובירא ובורסטיאש ומחיטת זק זקן התיש כא וזי יערבם הכל ויצבע ויעשה

כז נוסח משקה מועיל מן השעול והנליאוריסין ו ומחזק האצטו׳ יוקח מי רמון מתוק ארבעה ליט׳ מי תפוח מבשים ליטרא דבש הטבורי או פאניד ליטרא ו

כח נוסח משקה היערה ובלשון ויאפאביש מיליש לנליגוס והוא משקה נכ מן הדברים המקררי׳ כי הוא מסיר הצמא בקיץ אם ימזג במים הקרי׳ ומועיל נכ לממי שיתקבצו בו אלה הליחות הנגות אשר לא יתעכ יתעכלו כש׳ אם יתחבצו ויתקבצו וזה כי הוא מחבר בא באלו הסמנים מה שיתחבר בה שלפניו ונתן שיעשה במי אסמורן ולא יעשה במי מטר כמו שיעשה משקה הדבש וזה תארו הוציא הדבש הטוב מן היערה ואחר יוצק במ בטחבת אשר בו במי המעין הקר הערב ויבשל בו עד ש שיכלה שאר השביות שבו ואחר יקחו המים ויעשו

כט משקה נכ׳ אחר לנו ירשם על חלק מרב שני חלקים ממי מטר ישן וירשם בשמש ורבים ז ושימו בו מי העולין ומבאלים אגתר עד שישאר הגריש ויתמרו אותו

ל משקה אפסנתין מועיל מגפילת התאוה וחולשת ה האצטומכא תערובתו יוקח יין ישן ארבעה הינים דבש בוסר קצפו שני הינים ויושם עליו כמשק ארבעת זוזים אשקינגט ומראצ הנדי ושבולת נרד ורד צרים יב ובש ואלואק בקוסר ן בא שני זוזים קשט ד׳ זוזים ע עב ב אפסנתין רומי שבעה זוזים אנארק שני זוזים וע זעפראן גז ידוקו הסמנים הדק וישימו ויקשרו בבגד נש פשתן וישרה ביין שבעה ימים בשמש בקיץ וברוסה בב הבגד בכל יום פעמים ואחר יעשה והשתיה אוקיא בר בריקות נשש

לא משקה אפסנתין בהרכבתנו וגם נחוז מועיל יותר בתועלת האחר תערובתו יוקח אפסנתין רומי מאה זוזים ויבושל בשלשה הינים מים קטנים עד שישאר הרובע ויבושל היטב באש רכה ויבורס זוזים נ ויוקח חברשים ויצרו בשאור ואחר ורוחץ ויסחט ויוקח כסחיטתם שליש המים תהם ומן הרבש רביעיתו ומן ה היין בחציתו ויבושל הכל עד שיעמוד עצם

לב משקה בסונן מועיל מן הצמא תערובתו יוקח מי רמון חמוץ ליטרא ומי חמוץ האתרוג חצי ליטרא ומי פרונש ליטרא ומי תמראנדי ליטרא יבושל באש רכה עד שיתעבה וישתה מבנו כמים קרים או כמו הבלח הוא כמו התמרים

לג משקה הבנורים והפירות המועיל מן הק הקיא המתחדש מן המרה הארוכה ומעורר לבתוכמים תאות המאכל ומחזק האצטומכא תערובתו יקח חברשים ותפוח וחמוץ האתרוג ופרש וק ורמון ובוסר ענבים ויסחט ביחם כלם וישרה ויועיל בו דבר מן הסומאק וקורדין וקרנאש ותמרי הדוס ב וברבריש ויעזב יום ולילה אחת ויסחט ויסנן ויושם ע עליו הרבש ויבושל עד שיהיה לו עצם ויעשה

לד ויבשל עד שיהיה לו עצם ויעשה משקה פרונש מועיל מן הצמא ובתירת השבע תערובתו יקח פרונש ם בתוקות בשעור הצורך והוציא גרעיניהם ויושבו בקדרה אבן נקיה ויוצק עליו מים ע עד שיתכסה ויבושלו עד שימוח ויסנן ויחזיר אל הק הקדרה שנית ויושם עליו סוכרי שבררו בשעור הצורך

לה ויבושל עד שיתעבה וישוב כעצם הדבש
משקה דיבקראטיס אשר שברו מן הח
החליים כל יבי חוין ובועיל כחולשת ה
האצטומכא והשחול וה..קר הבונ
תערובתו יקח איראוש ושוכר ופלפל לבן מא' זוז קשיא
ליגניא ד' זוזים בירא חרע אפסנתין מא ג' זוזים וישלך
בכלי זכוכית ויוצק עליו מן היין הלבן זי שיגבה ניותר
ארבע אצבעות ויפסוק היטב פי הכלי ויעשה אחר שש
שטה חדשים ויש בקצת הנסחאות דבש דורק אחר

לו משקה הענבים מועיל מכאב הגרון והם
והמורסא ההווה מן השחינים והחום באצ
באצטום תערובתו יקח טליקת הענבי'
העפוצים הקבצים ששה ליטר ויבושל עד השליש וי
ג' יוצק עליו מן הדבש ליטרא ומן הסומאק ושרש לילי' ו
ועפצים ופרח ורדים ובלוסטיאש מא' אסתר ועפראן

לז ב' זוזים מירא ואלום תימני מא' זוז ויטגן
משקה יוקח מבנר לזקנים בטחר תערובתו
יוקח מסחיטת הענבים טובי העצם עשרה
דורקים הדורק הוא ליטרא וחצי ויבושל
באש רבה עד שיוסר קצפו ואחר יושם עליו מן הדבש
העב הטוב למל' ארבעה ליטרין ליטרא אחת ויורתחו ב
באש רבה עד סור קצפו ויגדיה במנו החצי ואחר יק
יקח האל' וקרדמוני וקנילא וזנגביל ופלפל ארוך מא ז
זוז ישחק שחיקה דקה ויצרר בבגד פשתן רקיק ויש..ם
עמו בבשול עד אחר הסרת הקצף וכשישלים בשולו ו
ואפשר להכני' הלוז המרים הצרור בו כריסה חזקה וא
ואחר תוציאהו ותסים מן הזעפראן שלשה זוזים וישי'
בצלוחית זכוכית ויפסוק היטב פיהם ואם יהיה קרן תני
תניחהו בגפט וכל עוד שיתיישן יהיה יותר טוב

לח משקה האפסנתין מחזק האצטו' ופותח
הסתימות ובשרשל הארוכה יוקח ורד
מבנה זוזים אגאריק ארבעה זוזים א
אלואין וזו מצטיק זרע כרפס אשקננט
אנים מא' זוז בינטא שישה זוזים בינטשעורי זוז וח..י ז
זעפראן שני זוזים שרש כרפס ושוכר מא' שני זוזים אפ
אפסנתין ג' זוזים שרש לילי' ג' זוזים שדורגיא כבוזוא
אספיק וחאטם וכראג מא' זוז ויבשל זה בשבונה ליטרי'
מי' עד שישאר החצי ויסנן ויתקרש בליטרא וחצי דבש

לט משקה אל כורי מרכבתינו יקח שאפח
מן אובו ד' שני חלקים ואם לא ימצא י
יקח מן אל' כדור עצמו יקלף אותו
בשתי הקליפות או יקח שחוק ויעורם עם חציו צנגביל
בחומץ כופרא ובמי הבשר החי יבים ואחר יבשל בו כש
בשול ראש עם אורך עד שיבוח ואחר יפחט ויוקח מן
רטיטה וכל עוד שיזיה החומץ רב או מי הבוסר יהיה
יו..ר טוב ואחר יקח מי החלב הנקרא דוג המסוכך הם
הבוסר מנבגיות הוו וג או מים מורקים במוננים או גם
נט.ים או יבושל מי החלב עד שישחוה הטיבות ואח
ואחר תקח קצת שעורים ויקח מבנו ומכי החלב הנקרא
פקאע מזו מדי טבר ויחבץ זה השבר וא..ר יודק ויסנן וא
ואחר יהדש לקחת השבר מבנו ומן
קבת העירים ויזוביץ וכל עוד שישנה הוא יותר טוב
ו' נקח המשה פעמים או יקח מי פרש ומי חבושים רבי

רבים ומי רמון דמרן ומי תפוח חמרץ ומי רבים ומי עץ
עוזרדין ומי רמון ומי פרנגש תפוצית ומי חריות דקל ח
הנקרא טלאע המחו' ומי אל' בגרם הלח ומי השום הבג
הכנעני אשר לא יתבשל ומי אל' כסכס המנים
התפוחים וסחיטת בוסר ענבי' וסחיטת ריבאס וסחיטת
זלילי הגנים וסחיטת הורד הפרסי וסחיטת גלופר ומ
וסחיטת ויאולש מא' חלק סחיטת המרץ האתרוג ומחוץ'
חמוץ כארבע מא' שני שלישי חלק וסחיטת כרפס וחזר'
ועלי ספביר לח והגרבי ולגלוגות מא' רובע חלק סחיטת
עלי חלמי ועלי תפוח ועלי פרס ועלי עוזרדין ועלי נר
ורדים ועלי מטה הרועה מא' רובע חלק סחיטת זקן הת
התיש וורדים יבשים ונילופר יבש וסחיטת כוברים יב
יבש וזרע הגרבי הרע בלוסטיאש ונילופר וורד מא' חצי
עשירית סחיטת בינטא לחה טשית חלק סחיטת ברבריו'
לח חצי חלק ויחוברו המכנים והסחיטות ויבטו עד הא
האש ויושם בו מן העדשי' ארבעה חלקים שעור קו..
חלקים סומאק ג' חלקים גרגרי רמון ג' חלקים יבשל הכ
הכל על האש עד שישאר החצי ואחר יעזב עד שיתקרר
ויכורם בחומץ ויסנן ויקח כבפורא למל' שלש מאות זוז
בשקל' וישחק הכפורא ויזורק על ותחתית צלוחיתו או
אשישתו ויוצק עליו הרפואה לאט ואחר יפסוק פי הצ
הצלוחית כדבר חזק באר ויונח על התלים עד שתרתח
שיתחטב שירתח ואחר יוקח ויסונן ויונח פסוק כמ
בצביר מזיל היטב בהדוק מן תכרה הכפורא ותעוף ו
ואיננה והסחיטה במנו עד עשרה זוזים ויש אנשים שי
שלשימו בזה אשפיק ועפראן וזנגביל וזרע פומר ואנים
ופלפל וסיפרי בשעור שתראה

מ תאר שכר לנו ובלשין פוקא מועיל ומוסיף בת
בתאות ובסגל יוקח פלפל ועפראן ואגוז בוש
מוסקרא מא' חמשה זוזים מין ברזל שחוק עשרה
זוזים זרע כרתי חמשה עשר זוזים זרע גרגיר וזרע לפת
וזרע אורטינס וחרדל מא' ארבעה זוזים לבון צפרים ז
גרגרי פילפל וחב אל זלם וחב אל בצרה מא' שלשה ז
זוזים יודק וינופה ויושם בצרור מבנו שיודעת ואחר ין
זה בחלב קרוש וינער בו ויעזב בזה החלב הנקרא דוגו
בשבר הלחם ויוקח ממנו

מא תאר משקה אפסנתין לנו אפסנתין מאה במשק
יין שלש מאות סחיטת חבושים שש מאות ים
ישרה בו שלשה ימים ויושלך אליו מאה זוזים דבש י
ויעשה כעצם על האש ורפואה לנו תאות לנגע הבקח
ושחיני העוברים אל האבר ויורק באבר יוקח עפרת
שרוף ולב זרע אבטיח מא' חמשה זוזים אשפודי שני ז
זוזים נוטא ארביקא וזרע פאביר וקרן איל שרוף מא'
שלשה זוזים ארוטי חצי זוז גרשקיאבי שני דאנקים מ רא
זו ישחק הכל הדק היטב וילקח מזה שיאף במי הגרבי ב
במי שיאפי העין בכלי הנקרא שיריגנא מותך בחלב או
במבן גרגרי אבטיח

המאמר השביעי

ברקוחים הפשוטים הנקראים מרבאנת ובלשן קנ
קונדיטי ואליגנציס

א נלקבין רבשי' והוא דבש ה'שם

ו׳ גלשונם טל רושא כועיל לקיחות ולכאב האצטומכא תעריבתו יקח ורד אדום כוסר המשוערות בתוחך כנק בנוקה כיעורקו הלבנים הקטים ויושם על בגד נקי עד שית׳ נב לחותו ויושם בטבלה וימורק עד שיתכעך ויו ויושם עליו דבש כוסר קצפו שעור שילש בו ליטה רכ רכה ויושם בכלי זגוכית או כלי שוע וישם בשמש ארב ארבעים יום ויגער בבקר ובערב ואם יצטרך לדבש ת תוסף בו ויוצ׳ע ויעשה אחר ששה חדשים וכן יעשה בויאולש ואם תרצה לעשות גלבנין שברי או ויאולש יסורם הסוכרי בבעט מ׳ים ערבים עד שישוב כרכש ו ויעשה כמו שיעשה ברכש

ב אתרוג ברוקה נאות להולשת האצטומכא ומעבל המאכל יוקח אתרוג טרי ויחתך בא באורך לארבעה גזרים כל אתרוג והנקה ם פגימיו מן החוברן וישם באגן חרס וישרה במים ערבי׳ זבים עם כולח גרישי לבן שבעה ימים עד שיתקשה ואחר שבעה ימים תקיחו כרבולח אבל י ושרה במים עד שישתנה כראוי ויהיה חצונו לבן כשב כפנימו וישעם המים עד שלא יהיה בו שעם מליחות ויקח דבש טוב חלק ומים שני חלקים כשעור מה שיב שיכסה האתרוג ויושם בקדרה ויבשל באש רכה שתי ש שעות ואחר יוקח ברצים והדבש ובבקר יקח דבש וי ויורתח ויוסר קצפו ויושם בו האתרוג ויורתח רתיחה א אחת ויוקח ותחזיר האתרוג באגן ויזרה עליו הסמנים האלה לכל שני כנה האתרוג זעפראן והאיל וקרדמוני בא משקל גריאופלי ודארציני בא חצי משקל כמן ואן ראגק וחצי יודקו אלו הסמים ויזרה על האתרוג משני צדדיו ויושם בכלי ויושם עליו דבש ויעשה

ג נוסח אחר יקח מן האתרוג האמגע׳ תם רמבושל הנגבר השוה כאבטיח ארוך ויטסע באורך ותעשה בכל אתרוג ארבעה גזרים וישרה באגן חרס וזה בדרך הראשון בעת שהשמש גב נכנס בגדי והיותר טוב שילקח בעת חוזק הקור כי הוא כל עוד שיקפא עליו המים יהיה יותר קשה ויותר נשא נשאר ואחר ירוחץ בכל יום פעמים אחר שיתמי׳ במ במלח גרישי וישוהר והחזירנו אל המים הקרים עד שי שיעברו עליו נ׳ שבועות ואחר תוציאהו מן המים הער הערבים ויושלך ויתפשט על דבר שטוח כטבלה וינוקה במכין אם התעפש דבר כמנו ויחזור אל המים הערבים וירוחץ בקצוות היום לאט עד שיעברו עליו ארבעים י יום ואחר תוציאהו מן המים הקרים וירוחץ כמו בה ש שיתחבר בו בהעפוש והאכול ויעזב יום ולילה עד שיב שיבלה עליו הלחות ואחר ויושם בקדרה בבוצעת הראש או צחובת נקי ויושם עליו מן המים די שיכסה ויזרה ע עליו מן הסוכר הנדק שליש משקל האתרוג ויבושל ב באש רכה והנער כמנער ואחר תוציא כמנו ויקנח ויט ניפוהר ויורצק על פי ויעזב שני ימים רצופים ואחר תש תשוב ל בשול וישלך עליו מן הטוב שעור חצי האתרוג ומן המים די ש כנו ויותר ד׳ אצבעות רצופות ויבשל באש רכה כמו הבשול הראשון וישבר בזה שלא יפסד בגם כי הוא יותר חזק שיהיה ברקותים ויהיה דעתך ולכבך יותר אליו כשתבעיר האש והתיר ראוי שתהוה א

אש רכה ונחת ואחר יוציא ויתפשט על פי ויעזב ג׳ ימים רצופים ולילותיהם ומהיום הרביעי ינקה ויטהר בראש ו סכין ויחזור לקדרה ויוצק עליו הדבש המבושל שעור די שיכסה ויותר ארבעה ויבשל ב״ש רכה שע שעות חמשה או ששה עד שיראה הדבש יצא על גבו כל בדמיון אבני הברולה ויתע התרבש צת ע׳בי ואחר י יורד מעל האש ויקורר ויקח אשפיקנר׳ י גריאופלי וד ודארציני ונגנביל וקרדמוני ופל׳ גל ארוך ואגוז בום בוס קדא מ״א חלק ויהיה משקל הכל שעור חצי עשירית משקל האתרוג והוא שיהיה שני אכתרים לכל כנה מן האתרוג וידק גרישי ויעזב בכלי שוע ירוק ויזרה בו ד דבר כעט מן הסמנים ויעבר בו ויוצק על האתרוג שעור טורה אחת ואחר יזרה עליו הסמנים ויעשה כהם כן ע עד שיהיה יתר עליו די שיכסה ארבע אצבעות ויהדק המסך בפי הכלי ויונח במקום שלא יגיע אליו קור ולא לחות ודע כי אמת כשיל האתרוג כשיצקנו בתוך מי הא האגן תחת הבים

ד החברש המרוקה נאות לחזק האצטור ויעצו הטבע ויועיל לרוע העכול ולקיא הקורה ב בפ׳ית פי האצטו׳ יוקח חברשים טובים גדו גדולים וינקו מגביגיהם ויחותכו לארבעה גזרים ויב ויבושלו במים ודבש ויהיו המים שני חלקים והדבש ח חלק ורבים יבשלום ביין ודבש והוא יותר שיב ליעשות ויהקירו וביום השני יבושלו בדבש לבדו ואחר יוסטח באגן ויזרה עליו הסמנים באתרוג ויוצק עליו הדבש וי ויטבר

ה נוסח אחר לחבושים המרוקחים מועיל גח כחולשת האצטו׳ ושלשולה תערובתו י יקח חבושים מבושלים ויחותכו לארבעה ג גזרים וינקה מה שבתוכם מן הגרגרים ויקנח בגמם ב בכפורת פשתן ויוצק עליו מן הדבש חלק ומן המים ארב ארבעה חלקים שעור מה שיכסה החבושים ויורתח שת שתי רתיחות או שלשה ואחר יסנן ויחזיר אל השעור גי ויוצק עליו מן הדבש כוסר קצפו חלק ומן המים תיק נ ויורתח שתי רתיחות או שלש ואחר יסנן ויפשט על ט סל ויעזב עד שיתנגב מה שיש בו הלחויות ואחר יק יקנח וישיב אל הקדרה ויצוק עליו מן הדבש שעור מה שיכסהו תוספת ד׳ אצבעות ויורתח רתיחה אחת ויזרה עליו מן הסמנים אשר זכרנום במעשה האתרוג ויושם בצלוחית שיהיה ירוקה ויפקוק היטב פיה וקנה מן הר הרופאים ישליכו עליו מן הבשמים כמו קרדמוני וג׳ וגירופלי וזעפראן

ו האגוז המרוקח מועיל מן אל אגררא וחולשת הכליות וכאב השדרה ויעור אל תאות המשגל תערובתו יקח אג׳ו קשה עד הכרתה ונקי ויתך ויחותך קצותיו ואחר ישרך עליו מן מאגור או סוברי כ כמסקרו ויוצק עליו מן המים די שיתכסה ויבושל ב״ש רכה עד שיתרכך ויורד מעל האש ויפשה על טבלה עד שיתנגב ויקנח מה שיהיה בו מן הרוע ויחזיר אל הקדרה ויוצק עליו מן הדבש כוסר קצפו שעור ט תכסת פעם אחת ויותר ארבע אצבעות עליו ויבושל באש רכה עד שיראה שהדבש יתנקה מכל הריקו ויורד מעל האש ויתלק דבר בצלוחית

יורה עליו הסמנים ויעשה בו כמו שנזכר עד אחריתו ׃

ז
בירבולנש ברוקחים כלומר קונדיש והנה הם הביר. ובלנש הברוקחים נעשים שריים בארץ צין והודו וכה שיבא כובא כשם הוא טוב בא באר ושם נעשה על הי אר הזה ׃ הערובה יקח ביר בירבולנש בירבולש מזכים ויחפור בארץ גומא במקום לח נבפת חוליי ערב לא מלוח ויושם בה ביר. ולנש שו בורה אחר בורה ועל ה חול רטוב ועחתיו שרה חול רטוב ויזולח עליו בים ׃ ואחר שני ימים יוקחו הבירבולנש ויושם עליו חול אחר לח זרת הראשון וי ויעזב ימים עד שירטב ויפעל זה עשרה ימים עד שית שיתפתח הבירבולנש ויו שבו ויפתחו ותרחצם במי ם ע ערבים שלשה פעמים וארגעה נקה תמר וכפור והבש והבשלם בבים רבים ותסים הבירבולנש כאחם הבי הבבוחולים והבשלם בעט מעט על אש רבה ובשית ובשיתבשל אז תרחצנו רחיצה נקיה ואחר הקח דבש ז והרתיחהו והסיר קצפו והבשלהו בו וילקח בבשמים א אשר זכרנום באחרונה ברוקחו והשים אותו בבגד פש פשתן נקי ויקיק ותתלה בקדרה כל שעה והברטהו עד שיצא כח הבשמים עם הבירבולנש ובשיתבשל סיפוהו באגן חרס טוח והעזבהו יומים או שלשת ימים עד שי שיקחו הבירבולנש כח הבשמים וזה יבהו בכלי זכוכית וקים בו דבש מוסר קצפו והשים עליו כבך ועפראן ובעט ענבר שעור שירצה ויפזק אי הבדי ׃

ח
נזכה אחר יקח בירבולנש כבולט גדולים מ באה ויסרו בבים וינחט כחבש ה ימים וא ואחר תוציאם מן הבים ויתנבו בבגדי כקר רטוב חבישה ימים ויוצקו המים עליו בכל יום ו ואחר ירחצו רחיצה נקיה ותחזיר ו אל החול הרטוב ג והטבכם בו כן יעשה שלשה פעמים ואחר תוציאם ות ותרחצם רחיצה נקיה ויתנבו בבי ארז וטיברום ל זוג ובן התבורי שעור שהיכסה ויבשל באש רבה עד שיכלו הבים ותוציאם והנחם בבגד פשתן ויבער בבחם ויר ויוצק עליהם בהדבש קני והסוכרי שעור שיכסם ויותר ע עליהם ארבע אצבעות ויבשל עד שיתעבו ויבתנו

ט
כן אחר יקח בירבולנש קיבורש טובים מ בזה כבסבר וירותצו רחיצה נקיה ויעזבו ל לילה עד שיחנגבו כעט ויוצק עליהם בים או מי פורכן השעורים שעור שיכסם ויותר על זה ארבע אצבעות ויבושל באש רבה עד שיכלו הבים ויונחו בת בהנגד לילה ובבקר תוציאם ויבשחו על טברא ויקנחו בבגד פשתן ויבער במחט ואחר יוצק עליהם בן היין ה המבושל ויבושל עד שיבריח ויתרכך ויורד כעל האש וי ויתרה עליו הבשמים ויוצבע בכלי ויעטה

י
שקאקל ברוקח שקאקול הוא עורקים ושרשי ונגביל כובאים בארץ הודו ויעשה בכבר בט בטריותו בבעת במקומו והוא טוב באר ואם ואמנם אנחנו הוא נעשה על ההאר הזה רל יתרחה ר ראשונה בבי הבים עד שיהרפח קליפתו החיצונה ואת אחר יקלף בסכין ואחר ישרה בבים קרים שבעה ימ ימים וכל יום ישתני הבים ויעשה זה כלו עד שיתרטבו בתוכו וחיצונו וירוכך ואחר יבושלו בבים ודבש אחד שיתרשב בן הבים ויהיו הבים ב חלקים והדבש חלק א ואחר ירחץ לבדו ויורתח ויתיחה אחת ויושם בכלי זכ זכוכית וכשיורק הדבש מלחות השקאקול תוצי באותו הדבש ושימהו בדבש אחר מוסר קצפו עם הבשמים אש אשר זכרנו ׃

יא
זנגביל ברוקח הזנגביל הם העורקים בת בתחת הארץ כעורקי הצבונים ויעשה כמ כמנו רקוח בארץ צין עודנו ברטיבותו ואמנם אצלנו יובל ברוקח בדבש או בבי הארז ויעשה אצלנו בובש ובבשמים ב זבם אחר שישרה חדש או אחר ארבעים י יום ב מלח ועם אחר יטמנהו בחול כבירבולנש יא ואחר יבושל ויעשה על התאר אשר זכרנו כם רבולנש

יב
פרינש ברוקחות אם יהיו רטובים יבושלו אחר שינוקו בגרעיניהם בדבש ובים וא ואחר בדבש לבדו ויושם עליו הסמנים ב כפי מה שזכרנו קודם ואם יהיו יבשים ישרו בבים ש שלשה ימים ויבושלו ׃

יג
הלפת הברוקח יוקח לפת טוב בח שכין אר ארבעה חלקים כפי קטנו וגדלו ויקולף בן בכלי וחתיו הת צונה וישרה בבים זבלה א ארבעה ימים בבים המים ויבושל בבים ודבש ואחרי ירוחץ ויבושם ׃

יד
השקד הברוקח יובחר כבנו הבתוק ביש ברטיבתו וקליפותיו ויבושל בבלי שיגוח וי. ויקנ וירסם בבשמים הטובים בריח כם כבו עצי בלסמי והטובים יותר טובים אם יבושלו נג פעמים ויושם עליו בשמים כבו שזכרנו ׃

טו
אטליטיש ברוקח יובחר בן האטליטיש ה הטובים מה שלא היה גשבר וישרו שבע שבעה ימים בבים חמים עד שיתרככו וי וינפחו ויתרטבו ואחר יבושלו פעמים כפי בה כלנור ו וישליך עליו הבשמים ואחר יורתחו בבים שתי רתיחות וינסך בבים ויושם עליו דבש בוסר קצפו ויושם על הבשמים ויעטה ׃

יז
התוח ברוקח נאות לקיא יבושל התפוח גם הבהוק הכנעני בשני חלקים מים וחלק ס בדבש ואחר יבושל בשלבות בדבש לבדו ו ויושם בכלי זכוכית ויושם עליו דבש מוסר קצפו וחום עליו הבשמים הנזכרים בבקצת האחרות

המאמר השמיני

בעונות הנקראים טרוציסקוש

א
עונות אל כוכב דבורנו בכלל הזה כרבותנו בשאר החבור הנה הניע בגבולי קובוני הר הרופאים שקראו עונות הכוכב אל באודאגנא כלומר עונות הכוכב אשר לא יעיב הדים

שינרצה ואלו העתנות נאותים לאצטומכא החלושה ה
המקבלת המותרים בדחיה בשאר האברים והמסורים ת
הניהוק והמורק וידשה על המצח ובשקט כאב הראש ו
ומועיל מן הנגלים ובאב השינים ויחשם בנקב המתאב
המתאכלת בהם ומועיל מן כאב הראש ומריקת הדם
והולתו מכל אבר ומן השיעול הנושן ומועיל מן הקדחות
המקיפות סתומות בכי מנורא ומן הארסים והמעקצת
ומכסי המות השתוים במי רודא ויבא בהם כוכב הארץ
ואמרו רבים שהוא אל טלק וקצתם אמרו שהוא טין א
אל כבים האודם הגדל ימשע לחות האצטומכא והר
והרכבתם ואין נפעל מן החום הטבעי עד שיפעל הוא
בזולתו ואנחנו נזכיר תערובתו כמו שזכרנו תערובתו
כידא וקשש וקשיא ליגניאה ואספיק ושין חתום וק
וקליפת יברוחות מכל אחד ארבעה זוזים אופי ועצראן ו
וכוכב אל ארץ והוא הטלק וקושט מכל אחד חמשה זו
זוזים ממבר לבן שבעה זוזים רוקו ואנים וסלים וזרע
גרשקיאפי ואצטורק ליקורא וזרע כרפס מכל אחד ח
זוזים ויחבו השרפים ביין ריחני וידוקו האבנים וילוש ב
בהם ויעשה עונות כחצי זה וינוגב בצל ·

ב עונות ורדים לרצון מועילים מכאב האצ
האצטומכא ומריקים הלחויות מן האצטומ
ומסירים הקדחות הלבניות והנושנות תערובתם
יוקח ורד אדום כתושים במשקלותיהם עשרים זה א
אספיק נארדי ושרש רקליציאה מכל אחד עשרה זוזים
וקצת הרופאים ישימו במקום הרוקליציאו מיצה יקר
יתחברו אלו הרפואות שחוקים ומגופים וילושו במשולש
וינוגב בצל ·

ג נוסח עונות ורדים לאסקליאדס ובלשון אס
אסקליפיאדיש מועילים מכאב האצטומכא
ומחזקים אותה ומן הגניחה והחום וההתלהבות והלחות
והתחפכות האצטומכא והגריפה תערובתו ורד לח
ששה משקלים שרש רקליציאה ארבעה משקלים אס
אספיק נרדי שני משקלים וילוש ביין מבושל ויעשה עו
ויעשה עונות במשקל זוז וינוגבו בצל וישתה

ד עונות ורדים בסקמוניאה מועילות מהקדח
מהקדחות המעיצר יוקח ורד אדום
בוסר כמשקלותיהן שנים עשר זה אספיק
נרד ושרש רקליציאה כא שמונה זוזים סקמוניאה של
שלשה זוזים · ויחברו אלו הסמים שחוקים ומנופים וי
ויעשו עונות וינוגב בצל וישתה במים קרים ונלב וס
ומכנגבין

ה עונות ורדים עם אשפודי מועילים מן הקד
הקדחות המעורבבות הישנות מלבנה וארו
ואורנבה תערובתם ורד אדום
בוסר משקלותיו חמשה זוזים אספיק נרדי שני זוזים
אשפודי זוז סחוטות פוליקריאה שמנה זוזים יחוברו הם
הסמים האלה שחוקים ומגופים ויעשה עונות וינוגבו
ויעשו בעת הצורך

ו עונות ורדים הנקרא דביר וורד ובלשון ריא
ריאודון מועיל בסתימות הכבד והמחול וה
והקדחות השחוריות והלבניות תערובתו
יוקח ורדים עשרה זוזים סחיטת פוליקריאה חמשה זו
זוזים אשפיק וקשיאה ליגניאה כדרא פרח אשקינגס וז
ועצראן ומצטיק כא שני זוזים ידוק וינופה וישרה
הבורא והעצראן בחומץ ויעשו מהם עונות ואם תרצ
תרצה תעיבם בדבש

ז עונות ורדים מועילים מקדחת שלישית יוקח
ורד אדום חמשה חלקים אשפיק ועצראן ומ
ומצטכי ואגריקון בעציה כא עשרה חלקי
סחיטת פוליקריאה ואפסנתין כא חלק ובנוסח אחר ור
ורדים כמו אשפיק ומצטיק וילוש במי כרפס ויעשה עו
עונה כל עונה חצי משקל

ח עונות ורדים באשפיק נרדי המועילים מ
מכאב הכבד תערובתו אשפיק
ולא רוזין ושרש רקליציאה כא ארבעה ז
זוזים אפסנתין וכי"ח ועצראן וסחיטת פוליקריאה ורו
וריובברברי כא שלשה זוזים ורדים שבעה ידוק וינופה
וילוש במים ויעשה עונות

ט עונות כמפורא והם מכבים ההתלהבות כמ
כשקיט ההתלהבות הקדחות תערובתם יוקח
אשפודי ארבעה זוזים ורדים שבעה זוזים
זרע קשואים וזרע לגלוגות וזרע דלעת מתוקה
ודרגאנגן ואספיקא סיתיקא ונוגא ולילי הליגנא אל
אלואין כא וקרדמונו כא שלשה זוזים ועצראן שני זוזי
סוכרי טברוד ועגביל כא שבעה זוזים כמפורא זוז וח
וחצי ידוק וילוש בריר זרע פשתן

י נוסח אחר בעונות כמפורא מועילים בהת
בהתלהבות האצטומכא והכבד וקיא הדם והצמ
והצמא והקדחות החדות תערובתם יוקח
אשפודי ארבעה זוזים ורד אדום כמוקה עשרה זוזים ל
ליגנא אלואין טוב וקרדמוני ומיץ רקליציאה כא שלש
שלשה זוזים סוכרי לבן ועגביל ומגרי קשואים קלופי
כא שני זוזים ועצראן וכמפורא כא זוז וינוגב בצל ויש
וישתה

יא עונה כמפורא נוסח אחר מועילים מן
מקדחות חדות וצוהם ממני הכבד החום
תערובתו יוקח ויאולש יבשות וגלופים
כא שלשה זוזים זרע קשואים והקטות ואשפודי ומצט
ועצראן כא שני זוזים ורדים חמשה זוזים ריובברברי
וראקא כא משקל זה דראגאגן ונוגא ארביקא ומיץ
רקליציאה כא שני זוזים כמפורא חצי משקל ובנוסח א
אחר כמפורא משקל הדרגנבין וסוכרי כא עשרה זוזים
ישחק וילוש עונות

יב נוסח אחר בכמפורא גריגנא אלואין כא ח
חצי זוז ועצראן ואשפודי כא שני משקלי
זרע קשואים וקטות הנקרא קגדי ורד
ודראגאגן ולך ומיץ רקליציאה וקרדמוני כא ב זוזים
ורדים ז זוזים סוכרי ותרנגבין

בכל אחד י׳ זוזים ישחק ויועג׳ עונות

יג עונות כבפורא יקח זרע הגרבי ותזרת ול״ג ל׳גלונות בכל אחד ב׳ זוזים נרגרי דלעת וג ונרגרי קשות קלופים בכל אחד ב׳ זוזים וש ר שליש צו מין קאודי או צגדל מקאצרי שלשה זוזים ס סרטן שרוף וזעפראן ומין רקליציאה ובכפורא בכל א אחד זוז זעפראן ורדים ארבעה זוזים יועג ויעשה

יד עונות אשפודי במבנגבין מועיל בין הקד הקדחות החדות ובבכח תערובתו ורד ששה זוזים תרנגבין ארבעה זוזים אמר אבידום שלשה זוזים נמא ודרתנאן ואשפודי וזעפראן בכל אחד שנים זוזים יולש במי תרנגבין וידור זרע שי״ ורכים יוסיפו בתם זרע כלצפונות וזרע קשואים וזרע ל לגרונות וזרע דלעת מתוקה בכל אחד שנים זוזים ישח יפחק ויולש ויועג עונות

טו עונות אשצודי בזרע אסטושא מועילה ם בין הקדחות הארוכות והשלישיות וכל ש שכן אם יהיה שם יתחבת טבע תערובתו ורדים שמונה זוזים נמא וזרע אסטושא קלוף ואם ואבידום קלוי מעט בכל אחד ארבעה זוזים וזרע קש ת ומצטיק ואשפודי בכל אחד שנים זוזים לך וריזוברברי בכל אחד זוז ורדים יב׳ זוזים זעפראן זוז אשפיק כחיש טחושת פוליקריאה ושרש רקליציאה והרנגבין בכל את אחד שנים זוזים יועג כל אחד זוז וישתה בכה שיאות ם בין המשקים ורבים יוסי״ו בהם טחושת האפסנתין כ׳ זו זוזים אספרין וזרע כרפס וזרע סוסר בכל אחד זוז פוא מעבעים ב׳ זוזים וחצי

יו עונות ברבריש נוסח אחר מועיל בין הקד הקדחות והלהבות ובודסית הכבד והאצטו׳ תערובתם יקח ברבריש ומין רקליציאה ור ורדים וזרע קשואים וזרע אבטיח קלוף ושחוק ובגופה בכל אחד שלשה זוזים מצטיק ואשפיק נרדי וסח טת ם פוליקריאה בכל אחד שני זוזים פוא וריזוברברי רועם וזעפראן בא׳ שני זוזים זרע כשות וזרע הגרבי בא׳ ג׳ זו זוזים אשפודי זוז וחצי תרנגבין בא׳ ששה זוזים יודק וי ויועג בבי תרנגבין ויעשה כל עונה משקל וישתה׳

יז עונות ברבריש נוסח אחר מועילות לכאבי הכבד עם קדחת רצבא וירקון תערובתו ורד לח שבעה זוזים טחושת ברבריש ותרנ ותרנגבין בא׳ שלשה זוזים קרטקוסא יבשה או ורעה זוז וחצי אשפיק סליתיקא אשפודי בכל אחד זוז וחצי זעפר זעפראן לך ריזוברברי בא׳ זוז טחושת רקליציאה שני זו זוזים וחצי יודק ויגבפה ויולש בבי תרנגבין או בבי הגד הגרבי׳

יח עונות ברבריש אחרות יצוהו לקדחות הנ הלהבות והצבא והצער ומכבים כאר׳ תערובתו ברברים או כחישתו ומין רק׳ רקליציאה ואשפודי בא׳ שלשה זוזים אשפיק נרדי חמש חמשה זוזים ובנוסח אחר אשפיק נרדי שני זוזים זרע ק

בשות שלשה זוזים וחצי ורד ששה זוזים וחצי זרע ל״ג ל׳גלונות וזעפראן ואבידום ודראגנן בא׳ שני זוזים בם בכפורא חצי זוז ויולש בבי תרנגבין ויעשה עונות׳

יט עונות ברבריש נוסח אחר מועיל בין הקד הקדחות והשעול וכאב הכבד ומשקיט הצ הצמא תערובתם יוקח ברברים שנים עשר זוזים וזרע קשואים וקשות ומצטיק ואשצודי בא׳ ששה זוזים לך וריזוברברי בא׳ שלשה זוזים ורד שש ששים זוז זעפראן ואשפיק וטחושת פוליקריאה וטחושת רקליציאה ותרנגבין בא׳ ששה זוזים יודק ויועג׳

כ עונות ברברים נוסח אחר ברבריש ואשפיק וזרע לגרונות ומין רקליציאה ודראגנטי ונמא ארביקא ואבידום בא׳ שלשת זוזים ו וחצי אשפודי ובכפורא וזעפראן בא׳ זוז יודק ויעשו ע עונות׳

כא עונות ברבריס לגר עצים ברבריש קרוש חמשה זוזים ס ׳ישת פוליקראה וא ואשצורי בא׳ שני זוזים לך והוץ ויועג׳ ולבונה ואשפיק וטחושת אפסנתין וריזוברברי ולשון ה השור בא׳ שני זוזים וחצי זרע הגרבי וקרטקוסא בא׳ ש שלשה זוזי׳ זרע לגלונות זוז וחצי זעפראן זוז יועג בבי הגרבי ויעשה׳

כב עונות אפסנתין מועיל בין הקדחות הגו הנושנות והיוצאים באדרבנורים ובא ומאוים׳ תערובתו אנים ואפסנתין ואשארי וזרע כרפס ושקד קלוף חלקים שוים ויולש ב בטים קרים ויועג ויעשה׳

כג עונות אפסנתין אחרות מועילות לכבד ולטחול ולאצטומכא וקדחת שלישית ו והמכות׳ תערובתו יוקח אנים טני משקלים ואשארין ואפסנתין רומי וזרע כרפס ושקד קל קלוף בשתי קליפותיו ומצטיק ואשפיק בא׳ משקל א אלואן סיקטרין וסראגו צדי בכל אחד משקל וחצי ם טחושת פוליקריאה משקל יודק ויועג עונות׳

כד עונות פוליקריאה מועילים בין הקדחות הנלהבות ומן הצמא והסתימה ומורסות הכבד והטחול והירקון׳ תערובתם יקח טחושת פוליקריאה ששה אסתרים ורד ארום מוכי כפטוטרותיו ואשפיק נרד בא׳ שני אסתרים תרנגבין ו׳ אסתרים אספודי ארבעה זוזים יתחברו אלו הסבנים שתוקים ויועג הארבוניאק בתוס ריין ותוציא אלו הר הרפואות ויועג עונות׳

כה עונות קנאריש מועילים לכאב הטחול ויקח קליפת שרש קנאריש ד׳ אסתרים ארבוניאקד אסתרים ריזוברברי שני אסתרים אוגרים קאסטורי ופלפל בא׳ ששה אסתרים יו יודקו וינפו אלו הסבנים ויתחברו יחד ויעשו עונות׳

כו עונות לאקא יוקח לך פהעצים ובורא וג ואנים וזרע כרפס

ראפטנתין ואסרון ושקר בר כגוקים וקושט ודארציני ו
וארסטולוגיאה ארוכה ופחיטת פוליקריאה בכל אחר
חמשה זוזים יודק ויולש׃

כז קונות כאבאנני בועילים כבאבי הכליות
והמקוה ושתן הדם והליחה הנעית בדם
ובמקוה׃ תערובתו יוקח זרע אבטיח
שבעה ושלשים משקל׳ ואפני תשעה משקלים זרע גרט
גרשקיאבי לבן וזרע כרפס וזרע אפיטושא מבל אחד ש
שבעה זרע סוסראן וזרע בזברא בא שבעה עשר מש
משקלים זרע שובר וגרגרי ציטבר קלוי וזעפראן ופקד
מכל אחד ט משקלים׃

כח כאבנני בועילים מכאבי הכליות והם
והמקוה ושתן דמים והבונגלא והגיע יבו
ומועיל לגרם המקוה תערובתם
יוקח זרע אבטיח ששה ושלשים משקל׳ ואפי ג משקלים
זרע גרשקיאבי לבן וזרע כרפס וזרע אמיטושא בכל א
אחד ז׳ משקלים זרע סחרן וזרע כוזברא בכל אחד יח׳ ם
משקלים זרע שובר ותרגרי ציגבר קלוי וזעפראן ושק
ושקד מר בא׳ ט משקלים גרגרי כבאנני קח גרגרים
ידק ויולש בתרוש ענבים קרוש ויולש השתיה בהם ב מ
משקלים עד ג׃

כט עונות כאבנני בנוסח אחר בועילים מ
משחוני הכליות והמקוה ושלשוף השתן
תערובתו יוקח זרע כרפס וזרע גרשק
גרשקיאבי וקנבים מכל אחד ששה זוזים זרע שובר שני
זוזים ועפראן וזרע אפסינטשא כרבריות לב ציטבה וא
ואפי ושקד מר קלוף מכל אחד שלשה זוזים גרגרי כב
כבאנני גדולים בה גרגרים כבסגר זרע קשואים שנים
עשר זוזים יודק ויולש ויעשה׃

ל עונות ריובריברי בועילים בן התריים וגו
ואגושנים וקושי הכבד וגבותו ובאורסהם וכ
ובאבי המחול וההבאה והגוצלת בגוף יוקח
ריוברברי שבעה זוזים עצי פח לך כגוקה מכל אחד א
ארבעה זוזים זרע כרפס ופוליקריאה ואגים מא שלשה
זוזי יחוברו ח יפואות שחוק ומגוגים ויולש בתרוק

לא עונות הרכבם אבדרוסים מועיל בן הח
החוים והשלשול ובאב הכבד הערובתו
אטפירי וברברי פליגבא אלואן ומצט
ומצטיך ואטאיי וסך מכל אחד משקל גומא שלש׃ בש
משקלים ודרים חמשה יועג במי ורדים׃

לב עונות אחרות יוקח אגים וזרע כרפס ם
מכל אחד משקל וג ופחיטת פוליקראה
ואלואן מכל אחר שני זוזים יועג ויע
ויעשה עונות׃

לג עונות אחרות יוקח שקד מר ואנים ואפ
ואפסנתין ב זוזים אסרי זוז א ויועג ויע
ויעשה עונות׃

לד עונות כרון והוא הזרע בשיריקון יוקח
זעפראן ואופי וכורא וזרע גרשקיאבי ג
וקליפת שרש וברוח חלקים שנים ויולש
בבחושות הדתורת ויועג ובעת הצורך יצורם בבים וירטו
אל הצרעים׃

לה עונות שרינאסבר יוקח קלומי ארומאטיק
ושלילוש מכל אחר שלשה אוקיות קרד
קרדמוני אוקיא וחצי עלי נסרין וחצי א
אוקיא נרד אדום חצי אוקיא כך משקל׳ ידוק ויגופת

לו קוניות בועילות בכנוני הבעים ויקיא הדם
באיזה מקום שיהיה יוקח פרח ורדים אופי
ואקסיא ונובא מכל אחר אוקיא ובעטנים
חצי אוקיא פוליתרג אוקיא וחצי יועג בסחיטת אל ווך
חרבום ויועג עונות

לז עונות אנדרוסבום בועילים בפליטת הדם
הערובתם יוקח זרע גוט קיאבי ואופי וקו
וקוליל מכל אחר ארבעה זוזים לבונה שמ
שמנה זוזים כוכב הארץ ואבידום וזמן ארביני מכל א
אחר זוז ומבר שני עמים בלושטיאט חצי זה יודק חב
ויגבלת ויועג עונות׃

לח עונות אנדרומבוס נוסח אחר בועילות
כבאב האצטומבא והעי צר והרוח
תערובתם זרע כרפס ששה זוזים אנים
שלשה זוזים ריובר ברי ופלפל לבן ופרח אסקינגט וק
וקסטור ואשטיק נרדי ודארציני ואופי מכל אחר זוז ות
וחצי אפסנתין שלשה זוזים אלואן סקסרין ומצטיך ג
ועפראן בא זוז ידק ויגופה ויולש ויעשה עונות

לט עונות אל כברי בועילים לכבד אשר הל
חלש בהוליד הדם עד שיחלש תאות הם
המזון ותאות המשגל תערובתם ידך הלגים חמשת
כרבריש שלשה חלקים ריוברברי והדים אורמים ורינ
וריגבא אלואין מכל אחר שליש חלק אשטיקוס ועוד
ניטורקן חטורטן הגרקה אל ולובן מכל אחר וחצי חלק זע
זעפראן ואגים וזרע כרפס ובאשם רומי ופיטרסליום מ
מכל אחר רובע חלק ידוק ויולש ויעשה עונות

מ עונות אל ברברי בטריקים ובועילים לליח
לליזרה הנאה והארוכה והתקים מאד
תערובתם יוקח כוריבולגש כלריקוש ואבל
ואבליסים ואגרבג מכל אחר חלק אחר והרבה חיש שב
שבחב תורבוד לבן מכג זה הכל ואגוד כמו חבל ירשם
תפניד בבחבת ויוצק עליו דבר בבים ואם ירתח יוריד
מעל האש ויורה עליו הסבנים אחר הערוב ויערב עד
ערוב נקבע ואחר יעשה עונית השיזה כל עונה עשרה זו
זוזים תשתיה עונה אחת בבים שכבר נשרו בו כוזברה י
יבשה מן הלילה ואחר ישונן בעת מתיח הרפואה בבקר
כי זה ישרשל בה שבין עשריה ובסברות עד עשרים ויהיה
מאבליה עליו בעת צואיים וזיהות במי זרעונים בשמן
ורדין ואם יצטרך להוציא ליבנה ותבלית הרבקה שי
סיבורם בו בבו רובע חלק עליונסטירא ובידבורנס

מא עונות באגדרין מועיל בןהעוררות חא
האצטמכות והדגרת העקיר
הערובתו יוקח אגים וזרע כרפס ופודנג
נגוי ובונגא ופיטרסליום ואביאש מא כששה זוזים א
אופי וקשטור ופלפל לבן וארוך ובבשבשרי ומירא וא
ואפסנתין מכל אחר ארבעה זוזים וקליפת קשיא לינ
ליגג שנים עשר זוזים יולש בדבש ויעשה עונות

מב עונות באוזר גן אתרות

יוקח זרע כרפס ואנים ודארציני מכל אחד ו' זוזים אס
אספנתין ארבעה זוזים מירא פלפל ואגצי וקסטור מכ
מכל אחד שני זוזים יחוברו אלו הסמים שחוקים וס
ומנופים ויוגע ביין משולש ויעשו להחלשת האצטומ'
והשלשול והקיא •

מג עונות אל' רודיתון ובלשון אקונדינגן כמ
מועילים מן הקדחות המלהבות ובמאני
הכבד והקדחות המורכבות מן האדומה
והלבנה והדם והליחות   הערובתו יוקח ורד אדום
מוטר מפטמוריתיו ששה זוזים אספיק נרדי וזעפראן מ
מכל אחד שני זוזים מיין רקליציאה ושרש רקליציאה ו
ואגריק ונרנרי קשואים קלופים ותרנגבין מנוקה מכל
אחד שלשה זוזים דרתנאן וגומא ארביקא מכל אחד זוז
יחוברו הסמים האלה שחוקים ומנופים ויגלש במים
קרבים •

מד עונות אל' רודיתון נוסח אחר יוקח נרג
נרנרי אבטיח ונרנרי כלפצונות ונרנרי
קשואים ונרנרי דלעת מתוקה קלופים
מכל אחד עשרה זוזים מיין רקליציאה כשקל י' זוזים ד
דרנגאן ד' זוזים זרע שומר ורד ם מכל אחד שני זוזים
זעפראן זוז יורק ויגופה במי שילי ויעשה עונות •

מה עונות בארוס ובלשון פריני מועילים •
מנפוח העליל על אלאוש הרוחים הה
ההתלהבות והמוגעים הקיא   תערובתו
יוקח זרע כרפס ואנים מכל אחד ששה זוזים אספנתין יו
יובי ארבעה זוזים מסטיק ד' זוזים פלפל ומירא ב' זוזים
דארציני ששה זוזים אופי שני זוזים קסטור במוהו שני
זוזים יורק וינופה ויגע עונות •

מו עונות פפאבר מועילים מיזלת הדם ומע
ושעול וקדחת וכאב החזה •   תערובתו
יוקח ורד אדום וגומא ארביקא מכל אחד
ד' זוזים אמידום ודרגנאן מא שני זוזים פפאבר לבן וש
ושחור מא ג' זוזים אשמויו זוז מיין ליקאריציאו שני ז
זוזים זעפראן שני דאנקים יורק ויגופה ויגע עונות

מז עונות כלרשטיאש יאותו למי שיש בו ת
סלעהל כו ם ומבולא ומעסי •
תערובתם יוקח כלרשטיאש וקראש וסם
וסמאק ואלון קלוי וקנה קלוי גרעיני קוניאש ונרנרי
הרם מא שמונה זוזים עפצים קלויים מבושים בחומץ
כמון שרוי בחומץ קלוי מא ארבעה זוזים יורק ויגופה ו
ויגע במי ורדים וכחתיכות לשון הטה או בפתיחת תפ
תפוח ויעשה עונות כזה כל עונה משקל זוז

מח עונות דורבוכום ובלשון די שולידוש ם
מועילים בנגעי הכליות והבקוה ושוק ה
הדם וקושי יצ את השתן •   תערובתו
יוקח זרע כרפס וזרע גשקאמי וקנבים מא ששה זוזים
זרע שומר שני זוזים זעפראן וזרע אם מישא ואופי וש
ושקר קלוף מא שלשה זוזים גרנרי באבאנג הודי   עצ
ע.רים כבסגר וזרע קשואים קלוף שנים עשר זוזים •

מט עונות אנדרודן ובלשון אלנדרון דיי
דיטקריפי מוני אסמולינדים גע
אקלידים יוקח פטמורית כמון עשרה
זוזים אלום תיבני ארבעה זוזים קלקוס שנים עשר ג
זוזים מירא ארבעה זוזים דרגנאן שנים עשר זוזים ב
לשון השה שמונה זוזים אריסטולוניאה שנים עשר ז
ויגע במי הדבש עונות

נ עונות נוסח אחר אריסטולוניאה ועפצים י
ירוקים מכל אחד שמונה זוזים ושאר הס
הסמים כאשר כ ומ לטיעיה יסיכרי במי המטגים ב

נא עונות אחרות מועילות משחיני דבקו
ורקיקת הדם מן החזה ושברים העוב
תערובתם יוקח אנטימוני ואבן הדם וד
ודם תנין מא' שלשה אצמורים ומך ועפראן מא ארב
זוזים כלרשטיאש ועפצים מא' עשרים זוז לציאס ו
וקרן איל שרוף ואקסיא מא' עשרה זוזים יולש במי לש
לשון השה או במה הרועה ויעשו עלי שלשה פנים ה
להפלה בלימה מה שיתכן והענין האחר שיונח לנלכו ב
במוך והענין השלישי שישתה בפתיחות העתרג ומי ב
משה הרועה ורקיקת הדם מן החזה במי לגלוגית ה
ולרשגמריאה בעסים חבושים קירוש פשום הנקרא ם
שפא סימוניאורום

נב עונות אנים פיתוחים הסתימות ולחזקים
הכבד ומרכבות הטבע ומסירות הקדחו
הישנות •   תערובתם אנים שלשה
זוזים אספנתין ואשארי וזרע כרפס ושקד מר קלוף ו
ראשי צין נרדי ומצטיק ומראג וזרע שבת מכל אחד זוז
פוליקריא שלשה זוזים אלואן ארבעה זוז' ונתצי יר
במי אספנתין ויעשה עונות משקל זוז בסכנגבין

נג עונות מרבבות הטבע מסירים הצער ומ
ומועילים מצרות הנשימה מוגעים הקיא
תערובתם יוקח תורבד חמשה זוזים וי
ויאוליש יבשות עשרה זוז' מיין רקליציאה זוז נחצי יוג
במים עונות כל אחת שלשה זוזים או ארבעה וישתה ע
עם עשרה זוזים סוכרי •

נד עונות הזרעים מועילים מהתכת האבן
והנגעים אשר בבנים ומי שלא יעבל ה
המזונות והחבלים והחזקים והעסוי ונחלת הגידים הה
והתבוסה •   תערובתם גרגרי הדם שני זוזים וזרע
שומר אנים ואמיאוש וזרע כרפס וזרע גושקיאמי נרד
ורוקי מא' אוקיא אופי ששה זוזים יוגע ביין ויעשה עו
עונות בחצי זוז אחת ויעשה אחר ששה חדשים

נה עונות להתחלת המים הברקוטיים וקשי
הכבד ורד אדום ד' זוזים ברברים שני ז
זוזים אספיק כמהו ומצטיק וכוסית פולקריאה שוש א
אוקיות אשקינגט ואנים ואשארי וזרע כרפס וזרע ש
שומר ואישקולופנדריאה ופרי חמריון ושרש קפריס מ
מא זוז ונחצי זעפראן חצי זוז ויעשה עונות •

נו עונות ורדים מועילים מכאב האצטומכא
וקדחות הלבנות

הערובהם ורדים יבשים שתי אוקיות אשפיק ושרש רק רקליציאה מכל אחר אוקיא קקברי ומצטיק בכל אחר שבעה זוזים עצי בלשמי חמשה זוזים ודק וינופה ויוקג ביין מבושל ויעשה קטנות ·

נז עוגות ורדים מרכבים ישתו בקיץ יוקח ור ורדים עשרה ווי אשפיק ושרש רקליציאה מכל אחר דבשה זוזים אשקמוניאה שלשה זוזים יודק וינופה ויוקג במים קרים עוגות ·

נח עוגות ורדים וגוליקריאה יאותו לקדחת נושנות ובאב הכבד והירקון תערובתם יוקח תורביד ה׳ זוזים אשפיק שני זוזים אשפודי זה וכחושת פוליקריאה המבשת נ׳ זוזים יודק וינו וינופה ויוקג במי תרנגבין עוגות ויותר בקצת המקומות

נט עוגות לך יאותו לסתימת הכבד והטחול והקדחות ההבודית ומנירים הבתן תערובתם לך פואה אגים זרע כרפס וא ואפסנתין רומי ואשארי ושקר קלוף וקושט וארכמו ואריסטולוניאה ארוכה ושחיטת פוליקריאה ומרך ליא ליקריציאה וסחיטת ברבריש בכל אחר חלק ויעשה עו עוגות כל אחת זוז וישתה כבה שיאות מן המשקים ·

ס עוגות פוה מתקנים קושי הטחול ובאב הכ הכבד וקדחות הנושנות · תערובתם פוה סנים עשר זוז קליפת שרש קפריש ארים ואריסטולוניאה ארוכה ושרש רקליציאה בכל אחר זוז ויהלש בסכנגבין ויעשה עוגות משקל זוז השתיה אחת ב בבשול אפסנתין ·

סא עוגות קושקוטא יאותו לקדחות נושנות ומבבות · תערו: תם זרע קשואים וזרע לבלונות וזרע שאה שבראם בכל א אחר שלשה זוזים שבאעא ובאורג ופום טירא בכל א אחר ארבעה זוזים דראגנאן ואבידום וגובא בכל אחר זוז וחצי אשפודי ותורביד וקושקוטי בכל אחר ד׳ זוזים תרנגבין כלשים גז סוכרי אל עשר זוז ועפראן שתית ויוקג במים עוגות ויעשה ·

סב עוגות העשרה דברים יאותו לקדחת ר רביעית ובאב הכבד והנפיחה · תערובתם ארבעה זוזים אשארי וסראג הנדיואפסנתין וזרע כרפס ואשפיק ושקר כר קלוף וכ ומצטיק בכל אחר זוז אלואן שני זוזים סחוטת פולי פוליקריאה ארבעה זוזים ירוק ויוקג הבשול אפסנתין ו ויעשה עוגות כל אחת זוז וישתה במים פושרים ·

סג עוגות מועילות מהקדחות הישנות והח והתחלהבות והקיא ומרככים הטבע יוק יוקח ורד אדום מוסרי בפשטרותיו ששה זוזים גרגרי קשואים קלופים ומצטיק וריוברברי וסח וסחיטת פוליקריאה בכל אחר שלשה זוזים ועפראן זוז אלואן סקוטרין זוז יחוברו הסמים האלו שחוקים ומ ומנופים ויוקג במים ערבי ויעשה עוגות ויעשה במים קרים או במים חמים או במי קשואים או בסכנגבין ׃

המאמר התשיעי

בשליקות והמבושלים והמשלשלים והגרגרים והלטין ד דיקוקטאגיברס אוס פילולש · אמנם נאמר הדבור במשלשלים אשר קצתם בשולים וקצתם גרגרים ואח ואחריו הדבור ר״ל בגרגרישמי ושאיפות באף והתחב והתחבושות והרטיות והפראת העין והולתם עד הכלל השני ונח ג׳ המאמר הזה בשמני והאמצלגות וראשונה נביא נוסח השליקות והמבושלים והגרגרים אשר ראוי זכרונם קודם הכלל השני ·

א בשול מי השרשים המועילים מן הסתימה ו וקושי יציאת השתן ובאב הכבד והאצטומכ ויעשה עם השבנים והולתם · תערובתם יוקח קליפת שרש שומר וקליפת שרש כרפס ושרש אש אשקינגט וזרע שומר וכרפס ופרח אשקינגט ואגים וא ואשפיק נארדי וקפליוונירש ואשפיק ומצטיק רצוב וצמוקים מנוקים מגרעיניהם בכל אחר כפי שעור הצ הצורך ·

ב בשול מי השרשים לכאב הכבד · יוקח קליפת שרש שומר וכרפס בכל אחר חצי זוז ורד אדום מחון ובינשטיטרי ואשקינגט מ מכל אחר חצי זוז צמוקים מנוקים שני זוזים אשארי ש שני דאנקים אשפיק נרדי שני דאנקים וחצי יושלך ע עליו שמן סקד מתוק זוז ואחר ישתה ·

ג בשול אפסנתין מועיל מכאב הכבד והאצט והאצטומכא והקדחות המתחלפות הקרות וה והלבנות והשחורות · תערובתם יוקח אניסון וזרע כרפס ואפסנתין רומי ואסרון וזרע שומר ושרש אשק אשקינגט מכל אחר בשעור הצורך יבושל והרגיא ם בימיו וישתה ·

ד בשול פוליקריאה נאות לבעל קדחת רבי רביעית ומרכך הטבע · תערו ובהם מירובולנש שחורים וצמוקים מנוקים ופום טירא ובאדורד ושבעה ופוליקריאה בשוה יבושל וים ויסונן ·

ה בנתרים גרגרים יאותו למי שיש בו רוחות עבות והנפח והבריאה כבעבה וגופה והאש האשכים · הערובתם יוקח זרע כרפס וזרע סיקוטא ואנים ומצטיק ועפראן מכל אחר זוז וח וחצי מירובולנש שחורים ובליריקש ואמבליגש מכל אח אחר שני זוזים סראפין דילי מכל אחר זוז וחצי מינט מינסטשרי ופטרוסליום ופרח אשקינגט ואשארי וקושט והרנבר ועצי אקורוס מכל אחר חצי זוז ויעשה גרגרים

ו גרגרים סרוחים גדולים נקראים פושידש מר מריקים הליחות העבות והרוחות הסחיטות ו ומועילים מכאב הפרקים והשכלים וגגע הצ הצרעה והבהק והצרעת וחולי הפיל והם גרגרים היד הידועים באל הפני · תערובתם ארמניאק ושרשין

ואפוספנק ודילי ואזוב רשיקוטא ומיראבולנס ובשר ק קולוקונטידא בכל אחד שמנה זוזים ואפיתימי ואיפ ואפורבי ושיטרג וארבודקטיל בכל אחד ד׳ זוזים תו תירבייד עשרה זוזים קשטור שני זוזים אשקמוניאה שו שלשה זוזים אגאריק שני זוזים זעפראן ואספיק נרדי וקרדמוני ופרס אלמיאה לבנה זכיה ודארציני ופלנג ופלנגאר בכל אחד זה׳

ז גרגרים סרוחים הנקראים פיכירש הגדולים ם בועלים בבנב הקולנג והנקרם והטחורה והא והארכוכה ומחיכים הקנה הדבק בן הגוף׳

העירוכתם דילי שנאפין ארבוניאק ואפופנק וזרע שק סקוטא ובשר קולוקונטידא ואלואין ואפיתימי בכל א אחד עשרה זוזים סקמוניאה ששה זוזים דארציני ואש ואספיק נרדי וזעפראן וקשטור בכל אחד שני זוזים א איפורבי זה ישרו הסרפים בבי ברתי ויעשה גרגרים ה השתיה שני זוזים׳

ח גרגרים סרוחים הקטנים בנקום רליחה הע העבה הרבקה מן הטחורות והארכוכה׳

העירוכתם שראפין אגבהאן ארמוניאק וא ואפופנק דילי ומירא בכל אחד עשרה זוזים תורביד עשרים זוז קולוקונטידא שנים עשר זוז ם ישרו תסר הסרפ ם ויהלכו בהם המבנים והשתיה בהם שני זוזים בבים פושרים׳

ט גרגרים סרוחים לאל כנדי בועלים לכאב הפרקים והנקרם ובל כאב בליחה גאה והא והארכוכה והטחורה והפלאג׳ העירוכתם זוקח אלואין ומירבלנס ברבוביים בנוקים רשיקוטא ו ואפיתימי אקריטידולב גרגרי לבר הארבוניאק ואפופ ואפופנק ושנאפין ודילי ותגדי בכל אחד ארבעה הל דולקים בשר קולוקונטידא ארבעה חלקים אשקמוניאה שני חלקים אבפורבי וקשטור ודארציני וזעפראן בכל אחד חלק ישרו השראפין בבי דברתי או בבי ברוביים דילה ואחר זורקן והמבנים הבשים ויעורבו יחד השר השראפין עד שיטיב באספלנית ואחר העירב בהם הם המבנים ויעורב וזוחק ויהערב ויעשה גרגרים בפלפלין ויסננו בצל והשתיה שני זוזים בתחלת הלילה בבים פ פושרים ויהיה כאכל עליהם אפרוחי תרנגולים בזירב בזירבאג ומשקהו בי הדבש או יין צמוקים או רושאב׳

י גרגרי שיטראג ובלשון תאפשיאה הגדולים כז בועלים בכאבי הסכסים וכף הדרך וגיד הנש הנשה ומבלבלים הליחה הלבנה הדבקה׳

תקרובתם שראפין ארבוניאק דילי אבפורבי אפופנק בכל אחד זה אלואיש אפיתימי ואגאריק בכל אחד ש זוז וחצי ארבשלוניאה קנליה וסנטוריאה וקשטור ם בכל אחד שני זוזי פלפל ארוך וזנגביל ובבון ואביאוש וזרע ברפס ואניסי מירא וזעפראן בכל אחד ארבעה ד דאנקים מירבולאנוס סיטריגורום וארבודקטיל וש ותורש מאזוריה בכל אחד שני זוזים וחצי הרדל ושיטרג ובשר קולוקונטידא ועצי אקורי ובלח אינדי בכל אחד

ארבעה דאנקים יולש בבי באסאנג ויעשה גרגרים הש השתיה שני זוזים׳

יא גרגרי שיטרג הקטנים ובועלים בכאב חצי הפלאג וכאב בן הדרך והארכובה וה הפרקים והנקרם דקר בהשלשים הליחה הפנה׳

העירוכתם מירבולנס סיטרינס עשרת זוזים אלואין עשרים זוז זנגביל שני זוזים פלפל ופלפל ארוך בכל אחד זה דרדל ד׳ זוזים שיטרג הנדי גמ׳ לח הנדי וב ובשר קולוקונטידא בכל אחד שני זוזים פאניד ארב ארבעה זוזים יולש בבי ברוב ויעשה גרגרים השתיה ש שני זוזים בבים פושרים׳

יב גרגרי טיטרג נקח אחד ואלואין ותורביד וארבודקטיל בכל אחד עשרה זוזים שי שיטרג ואקורי ובלח גמי ובשר קולוק קולוקונטידא ואגאריק וזרע שיקוטא דילי שראפין בכ בכל אחד שני זוזים זנגביל ופלפל שחור וארוך בנטק והרדל ואגיש וקישט ואביאוש בכל אחד זוז אפיתימי מירבולנס שחורים בכל אחד חמשה זוזים יולש בבי ב ברוב ובאסנג השתיה שני זוזים או שלשה בבים חמים׳

יג גרגרי פוליקריא ובלשון אראפשידיא ב בועלים מכאב הכבד והירקון ומן הקדחת העירובתם אלואין ומחישת פוליקריאה וכ ומירבולנס סיטרינים כשוה יורק ויגופה ויולש בבי בר ברפס ויעשה הגרגרים השתיה במשקל שני זוזים׳

יד גרגרי והזגלות ובלשון פרוצקוא׳ הב הבועלים מן הפלאג ולקוה ובאב הארב הארכובת ובאבי הפרקים בהלכנה׳

העירובתם יוקח אבתי אוכר והוא רבואה הגרית ומשקל הזנגביל והתורביד והגרגרי אל כיל הנדי ויעשב פוליקי פוליקריאה בכל אחד עשרים משקל יבושל בהמשים ל ליטרין מים עד שישאר החצי ואחר יסנן ויחזור כמו אל האש גירתח עד שיתקרש וישים עליו בן אל דאר דארציני בנוקה כקליפתו הייצונה והוא בבי לשון הצ הצפורים הפותח באמצעיתו דוקן סגאמי ואנאריקום ומצטיק ואלואין סקוטרין ובבנג קליף מיץ רבליצאה בכל אחד עשרים משקל יודק ויגופה בבשי אלת הגד לבדו ויעורב עם המבנים כי הוא לא יגופה מגר שבנ שבגיזתו ואחר ישים עם זה מים המבושלים הנקרש׳ שנהיה להם כעצם הדבש ויולשו המבנים ויעשה גר גרגרים ויוקח ממנו משקל פני דאנקים עד חצי זהו ועל הרוב ארבעה דאנקים במים חמים בלילה׳

טו גרגרי לכאבליק הרים והם גרגרי לרבנה ולטחורה ויוציאום מגרשים הרוחות בה בחלשות העצל וישחו קרן והדרך׳

העירובתם דארציני וזעפראן וקרסט ואספיק ואבוכי ו ובמידריאוש וגרגרי באן ומחלב וקנלא ואגאריק בכל אחד שני זוזים מירא וגירופלי בכל אחד שלשה זוזים אלואין ששה עשר זוזים ויעשה גרגרים בקין כמוש ורדים ובמו בסמשת ברוב השתיה שני זוזים בבולא

קודם מאכל ויזון בשעתו כמה שיחמץ

יו נרגרי אל דורי כמסר אל כהל מאן ובלשין א
אל דוריאי אט ליברו אל קאלמיש מכשם ד
ריח הצה ותשה ומשנת הראות ומשירים ח
הלבנה ומצרים המאכל ומחזקים השנים הלועסות
תערובתם קגלא ופלפל וצה ובזברה והאל רצפל ובר
ובירבוסי מכל אחד מהן נקורה מוסק יורק ויגופה ויולש
גנומא מותכת ·

יז נרגרים מועילים מן הרוח ואל בורדא ונתו
ותולשת האצטומכא ומן הטחורים
תערובתם יוקח סיני ברזל מ' את במשקלים ויש
ישרה בבני ברתי שבעה ימים רצופים ויחדשו מי הבר
הברתי שם כל יום פעם אחר נרגרי רשד באתים וזו ב
ברתי וזרע נרגיר וזרע שקאקאל וזרע כרבס וזרע בבצ
בבציה וזרע צנון ופינגרינג וזרע בצל מכל אחד חמשה
ועשרים גיו יורק ויולש בבני ברתי ויעשה נרגרים

יח נרגרי אל רנאד ובלשין ונדי מועילים מן
הלקוה וקולנג ובאבי הגב והארכובה כל ב
באב סבתו לבנה עבה דבקה ובל רוח עבה תערובתם
הארצינו קלוף מקליפתו העליונה וישלך בו הלטונות
הנמצאות בשתי התיבות ונרגרידנר מיק לקריצאה ו
ואגריק לבן וכיה ועשב פוליקריאה ואצבנתין ואלואין
חלקים שוים יורק וינגפו בבני כרפס ויעשה נרגרים קט
קטנים או העושה הנרגרים ימשח ידו שמן בלשמי ת
השוב והשתיה מה שבין זה עד שני זוזים ויהיה המאכל
עליהם זירבאג ·

יט מלח מסלפל מועיל מן הלקוה ומנצחצח
הראות ומחדד השמע ומכאבי המחול ומן
הנקרים ומכאבי הפרקים ורפיון העצלים וכ
ופגעי הקור והליחות · תערובתו מלח אנדריאני ששה
אוקיות פלפל יב׳ זוזים וגנביל וזרע כרפס ונישוף ואנג
ואנגדאן ופטרסליום וזרע שוטר ואנים וסדאנ הנדי וא
ואגאריק ואשקמוניאה והורף וגורופלי מא ארבעה זו
זוזים יחוברו הסמנים אחר השחיקה וההנפה ויוצנע ב
בכלי ויעשה ·

כ נרגרי אצטמטיקון אלכינר מחזק האצטמ׳
ומאדים המאכל והוא מועיל לאצטומכא ו
ולכבד ולטחול ומנקים החושים והמעים ו
ומוציא׳ המותרים מכל הגוף ול׳ הארוכה ושתי המרות
ת ערובתם מירבולנש כאבוליש ששה חלקים מלח הנדי
ואצבנתין ואגאריק ואסקמוניאה אזרק מא ג׳ חלקים
אשארי ואנים וזרע כרפס מא ב׳ חלקי׳ רב נרגרי אל נגד
הלבן שבעה עשר חלקים אפתימוני אקרישי אדום כע׳ח
חרס חמשה חלקים נירא פיקרא תשעה חלקים גורופלי
ו׳ עורבו אלו הסמנים אחר ההנפה ואחר יונח מים ע
עליהם בעור שירקו מים שיבוללו בו ארבעה חלקים מ
פאניד סוכרי עד שישוב כעצם והדאב ויעשה נרגרים
כבר הפלפלין השתיה שני משקלים ·

כא נרגרי אל הרבאבי מנקים הראש והק
והקצוות ומעילים מן המורסות ישתו ו
ויושן עליהם כדי שיפליגו למשוך · תערובתם יוקח
אלואין סיקוטרין קוליקונשידא מכל אחד ז׳ משקלים ז
זעפראן ואספיק ודארצני ונרגרי בלסמי ואשערי ומ
ומצטיק אפסנתין רומי ואשקמוניאה ותורביד מא משק
משקל קשיא ליגניא חצי משקל יורק היטב וינופה ויוע
בפים ויעשה נרגרים וימשח ידיו העושה אותם בשמן
שקד מתוק ויוקח מהם משיעור רבות המבע ויבשו ו׳ י
והזוהר מעט שלשה נרגרים והזוהר אחד עשר נרגרים
והשתיה הסליכה שני זוזים בעת ילך אל משכבו

כב נרגרים אבן אל חרית נוסו על הבחן ה
המנוגה ומסירו מפרשה יבים ומועילים
מן הקדחות הרודות ובאבי הפרקים וכ
וכל חולי לפני׳ ומחוררי · תערובתם מירבולנש
שחורי׳ וברבוסי׳ ואלואין סיקוטרין וסירקאקולא ודילי
אדום ושרשין אצביגני ובשרי קלוקנשידא מא׳ חמשה
משקלים חרף לבן ואגוה פרסי וקצת המבון בראבני ומ
ומלח אנדראני ועליך רומי מכל אחד חלק ויוקחו׳ אלו
הסמנים אחר השחיקה וההנפה ו׳ יערבם ערוב שלם וי
וישרו השרפים בבני ברתי בבלי׳ ברכומי׳ שעור כה שיו
שיולש בו הסמנים ויושם בשמש עד שיותכו השרפים ו
ואחר יושמו הסמנים המנופים עליו ויולש לישה טובה
כשיוחקה עד שיפשטר שיעשה נרגרים בבני פלפל ויצנב
בצל השתיה מבנו משקל כבים פורשים וישאר לפניהם
שני ימים אלא המבינה והזירבאג ·

כג נרגרים אבן הירא ובלשין הוכיאירי רע
הגראים והתועלת ברוח והארוכה ורוח ח
המחורים והליחה הנאה והמותן והתג
והתנועה ישתה בכל יום ולילה שתויות תערובתם
יוקח מירבולנש כרבונים ושחורים ובלוריקיש ואם
ואמליסיס בוסרים מגרעיניהם מכל אחד שנים עשר
משקלים אמליסיש ששה משקלים שישרו הנדי ופלפל
ארוך מכל אחד חמשה משקלים אנוז מוסקרא ומלח אנ
אנדריאני מכל אחד משקל תורביד לבן ואלואין מכל
אחד שלשה משקלים יורק ויטגנת יחד ויעשו וימשח יד
ידיו בשמן ויאולש וינוגב בצל השתיה ממנו ששה משק
משקלים אצל חצי הלילה כי יראה מהם פליאה גדולה·

כד נרגרים חוברו לאבן נבים ובלשין אל נ
נבין מועילים מן המותר הזוהה במוף מן
הלבנה והשריה הארוכה והבריה השח
השחורה ומן מועילים לראש אם יהיה בו בוהר מאלות
הליחות או אחת מהן ומחוך התרשות הקרה מזה ומו
ומועילים לאצטומכא ומנקים אותה ומועילים מן הגם
הגבנוס ומן כל קדחות ישנה ומשקשים כל הליחות כלם
ומשקיטים וישתו לכוני המותנים והתבוך ולטו שיהיה
בו מחורים ויצטרך לשותהן שימשח בו הגו ואצבעו ב
בדבר משמן שקד מתוק ואחר יעבור כנרגיר ההוא באצ
באצבעו שעור שימשוהר בשמן ואחר ישתהו כי זה לא
יקאהו אם יעשה זה בו · תערובתם יוקח נירא פיקרא
ארבעה ועשרים זוזים מירבולנש שחורים וכרבונים
מכל אחד ששה זוזים מצטיק אנים ונתיטות אפסנתין מ

בכל אחד שני זוזים ורד אדום ארבעה זוזים יודק וי״ב ויגובה ויורק בבים ויעשה גרגרים כמו פלפלים השתיה שני זוזים עד ב׳ זוזים וחצי וישתה אחר ב׳ שעו׳ בתחלת הלילה קודם שיישן בעליו ואחר יישן וישלשל בה שבין שתי בושבות עד ד׳ מושבות ו׳ יחיה מעשיו ביום ·

כה גרגרים לקוחים באיפורבי מועילים מן המים הבריבוטים וכאב הגב והירך וה והנקרס ודפיון האברים · תערובתם יוקח אפורבי וכצטיק בכל אחד ד׳ זוזים אסקמוניאה ו׳ ואגאריק חמשה זוזים בשר קולוקונטידא שלשה זוזים אלואין ואציתיבי מכל אחד י׳ זוזים מחושת אמכתין ח׳ זוזי׳ מלח הנדי זה וחצי פלפל ארוך ב׳ זוזים אג מר זוזי אשציקי זוזים ידוקו המבנים וינפו וילושו במי הכרוב ויעשה גרגרים כפלפלים והש׳ יה מזה אחד ועשרים זו גרגרים עד שעור חצי זה קודם המאכל ואחריו וי׳ וישתה עליו מים חמים ·

כו גרגרים אחרים מועילים לקדחת נושנת ו׳ מחולשת הכבד והשחול והתחלת המים · תערובתם יקח באמציטיאוש וקצאנדריאוש ושריש ליליו ועפראן ולך ואפסנתין בכל אחד עשרה זו זוזים זרע כרפס ואנים חדע שומר מא׳ חמשה זוזים מח מחיכת פולוקריאה וורדים וריזוברברי בכל אחד שפע שבונה זוזים זרע קושקוטי ט׳ זוזים נעורא איפוף בכל אחד ז׳ זוזים ואם יהיה בו שעול תוסף בו בוין רקלי רקליציאה ט׳ זוזים ואם יהיה בו כחול תוסף בו אסק אסקולופונדריאה ושרש קפריס ופרי תבריין בכל אחד שבעה זוזים ·

כז גרגרים אחרים לקדחת נושנת מבכוסם מעורבבים וכאב הכבד והתחלת המים ה׳ ודקים · תערובתם יוקח אפסנ ין ום ומחיכת פולוקריאה ומירבולנש כרבוליים ואלואין וכ וכצטיק ועפראן וריזוברברי ולאקא ואנים ופום פירא תירא בכל אחד חלק יודק ויעשה גרגרים

כח גרגרים מועילים מן הקדחות הנושנות ומהחרשים מן הליחות ומהתחלות לכא לכאב הכבד וה׳ חלת השקוי תערובתם אפסנתין ומחיט״ן ומחיכת פולוקריאה ומירבולנש וכצ והצטיק אלואי ועפראן ריזוברברי לך רוזין ואנים ופו ופומא פירא תירא בכל אחד חלק יודק ויגבל במי ענבי השועל ויעשה הגרגרים והשתיה משקל בבים חמים ב׳ בלילה אם יהיה בו שעול יעורב עם התבנים מין רקל רקליציאה כשקל הנמן הסבנים ·

כט גרגרים פותחים הסתימה ומדקדקים ה׳ הליחות העבות ומוציאים הליחות הר הרבקות · תערובתם סראג הנדי ם בירא ופרח אשקננט ופרח אפסנתין רוני ובצטיק וז ועפראן בכל אחד חצי זוז זרע כרפס ואנים ודולי וסב וסבאלין בכל אחד זה אלואין ז׳ זוזים הורביד ואגאריק בכל אחד ג׳ זוזים וחצי ויעשה גרגרים ·

ל גרגרי טראסין נאותים לכאב הארכובה וכ ובפי הירך והגידים · תערובתם זרע כרפס וזרע כרדשא בכל אחד זה שבאזין ודילי כא׳ ב׳ זוזים נירא פיקרא ב׳ זוזים בשר קולוקונטידא וא ואגאריק בכל אחד זה הורביד זה ויעשה גרגרי׳ והשתיה ב׳ זוזים בבים פושרים ·

לא גרגרי אפיתימון מועילים מן הפלגמ וה והירקון והליחות השננות השחורות אל ה העצבים · תערובתם אגאריק ובשר קולוקונטידא ואפורבי ופנאפין וריזוי מכל אחד זה א אלואין ב׳ זוזי׳ יודק וינופה במי הכרוב ויעשה גרגרי׳

לב גרגרים הנדיים נעשים בשמקן מועילים לכאב האצטומכא ובמיים ריח האף ו וריח שולית היין וגם נגבין והליחות גבתם תערובתם גארמנך וקמריש בכל אחד ליטרא ירוצץ וירוחץ במים וישם בקדרה וירצק עליו מים אר ארבעים ליטרין ויבושל עד שישאר חמשה ליטרין ויסנן וישם אל הקדרה נקיה ויבושל במים שבית עד שיתן שיתקרש ואחר תנער בבף עד שלא ירבך ואחר יושם ב באגן ירוק ויגבל אלואין ויחון ואם תרצה לעשות גרג גרגרים קח ממנו עשרים משקל ותחתקשר ותגסהו זא ואחר יוקח האל תירוצלי ואגוז מוסקדא ומאשרש וה הלנגא אלואין הנדי וכראג הנדי וקלקטאר ותגדל לבן והרטא ומבבא בכל אחד משקל מנך חמשה משקלים ב׳ כמאורא עשרה משקלים יודק כל אחד לבדו ויגפה ואח ואחר יעורבו ואחר קח אובלי מאה וחמשה משקלים · וישים עליו ששה אוקיות מים ותבשלהו עד שישאר שתי אוקיות ויילושו בו הרפואות ויעשה הגרגרים במו גו הזרעונים ויגגבם ויעשה מהם בעת הצורך ·

המאמר העשירי

בשמנים רבדינו בשמנים בכלל הזה על תגאיני ·

א שמן נארדין תועלותיו רבים והוא מינכבר שבשמנים מועיל לכל כאב יהיה מקור בגא בפנים וריח באזנים ומשקט באבי האזנים הקרים ומסירם ומסיר באב הראש ופלוח הראש בפא בשאיפת האף וביפה רבוראה ומסיר הקולנג המבלים הרוחניים ומועיל בכאביהם ומשקיט כאב הכבד וה׳ וחבטן ומוזכם הרחם ניזורק באבר ומועיל לבליות וה ומבקוה למקוה הרעה · תערובתם יוקח קלוסי אוז ארובשיק ומורא ושרצרי ועלי לבר ועצי בלסמי ומראג הנדי ואירלא ואישקננט ואגהל וזום וקרדמוני וכם ושבצוצי בכל אחד ב׳ אוקיות יודק הדק גרוסי ויושם בקדרה ויושם עליו יין ומים ויטרה ויושם עליו שמן ח חל ה׳ ימים ויבושל באש רכה בבלי כפול ששה שעות וינער בכל שעה ואחר יורד מן האש ויעזב עד שיתקרר ו ויסנן השמן ·

ב הבשול השני · תערובתו ורד אדום קש
קטיא ליגאה כזור מזה הדם לח בכל אחד ש
שני אוקיות · דק ודוק גרישי ויושם עליהם מים או יין ו
וטבן המבושל ויבושל באש רכה שלש שעות ויקרר ו
ויבונן

ג הבשול השלישי תערובתו אשפיק נרדי ניר
נירופלי ואצטורק בכל אחד שלשה אוקיות
שמן בלשמי ששה אוקיות ידוק הסמנים הדק גרישי וי
ויושם עליו מים פושרים וכשיתחמם תשים עליו השמן
אשר נתבשל ושמן בלסמי ואצטורק ליקידא וינער עד
שיסורו המים וישאר השמן ·

ד שמן אצטורק נאות לפרקים אשר ישפך א
אליהם לחה וכחמם העצלים ו׳ ומורסות הן
הקרות וכחום הקר ומחמם הכליות ומבק
ומסקה מן הקור · תערובתו שמן חלהין ואצטורק
ליקידא שלשה אוקיות ויבושל באש רכה עד שיכלה הש
השמן כח האצטורק ויוצנע

ה שמן קבומילא שמן חל הין פינגריג ופרח קמ
קבומילאורחין ונגוב בצל בכל אחד שני א
אוקיות ישרה בכלי זכוכית ויושם בשמש א
ארבעים יום ויצנע ·

ו שמן מצטיק נאות לחולשת האצטומכא ומור
ומורסותיה ומרכך הקשוי · תערובתו שמן
חלהין מצטיקי אוקיות ויושם על השמן בכלי בפול

ז שמן אפסנתין העשוי בשמש מועם ומחזקיא
האברים הקרים · תערובתו שמן חל זורק
ותשים בכלי זכוכית אפסנתין שני אוקיות וי
ויושם בשמש ארבעים יום ·

ח שמן שבת · תערובתו יוקח שמן חל הין
זרע שבת כנגוב בכל אוקי ויושם בכלי ז
זכוכית ויושם בשמש יום ויעשה ·

ט שמן שוטן הוא לילי מועל בקור הרחם ומ
ומחנק ומן הקולנג ומחמם הכליות והבקות
תערובתו קטיא ליגניאה וקושט ונרדין · לשני ומצט
ומצטיק בכל אחד אוקיא נריאופלורום סינבושי בכל א
אחד חצי אוקיא זעפראן אוקיא יורק ויושם וירטלך ב
בכלי זכוכית עם ליטרא וחצי שמן חל ושלשים שושני
בכספר ואם תרצה תשליך בו שיש בהם מן הברבומות
ושרשי עליהם ויושם בצל במקום שוה עד שיקח השמן
כח ויבונן ויעשה

י שמן חכך ובלטין אסס מועיל בקשי יציאת ה
השתן · תערובתו יקח שמן חל אוקיא מים
ליטרא ורביע ונגביל ארבעה זוזים חבב עשרה זוזים ו
יודקו הסמים הדק גרישי ויושם בקדרה עם המים והש
והשירות ויבושל עד שיכלו המים וישאר השמן ויוצנע ם
מבנו כאבר ·

יא שמן חכך אחר טוב לפרקים ומיוסה הכר
הבראה ומוסף בתאות המשגל ומחזק על
המשגל ויאות לבליות והבקוה והגב אם ישתה ממנו ש
שעור אוקיא קודם יום בין מבושל או ביין ·

ליעשה גם כן בתוכו · תערובתו שמן חל וחלב
בקר וחם ושתי שנה החכך דרהם בכל אחד עשרה ליט
ליטרא פביד לבן וחטה לישראות ונגביל שני ליטרין ו
וחצי יודק הנגיד ויכנה ויושם הכל בקדרה חרס ויבעיר
תחתיו באש רכה עד שיכלו מי החכך והחלב וישאר הש
השמן לבדו ויוצנע בכלי וישתה ממנו שזכרנו כי הוא מ
מועיל מחולשת הכליות ומוסיף בזרע ·

יב שמן חכך אחר מועיל מהעוצר ומכאב המ
המפרקים והכליות והבקות · תערובתו
יוקח מים ערבים חמשה עשר סכרגנה ויבשל בקדרה נ
נקיה באש רכה עד שיכלו המים וישאר השמן ויורד מ
מעל האש ויעזב עד שיתקרר ויסנן ויחזק גם מאחור ומ
ומלפנים בזיקה באור ·

יג שמן הנחשים מועיל מרפיות והרפיון בש
בשבעה · תערובתו שמן חל שלשה היגין
ויוצק בקדרת חרס ויושם בו מן הנחשים השחורים וה
והים בה שמן חמשה עד עשרה ויסתום פי הכלי ויבשל
באש רכה עד שיבושו ויורד מעל האש ויעזב עד שיתקרר
ויפתח פי הקדרה ויסנן בקשור הקדרה ויעזב עד ש
שיתקרר ויתרוה ויסנן בכנו הקשור ויושם בכלי ויע
ויקרה בצל אם יצטרך אליו ויעשה בגרצה

יד שמן האנס דאר ובלטין מרך וגד הוא מו
מועיל כן הפ׳אנ והלקוה והנקרים והרעש ו
ומכאבי הפרקים והגב ומן הנאצור והטחורים ומן הק
הקולנג ונחלי השיד · תערובתו עשרה זוזים ארבגיאק
ואגנופולקושרפין ונרנרי בלסמי ואזר ופוליפודי וא
ואריבורום לבן והרכב ופלנגה ושיטרג וכור כר קלוף
ובגיסה הנוצרים שקר כר קלוף בכל אחד ששה זוזים ג
גריאופלי ואגוז מוסקרא ונגביל גלנגא ודארצני ו
ולון וקסטור בכל אחד שלשה זוזים כסילה זרע גגזק
גוטקיאטי וסכליום לבנה וקנה וזרע גרגיר וזרע ברת
ואביאורס וקושט בכל אחד חמשה זוזים טפרי זרע פ
פיקוטא חרם חב אל בצרה גרגרי קיקין במורנא בכל
אחד ארבעה זוזים עלי פוליקריאות אשנא בכל אחד ח
זוזים ידוקו הסמנים הדק גרשי וישנו בקדרה ויוצק ע
עליו ששה ליטרין משומשות הברוב ויבשל באש רבה ע
עד שישוב לשני ליטרין ויורד ויסנן ויסחט עד שלא י
ישאר בו כח אלו הסמנים ויחזור אל הקדרה ויוצק ע
עליו שמן זית ששה ליטרין ושמן חלב בקר ושמן אל זר
זרקי ושמן קיקין ושמן לכרין המבושל עם הכשמים ומ
ומחלב ומכבא השמן הזה מבצרים בכל אחד עשרה ז
זוזים קנה שקדים מרים שני זוזי גרגרי לבר וצינובר
בכל אחד ששה זוזים שמן ויולי ושמן גרגיר בכל אחד ו
זוזים שמן חב אל בצרה עשרה זוזים שמן חל וזרק הנבב
המבושל ודא שלשה זוזים אסנא שלשה זוזים שמן ח
חנא חמשה זוזים רבא אגא קרדי שלשה זוזים יוצק ע
עליו הסמנים בקדרה ויכם במעט מהם הכים בן מ
בסקולאה עשרה זוזים ויבושל באש רכה עד שישאר
המים שעור סכרגא ויורד מעל האש ויסנן במפה צרה
ויחזור אל הקדרה וישליך עליו מגלבנום ששה זוזים מ

דבש עשרה זוזים ויונח על הגחלים עד שימס ויורד מ
מעל האש ויעורב בו מן לבני רגזולת ונגט לבן ושמן כ
בלשוני בא׳ עשרה זוזים ויושם בכלי זכוכי. ויצקו צ
צבוד פתיל הישב השתיה כבנו בה שבין רובע זוז עד
משקל בני ירעונים

טו שמן רושע מועיל מקור האברים ומש׳ לכ
לכבד ולאצטו׳ פותח סתימת העצבים ם
בי׳פה הבריאה. שוכר שחורות השער

הערוכתו קושט בירא עשרה זוזים קשיא ליגניאה שש
עשה זוזים עלי מרסכיר עשרה אסתרים יודק גריסיי ו׳
ויטרה ביין לילה ויושם עליו שמן חל ליטר׳ וחצי ויבשל
בכלי כפול עד שיסור היין וישאר השמן

יו שמן קושט אחר מועיל לכאב הכבד
והאצטו׳ וכאב הפרקים מקור ורפיון הצד
הערוכתו נרדאופלי אוקיא קלומי ארוכסיק
אשציק וסדאג הנדי ואצטורק ושרש לילי תבליתי וקג
וקגילא ואצנא וקושט בא׳ ב׳ אוקיות איגולא וקשיאה
ליגניאה אוקיא בירא חצי אוקיא יודקו הסמנים הדק
גריסיי וישרו בחומץ לילה ויוצק עליו מן השמן ומים
בא׳ ה׳ ליטרין ויבשל באש רכה עד שיכלו המים וישאר
השמן ויסונן ויעורב עם הראשון

יז שמן מארד ובלטין בירבואיש והיא רפואה ת
הנדיית מועיל מן הרוחות העבות ומכאב הר
רחם הערוכתו יקח מראפין ונ
ונלכנום וסיפרי וחרדל לבן בא׳ זוזים עוד אל אנבאט
ח זוזים אפיפונק ד׳ זוזים קגילא וקושט ואריב טרלוניא׳
ארוכה ועגולה בא׳ ב׳ זוזים אקורי וארמוניאק וזרנבד
ודרונג וקסטור ורודא ושריבולי בריני וקוסם ושרש
לילי ורודא הררית ומודאר דאסזאר וברוב ומנורנא ו
וסבליום וגירוזלי נני בא׳ חצי זוז בירא ואשא הסרוחת
והמוכות הריח אגנראן בא׳ רובע זוז שמן תשעה ליש׳
ומים שמונה עשר ליטרין יבשל באש רכה עד שיכלו
המים וישאר השמן השתיה כבנו בה שבין חצי זוז עד
שני זוזים בבני שבת

יח שמן נרדי ובלטין שינדין נקרא אברוטנג
אברוטונגיר נקרא אבוסכר מועיל מן הש
השעול והרוחות העבות ומוסף הליחות
מעבות ומועיל מן הטחורים הערוכתו אבהל ג
ופלפל ודאר פלפל וכאשם וזנגביל ושיטור נגדי וכלח
ארום ומכון בא׳ ו׳ זוזים קנה קלי גרעיני הקורניאט יש
ויטרה גרעיני רמון עם המים ויסוננו הסמנים

יט שמן אל כרוע הגדול ונקרא בלשוננו שם
שמן קיקיון ובלשונם מרואה פיגטא דקט
דקטילי והוא מועיל מן הרפיון והפלאג ו
ולקוה ופותח סתימת הכבד והטחול ומועיל מן הקולנג
החזק הערוכתו אבזארש ואזוב ופודנג הררי ום
ומי באבור וזרע כרפס וסוכר ואניס וזרע חנדקוקא ו
ד׳ צמיק ואשארו ופיגנר ג׳ בא׳ ה׳ זוזים שנאמן וארם
וארמוניאק ואפיפונק בא׳ ג׳ זוזים שרש כרפס וקליפת
שרש סוכר ואסקינט ושרש לילי ואיגולא יבשח ום

ושריבולי בריני בא׳ י׳ זוזים הזאו המאן ודאר בא׳ ג׳ ז
זוזים זנגביל ודארציני וגירופלי וקרדמוני וכבאבא ופ
ופלפל ארוך ושחור ואגוז מושקרא ומאסים וקושט וא
ואקורי בא׳ ד׳ זוזים זרנבד ודרונגיכא בא׳ ה׳ זוזים יודק
הסמנים גרישיי ויוצק עליהם מן המים מה שימסם ויב
ויבשל עד שיפיח ויסנן ויוצק שמן כרוע טחוש תשעה
ליטרין ויבשל באש רכה עד שיכלו המים וישאר השמן
ויעשו בעת הצורך שני משקלים או שלשה בני הש
השרשים

כ שמן כרוע מחוט יבשל במים לכרן ושגרי׳
מבשקה ואם יבשל במים לבדו והוא מנוח
הטחורים הריחני אם ירוחץ במים לכרם

כא שמן זלעת מועיל לכל חום וחזות בב
בכל הגוף ואם יהיה באברי חום ימשח
בו ואם יהיה צריבה או אכול ימשח בו ו
וישוה מבנו וישכל בו ואם יהיה חום בגוף ישוה מבנ
ויטכול בו ואם יהיה בראש ימשח בו וישאף בבנו באף
ואם יהיה במעים חזות יקח מבנו פעמים ומועיל בכל
זה הערוכתו יקח הדלעת הגדולה השר בה ותן
ותקלף ותדק והסוחט ויוקח ממנה ארבעה חלקים ש
שירגא טרי חלק ויבשל באש רכה עד שיכלו המים ויש
וישאר השמן ואחר יסנן במוכית ויעשה

כב שמן דלעת הלקוח מן הגרגרים יקח גר
גרגרי דלעת ויושבו במים עד שיהרכנו
ואחר יקלפו ויוציאו לבבם ויודק הי
הלבבים ובמכתש הדק היטב עד שישוב כמרחשה ואחר
ישיב עלי מים ומוכר לבן עד שיקל לקחת השמן וילק
וילקח מבנו השמן ובני אמז טרי

כג שמן שאה טכרם ובלשין אלשירשכרים
מועיל מן הרוח בארכובה והפרקים ומכ
והגוף תערובתו יוקח מי שאה ס
טכרם שני חלקים שירג׳ חלק יבשל באש רכה עד שיב
שיכלו המים וישאר השמן ויסנן ויוצנע בכלי זכוכית
ושפקו ראשו השתיה בא׳ שבין משקל עד חצי אוקיא בם
במי סוכרנו ויטוחה על סקור שתי אוקיות בבי ארעוני
סכבר כושל עם הארעונים בין הבטן והמאכל עליו וש
זורבאג ואם ימשח בו האברים יועיל

כד שמן לאדנג ובלשין אאריש ועסיר׳
זוז פוה שתי אוקיות אפיפונק שנאמן ם
בירא דילי וארבוניאק ואלואין בא׳ ב׳
זוזים ויודק בבהבת ויושם עליו מים מעט וים
ויכמרם ביד היטב ויושם עליו השמן ויבשל באש רכה ע
עד שיהעבה ויעשה

כה שמן לאדאן אחר יקח אבלוסיט ב׳ א
אוקיות וירוצצו שמן זית ליט מי כמרנג
חצי ליטר יבושל הכל באש רכה גבא ב
ברזל ויסנן ותוסף בו לאדנום

כו שמן אל קלאדיר ארטימידור מאוד לכאב
הפרקים ורבויצה ורפיון האברים
תערובתו יקח מי׳ וכל נפל ואקורי ואגולא

ופישרג ופלפל ארוך ואגוז הקיא ושרש שושן וזרע של
שובר וקושט ומירא וזנגבאר ודרונג מא ה׳ זו
זוזים יודק הדק נרישיי וישם ב׳ ידרה וישם עליו שמן
חל והחלב ומים מא שני מינים יבשל בכלי כפול עד שיב
ש כלו המים והחלב וישאר השמן ויסנן ויעשה

כז

נוסח אחר מועיל בכאב הבקוה והרחם ות
הקרים ומגיר הנשה וקור הכליות ורפיון
העצבים וקולנג ולקוה ופלאג ומן הרוחות
הקרות העבות אשר יקרו בעצבים וכאב הגב וכל כאב
שיהיה מקור ועובי והיא רפואה הנדיית תערובתו
יקח כל וכל ופל ואקורי ושיטרג ושרש שושן תבליתי נ
ואינולא ופלפל ארוך ואגוז הקיא ועץ וכיפרש וציגובר
וקושט וזרע שוטר וזרנבד וטוראד ודרנוני מא עשרה
ליטרין השמן חל הבשה ליטרין יבושל בקדרה כפולה ע
עד שיכלו המים וישאר השמן

כח

שמן ביצים יקח אם בשנון החלבון הש
תשלוק או בספטוף הזכובית הבקבב אג
בתפוח העולה בכרי הנפה

כט

שמן אל כלאנג ובלסין אל גינגני הוא
באות לשתוק והפלאג והרפיון והקור וה
והבריצה חולשת האצטומכא וגיד הנשה
וכאבי הפרקים והגב ומועיל מן הקולנג ומגיר הנדוה ו
וכתכם הרחם ומפתח הרוצן ובשקיט כאב הטבעת ופו
ופותח סתיבת הגוף תערובתו יקח בירגלנש ש
שחורים ובלריקט ואמליקט מא י׳ זוזים שרש כרפס וש
ושרש שוכר מא ט׳ זוזים פלפל ארוך ושחור וזנגביל
מא ו׳ זוזים אפופנק וגושקאמי ושראפין
מא ח׳ זוזים שורבים
ד׳ אפכנתין כרוב לח ורודא לחה ושריבולי כרוטי לח מ
מא אגודה יודקו היבשים הדק גרישיי והירקות יחזכו ו
וישבו בקדרה וישם עליהם מים כד ליטרין ויבשל ע
עד שישאר החצי ויסנן וישים עליו שמן ברוע ד׳ מינים
ויבשל עד שיכלו המים וישאר השמן ורבים יוסיפו בו
שרש לילי שני אסתרים ושישרג ד׳ זוזים ואנים ב׳ אוק׳
ואסקנד וקשר כרדאן מא ב׳ זוז׳

ל

שמן זעפראן ברכך העצבים ובסיר המיג
ומועיל מקשי הרחם ומיפה הבריאה
תערובתו יקח זעפראן ו׳ זוזים קלופי ארוס
ארומאטיקה זוזים מירא חצי זוז קרדבוני ו׳ זוזים יש
ישרו הרפואות לברם וזמירא לבדה בחומץ לבר הקרד
הקרדמנא ויעזב חמשה ימים וביום הששי ישרה הק
הקרדמנא בחומץ ויעזב יום ולילה ויוצק עליו ביום ה
השביעי מן השמן חמשה אסתרים ויבושל באש רכה ע
עד שיכלו המים וישאר השמן

לא

שמן אסנא אסנא חמשה אסתרים קוש
קושט עשרה זוזים קסיא ויגניאה קלוכו
ארומאטיק מא ג׳ זוזים כארבאבור זוז א
אצטורק ליקידא ח׳ זוזים שמן הדס ליטרא וחצי יודקו
הסמים וישרו בחומץ ויעזב ג׳ ימים רצופים ויסנן ויב
ויבושל עם השמן עד שיעור החומץ וישאר השמן

לב

שמן פרבון לנר מועיל מן הכאבים הק
הקרים וכיש בעצבים ומגיר הנשה וכאב
הגב והרגלים תערובתו יקח קו
קושט מר עשרה זוזים קסטור חמשה זוזים פרונג יבש
שנים עשר זוזים צליטרי שבעה זוזים כנוס ד׳ זוזים אש
אשטא פישנריאה ג׳ זוזים יודק הכל ויבשל בארבע מא
מאות זוז יין ריחני אחר שישרה בו יום ולילה עד שי
שישוב לצחות מן השליש ואחר יקרר ויפרים ברוסה חז
חזקה ויסנן וישם עליו חצי משקל שיראג או שמן זג
זנבאק או שמן כירי ויבושל עד שיכלה היין וישאר הש
השמן ואחר יקח לכל עשרה משקלים שמן שני זוזים מ
מן איפורבי לבן חדש וישחק באבן ויעורב בשמן ויונח
על האש עד שירתח רתיחה אחת ויוצנע

לג

שמן יאמר לו אבאקן מזירושו בעל עם
עשרה ערובים מועיל מן הקור באצטו׳
העצבים ומחוק האיברים ומרתיע הם
המותרים ומרכך העצבים תערובתו יקל אצ
אצטורק ד׳ אוקיות באצטיק יב׳ אוקיות מיאג הנדי וש
ושבול . . מא ד׳ אוקיות איפורבי נ׳ אוקיות דארציני ו׳ א
אוקיות דונג לבן יב׳ אוקיות שמן באן כח׳ אוקיות שמן
בלסמי יב׳ אוקיות פלפל אוקיא יודק היבש ויתם בה שה
שהוא נמס וזה יוצנע

לד

שמן שקאיק נעמן ובלסין שמאויר אד
אדום מחמם האצטומכא והקרה ובתיר
הנפח והבורטא אם יעורב עם שומן א
אווז או תרנגולת תערובתו יקח שמן טוב ליש
ורד שקאיק נעמן ב׳ אוקיות וחצי יושלך זה בכלי ויושם
בשמש עשרה ימים ויצנע אלא שאין לשבנג רוח
השבנים המשושים מן השושן ומן ההברשים והתפוחים
נחרדל וקסנאי החמור ויעשר שיהיה שמן סוכשמין חל
חלק ומים נ׳ חלקים ויונח בשמש ארבעים יום

לה

שמן מגורנא חזק מעורר התוס ויש בו
רקדוק בשתיה ובמשיחה לאבר נתומו וי
ויבשו כמעלת השלישית ומועיל מכאבי האזן אם יוטף
בו תערובתו יקח מגורנא ויודק וישם בקדרה נ
נקיה וישם עליו מן היין הריחני שעור שיכסנה ויותר
ארבעה אצבעות ואחר יונח על אש רכה ויבושל עד ש
שישאר החצי ממנו ויבורם ויסנן ואחר ישוב אל הקד
הקדרה וישים עליו שמן חל שעור החצי מן היין ויבושל
באש רכה עד שיכלה היין וישאר השמן

המאמר הי״א

באספלניות הנקראות מיהאם כלומר אונגואינטי׳ ובת
ובתחבושות כלומר אימפלאשטריש

א

אספלנית ססרושא מועלה משריפת האש ו
והשלגים תערובתה יקח ליטארגי׳ ש
את סרושא חמשה זוזים דונג לבן ז׳ זוזים ש

סבן ורדים שתי אוקיות ימס הדונג והסבן ויושם עליו הס'רושא הליטרני במבתש ויערב כלם קודם שיתקרר ויע רב עמו חלמון ביצה אחת

ב אחר סרושא חמשה זוזים ליטרני שבי ונזי' פ"נ כסף בשקל דרגלאן זהו יורק ונגמת כמ בבשי ויקח דונג לבן א' ק"א ימס עמו ג' אוק אוקיות שבן ורדים יושבו עליו הסמנים במבתש ויש חק

ג אספלנית בשליקון הגדול המועיל לשחינים נאות למקובות ה' ,עצים החבורות אשר אין חום בהם תערובתו וכה ,זפת ופרסינא ודו ודונג מא' חמשה אסתרים גלבנים ארבעה זוזים יתחברו הסמים האלו וימסו בשבן כפי הצורך ויעשה

ד אספלנית באספליקון הקטן יוקח פר פרסינא וזפת ודונג בשוה ויעשה בשבן ו'ת

ה אספלנית סרושא בחוכין יוקח סירושא בח בחומץ ליטרניד בנא שחוק ומבושה ומטלי ליטראות שבן ו'ת ויערב כרושא בשבן ו'ת ויקח עשרה ליטרין חומץ יין וירגץ עליו מעט כעט ויע ויערב יחד שיתקרש וירגע בכלי ויעשה כעת הצורך

ו אספלנית הליטרני בחומץ יוקח ליטרני בנא שחוק וכנגשה ושני ליטרין שבן ז'ת יערב ס' סירושא בשבן ויקח עשרה ליטרין חומץ יין די ויערב היטב ביד ויעשה

ז אספלנית הנגאר מועילה לשחינ' סי הנרסנים יוקח זנגאר שני זוזים דונג וכלפוניא מא כה ז זוז ועלך בצנובר מא ה' זוזים ופתן ויכסו ש שאר הסמנים בשבן שעור הצורך ויושם עליו הנגאר ויערב וישרף עד שישתוה ויעשה

ח אספלנית קלקדים ועל פי גליינוס נקרא בו בזהקון מועיל לשעין ומבריא השחנים הנגעים ואל נחרץ ומועיל לאל אשר ואל אשר וכל הטורסות יוקח חלב ישן שני ליטרין שבן ישן שלשה ליטריי קלקדים ארבעה אוקיות ימס החלב וישחק קלקדים ויערב בשלשה ליטרין שבן שלשה ליטרין, ליש ליטרני ויערב עם שבן במבתש ואחר יושם ב בברחבת נקיה וינקרם בכנגות חמרים כחותכות בן הד הדקל עד שישתוה ויעשה

ט אספלנית שחורה יוקח ליטרני אוקיא חומץ ישן חזק שלשה אוק ות שבן ז'ת שקר אג'ו' יבושל יחד בקדירה שלא ישרף ויוגעל כדי שלא יתקרש

י אספלנית דיאקולון מועיל בן הסלע והחזירים והבזורות והקשות תערובתה יוקח פ"נ פינבריא ודרע פשתן ואלטיאה לבנה מא' גו גלינגא ישרה כל אחד כהם לבדו יום ולילה ואחר יוקח ברירי כל אחד בהם ליטרא ורובע ליטרני ליטרא ות ני שבן שני ליטרין ויתחבו הרירים עליו ואחר יורד מעל האש ואחר ותרחה השבן עם ליטרני שחוק עד שיתקרש וישרוף בראש ואחר יושבו עליו הרירים ויתקרש בא באש ויבח

יא אספלנית ארוכה יוקח ליטרני בנא שחוק ובנגשה ושני ליטרים שבן ועשרה ליטרין חומץ וישרוף עד שיתקרש ויושם עליו אחר שיתקרש ליטרא עורקן הצבעים שחוקים ומנופים

יב אספרני אל רסל והוא דרבסיריגא יבלשן אספלנית אמים זוריקן ,ונקרא אספלנית א אל זהרה מועיל לשחורים ולחזירים הקט הקטנים ולפתשולי הקשים ואין כמוה דבר בנקה הח החבורות בן הבשר המית והבורא וגבר א ויאבורין שנים עשר סמנים לשנים עשר נערות יוקח עלך אל בטם דונג לבן ורשינא מא' יד' זוז א' אצוכנך ופולוס אר אריס מא' ב' זוזים ארבוניאק יד' זוזים ארישטולוגיא ארוכה ולבנה מא' ו' זוזים מירא ולבנים מא' ד' זוזים די דילי ו' זוזים ליטרני ט' זוזים ישרה הדילי בחומץ יין ח ויבשל בקין בשני ליטרין שבן ונפטו בשלשה ליטרין

יג אספלנית הזנגזור היא מועילה בן החזיר והשחיטאן ונבורסת הנשמים תערובתה ליטרני וגלבנים מא' ח' זוזים לבונה וארבוניאקי זוזים עלך אל בטם ו' זוזים דונג י' זוזים פ"נ שבנה זוזים בשעור בסגיק

יד אספלנית איפורבי ונקרא קרבנים ובלשון קרמיס מועיל בבאב האצם והאם הפר הפרסי תערובתה קלוקנגידאו ב' גבנים ואשאר וכרוב מא' ג' זוזים ליטרני ושיאפי במ מאפיתא מא' ו' זוזים גירופלי אזרבי ברבם בלונר תול תולעת שני מא' יב' זוזים בכף חיב' זוזים זפת עשרה זו זוזים ימס האצרבי בשבן ויעשה

טו אספלנית אלבי ובלשון קאסידיאי יוקח קלקטאר צילי עשרה זוזים כדו בליד נגו במוכה ולבני מא' ב' זוזים

טז אספלנית נכה אותה אל זרני ובלשון גיבראש יוקח סל רוניאה ועריק כרכומים וגלבנים וארבוניאק וסירקא קלא ושמא זוזים תנין מא' חלק ליטרני בנשקל כל הסמנים כלם יו יונכם הדונג בשבן בקדרת חרס חדשה ויזורו עליו הס הסמנים שחוקים ונכנסים ויערב ויעשה

יז התבושת לאנדרובאבוס מועיל רבעלי דם השחול והשקוי ולפני שיט בן בתיחת הגידים וכאב הפרקים וגיד הנשה והעלות הרסנית תערובתה דונג והסבן מא' ליטרא וקי צנובר ליטרא ז גרעיך אדום כ' זוזים אלום תיבני ושד ראש מצאורכים ב מא' ב' אוקיות יוכן כמו שאמרתי

יח התחבושת מופלא בו חום לאנדרובאבוס י ואות לבוץ כו דבר וסורך התצבות וגם הנעצרים והקין ומועיל בגיד הנשה וד ודקיקת חבוגלא זקשי והקר ים ועק ם אבר על אבר ו וקשי החבורות תערובתו בן הנגרים אשר יז יוקח כגרי אלנטן אשר יאמר לו קובגלא ובן טרק

אלום ריטלמוניאק ואריסטולוגיאה אקריטי ושרש קש קטואי החמורים ושרף הגלה מא עשרים במשקל פלפל שחור וארוך ואגטבי ועצי בלשמי מאי משקלים רונג ל במשקל שומן עזים טו במשקל שכרי שמן לילי שעור ם בא שישאק כו ללוש המטים ידוק הסמים היבשים ויג ויגפו ויערב כל אחד כממנים הגבשים לבד עד ערובה כבריגת ואחר יעורב הכל ויערך נג ויטשח יריך העורך במטרי שמן שושן קר מאם יתערב הכל ויתגנע ויסטר ואם יצטרך לעשותו לחמיר הגיעה קח כמנג ט שלשה אוקיה ושלמן אנירא נ אוקות ושמן אל חנא ות ותערובתו יקטור

יט

תחבושת לכאב הפרקים והיא רצואה אם אבתית יוקח זרע סוכראן וקרבט אגאר ק פיגינגריג בורק ארקיא דונג ליטרא פירטינא בבורסלת ליטרא שמן ישן ליטרא מוח עצבות האיל אר ארבעה אוקיות שרש לילי ד אוקיות ידוקו הסמים היב היבשים וינפו ויסטר הגבשים ויעזבו עד שיתקרר ויוש ויושם עליו הסמנים היבשים ויעורב גורבנע ויעשה

כ

תחבושת קלקראנום ובלטין פולאגריאוש ם בועיל לכאב הכבד והאצטו וכאבי הרחם אם ידשה בחוזק ויעשה כ. בר לנשים וי. טה בו הרחם תערובתו ועפראן שני זוזים ובנטה איר שנים עשר זוזים דידי ומצטיק וארטוניאק ליקדא של שלשים זוזים שמן נארדין כה שיספק כו

כא

אספלנית בועילה בחוזק הדישת הכבד והאצטום ורכוך הקושי ועוצר שלשול ובבד תערובתו יקח נקודים בנעניים ח הנקראים בע ש אס׳ ארבעה זוזים לבונה ומסטיכן מ מא ב זוזים כירא ואלואין קלובו ארומאטיק ורינגא א ארואין ואקטרא מא ב זוזים וארגנים זזו חבושים קלום ק׳ זוזים כבושלים כוסר כרום גרגרו ו זוזים תמרים אל קסב חבטים במבשל דונג ו׳ שמן נארדין ושמן ורדים ש שעור מא שיעשה כו אספלנית ותשרה התמרים ונקו והנקודים ביין הנקרא שלא וקח הברושים בנוקים בנר בגרעיניהם וקליפתם ואחר תכתשם ביין הנקרא שלא ע עד שיעבה ואם תתבשל תדיקנו הדק היטב ותערב עם אל רסב והנקודים ואחר תשחקם ברונג נבס כשמן ואח ואחר תחברם יחד בכבתש וגער בו עד שיתערב היטב ואחר תרשה כבגג על רקוע כבולת ותניח על הכבד וה והאצטוכא

כב

אספלנית בבשר קולוקנטידא כועיל ם גבה שוגרנו תערובתו בשר קולוקנטידא כד זוז תורביד ואשקמוניאה ואיפורבי מא ת זוזים זרע שבת ובלו. טור ואלואין ובר וכדרת בקר ובלח ארנד וקנה ואשקטוניאה הרי י ופלפל וזנגביל וגרבולנג גראורי אולא וכלריקש מא י יב ג זוזים סקד וארטוניאק ואפגנטין וסנאפין מא ז זו זוזים בורק ומרירת כרכומי מא ו זוזים על נרינג וקמו וקבובילא וזרע פשתן מא י זוזים ה לב ושירג מא י גם אסתרים יבם מה שיהיה מאלו הסמים ויסם בשמן הל חלב בקר ויסרח מה שיהיה ראוי לשרות בטליה ויודק ם מה שיהיה יבש מהם וינפה ויעורב יחד עד שישוב אם

אספלנית ואחר תרשה בה האצטומכא והכבד כי היא מ מורי זה הכמים הרכוכיים ומי שיצטרך לשלשל ולא יוכל לקחת רפואה בשלשלת לפתוח ירשה על האצ האצטומכא כי זה ירפאהו

כג

אספלנית נעשת בקרדמוני מועילה בן ת הכאבים הרוגים בכבד ובאצטומכא זה והמחול והקושי שיקרה בהם והקור תערובתו יוקח קרדמאנא ואשפיק ואכומי ופלפל שח שחור וארוך וקושט וקסיא ליגנאה ולבאן ופליטרי ר ר׳ סקד וארטוניאק וביה ובורא ולבני תגרגרי בלסמי ואר ואריסטולוגיאה ארוכה ועגולה וספרי ומליליום ולעדן וגריאופלי מא ד זוזים זעפראן ב זוזים אירינא ושמן ב בלסמי ושומן בקר ואגרא מא ה זוזים ויתכם הדונג כמ כשמן נרדין ותעשה אותה כמו שהוראנו לך

אמר

המעתיק עתה סדר המחבר רפואת כל אבר ואבר בדרך קצרה כשם בשמותיהם לבד בבלי שהזכירו ה ב תמונותיהם והרכבותיהם

א

לקור הראש יועילהו מטרוס אירא המנקים הראש מגרגרי כראמגני

ב

לכאב הראש הקר הישן יועיל סמר שאילת כפי האמור איארג הפקראטים ואיארג פינ פינרא ואיארג ארכגנים ומטרודיטוס מרק יאירג כעט ועוגות הטובב רטיה על המצח והמוכע תם ש נ ן די

ג

לצלוח הראש הנקרא מקרניאה עוגות הכוב מכוכב רטיה על המצח ושמן נרדין והאיפת פשרת איארג בעינג והגרגום וישם כאף לשאוף

ד

לסבוב הראש סיטרופטולט במעט אנקרדיא איארג ארכגנים ומטרודיטוס מריקות עכבר

ה

לשכחה ולטפשות וישכל אנאקרדי וכר ומריקות כלאדר שאילתא כפי האמור ושוב ושומף ואריסטולוגיאה שאיפת אבק כר מריקות עכבר קירודיום גירא פינרא

ו

לבלבול השכל והשטות תריאק ובמטרודיטוס תריאק עזרא שאילתא כפי האמור בתריאק ד ויאבראן איארג מעט רפואת הכבך

וכל סכן הנטסה העשוי לשיתרה תארוכיית ואנא קרדיא אם הרגיל בלקיחתו ומעוד נגנוך הנקרא יאקרת לגו ובעונג הגדרבים מה שיחזק וחושי התריאק מא באטרידיטום תריאק עזרא תריאק ארבעה סמנים סו שוטר אשאידלתא תריאקית מעוג קיצרי אל מא שבאגגו וכם לג עריום תיאודריטוס איארג הרב טראגי רפואת ה הכבך המתוקה והברה איארג פירקא חומן אשקישלא וסכנגבין סלת

ז

לשתוק תריאק ובמטרידטום תריאק עזרא שמן כאבנג

ח

רעלאג ורפיון האברי תריאק ומטרודיטום תריאק עזרא רפואת המכך המתוקה והברה אנא קרדיא ודיאטריתאה והגג או הגיאה וכר ומריקות עכבר גרגרי ההצלחה ושמן אל רשאד איארג ג נרינגם אל אספגיה גרגרי איפורבי בשג אל כמאוני ם כמוג אל עבן איארג גירא חוש

ט לאל לקוח אשאילתא רפואת הבכך הבת
ובתחלה אנא קרדיאקה מרקחת ענבר נרנרי
ההצלחה נרנרי אל גרד נכונים

י לריעש תריאק במטרידטים טריאק עזרא וכנט
וכנט רמרקחת ענבר מרקחת לנו איארג טע
טעבר

יא לבריצה סימור סבן בלבלנג וסבן זעפראן
איארג גלינוס איארג טעבר

יב לכאב העין סיטור איארג פיקרא רפואות
קיאר הבלך לערב

יג לפים בעין גירא ארכאגנים בהתחלה

יד ובאב האזן כשיש בו נגע וסחון עדות ב
לבב וסנן נארדין לרקוח חובין
אשקיברא וסכנגבין כבנה אם לא יהיה ב
בו נגע ורחין

טו לכאב הנים טשר מחרניאא בעוג סיג
הברזל עוגות מרכב

טז באכול השנים מעוג הפלוסופי׳ ז סכנגבין א
אשקליטין או הומן אשקיבלא עצור הד
ובכבוש בשר החגבים

יז לתקן נענוע השנים ורפיונם שאילתא ויב
והבהר בזה בעוג הפלוסופים ורפואת בליגן
גרעיד בעלוקת האבר

יח לכה טיחוק הלב תריאק ומטרודיטום הר
הריאק עזרא הריאק הארבעה דרונים רא
דאר ומעוג אל בנדי תראק ומעל הגנוף
לנו ובעוג גלינוס ובוקת עגברי ומרקחת אחרים

יט לדפיקת הלב טריאק באטרודיטום
באילתא הריאקות בעוג קיצר ומיבא ום
ובשיקה התפוחים החום ובעוג הבוסך ורפ
ורפואת המתוק המבורת

כ לעלוף רפואת הבכך ובאטרודיטום
ובלאבלנג במהם נקהקני הריאה ותח
מחזה רפואת גלינוס נרנרי אל באבר ו ק
ולקקת חשום ועוגות ברסטומבם מופלאים ובשקה אי
איסוף

כא לצרידות קול והפסק לקיחת האנבית
והמבן אשקיבלא ובכנגבין סלה ונרנריי
באבר הדאסן וקול הריאקים ום
ובטרידיטום

כב לקוצר הנשימה בעוג קצר ורפואת הם
הבכך ונרנרי באבר והחכרתא ורפואת
הברכים ופילונא ורפואת הברוב ורפואת כיאד רבוד

כג דנגליה והנשימה המרצבת לקקת האש
האשקישלא ובכנגבין סלה

כד לכאבי הריאה והחזה והחות המכלים כו
כוטר וקנבי ותריאקין דורכום ותריא
התריאק עזרא בעוג הסעל הרסן תרי

תריאקים ומטרודיטום ושאילתא ורפואת דכירוב והם
והסכן אשר זברנו ולקקת פבביר ועוגות פבביר

כה להזות הדם ורקיקות והכבולא עוגות ב
נאגלינוס ובש׳ לבבולא ועוגות אר
ארכטיכאסום מופלאים ולקקת פבביר
לצליכת הדם והקאתו ורפואת אל אמון ולקקת אבש
אבשית ולקקת אשפודי

כו לקור הכבד סבן טבת ומרקחת אגוזים ו
ובהרנארין וסכן זקן ונרנרים בבאבר

כז לכאב הכבד מעוג הזרעים ורפואת ניג
נינסיאגא ואספלנית קרדמנא ולבענה וע
ועוגות פוליקריאה וזי השרשים ועוגות ה
העשרה ובעוג הבכך ומעוג הברכום ורפואת הקישט ו
ואפלוניא ובלא בלנאג ואבק נשאף במוקרי ושיוקת קו
עוגות ונרנרי פוליקריאה ובאטרודיטום ובלת חובק א
אשקיבלא

כח להולשת הכבד מה שיחזקהו ורפואת הל
הלך ונרנרי אצטמביקן לבנרי ואס
ואספלנים כשר קולוקינטידא
ואספלנית רפואת אל באדוב ורפואת
הברכים והרפואה אשר יוםי אותה תבכרי והלהו אל
גלינוס האגוזי ובעוג סיג הברזל ומרקחת גלינוס ומר
ומרקחת דארציני ואבן עיאורא נשאף

כט לרוע הכבד בוסדאר ומקודאר הק
הריאקא ובעוג הבוסך ומרגניאה ואג
ואנקרדיניאה ובל כה טיועל לבאבו

ל למורסת הכבד רפואת קומא ורופא וקנו׳
ברבריש ועוגות ריאברברי הרביד ועוגות
אלו ריקן לקושי הכבד והשחול עוגות רא
ריאוברברי ברקוה אניאודין לכאב הכבד והטחול הר
הריאק עזרא ובטרידיטום ורפואת הברכום ורפואה הל
הלאך

לא לשקוי והתחלתו תריאק ומטרודיטום ום
ומרקחת איימטוס ורפואת קומא וכ
וגירא ארכגנים

לב לרוע מזג אבורושיא דיאה קורקומא
דיאה לקקא עוגות ברבריש ורפואת קו
קומא ומי הפרשים ונרנרי ב״א בלאנג ולחוק
נב׳ ואל ג׳ די בלוכר האגוזי שהרירן וקיחום ומר
ומרקחות אחרים

לג לתולעת האצטומכא רפואת קומא וא
ואכפלני לתולעת האצטו ואל בנדי ום
ומרקחת ליגנא וכרוכם בשוני

ומלח אבק נשאף כבתת הגם לחולשתה והפגרת ונבר ובורקחת האגוז ומרקחת קטוה יאות להפגרה ורפיונה שבן אבוסימא מרקחת הורדים רפואת כרכום שמן א אחר בי שרשים תריאקי באמרידיטום האגוז תריאקי כ מרקחת ענברי עונות כוכב וזהו כהם המוהרות

נרגרי כלאכלנג איארג פיקרא בכי ני בעונג מבשרת האי האיארג ברקה איזה אבק נשאף אל ברטאני חומין א אשקיפלא והסכנבין כמנו במשקה המוחים חום וכן ם משקה כנתרי והם פרש ואחרוג ברוקח והמבושים ברו ברוקחים וכה שיועיל לה מרקחת גלינוס ומרקחת אצב אצבבכיקן ירד ואטריפל בסיג הברזל חולתו ולרפיונה אטריפל גדול ואטריפל בסיג הברזל ואבק נשאף לעוא לעיארא ושמן הנחשים

לד

לחום האצטומכא כועיל מגו משקה בו בוסר ענבים לקור האצטומכא ברקחת לינגא אלואן שוה שמן דאמאכון ושמן קוטשי ושמן שקאק והרגרי מרקחת אנגדאן ומרקחת א אל טורי קגדבין ואל נוזי סהריכאן אטריפל סיג הב הברזל ברקחת טאל שצר

לה

למפוח האצטומכא ולחלוחיתה גירא פיקרא גרגרי הגדי גירא בינגפרשום הם האטריפל אבק עוארא

לו

לכאב האצטומכא מעונג הזרעים התבורים גינטיאנא ומי השרשים גירא אנדרוגבכם ומרקחת הגלפלין סהאריבאן אספלנית קרדמני גרגרי אל הנדי שמן ורדיקן נקנשט מרקחת גלינוס ובעלג הור הורבום גרגרים מרבים לכאב הבטן

לז

החבושה כלנאריום אריסטו רפואת הברב הברבים פלוניאה בעוג פנדג

לח

לרוח האצטומכ׳ פוטרי באריך דארי ואל חרטי ואטריפל גדול ושמן נארדין הנזכר ובועיל בת בהם עוגות כרבריס ועוגות פוליקריאה ושמן בצטיק

לט

לקשי תאצטו׳ שמן בצטיק לתאוה והם והמרקחות והכלאבגג בחזק התאוה הב חבלביות וברפואתם הכמוני והמעכל וההריאק באט מאטרודיטום בעוג הפלוטשי בע׳ ג קיצר האגוזי הגם הספרגלי בכך השריפל גדול בעוג בכך סחריא כמוני מרקחת עובר אבק נשאף לאריסטוטולים ברקחת אבק נשאף ברקחת חב ג צצרה בעוג הנופך לנר ברקחת את אחר אתרוג ברקה ברקחת הפוקות ברקחת קיצר טוב ם במגו ומיבא ובמשקה מינבא ועוגות מאזריון

מ

לקיא וחפן הקיא עוגות אםפאכום בעוג בל בריח הנדי ובש לדבגיי והשת,רזי במשקה הם הפירות ובש לארוכיי ועוגות מיבא ובמשקה תפוח ובמשקה פרגש ומועיל בן הערוף והצבאי ובמשקה הבוסר ועוגות כבפירא ועוגות אשפודי ,ואם יהיה עם עם התכת הטבע

מא

לפיהוק וחבוץ הכבוני ועוגות כוכב זה והפלפלוני לכחול בוסר אמירוסיאה הבעוג הזרעים ואנא קרדי והאגוז ודרם ודחטריתא ולפתיחת הסתימה באדטהרג ורפואת ברכום ורפואת הכרוב ושמן אבוסימא ובעוג יאקות הוא הבב והנופך לנר והיארדיטום אברוסיאה ואספלנית קרדבנא ז נשאף מעונות העטרה

מב

לקור והבעים נרגרים בנקים הבעים ג גרגרי אצטמבכיקן אל בנדי גרגרים אל גרגבי

מג

לקלנג רובש הטבע ארמשון כלא בל בלאגנג גרגרי אל רשש שמן קיקיון גרג פרודיום סריארן ההגדי ולכאבי מה שירבך הטבע גירא פיקרא בעוג הגדי פרגש גרגרי שיטרג בע בעוג השום גרגרי אצטיטאביקן ללבנדי גרגרים אח אחרים לשחורה גרגרי שיטרג איארג גאריטום גרגרי א איכפורבי נושכים ברחוק ומן העצבים גירא גאלנוס ג גירא פלאגריום ברקחה קיצר שהריארן גרגרי אבן אל תרה

מד

לעצירת השלשול והתריאק מא באתרודיטום הפרגל בבכך אספלנית בגדי משקה בוסר ענבים לארוסי אבק נשאף בריח לארוסי קביחה נטה אחר בן מיקטים אבק נשאף לאריסטוטלים מיבא בשקה המוחים ם נקה פרש במשקה מינטא חבושים הברוקחים עוגות בלושטיאש עוגות אשפודי עוגות אצטמביקן עוגות ה הדס והבתלא עוגות בלושטיאש

מה

לנגע המעים והשטם הנקרא דיסנטריאה תריאק מאטרידיטום טר טריאק עזרא בעוג הורצים עוגות לנר עוגות אחורות אתנשיאה רפואת קיצר הבלך עוגות בל בלושטיאש עוגות רבאמבטיטון עוגות הורדים

מו

לחבלים בבטן עוגות הזרעים לחבלים ה החזקים מקליתא פרודים שמן נרדין אבק

מז

לזהיר ברקחת האברפנים עוגות באזריון ועוגות זרעים ועוגות בלושטיאש אבק ג נשאף תריאק מקדר ורוק פאשיא חב אל בצרה

מח

לכאב הטבעת שמן כלא בלאגג לטחורים ברקחה בכך בעוג הגדי גרגרי בן זהרה מזת הגם אבק נשאף בגרליטא שמן גרבטף

מט

לכאב תגליות והמכוה תריאק באטרידיטום תריאק עזרא תריאק יא יא אבא רידוא בעוג כאבגג שמן קיקיון

ברקות אנגראן לק רם בועיל לבריות הלבקה יחד וכל
בדיה בהם ערות באבנג שכן קקון גרגרים לקוד הב
הבליות קוצות אל בבאתרי ברקתן ולבאבהם מעוג ב
בבאנג אנוז ברוקח שכן אצטורק ונכחאוהיהם

נ
טה שיקנה הבליות והמקוה שיאדריטום באם
טאטדרודיטום ואנא פרריא אבא ארחיא ענב
ענברי ובועיל מקורם קצות כאבנג ופין
המיוה גירא גלינום אטריגל פינ הברול אטריפל אחר

נא
לבאב רטבוה גרגרי שחן הנם והפוגלא
מעת כאבנאג ועוגותיו

נב
לבלסו השחן וטמטופו בעונ הפלוסופי
רשאילחא תירא באריגום

נג
לחצין תריאק בשרודיטום הר אק קורא א
אבודרוסיא רפואה לך רפואת
רפואת הברוב גרגרים במטבר

נד
ליציאה הטחול בטחן עצות אריטבבום
לקור הרחם שבן אצטורק לרוח הרחם
עבן נארדין שבן באבנג דופרתא כרא
בלאברגג

נה
לבאבי הרחם שאילתא כפי האבור אגא
קידיאה דופראהא רגנרגג אפלוניאה ו
ובש דמיעוברות סדיירם גירא אר כבא
במגבות ארבננם גרגרים תחבושות פלג ארום רפואת
ברבם לקוחנ׳ו

נו
לבהנק הרחם בלאבלאנג ותבין אשקשיא
והבגנבין סלה לקושי הרחם גרגרים
ורפואת הברכם ושבן זעפראן

נז
להפסד הגרות בפרחה שיאדריטום כלא ב
לבנג תעוגות הורקים וברקות רם ג

נח
ולבעוברות לשבור העובר שאיפת הר
ההריאק ולשבור העובר שיאדריטום ש
שאילתא כפי האבוד קלקטר נאר קרנ
קרוריום עוגות

נט
לבאב המרקים והמקרם וגיד הגשה סוטר
שאילתה כפי האבור בעונ הפלוסופים ם
מעונ חורבום אנא קרדיאה בעוג הז
רזרעם גירא ארגנם תיאדריטום ברקוח במקוניאה
והתפרשיתו ברקחת הגדי ברקחה קיצר וכש כן הנקרם
שבן אצטורק ברבם הערקים וזוזה גהם המותרת בה
בהן ברקחת אל דעבת רפואת קיאר דמלך איארג פיק
פיקרא שבן שבן כלא כלנג וכל סב
לגיד הגשה בלא בלנג לבאב תערקים א
אירג טקבר וכש לרגרהם גרגר שימג בלת

ס
לבאב הנב איארג ארבגאבאם גרגרי הת
ההצרחה גרגרי אר דנאר שבן שחן בלא כל
בלאנג שבן טרביון שבן שיברנ
גרגרים אחרים כלא בראנג בעונ הגדי ברקחה סנ אנג
אגוז ברוקח

סא
לבאב השדרה והכן ולבאב כן הירך גר
גרגרי שימרנ גוסה רגו ושבן אפורבים

מעת הורטום
הכלל השני

בן הרקות הנקרא אטרבדין כלומר בזכרת הרפואה בס
בב בר הזה נזכיר הרפואות המורכבות היותר בזהרות
בתולית לי אחר שיוכן וברונם בבר בכלל הרקבון בר
ברי שיהיה לבי שיקרא הסגר הזה מקי למולל במלבינ
הרפואות או בידכם במאד וזה כי הוא על דרך במני אם
ירצה למצא רפואות הגרב יבקש בספר השני והוא במר
הסבנים הנפרדים ויקרב בשעה אחת וימצא כל הרם
הרפואות הפרטיות בן הרודות ואחר שיעקן עד שיגיע
הספר השלישי והרביעי יבקש שער הגרב ימצא הרם
הרפואות הנזכרות שם ואחר אם יעתק אל ספר הירוח
ימצא מה שהוא בן הרפואות המורכבות והיה לו דרך
שימצאו אלו הרפואות הפרטיות בהם או רובם ונחלק
הכלל הזה למאמרים

המאמר הראשון

א
בעניני הראש ובה שים בבות
בפרדים רחוש לבאב הראש ולבטהרתנ ונב
ונבלטין אניולים הערובתו חלב אל
קרון ששה עשר משקלים וחלב מאפאבירזה
והוא האופי ד משקלים זעפראן ד משקלים וורע נע
נושק אבי ד משקלים בירא ד משקלים אנים ד במשקלי
סקמוניא ד משקלים וילש הכל בחומץ ואחר יעשה ממ
במנו עוגות ויגובו בצל ואם יצטרך אליו תבים בחומ
בחומץ וחרטה על המצח בגדר צרע אל צרע אחר ואם
העלול יקרח הברכם כבים ותעשה בהם עוגות היית עי
עושה אותם אבוטולים ויקח גרגרים ד משקלים אסקמ
אסקמוניאה ואופי ובירא ובהיטא בולר ענבים מאד
משקלים וזרע ברפס וזעפראן ובבת שקדם מאה במק
במשקלים ויוצג זה בחומץ שעור שיספק ויעשה במנו ער
עוגות ויקח

ב
סעוט בלומר שאיפה באף במנקה ראש ובו
ומועיל בן מבל הרבר הארוך ולבי שיבג
שיבצאהו הבציה ובור ד בהראש ולתית הר
הרדה תערובתו קבח שני בשדים שאל ארמנג
ארמוניאק בשגל בהיטת קבואל והבור במבל יש
ושוחק זה הרקחיגב ויוצג בשבן הנקרא בפר אקון או ב
בשבן שושן או בשבן חבא עד שישוב בעובי ויוצג הנ
הנכם בשבן הישר רשובתו וישבנו בבלי ויעשה שירפה
במנו בתוך הנחירים ויצוה העלול שישעף האויר

ג סם אחד כלומר מועיל בן הפלאג ולקוח ורפיון העצבים והאברים והרעש ומכלה ב באביב הקרים תולחים והסתימה הקרוה בן ה הקור ולחות בעצלים ועצבים הערוכתו יוקח ם כהיטת שרש קולוקנטידא לחה וכחימת שרש סלקא גם וכחיטת שרש אל רטבה בא כלעקא קצה וזרע שיקוטא בא ב זוזים יודק הקצה וזרע סיקוטא וישחקו היטב הד הדק ואחר ותלושם בסחיטות האלו עד שיתקרב ואחר תצניעהו וכשיצטרך אליו קח כמנו דאנק ותמרטהו בם במעט חלב אשה מניקה בת וידטם באף החולה כי זה פ פותח הסתימה ומחמם ומועיל לכוח ולראש מה שים ב בו בן המותרות

ד סעוט חם מועיל כהכאבים שבראש הנגש הגושנים יוקח כוכר ואגוז בוסקרא וענבר וכ׳ פורא ומסך בא וזו ישחק כל אחד מהם לבדו ואחר יעורב וילוש בשמן זנבק ומעט מבלסמון ויוקח כמנו שעה גרגרים וימורס בו עם קצת המימות ו וידטם באף תאר גירא מרובק מנוסה מנקה הר הראש ומריק מה שבו מן המותרים והעלות הרעות תערובתו יקח בשר קולוקנטידא מנוקה מקליפתו ונר ונרגריו עשרה משקלים לבונה ופלפל שחור ולבן ואר וארוך בא ד משקלים ועפראן משקל סירא ואלואן וא ואדבוניאק ושורדינאה בא משקל יודק ויגופה ויולעג ה הגתיה בכנו ד משקלים תאר גירא ויוזום אל יב יבוסמום ובלסמון נוטיקוס מועיל מכאב הראש וקסנור ומכאב האצטוב והטחול והכבד תערובתו יוקח לבונה מנוקה ואגאריק בא ששה עשר משקלים ובשר ק קוליקונטידא מנוקה מקליפתו ונרגריה שני משקלים א אוסטוקודוס פלפל לבן ושחור בא יו משקלים סירא נ׳ משקלים זעפראן ו משקלים קליפת אליטרום שחור וא ואלואן ואשקמוניאה ואשקינלא צלריה ואשטיק וקסיא ליגניאת יו משקלים סנדרוס ואופורבי בא שמונה מש משקלים ישחקו הסמנים היבשים וישרו השרפים ויע ויעורב ויולעג השתיה כמנו ד משקלים תאר גירא ויוזום אל דרירוש יקח בשר קולוקונטידא מנוקה מקליפ מקליפתו ונרגריה ולבונה בא עשרים וזו שגאפין ואפו ואפופנק בא שמנה זוזים אשטיק נרדי לשון צפרים וד דארציני וקסיא ליגניאה וזע ראן ועגביל תנרא בא׳ יד זוזים יודקו הסמנים היבשים וישרו השרפים ויעורב ויולעג גרגרים מרוזים בשוחים מנקים הראש תורביד אלואן בא י זוזים קולקונטירא ואשקמוניא ם בא ג זוזים אנ ם ומלח בא שני זוזים השתיה הזוקה מם כמנו שני זוזים והחלוש כשקל גרגרים אחרים מועילי מכאב הראש מן השחורה אפיתימון ואגאריק בא ד זו זוזים פוליפודי ג זוזים גירא ז זוזים מלח צר וחצי מלח שחור הכשה זוזים אבן לאזורד זוז וחצי גרגרים ם מועילים לכאב הראש מלבנה ושחורה בירבולנש כיבולנש ובלירקו ואבליקוש בא שלשה זו זוזים מלח ארבעה זוזים אשטיקודוס שני זוזים גירא פי פיקרא שמנה זוזים בשר קולוקנטידא ד זוזים אפסנ אפסנתין שני זוזים אגאריק שמנה זוזים תורביד ואא

ואפיתימון בא חמשה זוזים אליבורוס שחור חמשה זו זוזים השתיה זוז וחצי בשול מי הארשים ישיה בו שמן קיקיון לכאב הראש מהלבנה ומכובד הראש ומכ ומפיח קליפת שרש ברמס וקליפת שרש סובר בא עש עשרה זוזים שרש אשקינגס ומודנג הרדי ואשטיק נרדי ואריסטולוניאה עגולה בא ח זוזים פרם סירא שבעה ז זוזים בירבולנש כרבומיים שמנה זוזים אפיתימון ד זו זוזים בצנבק שלשה זוזים וחצי גיקרא ד זוזים יבושל ב בר׳ ליטרין מים עד שישאר ליטרא ויסורה בו גירא פיר פיקרא ארבעה זוזים ויוקח כמנו כל יום שלשה אוקיות ומשקל זוז שמן קיקיון הנקרא כרוע בשול כולל בשלשל ולחות בירבולנש כרבומיים ושחוריים בא׳ עשרה זוזים גרוכש שלשים בבסמר תמרהנדי חמשה עשר זוזים פוכסירא שבעה זוזים אפסנתין שלשים זו זוזים ובשל בשלשה ליטרין מים עד שישאר ליטרא ו וחצי ויוקח כמנו שני שלישי ליטרא וימורס בו זוז תור תורביד ואלואן ארבעתיק אגאריק שני דאנקים וישת וישתה ואם ירצה תלוש החולי יצוה לשתות אך ימרס ב בו קסיא פיסטולא מנוקה מן הגרגרים י זוזים וישתה

ה לפלוח הראש עונת מועילי׳ ויעשה מעשת ואם ירשה בהם מעמים או שלשה מצרע א אל צרע תערובתו יקח זעפראן חמשה עשר משקל קלקדיש עשרה משקלים סירא ואופי ואלום וסח וסחיטת בוסר יבש קיקטר בא שלשה משקלים נוטא ח חמשה עשר משקלים ישחק זה וילגק עליו יין קובץ שיע שעור שיספיק בו וישחק כמו שישחק השיאף ויעשה ם כמנו עונות ואם יצטרך אליו תמרסהו בחומץ בזה ויע ויעשהו רפואה לפלוח הראש פלפל לבן שני משקלים ע ערוב הזעפראן שני משקלים משקלים אופורבי חצי משקל יודקו אלו הסמנים ויעד ויעורב וילעג בחומץ וימשה בו עצלי הצדע וחצי המצח כאותו הצד

המאמר השני

ו בעין הרכב הוא קנידא וירידת החסרים בעין ועיל שיפת שחבר אותה אדם עושה הבתולי׳ בארץ פרס תארה שאף מאביתא ושבנה וארבעים ם משקלים טרשאקולא ארבעה ועשרים משקלים טחישת ירבות עשרה משקלים נוטא ששה עשר משקלים דרג דרגנאן שנים עשר משקלים יולש במים ויעשה

ז נוטה שישה נקראת מבואה השינה מועיל בן ה הכאב החזק ומכל טרדא ומורידה הלחות הח החזקות והורדות תערובתה מאטתאה כר משקל סרקא קרא שבנה משקלים זעפראן ומירא ואג ואגפי ומשריאדלא שרופה בא ח משקלים נוטא יב משק משקלים יולש בבי בשר ויעשה בהלבון ביצה תאר רפואת אריסטוטי״ס הוא מועילה בן הגרב והרכב הר הישן ומועילה

לאין אשר יהל מבנה פתלא והשחונים אשר ירצה ב
בים להבריאם והאבול ונופל בפה   תערובתו יז
יוקח וכובית שרוף ב משקל ויטריאולא שרוף משקל פ
פל ל נ משקל זעפראן חצי משקל רושא ט אוקיות יין
מבושל ד אוקיות וחצי תמתק הרפואות היבשות רוחה
נעפה אחר נחשת שרוף שני משקלים יין תשעה אוקיות
תירוש ארבעה אוקיות וחצי ישחקו הכבג ם היבשים ז
ויזה עליהם בעת השחיקה היין ואם יתנגב ישים עליה
תירוש קרוש וישחקו בו ויושם בכלי ויבושל באש רכה
ויסבר בכלי נחשת

ח

רשיה חבר אותה ביאר מסאות ובלשין פיל
פילודיספיט מועילה כתליתה הרבה והב
והבאב ה־זק תערובתה ניד לח שני משק
משקלים זרע גרשקיאטי לבן ח משקלים לבונה ו משק
משקלים בירא ד משקלים קנה קיי שעורים יח זרים ת
הלבן ביצה אחת צלויה כחיטת יברוח ד משקלים זעפ
זעפראן ב משקלים א פ ד משקלים יולש ביין קובן ש
שעור יסיק ויעשה ככבו עוגות ויעשה   אחרת ואמר
לה אל לובי נחשת תארה נחשת שרוף ורחוץ שנים ע
עשר משקלים זעפראן ששה משקלים פלפל לבן ארבע
משקלים בירא ואופי בא ד משקלים נומא שנים עשר
משקלים יולש ביין ויעשה

ט

שיפה אחרת נעשת קודם המרחץ מועילה מ
מן הליחות הגדולות הרבות ובש בהיות הע
העין רבת הליחות ויהיה בורסתה גשה אל הלובן כמו
בבראה עד שיהיה רושם ברשומי והרבר החזק אשר יב
יגבה בו לובן העין ע שחרותו וא גם ראוי לנו שנצוה
שיעשוהו בקת שיצוה העלול להכנס במרחץ באחריתו
תערובתו יוקח מן האבן הנקרא סיסטום שמנה משקלי
לבונה טבעה משקלים נחשת שרוף ורחוץ אופי תומא
בא שמנה משקלים בירא ארבעה משקלים הלש ביין ד
די כפ־ן ויעשה בחלבון ביצה דקיק שוטף בעין פעמי
רבות

י

שיפה אחרת נעשת קודם המרחץ וחבר אותו
אירביט הגדול ומועילה מהאבים החזקים ו
ובשקט אותם ביומם השקט רב ומועילה מ
מהרבד הישן גב חעו ובתה יוקח אלואין ח משקלים נח
נחשת שרוף ורחוץ אופי ונומא בא י משקלים בירא י
יב משקל זעפראן שמנה משקלים אקליטיא ד משקלים
לבונה שמנה משקל שחק במשקה יאמר לו קודימון וי
ויעשה בחלבון ביצה וירבוט יקק וראוי שיכחול העין
ממנה כעקים בפיור ם כמה שבין שרש שעות או ארב
ארבע ואחר יונח העין טישקוט וירגע ותצוה העלול
אחר זה להכנס במרחץ

יא

שיפה מצלחת משקושה הכאבים ביונה וי
ויאמר לה אל כליב ומתירה העלה ומקליע
ומקלעת אותה ב עוה תערובתו אנטים
אנטימוני ואקסיאה בא ב משקל אקליטיא ז משקלים ב
נחשת שרוף ורחוץ ארבעה ועשרים משקל ברוסא מב

בנחשת בעופרת שמנה משקלים אשפיקו ולעיאום בא
ד גמשקלים קמשור ואלואין ואופי וקלקטר שרוף בא
שני משקלים נומא ב משקי יולש במים שיבושל בהם ו
ורדים ויעשה בחלבן ביצה ויבורח כפי מה שהוא

יב

שיפה חבר אותה גלינוס נודעת באל כחל
מולף מועילה מן הכאבים החזקים ורע
והעלות בעת ירידתם תערובתה קמוליא ד
רחוצה ד משקלים אקסיא ב משקל נחשת שרוף רחוץ
ארבעה ועשרים משקל ברוסא בעופרת ואנטימוני ד
רחוץ בא שמנה משקלים נומא ארבעים משקל יולש ב
במים ויעשה כחלבון ביצה ויעשה בהתחלת העלה

יג

שיפה יאמר לה בפיון ובלשין קאפיש חבר
אותה אשה נולכת מועילה מן הכאבים החו
החזקים   תערוב זה אקליטיאין משקלי
ברוסא רחוצה ארבעים משקל אבירום ורדנאן ואף
ואקסיא ואופי בא שני משקלים נומא שנים עשר משק
משקלים יולש בבי בשר ואם יהיה אותו שיצטרך אליו
סיקח במבני שיפה ישי עליו חלבון ביצה מר בצי חרגי

יד

שיפה מבונה קיצית תערובתה קליביא ש
שרופה ורחוצה וטין סבוס וסרוטא מקוש
בעופרת בא ב משקל קליפת נחשת שרוף
אקאקיא וקליפת לבונה בא שני משקלים דרגאנן ה מ
משקלים נומא חמשה עשר משקלי יולש במים ויעשה
בחלבון ביצה

טו

יאמר לה הכוכב אשר לא יטנה מועילה
מן הכאבים החזקים והצמחים הקטנים
ואל טוחר

והשולנים המוח מים והשחוני
המתאבלים והעלות הישנות ומרקת ומצהצחת ומכו
ומכירה הכוכבים תערובתו אקליטיא שרופה ורחוצה ו
וסרושא מעופרת רחוצה בא ששה עשר משקלים אפר
המור אשר יתברר מבנו הנחשת והעופרת שרוף רחוץ
טין כאבום בא שמנה משקלים בירא שני משקלים מר
בירא שני משקלים אופי ב משקלים דרגנאן ח משקלים
יולש במי בשר

יז

שיפה אופרטים ובלטין שראוקראטיס היא
שיפה מצלחת תערובתו קליביא וזעפראן
בא שנים עשר משקל אופי וקליפת נחשת
בא ששה משקלים קליפת סאבורקן בנוקה ועופרת סר
שרוף ורחוץ בא חמשה משקלים בירא שלשה משקל א
אשפיק נרדי שני משקלים אקאקיא שני משקלים סח
סחושת נרדים נומא בא שנים עשר משקלים יולש במי
בשר

יז

שיפה מבונת במורדית מועילה מן הכאב הח
החזק ומורידת הליחות הדקות הרכות והצ
והצמחים הקטנים והמוסרג
תערובתה ורד יח מוכר מטוטרות ד משקלים אופי שש
ששית משקל אשפיק נרד ששית משקל נומא

פלגה משקלים יהל"ש בכי מטר ויעשה בחלבן ביצה ו ויעשה

יח שיפה אחרת ורדית בבונת מזבח בועילה בין העלות האלה הגזכרות תערובתים ורד בנוקה ארבעה ועשרים זר וזעפראן ס שנים עשר משקלים באמיש ארבעה משקלים בלושטיאש ד משקלים אופי ד משקלים ודרגאן ח' מש משקלים יהל"ש בסחיטת עלי מטריש

יט שיפה אחרת ורדית חבר אותה סואה ב בסטום ובלסן מארגשיאוס תערובתו ורד טרי שנים עשר משקלים אפר הבור אשר יתחבר בו הנחשת אספיק והעפראן ואופי ונוכא מא ארבעה משקלים יהל"ש בכי מטר ויעשה

כ סיפה ורדית חבר אותה דיאגרדיום וכל ובלסן דיבינגרוס ונקרא השיפה הגדולה ו ומועילה בן המכאב החזק ובקטנות הצבחים הקטנים ובקיבות השוקעים הבזיחבים המתחרשים ב בבתונת הקרניית ואל בוסת והליח: הירודת ובן ארוך והרגז והיכן אשר יקצה רפואתי תערובתו יונה ור ורד טרי בוסר במטעתיו שנים ושבעים בשקל אק אקליביא כרונה רחוצה ארבעה ועשרים בשקל זעפ זעפראן ששה משקלים אופי ג משקלים אגטיבאגי ג ם משקלים וקצים יוסם בהם ד משקלים קליפה נח שת אשר קנרד בא ב משקלים בוראר משקלים ורבים יש יטיבו בו בכבנו ו משקלים זנגאר ב משקלים ורבים יש יטיבו בו ב' משקלים נוכא כד משקלים יודים בכי נטר ויעשה בחלב

כא סאיפה מצלחה לקדחה ביאסמין מועילת בירידת הליחות תערובתה אקא אקאסיא נחשת יאסמין מא שמנה ואר וארבעים בשקל אפר קרודת הבירים אשר יתחבר בו ה הנחשת וזעפראן מאד ועשרים משקלים אופי עשרה משקלים ובטנה אחר שבה משקלים בוראר משקלים נחשת נעשקאמי ד משקלים נחשת שרוף ורחוץ ד מש משקלים נוכא ארבעים משקלים יודים ביין

כב שיאף יאמר לו אל המח ובלסי פומארי נאות לפי שלא יסבול קינו כהסבנים ו ומועיל מהצבחים הקטנים ומהשחונים השוקעים והמוזהבים המתחדשים בבתונת הקרניית ום ובן אל בוסיג והליחה הרבה העלות הקרובות הזמן תערובתו אקליביאה שרופה מבובה בחלב ששה עשר משקלים סרושא מעופרת רחוצה שמנה משקלים זעפ זעפראן ד משקלים דרגאן ב משקלים יהל"ש בכי מטר ויעשה בלובן ביצה

כג שיאף כלובר שיפה מבונה בשם זנגאר בשם בחברת סראם וברטין שוריביש וה והוא שיאף מצליח במעיד בן הבאבים ה ח שנים ומוסיפת הבשר אשר בקצה העין הנקרא אבא אבאאק ובגדר והוא הערה אשר יאמר לה הרבעה ובן

הויצאת אשר תצא בקצה הזה הנקרא עבק והוא הנאצ הנאצור תערובתו אקליפיא רחוצה וסראג שר שרוף בא שמנת ועשרים בשקל אפר הבירים אשר יתב יתחבר בו הנחשת ארבעה ועשרים בשקל בורא שמנת וארבעים בשקל זעפראן ארבעה משקלים יהל"ש ביין ו ויעשה בחלבן ביצה במקומות הקרובים הזמן ויהיה ר רקיק ועצת אנשים ישימו בן הזעפראן שנים עשר מש משקל

כד שיאף אידי יכונה הנדי מעניני שבנע כל בין מקצירא ומועיל בן הדפבר והח והחכוך והאיבול קצה העין ומסיר הר הרושם והכתם ושיער העין אשר יבחול בו שבירת של שלא יעבר עמו תערובתו סרושא בעופרת בחם בשקל אקלומיא בד משקל וריו הנדי תבשקל ארבבר העירוב אשר יאמר לו קוסייקן והוא ברדת ח די ונח וסייסת בוסר יבשת ואופי מא תמשקלים צלצל לבן ש ששה משקלים נוכא יז משקלים ראוני שני משקלים ויהל"ש בכי מטר ויעשה

כה רפואה תועיל בן הבורסא תוצקה ובור ובורסת העין אשר התעורר בירידת הח והחום אופי ודרגאן וציל זרע ומר וסירושא מבל אחר ששה עזים טמא ארביקא יב וזים י יורים יחד ותשחקם ואחר תקח בים והבשלו ו בכלי גרא בי הבשר עד שישוב לשליש ואחר תסנן והלוש בו הר הרפואה ואחר תעשה שיאף בבי הארעונים והנגבור ב בכל ואם תרצה שתבה ר העין תחבשו במים קרים וב ובחלב אשה או בחלבן ביצה או בכי בשול פניגרין על תגיכת צרף או בשחנת ואחר תבחול בו העין בבקר את אחר עשר יום בשל או שבעה ובערב גם בן בי ז: מש משבר החום ומבטל הנפנה אשר ירד אליה ומחזק הע העין ומסיר הבורסא

כו רפואה תועיל בן הרצר ומקשה הבור הבורסא ותסיר המצח ומקשה החום י יוקח שמנה וארבעים עז שיאף מאשתא זעפרן ארבעה ועשרים וזה אופי שנים עשר זת פור זת הרד ועונותיו והחיטת ערקי כבי נגוכה מכל אחד שש ששה צזים עליו ורים לחום אשר קרבן שרשיהם הל הלבן שבתם ארבעים וזה סיגרי ערבי מכל אחד נת יורק הכל ותשחקהו בבי בשר ובבי בלילט ואם יהיה רטוב התחשוו ואם יהיה יבש הבשלהו ואחר סנן מימיו והש והשחק הסמנים ותלושם בבים ואחר תעשה טחם נרג נערים בכל הורעונים ותנגבם ואחר תחבבם על בש בשחות או צרק בבים קרים ובחלב אשה או בחלבן ב ביצה ואחר תבחול בו העין בבקר וערב

כז רפואה נקראת אר בסדין והוא וט וברסן והא מאגורה ומביאם גבע לבהחינים התורים בעין ומן החום החזק ובבקיה העין ומן הלהלוחית שבה מרוב הוח... והגורים והשחשת

לאישים העין תערובתו אותי וכרכום תצפר שרוף הלב הקנה בא׳ שמנה זוזים נוכא ארביקא ארבעים זוזים א אסטידבאג ארבעה ושטים אדם וקלימיאה שמנה ועש ועשרים ישחק הכרכום והצפר השרוף לברם בבינ׳ ידק היטב ואחר יעורב הכל ותשחק בה שתהא נגוב ואחר יב יבחל׳ בו העין כמו שיכתל׳ באצטימוני

כח

בעשה אכפלנית הונח על העין מועיל׳ בחוזק הכאב תתעורר בעין ומפסקת בבנת הליחות בה ובחזק העין ומשקשת הכאב תערובתו יוקח עלי ורד יבש ותדוקהו הדק היטב והלושהו בדבר כמים ושמן ורד ואחר תניח על ה העין נוסח אחר יוקח עלי ורדים יבשים וקליפות הרמ הרמונים המתוקים הלחים ומן העדשים בא׳ חמשה זו זוזים כמים ב׳ ליטרין ותבשלם בשול יפה ותשלך המים וקח העדשים ותדק אותם יפה יפה ותלושם במעט מים ושמן ורדים ואחר תשימנו על העין

כט

רפואה הועיל במכאבי העין ובחחרטים יקח זעפראן ולבונה ואלואין ומירא וא ואופי וסרקא קולא בא׳ ה׳ זוזים ותם ותברכהו ותשחקהו ותרטה על העין בההדרת הכאב ע עם החובן ובי הנדבי או בי לנרונות או בי נוסקיאבי או בי באברה לדה ואם יפתח ההנחה תרטה בכנו על ה הבצה והעין והצדעים ברטיה ותחבבהו קצת הגום או כה בן קבה קרי שעורים כ׳ זוז ומן ענפר כדברי ב׳ זוזי אופי צו והדק היטב ותלושהו בשמן ורד ותניחהו על ה העין בערית הרמד הצורסא הנפח

ל

בה ל׳ נקרא אצטפטיקון ובלטין אשטליטיקון מועיל בעכירות העין ואדם ואדמימותה אם יוסף בה ואם כחל כבנר ב בתחלת הנזלים ואם יעורב אחר כחולת הורד יוקח בן קדביא ונחושת שרוף ואלואין בא׳ חלק וזעפראן ואופי בא׳ חצי חלק אקקיא זכה ארבעה חלקים ליציאום חמ חמשה חלקים נוכא ארביקא ד׳ חלקים ישחק הקדביא ו והנחשת והצפר והאקקיא ואחר יונח ארבעה חדשים ואחר ישחק ליציאום והזעפראן ואופי בטבלת השיש חמשה ימים ואחר יעורב עמם וישרה האלואין בכם מי זרכם וישפך על הסממנים ויעורב בשחיקה ואחר יעשה עוגות או יעשה נרגרים ואחר יכחול בו העין

לא

כחול מועיל לכל כאבי העין הם הבתחדשים מן הנזלים הנופלים יוקח עלי הסנה וישחם מימיו ויסנן וישרק ב בטבלת השיש עד שיתעבה במעט ואחר יוקח כבודו גום נוכא וישרה במים במעט עד שימס ויטיב כדבש ואחר י יעורב במי הסנה ויולש בו ימים ויהיה אפשר להעשות נרגרים ואחר יעשה נרגרים ואחר ינוגב בצל ואחר יכ יכחול בו

לב

שחוני העין הנבחים שבה והטונלא שב שבה דע כי שיאף הכוכב הגזור חוקה תועלת בה ומן שיאף הבצליות ושיאף התפאחי בו בתכלית

לג

שיאף כוחום אל פאכור ומועיל בן הע העלות הישנות והטונלא ההווה בעין יקח תותיא שנים ושלשים משקל נחשת שר שרוף כב׳ משקל ועפראן ששה עשר משקל א אלואין שארנא עשרה משקלים פלפל לבן ארבעים כב כבספר נוכא ארבעים משקל יולש כי ן ובנוסח אחר יו ירשם בו אופי עשרה משקלים

לד

קדע הקרנית השיאף הורדי מועיל בן אל מוסרג לכל מיניו

לה

מזור במלא חבורת הקרנית צרף גדול שרוף וכדאנג בא׳ זז יודק וזורה בעין

לו

אל נרב השיאף אשר חברו סקוריאס וב ובלטין שוריבים מועיל בן אל נרב

לז

הלובן וכתם רושם השחינים הנה יוע יועיל הרפואה הנבטית והבצרית וש ושיאף התנדי ובחולה ביבל מאם ברין מועיל

לח

שיאף ברטוטי נודע בכל אף הלבונה בו מועיל בן הגזור ובחשך העין ומן הע העלות הישנות ובמסיר הבתם והצבעים הקשים תערובתו אקליבא כר׳ משקל סחיטת הבי הבוהר היבשה יב משקל שילי ארמוניאק כמוהו אופי ח ח׳ משקל נוכא כר משקל בנוסח אחר מוסף סרוטא כד׳ סנקר ברכום יו׳ משקל פלפל לבן כד משקל יולש במי בשר

לט

כחול אחר מופלא כבר נוסה ונעשה ב בלובן והדמעה ומקנח ומברק המגור ו וכל עיבי בעצמים ובחדד הראות מאד תערובתו תותיא הנ׳ ית שני זוזים וחצי נחשת שני זוזים וארבעתיק אקליבא מזהב ובכסף בא׳ זז מראנג זוז אל ב בנג ושרלש קטנה וקליפת נחושת בא׳ שני דאנקים סנג שרוף שני זוזים שברי זכוכית חצי זז ישחקו אלו הסב הסמנים במי מטר ואם ישחק יושם עליו בן הכמפורא שחוקה דאנק כמן קורצט ויעורב בשחיקה ויעשה נרג נרגרים וינגב בצל ויחוכך בצרף במים ויכחל בו

מ

אחר מועיל בן הלובן מנוסה מופלא יוקח שחוקה סרקא קולא ובנוסח אחר משער ה הבחושים שני זוזים בכסף חי שני זוזים ואחר ישחקו יחד וישימו בשפופרת קנה ויסקק פי השפופרת בבצק ויכוסה השפופרת כלה בבצק ועל הבצק בטין ס שולש בשער ויותך עליה בבטלת ואחר זה יכוסה בט בטין ארום ואחר יונח בשאור עד שיתאבק וישוב כח בחרם ואחר הרציצה ותסיר אותה הרפואה ומן לאק לאקליביא לבנה שחוקה שלשה זוז ויעורב עם הרפוא הזאת ויחזיר אל שפופרת אחרת

כרלר מוכר
ב

ו אחר יעשה בה כמו שעשה בראשונה וכשתתאבק תומ
תוציא אנה ותקח עלים גדולים קודם שיפול עליהם חו
הבכור וימגנבו ויקח בכבו ורז וביזה בלתי נקוב חצ
ורז ישחקו הדק היטב עד שישוב כאבק ואם רצית לרפ
לרפאת בו הבדול העלול בסיטת שרש לילי שלשה ימ
ימים רצופים ואחר התיכהו אחר זה ברפואה הזאת ריב
ויכחל בה אחר זה יום בין הרפואה הזאת ויום בן שוז
כחישת ריולי

מא
רפואה ללובן יוקח זנגאר וארמוניאק נ
וסרטן יבשי שרוף בא חמשה זוזים בשר
קוליקנטדא שני זוזים וחצי בררת הפ
הפר ובורק ארמיני בא שני עזים מלח אנדראני שלשת
אזים פלפל לבן עשרים גוז קצף הים ארבעה זוזים קל
קליפות ביצים עיצא כתם אפרוחים ערשה זוזים שמר
בשחונת ה זוזים זבל הצב עשרה זוזים פרלש בלתי נקו
נקובות ד זוזים

מב
אל סכל ובלטין שבל כחול מועיל לסבל
בשה שנסה ושובה יוקח קליפת ביצים
בוגרות ויזרתח בחומץ חזק עשרה ימי
רצופים ואחר יסנן ויושם בבלי זכוכית ובלי חרס ויונח
הבלי במקום רב השמש עד שיתנגב מה שבו ואחר יוקח
וישחק ויכחל בו

מג
הדמעה השיאף המצלית אשר חברו טור
סוריאט מועיל מן הדמעה ושיאף אבס
אבסאמנן אשר נזכירהו והשיאף אשר
זכר משיח ללובן הלבוח מן הגרוא

מד
עובי העפעפים וקשים מועיל מזה הכ
הכחול הידוע בנוסח דורם ובלטין מיש
מיסנדרוס ונזכירהו בשער הגרב ומוע
ומועיל רפואה אריסטראמיש אשר זכרתי והשיאף הז
הזרני אשר זכרתי משיח ללובן

מה
שיאף קבטי מצרי ובלטין קבטי איג
איגיפסיאוס מועיל מן המורסות
הקשות והלובן ובגבוק הפליאה העבה ב
בשעתו יוקח זנגאר וארמוניאק כא ששה משקלים כל
בלח כחצבי שלשה משקלים קוליקנטידא שלשה מש
משקלים ושליש משקל מררת הפר שני משקלים בורק
שחור משקל וחצי פלפל לבן מ גרגרים בבמפר ודבש ט
טוב ששה קוארס שהם תשעה אוקיות ויעורב ויושם ב
בבלי ויוצנע

מו
שיאף יאמר לו אראסטוסיטן מועיל כמ
מבררה הליחה הנושנת ב כנכר העפעפים
ונחירותם ומתמסמה שבעין וגביקותה ואכלה ומן הל
הלחות הרבה ההווה בעין ומבליטת הקרומות ומסיר הכ
הכתם והמוסרות הקשות תערובתה אנטימוני ד
משקלים נחשת שרוף ומרדסא מעופרת כא שני
משקלים פלפל לבן וחצי משקל גומא שני משקלים ילש
ביין ויעשה רשאהם

מז
שיאף כרכומי יאמר לו כנכרישם ובלטי
קנרושים והוא שיאף מצליח מועיל מן הא
האיכול בקצוות העינים ונקרא אמאקים
והחכוך החזק ונכבר העפעפים תעו ובתו קליבי
שלשים משקל קלקטר לבן מ משקל ויולש במי מטר

מח
גרב העין וחכוכה השיאף כר משקל ש
שדראג ששה ובנוסח אחר יו משקלים
יודק עד שישוב כמו קמח קלי ויולש
בדבש וישרף וירתק עליו יין עד ויתנגב וישחק ויכחל בו

מט
כחול קאקיטח ובלטין מישיטון לאכוך
ללחות העין ואיכול קצוות העין והגרב
החזק בעפעפים יוקח אקלימיא בחותכת חתיכות קטנ
קטנות או יולש בדבש ויושם בבלי חרס ויפקק פיו ויט
ויטיח אותו בטין ויקב באמצע המכסה נקבים בדי שי
שיהיה לעשן היוצא משריפת הרפואה רוח יצא בו ואח
ואחר יושם בבלי נצב באמצע עיהו פחם בוער
וכשתתחיל האקלימיא לשרו אז תעיין אל העשן העולה
אי אם תראהו נוטה אל השחרות הנית הרפואה להשרף
עד שתראה אותו העשן חזר לבן ואז תדע כי הרפואה
כבר הגיע לתכלית שריפתה ואז תוריד מעל האש ותו
ותוציא האקלימיא ותצוק עליה מן היין שעור מה שית
שיתקרר בו ואחר תשים בבכתש ותשחקהו ותנגבהו ות
ותשבור בו עד שיתערב וזה נוסח הכחול יוקח מן אל
אקלימיא נ משקלים ישחק הכל ויצפר בו ויעביר בו ע
על העפעפים בבקר וערב

נ
שיאף אפלומס ובלטין אפולוניאי מועיל לג
לגרב ולנפילת שער העפעפים והעלות חיש
הישנות תערובתו מארגנ שרוף רחוץ שנ
שנים ושלשים משקלים זנגר בחומץ יו משקלים איפי
נ משקלים ובנוסח אחר ו משקלים אקלימיא ד
משקלים קלקטר שרוף ד משקל גומא יו משקלים יולש
במי מטר ויעשה

נא
חמים והדמעה בעין רפואה חבר אותה ק
קאסיש ובלטין קסיאוש למים היורדים ב
בעין תערובתו יקח מררת הפר וי
וידיק אותה בבלי נחשת ויניחה עשרה ימים ואחר יקח
שנים עשר משקל זעפראן ושמן בלשמי והמרפונק
כא שני משקלים פלפל שנים עשר גרגרים במספר ודבש
טוב כפל שעור המררה יעורב הכל ויבושל בבלי נחשת
ואחר ישים בצלוחית מנחשת וישמר בו

נב
רפואה טובה חבר אותה פרבוסינא יוק
יוקח קצף הים ויטרפנו על שריפת וי
וישחק אפרו ויולש בדם החכמה ויושם
בבלי קין וכשיתפתח בבקר יונח על כקוסו

נג
רפואה אחרת חבר אותה פולוקיסניש בו
מועילה מן הליחה הרבה והכאב החזק תע
תערובתו ורד לח שני משקלים זרע נרשקאמי שמ
שמנה משקלים לבונה ו משקלים מורא ד משקלים קמ
קמח קלי שעורים יו משקלים חלבון ביצה אחת צ..ות

כחיטת יבירוח ד׳ משקלים עפיאן כ׳ משקלים אופו ד׳ משקלים יהלש ביין קובן שעור בה ש ספיקם ויעשה בו
עותות ויעשה

נד שיאף לכונה כרגדי ופלבי מועיל בה בהתחלת דבים היורדים ומבלי כגור יה
יהיה בעין ובמיר רושם החזקים שבעין
הערובתו אקליבא סרופה והרגת שטה עשר אוקיות דיין דבדי ו׳ אוקיות סיפא ד׳ אוקיות פלפל לבן ו׳ אוקיו׳ פריח צבע אחת וכרית סראר וחטבו שהא סרוש ונק ונקרא אל כשה שכינה ברוח בריח קיח ד׳ והלב פאביר אוקיא שמן בלסמי שתי אוקיות אאושנק ושנאגין כא׳ כ׳ אוקיות נובא שנים עשר אוקיות והלש כסקיטה שוכר אשר יאמר לו אבן פלום

נה כחול מועיל בן הבחשך הירדת הבים ב בעין ברחה הרוב ארבעה זוזים א אושנק פלפל בא׳ שני זוזים שבן זית ישן השכן
כלשני ופזיטת שוכר לה בא ב׳ זוזים אבימיא את דבש אוקיא יודק ויערב וירגם בכלי נקי ויטמן בסמים ש עה
ימים ואחר יכחול בו העין בקר וערב

נו רפואה מועילה לבחשך ולשגור אשר יראה בירתוק הדבר ולא יהיה ם רוב ובהתקבץ ה הבים בעין מרית עורב שחור ומרירת קו
קורא ומרירת ברבי וברירת אל צבע ומרירת עז מא שני ראנקים דבש מבונן ל׳ זה שכן בישטי וו וחצי ויש׳ וקי
יחד ויעורב ואחר יכחל בה העין בקר וערב

נז בטול הראות השיאף המרכוב בו עוד מרח כהחולשה המופלגת בראות והשיאף בתר בתוחיא אשר נגר ובשח ברובן

נח שיאף הוה קדשהו קאבורים ובדשק פל פלורים יוקח אקניא ורד יבש וגזורהמלך בא שבנה וארבעה כשקל אפר בירות
בירים יומקן בו הנחשת ארבעה ועקרים משקל כבאג שנים עשר משקל זרע נרשקיאמי שבנה עשר משקל או אופי ו׳ משקלים נובא ב משקל יין תשעה אוקיות בי מ בטר תשעה אוקיו. יעורבו האיב ביין וישם עליו הור הורדים ומלילוט ונושק אבי והורוח וקריגת. יברוח ד ותניחהו עד שישרה. שלשה ימים או חמשה ואחר הבח הבחשתו נקח מחיטתו ותרוש בו הבמנים והעשה כבנר שיאף ויעשה בו

נט רפואת כמליקון הבל וזוא מצחצה העין יכחל בו בעת הבריאות בכל יום פעם או בשני ימים פעם ותצחצח העין יכחל בה
ותשבור הראות הבריאות על ענינה   הערובתה
אקליביא שרופה וקצף הים בא עשרה זוזים צפר שרף הבטח זוזים סרושא ובלח אנדריאני בא׳ שלשה זוזים
יודק וינופה ויעשה

ס במליקון מועיל בכל מה שזכרנו אקליביא ש שבעה ימים כרנאג ופלפל ארוך בא׳ שני זו זוזים של ארבוניאק שני זוזים שרף שרף ש שני זוזים סרושא ובלח אנדריאני בא ד׳ זוזים. קצף הים

ד׳ זוזים בלח הנדי תירוזבלי ויאל ואשנא ואשפיק בא ז׳ ז׳ ותדוק ותמחוק ויכחל בו העין

סא רפואה. חזקת דראות ושיבורת בריאות העין   ומסירה רוב הרמעות אשר יז יזלו מן העין קח אגטרטוני ותשיה אותו
אחר ועטריכ לילות במי מטר או בבים אשר יוס מן הנוף ואחר קח ממנו שנים עשר זולט בדקמיא שננת זוזים תותיא ואקליביא בא׳ שנים עשר זוז פולט קטנ קטנות בלתי נקובות שני זוזים בונק שני דאנקים בם בבמורא דאנק זעפראן ושרנאג זה יודק כל אחד לבדו ואת יחובר האגטרטוני והברקשיתא והאקליביא ותותיא ומירלש שחוקות היטב כל יום בבים פעמים רבות עד שיתנגבו מימיו ואחר קח סאורנג העפראן ותשימם עם עמו בנבעתם ותשחקם היטב ואחר תשחק עקרים כבך ו ובכפוריא ואחר הגיעיה בבלי זכוכית ויכחול בו בקר ו וערב ובעת הבריאה כי זה כחזק הראות הרלוס וישמר אותו

סב אבן כוצין כברק בחזק סראג נחשת שרוף בא ח׳ זוזים אלואין סקוטרין ז וכורק ארמיני צגר ופלפל לבן וארוך
ובשר קולוקנטידא ועפראן ואמיאוש בא חצי זוז ויש וישחק ויעשה

המאמר השלושי

סג באזן באב האזן ושחוניה ומתולת ובכבדותה   רפואת
אריסטוטלים ודזכרת בשע
העין החוטה ומועילה בן האזן אשר יזול כבנה הנוגא

סד רפואה מועילה לכל באבי האזן וחש והשחינים   הערובתה בורא פם
משקל לבונה שלשה משקלים זעפראן ד׳ משקלים כחי כחיטת פפאויר שני משקלים מי ורד שני משקלים שקד קלוף עשרים בבמטר ישחק זה בלו והלש בחומץ ויוקף עינות ואם יצטרך אליו יבורים אם יהיה באזן האף באב חזק בשמן ורד ויוטף באזן ואם יהיה בה כובד בשבע י
יבורים בחומץ ויוטף

סה תאר רפואה שספר אותה גליגוס יוקח בירא ד׳ משקלים לבונה נ׳ משקלים וב ובנוסח אחר זעפראן ג׳ משקלים גיטרי
נ׳ משקלים סחוטת פפאביר ג משקלים שקדים ל׳ בבמטר בו ורדים שני משקל חומץ טוב שעור שיספיק

סו רפואת האזן ברפואת גל גם כאשם המועיל לבורסות ולכאבים והחזקים דבועים והי והיא גלבנום שני משקלים וארציני כני
משקלים בורא ח משקלים ועפראן שמנה משקלים לבנ לבונה ד משקלים ניטרי יג משקלים חומץ די מפשר עד שיהיה בעובי הרבש

סו רפואה אחרת לבורסת האזן ותבת לא ות
הליחה הנגוכה באזן ובאבי הא
האזן השנים תערובתו יוקח לכ פ
פולים כ צרים הנאכלים ואלום תיכני ופלפל לבן ונים
ניטרי והעפראן ואופי וקליפת רמון ובורא ולבונה וא
ואטפיק נרדי כא שני משקלים קשטור משקל חומץ ור
ורבש די שיולש בו הרפואה וקצת אנשים ישימו בו מן
הרבש ששה משקלים

סח רפואה אחרת כרפואת ב׳ רוטנאש זעפ
זעפראן בורא ואשפים כא חצי משקל ק
קשטור שלים משקל אלום תימני משקל
אלום ענול משקל אם יהיה באזן הלוחה ותרפאם ברפ
ברפואה הזאת עם בשול משולש ואם יש ה בו כאב חז
חזק בו תרפאהו בשמן ורד ואם יולד בו תולעת תערבב
ברפואה הזאת אליבורוס לבן שני משקלים

סט רפואת האזן אשר יזול כבכה בונלא פט
פטוטרו רמון וקליפתו ואדים. ולוניאה
ענורה וקלקטאר וויטריאולא ועפצים ו
ותובאל כא משקל בורא ולבונה ופלפל בוסי ואלואין
ואלום תיבני כא חצי משקל ישחק בחומץ ויעשה ענ
ענות ויעשה בו

ע רפואת אנכבקטום ובלשון אגשיקאטים לכ
לכאב הקשה החזק זעפראן שתי אוקיות וק
וקצת האנשים ישיכו בו אוקיא בורא וצל
ארמוניאק ואלום תיבני וארמוניאק כא חצי אוקיא שמ
שמרי שמן זית או שמרי שמן שושן שתי אוקיות ישחק
ביין רחוק או ביין טלא שעור שיהיה בו כעובי הרבש וי
ויעשה

עא רפואה לכובד השמע והכבדה והצלצו
אשר יהיה באזן אליבורום שחור וקשט
וקשטור חצי משקל ניטרי רובע משקל
יעורב ויעשה ולא תשכח כי זה רפואה מצוחת

עב רפואה אחרת יאמר לה אל חלבורי וב
ובלשון אל גילאראו לעלות הישנות ם
בעלות האזן אליבורום לבן בורא ולבונה וזעפראן קש
קשטור ואופי כא ד׳ משקל קלקנד ז משקל פלפל שני מ
משקלים ישחק הבורא והאופי והקשטור הלבונה בחומץ
שיבושל בו קליפת רמון עד שיבוח ואחר ישום עליו אל
אליבורום והעפראן ופלפל וקלקנד שחוקים וישחק הכל
הדק היטב וכשישן ישים עליו מן היין המבושל שעור ש
שיהיה בו בעובי הרבש הרקיק ואם יצטרך אליו יעשה
פרשר ויוטף באזן וזה שפואה נפלאת

עג תאר רפוא לכל כאבי האזן וכל הנחוני
המחודשים בהם בורא ולבונה ג׳ משקלים
וקצת אנשים ישם בהם ז משקלים ניש
ניטרי נ׳ משקלים זעפראן ארבעה משקלים וקצת אנשי
ישיכו בו משקל אחד כחישת פאביר שני משקלים ש
שקד קלוף ב׳ במספר ישחק זה כלו ויולש בחומץ ויעשה
בכנו ענגות ואם יצטרך אליו יבורם ואם יהיה באזן כ
כאב חזק או בשמן ורד ויוטף ואם יהיה בו גובר השמע

עד יבורים בחומץ ויוטף
תאר סיג ברזל והיא רפואה חזקה יוקח
סיג ברזל וירוצץ וירותח בחומץ וישים
על מחבת ויתנגב ואחר ישום שנית וש
ושלישית שם יעשה כן ז פעמים ואחר יבושל בחומץ ח
חזק בשול חזק עד שיטוב כדבש וירצבע ויוטף באזן אם
יצטרך אליו

עה שחיני האזן מעשה בורטוטום ובלשון כר
כרוטש והיא רפואה עוקרת כל תוספת צ
צומח בגוף תערובתו יוקח ויט
ויטריאולא שרופה וקלקטר שרוף וקלימיא שרופה ור
ויטריאולא אדומה וקליפת הנחושת הגשרת בקרנם ח
חלקים שוים וישחק וירפא בה שחנים יבשים
וראוי שיבשה אותו התוספת קודם שהר פאהו בה ביום
אחד ואחר תרפא בו בבקר אחר שיאבל העלול מאכלו
ואם תרפא בו נאצור באף תרשה קודם ורפואה בתוך
האף פיקרא או אפר אי׳ ד׳ סגות בורא

המאמר הרביעי

בשנים

עו רפואה מועילה לכאבים הקשים ו חזקים
ולאכול השנים ומועיל גם כן העלות
תערובתו יוקח אופי שני משקלים מורא כבותו דבש כ
כבותו פלפל לבן משקל גלבנום כמוהו יולש בתירוש מ
מבושל כרוש שיספיק וידוק יחדו ילקח זה כשיאף וירט
וירשה בו עם השנים וינוח מבנו אל המקום המתאכל

עח רפואה ותואר אנדרומאכוש לכל כאב
השנים ולכל העלות המיוחדות בהם ול
ולמתולעת יוקח פלפל ופליטרי ותלב ע
עיסטאל ומי ורדים כא חלק וישחק ויולש באנצורק ו
וינוח במקום המתאכל

עט רפואה מועילה מרפיעת השנים יקח כש
בשר קירוקונטירא חלק ואלואין חלק ו
וירותח בקדרת אבן שיש או כף ברזל ר
רהיותו חזקה בשמן וחומץ יין ואחר יקרב ויושף בבנו
בשנים אשר נוטה לם . לעת הבואבת כפה אחר כפה א

פ בריה למתולעת תבוין אל המתולעת אשר לא
תועיל בה הרפואה החזקה המרפיקה וקח לל
שמן שעור אוקיא ומן מי מגורנא או כנורנ
יבשה ושיקוטא מא זה וחצי ידוק היטב ואחר יושם ב
בשמן ואחר יטרין אל שני מחטים שידבר בהם עם הנ
הנקב בהם ואחר יפתח פי העלול או יקויין אל המתולע
אשר תרצה לכוותה ואם יהיה בה נקב שים עליו אבוב
שצופרת ברזל או נוצה או קנה ותשבול אחר המחטים
באותו השמן ואחר תכניסהו באבוב ותניחהו על הם
המתולעת ואם תרצה תקח אחרת ותעשה זה ששה פעמי
במספר כי באבה ושקוש ויצא מן המתולעת ריחה

פא בראה השנים שנזן לשנים וספרו ריב
דיפוקריטרש בספרו יקח קרן איל שרוף

רובע משקל עשר ליטראות אבליסיט שתי אוקיות אר
ארבוניאק אפופונק דבילה תמרים רחיבה גדולה ליט
ליטרא מצטיקו ליטרין או יותר מעט אשקננט לבן כו
כבוהו פלפל לבן אוקיא סראנ שתי אוקי׳ כראנ שתי | א
אוקיות יודק הכל

פב רפואה הנקראת טוסיגאן ובלשון שור
שורטלין מועילה מבורסת הלסתות ור
ורפיונם ומנקה השנים תערובתה ק
קליפת רמון שתי אוקיות עיוק ובלושטיאס וסובאק מ
מא אוקיא אלום ועפצים מא אוקיא והדוקם ותשחקם ו
ואחר תקח באצבעך ותחפש בו במקום הכאב ואחר קח ח
חתכת בגד פשתן ותניחהו עליו

פג שנן מנקה השנים ומהדק הלסתות ומט
ומשיב ריח הפה יוקח מלח אנדריאני ו
ויודק וילוש בדבש ויקטר בקרטם ויוש
ויושם בניחלים עד שישוב
בגחלת ואחר יוסר מעל האש וירטה בקטראן ו
ובוחות טובים או מי טמן ויעזב עד שיתקרר ויודק ויו
ויוקח עליו חלק ובן קצף הים וישים עם זה דרציני חל
חלק בורא חלק ואפר נשקיאבי וסיפרי חלק ופרח איש
אישקננט מא חצי חלק ומפתיחות ליגנא אלואן חצי ח
חלק וסוכרי ג׳ חלקים כפורא עשרה חלקים ויודק ויע
ויעורב וילקח שנן בכל בקר

פד רפואה מחזקת השנים והמתולעות אם יה
יהיה בהם חולשה יוקח דונג ודבש מא ש
שני חלקים ימס בשמן במים חמים ויעו
ויעורב עמו בן חשמן חלק ויושם בגדר האספלנית ויד
ויהיה לבעל הכאב ללעוס ואם ראית הרפואה יבשה ת
תערב עמה דבר בן שמן ומצטיק גב׳ אם יעשה בזה הב
תבלית בעצה

פה אחרת מנקה מחזקת השנים והלסתות יו
יוקח קרן איל שרוף עשרה זוזים עליו כים
כיפריש שרוף ה׳ זוזים בורא חלק לך כלתי שרוף ת ׳ זו
זוזים שרש טינטאורה עשרה זוזים קפילי ונריש שרוף
מא חמשה זוזים ורדים בוסרים מגפטרות הם ושב
ושבולת נרד מא חמשה זוזים ידק ויני
ויגופה בבשר ויעשת

המאמר החמישי

בפה והגרון והגוף העליון אמר גליונוס דנה אמרו רבי׳
בי עופות הדרורים כשהם אפרוחים בקנם בין לחים כי
בין יבשים דקה טריה תהיה או מלוח או יבש הנקים ה
ה׳ הנקים ויעורב לזקנים או לנערים בשרש לולי
בלהאה וכשני שקדים הנקראים חטים

פו רפואה תאות להאה הגרגית הנפוחת
תערובתה פלפל לבן משקל בורא משקל א
ארום תבני סני משקלים עפצים אחרים

שני משקלים ישחק ויעשת

פז לחות והחזה יוקח גלבנום ואצטורק ליק
ליקידא מא ב׳ אוקיות שרש לולי יבש ואו
ואופי רובע חלק וישחק הראוי להשחק מ
מהם ויעורב עם אצטורק וגלבנום ודבר מן הדבש כו
כוסר קנמו וילקק כהם

פח בשעול רפואה גרונית זכר גליונוס שה
שהוא היה מרפא בה תערובת לבונה מ
משקל ובנוסח אחר ד משקלים בורא מ
משקל ובנוסח אחר ד משקלים זעפראן משקל ובנוסח
אחר ד משקלים אשקיטלא ב משקלים יין מתוק נ הינ׳
יבושל האשקיטלא ביין עד שיתעבה היין ואחר ישליך
האשקיטלא ויטמו שאר המכנים על היין

פט רפואה גרונית מיוחסת אל טרלוטטים
זכר גליונוס שהיה מרפא בה מי שהיה בו
צחין בריאה והיא רפואה מועילה מאד
אשפיק נרדי ג׳ משקלים אשקננט שני משקלים קשיא
ליגניאה שמנה משקלים דארציני עשרה משקלים דמג
לבונה בורא ד משקלים קושט ד משקלים
ערוב מראנ ד משקלים טין ליטריציאה ג׳ מש
משקלים טחיפת יברוח ח משקלים מצטיק ג משקלים
וחוברו המכנים האלו ואחר יוקחו ויבושלו במי הדבש
או ביין מתוק ויוקח מכרנא כמרנא ויושם עליה מנ
מנרנרי צינובר גדולים שחוקים עשרים גרגרים בבלי
שיערב עמם דבר מעלהם ואחר ישוקה אחריו מן ארג
איארג ליקוחים מאלואן שעור כלעקא ביום אחד במי׳
וירפא ברפואה הזאת מי שיהיה בו עלה בקנה הריאה ש
שלשים יום ויצוה העליל שיניע ואחר תרניעהו ימים ו
ותרפאהו ברפואה הזאת עם רפואה מן הרפואות אשר
תשקיט הכאבים ואם יהיה הגלת הלועה חזקה הערב ע
עם הרפואה הזאת אופי וקסטור

צ אחרת מרפואות גליונוס מועילה מקלות קני
הריאה ושחיני הריאה ורקקת הדם והבות
והמצלא והליחה היורדת אל התוה ומי שיק
שיקשה רקיקתו והיא רפואה חזקה מאד שרוף האלהר
ד משקלים זעפראן ד משקלים לבונה כמוהו בורא כמו
כמוהו דארציני כמוהו אמומי ג משקלים נרגרי צינובר
גדולים ד משקלים שרש לולי רקליציאה קלופה כמוהו
אטפיק בנעני שני משקלים וחצי קשיא לגינאה מא ס
סחוטה ב משקלים דרגנאן שני משקלים בשר תמרים
בנעניים שלשה משקלים טין ראמם אשר יאמר לו הבו
הבוב ד משקלים גלבנום ק׳ ונקי משקל קושט ו׳ משק
משקלים ומצאנו בנוסח אחר משקל דבש טוב ד׳ קש
קטולים יבושל הדבש ושרף האלה בבלי כפול וכשי
וכשיניע לגדר העובי אז תערב עמו הגלבנום ותבשלהו
עד שיטוב לגדר שאם יוטף ממנו טפה לא תתפשט ואו
ואחר תקררהו ותשים עליו המכנים השחוקים ותעשה
אותו אם ימוק בן בי הברוב הטרי ותשליך עצם השפר׳
ועשית המרושה מועיל בזה מאד

צא נרתרים ויונחו תחת הלשון ומועילים מ
בנחירות קנה הריאה ומפסיק הקול ושא
ושאר עלות הקנה תערובתם דרגנאן גו
גומא ארביקא מא נ משקלים מירא ולבונה מא משקל ג
וחצי זעפראן משקל מין ליקריצא חצי משקל בשר של
פרש תמרים יין מתוק שעור מספיק יולש בו ויונח תחת
הלשון בן הרפואה הזאת שעור פול ויוקדם לפי העלול
בה שיתקן בה שיווב עליו

צב נאסף כלום מחיקה לפי שים בו שעול
יוקח זרע פשתן קלוי ומתוק וצמוקים
בשריים מנוקים מא הן נרגרי צינובר
גדולים קלוים ולוזים קלוצים מא קושטו פלפל לב סת
שתי אוקיות זעפראן אוקיא ד בה טוב ארבעה משקלים
יודק וישחק ויבושל זרע פשתן ודבש עד שיתעבה ואחר
יושם עליו שאר הסמנים ויתערבם והערבם ויוקח מהם
שעור מספיק

צג רפואת המחן ובלשין אולואום דורינם
מועילה בן השעול והוא רפואה טובה זב
גליטם שהוא היה מרפא בה אותי י מש
משקלים זרע חזרת כ משקלים קטמור יח משקלים רו
רורא נניית יבשה יד משקלים זרע פשתן יו משקל זרע
אפופונק לו משקל מירא יד משקל זעפראן ז משקל יול
יולש בדבש מוסר קצפו וישתה מבנו שעור פול וראוי
שישקה לפי שיהיה בו קרחת עם מים ומי שלא יהיה ב
בו קרחת עם יין וזה בערב

צד נרגרי השעול אצטורק מירא ואופי מא
ד משקל שמן גלשמי חעפראן מא ב מ
משקל ישחק יחד ויולש ויעשה

צה רפואה מועילה לכל שעול ולכל ליחה מ
מרגחלים המגיבים ותואר אלקדם וב
ובלשין אבולוקש סראפין והנקטר ומירא ואפופונק ופ
ופלפל לבן מא כ משקלים נרגרי לבר מנוקים ד משק
משקלים ישחק ויולש במים

צו רפואה לרקיקת הדם ותאר אנדרוכמם אק
אקסיא ד משקלים ורד יבש ח משקלים מי
נרגרי רמון ח משקלים
מירא שני משקלים דרגנאן משקל יולש ב
במים ויעשה משקל כל עוגה משקל וישרה במי מטר

צז רפואה אחרת מועילה לשעול בבני השע
השעול והפסק הקול תערובתה יוקח פפא
פפאביר והוא פ: ביר השרים בקלי פתו מאת
ותכסים במספר כרמם הדרי שלשה ליטרין ויקטין נקי ו
ודיוברכרי וורד יבש ושרש רקליצאה ובלושראש מ
מא שלשה אוקיות דארצינישני וזוים אשפיק וזו וחצי י
ירייצר אלו הרפואות ויטרה במי מטר ה ימים ויעזב ב
ימים ויבושל על אש רבה עד שישאר בן המים שלי
שלישיתו ואחר ימחש ויסונן ויושם שמריו ואחר ישחק
בגומא ארביקא ודרגנאן מא ליט מירא חצי משקל ורבין
רקליציאה לימרא מצטיק והעפראן מא מהם זוז יבחק

הבל הדיק היטב וישוקה מזה הטים על ששלישיתו בלו ו
ואחר יוצק קלי כד לימרא יין מבושל ויבושל באש רב
עד שיתקרש ויוצגע בכלי זכוכית וירפא בו מיני השעו

צח לקיקת הצינובר מועילת למי שיתחזק ע
עליו השעול ומשיתעורר עליהם ישלש
מנלא ומותרת תערובתה זרע פשתן
קלוי ושקר מתוק מנוקה ונרגרי צינובר וגומא ארביקא
ודרגנאן מא ד משקל תמר הירוק עשרה במספר יודק
הסמנים והתמרים ויוצק עליהם מדבש ושומן החלב די
מספקו וישחק עד שישוב כדבש העב השתיה ממנו כשע
כשעור עגין בקר וערב

צט לקיקה עשויה בערך אל אנבט מועילה
בנחירות הגרון והפסק הקול ורקיקת ה
הדם והלבנה ופתיחות הסתיבות תאר
תערובתה יוקח זרע פשתן קלוי צמוקים מנוקים מא לי
ליטרא נרגרי צינובר ושקר מתוק ושקר כר מא ו אוקי
ואירסא רומית וערך אל אנבט ועקרך ליקריציאה וגומ
וגומא ארביקא מא ד אוקיות פלפל לבן ונרגרי פשתן ו
ואריסטולוני ולב קטה חטים ואמיאוש וחרף והאנים
מא אוקיא מירא וזעפראן פשתן מא חצי אוקיא יודק ה
הכל היטב ויולש בדבש או ביין הנקרא שלא מבושל וי
וילוק אותו בבקר ובערב בעצם אחד ויניחהו תחת לשו
לשונו אם שישן

ק רפואה מועילה בן השעול וחזק יוכש הח
החזות יוקח שקר מתוק ושקר כר וזרע פשתן
קלוי ונרגרי צינובר מא ב זוזים ואנים ודל
ודרגנן וגומא ארביקא מא ב זוזים מין רקליציאה או ש
שרשה עז סוכרי ופניד מא ב זוזים ותדיקהו ותשחקיא
והלשתו במי שומר לח והקטיכהו נרגרים ויושם תחת
הלשון ובשתרצה לישן אחת או שתים

קא לקיקה לשעול אם יהיה ממנוס קר ורב
ודבק דארציני וזרע שומר מא ה זוזים
קשטש עשרים עז אנאריק ח זוזים יודק
האצטורק בדבש וישרה הלבונה והגומא והקשטש ביין
מבושל עב וידוק השאר ויולש בדבש האצטורק והשית
והשתיה ממנו

קב רקיקת הדם עוגת חברים רופא קוה מא
מאנשי בבל מועילים לרקיקת הדם וב
ובעלי שחיני הריאה ובעלי הבתולא הם
המתקבצת בחזה ובעלי העלות אשר הם מבני הליחות
הנגלות תערובתם זרע נשקאבי וקליפת יברוח מא ת
ה משקלים לבונה זכה ואופי ואצטורק נקובת איל מא
עשרה משקלים מצטיק עשרים משקל שרש רקליציא
והעפראן מא עשרים משקל זרע שולי כר משקל מים ע
ערבים שלשה הינים יעורב ויעשה

קג עוגות נקראות קיק מועילות לבעלי רק
רקיקת הדם ובעלי השלשול והשונים ב
במעים ומי שירד אל האצם:מבא ליתת

ין רבוני וקוץ מצרי ורבון כרבי וחשית תאנים וס ובחינת אקביא סא ו משקלים ליציאום וריוברברי וא ואופי בא ד משקלים מירא ב משקלים יודק וישב ויול ויולש בבים שבושלו בהם נרגרי ארבוניאק או בבים קרים ויעשה

קד מעט ביוחס אל ארסטוטבים והיא רפו רפואה במפלגת הועיל לבעלי רקיקת ה דרם והשעול ולמי שיש בו שחין

בריאהו ולמי שיש בחזהו בולא בקובצת והקרע הבחודש בעצלים ופליטת האצטומכא המאכלי ול לנובע והנחיים בבעים ועלוה הבקה ובחנק הרחם והקדחות אשר יבואו בעונות שיטוקה בהם קודם הת דהקף בשעה בועילות ברוע המת והרזון וגם בנים הם הבביתים ועקיצת הרמשים בעלי הארס תערובתם דארציני קושט ונלבנום וקשטור ואופי ופלפל שחור ו ופלפל ארוך בא אוקיא דבש היין יודקו הסמים ויונפו וי ויבושל באש עם הדבש עד שיבשו ויסנן ויושבו עליו ש שאר הסמנים ויוצנע בבלי זכוכית או בכסף וישתה בם בבנו שיעור פול עם הדבש ויוסף עליו במשנן חל של שלשה טפות

קה בשקה ביוחס אל בריקלס מועיל בקרגר הנשיכות והיא רפואה בצלחת צבוקים בנוקים קב אחד והוא חלק ופיגינר ג ר רחון כמוהם וכי כשר היין אחד יבשל עד שיבולת ויסנ ויסננו שמין וישימנו וישתה כבנו פעמים רצופים

קו רפואה הועיל ברקיקת הדם המגולא ת ו' בוחרים הנוזלים אל החזה יקח נרגרי נושקיאמי לבן וקליפת שרש יברוח יין ת הנקרא טלא המוב ולבונה לבונה ודבני ואוסי ונרטרי צ ציטבר ומפריש בא שלשים זוז ישרה האסמום לילה בעים ואחר יבחש ויקח בימיו וישחקו שאר הסמנים ת הדק היטב ויקרבו קצתם בקצתם ויעשה עונות כל אחד חצי זוז וינגב בצל וישתה בעת השינה עונה בבים פרש פושרים

קז רפואה תועיל ברקיקת הדם אופי זוז וא דארציני וקשטור שני זוזים פלפל שחור וארוך ונירא בא זוז זעפראן זוז וחצי ק קקאברי חצי זוז בלושיאש נוכא אגים בא זוז ישחק ו ויולש בפחיטות קשב הנקרא אזני הגדי ויעשה עונות כל עונה חצי זוז וישתה בעת השינה עונה בבים קרים

קח רפואה תועיל ברקיקת הדם יקח אופי זוז דארציני וקשטור שני זוזים ופלפל שחור וארוך ונירא בא זוז וזעפראן זוז וחצי קקברי חצי זוז בלושיאש נוכא אגים בא זוז ישחק ויולש בפחיטת עשב הנקרא אזני הגדי ויע ויעשה עונות חצי זוז וישתה בעת השינה עונה בבים ק קרים

קט רפואה תועיל ברקיקת הדם יוקח אופי זוז דרציני זוז וקשטור וס

ופלפל שחור וארוך ונירא בא זוז [illegible] וזעפראן שני זוזים וחצי קקברי חצי זוז בלושיאש תוכי רנובא ואגים בא זוז ישחק ויולש בפחיטת אזני הגדי ויעשה עונות כל עונה חצי זוז וינגב בצל והשתיה בבנו עונה בבים פושרים

קי עונות אחרות קקברי ואלבות בא ג זוזים אקאקיא וסחיטת זקן התיש בא ב זוזים בלושיאש ב זוזים זרע עשב אזן הרה ז זוזים פפאבר לבן ושחור ורדים אספודי בא ג זוזים קרן איל שרוף ב זוזים וחצי ריאוברברי זוז וחצי ודע שרוף ב זוזים שין ד זוזים יעשה עונות במשקל דינר

קיב עונות אחרות לרקיקת הדם אם תהיה בליחות רצין העורקים יוקח קליפת ל לבונה ולבונה בא ה זוזים קלקיס ד זוזים שרשי אשקננט ז זוזים ריוברברי ובצטיק בא שבעה זוזים יודק ויגופה בבשול עפצים ויעשה עונות במשקל

קיג קפיאת הדם בחזה רפואה תועיל בה פיגינרינ מבושל ב זוזים נירא ג זוזים אגים ורדים בא ב זוזים עצי רקליצי ופלפל ובולה בא זוז יודק ויגופה ויולש בבים קרים ו ויעשה עונות בכל עונה זוז וינגב בצל וישתה בבנו עו עונה בבי השרשים משרשי שומר ושרש כרפס מבושל שעור סבירא ותשחק העונה ותכרסם בו וישתהו וזאת ר רפואה טובה מבישה הדם הנקפא ומוציאתו ובנקה בע בקטני

קיד החרהור הוא שפי ושחוני הריאה ובו ומועיל בן הפחין בחזה ובריאה וכג ומבריאם ומדביקם יקח בלושיאש ו ורדים יבשים בא ד זוזים דם התנין ולב חשים ולבונה ב בא ב זוזים נומא ארביקא ודרגאן ובצטיק בא ג זוזים יודק ויגופה ויולש בעסים חבושים או בעסים הדס ויע ויעשה עונות כל עונה במשקל וינגב בצל רפואה

קטו הרפואות הלפיות כלל ובר המועילות ל ללב בעט יבא בה שיקוטא מועיל יק יקח זרע שיקוטא וקנה ובמצרא וקס וקסטור וזרע נופקן אבי ואריסטולוגיאה ושפרי ומיקא קנה ופליטרי ופלפל ואגב קלוקנסידא ואספיק וזרע כרפס וזרע רודר וברואי ואופי וזעפראן ואגוז בונסך וקסיא ליגניאה וקשטם בא חצי זוז סנאפין ואפיופונק ב בא ד זוזים סוכרי זוז דבש שיעור הצורך רחוקים זוז וה ולחלושים חצי זוז

קטז אחר מועיל ברפיקת הלב החמור והבפיה יוקח אשטק גוד ודאר דארציני וגבר דרונגי בא שני זוזים זר זרע שבת זוז וחצי יודקו הסמנים ויעורבו וישרה בזה זוז באוקיא יין שישרה בו רשון השנה וישתה ממנו בכל חדש שלשה ימים

ויסיר כל נפח ויועיל מן הרפיון ובעלות הרוח ומטו השתן ו׳ זו רפואה נפלאה לבעלי הכבד הע״ול ולמי ש יש בו כאב הכליות וכביד הגרות אלואין מאה משקלי בצטיק זה ועפראן מא אוקיא ידוק וינופה ויסטר יבש ג ויעשה ואם ישאר בבנו כי שהיה עד ד רע עם כס ם מסק׳ במים קרים ומי שיקיא ברוח או שישפך אל הצט אצטומכ״ו ליחה אז ישקה חצי מבבו כי שיהיה בו ומי שיהיה בו בורסה בקצת אבריו הנגימים אז יועילהו א אם ישתה מבנו בבי הדבש ומי שירצה להכביר השתן או הגדלת ישקה במי סוכר מודק ומורחה ונבסכן

קיז

החברשות לאוארכנם ובלטין פר פולוארכיש מועיל מן העלות הפנים הפנימיות לקח ספרי קרדבוני אבק לבונה דונג מא בנה וחצי שמן אל חנא סעור כבפיק ר הנקרא דיוכדר ארקא ודלי יהודי בנה

קיח

רפואה יאמר לה דידארסא ובלטין דיאאיראוש תועיל בהפסד מזג האצ האצט מבא וקטוץ המים וברכבת ה הכטן איריאוש ארבעה ועשרי׳ זה זנגביל ואנגראן מא יב׳ זוזים אבזארש וזרע כרפס מא ח׳ זוזים אנים ומצטיק וזרע סוכר מא ד זוזים ידוק ויולש בדבש השתיה כעפין בבים

קיט

כוקות קרואי מועיל מכאב ראצטוכב׳ והפתיכה יהיה בה ובכבד ומעוט העכול קרואי ואניסיאוש וזרע כרפס וזנגביל וצ וצמוקים וספליוס וזרע פיסמנא מא ג׳ זוזים אקר כר מנוסים בקליפותיו ו זוזים ידוק ויולש בדבש השתיה ב כמו נבק בבים פרטרים

קכ

מרקחת גלנגאר מועיל מחזק קור האצ האצטו והכבד ובעכול המאכל ומתקן ה האצטו ומגרש הרוח ת תערובתה ג גלנגאר נרופלי פלפל לבן מא ב׳ זוזים הא׳ל ודארציני וג וגרמסך מא ג׳ זוזים פלפל ארוך ו זוזים זנגביל ח זוזים זרע כרפס ואנים וכמון וכרואי ומל שפר מא זוז פ אגיד וסוכרי שלשה כפלים מהרפואה ידוק ויעורב השתיה א ארבעה זוזים

קכא

התאוה בקות בבטל תאות השן אר איארג ו׳ זוזים מירבולנש שחורים בליריקש ואמליקש מא ג׳ זוזים אגון סנדל ה׳ זוזים יולש בדבש סוכר קצפו וישתה מבנו ג׳ זו זוזים בבים שיבושל בהם מצטיק ואנים וכינכא ואיש ואיסקוריאה בבשל

קכב

דקיא וחמץ ודקיא מסקה מבטל קיא הלבנה בכון ד׳ זוזים מצטיק ג׳ זוזים גרגרי בכון י׳ זוזים כינמא ותאבם מ מא ח׳ זוזי׳ מאכת יבשל בשרשה דיסרין ג׳ יב׳ עד ש שאר ליטרא ויתנן ויושם עליו כף זה וישתה מבנו בבקר וב ובערב

המאמר הששי

בתל׳ התחתון חולשת האצטומכא

קכג

שמן מועיל מרפיון האצטומכא וחולש וחולשתה תערובתה מצטיק אלואן ום ומחית אגסנתין אופי שמן גרדין או ש שמן חבושים שעור המספיק יעורב וימשח בו בצמר רך ואם תרצה שתוסיף הרפואה הזאת חלק ושהברס כו״לא לאדנים חלק ואצטורק ואם תרצה לעשותו מחוק תום הוסף בו מבחוצת מוסר או כחיצות אופוקישטידוס

קכד

רפואה להולשת האצטומכא ורוע העכ העכול מידבוליש קבולש יורתחו במי ח חבושים ארבעה זוזים מירבולנש ברב ברבומיים ואמליקי ובמין שרוי בחומץ קלוי ומפרי ום ומצטיק מא ב׳ זוזים אנים זרע כרפס שרוי בחומץ מא ז זוז לוקא אלואן ולק מא זוז וחצי כינטא ג׳ זוזים פס פטרסלים זוז וחצי ורד אדום ד׳ זוזים גרגרי בכון ת׳ זוזים סובאק ד׳ זוזים קנילא וקליפת לבונה ואספיק מא מא זוז

קכה

רפואה תחזק האצטו מי אלואן ומי ורד ומי תפוח ומי הלש מא חלק צנדל אדו׳ ולבן וורד ועפראן וכפורא ולאדנוס ובל׳שמאש וראבך וליקא אלואן ולכך מא חצי חלק

קכו

תחבושת לטורחת האצטומכא הקשה א אפסנתין ואספיק וקסיא ליקוריאה מא ס שבעה זוזים אלואן ואצטורק ליקידא מא זוז זעפראן ב׳ זוזים ליגנא אלואן ותרגריו וכירא מ מא זוז מצטיק ועפראן מא ב זוזים שמן נרדין כשעור הצורך

קכז

לבעלי האצטומכא איארג מיוחסים אל אביסטריס ובלטין איגט פורוש כרע מועילים לבעלי האצטומכא הע׳לולה א אלואן ארבעה שקלים מצטיק שני משקלים אסארי ח חצי אוקיא וורד יבש ופרח אשקננט ומירא וקשיא לי ליקוריאה מא חצי אוקיא יעשה כמו ב כמו שיעשה דיארג

קכח

עגולות יאבד להם עגולות אבארגס וב ובלטין אבירונים מועילים מההפכות האצטומכא והאוליאוש והרש ומבל נפח ומההתלהבות ויאוהו לבי שיקיא מאבלו והגלות הפנימיות תערובתם זרע כרפס ששה משקלים אנים ו׳ משקלים אפסנת׳ן אר ארבעה משקלים איפי שני משקלים קסטור כמוהו יול יולש בבים ויעשה עגולות וישתה המתיה המות משקל ב כיין מזג

קכט

איארג מיוחסים אל מאמי הון ובל׳ט ובלטין מיגיסון מועילים מהתהפכות ה האצטומכא ולמי שימצא התלהבות וי

קל רפואה לפוקית בופלאת דנואה וחזקה יין כגב ר״ידגי ב׳ דישרין ונבתהו ובש בוסר קנפו ויבשל עד שיחרתה ויב״ת כבנו הש אשתות ואחר תורידהו בעל הגש ודטש בי קושט ומצ ומבצטיק בא ד זוזים אספגתין ד׳ זוזים אשקינגט ואשצ׳ ובריאג וקר נרד האלואין ואנאריק וזעפראן בא ב׳ זוזים אשארי והינגא אלואין הנדי וקטיא ליגנא בא ד׳ זוזים ישחק והשתיה פלעקא

קל״א בורסות הכבד אספלנית באגוז אם אספרים בתעולה בן הבורסא הכת המתחדשת בן הבורסא או אולתה

תערובתה יוקח אגוז אספראם ד׳ זוזים ליגנא אלואין רז רזעפראן ונרדני לבר וקלוכו ארומאטיק ובירא וביד ב בא ג׳ זוזים דונג ד ז דים, חדו״ס והשתקם ותלושם ים ריכם הדונג כשעור ה בבאיק כשבן לידלי ושבן זראקי ג׳ זו זוזים

קלב קרצי הכבד מעון לקח בכבד הזאב מועיל לעאבי הכבד והטחול ותרצ והא: טיבבא יהרוהות ודיטגשריא רטעיל כיסן ולאותם סי רקפי דם תערובתו זעפראן בי בירא אופי קסטור גשליאבי וקושט וקרדנונ׳ ופבירר גאספים ופוליקריאת וכבד הזאב והקרן הבין מן הע״ש עריף בא בשוה ויעשה אחר שטה הרשים הטתיה כור בזרעונים

קלג רוק הבנא יוקח שבן באזריון עשרה זוזים וישרה בליטרא מים יום ולילה ויושם בקדרה ויורתה באש רכה עד שישאר בן המים חצי ליטרא ויורד בעל האש ויסנן וי ישוב אל הקדרה ויוצק עליו שבן סקר מתוק רב רביע ליטרא ויורתה עד שיכלו המים וישאר השבן ויל ויל״תיו דמ:נים המנופים המרוצצים בשבן הזה והוא ביר; ולנס ברבומיים ובלריקש ואמליקש בא ד׳ זוזים ו וטלשים תמרים ופרונש שלשים ונוטבאש כבוהו קש קטיא פישטולא ליטרא צמוקים חצי ליטרא יתברו א אלו ויספגים לבר הקסיא פי״סטולא ויושם בקדרה נור בורצי ויושבו עליהם עשרה ליטרין מים ויבשל עד שי שישאר השלים ויסנן על הקסיאה פישטולא ו בורם וי ויסנן ויושב אל הקדרה ויושם עליו פניםכבנה ויבשל ע עד שיהיה לו עעם מעשר הדבש ויוצק עליו שבן סקר חצי ליטרא ו״רה עליו הסבינים המנופים הלחותים רי ויורתה עד שיתקרש ויורד בעל ה..ש ויושם בכלי זכוכ זכוכית הכת ה אבנו ששה זוזים

קלד אבק נשאף לבבד לקוח בחלב גבל גבלה או בבי החלב או בבי הירקות מחיכת פוליקריאה זוז וחצי רך שני זוזים ריוקרברי זוז וחצי פרח אשקינגט זוז זעפראן ע ג ז ..רצ ורע קושקוטי שני זוזים זרע קשואים אז וחצי אשקמוניאה ..ו: תשקיה כשקל

קלה לשוחני הדואה מצליחת בוז עק ברם ברגמם הקיא יוקח שבן או ום שני ליטרין יושם השמן ויצבק בכלי ה חרש ויונח על גחלים עד שיבנו ובשיבם תניח עליו מיד ותערבם יד״ד ותרבון בו כל עוד שיהיה חם על עוד זא זאב ותגביהו וישאר אם תעשה הרפואה הזאת ושיבנם העלול העקשה אותו לבחין ו׳ נוח והתהבושת עליו ולא ים רהו עד שיפו בעצבו וראו שיותך בה שיפרד בן ה הגוף ראשון

קלו אחרת ויבאר ענין הועלתה ובעלי ע עלת הטחול נימבה וראוי בשחובב שיצנע העלול בהנהגה הראויה ג ים תערובתה בירא ג׳ אוקיות אבק לבונה ג אוקיות חרדל א אלכנגדיני קרדבני בא ב אוקיות חומץ אסקילא שע שעור סיסאק יודקה חרדל והקרד בנא ויכתו ואבנם א אבק הלבונה והבירא והחקן עליהם ואחר יושח בו וצו הטחול וידחץ בעליו בברית ואחר יונח עליו התחבוש

קלז אחרת בוצצה ובלסן טיניטיבום הו חזקה והיא רזואה מצלחת ובו עלה ל למוקיחים הטוחלים ולבעלי העלות הנ הנושנות תערובתו רשנא בבוס״ת ארבעה ליטרין דונג שלשה ליטרין גפרית לא ימצאהו אש בישרא ריו ריוקרברי שלשה אוקיות שרשי קסואי חבור שלשה א אוקיות ששת אוקיות פליטרי ששה אוקיות חלב רחלב שלשה אוקיות חובן יין והציין אנטאבי חצי הין והר והרכיבו בקסם הת מין שבן שלשה קשולאות ויבוג המכשיר הזה

קלח אחרת בבה שיפעל פועל גכוין וב ובלסין אל אוד פוניטיבום פרשי יז יוקח מיטן נהרי יקרגן רגליו וא ארכובותיו וינגבהו ר שחקתו ויוקח בבנו במשקל ויקול עמו אופי ששית במשקל ויברכהו בבים כאחו והנה על עצבר אשר יוקח כבבי המיטן ויאותרו בעל העלה וחבם בקצת היתים במקום האוני שבן בלסמי ותשיגהו בפי ה העלה

קלט קושי הטחול אספלנית תועיל בקשי הטחול ובתיבה תערובתו יוקח קרדבוני והרדל ופריטרי ופניתרינ מכותל בבל אחד חלק יודק הרק היטב ותשחקהו עם חו וחבן ואחר יוצק עליו שבן ואחר יברח באותו השבן ה הטחול ויונקה בעליו בברתן ואחר יונח האספלנית

קמ פרק הבעים חומן מועיל בן הסח השיחיים אשר בבטן אשר יצא בבע בבעליו וקראוהו הרובי׳ דיסנטריא אז יוקח שובן בלוות עדים הין והבשלהו עם קמח . עדים קלי הנקרא בשח ואחר תקח בן מי הבנך נרשנת השבן שני עבריין ויקח בן ארגם ושל ושבן ורדים בבל אחר מכרגא ואקקיא שחוקה בבל אחד זוז ובוה בית ויערב הבל עד שיטוב אספלנית ויחזן בו או יקח בברנא בבי , של ארבובאק רגוב וחצי סברנא שבן ורדים ויחזק ב בו והשים בבאלי זרעונים בבים, שקדים ונרתרי הנין הבגנבם בתחהולות ותאבילם בן הפרות בתבשים

קמא

התרת הכמון אבק כויצל בן הש
ר.שלשול הקרוב תערובתם כלו
בלושטיאט ואלון יתרו כתוכין קל
קלויים וסמאק וגרגרי הדס וקיראט ושראטות מא סני
זוזים כמון ועפצים קלוים ופסולות רמון מתוק ופרי
סכרין ורמון מא זוז זרע אטשושא וגומא ושין וכחולות
זקן התיש וגרגרי צמר.ים קלוים וחרובין וטחנת האל
האילני האבצעית מא זוז וחצי

קמב

טרקית להפסיק השלשול הבוה מן
מקור ורוח זרע כרפס וקלומי ארז
ארומאטיק וסיפרי ואביאוש ועצי
בלסמי ולאדן וכאסיס מא ה זוזים קרדמונ וקן מא ד ז
זהים ורר עשרה זוזים אטנא ה זוזי אגים נ זוזי פלפל
לבן שני זוזים קרצה שלשה זוזים וחצי זעפראן ששה ז
זוזים כבפורא נ זוזים צפורן הבושם שלשה זוזים וחצ
וחצי שרש אסקיננט ארבעה זוזים קרדמוני שני זוזים
שנדיל ארבעה זוזים דוקו שלשה צוים דארציני שני זו
זוזים וחצי זנגביל נ זוזים גרגרי הדס שבעה,זוזים יולש
בעסיס תפוח קרוש ברפואה תיבשה ויולש וישוב דונה
לאנפלגית ויונח בעת עתי שעות עד תשעה שעית ואח
ואחר יכנס ויוודה בטרחן ההחבושת עליו וכשיתרפא
תכניסהו באמבטי ויוקדם אליו להאריך ולהתקבב באמ
באמבטי ויוצא בה שבו כן רבים עד שלא יכצאוהו חפין
הקיא והקריב אצלו בו חומץ ובמטשטרי סרברי ירקהו
והגיה הצר אשר התחבשית בו קשור מעט כעט נשיצ
בן הכר חי ותאכילהו דג כליח ותשקהו ביום הראשון ו
וביום השלישי וקצורו שיתגיע קודם זה התגעה שאם
שאפשר בה שתשים הבשמת תבונה ודגושת

קמג

משקה הפירות מפסיק השלשול ומש
ומסקים האדומה תערובתה חכרון ת
האתרג ורייברברי וריבאס מא אר
ארבעה ליטרין מים כמוהו יושרה יומים ויבשל עד שי
שיתבשל ויסנן ויבשל שנית וישם עליו סכרגא

קמד

הפ.ט הבעים והשחינים והנגעים ב
בבעים רפואה יאמר לה אל גרק וב
ובלטין קנגישונא כלומר המגרת מ
מועילה מנגעי הבעים אקסיא חמשה ועשרים משקל ק
קליפת רמון חמשה ושבעים עפצים חמשה ועשרים מ
משקל אחר חמ.ה ועשרים משקל זרע גושקיאמילבן נ
נו משקל שוניאום שחוק מאה וששים סובאק מנענע
שבעים משקלים וחצי לבונה חמשה ועשרים ישחק וי
ויחבר ביין ותור השתית השלשה מכנן משקל

קמה

רפואה שתויה בוחכת אל נפרס ובל
ובלטין לוקיאום תארשינשיש והיא
רפואה תועיל מכל ליחה יורדת ומכ
ומכל נפח תערובתו אגים וזרע כרפס מא
ננו משקלים זרע טוכר וזרע כבציה כרבריית וזרע אל
טרין והוא כן אל מאסליום מא ארבעה משקלים אנסי
וזרע גנטקיאכי מא משקל וחצי יגרש בבים ויעשה

קמו

חוקן והו עוסוס והוא חוקן אסאריו
ובלטין שיקוס והוא נאות והם נסח
נסהאות רבות לקרבונים יוקח בוסר
ענבים יבשה ששה משקלים אלום כבנור סיר שלא ים
ימצאהו כים קליפת נחשת מא ששה משקלים ורניך אד
אדום שלשה משקלים ורניך כרכומי שמנה משקלים קר
קר.. אם שריף חמשה משקלים יולשו ביין ובמבשקת גר
גרגרי הדס ויעשה עוגות כל עוגה שלשה או ארבעה מ
משקלים ויחקן בהם עם יין מזג במים שעור שני סגר
סאריאה ובקצת העתים יחקן בכי בסר ויועיל לבעלי ח
האצטומכא העלולה ולבעלי הרמד אם יחוק בהם הבא
תבאב ומבאב הרחמים אם ישתה במים שיורתח בהם ה
היין

קמז

עוגות הבשמים מועילים בן השל
השלשול ונגעי הבעים ונקראים עו
עוגות ומפטיאום ובלטין בירוטרס
והיא בהרפואות המצליחות ומפסיקות השלשול כסע
כמעתם תערובתם זעפראן ארבעה משקלים ש
שבולת נרד ואניסום מא ארבעה משקלים מירא שני
משקלים אלואין הנדי ושושת זקן התיש היציאום וג
חנדי וכחושת אכסיא ואגוזי ועפצים ודרנאן ופלפל לב
לבן מא שני משקלים יולש ביין ויעשה עוגות כל עוגה
חצי משקל

קמח

אבקנשאף להפסק הבעים מלבנה
בלוהה תריף קלוי עשרה זוזים שאה
שברם עשרה זוזים זרע ברוני חמ
חמשה זוזים אמידום קלוי כמוהו טמא קלויה שבעה זו
זוזים טין ארמיני תשעה זוזים האהוה שלשה זוזים

קמט

חוקן להפסיק הבעים בפני רפואת
מטלטלת שתויה יעשה חוקן בשום
משוסטכין ודם הנין והוא דוקן שלא יניח השח
השחין והארוכה ודו חק הדיתה תערובתה ערבים עש
עשרה זוזים גרגרי הדס וקליפת רמון ועוזרדין מא תש
תשעה זוזים הבושם בנוקם בגרגיריהם ושרש מא ט
טו זוזים עפצים חמשה זוזים יבשל באפס רכת מג ליש
ליטרין מים וד.אוקיות מי רמון אבנעי הסע ומי בוסר
ענבים עד שישאר לישרא ויסנן ויקח מבנו השליש וי
ויעורב עמו טין ארמיני משקל ועבא כמוהו קראטם ש
שרוף ואקסיא ואגאוידאג מא זוז

קנ

תאר רפואה לקולנג מוהראת היה ג
נגלינו קושה אותה כמי שמצאר ח
העלה אשר יאמר לה אילאוש והוא
כמי שיקוא והחקן נתשקה ממנו אם יהיה הכאב חזק ש
שעור מול עם שעור שלשה או ארבעה גרות מ ם קרימ
תערובתה זרע גרטקיאטי וחלגל לבן מא ארבעה ם משק
משקל אנפי עשרים משקל זעפראן עשרה משקלים טב
שבולת נרד ואפורבי ופרישרי מא משקל יורש ברבש מ
מבושל, תאר רפואה לקולנג כפי

פה שכבצאה גאלינוס בספר סקוטראטס ונקראת אטנ
אסט בראס ובלסין אין ליברו רב קשוקראטיש איש ט
טיפינאסור ארכיביאיש מעיליח לאצמו וליעלולי הרם
הרכך וכשיתחזק עליהם הכאב ולכאב הרחם כשת
כשתשתה עם מים ודבש מבשל רוטא תערובתה
זעפראן משקל וחצי אשפיקב משקלים מירא שני בשק
משקלים קושט ופלפל לבן ופלפל ארוך ולבנום כא ש
שני משקלים שבן כלשבי ד משקלים דארציני וקליפת
שרש יברוח ונמצא בנוסח אחר סחיפות היברוח וקסט
וקסטור כא - ני משקלים זרע דוקו ארבעה משקלים
סנאפין שלשה משקלים קשיא ד משקלים ויולש בדבש

קנא

רפואת גאל
רשין המבכת ויציאתו
באלינוס תועיל ביציאת המובעת הצ
הצינור אשר ואבר לו קשי לבונה
כא ד משקלים יתוירהו אחר שירוחין המבעה ביין עפץ

קנב

חצץ הכליות הנה יודע כי כל בה שי
שיפתת חצץ המקוה אין ספק שכבית
חצץ הכליות ולא תבחיש כי מרקחת יקבר תועלת בו ב
בחצץ הכליות כי הוא רפואה מפתת החצץ ומבריעה בת
שתולדו אחריו קשיא ליקניאה שני משקלים זרע כרפס
שלשה משקלים מירא ארבעת משקלים פלפל לבן שני
משקלים שרש לילי זרע פטרסיל לבן שני משקלים אשא
אשפיק כמוהו שקד מר קלוף כמוהו אניסון ואמארן, ם
כא שלשה משקלים זרע קנה וסיסרי כא שני משקלים
דבש כפי שיעור המספיק ישתה ממנו בכל יום

קנג

רפואה מנוסית אחרת אמר גאלינוס
ידעתי רבים שהיו כליותיהם עלו
עלולים והיו נרפאים בה והיו נצולים
מעלתם וראוי שיתבונו הרפואה הזאת ימים רבים והיא
והיא רפואה ישתה כי יש בו חצץ ולמי שיש בו עלת ת
הקולנג ותבריא גם המקוה וזה תארה לוחם קלופים כג
מנוקים שקדי פר זרע קשואי גנים קלופים מנוקים זרע
קרואי מנוקים כא שלשה משקלים זרע סוכראן ותופ
חעפראן וזרע כלפטרגה ואפי כא ששה משקלים זרע
כוסקיאמי לבן וזרע כרפס כא שנים עשר משקלים יול
ויולש בדבש ויעשה עוגות וישתה מהם, חצי משקל במי
הדבש פושרים שעור שלשה אוקיות ונמצא בנוסחא את
אחר שיבא מהם שיקשא ששה משקלים

קנד

חצץ המקוה בה שנאמר בשער הזה
ונאמר שהארנבת אם תשרף בשר
בקרקע כמו ידעת וישבר אפר
שריפתה וישתה ובמים שני זוזים במים פושרים יפתת ה
החצץ

קנה

תאר רפואה נעשת בעקרבים תפתת
האבן הנולד בכליות ובמקוה העושה
אותה כתוליד החצץ בכליותיו והרפואה
הזאת תועיל במה דוח לא במנו התערובת יוקח עק
עקרבים חיים עשרה במספר וישימו בקדרה ברזל נק
נקיה ויסתם הקדרה בטין בעסת חטים ואחר תושם בת
בתנור ויוסק בעצי גפנים עד שיתגלגלו ויונח בקדרה ב
באותו התנור שני ימים ויעזב בו לילה ואחר תוציאהו
ויוקח בה שוחקת בקדרה באפר העקרבים אחר שנתקר
בכלי ואחר יעשה ממנו בעת הצורך הרפואה במאב ה
הכליות משקל שני קיראטים במשקה הנקרא חנדיקון ב
כי הוא מפתת האבן ומורידה בשתן פתיתות פתיתות רן
וזה כי העקרב בטבעו הפך האבן הנולד בכליות וגם
ובמקוה כמו שסבר האפעה הוא הפך ארסי הנחשים ה
העוקצים ושאר הרמשים

קנו

תאר עוגות בם זקות החצץ הנולד
בכליות, ובמקוה תערובתם יוקח זר
זרע כבציה כרכריה הוא רוקו וזרע
קשואים כרבריים ואגנים וזרע כרפס הררי וזרע כרפס
גנוי וקסיא ליקניאה ודארציני ואשפיק כא חלק יודקו
אלו הסמנים ויוגפו וילושו במים עוגות וכל עוגה מזה
אי משקל יעשה נרתרים כזרעונים וישתה ממנו עשרה

קנז

נרתרים בריקות נפש במים חמים
מעוג מפתת החצץ יוקח אשפיקא א
אינדאה ג דרכמונים וזנגביל ארבעת
דרכמונים פלפל ארוך כמוהו אשארי א, זוז ואומן גם
כמוהו קשיאה ליגנא יב קיראטים כיענסטו ד דרכמוני
פודליאו ג דרכמונים זעפראן ב דרכמונים קסטוריא
ד דרכמונים פרח אישקננט כמוהו אשקורדיון כמוהו
פרשט ב דרכמון פלפל לבן ופאטרוסליאום
כא כמוהו קארפו בלשמי ד דרכמון אגורי ב דרכמו יול
יולשו בדבש

קנח

פאטוף השתן עוגה תועיל בן הנפ
תשטוף והעוצר יוקח קסטור שני
זוזים בטרנא ורודא וזרע
כוסקיאמי לבן אנים כא זוז גרגרי רמון טו גרגרים יוד
יודקו ויעשו עוגות השתיה זוז והשקהו במשקל זוז גרגרי
קשואים מנוקים יולש בחלבון ביצה רקק

קנט

להרלשת יריית הזרע ויהתאוה בועל
בזה הרפואה הזאת יוקח זרע כרפס
שני זוזים זרע גרגיר ובלסן
אירוקה ארבעה זוזים זרע קנבוס ובוזידאן ופיסקאמי
ואסרודאר ואשקיטלא מרקחת כא ששה זוזים שקא
שקאקל שלשה זוזים פיסאבינו מנוקים חמשה זוזים
ואנגירין ומנגרי אל אבוגל לבן כא ארבעה זוזים פא
פאניר ששה זוזים יודק ויעורב הכל .יוח שני זוזים ביין ת
הנקרא טלא כמו ומועיל בזה הרפואה הזאת יוקח ע
עורקי אשפרגי וחלב בקר ושומן חלב בקר כא גרישין
זרע גרגיר וזרע בבציא ולפת כא שלשה אוקיות יודק
הסמנים היבשים ויערבם עם החלב ושומן החלב השת
השתיה המנה אסתרים או עשרה אחור שיבשלהו עד ש
שיכלה החלב וישאר שומן החלב ויסנן וישקה

קס

תאר מרקחת הנדי מוסיף בזרע כחוזק התא
תאות המשגל יוקח זנגביל ופלפל שחור גא
ואגוז דארציני וקנילא

וכריאג ראשנציק ואגוז מוסקדא ושנדל אדום וקידטוני קטן וכאסיס וטאבטיע וטולפטר ובירא וסיצרי ואשפודי ואגוז הגרי בא ג זוים ומדך ובמוארא בא משקלים ס סוכרי לבן כתו הסמים כלם ידק ויגפה ויולש בדבש כו סיסר קצט השתיה שני זוזים

קסא

רפואה אחרת תוסף בזרע תאות ל לבלבי יוקח זנב אשטינקוש אוקיא וחצי זרע לפת וזרע פסטינגא ואל ואלוליסט וזרע בצל לבן בתוך חרע גרגיר וזרע איר אורטיקא בא אוקיא פלפל שחור ופלפל לבן וארוך גם בא ח זוזים בצל העכבר צלוי ד ו זוים צינובר קליף שתי אוקיות וחצי פליטרי ד זוזים ולשון צפרים שטה זוזים טיפות הצפרדים הזכרים ההוגים בכותלים ד זוזים א אשכי התרנגולים אוקיא ידקו הסמים ויולשו בשומן חלב בקר ודבש שליש משומן החלב ושני שלישים מן הדבש ויוצנע בכלי השתיה בזה חצי זוז ביין אחר המאכל

קסב

תאר שמן שימשח בו גב הערוה והא והאבר ועל הכליות ונוסף בתאוה המשגל יוקח אופאפטורי ולבני ם בא ב משקלים טאסיס א זוז פלפל ארוך א זוז וחצי פר פריטרי זוז וחצי זרע גרגיר קשטור בא חצי זוז שמן נ נארסיטשי א אוקיא וחצי שעוה חצי זוז ידוקו הסמים ה היבשים ויותך הדונג בשמן ויבחרו הסמנים עליו ויע ויעורבו היטב וימשח בו

קסג

הנחה ברחם תוך הנקרא פרזגא לר לרחם הקר והטרוסא הקשה אספלנית דאר בתוך ובלשון דיאקילון אוקיא אספלנית בסליקון בשומן אווז ושומא משקוים ושומן תרנגולת ו ואגרא ובנות שוק אלו והמשת צאן ולבני ורטון השמן נרדין בא אוקיא בירא ובת חצי אוקיא זעפראן חצי זוז יתכם השומן בשמן ויתחברו יחד וישים על בוך מצמר ו ויעשה

קסד

לקושי הרחם מתוך הזה הנגבר גרם ולטורוסא הקשה ולקור הרחם

המאמר השביעי

קסה

בכאבי הפרקים והנקרס וגיד הנשה התכבושת לכאב הפרקים והנקרס יו יוקח במכרא וגאפריק והוא רפו רפואה מצלחת תערוכתה זרע ס כ סוכראן אגאריק פיניריט בורק אוקיא דונג ליטרא רש רשינא מבושלת ליטרא שמן ליטר כוח עצמות איל ד׳ אוקיות טרש ליולי אלורוקיא ונופה ויותך בסמנים הג הגמסי ויורד מעל האש עד שיתקרר וישים על הסמני׳ היבשים ויעורב ויוצנע בכלי ויעשה ויגעיל בזה הרם הרפואה הזאת יוקח ארמודקטיל שנים עשר זוזים אל הבק נהרי ובלשון אליבור לבן ו זוזים פלפל ובמון בא ד׳ זוזים ידוק ויחק השתיה זוז בבי הדבש

קסו

אספלנית תועיל לחולי השל אשר תג׳ תקרה לרגלים יוקח אשזארי ואלוא ושיאף מ ביתא ושיטרג וקנשי וסי וסירקאקר א וסירא בא ג זוזים קשטור ד זוזים ירקל וישתק ביין הנקרא מלא טוב הריח ואחר תרטוב עליו

קסז

תאר גרגרים נעשים באל פרמא והוא הרפואה הידועה בתגוז חמן והיא מרע מועילה מנקרס וכאב הירכים והם והפרקים יוקח מן הרפואה הנקראת אל גוגירא ובל ובלשון אפיטירי זוז ארמודקטיל עדרים זוז כמון ב כראבני זוז דרציני ואזוב פרסי ואריסטולוניאה עגו עגולה והנכביל ועלי קפריש ואפר כנגית מא עז ידוקו הסמנים האלה וישחקו ויולש ביין ויעשה גרגרים קטנ קטנים ויוגב בצל השתיה מזה חצי זוז בבמי תרכש חד ו ויבשל בו השבת פתו מלעקה

קסח

גרגרים אחרים יעשו בחנא נסי לג לנקראס יקח מירבולנש שחורים בגוקים מן הגרעינים י זוזים סינורג אבליס ובלריקס וארציני והנגביל ופלפל ארוך וכל ופלח הגרי בא ג זוזים אלואין ל׳ זוזים אזוב פרסי ושר ושרש קפריש דולי וחנא בא ב זוזים ארמודקטיל ב כמו כלם ינפה וישוה בדולי ביין ויערב ויעשה גרגרים והשתיה ב זוזים

קסט

ניר הנשה רפואה לגיד הנשה תשג תשלם יר השקט כמרין תערובתה פת ב חלקים וגפרית לא מצאו אש חלק ישחקו יחד ויעור בו ויזרו על המקום החולה אחר ש שיכנס העלול במרחץ כדי שיתדבק בו הרפואה וידבק עליו כייר ויעזב עד שיפול מעצמו ולנקרס רפואת תגר תאוכראן הגזוכית בשער כאב הנרקים בתכלית טובה

המאמר השמיני

בחולי השועל

קע

תאר מי חת לחולי השועל יוקח אפיתימי ואל מאלסא ושמן לברין בא שני משקלים גפרית שלא מצאו אש ואל ואליבורום לבן או שחור איזה מהם שימצא בא משקל יתחברו הסמים האלה שחוקים ומנופים ויעורבו בתשעה זוזים דונג נמס בשמן או בשמן קיקיון או בשמן ויתן ותעשה הרפואה הזאת וגם כי היא חזקה מאד ברפואת חולי השועל אם יארך ותתקשה ברפואתו
אמר גאליונוס אני כבר הייתי מערב עמה בקצת העתים מאליבורום

קעא

כשקל ונקוף הים שרוף משקל הרחיצה הבעבה השער השחור חש חשב גאליגוס שאם ילקח שתן בלב ונתעפש חמשה ימים או ששה ואחר ירותק ונפעל זה ויסבר הטחורות תאר המדות והמשקלים מקונדרס אל בירהאן ובלשין אלשיאיר קיסט קיסט הוא הנקרא בלשונגו הין מן השמן והוא יח אוקיא ומן היין שמונים ליטרין ומן הדבש מאה ושמנה ליטרי כאוש מן השמן הוא תשעה ליטרין ומן היין עשרה ליט ליטרא ומן הדבש שלשה ועשרים ליטרין וחצי מיבוי ו ובלשין קורבוני מן השמן הוא ט אוקיות ומן היין עש עשרה אוקיות ומן הדבש שלש עשרה אוקיות וחצי מס בכסראן ובלשין כי סיסרום גדול מן השמן ששה עשר אוקיות ובמוכה אחר ג אוקיות ומן היין שלשה אוקיות ג ובלשין ד אוקיות ומן הדבש ארבעה אוקיות וחצי מבוכא ובלשין אקטונקי מן השמן ששה עשר דר דרכמונים ומן היין אוקיא ורובע דרכמון ומן הדבש כל שלשת אוקיות ורובע ושמינית קרטים ובלשין קואטוש מן השמן שנים עשר דרכמונים ומן היין אוקיא וחצי ד דרכמון וסליס ומן הדבש שתי אוקיות זכרון המשקלים והמדות מקונדרים מן סרטון ובלשין בריויאראום פליאי שיראפיאוניש אמר הנה לא הוצ הוצרכתי השער הזה בספר הזה כי אני זכרתי מדה מדת ומשקל בשקר ונוסף כו כה שהוא ידוע אצל בעלי הלש הלשון הערבי בשעריו אלא שרבים השתוקקו על מא מאמר שאלוני ונדרשתי אליהם לקבל תועלת במלאכת הספר הזה קיסט אצל הרופא הוא ההין הנאמר בלשון י ידוע ואמנם המדה כבר הנה כלם בלתי נסבבים עליו וזה כי קצתם יעשוהו זולת אותו שיעשוהו בעליו קיסט והוא ההין אצל הרופאים הוא ליטרא וחצי וששית ליט ליטרא ויהיה עשרים אוקיא וההין בהאיטלקי ובלשין איטליקים

ליטרא וחצי

והליטרא הנקרא רוטל בערבי שנים עשר אוקיות והמן ובלשין מינא הרומאי עשרים אוקיות והמן האיטלקי זה והכצרי וב׳ טין איטליקא אים אינ גסיאקא ששה עשר אוקיות והמן שלשה וארבעים אסתרים והליטרא ב׳ א אסתרים והמהר ששה אזים וב׳ דנקים או ארבעה מש משקלים דרכמון ׀ ברסין דארכביט והקבון דרכמיאת והדרכמון מש״ך דורק איטלקי שמנה גרוש ומישין יז יוהראן והגרוש הוא ששה הינין דומים קטידא אחד שבעה אוקיות ׳מטרון ובלשין ביטשרון והגדול שלשת א קיו והקטן ששה דרכמון סיגנאסי הוני ובלשין אקס אקשוניטין שבעה עשר דרכמון קואטוא אוקיא וחצי ג צרטוז ארבעה זוזים ובמוכה הרסין רביעית עד שני ד דאנקים אאומיאוש ואגראניקוס הוא א אוקיא וכל אח אחד מהם ז בשקלים אואר אוקיא אחת אבאב ובלשין איוב כהרבש שני ליטרין וחצי ומן השמן כן וחצי אל דורק שלשה ליטרין וחצי באצי וברסין אל והמן ה אם אסתרים וקשרים זוז וארבעה אותולים סמבובא וכל

ובלשין שימימיש עשרה מאזים וחצי פול כצרי ארבע סאמוכית אובולוס הוא א רניק וחצי לוז הנקרא ברזקי הוא דרכמי אחד אגוז ארבעה עשר סאמוכית אל סאק שאקריאנטי הקטן הוא ז סאמוכית אל שאקריאנטי הגד הגדול הוא יד סאמוכית המול היוני שתי סאמוכית או ב אובולוס אלשקריאנטי הוא ו אסתרים ורביע פלעקא כסבנים משקל אחד וא יוז בולעקא כדבש הוא ד משקלים אל שטיל אחר הוא שני אסתרים דרכמון ו והקבוק דרכמיאת הוא ששה אובולוס

וכל אובולוס הוא שלשת קיראטים וכל קיראט הוא ד׳ גרעיני שעורה ויד אובולי הם ט קירטים ואל קאוטים הוא אוקיא וחצי וב׳ קואטי הם ג אוקיות וזו אובולי הם בר קיראטים

נשלם ספר הרקוח וספר הקאנון הם ונשלם תל״ע אבן ברוך המאזיני הול ונחת ורועוהי קטת סופר ונתן בי כח לכתוב אמרי שפר ברוך הוא לעול ומרוס על כל ברכה ותהלה ילוה לזה מאמר מאתי המעתיק לתועלת הקורא בספר הזה

אמר

המעתיק השבעתי אתכם מיני השכל והתבונה מאת אלדי קדם מעונה ל לבל יפקד המאמר הזה מן הספר הזה כי רבו תועלותיו בהיות בו ביאור רוב המלות הזרות ה הנכריות נחשבו לקורא ואחרי יעבדו לו בראותו באו באורים כי כונת המחבר ומובא לסוגי הכריחני לקנת וקנתך חדשתי במצוא המלה ההיא במקרא לא הרח הרחקתיה גם בהיותה נעלמת היא ובאורה מקצת הקו הקוראים בספרי הרפואה ואני המעתיקים כאשר באתי להקל במציאותם למבקשם כדרך שאר המחברים וסאר המעתיקים ואתחיל במלות הפעליות ובמיניהם יתערבו קצת שמות סמנים עבריים לא נודעו אצל ההמון ואח ואחריהם אזכיר שמות סוגים בלשונות גוים רבים הנ הנכתבים אצלינו כפי השגת ידי ובהשם תעזור בכל מבוקש

אות א

אביב קראתי הפרק הזה חום שהם ד פרקים קור וחום קץ והורף והחום נקרא אביב וב ובלעז פרימא וירא אביב הוא שפופרת וכן בלשון הע הערב נקרא אנבוב כי הגן הוא שרשית נגזר מן נבוב ג נקרא בלעז קנן אבך בעת שמשתי בכלה הנאת אלא ב בעת שהצרכתי לספור הענין קבוץ חלקים קצתם ב בקצתם עד שיתקשה הגף רצון והלחול כי יש בערב ר רצין והרחול והמבם קושי ואבוך ונגזר מזהאבבי נאר עשן שפרשו הפרדים בלשון ערב המתאף בלוהר קב קברן חלוחים קצתם בקצתם אבן שמשתי בזה מעלים ב באמרי יתאבן יתאבנו אבם לפעלים שמשתי בו לאמר בבעלי החיים מעטים נאמרו ברבורים אבוסים אב אבע שמשתי פועלים מאבעבועות באמרי יב יבעבע יהבעבע ודומיהם ואין זה שרשו אבל שרשו ב בעת אבק נשאף קראתי בן כל אבק עשוי בסמנים שח שחוקים וישאף בבו שהוא כלי שום רקוח אחר אבר

קראתי לפעמים העופרת כן כי מצאתיו בערבי שכו כן
וגם שיש לו שמות שונים בערבי גב ובדרכם הלכתי א
אגם קראתי כן כל מים שאגם גדולים אגן ואגנות ידו
ידוע הוא אגמים הם פרינש וכן בלשון ערבי אנאך אר
ארב קראתי האנגש אשר בידכם אורבות רגלים וכן
נקראים בערבי ארב אתן וכן מצאנו אורבות ידיו ואו
ואולי יקראו הם אורבו רגלים סהוותם במארב כהנה
ארין הגריות היא עפר חוריי בלומר הורין מעירוב א
אלקליא הוא מין כתרת המעי או טים או בקין ארי
אמרתי בלוה אריות בהדמותו לגבור בארי בגבורתיו
אל כבון סמכתי פעלים מבני באמרי בתאלכם אגר ש
שסמכתי פעלים בתאר ארונים הם שני עורקים אשר ב
בצרעים אבדעאן הם שני עורקים בצואר מקום שמש
עמטיבים בו קרני המציצה ארגבת קנה החוטם נקרא
בן אלארש הוא כאב במעים חמאלים ונקרא בלשונם
אליאקת אדימה הוא כורמא רפה אנביק הוא הכלי שמ
שמציצים בו כי הורדים אעמאג הם המעים הדקים א
אכחל הוא העורק האמצעי הנקרא עורק הגוף אסולם ה
הוא העורק אשר בין הקבוצה והורת אסטקוס הוא שרש
הדבר ויסודו אשריפל הוא שם פרטי כותר לרפואת ה
האצטו אספליות הוא אינגינם הנקרא טרחם א
אספיד באג הוא כטעם לבן בלום גשיל איד שמכתי כ
בו פעלים יאיד האיד מגזרת ואיד יעלה אנש פארת כא
כאב אנוש ושמכתי בו באמרי פאניש ואניבות לכאב
ה. זק המבאיב באר אזני העכבר הוא שם חולי בצרעי
נגבר בשער טוטש וכן נקרא בלשון ערבי אל אברדא
עד אבארהו

אות

הב בלט שמכתי מבנו לאמר מבליט
ובליט וביוצא בו בהרכום הוא הולי
שלא יש.ע ונקרא בוליסבוש בסתוקא
היא צלוחי קטנה בחראן הוא שם ליום הגבול ובאורז
מלחמה ומערכה בשר ובתוספת אל שהוא במקום הא
הידיעה הוא הדבר הנראה בלשון בתוך ערות הנשים בנ
בנות הלילה הוא צמחים קטנים נקרא שרא בנות הח
החלב הוא שם למעי הצם בנות חיסורות הם הסבות הח
ההכרחיות הכוללות המשתתפות לבריאות ולחלי
באר זואר הוא סם לכל רפואה פשוטה שיש לה כח תר
תריאקי לרחות איזה סם מכות בהר הוא שם לקוצר ה
הנשיבה החזק בורטי הוא קדרת אבנים טוחן הוא הכלי
שטוחנים בו עוטק החבורה כוס אברתי הכוסה
לאסטמכות שיקרה לאדם אחר המאכל הדשן הרב בהט
הוא שם מעצם ידוע אצלם

אות

גיכל גדלת הוא שם לצמחים גדולים
בגזלת במין אש פרסי המצאתו בשע
ביותר בבואר גבחה הוא הנקרא רבו
בגזרת גוגה ובלשונם אשמא הנקרא גריש גאריס הוא
שם פרטי כולל לכל פריחת בעבל גיד הנשה הוא עור
עורק מתוח ממחבר הירך עד העקב ונקרא כן בערבי גריד
נקראו הכלים שיגרדו בו העצמות מגרדים גהה הוא ת
תאר הפנים בגזרת יושב נגהה נתארך בגיבל רשה הם ד
עורקים אשר בשפה אשר יוקזו לעלות הליסזות נאת
נקרא שמרי הדבר בשיצא ממנו שמן כבר מפוצצין
או מפוקרים והוכיחם גרב בגיבל רשה הוא נאצור יקרת
בקנה הגדול שבעין ובתכתיו אלגרב נכן מנזרת גבנינ
גבנינות שמכתי פעולים באמרי יגבנו יגבנם
גרם שמכתי בו
פעלים באמרי יגרם על שבר המשבר עצמות הדק נגז
נגזר כן ועצמותיהם יגרם געש אמרתי געש והתגעשות
לצער שיציער ויתגודד מצד לצד החולה מבלי סדר וה
והנהגה נגזר כן ויתגעשו

אות

דלת דורות הוא הנקרא בלעז קצית
קטינולאר והוא התנועה כשאדם נת
נוגע בבטלי האדם או אציליו או כפו
רגליו שיתעורר בסבה לו שחוק ואותו הנענוע נקרא ד
דגדוג בלשון ערבי דיוח שמכתי בו באמרי יתדיות מת
מתדיות כדברי רגל דמריותי דמה אמרתי לבת המרכת
הדברים האבחיים כרכה ים מדרכה בענין שידכו חל
תלקיו קצתם לקצתם הפך למתלף שהלקו בלתי מתד
מתדמים ולדבותה הדברים מדבעה בלשון מהפעל הלק
הוא הקדחה השורפת דשן שמכתי מבנו פעלים באמרי
יתדשן כלומר שישוב אשר הורדו לפעמים שמכתי כמב
כמבנו כפל לשון שטיות ודורדיות דרך שמכתי בו מב
פעלים באמרי ידרג ידרג לכל דבר שיהיה או יניע או
יתנוע במדרגות דלע קראתי הדלועים התולעים הדומי
לגרגרי הדלעת דונג הוא כמקום נקשה בחלב בבוכר
ד אביכריש הוא הולי שלשול השתן דליות הוא חולי שה
שהעורקים בן השוק ינפחו ויתראו ויתפשטו כדליות
ד-קקראתי ופקח כל הליחות שהיפק יעשה

אות

בה התפשטות אחת
הא הלום שמכתי בו בעניינים שינג
שינכמו זה בזה בצמצום בלשון רב
רבותינו בקש להלמו וכו ובענין א
אחר קראתי אחר חלקי הרפיקה הלימה הפך קראתי ש
שני הפוכים כקום שישתוה בבכורות גלגל הכולות עם
גלגל שוה היום בשתי התקופות תמוז ושבת הארבה ה
הוא דג טהור קטן הנוה חמה וקרון הטאות קראתי בן כ
כל דברים נגובים כחוממים שיוטו על אבר להקטס
כאב או להתיך הראם הוא מטעם ידוע אצלם

אות

ואו ורידים הם העורקים שבכבד והם
המכמונות ורשבין הוא טבע כמראה
גיאולש והוא מין בן השרא ותין הג
הוא עורק צומח מבבניות הכבד

אות

זין זקק אמרתי זקק ומזוקק על כח
שהוא בלישום ערוב כאמרי כנבר
הקר הנסור בלי סום חום הזרוגה רוה מזוקק הקור וגד
היא אחד בהעצמות שבקצה הזרוע השניהם נקראים זנ
זנגרים זאבום הוא
הנקרא בלשון קסרא זיק אל רקבא רכבא הוא
אר הארכובה זרבאג הוא מטעם ברב כי עצור בש
אבטבן ונכבריוכם בזרנריש גרם בכן בגג מטע

אות

כלומר בשעם מכמון
חית וחנט קראתי חתניש הנער שיצ
שיגע ער האדם כים בלשון יוהנו כ
כלומר יתגועעו תנועה מצטערת ח
תלף שמשתי בו לפעמים לכל דבר שיעבור מעבר אל ע
עבר מגזרת בחצה החלפה וגם לשון חלוף ותבורה וגם
ללשון נזעו כחליף והכל לפי מקומו וענינו חלפי הוא
מין מערבה והוא שמכנו עושין ממנו לאון חצה שמשתי
בנתוח מקרובות והלכים שבחמים כבמני חצין ידוע
חן שמשתי בו באמרי זה תבנית חצי בהרכבתו לתבנית
חן חבה כי חבה קאברנש וכן שמם בערבי חנף הם
צבחים קטנים נולדים בגוף האדם בזמן החום בהזיעת
חכן הוא שם לשקוי תואו הוא הכוכין החדר בהראש
ואולי הוא פלצת חוקן הוא ידוע שהוא קלישטירי וש
שמשתי בבנו פעלים כאמרי יחקן כדרך הערב ל
לשפט בפעליו חבל הזרוע הוא העירק אשר על
הגנד העליון חולבים הם שני בעורים סוורדים בהב
בהכליות אל הבטן שבהם יורד הזרע וכן שמם בער
בערבי האלבים חשפה הם העורקים אשר אחורי ה
האזנים אשר יתחבר בעליות הקנים הכל שם זהו בענין
עשיית חבורה בדברי יחבול בגזרת וחובל בהם חייב
חבורה הוא שם מורסא הוא מאדוכה חמי הוא שם ל
לחביך קדרה כלומר איזה מכה או פתיחות מברזל בק
בקדרה חח הוא קרוק בגזרת ובתי החוי חרוכת אם
אמרתי בקבין חרוסתים שיש לטבולים הנקראי מלשש

אות

טית טבל אמרתי שב
טבולים דבר חרוסת שטובל אדם ב
בפתו ובשרו טבע שבעתי בבנו פע
פעלים יתטבע ומהטבע שבארג והמנין טבא הנאת הם
כליות שיש להם דבר כברק טלף טלפים ידוע טין הוא
כלומר טין חורין שאין בתערב בו דבר טלא הוא יין
כברזל שלא נתיכה ובטנחעצה נקרא כי במתג בלומר
טפא או קרינר כלשון טפח שמשתי בו בענין וינח בנ
בגזרת טופח על בנת להטטיח שר שמשתי בו בגזרת כי
כ צים טרופות

אות

יוד יחד יש עצם נקרא יתד נבע
נמצאיו בנהוח כבואר ילד קראתי
ילד פרות מנער לחלק בשני הילדו
והנערות יצב היצבות הנשיבה הוא שאינו יכול לסבב
רק עומד ונצב ישימון אמרתי בזה ערן או אילן ישימוני
לאילן מרק שהוא נמצא בערבה או בישימון

אות

כף כרע הכרעות מרגגאלים
כרכום שמשתי בו בצבעים לומר כר
כרכומי באהל הוא מקום שמניחים
בו קרני הביצה בכים יש שנים קראתים בן או ניבים
המנאם בנתוח כעך כעכים הוא לחם יבש נקודים ש
שקורין בשהמיט בנף בנפים יש עצמות בולטים בעצ
בעצמות השדרה הנקראים כנפים כליליות עם נקר
נקרא עצם כלילי כבואר בנתוח כנך אמרתי בבכים
בני בלשון רגל בבשים הם הדברים המבושים בלו ה

השונה נקרא הכיור ובנר שמטולים בו מי הורדים או
שאר וסימות כלי החגופה כמון השמשתי בו בלשון ארב
ארבי ודלא כמון ליה והוא בכו טבעה בערבי

אות

למד לאם אמרתי בלעם לכל בעס
אלפם בלשון רבותי ליבי נקרא כן
הרב המבין והאוכל באומרו הגנב א
אחר הלחב לכל עצם לבר יש להרכותו ראות לבר יוג
יונת

אות

מם מלא אמרתי מעטים על מלאת
במקום סדר ושלמות בתק בהלקה
הוא שם כולל לכל דבר נעשה גם
בסופרי ודבש נקרש הנקרא טבייטש ברים שמשיר בו
באמרי יבירס ויפרס כי בן בלשון רל ובער ברכן שם
שמשתי בו לכל דבר בוהב ונשקע בענין כמו קלה גם
נברצה וחבל נברין בראה קראתי כן הבראה שיקין א
אדם בו כי בן שטה בחליות ואבר לקנות מרסות של
בחליות בגזרת בחלת עור להוות הבורטות חלולות
בעך שמשתי בו לפטוט הנעשה הנקרא ששונאר בל
בלשון מעלי ורדים ברח שמש בו החכם אבן תבון שב
במקום בעוך פלט בלע גם אני שמשתי בו לפעמים וה
והיותר נכון אצלי או בעוך בשחורועה הוא הרגן ש
פסטור בספרים הם מיני יבורה בלפטינות הם מיני ק
קשואים נמצאים בארץ הזאת מרק יש בראה שהיה
הברים החיצון ונאבר בפי ה מרקית מור קראתי בזר
כל אבק שיזורה על שחין או על תגורה מצן הוא שם
מטעם ידוע בתק ומתקה הוא שם לכל דבר נעשה מט
מסופרי ודבש נקרש ונקרא טביישש

אות

נון נטל שמשתי בו לפעמים במב
מבבדוה בגזרת נטל החול נ כ
כבים הם התנטם שהם לבני גפת נמבצייר הוא חבסר ח
הפליות הקוטר בבני כרחו נקודים קראתי ללחם הוכם
הנקרא בשקוינ נקודים כפי אבן נגח דקראנו הוא טוג
ם דאנגא נקר נקרא עורף הוא מקום השפל בעורף בג
בנקיח הצור וגם כל נקב בעצם שיכנס בו עצם אחר ב
בנונגא באמתא קראתי נקרא וכן שטה בערבי וגם כן
נקור בען ידוע וגם שמש אנקר פרי תאנה או ושש
או שלוקנ נקרא בלשון צפור
סנקר בהאגה ונקבר סנקר בא
באמשיה נצב קראתי יד והסבין והאוכל נצב באמרו הנ
הנצב אחר הלהב נדר הוא אמפיק ונקרא סבולת נדר
נע הוא בגזרת נע ונד ושמשתי בו באמרו נעיי בה ום
ונכות דנע נכא קראתי נטינה חורת חורי הנקרא רקל ב
כי הוא נטוג ראויר נגע צרעת לכל נגע מועט שהוא
כולל נגע צרעת ונקרא ברין ואתנ כהוא כולל אמרתי
שהוא צרעת ושרית מגד ונכח שמשתי בו באמרי תגר
ריבוח לו הברים שינגר אם נכח נאם שיוכח במקום ניר
נברשת הוא בגולגלת

אות

סמך סבות סתחוליות הם
המתנועעות מבגלבי הגוף בינוניהם
צבהליש קטנים בראש ומם רחים שגגלים הם גוים יוצ

יוצאים בעצמות השדרה. מיכשכנים הם עצמות קטני יכולא בהם חלל מגוי שכפרקים ונגזר טובשכין פרע היא ליופגא בקשיו נקרא בן יבן בערבי כדר היא כב כת הראש נקרא אשקטוביא ס״יקהוא קנה קרי ובלשונו קיבתא דיאבישנא סחג הוא הפשט הטעים ונקרא דר דיסנגריאת כרק שמשתי בו למאמר וטרק יפורה ש שם נגזר במקרה עיגים ספק שמשתי שם במתפק בם בשני ענינים ענין ספק כרבר ועגין ב כמפיק והסנפקית

אות

העין הוא שם פרק במקום בין הש הכבשות עצה ידועה וא אחרית ע עצבות השדרה קור שם בעי נקרא בן בחזותו סגור מצד אחד כמוכא מעינו אחד עקב י יש קשורים בפרשים נקראים ע״ב בעקבים ערב הא לפעמים שמשתי במלה הזאת כמיטן ערבות כגזרת יקר יערב עליו ש חו ערש כבלי קראתי בן הערש שנושאים בו על הכתפות הבת עליו או ו תולה עליו ועדם מבריע הוא כריץ ענב השועל הוא סולטרי ענב הוא בורכא הנקרא לחאה עשים קרוש קראתי כל טטה באיזה דבר עלק נקרא הגרם שנמצא כבים והוא דומה לדם נקפא אריך כ עלוקה שנקראת עלוקת הדם

אות

הפה נגא קראתי ב המכך הנגוי שאין בו דבר וגם שמשתי פועל באברים כפונת פחד ירך קראתי ע בי בירך פחר וכן שמו בערבי פתילים קראתי כן הליטים כי זה פרוש

אות

הצדי צפורן הוא בלקוד בשינצי וב וכן שמו בערבי והוא שם חולי בע בעין צפאן הוא הערק שמבקיץ בו על וקרסול לצד פנים צנן הוא הכים שע״ הבצים צ צפאק הוא הקרום המכסה הבצים צ״ב ודך לשון ת הערבים לקרא צלב או צרוב בה שהוא כרמון שתי ו וערב ונקרא הפאוניאה עץ הצלב או עץ התלוי כי הם תמצא בדברי חכמים שנסה עץ הצלוב לנבפח

אות

הקוף קבל בלשון הבחיות קרן קר קרות בגזרת קרן קנה הזרוע התח התחתון בגזרת וזרוע בקנה תשבר קשואים קראתי קשואים או קשות הנפרד בכה שנקרא קאתא בלשון ערבי בושם הוא קושט ארומטיק קגבון הוא קנילא קער שמשתי בקער בלשון קערת קצע כגזרת יקציע קרוטו יאמר לכד משיחה יבנם ב בה הנרל וסכן בהשכגים קבב קבוגים כבשופים בח

בחכת על בחנת והוא נקרא והבאור כאפה בקבוב שתר המחברת קנה או אבן או קנחים שמשתי בו בבשר הרקה על הרבקים הנשאפים כבו דארניא תולהו

אות

הריש רוח שמשתי בו במקומי בלשון ׳ר רוח כמו לנשב רוח באבריו ועליות בר ברוח ים שפירשו עליו שכתוב בו הרך הרוח רחיים יש חולי ברחם נקרא רחיים ונקרא רחי ע עין הארכובה רוק הכרכשה הוא בין בבולי התבנות רצו רצנק הוא יותר גדול כרצון קראתי כרבין יהד או כרב או ברבין הארכובה מקום הכפיפת

קפד קראתי קפדא מה שיושם במקורות או כוך טבול מונח על איזה חבורה וכן שמה בערבי רפסא רק רקח קראתי לכל סם נגרר סירוקה אמרתי כן באבריו אגוז ברוקה ורום נקרא בבקימות פעולה שיעשה איז איזה סם בכנף קרור או חמים נקרא הפעולה ההיא רוסם רכב הוא עצם הענבא רצוף שמשתי בו בשני ענינים האחד בענין יכים רצופים והשני כענין רצפה ונקר וקראתי התלב והרצוף כסיכום כר רצפים או אבנים ו וכן נקרא בערבי חלב מרצוף רופפות הם כלים שמ ססשבים בהם לנשב הרוח ובלעז ונרין וכן שמשו בו במשנה באולות אברו הרופפות וכן שמשתי בתנועות כלתי הרצוניות כן השפה והעין או שאר האברים רפר רפרוף

אות

השין שנה שמשתי לאמר השנות יד רשנה לשנים האצירות שלף הוא ש שליפת הגידים ממקנם ובתחתבי אותם כמו שעושים כחבל הם סים שקד קראתי שם עקדים הוורים שבגנרת כי כן קוראים אותם הערביי סרכבן שמשתי בו סרכוב לשון אמרם נשתרכב לשוני שלשל שמשתי בו לנבר המשתלשל שהוא תולה בתליית למטאכרסון רבותי במלשל מבבריו שבע אמרתי שבע הבראה כלומר פרש שבר שמשתי ב באברי השביר כגזרת המשביר בר רשמשתי בו בלשון ש שבירה על דבר שאינו בתכלית הש.׳בות

אות

התיו תבנית ותבנית ענין אחד תנודה קראתי תנוד התנועות להת להתנודד הבריאות כמו שתוק הכדור ומוצא בו וקראתיו כן להבדיל בינו ובין התנועה אשר יעשה האדם רצורך ענינו ועסקיו ולפעמים אקרא זא זאת התנודה התעמלות תם ונשלם תלם

